Joan. Bachonus

Carmelita, e natione Anglia

Auerroistarum Princeps/Theologusq; celeberrimus/ac Canonista precipuus. super quatuor Sententiaruz libros. Opus quidez insigne/nuperrime autem recognituz. Tabulisq; adiunctis optime reformatum. Ad dei laudez. Studētūq; profectum

1526

¶ Venerādus Carmelitanus. P. Vincētius Mātuanus Phs Lectori. S. P. D.

Sicuti neminem hominum hominem sibi soli natū semper censuimus/ita naturę institutis resistere/qui omnia ad commodum suū referat proculdubio semper eū duximus/quiq; ceteris modo possit benigne dapsiliterq; non proficiat/ & ne aliud sensisse ab ineunte literarum nostrarum ętate, aliud post exactam studiorum portiunculā exhibere dicamur, quantum tenuis & decurtata ingenij nostri suppellex patitur. diuinarū ac humanarū rerū studiosis prodesse constituimus. Vtilitate cōmodoq; maiori oblata pariter & arrepta occasione, eosdē/si voluerint affecturi. Si nobis inq̄ post habita ludicrę poeticęq; artis professione in qua calor ille pierius & iuuenilis ardor iam deferbuit, per Grecas Theologicę ac philosophicę rei disciplinas quibus omnem operā/opem/ & industriam ad pręsens impendimus proficere licuerit. Igitur cum Joānem Baconum Carmelitę religionis columen/ac decus/id ex Aristotelicę thesauro doctrinę, & Auerrois penitissimę censionis adito assecutū occulatissime cōspicati essemus/quod nemo vnus ex philosophis ac Theologis nostratib⁹ attigisset operępręcium fore duximus. Si quę minus lucis habentia minus in lucem prodiret, eius volumina luce admota, vt in lucem ederentur curiose curaremus, dupliciter cōmoti/vt & authori grauissimo, pariter & lectori studiosissimo castigatione & editione opitularemur. Latebat enim luculentus & illustris alioqui scriptor, ita vt ad paucos perueniret. sordescebatq; vt a paucissimis agnosceretur apparens. Vale philocale lector et Vincentio philologo optume opta. Quarto cal. Octob. M.D.XXV.

¶ Eiusdem Venerandi Carmelitani. P. Vincentij
Poetę Mantuani Philosophi.

Carmen.

Eia age Joannes prodi Baco lucis in auras,
  Clarior est cultu q̄ fuit ante cutis,
Ora Baco & faciem, sophię nutritus in vlnis
  Exere, nec ditis occule mentis opes,
Tutus ad antiquę est salebrosa volumina sectę
  Per te, perq; tuos limes adire libros
Te duce reiecta profiteri ambage licebit
  Atq; per Euxestas ire redire vias,
Sic aperis sacro veterum monumenta profatu
  Excellant cunctis vt tua scripta nouis,
Jam te gymnas auet, quęrit/veneratur/adorat/
  Omnis, doctorum plurimus ore sonas,
Ergo age Joannes prodi Baco lucis in auras,
  Jam tu pro innumeris omnibus vnus eris,

¶ Tabula Questionum Primi Sententiarũ Joannis Bachonis Carmel.

¶ Questio. I. prologi Primi Sententiarum.

Utrum ad habendam supernaturalẽ cognitionem de deo requiratur altius lumen lumine naturali.
p̊ Rationes Phorum, q̄ in lumine nāli.
2 Opinio Cõmentatoris.
3 An ad cognitionem post mortem requiraẽ alti⁹ lumen

¶ Questio. II.

¶ Utrum ad habendam cognitionez de deo requiratur lumen supernaturale.
p̊ Necessitas intellectus agentis ex parte obiecti.
2 Non est necesse ex parte intellectus possibilis.
3 Lumen fidei requiritur ex parte obiecti credibilis.
4 Efficacia luminis intellectus agentis aut fidei respectu obiecti.

¶ Questio. III.

¶ Utrum deus sit subiectum theologie.
p̊ Deus sub rõne deitatis est subiectum theologie.
2 Deus sub ratione speciali est subiectum theologie.
3 Deus sub ratione generali est subiectum theologie.
4 Deus est subiũ ẽm q̄ cognoscibilis ex sacra scriptura.
5 Respondetur ad omnia argumenta in contrarium.

¶ Questio. IIII.

¶ Utrum theologia nostra sit tertia species distincta a practica et speculatiua.
p̊ Scientia practica et speculatiua quo mõ distinguanẽ.
2 Quid est praxis, et cuius positione.
3 An theologia nostra sit practica vel speculatiua.
4 Utrum sit principaliter practica.
5 Utrum sit tertia species distincta a practica et specu^{ua}.

¶ Distĩ. I. Qõ. I.

¶ Utrum fruitio sit circa vltimum finem, in ratione cause finalis.
p̊ An fruitio possit consistere in aliquo quantitatiuo in vltimo fine.
2 An consistat in actu reflexo intellectus.
3 Que sit ratio formalis cause finalis.
4 Quo modo ratio cause finalis conueniat deo.
5 Fruitio nostra est circa vltimum finem in ratione cause finalis.

¶ Questio. II.

¶ Utrum pater possit habere aliquem actum essentialem, aut notionalem precedentem.
p̊ Utrum in patre sit aliquis actus essentialis precedens notionalem.
2 Utrum talis actus respectu propriorum ipsi patri precedat notionalẽ, vt cognoscit propria alijs personis.
3 An talibus actibus possit frui essentia non persona, aut vna et non alia.

¶ Distĩ. II. Qõ. I.

¶ Utrum attributa eo modo quo ponuntur esse in deo eo modo ponantur esse distincta.
p̊ Quo mõ attributa ponantur in deo quo ad esse.
2 Quo modo ponantur quo ad esse distinctum.
3 Terminatur ipsa questio.

¶ Questio. II.

¶ Utrum attributa distinguantur in deo per intellectũ aut ex natura rei.
p̊ Rationes dicentium per intellectum comparatiuum.
2 Rationes dicentium q̄ ex natura rei.
3 Reprobatur opinio Scotica.
4 Et probabilius distinguuntur alio modo q̄ ex nã rei.
5 Et nullo modo differunt ex natura rei.

¶ Distĩ. III. Qõ. I.

¶ Utruz primũ obiectuz cognitionis naturalis intellectus nostri sit deus.
p̊ Quid est primũ obiectum adequatũ intellectus nr̃i.
2 Quid est primum obiectum intellectus nostri primitate generationis infra cognitionem rerum materialiũ.
3 Quid est primum obiectum intellectus nostri infra totum ambitum entis.
4 Quid est primum obiectum nostri intellectus primitate perfectionis.
5 Quid est primum obiectum intellectus nostri primitate adequatiõis generationis, perfectionis, in cognitiõe naturali complexa.

¶ Questio. II.

¶ Utrum ꝯuenienter deus dicaẽ infinitus cõstitutiuo persone patris.
p̊ Utrum infinitum quod conuincimus de deo ex naturalibus dicat perfectionem.
2 Utrum conceptus infiniti quem concipimus de deo naturaliter sit perfectissimus.

¶ Questio. III.

¶ Utrum imago cõuenientius accipiaẽ penes po^{tias} aie, aut penes habitus vel actus, aut penes essentiam.
p̊ Quid est memoria que est prima pars imaginis.
2 Quo modo accipiende sunt omnes partes imaginis.
3 Utruz imago consistat in potentijs vel actibus.
4 Utrum principalius in potentijs q̄ in actibus.
5 Et tenendũ est imaginẽ accipi penes essentiã anime.

¶ Distĩ. IIII. Qõ. I.

¶ Utrũ in generatione diuina essentia habeat rõnem po^{e} subiectiue per modũ materie aut forme.
p̊ Opiniones dicentium q̄ habet rationem po^{e} obiectiue.
2 Et essentia habet rationem subiecti quasi forma.
3 Soluuntur omnia dubia et argumenta.

¶ Distĩ. V. Qõ. I.

¶ Utrꝫ essentia sit formale principium et termin⁹ gñatiõis.
p̊ An ibi sit principium elicitiuum et actus elicitus.
2 An in filio sit formalis terminus quo filius ꝓducitur.
3 An formalis rõ principiandi vel terminandi sit eẽntia.
4 An vtrũq; eorum essentialiter pertineat ad quidditatem potentie generatiue.
5 Quo modo generatio terminetur ad simile, et quo modo ad distinctum.

¶ Distĩ. VI. Qõ. I.

¶ Utrum ordo originis per modum intellectus et voluntatis, includat prius et posterius.
p̊ Opinio dicens q̄ non.
2 Reprobatur ipsa opinio per rationem terminorum.
3 Reprobatur per rationes philosophie.
4 Reprobatur per theologiam.
5 Reprobatur per auctoritates sanctorum.

¶ Distĩ. VII. Qõ. I.

¶ Utrꝫ possit demr̃ari patrẽ et filiũ nullũ aliũ filiũ gñari.
p̊ Ponuntur rationes q̄ sic.
2 Ponuntur quedam demonstrationes et reprobantur.
3 Ponunẽ quedã demonstrationes circa gñationẽ filij.
4 An hec sit falsa. deus generat.

¶ Distĩ. VIII. Qõ. I.

¶ Utrũ relationes formales predicamẽtales deo ꝯueniãt.
p̊ Quo modo questio sit intelligenda.
2 Et rõnes formales ꝑdicamẽtoꝝ aliq̃ mõ deo ꝯueniũt.
3 Et rationes ille sunt omnibus predicamentis.

¶ Distĩ. IX. Qõ. I.

¶ Utrꝫ deus possit poni in gñe ꝑ formales rõnes pñtoꝝ.

p̊ Quo modo ista questio videtur vera affirmatiue.
2 Quo modo ipse rationes nihil valent.

¶ Distĩ.X. Qõ.I.

¶ Utrũ gn̄atio actio. ⁊ spiratio differant ex natura rei.
p̊ An emanationes iste distinguantur ex natura rei.
2 An illa distinctio sit per principia formalia.
3 Qꝫ intrinsece ⁊ quidditatiue non distinguuntur.
4 Qꝫ illa distinctio innotescit nobis.
5 Quõ inotescit nobis. q̄ est prope verbum. ⁊ dicere ⁊c̃.
6 Quõ ex his saluatur. secunda persona esse verbũ ⁊ fili⁹.

¶ Distĩ.XI. Qõ.I.

¶ Utrum. s. san. procedat de necessitate nature. ⁊ cũ hoc ꝑ modum voluntatis.
p̊ An procedat per modum nature aut voluntatis.
2 Quis est ille modus ſm quem ꝓcedit a voluntate.
3 An cũ necessitate a voluntate. stet processio libera.

¶ Distĩ.XII. Qõ.I.

¶ Utrũ spiritus. s. necessario sit per se a duobus.
p̊ An sola voluntas patris includat totam essentiam potentie spiratiue.
2 An pater ⁊ filius spirent vt vnum aut plura.

¶ Distĩ.XIII. Qõ.I.

¶ Utrũ si spiritus. s. nõ ꝓcederet a filio distingueret̃ ab eo.
p̊ Questio ista de forma sua nulla est. s3 icõpossia ostendit.
2 Non impeditur ista questio. per auctoritates sanctorũ que de facto loquuntur.
3 Qꝫ ẽt nõ ipedit̃. q̃uis rõnes in ꝯtrariũ sint ꝓbabiliores.
4 Qꝫ etiã non impeditur per ipsam hypothesim positã.
5 Qꝫ posita hypothesi spũs. s. distingueretur a filio. s3 non sicut modo de facto distinguitur.

¶ Distĩ.XIIII. Qõ.I.

¶ Utrũ q̄litas suscipiat magis ⁊ min⁹ sicuti alias q̄litates.
p̊ Quid est suscipere magis ⁊ minus.
2 Quibus spẽb⁹ q̄litatis ꝯuenit suscipere magis ⁊ minus.
3 Qꝫ omnis modus suscipiendi magis ⁊ minus reducit̃, vel in esse. vel in essentia.
4 Qꝫ que suscipiunt hoc in esse, ⁊ etiã in essentia.
5 Quid sit p̄cisa ratio suscipiendi magis ⁊ minus.
6 Quõ charitas dicat̃ suscipere magis ⁊ minus.

¶ Distĩ.XV. Qõ.I.

¶ Utrũ minimus gradus charitatis corrumpatur in aduentu maioris.
p̊ An gradus remissi corrũpatur in aduentu intensi.
2 Qꝫ aliquid positiuum gradus remissi corrumpitur in aduentu gradus intensi.
3 Qꝫ in charitate ⁊ q̄litatib⁹ nõ hñtib⁹ ꝯtrariũ, ⁊ quãtitate nihil positiuũ de essentia gradus remissi corrumpitur.
4 Qꝫ in qualitatib⁹ nõ hñtib⁹ ꝑmistionẽ ꝯtrarij, ⁊ q̄ntitatẽ nihil corrũpit̃ eẽ positiui qd̄ p̄habuit s3 ḡdus remissos.

¶ Distĩ.XVI. Qõ.I.

¶ Utrum nouus gradus constituat nouum indiuiduum.
p̊ Qꝫ nouus gradus non facit nouum indiuiduum.
2 Qꝫ rationes adducte sunt improbabiles false, ⁊ ꝑiculose in fide.
3 Quis sit modus ridendi absq̃ periculo ⁊ falsitate.
4 Qꝫ nouus gradus addit aliquod aliud esse ipsi toto sed non ſm rem.

¶ Distĩ.XVII. Qõ.I.

¶ Utrum ad habendam charitatem requiratur necessario aliquid creatum in anima aliud a charitate.
p̊ Quare Magr̃ sniaꝝ dixit q̄ charitas ẽ ipsemet spũs. s.
2 Qꝫ insufficienter motus est ad hoc ponendum.
3 Quõ aliqui volunt defensare Magistrum sententia.
4 Qꝫ ſm aliq̃s spũs. s. põt mouẽ volũtatẽ. de ꝑtãte abso[lu].
5 Qꝫ spũs. s. nõ potest mouere volũtatẽ sine aliq̃ ꝑcetio.

6 Quõ iste opiones dĩnt. ⁊ solo argumẽtoꝝ õ chã[r] nec̃io.

¶ Distĩ.XVIII. Qõ.I.

¶ Utrũ donũ spũs. s. sit proprietas constitutiua spũs. s.

¶ Distĩ.XIX. Qõ.I.

¶ Utrũ veritas quo ad esse formale sit aliquid reale.
p̊ Opiones diuersimode ponẽtes veritatẽ i itellu̇ foĩalr̃.
2 Quo modo vtraq̃ dicant verum.
3 Qꝫ imo neutra vera sed datur tertia melior.
4 Utrũ adeq̄tio rei itellecte ad seipsam dicat relationem realem vel rationis.

¶ Questio.II.

¶ Utrum ex scriptura Jo. 14. cogimur ponere vnam personam esse in aliam reali inexistentia.
p̊ Qꝫ ſm aliquos realr̃ inexistũt mutuo, rõne p̃t. aut toti⁹.
2 Qꝫ cõcedẽdũ est. vt ponamus inter eos realẽ inexistẽtiã.
3 Qꝫ ex euangelio conuincitur realis inexistentia. ita q̄ relatio est prima ratio huius, essentia vltima.
4 Qꝫ talis inexistentia non est ratione totius p̊mo, sed aliquo sui, non relatione. sed essentia.

¶ Distĩ.XX. Qõ.I.

¶ Utrũ efficaciter saluari posset. q̄ fili⁹ sit oĩpotens. s3 non possit generare.
p̊ Quo modo aliqui hoc efficaciter se ꝓbare asserunt.
2 Qꝫ alij similiter in hoc laborare contendunt.
3 Qꝫ po⁹ generatiua distribuit pro actiua in aliquo.
4 Qꝫ filius est oĩpotens, s3 non possit actiue generare.

¶ Distĩ.XXI. Qõ.I.

¶ Utrũ demonstratiue probare possimus dei vnitatem.
p̊ An rõnes ꝑhoꝝ ad hoc probandum concludant.
2 An rationes Theologorum concludant.
3 Ponitur ratio concludens intentum principale.

¶ Distĩ.XXII. Qõ.I.

¶ Utrum deus sub eadem ratione formali obiectiua possit nominari in habitudine ad intellectũ ⁊ volũtatem.
p̊ An idem sub eadem ratione formali sit obiectũ sensus ⁊ appetitus sensitiui.
2 An idem sub eadem ratione formali sit obiectum duarum passionum aut actuum.
3 An idẽ sub eadẽ rõne formali sit obtũ duoꝝ habitũ.
4 An idẽ sub eadẽ rõne formali sit obtũ itellc̃s ⁊ volũtat̃.
5 Soluuntur omnes difficultates in hac materia.

¶ Distĩ.XXIII. Qõ.I.

¶ Utrũ res q̄ ĩportat̃ ꝑ h̃ nomẽ ꝑsona, dicat ꝑfectõẽ si[mpliciter].
p̊ An relatio formalr̃ accepta dicat aliquã perfectionẽ.
2 An essentia dicat maiorem perfectionem q̃ relatio.
3 An perfectio relationis sit infinita.

¶ Distĩ.XXIIII. Qõ.I.

¶ Utꝝ h̃ nomẽ Relo/ vl̃ De⁹/ vel Persona/ sit vl̃e.
p̊ An relatio in diuinis sit vniuersale.
2 Utrum persona sit vniuersale.
3 An hoc nomen Deus sit vniuersale.

¶ Distĩ.XXV. Qõ.I.

¶ Utrũ aliquid predicetur de deo ⁊ creaturis maiori vnitate q̃ vniuocationis.
p̊ An ens p̄dicet̃ in q̄d de oĩb⁹ suis suppositis.
2 An ens sit vniuocum respectu omnium.
3 Qꝫ aliq̄d p̄dicat̃ maiori vnitate q̃ vniuocationis.
4 Qꝫ huiusmodi est ens analogum.

¶ Distĩ.XXVI. Qõ.I.

¶ Utrũ relo sb̃ rõne ꝑpetat ꝯstituat p̄mã ꝑsonã in diuinis.
p̊ Ponuntur quatuor generationes circa hoc.
2 Qꝫ generatiuitas est prima ratio incõmunicabilitatis.
3 Que sit prima generatiuitas.

¶ Questio.II.

¶ Utrum esse genitum dicat relationẽ realem. ꝑ quam filius

¶ FINIS.

¶ Tabula Qõnũ z' Snīaꝝ Jo. Bachonis Carmel.

¶ Distĩ.I. Qõ.I.

Utrum phĩ negarent omnia dependere a deo in esse. sicut ab efficiente.
p Contrarietates circa hõ efficientiam.
2 Q nec celũ nec itelligẽtie sit a dõ efficiēt.
3 Respõdetur ad oẽs contrarietates phĩ.
4 Utrũ posset pbari aliquam esse cãm efficientez oium.

¶ Questio.II.

¶ Utrũ creatio passio sit mutatio. in creato realr differẽs.
p An creatio sit mutatio.
2 An mutatio recepta in creato sit idem q ipsum.
3 An saltem sit idem q conseruatio ⁊ passio creati.

¶ Questio.III.

¶ Utrum creatura sit eadem cuz sua dependentia ad deũ.

¶ Questio.IIII.

¶ Utrum conuenienter ponatur precessisse creationẽ creaturarum essentiam ab eterno.
p Opiniones extreme circa hoc.
2 Q creatuř ab etno habuerũt eẽ itelligibile distictũ a dõ.
3 Q non habuerũt esse essentie distincta ⁊ alia a deo.
4 Qũo potuerunt habere esse intelligibile ⁊ possibile.
5 Soluentur omnia argumenta ad oppositum.

¶ Questio.V.

¶ Utrũ rõnes phĩ ⁊ Cõmẽ. de eterᵗᵉ mũdi sint pbabiles.
p Rationes eorum formaliter reducuntur.
2 Q sunt contra philosophiam.
3 Soluuntur eorum hereses.

¶ Questio.VI.

¶ Utrũ positio phoꝝ de mũdi eternitate sit vera de possi.
p Opiniones diuerse in hac materia.
2 Rñdeť ad ipsas opiones. ⁊ q̄riť an deť ifinitũ in actu.
3 An inter esse ⁊ non esse sit ordo durationis.

¶ Distĩ.II. Qõ.I.

¶ Utrum tempus quo ad esse formale sit aliqd ex̄ aiam.
p Quid est formale in numero.
2 An numerus sit ens extra animam.
3 An tps sit talis numerus q sit ens extra animam.
4 Qũo tps possit eẽ nũs ex̄ aiaz cũ eiᵘ ptes ñ sint entia ex̄ animam.

¶ Questio.II.

¶ Utrum euuz qđ est mensura angeli possit includere prius ⁊ posterius, sed non successionem.
p Quid sit euum.
2 An euo repugnet successio.
3 An sibi oino repugnet prius ⁊ posterius.
4 An in operibᵘ euiternoꝝ non repugnet prius neqz posterius neqz successio.
5 An mẽsura euiternoꝝ sit euũ. vľ mẽsura successiua.

¶ Distĩ.III. Qõ.I.

¶ Utrũ simpliᶜᵗᵃᵗⁱ ãgeli repugnet ɔpõ itẽtionũ ex gñe ⁊ dñia.
p An angelus sit in genere.
2 Per quem modum angelus sit in genere.
3 An tale genus imediate cõtineat spẽs specialissimas.

¶ Questio.II.

¶ Utrum possibile angelo poni in loco ⁊ moueri localr.
p Quid sit locus.
2 Utrũ ex parte loci sit possibilitas locandi angelum.
3 Utrum ex parte angeli sit possibilitas vt locetur.
4 An detur possibilitas locandi simul in pluribᵘ locis.
5 An deť potẽtas mouẽdi ad locũ nõ trãseũdo medium.

¶ Distĩ.IIII. Qõ.I.

¶ Utrũ angelus p eẽntiã suã nãlr itelligit deũ sicut seipm.
p An angelus intelligit se naturaliter.
2 An angelus possit intelligere se per essentiam.
3 An p eẽntiã suã, vľ p aliqd aliđ possit nãlr cogscẽ deũ.

¶ Distĩ.V. Qõ.I.

¶ Utrũ p phĩã determieť õ mõ cognis ãgeloꝝ i oi cogscᶦᵉ.
p An quelibet intelligentia sit suum intelligere.
2 An quelibet intelligentia intelligat tm se.
3 Qũo quelibet intelligentia intelligat oĩa superiora se.
4 Quo modo quelibet intelligentia intelligat se.
5 Quo modo intelligat inferiora se.

¶ Distĩ.VI. Qõ.I.

¶ Utrum sit alius modus cognoscendi angeli q̄ꝫ p eẽntiaz.
p Opiniones theologorum, q per habitus aut species.
2 Q per aliqd creatũ possunt representari oĩa angelo.
3 Q tale creatum non est habitus vel species.
4 Q per illud tale põt esse essentia angeli cognoscentis.
5 Q mag̃ pbabile est p eẽntiã cogscẽ q̄ꝫ p eẽntias obtas.

¶ Distĩ.VII. Qõ.I.

¶ Utrũ demones sint ita acute itelligentie, q si non haberent spẽs impressas possint acqrere sciam a rebus.
p Utrũ aĩa sepata possit acqrere nouiter sciam a rebus.
2 An angelus hoc posset si non haberet spẽs impressas.

¶ Distĩ.VIII. Qõ.I.

¶ Utrũ angeli superiores itelligant per spẽs pauciores.

¶ Distĩ.IX. Qõ.I.

¶ Utꝛ cũ cogñe vespina ⁊ matuᵗⁱⁿᵃ hĩ cogscãt plᵃ vt pla si ne discursu.
p Differẽtia cognis matutine ⁊ vespine.
2 An beati p illas cognitiones cognoscãt plura vt plura.
3 An cogscẽdo vnũ post aliđ ordie nãe sit ibi discursus.

¶ Distĩ.X. Qõ.I.

Utꝛ ãgelᵘ itelliᵍᵉⁿˢ res i ppõ gñe sit possit hẽ duas itelliões.
p Intelľs nř põt hẽ siľ plẽs itellectões cogscẽdo plᵃ vt pla
2 Q supradicta opinio falsa est.
3 An beati possint huiusmodi duas intellectiones hẽ.

¶ Distĩ.XI. Qõ.I.

¶ Utrum tot sunt angeli quot sunt homines custodit.
p De multitudine angelorum.
2 De multitudine sub specie eadem.
3 De quo genere sit numerus qui custodit.

¶ Distĩ.XII. Qõ.I.

¶ Utrũ mã hẽat aliquem gradũ actualitatis vt p se exĩs.
p An materia habeat aliquã essentiam distinctã a forma.
2 An mã in essentia sua includat aliqualem actualitatem.
3 An possit existere sine omni forma.

¶ Distĩ.XIII. Qõ.I.

¶ Utrum lumẽ vel spẽs habeat aliqđ esse reale in medio.
p An lumen educatur de potentia medij.
2 An lumen habeat esse intẽtionale vel reale in medio.
3 An species corporalis habeat esse reale in medio.

¶ Distĩ.XIIII. Qõ.I.

¶ Utrum celum componatur ex materia ⁊ forma.
p Rationes q celum non habet materiam.
2 Rationes q celum habet materiam.
3 Qũo intelligendum sit habere vel nõ habere materiã.
4 An mã celi differat a mã generabiliũ ⁊ corruptibiliuz.
5 An mã celi vnita generabiliũ, tñ celũ eẽt icorruptibile.

¶ Distĩ.XV. Qõ.I.

¶ Utrũ corpora celestia efficienter agant in ista inferiora.
p Ca dicũtur agere determinando causas particulares.
2 Immo agant efficienter fm Auicẽnã, qđ tñ iprobatur.
3 Qũo triplr celũ dicať agere in inferioribus efficienter.
4 Quo modo motu suo agere dicatur.

¶ Distĩ.XVI. Qõ.I.

¶ Utꝛ ãgeli vľ forᵉ celi moueãt orbes, vľ forᵉ siue aĩa coꝝ.
p An celum sit animatum.
2 An forma eius moueat vt informans vel vt motor.
3 An moueat sicut agens vel finis.
4 An per itellectũ vel voluntatẽ moueat vel tertiã poᵗᵉᵐ.

5 Quedã

5 Quedam dubia soluuntur.

¶ Distĩ.XVII. Qõ.I.

¶ Utrũ aia intellectiua sit compositior natura angelica.
p̃ An angelus sit compositus ex materia ⁊ forma.
2 An aia intellectiua sit composita ex mã ⁊ forma.
3 An angelus vel aia dicant̃ componi ex actu ⁊ potentia.

¶ Distĩ.XVIII. Qõ.I.

Utrũ rõnes seiales i mã sint realr̃ ĩ̃met for̃ distĩtes a mã.
p̃ Utrum forme p̃cedentes in mã realiter differant ab ea.
2 Soluuntur quedam difficultates in contrarium.
3 An materia ⁊ forma simul sit subiectum generationis.
4 An forme accidẽtales precedãt subalẽ realr̃ differẽtes.
5 An mã sit subm̃ gñatiõis icludẽs accñtia vel excludẽs.

¶ Distĩ.XIX. Qõ.I.

¶ Utrũ forma subalis hois sit naturalr̃ incorruptibilis.
p̃ An anima intellectiua sit forma subalis corporis.
2 Que circa hoc sit Cõmentatoris opinio.
3 An intellect⁹ sit forma iformãs vel motor tm̃.ẽm Com̃.

¶ Distĩ.XX. Qõ.I.

¶ Utrum sit vnus intells in omnibus vt posuit Cõmenta.
p̃ Quotupliciter intellectus possit considerari.
2 Qũo Cõmentator dicat intellectum esse vnũ in oĩbus.
3 Quo modo vellet seipsum tuere.
4 Utrum possit demonstrari plures intellectus esse.

¶ Distĩ.XXII. Qõ.I.

¶ Utrũ in Adã in statu inocentie potuit esse error in rõne.
p̃ An talis error potuit eẽ q̃ cognitio fuisset falsa.
2 An talis fuisset q̃ non recte cõsuluisset voluntati.
3 An nẽcio talis dfect⁹ i itellu p̃cessit malitiã i volũtate.

¶ Distĩ.XXIII. Qõ.I.

¶ Utrũ aliq̃ creatura potuit peccare in istãti creationis.
p̃ An voluntas nata sit p̃ ferri in bonum q̃ apparens.
2 Soluuntur dubitationes ad oppositum.
3 Quo modo dicatur quis p̃mo ferri in bonum.

¶ Distĩ.XXIIII. Qõ.I.

¶ Utrũ po libi arbitrij arbitret̃ arbitriũ agẽdo vl̃ patiẽdo.
p̃ An intellectus sit potentia actiua.
2 An dicat̃ actiuus put iformat̃ notitia simplici coagẽte.
3 An dicatur actiuus coagente obiecto.
4 An actio intellectus sit pura quedam passio.

¶ Distĩ.XXV. Qõ.I.

¶ Utrũ ad h̃ q̃ z⁹ po libi arbi. ad h̃ q̃ sit liba actiue eligat.
p̃ An voluntas ad hoc q̃ sit libera, sit potẽtia actiua.
2 An volũtas libera. v̄tualr̃ tale faciat ipsum formaliter.
3 An volũtas sit eadẽ po⁹ ⁊ actu respectu eiusdem.

¶ Questio.II.

¶ Utrũ act⁹ liberi arbi. ꝯsistat i pura actiõe sine oĩ passiõe.

¶ Distĩ.XXVI. Qõ.I.

¶ Utrũ hõ sit liberi arbitrij plusq̃ alia aialia bruta.
p̃ Qũo bruta non habent liberum arbitrium.
2 Scdm̃ quid. hõ sit liberi arbitrij.
3 Scdm̃ quid. deus ⁊ angelus sit liberi arbitrij.
4 An libtas arbi. saluaret̃ i hoĩe absq̃ h̃ q̃ possit peccar̃.

¶ Distĩ.XXVII. Qõ.I.

¶ Utrũ charitas ⁊ grã gratũ faciẽs realr̃ differant.
p̃ An charitas ⁊ gratia sint idem re.
2 Qũo grã ponat̃ i eẽn⁹ aie vt i subto. ⁊ charitas i volũ^te

¶ Distĩ.XXVIII. Qõ.I.

¶ Utrũ habitus faciat ad subam actus, aut sola potentia.
p̃ An habitus in generali faciat ad substantiam actus.
2 An habitus supernãlis faciat ad substantiam actus.
3 Qũo habit⁹ nõ fac̃ aliqd circa subaz nec circa mo^m act⁹.

¶ Distĩ.XXIX. Qõ.I.

¶ Utrũ vo^tas sine oĩ grã ĩfusa limitet̃ ad sequẽdũ indi^m rõis
p̃ An voluntas necessario agat ẽm rationem vel ne.
2 Quo modo voluntas dicatur esse ad vtrãq̃ partez.
3 Quibusdam notandis ad opposita respondetur.

¶ Distĩ.XXX. Qõ.I.

Utrũ pctm̃ ori^le trãseat i posteros p rõnẽ culpe ⁊ si real⁹ tm̃.
p̃ Or peccatum originale transijt in posteros.
2 Or transiuit in omnes christo excepto.
3 Or possibile fuit vt non transiret in beatam virginem.

¶ Distĩ.XXXI. Qõ.I.

¶ Utrum peccatum originale possit probari fore culpa.
p̃ An peccatum originale sit culpa.
2 An peccatum originale transit per moduz culpe.
3 Qũo voluntas nostra teneatur obnoxia peccato Ade.
4 Ponit̃ modus sufficientior quo ad hõ cognitionem.
5 An peccatum originale sit reatus tm̃.

¶ Distĩ.XXXIIII. Qõ.I.

¶ Utrũ actus p̃pagatiõis trãsfundat̃ origialr̃ in p̃pagato.
p̃ An actio ⁊ passio dicant rem absolutam super motum.
2 An actio sit agente.
3 Quomodo intelligatur processus Aristotelis.
4 Respondetur ad argumenta opposita.

¶ Distĩ.XXXV. Qõ.I.

¶ Utrum deus possit facere nouum mundũ simile huic.
p̃ An phie repugnet pluralitas mundorum.
2 An theologie repugnet pluralitas mundorum.
3 An rationes phi peccent in phia in hac materia.

¶ Distĩ.XXXVI. Qõ.I.

Utrũ circũscripto a nã peccabili pctõ ipa i se sit aliq̃ pfectio.
p̃ An creatura sit sola dependentia ad deũ p sui naturam.
2 Or depẽdẽtia creature in se sit ei⁹ eẽntia, vt ad primuz.
3 Qũo dependentia creature vt q̃dã ens sit eius eẽntia.
4 Qũo depẽdẽtia s̃z quã dĩ rela^ue ad p̃^m ẽ alia res a seipa.

¶ Distĩ.XXXVII. Qõ.I.

¶ Quid sit subiectum imediatum respectu peccati.
p̃ Qũo forma subalis potest esse p̃ncipium operationis.
2 An q̃lz for^a subal̃ sit imediatũ p̃ncipiũ sue operationis.
3 An aia sensitiua sit ipsa sua po^a p quam operatur.
4 An aia intellectiua sit principium suarum op̃ationum.

¶ Distĩ.XXXVIII. Qõ.I.

¶ Utrũ de⁹ posset facere creaturã ipeccabilẽ per naturaz.
p̃ An hoc factibile per naturam sit.
2 An hoc sit factibile per donum gratie.

¶ Distĩ.XXXIX. Qõ.I.

¶ Utrũ p̃mordial̃ distĩ pctõrũ accipiat̃ ex pte mãe vl̃ for^e.
p̃ Que sit distĩ p̃mordialis ex gñatis ex putrefactione.
2 Que sit distinctio specifica eorum.
3 Que sit distinctio primordialis peccatorũ.
4 Que sit distinctio specifica eorum.

¶ Distĩ.XL.⁊.XLI. Qõ.I.

¶ Utrũ hõ post pctm̃ cogat̃ nẽcio peccare ꝯ cõsciẽtiam.
p̃ Quas cautelas iudex in sententiando seruare debet.
2 Or vl̃iter iudex tenet̃ iudicare ẽm approbata.
3 Soluuntur quedam in contrarium adducta.
4 Quid in dubijs seruandum sit in iudicando.

¶ Distĩ.XLII. Qõ.I.

¶ Utrum oium bonarum voluntatũ sit vnus finis.
p̃ An sit vnus finis oium simplr̃ in quem dirigantur.
2 An tam bonarũ q̃ malarum voluntatuz sit vnus finis.

¶ Distĩ.XLIII. Qõ.I.

¶ Utrũ act⁹ elicit⁹ ab hitu i vo^te seu hõa ꝯscia augeat hitũ.
p̃ Quid est habitum augere.
2 An habitus possit augeri quolibet actu.

¶ Distĩ.XLV. Qõ.I.

¶ Utrũ peccatũ omissionis semp ꝯsistat in aliquo actu.
p̃ Qũo dicat̃ peccatũ omissionis in actu priuatiuo ꝯsistet̃.
2 Or sp fundat̃ in actu positiuo. saltem interpretatiuo.
3 Quid sit actus voluntatis interpretatiuus.
4 Or pctm̃ omissiõis nõ sp reqrit actũ positiuũ exteriorẽ.

¶ FINIS.

¶ Tabula Questionum Tertij Sententiarū Joannis Bachonis Carmel.

¶ Distō. I. Qō. I.

Utrum possibilitas vnionis nature humane ad verbum possit probabiliter declarari.
p̄ Quid sit ipsa vnio personalis.
2 Quo modo ista vnio sit possibilis ex parte essentie.
3 Quo modo est possibilis ex parte nature humane.
4 Mouentur dubia in contrariū et soluuntur.

¶ Distō. II. Qō. I.

¶ Utrum proprietas personalis possit dare subsistentiam personalez ipsi verbo.
p̄ Quid est esse subsistentie.
2 An relatio in diuinis det esse subsistentie.
3 An dando esse subsistentie prius constituat suppositum q̄ distinguat.

¶ Questio. II.

¶ Utrum ratio assumendi naturam humanam in verbo sit essentia vel relatio.
p̄ Quid ex parte assumentis sit ratio terminandi istam vnionem.
2 Quid sit, vel quis sit terminus ad quem in huiusmodi, ex parte humane nature.

¶ Distō. III. Qō. I.

¶ Utrum solum verbum possit assumere quācūq̄ naturā in vnitate suppositi et personare eā.
p̄ An aliquod creatum suppositum possit assumere naturam creatam in vnitate suppositi.
2 An indifferenter possit assumere quācūq̄ naturam. s. rationalem vel irrationalem.
3 An personaret naturam irrationalem, vel tm̄ suppositaret, si assumeret eam.

¶ Questio. II.

¶ Utrum oppositio, que est inter culpam et gratiam impediat q̄ beata virgo non potuit fuisse in peccato originali.
p̄ An potuit fuisse in peccato originali per solum instans, vel simul in vtroq̄.
2 Que sint illa que per solum instans possunt esse simul.
3 Que sunt illa opposita que in eodem instanti possunt esse simul.
4 An pctm̄ originale possit esse per solum instans.
5 An esse primum ipsius et eius non esse possunt eē simul in eodem instanti.

¶ Distō. IIII. Qō. I.

¶ Utrum beata virgo aliquid actiue egerit ad generationez filij, aut quo quomodo ad similationem filij ad ipsā.
p̄ Contrarietas Aristo. de actiuitate mulieris in gnātiōe.
2 Concordantia ipsorum dictorum Aristo.
3 Quō proles virtute generationis assimilať parētib⁹.
4 Quo modo christus assimilatur matri.

¶ Distō. V. Qō. I.

¶ Utrum persone omnes possent assumere vnaz numero naturam.
p̄ Diuersitas opinionum.
2 Quid autor in huiusmodi sentire videatur.

¶ Distō. VI. Qō. I.

¶ Utrum ex scriptura veteri possit probari vnitatem humane nature et verbi dei, ita q̄ sit verus deus et hō.
p̄ Opinio affirmatiua.
2 Exclusio cuiusdam cauillationis.
3 Roboratur intentum principale.

¶ Distō. VII. Qō. I.

¶ Utrum christus habeat plura esse.
p̄ An christus dicendus est plura simpliciter fm̄ eē nature vel essentie.
2 An christus dicendus est plura fm̄ esse existentie.

¶ Distō. VIII. Qō. I.

¶ Utrum christo facto homine relationes consequētes assumptionem fundentur in substantia.
p̄ An filiatio fundatur in substantia.
2 An relationes fundate super duas naturas in christo sint due et reales.

¶ Questio. II.

¶ Utrum singulare addat aliquid super naturam spēi.
p̄ Opiniones pro parte affirmatiua.
2 Opinio contraria dicens hanc affirmatiuā falsam esse.
3 Quo opinio affirmatiua et contra Philosophum.
4 Quomodo non differant.

¶ Distō. X. Qō. I.

¶ Utrum esse subsistentie addat rem super essentiam.
p̄ An esse differat ab essentia sola operatione intellectus.
2 An intentione intellectus sit differentia media iter realem et rationis.
3 An esse et essentia differant inter se, per hoc q̄ esse concernat accidentia, essentia autem non.
4 An esse et essentia differant, per hoc q̄ sunt diuerse res precise quolibet accidente.
5 Quo modo esse et essentia sint idem.
6 Q esse et essentia differunt sicut diuersi gradus essendi.
7 Q diuersus gradus essendi non addit perfectionē aliā, nec rem, nec entitatem, aut formalitatem, fm̄ eē et eēntia comparantur adinuicem.

¶ Distō. XI. Qō. I.

¶ Utrum suppositum subsistens addat supra naturam.
p̄ An suppositum addat modum realem consequentē accidentia.
2 An addat connotationem in ordine ad accidentia.
3 An addat aliquid aliud a subsistere ad se.

¶ Questio. II.

¶ Utrum principium quo indiuiduum constituitur, et quo distinguitur, et quo addit aliquid super naturaz sit vnū et idem.
p̄ Q huiusmodi tria non sunt idem.
2 Quid est principium formale indiuiduationis.
3 Quid est formale principium indiuiduationis in eadez specie.

¶ Distō. XII. Qō. I.

¶ Utrum anima christi sola vi vnionis ad verbum fuerit beatifica.
p̄ An requiratur habitus supernaturalis qui sit actus primus eleuans ad actum beatificum.
2 An saltem requiratur aliqua motio specialis ad hō.
3 An motio illa passio sit aliquid reale.

¶ Distō. XIII. Qō. I.

¶ Utrum anima christi potest actualiter videre omnia q̄ videt verbum.
p̄ Communis modus ponendi, hoc actualiter vel habitualiter.
2 An actualiter possit omnia illa videre etiam infinita.
3 An omnia necessario videat.
4 An de facto videat omnia illa que videt verbum.

¶ Questio. II.

¶ Utrum anima christi videat ea visione qua videtur essentia diuina.
p̄ Q nulla creatura necessario videtur ea visione qua videtur deus.
2 Q fm̄ aliquos aliqua videntur et aliqua non.
3 Q fm̄ aliquos omnia necessario videntur.
4 Q que precise cadunt in scientia speculatiua dei necessario sic videntur, non autem que in dispositiua.

¶ Distĩ.XIIII. Qõ.I.

¶ Utrũ creature sint entia ita nobilissima q̄ vt precesse|runt generationem verbi in memoria patris, q̄ habue|rint aliquam causalitatem ad productionem verbi.

p̄ An idee creaturarum precedãt gignitionem verbi quã|tum ad esse.

2 An precedant in patre actualem cognitionẽ creaturaꝝ.

3 An sic precedant q̄ sint principium elicitiuum ⁊ dicti|uum verbi.

¶ Distĩ.XV. Qõ.I.

¶ Utrum anima christi in aliquo gradu substantiali sit ꝑ|fectior anima iude.

p̄ Qȝ nulla forma substantialis suscipit magis ⁊ minus.

2 Qȝ forma substantialis potest aliquo modo dici suscipe|re magis ⁊ minus.

¶ Distĩ.XVI. Qõ.I.

¶ Utrum forme elementales suscipiant magis ⁊ minus, si|cut accidentales.

p̄ Qȝ forme elementales non manent in mixto.

2 Qȝ forme elementales non suscipiant magis ⁊ minꝰ si|cut accidentales.

3 Arguitur contra dicta in istis duobus articulis.

¶ Distĩ.XVII. Qõ.I.

¶ Utrum anima christi sensitiua fuerit extensa per totum corpus passibile.

p̄ Difficultates circa extensionem anime intellectiue.

2 Difficultates circa extensionem anime sensitiue ⁊ vege|tatiue.

3 Soluitur principalis intentio ⁊ difficultas.

¶ Distĩ.XVIII. Qõ.I.

¶ Utrum possint solui rationes dicentes animam intelle|ctiuam extendi in homine.

p̄ Quo modo anima intellectiua est forma totius ⁊ non extenditur.

2 Quo modo potest esse si corporeitas ⁊ intellectiua sit vna forma.

3 Mouetur dubium circa extensionem aie intellectiue.

¶ Questio.II.

¶ Utrum corporeitas que fuit in christo ante mortem fue|rit forma realiter differens ab anima intellectiua.

p̄ Qȝ corporeitas ⁊ anima intellectiua differant in hoie.

2 An anima intellectiua vniatur mediante corporeitate.

3 An due forme substantiales possint esse in eodem hoie per se.

4 Quare magis due forme in homine concedantur.

5 Quo modo anglici possent concedere plures formas in eodem subiecto.

¶ Distĩ.XX. Qõ.I.

¶ Utrum homo redimendus erat via iustitie.

p̄ Quare deus via iustitie non potẽtie procedere voluit.

2 Quare magis processit iniurias sustinẽdo q̄ȝ iustitia.

¶ Questio.II.

¶ Utrum ex sacra scriptura probari possit aduentuȝ chri|sti iam preteriisse.

p̄ Probari potest ex auctoritatibus sacre scripture.

2 Probari potest ex computationibus iudeorum.

¶ Questio.III.

¶ Utrum ex iudeorum auctoritatibus probari possit pas|sionem christi iam preteriisse.

p̄ Auctoritatibus iudeorum probatur aduentum christi ⁊ passionem christi iam preteriisse.

2 Soluuntur omnes eorum obiectiones.

3 Soluit̃ dubiũ quare doctores iudeoꝝ nõ cognouerũt.

¶ Distĩ.XXI. Qõ.I.

¶ Utrum totus christi sanguis effusus in passione redierit ad corpus in sua resurrectione.

p̄ Probabile est totum sanguinem effusum reassumpsis|se in resurrectione.

2 Soluuntur dubia in contrarium.

3 Qȝ non fuit necessarium totum sanguinẽ reassumpsisse.

¶ Distĩ.XXII. Qõ.I.

¶ Utrum dos agilitatis fuit causa sufficiens motus ascen|sionis christi in celum.

p̄ Quo modo grauia ⁊ leuia dicantur mouere ⁊ non mo|uere se.

2 Qȝ neutra pars potest demonstrari.

3 Qȝ rationabiliter phs sic processit.

4 Queritur quid verius tenendum sit in huiusmodi.

5 Ponit processum demonstrationis phi in hoc quarto celi ⁊ mundi.

6 Respondetur ad questionem intentam.

¶ Distĩ.XXIII. Qõ.I.

¶ Utrum trinitas personarum in vnitate essentie possit ꝓ|bari per sacram scripturam.

p̄ Que dicitur scriptura sacra recepta a iudeis.

2 Qȝ per scripturam a iudeis acceptam probatur trinitas personarum.

3 Qȝ etiam per dicta prophetarum, ⁊ libris Moysi.

¶ Distĩ.XXIIII. Qõ.I.

¶ Utrum fides generaliter accepta possit stare cũ scia.

¶ Questio.II.

¶ Utrum scientia ⁊ fides specialiter accepta possit stare simul.

p̄ An habitus fidei ⁊ scientie cum habitu glorie simul sta|re possit.

2 An actus fidei cum actu sciendi ⁊ beate viuendi simul stare possit.

¶ Distĩ.XXV. Qõ.I.

¶ Utrum fides possit stare simul cuȝ scientia, ⁊ actus fidei cum actu scientie, etiam si euidentia sit de eius es|sentia.

p̄ An de potentia dei absoluta posset fides ⁊ lumen glorie ⁊ actu credendi simul manere in patria cum visione.

2 Mouentur dubia pro parte negatiua ⁊ soluuntur.

3 Ex solutionibus istis soluuntur argumenta omniũ alia|rum opinionum.

¶ Distĩ.XXVI. Qõ.I.

¶ Utrum spes sit virtus theologica differens ab aliis.

p̄ Quo modo spes sit passio non virtus.

2 Quo modo spes sit virtus theologica.

3 Quo modo se habeat spes ad fidem ⁊ charitatem.

4 In quibus spes esse dicatur.

¶ Distĩ.XXVII. Qõ.I.

¶ Utrum habitus fidei sit virtuosus sine charitate.

p̄ Qȝ habitus fidei sine charitate non est virtus.

2 Qȝ habitus fidei sine charitate est virtus.

¶ Distĩ.XXVIII. Qõ.I.

¶ Utrum precisa charitate plus debeamus diligere deum q̄ȝ nosipsos.

p̄ An precisa charitate deum magis q̄ȝ nos diligamus.

2 Qȝ prius homo debet se velle nõ esse q̄ȝ deũ offendere.

¶ Distĩ.XXIX. Qõ.I.

¶ Utrum deus sub ratione suipsius sit obiectũ charitatis.

p̄ Opinio q̄ respectu amicitie ad extra supernaturalr.

2 Qȝ cõmune sue bonitatis absolute.

3 An ex operibus charitatis frequentatis generetur habi|tus nouus.

¶ Distĩ.XXX. Qõ.I.

¶ Utrum habens charitatem certitudinaliter possit se sci|re esse in charitate.

Explicit Tabula Tertii.

¶ Tabula Quarti Sententiarum Joannis Bachonis Carmelite.

¶ Questio.I. Prologi.

VTrum ex scripturis veteris testamenti certum sit Christum iam venisse.
p̊ Q scriptura sacra multiplicem sensum habere potest.
2 Q fm literalem sensum scripture christ⁹ iam venit.
3 Q fm spiritalē sensū ac figuratiuū iā venit chr̄s.

¶ Questio.II.

¶ Utrū per sacram scripturam iudei debeant credere predicationi apostolorum.
p̊ Q ratione naturali conuincitur vltra prophetas alios doctores esse qui illos declarent.
2 Q in veteri lege descriptus fuit status apostolicus.

¶ Questio.III.

¶ Utrum miracula facta per christum (vt Matheus refert) concordent cū prophetijs, vt probari possit ipm christum iam venisse.
p̊ Cōcordia ꝓphetiaꝝ ⁊ miraculorum quo ad incarnationem christi.
2 Cōcordantia ꝓphetiarū ⁊ miraculoꝝ quo ad legē gratie perfectionem.
3 Concordātia ꝓphetiarum ⁊ miraculorum quo ad legis gratie confirmationem.
4 Concordantia prophetiarum ⁊ miraculorum quo ad legislatorem regnationem.

¶ Questio.IIII.

¶ Utrum miracula christi que refert Joannes ita concordent cum prophetis ꝙ probent ipsum esse deum.
p̊ Prophete ꝓdixerūt messiā eē deū quem christiani vocamus christum.
2 Quō iudei cogūt̄ ꝯcedē chr̄ꝫ quē nos adoram⁹ eē deū.
3 Q heretici concedentes miracula christi que refert Joannes cogantur ipsum deum esse confiteri.
4 Mouentur ⁊ soluuntur quedam dubia circa hoc.

¶ Questio.V.

¶ Utrum lex christi sit omnino perfecta ⁊ cuiuslibet precedentis euacuatiua, ⁊ in se oium eternalr ꝯsūmatiua.
p̊ Q lex christi sit omnino perfecta.
2 Q sit euacuatiua legis Moysi.
3 Q lex christi sit oium legum eternalr ꝯsūmatiua.

¶ Questio.VI.

¶ Utrū fides christi sit indubitanter tenenda vel non.
p̊ Q fides christi indubitanter tenenda est.
2 Q fides christi est infallibilis.
3 Q nullus vnq̄ꝫ saluatus est nisi fide christi iesu.
4 Q quādo lex incepit hoies ligare tunc venit christus.

¶ Questio.VII.

¶ Utrū ex supradictis q̄ tūc tpis antechr̄s ꝯfutari possit.
p̊ Q ex sacra scriptura antechr̄s futurum esse ꝓbatur.
2 Q potestas eius erit maliciosa.
3 Q malitia eius per Enoch ⁊ Helya erit confutata.
4 Q christus eum destruet.
5 Q per questiones supradictas antechr̄s pōt cōfutari.

¶ Questio.VIII.

¶ Utrum exercitatio sophistica in theologia sit ianua ad hereses.
p̊ An sophistica exercitatio in se bona sit.
2 Q christiani non debent vti sophisticis arguendo.
3 Q christiani nō debent vti sophisticis respondendo.
4 Q sophismatū introductio est occasio heresis aliquoꝝ.

¶ Questio.IX.

¶ Utrum astronomia sit ianua ad hereses magicas.
p̊ Q aliq̄ ptes astronomie sūt piculose ad hr̄es fouēdas.
2 Q astronomia est fundamētū artis fatarie.
3 Q astronomia est fundamentum artis magice.
4 Q ars magica ⁊ fataria sunt fallaces.
5 Q lꝫ multa predicant ⁊ nūcient, tamē sunt repudiāde.

¶ Questio.X.

¶ Utrū papa possit leges ꝯdere super statū ecclesie.
p̊ An chr̄s aliquē vicariū dimisit in terris q̄ sit caput oiuꝫ.
2 An papa ex plenitudine potestatis sine alijs possit statuere de vniuersali statu ecclesie.
3 An de plenitudine potestatis possit sibi successorē statuere sine cardinalibus.
4 Quō sub eius potestate cōstituti sūt oēs stat⁹ ecclIastici.

¶ Questio.XI.

¶ Utrum papa habeat auctoritatē super temporalia.
p̊ Q chr̄s plenū ius hꝫ sup totū vniuersuꝫ rōne meriti.
2 Q chr̄s rōne diuinitatis hꝫ plenum ius dispositorium.
3 Q chr̄s ꝯpetit iudiciaria ptās ⁊ ius distribuēdi sup oia.
4 Q christus totam plenitudinem potestatis sue sup temporalia concessit Petro. vbi causa subest.

¶ Questio.XII.

¶ Utrum papa possit cogere infideles ad fidem. vel de temporalibus eorum se intromittere.
p̊ An iudei ad fidem alliciendi sint.
2 Q aliquo mō coguntur iudei ad fidem assumendam.
3 An ecclesia ꝑmittere dēat eoꝝ cult⁹ ac cerimōias suas.
4 Q papa pōt se itromittere in reb⁹ iudeoꝝ. i. terre scē.

¶ Distō.I. Qō.I.

¶ Utꝝ grā sacroꝝ sufficiat ad euitādū ꝑplexitatē in fide ⁊ (morib⁹.
p̊ An gratia sufficiat tētato de fide.
2 An gratia sufficiat perplexo in moribus.

¶ Questio.II.

¶ Utꝝ grā sufficiat ꝯsciē ad euitādū pctm̄ i electione tēta (tiōuꝫ.
p̊ An gratia sufficiat ad euitanda peccata.
2 An tota vita non habentium gratiam sit peccatum.

¶ Questio.III.

¶ Utrum gratia sufficiat in iudicialibus ad deponendam omnem conscientiam erroneam.
p̊ An gratia sufficiat ad tollendū ꝯsciaꝫ erroneā erga se.
2 An sufficiat ad tollēdū ꝯsciam erroneā quo ad alteꝝ.

¶ Questio.IIII.

¶ Utrum ad predestinationem sequatur. deus presciit hūc futurum iustum. ergo necessario erit.
p̊ Q oia de necessitate euenire ex p̄scia dei est cōtra phīā.
2 Q est contra theologiam.
3 Q est contra canones.
4 Q est contra sacram scripturam.
5 Q est hereticum.

¶ Questio.V.

¶ Utꝝ ꝯfirmat⁹ i grā velit ꝑ se bonū imutabilr, ⁊ tñ libe.
p̊ Q libertas in hoie sit posse velle fm rectā rationem.
2 Q velle bonum per se est in potestate voluntatis.
3 Q volitio est actus liber.
4 Q velle imutabiliter bonū est actus liberi arbitrij.

¶ Questio.VI.

¶ Utꝝ grā chr̄i sic sit lex gratie, ꝙ ⁊ lex iustitie simul sit.
p̊ Q chr̄s voluit recipere hoiem ad grāꝫ, nō aūt angelū.
2 Quo mō christus voluit saluare hoiem per iustitiam.
3 Quo modo voluit hoies iustificare per iustitiam.

¶ Distō.II. Qō.I.

¶ Utrum sacra legis diuulgata ⁊ quibus vtitur ecclia, sint a christo instituta.
p̊ Christus potuit cōmisisse apostolis potestatem ꝯstituendi sacramenta, sed noluit.
2 Christus ipse instituit sacramenta singulariter.

¶ Questio.VI.

¶ Utrum dicendum sit corpus christi manibus sacerdotum frangi. et dominum oculis videri.
- p̄ An corpus christi veraciter tractetur sub speciebus panis et vini.
- 2 An corpus christi sub sacramento veraciter videatur.

¶ Distinctio.IX. Questio.I.

¶ Utrum quotidie sit communicandum.
- p̄ Et magis laudabile est quotidie celebrare quam non.
- 2 An plures misse eodem die sint celebrande.
- 3 Que pena debeatur annuatim non communicantium.

¶ Questio.II.

¶ Utrum omnes communiter debeant eucharistiam sumere.
- p̄ Qui sunt illi qui non debent accedere.
- 2 Qui sunt illi qui non debent repelli.

¶ Distinctio.X. Questio.I.

¶ Utrum aliquis sacerdos incepta missa possit desistere ne proficere.
- p̄ In quo actu sufficit contritio sine confessione.
- 2 Quo modo quis potest presumere se non esse in peccato.
- 3 Quid agendum sit sacerdos infra missam recordetur se esse in aliquo defectu aut peccato impediente.

¶ Questio.II.

¶ Utrum missa semper debeat in loco sacro celebrari.
- p̄ Et cum altare portatile liceat alicui in loco non sacro celebrare.
- 2 Et locus alias consecratus licet aliquando reconsecrari.
- 3 Et aliquando debet reconciliari.

¶ Distinctio.XI. Questio.I.

¶ Utrum altare aut cimiterium aliquo casu sint reconsecranda.
- p̄ Qua de causa altare debeat reconsecrari.
- 2 Quare cimiterium sit reconsecrandum.
- 3 Si loca sacra debeant reconsecrari.
- 4 Quo puniantur celebrantes in loco non sacro.
- 5 An vestimenta sacra possunt refici ex pannis non sacris.

¶ Distinctio.XII. Questio.I.

¶ Utrum ecclesia debeat gaudere immunitate.
- p̄ Quid est immunitas.
- 2 Quibus immunitatibus ecclesia debeat gaudere.
- 3 Quibus servitutibus sit libera.

¶ Distinctio.XIII. Questio.I.

¶ Utrum indistincte ecclesia poterit salvare omnes malefactores.
- p̄ Qui dicuntur gaudere immunitate ecclesie.
- 2 Qualiter dicantur gaudere eius immunitate.
- 3 Que pena debeatur violantibus immunitatem ecclesie.

¶ Distinctio.XIIII. Questio.I.

¶ Utrum penitentia debeat imponi impenitenti.
- p̄ An penitentia iniungenda sit cum quis se a peccatis, vel aliquibus non posse abstinere se dicit.
- 2 An huiusmodi sit absoluendus.
- 3 An talis cessante impenitentia debeat iterum confiteri.
- 4 An hic ipenitens debeat hic penitentiam iniunctam statim implere.

¶ Questio.II.

¶ Utrum penitentia habeat partes.
- p̄ Quid est penitentia.
- 2 Quot sunt species penitentie.
- 3 Quot sunt eius partes.
- 4 Quales penitentie debent imponi.

¶ Questio.III.

¶ Utrum penitentia sit arbitraria.
- p̄ An in aliquibus casibus taxentur penitentie in antiquis canonibus.
- 2 An taxate sint penitentie in novis canonibus.
- 3 Quo modo penitentia sit moderanda arbitrio sacerdotis.
- 4 In quibus casibus penitentia taxata non sit iponenda penitenti.

¶ Questio.IIII.

¶ Utrum fraude durante sit penitentia iniungenda.

¶ Questio.V.

¶ Utrum peccata semel dimissa redeant.

¶ Distinctio.XV. Questio.I.

¶ Utrum sola contritio sit satisfactoria apud deum pro peccato.
- p̄ Quid est contritio.
- 2 Quis sit modus conterendi.
- 3 An peccatum deleatur sine confessione.

¶ Questio.II.

¶ Utrum de iure divino accipi possit omnis confessio necessaria fore
- p̄ An confessio ex sacra scriptura percipi possit necessaria esse.
- 2 Quomodo liceat cuilibet sacerdoti generaliter audire confessiones.
- 3 In quibus casibus mittere debeant subditos ad episcopum.

¶ Questio.III.

¶ Utrum propter indiscretionem parrochiani possit quis alteri confiteri sine licentia eius.
- p̄ Quomodo quis potest alteri parrochiano confiteri propter indiscretionem proprii.
- 2 An quilibet sacerdos debeat audire confessiones licentiatorum.

¶ Distinctio.XVI. Questio.I.

¶ Utrum circumstantie confessionis et peccatorum sint considerande et quomodo.
- p̄ Quo modo peccator debeat confiteri.
- 2 Quo modo confessor debeat eum interrogare.
- 3 In quibus casibus debeat confessio iterari.
- 4 An statim post peccatum debeat confiteri.
- 5 Quo modo confessor debeat absolvere peccatorem cum in aliquibus casibus remittit ipsum ad superiorem.

¶ Questio.II.

¶ Utrum omne quod traditur sub sigillo confessionis possit revelari.
- p̄ Quo modo quis se habere debeat in revelatione secreti. ubi factum est occultum.
- 2 Quid si sub sigillo secreti sibi tradatur.
- 3 Quid si tradatur sub sigillo confessionis sed non per modum culpe.
- 4 Quid si traditur sub sigillo confessionis per modum culpe.

¶ Distinctio.XVII. Questio.I.

¶ Utrum in ecclesia sint claves. secundum quod dicitur tibi dabo claves etc.
- p̄ An christus principaliter dederit claves Petro.
- 2 An quod unus papa utitur clavium agit. alius derogare potest.
- 3 Quo modo claves huiusmodi distinguuntur.

¶ Questio.II.

¶ Utrum sacerdos parrochialis habeat claves iurisdictionis, ut possit excommunicare.
- p̄ An sacerdos parrochialis possit excommunicare.
- 2 Quis alius a superioribus possit excommunicare.
- 3 An iudices arbitrarii possunt excommunicare.

¶ Distinctio.XVIII. Questio.I.

¶ Utrum excommunicatio iniusta liget et obliget.
- p̄ Que est causa excommunicandi.
- 2 Quo modo excommunicatio dicitur iusta vel iniusta.
- 3 An excommunicatio iniusta obliget.

¶ Questio.II.

¶ Utrum excommunicatus iniuste eo quod non servatur ordo liget excommunicatum.
- p̄ An excommunicatio iniusta eo quod non servantur admonitiones canonice liget.
- 2 An excommunicatio iniusta eo quod non profertur in scriptis liget.
- 3 An eadem ratione debeant servari in suspensione aut interdicto que in excommunicatione.

¶ Questio.III.

¶ Utrum aliqua sententia iniusta sit nulla quandoque.
- p̄ Que iniusta per claves lata sit nulla quo ad subditum.
- 2 Et quandoque iniusta sit nulla propter actum licitum quem quis exercet in clericum.
- 3 Et quandoque dicitur iniusta nulla propter abusum persone qui preest.
- 4 Quandoque dicitur nulla ex bona conscientia apud deum.

¶ Questio.IIII.

¶ Utrum postquam quis est ecclesie tanquam ethnicus, possit ad communionem recipi.
- p̄ In quibus casibus non licet cum excommunicatis communicare.
- 2 Qualiter licuit christo et predicatoribus ab excommunicatis elymosinas accipere.
- 3 In quibus casibus licet cum excommunicatis conversari.

¶ FINIS.

Index Alphabeticus

¶ Index principalium Sniarum in Quatuor voluminibus Sniarum. Eximij Doc. Jo. Bachonis ordi. Carmel.

¶ De lra. A.

De lr̃a.B.

4.q.

Finis

¶ De lr̄a.L.

¶ De lr̄a.M.

¶ De lr̃a. N.

¶ De lr̃a. O.

¶ De lr̄a. Q.

¶ De lr̄a. R.

¶ De lra.S.

¶ De lra. T.

¶ De lra. V.

¶ De lr̄a X.

¶ FINIS.

¶ Doctoris resoluti Joannis Bachonis Anglici Carmelite/Liber Primus super sententias. Questio.I.

VTrum ad habēdam supnaturalē cognitionem de deo necessario reqratur aliqđ alti⁹ lumen lumine nāli. Videt̃ q̄ sic. Illa cognitio est supnālis.ergo requirit lumen supernāle:τ per ɔsequens altius.

Contra. Nō repugnat lumini nāli fortificari infra pprią nām.ergo nō necessario requirit̃ altius τ fortius lumen.sed ipsū fortificatū sufficiet solū. ¶ Hic facio tres articulos. ¶ Primo ponam modos τ rōnes phoꝝ qbus ponebant nos cognoscere deū in via.in lumine nāli. ¶ Scđo ponam modū quo Cōmentator ponit intellectū nostrū cognoscere deuz nālr post separationē. ¶ Tertio descēdendo ad ppositū inquiram. An ad habendā illā cognitionē/quā ponit Cōmētator post separationē quā theologi vocant supernālē/requirat̃ aliqđ altius lumen lumine naturali.

Primus articulus. De modo cognoscendi deū sm Aristo. Ipse eniz phs 3° de aia.tex.cō.36. mouet istā qōnē. Utrū intellectus noster possit intelligere aliqđ separatoꝝ cuz ipse nō sit sepatus a magnitudine. Et 3° de aia.cōm.36. Themistius/Alexander/τ Auēpace/multuz dubitāt in ista qōne τ causa ambiguitatis fuit.q̄ nihil inuenerunt ab Aristotele in hac intentione.cū tñ hoc pmisit.s.in 3° de aia.tex.cō.36.sed in vno cōcordant oēs/qa(vt allegat Cōmentator ibi)oēs tenebant q̄ sic. Sed diuersimode hoc pbāt.

Opio Them. ¶ Themistius hoc pbat ex parte ipsius obiecti intelligibilis per locū a maiori. Intell's eniz mālis hz potentiā abstrahendi formas a materijs τ intelligendi eas. Igit̃ magis sibi innatū est itelligere ea que sunt primo denudata a mā. Huiꝰ est deus τ tales intelligentie. Igit̃ ex parte obiecti sequitur.q̄ deus pōt intelligi in lumine nāli. ¶ Cōmentator ibidē fortificat istā rōnē sic. Lz verum nō sit/qđ dictū est/in potentia mixta māe:tñ si posuerimus q̄ intellectus mālis nō est mixtus māe.tunc certe iste sermo est verus.s.q̄ illud/qđ est magis intelligibile/magis cōprehendit̃:qm̄ qui cōprehēdit minus perfectū ex eis cōprehēsibilibus/que nō sunt mixta māe/necesse est/vt cōprehendat pfectius.τ nō ecōuerso:sed intellectus(vt pbat̃.3.de aia tex.cō.4.)est imixtus τ imālis.ergo τc.

Alexand. ¶ Alexander aūt(vt sibi recitat Cōmentator)hoc pbat ex pte ipsius intellectus sic. Omne ens quā peruenerit ad finē τ vltimā pfectionez in gnātione τ in esse:tunc veniet ad finē τ cōplementuz in sua actione(si fuerit ex entibus agētibus)aut in sua passione(si fuerit ex entibus passibilibus)aut in vtroqz(si fuerit vtriusqz)ergo necesse est vt cuz intellectus in habitu peruenerit ad finē τ vltimā suā perfectionē in gnōne τ in esse. tunc veniet ad finez τ cōplemētū in actione sua. Sed pfectio in actione sua est creare itellecta.τ intelligere ea.sic videlicet q̄ pfectio tñ causando intellectus est facere oia intellecta in potētia(abstracta/τ nō abstracta)itellecta in actu/ τ eadē rōne.pfectio in itelligēdo est itelligere oia/que sunt actu intelligibilia τ abstracta/τ nō abstracta. Igit̃ necesse est vt quā intellectus qui est in habitu venerit ad suā vltimā pfectionē in esse.habeat has duas actiones pfecte.s.facere oia in potētia intelligibilia.in actu intelligibilia τ intelligere ea:siue sint abstracta siue nō abstracta.

Rñsio Cōmen. Ad istam rōnem rñdens Cōmentator ibidez.concedit totā adductionē/vsqz ad istā ppositionem.qñ dicit q̄ pfectio itellectus in causando intellecta est facere in potentia τc.τ q̄ etiā pfectio intell's in itelligendo est intelligere oia actu itelligibilia siue sint abstracta siue nō:dicens q̄ hoc nō est verū/q̄ pfectio intell's in intelligēdo est intelligere oia actu intelligibilia siue sint abstracta siue non.nisi hoc nomen.quod dico imaginari dicatur de abstractis τ mālibus vniuoce:sicut dicit̃ hoc verbum ambulare de pfectiori τ imperfectiori.τ enim certū est q̄ abstracta nō cadunt vniuoce sub imaginatione cū nō abstractis.igit̃ rō nulla.

Auēpace. ¶ Jō Auēpace hoc pbat/ex pte intell's agētis sic. ¶ Intellectus cū intelligit:aut puenit ad simplicē qdditatē.aut ad habentē qdditatē.aut ad nō habentē qdditatez neqz que sit qdditas. Si ad simplicē.habet̃ ppositū. Si ad habentē qdditatē.tūc erit itellectus natus reuerti/τ extrahere qdditatē illā. Aut ergo in ista reuersione τ abstractione pcedet̃ in ifinitū.aut sedabit̃. Non pōt pcedere in infinitū qa faceret qdditates τ intell's infinitas in specie.s. sm q̄ q̄dā eorū magis sunt liberate a mā q̄z alia. Si sedabitur aut pueniet ad qdditatē/que nō hz qdditatē:τ tūc habet̃ ppositū/qa perueniet ad qdditates simplices/aut sedabitur.qa ista qdditas in qua sedat̃ hz qdditatē.τ tūc est falsum q̄ sedabit̃:qa tunc nō sedabit̃ nisi pro tanto dicat̃ ibi sedari eius abstractio:qa intellectus nō hz nām extrahēdi istaz:hoc aūt est ipossibile:qa ipossibile est inuenire cuius qdditatē non est itellectus innatus abstrahere a qdditate: qm̄ intell's iste nō diceret̃ nisi equoce.cuz intell's natus est abstrahere qdditatē in eo q̄ est qdditas. Si perueniat ad nō habentē qdditatē neqz sit qdditas.hoc est ipossibile/qđ enim nō hz qdditatem.nec est qdditas.est priuatio simplex.

Rñsio Cōmen. ¶ Rñdet Cōmētator.q̄ si hoc nomen qdditas diceretur de qdditatibus rerū māliū.τ de qdditatibus rerū itelligibiliū abstractaꝝ vnico mō.tūc ppositio dicēs.q̄ intellect⁹ innatus est abstrahere qdditatez in eo q̄ est qdditas.esset vera. Si aūt sit equocū.nō est vera demōstratio. Uult aūt dicere.q̄ qz qdditas sepatoꝝ τ māliū nō est qdditas vnius rōnis ideo licet intell's agens habeat actionez circa mālia abstrahendo.τ ostēdēdo illa intellectui possibili.nō tñ verum est hoc de sepatis. ¶ Sed ne redeā.hic itelligēduz est q̄ positio istoꝝ fuit q̄ intell's noster nō solū pōt intelligere deum in lumine nāli/sm q̄ relucet in phantasmatibus creaturarū.sed q̄ habita perfecta cognitione de creaturis. intell's noster transferret se ad cognoscēdū deū/vt in seipso intelligibili. Os aūt sic intellexerit ex hoc patet. Quia Commentator rñdet ad Alexādrū(qñ dicit q̄ perfectio intell's mālis est intelligere oia/que sunt abstracta siue nō)q̄ hoc nō est verū.nisi hoc nomen(qđ est imaginari)diceretur de abstractis τ non abstractis vniuoce. Et rñdet eodē mō ad Auēpace(qñ dicit q̄ intell's agens pōt abstrahere perueniendo vsqz ad qdditatē simplicē)dicēs.q̄ nō est veꝝ nisi hoc nomen qdditas diceret̃ de abstractis τ nō abstractis vnico mō. Sed certū est q̄ ista rñsio non esset contra eos si posuissent deum cognosci a nobis/vt relucet in phantasmatibus creaturarū:qz tunc cadit sub imaginatione sicut alia.τ sic qdditas sua est eiusdē rōnis quoquo modo cum qdditatibus aliorum.ergo τc. ¶ Sed ecōtra Cōmentator posuit q̄ solū peruenimus ad cognitionē dei/vt relucet in phantasmatibus creaturaꝝ. Unde positio sua(q̄tuz ad ppositū)consistit in hoc:q̄ qñ intell's agens cōiungit̃ perfecte cum intellectu māli mediantibus intellectis speculatiuis/τ formis imaginabilibus.tunc intell's mālis dicit̃ intellectus in habitu:iste aūt intell's in habitu sic.est perfectus

in cognitione rerum mãliũ. ¶ Tunc vlterius. Intellectus agens ita perfecte copulat se ipsi intellectui in habitu materiali: ꝙ ipse intellectus in habitu materiali ex ipsis phantasmatibus creaturarũ multa cognoscit de deo ⁊ intelligẽtijs. ⁊ tũc intellectus agẽs fit forma ipsius materialis. ⁊ tũc intell's mãlis dicit̃ intellectus adeptus. Intellectus aũt cũ fuerit adeptus. tunc per intellectũ agentẽ tanꝗ̃ per ꝓpriã formã, intelligit oĩa entia: ⁊ ita formas penitus liberatas a materia, Hec Cõmentator: ⁊ sunt verba sua ibi. Manifestum est ꝙ ꝓportio eius ⁊c. modicũ post ibi. Nos aũt agimus. ¶ Et vult Cõmentator talẽ rationẽ facere. ¶ Intellectus materialis ⁊ agens. cũ sint adequate virtutes inter se ⁊ ꝓportionate (possibile enim est, ꝙ intellectus mãlis qñq3 adeptus sit sibi intellectum agentem, ⁊ hoc mediantibus intellectis speculatiuis ⁊ formis imaginabilibus. s. qñ adeptus est sibi ⁊c.) põt cognoscere oĩa, que relucent in talib⁹ medijs imaginabilib⁹ speculabilib⁹. Sed in medijs imaginabilibus materialibus relucet deus. qð ex hoc patet, qr ex illis multa cognoscit phs de deo. Igit̃ quãdo sic est adeptus ⁊c. poterit cognoscere deum. ¶ Hec igit̃ est opio Cõmentatoris. ꝙ intellectus materialis potest solum intelligere deum ⁊ substantias separatas ẜm ꝙ relucent in phantasmatibus creaturarũ. Hec vide expresse in cõmento ab illo loco cõmenti. Nos aũt agimus ⁊c. vsq3 in finem ⁊c. pondera. ibi. Sed econtrario ꝙ intell's agentis ⁊c. Et infra. ibi. Et ex hoc apparet ꝙ sua intẽtio ⁊c. ¶ Et ꝙ hec sit itentio Cõmentatoris: ꝓbo. Supra enim in cõmento. 36. est q̃stio. Quare cognitio substantiaꝝ separatarũ. vt sunt in seipsis. nõ est pars partiũ scientiarũ speculatiuarũ nostrarũ. Ubi Auempace rñdebat. ꝙ hoc est ꝓpter inexercitationem nostraʒ sicut est de multis artib⁹ alchimie (quere. 1. lib. di. 4. arti. 3. in responsione ad pmũ dubiũ.) ⁊ Cõmentator tenet cõtrariũ. Et dicit. ꝙ illa intentio nõ est aliqua sciaꝝ speculatiuarũ. sed est aliqd currens cursu rei nãlis ad disciplinam sciaꝝ speculatiuarũ que perficiunt intellectũ in habitu per intellecta speculatiua acquisita ⁊ facta in intellectu materiali, virtute agentis generantis intellecta in potentia, ⁊ efficientis ea intellecta in actu. Ecce expresse. ꝙ nihil cognoscimus de substãtijs sepatis, nisi ẜm ꝙ currit in nobis acqsitio aliarũ sciaꝝ speculatiuarũ (scilicet ẜm ꝙ intell's agẽs facit intelligibilia in actu) ⁊ vltimo, cognoscimus substantias separatas ex phantasmatibus creaturarũ. ¶ Item ꝙ oporteat Cõmentatorẽ necessario hoc ponere ꝓbo. Quia aliter responsio ꝓpria fuisset contra se ipsum. Nam si ipse posuisset, ꝙ intellectus noster habita perfecta cognitione creaturarũ. tunc vltra se potuisset transferre ad cognoscendũ deuʒ. vt est in se. respondet̃ sibi, vt ipse rñdet alijs. s. ꝙ hoc nõ est verũ. nisi q̃dditas substantiarũ separatarũ esset vniuoce q̃dditas cum q̃dditatibus mãlibus. ⁊ vniuoce caderet sub imaginatione. Igit̃ rñsio sua. aut est ꝯtra seipsuʒ: aut seq̃t necessario. ꝙ ipse soluʒ posuit nos posse cognoscere deum. vt relucet in phantasmatibus creaturaꝝ. ¶ Hec etiã fuit opinio Aristotelis. Nam in 3° de aĩa. tex. cõ. 13. mouet istam qõnẽ. Utrum videlicet itellectus possit intelligere seipsuʒ. Et rñdet statim. tex. cõ. 15. ⁊ dicit. ¶ Et intelligit seipsuʒ sicut ⁊ alia. Ubi oẽs expositores dicunt. ꝙ ipse intelligit per hoc, ꝙ dicit sicut ⁊ alia. hoc est per phantasmata. Tunc arguit̃ sic. Maiorẽ habet cõuenientiã intell's possibilis ad intelligendũ seipsum q̃ ad intelligendũ deum, ⁊ intelligentias. Sed intellectus possibilis seipsuʒ nõ potest intelligere, nisi per phantasmata (scilicet vt relucet in phãtasmate.) ergo nec deum ⁊ intelligentias a mã separatas. ¶ Ad hoc etiaʒ est cõmentũ. 3. de aĩa (qð nõ recipit glosaʒ) vbi loquit̃ de intellectu in habitu. s. ꝙ qñ scit singula: ⁊ dicit Cõmentator. cõ. 8. Qñ intell's fuerit in illa dispõne ⁊c.

Rõ Cõm. — *Opio Cõmen.* — *Opinio Aristo.*

intelliget se ẜm ꝙ ipse non est aliud nisi forme reꝝ inq̃tũ extrahat eas a mã. Nota: intelligit se: q est vna sub̃a separata ẜm cũ: ⁊ hoc ẜm ꝙ ipse non est aliud nisi ⁊c. ¶ Nota pro intellectu illius longissimi cõmẽti. 36. (qð est diffusũ) qð Cõmentator qñq3 bene videt̃ loqui ꝓ ista cõclusione. ⁊ aliqñ cõtra. Sed solo est ꝓ hoc, ꝙ a pñcipio cõmẽti. (qð durat per duo maxima folia vsq3 ibi. Nos aũt agimus) loquit̃ disputatiue ⁊ recitatiue: ⁊ ideo quasi disputando ⁊ inquirendo dicit: dicamus quater vel pluries. ita ꝙ modicũ dicit de ꝓpria intentione. sed mõ pro. modo contra. Sed versus finẽ. ibi (Nos aũt agimus) ponit ꝓpriã opionẽ quã etiã ibi tenet. qð ego dixi: ergo ⁊c. ¶ Est tñ intelligenduʒ. ꝙ hec dicta sunt de intentione Cõmẽtatoris pro statu quo intellectus materialis copulat̃ nobiscum.

Secundus articulus. De mõ intelligendi deuʒ quo ad statũ separationis, siue post mortem ẜm Cõmentatorẽ. Uult eniʒ ipse. ꝙ cognoscat intelligentiaʒ agentẽ, vt est eus in seipso. ⁊ eadẽ rõne alias intelligentias: vt ꝓbat̃ libro. 2. di. 5. arti. 2. ⁊ 3. ¶ Pro quo premitto. Primo ꝙ phs. 12. meta. tex. cõ. 17. querens istaʒ questionẽ de formis substantialibus nostris. si aliquid remanet in postremo. rñdet: ꝙ de omni aĩa nõ põt concedi hoc. addens. Sed si anima est talis dispõnis, scilicet ꝙ remanet. non tota. sed intellectus: tota enim ĩpossibile forte. Ecce vult hic. ꝙ intellectus post morteʒ manet. ¶ Scðo premitto. ꝙ in isto passu Cõmentator. cõ. 17. tenet cũ Alexandro. ibidem. in duobus. Primo in hoc. ꝙ dixit intellectũ in habitu corrumpi: ⁊ dicit ꝙ est veꝝ: lʒ non simpl'r loquendo: sed illud qð corrumpit̃ est actio eius. esse aũt nõ corrumpit̃. Et scðo tenet cum Alex. supra in cõmen. 17. ꝙ intellectus adeptus remanet in postremo: ⁊ allegat ibi Cõmentator ad hoc. librum de aĩa. ¶ Tunc arguo ad ꝓpositũ. ⁊ ꝓbatur ꝙ non solum remanet intellectus possibilis post morteʒ in se. sed in operatione sua. s. intelligendo substantias separatas ẜm esse, qð habent in se ipsis. Quia Cõmentator hic loquit̃ (ꝑ primũ qð premittit̃) de anima separata post morteʒ: ⁊ per ẜm. de intellectu adepto. quem ponit. 3. de aĩa. s. cõmento. 5. vbi scilʒ ponit tunc intellectũ adeptũ quãdo cognoscit intelligentiaʒ agenteʒ. vt infra questi. 2. ponit̃ in. 2° arti. Idẽ ponit cõmẽto. 20. vbi vult ꝙ in postremo. idest post mortem, remaneat intellectus adeptus. sic ꝙ tunc intellectus possibilis intelligit agentem. Sed ẜm passum istuʒ. 12. metaphy. ipse non vult, ꝙ intellectus adeptus post mortẽ dependeat ab actione intellectus in habitu, que est circa phãtasmata. sed vult ꝙ actio illa intellectus in habitu. tunc corrumpat̃. Igit̃ vult (ex intentione) ꝙ post mortẽ intellect⁹ possibilis intelligat intelligentiaʒ agentem ⁊ alias substantias separatas: vt sunt in seipsis. ¶ Item hec est intentio sua 3° de aĩa. cõ. 20. Ubi intendit: ꝙ vbi dicit Aristoteles de intellectu. ꝙ nõ quandoq3 intelligit ⁊ quandoq3 nõ. sed cum est abstractus est illud, qð est tãtũ. ⁊ iste est imortalis semper. Primo nãq3 Cõmentator ibideʒ dicit ꝙ illud est dictuʒ de intellectu agente. sed (vt dicit) tamen alij expositores hoc exponunt de possibili: ⁊ ꝯcedit ꝙ potest intelligi de possibili. Uno modo ẜm ꝙ cõparat̃ ad hoiem ẜm spẽʒ. sed non ẜm indiuiduum. Alio mõ (qð est ad propositũ). s. ẜm ꝙ intelligit substantias separatas ⁊ intelligentiã agentem: qr tunc nõ inuenit̃ qñq3 intellectus ⁊ qñq3 nõ. Et isto mõ (ad ꝓpositũ) Cõmẽtator dicit ꝙ qñ incipit illa actio in intellectu possibili tunc opinandũ est ꝙ iste itellectus qui est in potentia (cum declaratus est ꝙ est eternus ⁊ innatus perfici per formas mãles) dignior est vt sit innatus perfici per formas non mãles que sunt in se intellecte: sed primo copulatur nobiscum. Hoc modo tenet in postremo quando perficitur generatio intellectus qui est in habitu. Nota

Aĩa rõnalis est immortalis. — *Aĩa separata cognoscit alia a se.* — *Opinio Auerro.* — *Arg^m p^m.* — *Arg^m 2^m*

hic quãdo

hic q̄si incipit cognitio intelligentiarū.s.q̄si itellectus in habitu est pfectus.s.habēs perfectā cognitionē materialiū in phantasmatibus creaturarū. ¶ Finaliter dat Cōmen. modum qualiter tunc perueniet in speculationē intelligentie agentis ⁊ aliarū. vt in se sunt: ⁊ dicit. Quādo sic fuerit copulatus cū agēte. deinde abstrahet ⁊ separabitur a cōmunicatione quā habuit nobiscū per naturā. ⁊ tunc peruenīet ad corruptionē intellectus in habitu: ⁊ per ɔsequens intentio quā tunc habebit, erit circa itelligentias ipsas in se. ¶ Ex his clare roboratur ppositū. Qr q̄n itellectus possibilis intelliget agētē ⁊ alias subas separatas (quando.s. adeptus fuerit intellectū in habitu in phātasmatib⁹ creaturaꝝ) sic tn̄ q̄ ibi nō stabitur. imo deinde abstrahet intellectus materialis a copulatione quā hʒ nobiscū per naturaʒ. ⁊ corrūpetur itellectus in habitu q̄ntum ad generationē scientie ex phantasmatibus. Sed ista nō essent vera q̄ itelligeret itellectū agentē ⁊ cetera separata post corruptionē intellectus in habitu ⁊ scientie acquisite ex phantasmatibus. nisi actio quā ex tunc habebit itellectus materialis respectu itelligētie agentis ⁊ aliarū substantiarū (de qua actione dicit q̄ p eam non quandoq̄ intelligit ⁊ quandoqʒ non) esset respectu intelligentiarum. vt sunt in seipsis.

Instantia

Contra. Cōmen. cū posuit generationē eternā a parte ante. ⁊ a pte post sequit̄ per ɔsequens. q̄ intellectus queʒ posuit vnū numero in oibus possit nūq̄ separari omnino: ⁊ ita nihil est qd̄ dicit̄ q̄.s. post separationē intelliget substātias separatas. vt sunt in seipsis.

Rn̄sio

¶ Respōdeo. q̄ per hoc qd̄ vult q̄ separat⁹ intellectus in postremo intelligat substantias sepatas in se. non intendit q̄ hoc erit per separationē a quolibet (quia hoc nunq̄ erit s̄m ipsum) sed vult q̄ post separationem ab isto vel ab illo. intelliget substantias separatas in seipsis: non sic intelligēdo q̄ post separationem sibi primo cōpetat intelligere substantias separatas s̄m esse propriuʒ qd̄ habent in seipsis. sed propter precisionē a cognitione que est continuendo s phantasmatibus. Et hoc dicit sic. quis scilicet post separationē a me et a te precise habebit istum actuʒ quo cognoscit substantias separatas in se. ⁊ non amplius ɔtinuendo cognitionē earum ex phantasmatibus suppositū a quibus separatur.

Duo quesita. Primuʒ.

Et hoc est primū principale qd̄ in isto 2° articulo volo inquirere: videlicet. Dubito ex primo articulo istius questionis. q̄ ex vi sue copulationis nobiscū habuit intellectus noster q̄ potest substantias separatas cognoscere soluʒ ex phantasmatibus creaturarū. An simul cum hoc posuit q̄ pro tēpore illius copulationis concomitanter. saltem cognouit substantias separatas in seipsis. ita q̄ non post separationeʒ primo.

Secūduʒ

¶ Et 2m p̄ncipale erit de eius conuersa.s. Dubito ex principio. 2. arti. istius questionis q̄ separatus cognoscit substātias separatas in seipsis. An econtra simul cuʒ ipsis illis ex natura separationis posuit Cōmen. q̄ cognosceret res materiales.

Rn̄sio Ad p̄m

¶ Ad p̄mū istorū. Dico esse intelligendū. q̄ Cōmen. non solū posuit q̄ intellectus possibilis copulatus nobis esset quedā intelligētia cognoscens ⁊ intelligens. sed q̄ itellectus agens esset intelligentia vere intelligens ⁊ cognoscens: ita q̄ preter hoc q̄ illuminat phantasmata nostra vere itellexit ⁊ cognouit entia. Et h̄ expsse habetur a Cōmen. 3° de anima cō. 20. vbi Cōmen. exponēs illam auctoritatē. Intellectus non quādoqʒ itelligit ⁊ quādoqʒ non ⁊c̄. dicit q̄ est dictū de intellectu agente. lʒ posset exponi de itellectu possibili.

Intellect⁹ agēs ⁊ possibil' quia itelligat separata.

Tūc dico ad ppositū: q̄ Cōmen. voluit. q̄ tam intellectus agens q̄ possibilis q̄ndiu copulabant̄ nobiscū (lʒ virtute copulatiōis hic solū abstrahebat: ille vō intelligebat) concomitanter in illa copulatione nobiscum. habebant suas proprias operationes que sunt proprie eis. vt sint quedam intelligentie in ordine intelligētiarum.s. intelligere se. ⁊ ceteras substantias separatas in seipsis non ex phantasmatibus creaturarū tm̄. Qd̄ patet. Nā arguitur sic.

Argm̄ p̄m

¶ Sequeretur eniʒ magnus error in natura. probo. Qr copulatio qua copulant̄ nobiscum est naturalis s̄m Cōmen. 3° de anima cōmē. 20. q̄ autem per hoc qd̄ cōuenit eis naturaliter orbarentur perfectione que conuenit eis s̄m ordinem suum quem naturaliter habent in ordine suo cum aliis intelligentiis (scilicet cognoscere in seipsis et alias intelligentias:) hoc esset orbare eas propria perfectione qd̄ esset magnus error in natura: igitur ⁊c̄.

Argm̄ 2m

¶ Hoc etiam patet manifeste fuisse de intentione Cōmen. 2° metaphy. cōmen. primo. Ubi expresse vult: q̄ difficultas comprehēsionis rerum que sunt in fine veritatis (scilicet in primo) ⁊ in p̄ncipiis abstractis a materia est ex nobis. Et reddit rationem: qr non sunt intellecta a nobis. nisi quia facimus ea intellecta. scilicet cōtinuendo ex phantasmatibus creaturarum. Et infra vult: q̄ lʒ sit difficile nobis isto modo. tamen simpliciter non est nobis ipossibile: qr (vt dicit) si ita esset. ociose egisset natura: quia fecisset illud qd̄ est in se naturaliter intellectū alicui. nō intellectum ab aliquo. Tunc arguo: Cōmen. ponit precise difficultateʒ cognoscendi ista s̄m q̄ continuamus cognitioneʒ illarum ex cognitione creaturarum quia metaph̄. nostra de illa cognitiōe loquitur ibi que est ex creaturis (vt probabo) sed lʒ sit difficile hoc mō vult. tamen q̄ nō est omnino impossibile nobis cognoscere eas sicut cognoscunt alie intelligentie. scilicet vt sunt in seipsis. probo. Quia aliter non valeret pbatio sua: q̄ scilicet natura fecisset illud qd̄ est naturaliter intellectuʒ ab aliquo. non intellectum. nisi enim nostra intelligentia nobiscuʒ copulata (de qua loquitur ibi) sicut ⁊ omnes intelligētie. naturaliter substantias separatas cognosceret vt sunt in seipsis. nulla consequentia esset: impossibile est q̄ sint intellecta a nobis ergo impossibile est q̄ sint intellecta ab aliquo. Et sic habetur propositum: scilicet q̄ nō est impossibile nobis idest p intellectum nobiscum copulatuʒ intelligere substantias separatas vt sint in seipsis.

Dubium. Rn̄sio

Sed tunc est difficultas de modo. quo iste due intellectiones simul extant in intellectu. ¶ Et credo q̄ Cōmentator habebat similem imaginationeʒ ad nostram. quā nos Theologi ponimus. Ponimus enim q̄ in copulatione qua copulamur obiecto beatifico. q̄ intellectus noster habʒ duas facies. Unam quā cōuertit ad faciē superiorem ad cognoscendum res: vt in verbo. Alteraʒ inferiorem qua conuertit se ad videndum res in proprio genere: ⁊ ponimus. q̄ ambe iste cognitiones manent simul. Sic eniʒ imaginabatur Cōmentator q̄ intellectus noster tam agens q̄ possibilis habet quodāmodo superiorem faciem vel aspectum qua conuertit faciem suā ad intelligēdū se ⁊ substātias separatas. ⁊ inferiorē q̄ ɔuertit se ad phātasmata: agens vʒ. illuminando. ⁊ possibilis in itelligendo. Et sic sequitur q̄ ambe operationes manebant simul.

Instantia

¶ Contra. Si sit simile. ergo sicut beati experiunt̄ istas duas actiones in se. sic in nobis experimur illas duas actiones intellectus copulati nobiscū: qd̄ falsuʒ est.

Rn̄sio

¶ Respondeo q̄ verū est. q̄ experiremur illas duas actiones si s̄m vtrāq̄ operationem copularetur nobiscum. sed (s̄m ipsum) lʒ vtranq̄ operationem exerceat in nobis. tamen soluʒ copulatur nobiscum mediantibus formis imaginabilibus. ergo ⁊c̄.

Ad 2m

Secundum principale in hoc articulo. Dico. q̄ nō fuit de intentione Cōmen. q̄ post separationem res naturales cognosceret per formam quā hic acq̄siuit. Qd̄ patet: qr Cōmē. 3° de anima. cō. 20. non ponit memoriam intellectiuā in nobis. sed solum speculatiuam: sic. vʒ. q̄ quando intellectus conuertit se ad aliquid qd̄ est in habitu conuertit se ad preseruata in memoria sensitiua.

Memoria non stat in postremo.

mediante tamē lumine intellectus agentis: ⁊ per ꝯsequens (sm ipsum) in anima separata cum nō manet aliqua virtus sensitiua nihil remanet. vnde habet cōuertere ad notitiam rerum in ꝓprio genere: ⁊ ita in anima separata non posuit notitiaꝫ rerū in ꝓprio genere. sicut nos ponimus naturalē acq̄sitam. Posuit ergo ꝙ intellectus illi separati post mortem cognoscebant res in proprio genere cognitiōe quadaꝫ naturali. alia ꝗ̄ acq̄rendo a phantasmatibꝰ. eo modo naturali quo alie intelligentie cognoscunt res materiales (quis sit ille modus habebitur. 2. li. di. 5. in arti. 3.) ⁊ ꝓbatur. Quilibet eniꝫ intelligēs inferiora se. non sicut obiecta perdeterminantia eius cognitioneꝫ. sed intelligendo seipsum vt obiectuꝫ per se. cōsecutiue intelligit alia. ¶ De autē nō sit dare memoriā intellectiuā sm Cōmen. patet 3° de anima. cō. 20. vbi dicitur sic. Hic surgit qō pfecte. Dicit enim (quereēs cum intellecta cōia sunt neqꝫ generabilia neqꝫ corruptibilia. sed habent moduꝫ) quare non memoramus post mortē cogitationū habitaruꝫ in hac vita. Et dicetur dissoluēdo: qꝛ rememoratio fit per virtutes cōprehensiuas passibiles (. s. materiales) ⁊ sunt tres virtutes. quarū esse declaratū est in sensu ⁊ sensato. scilicet imagīatiua. cogitatiua. ⁊ rememoratiua. Iste eniꝫ tres v̄tutes sunt in homine ad appꝛehēdenduꝫ formam rei imaginate quando fuerit sensus absens.

Intellectꝰ separatus q̄lr intelligit.

Instantia.

Contra illō dictū ꝙ Cōm. posuit duas facies in intellectu nr̄o. vn̄ dico ꝙ posuit tres: ꝓbo. ¶ Dabitum eniꝫ est in solutione ꝑcedentis dubitationis pro statu sue copulationis. de vna facie in ordine ad phantasmata. ⁊ de alia in ordine ad intelligētias in seipsis: ne orbetur sua naturali perfectione (vt dicis) nūc tertio dicis. ꝙ quadā cognitione naturali cognosceret res materiales non acquirēdo de phantasmatibus. sed quadā cognitione naturali modo quo aliquādo angeli ⁊c̄. Et ad hoc sequitur tertia facies. Et ꝓbatur. Quia dicis ꝙ illa cognitio tertia est naturalis: ⁊ dicis cuꝫ hoc. ꝙ istaꝫ tertiā faciem: ⁊ cognitionem habuit quando copulaꝛ nobiscuꝫ sicut ⁊ alias: ergo.

Solo.

Respondeo ⁊ dico. ꝙ posui duas non excludendo qn possint plures: qꝛ postq̄ꝫ multiplicatur facies in dualitatē in eadeꝫ intelligētia. non est inconueniens multiplicare trinitatē. vel vlterius. sicut natura exigit. Uerbi gratia. In anima nostra separata sm theologiā. ponimus duas facies. in verbo. ⁊ in ꝓprio genere: ⁊ illa que est in proprio genere. potest diuidi in duas facies: puta. ꝙ cognoscamus res per scientiā acq̄sitam a phantasmatibus ⁊ memoriter retentaꝫ: ⁊ per scientiā quā nouiter acq̄rimus naturalr (saltem q̄ntum ad naturalē cognitioneꝫ intelligentiarū aliarum quā habuimus hic in via) ⁊ ita erunt tres facies vel plures (si natura plures exigat) nec tamē oportebit nos istaꝫ tertiā experiri: vt dictum est in fine precedentis dubitationis de secunda facie.

Tertius articulus est. An ad habēdā q̄cūq̄ cognitionē supernaturaleꝫ generaliter necessario req̄ratur aliqō altius lumen lumine naturali. ⁊ hoc ex parte itellectus nostri. ¶ Ad qō sciendū est. ꝙ lꝫ Cōmen. posuerit nos cognoscere deuꝫ p intellectū adeptuꝫ qui dependet ab intellectu in habitu (vt in primo arti. declaratū est) ⁊ p itellectū adeptū nō depēdētē ab itell'u in habitu quo mō cognosceret deus vt est in se. ⁊ hoc q̄ntuꝫ ad eē absolutū diuinitatis: puta. vt est pͥᵃ ⁊ pfectissima intelligentia (vt in scḋo habituꝫ est) tn̄ nullo modo posuit ꝙ itellectus noster aliquo mō posset cognoscere deuꝫ vt est in se. sm ꝙ nos theologi ponimus: puta. sm ꝙ est in se vnus et trinus: ⁊ sic de alijs articulis fidei. Qō pꝫ. 12. metaph. c. 39. Ubi deridet opiōnē de trinitate ⁊ vnitate. ⁊ dic: ꝙ euadere voluerunt ⁊ euadere nō potuerunt. Et probat sic. Ubi substantia est numerata (⁊ vocat substantiā indiuidua substan

Ratio Auerrois.

Argm.

tie) non potest intelligi multiplicatio in vnitate. nisi ꝙ illa multiplicatio habeat vnitatē per intentionē additam. i. solum multiplicanꝛ sm predicatū vniuersale qō predicatur de eis: vt pꝫ de specie respectu indiuiduorum. Sed vbi est talis multiplicatio in vnitate nō saluatur trinitas suppositorū in vnitate essentie indiuisibilis: igiꝛ ⁊c̄.

Secundum hoc igitur est dicendū ad tertiū articulum. distinguendo: ꝙ tripl'r possumus loqui de cognitione dei a nobis. ¶ Uno mō de cognitione intellectus nr̄i ꝑ se. sm ꝙ est q̄daꝫ intelligentia in se (sicut loquiꝛ Cōmen. in isto 2° articulo) ⁊ sic dico: ꝙ ad cognoscēdum deuꝫ in se. sm ꝓpriam naturaꝫ deitatis absolutā. quā nos theologi vocamus cognitionē supernaturalē sm ipm non req̄ritur lumen nisi naturale. Dictum eni est ꝙ quādo copulatur nobiscum. sm ꝙ est intelligētia. sic intelligit deū in se. ⁊ etiam quando separatur a nobis: ⁊ certum est ꝙ loquitur solum de cognitione naturali. ¶ Alio modo loqui possumus de cognitione itellectus nostri. sm ꝙ copulatur cum intellectu in habitu ⁊ phantasmatibꝰ: ⁊ tunc siquis attenderet ad rationes philosophi vt loquiꝛ de intellectu vt copulatur nobiscū (de quo erat primus articulus) statim sequereꝛ ꝙ necessario req̄ritur altius lumen: vel ex parte intellectus. vel aliqual'r concurrens. vel cōmunicans. qō dico propter questionē sequentē. Naꝫ Alexāder etiā dixit: ꝙ qn̄ peruenerit itellectus noster ad cognoscendū deū. ꝙ tunc intellectus agens ꝑuenit ad vltimā pfectionē suaꝫ in agendo ⁊ ad cōplementū ⁊ finē. Et Auerrois dixit. ꝙ tunc itellectꝰ agens esset total'r adeptus ab intellectu possibili. Auēpace dixit. ꝙ tunc sedareꝛ omnis itellectus agēs. Sed certuꝫ est. ꝙ si itellectus agens in tali cognitione naturali de deo (de qua ipsi loquunꝛ) ꝑuenerit ad vltimā perfectionem suā in agendo. ⁊ ad cōplementū ⁊ ad finē. ⁊ total'r sit adeptus ab intellectu possibili. ⁊ oīno sedeꝛ. ꝙ tunc oīno nulla potentia sibi remaneret qua possit in vlteriorem actum. Et etiam certū est ꝙ possibilis (sm ꝙ copulaꝛ nobiscum) non pōt in maiorē actū nisi cōcurrēte agēte. Igiꝛ si intellus possibilis noster. seu itellectus copulatus nobiscū. habebit altiorē cognitionē de deo q̄ꝫ in lumine naturali ipsius itellectus agētis ad hoc est necessariū altius lumē. ¶ Tertio modo possumus loqui de cognitione itellectus nostri respectu dei sm ꝙ est credibilis a nobis: puta ꝙ est trinus ⁊ vnꝰ ⁊c̄. Et tūc adhuc diceret Cōmen. ꝙ ex parte intellectus requireretur altius lumē lumine naturali si isto modo deū cognosceret: qō patet per rōnem. Quia ipse ponit. ꝙ p itellectū adeptū. q dependet ab itellectu in habitu. sm suum esse copulationis nobiscum: total'r est adeptio in illo genere cognitionis. Et eodē modo ponit ꝙ p itellectū adeptū indepēdentē ab intellectu in habitu, est simpl'r ⁊ total'r adeptio intellectus sm ꝙ est quedā itelligentia nata cognoscere deuꝫ in se sm absolutā rōnem deitatis. Si ergo vlterius/debet cōpetere sibi aliqua cognitio oīmode cōpleta adeptiōe naturali. plane sequiꝛ. ꝙ opꝫ ꝙ lumē eius itellectuale nouiter vigoreꝛ. Sic ergo rnderet Cōmē. ad istū articulū. ¶ Sꝫ tn̄ ad istū articulū sunt q̄dā theologi: ⁊ ꝑcipue Thomas 3° ꝯ Henti. c. 52. tripl'r. Primo ꝙ necessario req̄ratur in nobis aliqua supernaturalis dispositio ad habendū supnaturalē cognitionē de deo. Secundo ꝙ ista dispositio debet vocari. lux. aut lumē. Tertio ꝙ illō lumē req̄riꝛ pp itellectū nostrū. ¶ Primū ꝓbant sic. Impoꝛe est ꝙ aliqua potētia eleueꝛ ad actū improportionatum sibi nisi prius p aliq̄d eleueꝛ ipm confortans. Sꝫ cognitio dei supnaturalis est nobis iproportionata: cū sit vltra naturā nostrā: ergo ⁊c̄. ¶ Itē. Impoꝛe est nō vnita vniri sine mutatiōe in altero vel in vtroq̄ꝫ. ergo si intellectus noster nouiter supernatural'r deo vniaꝛ ipse mutabitur. cū alter. s. deus nō possit mutari: sꝫ talis mutatio ad

Ratio.

Cognitio dei.

Opinio. S. T.

Argm pm.

Argm 2m.

altiorem

altiorē cognitionē intelligibilē maxime fiet per altiorē dispositionē quā primo habuit: ergo rc. ¶ Itē si aliqua potētia eleuet ad altiorē actū quē primo nō habuit: hoc erit per sue virtutis intensionē: vel per noue v̄tutis acceptionē. Sz cum acgrimus perfectiorē cognitionē de deo quā p̄mo habuimus (.s. cognoscēdo eū supernaturalr) sua v̄tus (.s. lumē intellectus agentis) intra suā naturā q̄ntumcūq; augeretur nō faceret ad cognitionē supernaturalē. q2 nō est eiusdē rationis cū naturali cognitione: ergo op3 dare q̄ hoc fit per nouā dispositionē acqsitam: qd est ppositū. ¶ Secundo dicunt. q̄ ista dispositio debet dici lux. Quia per ista naturalia cōuincimus z arguimus de supernaturalibus: sed iste habitus quo itellectus noster eleuat ad intelligendū in cognitione naturali vocatur lux. 3° de aīa. tex. cō. 18. ergo rc. ¶ Tertio dicunt. q̄ illud lumen nō requiritur q̄ faciat intelligibile in actu sicut requiritur lux itellectus agentis. sed propter hoc q̄ faciat intellectū possibilē intelligere. Hocq; pbant qdam. Aureolus suo quolibeto. q. 9. ar. 4. ppositione

Arg^m p^m Aureolus.

4. sic. ¶ Si qd min⁹ videt̄ inesse. z inest. z illud qd magis: sz respectu obiecti naturalis op3 fortificari lumē intellectus nostri per aliqd lumē vel habitū: igit̄ respectu supnaturalis. Probatio minoris. ¶ Intellectus eni3 discipuli nō sufficit ad attingendū scientiā magistri nisi habituet̄ per exercitiū z acqsitione3. Et hoc magis p3 in habēte minus clarū intellectū p naturā. Ille eni3 non pōt in eundē gradū cognitionis in quē pōt habēs per nām magis clarū itellectū. Ergo ad hoc q̄ illū gradū attingat. op3 ipm illuminari: vel p lumē. vel p gradū luminis. ¶ Itē. Actus cognoscēdi cōsistit in quadā claritate luminis itelligibilis: ergo q̄nto actus est pfectior tāto proportionalr requirit̄ claritas maior sz act⁹ supnaturalis est super totū lumē naturale in pfectione: ergo claritas sua vel lumē est supra totū lumē naturale. ¶ Concordat Scotus in simili. s. de charitate. p. ho. di. 17. arti. 3.

Arg^m 2^m

Scotus.

Opio 3°

Contrarium.

huius dicunt alij. s. Ualsinghaz arguit 3trarium z hoc sic. ¶ Propter talē cognitionē habendā de deo ad quā sufficiēter lumē itellectus nostri nāle posset fortificari nō requirit necessario altius lumē naturale ex pte itellectus nostri. Sed si de⁹ vellet/in tn̄ fortificari posset lumē itellectus nostri naturale. q̄ posset cognoscere deu3 sub oī ratione s̄m quā per qdcūq; aliō lumē supnaturale poterit vnq̄ cognosci. ergo rc. Minor pbatur. Quia in eodē lumine in quo pōt itellectus noster in suu3 obiectū adequatū. pōt in oē cōtentū sub illo: vel saltē sibi nō repugnat ad hoc fortificari: sz deus in quacūq3 rōne qua est cognoscibilis a nobis (etiā per qdcūq; lumē supnaturale) 3tinetur sub obiecto adequato itellect⁹ nostri. s. sub ente inq̄ntu3 ens: ergo rc. ¶ Sed ista rō nō cogit.

Z opi. 3. Arg^m p^m

¶ Q2 p q̄ncūq; fortificationē manens infra nā3 suā lumē itellectus nostri nūq̄ posset modu3 alteri⁹ rōnis. Bn̄ enim posset ex tali fortificatione z intēsione fortius z pspicacius in suum obiectū ppriū: sed deus (vt supernaturalr cognoscibilis) est oīno alterius rōnis q̄ sint res naturales ad q̄s determinat̄ intellectus per suū lumē naturale: ḡ rc. ¶ Itē3 potēs i obz adeq̄tū pōt cū effectu in oia 3tēta. vel natus est posse (maxime de per se cōtentis) sed deus est p se 3tentus sub ente p̄mo: ergo de facto poterit itellectus naturalr i dei cognitionē. Hoc est periculosu3. q2 contra decretalē. in. 7 li. de here. Ad nostrū. z 3tra articulu3. 210. quere infra. ¶ Ad argumentū: qn̄ peruenit̄ ad hoc. q̄ dicit̄. q̄ deus in quacūq3 rōne sit cognoscibilis z in quocūq3 lumine 3tinetur sub ente inq̄ntum ens. Dico. q̄ verū est q̄ 3tinetur quantū ad rei veritatē: sed nō sub isto modo quo posuit philosophus ens inquantū ens esse obiectū intellect⁹ nostri: loquēdo de itellectu nostro s̄m potentiā ordinatā qua pōt pprijs viribus exire in actum. Dico aūt s̄m potentiā ordinatā z ex pprijs

Arg^m 2^m

Clemē.

Ad arg^m 3^i opi.

viribus: q2 distinguet̄ de potentia ordinata z absoluta: infra in isto articulo. Probatio assumpti. Nā philosophus nūq̄ posuit ens inquantū ens eē obiectū itellect⁹ nostri isto mō nisi s̄m q̄ est cōe ad creaturas z ad ea que possunt 3uinci ex creaturis. Sed deus vt est cognoscibilis in lumine supnaturali. non pōt 3uinci ex creaturis: ergo nec est naturalr cognoscibilis nec 3tinetur sub ente inq̄ntu3 ens. qd est obiectum itellectus nostri. pbatur maior. per propositionē aduersario2 quā reputo verā. Q2 .s. philosophus nūq̄ posuit ens obiectū itellectus nostri adequatū nisi per modū tale3 quo itellect⁹ noster naturalr z de potentia ordinata ad actū posset in ipsum ens. z in oia contenta sua. Sed nūq̄ philosophus. nec Cōmē. posuerūt nos posse in cognitionē entis z 3tentoru3 suorū. z de potētia ordinata ad actū nisi s̄m q̄ sunt creata phātasmata vel relucentia in phātasmatib⁹: vt p3 ex p̄ma determinatiōe Cōmē. in p̄mo articulo rc. ¶ Et intellige q̄ ista responsio est bona loquēdo precise de intellectu vt copulat̄ nobiscu3 de quo est primus articulus. Si tn̄ loquamur de itellectu copulato aut sepato de quo est secundus articulus: sic Cōmen. 3cederet cōclusionē argumēti. q̄. s. in lumie naturali possemus cognoscere deū in se. Et ideo est dicendū: q̄ verū cōcludit s̄m philosophos. sz non s̄m theologos. Quia tn̄ theologi solū tenent cū Cōmen. in primo articulo nō in scdō. vt p3 p illud. 7. decre. Ad nostrū.

¶ Ideo directe pcedendo istā opionē voluit qdā3. Ciugtō ostēdere q̄ itellectus noster p lumē suū naturale. z b ex parte potētie. z q̄ q̄ntu3 ex pte potētie sui etiā p suū naturale lumē. sine quocūq3 alio lumie addito sibi. poterit in supnālē cognitionē de deo si deus velit se ostēdere. Qd ostendit sic. Si aliquid ipediret quare itellectus noster p lumē suu3 naturale nō posset in q̄ncunq3 cognitionē de deo habendā in quā (alij ponunt) q̄ pōt p lumē supnaturale. z si de⁹ se vellet ostēdere itellectui nostro: b maxie videt̄ paruitas potētie nostre itellectiue. z excessus obiecti qd est de⁹. Hec aūt non ipediunt. si obiectū se exhibeat presens potētie. Ergo si de⁹ se vellet ostēdere itellectui nostro. ipse intellect⁹ p suū lumen naturale poterit in q̄ncūq3 cognitionē de deo in quā posset p supnaturale. Probat̄ minor sic: q2 puitas potētie respectu obiecti excedētis nō ē nisi duplr. s. aut qn̄ excedit extēsiue: aut intensiue. Sed primū nō ipedit. q2 itellectus pōt naturaliter in excedēs extensiue: sz eni3 itellectus sit pticulare quid. tn̄ naturalr pōt in vniuersale. vniuersale aūt excedit pticulare extēsiue. Nec ēt 2^m: q2 inferior angelus pōt naturaliter in cognitionē supioris. z tn̄ supior excedit intēsiue inferiorē. ¶ Itē. Paruitas potētie z excessus obiecti nō ipediunt qn̄ potētia possit eē pportionabilis p suā naturā respectu actiōis obti. qn̄ obtū nihil pōt agere in talē potentiā nisi pportionatū potētie. sed de⁹ nihil pōt agere in intellectū nostrū nisi pportionatū itellectui nostro: ḡ rc. Probatio minoris. Q2 quātumcūq3 deus sit obiectū excedēs in infinitū: tn̄ extra se nihil pōt agere nisi finitū: q2 nō pōt agere actionē nisi s̄m subm (q2 hoc eēt oppositū in adiecto) subiectū aūt est finitū: igit̄. ¶ Itē. Excessus obti sup potentia3 nō reddit potētiā iproportionabilē sibi nisi qn̄ excessus est lesiuus potētie: vt p3 p Phm. 2° de anima. t. cō. 123. Sz intellect⁹ noster nō ledit̄ ab excellēti itelligibili. sz 3fortatur magis (vt dī 3° de anima) t. c. 7. ḡ rc. ¶ Et 3firmat̄ ista rō: Q2 Cōmen. 3° de aīa. cō. 36. reddit huius cām dicēs. Si posuerimus q̄ intellectus noster sit imixtus z imaterialis. tūc illud qd est magis itelligibile magis ab eo 3prehendit̄. Sz certū est q̄ itellectus s̄m suā nā3 est imixtus z imaterialis: ergo p nām suā est pportionalis vt possit in excedēs obm nō obstāte puitate sua. ¶ Sed oia ista argumēta isto2. cū hoc q̄ sint multū appentia p̄t vnico verbo solui sequēdo dicta in p̄ arti. z sequēdo theologiā. nā dō3 est q̄ precisa cū

Opio 4°

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Ad argumēta q̄rte opionis.

quare in lumine naturali nō possumus in cognitionē istas
de deo in quā possumus in lumie supnaturali:nō est paruitas
potētie respectu obiecti excedētis sic absolute dicti.sed
guitas potētie respectu obti excedētis & oino equoci(vt supra
dixit Cōmen.2° de anima.cō.36.rñdēdo ad Alexādrū
& Auēpa.)qd dr equiuocū.qr nō est natū cadere sub imaginatione.sicut
obm pprium itellectus nostri.Et ideo q velLet
tenere q deus vt supnaturalr cognoscibilis posset in lumine
naturali itelligi a nobis,oporteret eū pmo declarare
q itellectus noster in suo lumine naturali posset habere ad
deū(vt supernaturalr)aliquā pportionē.fm quā deus(vt
supnaturalr cognoscibilis.)eēt obm sibi pforme & pueniēs
& non equiuocum neqz extraneum.

Respōsio formalis.

Et ideo Respondeo sic pcedēdo.¶ Pmo pmitto.q
opz oēz theologū pcedere:q de facto reqrit i
cogne supnāli aliqd lumē:& h pp decretalē in 7° li.de here.

Clemen.

Ad nr3.& ponit in fine istius qō.¶ Secūdo gfa exercitij dico.q
itellectū nostrū in lumie naturali posse in cognitionē
de deo in quā posset in quocūqz lumine supnaturali duplr
pōt intelligi.Uno mō q hoc possit de potētia ordinata ad
actū:sic itelligendo.q p nām suaz habeat oino in potestate
sua q possit cū effectu acquirere sibi illā supnaturalē cognitionē
de deo.sicut pōt de creaturis sibi acquirere cognitionē
nālem.& isto modo nō intelligo.vt pz ex positiōe Cōm.
in pmo articulo.Alio mō pōt itelligi q hoc possit de potētia
absoluta:sic intelligēdo.q lz p nām suaz nō habeat oino
in potestate sua.q possit cuz effectu sibi acqrere illā cognitionē
de deo que vocat supnaturalis.tn absolute loquēdo
per nām suā talis conditionis est.q in illā cognitionē supnālē
eleuari(etiā sine oi habitu supnaturali)posset.si deus
vellet.¶ Et hoc est qd pmo volo pbare p arti.li.7°.Qui
dicit.q itellectus noster p sua nālia pōt attingere ad cognoscendū
essentiā pme cause h male sonat.& est error.si intelligatur
de cognitōe imediata.Sed positio quā pono.s.q de
potētia absoluta posset itellect° noster ad eēntie diuine cognitionē:hoc
nō pono de facto.nec q hoc possit cognitōe imediata
nō plus qz illa que ponit q hoc pōt mediāte lumine
supnaturali:igit mea est eque rōnabilis sic illa.Probat
minor:qr si aut ponētes lumē:ponūt q nō pōt itellectus noster
in cognitionē diuine eēntie nisi mediāte lumine.ita pono
q itellectus noster hoc nō pōt imediate.& ex pprijs viribus.sed
volūtate diuina mediāte p modū applicātis & eleuantis.¶
Secūdo sic pbatur p Phos.Si deus(vt supernaturalr

Argum pm

est cognoscibilis)esset obm cōforme itellectui nostro
& pueniens & nō equocū aut extraneū.itellectus noster
in lumine naturali posset in cognitionē illā que vocat supnaturalis
sine oi habitu supnaturali:hoc pz ex Cōmen.& ex
premissis.Sed accedēdo ad aliquā aliā potentiā absolutā
itellectus nostri(si deus se vellet osidere aut extraneū)itellectus
noster de potētia naturali absoluta sua(si deus vellet)pōt i illā
cognitionē de deo que vocat supnaturalis:ergo &c.Probatio
minoris.Quia deus vocat obm equiuocū
respectu itellectus nostri:qr nō cadit sub imaginatiōe:& p
psequens nō cadit sub illustratione itellectus agētis.Sz lz
intellect° pōt(fm ordinē qui nunc est)nō pōt hēre obiecta
nisi que cadut sub imaginatione & sub lumine itellectus
agētis.tn de potētia sua absoluta nō indigeret itellectu agēte.nec
per psequens phantasmate pp obm suū si res eēnt
abstracte:qr Cōm.expresse 3° de aia cō.18.dicit.q si vniuersalia
haberēt esse extra aiam(sicut itēdit Plato)nō indigeret
Aristo.ponere intellectū agentē pp cognitionē eorū.&
hoc appet si res abstracte naturalr sibi fierent psentes.Ergo
deus nō erit obiectū equocū respectu itellectus possibilis.accedēdo
ad aliquā aliā potentiā absolutā itellectus nostri.fm
quā posset in actū supernaturalē.si deus se pñtialr
vellet ostēdere & potentiam intellectiuā suo velle eleuare.
¶ Confirmatur.Qr Cōmen.2° meta.cō.pmo dicit.q lz intelligere
primū pncipiū & alia abstracta a materia sit difficile.nō
tn est ipossibile nobis:qr si ita esset ociose egisset natura.Arguo
igit sic.Illd nō seqret Phi.s.q nā egisset ociose
si hoc nobis eēt ipossibile.nisi natura itellectus hēret aliquā
pportionē ad ista:sed natura itellectus nostri non pōt
habere pportionē ad ista fm modū intelligēdi quez modo
habet cū phantasmate:ergo fz Phos hz pportionē ad
ista accedēdo ad aliquā potentiā itellectus nostri fm quaz
posset in actū supnaturalē si deus se vellet osidere:sz illā pfectionē
quā Phi posuerūt fz potentiā naturalē nobis posse
cōuenire.turpe est theologo nobis negare.si eaz deus nobis
vellet dare:igit &c.¶ Item.Anima itellectiua nō solū

Argum 2m

p eēntiā suā piungitur corpori fm q est forma.sed p essentiā
suaz ipsa est quedā itelligentia imaterialis.Sicut ergo
ex hoc pditione q.s.est forma corpis sensibilis siue animalis.ex
hoc necessario actio itelligendi hz ex phantasmatib°
& sensibus.eadē ratiōe(vt.s.est hec itelligentia immaterialis)poterit
per nām suaz habere pportionē ad quecūqz imaterialia:&
hoc saltē de aliqua potētia absoluta q aliquo
modo sit eleuabilis ad ea si deus vellet.Sed hoc nō eēt verū
si imaterialia oino eēnt respectu eius obiecta equoca & iproportionata:ergo
&c.¶ Cōfirmat illd rōne sic.Operatio
sequitur eē:sicut igit ex hoc q est quedā itelligentia imaterialis
hz oino sepatū eē sup oia sensibilia(sicut ppetuū sup
corruptibilia)ita ex hoc q est itelligentia imaterialia poterit
saltē de aliqua potētia sua absoluta(si deus vellet)hēre
actionē circa oia imaterialia & sepata.ita q illa actio nullo
modo depēdeat a sensibus & phantasmatibus.¶ Itē confirmat

Argum 3m

auctoritate.Nā Cōmen.(3° de aia.cō.36.vbi Themistius
arguit sic,itellectus nr natus est abstrahere res a
materia & itelligere eas.ergo a maiori.innatū est itelligere
que pmo denudata sunt a materia)istā psequentiā pfirmat
& nō respōdet ad eaz sicut respōdet rōnibus aliorū(vt supra
pz pmo articulo)sic dicens.q lz hoc nō sit verū in potentia
mixta.q que pōt in minus pōt in maius.si tn posuerimus
q itellectus nō est mixtus materie tunc certe sermo
est verus.Ecce expresse q Cōmen.cōcedit ibi:q intellect°
vno modo.s.vt piungitur nobiscū mediantib° phantasmatibus
nō pōt per se in oino abstracta a materia.sed fm hoc
q est potentia imaterialis est innatū itelligere ea que sunt
pmo per seipsa denudata a materia:qd saltē est verū de aliqua
potentia eius absoluta:& hoc dico tn:si deus vellet osidere.¶

Arg. 4m

Itē certū est q Alexāder & Auēpace fuerūt istius
opi.qr(vt patet in fine pmi articuli)ipsi posuerūt q postqz
intellect° haberet cognitionē pfectam de rebus materialibus
q vltra posset se transferre ad cognoscendū deū vt est
itelligibilis in seipso.¶ Et itellige sane.q in oibus his argumentis
(que nitunt dictis Phi & Cōmen.)q ipsi volebāt.
q in aliquo statu illa potētia naturalis intellect° nostri ex
pprijs viribus nālibus poterat exire in actū ad videndū
deū(vt pz supra articulo 2°)& fm illū itellectū nō debēt itelligi
deductiones argumentoz quas sumo ab eis.sz semp
in qualibet deductione subitelligi dz modus iste deducēdi.
Pho.& Cōmen.posuerunt.q deus nō est in oi statu obm
equiuocū & extraneū.sed q itellectus noster de potētia sua
mere naturali poterat qn̄qz in cognitionē dei clarā.Sz pfectio
cognitionis quā philosophi posuerūt in nobis de potētia
nāli ordinata ad actū nō est incōueniēs theologis ponere
q hoc possit intellectus noster de potentia naturali absoluta.si
deus vellet.

Cclo formalis.

Sequitur ergo pclusio argumētorū.q de potētia naturali
absoluta si de° vellet possem° de ipso
habere cognitionē supnaturalē.Qd 2° dico itellectuz hoc
posse

posse de potētia naturali absoluta:hoc dico ad denotandū. q nō necessario requiritur aliqs habitus supadditus potē/tie naturali:sed p hoc nō excludo an illa potētia nālis abso luta sit potētia obedientialis. ¶ Qd pz:qz lz phi ponerent talē potentiā qnāqz ordinatā ad clarā dei visionē:tn̄ illā vi/sionē vocabant felicitatē naturalē. ꝛ ideo potētia illa poterat esse mere naturalis fm eos.sed cognitio seu visio quā dici/mus nos theologi esse ppriam theologo.vocam⁹ cognitio/nē supernaturalē:ergo potētia illa absoluta sibi corrūdens in rei veritate est potētia obedientialis. ¶ Tertio probatur

Arg^m p^m

pncipalis cōclusio p theologiā.sic.Augu.14.de tri.c.7.dicit: q aīa nostra eo imago dei est.quo ei⁹ capax ꝛ pticeps esse pōt.Si igit̄ p nām suā(vt ibi diffuse pbat)aīa est dei ima/go.g̃ per nām suā.sine oī lumie supinfuso.pōt eē dei capax ꝛ pticeps:qd saltē est verū attēdēdo ad aliquā potentiā ab/solutā ꝛ obedientialē itellect⁹ nr̄i.ꝛ h si de⁹ vellet se ostdere. ¶ Confirmat̄.Qz ibidē nō vult Aug.cōuincere.q anima p nām suā est imago.qz p nām suā pōt esse dei capax ꝛ pti/ceps.s.cognoscere deū vt ipse relucet in phātasmatib⁹crea/turarū solū:qz per istū modū magis cēt ad oppositū.oīa.n. que sunt in creaturis adduceret a trinitate in vnitate.vt pz p Cōm.12.meta.c.39.g̃ vult cōuicere.q aīa p nāz suā est dei imago ꝛ pticeps sz q p nāz sine oī lumie addito ipz capere pōt ꝛ intelligere vt in ipso:saltē fm po^m obedientialē:g̃ ꝛc.

Arg^m 2^m

¶ Itē ad pncipale.Si pp cognouationē obiecti ex pte itel/lectus regritur tale lumē eleuās potentiā sequit̄.q qn̄ īfun/ditur itellectui.Aut infundit̄ sicut gradus pfect⁹ intrās eēn/tiam eius(sicut dicūt multi. qn̄ calor pfectior addit̄ minori calori pcedenti)aut q sit aliqua pfectio accidentalis super/addita.Si pmo mō:hētur propositū:qz qn̄ gradus addit⁹ intrat eēntiaz forme cui addit̄.tunc ista forma cui fit addi/tio per nām suaz habuit proportionē nālem ad actū talez. lz p talē gradū additū possit intensius ꝛ pspicacius sicut pz in exēplo de calore g lz gradus additus solū det sibi posse itēsi⁹ calefacere.ex sua tn̄ natura hz posse calefacere.Si 2⁹ modo ēt habet̄ ppositū:qz cū illud lumē accidētale(qd po/nit̄ īfundi)sit finitū nulla est repugnātia.q̃re vnus gradus luminis cōsimilis ꝛ tāte vtutis.sicut ponit̄ illud lumē accidē tale fuisse a pncipio creatū intrinsece ipsi itellectui.Quo po/sito.certū est.q per nām suā hēret pportionē naturalē.vel saltē obedientialē.ad cognoscendū deū supernaturalr̄. qn̄ deus se vellet ostdere.sicut ꝛ per lumē supernaturale. ¶ Cō/

Ad rōnē Auerro.

cordāt Henricus ꝛ Scotus lib.3° di.14.articu.1. ¶ Ad ra/tiones cōtrarias.Ad primū de Cōmē.qn̄ dicit q totū lumen naturale itellectus agētis est adeptū ab intellectu possibili in cognitione naturali.ꝛ eodē mō totū lumē cognitū itelle/ctus polis est terminatū.ita q nō pōt in vlteriorē cognitio/nē.Dico q Cōmen.loquit̄ ibi de illa cognitione que rndet potentie que est ordinata ad actū.ꝛ qua pōt ex ppriis viri/bus exire in actū.nō de potētia ei⁹ absoluta:vt pz qui vult articulū intueri. ¶ Ad primū argumentū Sācti doctoris

Ad argu/mēta.S. Tho. Ad p^m

qn̄ dicit q itellectus noster iproportionatus est respectu co/gnitiōis supnaturalis.Dico q loquēdo de potētia itellect⁹ ordinata ad actū ꝛ qua pōt ex virib⁹ ppriis exire in actuz. verū est:sed loquēdo de potētia eius absoluta.nō est verū. imo si de⁹ se vellet ostdere.oīno itellectus noster est ppor/

Ad 2^m

tionatus. ¶ Ad 2^m dico.q intellect⁹ noster mutatur in co/gnitione supnaturali.qz de potētia aliqua eius absoluta no/uiter exit in actū.qn̄ deus se sibi ostēdit.ꝛ pmo nō exiuit:ꝛ hoc est mutari p nouū actū.nō p habitū nouum. ¶ Ad 3^m

Ad 3^m

qn̄ dicit si aliqua potentia eleuet̄ hoc est p virtutis intēsio/nē.aut p noue vtutis acceptionē.Dico.q tertiū est dandū vz.q aliqua potētia pōt nūc nouiter exire in actū que pmo nō exiuit.s.p nouū modū exercēdi suā potestatē.s.agēdo no/uiter de potētia absoluta cū pmo nō egit nisi de potētia or/dinata. ¶ Ad primū alteri⁹ doctoris qn̄ dī in cognitiōe na/turali lumē naturale fortificat̄: respectu obiecti naturalis. Dico q lumē nostrū itellectuale quodāmodo est maioris vigoris quo possumus in cognitionē supnaturalē q̄ illud quo possumus in cognitionē naturalē:qz lumē itellectuale nostrū inclusuz in potētia absoluta est maioris vigoris:q̄ lumē corrūdens potētie ordinate. ¶ Ad 2^m qn̄ dicit̄ quāto actus est pfectior.ꝛc.tāto.ꝛc.Cōcedat̄.Et qn̄ dicit̄.Ille act⁹ supnaturalis est supra totū lumē naturale:verū est.q est su/pra totum lumen naturale inclusum in potentia ordinata. non tamen absoluta.

Ad argu/mēta Au/reoli.

Ad 2^m

Sed contra pmissa videt̄ eē vnus articulus in.7.li. de here.Ad nostrū.Cap.3.vbi dicit̄:q quilibet itellectualis natura seipsa naturalr̄ est beata qz aīa nō indiget lumine glorie ipam eleuāte ad deū videndū et beate eo fruendū:error est. ¶ Dicūt aliq.3.qlibeto Aureo/li:q nō obstāte illa decretali.teneri pōt q aliqd lumē non regritur de facto.Vn̄ distinguit. Supnaturale pōt accipi duplr̄.Uno mō pro ipso obiecto beatitudinis. Alio mō.p ipso actu beatifico.Obiectū beatitudinis est lumē increa/tū.Actus aūt beatificus est lumē qddaz siue claritas creata in ipsa anima.Qn̄ ergo dicit articulus q ad bene fruendū idigemus lumine glorie eleuāte.Verū est lumie glorie in/create qd est obm̄.ꝛ luce creata qua est actus beatificus:nō tn̄ ēt de facto indigemus aliquo q sit habit⁹ qdā in aīa pce/dēs actū.Et isto⁹ dicūt q pnt solui oēs auctoritates q̄ dicūt lumen regri de facto. ¶ Sz istud nolo dicere qz reputo pe/riculosuz. Nō eniz est verisimile q totū cōciliū generale fa/ceret articulū ad cogendū nos dicere illd qd nūq̄ aliqs ne/gauit:sed nūq̄ fuit ita rudis q vnq̄ negauit beatū beatifica/ri siue illuminari p obiectū beatitudinis ꝛ actū beatificū:g̃ eccl'ia nō itēdebat cogere ad hoc q cōcedim⁹ tale lumē sup/naturale.sed qddaz aliud. ¶ Propter qd dico.q etiā ad h intēdebat nos cogere q poneremus aliqd lumē supnaturalē habituale de facto.nō tn̄ cogit.qn itellectus de potētia abso/luta posset in obiectū supnaturale.si deus se vellet ostdere. sicut supradixi.Et hoc pz:qz articulus tn̄ loqtur.de facto. Dicit eniz q error est.q aīa p nām sit beata. Nota ly.sit.et q nō indigemus:ꝛ nota.indigem⁹.Et sic loquitur de facto. Nō tn̄ dicit.q impoīe cēt alr̄ eē.si deus vellet. Nota ly.nō regritur lumē.modo quo dictū est.cū ponit̄ ibi aliqd crea/tum scilicet motio quedam.De hoc di.17.articu.5.ꝛ.6.ꝛ li. 3.di.13.articulo.4. ¶ Questio.II.

Instantia

Rāsio

Alia rāō

Questio scda.vbi querit̄.An ad habendā cognitionē de deo supnaturalē(q̄ est ppria theologie viatoris)necessario regrit̄ altius lumē lumine naturali.ꝛ hoc pp obiectū. ¶ Hic pmo altius inchoādo ostdetur de lumie naturali itellect⁹ agētis.q opz ipm poni ex pte obi. ¶ Se/cundo excludunt̄ qdam vie que ponūt ipm regri ex pte i/tellect⁹ polis. ¶ Tertio illis seclusis ostdetur ad ppositū.q supposito ex pcedēti qōne.q lumē fidei nō regrit̄ necessa/rio ex pte itellus nihilominus regrit̄ ex pte obi credibilis. ꝛ h sub rōne qua credibile est. ¶ Quarto ad declarationez pcedentiū ostdetur quā efficaciā hz lumē intellectus agen/tis aut fidei respectu obiecti.

Primus articulus.An lumē nāle.ex pte obi regra/tur in cognitiōe.Ubi pbatur pmo q sic p auctoritates Phi ꝛ Cōmen. ¶ Phs eniz 3° de aīa.t.cō.18. pbat.q necesse est ponere intellectū agentē dicēs. Necesse est ꝛ in aīa has eē differētias.statiz addit ad qd opz ipsum ponere dicēs,q est illud qd est oīa facere.ꝛ est habit⁹ sicut lumē:quodāmō eniz ꝛ lumē facit potētia existētes actu colo/res.Certū est eniz q in pposito Phs cōparat intellectū agē/tē ad intelligibile.sicut lumē ad colorē.Intelligibile autez

Arg^m p^m Intellect⁹ agens ne/cessario ponitur.

Arg^m 2^m

est obm:ergo 7c. ¶ Itē Cōmē. 3° de aīa. cō. 18. dicit. ꝙ iste est modus q cogit nos ponere intellectū agentē. q2 cū ꝓportio intentionū imaginatarꝫ ad intellectū materialē sit sicut ꝓportio sensibiliū ad sensū. opꝫ esse aliquē motorē q deducat itelligibilia i potētia in actu: sicut lux facit colores. Sꝫ hic iste modus ꝓcise assignat̄ ex parte itelligibilis siue obiti.

Arg^m 3^m

¶ Itē 3° de aīa cō. 20. Nos aūt opinamur ꝙ non mouerit ipm ad ponendū itellectū agentē. nisi hoc ꝙ itellectua speculatiua sunt generatiua. ſm modū quē diximus. Sꝫ cū dicatur intellecta speculatiua generari. hic est sermo de obto.

Arg. 4^m

¶ Itē Cōmē. in fine cō. 18. dicit sic. Si vlia haberēt eē extra aiam (sicut intēdit Plato) nō īdigeret Aristo. ponere intellectū agentē. Tūc sic. Si nō idigeret nisi pp se vle. 7 vlitas est ex pte obiectiꝗ 7c.

Arg^m 5^m

¶ Itē hoc arguit̄ auctoritate cō. 18. que cōiter adducit̄ ad ꝓpositū. Cū eniꝫ dicit Arist. ꝙ itellectus est quo est oia facere. Hoc exponit Cōmen. (vt dictū est) ex pte obiecti: q2 facit itelligibile in potētia itelligibile in actu. Et in ꝑncipio cō. coerīdenter exponit Cōmē. de itellectu possibili qd̄ est quo oia fieri. q2 efficitur: supple: omne itelligibile mō silitudinis 7 receptiōis. Tunc arguo. Manifestū est ꝙ recipe itellecta. i. silitudines eorꝫ (nō curo vtrū silitudines sint spēs: vel act^9 itelligēdi) hoc nō est nisi pati ab obiecto facto itelligibileꝗ intētio Aristo. non est ꝙ pol'is patiat̄ ab agēte. sꝫ ab obiecto facto intelligibili. ita ꝙ actio agētis termiet̄ ꝓcise in obto. vt est factū actu itelligi^le.

Arg^m 6^m

¶ Hoc ēt ꝓbo ꝑ argumētū Aris. 3° de aia. te. cō. 18. Omnium cūqꝫ aliqd ſm se sit formalr̄ tale: si tn̄ nō sit oino in vltima dispositiōe ad agendū sꝫ quodāmodo in potētia. necesse est ponere aliqd extrahens ipꝫ de potētia ad actū: q2 oē qd̄ sic est in potētia qd̄ nō ē in vltima dispōne. ad agēdū (sicut oē qd̄ est i potētia cētiali) reqrit aliqd̄ extrahēs ipm de potētia ad actū. Hec ꝓpositio pꝫ in exēplo Arꝫ. de colore q ſꝫ se est visibil' (vt in multis locis dic̄ Cōm.) tn̄ q2 vt i tenebris latet nō est in vltima dispōne ad agendū, sꝫ quodā mō in potētia reqrit necessario lumē extrahens de po^a ad actū: 7 id dicit̄. ꝙ lux. est efficiēs colorē. cō. 36. 3° de aia. sic qdditas rei materialis lꝫ ꝯcedatur ꝙ formalr̄ ſm se sit itelligibilis. tn̄ q2 latet sub ꝯditionibus materialib^9 nō est in vltima dispositione. sic vꝫ. ꝙ possit mouere itellectū q2 materialitas est oino ꝑuatiue opposita itelligibilitati. q2 est habitus sibi oppositus: ergo pp quidditatē materialē necesse est ponere intellectū agentē. 7 ita ꝓpter obiectū: qd̄ est ꝓpositū. Totā istā demonstrationē īnuebat Arist. in his ꝟbis. qn̄ dixit: ꝙ necesse est ponere intellectū agentē sicut q̄ est oia facere: q2 hui^9 statiꝫ reddit rōnem dicēs. Q2 sicut lux facit in potētia existētes colores esse actu colores. sic itellectus est habitus qdaꝫ sicut lumē. ¶ Sed ecōtrario ꝓbatur de possibili: ꝙ intellectus agēs nō reqritur ꝓpter ipm possibilē. Q2 sicut iam dictū est: tota ratio quare ponit̄ itellectus agens respectu phantasmatis est. q2 phātasma non pōt habere opationē suaꝫ nisi ꝑmo ꝯstituatur in tali dispositiōe ꝙ fiat actu itelligibile cū ꝑmo fuerit in potētia intelligibile. Sed intellectus pol'is si sit potētia passiua nō opꝫ ad hoc ꝙ habeat suaꝫ ꝓpriaꝫ opationem (que est recipere) ꝙ ꝑmo ꝯstituat̄ in aliq̄ noua dispōne in actu: q2 vnūqdqꝫ recipit ſm ꝙ est i po^a. vt dic̄ Cōm. ꝑ phy. cō. 69. Idē seqt̄ si sit actiua: q2 po^a actiua que est in potentia ad agere. statiꝫ per seipam pōt in obtum suuꝫ. q2 potētia actiua (inqꝫtum huius) cū sit forma quedā 7 pfectio hꝫ ꝯditionem potētie accidētalis 7 nō eēntialis. 7 talis pōt in actū cū vult (vt habet̄. 3° de anima. tex. cō. 5. in capitulo: cū aūt singula 7c.) ergo itellectus agēs nullo modo reqritur ꝓpter possibilē.

Dubium.

Dubitatur in contrariū. Quia si itellectus agēs nō requirit̄ pp possibilē frustra erit in patria: ibi eniꝫ nō pōt habere actionē circa mālia. ¶ Dicendū est. ꝙ itellectus agēs in aia sepata lꝫ nō moueat quo ad actionē abstractiuā. abstrahēdo. i. spēs 7 phātasmata a sensibilib^9 faciēdo eas eē itelligibiles. remanet tn̄ quo ad aliā. que est cōseruare res abstractas in esse itelligibili: in huius eniꝫ habitib^9 nūqꝫ resplēderent res materiales ſm ꝓpriaꝫ cognitionē sui generis nisi intellect^9 agens ꝯseruaret eas in esse itelligibili. postqꝫ cōstitute sunt in eē abstracto. Est eni imaginādū ꝙ sicut Sol. nō solū ꝑducit lumē in aere vt ibi termine(t) ei^9 actio. sꝫ vltra h̄ hꝫ lucē ꝑductā ꝯseruare in eē: ita tn̄ ꝙ si annihilaret̄ sol. nō remaneret lux in aere. 7 in eo nō relucerent spēs colorū: sic in ꝓposito. Intellect^9 agēs ꝑducit res in esse itelligibili. 7 ibi nō terminat̄ eius actio. sed hꝫ spēs rerū intelligibiliū ꝯseruare in eē itelligibili. vt in illis possint relucere res materiales ſm cognitionē ꝓpriam sui generis: 7 hec est opatio quā itellectus agens hꝫ in aia in patria respectu phantasmatū. Hec ꝟba sunt ſm theologiam que ponit itellectuales habit^9 remanere in aia in patria. sꝫ nō est verꝫ ſm Cōm. q ponit ꝙ post mortē nō rememorat̄ memoria intellecta. quere li. 3° de aia cō. 20. 7 habetur questiōe precedente arti. 2° in responsione.

In aia separata reqrit itellc̄s agēs.

Auerrois

Secundus articulus. Ubi dicunt qdaꝫ. ꝙ itellectus agēs reqritur ex pte itellectus pol'is. 7 h̄ qꝫtum ad actū illuminādi. Qd̄ Cōmē. 3° de aia cō. 5° videt̄ expresse dicere. Dicit eniꝫ ibi exꝑsse. ꝙ sicut nō solū color sꝫ etiā dyaphanū illuminat̄ a luce. sic nō solū res materiales. sed ēt itellectus pol'is illuminat̄ ab itellectu agēte: 7 sunt ꝟba Cōmē. Et debes scire. ꝙ respectus agētis ad intellectum istū. est sicut respect^9 lucis ad dyaphanū: 7 respect^9 formarꝫ māliuꝫ ad ipm. est sicut respect^9 coloris ad dyaphanū. Sic eniꝫ lumē ꝑfectio est dyaphani. sic itellect^9 agēs ꝑfectio est itellect^9 mālis. Et sicut dyaphanū non mouet̄ a colore neqꝫ recipit nisi cū lucet. ita itellect^9 noster non recipit itellectū vel itellecta. que sunt hic. nisi ſm ꝙ ꝑficitur ꝑ istū itellectū 7 illuminat̄ ꝑ ipm. ¶ Sꝫ pp hoc est notandū. ꝙ Cōm. nō loqtur hic de itellectu agēte respectu pol'is. ſm ꝙ itellectus agēs vocat̄ habit^9 vt lux. sꝫ ſm ꝙ agēs est itellect^9 adept^9 a pol'i. Uñ dico: ꝙ dupl'r pōt intelligi ꝙ pol'is illuminat̄ ab agēte. Uno mō. ꝙ itellect^9 agens sit habit^9. vel quasi habitus respectu pol'is dans sibi posse itelligere. vel ꝙ sit cōferens ad hoc. sicut lumē naturale in oculo est quidam habitus dās oculo posse videre. 7 ſm aliquos. lumē aeris ex pte potētie iuuat eā ad videndū. 7 lumē fidei ad credēdū: 7 lumē glorie ad intuēdū. Et oībus istis modis planū est. ꝙ habitus est pp actū. 7 añ actū: 7 isto mō itelligūt doctores aliqꝗ istū passuꝫ. ꝙ itellect^9 agēs illuminat possibilē ex isto ꝟbo. Phi. 3° de aia. t. cō. 18. qn̄ dicit ꝙ itellectus agēs est habit^9 sicut lux. Aliomō pōt itelligi. ꝙ itellectus agens illuminat pol'em. accipiēdo illuminationē ꝓ actu cognitionis. i. itelligēdo ꝙ pol'is dicat̄ illuminari ab agēte qn̄ cognoscit eum. q2 ōis cognitio est quedā illūinatio. Sꝫ isto mō nō est difficultas apud doctores. an itellect^9 pol'is aliquādo possit illuminari ab agēte itelligēdo. i. itellectū agentē. solū ꝑmo modo sꝫ isto scdo modo loqtur Cōmē. in ꝓposito. ¶ Q2 autēꝫ nō sit difficultas isto mō loquēdi pꝫ. Q2 illi q ponūt intellectum agentē illuminare pol'em. ponunt ꝙ illuminare ꝑcedit in intellectu possibili oēꝫ cognitionē rerū materialiū. sicut lumē in oculo ꝑcedit oēm cognitionē oculi. Sꝫ Cōm. loquitur in ꝓposito. ꝙ possibilis illuminat̄ ab agēte: q2 vꝫ. cognoscit intellectū agentē. 7 hoc postqꝫ adeptus est sibi cognitionē oium rerū māliuum: ergo nihil ad ꝓpositum. Minor patet in litera sequente. in eodem cōmen. quia qd̄ dixit possibilem illuminari ab agente. dicit se dixisse hoc de intellectu adepto. Unde imediate subditur. ꝙ cum perficitur per intellectū agentē. tunc nos sumus copulati cū intellectu agēte. Et ista dispositio dicit̄ adeptio. 7 itellect^9 adeptus. Sed

Intellect^9 pol'is qm̄ illuminat̄.

pars. Sed certum est ꝙ intellectus possibilis non dicitur adeptus sibi totum intellectum agētē. nisi postq̄ perfecte cognoscit omnes res mãles. vt in com. 36. patet igitur ꝙ vi ctum cōmentatoris non inducit difficultatem. ¶ Secūdū assumptum probatur. s. ꝙ hoc quod dicitur. ꝙ intellectus possibilis non illuminatur ab agente intelligatur q2 cogno scit ipsum. patet expresse q2 bene anteq̄ poneret illud exē plum de illuminatiōe diafani ꝛ corpis a luce. dicit ita. Iste intellectus incipiens. necesse est vt intelligat intellectum q est in actu. Cum enim intellexerit causas mãles. dignior est vt intelligat non mãles. ¶ Et si arguitur contra eum. ꝙ si intelligat intellectū agentē ex tunc ꝙ est in actu ꝛ per ɔñs non potest intelligere alia. quia cognoscēs debet esse in po tentia respectu cognitorū. Ipse statim respondet ꝙ q̄uis intellectus possibilis sit in actu. per hoc ꝙ intelligit intelle ctum agentem. potest tñ intelligere alia. Quia nō opꝫ ꝙ re cipiens aliquid sit omnino in potentia. sed sufficit ꝙ sit in potentia respectu eorum quoꝝ cognitio sibi restat adhuc inquirenda. Et sunt ista verba sua expresse. Et illud quod intelligit ex formis abstractis. Verbi gratia. ex intelligen tia agente. nō ipedit ipsum intelligere formas mãles. Pro positio autem dicēs ꝙ recipiēs nihil debet habere in actu ex eo qd̄ recipit nō dr̄ simplr̄. sꝫ cū cōditiōe. s. ꝙ nō ē nccē ꝙ recipiēs non sit aliqd in actu oīo. sed vt nō aliqd in actu ex eo ꝙ recipit sicut prediximus. ¶ Et ꝙ hoc sit veꝝ quod iam dixi: scilicet. ꝙ intellectus polis possit esse in actu reͦ cognitionis quam habet de intellectu agente. ꝛ tamen reci pere cognitōem alioꝝ: probat per illud exemplum de cō paratione lucis ad colorem ꝛ ad diaphanum. Quia ibi vi demus sensibiliter (sicut ipse ponit) ꝙ nō solum lux illumi nat colorem: sed ēt anteq̄ diaphanum recipiat speciē cor poris. opꝫ ꝙ ipsum diaphanū informet per lucem. ꝛ sic in actu lucidū pōt recipere spēm coloris. eo mō ꝓportionalr̄. Vult dicere in ꝓposito. ꝙ nō solū intell's agens illuminat phātasmata sꝫ ēt intellm polem. ꝑ hoc ꝙ cāt cognitionem suā in ipso: ꝛ ex hoc ꝙ actu illuminat ꝑ cognitionē eius nō impeditur. sed promouet ad hoc ꝙ cognoscat alia. Patet ergo. ꝙ si exemplum suum respondeat conclusioni quam vult probare. ꝙ opꝫ oīno sic intelligi. ꝙ intellectus possibi lis illuminetur ab agente per hoc ꝙ cognoscit eum. ¶ Cō clusio nāq3 sua ꝓbāda est ista. Qz intellectus mãlis nō mi nus intelligat mãles per hoc ꝙ intelligit intellectum agen tem. imo magis.

Instantia Argu. p.ᵐ **Contra.** Nam in principio com. 18. distinguit drias in anima sic dicens. Necesse est inuenire in parte anime que dicitur intellectus istas. 3. drias. Necesse est enim. vt in ea sit pars que dicit intellectus. secundū ꝙ efficitur omne. per modū similitudinis ꝛ receptionis: ꝛ ꝙ in ea etiā sit secunda pars que dicit intellectus. secundū ꝙ facit intellectū istū q ē in potentia intelligere oīa in actu. Causa autē propter quā facit intellectum qui est in potētia intelligere oīa in actu. nihil aliud est nisi ꝙ sit in actu: hoc enim quod est esse in actu: est vt intelligat actu oīa: ꝛ ꝙ in ea etiam sit tertia pars que dicitur intellectus. sm ꝙ fa cit omnē intellectū in potentia esse in actu. ¶ Tunc arguo. In ista diuisione trimembri cōparat intellectum agentem in secundo mēbro ad intellectum possibilē dicens. ꝙ facit ipsum in actu. ꝛ facit ipsum intelligere: ergo nō solū est ha bitus faciens obiectū in actu intelligibile (vt dicit tertium membrum illius diuisionis) sed ēt intellectum possibilem.

Argu. 2ᵐ ¶ Itē Cōmen. tertio de anima cō. 5. dicit sic. Postea vide rūt Ari. dicere ꝙ necesse ē si intell's i poͣ ꝛ ēt intell's in actu. sit. s. agens. ꝛ est illud quod extrahit illud quod est in potē tia. de potētia ad actū. ꝛ ille intellectus necesse est vt sit ex tractus de potentia ad actū: ꝛ est ille quem intellectus agēs ponit immãlem. sm ꝙ artificiū ponit formas artificiales in mãm artificis.

Solutio. Ad p.ᵐ ¶ Ad primum respondeo. Qz per istam diuisionem trimēbrem non intendit ꝙ intellectus agens agat in vtrunq3. s. in obiectum. faciendo ipsum intelligibi le in actu de intelligibili in potētia. ꝛ ꝙ ēt agat in possibilē. illuminando eum vt intelligat: sed pro tāto hoc dicit. quia agendo in alterū. s. in in obiectum. ita erit opatio alterius. scilicet possibilis. acsi etiam ageret in eū. Postq̄ enim ab strahendo intellectus agens fecerit obiectū actu intelligi bile. posito casu ꝙ actus intell's agentis nihil vlterius agat sed ꝙ sua actio abstractiue terminatur omnino. quia tamē possibilis statim potest in actum cum voluerit presente ta li obiecto. Et ideo rationabiliter dicit ꝙ intellectus agens facit ipsum intelligere. s. quia completa actione sua in obie cto statim intellectus possibilis habet obiectum quasi in habitu. ꝛ potest statim intelligere quādo voluerit. ¶ Et hec est explicatio Commen. ibi. Postq̄ enim dixerat ꝙ est ps in anima que facit intellectum in potentia intellectum in actu. reuertit ad scdam partē diuisionis in qua dixerat ꝙ ille intellectus facit possibilē intelligere oē ex se. dicens: ꝛ opꝫ addere in sermone. ꝙ facit ipsum intelligere oē ex se ꝛ qñ voluerit. Hec enim est descriptio habitus (vt dicit) vt habēs habitū intelligat ꝑ ipsum illud qd̄ est sibi ꝓpriū ex se. ꝛ quando voluerit absq3 hoc ꝙ indigeat in hoc aliquo alio exēplo. Ecce declarat 2ᵐ mēbrum per tertium sic di cens: ꝙ intellectus agens comparat ad obiectum sicut ha bitus obiecti: ꝛ quia facto obiecto actu intelligibili ꝑ agen tē possibilis potest prompte in actuꝫ suum. ideo dicitur ꝙ agens facit eum intelligere. Et hoc expresse dicit phus ex primendo textū suū. Ubi enim phs dicit. ꝙ intellectus sꝫ ꝙ intellectus omne est quasi habitus: dicit Com. cō. 18. In tendit ꝙ facit omnem rem intellectā in potentia intellectā in actu postq̄ erat in potentia quasi habitus ꝛ forma. Ecce expressiue quod est habitus respectu obiecti: ꝛ ꝓpter actū quem habet circa obiectum. dicit ꝙ facit possibilem intel ligere: vt exponit Commentator hic. Et multum pondero ꝙ ista declaratione facta in toto processu sequente semper precise cōparat intellectū agentem ad obiectum sicut lucē ad colores: vt preuisum est multipliciter.

Ad 2ᵐ ¶ Per idem ad scdm quando dicit ꝙ agens ponit formam possibilē sicut ars ponit formam artificialem in mãm artificis. ¶ Di co ꝙ pro tanto dicitur. quia obiectum ponitur in tali es se per intellectum agentem. quod potest mouere possibi lem: ꝛ ita dicitur agens imprimere impossibilem. quia mo uet ipsum ad actum acsi imprimeret. quia ꝛ si non imme diate. tamen mediate. Et per istum modum soluuntur oēs auctoritates dicentes ꝙ agens agit in possibilem.

Opinio Aureoli **Concesso** igitur ꝙ intellectus agens nō agit in pos sibilem ipsum illuminando. dicunt ta men aliq: Aureolus suo quolibet. questiōe nona. articulo se cūdo. circa medium ꝙ agit in possibilem causando in ipso conceptum vniuersale. Ita ꝙ imaginatur ꝙ quidditas nō potest mouere in ratione vniuersalis. nisi primo aliquid causetur in intellectu possibili ab obiecto mediante intel lectu agente. Quod probant sic.

Argu. p.ᵐ ¶ Quando aliqua sunt idipsum realiter. impossibile est ꝙ ad presentiam cuiuscū ꝙ vnum agat. quin ꝛ reliquum: sicut patet per oppositū de albedie in lacte mouente. dulcedo enim non mouet. qa distinguunt realiter: sed quidditas in phantasmate nō dif fert realiter ab hac idiuiduali qdditate. ergo ad pñtiam in tellectus agentis nō pōt mouere intellectū possibilē quid ditas simpliciter. hac qdditate non mouente. Si ergo de beat mouere. nō sufficit sola pñtia intellectus agētis. sed opꝫ ꝙ ipse cum obiecto aliquid nouū causet in intellectu possibili in quo quidditas nouiter representetur vlr̄ non

particulariter. Et illud nouum vocant actum intelligendi.
¶ Unde isti mirabiliter imaginant̄ quō vle causetur ab obie
cto ⁊ intellectu agēte in itellu poli. Nō eniz (vt dicūt) phā
tasma ad p̄sentiaz intell's agētis habet vim representandi
vle: sed opz imaginari ꝙ obiectū (vt dicit) in virtute intel
lectus agentis causet actū intelligendi in intellectu possibi
li. Ad actum tñ intelligendi sic causatū quasi per modū cu
iusdā sequele hoc ꝯsequit̄: ꝙ in ipso actu relucet obiectū in
quodam esse intentionali obiectiuo ⁊ vli. Et ita intellectus
agens habet vnā actionē realē in intellectū possibilez per
quā causat in intellectu ipsuz actum intelligendi: ⁊ aliuz hz
actum intentionalem ⁊ quasi per moduz sequele. inquantū
in ipso actu intelligendi facit ipsum obiectuz lucere in quo
dam esse vli ⁊ intentionali. ¶ Et ꝙ vle sic preexigat actū
intelligendi, ꝓbant sic. Impossibile est aliqđ intentionale
obiectiuū fieri non facto aliquo reali in quo sustentet̄. alio
quin nō solum tale esse esset intētionale ⁊ obiectiuū. sed rea
le. ex quo enim esset res realis actionis esset aliquid reale:
sed vle quod relucet in phantasmate non hz nisi esse inten
tionale ⁊ obiectiuū soluz: ergo non est factum de nouo nisi
quia aliquid reale factum est de nouo. vel in intellectu. vel
in phantasia: sed nō in phantasia: ergo in intellectu. Qđ non
in phantasia ꝓbatur. Tum qꝛ cōmuniter tenetur. ꝙ intel
lectus agens nihil imprimit in phantasma. Tum quia ois
forma existens in phantasmate ꝑticularis est ⁊ exprimens
particularitatez. Nam: si exprimeret vlitatē in phantasia.
phantasma cognosceret vniuersale: qđ falsum est. ergo.

Contra. Aureolus. Vle p̄ce dit actum intelligen di.

Contra istam opinionē ostendo. ꝙ vle precedit actū
intelligendi. ⁊ non sequit̄ per modū cuiusdā
sequele solum. ⁊ per ꝯñs non opz intellectū agentē causare
in possibili actū in quo vle cōsecutiue luceat. sicut obiectū
potētie precedit actū: sed vniuersale est obiectū itellectus:
ergo ⁊c̄. Probatio maioris. Tum qꝛ aliter esset actus sine
obiecto. Tum qꝛ obiectuz nō soluz se hz in rōne terminā
tis. sed in rōne mouentis: sed mouens precedit actum sicut
causa effectū. Minor ꝓbat̄ 3° de aia. tex. cō. 9. vbi vult Ari
stoteles ꝙ aliud est magnitudo ⁊ magnitudinis esse. Nam
magnitudo est obiectum intellectus. ⁊ magnitudinis esse

Argᵐ 2ᵐ

est obiectū sensus. ¶ Item ad p̄ncipale ꝙ precedat ꝓbo.
Nos ponimus vle causatū ab intellectu agente loco idea
rum separatarū quas posuit plato: sed plato ponit vlia se

Argᵐ 3ᵐ

parata ad hoc ꝙ causarent generationē rerum ⁊ cognitio
nez. sed hoc nō esset verū nisi precederent. ergo ⁊c̄. ¶ Itē.
Illud idē qđ est in potentia fit in actu: sed intentiones ima
ginate sunt in potentia intelligibiles: ergo ille fiunt intelli
gibiles in actu. Sed prius est aliquid in actu intelligibile
q̄ꝫ actu intellectum: ergo intelligibile. quod est vle est p̄us
ipso actu intelligendi.

S. Tho. Scotus.

Propter hoc sunt aliqui Thomas ⁊ Scotus q̄ po
nunt. ꝙ agit in possibilē inquātū obiectū
in virtute eius species imprimit in ipsum: ⁊ imaginant̄ ꝙ
vniuersale sit in intellectu mediantibus illis speciebus. Et
isti magis rationabiliter ponunt. ꝙ saltem talis species pre

Reprobantur.

cedit actum intelligendi. ¶ Sed ista opinio de speciebus
impressis est diffuse reprobata: scđo libᵒ dis. 6. Et addo hic
vnam rationem cōtra istum modū (quantū est ad proposi
tum) scilꝫ in hoc ꝙ ponit ꝙ species precedit vle quodam
modo. Quia illud idē quod est intelligibile in potentia dz
fieri actu intelligibile. Sed solum imaginatum est intelli
gibile in potentia. ergo ipsuz fit actu intelligibile ⁊ vle. Sz
quando aliquid est actu tale. tunc p̄mo conuenit sibi ꝓpria
sua operatio. respectu ꝓpriꝫ passiui: ergo quando obiectuz
factum est actu vniuersale. tunc pōt agere in possibilez. Et
ita sequit̄. ꝙ vniuersale prius est anteq̄ꝫ imprimat speciez
vel aliquid in intellectum. ¶ Cōfirmatur per vulgare exē
plum Aristotelis de luce ⁊ colore 3° de aia. tex. cō. 18. Lux
enim facit colores in potentia colores in actu: sed manife
stuz est ꝙ prius est color factus in actu lucidus q̄ꝫ generet
speciem in visu vel organo: ergo ⁊c̄. ¶ Ad ampliorē autē

Intell's agēs agit circa obꝫ.

declarationē contra vtranqꝫ istarū opinionum. hic premit
to. Primo hoc (quod multos decipit) ꝙ s. intellectus non
agit circa aliaz speciez existentem in phantasia. Naz qꝛ qđ
est in phantasia: semꝑ remanet singulariter: sed intellectus
agens incipit actionez circa primū obiectum phantasiatū
ad qđ determinabat̄ actus phantasiandi mediante sua spe
cie. Et hoc probat̄. Quia ibi debet incipere actio superio
ris potentie vbi terminatur actus potentie iferioris: vt pz
de sensu cōmuni: cuius est iudicare de ipsis obiectis visis
per alios. quō differunt ab inuicem: ⁊ ab obiectis aliaꝝ po
tentiarū. Sed actus phantasiandi terminat̄ ad obiectū co
gnitū nō ad spēm: quia species est solū quo deuenit in obie
ctum: ⁊ obiectum est illud quod est res: ergo actus agentis
incipit circa ipsum obiectuz actu phantasiatū. ¶ Secūdo
premitto. ꝙ ipsuz obiectum phantasiatū nō solū est natuz
mouere s̄m intentionez illā singularē que est singulariter
phantasiatū. sed ēt natuz est mouere s̄m intentiones vles
generiz ⁊ speciez. Qđ patet. Nam ꝓportionabiliter est ima
ginandum suo mō de potētia sensitiua proxima ad intelle
ctuz possibilē. sicut de sensu inferiori ad ꝓximū sensum su
periorem: sed species in sensu inferiori (puta in visu vel or
gano) lz sit determinata precise vt moueat ad actū vidēdi.
Illud tñ qđ per talē speciez est visuz obiectiue: idest id qđ
est obiectiue cognitū. nō solum est visum: sed ⁊ illud qđ est
sic visum: natū est mouere sensum cōem qui est proximus
sibi inter interiores sensus. nō solū s̄m illam particularem
rationē s̄m quā sic est visuz. sed ēt s̄m aliam rationē obie
ctiuaz ad vlteriorē actum qui est proprius actui cōmuni.
Uerbi gratia. Qñ aliquid est visum ꝑ oculū. ipsuz visuz re
presentat se vlterius ad sensum cōmunē vt sensus cōis iu
dicet de ipso quale visum ipsuz est. ⁊ qualiter ab aliis colo
ribus differt: ⁊ ab obiectis aliorū sensuū. Et eodez mō dico
ascendēdo per alios sensus. Qñ enim aliqđ est iudicatum
vno mō a sensu cōmuni s̄m aliquas cōditiones. ipsum sic
obiectiue iudicatū representat se iudicanduz a cogitatiua
vel alio sensu sub pluribus ꝯditionibꝰ: ⁊ sic ascendēdo vsqꝫ
ad vltimū sensuz interiorē q̄ vocat̄ phantasia. Proportio
nabilr̄ ergo dico. ꝙ sicut est de specie in visu ⁊ de ipso visu.
sic est de phātasia ⁊ obiecto phātasiato. Spēs eniz in phā
tasia: vel in organo (nō curo) est determinata p̄cise vt mo
ueat ad actū phātasiandi: illud tñ qđ est ꝑ talē spēm phan
tasiatū. ⁊ est obiectū cognitū in phātasia nō solū mouet sꝫ
intentionē singularē s̄m quā est phantasiatū: sꝫ illud qđ sic
est phātasiatū natū est mouere ꝓximā potētiā cognitiuam
sui. s. intellectū polem. s̄m eniz oēm opinionē intell's pol's
est ꝓximus phātasie. ¶ Ex his ad ꝓpositum ꝓbo. ꝙ vle
p̄cedit oēm actū intellectus pol's. ⁊ oēm spēz ipressaz. Ua
bitū est eniz ex 2° qđ p̄mitti. ꝙ obm phātasiatū nō soluz
mouet sꝫ itentionē singularē vel ꝑticularē imaginatiuā. sꝫ
natū est mouere ad vlteriores ꝯceptᵘ. ⁊ illi nō p̄nt intelligi
esse aliqꝫ rōnes singulares. qꝛ itētio singularis ponit̄ app
hēdi a phātasia: g̃ illi vlteriores sūt vliores itētiōes in poᵃ
itelligibiles. Sꝫ ex p̄misso p̄mo. habitū est ꝙ intell's agēs
dz incipere actionē suā ad illud qđ vltimate est expressiꝫ
vel representatū in ipso phātasiato. facit eniz de vli in poᵃ
vle in actu. Et ita habet̄ ꝓpositum. ꝙ vle in esse obiectiuo
est p̄uiū oī actui. siue ipressioni spēi intell'm possibilē.

Ad argᵐ p̄mum. Aureoli.

Per hoc ad argumēta. Ad p̄ᵐ qñ dicit̄: ꝙ qñ aliqua
sunt idem realiter ⁊c̄. Dico ꝙ que sunt idē
realiter. si tamen non sint omnibus modis obiectis vel in
tentionibus idem. possunt agere ad varios ꝯceptus: sed (vt

dictū est)ꝫ q̇dditas ꝛ hec q̇dditas in phātasia vt sunt obiectum phantasiatuꝫ sunt idē realiter. differunt tñ fm intentionē vlem ꝛ singularē(ꝛ maxime sub lumine intellectus agentis modo quo declarabit̄ arti.3.)ꝛ ideo nō sequit̄ cōclusio. Et falsitas eorū maioris pꝫ per hoc. qȯ phs 7º metaphy. tex. cō. 20. vult ꝙ. s. qȯ quid est. sit idē cū eo cuius est. qȯ opꝫ intelligi realiter. vt pꝫ ibideꝫ per totū: ꝛ in. 3. de aia tex. cō. 9. dicit cōtrariū: scilꝫ. ꝙ aliud est magnitudo ꝛ magnitudini esse. Quod opꝫ intelligi q̄tū ad alietatē. in esse obiectiuo (vt pꝫ ibidē per totū) ergo que sunt idem realr̄ possunt agere ad diuersos conceptus. ¶ Iteꝫ patet. 4. metaphy. cōmēto. 3. Ubi Cōmentator cōtra Auicennaꝫ vult. ꝙ ens ꝛ vnū dicant eandē essentiā. tñ ne sit nugatio dicēdo ens vnū (vt arguebat Auicenna) dicit Cōmētator. ꝙ significant eandē essentiā. modis tñ diuersis: sed significatio diuersa. dicit distinctionē obiectiuaꝫ: ergo ꝛc̄. ¶ Ad imaginationeꝫ suā patet. ꝙ lꝫ per modum cuiuslibet sequele sic intentionalr̄ reluceat vle in actu intelligendi. tñ precxigitur obiectū p̄mū preuiuꝫ intellectui in tali esse vli vt probatū est. Et potest poni exemplū. Lꝫ enīꝫ in speculo per modū cuiusdā sequele reluceat in esse itentionali similitudo eius a quo generabat̄ tñ ante generationē vel impressionē illius speciei in speculo precxigebat̄ aliqd ad cuius similitudineꝫ causabat̄. ¶ Ad ꝓbationē suaꝫ quādo dr̄. Impossibile est aliqȯ intentionale fieri nō facto aliquo reali in quo substētatur. Dico ꝙ intentionē vlem substentari in aliquo potest intelligi duplr̄. Uno modo sustentatione informatiua siue subiectiua. sicut color in corpore. Alio mō sustentatione cuiusdā innitentie. ne. s. talis intentio sit pure fictitiū. Primo mō. non est imaginandū. ꝙ vlitas sit quedaꝫ forma informans subiectiue intellectū possibilē aut formalr̄ inherens ipsi speciei: aut actui intelligendi. que subiectiue informant ipsuꝫ intellectū possibilē. sed sufficit ꝙ scd̄o modo substentetur in aliquo reali: sic videlicet. ꝙ tale esse obiectiuum externā rei habeat̄ in quodā esse representatiuo lꝫ nō informatiuo. Tūc ad ꝓpositū. dico. ꝙ vle non opꝫ ꝙ habeat aliqd in quo substentet̄ subiectiue. aut aliqd mediante quo formaliter inhereat. sed sufficit ꝙ habeat aliqd cui innitatur. ne suū esse obiectiuū sit fictitiū: sed illud in proposito ponitur phantasma. Unde maior illa est diminuta. qa oporteret dicere. Impossibile est. ꝙ aliqȯ intentionale fiat nisi facto aliquo reali in quo substentet̄. vel aliquo reali precxistente cui innitat̄. Uerbi gratia. fm cōmuneꝫ opinionē ponentes ꝙ lux illuminat colores assistendo. formā ꝛ habitū visibilitatis nō imprimēdo. pꝫ ꝙ ad hoc ꝙ color cōstituatur in esse visibili ꝑ lumen, nō opꝫ ꝙ lux aliam formā ꝓducat in qua esse visibile substentet̄. lꝫ sufficit ꝙ color precxistat cui tale esse visibile innitat̄. Eodē modo dico ad ꝓpositū: sufficit enim ꝙ phantasma qȯ est in potentia intelligibile precxistat cui vlitas innitat̄ ne sit fictitiuꝫ. ¶ Uel alr̄. qn̄ dr̄ ipoīe est aliqȯ intelligibile ꝛc̄. Dico ꝙ verū est. qn̄ aliqd est in potentia essentiali ad tale esse obiectiuū. Exempluꝫ. Corpus est in potētia essentiali vt fiat visibile. ꝛ ideo vt in actu fiat visibile. opꝫ aliqd ꝓduci in quo sustentet̄. s. color. Qn̄ aūt est in potētia accidētali nō opꝫ, sicut in habente colorē nō opꝫ aliqȯ nouū fieri vt ipsuꝫ videat̄. sed sufficit ꝙ habeat extrahens ipsuꝫ de ordine in ordinē. Sed ita est de phantasmate ꝙ nō est in poª essentiali. sicut statiꝫ videbit̄ cōtra sequentē opinionē. ¶ Ad ꝓbationeꝫ qn̄ dicit̄. ꝙ nisi esset aliqȯ reale factū in quo sustentet̄. nō esset intentionale sed reale. qa terminus actionis realis. Rn̄deo. ꝙ trāslatio de intelligibili in potētia in intelligibile in actu est actio realis. sed nō elicita. mō quo īferius dicet̄. articulo quarto. Sed tunc nō opꝫ ponere nouaꝫ rem ꝓductā sed eandem rem transferri de ordine in ordinē: vt dicit Cōmentator 3º de aia. cō. 18. ¶ Ad aliam ꝓbationē cū dicit ꝙ intellectus agens nihil imprimit in phantasia. Uerū est. nec sequit̄ igitur aliquid imprimit in itellectu: sed alius est modus faciēdi ipsuꝫ intelligibile. s. sine impressione. vt infra videbitur arti. 4. Et qn̄ dicit ꝙ ois forma existēs in phātasmate particularis est ꝛ exprimens ꝑticularitatē. Dico ꝙ verū est de ea forma que est in ea subiectiue. nō aūt de ea que est in ea obiectiue. cuiusmodi est obiectuꝫ in esse cognito. ¶ Et qn̄ probat ꝙ si exprimeret vlitateꝫ. tunc phantasia cognosceret. Uerū est si exprimeret vle in ordine quē hꝫ ad phantasiaꝫ: sed nunc est ita. ꝙ intellectus agens transfert ipsuꝫ de ordine quem hꝫ ad phantasiaꝫ in ordinē quem hꝫ ad aliaꝫ potentiā. s. ad intellectū possibilē: ꝛ sic exprimit vle. ¶ Est ergo tertius modus qui nec ponit itellectū agentē possibilem illuminare. nec causare vle in eo. sed cōcordat in parte cum isto vltimo mō. Et dicit ꝙ itellectus agens agit in possibileꝫ simul cū obiecto ipsuꝫ mouendo ad actū intelligendi: vel simul causando substantiam actus. Unde dicunt. ꝙ simul intellectus agēs ꝛ obiectū mouent possibilē ad actū sicut due cause partiales. ¶ Sed contra istud. Notanduꝫ. ꝙ volo ꝓbare. ꝙ vltima actio agentis est facere intelligibile in potentia itelligibile actu. ita ꝙ obiecto facto in esse itelligibili. ibi sistit ꝛ finit̄ actio agētis: ꝛ per ꝯñs actio qua obiectum mouet intellectū possibilē. que actio iam presupponit esse intelligibile in actu in obiecto. est precise ab ipso obiecto. ¶ Et arguo sic. Nullum agens potest habere vlteriorē actionē post quā peruenerit ad vltimū complementū sue actionis. Sed vltimū qȯ pōt facere intellꝰ agens. est facere esse intelligibile in actu: ergo nō pōt habere vlteriorē actioneꝫ. Sed mouere intellectuꝫ possibilem est posterior. qꝛ ipsa iam consequit̄ esse itelligibile in actu ipsius obiecti: ergo respectu ipsius motionis itellectus. itellectus agens nullā hꝫ efficaciā. Minor ꝓbat̄. Nā phs ꝛ Cōmentator 3º de aia. tex. cō. 18. per totum istuꝫ passuꝫ ad hoc ponunt intellectū agentem ꝙ faciat de intelligibili in potentia intelligibile in actu. nec attribuunt sibi aliquam vlteriorem actioneꝫ. ¶ Dicens aūt Cōmentator dicit per totum passum. ꝙ intellectus agens facit intelligibilia in potentia esse intellecta in actu: sed intellectuꝫ esse in actu dicit actionē intelligendi esse exercitationē. sicut esse visum: ergo intellectus agens ponit̄ ꝓpter ipsuꝫ actum intelligendi exercitū ꝛ causatum. ꝛ nō ꝓpter esse intelligibile obiecti soluꝫ. vt imaginat̄ precedere actionē intelligēdi. ¶ Responsio. Dico. ꝙ Cōmentator accipit esse intellectū in actu pro habere esse intelligibile in actu: ꝛ nō ꝓ actu elicito ab intellectu possibili: ꝛ hec est grāmatica sua. qȯ ꝓbo sic. Quia certum est. ꝙ intelligibile in potentia nō potest mouere intellectum: ergo opꝫ ꝙ intelligibile sit in actu anteq̄ꝫ moueat intellectuꝫ: qꝛ aliter esset actus sine obiecto quia esse intelligibile in potentia nō est obiectuꝫ intellectus. sed phantasie. Sed p̄mū actuꝫ quem posuit Cōmentator intellectum agentem dare intelligibili. est facere intellectū in actu: ergo per esse intellectū intelligit Cōmentator esse itelligibile in actu. qȯ precedit motionē intellectus. nō ergo intelligit intellectus per hoc actum elicitum.

Alia opio

reprobat̄.

Actio vltima facit intelligibile.

Argᵘ 1ᵐ

Instantia

Solutio.

Ad 3ᵐ

Ad p̄mū

Intentio vlis quo sustentet̄ in aliquo.

Secundo arguo sic. Scd̄m ꝙ Cōmētator dicit 3º de aia. cō. 18. si vlia haberent esse extra aiam sicut posuit plato non indigeret Aristoteles ponere intellectuꝫ agenteꝫ: ergo precisa causa quare reqrit̄. est ꝑꝑ facere vle in obiecto. Sed certū est. ꝙ vniuersalitas precedit motionem intellectus ꝛ omnem eius actum exercitum. quia nihil mouet intellectū nisi inquātū vle: ergo ꝛc̄. ¶ Cōtra. Causa vlis cōcurrit in causando cū oībus causis particularibus (verbi gr̄a de sole) sed itellectus agēs est causa vlis. ꝛ phantasma factum actu intelligibile est agens particula-

Argᵘ 2ᵐ

Instantia

re:ergo qñ phantasma agit mouendo intellectū possibilē simul coaget intellectus agens. ¶ Rñsio. Dico q̄ causa dī vl'is ex larga extensione sua super multa: ⁊ hoc potest esse dupl'r. Uno modo. q̄ sic se extendat sup illa plura q̄ nullū propriū effectū sibi determinat in aliquo horū: sed coagit oībus causis particularibus respectu suorū effectuū. ⁊ non sicut dependet in exemplo tuo de sole. Alio modo q̄ effectū ꝓpriū sibi determinat quo habito cessat oīs eius actio: puta. sicut aliqui imaginant. qḋ pōt accipi ab Alpharabio super pma ꝓpositione de causis: q̄. s. causa pma solum causaret esse in rebus. ⁊ cause particulares suos effectus particulares haberent. ita q̄ causa vl'is in nullo ageret cū eis respectu suoꝝ effectuū. Iste casus est in ꝓposito. Ponit eniz Cōmentator q̄ intell's agens est cā vl'is per extensionem ad oīa: sed tñ hʒ ꝓpriū effectū. s. causare vl'itatē in reb' mō quo dicet in fine istius articuli. ⁊. 4. ⁊ causal'r q̄ vltra istuz effectū nullam habet causalitatē: si enim essent vl'ia abstracta (sicut ponit plato) nō opʒ ponere intellectū agentē fm Cōmentatorē 3° de aīa. cō. 18. ⁊ per ɔ̄ñs nulluz vlteriorem habet effectū. Tunc ad formā qñ dicit vl'is causa ⁊c. Dico q̄ verꝫ est de causa vl'i cui nō correspondet ꝓprius effect'. de causa aūt vl'i cui correspondet ꝓprius. non opʒ q̄ concurrat ad effectum causarū particularium: ⁊ ita intellectus agens nō cōcurrit cū phantasmate in mouendo intellectū possibilem. ¶ Contra: Cōmentator 3° de aīa cōmento. 18. vbi loquit' de necessitate ponendi intellectū agentez dicit. Neqʒ enim possumus dicere q̄ intentiones imaginate sint solaz mouentes intellectū materialē extrahentē ipsum de potentia ad actum (⁊ infra) sed oportet ponere alium motorē qui facit intentiones imaginatas mouere itellectū materialē. Ecce hic. q̄ cuz obiecto concurrit intellectus agens in mouendo materialem. ¶ Responsio. Dico q̄ intentiones imaginate anteq̄ȝ moueant intellectū possibilē reqrūt motorem extrahentē eas de esse intelligibili in potentia in actu intelligibile. Et ita est verum q̄ sole nō mouent. quia preexigunt alium motorē: nō qa exigunt alium motorem qui coagit cū eis impossibilez. vt pretendit argumentū. Et q̄ de preexigentia loquatur. pʒ. Cum eniz dixerat oportet ponere aliū motorē ⁊c. exponēdo se dicit. q̄ hoc nihil aliō est q̄ȝ facere eas itellectas in actu. abstrahendo eas a materia. Ecce qualiter preexigit' vt faciat obiectū intelligibile. ¶ Ad euidentiaz premissorum (vt videat' quo mō phantasma seipso possit mouere intellectuz sine omni efficacia intellectus agentis concurrente) est intelligendū. q̄ Aristoteles supra cōuicit intellectū agentem ex comparatione lucis ad colorem. Imaginamur enim q̄ color de se habeat formalē ratione mouendi visum. vt tñ est in tenebris. latet ⁊ nō pōt cū effectu mouere visuz. sed solū est in potētia ad mouendū visum. Fiat aūt color presens alicui lucido. statim ex presentia eius ad lucem pōt cum effectu ꝑ ꝓpriam formā sue visibilitatis mouere visum sine hoc q̄ alia forma per quā nouiter fiat visibilis imprimat': qa cū iam prehabeat eā (sicut dictū est) nō opʒ nouiter recipere eam. Eo mō imaginamur q̄ qdditas rei mālis formal'r de se est intelligibilis. sed q̄ȝdiu est sub ɔditionibus materialibus nō potest mouere intellectū sed solū est in potentia ad mouendum. Fiat aūt presens intellectui agenti (qḋ fit qñ obiectū est cognitū in potentia phantastica. que est proxima intellectui agenti) statz habita presentia illa pōt cū effectu mouere intellectū possibilē non per impressionē aliā per quā nouiter fiat intelligibile. sed ꝑ ꝓpriā intelligibilitatē quā primo habuit. vt dictuz est. Et sic in ista actione. s. faciēdo de intelligibili in potētia intelligibile actu: terminat' actio agentis. ⁊ tunc intelligibile per ꝓpriam formā sue intelligibilitatis est in vltima dispositione ad mouendū intellectū possibilē. ¶ His habitis arguit' tūc vltra. Per formā per quā vnūqḋqʒ est in actu ꝑ illaz conuenit sibi sua actio: sed phantasma est actu intelligibile per propriam formaz terminata ⁊ cessante actione intell's agentis: ergo per seipsum pōt mouere intellectū possibilē nō currente cū eo itellectu agente in agēdo. ¶ Or aūt color fm se sit visibilis (qḋ semper supponit' exprimēdo) probat'. Dicit enim Aristoteles 2° de aīa. tex. cō. 67. ⁊ oīs color est mouens diafanū in actu. ⁊ hoc nā eius. Nota: natura eius. Et sequit': sed nō est visibilis absqʒ luce. Cōmentator ibidez cōmento sexagesimoseptimo. dicit. Aristoteles ponit q̄ color est visibilis per se. ⁊ q̄ simile est dicere colorē visibilez ⁊ hominē risibilem: qḋ autez cōuenit alicui scḋo mō dicendi per se conuenit ei ex natura rei ⁊ non conuenit vt largit' sibi nouiter per aliud. ⁊ ideo subdit' statim contra cōclusionē istā: ⁊ infra: ⁊ manifestuz est q̄ impossibile est dicere q̄ lux est illud qḋ largit' colori habitū ⁊ formā qua sit visibilis. Nota: q̄ aliūde nō recipit formaz per quā sit visibilis. ¶ Item dicit infra cōmento. 69. versus finem: ⁊ hoc satis ꝓbat' sic. Illud est per se visibile ꝓpter quod oīa vident': ⁊ quo nō posito alia nō vident'. et positis quibusdā alijs ɔcurrentibus. Sed sic est de oībus visibilibus respectu coloris. quia corpora que ēt non habent propriū colorem vident' per extraneū colorez. vt aer. ⁊ aqua: corpora celestia. que etiaȝ nō vident' cōcurrente luce si nō assit color. Corpora enim q̄dā celestia semꝑ sunt lucida (vt dicit Cōmentator cōmēto. 69.) ⁊ tñ non videntur nisi vt colorata. s. alba vel rubea: vt per se patet. Et hoc etiā dicit pħs pmo meteoroꝝ caplo. 4. ergo ⁊c. ¶ Itē in eodē cōmento dicit. Nunq̄ȝ celū inuenit' diafanū in potētia sicut ea que sunt inferius. Ista aūt natura celestis semper est illuminata. Et ex hoc ēt determinat' q̄ colores non acquirūt habitū a luce. Lux eniz nō est nisi habitus coloris diafani. Nota: lux non requirit' nisi ꝓpter diafanū: ⁊ sic color est per se visibilis. ¶ Contra in fine cōmēti. 72. vbi dicit expresse q̄ natura coloris alia est a natura lucis ⁊ lucidi. Lux enim est visibilis ꝑ se. color aūt visibilis mediāte luce. Sed illud qḋ est ꝑ se visibile est primū obiectū visus. illud aūt qḋ mediante alio. est in potentia visibile: ergo color nō est per se visibilis: sed in potētia solū. ¶ R̄ ñdeo. q̄ colorē esse visibilez mediante luce potest intelligi dupliciter. Uno modo q̄ tribuat ei formā vel habitū per quam sit visibilis: ⁊ si sic videt' mediante luce. verum esset q̄ color nō esset per se visibilis. sed huius cōtrariū dicit Cōmētator supra cōmento. 67. expresse. Alio modo pōt intelligi q̄ est visibilis mediante luce. qꝛ nō habet actū qui est mouere visuz sine luce: ⁊ isto modo apparet cuilibet. q̄ est tūc fm se visibilis. ⁊ tunc lux est solū sibi dispositio essentialis vt dicit Cōmentator cōmēto. 67. scilz. Et isto scḋo modo loquit' ibidem cōmēto. 72. (qñ dicit. q̄ est visibilis mediante luce) quia loquitur ibidem de illis que modicuȝ habent de luce: ⁊ dicit q̄ videntur mediante luce. Et infra cōmento. 78. ponit eandē distinctionē quā feci. dicens sic. Impossibile est q̄ color videat' sine luce. qꝛ lux intrat visionē fm q̄ largit' diafano preparationē vt moueat' a coloribus. nō qꝛ largitur coloribus habitū. De alio qḋ dictū est. q̄ lux est per se visibilis dicetur in scḋo. ¶ Probato ergo qḋ lux nō requirit' ꝓpter obiectū. ꝓbo adhuc q̄ sicut nō requirit' ꝓpter obiectū. sic nec ꝓpter potētiā. Sic quilibet oculus de se ⁊ intrinsece hʒ ꝓpriā lucē. Sic ergo nec ꝓpter oculū nec ꝓpter obiectū opʒ ponere lucē. Relinquit' ergo. q̄ solum ꝓꝑ mediū. s. vt faciat colores q̄ sunt visibiles in potētia. s. in tenebris. actu visibiles. Probat' assūptū Cōmētator (in sensu ⁊ sensato cap. 6°) vult q̄ aqua que est intra oculū est naturaliter lucida ⁊ illuminat itrinsecus retia que sunt in oculo vsqʒ ad palpebrā: ⁊ ideo seq̄t' q̄ leuata palpebra statim

Solo.

Cā vl'is qūo dī vl'is.

Instantia

Solutio.

Phantasma pōt ex se mouere intellectum.

Arg'm p'm

Arg'm 2'm

Color.

Arg'm 3'm

Instantia

Solo.

Quo color est per se visibilis

Lux reqrit ꝓpter medium.

videt si aer sit illuminatus:hic habeo q visus habet ppriã lucez de rebus que sunt in oculo. Uide ca.18.et ponit lib. 2.dis.7.arti.3.q color hz ppriaz lucem.vt inferius capi.7. vbi dicit q lux est de compositione cuiuslibet coloris.

Instantia

Contra primũ videt dicere supra ca.5.vbi dicit. Lux nõ est in oculo per nãm oculi sz intrat ipsuz ab extrinseco.qz si esset de eius natura tunc videret in obscuro. ¶ Rñdeo q illud capitulũ qntũ est de medijs que requirunt ad sensationem, vt pz in pncipio capituli(vbi dicit.Dicamus de medijs qbus indiget sensus)et ideo verũ est qd dicit.q oculus nõ hz lucẽ per naturaz(scilz que sibi sufficiat sine luce in medio)habet tñ lucem per naturã que est intrinseca oculo,que illuminat retia oculi:et de illa loqt quintum capitulum vt preuisum est.

Solutio.

Tertius articulus.An lumen fidei requirat ex parte obiecti credibilis. Ubi distinguendo ad ppositũ dico.q lumen fidei requiritur ppter obiectũ quod est credibile. ¶ Et ideo ad euidentiã istius est sciendũ.q articulus fidei potest accipi dupl'r. Uno modo fm se.et sic verissimus:et per ₒsequens natus causare firmissimũ assensũ. Alio modo vt solum relucet in auctoritate dicentis.qui tamen falli nõ potest:sed quia hoc non constat nisi ex apparentibus sensui et rõni physice.quin in isto dicto(scilicet deus est trinus et vnus)falli possit sed solũ hoc credo.ideo videt q ad hoc q assentiã isti credibili ppter inapparentiam suã quã habet vt solum pponit mihi vt dictum vel scriptum.et non tanq̃ rationi apparens et sensui q requirit lumen fidei causans firmuz assensum.et hoc ex parte ipsius credibilis(puta si color consideret fm se.et absolute)sic est ex parte sui visibilis(vt pbatũ est articulo 2°)vt tñ lateat in tenebris requirit lumen saltem ex parte medij in quo latet:sicqz articulus(vt relucet in auctoritate)hoc pbat sic.

Articulus fidei dupl'r ₒsiderari.

Argu^m p^m

Primo per illud argumentũ quo phs pbat 3° de aĩa.tex.cõ.18.q necesse est ponere intellectũ agentẽ.Quia tota ista demonstratio fundat supra hoc q qñcunqz aliquid est in potentia.et hz fieri tale in actu ex parte eius et ppter ipz qd sic transfert de potentia ad actum.requirit aliquod agẽs quo presente ipsum reducitur de potentia ad actum vt possit agere.Sed credibile inquantũ huius vt solum mihi cõstat de eius veritate per auctoritatez scripture hoc dicẽtis est tale in potentia natum solum causare assensuz suum in intellectu viatoris:ergo 7c.Probat minor.Quia vt solum dictum vel scriptum(etiam ab ineffabili veritate)põt esse valde incertũ et dubitabile sensui et rõni naturali q̃tũcũqz in se sit certũ.sicut color in tenebris respectu oculi est non visus q̃tũcunqz in se sit visibilis:sed posse esse dubitabile est esse credibile in potentia vel assensibile:ergo articulus vt mouet intellectum sicut scriptuz vel dictum est credibile in potentia. ¶ Item. Nõ est supponendũ q habitus fidei careat illa dignitate et perfectione que omnino est sibi propria.qz si aliqua pprietate careret.hoc maxime videretur de illis proprietatibus que dicerent imperfectionem et ignobilitatẽ.Sed facere obiectum credibile in potentia et assensibile in potentia esse credibile in actu et assensibile in actu.est sibi perfectio et dignitas propria.ergo fides illam actionem circa obiectum suũ retinet. Probatio minoris. Quia credibile.vt obiectiue relucet solũ in auctoritate scripture hoc dicentis.est oĩno incertuz et dubitabile sensui et rationi.et hoc est credibile in potẽtia et assensibile in potentia.Sed postq̃ credibile non solum relucet in auctoritate scripture hoc dicentis.sed relucet et in habitu fidei ex natura sua dicente et representante.q auctoritas est auctoritas talis dicentis qui nõ potest mentiri.statim obiectũ credibile redditur oĩno certum et indubitabile intellectui viatoris habentis talem habitum.et hoc est esse credibile in actu et

Argu^m 2^m

actu: Igitur patet minor.s. q facere obiectum credibile et assensibile in potẽtia esse in actu credibile et assensibile.est omnino sibi dignitas propria.et ita requirit ex parte obiecti et ppter ipsum obiectum:quod est ppositum. ¶ Item q̃tũcũqz aliqua sunt fm se intelligibilia.si tñ non accipiantur vt relucent:et vt quedaz per se intelligibilia.sed potius vt latent in his que non sunt per se intelligibilia.necessario reqrit lumen medians circa obiectum:verbi gratia(vt patuit in prima questione articulo pmo)lumen intellectus agentis requirit ad cognitionẽ vt obiectiue relucet in sensibilibus.et non põt conuinci per illa.lz sit summe intelligibile fm se:et etiã quidditas rei materialis lz fm se sit intelligibilis.requirit tamen lumen ppter singularitatem suaz et ex parte obiecti. Sed articuli fidei.lz fm se sint certi et intelligibiles et assensibiles.tñ vt relucent obiectiue in auctoritate scripture hoc dicentis.soluz sunt incerti.non intelligibiles et non assensibiles ab intellectu viatoris:ergo sic accipiendo obiectiue articulos fidei necessario requirit lumen medians propter obiectum. ¶ Si dicatur q ista est falsa.et contra omnes doctores:quia omnes dicũt q credibile accipit ex parte potentie.non obiecti. ¶ Dici posset q nõ ex parte obiecti precise.sed vt relucet in auctoritate scripture hoc dicentis.et qz vt sic se habet vt credibile et assensibile in potentia.et ideo ad istud necessario oportet.Quod concordant illi saltem qui dicunt.q deus sub ratione credibilis est obiectuz theologie:quia ratio obiecti accipitur ex parte obiecti. ¶ Si iteruz arguat:q hoc accidit articulo.q presentetur in scripto vel dicto. ¶ Rñdeo q sicut accidit colori esse in tenebris.sed q̃ diu stat cum accidente tali requirit lumen.ratione medij.vt videatur color.Sic in proposito.q̃ diu articulus representat in scripto solũ requirit lumẽ ratione medij.qd est scriptura. Patet etiã hoc.rõne: Quia articulus fidei.vt soluz relucet in auctoritate scripture sacre.circumscripto quocũqz lumine in quo resplendebat obiectiue est absens et non presens.quia obscurũ inquantum huius.non est presens videnti:sed q obiectũ presens fiat presens sine lumine illustrãte in quo resplendebat est impossibile(sic pz de colore in tenebris)ergo necessario requirit aliquod lumen a parte credibilis.quo ipsuz fiat naturaliter presens intellectui viatoris. ¶ Item. Quãtũcũqz lumen sit in aliquo vidente.si illud nõ attingat obiectum illuminabile.illud non videtur:si attingat.videbit(hoc patet in oculo existente in tenebris et in oculo catti)ergo quãtũcũqz lumen fidei perficiat animam viatoris.si tamen nõ attingat ipsum obiectũ credibile.ipsum credibile non credetur necessario:ergo requirit ppter obiectum credibile. ¶ Idem pz si respiciat color existens in luce. Tunc enim nõ requirit lumen ex parte obiecti. Sed si obijciat in tenebris tunc requirit ex parte obiecti.Ergo lz ad assentiendũ articulo fidei(qui q̃tũ est a pte sui est lucidus et clarus) non reqrit lumen ex pte obiecti.tñ ad assentiendũ arti.nõ solũ tradit mihi cognoscibilis ex dictis vel scriptis.sed requirit aliqd lumen ex pte obiecti.s.lumen fidei ad assentiẽdũ scripture et doctrine. ¶ Sed ex supabundanti põt dubitari de ista cognitione que ponit haberi p lumen sciale altius lumine fidei fm Henricũ.An ibi lumen illud requirat ex pte obiecti. ¶ Dicũt qdã q nõ.Qd pbant sic.Quia si illud lumen medians sic requirit:aut reqrit ex pte obiecti.vt.s.faceret articulos euidẽtes in seipsis.ex nã rei:et tũc non requirit:quia in natura rei et in seipsis sunt euidentes sicut et ipse deus.Aut q faceret ipsos euidẽtes in istis creatis.ita q euidenter possent cõuinci ex eis.et tũc nõ requiritur lumen supernãle.sed sufficeret lumen intellectus agentis fortificatuz in natura sua.Probo.Quia sicut lumen intellectus agentis põt simpliciter cuz effectu in omnia sen-

Argu^m 3^m

Rñsio tacit.

Rñsio tacit.

Dubium.

Rñsio p^a

sibilia ⁊ in omnibus que relucent in phantasmatibus crea turarum, vt ponit Cōmentator.3.de aia.cō.36.(vt dictū est in prima questione in pmo arti.)ita poterit tn̄ fortificari ꝙ poterit in oia que poterunt ex istis sensibilibus cōuinci. Si ergo illud lumen ponatur vt faciat articulos fidei pos se conuinci per illa:ergo lumen intellectus agentis ad hoc fortificari poterit.

Instantia

Contra Articuli fidei, vt obiectiue relucent in lumine fidei sunt solū euidentes ⁊ scibiles in potentia intellectui viatoris:vt autē relucent in illo lumine scientiali sunt euidentes ⁊ scibiles in actu. Sed ad transferendum de potentia ad actū, vt frequenter dictum est, requiritur lumen ex parte obiecti:ergo in ꝓposito regrit̃ lumē ex parte obiecti, vt moueat intellectū viatoris. ❡ Sed intellige ꝙ illud lumen qđ dz esse sic altius lumine fidei, qđ dicitur extrahere illa que relucent in lumine fidei obiectiue de potentia ad actū, debet esse supernaturale. Qđ dico ꝓpter aliquos dicentes ꝙ postq̄ aliquid est cognitum in lumine fidei, in lumine naturali possunt multa deduci sine aliquo supernāli. Uerbi gr̄a. Nam habito per fidē ꝙ deus est trinus ⁊ vnus, in lumine naturali possum⁹ accipere sub eo ꝙ non possunt esse supposita absoluta, ⁊ concludere in lumine naturali, ergo sunt supposita relatiua: ⁊ ita illud lumen qđ sequitur lumen fidei non oportet ꝙ sit supernaturale. Sed istud non valet, Lz enim hoc sit verū ꝙ ita possumus deducere, tn̄ lumen naturale nunq̄ potest vnū articulum incuidentē intellectui viatoris facere sibi euidentem ⁊ scibilē, ergo ⁊c̄. Probatio hui⁹. Quia extrahēs aliqđ de potentia in actū, qn̄ illud fuerit in potentia ꝯm esse supernaturale necessario oportet ꝙ extrahens sit aliquid supernaturale: sicut extrahens aliqđ de potentia, qđ fuerit in potentia ꝯm esse naturale, necessario extrahit̃ per agens naturale: sz qn̄ articuli fidei extrahunt̃ de scibilitate ⁊ euidētia in potentia in scibilitatē ⁊ euidentiā in actū, extrahim⁹ de tali potentia vbi fuerit in potentia ꝯm esse supernaturale: q̄ (vt dictum est) extrahuntur de isto esse qđ habebant, vt relucebant in lumine fidei, ⁊ ibi est esse supernaturale lz in potentia: ergo ⁊c̄. ❡ Ad argumentū patet: quando queritur, An illud lumen faceret articulos euidentes in se: aut ꝙ euidēter possent ꝯuinci ex creaturis. Dico ꝙ tertio modo: videlicet: deducendo eos de esse scibili supernaturali (qđ habebant in potētia in lumine fidei) ad esse supernaturale euidens ⁊ scibile in actu, qđ habent in lumine scientiali ꝯm alios. ❡ Ad primū pncipale dico ꝙ itellectus agens bene potest fortificari ad agēdū omnia naturalr̄ cognoscibilia non autē omnia supernaturaliter, sed de supernaturali est questio, ergo nihil ad propositum.

Rñsio vera.

Ad argu^m

Quartus articulus. De efficatia luminis intell's agētis aut fidei. Et fiet questio. Ubi primo videndū est, An agit aliqđ imprimendo. ¶ Scđo dato ꝙ nec imprimēdo nec remouēdo, An solū agit per modū cause formalis. ¶ Tertio dato ꝙ nec agit vt causa formalis nec efficiens nec remouēs aut imprimens, An possit saluari ꝙ sit vere causa efficiens respectu phantasmatis. Primus articu. qui est qūo intellectus agens agit circa phantasmata. ❡ Unde dicunt quidā ꝙ intellectus est solū remouens prohibens, vt Godofredus qđli.5.q.10. qui dicit ꝙ intell's agens nihil agit positiue nec aliqđ iprimit in phantasmata nec in intellectū possibilē, sed solū actio sua est priuatiua ⁊ sequestratiua conditionū indiuidualiū. Ita tamen ꝙ illa remotio aut sequestratio, non sit ꝯm rem sed ꝯm rationem imutandi. Unde dicit, ꝙ sicut in lacte ꝯiungit̃ albedo dulcedini ⁊ ceteris accidentibus, ad presentiā aūt lucis statim sic mouet albedo ꝙ dulcedo non mouet, nec tamen lux aliquid positiuum facit circa albedinem (vt habetur scđo de anima) cōmento.67. sic intellectus agens per suam presentiā facit, ꝙ quidditas est in phantasmate coniuncta conditionibus particularibus, ita mouens intellectū ꝙ conditiones particulares non mouent: ⁊ sic actio intellectus agētis est solum sequestratiua ⁊ priuatiua: non ꝙ aliqđ imprimat in phantasma. Et concludit ibi in his verbis: ꝙ sic sequestrando agit remouendo prohibens, sed nihil agendo circa phantasma. Addit tamen, ꝙ sic sequestrando ⁊ remouendo attingit (actu spirituali) ad quidditatem ipsam. sic ꝙ phantasma ꝯm solam quidditatē potest mouere intellectum possibilem sine conditionibus indiuiduantibus. Et sic positio stat in hoc, ꝙ circa phantasma nullam actionē habet, nisi remouere prohibens. sz circa intellectum possibilem simul cum obiecto (vel obiectū in virtute eius) habeat aliā actionē, vt ponit magister in fine.q.

Opio Godof.

Intell's agēs quō agat circa phantasmata.

Contra istam opinionē arguitur sic. ¶ Phs.3.de aia tex.cō.17. conuincit intellectū agentem per comparationē ad res naturales, imo in comparatione ad res naturales in omni genere. Unde dicit. Quemadmodū in natura est aliquid in vnoquoq; genere quod est materia. ⁊ aliud quod est causa agens. ⁊ hoc est illud per qđ agit quodlibet. sic necesse est vt in anima existant he differentie. Idem dicit Cōmentator ibidem Cōmento.17. quia cōsideratio de anima est consideratio naturalis: quia anima est vnum entiū rerum naturalium. rebus autem naturalibus cōmune est, vt habeant in vnoquoq; genere mām. ⁊ aliud quod est causa ⁊ agens. ⁊ illud est propter quod generatur omne qđ est illius generis, necesse est vt he tres differentie sint in anima. videlicet agens: patiens. ⁊ factū. Sz agens naturale qđ oportet ponere in omni re naturali, non est tn̄ remouens prohibens. q̄ remouens prohibens ponitur in his solum in quibus aliquid fit contra naturā. Est ergo agens vere efficiens: ergo ⁊c̄. ❡ Item Cōmentator ꝑ totum.3. de aia, ponit intellectum agentem agens quod extrahit intelligibile in potentia, in actū. Sed agēs extrahēs de potētia in actū nō est tn̄ remouens prohibēs, igit̃. Probo. Quia remouens ꝓhibens est agens precedēs pncipale agēs ⁊ quodamodo disponens ad effectū pncipalis, agens autem extrahēs, est agens efficiens ⁊ ꝑficiens: extrahens enim vocat Cōmentator generās pncipale vbiq; ⁊ maxie 12. meta. cō.11. ⁊.17. igit̃ ⁊c̄. ❡ Item cā remouens ꝓhibēs est cā per accidēs ⁊ disponens tn̄. 8. meta. in fine. cō.12. sed intellectus agens est cā per se igit̃. ❡ Hic rn̄dēt aliqui ꝙ non omne remouens ꝓhibēs est cā per accidēs. sed solum remouens ꝓhibēs ꝙ est aduentitiū: qđ aūt est remouens ꝓhibens a natura ⁊ semꝑ inest, est causa per se.

Contra Godofr. Argu^m p^m

Argu^m 2^m

Argu^m 3^m

Rñsio

Contra hoc dupl'r. ¶ Primo. Quia cōcesso eis ꝙ posset esse aliqđ remouens ꝓhibēs a natura ⁊ ꝙ semper inest, tn̄ ꝙ tale agēs sit vniuersale hoc nō pōt esse: q̄ causa vniuersalis sicut ꝑticularis semꝑ cōputat̃ cū causa ꝑficiente: cuius est extrahere de potētia ad actū aliqđ. ⁊ nō solū cū disponēte: vt 2° phy. tex. cō.31. Sol enim cōnumerat̃ cū pncipali gnānte, nō tn̄ cum disponente, aut alterante. Sed intellectus agēs sic semꝑ inest ꝙ est causa vl'is. nihil enim inest intelligibile nisi in virtute intellectus agētis. ❡ Scđo imaginatur ista opinio ꝙ per hoc tollit̃ ꝙ intellectus agens (vt remouens ꝓhibens) non est causa ꝑ accidens, quia est a natura. ⁊ semꝑ: sed hoc non aufert accidētalitatē. ¶ Probo. Primo ex ꝑte potētie passiue. Priuatio enim semper inest materie ⁊ a nā. ⁊ tn̄ est causa per accn̄s. ❡ Item cōtra istā imaginationem loquitur Cōmentator pmo phy. cō.66. dicens sic. Illud enim quod est per accn̄s: aliud necessarium: aliud rarissimū. Illud aūt quod est per accidens necessariū est priuatio: quia est necessaria generationi, eo ꝙ necessario precedit generatum: sed cū attribuit̃

Rñsio reprobat̃.

substantie generate invenitur principium:per accidens et vniuersaliter non separatur a materia. sed quantumcunq materia admisceatur cum aliqua forma. tamen admiscetur cum priuatione forme opposite illi. ¶ Secundo ex parte potentie actiue. In generatione enim substantiali agens alterans exigitur a natura. et semper. omnis enim generatio substantialis est mediantib⁹ qualitatibus actiuis et passiuis: et tñ alterans in trãsitione subali est agẽs per accidens. ℂ Itez nulla cã precisa est tñ remouẽs ꝓhibens.qꝛ causa precisa est illa que posita sequit̃ effectus.et qua nõ posita nõ sequit̃ effectus:sicut de pulmone respectu respiratiõis. Sz ab Aristo.et Cõmen.in 3° de anima tex.cõ.17.et.18.nõ ponitur aliqd aliud agens ad faciendũ itelligibile in potẽtia intelligibile in actu.nisi itellectus agẽs:quo posito itentiones imaginate que sunt intelligibiles in potentia fiunt intelligibiles: et ipso absente.nõ sunt itelligibiles in actu sz in potẽtia solũ:ergo etc. ℂ Itẽ remouẽs ꝓhibens est tñ presens ꝑ hora remotionis ipedimenti,nõ aũt opz ꝙ sit presens cum agente qd exegitur ꝓpriã operationẽ:sicut pz de remouẽte trabez tenentẽ lapidẽ.Sed itellectus agens opz ꝙ sit presens phãtasmati semꝑ vel faciẽdo ipm itelligibile vel ꝯseruando ipm in esse itelligibili:ergo etc.

Propter qd dicunt alij (vt Jacobus de Aisola) ꝙ intellectus agens nõ est tñ remouẽs prohibens.sed aliqd iprimens ipsi phantasmati.Qd ꝓbant sic. Quãdo itellectus agens facit itelligibile in actu de itelligibili in potẽtia:aut illud itelligibile in potẽtia est in potẽtia essentiali:aut accidẽtali.Si accidẽtali.nõ ergo reqritur intellectus agens.qꝛ qd est in potẽtia accidentali põt operari cũ voluerit.Si ẽntiali.hẽtur propositũ. qꝛ nihil educeret de potẽtia ẽntiali nisi aliquid recipiẽdo in se.Cum ia da oppositũ (ꝙ.s.nihil sibi iprimatur) tũc erit in potẽtia sicut primo. ℂ Sed ꝯ hoc est totus processus prehabitus arti.2°. Ubi ꝓbat̃ ꝙ qdditas rei materialis est de se itelligibilis. sicut color est ꝑ se visibilis.qꝛ hz formã qua est visibilis. Sz qd hz formã qua est visibilis.nõ opz nouã formã recipere per ipressionem.licz presentia alteri⁹ agentis exigat̃.vt pz ibidẽ. ¶ Et ad rõnem eoruz.Dico ꝙ potentia ẽntialis põt accipi dupl'r.Uno⁹ ꝓpriissime.ẜm ꝙ ẽ in po⁹ simpl'r et ad esse.Alio⁹ ẜm ꝙ distinguit̃ ꝯ potentiaz accidentalẽ accepta po⁹ accñtali propriissime.ẜm ꝙ potẽtia accidẽtalis dicitur ꝙ põt operari per seipsam cũ vult.Et isto mõ possumus dicere.ꝙ aliqd est in potentia essentiali.qñ hz formã que est principiũ operãdi.si tñ nõ est in vltima dispositiõe ad agẽdũ (sicut dicim⁹ de colore) et ita potẽtia ẽntialis ꝓprie nõ vocat̃ ẽntialis.sed cũ determinatiõe.s.potentia essentialis ad agendũ,que tñ pro tãto põt vocari ẽntialis.qꝛ plus cõuenit cũ potẽtia ẽntiali.ꝙ̃ cũ accidẽtali.qꝛ ex quo non est in vltima dispõne ad agendũ.deficit ab accidẽtali.que per seipsum potest in actu cum vult sine omni extrahente ipz: et conuenit cum essentiali.qa oportet habere extrahẽs ipz de potentia ad actum anteꝙ̃ agat.sicut patet de colore in tenebris. ¶ Per hoc ad formam argumẽti quando queris: aut est in potentia essentiali.aut accidentali.Dico ꝙ est in essentiali nõ que est po⁹ ẽntialis ad eẽ.sz q̃ ẽ po⁹ ẽntialis cũ determinatiõe ad agere.Et qñ dicis vltra. Illd qd est in po⁹ ẽntiali deducitur ad actum per formã impressaz.Dico.ꝙ verũ est de po⁹ ẽntiali ad esse.sed nõ de po⁹ essentiali ad agere:qꝛ illud iaz hz formã ꝑ quaz dz agere. ℂ Et si q̃ras a me quõ põt obiectũ modo agere cũ prius nõ egit nisi aliquid sibi nouiter iprimatur.Dico.ꝙ queris responsionẽ ex eo qd iaz tibi est responsuz:qꝛ ex quo iaz hz ꝓpriam formã per quã põt in actu ꝙ̃tum est ex pte sui.nõ plus reqritur ꝙ agens sibi iprimat illã formã.sed ex sola presentia alterius agentis cũ eo per ꝓpriaz formã ꝑ se iaz põt agere.

Secundus articulus. Ubi aliq vidẽtes ꝙ nõ potest agere imprimendo nec remouẽdo.dixerunt ꝙ itellectus agens nõ est agens efficiẽter.sz magis formaliter.Uerbi grã de lumine.ꝙ solũ dicit̃ illuminare colorez.sicut forma dans sibi esse lucidũ nõ sicut efficiẽs.

Opinio

Contra istud est expresse Cõmẽ.2° de anima cõ.67. Et textus Aristo.3° de anima:tex.cõ.17.q cõparat intellectũ possibilẽ materie:et de agente dicit.et alterz est causa efficiẽs que oia facit. (Noua translatio:alterũ aũt causa factiuũ qd in faciẽdo oia) Ecce hic ponũt causaz efficientẽ que facit:ea autẽ que facit distinguit̃ contra causam formalẽ que dat esse.Ergo hic loquunt̃ stricte de causa efficiente. ℂ Itẽ sequit̃ in lra:causa efficiẽs que oia facit:vt ars ad mãm.Ars autẽ respectu materie artificiati nõ est forma informans artificiatũ.sed efficiẽs et mouẽs. ℂ Itẽ text. cõ. 18.dic̃ ꝙ est cã efficiẽs vt habitus:habitus aũt est pricipiũ oꝑandi effectiue et nõ soluz informatiue. ℂ Et ꝯfirmat̃.qꝛ lz lumen habeat effectũ formalẽ respectu lucidi dãdo sibi esse lucidũ.et hoc conuenit sibi in rõne forme.tñ vt lumen est habitus quidã:hic addit supra seipsum.vt est forma.ꝙ vt sic operandi est principiũ.sicut ois habitus ẜm illud. 3° de anima tex.cõ.8.habẽs formã in habitu põt operari cuz voluerit.Sed Aristo.tex.cõ.18.nõ dicit precise ꝙ itellect⁹ agens est lumen in anima.sz habitus vt lumẽ:ergo etc.

Reprobatur.

Intellect⁹ agens agit efficiẽter.

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Tertius articulus. Ubi dico ꝙ itellectus agẽs est vere agens et nihil iprimens.Ex autẽ ista stent simul ꝙ itellectus agẽs nihil iprimat in obiectũ.et tñ ꝙ dicatur vere agens.qꝛ per presentiã eius extrahit̃ obiectũ de potẽtia in actũ vt possit agere in intellectũ.Probat̃. ℂ Et primo ꝙ nihil iprimat:pz.Cũ enim Aristo.dixerat tex.cõ. 17.ꝙ est causa et factiuũ sicut ars ad materiã.declarat sic:ꝙ hoc est verũ quo ad hoc qd est vere agẽs sicut et ars.sed non est verũ quo ad modũ agendi.Ars eniz iprimit in materiã formã.sed nõ intellectus agẽs.Unde explanãdo hoc addit tex.cõ.18. Ille ꝟo.quo est oia facere est habit⁹ quidã sicut lumẽ:lumẽ ꝟo est agens qd nõ iprimit formã colori: vt supra habet̃ in fine scdi articuli.Et hoc est ꝙ Com. 2° de aia Cõmen.67.dicit ꝙ color est visibilis ꝑ se.et ꝙ lux nõ ꝓbet sibi formã et habitũ per quã sit visibilis.Ecce primũ ꝙ nõ iprimit formã in obiecto. ¶ Secũdo ꝓbatur ꝙ hoc nõ obstante ꝙ est vere agens.Quia in 3° de anima cõ.11.vel.18. vult Cõmen.ꝙ sic itellectus agens faciat phantasmata itelligibilia.s.extrahendo ea de potẽtia ad actũ ꝑ suã presentiã sicut lux colores sua presentia.Et.12.metaph.cõ.44.vult. ꝙ illud est ꝓprie agens et non superficietenus.qd extrahit aliquid de potentia ad actum.et precipue si sit subiecto distinctum ab eo.sicut in ꝓposito:qd dico propter reductionẽ,qua forma reducit materiã de potẽtia ad actũ. Sequit̃ ergo ꝙ itellectus agens (cuz sua presentia extrahit obiectũ de potẽtia in actũ) est vere agens sed nihil imprimit obiecto. Minor ponit̃ 3° de anima cõm.19.vbi dicitur. Et modus qui coegit nos ad ponendũ intellectũ agentẽ est similis cum modo ꝓpter qd visus indiget luce.Quemadmodũ enim visus non mouetur a coloribus nisi qñ fuerit in actu qd non completur nisi luce presente.cum ipsa sit extrahẽs eos de potentia ad actum.ita et intentiones imaginate non mouent materialẽ nisi quãdo fuerint itelligibiles in actu.s. facte intelligibiles.qd non perficitur in eis nisi aliquo presente qd sit intellectus in actu.Et infra:abstrahere autẽ est nihil aliud,nisi facere itelligibiles in potẽtia intelligibiles in actu. Nota totum.

Intellectus agẽs nihil iprimit.

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Contra. Nihil extrahit aliquid de potentia in actuz (et hoc vt agens) nisi mediante actione elicita: sed ista actio elicita non potest recipi in ipsomet intellectu agente: per actionem enim elicitam in seipso non

Instantia

extraheretur obiectum de potētia in actū:ergo illa actio imprimitur obto. ¶ Rñdeo. q aliqd dī extrahere aliud de potētia i actū (et hoc vt agēs) duplr. Uno mō. q p agēs. aliqd nouiter acquiratur passo. vt est in actione transeūte et imanēte: et in vtraqz istarū actionū passiuz recipit in se actionē agētis. et in hijs casib' est verum q agit mediāte actione elicita. Alio mō dī extrahere rē. vbi illud circa qd agit prehabuit formā suā. et ipsuz qd imaginaē vt extractū et passiuz. nō recipit aliqd nouiter i se (vt habitū est de colore) et tūc nō opz q agat actione elicita: qz ois actio elicita aliqd pducit. sed pro tāto dicit agēs/qz per presentiā eius p pcipalem cām extractionis aliqd aliud circa qd agit extrahit de potentia in actū vt agat: et iō in pposito est tertia spēs agētiū. ¶ Et hoc pōt declarari per exēplū Aristo. 3. de anima. t. cō. 17. Dicit eniz. q se hz sicut ars ad mām: qd totū exponit Cōmētator respectu obiecti immediate. sz mediate respectu itellectus possibilis (vt supra visuz.) sz ars ħe i gñe efficiētis. 5. meta. tex. c. 2. et 2° phy. tex. 28. ita q p artē artifex in'opando extrahit de potētia ad actū. et tñ ars nihil iprimit in mā nec hz actionē elicitā respectu māe: sz pñte arte i anima/potētia executiua iprimit formā in mā: ergo itellectus agēs pōt eē vere efficiens/sz nō habeat actionē elicitā. nec aliquid pducat. sz solū alter agēs pducit ipso pñte. ¶ Et ɔfirmatur. Ars eni dī agere ad modū actus solū. nō ad substantiā actus: nō. n. facit sic scindere ligna. sed artificialr scindere. Eodē modo itellus agēs nō dat qdditati subam act' mouēdi intellectuz possibilē. (qz hoc hz ex natura sua. sicut color est p se visibilis) sed solū dat sibi mouere vniuersalr. Agens aūt qd agit ad subam actus extrahit aliqd de potētia ad actū p actionē elicitā. sicut calefaciēs et hō. Qd aūt agit solū ad modū act' extrahit rē. sine actione elicita. et sufficit sola eius presentia: sicut pz de arte. ¶ Itē dicit Ari. 3. de aia te. c. 18. q est habitus vt lumē: sed (vt supius habeē. 2. de anima cōmē. 67.) lumē nō extrahit colorē de potētia ad actū aliqd imprimēdo quo actu sit visibilis. sed eo pñte statim hz viz mouendi: ergo rē. ¶ Nota subtilitatē Aristo. ɔtra ruditatē presentiū Philosophantiū. Imaginanē eniz. q nihil est vere efficiēter agēs nisi qñ aliquid agit mediate inter agēs et patiēs. et Arist. hoc exponēdo in oibus exēplis suis innuit agēs (hic) qd est vere agēs sine actione elicita: ideo peccāt cōtra fallaciā ɔsequentis. Intellectus nō est vere agēs hoc modo. s. elicita actione: ergo nō est vere agēs. ¶ Causa aūt deceptionis est: qz duplr extrahiē aliquid de potētia ad actū. Uno modo ſm potentiā passiuā. et isto modo est impoīe q aliquid transeat de potētia ad actū sine actiōe elicita. et sine aliquo ipresso ei qd exit de potētia ad actū. Exēplū de actione transeunte: Impossibile est enim q aliquid sit calefaciens sine calefactione transeunte et incalefacabili recepta: sicut etiaz est de actione imanente. impossibile est eni itellectū eē elicientē actū intelligendi sine actione elicita in ipso recepta. Alio mō ſm potentiā actiuā. Uerbi gratia qñ agēs hz formā que est principiū agendi nō tñ in potētia proxima sed remota habēs. sicut mēbra bene disposita hñt potentiā faciendi domū nō propinquā sed remotā. Et isto casu et consimilibus (sz forte nō in oibus) manifestū est q extrahens ſm potentiā actiuā de potētia ad actū nō hz actionē elicitā in illo ipressam q extrahiē sicut pz in exēplis Aristo. de habitu et lumine. Et iste casus est in pposito: phātasma qd extrahiē de potētia ad actū. nō ſm potentiā passiuā sz actiuā. est per se itelligibile. et natū est mouere intellectū. sz tunc nō est in potētia ppinqua sed remota: presente aūt itellectu agente ɔstituitur in potētia ppinqua et tunc mouet.

Contra. ista sūt duo apparētia. ¶ Primū est. q agēs sufficienter videē diuidi p iprimens et remouens phibens: sed vtrūqz negaē hic: ergo male. Secunduz est q hic ponitē agens sine actione: qd valde est in apparēs. ¶ Ad primū voluit qdaz fugiendo dicere q est tertiū agēs assistēs: sz hoc nihil est. Agens eniz assistēs aliqd imprimit. Uerbi grā ponētes spēs expressas assistētes obiectiue itellectui oēs ponūt q aliquid iprimant in itellectū possibilē. Passiui eniz dicunt: q iprimant actū intelligēdi. Actiui dicunt. q iprimunt quandā excitationē siue prouocationem. qua potētia puocatur ad actū: ponētes spūm sanctū per assistentiā posse sufficere sine caritate infusa. Ponunt eni spiritū sanctū creare quandā motionē in voluntate ad actum meritoriū sicut faceret caritas: et sic ista opinio redit in vnā aliarū. ¶ Propter qd dico. q itellectus agēs debet vocari agens assistēs extrahēs habentē formā de potētia ad actū: ita q per hoc totū qd dico (extrahēs de potentia ad actuz) duo denotanē. Unū. q est vere agēs: qz extrahens de potētia ad actū. Et hec est descriptio agentis. 12. meta. cō. 44. et sic nominat Cōmē. itellectū agentē per oia cōmenta in. 3. de aia: dicēs q extrahit intelligibile i potētia ad actū. Scdz: q nō est agens remouēs phibens. qz tale agens soluz aufert ipedimentuz nihil vlterius agens: sed itellectus agēs extrahit de potētia ad actū qd est vlterius agere. Per hoc aūt qd dico. q assistendo est extrahēs habentē formā. denotaē q nō est agens iprimentis: habēti enim formā ociosum eēt (imo monstrū) velle formā iprimere. ¶ Ad 2m: dico q Aristote. ex duplici rōne vocat aliquid agēs. Uno mō qz agit actiōe elicita. et illud vocaē agens formalr: agens aūt dicië formaliter agens actiōe/sicut calefaciēs calefactiōe Et hoc est qd dicit. 5. meta. ca. de ad aliqd. Quedā aūt dicunē agētia ſm actiones sicut calefaciēs: et nono meta. tex. cō. 16. loquēs de actionibus imanentibus dicit. q actio imanens est sicut in speculāte speculo. et vidēs visione: et illud est agens cui correspōdet potētia passiua. Alio modo agēs dicië qd nō agit actione elicita (siue elicitiua non curo.) sed tñ eque vere extrahit aliquid de potētia ad actū. i. de remota dispositione ad agendū extrahit ad potentiā ppinquaz. et hoc est sola presentia. ac si actiōe elicita sibi aliquid nouū iprimeret (sicut est de arte respectu potētie executiue artificis. et lumie respectu coloris vt dictuz est.) et illud est agens cui non corrñdet potētia passiua. sz solū dicië agere in potentiā actiuā que hz formā que est principiū agendi. et est in remota dispositiōe ad agendū: et tale agens pōt vocari agens virtualr non formaliter. Uirtualr dico. qz habet candē virtutez ac si ageret actione elicita. Eque eniz vere extrahit aliquid de potentia ad actū ac si ageret actiōe elicita. ¶ Ad foīaz ḡ dubōnis qñ dī. q oē agēs agit actiōe. Dico q oē agēs foīalr agit actiōe elicita. agens aūt virtualr. nō. Huius aūt agens est intellectus agens qui est agēs vt ars. et habit' quidā. vt lux. ¶ Dices. Repugnantia terminorū est dicere de quocūqz agente (siue sit agēs virtualr siue formalr) q sit agēs et non agat actione: agēs eniz ex suo noīe: ab actione denominaē. Dico qd verū est. q ab omni genere cause accipitur aliqua denominatio. Exemplū. Forma informat formatione: mā materiat mātiōe: finis finit finitiōe/ et eodē mō de oi re. Suba. n. substātiat subalitate: accñs accñtat accñtalitate/ qlitas qlificat qlificatione rē. Et eodē mō ɔcedo q extrahēs aliqd de potentia ad actū. extrahit extractione. Tunc ad argumētū ɔcedo q agēs virtualr agit actiōe denoiatiua et denoiante. nō tñ denoiatiōe foīali. s. p respectū de gñe actiōis. sic subs substātiat subalitate de genere sube. nō tñ agit actione elicita siue elicitiua. aut ipressiua de genere actionis. Qō. III.

Questio tertia: vbi queriē. Utrū de' sit subiectū theologie sub illa rōne generali scilicet ſm q est cognoscibilis nobis ex sacra scriptura. ¶ Et pmo poniē opinio que dic. q de' sub ista rōne deitatis sit subiectū. ¶ Scdo illa que ponit deum

sub

sub rõne speciali. ¶ 3° illa q̃ ponit deũ sub rõne gñali cõi.s. ipsi deo absolute ɔsiderato ⁊ uõ i spãli ɔside°. ¶ 4° ostẽso. q̄ nõ est subtum sub rõne generali deitatis nec speciali nec generaliori q̃ sit deitas. ostẽdetur q̄ erit subtum sub alia ratione generali. s. sub hac: s3 q̄ est cognoscibilis ex sacra scriptura. ¶ Quinto p̄ illaz rñdebitur ad oẽs alias.

Alexãder

Primus

articulus. Ubi dicũt aliq. Alexãder minor q̄ sub absoluta rõne deitatis est subz. Probant aũt sic. ¶ Ratio subiecti in sciẽtiis est rõ irreducibilis ⁊ prima. Hõ aũt solũ est rõ deitatis absolute: g̃ ⁊c. Maior pbatur. Quia subz in sciẽtia p̄supponiẽ sicut simplr p̄mũ. ⁊ per ɔsequẽs est primũ. ⁊ irreducibile sub illa rationẽ qua est subiectũ. Minor p3. Quia sicut eẽ est p̄ma intẽtio simplr, ita deitas est p̄ma simplr respectu oĩum rõnum diuinarũ.

Arg^m 1^m Arg^m 2^m

¶ Item ratio subiecti debet esse absoluta vniuersalis. quasi causalis. S3 ratio deitatis est hꝫ: ergo ⁊c. Maior p3. Quia debet eẽ absoluta. q2 p̄ma ⁊ irreducibilis. Etiã debet esse vl'is: q2 sicut nihil ɔtentum in scientia exit vl'itatem scientie. ita nihil ɔclusum in scientia d3 exire vl'itatem. Debet esse etiaz causalis. q2 oĩa cõsiderata debent virtualr cõtineri in subiecto. Minor p3 p̄ se. q̃tuz ad primã ɔditionẽ. Nã deitas est vl'is tali vl'itate que põt esse in diuinis: se enim habet ad omnes rationes sequẽtes. sicut prima ad sequentes. hec enim est conditio vniuersalis respectu suorum cõtentorũ. Est ẽt cãlis. virtualr enĩ ɔtinet oẽs alias rõnes.

Arg^m 3^m

¶ Itẽ supponendũ est. q̄ deus est subtuz in theologia sub illa rõne sub qua de ipso nobis possit p̄cipari ratio sciẽtie ⁊ hoc si illa rõne nobiliori possit cognosci a nobis in lumie nostro theologo: s3 huiusmodi est absoluta rõ dei: ergo ⁊c. Probatio minoris Quia illa sciẽtia est nobilior que est de obto sub rõne magis absoluta: sic p3 de meta. respectu aliarum. ⁊ astronomia respectu geometrie.

Arg. 4^m

¶ Itez. Illa rõ absoluta cognoscit̃ a nobis in lumine nostro theologo qua in illo lumine cognoscunt̃ de deo multe rõnes speciales: sed in eodẽ lumine quo cognoscunt̃ aliqua specialia cognoscit̃ absolutũ vel cõe (vt p3) q2 qui cognoscit ens mobile in lumie naturali cognoscit ens simplr in eodẽ.

Arg^m 5^m

¶ Itẽ sic se h3 subiectũ ad sciẽtiã. sic obiectũ ad potentiã: sed illud est obiectũ ꝓpriuz potẽtie sub cuius rõne oĩa videnẽ: quod p3 de colore sub cuius rõne oĩa videnẽ q est obtuz visus. S3 oĩa que tractanẽ in theologia nostra sub rõne absoluta vel considerantur. q2 sunt ipse deus. vel q2 habẽt ordinẽ ad ip̄m tanq̃ ad principiũ. vel cõsimilibus modis: igiẽ ⁊c.

Aureol° Argu^m fũd.

¶ In istã rationẽ incidit opinio Aureoli q tenet (arti. 3° ꝓpositione 2°) q̄ ratio deitatis est formalis rõ subiectiua. ¶ Illa eniz rõ que mediat iter deuz ⁊ oĩa que declaranẽ de deo in hac sciẽtia. ita q̄ sit p̄ se media rõ ⁊ non extranea p̄ quã deo oĩa attribuuntur que declaranẽ de ipso. illa est rõ subiectiua. Hõ est rõ deitatis. per rõnem eniz deitatis attribuunẽ deo oĩa que declarantur de eo in hac scientia. s. trinitas in vnitate. ⁊ oĩpotentia. ⁊ singula alia: ergo ⁊c. Maiorẽ pbat. Op3 eniz q̄ subiectũ p̄ se suscipiat predicationẽ oĩum que ɔsideranẽ in aliqua sciẽtia aliquo mõ: s3 hoc nõ eẽt nisi rõ subiectiua esset rõ p̄ se mediãs ⁊ nõ extranea per quã oĩa subiecto attribuuntur: ergo ⁊c. ¶ Alie rõnes quas ponit Aureolus p̄ illa opinione adducentur contra opinionẽ de glorificatore post scdam opinionem: argumento 3° ⁊ aliis.

Op. Gui. Arg^m p^m

Secundus

articulus. Ubi dicũt qdaz. Guido in scripto. q̄ deus est subm sub rõne limitata. Pro qua arguunt qdaz sic. ¶ Scientie distinguunẽ penes obiecta formalia: ergo ex opposito. que habẽt idẽ obiectuz formale non distinguunẽ specifice. Sed de° sub aliqua rõne deitatis est subm sciẽtie beatorũ. ergo si sit subm sub eadẽ ratione scie nostre. seqtur q̄ sciẽtia nostra ⁊ beatorũ non distinguiẽ specifice. ¶ Confirmaẽ. Q2 retẽta idẽtitate formali obiecti. nõ apparet vnde eẽt distictio nisi ex subiecto vel ex medio. Ex subiecto nõ distinguunẽ. q2 idẽ itellectus nũero est in via ⁊ in patria. Nec ex medio. q2 tunc quecũq3 eẽnt in eodẽ medio eẽnt eedẽ scientie fm spẽm (hoc p3 per locuz ab oppositis) ⁊ sic oẽs sciẽtie naturales q̃ acquirunẽ in lumine naturali essent eedẽ fm spẽm.

Arg^m 2^m

¶ Itez. Deus sub absoluta rõne deitatis est formalr infinitus. Si igiẽ vt sic. sit subtum theologie nostre. theologia nostra habebit obm infinitũ sub rõne infinita. Probatio maioris. Quia infinituz formalr nõ est aliqua ratio accidẽtalis distincta (q2 sequitur q̃libet rõnem accidentalẽ) nec idealis: nec relatiua ad intra (q2 vel iste rõnes nõ sunt finite nec infinite) cũ3 finitũ ⁊ infinitũ ɔueniant q̃titati. vel vt p̄mo: sequiẽ ad quolibet aliõ per diuisionẽ. q̄ infinitũ est formalis rõ deitatis.

Arg^m 3^m

¶ Itẽ: si theologia nostra eẽt de deo sub aliqua rõne deitatis. cõsideraret de deo fm oẽm rõnem fm quã est considerabilis: ⁊ tunc ɔsideraret de deo fm illã rõnem fm quã cõsiderat de eo meta. Hoc est inconueniẽs. q2 tunc due sciẽtie ɔsiderarẽt de eodẽ fm eandẽ rõnẽ.

Arg. 4^m

¶ Itẽ. si theologia eẽt de deo sub absoluta rõne sequereẽ. q̄ idẽ habit° esset scientificus ⁊ creditus: hoc est impoñe. q2 sequereẽ eandẽ actum esse scire ⁊ credere. Probatio maioris. Q2 quedã cõueniũt deo fm q̄ deus. que demõstratiue p̄nt pbari. vt q̄ sit primus actus: ⁊ hui° quedã solũ a fide tenenẽ. vt q̄ sit trinus ⁊ vnus: ⁊ sic p3. q̄ de his que ɔueniũt deo fm q̄ deus quedã sunt scita. ⁊ quedaz sunt credita: s3 talia nõ possunt poni sub eodẽ habitu nisi idez esset habit° scitus ⁊ creditus. ergo ⁊c.

Egidius Arg^m p^m Op. p°

¶ Tripl'r ergo assignaẽ rõ limitata fm quã deus est subm theologie. Quidaz dicunt. Egidius q̃li. 3° q̄ sub rõne illius ꝓprietatis sub qua est glorificator. qõ sic pbant. ¶ Sciẽtia specialis d3 habere subm sub rõne speciali ⁊ sub tali speciali sub qua eius cognitio principalr intendit ⁊ presupponitur in illa sciẽtia. Hõ est ratio glorificatoris: q2 in ista rõne principalr intendiẽ cognitio dei in hac sciẽtia in qua p̄supponitur isti scientie. q2 principale subtuz intentũ in sciẽtia p̄supponitur. ⁊ ratio in qua presupponiẽ huic est glorificator: q2 cũ theologia nostra sit instrumẽtũ veniẽdi ad beatitudinẽ necessario presupponit deũ glorificatorẽ.

Arg^m 2^m

¶ Item. habitus distinguunẽ ad inuicẽ ex distinctione finiũ. Sed finis noster istius theologie est gloria. Igiẽ ista scia distinguetur ab aliis in ordine ad gloriã tanq̃ a quo specificatur.

Guido. Arg^m p^m Opi. 2^a

Alii vt Guido assignant istaz rõnem specialẽ. sub rõne credibilis seu sub rõne articulorꝫ fidei sic. Propria explicatio h3 ꝓprium subm. Sed ea que habẽt explicari in ista scientia nõ sunt illa que possunt deduci ex principiis notis ⁊ euidentibus. s3 que habẽt deduci tñ ex p̄nci piis creditis: g̃ ⁊c.

Arg^m 2^m

¶ Itẽ. scientia que cõsiderat deũ sub aliqua rõne speciali. sub illa h3 deũ pro obiecto: sicut p3 in aliis sciẽtiis specialibus. Sed ista sciẽtia solũ cõsiderat deũ. vt cadit sub habitu fidei. ⁊ p̄ ɔsequẽs vt credibilis. Probatio minoris. Per illõ Augu. Ista sciẽtia non est de oĩbus. sed tñ de his quibus fides saluberrima gignitur. nutritur. roboraẽ. ⁊ defenditur. ¶ Pro ista opi. nisi aliud ipediret fortiter probarẽ illõ qõ supra pbaui 2° q. arti. 3° in fine: q̄. s. credulitas ipsa potest accipi nõ a p̄te ipsius credẽtis tñ s3 ex p̄te obiecti. S3 hoc dato. sequitur q̄ põt esse subm. q2 illud qõ ipedit assignaẽ q̄ credulitas. solũ se tenet ex p̄te materie nõ ex parte subiti.

Reprobatur. Arg^m p^m Rõ subti.

¶ Cõtra istas simul arguiẽ sic. Ratio formalis obiecti d3 ambire ⁊ fundamentalr cõtinere oĩa que p̄ se tractantur in sciẽtia. que oĩa reducunẽ ad vnũ sicut ad primũ fundamẽtum oĩum in quo est standuz. Sed nulla ratio attributalis vel limitata (cuiusmodi sunt glorificator vel credibile) potest esse hꝫ: ergo ⁊c. Probatio maioris. per illud 2° physic. tex. cõ. 6. vbi Phs vult. q̄ nulla sciẽtia cõsiderat de aliquo nisi fm q̄ p̄tinet ad artificẽ de illo tractare: sicut medicum

nō opʒ ꝯsiderare de neruo nisi inquantum est subm sanitatis. qđ nō esset nisi subm de quo est cōsideratio esset fundamētum per se oīum ibi cōsideratorū. Probatur minor: ꝛ ꝑ se pʒ. ꝙ nō est aliqua ratio attributalis ad quā sicut ad fundamentū reducuntur que theologia nostra ꝯsiderat. Q2 theologia nostra multa cōsiderat de deo que se habēt ꝑ modū substantie. Illud aūt qđ se hʒ per modū substātie nō habʒ reduci ad illud qđ se habet ꝑ modū accidentis. ideo. ¶ P.

Argᵐ 2ᵐ Ratio subiecti sumit ex habitudine subiecti ad principia: ꝛ accipiunt hic ꝑncipia premisse ꝑ quas aliqua ꝯcluduntur ꝛ ꝓbantur de subiecto. Tunc sic sm eandē rōnem formalē est aliquid subm principiorū scientie ꝛ ipsius sciētie. Hoc pʒ. q2 sub eadē ratione sm quā aliquid accipit de subiecto in premissis sm eandē ꝯcluditur aliquid de eo in conclusione. Sed deus nō est subm principiorū quibus arguit theologus. s. articulorū sm aliquā determinatā rōnem. vt de se pʒ. nō eniʒ pōt dici ꝙ deus trinus ꝛ vnus ꝛ aliquid hꝫ sm aliquā determinatā rōnem sit subm sed sm suā illumi

Argᵐ 3ᵐ tationē. ergo ꝛc. ¶ Itē illud de quo querit in sciētia (vt de ꝓbando aliquo) non est formale subm istius scientie: q2 lʒ de subiecto possunt ꝓbari alique ꝯditiones. tñ formalis ratio obiecti non debet probari sed supponi: lʒ enim naturalis aliquid ꝓbet de corpore mobili. tñ ꝙ sit corpus mobile nō ꝓbatur sed supponit. Sed ista sciētia querit de deo. vtrum sit glorificator sicut querit multa alia de deo. s. vtrum sit oīpotens. vel sapiēs vel aliquid huius. ꝛ postea probat ꝙ sic.

Arg. 4ᵐ ¶ Item. Aut accipitur rō glorificatoris ꝛ credibilis cōiter pro oī ratione que est in diuinis sm ꝙ oia que sunt in deo sunt idē: ꝛ tunc glorificator nō est magis ratio subiectiua ꝙ̄ deitas in cōmuni accepta. Aut accipit in speciali idistincta contra oēm rōnem deitatis ꝛ ꝗlibet aliā: ꝛ tunc sequuntur duo: primū ꝙ habemus de deo duas theologias (vnā specialē. ꝛ aliaʒ cōem) sm ꝙ eadē ratiōe qua sub hac speciali rōne est theologia specialis vna ꝛ de ꝗlibet speciali rōne

Argᵐ 5ᵐ dei est alia: ꝛ sic īfinite theologie. ¶ Itē ad rōnem subiectiuam oia contenta habēt attributionē: sed multa ī theologia nostra ꝯtinentur que non habēt attributionē ad deū. vt ad glorificatorē: celū enim ꝛ terra hic ꝯtinentur que solū respiciūt ipm vt cām efficiētē. vel finalē. nō aūt vt glorificatorē.

Oplo 3ᵃ **Tertia** est opinio que dicit ꝙ deus sub rōne eēntie est obm theologie in se seu absolute: ꝛ dicit ꝙ deꝰ sub rōne infiniti est subm theologie nostre. i. illius theologie sm quā nos cognoscimꝰ deū hic in via. ¶ Theologia. n. in se est talis habitꝰ qualē natū est obiectū theologicū facere in intellectu ꝓportionato sibi. Theologia nostra in nobis est habitꝰ qualis itellectus noster natus est habere de illo. ¶ Ad ꝓbanduʒ aūt ꝙ deus sub rōne eēntie sit subm theologie in se ꝑmittunt. Q2 illud est per se obm alicuius sciētie qđ cōtinet virtualr̄ scientiā ꝛ notitiā oīum veritatuʒ illius scientie. ¶ Qđ ꝓbant sic. In essentialr̄ ordinatis opʒ deuenire ad primū simplr̄: sʒ cognoscibilia alicuius scientie habent ordinē essentialeʒ inter se in cognoscibilitate (q2 ꝯclusiones ex principiis cognoscunt. ꝛ principia ex terminis) in illo ergo ordine est deuenire ad aliqđ vnū simplr̄. qđ est ꝑmum subm ex cuius notitia cognoscunt oia alia pertinētia ad illaʒ scientiā ꝛ ipm nō cognoscit ab aliis. Pʒ ergo qualr̄ illud est subm primū ꝛ per se in scientia qđ ꝯtinet virtualr̄

Instantia notitiā oiuʒ veritatū illius sciētie. ¶ Instāt contra seipos: sic se videt habere primū subm ad habitū qui est scientia.

Argᵐ pᵐ sicut se hʒ obm primū potentie ad potentiā. Sed obm primū potentie est aliquid cōmune ad oia per se cōtenta ꝛ nō tñ continēs illa virtualr̄. sicut pʒ. ꝙ color est obm visus ꝑ se. continens oēs colores tāꝙ̄ aliquid cōmune illis ꝛ nō tñ virtualiter continens illa: sicut substantia virtualiter continet omnia entia: ergo subiectum sciētie est aliquod continens cōmune nō virtuale solū. ¶ Itē pʒ in qualibet sciē

Argᵐ 2ᵐ tia. ꝙ obm est cōtinens cōmune. vt in metaph. ens. in phy.

Argᵐ 3ᵐ ens mobile. in geometria magnitudo. ꝛ sic de aliis. ¶ Iteʒ qđ ꝯtinet virtualr̄ aliquā notitiā. vt sic nō habet esse in intellectu. q2 vt sic est mouēs assistens tñ obm autē scibile sm ꝙ scibile hʒ esse in intellectu. q2 vt sic vniuersale. Uniuersale autē soluʒ habet esse in intellectu: ergo ꝛc. ¶ Ad so

Rñsio: lutionē istorū dicunt. Q2 potētia vel habitus duplr̄ potest ꝯparari ad multa per se obiecta. Uno modo ꝙ qđlibet eo

Poᵒ 2ᵒ copat ad multa. rū per rōnem suam formalē natū est respici a potentia tali vel habitu (sicut est de coloribus respectu visus) ꝛ tunc verū est ꝙ nullū eorū potest esse primū obm habitꝰ vel potentie. Alio modo nō sic. ꝙ qđlibet eoruʒ per rōnem suam formalē natuʒ est respici a potentia vel habitu. sed vnū ꝑcise ꝑ rōnem suaʒ respicit. ꝛ alia solū ex cōsequēti. s. virtute primi: sicut est de intellectu diuino. qui primo ꝛ principalr̄ mouetur a ꝓpria essentia. sʒ ex sequēti soluʒ cognoscit alia virtute primi obiecti. qđ est essentia. Et tunc nō est verum ꝙ primū obm adequatuʒ potentie vel habitus est aliqđ cōmune sed primū obm est aliquid itelligibile virtualr̄ continens oia. ¶ Ad ꝓpositum dicunt scđo. cum ergo deꝰ sub ratione deitatis sit primū in entitate ꝛ per ꝯsequens in cognoscibilitate ꝛ alia nō sunt eiusdeʒ rōnis cum eo. nec in entitate. nec in cognoscibilitate: ergo deus est subiectuʒ primum istius scientie. primum virtualiter. non primum cōmune. Et hoc amplius declarant. Qñ in aliqua plura obiecta eēntialr̄ respiciūt vnū. nullū eoꝝ pōt eē tale virtualr̄ ꝯtinēs rōnē totꝰ habitus. ita ꝙ sit mensura ꝑ se totꝰ habitꝰ ꝛ ꝑ se terminans totum: ꝛ ideo. q2 obiectū est mensura habitus (quinto meta. capitulo de ad aliquid) vñ requirit aliqđ cōmune oibus illis ꝙ per se mensurat totuʒ habitū. ꝛ illud vocatur obiectū primū illius habitus. Igitur a cōtrario. cū in sciētia que est de deo: deus qui est primū continens virtualiter est per se mensura totius habitus qui est de eo. ꝛ etiam obiectum per se terminās. alia eniʒ cognita sunt mensurata ꝛ terminata mediāte ipso in cognitione: igitur deus vt virtualiter continens est primū obm huius scientie. ¶ Per

Ad pᵐ hoc patet ad primum argumentū cum sua confirmatione.

Ad 2ᵐ ¶ Ad scđm potest dici. ꝙ obiectum in ꝓposito nō dicitur precise virtualr̄ continere inquantū habet rōnem mouēdi potentiā. sed inquantū habet ꝯtinentiā representatiuā multorū. ꝛ sic non assistit intellectui mouendo. sed in intellectu obiectiue siue in representando. qđ idem est.

Instan **Contra** istā responsionē arguunt sic. nihil pōt esse in intellectu obiectiue. nisi insit ꝑsens itellectui in seipso. Uel in aliquo representatiuo. Primo mō. nō opʒ obiectuʒ scibile esse presens. q2 de oino nō ente nō pōt esse scientia. Nec scđo. q2 tunc mouēs ꝛ motū nō distinguerent

Solo subiecto. qđ falsuʒ est. ¶ Respondēt infra omissis ꝗbusdā ꝯtinentibꝰ ad alia. ꝙ lʒ (forte) idē simplex nō possit eē mouens ꝛ motū. tñ ideʒ subiectū qđ est idē per accidēs. bñ potest: q2 ex quo includit duo diuersa: rōne vnius pōt esse mouens. ꝛ rōne alterius motū. ¶ Postea ꝑmittunt isti in 4ᵒ arti. circa mediū. Q2 ratio essentie in deo est oino prima ratio sm quā deus est cōceptibilis. ꝛ alie rōnes sunt posteriores: ꝛ iter istas posteriores ꝗdā sunt priores ꝛ ꝗdā posteriores sm ꝙ ipsi eēntie sunt ꝓpinquiores. Q2 autē iste ordo sit

Argᵐ pᵐ possibilis ꝓbāt sic. ¶ Quecūqʒ ordinē realē hñt ad aliqua si distinguerent realr̄: similē ordinē sm rōnem habēt vbi distinguuntur sm rōnem. Sed si realiter distinguerenttur essentialia a personalibus, essentialia inter se haberent ordineʒ in ꝯsequendo essentiā. ita ꝙ ratio essentie esset realiter prima ratio: ergo in distinctione sua (quā habent) rationis. idem continget. Maior pʒ. Q2 ordo distinctorū sm rationē nō concluditur nisi ex ordine qui natus esset cōpe

tere sm

tere s̄m rem si eēnt distincta realr. Probo minorē. q2 si di-
stinguerent̄ realiter rō eēntie esset simplr p^a. 7 alie eēnt q̄si

Arg^m 2^m

passiones eius. ❡ Itē. Si talis distinctio esset realis. pmū
qd̄ esset ibi foret quedā nā imaterialis: post. potētia imate-
rialis. deinde eius opatio imaterialis. 7 sic deinceps. Sed
natura imaterialis est essentia: ratio ergo essentie eēt sim-

Arg^m 3^m

pliciter prima. ❡ Itē3. Illud videt̄ vnum per qd̄ videtur
ꝑpter qd: habēs nām imaterialē3 siue intellectualē habet
potentiam imaterialē3 7 opationem imaterialē3. ergo ipsa

Arg. 4^m

essentia imaterialis est oīno prima. ❡ In fine 4^i arti. con-
cludunt. q̄ deus sit subiectū theologie sub ratione essentie
sic. Illud sub rōne essentie pōt esse primū obiectū alicuius
scientie cuius essentia est ratio pma virtualr cōtinendi ve-
ritates necessarias habētes euidentiā ordinata3: hoc patet
ex primo qd̄ pmittitur. Sed deus sub ratione eēntie est hu-

Arg^m 5^m

ius obiectū. ex scdo qd̄ premittitur: ergo 7c. ❡ Itē cognitio
qdditatiua in aliquo est oīno prima 7 per consequens vir-
tualr cōtinens sub3 cognū oium alioru3: sed eēntia sub rō-
ne essentie maxime dicit conceptū quidditatiuū. Igit̄ sub
rōne essentie est virtualr continēs subiectu3 cognitionum

Arg^m 6^m

oium alioru3. ergo 7c. ❡ Itē sub eadē ratione deus est pmū
obiectum intellectus sui 7 prime scientie possibilis haberi
de ipso: sed obiectum primū propriu intellectus sub ratione
essentie est deus: ergo 7c.

Oppo^m

Contra fundamentū suu3. f. contra virtualē continen-
tiam arguit̄ sic. Illud est subiectū qd̄ virtualr
cōtinet oīa scibilia illius sciētie. Sed materia cōtinet vir-
tualiter oia que tractātur in phīa naturali: ergo (nisi aliter
cōditionetur ista maior) sequitur q̄ materia est subiectum

R̄n^o.

phīe naturalis. ❡ Respondeo q̄ ipsimet alr conditionant
sic. Illud est primū obiectū qd̄ virtualr continet. 7 non po-
tentialr tm̄: 7 cum hoc regritur. q̄ ip3 de se sit scibile. 7 alia
virtute eius 7 ex cōsequenti. 7 huiusmodi non est materia.

Instātia

❡ Contra. Ex ista responsione. ¶ Primo sequitur. q̄ deus
sub ratione infinitatis sit primū obiectum: q2 sub ratione i-
finitatis sue oīa virtualr 7 non potentialr tm̄ cōtinet. 7 in
virtute infinitatis oīa de deo possunt cōuinci. ¶ Secundo
sequitur. q̄ l3 materia prima nō sit subiectum phīe naturalis.
tamen forma substātialis est subiectum: qd̄ est eque falsu3.

Arg^m p^m

Probo. ❡ Forma eni3 virtualr cōtinet perfectionē totius
cōpositi (vt p3 2° physicorū) oia etia3 sunt cognoscibilia ꝑ
formā: vnumqdq3 enim cognoscit̄ ꝑ hoc q̄ est in actu (hec
ratio assignat̄ pmo physicorū cōm. 59.) quare materia est

Arg^m 2^m

scibilis per formam. ❡ Itē. Illud est primū subiectu3 qd̄
virtualr continet 7c. 7 virtute cuius alia tractant̄ 7 cogno-
scuntur. Sed l3 accidentia maximā partē conferant ad co-
gnoscendū qd̄ quid est (7 hoc ꝑpter intellectus nostri debi-
litatē a parte rei) tamē substātia maxime facit ad cognitio-
ne3 accidentiū numero. in tm̄ q̄ non sciatur accidens nisi ꝑ
attributionē ad subiectū. sicut p3 4° meta. tex. cō. p^o. 7 etia3
pmus modus dicendi per se est de qd̄ quid: igit̄ substantia

Arg^m 3^m
Aureol^o

est obiectū primū metaph̄. ❡ Preterea. contra hoc arguit
Aureolus sic. Eadē est sciētia totius 7 partis. vt trianguli 7
isoscheleis: animalis 7 hominis. Qd̄ p3 per Ph̄m. pmo poste-
riorū. tex. cō. 43. capi. 22. dicentē. q̄ vna est scientia vnius
generis subiecti ptes 7 ꝑprietates habētis. Et iteru3 patet.
q̄ si nō esset eadē scientia generis 7 speciei. totius 7 ptis. in-
numerabiles erunt scientie. Sed oēs veritates cognoscibi-
les de subiecto. ptibus 7 passionibus partiū subiecti in nul-
lo vno primo virtualr continent̄: veritates nāq3 de passio-
nibus partiū non cōtinentur per se 7 primo in rōne totius
quia non insunt partibus per rōnem totius sed per rōnem
ꝑpriā: vt p3. q2 risibile inest hoi nō s̄m rōnē aialis: s3 ꝑ rō-
nē rationalis: 7 habere tres angulos nō inest triāgulo per

R̄n^o tacī.

rōnem figure sed per rōnem trianguli. ❡ Nec valet. si di-
catur q̄ rōnes specierum continent̄ potentialr in genere. 7
per ꝯsequens veritates que reducunt̄ ad specificas ratiōes
contineri vident̄ potentialr in rōne generis. 7 sic scito ali-
quo s̄m rōnem generis. ipsum erit scitu3 s̄m omnes rōnes
speciales. Hoc qdem non valet. Quia aliter est ꝯtineri po-
tentialr 7 aliter cōtineri virtualr: ergo non arguit̄ a simili
sufficienter. Probatio assumpti. Quia ex cōtinentia poten-

Arg^m p^m

tiali non pōt reduci intellectus in notitiā veritatu3 poten-
tialiter. ꝯtentarum: al's. cognito genere posset cognosci ois

Sub3 q̄ mō di cō-tinet̄ alia.

species 7 ois ꝑprietas cuiuslibet speciei: qd̄ nō est verū. Ex
continētia autē virtuali reducit̄ intellectus in notitiā con-
tentorū ꝑpriam. Si igit̄ pmo continere virtualr veritates
alicuius habitus 7 per ꝯsequens ipsum habitū sit formalis
ratio primi obiecti in scientijs: ergo cuicūq3 hoc cōpetit il-
lud est in illo habitu primū obiectū. Hoc p3 per illā maxi-
mam: cuicūq3 cōpetit diffinitio 7 diffinitū. Sed primo. vir-
tualiter cōtinere veritates oēs sciētie (quia) inest effectib^9
7 signis. Signa nāq3 7 effectus ducunt in veritatē in scien-
tia: q2 continent totū habitu3 virtualiter. ergo. Qd̄ p3. Quia
ab eis sumūtur principia 7 ꝑpositiones ex quibus forman-
tur cōclusiones. 7 habitus generat̄: ergo effect^9 7 signa sunt
primū subiectū in scientia: quia: qd̄ falsu3 est q2 idē est sub-

Arg^m 2^m

iectum in scientia: quia: 7 propter quid. ❡ Preterea. ꝑpor-
tio subiecti ad oēs veritates habitus virtualr ꝯtinentes re-
spectu habitus. est ꝑportio cause ad effectu3 s̄m sic ponen-
tes. sicut p3. scripto pmo. q. 3. arti. primo ipsius. Sed in sola
scientia ꝑpter quid. subiectū primū virtualr cōtinens ve-
ritates causat habitū. in scia aūt qa: sub3 nō cāt hitu3: qa tūc
eēt scia a priori. sed effect^9 7 posteriora cānt ipm: ḡ sola scīe-
tia ꝑpter quid est scientia 7 habet obm: qd̄ falsum est: vt

Arg^m 3^m

p3 primo posteriorū. ❡ Preterea. Ph̄s primo posteriorū
tex. cō. 43. assignans rōnem primi subiecti dicit q̄ est habe-
re ꝑprietates. partes. 7 rōnes. sed hoc nō est virtualr conti-
nere. nā partes 7 passiones partiū non ꝯtinentur in genere
virtualr sed potentialr tm̄: ergo s̄m Ph̄m cōtinere virtua-
liter non est illud qd̄ dat alicui q̄ sit scientie subiectum.

Arg. 4^m

❡ Preterea. primū subiectū respicit habitū sicut causa ef-
fectū: sed respectu vnius scientie est dare plura pticulariter
causantia habitū. Nā in sciētia trianguli ratio trianguli cau-
sat istā ptem geometrie que est de passionib^9. ratio ho cir-
culi illa3 ptem geometrie que tradit̄ 3° Euclidis. que est de
passionibus circuli. 7 sic de alijs specieb^9 figure: ergo plura

R̄n^o taci.

sunt subiecta geometrie. ¶ Nec valet qd̄ dicit̄ geometriam
non esse vnam scientiam specie. sed genere tm̄. 7 esse tot ha-
bitus specificos in geometria. quot sunt species virtualiter
continētes adequatas sibi passiones. Scōm hoc enim geo-
metria de circulo est alia geometria specie distincta a geo-
metria de triangulo. 7 alia de quadrato. ¶ Hoc nāq3 stare
non pōt. Tum q2 in infinitū protenderet̄ in geometricis.
cum figure s̄m numeros possint ꝑcedere in infinitū: 7 erūt
nobis s̄m hoc infinite geometrie. Tum q2 non solū s̄m spe-
cies oportebit multiplicare habitus: immo etiā s̄m passiōes
inter spēs 7 passiones posteriores alias mediātes. tales enī
cōtinent virtualr 7 s̄m q̄ ipsu3 posteriores passiones 7 me-
diant inter spēs: 7 ita s̄m ꝑpriam rōnem. vnde spēs nō ꝯti-
nent illas primo virtualr. sumendo primo s̄m q̄ ipsum. Et
ideo necesse est vt quot sunt cōclusiones ex inuice3 depen-
dentes tot ponant̄ scientie specifice distincte. Tum q2 nec
illud subiectū qd̄ ipsi dicunt imediatas passiones pmo vir-
tualiter cōtinere. primo cōtinet (hoc est ꝑ ꝑpria3 rationē3
oēs veritates. que ex imediatis ꝑpositionibus reducunt̄)
q2 omni alia ratione circūscripta nō cōtinent eas (vt patet
circūscripta illa prima imediata passione. ex qua imediata
ꝑpositio intelligat) q2 in oibus verisimilibus scibilibus de
triangulo. circulo. 7 quadrato. 7 sic de alijs. vnus est modus

specificus pcedēdi ⁊ vna ppria logica. aut vniformis modus sciendi: ⁊ idcirco scientie eiusdē rationis nō possunt eē habitus distincti specie: pȝ ergo ppositū. ¶ Est ergo considerandū sicut dicit alius doctor. Aureolus. ꝙ illa diffinitio vera est in scientia ppter quid tm̄. Et ponit iste arti. 2° ꝙ ratio subiecti scientie est esse genus subiectū habens passiones. ⁊ proprietates seu partes determinans sibi vnum genus ⁊ vnum modus cognoscendi vt dicit. Hec trahi possunt ex Phō primo posterio. te. cōmē. 43. capi. 22. Et vt dicit in fine. nō opȝ ꝙ illud genus subiectū oēs veritates contineat in virtute ita ꝙ per eius diffinitionem oēs veritatis scientie sciri possint. sȝ sufficit ꝙ ad illud oia in scientia determinata reducantur. vel sicut passiones. vel sicut partes. vel sicut principia partiū. vel sicut passiones harum. Uide li. 2°.

Aureolus

¶ Dicit Scotus ad ppositū arguens sic sub rōne infiniti deus est subiectum theologie nostre. i. illius theologie sm̄ quā deus est notus a nobis: theologia eniȝ nostra. vt nostra est: nō est scientia habēs euidentiā ab obiecto. sicut est de theologia in se: ⁊ iō sibi opȝ assignare obiectū primū. illud qd̄ est primo nobis notū. cui primo itellectus attribuit oēs veritates sibi scibiles de illo obiecto: sȝ illud primū est ens infinitū: igit̄ ⁊c̄. Probatio minoris. q: cōceptui pfectissimo in aliquo ordine attribuunt̄ oēs alij cōceptus scibiles sed pfectissimus cōceptus quē possumus habere de deo est cōceptus infiniti: ergo ⁊c̄.

Scotus.

¶ Contra hoc qd̄ dicit̄ ꝙ conceptus infiniti est pfectissimus quē possum⁹ ⁊c̄. est tota questio que habetur di. 3. ⁊ est. 3. 2. argumēto. Contra cōclusionē in se arguit̄ sic. ¶ Illū conceptū infinitū quē dicit esse primum notū nobis de deo: aut intēdit ꝙ ipm̄ conuincim⁹ naliter aut aduenit nobis supernaturalr̄. Si naturalr̄. tunc infiniti vt sic nō est obiectū theologie nostre supnaturalis sȝ theologie Phorū. Si supernaturalr̄ ⁊ eque bene supernaturaliter tradit̄ nobis in sacra scriptura notitia dei sicut infiniti (imo frequētius exprimit̄ nobis nomē dei q̄ȝ infiniti) sequit̄. ꝙ deus sub rōne deitatis est subiectū theologie nostre. vt nostre.

Ꝫ Scotū. Argᵘᵐ pᵐ

¶ Itē cuȝ dicit. ꝙ primū notū nobis de deo est ens infinitū: aut itelligit de primo noto sm̄ qd nominis aut sm̄ quid rei ⁊ diffinitionis. Si sm̄ qd nois. ⁊ in theologia nostra psupponitur quid nominis dei. sequit̄ ꝙ de⁹ sub ratione deitatis est subiectū (vel saltē esse poterit) q: de aliquo solū opȝ psupponere quid nominis Si sm̄ quid rei et diffinitionis hoc est falsuȝ: q: diffinitio infiniti in pfectione de qua loquimur. nō est capibilis ab intellectu nostro: ⁊ hō est contra naturā subiecti. q: cognitio quid nominis solū psupponit̄.

Argᵘᵐ 2ᵐ

¶ Preterea. Illud de quo format̄ questio est primo notū nobis q̄ȝ illud qd̄ queritur: sed de deo querim⁹ in theologia vtrū sit infinitus in pfectione ⁊ in vigore: ergo cōceptus infiniti nō est primus cōceptus. sed conceptus dei. maior pȝ. Quia in omni ppositione prius cōcipimus subiectū q̄ȝ pdicatū. qd̄ de illo pdicamus: sed illud de quo querimus est subiectuȝ. qd̄ querit̄ est pdicatum. vt cum querit̄ vtrum deus est infinitus.

Argᵘᵐ 3ᵐ

¶ Itē cū gratia nō mutet statuȝ nature. sequit̄. ꝙ si in theologia nostra supnaturali de deo cōceptus infiniti esset primus conceptus ⁊ pfectissimus. ꝙ esset etiā in naturali: sed in naturali multi alij sunt priores ⁊ pfectiores conceptu infiniti. vt pbatur di. 3. q. 3. articulo. 2°.

Arg. 4ᵐ

Tertius articulus. Ubi dicunt qdam. vt Thomas primo scripto. ꝙ deus est subiectū theologie sȝ vna cōi ratione deo ⁊ creature. s. ens diuinū. qd̄ est cōmune deo per essentiā ⁊ alijs per pticipationem sicut ens inq̄ȝtum ens est subiectum in metaph. qd̄ est cōe enti pfecto et diminuto. Et pbatur. Quia illud est ratio subiectiua ad qd̄ stat vltima attributio. Quia eniȝ attributio accidentium non solū stat ad subam. sed ad ens inq̄ȝtuȝ ens. ideo ens est subiectū in metaph. ⁊ non suba. Sed suba habet attributionem ad deum. ⁊ deus ⁊ suba ambo habēt attributionē ad ens diuinum. ergo ens diuinū est subiectū.

Sententia Tho.

¶ Ad istud respondent qdaȝ vt Scotus. ꝙ ens nō est subiectū in meta. sȝ suba. Qd̄ pbant duplr̄: ⁊ qdeȝ ratione sic. Q: subiecti dȝ habere passiones qbus aliquid pōt demonstrari de subiecto: sed ens inq̄ȝtuȝ ens nō pōt habere passiones. q: passio est extra cōceptū subiecti. Sed nihil subterfugit conceptū entis: ḡ ⁊c̄.

Ꝫ Di. 2.

¶ Auctoritate sic. Phs 4° meta. tex. cō. 2. Ubiqȝ ꝯo ppriē primi est scientia ⁊ ex quo alia depēdēt ⁊ sequtur. ergo si est suba. opȝ causas ⁊ principia habere Phm̄ circa subaȝ. Sȝ certum est. ꝙ illud est subtum circa qd̄ querunt̄ principia ⁊ cause: ergo subtum meta. est substātia. nō ens inq̄ȝtum ens.

Contra. illud est subiectū qd̄ habet passiones ⁊c̄. sed ens est hō. Probo. Q: ens posset hēre passiones si aliquid subterfugeret eius cōceptū. Sed bonū. vnū. ⁊ verū. subterfugiunt eius conceptū. q: lȝ sint idē cōuertibiliter cū ente sicut ois passio cū subiecto. tn̄ differunt rōne ⁊ hoc concedit Phs ibidē. 4. meta. tex. cō. 3. sic dicens. Si ergo ens ⁊ vnū sunt idē ⁊ vna nā. eo ꝙ ad se inuicem consequuntur. nō tn̄ vna ratione ostensa. Sed que differūt rōne metaph. accepta. vnū subterfugit conceptū alterius aliquo modo. ⁊ ex natura rei. Tuȝ q: meta. est artifex realis. Tum q: rōnem vocat diffōnem 6° meta. tex. cō. 13. ⁊ 14. rō inquit quā significat nomē ē diffō. Sȝ q̄ dn̄t diffōne dn̄t ex natura rei: ergo ⁊c̄.

reprobat. Sco. Argᵘᵐ pᵐ

¶ Est intelligendū ꝙ passio tripl'r pōt cōparari ad suū subiectū. Uno° ita ꝙ subtū accipit̄ in ꝯcreto ⁊ passio accipit̄ in ꝯcreto. Alio° ꝙ ābo accipiunt̄ in abstracto. Tertio° ꝙ passio accipiat̄ in abstracto ⁊ subtum in concreto. Primo modo nulla passio subterfugit conceptum sui subiecti. Risibile eni est homo ⁊ rudibile est asinus ⁊c̄. Scd̄o modo ois passio subterfugit cōceptum sui subiecti. Sed tertio modo passiones entis soluȝ sunt que nō subterfugiunt conceptū sui subiecti. ⁊ hoc priuilegiū habet ens ppter suā transcendentiā. Est eniȝ hec vera. Ueritas est ens. sȝ hec nō est vera. risibilitas est homo. ⁊ sic de alijs.

Declaratio

Passio 3ᵗ ꝯparat̄ ad subm̄.

¶ Tūc arguo. Ad hoc ꝙ ens habeat passiones sufficit ꝙ aliqd pprium in ipso possit inueniri. cuius formalis conceptus sit extra formalē conceptū entis. Sed vt dictum est entitas in abstracto nō pdicatur de vnitate ⁊ bonitate in abstracto. q: hec est solum idēptica predicatio. vnitas est entitas nō formalis. q: differunt ratione sm̄ Phm̄ supra ⁊ Cōmē. ibidē. Aliter eniȝ sm̄ Cōmen. esset nugatio: ens vnū: ergo vnitas ⁊ bonitas sunt passiōes.

¶ Nota propter argumēta ꝙ ens ppter suaȝ transcendentiā debet solū esse extra conceptuȝ sue passionis formalr̄ ⁊ in abstracto accepte. quantum ad ꝯceptū entis i abstracto nō in ꝯcreto. In alijs autē ab ente subiectū vtroqȝ modo est vltra conceptū passionis formaliter ⁊ in abstracto accepte. ¶ Illud noto. pro tāto ꝙ posset sic argui. Passio formalr̄ ⁊ in abstracto accepta debet esse extra conceptū sui subiecti tam in concreto q̄ȝ in abstracto sicut risibilitas nō est humanitas sic nec est homo: sȝ certuȝ est. ꝙ nulla passio entis est extra conceptū entis in cōcreto lȝ in abstracto. passio entis puta bonitas non est entitas in abstracto. igitur ens nō est subiectū metaph. ¶ Ad istud. n. patet per illud qd̄ supra notabatur. ꝙ. s. in alijs ab ente passio formalr̄ ⁊ in abstracto est extra conceptū sui subiecti accepti taȝ in concreto q̄ȝ in abstracto. Sed in ente ppter suā transcendentiā solum in abstracto nō in concreto.

¶ Itez ad pncipale. s. ꝙ ens habet passiōes est auctoritas Phi expressa. 4. meta. tex. cō. 5. nec credo ꝙ aliqua sit p opposita parte ita expressa. dicit enim Phs. Quoniā igitur vnius inquantū vnum. ⁊ entis inquantū ens eedeȝ sm̄ se passiones sunt. Hic non diceret ꝙ eedē essent passiones vtriusqȝ nisi vtrumqȝ haberet: ergo ens inquantū ens habet passiones. s. bonuȝ. ⁊ vnū.

Argᵐ

¶ Item. post. sicut numeri inquantū nūerus

Ar. 5ᵐ

proprie

pprie sunt passiones: vt imparitas. paritas. cõmensuratio. equalitas. rc. sic enti inquantũ ens sunt quedam propria. r ea sunt de qbus est phi pertractare veritatẽ. ❡ Itẽ. sciẽtie distinguuntur ab inuicẽ per sua subiecta vel obiecta. qr habitus distinguunt per obiecta. Sed metaph. distinguit ab alijs per hoc q est circa ens inquantũ ens. alie aũt sunt circa ptes entis. ergo rc. Probatur minor. 4° meta. tex. cõ. primi loquens de meta. ait phs. est quedã scientia que speculatur ens r que huic insunt sm se. hec aũt nulli in parte dictarum eadẽ: aliarũ enim nulla intendit vlr de ente inquantum ens verũ ptem eius abscindentes aliquã. circa hãc speculantur. ❡ Itez. Illud est subm in scientia, cuius passiones, r cause r principia queruns in illa: tale est ens quo ad primũ. vt supra allegatũ. ❡ Similiter entis inquantũ ens qdã sunt principia. de quib⁹ rc. r etiã quo ad scdm: qr phs eodẽ 4° meta. tex. cõ. pmi quoniã aũt principia querimus. r causas. r extrema: vnde r entis inquantũ ens nobis pme cause sunt accepte. ❡ Itẽ. illud est subm in sciẽtia, respectu cuius vnitatis pbatur vnitas scientie. qr probata quacũqz alia vnitate, r subiecti vnitate nõ pbata. non pbatur vnitas sciẽtie. Sed phs 2° capi. pbat vnitatẽ sciẽtie meta. ex vnitate que est in ente: ergo rc. Minor pbatur: procedit enim phs sic. oia entia dicuntur ad vnũ sicut oia salubria ad sanitatẽ: sed non solũ eorũ que sm vnuz dictorũ. i. vniuoce. est vnius scientie speculari: sed dictorũ ad vnaz naturaz: quẽadmodum ergo r salubriũ oium vna est sciẽtia: r ita in alijs: r infra: palã ergo quis r entis vnius est speculari. Nota q̃ expsse probat vnitatẽ isti⁹ scie ex vnitate entis. ❡ Ad argumentũ in oppositũ pz q minor est falsa. Quia supra pbatur. q est formalr extra conceptũ entis. ❡ Ad auctoritates eorũ dico. q cũ phs dederat suũ obiectũ circa qd est ei⁹ consideratio. r dixerat capi. 2° q subtuz vnũ continet tãq̃ materiã subiecti duas ptes ad inuicẽ habentes attributionem (. s. subam r accidens) ex tunc dare voluit que istarum partiũ materialiũ magis pprie r principalr pertineret ad eius considerationẽ: r determinauit. q illa pars cui alia ps attribuitur. s. suba. Et hoc est q vult auctoritas. Ubiqz Ho. ❡ Ad formã ergo auctoritatis dico. q non intendit dicere q ista scientia sit pprie substantie: sicut pncipalis subiecti. sed sicut principalis partis materialis subiecti. r accidẽtis sicut minus pricipalis ptis mãlis subiecti. Immo ne aliqs h credat q Aris. hic voluit assignasse subam subm metaph. innuit statim post argumentũ ad hoc pbandum. s. q non: r est illud. Scientie generalis generale debet esse subm. r speciale specialis: sz ista est generalissima. r illa de suba est specialis: igitur ista sciẽtia hz pro subiecto ens r non subam. Et sic ista rõne dicit cito. post aliã auctoritatẽ. Quapropter entis inquantũ ens quascũqz species speculari vnius est scientie genere. species autem specierum.

Contra principalẽ ɔclusionẽ posset sic argui. ❡ Qua ratione passio entis est extra eius conceptuz: eadem rõne differẽtie entis sunt extra cõceptus entis. que sunt actus r potentia (in prologo super primũ de anima sz Cõmen.) sed tunc ens posset esse genus: qr 3° meta. t. cõ. 10. r. 10. meth. ca. 6° argumentũ phi. q̃re ens nõ est gen⁹. est. qr nihil subterfugit eius conceptũ sicut ex obiecto: sz differentie entis subterfugiunt eius conceptũ. ergo ens põt habere differẽtias r esse genus. ❡ Dico. q ad h q aliqd sit genus nõ sufficit q habeat differẽtias extra eius conceptũ. sed simul cum hoc q nõ pdicetur de suis differẽtijs (vt pz ibidẽ in tex. Arist.) sed lz differentia entis sit extra eius conceptũ superioris. tñ habet pro ipossibili ibidez q differentie entis non sint ens. imo idẽ vult q ens predicatur de eis r ita vult q nõ sit genus ita q pcisa causa sit predicatio. ❡ Ad argumentuz in oppositũ est distinguendum qd. s. si ea que considerans in meta. ɔsiderantur precise in attributione ad subam q suba esset subm. Sed qr consideratio meta. est pcise de ente inquantũ ens. ad qd tam suba q̃ accidens attributionẽ habent. ideo ens est subm r non suba. Sed hic est oppositũ: quecũqz enim ɔsiderantur in ista scientia precise ɔsiderantur vt proficiant nobis ad notitiaz deitatis (vt traditur nobis ad cognoscendũ in sacra scriptura) r non cõsiderantur vt pficiat nobis ad notitiã alicuius cõmunis deo r creature: ideo deus non est subiectuz theologie sub ista ratione communi qua est ens diuinum.

Quartus articulus p modũ qõnis exponẽdus. Qũo s. deus est subz theologie. Ubi dico. q de⁹ non est subm theologie viatoris. sub absoluta rõne r illimitata deitatis: nec sub speciali rõne glorificatoris vt credibilis: vel essentie: vel hõ aliqua sed sub quadã generali rõne ad oẽs huius spãles. nõ tñ generali ad oẽs rõnes deitatis. s. vt sic dicatur. Deus est subm theologie viatoris sm q est nobis viatoribus cognoscibilis obiectiue in illo habitu qui vocat sacra scriptura. Hec enim ratio est generalis ad rõnem glorificatoris credibilis ad oẽs speciales que tradit scriptura. non tñ est generalis ad oẽm rõnem deitatis. de⁹ enim non est cognoscibilis in habitu illo qui vocat nostra sacra scriptura sm q in seipso nude r aperte videtur. ¶ Et dico obiectiue. ad differentiã dicentiũ deuz esse subiectum sm q est cognoscibilis p inspirationẽ. qr imponit eis q accipiunt rõnẽ obiecti ex pte cognoscibilitatis nõ ex pte obiecti cogniti. ❡ Et circa. q. istaz. Primo ponã opinionẽ q̃dam. que in prima facie cõcordat mecum. sed ostendam q discordat in re. ¶ Secundo opinionem meam declarabo. ¶ Tertio dubia soluam.

Primus articulus. Ubi Aureolus. arti. 3. ppositiõe 3. dicit. Deus est subz theologie nostre sub ratiõe deitatis. r hoc sub illa rõne deitatis sub qua theologus viator attribuit deo vltimate veritates oẽs quas declarare intẽdit deo: r ita deus est subiectũ theologie nostre. vt ratio deitatis est concepta a viatore p analogiaz. ❡ Qd sic dclarat. Deus eni nõ est cognoscibilis. nisi vel sm ɔceptus generales: vel speciales: r hoc triplr. Põt eniz deus in speciali ɔcipi sub ratione dei propria. s. clare. nude. r intuitiue. r scientifice. r non clare. imo obscure. Et per quãdam pportionez r analogiã quẽadmodũ dicit phs pmo phy. t. c. 69. q materia est scibilis per analogiã ad formã. Cũ ergo planum sit q deus nõ est subiectũ theologie duobus pmis. relinquitur q tertio. Et sic tenet pro cõclusione. q quatenus viator habet conceptũ de deo ppriũ quez subijcit istis pdicatis. enti primo. infinito. actui puro. trinitati psonarum. r vlr oibus veritatibus que sm theologicũ habituz declarantur. est subiectũ. ❡ Ulterius subdit iste in responsione ad primaz instantiã contra se. q conceptus iste confusus q est de ppria ratione deitatis cõtinetur in ɔceptibus assumptis a creatura. non virtualr nec formalr formalitate eiusdẽ rationis. sed eiusdẽ pportionis. Et ideo sicut itellect⁹ noster põt formare conceptũ de triangulo q habet tres (r cetera) ita noster itellectus cum sit assimilatiuus potest circa deum conceptũ pportionalez r conformẽ formare (conformem dico cõceptui creature) r tunc talis cõceptus sic se habebit ad eẽ subam ifinitã r eẽ trinũ in psona (r cetera) sicut se habet triangulus ad esse trinũ angulr r ad alias rationes. ❡ Ista opinio deficit. Ponit enim. q deus est subiectũ theologie nostre non soluz sm q oẽs veritates que in hac scientia declarant attribuunt sibi r habent quãdam analogiaz ad ipm r pportionem. sz ẽt ponit q iste conceptus de deo continet in cõceptibus creaturarũ r formatur proportionaliter r conformiter circa deum sm modum similez. sm quem reperitur in creaturis. Sed ista est theologia que est

Arg^m 4^m

Arg^m 5^m

Arg^m 6^m

Arg^m 7^m

Ad arg^m Sco.

Dubium.

Rñsio

Ad arg^m S. Tho.

Opinio Aureoli

Arg^m p^m

Reprobatur Aure.

naturalis ⁊ meta. phoꝝ: vt patet. 12. metaph. te. cõ. 20. vbi phs cõcludit ꝓprietates dei de ipso: puta ꝙ est imobilis. actus purus (⁊ cetera) ex creaturis: g̃ nihil ad propositũ de theologia nostra super naturali. ❡ Preterea. Hic agimus de ratione subiectiua tenẽte se ex pte ipsius obiecti qui est deus. sicut in oĩbus realibus scientijs est querere subiectũ. Ista autẽ opinio respondet de ratione subiectiua fabricata per intellectũ nostrũ in respectu ad creaturas. sicut fabricamus dextrũ in columna ⁊ alia fictitia: g̃ nihil ad ꝓpositũ.

Secundus articulus. Ubi vt saluẽ ꝙ theologia nostra differat a meta. phoꝝ: vm etiam ſm ꝙ ratio subiectiua accipit̃ ex parte rei obiecte. Duo ꝓbo. ¶ Primo ꝓncipale. s. ꝙ deus est subiectum theologie viatoris ſm ꝙ est nobis viatorib⁹ cognoscibilis in sacra scriptura. ¶ Secundo. ꝙ illa ratio cognoscibilitatis se tenet ex parte obiecti. ❡ Primum. ꝓbatur sic. Sicut intellectus noster ⁊ phoꝝ in naturali cognitione nõ põt in ens trãscendẽs vt est omnino absolute acceptũ. qꝛ tũc posset in ens sub omni ratione. ⁊ ita in ens vt est cõmune creature ⁊ deo in se viso. imo solum põt in ens vt est cõmune creature ⁊ deo. vt põt conuinci ex creaturis (vt ꝓbatur supra. q. prima articu. 3°) sic intellectus theologi viatoris nõ põt in deũ absolute cõsideratum: qꝛ tunc posset in deũ vt in seipso visuꝫ. sed põt in cognitionẽ dei soluꝫ ſm ꝙ est cognoscibilis in sacra scriptura. Sed deus nõ põt eẽ subiectũ theologie viatoris nisi ſm ꝙ intellectus viatoris põt in eius cognitionẽ. qꝛ frustra esset talis ratio subiecti inquantũ habẽs habitũ non posset. ergo deus nõ est subiectũ theologie viatoris ſm absolutaꝫ rõneꝫ deitatis. sed precise sub illa sub qua est cognoscibilis in habitu qui vocat̃ sacra scriptura. ¶ Hec videt̃ fore opinio Tho. parte. j. q. ꝓma articulo 2° vbi tenet ꝙ deus est subiectum theologie ſm ꝙ est reuelatus nobis per scripturã: ⁊ accipit ille reuelari generalr̃ pro tota supnaturali inspiratione. ¶ Confirmat̃ Aug. 14. de trini. capi. ꝓmo. ex intentione determinans ꝓpriam rõnem scientie nostre theologie arguitiue de qua querimus. determinat sic. Ad hanc scientiam pertinet illud quo fides saluberrima gignit̃. nutritur. roboratur. defenditur. sed illud quo gignitur ⁊c̃. nõ sunt ꝓcise aliq̃ rõnes spẽales de deo. puta glĩficator. vel saluator vel huiꝰ. sed ad hoc faciũt suis modis oĩa alia q̃ tradunt̃ in sacra scriptura vt illa qbus fides gignit̃ ⁊c̃. nec illa qbus fides gignit̃ est absoluta ratio deitatis sed quedaꝫ alia que in sacra scriptura nobis tradũt̃. vt legalia. ꝓphetalia. historialia: ergo deus nõ est subiectũ theologie viatoris sub rõne speciali nec absoluta deitatis. sꝫ solũ vt est cognoscibilis in sacra scriptura. ❡ Itẽ. sub illa ratione ponitur aliqđ subiectum in scientia sub qua eius notitia supponitur: sed notitia dei presupponitur in scientia nostra arguitiua ſm ꝙ est cognoscibilis ex sacra scriptura (non eniꝫ p̄supponitur hic vt naturalr̃ cognoscibilis) igitur vt sic. est hic subiectum. ❡ Itẽ. sub illa ratione est deus subiectũ in theologia nostra sub qua est cõmunis ad oĩa in ea cõtenta. Uerbi gratia. ens sub rõne entis est subiectum metaph. qꝛ sic est cõmune ad substantiam ⁊ accidens. Sed deus vt est nobis cognoscibilis in sacra scriptura est cõmunis ad oẽs rationes que de ipso possunt cognosci. Deus eniꝫ vt glorificator. vel saluator vt credibilis (⁊ sic de singulis rationib⁹ arguendo) est cognoscibilis ex sacra scriptura: ergo ⁊c̃. ❡ Itẽ. Obiectũ ⁊ habitus necessario habent cõmensurari qꝛ inter ea est relatio mensure. Inter quecũqꝫ autẽ est relatio mensure. non se excedunt vt sic: ergo theologia nostra ⁊ subiectum eius nõ se excedunt. sꝫ sunt in eodẽ gradu. Sꝫ habit⁹ nr̃e theologie est limitatus. sic ꝙ solum est de ijs que nobiꝫ traduntur cognoscibilia ex sacra scriptura. Probo. Quia si sint aliqua intelligibilia que cognosci possunt lumine naturali. hec pertinent ad scientiam phorum ⁊ meta. si autẽ sint aliqua que possunt videri supnaturaliter. nec pertinẽt ad scientiã patrie. ⁊ ꝑter has duas nõ remanet. nisi tertia que est in sacra scriptura: ergo scientia nostra theologica solum est de ijs que sunt cognoscibilia 3° modo. s. ex sacra scriptura: igitur ⁊c̃. ❡ Scotus in illa qõne Utrũ viator possit scire veritates scibiles de deo sub ratione deitatis. ⁊ est dis. 2. 1. lib. Respondet isti maiori. qñ dicitur. Obiectũ ⁊ habituꝫ opꝫ adequari ⁊ cõmensurari ita ꝙ se nõ excedunt ⁊ dicit. ꝙ verũ est de habitu in gradu ꝑfecto. Sed nõ opꝫ esse verũ de habitu in gradu iꝑfecto vt puta cũ pticipatur ab intellectu qui potest aliquã passionẽ explicare de subiecto ⁊ si nõ oẽs ⁊ ponit exẽplum de binario cuius passiones sunt primitas ⁊ paritas eque primo cõuenientes: possum enim ego qui non habeo ꝑfectam sciam de binario scire vnam passionem eius sine alia.

Contra hoc arguitur per rõneꝫ mensure sic. 10. meta. tex. cõ. 2. Ponit enim Aristo. rõnem mensure consistere in diuisibili de quo satis. di. 33. articulo 3° dicto ꝓmo ⁊ 2°. Arguo tunc vniuersalr̃. Ubi saluatur ratio mensure extrema nõ excedunt adinuiceꝫ: sed habitus siue actus ⁊ obiectum cognitũ sunt extrema relationis modo mensure. s. scibile. ⁊ scientia. Ergo sicut qñ obiectuꝫ est perfecte cõprehensum opꝫ habituꝫ ⁊ actum esse ꝑfectos in summo ita ꝙ neutrũ extremũ se habet per excessuꝫ. sed consistũt in indiuisibili (vt sic saluet̃ ratio mensure) ita eodẽ modo oportebit ꝙ si in theologia nostra deus cognoscat̃ impfecte ꝙ obiectum cognitũ ⁊ habitus siue actus noster theologicus sic se habeãt adinuicẽ ꝙ obiectũ sub illa rõne formali ſm quã est obiectuꝫ talis habitus. ⁊ actus nõ se excedat vt saluetur ratio mensure. ❡ Confirmatur ratio per demonstrationẽ Aristo. ibidẽ: probat enim ꝙ ratio mensure cõsistit in indiuisibili ita ꝙ extrema non se excedunt. qꝛ oportet mensurã esse certaꝫ: sed vt dicit. non potest esse certa nisi sic consistat in indiuisibili. sic ꝙ nec recipit additionẽ nec diminutionem. Tunc quero: si deus ponat̃ subiectum sub rõne deitatis absoluta: aut mensurat habitũ theologicũ nostrum sicut mensura certa: aut nõ. Si sic. ergo nõ excedit: qđ falsuꝫ est. qꝛ in theologia nostra non cognoscit̃ deus ſm totũ ambitũ suum. sed quantuꝫ tradit̃ nobis cognoscibilis ex sacra scriptura. Si nõ est certa: ergo nõ est mensura. ¶ Eodeꝫ modo quero: si de⁹ ponat̃ subiectũ sub rõne limitata: vt puta glorificatoris: aut est certa: aut nõ. Si sic: ergo nõ deficit: hꝫ est falsum. qꝛ plura cognoscimus de deo in sacra scriptura q̃ꝫ que ſm illã rõnem limitatã sunt cognoscibilia. Si nõ: non est igit̃ mensura ad ꝓpositum. Sed si detur tertiũ. s. ꝙ de⁹ est subiectum ſm illaꝫ rõnem cõem qua tradit̃ nobis cognoscibilis in sacra scriptura sic nõ excedit habitũ nostruꝫ nec recipit additionẽ nec diminutionẽ: ergo reuertit̃ principale propositũ. Exemplũ suum cõcedit ꝓpositum. Quia binarius eo ꝙ habet duas passiones. s. primitatẽ ⁊ paritateꝫ. sequitur ꝙ quãtũ est ex parte obiecti potest haberi de ipso scientia sub vna ratione precise vel sub alia precise. sine hꝫ ꝙ habeatur scientia de binario sub vna rõne absoluta. Igit̃ (cũ de⁹ sit cognoscibilis in sacra scriptura. ⁊ cognoscibilis in lumine glorie) seqtur ꝙ põt haberi vnus habitus pticularis theologicus de deo q cõmensuretur sibi vt obiectiue cognito in sacra scriptura. ⁊ ali⁹ pticularis in alio pticulari lumine glorie ꝑter illã que sic de deo in cõi que est theologia propria ipsius dei. ¶ Ad hoc facit qualiter scientie beatorũ specifice distinguantur ſm attingentiã obiecti vt hẽtur lib. 4° q. vtrum beatitudo angelorũ ⁊ hominũ sit eiusdẽ spẽi. ❡ Secũdo probo. ꝙ esse illud cognoscibile se tenet ex pte obiecti. Qꝛ qua rõne diuersa ratio cognoscibilitatis in se ⁊ in alio põt accipi ex parte obiecti ⁊ causare diuersaꝫ scientiam specie (cõparando theologiã nostram naturalem ad

theologiã

Marginal notes, left column: Arg^m p^m; Sanctus Tho.; Arg^m 2^m; Arg^m 3^m; Arg^m 4^m

Marginal notes, right column: Rñsio Sco. Ad 4^m; Ꝯ Scot.; Arg^m p^m; Arg^m 2^m; Arg^m 3^m; Arg^m 4^m

theologiã dei)eadẽq3 ratione diuersa ratio cognoscibilitatis in se ⁊ in alio põt distinguere specie theologiam viatoris a theologia ipsius dei. Sed certũ est. ꝙ theologia naturalis phõꝝ distiguit̃ a spẽ theologia dei per hoc ꝙ deus intelligitur a se. sm ꝙ ipse est in seipso: ⁊ a phis sm ꝙ conuinci potest a phantasmatibus creaturarũ. ⁊ hec est manifesta diuersitas ex parte obiecti. Igitur ⁊ theologia viatoris distingui põt a theologia dei: q2 a viatore intelligitur deus in alio. s. in doctrina sacre scripture. a deo aũt in seipso: ita ꝙ ista diuersitas sit ex pte obiti vt cogniti. vt i se. ⁊ vt i alio. ¶ Itẽ. Quãuiscunq3 aliquid sit itelligibile sm se si tñ habeat aliqd esse cognoscibile sm ꝙ primo ipsum est cognoscibile in potentia ⁊ postea in actu talis cognoscibilitas se tenet ex pte obti. Verbi gratia si vniuersalia essent sepata (sicut posuit Plato) nõ indigeremus intellectu agente q2 tñ qdditas est cõiuncta cũ phantasmatibus. ⁊ ibi habet esse cognoscibile in potẽtia ⁊ postea fit itelligibile in actu. dicimus ꝙ ista itelligibilitas se tenet ex pte phantasmatis. qd est obtum. Sed cum hoc ꝙ oĩa que continent̃ in theologia nostra sint de se vera ⁊ itelligibilia. vt tñ sunt nobis cogñscibilia ex sacra scriptura, sunt prius nobis in potẽtia cogñscibilia (qd p3 q2 intellectus non statim consentit eis. sed post. sunt actu cognita a nobis vel i lumie fidei vl' altiori sm aliq̃s.) g̃ ista cogñscibilitas se tenet ex parte obiecti. ¶ Item. Habitus intellectuales non solũ sunt inclinationes quib⁹ potẽtie prompte exeunt in operationes. sicut est de naturalibus vel moralibus: sed etiã representãt ipsa obiecta quorũ sunt habitus (qd p3. q2 sicut species supplent vicẽ obiecti: sic ẽt habitus intellectuales) sed cognoscibilitas quã res habet in suo repñtatiuo est sua cognoscibilitas obiectiua: igitur cognoscibilitas quã theologia nrã h3 i illo habitu qui vocat̃ sacra scriptura. est ex parte obiecti. Require declarationẽ maiorẽ istarum rõnum. 7. q. istius primi libri: articulo primo.

Arg^m 2^m — *Arg^m 3^m*

Tertius articulus. Quare magis dicit̃ ꝙ deus hic est subiectum sub rõne qua est cognoscibilis ex sacra scriptura q̃3 vt credibilis. cũ nulla cognitio habeatur de deo in theologia nostra nisi p fidẽ. ¶ Respondeo. ꝙ s3 aliquos doctores aliqd lumẽ sciẽtiale ponit̃ (⁊ ideo loquor generaliter) ⁊ etiã posito. ꝙ solum lumẽ fidei poneretur in ista scientia. q2 tñ multa tradunt̃ in ista que cadunt sub lumine naturali speculatiuo ⁊ multa etiã sub lumine fidei naturali speculatiuo vel practico cuiusmodi sunt illa specifica que per phiam possunt sciri ⁊ que per fidẽ naturalẽ possunt credi. sicut multe historie. ⁊ oĩa illa tradunt̃ hic vt conferentia ad fidẽ. ⁊ aliqñ plura considerant̃ in scientiis non obstante ꝙ vnũ sit p̃ncipalius ⁊ reliq̃ habeãt attributionem ad ipsum tunc enim illud p̃ncipalius nõ dicitur esse formale obiectũ. sed ẽ p̃ncipalius in obiecto solũ. imo aliquid cõmune eis dicitur subm (sicut est in meta.) ideo dico ꝙ est subiectũ hic vt cognoscibilis ex sacra scriptura. nõ autẽ dico ꝙ vt credibilis. ¶ Nota ꝙ p hoc ꝙ dico ꝙ deus est subiectũ vt est cognoscibilis in lumine fidei vel q̃cũq3 alio lumine: nõ intendo ꝙ ratio subiectiua accipiat̃ a lumine qd habet rõnem medij in quo: s3 accipitur ab eo qd obiectiue splendet in tali lumine: sicut dico ꝙ scientie quas naturaliter acquirimus. nõ distinguunt̃ specifice a scientia nostra supnaturali per lumẽ intellectus agentis. sed per distinctas rationes suas obiectiuas sm quas representant̃ vt splendent in tali lumine. ¶ Sed tunc occurrunt duo. ¶ Primum est. Qz omne cognoscibile ex sacra scriptura non videt̃ addere supra deum nisi respectũ rationis. Sicut enim ex hoc ꝙ sumus glorificati concipimus deũ vt glorificatorẽ. ita ꝙ esse glorificatorẽ nihil addit circa deũ nisi respectũ rationis. ita ex quo cognoscimus deũ ex sacra scriptura iponimus deo illud nomen. s. ꝙ. s. est cognoscibile ex sacra scriptura: qd solũ addit supra ipsum. respectũ rõnis. Sed nullus respect⁹ rationis (vt argumus in arti. 2⁰ contra opionẽ de glorificatore) potest esse formalis ratio subiecti scientie realis. ergo. ¶ Secũdum est ꝙ tale esse cognoscibile ex sacra scriptura videtur qddam accidẽtale additũ deo cognito. ⁊ ita subiectum est ens per accidẽs. ¶ Ad p^m dico. ꝙ esse cognoscibile ex scriptura nõ est respectus rationis ɔsequens actũ intellectus nostri ipositus ab intellectu nostro (quicquid sit de respectu glorificatoris est formalis) s3 rõ se tenens ex pte obiecti: verbi gratia: ratio eniz entis dicit conceptũ entis transcendentẽ. ⁊ dicit etiaz conceptũ entis quodã modo limitatum. s. conceptum entis vt põt cõuinci ex phantasmatibus creaturarũ qui est conceptus transcendẽs ad oĩa que naturaliter possumus cognoscere. Et tunc dico. ꝙ non soluz formalis ratio entis est accepta ex parte ipsius obiecti. s. ipsius entis sine opere intellectus possibilis. sed ẽt formalis ratio entis (vt conuincit̃ ex phantasmatibus creaturarũ) accipitur ex parte obiecti. ex pte enim phantasmatis creati. est nõ solum vt obiectiue repñsentet illud cuius est phantasma. sed etiã ip3 deũ. vt põt ɔuici ex phãtasmatib⁹ creaturarũ. Sic in pposito nõ soluz absoluta ratio deitatis accipit̃ ex parte ipsius obiecti. sed qñ de⁹ subiectiue relucet nobis cognoscibilis ex sacra scriptura, quelibet ratio sm quã conuincimus eius cognitionẽ ex sacra scriptura accipit̃ ex pte obiecti: vt tñ in tali medio. Ad idem est exemplũ de linea simpliciter ⁊ linea visuali: vtraq3 enim ratio illa conuenit linee ex parte ipsi⁹ linee i3 diuersimode. ¶ Ad scdm dico ꝙ isti duo ɔcept⁹. s. ɔcept⁹ iportat⁹ p hoc ꝙ dico cognoscibilis ex sacra scriptura. ⁊ conceptus dei. possunt dupl'r considerari. Uno modo vt omnino cõceptus distincti ⁊ distinctorũ nõ habentiũ attributionẽ adinuicem. Alio modo vt hoc ꝙ dico cognoscibile ex sacra scriptura sit differentia contrahẽs conceptũ deitatis ad aliam considerationẽ spãlem. Primo modo sunt vnũ per accñs. q2 sic non sunt vnuz nisi in subiecto. s. in anima. Scdo modo sunt vnuz per se: vt puta. cõceptus corporis simpl'r dicti. ⁊ conceptus mobilitatis vt sunt duo distincti conceptus sunt vnũ per accidẽs. Ut tñ mobile est differẽtia contrahens corpus ad consideratione physicam faciunt vnuz conceptũ per se: ⁊ iste tertius modus est ad propositũ: ⁊ ideo theologia est vna per se. ¶ Et idẽ potest cõiter dici de subiecto cuiuslibet scientie. ⁊ potest ista distinctio declarari sic. Genus eniz ⁊ differẽtia possunt dupliciter considerari. Uno modo vt sunt duo de quinq3 vniuersalibus: ⁊ sic certũ est ꝙ nõ sũt vnũ nisi per accidens. q2 in eodem subiecto. s. in anima. Alio modo vt differentia cõtrahit genus. ⁊ constituit speciem: ⁊ sic vtrũq3 trahit ad suã distinctionem ⁊ veniunt in essentialẽ ⁊ per se cõpositionez tertij. s. speciei. Et ratio quare genus ⁊ differẽtia faciũt vnũ per se p3 per oppositũ. L3 enim accidẽs recipiatur in subiecto vt subiectum est i potentia ad ipsum. q2 vnumqdq3 recipit sm ꝙ est in potentia (primo physic. cõm. 69. vel. 78.) tñ nõ sic est in po^a ꝙ accñs adueniẽs trahat sub3 ad spẽ3 actualissimo sub3 manet ifra ppriã spẽ3 in actu post receptionem accidentis sicut ante (homo enim quando fit nõ desinit esse in actu. ⁊ fit homo in potentia) sed quando differentia additur generi ⁊ cõstituitur species. genus trahitur a pprio esse actuali per qd actu erat quidam conceptus distinctus contra conceptũ differentie. ⁊ incipit esse pars potentialis speciei. ⁊ differentia pars essentialis: ergo ⁊c̃. Sic loquitur Phs octauo metaph. tex. cõ. 15. vbi querit qualiter diffinitio est vna: ⁊ dicit. ꝙ sicut res diffinita est vna. Dicit enim ꝙ non oportet querere quare res est vna nisi q2 ista est materia: illa forma: ista potentia. illud vo actus: sicq3 di-

De⁹ quo dr subm esse theologie. — *Scia nat'l quo nõ dit a supnaturali.* — *Du^m p^m* — *Du^m 2^m* — *Ad p^m dubium.* — *Cognoscibile ex sacra scriptura qd sit.* — *Ad 2^m dubium.* — *Gen⁹ põt dupl'r cõsiderari.*

naturalis ⁊ meta. Philoꝝ: vt patet. 12. metaph. te. cō. 20. vbi Philosophus cōcludit ꝓprietates dei de ipso: puta ꝙ est imobilis. actus purus (⁊ cetera) ex creaturis: ergo nihil ad propositū de theologia nostra super naturali. ¶ Preterea. Hic agimus de ratione subiectiua tenēte se ex parte ipsius obiecti qui est deus. sicut in oībus realibus scientijs est querere subiectū. Ista autē opinio respondet de ratione subiectiua fabricata per intellectū nostrū in respectu ad creaturas. sicut fabricamus dextrū in columna ⁊ alia fictitia: ergo nihil ad ꝓpositū.

Secundus articulus. Ubi vt saluē ꝙ theologia nostra differat a meta. Philoꝝ etiam ſm ꝙ ratio subiectiua accipit̄ ex parte rei obiecte. Duo ꝓbo. ¶ Primo pncipale. s. ꝙ deus est subiectum theologie viatoris ſm ꝙ est nobis viatorib⁹ cognoscibilis in sacra scriptura. ¶ Secundo. ꝙ illa ratio cognoscibilitatis se tenet ex parte obiecti.

Arg^m p^m

¶ Primum ꝓbatur sic. Sicut intellectus noster ⁊ Philoꝝ in naturali cognitione nō pōt in ens trāscendēs vt est omnino absolute acceptū. q2 tūc posset in ens sub omni ratione. ⁊ ita in ens vt est cōmune creature ⁊ deo in se viso. imo solum pōt in ens vt est cōmune creature ⁊ deo. vt pōt conuinci ex creaturis (vt ꝓbatur supra. q. prima artic. 3°) sic intellectus theologi viatoris nō pōt in deū absolute cōsideratum: q2 tunc posset in deū vt in seipso visū. sed pōt in cognitionē dei solū ſm ꝙ est cognoscibilis in sacra scriptura. Sed deus nō pōt eē subiectū theologie viatoris nisi ſm ꝙ intellectus viatoris pōt in eius cognitionē. q2 frustra esset talis ratio subiecti inquantū habēs habitū non posset. ergo deus nō est subiectū theologie viatoris ſm absolutā rōnē deitatis. sed precise sub illa sub qua est cognoscibilis in habitu qui vocat̄ sacra scriptura.

Sanctus Tho.

¶ Hec videt̄ fore opinio Tho. parte. j. q. pma articulo 2° vbi tenet ꝙ deus est subiectum theologie ſm ꝙ est reuelatus nobis per scripturā: ⁊ accipit ille reuelari generalr̄ pro tota supnaturali inspiratione. ¶ Confirmat̄. Aug. 14. de trini. capi. pmo. ex itentione determinans ꝓpriam rōnem scientie nostre theologie arguitiue de qua querimus. determinat sic. Ad hanc scientiam pertinet illud quo fides saluberrima gignit̄. nutritur. roboratur. defenditur. sed illud quo gignitur ⁊c. nō sunt ꝑcise aliq̄ rōnes spāles de deo. puta glificator. vel saluator vel huius. sed ad hoc faciūt suis modis oia alia q̄ tradunt̄ in sacra scriptura vt illa qbus fides gignit̄ ⁊c. nec illa qbus fides gignit̄ est absoluta ratio deitatis sed quedā alia que in sacra scriptura nobis traduūt̄. vt legalia. ꝓphetalia. historialia: ergo deus nō est subiectū theologie viatoris sub rōne speciali nec absoluta deitatis. s3 solū vt est cognoscibilis in sacra scriptura.

Arg^m 2^m

¶ Itē. sub illa ratione ponitur aliqd subiectum in scientia sub qua eius notitia supponitur: sed notitia dei presupponitur in scientia nostra arguitiua ſm ꝙ est cognoscibilis ex sacra scriptura (non eniz ꝑsupponitur hic vt naturalr̄ cognoscibilis) igitur vt sic est hic subiectum.

Arg^m 3^m

¶ Itē. sub illa ratione est deus subiectū in theologia nostra sub qua est cōmunis ad oia in ea cōtenta. Uerbi gratia. ens sub rōne entis est subiectum metaph. q2 sic est cōmune ad substantiam ⁊ accidens. Sed deus vt est nobis cognoscibilis in sacra scriptura est cōmunis ad oēs rationes que de ipso possunt cognosci. Deus eniz vt glorificator. vel saluator vt credibilis (⁊ sic de singulis rationib⁹ arguendo) est cognoscibilis ex sacra scriptura: ergo ⁊c.

Arg^m 4^m

¶ Itē. Obiectū ⁊ habitus necessario habent cōmensurari q2 inter ea est relatio mensure. Inter quecūq3 aūt est relatio mensure. non se excedunt vt sic: ergo theologia nostra ⁊ subiectum eius nō se excedunt. s3 sunt in eodē gradu. S3 habit⁹ nr̄e theologie est limitatus. sic ꝙ solum est de ijs que nobiz traduntur cognoscibilia ex sacra scriptura. Probo. Quia si sint aliqua intelligibilia que cognosci possunt lumine naturali. hec pertinent ad scientiam Philoꝝ ⁊ meta. si aūt sint aliqua que possint videri supnaturaliter. nec pertinēt ad scientiā patrie. ⁊ pter has duas nō remanet. nisi tertia que est in sacra scriptura: ergo scientia nostra theologica solum est de ijs que sunt cognoscibilia 3° modo. s. ex sacra scriptura. igitur ⁊c.

Richar. Sco. Ad 4^m

¶ Scotus in illa qōne Utrū viator possit scire veritates scibiles de deo sub ratione deitatis. ⁊ est dis. 2. 1. lib. Respondet isti maiori. qū dicitur. Obiectū ⁊ habitū opz adequari ⁊ cōmensurari ita ꝙ se nō excedunt ⁊ dicit. ꝙ verū est de habitu in gradu ꝑfecto. Sed nō opz esse verū de habitu in gradu iꝑfecto vt puta cū pticipatur ob intellectu qui potest aliquā passionē explicare de subiecto ⁊ si nō oēs ⁊ ponit exēplum de binario cuius passiones sunt pmitas ⁊ paritas eque primo cōuenientes: possum enim ego qui non habeo ꝑfectam sciam de binario scire vnam passionem eius sine alia.

3 Scoti.

Contra hoc arguitur per rōnē mensure sic. 10. meta. tex. cō. 2. Ponit enim Aristo. rōnem mensure consistere in diuisibili de quo satis. di. 33. articulo 3° dicto pmo ⁊ 2°. Arguo tunc vniuersalr̄. Ubi saluatur ratio mensure extrema nō excedunt adinuicē: sed habitus siue actus ⁊ obīm cognitū sunt extrema relationis modo mensure. s. scibile. ⁊ scientia. Ergo sicut qū obiectū est perfecte cōprehensum opz habitū ⁊ actum esse ꝑfectos in summo ita ꝙ neutrū extremū se habet per excessū. sed consistūt in indiuisibili (vt sic saluet̄ ratio mensure) ita eodē modo oportebit ꝙ si in theologia nostra deus cognoscat̄ imꝑfecte ꝙ obiectum cognitū ⁊ habitus siue actus noster theologicus sic se habeāt adinuicē ꝙ obiectū sub illa rōne formali ſm quā est obiectū talis habitus. ⁊ actus nō se excedat vt saluetur ratio mensure.

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

¶ Confirmatur ratio per demonstrationē Aristo. ibidē: probat enim ꝙ ratio mensure cōsistit in indiuisibili ita ꝙ extrema non se excedunt. q2 oportet mensurā esse certā: sed vt dicit. non potest esse certa nisi sic consistat in indiuisibili. sic ꝙ nec recipit additionē nec diminutionem. Tunc quero: si deus ponat̄ subiectum sub rōne deitatis absoluta: aut mensurat habitū theologicū nostrum sicut mensura certa: aut nō. Si sic. ergo nō excedit: qd falsū est. q2 in theologia nostra non cognoscit̄ deus ſm totū ambitū suum. sed quantū tradit̄ nobis cognoscibilis ex sacra scriptura. Si nō est certa: ergo nō est mensura. ¶ Eodē modo quero: si de⁹ ponat̄ subiectū sub rōne limitata: vt puta glorificatoris: aut est certa: aut nō. Si sic: ergo nō deficit: hoc est falsum. q2 plura cognoscimus de deo in sacra scriptura q̄ que ſm illā rōnem limitatā sunt cognoscibilia. Si nō: non est igit̄ mensura ad ꝓpositum. Sed si detur tertiū. s. ꝙ de⁹ est subiectum ſm illā rōnem cōem qua tradit̄ nobis cognoscibilis in sacra scriptura sic nō excedit habitū nostrū nec recipit additionē nec diminutionē: ergo reuertit̄ principale propositū.

Arg^m 3^m

Exemplū suum cōcedit ꝓpositum. Quia binarius eo ꝙ habet duas passiones. s. pmitatē ⁊ paritatē. sequitur ꝙ quātū est ex parte obiecti potest haberi de ipso scientia sub vna ratione precise vel sub alia precise. sine hoc ꝙ habeatur scientia de binario sub vna rōne absoluta. Igit̄ (cū de⁹ sit cognoscibilis in sacra scriptura. ⁊ cognoscibilis in lumine glorie) sequitur ꝙ pōt haberi vnus habitus pticularis theologicus de deo q cōmensuretur sibi vt obiectiue cognito in sacra scriptura. ⁊ ali⁹ pticularis in alio pticulari lumine glorie pter illā que sic de deo in cōi que est theologia propria ipsius dei. ¶ Ad hoc facit qualiter scientie beatorū specifice distinguantur ſm attingentiā obiecti vt hētur lib. 4° q. vtrum beatitudo angelorū ⁊ hominū sit eiusdē spēi.

Arg^m 2^m

¶ Secūdo probo. ꝙ esse illud cognoscibile se tenet ex parte obiecti. Q2 qua rōne diuersa ratio cognoscibilitatis in se ⁊ in alio pōt accipi ex parte obiecti ⁊ causare diuersā scientiam specie (cōparando theologiā nostram naturalem ad

theologiā

theologiā dei)eadē ratione diuersa ratio cognoscibilitatis in se et in alio pōt distinguere specie theologiam viatoris a theologia ipsius dei. Sed certū est, q theologia naturalis phoꝝ distiguit a spē theologia dei per hoc q deus intelligitur a se. sm q ipse est in seipso: et a phis sm q conuinci potest a phantasmatibus creaturarū. et hec est manifesta diuersitas ex parte obiecti. Igitur et theologia viatoris distingui pōt a theologia dei: qꝛ a viatore intelligitur deus in alio. s. in doctrina sacre scripture. a deo aūt in seipso: ita q ista diuersitas sit ex pte obti vt cogniti. vt i se. et vt i alio. ¶ Itē.

Arg^m 2^m

Quātūcunqꝫ aliquid sit itelligibile sm se si tn̄ habeat aliqd esse cognoscibile sm q primo ipsum est cognoscibile in potentia et postea in actu talis cognoscibilitas se tenet ex pte obti. Verbi gratia si vniuersalia essent separata (sicut posuit Plato) nō indigeremus intellectu agente qꝛ tn̄ qdditas est cōiuncta cū phantasmatibus. et ibi habet esse cognoscibile in potētia et postea fit itelligibile in actu. dicimus q ista itelligibilitas se tenet ex pte phantasmatis. qd est obtum. Sed cum hoc q oia que continent in theologia nostra sint de se vera et itelligibilia. vt tn̄ sunt nobis cogscibilia ex sacra scriptura. sunt prius nobis in potētia cogscibilia (qd pꝫ qꝛ intellectus non statim consentit eis. sed post. sunt actu cognita a nobis vel i lumie fidei vl altiori sm aliqs.) ergo ista cogscibilitas se tenet ex parte obiecti. ¶ Item. Habitus itellectuales non solū sunt inclinationes quib^9 potētie prompte exeunt in operationes. sicut est de naturalibus vel moralibus: sed etiā representāt ipsa obiecta quorū sunt habitus (qd pꝫ. qꝛ sicut species supplent vicē obiecti: sic et habitus intellectuales) sed cognoscibilitas quā res habet in suo repñtatiuo est sua cognoscibilitas obiectiua: igitur cognoscibilitas quaꝫ theologia nr̄a hꝫ i illo habitu qui vocat sacra scriptura. est ex parte obiecti. Require declarationē maioreꝫ istarum rōnum. 7. q. istius primi libri: articulo primo.

Arg^m 3^m

Tertius

articulus. Quare magis dicit q deus hic est subiectum sub rōne qua est cognoscibilis ex sacra scriptura q̄ vt credibilis. cū nulla cognitio habeatur de deo in theologia nostra nisi p fidē. ¶ Respondeo. q sꝫ aliquos doctores aliqd lumē sciētiale ponit (et ideo loquor generaliter) et etiā posito. q solum lumē fidei poneretur in ista scientia. qꝛ tn̄ multa tradunt in ista que cadunt sub lumine naturali speculatiuo et multa etiā sub lumine fidei naturali speculatiuo vel practico cuiusmodi sunt illa specifica que per phiam possunt sciri et que per fidē naturalē possunt credi. sicut multe historie. et oia illa tradunt hic vt conferentia ad fidē. et aliqui plura considerant in scientia non obstante q vnū sit pncipalius et reliq̄ habeāt attributiones ad ipsum tunc enim illud pncipalius nō dicitur esse formale obiectū. sed ē pncipalius in obiecto solū. imo aliquid cōmune eis dicitur subtum (sicut est in meta.) ideo dico q est subiectū hic vt cognoscibilis ex sacra scriptura. nō autē dico q vt credibilis. ¶ Nota q p hoc q dico q deus est subiectū vt est cognoscibilis in lumine fidei vel q̄cūqꝫ alio lumine: nō intendo q ratio subiectiua accipiat a lumine qd habet rōnem medij in quo: sꝫ accipitur ab eo qd obiectiue splendet in tali lumine: sicut dico q scientie quas naturaliter acquirimus. nō distinguunt specifice a scientia nostra supnaturali per lumē intellectus agentis. sed per distinctas rationes suas obiectiuas sm quas representant vt splendent in tali lumine. ¶ Sed tunc occurrunt duo. ¶ Primum est

De quo est subiectum in theologia.

Scia nāl quo mō dit a supnaturali.

Du^m p^m

Qz omne cognoscibile ex sacra scriptura non videt addere supra deum nisi respectū rationis. Sicut enim ex hoc q sumus glorificati concipimus deū vt glorificatorē. ita q esse glorificatorē nihil addit circa deū nisi respectū rationis. ita ex quo cognoscimus deū ex sacra scriptura iponimus deo illud nomen: q. s. est cognoscibile ex sacra scriptura: qd solū addit supra ipsum. respectū rōnis. Sed nullus respect^9 rationis (vt arguimus in arti. 2° contra opionē de glorificatore) potest esse formalis ratio subiecti scientie realis. ergo. ¶ Secūdum est q tale esse cognoscibile ex sacra scriptura videtur qddam accidētale additū deo cognito. et ita subiectum est ens per accidēs. ¶ Ad p^m dico. q esse cognoscibile ex scriptura nō est respectus rationis ꝯsequens actū intellectus nostri ipositus ab intellectu nostro (quicquid sit de respectu glorificatoris est formalis) sꝫ rō se tenens ex pte obiecti: verbi gratia: ratio enim entis dicit conceptū entis transcendentē. et dicit etiaꝫ conceptū entis quodā modo limitatum. s. conceptum entis vt pōt cōuinci ex phantasmatibus creaturarū qui est conceptus transcendēs ad oia que naturaliter possumus cognoscere. Et tunc dico. q non solum formalis ratio entis est accepta ex parte ipsius obiecti. s. ipsius entis sine opere intellectus possibilis. sed et formalis ratio entis (vt conuincit ex phantasmatibus creaturarū) accipitur ex parte obiecti. ex pte enim phantasmatis creati. est nō solum vt obiectiue repñtet illud cuius est phantasma. sed etiā ipꝫ deū. vt pōt ꝯuinci ex phātasmatib^9 creaturarū. Sic in pposito: nō solum absoluta ratio deitatis accipit ex parte ipsius obiecti. sed qn̄ de^9 subiectiue relucet nobis cognoscibilis ex sacra scriptura. quelibet ratio sm quā conuincimus eius cognitionē ex sacra scriptura accipit ex pte obiecti: vt tn̄ in tali medio. Ad idem est exemplū de linea simpliciter et linea visuali: vtraqꝫ enim ratio illa conuenit linee ex parte ipsi^9 linee lꝫ diuersimode. ¶ Ad scdm dico q isti duo ꝯcept^9. s. ꝯcept^9 iportat^9 p hoc q dico cognoscibilis ex sacra scriptura. et conceptus dei. possunt dupl'r considerari. Uno modo vt omnino cōceptus distincti et distinctorū nō habentiū attributionē adinuicem. Alio modo vt hoc q dico cognoscibile ex sacra scriptura sit differentia contrahēs conceptū deitatis ad aliam considerationē spālem. Primo modo sunt vnū per accñs. qꝛ sic non sunt vnuꝫ nisi in subiecto. s. in anima. Scdo modo sunt vnuꝫ per se: vt ꝑuta. cōceptus corporis simpl'r dicti. et conceptus mobilitatis vt sunt duo distincti conceptus sunt vnū per accidēs. Ut tn̄ mobile est differētia contrahens corpus ad considerationē physicam faciunt vnuꝫ conceptū per se: et iste tertius modus est ad propositū: et ideo theologia est vna per se. ¶ Et idē potest cōiter dici de subiecto cuiuslibet scientie. et potest ista distinctio declarari sic. Genus eniꝫ et differētia possunt dupliciter considerari. Uno modo vt sunt duo de quinqꝫ vniuersalibus: et sic certū est q nō sūt vnū nisi per accidens. qꝛ in eodem subiecto. s. in anima. Alio modo vt differentia contrahit genus. et constituit speciem: et sic vtrūqꝫ trahit ad suā distinctionem et veniunt in essentialē et per se cōpositioneꝫ tertij. s. speciei. Et ratio quare genus et differētia faciūt vnū per se pꝫ per oppositum. Lꝫ enim accidēs recipiatur in subiecto vt subiectum est i potentia ad ipsum. qꝛ vnumqdqꝫ recipit sm q est in potentia (primo physic. cōm. 69. vel. 78.) tn̄ nō sic est in po^a q accñs adueniēs trahat subꝫ ad spēꝫ ac cītissimo subꝫ manet ifra ppriā spēꝫ in actu post receptionem accidentis sicut ante (homo enim quando fit nō desinit esse in actu. et fit homo in potentia) sed quando differentia additur generi et cōstituitur species. genus trahitur a pprio esse actuali per qd actu erat quidam conceptus distinctus contra conceptū differentie. et incipit esse pars potentialis speciei. et differentia pars essentialis: ergo etc. Sic loquitur Phs octauo metaph. tex. cō. 15. vbi querit qualiter diffinitio est vna: et dicit. q sicut res diffinita est vna. Dicit enim q non oportet querere quare res est vna nisi qꝛ ista est materia: illa forma: ista potentia. illud vo actus: sicqꝫ di-

Du^m 2^m

Ad p^m dubium.

Cognoscibile ex sacra scriptura qd sit.

Ad 2^m dubium.

Gen^9 pōt dupl'r cōsiderari.

est de diffinitione ꝙ est vna q: differentia est actus.genus vero potentia.Et ideo nota. ꝙ licet genus contineat differentias in potentia(scilicet continentia potentiali)tamen contractione ad speciem est econtra: scilicet ꝙ differentia est actus ⁊ genus potentia.sicut materia prima continentia potentiali continet formas in potentia.quando tamen materia contrahitur ad certā speciem,tunc forma est actus.materia vero potentia.

Dub. 3m

Sed adhuc est tertia dubitatio de vnitate scientie. quomodo scilicet theologia nostra est vna,cum illa que traduntur in sacra scriptura: valde diffuse ibi tradunt̄ ⁊ inuolute.

Rn̄sio

ℭ Respondeo ꝙ quēadmodum accidentia maximam partem conferunt ad cognoscendum quod quid est.⁊ habent attributionem ad substantiam.⁊ vltra.ambo simul(substantia ⁊ accidens)conferunt ad cognitionem entis in communi.⁊ propter illam attributionem, quam habent in illo vno,quod est ens commune:ideo metaphysica est vna(vt probat̄ in principio quarti metaphysice tex.commen.primi vsq; ad.8.)ita omnia que sunt veteris legis ⁊ noue conferunt ad cognitionem dei.non sub aliqua speciali ratione precise,vel sub absoluta ratione deitatis:sed conferunt ad cognitionem dei(vt est ex sacra scriptura cognoscibilis)propter quam vnam rationem theologia nostra est vna cū simili vnitate sicut metaphysica.

Lex q̄ cōfert ad dei cognitionem

ℭ Ad maiorem autem huius declarationem premitto talem distinctionem ꝙ habitus communis respectu obiecti cōmunis potest dupliciter considerari.Uel vt implicās.Uel vt explicans.Quam distinctionē probo sic. Certum est enim ꝙ habitus respicit subiectum suum cōe sub illa rōne,sub q̄ subiectum commune cōtinet sua cōtenta in potētia solum q: si subiectum scientie cōis contineret in actu ⁊ distincte ea,que cōsiderant̄ in scientia illa.tunc nunq̄ talis scientia cōmunis esset vna.q: ex pluribus in actu distinctis non fit per se vnum:aut per se vnus habitus.Sed habitus continens plura in potentia continet illa implicite.igitur patet primum mēbrum:ꝙ.s.est dare habitum cōmunem implicantē.

ℭ Ultra.dico ꝙ si de sciētia cōi nulla vlterior cognitio haberetur,nisi q: cognosceretur subiectum cōe,vt continet contenta sua in potentia.tunc semper talis scientia remaneret imperfecta.sicut habita cognitione,que fit per habitum implicantē,oportet vlterius in eadē scientia procedere ad propriam ⁊ distinctam cognitionem cuiuslibet cōtentorum.sicut apparet in physica:vbi primo habetur cognitio communis de motu in libro tertio:⁊ postea in.5.distinguūtur species mot⁹:in metaphysica.⁊ in quarto libro queritur scientia de ente communi substantie ⁊ accidenti. ⁊ postea in.7.tex.com.14.⁊.15.distinguit philosophus substantiam ab accidente.ostēdens q̄ ē ppria diffinitio vtriusq;.⁊ vlterius in duodecimo.tex.c.29.inquirit inter omnes substantias,que est prima:⁊ vlterius in eodem duodecimo textu cōmenti quinti vsq; ad tex.com.29.inquirit de proprijs elementis cuiuslibet generis.Sed manifestum est.ꝙ sic inquirere de quolibet contento sub subiecto communi quantum ad cuiuslibet propriam rationem ⁊ distinctam hoc est explicare ea,que in subiecto ⁊ habitu cōmuni erāt implicita ⁊ implicata.Et sicut ēt patet scdm mēbrum:scilicet ꝙ est dare habitum explicantem.

Argum̄

ℭ Ex hoc arguo propositum sic.Ad vnitatem scientie communis non solum requiritur ꝙ illa scientia sit vna:vt est habitus implicans.sed cum vnitate eius stat:ꝙ sit habitus explicans ita tamen ꝙ illa explicatio cōtentorum sub subiecto communi fiat in attributione ad subiectum commune:vt patet de metaphysica.Sed theologia nostra.vt est circa deū(vt est cognoscibilis nobis ex sacra scriptura)sic ē habitus cōmunis implicans solum(vt sic enim continet considerata in sacra scriptura in potentia solum)vt vero considerat cōtenta sua diffuse in proprijs rationibus.in attributione tamen ad deum,quatenus ipsum ex sacra scriptura cognoscimus. sic est habitus explicans: ergo theologia nostra suo modo potest esse vna scientia: sicut alie scientie communes:licet forte non omnibus eisdem modis vnitatis sicut alie:nec hoc requiritur.

Quintus articulus. Ubi apparet expresse ꝙ omnia argumenta Scoti Aureoli: ⁊ aliorum doctorum:probantia:deum esse subiectum sub absoluta ratione deitatis vel essentie.vel sub ratione infiniti: procedunt ex insufficienti diuisione. Cum enim dicit Scotus in secundo articulo circa finem: ꝙ illud est subiectum quod est primo notum nobis.⁊ ꝙ ex perfectione sua continet.⁊c.⁊ cum dicit Aureolus ꝙ illa est ratio subiecti: que est per se ratio medians,per quam omnia attribuuntur subiecto . Dico ꝙ plus requiritur scilicet ꝙ habeat rationem commensuratam habitui,non excedentem habitum:hec autem sola est illa ratio deitatis per quam est cognoscibilis ex sacra scriptura. Per istud enim vnicum verbum respondetur ad omnia argumenta sua: etiam ad ea que probant deum sub absoluta ratione deitatis articulo primo.

ℭ Ad illam de glorificatore:⁊ ad omnes alias probātes rationes partiales articulo secundo circa mediū. Patet per idem.Quia obm in scia ds sic ꝯmēsurari. ꝙ extēdat se ad oia ⁊ nō solū ꝙ n̄ excedat:sed talis de⁹ vt cognoscibilis ex sacra scriptura:vt probat tertium argumentum supra. Nota.ꝙ in hoc peccabant omnes alie opiniones,que ponebant obiectum excedere habitum vel in hoc ꝙ obiectum non extendebat se ad habitum

Utrum si theologia esset scientia proprie dicta posset stare cum habitu fidei ⁊ actu: ⁊ hoc si ineuidentia sit de essentia fidei. Et videtur ꝙ non:quia repugnant. ¶ Contra. Ista repugnantia non est sm fidem. ℭ Hic quattuor. Primo ponetur opinio que dicit ꝙ habitus fidei possit stare cum habitu glorie. ¶ 2ª illa q̄ dicit ꝙ actus posset stare cū actu non solum credendi:sed ēt vidēdi ⁊ hoc quia ineuidentia non est de essentia fidei. ¶ Tertio illa que dicit ꝙ actus posset stare cum actu ⁊ habitus cum habitu etiam si ineuidentia sit de essentia fidei. ¶ Quarto dupliciter cōtra premissa.Quere istam questionem libro tertio distinctiōe.24.

Utrum habit⁹ noster theologicus q est virtus intellectualis sit formalr relatio vel saltē formalr relatiuū. Quia difficultas in ista materia ortū hz principalr a 7º physi.ideo hoc ordine pcedā.sic faciēdo. Primo ostendam ꝙ pcessus Aris.ꝯcludit ꝙ v'tus est pura relatio. ¶ Secūdo ꝙ ꝯcludit ꝙ sit formalr abstractū. ¶ Tertio ꝙ ꝯcludit ꝙ sit formalr relatiuū. ¶ Quarto ponā rōnes aliquorū q volunt euacuare illas ꝯtradictiones p hoc ꝙ Aris.in hoc pcessu nō loqtur ad rē sed pcedit famose ⁊ sm opionem aliorū:⁊ hoc reprobabo. ¶ Quinto ponā alias rōnes aliorū q bene ꝯcedunt ꝙ loquit̄ ad rē sed volūt euacuare istas ꝯdictiones saltē duas:⁊ cōtra arguā. ¶ Sexto tenebo ꝙ loquitur ad rem ⁊ euacuabo oēs tres ꝯtradictiones.Quere istam questionem li.3.di.33.

Utrum intuitiua cognitio dei possit probari demonstratiue formaliter īpossibilis theologo viatori.Quere lib.2.di.4.articulo.3.

ℭ Questio. IIII.

UTrum theologia nostra possit esse tertia spēs inter hit⁹ intellectuales. ita ꝙ specifice distinguat̄ a practica ⁊ speculatiua.Et vr̄ ꝙ nō. Nā phs.2.meth.t.cō.4.⁊.6.meta.tex.cō.pmi

cōmen. pmi ꝛ scdi distinguit duius habitus intellectuales in practicum ꝛ speculatiuum.

Contra. Ipse phs 6° ethico. ponit vnū habitū cōpositū ex duob⁹ specifice distīguī ab eis. ¶ Dic ꝯ. Primo vtrū practica distinguat a speculatiua. ¶ Scdo videtur qd est praxis ꝛ cuius potētie pmo. ¶ Tertio ad ppositū an theologia sit practica vel speculatiua. ¶ Quarto vtrū pncipalior sit pctica aut speculatiua. ¶ Quinto an nec sit hec nec illa: sꝫ tertia spēs distincta.

Primus articulus vtrū sciētia practica distinguat a speculatiua. Ubi pōderāt aliq multi. Utrꝫ distinguantur a fine vel ab obiecto. Sed de hoc nō habeo difficultatē: quia idē est: qḋ patet. Nam hoc imaginantes. imaginantur ꝙ alia sit ratio finis. ꝛ alia ratio obiectiua. qḋ falsū est in practicis: formalis enim rō finis est rō boni. z. meta. (de hoc di. 1. q. z.) Sꝫ hec est rō formalis obiecti practici: ergo. Minor pbatur. Nā. z. ethico. cap. z. Sciētia moralis est nō vt sciamus sꝫ vt boni fiamus. Itē. z. ethico. cap. 5. Uirtus est que habentē pficit ꝛ opus eius bonū reddit. Itē Cōmē. ponit ꝙ subiectū sciētie moralis est melioratio tot⁹ hois. ℂ Dices ꝙ moralis est scia affectiua. ¶ Rñdeo. ꝙ nō est circa bonū sic. ꝙ intēdat principalr affectionē boni sꝫ pncipalis intēdit operari bonū (vt dicūt auctoritates pallegate) ꝛ hoc sꝫ ꝙ recta rō dictat: habit⁹ aūt rōcinatiuus ꝛ opatiuus boni vocat practicus ppriē: quare ꝛc. ℂ Procedo ergo alr ad videndū vnde sciētia dicit practica. Ubi primo sciendū est. ꝙ in sciētia practica ista se hēnt p ordinē. ¶ Primū est. ꝙ ipse habit⁹ practicus est rō ꝛ noticia de causis. ita tñ ꝙ illa rōcinatio est pcise pp agere nō pp scire. De hoc dicit phs ꝛ Cōmentator. z. meta. cōmē. 9. eandem literā hētes. Sciētia opatiua ꝗuis vtat rōcinatiōe ꝛ speculetur de causis. tñ nō est digna vocari speculatiua sciētia. qr nō speculat de causis rerū ꝛ diffinitionib⁹ earū. nisi vt scientes eā agāt. ¶ Scdm est dictatio actualis ipsi⁹ intellectus. q precipit fugere vel imitari. ꝛ hec est pmo praxis. i. opatio practica. ¶ Tertio in ordine: est electio voluntatis. ¶ Et quarto sequitur actus iperatus quo volūtas iperat prosequi dictatū. ℂ Secūdo sciendū ꝙ due pme ꝯditiones. s. ꝙ habitus practicus sit habit⁹ rōcinatiuus: ꝛ qḋ illa rōcinatio habitualis sit pp facere ꝛ agere. sunt ꝯditiones p se integrantes qdditatiuā rōnē habitus practici: Ita ꝙ actualis dictatio intellectus. ꝛ electio volūtatis. aut imperiū. nō ptinēt ad qdditatē habit⁹ practici: sꝫ solū consequunt. Et hoc pbatur sic. ℂ Certū est ꝙ ars edificatiua ꝛ ēt prudētia sunt habitus practici. Sed phs (.6. ethico. ca. 5.) nō ponit dictationē actualē rōnū de imitabili vel fugibili. nec electionē volūtatis aut iperiū in diffōne earū eque. sꝫ solūmodo rōcinationē habitualē ꝛ factiuitatē siue operatiuitatē: ergo rōcinatio ꝛ factiuitas solum integrant rationem qdditatiuā habit⁹ practici. ꝛ nō dictatio actualis ꝛ electio aut iperium. Probat minor. Ait enī sic. Edificatiua ars quedā est ꝛ habitus cū rōne factiuus. Et addit. ꝙ ista ꝯuertant esse cū rōne. ꝛ eē habitū cū rōne factiuū: dicens: Et neqꝫ nulla ars est que cū rōne factiu⁹ habit⁹ est. neqꝫ talis que nō est ars. Idē vtiqꝫ est ars ꝛ habit⁹ cū rōne factiuus. Et infra idē dicit de prudētia sic. Necesse est prudentiā habitū esse cū rōne circa humana operatiuū. ℂ Itē. 6. ethico. cir. mediū. Prudentia est circa humana ꝛ de qbus est ꝯsiliari. infra ēt expresse distinguit ꝙ prudētia. alia consiliatiua. alia iudicatiua. Sꝫ in aliquo priori est rō cōsiliatiua ꝗ sit dictatio vel electio. ergo tota rō habitus practici pcedit dictationē ꝛ electionē. Et hoc determinat Cōmētator ex intētione. s. ꝙ habit⁹ practicus nō includit actū siue operationē cōmē. 3z. 6. ethico. dicēs sic. Aliḋ est practica. i. actiua ꝛ aliḋ praxis. i. actio siue actus. ꝛ aliud factiua. ꝛ aliud factio: practica enim ꝛ factiua habitū nominat: actio autem ꝛ factio operationem idest motionem ab habitibus.

Secundus articulus de praxi qd sit vbi ad punctū qōnis dico. ꝙ praxis est opatio intellect⁹ mediāte habitu practico ita ꝙ ad quidditatē praxis nō ptinet alia opatio volūtatis: nec elicita. nec iperata. ℂ Uñ pꝯsideran᷑ ē ꝙ sic habit⁹ pctic⁹ distinguit ꝯ hītū speculatiuū p h ꝙ generalr est circa scibile opabile. ꝛ speculatiu⁹ circa scibile pcise: ita pportionalr. opatio pctica (q̄ vocat pxis) accipit pro oī opatione itellectus, quo itellectus cōsiderat scibilia vt operabilia. Et qr isto modo loquēdo inuenimus multos actus in itellectu q sunt quedā opationes: quo. s. circa factibilia ꝛ operabilia nos debemus hēre. sicut sunt consiliari. ordinari. finalr pcipere. dictare. ꝛ hꝰ: oēs autem tales actus practici hoc habēt cōe in quo distinguunt ꝯtra scire. ꝙ est speculari. ꝛ fugibili qḋ nō facit scire speculatiuū. ideo dico ꝙ praxis est opatio itellect⁹ que dicit qd agēdū: qd fugiendū. ℂ Scdo descēdendo ad propositū. pbo ꝙ ad qdditatē praxis pprie dicte nō ptinet aliqua opatio voluntatis. nec elicita nec iperata. Primo qr qḋ est preter oēs actū volūtatis hꝫ qdditatē suā exclusō oī actu volūtatis: sꝫ sic dē hic: ꝙ ꝛc. Minor pꝫ meta z°. text. cō. 4. Phs ait sic: scientia enī opatiua ꝗuis vtat rōcinatione ꝛc. tñ nō pscrutatur de causis rerū nisi vt sciētes eā agant. Ecce hic loquitur de opatione practica quā vocat rōcinationē. sꝫ quā sciētes agunt ꝛ nulla mētio est hic de volūtate: ꝛ sic pꝫ minor. ℂ Itē hoc pꝫ ex 6° meta. t. c. p. ꝛ. z. vbi Ari. stricte distīguit habit⁹ itellectuales: ꝛ 6° ethic. 5. Habitus. n. speculatiuus ꝛ practic⁹ sunt duo habit⁹ itellectuales: sꝫ nūꝗ posuit Aristo. habitū itellectualē nisi sibi corrñderet opatio itellectualis: ergo praxis est opatio qdditatiua itellectualis sicut ꝛ speculari. Minor pꝫ. vīr inducēdo p oēs habitus itellectuales. 6. ethico. sapiētia dicit verū circa pncipia: sciētia circa ꝯclusiones. prudentia dirigit circa operabilia. ℂ Pꝫ ēt a simili: qr nūꝗ Arist. posuit virtutē moralē nisi sibi corrñderet opatio moralis. nec nūllem nisi ꝛc. ꝛ sic de singulis. Hoc clare cōfirmatur. 3. de anima. tex. cō. 49. vbi Arist. distinguit itellectū practicū a speculatiuo. ꝛ dicit. ꝙ differt practicus a speculatiuo fine: ꝛ statī exponit se: qr practicus dicit aliqd de imitabili ꝛ fugibili: ergo expresse se exponit. ꝙ praxis est opatio intellectus que est dictatio. ℂ Dicunt tñ aliqui vt Scot⁹ ꝯtrariū. ponētes ꝙ praxis est actus volūtatis. Uñ sic diffinīūt praxim. libro pmo in plogo. q. de praxi. Praxis est actus alterius potētie naturalr posterior itellectione. nat⁹ ꝯformiter elici recte rōni ad h ꝙ sit rectus. ℂ Qḋ aūt sit act⁹ posterioris potētie. s. volūtatis Primo pbant sic. Praxis est act⁹ ad quē itellectus extēdit se extra se. sm illud 3° de aīa. capi. de monēte itellect⁹ extēsione fit practic⁹: sꝫ nulla est extēsio itellectus ad aliqd extra nisi vt act⁹ ei⁹ respicit actū alteri⁹ potētie. s. volūtatis: ꝙ ꝛc. ℂ Scdo sic. Praxis est act⁹ q est i potestate cognoscētis (6° ethi.) qr artifex eget vtute ad recte agēdū. nō autē eget vtute respectu illi⁹ act⁹ q nō est in potestate sua: sꝫ nihil est tñ in potestate nr̄a sicut illud qḋ est in potestate voluntatis: ergo actus voluntatis elicitus vel imperatus est praxis. ℂ Respondeo ꝛ dico ad primū (quando accipitur ꝙ intellectus. extensione fit practicus) ꝙ Ari. non habet illum textum: vel (dato ꝙ haberet) ibi exponit se spm. ꝙ illa extensio dꝫ eē respectu obiecti circa qḋ est. nō respectu volūtatis. Unde nō vult plus ibi. nisi ꝙ intellect⁹ ex hoc ꝙ tendit in obiectū absolute in ratiōe scibilis ex hoc precise est speculatiuus. Ex hoc autem ꝙ tendit in obiectū considerādo ipsum vt applicabile ad opus, dictādo quid imitādū ꝛ qd fugiēdū, tali extēsione fit practicus. ꝛ ita pra

Marginalia: Obiectio · Instantia · Solutio · Scia practica quid sit · Arg⁹ p⁹ · Arg⁹ · Praxis quid sit · Arg⁹ p⁹ · Arg⁹ z⁹ · Arg⁹ 3⁹ · Op. Sco. · Arg⁹ p⁹ · Arg⁹ z⁹ · Ad arg⁹ Scoti.

xis cōplet̃ oīno in intellectu. ❡ Ad aliud qñ dr̃ ꝙ prima praxis est opatio q̄ est in potestate nostra. Dico ꝙ dictare de opabili qd cōueniens ⁊ qd disconueniēs. maxime est in potestate intell'ᶈ. Et ꝑpter alias auctoritates Aristo. ⁊ Cōmētatoris. 3. de aīa. ⁊. 6. methaphy. ⁊. 6. ethi. que dicūt ꝙ voluntas est primū pn^m artificialiū ⁊ opabilium. ⁊ ita videntur dicere ꝙ p^s praxis est in voluntate. Et ideo dico ꝙ dupliciter facit voluntas ad praxim. Uno^o aliter ⁊ dispositiue ⁊ hoc est in ḡnatione ipsius: puta qñ voluntas imperat intellectui vt dictet aliqd. ꝙ sit faciendū. ❡ Alio^o ꝯsr ⁊ executiue: puta. qñ imperat aut eligit prosecutionē eius quod dictatū est. Tunc dico p^o ꝙ verū est. ꝙ istos duos actus voluntatis attribuit praxi. secundo dico ꝙ neuter pertinet ad quidditatem. Et ꝙ non primis. probo. Quia multa sunt necessario requisita ad generationem alicuius habitus vel actus. ⁊ tñ nō ꝑtinent ad coꝝ qdditatē. Exemplū. Act^o sensuum interioꝝ ⁊ exterioꝝ ⁊ ēt intellectus agentis faciūt ad ḡnationē habituū vel actuū qui sunt in intellu possibili. ⁊ tñ actus eoꝝ non pertinēt ad intrinsecā quidditatē habituum vel actuum q sunt in intellectu possibili. sic in ꝓposito. Scd̄o spāliter. q: habito qd nominis de aliquo. nunquaꝫ queritur qd diffōnis in quacunqꝫ scīa speculatiua nisi ad imperium voluntatis. Si igit̃ ex tali cōcursu imperij voluntatis. vis arguere ꝙ actus sequens sit praxis quidditatiue. sequitur ꝙ oīs actus speculatiuus sit qdditatiue practic^o. qd̄ est falsum. ¶ Q: aūt nec scd̄s ꝓbat̃ ꝑ sextum ethi. cap. 3. vbi Arist. dicit qd̄ est in mente affirmatio ⁊ negatio. hoc in appetitu ꝓsecutio. ⁊ fuga. Tūc arguo. Hic distiguit philo. affirmationē ⁊ negationē in intellu practico. ꝯ ꝓsecutionē imparā a voluntate. Sed talis actualis dictatio est qdditatiue praxis vt supra ꝓbatū est: igit̃ ⁊c̃. Scd̄o ꝓbat̃: ꝑ hoc ꝙ tñ phs. 6. ethi. a cōmento. 2. semper determinat ꝙ intellus practicus est qui affirmat aliquid ⁊ negat. Finaliter cō. 2 r. cōcludit. Sunt vtiqꝫ qbus verū dicit aīa affirmando ⁊ negando: quinqꝫ sunt ₛm numeruꝫ. Ars. scīa: prudentia: sapīa: intell's. Sed ista epilogatio nō valeret nisi in intellu preci se cōcluderet praxim. q: isti qnqꝫ habitus sunt intellectuales. ergo ⁊c̃. ❡ Itē. hoc clarissime ꝓbat̃ per diffōnē praxis que est hec. p^o ethi. cō. p^o praxis (ꝙ cōsueuerūt trāsferre in actum) est ₛm electionē hoīs energya. i. operatio. Sꝫ (vt probabo) tota ista diffō praxis complectur in intellectu ante omnem motū siue impetum aut ꝓsecutionē voluntatis: ergo imperare prosecutionē non pertinet ad essentiā praxis. Probatio minoris. Uult enim Cōmentator. ꝙ praxis ⁊ energeya cōiter accepte sunt idem. Sed praxis specialr̃ addit super energeyam ꝙ est operatio ₛm electionē: ita ꝙ per electionem distinguitur praxis ab energeya. Sed istā electionē ponit precise consistere in iudicio ⁊ dictamine rationis: ergo ⁊c̃. Q: autē verum sit: ꝙ ponat electionem in iudicio ⁊ dictamine rōnis pꝫ ex verbis eius: sic enim ait. Electio vero est de duobus propositis iudicium hominis hoc pre altero preponens. Ecce ꝓpositū. Et subdit̃ in commēto. Sequit̃ autem post electionē motus ⁊ impetus ad actum. Ecce imperium voluntatis. de prosecutione sequit̃ praxim. Adhuc subdit̃. Deinde sequit̃ v^sus. ⁊ sic cessat appetitus. ❡ Unde hic est notādū ꝑpter cōem phantasiam hoīum ꝙ hoīes cōiter imaginantur ꝙ electio oīno pertineat ad voluntatem. ⁊ q: praxis habet in diffinitione sua electionem: ꝙ ideo praxis sit actus voluntatis. ❡ Quibus respondendum est ꝙ electio est duplex. Una in ratione ₛm quam intellectus habet iudicare quid alteri est preponendum. Alia in voluntate ₛm quā volūtas hꝫ mouere. aut impellere: siue imperare de ꝓsecutione eius qd̄ iudicatū est. p^a ponit̃ (vt hic pꝫ) in diffōne praxis tāqꝫ dr̃ia eius specifica, per quā ab energeya distinguit̃. s. qd̄ est genus siue opatio in cōi. Scd̄a ꝯo sequit̃ praxim, vt hic ēt dictū est: ⁊ ex hoc sequit̃. ꝙ electio volūtatis solū est practica ꝑ participationem. Quod ēt sic pōt declarari. Quia ad hoc ꝙ voluntas recte eligat ⁊ recte imperet ꝓsecutionē eius qd̄ dictatū est. nō plus requirit̃ nisi ꝙ sit rōnalis ꝑ participationē. sufficit enim ꝙ talis appetitus sit hn̄ consiliatiuus. Unde ibidē sequit̃ in textu. Electio. aut appetitus cōsiliatiuus. oꝫ ꝑpter hoc rōnē quidē verā eē ⁊ appetitū rectū. si quidem electio studiosa. hāc quidē differere, hanc aūt ꝓsequi. Per aduersarios autem actus volūtatis talis est praxis: siue sit actus volūtatis elicitus. siue imperatus (vt dicit. q. de praxi. ar. 1.) ḡ actus voluntatis siue elicitus siue imꝑatus (que facit ad ꝓsecutionē) est practicus ꝑ participationē. Sꝫ qd̄ est ꝑ participationē nō est per eēntiam talem: igit̃ actus volūtatis q sunt in habitudine ad ꝓsecutionē, nō sunt praxis essentialiter. sed qdā prior ꝑ eēntiam q̄ est in intellectu.

Contra. Actus exterior q est ꝓsecutio nō est praxis. sed qdam motus localis: ergo solū actus iste aīe poterit eē praxis: ḡ actus iste aīe q est prin^m talis prosecutionis ṗncipaliꝰ dꝫ esse praxis: talis ē voluntas. ❡ Respondeo. ꝙ volūtas pōt cōparari ad intellm̄ duplr̃. Uno^o ₛm ꝙ in libera voluntatis potestate est eligere aut ꝓsequi qd̄ per rōnem dictatū est. Alio^o ₛm ꝙ voluntas in ꝓsequendo, si sit recta, nata est participare ab actu intellectiuo quādam denominationē extrinsecaꝫ: vtputa. ꝙ dicat̃ rōnalis. vel consideratiuus. vel practicus. Primo mō. dico ꝙ absolute. loquēdo voluntas est principalius agens respectu prosecutionis non sequit̃ tñ ꝙ est principaliꝰ agens practicuꝫ respectu ꝓsecutionis (de agente aūt practico est nostra difficultas) ḡ nihil ad ꝓpositū: sicut non sequit̃. Uolūtas ē pncipale agens respectu actus artificiati (vt domus) ergo est principale agens rationale. Q: aūt hoc verū sit clare patet: Quia eē tale per denominationē extrinsecā est esse tale ꝑ participationē. Sed ab esse participatiue ad esse tale simpliciter committitur fallacia ₛm quid ad simpliciter.

Est ergo q̄daꝫ noua opinio cōcordās: que dicit. ꝙ dirigere pertinet ad intellectum ⁊ arguit habitum eē practicum: ⁊ ita vult. ꝙ tale dirigere sit praxis. Sed ista opinio excedit ad tātū ꝙ dicit. ꝙ logica vtēs ⁊ dirigens alias scīas speculatiuas ē practica. Qd̄ sic probat. Q: logica lꝫ sit speculatiua icn̄tū docens (. s. vt docet ꝑale argu ē ⁊ ordē. s. syllogizādo.) tamē icn̄tū logica est instr̄m aliꝫ scientijs vt in forma syllogistica arguat̃ sic vocat̃ vtēs. q: vt sic dirigit artificem tantū. Sed dirigere est proprius actus practice: ergo ⁊c̃. ❡ Itē. scientia faciens suū obm̄ est practica. Sed logica facit intentiones scd̄as. ⁊ scd̄e intentiones sunt subiectum (vt aduersarij dicunt seu obiectum logice) ergo. ⁊c̃. ❡ Itē. scientia que nō est ꝑpter scire sed propter operari est practica: sed logica ad hoc est vt artificialiter faciamus syllogismos: ergo logica est practica. ❡ Contra istā arguo quantum ad illud quod dictum est de logica. sic. Practicū distinguitur a speculatiuo per dirigere ad operationem. Hoc patet secundo ⁊ sexto metaphy. ⁊ per Commentato. in vtroqꝫ. ⁊ per Auicennam in principio metaphysi. sue. ⁊ algazelem ibi. ⁊ per philosophum. 2. ethic. Sed logica nō dirigit ad opus aliquod sed ad speculationem: ergo logica dirigens seu vtens non est practica. Minor patet: q: logicus non operatur vtiliter aut discrete per logicam suam. Sed per logicam habemus formam ad demonstranduꝫ in oī scientia. ❡ Cōfirmat̃. Tu dicis ꝙ est practica q: dirigit. ergo eadē rōne est speculatiua si dirigat ad cognitionē speculatiuā. Sꝫ logica dirigit ad sciēdū veritates speculatiuas mathe. physicas: ⁊ meta. ḡ ē speculatiua. ¶ Istā rōnes

Ad 2^m
Actus voluntatis executiue nō pertinēt ad praxim
Ꝯ Sco.
Arg^m p^m
Arg^m 2^m
Dubiū
Electio 2^r
Solo.
Instantia
Solutio
Voluntas ad intellm duplr̄ cōparatur.
Opio 3^a
Arg^m p^m
Arg^m 2^m
Arg^m 3^m
Reprobatur
Arg^m p^m
Logica

declaro cōtra cauillationē aliquoꝝ. Certum est.n. ꝙ politi ca hȝ ordinare de scientijs speculatiuis. Habet.n. ordinare ꝙ aliqui in ciuitate itēdāt grāmatice. ⁊ aliqui astronomie. ⁊ alijs sciētijs speculatiuis, ⁊ tñ hoc nō obstāte politica est practica. Sed rō est qꝛ lȝ politica hēat vsum suū in ordine ad talē speculationē. qꝛ tñ nō intēdit principaliter talē spe culationē. sed totū facit ꝓpter bonū regimē ciuitatis. s. qḋ decet viros expertos in oi arte. ideo est practica. Ergo a ꝯ trio cū logica vtens hēat vsum suū in sciētijs speculatiuis. ad hoc vt artificialiter in scientijs speculatiuis ⁊ in mō ⁊ fi gura arguamus. ita tñ ꝙ speculari ⁊ scire ṗncipaliter inten ditur. sequit̄ ꝙ logica vtēs ē speculatiua.

Ad argu^m^ cōtrarie opi.

℃ Ad argumenta alioꝝ dōm ꝙ verū est. ꝙ habitus dirigens ⁊ vtēs ⁊ faciēs obm (quod est opus) est practicus: qui aūt dirigit ad specu lationē ⁊ facit obm iesse speculatiuo solū: cuius opatio est speculari, nō est practicus.

Rñ^o^ pro p^a^ qōne

℃ Primi tñ tēdent. ꝙ habitus dr̄ simplr̄ practicus ex dirigere. dirigere autē sic vel aliter: puta ad speculationem vel operationē hoc accidit sibi: qꝛ igit̄ logica vt vtens ē directiua. ideo simplr̄ est practica: lȝ per accn̄s sit speculatiua. Hoc probāt duplr̄: qꝛ aduersarij cōcedunt ꝙ habitus intellectuales imediate ⁊ sufficienter diuidūtur ꝑ practicū ⁊ speculatiuū.

Arg^m^ p^m^

℃ Tūc arguūt sic. Cū dico logica vtens ⁊ dirigēs. hic logica supabundat sibi ipsi (vt est docēs) quadā dnā. s. ꝑ dirigere: ḡ dirigere illud con stituit spēȝ practici.

Arg^m^ 2^m^

℃ Itē. Una scia pōt adminiculari al teri duplr̄. Aut qꝛ ipsa tradit alteri aliquas ꝓpōnes ex qui bus arguit: vt metaphysic⁹ multas ꝓpōnes accipit a phy sico. Aut qꝛ nō solū tradit aliquas ꝓpōnes metaphysico: lȝ qñ metaphysicus demr̄at aliam cōclusionē metaphysicā. logica coagit illi. qꝛ metaphysicus ꝑ logicā quaȝ hȝ arguit in forma ⁊ in figura: ⁊ arguere in forma: ⁊ in figura est pro priū logice. Tūc sic: scia que est instr̄m alterius ⁊ directiua nō solū qꝛ tradit sibi mām. lȝ qꝛ coagit illi. illa vr̄ esse pro prie practica. qꝛ ex quo hȝ opationē respectu alteri⁹: ⁊ non hȝ operationē mecanicā (vt edificatiuā. aut sutoriā) ipa ca dit a scia speculatiua: sed logica vtens est hmōi (vt dictū est.) ergo ⁊c̄.

Probat̄

℃ Itē impoēe est ꝙ aliqua scia sit bis speculatiua. sicut impoēe est ꝙ aial sit bis aial: sed si logica docēs sit spe culatiua. ⁊ vtēs ēt que dirigit ad cognitionē ꝟitatis sit spe culatiua: ḡ est bis speculatiua.

℃ Sed vr̄ mihi ꝙ isti ꝓce dunt ex falsa imaginatione. Imaginant̄ enim ꝙ dirigere simplr̄ ⁊ absolute acceptum ꝑtineret ad habitū practicuȝ: qḋ falsum est. Quia nullū cōe inquantū habitus est deter minatum ad aliquid suoruȝ cōtentoꝝ (hec est per se nota) sed dirigere est cōe ad dirigere ad speculationem ꝟitatis. ⁊ ad dirigere ad opationeȝ bonā (prudētia enim dirigit ad operationē: ⁊ ars syllogiçandi ad speculationē) igit̄ dirige re absolute acceptū ad neutrū se determinat. Igitur dirige re nō pertinet precise ad habitū practicū. Sed dirigere ad opationē bonā ꝑtinet ad habitū practicū. ⁊ dirigere ad co gnitionē veritatis pertinet ad habitū speculatiuū.

℃ Hoc etiā pȝ per declarationeȝ quā premisit de politica. in decla ratione primi argumēti.

℃ Ad hoc ēt Cōmē. 1. eth. cōm. 1. (loquens de directione practica que facit voluntatē elige re cōformiter recte rationi ⁊ sic esse practicum per partici pationē.) dicit sic. Congruit vtiq; hoībus rōnalibus existē tibus, ⁊ in rōne maxime perfectionē hn̄tibus. rōnem hēre ⁊ speculationē vbiq; ⁊ semꝑ pecuias ⁊ duces actuum ⁊ ele ctionum: qꝛ ⁊ sic solum erit eis s̄m actum ⁊ electionem di rectio rōne preduce ⁊ lumē eis cognitionis boni ⁊ optimi accendente. Nota ꝙ directio practica est boni ⁊ optimi.

Ad pmū

℃ Per hoc pȝ ad ista tria vltima. Qñ dr̄. n. dirigere super abundat supra scire intelligere speculatiue. Dico ꝙ super abūdat sibi sicut illud qḋ est cōe habitui practico ⁊ specu latiuo. sed illud quod supabūdat alicui sicut cōe pdicabile sibi ⁊ alijs nō facit spēm distinctā ꝯ ipsum: ideo ⁊c̄.

Ad 2^m^

℃ Ad aliud qñ dr̄ adminiculat̄ sicut coagēs: dico ꝙ ex hoc ꝙ ali quid dirigit sicut coagens (absolute loquēdo) nō habet̄ ꝙ sit practicum: sed ꝓcise ex dirigere sic. s. ad opationē ⁊ non ad speculationē.

Ad 3^m^

℃ Ad 3^m^ dico ꝙ ly bis pōt duplr̄ accipi. Uel ꝙ dicat reduplicationē eiusdē rōnis formalis eodem mō sumpte: puta. ꝙ hō bis sit aial ꝑ eādem rōnē aialitatis duplicatā in eo: ⁊ hoc eēt incōueniens ⁊ frustra. Alio⁹ ꝙ di cat duplicationē eiusdē rōnis formalis diuersimode sum pte. vt ꝙ hō eēt aial qꝛ est sba aiata sensibilis. ⁊ qꝛ aial rō nale. Uel (qḋ magis ē ad ꝓpositū) ꝙ eadē rō formalis aia lis posset eē speculatiua logice ⁊ metaphysice: ⁊ isto mō nō est inconueniens: ⁊ iste modus est ad ꝓpositū: qꝛ logica est qdā habitus speculatiuus sed bis. i. ēt diuersimode specu latiuus. s. vt in se ⁊ docēs ⁊ vt instr̄m alterius scie ⁊ vtens.

Tertius articulus an theologia sit scia practica vel speculatiua. Ubi dicunt quidam vt Tho mas ꝙ theologia est simpliciter speculatiua. scd̄ario pra ctica. qꝛ speculatio simplr̄ a p^o^ ⁊ per se obō. sed alia a scd̄a rio. ⁊ ꝑ se: p^m^ enim obm istius scientie est speculabile. s. de^s^: ⁊ scd̄arium est opus: ḡ ⁊c̄.

Sanc. T.

℃ Cōtra hoc ꝓbāt alij. vt Heri cus: ꝙ est simplr̄ speculatiua: ⁊ hoc ꝓbāt sic.

Hēricus

℃ Ista scien tia nō dr̄ practica: nisi qꝛ determinat de morib⁹. Uel qꝛ ad amorē dei ordinat̄. Uel qꝛ ordinat̄ ad cōiungēdū nos vlti mo fini: lȝ hec nō dant scie praxim: ḡ ⁊c̄. Minor ꝓbat̄. quo ad p^m^. Quia qḋ determinat de morib⁹ ⁊ instruit. ibi non si stit. neq; ibi ē suus finis ṗncipalis. lȝ magis hui⁹ finis ṗnci palis est speculatio veri: magis. n. in hac scia est opatio bo ni ꝑ speculationē veri q̄ ecōuerso: opatio. n. boni est vt ser uet oculus mētis ad vidēdū deū. vt dicit Aug. in sermone de Jacob ⁊ Esau: q̄ ad 2^m^ ista scia est practica: qꝛ. s. ordinat̄ ad amorē dei. Qꝛ i nullo actu volūtas ē ṗxis circa deū: cū n. volūtas hortat̄ ad amorē dei ꝑ istā sciam. h nō ē nisi qꝛ volūtas hortat̄ ad opandū aliqd extra. ꝑꝑ amorē dei: lȝ ibi nō est simplr̄ praxis. qꝛ totū hoc ē vt postea videat̄ de⁹. Nec ēt q̄ ad 3^m^ ē practica: qꝛ s̄m actū volūtatis cōiungit̄ vltimo fini: qꝛ actui volūtatis. vt sic tñ corridet actus in tellectus, ḡ est volūtati ondere deū nude ⁊ apte. Hoc anteȝ nulla praxis ē: ḡ s̄m nullū actū est praxis.

℃ Est ⁊ 3^a^ q̄daȝ opio: q̄ fugere vult ꝙ nec sit speculatiua nec practica: lȝ ex intētiōe ponit ꝙ ē amatiua vel affectiua. Rō est: qꝛ scia dr̄ practica vel speculatiua a fine. 3. de aia. t. c. 49. lȝ finis hꝰ ē charitas. sȝ Apost. finis precepti charitas.

Egidius

℃ Cōtra quod arguit̄: si principalis intētio theologie ē ordinata ad amo rē. ḡ ṗncipale obm eius eēt amor vel natū eē amari: dnā ē falsum (vt supra ꝓbat̄) ēt s̄m eos: qꝛ dicit ꝙ deus est subȝ sub rōne glorificatoris: ḡ. Cōsequētia pȝ: qꝛ qñ ṗncipalis fi nis alicuius scie est aliquid efficere. ṗncipale consideratuȝ eius est illud qḋ efficit̄ sub ista rōne sub qua est finis inten tus: sicut pȝ de artifice respectu domus qui tendit domum quantū ad rōnem domus que est vt sit principale cōside ratū in arte domificandi.

ꝯ Egidi.

Ad p^m^

℃ Item. Ista scientia nō pōt di ci affectiua rōne istius dnē: q̄ est affectiuū: qꝛ inquātū hui⁹ est dnā obti volantatis ⁊ nō intell'e. sicut nec pōt dici affe ctiua scia qꝛ regulat affectū. qꝛ illa scia q̄ est ꝑꝑ diligere di cit de imitabili ⁊ fugibili: sed ꝑ illud distinguit̄ scia practi ca a speculatiua. 3. de aia. t. c. 49. ergo non habet̄ ꝙ ista sit scia tertia a practica ⁊ speculatiua sed tñ habet̄ ꝙ est pra ctica.

Arg^m^ 2^m^

℃ Item sicut charitas respicit appetitum ita ⁊ vir tutes morales: suo enim modo ita afficiunt iste virtutes affectum sicut ⁊ charitas. vnde Augustinus de mori bus ecclesie vocat quatuor virtutes: quatuor amores: quia iustitia (vt videt̄) nihil est nisi quedā modificata affectio ad recte distribuendum: ⁊ ita de tēperantia ⁊ alijs. Sicut ḡ cognitio corridens charitati ē affectiua: qꝛ charitas est.

Arg^m^ 3^m^

q̄dā affectio:ita vī q̄ cognitio cōsidēs alys v̄tutib⁹ sit affe ctiua:q̄ ille v̄tutes sūt affectiue ⁊ illa tota moral' ē affectiua.

Godofr.

Quartus articulus. Ubi dicūt q̄dā vt Godofredus q̄ principal'r est practica ⁊ principal'r spe culatiua. magis tñ speculatiua q̄ practica. ℂ Q2 sit p̄ncipa liter practica ostēdunt sic. Jlla scia q̄ intēdit praxim p̄ncipa liter est practica: theologia ē h⁹:g̃ ⁊c̄. Minor p̄bat. Quis dato q̄ nō haberem⁹ aliā sciam de his q̄ sunt speculabilia in deo. adhuc indigerem⁹ scia:cu⁹ p̄ncipalis finis eēt doce re nos b̄n opari pp̄ vitā eternā. ⁊ illa eēt practica. Sed cer tū est. q̄ q̄cq̄d ē nobis necessariū p̄pter vitā eternā habe mus in theologia n̄ra quā h̄emus mō:g̃ habemus sciam q̄ p̄ncipaliter docet nos b̄n opari p̄pter. ⁊c̄. ergo ⁊c̄. ℂ Jtē3. Nō minus v̄r theologia in ciuitate x̄piana intēdere bene opari moraliter q̄ p̄hia nāl'is in humana:sed p̄hia aliqua humana intendit p̄ncipaliter ⁊ pp̄ se opari moraliter ⁊ nō pp̄ speculationē:g̃ ⁊c̄. ℂ Scd̄o q̄ sit p̄ncipaliter speculati

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

ua: ostēdunt sic. Jlla scia q̄ intēdit speculationē gr̄a sui ⁊ nō solū p̄pter aliq̄d opus. est principal'r speculatiua: s3 theolo gia ē h⁹. Minor p̄bat:q2 dato q̄ nō h̄eremus sciam q̄ sci remus q̄d debeam⁹ facere pp̄ vitā eternā. adhuc debere mus h̄re sciam de his q̄ sunt speculabilia de deo. cuius p̄n cipalis finis eēt trāsferre nos de nesciētia ad p̄fectā cogni tionē:q̄ pōt h̄eri p reuelationē in via. Et arguit̄ vltra sicut in alio mēbro de practica in arg⁹ p^o: sed certū ē: ⁊c̄. igit̄. ⁊c̄. ℂ Tertio dicunt q̄ theologia nō est simpl'r vna:s3 quadā collig̃one inquantū vterq3 finis theologie ordinat̄ ad vnū finē extrinsecū q̄ est beatitudo. ℂ Quarto ostēdunt q̄ respi ciendo ad finē extrinsecū ista scia est magis speculatiua q̄ practica. q2 scia magis est talis s̄m q̄d magis cōuenit cum vltimo fine huius scie: sed speculatio magis conuenit cum vltimo fine huius scie: que est visio: q̄ cōueniat praxis: igi tur ⁊c̄. Et ideo dicunt q̄ speculatio magis intenditur sicut illud quod est propinquius vltimo fini.

Arg^m 3^m

Arg. 4^m

Quintus articulus per modū q̃ōnis. Ubi 4^or vidē da sunt. ¶ p^o: q̄ ista scia est sp̄e distincta a practica ⁊ speculatiua. ¶ 2°. q̄ est magis practica aut econ uerso. ¶ 3°. q̄ est magis practica. ¶ 4°. q̄ ista scia est vna ℂ Primus articulus talis est. v̄r q̄ ista scia nō ē practica nec speculatiua. s3 q̄dā alia sp̄es scie. specifice distincta ab vtraq3: nō q̄ sit vna p aggregationē (sicut dicit Godofre dus.) nec q̄ sit sp̄es tertia sp̄em accipiēs in ordine ad effe ctū seu volūtatē (vt ponit Egidius) sed tertia sp̄es inter ha bitus mere intellectuales. ⁊ p se vna. ℂ Quod sic p̄bo. Nā in scientiys nāl'ibus pōe est reperire vnū habitū itellectua lem alios in duos habitus intellectuales cōtinētē. q̄ distin guit̄ ab vtroq3 p se accepto: ita q̄ nō sit solū includēs illos p aggregationē. sed p se vnus: ergo eadē rōe theologia no stra (q̄ cōtinet practicū ⁊ speculatiuū) est scia specifice di stincta a practica ⁊ speculatiua ⁊ p se vna. Cōsequentia p3. Probatio añtis. Philo. 6. ethi. ante mediū. vult. q̄ sapiētia includat intell'm q̄ est habitus p̄n^x: q2 est sciax certissima: ⁊ q̄ includat sciam pax supra: q2 sapientis ē de aliquo ha bere demonstrationem: ⁊ tunc concludit. oportet ergo sapiē tem non solum que est ex principiys scire sed ⁊ circa p̄nci pia vex dicere: quare vtriq3 erit sapia intellectus ⁊ scia. Et cū hoc q̄ sapientia sic includat illos duos habitus nihilo minus philo. ibidē vult q̄ sapientia sit habit⁹ sp̄e distinct⁹ ab vtroq3. ⁊ nō quasi aggregās illos s3 p se vna sp̄es. Po suerat. n. 5. hitus distictos sp̄e. s. artē. prudētiā. sapiam. intel lectū. ⁊ sciam: p3 g̃ añs. ℂ Jtē ad hoc est Cōmē. 6. ethi. cō. 57. vbi mouet istā. q. Quare (cū sapia cōtineat itell'3 ⁊ sciētiā) posuit Arist. 5. habitus itellectuales q̄bus vex d'r. Et rñdet Cōmētator dupl'r cō. 56. Uno⁹ sic: q2 cōposita sapia ex itel lectu ⁊ scia. oportuit p^m eē p̄tes ipsius existes. ⁊ sic ipsam ex

Arg^m p^m

Theolo gia q̄lo di cat practi ca vel spe culatiua

Arg^m 2^m

vtrisq3 ipsis cōponi. g̃ nō posuit sapiam sicut aliquid vnū aggregatū: q2 tunc nō saluaret̄ q̄ sapiētia esset. 5. sp̄es. nec tunc scia ⁊ intell's componerent ipsam vt eius p̄tes. sicut lo quit̄ Cōmētator: partes. n. in toto faciūt vnum p eēntiam nō p aggregationem: cōponunt̄ igit̄ sicut aliq̄d vnū p eēn tiam seu p dr̄iam aliquā specificā. ℂ Jtē alia solutio. Nā adhuc magis ⁊ ab inuicē ɔtingit hec separi simpl'r ⁊ s̄m se ipsa existia prius. deinde ɔueniētia ⁊ sapiam p̄ficiētia. Tūc arguo. Accñtia q̄ faciūt vnū: vt eius p̄tes. sic sunt ad inuicē ɔueniētia ⁊ 3^m p̄ficientia q̄ faciūt vnū nō p aggregationē solū sed s̄m sp̄em: ⁊ hoc p3 de diuersis colorib⁹ in me^o: ⁊ sic est hic s3 Cōmētatorē. Et ēt hoc declarat ifra: q2 (vt dicit) q̄nq3 ɔtingit h̄re solū intell'm. aliq̄n sciā3 solū. q̄nq3 vtrūq3 simul. ⁊ tūc est theologia. i. sapia. Uñ dicit sic: cōtingit enim aliquē sine scia intellectualē factū eā q̄ circa p̄n⁹ h̄re verita tē. nō q̄dē eē ⁊ scientē: ex p̄ncipys demr̄ata nō cognoscētē. pp̄ hoc: neq3 sapiētē partiū sapiētie altera deficiente. Ecce vsq3 huc loquit̄ de intell'u q̄ est habitus p̄ncipiox: q̄ solu3 intuet̄ p̄n^a ⁊ nihil demr̄atiue deducit ex principys. ℂ Lo quit̄ ēt de scia p quā cōtingit aliq̄d demr̄are de p̄ncipys: ⁊ subdit vt p^o. q̄ sciētē ɔtingit nō possidere v̄itatē circa ipsa p̄n^a. i. nescire demr̄are ea. Uñ seq̄t ⁊ sciētē nō eē itellectua lē cōtingit eā q̄ circa p̄ncipia nequaq̄ possidentē veritatē. ¶ Loquitur ēt de sapia. q̄ vtrumq3 cōtinet. Unde sequitur cum autem ambas concipit veritates. ⁊ eam que circa p̄n cipia. ⁊ ea3 que circa ea / que ex principys ⁊ tūc intellectua lis est theologus ⁊ sapiens ⁊ sciens siue scientificus: vt que ex principys per principia edoctus. ¶ Tūc arguo. Que fa ciunt vnum habitum tali vnitate qualis est theologia phi losophorum (idest metaphysica de qua loquitur philoso. ⁊ Commentator) faciunt vnum habitum s̄m speciem: hoc p3 quarto metaphysice: sic est hic s̄m Commētatorem: q2 intellectualis ⁊ scientificus sunt vnu3. vt theologus. Theo logum vocat sapientem: vide in textu ⁊ commento. scili cet quinto ⁊ sexto ethicorum. Qualiter autem contingit sa pientem demonstrare principia per dignitates: suppositio nes. ⁊ petitiones: vide commento quinto vbi supra. ℂ Jtē scientia que est de communiori obiecto. specifice distingui tur ab his que sunt de obiectis magis limitatis: ⁊ non solū includit illos per aggregationem. sed per veram vnitate3 specificam (sicut patet de metaphysica respectu particula riū scientiax.) Sed ista sciētia (vt supra probatur questio ne secunda articulo quarto) non est de deo. vt speculabi lis precise. nec vt assequibilis. vel acquisibilis per opera tionem precise. sed sub communi ratione: vt est nobis co gnoscibilis in sacra scriptura. q̄ ratio est communis deo vt speculabilis. ⁊ vt assequibilis per operationem. q2 vtroq3 modo traditur nobis cognoscibilis in sacra scriptura: ergo ⁊c̄. ℂ Jtem quia metaphysica nō est precise de ente quod est substantia. nec de ente quod est accidens: sed vtroq3 si mul sub communi ratione. ideo metaphysica est vna com munis specifice distincta ab vtraq3 ⁊ per consequens non aggregata. ergo eadem ratione: quia ista scientia nō est pre cise de deo vt speculabilis. nec precise vt assequibilis per operationem. sed de deo absolute accepto. vt cōtinet vtrā q3 rationem istam. ideo ista scientia non est precise specu latiua nec precise practica. sed quedam communior specie distincta ab vtraq3 continens vtranq3: ergo. Declaratur totum. Jntellectus enim qui est habitus principiorum ⁊ scientia que est conclusionum sunt due species formali ter ⁊ specifice distincte per seipsas. Jstis tamen habitibus non repugnat: quin dimittant suas differentias specificas formales. ⁊ cōtineantur virtualiter solum ⁊ nō formaliter in tertio habitu specifice distincto ab his ⁊ sic dicat̄ tertia species. Quare g̃ nō poterit idē cōtingere de habitu practi

Arg^m 3^m.

Arg. 4^m

Arg^m 5^m

Intell's ⁊ scia q̄lo se habe ant ad in uicem

co ꝛ speculatiuo. ꝙ lꝫ sint due spēs distincte quin tñ ꝑ vir-tualē ꝯtinētiā suā in tertio habitu causent nouā spēm ꝛ no-nam ꝗdē: per aggregationē solummō. ❡ Aliter declaraẗ. alia formaliter est intētio generis ꝛ alia intentio dr̄e. Sūt enim duo vlia formaliter distincta. ꝛ vt virtualiter cōtinē-tur in tertio: cōstituunt intentionē specie distinctaꝫ. s. spēm que est tertio vl̄e. Idem est de elīntis in mixto que faciunt vnū spē ꝛ virtualiter continenẗ in eo ꝛ tñ inter se specifice differūt. De hoc require li° 3° dist. 16. ar. 1. ❡ Sed dubitaẗ.

Du^m 1^m

Quia qḋ se hꝫ per abstractionē a practico ꝛ speculatiuo nō ē speculatiuum. Si ꝗ hec sit vna abstrahens a practica ꝛ speculatiua. ꝗ nō est speculatiua. ❡ Dicit. ꝙ nō est cōis ad

Solutio.

practicā ꝛ speculatiuā per abstractionem (sicut syll's dr̄ ad syllm dialeticum ꝛ demr̄atiuum:) sed ꝑ inclusionē vtriusqꝫ. Non. n. ista scia est de deo / vt precindit a rōnibus sibi pro-prijs: sm̄ quas est speculabilis / ꝛ per operationē attingibi-lis. sed vt sic includit illas: ꝛ qꝛ rōnes deo conuenientes nō solum sunt speculabiles. sed practice (vt creare ꝛ hꝫ.) ideo ista non solum est speculatiua nec ēt practica. sed vna cōis vtriqꝫ. ❡ Dices cū metaphysica icludat ptē moralē i 2° ât

Instantia

meta. Tex. cō. 3. ꝛ. 6. metaph. Tex. cō. 1. ꝛ. 2. distinguit me-taphysicus practicum a speculatiuo. ꝗ metaphysica nō est scientia speculatiua / sed habitus includens vtrūqꝫ. ❡ Re-spondeo ꝙ (vt probat phs. 6. meta. T. cō. 3. ꝛ. 4. metaphy-

Solutio. Metaphysica qn̄o dicat scia gn̄alis.

sice.) Tex. cō. 1. metaphysica est scia cōis ꝛ generalis: quia (vt dicit) est de ente: sicut scientia includens in generali ali-qua solum. ꝛ nō includens ea explicite sm̄ ea que sunt pro-pria eis. non est habitus compositus ex his proprijs. Exē-plum. Metaphysica in gn̄ali in. 6. metaphy. T. cōm. 2. di-stinguit metaphysicaꝫ ꝛ physicā ꝯ mathematicā: sicut pra-cticam ꝯ speculatiuam. non tñ est dicendum ꝙ metaphysi-ca est habitus ex his duobus habitib⁹. Quia cū isti duo cō-siderant quedam propria. si metaphysica componereẗ ex his metaphysica non esset generalis: qḋ falsum est: ꝛ hoc est. ꝙ statim postꝗ illas tres scientias distinxerat. ꝓbat ꝙ metaphysica est cōis. ❡ Ad ꝓpositū ergo. qꝛ solū conside-rat de practicis in generali. ꝛ de speculatiuis est ꝯsideratio sua ꝓpria ꝛ in speciali (vt probat in ꝑncipio primi. qꝛ me-taphysica est gratia maxime sui ꝛ solum illa propter scire queritur) sequitur ꝙ solū est speculatiua. ❡ Itē ad ꝓposi-tum est de theologia: que nō solum tractat in gn̄ali de pra-cticis ꝛ speculatiuis. sed explicite tractat ea que ꝑtinent ad bonū op⁹: sicut ꝑcepta decalogi: ꝛ alia opabilia: ꝛ ēt explici-te eaꝗ ꝑtinēt ad speculatiuaꝫ. sicut articlos fidei. ꝛ ea ꝗ dedu-cūẗ de his. iō est scōs hitus includēs vtrūqꝫ. Sicut ēt sapi-entia non est solū in gn̄ali scire conclusiones ꝛ principia in gn̄ali. sed ēt in spāli est scire circa principia veruꝫ dicere. ꝛ circa conclusiones ipsas demr̄ationes facere: ideo. 6. ethyc. caplo 8° concludit phs. ꝙ sapientia est habitus composit⁹ ex intellectu (qui est habitus principioꝝ) ꝛ scientia. que est habitus cōclusiouum. ❡ Alia dubitatio est que fuit cōtra

Du^m 2^m

Egidium: qꝛ phus. 6. metaphy. non distinguit scientiaꝫ nisi in speculatiuā ꝛ practicam: ꝛ hic ponitur tertia spēs vna ex vtraqꝫ: ergo phs diminute assignauit. ❡ Dico ꝙ Arist. in-

Solutio.

tendit istā tertiam includentē vtranqꝫ in illis duab⁹. Uer-bi gratia. Aristoteles nō diuidit totum ens nisi in subam ꝛ accn̄s. ꝛ tñ cōcludit ꝙ aliquod tertiū est includēs vtrūqꝫ. s. ens cōe. qḋ pōt facere sciam specifice distinctaꝫ. sic in ꝓpo-

Du^m 3^m

sito. ❡ Tertia dubitatio. Ubicunqꝫ. n. habeẗ ab Aristo. ꝙ pōt eē tertius habit⁹ includēs alios duos. semꝑ ponit exē-plum de habitibus eiusdē rōnis: puta de habitib⁹ pure spe-culatiuis. sicut habitus metaphysice: qui includeret scien-tiam de suba ꝛ accn̄te: vel ambe essent pure practice. sicut ponit exemplum de sapientia que includit intellectum pri-mozum principioꝝ in agibilibus: ꝛ scientiam que est habi-tus cōclusionum etiam in agibilibus. Sed hic poniẗ vna scientia que includit duos habitus. qui ambo neqꝫ sunt pu-re speculatiui. neqꝫ pure practici. sed vnus practicus: ꝛ ali⁹ speculatiuus: ergo non est simile de scientijs quas pōt Ari-stoteles includere duos habitus eiusdē rōnis. ꝛ de ista que includit duos habitus diuersaꝝ rōnuꝫ. ❡ Rn̄deo. ꝙ siue

Solutio.

habitus inclusi sint eiusdē rōnis vel diuerse. non impedit. dūmō habeāt attributionē ad aliqḋ cōe eis: magis enī dif-ferunt suba ꝛ accn̄s ꝗ habitus speculatiuus ꝛ practicus. ꝛ tñ de eis poterit esse ꝛ est vna scia includēs vtrūqꝫ. ❡ Eo-dem mō in ꝓposito. Deus vt est speculabilis: ꝛ vt est acqsi-bilis per opationē. hꝫt vnū cōe (quod est deus) in quo hꝫt attributionē: ꝛ per ꝯns in habitu qui erit in isto cōi habe-bunt isti duo habitus speculatiuus ꝛ practicus vnum com-mune in quo habebunt attributionem.

Secundus articulus. Ubi videẗ ꝯ Scoto. Ꝙ necel-sario ista scientia vel est magis ꝑncipa-liter speculatiua: vel econuerso sīlꝫ magis practica. Quia

Arg^m 1^m

qn̄ habitus componiẗ ex duobus necessario alteꝝ est prin-cipalius. Patet de sapientia que cōponiẗ ex intellectu ꝑn-cipioꝝ ꝛ scia. Manifestū est aūt: ꝙ intellectus principioꝝ est pars principalior cū sit ex immediatis. scia autē ex me-diatis. Unde. 6. ethic. 8. caplo. ꝓbat phus. ꝙ sapientia nō solū est de principijs sed de scibilibus. qꝛ sapientibus ē de aliquibus hr̄e demr̄ationē ꝛ illa scia ē ex imediatis. ❡ Itē

Arg^m 2^m

idē iudiciū est de habitu ꝛ de obo habit⁹. sed in obo inclu-dente aliqua duo necessario alteꝝ est principali⁹ ꝗ ꝛ in ha-bitu. Maior pꝫ: qꝛ habitus ꝓportionaẗ obo. Minor ꝓba-tur: qꝛ cum ens: quod est obiectum metaphysice continet subam ꝛ accn̄s: suba necessario est principali⁹: qḋ pꝫ: qꝛ (vt infra diceẗ) phs semper ꝓbat vnitatē meta. ꝑ hoc ꝙ accn̄a hꝫ attributionē ad subam. Sed illud est ꝑncipalius ad qḋ fit attributio: igiẗ ꝛc. ꝛ hoc determinat phi. 4. meta. t. c. 2. dicens. Ubiqꝫ ꝟo ꝓprie primi est scia. ꝛ ex quo alia pēdēt. ꝛ ꝓpter quod dicunẗ: ergo si hoc est suba. ꝛc. ¶ Itē primo ethi. cap. 8. si sit vnum aliquod solum perfectum illud erit quod quereẗ felicitas. si ꝟo plura perfectum hoꝝ. Sꝫ illō non esset verum quod perfectum esset si possent plura per-fectissima (vel plura principalia) esse: ergo ꝛc.

Tertius articulus. Ubi mihi vr̄. Ꝙ magis principa-liter est practica ꝗ speculatiua: ꝛ hoc taꝫ re-spectu finis extrinseci ꝗ intrinseci. Ubi est aduertendum: ꝙ aliud est ꝗrere. vtrū ista scia (vt speculatiua) sit ꝑncipa-lior ꝗ vt practica. ꝛ vtrū magis sit principaliter practica ꝗ speculatiua. Quia querere p^m non est querere aliud nisi vtrū scire simplr̄ sit nobilius ꝗ operari. Sed querere 2^m est querere / an in hoc determinato habitu qui ē theologia principalius opus vel speculatio intendaẗ. Sed ista in tñ sunt diuersa ꝙ de primo (sm̄ phm) vbiqꝫ est respondēdū ꝙ sic: de secundo aūt ꝙ nō. ❡ Primum ꝓbatur ex regula phi. 1. ethycoꝝ cap. 8^m: ꝙ illud est perfectissimum quod est ꝓpter seipsum ꝛ non aliud: ꝛ sm̄ regulā phi. 1. metaphysi. loquens enim ex intentione de scire vt distinguitur contra scire actiuū vl̄ practicū. dicit ꝙ pp scire studuerūt hoies. ꝛ nō vsus alicuius grā: ꝗ scire speculatiue simplr̄ vbicunqꝫ fuerit (siue in theologia siue in sciētia humana) est ꝑfecti⁹ scire practico. ❡ Probaẗ 2^m: qꝛ sm̄ hoc scia dr̄ magis spe-culatiua vel practica: sm̄ quod magis principaliter ordi-natur ad speculari vel operari: sed ista scia magis principa-liter ordinaẗ ad opationē (tam in via ꝗ in pr̄ia) ꝗ ad spe-culari: ꝛ opari vocaẗ finis interior ꝛ exterior: igiẗ respectu cuiuscunqꝫ finis. ista est magis principaliter practica. Pro-batur minor: quia certum est: ꝙ ad scientiam istam atten-dens plus addiscens intendit seruire deo sm̄ precepta de-calogi in via ꝗ scire ꝛ nō facere: ꝛ similiter in patria plus

intendit scire servire (vt decet) q̄ȝ scire ꝛ non facere. ꝙ̄ ꝛc.

Dubiu͂

℃ Dubitaẽ cū theologia nostra sit scientia nobilissima ergo p̄ncipalr̄ participabit nobilissimā ꝯditionē scīe: sed vt dictū est illud est speculatio: ergo ipsa p̄ncipalr̄ erit speculatiua: ergo idē est querere vtrum ipsa sit p̄ncipalr̄ practica vel speculatiua ꝛ querere vtrum ista vt speculatiua sit p̄ncipalior.

Solo.

℃ R̄ndeo ꝙ participaret nobilissimā cōditionem scientie ꝛ p̄ncipalr̄ si precise ordinareẽ ad scire ꝛ principaliter: sed qꝛ vt dictū est: principaliter ordinaẽ ad bene opari, ideo principalr̄ est practica.

Quartus articulus.

Ubi vr̄ mihi ꝙ ista scientia est vna eadē vnitate qua metaphysica. Quia ph̄s. 4° met. t. c. 4. reddit cāȝ vnitatis illius scie: qꝛ principales ptes eius hn̄t attributionē ad inuicē. Sed pars speculatiua in theologia nr̄a hȝ attributionē ad practicā. tāq̄ȝ minus p̄ncipale ad mai⁹ p̄ncipale (vt dictū est) ꝙ̄ ꝛc. Ad idē ꝓbandū vadūt tria argumēta superius posita. in 2° dicto q̄rti articuli.

Ad argm̄ Godofr. Ad 3m. in 4° ar°

℃ Ad argumēta Godofredi q̄bus ꝓbat ꝙ p̄ncipaliter est speculatiua qn̄ dicit. Ista scia, que intēdit speculationē gr̄a sui, est p̄ncipaliter speculatiua. sic illa minor est falsa. Qn̄ ꝓbaẽ ꝙ nō haberemus ꝛc. Dico ꝙ hn̄ ꝓbat ꝙ eēt p̄ncipalr̄ speculatiua, si nō hēremus aliā practicaȝ q̄ prin͛ esset circa op⁹. sȝ nō ꝓbat hoc, ꝙ si est p̄n͛ p̄ctica ꝙ sit sil͛ p̄n͛ speculatiua.

Ad argm̄ S. T. in 3. articulo

℃ Ad argumētū positionis Thome qn̄ dr̄ ꝙ deus est p̄m obm ꝛ principale. opus secundariū. Dico ꝙ si simplr̄ accipiaẽ obiectū: deus est obm adequatū huic scie mō quo supra dcm̄ est. Si ꝟo accipiaẽ hic, deus vt distinctus ꝯ opus. non est deus subm mō p̄dicto: sed deus in cōi acceptus ſm cōem rōnem qua speculabilis. ꝛ qua attingibilis p operationeȝ. Et pp̄ hoc scientia hec nec est p̄ncipalr̄ speculatiua nec p̄ncipaliter practica. sed tertia spēs vt dictuȝ est. Si ꝟo obiecta accipianẽ partialia huius sciētie sicut argumentū habȝ locū. Sic dico ꝙ lȝ deus sit principalius obm (id est principaliter res obiecta) tn̄ ꝙ opus. hic est p̄ncipalius intētū: sed qꝛ quelibet scientia principalius specificaẽ ab eo quod principaliter intēditur, q̄ȝ ab eo quod est principalior res in sua consideratione: qꝛ ab eo qđ principaliter intendiẽ. denominaẽ quelibet scientia. ideo hec est magis principaliter practica.

Ad argm̄ p̄mum

℃ Ad principale in oppositū dico ꝙ ꝛ si nō distinguat Aristo. habitū intellectualē nisi in practicaȝ ꝛ speculatiuaȝ, nihilominus arguitiue distinguit tertiā speȝ. vt vi͛um est in secunda dubitatione istius quinti articuli.

Preteris ac noue legis continentiaȝ diligenti indagine etiam atqȝ etiā considerantibus nobis preuia dei gratia innotuit sacre pagine tractatū circa res vel signa p̄cipue ꝟsari

℃ Distinctio prima. ℃ Questio prima.

Utrum. Fruitio nr̄a sit circa vltimū finem ꝛ hoc in rōne cause finalis ꝛ videẽ ꝙ sic. ℃ Obiectū fruitionis est bonū vltimū qđ vltimate quietat: talis est vltimus finis in rōne cause finalis. ℃ Contra. In actu reflexo qn̄ aliqs pcipit se tenere deū. tūc quietaẽ ꝛ nō ante. Igitur in actu reflexo circa vltimum finem consistit btitudo ℃ Hic large sumēdo fruitionē. s. vt nō distinguiẽ ꝯ beatitudinē. faciā q̄nqȝ. ¶ Pri⁹ inquirā. An fruitio possit cōsistere in aliquo alio q̄ȝ in vltimo fine. sic videlicet ꝙ cōsisteret in actu intellectus reflexi sup actū voluntatis. ¶ Scđo. An sic ꝙ cōsisteret in actu reflexo intellectus sup actū ꝓpriū. ¶ 3° (dato ꝙ neqȝ sic. neqȝ sic. posset ꝯsistere in aliq̄ creato: descēdēdo ad ꝓpo͞m. in q̄ rōe ꝯsistit circa vlt͞m finē) ingrā q̄ ē rō formalis cāe finalis. ¶ 4° dīdā ꝙ rō cāe finalis cōuenit deo eo mō q̄ ph̄i ꝯcedunt ꝙ deus ē finis oīum. ¶ Quinto ad q̄ōnē ꝙ fruitio nr̄a ē circa vlt͞m finē sub rōe cāe finalis.

Primus

articulus. An fruitio possit ꝯsistere in alio ab vltimo fine. Ubi dicūt q̄dā. Job. de perys. ꝙ sic: imaginantes ꝙ cū videmus deū in patria p intellectū. ꝛ tenemus eū p amorē: ꝙ in neutro istoꝝ actuū cōsistit beatitudo. sed qn̄ intellectus ꝯuertit se, ꝛ cōsiderat se tenere deū. in illo actu intellectus reflexo sup actum voluntatis ꝯsistit beatitudo.

p͞m argm̄

℃ Quod ꝓbāt sic. Quia beatitudo cōsistit in illo actu, q totalr̄ terminat appetitū: qꝛ (ſm Aug.) beatitudo est finis oīum desiderioꝝ nostroꝝ: sed nec in visione diuine essentie nec in tentiōe eiusdē satiaẽ appetitus imo vlterius est desideriū (vt. s. videat se tenere ipsum impdibiliter:) sicut si q̄s videret ꝛ teneret amicū carissimū vlterius desideraret videre sic. s. ꝙ videret se tenere eū imperdibiliter: ergo in illo actu reflexo sup actū voluntatis. s. quo videt se tenere deum impdibiliter cōsistit beatitudo.

2m argm̄

℃ Itē declarādo se arguūt sic. In beatitudine sūt ista sex p ordinem. Primo eēntie diuine visio, que succedit fidei. Scđo est ibi quidā ītēsior amor ꝛ cōplacētia q̄ȝ fuit in cognitione fidei. Tertio est ibi desideriū tenēdi illud visum ꝛ amatū. Quarto est ibi terminus illius desiderii. s. hr̄e ꝛ tenere deū. Quinto est cognitio qua cognoscit se tenere deuȝ ꝛ habere impdibiliter. Sexto est ibi fruitio vel delectatio super rem habitā ꝛ amatā: que tn̄ nō est actus ꝓprie. Tūc sic. In primis tribus gradibus nō cōsistit cōplectiue beatitudo. sed solū aīter: qꝛ vt dictū est illi tres gradus p̄cedūt beatitudinē. s. tenere deū. ꝛ ad illum ordinanẽ sicut ad terminū: nec cōsistit beatitudo in sexto gradu scilicet delectatio. quia illa non est actus sed consequens solum (10. ethi.) ꝛ felicitas consistit in actu aliquo (.1. ethi.) ergo relinquiẽ ꝙ consistit in quarto. ꝛ in quinto gradu. s. tenere: ꝛ etiam videre se tenere imperdibiliter: sȝ non potest consistere in tenere completiue ꝛ vltimate. qꝛ si quis teneret. ꝛ non videret se tenere. nō esset vltimate appetitus eius terminatus: ergo sequitur propositum ꝙ consistit in illo actu reflexo q̄ videt se tenere. ꝛc.

3m argm̄

℃ Item cōcesso cum aliis. ꝙ beatitudo cōsistit in visione. tamen deus nō est subiectū nostre beatitudinis nisi ſm ꝙ est habitus ꝛ tētus a nobis: sed in illa visione que succedit fidei nō est deus habitus ꝛ tentus a nobis: qꝛ ista visio precedit amorem: cuius propriū est tenere deū. in ista aūt visione, q̄ videmus nos tenere deū. deus est visus ꝛ tentus: igiẽ in ista secunda visione consistit beatitudo nr̄a. Probo maiorē. Quia deus nō est obm nr̄e beatitudinis. nisi ſm ꝙ est summū bonū nostrum: sed de⁹ non est summū bonū nr̄m. nisi ſm ꝙ (per quandā specialitionem illapsam) illabiẽ opationib⁹ nostris. sicut nec ē finis omnium nisi ſm ꝙ omnibus illabitur per generalem illapsum. non illabitur autem specialiter operationi qua videmus nude essentiam diuinam. sicut tunc arguitur a nobis. cāȝ per tale habere non essemus beati. si statim recederet a nobis. Igitur ad hoc ꝙ sit summum bonum nostrum ꝛ beatitudo nostra requiritur ꝙ sit sic obiectum illius visionis ꝙ sit visus ꝛ tentus a nobis. ℃ Addūt isti. ꝙ in vtroqȝ actu (scilicet tenendi. ꝛ videndi deum se tenere) consistit essentialiter beatitudo: sed in tenere: quem dicunt actum voluntatis. essentialiter ꝛ incohatiue: in actu autem intellectus reflexo: qui est videre se tenere. essentialiter ꝛ cōpletiue.

Instātia

℃ Contra conclusionem principalem arguitur. Quia actus nobilissimi. obiectum debet esse nobilissimū: sed obiectum actus reflexi non est obiectum nobilissimuȝ (quia obiectū eius est actus rectus: qui est creatura.) igitur btitudo q̄ ē nobilissim⁹ act⁹ nō ꝯsistit i actu reflexo. ℃ Cōfirmaẽ. Jo. 17. hec ē vita eterna vt cognoscāt te deū verū. ℃ Respōdēt ꝙ tenere deum ꝛ habere qui sunt actus recti

ipsius voluntatis nō est obiectū beatitudinis: sed deus ipse vt est tētus ꝛ habitus. ❡ Cōtra. Aut deus ibi hȝ rōnē formalis obiecti. Aut ipsum tenere. Et si deus: tūc ipsa beatitudo non cōsistit in actu reflexo: q2 actus habēs pro formali obiecto primum ꝛ principale obiectū est actus rectus. Si teneri ꝛc̄. sit obiectū formale. ꝛ tenere est actus voluntatis ꝛ creatura. sequunt̄ 4ᵒ incōuenientia. ❡ Primū inconueniens est, ꝙ aliqd creatū est obiectum nostre beatitudinis quod contradicit sacre scripture. Jo. 17. hec est vita eterna vt cognoscant ꝛc̄. ꝛ prima. Jo. 3. scimus ꝙ cū apparuerit similes ei erimus. ꝛ prime sequit̄. videbimus cum sicuti est. Nota videbimus. ❡ Secundum inconueniens est: ꝙ si beatitudo cōsisteret in actu reflexo. igitur qui haberet talē actum reflexum eo ipso esset beatior ꝙ̄ nō hñs: ꝫ (ſm Augusti. 5. cōfes. cap. 2.) ex hoc nō est aliqs beatior ꝙ scit ipsas creaturas. sed propter solū deū beatior, igitur aliquis non est beatus in actu reflexo quo cognoscit se tenere deū. cum illud tenere sit quid creatum. ¶ Confirmat̄ arguēdo negatiue. Quia si beatitudo consisteret in actu reflexo circa aliquid creatū. igitur nullus esset beat⁹ nisi haberet illū actuȝ reflexum circa aliquid creatum. cuius contrariū dicit Augustinus expresse. Beatus inquit qui te scit. et si illa nesciat: qui vero scit te ꝛ illa ꝛc̄. ¶ Item obiectum debet esse nobilius actu: quia actus sortit̄ nobilitateȝ ab obiecto: sed illud tenere nō est nobilius actu reflexo. quia ſm eos in actu isto reflexo ꝯsistit beatitudo cōpletiue ꝛ in tenere solū inchoatiue. actus aūt in quo cōsistit completiue est nobilior eo in quo cōsistit inchoatiue: ergo ꝛc̄. ❡ Itē qñ multi actus sunt circa idem obiectū. actus simplr̄ nobilior est circa idē obiectuȝ sub rōne nobiliori simplr̄: hoc patet in oībus sciētijs ꝛ artibus ꝙ semper nobilior scientia ꝛ ars considerat obiectum illud sub nobiliori ratione. Sed multos actus supnāles habemus circa deuȝ inter quos beatitudo est nobilissimus. igitur habet obiectum sub nobiliori rōne simplr̄: ratio autē deitatis est nobilior simplr̄. ꝙ̄ ratio dei vt tentus. quia illud conuenit deo ſm se. illa ſm aliquid creatuȝ. Tamen q2 ratio deitatis ſm se est ratio absolutior. illa ꝟo magis contracta. ratio aūt quāto absolutior tanto nobilior. q2 nobilior sibi correspondet absolutus habitus (vt patet de methaphysica respectu physice.) ergo de⁹ est obiectū beatitudinis sub ratione deitatis, non sub ratione qua tentus. ❡ Adhuc ēt preter auctoritates supradictas sunt Augu. 1. de trinita. capi. 13. Ecce dixim⁹ q2 ſm illud ꝙ deus glorificat. Et in glosa super illud co. 13. Uidebimus cū facie ad faciem. Ad modū inquit recto vultu se inspiciētiū. ❡ Tertium incōueniens est. ꝙ preter ista videbātur addere aliā responsionem dicentes ꝙ tenere ꝛ habere non sunt conditiones obiecti sed ipsius beati. ❡ Quartum inconueniens est. ꝙ hoc ē recedere ab opi. ppria. Q2 licet actus reflexus vt. recipitur in intellectu reflectēte respiciat ipsum vt subm: ꝛ vt sic sit conditio ipsius beati tñ vt respicit ipsum tenere ꝛ habere (vt illud circa quod vertitur eius cōsideratio ꝛ cognitio) sic respicit ipsum vt obiectū: sed ſm istos iste actus reflexus est circa ipsuȝ tenere ꝛ hēre: ꝛ non est receptus in tenere ꝛ habere. q. subiectiue: si ḡ tenerēt suā opionē seqt̄ ꝙ esse tentum est cōditio obi ꝛ non beati tñ. ❡ Ad pᵐ in oppositū (ꝙ. s. in visione eēntie nō terminat̄ appetitus) dicunt aliq ꝙ hoc nō solū est falsum sed hereticū: q2 ꝫ canonē. Unde dr̄ in ps. saciabor cū apparuerit gloria tua. Certū est autē ꝙ ipsa gloria q̄ apparebit. est ipsa essentia diuina nō aliq̄ alia. Itē Jo. 14. ostēde nobis prem ꝛ sufficit: igit̄ terminat̄ appetit⁹ circa diuinā eēntiā. ❡ Itē Aug. 1. de tri. ca. 8. de magnis vel. 23. de pnis. Cōtēplatio inqt facie ad faciē nobis pmittit̄ finis oium actionū. atqȝ eterna pfectio gaudiorū: si finis. igit̄ terminat. ❡ Itē in principio cōfes. Fecisti nos ad te dn̄e. ꝛ inq̄etū est cor nr̄m. donec requiescat in te: nō igit̄ requiescit finalr̄ in aliq̄ creatura. ❡ Qñ pbāt. q2 ibi est desideriū respectu vidēdi se videre ꝛc̄. Pōt dici. ꝙ ibi nō est desideriū respectu obi eēntialis beatitudis. s. eēntie diuine (q2 ipsa pricipalr̄ habet̄. ꝛ desideriū est respectu nō habiti) sed est ibi desideriū respectu obi accn̄talis beatitudinis. s. ipsius creature. Et ſm oēm opi. visa est eēntia diuina que est obm essentiale beatitudinis. restat qdā appetit⁹ respectu creaturarū: que videnr̄ scdario in eēntia. qui appetitus dr̄ respectu obiecti scdarij beatitudinis. Sic ḡ argumentū nō pbat ꝙ in actu reflexo cōsistat beatitudo p se ꝛ essentialr̄ sed solū accn̄taliter: qꝺ cōcedunt alij. ❡ Dicens autē. Si habita beatitudie respectu obi essentialis nō oio quietamur: sed est desideriū respectū obiecti accn̄talis: igitur ista ē impfecta. ❡ Dōm ꝙ hoc nō est pp impfectionē eius: sed pp ordinē nālem q est inter actionē primi obi ꝛ secundarij. Uerbi grā. Deus intelligit eēntiā p° ꝛ pncipalr̄. scdario ꝛ cōsecutiue. intelligit in ea ipsas creaturas. qꝺ nō arguit in itellectione diuina impfectionē sed hoc est pp ordinē nālem inter pᵐ obiectū: ꝛ scdarium. ❡ Per idē pȝ ad scdm. Qñ. n. dr̄ ꝙ beatitudo nō consistit in tribus primis gradibus: negat̄. Et qñ dr̄. ꝙ ibi non terminat̄ desideriuȝ dicēdū est. vt p°. ꝙ ibi terminat̄ tanq̄ ad obiectū eēntiale: sed restat vlterius desideriū q̄tum ad obiectum accn̄tale. ❡ Ad 3ᵐ. qñ dicitur ꝙ est obm nostre beatitudinis ſm ꝙ est habit⁹ ꝛ tētus a nobis cōcedat̄: sed qñ addit̄. ꝙ hoc nō est p visionē que succedit fidei. Dicendum. ꝙ q teneret ꝙ actus volūtatis ptineret eēntialr̄ ad beatitudinē. ꝫ illū nō cōcluderet argumētū ꝙ beatitudo cōsisteret in actu reflexo: sed diceret ꝙ deus esset habitus p actū intellectus ꝛ tentus p actū volūtatis q̄ sunt actus recti. Qui ꝟo teneret ꝙ essentialiter cōsisteret in actu intellectus ꝛ in voluntate cōcomitanter. ꝛ cōsecutiue. diceret ꝙ p actū intellectus (q est visio essentie diuine) ꝛ esset deus habitus ꝛ tētus: habitus inq̄tū visus. tentus inquantum illa visio est perpetua.

Dirimdo

Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ.

Arg. 4ᵐ.

Ad pmū argumentum

Instantia

Solutio.

Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ

Secundus articulus.

An btitudo ꝯsistat in reflexione intell's sup actū ppriū. Ubi sunt aliq Durādus. dicētes ꝙ btitudo cōsistit in actu reflexo eiusdē potētie: puta. cū qs videt se videre diuinā eēntiā. Et ne argumēta q̄ sunt ꝫ aliā opionem, cōcludāt ꝫ eos. dicunt ꝙ actus reflexus hȝ p obiecto non ipsum actū rectū q est aliqd creatū: sed hȝ p obo ipsum pᵐ obm pncipale. ❡ Et arguit sic. Qñ duo actus sunt idē realiter si in vno cōsistit beatitudo ꝛ in reliquo. sȝ actus rect⁹ ꝛ reflexus est hō: ḡ ꝛc̄. Probatio maioris. Quia cū beatitudo sit pfectio realis nō sufficeret ꝙ distinguerent̄ illi actus ſm rōnē. ad hoc ꝙ ſm vnā rōnem consisteret in vno ipsa beatitudo ꝛ in alio non. Probatio minoris. Quia si distinguerent̄ isti actus: aut hoc eēt ex subo (qꝺ non est. qa ponit̄ reflexio sup actū vnius potētie) aut ex obo: qꝺ nō est. quia tunc obiectū actus reflexi eēt actus rectus quod est impossibile. q2 act⁹ rect⁹ ē in itell'u subiectiue. Sȝ agēs nō pōt agere in ppriū subm deducēdo ipsum de po° ad actū efficiēs directe actū in ipsa: ḡ nō est obm act⁹ reflexi. Relinqt̄ ḡ ꝙ pᵐ obm pncipale est obm: qꝺ est ppositū. ❡ Itē. si act⁹ rectus ꝛ reflex⁹ eēnt diuersi act⁹ ꝛ hñtes diuersa obta tūc saltē dr̄nt nūero. qa ad oēm drīam. siue ſm gen⁹. siue ſȝ spēȝ. vel q̄lrcūqȝ. aliter seqt̄ drīa nūeralis: sed nō drn̄t numero: igit̄. Probatio minoris. Q2 si differēt numero: aut eēt in diuersis subtis (qꝺ nō est) aut in eodē subo cāren̄t in diuerso tpe: aut saltē in diuersis instātibus: sȝ hoc nō est. q2 ois act⁹ reflexus eēt falsus. Nā qñ itelligo lapidē actu reflexo. dico me itelligē lapidē. itelligē aūt lapidē est act⁹ rect⁹. Si ḡ p eodē istāti: q̄ itelligo lapidē actu reflexo nō itelligerē sil' ꝛ in eodē instāti lapidē actu recto. itell's reflex⁹ sp eēt falsus

Durād⁹

Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ

hoc ē icōuenies.Sic ḡ act⁹ rect⁹ ꝛ reflex⁹ sunt in intellu sil
Rāsio ꝛ in eodē instāti.℄ Dices autē:ꝙ actus rectus:est sil' cū re
flexo in ratione obiecti.nō autē in ratiōe actus eliciti.sicut.
si intelligam rosam que non est in reruz nā ipsa est in intel
lectu meo in ratione obiecti non tamen in ratione entis in
rerum natura.sic.si intelligam actū rectū quia iam transiit
in preteritū.ꝛ per ꝯñs ipse actus rectus est in intellectu so
lum in ratione obiecti non in ratione alicuius entis in reꝝ
natura.ꝛ per modum actus eliciti.

Arg^m p^m **Contra.** Reflectens non dicit se soluz intellexisse lapidem in preterito.sed dicit intelligo me intelligere lapidem.Dicens autē hāc propositionē.intelligo
me intelligere lapidem.dicit falsum(nisi actus intelligat la
pidem.)ergo in illo reflexo actu simul est actus rectus in
actu in rerum nā.ꝛ per ꝯñs vt elicitus.ꝛ non vt obiectum.
Arg^m 2^m ℄ Item cum dicis itelligo me intelligere.pro tunc intelli
gis tuū intelligere per actū reflexum(ſm omnes.)quero er
go.aut illud intelligere quod intelligis est aliquid inter en
tia.aut nihil.si nihil.igitur non intelligis tuum intelligere
sed nihil.si est aliquid.queritur.in quo est:sed non in re ex
tra.nec in phantasia.manifestum est igitur ꝙ in intellectu.
Sed quicquid est in intellectu.vel est actus elicitus.vel ha
bitus.ꝛ planū est ꝙ non est habitus:igitur est actus elicit⁹:
Arg^m 3^m quod est ꝓpositū.℄ Item actus rectus beatitudinis sem
per manet elicitus.Math.18.cap.Angeli eoꝝ in celis sem
per vident faciē patris ꝛc̄.Math.22.homines erunt in ce
lis sicut angeli dei:ergo hoies beati videbunt semper facie
Arg^m 4^m ad faciem.℄ Itē stat tota imaginatio istoꝝ in hoc. Imagi
nātur enim ꝙ lapis.primo causat in intellectu intellectio
nem sui.Secundo causat in intellectu intellectionē ipsaz
intelligi ab intellectu.Igitur cum iste secundus actus refle
xus ita bene causat̄ a lapide sicut primus rectus . sequitur
ꝙ lapis est obiectum istius secundi reflexi sicut ꝛ primi re
cti:ꝛ sic hñt propositum.quo ad hoc ꝙ obiectū actus refle
xi est ipsum primū obiectū ꝛ principale.quod est obiectū
Arg^m 5^m actus recti:ꝛ non ipse actus rectus.℄ Ultra imaginantur:
ꝙ quando lapis causat in intellectu istum actū reflexū.s.se
intelligi ab intellectu.simul causat actum suum rectum in
intellectu(aliter enim itellectus reflexus esset falsus. dicēs
intelligo me intelligere lapidem.)ꝛ ita habet̄ propositūꝫ.
quo ad scđm dictum.s.ꝙ actus rectus ꝛ reflexus sunt simul
in intellectu ꝛ pro eodē instanti.ꝛ respectu eiusdē obiecti:
ꝛ ita sunt idem actus nūero ꝓpter primū argumētū prin
Petrus palu. cipale.℄ Hoc etiam declarat Petrus de pallude sic.Qua
ratione motus mouetur a se ꝛ nō mediāte alio motu eadē
ratione ꝛ in aliꝗs actibus.puta . ꝙ actus rectus intellectus
intelligit̄ a seipso ꝛ non mediante actu reflexo.deferēte ab
ipso:sed hoc est:ergo ꝛc̄.probat̄.qꝛ motis nobis mouentur
oīa que in nobis sunt:ergo cum motus sit perfectio mobi
lis ipse motus mouet̄.sed nō mediante alio motu.qđ mani
festum est.qꝛ esset ꝓcessus in infinitū:igit̄ mouet̄ a seipso.
Ꝫ Petrū Guido. ℄ Contra hoc ꝙ sit actus vnus arguit Reuerēdus Ma
gister meus sic.Impossibile est actū opinatiuū ꝛ assensiuū
esse idē qꝛ opponunt̄ ſm certū ꝛ incertū:sed hoc sequit̄ si
actus reflexus ꝛ rectus essent idē:ergo.Probatur:qꝛ actus
opinatiuus est rectus.ꝛ assensiuus est reflexus.cū enim qs
cōsiderat de opinari per mediū probabile tūc assentit ali
quomodo saltē probabiliter.ꝛ tunc scit se rōnaliter opina
ri.℄ Item.Ideꝫ actus non pōt esse verus ꝛ erroneus : sed
actus rectus pōt esse verus ꝛ reflexus erroneus(exemplū.
si dicat intellectus ꝙ sortes sedet ipso sedēte est verus.si di
cat scio sortem sedere ēt ipso sedente potest esse erroneus.
potest enim hoc ignorare.lꝫ sit quoddam veruꝫ)ergo ꝛc̄.
Cōfirmat ℄ Item que sunt idē.vnū nō est sine alio:sed actus rectus
potest esse sine reflexo:vt cum intelligo lapidem possim
sibi sistere sine hoc ꝙ cōsiderem me intelligere lapidē.Itē
quando aliquid solum habet rationem quo : tunc oportet
ꝙ illud quod conuenit conueniat sibi : seipso ꝛ non alio.
Uerbi gratia:qꝛ relatio est illud quo refert̄ aliquid nō oꝫ
ꝙ referri feratur alia ratione(sicut docet Auicen.3.meta.)
sed quando habet relationem . tunc oportet:vt puta:quia
pater est illud quod refert̄ oportet ꝙ referat̄ non seipso sꝫ
alio sed in actu recto intelligere est illud quo aliquid intel
ligitur tamē in actu reflexo intelligere est illud quod intel
ligit̄ :igitur.in actu reflexo non intelligitur actus seipso sed
actu alio differente ab ipso:quod est ꝓpositū:ꝙ actus.s.re
flexus differt a recto.Item actus qui semper pōt esse vnus
differt ab illo qui pōt multiplicari in infinitum:sed habēs
actum rectum cōtinuando illum in vnitate sua pōt multi
plicare reflexos in infinitum.5.de trini.ca.13.qui dicit.scio
me viuere vnum aliquid se scire dicit:proinde si dicat scio
me scire me viuere:duo sunt.sic potest addere quartum ꝛ
Auicēn. quintum ꝛ innumerabilia.℄ Ad hoc Auicenna.6.metha.
cap.2.ante medium dicit sic. Imaginatio aliquando non
erit stabilis sed facile destruitur.Uel erit stabilis.sed non
animaduertis eam nec indicat se imaginasse:imaginari.n.
aliud est ꝙꝫ cognoscere se imaginasse:ꝛ hoc manifestū est.
si enim imaginationi cōmunicaretur animaduersio illius
Ad p^m arg^m Durand. imaginationis procederet in infinitum . ℄ Ideo respon
dent isti ad argumenta aliorum.Ad primum qñ dicunt.ꝙ
duo actus erunt simul in intellectu.Dicunt ꝙ de duobus
actibus qui nullā habent habitudinem ad inuicē.sed sunt
omnino disperati.non possunt simul esse in itellectu . qu a
(ſm Augustinum)ad actum intelligendi requirit̄ attētio.
sed ad plura disperata ꝛ nō hñtia ꝯnexionē nō pōt intell's
sil' eē attēt⁹: si ꝟo loq̄mur de plib⁹ hñtib⁹ habitudinē ꝛ cō
nexionē ad inuicē.sic poterūt esse simul in intellectu quia
sic habēt rationē vnitatis.Sed intellectus ad suū obiectū
maxime habet connexionem ꝛ habitudinem:ꝛ ideo cum
actus rectus(etiam vt est elicitus)sit obiectum actus refle
xi.aliter actus reflexus(vt arguunt ꝛ bene)esset falsus.seq
tur ꝙ actus rectus potest simul esse in intellectu ꝛ elicitus
Ad 2^m cum actu reflexo ꝛ elicito. ℄ Et quando vltra dicit̄ igit̄
erunt idē actus numero.Non valet.quia non solum nume
ratur a subiecto.sed magis ab obiecto:ꝛ nos ponimus hic
inde.ꝛ aliud obiectum.qꝛ obiectum primum est obiectuꝫ
actus.ꝛ actus est obiectuꝫ actus reflexi. ℄ Hic aūt quidā
dant aliaꝫ responsionē vt habetur infra in opinione Ioā.
de Puly.Et ad declarationem aliorum isti dicunt . ꝙ mo
tus non habet rōnem mobilis per se.sed est obiectuꝫ quo.
non quod.ideo non mouetur ab alio:sed intelligere rectuꝫ.
est intelligibile per se ꝛ quod.cum ꝑ se habeat rationē en
tis(hec habita sunt quarto argumento)quare nō sequitur.

Io. pulye. **Propter** qđ sunt aliꝗ Ioā.de puly.q dicūt.ꝙ ēt cō
cesso ꝙ sunt vnus actus aliquomō.nō tñ
Arg^m p^m sequit̄ ꝙ beatitudo cōsistit in actu reflexo sꝫ recto. ℄ Qđ
probant sic.Quia si ponat̄ ꝙ actus rectus ꝛ reflexus sunt
idem.non possunt sic esse idē quin aliquomodo differunt
etiam extra intellectum ꝛ in re:tunc dicam.ꝙ in illo vno
Arg^m 2^m actu cōsistit beatitudo vt est rect⁹ ꝛ non vt reflexus.℄ Itē
Licet sint idē actus.beatitudo tamē nō consistit in aliquo
actu modo illo quo sine illo pōt eē beatitudo:sed sine actu
vt ē reflexus pōt aliqs esse beat⁹.vidēs eniꝫ lꝫ possit refle
cti:nō tñ ē nec̄e ipꝫ reflecti:ḡ in illo poterit ꝯtinuari actus
rectus sine hoc ꝙ sit in eo reflexus.Sꝫ nō est negādū qn
sic hñs actuꝫ ꝑpetuū circa essentiale obiectū beatitudinis
esset beatus:ergo ꝛc̄.℄ Respondent vero.ad alios conce
dentes.ꝙ actus rectus ꝛ reflexus sunt ideꝫ actus numero.
sed sunt idem numero idēptitate accidentali non essentia
li:quod probant.Quia idem iudicium videtur de obiecto

ꝛ actu

z actu. Actus. n. innotescit nobis ex obiecto. et obiectus actus recti est lapis scd'm se. obiectũ aũt act' reflexi est lapis vt intellectus. Sed lapis scd'm se z lapis itellectus est idem nũero cum seipso. nõ essentialr' sed accidentalr'. sicut sortes albus cum seipso sorte. est idez numero. sed accidentalr'. q2 ex subiecto z accidẽte fit vnũ accidentalr'. Igitur z actus rectus z reflexus sunt idẽ numero accidentalr' non essentialr'. Sed tunc argumentũ est ad ppositum. Subiectum põt esse sine suo accidente: ergo a simili. beatitudo in actu recto põt esse sine omni actu reflexo. Declarant per simile: Q2 obiectum acceptũ cũ actu recto causat eundẽ actũ numero quẽ pmo. sed differentẽ accidentalr'. Uerbi gratia. siquis agat operationẽ virtuosaz moralẽ: duz ptinuatur illa operatio naturalis. põt z infundi grã z fiet opatio supnaturalis. z idẽ agens agit eandẽ actionẽ numero. Sed illa est eadez accidentalr' non essentialr': sic in pposito. ¶ Et per hoc reputant se rñdere ad arg^a aliorũ. Q2 lz sint idẽ act' nũero rect' z reflex'. q2 tñ rect' z reflex' sũt idẽ accñtalr' (sicut subiectũ z accñs.) ideo in actu vt recte põt cõsistere beatitudo sine hoc q fit in actu z reflexo. Et hoc totũ maxime dicũt vt saluent passibilitatẽ intellectus: q2 si itelligere (qd est actus rectus) esset obiectũ itellectus reflectẽtis agens z patiens nõ essent subiecto distincta qd est contra pncipia eorũ. ¶ Isti etiã reputarent se soluere alia argumenta Guidonis contra vnitatez per hoc: dicẽtes q nõ est inconueniẽs q actus opinatiuus z assensiuus sunt vnus accidentalr'. nec etiã est inconueniẽs q idez actus qui est vnus accidentalr' sit rectus z errone'. nec ẽt est icõueniẽs q act' vn' accñtalr' aliquo modo possit esse sine seipso. sicut subiectũ põt esse sine accidẽte: nec etiã est inconueniẽs q idẽ actus accidentalr' possit itelligi multiplicari vno modo z non alio. ¶ Quia aũt volo tenere q act' rectus z reflexus sunt duo actus quatuor facio. Primo ostendo cõtra Jo. puly. q sibi cõcesso q actus rectus z reflexus sunt vnus per accidẽs nõ soluit per hoc difficultas: pbo. ¶ Quia qñ duo actus sunt idẽ p accidẽs tunc pmus nõ permanet cum secũdo. sed soluz succedit sibi: z sunt solũ vnus per accidẽs. per hoc q vnus continuat cũ alio sine interpollatiõe: vt in exẽplo eorũ pz: qñ. s. operatio que pmo fuit nãlis fit supnaturalis p hoc q in medio sue duratiõis infundebat gratia: planũ est eniz q cũ operatio supernãlis succedit naturali. naturalis tunc nouiter cessat: z ita solũ dicuntur vnus per accidẽs pp ptinuationẽ in inuicẽ. Sed in pposito opz q actus rect' pmaneret simul cũ reflexo. z nõ solũ q ptinuetur sibi per ptinuationez sine iterpollatione: aliter eniz omnis actus reflexus eẽt falsus dicens intelligo me itelligere (vt argutũ est supra) ergo non soluit. ¶ Item. si per hoc q dicunt q sunt actus vnus per accidẽs intenderent dicere q eẽnt simul tãq duo actus simul eliciti in vno intellectu: hoc est dicere contra cõem opionez. que dicit q itellectus nõ põt itelligere plura. vt plura. simul. Si autez dicit q sunt simul nõ soluz vt duo actus eliciti sed q vnus actus sit obiectũ alterius. hoc nõ est icõueniẽs: q2 cũ obiectũ habet habitudinẽ z cõnexionẽ cũ actu z econuerso. sic erunt simul in intellectu. nõ vt plura sed vt vnũ: igitur siue pbant q sint vnus actus per accidẽs vt succedẽtes adinuicem per continuationẽ. siue sint vnus actus per rationem obiecti. nõ soluunt difficultatẽ. ¶ Secundo respondendo Durando. silr ostendo. q illud qd assumit pro fundamẽto est falsum. Dicit eniz q est idez obiectũ vtriusqz actus. hoc est falsũ: q2 lz lapis absolute dictus z lapis includẽs intelligere. vel vt itellectus sit idẽ materialis: tñ diuersificat per diuersam rõnem obiectiuã formalẽ: ergo nõ est idez obiectum. Probatio assumpti q2 cũ ens sit obiectum itellectus. quicquid addit aliã rõnem formalẽ supra ens: addit nouã rõnẽ obiectiuã, cũ ergo itelligere qui est act' rõnis addit aliquã rõnẽ formalẽ sup ens vel sup lapidẽ: ergo z formalẽ rõnez obiectiuam. ¶ Confirmat. sic vz se habere ens ad suum actũ sicut ad suũ motũ: sz ens absolute z ens mobile z motũ differunt scd'm diuersaz rõnẽ formalẽ imo pstituunt duas species. s. physicam z metaphysicã. ergo in alio casu similr'. ¶ Tertio soluo argumẽta sua. Ratio enim pp quã mouetur Durãdus nõ valet. ponũt eniz q itelligere rectũ nõ sit obiectũ actus reflexi. sed q sit idẽ cũ eo: q2 cum illud intelligere rectũ sit obiectiue in intellectu agens nõ distingueretur subiectiue a passo. Actiui eniz nõ habẽt hoc pro inconueniẽti: hoc pono ego lib. 2° dis. 23. z. 24. Passiui ẽt saluãt passiuitatẽ dũ modo idẽ nõ agat in seipm. q2 aliqui passiui ponunt spẽs z habit' subiectiue in intellectu z q agant in itellectu vice obiecti. ergo ratio nõ cogit. ¶ Ad scdm: qñ dicit q tunc dicens intelligo me itelligere lapidẽ diceret falsuz. Dico q cũ dico itelligo me intelligere lapidẽ q sensus põt eẽ 2^x. Un' q itellectiõe reflexiua itelligã ipm actũ rectum quasi si simul in rez existentẽ. z simul realr' actu elicitũ cuz reflexiua: z sic itellectio reflexiua esset falsa. Alio modo qsi simul existentẽ z simul actu elicitũ cuz reflexiua: nõ simul realr'. sed simul in eẽ obiectiuo: z hoc est verũ. L3. n. trãseat actus rectus adueniente reflexo. qũtum ad existentiã realẽ. tñ obiectiue remanet in memoria z representat ibi qũtum ad oẽm rõnem eius. s. vt est actus itelligendi lapidẽ. z qũtuz ad rõnem actus scd'm q actus dicitur elicitus. Et per hãc distinctionem soluunt argumẽta que pbant q actus itelligẽdi remanet ita vt nõ sit sensus itelligo me itelligere lapidẽ q2 intellexi lapidẽ in pterito. sed in presenti: cũ eniz dico intelligo me itelligere lapidẽ. hec est vera. q2 itelligere lapidẽ est in rerũ natura in esse obiectiuo in memoria. lz nõ in sui reali existentia: per hoc pz ad duo pma. ¶ Ad tertiũ quando dicitur in beatis actus rectus manet semp: concedo sed non habes q beati reflectunt se sup actũ illum. sed vident illum actum actu recto. sicut actu recto vident oĩa in Vbo.

Quarto ostendo q conclusio principalis istorum est falsa. Unde qũtuz ad conclusionẽ. miror quõ aliqs opinat directe contra determinationẽ auctoritatum. Aug. vt allegat magister dis. pma per totũ. Unde. pmo pbo q cõclusio eoz est cõtra Augustinũ z magistrũ. Uolẽs. n. magister in fine. 2. capituli distiguere ppriũ obiectũ circa qd fruimur. accipit auctẽ Augu. 10. de tri. c. 6°. c. fruimur cognitis in qbus ipsis volũtas ppria seipsa delectata cõquiescit. Sz voluntas delectãdo nõ quiescit in actu reflexo pp seipsuz: q2 nõ est summũ sed bonũ per participationẽ: g in actu reflexo nõ zc. ¶ Itẽ. in fine tertij allegat Aug. 1. de doctrina xpiana. ca. 18. s. vbi distinguit fruitionẽ abusiuã contra fruitionẽ verã dicẽs. Cũ adest qd diligit. z delectatiõez secum gerit. si tñ p eam transieris. z ad illud vbi permanẽdũ est te tuleris. vteris ea vt abusiue. nõ pprie frui diceris. Si vo inheseris atqz pmanseris finẽ in ea ponẽs. tunc vere z pprie frui es dicendus: qd nõ est faciendũ nisi in illa trinitate. i. in summo z incõmutabili bono Ecce expresse q in actu reflexo nõ cõsistit fruitio sed in solo deo. ¶ Et põt formari ratio sic. Qñ aliquis videt se videre vel amare deuz: aut sistit in visione. s. nõ ptranseũdo vel referẽdo suã visionẽ in deũ. vel transit zc. si nõ refert aut trãsit. ergo errat. q2 statuit pro fine creaturã: q2 si in hoc cõsistit beatitudo: beatitudo consistit in errore: si refert hoc tunc pprie vtit z abusiue fruitur. ¶ Secũdo pbo q ratio eorũ est cõtra Augustinũ z magistrũ. Isti eniz fundãt se sup h q beatitudo consistit in actu reflexo. q2 nullus perfecte quietat in videndo deũ vel amãdo nisi videat se videre vel amare. Sz eadem rõne dicam: q nullus perfecte qetatur in videndo zc. nisi videat se virtuose z digne videre z amare. Quia: da opposituz nõ videbit oẽ qd vellet videre. z sic nõ erit beat' quia

Responsio ad Jo. puly.

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Ad argumenta Dur.

Ad p^m 3rñsionẽ

Ad 2^m

Ad 3^m

Arg^m p^m

Fruitio nõ cõsistit in actu reflexo.

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Arg. 4^m

beatus hꝫ quicquid vult. 13. de trini. ca. 5. in fine ꝛc. ꝛ tñ beatitudo nõ cõsistit in virtutibus. Igit̃ nec in videre se videre. Qꝫ non in virtutibus probat Magister cap. 7° per Augu. 12. de trinitate. capitulo. 8. Et confirmatur quia Magister ꝛ̃ndendo ad Ambrosiũ q dicit ꝙ fructus bonoꝝ operum sunt ꝓpter se petẽdi: ꝛ idẽ est de ṽtutibus. Dicit Magister. Qꝫ ꝓpter se amande sunt. q2 delectãt suos possessores ꝛ pariunt qδdam spirituale gaudiũ nec tñ eis est fruendũ: ꝓbat hoc: q2 cũ dr̃. ꝙ frui est amore alicui inherere ꝓpter se. illa descriptio itelligenda est ꝓpter seipsam tñmõ. sic vt nõ referatur ad aliud: ſꝫ ibi ponat̃ finis: qδ nõ est verũ de virtutibus. q2 oẽs ordinant̃ in deũ: sed istud idẽ est verũ de actibus reflexis ꝑdictis. ꝙ ꝓpter seipsos tñmodo nõ amant̃. sed propter deum. ſꝫ quodam spirituali gaudio delectent suos possessores. igitur ꝛc.

p^a Opio.

Tertius articulus in quo querit̃ rõ formalis cause finalis. Et format̃ questio. Ubi dicunt qdã. ꝙ finis est quattuor cãrũ ſm illud esse qδ hꝫ in intẽtione agẽtis.

Arg^m p^m

❡ Quia cã finalis ſꝫ sit vltima in essendo est tñ prima in causando. Sed hoc nõ põt esse nisi ſm esse qδ hꝫ in intẽtione agentis: q2 ſm esse extra nõ est prima: igit̃ ꝛc.

Reprobatur.

Arg^m p^m

❡ Contra. Illud quod se hꝫ vt quo tñ nõ se hꝫ in ratiõe cause finalis sed solũ se hꝫ vt finis cuius gratia. vt pꝫ 5° meta. t. cõ. 2. ꝛ 2° physico. tex. cõ. 29. de formatica ꝛ euchia respectu sanitatis (vbi ph̃s probat ꝙ sanitas est finis. q2 est illud ꝑꝑ qδ sunt alia) sed esse qδ hꝫ in intẽtione est finis quo. esse qδ hꝫ extra. est finis cuius gratia agit̃.

Arg^m 2^m

❡ Itẽ. 12. meta. cõ. 29. ponit expresse ꝙ balneũ in anima est agẽs motũ. vt est extra. est finis. Qδ ꝓbat q2 balneũ in anima nõ est nisi vt fiat balneũ extra: ſꝫ illud ꝓpter qδ aliud est. illud est finis igit̃.

Arg^m 3^m

❡ Itẽ. 2° physico. ꝛ 5. meta. dicit ph̃s ꝙ cã finalis est vna de quattuor causis: sed cũ physicus vtrobiqꝫ sit artifex realis nõ intendit de causis intentionalib⁹ sed realib⁹.

Arg. 4^m.

❡ Itẽ. Illa ratio ẽ causa vt finis quo habito cessat motus: ſꝫ habita re in esse intentionali nõ cessat mot⁹ igit̃.

Arg^m 5^m

❡ Itẽ. Finis est causa cãrum. ꝛ optimũ vult esse (5° meta. tex. cõ. 2.) ſꝫ eẽ intentionale nõ est optimũ. ¶ De hoc. q. de ꝯstitutiuo persone patris arti. 2.

Opio 2^a. Girard⁹

❡ Quidã dicũt vt Girardus ꝙ causa finalis dicit̃ causa cãrum. ſm ꝙ accipit̃ pro eo qδ est productũ ꝑ actionẽ agẽtis. Et hoc ꝓbant dupl'r ṗmo sic.

Arg^m p^m

¶ Nã ph̃s ꝛ Cõmen. (5° meta. capitulo de causa. vbi supra: ꝛ 2° physi.) distinguunt cãs ex intẽtione: ꝛ dicunt. ꝙ causa finalis est cuius gratia (vt causa ambulãdi sanitas) nã ꝓpter qd ambulat. dicimus vt sanet̃. ꝛ dicẽtes reputamus dedisse cãm: tũc arguitur. Sed certũ est ꝙ sanitas est illud qδ ꝓducitur vltimo post ambulationẽ ꝑ medicationem. g̃ ꝛc.

Arg^m 2^m

❡ Itẽ. ph̃s vbi supra ponit pro eodẽ. causam finalẽ ꝛ cuius gratia: igitur. Et. 9. meta. t. cõ. 15. dĩ post mediũ: ꝙ actus finis. ꝛ gratia cuius est potẽtia: vt puta: visuꝫ habẽt animalia vt videant: ꝛ sil'r edificãdi scientiã vt edificẽt: ꝛ nõ ecõuerso. ergo act⁹ vel effectus est cã finalis.

Reprobatur.

❡ Contra illud arguo. Sꝫ ṗmo sciendũ est. ꝙ volo dicere ꝙ causa finalis est aliquo modo illud qδ est ꝓductuꝫ. sed dico al'r q̃ȝ isti dicant: q2 dico. ꝙ cã finalis (vt est quarta cãruꝫ) nõ est illud qδ est per se terminus ꝓductionis. ſꝫ illud qδ est bonũ ꝛ optimũ. ꝓpter qδ illud ꝓductum ꝓducitur.

Cã final' qño dicat̃ cã cãruꝫ.

Ita ꝙ cã finalis (vt est quarta) est illud qδ ꝯcomitatur productũ. vł extrinsece concomitatur ipm ꝛ est illud optimũ ꝓpter qδ productũ ꝓducitur. Uerbi grã: dico ꝙ causa finalis artis factiue domus nõ est ipsa domus facta sed illud ꝓpter qδ fit. s. vt cooperiat nos a caumatibus: ita ꝙ cã finalis artis factiue dom⁹ est illud extrinsecum qδ ꝯcomitatur domũ factã: ꝛ sic põt dici aliquo mõ produci.

Arg^m p^m

❡ Tunc arguo sic. Cũ ph̃s dicit ꝙ sanitas est cã finalis ambulatiõis. Aut accipit ibi sanitatẽ pro aliquo qδ nõ est per se terminus ambulationis. sed tñ extrinsece cõcomitatur ipm: puta. si dicam⁹ ꝙ medicatio vel ambulatio terminatur ad adequationẽ humorũ sicut ad per se terminum ꝛ ex hoc concomitatur extrinsece vt resultat sanitas. ꝛ hoc est propositum. Aut intelligit ꝙ sanitas est per se terminus medicationis ꝛ forma ad quam terminat̃ medicatio. ꝛ vt sic sit causa finalis: ꝛ hoc est falsuꝫ. q2 sanitas. vt sic. est terminus intrinsecus ꝛ forma. Sed (vt dicit Cõm. ṗmo phy. ca. 1.) causa materialis ꝛ forma sunt cause itrinsece: efficiẽs ꝛ finis sunt cause extrinsece. Igitur sanitas que est altera pars ꝯpositi: nõ erit causa finalis. sed aliquid extrinsece ꝯcomitat̃. s. bene viuere. ꝛ bene oꝑari. ❡ Confirmat̃. ꝑꝑ. n. bene viuere ꝛ bene oꝑari sanamur: planũ est aũt ꝙ ista sunt extrinseca sanitati. De operatione quidẽ per se pꝫ: ꝛ de bene viuere: sil'r pꝫ: q2 bene viuere. vel est eẽ rei. vel dicit multa bona accidẽtia rei: ꝛ certũ est ꝙ substãtia rei ꝛ multa bona accidentia sunt extra rõnem sanitatis que est vna spẽs accidentiũ per se. ergo ꝛc.

Arg^m 2^m

❡ Itẽ. Illud qδ est extrinsecum effectui toti ꝛ cuilibet parti eius (inquantũ huius) nõ est effectus. vel aliqua pars (inquantũ huius) sed extrinsecũ sibi. (hoc pꝫ. q2 idẽ ꝓbatur de seipso) sed causa finalis ſm ꝙ est causa finalis est extrinseca toti effectui ꝛ cuilibet parti eius (inquãtũ huius) igitur causa finalis nõ est totus effect⁹ agẽtis vel aliqua pars eius. ſꝫ aliqd sibi extrinsecũ. Probo minorem: q2 totus effectus ꝛ alia pars eius inquantũ hui⁹ sunt ꝓpter cãm finalẽ.

Arg^m 3^m

❡ Itẽ. ph̃s 5° meta. ꝛ 2° physico. t. c. 30. connumerat cãm finalẽ iter alias causas dicẽdo. ꝙ sanitas est finis ambulationis. ꝛ addit in fine. Igit̃ cause fere totiẽs dicunt̃: ꝛ postea nominat in eodẽ capi. cãm materialẽ ꝛ formalẽ ꝛ efficientẽ per eundẽ modũ quo ṗmo: ſꝫ aliter nominat cãm finalẽ q̃ȝ ṗmo dicens. Alia vero finis ꝛ bonorũ aliorum. nã qδ cuius gratia agit̃ optimũ ꝛ finis aliorũ vult eẽ: ꝛ sic ꝑmutata causa finali addit in fine: cause g̃ he ꝛ tot sunt specie. Ex his arguo sic. Cum in prima assignatione quãdo assignauit sanitatem causam finalem ambulationis numerando ipsam inter alias causas. ꝛ addit in fine ergo cause fere totiẽs dicunt̃. Quero igitur. Aut (non obstante ly. fere dicunt̃) voluit ibi distincte distinguere oẽs spẽs: ꝛ tunc inconueniẽter dixerit. ꝙ fere dicunt̃: imo sicut infra dixit. cause igitur he ꝛ tot sunt spẽ ita ibi debuerat dixisse: ꝑterea eẽt manifesta negatio ibidẽ assignasse spẽs cãrum. ꝛ infra statim sine additione vel diminutiõe iterũ alias assignasse sicut fecit. Aut (per ly. fere dicunt̃) voluit innuere ꝙ ibidẽ nõ assignasset plene spẽs cãrum. sed ꝙ voluit infra ponere distinctas spẽs cãrum. ꝛ tunc infra assignauit al'r cãm finalẽ q̃ȝ primo. sicut illud bonũ qδ est finis aliorũ: ꝛ aliqδ bonuꝫ extrinsecũ sanitati ꝑꝑ qδ intendit̃ sanitas: puta acquirere sibi largitatẽ diuitiarũ: vnde alia trãslatio hꝫ loco boni (largitas) qδ est illud ꝑꝑ qδ intẽdit̃. Igit̃ sequitur manifeste. ꝙ sanitas que est effectus medicationis nõ est causa finalis. sed illud bonũ extrinsecũ qδ est finis sanitatis ꝛ cõsequitur ad ipsam. est causa finalis: qδ est ꝓpositum. Aut ponit̃ (ly. fere dicunt̃) non q2 excluditur ꝙ ibi assignant̃ spẽs cãrum cõplete ꝛ distincte. ſꝫ q2 postea imediate voluit ponere de causis aliquid qδ ṗmo nõ posuerat. s. ꝙ eiusdeꝫ rei sunt multe cause. sicut ibi imediate sequit̃ in litera. ꝛ quedam oẽs sunt ſm potentiã ꝛ actũ. ꝛ ſm vle ꝛ ꝑticulare: vt videt̃ Cõmen. exponere. quare dicit fere 2° physico. cõ. 30. Sed hoc nihil est. q2 cũ iste ꝯditiones nõ variãt spẽs cãruꝫ nec ponũt numeruꝫ in spẽbus. ergo ꝓpter hoc nullo modo rational'r dixisset ꝙ cause fere totiẽs dicunt̃. sed absolute dixisse debuerat sicut infra dixit (cause igit̃ he ꝛ tot sunt specie) patet igitur. ꝙ aliqδ extrinsecũ bonũ ei qδ fit per agẽs est causa finalis.

Ad p^m arg^m Girardi.

❡ Per idẽ pꝫ ad primũ argumentũ. s. ꝙ non posuit ibi ph̃s in ṗma assignatione cãm finalẽ sed infra.

Ad 2^m

❡ Iteꝫ. cõtra 2^m argumentũ arguit̃ sic. Hic est fallacia ꝯsequẽtis.

Edificare ẽ finis poͤ edificatiue. igit̃ edificare ẽ cã finalis (accipiẽdo cãz finalẽ ꝓpe ꝛ stricte. vt hic disputam⁹) ſʒ sic arguunt isti. igitur ꝛc̃. ꝓbatio assumpti. Qꝛ finis est in plus q̃ʒ causa finalis: nã (2° physico. ꝛ 5° meta. cap. de causa) oĩa intermedia ordinata ad finẽ possunt dici finis q̃libet respectu alteri⁹. ꝛ causa ṗncipalis põt dici finis: igit̃ finis est cõis ad vtrũqʒ. ꝛ ita in plus. ¶ Confirmat̃. Infra ṗcise loquẽs de causa finali. dicit ꝙ cui⁹ causa (idest causa finalis) est illud qͦ est finis aliorũ. ꝛ bonũ optimũ. i. vltimũ oĩum: ḡ cã finalis est in minus ꝛ finis simpl'r attributus est in plus. Sed arguere a ꝓpositione hñte plures causas veritatis ad vnã illarũ est fallacia ꝯsequentis. ergo ꝛc̃. Pʒ igitur ad 2m argumentũ. qͦ nõ oẽ qͦ est finis est causa finalis. nõ enim edificare ẽ cã finalis potẽtie edificatiue lʒ quodãmodo sit finis eius. qꝛ est ꝓpter edificare (vt vult Phs ibidẽʒ) ſʒ cã potentie edificatiue est illud bonũ vltimũ ꝓpter qͦ intendit edificare. Unĩ alia translatio 2° physi. tex. cõ. 31. vbi assignatur causa finalis dicit: ꝛ quedã sunt sicut finis intenta ꝑ alias res ꝛ bonũ. Cõmen. ibi. i. bonũ intentũ per oꝑationes.

Finis q̃ͦ a cã finali differt.

Du^m 1^m **Dubitatur** primo contra hoc qͦ teneo hic. s. ꝙ formalis ratio cause finalis accipit̃ circa bonũ qͦ est extra ꝛ nõ vt in anima. Quia cõtrariũ velle vi Auic. ex intẽtione 6° meta. ca. 5. vbi ꝓbat (cito post mediũ) ꝙ causa finalis est causa ſm esse qͦ hʒ in aĩa duab⁹ rationibus. ¶ Primo sic. Oĩs causa inquantũ est cã hʒ cãlitatẽʒ: sed causa finalis non hʒ cãlitatem nisi ſm ꝙ hʒ esse in aĩa. Maior est per se nota. Minorẽ ꝓbat. Quia cã finalis non habet cãlitatẽ nisi vt cetere cause sint cause in effectu: ſʒ nõ est causa ceteris causis vt sint cause in effectu nisi ſm ꝙ hʒ esse in anima: qꝛ finis non est cã alijs causis. nisi ſm ꝙ est prius imaginata in anima: ex hoc eniʒ ꝙ finis est imaginatus sequit̃ actio ꝛ inq̃sitio per quã qualitas ꝛ forma ponit̃ i recipiente. ¶ Secundo sic. finis nõ est causa ſm ꝙ est causatus ab alijs causis. sed finis vt est extra est causata ꝛc̃. igit̃ vt est extra nõ est causa. sequitur igitur qͦ sit causa ſʒ esse qͦ habet in anima. ¶ Quia nõ video quin Auicẽ. plane fuerit de hac intẽtione ꝛ quin ipse teneat cõtrariũ opi. Aristo. sicut in multis (vt dicit Cõmen. 12. meta. cõ. 44.) iõ nõ curo eũ exponere sed directe ostẽdere ꝙ ꝯdicit Aristo. ¶ Primo sic. Nã Aris. vbiqʒ ponit cãz finalez illͦ cui⁹ grã agit: ſʒ nullus agit vt domus sit in aĩa sed vt sit extra: ergo domus vel habitatio extra est. vt finis. ¶ Itẽ. Hoc pʒ per demonstrationem Aris. 2° phy. tex. cõ. 29. ꝛ 5. meta. tex. cõ. 2. vbi ꝓbat cãm finalẽ esse cãm sic. Illud est cã (ꝛ loqur de formali rõne cause) per quã rñdetur ad q̃õnem factã per quid: ſʒ si queratur ꝑꝑ quid ambulat sortes dicim⁹ vt sanet̃. qͦ nõ est verũ de sanitate in anima. sed extra. igit̃ ꝛc̃. ¶ Ad ṗmũ argumentũ suũ. concedo maiorẽ ꝛ nego minorẽ. Ad probationẽ qñ dicit̃ ꝙ finis nõ hʒ cãlitatẽ nisi vt cetere sint cause in effectu. Distiguo. ꝙ finis accipit̃ dupl'r. Uno mõ q̃ʒtum ad essentialẽ rõnem causandi cãe finalis. Alio modo quantum ad aliqͦ accidens necessario req̃situm ad hoc qͦ esset: exemplũ. finis eẽntialis serre est scindere. ſʒ ad hoc ꝙ scindat necessario coexigit̃ duricies. Et istã distinctionẽ ponit Auicen. in eodeʒ capi. ſʒ ad aliud ꝓpositum. Tunc dico ad minorem cum dicit̃. finis nõ est causa ceteris causis vt sint cause in effectu nisi ſm eẽ qͦ hʒ in anima. ¶ Dico ꝙ eẽntialis ratio cause finalis est vt illud bonũ vel optimũ cui⁹ gratia aliquid agit̃ sit extra: ꝛ sic mouet agentẽ. ꝛ sic est prima causa. ꝛ causa alijs causis. Qꝛ aũt añq̃ʒ res sit extra oporteat illã esse in anima. vt sic moueat agentẽ ꝛc̃. est accidens necessario req̃situm: ad hoc eniʒ ꝙ agẽs agat formã in materia opʒ ipm hẽre finẽ in intẽtione ꝛ imaginatione. ¶ Ad 2m qñ dicit̃. finis nõ est causa ſm ꝙ est causatus concedat̃. Ad minorẽ qñ dicit̃: ſm ꝙ est extra est causata. Dico ꝙ cã finalis vt est extra. vel bonũ illud cuius gratia aliquid agitur accipit̃ dupl'r. Uno modo vt iaʒ est in effectu. Alio mõ vt est in potentia vt fiat in effectu. Primo modo est ꝓprie cãtum ab alijs causis: ꝛ sic est terminus ꝛ finis. sed nõ est cã finalis. Alio mõ nõ est cãtum vt per se pʒ sed est cã finalis. Qͦ ꝓbatur Quia causa finalis est illa per quã rñdetur ad questionẽ factã ꝓpter quid. ꝛ hoc ꝑ actum. vt est in fieri et de termino habẽdo. Uerbi gratia. ꝓpter qd ambulat rñdetur vt sanetur: sed qñ sic rñdetur de esse alicuius ꝙ solũ hẽt in fieri ꝛ tanq̃ʒ habendũ illud. est in potẽtia vt fiat: igit̃ esse cause finalis nõ consistit in esse cãto sed in esse potẽtiali vt fiat. ¶ Itẽ. Nota ꝙ sic saluat̃. ꝙ causa finalis ẽ ṗma cãrũ: qꝛ ad hoc saluandũ dicebat̃ vsqʒ nunc cõiter. ꝙ cã finalis est cã vt est primũ in intẽtione. Sed ego dico. ꝙ res nõ intẽditur nec a ꝓposito nec a natura nisi quatenus illa intẽtio est circa bonũ sicut circa obiectũ suũ. ſʒ obiectũ est ṗus operatione que est circa obiectũ: igit̃ sic ponendo formalis rõ cause finalis cõsistit in bono ꝛ optimo in potentia qͦ tñ est reale. ꝛ verissime saluat̃ primitas cause finalis ꝛ etiam realitas eiusdeʒ: sed hec non saluarentur si finis esset causa ſm ꝙ est vltimum in actu: quare illud non est verum.

Auicẽna. *1^m argu^m* *2^m argu^m* *Solo.* *Arg^m 1^m* *Arg^m 2^m* *Ad 1^m* *Finis dupl'r.* *Ad 2^m* *Finis cã 2^r dicit̃.* *Nota.*

Du^m 2^m **Secundo** dubitat̃ contra hoc qͦ dicit̃. ꝙ finis qui est quarta cãrum est illud vltimũ bonum qͦ concomitat̃ extrinsece rẽ ꝓductam. ¶ Quia cũ Phs 2° physico. dixerat ꝙ per. 4. causas rñdetur ad quare. subdit. Ueniunt aũt tres in vnã multotiẽs. qͦ qdem enim qd est ꝛ qͦ cuius causa vna est que vno vnde motus principiũ specie eadẽ est his. Ubi Cõmen. dicit cõ. 70. Accidit in sciẽtia naturali vt tres cause. s. agens. forma. ꝛ finis. sint vnum ſm subiectũ ꝛ plures ſm diffinitionẽ. Tũc arguo. Phs in textu ꝛ Cõmen. in cõ. loqur hic de fine. forma. ꝛ efficiente. que sunt cãe. ꝛ voluit ꝙ incidant in idẽ: sed finis si accipiat̃ pro illo extrinseco quod cõsequit̃ rem ꝓductã (. s. sua operatio) nũq̃ʒ coincidit in idẽ cũ forma (ẽt ſm speẽʒ) qꝛ forma est de genere accidentis absoluti. ꝛ opus de gñe respectiuo actionis vel passionis. Igit̃ finis q est quarta cãrum non est aliquid extrinsecũ concomitãs ꝓductuʒ. ¶ Responsio. dico ꝙ finis dupl'r accipit̃. Uno modo general'r ꝛ sic oẽ qͦ terminat siue finit dicit̃ finis. ꝛ isto mõ forma que est ꝑfectio rei ꝛ est terminus in generatione dicit̃ finis generationis. Alio modo accipit̃ finis spãliter ꝛ ꝓprie pro eo cuius grã agitur (sicut hic loqur ꝑ totũ capitulũ) ꝛ tunc finis dicitur illud qͦ est vltima ꝑfectio rei. s. sua oꝑatio. ꝛ tunc finis accipitur ꝓ fine rei genite siue rei iã entis. ¶ Tunc ad argumẽtum. qñ dicit̃ ꝙ Phs. ꝛ Cõmen. loquit̃ de fine qui est causa que coincidit cũ forma dico ꝙ non loquunt̃ ibi stricte vel spãliter de fine rei generate. ꝛ qui est vltima ꝑfectio extrinsece concomitãs. s. oꝑatio rei que est quarta cãrum. ſʒ de fine general'r accepto. s. de fine generationis que est prima ꝑfectio. s. forma que terminat generationẽ ꝛ ita nõ excludit̃ quin finis qui est qd extrinsecũ sit quarta causaruʒ. Et ideo Cõmen. vidẽs ꝙ dictũ Ari. nõ potuit saluari de fine stricte accepto. s. de fine rei generate que est oꝑatio ꝛ finis ꝓprie dictus. ideo exponit hic de fine generationis cõ. 70. dicens ꝙ Ari. ponẽs ꝙ finis coincidit cũ for⁹ ꝛ agẽte. intẽdit ꝑ hoc qñ cũ naturalis voluit reddit cãs generatiõis nõ cãs generabiliũ. Nota reddit causas generationis nõ ꝛc̃. q̃ sequunt̃ sunt ad propositũ. Et ꝓbat ꝙ isti fines sunt diuersi admodũ cẽ: qꝛ finis hominis in generatione est inuenire suã primaʒ perfectionẽ. i. formã. ꝛ finis ei⁹ ſm ꝙ est ens. i. ſm ꝙ est res genita. ꝛ ens actu. est ipm esse in sua ꝑfectione. i. in sua oꝑatione vltimata. ¶ Sed est vlterius intelligendũ. ꝙ cũ dico ꝙ vnũ qͦ est factũ ꝓpter suaʒ operationẽ (puta domus vt cooperiat nos ꝛc̃. ꝛ homo sit ꝓpter suam operationẽ ꝛc̃.) ꝙ talis operatio est causa finalis que est quarta cãrũ: hoc põt

Arg^m *Solo.* *Finis 2^r.* *Ad arg^m* *Nota.*

intelligi dupl'r. Uno modo accipiẽdo talẽ operationẽ fm se p̃cise ꝛ absolute. Alio modo fm ꝙ operatio illa coaccipit secũ obiectũ suũ. Uerbi gratia: cooperire accipit vl' p̃cise. vel accipit fm ꝙ accipit me vel te coopertuꝫ: ꝛ sil'r me generare fortem potest accipi. vel precise. vel fm ꝙ generare fortem est bonũ meum vel bonum vniuersi: ꝛ sil'r visio beatifica põt accipi: vel p̃cise vt est opatio. vel vt opatio cõiũgẽs me illi bono qd̃ per se bonũ. Tũc dico ꝙ opatio p̃mo mõ nõ est finis. sed scd̃o modo: qd̃ pꝫ. q2 cooperire vel generare ꝛ hmõi sunt solum finis quo acquirit bonũ meũ: sed ego coopertus vel genitus suꝫ finis cuius. s. cuius gratia est ista operatio: ꝛ eodẽ mõ visio beata est finis quo. sꝫ obꝫ beatitudis cui suꝫ ꝯiũct⁹ p actũ beatificũ est finis cui⁹. finis aũt cuius gratia res agit. vbiqꝫ vocat quarta cãrum: ꝛ rõnaliter q2 finis vt sic est vltimũ bonuꝫ qd̃ querit: ergo ipsa opatio precise sumpta nõ dicit finis que est. 4. causarũ. sed magis ipm obm talis opationis est finis qui est. 4. cãrum. Sic igitur teneo ꝙ finis qui est. 4. causarũ est illud bonũ extrinsecuꝫ qd̃ est obiectum ad qd̃ oĩa alia ordinantur: sicut in operibus que facio amore concupiscẽtie. ego suꝫ qdd̃am bonuꝫ extrinsecũ oĩbus edificijs que facio ꝓpter me: imo vl'r. ego sum finis oĩum operationũ mearũ: ꝙ eniꝫ facio domũ ꝑꝑ me facio: ꝙ enim genero. facio ꝓpter me: q2 eniꝫ nõ possuꝫ me ipsuꝫ ꝑpetuare in me ipso. perpetuo me in specie (vt dicit 2° de anima) que ꝟo facio amore amicitie facio ꝓpter aliqd̃ obiectũ extrinsecũ aliud a me: ꝙ eni genero facio ꝑꝑ bonũ vniuersi: ꝙ deũ beatifice diligo. ipsuꝫ ꝓpter se ipsum diligo: ꝛ ita vl'r illud bonũ extrinsecũ qd̃ est obiectũ opationis qd̃ est vltimũ simpl'r in qd̃ oĩa alia ordinant (vel fꝫ esse vel fm opari vel vtroqꝫ modo) est finis qui est causa.

Quartus articulus est. Utrũ per p̃hm possit haberi ꝙ deus est cã finalis oĩum ꝛ hoc sub rõne cãe finalis. Uñ dico ꝙ sic. Dic. n. 12. meta. ꝟlus finẽ. t. c. 52. in ordine ad ipm bonũ ꝛ dux exercitus ꝛ magis iste: nõ enim iste ꝓpter ordinẽ sed ille ꝓpter hunc. Tunc arguo: cã finalis est bonũ illud extrinsecũ ꝓpter qd̃ extrinsecum est ordo in oĩbus alijs in ordine ad ipm: pꝫ ex p̃missis. P̃hus enim ꝛ Cõmẽ. 5° meta. ꝛ 2° physico. ponit sanitatẽ respectu purgationis ꝛ attenuationis. ꝛ multoꝝ hmõi. cãm finalẽ sꝫ nõ vltimã cãm finalẽ q2 oĩa ista habẽt ordinẽ adinuicẽ ꝓpter sanitatẽ: sed (vt dicit hic p̃hs loquẽs de deo) ipse nõ est ꝑꝑ ordinẽ. sꝫ ꝓpter ipm est ordo in oĩbus alijs. sicut tota ordinatio exercitus est ꝑꝑ ducẽ ꝛ dux est qdd̃am bonuꝫ extrinsecum cuilibet de exercitu: igit fm p̃hm deus est cã finalis oĩum fm ꝙ ipse est illud extrinsecũ ad qd̃ oĩa ordinant. ¶ Itẽ. P̃hs ibidẽ. t. c. vlti. pbat ꝙ ẽ vn⁹ p̃nceps. sic arguẽdo. Entia nolũt male disponi: sꝫ pluralitas p̃ncipatuũ nõ ẽ bona. igit vnus princeps. Tunc arguo: sed illud bonũ de q̃ loquit p̃hs. ibidẽ. est bonũ regiminis qd̃ est bonũ qdd̃am extrinsecũ. ergo ꝛc. ¶ Ad hoc ẽt ex intẽtiõe nota Cõm. 12. meta. cõ. 44. vbi ex intẽtione dicit. ꝙ deus est finis cõmunis oĩum intelligentiarũ. q2 oẽs ordinãt actiões suas ad ei⁹ actionẽ sicut est de oĩbus ciuibus in ciuitate respectu p̃ncipis. q2 ordinãt oẽs actiones suas ad intentionẽ primi p̃ncipis: sed certũ est ꝙ actio dei est qdd̃aꝫ bonũ extrinsecuꝫ ceteris intelligẽtijs ꝛ in alio casu consil'iter. ergo ꝛc.

Quintus articulus. An fruitio nr̃a sit circa fineꝫ sub rõne cause finalis. Ubi dico ꝙ beatitudo ẽẽntialis consistit in actu recto q est respectu diuine ẽẽntie vt habet rõnem cause finalis: q2 ẽ vltimũ bonuꝫ extrinsecuꝫ est ꝓpria ratio cause finalis (vt pbatur supra) sed fruitio nostra est circa deũ. vt est vltimũ ꝛ bonũ extrinsecuꝫ in quẽ oẽs operationes nostre ordinant: igit fruitio nostra est circa deũ in rõne cause finalis. Minor ꝓbatur: q2 deus vt est vltimũ bonũ extra nos. in qd̃ oẽs opationes nostre ordinantur ꝛ sic est bonuꝫ ꝑꝑ se irreferibile in aliud: sed frui est amore alicui inherere ꝓpter se. igitur ꝛc. Beatitudo autem accidentalis que est respectu creature potest consistere in actu reflexo.

¶ Questio. II.

Utrum in diuinis pr̃ possit hẽre aliquem actũ itelligẽdi essentialẽ precedẽteꝫ actũ notionalẽ: aut vnũ notionalẽ precedentẽ aliũ notionalẽ. mediantib⁹ q̃bus posset dici frui ẽẽntia non fruẽdo ꝑsona aut vna sine alia.

¶ Pro quo premitto duo. Primo p̃mitto gñal'r. ꝙ in ista q̃one nõ accipit frui ꝓprie fm ꝙ est actus volũtatis pure (fm diffõnem Aug. frui est amore ꝛc.) sed pro tota beatitudine taꝫ in intellectu q̃ȝ volũtate. quocũqꝫ modo cõcurrãt: fm illud Aug. fruimur cognitis in q̃bus mẽs delectata cõquiescit. Isto modo sumũt Sco. ꝛ Henri. vt pꝫ. ¶ Secundo sp̃aliter hic itelligendũ. ꝙ act⁹ notionalis 2' vocat. Uno modo cõiter a doctoribus vocat actus quo ꝓducitur aliq̃ ꝑsona in diuinis. sicut dicere in intellectu ꝛ spirare in volũtate: ꝛ sic stricte accipiẽdo actũ notionaleꝫ. põt ex opposito vocari act⁹ ẽẽntialis. oĩs act⁹ itelligẽdi vel volẽdi q tñ sũt opatio nõ ꝓductio: ꝛ fm hoc actus ẽẽntialis põt vocari oĩs actus. quo pater intuet. seu intelligit diuinã essentiã. ꝛ perfectiones essentiales: ꝛ ẽt actus quo pater itelligit ꝓpria intrinseca sibi in quo itelligit oĩa ꝓpria intrinseca aliquarũ ꝑsonarũ: ꝛ in isto intellectu nõ disputo hic. vtruꝫ actus ẽẽntialis p̃cedit notionalẽ. Alio mõ vocat actus notionalis actus intelligẽdi quo pater intuet aut itelligit ea que sibi sunt ꝓpria ꝛ ꝑsonalia. aut sibi ꝓpria: ꝛ ꝑsonalia aliaꝝ personarũ: ꝛ sic accipiẽdo actũ notionalẽ actus essentialis vocat. quo pr̃ itelligit essentiam ꝛ oẽs ꝑfectiones essentiales. Primo modo nõ ꝑtracto rõneꝫ: q2 dato scd̃o modo. s. ꝙ actus q est circa essentialia sit prior actu q est circa relatiua (vt statiꝫ dicetur arg. p̃mo) sequit ꝙ actus q est opatio circa ẽẽntialia siue circa relationes est prior actu ꝓductio siue notionali: q2 intellectio vt est ꝓductio. est relatiua. vt opatio nõ. ¶ Igitur intelligendo q̃õnem 2° mõ. facio tres arti. ¶ Primus. Utrũ in patre sit actus aliquis ẽẽntialis (respectu ẽẽntie ꝛ ꝑfectionũ cõiuꝫ essentialiũ) qui p̃cedat actũ notionalẽ quo cognoscũt notionalia seu ꝑsonalia in diuinis. ¶ Secũdus. An actus ille notionalis quẽ habet pater respectu ꝓpriorũ ipsi patri precedat actũ notionalẽ quo cognoscit ea que sũt ꝓpria alijs ꝑsonis. ¶ Tertio. An talibus actibus si p̃cedũt i patre posset frui ẽẽntia nõ ꝑsona. aut vna ꝑsona sine alia.

Primus articulus. An in patre sit aliq̃s actus essentialis respectu ẽẽntie ꝛ ꝑfectionũ q p̃cedat actũ notionalẽ. Ubi dicũt q̃dam vt Scotus ꝙ sic. Quia pr̃ est beat⁹ i quocũqꝫ p̃ori excogitabili: sed nõ est beatus sine actu itelligendi saltẽ essentiali: igit in illo priori in quo p̃cedit alias ꝑsonas actũ hꝫ essentialẽ. ¶ Itẽ. In quocũqꝫ potẽtia naturalis ꝛ obm̃ ꝓportional'r vniunt. sequit necessario actio: sꝫ itellectus paternus in quocũqꝫ priori est potentia naturalis habẽs essentiã ꝓportionatã ꝛ vnitã sibi. q̃ ꝛc. ¶ Itẽ. Actus ẽẽntial' p̃cedit actũ notionalẽ p̃m: puta ẽẽntia p̃nitatẽ. ergo ꝛ actus secũdus ẽẽntialis cuius est itelligere p̃cedit actũ 2m notionalẽ cuius est dicere: ꝛ ita actus essentialis est simpl'r p̃mus. ¶ Itẽ. Habẽs opõnẽ ꝛ ꝓductionẽ p̃us hꝫ opõnẽ q̃ȝ ꝓductionẽ. sꝫ itell's hꝫ opõnẽ q̃ ẽ itelligẽ ꝛ ꝓductionẽ que est dicere: igit. ¶ Itẽ. Impoĩe est in ꝑ se ordinatis ire a p̃mo ad vltimũ sine medio: sꝫ in diuinis notitia simplex vel ẽẽntialis est ꝑ se ordinata ad notionalẽ: igitur impoĩe est q̃n pater itelligat se notitia essentiali: pbo minorẽ. Aug. 15. de trini. capi. 15. ꝛ 39. Uerbuꝫ inq̃t dei patris est notitia de notitia: sed ista notitia de qua sicut de prima est verbũ. nõ est notitia notionalis: q2 (cũ notitia notionalis sit verbũ) verbũ esset anteq̃ȝ esset. imo essent duo verba: ergo

ꝛ ista

ista prior est notitia simplr vel essentialis:qd est ppositum. ¶ Itē. Minor pbatur sic. Actus simplex itellect⁹ est prior actu volūtatis.nihil eni3 volitū nisi cognitū:s3 actus volūtatis pcedit notitiā declaratiuā seu notionalē. sm Aug.9. de tri.ca.13.ptu3 mētis pcedit gdam appetitus q cōiungit prolē genti vt dicit.ca.10.igit notitia simplex pcedit declaratiuā:s3 quicqd est prius.prior est posteriore. Itē si nō.pi sapere sapiētia genita:z vltra(sm Aug.7°de tri.ca.p̄)si sapiēs quā genuit.cū sic filii vt sapiēs sicēt erit cā vt sic ipsa ei cā sa:sed impossibile est hoc.igitur zc̄.

Opio. Arg⁹ p⁹

Contra istū arti.alq dicūt sic. Qr talis actus eēntialis nō pōt esse in diuinis pcedens notitiā(qr itellectus diuinus nō pcedit gradati3 ab iperfecto ad pfectū) sed si notitia simplex vel essentialis precedit declaratiuam rōnem talis act⁹ z modi itelligēdi.hoc est pcedere ab iperfecto ad pfectū cū hoc sit pcedere ad terminatū magis.igitur zc̄. ¶ Confirmat. Intellect⁹ pcedēs a poribus nature hz primā notitiā diffinitiuā.talis est itellectus diuinus:igitur zc̄.s3 notitia diffinitiua est declaratiua z verbū:igit zc̄. Maior p3 p Cōmē.7°meta.cō.18.diffinitio est ex poribus natura. Minor pbatur p sylīm silem.p Aug.9.de tri.capi.10.diffinitio qd est tēperantia:z hoc est verbū ei⁹. ¶ Ite3. Notitia simplex in nobis dicit iperfectionē non solū rōne itellectus nostri q gradatim pcedit de iperfecto ad pfectū sed rōne actus q nō attingit obiectū suū sm vltimū pfectū modū cognoscētis:sed notitia declaratiua cognoscibilitatis qua clare totū esse rei cognoscit.ex opposita cā in nobis dicit pfectionē:ergo notitia simplex nullo mō d3 attribui deo sed sola declaratiua. ¶ Itē. Nullus effectus adequat⁹ virtuti sue cāe cōpatit secū effectū eiusdē cāe:sed notitia declaratiua adequat totā virtutē memorie:g̃ notitia declaratiua non cōpatit secū actū genitū de memoria eēntiali. Maior p3:qr tunc pmus effectus nō esset adequat⁹. Minor apparet per Aug.15.de tri.ca.35. Verbū hoc veritas est.qm̄ quicquid ē in scia de ea de q̄ genitū ē:z in ipso ē:qd aūt in eo nō est:nec in ipso est. ¶ Itē. Notitia eēntialis est cōis oībus.z per 9ns si ponat erit ratio sm quā oīa cōia pducibilia(.s. quorū pductio cōiter pertinet ad totā trinitatē) pducunt. Si igit pater talē notitiā in illo priori h3 ante notitia3 declaratiuā.igit in illo priori poterit creare q est actus eēntialis. ¶ Itē. Eēntialis notitia dicit pfectionē.alr nō pōeret in deo:igit eadē rōne erit in filio z spiritu sancto:z tunc cum talis notitia cōcernat memoriā sm quā pater pducit v̄bū (vt dicunt) sequit q quelibet psona poterit pducere.

Rāsio.

Sed videt mihi(quantu3 ad pūctū istius q̄nis) q nec simplr est ponēdus actus essentialis in diuinis nec simplr negādus:s3 sic itelligēdū.q act⁹eēntial' i diuinis vocandus est ille q h3 p obiecto essentiā z eēntialia. Sed hoc pōt intelligi dupl'r. Uno mō q gda3 actus itelligēdi terminatur ad essentiā z eēntialia distinctus specie ab actu q est circa psonas z existens quasi via ad ipm notionalē.quēadmodū se h3 confusa cognitio in nobis ad diffinitiua3. Alio modo q nō distinguat ab eo specie.s3 sit gda3 gradus eēntialis inclusus infra eēntiā actus itelligēdi notionalis. quēadmodū infra essentiā actus cognoscēdi diffinitiue hoiem includit cognitio confusa aialis:cognitio eni diffinitiua hominis in sua eēntia includit cognitionē aialis sicut z rōnalis. ¶ Primo mō dico q in diuinis nō est actus essentialis nec pcedēs actū nec coexistēs notionali.sm aūt hūc intellectū cōcedo argumēta scd̄e opionis nec plus pbant:nisi solu3 penultimū. Ad qd dico q maior est falsa:qr notitia eēntialis est itellectio solū que est opatio sm istos nō pductio. Sed 2° mō cōcedo actū eēntialē in diuinis pcedere: vocādo pcedere.ordine3 ex natura rei:ita q ordo ex natura rei sit in actibus sm correspondentia3 ad ordinē ex natura rei que est in obiecto(vt statī3 dicet) z sm hoc pcedo argumēta pme opinionis:nec habeo rńdere ad illa plus q̄ ad ppositū3 ptinet.qr nō pbant contra me.q iste sit actus distinctus cōtra notionalē. ¶ Nūc pbo.q etiā pmo mō nō pcedit actus eēntialis in deo. Quia ordo q est inter actū confusu3 z determinatū(vt specifice distinguunt)est pter iperfectionē itellectus qui ex iperfectione sua vadit a confusis ad determinata(vt p3 pmo physico.t.cō.2.) z iperfectio talis nō est dicēda in deo. Probo.q saltem scd̄o mō est notitia essentialis in diuinis nō solū etia3 que cōuenit patri.s3 ēt cuilibet psone diuine. Qr itellectus pfecte cōprehendēs rē sicut est.vnico actu cōprehēdit rē sm essentialē ordine3. qui est ex natura rei in obiecto. Verbi grā cognitio diffinitiua cognoscēdo diffinitiue hoiem: pmo cōprehendit ipm esse animal q̄ rōnale:sed itellectus diuinus est pfectus:zc̄. z in natura rei est ordo eēntialis sm ordinē originis. sic q eēntia prior est rōnibus psonalibus.oriunt eni3 ex ea sicut ex fundamēto:igit prius cognoscit ordine originis eēntia3 q̄ psonā(accipiēdo ordinē originis in actu cognoscēdi s3 corrńdentiā ad ordinē q est ex pte obiecti)s3 act⁹ attingēs eēntiā est eēntialis:ergo in diuinis est ponere actū eēntialē tale3.s.qui essentialr includit in notionali. Minor pbat:qr dicit Aug.7° de tri.ca.pmo.q oē qd relatiue dicit est aliquid excepta relatione. Tunc arguo. Hec exceptio nō pōt itelligi in diuinis.vbi cōcedit hāc ppositionē sm q essentia z relatio sunt idē oībus modis.sed sm q essentia vt fundamentū excipit a relatione fundata in ea(vt p3 ibidē de homine vt est homo z vt est dn̄s)sed relatiuū eē aliqd excepta relatione.sic q ibi sit rō fundamēti z rō relationis fundate hoc est dicere relationē oriri a fundamento:qr relatio vt fundata nullū h3 eē nisi oriēdo a fundamēto.relatio enī vt fundate est respect⁹ itrinsecus adueniēs l3 vt habitudo sit in aliud tēdens.ergo zc̄.

Argu^m^

Act⁹ eēntial' qdo est in deo.

Du^m^ p^m^ Du^m^ 2^m^

Primo dubitat q̄ro est ordo originis sine distinctione reali. ¶ Secundo dubitat.qualr act⁹eēntialis(qui est quasi 9fusus vt includit in notionali q est specialis)nō differt specie ab illo pcise.cū act⁹ z opationes distinguunt ab obiectis z terminis:s3 actus eēntialis vt sic h3 aliud obiectū terminās,z aliō actus notionalis. ¶ Itē. Uidetur dubitatio alie:qr cū actu diffinitiuo pri⁹ cognoscitur aial q̄ rōnale.videt q i illo priori nō obstāte q nō sint diuersi actus.nihilominus videt q cognitio aialis sit cognitio iperfecta:obiectum eni3 nō attingit tunc sm totalē suā cognoscibilitatē:igit a simili de eēntia z relatione. ¶ Ad primā dubitationē. Dico q ordo originis q iportat habitudinē inter originās z originatū per modū oppositiōis. arguit distinctionē realē vt p3 de patre z filio. nō aūt ordo q iportat habitudinē p modū vnionis. Exēplū. Inter sciā3 z scibile est relō.que(qr est hitudo oppositiōis)est distinctio realis. Inter scientē aūt z sciam nō est distictio realis.qr ibi est hitudo vnionis:s3 qn̄ relō orit a fundamēto ibi est hitudo vnionis.relatio enī h3 oriri a fundamēto vt sit fundata in esse:nō q assistat sibi sicut terminus sibi oppositus. ¶ Ad 2^m^ dico q actus confusus pōt dupl'r 9siderari. Uno modo pcise sm se.vt ipse h3 p obiecto cōe/vt cōe. Alio mō vt ipse virtualr gradualr 9tinet in cognitiōe diffinitiua. Primo modo.dico q specifice distinguit a diffinitiua.non scd̄o mō:z eadē rōne.cum eēntialis notitia isto scd̄o mō tm̄ sit in diuinis(vt supra dictū est)sequit q nō differt specifice a notionali s3 tm̄ v̄tualr gradualr. Probatio pncipal' assumpti.qr specificatio 9uenit rei sm suū eē foiale:igit 9fusa nō distinguit specifice a diffinitiua nisi sm q accipit sm suū eē formale. Nūc aūt qn̄ accipit vt materialr v̄tualr gradualr cōtinet i notitia diffinitiua.tūc accipit materialr nō formalr igit vt sic nō pōt specifice distingui.s3 solū vt pcise accipit

Du^m^ 3^m^ Du^m^ pmo Ordo originis 2^x^. Du^m^ scd̄o Uide 3^m^ ar^m^ i 3ª dubio pmo.

Pz se nõ vt inclusa in alio. ¶ Ad fõiez argumēti dico q actꝰ distinguit ab obtis ⁊ terminis salte arguitur (de B li.4.q. de beatitudie angel:. ⁊ est vltima qõ) qñ attingit sua obta ꝓpria ⁊ pcise ⁊ sm se: sm aūt q in alijs actibꝰ virtualr ⁊c. ɔtenti attingit sua obta: vt aūt in alijs obtis sunt ɔtēta, nõ. Immo nec ēt vt sic. hñt sua obta ꝑ terminis. sz tñ attingūt illa in trāsitu. nec hñt aliū terminū nisi terminū actꝰ in quo virtualr ɔtinent. ¶ Ad tertiā dubitationē. Dico q ordo g est in actu cognoscēdi in diuinis. ex ordie qui est in obto nõ arguit ipfectionē. Qz si sic. opteret q ordo g est i obto dice ret iperfectionē pmo. qz ordo g est in gñatione nālī sm quē pcedit ab iperfecto ad pfectū. includit iperfectionē. B est qz subm circa qõ est hz in se ordinē iperfectionis. ex B eniz q mā nata est pcedere de potētia ad actuz iõ ordo gñatio nis subalio vocat ordo iperfectionis ⁊ distinguit ɔtra ordi nē pfectiõis. Immo talis ordo in diuinis arguit pfectionē: pfectius eniz est cogīcere rē sic est p oia ⁊ qñtz ad ordinez essentialē quē hz ex pfectione sua (qualis est ois ordo g est in diuinis) qz cognoscere rē nõ cognoscēdo ēntialē ordinē g est in natura rei. Verū est tñ q ille ordo g est in actu co gnoscendi. ex ɔditiõe cogīcētis. s. qz pmū opz ipm cogīcere confuse ⁊ postea distincte. est iperfectiõis: ecū igit pmus mo dus ɔuenit actui cognoscendi aliqd diffinitiue ⁊ notionalr (vt hic loqmur) nõ secūdus. ideo nõ arguit imperfectionez nec in nobis nec in deo.

Du. 3.

Ordo

Adbuc

dubitatur de terminis. qñ dz in rñsione prime dubitatiõis q notitia ēntialis includit. virtualiter gradualr sicut gradus mālis ⁊ ɔfusus. que oia videnī iperfectionē ⁊ cõpositionē gradualem iportare. ¶ Rñdeo q cū aliqua que ɔcedimꝰ in creaturis dicunt circa diuina. q dici debēt amoto oi eo qõ est iperfectionis ⁊ retēto eo q nõ repugnat pfectioni. Qõ aūt dicimus q actꝰ ēntial virtualr. ⁊ quasi gradus materialis ⁊ ɔfusus ɔtinet in notiona li. denotat aliqd iperfectionis: qz p hoc qõ dicit q ɔfusus ⁊ solū virtualr gradualr ɔtentus. denotat q eēt pfectior actꝰ. ⁊ intēsior notionalis qz ēntialis: ⁊ q ēntialis p tales gra dus eēt pfectibilis vsqz ad pfectū. ⁊ tandē pfectus ɔpositio eēt. Denotat ēt q actus ēntialis ad notionalez se hēat sm quēdā ordinē originis. sic q itellectus diuinus ppter ordi nē g est in obto (sz quē ēntia est pōr relatiõe) elicit notio nalē mediāte ēntiali: ⁊ talis ordo originis corrñdens natu re obti nõ repugnat alicui pfectioni sz est pfectionis: sz con fusio, ⁊ cõpositio. intēsio. ⁊ gradualitas actus. dicant iperfe ctionē. Et iõ solū ɔcedēdū est ibi. q ēntialis gradualr ⁊c. ɔtinet in notionali: attēdēdo ad ordinē originis quo idem sibi ipsi sm ordinem obiecti sibi presupponitur. non autez sm q dicit predictas imperfectiones.

Du. 4.

Solutio.

Secūdus

articulus. An actus notiõalis pīi respectu pprioꝝ sibi pcedat notiõalē reꝰ ppriorꝰ alijs personis. Ubi dicit quidam Jacobus minor. q in priori originis quo. pī est prior filio. Pater hz notitiā oiuz intrinsecoꝝ que sunt ppria pīi: sz in illo pōri nõ hz notitiā oium intrinsecoꝝ que sunt ppria filio vt filiꝰ: nec spūi. san cto. vt. s. s. ¶ pᵐ ostēdit. Qz deus pī (vt simplr pfectus) psup ponit pductioni filij: sz cognoscere cognitiõe ēt actuali oia intrinseca que sunt ppria pīi (vt pī est) est pfectio simplr. qz hoc est cuilibet meliꝰ qz ⁊c. ¶ Scdm pbatur. s. q in illo priori nõ hz actualē cognitionē oium intrinsecoꝝ que sunt ppria filio vt filiꝰ vel spūi sancto vt. s. s. Qz quelibet res sm q est tñ ens in esse cognito. est ens diminutū: si igit pater actualē notitiā hēret (qñtum ad illa intrinseca que sunt pro pria filio. vt filiꝰ est. ⁊ spūi. s. vt. s. s. ē) anq actu eēt pductꝰ: se quitur q pus filiꝰ hēret in diuinis (⁊. s. s. filij: qñtum ad sua i trinseca) eē diminutū. qz esse pfectū: qõ est impolē. ergo ⁊c. ¶ Itē. Verbū nec sm se nec aliqd sui (inquantū huiꝰ) pōt cognosci an suū eē pductū. qz pducibile qõ deꝰ pōt cogno scere anteqz pducat est aliqd idealr: sz in illo pōri quo pī p supponit pductioni filij. filiꝰ nõ est pductꝰ: igit in illo pōri nõ hz actualē notitiā de itrinsecis vbi: ⁊ eadez rõne nec de spū sancto. ¶ Itē. Si pī cogīceret filiū actuali notitia. an teqz filiꝰ eēt pductus. ⁊ hoc quo ad ppria itrinseca. g filius pduceret artificialr pcise ⁊ nullo mõ ɔtualr. Probat ɔña. Qz ⁊ si tota domꝰ ⁊ qñ ad mãz ⁊ qñ ad formā. sic ex itellz anqz pducat. qz tñ hoc pptū est domus q inqñtū domus i ef fectu anqz sit in effectu psupponit suū eē in cognitiõe. iõ p ducit artificialr. Igit ⁊ filij (de filio in diuinis) sz sit ens an teqz producatur ⁊c. tñ ⁊c.

Jacobus minor.

Arg.ᵐ pᵐ

Arg.ᵐ 2ᵐ

Arg.ᵐ 3ᵐ

Arg. 4ᵐ

Contra

primū dictū ⁊ 2ᵐ arguit p Guidonē. Qz si pī itelligit se anqz vbū pducat. ⁊ p ɔñs anqz sit ipm verbū. qz verbū nõ est an sui pductionē: aut itelligit se vt suppositū absolutū: qõ nõ est verū qz itellectꝰ eēt falsus. Aut vt relatiuū qõ nõ est verū: qz impolē est q aliqd itelli gatur vt relatiuū ⁊ vt in habitudie ad aliud ⁊ illõ aliud nõ intelligat. qz relatiua sunt simul itelligibilia in pdicamētis. igit ⁊c. Nec pōt dici q itelligat medio mõ. qz tūc itelligere tur ɔfuso mõ: ⁊ qz nõ est mediū (sm Aug. 5. de tri.) ēt nõ in telligeret sm ea que sunt ppria pris. qz ppriū est eē rela tiuū. ¶ Sed isti dicūt. q pī itelligit se in illo pōri sz ppria pris. ¶ Cōtra. Illud nõ est de p se itellectu nõ itelligit nisi eo itellecto (hoc est manifestū) sz itelligere se nõ est intelle ctuz patris. cū sit opatio psupponēs patrē (vt dicūt) habitu do aūt est de p se itellectu patris: igit nõ itelligit se anqz ha beat habitudinē ad filiū. Et tūc vltra: cū pī itelligēdo se. sz ea que sunt ppria patri. nõ intelligit se quocūqz mõ nisi sz ea que sunt de itellectu eius: igit pater nõ itelligit i quocūqz pōri sm ea que sunt ppria pīi. nisi itelligēdo se in hītudine ad filium. ⁊ ita intelligit filium: quod est ppositū. ¶ Itē. Ubi aliquid pficit. ex nā rei mutat: sz hic ponit B. igit ⁊c. minor pꝫ: qz an pductionē cogīcit se ⁊ nõ filiū post pductio nē cogīcit se ⁊ filiū: igit i distictis signis. ille plus ⁊ minꝰ cogī scit: sz B ē pficē. igit ⁊c. ¶ Itē. Pī pus hz hītudinē ipfectaz ⁊ post pfectā. Probat: qz qñ cognoscit ēntiā sm oēm mo dū suuz ēndi est pfecte beatꝰ (sic ex opposito qñ cognoscit ēntiā suā nõ sm oēz moᵐ ēndi nõ est pfecte beatꝰ) sz pīꝰ ponit cognoscere se sm aliquē modū essendi ⁊ nõ sm oēm (puta: anqz pducat verbū) ⁊ post sm oēm modū. ergo ⁊c. ¶ Itē. Operatio qua suppositū pīis ɔstituit non puenitur alia opatione ppria patri (qz actio ppria pcederet ppriuz agens) sed sm istos suppositū pīis ɔstituit p actū pducēdi verbi. igit in pīe nõ pcedit alia itellectio itellectionez qua producit verbum.

Oppoᵐ Guido.

Rñ. Instantia Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

Arg. 4ᵐ

Sed

lz ista argumēta solui possent. tñ qz pma opio Jaco bi itroducta est in ista qõne ɔtra intētionē meā (qñ fuisset mea) nõ relinquo eā. Et pcipue qz in oibus argumētis suis supponit vnū valde falsuz. scilicet q in diuinis eēt ali quid pus. in qz: qñ quedā mēsura corrñdens signis originis in qua posset hic aliquā opõnez anqz filiꝰ eēt cuiꝰ ɔtriuz po nitur di. 6. q. de pōri ar. 2. in pncipio. Ubi pono solū pus. a quo: nõ in quo: qõ sic itelligo. Qz cū dz pī est pōr filio origi ne lz pōr duo dicere vz: pmo. q pī est pnᵐ a quo originat filius: 2ᵒ. q pater i illo pōri est. ⁊ filiꝰ adhuc nõ est: qz p illo pōri nõ vz eē pductꝰ. Certū aūt est q illõ pus origie. i. quo. iportat iperfectionē. Denotat eniz q aliq mensura (qñtumcūqz modica) eēt in diuinis in qua pī eēt: in qua filiꝰ nõ eēt. Pus aūt a quo solū dicit ordinē origis. s. hoc eē ab hoc. Igit cū in diuinis nihil pōt poni eo mõ quo repugnat pfectioni opz solū ponere in diuinis pus a quo. qõ denotet originē fi lij a pīe ⁊ sil coexistentiā oimodā cū pīe sic ponimus gene rationē passiuā in filio. salua tñ coeternitate cū pīe. ¶ Per hoc ad argumēta. Ad pmū qõ pbat. q pī p illo pōri nõ hz

Rñsio.

Prioritas 2ᵃ.

Ad argumēta Ja.

actualem

actualē notitiā eorū que sunt ꝓpria filio vt fili⁹: h nego: q̄ tale ꝑus in quo q̄n hoc est h nō est nō est dādū in diuinis.

Ad pmū.

¶ Ad pmū ꝓ scdo dicto istoꝝ q̄n dī ꝙ si pater in illo ꝑori cognosceret filium ꝙ tunc filius in illo priori non haberet esse reale ꝓductum ſ3 solum cognitum. Dico. ꝙ veꝝ est si ibi ꝯcederet ꝑus in quo fili⁹ nō eēt. Si aūt ꝯcedat ibi ꝑus a quo, que ꝑoritas solū dicit ꝙ pr̄ est a quo est fili⁹ nō autē negat coexistentiā eius cū patre nō sequit̄. Et eo modo pōt dici ad duo sequentia: ꝙ haberet esse artificiale ⁊ ideale si concederetur sibi prius in quo.

Ad 2ᵐ ⁊ tertiū.

Tertius articulus est de quo format̄ qō. Utrū si ponatur ꝙ isti duo actus ꝑcedāt in patre añ cognitionē notionalē filij ⁊ spūs sanctium illis actib⁹ sic ꝑcedētib⁹ possʒ pr̄ frui eēntia nō ꝑsona aut vna ꝑsona sine alia. Et videtur ꝙ nō. Quia illi actus eēnt vlterius determinabiles ⁊ per consequens imperfecti.

Contra. Illi actus eēnt respectu ꝑmarij obiecti: igit̄ simpliciter beatificarēt. ¶ Hic tria faciā. ¶ Primo ponetur modus vni⁹ doctoris. s. Scoti, q̄ tenet ꝙ sic q̄tuʒ ad vtrūqʒ. ¶ Scdo impugnabit̄. ¶ Tertio tenebit̄ ꝙ solum essentia est essentiale obiectuʒ fruitionis, in rōne obiecti principiantis non terminantis.

Primus articulus. Ubi ꝑmo ponā opinionē Aureoli quā ponit scdo arti. q̄ tenet absolute ꝙ eēntia nō pōt seorsuʒ cōcipi a ꝑsonis nec ꝑ ꝯñs frui. ¶ Primo arguit sic. Cui⁹ ꝯstituentia sunt seorsum conceptibilia constitutū est cōpositū ſm rē vel ſm rōnē. Hoc impoſſe est in ꝑsona diuina vt̄ de summa trini. ⁊ fi. ca. capl̄o firmiter. ꝯf. Deus est oīno simplex. ¶ Cōfirmat̄. Q2 vbi aliqua distinguuntur ſm rōnē tenent eundē ordinē ⁊ distinctionem ſm rōnē quē tenēt in ijs vbi distinguunt̄ ſm rē: ſ3 si distinguerentur relō ⁊ eēntia ſm reʒ, ordinarent̄ ad ꝯpositionē realē in ꝯstituto: igit̄ in ꝑsona diuina vbi formalr̄ distinguunt̄ facient ꝯpositionē saltem formalē ⁊ ita nō erit oīno simplex.

Aureolus pᵐ argu.

¶ Secundo. Decretalis illa dicit ꝙ eēntia ⁊ tres relatiōes nō faciūt quaternitatē rerū nec ponūt in numerū. ſ3 si eēntia ⁊ relō retinerēt ꝓprias vnitates ⁊ distinctiones resultaret numerus quaternarius. ¶ Confirmat̄. Que nō sunt eadē res, repetita solū sub alio cōceptu ⁊ alio, ponunt in nūerum (sicut in sorte, homo ⁊ sortes ponerent in numerum si non essent eadem. ita ꝙ repetitio q̄n dī sortes ⁊ hō solum exprimeret aliū ⁊ aliū conceptū) sed q̄n dī eēntia ⁊ relatio, hic nō est eadē res repetita solū sub alio cōceptu. q2 paternitas nō dicit rē vt ꝯceptā. q2 tūc nō eēt quedā summa res vt dicit decretalis nec eēt adorabilis: igit̄. ¶ Tertio. si paternitas addit cōceptū. Aut hoc est q2 addit rē: qd̄ est cōtra decretalē. q2 eēt quaternitas rerum. Aut q2 formalitatē sine realitate: ⁊ hoc falsuʒ. q2 tunc nō eēt pr̄ realis ſ3 formalis tm̄. Aut q2 rationem ꝑcisam ⁊ solā: ⁊ tunc eēt pr̄ rōnis tm̄. qd̄ est error Sabelli. ¶ Quarto. ꝓprietates ꝑtinēt ad ꝑ se obiectiuā rōneʒ beatitudinis: igit̄ eēntia nō poterit eē fruibilis sine his. Probat̄ añcedens: q2 si ꝑ accn̄s. igit̄ nō plus eēt beatificū videre ꝑsonas q̄ȝ creaturas: nec diceret Augu. pater ⁊ fili⁹ ⁊ spūs sanctus sunt tres res quibus fruendū est. nec eēnt adorāde adoratiōe latrie. qd̄ est ꝯtra prefationem de trinitate. ¶ Confirmat̄. q2 in ꝑ se obiecto beatifico non solū reqritur quo: ſ3 qd̄: sicut obiectum ꝑ se diffinitionis nō est solū forma a qua accipit̄ differētia specifica: ſ3 lʒ eēntia sit quo. tn̄ trinitas est qd̄: vt̄ Aug. ꝑmo de tri. capi. 8ᵒ plenum gaudiū nostrū est frui trinitate. ¶ Sʒ lʒ iste teneat ꝯclusioneʒ quā infra tenebo: tn̄ miror quō nō tāgit difficultatē qōnis. Q̄n enim Scotus dicit ꝙ pōt frui eēntia nō ꝑsonis, nō limitat se ad difficultatē illā. (Utrū relō cōparata ad eēntiam differt ex natura rei) ſ3 loqtur cōiter sicut alij. vʒ. accipiēdo relationē vt cōparatur ad oppositū, vt sit sensus ꝙ beat⁹ potest frui eēntia nō fruēdo ꝑsonis ꝯstitutis ꝑ relōnes oppositas. Tunc arguo, difficultas est, an possit frui essentia non fruendo ꝑsonis ſm illud eē qd̄ de facto conuenit ꝑsonis. s. vt ꝑsone iꝑortant relationes oppositas ordinis: ſ3 accipiendo essentiā vt ad se. ⁊ relationē vt ad oppositū. oēs ꝯcordāt ꝙ sic habēt aliū ⁊ aliū conceptū: q̄ iste nō tractans questionē in isto intellectu sed solū in isto intellectu. vt relatio ꝯparatur ad eēntiā. non tangit difficultatē qōnis. Hoc dico eo modo quo oībus qd̄ est difficilis.

2ᵐ argu.

3ᵐ argu.

4ᵐ argu.

Reprobatur Aure.

¶ Scdo dico ꝙ ſm hunc intellectū nullā difficultatē ingerunt argumēta sua. ¶ Ad pmū enim pʒ. q̄n dicit ꝙ si relatio ⁊ eēntia dicerēt ꝯceptus distinctos cōstitutū eēt cōpositū ſm rē vel ſm rōneʒ: negat̄: q2 ſm oēs relatio vt cōparata ad oppositū nō ponit cōpositionē cū eēntia. ¶ Ad 2ᵐ q̄n dī si sic relōnes ponerēt in numerū. dico ſm oēs ꝙ relatio ⁊ ꝑsone vt opposite ponunt in nūerū sicut tres relōnes ⁊ tres ꝑsone. ſ3 ꝯparate ad essentiā nō: ⁊ ideo nō erit quaternitas. ¶ Ad tertiū q̄n dī si addit rē hoc cōtra decretalē. dico ſm oēs ꝙ si relatio adderet rē cū eēntia error eēt: ſ3 si dicat relōnē realē distinctā ab opposito fides est. ¶ Quartū argumētū suū cōcedo q2 nō ꝓcedit ex isto ꝑncipio ſ3 cōcordat cū quodā argumēto meo infra.

Ad pmū

Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ

Ad 4ᵐ

¶ Scotus ergo tenet ꝯtrariā ꝯclusioneʒ. Unū primū dilatādo se dicit. ꝙ si loquamur de fruitiōe q̄ ē i actu eēntiali. s. in fruitione eēntie q̄ fuit ꝑmus articulus ꝑme qōnis. sic pōt nō solū pr̄ sed creatura in via frui eēntia nō fruendo ꝑsonis ⁊ h fruitione ordinata. Qd̄ ꝓbat sic. Relatio est extra cōceptū essentie ſm illud Aug. 7ᵒ de trini. ca. ꝑmo vel 8ᵒ si eēntia relatiue diceret̄ eēntia nō esset eēntia. q2 oīs res que relatiue dicit̄. est aliqd. excepta relōne: igit̄ eēntia pōt cōcipi a viatore sine hoc ꝙ in eius cōceptu includat̄ relō: ſ3 eēntia precise accepta. hʒ rōnem summi boni ⁊ ꝑ ꝯñs rōnem ꝑfectaʒ fruibilitatis: igit̄ ordinate pōt frui a viatore essentia sine ꝑsona. ¶ Itē. Ex naturalib⁹ possum⁹ ꝯcludere vnū summū bonū nō ꝯcludendo tn̄ illud bonū trinū: ſ3 circa illud bonū summū sic cognitū pōt volūtas habere aliquē actū ⁊ nō necessario inordinatū. igit̄ habebit actū fruitionis ordinatuʒ circa eēntiā nō circa ꝑsonā. Et addit ꝙ econuerso nō pōt eē: nō enī pōt frui ꝑsona nō fruēdo eēntia: cui⁹ rō est q2 ꝑsona i suo intellectu icludit eēntiam. ¶ Dicit 2ᵒ. Q2 si loqmur de fruitione vni⁹ ꝑsone quantū ad sibi intrinseca ꝓpria (de qua fuit secūdus articulus prime questionis) ꝙ etiā viator pōt frui ordiate vna ꝑsona nō fruēdo alia: q2 respectu triū ꝑsonarū sunt tres articuli distincti: pōt igit̄ vna ꝑsona cui corrn̄det vnus articulus cōcipi. alia nō cōcepta. Sʒ i illa ꝑsona cōcipitur rō summi boni. Possē igit̄ erit ordiate frui vna ꝑsona sine alia. Si dicat̄ ꝙ nō. q2 sunt relatiua. ¶ Rn̄det ꝙ ⁊ si cognitio relatiui reqrat cognitionē sui correlatiui. non tn̄ opʒ cognoscentē ⁊ fruenteʒ vno relatiuo cognoscere ⁊ frui alio: possē est enim frui creatore nō fruendo creatura. Et ꝑꝑ hoc lʒ pater vt pr̄ dicat̄ ad filiū relatiue. nō tn̄ ad. s. sanctū. Igit̄ inquantū pr̄ possum⁹ frui eo nō fruendo. s. s. ⁊ ita habet̄ saltē ꝙ vna ꝑsona fruimur sine alia. ¶ Dicit 3ᵒ. Q2 ēt creatura cōprehensor pōt frui vna ꝑsona sine alia: ſ3 hoc non dicūt de potētia ordinata sed de potētia absoluta: ⁊ sic volunt arguere. Pater hoc pōt. igit̄ creatura cōprehensor. Cōsequētiā supponunt: q2 cū nō includat ꝯdictionem certū est. ꝙ si pr̄ possit h. igit̄ cuilibet habēti potentiā fruitiuā nō erit impossibile. Añcedēs ꝓbant sic. Pater est beatus in quocūqʒ priori originis añq̄ȝ ꝓducat̄ filius (q2 nullā beatitudinē recipit a filio sicut nec sapiaʒ) ſ3 in illo ꝑori est tn̄ vna ꝑsona: igit̄ ⁊c̄. ¶ 2ᵒ ꝓbat sic. Lʒ idē actus sit quo qs fert̄ in ꝑmū obʒ ⁊ scdariū obm. vel in obm nō ꝑmū. de⁹ tn̄ posset cooparī potētie vt exiret in actum respectu ꝑmi obi lʒ nō respectu secūdarij (sicut lʒ eodē actu videat̄ sua eēntia ⁊ res i ea. potest tn̄ suspēdere potentiā intellectus nostri respectu visiōis

Opi. Sco.

Argᵐ pᵐ

Arg. 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

Ad tacitā qōnem.

Argᵐ 4ᵐ

Argᵐ 5ᵐ

creaturaꝝ.cñdo visionē essentie in nobis)ſʒ essentia est ꝑ-mū obm̄ ꝟtute cuius oia videntᷣ ꝛ ꝑsona ſcđarium:ᵹ pōt in cōprehensore cāre visionē essentie sine visione ꝑsone:ꝛ filii rōne vnius ꝑsone sine alia.❡ Tunc 4° dicit ad ꝓpositū. ꝛ ponit ꝙ pr̄ de potētia absoluta pōt frui eēntia nō fruēdo alia ꝑsona sic. Pater ꝑus origie ꝙᵹ gńet filiū est ꝑfecte beatus.qꝛ nullā ꝑfectionē sibi itrinsecā hʒ a ꝑsona ꝓducta:beatitudo est ꝑfectio intrinseca ꝑsone beate ſʒ in illo ꝑori pater est ꝑfecte beatus:igiᵹ in illo ꝑori hʒ ꝑfecte obm̄ vt perfecte beatificās. Nō aūt videᵹ in illo ꝑori hēre essentiā cōicatam tribus vt obm̄.ſʒ solū pro tūc vʒ hēre essentiā absolute. vel eēn̄m vt ē l vna ꝑsona ꝑ se:igiᵹ nō ē de rōne eēn̄e(vt ē obʒ beatificās aut fruibile)ꝙ ipʒ beatificet iq̄tū cōicata trib⁹: ꝛ ita nō vi ꝯdictio neqꝫ q̄tū ad visionē neqꝫ q̄tū ad fruitionē.❡ Ad illud dī ꝙ pr̄ hʒ eā in trib⁹ ꝓ obto.ꝛ tñ cū h̄ stat ꝙ pr̄ hʒ eaʒ ꝑmo ſm ordinē originis ꝓ obto:ꝛ ita prioritas nō excludit qn̄ eēntia(vt est in trib⁹)sit obm̄.arguo. Queiʒ ꝑsona itelligit formal'r itellectu.vt est in ipsa.ꝛ nō vt est in alia.nec vt est in tribus(ex 3° de tri.)igiᵹ videᵹ ꝙ q̄libet itelligit ꝑfecte essentiā vt est in se formal'r:igiᵹ ꝑfecta itellectio que est beatifica nō necessario reqrit ex se itelligi eēntiā.vt in tribus. Probatio ꝑme ꝯñie. Nō minus ad intellectionē reqritur itelligibile q̄ʒ itellectus: ᵹ in ꝑfecte itelligente ex se nō minus reqritur ꝙ hēat in se obm̄ vt formal'r itelligibile.q̄ʒ ꝙ hēat itellectū in se.vt quo itelligat.❡ Confirmaᵹ rō:qꝛ si pr̄ itelligeret beatifica visione essentiā.vt in filio:ᵹ aliqd reciperet a filio. Consequētia ꝓbaᵹ ꝑ argumētū ph̄i.12.meta.te.cō.53.q̄ ꝓbat deū nō itelligere aliud a se qꝛ tunc vilesceret ei⁹ itellect⁹ qꝛ ꝑfectionē reciperet ab itelligibili:igiᵹ ita est hic.imo magis iconueniēs.s.ꝙ pr̄ ꝑfectionē simpl'r vel visionē beatificā reciperet a trib⁹ ꝑsonis vel aliquo vt in trib⁹. Naʒ tūc videnᵹ sequi duo absurda:ꝑ.ꝙ nō oēʒ ꝑfectionē hʒ pr̄ a se:ſcđo.ꝙ nō ois ꝑfectio simpl'r ꝛ eēntialis sit aliquo mō ꝑor ꝓprietatib⁹.ſʒ aliq̄ quasi posterior ipis ꝑsonis:puta illa q̄ est ab obto vt in trib⁹.❡ Itē. Si intellect⁹ pr̄is(vt l aliq̄ ꝓducto)eēt ꝑn̄m elicitiuū beatitudis. pr̄ nō eēt beatus a se(15.de tri.ca.7.)ergo si eēntia vt in producto eēt ꝑ se obm̄ beatitudinis pr̄ nō eēt beatus a se. Consequētia ꝓbatur:qꝛ obʒ nō minus reqritur ad beatitudinē q̄ʒ itellectus.❡ Itē. Ultimo arguiᵹ sic. Pater a se est beat⁹ igiᵹ a se hʒ obm̄ beatificū: non aūt hʒ a se(vt in trib⁹)pro obiecto.qꝛ tunc vt in filio eēntia ꝑ se ageret ad beatitudiēʒ patris.qđ videtur absurdum.

Arg^m 6^m

Arg^m 7^m

Vide l 3° ar du° ꝑ° ll.4^m.

Arg^m 8^m

Arg^m 9^m

Secundus articulus. Ubi ꝯsiderādū est.ꝙ ista positio.4.facit.¶ Prio dicit vnū dubiū.s.ꝙ viator pōt ordiate frui eēntia nō ꝑsona.¶ 2° ꝙ viator ordinate pōt frui vna ꝑsona nō fruēdo alia.¶ 3° dicit ꝙ cōprehensor h̄ pōt:ꝛ dicit ideʒ de patre in diuinis.¶ 4° ꝙ pater in aliquo priori pōt frui eēntia non fruendo persona.

Declaratur Sco.

Contra ꝑmū arguiᵹ sic.❡ Fruitio ordiata nō pōt eē iperfecta. Hec eēt hʒ.eēt eniʒ ꝯfusa cum esset eēntie vt cōis ꝛ abstracta ab his.ergo.❡ Itē. Fruitio(cum sit cognitio īituitiua)est existia vt existēs:ſʒ eēntia non existit nisi i ꝑsona:ᵹ nō pōt frui ordiate eēntia sine ꝑsona.❡ Ad ista rn̄dent ibidē. Ad primū ꝙ ista cognitio nō est ꝯfusa:ſʒ enim sit circa essentiā que ē cōis trib⁹ ipsa tñ nō est diuisa in trib⁹.sic̄ vl'e in singularib⁹.ſʒ eēntia est ꝑ hec.ꝛ iō ista cognitio nō est ꝯfusa.❡ Ad 2^m dicūt ꝙ esset īituitiua.ꝛ cognitio.ꝛ visio.qꝛ eēt existētia inq̄tū existēs.qꝛ circa eēntiā q̄ est hec:nō tamē opʒ ꝙ incōicabilis existia.sit de rōne termini visiōis.❡ Cōtra istas rn̄siones spāliter arguiᵹ infra ar.3° aū finē.❡ Sed tñ ꝯ istas rn̄siones ꝛ sil' ꝯtra dictū primū qđ dicit de ꝯprehensore ꝛ de patre in diuinis.s.ꝙ pōt frui eēntia nō fruēdo ꝑsona arguo sic.❡ Nō ꝓbat illō qđ intēdunt.s.ꝙ talis visio eēntie eēt fruitio:ᵹ. Añcedēs ꝓbo sic. Cū eniʒ assumit ꝙ de⁹ pōt cāre in itellectu ꝯceptū ꝑmi obti nō cāndo ꝯceptū ſcđi obti(.s.ꝯceptū eēntie nō ꝑsone) tñ(ēt si ꝯcedatur)ex hoc nō hēnt ꝙ talis visio cāta in intellectu ꝛ volūtate sit fruitio:igiᵹ nihil ꝓbāt. Probatio assumpti. Qꝛ itellect⁹ noster sic vidēdo eēntiā sine ꝑsona.ꝛ ēt diligēdo.hēret quandā valde nobilē dispōnē circa summū bonū.nō tñ oino q̄etareᵹ ei⁹ tota capacitas:ſʒ nunq̄ʒ vere fruimur ꝑ quācūqꝫ nobilē dispōneʒ visqꝫquo vltiate q̄etemur: igiᵹ hn̄ ꝓbatur ꝙ possumus hēre circa eēntiā quādā nobilē dispōneʒ sine ꝑsona.nō tñ ꝓbaᵹ ꝙ hoc est frui.❡ Iteʒ. In illo statu in quo nō pōt hēri cognitio abstractiua de diuina eēntia abstrahēdo ab eē.in illo nō pōt vīi eēntia sine ꝑsonis.qꝛ si videreᵹ eēntia sine visione ꝑsonaꝝ que tunc existūt in ea.tunc eēt ibi abstractio:ſʒ beat⁹ nō pōt in ꝑria abstrahere:igiᵹ. Probatio. Qꝛ(per.7.de hē. Ad nostrū)est determinatū ꝙ beat⁹ est eleuat⁹ lumie glorie.sic ꝙ beatifice fruitur.ꝛ ꝑ ꝯñs de potētia ordinata de qua loqmur nō pōt abstrahere ab eē.❡ Itē. In hoc ꝯcordāt oēs doctores.ꝙ lʒ eēntia diuina eēt volūtariū speculū in ostēsione creaturarū. tñ necessario reꝑsentat ꝑtes diuinas beato vidēti eēntiam. Tūc arguo qn̄ obm̄ mouet de necītate nāe ꝛ po⁹ est vltimate disposita ipsa approximatis sequr necīo actio:ſʒ sic est in statu beati(vt dictū est)igiᵹ ꝛc̄.❡ Iteʒ. Nullus fruiᵹ q est in tali statu ꝙ pōt male sētire de deo:ſʒ hn̄s visionē circa eēntiā nō circa ꝑsonā est hō.igiᵹ ꝛc̄. Minor ꝓbatur. Qꝛ stat hn̄s visionē eēntialē est in po⁹ ad visionē ꝑsonarū.ita nō terminaᵹ itellect⁹ suus ad visionē ꝑsonarū.ſʒ(ꝑ positū) remanet itellect⁹ suus in po⁹ ꝯdictionis.s.ad videndū ꝛ nō vidēdū ꝑsonas:ſʒ itellect⁹ vidēs eēntiā cui est negata visio ꝑsonaꝝ si sibi relinq̄tur.sibi ñ repugnat ꝙ syllogiꝫet syllogismum(.s.ꝙ talis eēntia est ꝑ se subsistēs tāq̄ʒ suppositū absolutū ꝛ h̄ est valde male sentire de deo: igiᵹ ꝛc̄.❡ Itē. ꝑ illū modū dʒ creatura reduci in finē ꝑ actū fruitiōis quo ꝓcessit a deo ꝑus ꝑ modū creationis:ſʒ postq̄ʒ rei ꝟitas sic se hʒ.ꝙ in deo est trinitas ꝑsonarū.impoīe est qn̄ creatura ꝓcesserit ꝑ creationē a tota trinitate.lʒ ab vno supposito forte creatura ꝓcessisset.si sola vna fuisset(li.4.di.1.q.4.)igiᵹ ēt impoīe est frui deo non fruēdo tribus ꝑsonis postq̄ʒ in rei veritate talis trinitas est:lʒ ali'r posset eē si eēt vnū suppositū absolutū.❡ Itē. ſcđariū pōt aliqd dici dupl'r. Uno mō ꝙ sequr aliqd ꝯsecutiue ꝛ extrinsece:sic̄ creature dicunᵹ ſcūdaria entia re⁹ dei. Alio mō qꝛ hʒ totū suū eē ꝑ.ꝛ ꝯsequiᵹ illud ꝑncipal'r ꝛ intrinsece:ꝛ istū 2^m modū ꝯcedunt oēs de diuinis ꝑsonis re⁹ eēntie. Tūc sic. Lʒ forte ſm aliquos itellectus pōt hēre ꝑfectū actū circa ꝑmū obʒ.lʒ nō circa ſcđariū qn̄ solū ꝯsequiᵹ ipʒ extrinsece ꝛ ꝯsecutiue(sic̄ pʒ de deo respectu sui ꝛ creaturaꝝ ꝛ forte attributoꝝ ſm illud eē ſm ꝙ sunt distincta in deo)igiᵹ ex opposito.itellectus non pōt hēe ꝑfectū actū circa ꝑmū obm̄ nisi ēt habeat circa ſcđariū. qđ ꝯsequiᵹ ipm̄ ꝑncipal'r ꝛ itrinsece sic̄ est hic:ᵹ ꝛc̄.❡ Per hoc pʒ ad argumenta illorū de ſcūdario obiecto.

Ad 1^m

Clemen. cap.3°.

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m.

Arg. 5^m

Arg^m 6^m

Scđaria dicit 2^r.

Ad qsit.

Reprobatur Sco.

Rn̄sio.

Reprobatur.

3 Sco. Arg^m ꝑ^m

Contra 2^m.s.ꝙ viator ordinate q̄tum ad itrinseca ꝑsone pōt frui vna ꝑsona nō fruēdo alia. Arguiᵹ sic.❡ Illud qđ est fruibile sine alio ꝛ hʒ aliā distictā bonitatē fruibilē aliā ab alio.illud accipiᵹ ab eis:ſʒ vna ꝑsona ꝛ si hēat bonitatē distictā ab aliā.nō tñ bonitatē distinctā in rōne fruibilis sine alia.ᵹ ꝛc̄. Minor ꝓbaᵹ:qꝛ bonū illō qđ est in q̄lʒ gn̄e est bonū qđ ꝯuertiᵹ cū ente cuiʒ rei.ꝛ tale bonū dicit tñ ꝑfectionē sui gn̄is.ꝛ illa bonitas dic̄ tñ ꝑfectionē de gn̄e relōnis:ſʒ bonitas q̄ est obʒ fruitiōis nō est bonitas alicui⁹ gn̄is determiati.ſʒ est bonitas sūma ꝛ ifinita cui nulla bonitas deest:ᵹ bonitas relōnis nō hʒ ꝓpriam rōnē fruibilitatis. Cū ᵹ nō posset eē nisi vnū tale bo^m qđ sit sūmū ꝛ infinitū.seqᵹ ꝙ in obto fruibili nō pōt eē distinctio bonitatū. Et ex h̄ pʒ ꝙ in argu^m aliorꝝ ē defect⁹ cū dī. Relō i diuinis hʒ

3^m Sco.

Arg^m ꝑ^m

uinis hꝫ distinctam bonitatē sui gñis.ḡ distinctā fruibilitatē. Lꝫ enim relatio in diuinis. vt distincta cōtra essentiā haberet ꝓpriam bonitatē sui generis: tñ illa bonitas. vt sic distincta. nō est formalr̄ infinita sic vt includat oīno omnē pfectionē aliter enim in patre sic esset ois perfectio non in filio: paternitas eniꝫ vt distincta cōtra essentiaꝫ sic cōpetit patri ꝙ nō filio. De hoc di. 23. ¶ Et ꝓpter hoc ⁊ quedam fortiora que ponam in fine qōnis reputo falsuꝫ dubiū illō qō tertio dicit ꝙ possit frui vna persona sine alia. si enim nō pōt frui essentia sine persona, a maiori nō pōt vna persona sine alia. Et per hoc patet ad rōnem eorum. qꝛ lꝫ possit esse vna distincta cognitio vel amatio circa tales articulos seu circa tales bonitates distinctas. nō tñ sequit̄ ꝙ illa cognitio vel amatio essent fruitio. ¶ Ad argumēta que remanent ad soluenduꝫ in istis tribus que dicit Scotus. Ad primū qñ dicunt ꝙ cōceptus relationis est extra cōceptū essentie: ⁊ silr̄ qñ dicunt ꝙ intellectus concipiens essentiaꝫ sub rōne essentie hꝫ obiectum sub rōne summi boni. Dico ꝙ ad hoc ꝙ sit fruitio ⁊ quietatio intellectus ⁊ voluntatis. nō solū sufficit. ꝙ sit circa sūmū bonū qō est pmū obiectū. sed ⁊ reqrit̄ ꝙ extendat se ad scdariū qō continet̄ sub pmo obiecto qñ cōtinet̄ in illo pncipalr̄ ⁊ ex natura rei ⁊ intrinsece. ⁊ nō solū cōsecutiue ⁊ extrinsece vt dictum est. ¶ Ad 2m pꝫ per idē. ¶ Ad illud etiā qō tertio arguunt. ꝙ intellectus pōt in pmariū obiectū lꝫ nō in scdariū patet per illud idē. ¶ Ad 4m vbi dicunt isti. ꝙ pater in illo priori quo est filio prior. possit frui essentia nō fruēdo persona. Dico ꝙ est falsuꝫ: qō probo. Quia (sicut isti probant in tertio articulo) lꝫ deus facere posset ꝙ creatura frueret̄ essentia nō fruendo psona. nō tñ hoc est in potentia naturali intellectus creati. Quia cū intellectus de se sit potentia naturalis ⁊ nō libera. presente ergo obiecto agit q̄ntum pōt: sed intellectus beati (certū est) ꝙ pōt in personā ⁊ essentiaꝫ: presente igit̄ sibi essentia. ⁊ manifestante tres personas nō pōt in essentiam sine psonis. tanta aūt necessitate fert̄ intellectus diuinus in essentiaꝫ personatā sibi presentē sicut intellectus noster in hoc qō est sibi oīno naturale: igit̄ pater nō potest frui essentia nō fruendo psona. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ intellectus qui fert̄ necessario in res sicut est. nō pōt abstrahere in itelligēdo: sed intellectus beati ⁊ maxie diuinus est hm̄: igit̄ nec beat⁹. nec pater pōt frui essentia. nisi fruat̄ psonalitate ꝓpria que existit in ea. ¶ Iteꝫ. Uirtus voluntatis ordinate nō est. vt ferat̄ in essentiā manifeste visaꝫ ⁊ nō in personā intrinsece simul ostensaꝫ (qꝛ supposita tali manifestatione voluntas nō esset perfecta respectu vnius nec respectu alterius) igit̄ voluntas beati ⁊ patris ordinata habens penes se vtruqꝫ. non pōt nō frui vtroqꝫ: sed voluntas beati ⁊ pris semꝑ est ordinata ⁊ semper hꝫ essentiaꝫ presentem in persona saltē propria: ergo non posset ⁊c̄. ¶ Item vt dicunt. 4. articulo vna fruitio est essentie ⁊ personarū de facto: sed in deo ad intra idem est esse ⁊ posse: ergo nō pōt aliter esse. ¶ Item. Omisso qcq̄d sit de beato: qō dicunt de patre. ⁊ si nō haberem plus cōtra istā opinionē nisi istud argumētū reputarē periculū. ¶ Quero eniꝫ cū dicunt ꝙ pater pōt frui essentia non fruendo persona. Aut intelligunt ꝙ de potētia absoluta pater posset habere actū circa essentiā nō circa psonaꝫ. ita ꝙ sit possibile. ꝙ actus sit positus circa essentiā ⁊ negatus circa psonam. Aut ꝙ actus positus sit circa vtrūqꝫ. Si scdo modo: nō tenēt opinionē nec verba opinionis. Dicūt eniꝫ. ꝙ fruit̄ essentia: ⁊ negant ꝙ fruat̄ persona. Si primo modo arguo. Abominabile incōueniens qō reputant doctores quare in diuinis sit prius in quo (puta ꝙ in aliquo priori pater sit prior filio) est. qꝛ ad prius in quo sequit̄ ꝙ hoc est. qñ hoc non est (de hoc di. 6. arti. 2.) sed si pater pro aliquo priori (vt concedunt isti) posset de potentia absoluta frui essentia. ita ꝙ pro illo priori negaret̄ actus fruitionis personaꝫ. haberet̄ ꝙ hoc est (sciꝫ frui essentia) qñ hoc nō est. (fruitio personarū: vel saltē haberet̄ sine, ly, qñ hoc est. hoc nō est: ⁊ hec nullo mō de quacūqꝫ potentia sunt cōcedenda in diuinis: ergo de potentia absoluta non pōt hoc pater. ¶ Uersus finē qōnis habet̄ plus cōtra istaꝫ ɔclōnē.

Tertius articulus. Ubi querit̄. An sit precessio in aliquo priori in quo. Et dico. ꝙ non est: qꝛ tale non est: vt pbat̄ di. 6. ar. 2. Si aūt itelligat̄ in aliquo priori a quo sic cōcedēduꝫ est aliquo mō de essentia. s. ꝙ pater pōt frui essentia nō persona (de quo fuit primus articulus prime questionis) qꝛ tunc datur intelligi fruitio: vel ꝙ beatitudo que est in actu notionali circa psonas preexiget fruitionē que est in actu essentiali sicut a quo orit̄: sed hoc est verū. ¶ Primo probo. Qualis enim est ordo prioris ⁊ posterioris in obiecto talis ordo est in actu ꝓportionato quo attingit̄ obiectū si actus sit ꝓportionatus: sed in diuinis talis est ordo originis ꝙ relationes psonales oriunt̄ ab essentia: igit̄ actus quo attinguntur relationes originat̄ a seipso vt est actus essentialis. ¶ Itē. Actus quo attingit̄ obiectū in rōne qua terminat originat̄ a seipso vt attingit obiectū in ratione qua pncipiat actū. Sed sola essentia est formale pncipiū actus beatifici pris: essentia aūt (vt trine personata) est obiectū actus beatifici patris. vt obiectum habet rationē formalis termini. Igit̄ beatitudo vt est circa psonas est posterior beatitudie que est circa essentiā: loquēdo de posterioritate originis ⁊ a quo. Maior est manifesta. Qꝛ in diuinis (vt loquimur) obiectū in rōne pncipij pfectionaliter ⁊ virtualr̄ vnitiue cōtinet obiectū in rōne termini: qꝛ aliter aliqd pfectionis eēt in obiecto termināte qō nō esset in obiecto pncipiante (qō est incōueniēs in diuinis: ⁊ eadē rōne act⁹ attingēs obm in rōne pncipij pfectionalr̄ ⁊ virtualiter ɔtinētis ɔtinet ipsuꝫ. vt attingentē obm in rōne termini. Sed qō ɔtinet̄ pfectionalr̄ ⁊ virtualr̄ est posteri⁹ ɔtinēte ea posterioritate qua originat̄: igit̄ act⁹ vt terminat ⁊c̄. Probo minorē. quo ad primā ptē. s. ꝙ sola essentia potest esse pncipiuꝫ formale actus beatifici pris. Quia precisa cā quare pater nō sapit sapia genita tanq̄ pncipio formali is sola essentia. est qꝛ pater nō pōt accipere aliqō esse ab alio sed a se: igit̄ eadē rōne nihil aliō ab essentia sua vel a seipso pōt esse pncipiū formale sui actus beatifici. Probatio hui⁹ est. qꝛ eadē rōne diceret̄ ꝙ acciperet esse beatificū ab alio. si aliud ab essentia esset sibi pncipiū actus beatifici qua ratione diceretur ꝙ acciperet esse sapientiale ab alio si sapia genita esset sibi pncipiū formale sapiēdi. Ponit̄ exemplū ad pncipalē ɔclōnē. s. ꝙ obiectū aliqō est formale pncipiū ⁊ nō terminus. Quia cū cōuincimus deū ex creaturis. creatura est obm pncipiās actū nō tñ termināns. ¶ Itē. Scdm ponentes substātiā cognosci p spēꝫ accidētis. aliud est obm pncipiāns: ⁊ termināns. ¶ Itē. Qñ ɔclo metaphysica pbat̄ per sciaꝫ logicā. intētio scda pncipiat actuꝫ. ⁊ intentio pma terminat: hoc facit phs frequēter in meta. dicit eniꝫ frequēter. sicut in analeticis dictū est. ¶ Item. idē est qñ syllis est a cōfusis ad determinata. ¶ Dices. ꝙ apparet valde falsuꝫ ꝙ essentia sit formale pncipiū actus beatifici eliciti. ⁊ ꝙ nō sit ille act⁹ terminatus saltē ad essentiā: qꝛ actus elicitus eo ꝙ elicitus necessario ad aliquid terminatur.

Respondeo sicut dictū est in articulo. 1. pme. q. in fine. Actus essentialis in diuinis non ponit̄ quasi specifice distinct⁹ ab actu quo attingunt̄ psonalia: sꝫ solū v̄tualr̄ inclusus in ea. sicut qdā gradus intrinsecus: sed qñ vnus gradus v̄tualr̄ ⁊ gradualr̄ solū ɔtinet̄ in alio: tūc ille act⁹ v̄tualr̄ ⁊ ḡdualr̄ ɔtēt⁹. sic nō distingunt̄ spe ab actu ɔtinēte v̄tualr̄ ipꝫ. sic nec ille act⁹ v̄tualr̄ ɔtēt⁹ hꝫ ꝓpriū obꝫ termināns ipꝫ. sꝫ solū actu illo attigit obꝫ vt obꝫ est

Ad argumenta sco. | Ad 2m | Ad 5m | Ad 6m | Arg' 1m | Arg' 2m | Arg' 3m | Arg' 1m | Arg' 2m | Arg' 3m | Arg' 4m | Instantia | Rn̄sio

formale pncipiuz actus. Verbi gratia. Quia in actu diffinitiuo virtualr cõtinet actus cõfusus: lz bñ verũ sit q actus cõfusus precise acceptus respectu obiecti cõfusi specie distinguat ab actu diffinitiuo. τ sic ẽt hz ppriũ obiectum ad qd terminet: tñ vt virtualr contentus sicut gradus eius intrinsecus in ipso actu diffinitiuo. nec specie distinguitur ab ipso nec hz obiectũ ppriũ terminans ipsuz. sed in illo actu confuso solũ attingit obiectũ vt obiectuz est formale pncipiũ actus. τ nõ hz aliud obiectũ ppriũ terminans nisi obiectũ terminans ipsuz actũ diffinitiuuz. Igit remotis oibus imperfectionibus que sunt in isto exemplo τ retento eo qd est ad propositũ. sic erit in pposito: q actus essentialis est virtualr τ gradualr cõtentus in illo quo attingunt personalia. igit vt sic nõ habebit pprium obiectũ terminans ipsuz. sed solũ actus ille attinget obiectũ vt obiectũ est formale pncipiũ actus τ nõ habebit aliud obiectũ terminans ipsuz, nisi obiectũ qd termiat actũ quo attingunt psonalia.

Per hoc ad argumẽtũ: dico. n. q verũ est q omnis actus elicitus est terminatus ad aliqd: qa vel ad ppriũ obiectũ (si ipse distinguat) vel ad obiectum illius actus. in quo talis actus virtualr continet. si nõ specifice distinguat: sic est hic. ¶ Sed hic videt cõtradictio: qr in argumento pncipali di q notitia essentialis continet notionalẽ: hic aũt dr in rñdendo q ɔtinet in illo. ¶ Rñdeo q mutuo se continent τ cõtinent. sed diuersimode: qa notionalis ɔtinet essentialẽ tanq gradũ sibi intrinsecũ (τ hoc voco virtualr gradualr sicut diffinitio ɔtinet cognitionẽ ɔfusam) essentialis ꝟo continet notionalẽ sicut pncipiũ originatiuum cõtinet illud qd originat: τ hoc voco cõtinere virtualr quẽadmodũ cognitio confusa cõtineret diffinitiuaz. hoc supposito q cõfusa esset originatiua respectu diffinitiue: τ sic diuersimode. ¶ Et nota. q in pposito facio magnã differentiã inter continere perfectionalr virtualr: τ virtualiter gradualiter. essentia enim diuina pfectionalr cõtinet oia que sunt in diuinis. qr qcqd perfectionis est in diuinis est in rõne essentie. essentia eciã diuina nõ solũ perfectionaliter. sed virtualr continet oia. qr pncipiatiue τ originatiue τ quasi causalr continet oia. Essentia aũt vt cõicata virtualiter gradualr continet oia: qr essentia vt cõmunicata seu psonata habet suũ ppriũ modũ essendi τ in filio τ in spiritu sancto: sed ille pprius modus essendi quẽ hz in filio (virtute cõmunicationis) nõ excludit quin ipsa essentia vt in filio cõtineat oẽm pfectionẽ que est in diuinis: imo ipse proprius modus essendi hoc cõcludit τ sibi intrinsecat. Illud aũt, q sic aliud cõtinet q ipsuz sibi intrinsecat. di ipsuz cõtinere virtualr gradualr sicut pz (sm aliquos) de intellectiua que sibi intrinsecat vegetatiuaz τ sensitiuaz: vel sm aliquos de forma mixti respectu formaruz elementariũ: ergo essentia diuina vt cõmunicata virtualr gradualr continet oia. Eodez modo est imaginandũ de actu sicut de obiecto: videlicet. q actus essentialis qui est circa essentiaz. vt in se vniti cõtinet pfectionẽ ois cognitionis dicit cõtinere notionalẽ qui est circa personas perfectionalr: vt ꝟo est pncipiatiua seu originatiua notionalis. di cõtinere notionalem virtualr: vt ꝟo notionalis trahit ad se seu intrinsecat sibi essentialẽ, dicit ecõuerso q notionalis cõtinet essentialem virtualiter gradualr sed sine compositione. τ huius imperfectionibus in qbus deficiunt posita exempla: sm videlz q obiectũ formale vt terminat actũ patris est essentia trine personata. Probat. Qua enim rõne pater est sapiens sapientia genita. eadẽ rõne est beatus beatitudine genita vel spirata: sed cũ hoc q pater est sapiens per se ipsum τ a nullo accipiens sapientiã. est tñ sapiens sapientia genita tanq formali termino actus sapiendi ad verbũ eniz qd est sapiẽtia patris terminat actus sapiendi. τ ad. s. s. actus diligendi: igit eadẽ ratione: τ si pater se ipso sit beatus τ a nullo accipiens beatitudinem. tamen est beatus beatitudine genita vel spirata. tanq formali termino beatitudis. ¶ Per istõ patet ad oia argumẽta Scoti pbantia q pater nõ est beatus essentia vt in tribus. Quia hoc verũ est in rõne obiecti pncipiantis beatitudinẽ (vt pretendunt argumẽta sua) qa tunc aliqd reciperet a filio τ s. sancto: est tñ terminatione. ¶ Ad perfectã tamẽ declarationẽ istius dicti est intelligendũ q actus intelligendi patris (vt respicit verbũ vt terminum pductũ) τ actus amandi vtriusqz (vt respicit spiritũ sanctũ vt spiratũ) non sunt formalr τ pprie actus beatificus patris. qr illi actus formalr τ proprie sunt generare τ spirare: igit iste actus intelligendi patris quo intellexit se τ essentiam. τ quo produxit verbũ (vt iste actus intelligẽdi perseuerat super se patrẽ τ super essentiã τ super verbuz τ spiritum sanctũ cum iam sunt pducti) sic pprie τ formalr loquendo illa intellectio sic respectu personarũ que oriunt ab essentiali. est visio personarũ productarũ. Et tunc dico. q illa seu actus intelligendi (vt sic) est beatitudo τ vltima quietatio: τ eodẽ modo volitio patris vt perseuerat super se. τ super essentiã. τ super filiũ. τ super spiritũ sanctuz iam pductũ (que pprie τ formalr volitio est adamatio seu tentio amati) est beatitudo pris τ vltia qetatio volũtatis eius.

Sed videndũ est qũo in ista perseueratiõe actus intellectus qui est visio τ voluntatis q est adamatio vel tentio: essentia ipsa accipit vt trine personata. Actus enim visionis (vt visio est) necessario terminat ad existens vt existẽs: in hoc eniz sm eos distinguit intuitiua τ abstractiua. pz ẽt qa visio perfecta attingit rez sm suum vltimũ esse qd in diuinis est existere psonale: sed beatitudo (vt certuz est) est visio perfecta. ergo necessario terminat ad esse personale. nõ ergo ad essentiã sine psonaz. ¶ Respondẽt hic q de rõne termini actus beatifici (qui est visio) est q sit exñs inqñtũ exñs: nõ tñ q sit exñs in cõicabili subsistẽtia: eẽntia aũt exñs inqñtũ exñs. est de se hec. Verbi grã. Albedo ad hoc q videat requirit q sit exñs. nõ tñ requirit q sit existens vltima subsistentia. s. p modũ suppositi. ¶ Contra. Si albedini cõuenire t esse de se hoc (sic q esset suppositata) tunc albedo nõ esset perfecte visa nisi esset visa sm suũ vltimuz esse incõmunicabile: sed iste cõditiones cõueniunt essentie diuine in patre: ergo ad hoc q visio quecũqz beatifica perfecta sit. opz eã videri vt supposita. ¶ Itẽ. Actus essentialis in deo. τ si terminaret ad essentiã preciseaz nõ esset iperfectus. qr actui essentiali quãtũcũqz perfecto nõ correspõdet pro obiecto vltimato nisi essentia absolute: actus aũt qui hz obiectũ suuz eo mõ quo sibi competit habere nõ est iperfectus (sicut supra dictum est in pmo articulo. q attingere obiectũ sm ordinẽ sue intelligibilitatis nõ arguit impfectionẽ in actu) actus autem visionis si terminaret ad essentiã precise esset iperfectus. imo nõ esset visio. qr actui visionis perfecte correspondet res visa sm vltimũ esse suũ: si eniz aliqd esse eius nõ sit visuz nõ est pfecta visio: cuz igit beatitudo patris sit visio pfecta necessario terminat ad vltimũ esse personale. ¶ Cõfirmat ratio: qr cognitio cõmunis (siue cõmunis per predicationẽ. siue per virtualẽ cõtinentiã) est imperfecta. nisi sit talis cõmunis que per naturã suaz nata sit sistere ad aliquid cõmune vltimate: sicut pz de metaphysica q non est imperfecta lz vltimate terminet ad cõmune. quia hoc natum est sibi conuenire (qd in pposito dico pp actum essentialẽ) sed cognitio beatifica τ maxime patris (cũ sit visio) non est nata sistere ad esse cõmune rei sed nata est vt p eã videat res in qualibet sui existẽtia. Visio enim sm oẽs est vltimata cognitio de re. τ p ɔñs requirit qualz existentiam de re vel obiecto vsqz ad vltimam existentiã. ¶ Itez. In

tellectus paternus fruens essentia non persona:quero:aut iste actus est sibi adimplens totaʒ potentiā.aut nō. Si sic: igit̄ nō pōt vltra in fruitionē persone. Si non:igit̄ est sub illo actu respectu essentie vt caret illo actu respectu persone.ꝛ vt in potētia ad actū fruitionis respectu persone:ꝛ talis fruitio est iperfecta.vt per se pꝫ:igit̄ ꝛc̄. ¶ Cōfirmant̄ omnes.iste rōnes:q2 ista positio ponit ꝙ actus videndi positiuus circa essentiā ꝛ negatiuus circa ꝑsonas:ꝛ dicit.ꝙ vꝫ eēntia ꝛ nō videnꝫ persone.sed actus nō est negatiuus circa personas cū impossibilitate perueniendi sed cū possibilitate: vbi aūt nō est actus sed possibilitas perueniendi ad actuꝫ. ibi est potētialitas ꝛ iperfectio:igit̄ ꝛc̄.Sic ergo sumus expediti de ista fruitione q̄tū ad actum essentialē de quo fuit ꝑmus articulus precedētis q̄ōnis. ¶ Sed tūc remanet de scdo ar.1.q.an.s.pater ipse q̄tū ad ea que sunt sibi propria posset frui seipso nō fruendo alijs personis saltem in rōne obiecti ꝑncipiantis.Et dico.ꝙ nonꝫ:q2 vnū relatiuorū sicut non est natū terminare cōceptū intell'is sine alio.sic nec ꝑncipiare.q2 totū esse relatiui(vt relatiuuꝫ)est ad aliud se habere:ꝛ ad hoc cōcordant argumēta guidonis supra posita in illo scdo articulo. ¶ Ad ꝑncipale in oppositū perfectuꝫ dico ꝙ intell's non pōt habere actū circa primariū obiectū quin habeat circa scdariū q̄n consequit̄ ꝑncipale obiectuꝫ intrinsece non solū extrinsece sicut creature:vt visuꝫ est articulo scdo argumento 5°.

Ad 1m argm p' q̄ōnis.

Ad argm

¶ Hoc itaqꝫ.vera ac pia fide tenendum est.ꝙ trinitas vnus sit ꝛ solus verus deus ꝛc̄.

¶ Distinctio.II. Questio.I.

Q Uero. An per eundē modū quo attributa ponunt̄ esse in deo.ꝑ eundem modū ponant̄ in deo distincta. Et vꝫ ꝙ sic. ¶ Quia modus distinctiōis sequitur modū essendi. ¶ Cōtra. In deo habent esse ex natura rei formalr̄:non tn̄ esse distinctā ſm multos. Hic tria. ¶ Primo.per quē modum attributa ponunt̄ in deo.quo ad esse. ¶ Scdo ꝑ queꝫ ponunt̄ quo ad esse distinctū. ¶ Tertio ad q̄ōnē sine faciā.

Primus articulus. Quo mō Attributa ponunt̄ in deo quo ad esse. Ubi dico sex ꝯclusiones.

¶ Prīa est.ꝙ illa que ponunt̄ in deo attributa.ipsa in creaturis reperta nō sunt per se substātie vel substātiā significātia:sed quasi accidētia vel dispositiones accidētales. Probo per Anselmū monologioꝝ.ca.5.rōnes inqꝫ attributales sūt:que sunt cuilibet melius esse illa q̄ꝫ non esse:sed si significarent per se substātias creatas.hoc nō esset verū.igitur. Probo minorē.Quia lꝫ sit verū de his que significant substantiam(puta oliua ꝛ rosa.ꝛ hm̄)ꝙ deus est illa causalr̄:tn̄ nō pōt esse illa formalr̄:q2 si esset formalr̄ iam sibi destrueret̄ esse deū formaliter:ꝛ hoc non est melius sibi:sed si de9 vel aliqđ aliud ens ponat̄ formalr̄ sapiens ꝛ bonus ꝛc̄.non denotat̄ destrui eius substantia.sed bene disponi:igit̄ attributa formalr̄ non denotant substātiā sed dispositiones substantie. ¶ Scda ꝯclo est.ꝙ ista attributa lꝫ vt sunt in creaturis nō significent substantiā tamen vt in deo sunt:significant ipsaꝫ essentiā diuinā ꝛ hoc ꝑbat Anselmus mono.5.c. ꝛ hoc dicū in ꝑncipio.ca.ꝙ vult inquirere que huic nature queant ꝯuenire substantialr̄:ꝛ statim excludit relatiua dicens.ꝙ eoꝝ significatū nō est substātiale:ꝛ tūc limitat se ad ꝑbandū ꝙ attributa que sunt absoluta significant subam. sic. Aliqđ est tale qđ oīno est melius ipsuꝫ q̄ꝫ nō ipsuꝫ.sicut melius est sapiens q̄ꝫ nō sapiens.ꝛ verum q̄ꝫ nō verū.ꝛ sic de alijs absolutis.Sed substātia suppreme nāe sola(idest precise accepta)est qcqđ est melius ipsuꝫ q̄ꝫ nō ipsuꝫ. Igit̄ substantia suppreme nature est sapiens potens ꝛc̄.hm̄ oīa.

Attributa in creaturis.

ꝯclo 2°

Attributa in dō sunt ipsa eēntia

¶ Itēꝫ ca.16.ꝑbat hoc sic.substātia suppreme nature nō pōt esse iusta nisi per se imo est ipsa iustitia:sed res que per se:ꝛ per essentiaꝫ dr̄ iusta.talis res cuꝫ dicit̄ iusta nō dicitur qualis sit sed quid sit:igit̄. Probat maiorem:q2 si substātia suppreme nature nō esset iusta per se tunc solū diceret̄ habens iustitiā.sicut homo dicit̄ iustus.ꝛ sic non esset ꝑprie existens iustitia sicut nec hō:qđ falsum est. ¶ Item.17.ca. cōcludens intentū ꝑncipale dicit.cū dicit̄ iustitia vel essentia idem significat.antm̄ ꝙ qcqđ de illa substantia essentialiter dr̄ vno mō ꝛ vna ꝯsideratione est qcqđ est essentialr̄. De hoc satis.q.sequenti ar.2. ¶ Dices. Hoc est contra primā conclusionē:q2 si sapia in deo significat substantiā formalr̄ illa hoc destruet deū esse deū;sicut si deus esset oliua aut aliqđ aliud substātiale. ¶ Responsio:dico ꝙ cum dr̄. deus est formalr̄ ꝛ substantialr̄ sapia.hoc nō excludit predicationē denominatiuā(pōt enim nō soluꝫ ꝑprie dici ꝙ deus est sapientia.sed ꝙ est sapiens vt vult Anselmus ca.16.)sed cū dicit̄ deus formalr̄ oliua excludit̄ ꝑdicatio denominatiua ꝛ solū importat̄ predicatio essentialis sicut in oībus substātialibus nālib9:sicut hic bn̄ dicit̄.homo est aial. nō tn̄ dicit̄ hō est aial ens.lꝫ dicat̄ archa lignea in artificialibus:sed q̄n aliqua duo sic se hn̄t ꝙ solū ꝑdicant̄ adinuicē ꝑdicatione essentiali.illud qđ se teneret a pte subti.destrueret:sicut hic.aer est aqua:que aūt ꝑdicant̄ adinuicē. ꝑdicatione denoīatiua.nō denotat̄ subm̄ destrui.sicut hic.hō est albus:igit̄ non est similis rō vtrobiqꝫ:vt argm ꝑtendebat. ¶ Tertia ꝯclo est.ꝙ ista attributa nō sunt in deo ſm cām sciꝫ ꝙ iō dicat̄ sapiēs q2 causat sapientiam in nobis(sicut videt̄ intelligere Dionysius.ca.2.de diui.no.)q2 qđ est causalr̄ tale tm̄ est tātū virtualr̄ tale:ꝛ nō est foīalr̄ tale:si igit̄ deus est tantū causalr̄ sapiens(ꝛ sic de reliqs attributis)sequit̄ ꝙ deus nō est formalr̄ sapiens neqꝫ formalr̄ bon9.qđ est ꝯtra oēm opinionē.Et nihilomin9 ꝑbari pōt ꝑ rōnem. Quia qđ est ex sua foīalitate ens eminētissimū.ex sua formalitate icludit itellectū ꝛ volūtatē:ꝛ oē illud qđ dicit ꝑfectionē simplr̄.Sed deus est ens eminentissimū formalr̄ ꝛ nō solū ꝑ eminētiā:igit̄ ex sua foīalitate includit ꝛc̄. ¶ 4° ꝯclo est.ꝙ attributa nō sunt tm̄ in deo ꝑ relōnē ad creaturā:vt vꝫ intelligere Auicē.8.meta. Ubi dicit ꝙ cū deus dr̄ primus nō itelligit̄ nisi relo eēntie eius ad esse alteri9:ꝛ cū dr̄ potēs nō itelligit̄ ꝑ hoc nisi q2 eē qđ est realr̄ necesse eē est ad aliqđ qđ pōt habere esse ab eo.

Instātia.

Solutio.

ꝯclo 3°

Attributa ſm cām.

ꝯclo 4°

Attributa ꝑ relōnē Auicēna.

Contra qđ est necesse esse hꝫ oēm suā ꝑfectionē sine respectu ad possibile esse:sed deus ꝛ oīa attributa eius sunt necesse esse ꝛ creatura possibile eē:igit̄ attributa que dicūt in deo ꝑfectionē simplr̄ nō sunt in deo ꝑ respectū ad creaturā. ¶ 5° ꝯclo est.ꝙ attributa nō pñt poni tātū in deo ſꝫ negōnē sicut dixit magister in.1.lib.dis.24. de noīb9 numeralib9:ꝛ dis.31.de equali ꝛ sili.in qb9 nō tenet̄ cōiter:q2 qđ dicit ꝑfectionē simplr̄ non pōt consistere in negōne sola:sed hm̄ est attributū:ergo ꝛc̄. ¶ ꝑ. Omne qđ in deo dicit negationē reducit̄ ad affirmationē. Uerbi gratia:deus est infinitus q2 oīa cōtinet:deus est incorruptibilis.q2 est purum esse. Si igit̄ ista ꝛ hm̄ in deo ponant̄ esse attributa ſm ꝙ dicant negationem.sequit̄ contrariuꝫ.s.ꝙ non sunt attributa nisi ſm ꝙ dicant affirmationem. ¶ 6° ꝯclo est.ꝙ attributa sunt formalr̄ in deo ex nā rei ꝛ sine oī operatione intellectus.lꝫ forte non distinguant̄ in deo nisi ex operatione intellectus:qđ patet.q2 illud qđ ex formali ratione sua est cuilibet melius esse q̄ꝫ nō esse.ſm formaleꝫ rationem conuenit deo ex natura rei:quia tale inq̄tū hui9 dicit perfectionem simplr̄:sed huiꝰ sunt sapiētia ꝛ bonitas igit̄ ꝛc̄.Maior ꝛ minor patent ꝑ Anselmū mono.15.

ꝫ Auicē.

ꝯclo 5°

ꝯclo 6°

Secundus articulus Quo modo Attributa ponantur in deo quo ad esse distinctū. Ubi di

intendit scire servire (vt decet) q̃ scire ꝛ non facere. ꝗ ꝛc.

Dubiū

ℭ Dubitať cū theologia nostra sit scientia nobilissima ergo ꝑncipalr participabit nobilissimā ꝯditionē scie: sed vt dictū est illud est speculatio: ergo ipsa ꝑncipalr erit speculatiua: ergo idē est querere vtrum ipsa sit ꝑncipalr practica vel speculatiua ꝛ querere vtrum ista vt speculatiua sit ꝑncipalior.

Solo.

ℭ Rñdeo ꝙ participaret nobilissimā cōditionem scientie ꝛ ꝑncipalr. si precise ordinareť ad scire ꝛ principaliter: sed q2 vt dictū est: principaliter ordinať ad bene opari, ideo principalr est practica.

Quartus articulus.

Ubi vř mihi ꝙ ista scientia est vna eadē vnitate qua metaphysica. Quia phs. 4° met. t.c. 4. reddit cāz vnitatis illius scie: q2 principales ptes eius hñt attributionē ad inuicē. Sed pars speculatiua in theologia nr̄a hꝫ attributionē ad practicā. tāq3 minus ꝑncipale ad mař ꝑncipale (vt dictū est) ꝗ ꝛc. Ad idē pbandū vadūt tria argumēta superius posita in 2° dicto qnti articuli.

Ad argm̄ Godofr.

ℭ Ad argumēta Godofredi qbus pbat ꝙ ꝑncipaliter est speculatiua qñ dicit. Ista scia, que intēdit speculationē grā sui, est ꝑncipaliter speculatiua. sic illa minor est falsa. Qñ pbať ꝙ nō haberemus ꝛc. Dico ꝙ hñ pbat ꝙ eēt ꝑncipalr speculatiua, si nō hēremus aliā practicaꝫ q̃ prinľ esset circa op°. ſꝫ nō pbat hoc, ꝙ si est ꝑnľ pctica ꝙ sit siľ ꝑnľ speculatiua.

Ad 3m̄ in 4° ar°

Ad argm̄ S. T. in 3. articulo

ℭ Ad argumētū positionis Thome qñ dī ꝙ deus est pm̄ obm ꝛ principale. opus secundariū. Dico ꝙ si simplr accipiať obiectū: deus est obm adequatū huic scie mō quo supra dcm est. Si vo accipiať hic, deus vt distinctus ꝯ opus. non est deus subm mō pdicto: sed deus in cōi acceptus ſm cōem rōnem qua speculabilis. ꝛ qua attingibilis p operationeꝫ. Et pp hoc scientia hec nec est ꝑncipalr speculatiua nec ꝑncipaliter practica. sed tertia spēs vt dictuꝫ est. Si vo obiecta accipianť partialia huius sciētie sicut argumentū habꝫ locū. Sic dico ꝙ lꝫ deus sit principalius obm (id est principaliter res obiecta) tñ ꝙ opus. hic est ꝑncipalius intētū: sed q2 quelibet scientia principalius specificať ab eo quod principaliter intēditur, q̃ꝫ ab eo quod est principalior res in sua consideratione: q2 ab eo qd principaliter intendiť. denominať quelibet scientia. ideo hec est magis principaliter practica.

Ad argm̄ pmum

ℭ Ad principale in oppositū dico ꝙ ꝛ si nō distinguat Aristo. habitū intellectualē nisi in practicaꝫ ꝛ speculatiuaꝫ, nihilominus arguitiue distinguit tertiā spēꝫ. vt visum est in secunda dubitatione istius quinti articuli.

VEteris ac noue legis continentiaꝫ diligenti indagine etiam atq3 etiā considerantibus nobis preuia dei gratia innotuit sacre pagine tractatū circa res vel signa pcipue vsari

ℭ Distinctio prima. ℭ Questio prima.

Utrum. Fruitio nr̄a sit circa vltimū finem ꝛ hoc in rōne cause finalis ꝛ videť ꝙ sic. ℭ Obiectū fruitionis est bonū vltimū qd vltimate quietat. talis est vltimus finis in rōne cause finalis. ℭ Contra. In actu reflexo qñ aliqs pcipit se tenere deū. tūc quietať ꝛ nō ante. Igitur in actu reflexo circa vltimum finem consistit btitudo ℭ Hic large sumēdo fruitionē. s. vt nō distinguať ꝯ beatitudinē. faciā qnqꝫ. ¶ Pr° inquirā. An fruitio possit cōsistere in aliquo alio q̃ in vltimo fine. sic videlicet ꝙ cōsisteret in actu intellectus reflexi sup actū voluntatis. ¶ Scdo. An sic ꝙ cōsisteret in actu reflexo intellectus sup actū ppriū. ¶ 3° (dato ꝙ neqꝫ sic. neqꝫ sic. posset ꝯsistere in aliq̃ creato: descēdēdo ad ppom̄. in q̃ rōe ꝯsistit circa vlm̄ finē) ingrā q̃ ē rō formalis cāe finalis. ¶ 4° ondā ꝙ rō cāe finalis cōuenit deo eo mō q̃ phi ꝯcedunt ꝙ deus ē finis oium. ¶ Quinto ad qōnē ꝙ fruitio nr̄a ē circa vlm̄ finē sub rōe cāe finalis.

Primus

articulus. An fruitio possit ꝯsistere in alio ab vltimo fine. Ubi dicūt qdā. Job. de perys. ꝙ sic: imaginantes ꝙ cū videmus deū in patria p intellectū. ꝛ tenemus cū p amorē: ꝙ in neutro istoꝝ actuū cōsistit beatitudo. sed qñ intellectus ꝯuertit se, ꝛ cōsiderat se tenere deū. in illo actu intellectus reflexo sup actum voluntatis ꝯsistit beatitudo.

pm̄ argm̄

ℭ Quod pbāt sic. Quia beatitudo cōsistit in illo actu, q totalr terminat appetitū: q2 (ſm Aug.) beatitudo est finis oium desiderioꝝ nostroꝝ: sed nec in visione diuine essentie nec in tentiōe eiusdē faciat appetitus simo vlterius est desideriū (vt. s. videat se tenere ipsum impdibiliter:) sicut si qs videret ꝛ teneret amicū carissimū vlterius desideraret videre sic. s. ꝙ videret se tenere eūm perdibiliter: ergo in illo actu reflexo sup actū voluntatis. s. quo videt se tenere deum impdibiliter cōsistit beatitudo.

2m̄ argm̄

ℭ Itē declarādo se arguūt sic. In beatitudine sūt ista sex p ordinem. Primo ē uie diuine visio, que succedit fidei. Scdo est ibi quidā intēsior amor ꝛ cōplacētia q̃ꝫ fuit in cognitione fidei. Tertio est ibi desideriū tenēdi illud visum ꝛ amatū. Quarto est ibi terminus illius desiderii. s. hře ꝛ tenere deū. Quinto est cognitio qua cognoscat se tenere deuꝫ ꝛ habere impdibiliter. Sexto est ibi fruitio vel delectatio super rem habitā ꝛ amatā: que tñ nō est actus ppriē. Tūc sic. In primis tribus gradibus nō cōsistit cōplectiue beatitudo. sed solū aliter: q2 vt dictū est illi tres gradus pcedūt beatitudinē. s. tenere deū. ꝛ ad illum ordinanť sicut ad terminū: nec cōsistit beatitudo in sexto gradu scilicet delectatio. quia illa non est actus sed consequens solum (10. ethi.) ꝛ felicitas consistit in actu aliquo (. 1. ethi.) ergo relinquiť ꝙ consistit in quarto. ꝛ in quinto gradu. s. tenere: ꝛ etiam videre se tenere imperdibiliter: ſꝫ non potest consistere in tenere completiue ꝛ vltimate. q2 si quis teneret. ꝛ non videret se tenere. nō esset vltimate appetitus eius terminatus: ergo sequitur propositum ꝙ consistit in illo actu reflexo q̃ videt se tenere. ꝛc.

3m̄ argm̄

ℭ Item cōcesso cum aliis. ꝙ beatitudo cōsistit in visione. tamen deus nō est subiectū nostre beatitudinis nisi ſm ꝙ est habitus ꝛ tētus a nobis: sed in illa visione que succedit fidei nō est deus habitus ꝛ tentus a nobis: q2 ista visio precedit amorem: cuius proprium est tenere deū. in ista aūt visione, q̃ videmus nos tenere deū. deus est visus ꝛ tentus: igiť in ista secunda visione consistit beatitudo nr̄a. Probo maiorē. Quia deus nō est obm nr̄e beatitudinis. nisi ſm ꝙ est summū bonū nostrum: sed de° non est summū bonū nr̄m. nisi ſm ꝙ (per quandā speculationem illapsam) illabiť opationib° nostris. sicut nec ē finis omnium nisi ſm ꝙ omnibus illabitur per generalem illapsum. non illabitur autem specialiter operationi qua videmus nude essentiam diuinam. sicut tunc arguitur a nobis. cuꝫ per tale habere non essemus beati. si statim recederet a nobis. Igitur ad hoc ꝙ sit summum bonum nostrum ꝛ beatitudo nostra requiritur ꝙ sit sic obiectum illius visionis ꝙ sit visus ꝛ tentus a nobis. ℭ Addūt isti. ꝙ in vtroqꝫ actu (scilicet tenendi. ꝛ videndi deum se tenere) consistit essentialiter beatitudo: sed in tenere: quem dicunt actum voluntatis. essentialiter ꝛ inchoatiue: in actu autem intellectus reflexo: qui est videre se tenere. essentialiter ꝛ cōpletiue.

Instātia

ℭ Contra conclusionem principalem arguitur. Quia actus nobilissimi. obiectum debet esse nobilissimū: sed obiectum actus reflexi non est obiectum nobilissimuꝫ (quia obiectū eius est actus rectus: qui est creatura.) igitur btitudo q̃ ē nobilissim° act° nō ꝯsistit i actu reflexo. ℭ Cōfirmať. Jo. 17 hec ē vita eterna vt cognoscāt te deū verū. ℭ Respōdēt ꝙ tenere deum ꝛ habere qui sunt actus recti

ipsius voluntatis nō est obiectū beatitudinis:sed deus ipse vt est tētus ⁊ habitus. ℂ Cōtra. Aut deus ibi hʒ rōnē formalis obiecti. Aut ipsum tenere. Et si deus:tūc ipsa beatitudo non cōsistit in actu reflexo:q2 actus habēs pro formali obiecto primum ⁊ principale obiectū est actus rectus. Si teneri ⁊c. sit obiectū formale. ⁊ tenere est actus voluntatis ⁊ creatura. sequunt̄ 4ᵒ incōuenientia. ℂ Primū inconueniens est. q̄ aliqd creatū est obiectum nostre beatitudinis quod contradicit sacre scripture. Jo. 17. hec est vita eterna vt cognoscant ⁊c. ⁊ prima. Jo. 3. scimus q̄ cū apparuerit similes ei erimus. ⁊ prime sequit̄. videbimus cum sicuti est. Nota videbimus. ℂ Secundum inconueniens est:q̄ si beatitudo cōsisteret in actu reflexo. igitur qui haberet talē actum reflexum eo ipso esset beatior q̄ nō hñs:sʒ (sm Augusti. 5. cōfes. cap. 2.) ex hoc nō est aliqs beatior q̄ scit ipsas creaturas. sed propter solū deū beatior. igitur aliquis non est beatus in actu reflexo quo cognoscit se tenere deū. cum illud tenere sit quid creatum. ¶ Confirmat̄ arguēdo negatiue. Quia si beatitudo consisteret in actu reflexo circa aliquid creatū. igitur nullus esset beat⁹ nisi haberet illū actū reflexum circa aliquid creatum. cuius contrariū dicit Augustinus expresse. Beatus inquit qui te scit. et si illa nesciat: qui vero scit te ⁊ illa ⁊c. ¶ Item obiectum debet esse nobilius actu:quia actus sortit̄ nobilitatē ab obiecto:sed illud tenere nō est nobilius actu reflexo. quia sm eos in actu isto reflexo ↄsistit beatitudo cōpletiue ⁊ in tenere solū inchoatiue. actus aūt in quo cōsistit completiue est nobilior eo in quo cōsistit inchoatiue:ergo ⁊c. ℂ Itē qñ multi actus sunt circa idem obiectū. actus simplr̄ nobilior est circa idē obiectuʒ sub rōne nobiliori simplr̄: hoc patet in oībus sciētijs ⁊ artibus q̄ semper nobilior scientia ⁊ ars considerat obiectum illud sub nobiliori ratione. Sed multos actus supnāles habemus circa deuʒ inter quos beatitudo est nobilissimus. igitur habet obiectum sub nobiliori rōne simplr̄: ratio autē deitatis est nobilior simplr̄. q̄ ratio dei vt tentus. quia illud conuenit deo sm se. illa sm aliquid creatuʒ. Tamen q2 ratio deitatis sm se est ratio absolutior. illa ṽo magis contracta. ratio aūt quāto absolutior tanto nobilior. q2 nobilior sibi correspondet absolutus habitus (vt patet de methaphysica respectu physice.) ergo de⁹ est obiectū beatitudinis sub ratione deitatis, non sub ratione qua tentus. ℂ Adhuc et preter auctoritates supradictas sunt Augu. 1. de trinita. capi. 13. Ecce diximꝰ q2 sm illud q̄ deus glorificat. Et in glosa super illud cor. 13. Uidebimus cū facie ad faciem. Ad modū inquit recto vultu se inspiciētiū. ℂ Tertium incōueniens est. q̄ preter ista videbātur addere aliā responsionem dicentes q̄ tenere ⁊ habere non sunt conditiones obiecti sed ipsius beati. ℂ Quartum inconueniens est. q̄ h̄ ē recedere ab opi. ppria. Q2 licet actus reflexus vt recipitur in intellectu reflectēte respiciat ipsum vt subm: ⁊ vt sic sit conditio ipsius beati tñ vt respicit ipsum tenere ⁊ habere (vt illud circa quod vertitur eius cōsideratio ⁊ cognitio) sic respicit ipsum vt obiectū:sed sm istos iste actus reflexus est circa ipsuʒ tenere ⁊ hēre:⁊ non est receptus in tenere ⁊ habere. q. subiectiue: si ḡ tenerēt suā opionē sequit̄ q̄ esse tentum est cōditio obi ⁊ non beati tm̄. ℂ Ad p̄ᵐ in oppositū (q̄. s. in visione eēntie nō terminat̄ appetitus) dicunt aliq q̄ hoc nō solū est falsum sed hereticū:q2 ↄ canonē. Unde dr̄ in ps. satiabor cū apparuerit gloria tua. Certū est autē q̄ ipsa gloria q̄ apparebit. est ipsa essentia diuina nō aliq̄ alia. Itē Jo. 14. ostēde nobis patrē ⁊ sufficit:igit̄ terminat appetit⁹ circa diuinā eēntiā. ℂ Itē Aug. 1. de tri. ca. 8. de magnis vel. 23. de ptūs. Cōtēplatio ingt facie ad faciē nobis pmittit̄ finis oīum actionū. atq3 eterna pfectio gaudiorū: si finis. igit̄ terminat. ℂ Itē in principio cōfes. Fecisti nos ad te dñe. ⁊ ingetū est cor nr̄m. donec reqescat in te: nō igit̄ reqescit final'r in aliq̄ creatura. ℂ Qñ pbāt. q2 ibi est desideriū respectu vidēdi se videre ⁊c. Pōt dici. q̄ ibi nō est desideriū respectu obti eēntialis beatitudīs. s. eēntie diuine (q2 ipsa pricipal'r habet̄. ⁊ desideriū est respectu nō habiti) sed est ibi desideriū respectu obti accñtalis beatitudinis. s. ipsius creature. Et sm oēm opi. visa est eēntia diuina que est obm essentiale beatitudinis. restat gdā appetit⁹ respectu creaturaꝝ: que videnẗ scdario in eēntia. qui appetitus dr̄ respectu obiecti scdarij beatitudinis. Sic ḡ argumentū nō pbat q̄ in actu reflexo cōsistat beatitudo p se ⁊ essential'r sed solū accñtaliter: qđ cōcedunt alij. ℂ Dicens autē. Si habita beatitudie respectu obi essentialis nō oīo quietamur: sed est desideriū respectū obiecti accñtalis: igitur ista ē impfecta. ℂ Dōm q̄ hoc nō est pp impfectionē eius: sed pp ordinē nālem q est inter actionē primi obi ⁊ secundarij. Uerbi gr̄a. Deus intelligit eēntiā p̄ᵒ ⁊ p̄ncipal'r. scdario ⁊ cōsecutiue. intelligit in ea ipsas creaturas. qđ nō arguit in itellectione diuina impfectionē sed hoc est pp ordinē nālem inter p̄ᵐ obiectū: ⁊ scdarium. ℂ Per idē pʒ ad scdm. Qñ. n. dr̄ q̄ beatitudo nō consistit in tribus primis gradibus: negat̄. Et qñ dr̄. q̄ ibi non terminat̄ desideriuʒ dicēdū est. vt p̄ᵒ. q̄ ibi terminat̄ tanq̄ ad obiectū eēntiale: sed restat vlterius desideriū q̄tum ad obiectum accñtale. ℂ Ad 3ᵐ. qñ dicitur q̄ est obm nostre beatitudinis sm q̄ est habit⁹ ⁊ tētus a nobis cōcedat̄: sed qñ addit̄. q̄ hoc nō est p visionē que succedit fidei. Dicendum. q̄ q teneret q̄ actus volūtatis ptineret eēntial'r ad beatitudinē ↄ illū nō cōcluderet argumētū q̄ beatitudo cōsisteret in actu reflexo: sed diceret q̄ deus esset habitus p actū intellectus ⁊ tentus p actū volūtatis q̄ sunt actus recti. Qui ṽo teneret q̄ essentialiter cōsisteret in actu intellectus ⁊ in voluntate cōcomitanter. ⁊ cōsecutiue. diceret q̄ p actū intellectus (q est visio essentie diuine) ⁊ esset deus habitus ⁊ tētus: habitus inq̄tū visus. tentus inquantum illa visio est perpetua.

Viando

Arg.ᵐ pᵐ

Arg.ᵐ 2ᵐ

Arg.ᵐ 3ᵐ.

Arg. 4ᵐ.

Ad p̄mū argumentum

Instantia

Solutio.

Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ

Secundus articulus.

An btitudo ↄsistat in reflexione intell's sup actū ppriū. Ubi sunt aliq Durādus. dicētes q̄ btitudo cōsistit in actu reflexo eiusdē potētie: puta. cū qs videt se videre diuinā eēntiā. Et ne argumēta q̄ sunt ↄ aliā opionem. cōcludāt ↄ eos. dicunt q̄ actus reflexus hʒ p obiecto non ipsum actū rectū q est aliqd creatū: sed hʒ p obo ipsum p̄ᵐ obm p̄ncipale. ℂ Et arguūt sic. Qñ duo actus sunt idē realiter si in vno cōsistit beatitudo ⁊ in reliquo. sʒ actus rect⁹ ⁊ reflexus est hʒ: ḡ ⁊c. Probatio maioris. Quia cū beatitudo sit pfectio realis nō sufficeret q̄ distinguerent̄ illi actus sm rōnē. ad hoc q̄ sm vnā rōnem consisteret in vno ipsa beatitudo ⁊ in alio non. Probatio minoris. Quia si distinguerent̄ isti actus: aut hoc eēt ex subo (qđ non est. qa ponit̄ reflexio sup actū vnius potētie) aut ex obo: qđ nō est. quia tunc obiectū actus reflexi eēt actus rectus quod est impossibile. q2 act⁹ rect⁹ ē in itellcu subiectiue. Sʒ agēs nō pōt agere in ppriū subm deducēdo ipsum de po⁸ ad actū efficiēs directe actū in ipsa: ḡ nō est obm act⁹ reflexi. Relinqt̄ ḡ q̄ p̄ᵐ obm p̄ncipale est obm: qđ est ppositū. ℂ Itē. si act⁹ rectus ⁊ reflex⁹ eēnt diuersi act⁹ ⁊ hūtes diuersa obta tūc falsē dr̄nt nūero. qa ad oēm dr̄iam. siue sm gen⁹. siue sʒ spēʒ: vel q̄lrcūq3. aliter seqt̄ dr̄ia nūeralis: sed nō dr̄nt numero: igit̄. Probatio minoris. Q2 si differēt numero: aut eēt in diuersis subtis (qđ nō est) aut in eodē subo cārent̄ in diuerso tpe: aut saltē in diuersis instātibus: sʒ hoc nō est. q2 ois act⁹ reflexus eēt falsus. Nā qñ itelligo lapidē actu reflexo. dico me itelligē lapidē. itelligē aūt lapidē est act⁹ rect⁹. Si ḡ p eodē istāti: q̄ itelligo lapidē actu reflexo nō itelligerē sil' ⁊ in eodē instāti lapidē actu recto. itell's reflex⁹ sp eēt falsus.

Durād⁹

Arg.ᵐ pᵐ

Arg.ᵐ 2ᵐ

hoc ē icōuenies. Sic ḡ act⁹ rect⁹ ꝛ reflex⁹ sunt in intellu sil ꝛ in eodē instāti. ❡ Dices autē: ꝙ actus rectus: est sil' cū reflexo in ratione obiecti. nō autē in ratiōe actus eliciti. sicut. si intelligam rosam que non est in reruȝ nā ipsa est in intellectu meo in ratione obiecti non tamen in ratione entis in rerum natura. sic. si intelligam actū rectū quia iam transiit in preteritū. ꝛ per ɔ̄ns ipse actus rectus est in intellectu solum in ratione obiecti non in ratione alicuius entis in reꝝ natura. ꝛ per modum actus eliciti.

Responsio

Arg^m p^m

Contra. Reflectens non dicit se soluȝ intellexisse lapidem in preterito. sed dicit intelligo me intelligere lapidem. Dicens autē hāc propositionē. intelligo me intelligere lapidem. dicit falsum (nisi actu intelligat lapidem.) ergo in illo reflexo actu simul est actus rectus in actu in rerum nā. ꝛ per ɔ̄ns vt elicitus. ꝛ non vt obiectum.

Arg^m 2^m

❡ Item cum dicis itelligo me intelligere. pro tunc intelligis tuū intelligere per actū reflexum (sm omnes.) quero ergo. aut illud intelligere quod intelligis est aliquid inter entia. aut nihil. si nihil. igitur non intelligis tuum intelligere sed nihil. si est aliquid. queritur. in quo est: sed non in re extra. nec in phantasia. manifestum est igitur ꝙ in intellectu. Sed quicquid est in intellectu. vel est actus elicitus. vel habitus. ꝛ planū est ꝙ non est habitus: igitur est actus elicit⁹: quod est ꝓpositū.

Arg^m 3^m

❡ Item actus rectus beatitudinis semper manet elicitus. Math. 18. cap. Angeli eoꝝ in celis semper vident faciē patris ꝛc̄. Math. 22. homines erunt in celis sicut angeli dei: ergo hoīes beati videbunt semper facie ad faciem.

Arg^m 4^m

❡ Itē stat tota imaginatio istoꝝ in hoc. Imaginātur enim ꝙ lapis. primo causat in intellectu intellectionem sui. Secundo causat in intellectu intellectionē ipsaȝ intelligi ab intellectu. Igitur cum iste secundus actus reflexus ita bene causat a lapide sicut primus rectus. sequitur ꝙ lapis est obiectum istius secundi reflexi sicut ꝛ primi recti: ꝛ sic hēt propositum. quo ad hoc ꝙ obiectū actus reflexi est ipsum primū obiectū ꝛ principale. quod est obiectū actus recti: ꝛ non ipse actus rectus.

Arg^m 5^m

❡ Ultra imaginantur: ꝙ quando lapis causat in intellectu istum actū reflexū. s. se intelligi ab intellectu. simul causat actum suum rectum in intellectu (aliter enim itellectus reflexus esset falsus. dicēs intelligo me intelligere lapidem.) ꝛ ita habet propositū. quo ad scd̄m dictum. s. ꝙ actus rectus ꝛ reflexus sunt simul in intellectu ꝛ pro eodē instanti. ꝛ respectu eiusdē obiecti: ꝛ ita sunt idem actus nūero ꝓpter primū argumētū principale.

Petrus palu:

❡ Hoc etiam declarat Petrus de pallude sic. Qua ratione motus mouetur a se ꝛ nō mediāte alio motu eadē ratione ꝛ in alijs actibus. puta. ꝙ actus rectus intellectus intelligit a seipso ꝛ non mediante actu reflexo. deferēte ab ipso: sed hoc est: ergo ꝛc̄. probat. q: motis nobis mouentur oīa que in nobis sunt: ergo cum motus sit perfectio mobilis ipse motus mouet. sed nō mediante alio motu. qđ manifestum est. q: esset ꝓcessus in infinitū: igit mouet a seipso.

Ↄ Petrū Guido.

❡ Contra hoc ꝙ sit actus vnus arguit Reuerēdus Magister meus sic. Impossibile est actū opinatiuū ꝛ assensiuū esse idē q: opponunt sm certū ꝛ incertū: sed hoc sequit si actus reflexus ꝛ rectus essent idē: ergo. Probatur: q: actus opinatiuus est rectus. ꝛ assensiuus est reflexus. cū enim quis cōsiderat de opinari per mediū probabile tūc assentit aliquomodo saltē probabiliter. ꝛ tunc scit se rōnaliter opinari. ❡ Item. Ideȝ actus non pōt esse verus ꝛ erroneus: sed actus rectus pōt esse verus ꝛ reflexus erroneus (exemplū. si dicat intellectus ꝙ sortes sedet ipso sedēte est verus. si dicat scio sortem sedere ēt ipso sedente potest esse erroneus. potest enim hoc ignorare lȝ sit quoddam veruȝ) ergo ꝛc̄.

Cōfirmat

❡ Item que sunt idē. vnū nō est sine alio: sed actus rectus potest esse sine reflexo: vt cum intelligo lapidem possum sibi sistere sine hoc ꝙ cōsiderem me intelligere lapidē. Itē quando aliquid solum habet rationem quo: tunc oportet ꝙ illud quod conuenit conueniat sibi: seipso ꝛ non alio. Uerbi gratia: q: relatio est illud quo refert aliquid nō oȝ ꝙ referri scratur alia ratione (sicut docet Auicen. 3. meta.) sed quando habet relationem. tunc oportet: vt patet: quia pater est illud quod refert oportet ꝙ referat non seipso sȝ alio sed in actu recto intelligere est illud quo aliquid intelligitur tamē in actu reflexo intelligere est illud quod intelligit: igitur. in actu reflexo non intelligitur actus seipso sed actu alio differente ab ipso: quod est ꝓpositū: ꝙ actus. s. reflexus differt a recto. Item actus qui semper pōt esse vnus differt ab illo qui pōt multiplicari in infinitum: sed habēs actum rectum cōtinuando illum in vnitate sua pōt multiplicare reflexos in infinitum. 5. de trini. ca. 13. qui dicit. scio me viuere vnum aliquid se scire dicit: proinde si dicat scio me scire me viuere: duo sunt. sic potest addere quartum ꝛ quintum ꝛ innumerabilia.

Auicēna.

❡ Ad hoc Auicenna. 6. metha. cap. 2. ante medium dicit sic. Imaginatio aliquando non erit stabilis sed facile destruitur. Uel erit stabilis. sed non anim aduertis eam nec iudicat se imaginasse: imaginari. n. aliud est ꝙ̄ cognoscere se imaginasse: ꝛ hoc manifestū est. si enim imaginationi cōmunicaretur animaduersio illius imaginationis procederet in infinitum.

Ad pm̄ arg^m Durandi

❡ Ideo respondent isti ad argumenta aliorum. Ad primum qñ dicunt. ꝙ duo actus erunt simul in intellectu. Dicunt ꝙ de duobus actibus qui nullā habent habitudinem ad inuicē. sed sunt omnino disperati. non possunt simul esse in itellectu. quia (sm Augustinum) ad actum intelligendi requirit attētio. sed ad plura disperata ꝛ nō hñtia ɔnexionē nō pōt intell's sil' eē attēt⁹: si ꝟo loq̄mur de plib⁹ hñtib⁹ habitudinē ꝛ cōnexionē ad inuicē. sic poterūt esse simul in intellectu quia sic habēt rationē vnitatis. Sed intellectus ad suū obiectū maxime habet connexionem ꝛ habitudinem: ꝛ ideo cum actus rectus (etiam vt est elicitus) sit obiectum actus reflexi. aliter actus reflexus (vt arguunt ꝛ bene) esset falsus. sequitur ꝙ actus rectus potest simul esse in intellectu ꝛ elicitus cum actu reflexo ꝛ elicito.

Ad 2^m

❡ Et quando vltra dicit: igit erunt idē actus numero. Non valet. quia non solum numeratur a subiecto. sed magis ab obiecto: ꝛ nos ponimus hic inde. ꝛ aliud obiectum. q: obiectum primum est obiectuȝ actus. ꝛ actus est obiectuȝ actus reflexi. ❡ Hic aūt quidā dant aliaȝ responsionē vt habetur infra in opinione Ioā. de Puly. Et ad declarationem aliorum isti dicunt. ꝙ motus non habet rōnem mobilis per se. sed est obiectuȝ quo. non quod. ideo non mouetur ab alio: sed intelligere rectuȝ. est intelligibile per se ꝛ quod. cum p se habeat rationē entis (hec habita sunt quarto argumento) quare nō sequitur.

Io. puly.

Propter qđ sunt alij Ioā. de puly. q dicūt. ꝙ ēt cōcesso ꝙ sunt vnus actus aliquomō. nō tñ sequit ꝙ beatitudo cōsistit in actu reflexo sȝ recto.

Arg^m p^m

❡ Qđ probant sic. Quia si ponat ꝙ actus rectus ꝛ reflexus sunt idem. non possunt sic esse idē quin aliquomodo differunt etiam extra intellectum ꝛ in re: tunc dicam. ꝙ in illo vno actu cōsistit beatitudo vt est rect⁹ ꝛ non vt reflexus.

Arg^m 2^m

❡ Itē. Licet sint idē actus. beatitudo tamē nō consistit in aliquo actu modo illo quo sine illo pōt eē beatitudo: sed sine actu vt ē reflexus pōt aliqs esse beat⁹. vidēs eniȝ lȝ possit reflecti: nō tñ ē nece ipȝ reflecti: ḡ in illo poterit ɔtinuari actus rectus sine hoc ꝙ sit in eo reflexus. Sȝ nō est negādū qn sic hñs actuȝ ꝑpetuū circa essentiale obiectū beatitudinis esset beatus: ergo ꝛc̄. ❡ Respondent vero ad alios concedentes. ꝙ actus rectus ꝛ reflexus sunt ideȝ actus numero. sed sunt idem numero idēptitate accidentali non essentiali: quod probant. Quia idem iudicium videtur de obiecto

ꝛ actu

⁊ actu. Actus .n. inotescit nobis ex obiecto. et obiectuȝ actus recti est lapis fm̄ se. obiectū aūt act⁹ reflexi est lapis vt intellectus. Sed lapis fm̄ se ⁊ lapis itellectus est idem nūero cum seipso. nō essentialr̄ sed accidentalr̄. sicut sortes albus cum seipso sorte. est ideȝ numero. sed accidentalr̄. q: ex subiecto ⁊ accidēte fit vnū accidentalr̄. Igitur ⁊ actus rectus ⁊ reflexus sunt idē numero accidentalr̄ non essentialr̄. Sed tunc argumentū est ad ꝓpositum. Subiectum pōt esse sine suo accidente: ergo a simili. beatitudo in actu recto pōt esse sine omni actu reflexo. Declarant per simile: Q: obiectum acceptū cū actu recto causat eundē actū numero quē pmo. sed differentē accidentalr̄. Uerbi gratia. siquis agat operationē virtuosaȝ moralē: duȝ ꝯtinuatur illa operatio naturalis. pōt ⁊ infundi grā ⁊ fiet opatio supnaturalis. ⁊ idē agens agit eandē actionē numero. Sed illa est eadeȝ accidentalr̄ non essentialr̄: sic in ꝓposito. ¶ Et per hoc reputant se ridere ad argᵗᵃ aliorū. Q: lȝ sint idē act⁹ nūero rect⁹ ⁊ reflex⁹. q: tn̄ rect⁹ ⁊ reflex⁹ sūt idē accn̄talr̄ (sicut subiectū ⁊ accn̄s.) ideo in actu vt recte pōt cōsistere beatitudo sine hoc ꝙ sit in actu ⁊ reflexo. Et hoc totū maxime dicūt vt saluent passibilitatē itellectus: q: si itelligere (qd̄ est actus rectus) esset obiectū itellectus reflectētis agens ⁊ patiens nō essent subiecto distīcta qd̄ est contra ꝑncipia eoruȝ. ¶ Isti etiā reputarent se soluere alia argumenta Guidonis contra vnitateȝ per hoc: dicētes ꝙ nō est inconueniēs ꝙ actus opinatiuus ⁊ assensiuus sunt vnus accidentalr̄. nec etiā est inconueniēs ꝙ ideȝ actus qui est vnus accidentalr̄ sit rectus ⁊ errone⁹. nec ēt est icōueniēs ꝙ act⁹ vn⁹ accn̄talr̄ aliquo modo possit esse sine seipso. sicut subiectū pōt esse sine accidēte: nec etiā est inconueniēs ꝙ idē actus accidentalr̄ possit itelligi multiplicari vno modo ⁊ non alio. ¶ Quia aūt volo tenere ꝙ act⁹ rectus ⁊ reflexus sunt duo actus quatuor facio. Primo ostendo cōtra Io. poly. ꝙ sibi cōcesso ꝙ actus rectus ⁊ reflexus sunt vnus per accidēs nō soluit̄ per hoc difficultas:

Reprobatur Io. poly.

ꝓbo. ¶ Quia qn̄ duo actus sunt idē p accidēs tunc pmus nō permanet cum secūdo. sed soluȝ succedit sibi: ⁊ sunt solū vnus per accidēs. per hoc ꝙ vnus continuat̄ cū alio sine interpollatiōe: vt in exēplo eorū pȝ: qn̄. s. operatio que pmo fuit nālis fit supnaturalis ꝑ hoc ꝙ in medio sue duratiōis infundebat̄ gratia: planū est eniȝ ꝙ cū operatio supernālis succedit naturali. naturalis tunc nouiter cessat: ⁊ ita solū dicuntur vnus per accidēs ꝓꝑ ꝯtinuationē in inuicē. Sed in ꝓposito opȝ ꝙ actus rect⁹ ꝑmaneret simul cū reflexo. ⁊ nō solū ꝙ ꝯtinuetur sibi per ꝯtinuationeȝ sine iterpollatione: aliter eniȝ omnis actus reflexus eēt falsus dicens intelligo me itelligere (vt argutū est supra) ergo non soluit̄. ¶ Item. si per hoc ꝙ dicunt ꝙ sunt actus vnus per accidēs intenderent dicere ꝙ eēnt simul tāꝗ̄ duo actus simul eliciti in vno intellectu: hoc est dicere contra cōem opioneȝ. que dicit ꝙ itellectus nō pōt itelligere plura. vt plura. simul. Si auteȝ dicit ꝙ sunt simul nō soluȝ vt duo actus eliciti sed ꝙ vnus actus sit obiectū alterius. hoc nō est icōueniēs: q: cū obiectuȝ habet habitudinē ⁊ cōnexionē cū actu ⁊ ecōuerso. sic erunt simul in intellectu. nō vt plura sed vt vnū: igitur siue ꝓbant ꝙ sint vnus actus per accidēs vt succedētes adinuicem per continuationē. siue sint vnus actus per rationem obiecti. nō soluunt difficultatē. ¶ Secundo respondendo Durando. simr̄ ostendo. ꝙ illud qd̄ assumit pro fundamēto est falsum. Dicit eniȝ ꝙ est ideȝ obiectū vtriusqȝ actus. hoc est falsuȝ: q: lȝ lapis absolute dictus ⁊ lapis includēs intelligere. vel vt itellectus sit idē materialis: tn̄ diuersificat̄ per diuersam rōnem obiectiuā formalē: ergo nō est ideȝ obiectuȝ. Probatio assumpti q: cū ens sit obtum itellectus. qcquid addit aliā rōnem formalē supra ens: addit nouā rōnē obiectiuā, cū ergo itelligere qui est act⁹ rōnis addit aliquā

Arg^m pᵐ

Arg^m 2ᵐ

Ad argumēta Dur.

rōnē formalē sup ens vel sup lapidē: ergo ⁊ formalē rōneȝ obiectiuam. ¶ Confirmat̄. sic vȝ se habere ens ad suum actū sicut ad suū motū: sȝ ens absolute ⁊ ens mobile ⁊ motū differunt fm̄ diuersaȝ rōnē formalē imo ꝯstituunt duas species. s. physicam ⁊ metaphysicā. ergo in alio casu similr̄. ¶ Tertio soluo argumēta sua. Ratio enim ꝓꝑ quā mouetur Durādus nō valet. ponūt eniȝ ꝙ itelligere rectū nō sit obiectū actus reflexi. sed ꝙ sit idē cū eo: q: cum illud intelligere rectū sit obiectiue in intellectu agens nō distinguere tur subiectiue a passo. Actiui eniȝ nō habēt hoc pro inconuenienti: hoc pono ego lib. 2° dis. 23. ⁊. 24. Passiui ēt saluāt passiuitatē dū modo idē nō agat in seipm̄. q: aliqui passiui ponunt spēs ⁊ habit⁹ subiectiue in intellectu ⁊ ꝙ agant in itellectu vice obiecti. ergo ratio nō cogit. ¶ Ad scdm̄: qn̄ dicit ꝙ tunc dicens intelligo me itelligere lapidē diceret falsuȝ. Dico ꝙ cū dico itelligo me intelligere lapidē ꝙ sensus pōt eē 2ˣ. Un⁹ ꝙ itellectiōe reflexiua itelligā ipm̄ actū rectum quasi si simul in reȝ existentē. ⁊ simul realr̄ actu elicitū cuȝ reflexiua: ⁊ sic itellectio reflexiua esset falsa. Alio modo q̄si simul existentē ⁊ simul actu elicitū cuȝ reflexiua: nō simul realr̄. sed simul in eē obiectiuo: ⁊ hoc est verū. Lȝ .n. trāseat actus rectus aduenīente reflexo. q̄tum ad existentiā realē. tn̄ obiectiue remanet in memoria ⁊ representat̄ ibi q̄tum ad oēm rōnem eius. s. vt est actus itelligendi lapidē. ⁊ q̄tuȝ ad rōnem actus fm̄ ꝙ actus dicitur elicitus. Et per hāc distinctionem soluunt̄ argumēta que ꝓbant ꝙ actus itelligēdi remanet ita vt nō sit sensus itelligo me itelligere lapidē q: intellexi lapidē in ꝑterito. sed in presenti: cū eniȝ dico. intelligo me itelligere lapidē. hec est vera. q: itelligere lapidē est in rerū natura in esse obiectiuo in memoria. lȝ nō in sui reali existentia: per hoc pȝ ad duo pma. ¶ Ad tertiū quando dicitur in beatis actus rectus manet semꝑ: concedo sed non habeo ꝙ beati reflectunt se sup actū illum. sed vident illum actum actu recto. sicut actu recto vident oīa in ꝟbo.

Ad pᵐ ꝯ rōnē

Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ

Quarto ostendo ꝙ conclusio principalis istorum est falsa. Unde q̄tuȝ ad conclusionē. miror quō aliqs opinat̄ directe contra determinationē auctoritatum. Aug. vt allegat magister dis. pma per totū. Unde pmo ꝓbo ꝙ cōclusio eoꝝ est cōtra Augustinū ⁊ magistrū. Uolēs .n. magister in fine. 2. capituli distiguere ꝓpriū obiectū circa qd̄ fruimur. accipit auctē Augu. 10. de tri. c. 6° s. fruimur cognitis in qbus ipsis volūtas ꝓpria seipsa delectata cōquiescit. Sȝ voluntas delectādo nō quiescit in actu reflexo ꝓꝑ seipsuȝ: q: nō est summū sed bonū per participationē: g in actu reflexo nō ⁊c̄. ¶ Itē. in fine tertij allegat Aug. 1. de doctrina xpiana. ca. 18. s. vbi distinguit fruitionē abusiuā contra fruitionē verā dicēs. Cū adest qd̄ diligit̄. ⁊ delectatōeȝ secum gerit. si tn̄ ꝑ eam transieris. ⁊ ad illud vbi permanēdū est te tuleris. vteris ea vt abusiue. nō ꝓprie frui diceris. Si ꝟo inheseris atqȝ ꝑmanseris finē in ea ponēs. tunc vere ⁊ ꝓprie frui es dicendus: qd̄ nō est faciendū nisi in illa trinitate. i. in summo ⁊ incōmutabili bono Ecce expresse ꝙ in actu reflexo nō cōsistit fruitio sed in solo deo. ¶ Et pōt formari ratio sic. Qn̄ aliquis videt se videre vel amare deuȝ: aut sistit in visione. s. nō ꝑtranseūdo vel referēdo suā visionē in deū. vel transit ⁊c̄. si nō refert aut trāsit. ergo errat. q: statuit pro fine creaturā: q: si in hoc cōsistit beatitudo: beatitudo consistit in errore: si refert hoc: tunc ꝓprie vtit̄ ⁊ abusiue fruitur. ¶ Secūdo ꝓbo ꝙ ratio eorū est cōtra Augustinū ⁊ magistrū. Isti eniȝ fundāt se sup h̄ ꝙ beatitudo consistit in actu reflexo. q: nullus perfecte quietat̄ in videndo deū vel amādo nisi videat se videre vel amare. Sȝ eadem rōne dicam: ꝙ nullus perfecte q̄etatur in videndo ⁊c̄. nisi videat se virtuose ⁊ digne videre ⁊ amare. Quia: da oppositū: nō videbit oē qd̄ vellet videre. ⁊ sic nō erit beat⁹: quia

Arg^m pᵐ

Fruitio nō ꝯsistit in actu reflexo.

Arg^m 2ᵐ

Arg^m 3ᵐ

Arg. 4ᵐ

beatus hꝫ quicquid vult.13.de trini.ca.5.in fine ⁊c̃.⁊ tñ beatitudo nõ cõsistit in virtutibus. Igit̃ nec in videre se videre. Qꝫ non in virtutibus.probat Magister cap.7°.per Augu. 12.de trinitate.capitulo.8.Et confirmatur quia Magister rñdendo ad Ambrosiũ q dicit ꝙ fructus bonorũ operum sunt ꝓpter se petẽdi:⁊ idẽ est de ṽtutibus.Dicit Magister. Qꝫ ꝓpter se amande sunt.qꝛ delectãt suos possessores ⁊ pariant quẽdam spirituale gaudiũ nec tñ eis est fruendũ:ꝓbat hoc:qꝛ cuꝫ dr̃.ꝙ frui est amore alicui inherere ꝓpter se.illa descriptio intelligenda est ꝓpter seipam tñmõ.sic vt nõ referatur ad aliud:ſꝫ ibi ponat̃ finis:qđ nõ est verũ de virtutibus.qꝛ oẽs ordinant̃ in deũ:sed istud idẽ est verũ de actibus reflexis ꝑdictis.ꝙ ꝓpter seipsos tñmodo nõ amant̃. sed propter deum.lꝫ quodam spirituali gaudio delectent suos possessores.igitur ⁊c̃.

ꝓ° Opio.

Tertius articulus in quo querit̃ rõ formalis cause finalis. Et format̃ questio. Ubi dicunt quidã.ꝙ finis est quatuor cãruꝫ ẜm illud esse qđ hꝫ in intẽtione agẽtis. Quia cã finalis lꝫ sit vltima in essendo est tñ prima in causando. Sed hoc nõ põt esse nisi ẜm esse qđ hꝫ in intẽtione agentis:qꝛ ẜm esse extra nõ est prima:igit̃ ⁊c̃. Contra. Illud quod se hꝫ vt quo tñ nõ se hꝫ in ratiõe cause finalis sed solũ se hꝫ vt finis cuius gratia.vt pꝫ 5° meta.t.cõ.2.⁊ 2° physico.tex.cõ.29.de formatica ⁊ euchia respectu sanitatis(vbi ꝑhs probat ꝙ sanitas est finis.qꝛ est illud ꝓꝑ qđ sunt alia)sed esse qđ hꝫ in intẽtione est finis quo.esse qđ hꝫ extra.est finis cuius gratia agit̃. Itẽ.12.meta.cõ.29. ponit expresse ꝙ balneũ in anima est agẽs motũ.vt est extra.est finis. Qđ ꝓbat qꝛ balneũ in anima nõ est nisi vt fiat balneũ extra:ſꝫ illud ꝓpter qđ aliud est.illud est finis igit̃. Itẽ.2° physico.⁊.5.meta.dicit ꝑhs ꝙ cã finalis est vna de quatuor causis:sed cũ physicus vtrobiqꝫ sit artifex realis nõ intendit de causis intentionalib⁹ sed realib⁹. Itẽ. Illa ratio ẽ causa vt finis quo habito cessat motus:ſꝫ habita re in esse intentionali nõ cessat mot⁹.igit̃. Itẽ. Finis est causa cãrum.⁊ optimũ vult esse(5° meta.tex.cõ.2.)ſꝫ eẽ intentionale nõ est optimũ. ¶ De hoc.q.de ꝯstitutiuo ꝑsone patris arti.2. Quidã dicũt vt Girardus ꝙ causa finalis dicit̃ causa cãrum.ẜm ꝙ accipit̃ pro eo qđ est productũ ꝑ actionẽ agẽtis.Et hoc ꝓbant dupl'r ꝑmo sic. ¶ Nã ꝑhs ⁊ Cõmen.(5° meta.capitulo de causa.vbi supra:⁊ 2°physi.) distinguunt cãs ex intẽtione:⁊ dicunt.ꝙ causa finalis est cuius gratia(vt causa ambulãdi sanitas)nã ꝓpter qđ ambulat.dicimus vt sanet̃.⁊ dicẽtes reputamus dedisse cãm:tũc arguitur. Sed certũ est ꝙ sanitas est illud qđ ꝓducitur vltimo post ambulationẽ ꝑ medicationem.ꝗ ⁊c̃. Itẽ. ꝑhs vbi supra ponit pro eodẽ.causam finalẽ ⁊ cuius gratia:igitur. Et.9.meta.t.cõ.15.dr̃ post mediũ:ꝙ actus finis.⁊ gratia cuius est potẽtia:vt puta:visuꝫ habẽt animalia vt videant:⁊ sil'r edificãdi scientiã vt edificẽt:⁊ nõ ecõuerso.ergo act⁹ vel effectus est cã finalis. Contra illud arguo. Sꝫ ꝑmo sciendũ est.ꝙ volo dicere ꝙ causa finalis est aliquo modo illud qđ est ꝓductuꝫ.sed dico al'r ꝙ̃ isti dicant:qꝛ dico.ꝙ cã finalis(vt est quarta cãruꝫ)nõ est illud qđ est per se terminus ꝓductionis.ſꝫ illud qđ est bonũ ⁊ optimũ.ꝓpter qđ illud ꝓductum ꝓducitur. Ita ꝙ cã finalis(vt est quarta)est illud qđ ꝯcomitatur productũ.tñ extrinsece concomitatur ipm ⁊ est illud optimũ ꝓpter qđ productũ ꝓducitur. Verbi grã:dico ꝙ causa finalis artis factiue domus nõ est ipsa domus facta sed illud ꝓpter qđ fit.s.vt cooperiat nos a caumatibus:ita ꝙ cã finalis artis factiue dom⁹ est illud extrinsecum qđ ꝯcomitatur domũ factã:⁊ sic põt dici aliquo mõ produci. Tunc arguo sic. Cũ ꝑhs dicit ꝙ sanitas est cã finalis ambulatiõis. Aut accipit ibi sanitatẽ pro aliquo qđ nõ est per se terminus ambulationis.sed tñ extrinsece cõcomitatur ipm:puta.si dicam⁹ ꝙ medicatio vel ambulatio terminatur ad adequationẽ humorũ sicut ad per se terminum ⁊ ex hoc concomitatur extrinsece vt resultat sanitas.⁊ hoc est propositum. Aut intelligit ꝙ sanitas est per se terminus medicationis ⁊ forma ad quam terminat̃ medicatio.⁊ vt sic sit causa finalis:⁊ hoc est falsuꝫ.qꝛ sanitas.vt sic. est terminus intrinsecus ⁊ forma. Sed(vt dicit Cõm.ꝑmo phy.ca.1.)causa materialis ⁊ forma sunt cause intrinsece:efficiẽs ⁊ finis sunt cause extrinsece. Igitur sanitas que est altera pars ꝯpositi:nõ erit causa finalis.sed aliquid extrinsece ꝯcomitat̃.s.bene viuere.⁊ bene opari. Confirmat̃.ꝓꝑ.n. bene viuere ⁊ bene opari sanamur:planũ est aũt ꝙ ista sunt extrinseca sanitati. De operatione quidẽ per se pꝫ:⁊ de bene viuere:sil'r pꝫ:qꝛ bene viuere.vel est eẽ rei.vel dicit multa bona accidẽtia rei:⁊ certũ est ꝙ substãtia rei ⁊ multa bona accidentia sunt extra rõnem sanitatis que est vna spẽs accidentiũ per se.ergo ⁊c̃. Itẽ. Illud qđ est extrinsecum effectui toti ⁊ cuilibet parti eius(inquantũ huius)nõ est effectus.vel aliqua pars(inquantũ huius)sed extrinsecũ sibi.(hoc pꝫ.qꝛ idẽ ꝓbatur de seipso)sed causa finalis ẜm ꝙ est causa finalis est extrinseca toti effectui ⁊ cuilibet parti eius (inquãtũ huius)igitur causa finalis nõ est totus effect⁹ agẽtis vel aliqua pars eius.ſꝫ aliqđ sibi extrinsecũ. Probo minorem:qꝛ totus effectus ⁊ alia pars eius inquantũ hui⁹ sunt ꝓpter cãm finalẽ. Itẽ. ꝑhs 5° meta.⁊ 2° physico.t.c.30. connumerat cãm finalẽ inter alias causas dicẽdo.ꝙ sanitas est finis ambulationis.⁊ addit in fine. Igit̃ cause fere totiẽs dicunt̃:⁊ postea nominat in eodẽ capi.cãm materialẽ ⁊ formalẽ ⁊ efficientẽ per eundẽ modũ quo ꝑmo:ſꝫ aliter nominat cãm finalẽ ꝙ̃ ꝑmo dicens. Alia ꝟo finis ⁊ bonorũ aliorum.nã qđ cuius gratia agit̃ optimũ ⁊ finis aliorũ vult eẽ:⁊ sic ꝑmutata causa finali addit in fine:cause ꝗ̊ he ⁊ tot sunt specie. Ex his arguo sic. Cum in prima assignatione quãdo assignauit sanitatem causam finalem ambulationis numerando ipsam inter alias causas.⁊ addit in fine ergo cause fere totiẽs dicunt̃. Quero igitur. Aut(non obstante ly.fere dicunt̃)voluit ibi distincte distinguere oẽs spẽs:⁊ tunc inconueniẽter dixerit.ꝙ fere dicunt̃:imo sicut infra dixit.cause igitur he ⁊ tot sunt spẽ ita ibi debuerat dixisse: ꝑterea eẽt manifesta negatio ibidẽ assignasse spẽs cãrum.⁊ infra statim sine additione vel diminutiõe iterũ alias assignasse sicut fecit. Aut(per ly.fere dicunt̃)voluit innuere ꝙ ibidẽ nõ assignasset plene spẽs cãrum.sed ꝙ voluit infra ponere distinctas spẽs cãrum.⁊ tunc infra assignauit al'r cãm finalẽ ꝙ̃ primo.sicut illud bonũ qđ est finis aliorũ:⁊ aliqđ bonuꝫ extrinsecũ sanitati ꝓꝑ qđ intendit̃ sanitas:puta acquirere sibi largitatẽ diuitiarũ:vnde alia trãslatio hꝫ loco boni(largitas)qđ est illud ꝓꝑ qđ intẽdit̃. Igit̃ sequitur manifeste.ꝙ sanitas que est effectus medicationis nõ est causa finalis.sed illud bonũ extrinsecũ qđ est finis sanitatis ⁊ cõsequitur ad ipsam.est causa finalis:qđ est ꝓpositum. Aut ponit̃(ly.fere dicunt̃)non qꝛ excluditur ꝙ ibi assignant̃ spẽs cãrum cõplete ⁊ distincte.ſꝫ qꝛ postea imediate voluit ponere de causis aliquid qđ ꝑmo nõ posuerat.s.ꝙ eiusdeꝫ rei sunt multe cause.sicut ibi imediate sequit̃ in litera.⁊ quedam oẽs sunt ẜm potentiã ⁊ actũ.⁊ ẜm vl'e ⁊ ꝑticulare:vt videt̃ Cõmen. exponere. quare dicit fere 2° physico.cõ.30. Sed hoc nihil est.qꝛ cũ iste ꝯditiones nõ variãt spẽs cãruꝫ nec ponũt numeruꝫ in spẽbus.ergo ꝓpter hoc nullo modo rational'r dixisset ꝙ cause fere totiẽs dicunt̃.sed absolute dixisse debuerat sicut infra dixit(cause igit̃ he ⁊ tot sunt specie)patet igitur.ꝙ aliqđ extrinsecũ bonũ ei qđ fit per agẽs est causa finalis. Per idẽ pꝫ ad primũ argumentũ.s.ꝙ non posuit ibi ꝑhs in ꝑma assignatione cãm finalẽ sed infra. Itẽꝫ. cõtra 2ᵐ argumentũ arguit̃ sic. Dic est fallacia ꝯsequẽtis.

Edificare

Edificare ē finis po^e edificatiue.igit̄ edificare ē cā finalis (accipiēdo cāz finalē ꝓpē ꝛ stricte.vt hic disputam⁹)ꝫ sic argumūt isti.igitur ꝛc̄.ꝓbatio assumpti.Qꝛ finis est in plus ꝙ̄ causa finalis:nā(2° physico.ꝛ 5° meta.cap.de causa)oīa intermedia ordinata ad finē possunt dici finis q̄ōlibet respectu alteri⁹.ꝛ causa ꝑncipalis pōt dici finis:igit̄ finis est cōis ad vtrūqꝫ.ꝛ ita in plus.℄ Confirmat̄.Infra ꝑcise loquēs de causa finali.dicit ꝙ cui⁹ causa(idest causa finalis) est illud qd̄ est finis aliorū.ꝛ bonū optimū.i.vltimū oīum:ꝙ̄ cā finalis est in minus ꝛ finis simplr̄ attributus est in plus. Sed arguere a ꝓpositione hn̄te plures causas veritatis ad vnā illarū est fallacia ꝯsequentis.ergo ꝛc̄.Pꝫ igitur ad 2^m argumentū.qd̄ nō oē qd̄ est finis est causa finalis.nō enim edificare ē cā finalis potētie edificatiue ꝫ quodāmodo sit finis eius.qꝛ est ꝑpter edificare(vt vult Phs ibidē)ꝫ cā potentie edificatiue est illud bonū vltimū ꝑpter qd̄ intendit edificare.Vn̄ alia translatio 2° physi.tex.cō.31.vbi assignatur causa finalis dicit:ꝛ quedā sunt sicut finis intenta ꝑ alias res ꝛ bonū.Cōmen.ibi.i.bonū intentū per opationes.

Du^m p^m

Dubitatur primo contra hoc qd̄ teneo hic.s.ꝙ formalis ratio cause finalis accipit̄ circa bonū qd̄ est extra ꝛ nō vt in anima Quia cōtrariū velle vı̄ *Auicēna.* Auic.ex intētione 6° meta.ca.5.vbi ꝓbat(cito post mediū) ꝙ causa finalis est causa fm̄ esse qd̄ hꝫ in aīa duab⁹ rationibus. *P^m argu^m* ℄ Primo sic.Oīs causa inquantū est cā hꝫ cāuātēz: sed causa finalis non hꝫ cālitatem nisi fm̄ ꝙ hꝫ esse in aīa. Maior est per se nota.Minorē ꝓbat.Quia cā finalis non habet cālitatē nisi vt cetere cause sint cause in effectu:ꝫ nō est causa ceteris causis vt sint cause in effectu nisi fm̄ ꝙ hꝫ esse in anima:qꝛ finis non est cā aliis causis.nisi fm̄ ꝙ est prius imaginata in anima:ex hoc eniꝫ ꝙ finis est imaginatus sequtur actio ꝛ inq̄sitio per quā qualitas ꝛ forma ponit̄ i recipiente. *2^m argu^m* ℄ Secundo sic.finis nō est causa fm̄ ꝙ est causatus ab aliꝭ causis.sed finis vt est extra est causata ꝛc̄.igit̄ vt est extra nō est causa.sequitur igitur qd̄ sit causa fꝫ esse qd̄ habet in anima. *Solo.* ℄ Quia nō video quin Auicē.plane fuerit de hac intētione ꝛ quin ipse teneat cōtrariū opi.Aristo. sicut in multis(vt dicit Cōmen.12.meta.cō.44.)iō nō curo eū exponere sed directe ondere ꝙ ꝯdicit Aristo. *Arg^m p^m* ℄ Primo sic.Nā Aris.vbiqꝫ ponit cāz finalez illō cui⁹ grā agit̄:ꝫ nullus agit vt domus sit in aīa sed vt sit extra:ergo domus *Arg^m 2^m* vel habitatio extra est.vt finis.℄ Itē.Hoc pꝫ per demonstrationem Aris.2° phy.tex.cō.29.ꝛ 5.meta.tex.cō.2.vbi ꝓbat cām finalē esse cām sic.Illud est cā(ꝛ loqtur de formali rōne cause)per quā rn̄detur ad q̄ōnem factā per quid:ꝫ si queratur ꝑꝑ quid ambulat sortes dicim⁹ vt sanet̄.qd̄ nō *Ad p^m* est verū de sanitate in anima.sed extra.igit̄ ꝛc̄.℄ Ad ꝑmū argumentū suū.concedo maiorē ꝛ nego minorē.Ad probationē qn̄ dicit̄ ꝙ finis nō hꝫ cālitatē nisi vt cetere sint cause *Finis dr̄ dupl'r.* in effectu.Distiguo.ꝙ finis accipit̄ dupl'r.Vno mō q̄ntum ad essentialē rōnem causandi cāe finalis.Alio modo quantum ad aliqd̄ accidens necessario req̄situm ad hoc qd̄ esset: exemplū.finis eēntialis serre est scindere.ꝫ ad hoc ꝙ scindat necessario coexigit̄ duricies.Et istā distinctionē ponit Auicen.in codeꝫ capi.ꝫ ad aliud ꝓpositum.Tunc dico ad minorem cum dicit̄.finis nō est causa ceteris causis vt sint cause in effectu nisi fm̄ eē qd̄ hꝫ in anima.℄ Dico ꝙ eēntialis ratio cause finalis est vt illud bonū vel optimū cui⁹ gratia aliquid agit̄ sit extra:ꝛ sic mouet agentē.ꝛ sic est prima causa.ꝛ causa aliꝭ causis.Qꝛ aūt anteꝙ̄ res sit extra oportet illā esse in anima.vt sic moueat agentē ꝛc̄.est accidens necessario req̄situm:ad hoc eniꝫ ꝙ agēs agat formā in materia opꝫ ipm̄ hēre sinē in intētione ꝛ imaginatione. *Ad 2^m* ℄ Ad 2^m qn̄ dicit̄.finis nō est causa fm̄ ꝙ est causatus concedat̄. Ad minorē qn̄ dicit̄:fm̄ ꝙ est extra est causata.Dico ꝙ cā finalis vt est extra.vel bonū illud cuius gratia aliquid agitur accipit̄ dupl'r.Vno modo vt iaꝫ est in effectu.Alio mō *Finis eꝫ 2^r dicit.* vt est in potentia vt fiat in effectu.Primo modo est ꝓprie cātum ab aliꝭ causis:ꝛ sic est terminus ꝛ finis.sed nō est cā finalis.Alio mō nō est cātum vt per se pꝫ sed est cā finalis. Qd̄ ꝓbatur Quia causa finalis est illa per quā rn̄detur ad questionē factā ꝑpter quid.ꝛ hoc ꝑ actum.vt est in fieri et de termino habēdo.Verbi gratia.ꝑpter qd̄ ambulat rn̄detur vt sanetur:sed qn̄ sic rn̄detur de esse alicuius ꝙ solū hēt in fieri ꝛ tanꝙ̄ habendū illud.est in potētia vt fiat:igit̄ esse cause finalis nō consistit in esse cāto sed in esse potētiali vt fiat.℄ Itē. *Nota.* Nota ꝙ sic saluat̄.ꝙ causa finalis ē ꝑma cāꝝ: qꝛ ad hoc saluandū dicebat̄ vsqꝫ nunc cōiter.ꝙ cā finalis est cā vt est primū in intētione.Sed ego dico.ꝙ res nō intēditur nec a ꝓposito nec a natura nisi quatenus illa intētio est circa bonū sicut circa obiectū suū.ꝫ obiectū est ꝑus operatione que est circa obiectū:igit̄ sic ponendo formalis rō cause finalis cōsistit in bono ꝛ optimo in potentia qd̄ tn̄ est reale.ꝛ verissime saluat̄ primitas cause finalis ꝛ etiam realitas eiusdeꝫ:sed hec non saluarentur si finis esset causa fm̄ ꝙ est vltimum in actu:quare illud non est verum.

Du^m 2^m

Secundo dubitat̄ contra hoc qd̄ dicit̄.ꝙ finis qui est quarta cāꝝum est illud vltimū bonum qd̄ concomitat̄ extrinsece rē ꝑductam.¶ Quia cū Phs 2° physico.dixerat ꝙ per.4.causas rn̄detur ad quare.subdit. Veniunt aūt tres in vnā multotiēs.qd̄ qdem enim qd̄ est ꝛ qd̄ cuius causa vna est que vno vnde motus principiū specie eadē est his.Vbi Cōmen.dicit cō.70.Accidit in sciētia naturali vt tres cause.s.agens.forma.ꝛ finis.sint vnum fm̄ subiectū ꝛ plures fm̄ diffinitionē.Tūc arguo. *Argu^m* Phs in textu ꝛ Cōmen.in cō.loqtur hic de fine.forma.ꝛ efficiente.que sunt cāe.ꝛ volūt ꝙ incidunt in idē:sed finis si accipiat̄ pro illo extrinseco quod cōsequit̄ rem ꝑductā(.s.sua operatio) nūꝙ̄ coincidit in idē cū forma(ēt fm̄ speēꝫ)qꝛ forma est de genere accidentis absoluti.ꝛ opus de gn̄e respectiuo actionis vel passionis.Igit̄ finis q̄ est quarta cāꝝum non est aliquid extrinsecū concomitāꝭ ꝑductuꝫ.℄ Responsio. *Solo.* dico ꝙ finis dupl'r accipit̄.Vno modo general'r ꝛ sic oē qd̄ terminat siue finit dicit̄ finis.ꝛ isto mō forma que est ꝑfectio *Finis 2^r.* rei ꝛ est terminus in generatione dicit̄ finis generationis. Alio modo accipit̄ finis spāliter ꝛ ꝓprie pro eo cuius grā agitur(sicut hic loqtur ꝑ totū capitulū)ꝛ tunc finis dicitur illud qd̄ est vltima ꝑfectio rei.s.sua opatio.ꝛ tunc finis accipitur ꝓ fine rei genite siue rei iā entis.¶ *Ad arg^m* Tunc ad argumētum.qn̄ dicit̄ ꝙ Phs.ꝛ Cōmen.loquit̄ de fine qui est causa que coincidit cū forma dico ꝙ non loquunt̄ ibi stricte vel spāliter de fine rei generate.ꝛ qui est vltima ꝑfectio extrinsece concomitāꝭ.s.opatio rei que est quarta cāꝝum.ꝫ de fine general'r accepto.s.de fine generationis que est prima ꝑfectio.s.forma que terminat generationē ꝛ ita nō excludit̄ quin finis qui est qd̄ extrinsecū sit quarta causaruꝫ.Et ideo Cōmen.vidēs ꝙ dictū Ari.nō potuit saluari de fine stricte accepto.s.de fine rei generate que est opatio ꝛ finis ꝓprie dictus.ideo exponit hic de fine generationis cō.70.dicens ꝙ Ari.ponēs ꝙ finis coincidit cū for^a ꛝ agēte.intēdit ꝑ hoc qꝛ cū naturalis voluit reddit cās generatiōis nō cās generabiliū.Nota reddit causas generationis nō ꝛc̄.q̄ sequunt̄ sunt ad propositū.Et ꝓbat ꝙ isti fines sunt diuersi admodū:qꝛ finis hominis in generatione est inuenire suā primaꝫ perfectionē.i.formā.ꝛ finis ei⁹ fm̄ ꝙ est ens.i.fm̄ ꝙ est res genita.ꝛ ens actu.est ipm̄ esse in sua ꝑfectione.i.in sua opatione vltimata.℄ *Nota.* Sed est vlterius intelligendū.ꝙ cū dico ꝙ vnū qd̄ est factū ꝑpter suaꝫ operationē(puta domus vt cooperiat nos ꝛc̄.ꛝ homo sit ꝑpter suam operationē ꝛc̄.)ꝙ talis operatio est causa finalis que est quarta cāꝝū:hoc pōt

intelligi dupl'r. Uno modo accipiẽdo talẽ operationẽ ẜm se p̃cise τ absolute. Alio modo ẜm q̃ operatio illa coaccipit secũ obiectũ suũ. Uerbi gratia: cooperire accipit vl' p̃cise. vel accipit ẜm q̃ accipit me vel te coopertus: τ sil'r me generare sortem potest accipi. vel p̃cise. vel ẜm q̃ generare sortem est bonũ meum vel bonum vniuersi: τ sil'r visio beatifica põt accipi: vel p̃cise vt est op̃atio. vel vt op̃atio cõiũgẽs me illi bono qd per se bonũ. Tũc dico q̃ op̃atio p̃mo mõ nõ est finis. sed scd̃o modo: qd p3. q2 cooperire vel generare τ h9 sunt solum finis quo acquirit bonũ meũ: sed ego coopertus vel genitus su3 finis cuius. s. cuius gratia est ista operatio: τ eodẽ mõ visio beata est finis quo. s3 ob3 beatitudis cui su3 9iũct9 p actũ beatificũ est finis cui9. finis aũt cuius gratia res agit. vbiq3 vocat quarta cãrum: τ rõnaliter q2 finis vt sic est vltimũ bonu3 qd querit: ergo ipsa op̃atio p̃cise sumpta nõ dicit finis que est. 4. causarũ. sed magis ip̃m ob̃m talis op̃ationis est finis qui est. 4. cãrum. Sic igitur teneo q̃ finis qui est. 4. causarũ est illud bonũ extrinsecu3 qd est obiectum ad qd oĩa alia ordinantur: sicut in operibus que facio amore concupiscẽtie. ego su3 qdda3 bonu3 extrinsecũ oĩbus edificijs que facio p̃pter me: imo vl'r. ego sum finis oĩum operationũ mearũ: q̃ eni3 facio domũ p̃p me facio: q̃ enim genero. facio p̃pter me: q2 eni3 nõ possu3 me ipsu3 p̃petuare in me ipso. perpetuo me in specie (vt dicit 2° de anima) que ∂o facio amore amicitie facio p̃pter aliqd obiectũ extrinsecũ aliud a me: q̃ eni genero facio p̃p bonũ vniuersi: q̃ deũ beatifice diligo. ipsu3 p̃pter se ipsum diligo: τ ita vl'r illud bonũ extrinsecũ qd est obiectũ op̃ationis qd est vltimũ simpl'r in qd oĩa alia ordinant (vel ẜ3 esse vel ẜm op̃ari vel vtroq3 modo) est finis qui est causa.

Quartus articulus est. Utrũ per Ph̃m possit haberi q̃ deus est cã finalis oĩum τ hoc sub rõne cãe finalis. Uñ dico q̃ sic. Dicit n. 12. meta. Ausus finẽ. t. c. 52. in ordine ad ip̃m bonũ τ dux exercitus τ magis iste: nõ enim iste p̃pter ordinẽ sed ille p̃pter hunc. Tunc arguo: cã finalis est bonũ illud extrinsecũ p̃pter qd extrinsecum est ordo in oĩbus alijs in ordine ad ip̃m: p3 ex p̃missis. Ph̃us enim τ Cõmẽ. 5° meta. τ 2° physico. ponit sanitatẽ respectu purgationis τ attenuationis. τ multoꝝ h9. cãm finalẽ s3 nõ vltimã cãm finalẽ q2 oĩa ista habẽt ordinẽ adinuicẽ p̃pter sanitatẽ: sed (vt dicit hic Ph̃s loquẽs de deo) ip̃e nõ est p̃p ordinẽ. s3 p̃pter ip̃m est ordo in oĩbus alijs. sicut tota ordinatio exercitus est p̃p ducẽ τ dux est qdda3 bonu3 extrinsecum cuilibet de exercitu: igit ẜm Ph̃m deus est cã finalis oĩum ẜm q̃ ip̃e est illud extrinsecũ ad qd oĩa ordinant.

Itẽ. Ph̃s ibidẽ. t. c. vlti. p̃bat q̃ ẽ vn9 p̃nceps. sic arguẽdo. Entia noluñt male disponi: s3 pluralitas p̃ncipatuũ nõ ẽ bona. igit vnus princeps. Tunc arguo: sed illud bonũ de q̃ loquit Ph̃s. ibidẽ. est bonũ regiminis qd est bonũ qdda3 extrinsecũ. ergo ₂c. Ad hoc ẽt ex intẽtiõe nota Cõm. 12. meta. cõ. 44. vbi ex intẽtione dicit. q̃ deus est finis cõmunis oĩum intelligentiarũ. q2 oẽs ordinãt actiões suas ad ei9 actionẽ sicut est de oĩbus ciuibus in ciuitate respectu p̃ncipis. q2 ordinãt oẽs actiones suas ad intentionẽ primi p̃ncipis: sed certũ est q̃ actio dei est qdda3 bonũ extrinsecu3 ceteris intelligẽtijs τ in alio casu consil'iter. ergo ₂c.

Quintus articulus. An fruitio nr̃a sit circa finẽ3 sub rõne cause finalis. Ubi dico q̃ beatitudo ẽẽntialis consistit in actu recto q̃ est respectu diuine ẽẽntie vt habet rõnem cause finalis: q2 ẽ vltimũ bonu3 extrinsecu3 est p̃pria ratio cause finalis (vt p̃batur supra) sed fruitio nostra est circa deũ. vt est vltimũ τ bonũ extrinsecu3 in quẽ oẽs operationes nostre ordinant: igit fruitio nostra est circa deũ in rõne cause finalis. Minor p̃batur: q2 deus vt est vltimũ bonũ extra nos. in qd oẽs op̃ationes nostre ordinantur τ sic est bonu3 p̃p se irreferibile in aliud: sed frui est amore alicui inherere p̃pter se. igitur ₂c. Beatitudo autem accidentalis que est respectu creature potest consistere in actu reflexo.

Questio .II.

Utrum in diuinis p̃r possit hẽre aliquem actũ itelligẽdi ẽssentialẽ precedẽte3 actũ notionalẽ: aut vnũ notionalẽ precedentẽ aliũ notionalẽ. mediantib9 q̃bus posset dici frui ẽẽntia non fruẽdo p̃sona aut vna sine alia.

Pro quo p̃mitto duo. Primo p̃mitto g̃nal'r. q̃ in ista qõne nõ accipit frui p̃prie ẜm q̃ est actus volũtatis pure (ẜm diffõnem Aug. frui est amore ₂c.) sed pro tota beatitudine ta3 in intellectu q̃3 volũtate. quocũq3 modo cõcurrãt: ẜm illud Aug. fruimur cognitis in q̃bus mẽs delectata cõquiescit. Isto modo sumũt Sco. τ Henri. vt p3. Secundo sp̃aliter. hic itelligendũ. q̃ act9 notionalis 2r vocat. Uno modo cõiter a doctoribus vocat actus quo p̃ducitur aliq̃ p̃sona in diuinis. sicut dicere in intellectu τ spirare in volũtate: τ sic stricte accipiẽdo actũ notionale3. põt ex opposito vocari act9 ẽẽntialis. oĩs act9 itelligẽdi vel volẽdi q̃ tñ sũt op̃atio nõ p̃ductio: τ ẜm hoc actus ẽẽntialis põt vocari oĩs actus. quo pater intuet. seu intelligit diuinã essentiã. τ perfectiones essentiales: ẽt actus quo pater itelligit p̃pria intrinseca sibi in quo itelligit oĩa p̃pria intrinseca aliquarũ p̃sonarũ: τ in isto intellectu nõ disputo hic. vtru3 actus ẽẽntialis p̃cedit notionalẽ. Alio mõ vocat actus notionalis actus intelligẽdi quo pater intuet aut itelligit ea que sibi sunt p̃pria τ p̃sonalia. aut sibi p̃pria: τ p̃sonalia aliaꝝ personarũ: τ sic accipiẽdo actũ notionalẽ actus essentialis vocat. quo p̃r itelligit essentiam τ oẽs p̃fectiones essentiales. Primo modo nõ p̃tracto rõne3: q2 dato scd̃o modo. s. q̃ actus q̃ est circa essentialia sit prior actu q̃ est circa relatiua (vt statiz dicetur arg. p̃mo) sequit q̃ actus q̃ est op̃atio circa ẽẽntialia siue circa relationes est prior actu p̃ductio siue notionali: q2 intellectio vt est p̃ductio. est relatiua. vt op̃atio nõ. Igitur intelligendo qõnem 2° mõ. facio tres arti. ¶ Primus. Utrũ in patre sit actus aliquis ẽẽntialis (respectu ẽẽntie τ p̃fectionũ cõiu3 essentialiũ) qui p̃cedat actũ notionalẽ quo cognoscũt notionalia seu p̃sonalia in diuinis. ¶ Secũdus. An actus ille notionalis quẽ habet pater respectu p̃priorũ ipsi patri precedat actũ notionalẽ quo cognoscit ea que sũt p̃pria alijs p̃sonis. ¶ Tertio. An talibus actibus si p̃cedãt i patre posset frui ẽẽntia nõ p̃sona. aut vna p̃sona sine alia.

Primus articulus. An in patre sit aliq̃s actus essentialis respectu ẽẽntie τ p̃fectionũ q̃ p̃cedat actũ notionalẽ. Ubi dicũt q̃dam vt Scotus q̃ sic. Quia p̃r est beat9 i quocũq3 p̃ori excogitabili: sed nõ est beatus sine actu itelligendi saltẽ essentiali: igit in illo priori in quo p̃cedit alias p̃sonas actũ h3 essentialẽ. Itẽ. In quocũq3 potẽtia naturalis τ obiectum p̃portionał'r vniunt. sequitur necessario actio: s3 itellectus paternus in quocũq3 priori est potentia naturalis habẽs essentiã p̃portionatã τ vnitã sibi. g̃ ₂c. Itẽ. Actus ẽẽntial' p̃cedit actũ notionalẽ p̃m: puta ẽẽntia p̃nitatẽ. ergo τ actus secũdus ẽẽntialis cuius est itelligere p̃cedit actũ 2m notionalẽ cuius est dicere: τ ita actus essentialis est simpl'r p̃mus. Itẽ. Habẽs op̃õnẽ τ p̃ductionẽ p̃us h3 op̃õnẽ q̃3 p̃ductionẽ. s3 itell's h3 op̃õnẽ q̃ ẽ itelligẽ τ p̃ductionẽ que est dicere: igit. Itẽ. Impoĩe est in p̃ se ordinatis ire a p̃mo ad vltimũ sine medio: s3 in diuinis notitia simplex vel ẽẽntialis est p̃ se ordinata ad notionalẽ: igitur impoĩe est q̃n pater itelligat se notitia essentiali: p̃bo minorẽ. Aug. 15. de trini. capi. 15. τ 39. Uerbu3 ingt dei patris est notitia de notitia: sed ista notitia de qua sicut de prima est verbũ. nõ est notitia notionalis: q2 (cũ notitia notionalis sit verbũ) verbũ esset anteq̃3 esset. imo essent duo verba: ergo

Opatio. | Argm pm | Argm 2m | Actus notional's | Op. Sco. | Argm pm | Argm 2m | Argm 3m | Arg. 4m

ista prior est notitia simplr vel essentialis:qd est ppositu3. ¶ Ité. Minor pbatur sic. Actus simplex itellect9 est prior actu volūtatis.nihil eniz volitū nisi cognitū:s3 actus volūtatis pcedit notitia3 declaratiuā seu notionalē. fm Aug.9. de tri.ca.13.partus mētis pcedit qdam appetitus q coniungit prolē genti vt dicit.ca.10.igit notitia simplex pcedit declaratiuā:s3 quicqd est prius.prior est posteriore. Ité si nō.pr sciperet sapiētia genita:et vltra(fm Aug.7° de tri.ca.p°)si sapiē quā genuit.cā sit illi vt sapiēs sit:et erit cā vt sit ipsa ei cā sic:sed impossibile est hoc.igitur 7c.

Contra istū arti.aliq dicūt sic. Qz talis actus eēntialis nō pōt esse in diuinis pcedens notitiā(qz itellectus diuinus nō pcedit gradatī3 ab iperfecto ad pfectū) sed si notitia simplex vel essentialis precedit declaratiuam rōnem talis act9 et modi itelligēdi.hoc est pcedere ab iperfecto ad pfectū cū hoc sit pcedere ad terminatū magis.igitur 7c. ¶ Confirmat. Intellect9 pcedēs a prioribus nature h3 primā notitiā diffinitiuā.talis est itellectus diuinus: igitur 7c.s3 notitia diffinitiua est declaratiua et verbū:igit 7c. Maior p3 p Cōmē.7° meta.cō.18.diffinitio est ex prioribus natura. Minor pbatur p syllm silem.p Aug.9.de tri.capl.10.diffinitio qd est tēperantia:et hoc est verbū ei9. ¶ Ite3. Notitia simplex in nobis dicit iperfectionē non solū rōne itellectus nostri q gradatim pcedit de iperfecto ad pfectū sed rōne actus q nō attingit obiectū suū fm vltimū pfectū modū cognoscētis:sed notitia declaratiua cognoscibilitatis qua clare totū esse rei cognoscit.ex opposita cā in nobis dicit pfectionē:ergo notitia simplex nullo mō d3 attribui deo sed sola declaratiua. ¶ Ité. Nullus effectus adequat9 virtuti sue cāe cōpatit secū effectū eiusdē cāe:sed notitia declaratiua adequat totā virtutē memorie:g notitia declaratiua non cōpatit secū actū genitū de memoria eēntiali. Maior p3:qz tunc primus effectus nō esset adequat9. Minor apparet per Aug.15.de tri.ca.35. Verbū hoc veritas est.qm quicquid ē in scia de ea de q genitū ē:et in ipo ē:qd aūt in eo nō est:nec in ipso est. ¶ Ité. Notitia eēntialis est cōis oībus.et per ɔ̄ns si ponat erit ratio fm quā oīa cōia pducibilia(.s. quorū pductio cōiter pertinet ad totā trinitatē)pducunt. Si igit pater talē notitiā in illo priori h3 ante notitia3 declaratiuā.igit in illo priori poterit creare q est actus eēntialis. ¶ Ité. Eēntialis notitia dicit pfectionē.alr nō poneret in deo:igit eadē rōne erit in filio et spiritu sancto:et tunc cu3 talis notitia cōcernat memoriā fm quā pater pducit vbū (vt dicunt)sequit q quelibet psona poterit pducere.

Sed videt mihi(quantu3 ad pūctū istius qōnis)q nec simplr est ponēdus actus essentialis in diuinis nec simplr negādus:s3 sic itelligēdū.q act9 eēntial i diuinis vocandus est ille q h3 p obiecto essentiā et eēntialia. Sed hoc pōt intelligi duplr. Uno mō q qda3 actus itelligēdi terminatur ad essentiā et eēntialia distinctus specie ab actu q est circa psonas et existens quasi via ad ipm notionalē.quēadmodū se h3 confusa cognitio in nobis ad diffinitiua3. Alio modo q nō distinguat ab eo specie.s3 sit qda3 gradus eēntialis inclusus infra eēntiā actus itelligēdi notionalis. quēadmodū infra essentiā actus cognoscēdi diffinitiue hoiem includit cognitio confusa aialis:cognitio eni diffinitiua hominis in sua eēntia includit cognitionē aialis sicut et rōnalis. ¶ Primo mō dico q in diuinis nō est actus essentialis nec pcedēs actū nec coexistēs notionali.fm aūt hūc intellectū cōcedo argumēta scde opīonis nec plus pbant:nisi solu3 penultimū. Ad qd dico q maior est falsa:qz notitia eēntialis est itellectio solū que est opatio fm istos nō pductio. Sed 2° mō cōcedo actū eēntialē in diuinis pcedere: vocādo pcedere.ordine3 ex natura rei:ita q ordo ex natura rei sit in actibus fm correspondentia3 ad ordinē ex natura rei que est in obiecto(vt statī3 dicet)et fm hoc ɔcedo argumēta pme opinionis:nec habeo rndere ad illa plus q ad ppositu3 ptinet.qz nō pbant contra me.q iste sit actus distinctus cōtra notionalē. ¶ Nūc pbo.q etiā pmo mō nō ɔcedat actus eēntialis in deo. Quia ordo q est inter actū confusu3 et determinatū(vt specifice distinguunt)est pp̄ter iperfectionē itellectus qui ex iperfectione sua vadit a confusis ad determinata(vt p3 pmo physico.t.cō.2.)et iperfectio talis nō est dicēda in deo. Probo.q saltem scdo mō est notitia essentialis in diuinis nō solū etia3 que cōuenit patri.s3 ēt cuilibet psone diuine. Qz itellectus pfecte cōprehendēs rē sicut est.vnico actu cōprehēdit rē fm essentialē ordine3 qui est ex natura rei in obiecto. Verbi gra cognitio diffinitiua cognoscēdo diffinitiue hoiem pmo cōprehendit ipm esse animal q rōnale:sed itellectus diuinus est pfectus:7c. et in natura rei est ordo eēntialis fm ordinē originis. sic q eēntia prior est rōnibus psonalibus.oriunt eniz ex ea sicut ex fundamēto:igit prius cognoscit ordine originis eēntia3 q psonā(accipiēdo ordinē originis in actu cognoscēdi fm correspondentiā ad ordinē q est ex pte obiecti)s3 act9 attingēs eēntiā est eēntialis:ergo in diuinis est ponere actū eēntialē tale3.s.qui essentialr includit in notionali. Minor pbat:qz dicit Aug.7° de tri.ca.pmo.q oē qd relatiue dicit est aliquid excepta relatione. Tunc arguo. Hec exceptio nō pōt itelligi in diuinis.vbi cōcedit hāc ppositionē fm q essentia et relatio sunt idē oībus modis.sed fm q essentia vt fundamentū excipit a relatione fundata in ea(vt p3 ibidē de homine vt est homo et vt est dn̄s)sed relatiuū eē aliqd excepta relatione.sic q ibi sit rō fundamēti et rō relationis fundate hoc est dicere relationē oriri a fundamento:qz relatio vt fundata nullū h3 eē nisi oriēdo a fundamēto.relatio eni vt fundata est respect9 itrinsecus aduenies s3 vt habitudo sit in aliud tēdens.ergo 7c.

Primo dubitat quō est ordo originis sine distinctione reali. ¶ Secundo dubitat.qualr act9 eēntialis(qui est quasi ɔfusus vt includit in notionali q est specialis)nō differt specie ab illo pcise.cū act9 et opationes distinguunt ab obiectis et terminis:s3 actus eēntialis vt sic h3 aliud obiectū terminās/et aliō actus notionalis. ¶ Ité. Uidetur dubitatio alia:qz cū actu diffinitiuo pri9 cognoscitur aial q rōnale.videt q i illo priori nō obstāte q nō sint diuersi actus.nihilominus videt q cognitio aialis sit cognitio iperfecta:obiectum eniz nō attingit tunc fm totalē suā cognoscibilitatē:igit a simili de eēntia et relatione. ¶ Ad primā dubitationē. Dico q ordo originis q iportat habitudinē inter originās et originatū per modū oppositiōis. arguit distinctionē realē vt p3 de patre et filio. nō aūt ordo q iportat habitudinē p modū vnionis. Exēplū. Inter scia3 et scibile est relo.que(qz est hitudo oppositiōis)est distinctio realis. Inter scientē aūt et sciam nō est distictio realis.qz ibi est hitudo vnionis:s3 qm relo orit a fundamēto ibi est hitudo vnionis.relatio eni h3 oriri a fundamēto vt sit fundata in esse:nō q assistat sibi sicut terminus sibi oppositus. ¶ Ad 2m dico q actus confusus pōt duplr ɔsiderari. Uno modo pcise fm se.vt ipse h3 p obiecto cōe/vt cōe. Alio mō vt ipse virtualr gradualr ɔtinet in cognitiōe diffinitiua. Primo modo.dico q specifice distinguit a diffinitiua.non scdo mō:et eadē rōne.cum eēntialis notitia isto scdo mō tm sit in diuinis(vt supra dictū est)sequit q nō differt specifice a notionali s3 tm vtualr gradualr. Probatio pncipal assumpti.qz specificatio ɔuenit rei fm suū eē formale:igit ɔfusa nō distinguit specifice a diffinitiua nisi fm q accipit fm suū eē formale. Nūc aūt qm accipit vt materialr vtualr gradualr cōtinet i notitia diffinitiua.tūc accipit materialr nō formalr igit vt sic nō pōt specifice distingui.s3 solū vt pcise accipit

fz se nō vt inclusa in alio.❡ Ad so(ia)z argumētī dico ꝙ act⁹ distinguit̃ ab obiīs ꝛ terminis saltē arguitiue (de hoc li.4.q. de beatitudie angel:.ꝛ est vltima qō) qñ attingūt sua obta ꝓpria ꝛ ꝑcise ꝛ ꝯm se:ꝯm aūt ꝙ in alijs actib⁹ virtualr ꝛc. ꝯtenti attingūt sua obta:vt aūt in alijs obtis sunt ꝯtēta.nō. Immo nec ēt vt sic.hñt sua obta ꝑ terminis.sz tñ attingūt illa in trāsitu.nec hñt aliū terminū nisi terminū act⁹ in quo virtualr ꝯtinent̃.❡ Ad tertiā dubitationē. Dico ꝙ ordo q̄ est in actu cognoscēdi in diuinis.ex ordie qui est in obto nō arguit ip̄fectionē. Qr si sic.opteret ꝙ ordo q̄ est i obto dicere(t) iperfectionē p̄mo.qr ordo q̄ est in gñatione nāli ꝯm quē ꝓcedit̃ ab iperfecto ad ꝑfectū. includit iperfectionē. Hō est qr subm circa qō est hz in se ordinē iperfectionis.ex hō eniz ꝙ mā nata est ꝓcedere de potētia ad actuz iō ordo gñationis subalis vocat̃ ordo iperfectionis ꝛ distinguit̃ ꝯtra ordinē ꝑfectiōis. Immo talis ordo in diuinis arguit ꝑfectionē: ꝑfectius eniz est cogñscere rē sicut est ꝑ oia ꝛ q̄ntuz ad ordinez essentialē quē hz ex ꝑfectione sua (qualis est ois ordo q̄ est in diuinis) q̄z cognoscere rē nō cognoscēdo eēntialē ordinē, q̄ est in natura rei. Uerū est tñ ꝙ ille ordo q̄ est in actu cognoscendi.ex ꝯditiōe cogñscētis.s.qr p̄mū opꝫ ipm cogñscere confuse ꝛ postea distincte.est iperfectiōis:scdi igit̃ p̄mus modus ꝯtenit actui cognoscendi aliqd diffinitiue ꝛ notionalr (vt hic loqmur) nō scdus.ideo nō arguit imperfectionez nec in nobis nec in deo.

Dubi. 3. · *Ordo*

Adhuc dubitatur de terminis.qñ dī in solutione prime dubitatiōis ꝙ notitia eēntialis includit̃ .vtualiter gradualr sicut gradus mālis ꝛ ꝯfusus.que oia vident̃ iperfectionē ꝛ cōpositionē gradualem. iportare.❡ Rñdeo ꝙ cū aliqua que ꝯcedim⁹ in creaturis dicunt̃ circa diuina. ꝙ dici debēt amoto oī eo qō est iperfectionis ꝛ retēto eo ꝙ nō repugnat ꝑfectioni. Qō aūt dicimus ꝙ act⁹ eēntial virtualr.ꝛ quasi gradus materialis ꝛ ꝯfusus ꝯtinet̃ in notionali.denotat̃ aliqd iperfectionis:qr ꝑ hoc qō dicit̃ ꝙ ꝯfusus ꝛ solū virtualr gradualr ꝯtentus.denotat̃ ꝙ eēt ꝑfectior act⁹ ꝛ intēsior notionalis q̄ eēntialis:ꝛ ꝙ eēntialis ꝑ tales gradus eēt ꝑfectibilis vsq̄ ad ꝑfectū.ꝛ tandē ꝑfectus ꝯpositio eēt. Denotat̃ ēt ꝙ actus eēntialis ad notionalez se hēat ꝯm quēdā ordinē originis.sic ꝙ itellectus diuinus ꝓpter ordinē q̄ est in obto (sz quē eēntia est p̄or relatiōe) elicit notionalē mediāte eēntiali:ꝛ talis ordo originis correspondens nature obti nō repugnat alicui ꝑfectioni sz est ꝑfectionis:sz confusio.ꝛ cōpositio.intēsio.ꝛ gradualitas actus.dicant iperfectionē. Et iō solū ꝯcedēdū est ibi.ꝙ eēntialis gradualr ꝛc. ꝯtinet̃ in notionali:attēdēdo ad ordinē originis quo idem sibi ipsi ꝯm ordinem obiecti sibi presupponitur.non autez ꝯm ꝙ dicit predictas imperfectiones.

Dubi. 4. · *Solutio.*

Secūdus articulus. An actus notiōalis pr̄i respectu ꝓpriorū sibi p̄cedat notiōalē re⁹ ꝓpriorū aliārū personis. Ubi dicit quidam Jacobus minor.ꝙ in priori originis quo.pr̄ est prior filio. Pater hz notitiā oīuz intrinsecoꝝ que sunt ꝓpria pr̄i:sz in illo p̄ori nō hz notitiā oīum intrinsecoꝝ que sunt ꝓpria filio vt fili⁹:nec spūi.sancto.vt.s.s.❡ P̄⁹ ostdit. Qr deus pr̄ (vt simplr ꝑfectus) p̄supponit̃ ꝓductioni filij:sz cognoscere cognitiōe ēt actuali oia intrinseca que sunt ꝓpria pr̄i (vt pr̄ est) est ꝑfectio simplr. qr hoc est cuilibet meli⁹ q̄ ꝛc.❡ Scdm ꝓbatur.s.ꝙ in illo priori nō hz actualē cognitionē oīum intrinsecoꝝ que sunt ꝓpria filio vt fili⁹ vel spūi sancto vt.s.s. Qr quelibet res ꝯm ꝙ est tñ ens in esse cognito.est ens diminutuz:si igit̃ pater actualē notitiā hēret (q̄ntum ad illa intrinseca que sunt ꝓpria filio.vt fili⁹ est.ꝛ spūi.s.vt.s.s.ē) añq̄ actu eēt ꝓduct⁹: sequitur ꝙ p̄us fili⁹ hēret in diuinis (ꝛ.s.s.sil'r: q̄ntum ad sua intrinseca) eē diminutū.q̄ esse ꝑfectū:qō est impoīe: ergo ꝛc. ❡ Itē. Uerbū nec ꝯm se nec aliqd sui (inquantū hui⁹) pōt cognosci añ sui eē ꝓductū.qr ꝓducibile qō de⁹ pōt cognoscere anteq̄ ꝓducat̃ est aliqd idealr:sz in illo p̄ori quo pr̄ p̄supponit̃ ꝓductioni filij.fili⁹ nō est ꝓduct⁹:igit̃ in illo p̄ori nō hz actualē notitiā de itrinsecis v̄bi:ꝛ eadez rōne nec de spū sancto.❡ Itē. Si pr̄ cogñsceret filiū actualē notitia. anteq̄ fili⁹ eēt ꝓductus.ꝛ hoc quo ad ꝓpria itrinseca.q̄ filius ꝓduceret̃ artificialr ꝑcise ꝛ nullo mō ēēnalr. Probat̃ ꝯña. Qr ꝛ si tota dom⁹ ꝛ q̄ ad mā ꝛ q̄ ad formā.sit ex̃ itell'z añq̄ ꝓducat̃.qr tñ hoc ꝓpriū est domus ꝙ inquātū domus i effectu añq̄ sit in effectu p̄supponit suū eē in cognitiōe.iō ꝓducit̃ artificialr. Igit̃ a sil'i (de filio in diuinis) sz sit ens anteq̄ producatur ꝛc.nī ꝛc.

Arg⁹ p̄⁹ · *Jacobus minor.* · *Arg⁹ 2⁹* · *Arg⁹ 3⁹* · *Arg. 4⁹.*

Contra primū dictū ꝛ 2ᵐ arguit̃ ꝑ Guidonē. Qr si pr̄ intelligit se añq̄ v̄bū ꝓducat.ꝛ ꝑ ꝯñs añq̄ sit ipm verbū.qr verbū nō est añ sui ꝓductionē: aut itelligit se: vt suppositū absolutū:qō nō est verū qr itellect⁹ eēt falsus. Aut vt relatiuū qō nō est verū:qr impoīe est ꝙ aliqd itelligatur vt relatiuū ꝛ vt in habitudie ad aliud ꝛ illō aliud nō intelligat̃.qr relatiua sunt simul itelligibilia in ꝑdicamētis. igit̃ ꝛc. Nec pōt dici ꝙ itelligat̃ medio mō.qr tūc itelligeretur ꝯfuso mō:ꝛ qr nō est mediū (ꝯm Aug.5.de tri.) ēt nō intelligeret̃ ꝯm ea que sunt ꝓpria prīn.qr ꝓprium est eē relatiuū.❡ Sed isti dicūt.ꝙ pr̄ itelligit se in illo p̄ori ꝯz ꝓpria prīn.❡ Cōtra. Illud nō est de ꝑ se itellectu nō itelligit̃ nisi eo itellecto (hoc est manifestū) sz itelligere se nō est intellectuz patris.cū sit opatio p̄supponēs patrē (vt dicūt) habitudo aūt est de ꝑ se itellectu patris:igit̃ nō itelligit se añq̄ habeat habitudinē ad filiū. Et tūc vltra:cū pr̄ itelligēdo se. ꝯz ea que sunt ꝓpria patri.nō intelligit se quocūq̄ mō nisi ꝯz ea que sunt de itellectu eius:igit̃ pater nō itelligit i quocūq̄ p̄ori ꝯm ea que sunt ꝓpria pr̄i.nisi itelligēdo se in hītudine ad filium.ꝛ ita intelligit filium:quod est ꝓpositū.❡ Itē. Ubi aliquid ꝑficit.ex nā rei mutat:sz hic ponit̃ hō.igit̃ ꝛc. mior p̄:qr añ ꝓductionē cogñscit se ꝛ nō filiū post ꝓductionē cogñscit se ꝛ filiū:igit̃ i distictis signis.ille plus ꝛ min⁹ cogñscit:sz hō ē ꝑfic̃.igit̃ ꝛc.❡ Itē. Pr̄ p̄us hz hītudinē ip̄fectaꝫ ꝛ post ꝑfectā. Probat̃:qr qñ cognoscit eēntiā ꝯm oēm modū suuz eēndi est ꝑfecte beat⁹ (sic ex opposito qñ cognoscit eēntiā suā nō ꝯm oēz moᵐ eēndi nō est ꝑfecte beat⁹) sz pr̄ p̄ponit̃ cognoscere se ꝯm aliquē modū essendi ꝛ nō ꝯm oēm (puta:añq̄ ꝓducat verbū) ꝛ post ꝯm oēm modū.ergo ꝛc. ❡ Itē. Operatio qua suppositū pr̄is ꝯstituit̃ non p̄uenitur alia opatione ꝓpria patri (qr actio ꝓpria p̄cederet ꝓpriuz agens) sed ꝯm istos suppositū pr̄is ꝯstituit̃ ꝑ actū ꝓducēdi verbū.igit̃ in pr̄e nō p̄cedit alia itellectio itellectionez qua producit̃ verbum.

Oppo⁹ Guido. · *Rñ⁹* · *Instantia* · *Arg⁹ p̄⁹* · *Arg⁹ 2⁹* · *Arg⁹ 3⁹* · *Arg. 4⁹*

Sed sz ista argumēta solui possent.tñ qr p̄ma opio Jacobi introducta est in ista q̄ōne ꝯtra intētionē meā (q̄si fuisset mea) iō relinquo eā. Et p̄cipue qr in oībus argumētis suis supponit vnū valde falsuz.scilicet ꝙ in diuinis eēt aliquid p̄us.in q̄:q̄si quedā mēsura correspondens signis originis in qua posset hic aliquā opōnez añq̄ fili⁹ eēt cui⁹ ꝯtrariū ponitur di.6.q.de p̄ori ar.2.in p̄ncipio. Ubi pono solū p̄us a quo:nō in quo:qō sic itelligo. Qr cū dī pr̄ est p̄or filio origine iz p̄or duo dicere vz:p̄mo.ꝙ pr̄ est p̄nᵐ a quo originat̃ filius:2ᵒ.ꝙ pater i illo p̄ori est.ꝛ fili⁹ adhuc nō est:qr ꝑ illo p̄ori nō vī eē ꝓduct⁹. Certū aūt est ꝙ illō p̄us origīe.i. quo. iportat iperfectionē. Denotat eniz ꝙ aliq̄ mensura (q̄ntumcūq̄ modica) eēt in diuinis in qua pr̄ eēt:in qua fili⁹ nō eēt: p̄us aūt a quo solū dicit ordinē origīs.s.hoc eē ab hoc. Igit̃ cū in diuinis nihil pōt poni eo mō quo repugnat ꝑfectioni opꝫ solū ponere in diuinis p̄us a quo.qō denotet originē filij a pr̄e ꝛ sil coexistentiā oīmodā cū pr̄e sic ponimus generationē passiuā in filio.saluā tñ coeternitatē cū pr̄e.❡ Per hoc ad argumēta. Ad p̄mū qō ꝓbat.ꝙ pr̄ ꝑ illo p̄ori nō hz actualem

Rñ⁹ · *Opinio Jacobi 2ᵃ.* · *Ad argumēta Ja.*

actualē notitiā eorū que sunt ꝓpria filio vt filiꝰ: h nego: qꝛ tale ꝑus in quo qn̄ hoc est h nō est. nō est dādū in diuinis.

Ad pmū. ¶ Ad ꝑmū ꝑ scdō dicto istoꝝ. qn̄ dī ꝙ si pater in illo ꝑori cognosceret filium ꝙ tunc filius in illo priori non haberet esse reale ꝓductum sꝫ solum cognitum. Dico. ꝙ veꝝ est. si sibi ꝯcederet̄ ꝑus. in quo filiꝰ nō eēt. Si aūt ꝯcedat̄ ibi ꝑus a quo. que ꝑoritas solū dicit ꝙ pr̄ est a quo. est filiꝰ. nō autē

Ad 2m et tertiū. negat coexistentiā eius cū patre. nō seqtur. Et eo modo pōt dici ad duo sequentia: ꝙ haberet esse artificiale ꝛ ideale si concederetur sibi prius in quo.

Tertius articulus est de quo format̄ qō. Utrū si ponatur ꝙ isti duo actus ꝓcedāt in patre añ cognitionē notionalē filij ꝛ spūs sancti: an illis actibꝰ sic ꝓcedētibꝰ possꝫ pr̄ frui eēntia nō ꝑsona aut vna ꝑsona sine alia. Et videtur ꝙ nō. Quia illi actus eēnt vlterius determinabiles ꝛ per consequens imperfecti.

Contra. Illi actus eēnt respectu ꝑmarij obiti: igit̄ simpliciter beatificarēt. ¶ Hic tria faciā. ¶ Primo ponetur modus vniꝰ doctoris. s. Scoti. q tenet ꝙ sic ꝗtuꝫ ad vtrūqꝫ. ¶ Scdō impugnabit̄. ¶ Tertio tenebit̄ ꝙ solum essentia est essentiale obiectuꝫ fruitionis. in rōne obiecti principiantis non terminantis.

Primus articulus. Ubi ꝑmo ponit̄ opionē Aureoli quā ponit scdō arti. q tenet absolute ꝙ eēntia nō pōt seorsuꝫ cōcipi a ꝑsonis nec ꝑ ꝯñs frui.

Aureolus pro argu. ¶ Primo arguit sic. Cuiꝰ ꝯstituentia sunt seorsum conceptibilia constitutū est cōpositū sm̄ rē vel sm̄ rōnē. Hoc impōle est in ꝑsona diuina vnde de summa trini. ꝛ fi. ca. caplō firmiter dr̄. Deus est oīno simplex. ¶ Cōfirmat̄. Qꝛ vbi aliqua distinguuntur sm̄ rōnē tenent eundē ordinē ꝛ distinctionem sm̄ rōnē quē tenēt in hꝭ vbi distinguunt̄ sm̄ rē: sꝫ si distinguerentur relō ꝛ eēntia sm̄ reꝫ. ordinarent̄ ad ꝯpositionē realē in ꝯstituto: igit̄ in ꝑsona diuina vbi formalr̄ distinguunt̄ facient ꝯpositionē saltem formalē ꝛ ita nō erit oīno simplex.

Argu 2m. ¶ Secundo. Decretalis illa dicit ꝙ eēntia ꝛ tres relatiōes nō faciūt quaternitatē rerū nec ponūt in numerū. sꝫ si eēntia ꝛ relō retinerēt ꝓprias vnitates ꝛ distinctiones resultaret numerus quaternarius. ¶ Confirmat̄. Que nō sunt eadē res. repetita solū sub alio cōceptu ꝛ alio. ponunt in nūerum (sicut in sorte. homo ꝛ sortes ponerent in numerum si non essent eadem. ita ꝙ repetitio qn̄ dī sortes ꝛ hō solum exprimeret aliū ꝛ aliū conceptū) sed qn̄ dī eēntia ꝛ relatio / hic nō est eadē res repetita solū sub alio cōceptu. qꝛ paternitas nō dicit rē vt ꝯceptā. qꝛ tūc nō eēt quedā summa res

3m argu. vt dicit decretalis nec eēt adorabilis: igit̄. ¶ Tertio. si paternitas addit cōceptū. Aut hoc est qꝛ addit rē: qd̄ est cōtra decretalē. qꝛ eēt quaternitas rerum. Aut qꝛ formalitateꝫ sine realitate: ꝛ hoc falsuꝫ. qꝛ tunc nō eēt pr̄ realis sꝫ formalis tn̄. Aut qꝛ rationem ꝑcisam ꝛ solā: ꝛ tunc eēt pr̄ rōnis tn̄.

4m argu. qd̄ est error Sabelli. ¶ Quarto. ꝓprietates ptinēt ad ꝑ se obiectiuā rōneꝫ beatitudinis: igit̄ eēntia nō poterit eē fruibilis sine his. Probat̄ añcedens: qꝛ si ꝑ accñs. igit̄ nō plus eēt beatificū videre ꝑsonas ꝙ̄ creaturas: nec diceret Augu. pater ꝛ filiꝰ ꝛ spūs sanctus sunt tres res qbus fruendū est. nec eēnt adorāde adoratiōe latrie. qd̄ est ꝯtra prefationem de trinitate. ¶ Confirmat̄. qꝛ in ꝑ se obiecto beatifico non solū reqritur quo: sꝫ qd̄: sicut obtum ꝑ se diffinitionis nō est solū forma a qua accipit̄ differētia specifica: sꝫ lꝫ eēntia sit quo. tn̄ trinitas est qd̄: vnde Aug. ꝑmo de tri. capi. 8° plenum gaudiū nostrū est frui triniꝫ. ¶ Sꝫ lꝫ iste teneat ꝯneꝫ quā

Reprobatur Aure. infra tenebo: tn̄ miror quō nō tāgit difficultatē qōnis. Qn̄ enim Scotus dicit ꝙ pōt frui eēntia nō ꝑsonis. nō limitat se ad difficultatē illā. (Utrū relō cōparata ad eēntiam differt ex natura rei) sꝫ loqtur cōiter sicut alij. vꝫ. accipiēdo relationē vt cōparatur ad oppositū. vt sit sensus. ꝙ beatꝰ potest frui eēntia nō fruēdo ꝑsonis ꝯstitutis ꝑ relōnes oppositas. Tunc arguo / difficultas est. an possit frui essentia non fruendo ꝑsonis sm̄ illud eē qd̄ de facto conuenit ꝑsonis. s. vt ꝑsone iꝑortant relationes oppositas ordinis: sꝫ accipiendo essentiā vt ad se. ꝛ relatione vt ad oppositū. oēs ꝯcordāt ꝙ sic habēt aliū ꝛ aliū conceptū: g̊ iste nō tractans questionē in isto intellectu sed solū in isto itellectu. vt relatio ꝯparatur ad eēntiā. non tangit difficultatē qōnis. Hoc dico eo modo quo oībus qd̄ est difficilis. ¶ Scdō dico ꝙ sm̄ hunc intellectū nullā difficultatē ingerūt argumēta sua.

Ad pmū. ¶ Ad ꝑmū enīꝫ pꝫ. qn̄ dicit ꝙ si relatio ꝛ eēntia dicerēt ꝯceptus distinctos cōstitutū eēt cōpositū sm̄ rē vel sm̄ rōneꝫ: negat̄: qꝛ sm̄ oēs relatio vt cōparata ad oppositū nō ponit cōpositionē cū eēntia.

Ad 2m. ¶ Ad 2m qn̄ dī si sic relōnes ponerēt in numerū. dico sm̄ oēs ꝙ relatio ꝛ ꝑsone vt opposite ponunt in nūerū sicut tres relōnes ꝛ tres ꝑsone. sꝫ ꝯparate ad essentiā nō: ꝛ ideo nō erit quaternitas.

Ad 3m. ¶ Ad tertiū qn̄ dī si addit rē hoc cōtra decretalē. dico sm̄ oēs ꝙ si relatio adderet rē cū eēntia error eēt: sꝫ si dicas relōnē realē distinctā ab opposito fides est.

Ad 4m. ¶ Quartū argumētū suū cōcedo qꝛ nō ꝓcedit ex isto ꝑncipio sꝫ cōcordat cū quodā argumēto meo infra.

Op. Sco. ¶ Scotus ergo tenet ꝯtrariā ꝯneꝫ. Unde primū dilatādo se dicit. ꝙ si loquamur de fruitiōe q̄ ē i actu eēntiali. s. in fruitione eēntie q fuit ꝑmus articulus ꝑme qōnis. sic pōt nō solū pr̄ sed creatura in via frui eēntia nō fruendo ꝑsona ꝛ h fruitione ordinata. Qd̄ ꝓbat sic. Relatio est extra cōceptū

Argm pm. essentie. sm̄ illud Aug. 7° de trini. ca. ꝑmo vel 8° si eēntia relatiue diceret̄ eēntia nō esset eēntia. qꝛ ois res que relatiue dicit̄. est aliqd. excepta relōne: igit̄ eēntia pōt cōcipi a viatore sine hoc ꝙ in eius cōceptu includat̄ relō: sꝫ eēntia precise accepta. hꝫ rōnem summi boni ꝛ ꝑ ꝯñs rōnem ꝑfectaꝫ fruibilitatis: igit̄ ordinate pōt frui a viatore essentia sine ꝑsona.

Arg. 2m. ¶ Itē. Ex naturalibꝰ possumꝰ ꝯcludere vnū summū bonū nō ꝯcludendo tn̄ illud bonū trinū: sꝫ circa illud bonū summū sic cognitū pōt volūtas habere aliquē actū ꝛ nō necessario inordinatū. igit̄ habebit actū fruitionis ordinatuꝫ circa eēntiā nō circa ꝑsonā. Et addit ꝙ econuerso nō pōt eē: nō enī pōt frui ꝑsona nō fruēdo eēntia: cuiꝰ rō est qꝛ ꝑsona i suo itellectu icludit eēntiā.

Argm 3m. ¶ Dic̄ 2°. Qꝛ si loqmur de fruitione viꝰ ꝑsone quantū ad sibi itrinseca ꝓpria (de qua fuit secūdus articulus prime questionis) ꝙ etiā viator pōt frui ordiate vna ꝑsona nō fruēdo alia: qꝛ respectu triū ꝑsonarū sunt tres articuli distincti: pōt igit̄ vna ꝑsona cui corrīdet vnus articulus cōcipi. alia nō cōcepta. Sꝫ i illa ꝑsona cōcipitur rō summi boni. Pōle igit̄ erit ordiate frui vna ꝑsona sine alia. Si dicat̄ ꝙ nō. qꝛ sunt relatiua.

Ad tactā qōnem. ¶ Rñdet ꝙ ꝛ si cognitio relatiui reqrat cognitionē sui correlatiui. non tn̄ opꝫ cognoscentē ꝛ fruenteꝫ vno relatiuo cognoscere ꝛ frui alio: pōle est enim frui creatore nō fruendo creatura. Et pp hoc lꝫ pater vt pr̄ / dicat̄ ad filiū relatiue. nō tn̄ ad. s. s. sanctū. Igit̄ inquantū pr̄ possumꝰ frui eo nō fruendo. s. s. ꝛ ita habet̄ saltē ꝙ vna ꝑsona fruimur sine alia.

Argm 4m. ¶ Dic̄ 3°. Qꝛ ēt creatura cōprehensor pōt frui vna ꝑsona sine alia: sꝫ hoc non dicūt de potētia ordinata sed de potētia absoluta: ꝛ sic volunt arguere. Pater hoc pōt. igit̄ creatura cōprehensor. Cōsequētiā supponunt: qꝛ cū nō includat ꝯdictionem certū est. ꝙ si pr̄ possit h. igit̄ cuilibet habēti potentiā fruitiuā nō erit impossibile. Añcedēs ꝓbant sic. Pater est beatus in quocūqꝫ priori originis añq̄ ꝓducat̄ filius (qꝛ nullā beatitudinē recipit a filio sicut nec sapiaꝫ) sꝫ in illo ꝑori est tn̄ vna ꝑsona: igit̄ ꝛc.

Argm 5m. ¶ 2° ꝓbat sic. Lꝫ idē actus sit quo qs fert̄ in ꝑmū obꝫ ꝛ scdariū obm. vel in obm nō ꝑm. deꝰ tn̄ posset cooparī potētie vt exiret in actum respectu ꝑmi obti lꝫ nō respectu secūdarij (sicut lꝫ eodē actu videat̄ sua eēntia ꝛ res i ea. potest tn̄ suspēdere potentiā itellectus nostri respectu visiōis

creaturaꝝ.cãdo visionẽ essentie in nobis)ſꝫ essentia est pꝛi-
mũ obm̃ vtute cuius oia videnẽ ⁊ psona scdarium:ğ pōt in
cōprehensore cãre visionẽ essentie sine visione psone:⁊ fili
rōne vnius psone sine alia.℄ Tunc 4° dicit ad ppositũ.
⁊ ponit ꝙ pr̃ de potẽtia absoluta pōt frui eẽntia nō fruẽdo
alia psona sic. Pater pus origie ꝙ gñet filiũ est pfecte bea-
tus.qꝛ nullã pfectionẽ sibi itrinsecã hꝫ a psona pducta:bea-
titudo est pfectio intrinseca psone beate ſꝫ in illo pori pater
est pfecte beatus:igiẽ in illo pori hꝫ pfecte obm̃ vt perfecte
beatificãs. Nō aũt videẽ in illo pori hẽre essentiã cōicataꝫ
tribus vt obm̃.ſꝫ solũ pro tũc vꝫ hẽre essentiã absolute. vel
eẽnᵃᵐ vt ẽ i vna psona p se:igiẽ nō ẽ de rōne eẽnᵉ(vt ẽ obꝫ
beatificãs aut fruibile)ꝙ ipꝫ beatificet iqꝫtũ cōicata trib⁹:
⁊ ita nō vꝫ ɔdictio neqꝫ qꝫtũ ad visionẽ neqꝫ qꝫtũ ad fruitio-
nẽ.℄ Ad illud dꝫ ꝙ pr̃ hꝫ eã in trib⁹ p obto.⁊ tñ cũ h stat
ꝙ pr̃ hꝫ eaꝫ pmo fm ordinẽ originis p obto:⁊ ita prioritas
nō excludit gn eẽntia(vt est in trib⁹)sit obm̃ argno. Quelꝫ
psona itelligit formalr̃ itellectu.vt est in ipsa.⁊ nō vt est in
alia.nec vt est in tribus(ex 3° de tri.)igiẽ videẽ ꝙ qlibet i-
telligit pfecte essentiã vt est in se formalr̃:igiẽ pfecta itelle-
ctio que est beatifica nō necessario reqrit ex se itelligi eẽn-
tiã.vt in tribus. Probatio pme ɔñtie. Nō minus ad intel-
lectionẽ reqritur itelligibile ꝙ itellectus:ğ in pfecte itelli-
gente ex se nō minus reqritur ꝙ hẽat in se obm̃ vt formalr̃
itelligibile.ꝙ ꝙ hẽat itellectũ in se.vt quo itelligat.℄ Con-
firmaẽ rō:qꝛ si pr̃ itelligeret beatifica visione essentiã.vt in
filio:ğ aliqd reciperet a filio.Consequẽtia pbaẽ p argumẽ-
tũ phi.12.meta.te.cō.53.q̃ pbat deũ nō itelligere aliud a se
qꝛ tunc vilesceret ei⁹ itellect⁹ qꝛ pfectionẽ reciperet ab itel-
ligi:igiẽ ita est hic:imo magis iconueniẽs.s.ꝙ pr̃ pfectionẽꝫ
simplr̃ vel visionẽ beatificã reciperet a trib⁹ psonis vel ali-
quo vt in trib⁹. Naꝫ tũc videnẽ sequi duo absurda:pmo ꝙ nō
oẽꝫ pfectionẽ hꝫ pr̃ a se:scdo.ꝙ nō ois pfectio simplr̃ ⁊ eẽn-
tialis sit aliquo mō pori pprietatib⁹.ſꝫ aliq̃ quasi posterior
ipis psonis:puta illa q̃ est ab obto vt in trib⁹.℄ Itẽ.Si in-
tellect⁹ pũs(vt i aliq̃ pducto)eẽt pnᵐ elicitiuũ beatitudis.
pr̃ nō eẽt beatus a se(15.de tri.ca.7.)ergo si eẽntia vt in pro
ducto eẽt p se obm̃ beatitudinis pr̃ nō eẽt beatus a se.Con-
sequẽtia pbatur:qꝛ obꝫ nō minus reqritur ad beatitudinẽ
ꝙ itellectus.℄ Itẽ.Ultimo arguiẽ sic.Pater a se est beat⁹
igiẽ a se hꝫ obm̃ beatificũ:non aũt hꝫ a se(vt in trib⁹)pro
obiecto.qꝛ tunc vt in filio eẽntia p se ageret ad beatitudieꝫ
patris.qȯ videtur absurdum.

Secundus articulus.Ubi ɔsiderãdũ est.ꝙ ista posi-
tio.4.facit.¶ Pꝛio dicit vnũ dubiũ.s.ꝙ
viator pōt ordiate frui eẽntia nō psona.¶ 2° ꝙ viator ordi-
nate pōt frui vna psona nō fruẽdo alia.¶ 3° dicit ꝙ cōpre-
hensor h pōt:⁊ dicit ideꝫ de patre in diuinis.¶ 4° ꝙ pater
in aliquo priori pōt frui eẽntia non fruendo persona.

Contra pmũ arguiẽ sic.℄ Fruitio ordiata nō pōt eẽ
iperfecta. Hec eẽt hꝫ.eẽt eniꝫ ɔfusa cum esset
eẽntie vt cōis ⁊ abstracta ab hiis ergo.℄ Itẽ.Fruitio(cum
sit cognitio ītuitiua)est existis vt existis:ſꝫ eẽntia non existit
nisi i psona:ğ nō pōt frui ordiate eẽntia sine psona.℄ Ad
ista rñdent ibidẽ.Ad primũ ꝙ ista cognitio nō est ɔfusa:ſꝫ
enim sit circa essentiã que ẽ cōis trib⁹ ipsa tñ nō est diuisa
in trib⁹.sic vl̃e in singularib⁹.ſꝫ eẽntia est p hec.⁊ iō ista co-
gnitio nō est ɔfusa.℄ Ad 2ᵐ dicũt:ꝙ esset ītuitiua.⁊ cogni-
tio.⁊ visio.qꝛ eẽt existẽtis inquãtũ existẽs.qꝛ circa eẽntiã q̃
est hec:nō tamẽ opꝫ ꝙ incōicabilis existia.sit de rōne ter-
mini visiōis.℄ Cōtra istas rñsiones spãliter arguiẽ infra
ar.3° añ finẽ.℄ Sed tñ ɔ istas rñsiones ⁊ sil' ɔtra dictũ pri-
mũ qȯ dicit de ɔprehensore ⁊ de patre in diuinis.s.ꝙ pñt
frui eẽntia nō fruẽdo psona arguo sic.℄ Nō pbat illȯ qȯ
intẽdunt.s.ꝙ talis visio eẽntie eẽt fruitio:ğ.Añcedẽs pbo
sic.Cũ eniꝫ assumit ꝙ de⁹ pōt cãre in itellectu ɔceptũ pmi
obti nō cãndo ɔceptũ scdi obti(.s.ɔceptũ eẽntie nō psone)
tñ(ẽt si ɔcedatur)ex hoc nō hẽnt ꝙ talis visio cãta in intel
lectu ⁊ volũtate sit fruitio:igiẽ nihil pbãt. Probatio assum
pti.Qꝛ itellect⁹ noster sic vidẽdo eẽntiã sine psona.⁊ ẽt dili-
gẽdo.hẽret quandã valde nobilẽ dispōnẽ circa summũ bo
nũ.nō tñ oino qetareẽ ei⁹ tota capacitas:ſꝫ nunqꝫ vere frui
mur p quãcũqꝫ nobilẽ dispōneꝫ visqꝫquo vltiate qetemur:
igiẽ hñ pbatur ꝙ possumus hẽre circa eẽntiã quãdã nobi-
lẽ dispōneꝫ sine psona.nō tñ pbaẽ ꝙ hoc est frui.℄ Iteꝫ.
In illo statu in quo nō pōt hñi cognitio abstractiua de diui
na eẽntia abstrahẽdo ab eẽ.in illo nō pōt vñi eẽntia sine p-
sonis.qꝛ si videreẽ eẽntia sine visione psonaꝝ que tunc exi
stũt in ea.tunc eẽt ibi abstractio:ſꝫ beat⁹ nō pōt in pma ab-
strahere:igiẽ. Probatio.Qꝛ(per.7.de hẽ.Ad nostrũ)est de-
terminatũ ꝙ beat⁹ est eleuat⁹ lumie glorie.sic ꝙ beatifice
fruitur.⁊ p ɔñs de potẽtia ordinata de qua loqmur nō pōt
abstrahere ab eẽ.℄ Itẽ.In hoc ɔcordãt oẽs doctores.ꝙ lꝫ
eẽntia diuina eẽt volũtariũ speculũ in ostẽsione creaturarũ.
tñ necessario repñtat pꝛes diuinas beato vidẽti eẽntiam.
Tũc arguo qñ obm̃ mouet de neceẽtate nãe ⁊ po⁹ est vltima-
te disposita ipsis approximatis sequitur nečio actio:ſꝫ sic est
in statu beati(vt dictũ est)igiẽ ⁊c.℄ Iteꝫ.Nullus fruiẽ.q
est in tali statu ꝙ pōt male sẽtire de deo:ſꝫ hñs visionẽ cir-
ca eẽntiã nō circa psonã est hꝫ.igiẽ ⁊c.Minor pbatur.Qꝛ
sicut hñs visionẽ eẽntialẽ est in po⁹ ad visionẽ psonarũ.ita
nō terminaẽ itellect⁹ suus ad visionẽ psonarũ.ſꝫ(p positũ)
remanet itellect⁹ suus in po⁹ ɔdictionis.s.ad videndũ ⁊ nō
vidẽdũ psonas:ſꝫ itellect⁹ vidẽs eẽntiã cui est negata visio
psonaꝝ si sibi relinq̃tur.sibi ñ repugnat ꝙ syllogizet syllo
Phorum(.s.ꝙ talis eẽntia est p se subsistẽs taqꝫ suppositũ
absolutũ:⁊ h est valde male sentire de deo:igiẽ ⁊c.℄ Itẽ.
p illũ modũ dꝫ creatura reduci in finẽ p actũ fruitiōis quo
pcessit a deo pus p modũ creationis:ſꝫ postqꝫ rei ṽitas sic
se hꝫ.ꝙ in deo est trinitas psonarũ.impolẽ est gn creatura
pcesserit p creationẽ a tota triniᵗᵉ.ſꝫ ab vno supposito forte
creatura pcessisset.si sola vna fuisset(li.4.di.1.q.4.)igiẽ ẽt
impolẽ est frui deo non fruẽdo tribus psonis postqꝫ in rei
veritate talis trinitas est:ſꝫ alr̃ posset eẽ si eẽt vnũ supposi-
tũ absolutũ.℄ Itẽ.scdariũ pōt aliqd dici duplr̃.Uno mō
ꝙ sequit aliqd ɔsecutiue ⁊ extrinsece:sic creature dicunẽ se-
cũdaria entia reᵘ dei.Alio mō qꝛ hꝫ totũ suũ eẽ p.⁊ ɔsequiẽ
illud pncipalr̃ ⁊ intrinsece:⁊ istũ 2ᵐ modũ ɔcedunt oẽs de
diuinis psonis reᵘ eẽntie.Tũc sic.Lꝫ forte fm aliquos itel-
lectus pōt hẽre pfectũ actũ circa pmũ obꝫ.ſꝫ nō circa scda-
riũ qñ solũ ɔsequiẽ ipꝫ extrinsece ⁊ ɔsecutiue(sic pꝫ de deo
respectu sui ⁊ creaturaꝝ ⁊ forte attributoꝝ fm illud eẽ fm
ꝙ sunt distincta in deo)igiẽ ex opposito.itellectus non pōt
hẽe pfectũ actũ circa pmũ obm̃ nisi ẽt habeat circa scdariũ.
qȯ ɔsequiẽ ipm pncipalr̃ ⁊ itrinsece sic est hic:ğ ⁊c.℄ Per
hoc pꝫ ad argumenta illoꝝ de secũdario obiecto.

Contra 2ᵐ.s.ꝙ viator ordinate qꝫtuꝫ ad itrinseca pso
ne pōt frui vna psona nō fruẽdo alia.Arguiẽ
sic.℄ Illud qȯ est fruibile sine alio ⁊ hꝫ aliã distictã boni-
tatẽ fruibilẽ aliã ab alio.illud accipiẽ ab eis:ſꝫ vna psona ⁊
si hẽat bonitatẽ distictã ab aliã.nō tñ bonitatẽ distinctã in
rōne fruibilis sine alia.ğ ⁊c.Minor pbaẽ:qꝛ bonũ illȯ qȯ
est in qlꝫ gñe est bonũ qȯ ɔuertiẽ cũ ente cuiꝫ rei.⁊ tale bo
nũ dicit tñ pfectionẽ sui gñis.⁊ illa bonitas diẽ tñ pfectio-
nẽ de gñe relonis:ſꝫ bonitas q̃ est obꝫ fruitiōis nō est boni
tas alicui⁹ gñis determiati.ſꝫ est bonitas sũma ⁊ ifinita cui
nulla bonitas deest:ğ bonitas relonis nō hꝫ ppriam rōnẽ
fruibilitatis.Cũ ğ nō posset eẽ nisi vnũ tale boᵐ qȯ sit sũmũ
⁊ infinitũ.seqẽ ꝙ in obto fruibili nō pōt eẽ distinctio boni
tatũ.Et ex h pꝫ ꝙ in argu⁹ alioꝝ ẽ defect⁹ cũ di.Relo i di-
uinis hꝫ

Arg 6ᵐ
Arg 7ᵐ
Uide i 3° ar du° p° li.4ᵐ.
Arg 8ᵐ
Arg 9ᵐ
Declaratur Sco.
Reprobatur Sco.
Rñsio.
Reprobatur.
ɔ Sco.
Argᵐ pᵐ
Ad 2ᵐ
Clemen. cap.3°.
Argᵐ 3ᵐ
Arg.4ᵐ.
Arg. 5ᵐ
Argᵐ 6ᵐ
Secũdarium dicit 2ʳ.
Ad gnal.
ɔ 2ᵐ Sco.
Argᵐ pᵐ

tinis hz distinctam bonitatez sui gñis.ḡ distinctā fruibilitatē. L3 enim relatio in diuinis. vt distincta cōtra essentiā haberet ppriam bonitatē sui generis: tñ illa bonitas. vt sic distincta. nō est formalr infinita sic vt includat oino omnē pfectionē aliter enim in patre sic esset ois perfectio non in filio: paternitas eniz vt distincta cōtra essentiaz sic cōpetit patri φ nō filio. De hoc dis. 23. ¶ Et pper hoc ⁊ quedam fortiora que ponam in fine qōnis reputo falsū dubiū illō qō tertio dicit φ possit frui vna persona sine alia. si enim nō pōt frui essentia sine persona, a maiori nō pōt vna persona sine alia. Et per hoc patet ad rōnem eorum. qꝛ lz possit esse vna distincta cognitio vel amatio circa tales articulos seu circa tales bonitates distinctas. nō tñ sequit̄ φ illa cognitio vel amatio essent fruitio. ¶ Ad argumēta que remanent ad soluendū in istis tribus que dicit Scotus. Ad primū qñ dicunt φ cōceptus relationis est extra cōceptū essentie: ⁊ silr qñ dicunt φ intellectus concipiens essentiaz sub rōne essentie hz obiectum sub rōne summi boni. Dico φ ad hoc φ sit fruitio ⁊ quietatio intellectus ⁊ voluntatis. nō solū sufficit. φ sit circa sūmū bonū qō est pmū obiectū. sed ⁊ requirit̄ φ extendat se ad scd̄ariū qō continet̄ sub pmo obiecto qñ cōtinet̄ in illo pncipalr ⁊ ex natura rei ⁊ intrinsece. ⁊ nō solū cōsecutiue ⁊ extrinsece vt dictum est. ¶ Ad 2m pz per idē. ¶ Ad illud etiā qō tertio arguunt. φ intellectus pōt in pmariū obiectū lz nō in scd̄ariū patet per illud idē. ¶ Ad 4m vbi dicunt isti. φ pater in illo priori quo est filio prior. possit frui essentia nō fruēdo persona. Dico φ est falsū: qō probo. Quia (sicut isti probent in tertio articulo) lz deus facere posset φ creatura frueret̄ essentia nō fruendo psona. nō tñ hoc est in potentia naturali intellectus creati. Quia cū intellectus de se sit potentia naturalis ⁊ nō libera. presente ergo obiecto agit q̄ntum pōt: sed intellectus beati (certū est) φ pōt in personā ⁊ essentiaz: psente igit̄ sibi essentia. ⁊ manifestante tres personas nō pōt in essentiam sine psonis. tanta aūt necessitate fert̄ intellectus diuinus in essentiaz personatā sibi psentē sicut intellectus noster in hoc qō est sibi oino naturale: igit̄ pater nō potest frui essentia nō fruendo psona. ¶ Cōfirmat̄. qꝛ intellectus qui fert̄ necessario in rez sicut est. nō pōt abstrahere in itelligēdo: sed intellectus beati ⁊ maxie diuinus est hmōi: igit̄ nec beatꝰ. nec pater pōt frui essentia. nisi fruat̄ psonalitate ppria que existit in ea. ¶ Itez. Uirtus voluntatis ordinate nō est. vt ferat̄ in essentiā manifeste visaz ⁊ nō in personā intrinsece simul ostensaz (qꝛ supposita tali manifestatione voluntas nō esset perfecta respectu vnius nec respectu alterius) igit̄ voluntas beati ⁊ patris ordinata habens penes se vtrūqz. non pōt nō frui vtroqz: sed voluntas beati ⁊ pris semp est ordinata ⁊ semper hz essentiaz psentem in persona saltē propria: ergo non posset ⁊c̄. ¶ Item vt dicunt. 4. articulo vna fruitio est essentie ⁊ personarū de facto: sed in deo ad intra idem est esse ⁊ posse: ergo nō pōt aliter esse. ¶ Item. Omisso qcqd sit de beato: qō dicunt de patre. ⁊ si nō haberem plus cōtra istā opinionē nisi istud argumētū reputarē periculū. ¶ Quero eniz cū dicunt φ pater pōt frui essentia non fruendo persona. Aut intelligunt φ de potētia absoluta pater posset habere actū circa essentiā nō circa psonaz. ita φ sit possibile. φ actus sit positus circa essentiā ⁊ negatus circa psonam. Aut φ actus positus sit circa vtrūqz. Si scd̄o modo: nō tenēt opinionē nec verba opinionis. Dicūt eniz. φ fruit̄ essentia: ⁊ negant φ fruat̄ persona. Si primo modo arguo. Abominabile incōueniens qō reputant doctores quare in diuinis sit prius in quo (puta φ in aliquo priori pater sit prior filio) est. qꝛ ad prius in quo sequit̄ φ hoc est. qñ hoc non est (de hoc dis. 6. arti. 2.) sed si pater pro aliquo priori (vt concedunt isti) posset de potentia absoluta frui essentia. ita φ pro illo priori negaret̄ actus fruitionis personarū. haberet̄ φ hoc est (scilz frui essentia) qñ hoc nō est. s. fruitio personarū: vel saltē haberet̄ sine ly qñ hoc est. hoc nō est: ⁊ hec nullo mō de quacūqz potentia sunt cōcedenda in diuinis: ergo de potentia absoluta non pōt hoc pater. ¶ Uersus finē qōnis habet̄ plus cōtra istaz ɔclōnē.

Tertius articulus. Ubi querit̄. An sit precessio in aliquo priori in quo. Et dico φ non est: qꝛ tale non est: vt pbat̄ dis. 6. ar. 2. Si aūt itelligat̄ in aliquo priori a quo sic cōcedēdū est aliquo mō de essentia. s. φ pater pōt frui essentia nō persona (de quo fuit primus articulus prime questionis) qꝛ tunc datur intelligi fruitio: vel φ beatitudo que est in actu notionali circa psonas precipiget fruitionez que est in actu essentiali sicut a quo orit̄: sed hoc est verū. ¶ Primo probo. Qualis enim est ordo prioris ⁊ posterioris in obiecto talis ordo est in actu pportionato quo attingit̄ obiectū si actus sit pportionatus: sed in diuinis talis est ordo originis φ relationes psonales oriunt̄ ab essentia: igit̄ actus quo attinguntur relationes originat̄ a seipso vt est actus essentialis. ¶ Itē. Actus quo attingit̄ obiectū in rōne qua terminat originat̄ a seipso vt attingit obiectū in ratione qua pncipiat actū. Sed sola essentia est formale pncipiū actus beatifici pris: essentia aūt (vt trine personata) est obiectū actus beatifici patris. vt obiectum habet rationē formalis termini. Igit̄ beatitudo vt est circa psonas est posterior beatitudie que est circa essentiā: loquēdo de posterioritate originis ⁊ a quo. Maior est manifesta. Qꝛ in diuinis (vt loquimur) obiectū in rōne pncipij pfectionaliter ⁊ virtualr vnitiue cōtinet obiectū in rōne termini: qꝛ aliter aliqd pfectionis eēt in obiecto terminātē qō nō esset in obiecto pncipiante (qō est incōueniēs in diuinis: ⁊ eadē rōne actꝰ attingēs obm in rōne pncipij pfectionalr ⁊ virtualiter ɔtinētis ɔtinet ipsuz. vt attingentē obm in rōne termini. Sed qō ɔtinet̄ pfectionalr ⁊ virtualr est posteriꝰ ɔtinēte ea posterioritate quā originat̄: igit̄ actꝰ vt terminat ⁊c̄. Probo minorē. quo ad primā ptē. s. φ sola essentia potest esse pncipiuz formale actus beatifici pris. Quia precise cā quare pater nō sapit sapia genita tanq̄ pncipio formali lz sola essentia. est qꝛ pater nō pōt accipere aliqō esse ab alio sed a se: igit̄ eadē rōne nihil aliō ab essentia sua vel a seipso pōt esse pncipiū formale sui actus beatifici. Probatio huiꝰ est. qꝛ eadē rōne diceret̄ φ acciperet esse beatificū ab alio. si aliud ab essentia esset sibi pncipiū actus beatifici qua ratione diceretur φ acciperet esse sapientiale ab alio si sapia genita esset sibi pncipiū formale sapiēdi. Ponit̄ exemplū ad pncipalē ɔclōnē. s. φ obiectū aliqō est formale pncipiū ⁊ nō terminus. Quia cū cōuincimus deū ex creaturis. creatura est obm pncipiās actū nō tñ terminās. ¶ Itē. Scd̄m ponentes substātiā cognosci p spēz accidētis. aliud est obm pncipiās: ⁊ terminās. ¶ Itē. Qñ ɔclo metaphysica pbat̄ per sciaz logicā. intētio scd̄a pncipiat actuz. ⁊ intentio pma terminat: hoc facit phs frequēter in meta. dicit eniz frequēter. sicut in analecticis dictū est. ¶ Item. idē est qñ syllis est a cōfusis ad determinata. ¶ Dices. φ apparet valde falsuz φ essentia sit formale pncipiū actus beatifici eliciti. ⁊ φ nō sit ille actꝰ terminatus saltē ad essentiā: qꝛ actus elicitus eo φ elicitus necessario ad aliquid terminatur.

Respondeo sicut dictū est in articulo. 1. pme. q. in fine. Actus essentialis in diuinis non ponit̄ quasi specifice distinctꝰ ab actu quo attingunt̄ psonalia: lz solū vtualr inclusus in ea. sicut qdā gradus intrinsecus: sed qñ vnus gradus vtualr ⁊ gradualr solū ɔtinet̄ in alio: tūc ille actꝰ vtualr ⁊ gdualr ɔtētꝰ. sic nō distinguit̄ spe ab actu ɔtinēte vtualr ipz. sic nec ille actꝰ vtualr ɔtētꝰ hz pꝓpriū obz terminās ipz. lz solū actu illo attigit obz vt obz est

Ad argumenta Scoti. Ad 2m Ad 5m Ad 6m Arg. p. Arg. 2m Arg. 3m Arg. p. Arg. 2m Arg. 3m Arg. 4m Instantia Rñsio

formale pncipiuz actus. Uerbi gratia. Quia in actu diffinitiuo virtualr cõtinet actus cõfusus: lz bn verũ sit q actus cõfusus pcise acceptus respectu obiecti cõfusi specie distinguat ab actu diffinitiuo. t sic et hz ppriũ obiectum ad qd termineẽ: tñ vt virtualr contentus sicut gradus eius intrinsecus in ipso actu diffinitiuo. nec specie distinguitur ab ipso nec hz obiectũ ppriũ terminans ipsuz. sed in illo actu confuso solũ attingit obiectũ vt obiectuz est formale pncipiũ actus. t nõ hz aliud obiectũ ppriũ terminans nisi obiectũ terminans ipsuz actũ diffinitiuuz. Igit remotis oibus imperfectionibus que sunt in isto exemplo t retento eo qd est ad propositũz. sic erit in pposito: q qz actus essentialis est virtualr t gradualr cõtentus in illo quo attingunt personalia. igit vt sic nõ habebit pprium obiectũ terminans ipsuz. sed solũ actus ille attinget obiectũ vt obiectũ est formale pncipiũ actus t nõ habebit aliud obiectũ terminans ipsuz nisi obiectũ qd termiat actũ quo attingunt psonalia.

Per hoc ad argumẽtũ: dico. n. q verũ est q omnis actus elicitus est terminatus ad aliqd: qa vel ad ppriũ obiectũ (si ipse distinguat) vel ad obiectum illius actus. in quo talis actus virtualr continet. si nõ specifice distinguat: sic est hic. ¶ Sed hic videt cõtradictio: qz in argumento pncipali di q notitia essentialis continet notionalẽ: hic aũt dr in rñdendo q ptinet in illo. ¶ Rñdeo q mutuo se continent t cõtinent. sed diuersimode: qa notionalis ptinet essentialẽ tanq̃ gradũ sibi intrinsecũ (t hoc voco virtualr gradualr sic diffinitio ptinet cognitionẽ pfusam) essentialis xo continet notionalẽ sicut pncipiũ originatiuum cõtinet illud qd originat: t hoc voco cõtinere virtualr quẽadmodũ cognitio confusa cõtineret diffinitiuaz. hoc supposito q cõfusa esset originatiua respectu diffinitiue: t sic diuersimode. ¶ Et nota. q in pposito facio magnã differentiã inter continere perfectionalr virtualr: t virtualiter gradualiter. essentia enim diuina pfectionalr cõtinet oia que sunt in diuinis. qz qcqd perfectionis est in diuinis est in rõne essentie. essentia etiã diuina nõ solũ perfectionaliter. sed virtualr continet oia. qz pncipiatiue t originatiue t quasi causalr continet oia. Essentia aũt vt cõicata virtualiter gradualr continet oia: qz essentia vt cõmunicata seu psonata habet suũ ppriũ modũ essendi t in filio t in spiritu sancto: sed ille pprius modus essendi quẽ hz in filio (virtute cõmunicationis) nõ excludit quin ipsa essentia vt in filio cõtineat oẽm pfectionẽ que est in diuinis: imo ipse proprius modus essendi hoc cõcludit t sibi intrinsecat. Illud aũt. q sic aliud cõtinet q ipsuz sibi intrinsecat. di ipsuz cõtinere virtualr gradualr sicut pz (fm aliquos) de intellectiua que sibi intrinsecat vegetatiuaz t sensitiuaz: vel fm aliquos de forma mixti respectu formaruz elementariũ: ergo essentia diuina vt cõmunicata virtualr gradualr continet oia. Eodez modo est imaginandũ de actu sicut de obiecto: videlicet. q actus essentialis qui est circa essentiaz. vt in se vniti cõtinet pfectionẽ ois cognitionis dicit cõtinere notionalẽ qui est circa personas perfectionalr: vt xo est pncipiatiua seu originatiua notionalis. di cõtinere notionalem virtualr: vt xo notionalis trahit ad se seu intrinsecat sibi essentialẽ, dicit ecõuerso q notionalis cõtinet essentialem virtualiter gradualr sed sine compositione. t huius imperfectionibus in qbus deficiunt posita exempla: fm videlz q obiectũ formale vt terminat actũ patris est essentia trine personata. Probat. Qua enim rõne pater est sapiens sapientia genita. eadẽ rõne est beatus beatitudine genita vel spirata: sed cũ hoc q pater est sapiens per se ipsum t a nullo accipiens sapientiã. est tñ sapiens sapientia genita tanq̃ formali termino actus sapiendi ad verbũ eniz qd est sapiẽtia patris terminat actus sapiendi. t ad. s. s. actus diligendi: igit eadẽ ratione: t si pater se ipso sit beatus t a nullo accipiens beatitudinem. tamen est beatus beatitudine genita vel spirata. tanq̃ formali termino beatitudis. ¶ Per istõ patet ad oia argumẽta Scoti pbantia q pater nõ est beatus essentia vt in tribus. Quia hoc verũ est in rõne obiecti pncipiantis beatitudinẽ (vt pretendunt argumẽta sua) qa tunc aliqd reciperet a filio t. s. sancto: est tñ terminatione. ¶ Ad perfectã tamẽ declarationẽ istius dicti est itelligendũ q actus intelligendi patris (vt respicit verbũ vt terminum pductũ) t actus amandi vtriusqz (vt respicit spiritum sanctũ vt spiratũ) non sunt formalr t pprie actus beatificus patris. qz illi actus formalr t proprie sunt generare t spirare: igit iste actus intelligendi patris quo intellexit se t essentiam, t quo produxit verbũ (vt iste actus intelligẽdi perseuerat super se patrẽ t super essentiã t super verbuz t spiritum sanctũ cum iam sunt pducti) sic pprie t formalr loquendo illa intellectio sic respectu personarũ que oritur ab essentiali. est visio personarũ productaz. Et tunc dico. q illa seu actus intelligendi (vt sic) est beatitudo t vltima quietatio: t eodẽ modo volitio patris vt perseuerat super se. t super essentiã. t super filiũ. t super spiritũ sanctuz iam pductũ (que pprie t formalr volitio est adamatio seu tentio amati) est beatitudo pris t vltia qetatio volũtatis eius.

Ad argu[m] Scoti

Nota.

Sed videndũ est quõ in ista perseueratiõe actus intellectus qui est visio t voluntatis q est adamatio vel tentio: essentia ipsa accipit vt trine personata. Actus enim visionis (vt visio est) necessario terminat ad existens vt existẽs: in hoc eniz fm eos distinguit intuitiua t obstractiua. pz et qa visio perfecta attingit rez fm suum vltimũ esse qd in diuinis est existere psonale: sed beatitudo (vt certuz est) est visio perfecta. ergo necessario terminat ad esse personale. nõ ergo ad essentiã sine psonaz. ¶ Respondẽt hic q de rõne termini actus beatifici (qui est visio) est q sit exñs inq̃tũ exñs: nõ tñ q sit exñs in cõicabili subsistẽtia: cẽntia aũt exñs inq̃tũ ex ñs. est de se hec. Uerbi gra. Albedo ad hoc q videat requirit q sit exñs. nõ tñ requirit q sit existens vltima subsistentia. s. p modũ suppositi. ¶ Contra. Si albedini cõuenire t esse de se hoc (sic q esset suppositata) tunc albedo nõ esse t perfecte visa nisi esset visa fm suũ vltimuz esse incõmunicabile: sed iste cõditiones cõueniunt essentie diuine in patre: ergo ad hoc q visio quecũqz beatifica perfecta sit. opz cã videri vt sup positatã. ¶ Itẽ. Actus essentialis in deo. t si terminaret ad essentiã precisaz nõ esset iperfectus. qz actui essentiali quãtũcũqz perfecto. nõ correspõdet pro obiecto vltimato nisi essentia absolute: actus aũt qui hz obiectũ suuz eo mõ quo sibi competit habere nõ est iperfectus (sicut supra dictum est in pmo articulo. q attingere obiectũ fm ordinẽ sue intelligibilitatis nõ arguit impfectionẽ in actu) actus autem visionis si terminaret ad essentiã pcise esset iperfectus. imo nõ esset visio. qz actui visionis perfecte correspondet res visa fm vltimũ esse suũ: si eniz aliqd esse eius nõ sit visuz nõ est pfecta visio: cũ igit beatitudo patris sit visio pfecta necessario terminat ad vltimũ esse personale. ¶ Cõfirmat ratio: qz cognitio cõmunis (siue cõmunis per predicationẽ. siue per virtualẽ cõtinentiã) est imperfecta. nisi sit talis cõmunis que per naturã suaz nata sit sistere ad aliquid cõmune vltimate: sicut pz de metaphysica q non est imperfecta lz vltimate terminet ad cõmune. quia hoc natum est sibi conuenire (qd in pposito dico pp actum essentialẽ) sed cognitio beatifica t maxime patris (cũ sit visio) non est nata sistere ad esse cõmune rei sed nata est vt p eã videat res in qualibet sui existẽtia. Uisio enim fm oẽs est vltimata cognitio de re. t p pñs requirit qualz existentiam de re vel obiecto vsqz ad vltimam existentiã. ¶ Itez. In

Du[m] 2[m]

Rñsio.

Reprobatur.

Arg[m] p[m]

Arg[m] 2[m]

Arg[m] 3[m]

tellectus paternus fruens essentia non persona: quero: aut iste actus est sibi adimplens totaz potentiã aut nõ. Si sic: igit̃ nõ põt vltra in fruitionẽ persone. Si non: igit̃ est sub illo actu respectu essentie vt caret illo actu respectu persone. ꝛ vt in potẽtia ad actũ fruitionis respectu persone: ꝛ talis fruitio est iperfecta. vt per se pꝫ: igit̃ ꝛc̃. ℂ Cõfirmanẽ omnes iste rõnes: qꝛ ista positio ponit ꝙ actus videndi positiuus circa essentiã ꝛ negatiuus circa ꝑsonas: ꝛ dicit ꝙ vĩ cẽntia ꝛ nõ videnẽ persone. sed actus nõ est negatiuus circa personas cũ impossibilitate perueniendi sed cũ possibilitate: vbi aũt nõ est actus sed possibilitas perueniendi ad actuz. ibi est potẽtialitas ꝛ iperfectio: igit̃ ꝛc̃. Sic ergo sumus expediti de ista fruitione q̃tũ ad actum essentialẽ de quo fuit ꝑmus articulus precedẽtis qõnis. ℂ Sed tũc remanet de scdo ar. 1. q. an. s. pater ip se q̃tũ ad ea que sunt sibi propria posset frui seipso nõ fruendo alijs personis saltem in rõne obiecti ꝑncipiantis. Et dico. ꝙ nonꝗ: qꝛ vnũ relatiuorũ sicut non est natũ terminare cõceptũ intell's sine alio. sic nec ꝑncipiare. qꝛ totũ esse relatiui (vt relatiuuz) est ad aliud se habere: ꝛ ad hoc cõcordant argumẽta guidonis supra posita in illo scdo articulo. ℂ Ad ꝑncipale in oppositũ perfectuz: dico ꝙ intell's non põt habere actũ circa primariũ obiectũ qn habeat circa scdariũ qñ consequit̃ ꝑncipale obiectuz intrinsece non solũ extrinsece sicut creature: vt visuz est articulo scdo argumento 5°.

Ad 1m argm pe qõnis.

Ad argm

ℂ Hoc itaqꝫ. vera ac pia fide tenendum est. ꝙ trinitas vnus sit ꝛ solus verus deus ꝛc̃.

ℂ Distinctio. II. Questio. I.

QUero. An per eundẽ modũ quo attributa ponunẽ esse in deo. ꝑ eundem modũ ponanẽ in deo distincta. Et vĩ ꝙ sic. ¶ Quia modus distinctiõis sequitur modũ essendi. ℂ Cõtra. In deo habent esse ex natura rei formal'r non tñ esse distinctũ ſm multos. Dic tria. ¶ Primo. per quẽ modum attributa ponunẽ in deo. quo ad esse. ¶ Scdo ꝑ queꝫ ponunẽ quo ad esse distinctũ. ¶ Tertio ad qõnẽ sine faciã.

PRimus articulus. Quo mõ Attributa ponunẽ in deo quo ad esse. Ubi dico sex ꝯclusiones. ℂ Pria est. ꝙ illa que ponunẽ in deo attributa. ipsa in creaturis reperta nõ sunt per se substãtie vel substãtiã significãtia: sed quasi accidẽtia vel dispositiones accidẽtales. Probo per Anselmũ monologio x. ca. 5. rõnes ingt attributales sũt: que sunt cuilibet melius esse illa q̃ꝫ non esse: sed si significarent per se substãtias creatas. hoc nõ esset verũ. igitur. Probo minorẽ. Quia lꝫ sit verũ de his que significant substantiam (puta oliua ꝛ rosa. ꝛ hõ) ꝙ deus est illa causal'r: tñ nõ põt esse illa formal'r: qꝛ si esset formal'r iam sibi destruerẽ esse deũ formaliter: ꝛ hoc non est melius sibi: sed si deꝰ vel aliqd aliud ens ponaẽ formal'r sapiens ꝛ bonus ꝛc̃. non denotaẽ destrui eius substantia. sed bene disponi: igit̃ attributa formal'r non denotant substãtiã sed dispositiones substantie. ℂ Scda ꝯc'o est. ꝙ ista attributa lꝫ vt sunt in creaturis nõ significent substantiã tamen vt in deo sunt: significant ipsaꝫ essentiã diuinã ꝛ hoc ꝑbat Anselmus mono. 5. c. ꝛ hoc dicit in ꝑncipio. ca. ꝙ vult inquirere que huic nature queant ꝯuenire substantial'r: ꝛ statim excludit relatiua dicens. ꝙ eoꝝ significatũ nõ est substãtiale: ꝛ tũc limitat se ad ꝑbandũ ꝙ attributa que sunt absoluta significant subam. sic. Aliqd est tale qd oĩno est melius ipsuꝫ q̃ꝫ nõ ipsuꝫ. sicut melius est sapiens q̃ꝫ nõ sapiens. ꝛ verum q̃ꝫ nõ verũ. ꝛ sic de alijs absolutis. Sed substãtia suppreme nãe sola (idest precise accepta) est qcqd est melius ipsuꝫ q̃ꝫ nõ ipsuꝫ. Igit̃ substantia suppreme nature est sapiens potens ꝛc̃. hꝫ oĩa.

Attributa in creaturis.

ꝯc'o 2°

Attributa in do sunt ipa eẽntia

ℂ Itẽꝫ ca. 16. ꝑbat hoc sic. substãtia suppreme nature nõ põt esse iusta nisi per se imo est ipsa iustitia: sed res que per se: ꝛ per essentiaz dĩ iusta. talis res cuꝫ dicit̃ iusta nõ dicitur qualis sit sed quid sit: igit̃. Probat maiorem: qꝛ si substãtia suppreme nature nõ esset iusta per se tunc solũ diceret̃ habens iustitiã. sicut homo dicit̃ iustus. ꝛ sic non esset ꝑprie existens iustitia sicut nec hõ: qd falsum est. ℂ Item. 17. ca. cõcludens intentũ ꝑncipale dicit: cũ dicit̃ iustitia vel essentia idem significat. intñ ꝙ qcqd de illa substantia essentialiter dĩ vno mõ ꝛ vna ꝯsideratione est qcqd est essential'r. De hoc satis. q. sequenti ar. 2. ℂ Dices. Hoc est contra primã conclusionẽ: qꝛ si sapia in deo significat substantiã formal'r illa hoc destruet deũ esse deũ sicut si deus esset oliua aut aliqd aliud substãtiale. ℂ Responsio: dico ꝙ cum dĩ. deus est formal'r ꝛ substantial'r sapia. hoc nõ excludit predicationẽ denominatiuã (põt enim nõ soluꝫ ꝑprie dici ꝙ deus est sapientia. sed ꝙ est sapiens vt vult Anselmus ca. 16.) sed cũ dicit̃ deus formal'r oliua excludit̃ ꝑdicatio denominatiua ꝛ solũ importat̃ predicatio essentialis sicut in oĩbus substãtialibus nãlibꝰ: sicut hic bñ dicit̃. homo est aĩal. nõ tñ dicit̃ hõ est aĩal ens. lꝫ dicaẽ archa lignea in artificialibus: sed qñ aliqua duo sic se hñt ꝙ solũ ꝑdicanẽ adinuicẽ ꝑdicatione essentiali. illud qd se teneret a ꝑte subti. destrueret̃: sicut hic: aer est aqua: que aũt ꝑdicanẽ adinuicẽ. ꝑdicatione denoĩatiua. nõ denotaẽ subm destrui. sicut hic. hõ est albus: igit̃ non est similis rõ vtrobiqꝫ: vt argm ꝑtendebat. ℂ Tertia ꝯc'o est. ꝙ ista attributa nõ sunt in deo ſm cãm scilꝫ ꝙ iõ dicaẽ sapiẽs qa causat sapientiam in nobis (sicut videẽ intelligere Dionysius. ca. 2. de diui. no.) qꝛ qd est causal'r tale tñ (est tãtũ virtual'r tale) ꝛ nõ est for'al'r tale: si igit̃ deus est tantũ causal'r sapiens (ꝛ sic de reliqs attributis) sequit̃ ꝙ deus nõ est formal'r sapiens neqꝫ formal'r bonꝰ. qd est ꝯtra oẽm opinionẽ. Et nihilominꝰ ꝑbari põt ꝑ rõnem. Quia qd est ex sua for'alitate ens eminẽtissimũ. ex sua formalitate icludit itellectũ ꝛ volũtatẽ: ꝛ oẽ illud qd dicit ꝑfectionẽ simpl'r. Sed deus est ens eminentissimũ formal'r ꝛ nõ solũ ꝑ eminẽtiã: igit̃ ex sua for'alitate includit ꝛc̃. ℂ 4° ꝯc'o est. ꝙ attributa nõ sunt tñ in deo ꝑ relonẽ ad creaturã: vt vĩ intelligere Auicẽ. 8. meta. Ubi dicit ꝙ cũ deus dĩ primus nõ itelligit̃ nisi re'o eẽntie eius ad esse alteriꝰ: ꝛ cũ dĩ potẽs nõ itelligit̃ ꝑ hoc nisi qꝛ eẽ qd est real'r necesse eẽ est ad aliqd qd põt habere esse ab eo.

Instãtia.

Solutio.

ꝯc'o 3°

Attributa ſm cãm.

ꝯc'o 4°

Attributa ꝑ relonẽ Auicẽna.

Contra qd est necesse esse hꝫ oẽm suã ꝑfectionẽ sine respectu ad possibile esse: sed deus ꝛ oĩa attributa eius sunt necesse esse ꝛ creatura possibile eẽ: igit̃ attributa que dicũt in deo ꝑfectionẽ simpl'r nõ sunt in deo ꝑ respectũ ad creaturã. ℂ 5° ꝯc'o est. ꝙ attributa nõ ꝑñt ponitãtũ in deo ſꝫ negõnẽ sicut dixit magister in. 1. lib. dis. 24. de noĩbꝰ numeralibꝰ: ꝛ dis. 31. de equali ꝛ simili. in qbꝰ nõ tenet̃ cõiter: qꝛ qd dicit ꝑfectionẽ simpl'r non põt consistere in negõne sola: sed hꝫ est attributũ: ergo ꝛc̃. ℂ R. Omne qd in deo dicit negationẽ reducit̃ ad affirmationẽ. Uerbi gratia: deus est infinitus qꝛ oĩa cõtinet: deus est incorruptibilis. qꝛ est purum esse. Si igit̃ ista ꝛ hꝫ in deo ponanẽ esse attributa ſm ꝙ dicunt negationem. sequit̃ contrariuꝫ. s. ꝙ non sunt attributa nisi ſm ꝙ dicunt affirmationem. ℂ 6° ꝯc'o est. ꝙ attributa sunt formal'r in deo ex nã rei ꝛ sine oĩ operatione intellectus. lꝫ forte non distinguanẽ in deo nisi ex operatione intellectus: qd patet. qꝛ illud qd ex formali ratione sua est cuilibet melius esse q̃ꝫ nõ esse. ſm formalez rationem conuenit deo ex natura rei: quia tale inq̃tũ huiꝰ dicit perfectionem simpl'r: sed huiõ sunt sapiẽtia ꝛ bonitas igit̃ ꝛc̃. Maior ꝛ minor patent ꝑ Anselmũ mono. 15.

3 Auicẽ.

ꝯc'o 5°

ꝯc'o 6°

Secundus articulus Quo modo Attributa ponantur in deo quo ad esse distinctũ. Ubi di

Henri. est quidam. Henri. q attributa distinguuntur per intelle ctu diuinum: non quidez per simplicem intelligentiam sed negociatiuam. inquantum videlicet. intellectus diuinus essentiam ppriā a se ipso cōparat ad suū intellectū tanquā obm sui intellci: 7 p ꝯñs intelligit q ēētia sua est intelligēs 7 intellecta. 7 ēt vt actus intelligēdi. Et eodē mō ea q̄ perti nent ad volūtatē intelligit vt mutuo se respiciētia: 7 p ꝯñs intelligit in se ipso aliq̄ plura rōne dīia. ēt sine oī cōpatiōe ad extra: imo solū in cōparatione ad ppriū intellm 7 ad ppriā volūtatē: 7 si forte istā dīam rōnis ad aliaz dīam realē respectu cuius sumaī oportebit reducere. hoc erit re spectu emanationū psonaꝝ ad itra 7 nō respectu ad extra.

Arg^m p^m ¶ Primū dictū coꝝ. s. q intellectus diuinus distinguere pōt attributa. ht pbari sic ex dictis coꝝ. ¶ Qꝛ itells din^9 pōt distinguere qcquid distinguibile est circa essentiā diui nam: sed hō sunt attributa. qꝛ vt alij ꝯcedunt sine oī factio ne intellectus creati pōt deus ista distinguere circa ēētiā diuinā. Quia que in cōi 7 formalibus 7 in ppriis rōnibus sunt distinguibilia rōne sunt distinguibilia in quocūqꝫ po nunī. S d intelligere 7 intellectus 7 obm. in cōi 7 ppriis 7 formalibus rōibus acceptis sunt distinguibilia: g̃ 7c. Sꝫ

Arg^m p^m intellectus diuinus pōt distinguere circa ēētiā diuinā qc quid est distinguibile: ergo. ¶ Scdm dictū pbāt. s. q disti ctio nō est respectu ad extra. Primo qꝛ distinctio persona rū in diuinis nō accipiī in respectu ad extra: sed ista distin ctio attributoꝝ est respectu emanationū personaꝝ. qꝛ vna psona pcedit p modum intell's: alia per modū volūtatis. ergo 7c.

Arg. 2^m ¶ Itē. Que prius 7 pncipali^9 sunt in deo q̄ crea tura nō sunt in deo p respectu ad creaturā: sed sapia 7 boni tas 7c. sunt hō. qꝛ p ēētiā sunt in deo: in creatura p pticipa tionē. g̃ 7c.

Arg^m 3^m ¶ Itē. Btitudo dei nō cōsistit in actu intell's vel volūtatis sꝫ vtriusqꝫ: sꝫ deus ē^e beat^9 sine oī cōpatōe ad ex: igiī sine oī cōpatiōe nō solū ē ibi intell's. Sꝫ intell's

Arg^m 4^m 7 voluntas 7 intelligere 7 velle 7c. quē sunt distīcta. ¶ Itē. Circūscripta oī cōpatione ad extra deus itelligiī se 7 vult se: sed nō vult se sub rōne veri. nec intelligit se sub rōne bo ni sed potius econtra: ergo rō veri 7 boni sunt distincta in intellectu diuino: 7 oēs alie rōnes sunt virtualiter in istis.

Godofr. ¶ Est alius doctor Godof. q. 77. qui satis tenet cū eo in p̊ dicto. s. q intellectus diuinus distiguit attributa: 7 dicit q in essentia diuina sunt distinguibilia. quasi in potētia: sꝫ p actum intellectus reducuntur ad actualē distictionē. Hoc dicit in pn^o positionis ad qōnem: 7 in fine positionis dicit q intellectus diuin^9 facit distinctionē istā diuersimode cō parando se. vt sapientem. bonum 7c. ad sapientiam 7 boni tatē que realiter differunt in creatura: sicut etiā intellectus distinguit ideas in intellectu suo. vt diuersimode intelligit se imitabilem a creaturis.

3 Henri. Arg^m p^m **Sed cōtra** 2^m dictuz suum. s. q ista distinctio sit re spectu ad intra. arguit sic Godo. In vno 7 eodē mō se hñte sm rem 7 sm cōceptionē. impoīe est eē vnitas 7 pluralitas: sed essentia diuina sm se ē vna. nisi ipa in cōceptione cōpareī ad realiter diuersa. igiī impoīe est vt in ipsa sit pluralitas attributoꝝ. s. sapiētie: bonitatis 7c. nisi intell's diuinus intelligēdo cōparet se ad sapiam q̄ rea liter differt a bonitate. 7 ita ad extra. Minor pbaī sic: q̄ cū apprehēdiī illud qd est oīno simplex sub rōne q̄ cōpe tit sibi sm se 7 absqꝫ habitudine ad aliud in quo est distin ctio ad apprehēsum. nō est nisi vnū sm rē: ita nec est nisi

Arg^m 2^m vnū sm rōnem. ¶ Itē. Que in aliqua dīia differunt ad in uicē primo cōpari necesse est. vt post i illa dīia existere po nanī. Si igiī intell's diuinus vꝫ apprehēdere 7 distinguere circa ēētiā suam dīiam attributoꝝ ex cōparatione eoꝝ ad inuicē. igiī distiguūī ante cōparationē intell's. ¶ Alia autē est opio Aureoli dist. 2^a ar. 6. ppōne 2^a: vbi dicit q in tellectus 7 volūtas distinguūtur p diuersas cōnotationes.

Aureolus Verbi grā: deus intelligit malū 7 nō vult malū. 7 sic distin guitur intellect^9 7 volūtas in deo p respectū ad malū 7 non malū: 7 clemētia: 7 iustitia respectu istoꝝ effectuū q sūt al teri subuenire 7 vnicuiqꝫ reddē q suū 7c. 7 sic cōcordat cū Godofr. q distinguūī ad extra. ¶ Itē. Cōcordat q distin guunī p intellm diuinū. vñ dicit distinctio. n. cōuinciī ex hoc q intelligit malū 7 nō vult. sed ab eterno habuit deus istā distinctā cognitiōez penes se. s. q nō vult malū 7 q in telligit malū. g̃ ab eterno in intellu diuino fuit distictio in tellectus 7 voluntatis.

3 Aureol. 7 Godof. Arg^m p^m ¶ Dico ego ꝯ vtrūqꝫ simul eisdem argumētis. Et pbo q cū cōcedūt q attributa distīguun tur p intellm diuinū cōparatiuū. q ēt necesse hñt cōcede re q pñt distingui p respectum ad intra: 7 ita ꝯdicunt sibi ipsis. Probo: qꝛ certū est q cū itellectus diuinus distīguit attributa q potuit ea distiguere ab eterno sicut facit ideas. tūc quero. cū intell's diuinus ab eterno distinguit attributa p respectū ad illa in qb^9 illa erūt distincta realr. Aut isti di stinctioni attributoꝝ pexigebaī illa distictio realis i existētia actuali. Aut in aptitudinali. Si in actuali. g̃ illa distinctio nō potuit eē p respectū ad extra: qꝛ creature nō fuerunt in actuali existētia distincta ab eterno. Si in aptitudinali (cum distinctio realis psonarum ad intra fuerit plus q̄ possibi lis 7 aptitudinalis ab eterno) g̃ ista distictio actualis intel lectus 7 volūtatis. 7 alioꝝ attributoꝝ respiciētium intel lectū 7 volūtatē potuit sumi p respectū ad psonas realiter distinctas ad intra. s. per respectū ad verbum 7 ad amorez.

Attributa nō sunt in deo sꝫ cau sam

Arg^m 2^m ¶ Itē. Intellect^9 diuinus cōprehēdit rē totalr. 7 p ꝯñs sꝫ oēm comparationē sibi possibilē 7 oī mō vt conuenit ei. Si ergo intellectus diuinus intelligendo se. distinguit attri buta. hoc erit maxime sm illam modum 7 cōpatione quē magis cōuenit distinctioni eoꝝ. Sꝫ hoc est i respectu pso naꝝ 7 ad intra. Hac igiī ypothesi posita. s. q intellect^9 di uinus distinguit. hoc erit in respectu ad intra: pbo minorē. Quia attributa (vt puta intell's 7 volūtas) nō solū hñt con uenientiā cū pfectionibus que sunt in creatura (cuiusmodi sunt sapia 7 bonitas q̄ sunt amor 7 vbū) sed ēt cum psonis in diuinis primorē 7 immediatiorē cōueniētiā hñt. Quia emanatio intrinseca est prior q̄ extrinseca: sed magis 7 p^9 illis que distinguunī in respectu conuenit q distinguanī in respectu in ordie ad illō cū quo magis 7 pmā 7 imedia tiorē hñt cōueniētiā q̄ respectu ad illō cū quo scdario hñt cōueniētiā: ergo magis 7 p^9 cōuenit attributis q distinguā tur ad intra q̄ ad extra.

Arg^m 3^m ¶ Itē. Licet in deo nō sit act^9 in telligēdi ꝯpositus aut reflexus sed vnus simplex 7 rectus. deus tñ vnico actu suo intelligit qcqd nos intelligim^9 actu cōposito 7 reflexo: tunc arguiī sic. Obm actus intelligēdi cōponēdo 7 reflectendo includit de necessitate duo diuer sa sm rem vel sm rationē: sed in deo est dare actum intel ligendi equiualētez actui cōponendi 7 reflectendi (dato p impoīe q nulla creatura esset nec esse posset) igitur dato q nihil esset creatum nec esse posset. etiaz si attributa non essent realr distincta. posset intelligere plura dīia rōne in deo. 7 ita sine respectu ad extra. Maior pꝫ: obm enim act^9 cōponētis includit plura ex necessitate. cōpositio enim nō est nisi pluriū. De obo aūt intell's reflexi ēt pꝫ. includit enī illud ad qd terminaī actus rectus 7 illō sup qd fit reflexio: vt cū itelligo me intelligere lapidē. Mior pꝫ: circūscripto enim quolibet creato. deus intelligeret se esse qd ptinet ad intellectū cōponētē. Intelligeret ēt se itelligere quod per tinet ad actū reflexum.

Arg^m 4^m ¶ Item. Quicquid nunc competit deo sibi ꝯuenire posset. circūscripto quolibet alio existe vt possibili. 7 hoc si illud sit pfectiōis simplr: sꝫ de^9 itelligit se nūc differre rōne: vtputa. cū itelligit se differre. vt ē iustus: 7 bon^9. vel huiusmodi: vel cū itelligit q ipse sibi ipsi ē idē:

igitur. Probatio minoris. Hoc.n.subm ꝛ ꝑdicatū differunt sola rōne (vt dr̃.5.metaphy.) de intellectu nostro) ꝛ hoc est ꝑfectionis simplr̃. Aliter.n.sapia qua cognoscit oēs dr̃ias cuiuscūq3.nō eēt attributū in deo. ℂ Ad pᵐ argumētū Godofred. cōcedo q̄ illa distinctio attributoꝝ est respectu realium differētiū: sed illa dr̃ia ita bene pōt esse respectu intrisecorū realiter differentiū.s.ꝑsonarū emanātiū ad intra sicut respectu extrinsecorū. vt ꝑbať in pᵒ argumento ꝫ eos.

Ad 2ᵐ

ℂ Ad 2ᵐ dico q̄ qñ distinguunť precise ex cōꝑatione ad aliud q̄ nō opꝫ q̄ ipsa ꝑexistant distincta anteq̄ꝫ cōparenť sed vt ēt ipse cōcedit q̄ attributa accipiūt suā distinctionē ꝑcise ex cōꝑatione ad aliō q3 dicūt q̄ distiguūť in respectu ad diuersa realiter extra. igiť arguit ꝫ seipsos ꝛ ꝫ veritatē.

ꝫ Henri. Argᵐ pᵐ

ℂ Ad Henri. ēt in hoc q̄ dicit q̄ distinctio talis attributorum in intellu diuino sit necessario ꝑfacta ad fundanduz distinctas emanatiōes ꝑsonaꝝ. arguo sic. Iste distincte emanationes includūt distinctas relōnes reales. sed ad fundandū distictas relationes reales nō sufficit q̄ rōnes fundādi sint solū rōne distincte: ğ ad hoc q̄ iste emanationes in diuinis sint realiter distincte nō sufficit q̄ intellectus ꝛ volūtas sint in intellectu diuino distincta sola rōne. ꝛ hoc ad fūdandū istas distinctas emanationes. vt vult ista opio. Probo minorē. Q3 relatio realis est qd reale. Si igiť fundareť sup ens rōis. relatio eēt magis ens q̄ꝫ fundamētū: quod est cōtra. phm. 12. metaph. t.c.19. vbi dicit q̄ relatio minimū

Argᵐ 2ᵐ

hꝫ de entitate. ℂ Itē a simili: idee nō importāt relationes reales: ꝛ cā que posset assignari est. q̄ solū sint ibi entia rōnis: igiť eadē rōne nec attributa pñt fundare diuersas relōnes reales. q3 nullā diuersitatē realez hñt sed rōnis solum.

Argᵐ 3ᵐ

ℂ Adhuc est argᵐ forte. Quia aut distinguit vt distinctus aut vt indistinctus. Si vt distinctus. ergo distinguiť ān distinctionē suā ꝛ ita ex nā rei. Si vt indistinct⁹. ꝛ vt indistinctus ipse est ipsa nā rei: ergo nā rei causat illā distinctiōez. ¶ In fine qōnis vide de hoc argumēto.

Tertius ar. Ubi dico. q̄ nō eodē mō ponūť i ho ꝛ distiguūť q3 i deo ponūť formalr̃ ꝛ ex nā rei: ꝛ dicūt ibi ꝑfectōes absolutas ꝛ simplr̃: ꝫ nō pñt ibi distigui (sicut patebit in qōne sequēti ar.3ᵒ.) ergo ꝛc̃.

Dubiū

ℂ Sꝫ dubitať cū mod⁹ distinguēdi sequiť modū essendi ꝛ ibi hñt esse ex nā rei formalr̃ ꝛ dicūt ꝑfectiones absolutas ꝛ simplr̃ q̄re nō distinguunť formaliter ex nā rei ꝟm q̄ dicūt ꝑfectiones absolutas ꝛ simplr̃.

Solutio.

ℂ Dico q̄ maior est falsa: quia ꝟm oēm opinionē. attributa in deo hñt talē moduz essendi q̄ sunt idē realr̃. Si ergo modus distinctionis sequiť moduz essendi. seqť q̄ distinguūť ꝟm q̄ idē realiter. qō est falsuz. ℂ Itē. Sortes ꝛ Plato sunt idē in spē. si ergo mod⁹ distiguēdi seqť modū essendi: seqť q̄ distinguūť ꝫ q̄ sunt idē in spē: ꝑꝑ qō dico. q̄ modus distinctionis sequiť modum essendi sic. q̄ qlibet distinguiť a quolibet cū q̄ non ꝯuenit seu cū quo nō hꝫ idē eē. Uerbi grã. sortes hꝫ eē humanū. ꝛ io ꝑ eē humanū distiguiť a quolibet qō nō hꝫ eē humanū nō tñ ꝑ eē humanū distinguiť a Platone. q3 in illo eē ꝯuenit cū eo ꝛ est idē sibi. Sic cōcedo. q̄ qōlibet attributū per suū eē formale qō ex nā rei hꝫ in deo distinguiť a quolibꝫ. qō nō est attributū. s. a relōnibus. ꝛ ꝑsonis. ꝛ relatiuis (sicut differt absolutū a relatiuo) nō tñ differt attributū qōlibet ab alio formalr̃ ꝛ ex nā rei in se rōne attributali: q3 in oi rōne formali attributali perfectionali quam habent ex natura rei ꝯueniūt ꝛ sunt idē: vt ꝑbať sequēti.q.ar.3ᵒ. Qō.II.

Utrum attributa sic distiguanť q̄ nec distinguantur per intellectum comparatiuꝫ. nec natura. Et vr̃ q̄ nō: q3 aliq̄ modi nō inueniuntur positi a doctoribus. ℂ Contra Cōmentator. 12. meta. innuit aliuꝫ modūq̄ ꝛc̃.

ℂ Hic 5 faciā. ¶ pᵒ poneť via ponentium distictionē per intellm cōꝑatiuū. ¶ 2ᵒ ponētiū distinctionē ex nā rei. ¶ 3ᵒ ōndeť q̄ iste mod⁹ ponēdi distinctionē ex nā rei: est ꝫ sanctos ꝛ ꝫ rōnē. ¶ 4ᵒ q̄ alius mod⁹ distinctionis ex nā rei ē magis ꝑbabilis. ꝛ q̄ ꝑhi. cōcedunt illū modū de possibili. ¶ 5ᵒ q̄ negant illum modum de facto.

Primus articulus habeť in precedenti questione ar. secundo.

Secundus articulus. De distinctiōe ex nā rei. Ubi dicūt qdā. Sco. q̄ oīa attributa distinguunť ex nā rei: ꝛ volūt dicere q̄ differūt sicut ꝑfectiones eēntiales. Unī dicūt duo. ¶ pᵐ est. q̄ formalr̃ ꝟitas ꝛ bonitas sunt i eēntia rei. ꝛ q̄libet est ꝑfectio simplr̃ ante omne opus intell's. ¶ 2ᵐ q̄ ꝑfectiones eēntiales tales in nā ān oē opus intell's nō hñt idētitatē formalē: ꝛ sunt ista ꝟba coꝝ versus finē pōnis.q. de attributis.

Scotus

Argᵐ pᵐ

ℂ Primū ꝑbāt sic. q̄libet ꝑfectio talis ꝟm illud qō est formalr̃ ē ꝑfectio simplr̃: ğ q̄libet q̄tū ad illud qō est formalr̃. est in deo: ꝑbant aūs ꝑ regulā Ansel. mono. 15.c. Ubi vult. q̄ illud q̄ oio est cuilibet melius eē q̄ꝫ non eē ex sua formali rōne. est perfectio simplr̃: sed eē sapiētē. ꝛ bonū. ꝛc̃. sunt hm̃: ergo q̄libet talis ꝑfectio q̄ ē formaliter perfectio est simplr̃ perfectio. Consequentia ꝑbāt ꝑ Ansel ibidē. Quia vult. q̄ qcqd est melius eē q̄ꝫ nō eē sit deo attribuēdū. q3 aliter deus nō eēt simplr̃ ꝑfectus. Imo nihil esset simplr̃ ꝑfectū. Certuꝫ.n.est q̄ nulla talis perfectio est in creatura simplr̃. q3 ibi ē tñ perfectio per participatiōez: igiť nisi quelibet talis ꝑfectio eēt in deo: nihil eēt simplr̃ perfectū. Et pōt sic fortificari ꝑbatio consequētie. Scdm illā rōnem est aliqd deo attribuenduz ꝟm quā est cuilibet melius ipsaꝫ eē q̄ꝫ nō esse. Si ğ sapia q̄tū ad formalē rōnē suā est ꝑfectio simplr̃. ꝛ per ꝯñs ꝟm rōnē formalē cuilibet melius eē q̄ꝫ nō eē (vt dicit Ansel. vbi supra) seqť q̄ sapiētia q̄tū ad suā formalē rōnē sit deo attribuēda: ꝛ sic pꝫ pᵃ ꝯñtia.

Argᵐ 2ᵐ

ℂ Scdm ꝑbāt sic. videlꝫ q̄ tales perfectiones essentiales ante omne opus intellectus non habent identitatem formalem. primo sic. Quia ꝟm probata nunc. veritas. bonitas ꝛc̃. sunt formaliter in deo ꝛ non solum in intellectu nostro: quero ergo. Utruꝫ veritas formaliter ꝛ precise dicat illam perfectionem que sit in re formaliter: aut aliquam rationem factam per intellectum precise. aut vtrunq3. Si precise rationem que est in intellectu tantum (cum illa ratio non est nisi relatio rationis) sequitur illud falsum. q̄ veritas in deo non dicit perfectionem simpliciter. quia relatio nullam dicit perfectionem. Si vtrunq3. ergo veritas erit vnum per accidens. quia relatio rationis cum nullo potest facere vnum per se. Separando ergo istam rationem que faceret vnum per accidens remanebit primum membrum. scilicet q̄ veritas vt est in re ipsa dicit istam perfectionem formaliter. ꝛ eadem ratione bonitas: ꝛ tunc vltra. cum iste rationes non sunt synonyme (ꝟm istos q̄ ponunt istas solum distingui ꝑ intellectum) eadem ratione nec nunc erunt synonyme: igitur in ipsa re differunt formaliter.

Argᵐ 3ᵐ

ℂ Item. Deus distinctissime cognoscit se ꝛ omnia que sunt in eo. ꝛ hoc cognitione intuitiua: sed in cognitione intuitiua obiectum presupponitur potentie: ergo in cognitione diuina distinctissima illa distinctio obiectiua ꝛ formalis presupponitur actu intellectus: ꝛ ita ex natura rei.

Argᵐ 4ᵐ.

ℂ Item. Si essentia diuina est omnino indistincta. ꝛ realiter. ꝛ formaliter ergo de ipsa non est natus haberi nisi vnus conceptus. Sed si de aliquo obiecto non est natus haberi nisi vnus conceptus. illud quod non potest facere illum vnum conceptum de eo nullum faciet conceptum proprium. ergo certum est. q̄ nulla creatura potest habere vel ducere nos in conceptum proprium essentie diuine sub eius propria ratione: igitur si essentia diuina est indistincta for-

maliter ⁊ nō est nata facere nisi vnū ꝯceptum ꝗ est ꝓpriū eēntie.nulla creatura poterit hr̃e quācunq; cognitionē de deo.

Arg^m 5^m

¶ Itē.Posito ꝑ impole ꝙ intellect⁹ diuin⁹ posset ꝑ se existere ⁊ ꝙ de facto existeret per se.ipse tñ formalr̃ distingueret̃ ab essentia diuina.⁊ a voluntate:ꝗ eadē rōne intellectus diuinus formalr̃ distiguit̃ ab essentia diuina ⁊ a volūtate.si ipse nō hēat esse sepatū ꝑ se.sed esse vnū reale cū deitate.¶ Probatio aītis.Quia posito ꝙ ꝑ se existeret adhuc ex sua rōne cōpeteret sibi posse distiguere entia rōnis in eē intelligibili:⁊ hoc nō cōpeteret eēntie nec voluntati ex suis formalibus rōnibus:ꝗ ex hac ipotesi posita itellectus formalr̃ distinguit̃ ab vtroq;.Probatio ꝯñtie.Quia quātūcūq; per impole aliqua separent̃.si eis sepatis aliqd ꝯuenit vni qḋ nō ꝯuenit alteri.hoc nō pōt eē nisi ꝑpter aliquā formale distictionē que semper propria ē eis:siue sint distincta.siue coniuncta:quia si albedo separata posset habere aliā operationē ſm quaȝ differt a calore.hoc non eēt nisi ꝑpter formalē distinctionem quam habēt ad inuicē.siue distincta.siue cōiuncta.ergo si intellectus diuinus formaliter differt ab essentia ⁊ voluntate(vt imaginantur)separatus ab eis.hoc erit propter aliquam formalem distinctionem qua distinguitur ab eis.quā retinebit:siue ipse sit separatus ab eis.siue realiter vnū cuȝ eis.Et hec est prima cōsequētia.

Arg^m 6^m

¶ Itē.In simplici intētione nō est ordo realis nec rōnis:sed in eēntia diuina fundant̃ quodā ordine emanationes ad intra ⁊ ex nā rei:ergo ꝓsupponit̃ ibi distinctio in q̃ fundat̃.s.intellꝰ ⁊ volūtas.

Arg^m 7^m

¶ Itē.Idē inquantū idē semꝑ facit idē:si ergo voluntas ⁊ intellectus idē essent.verbum ⁊ spūs.s.eēnt idē.

Arg^m 8^m

¶ Itē.Cōtradictoria nō verificāt̃ de eodeȝ ſm idē:sed nullo intellectu intelligēte hec ē ꝟa:deus intelligit malū:⁊ deus nō vult malū:ꝗ intellect⁹ ⁊ voluntas nō sunt idē.

ꝯclusio Sco.

¶ Dicūt ergo ad qōnem ꝙ sapientia ⁊ bonitas sunt in essentia diuina.⁊ ex natura rei:sapiētia formaliter.nō est bonitas formaliter.

Arg^m 9^m

¶ Quod cōfirmāt.Qꝛ si aliqd fieret ꝙ in deo bōitas formalr̃ esset sapia formalr̃.hoc eēt ꝑꝑ infinitatē ⁊ illimitationē bonitatis diuine:sed hoc nihil:qꝛ si infinita bonitas ꝑꝑ infinitatē formalr̃ esset sapia formalr̃.ergo bonitas in cōi accepta formalr̃ esset sapientia in cōi formalr̃.quia infinitas nō destruit formaleȝ rōnē eius cui addit̃.Sicut ergo ista in cōi accepta nō hñt idētitatē formalr̃(qꝛ neutrū ponit̃ in diffōne alterius)ergo addita infinitate ⁊ illimitatione vni eoꝝ adhuc nō hñt formaliter idētitatē.¶ Cōfirmat̃ per Augu.8°de tri.ca.1.vbi ꝓbat.ꝙ in diuis nō sūt aliqd magis due ꝑsone q̃ vna qꝛ nō sunt aliqd veri⁹:sed si ista.s.magnitudo ⁊ veritas nō distinguerent̃ nisi solo intellꝰ ista ꝯñtia nō valeret.sȝ eēt idē argm̄:ac si ꝓbaret̃:est sapiēs.ꝗ est sapiēs:vel ecōuerso.

Arg. 10^m

¶ Itē.cōtra maximū.Si potes deū patrem ꝯcedere simplicē.⁊ tñ eē sapiētē.⁊ bonū(⁊ hꝰ mlta que ibi enumerat:)quāto magis vnus deus pōt eē simplex.⁊ tñ trinitas:sed illud argumentū non valeret si attributa sola rōne intellꝰ differrent ⁊ ideo stant cū simplicitate dei:igitur realia huiusmodi sunt tres ꝑsone:opȝ ergo ꝙ attributa differāt realiter.

Aureolus ꝯ Sco.

¶ Aureolus dist.2°.ar.6°dicit cōtrarium.Dicit enim primo ꝙ oēs perfectiones attributales quātū ad illud qḋ sunt formalr̃.coincidūt rē ⁊ rōnē.⁊ formalitatē deitatis:ita ꝙ nō importāt ex suo ꝑ se signato ⁊ initio aliā rōnē determinatā.sȝ solū dicūt formalē rōnē deitatis.¶ Scḋo dicit ꝙ in obliquo ⁊ ex cōnotato cōnotāt aliā distinctionē.Exēplū de primo ⁊ scḋo simul.Iustitia ē illud quo reddit̃ vnicuiq; qḋ suū est.Illud quo redditur qḋ est signatū iustitie in recto.nō dicit aliā rōnē determinatā.qꝛ illud quo redditur:siue illud eēt lignū.siue digitus.⁊c̃.dūmō sit illud quo reddit̃:sufficit ad rōnē iustitie in recto.Illud aūt qḋ sic est indeterminatū in recto.determinat̃ ꝑ reddere vnicuiq; qḋ suū est.qḋ se hȝ in obliquo.Istud exēplū ponit in suo qōlȝ arti.2°vbi ēt ponit alia exēpla.Unī dicit.ꝙ attributū:puta iustitia.est ita cōceptus indeterminatus ꝙ nō est nisi cōceptus entis sub certo cōnotato.¶ Tertio dicit ar.6° ꝓpositione.i.ꝙ iste cōceptus cōnotatus.nullū respectū addit ad diuinitatē.Unī dicit.ꝙ alius est cōceptus cōnotatus:⁊ ali⁹ cōceptus relatus.Cōnotatus enim ſm cōditionē rōnis absolute exprimit cōnotatū.sicut qñ caro dr̃ alicui⁹ caro.aut pars dr̃ totius pc̃:tūc.n.pꝭ cōnotat totū:⁊ tñ nō est relō inter totū ⁊ partē.Cōceptus aūt relatus exprimit terminum oppositū:nō ſm rōnē inherentie que est ratio ad se.sȝ ſm habitudinē que est ad aliud se hr̃e.Sic in ꝓposito.Diuinitas ꝑ ꝓpriā rōnē deitatis cōnotat oia diuersa cōnotata puta dare vnicuiq; quod suum est ⁊ omnibus subuenire non per relationem additam.

Tertius articulus.Quo opio Scoti ⁊ Aureoli est ꝯ sanctos ⁊ ꝯ rōnē.Ubi ꝑ̇ venio ad punctum qōnis:⁊ teneo.ꝙ attributa distinguūt̃ ex nā rei ꝑ rōes formales(qḋ est ꝯ Aureolū)⁊ nō ꝑ absolutas sȝ ꝑ respectiuas.

Attributiua

Unī primo intelligendū ꝙ distinctio attributoꝝ ex nā rei pōt intelligi 2r̃.Uno°.intelligēdo attributū q̃tū ad ꝑ se rōnē formalē attributi.s.put q̃libet rō attributalis dicit quādā ꝑfectionalē rōnē absolutā:ꝑ quē moduȝ Scot⁹ accipit attributū.vt pȝ in ꝑ̇n° opinionū istoꝝ.Alio° ſm qḋ est contra Scotū.s.ſm ꝙ quelibet rō attributalis hȝ ꝓpriam intelligibilitatē ꝑ quā cōuenit sibi distincte repn̄tari intellectui ⁊ intelligi:vt exēplo pȝ:nō solū sapia ⁊ veritas(q̃ spālr̄ videtur respicere intellm̄)retinēt suos distinctos respect⁹ ſm quos nata sunt repn̄tari ipsi intellꝰui sed ēt respicitū voluntatē:vt bonitas.⁊ felicitas.retinēt ꝓprios respect⁹ l ordine ad volūtatē.⁊ ecōtra.intellꝰ ⁊ voluntas retinēt suū respectū in ordine ad illa obiecta:⁊ sic de alijs attributis:vt eternitas.virt⁹.magnitudo(⁊ sic de alijs.)retinēt suas ꝓpas intelligibilitates siue repn̄tatiuitates.sȝ q̄s nata sūt distincte cogisci ab intellꝰ.

ꝯ Sco. ⁊ Aureolū

¶ P̄°° volo ꝓbare.ꝙ nō pñt distigui ex nā rei formalr̃ vt videt̃ Scotus velle.Et ēt ꝑꝑ aliqua ꝟba istorum:volo ꝓbare.ꝙ nō solū vt dicūt ꝑfectiones absolutas sed ēt vt dicūt rōnes formales ꝑfectionales absolutas.falsum est dicere.ꝙ ex nā rei nō hñt oēm idētitatē formaleȝ.qḋ est ꝯ Scotū:sed scḋo mō differūt formalr̃ ex nā rei qḋ est cōtra Aureolū.

Instantia

¶ Dices.Una istaꝝ partium sequit̃ ad aliā.ergo distinctio nulla.Et ꝓbat̃.Quia si formalis rō sapientie repn̄tatiua in ordine ad intellm̄(qua.s.distincte representat sapiētiā ⁊ nō bonitatē)remaneat in deo disticta ex nā rei.tūc arguo sic.¶ Distincta rō representatiua necessario terminat̃ ad distinctū repn̄tatiuū:hoc pȝ in deo de ideis distinctis respectu ideatoꝝ distinctorū.Sed disticta ratio representatiua sapiētie nō pōt representare in deo aliquid distinctū nisi istā ꝑfectionē distinctā que est sapiētia.Ergo idē est in ꝓposito.Attributa distingui formalr̃ ex nā rei.vt dicūt ꝓpas ⁊ distictas repn̄tatiuas relones seu respectiuas.⁊ vt dicūt dist ictas rōnes absolutas ꝑfectionales:⁊ sic ista opio est eadē cū p̄°.

Rñsio.

¶ Propter qḋ est itelligēdū.ꝙ sapia dicit ista ꝑ ordinē.s.realitatē sapie:⁊ formalē rōnē sapie(de q̃ certū ē ꝙ ē absoluta)⁊ 3° supformalē rōnē sapie fundat̃ q̄dā hitudo ad intellm̄:qua gdē hitudie sapia per formalē rōnē repn̄tat se ipsam nō bonitatē.¶ Tūc volūt illi de p̄° opione dicere:ꝙ sapia l deo q̃tū ad realitatē quā hȝ in eēndo trāsit in diuinā eēntiā:ita ꝙ sit eadē eēntie diuine per identitatem:quantū tamen ad formalē rōnē suaȝ que est absoluta.non transit in essentiam diuinam per formalitatem.ita ꝙ sit eadem sibi formaliter.sed ꝙ in essendo remaneat in deo distincta ratio formalis sapientie ⁊ ex natura rei.alia ab essentia ⁊ alijs attributis(ita ꝙ super huiusmodi distinctis formalib⁹ rōnib⁹ attributalibus

absolutis q̄ distinguunt ibi in esse formali. poterūt fundari distincte rōnes repñtatiue) q̄ sapia distīcte se repñtat. & bonitas se. & sic de alijs. Sz ego dico ɔ̄riū. s. q̄ sicut attributa trāscēdūt ēentiā diuinā q̄tū ad suā realitatē eodē ēt mō in ēentiā diuinā q̄tū ad suas formalitates. Ita q̄ ille formales rōnes absolute & pfectiōales q̄s iportāt nō distinguunt formalr. ita q̄ mediātibus illis distinctis fundent ibi ille distīcte repñtatiuitates: sz imediate tales respectus fundātur sup ēentiā. vt est formalr qlibz illoꝝ: & sic est dña iter nos. Et fm hoc cōcedo ɔclōnē argumēti. In ɔclōne enim cōcludebat q̄ p distinctas rōnes repñtatiuas. distīcte erāt repñtata ipsa sapia. & ipsa bonitas. q̄tū ad formales rōnes suas absolutas pfectionales: & hoc est ɔcedēdū. s. q̄ attributa distinguunt in deo ex nā rei & formalr. vt ēt dicūt pprias pfectiones absolutas: ita q̄ illa distinctio in esse absoluto itelligat in eē obiectiuo solū repñtatiuo & cognito. Ista. n. distincte cognoscunt ibi eē pfectiones absolute p illas distinctas representatiuitates. ac si formales rōnes ille absolute & pfectionales ibi distinguerent formalr in eē formali. Nō tñ concedo sic. q̄ ille relationes formales representatiue seu respectiue pexigant illas distinctas rōes pfectionales absolutas in eē formali. vt sup his fundent (vt volūt alij) sed imediate fundāt in ēentia. Et pōt poni exēplū de collo colūbe. s. q̄ ēentia. vt indistīcta pōt fundare respect⁹ distinctos in repñtando. Cū hoc enim q̄ de attributis in collo colūbe est tñ vnus color (vt cōiter dr) incidēte tñ luce super collū representant ibi multi colores. Sed certū ē q̄ visus reducit in actū fm representationē obti. aliter frustra eēt talis representatio: g in eē representatiuo est ibi distinctio coloꝝ. Et cōsidera hn: q̄ mediantibus illis distinctis representantibus ita distincte cognoscit quodlibet attributū fm formalē rōnez absolutā ppriā. ac si in deo formales rōnes ille absolute distinguerent ex nā rei: sicut pz in collo colūbe qñ est in luce. Videt. n. color indicus q̄tū ad rōnē sue spēi absolutā. & cum hoc distincte vr ibi rubedo fm rōnē absolutā rubedinis: ac si in collo colūbe pexigerent tales colores fm esse absolutū distincti: sic in pposito. Et sic habes cōclōnē ɔ Scotū. s. q̄ attributa distinguunt q̄tū ad rōnes absolutas solū in cognitione obiectiua in intellectu nō in esse formali p⁹. Et ɔ Aureolū q̄ representatiuitates ille respectiue distinguunt ante opus intell's: sicut representatiuitates in collo colūbe ante visiones eoꝝ. ¶ Ad idē possent induci exēpla sequētia art⁹ 4.⁹ de Christi facie: & scriptura in terra: & vbo Apostoloꝝ post receptionē spūs sancti.

Instantia

¶ Dices. Tu ponis distinctas rōes pcedere ipsa distincta representata: & tñ totū ɔ̄riū veꝝ est. Ex distinctis. n. obiectis. distīcte spēs causant.

Solutio. Rōnes representatiue

¶ Rñdeo. Or q̄ñqz rōnes representatiue causant ab obiectis repñtatiuis sicut est de spēbus in nobis. Aliqñ econtra. obiecta distincte representata nō hñt esse distinctū nisi solū in suis representatiuis. Exēplū: ideata ab eterno (fm cōez opionē.) nullū eē habebāt nisi in ideis. Primo⁹. Est veꝝ qd̄ arguit. nō 2⁰: scdo autē mod⁹ ē in pposito: pfectiōes. n. attributales nō hñt esse distīctū in se (vt ifra ar⁹ 7⁰ stati pbabit) sz solū fm q̄ ēentia q̄ est qlibet eoꝝ formalr terminat p distīctas repñtatiuitates sub qb⁹ in eē repñtato & cognoscibili appet distinctio q̄libet istaꝝ.

Instantia

¶ Adhuc instat. Distincti respect⁹ nō fundant in aliq̄ nisi p distinctas rōnes fundādi: sz iste nō pñt eē respectiue. q̄ sic pcessus eēt in infinitū: g distincte rōes absolute pcedūt istos: & sic reuertit ɔ̄ria opinio.

Solutio.

¶ Rñdeo q̄ hec est vna de maximis deceptionib⁹: imaginat. n. hic. famositas illi⁹ ppōnis q̄ dr. ab eodē inq̄tū idē nō pcedit nisi idē: sed maxia est hic deceptio. Quia sicut tu imaginaris q̄ ab eodē fundamēto indistīcto. nō pñt pcedere distincte relones. & hoc mediantibus distinctis rōib⁹ absolutis: eadē rōne est dōm q̄ iste distincte rōes absolute nō pñt pcedē ab eodē indistincte. sz mediātib⁹ qbusdā alijs absolutis: & sic in infinitū. Dico g q̄ distīcti respect⁹ nō fundāt in aliq̄ fundamēto nisi mediātib⁹ diuersis modis fundādi: qd̄ cōtingit 2ᵉ.

Relatio

Uno⁹. q̄ illis modis fundandi imaginētur q̄dam rōnes absolute mediātes inter fundamētū & respectus fundatos q̄ sint priores ipsis respectib⁹: & sic ē falsū: q̄ eadē rōe eēt pcessus in infinitū. vt dictū est. Alio⁹. q̄ hoc fit mediantibus distinctis modis fundādi ifra gen⁹ relonis: nō q̄ illi modi diuersi sint prius respectib⁹ fundatis (pp pcessum in infinitū) sz q̄ qlibet respect⁹ oriē a fūdamēto cū suo pprio mō respiciēdi ppriū obm correlatiuū: & sic q̄nqz est verus (vt pz in vulgari exēplo: Sol. n. ɔstringit lutū & dissoluit glaciē) hic. n. sup eādē po^{am} absolutā fundāt diuersi respectus fm diuersos modos fundādi infra genus relonis vbi nō pcedūt distīcte relones absolute fūdātes nec respectus distīcti. sz q̄libet relo oriē cū suo pprio mō oppōnis: relo aūt cōstrictiui actiue. orit fundamētalr cū suo mō pprio relatiuo. s. in hitudine ad po^{am} passiuā ɔstrictibilem. Relo dissolutiui actiue alio⁹ pprio relatiuo. in ordie ad po^{am} passiuā dissolubilē.

¶ Ad famosam g ppōnē qñ dr ab eodez inq̄tū &c. dico q̄ est famose falsa: a nā. n. p⁹ oriunt infiniti respect⁹ ad oēs formas nāles (vt hētur. 12. metaph. a Commentatore cō. 2.) & ens. & vnū. & bonū. sunt vna ēentia signata modis vel respectib⁹ diuersis: vt hr a Cōmē. 4. metaph. cō. 3. ad ppōnē g: dico q̄ est posita ab Arist. p⁹ de ge. vbi dicit. q̄ ab eodē agēte nō pcedūt diuersa nisi psupposita aliq̄ diuersitate ex pte agētis: sicut ponit idē exēplū: q̄ q̄ sol eādē hz vim actiuā re^{m} terre nascētiū: & marcescētiū. q̄ hoc facit diuersis motib⁹: p hoc. n. q̄ sol ascēdit in zodiaco crescunt nascētia: p hoc aūt q̄ descēdit marcescūt. Et ad hoc ē Cōmētator (.2. phy. cō. 48.) reddēs cām q̄re Arist. dimisit cōtingēs eq̄lr: vidət Cōmētator q̄ a cōtingēte agēte eq̄lr nulla pueniꝫ actio: q̄ opz ipsum determinari anteq̄ agat: aliter enim eq̄lr faceret vtrūqz ɔ̄rioꝝ in eodē tpe. De hoc satis lib. 2. dist. 35. ar. 1. Et p hoc pz ad ppōnē q̄ non negat ab eodē fundamēto qñ possint esse distincte rōnes immo ex p⁹ posito cogit cōcedere istud scdm. Ex hoc enim q̄ aliquod agēs est eq̄lr indifferēs vel cōtingēs ad duos effect⁹ ad hoc q̄ determinet. vno⁹ ad hūc effectū. alio⁹ ad illū. opz q̄ hoc fit p diuersa agētia vt exemplificat Cōmentator. 2. physi. cō. 48. vel p diuersos motus (vt exēplificat Arist. 1. de ge.) & certū est q̄ nō pōt determinari p diuersa agentia cōcurrētia. nec p diuersos motus. nisi q̄ ad hoc q̄ diuersa agat ipsuz natū est sic determinari diuersimode & ita tales aptitudines vel respectus diuersi imediate fundant super ipsuz indistinctū.

Dubium

¶ Aliud pōt eē dubiū. Opz. n. q̄dā attributa distingui in ordie ad volūtatē. & obm cōpatū ad voluntatē nō hz rōnē repñtatiui sed magis appetibilis. Igit non opz ponere distinctionē solū representatiuā sed appetibilem. ¶ P̄. Multa attributa sunt in deo q̄ nō ad intell'z nec volūtatē dicūt aliquē respectū. imo precise vident dicere aliqd̄ absolutū (sicut magnitudo) igit hꝫ non opz distingui per respectus representatiuos in ordie ad intell'm.

Solutio.

¶ Rñdeo q̄ quelibet rō (quecunqz sit illa) siue magnitudo siue bonitas siue volūtas. nata est distincte cognosci ab intell'u: & io quelibet talis relatio distinguitur in deo in eē intelligibili representatiuo: & ita proprie vniuersaliter est vna: quia omnia attributa in deo distinguunt q̄tum ad respectus representatiuos. Quod autē specialē videt facere difficl'tatē (vt appeti^{te} i ordie ad volū^{tem} appetitiuitas distinqueret ɔ repñtatiuitatē.) nihil fac' i pposito: q̄ l3 gn̄alr distinguat appetitiuitas ɔ repñtatiuitatē (sic veritas ɔ bōitatē) in pposito tñ sufficit q̄ appetitiuitas q̄ appropriat bonitati distinguat p formalē rōnē appetitiuitatis. Sz quā ipsa

appetitiuitas est quedaz ratio intelligibilis ab hac intelli/gibilitate que importatur per veritatem fm esse represen/tatiuum:eo enim q sub alia rõne representatur appetitiui/tas ibi itelligibilis.τ sub alia vitas.eo ipso h tāq̃ bonū ap/propriaẽ volūtati.τ h tāq̃ veꝝ appropaẽ itellui ita reuer/teẽ ꝓpositū.f.q tota distictio formalitatū ē i eē repñtatiuo

Probatur igitur primū dictū:primo sic. Augu.5° de trini.cap.4° contra Arrium dicẽtez q quicquid de deo dicitur fm substantiā dicitur.dicit q non est veꝝ:sed hoc est veꝝ vt dicit.cap.4° q quicquid in

Arg^m p^m

deo ad se dicitur fm substantiā dicitur.Aut igitur quicqd de deo ad se dicitur:dicitur fm substantiam sic q sit suba per identitatem.Aut per formalitatem. Si per identita/

August.

tem solū:igitur male negat.Aug.Arrium:quia que relatiue dicuntur.fm subam dicuntur:certū est enim q que relati/ue dicuntur in deo sunt substātia per identitatem . Si per formalitatez habeẽ propositū:q.f.oīa que sunt in deo dicū/tur rationes perfectionales absolute.q̃ vt sic dicunẽ forma/

Arg^m 2^m

liter suba τ ita hñt idẽtitatẽ formalẽ.¶ Itẽ.c.2° probat q que relatiue dicuntur fm subam sicut q̃ dr̃r nō dicunẽ fm substātiā τ ad se:vt trinitas.vnus deus.τ magnitudo:τ bo/nitas:τc̃.sunt aliquid idem.ipse enim deus trinitas est sua magnitudo.sua bonitas:τc̃. Sed que relatiue dicunẽ non possunt eẽ aliquid idẽ.qꝛ trinitas deus nō pōt dici pater. Igitur que dicuntur fm subam(vt trinitas)nō possunt di/ci relatiue.vt pater.Augu.bene concedit.q trinitas in ab/stracto que est vnus deus.τ sua magnitudo τc̃.sunt idem τ oīa sunt ad se : aut ergo concedit q sunt idem formaliter: aut q sunt idẽ realiter.Si formaliter habeẽ ꝓpositum.f. q falsum est dicere q non habent identitatem formalem vt dicunt rationes perfectionales absolutas.Si realiter so/lum:tunc sumitur falsum in minori dicendo.q trinitas nō

Arg^m 3^m

est idem q pater . ¶ Item.6.de trinitate.c.1.d.mouet du/bium si pater est genitor sue sapientie.τ sue bonitatis:qua/re igitur sicut sapientie dr̃ filius nō dr̃ filius bonitatis.τ ita sunt duo filii. Respōdet q bonitas τ magnitudo sūt eadẽ inter se sicut τ alia attributa.scz virtus τ sapientia que non faciunt in Christo duos filios:si intelligat q sunt eadem in/ter se realiter solum hoc non impedit quin essent distincte persone:pater enim τ filius sunt idẽ inter se realiter τ tamẽ sunt distincte persone:igiẽ intelligit q ista sunt eadẽ inter se formaliter τ habeẽ propositū.f.q ista absoluta fm suas formales rōnes absolutas sunt eadem formaliter ¶ Item

Arg. 4^m

cap.tertio probat q pater τ fili⁹ sunt equales in oībus attri/butis.f.sapientia.virtute.τ potẽtia:qꝛ si sint equales in vir/tute τ non in sapientia.quō hoc erit.q sit equalis virtus.τ tamẽ q altera persona minus sapit aut minus potens est. Sꝫ si sapientia quantum ad rationẽ perfectionalẽ quā di/cit non esset eadẽ formaliter cum virtute τ potentia.equali/tas vnius nō inferret equalitatẽ alterius:qꝛ in absolutis q̃ formaliter differunt equalitas vnius non infert equalitatẽ alterius.Immo in absolutis vnū pōt esse sine alio sine oī repugnantia intellectuū.¶ Item 7° de trini.ca.2° probat

Arg^m 5^m

q sapia est vna in oībus personis τ cōis sicut essentia:quia sicut eo verbum:quo filius.qꝛ tam filius q̃ꝫ verbum dicun/tur relatiue ita eo sapiẽtia quo essentia qꝛ essentialiter dici/tur sapiẽtia. Si itelligatur q eo sapia quo essentia.sic q eo formaliter.habetur ꝓpositū:q vult dicere.q formales rō/nes τ absolute istorum attributorū sunt vnū formaliter.Si realiter solum.exemplum de verbo non est ad propositū qꝛ verbū τ filius non solum sunt vna persona relatiua rea/liter sed formaliter sunt vna persona.¶ Confirmaẽ.Quia ibidẽ reddit rationem quare pater τ filius sunt vna essen/tia τ vna sapientia non tñ vnus filius nec verbū.Aut enim. Quod est vniformiter hoc est esse q sapere:sed hoc non est esse q vbū aut filiū esse.Tunc sic. In ista probatione oꝫ accipere hoc esse hoc . affirmando.τ hoc non esse hoc.ne/gando.quia aliter esset equiuocatio in probatione:sed cum dicit negatiue hoc nō esse quod verbuꝫ.aut filium esse.nō potest intelligi realiter.quia realiter sunt idẽ:igitur forma/liter.igiẽ affirmando cum dicitur q hoc est esse quod sape/re intelligiẽ q sunt idẽ formalr. ¶ Item 8° de trini.cap.1.

Arg^m 6^m
Anselm^o

de hoc satis. ¶ Item Ansel.mon.cap.15.que dicunt subaz diuinam non dicuntur relatiue.Et dicit.quod siquidem de summa natura dicitur relatiue.nō est significatiuū substā/tiale:τ infra:non enim relatiua in deo designāt eius natura/lem essentiā.Econtra dicit de perfectionibus absolutis.q designant essentiā:τ probat ibidẽ vtrunq. Unde in qōne

Articulo primo

pcedẽte cōclusione scda.Tūc sic.Ipse vult q relatiōes nō sunt idẽ q suba significatione.Significatio enim eaꝝ non est substantialis(vt dicit)sed hoc non vult de perfectioni/bus absolutis q differant significatione.sed q significant ipsam substantiam:quod non esset verū si ex natura rei ha/berent non identitatem formalẽ.qꝛ tunc differrent signifi/catione:igiẽ vult q rōnes absolute pfectionales in deo ha/

Arg^m 7^m

bent identitatem formalem.¶ Qꝛ autem attributa nullo modo differant significatione sed idem significant τ p ɔñs habent idẽtitatem formalem inter se.patet. Quia expresse respondet ad illam qōnẽ cap.16.dicens.Et cum illa nā cō/posita nō sit tot bonis.f.magnitudine sapientia.necesse est q oīa illa non plura.sed vnū sint:idem ergo est quodlibet vnum istoꝝ q oīa.siue simul siue singula:vt cum dicit.iu/stitia vel essentia idem significant q alia vel oīa simul vel singula.Et infra.Quẽadmoduꝫ itaq vnū est quicquid eẽn/tialiter dicitur de summa suba illa ipsa vno mō vna consi/deratione est quicquid est eẽntialiter(τ ne gloset ista affir/matiua addit negatiuā)illa vbo summa essentia nullo mo/do sit aliquid vt illud idem fm alium modū aut fm aliam considerationẽ nō sit.¶ Ex his expressiue contra hoc qd

Arg^m 8^m

dicitur.q hñt nō identitatẽ formalẽ:pꝫ.q Ansel.non solū dicit istam affirmatiue q sunt vnuꝫ vno mō.vna conside/ratione.vna significatione.sed addit negatiuā:q nullo mo/do.sic essentia est aliquid hoꝝ q fm alium modū.aut fm aliam considerationem non sunt ad idẽ:quod non esset ve/rum nisi haberẽt identitatem formalẽ ex natura rei. Et ad hoc sunt omnes auctoritates Augu.q non solū non distin/guuntur formaliter sed habent identitatẽ formalẽ.¶ Eā/dem sententiam ponit Aug.diffuse tam in libro de triplici habitaculo(versus finem)q̃ꝫ in libro de trinitate:

Probatur scdo q ʒ rationem.Primo sic:quantū ad omnia absoluta in diuinis .pfectio est precisa rō idẽtitatis:igiẽ omnia que in diuinis dicunt perfectionem absolutā fm q dicunt perfectionalẽ rōnem absolutā sunt idẽ.Consequentia pꝫ de se.Quia effectus for/malis predicaẽ de cā formali. ꝓbatio aññtis:primo . qꝛ ex

Arg^m p^m

hoc.vt supra habetur Ansel.cōcludit ista absoluta eẽ idẽ cum suba supreme nature.qꝛ qōlibet istoꝝ est melius ipꝫ: sed in ꝓposito melioritas dicit perfectionẽ : igitur in istis absolutis.qꝛ dicunt perfectionem simplr̃ vult concludere idẽtitatẽ.¶ Itẽ.Sapia i dīnis qꝛ ẽ realr̃ pfecta:iō ẽ realr̃

Arg^m 2^m

eẽntia diuina.qꝛ ex opposito infert oppositū:τ hoc ẽt ẽ qd dicimus tota die.q sapientia in deo nō ẽ accñs:qꝛ est sum/me pfecte:ergo eadem rōe sapientia in deo qꝛ est formalr̃ perfecta est formaliter essentia diuina.Probatio cōseque̅/tie.Qua.n. rōe diceꝭ q pōt eẽ formalr̃ pfecta τ nō formalr̃ eẽntia.eadẽ rōe dicā q pōt realr̃ eẽ pfecta τ nō realr̃ eẽn/tia diuina:qꝛ ad realitatẽ sapientie per se τ precise accepte non plus pertinet q sit realiter substantia q̃ꝫ pertineat ad formalitatẽ eius q sit formaliter substantia:ergo qua rōne vnuꝫ pōt trahere ad suuꝫ modū idẽtitatis p hoc q alteꝝ: puta.

Arg. 3m puta. ipa sapia deo appropriat̃ ⁊ reliquũ pot. ¶ Itẽ. Principia rem aliquorũ pncipiatoꝝ nõ distiguunt̃ maiori distinctione q̃ ipsa pncipiata. qꝛ maior distinctio nõ reqritur in pncipiys q̃ in pncipiatis: sꝫ ecõuerso: sꝫ. s. s. ⁊ filius q pducitur p modũ intellect' ⁊ volũtatis nõ distinguunt̃ distinctiõe absoluta. sꝫ relatiua solũ: g̃ itellect' ⁊ volũtas nõ distinguũtur formalr̃ fm q dicũt pfectiones absolutas.

Arg. 4m ¶ Itẽ. Nõ plus differũt bonitas ⁊ v̾itas in deo q̃ i creatura. qꝛ ire ad deũ est ire ad simplex: sꝫ in creatura solo respectu differunt hec in rem ad itellectũ ⁊ volũtatẽ fm doctoresq̃ ⁊c̃.

Arg. 5m ¶ Itẽ patet. Ubicũq ph̃s posuit aliqua esse idẽ identice ⁊ non formalr̃ posuit illã identitatẽ respectiuã (vt patet ponẽdo actionẽ ⁊ passionẽ eẽ vnũ motũ 3° phy. tex. cõ. 20.) dic̃. n. q nõ dicũt eundẽ respectũ: silr̃ ponẽdo pnm ⁊ finẽ in linea esse eadẽ. ponit q nõ dicũt eundẽ respectũ. Igit̃ cũ ista positio non neget phiam eodẽ mõ dꝫ ponere.

Arg. 6m ¶ Itẽ. ois distinctio absoluta est maior respectiua. qꝛ relatio minimũ habet de entitate: sed cõmuniter negatur maior distinctio in deo q̃ respectiua: igitur ⁊c̃.

3 Aure. **Quartus** articulus de pbabiliori mõ distinctõis ex natura rei ⁊ est scda pars illi' distõnis ꝯtra Aureolũ. Ubi ostẽdo pmo. q male ponit distõnẽ suã de cõceptu cõnotatiuo ⁊ relatiuo.

Arg. 1m Loqtur eniꝫ de ꝯceptu cõnotatiuo quo ps respicit totũ. sicut cui iheret ⁊ cũ quo ꝯponit. sic caro est alicui' caro: ⁊ ista hitudo fm eũ nõ aufert ab extremis qn teneãt ꝯditionẽ absolutã: qꝛ vnio extremorũ in intcẽ ⁊ p ꝯpositionẽ est vnio ad se. Sed ꝯceptus ꝯnotatiui de quibus loqtur in pposito sunt cõceptus quo vnũ extremũ respicit aliud nõ fm inherentiã. sꝫ vt obm: sicut iustitia dĩ rem alteri' cui dat̃ qđ suũ est. ⁊ clemẽtia rem alteri' cui subuenitur: g̃ male distinguit in pposito cõceptũ cõnotatiuũ contra conceptũ respectiuũ: imo in pposito conceptus connotatiuus est respectiuus.

Arg. 2m ¶ Itẽ. Qđ dicit. q ꝯceptus cõnotatiui q ꝯueniunt pti rem totius nõ sunt relatiui ex natura rei est falsuꝫ: sꝫ nõ sunt reales relões. vt infra pbatur. Ph̃s. n. in li. pdicamentorũ vult q ala dicit̃ alati ala. ita q sint relatiua fm dici: qꝛ pmaria eorũ significatio non est ad aliud. sꝫ scdaria. Sꝫ preter oẽ opus intellectus ala est ps alati: igit̃ cõcept' ꝯnotatiuus ptis ad totũ est relatiuus ex natura rei sꝫ nõ realr̃.

Arg. 3m ¶ Itẽ. Inter mãm ⁊ formã est ꝯceptus cõnotatiuus. est eniꝫ scibilis in analogia ad formã (pmo phy. t. cõ. 69.) sꝫ illa cõnotatio in 2° phy. te. cõ. 26. ponit̃ relatiua ex natura rei (vbi pbat ph̃s quo artifex realis ꝯsiderans de materia dꝫ ꝯsiderare de forma qꝛ sunt relatiua) ergo cõnotatiuus ꝯceptus est relatiuus ex natura rei.

ꝯclusio. ¶ Hoc premisso teneo pro ꝯclusiõe ꝯtra Aureolũ. q si accipiant̃ attributa fm q iportant quosdã respectus adinuicẽ: puta. sapia respicit intellectũ ⁊ ecõuerso: ⁊ bonitas volũtatẽ ⁊ ecõuerso: ⁊ po' effectũ ⁊ ecõuerso: ⁊ sic de alijs. ⁊ magnitudo ⁊ eternitas ⁊ hꝫ. que magis vident̃ absoluta saltẽ retinẽt pprias rationes qbus magnitudo repñtat intellectũ qđdaꝫ magnũ. ⁊ eternitas qđdaꝫ eternũ: ⁊ ipse rõnes hꝫ vt repñtatiue dicant respectũ: sic dico q vĩr attributa pñt distingui ex natura rei. Et dico signãter (pñt) ne credat̃ q intelligã opionẽ inferre necessitatẽ de facto pp regulã Cõmẽ. que ponet̃ ar. sequẽti. Dico g̃ (pñt) qđlibet eniꝫ attributũ pot in deo retinere ppriã rõnẽ repñtatiuã qua ista distincte repñtãt se itellectui diuino. ac si in deo realr̃ distinguerent̃. Et pmo declaro hoc p vnũ exẽplũ apparẽs in creaturis. Ponat̃ eni q in melle. dulcedo. ⁊ color. eẽnt ipsa subã mellis: hoc posito. sꝫ nõ distinguerent̃ pprijs rõnibus absolutis formalib' pfectionalib'. pꝫ tñ q distinguerent̃ ex natura rei in obijciendo aut repñtando. Mel eniꝫ p rõnem formalẽ sube esset alimentũ ⁊ obm nutritiue: p rõnem coloris que ponit̃ ex nã rei eẽt visibile: p rõnẽ dulcedinis gustabile: sic in pposito ⁊c̃. ¶ Secũdo hoc declarat̃ p exẽplũ cogẽs in theologia morali. Certũ est eniꝫ q facies xpi in iudicio quãtum est ex pte sui. est eiusdẽ dispõnis, bonis tamẽ repñtabilis est vt amabilis. malis aũt vt terribilis. Illud est exemplũ. Hẽ. 37. moral. facies xpi inuariabilis in gnali resurrectiõe tranglla iustis. pturbata iniustis. ¶ Ad idẽ valet exemplũ Cõmẽ. 4° meta. cõ. 3. cõtra Auicẽ. q ens ⁊ vnũ signãt eandẽ eẽntiã modis tñ diuersis ex natura rei. ¶ Aliud est exẽplũ de scriptura xpi in terra. Ubi dic̃ quedam glosa. q sꝫ vnũ eẽt genus scripture cuilibet tñ repñtabat sua delicta. ¶ Aliud exemplũ sicut dicũt aliq de loquela apostolorum post susceptionẽ. s. s. q i vno sono fm rem repñtabant̃ distincta idiomata diuersis audientib'.

Nota. ¶ Et nota. q semper dico q distinguunt̃ ex natura rei vt iportant respect' ad intellectũ: nõ dico vt ꝯparantur ad eẽntiã vel adinuicẽ. ne sit aggrauatio. Hoc diffuse pbatur dis. 34. ar. 4. Nota etiã q hec distinctio repñtatiuitatũ nõ accipit̃ de facto quicqd sit de possibili que est nõ repugnãtia terminorũ in rem ad itellectũ diuinũ. qꝛ deus nõ itelligit se p distinctas rõnes representatiuas. sꝫ cõprehendẽdo essentiã suã cognoscit oẽs rõnes distinctissime que circa ipm pñt formari: sꝫ est accipiẽda respectu itellectus creati q natus est hẽre de deo distinctos cõceptus partiales.

S. Tho. ¶ Hec opinio (⁊ q̃ ad distinctionẽ in esse repñtatiuo ex natura rei: ⁊ in ordine ad itellectum creatũ) videt̃ esse S. Thome pmo sen. dis. 2. q. pma ar. 4. versus finẽ. Ubi postq̃ est locutus quõ itellectus noster multas cõceptiones facit circa deũ ⁊ multa ei noia iponit. ⁊ hoc in respectu ad suos effectus: eo q itellectus noster est assuefactus ad creaturas. Tñ vt (dicit) si deus nullã creaturã fecisset vel facturus eẽt ipse in se esset talis vt possit vere ꝯsiderari fm oẽs istas cõceptiones quas nunc hꝫ itellectus noster ipm ꝯsiderando. Ecce ex pte rei est in ordie ad intellectũ nostrũ. q deus vere possit cõcipi fm diuersos cõceptus. Et subdit: ⁊ sic pꝫ quartũ. s. q pluralitas istorum nominũ nõ tñ est ex pte itellect' nostri formãtis diuersas cõceptiones de deo. sꝫ ex pte ipsius dei. Ex plena eniꝫ pfectione diuina ꝯuenit q qđlibet istorũ noium signantũ istas cõceptiões de deo vere ⁊ ppe di: h̃ saluo q nõ sit diuersitas aut mltiplicitas rei q̃ deus ẽ. Ecce ipe vult h̃ saluo q mltiplicitas attributoꝝ nõ fac̃ i ipsa re deitas diuisitatẽ. sꝫ solũ dicat ex pte rei distictas rõnes formales signatas corridẽtes distinctis cõceptib': sꝫ ista plitas nõ est tñ ex pte itellect' nostri formãtis eas sꝫ ex pte dei. ⁊ vere ⁊ pprie. De h̃ dis. 34. ar. 4.

Declarat̃ op. S. T. ¶ Ad declarationẽ hui' vie duo sũt dclarãda. Primũ. q distinctio in eẽ repñtatiuo ⁊ respectiuo in ordine ad itellectũ pulchre saluat diuinã simplicitatẽ. Secũdo tal' distinctio repñtatiua ex natura rei nõ arguit q sit relo realis.

Distĩ i diuinis q̃o sta cum simplicitate. Quo ad pmũ saluat̃ diuina simplicitas: qꝛ mltitudo respectiua nõ tollit simplicitatẽ. hec est hꝫ. Qꝛ aũt possint eẽ respectus ⁊ tñ ex natura rei ⁊ nõ reales: pbatur. Qꝛ sꝫ fortẽ respectus q fundant̃ ex natura rei ⁊ fꝫ esse reale necessario sint reales (vt relatio potẽtie ⁊ silitudinis que fundant̃ i calore fꝫ q calor hꝫ effectũ ⁊ silitudinẽ reale) tñ si qdã respectus ponat̃ fundari extra ex natura rei. ⁊ fm eẽ intentionale ⁊ itelligibile solũ. nõ opꝫ q tales respect' sint reales. Uerbi gr̃a. q hõ pot repñtare se itellectui meo ⁊ ex natura rei fm conceptũ hois ⁊ aĩalis. nõ ponit q illi respect' iportati in illa distincta repñtatione fm q solũ hñt esse representatiuũ sint reales. Sed in pposito ponit̃ q isti respect' distincti cõnotati in istis attributis nõ sunt nisi quedã distincte repñtatiuitates qbus ista distincte representãt se ac si realr̃ distinguerent̃. ⁊ hoc est in ipsis fundari fm eẽ intẽtionale ⁊ intelligibile solũ: ergo hꝫ respectus poterunt esse respectus rationis ⁊ tñ ex natura rei. ¶ Itẽ. Ponentes ista distingui ex natura rei fm suas rõnes pfectiõales absolutas.

necesse habēt dicere ꝙ īportant ex natura rei distinctos respectus rōnis.igit̄ pñt esse ex natura rei etiā̄ fm̄ illos.ꝛ tñ sunt rationis: ꝓbatio assumpti.Qz hoc ponētes ꝯcedunt ꝙ inquantū distinguunt̄ fm̄ illas rōnes absolutas nata sunt ex natura rei cāre vel saltē rep̄sentare in itellectu distictos ꝯcept⁹ specie.ꝛ ita dicūt istos respectus ad intellectū ꝛ non reales(vt planū est ēt fz eos)ergo rōnis.

Arg^m 3^m

¶ Itē.Multi respectus fundant̄ in re ꝛ ex natura rei cū nō sunt reales:ergo respectus q dicūt esse rep̄sentatiui ꝛ intētionales nō opz ꝙ sint reales.Cōsequētia est clara: ꝓbatio assumpti.Qz in p̄dicamentis in p̄ncipio(vbi Aristo.vult.ꝙ ad aliqd dicuntur quecunq; hoc ipm̄ ꝙ sunt aliorū dicunt̄)versus finem.vult ꝙ diffinitio relatiuorū realiū est esse ad aliud se habere.ꝛ nō solū ad aliud dici.Sed multa sunt que hoc ipsum qđ sunt ꝛ ex natura rei sine actu intellect⁹ dicunt̄ ad alia.lz eorū eē sit ad se ꝛ nō sit in sola habitudie ad aliud:sicut caput dr̄ ex nā rei ꝛ sine itellectu re^m capitati.ꝛ vl'r pars respectu totius.ꝛ accidēs respectu subti.ꝛ remus dr̄ re^m rei remite.Ergo multa sūt relatiua fm̄ dici ꝛ ex nā rei ꝛ nō sūt relationes reales.¶ Declarat̄ rō.Cū eni dico idē respectu sui ipsius est idē.hoc nō est relō aliqua nisi ꝑ intellectū cōparantē idē ad se diuersimode.s.vt predicatū ad subm̄:cū aūt dico pr̄ filij.hic preter oēm actū itellectus.ꝛ ex ꝑ se.ꝛ p̄mo significato hui⁹ nois pater.iportat̄ relō ad filiū:cū ꝯo dico alati ala.ꝛ caput capitati.hic accipit̄ habitudo sine omni opere intellectus. Si enim nullus intellectus intelligeret.ala adhuc haberet habitudinem ad alatū:sed ala ex per se ꝛ p̄ma sua significatiōe nō iportat habitudinē ad aliud(ala enim ex prima sua significatione significat suam subem talez.)ꝛ iō Phs in p̄dicamētis ꝛ Boetius ibidē volūt.ꝙ ala ꝛ caput possunt diffinite sciri ꝛ diffiniri sine alato ꝛ capitato.Tunc sic.In hoc ꝙ hitudo ale ad alatū est ex natura rei recedit a relōne rōnis que sequit actū itellect⁹ tñ:ꝛ in hoc ꝙ p̄mo non significat habitudinē illā quā habēt ex natura rei.recedit ab altero extremo.s.relatōe reali:ꝛ ita habet̄ ꝓpositū.ꝙ.s.aliqua sunt relatiua ex natura rei nō tñ relatiua realia.

Arg.4^m.

¶ Itē.2° physico.ꝓbat Phs ꝙ ꝯsiderans de materia dz ꝯsiderare de forma.ꝑ hoc ꝙ ꝯsiderans de vno relatiuo dz ꝯsiderare de reliquo.Sed cū physicus sit artifex realis si relatio inter mām ꝛ formā esset fabricata ab itellectu hoc nihil faceret ꝙ physicus ꝯsiderās mām necessario ꝯsideraret formā ꝑꝑ hoc ꝙ sunt relatiua:igit̄ inter mām ꝛ formā est relatio ex natura rei.Sed illa nō pōt esse relatio realis:igit̄ fundari ex natura rei nō facit relationē realem. Probo minorē.Quia realis est quoꝝ eē ꝛ ex natura rei(vt sic)consistit in sola habitudine que est oino extremorū:qꝛ relatio est quarta spēs oppositionis.ꝛ nō cōsistit in habitudine que est in ꝯparatione ꝑtiū.ꝛ inherētia.seu iformatione:ꝑꝑ hoc ꝑtis ad totū ꝛ accidētis ad subm̄ nō est relō realis.vt ꝓbat phi. 5° meta.te.cō.20.ꝙ scia nō dr̄ ad sciētē:sed habitudo quā dicit materia ad formā ꝛ ecōuerso.est vt veniat in cōpositionē per inherentiā ꝛ informationē:ergo ꝛc̄.

Arg. 5^m

¶ Itē.5° meta.ca.de ad aliqd in p̄ncipio enumerat relōnē mensure ad mensuratū inter relōnes que fundant̄ ex natura rei.dicēs.Ad aliqd ꝛc̄.ꝛ infra:ꝛ scibile ad scientiā.ꝛ sensibile ad sensū:ꝛ infra ponit ꝙ relō mensure est relō rōnis: ergo si cōcordari possint.poi'e est ꝙ relō mensure sit ex natura rei.ꝛ tamen est rationis.

Instantia

Contra hoc pōt argui.Si isti respect⁹ rep̄sentabilitatis fundent̄ mō reali erunt reales relōnes:sz hoc est.ergo ꝛc̄.Maior ꝯcedit̄.ꝓbat̄ minor.Qꝛ ꝑ te in precedenti q̄one.sapia formal'r est in deo.ꝛ sic de alijs attributis.Tūc sic.Sapiētia q̄ est i deo formal'r est in deo mō reali.sed sup sapiam formal'r acceptā fundat̄ qdam respectus ad intellectū:ergo illi respect⁹ in ordine ad itellectū fundātur modo reali.

Solutio.

¶ Respōdeo.qn̄ dr̄ in maiori si fundant̄ tales relōnes mō reali ꝙ eēnt reales.Primo rñdēdo isto sic.Relō quā fundat mensura in ordine ad mensuratū fundatur mō reali:ḡ relatio mensure est realis: ꝓbat̄ añcedēs. Qꝛ mensura mensurat mō reali ꝛ nō mō intētionali soluz. Secūdo ex istātia.rñdeo sic.ꝙ relō pōt fundari mō reali dupl'r.

Relō dr̄ 2^r fūdari.

Uno mō ex ꝑte fundātis.vz.ꝙ fundamentū est realiter tale vt puta sapiētia que formal'r in deo est real'r sapiētia.nō fm̄ nostrū modū itelligēdi solū:ꝛ mensura real'r mēsurat,ꝛ nō fm̄ nostrū modū itelligendi solū.Alio mō ex ꝑte respectus fundati sicut respectus calefactiui fundat̄ sup calorē:vt infra magis declarabit̄.

Ad arg^m

Tunc ad formā argumenti qn̄ dr̄.ꝙ si isti respectus fundarent̄ mō reali ꝙ eēnt reales. Dico ꝙ si fundarent̄ mō reali.nō solū quātū est ex ꝑte fundātis sz inquantū est ēt ex ꝑte respectus fundati.tunc eēnt reales:sz in ꝓposito respectus rep̄sentatiuitatū nō fundantur in attributis mō reali quātū est ex ꝑte respectuū fundatorū.sicut nec relō modo mensure sup mensurā.nec attributa vt nata sunt cadere sub apprehensione intellect⁹.

Mensura quo dr̄ ad mēsuratū

¶ Et vt clare videat̄ quō relō mensure est rōnis.est notandū ꝙ mensura est formal'r mensura.ꝑ hoc ꝙ est qd simplex.ꝛ idiuisibile in genere q̄titatis.Hoc declarat̄ di.30.q. p̄ma ar. p̄mo.Sz mensura ex hoc dr̄ relatiue ad mensuratum quia ex hoc ꝙ real'r mensurat.quantū est ex ꝑte sui.nata est(vel saltē poi's est)cōcipi ab itellectu in ordine ad mensuratuz. Et hoc sic imaginor qn̄ actiuū refert̄ ad passiuū.vel vnum sil'e ad aliud.Uñ hic sunt duo ꝯsiderāda.Primū est ꝙ actiuum ex hoc ꝙ est actiuū īportat habitudinē ad passiuū intrinsecus ortā.Scđz est.ꝙ ex hoc ꝙ est actiuū.natū est(vel saltē possibile est)ipm̄ itelligi in ordine ad passiuū:ꝛ idē dico de relōne silitudis.ꝛ alijs relōnib⁹ realib⁹.Hic māifestū est ꝙ retēto p̄mo.ꝛ p̄ciso secūdo.inter actiuū ꝛ passiuū erit relō realis.Ad ꝓpositū:de relōne mensure est ꝯtrium qꝛ retēto eo ꝑ qđ mēsura est formal'r mensura(.s.ꝑ hoc ꝙ est qd simplex in genere q̄titatis)ipm̄ vt sic nō erit vere relatiuū reale:ḡ erit p̄mo relatiuū ꝑꝑ intelligibilitatē quā īportat in ordine ad mensuratū.Et qꝛ Aristo.vidit in alijs relōnibus ꝙ preciso sua itelligibilitate in ordie ad oppositū nihilominus remanent relatiua realia.ꝛ itelligibilitas i eis nihil faciebat ad relōnem realē:ideo habuit pro maxima.ꝙ respectus q fundant̄ sup esse itelligibile in ordine ad intellectū non sunt relōnes reales:ꝛ ex hac maxima concludit.ꝙ qꝛ relatio mensure precise fundat̄ sup eē itelligibile ideo non est realis.Et ex eadē maxima cōcludo ego p̄ncipale propositum.s.ꝙ respectus attributales vt ꝯstituunt distinctū esse rep̄sentatiuū siue itelligibile nō sunt relationes reales.nec vl'r relōnes fm̄ dici oēs ex natura rei sunt reales.Qꝛ ex p̄ma significatione relatiua fm̄ dici nō īportant relōnem.sz solū qꝛ ex natura rei vnū eorū natū est itelligi in ordine ad aliud.ꝛ illud itelligi vocat Aristo.dici ꝑ intellectū. Ex premissis pz quō verificant̄ iste regule Aristo.in p̄dicamētis.

Relatiua fm̄ esse.

¶ Prima est.ꝙ illa que ex natura rei remanēt ad aliud q̄libet alio circūscripto sunt relatiua fm̄ esse.Uerbi grā:a domino ꝛ seruo(ēt circūscripto noie sube ꝛ oiuz accidētiū absolutorū)adhuc si retineant̄ nomina dñi ꝛ serui.sunt adinuicē ꝛ ideo relatiua fm̄ eē.¶ Secūda que diffiniri non pñt seu diffinitiue nosci nisi in habitudie adinuicē ꝙ illa sūt relatiua fz eē.Iste relōnes si absolute accipiāt̄ sūt false:nā in relōnibus ꝯsequentib⁹ opus itellectus sunt false.Nā a columna si circūscribat̄ nomē sube ꝛ accidētiū absolutorū ꝛ retineat̄ hoc nomē dextrū.īportatur habitudo ad aliud.ꝛ tñ dextrū in colūna nō est relō fm̄ eē.¶ Itē.In ꝑte ꝛ a toto accidēte ꝛ subiecto sunt false.Circūscriptis eniz ab ala noie substātie ꝛ a qualitate nomine accidētis ꝛ retento ꝙ ala sit pars ꝛ ꝙ qualitas sit accidēs.ex natura rei īportatur habitudo ale

tudo ale ad alatū ⁊ accidentis ad subm. ⁊ tñ non est relatio realis. ¶ Itē. Si circūscribat a rōne repñtatiua intētionali nomē sube ⁊ accidētis ⁊ retēto ꝙ sit repñtatiua īportatur bitudo ad repñtatū ⁊ tñ nō est relo ꝟm esse. Dico ergo ꝙ iste relones sunt vere qñ talia circūscriptoria vel distinguibilia ex natura rei retinēt hꝰ habitudines ⁊ pp̱ desectū istius ꝯditionis. dextrū in colūna nō est relatiuū reale. ¶ Itē. qñ ille habitudīes retētę ex natura rei fundant in re mō reali. ⁊ ex p̄ma ⁊ p̱ se significatione pp̱ hoc relatio repñsentatiui (lȝ sit ex natura rei) non est realis. nec aliqḋ eorū q̄ dicunt relatiua ꝟȝ dici. ¶ Itē. qñ ille habitudines retētę nō sunt habitudines inherētie seu adiacētis pure. ⁊ pp̱ hoc spēcialr ptis ad totū. accidētis ad subm. forme ad mām. nō est relatio realis: vt visuȝ est in illis argumentis de relone ꝟm dici ⁊ de respectu materie ꝙ nō est realis.

Dubium

¶ Sȝ tūc est dubitatio quō intellectus ⁊ volūtas erunt p̄ncipia emanationū realiū cū ipsi nō dicāt nisi respectus rōnis: ⁊ p̄ncipia respectu emanationū realiū dicūt relones reales respectu realiū emanationū.

Solutio.

¶ Rñdeo ꝙ itellectꝰ ⁊ volūtas. vt sunt attributa. ⁊ vt sunt p̄ncipia emanationū in diuinis nō sunt eadē (sicut multi imaginant) sed intellectus ⁊ volūtas. vt sunt attributa. sunt itellectus ēntialis ⁊ volūtas ēntialis, quibus corrñdēt itelligere ⁊ velle. vt sunt opatiōes nō p̱ductiōes.

Intellectꝰ ⁊ volūtas quō differunt in diuinis.

Intell's aūt ⁊ volūtas q̄ sūt p̄nª emanationū in diuinis sūt itellectꝰ ⁊ volūtas notionalis: vt puta. itellectꝰ vt ē dictiuus verbi. ⁊ volūtas vt spiratiua spūs sancti: ⁊ ideo qꝛ sunt p̄nª emanationū nō sufficit ꝙ sint relatiua ꝟm rōnem: sȝ intellectus ⁊ volūtas ēntiales nō sunt p̄ncipia aliquarū emanationū. qꝛ si sic (cū sint in p̱sonis oībus) quelibet p̱sona p̱duceret verbū ⁊ s.s. solū. igit̄ dicunt̄ distingui in deo qꝛ distincte ibi representant̄ in distincto esse itelligibili ⁊ iō solū dicunt respectus rōnis. ¶ Qꝛ aūt intellectus ⁊ volūtas notionales īportant relonē realē: p̱bo. Quia ꝟm oēs. agētia istas emanationes dicūt relones reales ad terminos istaꝝ emanationū: sȝ agētia nō dicunt̄ relatiue nisi per potētias actiuas: ergo iste potētie actiue sunt realr relatiua.

Intell's ⁊ volūtas importāt relatiōēȝ reales.

¶ Itēȝ. Qꝛ ad actus reales genere distictos lȝ sufficiat formalis distinctio obtorū. tñ ad actus genere distinctos necessario reqrit̄ distinctio potentiarū in esse absoluto vel relatiuo: vt pȝ de intellectu ⁊ voluntate in nobis. que ꝟm oēm opionēȝ altero mō distinguunt̄. Sed emanationes per modū itellectus ⁊ voluntatis sunt actus reales genere distincti. ḡ iste potentie nō p̄nt distingui respectibꝰ rōnis soluȝ (quō aūt illi respectus reales fundant̄ in ēntia ⁊ nō solū sup̱ absolutas rōnes itellectus ⁊ volūtatis. quere dis. 5. ar. 3° ⁊ vltra) sed ꝟm oēs. itellectus essentialis ⁊ volūtas ēntialis nō dicunt relones reales: patet ergo ꝙ inter hec est magna differentia.

Ad argᵗᵃ pᵐ Sco. in 2° arti.

Per principalē distinctionē ad argumēta. Ad primū qñ di ꝙ iste p̱fectiones nō sūt noīa synonyma. Dico. ꝟm ꝙ dicūt suas rōnes foīales absolutas p̱fectionales. sic sunt noīa synonyma: vt tñ ex natura rei dicūt quosdā respectꝰ rōnis: puta bonū ad volūtatē. ⁊ verū ad intellectū. ⁊ ecōuerso: sic nō sunt synonyma sed ex natura rei distincta.

Ad 2ᵐ ⁊ tertium.

¶ Per idē ad scḋȝ ⁊ tertiū dico ꝙ p̄supponit̄ potētias in eē distincto foīali ⁊ ex natura rei: nō ꝟm ꝙ dicūt absolutas rōnes p̱fectionales sȝ ꝟȝ respectꝰ illos quos īportant adinuicē.

Ad 4ᵐ ⁊ quintum.

¶ Ad 4ᵐ. eodē mō dico. ꝙ ⁊ si sapia sit nō res sepata ab ēntia. tñ differt a natura rei ab ea: sȝ nō vt dicit p̱fectionalē rōnem absolutā sed ꝟm respectū quē īportat ad itellectū.

Ad pᵐ in eōclone.

¶ Ad 5ᵐ eodē mō dico. ꝙ alia est diffinitio ēntie ex natura rei. ⁊ sapiētie ꝟm ꝙ dicūt respectꝰ illos diuerse repñsentatiuitatis: qꝛ hoc repñtat subam. hoc aūt quasi dispōnē ēntialē: nō tñ est alia dispō. vt dicūt rōnes p̱fectionales absolutas.

Ad cōfirmationē.

¶ Ad 6ᵐ qñ Augusti. p̱bat ꝙ due persone non sunt aliquid verius q̄ vna. qꝛ nec sunt aliquid maius. Dico. ꝙ bene supponit ex hoc ꝙ veritas et magnitudo aliquo mō in deo differūt ne sit petitio p̄ncipii in p̱bando. sed nō supponit ꝙ differūt vt dicūt p̱fectionales rōnes absolutas formalr: imo respicienti intētionē suaȝ. ibidē pȝ expresse ꝙ intēdit totū ꝯtrium. Fundat eniȝ ibidē se sic. qꝛ magnitudo nō pōt esse aliqḋ verius: ḡ nec maius. Probat ꝯñtiam: qꝛ ibi magnitudo est veritas ⁊ vbi magnitudo ibi est veritas ꝙ nō plus hȝ ꝟitatis nec magnitudis: sȝ istud argūm nō valeret ex forª arguēdi si magnitudo ⁊ veritas dicerēt diuersas rōnes p̱fectionales absolutas formaliter. qꝛ lȝ forent idē idētice magnitudo ⁊ veritas, tñ si dicerent distinctas p̱fectiones absolutas formalr nō esset repugnantia itellectui qn plus esset veritatis q̄ magnitudinis: ergo in sua p̱batione nō supponit ibidē ꝙ differant ꝟm ꝙ dicunt p̱fectiones sed sufficit aliquo alio mō.

Ad 2ᵐ

¶ Ad argumentū de maximo. ꝙ pi pōt eē simplex ⁊ tñ bonus ⁊ magnus. ⁊c. ergo in deo pōt esse trinitas ⁊ simplicitas. Dico ꝙ optime. deducit eniȝ ex sensibilibꝰ. sic. vȝ. sapiētia ⁊ magnitudo plus differūt q̄ relones sed sapia ⁊ magnitudo transeunt in diuinā simplicitatē: ergo ⁊ tres relones. ¶ Et qñ dicis nō valet. distincta entia rōnis sunt idē simplex. ergo et entia realia cuius sunt relones ille. ¶ Dico ꝙ Augu. arguit ibi ex sensibilibus ⁊ insensibilibꝰ magnitudo ⁊ sapia nō differunt sola rōne sed ista bene realr sunt relones. Et iō non arguit sic. Sapia ⁊ magnitudo in deo differūt sola ratione ⁊ stant cū simplicitate diuina: ergo relones reales in deo differunt ⁊ stant cū simplicitate diuina. Sed arguit sic. In rebus sensibilibus sapiētia ⁊ magnitudo differunt realr. ⁊ tñ vt sunt in deo nō dirimunt dei simplicitatē: ergo ⁊ relones in deo posite nō dirimūt eius simplicitatē. Et hec est ꝯñtia clara. Qꝛ si ea que in rebus sensibilibꝰ differunt ꝟm eē absolutū ⁊ ꝟm diuersa genera cuius sunt sapia ⁊ magnitudo. cū in deo sunt posita nō dirimūt eius simplicitatē: ergo que in sensibilibꝰ relatiue differūt ⁊ infra idē genꝰ si in deo ponant̄ nō dirimūt eius simplicitatē.

Ad 6ᵐ ⁊ septimū.

¶ Ad 6ᵐ ⁊ 7ᵐ. dico ꝙ intellectus ⁊ volūtas que sunt attributa vt supra dictū est. ideo nihil ad p̱positum. Uel si argumēta illa currerent de hys vt sunt attributa. concedo ꝙ itellectus ⁊ volūtas vt respiciunt opationes sic habēt ordinē. ⁊ sic nō sunt ideȝ sȝ distinguunt̄ ex nā rei p̱ suos respectꝰ rōnis non tñ distinguūtur vt dicūt rōnes p̱fectionales absolutas.

Ad 8ᵐ

¶ Ad aliud qñ di itell's itelligit malū. Dico p̄. ꝙ ħ p̱bat ꝙ itell's ⁊ volūtas distinguūt̄ in respectu ad distincta obta nō tñ p̱bat ꝙ ꝟm rōnes absolutas p̱fectionales. ¶ Secūdo dico. ꝙ accipit̄ itellectus prout est p̄ncipiū realis opationis: hoc est dictu: ꝙ alr itellectus vt itellectus formalr acceptus. est realr in deo. ⁊ p̱ itellectū realr itelligit: sȝ hic nō accipit̄ itellectꝰ ꝟm ꝙ est distinctū attributū p̱ suū respectū ab alys attributis. Qñ ꝟo dicit̄ volūtas nō vult malū: hic nō accipit̄ voluntas ꝟm ꝙ est principiū opationis sed vt ab ea negat̄ operatio: nō velle enim est negatio opationis. Clarū est auteȝ. ꝙ cū hoc ꝙ negat̄ ab ea opatio, p̱ hoc nō negat̄ sua formalis ratio ꝟm quā ipsa repñsentatur in deo distīcte, sicut nec a calore negatur sua formalis rō p̱ hoc ꝙ nō calefacit: ḡ solum accipit̄ hic volūtas ꝙ est distinctū attributū p̱ respectū sue repñsentatiuitatis. Tunc ad formā argumēti: itellectus itelligit malū. volūtas nō vult malū. ergo volūtas nō est itellectus. Bene habet̄ ꝙ volūtas distinguit̄ ab itellectu ꝟm ꝙ dicit respectū rōnis ⁊ nō ꝟm ꝙ dicit p̱fectionē absolutam.

Inst. ātia.

¶ Contra. Qñcūqȝ aliqua sunt idē. qcquid ꝯuenit vni ⁊ reliquo: sȝ intellectus ⁊ voluntas sunt ideȝ formalr ꝟm ꝙ dicunt p̱fectiones absolutas ⁊ ꝟm p̄ncipiuȝ realis opationis. igitur ⁊c. sed intellectui cōuenit formaliter intelligere malum: ergo hoc conuenit voluntati formaliter. vȝ velle malū.

Solo.

¶ Respondeo ad maiorē. Qñ aliqua sunt idē formalr

quicqd formalr conuenit vni ⁊ reliquo.ita aspiciēdo ad illud in quo sunt idē formalr:sȝ itellectus ⁊ voluntas: velle.⁊ itelligere sunt idē formalr ſm ꝙ dicūt pfectionē absolutā. Et ideo cū hac determinatione verū est ꝙ hec oīa sunt idē. Sȝ qn̄ accipit̄ vlteri⁹ itellm̄ cōuenit itelligē malū.ꝗ volūtati velle malū: ve7 ē.si velle malū eēt act⁹ positiuus i deo dicēs aliquā pfectionē sicut itelligē:qḋ falsuȝ ē.Et p hoc pn̄t illi qui ponūt illa distingui per itellectū nostrū faciliter rn̄dere ad istud argumentū:pn̄t enim dicere.ꝙ nō ꝓbatur ꝙ voluntas distinguit̄ formalr ſm ꝙ dicit pfectionē absolutā.sed solū ſm modū nostrū itelligēdi:qḋ pȝ.Qꝛ hic nō arguit̄ disticio volūtatis ab itellectu nisi p actū ⁊ obm̄:puta.qꝛ itellectus itelligit malū.volūtas nō vult malū:ergo non pōt argui aliqua distinctio nisi ſm naturā actus ⁊ obiecti:sed actus volūtatis ⁊ obm̄ in ꝓposito sunt vnū nihil.qꝛ malū velle ⁊ malū sunt vnū nihil in deo:ergo nō pn̄t arguere ꝙ voluntas differt ab itellectu sicut alia pfectio positiua.sȝ solū pn̄t arguere ꝙ p hoc qḋ loqmur de velle malū ⁊ nō velle malū qḋ ibi ɔcipimus.distinguit voluntatē ab itellectu:⁊ ita eius distinctio solū ē in itellectu.que distinctio nihil ē in re:⁊ h̄ est qḋ alij volebāt arguere.ꝙ non arguit̄ distō q̄ ɔsistit i rōne extremo7.sȝ in negatiōe ex vna pte.Et p eūdeȝ modū quo hic tenet̄ de attributis.posset teneri ꝙ idee distinguerent̄ in deo ex natura rei formalr sic.ꝙ non dicerent in deo distinctū formale eē idearū in eē formali:puta.ꝙ in deo esset humanitas formalr ⁊ equitas formalr:sed ꝙ ratio formalis repꝛesentatiua hominis ⁊ eq̄ eēnt in deo formaliter distincte ex natura rei.

Quintus articulus.Ubi ſm Cōmen.est dicenduȝ.ꝙ de facto nullo modo differūt ex natura rei.

Arg^m p^m Uñ ex intētōe hoc ptractās.12.meta.cō.39.dicit.De sapia.⁊ vita.⁊ hō⁹.in ijs que nō sunt forma in materia sic se habēt.ꝙ dispō ⁊ dispositū reducamt̄ ad vnū in esse.⁊ duo in ɔsideratione.Ecce sunt vnū in esse ⁊c̄.❡ Itē.Infra exponēdo se ait.Dispositio ⁊ dispositū erunt duo in intētione qua prediatuȝ differt a subiecto in potētia.duo qn̄ itellect⁹ diuiserit alterū ab altero:itellectus eniȝ natus est diuidere adunata in eē ⁊c̄.❡ Itē.Infra dicit.ꝙ cū itellectus itelligit illic dispōnē ⁊ dispositū.vt puta deus est sapiēs.nō itelligit nomina synonyma.ita ꝙ ꝓportio sit ſm nomē.nō ſm intētionē sed intelligit ea esse dr̄ia ſm assimilationē.s.ꝙ in talib⁹ accipit duo quorū ꝓportio adinuicē alterius ad alterū est sic ꝓportio p̄dicati ad subm̄.Ecce tota distinctio hec est:qꝛ intellectus in talib⁹ accipit duo ⁊c̄.❡ Itē.Finalr ɔcludens ait.Est magna differētia inter ea que differūt in itellectu ⁊ in esse.⁊ que differūt in itellectu tm̄: multiplicitas ḡ in deo nō est nisi i itellectu:nō in eē.❡ Itē.Dicit.5.meta.cō.2.(super Arist.dicentē:dicit̄ vnū mō simplici.vt ista que nō diuiduntur neq̄ ſm tēpus.neq̄ ſm locū.neq̄ ſm sermoneȝ) est inqt vnū qḋ nō diuidit̄ neq̄ ſm diffinitionē.neq̄ ſm tēpus neq̄ ſm locuȝ.neq̄ aliquo modo diuisionis.⁊ illud est suba:⁊ talis substantia est dignissima hoc nomine vnum.

Respondendo ergo ad articulū dico ꝙ si sequeremur phiaȝ Cōmen.⁊ nō theologiā Aug.ꝙ attributa distinguunt̄ solo itellectu.Sed hic

Attributa intellu distigui 2^r. nota.ꝙ attributa distingui solo itellectu.pōt intelligi duplr.s.diuino ⁊ humano.Qꝛ si hoc itelligat̄ de itellectu diuino de quo Cōm.ibi loqtur ex intētione(vt pȝ in p̄ncipio cōmenti.)tunc verū est ꝙ distinguunt̄ itellectu.sed nō p intellectū ɔparatiuū:qḋ pȝ.Nā Cōmē.(.12.meta.cō.51.versus finē) recitat opionem Themistij q posuit deū cognoscere aliqd extra se.sic ꝙ p̄mo itelligeret se ⁊ tunc subito transferret se in cognitionē creaturarū:sed hoc iprobat ibi Cōmē.⁊ tenet ꝙ deus scit se tm̄ ⁊ tm̄ cognoscit creaturas.sed solū sistendo in speculatione.Uerbi gratia.si aliqs intellect⁹ esset ita pfectus ꝙ posset itelligere p̄ma p̄ncipia ſm totā intelligibilitatem suā.tunc attingēdo p̄ma p̄ncipia posset cognoscere oēs ɔclusiones deducibiles de eis.ita ꝙ nō transferret se in illas ɔnes tāq̄ in obta specifica.sed ex hoc ꝙ attingeret illa p̄ncipia actu pfectissimo stando in illo actu circa principia ex pfectione actus resultaret cognitio illarū ɔnum cōsecutiue tm̄:⁊ eodē modo imaginabat̄ ipse de distinctione attributorū in deo.vȝ ꝙ sic distinguerent̄ in deo actu itelligēdi ɔsecutiue.Sed planū est,ꝙ tunc nō distinguunt̄ per itellectum cōparatiuū.qꝛ itellectus qui semp idefectibiliter stat itelligēdo seipȝ tm̄ ⁊ oīa adunate in eo.ille itellect⁹(vt sic) nō intelligit se in respectu ad distincta quocūq̄ modo.nec ad intra.nec ad extra.sed vt dictuȝ est itellectus diuinus sp stat infallibilr itelligēdo se tm̄ ⁊ oīa adunate in eo:⁊ ex hoc consequitur distinctio attributorum in esse intellecto.Ergo distinctio attributorum non causatur ab intellectu intelligente se ad distincta realr.nec ad intra.nec ad extra: sȝ ex h̄ ꝙ itueт̄ se tm̄ ⁊ oīa adunate.De ista materia regre clare ⁊ diffuse dis.39.arti.p̄mo circa mediū.❡ Si ꝟo hoc intelligatur de itellectu nostro(ad quē sermonē extendit versus finē cōmē.)tunc distinguunt̄ p intellectū cōparatiuū. Uñ 12.meta.cō.39.vult ꝙ qn̄ itellectus itelligit talia attributa distincta in deo ꝙ itelligit ea esse differētia ſm assimilationē.s.qꝛ accipit in talibus duo quorū ꝓportio adinuiceȝ est alterius ad alterū sicut ꝓportio p̄dicati ad subm̄ in ꝓpositionibus substantialib⁹ cathegoricis:vt cū dicit̄ hō est rōnalis:igit̄ vult ꝙ itelligit istaȝ distinctionē in cōparatione ad alterū.⁊ ita in itellectu cōparatiuo. Qui vellet istaȝ viā Cōmen.tenere.de facili rn̄deret ad argumenta ꝓbantia ꝙ distinguunt̄ ex natura rei.❡ Ad primum qn̄ dicunt ꝙ nō sunt noīa synonyma:dōȝ.ꝙ verū est ſm ꝙ sunt in esse itellecto:in natura aūt rei sunt nomina synonyma.❡ Ad 2^m qn̄ dicit̄ ꝙ distincte rōnes obiectiue p̄supponunt̄ potētijs.Uerum est qn̄ eorū distinctio itelligit̄ p̄ncipalr.qn̄ aūt itelligitur ɔsecutiue solū:nō opȝ.Et p istā distōnem de p̄ncipali ⁊ ɔsecutiue.pōt rn̄deri ad oīa argumēta eo7.sciēti applicare.

2° modo.

Ad p^m argumētū.

Ad 2^m

Instantia

Sed contra opionē Cōmen.est illud difficile qḋ est contra alias opiones.Qꝛ si itellectus distiguit siue ɔsecutiue siue alr.aut distinguit vt indistinctus: aut vt distinctus.Si vt distinctus:igit̄ distinguunt̄.Si vt idistinctus:ḡ nō plus distinguit ea intellect⁹ q̄ȝ natura rei.Dico ꝙ nec distinguit vt distinctus.nec vt idistinctus.sed vt est formalr intellectus.Modo(vt dictū est)in deo est itellect⁹ formalr ſm oēs formalr ex natura rei non distinguatur a quolibet alio attributo:⁊ ideo si non formalr a natura rei ibi distinguat̄ pōt tm̄ distiguē attributa:qꝛ aīa itellīua ita ime^te diuidit̄ p eē i corpe.vl̄ nō eē i corpe.sicut itells diuinus p eē attributū distinctū vel nō distinctū:⁊ tm̄ itelligere nō ɔuenit sibi per eē in corpe nec p separari a corpe.sed per eē formaliter aīam intellectiuā.Ita igit̄ itellectus diuinus nō distinguit vt distinctus:nec vt indistinctus:sed vt est formaliter itell's diuinus.❡ Contra.Ergo das mediū inter ɔdictoria.❡ Rn̄deo aut distict⁹ ⁊ nō distinct⁹ accipiūt̄ priuatiue:aut ɔdictorie.Si p̄uatiue.sic cōcessi ꝙ nec distiguit vt distict⁹.nec vt indistinctus.p̄uatio eni dicit aptitudinē.sed in itellectu nō ɔcedo distinctionē.nec aptitudinē ad distinctionē.Si accipiat̄ cōtradictorie.sic cōcedo alte7 ɔtradictorio7.opȝ.n.ꝙ itell's si distiguat.ꝙ distiguat vt ē distict⁹.vl̄ ꝙ si distiguat vt ē distict⁹.⁊ istō vlt^m ē ve7.qꝛ sic distiguat.Dico igit̄ ꝙ nō distiguit vt est distinct⁹.Et qn̄ dicis.vt nō est distinctus.sic est essentia diuina ⁊ natura diuina: ergo ex natura rei distinctio.Dico ꝙ nō seqtur:qꝛ ista.negatiua nō distinguit vt distinctus.pōt reduci ad duplicem affirmatiuā.Uno modo ꝙ reducat̄ in istaȝ affirmatiuā ꝙ nō distinguit vt distinctus.qꝛ ipsa natura rei distinguit.Alio mō ꝙ reducatur

Rn̄^o Intellō diuinus distinguit vt formalr itellectus.

Instātia

Solutio.

Distinct⁹ dr̄ 2^r.

catur in istã nõ distinguit vt distinctus.q2 distĩguit formaliter vt formalr̃ est intellectus: ꝛ ista est affirmatiua in quã dʒ reduci: ꝛ tunc nõ seqtur ꝙ natura rei distinguit attributa: sed itellectus. Qz aũt in hanc dʒ reduci.pꝫ per simile. Aia enim itellectiua aut itelligit q2 in corpe.aut nõ intelligit q2 est in corpe: ista vltima est vera: ꝛ ista negatiua reducitur in affirmatiuã.sic: nõ intelligit.q2 est in corpe.q2 itelligit vt natura itellectiua.eodẽ mõ. Asinus generat aut q2 est homo, aut nõ generat q2 est homo. Dico.nõ generat q2 est homo: sed hec negatiua reducit̃ in hãc.generat q2 asinus. [Instantia] ¶ Contra. Intellʼs ẽ idẽ cũ nã igit̃ nã distiguit. [Solo.] ¶ Rñdeo ꝙ lʒ sit idẽ formalr̃ tñ nõ distiguit nec vt idẽ: nec vt diuersũ.sʒ ꝓcise vt est formalr̃ itellectus. De ista mã quere dis.10.ꝛ.22.

¶ Distinctio. III. ¶ Questio. I.

¶ Apostolus naqȝ ait, ꝙ inuisibilia Dei, a creatura mundi per ea que facta sunt / intellecta cõspiciuntur ꝛc.

Q Uia in dis.3° agit̃ de cognitione nr̃a in respectu dei iõ ꝑmo quero de cognitione respectu obti: ꝛ est qõ. Utrũ primũ obtum cognitionis naturalis intellectus nostri sit deus tã itelligẽtia simplici q̃ cõplexa. Et videt̃ ꝙ non. Qz nihil intelligimus sine phãtasmate deus nõ hʒ phantasma. ¶ Cõtra. deus est primũ ens.ergo ꝑmũ itelligibile naturalr̃. ¶ Hic gnqȝ. ¶ Primo qd est ꝑmũ obm adequatũ itellectꝰ nostri ĩ cogne nãli simplici. ¶ Scdo qd ibi est primũ obm primitate gñationis: ꝛ hoc ꝓcise stando infra cognitionẽ rerũ materialiũ. ¶ Tertio ꝙ ibi est ꝑmũ obm primitate generationis: ꝛ h̃ ifra totũ ambitũ entis. ¶ Quarto quid ibi est primũ obm ꝑmitate ꝑfectionis. ¶ Quinto quid est primũ obm ꝑmitate adequationis.gñationis.ꝑfectiõis. in cognitione naturali cõplexa.

[p° Opio.] [Argm 2m] PRimus arti. Qd est pm obm adequatũ itellʼs nr̃i in cogne nãli simplici. Ubi dicũt qdã.ꝙ qdditas rei mãlis est ꝑmũ obm itellectus. Qz pm obm est maxime ꝓportionatũ intellectui: sed hꝯ est qdditas rei materialis.q2 existit quo ad esse obiectiuũ imaterialr̃ in re materiali sicut facit itellectus. ¶ Itẽ. Sicut intellectꝰ possibilis est quo est oia fieri, ita agẽs est quo est oia facere igr̃ ad eq̃lia se extendũt: ergo illud est obiectũ primum respectu possibilis, respectu cuius intellectus agens est vere agens: hꝯ est quidditas rei materialis.ergo ꝛc.

[2° Opio.] [Argm pm] Contrarium arguũt alij sic. ¶ Cognitio qdditatiua est ꝑfectissima: sʒ pa est iperfecta (vt habet̃ a Phi. ꝑmo physico.tex.cõ.3.) ergo ꝛc. ¶ Item. [Argm 2m] Primũ cognitũ essentialr̃ nõ accidentalr̃ est primuʒ obm: hꝯ est ens cõmunissimũ ꝟm Auicẽ.ergo. ¶ Iteȝ. Illud est [Arg. 3m] primũ obm visibile qd ambit differẽtias oium visibiliũ. ergo illud est primũ obm itelligibile qd ambit differentias oium intelligibiliũ: hꝯ est ens cõmunissimũ 3° meta.t.c.10. [Argm 4m] ergo. ¶ Itẽ. Primus habitus est de primo obto itelligibili ꝛ si sit ꝑmus cõmunitate: eius obm est ꝑmũ cõmunissimũ: [3 opionẽ primã.] sed meta.est habitus ꝑmus ꝛ est de ente.igit̃. ¶ Ad primũ [Ad ꝑmũ. arg.] motiuũ cũ dicit̃.ꝙ qdditas rei materialis est ꝓportiõalis. q2 quodãmodo existit imaterialr̃ saltẽ ꝟm esse obiectiuũ lʒ in re materiali.ꝛ ista cõpetunt intellectui.qd est res imaterialis in re materiali. Dico ꝙ sicut res materialis vel qdditas rei materialis existit quodãmodo imaterialr̃.s.inquãtũ sit itelligibilis ꝛ quodãmodo materialr̃.s.inquantũ existit ĩ suis indiuiduis: ita bene dico ꝙ si res materialis ꝯsideret̃ quantũ ad entitatẽ suã ꝙ ipsa existit imaterialr̃ ꝛ in re materiali. Ita eniȝ bene est res itelligibilis quantũ ad entitatẽ suã inquantũ existit in suis idiuiduis.ꝛ sit imaterialis ꝑ itellectũ agentẽ.sicut quo ad suã quidditatẽ: ꝛ ita nõ habet̃ ꝙ res materialis est magis ꝓportionalis itellectui ꝟm rõneȝ quidditatiuã q̃ ꝟm rõnem entis. Sed dicam ꝙ magis ꝟm rõnem entis.q2 confusa nobis prius sunt nota. ¶ Ad 2m di [Ad 2m] co eodẽ modo.ꝙ intellectꝰ agens est ita bene agẽs respectu rei materialis ad faciendũ ipam intelligi quantũ ad rõneȝ entis sicut quantũ ad rõnem quidditatis. ¶ Sunt tamen [3° Opio] [pm argm] quidã qui dicunt ꝙ verũ est primũ obm. Qz ens est cõmune ad ens sensibile ꝛ itelligibile.ergo opꝫ ens determinari vt sit obiectũ: sed hoc fit optime ꝑ verũ: igit̃ verũ est ꝑmuȝ obiectũ.ꝛ nõ ens. ¶ Itẽ. Aliter arguũt. Uerũ ꝑ se dicit ordinẽ ad intellectũ: sed hꝯ dʒ esse obm ꝑmũ respectu ꝓprie [2m argm] potẽtie.ens aũt nõ dicit talẽ ordinẽ.g̃ ꝛc. ¶ Contra. Obiectum primũ itellectus includit̃ in quolibet intelligibili: hꝯ [Reprobatur.] nõ est verũ.q2 verũ est passio entis, ꝛ passio distrahit a subiecto: ergo verũ nõ includit̃ in ente. [Argm pm] ¶ Itẽ. Si sic.ꝑmo diceret spẽs rei in verũ.qd est passio q̃ in qd quid.qd est ens. [Argm 2m] ¶ Item. Ansel.libro de veritate. Ueritas eẽntie create consistit in quadã conformitate ad suũ exẽplar qd hʒ in mente diuina: sed itellectus creatus põt itelligere essentiã creatam [Argm 3m] absqȝ hoc ꝙ ferat̃ super illã ꝯformitatẽ quã hʒ ad suũ exẽplar.ergo ꝛc. ¶ Et vltra nihil itelligit̃ nisi sub ꝑma rõne intelligibili.ergo verũ nõ est ꝑma ratio. ¶ Itẽ. In eo ꝙ res [Arg. 4m] est vel nõ est.est oratio vera vel falsa: sʒ nõ dicit ĩ eo ꝙ res est vera est oratio vera vel falsa.dãs itelligere ꝙ primo est intelligere rem ꝟm ꝙ ens q̃ ꝟm ꝙ vera vel falsa. ¶ Ad [Ad ꝑmũ argm tertie opi.] primũ motiuũ cũ di ꝙ ens (cũ est cõmune ad ens sensibile ꝛ itelligibile) opꝫ ꝙ termineť ꝑ verũ vt sit obm itellectus. Dico ꝙ nõ opꝫ ꝙ termineť ꝑ aliqd cõtrahens ipm sicut ꝓtendit rõ.sed per hoc ꝙ terminat̃ quantũ ad hoc vt sit obʒ itellectus.quia abstrahit ab oĩ rõne cõtrahẽte nõ limitãdo se ad qdcũqȝ ens.sicut est de corpe colorato respectu visus, ita ꝙ sua illimitatio possit distiguẽ suũ obm ab obtis aliarũ poᵗᵉ. ¶ Ad 2m cũ di ꝙ obm dic̃ ordinẽ ad poᵐ: dico ꝙ [Ad 2m] verũ ẽ ꝛ cũ addit̃ ꝙ verũ ẽ pm.q2 dic̃ ordinẽ: dico ꝙ falsũ ẽ: imo hec est oratio entis abstractiua. ¶ Ideo est alia opio [4° Opi.] que dicit ꝙ ens est primũ obtum. ¶ Qz nulla potẽtia cognoscit obm eius sub vlĩori rõne q̃ sit eius ratio obiectiua: sʒ itellectus cognoscit ens inquãtũ ens que est rõ vniuersalior [Argm pm] q̃ sit ratio veri.aut rõ qdditatis materialis.ꝛ etiam q̃ quecũqȝ alia: ergo solũ ens est obm intellectus. ¶ Itẽ. Quicqd [Argm 2m] cognoscit̃ ab intellectu vel est primũ obtum vel contentuȝ sub ꝑ obto: sed ens cũ cognoscit̃ ab itellectu nõ est ꝯtentuȝ. q2 tunc nõ esset transcendẽs.ꝛ esset aliquid latius latissimo: ergo ens est primũ obtum. ¶ Itẽ. Qd se hʒ per appositionẽ est posterius: sʒ ois cõceptus se hʒ ꝑ appositionẽ ad ens: [Argm 3m] ergo cõceptus entis est simplr̃ primus. Sʒ intellectꝰ nullũ conceptũ hʒ respectu eius qd nõ est obm eius: ergo. ¶ Itẽ. [Argm 4m] Ens in integro cõceptu cõtinet duo.s.esse in se ꝛ eẽ ob alio: igit̃ respectiue se hʒ ad ista: sʒ sic vnũqdqȝ ẽ ꝑus ĩ se q̃ ĩ alio ita vnũqdqȝ prius cogscit̃ in se q̃ in ordie ad aliud: ens g̃ ꝑmo cognoscit̃ quantũ ad eius cõceptũ integrũ quo est simplex ens q̃ in quacũqȝ alia ratione. ¶ Iteȝ. Sub illa rõne [Arg. 5m] ꝑmo est creatura itelligibilis sub qua ꝑmo est imitabilis: sʒ ꝑma ratio imitabilis ad diuinã essentiã est ratio entitatis q̃ est prima oium.naȝ dicitur in li. de causis ꝑma rerũ creaturarum est esse: igitur. ¶ Hic tñ dicit Sco. dis.3.qõ.3.arti.2. [Scotus.] Qz lʒ sit primũ obtum ipm ens.tñ non est primũ obm adequatum ꝟm absolutã suã cõitatem essentialẽ. Qd pbat. Qz [3.4.olo.] obtum cõmune cõitate eẽntiali.primũ ꝛ adequatũ dʒ predicari in qd de oibꝰ ꝯtentis. Hoc nõ põt dici de ente (vt ꝓbat ibidẽ.ꝛ habetur dis.25.ar.ꝑmo) ꝛ hoc maxime respectu vltimarũ differẽtiarũ ꝛ passionũ: igit̃. ¶ Supꝰ ẽt in eodẽ loco ante rñsionẽ ad qõneȝ dicit.ꝙ nec etiã est primũ obiectum adequatũ ꝓpter cõitatem virtualẽ.q2 tunc deus vel

substãtia esset primũ obiectum: dicit ergo q ens est primũ obiectũ. qꝛ i ipso ↄcurrit duplex ꝑmitas eẽntialitat. s. ꝛ virtualitatis: essentialẽ enim cõitatẽ hꝫ ens ad genera ꝛ spẽs ꝛ indiuidua. ꝛ ad oẽs ptes essentiales: virtualẽ etiã cõitatẽ hꝫ ad passiones que virtualr continentur in suis inferioribus.

Aureolus ꝯ Sco.

¶ Illud reprobat dis. 25. arti. ꝑmo ꝛ rñdetur ad argumẽta ibidẽ. ¶ Aureolus ẽt reprobat ipm dis. 2. q. 2. ar. 3. reprobatione. 3. ꝛ ar. 3. ꝛ tenet q ens est obiectũ adequatũ sub rõne cõuenientis ꝛ rõne obiecti mouẽtis. qꝛ de oi ꝑdicatur in qꝛ sicut color de oi colore. oia eniꝫ que mouent intellectũ sunt qdditatiue entia.

Reprobatur Aure.

¶ Sed iste ↄtradicit sibi: qꝛ hoc cõcedit cũ Sco. q ens dicit cõem rõnem obiectalẽ est ꝛ indifferentẽ ad oia sua cõtenta. ꝛ soluꝫ negat sibi q ꝑdicatur de eis i quid: sed (vt habet dis. 25. in ea vel ar. 4.) p. 3. argumẽta ꝑbant q ens nõ dicit rõnem cõem obiectalẽ ad sua contẽta: igit ꝛc.

Auctor ꝯ Sco.

¶ Ideo aliter arguo cõtra Scotũ. cõcesso enim ei q ens nõ ꝑdicet qdditatiue de dñtus ꝛ passionibꝫ adhuc male dicit q ẽ obm vt cõcernit cõitatẽ eẽntialẽ ꝛ virtualẽ: imo hoc erit vt prescindit ab vtroqꝫ: ꝑbo. Qꝛ ens dicit esse obm sub cõmunissima rõne entis. sed (vt ꝑbatum est) ens abstractũ ꝑscindens a cõitate seu ꝑmitate virtuali ꝛ essentiali est magis cõmune: qꝛ sic est penitꝰ icontractũ: ꝑbatio maio. Phs ꝑmo phy. tex. cõ. 5. ꝑbat q ↄfusum est prius notũ (i. primũ obiectũ) per hoc q puer ꝑmo vocat oẽm hominẽ patrẽ. ꝛ post distinguit patrẽ iter alios. Ex quo patet q vult. q illud est primũ notũ seu primuꝫ obtum q sic est cõfusum qd ꝑcedit oẽm distinctionẽ: sed obm ↄfusum vt ꝑcedit oẽm distinctionẽ (sicut hic loquit Phs.) est cõmunissimũ: ergo ens sub cõissima ꝛc.

Arg. p^m.

Argu. 2^m

¶ P. Simplex est ꝑus com plexo: sed ens abstractũ ꝑscindens ab vtroqꝫ est simplex. ꝛ vt cõcernens est cõpositũ: ergo ens vt simplex ꝛ ꝑscindens est simplr prius ente cõcernẽte. Sed itellectus ꝑmo natus est ferri in simplr primũ: igit ꝛc.

Argumẽtũ tertiũ.

¶ P. Ens vt cõcernẽs ꝑmitatẽ seu cõmunitatẽ essentialẽ ꝛ vt ↄcernens virtualem. natũ est cãre conceptũ p accidens vnũ (qꝛ cõceptus passionis cũ cõceptu qdditatiuo est vnus p accidẽs) sꝫ ens nõ ↄtest esse obiectũ primũ sub illa rõne sub qua facit vnũ cõceptũ p accidens. qꝛ oẽ p accidens ꝑsupponit aliqd primũ p se: erit igit vt abstractũ ꝛ prescindẽs. Qꝛ aũt ens possit facere conceptũ vnũ vt ꝑscindens ꝛ nõ cõcernens diffuse ꝑbatur dis. 2. ar. 2. ꝛ. 3.

5^a opi.

¶ Et qꝛ dictũ est q ens dꝫ eẽ obiectũ sb cõmunissima rõne. Ideo est. 5. opinio que ponit q primuꝫ obiectũ adequatuꝫ est aliqd communius ꝛ ꝑus obijcibile itellectui ente transcẽdente. Qꝛ ea rõne ponit ens transcẽdens ꝑmũ obiectũ adequatũ. qꝛ ens est cõmune ad ens fm rõnem: ꝛ ad vle ꝛ singulare. ꝛ ad quicqd qd possit inueniri vel cogitari: igitur si sit aliquid cõius ente illud erit primũ obiectũ adequatũ.

Pri^m argumentũ.

Sed hoc cõtingit inueniri: ergo ꝛc. Minor pꝫ: qꝛ illud est cõmunius ꝛ prius a quo nõ ↄuertitur cõsequẽtia: sed sequtur ens: igit ens vel nõ ens: ꝛ non conuertitur qꝛ a disiũctiua ad alterã partẽ est fallacia ↄsequẽtis: igitur ens vel nõ ens est cõmunius ꝛ prius ente transcẽdente.

Secũ argumentũ.

¶ Itẽ. Prima ꝑncipia ꝑme scientie sunt de ꝑmo obiecto: sed hec ꝑpositio (fm Phm. 4. meta.) ipossibile est idẽ esse ꝛ nõ esse: est primũ ꝑncipiũ in meta. igit ens vel nõ ens est primũ obiectũ itelligibile.

Tertiũ argumentũ.

¶ Itẽ. Si aliqd ipediret videretur q nullũ negatiuũ põt esse primũ: sed hoc nõ. qꝛ disiũctiũ sicut hoc ens vel nõ ens. nõ est negatiuũ: probo. Qꝛ illd nõ est negatiuũ ad qd nõ sequitur negatio. neqꝫ ꝑdicatione identica. nec formali. nec quacũqꝫ alia: sed nulla ꝑdicatiõe sequtur: ens vel nõ ens. ergo nõ ens: ergo non est negatiuum.

Quartũ argumentũ.

¶ Itẽ. Primo physico. vult Phs. q vlia sunt prius nota. Ubi vult Cõmen. cõ. 4. q per vlia intẽdit vlĩosissima: sed ꝑdicatũ vlĩssimuꝫ est ens vel nõ ens (qꝛ sequtur ad qdlibet taꝫ ad ens reale q̃ꝫ ad ens rõnis ꝛ ens fictũ ꝛ ad totum ens transcendẽs.) igit fm q est prius notũ est primũ obiectũ: ergo ꝛc.

Rñsio ad arg^a quĩte opi.

¶ Sed qꝛ teneo quartã opionẽ: rñdeo ad ista argumẽta. Ubi ad primũ cũ dicit. Illud est prius a quo non ↄuertitur ꝛc. Dico q verũ est: ꝛ qñ di nõ sequtur: ens vel nõ ens. g̃ ens. Primo instando. dico q sequtur: qꝛ seqt chimera est ens vel nõ ens. ergo est ens fm quid nois. sꝫ non sequat q sit ens determinatũ fm rem vel ens determinatũ fm rationẽ: ergo aliqd ens est vlĩus ente vel nõ ente. Qꝛ autẽ ens fm q dicit qd nois sit prius ꝛ cõmunius q̃ꝫ ens vel nõ ens pꝫ expresse. 4. physi. tex. cõ. 50. vbi dicit. phi. q Phm opꝫ cõsiderare de vacuo. si est. aut nõ: ꝛ in sequẽti capi. ad quale aũt se habeat. s. ad eẽ vel nõ esse opꝫ accipere: qd significat nomẽ. Nota expresse q ad sciendũ vtrũ vacuũ sit vel non sit. opꝫ ꝑus accipere qd significat p nomẽ: ꝛ ita habet q eẽ qd ↄuenit rei fm q est ens (quantũ ad quid nois) est ꝑus q̃ꝫ illud disiunctũ esse vel nõ eẽ.

Instantia

¶ Contra. Neutrũ cõuertentium est ꝑus alio: sꝫ sicut sequtur ens vel nõ ens. ergo ens fm qd nois ita sequit ens fm qd nois. ergo ens vel nõ ens. qꝛ disiunctiua sequtur ad quãlibet eius ptẽꝫ: ergo ens fꝫ qd nois nõ ẽ ꝑus. sꝫ duo sũt vaga sequẽtia siue ꝑdicabilia de quolibet eque ꝑ°. Et h ꝑbat: qꝛ ea q̃ sequunt ad vtrũqꝫ cõtradictoriorũ equalr opꝫ esse vaga ꝛ ideterminata ꝛ in oi ꝑdicamẽto equaliꝫ: sed ista sunt hõ. igit ꝛc. Probo minoreꝫ: qꝛ ad ens reale sequtur ens vel nõ ens fm qd nois: ꝛ ad non ens reale sequtur ens vel nõ ens fm qd nois vt pꝫ de vacuo.

Alia responsio. Obm 4^r.

¶ Propter qd dico q obm primũ itellectus põt accipi q̃drupliciter. Uno modo obiectũ p se ꝛ primũ. Alio mõ per se nõ primũ. Tertio modo ꝑ obiecto precise p accidẽs. cuiusmodi sunt negationes. ꝑuationes. ꝛ talia vaga. que consequuntur ꝛ ꝑdicantur de ꝑuationibus. ꝛ negationibꝰ: ꝛ talia que solũ hñt esse fm quid nois ꝛ quecũqꝫ per accidẽs itelligunt. Quarto modo accipit obiectũ. vt obiectũ aggregans oia itelligibilia quocũqꝫ mõ: siue p se. siue p accidens. siue per reductionẽ.

Ens quõ dr obꝫ et adequatũ

¶ Prio mõ dico q ens vt est penitꝰ ꝑscindens ꝛ abstractũ. est obm primũ intellectus adequatũ. ¶ Secũdo modo: primũ obm adequatũ est ens cõcernens entia realia per se. s. subam ꝛ. 9. genera. ¶ Tertio mõ: nõ correñdet aliqd obm adequatũ primũ. qꝛ entia per accidẽs nõ habẽt ordinẽ nec primũ infra suos limites: sed oẽ p accidẽs reducit ad aliqd p se. ¶ Quarto mõ: ꝑmũ obiectũ adequatũ itellectus est ens aggregãs oia itelligibilia siue sint itelligibilia p se ꝛ ꝑmo. siue p se nõ ꝑmo: siue p accñs: siue quocũqꝫ mõ imaginabili.

¶ Ista distinctio pꝫ. Color enim (vt ꝑcise est color) est p se ꝛ primũ obiectũ adequatũ visus. Ut cõcernẽs albũ ꝛ nigrũ est per se nõ ꝑmũ. Dyametri quoqꝫ figura ꝛ hõ. siue corpus coloratũ in generali est obm p accidens. Color aũt vt cõmune ad oia colorata. siue per se siue p accidens. est obiectum aggregans. ¶ Sili modo ens cõsideratũ in meta. cõmune ad subam ꝛ. 9. accidẽtia. est ꝑmuꝫ obiectũ intellectus. ꝛ ens sic acceptũ est ens de quo loquitur phi. Et iõ ꝑprie ꝛ physice tale ens est obiectũ itellectꝰ. Secũdo modo: ens fm qd nois siue ens rõnis est primũ obiectum. Tertio modo. ens cõe ad vtrũqꝫ. ꝛ istis duobꝰ modis famose loquimur de obiecto.

Ad argumẽta quĩte opionis. Ad ꝑmũ

¶ Tunc ad argumentũ qñ di illud est ꝑmũ a quo nõ ↄuertitur ↄsequẽtia: sed sequit ens. ergo ens vel nõ ens: ꝛ nõ ↄuertitur. Dicendũ q nõ sequitur p formalẽ ↄñtiam tãq̃ꝫ ab inferiori ad formale supius. modo quo ens qd est obiectũ p se est cõmune. sed sequtur sicut qdam vaguꝫ consequẽs ad vtrãqꝫ ptem ↄtradictionis (vt ꝑbatum est supra) ꝛ qd est tale. vel solũ est itelligibile per accidens: qd pꝫ. Qꝛ siuꝫ ↄuertibile. Ens fm quid nominis tñ est intelligibile p accidens (vt habet supra) ꝛ ita nõ ꝑbatur q ens vel nõ ens sit ꝑmũ obiectũ p se de quo disputamus. Qꝛ autem ens vt ꝑscindens ꝛ abstrahens possit esse primũ obiectũ. hoc depẽdet ab hoc q sit dare ens qd dicat

conceptũ

cõceptũ abstractũ nullo mõ concernentẽ sua cõtenta: ⁊ hoc
ꝓbatur dis.25.ar.4. Qꝛ etiã ens vt cõcernens substã.⁊ ac-
cidentia sit per se obm: pꝫ. qꝛ aliter meta. nõ esset sciẽtia. Qꝛ
etiã ens aggregans entia p se ⁊ p accidẽs. siue ꝙ ens qd est
cõmune ad qd rei ⁊ ad quid nõis aliquo mõ possit concedi
primũ obiectũ adequatũ itellectus. probo. Qꝛ obm primũ
adequatũ nõ solũ põt accipi pro adequato ꝯtinẽti per se et
essentialr̃ itelligibilia. sed pro adequato ꝯtinẽte totã multi-
tudinẽ itelligibiliũ suis modis: puta. essentialr̃ itelligibilia
continet essentialiter. ⁊ que accidentalr̃ accidẽtaliter. ⁊ que
per reductionem per reductionem: sed ens cõe ad quid rei
⁊ ad quid nominis cõtinet totã multitudinẽ intelligibiliũ
istis diuersis modis. igit̃ ⁊c̃. Et hoc pꝫ manifeste: qꝛ lꝫ me-
taph. p̃mo ⁊ principalr̃ sit de ente reali. ⁊ Phs 6° meta. tex.
cõ. vlti. bñ p̃scindit ista sua ꝯsideratione. tñ de negationibꝰ
⁊ fictitijs est eius ꝯsideratio aliquali. vꝫ vt hñt cõbinatio-
nẽ vel cõparationẽ ad entia realia: ⁊ eadẽ rõne põt hoc cõ-
cedi de entibus p accñs: sed hoc nõ eẽt nisi ens qd est subꝫ i
meta. ⁊ habitꝰ metaꝰ extẽderet se q̃q̃ mõ ad fictitia. negatio-
nes. ⁊ entia p accidẽs: igit̃. ¶ Itẽ. Hoc pꝫ verũ. Qꝛ cũ phi.
6° meta. excludit entia p accidẽs. ⁊ entia in aia a sua cõside-
ratione. in. 9. meta. versus finẽ itroducit entia in aia: ⁊ nega-
tiones. sicut nõ ens ⁊ falsũ: in cõsideratione sua. Sꝫ hoc est
in quadã cõbinatione ⁊ reduplicatione ad sua positiua: vñ
dicit sic. Qm̃ aut ens dicit̃ ⁊ nõ ens hoc qdem s̃m figuras
cathegoriarũ ⁊ infra: hoc aũt ꝓprie aut verũ. aut falsũ. ⁊ i-
fra: quare qd verũ dĩ aut falsũ. hoc p̃scrutãdũ. Et hñ infra
versus finẽ: esse vero vt verũ ⁊ nõ esse falsum. vniũquodqꝫ
est ⁊c̃. Nota expresse ꝙ negationes hic introducunt̃ in ꝯsi-
deratione meta. qd nõ eẽt nisi ⁊c̃. igit̃ ꝙ ens vtroqꝫ mõ est
obiectũ primũ adequatũ. ¶ Dico vlterius. ꝙ si loquamur
de obiecto cõcernẽte sua cõtẽta ꝙ primũ obiectũ adequa-
tũ cõcernens põt pensari ex duplici pte. Uno modo ex pte
obiecti. Alio mõ ex pte itellectus. Ex pte obiecti: ens (qd est
cõmune ad decẽ p̃dicamenta) est primũ obiectũ adequatũ.
qd est tale per se ⁊ ad qd oia alia habẽt reduci. Sed ad ens
cõmune ad decẽ p̃dicamẽta. oia itelligibilia quocũqꝫ mõ
habẽt reduci. ergo ⁊c̃. Ex pte aũt intellectus: ens qd est cõe
ad quid rei ⁊ ad quid nõis qd aggregat totã multitudinem
oĩum intelligibiliũ est primũ obiectũ adequatũ. Qd pꝫ: qꝛ
intellectus natus est incipere a ꝯfusissimo ⁊ a tali confusis-
simo qd se hꝫ in rõne totius (vt pꝫ p̃ phy. t. cõ. 4.) sꝫ ens est
hꝫ. qꝛ ipm itegrat i se itelligibilia p se ⁊ p accidẽs. Qualiter
aũt aliud ⁊ aliud dꝫ cẽ obiectũ accedẽdo ad naturã obiecti
⁊ ad naturã potẽtie patebit in 2° ar. ¶ Pro solutione alio-

Ad alia argumẽta.

rũ argumentorũ est p̃mo notandũ. ꝙ cũ intellectus habeat
duplicẽ actũ ⁊ simplicẽ et cõplexũ. opꝫ ꝙ hẽat duplex ob-
iectũ corñdens. Dico ergo ꝙ ens est primũ obiectũ itelle-
ctus simplicis itelligẽtie loquẽdo de obiecto itellectꝰ vt lo-
quit̃ Phs ⁊ Cõm. s. itelligẽdo de ente transcẽdente ad phã-
tasmata materialia ⁊ ad ea que possunt cõiungi ex phanta-
smatibus (vt ꝓbatur. q. p̃ma. ar. 3° in rñsione ad argumen-
tũ Ualsinghã) sꝫ ens vel nõ ens ẽ p̃m obtũ vel ps obti p̃ itel-
ligẽtie cõplexe. Et palã ẽ o p̃ qꝛ sic actꝰ simplicis itelligẽtie
p̃cedit actũ ꝯplexe itelligẽtie. ita opꝫ ꝙ in ꝯplexũ ⁊ simplr̃
p̃cedat obiectũ ꝯplexũ ⁊ ita ens erit simplr̃ primũ obiectũ
itellectus. Scdm ꝓbat̃ sic. Simplex itelligẽtia icipit a cõ-
fusissimo incomplexo, ita opꝫ ꝙ intelligentia cõplexa ici-
piat a ꝯfusissimo cõplexo: sed ꝯfusissimũ cõplexũ ẽ ꝓposi-
tio cuius termini sunt ens vel nõ ens: puta sortes ẽ vel nõ ẽ.
igit̃ ⁊c̃. Probo minorẽ. Qꝛ ista cõplexio est de terminis cõ-
fusissimis q sunt esse ⁊ nõ esse: ⁊ est mõ ꝯfusissimo. qꝛ disiũ-
ctio: disiunctiua aũt locutio est ꝯfusissima. qꝛ neutrã partem
determinat: igit̃ ⁊c̃. ¶ Ad 2m igitur argumentũ qñ dicit̃ ꝙ

Ad 2m

primũ principiũ nõ excedit primũ obiectũ ⁊c̃. Uerũ est: ⁊
cum dicit̃ ꝙ primũ principiũ est de quolibet cẽ ⁊c̃. Dico ꝙ
illud qd est principiũ demonstratiõis est ꝓpositio ꝯplexa.
⁊ ideo ibi cõcedo ꝙ ens vel non ens (que sunt termini p̃mi
p̃ncipij) est ps primi obiecti cõplexi itellectus (vt videbit̃ i
fine. q.) ens tñ est obiectũ p̃mũ itellectus incõplexi. ¶ Ad
tertiũ. cõcedo eodẽ modo etiã ꝙ disiũctiua que cõponit̃ ex
ente vel nõ ente est affirmatiua ⁊ ps primi obti itellectꝰ cõ-
plexi. ¶ Ad 4m qñ dĩ ꝙ ens vel nõ ens est vlitissimum: di-
co ꝙ ens vel nõ ens est vlitissimum respectu itellectus ꝯple-
xi: ens tñ est vlitissimum respectu intellectus incomplexi.

Ad 3m *Ad 4m*

Dubitatio

est. Utrũ ens qd est obm intellectus nři est cõmune ad totũ. s. ad deũ supnatura-
liter notũ ⁊ intelligẽtias. aut ad sola entia sensibilia ⁊ cogno-
scibilia p sensibilia. Et dicit̃ cõmuniter ꝙ est solum cõe ad
sensibilia ⁊ cognoscibilia ex sensibꝰ ⁊ ratio est. qꝛ ens videt̃
esse obiectũ itellectus nostri sub illa cõitate. sub qua põt at-
tingi a nobis ⁊ a Phis. sed hoc solũ est vt cõmune ad sensi-
bilia ⁊ cognoscibilia ex sensibus. Cõmẽ. eñi (vt pꝫ 3° de aia
cõ. 36.) nũq̃ posuit nos habẽ altiorẽ cognitionẽ nisi ex sen-
sibus: vt itellectus agẽs adeptus est totũ sibi posse p phan-
tasmata sensibiliũ: vt ꝓbatur. q. 1. ar. p̃mo in p̃ma determi-
natione Cõmen. Sed videt̃ mihi distinguendũ: qꝛ aut lo-
quimur de cõitate entis in cuius notitiã possumus: ⁊ sic ve-
rũ est ꝙ ens vt cõe ad sensibilia ⁊ cognoscibilia ex sensibꝰ
est obiectũ nobis adequatũ. Aut loqmur de cõitate entis il-
limitata ad supnaturalia ⁊ naturalia l qua nõ possumus: ⁊
sic dico. ꝙ ens vt cõmune ad ens naturale ⁊ supnaturale est
obiectũ intellectus nostri. Uñ ista stãt simul ꝙ nos nõ pos-
sumus in alicuius cognitionem ⁊ tñ ꝙ ꝯtinetur sub obiecto
nostro adequato. Uerbi gr̃a. Illud in qd põt aquila ꝯtinet̃
sub obiecto adequato visus nři ⁊ tñ nõ possumus in eiꝰ co-
gnitionẽ. Et pꝫ rõne: qꝛ potẽtia vniꝰ rõnis s̃m spẽm habet
obiectũ vnius rõnis (sicut oculus beati post resurrectionem
videbit colorẽ sicut mõ) sed itellectus noster in quocũqꝫ sta-
tu (siue cognoscẽs naturalr̃ siue supernaturalr̃) est potẽtia
vnius rõnis: igitur hꝫ obiectũ vnius rõnis qd est cõe vtro-
biqꝫ. Et certũ est ꝙ in tale obiectũ qd est cõmune ad natu-
ralia ⁊ ad supernãlia nõ possumꝰ. Igit̃ stãt simul qd est ob-
iectũ ⁊c̃. (de hoc satis. q. p̃a arti. 2.) Dico igit̃ ad maiorẽ: ꝙ
est falsa. Qꝛ lꝫ itellectus sit potẽtia eiusdẽ rõnis quantũ est
ex pte sui. qꝛ semp est eadẽ potẽtia s̃m spẽm. tñ aliud obm
habꝫ in vno lumine. s. naturali ⁊ aliud in alio lumine. s. sup-
naturali: ⁊ qꝛ illa lumina sunt penitꝰ alteriꝰ rõnis iõ vtrũqꝫ
hꝫ suũ ꝓprium obm adequatũ ⁊ nõ aliquod cõe obm ade-
quatũ nõ plus q̃ꝫ visus ⁊ auditus. Istud eniꝫ nõ mouet. Qꝛ
si teneat̃ cõmunis opĩo que ponit ꝙ lumẽ reqrit̃ pp eleua-
tionẽ potẽtie ⁊ nõ pp obm. tunc planũ est ꝙ illa lumina di-
uersa nõ arguunt aliud ⁊ aliud obꝫ adequatũ. sꝫ hñ arguũt
diuersaꝫ idoneitatẽ potẽtie respectu diuersorũ graduum in
eodẽ obiecto: sicut oculus meus p nouũ lumẽ eleuaret̃ ad
videndũ illud qd videt̃ ab aqla vel ad vidẽdũ corpus glo-
rificatũ qd ꝓpriũ est beatis nõ arguit diuersũ obm ade-
quatũ qꝛ oia vident̃ sub ratione coloris. sicut ponũt Phs ⁊
Cõmẽ. 2° de aia. cõ. 66. ꝙ corpa celestia ⁊ alia non colorata
vident̃ sub rõne coloris. quere in p̃logo. q. 2. ar. 2. sed hñ ar-
guit eleuationẽ potẽtie diuersaꝫ. Si aũt detur alia opĩo quã
posui. q. 2. ar. 2. ⁊. 4. s. ꝙ lumẽ naturale ⁊ supnãle vtrũqꝫ re-
quiritur pp obm adhuc nõ hñt ꝙ opꝫ habere aliud ⁊ aliud
obm adequatũ. Qꝛ (vt ibi multiplr̃ est ꝓbatum) illa lumĩa
nõ sic reqrũtur ibi ꝓpter obm. ꝙ vtrũqꝫ lumẽ iprimat ob-
iecto qd illuminat ꝓpriam rõnem obiectiuã sed inuenit eã
in obiecto. Illa aũt que inueniunt̃ ex pte rei hñt aliqd cõe
ex pte rei saltẽ in cẽ obiectiuo (sicut pꝫ de spẽbus colorum
que ꝯueniunt in colore) igit̃ ibi inuenit̃ obm adequatũ cõe
ex pte rei. ita illa lumĩa nihil faciũt ad hoc nisi forte ꝙ ipis

Du[m] p[m]

Ens cõe.

presentibus obiecta mouēt ad actus suos.

Scda dubō ē. Utrū singulare sit directū obȝ. Si n. ens iquātū ens est obm. quicqd ɔtinetur sub eo erit obm directū (vt pȝ de albedine que ɔtinetur sub colore) et ita singulare erit p se ꝛ directū obm. ¶ Posset dici ꝙ ens qd est obm itellect⁹ nostri ē ens illimitatū ab itellectu agēte cuiusmodi est singulare. ¶ Uel meli⁹ posset dici (q vellet tenere ꝙ singulare nō itelligit directe) ꝙ nō sequit: ens est obm directū itellect⁹ nostri. ergo itellect⁹ pōt oīa directe itelligere que ɔtinent sub ente. ꝛ ita singulare: sȝ bñ sequit. ꝙ oīa que ɔtinent sub ente pōt itelligere suis modis ꝓprijs qb⁹ itelligibilia sūt i ente. s. p reductionē q̄ nata sūt itelligi p reductionē vt negatōes ꝛ h⁹ (vt dictū ē pap. sup ad argm̄ 5e opi. circa finē) ꝛ eadē rōne qua indirecte itelligibilia sunt in ente itelligunt: sȝ indirecte cuiusmodi sunt singularia.

Secundus articulus. De pmo obto primitate gñationis. Ubi dicūt qdaȝ dicētes ꝙ singulare est primū obm primitate gñationis ꝛ hoc probant sic. ¶ In oī cognitiōe siue demrātiua siue ituitiua siue discursiua pncipia sunt prius nota itellectui ꝛ directe q̄ ɔclusiones. Sed in vtraqȝ pn⁹ scia pma sunt singularia. g ꝛc. Minor pȝ: qꝛ vtraqȝ est vl'ium: sȝ vlia pducunt p inductionez singularium: ergo vlia que sunt ɔclusiōes pbate per singularia ꝛ de qbus est vtraqȝ scientia sunt posterius in gñatione vtriusqȝ sciētie. ¶ Confirmat rō. Qꝛ pbare vle p singulare p ɔparationē rectā vnius ad aliud. est discursus itellectiu⁹ sensitiuus: qꝛ sensus nō compararet vtrūqȝ recte ad aliō nisi cogsceret. ꝛ vtriusqȝ rectā hitudinē cogsceret qd ē ipole: cuȝ g talis recta ɔpatio sit i iductione. g itell's recta linea cogscit singularia. ¶ 2⁹ dicūt. Intelligēdū est (ppter pcessuȝ Phi 1. phy. dicētis ꝙ ɔfusa sunt prius nota) ꝙ sicut in cognitiōe vl'i est vna linea qua descendit linealr (puta ab ente vl'i cōfuso ad subcontēta sua vsqȝ ad spēȝ spālissimā) ita in singularibus primū cognitū est aliqd singulare cōfusum. puta cū intelligit homo primū qd itelligitur est hoc ens. nō hic hō vel hoc aīal: ꝛ sic ꝙ ɔfusa sunt pus nota itellectui. verū est. qꝛ ɔfusum singulare est pus notū. ¶ Tertio dicūt ꝙ intelligendū est (pp hoc qd dicit ꝙ de singularib⁹ nō est sciētia) ꝙ lȝ cognitio singularis nō sit sciētifica vt pcognoscitur in vl'i. est tñ pncipiū acqsitionis sciētie sicut quedā inchoatio scientie. Unī Cōmen. pmo physi. cō. 5. distinguēs cognitionē iduidui ɔtra cognitionē spēi dicit. Indiuiduū cōpositū lȝ nō sit primū in sciētia demōstratiua. est tñ principiū acqsitiōis vl'is qd est pncipiū sciētie demōstratiue. ¶ Quarto dicit. Intelligēdū (pp abstractionē itellectus q dicit abstrahere vle a singulari) ꝙ duplex est abstractio. Una s. cognitiua qua s. itellect⁹ pōt itelligere vnū nō itelligēdo aliō: ꝛ sic cū illustrationē itellectus agētis. possibilis itelligit singulare cognitū obiectiue in imaginatiōe nō itelligēdo vle: ꝛ itelligit hanc formā huius singularis nō itelligēdo vle: ꝛ itelligit hanc formā huius singularis nō itelligēdo totū cōpositum singularis. Alia est abstractio factiua itelligibilis in esse itelligibili transferēdo de ordine in ordinē: ꝛ sic cuȝ vle nō sit obiectū cognitū in imaginatiōe itellect⁹ agēs abstrahēdo intētionē vl'is ab intētione singulari facit ipsaȝ itelligibile in actu qd pus fuit in potētia. ꝛ tunc itellect⁹ possibilis itelligit. Et isto modo itellectus agēs abstrahit vle ꝛ pos'is itelligit ipm. ꝛ nō singulare.

Alij cōcordāt cū isto. s. Lumignō. ꝛ pbant ꝙ singulare est primū cognitū directe. ¶ Primo pmittunt exēplū. ꝙ sicut sensus cōis. inquantū est finis oīuȝ sensuū exterioꝝ vnus existēs per se cognoscit oīa sensibilia ipsorum (vt dicit Cōmē. 2⁹ de aīa cō. 146.) ita itellect⁹ inquātū est finis oīuȝ sensuuȝ vnus existēs p se cognoscit oīa sensibilia ꝛ directe. Ad hoc est Cōmē. 3⁹ de aīa cō. 30. vsqȝ ad. 34. vt dicit: sȝ discordat in hoc. ꝙ isti dicūt ꝙ fit in lumie itellectus agētis. Unde ponit tres lineas. Primo in intelligentia simplici vnam qua ab intentione singularis alicu⁹ pcedit ad qdditatē spēi ꝛ sic ascēdendo vsqȝ ad gen⁹ generalissimū. Alia qua ascendit a spē spālissima vsqȝ ad gñalissimuȝ: ꝛ vtraqȝ est recta. Tertia linea est reflexa qua cōponēdo reuertitur a genere gñalissimo vsqȝ ad indiuiduū. ¶ Qꝛ igit singulare sit pmū cognitū itellectui pbatur sic. Ab extremo ad extremū nō itur p se nisi p mediū. Sȝ itellectus fm suū vltimū (puta vt est terminus sensuū) est mediū inter sensuȝ ꝛ inter ipm itellectū p se ɔsideratū respectu obti ꝓprij. sicut sensus cōis vt est terminus sensuū exterioꝝ est medius iter sensus exteriores ꝛ seipm ɔsideratū respectu actus illius q est sibi ꝓprius vt distinctus sensus fm se. ꝛ respectu ꝓprij ꝛ distincti obiecti. Si igit vt sic hȝ aliqd obm ꝓpriuȝ. sicut sensus cōis pmo apprehēdit sensibilia vt est terminus sensuū pticularium q̄ vt in se ɔsiderat⁹ respectu eius obti qd est sibi ꝓpriū. sic itellectus primo mō determinabit ad illō obm fm qd est terminus sensuū q̄ determinabit fm obm aliqd abstractū. ¶ Itē. Primo itelligit aliqd fȝ lineā rectā q̄ reflexā: sȝ itelligere genus gñalissimū p singulare est fm lineaȝ rectā: qꝛ a singulari oriunt ordinate spēs vsqȝ ad gen⁹ gñalissimū. qꝛ singularia sunt prius nota nature: ergo singulare directe est pus cognitū vl'i. ¶ Scdo dicit ꝙ illa spēs spālissima que imediate se hȝ post indiuiduū est primū cognitū: qꝛ (cū naturalr modus cognoscēdi sequtur modū eēndi) illa intētio qdditatiua que est ꝓxima singulari post illud est pmū pceptiuū qdditatiue: sȝ itētio ꝓxima singulari est spēs spālissima: ergo primū intellectū linealr post indiuiduū est spēs: nō genus. ¶ Itē. agētia mō nature sibi assimilāt passuȝ nisi ipediant per accidēs: ꝛ agūt fm totū ipetū: igit cuȝ obm agat naturalr. pmo assimilat aliqn intellectū fm intētionem pfectissimā quidditatiuā. ¶ Iteȝ. Natura ordinatissime pcedit ꝛ non facit saltum: ergo naturalr intellectus primo apprehēdit qd ordine nature imediate se hȝ ad singulare. ¶ Item. Unūqdqȝ pmo mouet fm phantasma ꝓprium q̄ fm phantasma alienū: ergo species primo mouet intellectum fm ꝓprium conceptum q̄ fm conceptū generis. Illud autem qd Phs dicit. ꝙ ɔfusa sunt prius nota. dicit ꝙ per confusum non debet toties intelligi vniuersale. sed per confusuȝ debet intelligi totum: toties enim dicitur confusum: quoties totum. Unde verum est ꝙ sicut singulare est qddam totū respectu suarū partiuȝ. ita prius confuse cognoscit totū singulare q̄ ptes eius itegrales. ꝛ silr dic de toto vl'i ꝛ de toto potestatiuo i cōponēdo vel resoluēdo. ꝛ sic logt Phs p phy. vt pȝ ibidē. ¶ Cōcordat. Aureolus. di. 2. ar. 3. pbat enīȝ ꝙ quelibet ꝓpria entitas est obm motiuum itellectus p ꝓpriam rōneȝ entitatis. Uide ibi. ¶ Ad istuȝ articulū dico ꝙ obm qd pmo modo natuȝ est generare cognitionē in intell'u pōt accipi ex duplici pte. Aut. n. accipit ex pte itellectus pcise. Et p istū modū dico ꝙ pmū obiectū primitate gñationis est vle qd est ens transcēdens abstractiuū. Aut accipit ex pte obiecti precise: ꝛ sic. saltē post deū. De quo 3⁹ ar. Dico igit ꝙ pmum obm pmitate gñationis est singulare. Istā distinctionē ꝛ veritatē ptiuȝ distinctiōis innuit Phi. in plogo sup pm physi. vbi vult ꝙ ɔfusa sunt nobis (i. ex pte itellectus nostri) prius nota. Sȝ pus nota nature sunt singularia magis. Et ratio huius est: qꝛ cause ex natura rei sunt notiores q̄ sua causata: sȝ certum est ꝙ vl'itas est causata a re singulari. sicut genus: ergo ex natura rei singulariter magis notū: ꝛ hoc ex pte obiecti. ¶ Istā rōnem innuit ibi Cōm. cō. 3⁹ dicēs. Cognita apd nos sunt cōposita causata ab elemētis. quia cause sūt notiores apud naturā. ¶ Itē. Probatur. Quia semp vbi terminatur vna cognitio ibi incipit alia: sȝ illō qd est vltimate cognitū in phātasia est singulare.

gulare.igit̃ quantũ est ex p̃te obiecti p̃mũ qđ mouere ad co gnitionẽ intellectiuaʒ est singulare.¶ Hec vĩ imaginatio Cõmẽtatoris 3° de aĩa.cõ.10.Unde ibi imaginatur duas li neas.vnã rectã qua in cognitione sensitiua procedimus or dinate ab inferiori sensu vsqʒ ad suppremũ sensuʒ.s.imagi natiuã ⁊ istã lineaʒ vocat ipse rectã:⁊ tunc vult ꝙ cognitio intellectiua incipit in fine istius linee recte.⁊ hoc est in vlti mo sensato siue imaginato. Ita ꝙ vult.ꝙ p̃mo s̃m lineam rectã intelligit formã singularẽ existentẽ in hac re singula ri.Et q2 post vltimũ esse singularis nõ est vlterius ascende re s̃m lineã rectã.ideo vult.ꝙ quãdo intell's incipit intelli gere vl'e ꝙ tunc quasi cõuertendo girat se ad aliũ ordinem cognoscibiliũ.¶ Aduerte tñ ꝙ ista giratio nõ est cognitio indirecta vt p̃babit̃ infra ibi.Ex hoc ⁊c̃.i. in Nota.2°.Et ista distictio ponit̃ ab eo expresse 3.de aĩa.cõ.10. Ubi vult ꝙ intentio indiuidualis dupl'r experimentat̃. Primo per imaginatiuã.Scđo per aliud.s.per intellectũ:⁊ hoc est qđ dicit.ꝙ necesse est forma experimentet̃ per aliã virtutẽ:⁊ hoc erit ex hac virtute:⁊ loquit̃ de intellectu.Et hoc dupl'r. Aut per dispositionẽ similẽ linee recte.s.cũ intellexerit pri mã formã existentẽ in hac re singulari.Et hic habeo p̃muʒ mẽbrũ distinctionis.s.ꝙ in vltimo singulari vbi terminatur cognitio sensitiua tanq̃ʒ in vltimo termino.siue in vltimo fine linee recte.ibi incipit cognitio intellectiua.¶ Sequit̃ de scđo mẽbro.Aut.s.hoc est s̃m dispositioneʒ si'lem linee spherali.qñ itellectus vadit intelligere q̃dditatẽ illius for me.deinde q̃dditatẽ illius quousqʒ p̃ueniat ad q̃dditatẽ in illa re.Hic habeo ꝙ girat se recedẽdo a cognitione s̃m eẽ singulare vsqʒ ad cognitionẽ s̃m esse vl'e.¶ Ex hac distin ctione clare p3 illud qđ assumptũ est in argumẽto.s.ꝙ ibi incipit idest in p̃ma re singulari cognitio intellectiua vbi terminabat̃ cognitio sensitiua:⁊ certũ est ꝙ iste ordo est ex natura reꝝ q2 infra lineã rectã.vt dicit Cõmentator.Eãdeʒ distinctionẽ ponit Cõmẽtator cõmẽto.11.dicens sic.Scien dũ est eniʒ.ꝙ dispositio habita ab intellectu que diuersat̃. qñ cõprehẽdit formas reꝝ primas sensibiles.est ei per sen sus.⁊ dispositio que diuersat̃ in eo per cõprehẽsionẽ q̃ddi tatis ⁊ forme.est eniʒ dispositio diuersa in se nõ p̃ sensus:⁊ ideo assimilat ip̃ʒ Ari.linee spherali in hac dispõne.Plato aũt linee giratiue.¶ Itẽ. Hoc satis clare ex sequentibus in cõ.10.vult Cõmẽtator.ꝙ qñ intell's girauerit se ad cogni tioneʒ vl'iuʒ ꝙ oĩno intelligit q̃dditatẽ carnis.deinde que rit intelligere q̃dditatẽ illius q̃dditatis:⁊ hoc erit duʒ inue niet q̃dditatẽ in q̃dditate.⁊ nõ cessabit quousqʒ p̃ueniant ad formã simplicem.s.ꝙ istud intelligere erit si'r in carne dum erit possibile in carne.ꝙ q̃dditas eius h3 quidditatẽ. Uult dicere.ꝙ intellectus quando girauerit se ad lineam cognitionis mere vniuersalium.ꝙ p̃mo intelligit quiddita tem carnis.hoc est quidditatem alicuius acceptam s̃m spe ciem specialissimã:deinde querit intelligere quidditatẽ in quidditate.quãdiu erit possibile inuenire ꝙ quidditas car nis habet quidditatem. Hoc est dictũ.ꝙ hoc erit procede re vsqʒ ad genus generalissimuʒ eius.Ex quibus arguo sic. Iste processus queʒ Cõmentator ponit hic.ꝙ in ordine co gnitionis vniuersaliũ species specialissima est primo nota non potest esse verũ q̃ntum est ex parte intellectus:quia in tellectus incipit a confusissimo(vt predictum est ex prolo go.1.phy.)ergo oportet ꝙ intelligatur s̃m ordinem qui est ex parte obiecti.Sed qua ratione iste ordo accipit̃ ex par te obiecti.eadem ratione hoc qđ dicit ꝙ intellectus p̃mo intelligit quidditatem in hac re singulari.accipitur ex p̃te obiecti:quia ex parte rei siue obiecti singulare.est simpl'r p̃mum.igitur sequitur propositum.s.ꝙ q̃ntum est ex parte obiecti.singulare est prius notum. ¶ Item. Hoc apparet ex textu Aristo.Probat enim ibidẽ.ꝙ intellectus est alius

Cõmenta tor.

Arg^m 1^m

Arg^m 2^m

a sensu.per hoc ꝙ intellectus habet obiectũ propriũ aliud ab obiecto cum quo conuenit cuʒ sensu.s.singulare. Unde dicit sic.Aliud est magnitudo ⁊ magnitudinis esse.aqua ⁊ aque esse ⁊c̃.Infert ergo:aut alio.aut aliter se habẽte discer nit.Et infra:sensitiuo q̃dem calidum aut frigidum indicat. quorum ratio quedam est caro.Alio autem.aut separato. aut circunflexo se habet ad se ipsaʒ.que(cuʒ extensa sit)car nis esse discernit.Textus aũt Cõmẽtatoris loco huius qđ dicitur circunflexa habet sic:s̃m dispositionem linee sphe ralis.Ecce intellectus circunflexe(idest spheraliter)discer nit quod quid erat esse:⁊ per ꝯsequens obiectum quod pre cessit(.s.singulare)fuit obiectum rectum.¶ Ad intelligen dum istum textum. Primo est notanduʒ.ꝙ per magnitudi nem intelligit esse singulare magnitudinis.⁊ per magnitu dinis esse intelligit quidditatem magnitudinis.modo quo loquitur.7.metaphysice.vocãs essentiam rei formam siue qđ quid erat esse:⁊ sic exponit eum Cõmẽ.cõ.9.(quia ma gnitudo ⁊c̃.)dicens sic.Quia hoc indiuiduum est aliquid ⁊ intentio per quam hoc indiuiduũ est ens.s.quidditas ⁊ for ma.est aliud.Uerbi gratia.quia hec aqua est aliquid:⁊ intẽ tio ⁊ forma p̃ quã hec aquã est ens.aliud ab aqua. ¶ Scđo est intelligendum ex hoc.ꝙ indiuiduum magnitudinis est quid singulare qđ patet ex hoc:quia s̃m eum est calida aut frigida.ideo vult ꝙ magnitudo siue caro sit obiectum sen sus:⁊ hoc est qđ dicit sensitiuo quidem calidum ⁊ frigiduʒ iudicat quorum ratio quedam est caro.¶ Tertio est intel ligendum.ꝙ nõ solũ sensitiuo indicat anima de indiuiduo carnis.sed etiam per intellectuʒ:⁊ hoc est qđ dicit:alio aũt separato.¶ Quarto est intelligendũ.ꝙ in hoc intellectus excedit sensum ꝙ non solum intellectus cognoscit singula re sicut sensus.sed p̃mo intelligit singulare s̃m lineã rectã. hoc est:accipit euʒ in fine illius linee recte quo recto ordĩe sensus p̃cessit a p̃mo sensibili vsqʒ ad vltimũ sensatum(vt predictũ est)⁊ tũc ab illa linea recta circũflectit se p̃ lineaʒ circũflexã ⁊ extẽdit se vsqʒ ad ꝯsiderationẽ q̃dditatis car nis:⁊ propter hanc diũam.dicit textus(vbi loquit̃ de intel lectu)ꝙ nõ solũ cognoscit alio separato.sed ꝙ alio aliter se habẽte discernit:⁊ addit:circũflexa se h3 ad se ipsaʒ que cuʒ extensa sit carnis esse discernit.¶ Ex his arguit̃ p̃positũ sic Arist.volens p̃bare itellectũ aliũ a sensu assumit ꝙ sin gulare est obʒ sensus.⁊ qđquid erat esse.est obm intell's.sic tñ intelligẽdo.ꝙ intell's p̃mo ⁊ imediate nõ fert̃ in qđquid erat esse.sed p̃mo incipit a singulari qđ fuit cognitũ in fine linee recte sensus circunducẽdo se.siue circũflectẽdo.vsqʒ p̃ueniat ad qđquid erat esse:sed ista p̃batio nihil valet p̃ bando diuersitateʒ potentiarũ per diuersitatẽ obiectorum nisi s̃m ordinem qui est ex p̃te obiecti.singulare esset p̃us notũ q̃ʒ vl'e.igit̃ sequit̃ p̃ncipale p̃positũ.¶ Ex hoc appa ret ꝙ multũ deficit cõmunis doctrina:q2 ex isto textu vo lunt accipere ꝙ intellectus cognoscit indirecte singulare ⁊ per lineã reflexã. Primo q2 isto termino nõ vtit̃ Ar.refle xa.Scđo q2 hic nõ est sermo Arist.de ordine cognoscẽdi ex parte intellectus:sed ex p̃te obiecti(vt p̃batũ est)quia p̃cessus de quo loquit̃ hic Ari.quo intell's q̃ntuʒ est ex p̃te obiecti.natus est p̃cedere a singulari vsqʒ ad vl'e per lineã spheralẽ vel circunflexam.nõ est cognitio indirecta sed di recta ⁊ essentialis.Essentiali eniʒ ordine ⁊ ex natura rei pri mo mouet res naturalis ad conceptum sue singularitatis (quia est obiectũ naturale agens ex toto impetu)⁊ postea ad proximuʒ conceptũ qui est proximus sibi imperfectio ne qui est species specialissima.⁊ sic p̃cedẽdo vsqʒ ad gen^us gñalissimũ.¶ Dico tñ ꝙ ex isto p̃cessu põt cõuici ꝙ s̃m ordinẽ q̃ est ex p̃te intellectus precise ꝙ singulare intelligit̃ p̃ lineã reflexam ⁊ indirecte:qđ p3 sic.Quia processus qui est ꝯtrarius illis p̃cessibus q̃ fiunt s̃m tales lineas in q̃bus

Nota p^m.

Nota 2°

Singlare. quomõ co gnoscitur directe.

saluaṫ rectus ordo q est ex nã rei potest bene vocari indi- rectus ⁊ reflexus: sed ordo qui est ex pte intell's quo pcedit a cõfusissimis que sunt priora natura ascendẽdo a gñalissi mo vsqȝ ad: specialissima que sunt pus nota nature. ⁊ tãdẽ ad singularia que nõ solũ nata sunt cognosci ab intellectu sed a sensu. tunc pcediṫ ɔtrario pcessu ad rectũ ordinẽ q est in lineis que sunt ex natura rei ex pte obiecti. ǧ. ⁋ Pȝ ẽt scdo. ꝙ magis dȝ dici (fm ordinẽ qui est ex pte intell's) ꝙ singulare intelligiṫ per lineã circũflexã ꝙ̃ reflexã. nõ ac cipiendo circũflexã p spherali (vt supra) qr illa est recta. sed accipiendo fm significatũ nois qd bene stat cum in di- recta. Qr aũt sic possit vocari circũflexa pȝ: quia. vt haberi põt ex premissis. quattuor sunt ibi linee: due ex pte obiecti. ⁊ due ex parte intell's. Ex pte obiecti. Una recta fm quam itellectus natus est incipere in fine vltimi sensati. Alia sphe ralis sed recta. qua girat se applicando ⁊ inclinãdo se ad ea que sunt in quodã alio ordine: assignato enim vltimo (inci- piendo recto ordine) girat ad pure itelligibilia que sunt in alio ordine. Et pte autẽ intell's. pma linea est qua incipit a cõfusissimo ⁊ procedit ad spẽm specialissimaȝ. ⁊ illa vadit ɔtrio ordine ordini qui est ex nã rei in obiecto: ⁊ iõ ibi pro- cediṫ per lineã reflexã. scda aũt est qua intellectus a specie specialissima vadit ad singulare: ⁊ vt predictũ est a singula ri debuit incepisse. qd non fecit: ⁊ pȝ. qr ordine retrogrado venit ⁊ terminaṫ ad pmũ punctũ totius ordinis: ⁊ sic quasi circunduxit se cõplendo totũ circulũ. ⁊ ideo talis actus re- flectens fm se dȝ pprie vocari circũflexus. ⁋ Tertio dico ꝙ opȝ eos q dicunt qa Aristo. ponit singulare intelligi per reflexaȝ: qr vadit in obm alterius potentie. exponere. i. per lineã circũflexaȝ. Qd pȝ: qr ipsi imaginanṫ ꝙ intellectus p intelligit vle: ⁊ tunc reflectit se ad singulare. Et hoc intelli- gunt ex textu Arist. qñ dicit (aliud est magnitudo ⁊ magni- tudinis esse) intelligunt eniȝ p magnitudinem in abstracto acceptã. vle: ⁊ per esse magnitudinis singulare: ⁊ tũc dicũt ꝙ ibi Aris. dicit. ꝙ esse magnitudinis siue singulare cogno- sciṫ a sensitiuo aut altero separato idest intellectu. ⁊ ꝙ hoc est verũ per lineã reflexã. Sed illa est circũflexa. vt visuȝ est: ergo opȝ ꝙ per reflexaȝ itelligant circũflexam.

Probaṫ. pᵒ ɔclo. Argᵐ pᵐ

Tunc reuertor ad pncipalem ɔclusionẽ quã probo sic. ⁋ Primo ex rõne essendi. Illud est pus ordine nature qd est prius pfectione: in hoc enim distinguiṫ ordo nature ab ordine gñõnis: qr generatio incipit ab imperfe- cto. Sed singulare. pfectione est pus specialissima. ⁊ specia lissima pfectior genere subalterno: ⁊ sic vsqȝ ad genus gña- lissimũ. ǧ fm ordinẽ nãe dȝ cognitio incipere a singulari. Sed ordo nature est qui se tenet ex pte obiecti ⁊ nõ ex pte ɔceptus intell's. ǧ ex pte obiecti intell's singulare est prius notũ. minor pbaṫ superius qr ordo ex pte obiecti est tota rõ totius ordinis.

Argᵐ 2ᵐ

⁋ Scdo ex rõne agendi sic. Obiectum agit in intellectu mõ nãe: ⁊ per ɔñs fm totũ ipetũ (q̃tũ est ex pte sui) agit ad pfectissimũ ⁊ actualissimũ suũ effectum sed pfectissimus ɔceptus cognitionis de re singulari q põt haberi. est cognosci in singularitate: ergo q̃tũ est ex parte obiecti. singulare pmo mouet ad conceptũ sue singularita- tis.

Argᵐ 3ᵐ

⁋ Itẽ. Hoc maxie videreṫ impedire ꝙ singulare esset pmũ cognitũ ex pte obiecti. ⁊ ex nã rei. Quia nõ cõtinetur essentialṙ sub genere vel sub specie. fm illud Platonis: de- scendendo ad specialissima iubet Plato q̃escere: sed hoc nihil est. ǧ ⁊c̃. Probo minorẽ. Quia ⁊ si ad spẽȝ spãlissimã est quiescendũ hoc sic intelligendũ est. ꝙ de indiuiduis nõ est querẽda scia (vt pbat phs) sed ad spẽȝ est standũ tanꝗ̃ ad illud de quo põt haberi scia. sed cũ hoc ꝙ est essentialṙ cõtentũ sub specie spãlissima. Uerbi grã. de genere non est scia ⁊ tñ essentialṙ cõtineṫ sub ente qd est obiectuȝ intell's.

Argᵐ 4ᵐ

⁋ Item pbaṫ sic. Quia ex hoc possumus pbare ꝙ spẽs essentialṙ contineṫ sub genere: qa ipoĩe est esse genus qn p dr̃iaȝ determineṫ ad spẽȝ: sed eque impoĩe est ꝙ sit aliqua spẽs qn determineṫ sibi aliqd indiuiduũ. qr eẽt vna idea ⁊c̃. ideo multitudo indiuiduoꝝ nõ vĩ essentialṙ cõtineri sub specie. sed indiuiduũ aliqd cõtineṫ essentialiter.

Ad argᵐ pmũ.

Sed quia argumenta aliorũ volunt pbare ꝙ in in- tellectu causaṫ pmo cognitio singularis ꝙ̃ vlis. Ideo rñdeo ad argumẽtũ pncipale in pncipio art. qñ diciṫ. ꝙ singularia directe cognoscunṫ. qr accipiunṫ ad p- bandũ aliquã cõclusionẽ scientifice: sicut qñ accipiṫ in spe- cie argumẽtationis p inductionẽ. Dico ꝙ verũ est q̃tũ est ex parte obiecti. nõ tñ pbaṫ ꝙ ex pte intellectus. ⁊ hoc nisi forte accipiẽdo singulare in cõparatione ad vle. Et hoc est ꝙ doctores cõiter dicunt. ꝙ nihil pbibet ꝙ singulare fm se acceptũ ⁊ absolute sit obiectũ indirectũ intell's. ⁊ tñ ꝙ in tellectus vt cõsiderat singulare vt in habitudinẽ ad vle sit obiectũ quodãmõ directũ: qr sic quodãmõ est idẽ cuȝ eo: ⁊ hoc est ad ppositũ de inductione qua pbaṫ vle per singu- laria. Et per hoc pȝ ad cõfirmationẽ eius: qñ. n. deducebaṫ ꝙ singulare est pus cognitũ fm lineã rectã. absolute loquẽ do. nego.

Ad alia argumẽta

⁋ Sed ad oia argumenta. Dico ꝙ singulare est prius cognitũ fm lineã rectã q̃tuȝ est ex pte obiecti (vt su- pra dictũ est) sed ex pte itellectus vle est prius notũ fm re ctaȝ lineã. Nec est mirum si alius ordo sit ex pte obiecti. ⁊ alius ex pte itell's. Quia ex pte rei inter singulare ⁊ vle (sicut inter pmã subaȝ ⁊ 2ᵃᵐ) est ordo nãe. ⁊ qr ordo nãe est. ꝙ pᵐ est pfectissimũ. ideo singulare qd pfectius esse dicit ꝙ̃ genᵘ vel species ex pte rei est prius. sed in intellectu qñ acquirit sibi sciam est ordo gñõnis: ⁊ in ordine gñõnis illud qd est prius est imperfectius: qr in generatione vnumqdq; vadit de imperfecto ad pfectũ. Ideo ex parte itell's pus cognosci tur aliqd in vli ⁊ imperfecte. Nec agit nã frustra in facien do singulare pᵐ intelligibile ab intellectu mãli. ⁊ tñ nunꝗ̃ est pmũ intellectũ ab eo: qr eodẽ mõ in phantasmate crea ture ex nã rei pmũ intelligibile (qd est deus) est pmũ ⁊ pn- cipale in ente analogo. ⁊ tñ nunꝗ̃ est pᵐ intellectũ ab intel lectu mãli. Et ideo est dõm p sile (vt ponit Cõmentator 3ᵒ de aĩa. cõ. 36.) ꝙ sicut cũ intellectus mãlis adeptus sit sibi totũ agentẽ ꝙ intelligit deũ (⁊ loquiṫ ibi de cognitione na turali) ita verisimile est ꝙ cũ adeptus sit sibi totũ agenteȝ ꝙ intelliget naturalṙ fm ordinẽ qui est ex nã rei: ⁊ per ɔñs permanens in illo statu nãli pmo intelligit deũ postea or- dinate ea que sub deo: ⁊ eodeȝ modo est dõm de singulari ꝙ in illo statu pmo intelligit singulare postea spẽȝ ⁊ genus ⁊ sic vsqȝ ad ens transcendens. Tunc ad formaȝ argumen ti quãdo dicitur. ꝙ nunꝗ̃ pmo intelligit singulare. Dicẽdũ est. ꝙ imo quando venit ad illuȝ statum in quo natum est singulare primo intelligi, tunc primo intelligitur: ⁊ ideo in natura nõ est frustra: quia frustra est quando aliquid non peruenit ad finem sicut ⁊ quando ordinatur. ¶ Per istum modum dicendi patet ad illud difficile: si ens est obiectuȝ intellectus. igitur intellectus potest directe in singulare. Di co enim ꝙ verum est quantum ex parte obiecti. sed quãtũ ex parte intellectus non.

Dubium.

Sed circa premissa dubitatur. Quia cum singulare sit solum intelligibile in potentia propter suam materialitatem. ⁊ solum vniuersale sit in actu intel- ligibile per intellectum agentem. intñ ꝙ Cõmentator di- cit. ꝙ si vniuersalia essent separata: non oporteret ponere intellectum agentem. ergo videtur ꝙ singulare nunꝗ̃ ha- bet esse itelligibile in actu: ⁊ p ɔñs nunꝗ̃ poterit esse obm intell's.

Solutio.

⁋ Rñdeo ꝙ (cũ ens fȝ totũ suum ambitũ sit obm intell's) intell's agẽs attingẽs phãtasma illuminat ipsuȝ fȝ oẽm intentionẽ entis inuentaȝ in eo. ⁊ quãlibet intentionẽ entis facit intelligibilẽ per se: ⁊ per ɔñs ipsaȝ singularitatẽ.

Nota. ¶ Sed pp dictū Cōmētatoris est intelligendū ꝙ intell's agens hꝫ duplicē actū. videlꝫ illuminandi (⁊ illo actu constituit totū ens in esse intelligibili) ⁊ hꝫ actū abstrahendi. ⁊ illo separat vl'e a singulari ⁊ ꝯstituit obm̄ in esse intelligibili scibili. idest in tali esse intelligibili ꝙ de ipso pōt esse scia ⁊ fieri demonstrationes de eo. Qn̄ ergo dī. ꝙ intell's agens facit solū vl'e in actu intelligibile. Uerū est. quo ad actū suū abstractiuū quo facit obm̄ intelligibile scibile. nō aūt quo facit obm̄ intelligibile simpl'r: imo ille actus extendit se ad singulare ⁊ ad oēm intentionē entis. ¶ De ista materia satis quere. questione scda in ꝓlogo, articulo scdo. Ubi teneo ꝙ lꝫ res sit de se intelligibilis tn̄ nō vltimate intelligibilis nisi per intellectū agentē ⁊ isto mō loquor hic. Uide bene vbi arguitur contra Aureolum.

Dubium. **Contra** istam distinctionem vr̄ ꝙ Cōmentator dicit super passum de intellectu agente. ꝙ abstrahere intellectus agentis nihil aliud est nisi facere intentionales imaginatas que sunt intelligibiles in actu. ⁊ per textū Aristo. intell's agens est habitus vel lux: ⁊ se hꝫ sicut lux in faciendo colores in potētia colores in actu. ergo idē actus est abstrahere ⁊ illuminare. ¶ Rn̄deo ꝙ abstrahere accipit dupl'r. Aut general'r vt hic. ⁊ sic nō distinguit. Aut specialiter vt Cōmētator dicit ꝙ actus intell's agentis est trāsferre obiectū de ordine in ordinem. ⁊ hoc est ꝓprie facere vl'e qa est obm̄ intelligibile scibile. ⁊ sic distinguit illuminare ⁊ abstrahere. Qr aūt hic pono singulare per se intelligibile. In scda aūt qōne arti. 2. vī dicere ⁊ supponere ꝙ nō hoc est. qr ibi arguēdo cōtra alios suppono cōem opinionem, quam hic specialiter reprobo.

Solo. 3. ꝓlo. q. 2 ar. 4. in 3° ar°.

Tertius articulus de quo format p̄ncipalis questio cum suis articulis sequentibus. s. quid sit p̄m cognitū simpl'r primitate gnōnis. Ubi dī. ꝙ aliqd cognosci p̄mo. vel esse p̄m cognitū p̄mitate gnōnis est dupliciter. Uel perceptibil'r. Uel imperceptibil'r. Perceptibil'r vt cū cognosco holem ⁊ percipio me cognoscere. Imperceptibiliter: qn̄ cognosco sed nō percipio: sicut qn̄ video aliqd sed nō aduerto ad illud sed ad aliud. vt ponit August. exēplū 2° de trini. ca. 7. dicit. n. tunc ꝙ ipercepibil'r iste terminus singularis. Deus est p̄m ⁊ notissimū quia p̄mo generat notitiā in nobis q̄ntū est ex parte obiecti: ita ꝙ ex phantasmate creature p̄o generat in nobis cognitio dei q̄ꝫ ipsius creature. lꝫ hoc non percipiamus.

Quatuor ostēdēda. **Tunc** ostendunt hic quatuor. Primū est ꝙ cognoscēs aliqd totuꝫ simul cognoscit oēs eius partes. ¶ 2° ꝙ sil' ⁊ actual'r cognoscit oēs eius partes. ¶ 3° ꝙ cognoscēs aliquā eius creaturā simul ⁊ actual'r hꝫ aliquē cōceptū de deo. soli deo ꝓpriū. ¶ 4° ꝓpositū. ꝙ si cōparent adinuicē scilꝫ deus ⁊ creatura. ꝙ nō obstante ista simultate ēt p̄m cognitū ⁊ notissimū ex phantasmate creature. est deus. ex pte obiecti lꝫ imperceptibiliter.

p̄m arg̃m **Ad primū** arguit sic. Quicūqꝫ cōcipio aliqd cōpositū simul ꝯcipio qcqd est de eius ꝑ se intellectu q̄ntū ex pte obiecti: sed partes sunt de per se intellectu cōpositi. ergo ⁊c̄. ¶ Itē. Idē significāt nomen ⁊ diffinitio lꝫ diuersimode. qr vtrūqꝫ significat reꝫ cōceptā. g̃ ideꝫ cognoscit nolans ⁊ diffiniēs q̄ntū est ex pte rei. sed diffiniēs cognoscit oēs intentiones partiales. ¶ Itē. Ad totū cathegorice sequit totū sincathegorice si p̄dicatū non repugnat partibus obiecti. sicut hec est repugnantia sortes currit. g̃ manus sortis currit: sed hec est bona ꝯn̄tia sortes est in domo. g̃ manus sortis est in domo. qr hic nō est repugnātia. ⁊ partialibus intentionib' nō repugnat intelligi in toto. ergo sequit. totum compositum intelligit. ergo ⁊c̄.

2m arg̃m

3m arg̃m

p̄m arg̃m **Ad secundū** arguit sic. Ad totū cathegorice sequit totū sincathegorice si ⁊c̄. sed nō solūꝫ repugnat partes intelligi. sed nec repugnat ptibus cūꝫ toto intelligi sil' ⁊ actual'r lꝫ nō perceptibil'r qr vt in toto sunt. qōdā vnū sunt. ergo ⁊c̄. ¶ Item. Intentiones ptiuꝫ in toto sunt facte in toto per intellectuꝫ lꝫ sunt inuente in re ⁊ sunt formalitates ordinē hn̄tes adinuicē. ergo sunt actualitates: sed sic vnūqdqꝫ se hꝫ ad intelligibilitatē sicut ad entitatē. g̃ cūꝫ totū intelligibile mouet intellectum. iste partiales intentiones sil' mouent ⁊ actual'r ⁊ distincte itellectū. ⁊ sil' intelligunt. lꝫ nō percipiant. Sicut cū aliqd latū. longū. ⁊ ꝓfundū. simul s̄m oēs istas dimensiones moueat visuꝫ. simul ⁊ actualiter s̄m oēs vī. lꝫ hoc nō percipiamus. ¶ Itē. Partibus forme eo mō quo intelligunt habere ptes. correspondent ptes ipsius fieri: generatio ergo cognitionis que est qōdā fieri subitū hꝫ gradus ordinis nāl's s̄m gradus in tota formali re obiectiua: lꝫ ergo sil' cognitio terminet ad totuꝫ. tn̄ eadem cognitione. sil' duratione. ⁊ actual'r terminat ad q̄libet partē s̄m ordinē sibi ꝓpriū lꝫ nō ꝑcipiat. ¶ Iteꝫ. Dum mobile mouet in quolibet instanti est in aliquo loco sibi equali: ⁊ hoc quodāmō in actu (qr mot' est actus qdē) nusq̄ꝫ tn̄ in loco signato in actu perfecto quiescens ⁊ perceptibil'r: ergo sil'r esset si moueret in vacuo vel in instanti. illud enim instans esset diuisibile in signa s̄m rōnē, sicut tēpus diuidit s̄m reꝫ: in quolibet ergo signo medio esset mobile quodā ordine in alio ⁊ alio loco equali in quodā actu lꝫ nō signato ⁊ perceptibili ⁊ perfecto. Eadē ergo rōne vī. ꝙ intellectus motus cōcipiendo in instanti lapidē in quodā actu foāli in quolibꝫ signo nāe est assimilatus alij ⁊ alij parti. ⁊ equatus imperceptibil'r intellectui eius. lꝫ nulli parti assit ⁊ absit signanter ⁊ perceptibiliter.

Arg̃m 2m

Arg̃m 3m

Arg̃m 4m

Ad tertiū arguit. Nulla intentio cōis pluribus non vniuoce dicta est altera tn̄ (qr tunc nō eēt cōis) aut neutra tn̄: quia. que neutra est respectu signatoꝝ suoꝝ est vniuoca. est igit vtraqꝫ in actu. Sed oē p̄dicatum qd est cōe deo ⁊ creaturis est nō vniuocuꝫ. g̃ est vtrūqꝫ in actu. s. deus ⁊ creatura. g̃ hn̄s ꝯceptū de creatura sil' ⁊ actualiter hꝫ actualē ⁊ ꝓpriū ꝯceptū de deo q̄ntuꝫ est ex pte obti lꝫ nō ꝑceptibil'r. ¶ Itē. Diony. de di. no. c. pte. 9. Modus cognoscēdi ꝑ remotionē est ita. ꝙ in illa remoueo qcqd cognoui ꝑ viā cāl'itatis ⁊ eminētie. tn̄ cū debeo aliqd cognoscere in via remotionis opꝫ aliqd retinere: sed hoc nō pōt eē negatio tn̄. qr negatio aliūde reqrit robur suuꝫ. nec pōt esse ꝯcept' cōis qa illa remouet cūꝫ remotione coꝝ q fuerunt in via cāl'itatis ⁊ eminētie. g̃ retinet ꝯceptus q est deo ꝓprius: lꝫ qd retinet. fuit ꝯceptus p̄us impressus. igitur ⁊c̄. ¶ Itē. Cōcipiēdo accn̄s sil' actual'r cōcipio subaꝫ. qd est pp analogiā accn̄tis ad subaꝫ. g̃ cū maior est cuiuslꝫ creature dependētia ⁊ analogia: g̃ a maiori. ¶ Itē. Aliqd esse in sensu interiori qd nūq̄ꝫ fuit in exteriori: nisi solū in accn̄tibus hn̄tib' analogiā: puta ouis cognoscit inimicitiā lupi ꝑ formā ⁊ huiusmodi. g̃ cū quelibet creatura hēat maiorē analogiā ad deū. pōt deus cognosci ꝑ spēm creature in intellectu lꝫ spēs dei nūq̄ꝫ fuerit in sensu phātastico exteriori ⁊c̄.

p̄m arg̃m

Arg̃m 2m

Arg̃m 3m

Arg̃m 4m

Arg̃m p̄m **Ad quartum** arguit: ꝙ q̄ntū est ex pte obiecti. p̄m qd cognoscit a phātasmate creature lꝫ ipercepibil'r est de'. Hoc deducit ex tribus articulis p̄cedētib'. Sicut dictū est in p̄ ꝙ cognoscēs aliqd totuꝫ sil' cognoscit oēs ptes q̄ntum est ex pte obti. ⁊ actual'r. vt pꝫ 2°. Sed in cognitione qua cognoscit creatura ꝯceptus ptialis soli deo ꝓprius icludit sil' ⁊ actual'r lꝫ ipercepibil'r vt hꝫ ex tertio. Igit cognoscēs creaturam simul ⁊ actual'r habet conceptum soli deo ꝓpriuꝫ. q̄ntum est ex pte obiecti lꝫ imperceptibiliter. ¶ Item. Ut innuit in 3° dicto argumēto p̄ cōceptus qui p̄mo occurrit nobis qui est totalis cōceptus dei ⁊ creature. est ꝯceptus analogus. s. entis: sed conceptus analogi q̄ntū est ex parte rei primo causat ꝯceptuꝫ in intel-

Arg̃m 2m

lectu de eo qd̄ est p̄ncipale signatū in ente qd̄ est deus. Sequit̄ ergo q̄ p̄mū qd̄ cognoscit̄ ex phantasmate creature erit deus. ¶ Sed est hic intelligendū q̄ iste doctor intendit duo pbare. Unū q̄ q̄ntū est ex pte obiecti phantasma creature p̄mo accidental'r τ de facto causat ɔceptū soli deo pprīū: τ in hoc nō teneo cū eo: nec pbant argumenta sua hoc. sed solū pbant q̄ ita cognoscit̄ deus in ɔceptu creature sicut partes in ɔceptu totius: sed partes nō ɔcipiunt̄ in toto nisi vnitiue τ cōfuse tn̄ nō actual'r s̄m sua propria. Scd̄m (in quo pōt teneri) est q̄ phantasma creature q̄ntū est ex pte obiecti p̄mo natū est generare ɔceptū soli deo pprīū, lz nō actual'r.

Nota.

Arg^m p^m

¶ Et hoc pbat̄ p̄mo per argumentū superi⁹ factū de analogia entis in 3. argumēto 2° in fine. 4. dicti eorum. Et hoc plus declaro sic. phs. 4. meta. tex. cō. 1. postq̄ pbauit q̄ meta. est de ente analogo ad substantiaz τ accidens. statim ɔcludit q̄ ipsa est de suba tanq̄ de p̄mo ɔtento in ente ad qd̄ oīa accn̄tia h̄nt attributionē, sic dicēs. Ubiq3 āt ppriē p̄mi est substātia τ ex quo alia pendent τ ppter qd̄ dicunt̄: igit̄ si hoc est suba τc̄. sed certum est q̄ in habitu metaphysico q est habit⁹ cōpositus ex phantasmatibus creaturarū. ita h̄nt substātie create attribuunt̄ τ pendent ad subam p̄mā increatā sicut accidētia ad subaz. igit̄ simpl'r in phantasmate creature est ɔceptus dei. ¶ Cōfirmat̄. qa illud est p̄^m notū nature qd̄ est vltimū notuz apud nos: sed ex phantasmatib⁹ creaturaꝝ in fine meta. cōuincit phs. ea que sunt ppria deo. igit̄ τc̄. Et huic expressissime cōcordat Cōmētator. cō. 2. dicens: τ manifestū est q̄ vna scia in talibus rebus que dicunt̄ per attributiones est scia p̄mi qd̄ est in illo genere per cuius cōtinuationē cum alijs attribuunt̄ illa alia ei: sed vt p̄mo. planū est q̄ phs attribuebāt oīa entia tam substātiā q̄ accidēs p̄mo enti: vt p3. 12. met. in fine. ḡ p̄^m qd̄ est in phātasmate creature est deus. ¶ Itē.

Arg^m 2^m

Hoc pbat. phs. ibidem sic. Una est scia oium eorū que sūt vnius generis. vt grāmatica speculat̄ oēs voces: qd̄ exponens Cōmētator. ponit vnā sciam que considerat de oībus speciebus illius generis. vt musica cōsiderat de oīb⁹ spēb⁹ sonoꝝ: qa ppter entis in̄q̄ntū ens quascūq3 spēs speculari vnius est scie generis: spēs aūt spēꝝ. qd̄ sic exposuit Cōmentator. Sunt eniz apud dicentes eas forme formaꝝ entiuz τ ista scia ɔsiderat de formis. igit̄ cōsiderat de formis formarū. Ecce. phs τ Cōmen. volunt q̄ ista scia peruenit in attributione adinuicē vsq3 ad formas formaꝝ. τ eadē rōne vsq3 ad p̄mā formā: qz voluīt. phs τ Cōmē. q̄ ista scia pueniat ad oēs spēs que sunt infra genus entis: sed (vt p̄us dictū est) illud qd̄ est vltimū in attributione est p̄^m in ordine. ergo p̄ma forma est p̄^m in phantasmate creature. ¶ Item.

Arg^m 3^m

12. met. tex. cō. vlti. arguit. phs. sic. Entia nolunt male disponi: pluralitas p̄ncipatuū est mala: vn⁹ ergo p̄nceps. In isto argumēto manifestū est q̄ Aristo. arguit de deo aliqd per phantasma creaturarū. qa arguit ab effectu ad cām. s. a dispositione entiū ad vnitatē vel p̄mitatē p̄ncipis. entia enim bene disponi est effectus p̄ncipis: sed vbi arguit̄ ab effectu ad cām arguit̄ a posteriori ad prius. igit̄ p̄mū qd̄ continet̄ in phātasmate entis vel in dispōne entis totius est deus.

Dubium

Sed est dubiū q̄ vnū qd̄q3 prius vī facere ɔceptum de eo qd̄ conuenit sibi p p̄ncipia intrinseca q̄ extrinseca. ergo p̄us faciet sibi ɔceptū ppriū q̄ pprium deo. Ex ista aūt ppositiōe si sit vera pbo ppositū. ¶ Ubi est notandū q̄ sicut deus h3 triplicē rōnē cāe respectu creature. s. efficientis. finalis. τ formalis. ita est deus in creatura per triplicē illapsum. s. per potētiā. presentiaz. τ essentiam. ¶ Nulla. n. creatura pōt efficere ppriā opationē nisi supposita generali influentia dei in gn̄e cāe efficientis. τ ideo ponit̄ in qual3 creatura per potētiā. i. per rōnē cāe efficientis. ¶ Itez. Cuelibet creatura eo q̄ est ordinata in ordine

Deus est in creaturis p potētiā,

per p̄ntiā

vniuersi ad deū sicut ad finē τ deus est sicut dux ad exercituz (sicut pbat̄. 12. meta. tex. cō. 51.) ita q̄ ex itentione nāe quel3 creatura intendit deū tanq̄ finē suū. sicut exercitus intendit finē ducis (vt ibidē pbat̄) sed finis semp est presens intendenti finem in eius itentione: τ ita est de⁹ in creatura per presentiā in̄q̄ntū est cā finalis. ¶ Itē. Sicut quelibet creatura vt recipiat esse necessario reqrit cām largientez sibi esse. ita vt cōtineat in esse reqrit cām cōtinentē vel cōseruantē in esse. Et qz pprius effectus cāe formalis que est causa per essentiā. est re in esse ɔtinere siue cōseruare. ex hoc enim phs. 4. phy. arguens cōtra ponētes locū esse materiā qa cōtinet dicit q̄ sequit̄ cōtrariuz. s. q̄ locus est forma qa ppriū esse forme est cōtinere. Ideo di q̄ de⁹ est in creatura p essentiā q̄ntū. s. habet rōnē cāe formalis. ¶ Ex his ḡ arguit̄ ppositū sic. ¶ Si vnūqd̄q3 est natū p̄mo cognosci s̄m illud qd̄ est ppriū taz intrinsece q̄ extrinsece. igit̄ simpliciter p̄mo natū est cognosci qd̄ magis intrinsece cōuenit sibi. Sed deus in qualib3 creatura p gnālē illapsuz que est per essentiā est intimius cuilibet creature q̄ ipsa creatura sibi. Ergo si ppositio accepta sit vera. seqt̄ q̄ p̄mū qd̄ natuz est cognosci ex phantasmatib⁹ creature est deus. Probatio minoris p3 ex dictis. Ex hoc eniz q̄ deus est in creatura per potentiā. τ presentiā. est in creatura extrinsece. qa p rōnē cause finalis τ efficientis que sunt extrinsece: τ ex h q̄ est in creatura p essentiā est ei itrinsece. qa per rōnē cāe formalissimo magis itrinsece q̄ creatura sibi ipsi: qa l3 nō sit in creatura sic intime τ itrinsece sicut cā formalis ita q̄ informet creaturā: tn̄ est in creatura sic intime τ intrinsece q̄ cā formalis τ essentia creature nō esset essentia. nec forma esset forma. nec formaret. nisi tota essentia creature. τ forma. τ mā cōtineant̄ in esse a deo cōtinēte. Sed illud ex cuius causalitate dependet entitas τ causalitas oium cāꝝ τ ēt entitas oiuz causatorū. est intimi⁹ causato q̄ ipsummet causatū sibi ipsi. τ q̄ ppria sua causa ipsi causato. qz in talibus vbi est ordo τ analogia maxime tenet illa ppositio. vnūqd̄q3 ppter qd̄ τ illud magis. ḡ. Minor p3. Quia deus vt est in creatura p essentiā intimius est in creatura q̄ creatura sibi ipsi. ¶ Scd̄o pbo ppositū. pbando q̄ hec ppositio assumpta est falsa. s. vnūqd̄q3 p̄mo natū est cognosci p intrinseca τc̄. ¶ Ubi est notandū: q̄ (s̄m Aristotelē 2° posterioꝝ. tex. cō. 11) cōtingit demr̄are per quālib3 quatuor causaruz que sunt cause per se. Uerbi grā. si volo demr̄are hanc ɔclōnē q̄ homo est rōnalis. Hoc pbo vni theologo qui cōcedit mihi ppositiones meas p causaz formalez sic. Omne habens aīaz rōnalē est rōnale: hō est hō. ergo. Hoc p3. qz per istud mediū. s. q̄ aīa est causa formalis. cōcludaz q̄ hō est rōnalis. Eodē mō demonstrabo p cām finalē sic. Omne ordinatū ad beatitudinē est rōnale. sed tale est hō. ergo τc̄. Hec est demr̄atio p cām finalē. Ideo arguā etiā p cām efficientē. Omne agēs opōnes rōnales est rōnale: talis est hō. ḡ τc̄. ¶ Ex quo arguo ppositū sic. In oī demonstratione que est p aliquā cāꝝ per se τ a priori: p̄us cognoscitur cā quā effectus. ergo in illa demr̄one que est p cām per se que est simpl'r p̄ma causa. ipsa cā est simpl'r prius nota. Sed vt dictū est ɔtingit demonstrare p oēs causas. τ inter cās cā finalis est simpl'r p̄ma. qz est illa cu⁹ grā agit̄ qcqd agit̄ s̄m phm. 2. phy. tex. cō. 29. Ergo cā finalis cuiusl3 rei create est simpl'r p̄ma: τ p ɔñs simpl'r erit p̄us nota q̄ creatura vel aliqd creature. Sed cā finalis est cā extrinseca. ḡ nō obstāte qd̄ deus sit extrinsecū creature. ipse tn̄ prius natus est cognosci ex phātasmatibus creature. ¶ Et qz istud videt̄ mirabile pbo hoc esse de intentione Aristo. τ Cōmētatoris p̄mo physicoꝝ cōmēto p̄mo. Ubi vult phs q̄ tunc scimus aliqd cū sciuerim⁹ cās eius simplices τ p̄ma p̄ncipia ei⁹ donec perueniam⁹ ad elīta eius. Et ibi vult Cōmē

p essentiā

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Nota 2^m

tator. q scia diuina ɔsiderat de tribus causis. s. motore. forma. & fine. Naturalis aũt ɔsiderat de quattuor causis intrĩ vt dicit infra q dꝫ scire causas simplices & pma pncipia. donec pueniat ad elĩnta & intelligit per pma pn° pmas causas que sunt extra rem. s. pm agens & vltimũ finẽ oium rerũ: & intelligit per elĩnta causas existẽtes ppinquas essentiales: vt dicit Cõmentator. ¶ Ex qbus arguo. Phs & Cõmẽtator volunt hic. q qui vult aliqd scire per certitudinem & a priori opꝫ eũ pmo scire oẽs causas intrinsecas vsqꝫ ad vltimum finẽ oium & pm motorẽ. ergo in ordine istarũ causarũ opꝫ eũ pmo scire cãs pmas. Sed cã pma est finalis. finis enim pmo mouet agentẽ & causa efficiens est pma respectu mãe & forme. qꝛ per hoc pbat Aristo. 9. meta. tex. cõ. 13. q actus precedit potẽtiã. qꝛ mã & forma nata sunt deduci de potentia ad actũ per agens: ergo cã finalis & efficiens cuiuslibet rei create prius ex nã rei hñt cognosci q̃ ipsa res creata vl' sua pn° intrinseca. Hoc etiã intelligo de cã finali & efficiente que deus est. qd est ppositũ pncipale. ¶ Nec debet mouere q Aristo. nõ ponit in diffinitione rex istas cãs extrinsecas: qꝛ diffinitio nõ est sic totalis cognitio rei qa hꝫ dicere de toto esse rei. sed precise de esse qdditatiuo rei: sed ad esse qdditatiuũ rei non ptinet nisi mã & forma. ideo in cognitione que est diffinitio nõ est de° natus pmo cognosci. sed solũ pn° intrinseca rei: ergo si loquamur de cognitione pfectissima & oimoda per quã totũ esse rei & oimode ẽẽ ei° põt cognosci per oẽs & singulas causas per quas de re põt haberi demõstratio. tunc opꝫ p° cognoscere q̃tũ est ex nã rei oẽs causas. & pmo pmas que sunt finis & agens: & p ɔñs in cognitione perfectissima de° est pm cognitũ. & vt est causa intrinseca quãtũ est ex pte obiecti. ¶ Ex premissis pꝫ qualiter deus q̃tũ ex pte obiecti est pmũ notũ in phantasmate creature pmitate gnõnis. Patet ẽt quo ordine: Primo eniꝫ natus est cognosci vt cã finalis. postea vt efficiens. tandeꝫ vt formalis. ¶ Patet ẽt ex scdo dicto q in ordine rerũ materialiũ cõparãdo singulare ad spẽs & genera & ad oia superiora q singulare natũ est pmo gnãre ɔceptũ in intellectu nostro. Si tñ cõparemus singulare ad suas causas. tunc pportionał'r est dõm. q cũ singulare habeat quattuor causas. p° nata est cognosci eius cã finalis. postea efficiens. postea formalis. & tandẽ mãlis. & vltimo ipsa integra res singularis.

Quartus

articulus. De pmo obo pmitate pfectiõis. Ubi dico. q si accipiaꝰ pmũ pmitate perfectionis ex pte obiecti. absolute loquẽdo iste terminus singularis deus. est pmũ obiectum. ¶ Quia illud qd in quolibet analogo continet tanq̃ pmũ est pm pfectione (vt pꝫ de substantia & accidente in ente) sed deus in ente analogo ad deũ & creaturas qd est obiectũ intell's (vt visuꝫ est prius) cõtinet tanq̃ pm: ergo pm pfectione. Si aũt loquamur de rebus mãlib° precise in cognitione simplici de qua nũc loquimur. sic ex parte obiecti singulare mãle est pm pfectione. qꝛ pfectiorẽ causat ɔceptum. Sed lꝫ forte illud qd spẽs spãlissima causat in intellectu. s. rõnẽ cõplexaꝫ diffinitiuaꝫ & sciam sit perfectius q̃ illud q singulare q̃tuꝫ ad simplicem intelligentiã natũ est causare in intellectu. tñ illud qd singulare causat in intellectu (intelligendo de conceptu simplici) est pfectius q̃ illud qd spẽs nata est causare in intelligendo de ɔceptu simplici. qꝛ cõceptus huius termini. hic homo. quẽ causat singulare. est perfectior q̃ hoĩs vel aĩalis quẽ causat spẽs & genus: igiꝰ ex pte obiecti in actu simplici est singulare pfecti°. ¶ Hoc ẽt pꝫ ex multis. Primo. quia cõceptus sortis includit ɔceptũ speciei nõ potentiał'r sicut genus dñas. sed virtualr sicut species genus. sequitur eniꝫ species ad indiuiduũ predicatione qdditatiua sicut genus ad spẽs: sed qd ɔtinet aliqd virtuał'r in istis est pfectionis: sicut pꝫ de specie cõtinente genus. ¶ Item. Tota realitas speciei & generis est ab indiuiduo. imo nullaꝫ rem habuit nisi reꝫ indiuidui: sed qd realitate est pncipalius. pfectione est prius &c. ¶ Sed si loquamur de pfectione large loquẽdo. volendo q pfectius prius pficit intellectum. sic dico q ens est pmũ obm pmitate pfectionis. qa itell's incipit a confuso. i. a cõfusissimis (sm Cõmentatorẽ) & tale est sũme trãscendẽs. ¶ Nota q hic & in sequenti arti. cõiter loquor distinguendo cõiter deũ ɔtra creaturas. nõ distinguẽdo deũ in diuersas causalitates suas. Et eodẽ mõ de singulari materiali loquor distinguẽdo eũ cõtra genus & spẽm. & oia superiora. nõ aũt cõparãdo ipsuꝫ ad suas cãs: qꝛ sic aliter dicerem vtrobiqꝫ.

Quintus

articulus. De p° obo pmitate adequationis in cognitione nãli cõplexa. Ubi vꝫ posse dici. Q si queraꝰ de pmo obiecto cõplexo adequato. q nullũ tale est regrendũ. Quia obiectũ adequatũ dꝛ formali pdicatione de oib° cõtentis sicut color de coloribus: sed siue pdicatũ cõplexũ ponaꝰ deus est. siue est ens. siue ipoƚe est idẽ sil' esse & nõ esse: nulla istarũ pdicaꝰ formalr de oib° cõplexis. Ad hanc. n. sortes currit. vel hõ est aĩal: nulla istarũ sequiꝰ formali pdicatione. igiꝰ hic nõ est regrẽdũ obiectũ adequatũ. ¶ Rñdeo. q hec. De quolibet esse vel non esse. sequiꝰ ad qualibet ppositionẽ: sequiꝰ. n. sortes currit. ergo sor. est vel nõ est: & sequiꝰ sor. est aĩal. ergo sor. est vel nõ est: & sic de alijs. & ita saluaꝰ q hec ppositio: ipoƚe est sil' idem esse & nõ esse. est obiectũ adequatũ itell's complexi. ¶ Si queraꝰ de pmo pmitate gnõnis aut pfectionis. hoc cõtigit dupl'r. Aut enim contingit accipere pmitateꝫ sm nãm & ex parte obiecti. Aut ex pte itell's nostri. Si accipiam° pmitatẽ sm nãm & ex pte obiecti: dico q pm cõplexũ pmitate generationis per se notũ est istud singulare. deus est. pbatio. Quia illa est notissima ex pte rei & pmo nata generare conceptũ suũ in intellectu que fundaꝰ in terminis simpl'r & sꝫ nãm notissimis: sed hec sola. deus est. est hõ. g minor pbaꝰ. Quia illi termini sunt simpl'r & sm nãm notissimi. qui sunt notissimi pfectissimo intellectui. sed isti termini: deus. & ẽẽ. sunt notissimi ipsi deo. qꝛ sm oẽs ẽt phõs deus itelligit se p tanq̃ pmariũ obꝫ sue cognitiõis. & sm oẽs deus est suũ ẽẽ: ergo isti termini: deus. & ẽẽ. sunt notissimi sm nãm. Si loquimur de pmitate sistendo pcise infra limites rex mãliũ. tũc dico q pm cõplexũ p se notuꝫ est hec ppositio singularis: ipoƚe est hoc ens mãle sil' esse & nõ esse. Si vo loquamur vlr de oib° reb°. sic dico q hec singularis est pmo nota: impossibile est hoc sil' esse & nõ esse. pbatio vtriusqꝫ. Phs. n. 4. meta. tex. cõ. 9. ponit istã pmã notam. Impoƚe est idẽ sil' esse & non esse: sed (vt pbatũ est in scdo articulo ex pte rei. pmitate generationis) singulare est prius notuꝫ q̃ vl'e. ergo ex pte rei stricte loquẽdo de pmitate rerum mãliũ ista erit pma. ipoƚe est hoc ens mãle sil' esse & nõ esse. ¶ Eodẽ mõ dico. q cõplexũ pmũ pmitate pfectionis accipiẽdo pmitatem sm nãm determinatã. & ex pte obiecti est ista: deus est. Et forte vl'r loquẽdo ista: ipoƚe est hoc ens sil' esse & nõ esse: est pm notissimũ. ¶ Si vo loquamur de pmitate ex parte intell's. siue de pmitate generationis. siue de primitate perfectionis. Dico q ista complexa est notissima: impossibile est idem simul esse & nõ esse: ab ipsa eniꝫ natus est intell's noster pmo moueri cũ sit vniuersalissima. & huic intell's noster firmi° adheret. & pfectius. qꝛ per panciora media: & isto mõ opꝫ in pposito accipi pmũ perfectione. s. cui intell's firmius adheret & imediatius: & isto mõ loquitur phs per totũ 4m metaphysice. qꝛ hec est p° notissima. Qd pbo: sunt. n. ibi ɔditiones pmi pncipij. s. q circa ipꝫ nõ ɔtingit mẽtiri. i. decipi. vel errare (sꝫ Cõmẽ.) & q nece est illd cogscere qd cũqꝫ aliud cogscentẽ. & q ex se veniat ad itellm ex pte terminoꝝ. Et assumit. q oia ista ɔueniũt huic (ipoƚe est idem

Margin notes: Argm; Rñsio ad obiectionem; Cõclusio; Argm 1m; Argm 2m; Argm 3m; Obiectum cõplexuꝫ.

sil esse ⁊ nõ esse) ⁊ cõcludit q̃ est p^a dignitatū: ⁊ q̃ oẽs alie reducunt̃ sua p̃n^a in hanc ⁊c. Sed planū est q̃ oẽs iste condi tiones p̃mi p̃ncipij accipiunt̃ in cõpõne ad itell̃m. s. q̃ nõ cõtingit mētiri. ⁊ alie due: ergo hic ponit̃ a p̃h̃o p̃^m p̃n^m ac cipiendo p̃mitatē nõ ex p̃te obiecti. ¶ Nec obstat q̃ p̃h̃s ibidē dicit. nā nāq̃z p̃n^m est oiuz aliarū dignitatū. Quia nõ dicit nā. distinguēdo p̃us nā. ɔtra p̃us nobis. sed distinguē do p̃us nāli intelligētia ɔtra posterius nāli intelligētia: vt sit sensus. q̃ sit p̃ma in intelligēdo ⁊ alie posteriores.

Instantia p^a arg^m

Contra istud arguit̃ sic. Quia affirmatiua est notior quo ad nos q̃z cõposita ex affirmatiua ⁊ ne gatiua: s3 hec. ens est ens. est affirmatiua. ⁊ hec cõposita ex affirmatiua ⁊ negatiua: ipos̃e est idez sil̃ esse: ergo hec: ens est ens. prius est nota nobis ⁊ itellectui. Probo maiorem. Quia negatiua reducit̃ in suā affirmatiuā ⁊ ita affirmatiua est notior nobis. Minor p3: q2 est negatiua per suā ɔdicto riaz ⁊ ɔtrariā. q̃ sunt pure affirmatiue. ¶ Itē. Nulla p̃po sitio est nobis notior illa in qua idez de se p̃dicat̃: sed huic. ens est ens. hoc cõuenit: ⁊ huic ipos̃e est idē ⁊c. hoc nõ con uenit. ergo ⁊c. Minor p3: q2 negatiua idē nunq̃z de se p̃di cat̃. ¶ Itē. Illud est nobis notius in veritate cuius oppo situ est magis falsu3: sed oppositū huius: ens est ens. est ma gis falsu3 q̃z oppositū huius: ipos̃e est idē ⁊c. Probat̃ mi nor. Quia illud est magis falsu3 qð includit plures falsita tes. nam. 4. meta. tex. cõ. 16. dicit̃ q̃ hec est magis falsa. 4. est mille. q̃z quatuor est pente: sed oppositū hui^9: ens est ens scil3 nõ ens est ens. includit tot ɔdictiones ⁊ falsitates quot h3 singularia: ⁊ h^9 opposita ipos̃e est idē ⁊c. s. pos̃e est idez sil̃ esse ⁊ nõ esse (cū sint particularia) solam propriā habēt ɔdictionē. ergo p̃ma magis falsa. p̃batio maioris. Illð est magis nobis notū in veritate cu^9 oppositū magis abhor ret intell̃s noster: q2 qð est magis falsu3 magis abhorrem^9: ergo illud est nobis noti^9 in veritate cu^9 oppositū est ma gis falsu3.

Rñsio.

¶ Sed mihi vi. q̃ ex ista rõne fundatur total̃r oppositū. Nā3 oppositū huius ipos̃e est idē ⁊c. plus abhor ret intellectus. ⁊ magis est falsu3 q̃z oppositū huius: ens est ens: ergo ipos̃e idē ⁊c. est magis nota. Probatio assumpti. Quia illud est magis falsu3 ⁊ plus abhorret itell̃s qð plus implicat ɔdictionē ⁊ expressius. Sed hec. possibile est idē sil̃ esse ⁊ nõ esse. plus ⁊ expressius iplicat ɔdictionē q̃z hec. nõ ens est ens. q2 ista. pos̃e est idē sil̃ esse ⁊ nõ esse. expresse affirmat esse de aliquo. ⁊ expresse negat eẽ de eodē simul: sed hec nõ ens est ens nõ affirmat expresse esse de aliquo. sed solū expresse negat esse de aliquo. nec expresse affirmat sil̃ esse ⁊ nõ esse de aliquo. Igit̃ hec pos̃e est idē sil̃ eẽ ⁊ non esse. est magis falsa ⁊ magis abhorret hāc itellectus noster. ¶ Nec valet qð di. s. q̃ nõ est vl̃is. Quia in p̃positionib^9 necessarijs cuiusmodi est hec. nõ refert enunciare vl̃r ⁊ p̃ti cularit̃: q2 p̃positio p̃ticularis necessaria semp est vl̃is in veritate: sed hec hõ est aial. ⁊ ois hõ est aial. nõ refert enun ciare vl̃r ⁊ p̃ticul̃r q̃tū ad v̄itatē. Unñ hec: ipos̃e est idē ⁊c. valet vl̃r istā. ipos̃e est in oib^9 idē sil̃ esse ⁊ non esse. Unñ in logica (vbi est cura de vlibus ⁊ p̃ticularib^9) loco huius po nitur hec vniuersalis: de quolib3 affirmatio ⁊ negatio. ⁊ de nullo eorum ambo.

Ad p̃mū arg^m

Per hoc p3 ad tria argumēta istorū. Ad p̃mū qñ di q̃ affirmatiua est notior nobis. Dico q̃ fal lit in multis: lineā enī3 cognoscim^9 per puncta ⁊ hec est ne gatiua: q2 punctū est esse cu^9 p̃tes nõ sunt. Et. 7. meta. Ma teriaz cognoscimus negatiue. per hoc q̃ nec est qualis nec quanta ⁊c. Et p̃pterea hoc accidit q̃ p̃ma nobis nota sit af firmatiua. vel negatiua: sed hoc facit ad hoc p̃cis̃e. q̃ sit p^a nobis nota: q̃ sit ita euidēs in veritate. qð ẽt oppositū ɔdi ctorū expressius includit ⁊ falsitatē. q̃z quecūq̃z alia: sic est

Ad 2^m

hic. vt visum est. ¶ Ad 2^m cum di nulla est notior in qua idem de se ⁊c. Dico q̃ nulla cathegorica est notior illa in qua idē de se predicat̃. sed hypothetica bene est: q̃a hec: hõ est. negat̃ a multis hoĩe nõ existēte. sed hec: impos̃e est ho minē simul esse ⁊ nõ esse: a nullo negat̃: siue hõ sit. siue nõ.

Ad 3^m Alia rñ^o.

¶ Ad 3^m dictu3 est supra in p̃ncipio rñsionis. ¶ Aliter tñ sic põt reddi declaratio. quare Aristo. in meta. ⁊ logica. po nit p̃positionē p̃mā per se nota3 de predicato disiuncto: q2 vt dictū est. Primū obiectū adequatū intellectus. ex parte intellectus. est ens cõe ad quid nois ⁊ ad q̃d rei qð cõtinet oia intelligibilia quocūq̃z mõ. Et claru3 est q̃ ab obiecto (vt cadit in apprehensione simplici) intellectus d3 incipe re actus cõplexus. Ideo seq̃t̃. q̃ actus intell̃s cõplexi deb3 incipere terminos suos. s. subm̃ ⁊ p̃dicatū. vt cõtinentur in obiecto qð apprehendit̃ ab intellectu simplici. s. ab ente cõ muni qð aggregat totā multitudinē intelligibiliū: ⁊ tunc vltra sic. Qua rõne intellectus simplex incipit indetermi natissimo simplici eadē rõne intell̃s cõplexus in p̃ma cõ plexione d3 enunciare aliq̃d esse de aliquo modo indeter minato: sed modus ideterminatissimus enuntiandi est q̃n primū enuntiat̃ de subiecto s̃m p̃dicatū disiunctū. q2 tunc nullā parte3 sibi determinat: ergo p̃ma p̃positio cõplexa est de p̃dicato disiuncto: puta ista. de quolibet esse vel non esse. vel ista: impossibile est idem esse ⁊ non esse: que tñ va let.

Questio. II.

Utrius est perfectissimus cõceptus quē ex naturalibus ɔuincimus de deo p̃pter dictū aliquorū. ¶ Hic duo est vi dere. Primū an infinitū qð cõuincim^9 ex nā libus de deo dicat p̃fectionē. ¶ 2^m. An ɔcept^9 infiniti sit ɔcept^9 p̃fectissim^9 quē de deo nāl̃r ɔuincimus.

Articulus p̃mus. Utrū infinitum qð ɔuincimus ex nālibus de deo. dicat p̃fectionē. Ubi di cunt q̃dā q̃ nõ. Quia infinitū ex formali rõne negatione3 solā dicit: sed illud nõ dicit p̃fectionē. igit̃ ⁊c.

Contra. Arg^m p^m

¶ Cõtra. Ne gatio negatiõis dicit p̃fectionē: sed ifi^m est h^9. igit̃ ⁊c. Ma ior p3. Quia qð negat negõnē ponit positionē. Positio aūt est p̃fectio: p̃batio minoris. Quia infinitū negat limitatio nē. limitatio aūt est iperfectio. iperfectio aūt est negatio. g̃ a p̃mo ad vltimū.

Arg^m 2^m

¶ Itē. Illud quo de^9 excedit oẽ creatu3 nõ est negatio. sed est p̃fectio solū: s3 ex hoc q̃ est infinitus excedit.

Arg. 3^m

¶ Itē. L3 negatio que dicit q̃d res nõ est. ⁊ nõ di cit q̃d res sit. sit iperfectionis. tñ que dicit q̃d res est dicit p̃ fectionē: sed infinitas ⁊ imortalitas sūt h^9. imortalitas enī dicit q̃ est pura vita. ⁊ ifi^m q̃ est totalis ⁊ tota p̃fectio. igĩ.

Opio p^a. Arg^m p^m

Secūdus articulus. An cõceptus ifiniti quē nāl̃r de deo ɔuincim^9 sit p̃fectissim^9. Ubi dicerēt p̃mi. vt Henri. q̃ nõ. ¶ Quia si non dicit p̃fectionē. vt ipsi dicūt sequit̃ q̃ nõ sit p̃fectissimus ɔceptus.

Opio 2^a. Arg^m p^m

¶ Alij aūt di cunt ɔtriū: qð sic p̃bant. ¶ Quia qð remouet oẽm iperfectio nē ⁊ aggregat oẽm p̃fectionē vi facere ɔceptū p̃fectissimū: s3 h^9 est infinitū. g̃ ⁊c.

Arg^m 2^m

¶ Itē. Rõ sub qua q̃etat̃ itell̃s ⁊ ap petit^9 vi eẽ p̃fectissima: illa est rõ infiniti. q̃a habito ifinito vt ifinitū. nihil restat querere.

Arg^m 3^m

¶ Itē. Illud qð addit super qualẽ3 p̃fectione3 in diuinis q̃ illa sit suma. illud maxie vi esse rõ p̃fecta: h^9 est infinitū. q̃a sapia diuina ex hoc q̃ est infinita est suma. ⁊ sic de alijs.

Arg^m 4^m

¶ Itē. Ratio p̃ quā reddit̃ cã de oib^9 indiuiduis vi eẽ p̃fectissima: h^9 est ifinitas. q̃a si querat̃ q̃re põt creare. di p̃p ifinitatē potētie: ⁊ sic de alijs. g̃ ⁊c.

Rñsio

¶ Hic distinguēdū. Aut loq̃mur de ifinito s3 formale signatū ei^9 q̃tū ad modū significandi famosū. ⁊ sic dicūt. q̃ cū

Infinitu3

ille modus significandi sit negatiu^9. q̃ multa alia dicta de d̃o faciūt ɔceptū p̃fectiorē. Aut loq̃mur de ifinito q̃tū ad mo dū ɔcipiendi. s. euidenter ⁊ inceuidēter: ⁊ sic dicūt q̃ multa alia dicta de deo faciant ɔceptū perfectiorē. i. euidentiorē: q2 multa alia. s. q̃ est cã oium. ⁊ finis oium. ⁊ h^9. sunt euidē

tiori ꝙ ꝙ est infinitū in ꝑfectione vel vigore. Aut loquimur de infinito q̄ntū ad ꝑcisū eius ꝯceptū. Et hoc dupliciter. quia Aut loquimur de ꝯceptu infiniti cōparādo ipsū ad omnes alios ꝯceptus sil' aggregatos de deo. Aut loquimur de ꝯceptu infiniti cōparando ipsū ad vnū cōceptū singularē. ¶ Si p̄mo mō dicunt ꝙ talis ꝯceptus aggregationis est ꝑfectior ꝯceptu infiniti. Quia talis ꝯceptus aggregatus hꝫ vim cognitiōis diffinitiue. quia explicat ⁊ addit oēs differētias vsq; ad vltimā: sed conceptus infiniti nihil explicat sed virtualiter ꝯtinet. ergo ⁊c̄. ¶ Item. Cōceptus ille est perfectior q magis appetitū quietat: sed hō cōceptus talis aggregatus non est cōceptus infiniti. quia cū intellectus cōcipit deū infinitū appetit multa alia scibilia de deo scire. Sed cū cōcipit deum illo cōceptu tali aggregato q aggregat oēs alios. nō appetit tot. ¶ Si scdo mō loquimur. s. cōparādo ꝯceptū infiniti ad vnū ꝯceptū singularē s̄m quē accipit alia opinio: dicūt ꝙ multi alij cōceptus sunt ꝑfectiores de deo q̄ cōceptus infiniti. ¶ Primo ꝓbat̄ de cōceptu generis gn̄alissimi. ¶ 2° de cōceptu speciei. ¶ 3° de cōceptu indiuidui vel: q̄si idiuidui. ¶ 4° de cōceptu q ꝯuenit deo ꝑ respectū ad extra. ¶ Primo ꝓbat̄. ꝙ ille cōceptus qui habet̄ de deo ex nāl'ib' s̄m quē

Argm bm
Concept'

cōcipit̄ substātia est ꝑfectior ꝯceptu ifiniti: ꝓbo sic. ¶ Cōceptus alicui' sub rōne substātie vi ꝑfectior ꝯceptu eiusdē sub rōne accidētis: sicut eniꝫ sub̄a est ꝑfectior accidente. sic cōceptus alicuius sub rōne sub̄e vi ꝑfectior ꝯceptu eiusdē sub rōne accidētis. cū cognitiones specificant̄ a terminis. Sed cōceptus dei sub rōne infiniti. s̄m ꝙ cōceptus infiniti distinguit̄ ꝯtra ꝯceptū substātie (vt in ꝓposito loquimur) est cōceptus de deo s̄m esse accidentale. quia infinitū vt distinguit̄ cōtra sub̄am dicit q̄ntitatē. ⁊ ꝯceptus dei vt est substātia est ꝯceptus sub rōne entis substātie: ergo ⁊c̄. ¶ Itē.

Argm 2m

Predicata essentialia quibus rn̄det̄ ad q̄nē factā ꝑ quid. vt distinguunt̄ ꝯtra ꝑdicata que nō dicunt qd. sunt ꝑfectiora ⁊ faciunt cōceptū ꝑfectiorē. cōceptus ēt q ꝯuenit rei per se ⁊ p̄mo est ꝑfectior illo q ꝯuenit supaddite. q. ꝓprietates: sed hō est cōceptus dei vt substātia. cōceptus aūt infiniti non est hō. sed ꝑ modū ꝓprietatis. Vn̄ Ansel. mono. 15. loquēs de infinitate. ⁊ accidētib'. ⁊ spiritu. dicit istud vltimū. Spiritus. s. solū vi sub̄aꝫ significare. cetera ꝟo sub̄e ꝓprietates:

Argm 3m

ergo ⁊c̄. ¶ Itē. Ille cōceptus q correspondet rei s̄ꝫ ꝙ ipsa est p̄ma cā ꝑfectionalis oīuꝫ alioꝝ est ꝑfectior illis cōceptibus alioꝝ. quasi secūdario ꝯ: sed hō est ꝯceptus substātie. Quia si querat̄: q̄re deus est infinitus. q̄re ꝑ se bon' ⁊c̄. non reddit̄ cā nisi quia ipse est ꝑfectissim'. sꝫ ꝑfectior est sub̄a accidente. igit̄ nō reddit̄ cā entitatis alioꝝ: nisi quia ipse per se est substātia ⁊c̄. ¶ Scdo ꝓbat̄. ꝙ iste ꝯceptus quo accipit̄ deus. vt p̄ma intelligētia. est ꝑfectior q̄ conceptus infiniti. Hoc itelligēdo (vt imaginant̄) ꝙ sint duo speciales conceptus distincti. ¶ Quia ille cōceptus qui intrinsece specificat deū ⁊ ponit eū in ꝓpria rōne. quasi specifica ⁊ in genere substātie. est ꝑfectior qualꝫ alia que nō ponit: sꝫ hō est de'.

Argm bm

vt p̄ma itelligētia nō vt infinitus. igit̄. ꝓbat̄ minor. Quia cum concipio deuꝫ infinitū adhuc restat dubiū apud modū itelligēdi nālē: vtruꝫ sit sub̄a vel accidēs. sed cū ph̄s. cōcipit deū intelligentiā p̄mā concipit ipsūꝫ sub̄aꝫ ⁊ specifice in genere sub̄e ab alijs oīb' distinctū. igit̄ ꝯceptus intelligentie p̄me est ꝑfectior ⁊c̄. ¶ Cōfirmat̄ ista rō. quia cū ph̄s 12. meta. tex. cō. 39. cōuicerat deū esse sub̄am nō inq̄siuit si esset infinitus. sed statim ꝓbauit ꝙ esset itelligēs. ⁊ hoc. q̄si

Argm 2m

inquirens rōnē eius specificā. ¶ Item. Ille ꝯceptus q cōuenit deo s̄m ꝙ collocat̄ in ꝑfectissimo genere viuētiū est ꝑfectior quolꝫ alio ꝯceptu. ⁊ ꝑcise (si ꝯueniat sibi cū quodam excessu) sup oīa que sunt illius gn̄is. Sed hō est ꝯcept' dei. vt intelligētia p̄ma: quia. vt intelligētia collocat̄ in gn̄e viuentiū per intelligere qđ est ꝑfectissimuꝫ viuere (2° de aīa tex. cō. 36.) ⁊ vt p̄ma. hoc cōuenit sibi per excessuꝫ sup oēs intelligētias. ergo ⁊c̄. ¶ Itē. Illa rō ex nālib' cōuincit̄ nobilissima s̄m quā aliq̄s est sūme beatificabilis beatificatione nāli: sed hoc solū cōuenit alicui s̄m ꝙ ipse est intelligentia s̄m intentionē phi. 10. ethi. ca. 8. ergo rō intelligētie est nobilissima quā nāliter cōuincimus. ¶ Tertio ꝓbatur. ꝙ cōceptus de deo (vt deus) est ꝑfectior ⁊ nobilior ꝯceptu infiniti. ¶ Quia deus sub illa rōne est nobili' ꝯceptibile naturalr̄ s̄m quā est obiectū theologie nostre nālis: sed h̄ est sub absolutissima rōne deitatis, nō sub rōne ifiniti. quia plus querit̄ in meta. sub rōne deitatis q̄ ifiniti (vt pꝫ. 12. meta.) Vbi. n. ph̄s. diffinit eū sub hoc noīe de'. Cōmētator cō. 39. numeratis multis ꝓprijs de deo ꝯcludit. ꝙ deus est vnus eternus infinite nobilitatis ⁊ vite: addens hoc. igit̄ est de'. qđ cōsueuit facere de obiecto suo s̄m suaꝫ rōnē formalē. vt pꝫ. ꝙ diffinit motū. 3. phy. tex. cō. 6. qui est formalis rō subi phy. igit̄. ¶ Itē. Ista rō qua cōcipit̄ in nā sua. vt dicit purū actū ⁊ ꝑfectissimū modū essendi. est ꝑfectior alijs cōceptib': sed hoc dicit deus sub rōne deitatis. quia 12. meta. tex. cō. 30. ꝓbat̄ de deo sub isto noīe deus. ꝙ est purus act' nō sub noīe infiniti: igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē. Illud nomen qđ ꝓpriū est soli deo ⁊ nō cōicabile alijs. vr̄ esse ꝑfectius alijs cōībus ⁊ nō ꝓprijs: sꝫ hoc nomen deus. sub foīali rōne deitatis est hō. Infinitū aūt di de creaturis vt pꝫ. 3. phy. tex. cō. 34. vbi phi. distinguit multos modos infiniti circa illa. igitur ⁊c̄. ¶ Quarto di. ꝙ cōceptus p̄me cāe est ꝑfectior ꝯceptu infiniti. ¶ Quia vnūq̄dq; ꝑfectius cognoscit̄ sub rōne cāe q̄ nō. si rō causandi pōt sibi cōuenire: quia tūc vnūq̄dqꝫ est ꝑfectū qn̄ pōt agere actionē suā. 7. phy. tex. cō. 18. Sed de' qn̄ accipit̄ sub rōne cāe p̄me cognoscit̄ sub rōne cāe. qn̄ autēꝫ accipit̄ sub rōne infiniti nō ꝯcipit̄ sub rōne cāe. quia ꝯcipiēti infinitū dubiū esse pōt si est cā aut nō. igit̄. ¶ Itē. Illud videt̄ ꝑfectius ex nāli iudicio in quo ph̄s vltimate stetit: sꝫ in. 12. meta. tex. cō. vlti. nō stetit. ꝙ deus esset infinitus: sed ꝙ esset vnus p̄nceps: qđ s̄m oēs intelligit̄. vel p̄ncipatū in genere efficientis. vel finalis ⁊ efficientis. ergo rōne cāe est ꝑfectior. ¶ Per dicta pꝫ ad argumentū in oppositū ꝙ ille cōceptus qui continet oēs alios ⁊ nō per modū conceptus sub̄alis nō est perfectissimus: hō est cōceptus infiniti (vt visum est) ergo. ¶ Et pōt declarari ista rn̄sio. Quia ille conceptus non di ꝑfectissimus siue generatus q est vltimus in intellectu. quia tūc cognitio creaturarū esset ꝑfectior cognitione essentie diuine, cū sit posterior ea. quia sequela ei'. Immo ille di ꝑfectissimus ex cuius cognitione habet̄ cognitio talis vltimi (vt pꝫ de cognitione essentie diuine, ex cui' cognitione creatura cognoscit̄) sed in ꝓposito. ex cognitione dei q̄ntū ad sub̄alē cōceptū per quē ꝯcipit̄ p̄mo intelligentia vel de'. ꝯuicerunt phi. infinitatē dei. ex hoc eniꝫ ꝙ est p̄m' a nullo pōt limitari seu finitari: ergo ⁊c̄. ¶ In di. 3. ꝯtinuat magister de cognitiōe quā habem' de deo in imagine creata. Ideo quero circa hoc. Vtrum ptes imaginis que cōiter supponunt̄ potētie aīe. possint ꝓbari esse eedē re absoluta cū ipsa sub̄a aīe. ex his que cōiter videm' in qualibet forā substantiali. etiā ⁊ in ipsa anima sensitiua. Hec questio habetur libro scdo.

Argm 3m

Argm bm

Argm 2m

Argm 3m

Argm bm

Argm 2m

Questio. III.

Quia in distinctione tertia cōtinuat magister de modo quo cognoscim' trinitatem in diuinis in imagine creata. ¶ Ideo circa hoc quero. Vtrū imago cōuenientius accipit̄ penes potētias aīe: an penes habitus. aut actus aut penes ipsam essentiam anime. Et videt̄ ꝙ penes potentias: aut habitus: aut actus. ¶ Quia in quolibet istorum potest inueniri trinitas quedam: ⁊ vnitas quedam. s. ipsius anime: sed in ipsa essentia nō potest inueniri aliqua trinitas sed sola vnitas: ergo in his est ponenda imago non

Oppo^m

in essentia anime. ¶ Cōtra. In aīa vt est noscitiua sui ⁊ noscibilis ⁊ amabilis a se. est quedaꝫ trinitas. ⁊ vnitas. vt per se pꝫ: ergo penes essentiaꝫ anime est imago sumēda. Dic. ẜ. ¶ Primo ostendendū est qualr̄ accipienda est pma pars imaginis que dr̄ memoria. ¶ 2° quō accipiēde sunt oēs partes simul. ¶ 3°. Utruꝫ imago ꝯsistit in potentijs vel actib⁹. ¶ 4°. Utrum pncipalius cōsistat in actibus q̄ȝ in potētijs vel pmo vel ecōuerso. ¶ 5°. quō tenendū est. ꝙ imago accipitur penes essentiam anime.

Memoria dupl'r dicitur.

Primus

articulus. Qualr̄. Memoria accipiēda sit. Ubi pmo sciendū est. ꝙ memoria ex suo significato importat quādā notitiā habitualem. Sed hoc pōt intelligi dupl'r. Uno mō ista notitia pōt accipi formalr: ⁊ sic est habitus recordatiuus generatus ex actibus intelligendi. q nō est respectu intelligibilis simpl'r. ſꝫ respectu intelligibilis vt prius cogniti: vt pōt haberi ex libro de memoria ⁊ reminiscentia. vbi phs. vult ꝙ memorari nō est respectu coloris simpl'r. sed vt pus visi. Alio mō. ista notitia habitualis pōt accipi virtualr. videlꝫ. vt aliqd dicatur memoria inquātū primordialr. aut virtualr ⁊ causalr precontinet in se totā notitiā possibilem haberi de aliqua re. sic ꝙ ipse intellectus possit exire in actum cum voluerit. Et ſm aliquos. isto mō intellectus agens dr̄ memoria. Scdm aliquos aūt obiectū illuminatū ab intellectu agente. Scdm 3o aliquos alios obiectū cū intellectu possibili. ¶ Sꝫ isto mō scdo solū accipit̄ memoria. vt est pars imaginis. qd̄ sic

Arg^m p^m

pbo. Memoria ſm ꝙ est pars imaginis. ſm oēs est pma pars imaginis: sed memoria soluꝫ vt virtualr accepta pōt esse prima pars imaginis: igit̄ ⁊c. Minor pbat̄. Quia memoria vt formalr accepta pro habitu recordatiuo genito ex actibus intelligēdi est posterior intelligētia vel saltem nō precedit eā: q2 effectus nō precedit suā cām. intelligentia aūt ſm oēs est scda pars imaginis: ergo memoria formaliter nō pōt esse pma pars imaginis. Erit igit̄ memoria

Arg^m 2^m

virtualr. q2 sic pōt esse prima pars imaginis. ¶ Itē. Partes imaginis in nobis debēt accipi ſm illū modū quo magis dicunt perfectionē: sed memoria virtual'r accepta magis dicit pfectionē q̄ȝ vt formalr accepta. q2 cōtinentia virtualis est nobilior. ⁊ pfectior q̄ȝ formalis (cū se habeat respectu illius sicut causa) ergo memoria accipit̄ virtualiter

Dubiuꝫ

nō formal'r. vt est pars imaginis. ¶ Sed aliqui dubitant. An in parte intellectiua aie nostre sit memoria formalr q̄ȝ scilꝫ est respectu preteriti vt preteriti. Et ratio dubitatōis est. Quia obiectū intellectus est vl̄e: sed obiectū qd̄ accipitur cū determinatione tēporis est singulare. igit̄ ⁊c. ¶ Re-

Rño.

spondet̄ cōiter ꝙ qñ intellectus fert̄ in reꝫ vt est in memoria: hoc est dupl'r. Uno mō prescindendo ab oī dr̄ia temporis (vt si cōsideret̄ aliqd meta. ſm habitū metaphysicuꝫ) ⁊ tunc fertur directe in ipsaꝫ vt in obiectū vl̄e. Alio mō cōsiderando dr̄iam temporis vt cōsideret illud vt prius intellectū: ⁊ tunc considerat illud indirecte: Et isto mō nullum est incōueniens ponere intelligentiā memoriaꝫ formalr dictaꝫ. dūmodo intelligat̄ qñ fert̄ in differentiā tēporis indirecte. Uerbi gratia: sicut memoria est de preterito ita prouidentia est de futuro: sed qñ itellectus prouidet de aliquo. primo syllogizat per aliquas ꝓpositiones vl̄es. ⁊ directe: ⁊ tunc vadit ad singularia. ⁊ hoc est ire ad obiectū suū indirecte: ⁊ illud est verū in demonstratione speculatiua. Cum enim volo demonstrare sortē esse aīal directe. vado in maiori ad vl̄e sic accipiendo: oīs homo est aīal. ⁊ in minori vado ad obiectū indirecte: sor. est homo.

Instantia Arg^m p^m

Contra

Illud obiectuꝫ qd̄ est precise acceptum sine cōditione temporis. est obiectuꝫ intellectus nō memorie. si ergo erit aliud obiectū memorie. hoc erit p conditionē contrahentē: sed illa maxime videt̄ aliqua differentia tēporis. s. temporis preteriti. hoc. n. importat quid nominis memorie. Tunc arguit̄ sic. ¶ Nulla vis aut potentia hꝫ obiectū suū ꝓpriū ⁊ pmū. tale videlꝫ. qd̄ ponitur per accidens ⁊ indirecte: igit̄ obiectū pmū ⁊ indirectū memorie intellectiue est res sub aliqua dr̄ia temporis. Per h pꝫ falsum esse exemplū de prouidentia. q2 eius pmū ⁊ proprium obiectū nō est vl̄e. q2 vl̄e. vt vl̄e est obiectū intellect⁹: igit̄ (cuꝫ sit respectu futuri) opꝫ ꝙ obiectū vl̄e eius sit cum dr̄ia temporis de futuro precise. ¶ Item. De memoria ar-

Arg^m 2^m

guo special'r sic. Lꝫ forte a pncipio qñ intellectus acquirit sibi cognitioneꝫ singularis. aut alicuius termini sub aliqua differentia temporis indirecte. veniat in eius cognitioneꝫ. tamen postq̄ȝ singulare habet in habitu. opꝫ ꝙ directe feratur in ipsuꝫ: qd̄ pꝫ: q2 aspectus intellectus ad ea que sunt in habitu est aspectus directus. Sed res vt sunt in memoria intellectiua sunt in habitu: igitur lꝫ sint in esse singulari vel cū consideratione temporis. tamen intellectus poterit

Arg^m 3^m

directe protendi in illa. ¶ Item. Lꝫ intellectus possibilis vt imperfecte copulat̄ cū agente nō poterit in cognitionē singularis directe. tamen qñ adeptus erit perfecte. agēs poterit perfecte ⁊ directe (de hoc questione de obiecto arti. 2. ibi. Nec natura) ſꝫ qñ res sunt in memoria sunt ibi in quodaꝫ esse adepto: igit̄ postq̄ȝ singularia sūt in memoria (aut quecūqꝫ intellecta) cū cōditione temporis. poterit intell's talia singularia directe ⁊ cū cōditione temporis itelligere: ꝓbatio maioris. Quia qñ sic est adeptus agens perueniet ad rectū ordinē suū qui debet̄ sibi per nām. q2 nō pōt suo perpetuo fine priuari: sed ordine nature singularia. notiora sunt vl̄ibus: pmo physicoꝝ. ¶ Cōfirmat̄. q2 singularia sūt notiora nature (accipiendo singularia distincta cōtra spēs specialissimas) q2 singularia sunt cause ⁊ fundamentum. ⁊ generū ⁊ specieꝝ. acceptis etiā generibus ⁊ speciebus. non solum pro intentionibus. sed pro rebus substractis intentioni: sed cause ex natura rei sunt notiores causatis: ergo ⁊c. ¶ Tūc arguo. Quādo intellectus agens erit adeptus sibi totuꝫ possibilē. tunc pp cōplementū adeptionis intelliget ſꝫ ordinē nature. ⁊ per ꝯñs directe singulare. q2 singulare in recto ordine est pmū: q2 cā oīuꝫ alioꝝ. ⁊ hoc ex sūma pfectione adeptiōis: ergo qñ memoria hꝫ singulare. aut aliqd aliud cū cōditione tēporis in esse adepto. ꝓpter nām adeptionis poterit directe illud intelligere lꝫ non eque pfecte. sicut qñ essentialr erit adeptio. ¶ Posset ergo probabil'r dici. ꝙ obiectū intell's est vl̄e. sed obiectū memorie. aut prouidētie pōt esse singulare. aut aliqd aliud cū ꝯditione temporis. ¶ Cōmentator tñ facil'r expediret se negās omnem memoriam intellectiuam. Quere. q. 1. arti. 2. 4. determinatione Cōmentatoris.

Secundus

articulus Quō accipiēde sūt sil' oēs partes imaginis. Ubi dicūt aliq. ꝙ partes

Opio p^a.

imaginis sic assignantur. ꝙ pma ps est Intellectus agens precise. Intelligentia est intell's polis vt actualr intelligit. ⁊ sic est scda ps. Uolūtas aūt vt tertiuꝫ ab his est tertia ps. ¶ Primū ꝓbāt sic. Quia de rōne pme ptis. que est memoria. est prius cōtinere oia p modū parētis: ſꝫ hoc ꝓprie cōuenit itellectui agenti: ergo ⁊c. Minorē ꝓbant sic. Quia cā effectiua pcontinet oia illa vtualr ad que sua causalitas se extendit: sed intellectus agens est cā effectiua oium intelligibiliū: ergo oia pcontinet. ēt p modum parētis. q2 cōtinet vt cā que est facere. 3. de aia. tex. cō. 17. Sed hoc vocamus

Opio 2^a.

p modū parētis. qd̄ vocamus p moduꝫ efficientis. ¶ Alia opinio ꝯtrat̄ huic ex maiori ꝓpositione coīū: Ingt. n. de ratione pme ptis imaginis est precōtinere p modū parētis: sed hoc ꝓprie ꝯuenit itellectui poli p se: g intell's polis. vt actiuus acceptus. erit memoria. vt aūt informatus p intelligere. erit itelligētia: igit̄ ⁊c. Minorē ꝓbant. Prio. Quia si

intelligere

intelligere eēt effect⁹ obiecti.ergo calefacere eēt pfectioꝛ effectus ꝙ̄ intelligere:ↄsequēs falsuꝫ:ergo ⁊ aīs. Probatio ↄñie. Quñ eniꝫ aliqua causa hꝫ plures effectus ideo effectus est pfectioꝛ quāto magis assimilat̄ forme agētis. Si ḡ caloꝛ qui est obm intellectus causet intellectionē:⁊ idē (vt est pncipiuꝫ) pducit aliū calorē similē sibi:ergo (cū in pductione caloris hꝫ effectū similē) sequit̄ ꝙ calefacere erit pfectioꝛ effectus ꝙ̄ intellectio. ¶ Itē. Act⁹ nālis cuiuscūq̄ agētis est cuꝫ ipetu nature,⁊ ita est rectus ⁊ nō ↄuersiuus. Si ergo act⁹ intelligēdi eēt causalr̄ ab obiecto nūꝙ̄ posset eē sic act⁹ reflex⁹ in intellectu ⁊c̄. Lib.2.dis.23.⁊.24.argumēta sunt p ista opi.

Reprobatur.

Contra istaꝫ scḋam opi.argui𝑡 sic. Memoria nō solū est parēs sed est prima pars imaginis:igitur vbi inuenit̄ pma rō parētis ibi dꝫ attribui memoria. Sed posito ꝙ intellectus poss̄is sit parēs ⁊ actiu⁹ respectu sui act⁹. tñ pma rō parētis ⁊ agētis ↄuenit itellectui agēti.qꝛ ipe est totale virtuale ↄtinens respectu totius cognitiōis. Ergo nō obstante actiuitate respectu itellectus poss̄is.tñ intell's agēs erit memoria. ¶ Post opiones simplices que solū accipiūt intellectū possibilē:vel agentē.p memoria sequūt̄ cōposite: quarū vna ptim cōcordat cū pma ſꝫ penitus discordat a 2ª et dicit ꝙ memoria est itellectus agēs (cū phantasmate illustrato) ⁊ includit intellectū possibilē vt passiuū:ꝙ sic probant. ¶ Memoria eni hꝫ rōnē parētis:sed itellectus possibilis nō pōt agere vel hēre rōnem parētis.qꝛ ipse est in potētia ad actum itelligēdi.⁊ nihil ducit se ipm de potētia ad actū:ergo hoc opꝫ fieri p itellectū agentē:⁊ tunc est nō sine obiecto. Igit̄ omnia tria habent rōnem memorie que parens dicitur. Minorē pbant multis argumētis in diuersis locis. Et qꝛ si idē duceret se de potētia ad actū.idē eēt potētia ⁊ actus:qḋ est contra primū pncipiū meta. ¶ Itē. Materia ⁊ efficiens coinciderēt.qḋ est cōtra Phꝫ 2° phy.t.cō.30. ¶ Itē. Idē referret̄ ad seipm relōne reali:qḋ est ↄtra Phꝫ 5° meta.tex.cō.20.de relone idētitatis. ¶ Itē. Eadē rōne diceretur ꝙ qḋlibet faceret se ad psentiā passiui:verbi grā.lignū cōburit se ad psentiā ignis ⁊ nō ignis cōburit ipꝫ.qua enim rōne negat̄ in vno ⁊ in alio. ¶ Sꝫ huic sunt alie due cōposite ↄtrarie:quarū vna dicit ꝙ lꝫ itellect⁹ poss̄is nō sit totalr̄ per se solū parēs notitie.tñ ipse cū obiecto ↄcurrit in rōne cause efficiētis respectu act⁹ intelligēdi:⁊ sic dicūt ꝙ est memoria. ¶ Alia opi.dicit. Qꝛ lꝫ itellect⁹ poss̄is sit passiu⁹ respectu actus q est simplex itelligētia ⁊ ↄfusa:tñ vt informatur simplici itelligētia.sic hꝫ rōneꝫ agētis ⁊ parētis:⁊ sic est memoria. Rōnes vtriusq̄ opionis sunt infra dis.23.lib.2.

Opio 3ª. Argūm p°. Opio 4ª. Opio 5ª. Scotus.

Tertius articulus De imagine.in qbus cōsistat. Ubi dicūt aliq (vt Scot⁹) ꝙ imago ↄsistit in actibus pmis ⁊ scḋis:ſꝫ in actib⁹ scḋis cōsistit vt isti actus scḋi informāt potētias.⁊ ita sm istos imago ↄsistit in actibus et potētijs simul sed in neutro p se. ¶ Assumptū imaginatur sic. Qꝛ itellectus (vt habēs obm) psens est in actu pmo re⁹ intellectionis que est actus scḋs: sic voluntas (vt hñs suuꝫ obm) psens est in actu pmo respectu volitiōis qui est actus scḋs:cū ḡ nō sīt nisi duo actus p'.nec ēt nisi duo actus scḋi. manifestū est ꝙ nec in actib⁹ pmis per se nec in actib⁹ scḋis per se est imago trinitatis:igit̄ erit in actib⁹ pmis ⁊ secūdis. Sicut dicunt.ꝙ itellectus in pmo actu.s.vt habēs obm intelligibile sibi psens est memoria. vt autē idē itellectus vel aīa p intellectū (qḋ pro eodē hñt vt dicūt) inquantū accipit sui noticiā.dicit̄ itelligētia:volūtas autē est tertia ps imaginis inquantū est perfecta per actum volendi.

3.Sco.

Contra Hoc arguo sic. Ponētes act⁹ ptinere ad imaginē.hoc est qꝛ origo in actib⁹ repsentat originē ⁊ distinctionē in psonis diuinis:ſꝫ actus vt ↄsiderant̄ sm originē quā psūt habere adinuicē sic precise ↄsiderant̄ vt sunt ab alio.qꝛ originari formalr̄ est eē ab alio.⁊ sibi accidit esse in alio:ergo si act⁹ ptinent ad imaginē.hoc erit pcise vt sunt ab alio.nō autē vt recipiunt̄ in alio:vt dicit ista opinio. ¶ Dices forte (sicut in rñsione cuiusdā argumenti dicunt) ꝙ inter ptes imaginis nō reqritur ordo originis ſꝫ ꝙ vna naturalr̄ sit prioꝛ alia. ¶ Contra. Si tñ sufficit ad imaginē ordo naturalis ptium sine origine.ergo cū iter hec tria voluntatē.⁊ intellectū possibilē.⁊ agentē (vt sunt potētie) sit eque ordo naturalis.imo magis pncipalis sicut inter itelligere ⁊ velle.ordo eniꝫ in potētijs est principalioꝛ qꝛ est causa originis in actib⁹:ergo potētie solū ptinent ad imaginē.ita ꝙ in potētijs solū poterit eē imago sine informatiōe actuū. ¶ Itē. Hoc est expresse ↄtra Aug.9.de trini.c.2.vbi probat imaginē esse in anima vt intellecta ⁊ amata a se:sed in intellectione ⁊ amatione importatur origo:ergo origo pertinet ad imaginem.

Rñsio. Reprobatur. Argūm p°. Argūm 2ª.

Quartus arti. Ubi dicunt qdaꝫ. Tho. ꝙ imago pncipalius in actib⁹ ꝙ̄ in potētijs vel habitib⁹ ↄsistit. Et rō est:qꝛ imago est repsentatio quedā distinctaꝝ psonarū in diuinis:sed psone in diuinis sunt distincte pcessiones originis:igit̄ opꝫ imaginē accipi in nobis vbi est talis distinctio ⁊ pcessio:sed hoc est precise in actib⁹:ergo ⁊c̄.

op.S.T.

Contra istud argui𝑡 sic. Oē illud q̄ amoto manet formalis ratio eius a quo amouetur est extrinsecū sibi:ſꝫ amotis actib⁹ manet rō formalis imaginis:ergo. Minoꝛ pbatur per.14.de trini.ca.13.vel.14. Hec ergo trinitas mētis nō pp̄ea imago dei est qꝛ sui meminit mens:⁊ itelligit ac diligit se/ sed qꝛ pōt etiā meminisse ⁊ itelligere ⁊ amare a quo facta est. ¶ Iteꝫ. Imago in nobis est pp̄etua. Aug.in.14.de tri.ca.4.vel.5.dicit ꝙ imago nō pōt ↄsistere in retentione.cognitione.⁊ dilectione.cū hec non maneant semp.sed in patria euacuabunt̄:ſꝫ imago nō.ſꝫ pp̄etuabit̄ ⁊ actus potentiaꝝ nō sunt pp̄etui in nobis.igit̄ ⁊c̄. ¶ Propter qḋ aliq dicunt.s. Henricus.ꝙ in anima sunt qdam act⁹ abditi semp manētes:ergo respectū eorū pōt esse perpetua imago in nobis. ¶ Contra. In quocunq̄ priori ponitur aīa in suo optimo esse sm ꝙ est imortalis in eodē priori ponit̄ eē imago trinitatis:sed añ oēm actū.siue abditū.siue manifestū.ipsa est imortalis.imortale eniꝫ sequtur eius eē.⁊ eē est ante oē agere.igit̄ ⁊c̄. Maioꝛ habet̄ ab Aug.14.de tri.ca.4.dicit eniꝫ sic. Absit vt cuꝫ aīe natura sit imortalis nec ab initio quo creatura est deinceps vnꝙ̄ esse desistat. id quo nihil melius hꝫ.⁊ nō cū ei⁹ imortalitate pduret. Quid enim in ei⁹ natura meli⁹ creatū est.ꝙ̄ ꝙ ad sui creatoris imaginē facta ē. ¶ Itē. Cū mēs de nouo cogitat se vel alia.q̄ro vtꝝ illud itelligere abditū sil̄ maneat cū actuali cogitatiōe vel nō. Si sic:ergo eiusdē obti vel eiusdē potētie sil̄ psūt eē duo actus eiusdē spēi. Si nō:igit̄ nō manet plus imago pp̄etua in actib⁹ abditis ꝙ̄ manifestis. ¶ Itē. Qꝛ illi actus abditi sunt cōtra phīam.pbo. Imaginat̄ eni ꝙ statiꝫ cū aīa est/tales actus sunt.⁊ ideo dicunt̄ pp̄etui.sicut statiꝫ cum lux est. lucere est:ſꝫ hoc est contra phīam:ergo ⁊c̄.pbo minorē. Qꝛ Phs 3° de aīa tex.cō.16.ponit ꝙ itellectus itelligit se sicut alia.qḋ itelligitur ab oībus.i.p phantasmata aliorū. Igitur sm Phm.oē intelligere est p phantasmata.ita ꝙ itellig𝑡 se supponit actū phantasie. Sed sm Phm.phātasia est mot⁹ factus a sensu sm actū:ergo cū aīa est nō statim ⁊ imediate sequit̄ ipsam suū itelligere.sicut lucere luceꝫ.sed psupponit alias opationes. ¶ Item. Ista opi.est cōtra Augu.cui ipōnitur. Qꝛ si itelligere abditū est opatio elicita.ita ꝙ ibi autē datur imago in nobis.opoꝛtebit q in illo actu possit accipi parens.⁊ ples.siue memoria.⁊ verbū:si ergo ista imago est pp̄etua in anima ⁊ coeterna illi.sequtur ꝙ v̄bū in nobis est coeternū memorie:qḋ est cōtra Aug.15.de tri.ca.16.vbi dicit.ꝙ solus de⁹ hꝫ v̄bū sibi coeternū. ¶ Itē. Ipsi imaginantur ꝙ tale verbū eēt formatū actu abdito nō actuali cogni

3 Sd.T. Argūm p°. Argūm 2ª. Henri. 3 Henri. Argūm p°. Argūm 2ª. Argūm 3ª. Argūm 4ª. Argūm 5ª.

tione.qd est cōtra Aug.ibidē dicentē:quō est verbū qd nō-
(Op. Auc.) dum in cognitionis visione est formatū:¶ Propter qd vi
debat mihi aliqd eē distinguendū ꝙ imago pōt accipi du-
pliciter.Uno modo pfecte ꝛ simplr.Alio mō sm qd.ꝛ sm
aliqlē specificationē psonaꝝ in diuinis.Et mō ꝑ dicebā.ꝙ
verius ꝯsistit imago in potētiꝭ ꝗ in actibus vel habitib⁹:
(Argᵐ pᵐ) qd sic pbatur.¶ Ubi est vera origo in natura intellectua-
li.ꝛ vera ꝯformitas.ꝛ cū h verior ꝯsubstātialitas trinitatis
in vnitate ꝗ possint eē in habitibus ꝛ verior ppetuitas ꝗ
(Imago perfecta.) possit eē i actib⁹.ibi ē verior imago ꝛ pfectior.Dico aūt i na-
tura itellectuali ꝑcise:qꝛ ꝛ si oia ista inuenirent in alia oia
ꝗ in intellectuali nō eēt ꝑcise imago sꝫ vestigiū.qꝛ nō esset
spiritualis repsentatio.Sed oia ista pñt ineniri in potētiꝭ
aie que sunt itellectus agēs.ꝛ itellect⁹ po͛is.ꝛ volūtas. Igi-
tur in istis tribus potētiꝭ est simplr ꝛ pfecte imago. Ma-
ior apparet expresse ex ꝯditionib⁹ imaginis sm se.Minor
vō est manifesta quantū ad duas vltimas.s.ꝙ maior est cō
substantialitas trinitatis in vnitate potentiarū ꝗ habituū.
Qꝛ si potētie sunt essentia aie.est p se manifestū.Si autem
sint accidētia supaddita.adhuc est manifestū.qꝛ imediati⁹
se hñt ad animā ꝗ habitus.in tm ꝙ habitus nō habebunt
cōsubstātialitatē ad aiam nisi p potētias ꝛ pp qd vnūqdqꝫ
ꝛ illud magis.Cētuꝫ aūt ad ppetuitatē:est manifestū.ꝙ po-
tentie sunt ppetue in aia.actus aūt transeūt. Probat autēꝫ
minor quantū ad ꝑmaꝫ ptēꝫ.s.ꝙ in potētiꝭ est vera origo.
Qꝛ siue potētie anime sint eēntia aie.siue nō.itellectus pos-
sibilis nō solū orit ab itellectu agēte quantū ad actū suū ex
(Origo potētiaꝫ aie.) pte obiecti.s.inquantū accipit suū obm ab itellectu agente.
sed ēt vt est scda ps in anima.ipse orit ab intellectu agente.
quantū ad eē in actu ꝑmo respectu intētionis.s. quātū ad eē
tale ꝙ ipse sit in vltima potestate ad intelligendū:ꝛ eodem
modo volūtas orit ab vtroqꝫ quantū ad eē in vltima pote
(Argᵐ pᵐ) state.igit in potētiꝭ est vera origo.¶ Probatio assumpti
huius ppositionis.Primo quantū ad intellectū.Ad hoc.n.
illuminat ab ipso agēte po͛is.vt sit in pxima potētia ad i-
telligendū:hoc enim determiat Cō.3° de aia cō.5.(regre.2.
q.prologi ar.2.)sic.puta.ꝙ sicut lumē in oculo cātuꝫ nō so-
lū est sibi rō vidēdi colorē inquantū illuminat obm extra.
sed etiā inquantū ꝯstituit ipam potentiā visiuā catuli in vl
(Argᵐ 2ᵐ) tima potestate ad hoc qd videat:sic hic.¶ Iteꝫ.Phs 3° de
aia.tex.cō.17.cōparat istas potētias adinuicē vt sunt qdaꝫ
ptes in aia:ꝛ dicit.Qꝛ sicut in oi natura ꝛc.necesse est ꝛ i aia
has eē differētias:ꝛ post ꝯparationē illā quā hñt in ipa aia
cōparat istas v̄tutes adinuicē sm obm.ꝛ dicit. Hic habitus
qdē est vt lumē.quodāmodo eniꝫ lumē facit potentia colo-
rē ꝛc.sed frustra eēnt iste diuerse cōparatiōes nisi po͛is ori
retur ab agēte nō solū recipiēdo suū obm illuminatū ab eo
sed ēt ꝙ ipsemet po͛is.vt est potētia in anima.illuminaret
ab eo ꝛ reciperet esse itellectiuū quodāmodo ab eo.¶ Itē.
(Arg. 3ᵐ) Cōmē.ibidēꝫ cōparat istas adinuicē ꝑcise vt sunt partes in
aia/sic dicens.Necesse est in pte anime que dicit itelligere
vt in ea sit ps que dicit itellectus sm ꝙ efficit oē ꝛc.Etiaꝫ
supple.ꝛ 2ᵃ ps que dicit itellectus sm quē facit intellectum
istū q est in potētia itelligere oia in actu.Et ēt dicit Cōmē.
ꝙ qꝛ est in actu.causa est vt itelligat oia.Igit ex Cōmē.ha-
betur.ꝙ vt sunt ptes aie itellect⁹ agēs facit possibilē in actu
vt possit itelligere oia:ꝛ hoc est ppositū.ꝙ.s.itellectus possi-
bilis orit ab agēte sm ꝙ sunt ptes:ꝛ hoc tali origie que est
(Argᵐ pᵐ) in fieri actu.in vltima potestate ad itelligendū.¶ 2° de vo-
luntate. Habito.n.de origine itellectus po͛is ab agēte.legit
manifeste ꝙ volūtas orit ab vtroqꝫ eodē modo.s.sm taleꝫ
originem q̄ ē ab vtroqꝫ fieri in actu in vltima potestate ad
volendū.Iste eniꝫ tres potētie hñt eēntialē ordinē adinui-
cē:nō solū in ordine ad obm ꝛ ex pte anime.sed ēt in causis
essentialr ordinatis sm ordinē istuꝫ quē hñt adinuicē.Si-
cut enim scda depēdet a ꝑma.sic tertia depēdet ab vtroqꝫ.
sicut ꝛ in gñatione hominis.hō depēdet a sole.ꝛ calor natu-
ralis hois ꝛ a sole ꝛ ab homine.Ergo sicut intellectus po͛is
ex pte anie depēdet ab agēte quantū ad talē originē ꝙ sit i
actu p ipm.ita volūtas sꝫ eundē modū depēdet ab vtroqꝫ.
¶ Ex pbatione ēt istius ptis minoris pbatur statiꝫ alia ps
de ꝯformitate.Qꝛ vbi est vnū ab vno in natura itellectua-
li.s.po͛is ab agente ibi pportionalr accipiunt pr.ꝛ filius.
vbi aūt vnū ad duos.s.volūtas ab vtroqꝫ.ibi pportionalr
(Argᵐ 4ᵐ) accipit .s.s.ꝛ sic pꝫ maior ꝑncipalis totalr.¶ Itē. Hec videt
esse intētio Aug.14.de trini.Qꝛ cū ca.7° posuerit duas ima
gines.s.vnā in actib⁹ abditis vel habitualib⁹.aliā in actib⁹
manifestis:postea cōparans primā ad scdam tenet ꝙ ꝑma
nō est imago memorie.ꝛ ideo ponit scdam. Postea.ca.8.cō
parās scdam ad illā que est in potētiꝭ.tenet ꝙ est vere ima
go in potētiꝭ sic dicēs.Nunc vō ad eā iaꝫ pueniamus dis-
putationē.vbi ꝑncipale mētis humane quo nouit deuꝫ vel
pōt nosse ꝯsiderandū suscepimus vt in eo reperiamus ima
ginē dei.resplēdet.n.ꝑus mens in se ipa ꝯsiderāda aīqꝫ fit
pticeps dei.ꝛ in ea reperiēda est imago eius.Qd pbat sic.
Ibi querēda est ꝛ inueniēda imago in nobis(ꝛ addo prin-
cipaliter)quo nostra anima nihil hꝫ meli⁹:sed hoc ꝙ aia no
stra est dei capax ꝛ pticeps eē pōt.nihil hꝫ melius.nec ꝑnci
palius.igr ꝛc. pbat minorē.Qꝛ illō bonū meli⁹ est in aia qd
nūqꝫ pōt deleri sed semp manet.natū pullulare in bonū.ꝗ
qd pōt:sed actus oēs ꝛ habitus pñt deleri(qꝛ boni actus p
deformes ꝛ ecōuerso)capacitas aūt non.ergo.Et hoc est ꝙ
addit Aug.Diximus eaꝫ(ꝛ si ammissa dei pticipatio ꝛ abo
lita absqꝫ deformitate)dei tñ imaginē pmanere:ꝛ loquitur
de deformitate p pctm de q̄ dixit ca.3° ꝗ ꝛc.¶ Si aūt loq̄-
mur de imagine 2° modo.s.quāti ad aliqualē specificatio-
nē respectu trinitatis in diuinis:puta.ꝙ sit ibi aliqua ps p-
ducens actū itellectus.ꝛ alia pducta per modū verbi.alia
aūt pducta p modū amoris:sic dico.ꝙ verius ꝛ expressius
ꝯsistit imago i actib⁹ vel hitib⁹ ꝗ potētiꝭ:sꝫ h nō est vera
imago.qꝛ h diffinit cōsubalitas ꝛ perpetuitas:ꝛ ideo Aug.
15.de trini.ca.24.istā nō absolute imaginē sꝫ imaginē aliq̄-
lē ꝛ qualēcūqꝫ:ꝛ valde imparē imagineꝫ vocat. ¶ Confir-
matur ꝙ ista imago nō pōt esse nisi aliq̄lis.qꝛ ista nō semp
manet. Per hoc eniꝫ.14.de trini.ca.3° pbat ꝙ in fidei retē
tione.cōtēplatione.nō pōt inueniri imago:sed ex opposito
imago in potētiꝭ est simplr imago:qꝛ de illa infra ꝯcludit
contrariū sic:sꝫ inueniēda est in aia hois.i.rōnali.siue itelle
ctuali.imago creatoris que ei⁹ imortalitas imortalitati infi-
(Ad argumenta.) nita est.¶ Per hāc distinctionē pꝫ ad argumēta oluꝫ opi.
¶ Pꝫ ēt ad 2ᵐ arti.qualr assumēda est imago.Qꝛ si quera-
tur imago quo ad illō qd est simplr ꝛ pfecte sic ꝯsistit in ys
tribus potētiꝭ.s.in itellectu agēte(q est memoria)ꝛ possibi
li(q est ples)ꝛ volūtate:vt supra pbatū ē.Si vō accipiat
imago vt sm aliqualē specificationē ꝯsistit in actibus.sic
ꝙ itellectus po͛is actiuitate sua est memoria:actus itelligē-
di ples.ꝛ itelligētia:actus volūtatis amor:ꝛ sic ꝯsistit ima-
go in vna potētia.ꝛ duob⁹ actibus.Sed qꝛ nō teneo ꝙ act⁹
itellectus agētis illuminat possibilē (qd est totum funda-
mentū in isto mō dicēdi)sed ꝯtrariū teneo.2.q.sup.plogus.
ar.ꝑmo.ideo ad 5ᵐ articulū me transfero vbi determinabit.

Quintus articulus i quo tenebo ꝙ ꝯsistit i ipsa eēn-
tia anime.nō nitēdo ꝯtradicere multū Au-
reolo.sed magis planis verbis in bono itellectu pbare opi
nionē suā.ꝛ eam declarare.quatenus opinio sua concordat
mee diu posite anteqꝫ vidissem suā dist.3.q.vltima .¶ Po
nit eniꝫ ꝙ aia accipit triplr.s.vt in se:ꝛ vt ante se posita.per
actū itellectus(p actū eniꝫ itellectus qñ anima se intelligit.
ipsa ponit ante se in eē itellecto seu apparēti seu cōspicuo)
ꝛ accipitur tertio vt extra se posita.p actū amoris egredie-
tē:quia

te: quia p amorē exit versus amatū. Amare enim est actus egressiuus quo amās ponit̄ in eē egressiuo ⁊ lato ad amatū. ⁊ sic accipit̄ imago trinitatis in ipsa aīa ſm se. ⁊ in duobus suppositis p actus itellectus amoris intentionalr̄ pductis ante se ⁊ extra se. ¶ Argumenta omniū opionū istarū soluentur in hac. q. sequente articulo primo.

Igitur faciēdo principalē qōnez duo faciā. ¶ Primo in magis planis verbis pbabo. ꝙ imago ꝯsistit in ppria eēntia aīe. vt itellectiua: vt a se itellecta: vt a se amata. ¶ Secūdo declarabo ꝙ hoc qd dico itellectiua vt itellecta. vt amata: ꝙ ly vt. ⁊ ly intellectū. ⁊ amatū: ſm ꝙ vident̄ reduplicare actus itelligēdi. aut amādi. seu pductionē. nō ptinent ad rōnem imaginis (imo destruerēt cōsubstātialitatē imaginis) sed notāt subam aīe. vt sit sensus. Anima que existit itellecta ⁊ que existit pducta in eē itellecto. ⁊ que existit producta in esse amato. sub istis relationibus triplicata. est imago trinitatis.

Primus articulus. Ubi dico ꝙ posset teneri ꝙ imago nō ꝯsistit in potētiis. nec habitibus nec actibus. sed in ipsa eēntia. vt sui ipsius itellectiua. vt a se intellecta. vt a se amata. pbatur. Qꝛ vt est sui itellectiua hēre pōt rōnem parētis ſm actiuos: vt aūt intellecta. sic quodāmodo pducit̄. s. in pmo esse itellecto. ⁊ sic hꝫ rōnem plis ⁊ verbi: vt aūt a se amata sic. pducit̄ in qdā cōplacito. ⁊ sic hꝫ rōnem amoris: ⁊ in ista trinitate semp retinet identitatē essentie: ergo isto mō assignat̄ imago ꝯuenięter. ¶ Itē. Idē arguit̄. qꝛ ſm passiuos. Mens ⁊ obm hꝫ rationem parētis: mens ꝟo. vt ab obiecto (qd est ipsamet pduci in eē intellecto) hꝫ rōnem plis: vt a se ipo obiecto pducit̄ in eē amato. hꝫ rōnem. s. s. ⁊ ita habet̄ ppositū. ¶ Cōfirmat̄ vtrūqꝫ argumentū. Qꝛ imago nō querit̄ nisi ſm ꝯformitatē ⁊ correspondentiā ad illud cuius est imago: sed qñ loqmur de trini. diuina cuius imago hic querit̄. nō cōputamus potentiā generatiuā. nec actū generādi aut spirādi vt differēt a psonis re vel rōne infra numerū trinitatis. lꝫ cōcomitent̄ trinitatē: immo solū infra numerū trinitatis ꝯputamus res substractas a potētijs ⁊ actib⁹. s. patrē: ⁊ filiū: igit̄ in imagine infra numerū ptium imaginis nō debemus cōputare potētias ⁊ actus que differūt ab aīa. lꝫ cū cōitentur. ſꝫ solū ad imaginē ptinent natura substracta. s. mēs q̄ noscit ⁊ que pducit̄ in eē noto ⁊ amato. ¶ Itē. Qꝛ iste modus sit ꝯueniēs magis pbat̄. Quia iste modus saluat consubstantialitatem / nam mens vt intelligit. ⁊ vt intellecta. ⁊ volita. est eadem substantia. eadē eēntia. eadē vita: ⁊ (vt sic) in ipsa est ordo originis vni⁹ ab vno. ⁊ vnius a duob⁹. ⁊ ēt vt sic. ptes imaginis hñt se vt supposita qa itellecta ⁊ volita nō se hñt p modū herētis. sicut potētie ⁊ actus. ⁊ habitus. sed vt assistēs ⁊ subsistēs: assistēs aūt hꝫ rōnem suppositi. Sed iste maxime sunt cōditiones imagin. ḡ ⁊c. ¶ Si aūt diceres ꝙ res multiplicata ſm esse itētionale nō repñtat multitudinē realē. qualis ē in diuinis. ¶ Rñdeo. ꝙ p imaginē in nobis. nō possum⁹ arguere imaginē diuinis p arg⁹ eqperantie ſꝫ p argu⁹ eminentie sic. Illud pfectiōis qd est in creaturis eminētius est in diuinis: sed in creaturis eadez res pōt seipsam pducere imediate ⁊ mediate in diuerso esse suppositali intētionali. Ut puta: ſm actiuos anima vt est actiua pducit seipam p actū itelligendi ⁊ volēdi in tali esse intētionali de quo dictū est. Uel ſm passiuos aīa vt est obiectū sui ipsi⁹ pducit seipsaz ⁊ sic diuersimode. ergo in diuinis deus poterit seipsuz pducere in diuerso eē suppositali reali. Nota in fine qōnis co. z. Nota 3° qualr̄ illud intētionale eē nō ptinet oīno ad p se rōnem imaginis. sed pcise illi respectus originis itelligētis ⁊ itellecti. ¶ Itē. Uidet̄ hec sit intētio Aug. pbatio. Nono enī de trini. incipit tradere cognitionē trinitatis: ⁊ capi. 3° declarat eaz sic dicens. Cū mens amat se. duo sunt amans ⁊ amatū: pbatqꝫ ꝙ sunt duo: relatiue eniz amans ⁊ amatū dicuntur. Sed mēs hic nō dicit duas eēntias sed vnā. qꝛ nec mēs sicut nec spūs dicit̄ relatiue: nō eniz dicit̄ respectu ad corpus sicut amans respectu amati dr̄: qꝛ retracto corpe adhuc manet mens aut spūs. sed retracto ab amāte nō manet amatū. ergo mens cū amat se cū vnitate eēntie stat dualitas relatiua: ⁊ vt deducit. 3. ca. 6° nō amat se nisi se noscat. Ergo cum vnitate eēntie stat trinitas relatiua. s. cū vnitate ipsius mentis stat trinitas noscētis noti ⁊ amati ⁊ totus iste pcessus nihil cōtinet (vt plane pꝫ) nisi ꝙ imago accipit̄ penes ipsam essentiā aīe vt multiplicat̄ ſm esse intellectū. ⁊ amatū. ⁊ nō penes ipsas potētias aīe. aut actus. aut habit⁹: igit̄ pꝫ ppositū. ¶ Itē. Hoc pbatur ex argu. Augu. Ipse eniz pbat ca. 4°. ꝙ mens. notitia. ⁊ amor. sunt vna suba. sic. Nullū accñs excedit suuz subiectū sic. vꝫ ꝙ nō solū agit in alia sed etiaz cōuertit se supra se agendo in seipm (hoc pꝫ de calore) sed mēs nō solū noscit alia. sed se. ⁊ nō solū amat alia ſꝫ seipam: ergo mens. notitia. ⁊ amor. sunt suba. Et planuz est ꝙ mens noscens seipam ⁊ amās. ꝙ ipsa nota ⁊ amata nō sunt diuerse substātie: igit̄ mēs. notitia. ⁊ amor. sunt vna suba. Tūc argumentum hoc est falsum si accipiantur pro actibus: mēs enim ⁊ isti duo actus nō sunt vna suba. qꝛ isti actus sunt accidētia mentis noscētis se ⁊ adamātis se. Si ꝟo accipiant̄ p potētijs. maior erit rōnalr̄ calumniabilis. Si enī sensus maioris sit: nullū accidēs in virtute quacūqꝫ excedit suum subiectū ꝯuertendo se sup ipam. dicā ꝙ falsuz est: accidens enim si est pprium nature incorporee. virtute nature incorporee potest cōuertere se supra se. Si ꝟo accipiantur pro ipsa suba anime itellectiue. tunc cōclusio ⁊ oēs propositiones erunt vere ⁊ sine calumnia. sic arguēdo. Nullū accidēs neqꝫ corporeū neqꝫ incorporeū suū excedit subm agēdo in seipm. ⁊ hoc ppria ꝟtute formalr̄: ſꝫ mens. i. aīa intellectiua excedit subm suum agendo in seipm inquantū est nota a se. ⁊ amata a se. ⁊ hoc ppria ꝟtute: ergo mens. notitia. ⁊ amor. (accipiēdo ista tria p anima itellectiua nota. ⁊ amata) sunt suba: pꝫ ergo ꝙ in isto intellectu assignat̄ imago in nobis. s. penes essentiā anime noscētis. note ⁊ amate. ¶ Itē. pprietates nō attribuunt̄ rei nisi penes quā accipit̄ imago: ſꝫ pprietates imaginis nō attribuunt̄ potētijs anime sed menti note. ⁊ amate. a se: ergo imago nō accipit̄ penes potētias. ſꝫ penes essentiā anime ⁊c. Minor pꝫ 4° ca. Ponit enī ꝙ ptes imaginis sunt equales dicēs. ꝙ sunt inseparabiles. s. ꝙ sūt incōponibiles ⁊ incōfusibiles. Et capi. 5. ⁊. 6. dicit ꝙ quelibet ps est in alia. ⁊ ecōuerso. ⁊ oēs istas pprietates pbat de imagine ſm ꝙ mens est nota. ⁊ amata a se: vt pꝫ diffuse ibidē. igit̄ ⁊c. ¶ Hic diligēter notandū. ꝙ q̄uis sit imago in aīa vt subest istis accidētib⁹ elicitis circa se: tñ simplr̄ pmo est imago in aīa vt est itellectiua: itelligibilis: ⁊ amabilis a se. Hoc pbatur p argumentū suū. 14. de trini. ca. 8. quo probat ꝙ in aīa est imago vt est dei capax. ⁊ nō solū vt actu capit deum sic. Illic querēda est imago quo natura nr̄a nihil hꝫ meli⁹: ſꝫ hoc est vt est dei capax. qa capacitas nō potest aboleri sed actus pñt: igit̄ a simili illic querēda est imago quo nihil hꝫ melius: ſꝫ capacitas que est ipsi aīe itellectiue respectu suiipsius (⁊ hoc p essentiā suā ⁊ subam) nō solum melior est illa que sibi inest respectu sui p potētias suas (qꝛ hoc est p essentiā illa p pticipationē) sed est melior illa que est p actus elicitos: qꝛ illa aboleri pōt. ēt si sint act⁹ abditi. Si eniz differūt ab eēntia. sic aboleri poterūt: si ꝟo nō differunt. nō sunt actus: in angelis eniz nō ꝯcedimus ꝙ eēntia angeli est suus actus itelligēdi. Ergo si ꝯcedatur. ꝙ imago est in anima. vt itelligit se: ergo penes capacitatē que est in ipsa suba anime respectu ipsiusmet qua ipsa aīa est itellectiua ⁊ itelligibilis. ⁊ amabilis a se magis accipit̄ imago q̄ penes potētias anime vel actus. ¶ Dico ergo ꝙ si imago ac

Arg⁹ p⁹ Imago cōsistit in essentia.

Arg⁹ 2⁹

Arg⁹ 3⁹

Arg⁹ 4⁹

Arg⁹ 5⁹

Arg⁹ 6⁹

Nota p⁹

Imago

cipitur fundamentaliter sic oportet q consistat in esse anime vt intellecta: intelligibilis. et amabilis. Si vero accipiatur formaliter: sic fm eos qui concederent q relatio intellecti. intelligibilis. et amabilis. sunt relones actualr fundate et reales qd mihi xcederet. L3. n. itellz et itelligibil: dicat potentiã et aptitudinẽ respectu actus eliciẽdi. tñ sunt actuales seu actu fundate. quo ad actũ primũ qui est eẽ: actu eniz est itellectiua, et actu itelligibilis aia ipsa. Et istos etiam opz cõcedere. q imago formalr ɔsistat in eẽntia anime vt itellectiua. q relatio itellecti et que fundat in potẽtia elicitiua sit realis. Quere dis. 5. q. 2. ar. 1. et dis. 26. ar. 2° Si vero accipiat imago vltimate formalr sic opz q ɔsistat in eẽntia anime. vt est noscẽs, nota. et amata: respectus enim originis (vt exigunt opationẽ p modũ actus scdi) sunt respect⁹ fm quos aia nostra vltimate assimilat et ɔformatur trib⁹ psonis relatiuis actu exercito pductis. Ad hoc Aug. 9. de trini. ca. 2° loquẽs qualiter verbũ est imago dicit hoc hz pfectaz et eq̃lem. qua mens ipsa que nouit est nota. Nota. pfectaz. i. vltimate attributaz qñ noscit et est nota. ¶ Propter diuersas imagines quas Aug. in sequẽtibus libris ponit. est diligẽter intelligendũ. q illic sunt aliquales imagines et illa posita libro. 9. de trini. penes essentiã itellectã vel intelligibilẽ a se. est pncipalis et pncipalr imago. Qd pz ex duob⁹. Primo qz hic tractat de imagine nõ solũ in se. sed quo ad pprietates suas (vt pz. 2. 3. 4. ca. huius. 9. li.) in alijs libris nõ. vel saltez quo ad paucas: sz vbi res tractatur et in se et quo ad suas pprietates ibi tractat pncipalr. ergo rc. Secundo qz hic tractatur de imagine quo ad relatiuã trinitatẽ. et quo ad subalẽ vnitatẽ (vt pz. 2. 3. et. 4. ca.) in alijs aũt frequẽter imo quasi semp assignat imago trinitatis nõ in vna re sed in diuersis vt. 14. lib. capi. 8. vbi assignat eam in itellectu nostro vt est dei capax: deus aũt q capit ab itellectu, et noster itellectus sunt due res: vel si in vna re h nõ est in vna simplr. sz vna subiecto solũ. sicut in 2° li. de visu et visione rc. et. 14. libro 3°. Hic igit tractat de origine taliũ que repñtant supposita et originẽ. Essentia eniz vt itellecta et amata diuersimode est originata et p modũ suppositi. qz vt sic hz rõnem assistentis vel subsistẽtis et nõ iherẽtis. sz ista nõ inuenient in alijs libris vbi assignat imago: q est pncipalr assignata. ¶ Per hanc viã prñt solui argumenta oium opi. supra dictarũ que pbant q imago ɔsistit in actib⁹. ¶ Ad illud Scoti cũ dicitur. cũ sint ibi duo actus pmi et duo actus scdi. In neutro genere actuũ põt esse imago trinitatis: concedo. Et qñ dicit: q in vtroq sil. Dico q nõ sequitur: qz põt eẽ in alio ab vtroq s. in potẽtijs anime fm aliquos. vel eẽntia vt triplr relatiue multiplicata. ¶ Ad illud Tho. dicit. q origo saluat in ipsa eẽntia aie vt itellecta a se et amata a se: vt enim aia est itellecta a seipsa pducit in qddã eẽ intellecto et vt amata pducitur in esse amato: et ita nõ in ipsis actib⁹ sed in ipsa aia vt relucet multiplicata in actib⁹ erit imago. ¶ Ad illud Henri. qd accipit ab Aug. Dico. q nõ itẽdit q i ipis actib⁹ abditis ɔsistit imago: qd pz. qz tunc nõ saluaretur ɔsubstãtialitas, et ɔsubstãtialitatẽ ponit Aug. 9. de trini. ca. 4. 2. et. 3. sz itelligit q imago accipit in ipsa eẽntia anime. put anima aut mens est relatiue multiplicata in illis actib⁹ quibus se cognoscit: puta. fm q ipsa est intellectiua sui et itellecta a se et amata. ¶ Ad argumẽta in 2° articulo que pbant q imago cõsistit in potẽtijs: et pmo q itellectus agẽs est pma ps imaginis qz ptinet oia itelligibilia virtualr et per ɔñs hz rõnez parẽtis. Dico. q ad pmam ptẽ imagis nõ solũ ptinet ɔtinẽ vtualr ipm itelligibile faciẽdo ipz itelligibile. sz ptinet q sit nã itellectiua parens et cõcipiens: sed cõcipere et itelligere nõ ptinent ad agentẽ. ideo rc. ¶ Et q 2° pbatur de possibili. Dico q sz quodãmodo cõcedi posset q possibilis faceret imaginẽ p se solã inquantũ est sui itellectiua et itellecta a se et amata, qz tñ cõcipere seu itelligere nõ ptinet ad possibilẽ (et hoc pncipalr) sed ad essentiã anime. et (fm regulã Aug. allegatã. 14. de tri. ca. 8.) imago attendit penes melius seu pncipalius. ideo imago attendit penes essentiã anime nõ penes itellectum agentem: vel possibilẽ. ¶ Ad alia que circa medium quarti arti. pbant q imago est in potẽtijs. que potẽtie originant adinuicez. Ad primũ de. 3. de aia cõ. 5. pz risio (2. q. plogi. ar. 2.) q nõ loqmur de itellectu agente. et possibili. vt sunt potẽtie. sz vt agẽs est obm possibilis et intellectũ ab eo. ¶ Ad alia de Pho et Cõmẽ. q dicunt q hoc est agẽs et hoc patiẽs vt sunt in ipsa aia. Rñdeo. q verũ est q vt sunt potentie in aia hoc est agens et hoc patiẽs. sed nõ sunt agens et patiens in cõparatione ad seinuicẽ: vt diffuse pbat (vbi supra eodẽ ar.) quasi p totũ. Et qñ pbatur q alr frustra cõpararet eas adinuicẽ vt sunt in aia seu ptes anime. et nõ vt cõparantur ad obiectũ. hoc respectu obiecti vt agẽs. h vt recipiens obiectũ. Dico. q falsuz iponis eis. Bñ eni vult Phs. q ambe sunt in ipsa aia. sed nõ cõparat eas adinuicẽ q vna agat in aliã vt sunt in anima. Uerbi grã: de exẽplo suo posito in 4° argumẽto q. s. in oi re materiali. opz esse efficiens et formã et ẽt opz esse materiã: nõ tñ opz ista cõparari adinuicẽ. sic q forma deducat mãm suã quã informat de potẽtia ad actũ. et q materia accipiat actionẽ pprie forme informãtis ipsam qua deducat ab ipsa ad actũ: imo hec est necessaria ab alio. s. q ista duo opz eẽ in oi re naturali vt p formaz agat in alia a materia sua. siue sit ppriuz subm qd est cõpositũ (vel in alia extrinseca nõ curo) et p materiã recipiat alia a forma sua: sic in anima. opz eẽ itellectũ agentẽ et possibilez nõ q agat ipossibilẽ et iste recipiat ab eo: sz q per agens agat in obiectu et p possibilẽ recipiat ab eo. ¶ Ad idez est exemplũ qd subdit de arte et cõparatione ad materiã artificialẽ. Ars eniz nõ agit in ppriuum subiectũ vel in aliquid qd est ɔiunctũ sibi in pprio subiecto sed in aliqd distinctũ ab ea re et subiecto. Quia sz prudẽtia posset mouere aliquaz virtutẽ existentẽ in aia ad opationẽ suã. nõ tñ ars sed solũ mouet mãm extra. et ideo ponit habitus factiuus nõ opatiuus. 6. ethy. ergo eadẽ rõne de potẽtijs ipsius aie. h exemplũ Aristo. est ad ppositum. ¶ Ad pmũ pncipale in oppositũ. Dico. q in actib⁹ aie sz inueniat trinitas nõ tñ vnitas ɔsubstãtialitatis sz vnitas vnitate subiecti solũ. vnitas aũt consubstantialitatis ptinet maxime ad imaginẽ. vt probat Aug. 9. de trini. ca. 4.

[margin: Notã. 1ᵐ] *[margin: Imagis]* *[margin: Ad argũ ista Sco. in 3° arti.]* *[margin: Ad argũmẽta Sã. Tho i. 4.]* *[margin: Ad argũ ista Henri.]* *[margin: Ad argũmenta p° opi. i. 2. articulo.]* *[margin: Ad 2ᵐ opinio.]* *[margin: Ad argũmẽtã p se in 4° ar.]* *[margin: Ad 2ᵐ]*

Secundus articulus. Ubi ex supabundãti. pmo dubitatur de pma pte imaginis que est memoria. An vz anima vt pcise est itellectiua et elicitiua act⁹. sit memoria: aut vt ipsa anima est obiectũ istiꝰ notitie elicite de ipsa. ¶ Ubi intelligendũ est. q cõiter oẽs opi. ponũt obm ptinere ad memoriã. Passiui eniz dicunt q obm presens itellectui hz rõnem memorie parẽtis et pducẽtis vbũ. Actiui vero dicunt q obiectũ simul cũ itellectu se hz in rõne memorie rc. Et ɔueniũt iste opiones in hoc. q obm ptinet ad memoriã sicut illd qd est effectiuũ verbi. vel totalr. vel partialr. Mihi tñ videt q obm ptinet ad memoriã: sed aliter. Imaginat eniz Aug. per totũ (vt pz dis. 27. ar. 2. in fine et 3°) q verbũ est aliqd pductũ a memoria in eẽ simillimo obiecto: ita q verbũ sit silitudo obiecti de quo loqmur. Per hoc ergo dico. q duo sunt de rõne memorie. Unũ q sit effectiua seu pductiua verbi. Aliud q penes se hẽat aliqd obm cuius vbaz est expressa silitudo qñ alteri loqmur de eo qd memoriter tenemus. Scdz hoc ergo dico q obiectum et itellectus faciũt memoriã p hunc modũ q itellect⁹ est cã totalis pductiõis verbi (vt pbatur li. 2. dis. 21.) obm aũt illud est. fm qd attendit silitudo inter memoriã et vbũ productũ. ¶ Scdo dubitat circa scdam ptem imaginis q̃ est. Uerbũ. et tertiã que est amor. et hoc est hic pncipale ppositum

[margin: Dubium pmũ.] *[margin: Obiec dno concurrunt.]* *[margin: Du^m 2^m]*

Argu^m

suũ. ¶ Si.n.imago ↄsistit ĩ aĩa vt intellecta.ꝛ amata:ꝛ mẽs vt itelligẽs.ꝛ itellecta ꝛc̃.icludit actũ itelligẽdi.ꝛ volendi.et actus itelligẽdi.ꝛ amandi qbus pducunt̃ sunt accñtia:ergo in imagine nõ saluat̃ ↄsubstãtialitas. ¶ Eodem mõ arguo de esse itellecto ꝛ amato.sic.Esse qd̃ res hꝫ vt est ens in esse intellecto.ꝛ amato pductuꝫ.est esse accidẽtale.vt sic:qꝛ esse intellectũ ꝛ amatũ est esse in anima.eẽ aũt qd̃ res hꝫ in aĩa est esse accidẽtale:si ergo assignant̃ ptes imaginis vt est noscens.ꝛ vt pducitur in esse itellecto ꝛ amato.ergo inter ptes imaginis nõ saluat̃ ↄsubstãtialitas(qd̃ tñ pncipal'r intenditur in isto modo ponẽdi)quare nihil valet ad clarã itelligẽtiã opi.in se ꝛ solutionẽ istorũ. ¶ Ad istũ articulũ psoluendũ tria faciã. ¶ Primo dicam quõ ista dubia pcedũt ex falsa imaginatione. ¶ Secundo ostẽdam ꝙ ẽt falsa imaginatio est ꝙ sit sĩle formatiõe verbi nostri ꝛ verbi diuini. ¶ Tertio ijs pmissis descendã ad ppositũ.s.p quẽ modũ accipiũtur ptes imaginis ſꝫ ea que opꝫ saluare in diuinis. ¶ Primo ergo vdeo.ꝙ iste dubitatiões pcedunt ex falsa imaginatiõe. ¶ Prima eniꝫ qñ dico ꝙ distinctio ptium imaginis accipit̃ in mẽte vt est noscẽs.nota. ꝛ amata. imaginatur ꝙ actus itelligẽdi ꝛ amãdi(qui sunt quedã accidẽtia)includerentur infra rõnem verbi ꝛ amoris.vt verbuꝫ ꝛ amor sunt ptes imaginis:cũ vꝫ.ꝙ actus itelligẽdi eẽt v̉buꝫ qd̃ est ps imaginis vel saltẽ ptinens ad rõnem eius.Secũda imaginatur corrñdenter ad illud.vꝫ ꝙ ptes imaginis distinguerent̃ in aĩa p istos actus.s.per itelligere.qd̃ est idẽ ꝙ dicere: ꝛ p intelligi.qd̃ est pduci in esse intellecto.ꝛ p amari qd̃ est pduci in eẽ amato:ꝛ deĩde imaginat̃ ꝙ ↄsubstãtialitas iter istas partes sic saluaretur in anima.scilꝫ non vt anima est eadeꝫ res in se.que intelligit.ꝛ que itelligit̃.ꝛ que amat̃ fm ꝙ est res eadẽ vt itelligit ꝛ vt itelligit̃ ꝛ amat̃.seu(qd̃ ideꝫ est)vt dicit se.ꝛ vt dicit̃ a se.ꝛ amat̃ a se.Sed vtrũqꝫ istorũ est falsuꝫ:nec sic itellexi supra:qñ dico ꝙ ptes imaginis accipiuntur in eẽntia vt noscens aut vt noscibilis:ꝛ vt nota:ꝛ amata. ¶ Secũdo est intelligendũ.ꝙ al'r est imaginandũ de verbo qd̃ formamus in cognitione nostra de quacũqꝫ re indifferẽter.ꝛ al'r de verbo qd̃ Aug.ponit ptem imaginis. Qñ eniꝫ formo verbũ de lapide.ibi sunt quatuor.Primuꝫ est actus itelligẽdi formatiuus.Scdm est.ꝙ in illo actu cõtinet̃ obiectũ in qdam eẽ itellecto.Tertio est ꝙ in actu itelligendi cõtinẽte obiectũ in eẽ cognito fundat̃ respectus sĩlitudinis:tunc eniꝫ apparet mihi sĩlitudo siue imago illi⁹ obõi de quo loquor mihi.Quartũ est ibi lapis q est res itellecta.extra quem est obm terminans intellectioneꝫ.Et ista qͣtuor sic se hñt.ꝙ hec tria.s.act⁹ itelligẽdi vt cõtinẽs obm in esse itellecto.ꝛ vt pductus tñqꝫ imago.ꝛ sĩlitudo obiecti. sic ptinẽt ad verbũ.ꝙ substãtia actus est materiale vel fundamentũ in verbo:pductũ aũt ꝛ simillimũ.sunt quedã rõnes respectiue in qbus ↄsistit formalis rõ verbi ꝛ eẽ cognitũ est modus fundãdi(hec pbant̃ dis.27.ar.2.scdo dicto) obiectũ aũt extra terminãs.se hꝫ ꝛ in rõne mouentis ꝛ terminãtis. ¶ Qual'r cũ istis stet ꝙ verũ ꝛ ens sint vnũ per se. pbatur dis.27.ar.2.dicto.3.4.ꝛ.5. ¶ Ad verbuꝫ aũt vt est pars imaginis requirunt̃ ista quatuor aliquo modo.Qñ.n. anima cognoscit seipsaꝫ est pmo ibi actus itelligẽdi.Scdo. in illo actu itelligẽdi pducit̃ anima in eẽ cognito.Tertio. ↄsequitur ibi respectus pducti.eẽ per moduꝫ sĩlitudinis ꝛ imaginis.Quarto.est ibi ipsa res q̃ est ipsamet aĩe efficiẽs. ꝛ terminans istã cognitionẽ. ¶ Sed hic opꝫ esse magnam differentiã ad verbũ qd̃ nos formamus de lapide. Substãtia eniꝫ.actus itelligẽdi(vt est intellectum accidẽtale qd̃ hꝫ lapis in anima)nõ põt ptinere ad v̉bũ qd̃ est ps imaginis:ꝛ tota ratio differẽtie est ex ista radice:ꝙ iter v̉bũ imaginis ꝛ dicentẽ opꝫ saluare consubstantialitatẽ cum multitudine relatiua sola:sicut pꝫ per Aug.9.de trini.ca.5.ꝛ ca.vlti.ꝛ.10. li.ca.vlti. ¶ Tertio Ergo descẽdendo ad ppositũ.Dico ꝙ opꝫ imaginari de verbo.quõ est ps imaginis sic.Planũ enĩ est si act⁹ itelligendi(quo mens se cognoscit)accipit̃ quãtuꝫ ad subam actus.ita ꝙ ille actus intelligẽdi sit verbũ.tũc nõ saluabitur consubalitas cũ sola multitudine relatiua:actus enim itelligẽdi quantũ ad subam actus.est accidẽs absolutuꝫ ponens cõpositionẽ cũ anima ipsa ꝛ eodẽ modo dicendũ de amore spirato. ¶ Itẽ.Est planũ.ꝙ si actus itelligẽdi ꝛ amãdi.siue dicẽdi.ↄstituerent ptes imaginis.vt in actu itelligendi ꝛ in actu amandi.cognoscit̃ mens seipam pduci in eẽ itellecto.ꝛ amato.sic nõ saluabit̃ identitas aut ↄsubstãtialitas.Qꝛ lꝫ qñ anima seipam cognoscit ꝛ amat.eadẽ substãtia ꝛ eadẽ eẽntia est anima que cognoscit.ꝛ que cognoscit̃ ꝛ que amat̃ nõ tñ est eadẽ suba ꝛ eẽntia.vt ipsa accipit̃ i eẽ cognito.ꝛ amato.eẽ eniꝫ qd̃ anime ↄuenit cũ reduplicatiõe s.vt pducitur in eẽ cognito.ꝛ amato.est eẽ accidẽtale in anima.ꝛ qdam esse absolutũ:esse eniꝫ pductũ in eẽ cognito. seu esse terminus cognitionis nõ est eẽ pur.sed dicit esse rẽ fm suũ esse intẽtionale sub tali respectu.ꝛ tale eẽ accidẽtale eius est multiplicatũ sicut actus itelligẽdi.ꝛ volẽdi.multiplicant̃. Relinquitur igitur.ꝙ si velimus saluare distinctionẽ partiũ imaginis sic.ꝙ inter eas sit vna idẽtitas ꝛ cõsubstãtialitas ꝛ solũmodo distinctio in esse relatiuo.ꝙ opꝫ etiã actũ intelligẽdi ꝛ amãdi(quantũ ad subam istorũ actuum) excludere a per se rõne ptium imaginis/ergo opꝫ ẽt excludere ipam subam anime.vt ipa cadit sub ista reduplicatione.s.vt pducta in esse intellecto.ꝛ amato.qꝛ vterqꝫ iste modus excluderet ↄsubstantialitatẽ.Sed qñ anima seipaꝫ dicit ꝛ amat.exclusis istis actibus.s.dicẽdi ꝛ amandi. quantũ ad substãtiã actus.ꝛ exclusis reduplicationib⁹ illis.s.anima vt pducta in esse itellecto.ꝛ amato:tunc ex pte actuũ istorum nõ remanent nisi isti respect⁹ originis.s.dicti.ꝛ amati:ꝛ ex pte anime nõ remanet nisi suba ꝛ eẽntia ipsius anime vt i se est quedã vna res.ꝛ vna eẽntia.ꝛ vna suba.Factis enim istis exclusionibus remanet solũ eẽntia anime que est quedã res que itelligit.seu dicit:ꝛ que determinat̃ p respectum originis actiue:ꝛ que pducitur in eẽ itellecto:ꝛ que pducit̃ in esse amato:ꝛ que determinat̃ per respectũ originis passiue.s.dicti ꝛ amati. ¶ Et sic cõclusio habet̃ que videt̃ mihi fore finalis intẽtio Augu.s.ꝙ in mente(vt noscit se.ꝛ noscit̃ a se ꝛ amat̃)distinguunt̃ ptes imaginis in vna ↄsubstãtialitate.sic itelligendo ꝙ in illa imaginatione saluat̃ v̉a consubstantialitas:qꝛ eadẽ res est que itelligit seu dicit.ꝛ q̃ dicitur ꝛ amat̃:ꝛ saluat̃ ibi v̉a distinctio relatiua ptium fm ꝙ anima denominat̃ ab istis respectibus originis.s.ꝙ ipsa est dicta ꝛ amata. ¶ Per hoc pꝫ solutio ad illa duo dubia. Ad primũ qñ dicit̃.Si imago ↄsistit in anima vt itelligit ꝛ vt itelligit̃ ꝛc̃.ergo actus itelligẽdi qd̃ est accidẽs ptinet ad imaginẽ:ꝛ sic nõ saluat̃ consubstãtialitas. Dico ꝙ verum est.ꝙ si act⁹ dicẽdi vel intelligẽdi quantũ ad subam actus ptineret ad vnã ptem imaginis nõ saluaret̃ consubstãtialitas inter dicentẽ ꝛ verbũ dictũ.Si tñ actus dicẽdi.aut itelligendi ptinet ad imaginẽ:quantũ ad rõnem respectus originis quã iportat.sic saluaret̃ absoluta ↄsubstantialitas cum sola distinctione relatiua:ꝛ istud solũ querimus. ¶ Ad 2^m per idẽ qñ dicitur.Esse qd̃ res hꝫ in esse amato.ꝛ in esse itellecto.est esse accidentale multiplicatũ accidental'r.ergo nõ saluatur consubstantialitas. Respondeo.ꝙ non sequitur: qꝛ ista consubstantialitas non accipitur in anima.vt accipit̃ sb reduplicatiõib⁹ istis.s.vt itelligẽs.et vt itellecta ꝛc̃.sꝫ accipitur penes substantiã anime que itelligit ꝛc̃.ꝛ ipsa.vt sic. ẽ vere sibi eadẽ ꝛ ↄsubstãtialis.Et ad hoc est Aug.9.de tri. ca.2° in fine q loquẽs qual'r verbũ est imago ꝛ sĩlitudo memorie.addit.Hoc hꝫ pfectã ꝛ equalẽ qua mens ipsa que nouit est nota.Nota ly/q̃. ¶ Cõtra.Predicta sunt adhuc tria

Instãtia. Opinio illusio. Notã.p^m Notã.2^m Prodãmo ibi. Notã.3^m Ad pmũ dubium. Ad 2^m dubiũ. Dubium primũ.

dubia. ¶ Primū est cōtra hoc qđ dictū est de actu et eē intellecto. Videt̄ eniʒ q̄ hec duo nō ptinent ad verbū nostrū. vt est pars imaginis. Qr ablatis ab aliquo his que ptinent ad eius eēntiā ip̄ʒ nō manet vere et ppue. Sʒ pbat̄ dis. 27. ar. 2° dicto 3°. q̄ vtrūqʒ ptinet ad eius essentiā. ergo zc. Nec p̄ ɔñs verbū in diuinis. qđ ei vt sic corrñdet cū pcisione istorum. non erit ppue verbū.

Du^m 2^m

℄ Secundū est contra hoc qđ dictū est q̄ eē intellectū (ēt precise sumptū) non ptinet ad rōnem verbi qđ est ps imaginis. Qr impole est ponere relationē ppriā sine suo ppo fundamēto: sʒ eē intellectū est hȯ respectu rōnis verbi seu imaginis. qr illud est pcisa cā qua posita ponit̄ effectus. et qua nō. nō. sed si p pole vel impole. pscindas ab actu itelligēdi. q̄ in ipso obiectiue nō splēdeat res intellecta in esse itellecto. actus itelligēdi non hʒ rōnem Ꝟbi. vel imaginis (de hoc vbi supra dicto 2°) ergo.

Dubium, tertium,

℄ Tertiū est. cū relo realr̄ differt a fundamēto (vt pbat̄ dis. 29.) sicut ponēdo relonē ptinere ad rōnem imaginis ita sic scindis ɔsubstantialitatē: ergo ponēdo accidētale eē intellectū ptinere.

Du^m 4^m.

℄ Quartū qr Aug. ēt loquēs de verbo vt est pars imaginis quasi per totū. actū itelligēdi cōnumerat: dicit. n. q̄ mens vt intelligit et meminit sui. est imago. Vide in. 9. de tri. p totū.

Ad p^mū dubiū,

℄ Ad p^m dico q̄ regula est: q̄ si ea q̄ sunt in creaturis pñt inueniri in deo formalr̄. et hoc pcisis oībus suis iperfectionib⁹. tunc sunt in deo pprie et vere. Verbi gratia. actio in creaturis includit essentialr̄ qđ est quedā mutatio. et accidentalr̄ fundat respectuʒ causalitatis pcisis tn̄ limitatione et accidētali fundatiōe a gñatione. actione in diuinis. retēto solo respectu pductiuitatis. s. a quo alr̄ dicimus q̄ generare est ppue in diuinis. Ad ppositū dico. q̄ cū mens intelligit se ibi est actus itelligēdi ɔtinens mentē pductā in esse itellecto simillimo sibi ipsi vt in memoria: pcisis tn̄ actu itelligēdi et modo suo accidētali quo fundat relonem pducti et imaginis. adhuc remanet sub respectib⁹ istis. s. q̄ est pducta simillima memorie: et hec est formalis rō Ꝟbi (vt pbatū est. dis. 27.) ergo pprie verbuʒ adhuc remanet. et hoc accipiendo verbū vt dʒ eē pars imaginis corrñdens Ꝟbo in diuinis pprie sumpto.

Ad scḋm dubium,

℄ Ad 2^m dico. q̄ esse intellectuʒ qđ respectu esse nature est esse diminutū. est pprius modus fundādi relonem verbi et imaginis. qñ verbū ɔsiderat̄ absolute et sm̄ sui naturā. et vt est qđdam accidēs in anima nostra: qñ tn̄ verbū nostrū (qđ habemus de mente nostra) cōsideratur vt est ps imaginis reprēntans verbū diuinum nō sm̄ esse diminutū sed sm̄ esse subsistēs. tunc nō opʒ. Qr qñ verbū est imago, circa verbū pensare opʒ oēm rōnem que possit denotare et rōnem imaginis et subsistētie. et oēm aliā iportantē iperfectionem excludere: sʒ qñ mens nostra intelligit seu a seipsa pducit̄ in esse itellecto. si ab ipsa mēte in cōsiderando pscindamus: qđ verbū suum qđ de se format est accidēs. et fundat respectū imaginis ad seipaʒ in eē diminuto. adhuc circa ipsam reperiunt̄ iste rōnes pensabiles et ɔsiderabiles. s. q̄ mens a seipsa est pducta. et p ɔñs. q̄ natura itelligibilis est pducta a seipsa natura intellectuali: sʒ per eē pductū denotat̄ esse subsistēs (eē eniʒ pductū dicit eē obiectiuū et eē assistēs nō inherens) et per hoc q̄ natura intellectualis pducitur ab ipsa itellectuali denotat̄. q̄ natura intellectualis format de se tale verbū qđ est ei⁹ imago: et sic fundatur ibi ratio verbi et imaginis nō mediāte eē intellecto (lʒ sit esse intellectū absolutū). s. q̄ precise eē itellecto remanēt adhuc pensabiles iste due rōnes. s. q̄ natura itellectualis pducitur et qđ a seipsa natura itellectuali. Qđ pʒ. Nā qñ mēs pducit se in eē itellecto sunt iste due iaʒ dicte. et ēt tertia. s. q̄ natura itellectualis pducitur a seipsa in eē itellecto: sed vbi cōcurrunt plures rōnes. precisa vna in ɔsiderando. alie adhuc remanent ɔsiderabiles.

Ad tertiū dubiū,

℄ Ad tertiū dicēdū. q̄ hʒ non est querendū in imagine creata. q̄ sit ɔsubstantialitas inter relationē et fundamentū. sed sola iter supposita gignēs et genitum: ita q̄ gignēs et genitū sint idē. et solū multiplicent̄ in esse relatiuo. Qr nō regrenda sit inter relonem et fundamētum oīmoda simplicitas in creaturis. pʒ. Nō enim in creatura est querēda oīmoda simplicitas que sit in gloria. sʒ solū que polis est: sed vt est deductū illa ɔsubstantialitas que est inter gignēs et genitū. est polis per pcisionē actus itelligendi et eē itellecti ipsius obiecti. ɔsubstātialitas tn̄ illa nō est polis in creatura inter relonē et fundamentū p quācūqʒ pcisionē. Qđ pbo: qr nec re. nec itellectu pōt pscindere a relatione suā additatē et retinere relonez. sicut a verbo potest pscindere actū et esse itellectū et retinere respectū Ꝟbi et imaginis: sed relo creata ex hoc est accidēs differēs a fundamēto q̄ est pdicamentū ad aliqd (vt pʒ. 12. meta. tex. c. 9.) ergo illa precisio nō est possibilis. Sufficit ergo q̄ sit tanta simplicitas in imaginatiōe creata q̄ saluet̄ ɔsubstātialitas cuʒ similitudie relatiua.

Ad 4^m dubiū,

℄ Ad 4^m. Dico q̄ Aug. cōnumerat actū itelligendi et esse intellectum cum ipso verbo. qñ loqtur de Ꝟbo vt ē ps imagis: qr iseparabilr̄ cōicat̄ Ꝟbuʒ nostrū nec faciliter pōt concipi verbū nostrū sine hȯ ppriestatibus: nō qr essentialr̄ pertineāt ad ipsuʒ verbū vt est pars. qr quādo Ysaias pbat gñationeʒ in diuinis per illā que est in creaturis. ego qui gñationem zc. Planū est autē q̄ per gñationeʒ nostrā quilibet itelligit generationē. nō solū vt est cōmunicatio. sed vt est mutatio: et tn̄ nō est exēplar ad pbandū generationem pmo modo. sed 2°. ¶ De hoc quomodo respectus de genere relatiōis semper saluentur in generare et generari. lʒ concomitentur respectus de genere actionis passionis. quere dis. 8. articulo. 2.

℄ Distinctio. IIII. ℄ Questio. I.

℄ Hic queritur questio satis necessaria. Cōstat enim et irrefragabiliter verum est q̄ deus pater genuit filium zc.

In distin. 4. cōtinuatur de generatione diuina. Ideo quero circa hoc. Vtrū in generatione diuina. essentia habeat rationeʒ potentie subiectiue. per modum materie aut per modum forme. Et videtur. q̄ per modum forme. Quia in ista generatione essentia est quid in actu.

Oppo^m

Contra. Videt̄ q̄ p modū materie. Qr ppriū est materie esse subiectum gñationis. ℄ Hic tria. pmo ponā opiones dicētiū. q̄ hʒ rōnem potētie obiectiue p modū materie: et dicentiū q̄ nō hʒ. ¶ Secūdo. pbabo. q̄ essentia hʒ rōnē subiecti: sed tn̄ hoc est quasi forma non q̄si materia. ¶ Tertio. p hoc persoluā ad omnia.

Henri,

Primus articulus. Vbi dicit qdam Henri. in summa arti. 54. q. tertia. diffuse p totaʒ positionem: et in rñsione ad articulū in pncipio. et clarius in fine. q̄ sic.

Arg^m p^m

Qr Ambro. et Aug. pmo de trini. arguētes ɔtra Arriuʒ et Faustum dicentes. q̄ filius dei nō fuit de substātia dei. sed aliena dicunt econtra: q̄ neqʒ fuit de nihilo neqʒ de substātia aliena. sed de diuina: sed certū est q̄ isti heretici sumpserunt / de / materialr̄: ergo sic accipiunt et catholici ɔcedentes. q̄ est de substāalr̄ nō esset ɔtradictio inter illos. Rōnes que sequunt̄ sunt argumēta Cognitori.

Cogni. Arg^m 2^m

℄ Itē. Illud qđ modificat reʒ quasi informat eam: sʒ relo modificat eēntiaʒ. causat enim sibi modū. s. essendi ad aliud: ergo quasi informat. et per ɔsequens essentia est quasi materia. Itē. sm̄ Damas. Generatio est opus nature: sed opatio nature est per modū inspectionis forme in materia: ergo ibi.

Arg. 3^m

℄ Itē. Oportet ponere q̄ relones in diuinis sunt quasi forme. qr ɔstituunt et distinguunt. qđ est propriū forme: sed nō forme per modū totius. sicut humanitas dicit̄ forma hominis. sʒ sunt forme

quasi

quasi ptes.nō enim paternitas in diuinis est subsistens sed pater.

Arg. 4m

¶ Itē. Forma que est quasi ps est forma quasi ptis Sed relo psonalis est forma psone quasi pars.ergo forma quasi ptis.l.ēntie.

Aureo.

¶ Aureolus di.5.q.1.ppositione.2. arguit contra hoc.

Argm 5m

Materia dicit iperfectionē.perfectibilitatē.possibilitatē.potentiā receptiuā.respectu forme inherentis nō ptenus oimodaz veritatē cuz ea.ꝛ multas hmōi iperfectiones que deo puenire non pnt:g̃ ꝛc. ¶ Sed Comigtoñ. qui fuit discipulus Henri.oēs hmōi rōnes voluit excludere pbando.ꝙ materia pōt pscindi ab iperfectionib⁹ oībus.ꝛ sic poni in deo.Arguit eniz sic. ¶ Ille perfectiones que in suis intentionib⁹ nullā hnt limitationē nec iperfectionē pprie deo attribuunt̄ fm Anselmū mono.15.sed materia vel potentia passiua sunt quedā pfectiones.ꝛ in intētionibus suis simplr̄ acceptis nulla includit̄ iperfectio:ergo iste proprie deo possunt attribui ꝛ nō tm̄.q.attribui. Minorem pbant sic.Quantū ad primā ptem.qꝛ bonū ꝛ perfectuz idem sunt sed (fm Augustinū)si bonū aliqd est forma nō nullū bonū est capacitas forme.igitur.

Argm 6m

¶ Itē.Ens ꝛ bonū puertuntur: sed materia ꝛ eius potētia sunt ens.ergo ꝛc.

Argm 7m

¶ Itē. Omnis suba est aliqua perfectio:sed materia est suba.vnde Phs.2. de anima tex.cō.1.ꝛ.7.meta.tex.cō.7.diuidit subam in materiā,formā.ꝛ cōpositum.ergo materia est pfectio.Scdaz partē minoris pbant sic.Propria potētia corrñdet pprio actui fm oēm intentionē actus sui.nez fm istā intentionez qua nō respondet actui nō est ppua potētia:sed transmutatio subtiua est ppri⁹ actus potētie subiectiue:igitur oi intētioni transmutationis subiectiue correspondet ppria intētio subiectiua.Sed transmutatio hz aliquā intentionē fm quā nullā iperfectionez includit.qꝛ lz transmutatio dicat iperfectionē.vt est motus.vt tñ est gñatio ꝛ pncipiatio nullā imperfectionē includit.Ergo cū intentiones transmutationis que sunt generatio ꝛ principiatio sint pfectiones intētionales.sequit̄ ꝙ potentia subiectiua fm intentiones correspondētes generationi ꝛ pncipiationi actiue.debēt poni in diuinis.

Argm 8m

¶ Itē.Potētia est aliqua pfectio.ꝛ nō includit iperfectionē nisi ppter priuationē ꝛ distantiā ab actu:sed priuatio addita sibi nō est qdditas sua: ergo dēpta priuatione ꝛ retenta qdditatiua ratione sua nullā intentione iperfectā includit:ergo vt sic pōt poni in deo. ¶ Et addūt isti.ꝙ vt sic accepta potētia subiectiua nō hz potentiā distantem a bactu sicut nec qdlibet attributū in deo.Et per hoc rñdēt ad oia argumēta pbantia materiā nō esse in deo.Dicūt.n. ꝙ verū est de materia vt est potētia distās ab actu ꝛ dicēs iperfectionez:vt hō est pfectio nō distās ab actu.nō est verū.

Scotus.

¶ Scotus aūt melius arguit cōtra hoc.ꝛ habet̄ in antiquo exēplari. ¶ Primo ostēdit.ꝙ ēntia vt est in filio.q̄si informata filiatione nō est quasi materia:qd cōcludunt argumēta Comigtoñ. ¶ Scdo.ꝙ essentia imaginat̄ esse subiectū mediū in actu cōmunicādi.ꝛ nō ꝙ sit quasi materia:vt posuit Henri.vbi supra in positiōe ꝛ clare in rñsione.ad qntum arti.ante finē.

Primuz Argm pm

¶ Ad primū arguit sic.vz. Unius pductionis determiate habet̄ natura in vno producto ꝛ vnico modo:sed natura in filio cōmunicata cōmunicat̄ fm vnā determinatā pductionem.ꝛ in vno pducto:ergo tm̄ vnico modo.Sed vt in filio.cōmunicat̄ sicut terminus formalis gñationis.ergo nō vt materia.

Argm 2m

¶ Itez. Habens in se in sua quidditate essentiā diuinā vno modo.est simplr̄ perfect⁹ omni alia relone amota:sed filius per te hz eam.quasi materiā:igit̄ eēt simplr̄ perfect⁹ nō habēdo eam quasi formā: qd falsum est.qꝛ pfectior modus est hēre p modū forme q̄ per modū materie.

Argm 3m

¶ Item. Nihil est quasi materia respectu cuius est purus actus inquantū huius:sed essentia filij respectu filiationis est purus actus:igit̄ respectu filiatiōis nō est quasi materia. Minor pz:qꝛ relo nō est actualis.nisi qꝛ fundamentū est actuale.

Argm 4m

¶ Itē. Hoc qd dicit̄ (quasi materia)ex suo pmo ꝛ per se itellectu icludit iperfectionē: sed essentia respectu relonis nō icludit imperfectionē.imo est tota perfectio filij.ergo ꝛc.

Argm 5m

¶ Itē. Essentia predicat̄ de q̄libet persona in abstracto:sz materia.nec quasi materia pdicatur de materiato.igit̄ ꝛc.

Scdm Argm pm

¶ Ad 2m arguit̄ sic.Qꝛ agēs requirat materiā tāq̄ subiectū est iperfectionis.ꝛ ideo ois talis potētia factiua reducit̄ ad priorē.i.creatiuā:sed potētia generatiua patris nō reducit̄ ad priorē.igitur.

Argm 2m

¶ Item. In gñatione vbi est subiectū.subiectū est mediū iter terminuz a quo ꝛ terminū ad quē.ita ꝙ in ordine.agēs prius refertur ad subiectū vt agens circa ipm q̄ referat̄ ad terminū productū relone pductionis ꝛ producti:sed pater in diuinis nō refert̄ ad essentiā sed ad solū filiuz.igit̄ ꝛc.

Argm 3m

¶ Itē. Si ēntia sit subiectū ꝛ quasi materia in generatione filij. Aut hoc esset fm esse absolutū ab omni supposito:ꝛ tūc nō magis seqt̄ de essentia patris q̄ de ēntia filij vel.i.s. Aut hō est vt est in determinato supposito.Sed hoc nō potest esse suppositū filij.aut.s.s.qꝛ ipsa vt sic sunt posteriora essentia vt imaginat̄ subiectū de quo est generatio vtriusqz:nec pōt eē suppositū patris.quia essentia vt informata paternitate se hz in ratione termini a quo est generatio.ꝛ nō in ratione subiecti:sicut materia.vt sub forma ignis se hz ex pte termini a quo generat̄ aer.ꝛ non in rōne subiecti.qa subiectū est aliqd.vt in diuinis ad duo cōtraria.

Argumē tū quartū.

¶ Itē.Producens vt pducens nō requirit materiā(sicut pz in creatione)sz reqrit eā vt mouēs:sz hoc nō cōpetit gñationi diuine.ergo ꝛc.

Argm 5m

¶ Item.9.metaph.tex.cō.13.Si in eodē potentia est prior actu in ratione potentie subiectiue.sequit̄ ꝙ prius est in potentia q̄ in actu:hoc est incōueniens.ergo ꝛc.

Scotus.

Propter qd dicit Sco.ꝙ essentia nō est subiectuz: nec quasi materia.Et valēt qdez argumēta eius.Primo ad pbandū.ꝙ essentia nō est quasi materia (vt imaginat̄)subiectū mediū substractū actui.quo fili⁹ generatur pro instāti gñationis vel creatiōis.Secūdo ꝙ nec est quasi materia(vt imaginat̄)informata relone psonali.

Primū Argm pm

¶ Pro pmo igit arguit sic.Essentia est formalis terminus cōicationis vel gñationis. non igitur quasi materia ꝛ subm ipsi⁹ actus generādi vel cōmunicādi.Anecedēs pbat̄ multipliciter.Jo.10.Pater qd dedit mihi maius oibus est.Sz nihil est maius essentia.ergo ꝛc.ꝛ nō fuit nisi per generari: ergo ēntia est formalis terminus generatōis.

Argm 2m

¶ Itē.Aug. 15.de trini.ca.16.sicut filio prestat essentiā sine initio temporis de patre generatio.ita spūi sctō.s.pstat essentiā nature de vtroqz pcessio:sed certū est ꝙ generatio de patre nō pstat filio essentiā sicut terminū adequatū.qꝛ tunc essentia pcise accepta eēt suppositū.igit̄ sicut terminū formalē.

Argm 3m

¶ Itez. Si ēntia nō sit terminus formalis ꝛ necesse est esse terminum formalē gñationis formalr̄ aliū a termino adequato qd est suppositūz.ergo relo est terminus formalis generationis.Et vltra.cū operatio est in spē per terminū ad quē. igitur nō eēt in diuinis generatio nec productio sz adequatio.

Argm 4m

¶ Itez.generatio dicit̄ maxime equiuoca ppter extraneitatē terminorū formaliū:si ergo relones disperate filij.ꝛ.s.s.essent formales termini pductionuz.seqtur ꝙ iste productiones diuine maxime essent equiuoce ꝛ non vniuoce. Consequentiaz pbant sic.Sicut illud vere est materia qd est in potentia ad terminū formalez.ꝛ hoc per motuz ꝛ per mutationē.ita illud vere habet conditionez materie qd vere est in potentia ad terminū non per mutationez sz p productionem:sed nihil est in potentia ad seipm.ita ꝙ ipemet sit terminus formalis suiipsius:igit̄ si essentia sit quasi materia ꝛ potētia subiectiua(vt in actu cōmunicandi imaginatur medium subiectū)ipsa nullo modo in actu cōmunicandi poterit esse terminus formalis cōmunicationis: ꝛ ita pz

consequentia. ꝙ si sit quasi materia ⁊ subiectum in cōmunicatione non erit terminus formalis. ¶ Et istam partem declarant ipsi sic. Quia cum Aug. ꝯcedit ꝙ filius est de substātia patris vere potest saluari hoc. l3 ly. de non denotet causam materialem quia potest saluari notādo simul originationem vel consubstantialitatē. s. quasi sit de substātia patris. i. oritur a patre cōsubstantialis tamē patri. Et hoc vult auctoritas Aug. quā magister ponit in litera. cū dicit ꝙ est de substātia patris ⁊ homo vsyon. i. cū patre. ¶ Itē. Si ly. de nō notet materiā adhuc pōt saluari ꝙ est de substantia patris tāq̃ filius. Probo. Quia si filius nō dicitur creatura sed dicitur filius quia nō dicitur esse de nihilo sed de aliquo tāq̃ de materia. ſm istos: ergo multo magis nō dicet esse creatura. sed dicitur eē. quia est de essentia patris tāq̃ de formali ꝑncipio. Et potest ad hoc formari exemplum in creaturis a simili. Nā posito ꝙ in creaturis (cum a patre descendit semē) descenderet proles. manifestū est. ꝙ ibi eēt vere pater ⁊ filius. Imo veri⁹ q̃ modo vbi sunt infinite transmutationes: ⁊ tamē in isto casu substātia patris. non est quasi materia sed tm̄ formalis terminus cōmunicatus: igitur a simili in diuinis. ¶ Quantū ad scdam ptem. An. s. eentia sit quasi materia. aut imaginatur informari relatione. dicit. ꝙ nec eentia in cōmunicatione se hʒ vt informās relationē. Nec econuerso. Primū enī non contingit: quia si essentia pullulat ex se relationes. vt eēntia sit illud quo relatio est subsistēs: ⁊ quo relatio sit deus: ⁊ ita essentia nō se hʒ ad relationē sicut forma informans materiā se habet ad materiā. sed sicut qddītas que cōmunicatur supposito existenti per eam. Nec 2m etiam contingit: quia essentia ꝑpter summā actualitatē suam repugnat informari. Ergo se habet ad essentiam sicut subsistens dicitur esse in natura vel quidditate. sicut sortes dicitur subsistere in hūanitate. Et addit infra. Nullo modo determinat relatio essentiā. sed hypostasim. quia nō est actus nature sed hypostasis. Quod aūt nō informat eentiā sic ꝓbat. Quādo enim relatio informat. fundamentū suppositi dicitur relatiue per se secūdo modo. ſm illud fundamentū. Verbi gratia. sortes est similis per albedinē. Sʒ ſm Aug. 7. de tri. ca. 4. pater non est pater deitate. ergo relō nō informat deitatem.

Scdm

Secundus

articulus. Quomodo essentia habet rōnem subiecti quasi forma. Ubi dico. ꝙ essentia habet rationē potentie subiectiue ⁊ nō est sicut formalis terminus cōmunicatus tm̄. Unde est sciendū ꝙ dupliciter potest essentia imaginari subiectum. Uno modo respectu proprietatis personalis. Alio mō respectu actus quo cōmunicatur. Primo modo (vt probant alij) dico ꝙ essentia non est subiectum respectu relationis. sed potius fundamentum: sed secūdo modo est subiectū. ¶ Et vt clarius videatur. est intelligendum. ꝙ subiectum duplicem habet rōnem. s. rationem ꝑfectibilis ⁊ receptiui: ⁊ rationem substracti ⁊ deferentis actionē agentis: sic loquitur Cōmen. ꝑmo physi. cō. 63. vbi dicit. ꝙ in omni transmutatione tam accidētali q̃ subāli est aliqd qd defert trāsmutationē ipsam. Primo mō non intendo concedere potentiam subiectiuam in deo. quia subiici per modum perfectibilis dicit potentialitatem: deferens autem vel ens substractum generationi (sic tamen ꝙ substractum nō accipit esse per generationem ex suo significato) potius dicunt actualitatem: ⁊ ideo isto modo concedo sibi potentiam subiectiuā. vt in secunda conclusione magis probabitur. Et hoc ꝓbatur. Quia cum generatio filij in diuinis nō sit creatio in quolibet signo sui esse. habet aliquid positiuum cui innititur: sed generatio illa ſm ordinem naturalis ordinis est prior ipso termino formali acquisito per ipsam: ergo in illo priori habet aliquid positiuum cui innititur. Sed illud cui innititur generatio (vt mediat inter generantem ⁊ genitum) est subiectū. sic enim conuincit Phi.

Con. ꝙ eēn. quo subm dr sed fundamentum.

Subʒ hʒ duplicem rōnē ꝑfectibilis.

Argum. 3 Henr.

subiectum primo physico. tex. cō. 61. vsq3. 64. ergo in generatione diuina. essentia non tm̄ est terminus formalis. sed etiam subiectum vel saltem habens formalē rationē subiecti. ¶ Confirmatur ꝑ exēplū ꝓprium de semine deciso. Quia si in decisione seminis idem cōmunicaret se. oporteret ꝙ semen non solum esset terminus formalis. sed necessario oporteret. ꝙ in isto medio quo generatio prolis precederet prolem ꝙ ipsum semen esset subiectum. quia aliter non esset generatio creatio. ¶ Confirmatur. Quia illud est subiectum transmutationis qd manet in vtroq3 termino ⁊ in medio. quo transmutatio mediat inter terminos. igitur illud est subiectum generationis qd manet in vtroq3 termino ⁊ in medio quo est generatio. Et illud est contra Henri. in summa. vbi potētiā subiectiuā cōcedit ⁊ dicit ꝙ est ens rōnis. Et hoc etiam est contra primum dictum istorum. ¶ Item Ad principale. Nisi essentia haberet rationem potentie subiectiue quando ipsa cōexigitur in generatione diuina sicut illud de quo est generatio nō vitaretur quin illa generatio esset creatio qd est īpossibile. probatio consequentie. Quia creatio nō hʒ nisi ista tria. s. ꝙ terminus a quo est nihil: ⁊ ꝙ caret subiecto: ⁊ ꝙ solum habet terminū ad quid positiuum: si ergo in proposito poneretur ꝙ generatio diuina non haberet subiectum positiuum. tunc non posset assignari differentia qua differret a creatione. nisi quia terminus suus a quo esset. eēt aliquid positiuum: quia ex parte subiecti nō posset dari differētia. quia nullū ponitur: nec ex parte termini ad quem. quia generatio ⁊ creatio in habēdo terminum ad quē positiuum conueniunt. Sed hoc nō excusaret. igitur ⁊c. Probatio huius minoris. Quia ⁊ si terminus a quo sit vnum de. 5. requisitis ad motum tamē tota specificatio motus accipitur a termino ad quem (vt ꝓbatur. 5. physic. tex. cō. 4.) ⁊ nulla specificatio est a termino a quo. Si ergo precisa omni specificatione a termino a quo (in proposito) ⁊ cum hoc concesso ꝙ nō est aliqua potentia subiectiua. tunc ista generatio diuina oīno cōcordat cum creatione. quia tunc solum ꝯsideratur in ipsa terminus ad quem aliquid positiuum. sicut est in creatione. ergo penitus non est excusatio quin erit creatio. ¶ Item. Generatio de ratione sua non requirit terminum a quo positiuū. sed solū requirit subiectum positiuum qd defert eius actionem. ⁊ in hoc differt a creatione: sed illud qd est accītale alicui non mutat speciem essentialem: igitur l3 in generatione diuina hoc accidat. s. ꝙ terminus a quo sit positiuus. dum tamē nihil ponitur subiectum substractum generationi. sequitur ꝙ illa generatio est creatio. Probo ma. Ex ꝑmo phy. te. c. 58. ⁊ 61. 62. 63. ⁊ 5. physico. tex. cō. 7. Phs enim ponit ibidem terminum a quo priuationem: sed certum est ꝙ priuatio nihil positiuum ſm se dicit. sed solum ſm rationē subiecti. ¶ Itē. Duo termini generationū sunt ꝯdictorij. s. non eē. ⁊ eē. sicut cōiter dr̄. nō ens qd est ꝯtradictoriū enti nihil positiuū ſm se dicit: l3 si dicat. B erit quia ens in po. ⁊ ita in rōne subiecti.

Argum. 2m

Arg. 3m

Contra

aliud qd dicitur: ꝙ essentia non informat relationem. quia cōparatur ad relationem sicut natura ad suppositū: l3 hoc sit verum. tamē nihil ad ꝓpositum. Probatio. Essentia enim ad relationē potest habere duplicem cōparationem. Unam. s. sicut ad illud qd concurrit cum ipsa in ꝯstōne suppositi. tāq̃ formale ꝑncipium cōstitutiuū suppositi. Aliam sicut ad relatiuū subsistēs. Sed de primo modo est tota dubitatio. ⁊ ipsi respondent de secūdo. igitur responsio impertinens. ¶ Qd etiam secūdo dicunt ꝙ relatio nullo modo habet rationē forme respectu essentie. quia essentia est summe in actu. sed tamen habet rationē forme respectu suppositi. Et si forte sit verum. tamen est dubium. qualiter magis potest esse forma suppositi q̃ essentie. si ratio eorum valet: quia eadē rōne ops ꝙ suppositum sit in potentia respectu relationis ſm ꝙ est forma. sicut oporteret de essentia.

3 Sco.

Con. 2 ꝯpat ad relonē.

essentia. si relatio esset eius forme: ꝛ ita videtur idem incō-ueniens de vno ꝛ de alio. ¶ Hic tamen est intelligendum ꝙ nō ponit̄ potentia subiectiua propter imperfectionem. aut necessitatem actus generandi. sed propter eius naturalem conditionem: natura enim eius est esse circa aliqd substractum ne generatio sit creatio. Exemplū. Qz relatio in diuinis requirat fundamētū cui innitatur. hoc nō est propter eius imperfectionez (relatio enim ponit̄ in diuinis amota omni imperfectione) sed ꝓpter naturalem conditionez relationis cuius natura est habere fundamētū. Similiter ꝙ pater in diuinis exigit filium. nō est imperfectionis. sed ꝓpter cōditionē relationis que est habere oppositū.

Concl. 2a *Arg. pm*

Secunda conclusio scilz ꝙ essentia est subiectum. ꝛ tamen quasi forma. nō autē quasi materia. Et ꝓbat̄. Quia s̄m phm̄ p̊ phy. tex. cō. 60. 61. 62. ꝛ 63. In oī transmutatione. siue sit accidentalis siue substantialis. opz esse subiectum: sed in accidentali subiectum est in actu: posito ergo casu ꝙ subiectuz transmutationis accidentalis sit subiectum s̄m istam ratione pcise s̄m ꝙ est in actu. ꝛ sil' cum hoc posito. ꝙ ipsum subiectum in transmutatione accidentali sit realiter cōmunicatū. ꝛ ꝙ sit formalis terminꝰ transmutationis in ꝯsimili sue speciei: sequit̄ ex hoc ꝙ illa transmutatio qua sic cōmunicat̄ habebit subiectū in actu. ꝛ erit tn̄ in rei veritate generatio inqꝫtum ꝓducit̄ in similitudine nature. Ergo a sili cū essentia diuina sit actus. ꝛ cōmunicat̄ fili in nā. vt subest cōicationi. erit subm ꝛ in actu: vt aūt cōicat̄ fili in nā. erit in diuinis gnātio. Tunc arguo.

Arg. 2m

¶ Scōm ꝙ aliqd ꝯuenit alicui s̄m ꝙ est in actu magis cōuenit p rōnē forme ꝙ̄ mãe. ḡ essentia diuina erit subiectuz gnōnis quasi foīa ꝛ nō quasi mā. ¶ Qz aūt fuerit opi. magistri cui imponit̄ cōtrariū ꝓbat̄ sic. Magister di. 5. (a ca. 9. vsqꝫ in finez) ponens multas auctoritates que dicunt ꝙ filius generat̄ de suba patris. exponit. ꝙ gñat̄ de suba pr̄is idest est eiusdē substātie cū pr̄e: ꝛ ca. vltimo. dicit. ꝙ nō ds cōcedi ꝙ generat̄ de aliquo sicut de mā. Tūc arguo. Magister cōcedit ꝙ filius generat̄ de suba pr̄is. cū hoc sensu. ꝙ sit cōsubstātialis patri. sed si ponat̄ generari de suba pr̄is tanqꝫ de potētia subiectiua per modū forme. ꝛ nō per modū materie. tunc saluat̄ bn̄ ille sensus. igit̄ ꝛc. ¶ Probo minorez. Ubi p̄mitto. ꝙ nō accipio formā vt dī ab informādo. vel vt acqrit esse p gnātionē (qz illa dicunt iperfectionez) sed pcise vt forma est actus. Tunc arguo. In ꝓposito voco essentiā diuinā hr̄e rōnē potentie subiectiue per modū forme ꝛ nō mãe. eo ꝙ manet in tota generatione in vtroqꝫ termino ens actu: ꝛ nō accipiens esse per gnōnē in termino ad quem: sed eo ꝙ essentia in filio nō accipit esse per gnōnem in termino ad quez sed in tota gnōne ꝛ in vtroqꝫ termino est in actu. eo ꝯcludimus. ꝙ essentia que est in filio cōicata est illa eadem que est in pr̄e. qz si esset alia acciperet esse in termino ad quē. Ergo eo quo filiꝰ generat̄ de suba. sicut de potētia subiectiua p modū forme. cōcludit̄ ꝯsubstātialitas inter pr̄em ꝛ filiū. Qz aūt oporteat eos hoc dicere qui dicūt ꝙ filiꝰ est de essentia. quasi de mā. ꝓbo sic. Quia si filiꝰ est de aliquo tanqꝫ de potentia subiectiua opz ꝙ sit de illo mō pfectissimo. ꝛ tali mō quo ipsuz magis distat a nihilo. quia ideo ponunt ibi potentiaz subiectiuaz ne ipse sit de nihilo: sed pfectior modus est substantie vt est foīa. qꝫ mo. vt sic magis distat a nihilo ꝙ̄ vt mā. si igitur filius sit de essentia sicut de potētia subiectiua magis erit de essentia quasi forma ꝙ̄ quasi mā.

Instantia

¶ Dices subiectū in ꝙ̄tuz huius est in potentia. ḡ est oppositū in adiecto dicere ꝙ subm est in actu.

Solutio.

¶ Rn̄deo dico. ꝙ subm hꝫ duplicē respectuz. s. ad agentē. ꝛ ad terminū ꝓductū acqrendū. Dico aūt. Qz cōpando subz ad agentē. de eius rōne nō est ꝙ sit in poꝰ. sed hoc solū reqrit̄ ꝙ sit tale positiuū qđ pōt esse substractuz agenti. ita ꝙ agēs hēat aliqđ positiuū circa qđ in vtroqꝫ termino. Utrū aūt illud substractū sit actu vel potentia. hoc accidit subto (vt sic) actioni agentis. Scōm aūt ꝙ cōparat̄ ad terminū acquirendū. quasi ad aliā pfectionē quā nō hꝫ. sic est in potētia: ꝛ per istū modū vult phs. 5. phy. tex. ꝯ. 7. ꝙ generatio subalis simul ꝛ motus q est circa accidētia sint entis in potentia. qa semp sunt respectu pfectionis acquirende. que nō habet̄. Quia ergo in diuinis essentia ponit̄ subz gnōnis solū ad hoc ꝙ sit illud positiuū cui innitat̄ actio agentis. non ad hoc ꝙ acqrat̄ sibi aliqua pfectio quā p̊mo nō habuit. ideo nō ponit̄ subiectū ꝙ sit in poꝰ. sed ꝙ sit in actu. Istud autē satis leuiter pōt imaginari. si imaginat̄ modus gnōnis diuine. Quia gnātio est per istū modū. non ꝙ essentia que fuit in pr̄e cōicet̄ filio. quasi recipiēs perfectionē quā p̊mo nō habuit. sed cōicat̄ filio in eadē actualitate quā p̊mo habuit in pr̄e: sed illud qđ sic cōicat̄ ꝙ semp retinet suā actualitatē. ꝛ nihil nouū acquirit. illud semp est in actu. ꝛ ita vt subz gnōnis semp est in actu.

Instantia

¶ Dices. Agens dī tale ad subz. ḡ in diuinis pater nō dī solū ad filiū sed ad essentiā. Hoc habet Magister p impossibili di. 5. ca. 1. ꝛ per Aug. ibidem.

Solutio.

¶ Rn̄deo. Cum inter agēs ꝛ patiēs est relo mō potentie actiue ꝛ passiue. ad nihil dī pater relatiue nisi circa qđ agit. cū ergo nō agit circa essentiā trāsmutādo ipsaz ad esse. sꝫ solūz dī agere circa terminū ꝓductionis. ꝓducēdo filium in esse psonali. sequit̄ ꝙ ad solū filiuz dī relatiue. Declaratur hec rō in generatione naturali. Transmutans enim non solūz dī relatiue ad terminū ꝓductionis sed ad subiectuz. qz nō solū generat̄ terminus sed ipsuz transmutat̄ de potētia ad actū. ꝛ aliquid nouū acquirit: ergo si imaginat̄ ꝙ subm solū cōmunicaret̄ alicui termino ad quē: ita tn̄ ꝙ nō acqreret sibi esse nec transmutaretur de potentia in actum. sed solū substractū esset actioni qua ipꝫ cōicaret̄. tunc agēs nō dī relatiue ad ipsuz. qz nihil ageret circa ipm. imo subm se hēret solū ad actionē agētis. sicut subz ad accn̄s in rōne receptiui. qz ipsaz sustentaret ꝛ deferret solū: sꝫ tūc inter subz ꝛ accn̄s sm̄ nō est relo. qz relatiua sunt opposita. nō adinuicez cōposita. ḡ isto mō ponēdo subiectuz in diuinis. nō erit relatio patris ad essentiam.

Contra Henri. *Arg. pm*

Tertio defendendo me. ostendo ꝯ Henri. ꝛ ꝯtra Scotuz. ꝙ s̄m eos aliquo mō essentia est forma relationis sic. ¶ Ponētes. n. relonē nullā realitatē nec entitatez habere a fundamento (vt ponit Henri.) opz eos necessario cōcedere ꝙ fundamētū magis hꝫ rōnē forme respectu relationis ꝙ̄ econuerso. ꝓpriū eniz est forme dare esse: sed relatio in diuinis est hꝫ. entitas eniz relationis in diuinis est ipsa essentia diuina (vt diffuse ꝓbat Magister cōtra Joachim. di. 33.) ꝛ ecclesia ꝯfirmat Magrm ꝛ ꝯdēnat Joachi. de sum. trini. ꝛ fi. ca. damnamus. Ergo essentia magis informat relonē ꝙ̄ relo essentiā. Et p ꝯns respectu relonis magis hꝫ rōnē forme ꝙ̄ materie.

Contra Scot. *Arg. pm*

¶ Item. Hoc ꝓbo s̄m Scotum. Quia sicut in ordine gnōnis mãe. imperfectū est p̊us perfecto. ꝛ materia forma. ita in ordine pfectionis pfectuz est prius iperfecto. ꝛ forma mā: sed in diuinis idez est ordo nature ꝛ pfectionis: qđ igitur naturalr̄ ibi est prius. naturaliter est pfectus. ꝛ est forma ꝛ nō materia. Sed essentia naturaliter est prior relatione (s̄m eum) sicut fundamentum fundato. ergo ꝛc.

Arg. 2m

¶ Itē. Relatio diuina inquantū diuina ꝛ realis. hoc habet. ꝙ si esset separata. esset subsistens (vt dicunt aduersarij supra) sed non inquantum relatio. quia hoc repugnat sibi inquantū huius. ergo inquantuz fundata. s. in essentia diuina. Sed illud quo aliqd formaliter est: est sua forma ꝛ non sua materia. igitur ꝛc.

Arg. 3m

¶ Item. Forma est magis nā ꝙ̄ mā. 2. phy. tex. ꝯ. 12. sed certuz est ꝙ magis nā est essentia ꝙ̄ relo. ꝛ hoc accipiēdo ista vt distinguūt̄. Primo qz vt substātia. relatio. nec est ens. nec natura nisi per essen-

tiam. Scdo quia vt distinguuntur. necessario habēt aliuz et aliū gradū essendi saltem quo ad esse formale. Quia da oppositum: non distinguuntur: sed isti ponunt distinctionem huiusmodi. ergo rc.

Arg^m p^m

Quarto cōcordando cū eis. pbo q relatio lz non sit forma essentie tñ est forma suppositi: et ipsi^9 relatiui. ¶ In creaturis eniz fundamētū est forma relōnis fm cōmunem opinionē inquātū relo est ens per ipsum: et tñ relo (inquātū fundata ↄstituit relatiuū) est forma eius: cuius rō est. qz vt fundata includit actualitatē. et actualitati cōpetit informare: sed in pposito relatio diuina ex fundatione in essentia diuina est vere actus. igit. ¶ Itē. Forma separat et distinguit: respectu eius qd est distinguibile: lz in diuinis essentia pcise est distinguibilis. supposita aūt sūt indistinguibilia. ergo relo pōt eē forma suppositoꝝ lz nō respectu eēntie. ¶ Cōfirmat. Qz rō finalis quaz magister scivit dare qua saluat q essentia nō generat nec gnātur. lz pater est qui gnāt rc. cuz tñ pater est idē q essentia: est hec (put ēt respondet di. 37. ca. 7). s. q paternitas et filiatio non ita sunt oīno in diuina essentia. sicut in ipsis hypostasibus. In hypostasibus. n. sic sunt q eas determinant. naturā nō determinant: et allegat pro se Dama. Quāuis ergo sunt idē pānitas et essentia. qa tñ paternitas determinat hypostasiz nō nām. ideo cōcedit q pr generat. nō nā rc. Ecce tota responsio sua stat sup hoc: qre rc. qa relōnes determinant psonas. Sed eorū sunt forme distinguentes. et nō aliorū que per ea determinant. cū ppriū sit forme distinguere et determinare seu separare. igit. ¶ Ad argumenta cōtra viā quā teneo. s. q ibi est po^a subiectiua non tamen quasi materia. opz respondere in articulo sequenti.

Arg^m 2^m

Tertius articulus. Ubi teneo. q essentia est potentia subiectiua per modū forme. nō mãe. In quo duo faciā. ¶ Primo respondebo ad supradicta argumēta opposita. ¶ Scdo qz ponā. q. sequēti q est ēt terminus formalis. ideo opz rñdere etiā ad argumēta que pbāt q impossibile est ista stare sil. ¶ Ad p^m argumētū pme vie. cuz dī. q heretici sumpserunt / de / mālr cuz de suba pris dicebant filiū. Dico q sumpserunt / de / indifferēter pro potētia subiectiua et māli: qd pz. qz sumpserunt / de / vt dicit generari de aliquo nō de nihilo qd indifferenter cōuenit vtriqz: sed illud cōcedo. q est de suba pris sicut de potentia subiectiua: nō tñ sicut de māli. que est de ea. vt est actus: nō vt potētia hoc supra declaratū. ¶ Ad 2^m dico q relo non modificat essentiā sed suppositū ideo nō est forma respectu essentie. sed suppositi. ¶ Ad 3^m qñ dī q relo est impressio forme in materia. Dico. q verū est. ybi forma nouiter acqritur: vbi aūt nō. lz est cōicatio vnius et eiusdē qd fuit pmo vno mō. q sit alio mō. ibi nō est mā nec q̄si forma lz solū ibi est potentia subiectiua que subest cōicationi et est terminus formalis cōicationis que sunt idē. ¶ Ad 4^m q relo nō est forma: quasi ps / ita q essentia sit quasi alia pars informata: quia. vt pbatū est supra: relo nō est forma essentie. sed solū respectu suppositi. suppositū eniz nō est mā nec q̄si / q̄re nihil cōcludit. ¶ Ad 5^m qd pbat mām vere esse in diuinis. qa dicit pfectionē et nullā iperfectionē in qdditate sua remota priuatione que extra qdditatē suam. Dico q oībus istis habitis. adhuc nō habet q mā formalr est in deo: qa hic agimus de his que pñt poni in deo fm rōnes suas pprias formales. sicut pōt cōcedi q deus est spūs. deus est forma. et hm. Nunc aūt multa sunt que aliquā dicunt pfectionem. que tñ attribui nō pñt fm formales rōnes: sicut asinus. lapis rc. imo solū in deo ponit fm cōtinentiā virtualē. aut analogice rc. et ideo nō cōcludunt argumēta. q mā est formalr in deo. si dicat aliaz pfectionē. sed virtualr aut eminenter solūz. ¶ Per hoc pz ad sua argumenta nisi ad illud qd probat potentiā subiectiuā dicere perfectionez deo cōpossibilem. et illam rōnē cōcedo vt potentia subiectiua hz rōnem forme nō mãe. ¶ Ad argumēta scde vie est intelligenduz q nō pono eēntiā subm gnōnis. nec vt est in pre. nec vt est in filio. sed vt se hz in rōne substracti respectu actus cōicandi essentiā: et q p tunc est essentia subiectū ēt et termin^9 formalis. qa act^9 iste cōicandi est terminat^9 in supposito filij. Per qd dico ad oīa. ¶ Ad p^m qñ dī. q in vna cōicatione nō est nisi vno mō. Dico q verū est in rōne termini cōicati duob^9 modis: tamē se hz in vna cōicatione. s. qñ accipit p modū substracti et per moduz termini. ¶ Ad 2^m dico. q lz habēs essentiā vno mō est simplr pfectū in essendo. regrit tamen q habeat eam alio mō in cōparando. sicut pz in patre. q nō soluz est essentia. sed essentia est sibi pn^m gnāndi: et eodē mō dico in filio. q pter hoc q habeat eēntiā in se pfecte opz q accipiat eā ab alio. et hoc nō est sine po^a subiectiua deferente actum. Per illud pz ad oia argumenta. ¶ Ad illud qd pbat. q essentia nō est forma relōnis. quia nō habet se sicut forma ad mām sed sicut quidditas eius. Dico q fm eos. hoc pōt solui sic. q nō se habet sicut forma informans subiectū. ita q relo sit subiectum: sed post q̄z hz esse suum ab essentia (vt dicis) nō sicut ab efficiente. sed sicut a fundamēto qd sibi tribuit. ex hoc pōt esse dici forma. ¶ Ad pncipale in oppositū: dico q ppriū est materie esse subiectū generationis que est mutatio: sed ppriū est forme esse subiectū gnōnis que est sui ipsius cōmunicatio.

Ad arg^a Scoti.

Ad pmū

Ad scdm.

Ad pmū arg^m inp^e arū^e.

Ad scdm

Ad tertiū

Ad q̄rtuz

Ad q̄ntuz

Ad 8^m

¶ Post hec queritur vtrū concedendum sit q pater genuit diuinam essentiam, vel q diuina essentia genuit filium rc.

¶ Distinctio. V. Questio. I.

In distin. 5. cōtinuat de gnātione diuina. Ideo quero circa hā. Utrū essentia sit formale pncipiuz et terminus generationis. Ita q in rōne potētie generatiue intrinsece et qdditatiue nō includatur relatio. ¶ Et videt q nō. Quia potētia est species relatōis. species aūt qdditatiue includit genus suū. g po^a illa est qdditatiue relatio.

Contra. Potētia illa nō esset simplex. qz icludit res diuersoꝝ generū. ¶ Dic. 5. Primo agaz de supposito in qōne. s. an ibi sit pncipiū elicitiuū et actus elicitus. ¶ Scdo. An in filio sit formalis terminus quo filius pducit passiue. ¶ Tertio. Posito q ibi sit formale pncipiū elicitiuū et terminus formalis pductus an formalis ratio pncipiandi. et terminandi sit essentia. vel relatio. ¶ Quarto. supposito. q act^9 gnāndi et terminādi per vnū istoꝝ pncipalius cōpetit. An nihilominus vtrūqz essentialr pertinet ad qdditatē potentie gnātiue. ¶ Quinto dato q sic. ex his patebit ad duas qōnes. s. quomō essentia sola sit pncipium. et quomodo nō: et ad hanc quomodo generatio prius terminetur ad simile. et quomodo prius ad distinctum.

Oppo^m

Primus articulus. An in generatione diuina sit pncipium elicitiuū et actus elicitus. Ubi dicunt qdaz Aureolus di. 5. art. 3. q generare nō est actus elicitus. Et ratio eorū precisa est hec. Quia generare cōstituit suppositū patris: sed pater non potest cōstitui per actum elicitū. tum quia suppositum patris esset originatum et productum. tum quia nō esset pmuz suppositum. quia actus elicitus preexigit suppositum eliciens. ¶ Item. Si sicut elicitur a patre: aut ab essentia. Nō a patre. quia nulla res elicit suum pncipium constitutiuū. qz eliceret se. Nec ab essentia. qz tunc nō distingueret realr. qz nihil est cā sui vt sit. g. ¶ Itē. Si sic. tūc essentia daret causatiue realitatē ipsi generare: lz fm Aug. 5. de tri. c. 17. qd datū est ei. g dedit. rela

Aureolus

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

tiue dicitur.ergo generare dicitur relatiue ad essentiã:et per
oñs distinguitur.qa vbiqz extrema relatiua distinguunť.

Arg^m 4^m

¶ Itē.Generare nõ põt pullulare a pře.qa forma nõ põt
egredi ab effectu formali sed ecõuerso.pr aũt ɔstituitur est
ex essentia:ɔ generare est ɔstitui.ɔ př effectus formalis.ge-
nerare aũt est forã ɔstituẽs:nec põt pullulare a filio ɔ spiri
tu.s.(vt p se pz:)igiť erit dare diuinitatẽ que erit suppositũ
absolutũ a quo egredieť.

Arg^m 5^m

¶ Itē.Si sic.deus faciet se přem.
sicut sor.facit se přez eliciẽdo gnãre:sed qa sortes eliciendo
gnãre facit se přem.verũ est dicere q sortes factus est př.g
erit verũ dicere in diuinis q př factus est př:ɔ ita erit pso-
na pducta.

Arg^m 6^m

¶ Itē.Aug.5.de tri.Filius nõ tm̃ hz nascendo
q filꝰ sit.sed oĩno vt sit:ɔ q substãtia.ɔ q essentia.g eadez
rõne si gnãre sit actus elicitꝰ in pře sicut nasci in filio.p ge-
nerare habebit nõ solũ vt př sit.sed oĩno vt sit.ɔ ita erit p-
sona pducta.¶ Alia argumẽta sua cõtinenť in his.

¶ Dič
ergo q gnãre nõ est egrediẽs ab aliquo sed realitas in pro
ducta oĩno est a se ipsa.sicut deitas.

Reprobatur.

Contra ɔclonez in se pbo.q est periculosa in fide si
intelligať.q př in gnãndo filiũ nõ pducit ipz
per actionẽ vere dictã.ɔ per potẽtiã elicitiuã vere dictã.sz

Arg^m p^m

quem sensuz est difficultas in qõne.

Quã est actus elicitiuus.

¶ Generãdo enim př
filiũ nõ erit difficultas:phs eniz nec posuit nec ponit.q ge
nerare sit actus elicitiuus sub hoc sensu.q sit aliud pductuz
ab agente.sicut loquiť phs q passio est effectus illatioqz
actionis.sed q sit actio qua agens agit:ɔ sub hoc sensu.pbo
qõdaz ponendũ in diuinis.ɔ q aľr est periculosuz in fide.
Quia tota scriptura vult saluare.q suppositũ přis est sup-
positũ relatiuũ:sed hoc destruit ista positio.ergo.Probatio
minoris.Quinto meta.tex.cõ.20.ponit phs relõnẽ paterni
tatis in actu elicito coexigitiue saltẽ.dicẽs.př dř qz egit.fi-
lius qz genitus est:sed actũ elicitum negat ista positio.ergo
destruit suppositũ relatiuũ.

¶ Cõfirmatur.Quia tam in di
uinis q̃z in creaturis.est ipossibile q sit aliqua vera relatio
sine pprio mõ fundandi vo ɔ nõ equoco.Quia da oppo-
situ:nõ est pprie relatio sed equoce:sed pprius modus ve
rus ɔ nõ equiuocus fundandi relones mõ potentie quarũ
vna est paternitas.est potentia elicitiua.ergo si pñitas in
diuinis est vna relatio ɔ nõ equoce ipsa fundať supra po-
tentiaz vere elicitiuã.Et hoc dico accipiẽdo potẽtiã elicitĩ-
uaz quãtũ ad formalẽ rõnẽ potentie elicitiue.lz nõ fm po-
tentiã elicitiuã que realr differat ab ipsa relatione fundata
sicut est in creaturis.pbo minorez iductiue.Quinto meta.
tex.cõ.20.distinguit phs relones modo potẽtie:qõdã enim
dicuť relatiue.qz põt vt calefactiuũ ad calefactibile:ɔ qõdã
fm actionẽ potẽtiarũ vt calefaciens ad calefactũ:qõdã.qz
egit vt př ad filiũ.Sed in oĩbus istis relones fundanť sup
potentiã elicitiuã nõ equiuoce dictaz.ergo ɔc.

¶ Cõfirma
tur rõ.Quia lz phs.ibi loquiť de relonibus creatis.tñ veri
tas theologica hz pro regula vlĩ.q qcqd inueniť in creatu
ris si proprie cõceditur in diuinis ɔ nõ metaphorice.illud
conceditur in deo retenta vna ɔ nõ equiuoca rõne.Uerbi
gratia.Per oppositũ.quia vbi.ɔ Qñ.ɔ alia predicamenta
corrñdentia rebus corporalibus cõcludunť in diuinis me-
taphorice.ɔ deũ vere nõ denominant.ideo vere rõnes eo-
rũ de deo non cõceduntť sed equoce ɔ metaphorice solum.

¶ Ad ppositũ quia sapia pprie poniť in deo:ideo ipsa po
niť in deo retẽta sua vna rõne.ɔ nõ solũ formali.sed respe-
ctu illius qõ in creaturis denominabat.scilz respectu sapiẽ-
tis:sapia eniz poniť in deo nõ solũ.fm formalem rõnẽ sed
cum ordine ad illud qõ denominabat in creaturis.ponitur
enim in deo respectu sapientis:nã poniť in deo qz est me-
lius ipsi sapienti ipsiuz q̃z nõ ipsiuz(nota.q hic seruať ordo
ad illud qõ denominabat in creaturis)cũ ergo relõ modo
potẽtie generatiue vere ponať in deo retinebit verã rõnẽ
sui generis.nõ solũ formalez que est habitudo sed in respe-
ctu ad suũ fundamẽtũ verũ qõ denominabat in creaturis:
sed in creaturis fm oẽs.relatio mõ potentie denoiat poten
tiaz elicitiuã tanq̃z suuz fundamentũ:ex.5.meta.tex.cõ.20.

Arg^m 2^m

¶ Itē.Si generare nõ sit actus elicitiuus/saltẽ erit actus
respectu alicuius generis cause:opz enim oẽm actũ reduci
ad aliqõ genus cause ẽt in diuinis.referre eniz qõ significa
tur p mõdũ actus reduciť ad relationẽ sicut ad pncipium
formale.ɔ esse ad se.ad substantiaz.ɔ intelligere ad intelli-
gentiã:ɔ velle ad voluntatẽ.Sed nõ actus cause materia-
lis(qz illa causa nõ cõcediť esse in deo)nec est actus cause
finalis quia si phi ɔcederent aliqua depẽdere a deo sicut
a causa finali,cõcederent illa fore causata ɔ vere.depende-
re vt a sua causa lz nõ efficienter.sicut pz.12.meta.tex.cõ.
38.(qõ negať hoc de filio in diuinis respectu pñitatis)nec
effectus cause efficientis per te(qa tunc esset actus elicitiu9.
qõ negas)ergo generare erit effectus cause formalis.qõ est
falsuz.qz tunc pater nõ esset vere relatiuũ.qõ est erroneuz.
ergo ɔc.pbatio minoris ista.Quia effectꝰ formalis nõ dicit
nisi duplicẽ habitudinẽ.s.ad illõ cuiꝰ est:puta ad ipsaz for-
mã.ɔ ad subiectũ in quo recipiť.Uerbi gra:lucere nõ dicit
habitudinẽ nisi ad lucẽ ipsaz vel ad lucidũ qõ illuminat:sz
planũ est q per habitudinẽ quã lucere dicit ad lucẽ.vt ad
fundamentũ.vel ad lucidũ.vt ad subiectum neutro mõ est
aliqd de genere relationis.qz relatio vt cõparať ad funda-
mentũ vel subiectũ precise nõ cõstituit aliqd in esse relati
uo.imo hoc habet vt cõparať ad oppositũ.ergo.

Arg^m 3^m

¶ Item.
effectui formali nõ corrñdet aliquid pductũ.Exemplum.
qa per lucere qõ est effectus formalis lucis nihil est produ
ctũ.igiť si generare est effectus formalis.sequiť q filius nõ
est persona producta nec genita.

Rñsio

¶ Respondeť negando
ma.per aliud exemplũ:albare eniz est effectus formalis al
bedinis.ɔ tñ esse albũ est causatũ ab albedine.

Reprobatur.

Contra In pposito loquimur de pducto qõ est op-
positũ relatiuũ ad pducens:sed certuz est q

Arg^m p^m

albedo per albare nõ dičť relatiue ad ens albũ.quia ad
ens albuz comparať sicut pars ad totũ.ɔ partis ad totũ nõ
est relõ nisi fm dici.lib.pdicamẽtoz.De hoc.q.2.de attri-
butis artic.4°.

Arg^m 2^m

¶ Itez.Si aliquo mõ posset imaginari q
relõ realis esset inter causam formalẽ ɔ suũ effectum:puta
inter patrẽ generãtẽ ɔ filiũ genitũ.hoc esset qz suus effectꝰ
est vere ab ea distinctus lz nõ efficienter.sicut splendere a
luce:sed hoc nihil est in pposito:ɔ destruit ppositum.g ɔc.
Probo.q nihil est ad ppositũ.Quia fm sacrã theologiaz
nõ solũ dz saluari inter pmã personã ɔ scdaz relatio.sz hec
relatio scilz paternitas.Sed relõ que est paternitas nõ sal
uatur in causalitate cause formalis.sed efficientis solum.5°
meta.tex.cõ.20.pater qz egit ɔc.g.Scdo destruit ppositũ.
Quia lz splendere in se sit effectus formalis corporis lumi-
nosi.tñ splendor qui est effectus distinctus a splendore in
corpore.ɔ est causatus in alio est effectus cause efficientis.
Si ergo sile sit in diuinis de patre respectu generationis
filij.quantũ ad formalẽ rõnẽ cause formalis vel efficiẽtis
sicut est de sole respectu splendoris causati per actionẽ rea
lez:sequitur q generare est actus elicitiuus quãtũ.s.ad for-
malẽ rõnẽ cause efficientis.Probo minorẽ.Quia splẽdor
ille distinctus ɔ causatus in alio educiť de potẽtia medij:sz
enti in potentia correspondet causa efficiẽs.Per hoc enim
pbat Cõmentator.12.meta.cõmento.44.q respectu eter
norũ nõ est cã agens nisi superficietenus:qz agẽtis non est
nisi transferre aliquid de potẽtia ad actũ.ɔ phs.9.met.tex.
cõ.13.pbat q in diuersis.actus precedit potẽtiã:qz qõ est
in potentia non pcedit ad actum nisi per agens.

Arg^m 3^m.

¶ Item.
Generatio elicitiua põt ɔcedi in deo si possit prescindi ab
ea omnis intentio imperfectionis.per hanc eniz regulã cõ

cedit in deo relatio. sed hoc est īperfectionis in gnōne (vt est actus elicitiuus) ꝙ agēs per ipsaꝫ exit de po^a ad actum ꝛ qđ agens corrigit passiuꝫ circa qđ. Qꝛ aūt talis actio sit ꝓductiua ꝛ effectiua nullā dicit imperfectionē. imo ꝑfectionē. habeť. 7. phy. tex. cō. 18. ꝛ ab Aug. 5. de tri. ca. 8. vbi vult ꝙ fortasse agere est ita nobile ꝙ soli deo cōpetat ꝓprie. Et ad illud ꝯcordat illud Athanasij. Filius a pře solo est: non factus nec creatus sed genitus. Ecce negat a pře efficationem qua filius sit factus. vel creatus. nō qua genitus. Si enim negaret a pře gnōnē effectiuā equocaret in verbis suis: qꝛ certuꝫ est ꝙ efficientia que correspondet creature facte vel create est vera efficientia. ¶ Hec ꝯclusio efficaciter ꝓbať lib. 1. dis. 7. q. 1. arti. 2. vbi ꝓbať ꝙ predicamēta actionis ꝛ passionis sunt formalr̄ in deo. ¶ Ad ꝑncipale arguiť sic. Phi bene ꝯcedunt ordinē originis seu ꝓductionis inter ꝓductionē ꝛ eius terminū: sed nūꝗ̄ ꝯcedūt ordinē originis inter relatiua nec ꝓductionē. imo sunt sil' nā ꝛ neutrum est cā alterius vt sit: si ergo cōcedimus ꝙ generare est pura relatio. ꝛ nō actus elicitiuus nūꝗ̄ ꝯcedimus ꝙ in diuinis est ꝓductio. aut origo ꝑ se a ꝑsona. ¶ Cōfirmať rō. qꝛ licꝫ vtamur istis noīb^s. actione / ꝛ passione / ꝛ potētia elicitiua / in diuinis ꝗ̄tū ad rē significatā qꝛ in creaturis sunt accidentia. tñ formalibus significatis istoꝝ noīuꝫ vtimur in diuinis. potētia gnātiua / gnātio / actio: cū ergo phi sic vtanť formali significato istoꝝ noīuꝫ ꝙ per potentiā generatiuā intelligant vere potēnā elicitiuā. ꝛ per gnōneꝫ actionē vere elicitiuā: vel debemus oīno discordare a phis in terminis nostris. vel cōcedere ꝙ in diuinis est potētia elicitiua quātuꝫ ad formalē rōnē eius sed nō quātū ad reꝫ que est accidēs.

Ad argᵐ primū. Aureoli.

¶ Argumentū alioꝝ facile est soluere qꝛ falsuꝫ est ꝙ gn̄are ꝯstituit vt ꝓbať dis. 26. Etiā hoc posito sequaces Scoti soluerent per hoc ꝙ ꝓbať ꝙ generare ꝯstituit. Dicerēt. n. ꝙ verū est ꝙ generare nō est actus elicitus. actus eniꝫ non diciť elicitus nisi qui sm̄ se est terminus ꝛ finis ꝛ nihil aliđ est ibi ꝓductū ꝗ̄ operatio (vt logť phs. 9. meta. tex. 5. 16.) sicut sunt actiones imanentes. vel que sunt actiōes que trāseunt in passuꝫ: ꝛ tunc vt reperiunť in passo sunt actus eliciti. sicut moueri est actus elicitus. ꝛ gnāri. qꝛ sunt passiones quedā causate in alio sicut logť auctor sex ꝑncipioꝝ. passio est effectus illatiuꝫ actionis: est ergo generatio actus elicitiuus nō elicitus. Tūc ad argumentū qn̄ dicunt ꝑmū suppositū nō pōt cōstitui per actū elicitū vel originatuꝫ. quia tunc suppositū patris esset suppositū originatū ꝛ nō ꝑmū: qꝛ elicitū ꝛ originatū preexigunt suppositū eliciens. Dicerent ꝙ verū est. Potest tñ cōstitui per actū elicitiuū vel ꝑ actū quo agit. qđ idē est. s. quo aliud est originatū. Et sic nō sequiť ꝙ suppositū pr̄is est originatū sed originans: nec sequiť ꝙ nō sit ꝑᵐ suppositū. qꝛ cum potentia in diuinis nō precedit actum. respectu originis qui importať per actum elicitiuū. erit ꝑmus respectus. ꝛ per ꝯñs cōstituens ꝑᵐ suppositū. ¶ Et etiā ex missione data posset formari argumentuꝫ ad rōneꝫ eoꝝ sic. Generare ꝓprie loquēdo est actus elicitiuus nō elicitus: sed actus elicitiuus pōt cōstituere ꝑmū suppositū in diuinis (vt ꝓbarent) ꝛ hoc precipue. qꝛ actus elicitiuus nō est originatus aut elicitus. ꝙ alij ponut precipuuꝫ impedimentū. ergo stabunt simul ꝙ generare est agere qđ est elicere: ꝛ tñ ꝙ cōstituit suppositū. Minor. quo ad partē ꝓbandā probarent sic. Primū suppositū cū cōstituatur relatione. cōstituitur ꝑma relatione incōmunicabili: sꝫ in diuinis potentia nō precedit actū. ergo prima relatio ꝓpria ꝛ incōmunicabilis que cōuenit patri consistit in actu elicitiuo qui est gnāre. ergo stabunt simul ꝛc̄.

Argᵐ

¶ Ad alia argumenta eius. ¶ Ad 2ᵐ qn̄ diciť aut elicitur ab essentia. aut a patre. Dico. ꝙ nō est cōcedendū ꝙ eliciť ab isto. nec ab illo. sed solum ꝙ pater elicit elicitiue per generare. ꝛ ꝙ eēntia est quo pater elicit sicut ꝑncipio elicitiuo. Et qn̄ diciť. ꝙ nulla res elicit suum ꝑncipiū cōstitutiuū. Illud non erit contra me: quia pono generatiuitatē cōstituere nō generare. dis. 26.

Ad scđm

¶ Scotus etiā cōcederet sibi ꝙ veruꝫ est. ꝙ pater nō elicit ipsuꝫ generare. qꝛ tunc se haberet per modum eliciti ꝛ originati: sed pater elicit elicitiue per generare. Dico aūt: nō sicut per ꝑncipiū elicitiuū sed sicut agens agit ꝑ actionē. ¶ Et si formať Minor. ꝙ nulla res elicit per suum formale cōstitutiuū: negaret. specialiter in diuinis. vbi ponit ꝙ ꝑmū suppositū cōstituiť ꝛ per generare ꝓducit filiuꝫ elicitiue.

Scotus.

¶ Per idē diceret ad tertiuꝫ. qn̄ dī. ꝙ si essentia eliceret generare daret causatiue sibi realitatē. Uerum est ꝗ̄uis si eliceret ipsuꝫ. sed si per generare elicit: puta. elicitiue ꝓducit filiū. tunc nō sequiť ꝙ dat esse reale causatiue ipsi generare. sed ꝙ elicitiue dat filio. ꝙ sit filius genitus realr̄: qđ verū est.

Ad tertiū

¶ Per idē ad 4ᵐ. Cōcedendū est enim ꝙ generare nō pullulat nec ꝓgrediť a patre per modū eliciti. qꝛ tunc forma cōstituēs ꝓgredereť ab effectu cōstituto. generare tñ est illud per qđ elicitiue aliud ꝓgrediť a pře. s. filiꝰ.

Ad q̄rtuꝫ

¶ Per idē ad 5ᵐ dico: ꝙ nō est concedēdū ꝙ per generare facit se patrē. sed nūc est verū ꝙ facit se patrē: qꝛ primo est ꝛ post incipit esse pr̄ gnōnis accessione: sed in ꝓposito ponitur pater suppositū per generare.

Ad q̄ntuꝫ

¶ Ad 6ᵐ dico ꝙ verum est ꝙ si generare sit actus per queꝫ pater constitueretur in esse elicito ꝛ producto. ꝙ tunc per generare haberet pater ꝙ esset pater ꝛ ꝙ esset substātia sicut de filio: sed si generare sit solū quo elicitiue ꝓducit filiū: tunc nō sequiť ꝙ generare sit substantia. sed ꝙ filius sit per generare substātia. i. accipit substantiā per generare.

Ad sextuꝫ

Secundus

articulus. An in filio sit formalis terminus quo ꝓduciť passiue. Ubi dicunt. ꝙ essentia nō est formalis terminus quo producať filius. ꝗ̄si passiue. ꝛ sic hoc declarant.

Argᵐ hᵐ

Opio hᵒ.

¶ Sicut in pāno dealbato cū dealbať est verū dicere ꝙ dealbať dealbatione passiua ꝛ albedine que est formalis terminus capiens esse per dealbationem (imaginanť enim ꝙ albedo non accipiat esse ꝑ dealbationem ꝛ remaneat dealbatio passio) ꝛ tñ adhuc est verū dicere. ꝙ pannus dealbatur: sic in ꝓposito est dicendum. ꝙ filius est genitus generatione passiua formaliter. nō tamen ꝙ essentia sit formalis terminus accipiens esse in filio per generationem. Et fundantur omnia argumēta sua super hoc. Quia illud solū debet ꝯcedi ꝗ̄ mō in filio ꝓduciť qđ accipit esse: sed essentia in filio nō accipit esse sed sola generatio passiua. ergo solū dicetur filius produci ꝑ generationem passiuam formaliter acceptam ꝛ nullo mō ꝙ essentia sit formalis terminus productus. ¶ Cōfirmať sic. Nō potest denegari a verbo diuino qđ est perfectionis in nobis: sed in formatione verbi non producitur terminus aliquis formalis. sed ex formare imediate sequitur formari passiue. ergo ꝛc̄. Probatio minoris. Exemplo. Quando enim rosa producitur in anima in esse apparenti ꝛ intellecto. sub illa apparitione passiua rosa nō acqrit esse sed solū capit esse apparens formaliter per ipsam apparitionem passiuam: ꝛ sic relinquitur vnum constitutuꝫ ex rosa ꝓducta in se in sua apparitione obiectiua passiua. Sic in ꝓposito filius dicitur generari. nō quia essentia in filio producitur. aut capit esse per modum formalis termini. sed soluꝫ quia essentia capit esse sub generatione passiua. ꝛ sic relinquitur filius constitutus ex his. Hec est conclusio eorum.

¶ Sequitur de modo ponendi eorum qui est mirabilis. Dicunt enim ꝙ generare ꝛ generari accipiantur solum formaliter non originalr̄ aut ꝑncipiatiue. sic ꝙ ex hoc ꝙ in patre est generare illatiue infertur in filio generari ꝛ dici. nō ꝙ iste principiatiue generet ꝛ iste generetur. sed ex hoc ꝙ pater est formaliter generans sequitur ꝙ filius est formalr̄

Fundamētum huiꝰ opinionis

genitus: quia aliter dicit̄ sortes generare ⁊ plato generari ⁊ aliter dr̄ generans generare, ⁊ genitū gnāri. Sortes enim dicit̄ generare ⁊ plato generari p actionē elicitiuā: sȝ gnāns dicit̄ generare: ita q̄ ipsuȝ generare sit formalr̄ ⁊ nō cōstituēs generantē in esse generātis: ⁊ genitū dr̄ gnāri ita q̄ ipsuȝ generari sit formale ꝯstitutiū geniti in esse genito. ¶ Ad ppositū dicunt. q̄ in diuinis est gnāre ⁊ gnāri originalr̄ ⁊ elicitiue. sicut sortes generat̄: sed formalr̄ ⁊ ꝯstitutiue. sicut generans generat. Tunc vlterius sequit̄ pncipalis ꝯclo. Cū cum essentia nō imaginet̄ pduci tanq̄ formalis terminus: nisi vt sit terminans actionē elicitiuā. ⁊ hoc nō est verū: sequit̄ q̄ nec illud. qḋ dicūt. s. q̄ generare solū accipit̄ formalr̄. Ideo dis. 7. q. 1. arti. 1. dicunt q̄ potētia generatiua est potētia entitatiua nō pductiua. Exēplū. cum dico de sorte existente q̄ pōt esse aīal. ⁊ diameter q̄ pōt esse incōmensurabilis costę po^a entitatiua est sine po^a cōceptionis intellecta. ¶ Ad reprobationē eorū est intelligendū q̄ cū dr̄ q̄ essentia non est formalis terminus quo filius pducit̄ (q̄ȝ essentia nō acq̄rit esse) hoc pōt dupl̄r intelligi. Uno mō. q̄ si esset formalis terminus oporteret q̄ acciperet esse simpl̄r sicut for^a substātialis per gnōnē accipit esse simpl̄r. Alio mō q̄ nō simpl̄r. sȝ q̄ accipit esse originatū. Sed ꝓpter p̄mū modū nō intēdit iste negare essentiā fore formalē terminuȝ. q̄ȝ nullus vnq̄ posuit. q̄ essentia. filius simpl̄r accipit esse. ergo intēdit hoc negare ꝓpter 2^m modū. Et q̄ sic itendit planū est: q̄ȝ scd̄s modus dicit. q̄ essentia accipit esse originatum: ⁊ ita ponit essentiam formalē terminū sub origine passiua: ⁊ iste ponit q̄ filius dr̄ genitus solū pp gnōnē passiuā nō pp pductionē essentie in rōne formalis termini. ¶ His premissis pbo q̄ ista opi. est periculosa in fide. ¶ Primo Ioā. 5. pater qḋ dedit mihi maius oībus est. Sed illud maius non est relo filiationis seu gnōis passiua. sed essentia. q̄ȝ per essentiā ista sunt entia ⁊ non ecōuerso. ḡ essentia est data filio. Sed nō sicut terminus adequatus (per decretalē de sum. tri. ⁊ fi. ca. Essentia nec generat nec gnāt̄) ergo sicut terminus formalis. ⁊ isto mō habet̄ ppositū. q̄ filius nō dr̄ genitus pp gnōnē passiuaȝ precise. sed pp pductionē essentie in rōne termini formalis. ¶ Itē. In ꝯcilio niceno dr̄. q̄ filius est de^o de deo. ⁊ accipit̄ ab Aug. 15. de tri. ca. 16. filius inquit a p̄re hȝ vt sit deus. est eniȝ deus de deo: sed si solū diceret̄ filius genitus ꝓpter gnōnē passiuā ⁊ nō ꝓpter pductionē essentie in rōne formalis termini. hec esset falsa: q̄ esset de^o de deo. imo solū esset solus filius de p̄re. q̄ȝ per gnōnē passiuā solū daretur sibi esse filij nō esse dei. ergo falsuȝ est qḋ dr̄. solū genit^o ꝓpter gnōnē passiuā ⁊ nō ⁊c̄. ¶ Itē. c. 15. sicut p̄r filio prestat essentiā. ita. s. s. prestat essentiā de vtroq̄ȝ ꝓcessio: sed affirmatiua est falsa cui^o exceptiua opposita est va. sicut hec esset falsa: hō generat hoīem. si solū generaret accidētia ei^o. igit̄ hec erit falsa. si solū dr̄ filius genitus ꝓpter generationē passiuā. ¶ Itē de sum. tri. ⁊ fi. ca. dānamus. Filius nascendo substātiam p̄ris recepit. sed recipere substātiam dicit vtrūq̄ȝ ⁊ gnōnē passiuā ⁊ essentiā in rōne termini. ergo. ¶ Item. 5. de trinita. c. 15. nō tn̄ vt sit filius q̄ȝ relatiue dr̄ nascendo accepit. sed oīno vt sit ipsa substātia: sed per te filius nascendo solū accipit passiuā generationē sicut quo formal̄r est filius ⁊ relatiue dr̄ ⁊ nō ipsa substātia. sicut si pannus dr̄ dealbatus dealbatione passiua ⁊ non albedine in eo pducta. ergo directe ꝯdicis Aug. ¶ Itē. Generatio est ex similib^s similia pcreans / et istaȝ descriptionē cōcedimus in diuinis. etiā si illa generatio nō sit elicitiua sed formalis. eo q̄ gnō illa necessario est vniuoca. aliter eniȝ pater esset nobilior filio. Sed in generatione actiua ⁊ passiua vt dicūt necessariā ꝯnexionem terminorū. nō saluat̄ vniuocatio / sicut nec inter paternitatē ⁊ filiationē ꝓpter oppositionē directā relatiuā. ergo inter essentiā que est formale p̄n^m gnōis ⁊ terminus formalis saluari opȝ vniuocationē. ¶ Argumenta contra non mouent. Cum eniȝ dr̄ q̄ si albedo nō acciperet esse per dealbationeȝ q̄ pannus dealbat̄ (imo solū causaret̄ in panno dealbatio passio) adhuc diceret̄ pannus dealbatus: ⁊ sic hic. Dico q̄ exēplū veritatē hȝ ſm intellectuȝ nō ſm rem. Possumus eniȝ imaginari dealbationē passiuā nō imaginando q̄ eius existētia coexigat existentiā albedinis: sȝ in re nō pōt ita esse. Uel eniȝ motus est forma ad quā vadit. vel eius existentia necessario coexigit existentiā forme terminantis. aliter semp res in generari esset ⁊ nūq̄ in genito: loquimur aūt de existētia reali gnōnis passiue ſm quā verum est dicere. q̄ filius in rei veritate est genitus. ⁊ cōstitutus in genito esse: quare ⁊c̄. ¶ Ad alia qn̄ dicit̄. q̄ illud solū dicit̄ pduci qḋ accipit esse. Dico q̄ in creaturis verum est. q̄ illud solū pducit̄ qḋ accipit esse simpl̄r. i. esse post nō esse. Sed in diuinis nō: imo pducit̄ in esse p modū formalis termini solū: q̄ accepit esse originatum in filio nato: vt probāt auctoritates supra. ¶ Ad ꝯfirmationē cū dr̄. q̄ qn̄ formatur verbū de rosa tunc ipsa rosa que est res que intelligit̄ nō pducit̄. aut accipit esse. imo solū accipit esse sua formatio passiua qua format̄ ⁊ cōstituit̄ rosa in qḋdaȝ esse apparenti ⁊ intellecto: sic ⁊c̄. Dico q̄ verū est q̄ȝ rosa per actū intelligendi pducit̄ solū in esse intentionali nō reali: ⁊ ideo va oppositū: ⁊ qn̄ format̄ verbū de rosa. rosa existēs communicaret verbo pducēdo de eo essentiā suā ⁊ per talē cōmunicationē faceret verbū cōsubstātiale sibi: tunc pduceret̄ essentia sub tali formatione passiua. sic est in pposito: ⁊ ita exemplū de pāno dealbato ⁊ verbo possunt formari cogētia argumenta cōtra ipsuȝ. ¶ Sequit̄ arguere ꝯtra modū ponēdi. vbi dicit̄ q̄ generare ⁊ generari solū accipiunt̄ formaliter. ⁊ ꝯstitutiue. ⁊ entitatiue. pbo qḋ accipiunt vt dicūt elicitiuā pductionē terminoꝝ. p̄mo sic. ¶ Generare ⁊ generari non ponunt̄ in deo ſm q̄ dicunt aliquas realitates additas gnānti ⁊ genito sicut in creaturis. sed solū ſm q̄ dicunt formales rōnes respectiuas q̄bus generās dr̄ ad genituȝ ⁊ ecōuerso. ⁊ hoc salua oīno simplicitate diuina (vt pȝ de sum. trin. ⁊ fi. ca. dānamus) sed eque bene gnāre ⁊ gnāri rōnes formales respectiuas ⁊ elicitiuas inter gnāntē ⁊ genitū dicere pñt. salua oīno simplicitate diuina. sicut formales ⁊ entitatiuas: ḡ ⁊c̄. pbo mi. Quia ponētes relonē in creaturis eandē rem cū fundamēto ⁊ solum addere rōnē formaleȝ in ordine ad oppositū. ita ꝯcedūt hec de rōne mō potentie que fundat̄ supra potētiā elicitiuā. ⁊ actum elicitū. sicut de rōne equalitatis ⁊ silitudinis qui sunt respectus ⁊ elicitiui ⁊ formales. Sed ſm rei veritatē. hic cōcedit̄ in diuinis q̄ relo est eadē res cū fundamento ⁊ solum addit ⁊c̄. Ergo eque bene possunt gnāri ⁊ gnāre dr̄ie respectiuas rōnes elicitiuas inter p̄rem ⁊ filiuȝ stante simplicitate diuina. sicut entitatiuas ⁊ formales. ¶ Ista rō fuit imaginatio sanctoꝝ. ⁊ decretalis p quā cōcesserūt patrē gnāre ⁊ filiuȝ generari. nihil distinguentes de relone elicitiua ⁊ entitatiua. vidētes q̄ elicitiua nō tollit simplicitatē sicut nec entitatiua. ¶ Iteȝ q̄ scriptura itelligat de elicitiua gnōne pȝ. Isaye. ca. 66. Si ego qui alijs gnōnē tribuo sterilis ero. Exponitur. n. hoc de gnōne eterna. arguo. Nō est eniȝ verisile pphetā equocare in tam paucis verbis: sed cum dicit̄ qui creaturis generationeȝ tribuo. hic accipitur generatio elicitiue. quia certuȝ est q̄ in creaturis est generatio elicitiue. ergo ⁊c̄. ¶ Dices. hic accipitur generatio formaliter sicut cum dicitur generans generat non elicitiue. sicut hic sortes generat.

Contra cum dicit̄: qui alijs generationeȝ tribuo. Aut accipitur / ly / alijs pro indiuiduis determinatis: ⁊ tunc accipit̄ p sorte ⁊ Platone ⁊ sic elicitiue p ⁊c̄. Aut p vagis. puta p h̄ gnānte ⁊ illo: ⁊ sic de singulis nō determinādo h̄ supp^m nec illḋ supp^m: ⁊ tūc erit falsuȝ qḋ dicit. q̄

Reprobatur.

Essentia quo dr̄ nō esse terminus formalis filij.

Arg^m p^m

Filius dei dr̄ genit^o pductiōe essentie.

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

Arg^m 5^m

Arg^m 6^m

Ad oppositū arg^m

Ad 2^m

Contra fundam^m Arg^m p^m

Relatio ē eadē cum fundamēto in diuinis

Vide infra arti^o. 4°.

Nota 2°.

Responsio

Reprobatur. Arg^m p^m

generatio attribuit aliis. qz singulari vago prescindit vt a determinato qd est suppositum no attribuit realis generatio. [Arg. 2.] qz singulare vagu vt sic no hz nisi esse intetionale. ¶ Ite. Cu di gnans gnat gnone. h assilat isti calefacies calefacit calefactione: z isti agens agit actione: sed no solu calefactio accipit elicitiue cu di ignis calefacit calefactione formalr. aut agens agit actione formalr hic accipit actio z calefactio elicitiue. ergo Maior pz: qz in istis opatio solu denominat denominatione formali sui formale pn^m z no mäle: puta calefactio solu denoiat calefacientë. actio agentë: no autem forte aut ignë: sicut hic generans gnat gnone. pbo minorë. Quia cu dicit. Agens agit actione z calefaciens zc. hic accipit actio prout actio est fm qua in illud qd subycit agere dicimur. Sed hec est ro actionis elicitiue accepte. vt distinguit contra passione que est effectus actionis (vt pz in li. 6. prin.) ergo zc. ¶ Ite ad ephe. 3. Ad patres dni zc. ex quo ois paternitas in celis z in terra noiat. ergo ro ista eadez a qua alia denoiant talia vel talia in se maxime couenit ei a quo venit denoiatio. tenet etiaz in deo tam in denoiatione essentiali. q denoiatiua: qz si substätie create denoiaret in se subez a subsistere ad se. sequit q ista eade ro maxime conuenit deo. s. ro substantie. qz deus maxime est subza: z p ons pmo ad se subsistit: z eode mo si sapia creata z veritas zc. denominarent sapia z veritas a cöstituendo in esse sapienti z in esse vero. z tunc segt q sapientie diuine maxie couenit eadez ro. s. ro sapientie zc. Sed rones paternitatis que sunt in celo z in terra nominant pnitates in se tales. s. elicitiue. z no solu sunt formalr pnitates (vt dicunt isti di. 7. ar. 2. ppositione. 2.) ergo illa eade ro. s. pnitas elicitiua maxime conuenit pnitati diuine a qua ois pnitas in celo z in terra noiat. Patet minor de pnitate in terra. nam. 5. meta. tex. co. 20. pr di qz egit. Pz et de pnitatib^9 in celo. qz pr in celis est deus creando (vt dicit ibi glosa) z angeli subueniendo z disponendo: sed creare z recreare sunt vere efficere: alr deus no esset ca efficiens oium. sed finalis ¶ Ite pbat precedenti arti. diffuse z maxime p prima ratione que cogit. q si sint respect^9 entitatiui q nullo mo saluabit. q pr z fili^9 sint supposita relatiua: eo q no fundant modo fundandi [Rñsio] pprio ptinente ad ratione pnitatis z filiationis. ¶ Sed ad ista nitunt respodere qda sequaces (z videt mihi q viderim hoc in scripto suo) q in diuinis relo no fundat. sed solu hoc hz in creaturis locu. ratio est qz relo creata regrit substractu diuina no. qz hoc esset imperfectionis.

[Reprobatur.] **Contra** responsione istaz. Dico pmo q missio illa que tenet in creaturis no in diuinis. est occasio erroris: cu simili eniz rone negat tota theologia. qd esset magis occasio. pbatio assumpti. Qn eniz Aug. 7. de trini. ca. 5. [Arg. 1.] pbat q substätia dz cöcedi in deo qz si quelibet res ad se subsistit. q tomagis zc. Dicam silr q veru est in creaturis. Qn pbat. q pater est relatiuu. qz prez esse est filiu habere: et dica. q veruz est in creaturis. Et ide dicaz de oibus que vnq potuerunt in theologia pbari. ¶ Ite. Dictum in se est [Arg. 2.] heresis Poretani. Si eniz relatio in diuinis no hz ppriuz modu fundandi. g nec ppriu modu quo sit insistens. qz relatione inniti fundameto hoc est ipsuz esse insistens z fundari. ergo tm assistens: qd fuit error Poretani. ¶ Ite. Pro [Arg. 3.] positiones Augustini cöcedunt a doctorib^9. qn pbant relationes in diuinis. qz pater est ad filiu. dicentes. q hoc est veru qz formalis ro relonis ponit in diuinis: ita tm q non ponit cöpositione cu deo. ergo eade rone cöcedendu est q ro fundandi relone est in deo. sic tm q est eade res cu essentia diuina. z g negat fz hz negare p^m. qd est heresis. ¶ Ite. [Arg. 4.] Hoc est cötra regula verificata per tota theologia. que dicit. q quoru rones formales deo attribuunt: z et ipsa substracta. Uerbi gra. sapientia deo attribuit. qz meli^9 est deo sapientë esse q no esse: silr magnitudo. qz melius est deo magnu esse q no esse: z sic argendu est de aliis attributis. ¶ Nota per esse sapientë intelligo ppriu substractu for- [Nota.] mali rone sapientie: ergo si formalis ro pnitatis est in diuinis sequit qd hz ppriu substractu. ¶ Item. Illud no est [Arg. 5.] negandu in diuinis in quibus Aug. tenet ab oib^9. Sed relatione hic ppriu substractu ocedit. quia 7. de trini. pbat q eentia no est relo: qz oe qd relatiue di est aliqd excepta relatione: z in hoc oes ocedunt eu. g zc. ¶ Cöfirmat. Quia ipse hoc pbat quasi inductiue. qz si ho no esset aliqua substantia no diceret dns: si nummus no esset aliqua subza no posset dici preciu. Sed iste sunt relones pprie z spales. igitur. cu ex hoc arguit ad ppositu in diuinis. vult q quelibz spalis relatio in diuinis habeat ppriuz substractu. ¶ Secundo arguo otra cam que ponit in missione pbado. s. q relatione fundari no dicat iperfectione. Arguo sic. ¶ Illud [Arg. 6.] no dicit iperfectione in diuinis qd negare a diuinis est heresis Poretani. z qd est otra regula verificata p tota theologiaz z in quo tenet Aug. ab oib^9. Sz negare relone habere ppriu substractu in diuinis est heresis Poretani (ex 2° argumeto) z est c regula zc. z otra Aug. z oes doctores (ex scdo argumeto) ergo relone habere ppriu substractu non dicit imperfectione. ¶ Ite. Sapientia in diuinis ocedit [Arg. 7.] amota oi iperfectione: sed a potentia gnatiua elicitiua pot prescindi ois iperfectio sicut a sapia. g zc. Probatio. Quia in creaturis sapia dicit inherentia z actiuitate sicut potentia elicitiua. z et ista precedit ordine gnonis actuz suu. sicut potentia elicitiua: z sic de oibus oditionib^9. Sed hz oditiones cöcedunt posse pscindi a sapia z retineri sua formalis ro z poni in deo. cu igit a potetia elicitiua eadez rone pnt prescindi q est accides qd realr differt a supposito agete. z qd pcedit actione sua. z q eius actio est qdam mutatio. z pot retineri ista ro. q est comunicatiua talis substracti. vl fundameti. s. essentie diuine z cöicatio est magna perfectio sequit q no dicit iperfectione plus q sapia. ¶ Ite. Qz in [Arg. 8.] diuinis ocedit intells eo q ibi ocedit itelligere hoc no dicit iperfectione. sz dicit rei nale oditione que est talis. Na hoc exigit q vbicuqz est pprius act^9 opz esse ppria potetiaz correspondentë. Sed eque nalis oditio nae est. q relo ppria regrat ppria rone fundadi sicut actus pprius ppria potetia correspondentë (z si neges mihi vnu eade rone negabo tibi aliud) ergo pnitas que est relo ons actu elicitu (vt habet. 5. meta. tex. co. 20. ex nali oditione sua no ex imperfectione hz in diuinis ppriu substractu. ¶ Nec valet fuge- [Rñsio tacita.] re sic. q gnare ibi no est aliud formalr q formalis ro relationis: qz in pposito no disputamus. vtru actus elicitus differt formalr a po^a elicitiua. sed vtru sit ibi formalr: cu ergo illi qui no ocedunt attributa distingui ex na rei ocedut in deo tm formalr ista attributa. z intellectu. z itelligere. ergo siue sint dria siue no (in pposito) actus elicitus z potentia elicitiua. sufficit nobis qd vtruqz sit ibi formalr ex na rei. ¶ Nec valet declaratio cu dicit. q cuz di generans generat. q generare accipit formalr z entitatiue seu cöstitutiue non elicitiue: qz cum dicit calor calefacit calefactione. vez est dicere q formalr calefacit calefactione. sicut oe agens agit actione. z tamen calefacit elicitiue vnde equiuocatio est de formaliter. quia accipitur pro formali effectu vel p formali denominatione. ¶ Ad hoc quere argumeta di. 9. arti. 2. vbi pbatur. q predicametu actionis est in diuinis.

Tertius articulus. An formalis ro pncipiadi vel terminandi sit essentia vel relo. Ubi dicunt qda Henri. quol. 3. q. 3. q relo in gnone est formale pn^m gnonis. z eade rone foralis termin^9. Assuptu pbat sic. [Henri.] Gno pncipaliter terminatur ad genitum. vnde distinctum q vel simile. Illud aute quod generatur sequit formale pncipiu

generādi.ergo p̄cipalius generat quo distinguit̄. Sed illō est relatio.ergo ⁊c. Assumptū ꝓbatur. Quia generatio ꝑus terminat̄ ad istu3 hominē q̄3 ad homi. Homo eni3 per accidens generat̄.iste hō ꝑ se.ex.7.meta.tex.cō.27.⁊.28. Sed iste hō inq̄tū iste est distinctus.ergo ⁊c. ❡ Itē. Quasi versus finē.tex.cō.60.arguit sic. Essentia nō est precise rō generandi nec relō ꝑ se.s3 vtru3q3 sil̄.imo potius essentia vt induit rōnē ꝓprietatis ⁊ vt h3 in se ꝓprietate3 qō attribuit sibi vt induit rōnē ꝓprietatis.p̄ncipalius attribuunt̄ proprietati vt ꝓprietas q̄3 eēntie.vt essentia.g̊ absolute est dicendū q̄ relatio potius est p̄nm q̄3 essentia.

Alij autem arguunt. Dans esse ⁊ actū p̄mū dat actū 2m. Sed relatio dat esse suppositi.ergo ⁊ agere qō est ꝓpriū suppositi illud inferre est gnāre.ergo relō est p̄nm gnātionis elicitiuū. ❡ Itē. Posse gnāre ⁊ posse spirare differunt.s3 si essentia esset p̄nm vtriusq3 ꝓductionis nō differrent.g̊ relō vtrobiq3 est p̄nm. Ma.p3:quia alr gnāre ⁊ spirare nō differrent.s̄m eni3 ph3.3.phy⁹si.tex.cō.10. Si posse sanare ⁊ posse laborare sunt idē.sanare ⁊ laborare sunt idē. ❡ Itē Aug.5.de tri.ca.8. Eo filius dī quo genit⁹. ergo eadē rōne.eo pī quo gnāt:sed paternitate est pater.g̊ p̄nitate gnāt. ❡ Itē. Cāe vles cōes ptinēt ad effect⁹ vles. ⁊ pticulares ad pticulares.sed essentia in diuinis est cōis ⁊ relō est spālis.igitur relō pertinet ad gnāre qui est effectus spālis. ❡ Itē. Filius est imago pris formalr per filiationē. si eni3 esset imago per essentiā eadē rōne.s.l.esset imago patris.ergo eadē rōne pater est p̄nm imaginis per illud quod est ꝓpriū.s.p̄nitate. Sed illud quo est formale in illa pte imaginis que se tenet ex pte pris. Illo est pater ꝓductiuus vbi.g̊ ⁊c. De hoc lib.3.di.2.arti.1. Pro hac ꝯclone habet̄ sarī.lib.3.dis.3.arti.1.

Contrario aūt arguit̄. Illud qō est in se incōicabile nō est aliꝗ p̄nm cōicationis.sed relatio in patre est hō.g̊ ⁊c. Maior p3:sor.per p̄nm indiuiduatiōis est incōicabilis.ideo nō generat sortē ꝑ sorteitatē.sed ꝑ formā.forma aūt eius subalis est cōicabilis:⁊ iō illa generat. ❡ Itē. Generatio est ex silib⁹ silia procreans.g̊ illud vī p̄m p̄nm in generante ⁊ p̄mus terminus formalis in genito.sup qō magis attendit̄ assimilatio.sed hō est essentia. ergo ⁊c. Prima ꝯña p3.eadē euidētia(⁊ maiori)q̄3 ꝯña aduersariorū supra cū dicunt p̄mus terminus gnōnis est distinct⁹. igit̄ ⁊ p̄m p̄nm est distinctū. Minor ꝓbat̄. Quia qō cadit in diffinitione alicuius in recto penes illud magis attenditur eius ratio q̄3 qō cadit in obliquo:sed vnitas cadit in rōne similitudinis in recto.⁊ distinctū in obliquo:ergo silitudo magis attendit̄ penes vnitatē q̄3 penes distinctionē:s3 eēntia cōtinet vnitatē.relō distinctionē.g̊ ⁊c. Minor hui⁹ p3 5o meta.tex.cō.20.silitudo inquit est rerū differentiū eadē qualitas. Patet ēt ex opposito:q2 dissimile p̄ncipalr dicit diuersitatē.ergo similitudo vnitatem.

Alij vo arguunt. Scotus di.7.sic. Per hoc q̄ de⁹ pater cōicat ꝓpriā essentiā filio ⁊ nō aliā numero nihil ꝑfectionis ex hoc auferr̄ essentie in patre. Sed hoc non sequit̄ nisi essentia sit p̄nm elicitiuum gnōnis in patre. ergo ⁊c. Minor p3. Quia si deus pater ꝓduceret aliū deu3 numero differentē ab eo.verū est q̄ tunc in deo sicut in nobis essentia diuina ex perfectione sua esset p̄ncipiū ꝓducēdi s̄m illum aliū deu3.ergo si hoc non cōuenit deo.q2 nunc cōmunicat ꝓpriā essentia3 aliquid qō est perfectionis auferetur in patre ab ipsa. ❡ Itē. Terminus formalis nō est perfectior suo p̄ncipio formali elicitiuo correspondēte(vt patet in vniuocis ⁊ equiuocis)⁊ ratio est.q2 terminus continetur virtualr in p̄ncipio elicito:sed essentia in filio est terminus formalis cōmunicationis.q2 est illud solū absolutū qō pōt sistere actione3 agentis.g̊ relatio in patre que nec perfectionē nec imperfectionē dicit.nō pōt esse formale p̄ncipiū gnōnis.sed essentia. ❡ Iter3. Q2 relatio nō sit p̄ncipiū.probat sic. Quia ꝓductiones in diuinis distinguunt̄. quia p̄ncipiū producens quo.in vna persona ꝓducit mere naturalr ⁊ in alia libere:s3 hoc nō est si relō sit p̄ncipiū.q2 ois relatio naturalr respicit suū oppositū extremū.ergo ⁊c. ❡ Itē. Si sic.paternitas esset simplr perfectior filiatione. Probo. Quia illud quo ꝓducens ꝓducit si nō est eiusdem relonis cū termino formali cōtinet ipsu3 virtualr.⁊ est ꝑfectior eo.q2 est cā equiuoca.hoc falsu3 est.ergo ⁊c. De hoc latius infra articulo sequenti ⁊ in fine.3.arti. ❡ Henricus in summa.arti.39.q.4.ponit 3tiū ꝑ totū ⁊ vsus fine3.vbi sic dicit. Actū gnāndi filiū elicit essentia diuina.vt h3 esse in patre sub rōne respectus īportati nole potētie gnāndi:nō q̄ ille respectus eliciat actū.sed ipsa essentia pura in pr̄e.ita tn̄ q̄ ꝑ illū respectū talis actus sibi est determinatus. Hoc ꝓbat supra sic. Sic mō est imaginandū de po⁹ actiua in agēdo sicut de passiua in recipiēdo. Sed mā p̄ma est ꝑ se rō recipiendi oēs formas:⁊ op3 ipsa3 determinari ꝑ diuersos respectus.igit̄ ⁊c.ꝓbat etiā a simili. Quia essentia nō est p̄nm causandi nisi pro vt determinat̄ ꝑ diuersos respectus ideales. ❡ Itē. Artifex agit ꝑ aiam:sed nō nisi predetermine̅t ꝑ diuersas artes. ❡ Sed cōcordādo istū doctorē:intelligendū est.q̄ relatio pōt esse formale p̄ncipiū gnōnis dupliciter. Uno mō appropriatiue seu specificatiue. Alio mō elicitiue. Primo mō intelligit in quolibet.3.q.3. Ibi enim vult. q̄ relatio magis ꝓprie dī generatio(aut specificet̄ aut nō) ex hoc q̄ est respectu distincti q̄3 respectu similis:⁊ hoc est qō dicit per totā illā qōnē:q̄ formalius in generatione est distinctio q̄3 assimilatio. Scdo mō intelligit in sūma.vt ꝑ se p3. Ibi enim est tota determinatio.q̄d est p̄ncipiū elicitiuu3 generationis.⁊ ꝑ totā tenet q̄ essentia. Et in fine vltimi argumenti.dicit expresse q̄ pater nō elicit actū generādi paternitate.sed deitate. ❡ Ex isto intellectu p3.q̄ q̄ acceperunt istā distinctionē ab eo.s.q̄ gnātio aut accipit̄.vt ꝓductio:aut vt cōicatio:⁊ q̄ vt ꝓductio.relatio est p̄nm elicitiuū(q2 vt ꝓductio est distinctio)vt vo est cōicatio.essentia est p̄ncipiū elicitiuū.q2 vt cōicatio est quedā largitio similis de simili.acceperunt male ⁊ fugiūt difficultatē:quia q̄n agit̄ de p̄ncipio elicitiuo tunc nō est cōcedendū q̄ relatio est p̄ncipiū:vt supra p3. ❡ Teneo igit̄ cu3 eo in hoc q̄ bene dicit.s.q̄ essentia est p̄nm elicitiuū. De hoc etiā ar.4. Quantū ad alia duo.s.q̄ generatio ꝑus terminat̄ ad distinctum. De hoc ēt arti.4. Quātū ad aliud qō dicit.q̄ relatio determinat essentia3.male sonat:q2 hoc negat magister.di. 31.per auctoritatē Damasce.ca.4. Si vo detur intellectus de li.determinate:sic.tamen q̄ currat cum essentia solum. sicut.quo nō vt videtur velle. Tunc arguo cōtra. Aut ergo essentia precise accepta includit totam quidditatiuā rationem principij productiui:⁊ tunc omnes persone nate erūt ad producendū.sed sunt actualr impedite. Aut non includit totam quidditatiuā rationē.⁊ tunc nihil essentie potest addi nisi relatio:sequit̄ ergo q̄ relatio pertinet ad intrinsecam ⁊ quidditatiua3 rōnem p̄ncipij generandi.⁊ non pertinet sine quo non. ❡ Item. Posito q̄ in sorte ⁊ Platone esset vna potentia intellectiua(vt posuit Cōmentator.3.de anima.tex.cō.5.)⁊ q̄ species intelligibilis non sit pertinēs ad intrinsecam rōnem potentie ītellectiue.sed tn̄ sit necessariū vt sine quo nō ītelligit:tūc l3 sortes intelligat ⁊ Plato non.q2 sorte intellectus.vt eius.non mouet̄ a specie.tamē certu3 est.q̄ Plato habet potentiā intellectiuam quantū ad totam quidditatiuam rationem potentie.s̄m quam natus esset intelligere sed ipse impeditur.ergo eodem modo sequitur de qualibet persona in diuinis.q̄ nata sit producere ꝑsonā.sed īpedit̄ si essentia precise accepta īcludat totā

quidditatiuā rc. ¶ Itē. Nunq̄ ponit̄ talis determinatio extrinseca potentie actiue que sit sibi necessaria ⁊ sine qua non. nisi solū in potentia passiua sibi correspondēte: ⁊ hoc. nisi potentia actiua ipsa sit in sufficiens respectu sui actus. Uerbi gratia. calor ponit̄ instrumentū vegetatiue propter suaʒ sufficientiā: sed in sole (qui est agens sufficiens) nō ponitur aliqua determinatio respectu suoruʒ effectuum nisi diuersa dispositio in passiuis. igit̄ cum pater sit sufficiens agens non habebit aliaʒ determinationem a parte potētie generatiue. que sit extra rōnē qdditatiuā potētie generatiue. De hoc lib. 3. dis. 33. arti. 1. ¶ Respondet̄ ad argumēta aliorū arti. 5. vbi respondet̄ etiā ad questionem.

Quartus articulus. An essentia ⁊ relatio vtrūq3 ptineat ad qdditatē potētie generatiue. De q̄ fiat questio per se. Ubi pmo intelligendū est. q̄ potētia du- *Potētia.* pliciter accipit̄. Uno modo fm q̄ potentia est dispositio quedā naturalis fm quā habens eā naturalr̄. fundamentaliter disponit̄ ad agendū vel patiendū. Uerbi gratia: potētia currendi vel pugnandi est dispositio nālis fm quā cursor vel pugil naturalr̄ disponit̄ ad pugnandū. vel currēdū: ita q̄ potētia sic accepta est dispositio subiecti super quaʒ potest fundari habitudo ad agēdū vel patiendū. ⁊ isto mō potentia est formalr̄ absolutū de scda specie qualitatis. (s3 hoc quere lib. 3. dis. 33. arti. vltra mediū) ⁊ isto modo nō dicit respectū ad actuʒ ex suo per se significato. sed soluʒ concomitanter. vel per cōnotationeʒ. Alio modo accipit̄ non fm q̄ est dispositio habentis rc. sed fm q̄ potētia formaliter accipit̄ in respectu ad agendū. Exemplū: potentia generatiua respectu geniti. calefactiua respectu calidi rc. Scdm istum modū loquendi Thomas dis. 7. q. 2. reprobat opi. q̄ *Opio. S. Tho.* dicit q̄ potētia generādi simplr̄ est ad aliqd. nō tn̄ ex parte actus. sed ex pte potentie. ⁊ tenet cōtrariū. ⁊ dicit. q̄ potētia vt mediat inter essentiā ⁊ operationē. est absolutum. Ex parte aūt qua cōiungit̄ actui. est relatiuū: ⁊ in responsione *Henri.* ad 2m argumentū dicit idē. ¶ Henricus Ao (in hoc q̄ dicit q̄ essentia vt determinat̄ per relationē que est in parte est pncipiū generandi) videt̄ esse huius opi. q̄ potētia generandi solū est relatiua: per hoc q̄ cōnotat relationē non *Scotus.* q̄ sit qdditatiue relatiua. ¶ Scotus distinguit dis. 7. c. Qz si potentia accipiatur ꝑ eo q̄ per se significat. sic signat relationem: aut pro eo q̄ denominat: ⁊ illud est duplex. s. aut fundamentum precise: aut fundamentū cum omnibus concurrentibus. primo modo est absolutū. scdo mō relatiuuʒ. Et dicit. q̄ nec de pmo nec tertio mō est difficultas: sed solum de secundo.

Op. Auc. **Ego autem** cōcedo sibi pmū ⁊ tertiū dictuʒ. Sed qđ dicit. q̄ de scdo est difficultas. dico q̄ non: nunq̄ eniʒ fuit difficultas quin fundamentuʒ rela- *Nota.* tionis fuerit absolutuʒ. ¶ Ad intelligendū ergo difficultatem questionis est intelligenduʒ q̄ doctores Scotiste consueuerunt distinguere potentiā. Qz aut accipitur pro eo a q̄ nomen imponit̄: aut accipit̄ pro eo cui nomen imponit̄. ⁊ ista est distinctio in re quam facit iste. Et tunc voluerunt vlterius dicere. q̄ si accipit̄ pro eo a quo nomen imponit̄. sic significat relationē ex famosa nois significatione. Uolebant tn̄ q̄ qdditatiue ⁊ essentialr̄ esset relatiuuʒ isto modo (nec iste doctor hoc dicit) sicut materia pma vt est in potētia ad formā de suo significato di relatiue ad formaʒ (per hoc. n. pbat phi. 2. phy. tex. cō. 21. vsq3. 26.) q̄ cōsiderās de materia d3 ꝯsiderare de forma. ⁊ tn̄ illa relatio nō est realis ⁊ quidditatiua (de hoc quere dis. 33. arti. 4. ⁊ ibi reprobat̄) sed bn̄ dixerunt. q̄ si accipiat̄ pro eo cui nomē imponit̄. s. fundamentalr̄ sic est absolutū. ¶ Descendendo ergo *Sensus questi.* ad difficultatē. dico q̄ in hoc consistit. An non solū potētia gnātiua fundamentalr̄. ⁊ fm famosuʒ significatū. ⁊ vt connotat oia cōcurrentia simul relatiuū. sed qdditatiue ⁊ essentialr̄. Ubi dico duo. ¶ Primū q̄ relatio est de per se intellectu quidditatiuo potētie gnātiue. ita q̄ potentia gnātiua *Intra. Not.* nō solum est relatiua. quia est fundamentum. nec solum qz cōnotat relationem que est in patre. nec per hoc q̄ coniungitur operationi. sed ex se est formaliter ⁊ quidditatiue relatiua. ¶ Scdm est. q̄ nihilominus formalis rō fm quam potentie competit actio est essentia.

Primum pncipale pbat̄ sic. Relatio est de per se *Arg. Relat.* intellectu cuiuslibet collocati in aliqua specie relationis: sed potentia actiua (vt est pncipiū actus ⁊ nō solū vt cōiungit̄ actui) pertinet ad vnaʒ specieʒ relationis. 5. meta. tex. cō. 20. ergo rc. Maior p3: qz genus est de per se intellectu cuiuslibet cōtenti in specie. Minor pbatur. qa phs numerando ibidē spēs relationis ꝯnumerat ēt relationē potentie actiue. vt cōtinet etiā oēm actiuā potentiam. nullaʒ mentionē faciens de eius cōiunctione cū actu dicens. ¶ Ad aliud dicunt̄ rc. Et infra. Alia vt calefactiuū ad calefactibile. ⁊ oē actiuū ⁊ passiuū. Et Cōmentator ibidez. Idē est q̄ vna specieruʒ relationis terminate est sicut duplū: ⁊ infra. Et quedā relatiuorū est in potentijs actiuis ⁊ passiuis. ¶ Confirmat̄. Qm̄ enim phs. 5. meta. vbi supra tex. cō. 20. diffinit potentiā actiuā ⁊ passiuā in relationē ad inuicē dicens. q̄ potētia di pncipiū motus. aut mutationis: aut in altero: aut q̄tū ad alterum. Tunc quero. Aut hec est diffinitio qdditatiua. ⁊ hi ppositū. Aut p aliqđ cōnotatuʒ. qđ falsuʒ est. Quia eadē rōne dicā de ol relatione hꝫ: puta. de patre q̄ nō est relatiuū nisi per relationē ꝯnotatā: quia eque ex suo significato potentia actiua iportat habitudinē ad passiuā. sicut pater ad filiū. Uel si negas mihi vnū negabo tibi aliud. ⁊ rōnabilr̄. Pater eniʒ nō addit sup potētiā gnātiuā nisi actū gnāndi: respectus aūt iportatus per gnāre est respectus de genere actionis. ⁊ respectus extrinsecus adueniēs. igit̄ si pater sit qdditatiue relatiuū. hoc erit p respectuʒ qui intrinsecus aduenit in ipsa potētia: qđ est ppositū. ¶ Nec valet dicere. Qz potētia gnātiua est qđdā re- *Resp. tacita.* latiuū in potētia nō in actu. ¶ Cōtra. n. arguit̄. Ad fundāduʒ relōnē. vel sufficit pura potētia vt in pma mā. (De hoc satis dis. 29. q. 1.) vel saltē sufficit fūdamētū in actu pmo. qz (vt dictū est) respectus fūdatus in actu scdo ⁊ elicito est respectus intrinsecus adueniēs ⁊ de gnē actiōis: sed poa generatiua ⁊ calefactiua. ⁊ hꝫ. sūt qdā actus pmi. ergo rc. ¶ Itē li. pdica. in. predi. Ad aliqd. nō distinguit Aristo. spēs relōnis. Ibi. n. nullā mentioneʒ facit de relōne actiui ⁊ passiui: puta pris ad filiū ⁊ calefacti ad calefactibile ⁊ hꝫ. que tn̄ ptinent ad aliquaʒ spēm relōnis fm oēm opi. ergo verisile est. q̄ in. 5. meta. tex. cō. 20. distinguit eas: ibi enim curiose tractat pñtiā. Ad aliqd. Sed hoc posito habet̄ ppositum. Probo mi. Quinto meta. tex. cō. 20. vbi supra reducit oēs relōnes que nō sunt fm actiuū ⁊ passiuū in vnū mēbrū diuisionis. s. in relōnib' fz numerū: ⁊ oēs modos qui sunt fm actiuū ⁊ passiuū in relōnē modi potentie. Un̄ enumeratis relationib' silitudis. equalitatis. dupli. dimidij. ⁊ hui' dicit. Hec oia Ad aliquid dicuntur fm numeruʒ. Et enumeratis relōnib' fm potētiā. ⁊ actiones potētiaꝝ dicit: fm numeꝝ qdē ⁊ potētiā oia dicunt̄. sed illa in que oia reducunt̄ maxime sunt relatiua ⁊ pma. g̊ relo mō potentie est qdditatiue spēs relōnis. ¶ Itē. Illud est de p se ⁊ qdditatiuo itellectu *Arg. 2.* rei quo ablato includit̄ ꝯdictio q̄ res sit: qz rōnale est de p se ⁊ qdditatiuo itellectu hois ⁊ nō risibile. Quia si auferas rōnale includit̄ ꝯdictio q̄ sit hō. imo esset hō ⁊ nō esset hō. Sed ablata a potētia gnātiua distōne ⁊ assimilatione (etiā vt pcedit actum ⁊ vt ordinat̄ ad ipsuʒ) includit̄ ꝯdictio. q̄ maneat poa gnatiua. g̊ vtrūq3 est de qdditatiuo intellectu potētie gnātiue. Sed assimilatio attribuit̄ essentie. ⁊ distinctio

etio relationi. Igit tam essentia q relatio sunt de qdditate potentie gnatiue: probo mi. quo ad scdam ptez. Qr ptradictio est. q potetia gnatiua etia vt ordinat ad actu r pcedit ipam sit respectu suipsius. ergo ptradictio cet respectu distincti. ¶ Ite. Alia ps mi. pbatur. Qr ptradictio eet. q esset coicatio eiusde substatie fm spem nisi itelligat coicatio filiis de filii: ergo a ma. est pdictio q sit coicatio eiusde fm numeru nisi itelligat coicatio filiis de filii. pz ergo mi. ¶ Ite.

Arg^m 3^m

Omnis potetia passiua receptiua (siue sit passiua trasmutabilis siue no) est de pdicameto Ad aliqd: ergo ois potentia actiua siue agat transmutado siue no. est de pdicameto Ad aliquid fm q est pncipiu actus. Consequetia pz: q1. 5. meta. vbi supra t. co. 20. no ponit q ages p transmutatione: puta. calefactiuu. dicit relatiue ad passiuz qr addit. r oe actiuz r passiuum. Aliud pbat p Comen. pmo phys. co. 70. in fine dicete. Si materia est sua potetia (r loqtur de potetia ante actu) materia est de pdicamento ad aliqd. Certu est aut q ista pntia tenet per hoc mediuz. q potetia passiua est de pdicameto Ad aliqd. Tuc quero de illo medio p qd arguit. Aut est vlr veru de oi potetia passiua siue sit transmutabilis siue no: r habet ppositu. Aut est veru solum de potetia transmutabili: r tuc cu ois potetia transmutabilis est materia. erit petitio pncipij sic argiedo. Materia si est potetia

Arg^m 4^m

est in pdicameto Ad aliqd. ¶ Ite. Certu est q pi dicit Ad aliqd qr egit. 5. meta. tex. co. 20. r vltra pater egisse di pp potentia gnatiua: sic ergo pz q ad potentia gnatiua reducitur relo paternitatis. r relatio gnationis taq ad illud primuz. vel est statue: vltra eni no pcedit phs. Tunc quero: cui ad potetia gnatiua reducunt relones paternitatis r gnationis. Aut reducunt ad ipam taq ad illud qd qdditatiue itrinsece r formalr est de gne relonis: r habet ppositu. Uel taq ad illud q est relatiuu pnotatiue tm. No taq ad fundametu qd. Qr illud qd fundat inquantu huius. est absolutum r sc. r no est spes relonis: sz illa potetia ad qua stat resolutio r reductio in proposito est Ad aliud. potetia enim gnatiua est ita Ad aliud. sicut generas necessario ad genitu. qr sicut nihil generat se. ita nihil est generatiuuz sui. r est spes relonis fm Comen. vt supra in argumeto. ¶ Ite. hoc est falsuz q sit fundamentu. Qr illud no est fundamentu relationis qd pexigit sibi r subiectu ppriuz r fundamentu: sed potentia calefactiua seu vt causatiua caloris preexigit calidu pro subiecto ppzio: r calore p fundameto ppzio. ergo ipsa forma vt calefactiua no est fundamentu: sz sic disputamus in pposito de potetia generadi in diuinis. s. no vt essentia diuina precise. sz vt est generatiua. ¶ Nec reducunt ad ipaz taq ad illud qd conotat relonem solu. Quia reducunt ad ipam potentia taq ad illud qd est simplr primu in genere relonis: sed illud qd no est relatiuu nisi p conotatione non pot ee ip'iuz. sed opz q simul cu eo sit illud relatiuuz a quo recipit hs conotatione. qd enim conotat ex se formalr dicit simultate. ergo. ¶ Ite. Si sit ibi relo per conotatione. opz q hoc sit p conotatione tale qua potetia gnatiua hz a generante. sed generatiuu ad generare no solu est relatiuum per conotatione. sed qdditatiue r formalr. eade ratione q calefactiuu ad calefactibile. ergo rc. Probat minor p regulam Phi in pdicamentis. in predi. Ad aliquid. Si a patre circuscribatur q sit animal. r bipes. r hmoi. adhuc retinet esse ad filiu: r erit relatiuu fm esse: sz circuscripto a potetia creatiua. q sit potetia animalis vel bipedis: adhuc erit ad generare. ¶ Istud aut vltimu mebrum pfirmatur. Qr qd est relatiuu per pnotatione est relatiuu per accides (ponunt enim aduersarij. q est relatiuu p conotatione vt vitent q non sit relatiuu quidditatiue) si ergo vltima reductio oium relonuz modo potentie staret ad relatiuu per conotatione staret ad relatiuu per accides: hoc est ipossibile. qr omne p accidens reducit ad aliqd p se. ¶ Ite. Res in actu r res in potetia sunt in eode genere: sed gnans in actu est in gne relationis qdditatiue. ergo generas in potetia est in genere relationis quidditatiue. Sed generas est generas in potetia per potentia generatiua. ergo potetia generatiua qdditatiue r formalr est in genere relonis. Hec est ro Phi. 5. meta. ca. de Ad aliquid tex. c. 20. vbi sic dicit. Actiua r passiua fm potentia actiua r passiua sunt r actiones potentiaru vt calefactiuu ad calefactibile. qr pot. Nota. qr pot calefaciens ad illud qd calefacit taq ad agens. Et infra. Pater aut filij sic dicitur. qr egit. De hac materia clarius hr di. 9. q. 1. ar. 2.

Arg^m 5^m

Nota p^m. Gnans e ide gnecu po^a generandi.

Ad declarationem argumenti huius vltimi est intelligendum q cuz dicitur: q generans in actu r generans in potentia sunt in codez genere cu potetia gnandi simpliciter dicta. q no intendo dicere q potetia generadi vt actualr icludit actu generandi sit in eode gne cu potetia gnandi. qr vt icludit actu gnandi est in genere actiois. potetia aut gnatiua simplr dicta solu est in genere relonis. Sed dico. q potentia gnandi in actuz. hoc est ipsa potetia gnandi accepta vt est formale principiu quo taq pmo actu elicit actus scds est in eodem genere cu potetia generadi vt elicitiua actus. Qr ex hoc q per ipam elicitur actualr actus generadi no perdit habitudine ad passiuz: qr cu dico q homo in actu r homo in potetia sunt in eode genere. no itelligo q homo in actu (hoc est homo in actu agens) sit in codez genere cu homine qui est potentia. quia homo actu ages est in genere actiois: homo aut in potetia ad agedu est in genere relonis vel in genere sube: sed intelligo q homo in actu vt est res existes in actu p cui attribuit actualis elicitatio act^s scdi. s. generadi est in eode genere cu hoie vt est in potetia. s. in genere sube vel relatiois. Tunc descededo ad ppositu: qr certu est q potetia gnandi (vt est res que est formale pncipiu gnationis actualis) est in genere relonis qdditatiue 5° meta. tex. co. 20. ergo ipsa potetia generadi. ¶ Uel si negetur exepluz illud pot poni exeplum de esse. sic. homo. g est res vt in actu. suscipit albedine. r res vt in potetia suscipit albedine est in genere substantie: r sic a simili: potentia vt est res que actu elicit r potentia que est rc.

Nota 2^m

Aliud est hic notandu. q per hoc qd dico. q potetia generatiua. r vlr potetia actiua est qdditatiue relatiua. no itelligo q in creaturis fundamentu r relo iportata per gnatiuuz costituat vna quidditate r vna spem relonis qr infra teneo dis. 28. q fundamentu differt realr a relone ipsa. r q relo hz ppria qdditate r ppria elementa pter fundamenti realitate: sz itelligo q potetia gnatiua de suo p se itellectu r qdditatiuo r no per conotatione. solu dicit relone. Quia cu dico pater. pi est qdditatiue relatiuuz qodam. no eniz itelligo q paternitas est eade qdditas cu suo fundameto. sed q de p se itellectu suo est relatiuu r no p conotatione soluz. In diuinis tn cocedo q potetia gnatiua sic est quidditatiue relatiua q relo r eentia integrat vna qdditate potentie gnatiue taq rem oino simplice: qr in diuinis relatio r fundamentu sunt eade res oino simplex (de sum. tri. r fi. catho. ca. dana.) nec seqt pposito. sicut nec cu paternitas r eentia integrat qdditatiue r essentialr suppositu pris. ¶ Sed orit dubitatio. Qr dico q relo r eentia in diuinis ambo sunt intrinseca essentialr potetie generatiue: sed q icludit essentialr relonem r essentia illud est psona: ergo no das in pposito pn^m gnationis nisi psona. Sz de illo nullus dubitat. qn illo qd est pn^m gnationis sicut q gnat sit psona. sz tota dubitatio est. quid est pncipiu generationis sicut qd vtru relo vel eentia vel potetia generadi. ergo nihil facis. nisi q fugis difficultate qonis. ¶ Dico. Qr no oe illud qd includit essentialr relonem est psona. qr illud qd seqtur p

Dubium. pmu.

Solutio.

Relo vi ex psona.

sonā ɔstitutā lȝ includat essentiā ꝛ relonē nō est persona. Hoc pȝ de potētia spiratiua in patre que non est persona. Eodē modo dico de supposito patris. Qꝛ postq̄ psona patris est in esse personali ɔstituta. tñ sup essentiā vt iaȝ ɔstitit in persona fundaꝫ ꝛ sequitur respectus quidā ad actū generādi: quā essentiā sic fundantē ꝛ includentē respectū ad actuȝ generandi voco potentiā generatiuā. Non opȝ aūt ꝙ illud qð sic includit essentiā ꝛ relonem. ꝛ qð sequitur suppositū cōstitutuȝ sit persona. Tunc ad propositū dico. ꝙ saluo ꝑ istā positionē. ꝙ in diuinis est ṗncipiū gn̄ationis quo: sicut qð: imo saluo 2ª q̄. s. eēntiā ꝛ po^am generatiuā que sequitur ordinē originis: ꝛ suppositū generās qð est ipm qð. ¶ Si dicas ꝙ pono ibi duas relones reales. s. que ɔstituit suppositū ꝛ aliā sequentē que est intrinseca potētie ꝛ ita duas notiōes. ¶ Dico ꝙ eadē relo est que iportatur per generatiuū ꝛ pater generans. sed diuersimode nominaꝫ ꝫm diuersum ordinē originis. Generatiuū enim diciꝫ ante actū: generās in actu: pater post actū. Et eodē modo in ꝓposito. Eadē est relo ꝛ notio iportata per suppositū seu per patrē. ꝛ potentiā generādi. sȝ diuersimode nominaꝫ: ꝛ vno modo denominaꝫ quo. ꝛ alio modo qð. ꝓꝑ ordinē originis in illa generatione. Ut enim cōstituit suppositū denotat vt qð: vt aūt accipiꝫ post constitutionē suppositi denotat potentiā generādi vt quo. Et posset hic notari: ꝙ diuersitas que est in eadē relone ꝫȝ diuersum ordinē nō facit duas notiones. potētia eniȝ spiratiua ꝛ actus spirādi nō faciunt duas notiones cōmunes: sed diuersitas relonū ꝫm spēm vt generare ꝛ spirare: ꝛ dispera te vt generari ꝛ spirari. faciunt duas notiones. In ꝓposito est ṗmus casus ꝛ nō scđs: quare nō sunt due notiones potētia generatiua ꝛ generās. ¶ Sic ergo habito ꝙ potētia generatiua qdditatiue includat essentiā ꝛ relonē: dico ꝙ illa potētia generatiua nō dȝ vocari natura. vt sub respectu ad generare in patre. sed dȝ vocari potētia intellectiua: ita vȝ. ꝙ essentia diuina (vt fundat respectū dictiui. seu intellectiui respectu verbi) est formalr potētia generādi elicitiue. qꝛ fundamētū (vt elicit ꝑ respectū intellectiui) est formale ṗncipiū relatiue ad filiū generādū. Qð sic ꝓbo. Qꝛ cui ɔuenit actio formalr ꝛ nō virtualr tm̄. illa actio sibi cōuenit ꝑ illud quo est formalr tale. si habeat illud formalr. Exemplū. Si calefacere cōueniꝫ Soli formalr ꝛ nō virtualr tm̄. tunc calefacere ɔueniret sibi formalr ꝑ calorē Sol eēt formalr calidus: sed generatio diuina est formalr intellectualis. igitur ad generationē diuinā hȝ habitudinē pater per intellectuȝ ipm tanq̄ ꝑ formale principiuȝ. Sed intellectus (vt est formale ṗncipiū respectu actus notionalis ꝛc.) accipiꝫ relatiue. ergo ꝑ respectū intellectiui est essentia formale ṗncipiū generādi: ꝛ hic accipiēdo formale ṗncipiū relatiue ad filiū. lȝ eēntia sit formalr formale principiū elicitiue. vt fundat respectuȝ intellectiui: ꝓbatio minoris ṗncipalis. Aug. 7. de tri. ca. 7. Eo inqt verbū quo filiꝰ: qð intelligiꝫ formalr. Qꝛ si realr solū intelligeret falsuȝ esset qð sequitur (nō eo verbū quo sapientia) sed nō esset verū ꝙ eo formalr filius est filius. ꝛ verbū est verbū. nisi ex pte generātis eēt eo generās quo intelligēs vel dicens. igiꝫ in illa intellectuali gn̄atione diuina potentia intellectiua formalr sumpta est potētia gn̄atiua. Declarationem huius quere dis. 10. arti. 6.

Marginal notes: Rñ° ad. — Notio significat subȝ ꝛ potentiam. — Po^a gn̄atiua includit eēntiā ꝛ relonē. — Ops. add.

Hic dicunt aliqui. ꝙ bene est cōcedendū. ꝙ in diuinis est formalr intellectꝰ ꝛ intelligere ſȝ nō potētia intellectiua. Quia (vt dicunt) intellectus nō dicit priuationē actus intelligendi. sed dicit precise perfectionē illā que iportatur noie intellectus. que est cuilibet melius ipm q̄ nō ipm. Nec intelligere dicit priuationē actus intelligēdi. sed dicit formalr ipm actū intelligēdi. Potētia eni gn̄atiua dicit priuationē ꝛ aptitudinē solā ad actū intelligendi. ponere aūt in deo ꝑuationē siue potētiā dicētē aptitudinē solā est incōueniens. ergo ꝛc.

Et per hoc soluunt. ꝙ in diuinis est vere verbum: qꝛ ad esse verbū sufficit ꝙ ibi sit vere intellectus ꝛ intelligere. nō autem regritur intellectus sub rōne potētie. Hec vt dicunt est opi. Tho. 2. contra gen. ca. 10. ¶ Contra. Hec ṗoritas aptitudinis que iportatur per potentiā respectu actus nō dicit iperfectionem ꝛ priuationē sed ordinē originis. Probatur dis. 26. q. 1. ar. 1. contra Scotum.

3 di. 2

Secundum qð est ṗncipale in isto articulo ꝓbaꝫ sic. Per illud per qð aliqd est in actu vel quo actu subsistit (ꝛ hoc actualitate absoluta) per illud est ṗnᵐ agendi. qꝛ solū absolutū ꝛ nō respectus pōt eē principiū ꝛ terminus actionis. 5. phy. tex. cō. 34. vsq̄ in fi. Sed persona ɔstituta ex eēntia ꝛ relone hȝ actualitatē ꝛ subsistētiā suā absoluta ex essentia ꝑse. ergo essentia est formalis ratio ꝑ quā potētia est ṗncipiū generādi. Hec est rō Augu. 7. de trini. 4. ca. vbi vult ꝙ pater est eēntia: sed quo est illo agit. igitur. Ista regula est vīr vera quo aliqd est eo agit: sȝ qð habet quo est. intelligiꝫ de entitate absoluta nō de respectiua. qꝛ respectus nō est principiū agēdi. Qꝛ aūt pater subsistit essentia non relatione. ꝓbatur. li. 3. dis. 3.

2ᵐ prin.

Quintus artic. Ubi ex his sic arguo ad alias qōnes cū q̄ritur. An eēntia sit ṗncipiū elicitiuū generationis vel relo: ꝛ silr cū introduciꝫ alia difficultas. Utrū gn̄atio prius terminaꝫ ad simile. vocādo simile nō relonē similitudinis. sȝ naturaȝ filium aut ad relonem. Dico ad ṗmū. Aut queritur de ṗncipio elicitiuo ꝛ ṗncipio terminatiuo. vt principiū dicitur actiua potētia quantū ad totā ꝛ integrā rōnem potētie actiue. ꝛ terminus diciꝫ potētia passiua quantū ad totā ꝛ integrā rōneȝ potētie passiue: ꝛ sic dico ꝙ ambe concurrunt. ꝛ relo ꝛ eēntia. ꝛ principiū in agēdo. ꝛ vt terminus in patiēdo: qꝛ (vt dictū est arti. 4.) in integra ꝛ intrinseca ꝛ qdditatiua rōne potētie ambo includunꝫ. Aut queritur de pnᵒ elicitiuo ꝛ terminatiuo non quo ad totaȝ ꝛ integrā rōnem potentie. sed quantū ad illud qð in potentia elicitiua vel terminatiua est sibi magis ratio formalis. ꝫm quā ipsa potentia est principiū agēdi vel terminādi actionē. ꝛ sic ɔparantur ptes potētie adinuicē (ꝛ ꝫm hoc est difficultas) ꝛ sic dico ꝙ (vt supra probatū est) essentia est ṗnᵐ elicitiuū. nō relatio. Et ex his descendēdo ad scđam q̄stionē dico: ꝙ si accipiaꝫ formale principiū vel formalis terminꝰ quātū ad totā ꝛ integrā quidditatē ṗncipij vel termini (puta eēntiā simul cū respectu ꝓductiui. ꝛ essentiā cū respectu ꝓducti intelligendo sic. ꝙ neutrū ad alterā ɔpareꝫ. sicut minus ṗncipale vel magis principale. vel quocūq̄ alio modo cōparationis) sic questio nulla est. Quia accipiēdo essentiā ꝛ relonem vt ꝑse faciunt vnū constitutū ꝑ se eorū oimoda cōparatione adinuicē. sic nullo modo habēt ordinē adinuicē: ꝛ ideo si sub hoc intellectu quereret ad qð eorū prius termineꝫ generatio. est questio nulla. imo sic eque ṗmo terminaꝫ ad vtrūq̄. qꝛ vt sic ɔsiderant vt ꝑse veniunt in vnitatē sine oi ordine. Si q̄ accipiaꝫ ṗncipiū ꝛ terminus 2ᵒ mō s. quantū ad illud qð est ṗncipalius in ṗncipiando ꝛ terminando: sic dico. ꝙ ṗus terminaꝫ ad similem q̄ ad distinctū.

Argᵐ

Difficulto.

Sed hic est intelligendū. ꝙ lȝ Henricus hic introduxerit hanc difficultatē de creaturis. an. s. in creaturis ṗus terminetur ad similē q̄ ad distinctū: tñ si difficultas ista in creaturis ad diuina aptetur. Uel non habet difficultatem. Uel nō est ad propositum. Unde si queratur in creaturis: vtrū generatio per prius termineꝫ ad sile ad distinctuȝ vel econtra: duplr pōt videri. ¶ Primo cōparatiua visione. s. loquēdo de illa in ɔparatione ad generationē diuinā: ꝛ isto modo est dicendū. ꝙ si simile in creaturis voceꝫ substātialis forma que est principiū gn̄ationis: ꝛ terminus ꝛ distinctū. voceꝫ relo. quantū includit ipsa forma substātialis. vt principiū ꝛ terminus generatiōis. qꝛ eodē modo est ibi ꝛ in

diuinis sine difficultate. ¶ Secundo pōt responderi fm ea que sunt ꝓp ḡnationem in creaturis. dicēdo ꝙ nō est ad ꝓpositum. Difficultas enim in creaturis nō est sup hoc. super quo est in diuinis. s3 in creaturis distinctū vocat̃ idiuiduū. ⁊ simile. vocat̃ natura speciei: puta. vtrū ḡnatio prius terminetur ad hominē. vnde iste homo. aut īquantū homo. Ista ꝙo nō habēt locū in diuinis. ⁊ ideo alr̄ est respondēdū. hic ⁊ ibi. s. ꝙ in diuinis nō sunt idiuidua respectu cōmunis nature speciei: deitas eni3 nō se habet vt spēs: saltē fm cōiter opinantes. Sed nē Henricus oīno repellat̃. quantū ad aliquid pōt silr̄ responderi: ⁊ hoc fm quādam adaptationem. ⁊ fm nostrum modū itelligendi (qḋ dico ꝓp aliquas in fine qōnis posita) dicēdo ꝙ sicut in creaturis nō generat nec generatur homo. nisi q2 silr̄ in diuinis nō generat̃ de⁹. nec generat deus. nisi q2 iste deus q est pater. ⁊ iste deus q est fili⁹. Et fm hoc dico ꝙ vtrobiq3 prius generat̃. distinctū ꝙ̄ sile. Hoc dico tn̄ ex intētione que est ex ꝯditione actus generādi: q2 necessario. sicut actus est circa singularia. ita necessario intēdit actus ipse terminū distinctū. s3 ex intētione nature prius terminet̃ ad simile vtrobiq3 (vt vult Auic. 6. meta. ca. 5.) vbi dicit sic. Finis eēntialis nature. Uerbi gratia. eē: vt sit sub͂a que est homo vel equus. ⁊ vt esse sit stabile esse. Prima eni3 intētio nature est vt ꝑmaneat natura humana vel alia hu͂. vel indiuiduum perpetuū nō designatū: ⁊ illa intentio est causa ꝑfecta actualitatis nature vl̄is. Ad hoc autē vt hic vnū ꝑmaneat in esse. necesse est vt sint idiuidua post indiuidua sine fine: ergo infinitas indiuiduorū erit accidētalis.

Instantia prima. ¶ Contrariū videt̃ vt vult Aristo. 2. de anima ca. de alimento tex. cō. 34. ⁊ 35. Ibi eni3 videt̃ velle ꝙ ex intētione nature nō p̄mo intendat̃ quasi finis eēntialis nature speciei. sed ex intētione nature p̄mo intendit̃ indiuiduū perpetuum ⁊ nō sola3 ex ꝯditione actus. Dicit eni3 ibidē: ꝙ naturalissimū est viuentib⁹ facere alterū quale ipm̄ est: quaten⁹ ipso semꝑ ⁊ diuino ⁊ imortali esse ꝑticipent. fm ꝙ pn̄t. ⁊ q2 hoc nō possunt fm idē numero cōmunicāt spē ide3: ⁊ dicit ibi Cōmen. ꝙ q2 solicitudo diuina nō potuit ꝯtinuare permanentiā sempiternā fm indiuiduū inserta est cōtinuare fm speciē.

Argu^m ¶ Ex quo arguo sic. Illud est finis per se ⁊ eēntialr̄ finis nature. q absolute intendit̃. ⁊ accidētalis. q ex cōditione. s. q2 nō pōt haberi p̄mus ⁊ per se intētus. S3 ꝓhs ⁊ Cōmen. volunt. ꝙ natura intēdit per generationē se ꝑpetuare in suo genito absolute loquēdo. ⁊ q2 hoc nō potest. q2 nullū corruptibiliu3 est perpetuū (vt dicūt) ideo ꝯtinuat in specie. igit̃ indiuiduū est p̄mū intētū intētione nature ⁊ nō solū ⁊c̃.

Solutio. ¶ R̄ndeo. ꝙ Auicē. in isto facto est optimus expositor Aristo. ⁊ nō ꝯtrarius opinator. Un̄ intelligendū. ꝙ indiuiduū pōt esse intentū a natura dupl'r.

Indiuiduum. Uno modo ꝙ sit indiuiduū determinatū. hoc vel illud: puta. aliqḋ idiuiduū sub specie. s. ꝙ sortes intēdit hunc filiū suū generare qui sit vnū indiuiduū perpetuū ꝯtentu3 sub specie humana. Alio mō ꝙ natura nō intēdit generare vnū indiuiduū nō cōtentū sub specie. s3 que sit tota spēs. ⁊ illud vocat Auicē. indiuiduū perpetuū nō designatū. Per hoc ad argumentū dico. ꝙ verū est. ꝙ vult ꝙ natura p̄mo ⁊ principalr̄ intēdat indiuiduū perpetuū. ⁊ nō indiuiduū contentu3 sub specie ꝙ sit distinctū ab alio idiuiduo sed indiuiduū ꝙ sit tota spēs. Et ita reuertit̃ ꝓpositū quo ad duo. Primū est. ꝙ natura speciei ex intētione nature. p̄mo intendit̃ ꝑ se. Scḋm est. ꝙ seq̄tur ex hoc. ꝙ generatio ex intentione nature p̄mo terminat̃ ad simile ꝙ̄ ad distinctū.

Du^m 2^m. ¶ Sed tunc oritur ꝯtra Auic. ⁊ Ari. simul maxima difficultas. Q2 si p̄mus ⁊ eēntialis finis nature est ꝑpetuare speciē fm se sine idiuiduo ꝑpetuo. ⁊ ꝑ eos hoc nō pōt natura vt est manifestū per se: seq̄tur ergo ꝙ natura ꝑpetuo frustrabit̃ suo fine per se. ⁊ solū ꝑtinget ad suū finē ꝑ accidēs. imo magis īpossibile seq̄tur. s. ꝙ natura eēntialiter intendit īpossibile.

Solutio. ¶ R̄ndeo. ꝙ esse primū ⁊ essentialr̄ intentū a natura pōt eē dupl'r. Uno modo precise fm ordinē illu3 fm quē optimū p̄ncipalr̄ semꝑ intendit̃. q vocatur ordo ꝑfectiōis.

Natura Alio modo fm ordinē fm que3 aliqḋ ordinat̃ vt fiat in effectu. q vocat̃ ordo ḡnationis. Ad ꝓpositū dico. ꝙ si loquamur de p̄mo intēto tāq̄ finis ꝑ se ⁊ eēntialis fm ordinē ꝑfectionis. planū est. ꝙ natura spēi seu indiuiduū perpetuū qḋ sit tota spēs. est ꝑfectus quolibet idiuiduo sub specie. ⁊ sic dico ꝙ precise loquēdo de primo ⁊c̃. ꝙ natura speciei vel indiuiduū perpetuū ⁊c̃. est p̄mu3 intētū tāq̄ per se finis ⁊ eēntialis intētionis nature. ⁊ ꝑ accidēs intēdit indiuiduū sub specie. hoc. vel illud. Si ꝙo loq̄mur de primo intēto fm ordinē ḡnationis ⁊ generatio vadit de īperfecto ad ꝑfectu3. tunc p̄mo in illo ordine intendit̃ indiuiduu3 sub specie ⁊ ꝑ accidēs spēs. Ad formā ergo argumēti qn̄ dicit̃: si natura per se intēdit speciē ⁊c̃. Dico. ꝙ si p̄mo intēdit spēm vel indiuiduū ꝑpetuu3 fm ordinē illu3 vt sic fiat in effectu q est ordo ḡnationis sic dico ꝙ intēdit īpossibile per se ⁊ frustraret̃ a suo per se fine. Si tn̄ intēdit p̄mo speciē vel ⁊c̃. fm illu3 ordinē fm quē illud qḋ est ꝑfectum in quolibet ordine est maxime appetibile sed nō factibile. sic nō intēdit īpossibile ꝑ se nec frustraret̃ ⁊c̃. Appetitus. n. siue intētio naturalis semꝑ pōt habere ꝓ obiecto suo appetito vel intēto naturā speciei vel indiuiduū perpetuū ⁊c̃. l3 natura nō possit hoc facere in effectu: sicut itellectus potest ferri in vl'e sine hoc ꝙ feratur in singulare. ¶ Confirmat̃. Q2 ꝓhs ibidē dicit tex. cō. 37. ꝙ naturalissimu3 est viuētibus facere alterū quale ipm̄ est. quatenus ipso semꝑ diuino ⁊ imortali ꝑticipant fm ꝙ possunt. Tūc arguo. Omnis ordo habēs extrema ꝓpria pōt (imo natus est) terminari ad extrema ordinis sui ⁊ ibi sistere: sed ordo q vocat̃ ordo ꝑfectionis h3 extrema ꝓpria. sic. ꝙ illud qḋ est ibi. est ꝑfectissimu3. in hoc enim distinguit̃ ab ordine ḡnationis. ergo fm ordinē ꝑfectionis pōt natura p̄mo intēdere summā perfectionē. s. ꝑpetuitatē speciei ⁊ ibi sistere l3 in effectu nō possit natura hoc facere. Nec miru3: q2 facere ꝑtinet ad aliū ordinē. s. ḡnationis. ¶ Ite3. Hoc p3 sic. Materia appetitu naturali semꝑ appetit esse sub forma: ⁊ certū est ꝙ nō pōt esse semꝑ sub forma. imo quādoq3 sub ꝑuatiōe. alr̄ periret generatio corū. ergo aliqḋ est intentū a natura fm aliu3 ordinē qui est in reb⁹ nālibus qḋ tn̄ nō est factibile. ¶ Ite3. Ide3 videmus ꝙ sanitas appetit̃ fm esse perpetuū. ⁊ tn̄ nō pōt fieri. ¶ Ex his seq̄tur declaratio huius vulgaris dicti.

Nā nō est ipossum. Uoluntas est īpossibiliū. ⁊ eiusdē dicti cōtrarij. s. in natura nihil est frustra. Dico eni3 fm dicta. ꝙ voluntas est īpossibilium fieri (⁊ hoc maxime intēdo de volūtate accipiendo voluntatē pro appetitu naturali quo seq̄tur intētione3 nature) nec tn̄ est īpossibiliū simpl'r. q2 que sunt īpossibilia in fieri ⁊ fm ordinē ḡnationis. sunt possibilia in intēdi in appetitu fm ordinē ꝑfectionis: l3 eni3 sit īpossibile ꝙ natura producat res p̄mo in esse ꝑfectissimo quia hoc repugnat ordini ḡnationis: īpossibile est tn̄ vt natura p̄mo intēdat ⁊ appetat res fm esse ꝑfectissimū. quia hoc cōuenit ordini ꝑfectionis: qḋ p3 ex dictis. ⁊ in simili p3 ex p̄mo phys. te. cō. 5. Impossibile est eni3 ꝙ puer cognoscat res fm suu3 esse ꝑfectissimū ⁊ singulare. ⁊ specialissimū. ⁊ tn̄ ex intētione nature singularia sunt ꝑus nota vt ibidē dicit̃ tex. cō. 2. ⁊ 1. Nec tūc ē ī nā aliqḋ frustra: q2 qḋ nō ē posse in vno ordie ē posse in alio. ¶ Ex his seq̄tur secūdo: ꝙ quia in diuinis nō est talis ordo generationis distinctus sed solu3 ordo perfectionis. Ideo in diuinis loquēdo fz naturā rei. debet dici (sicut supra dixi) ꝙ eque p̄mo generat̃ filius. q2 filius. ⁊ q2 deus: q2 similis fm intentionē nature. ⁊ fm ordinē actus: quoniā iste ordines seu intētiones. eedem sunt in diuinis. Scḋm tamen quādā adaptationē admodū in generatione creatu-

rerum pōt dici primo genitū filio vel deus ex intētione nature: ⁊ ecōtra pmo filius seu distinctū ex cōditiōe actus: sed illud nihil ptinet ad istā qōnem. vtrū ēentia sit magis pncipium agendi ꝙ relatio. sed solum ad istam. vtrum principali⁹ generet. qr pater. aut qr deus. Ideo soluēdo argumēta illius qōnis qō bonū sit magis pncipiū. recurrēdū ē ad pmā distinctionē quā posui in pncipio istius quinti articuli.

Ad arg⁹ 5. arti. Ad pmū

¶ Per hoc pz ad argumēta. primo ad illa de relone. ¶ Ad primū cuz dicit ꝙ generatio pus terminat ad distinctū ꝙ ad simile. Dico ꝙ in diuinis. si accipiat terminus quantū ad totā ⁊ integrā rōnem termini ꝙ eque pmo terminat ad distinctū ⁊ ad simile (vt supra est visuz) si aūt accipiat terminus quātū ad illō qō est pncipali⁹ in termio. sic prius terminat ad sile vt sup visuz ē. Et cū adducit ꝙ gnatio prius terminat ad istū hominē ꝙ ad homiē. Dico ꝙ est ipertinēs ad ppositum: qr hic vocat simile essentia que est altera ꝑo suppositi. ⁊ distinctio psonalis vocat hic distinctū. ibi autē vocat simile natura specifica que est tota natura suppositi: ⁊ distinctū ipm suppositum vt existit: ⁊ ideo silitudo nulla. Si tñ acciperet in simili quantū posset hic ⁊ ibi. Tunc dico. ꝙ ꝟm adaptationē ad creaturas ⁊ ꝟm nostrū modū itelligendi. in pposito generatio prius terminat ad simile (.s. ad deitatē) ꝙ ad distinctū: ⁊ hoc ex intētione nature. lz pri⁹ terminatur ad distinctū. ꝙ ad conditionez actionis: qr omnes actiones sunt circa singularia. sz hoc est alia qstio: vt supra visum est.

Ad scdm.

¶ Ad 2m Henri. qū dicit: ꝙ essentia nō est pncipiū generationis nisi vt induit rōnem pprietatis. Concedatur accipiēdo induit. pro essentialr induit. Sed qū dicit ꝙ illud qō cōuenit essentie vt induit pprietatis rōnem. pncipalius conuenit pprietati ꝙ ēentie. Dico. ꝙ hoc nō est verū. nisi sic cōueniret sibi rōne pprietatis eo ꝙ pprietas eēt pars pncipalis cōparando ptes adinuicē. Verbi gratia forma subalis nō est pncipiū agēdi nisi vt in materia. ⁊ tamen materia nō est pncipalior in agēdo. Idē est de forma subali ⁊ passiōe.

Ad argumēta alterius opi.

¶ Ad primū aliorū cū di dans actū primū dat scdm. Dico ꝙ dans actū primū ⁊ eē suppositi (⁊ hoc p modū forme subalis cōpositi) dat agere. nō autē est verum de dāte actū ⁊ eē p modū pprietatis suppositi. sicut hic. sortes enim nō generat sortē sorteitate qr tunc semp generaret sortē. sed forma sua subali ⁊ ideo semp generat hominē.

Ad scdm

¶ Ad 2m dico. ꝙ relo cōcurrit cū essentia accipiēdo integrā rōnez pncipij. nō tñ concurrit ita ꝙ erit pncipalior pars cōparādo ptes adinuicē. Et qū dicit ꝙ si ēentia ⁊c. tunc non dicit potētia gnatiua ⁊ spiratiua. Dico ꝙ differūt potētia generatiua ⁊ spiratiua. qr ēentia vtrobiꝙ nō ē pcise pn⁹. sz eēntia cū sua ppria relone ita ꝙ ambo integrāt quidditatē pncipij elicitiui.

Ad tertiū

¶ Ad tertiū. dico eodem modo. cōcedendo ꝙ generat paternitate sicut eo qō ptinet ad potētie integram rōnem. nō sicut eo qō est pncipalior pars cōparādo partes adinuicē: sicut pater. est pater paternitate. nō tñ sicut pncipali pte essendi: qr relo nō hz eē. nisi ab ēentia.

Ad 4 qrtum

¶ Ad quartū. Eodē modo cōcedo. ꝙ respectus cōcurrit tāꝙ rō ptticularis nō tñ sicut illud qō est pncipalius cōparando partes adinuicē.

Ad qntū

¶ Ad qntū. Eodē modo cōcedo. ꝙ paternitas ptinet ad imaginē ⁊ ad pncipiū generādi. nō tñ sicut pncipalior pars cōparando essentiā ⁊ relonem adinuicē. sed sicut qō de intrinseca rōne potētie generatiue.

Ad argumenta 3. op. Ad argumenta Sco.

¶ Argumēta alterius ptis. pbant ꝙ ēentia est pncipalior pars in ipso genere que oia cōcedo. qr sunt mecū. ¶ Argumenta que pbant ꝙ relo nō concurrit cū ēentia per modū cōnotati: cōcedo. qr nō sunt cōtra me. sed cōtra illos. ⁊ ducunt illos ad incōueniētia. Qr ꝙ ēentia nō pōt p se in actū nisi tali extrinseco B arguit bene ꝙ ipotētia est actualr ipedita. ⁊ ꝙ ipa est insufficiens de se. Qr aūt nō possit in actū sine eo qō est sibi itrinsecum ⁊ de per se qdditate eius. s. ꝙ est principiū actus: hoc arguit nō illa inconueniētia. sed arguit ꝙ ipossibile est alr fieri: ⁊ hoc est bn verū. Impole est eni ꝙ essentia sit principium actus nisi includat relationez intrinsece.

¶ Distinctio. VI. ¶ Questio. I.

¶ Preterea qri solet / vtrū pater genuerit filiū voluntate an necessitate / ⁊c.

Utrum ordo originis qui est iter emanationes per modū itellectus ⁊ volūtatis in rei veritate includat prius ⁊ posteri⁹. Et vr ꝙ nō: per illō Athanasij. In hac trinitate nihil prius aut posterius.

Hic quinqz faciā pmo ponaz opi. di. ꝙ nō. ¶ Scdo reprobabo eam per rōnem terminorū. ¶ Tertio per phiam. ¶ Quarto per theologiā. ¶ Quinto p auctoritates Sctōꝝ.

Primus articulus. Ubi dicit gdā. ꝙ in diuinis est cōuenientissime ordo originis. vt ordo dicit distinctionē ⁊ pcessum alterius ab altero. nō tñ dicit prius ⁊ posterius. Qō pbāt sic. s. Guido.

Opio p⁹

Arg⁹ p⁹

¶ Illud qō repugnat simultati debite relatiuis nō pōt poni inter patrē ⁊ filiū in diuinis. qr persone sunt per se relatiue: sed talis prioritas est hm̄: ergo ⁊c. Probat minor. Qr quecūꝙ prioritas mundi fuerit posita facit ꝙ que se habēt sicut prius ⁊ posterius non sunt simul in itellectu: sed relatiua sunt simul in itellectu nō natura solū (vt dicitur in pdicamentis in pdi. Ad aliqd) ergo quecūꝙ prioritas mundi repugnat simultati relatiuis debite. Confirmatur. Quia quod conuenit alicui inquantum tale conuenit omni tali. igitur cum esse simul in intellectu conuenit relatiuo inquantum relatiuo conuenit omni specici relatiuorum. Ergo relatiuis que se habēt sicut originās ⁊ originatū conuenit hoc ꝙ simul sint natura ⁊ in itellectu. ergo nullo modo habēt se sicut prius ⁊ posterius.

Arg⁹ 2⁹

¶ Qr aūt relatiua simul sint in intellectu pbatur rōne. Quia de per se ⁊ formali itellectu relatiui est habitudo ad aliud: sz ipossibile est ꝙ aliquid itelligat in rōne formali habitudis ad aliud. ⁊ illud aliud nō intelligat. ergo impole est gn relatiua sint simul in intellectu. Probo minorē. Quia lz vnū relatiuorū possit itelligi sine alio. accipiendo relatiuū fundamētalr. tñ accipiēdo rel ꝯtiuuz formalr est impole: ⁊ ideo Phs 2⁰ d aia te. c. 1 4 4. pbat ꝙ ē ipole gn sit vnus sensus dnā cognoscēs diuersorū sensibiliū: dnā enim aliquorū iportat habitudinē aliquorū adinuicē.

Arg⁹ 3⁹

¶ Itē. Si pater est prior filio: aut inquantū nō pater (qō falsuz est) qr tunc nō eēt pater per paternitatē: aut inquantū pater (qō falsuz est) qr in illo priori quo pater est prior filio. filius non est: sed ipossibile ē ꝙ pater sit pr in aliquo signo prioris in quo filius nō est: ergo. nō est prior inquantū pater. pbatio minoris. Aug. quinto de trini. ca. qnto. Hoc est patrē esse ꝙ filiū habere: ⁊ Damā. lib. pmo. ca. 8. Pater sine filio nequaꝙ vocabitur: sed si esset nō hns filiuz nō esset pater. igitur ⁊c.

Secundus articulus. Ubi pmitto. quid itelligo per prius ⁊ posterius in diuinis. Et dico. ꝙ pōt intelligi duplr. Uno modo. ꝙ dicant quandā mensurā existentie rei. vt sit sensus pater est prior filio. idest aliqua mensura est. in qua pater est anteꝙ filius sit. Alio modo. ꝙ prius ⁊ posteri⁹ dicant extrema ordinis originis: vt sit sensus: ꝙ omnis ordo exigat extrema ordinata ꝟm prius ⁊ posterius: ⁊ cum in diuinis est ordo originis oportet cōcedere ꝙ pater est prior filio. qr pater est a quo originatur fili⁹. Et isto scdo modo solum concedo prius ⁊ posterius in diuinis nō pmo.

Pal⁹ 2⁹. p⁹ dl. 2. q. 2. ar. 2. [illegible]

¶ Et hoc est contra Sco. qui in multis locis vtit istis terminis in illo priori: ⁊ maxime vbi tenet. ꝙ in aliquo priori posset beatus frui essentia nō fruendo persona. Contra hoc. Primo ostēdo ꝙ prius. ⁊ posterius est cōcedendū in diuinis:

Arg⁹ p⁹

Argm̄ p̄m

in diuinis: et arguo sic. ¶ Inter que est prius et posterius s3 tẽpus seu durationẽ. ibi ɔceditur q̄ vnũ est qñ aliud nõ est: eodem mõ s̄m oẽs ɔcedit q̄ qñ vnũ precedit aliud nã solũ sicut subm̄ suam ꝓpriam passionẽ q̄ posterius realr̃ depẽdet. Uel s̄m aliquos alios (qd̄ magis reputo verũ et ꝓbatur li. 2. q. 1. li. 4. arti. 2.) vbi est ordo nature est verũ dicere q̄ i illo priori nature qñ subiectũ est accidẽs est solũ ens in po° s3 cũ eẽ i po° stat nõ eẽ simplr̃: vt p3 p̄ Phm̃. 5. phisi. t. cõ. 7. vbi vult q̄ illud qd̄ generat̃. i. subiectũ gñationis nõ est q2 est ens in potẽtia. Tunc arguo. Prius et posteri° in diuinis (vt precise exprimũt ordinẽ originis) nõ dicũt aliqd repugnans pfectioni. vt autẽ dicunt dependentiã vel aliquã mẽsurã in quo vnũ precedit aliud videntur significare aliqd i perfectionis. s. q̄ qñ pater est: et filius nõ est. videt̃ q̄ realr̃ dependet. ergo p̄mo modo precise est ɔcedendũ prius et posterius in diuinis. s. prius a quo: nõ secũdo modo. s. prius in quo. ¶ Istud alr̃ declarat̃ dis. 26. arti. 2. in fine vbi conceditur q̄ generatiuitas p̄cedit generare. nõ s̄m q̄ generatiuitas dicit carentiã actus. sed prius s̄m ordinẽ originis respectu act°. ¶ Nota ergo et si in q̄busdam locis vtar istis terminis in illo priori originis quo pater precedit filiũ et hm̄. non accipio prius in quo. nisi s̄m cõmunẽ modũ loquẽdi q semper sequitur nostrũ modũ intelligendi. ¶ Nota aliud. si euidẽter ꝓbaret̃ ista determinatio in priori originis q̄ ly p̄us in quo. nõ diceret iperfectionẽ nõ negarẽ qn in diuinis eẽt prius in quo. sicut prius a quo. sed quia quantũcũq3 ly pri° in quo determinet ordinẽ originis nõ tẽporis vel nature. nõ videtur ex suo significato posse deputari quin significet̃ q̄ in illo priori originis filius nõ esset: qd̄ nõ libẽter ɔcederem cum quacũq3 determinatione. Ideo nõ pono libẽter prius in quo: q2 si euidẽter ꝓbaretur mihi q̄ mutatio si determinetur ad generationẽ diuinã nõ videt̃ posse deputari a suo p se significato. qd̄ est actus entis in potẽtia. ideo quãtũcũq3 determinet̃ mutatio ad generationẽ diuinã nõ videt̃ posse ɔcedi in diuinis. ¶ Aureo. In hoc q̄ nõ est prius cõcordat mecum distinctio. 9. q. 1. artic. 3. et rubrica. 3. et hoc probat sic.

Aureo.
Argm̄ p̄m

In diuinis non cogimur ponere nisi ordinem originis non durationis vel nature: sed ordo originis non arguit ordinẽ durationis. seu p̄us in quo. ergo et c̃. ꝓbo mino. Possunt enim isti ordines separari: punctus eni3 est p̄us ex quo incipit motus in linea nõ est tñ prius in quo. et silr̃ sol est prius splendore. vt ex quo. nõ est tñ prius s̄m aliã mensurã. vt in quo. ¶ Et ɔfirmatur: q2 arguere habitudinẽ ordinis vni° rõnis ex habitudine ordinis alterius est fallacia figure dictionis. sed ordo prioris in quo et a quo sunt hm̄. ¶ 2. Inter

Argm̄ 2m

illa nõ est precessio s̄m aliqd̄ signũ in quo. quorũ vnu3 non põt capere intellectus in aliquo signo existere. quin eodẽ signo capiat reliquũ coexistere: s3 nullus intellectus aliquo signo põt cõcipere patrẽ existere quin in eodẽ intelligat filiũ coexistere. ergo inter patrẽ et filiũ nõ est p̄cessio s̄m signu3.

Argm̄ 3m

¶ Itẽ. Cuicũq3 repugnat pro quocũq3 signo nõ esse. ei repugnat esse posterius s̄m signũ in quo. qd̄ eni3 est posteri° s̄m aliqd̄ signũ in priori signo nõ est: sed filio repugnat in quocũq3 signo nõ esse. cũ sit necesse esse. ergo et c̃. ¶ In fine aũt illius rubrice dubitat. q̄ postq̃3 ibi nõ est prius in quo qd̄ vocat̃ prius duratiõis. vel nature. vel alicuius signi. An saltẽ generari in filio ponit posterioritatẽ respectu p̄ncipij a quo originat̃. vt v3. An filius posset dici posterior patre q2 est a patre sicut a p̄ncipio. s3 simplr̃ loquẽdo nec pater ẽ prior. nec filius posterior. Et r̃ndet p̄ma responsione. q̄ ibi nõ ẽ p̄mitas seu p̄m̃ qd̄ ponit posterioritatẽ iter p̄sonas: et 2° plus dicit. q̄ etiã huic nol p̄ncipiũ. nõ cõpetit forte p̄oritas nõ solũ in his in q̄bus est principiũ et p̄ncipiatũ s3 eẽ p̄ncipatũ: et s̄m hoc simplr̃ esset negandũ q̄ pater est prior filio l3 sit principiũ filij. Et sic nõ cõcedit nec prius nec posterius ꝓ hoc q̄ filius oritur a patre sicut a p̄ncipio. et concordat (vt dicit Aug.) q̄ ibi est ordo q̄ vnus ex alio. nõ quo vnus est prior alio. Et ideo cõtra ip3 in hac ɔclusione teneo cõtrariũ quadruplici via per istos. 4. arti.

Primo ergo descẽdendo ad ꝓpositũ. ostẽdo q̄ ordo originis vere includat prius et posterius. Ita q̄ sicut ibi est vere ordo originis. ita vere est ibi prius et posterius originis concedendũ. idest prius a quo et posteri° qd̄ ab alio. Et hec est difficultas in q̄õne. vtrũ cum ibi sit vere ordo et ex natura rei. an eo ipso sit ibi prius et posteri°. Qd̄ sic ꝓbo: p̄mo sic. ¶ Aduersarij cõcedũt in diuinis. q̄ ibi est a quo alius et qui ab alio. s. pater a quo alius. et filius qui ab alio: sed ɔcedendo in diuinis a quo alius ɔcedũt ibi prius. Probo. per rõne3 terminorũ a quo alius: seu ordo originis iportat rõnem p̄ncipiandi: s3 significatũ huius termini p̄ncipiũ sumit̃ a priori. 5. meta. ca. de priori tex. cõ. 16. ergo ex significato terminoꝝ habet̃. q̄ in diuinis si ɔcedatur a quo alius qd̄ ibi ɔceditur prius qd̄. Hoc significatũ hui° termini: p̄ncipiũ. p3 per regulã quã dat Cõmen. 5. meta. cõ. p̄mo (et dat regulã pro toto libro) q̄ intẽdit in hoc tractatu distinguere significationes nominũ. ergo cũ ibi describit principium qd̄ dicitur a priori. sequit̃ q̄ hoc est eius significatũ.

3 Sco.
Ordo originis.
Argm̄ p̄m

¶ Ite3. Aduersarij ex hoc q̄ in diuinis ɔcedunt a quo ali° ɔcedunt in diuinis ordinẽ originis: sed ois ordo ex significato huius termini ordo. iportat prius. ergo ɔcedendo in diuinis a quo alius s̄m ordinẽ originis necessario ex significato terminorũ ɔceditur prius. Probo mino. per Aug. lib. de triplici habitaculo vel s̄m aliã cõnotationẽ: lib. de gaudijs electorũ. Ubi p̄mo dicit. q̄ in beata visione videbim° duas ꝓcessiones. s. quo filius procedit a patre. et spiritus sanctus ab vtroq3: et addit. q̄ tunc videbim° quo pater p̄cedit filiu3 nõ tẽpore. sed origine. Ecce ex significato istoru3 terminoru3 ꝓcessionis et originis infert Aug. p̄us et posteri°.

Argm̄ 2m

¶ Itẽ. Per eandẽ rõnem qua inter duos disparatos ordines originis. s. gñationis filij a patre. et spirationis. s. s. ab vtroq3 cõceditur prioritas. eadẽ rõne inter principiũ originis est pri° et posteri°: s3 p̄m ɔcedit̃. ergo 2m. ꝓbo mino. Rich. (li. 6° de tri. ca. 7.) q̄rit quo iter velle habere ɔdignũ. i. filium. et ɔdilectũ. i. s. s. quid horũ prius et quid posterius. R̃ndet q̄ habere condignũ est prius: qd̄ ꝓbat sic. Quia habere condignũ põt cõsistere in personarũ dualitate. illud ãꝯo posterius qd̄ est habere condilectũ. oĩno consistere nõ põt sine personarũ trinitate: sed (vt dicit) quantũ ad ordinẽ nature est prior dualitas q̃3 trinitas. q2 naturalr̃ prius est dilectũ habere: sed habere dilectũ et condignũ vocat ordine3 filij a patre et. s. s. ab vtroq3. ergo vult q̄ in disparatis ordinibus originis sit p̄us et posterius. ¶ Confirmat̃: q2 Richar. dicit q̄ dualitas est p̄or natura trinitate et nõ ecõuerso. vt dicit. Certũ est aũt q̄ istud dictũ Richar. de p̄oritate nãe non põt intelligi de p̄oritate nãe stricte accepta. Probo: q2 p̄oritas nãe (vt sic) dicit̃ aliqd eẽ sic p̄us et sic posteri° q̄ qñ p̄us ẽ posteri° nõ est accipiendo qñ negatiue (vt patet 5° metaph. ca. de priori tex. cõ. 16. s̄m Cõmen.) vbi exponens istam propositione3. q̄ priora natura sunt que possunt esse sine alijs et alia nõ sine ipsis. dicit Cõmẽtator sic. Quedã dicunt̃ priora naturalr̃ et sunt illa que cu3 fuerint nõ sequitur q̄ posteriora sint. Igitur oportet q̄ accipiat prius natura in ꝓposito pro ordine originis naturalis. Qz tertia persona oritur a duabus tunc arguo. Ipse in diuinis vult saluare prius et posterius originis ea necessitate qua ibi est ordo originis: et planum est q̄ ibi est ordo originis ex natura rei: ergo prius et posteri° ex natura rei.

Argm̄ 3m

¶ Itẽ sic. Quecũq3 habent ordinẽ originis se hñt sic p̄m et 2m. et ideo in diuinis bene ɔceditur p̄a persona. secũda et tertia. sicut ibi ɔceditur ordo: s3 primũ et scd̃m nõ sunt sine priori et posteriori. ergo et c̃. ꝓbo mino. Quia si ali

Argm̄ 4m

qua sint oībus modis simul ⁊ sine omni modo prioris ⁊ posterioris nō est maior ratio quare vnū dicaᷣ primū q̄ aliō.

Arg^m 5^m

¶ Itē. Quecūqȝ sunt omnino simul sine priori ⁊ posteriori sic se habēt ꝙ eundeȝ ordinē quē habet vnū ad aliud habent adinuicē (qꝛ ꝺa opposituꝫ nō sūt oīno sīl) sȝ q̄cūqȝ hn̄t ordinē origīs nō īquātū hn̄t ordinē origīs hn̄t eūdē ordinē adinuiceȝ qꝛ nō est ideȝ ordo inter ꝓducentē ⁊ ꝓductum ⁊ ecōuerso: ergo que habēt ordinē originis inquantū habent ordinē originis non sunt oīno simul sine priori ⁊ posteriori.

Arg^m 6^m

¶ Itē. Mouēs ⁊ motū sic se habent qꝛ mouens p̄supponitur moto etiaȝ inquantū mouet (9. metaph.) ⁊ tn̄ sunt simul coexigentia. ergo a simili, ꝓducens ⁊ ꝓductum in diuinis.

Arg^m 7^m

¶ Itē. prius ⁊ posterius sunt relatiua: sed hoc nō esset verum nisi relatiua possent se hr̄e sicut prius ⁊ posterius. ergo ⁊c.

Arg^m p^m

Tertius articulus. Ubi ꝓbo ꝙ sm̄ ph̄iam. ibi est vere prius ⁊ posterius. ¶ Qꝛ ph̄s. 5. met. ca. de priori tex. cō. 16. vult ꝙ in quocūqȝ genere possit assignari aliquid qꝺ pōt dici principiū. ꝙ ibi est prius ⁊ posterius: sȝ in relatiuis que habēt ordinē originis. vnū relatiuorum est p̄ncipiū respectu alterius. ergo ibi est prius a quo. Ph̄s tex. cō. 16. ibidē: priora. ⁊ posteriora dicunᷣ tāq̄ existēte aliquo primo ⁊ principio in vnoquoqȝ genere. ergo ⁊ in relatione.

Arg^m 2^m

¶ Itē. Ph̄s ibidē te. cō. 16. statiȝ infra. vult ꝙ nō soluȝ in p̄dicamentis absolutis que sunt simpl'r entis per suaȝ naturam. sed in p̄dicamento Ad aliqd. ⁊ Ubi. ⁊ in aliis. ꝙ illud sit prius qꝺ est p̄ncipio determiato in illo genere ꝓpinquius ⁊ illud sit posterius. qꝺ est ab illo p̄ncipio remoti⁹. Sed in emanationibus diuinis. filii emanatio est ꝓpinquior seu immediatior patri. q̄ emanatio spiritus sancti. cū hec sit p̄ma. illa ꝯo secūda sm̄ ordinē: ergo in relatiuis originis. ratione originis est prius ⁊ posterius. Litera ph̄i est hec te. cō. 16. Qꝛ ꝓpinquius principio qdeȝ terminato (supple est prius) aut simpl'r ⁊ natura (ecce p̄dicamēta absoluta) aut ad aliqd (ecce relatio) aut Ubi: aut aliis modis. ¶ Confirmaᷣ. Cōtra cauillationē. Quia hec est diffinitio notior q̄ ph̄s potuit inuenire. ꝙ prius dicitᷣ a p̄ncipio. Hocqȝ pȝ. Ph̄s eniȝ (vt dicit Cōmen. cō. p̄mo) intendit in hoc q̄nto distinguere famosas significationes nominuȝ: sed diffinitio seu famosa significatio semꝑ seqᷣtur rem. ⁊ si muteᷣ natura rei quoquomodo: sapiētia enim que in rei veritate est accidens retinet suum significatū formale qn̄ deo attribuitur. s. cum transit in substā: sic ergo (cū significatū seu diffinitio ipsius p̄oris sponatur a ratione principii) si ratio p̄ncipii nō solū inuenitur in absolutis sed etiam in relatiuis. sequitur ꝙ in relatiuis originis erit vere pri⁹ ⁊ posteri⁹.

Arg^m 3^m

¶ Iteȝ. Prioritas q̄ nō repugnat simultati relatiuorū potest stare cuȝ simultate debita relatiuis suppositis: sȝ p̄oritas originis nō repugnat simultati relatiuorū. nec simultati qua aliqua sunt simul sȝ tempus ⁊ sm̄ naturā: ergo pater ⁊ filius possunt habere p̄oritateȝ originis. ⁊ tn̄ esse simul inquantū relatiua ⁊ existere simul sm̄ tēpus ⁊ sm̄ naturā. Probo minorē. Quia ordo ⁊ prioritas vnius generis stat cū simultate cuiuslibet alteri⁹. V.g. Aliq̄ sunt priora ⁊ posteriora sm̄ ordinē nāe. q̄ sunt sīl duratione. ergo p̄oritas originis stat cuȝ simultate relatiua ⁊ cū simultate sm̄ tempus ⁊ sm̄ naturaȝ.

Arg^m 4^m

¶ Itē. Si ꝓpter talē simultatē relatiuā negatur oīs prioritas. filiatio est p̄or patre: consequens falsum. probatur ꝯsequentia. qꝛ tunc filiatio erit simul cuȝ paternitate. Sed paternitas est prior patre cum sit ratio constitutiua eius. ergo filiatio est prior.

Arg^m 5^m

¶ Itē. Qꝺ dicit perfectionē simpl'r est prius eo qꝺ nō dicit perfectionē: sed sic se habēt essentia ⁊ relō. ergo ⁊c.

Ad arg^m p^e opi. in p̄mo arti.

Per hoc pȝ responsio ad alios. Qꝛ lȝ relatiua sint simul quantuȝ ad rōnes habitudinis (quā importat relatio) vnū tn̄ est prius alio inquantū est principiū eius vel inquantū ꝓducens ipsum. ¶ Hoc etiā patet: quia agens ⁊ patiens sunt relatiua. ⁊ tn̄ in sex principiis diffinit auctor ꝙ passio est effectus actionis.

Arg^m

¶ Item. Certū est ꝙ sm̄ ph̄iam effectus posterior est sua causa saltē aliquo modo posterioritatis. s. sm̄ tēpus vel naturā in creaturis. ergo sm̄ ph̄iam lȝ relatiua sint simul itellectu quantū ad habitudinē quā iportant. tn̄ relatiua que sunt ꝓducens ⁊ ꝓductū habent prius ⁊ posterius: ⁊ sic vt alterū est ab altero. Antecedens ꝓbatur. Quia sm̄ ph̄iam plus dependet effectus a causa q̄ ecōuerso: qꝛ effectus nō pōt esse sine causa sua. causa tn̄ inquantū causa potest esse sine suo effectu. Sed. 5. metaph. ca. de priori tex. cō. 16. priora dicunᷣ quecūqȝ possunt esse sine aliis. ⁊ alia nō sine ipsis. ideo nullā aliaȝ rn̄sioneȝ habent alii. s. Guido ⁊ Aureo. nisi dicendo ꝙ ph̄s. 5. meta. ibidē loqᷣtur de priori ⁊ posteriori in creaturis: sȝ hoc nihil est qꝛ per istā responsionē nūq̄ in tota theologia opȝ recipere ph̄m. Quia dicenduȝ est ꝙ loqᷣtur in creaturis nō de deo. ꝓpter istam responsionē specialr̄ dictaȝ. ꝙ nō oportet ꝙ pater. ⁊ filius in diuinis sint relatiua. Qꝛ lȝ ph̄s demōstret ꝙ relatiua sunt quoruȝ esse est Ad aliud se habere: dicendū est ꝙ verum est in creaturis. Nō oportet ergo ꝙ pater in diuinis sit relatiuū. lȝ eius eē sit Ad aliud se hr̄e.

Arg^m

¶ Itē. Sicut ph̄s nūq̄ vidit ꝙ esset prius ⁊ posterius nisi in his que realr̄ distinguunᷣ ita nūq̄ vidit ordinē originis nisi in realr̄ distinctis: si ergo in diuinis vis negare rationes formales prioris ⁊ posterioris qꝛ sunt in distinctis realr̄. ergo habes negare ordinē originis quantū ad formalē rationeȝ ei⁹ fore in diuinis. cuius contrariū dicit opi. ista.

Alia opi.

Ideo sunt aliqui noui q̄ dicunt ꝙ ordo originis infert prius ⁊ posteri⁹ in absolutis (sicut de passione ⁊ subiecto) non in relatiuis nec in his concederet Aristote. prius ⁊ posterius qꝛ vult ꝙ relatiua sint simul ⁊c.

Reprobatur.

¶ Contra. Hoc est argumentū supra argumento. 3. ⁊ 4. in isto articulo. ¶ P̄. Qꝺ conuenit alicui per formalē rōnem suam conuenit sibi vbicūqȝ ponatur. siue in relatiuis. siue in absolutis: ⁊ hoc si in vtrisqȝ retinet formaleȝ rationē. Qꝛ qꝺ conuenit alicui per formaleȝ rationē suam est inseꝑabile ab eo stante illa formali ratione. Sed ordini originis p̄oritas conuenit per formalē rōnem illius ordinis. ergo. Probo minorē. Quia formalis ratio originis consistit in hoc ꝙ hoc est principiū hoc p̄ncipiati: sȝ formalis rō p̄ncipii ꝯsistit in esse prius (vt dictuȝ est) cuȝ ergo eē aut p̄n^m tā saluaᷣ in diuis iter relatiua. sic i creaturis iter absoluta. seqᷣ. ꝙ ⁊c.

Arg^m p^m

Quartus articulus. Ubi arguo ꝯ istos per rationes theologicas sic. ¶ Theologi concedūt bene illa esse in diuinis quorū formales rōnes inueniunᷣ in diuinis. ⁊ ideo cōcedunt relationem esse in diuinis. lȝ non illam que est in creaturis: sed formalis ratio prioris ⁊ posterioris sm̄ theologos ponitur in diuinis. ergo. Probo minorē. Qꝛ sm̄ theologos pater in diuinis verissime ⁊ nō metaphorice. soluȝ est principiū totius trinitatis: sed hec est formalis ratio prioris ⁊ posterioris in. 5. metaph. tex. cō. 16. qꝛ in quolibet genere ponitur prius vbi dici potest aliqd p̄ncipium. igiᷣ in diuinis est formalis ratio prioris ⁊ posterioris.

Arg^m 2^m

¶ Iteȝ. In diuinis sicut ⁊ in creaturis. ⁊ in relatiuis sicut ⁊ in absolutis. oportet ꝙ suppositum p̄supponatur sue actioni. salteȝ sm̄ presuppositum originis: sed in diuinis nō solum sunt supposita. sed etiam actiones suppositoruȝ. igiᷣ presuppositio seu prioritas. Probatio ma. Quia vl'r taȝ in deo q̄ in creaturis tam in suppositis relatiuis q̄ absolutis. agere presupponit esse. ¶ Confirmatur. Aliqui doctores. s. Sco. dicunt ꝙ agere p̄supponit esse quando ipm̄ agere nō est cōstitutiuū ipsius esse. sicut est (vt dicunt) degenerare in diuinis: qꝺ quia constat suppositum patris. ideo nō p̄supponit: sed planuȝ est ꝙ alique actiones sunt in diuinis que nō constituunt supposita. Uerbi gratia. spirare. s. i. nō cōstituit nec patrem

Scotus. Agere nō sp̄ p̄supponit eē.

nec patrem nec filiuz.igitur in illo casu est vere prius ⁊ posterius. ¶ Itē. Filius in diuinis cōstituitur filiatione.ergo filius potest esse in esse cōstituto filiationis sine ipso spirare.sed econuerso spirare nullo modo potest esse sine filio constituto in esse:sed regula Aristote.in capi.de pori.5.metaphysice.tex.cōmen.16.est φ illud est prius quod potest esse sine alio.⁊ aliud nō sine ipso.⁊ in istum modum reducit oēs modos prioris.igit̄ inter filiū ⁊ actum spirandi est vere ordo dicens prius ⁊ posterius. ¶ Confirmatur. Cum enim Phs inducit omnes modos prioris in hunc moduz: φ prius est qđ potest esse sine alio ⁊ aliud non sine ipso.sic congrue potest itelligi.φ illud est prius qđ potest esse sine alio:⁊ aliud nō sine ipso:q2 vz illud qđ vocat̄ prius est iaz constitutuz in esse suo per ꝓpria principia intrinseca.⁊ habitudo quaz iportat ad aliud nihil facit ad suuz esse. Sicut etiaz dicimus φ subiectū est prius sua passione.⁊ non solū est verum.quia subiectū natura.⁊ fm esse precedit passionem.sed quia per suam formam substantialez constituitur in suo esse.⁊ habitudo ad passionē nō facit ad suuz esse. Sz sic cōceditur cōmuniter in ꝓposito φ filius sic constituitur in esse per filiationē.φ spirare nihil facit ad suū esse suppositabile. Igitur fm illam regu. Aristo.inter filium ⁊ actum spirādi est vere prius ⁊ posterius. ¶ Qz aūt in respectu ad extra nō sit prius ⁊ posterius inter personas.ꝓbatur. Quecūq3 se habent in ordine vnius ꝑncipij inquantū hꝫ.nō habent ordinem.q2 omnis ordo requirit distinctionē:sed sic se habent supposita in diuinis adinuicē in respectu ad extra. igitur ibi nō est ordo:sed vbi non est ordo ibi non est prius neq3 posterius.ergo ⁊c̄.

Quintus articulus. Ubi ostēdo hoc fuisse de intētione Aug.φ in diuinis in rei veritate includitur prius ⁊ posterius. ¶ Nam cū Aug.dicit contra Maxi. illam auctoritatē(qđ in diuinis vna persona est ab alia sed nō prior alia imediate)non loquebatur quomodo persone sunt consubstātiales adinuicez.igitur ibi negare nō intēdit prioritatē nisi illaz que auferret consubstantialitatez. Sed prioritas nature ⁊ durationis quā imaginabat̄ ille Hereticus Maximinus.auferret consubstantialitatē.non autem prioritas originis.ergo ⁊c̄. Probo minorez quantū ad primā partez. Quia qđ ꝑcedit aliud duratione vel natura differt realr̄ ab eo. Probo quo ad scđam partem. Quia nulla apparens ratio potest reddi quare ordo originis est cum consubstantialitate ⁊ nō ꝑus ⁊ posterius originis.nisi quia significata istorum nominū(ordo originis.⁊ prius ⁊ posterius)ordine differrent fm φ prius ⁊ posterius dicerent iperfectionē.ordo originis nō.sed hoc nihil est.q2 significata istorum sunt ita eadez.vel ita ꝓpinqua.φ ita apparens videtur vna ꝓpositio sicut alia. Ita enim(quantū ad significatum nominis)negaret quilibet Phs.φ aliqua haberent eandez substantiā numero.⁊ φ vnū posset produci ab alio. sicut φ aliq̄ hn̄t eādē nāz nūero.⁊ vnū esset prius altero fz originem:⁊ per ꝯsequens econtra.ita cito cōcederet vnam sicut aliam:sed fm omnes theologos cum ordine originis stat consubstantialitas.igitur cū priori ⁊ posteriori. ¶ Per hoc patet responsio ad dictuz Aureo.qui per hanc negauit prius ⁊ posterius. ¶ Item. Illaz prioritatē nō intendebat Augustinus illi heretico negare.quā postea in ꝑmis terminis alibi concedit. Sed in libello suo de gaudijs electoruz ⁊ supplicijs damnatorū:facit sibi difficultatē.quomodo pater prior est filio:⁊ in fine respondet.φ in beata visione videbimus quomodo pater ꝑcessit filiuz origie.ergo. ¶ Itē. Augu.4.de trini.ca.10.ꝓbat φ filius est missus ab eterno. quia emanauit a patre ab eterno.sed nō est minor patre q2 emanat sicut cādor a luce ⁊ nō sicut quedam lux ꝑ quandā ꝑticipationem a luce per essentiā.imo sicut candor qui est equalis luci ⁊ eadem sibi a qua ꝓcedit. Ex his igit̄ arguo. Missio in suo significato ita videt̄ iportare iperfectionem sicut prius ⁊ posterius:sed missio.cum ista additiōe ꝯcedit̄ in diuis.φ h̄ orit̄ ab hoc eternalr̄.ita φ idētitate ⁊ eq̄litate substantie.igit̄ eadē rōne prius ⁊ posterius possunt cū ista additione φ hec persona q̄ est ab illa ita φ coeterna sibi et coequalis sit ⁊ ꝑoritas sic imaginata nō est ꝑoritas nisi originis.ergo prioritas originis cōcedenda. ¶ Confirmatur. Quia ille Athanasius.qui negat prius ⁊ posterius in diuinis.ꝓbat per hoc q2 persone coeterne sunt coequales:sz cū ista coeternitate ⁊ coequalitate in eodē symbolo ꝯcedit φ filius est a patre ⁊.s.s.ab vtroq3.ergo talē prioritatē concessisset in diuinis ipse/si disputatio fuisset cū eo de noie ꝑoris.

Ad argumēta in contrarium ꝑme opi.in primo articulo respondent qdam.s.Sco. per vnū verbuz.quando enim ꝓbant φ inter diuinas personas nō est prius ⁊ posterius que sunt relatiua. Dicunt.φ inter ea non est prius nec posterius inquantū sunt relatiua (q2 sic sunt simul natura ⁊ itellectu)sed inquantum sunt hꝫ relatiua.s.ꝓducens ⁊ ꝓductum.sic vnuz est prius alio aliq̄ genere prioritatis.s.originis. ¶ Sed ista respōsio lz dicat verum tamen nō dat vltimaz causaz per quā vnuz relatiuorum potest esse prius alio:ꝓbo. Quia cuz dicunt relatiua inquantū talia.s.producens ⁊ ꝓductum se possint habere fm prius ⁊ posterius.istud dictū est cōmune vt intelligitur de relatiuo formalr̄ ⁊ de relatiuo fundamentalr̄ accepto:sed itelligendo h̄ dictū.φ in diuinis ꝓducens ⁊ productum se habent sicut prius ⁊ posterius sub ratione qua sunt relatiua formaliter est dictum falsum : intelligendo tamen hoc sub illa ratione qua fundamentalr̄ relatiua est' dictum verum.ergo si dictuz suum debet saluari verum.nō debēt absolute sic respondere.φ relatiua inquantuz talia.s.producens ⁊ productum se habent fm prius ⁊ posterius.sed sic: talia relatiua fundamentalr̄ accepta se habent fm prius ⁊ posterius originis. Declaratur minor. Quia relatiuū nō est formalr̄ relatiuū nisi per respectum:sed respectus nō facit φ sit tale relatiuū originis.s.ꝓducens.q2 relatio nō est ꝑncipium agendi.sed hoc facit fundamentū.igitur illud dictū est solum veruz accipiendo relatiuū fundamentalr̄.nō formaliter. ¶ Hoc declaratur sic. Concedūt enim aduersarij φ ordo in absolutis est vere prius ⁊ posterius: sed lz ꝓducens ⁊ ꝓductum sint simul(inquantuz sunt relatiua)tamē inter ipsa est ordo fm aliquas rationes absolutas.ergo iter ipsa est prius ⁊ posterius:ita tamē φ hoc est(vt dicunt)fm rationes absolutas:qđ est fundamentalr̄ accipi. Probatur minor fm principia aliquoruz. Quia quelibet relatio(tam in diuinis q̄3 in creaturis)exigit ꝓprium moduz fundandi: sed inter ꝓprium modū fundandi quo eēntia vt principiū elicitiuuz fundat paternitatē.⁊ inter illum ꝓprium moduz fundandi quo eēntia vt formalis terminus fundat relationem filiationis.est ordo eque bene sicut iter personas.vbi aduersarij cōcedunt ordinez ⁊ hoc fm rationes absolutas. Quia(vt arguunt alij)si rationes fundandi essent respectiue.respectus fundaretur super respectū.⁊ eadem ratione in infinitum:nisi q2 ratio ꝑncipiandi ⁊ ratio terminans.sunt rationes absolute.respectus enim nec potest esse principium nec terminus.ergo ⁊c̄. Ad istud posset rideri sz nō curo.

Contra istam generalem responsionez sunt duo dubia. Primo videtur φ aliqua vt relatiua nō sunt simul sic. ¶ Omne prius ⁊ posterius.fm φ ꝑus ⁊ posterius sunt relatiua:sed omne prius ⁊ posterius fm φ ꝑus ⁊ posterius sic se habent φ vnū est prius ⁊ aliud posterius: ergo aliqua relatiua fm φ relatiua se habent fm ꝑus ⁊ posterius.⁊ per consequens non sunt simul. Iste syllogismus est in darapti. Ma.patet per regulā Aristo.li.predicamē.

Arg. 4m

Arg. 5m

Arg. 1m

Arg. 2m

Arg. 3m

Ad argumēta.h.ar. Scotus.

Reprobatur.

Dubium primū.

torum in Ad aliquid. Quia illa sunt relatiua (sm eum) a quibus si ꝑscindantur omnia alia adhuc eorū esse est ad aliud se habere: si enim a patre prescindatur album ⁊ bipes ⁊ hō. adhuc est pater ad filiū. Sed precisis a priori ⁊ posteriori omnibus accidentibus: puta. prius sm tempus vel naturam. vel hō. adhuc omne prius respectu posterioris est prius. ergo ⁊c.

Dubium 2m. ¶ Secundo videt̄ ꝙ si relatiua vt relatiua sint simul nā. sequitur ꝙ relatiua vt talia. s. producens et productum. sunt relatiua non per respectus de genere actionis ⁊ passionis. sed per respectus de genere relationis: si ergo relatiua (vt relatiua) sunt simul. ergo relatiua vt talia. s. ꝓducens ⁊ productum sunt simul: probo maiorem. Phūs eniꝫ 5o metaph. capi. de Ad aliquid dicit. ꝙ aliquid dicitur relatiue quia potest. sicut calefactiuuꝫ ⁊ calefactibile. ⁊ quedam actiones potentiarū: sicut calefaciens ad calefactum. Tunc quero. qualiter accipit relationes sm actiones potentiarū: Aut sic. ꝙ relationes fundātur super actiones elicitas: ⁊ tūc dicit male qr illas relationes collocare debet infra genus actionis nō relationis. Aut sic ꝙ ille relationes fundantur super ipsam potentiā ꝓducentem: ⁊ tunc habeo propositū s. ꝙ ꝓducens ⁊ productuꝫ sunt relatiua per respectus de genere relationis non actionis. Hec etiam maior patet per se. Per hoc enim ꝙ potētia actiua actu elicit actionē suam ꝑ hoc non perdit relationeꝫ suam sibi intrinsecus aduenientem de genere relationis. qr illud qd̄ est extrinsecū non aufert illud qd̄ est intrinsecuꝫ. patet ergo ꝙ producens ⁊ productum sunt relatiua infra genus relationis.

Ad dubium primū. ¶ Ad primū. Dico ad minorē quādo dicitur ꝙ omne prius ⁊ posterius sm ꝙ prius ⁊ posteri9 sic se habēt ꝙ hoc est prius ⁊ illud posterius. Hic est distinguenduꝫ. ex eo ꝙ ly prius ⁊ posterius ex parte predicati possunt accipi dupl'r. Uno mō sm prioritatem naturalis intelligētie. ⁊ sic propositio est falsa: prius ⁊ posterius sm ꝙ prius nō sic se habent ꝙ prius potest intelligi sine habitudine ad posterius: imo prius sub ratione prioris necessario intelligitur in habitudine ad posterius. ⁊ per consequēs prius ⁊ posterius. vt sic. sunt simul: ⁊ sic saluatur principale propositū ꝙ omnia relatiua (vt relatiua) sunt simul: ⁊ hoc ꝓbatur primo arti. in confirmatione p̄mi argu. p̄me opinionis. vbi dicitur. ꝙ omne qd̄ conuenit relatiuo inquantū relatiuū conuenit oī relatiuo / ⁊ cetera que sequuntur. Alio modo ꝙ accipiantur sm ordinem fundamētorum ⁊ tunc propositio est vera ꝙ prius ⁊ posterius sm ꝙ prius ⁊ posterius. sic se habēt ꝙ illud qd̄ fundat relationem prioris est prius eo qd̄ fundat relationē posterioris: sꝫ sic nihil contra propositū. quia hoc non est contra naturam relationis qd̄ relatiua fundamētal'r accepta non sunt simul: sed ꝙ ordinem habeant vt supra dictum est.

Ad dubium scdm. Per hoc ad 2m dubium: cōcedo maiorem ⁊ dico ad minorem ꝙ lꝫ producens ⁊ productuꝫ sint formaliter relatiua ⁊ per consequens respectus de genere relationis. ⁊ vt sic necessario simul. tamen vt aliter fundata. scilicet in potentia actiua. sic habent ordinem. Potentia eniꝫ actiua presupponitur suo termino.

Ad argm pm ⁊ 2m. ¶ Ad argumenta ergo in oppositum respondeo per hoc verbum hoc modo. Quādo dicit̄ ꝙ relatiua sunt simul natura ⁊ intellectu. Dico ꝙ verum est. vt sunt relatiua formal'r accepta. quia relatiua formaliter accepta dicuntur in habitudine. ⁊ ad cōuertentiam. ⁊ sic nō est prius ⁊ posterius: vt tamen sunt relatiua tal'r fundata in potētia actiua. ratione eius fundamenti vnuꝫ dicitur producens ⁊ aliud productū. sic vnuꝫ est prius alio origine. Et istud bene ꝓbant argumenta mea supra in tertio arti. vbi ꝓbaui per phm. ꝙ inter relatiua est prius ⁊ posterius / sicut in aliꝭ predicamentis.

Ad tertiū ¶ Ad aliud quando dicunt. si pater est prior filio. ergo in illo priori filius nō est. qd̄ est contra sanctos. ⁊ contra veritatem: quia qd̄ prius est non ens q̄ ens. est creatura: qr non est necesse esse. Respondetur supra articulo secūdo primo argumēto vbi dicitur in Nota. ꝙ est verum si ibi esset prius in quo.

¶ Distinctio. VII. Questio. I.

¶ Hic solet queri / a / quibusdā / vtrum pater potuerit vel voluerit generare filium ⁊c.

In distin. 7. agitur de potentia generandi in filio. ideo quero circa hoc. Utrum efficaci ratione ⁊ demonstratiua possit demōstrari ꝙ nec pater. nec filius in diuinis possint alium filium generare. Et videtur ꝙ non: qr hoc repugnat fidei. ¶ Contra. omne verbū est demonstrabile. ¶ Hic quatuor. Primo ponā rationes ꝙ sic. quas aliqui reputant efficaces. ⁊ reprobabo eas. ¶ Secūdo ponaꝫ alias quas aliqui reputant demonstrationes. ⁊ reprobabo eas. ¶ Tertio ponam ꝙ quedā alia possunt hic demonstrari circa generationem filij sed nō illud. ¶ Quarto incidenter videbitur. An sicut hec est falsa. filius generat. ita ⁊ ista deus generat.

Opio pa.

Primus articulus.

Ubi a quibusdam ponūtur rationes probantes ꝙ sic. ¶ Prima est. si filius generat in diuinis essent diuerse productiones eiusdem rationis. quia due generationes: sed hoc est impossibile: quod probatur quadrupliciter. Primo sic. Forma eiusdeꝫ rationis non multiplicatur nisi per materiam. sicut si albedo esset separata non esset nisi vna: sed in diuinis non est materia. igitur ⁊c. Probatio ma. Illa sunt vnum numero quorum materia est vna. quinto metaph. capitulo de vno. tex. cō. 12. ⁊ 12. metaph. quecunq; numero sunt multa materiam habent: ⁊ 7. metaph. tex. cō. 49. ⁊ 28. omnes ꝯo iam talis species in his carnibus ⁊ ossibus Callias ⁊ Socrates ⁊ diuersa quedam propter materiam. ¶ Secūda est. Deus intelligit omnia ⁊ vult oīa vno actu simplici: sed vbi nō potest esse. nisi vnicus actus intelligendi non potest esse nisi vnum verbum. ⁊ ita voluntate. ergo ⁊c. ¶ Tertia est. Persone procedunt per modum nature: nā ꝯo terminatur ad vnum. igitur. ¶ Quarta est. Ex hoc est perfectus filius quia tota filiatio in eo cōtinetur. ergo ibi non potest esse alia filiatio.

3. p. rōnē Sco.

Contra istas

rationes arguūt alij sic. s. Scotus in quolibet. 7. ⁊ contra primam. Sunt enim contra primam tres arti. excōmunicati. ¶ Primus dicit: ꝙ quia intelligentie non habent materiam. deus nō posset plures eiusdem speciei facere. ¶ Error secundus est. ꝙ deus non posset multiplicare īdiuidua sub vna specie sine materia. ¶ Error tertius est. ꝙ forme non suscipiunt diuisionem nisi sm materiam.

Arg pm ¶ Preterea. Ratione arguitur sic. Si forma immaterialis non potest plurificari sm ꝙ īmaterialis sed sm ꝙ de se est hec aut hoc. intelligitur sic: ꝙ per suam quidditatem est hec. nihil aliud intelligendo. sicut deitas est hec seipsa: ⁊ tūc sicut (nihil aliud itelligēdo nisi deitatē) ē ꝯdictio itelligēdo deū nō eē hūc deū. sꝫ plurificabilē in multos deos. ita erit ꝯdictio ⁊ repugnātia itellectuū. intelligēdo aliquā specieꝫ plurificabilē quasi cōmunem conceptum pluribus: quod tamen doctores et multi sancti conceperunt. Damasce. in elementario. capitulo. 13. [illegible] sm vnumquemq; ordinem differentes hypostases condidit: non solum vt hoc sed etiam sm vnamquāq; speciē ⁊c. aut intelligitur ꝙ non quelibet est hec sua quidditate. sed quadam alia. et tunc non repugnat sibi contradictorie non esse: ⁊ vltra. ergo non obstante immaterialitate sua potest plurificari. quantum est de se.

Argm 2m ¶ Item. Anima intellectiua prius est hec q̄ sit in materia. et eadem ratione de quolibet. ergo

libet.ergo anime intellectiue non sunt hec per materiam. Antecedens probatur. Quia per prius est anima terminus creationis q̄ infundatur:quod probatur. Quia quinto metaph.textu.cō.16.prius est quod potest esse sine alio et aliud non sine ipso.ergo eodem modo est prius alio quo potest esse sine alio ⁊ aliud non sine ipso:sed in actuali esse distincto ⁊ singulari.potest esse sine hoc.ꝙ sit in materia ꝓpria ⁊ non econuerso.ergo est prius terminus creationis q̄ sit in materia ꝓpria.⁊ tunc est hec nō per materiā.

Respo. mens.

¶ Nec valet dici ꝙ non est prius hec q̄ sit in materia.saltem ſm aptitudinem non ſm actū:⁊ ita est hec per materiā. ¶ Nā posito ꝙ eodem instanti due anime infundantur duobus corporibus.tamen in illo priori quo aptitudo ꝓcedit actū. alia est aptitudo vnius anime ad vnum corpus.⁊ alia ad aliud corpus.aliter enim casualiter vnaꝫ deus infundet alij ⁊ non alij:sed quando aliquid conuenit vni ⁊ non alij non conuenit illis ſm ꝙ habent cōmune.sed ſm ꝙ distinguuntur.ergo illa aptitudo conuenit illis vt distinctis.ergo ꝑus distinguuntur q̄ habeant distinctam habitudinem ad materiā.⁊ ita ex materia nō distinguunt. ¶ Item in quocūqꝫ corporali sunt due anime.vtraqꝫ ex natura sua intrinseca. est quedā actualitas absoluta.aptitudo autem fundatur super ipsaꝫ sicut super fundamentum absolutum qđ est forma ⁊ actus:sed quodlibet singulare ex suo per se intellectu importat distinctionem.ergo in quocūqꝫ priori ante omnē aptitudinem distinguebantur ille anime.

Arg^m 3^m

¶ Item ad ꝑncipale. Materialitas non est causa quare aliquid primo est hec.ergo mālitas non est causa quare aliquid est plurificabile. Consequentia patet per locū ab oppositis. Antecedēs probatur. Quia eo quo primo aliquid est in actu extra suaꝫ causam ⁊ intellectum.eo est hoc.qꝛ in actu vt distinctuꝫ cōtra esse in causa ⁊ intellectu non competit nisi huic:sed quecūqꝫ entitas actualis precise accepta seipsa ꝑmo est in actu. quia seipsa ꝑmo recedit a non esse lꝫ multa alia concurrāt. ergo seipsa ꝑmo est hec. Igitur hec filiatio diuina ꝑmo accipitur ex ipsamet filiatione tali.nō ex immaterialitate lꝫ sit annexum.

Arg^m 4^m

¶ Item Aui. Materia nō est causa forme lꝫ sit materia forme:sed non videtur aliquid esse hoc per illud qđ nō est eius causa per se.ergo materia nō est causa quare forma est hec.

Arg^m 5^m

¶ Itēꝫ. Phūs.12.met.tex.cō.17.ponit quodlibet ꝑncipiūꝫ esse ens per seipsum.nō ergo forma est hec per materiam.antecedens probatur. Dicit enim sic: singularium aliud tua materia mouens.⁊ tua species.⁊ in ea ratione aut vniuersali.eadem differunt.ergo numero.lꝫ conueniant specie.ratio tangitur.1.physicorum.tex.cō.37.vbi dicitur ꝙ quodlibꝫ non fit ex quodlibet.sed determinatuꝫ ex determinato.

Z 2^m rō/nem. Arg^m h^m

Contra scđam rationē que innititur isti medio. Ubi non potest esse nisi vnus actus intelligendi non potest esse nisi vnum verbuꝫ.⁊ nisi vnū dicere.arguūt sic. Qđ lꝫ nō sit nisi vna forma absoluta vni⁹ rationis.ipsa tamen potest habere plures productiōes actiuas respectu plurium terminorum. Quia sol lꝫ vna luce sit luminosus. tamen potest habere plures actus illuminandi.igitur lꝫ intelligere sit vna perfectio ⁊ vna forma absoluta. potest tñ includere multa dicere. Igitur non sequitur est vnum intelligere.ergo vnum dicere.

Arg^m 2^m

¶ Itē. Hoc sic ostenditur in actu immanente non transeunte.qꝛ in actu immanente in diuinis videtur ꝙ eadē forma absoluta manet.⁊ tamen habet plures productiones passiuas.s.essentia cōmunicata.ergo nō statim nō apparet inconueniens.quare non possit manere aliqua perfectio vna.puta intelligere essentiale ⁊ cum hoc ꝙ sibi cōueniant due productiones actiue.s.duo dicere.vel ambo ipsi patri.vel alterum patri.alteruꝫ filio.non ergo valet consequentia est vnum intelligere.ergo vnuꝫ dicere:sed debet ꝓbari.ꝙ cuꝫ tali vno intelligere nō possunt stare plura dicere nec in vna persona nec in duabus:quod (quia ratio non facit)ideo est insufficiens.

Arg^m 3^m

¶ Item. Hec consequentia lꝫ esse vera gratia materie in intellectu limitato.nō tamen sequitur in intellectu illimitato:quia ibi cū vnitate stant varie pluralitates.ergo nihil valet.nec gratia forme(ꝓpter duas ꝑmas rōnes)nec gratia nature.pꝫ istā.

Cōtra tertiam. Arg^m h^m

¶ Contra tertiaꝫ rationem arguunt. Quia non sequitur natura terminatur ad vnum.ergo ad vnū suppositum:qꝛ nec cum hoc ꝙ terminatur ad vnum modū ꝓducendi ꝓducit multa indiuidua eiusdem rōnis vt patet de homine.g̃ ⁊c.

Respō. mō.

¶ Nec valet dicere ꝙ illa diuersa producta sunt diuersa propter materiā. Quia sicut agens qđ in virtute sua effectiua continet effectum suuꝫ partialiter(scilꝫ q̄tū ad formā) pōt in sua ꝓducibilia diuersa.ita a maiori.lꝫ deus in virtute sua effectiua habeat effectum suum totaliter.scilꝫ nullaꝫ māꝫ presupponendo.potest tamen in tot diuersa producibilia quot continet in virtute sua.ergo causa quare nō pōt in diuersa ꝓducibilia non est.quia non agit presupponendo materiam(vt dicebatur)sed quia non continet diuersa quātū ad suū esse totale in sua causalitate effectiua. ¶ Itē. Hoc manifeste apparet.quia sicut agens vnius speciei pōt simul multa generare.ita ⁊ deus creare:non igiť diuersitas ꝓductorum est ꝓpter diuersitatē materie:sed ꝓpter vim effectiuam.

Z 4^m.

¶ Contra rationem quartam arguiť sic. Quia filius est perfectus deus:⁊ tamen non habet deitatem cum omni modo habendi eam.igitur ex hoc quod est filius ꝑfectus intensiue non sequitur.ꝙ habet filiationem extensiue ⁊ omni modo possibili.

Aureo. Henri. Arg^m h^m

¶ Contra opi.in se arguit Aureolus dis.7.arti.1. Sunt ⁊ alij.s. Henricus qui hoc ꝓbant sed spiritualiter de patre sic. ¶ Si tota fecūditas ordinata ad filiūm exhausta fuit in vnius filij generatione nō esset possibile alium filiuꝫ generare.quia ille alius filius sine omni fecunditate generareť:sed sic est in generatione filij in diuinis.igitur ⁊c. Minor ꝓbať quia generatio filij in diuinis semper est manens ⁊ stans.⁊ cuꝫ eadē virtute vniformiter se habente nō pōt stare fecunditas ad alterius filij gñōneꝫ nisi simul possent esse due ꝓductiones eiusdeꝫ rōnis diuino ⁊ ex eodem agente.qđ est impossibile.sicut est impossibile vnū ⁊ eandeꝫ māꝫ simul moueri pluribus motibus generationis.vel alterius eiusdē speciei.iuxta artē phi.5.physi. tex.cō.32.vsqꝫ ad.35.vbi vult ꝙ impossibile est idem moueri pluribus motibus eiusdem speciei simul.ergo. ¶ Cōfirmatur per exemplum:si vnus homo habet vnicuꝫ semētm.⁊ non esset aliud.⁊ de isto semine semper esset filius genitus.impossibile esset alium filium generari. Tota ratio eorum stat in hoc ꝙ tota virtus exhauritur in generatione filij.quia illa generatio semper stat.

Sco. Arg^m h^m

¶ Contra arguūt alij sic.s. Scotus. Quecūqꝫ potentia potest habere alium actū si iste non semper staret simpliciter potest in alium actum simpliciter.sed potentia generādi est huiusmodi.vt dicūt. ergo ⁊c. Sed si potest habere alium actum necessario habet illum nihil enim est ibi possibile(quod nō includit cōtradictionem)quin sit in actu. Igitur ibi sunt plures filij. Maior probatur. Potentia naturaliter est prior actu suo: sed virtus non repugnat potentie:nisi qꝛ potentia semꝑ est in actu suo.ergo absolute ⁊ simplr̄ non repugnat sibi alius nouus actus.ergo ⁊c. Ponitur exemplum.si sol illuminaret vniuersum illuminatione adequata sibi intensiua.scilꝫ ita perfecte sicut potest illuminare ⁊ extensiue.quia scilꝫ illuminatio ista est toti⁹ vniuersi:sed si iste actus semꝑ staret nō posset habere aliā illuminationē.hoc sic tñ nō est.quia hoc simplr̄ repugnat soli.sed qꝛ actus eius semꝑ stat respectu passi adequati.igitur quantum ex potentia sua simplr̄ absoluta posset in aliam illuminationeꝫ:sic in ꝓposito ⁊c.

¶ Item arguitur sic. Si potentia ex seipsa absolute accepta posset in aliũ actũ. sed solũ ipedit̃ ppter hoc q actᵘ eiᵘ semper stat. igit̃ accipiẽdo potentiã pro illo priori quo precedit actũ se posset extendere ad aliuz actum: ergo casuale vide᷑ vel sine rõne. quare magis iste actus est a potẽtia q̃ ille. ⁊ per ↄ̃s cum neuter posset esse minus necessarius altero. vel vterqȝ simul erit a potentia. vel neuter. vel si alter plus q̃ aliud: hoc erit casualiter. ⁊ contingenter.

Scotus. **Secundus** articulus. An pr̃ aut filius in diuinis possint aliũ filiũ generare. Ubi dicunt qdã q nõ vt Scotus. Et dicit q nõ solũ fide tene᷑. sed q necessaria ratione pbatur. tam de patre q̃ de filio. sic. ¶ *Argᵐ pᵐ* Illud nullo mõ est plurificabile in diuinis qd̃ non põt terminari certo numero ⁊ ad certaz pluralitatẽ: sed productio eiusdẽ rationis nullo modo põt terminari ⁊c. ergo ⁊c. Maior probatur. Quia qd̃ nõ termina᷑ ad certaz pluralitatẽ põt esse in quocũqȝ etiã in infinitis. sed in diuinis quicqd est possibile statiȝ est necessariũ. igit̃ si in diuinis esset plurificatio que nõ termina᷑ ad certaz pluralitatem iam de facto etiã in infinitatem persone. Minor proba᷑. Quia qd̃ est plurificabile etiam eiusdẽ rationis ad plura eiusdẽ nõ terminatur ex se ad certã pluralitatẽ. Hoc patet: siue comparando cõmune ad sua singularia. siue causam ad causata. vel pncipiũ ad sua pncipiata: nec põt determinari ex altero eiusdẽ rõnis cum ipso. q2 qua rõne ipsuȝ non termina᷑ ad certam pluralitatẽ ex se. eadẽ rõne nec alterũ qd̃ est eiusdẽ rõnis cum ipso determinabit ipsuȝ ad certam pluralitatẽ: nec poterit etiã determinari per aliud alterius generis. igit̃ nullo mõ. Proba᷑ illud vltimũ sic. Quia nõ põt determinari p aliud alterius generis qd̃ sit posterius natura ipso. q2 a posteriori nõ hȝ aliam entitatẽ. igitur nec vnitatem nec pluralitatẽ certam. Nec ab illo qd̃ est simul natura cum productione eius: quia qua rõne ipsa productio que est vnius rõnis nõ determina᷑ ex se ad certam pluralitatẽ. pari rõne nec illud qd̃ est simul nã cum illo determinabit ipsaȝ. Nec etiã ab alio priori se qd̃ sit alterius rõnis. q2 illud aliud. vel est pncipium formale pducendi. vel ipsuȝ suppositũ producens. nõ est pncipiũ formale. q2 in pductio pncipiũ formale qd̃ presupponit̃ nõ necessaria preexigit̃ esse aliqd alterius rõnis. Neqȝ etiã preexigit̃ vnitas neqȝ pluralitas alterius rõnis. ex quo ponunt̃ pductiones eiusdẽ rõnis. Nec etiã a supposito. q2 in tot põt suppositum ⁊ nõ plura. neqȝ pauciora. q̃tum principium formale. igitur ad nihil poneretur determinatio per suppositũ: nullo ergo mõ põt pductio eiusdeȝ rõnis determinari ad certam pluralitateȝ que fuit minor pncipalis rõnis. ¶ Istud cõfirmant per Aug. ↄ̃ *Augu.* Maxi. lib. 1. ca. vlti. sic arguendo. Si in diuinis possent eẽ eiusdẽ rõnis plures productiones. igit̃ infinite. ⁊ vltra. ergo essent ĩfinite. q2 in diuinis nihil est nisi necessariũ. Probãt pmã cõsequentiã per Aug. vbi supra. reddentẽ causaȝ q̃re nõ oportuit filiũ generare. Non oportuit (inquit) quia immoderata esset diuina generatio ⁊c. nec ĩpleret̃ generationis series ⁊c. ¶ Item ad principale ppositũ trahunt pħs 12. meta. sed violenter ⁊ ideo nõ curo. ¶ *Reprobatur.* Sed ista ratio nõ est demonstratiua. Unũ nego minorẽ. qñ dĩ q pductio eiusdem rationis nullo mõ põt terminari ad certam pluralitatem. Et qñ pbatur non ex se. sicut patet deducendo in creaturis. Dico q difficultas est de possibili nõ de facto. sed lȝ in creaturis nõ determine᷑ pductio eiusdem rationis ad certum numeruȝ possibile est tamen qd̃ determine᷑ ad certuȝ numerũ: ⁊ eodem modo in proposito. Quia lȝ ignis nõ determine᷑ ad certum numerũ igniũ gnãbilium. possibile tñ esset q a pncipio determinaret̃ ad certũ numerũ indiuiduoꝝ generabiliũ sicut ad certã spẽm determina᷑. sicut dĩ de fenice. q nunq̃ põt nisi vnã fenicem generare. ¶ Item posito q difficultas esset hic de facto. s. vtrum de facto hic essent plures productiones eiusdem rõnis. adhuc nõ valet argumentum eorum sic arguẽdo. In creaturis de facto nõ termina᷑ productio eiusdem rõnis ex se ad certũ numerũ. igit̃ nec in diuinis: quia (cum sint hinc inde entia alterius rõnis) non valet cõsequentia de vno ad aliud. sicut pȝ hic: in creaturis nõ sũt plura supposita in idẽtitate nature. igit̃ nec in diuinis. ¶ Qd̃ dicunt de Aug. ↄtra Maximinum. Dico q illud argumentũ fuit bonũ cõtra hoiem q diu nõ assignauit sibi per cõtrariũ esse ĩpossibile in creaturis. nec q cõsequẽtia nõ valeret a creaturis ad deuȝ: nõ tñ fuit bonũ argumentũ cõtra rem. ¶ *Aureo. Argᵐ* Aureolus dis. 7. q. 2. arti. 3. hoc demonstrat sic. ¶ Nulla res que est tota natura ⁊ tota qdditas subsistens siue tota entitas eminenter subsistens ⁊ nõ est quedã particularis res. potest plurificari. Hec pbata est dis. 3. q. 1. arti. 3. vbi pba᷑ q deus nõ põt plurificari. q2 est tota entitas eminenter subsistens non cõnumerata contra alias entitates. q2 esset ens limitatuȝ. Patet ex terminis: q2 qui dicit totum negat partẽ precisaȝ vel particularẽ. igitur qui dicit totum ens subsistẽs negat ens particulare seu pluralitatem. Sed filiatio est tota qdditas filiationis existens ⁊ non particulare. igitur. Probo minorem. ¶ *Primũ* Tum quia vnũquodqȝ est in recipiente per moduȝ recipientis. ⁊ deitas in qua exit filiatio est tota quidditas ⁊ tota entitas eminenter subsistens. non ⁊c. ¶ *Scdm* Tum quia pħi posuerunt q quelibet intelligentia esset tota natura subsistens. saltẽ sue speciei. igitur qdlibet diuinum est tota ⁊c. maxime sue speciei: puta filiatio diuina est tota entitas filiationis. ¶ *Tertium.* Tum q2 deus est totale intelligere. q2 suum intelligere est intelligere comprehendens eminenter intellectionem dei ⁊ leonis. ⁊ sic de singulis: sed omni intellectioni correspõdet notitia adequata. igitur verbum seu filius est notitia tota ⁊ tota filiatio ⁊ non particularis. ¶ *Quartũ* Concordat Aug. 15. de trinit. c. 14. pater genuit sibi verbum equale per omnia. sed paternitas in diuinis est tota paternitas ad ephe. 3. ex paternitate diuina in celo ⁊c. ¶ *Reprobatur. Argᵐ* Ista ratio non demonstrat quando enim dicitur in maiori. Nulla res que est tota ⁊c. potest plurificari: diceret̃ q verum est. de re que est tota natura subsistens ſm speciem ⁊ ſm omnia indiuidua: sed non est demonstratum. q existente vno deo que est tota natura ⁊ tota entitas eminenter subsistens. ita q sit tota ſm speciem. q propter hoc ipse sit tota natura ſm omnia indiuidua. Uerbi gratia. si gabriel sit tota natura subsistẽs sue speciei non est demonstratum quin posset plura indiuidua esse in illa specie ⁊ maxime si gabriel ſm suam speciem non sit infinite perfectionis: sed infinitas perfectionis non est adhuc demonstrata de deo (de hoc dis. 4. 4. arti. 2.) igitur nõ est demonstratum quin plures dŭ indiuidui possint esse in eadem specie de hoc dis. 21. arti. 1. in responsione. 3. argumẽti. ¶ *Ad minorem.* Nec ista ratio demonstrat in minori: concesso eniȝ q deitas non possit plurificari in diuinis quia est tota nã ⁊c. non propter hoc est probatuȝ demonstratiue quin filiatio possit plurificari in diuinis. Diceret enim pħs q concesso q vna natura que est vna ſm numerum potest multiplicari stante vnitate numerali in plura supposita diuerse rationis. q non est sibi demonstrabile. q stante eadem vnitate numerali sibi repugnet multiplicari in plura idiuidua eiusdem rationis: quia cum pluralitas specifica intensiorem ⁊ maiorem importet distinctionem numeralis nõ repugnat sibi posse demonstrari. quin si quod minus videtur inesse. quin etiam q magis videtur inesse inerit. Sed nos theologi concedimus in eadem natura numerali supposita plura diuerse rõnis. ergo stante illo cõcesso nõ erit demonstratũ pħo qn stante vnitate deitatis numerali poterũt esse plura indiuidua eiusdẽ rõnis, ⁊ sic nõ valȝ minor. ¶ Diceret. n.

phs ad pmū ꝯcedēdo ꝙ vnumqḋqꝫ receptū ⁊c̃.sed accipe/ret a theologo.ꝙ deitas talr̃ recipit pluralitatē suppositorū stante vnitate numerali qḋ illa pluralitas est alteri⁹ rōnis.Et ideo diceret ꝙ retēto illo ꝯcesso ꝙ nō est sibi demōstratum qḋ stante vnitate numerali recipiat multitudinem

Ad scdm individualez que est eiusdez rationis.❡ Per idē ad 2ᵐ diceret ꝙ lꝫ quelꝫ intelligentia vna existens ſm numeruz sit tota natura sue speciei.si tamen multiplicaret̃ in plura in/dividua diuerse rationis nō demonstrat̃ sibi quare non in

Ad tertiū plura ſm eandez rōnē.❡ Per idē ad 3ᵐ diceret ꝙ verum est ꝙ verbuz est adequata notitia scie a qua ꝓcedit.hoc tñ cōcesso.ꝙ notitie notionales patris ⁊ filij faciūt duo suppo/sita alterius rōnis.stante illa vnitate nō est demonstratuꝫ quin poterunt esse due notitie seu duo verba eiusdē rōnis

Ad quartū in eadē vnitate.❡ Per hoc ad auctoritatē.ꝙ verū est pa/ternitas diuina est quelibet alia.Diceret phs qḋ ex hoc nō est sibi demonstratū quin plures pñt tales esse multiplici/tate individualr̃ cōcessa multitudine alterius.❡ Nota ꝙ isto modo argumenta sua oppositū potius ꝙ̃ suū ꝓpositū demonstrarent.Melior ergo rñsio que pōt dari quare fi/lius nō pōt generare.quā video est:qꝛ nō recipit a pr̃e talē vim ordinatā ad actū.Sꝫ istud dictū nō pōt demōstrari.

1ª ꝯclo **Tertius** articulus.Ubi dico tres ꝯclusiones.❡ Pri/ma est ista:ꝙ demonstratiue pōt probari.ꝙ possibile sit filiū nō generare.⁊ etiam non spirare:tali dico possibilitate q̄ nō est repugnātia terminoꝝ sic.❡ Possibi/litate que est non repugnantia pōt prescindi ab essentia oē qḋ est extra per se rationez essentie:quia.cuꝫ pmus modus dicendi per se nō includit 2ᵐ sed distinguit̃ ꝯtra ipsuꝫ.po/terit omne qḋ nō est de pmo mō dicendi per se excludi ab alio:sed respectus qui consequit̃ essentiā respectu alicuius actus.siue generādi.siue spirādi.est extra per se rōne essen/tie.qꝛ ad aliud pertinens pdicamētū(sicut scḋs modus dḋi per se)ergo ois talis respectus sine repugnātia terminoruꝫ

2ª ꝯclo pōt prescindi ab essentia filij.⁊ ita ⁊c̃.❡ Sed quia diceret̃ statim ꝙ non.querit̃ ratio que impedit filiū spirare.sꝫ que impedit specialr̃ ipsuꝫ generare.ideo scḋo ꝓbo demonstra/tiue ꝙ pōe est filiū nō generare.⁊ tñ spirare sic.❡ Qñ ali/qḋ fundamētū fundat duos respectus oīo disparatos pōt sine omni repugnātia terminoꝝ prescindi vnus respectus alio reseruato:qꝛ ex quo sunt disparati.ꝑcisio vnius nō est causa precisionis alterius:sed sic se habēt respectus genera/tiui ⁊ spiratiui respectu essentie diuine.ḡ ab essentia in filio pōt prescindi respectus gnātiui retento respectu spiratiui.

3ª ꝯclo ❡ Tertio dico ꝙ non pōt demōstratiue ꝓbari ꝙ fili⁹ nō recipiat a pr̃e talē vim ordiatā ad actū generādi. ❡ Quia si hoc ꝓbaret̃ opꝫ ꝓbare ꝙ respectus generatiui possent ab essentia vt in filio prescindi.ita ꝙ talis precisio esset or/dinata ad actum.qꝛ si talis ꝑcisio nō esset ordinata ad actū sed solū esset pōe nō repugnans.adhuc posset stare actus generandi in eo sicut spirare.qa spirare solū pōt prescindi a filio pōitate que nō est repugnātia nō possibilitate ordi/nata ad actū.ideo pōt spirare:sꝫ hoc nō pōt demōstratiue probari.qꝛ non pōt demonstrari quare magis ordinauerit precisionez generatiui ab essentia vt in filio quā spirari.cū ambo ex natura sequant̃ sicut calefacere caloreꝫ. ergo ⁊c̃. ❡ Dico tñ ꝙ ad hoc ꝓbandū ꝙ non pñt esse plures filij. sunt rōnes due bene efficaces lꝫ forte nō demonstratiue.Et pma cōcludit generaliter tam de patre ꝙ̃ de filio:⁊ est hec. ❡ Quādo aliqua ꝓductio hꝫ terminū per modū spēi ⁊ nō per modū individui.īpōe est in tali specie productionis multiplicari individua. Hoc patet per simile:si eniꝫ pater meus generasset me sic.ꝙ fuissem genitus vt in me solo. semper in perpetuum fuisset saluata tota species hominis. tunc ego nunꝙ̃.nec etiā pater meus.possemus aliū filiuꝫ generare:si enim alium filiuꝫ generaremus.sequitur oppo/situm positi:sciꝫ ꝙ ego non essem genitus per modum spe/ciei.sed cuiusdā individui.Patet etiam in sole:quia eniꝫ sol est tale individuum qḋ tenet locum totius speciei.nō mul/tiplicatur in individuis.❡ Patet etiaꝫ.2.de anima.tex.c.34.⁊.35.vbi phs dat causam multiplicationis individuoꝝ vt species in pluribus perpetuet̃ cū non possit perpetuari in vno.Sed ꝓductio in diuinis que est generatio ⁊ que est spiratio ambo habent terminum per modū speciei nō per modū individui.ergo nullo agente poterunt multiplicari individua in vna productione ſm speciem suā in alia.Pro/batio minoris.Quia illa productio que est per moduꝫ spe/ciei est perfectior illa que est per modū individui:⁊ dico ꝑ/fectior extensiue.qꝛ illa habet terminū perpetuū.alia habꝫ terminū corruptibilē(vt patet de productione solis qui tꝫ locum speciei.⁊ in ꝓductione hominis qui tenet locum in/dividui)⁊ etiam intensiue.quia ꝓductio per modum spe/ciei habet terminū constitutuꝫ in totali esse.productio aūt per modum individui habet terminum ſm esse partitum ⁊ participatum.Sed certuꝫ est ꝙ ꝓductiones que suppo/nuntur esse in diuinis sunt ꝓductiones ſm modum ꝑfectū ꝓductionis.ergo ⁊c̃. Nota ꝙ dico productiōes que suppo/nuntur in diuinis.quia qui vult efficaciter ꝓbare multitu/dinem vel solitudinem personarum in qualibet specie pro/ductionis:opꝫ eum necessario supponere tales productio/nes formaliter enim nunꝙ̃ posset efficaciter hoc probare.

Scḋa ratio est specialis de patre.¶ Nam omnes cōce/dunt.ꝙ pater in generando habet filium pro ter/mino adequato sue ꝓductionis.aliter enim esset generatio eius imperfecta.ista enim consequentia tenet de actionib⁹ de individuis ad intra:sed ad hoc sequitur ꝙ in tali specie productionis non potest producere aliud individuum.igit̃ pater non potest ⁊c̃.Probo minoreꝫ.Quia propositio que est necessaria ex conditione contingenti est ꝯtingens ⁊ pos/sibilis simpliciter.Propositio auteꝫ necessaria ex conditio/ne necessaria est necessaria simplr̃.Exempluꝫ. Necesse est me sedere quando sedeo:cuꝫ tali necessitate stat bene ꝙ cō/tingenter sedeo.⁊ ꝙ de possibilitate absoluta possem non sedere.Quando ꝟo dico.pater in diuinis non potest mori: quia est deus.cuꝫ tali necessitate nō stat ꝙ pater in diuinis posset mori.imo ex hoc ꝙ est deus sequit̃ ꝙ impossibile est eum mori:sed(cum dico)pater in diuinis non potest gene/rare alium filium.qa filius quem genuit est terminus ad/equatus sue generationis)ista conditio que hic ponitur est necessaria.s.ꝙ filius quem genuit est terminus adequatus sue generationis.omnia enim que in diuinis sunt de facto. ⁊ ad intra sunt necessaria.igitur.sequitur ꝙ ista propositio qua dicitur pater in diuinis nō potest generare aliuꝫ filiū. est necessaria simpliciter ⁊ impossibile oppositum fieri. ❡ Confirmatur ista ratio.Quandocūqꝫ enim conditio ne/cessaria que apponit̃ est necessaria simpliciter.⁊ necessita/te que est modo nature:⁊ hoc ex parte eius a quo sumitur. sed non ex parte eius cui apponitur.Quia.quando dico ꝙ necesse est patrem ⁊ filium spirare.s.hec est necessitas sim/pliciter ⁊ modo nature ex parte ipsius intellectus.sed non ex parte ipsius voluntatis.Intellectus enim diuinus dictat voluntati diuine.ꝙ hoc est omnino volendum:⁊ quia in/tellectus agit de necessitate nature.ideo necessitas est hic ex parte intellectus modo nature.Sed quando voluntas di/uina vult hoc.ipsa non vult hoc de necessitate nature.sed modo libero.intātū ꝙ ꝗ̄tū est ex parte ipsa quadā sua po/testate illimitata ⁊ libertate absoluta posset nō velle illud. sꝫ intell's posset dictare aliqḋ cur(seu aliquā rōnē)q̄re pos/set sistere a tali volitiōe.Et ita habet̃ ꝙ necessitas mō nāe est ex pte itell's sicut ex parte eius a quo accipit̃ necessitas.

sed nõ ex parte eius cui apponit̃.scilz ex parte voluntatis: et ideo in isto casu (vt dictum est dis.5.arti.3.) necessitas talis nõ aufert libertatẽ nec potestatem absolutã. ¶ Ex his arguo ex opposito sic. Ubi est necessitas simplr et mõ nãe. tam ex parte eius a quo accipit̃ q̃3 ex parte eius cui apponitur.tunc erit simplr impossibilitas aliter se habendi. Sz cum dico.pater nõ potest generare alium filium.quia filius quem genuit est terminus adequatus .sue generationis.est necessitas modo nature ex parte eius a quo accipitur ista necessitas.s.ex parte generationis diuine que est mõ nature:que necessario inquãtũ generatio diuina requirit terminuz adequatuz:hec etiã est necessitas modo nature ex parte eius cui apponit̃.s.patri generãti.pater eniz generat mõ nature et necessario.Ergo et isto casu erit verum q̄ pater sic generat vnũ filiũ q̄ impossibile est ipsum aliũ generare.

S. Tho.

Quartus articulus. De veritate huius ꝓpositionis. Deus generat. Ubi dicunt qdaz (vt Tho. prima pte.q.39.) q̄ hec est falsa deus nõ generat:et nõ distinguenda:ratio cuius est. ¶ Iste eniz terminus homo.quia diuiditur realiter in diuersa supposita ideo iste terminus homo per se potius supponit pro persona ẽt si nihil addat̃ qõ ipsuz determinet ad personã. Uerũtamen aliqñ iste terminus hõ stat pro natura cõmuni ꝓpter exigentiã alicu9 additi:vt sic dicendo hõ est species.aliqñ etiam pro supposito dicendo homo currit. Sed illud qõ significat̃ per hoc nomen deus.s.diuina essentia est vna cõmunis forma sm rem.nõ tamen sm rationẽ (sicut humanitas) et ideo deus p se supponit pro natura cõmuni.sed aliquo addito determinatur eius suppositio ad personam. Unde cum dicit̃.deus generat.ratione actus notionalis hoc nomẽ deus supponit pro persona patris:sed cum dicit̃.deus nõ generat.nihil additur qõ ipsuz determinat ad personaz filij:vnde datur intelligi qõ generatio repugnet nature diuine sed cum addit̃ aliquid pertinens ad ꝑsonã filij vera erit dicendo deus genitus non generat.

3 Sl. T.
Arg9 p9

Contra. Iste dicit.q̄ de9 ex se supponit pro essentia et nõ pro supposito nisi addat̃ notionale.g dicendo.deus non determinat̃ per ipsuz ad standũ p suposito.ergo supponit pro essentia cõmuni.et ista propositio erit vera:deus non generat:sicut hec:essentia vel deitas nõ generat.

Arg9 2m

¶ Itẽ. Qõ dicit̃.cũ additur aliqd pertinens ad filiuz.est propositio vera.vt dicendo deus genitus nõ generat. Ex hoc sequitur propositũ.sequitur enim.deus genitus nõ generat.ergo deus non generat. Probatio cõsequentie. Quia sequit̃:deus genitus est deus:ergo eodẽ addito vtrobiq3 adhuc sequit̃.ergo deus genitus nõ generat.ergo de9 non generat. Ad argumẽtũ pz.q̄ falsuz sumpsit.s.q̄ de9 nõ supponit pro essentia.imo p supposito.eque vere.sicut hõ.

Henri.

¶ Ideo dicunt alij Henricus in sum.arti.2.q.3.parte de relatiuis. Hec est falsa. Deus non generat.qz hoc nomen de9 significat eandem rem singularẽ et supponit p illa vniformiter in affirmatiua et negatiua sed pro alio supposito.et B nomen homo significat rẽ vlem et põt supponere pro alia et alia re singulari in affirmatiua et negatiua.sicut p alio supposito. Sed hoc nomen deus non potest verificari in affirmatiua et negatiua pro alia re signata sed solũ pro alio supposito.cum ergo ꝓpositio vera p supposito reqrit veritatẽ pro significato.ad hoc q̄ sit vera simplr.ideo iste due hõ currit.hõ non currit.sil pñt esse vere pro significato et pro supposito.non aũt iste due:deus generat:deus nõ generat. qz nõ pro significato.lz pro supposito. Uñ dicit q̄ ratione significati sunt contradictoria:deus generat.deus nõ generat.sicut sortes currit.sortes non currit.

3 Henri.
Arg9 p9

Contra Sortes currit.sortes nõ currit.non possunt p appositionẽ ad subiectum verificari ambe simul:vt sic dicendo sortes albus currit.et sortes niger vel quantus nõ currit.et hoc demonstrando eundẽ sortẽ numero. Sed iste due.deus generat.deus nõ generat.per appositum alicuius.ambe sil pñt verificari:vt sic dicẽdo.deus pr̃ generat:deus filius nõ generat.et hoc demonstrãdo eundẽ deum numero.ergo nõ sunt cõtradictoria rõne significati.

Arg9 2m

¶ Item. Ipsi cõcedũt q̄ hec est vera:deus generat.igitur predicatũ inest subiecto.ratione suppositi.et rõne significati.qõ est deitas.et tamen hoc non obstante:hec (deitas non generat) est vera.nec est hic ꝯtradictio.qz nõ eodez mõ ab eodẽ affirmatur et negat̃.generare.in vna et in alia. Similr in ꝓposito. Hoc nomen deus in hac affirmatiua:deus generat:et in hac negatiua:deus nõ generat.supponit idez significatũ supponẽdo illud pro alio et alio supposito.ergo põt idem affirmari et negari de eodẽ non obstante singularitate diuine nature. ¶ Ideo dici posset q̄ de vtute sermonis hec est vera.deus non generat:qõ sic ostendit̃. Quorũcũq3 contraria sunt simul falsa.eorum subcontraria sunt simul vera.maxime in terminis accidentalibus sicut hic.omnis homo albus:nullus hõ albus.falsa sunt:subcontraria sunt simul vera.homo est albus.homo non est albus. Sed ista contraria vniuersalia sunt falsa in diuinis:omnis deus generat.nullus deus generat.et generare et non generare non sunt termini substãtiales sed relatiui et quasi accidentales. Igitur subcontraria sunt vera:deus generat.deus non generat. ¶ Cõfirmat̃.quia particularis et indiffinita conuertuntur affirmatiue et negatiue. Ualet enim deus generat.g aliquis deus. Et conuertitur et valet etiam.deus non generat.igitur aliquis deus non generat. Qua ergo ratione hec est vera.deus generat.qz aliquis deus generat.eadem rõne hec est vera.deus non generat.qz aliquis deus nõ generat. puta filius.

Arg9 3m

¶ Item. Affirmatio et negatio ad equalia se extendant:quia ergo ratione in ꝓpositione deus non generat esset equipollentis huic:nullus deus generat:et ideo falsa. eadem ratione in hac propositione deus generat esset equipollentia huic:omnis deus generat.et ita negãda est ista eadem ratione qua alia negatur. Uerumtamen debet esse intelligendum.q̄ lz hec sit vera de virtute sermonis.non tñ ea est vtendum propter hereticos:sicut nec ista vtendum est.deus non est incarnatus:lz sit vera de virtute sermonis quia aliquis deus nõ est incarnatus.

Ad arg9.

¶ Ad argumenta dico q̄ minor est falsa quia sunt contradictoria ratione significati.vt probaui ꝯtra ipsuz in ṗmo argumẽto meo.et scdõ.

Utrum sit plus de anima intellectiua qõ sit tota in toto et tota in qualibet parte q̃3 de alijs formis substantialibus.vel indifferenter poterit ipsa quanta et extensa per accidẽs sicut quelibet alia quere istam questionez lib.3.di.15.

¶ Distinctio. VIII. Questio. I.

¶ Nunc de veritate siue proprietate, siue incõmutabilitate atq3 simplicitate diuine nature, siue substantie siue essentie agendum est etc.

In distin. 8. Tractant doctores:si filius est a pãe.et si sit posterior patre.et ista nomina in deo dicant relationem. Ideo hic quero de relatione et alijs predicamentis quo modo sunt in deo.et est questio. ¶ Utrum relationes formales predicamentales sex priorũz predicamentorum.deo conueniant. ¶ Et videt̃ q̄ non. Quia omne genus est limitatum. ¶ Contra. Ratio generis lz nõ dicat vltimaz rei perfectionem dicit tamen aliqualẽ.igitur potest deo attribui. ¶ Hic tria. Primo.dabo intellectum questionis. ¶ Secundo.ostendaz q̄ rões formales predicamẽtoꝝ (supple relonis.actiõis.et passiõis.q̃litatis.et q̃ntitatis)

aliquo modo conueniunt deo. ¶ Tertio. ꝙ ille rõnes sunt
predicamentales omnibus predicamentis illis.

Primus articulus. Ubi est intelligẽdũ ꝙ aliud est
querere vtrũ res cuiuslibet predicamenti
sit in deo. ⁊ vtrum rõ cuiuslibet predicamẽti sit in deo. Qꝛ
res substantie .s. forma substãtialis. ponit̃ in predicamento
qualitatis. 5. meta. c. de qualitate tex. cõ. 19. non tñ rõ predi-
camẽti substãtie ponit̃ in predicamẽto qualitatis. ¶ Sic
ergo aliqui sunt cõcedẽtes rem cuiuslibet p̃dicamẽti posse
poni in deo. nõ tñ rationem cuiuslꝫ p̃nti. vñ distinguunt ꝙ
essentia creature cuiuslꝫ p̃nti quecũqꝫ fuerit tripl'r cõside-
rat̃. Uno mõ fm ꝙ aliquã perfectionẽ dicit simpl'r ⁊ abso
lute. Alio mõ vt est ꝓpria huic creature. Tertio modo vt
imitat̃ diuinã perfectionẽ in gradu composito. ¶ Primo
modo res cuiuslibet predicamẽti attribuit̃ deo. sed nõ se-
cundo mõ. qꝛ non attribuitur deo sub ꝓprio nomine illius
predicamẽti. sꝫ sub quodã generali attributo. s. bono iusto
⁊ hꝫ: sed tertio mõ res quorundã p̃dicamentoꝝ deo attri-
buunt̃. sed nõ oium: ⁊ sunt ille. cuilibet simpl'r est melius eẽ
q̃ nõ esse: sicut sapientẽ melius est cuilibet esse q̃ non esse
non aũt melius cuilibet alterabile vel augmentabile ⁊ hꝫ.

Tertius Rõnis.

¶ Sic ergo fm istos intelligendo qualiter res oium pre-
dicamentorũ deo attribuunt. Restat questio. Utrũ rõnes
oium predicamẽtorũ deo attribuunt̃. ¶ Ubi etiã intelligẽ-
dũ est ꝙ rõnes predicamentoꝝ deo debẽt attribui amota
omni iperfectione ⁊ limitatione. Quia sicut ens est cõe ad
finitũ vel infinitũ: ita quelibet perfectio est cõis ad finitũ
vel infinitũ. puta. sapientia ⁊c̃. Quia ꝯo nobilior ꝯditio est
infinitas q̃ finitas. ideo quibus põt cõpetere infinitas. si
deo attribuant̃ attribui debẽt vt illimitata ⁊ infinita. Qui
bus aũt nõ cõpetit infinitas nec finitas (vt puta relatio sꝫ
aliquos) si deo attribuant̃ saltem sibi nõ attribuent̃ vt fi-
nita. ⁊ per ꝯñs vt amota limitatione.

Secundus articulus. Ubi fm intellectũ precedẽtis
articuli. Dico ꝙ remota limitatione ⁊ i-
perfectione qualibet a p̃dicamẽto substãtie ⁊ a predicamẽ
to actionis. ⁊ passionis: ⁊ a p̃dicamẽto relõnis ⁊ qualitatis.
⁊ q̃titatis. pñt rõnes predicamẽtales istorũ predicamẽtoꝝ

Argu͂ p͂.

deo attribui. ¶ Qꝛ aũt predicamentalis rõ substãtie possit
deo attribui. ostendit̃ sic. Substantia nõ est p̃dicamentũ
rõne qua aliqua subsistũt in ea. ⁊ qua aliqs substat. qꝺ est
idem. sed qua subsistit in se. Sed ista rõ scꝺa potissime deo
ꝯuenit qñ remouet̃ ois limitatio ⁊ iperfectio a predicamẽ-
to substãtie. igit̃ ⁊c̃. Probo maiorem. Substãtia enim in-
quantũ substãtia. est absoluta ⁊ nõ dependẽs. ergo ꝙ suba
dicat̃ ex respectu ⁊ dependẽtia ad aliud cuius rõ est aliqs
substare. hoc accidit substãtie: sed rõ generis substãtie non
sumit̃ respectu eius qꝺ accidit sibi. sed respectu eius qꝺ est
intrinsecum sibi. ergo rõ generis substantie nõ sumit̃ ex h̃

Argu͂ 2͂.

ꝙ aliquis substat. sed ex hoc ꝙ in se subsistit. ¶ Item. In p̃
genere simpl'r. dñe prime seipsis distinguunt̃. ⁊ genus sim-
pliciter (aliter enim nec genus esset simpl'r primũ: nec dñe
essent simpl'r p̃me) igitur dñe p̃me substãtie seipsis p̃mo di
stinguuntur ⁊ genus simpl'r nõ. ergo ex respectu ad aliud.

Rñsio. mcta.

Nec obstat art. Oxoniensis. 15. Qui dicit. ꝙ cã prima est in
genere: ⁊ non extra genus: error. Posset. n. dici. Uerũ est. ꝙ
est error. s. ꝙ sic sit in genere. ꝙ nõ extra imperfectiones q̃
accidũt generi. que sunt limitatio ⁊ potẽtialitas ⁊ hꝫ. tñ nõ
est error quin sit in genere quantũ ad formalem rationem
generis amota omni imperfectione. Huius opi. est Henri.
in summa arti. 32. q. 4.

Dubium. primũ.

Sed hic duo dubia soluunt̃. A quibusdam enim dubi
tabat̃. vnde accipi poterit ratio generis subẽ.
Non põt enim accipi a substantia cõposita. qꝛ tunc nec rõ
generis cõueniret deo. nec angelis. Nec a substantia vt dñ
de materia. aut vt dicitur de forma: quia istis nõ conuenit.
Ratio generis cuꝫ sint in genere per reductionẽ. principia
enim rerũ que sunt in genere sunt solũ in genere per redu-
ctionem. Nec a substantia vt est cõmunis ad substantiam
dictam de materia. forma. ⁊ cõposito: qꝛ ista non inueniun
tur in linea predicamentali substantie. sed solũ substantie
per se entis assignant̃ in genere. vt patet de corporeo. ⁊ in-

Rñsio

corporeo ⁊c̃. ¶ Dicebat̃ ꝙ imo a substantia que est for̃a
accipitur totalis ratio generis ⁊ dñe: ⁊ per ꝯñs species. Uñ
imaginat̃ ꝙ ab anima sensitiua (vt est forma in vniuersali
accepta) accipitur rõ generis. ⁊ a ratione substantiali con-
trahente ipsaꝫ accipitur differentia. ⁊ ita spẽs. ⁊ genus. ⁊ dif
ferre accipiunt̃ a forma. cum igit̃ deus sit forma bene sibi
cõpetit ratio p̃dicamenti substãtie. Et hec videtur opi. Cõ-
mentatoris. 2. physicoꝝ cõmento. 28. Loquens enim de cã
formali mere vt distinguitur cõtra causam materialeꝫ. di-
cit ꝙ hec est causa quaꝫ dat ratio significans quidditatem
rei. s. diffinitio. Et dixit hoc. quia diffinitiones componunt̃
ex forma vniuersali que est genus: ⁊ ꝓpria que est differẽ-
tia. Idem vult p̃mo metaphy. cõ. p̃. ¶ Nota ex premissis ꝙ
pars materialis non est pars generis vel dñe nec est pars

Reprobatur. Argu͂ p͂.

diffinitionis. ¶ Contra. Diffinitio indicat totam quiddita-
tem rei. sed materia est pars quidditatiua rei materialis. g̃
diffinitio indicat materiale ⁊ formale. Ergo genus ⁊ differẽ
tia vtrunqꝫ sumitur a materia ⁊ forma vel vnum a mate-

Argu͂ 2͂.

ria reliquum a forma. ¶ Item. Scꝺm illam intentionem
fm quã aliquid dicitur de aliquo dicendo. hoc est hoc. fm
eandem oportet. ꝙ hoc sit equꝫ sibi ⁊ non excedens neqꝫ
deficiens. quia in illa intentione qua excederet vel defice-
ret non posset dici. hoc est hoc: sed de composito in genere
substantie dicit̃ ꝙ hoc est hoc: puta. sortes est hõ vel aial. g̃
intentio hominis vel animalis (que sunt intentiones gene-
ris ⁊ speciei) sunt eque intentioni rei composite ex materia
⁊ forma ⁊ non excedentes nec deficientes: ⁊ ita vtrũqꝫ tam

Ad rõnes Cõment.

genus q̃ differentia sumitur tam a mã q̃ a forma. ¶ Ad
Cõmentatorẽ dico. ꝙ non loquit̃ de integra intentione ge-
neris ⁊ dñe. que vtrobiqꝫ sumit̃ a materia ⁊ forma. sed de
formali rõne tñ que vtrobiqꝫ sumit̃ a forma. lꝫ diuersimo
de fm cõmune ⁊ ꝓpriũ. Propter qꝺ dico. ꝙ ratio generis
substantie. nec dicitur a substãtia. vt composita. nec vt ma-
teria: nec vt forma: nec vt cõmunis ad ista. sed prout substã
tia dicitur a subsistentia. Nam Aug. 7. de trini. ca. 4. omnis
res ad se subsistit quãtomagis deus. Probatio assumpti ꝑ
argumentũ Augu. ibidem. Probat enim contra grecos. ꝙ
male ꝯcedunt ꝙ in deo sunt tres substantie lꝫ non tres eẽn-
tie sic. Quia hoc dato. opꝫ aliud esse ipsum subsistere ⁊ aliũ
ipsum esse: exemplum: quia cõcedimus tres personas ⁊ nõ
tres essentias. ideo aliud est esse ⁊ aliud patrem esse: sed si
illa alietas erit in relationibus necessario. ergo deus subsi-
stit relatiue. qꝺ est impossibile. Tunc arguo. Ad probãdũ
substantiam non differre ab essentia accipit ꝙ substantia
dicitur a subsistere. sed hoc non esset apparens nisi substan
tia ex formali ratione generis diceretur a subsistẽtia. Quia
si esset differentia generis accidentalis vel proprietas cõ-
sequens non probaretur quin posset esse substantia preter
hoc ꝙ in per se itellectu suo includeret subsistentiã. ¶ Cõ
firmatur. Ibidem enim comparat substantiam dictam a
subsistere ad relationem dictam de paternitate. dicens. ꝙ
aliter relatiue subsisteret sicut pater: sed pater includit rela
tionem fm rationem sui generis. ergo substantia subsisten
tiam. ¶ Itẽ. Qua ratione vna substantia contenta sub ge
nere accipitur a subsistẽtia. ⁊ quelibet: quia omnia conten-
ta sub genere participant vnam rõnẽ generalẽ. Sed suba
incorporea solum dicit rõnẽ substantie vt substantia dicit
subsistentiam. quia fm p̃hm substantia in eis non substat

accidentibus.operatio enim in eis(vt cōmuniter dicitur ſm phm)eſt ipſa ſubſtantia.Qualiter autem ratio generis poterit accipi a ſubſiſtentia vt eſt cōmunis.itentio ſubſtā/ſic dicte de deo.⁊ de creatura.nō obſtante ꝙ res ſubſtans iſtis intentionibus nō ſunt res eiuſdez rōnis:require lib.2.diſ.3.arti.2.in reſponſione ad primā dubitationem.

Du^m 2^m

Secundum dubiuz eſt de dicto Aug.5.de tri.ca.6. Ubi dicit cōtra grecos ꝙ nomen ſub/ſtantie nō proprie dicit̄ de deo.quia ſubſtātia ꝑprie intel/ligit̄ in qbus ſubiectis ſunt ea que inſunt:ſed deus non eſt ſubiectuz ſue bonitatis ⁊c̄.⁊ concludit.deum abuſiue dici ſubam.Sed ſi rō ſubſiſtentie eſſet formalis rō generis ſub ſtantie nō diceret̄ abuſiue.deus ſuba.ſz nō ſubycerent̄ acci/dentibus.cū deus maxime ſubſiſtit vt predixi.c.5.ergo rō ſubſiſtentie nō eſt formalis rō ſubſtātie.ſed alys ſubſtare eſt formalis rō eius.

Rñſio

Rñdeo ꝙ cum Aug.c.5.ꝓbauit ꝙ in deo nō ſunt tres ſubſtātie per hoc ꝙ ſuba dr̄ a ſubſiſten tia ⁊c̄.9.ꝓbat ꝙ nō dr̄ ꝑprie ſubſtātia in deo.qꝛ nō ſubſtat accidētib⁹ per hoc ꝙ nō intendit niſi ꝓbare.ꝙ dictū gre/corū eſt falſuz.quocūqꝫ mō accipiāt ſubaz:ſicut verbi grā.

Deus nō ſubſtat ac cidētib⁹.

phs.7.phy.tex.cō.17.volens ꝓbare ꝙ ad habitum nō eſt motus:conſiderans ꝙ habitus eſt abſolutuz.qꝛ pma ſpēs qualitatis.eſt quedā ꝑfectio ⁊ reſpectiuuz.qꝛ ſcia maxie ad aliqd dr̄.5.meta.tex.cō.20.precipue ⁊ ꝑncipalr̄ 7° phy.tex.cō.20.duplr̄ ꝓbat ſuū intentū.Primo ꝙ ad ipſuz non eſt motus.qꝛ eſt ꝑfectio.⁊ hoc quo ad eſſe abſolutū ſuū.Scdo qꝛ in Ad aliqd.nō eſt motus.⁊ hoc quo ad eius reſpectuz.

Suba:vn̄ dicatur.

Qn̄ ergo dicis.ꝙ ſubſtātia dr̄ ſubyci accn̄tib⁹.cōcedo.ſed hoc nō excludit quin etiā dicat̄ a ſubſiſtentia ⁊ ꝑncipalius etiā cū ſua ſubſiſtētia ſit ſibi ratio per quā pōt alys ſubyci. ſicut ſm aliquos habitus eſt abſolutū ꝑncipalr̄⁹ lz ſit ſil̄ re/latiuū.Et qn̄ dicit Aug.dicit ꝙ abuſiue dr̄ deus ſuba.Dico ꝙ verū eſt limitādo ſubſtātiā ad iſtuz ſm modū quo ſub/ſtantia dr̄ a ſubyci accn̄tib⁹.nō tn̄ dr̄ abuſiue ſuba excludē do ſic videlz ꝙ deus nō dicat̄ ꝑprie ſuba ſm ꝙ ſubſtantia dr̄ a ſubſiſtētia imo Aug.ibidē affirmat hoc ſtatim dicēs:ſz potius dr̄ deus eſſentia(cū Moyſes dicat.ego ſum q ſum: ſed in hoc qꝺ dicit.Ego ſum qui ſum.īportat ſubſiſtētia)ḡ per additionē affirmatiuā alicuius pꝫ.ꝙ ſuba dicit̄ a ſubſi ſtentia ⁊ ꝙ vt ſic cōuenit deo rōne ſube. ¶ Qꝛ aūt foīalis rō relationis ſit in deo.ſatis pꝫ ex regula phi.li.ꝑdicamen/toꝝ.c.de Ad aliqd.dicētis.ꝙ qn̄ aliqua duo ſic ſe hn̄t ꝙ oi/bus alys circūſcriptis ſi ipſa inquantū hꝫ dicunt̄ ꝯuerten/tia ipſa ſunt vere relatiua.Uerbi grā.ſm ipꝫ circumſcripto a domino ⁊ ſeruo eſſe hoiez.⁊ eſſe aial.⁊ eſſe bipedē:⁊ hoc ſolo retento ꝙ aliqs dn̄s diceret̄ ad ſeruū erunt relatiua:⁊ ecōuerſo.eodē mō erit ex parte ſerui:ſed in diuinis circum/ſcripto quocūqꝫ alio ⁊ retento ꝙ ibi ſit pater ipſe dicet̄ ad filiū ⁊ ecōuerſo:⁊ ex parte fily circūſcripto quocūqꝫ alio ⁊ retento ꝙ ibi ſit filius dicet̄ ad patrē.igit̄ ⁊c̄. ¶ Et eſt hic intelligēdū.ꝙ relo ſic eſt ibi poſita ꝙ formalr̄ diſtinguit̄ a reſpectu de genere actionis.

Potētia.

Un̄ imaginor ꝙ ipſa potentia generatiua ſm ſe preciſe accepta(etiaz ſine hoc ꝙ includat actum gn̄andi q dicit reſpectū de genere actionis)forma/liter eſt relatiua.ꝓbat̄ diſ.5.q.2.arti.1.Qꝺ probat̄ ſic.Spe cies relonis debemus accipere ſm ꝙ aſſignat̄ a pho:ſed.5. meta.c.de Ad aliqd tex.cō.20.aſſignat̄ ſpēs relonis modo potentie.nō ſolū ſm ꝙ elicit actū.ſed qꝛ elicere pōt.ḡ potē tia generatiua in diuinis eſt formalr̄ relatiua preciſe acce/pta.

Arg^m p^m

Minor pꝫ.Ait eniz actiua ⁊ paſſiua per potētiā actiuā ⁊ paſſiuā.ſunt ⁊ actiones potētiarū vt calefactiuū ad cale/factibile qꝛ pōt.⁊ iterū calefaciēs ad calefactū tanq̄ꝫ agen/tia.Nota qꝺ pōt.

Arg^m 2^m

¶ Item.Inter que eſt determinata habi tudo talis ꝙ quolꝫ alio circumſcripto mutuo ſe reſpiciunt: ipſa ſunt relatiua(hoc ꝓbatur ſupra)ſed circūſcripto actu generandi ⁊ retenta potentia generatiua ipſa dicit determi natam habitudinem.ſcilꝫ ad generare.igitur ⁊c̄.Hec eſt in tentio Auguſtini in ſuis cathegorys pertractans illud qꝺ relatiua ſunt ſil̄ nā dicit.ꝙ cōtra hoc mouent ſuperfluam qōnē dicentes.ꝙ vnuz relatiuoꝝ eſt ante aliud.vt ſcibile ante ſciam.Reſpondet ꝙ eſt ad propoſitū hoc.Solent in/quit perſonarū nām intuētes rerū aſtruere.qꝛ oia que ſūt aut nāli potētia dicunt̄ eſſe.aut operatione faciendi:⁊ infra. Scibili eniz in ipſo ortu nature ſcientia ſociata eſt.ſcibile nāqꝫ(vt ſcibile eſſe cepit)habuit ſui ſcientiā.ſed nondum operatione mōſtrata eſt.non ergo cepit eſſe ſcientia qn̄ ce/pit operari.ſz cū ipſo ſcibili orta eſt.⁊ operatio eius poſtea eſt ꝯſecuta.⁊ in fine.Diffinitio ergo relatiuoꝝ.eſt vel ſimul naſci.vel ſimul extingui. ¶ Nota ꝙ expreſſe ponit relati/ua ſil̄ eſſe nā nō actu vel opatione.ſz potētia nāli precedē/te operationē:⁊ eſſe in actu cōſequente opationē.⁊ hoc eſt ꝙ dicit.Nō ergo cepit eſſe ſcientia ⁊c̄. ¶ Item.Qua rōne poteſt fundari ſup potētiā actiuā ⁊ paſſiuaz deficiēte actu elicito eadē rōne ⁊ ſuper ipſas vt precedunt actum.Hoc pꝫ qꝛ ita bene eſt realis habitudo inter actiuū ⁊ paſſiuuz ſicut inter illud qꝺ egit ⁊ qꝺ actuz eſt.Sed deficiēte actu elicito eſt relatio realis inter alia.ſicut inter patrem q egit ⁊ filiuz qui actus eſt.igit̄ ⁊c̄.Maior expreſſe ponit̄ a phi.5.met.c. de Ad aliquid tex.cō.20.vbi ita dicit eoꝝ aliqui ſunt ſm potentiā ⁊ ſm iaz tempora dicunt̄ ad aliqd.vt qꝺ fecit ad factū.⁊ facturū ad faciendū ⁊c̄.Ecce expreſſe ponit̄ relatio fundari ſuper potentiā actiuaz ⁊ paſſiuam vt preſcindunt actus.cuꝫ dicit̄ facturū ad faciendū.Minor ponit̄ ibidez. Unde hoc eſt intelligendū ꝙ relo modo potētie trib⁹ mo/dis fundat̄ ſuper potentiā actiuā ⁊ paſſiuā.Uno modo.vt preſcindunt actus.Alio modo.vt ſubſunt actui elicito.Ter tio modo manentes poſt actū.Iſti tres modi expreſſe po/nunt̄.5.meta.caplo de Ad aliqd tex.c.20.vbi dicit̄.Actiua Ꝺo ⁊ paſſiua ſm potentiā actiuā ⁊ paſſiuaz ſunt.vt calefa/ctiuaz ad calefactibile qꝛ pōt(ecce pmū)⁊ ſm actiones po tentiarū vt calefaciens ad illud qꝺ calefacit tanq̄ꝫ agentia: ecce 2^m. Et infra.Eoꝝ aliqui ſm potentiā ⁊ ſm tempo/ra iam dicuntur.vt qꝺ fecit ad factuz:ecce tertium. ¶ Itez eſt notanduz ꝙ predicamenta actionis ⁊ paſſionis preciſe fundantur ſuper actū.vt eſt in elici.⁊ hoc eſt qꝺ phs in pre/dicamentis expreſſe nominat actionē ⁊ paſſionez.per age/re ⁊ pati in abſtracto:nō aūt in ſpecificatione iſtorum pre/dicamentoꝝ includit.nec potentiam actiuaz nec paſſiuaz. vnde ait ſic.Recipit autem agere ⁊ pati cōtrarietatē:⁊ ma gis ⁊ minus:calefacere enim ad frigendū facere.cōtrariuz eſt.Ecce expreſſe iſta predicamenta ſpecificantur per face re ⁊ pati in abſtracto.non autez per incluſionem ipſarum potentiarum.

Potētia.

¶ Applicando ergo ad propoſitū.dico p^m ꝙ cum in diuinis eſt potentia generatiua que eſt principium actus:⁊ que remanet in patre vt actu elicit.⁊ que remanet in patre terminato actu generandi:⁊ etiaz eſt ibi quartuz.ſ. ipſum elicere vel generare preciſe acceptuz ⁊ proprie per/tinet ad predicamentum actionis vt habet̄ diſ.5.q.1.arti.1. Dico ſm hoc ꝙ predicamentuz relationis iſtis tribus mo dis accipitur in diuinis etiam diſtinctum a predicamento actionis(de hoc li.1.diſ.5.q.2.arti.1.⁊ diſ.26.in opi.de gene ratiuitate)⁊ ꝙ ratio formalis actionis ⁊ paſſionis deo attri buuntur.Ubi premiſſo(ꝓpter auctoritates Boety ⁊ alio/ruz ſanctorum qui communiter dicunt)ꝙ tn̄ duo predica/menta ſunt in diuinis:ſcilicet ſubſtantia ⁊ relatio.quod vt plurimi ſancti ad illa attendunt que ſpecialiter ponuntur ꝑꝑ conſtitutionē perſonarū.⁊ ſic ſunt tn̄ duo. ¶ Aly autē doctores attendūt ad oēs foīales rōnes q̄ deo pn̄t attribui nō ſolū rōne ꝯſtitutionis ꝑſonaꝝ.ſz ēt rōne ꝓductiōis ꝑſo narum:vt ſunt actio ⁊ paſſio:vel que deo cōueniunt abſo

late. vt sunt aliqua attributa pertinentia ad genus qualita/tis. sicut est sapia: potētia. & h°: & quedā ad genus q̄titatis. vt magnitudo. & numerus: & s̄m hoc attribuunt quedā rela/tiones pluriū generū q̄ duorū deo: sed hoc remota oī limi/tatione & imperfectione. ¶ Dicunt ergo qdā Henri. parte de relōne arti. 7. q. 2. quatuor. Primo. q̄ preciso motu in q̄/bus respectus actionis & passionis caracteriçantur. manent actio & passio in diuinis. quo ad proprios suos respectus. ¶ Scd̄o addunt. q̄ in gn̄one nāli videmus duo genera re/spectuū fundatoꝝ in motu. Unum est. s̄m q̄ motus est ab agente in passum qd̄ est a quo & in qd̄. Aliud est circa produ/ctū q̄ sunt a quo alius & q̄ ab alio: sed p̄mi respectus nō p̄nt poni in deo sicut nec motus. Si igit̄ actio & passio intelligā/tur cōstituere duo p̄dicamēta rōne motus. aut rōne respe/ctuū qui sunt a quo & in qd̄. & per istos respectus ponantur duo genera distincta. sic actio & passio s̄m rōnē formalē sui generis nō p̄nt poni in deo. Si aūt actio & passio accipian/tur s̄z illos duos respectus q̄ sunt. & quo alius & q̄ ab alio: & in diuinis est generare & gn̄ari qui sunt. & quo alius. & qui ab alio: isto modo sunt rōnes p̄dicamētales actionis: & passio/nis in deo. ¶ Tertio dicunt q̄ hoc est tm̄ actionē & passio/nē esse in diuinis s̄m rōnē specierū nō s̄m rōnez generis: queadmodū si in creaturis per ipossibile esset alicuius ge/neratio absq̄z oī motu & transmutatione. absolueret̄ ratio sp̄ci que est gn̄o actiua & passiua q̄tū ad respectus q̄ sunt a quo ali°: & qd̄ ab alio a rōne gn̄is. qd̄ est actio & passio. sim/pliciter includētes respectus q̄ sunt a quo & in qd̄ fundatos in motu. ¶ Quarto dicunt q̄ catholici noluerunt ponere passionē in diuinis sicut actionē. Dicit eniz Aug. 5. de trini. ca. 10. vel. 8. q̄ ad faciendū actū fortassis de solo deo veris/sime dr̄. solus eniz deus facit: neq̄z patitur hoc q̄ respectus actionis qui est a quo est vnus & idē & in rōne generis & spe/ciei: & ideo pōt poni ibi actio s̄m rōnē generis: & speciei. re/spectus aūt passionis q̄ est in qd̄ qui ꝯuenit ei est alius & fa/mosior q̄ respectus q̄ ab alio. ¶ Et q̄ respectus qui in. nō est in deo. ideo passio negat̄ poni in deo. cū nō est ibi realr̄ s̄m respectū realē q̄ est. qd̄ ab. & p̄ ꝯñs s̄m rōnē speciei.

Os. Aue. actio pas/sio.

Primo ergo tenendo cū ipso concludo q̄ respectus actionis & passionis sunt in deo precisa oī li/mitatione & iperfectione: & hoc nō intelligendo de physica que includit motū. ¶ Primo sic. In diuinis est verissime producens & productū. ergo actio & passio verissime. Pro/batio assumpti. Nisi eniz ibi verissime essent p̄ducens & p̄/ductū illa productio nō esset simplr̄ p̄ma: q̄ p̄m° in quolibꝫ ordine est per essentiā & verissime tale. Probatio cōsequen/tie. Quia infert̄ forma denominans de denominato. sicut hic: murus est albus. ergo albedo est in muro. ¶ Item. In diuinis est verissime actio presenti actiōis. dempta oī limi/tatione & imperfectione. igit̄ & passio presenti passionis: pre/cisa oī limitatione & iperfectiōe. Cōsequētia est manifesta quia respectus agentis inq̄tū huius nō est absolutus. q̄ hoc esset oppositū in adiecto. Igit̄ est respectus eius cui° est agens: sed illud est patiens. igit̄ &c. Probatio assumpti. Q̄ in diuinis est verissime potentia actiua. Aliter eniz nō esset ibi verissime pater. paternitas eniz fundat̄ super potentiaz actiuā. 5. meta. tex. cō. 20. ergo agere verissime. Aliter enim esset potentia in nā frustra. ¶ Item actio vnde actio. nullā imperfectionē dicit: q̄ dicit tm̄ cōicationē & dationez esse. Ergo est ponēdū dempta limitatione & iperfectione. ¶ Et q̄ ista p̄dicamēta sunt in deo vt distinguunt̄ cōtra relatio/nem. p̄bat̄. Quia relatiua sunt sil̄ nā. & neutruz est alḡ causa vt sic: hoc nō pōt intelligi q̄tum ad causalitatē virtualē seu radicalē: q̄ calefactiuū qd̄ dicit̄ relatiue ad calefactibile est cā virtualis respectus caloris in calefactibili. ergo opꝫ intel/ligi formalr̄. Sꝫ in actu generationis diuine est causalitas

formalis. s. generare. generat eniz formalr̄ gn̄one. & r. respect° causales eius sunt gn̄are & spirare (que fundant̄ in diuina generatione) non erunt respectus de genere relōnis. ¶ Eo/dez mō arguit̄ ex parte passionis q̄ respectus terminans causalitatē vel cōicationē vel generationē gn̄antis est ali° a respectu relōnis simplr̄. Quia. scilꝫ neutrū relatiuorū in/q̄tū huius. est ab alio causatū: sed terminans causalitatez vel cōmunicationē siue gn̄onē generantis est patiens. igit̄ respect° passionis est alius a respectu relōnis simplr̄. Ergo sequit̄ q̄ respectus a quo alius & qui ab alio (quoꝝ vnus se tenet ex parte generantis & alius a parte geniti) sunt duo respectus super additi relationi. ¶ Itē s̄z Aui. 3. met. c. 10. Manifestū est q̄ relatiua possunt accipi in sp̄eb° ꝯformi/tatis: & in his que sunt per actionē & passionem: & in his que proueniunt ex potentia. Et infra. Que ꝯo per potētiā sunt vt victor. expulsor. ablator. & similia: que ꝯo sunt per actio/nem & passionē. sunt vt pater & filius. & incisor. & incisum: & similia. Tunc arguo. Relatio filiationis. & paternitatis sūt relatiua s̄m actionē & passionē. vt relatiua s̄m actionem & passionē distinguunt̄ cōtra relatiua mō potentie in genere relōnis. vt manifeste distinguit Aui. Sed in diuinis est ve/ra relo paternitatis & filiationis. Igit̄ in diuinis sunt rela/tiua s̄m actionē & passionē. vt relatiua s̄m actionē & passio/nē distinguunt̄ cōtra relatiua mō potentie in genere rela/tionis. ¶ Itē. hec est vera. Pater actualr̄ generans pōt ge/nerare filiū. & hic filius genitus pōt generari. Sed potens generare vel generari. aut hoc pōt potētia abiiciente actū. aut po° que est habitus. aut potentia vt est informata actu exercito: sed manifestū est. q̄ pater in diuinis nō pōt gene/rare filiū tm̄ per potentiā que abiicit actū. vel que habitus tm̄. q̄ tūc filius per generationē illā nō esset in effectu. igit̄ hoc pōt per potētiā informatā actu exercito. Sed act° exer/citus qui est generare & gn̄ari s̄m illud qd̄ est. est formalr̄ actio & passio. ergo dempta oī iperfectione que est in actio/ne & passione. actio & passio formalr̄ sunt in deo. ¶ Q̄ aūt predicamentuꝫ passionis ponat̄ in deo probo sic. Filiatio verissime ponit̄ in diuinis & distincta cōtra p̄nitatē: sꝫ hoc est remota oī iperfectione. igit̄ eadē rōne. passio s̄m quam filius est obiectiue genitus vel productus pōt poni in diui/nis vt distincta cōtra actionē. ¶ Sꝫ remouendo oēm iper/fectionē h° rōnis euidētia haberi pōt a maiori. q̄ filiatio que est pura relo est minus p̄fecta q̄ ipsa passio. q̄ relatio minus hꝫ de entitate inter oīa predicamenta. 12. meta. tex. cō. 19. Ergo a filiatione est pōle p̄scindere oēm iperfectio/nē. & sic poni in diuinis. a maiori erit hoc pōle q̄ a passiōe prescindat̄ oīs iperfectio & verissime ponatur in diuinis. ¶ Item. Hoc specialr̄ p̄bo de passione. q̄ plus negat̄ de passione q̄ de actione sic. In filio est potentia passiua qua ab eodez est p̄ductus vel genitus. igit̄ in filio est p̄ductio passiua vel generatio passiua. Consequētia pꝫ. Quia aliter esset potentia cui non correspondcret actio alia aut opera/tio: & ita frustra: qd̄ est ipōle de passiua sicut de actiua: quia eque est incōueniens q̄ passiua sit frustra sicut actiua. An/tecedens p̄batur. Primo. quia vbi vere & p̄prie & realiter est relatio realis. ibi vere & proprie & realiter est p̄pria rō fundandi. ¶ Scd̄o patet etiam in diuinis. q̄ quia paterni/tas vere & realiter est in deo ideo potentia actiua elicitiue ꝯcedit̄ in deo & hoc in ratione proprij fundamēti (vtriūq̄z istorum p̄batur. di. 5. artic. 2.) sed filiatio vere & proprie & realiter est in filio. ergo & eius p̄prius modus fundandi: sꝫ p̄prium fundamentuꝫ filiationis est potentia passiua qua obiectiue filius est passiue genitus. vt habetur. 5. meta. tex. cō. 20. Ubi vult q̄ vniuersaliter inter actiuum & passiuum sit mutua relatio. & non solum inter actiuum & potentiam passiuam subiectiuam. sed inter actiuū & passiuū s̄m potē/

Marginalia: Henric. Actio & passio. — Arg^m 1^m — Arg^m 2^m — Arg^m 3^m — P. illa. Arg^m 4^m — Arg^m 5^m — Arg^m 6^m — Arg^m 7^m — Arg^m 8^m

tiam obiectiuā vult enim ꝙ nō solū inter calefactiuuꝫ ⁊ calefactibile qḋ se hꝫ in rōne subiecti transmutabilis ad formaꝫ ⁊ in alijs hōi sit mutua relō realis, sed inter pr̄ē ⁊ filiū qui filius se hꝫ vt terminus obiectiue ꝑductus. Sed lꝫ in diuinis nō ꝯcedaṫ potentia passiua subiectiua. ibi tñ vere cōcediṫ obiectiue ꝙ filius est obiectiue vere productus ſꝫ oēm opi. igiṫ ⁊c. ¶ Tertio. Repugnātia in intellectu est dicere aliquid esse ab alio seu ab alio accipere esse ⁊ ꝙ nō habeat potētiā passiuā saltē obiectiuā qua possit ab alio produci. qꝛ ponereṫ actus ⁊ negareṫ potētialitas ad talē actū: sed ſm oēs cōcediṫ ꝙ filius est genitus a patre. ⁊ accipiunt esse a patre ⁊ huiusmodi. igiṫ ⁊c.

3 Dari.

Contra hoc qḋ isti dicunt in 2° dicto ꝙ genus p̄dicamenti passionis cōstituiṫ formalr̄ per respectum qui est in agente. Genus. n. ſm intentionē que est gen⁹ predicaṫ de qualibet sua specie (hec est enim diffinitio generis p̄dicari de specieb⁹) si ergo passio esset formalr̄ predicamentū per respectū essendi in. p̄dicareṫ de qualibet specie passionis: sed de illo qḋ ꝑduciṫ obiectiue (vt ipsi dicunt ⁊ veritas est) cū sit spēs passionis. vt ēt ipsi dicunt ⁊ verū est) nō p̄dicaṫ respectus essendi in. nō enim hō ꝑductus subiectiue recipiṫ in aliquo. sed in se subsistit. igiṫ respectus essendi in. nō cōstituit formalr̄ predicamētū passionis. Dico igitur ꝙ respectus essendi in. ⁊ respectus essendi ab obiectiue sunt directe species passionis. sed passio ſm aliā intentionē cōmuneꝫ vtriqꝫ est formalr̄ predicamētū. ¶ Cōtra aliud dictū est qḋ dicit in 3° dicto. ꝙ in diuinis est genus actionis quo ad rōnē generis ⁊ speciei. nō tñ genus passionis nisi q̄ ad rōnē speciei tm̄. Arguo sic. Actus ⁊ potētia vl'r dicte adinuiceꝫ sunt cōmunissime dicte dictaꝫ. g cuilibet intentioni actus correspondet ꝑpria intentio potētie ⁊ ꝑportionata. ⁊ econuerso. aliter enim nō dicerenṫ adinuicē vl'r. si ergo in actione diuina que est actus sunt intentiones ordinate essentialr̄ generis ⁊ speciei. ergo in passione diuina que est ei potētia correspondens sunt eedē due intētiones oīno ordinate essentialr̄ correspondētes genus ergo ⁊ spēs passionis eodē mō sunt in diuinis sicut ⁊ actionis. ¶ Item. In quocūqꝫ poniṫ spēs scḋꝫ formalē rōnē spēi de necessitate poniṫ genus. Dico ſm rōneꝫ spēi formalē. qꝛ si sapientia ſm rōnē formalē que est spēs qualitatis ponereṫ in diuinis necessario poneret genus qualitatis in deo. sicut qa spēs relōnis: puta. paternitas poniṫ in deo ſm formalē rōnem spēi relōnis potentie. ideo cōis itentio generis relōnis poniṫ in deo. Nūc aūt (qꝛ sapientia poniṫ in deo) nō hꝫ ſm rōnē que est spēs qualitatis (vt di cōiter) ſꝫ tm̄ ſm aliquē modū ꝑfectionalē eius ꝙ vnicuiqꝫ melius est esse sapientē q̄ꝫ nō esse. iḋ hoc nō oportet: sed vt isti dicūt passio est in diuinis verissime ſm rōnē spēi formalē. igiṫ sequiṫ ꝙ verissime erit ſm rōnē generis. ¶ Dicit Aureolus cōtra me. ꝙ in diuinis generare non est actus elicitus a patre. Dicit ꝙ essentia in filio non est formalis terminus quo ꝑduciṫ quasi passiue. ⁊ ita simplr̄ negat vtrunqꝫ ſm actionē ⁊ passionem in diuinis. Istam opinionē reprobatā quere supra dis. 5. q. 1. arti. 1. ⁊ 2. ¶ Sequiṫ de genere qualitatis. Ubi dico ꝙ debent depurari rōnes generis ab oībus earū iperfectionibus: ⁊ sic deo attribui debent. Debemus enim imaginari ꝙ relō que est genus ⁊ vnum de. 10. predicamētis pōt accipi duplr̄. Uno modo quo ad rem sui generis formalr̄: ⁊ sic nō est ponēda in deo. soluꝫ enim poniṫ in deo res cuiuslibet p̄dicamenti eminēter: vt habeṫ in arti. p̄mo. sed nō formalr̄. nulla enim creatura est in deo formalr̄ sed eminēter. Alio mō q̄tū ad formalē rōnē sui generis que est habitudo: sed hoc est manifestū ꝙ illa habitudo que est limitata ad genus certuꝫ ⁊ predicamētū dicit multas imperfectiones. Illa. n. habitudo cuꝫ sit aliqd extra aīam ⁊ nō suba. est realr̄ accidēs. etiā

Arg^m 1^m

Arg^m 2^m

Aureolus

Qualitas depurata debet deo attribui.

illa habitudo que est relō mō potētie generatiue act⁹ que spāliter cōcediṫ in deo dicit potētiā actiuā: potentia autem actiua oīs ſm pħm. 5. meta. tex. c. 17. ⁊ 9. tex. cō. 2. ⁊ 13. ⁊ alibi dicit agere ꝑ motū (vt ꝑbaṫ. 2. lib. di. 1. arti. 2.) ⁊ hoc est imperfectionis. Etiā illa habitudo est generis limitati ⁊ sic est in creatura ⁊ ꝑ ꝯñs est accidens limitatū. igitur cū istis ⁊ hōi alijs cōditionibus nō pōt deo attribui. Depuraṫ ergo ista habitudo ab istis cōditionibus accītalib⁹ ⁊ hōi. ⁊ retineṫ precisa rō habitudinis ⁊ illa precisa deo attribuiṫ. ⁊ h̄ est qḋ Aug. 5. de tri. c. 5. negat istaꝫ ꝯñiā: relatio in deo non ſm subam dicīṫ. igiṫ ſm accñs. qꝛ dicit relatio in deo non est suba. nec tñ est accidēs: sed eadeꝫ rōne (vt ꝑbabo) poñt genus ⁊ spēs p̄dicamēti qualitatis deo attribui. ergo ⁊c. ꝑbo. qꝛ ꝑportionalr̄ sicut accipiṫ relō quantū ad formalem rōnē suā vt est habitudo eodē mō accipio qualitatem ſm formalē rōnem suā que est informare subiectū: rō enim generis qualitatis ⁊ oīuꝫ specierū accipiṫ ab informare subiectū vt ꝑbaṫ. li. 2. dis. 27. arti. 4. Tunc arguo. ¶ Certū est ꝙ q̄ rōne a genere relōnis pōt prescindi accidentalitas retenta sola habitudine / eadē rōne ⁊ ab alijs predicamētis accidētalitas p̄scindi pōt retenta sua formali rōne. quia a scientia que est de p̄ma specie qualitatis pōt prescindi sua accidentalitas. ⁊ retineri rō informandi vt scia dicit rōnē informādi. s. optime disponere scientē. ¶ Ultra. Lꝫ etiā qualitas ex famosa ⁊ primaria rōne sua videantur primo significare qualitatē sensibilē sicut potentia generatiua p̄mo ⁊ famose significat potētiā agendi per motū: poterit tñ prescindi a qualitate rō sensibilis ⁊ retineri ratio potentie intellectualis. sicut a potentia generatiua p̄scindiṫ rō agēdi per motū ⁊ retineṫ rō priuationis seu cōicationis. ¶ Ultra. potest a qualitate prescindi rō limitationis sicut a relatione: ⁊ sicut est de istis cōditionibus imperfectionē significantibus in quātitate. eodē mō. si mihi assignes alias prescindaꝫ eas a qualitate eadē rōne qua tu prescindes eas a relōne. g eodē mō poneṫ predicamētū qualitatis in deo ſꝫ formalē rōnē generis ⁊ speciei sicut ⁊ relō. Euidenter hoc sic declaratur. Non enim totū gen⁹ relōnis p̄mo deo cōuenit ⁊ ex cōsequēti oēs spēs cōiter. nō enim cōcedunṫ in deo oēs species relōnuꝫ realiū. sed precise relō mō potētie seu originis. ergo formalis rō generis ꝯcediṫ p̄mo per aliquam spēm relōnis: ⁊ tunc quia est repugnātia ꝙ retineaṫ rō spēi nisi teneaṫ rō generis (cuꝫ ratio generis est de q̄ditate spēi) cōcediṫ rō generis in deo: sed qua rōne precisa accidētalitate a specie relōnis retenta habitudine / spēs relōnis mō potentie conceditur in deo (⁊ sic genus relationis) eadem ratione a prima specie qualitatis. s. a sapientia precisa accidētalitate cōcedā specieꝫ qualitatis / in deo: ⁊ genus silr̄ ⁊ non speciem solum: vt dicunt alij. ¶ Item. Ex eadeꝫ vi qua paternitas ponerit formaliter in deo (siue formalr̄ distinguaṫ ab essentia siue non) ex eadem vi poniṫ relatio in deo formalr̄ ſm rationem generis ⁊ speciei. igiṫ ex eadē rōne ⁊ ex eadeꝫ vi qua sapientia ⁊ hōi ponunṫ in deo formalr̄ (qḋ concedit oīs opinio) siue formalr̄ distinguaṫ ab essentia. siue nō / precisis oībus iperfectionib⁹. erūt hec ibi q̄tū ad rōnē gñis ⁊ spēi.

Arg^m 1^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Contra hoc videṫ qḋ diciṫ dis. 2. q. 1. arti. 1. cōclusione. 2. Ibi. n. cōcedis ꝙ attributa formalr̄ non distinguunṫ in deo sed ꝙ dicunt cōceptuꝫ substantie: ⁊ hic dicis. ꝙ predicamentū qualitatis formalr̄ est in deo ſm ꝑpriuꝫ cōceptum qualitatis: ⁊ per ꝯñs distinguiṫ a cōceptu substātie. ¶ Dico. ꝙ nō sequiṫ ꝙ distinguaṫ: oīs enim opinio cōcedit ꝙ in deo est formalis rō sapientie. nō tñ oīs cōcedit ꝙ illa rō distinguaṫ formalr̄ ab essentia. ¶ Contra. Hic disputamus de predicamētis que ponunṫ in deo in eē plurificato quātū ad hoc vt deus sit in pluribus generib⁹: ⁊ hoc per plures ⁊ distinctas rōnes ⁊ ꝑprias illorū generū.

Instantia

Rñsio

Instātia.

¶ Confirmaṫ

¶ Cõfirmatur. ꝯcedit enĩ ꝙ in deo sunt duo ꝑdicamẽta. s. sub᷑a ꝛ relatio: ꝛ iõ nullus ponit ꝑdicamẽtũ relõnis i deo nisi vt dicit habitudinẽ ad oppositũ. ꝛ per ꝯñs vt distinguit᷑ a sub᷑a. igit᷑ si ꝑdicamentũ qualitatis in deo sit opꝫ ꝙ hoc sit vt distinguit᷑ a sub᷑a. ¶ Confirmat᷑. Quia nõ ponis ibi actionẽ nisi vt distinguit᷑ contra passionẽ. ¶ Responsio. ꝙ duplex est difficultas. Una: an sint in deo formales rõnes q̃litatis ꝛ q̃ntitatis: ꝛ hoc cõiter negat᷑: ego ꝯõ gratia exercitij ꝓbaui de deo ꝙ sic. sed amota oĩ imperfectiõe. Alia est: an formalis rõ istorũ ꝑdicamentorũ distinguat᷑ in deo a formalibus rõnibus aliorũ ꝑdicamentorũ: ꝛ quantũ ad hoc nihil dixi adhuc: sed si vis ꝯstringere difficultatẽ ad hoc posset dici. ꝙ lꝫ de facto ibi nõ distinguat᷑ ratio istoꝝ ꝑdicamẽtorum a rõnibus aliorũ: tñ (qn possent in deo aliquo mõ distingui itelligendo de possibilitate que dicit nõ repugnantiã intellectuũ) nõ est demonstratũ. Quod sic pꝫ. Dictũ est. 2. di. q. 2. ar. 3. ꝛ 4. ꝙ q̃uis nõ distinguant᷑ attributa ſm suas rõnes absolutas formales (vt ꝑfectionales sunt) possent distingui: tñ in esse repñtatiuo qd̃ repñtat᷑ ibi rõ formalis sapiẽ. alia est a formali rõne magnitudinis. Nũc aũt ad hoc ꝙ ꝑdicationes diuersorũ generũ deo attribuant᷑ sufficit ꝙ diuersa rõne repñtatiua rõnes formales illorũ generũ in deo repñtantur: ꝛ maxime loquẽdo de gñe logico: sic ergo poterit deo cõuenire formalis rõ qualitatis. inquãtũ ꝑ sapientiam dĩ denominatiue sapiẽs: ꝛ q̃ntitatis. vt ꝑ magnitudinẽ dĩ magnus ꝛ hoc remota oĩ iperfectiõe. ¶ Ex his nota. ꝙ al'r videtur cõcedendũ ꝙ genus qualitatis ꝛ q̃ntitatis ponerent᷑ in deo q̃ꝫ relõnis. q2 illa ponunt᷑ in deo solũ in eẽ intẽtionali ꝛ repñtatiuo ꝛ ita solũ videnť poni ibi ſm rõnem generis logici: sed relatio ponit᷑ in deo q̃dditatiue. paternitas enĩ ꝛ filiatio real'r opponunt᷑. ꝛ ita relõ videt᷑ poni in deo ſm rõnẽ generis meta. ¶ Ex ꝑmissis patet quare formalis rõ q̃ntitatis posset poni in deo: q2 lꝫ illa spẽs q̃ntitatis que est q̃ntitas cõtinua nõ possit in deo poni. q2 si prescinderetur ab ea corporeitas que deo repugnat nõ remaneret rõ formalis illius speciei. sed metaphorice solũ. Tñ si a quãtitate discreta prescindat᷑ oĩs accidẽtalis ꝛ illa perfectio que sequit᷑ diuisionẽ cõtineri ꝛ quecũq3 ꝯsimilis qd̃ ponit᷑ esse possibile. li. 2. di. 3. de multitudine angeloꝝ in eadem specie nõ videret᷑ inconueniens qn vt sic formalis ratio generis ꝛ speciei quãtitatis in deo posset poni. Cum enim concedit᷑ in deo trinitas que est (formal'r loquendo) numerus discret᷑. videt᷑ ꝙ formalis ratio numeri precisa omni iperfectione in deo posset poni. ꝛ sic species ꝛ genus. ¶ Patet et̃ ꝙ alia ꝑdicamẽta respectiua nõ pñt in deo poni. q2 ista sunt determinata ad corporalia quia si ꝑscinderetur habitudo ad corꝑalia nõ posset retineri cuiuscũq3 coꝝ formalis ratio nisi metaphorice: q2 vbi est circũscriptio corporis locati. si accipiat᷑ aliq̃d situari circũscriptiue si ipsum nõ sit corpus est metaphorice dictũ: ꝛ iõ nõ cõcedimus angelos esse in loco circũscriptiue sed diffinitiue. ꝛ sicut est de Ubi. ita est de situ. ꝛ de põne que respiciũt ꝑtes corꝑales ꝛ de q̃n. respicit enĩ motũ ꝛ tẽpus que ꝯueniunt ꝑpalib᷒. ꝗ ꝛc.

Tertius articulus. Ubi special'r ostẽdo. ꝙ illa actio et passio in diuinis sit formal'r ꝑdicabilis. ꝛ sic de alijs ꝑdicamentis supra nominatis. ¶ Quia ꝑdicamẽtũ ẽ formal'r coordiatio ꝑdicabiliũ ſm sub ꝛ supra: sꝫ in actiõe ꝛ passione diuina est ordo ẽẽntialis realiũ intentionũ. ꝗ ꝛc. Probo minorẽ. Primo quantũ ad ꝑmã ꝑtem. q2 generatio diuina est productio mõ nature. Aut ergo ea rõne qua est. ꝛ tunc omnis actio est ꝓductio mõ nature. qd̃ falsũ est. Aut alia rõne superaddita ꝛ habet᷑ ꝓpositũ. ¶ Itẽ. Lꝫ material'r conueniat ꝑdicamẽto ꝙ sit ibi determinabile ꝛ determinãs essentialiter ordinata. ita ꝙ sit ibi formale possibile determinabile. ꝛ formale actuale. quod tamen determinabile sit res necessaria vel possibilis. hoc totum est materiale ꝛ accidentale rationi generis. Retento enim ꝙ ibi sit cõceptus superior ꝛ inferior sub ꝛ supra coordinata ſm predicationem sicut determinans ꝛ determinabile in ꝑdicando. videtur saluari ratio predicabilis: sed ratio generis que est actio vel passio formal'r essentialiter est determinabilis a ꝓpria rõne formali que est generatio mõ nature ꝛc. ergo ꝛc. ꝛ eadẽ rõ est de alijs ꝑdicamentis. ergo ꝛc. ¶ Itẽ. Lꝫ esset linea infinita ꝛ summe ꝑfecta ꝛ illimitata ſꝫ rõnẽ sue speciei: ꝛ iterũ esset latitudo vna aut ꝓfunditas ĩfinita ꝛ summe perfecta ꝛ illimitata ſm rõnem sue spẽi: ꝛ iterũ esset quãtitas in cõi dicta ad vtrãq3 que esset infinita ꝛ illimitata ꝓpria ratione: ipsa tñ quãtitas differret ab vtraq3. s. limitata infinita ꝛ superficie infinita sicut superius ab inferiori: ꝛ per ꝯñs inter hoc esset formalis ordo ꝛ rõ ꝑdicamẽtalis. Igit᷑ eadẽ rõne. lꝫ generatio actio ꝛ spiratio actio. ꝛ iterum spiratio passio. ꝛ generatio passio. sic se habẽt ad actionem simpl'r in deo infinitã ꝛ passionẽ infinitã nihilomin᷒ in diuinis erit actio ꝛ passio formal'r ꝑdicamentalis ꝛ eadẽ rõ est in alijs ꝑdicamẽtis. ¶ Sꝫ dubitat᷑. Quia res ita nobis innotescit per actũ sicut per potentiã suã: si ergo ꝑdicamentũ actionis in diuinis distinguat᷑ a relõne. ergo persona patris hꝫ notiones duas. s. generare. ꝛ paternitatẽ: ꝛ eodẽ mõ filius generari ꝛ filiationẽ: ꝛ eodẽ mõ ambo simul. s. spirationẽ actionẽ ꝛ spirationẽ relõnem ꝛ. s. s. spirari. ꝛ relõnem spirationis passiue: ꝛ ita erũt. 8. notiones. ¶ Respondeo ꝙ sancti doctores ꝑꝑ magnã ꝓpinquitatẽ quã habẽt adinuicẽ relõnes. modo potẽtie actiue ꝛ passiue. ꝛ respect᷒ de genere actionis ꝛ passionis indistincte acceperũt pro vna notiõe relationẽ. mõ potẽtie actiue ꝛ respectũ de genere actionis ꝛ pro vna relõne potẽtie passiue ꝛ respectũ de gñe passionis: ꝛ hoc rõnabil'r. ¶ Primo ꝑꝑ facilitatẽ doctrine. Rudens enĩ de difficili percepisset distinctionẽ inter respect᷒ de genere actionis ꝛ passionis. q2 valde cõmixti sunt adinuicẽ maxime qñ potẽtia actiua exercet actũ suũ vt vix distinguamus ea abinuicẽ: ꝛ q2 notiones debẽt accipi tal'r ꝙ per illas vnũq̃dq3 cito cognosceret᷑ ꝛ sine difficultate. ideo hꝫ notiones accipiunt᷑ sic indistincte. ¶ Secũdo vt vitaretur ꝯfusio. Qñ enim res ex multis innotescere põt. melius est reducere illã multitudinẽ ad paucitatẽ. in paucioꝛib᷒. n. via melior. Dico tamen ꝙ si proprijssime accipiuntur notiones ꝙ tam respectus de genere actionis ꝛ passionis sunt notiones q̃ꝫ ipse relationes.

¶ Distinctio. IX. ¶ Questio. I.

¶ Nunc ad distinctionẽ trium personarũ accedamus. Teneamus ergo vt docet Aug. in li. de fide ad petrum/patrem ꝛ filiũ ꝛ spiritum sanctum vnuꝫ esse deuꝫ natural'r ꝛc.

Utrum deus posset poni in genere ꝑ formales rõnes predicatoꝝ que sibi ꝯueniunt. Et videt᷑ ꝙ sic. Quia aliter ille rõnes formales eẽnt frustra. ¶ Contra. Illis nõ obstantib᷒ de᷒ est illimitat᷒. ¶ Dico duo. ꝑmo ꝙ videt᷑ seq̃ ex ꝑmissis in ꝑcedenti q̃ône ꝙ sic. ¶ Secũdo ꝙ rationes que cõmuniter assignant᷑ ad contrarium non mouent.

Primus articulus. Ubi ex ꝑmissis videt᷑. ꝙ de᷒ sit in genere. Quia cui ꝯuenit formalis rõ gñis. ita ꝙ illa rõ formalis sit ꝑdicabilis. illud est in gñe: sic est de deo (vt pꝫ ex. 2. ꝛ 3. ar. ꝑcedentis q̃ônis) ergo ꝛc. Maior ꝓbat᷑. Quia ꝛ si nõ oẽ cõe hñs coordinationẽ ꝑdicabiliũ sit gen᷒ vel in gñe (vt pꝫ de ente ꝛ alijs transcendẽtib᷒) tñ ꝙ sic est cõe ꝙ hꝫ coordinationẽ ꝑdicabiliũ ſm formalẽ rõnem ꝑdicamentalẽ determinari ꝑdicamenti. ꝛ nõ ꝑ modũ ꝑdica

bilis transcendētis.illud est genus vel in genere:sed de deo dicunt aliqua pdicamenta nō mō transcēdenti sed fm modū determinatū ppriuz determinatorū pdicamentorum r coordinate.vtpote.q in diuinis est relatio.r hec relatio paternitas rc.r actio r hec actio.ergo rc. ¶ Itē.Lz nō oē cōtentū sub cōi sit in genere vt cōtinetur sub illo cōi.tn illud cōe vt ɔtrahit in sua ɔtenta per differētias illud est in genere.vt pz p oppositū modū quo arguit Phs q ens nō est genus.3.meta.r.10.tex.cō.10.r.tex.c.6.in ca.de specie.qr lz sit cōe nō tn hz differētias extra suū ɔceptū.Sz fm Porphy. substātia descendit per suas differētias in corporeū r in incorporeum r in rationale r in irrationale.quod cōuenit diuinis r nobis.ergo fm eum intelligendo auctoritatem vt cōmuniter itelligit oēs intelligentie tam pma q̄ alie que vocantur dy.sunt in genere.vt supra dictū est de gñe relonis.

Rñsio taci.

¶ Ex hoc forte alicui videri posset incōueniēs eē deū ponere in genere.Sed diceret q lz esset incōueniēs deū eē in genere absolute loquēdo.tn nō eēt incōueniēs deū eē in genere cū determinatione.s.fm intentionē gñis depuratā r illimitatā.

Instantia. Solutio.

¶ Dices.talis depuratio ponit eum extra genus. ¶ Diceret q illa depuratio aut illimitatio nō ponit eū ex genus:qr eadē rōne diceret q poneret euz extra formalez rōnem generis relonis.qd tn oēs ɔceduntoēs eniz ɔcedūt q deo cōpetit formalis ratio relonis lz nō oēs ɔcedunt q deus est in genere. ¶ Un notandū est.q depuratio potest esse duplex.Una qua posita illud a quo depurat non pōt sibi cōpetere nisi metaphorice qr lz cōcedamus deum esse vbiq.tn esse vbiq ita depurat ab esse Ubi(qd est pdicamentū)qd tale Ubi nō ɔpetit sibi nisi metaphorice:pprie aūt Ubi solis corpibus cōpetit.ideo nō ɔcedimus deuz eē in genere Ubi.Alia qua posita illud a quo depuratur pōt sibi cōpetere pprie r formalr.Exemplū.Lz ɔcedamus angelos eē in genere sube tn depuramus eos ab itēsione sube cōposite r corpalis.qr tn eis pōt cōpetere formalis rō sube qui est subsistere.ideo ɔcedimus angelos eē in genere sbe. Sic in pposito cū ponimus deū in aliquo pdicamēto fm intensionē depuratā retinemus sibi formalē rōnem illius pdicamēti pprie r formalr.quātūcūq enim depuremus relationē ab iperfectionibus ɔcedimus tn in deo formalr proprie esse relonez.ergo rc. ¶ Hic tn intellige q nō dz absolute cōcedi q deus sit in genere:sed si aliquo modo concedatur q sit in genere.hoc solū dz cōcedi cū locutione denomināte excessum eius sup alia que collocant in genere.Verbi gratia.Lz ɔcederetur q eēt in genere qr aliqd genus pdicatur de eo sicut superius de suo inferiori(de inferiori dico qd hz differentiā ppriā sub superiori per pdicationē sicut qn suba pdicatur de deo)qr tn pdicatio substātie de deo solū exprimit hoc qd suba pdicatur sicut supius de inferiori habēte differentiā sub eo.r nō iponit entitati diuine nec inuenit in ea finitatē aut limitationē sicut in creaturis:ideo dz addi.Deus est in genere.sic q extra genus.id est.Deus est sic in genere q nihilominus est infinitus r illimitatus.Ad h iuuaret qd sequitur ar.2.cōtra.2.rōnē.Sco.r sic loquitur arti. Oxonie.15.q cā pma est in genere r nō extra genus error.

Deus ē in gñe.

Secundus

articulus.Ubi dico q lz nō velim asserere q deus sit in gñe.cū nō videaz rōnes q̄ cōiter h pbāt cōcludere.Ponit et vna rō a Sco.di.8.q.2.post mediū.q nō. ¶ Illd qd dz eē i gñe dz eē pole:lz h est falsum.ergo nihil:pbo mino.Ubi pmo intelligendū q qdlibet genus diuidit p duas differētias:quarum vna se hz vt puatio:alia vt habitus.Aliud est intelligendū.q illud se hz p modū priuationis.vt cōiter exprimit rez vt iperfectā vt hic inanimatū rc.sed aliqn exprimit rez pfectiorez.vt imortale.icorruptibile.de qbus Porphyrius in ca.de differētia ponit exemplū.q imortale additū dys separat deos a nobis.ex qbus arguo.Illa differētia que cōuenit rei r determinat rez fm q res est pfecta cōuenit rei fz q est in actu sed differētia que cōuenit deo(vt contētus infra ambitum sube)cōuenit sibi fm q res est pfecta.qr differētia puatiua que est imortale.idepēdēs.increatū.r hmōi exprimūt rem vt est pfecta(vt visuz est)differētia ergo que ɔuenit deo vt cōtentū infra ambitū sube cōuenit deo fm q est in actu.Sz vt sibi ɔuenit determinari per differentiā sic ipm est res generis.ergo si deus sit in genere sube deus erit res gñis sube fm q in actu nō fm q in potentia.

Scotus. Argumentum primum.

¶ Itē.in.2.rōne de poli in. voluit Sco.aliā que est hec.Deus est ens infinitū:sed infinitū nō est in genere.ergo.

Argumentum 2m.

¶ Sed nec ista cōcludit necessario q nō ē in gñe.qr illimitatio nō excludit aliquē in genere simplr.Qr illud nō ponit aliqd extra genus simplr quo posito nihilominus res remanet in genere eodē:lz posita infinitatione r illimitatione in aliquo pp hoc nō excludit a pprio genere in quo collocat cū multis alys finitis.Verbi gratia.Si linea poneret infinita.adhuc eēt in eodē gñe cū corpe r supficie finitis:qd pz.qr recipet pdicationē qūtitatis ēentialr.

Reprobatur.

¶ Itē.Qr finitū r infinitum ɔgruūt quantitati.g. ¶ Nec valet dicere.q lz quātitas infinita esset in gñe quātitatis.q nō sequitur deus infinitus erit rc.Qr qūtitas illa non diceret entitatē totalē r infinitā sed pcise quātitatē infinitā.deus aūt dicit entitatē infinitā totalē oium generū.Ideo opz ɔcedere q quātitas infinita non effugit genus quātitatis.qr recipit essentialē pdicationem quātitatis tāq̄ concretū p aliā differentiā quātitatis:lz q̄uis deus dicat totalē entitatē infinitaz rc.tn qn dicit suba.recipit pdicationē ēentialē sube r differt specie ab angelo.ergo. ¶ Confirmat.Sapientia concedit in deo.r relatio.r sic de alys.lz remota limitatiōe r iperfectione.Quare ergo rō generis non pōt poni in deo remota limitatiōe r iperfectiōe.vllius nō pōt assignari rō nisi quia limitatio r iperfectio sunt de rōne generis:lz hoc est falsuz(vt pbatum est supra de qualitate)pōt eniz quecūq ratio generis cōcipi depurata.nō ɔsiderando tales eē. sicut humanitas pōt cōcipi q nihil sit nisi humanitas tm. ergo.

Rñsio taci. questio.

¶ Itē.Ab alys assignat rō quā reputāt fortissimā.s. q genus eē est vniuocū suis ɔtentis:lz nihil est vniuocū deo r creature ergo rc.

3a opinio.

¶ Sz ista rō forte nō excluderet deum esse in gñe physico qr ibi ppositio est falsa.7.eniz physicorū tex.cō.31.dicit q in genere multe latent equocationes.

Reprobatur.

¶ Et fortius pz q nō excludit qn possit esse in genere metaphysico ibi.Non opz genus esse vniuocū.Qd pbatur p signū:qr Phs pmo physi.tex.c.16.r Porphy.4.meta.tex.cō.2.r.9.tex.cō.1.r alibi.ambo accipiūt.q ens est equiuocū seu q dicit multiplr.ergo metaphy.psupponit demonstrationes physicas r logicas.Un frequēter dicit in analeticis. r in physica dictū est.Ergo si vniuocatio p se reqritur ad rationē gñis.ergo metaphy.volens pbare q ens nō est genus nō dz tm ibi laborasse sed imediate accepisse ab alys locis r cōclusisse q nō est genus qr nō est vniuocū.

Argumentum primum.

¶ Itē.Metaphysicus ad concludendū q ens nō est genus potius debebat arguisse ex per se pprys r ēentialibus ipsius gñis.q̄ ex his que nō sunt de ēentia gñis:lz 3o meta.tex.cō.10.r.10.tex.cō.6.pbat ens nō esse genus:qr non hz differētias que necessario debēt eē extra cōceptuz generis in ca.de specie. r nō pbatur p hoc q ens nō est vniuocū.ergo vniuocatio est de ēentia generis.

Argumentum 2m.

¶ Nec valet qd cōiter allegat.q.10. meta.tex.cō.26.dicit q corruptibile r incorruptibile plus dfnt q̄ fm genus.r ita deus nō posset esse in gñe metaphy. Loqtur ibi de gñe primo nō d gñe gñalissimo cuiusmodi est sube r relatio.quo nos loqmur.ergo rc.

Rñsio taci.

¶ Tertio.Uniuocatio nō ipedit quin pōt eē in genere logico.Probatio. sive Phs.sive logicus.in pncipio pdicamentorū distinguit solū nomina in vniuoca r pure equoca:vt canis r homo

Argumentum tertium.

mortuus

morum: sed sub vniuoco sic accepto pintinetur analogu3. q nomina que ponunt ibi in pdicamento poterunt esse analoga. Sed certu est q deus et creatura habet aliqd coe analogu3. ergo vniuocatio no expellit deu a gne logico.

Arg. 4

Item. Hoc p3. diuidit eni genus subam incorporea et in incorporea et ronale in deos et nos: sed hec no esset bona diuisio si vniuocatio (vt distinguit contra analogia) necessario regreret ad hoc q aliqd esset in genere logico. deus enim et nos non habemus aliquid vniuocu sic stricte acceptu.

Arg. 5

Ite. Unitas analogie est tenuissima et latissima vnitas: cosilr vnitas generis generalissimi est tenuissima et latissima vnitas. L3 ergo genus proximu logicu3 regreret vniuocationem strictaz. tn genus generalissimu logicu no vi regrere.

Risso tecia.

Nec mouet auctoritates Porphyrij in capi. de specie vbi pbat ens no posse esse genus. qr est equocu. sic dicens. Neq3 eni3 coe homini genus ens. qr si quis oia entia vocet (vt inquit Aristo.) equiuoce nucupabit non vniuoce: si eni3 vnu esset comune omni. genus ens vniuoce entia dicerent. Item. 4. thopi. capi. 4. considerandu ingt si equoca spes gni eleme tis vtendu est que dicta sunt ad equiuocu. Uniuocu eni genus et species: ecce expresse qd logica regrit genus vniuocu3. Ista eni3 no mouet. qr vtrobiq3 accipit vniuocu vt distinguitur contra purum equiuocum.

Equoci.

Propter qd est intelligendum pro Porphyrio. q ens pot coparari ad. 10. pdicameta. Uno modo precise et absolute vt sunt. 10. prima genera no pensata alia coparatione eorum adinuice. Alio mo vt oia accidentalia coparantur ad subam. Et isto modo probat Phs 4. meta. te. co. 2. q ens est analogum pp analogia: sicut de sanitate. et vrina. et dieta respectu sanitatis in animali. et per 2ns primo modo dicunt pure equoca. Sed pmo modo loquitur Aristo. in thopi. et Porphy. in capi. de specie. ergo loquitur de 4° capi. pure equiuoco. q non pot esse genus: sed op3 q sit vniuocu large acceptu3. Qr aute sic loquat Porphyrius p3: ait eni3 sic. Nec omnia eiusde generis sm vnu supremu genus quemadmodu dicit Aristo. sed sunt posita quéadmodu in pdicametis dictu est decez pma genera. qsi 10. pma pncipia. Ecce expresse q no coparat ista ad suba3 sed accipit ea vt sunt pma genera. et per 2ns vt equoce cote ta in ente. Ite. Qr sic logtur de equoco. 4. thopi. capi. 4. vt distinguit cotra pure vniuocu et analogu. p3 in exeplis. Ibi enim remittit ad ea que dicta sunt de equiuoco: sed de equiuoco dictu e. 1. lib. capi. 12. vbi logtur de pure equoco. Ibi eni3 dicit qualr vox alba. et color albus. et qualr acutu3 dicit in voce et magnitudine. et ibide addit exemplu3 de sanitate in dieta et vrina: sed no coparat istas sanitates ad sanitatem in aiali sicut facit. 4. meta. vbi. s. et ideo accipit ista vt pure sunt equiuoca. Hec instado dixi de vniuocatioe qr di. 25. habet intetio mea. Etia de oibus alijs dixi conferendo in istis in duabus qonibus quatenus sunt extranea.

Distinctio. X. Questio. I.

Nunc post filij eternitatez de spiritu sancto quantum deo donante videre conceditur disseramus etc.

Arg. pm

In distin. 10. querit de diuersis emanationibus in diuinis. vbi quero. Utru generatio actio. et spiratio differunt ex natura rei per pncipia sua formalia: aut pprijs ronibus formalibus intrinsecis in genere actionis. Et videt q pprijs in genere actionis. Qr in deo est vere pdicamentu actionis (vt probatu3 est supra distin. 8. ar. 2.) sed frustra esset ibi nisi intrinsece posset habere ibi distinctas ratioes sm distinct as actioes que ibi reperiuntur. ergo etc.

Contra. 2° de anima. t. c. 30. actus distinguunt p potentias sed formalia pncipia vocant potentie vt p3 de po° calefactiua que est formale pnm calefactionis.

Hic sex. Primo. An iste emanationes distinguunt ex natura rei. Secundo. An illa distinctio sit p pncipia formalia elicitiua. Tertio q intrinsece et qdditatiue no distinguunt per pncipia formalia s3 pprijs respectibus de genere actionis. Quarto q illa distinctio emanationu innotescit nobis et pot couinci per formale distinctione principioru elicitiuoru. Quinto q ex formali distinctione principioru innotescit nobis qualr in diuinis est pprie verbu: et dicere: et generare: et. s. s. et amor. imago et donum. Sexto quomo cu pdictis saluant q eade formalr secunda persona est verbu et filius.

Aureo.
Arg. pm

Primus articu. An Emanationes in diuinis distinguantur ex natura rei. Ubi dicunt quidaz q no. Aureolus. Ratio psonalis constitutiua pris est simplicissima et per 2ns omnimode vna: sed tam generatio q spiratio actiua faciut vna personale 2stitutiua. ergo. Probo. qr aliter personalitas patris subijceret spirationi actiue et sic esset accidens adueniés supposito patris.

Arg. 2m

Item. Si realr differant. ergo in patre due sunt realitates. Aut g suppositu3 patris vna constituit essentialr. et alia accidentalr: h est falsu3. ne cogamur copositione accidentalem ponere in deo. Aut suppositu patris est constitutu ex vtraq3 essentialr. hoc etia3 est falsum. ne cogamur ponere copositione essentiale3. Aut erit vtraq3. sic q no veniat ad alia constitutione. hoc eode modo est falsum. ne ponat q in supposito patris sint plures res inconexe sed penitus disperate.

3 Aureo.

Ista opi. reprobo statim ibi: sed interi3 ostendo q iste no cogunt l3 sint pulchra. Comunis enim opinio ponit. q relatio coparata ad essentia no differt realr ab ea sed solu in ordine ad oppositu3: et sm hoc spiratio actio. sicut generatio actio (vt coparant ad essentia in patre) sunt vna res. sed due realitates relatiue in ordine ad oppositum.

Ad pm argumet.

Et tunc diceret ad primum. q spiratio actio no erit accidés supposito patris. qr vt coparatur ad suppositu transit in eande rez cu patre. sicut paternitas vt coparatur ad patre est pr: et eode modo omne aliud qd est in patre. Nec diceret accidés vt coparatur ad oppositu. qr relo ex precisa ratione qua ad oppositu no est accidens: qr tunc paternitas in diuinis esset accidés: sed relatio est accidens eo q accidit subiecto et no est eade res cu eo. vt p3 in creaturis: et ideo Aug. 5. de trini. ca. 5. negat ista 2ntiam (no est suba ergo est accidés) qr relo que est patris ad filiu no est suba: et tn no est accidés. qr est eadez sibi identitate.

Ad 2m ar.

Per illud patet ad 2m. q concesso q in patre sint due relones reales in ordie ad oppositu. vel duo respectus de genere actionis. no ponunt pp hoc in supposito patris copositione. nec accidentale. nec subalem: nec pluralitate aggregationis. qr in coparatione ad ipm sunt ide3. sed solu3 ponunt pluralitate disperata in ordine ad oppositos terminos. s. q no est impole: sicut nec q paternitas et filiatio ponant opposita pluralitate in ordine ad terminos oppositos. Ut clare videas bene fore responsu3 debes considerare q argumeta vident imaginari. q generatio actio. et spiratio actio. coparant tripl r. s. ad suppositu patris. et ad terminos oppositos. et ad inuice. et tuc imaginat. q vt coparantur adinuice ponerét in patre copositione aut aggregatione: sed hoc no est veru (vt pbatur in fine isti° arti.) imo qn coparantur adinuice in patre tanq due relones disperate in eo illa coparatio qua adinuice 2parantur. vt disparate. est illa eade qua coparant ad oppositos terminos: sed cu3 coparatio qua relatiua coparantur adinuice oppositioe relatiua no ponit copositione3. p3 q nullo modo coponunt.

Opio 2°.

Ideo alij arguut. Aliter pater generat et spirat. aut ergo

generat inquātū vnus:aut inquantū duo:si vt vnus tūc sic. (Argᵐ 1ᵐ) Quia pater ⁊ filius spirāt inquantū vnus ideo nō diuersis spirationibus sed vna.ergo si pater generat ⁊ spirat inquātū vnus non erunt generatio ⁊ spiratio diuersa realr:si vt duo.ergo pater est cōpositus. (Argᵐ 2ᵐ) ℂ Itē.Si differūt.Aut ergo seipsis.qđ nō est.q2 tunc in nullo ɔuenirēt ⁊ ita etiā in eēn nō ɔuenirēt.Aut diūt alijs:nō eēntia.q2 ista nō distinguit nec distinguit:nō persona.q2 persone est distigui nō distinguere:nō notionibus.q2 si iste differūt.hoc erit alijs notionibus.⁊ ita in infinitū.ergo nullo mō. (Argᵐ 3ᵐ) ℂ Itē.Si differunt: aut diātia accñtali.aut substātiali:s3 neq3 sic.neq3 sic.q2 neutra differētia est in deo:de sbali enim certū est:de accñtali ēt:q2 accidēs nō est in deo. (Scotus.) ℂ Sed Scotus tenet cōtrariū. (Argᵐ 1ᵐ) Q2 psone differūt p suas emanationes:s3 psone differūt ex natura rei.ergo ⁊c̃.Maior p3 nisi eēnt relones originis nulla esset distinctio personarū. (Argᵐ 2ᵐ) ℂ Itē.A diuersis inquātū diuersa nō pcedit idē effectus.q2 si a diuersis sit idē effect⁹ h erit fm q dicunt vnū:sed iste emanationes sunt a diuersis inquantū diuersa.q2 vnū est ab vno pcise.alia a duob⁹.⁊ nō pcise ab vno.Imo a duobus vnitis solū:⁊ vnū precise ⁊ non vnū precise ⁊c̃. (Argᵐ 3ᵐ) ℂ Itē.Cōtradictoria nō dicunt de eodem fm idem:sed emanatio.s.est pcessio nō generatio ⁊ hoc ex natura rei.ergo ⁊c̃.Probatio minoris.Q2 qua rōne ē cōcedere in diuinis q ex natura rei psona.s.nō sit psona filij q ab oibus conceditur.ita vt videt eadē rōne est cōcedere.q processio.s.nō sit generatio q2 sicut nec ibi sequitur aliqua differentia nisi relatiua in ordie ad terminos oppositos:sic nec hic.ergo pcessio nō est gñatio ex natura rei. (Argᵐ 4ᵐ) ℂ Itē.Actus pductus verbi ⁊ pductus amoris differunt ex natura rei in imagine creata.⁊ h est pfectionis.Probat:q2 faciunt ad imaginē trinitatis.sed q differāt in eētia hoc iperfectōis. Sed quod est perfectionis est in deo ponendum amoto eo quod est imperfectionis. ergo generatio verbi ⁊ pcessio.s.differunt ex natura l3 nō in eētia. (Rñ°ad.) ℂ Nec mouet decretalis vt dicūt isti que negat.4.res.q2 loquitur de quatuor reb⁹ que nō eēnt vna summa res:p3 ibi de hoc pulchre dis.24.Potest ergo pbabilr dici.q distinguunt ex natura rei tāq3 due disperate relones in patre ⁊ hoc in ordine ad generationē passiua q2 nō plus ponit vna relo cōpositionē cum essentia q̃3 alia eodē modo accepta:sed paternitas vel generatio actiuā vt cōparatur ad oppositū nō ponit cōpositionē.ergo spiratio actio vt sic. (Argᵐ 5ᵐ) ℂ Itē.Habitudies que sequuntur re3 vt res est in habitudie ad diuersa correlatiua ex nā rei differunt.ex hoc enī pbatur q calefacere ⁊ exiccare in igne dicūt distictas relones reales:sic ē in pposito.g̃.pbo. Certū est eni3 q generare ⁊ spirare ex nā rei sequunt patrē ⁊ nō solū fm esse itelligibile:sed f3 esse reale.⁊ nō respectu eiusdē pducti.sed duorū. (Argᵐ 6ᵐ) ℂ Itē.L3 ab eodē agēte possent pcedere diuersi effectus vt a sole liquefactio ⁊ constrictio. tñ ipossibile est hoc sine multitudine actionis in esse relatiuo ad distictas passiōes.⁊ hec ex natura rei causa est.q2 alr esset aliqua passio in re cui nō corrñderet in re correlatiue sua actio.⁊ ita nō eēnt pdicamēta vlr in inuicē respectiua: sed in pposito ponunt duo effectus.s.duo pducta filius ⁊ s.s.ergo op3 actiones reales multiplicari fm numerū passionū que sunt generare ⁊ spirare. (Argᵐ 7ᵐ) ℂ Itē.Quecūq3 vni ⁊ eidē sunt eadē inter se sunt eadē.pmo phy.tex.cō.17.⁊ pmo elencorū capi.4.si ergo spiratio ⁊ generatio in patre sunt eade3 relatiōi illi que vocat generatio.ergo generatio est spiratio. q nullus cōcedit maxime vt cōparant ad suos oppositos terminos.vt hic disputo.Probatur:quia tunc nō saluarentur quatuor relones in diuinis.qđ oēs doctores concedant. (Argᵐ 8ᵐ) ℂ Itē.Spiratio actio ɔuenit filio sicut ⁊ patri.ergo qua ratione nō pōt distingui a generatione actiua in patre pter multiplicationē rerū quā poneret in patre eadē rōne necà generari in filio distingueret.q2 idem sequitur:sed nō in filio distinguit.q2 alr.s.nō originaret passiue a filio.op3 enī originari per actionē oppositā. (Argᵐ 9ᵐ) ℂ Itē.Sic gñare ad gñari.sic spirare ad spirari.g̃ a ɔmutata pportōe s3,icōmutata pportiōe gñari ⁊ spirari differūt in hitudie ad oppositos terminos. (Herueus ɔ instantia) ℂ Herueus tenet cōtrarium ⁊ Aureolus. ℂ Dices q nō tangit difficultatē.q2 pbationes tue currunt de istis relationibus vel actionib⁹.vt ɔparantur ad oppositos terminos.nō autē vt cōparant adinuicē in esse disperato:sed vt cōparant ad oppositos terminos sic oēs concedūt q distinguuntur.Sed solū de 3° modo est difficultas.q2 difficultas doctorū3.an.s.s.distingueret a filio si nō pcederet ab eo.est. cōparādo filiū ⁊ s.s.in inuicē f3 rōnes disperatas generari ⁊ spirari.ergo nō tāgis difficultatē. nec ponis aliud nisi qđ ois opinio ponit. (Rñsio) ℂ Respondeo.q si realr distinguunt vt ad oppositos terminos.sequit q vt ɔparant adinuicē fm esse disperatū differūt realr.Q2 idē est sic cōparari ad se.si ergo repugnat primū demonstratū sequitur q etiā scdm.Et q2 est ide3 sequitur q tango difficultatē que est in pposito.s. q distinguunt vt ɔparant adinuicē dispate.Etiā facio opi. cōtra alios:q2 alij dicunt q distinguunt vt solu3 cōparant ad oppositos terminos.ego h° dico q si distinguunt vt ad oppositos terminos q simul sequitur q distinguunt vt ɔparantur adinuicē:etiā ex hoc reduco alios ad cōtradictionē. ℂ Probatio assumpti.s.q se vel sic cōparari est idem. Q2 in pposito.per te loquimur de generare ⁊ spirare vt cōparantur adinuicē fm suā disperationē:sed certum est q per hoc q respiciunt oppositos terminos disperatos.s.genitū ⁊ spiratū.per hoc inquā hñt suā disperationē adinuicē.ergo ⁊c̃. Minor p3.Ablato enī q nō respiciūt oppositos terminos nō est imaginabile quō sunt dispata abinuicē.q2 nō est imaginabile q sint disperata abinuicē.nisi saluet eorū entitas qdditatiua ⁊ formalis:sed eorū entitas qdditatiua ⁊c̃.est q eē eorū est ad aliud se habere.ergo ⁊c̃.P3 in simili.⁊ de facto:genitus ⁊ spiratus distinguunt ab inuicē relonibus disperatis:sed nulli imaginant q alr distinguunt relonibus disperatis nisi vt iste relones disperate respiciunt opposita s.generantē ⁊ spirantē.ergo p3 q idē est sic ⁊ sic log. (Instantia) ℂ Dices.Quare magis generare ⁊ spirare distinguunt realr ab inuicē p respectus suos disperatos quos retinēt ad opposita q̃3 essentia ⁊ relo accepta relone vt ad oppositū.cu3 maior disperatio sit inter absolutū ⁊ respectiuū q̃3 inter disperata ⁊ respectiua. (Rñº) ℂ Rñdeo q generationē.actionē.⁊ spirationē actionē adinuicē cōparari tāq3 duo disperata abinuicē realr pōt duplr intelligi.Uno mō q pcise adinuicem cōparent fm cōparationē disperationis.Alio mō q p cōparationē oppositionis quā.s.vtraq3 istarū dicit ad oppositū terminū. (Emanationes.) Primo mō esset hereticū dicere(qđ cōcederet qui teneret)q in deo eēt realis distinctio alia q̃3 vbi obuiat relonis oppositio.Secūdo mō ɔceditur ab oibus.oēs eni3 cōcedūt q in diuinis sunt.4.relones reales opposite adinuicē(⁊ vt pbatū est)ista differētia qua differūt realr.vt disperata abinuicē:hec est eadē differētia ⁊ nō alia ab ea qua differūt in ordie ad oppositos termios.iō nō est periculū. ℂ Per hoc ad dubitationē dico.q qñ essentia ⁊ relo cōparantur adinuicē.ibi est pcisa ɔparatio extremorū fm cōparationē disperationis nō oppositionis relatiue:nō enim h3 essentia vnū extremū oppositū correlatiuū ⁊ aliud paternitas.sicut generatio actio ⁊ spiratio actio.⁊ iō si adinuicē cōparētur hoc erit cōparatione disperata tñ.Sed nec disperata distinctio realis(vt per se p3)nec ex natura rei. pōt in deo cōcedi aliquorū adinuicē.q2 sequeret aggregatio(vt pbatur dis.34.in 4° arti.dicto scdo)l3 hoc non sequat ad distinctionē relatiuā oppositā:quare non est simile. ℂ Ex quo pōt argui ad pncipale.s.q qui ɔcedit q realr distinguūtur

vt disperate

vt disp̄ate ꝙ oporteat eū ꝓcedere ꝙ idē ē distīgui vt dispa
te.⁊ vt opposite.⁊ maxīe ſm negātes ꝙ relatio realr̄ distī-
guitur ab ēentia. Probo. Tota eniꝫ causa quare Decretalis
Fir.cre.negat relōnē differre realr̄ ab ēentia est:q̄ʒ vt ꝯpa-
ratur ad essentiā se habēt vt duo disperata.⁊ nō vt opposi-
ta:⁊ per ꝯn̄s nō faciunt aggregationē. Si ergo in ꝓposito
dicas.ꝙ spiratio actio ⁊ generatio actio in patre realr̄ disti-
guantur vt sunt disperata ꝓcise. Ideꝫ sequitur. ergo si distin-
guant̄ h̄ erit retinere oppositionē relatiuaꝫ ad oppositos
terminos. Probatio ma. Decretalis eniꝫ inter ꝑsonas ꝯce-
dit realē distinctionē q̄ʒ ibi est pater q̄ generat:filius q̄ gene-
ratur ⁊c̄.(ecce realis distinctio ꝑꝑ oppositionē relatiuā)sed
q̄ʒ illa nō saluat̄ inter personas ⁊ ēentiā.iō dicit ꝙ sunt vna
res. ¶ Nota.ꝙ regula que dicit.ꝙ oīa sunt eadem nisi vbi
obuiat relōnis oppositio.est vera vbi obuiat vel vbi inclu-
ditur ista obuiatio.ꝙ est in disperatis relatiuis.vt dictū est.

Ad arg. ſcd̄e opi.

¶ Ad argumēta aliorū. ¶ Ad p̄mū qn̄ dicit̄.ꝙ pater gene-
rat ⁊ spirat inquantū vnus ⁊c̄. Dico ꝙ non inquantū vnus,
sed inquantū duo.⁊ alio mō se h̄ns ſm aliū ⁊ aliū respectuꝫ
in genere actionis ad aliā ⁊ aliā passionē(vt patebit ar.4.)
nec tn̄ sequit̄ cōpositio:q̄ʒ formales respectus de gn̄e actio-
nis nō ꝯponunt cū ēentia sicut nec relō de genere relōnis.

Ad 2ᵐ

¶ Ad 2ᵐ dico.ꝙ suis formalib⁹ rōnibus dn̄t ⁊ ibi est sta-
tus. ¶ Ad tertiū dico.ꝙ differūt nec sub̄a nec accidēte.sed

Ad tertiū

ibi in diuinis est mediū.s.relone ſm Aug.5.de trini.que dif-
ferentia si ꝓprie nominet̄ dicetur notionalitas.

Secundus articulus.

An Emanatiōes diuine disti-
guant̄ ꝑ principia for̄alia elicitiua. Ubi

Aureo.

dicūt gdaꝫ. Aureolus.ꝙ nō differūt neq; p̄ncipia sua eliciti
ua neq; per terminos. Tn̄ q̄ʒ illa distinctio est ꝑ extrinseca.
hic q̄rit̄ de itrīseca:⁊ q̄ʒ itell̄s ⁊ volūtas distiguunt̄ ꝑ ꝯnota
ta.⁊ hec opinio tacta est supra di.2.q.2.ar.2.iō hic ago de
distinctione penes ipsasmet ꝓcessiones. ¶ Alij hoc ꝓbant

Opio 2ᵃ. Arg. pᵐ

sic. Q̄ʒ emanatiōes vel opationes p̄nt esse diuerse stāte idē
titate p̄ncipij elicitiui veriusq;.ergo iste emanatiōes nō h̄nt
suā differentiā ex p̄ncipijs. Patet ans.in sole respectu con-

Arg. 2ᵐ

strictiōis ⁊ liquefactiōis. Consequētia est māifesta. ¶ Itē.
Aut ipsa p̄ncipia seipsis differūt ⁊ nō ꝑ aliud:⁊ eadē ratiōe
ipse emanationes seipsis ⁊ nō ꝑ p̄ncipia ipsa. Aut aliq̄ alio.

Aureo.

⁊ de isto est querendū.⁊ sic in infinitū. ¶ Secundū ꝓbat̄
sic.ꝑ Aureolū. Prio q̄ʒ formales termini sūt iproducti ibi.
Quere supra di.4.ar.2. ¶ Itē dato ꝙ ēēnt arguo sic. Causa
nō distinguit̄ per suū effectū:nec prius ꝑ posteri⁹(essentia-
liter dico)sed ex actibus cāntur termini tāq̄ʒ posteriores.

Opio 3ᵃ. Arg. pᵐ Arg. 2ᵐ

¶ Alij arguunt sic. Termini sunt ꝑsone:sed ꝑsone nō disti
guunt sed distinguunt̄.ergo termini nō distinguūt emana-
tiones. ¶ Itē. Ipse emanationes que sunt relōnes originis
distinguūt ꝑsonas.si ergo ⁊ ipse distinguerent̄ per terminos
ipsos que sunt ꝑsone eēt circulatio. Secūdo ergo cōcludūt
ꝙ seipsis differunt obiectum sicut differentie generis.

3 opionē tertiam. Arg. pᵐ

Contra

istos vltimos p̄mo(ꝙ emanationes nō dn̄t
seipsis)ꝓbatur sic. ¶ Illa seipsis differunt q̄
in nullo ꝯueniunt nisi solū in ꝑdicato transcēdente sicut dif
ferentie nō ꝯueniunt in aliquo alio nisi in ente.q̄ʒ illud ma-
xime esset genus.in genere aūt cōuenire nō p̄nt.q̄ʒ se totis
⁊ seipsis nō differrēt:sed iste emanationes ꝯueniunt in eēn-
tia:⁊ nō solū hoc mō.imo in genere suo cōueniunt.s.in hoc.

Arg. 2ᵐ

ꝙ sunt emanationes.ergo. ¶ Itē. Illa nō differūt seipsis p̄
que reduci possunt ad realē differentiā priorē:sed iste ema-
nationes sunt h⁹.possunt eniꝫ reduci ad hoc ꝙ vna est ꝑci-

Argumē. ad tertiū.

se ab vno.alia a duob⁹.ergo. ¶ Iteꝫ. Unūq̄dq; ab alio dif-
fert per illud qđ est.g̊ vnūq̄dq; sic̄ se hꝫ ad entitateꝫ sic ad
differentiā:sed iste emanatiōes nō sunt entia a seipsis quia
sunt opationes ⁊ actiones.actiones autē necessario sunt ab

Arg. 4ᵐ

alijs. ¶ Iteꝫ. ſm istosmet.iste emanatiōes sunt relōnes ori
ginis:sed relōnes originis in eodē fundamēto nō differunt
seipsis p̄mo.sed ex diuersis modis suis fundandi.q̄ʒ relatio
mō potētie ⁊ modo vnius in creaturis nō differūt seipsis.
saltē ſm illos qui dicunt ꝙ sunt vna res cū fundamēto.nec
ēt ſm illos qui dicunt ꝙ sunt alia res a fundamēto.q̄ʒ saltē
ſm istos diuerse relōnes specie ꝑsupponunt sibi diuersos
modos fundādi sicut diuerse forme ꝑsupponunt materiaꝫ
diuersimode dispositā. Sed que ꝑsupponūt priorē differē-
tiā,nō differunt seipsis p̄mo.ergo iste emanationes nō dif-

3 Aureo.

ferūt seipsis p̄mo. ¶ Secūdo. Contra Aureolū ꝙ itellect⁹
⁊ volūtas nō distinguunt̄ per ꝯnotata solū.vt ipse itelligit
s.ꝙ non ex natura rei. Quere di.2.q.2.ar.2. Probatur sic.

Arg. pᵐ

¶ Iste emanatiōes bene ꝓcederent differre ꝑ sua p̄ncipia
si sua p̄ncipia differrēt ex natura rei.q̄ʒ ꝑꝑ aliud nō negat̄:
sed hoc est.ergo. Probo. Q̄ʒ agētia sunt p̄ncipia actionū:sꝫ
respectu vnius actionis p̄ncipiū est vna ꝑsona ꝓcise.s.pater
respectu alterius due.s.pater ⁊ filius:sed pater differt realr̄

Arg. 2ᵐ

a filio:⁊ pater ⁊ filius a.s.s.ergo. ¶ Secūdo ondit̄ur ꝙ non
solū accipiēdo p̄ncipiū pro agēte ꝙ differūt ex natura rei:
sed pro p̄ncipijs formalib⁹ relatiuis arguo sic. Eēntia diui-
na pōt fundare duos oppositos respectus realr̄ distinctos
ex illimitatione sua.ergo essentia vt in ꝑsonis pōt fundare
duos disperatos respectus ex natura rei distinctos:puta.re-
spectus itellectus ⁊ volūtatis que fundant̄ respectu duaruꝫ
disperatarū emanationū: ꝓbatio ꝯn̄e. Quia sicut duo op-
positi respectus in diuinis cōsequunt̄ essentiā vt in ꝑsonis.
ita itellectus ⁊ volūtas.sicut oīa alia attributa nō solū cōse-
quantur essentiā absolute.sed ēt ꝯsequuntur essentiā in ꝑso-
nis. Sicut igit̄ duo oppositi respectus q̄ ꝯsequunt̄ eēntiā vt
in personis ex illimitatione sua possunt fundari in eēntia ⁊
realr̄ distingui.q̄ʒ hoc nō arguit cōpositioneꝫ.ita respectus
itellectus ⁊ volūtatis qui sunt respectus disperati poterunt
ꝯseq̄ eēntiā vt est in ꝑsona generāte ⁊ vt in ꝑsonis spirātib⁹
⁊ ex natura rei distingui.q̄ʒ nec respectus disperati arguūt
cōpositionē in deo sicut nec oppositi. Hec ratio declaratur

rgᵐ 3ᵐ

di.5.q.2.ar.2.s. ¶ Itē. Quib⁹ ꝯueniūt actus opatiui eisdeꝫ
cōpetunt actus ꝓductiui.sicut eniꝫ itellectui ꝯpetit itellige-
re.ita verbū formare ēt in nobis:sꝫ itelligere nō attribuitur
eēntie in diuinis sed itellectui:velle ēt non attribuit̄ eēntie
sꝫ volūtati.igit̄ vbi itellectui i diuis nō eēntie attribuit̄ ge-

Arg. 4ᵐ

neratio.⁊ eodē mō spiratio amoris vel.s.s.volūtati. ¶ Itē.
Qua rōne in diuinis est verissime verbū ⁊ amor eadē rōne
est ibi verissime itellectus ⁊ volūtas.q̄ʒ qua rōne dicet̄ vnū
metaphorice ⁊ nō vere.eadē rōne ⁊ reliquū:sꝫ(ex hoc ꝙ ve
rissime sunt ibi verbū ⁊ amor)ipsa ex natura rei distinguū-

Arg. 5ᵐ

tur.ergo ⁊ hic. ¶ Itē. Sic arguo. Et p̄mo suppono ꝙ vbi ē
realis emanatio.ꝙ p̄nᵐ illi⁹ emanatiōis formale dꝫ eē for-
maliter ex natura rei.hoc est manifestū.q̄ʒ lꝫ multi negant
ꝙ realiū ꝓcessionū distincta:ꝑ prin⁹ sunt formalr̄ distincta:
nullus tn̄ negat qn̄ emanationis realis ⁊ ex natura rei sit
p̄nᵐ formale reale ex natura:sicut multi negāt sapientiā in
diuinis ex nā rei distigui a bonitate.nullus tn̄ negat qn̄ ex
nā rei sit ibi sapia formalr̄. ¶ Scđo suppono.ꝙ qn̄ aliqđ
agēs(⁊ si sit illimitatū)ꝓducit ꝑ aliqđ p̄nᵐ for̄ale ⁊ illimi-
tatū aliquē effectū ex nā rei distinctū ab eo(dūmō ille effe-
ctus sit adequat⁹ suo formali p̄n°)nūq̄ʒ ꝑ illud p̄nᵐ formale
vt est formale p̄nᵐ illi⁹ ꝓductionis ꝓpriū ꝓducit maioreꝫ
effectū ex nā rei distictū a p̊.nisi hēat aliud p̄nᵐ formale ex
nā rei distinctū a p̊.vel nisi hēat aliā potentiā passiuā ex nā
rei distinctā a p̄ma in p̊ termio adequato. ¶ Cū g̊ pater ex
p̄ma suppositiōe.ꝑ p̄nᵐ formale ex natura rei ꝓducit filiū.
⁊(ſm oēs)tāq̄ʒ effectū adequatū formali p̄n° ꝓductiuo.g̊ si
2° ꝓducit.s.s.q̄ ex nā rei formalr̄ dr̄t a filio. Uel erit aliud
p̄nᵐ formale ex nā rei distinctū a p̊:qđ est ꝓpositū. Uel erit
alia po° passiua formalr̄ ex nā rei differēs a po° passiua in
filio.q̄ fuit terminus p̄me ꝓductiōis:qđ est ēt ꝓpositū. Q̄ʒ
qua rōne vel maiori qua ibi p̄nt cōcedi due po° passiue ex

nā rei dĩntes.eadē ꝛ due actiue ❡ Itē.2° suppō est māife/sta ex h.q2 cū illud pn^m formale ponit hic terminū adeq̄/tū ex nā rei,ergo quātūcūq3 ipm sit illimitatū exhausta est tota fecūditas quā hēbat agēs i illo formali pn°.vt ipm eēt pn^m formale ꝓpriū re^m illius termini adequati.g̃ si agēs ha/bebit nouū effectū distictū ex nā rei a p̄.vel nec̄io hēbit no/uū pn^m formale ex nā rei distinctū a p̄.vel saltē nouā po^{tē}/passiuā ex nā rei dīntē a p̄ma rōne cu^9 po^e mediāte p pn° formali nouū effectū ex nā rei dīntē a p̄ fo2ali pōt.¶ Illud totū p3 in ꝓductione solis:de hoc dil.5.ar.3.in fine.

Duido.

Sed contra distinctionē formalē pncipiorum sunt tres difficultates dñs Hui.1.q.ordina/rijs.

p° diffi.

❡ Prima.q2 pncipiū vnitissime ɔtinens oēs pfectio/nes.nō min^9 pōt in oēs act^9 p hoc q͛ est vnitissime cōtinēs q̄3 si p distictas ꝛ dīntes pfectiōes h hēret:qđ p3.Q2 ex h q͛ illa ɔtinet vnitiz nō est minoris pfectiōis in agēdo s3 maio ris:q2 oīs virtus vnita plus est infinita ꝛ pfecta ꝛ imensa q̄3 multiplicata vtus.17.ꝓpōne de causis.Com.ibidē.Uirt^9 īngt qn̄ magis aggregat ꝛ vnit magnificētio2 ꝛ vehemētio2 fit.ꝛ facit opationes mirabiles:ꝛ q̄to magis ptit ꝛ diuidit. minorat.ꝛ debilitat.ꝛ opōnes viles facit.S3 si deus habe/ret distinctas pfectiones eēt pn^m distictarū emanationū.g̃ p hoc q͛ vnitissime ɔtinet oēs pfectiones poterit eē pn^m di/stinctarū emanationū.

2° diffi.

❡ 2°.Q2 qn̄ aliqđ est 2^m ad plures opōnes vel ꝓductiones ordine nāli ipolī alr se hñc.ita est determinatū ad illas plēs sicut si nō eēt 2^m.nisi ad vnā illa rū:q2 ex quo ordie nāli impole alr se hñc.p̄ ꝓducit vnā ꝛ 2° aliā q̄ntūcūq3 sit vnū ꝛ illimitatū.ita tn̄ sufficiēter ad vtrūq3 est determinatū ac si eēt distinctū pn^m re^m vtriusq3:sed de^9 est scōs ad duas ꝓductiones habētes ordinē nālē3 ipolem alr se hñc.g̃ quātūcūq3 pn^m ꝓductionis in eo sit illimitatū ꝛ indistinctū.ita hñ erit pn^m ꝓducēdi in plura ac si distingue retur.

3° diffi.

❡ 3° est.Q2 ad hoc q͛ eēntia sit pn^m ꝓductionis suffi cit q͛ nō sit sub re^m repugnāte ꝓductioni.Exēplū:eēntia in patre est pn^m ꝓductiōis filij.q2 eēntia vt sub re^m paternita tis nō repugnat eē pn^m ꝓductionis filij:eēntia aūt in filio nō est pn^m ꝓductiōis pr̄is.q2 eēntia in filio est sub re^m repu gnante ad ꝓductionē pr̄is:filio.n.repugnat ꝓducere suū pa/trē.S3 eēntia vt in patre nō est sub re^m repugnāte ꝓductio ni filij (vt p se p3) nec eēntia vt in pr̄e ꝛ in filio est sub re^m re pugnāte ꝓductioni.s.s.nō eniz repugnat duob^9 spirare.ergo eēntia.vt in vna psona.ꝛ eēntia vt in duab^9 psonis est suffi/ciens pn^m ꝓducēdi distictas psonas.ita q͛ iste emanatiōes pcise erūt distictē pp supposita distincta ꝛ nullo mō pp aliā distinctionē formalē i pncipijs elicitiuis.s.itellectus ꝛ volū tatis.

❡ Tunc dubitatur quomodo ibi saluatur verissime verbū ꝛ amo2 cū ille emanationes nō sunt p itellectū ꝛ vo/luntatē.

Rñ°

❡ Rñdent.4.arti.q͛ de rōne verbi ꝛ amoris sunt duo.Unū est q͛ hñt ꝓpriū.s.q͛ p̄mū qđ ꝓducit in nā itelle/ctuali est verbū.2^m aūt q͛ ꝓducit in natura itellectuali est amo2.Aliud hñt ꝓpriū qđ vbū in nā itellectuali est ab in/tellectu:amo2 aūt a volūtate. ❡ Ad ꝓpositū dicūt q͛ in di/uinis verissime saluat vbū.s.ꝛ amo2.q̄tuz ad h.q͛ fili^9 qđ est p^m ꝓducit i nā itellectuali est vbū:ꝛ.s.s.qđ ē 2^m ꝓductū in nā itellectuali est amo2.nō aūt in diuinis o3 saluari veris sime amo2 ꝛ vbū.quātū ad h.q͛ verbū ꝓcedit ab itellectu ꝛ.s.s.a volūtate tāq3 a pncipijs distictis.

3 rñsionē

❡ Cōtra ōndo.q͛ istā rñsionē nō op3 dare.Q2 alr valde appentius posset re spondēri.dicēdo.q͛ l3 in deo nō distinguant formalr volū/tas ꝛ itellect^9.tn̄ in deo est formalr itellectus.ꝛ formalr vo/lūtas.Qn̄ g̃ querit quō erit ibi verissime vbū ꝛ verissime amo2 sufficit q͛ ibi sit formalr ex nā rei itellect^9 ꝛ volūtas: q͛ autez distinguant in deo formalr intellectus ꝛ voluntas nō reqritur.sufficit.n.q͛ formali termino.s.vbo corrńdeat formale pn^m.s.itellectus.ꝛ amori volūtas.q͛ autē ista fo2a/lia pncipia formalr distinguāt nō op3.nō.n.reqritur tanta

distinctio in pncipijs sic in pncipiatis.Declarationē huius q̄re dil.2.q.2.ar.4.

❡ Itē.Cōtra rñsionē illā i sc arguo sic.

Arg^m p^m

Illud qđ ꝓducit in creaturis tāq3 p̄mū in nā itellectuali il/lud nō est verbū.si hoc itelligat de absolute p:q2 p̄mū abso lute loquēdo in nā itellectuali est itellectus agēs s̄m ponē/tes potētias aie differri ab eēntia.S3 in deo non est itellectus agēs.g̃ isto modo dicēdi nō saluabit vere vbū in diuinis.

❡ Hoc ēt nō pōt itelligi de p̄ qđ ꝓcedit de itellectu nisi h itelligēdo nō de po^a p̄ma s3 de alia subā que p̄ ꝓcedit in nā itellectuali.sicut imaginaremur q͛ itellectus p actū itelligē/di ꝓduceret vnā itelligentiā sicut posuit Auicē.de itelligē/tijs.Q2 vbicūq3 ɔceditur ꝓductio subē ibi nō solū ɔcedit suba que est terminus ꝓductionis s3 ɔcedit potētia.sicut in diuinis ɔcedimus po^{tē} g̃natiuā:sic g̃ op3 cōcedi q͛ illud est verbū qđ ꝓcedit p̄ in nā itellectuali a po^a itellectiua vt po^a est distincta ɔtra subam itellectualē.ꝛ ɔtra itellectū agē tē:quā po^{tē} itellectiuā vocam^9 in nobis polē3:ꝛ hoc est ꝓ/positū.s.q͛ itellect^9 cognitiuus dei q in nobis vocat polis. est formale pn^m ꝓducendi verbum.Ad hoc di.5.q.2.ar.1.fi.

Arg^m 2^m

❡ Itē.Pōt argui sic.Sicut in.s.s.re^m vtriusq3 psone ponit vnus distinctus respectus.s.spiratio passiua.ꝛ ēt in filio re/spectus patris ponit vnus distinct^9 respect^9.s.g̃natio passi/ua.ita ecōuerso i patre g̃nante re^m filij ponit vnus respect^9 distinct^9.s.p̄nitas.ꝛ in pr̄e ꝛ filio sil respect^9 s.ponit ali^9 di/stinctus re^m.s.spiratio actio.s̄m.n.oēs p istū modū ponunt. 4.notiones.S3 nulla rō pōt assignari q̄re re^m verbi ꝛ amo ris i deo nō poterūt ɔsilr corrńdē duo respect^9 opposita.s.i/tellect^9 dictiue ꝛ volūtatis spiratiue.sicut re^m geniti ꝛ spira/ti ɔcedunt respect^9 distincti po^e g̃natiue ꝛ spiratiue.nō.n.i/ponunt plus ɔpositionē hic q̄3 ibi.g̃ nō est nec̄e ponere itel lectū ꝛ voluntatē in distincta pn°.

Ad diffi/cultates. Distō 2^a.

❡ Propter solutionē ar/gumentorū itelligendū q͛ ista distictio itellectus ꝛ volūtatis pōt itelligi 2^r.Uno^o absolute pp distinctionē suppositoꝝ ꝓ/ductorū.Alio mō pp ɔdōnē ꝓductoꝝ.Dico g̃ q͛ nō reqri/tur distō itellectus ꝛ volūtatis pp distōnē suppositoꝝ ꝓdu ctoꝝ imo eēntia (vt illimitate ꝛ vnitiz ɔtinet oēs pfectiōes) posset psonas distinctas ꝓducere.dūmō haberet pn^m ꝓdu/cendi illa q̄dā ordine (vt dic̄ p^m ꝛ 2^m arg^m) pp ɔditionē tn̄ ꝓductorū.s.q͛ vna psona est vbū.ꝛ alia psona amo2.nec̄io reqritur talis distō corrńdens pncipijs elicitiuis.s.itellect^9 ꝛ volūtatis.de^9.n.(vt adunate ɔtinet pfectiones oium crea/turarū) posset oēs creaturas ex illimitatiōe illa ꝓducere.s3 tn̄ q2 alteri^9 rōnis est hō ꝛ equus iō pp ɔditionem ꝓducto/rū alia rōne ɔditus est hō.ꝛ alia equus.Ad hoc dil.3.versus finē in.3.dicto.

Ad p^m

❡ Per hoc ad p^m argu^m qn̄ di.Unitissime pn^m ɔtinens ꝛc̄.Dico q͛ verū est.q͛ ex hoc q͛ vnitissime cō/tinet pfectiones plēs pōt ꝓducere plura distincta.s3 si illa supposita sint verbū ꝛ amo2 pp ɔditionē ꝓductoꝝ op3 ibi distingui pn° corrńdētia s̄m intellectū ꝛ voluntatē.

Ad scd̄3

❡ Ad 2^m eodē modo dico.q͛ illa ɔtinētia pfectionū ꝛ vnitiz suffi/ceret ad distincta supposita ꝓducta.dūmō ꝓducerent quo/dā ordine.pp ɔditionē tn̄ ꝓductorū reqreret distinctio in pncipijs.

Ad tertiū

❡ Ad 3^m qn̄ di q͛ sufficit q͛ eēntia nō sit sub re^m re pugnāte vel opposito.Uerū est q͛ sufficeret ad ꝓductionē distinctorū suppositoꝝ:s3 si supposita distinguunt fore ta/lia.s.verbū ꝛ amo2 tūc reqrit distinctio intells ꝛ volūtatis.

Insta^a

Sed adhuc ista rñsio hʒ dubium.In creaturis.n.due po^e s̄m se specifice distictē pūt venire ad idētitatē in ali quo 3° ꝛ tn̄ saluat ɔditio ꝓpria suorū effectuū ꝛ distictaꝝ vt p3 in sole.q͛ vis q̄ calefacit glaciē ꝛ ɔstrigit lutū ē eadē vis: ꝛ tn̄ hec liquefactio ꝛ ɔstrictio retinēt suas distōnes ꝛ pro/prias ɔdōnes:quare g̃ hoc nō pōt eē in diuinis q͛ stāte idē titate itells ꝛ voluntatis adinuicē nō poterit saluari ꝓpria distō ꝓductorū.puta.q͛ h sit vbū ꝛ illō amo2:

Rñsio.

❡ Rñdeo p̄.Q2 vis calefactiua ꝛ ɔstrictiua nō sunt in sole nisi vtualr sicut nec calo2 ꝛ alie qualitates.itellectus aūt ꝛ volūtas s̄m

omnem

oēm opi. sūt in deo formalr (ꝛ hī sup̄ di. 2. q. 1. ꝯne. 5. ꝛ 3. ar.) forma aūt vbicūqꝫ fuerit. sepat ꝛ distingūt. 7. meta. t. c. 49. eē aūt virtuale nō: vt pꝫ ꝙ effect⁹ ꝗ virtualr sūt in cā nō hñt ibi eē distinctū: q̄d nō est sīle. Immo i his que hñt agēs forialiter tale (sicut est in pposito) si effect⁹ sint formalr diuersi. seqtur ꝙ pñ⁹ formalia sunt formalr diuersa: si ꝟo hñt agēs virtualr tale. seqtur ꝙ nō opꝫ pñ⁹ formalr eē distīcta vt dī cōiter de vi calefactiua in sole. ¶ Et lꝫ ab ista rñsione (que cōcordat cū pma que est multū appens) nō sit necesse recedere. vt tñ pateat ꝙ iste difficultates sint multiplr solubiles. Addo 2⁹ ꝙ posset p aliā viā ꝛ q̄si ꝯtrariū rñderi ad tres pn cipales difficultates. Posset enī ꝓbabilr dici. ꝙ lꝫ vis calefactiua ꝛ ꝯstrictiua sint idē quātū ad eē absolutū. differūt tñ sicut due relones reales in ordie ad diuersos terminos. ꝛ eodē mō posset dici gnalr. ꝙ vbicūqꝫ cēnt aliqua distīcta ꝓducta. ꝙ ēt ex pte pducētis eēt alia distō in pncipijs elicitiuis quātū ad eē relatiuū: ꝛ sic ꝯcedendū eēt. ꝙ vlr regrit distinctio saltē relatiua in pncipijs. ꝛ nō solū pp ꝯditionem pductorū: ꝛ sic sequeret ppositū de itellectu ꝛ volūtate. q2 nō querimus distinctionē eorū nisi in eē relatiuo. vꝫ fm ꝙ dicūt pn⁹ distinctaꝝ emanationū. ¶ Or aūt assumptū posset teneri. pꝫ p ꝓbabilē opionē eoꝝ q dicūt ꝙ forma subalis quecūqꝫ est pnᵐ imediatū distīctarū opōnū. s. vegetatiua nutriēdi ꝛ gñandi. ꝛ sic de alijs formis ꝛc. sic tñ vt fūdat diuersos respect⁹ ad diuersa opabilia. Hoc ꝓbatū est li. 2. dis. 26. p totū ꝛ 4. li. ¶ Pꝫ ēt p opionē de mā pma de qua cōiter ꝯceditur ꝙ est vna ꝛ tñ ꝙ mlēas icludat relones reales in ordine ad multa diuersa agētia que ipam trāsmutant ad formas. Pꝫ ēt fm veritatē ꝯcessāꝫ ab oibus. Forma .n. accidētalis fm oēs est imediatū pnᵐ sue opationis. ꝛ tñ alia forma accñtalis stāte vnitate sua est pnᵐ re⁹ distinctaꝝ opōnū vt pꝫ de calore in igne. ꝙ si suspēderent actiones oiuꝫ aliarū qualitatū que sunt in igne si que sint: adhuc calefaceret ꝛ exiccaret. ¶ Scdꝫ h pōt rñderi ad argumēta. Ad pmū qñ dī pnᵐ vnitissime ꝯtinēs ꝛc. (Ad arg⁹ predicta.) Dico ꝙ verū est ex h ꝙ vnitissime ꝯtinens pōt pducere plura vt plura: h tñ nēcio coexigitur ꝙ in illo pncipio absoluto vno sit distō p distīctas relatiōes in ordine ad diuersos termios. ¶ Per idē dico ad 2ᵐ. (Ad 2ᵐ) ꝙ veꝝ est ꝙ ꝯtinētia oium pfectionū in vnico absoluto sufficeret ꝯcurrēte tñ distōne relatiua in pncipijs pp distōnē terminoꝝ. ¶ Ad 3ᵐ (Ad tertiū) eodē mō dico. ꝙ veꝝ est ꝙ nō suffi cit ꝙ eēntia nō sit sub re⁹ q est in suo opposito termio: sꝫ necessario coexigit distō relatiua relonū dispataꝝ in ipso pncipiāte. Qualr aūt ad illa. relo coexigat. hi supra q. 2. ar. 1. Et qualiter non est pncipium agendi. ibidem.

Tertius arti. An emanationes itrinsece ꝛ q̄dditatiue distinguant ꝓprijs respectib⁹ de gñe actionis. Ubi dico. ꝙ iste emanationes lꝫ pexigāt quādā distōnē in pncipijs suis formalib⁹ ita ꝙ ipsa realr ꝛ formalr distinguant abinuicē vt sint pn⁹ distinctaꝝ emanationum. tñ nō pcise distinguunt. Per hoc ꝓbat li. 4. q. vlti. ꝙ imo formalr ꝛ realr ꝛ itrinsece distinguunt ꝓprijs formalib⁹ respectib⁹ de gñe actiōis: q̄d ꝓbo sic. ¶ Diffuse ꝓbatuꝫ est di. 8. ar. 2. ꝙ pñta actionis ꝛ passiōis ponunt in deo fm suas rōnes formales pñtales ꝛ distīctas a pñto relonis: sic ꝗ in diuinis ꝯcedunt relones de gñe relonis fore distīcte itrinsece ꝛ eēntialr infra pñtū relonis vt pñitas ꝛ filiatio. Eodē mō gñatio actiua ꝛ spiratio actiua in diuinis ꝯcederent fore distincte itrinsece ꝛ essentialr proprijs suis respectibus de genere actionis qbus respiciunt diuersas passiones eis correspondentes. s. generari ꝛ spirari.

Quartus ar. Ubi dico ꝙ ista distō quā hñt iste actiones seu emanationes itrinsece ꝛ eēntialr in seipsis maxime inotescit p istā distōnē pexactā in pncipijs qua realr ipsa pncipia distinguunt. Uerbi gra. Lꝫ gñatio actiua in Asino ꝛ gñatio actiua in Lupo specifice ꝛ eēntialiter distinguant abinuicē in gñe actiōis. tñ distōnē actionū istarū ꝛ terminoꝝ earū. s. Asini ꝛ Lupi geniti inotescit nobis p quādā habitudinē ad ipsas potētias gñatiuas Asini ꝛ Lupi gñantis. sic in pposito ꝛc. ¶ Sꝫ totū dub ū est qualr iste po⁹ actiue in pposito debēt specificari seu denominari. Et vī mihi. ꝙ pñt vocari itellect⁹ cōicatus subē paterne. ꝛ volūtas cōicatiua subē vtriusqꝫ. Et sic imaginet ꝙ itell's pñius 2⁹ pōt ꝯsiderari. Uno⁹ pcise sub formali rōne itell's. Alio⁹ vt est itellectus nāe itellectualis cōicātis ꝓpriā subam. Et eodē mō imaginet de volūtate pñi ꝛ filio: ꝛ tunc dicet. ꝙ itell's est pnᵐ formale pductiōis filij ꝛ ꝟbi nō sub rōne qua pcise est itellectus sꝫ inquātū est itell's cōicat⁹ pñne subē. ꝛ volūtas ei⁹ pnᵐ formale pductiōis. s. s. vel amoris: nō vt volūtas pcise sꝫ vt volūtas cōicatiua vtriusqꝫ subē.

Quintus arti. Ubi dico. ꝙ ex mō imaginādi posito i 4⁹ ar. tria possum⁹ ꝯuincere. Prio qualr in diuinis ꝓpe ē ꝟbū ex nā rei. ꝛ ꝓpe fili⁹. ꝛ ꝓpe dicē ꝛ ꝓpe gñare. ꝛ h sic. Or illō q̄d pducit aut panit p itellꝫ a scīs ꝛ doctorib⁹ vocat ꝟbū. seqt ꝙ in diuinis est ꝟbū ex nā rei, ꝛ ga nā rei h hꝫ. ꝙ ꝟbū pducit p dicere. seqtur ꝙ talis pductio vocabit dicere. Ex h ēt ꝙ 2ᵃ psona pducit p modū itell's tal q est cōicatiu⁹ talis subē ipsi genito q̄lis est in gñante ꝛ cōicatiuo filis subē ipsi genito in nā itellectuali ꝓprie est gñatio filij: sicut pꝫ. cū hō gñat hoiem possum⁹ ꝯuincere ꝙ productū ꝓprie ꝛ ex nā rei dicet fili⁹. ꝛ ei⁹ pductio dicet gñatio. ¶ 2⁹ possum⁹ ꝯuincere ꝙ. s. s. ꝓprie vocabit amor. ꝛ ei⁹ pductio dicet velle. Q̄d. n. pcedit a ꝯcordi volūtate duoꝝ est amor: sꝫ. s. s. pcedit a ꝯcordi volūtate duoruꝫ. ꝗ nēcio est amor eoꝝ seu amatū. Sꝫ ex hoc ꝙ amor amat⁹. nēcio ei⁹ productio est velle seu diligere. Ex hoc ēt ꝙ pcedit a cōcordi volūtate cōicata subē vtriusqꝫ. ꝛ nō pñt talia ꝯcordia vtriusqꝫ cōicare subaꝫ nisi p quādā spirationē seu nāe emissionē dicet id q̄d pducatꝫ est. s. s. ꝛ ei⁹ pductio spiratio. ¶ 3⁹ possum⁹ ꝯuincere. ꝙ filius ꝓprie dī imago pris ꝛ. s. s. donuꝫ vtriusqꝫ. Or cū fili⁹ est ꝓprie ꝟbū ꝛ ex nā rei ꝛ ꝟbū pducitur de itellectu vt habitū est. ꝛ eē q̄d res hꝫ in itellectu est imago rei que est in memoria: ꝛ in imagine mēoria se tenet ex pte patris ꝛ pentis: seqtur ꝙ fili⁹ est imago pris. ¶ Iteꝫ q2. s. s. pcedit a ꝯcordi volūtate duorū ꝛ q̄d pcedit a ꝯcordi volūtate duoꝝ est liberꝫ seu donū id. s. s. donū est vtriusqꝫ. Alias assignationes faciunt sancti: tñ iste valde sunt ꝓprie.

Sextus arti. Ubi ꝯtra pncipalē distōnē vī eē vnū dubiū. Or relones in terminis vident mltiplicari fm multiplicationē pncipioꝝ. nā sicut in calore pducto fundat respect⁹ silitudinis ꝛ relo mō po⁹ passiue. ita ꝓportionalr in calore pducēte fundant due relones corrñdētes relonī silitudis ꝛ mō potētie actiue. Cū ꝗ in pposito itellectus pñius pcise accept⁹ ꝛ intell's pñius cōicatus subē pñne distinguunt abinuicē. q2 vnū dicit pcisionē ꝛ alteꝝ supappositionē seu reduplicationē. ꝗ a pte termioꝝ ꝟbū ꝛ filius dicēt aliā ꝛ aliā relonē q̄d falsuꝫ est ꝛ ꝯtra Aug. 7. de trini. vbi dī. Eo ꝟbū quo fili⁹. Q̄d nō pōt itelligi. eo p idētitatē. q2 tunc eēt falsuꝫ aliud q̄d negat. nō eo ꝟbū q̄ sapia. ꝗ opꝫ ꝙ itelligat eo p eandē relonē. ¶ Propter q̄d est itelligendū ꝙ nō vꝫ ꝯcedi ꝙ ꝟbū pcedit ab itellectu pcise accepto ꝛ fili⁹ ab itellectu pñno inquātū est cōicatiuus subē vt ptendit ista dubitatio. Sꝫ pcedit ab itellectu pñno vt determinatur sub ista reduplicatiōe inquātū cōicatiuus subē: ꝛ h accipiēdo cōicatiuū fundamētalr. q2 respect⁹ nō est pnᵐ cōicandi. Nā qñ aliqd attribuit alicui po⁹ nō pcise sꝫ cū addita reduplicatiōe. tūc ꝯstitutū ex po⁹ sub tali reduplicatiōe nō ē due po⁹ formalr distīcte. sꝫ vna po⁹ formalr. Sꝫ hñ possumus ꝯuincere ex h ꝙ effect⁹ corrñdens tali po⁹ nat⁹ est 2⁹ specificari q2 po⁹ gñatiua inq̄tū Asini vel Asina ib̄ ista re

duplicatiõe inq̃tũ Asina.nõ fac̃ q̃ po^a gñatiua sit po^e due formal'r distincte s3 3dit po^{am} gñatiuã ad spẽz determinatã. ⁊ ita dat vnitatẽ ⁊ nõ distõnez ⁊ tñ effect^9 pduct^9 a tali po^a ex nã rei ⁊ essential'r hz duas specificatiões eẽntiales: pductũ.n.a po^a gñatiua Asinina.⁊ pt vocari genitũ ⁊ põt vocari Asinus.Ergo sic in pposito.cũ Vbũz nõ sic 3cedat̃ in diuinis q̃ pcedit ab itellectu pĩno pcise.s3 ab itellectu pĩno vt determinat̃ sub hac reduplicatiõe inq̃tum est cõicatiua sube pĩne:itell's.n.pĩnus sic reduplicat^9 nõ erit due po^e formal'r distincte s3 vna formal'r:⁊ tñ possum^9 3ncere q̃ ex nã rei su^9 effect^9 nat^9 ẽ hñe duas fo2ales denoiatiões.vz q̃ vn^9 effect^9 sit Vbũ ⁊ fili^9:⁊ ita vere ac si eẽnt due po^e formal'r distincte sic ex alia pte eq̃ua vere est ibi genitũ ⁊ Asinus.ac si po^a gñatiua distingueret̃ a po^a Asinina. Per hoc pz ad dubiũ illud qđ est vna fo2alis rõ pncipij elicitiui:⁊ eodez mõ est vna rõ termini pductiõis.s.Vbi ⁊ filij.Cõformitas.n.inter exẽpla ista ⁊ rõ vtriusq3 reddit̃.q2 qñ supius 3bitur p dintiã sui in ferioris.tũc 3bitur ad dintiã specificã ⁊ p 3ñs ad vnitatẽ:s3 cũ dico po^a gñatiua Asinina.⁊ itell's pĩnus cõmunicatiuus sube pĩne vt vtrobiq3 3trahit̃ supius p suũ inferius.Sequit̃.n.po^a gñatiua Asini.g̃ po^a gñatiua:⁊ sequit itell's pĩnus vt cõicatiuus sube pĩne.g̃ itell's pĩnus.g̃ vtrobiq3 saluat̃ vnitas.

Instantia. Dices q̃ nõ opz tãtã distõnem eẽ in pncipijs quãtã in pncipiatis.g̃ exñte pn^o distĩcto ⁊ gñatiuo eodẽ formal'r poterũt Vbuz ⁊ fili^9 formal'r differre.

Solutio. Dico.q̃ qñ vno ⁊ eodẽ pn^o pducunt̃ dispata (vt cũ sol eadẽ v'tute 3stringit ⁊ dissoluit) tunc est maior distõ in pncipiatis q̃ in pncipijs.De hoc q̃ nõ est vl'r ver3 li.2.dis.38.ar.1.Qñ aũt vno ⁊ eodẽ pn^o includẽte in se rõnẽ pncipij s3 supius ⁊ iferi^9 pducũt̃ ñ duo dispati effect^9.s3 solũ duo effect^9 distĩcti s3 supi^9 ⁊ iferi^9 ⁊ cũ ab asina pducit̃ genitũ ⁊ asin^9. Tũc dico.q̃ nõ ẽ maior distõ i pncipiat q̃ i pncipijs.s3 tũc pz. q̃ pportiõal'r se hñt:s3 cũ dico fili^9 pduct^9 p itellectũ pĩnũ ⁊ cũ dico Vbũ.isti nõ differũt nisi s̃m supius ⁊ inferi^9.fili^9 eñi pduct^9 p itell'm est Vbũ formali pdicatiõe supioris de inferiori.g̃ sic vna formalis rõ est in pn^o:sic ⁊ i pncipiato.

Distinctio.XI. Questio.I.

Hic dicendũz est spũm sanctũ a patre eẽ ⁊ filio ⁊ pcedere a patre ⁊ filio ⁊c̃.

IN dis.pñ.3tinuat̃ de pcessiõe.s.s.Jõ q̃ro.Utrũz spũs sanct^9 pcedit de necẽitate nãe.⁊ cũ hẽt p modũ volũtatis libere.Et vi q̃ nõ.Q2 ista in significatis suis videntur repugnare.

Contra. Procedit p modũ amoris g̃ libere. Hic tria. Primo an pcedit p modũ nãe aut volũtatis. ¶ 2° dato q̃ p modũ volũtatis (vt pbatũ est.q.pcedẽti di.10.ar.2.) q̃s est modus p quẽ pcedit a volũtate. ¶ 3° an cũ necẽitate que iportatur in illo mõ pcedẽdi a volũtate.stet sil' q̃ pcedat libere.

Primus arti.An.s.s.pcedat p modũ nãe aut volũtatis. Ubi dicũt q̃dã.vt Henri. q̃ in pductiõe diuinaz pductionũ est 3siderare tria.s.hitudinẽ pncipij elicitiui ad actũ:⁊ supposita agẽtia:⁊ ordinẽ emanationũ.Et q̃tũ ad p^m dicũt.q̃ in pductiõe diuina nulla psona pducit̃ p modũ volũtatis.s3 tñ p modũ nãe:cuius rõnem ponũt. *[margin: Henric^9]*

Argu^m Q2 modus nãe ẽ de necẽitate determiare ad aliq̃d.⁊ modus volũtatis est eẽ idifferẽs ad vtrũq3 oppositoz:s3 in pductiõe diuina re^u spũs sancti pducẽs de necẽitate est determiat^9 ad vnũ sic̃ i pductiõe filij.g̃ ⁊c̃. Si aũt 3siderem^9 supposita agẽtia.p 3parationẽ ad ea est pcessio spũs sancti p modũ volũtat ⁊ nõ filij:q2 i creaturis videm^9 q̃ ille modus s̃m quẽ aliq̃d pcedit sic a duob^9.q̃ vnũ ita pfecte ⁊ ita cito pduceret sic̃ vtrũq3 si tñ moderant̃ se in agẽdo sil' illo vnũ.ille inq̃tũ modus est pprie modus pducẽdi p volũtatẽ:s3 pi ⁊ fili^9 sic spirãt.s.s.q̃ ita pfecte pducit vnus sic ambo ⁊ ita cito.g̃ ⁊c̃. Si ãt 3siderem^9 ordinẽ pductionũ.sic ẽt pcedit p modũ volũtaris.q2 pcessio illa vocat̃ mõ volũtaria que psupponit aliã.s.itell's ⁊ ipa est vl'ria in nã itellectualis:s3 sic se hz pcessio.s.s.ad Vbũ i diuinis.g̃ ⁊c̃.

2^e Opio Ricar. Itẽ.Arguitur ab alijs q̃ pcessio.s.s.sit mere nãlis simpl'r loquẽdo.s3 s̃m aliq̃s adaptatiões possit dici volũtaria.

Arg^m p^m Q2 ille emanationes distinguunt̃ p eẽ a duob^9.⁊ ita mediate iueniunt̃ mere nãles.Exẽplũ.flos ab arbore.⁊ fruct^9 ab vtroq3:s3 talis est emanatio psonarũ in diuinis s̃m oẽs.g̃ ⁊c̃.Et hec est imaginatio Ricar.6.de tri.ca.26.q̃ ait.Illa psona que est inter gentẽ ⁊ plẽ de pma vsquequaq3 imediata est s̃m pncipalẽ pducẽdi ordinẽ ⁊ s̃m nãe opationẽ.Illa Vo q̃ est.s.s.

Arg^m 2^m q2 nõ est imediata vsquequaq3 dicit eẽ nõ s̃m pncipalẽ modum pducendi.tamẽ s̃m nature operationẽ.

Instantia 3 Henri. Contra seipsos.mouẽs pmi dubitationẽ dicẽtes.q̃ s3 pmissa in 2° ⁊ 3° distĩcto.vi q̃ in diuinis nõ sit ppria Vbũ.nec.s.s.nec ẽt pcessio p modũ itellectus ⁊ volũtatis.Q2 s̃m pmissa nõ magis 3uenit filio q̃ sit Vbũ q̃ s.s. nec 3^e psone q̃ sit amor vel.s.s.q̃ filio.nisi in cõpatiõe ad ea que iueniunt̃ in creatura ⁊ hoc s̃m nostrũ modũ itelligẽdi:s3 que dicunt̃ de aliquo s̃m silitudinẽ nõ iueniunt̃ in eo pprie ⁊ s̃m rei veritatẽ.g̃ ⁊c̃.

Rñsio. Rñdent.q̃ sicut sapia ⁊ iustitia inueniunt̃ in deo pprie:⁊ s̃m rei veritatẽ nulla existẽte creatura vel poñi eẽ.nõ tñ distinguunt̃ nisi in 3paratiõe ad creaturã eo mõ nulla existẽte 3paratione ad creaturã in diuinis vere ⁊ s̃m rei Vitatẽ ⁊.s.s.⁊ pcessio p modũ volũtatis ⁊ itell's.inq̃tũ s̃m rei Vitatẽ vnũ pcedit ab vno.aliõ a duobus:⁊ s̃m rei Vitatẽ est ibi:s3 tñ nõ distiguunt̃ isti modi pcedẽdi nec intell'a nisi in 3paratiõe ad creaturã.nõ aũt s̃m rei pprietatẽ.

Reprobatur. Cõtra istã viã tñq̃ valde piculosaz arguo sic.pbando q̃ sequit̃ q̃ in diuinis nõ est pprie s̃m rei veritatẽ pcessio p modũ itell's ⁊ volũtatis:nec p 3ñs Vbũ.nec p 3ñs.s.s.

Arg^m p^m. Q2 (vt dicũt) iste pcessiões i diuinis in nã rei nõ distinguunt̃:s3 vbi nõ distinguunt̃ nõ erũt pprie ⁊ s̃m rei veritatẽ.g̃ ⁊c̃.pbo mi.Q2 eẽ ppriũ distinctoz est eẽ distinctũ.q2 eẽ indistinctũ nõ est eẽ ppriũ distĩctoz:s3 hoc est eẽ eorũ cõe:si g̃ pcessiones iste nõ distiguunt̃.g̃ nõ sunt ibi pprie.

Arg^m 2^m Itẽ.Isti 3dicunt sibi:dicũt.n.q̃ ibi est pprie ⁊ s̃m rei veritatẽ pcessio p modũ volũtatis ⁊ itell's inq̃tũ vnũ s3 rei Vitatẽ est ab vno ⁊ aliõ a duob^9:s3 hoc est ponere pcessiões istas ex nã rei ⁊ pprie distigui.qđ ipsi statĩ negãt.g̃ 3dicũt sibi.pbo mi.Cũ.n.dicũt.q̃ in nã rei si vnũ pcedit ab vno ⁊ aliõ a duob^9.ita q̃ nõ i nã rei si nõ pcedit ab vno tñ.s3 a duob^9:hẽtur ppositũ.s.q̃ iste pcessiões in nã rei distinguunt̃.q2 in nã rei est negatio 3dictoria dicẽdo.hoc est ab vno:s3 in nã nõ est negatio 3dictoria sine dĩa ex nã rei.

Arg^m 3^m Itẽ.Special'r 3 hoc q̃ pcessiões nõ distinguunt̃ ex nã rei arguebat̃ sup dis.10.ar.1.⁊.2.

Arg^m 4^m Itẽ.Qua rõne.s.s.ñ pcedit p modũ volũtatis tñq̃ per pn^m elicitiuũ s3 p modũ nãe eadẽ rõne fili^9 nõ pcedit p modũ itell's tñq̃ p pncipiũ elicitiuũ.s3 p modũ nãe:s3 id fili^9 est fili^9 pcise ⁊ nõ est Vbuz.q2 pcedit p modũ nãe.g̃.s.s.erit fili^9 q2 pcedit p modum nãe.

Arg^m 5^m Itẽ.Nã est vis insita reb^9 ex silibus silia pcreãs.Sz l3 nõ ois pductio silis ex simili sit generatio (q2 in artificialibus simile fit ex simili.puta.domus extra a domo in mente) tñ ois pductio 3similis ex simili in silitudine nature est gñatio.⁊ hoc siue fit a duob^9.siue ab vno:ita.n.natural'r generant̃ fruct^9 ab arbore ⁊ flore.sic̃ flos ab arbore.Cũ g̃ certũ sit q̃ spũs sanct^9 producit̃ in similitudine nature si natura sit principiũ elicitiuũ pductionis eius (vt dicũt isti) sequitur q̃ spiritus sanctus erit genitus nõ spiratus.

Arg^m 6^m Itẽ. Nihil pcedẽs libere vt sic.pcedit pcise p modũ nãe:sed pcessio.s.s.s3 oẽs ex itrĩseca rõne pcessiõis sue ẽ libera.g̃ ⁊c̃.

Propter

Henric⁹.

Propter qđ dicunt aliq Henricus.ꝙ.ſ.ſ. ꝓcedit per modū volūtatis nullā mentionē faciētes de nā. ¶ Qđ ſic imaginant̄:q2 ꝓcedere ꝑ modū nāe eſt ꝓcedere ſic.ꝙ gñans gñōne nāli īpmat formā ſilē3 in mā. ſū ğ memoria(vt informata a notitia ſimplici)imprimit ſibi notitiā declaratiuā ⁊ ita ꝓducendo ſilē3 notitiā de nō ſili ꝑ īpreſſionē ꝓductio verbi dī gñātio mō nāe.ğ eadem rōne.cū nō dicim⁹ ꝙ volūtas īformata amore ſimplici imprimit ſibi amorē incētiuū tanq̄ ſilē de ſili.ſed ecōtra.ꝙ volūtas informata amore ſimplici excutit ex ſe amore3 incentiuū ꝓducētē ⁊ flagrātē ⁊ nō agit īprimēdo aliā formā vt ꝑ hoc fiat aſſimilatio inter ⁊c̄.imo ſolū agit emittēdo.ğ ꝑ quē modū ſpiramē ꝓcedit ⁊ emittit̄ a ſpirāte.nō dicem⁹ ꝙ ꝓceſſio.ſ.ſ.eſt ꝑ modū nāe.ſed ex hoc.⁊ ſpūs ſanctus.vel ſpiramen procedit per modum voluntatis.

Ↄ Henri.
Arg^m p^m

Contra. Ex iſto mō qui ↄuenit agēti ꝑ voluntatē nō pōt cōuinci ſpecialis modus ꝓducēdi per modū volūtatis:ꝑ hoc ei qđ ꝓbo ſor.eſſe aial(qđ eſt ꝑdicatū cōmune ſorti ⁊ aſino)nō poſſum ꝓbare ꝙ ſor.eſt hō qđ eſt ꝑdicatū ſpeciale.Sed ꝓcedere ꝑ modū emiſſionis ⁊ excuſſionis cōuenit ꝓcedēti ꝑ modū volūtatis(vt dicunt)⁊ hoc idē cōuenit ꝓcedenti ꝑ modu3 nāe.planta.n.emittit ⁊ excutit ex ſe fructū ⁊ ignis fumū ⁊ flāmā excutit de cōbuſtibili.ğ ⁊c̄. ¶ Cōtra īpreſſionē ⁊ expſſionē arguo ſic.Aug. dicit ꝙ verbū exprimit̄ in acie intelligētie.nō ğ ꝓcedit per modū īpreſſionis.ſed expſſionis. ¶ Itē. Ipſimet ponunt ſpēs expreſſas nō īpreſſas:ſ3 ſm Aug.in multis locis v̄bu3 eſt ſpēs.ğ ⁊c̄. ¶ Itē. Ipſimet dicūt ꝙ v̄bū fit ꝑ modū īpreſſus.ſed hoc eſt expellere ⁊ exprimere.ğ ⁊c̄. Itē. Qꝫ notitia ſit īpreſſa itellectui hoc eſt ſolū verū in itellectu nr̄o.q2 eſt inherens.ğ in deo vbi eſt ſubſiſtēs ſolū eſt verū ꝑ modū nr̄3 intelligēdi.Ergo nec ꝓbant verbū ꝓcedere ab itellectu in rei veritate ſed ſolū ſm noſtrū modū itelligēdi:⁊ eodē mō nec de.ſ.ſ.ꝙ ꝓcedit a volūtate niſi ſm noſtrū modū intelligendi. ¶ Per h̄ p3 ad arg^m eoꝝ.ꝙ ꝓcedebat ex diminuta imaginatione q̄tū ad v̄bū in diuinis.vbi īpreſſio nō h3 locu3:ēt per p^m arg^m p3.ꝙ diminute procedit q̄tum ad illud ꝙ.ſ.ſ.ꝓcedit mō volūtatis.q2 qdā ꝓcedūt vt emiſſa in nālibus ſicut in volūtarijs:vt in pmo argumēto ꝓbatū eſt.

Arg^m 2^m
Arg^m 3^m
Arg^m 4^m
Arg.5^m
Ad argu. Henri.

Opio p^a

Secundus articulus in quo oſtēdit̄ ꝑ quē modū.ſ.ſ. ꝓcedit a voluntate.Ubi dicūt aliqui ꝙ nā in diuinis q̄druplr̄ appellat̄.Uno mō ipſa eſſentia diuina:⁊ ſic pure dī eēntialr̄.Alio mō ꝓ pn̄^o opatiuo ꝑ modū nāe ſm ꝙ dī.ꝙ nā eſt vis inſita rebus ex ſilib⁹ ⁊c̄.⁊ ſic dī notionalr̄.Tertio mō queli3 vis nālr̄ fundata in nā p mō Quarto mō ꝓ imutabili neceſſitate ↄſequēte actu3. ¶ Ad ꝓpoſitu3 dicūt ꝙ 3° ⁊ 4° mō.certū eſt ꝙ volūtas reſpectu ꝓductionis.ſ.ſ.dī nā.ſi aūt accipiat̄ nā pmo mō.vt aſſiſtēs ⁊ annexa volūtati.ita videl3.ꝙ nā nō ſit p^m pn̄^m elicitiuu3 ſed ipſa volūtas.ſic dicūt ꝙ nā pmo mō d3 cōcedi pn̄^m ꝓductionis.ſ.ſ.Si aūt accipiat̄ nā ſcđo mō.ſic dicūt.ꝙ nā eſt pn̄^m elicitiuū filij.⁊ tūc itell's eſt tm̄ annexus ⁊ q̄ſi determinans eius nām.vn̄ pī magis dī gñāre nā intellectuali q̄ⁱ intellectu naturali.

Reprobatur.
Arg^m p^m

Contra. Aut intelligūt ꝙ volūtas ſimplr̄ ⁊ determinate accepta eſt formale pn̄^m ꝓductionis.ſ.ſ. ⁊ h̄ falſu3 eſt.q2 tūc ois volūtas(ēt vt ſic)nō corriḋet ſibi niſi velle nō ſpirare.Aut inq̄tū volūtas diuina.⁊ tūc ſeq̄t̄ ↄ eos.ꝙ nā pmo mō dicta ⁊ eēntialr̄ nō eſt tm̄ annexa volūtati vt pn̄^o elicitiuo.ſ3 eēntialr̄ ⁊ qdditatiue incluſa in volūtate.vt pn̄^m elicitiuū:ſicut l3 rōnale nō eſt de ꝑ ſe intellectu aialis:eſt tn̄ de ꝑ ſe itellectu aialis qđ eſt hō. ¶ Item. Dic querit̄ de nā.vt imagiat̄ pn̄^m actiuū ⁊ elicitiuū.ſ.ſ.⁊ ad iſtū itellectū de elicitiuo vel cauſatiuo(q2 alr̄ nō rn̄derēt intentioni q̄ōnis)rn̄dent iſti:ſed vt ꝓbo l3 eēntia p mō dicta coexiſtat volūtati diuine ſpiciēdo ꝑ quādā cōcomitātiā.non

Arg^m 2^m

tn̄ eſt hoc ꝑ aliā rōnem cāſitatis.ğ male rn̄dent. Probatio mi.Quia vbicūq3 ponit̄ pn̄^m elicitiuū nō ponit̄ aliqd coannexū vel coaſſiſtēs in rōne cāe.l3 forte cōcomitant̄ niſi ſuppoſitū ↄueniēs actioni:q2 ſm eos.l3 nā ſit ꝓductiuum filij cui ꝓductioni nec̄ia cōcomitātia annectat̄ ⁊ coaſſiſtit eſſentia diuina p mō ⁊ eēntialr̄.nō tn̄ ſm eos coaſſiſtit vel coannectit̄ nāe.vt eſt pn̄^m ꝓductiuū in rōne cāe.ſed ſolū ſuppoſitū pr̄is coannectit̄ ⁊ aſſiſtit.Ex ēt p3 mi.ſm rei veritate3. Quia calor nālis(inq̄tū vitalis ⁊ icludēs aia3 vegetatiuā) agit ad gñōnē carnis.iđ i gñādo carnē nō coexiſtit aſſiſtēter aia vegetatiua in rōne cāe(q2 iam includit eā)ſed ſolū coexigit aſſiſtenter ſuppoſitū ſibi ↄueniēs cui innitat̄.ergo eadē rōne in ꝓpoſito cū volūtas ꝑſe nō eſt pn̄^m elicitiuū ſpirationis.ſ.ſ.ſed voluntas diuina.⁊ vt ſic includit eēntia3 nō coexigit aſſiſtenter eēntiā pmo mō dictā in rōne cauſe reſpectu ſpirationis:ſ3 ſolu3 mō aſſiſtenter coexigit ſuppoſita ſpirantia. ¶ Alij vt Scotus tenētes ꝙ volūtas eſt pn̄cipium elicitiuū ſpirationis.Dicunt ꝙ hoc ↄuenit volūtati vt infinita.⁊ p ꝓbant ꝙ volūtas eſt in diuinis.⁊ ꝙ eſt in diuinis pn̄^m ꝓductiuū ſic. ¶ Quia. In diuinis eſt beatitudo. ſed beatitudo nō eſt ſine volūtate.ergo ⁊c̄. S3 illud qđ eſt ꝑfectionis in volūtate d3 ſil' poni in diuinis.⁊ hō eſt ꝓducere.ğ voluntas eſt pn̄^m ꝓductiuū in diuinis.Tūc ſic.Principiū ꝓductiuū ꝓducit ſm ꝓportionē ꝑfectionis ſue.ſ3 infinitas eſt ꝓprius modus diuine volūtatis.ſicut cuiuſlibet alterius ꝑfectionis eēntialis in diuinis.ſicut ipſa nata eſt ꝓducere infinitū amorē.⁊ qcq̄d in diuinis eſt formalr̄ infinitu3 eſt eſſentia diuina.ğ volūtas infinita ꝓducit eſſentiam in eſſe amato infinito.Sed nihil ꝓducit in diuinis ꝑ modū inherētis.ſed ſubſiſtētis.ğ volūtas infinita ꝓducit eēntia3 in eſſe amato ſubſiſtente:tale aūt ꝓductū vocam⁹.ſ.ſ. ergo ⁊c̄. ¶ Cōtra.Si iđ volūtas ſpirādi eſt pn̄^m.q2 eſt infinita.ğ volūtas pr̄is ⁊.ſ.ſ.ſpirat.Cōſequētia p3.q2 poſita cā ꝑciſa ſeq̄t̄ effect⁹. ¶ Itē. Nō dant imediatā rōnē ſm quā volūtas eſt imediatū pn̄^m ſpirationis.qđ tn̄ itēdūt.ğ male. Probatio aſſumpti. Illa.n.rō nō eſt imediata q̄ h3 reduci in aliā:ſ3 īfinitas quā ipſi ponūt i volūtate re^o ꝓductōis.ſ.ſ. eſt hō.ğ ⁊c̄. ꝓbatio mi. Quia cū ipſi dicūt.ꝙ volūtas(vt infinita)eſt pn̄^m ꝓductiōis.ſ.ſ.Aut itelligūt h̄ de alia īfinitate q̄ ſit ꝓpria volūtati vt foialr̄ ponūt eā diſtictā ↄ eēntiā. ⁊ tūc tm̄ ſeq̄t̄ ꝙ ꝓducit īfi^m amorē.nō tn̄ illū q eſt eſſentia diuina.Aut itelligūt h̄ de īfinitate quā ↄbit ab eēntia ipſa volūtas vt eſt volūtas duoꝝ:⁊ tūc hī ꝓpo^m.ſ.ꝙ īfinitas nō eſt imediata rō volūtati pncipiādi.ſ.ſ.ſ3 eēntia vt cōis duobus in q̄dā ↄcordi voluntate.⁊ vt ſic vlti^m irreducibile eſt eſſentia diuina:⁊ pōt poni exēplū.ſi q̄rat̄ vn̄ calor in viuo gñat carnē:verū eſt rn̄dere.ꝙ q2 eſt nālis calor.S3 ſi queratur imediata rō ad quā oēs alie reducant̄ ꝑꝑ quā gñat carnē:rn̄dēdū eſt.ꝙ h̄ eſt aia vegetatiua cui innitit̄:⁊ totū hoc eēt verū/poſito ꝙ calor foialr̄ ſolū differat ab aia vegetatiua.ſic̄ ipſi ponūt de volūtate re^o eēntie diuine.Mō ſi q̄rat̄ rō q̄re volūtas ſpirat.ſ.ſ.vex eſt rn̄dere.q2 ipſa eſt īfinita. S3 ſi q̄rat̄ imediata rō irreducibilis ꝑꝑ quā h̄ ↄpetit ſibi: dōm eſt.q2 eſt eēntia diuina cū illa ↄcurrēs.Dico ğ ꝙ volūtas ↄcors duoꝝ vt icludit eēntiā in duob⁹ ſic eſt cōicatiua ſube hoꝝ ⁊ foiale pn̄^m ꝓducēdi.ſ.ſ.ↄſubalē eis de q̄ hic loq̄mur:ita ꝙ illa rō.ſ.icludere eēntiā in duob⁹ taq̄ fūdamētū illi⁹ cōicatiuitatis eſt vlti^m irreducibile ꝑꝑ quā eſt cōicatio ſubalis.ad qđ ſtat̄ qn̄ q̄rit̄ modus q̄ volūtas eſt pn̄^m ꝓductiuū.ſ.ſ.⁊ nō īfinitas:qđ ꝓbat̄.Q2 actio q̄ attribuit̄ relo mi nō pōt ſibi attribui ꝑ rōnē illā q̄ eſt relo.q2 relo nō pōt eē pn̄^m actiōis ſ3 rōne fūdamēti:ſ3 eēn^a vt i pr̄e ⁊ i filio ab oib⁹ ponit̄ fūdamētū re^o ſpiratiōis actiue q̄.ſ.ſ.ꝓducit̄ cōſubalis ⁊ nō īfinitas.ğ ⁊c̄. ꝓbo mi. Q2 rō fundādi ꝓpriam relōnē d3 eē ꝓpriā:ſ3 eēn^a vt i pr̄e ⁊ filio.q̄dā mō diſtiguit̄ a ſeipſa vt in pr̄e ſolo:⁊ ita quodā mō h3 aliā appropriatio

Scotus.

Reprobatur.
Arg^m p^m
Arg^m 2^m

nē hincinde.ꝛ ad supposita ipsa spiratiua ēt hꝫ appropria/
tionē ad ꝓductionē ꝯsubalē.qꝛ essentia est idē ꝙ substātia:
sed īfinitas est cōis patri ꝛ filio.igiᷣ īfinitas nō fundat.imo
nec est rō fundādi ipsaꝫ relonē spiratiuā ƒm quā spirantia
ꝛ spiratū sūt ꝯsubalia inuicē.sꝫ eēntia vt in duob⁹. ℂ Per
hoc ad argᵐ qñ dī.ꝙ infinitas est ꝓprius modus volūtatis
Dico.ꝙ nō.s.q infinitas est cōis modus intellectui ꝛ volū
tati.ideo īfinitas nō est ꝓpria rō ipsius volūtatis per quaꝫ
spirat.sꝫ est cōis volūtati spiratiue ꝛ intellectui dictiuo ꝛ eēn
tia vt in duob⁹ est vltimū ꝛ ꝓpriū irreducibile p̱ qḋ deter/
miaᷣ volūtas ad spirādū effectū ꝯsubalē.De h̄ dī.10.ar.4.

Ad argᵐ Dco.

Opio pᵃ **Tertius** articulus.An cū neċitate modi ꝓcedēdi.s.s.a
Uolūtate sil' stet.ꝙ libere ꝓcedat. Ubi di/
cunt qdā ꝙ nā in spiratione nō est pn̄ᵐ elicitiuū.sed tm̄ ne
cessario assistens.ꝛ annexa volūtati inq̄tū volūtas fundaᷣ
in ea.Ex hoc ḡ ꝙ est annexa ꝛ assistēs tm̄.seqᷣ ꝙ ista neces
sitas nō sit ꝓueniens volūtati ꝛ īpellens eaꝫ:quare seqᷣ.ꝙ
ista necessitas nō tollit libertatē eius nec neċio nec ꝓcedit
mō nature.ℂ Ista aūt improbaᷣ artic.2° opinione pma.

Opio 2ᵃ. ℂ Propter qḋ alij assignāt aliā rōnē sic. Nō quelꝫ neces/
sitas īpedit libertatē ꝛ ponit aliqd ꝓcedere mō nāe.sed q̄
est ꝓpria nāe ꝛ ꝯrīa volūtati:sed talis est illa que est p̱ īpres
sionē.p̱ quē modū nā īprimit formā in nā.cū ḡ volūtas reᵃ
sui act⁹ ꝛ effect⁹ quā neċio ꝓducit nō se hꝫ īpressiue sꝫ expl/
siue(qḋ eniꝫ amat.q.amādo excutit amorē)ex h̄ seqᷣ.ꝙ ta
lis necessitas nō tollit libertatē.ℂ Ista ēt super⁹ reproba

Opio 3ᵃ. Aureo. tur arti.1.op.vltima.ℂ Propterea Aureolus di.10.q.1.ar.
5.dicit ꝯ istas oēs ꝙ male ꝓcedūt.eo ꝙ imaginaᷣ ꝙ.s.s.ꝓ
cederet libere p̱p̱ habitudinē ꝓductiui pncipij ad ipsaꝫ spi
rationē.Imaginaᷣ .n.ꝙ opꝫ ponere pn̄ᵐ elicitiuū respectu
spirationis:qḋ falsuꝫ est vt dicit(hoc recitaui di.5.arti.1.ꝛ
2.)ꝛ iō ponit rōnē hāc quare ꝓcedit libere. Actus inquit
amatis ꝛ cōplacentie est eēntialr liber.igiᷣ qḋ ꝓcedit per
modū amoris ꝛ cōplacētie ꝓcedit libere:sed nō obstante
ꝙ.s.s.ꝓcedit necessitate imutabilitatis adhuc ꝓcedit ꝛc̄.po
nēdo eniꝫ ꝙ aliqd ꝓcedit imutabilr nō est ꝓhibitū ꝓpter
hoc quin ꝓducēs complaceat ꝛ delecteᷣ in ꝓducto.imo in
tm̄ possꝫ:ꝛ intēdi cōplacentia ꝙ nō valeret qn sibi cōplace

Reprobatur. ret.ℂ Sed hoc ꝙ īpingit in alios ꝙ nō pōt ibi pensari hi/
tudo pncipij ꝓductiui elicitiui reprobatū est di.5.vbi pus.
Qḋ Ao dicit in maiori rōnis sue ꝙ act⁹ amoris ꝛ cōplacen
tie est essentialr liber:diceretᷣ sibi ab aduersario.ꝙ verꝫ est
vbi actus simplr est in potestate volūtatis.sed in ꝓposito
vbi.s.s.ꝓcedit neċio hoc nō est. Nec valet ꝓbatio ad ꝓbā
dū ꝙ act⁹ talis necessitatis est liber.qꝛ p̱ delectationē ꝛ cō/
placentiā talē q̄ ꝯuenit oi agēti nāli nō pōt ꝓbari delecta/
tio ꝛ cōplacētia essentialr libera.Sed cū dī ꝙ aliqd proce
dit imutabilr nō est ꝓhibitū qn sit delectatio hoc est verꝫ:
qꝛ oē agēs nāle delectaᷣ in sua opōne nālr:vt ꝓbat phs.10.

Opio 4ᵃ Sco. ethicoꝝ.cap.5.ꝛ.6.ḡ iste nihil ꝓbat.ℂ Propter ꝙ dicunt
alij.vt Scotus.ꝙ cā hui⁹.s.q̄re volūtas diuina neċia ꝓdu/
cat ꝛ libere nō est querēda:imo nō est alia cā.nisi qa talis
volūtas est volūtas:sic hui⁹ q̄re calor est calefactiu⁹ nō alia
cā nisi qꝛ calor est calor.dimittam⁹ ḡ querere cām hui⁹.sꝫ
enim phm.4.met.tex.cō.9. Indiscreti est oiuꝫ querere cau

Op. Auc. sas ꝛ demrātiones.quoꝝ nō sunt demrānes. ℂ Sed mihi
vī ꝙ pōt assignari rō:et rō q̄ saluet ꝙ in ꝓcessione.s.s.act⁹
volūtatis quo spirat est simplr in potestate volūtatis in q̄
defecit Aureolus.Ubi pmitto.ꝙ in ꝓcessione filij per mo
dū nāe est necessitas ex p̱te potētie ꝛ ex p̱te obi.ꝛ iō proces
sio mere nālis:sed in ꝓcessione.s.s.tota necessitas est in obo
ꝛ in volūtate.ꝛ vt salueᷣ sua libertas solū est necessitas con
donata.Puta qa in obo apphensio non inuenitᷣ rō q̄re vo/
lūtas nata sit desistere ab actu volēdi ꝛ spirādi.iō spirat:sꝫ
si p̱ ipossꝫ inueniret rōnē aliā quare desisteret nō oporteret
p̱p̱ suā libertatē eā pncipiare spirationē.Tūc arguo. Ubi
est necessitas ꝯditionata ibi est ꝯtigētia seu libera potestas
simplr ꝛ ista ꝓcessio est mere libera ex p̱te potētie.Sic est
in ꝓposito.vt dictū est in eo qḋ pmisi.ḡ ꝛc̄. Et dico ꝙ illa
ꝓcessio.s.s.ē libera alia libertate q̄ꝫ ꝓductio creaturarū.qꝛ
nec ibi volūtas hꝫ necessitatē ex p̱te sua nec ex p̱te obiecti.
Nō ex p̱te volūtatis.qꝛ nihil extra vult neċio.Oꝫ nō ex p̱te
obi planū est:qꝛ creatura cognita nō cognosciᷣ vt oē bonū
volendū.ꝛ ideo ibi non solū libera est libertate.sed libero
arbitrio libera.

Contra istum modū pōt instari.Pmo p̱ auctē.Scdo
p̱ rōnē.Tertio p̱ exēplū.Quarto p̱ hypothe/
sim.Quinto ꝙ male sonat in diuinis hoc qḋ dī. ℂ Dubita

Instantia Duᵐ pᵐ.

tur ergo pmo sic.Aug.eniꝫ.15.de tri.c.20.dicit.ꝙ hereticus
ꝓbauit filiū ꝓcedere p̱ modū volūtatis.qa aut gnāt pater
volens.ꝛ habeᷣ ꝓpositū:aut nolens ꝛ tūc necessitate.Sꝫ h̄
nō est.qꝛ in deo nulla est necessitas.Augustin⁹ nāqꝫ cōmē/
dat rńdentē sibi in hūc modū vt dicit magr.1.sniaꝝ di.6.
ca.2.qꝛ aut pr̄ est de⁹ nolens:aut volēs.Si volens nō ḡ nā:
si nolens ḡ miser.ex quo arguo sic.ℂ Aug.cōmendat illuꝫ
qui accipit eosdē modos eēndi ꝛ ꝓcedēdi:qꝛ sicut heretic⁹
dicebat ꝙ pr̄ ꝓduceret volēs:aut nolēs.Eodē mō catholi/
cus quē in rńdendo cōmēdat Aug.accipit in essenda dicēs.
aut est pater nolens.aut volēs:sed in essendo pr̄ ꝛ filu⁹ sunt
entia necessitate absaluta nō ꝯditionata.igiᷣ ꝓducūt neces

Solo. sitate absoluta.s.s.nō cōditionata. ℂ Dī ꝙ hoc qḋ Augusti
nus cōmēdat catholicū ꝙ acute ꝛ sane respondit.nō est in
telligendū quo ad formā rńdendi:sed quo ad hoc ꝙ acute
respondit:ꝛ p̱ doctrina sana:cuius ꝓbatio est.Quia multa
cōueniūt alicui in essendo q̄ eodē mō nō cōueniūt sibi in
operādo ꝛ ecōuerso:si eniꝫ illa forma teneret.ḡ cū pr̄ ꝛ filu⁹
sint entia necessitate absoluta nō cōditionata tam respectu
creaturaruꝫ.q̄ꝫ.s.s.eque neċio ꝓduceret creaturas sicut.s.s.ḡ
ista forma nō est vlr bona.ḡ si sit bona saluꝫ erit bona gr̄a
māe respectu eoꝝ respectu quoꝝ hꝫ necessitatē absalutā.ḡ
ista forma sic nude accepta nihil valꝫ. Nec ēt esset in ꝓpo
sito nisi pus ꝓbaret ꝙ sic neċio se haberent pr̄ ꝛ filu⁹ respe

Duᵐ 2ᵐ. ctu ꝓductionis.s.s.ꝙ nō facit.iō nihil ad ꝓpositū.ℂ Scdo
dubitaᷣ p̱ rōnē. Nā si volūtas diuina posset in aliud bonū
q̄ꝫ in essentiā diuinā si aliud esse posset.ḡ eēntia sua nō est
sibi obm adequatū.ℂ Dico ꝙ stant sil' ꝙ hēat obm adeq̄
tū potētie.ꝛ tm̄ ꝙ posset in aliud si aliud esset:qꝛ sic est ali/
quid obm adequatū potētie ꝙ tm̄ nō destruit nām poten/
tie.Sꝫ nā potētie libere est talis ꝙ inq̄tū hꝫ nunq̄ꝫ possit
totalr mēsurari qn reserueᷣ sibi libera potestas qua semp̱
pōt in aliud q̄ꝫ hꝫ si aliud esset.si ēt illō qḋ hꝫ sit infinitum.
ergo p̱nt stare sil'.ꝙ po⁹ libera sit ꝛ hꝫ obm adequatū quia
infinitū.ꝛ tm̄ ꝙ possit in aliud si aliud esset.ꝛ hoc elicitiue
siue quadā spontaneitate.Et dī elicitiue qꝛ forte ignis pos/
set in aliud obm q̄ꝫ hꝫ:ꝛ si esset infinitus ꝛ haberet cōbusti
bile infinitū adhuc forte posset in plus.si plus esset.non tm̄

Duᵐ 3ᵐ. libere nec sponte.nec elicitiue qꝛ non eligendo. ℂ Tertio
dubitaᷣ.sequiᷣ eniꝫ ex hoc calorē agere libere. Dicis enim
ꝙ volūtas diuina vult libere qꝛ spirat neċio qꝛ posset nō
velle si haberet aliqḋ cur/vel aliā rōneꝫ quare esset ad vo/
lendū:ita dicaꝫ ꝙ calor posset nō calefacere si haberet cur.

Rńsio ℂ Respōsio ꝙ nō valet.Quia nec ignis.nec qḋcūqꝫ agēs
nāle natū est agere libere.nec p̱ cur.sed ex ꝓprio īpetu/vo/
luntas aūt nata est agere libere p̱ cur.ℂ Cōtra.itells ita na

Instantia tus est agere p̱ cur sicut volūtas.cū ḡ vbū sic ꝓcedat de me
moria ꝙ nō pōt inueniri aliqḋ cur.q̄re non ꝓcedat:seqᷣ ꝙ

Rńsio. ꝓcedit libere.ℂ Rńdeo ꝙ est aliqs act⁹ itells q nō reqrit
aliqḋ cur pcedēs.sic q est habit⁹ pncipioꝝ:qḋ ꝓbaᷣ. Quia
oē cur.in itellectu est ꝯcept⁹ cōplexus:voco eniꝫ cur.rōneꝫ
dictantē.q̄re est spirādū vel nō spirādū:sꝫ iꝫ itellectui q est
habitus pncipioꝝ precedāt termini.sūt tm̄ incōplexi.qꝛ pᵃ
cōplexio est in pnᵒ.ḡ intells q est habitus pncipioꝝ nō hꝫ

cur precedens. Cũz ergo actus intelligẽdi quo deus intelli-gendo se ꝓducit vbũ sit itell'is q est habit' ṗncipioꝝ (alr nõ eẽt act' ꝑfectissim') seqꝛ ꝙ nõ hꝫ cur ṗcedẽs. Uel hoc ꝯces-so ꝙ euidẽtia ṗncipioꝝ ṗsupponit euidẽtiã termioꝝ sicut suũ cur: nõ tñ hĩ ꝙ itell's sit equalis sic volũtas. ꝛ ꝙ vbũ ꝓ-cedit libere sicut. s.s. Quia sic oẽs ꝯclões reducunt̃ in ṗn' ṗ' sicut in vltm̃ cur cõplexũ. ita ṗ' ṗn' reducunt̃ in termi-nos suos sicut ad vltm̃ cur simplr. vbi opꝫ itellm̃ stare nec hꝫ vlteri' querere aliqð cur. Et qꝛ sic limitat̃ īfra ambitũ sui ꝓpꝛij obi. iõ tũc oĩno necessitat̃ ꝑ suũ obꝫ. Uolũtas aũt cũ ꝑuenerit ad vltm̃ volibile simplr: puta ad bo͂ in vlĩ. nõ est oĩno limitata ad stãdũ ꝛ ꝯsentiendũ tali ṗsentato. ita ꝙ limitet̃ īfra terminos sui obĩ: sꝫ ꝑꝑ vlteri' iparale itellectui ꝙ querat sibi aliud cur vbicũqꝫ posset iuenire ꝙ si nõ iue-nerit tũc volũtas ꝯsentit in tale ṗsentatũ. qꝛ aliud nõ iueni-tur. ꝛ ista ex necessitate cõditionata. ꝛ ꝑ ꝯñs libere simplr.

Alia rñ'. ¶ Uel facili' põt dici (ꝛ de igne ꝛ de quocũqꝫ agẽte nãli ꝛ de itell'u) ꝙ posito ꝙ agerẽt ꝑ cur. sicut posset trahi ex ṗho 2. phy. tex. c. 49. vsqꝫ 86. qꝛ oẽ agẽs tam nãle q̃ȝ a ꝓposito agit ꝑꝑ finẽ: tñ nõ seqꝛ ꝙ si hȝ agẽtia nõ haberẽt agere pos-sent ꝛ nõ agere. igit̃ agũt libere. Quia hoc qð dico: ꝙ ignis vel qðcũqꝫ aliud agẽs posset in alið cõbustibile q̃ȝ mõ sit in rerꝫ nã. si illud aliõ eẽt: põt duplr itelligi. Uno mõ ꝙ in aliud possit ꝑꝑ ꝯueniẽtẽ ꝓportionẽ iter po͂ ꝛ obꝫ qð no-uiter ꝑ poẽ poneret̃. Alio mõ ꝙ in aliud possit si aliud po-neret̃ nõ solũ ꝑꝑ ꝓportionẽ ꝯuentientẽ ꝛc. sed ꝑꝑ quãdaꝫ specialẽ nobilitatẽ po͂: puta. q̃ de se est talis ꝙ quadã liber-tate ꝛ spontaneitate nata est ferri q̇cũqꝫ fert̃. Primo mõ con-cedo ꝙ ignis ꝛ qðlꝫ agẽs nãle qð agit ꝑ cur. siue ꝑꝑ finem. posset in aliud si aliud esset: nec tñ seqꝛ. g̃ libere: sꝫ oporte-ret addere. ꝙ hoc faceret nõ solũ ꝑꝑ nãlẽ ꝓportionẽ inter po͂ ꝛ obm̃. sed ꝑꝑ specialẽ modũ illi' ꝓportionis. s. ꝑꝑ suã ꝓpꝛiã ingenuã libertatẽ.

Rñsio ancia. ¶ Et si dicas ꝙ in toto isto ꝓces-su est petitio ṗncipij de libertate volũtatis. Est dõm ꝙ nõ. sꝫ supponit̃ ei' libertas. sicut opꝫ in oĩ mã supponere signi-ficatũ terminoꝝ. ꝛ tũc nõ petit̃ pñ͂. ꝓbo ꝙ bñ rñdet̃ sine petitione. Quia si itell's ꝛ volũtas que sũt nõia significãtia q̃sdã hitudines ad actũ qñ cõpararent̃ ad actus suos quos in rei veritate hñt in extremo: puta. in ordĩe ad sũmũ intel-ligibile ꝛ sũmũ nobile eadẽ necitate ferrerent̃ in act' suos q̃tũ est ex pte po͂. tũc nõ saluaret̃ ꝓpꝛiũ signatũ volunta-tis vt distinguit̃ ꝯ signatũ itell's. qꝛ ꝓm oẽs signatũ volũta-tis maxĩe ꝯsistit in spontaneitate elicitiua siue in libertate. In ꝓpꝛio aũt signato itell's nõ iportat̃ nisi itelligere. signato aũt qð est itelligere nõ repugnat ẽt ꝓm oẽs in obꝫ necio fer-ri. sed in oĩ disputatiõe signatũ terminoꝝ decet. ꝛ opꝫ salua-re ꝛ supponere. igit̃ nõ est petitio sꝫ rñsio qualẽ opꝫ suppo-nere in oĩ mã.

Dubium quartum. Rñsio. ¶ Quarto dubitat̃. Quia totũ qð dĩ fundat̃ sup hoc. ꝙ si volũtas diuina posset hr̃e nouũ cur. posset nõ spirare: sꝫ hoc est ipoẽ. igit̃ nihil. ¶ Rñdeo ꝙ qñcũqꝫ ar-guit̃ ꝑ suppõnẽ ipoẽꝫ. nõ opꝫ attẽdere ad ipsaꝫ suppõneꝫ ipoẽꝫ. sꝫ solũ ad mediũ qð supponit̃ ꝛ ꝑ qð ꝯcludit̃. Quia si argueret̃. si asin' volat g̃ hꝫ alas. nõ opꝫ attẽdere ad sup-positionẽ. s. ꝙ asin' volet. sꝫ ad mediũ iplicatũ. Bene enim seqꝛ. si volat. g̃ hꝫ alas. qꝛ medium est necĩuꝫ. s. oẽ volãs est alatũ: eodẽ ẽt mõ aĩt ṗhs. 2. de aĩa. tex. c. 9. si oculus est aĩal visus erit suba ei'. hoc seqꝛ qa mediũ est veruꝫ. s. ꝙ aĩal est aĩal ꝑ hoc qð est suba sensibilis. Ad ꝓpositũ dico ꝙ lꝫ sup-positio sit ipoẽs. tñ mediũ est verũ. sic arguẽdo. Si volun-tas diuina hr̃et aliud cur. aliud velle posset. qꝛ medium est verũ. s. oẽ bonũ est volendũ.

Dubium quintum. Rñsio. ¶ Quinto dubitat̃. Quia hec via cõcedit ꝯtingentiã in ipsa volũtate diuina. ¶ Rñdeo. ꝙ cõtingẽtia põt accipi duplr. Uno mõ ꝓut ꝯtingẽtia ve-ra est. que est indeterminata potẽtialitas seu libera ad plu-ra sicut de volũtate beata: talis nõ ꝯuenit deo. Alio mõ põt accipi large: ꝛ sic est q̃daꝫ illimitata potestas ad plura sine oĩ potẽtialitate: sed cũ oĩmoda actualitate. Ista infra ꝯcedi-tur in deo facere ad libertatẽ ꝓm oẽm opĩ. ꝛ aliã nõ poni. g̃ nihil mihi sequitur incõueniens.

Instantia solutio. **Contra.** saltẽ cõcedit̃ ꝙ. s. s. nõ ꝓcedit de necessitate absoluta ꝙ male sonat. ¶ Hic est notandũ ꝙ volũtas nõ est formale ṗn͂ ꝓducendi. s. s. sub precisa ra-tione volũtatis, sed vt voluntas. s. includẽs essẽtiã diuinaꝫ. ¶ Per hoc ad arg͂ qñ dĩ ꝙ. s. s. ꝓcedit de necessitate abso-luta. Uerũ est si attendam' ad illud qð est ṗncipale in po' spiratiua. s. ad essentiã. Oĩs eniꝫ cõꝑatio que cõuenit deo ꝑ ipsaꝫ essentiaꝫ vt sic. ꝯuenit sibi de necessitate absoluta. Si ꝟo attendamus ad illud qð est ꝓpꝛiũ formale in po' spira-tiua. s. ad volũtatẽ: sic nõ est verũ. Propria. n. rõ voluntatis est hr̃e actũ suũ in po' sua. Et si necessitet̃ hoc sibi est de ne-cessitate ꝯditionata. Et qꝛ a ṗncipaliori denoiat̃ vnũqðqꝫ. ideo ꝑ istũ modũ simplr saluabit̃. ꝙ. s. s. de necessitate abso-luta. sꝫ q̃tũ ad suũ modũ ꝓcedendi quẽ hꝫ a formali rõne ꝓpꝛia ꝓcedat de necessitate ꝯditionata. ¶ Hic bñ recedo ab oṗ. que dicit ꝙ nã vel essentia est solũ ꝯcomitans vel co-assistens volũtati. Quia pono ꝙ est ṗncipale ꝛ voluntas ꝓ-priũ formale: ꝛ ꝙ ista duo intrant ꝛ ꝯstituunt essentiã potẽ-tie spiratiue ꝓbaui dĩ. 5. q. 2. a nõ suo sili de po' gnãtiua: ꝛ ibidẽ ꝙ eẽntia est ṗncipali'. ꝛ ꝙ ista duo nõ dicũt nisi eẽn-tiã sub respectu volũtatis ibidem. ¶ Hoc ergo habito. Ex ista via. Rñdeo ad argumẽta oĩum opionũ in oĩb' articu-lis.

Ad argu. Henrici. ¶ Ad ṗm̃ in ṗmo arti. qñ dicit in ꝓductione. s. s. volun-tas determinat̃ ad vnũ dico ꝙ hoc est de necessitate cõdi-tionata. s. qꝛ nõ inuenit aliqð cur ꝑ qð posset se nõ determi-nare: sed qa necessitate ꝯditionata stat cũ libertate simplr ꝛ iõ ꝛc.

Ad 2 argm̃ Ricardi. ¶ Ad 2m̃ qñ dĩ ꝙ emanatio q̃ aliqd ꝓcedit a duo-bus est nãlis vt fructus ab arbore ꝛ a flore. Dico ꝙ verum est in talib' que ꝓcedũt quadã ꝯcordi nãlitate non aũt est verũ in his que ꝓcedũt a ꝯcordi voluntate: sicut est de. s. s.

Ad scdm̃. ¶ Ad aliud rñdet̃ qñ dĩ ꝙ. s. s. ꝓcedit ꝓm nãe opõnẽ. lꝫ nõ ꝓm ṗm̃ modũ nãe vel ṗncipalẽ. Dico ꝙ verũ est sic intelli-gẽdo ꝙ modus nãe vt inclusus in volũtate. Uolũtas enim est fo͂ale ṗn͂ ꝓducẽdi. s. s. vt est cõicatiua sube vtriusqꝫ ꝑ-sone (vt dictũ est) sed vt cõicatiua sube sic includit modum nãe. nõ aũt est verũ sic ꝙ modus nãe excludit volũtatẽ vt volũt isti dĩ. 5. magis aut diffuse dĩ. 10. arti. 4. ꝛ 5.

Ƶ ṗm̃ oṗ. ¶ Ad ar-gumẽta in. 3. arti. Ad ṗm̃ qñ dĩ ꝙ necessitas que cõuenit vo-luntati in disponẽdo ꝯuenit inq̃tũ nã est sibi annexa ꝛ as-sistens. Dico ꝙ hoc falsuꝫ est vt ꝓbat̃ arti. 2. imo intrinsece ꝛ q̇dditatiue includit̃ in volũtate vt spiratiua vt hĩ dis. 5. q. 2. arti. 2. Dico ergo ꝙ illa necessitas est intrinseca ipsi volũ-tati. sed qꝛ est solũ necessitas ꝯditionata iõ nõ tollit liberta-teꝫ.

Ƶ Scõiꝫ. ¶ Ad 2m̃ qñ assignat̃ rõ ꝙ sola illa necessitas īpedit li-bertatẽ que ꝯriat̃ voluntati nõ. s. que est ꝑ modũ gnõnis ꝛ impressionis forme in mã qualis nõ est necessitas volũta-tis. Dico ꝙ hoc nihil facit vt ꝓbatũ est articulo scðo: sed iõ nõ tollit. qꝛ necessitas ꝯditionata.

Ƶ Sco. ¶ Ad aliõ qñ dĩ ꝙ hui' nõ est alia cã assignanda quare necio ꝛ tñ libere spirat: nisi qꝛ volũtas est talis voluntas. Dico ꝙ imo quia ista est ne-cessitas conditionalis.

¶ Distinctio. XII. Questio. I.

¶ Item queritur cum spũs sanctus a patre ꝓ-cedat ꝛ a filio. vtrum prius vel magis proces-serit a patre q̃ȝ a filio ꝛc.

In distin. 12. cõtinuat̃ de processio-ne spũs sancti. Quero igit̃ cũ de facto ponit̃ volũtas existere in dua-bus personis. An cũ hoc ꝙ ita est de facto. necessario ꝓbet̃ ꝙ talis existentia in duo-bus sit de ꝑ se itellectui po͂ spiratiue. Et vĩ ꝙ nõ. Qꝛ h̃ posito de facto. nihilominꝰ vo-

lūtas p̄ris ꝑ se est ꝑfecta. ḡ ꝑ se solū poterit in actū spirandi.

Contra. Qḋ nō est de per se intellectu est accn̄tale. ḡ talis existentia que de facto ponit̄ ibi est accidentalis. sȝ causalitas accn̄talis nō ponit̄ in diuinis. ḡ ꝛc̄.

Hic duo. Primo an sola voluntas p̄ris includat totaȝ essentiā potētie spiratiue. ¶ Scḋo dato ꝙ existentia eius in duob⁹ ꝑtineat ad essentiā potentie spiratiue inferā an illa duo spirant vt vnū. aut plura.

Primus articulus. An sola voluntas p̄ris includat totā essentiam potētie spiratiue. Ubi sunt

Henri.

aliq̄ Henricus. q̄ vident̄ imaginari ꝙ volūtas existens in p̄re ꝛ filio. vt informata amore eēntiali est fecunda. ꝛ ꝯcors ad ꝓducendū. s. s. ꝛ ꝙ ista tria integrant essentiaȝ potentie spiratiue. s. voluntas duoꝝ informata amore essentiali ꝛ concors.

Sco.

¶ Sed sunt alij qui ꝓbant: scilȝ Scotus ꝛ Bertrandus. ꝙ ēt rebus se h̄ntib⁹ vt nūc. ꝙ nullū istoꝝ ꝑtinet

Arg^m p^m

ad essentiā potētie spiratiue. ¶ Primo ꝙ nō cōcordia. Qꝛ ipsa est relo rōnis. sed vis spiratiua est relo realis. ergo nō ꝑtinet ad eius essentiaȝ. Probatio mi. Quia ois relo realis p̄ris ꝛ filij ad. s. s. vel est spiratiua. q̄a nō est duoꝝ adinuicē precise. sed vis actiua est duoꝝ ad tertiū. aut est relo equalitatis. aut silitudinis sȝ illa ꝯcordia est neutra. qꝛ cuȝ ponit̄ pertinere ad essentiā vis spiratiue dȝ esse relo originis. ille

Arg^m 2^m

aūt sunt mō vnius. ¶ Scḋo ꝙ essentia in duob⁹ nō ꝑtinet ad essentiā vis spiratiue: ꝓbant sic. Quia in quocūqȝ p̄ori ponit̄ volūtas perfecta ipsa ꝑ essentiā est p̄n^m ꝓducēdi. s. s. eadeȝ rōne sicut est de ꝑfecto intellectu respectu verbi: sed in illo priori quo pater p̄cedit filiū hȝ voluntatē perfectaȝ. aliter eniȝ expectaret aliā perfectionem a filio. ergo in illo priori per essentiā suā est p̄n^m ꝓducendi. s. s. ergo existentia

Arg^m 3^m

in duobus nō ꝑtinet ad essentiā. ¶ Iteȝ. Uniuersalr̄ videmus ꝙ supposita agentia p̄supponunt sua p̄n^a formalia ꝛ nō ecōuerso. sicut calidū p̄supponit calorē ꝛ nō ecōuerso: sȝ pater ꝛ filius sunt supposita agētia ꝛ vis spiratiua est formale p̄n^m quo. ergo ipsa presupponit̄ existentie sue in vtroqȝ.

Arg^m 4^m

ergo sua exn̄tia in vtroqȝ nō est de eēntia spiratiue. ¶ Itē Si ad essentiā vis spiratiue reqrit̄ existentia volūtatis in vtroqȝ ergo si. s. s. a solo p̄re ꝓcederet nō distingueret̄ essentialr̄ personalr̄ a p̄re ꝛ filio cuius ꝯriū dicunt.

Aureo.

¶ Aureolus dis. 1 z. q. 1. arti. 1. ꝓpositione. z. tenet idē. ¶ Actus eniȝ sim-

Arg^m p^m

plicissimus in quocūqȝ fuerit est in eo totalr̄. aut aliud coexigit. Quia si sic. nō esset simplex. qꝛ hȝ terminū simplicē. scilȝ ꝑsonā. s. s. ergo esse perfecte in p̄re ꝛ ꝑfecte in filio: nec coexigit vtrūqȝ cōiunctim. imo est sufficienter in vtroqȝ diuisim.

Arg^m 2^m

¶ Item. Sicut se hȝ deitas ad p̄rem ꝛ filiuȝ sic suo mō ꝛ spirare. est eniȝ spirare cōicatuȝ in filio ꝛ cōicatuȝ in patre sicut essentia: sed sic est essentia in vtroqȝ ꝙ est perfectissime in vtroqȝ ꝑ se. nec accipit aliqḋ ad ꝑfectionem in vno magis q̄ȝ in alio. ḡ ꝛ spirare in vtroqȝ erit ꝑfectissime

Arg^m 3^m

ꝛ totalr̄ diuisim. ¶ Itē. Cū p̄r ꝛ fili⁹ spirāt nō sunt ibi duo amores collecti. s. quo p̄r amat ꝛ filius reamat sed vn⁹ ideȝ simplr̄ est quo p̄r amat filiū ꝛ oīa. ꝛ quo filius reamat p̄reȝ ꝛ oīa: ꝛ amor q̄ est vnus ꝛ simplex in quocūqȝ fuerit est in eo singulariter ꝛ diuisim. ergo ꝛc̄.

3 Henri.

Contra illud tertiuȝ ꝙ dicit Henricus de voluntate essentiali arguit̄ sic. ¶ Eodē mō est cognoscendo in ꝓductione. s. s. sicut filij: sȝ in ꝓductione filij act⁹ essentialis nō ꝑtinet ad essentiā potētie gn̄atiue. q̄a ex hoc solo ꝙ essentia est presens itellectui suo. est p̄r fecūdus ad ꝓducēdū filiū. ergo ex sola p̄sentia essentie ad volūtatem est voluntas p̄n^m spirādi: nō ḡ mediāte aliquo actu essentiali.

Rāso Henrici.

¶ Dicunt tn̄. ꝙ lȝ volūtas vt in filio nō ꝑtineat ad eēntiaȝ potētie spiratiue. sed sola volūtas in p̄re est essentialr̄ potētia spiratiua: tn̄ volūtas in p̄re nunq̄ȝ exit in actū spirandi nisi cōcurrente voluntate vt in filio: ꝛ ita lȝ non ꝑtineat ad essentiaȝ potentie spiratiue vt est in filio est tn̄ vt in filio necessario ꝯrequisitū. Qḋ ꝓbant: q̄a lȝ volūtas p̄ris in quolibet priori habeat essentiā p̄sentē. tn̄ volūtas nunq̄ȝ exit in actū suū nisi prius existēte itellectu in actū suuȝ: sȝ qn̄ intellectus p̄ris exit in actū suū. nō solū ꝓducit verbū sȝ voluntatē, ꝛ oīa alia attributa ꝓducit in v̄bo. ergo p̄r ꝓducto verbo nō pōt exire in maiorē actū ꝑtinentē ad voluntatē cuius est spirare nisi mediāte illa sua volūtate qua iam cōmunicat filio: ꝛ ita voluntas vt in filio. est necessario requisita ad productionem. s. s.

Instātia prima.

Arg^m p^m

Contra p̄mū. Arguo sic, ꝓbādo ꝙ ꝯcordia illa est relatio realis. Quia lȝ cōcordia aliquorū adinuiceȝ nō esset relo realis, tn̄ ꝯcordia aliquoꝝ in potentia actiua respectu tertij est relo realis. qꝛ mō potentie que ab oib⁹ ponit̄ realis: sed s̄m oēs ꝯcordia volūtatis p̄ris ꝛ filij respectu. s. s. est ꝯcordia origiata ꝛ spiratiua actiua respectu tertij. ergo ꝛc̄.

Arg^m 2^m

¶ Item. Hoc seq̄t̄ bene ponēti relōnē equalitatis realē in diuinis. qꝛ fundat̄ illa ꝯcordia super vnū in duobus: sed hoc ponit iste vt habetur dis. 3. ergo.

Instantia scḋa.

Arg^m p^m

Contra 2^m. s. ꝙ voluntas vt in filio nō ꝑtinet ad eēntiā potētie spiratiue. Arguo sic. ¶ Quicquid est extra essentiā rei lȝ sit necn̄iuȝ est accn̄tale. ḡ ex positione istoꝝ volūtas vt in filio hȝ accidētalē causalitatē: sȝ talem habitudinē hȝ effect⁹ ad cām qualē cā ab effectu ex. 5. met. tex. cō. 3. ꝛ. 2. phy. tex. cō. 38. puta statua est effect⁹ policleti ꝑ accn̄s. qꝛ policletus est cā ꝑ accn̄s. igit̄. s. s. est effect⁹ accidētalis filij. qḋ est error.

Arg^m 2^m

¶ Itē. Illa rō agēdi que est extra eēntiā cāūtatis p̄ncipalis agētis est instr̄alis ꝛ sine qua nō: sed de⁹ pōt supplere in gn̄e cāe efficiētis effectū cause instrumētalis sine eius instr̄ali efficiētia. ḡ efficiēter p̄r pōt spirare sine filio. Sed q̄cq̄d in diuinis ab itra est pole. illud est necessariū (vt arguūt isti in quolȝ. ꝛ habet̄ dis. 7. arti. 2.) qꝛ nō differt esse a posse. ḡ de facto p̄r spirat sine filio.

Arg^m 3^m

¶ Itē. Isti nō ponūt volūtatē filij ꝯcurrere cū volūtate p̄ris nisi qꝛ illa volūtas p̄ris est cōicata filio: ꝛ ex tunc nō pōt pater agere nisi vtendo voluntate filij: sed ex hoc ꝙ aliquis agat mediante aliquo qḋ est in alio. nō necn̄o illud aliud hȝ cāūtatē respectu effectus: sicut cū dico aliqḋ donū esse mediū. qḋ est in custodia alteri⁹. iste alter nō efficit in donando: sic

Arg^m 4^m

in ꝓposito. ¶ Itē. Existētia volūtatis in duob⁹ ꝑtinet ad essentiā volūtatis potētie spiratiue. p̄mo eniȝ ethicoꝝ ꝓbatur ꝙ actus beatitudinis si est ꝓprius hoi ꝑtinet ad illam potentiā que est ꝓpria hoi ꝛ nō ad illā potētiā que est cōis hoi ꝛ alijs. ḡ vult ꝙ qlȝ act⁹ ꝓprius ꝛ essentialr̄ distinctus habeat ꝓpriā potētiā ꝑ eēntiā ꝛ specifice distinctā. Sȝ act⁹ volūtatis ꝯuenit oib⁹ ꝑsonis in diuinis ēt. s. s. ergo si voluntas sit p̄n^m istius actus determinati q̄ est spirare opȝ ꝙ hoc sit ꝑ aliqḋ ꝯhēs volūtatē qḋ ꝑtineat ad essentiā ei⁹ inq̄ȝtuȝ est ꝓpria potētia respectu illius: sed hoc nō ponunt isti de facto nisi existētia eius in duob⁹. ergo illa existētia volūtatis in duobus ꝑtinet ad essentiā volūtatis vt est volūtatis spiratiua.

Arg. 5^m

¶ Itē. Doctor ille ex hoc ꝯuincit. s. s. ꝓcedere a filio qꝛ in illo p̄ori quo ponit̄ suppositū ꝑfectū h̄ns ꝑfectū p̄n^m cōicatiuū. si tn̄ nō hȝ terminū ꝓductū ꝛ sibi adequatū natū est ꝓducere talē terminū adequatū. Uerbi gr̄a ex opposito. lȝ v̄bū sit suppo^m ꝑfectū ꝛ itells ei⁹ sit ꝑfect⁹. qꝛ cuȝ itells suus quē accipit a p̄re hȝ terminū adequatū. iō filius nō ꝓducit s̄ȝ v̄bū. cū ḡ suppo^m filij sit ꝑfectū ꝛ h̄ns ꝑfectaȝ volūtatē. nec volūtas cōicata hȝ terminū adequatū vt sibi cōicet̄ iō fili⁹ spirat sil̄r cū p̄re. Sed si ista ratio sit bona sequitur ꝙ existētia voluntatis. etiam filij. pertinet ad essentiam potētie spiratiue: quia tu dicis ꝙ voluntas cōicata filio cū nō hȝ terminū adequatum anteq̄ȝ sibi cōmunicetur ex hoc ꝙ ipsa est perfecta in filio necessario conuincitur ꝙ ipsa vt in filio est p̄ncipiū spirandi: sed potentiā spiratiuaȝ esse perfectam pertinet ad essentiam eius. ergo existentia in filio pertinet ad essentiam eius.

Ad pri. Sco.

Responsio ad p̄mū qn̄ dī ꝙ ɔcordia nō dicit origi-nem respectu tertij sed soluz effectionez duoꝝ in tertio. Dico ꝙ hoc est verū de ɔcordia que est pre-cise amatiua: sed falsuz est de cōcordia cōmunicatiua: ſ nō solū prima: sed etiā scđa est in diuinis. ⁋ Ad 2ᵐ cū dicit ꝙ alꝭ pr̄ expectaret perfectionem aliaz a filio. Dico ꝙ dupl'r pōt imaginari ꝙ pater coexigit filiū inspirando. Uno mō ꝙ pater nō haberet plenitudinē potētie ad spirandū ex ſ filio mediante ⁊ isto mō nō coexigit filiū inspirādo nisi ꝑꝑ imperfectionē. Alio mō ꝙ coexigit filiū ispirādo ꝓpter or-dinez nālez qui natus est esse inter supposita diuina. videlz ꝙ illud qđ ꝓcedit per modū intellectus natuz est ꝓcedere ab vno ⁊ ꝙ procedit ꝑ modū amoris mutui ⁊ ɔcordi natū est procedere a duobus: ⁊ isto mō coexigit: sed hoc nō dicit imperfectionē. Exemplū pro vtroqꝫ ꝙ pater crearet simul exactis filio ⁊ .s.s. quasi nō haberet plenitudinē potētie creā-di ex se esset imperfectionis. Qđ aūt coexigit ipsos ꝓpter ordinē nālē qui natus est esse in rebus videlz ꝙ opera eēn-tialia inter que creare est vnū nata sunt ꝓcedere a tota tri-nitate sic nō dicit iperfectionē. ⁋ Ad 3ᵐ qn̄ dī: ꝙ potentia spiratiua pōr est q̄ɜ coexistere existit in vtroqꝫ q̄ in vtraqꝫ est eius essentia. Dico ꝙ falsuz est. Et qn̄ probat ꝙ forma-lis ratio p̄supponit̄ a suppositis agētibus. Dico ꝙ hoc pōt intelligi dupl'r. Uel ꝙ ipsa presupponant ipsam ita ꝙ opꝫ ꝙ prehabeant ipsaz anteq̄ɜ agant. ⁊ hoc est verū: qꝛ nullum agens exit in actuz nisi prehabeat formalē rōnē agēdi me-diante qua agit. Uel ꝙ ipsa p̄cedat supposita ipsa agentia in esse suo: ⁊ hoc est falsuz. qꝛ formalis ratio agendi precise sicut potentia hꝫ esse suū in ipsis agentibus ⁊ ita p̄supponit ipsa agentia ⁊ nō ecōuerso. Et sic est dōm de potentia spi-ratiua ⁊ supposita spirantia presupponunt ipsaz in agendo sicut mediante qua agunt: ipsa tn̄ supposita presupponunt̄ sibi in essendo. ⁊ ita non hꝫ esse nisi vt existens in ipsis: qđ est propositum. ⁋ Ad 4ᵐ qn̄ dī. ꝙ tunc non distingueretur a filio nisi procederet. Dico ꝙ hec est questio de facto non de possibili vn̄ veruz est ꝙ de facto non distinguit̄ a filio nisi qꝛ potentia spiratiua per essentiā est in filio sicut in pa-

Ad argu. Aureo.

tre. ⁋ Ad argumētū quo declarant ꝙ voluntas in filio ne-cessario coexigit̄ a patre inspirante. lꝫ nō pertineat ad eēn-tiaz potentie spiratiue qn̄ dicit̄ ideo pater non pōt spirare nisi filius conspiret cum eo. quia filius per cōmunicationez accipit voluntatē illā que est patris: ⁊ ita opꝫ ipsuz vti vo-luntate vt in filio. Dico ꝙ hoc nō est causa. qꝛ tunc pr̄ spira-ret voluntate genita si saperet per intellectū qui est in filio: qꝛ postq̄ɜ cōicauit intellectū suū filio nō posset intelligere nisi vtendo intellectu vt est in filio tunc saperet sapientia genita. ergo cū est ordo essentialis qui est in nā. s. ꝙ nā rei in deo sic se habet ꝙ sicut essentiali ordine verbū procedit a patre ita essentiali ordine amor ꝓcedit ab vtroqꝫ. Tunc sequit̄ ꝓpositū. qꝛ qn̄ cause reales concurrunt ad maiorem effectū ſ essentialē ordinē ⁊ ex nā rei ambe sunt cause eēn-tiales vt pꝫ de cā vl'i ⁊ ꝑticulari ⁊ de duab⁹ causis ꝑticula-ribus essentialibus vt de pr̄e ⁊ matre ⁊ hꝫ. ⁋ Per hoc pꝫ ad argumenta Aureoli vbi ad expressionē maiorē est intel-ligenduz. ꝙ cuz dī ꝙ ad essentiā potētie spiratiue pertinet existentia eius in vtroqꝫ. illud dupl'r pōt cōsiderari. Uno modo absolute loquendo puta posito ꝙ solus pater habe-ret actum amoris notionalis sicut ponit̄ habere actū intel-lectionis notionalis. Alio modo loquēdo ſm ordinē rei qui mō est in diuinis puta ꝙ actus notionalis spirandi ɔuenit filio simul cuz pr̄e sicut in nobis amor ꝓcedit mediāte no-titia. Primo mō currunt argumēta eius ꝙ in vtroqꝫ est to-taliter ⁊ diuisim actus spirandi: sed scđo mō existentia ei⁹ in vtroqꝫ sil' pertinet ad essentiā potentie spiratiue ꝓpter ordinē essentialē que est inter verbū ⁊ amorē dī. s. lib. 4. q. 4. arti. p̄mo. ⁋ Ad p̄ᵐ argumentū Aureoli qn̄ dī actus sim-

Ad primū

plicissimus in quocūqꝫ fuerit est in eo totał'r ⁊ diuisim ⁊c. Uerū est. si illud agens per se agere ponat̄. Si vō cuz alio ponat̄ agere que sit in causando vna simplex causa eēntia-liter concurrens tunc non diuisim in eo est totał'r: sic est in ꝓposito ꝑ decretalē in. 6. fideli. ⁋ Ad 2ᵐ per idē. Ad mino-

Ad scđm.

rem dico ꝙ ſm ordinē qui modo est ꝙ essentia non est in vtroqꝫ per se ⁊ diuisim: posito tn̄ ꝙ esset in vno vel in alte-ro singul'r ⁊ diuisim tunc staret ꝙ ille esset ꝑfectissime de⁹ ⁊ perfecte ageret opera dei. sic in ꝓposito actus spirādi nō est de facto in vna ꝑsona. sed essentiał'r in vtraqꝫ. posito tn̄ ꝙ sic esset. ista persona diuisim spirare posset. ⁋ Ad 3ᵐ per

Arg. 3ᵐ

idem qn̄ dī in minori. Amor ꝗ est vnus ⁊ simplex in quo-cūqꝫ fuerit est in eo singul'r ⁊c. veruz est. si illud amans se-agere ponat̄: sed si sit vna simplex causa essentialiter cum alia concurrens sicut hic. tunc nō est ita.

Secundus articulus. Ubi p̄ma fronte vī ꝙ pater ⁊ filius spirāt vt plura. Dictū est eniz in. 1. arti. ꝙ existētia potētie spiratiue in duobus pertinet ad ei⁹ essentiā. sed cui per essentiā cōuenit pluralitas ei per essen-tiaz cōuenit plura. qꝛ p̄dicat̄ superius de inferiori. ergo ad essentiā potentie spiratiue cōuenit pluralitas: sed cui cōue-nit aliquid per essentiam ab eo tolli non potest. ergo neces-sario spirant vt plura. ⁋ Hic dico p̄mo ꝙ necessario opor-tet dicere ꝙ spirant vt vnum p̄cipium non vt plura. pro-pter decretalem de sum. trini. ⁊ fi. c. l. 6. ca. fi. vbi dicitur. Fi-deli ac deuota processione fatemur. q. s. ex pr̄e ⁊ filio non tanq̄ɜ ex duobus p̄cipijs sed tanq̄ɜ ex vno p̄cipio. nō ex duabus spirationib⁹. sed vna spiratione ꝓcedit. Cōcordat

Sco. Aureo.

Scotus. ⁋ Aureolus negat arti. 3. Rubrica. 3. vbi dicit. ꝙ si ly vnū reduplicet vnitatē vel ɔcordiā ipsius vis spirati-ue. falsuz est ꝙ pr̄ ⁊ filius spirant vt vnus accidit ei. ⁊ vt di-cit pr̄ez spirare cū filio vel ecōuerso. solus enim pr̄ est suffi-ciens spirator ⁊ sil'r solus fili⁹. Si vō reduplicet ipꝫ actum spirādi. vt sit sensus. ꝙ spirāt actu spirādi vt vn⁹. est falsuz qđ dī. Unitas. n. ⁊ pluralitas vt dicit. sūt extra rōnē ⁊ cōce-ptū actus spirādi sicut cuiuslibet entis. Si vō ly vnū redu-plicet rem substractā. s. spirationē reali reduplicatione non formali. vt sit sensus. pr̄ ⁊ filius spirāt inquantū sunt vnū. s. rōne spirationis actiue que est vna in eis. nō tn̄ rōne vnita-tis: sic spirant vt vnū. ⁋ Sꝫ ista dicta vident̄ directe ɔ de-

Ↄ Aureo.

cretalē. Quia eadē reduplicatio importat̄ ꝑ ly: vt. ⁊ ꝑ. tanq̄ɜ sed decretalis dicit ꝙ. s. s. tanq̄ɜ ex vno p̄cipio ⁊ vna spira-tione a patre ⁊ filio ꝓcedit. igit̄. si ly vnū reduplicet vim spiratiuā vel actū. verū erit ꝙ spirant vt vnū. ⁋ Itē. Non plus repugnat ad intra ꝙ vnitas sit formalis reduplicatio actus q̄ɜ ad extra: sed hec est vera tres ꝑsone creant vt vn⁹ creator vnitate reduplicante foŕał'r. ergo. ꝓbatio. Illa vni-tas tollit diuisionē operū trinitatis: sed hoc facit vnitas for-malis sola. Quia dato ꝙ nō sit vna formalis rō agēdi pr̄e adhuc diuidi opera: idē eniz formał'r. diuisim pōt esse p̄nᵐ diuersarū opōnū vt pꝫ de obo itell's ⁊ volūtatis. ⁋ Scđo dico ꝙ ista duo stant sil'. Ad essentiā potētie spiratiue per-tinet existētia in duob⁹. ⁊ tn̄ ꝙ nō spirāt vt plura. sed vt vnū. Exēplū. ad eēntiā potētie creatiue sicut ad essentiā cuiuslz cōis attributi ꝑtinet ꝙ ɔueniat tribus. ⁊ tn̄ nō seqt̄ ꝙ tres ꝑsone creāt vt plures: ſ vt vnus creator. vt pꝫ ꝑ Aug. 5. de tri. Et adhuc ad ista cōpetūt extra in creaturis: ad essentiā enī rei nālis ꝑtinēt duo p̄n⁹. nō tn̄ seqt̄ ꝙ nō est plures nisi ꝑ notationē ſ ꝙ vnus. sicut ꝓbat Aristoteles. 7. meta. tex. cō. 3. ex intentione. ⁋ Itē. Si plures hoīes trahāt nauem. ad eēntiā vtutis tractiue ꝑtinet existētia in plurib⁹ trahēnb⁹ (sicut ad eēntiā cuiuslz accn̄tis ꝑtinet initi suo subo. sic ꝓbat̄. li. 4. di. 15. ar. 1. ⁊ di. 28. q. 2. ar. 4. in remissione cuiusdā argumē-ti) nō tn̄ trahūt nauē vt ꝑles. nisi forte ꝑ q̄ɜdā ɔnotationē.

Sed habent per hoc ꝙ trahunt vt vnū. si enim traherent vt plures ita ꝙ reduplicatio caderet sup pluralitatē tunc traherent ita ꝙ in trahendo virtus eorū dispergeret̄ ⁊ sic mutuo se impedirent ⁊ nō traherēt. ¶ Tertio ꝑpter argu. est intelligendū. ꝙ cū dico ꝙ existētia in duobus pertinet ad essentiaꝫ potentie spiratiue. Aut pensat̄ ordo seu habitudo potētie spiratiue ad supposita spiratiua. quasi imaginaret̄ habitudo virtutis actiue ad agens seu accitis ad subiectū. Aut pensat̄ ordo reciprocus ipsorū suppositoꝝ spirantium in habitudine ad ipsaꝫ vim spiratiuā ac si probaret̄ habitudo agentiū ad veritatē qua agunt seu subiecti ad accidens suū ꝙ substentat. Primo mō dico ꝙ ad essentiā potentie spiratiue ꝑtinet existentia in duob⁹. sicut ad essentiā potentie creatiue ꝑtinet existentia in trib⁹. vel sicut ad eēntiaꝫ accidentis ꝑtinet inniti subiecto. Scdo mō tn̄ ad essentiā potētie spiratiue nō pertinet pluralitas suppositorum spirantiū. sed solū illa pluralitas cōnotatur. sicut ad essentiā potentie creatiue nō pertinet trinitas personarū. sed solum cōnotat̄: nec ēt ad essentiā substentantis accñs ꝑtinet ipsuꝫ accidens. sed solū cōnotat̄ ipsuꝫ accidens substentatū. ¶ Per hoc ad formā argu. qn̄ dī in mi. Et cui cōpetit dualitas ⁊c. Dico ꝙ ex ea pte qua verū est ꝙ ad essentiam potentie spiratiue ꝑtinet dualitas ꝑtinet etiaꝫ ⁊ pluralitas: sicut enim verū est pensato ordine potētie spiratiue in habitudine ad spirantes. ꝙ ad essentiā potentie spiratiue ipsa vnica existente ꝑtinet existentia in duob⁹ ita est verū ꝙ retento eodē ordine pertinet ad essentiaꝫ potentie spiratiue ꝙ sit in pluribus: ⁊ sub hoc sensu est verū ꝙ spirant vt plures. i. spirat ſm ꝙ potentia spiratiua ſm essentiā suā existit in pluribus. Si vo accipiat̄ iste ordo in habitudine suppositorū spirantiū ad vim spiratiuaꝫ tunc sicut est negandū ꝙ ad essentiā potentie spiratiue pertinet pluralitas imo solum cōnotat̄. ita est negādū ꝙ spirant vt plures. sicut ꝓportionalr. qa negamus ꝙ ad essentiā potentie creatiue pertinet pluralitas personarum. imo pluralitas cōnotat̄. ideo negamus ꝙ creant vt plures creatores.

¶ Distinctio. XIII. Questio. I.

¶ Post hec cōsiderandum est q̄ꝫtuꝫ/a/talibus quales nos sumus intelligi pōt cum spūs sanctus ꝑcedat de patre. ⁊ sit de substātia patris. cur nō dicat̄ esse natus. sed potius procedere. ⁊ cur non dicatur filius ⁊c̄.

In distin. 13. cōtinuat̄ de processione. s. s. supposito g̅ ꝙ de facto nō distingueret̄ a filio nisi simul procederet. Querit̄ si per possibile vel ipo͡ssibile poneret̄ si ꝑcedere a filio an distingueret̄ ab eo. Et videt̄ ꝙ sic. Quia si nō ꝑcederet a patre: sed a solo filio adhuc distingueretur a patre. ergo a simili.

Contra. supposita distinguunt̄ per relōnes originis: sed posita hypothesi inter filiū ⁊ s. s. nō essent relationes opposite ergo ⁊c̄.

Hic. 5. Primo ostendā ꝙ veritas huius. s. ꝙ. s. s. distingueret a filio si non ꝑcederet ab eo nō ipedit̄ per hoc ꝙ questio de forma sua est nulla: sed est includēs incōpossibilia. ¶ Scdo ꝙ nō ipedit̄ per hoc ꝙ auctoritates sanctoꝝ vident̄ clamare ꝯcorditer cōtrariū. ¶ Tertio ꝙ nō ꝑ hoc ꝙ rōnes ad ꝯtriū sunt ꝓbabiliores q̄ʒ ad ꝓpositū. ¶ Quarto ꝙ nō ipedit̄. qꝛ persona filij destrueret̄ ꝑ ipsaꝫ hypothesim. ¶ Quinto. ꝙ posita hypothesi ꝙ lꝫ. s. s. distingueret̄ a filio nō tn̄ distingueret̄ ab eo sicut que modo vocat̄ de facto. s. s. sed sicut secundus filius.

Primus articulus Quō veritas huius ꝓpositionis scilꝫ ꝙ. s. s. nō distingueret̄ a filio si nō procederet ab eo. nō ipedit̄. ex eo ꝙ questio de se nulla est sed incōpossibilia includens. Et ꝓbat̄ triplr. Primo cōparando istaꝫ hypothesim ad aliqd includēs incōpossibilia sic. ¶ Quia sic accipiēdo ꝓcessiones in diuinis ſm esse quod modo habent de facto includit quasi icōpossibilia: qꝛ mō de facto (vt ꝓbatū est questione precedente) ad essentiam potētie spiratiue pertinet eius existētia in duob⁹ suppositis: ⁊ per ꝯñs correspondenter ad essentiā illius effectus ꝙ est. vtriusqꝫ pertinet esse ab vtroqꝫ. Sed ponere rem esse ⁊ simul auferri ab ea illud qḋ est de eius essentia est ponere incōpossibilia. s. rem esse ⁊ nō esse. g̅ attendendo ad esse qḋ persone diuine nūc hn̄t. de facto questio esset nulla. Sꝫ in hypothesi nouiter posita nō supponit̄ ista. sed supponit̄ ꝑ ipo͡ssibile vel per po͡ssibile ꝙ essentia potētie spiratiue posset saluari in vno. ꝙ tūc ꝑcedere. posset saluari in ꝑcedēdo vno. ergo nō includit incōpossibilia. ¶ Itē. Scdo ideꝫ ꝓbat̄ ꝑ quandā regulā cōuincendi positionē includentē incōpossibilia: ⁊ hoc ex medio per qḋ arguo. Regula est. ꝙ oīs ꝓpositio supponens aliqḋ ipossibile. includit incōpossibilia: tn̄ cōcedit̄ ꝯsequētia. qn̄ mediū qḋ implicat̄ est verū ⁊ aliter nō. Exemplum. si asinus volaret haberet alas hoc includit incōpossibilia. ponit enim eū asinū ⁊ auem. qḋ est non esse asinū: sed ꝯcedit̄ ꝯñtia ꝙ haberet alas. qꝛ ꝯñtia tꝫ ꝑ mediū verū implicitū. s. ꝙ oē volans hꝫ alas. si enim mediū implicitū esset ipo͡ssibile nō teneret ꝯñtia: qa si hō nō esset rōnalis. ⁊ diceret̄ ꝙ adhuc gnāret hoiem nālr. ꝯñs esset falsum: mediū eniꝫ implicitū esset falsuꝫ. qa mediū est ꝙ illud qḋ non est hō nālr generaret hoiem: qḋ est falsuꝫ. ¶ Ad ꝓpositūꝫ cū dico. ꝙ. s. s. distingueret̄ a filio si non ꝑcederet ab eo. lꝫ includit incōpossibilia. tn̄ mediuꝫ qḋ implicat̄ est verum. Quia mediū est ꝙ duo effectus qui ꝑcedūt a distinctis potentijs elicitiuis possint distingui inter se. ⁊ istud medium verū supponit: supponit̄ enim ꝙ si. s. s. ꝑcederet a solo pr̄e ꝙ nihilominus in pr̄e essent duo distincta formalia ꝓncipia distinctarū emanationū. Sed cū accipit̄ hic. ꝙ iam est verū de facto. mediū iplicitū est falsuꝫ: supponit̄ enim hoc qḋ multis apparet falsuꝫ. ꝙ distincti effect⁹ pn̄t ꝑcedere a tali potētia que est vna inq̄ntū vna: potētia eni spiratiua est vna de facto inquātū huius: qḋ pꝫ. ꝑꝑ vnitatē. n. potētie spiratiue cōcedit̄: decretali de sum. trini. ⁊ fi. ca. in. 6. li. ꝙ sūt vnū spirans. ergo isto mō. scdo questio est nulla. sed p⁹ mō est bona. ¶ Item. Tertio ꝓbat̄ idē ꝑ quādā regulā sūptā ex cōditione subiecti qḋ supponit̄ in hypothesi sic. Omnis inqsitio est rōnalis dum modo supponitur esse rei de quo querit̄. etiam si eius intentio in esse dicat incompossibilia. Aristoteles enim 2° de aīa. tex. cō. 9. ꝓbat ꝙ si oculus esset animal visus esset eius substātia. qḋ positū includit impossibilia: si enim oculus esset aial nō esset oculus. Sed in proposito. cū querit̄ an distingueret̄. s. s. a filio si non procedet ab eo: ⁊ si includeret hec incōpossibilia de facto. tn̄ supponitur esse rei de quo queritur: supponitur enim. s. s. emanare a patre. ⁊ ꝑ ꝯñs supponit̄ eius esse: cū aūt accipit̄ questio de facto supponēdo. videlꝫ. sicut est de facto. ꝙ spūs sanct⁹ ꝑcedat ab vtroqꝫ. si tn̄ hoc querit̄ an distingueret̄ a filio. scilꝫ. si nō ꝑcederet. questio est nulla: qꝛ nō supponit̄ spūs sanctus esse. g̅ cū p̄ma hypothesi questio est bona supposito facto per suppositiones eniꝫ ꝑ ipo͡ssibile arguūt phī ⁊ sancti nā phs. 2. de aīa. tex. cō. 9. ad ꝓbādū ꝙ aīa est actus corporis. arguit. si oculus eēt aial: visus esset ei⁹ forma. ⁊ tex. 9. 8. si dolabra esset res nālis: acutieo esset eius suba: ſm Cōmētatorē ibi. ⁊. 7. phy. t. 2. 15. idē modus arguēdi hā. Itē Aug. 5. de tri. post p̄n^m disputādo ꝯtiū: vtit̄ hac ꝓpōne cū eo. ꝙ si pater nō generasset nihil ꝓhiberet eū esse ingenitum.

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Secundus articulus. Ubi dico q auctoritates non mouent ad 3riu. Quia illud qd ponitur de facto nõ ꝑiudicat veritati cõcedẽde ex noua hypothesi de possibili: sed oẽs auctoritates sanctoꝝ explicite ⁊ implicite supponunt veritatẽ que in diuinis est de facto. s. q. s. s. nõ distinguit nisi vt ꝓcedit ab vtroqꝫ qd est verũ de facto. Hoc pꝫ r. spiciendo Anselmũ de ꝓcessione. s. s. Augu. 15. de tri. ca. 27. ⁊ 5. de tri. c. 14. Et sic de trini. ca. 12. ⁊ 13. ⁊ 19. vbi sic plixe tractatur de ista materia.

Godefri. Arg^m 1^m

Tertius articulus. Ubi pmo pono rõnes God. q posita hypothesi q nõ distingueret a filio. imo q nec generare nec spirare differunt realr sic. Quia cũ generare ⁊ spirare nõ habeãt oppositionẽ adinuicẽ. si distinguant opꝫ habere distinctionẽ. Uel ex fundamẽtoꝝ diuersitate (sicut albedo ⁊ quãtitas faciunt distingui silitudinez ⁊ relonẽ equalitatis.) Uel distinctionẽ suppositoꝝ sicut filiationes due in duobus filijs respectu eiusdẽ pris. Uno ergo existente fundamẽto ⁊ supposito in diuinis respectu gnãre ⁊ spirare sequit ⁊c. ¶ Itẽ. Scdo pbat q posita hypothesi idẽ esset realr genitus ⁊ spiratus. Quia posita hypothesi nõ poneret maior distinctio inter filiũ genitũ ⁊ spũz sanctum spiratũ q̃ inter patrẽ spirantẽ ⁊ generantẽ: sed qꝛ spiratio actio ⁊ generatio in pre nõ hñt oppositionẽ originis. iõ nõ faciunt distinctas ꝑsonas. igit cũ inter filiũ ⁊ s. s. nõ est oppositio originis nec esset distinctio ꝑsonalis. ¶ Item. Qñ aliqua duo differunt ꝑ relones disparatas inter se ꝑꝑ diuersos respect⁹ ad diuersa correlatiua ad que hñt habitudinez nisi cũ hoc de se maiorẽ diuersitatẽ importent. ex tali habitudine nõ dꝫ eis maior distinctio attribui q̃ inuenit in illis ad que est talis habitudo. Nam si aliqd vnũ subiectũ ꝑ suã q̃titatẽ sit duplũ ad dimidiũ. ⁊ dissimile per suã qualitatẽ ad nigrũ. ex hoc nõ dꝫ poni maior diuersitas in nigro ⁊ dimidio q̃ sit in duplo ⁊ albo. ⁊ sicut duplũ ⁊ albũ nõ habent oppositionẽ qn insint alicui subiecto. ita nec dimidiũ ⁊ nigrũ. sic ergo si spiratus ⁊ genitus non hñt distinctionẽ nisi sm habitudinẽ ad spiratiuã potẽtiã ⁊ generatiuã nõ est maior distinctio inter generatũ ⁊ spiratuz que sunt supposita. q̃ inter potentiã generatiuã ⁊ spiratiuã: sed ista sũt vna potentia. ergo ⁊c. ⁊ esset in toto simile si albũ ⁊ duplũ causarent nigrũ ⁊ dimidiũ. ¶ Alibi addit argumẽta ꝓ ista parte. Illud qd presupponit distinctionẽ filij a. s. s. per relones oppositas illud nõ distinguit filiũ a. s. s. sed distinctio quã hñt adinuicẽ filius ⁊ s. s. per relonẽ disparationis ꝑsupponit illaz distinctionẽ que est ꝑ relones originis. ergo distinctio per relonẽ disparationis nõ distinguit. Maior pꝫ. qa cã sufficiens alicui⁹ effect⁹ nõ ꝑsupponit aliã cãm. vñ sit ille effectus. Minor pbat. qꝛ distinctio disparationis que est inter spiratũ ⁊ generatũ ꝑsupponit istã distinctionẽ oppositam que est inter gnãtẽ ⁊ genitũ spirãtẽ ⁊ spiratũ. qꝛ illa cõparatio opposita est essentialis in rõne disparationis. aut est accidẽtalis. Ista minor pbat sic. Ab istis per hoc põt conuinci q generari ⁊ spirari distinguunt realr. qꝛ vnum eorũ cõuenit alicui cui nõ cõuenit reliquum: puta generari filio cui nõ cõuenit spirari. ergo ista distinctio relationũ disparatarũ que iportat inter generari ⁊ spirari presupponit filiuz ⁊ s. s. respectu quorũ cõuincat illa distinctio disparata. Sed in quocũqꝫ priori ponit filius ⁊ s. s. necessario ponuntur relones originis opposite qbus genitũ est a generante ⁊ spiratũ a spirante. ergo distinctio disparationis ꝑsupponit relationes oppositas originis. ¶ Item. Sicut in actib⁹ velle presupponit intelligere ⁊ est ab illo. ita in actibus ꝑfectis spirare presupponit verbũ ⁊ est ab eo. igit si non est ab eo nõ est. ¶ Cõfirmat per Anselm. de ꝓcessione. nõ distingueret. s. s. a filio nisi respectu eius esset de⁹ de deo. ¶ Secũdo dico q rõnes clariores ⁊ probabiliores possunt dari ad oppositũ pmo. Quia quo aliqd cõstituit distinguit a quolibꝫ qd nõ est ipsuz. siue sit ꝓpriũ siue disparatũ. tam in absolutis q̃ in respectiuis: ignis enĩz ꝑ illud qd est ignis ita distinguit ab aere ⁊ terra sicut a suo cõtrario. qd imaginat aqua: ⁊ silr nõ solũ per relonẽ silitudinis distinguit ab opposito simili. sed a relone equalitatis: ⁊ mõ potẽtie. ⁊ mõ mensure que sunt disparata. Sed filius cõstituit in diuinis filiatione. ergo nõ solũ in filiatione distingueret a ꝑsona ꝓcedẽte ab eo habente oppositã relonẽ ad eũ sed qualibet alia posita habente disparatã relonẽ: vt puta. si a solo patre ꝓcedente.

Arg^m 2^m

¶ Itẽ. Si pater nõ spiret sed solus filius adhuc. s. s. distingueret a patre. quia. s. s. haberet relationẽ cõstitutiuam qua esset ab alio ⁊ pater nõ haberet aliam talem: sed hoc posito. s. s. nõ haberet oppositam relonez ad prez sed disparatã. ergo relationes disparate possunt distinguere.

Rñsio.

¶ Ad illud rñdẽt: q lꝫ ꝓcederet imediate a solo filio. tñ mediate a patre: ⁊ ita distingueret. s. s. a pre ꝑ relonẽ originis lꝫ mediãte origine filij: sed si nõ ꝓcederet a filio tolleret ois oppositio relonis ad filiũ: ⁊ ꝑ ꝯñs distinctio.

Reproba tur.

¶ Cõtra. Hec rñsio dat ꝓpositũ. Quia aut intelligũt q. s. s. distingueret mediate ꝑ originẽ a pre ita q originet ab eo lꝫ mediante filio: sꝫ tunc accipiunt 3riũ posito. ponit enĩz esse a solo filio ⁊ non a patre. Si aũt intelligant q posita hypothesi adhuc distingueret a pre mediante filio. nõ qꝛ oriret a pre. sꝫ a filio solum sed cũ oriret a filio ⁊ nõ a pre tũc spiritus. s. nunq̃ oppositionẽ hꝫ ad prem. sed ad filiũ. ⁊ tñ distinguit ergo relone sola disparata. sic ergo esse poterit inter filiũ ⁊ s. s.

Arg^m 2^m

Arg^m 2^m

¶ Itẽ. Que minus differũt aliqñ sunt magis incõpossibilia q̃ que magis differũt. Uerbi grã. albedo minus ⁊ albedo magis sũt incõpossibilia in eodẽ subiecto q̃ albedo ⁊ dulcedo: ita lꝫ q equalr differãt generare ⁊ spirare ⁊ generari ⁊ spirari. tñ generari ⁊ spirari sunt incõpossibilia in eodẽ subiecto. non tñ gnãre ⁊ spirare. pbo. Quia lꝫ cõicare nãm modis 3rijs nõ sit habere nãm modis 3rijs. tñ nãm cõicari modis cõtrarijs est habere eã modis 3rijs. cũ ergo generari ⁊ spirari dicit nãm cõicari modis 3rijs. si possent esse generari ⁊ spirari in eodẽ supposito. tũc idẽ suppositũ haberet nãz diuinã modis 3rijs. nõ aũt seqt hoc ipoẽ si gnãre ⁊ spirare sũt in eodẽ supposito. ergo ista nõ cõpatiunt se in eodẽ supposito. s. generari ⁊ spirari. ⁊ sic habet ꝓpositũ. q si. s. s. esset spiratus a solo filio adhuc distingueret ab eo.

Arg^m 3^m

¶ Itẽ. Qñ due ꝓductiones sunt hypostatice siue substãtiue. ꝓductũ per vnaz hõ ꝓductionẽ nunq̃ põt ꝓduci in alio siue ꝓducat ab vno siue a duob⁹. imo nec hõ ꝓducta pñt ꝓduci in tertio: pꝫ per oppositũ. Qñ enim ꝓductiones sunt qualificatiue tũc vnũ ꝓductũ põt produci in vno aut ambo in tertio. siue etiam producat ab vno siue a duobus. quia albedo ⁊ figura vnũ potest ꝓduci in vno ⁊ ambo in tertio. siue ꝓducant ab vno siue a duobus. Sed planũ est ⁊ vt supponit in hypothesi q ꝓductio filij ⁊ spũs. s. sunt hypostatice ꝓductiones. ergo siue. s. s. ꝓcedit ab vno siue a duobus semꝑ spiritus sanctus erit vnũ per se ꝓductũ ⁊ per se subsistẽs ⁊ nõ subsistens in alio: ⁊ ita suppositũ distinctũ a filio.

Arg^m 4^m

¶ Itez. Distincta sm rõnẽ nunq̃ distinguunt nisi respectu aliquoꝝ distinctoruz sm rem: patet de dextro ⁊ sinistro in columna. Sed posita hypothesi in pre erũt emanationes distincte. ⁊ distincte potentie. saltẽ sm rõnẽ. ergo (cũ in diuinis nõ pñt assignari realr correspondentia nisi terminũ illarum emanationũ) sequit propositum.

Arg^m 5^m

¶ Item. Nõ solũ illa que dicunt ꝑfectionem in nobis ꝯcedunt in deo. sꝫ ẽt modus istaꝝ ꝑfectionũ cõcedit in deo. si ille modus dicat ꝑfectionẽ: sicut enĩz ꝯcedim⁹ in deo intelligere ita ꝯcedimus in deo formalẽ rõnẽ eius. qꝛ formalis rõ eius dicit ꝑfectionẽ. Sed intelligere ⁊ velle q̃ in nobis ꝑfectionẽ dicũt ꝯcedunt in deo ⁊ modus istaꝝ ꝑfectionũ est q vterqꝫ actus hꝫ suum ꝓpriũ terminũ: ⁊ hoc

est perfectionis in eis quia si terminū eo℞ inuicē cōfunde rentur esset imperfectionis.ergo si ex hypothesi ponat̄ q̄ in solo patre voluntas habet suū perfectū velle sicut in pa tre intellectus habet suū perfectū intelligere.necessario se quit̄ q̄ sicut per intelligere habet̄ suus ꝓprius termin⁹ qđ est verbū.ita per velle habebit̄ ꝓprius terminus ꝛ distin ctus qui est.s.s. ¶ Itē. Posita hypothesi pater remaneret oipotens q2 in hypothesi supponit̄ q̄ pater manet deus:sꝫ nō esset omnipotens nisi posset producere distincta suppo sita.igit̄. ꝓbo minorem. Quia nō esset oipotens nisi posset ꝓducere oia que in rerū natura sunt ꝓducibilia:sed certuꝫ est q̄ in re℞ natura talia plura sunt producibilia ꝛ hoc etiā manifeste supponit̄ in hypothesi.aliter eniꝫ questio nō ha beret formā.ergo ꝛc. ¶ Item relationes opposite que nūc sunt de facto remanerent.remanerent enim generare ꝛ spi rare per positū.ꝛ generari ꝛ spirari.ergo tria supposita di stincta. ¶ Item. Prius est intelligere patrē ingenitū q̄ȝ ge nerare.q2 si nō generaret adhuc esset ingenitus.5.de trini.ꝫ eadē ratione prius est intelligere filiū genitū q̄ȝ spirare.qa qua rōne cōcedi pōt q̄ si pater non generaret adhuc esset ingenitus.eadē rōne pōt cōcedi q̄ si filius nō spiraret.ad huc esset filius. Sed si pōt esse filius ꝛ nō spiret.ergo posi to actu spirandi in quocūqꝫ ꝛ ipso non spirante adhuc erit filius:ꝛ per ꝯñs distinctus a tali spirato. ¶ Cōcordat Sco tus.q.2.dis.2.ꝛ Henri.quol.5.q.9.

Arg^m 6^m · Arg^m 7^m · Arg^m 8^m

Ad argu. Godofr. Ad pˀmū.

Ad argumenta alterius. Ad pᵐ cum dī q̄ potē tia generatiua ꝛ spiratiua nō di stinguunt̄ nisi rōne. Dī q̄ sic.per reLones disparatas. Et qñ dicitur q̄ nō distinguunt̄ nisi ex diuersis fundamentis ꝛc. Dicit̄ q̄ imo ex diuerso mō fundandi:pꝫ in simili.qñ duo calida referunt̄ supposita relatione fundata in calore. Uno modo actiui ꝛ passiui que est mō potentie. Alio mō relatio ne similitudinis que est nō vnius. ¶ Ad 2ᵐ cū dī q̄ genit⁹ ꝛ spiratus nō differunt plus q̄ȝ generans ꝛ spirans. Dico q̄ lꝫ equal̄r differāt inter se tñ sunt magis incōpossibilia vni ꝛ eidē vt dictū est:q2 lꝫ duo actus possunt esse ab eodē agē te.non tñ possunt terminari ad idem productum.nec due actiones ꝛc.vt supra tertio argumento. ¶ Ad 3ᵐ cuꝫ dicit̄ q̄ sicut duplū ꝛ albū se cōpatiunt̄ in eodē supposito:ita di midium ꝛ nigrū ꝛ sic in ꝓposito dōm:q̄ ve℞ est nisi aliud obstet:si autē vnū suppositū inquātū duplum produceret dimidiū ad qđ refert̄ ꝛ idē suppositū inquātū albū ꝓduce ret nigrū ad qđ refertur.tunc esset īpossibile q̄ dimidiuꝫ ꝛ nigrū essent in eodem supposito:ꝛ sic est in ꝓposito vt di ctuꝫ est. ¶ Ad 4ᵐ dico q̄ minor est falsa. Ad ꝓbationem eorū dico q̄ ꝓcedit ex falsa imaginatione.imaginant̄ eniꝫ q̄ relatio disparationis ipsius ꝛ generari sit differens a re latione sua qua opponit̄ ad spirare accidental̄r consequēs ipsaꝫ.sicut risibile sequit̄ hoieꝫ.qđ falsuꝫ est. Est enim ideꝫ realiter:ita q̄ relatio vt disparata nō dicit super reLonē vt est opposita aliā rem sed solū eandē rem aliter nominatā: sicut affirmatio ꝛ negatio:sicut enim hō per humanitatem est hō.ita per humanitatē nō est asinus.lꝫ differt ab asino. eodē modo filius dī per generari ad p̄rem ꝛ per generari non est.s.s.sed differt ab eo relatione disparationis. Ad for maꝫ ergo argumenti qñ dī.q̄ reLo disparationis presuppo nit reLonē.vnde opposita. Negat̄:imo sunt eadē res. Et qñ dī vna cōuertit̄ cū alia. Dico q̄ hoc non est.quasi per aliā rem sed per eandē aliter nominatā sicut hic hō nō est asi nus.ꝛ vl̄r sicut negatio ꝓbat̄ ꝑ affirmationeꝫ. ¶ Pro ista solutione ꝛ oīum precedentiū recurre ad dis.10.arti.p.ꝛ ibi videbis quomodo non distinguit disparata ratione dispa rationis.sed ratione oppositionis incluse.

Ad scdm. · Ad tertiū · Ad q̄rtuꝫ

Sequitur de quarto arti. Ubi dico q̄ nō īpedit̄ per hoc q̄ persona filij destrueretur per istaꝫ hypothesim. ¶ Dicunt eniꝫ q̄dā Aureolus.q̄ posita hypo thesi non distinguitur personalitas:qđ sic imaginant̄. Po tentia enim spiratiua simul cū filiatione pertinēt ad consti tutionē filij.si ergo potētia spiratiua poneret̄ in solo patre. sequit̄ q̄ destruit̄ persona filij:ꝛ per ꝯñs nō remaneret ꝑso naliter distincta a.s.s. Ma.ꝓbat dis.2.q.1.arti.3.ꝓpositio ne.3. Si enim spiratio nō pertinet.ergo non hꝫ eandē vni tatem ꝛ in diuisioneꝫ cum filiatione.sed distinguit̄ aliquo modo:hoc falsum est q2 esset compositio.ꝓbatio. Quia qđ aduenit entitati aut vnitati que dicit perseitatē tertij modi dicit cōpositionē cū eo:sed si sola filiatio constituit filium tunc filiatio dicit entitatē que dicit perseitatem tertij modi ꝛ tūc tali entitati perseitatis aduenit spiratio actio.igit̄ ꝛc. ¶ Item. Si spiratio actio non sit intrinseca personalitati. ergo assistit sibi:hic est error porretani. ¶ Item Augusti nus frequenter dicit q̄ sola trinitate est fruendū. Et de do ctrina christiana.c.1.dicit q̄ res q̄bus fruendū est.sunt pa ter ꝛc.sed ipsa spiratiue actiua est fruendū.ergo intrinsece partium ad trinitatem. Mi.patet. Est enim ꝓprietas vna in personis:sed in personis adorat̄ indistincte qualꝫ ꝓprie tas vt canit ecclesia. ¶ Cōfirmat̄.qa si spiratio actio non sit intrinseca personalitati ꝛ est aliq̄d reale.est enim illud ꝑ qđ ꝓducit̄.s.s. Aut ergo erit res qua vtendū:hoc est falsuꝫ. q2 nihil qđ est reale in deo est vtendū. Aut que fruendum: hoc etiam est falsum.quia tunc due reLones fruibilitatis ꝛ duo quibus fruendū.erunt in filio.ꝛ tñ.s.s.tm̄modo vnum. qđ est absurdū.q2 esset minus fruibile q̄ȝ filius. ¶ Itē. Ea dem cōmunicatione indiuisibili cōmunicat̄ filio.spiratio actio.qua essentia ꝛ eodeꝫ ordine.i.sine oi priori ꝛ posterio ri:sed hoc nō esset veruꝫ si spiratio actio superueniret sup posito filio p̄us cōstituto.q2 essentia cōmunicat̄ filio tanq̄ȝ illud qđ pertinet ad eius intrinsecā personalitatē.ꝛ nō tanq̄ȝ aliq̄d superueniens supposito iam constituto.ergo ꝓbatio ma. Eadē eniꝫ cōmunicatione indiuisibili qua filio cōmu nicat essentiā cōicat sibi oē illud in quo nō opponit̄ sibi:sꝫ in spiratione actiua nō opponit̄. ¶ Propter ista tenet etiā q̄ spirare pertinet ad personalitateꝫ patris. ¶ Addunt in fine.q̄ personalitas filij non est effectus formalis filiatio nis tanq̄ȝ effectus cuiusdā vnius forme.sicut esse album re spectu albedinis:sed est aliquid resultans. Sicut enim cō muniter dicimus q̄ forma domus est forma quedā que re sultat ex pluribus.s.fundamento.parietibus.ꝛ tecto.sic rō personalitatis que non est aliud q̄ȝ perseitas tertij modi dī resultare ex essentia ꝛ generatione passiua ꝛ spiratiōe acti ua.pro eo q̄ nullū istorū hꝫ vnitatē per se.sed constituunt eandē vnitatē aut perseitateꝫ. Et addit. Qz tñ filiatio a do ctoribus dicatur ratio formalis:hoc nō est q̄ sit forma sed quodā modo p̄ncipale eo mō quo tectū in domo. ¶ Iteꝫ. Illud cōstituit personal̄r quo ablato destruit̄ persona:sed si filius in diuinis nō haberet potentiā spiratiuā nō rema neret filius.sicut nec ipse remaneret deus.igit̄.

Aureo. · Arg^m pᵐ · Arg^m 2^m · Arg^m 3^m · Arg^m 4^m · Arg^m 5^m · Arg^m 6^m

Contra istam op.p̄mo ostendo q̄ nō est nisi fuga dif ficultatis in q̄ōne. Ubi est notandum.q̄ oēs doctores querentes istā q̄ōneꝫ faciunt difficultatē propter errorē grecorū ortū a cōcilio Niceno q̄ tenēt trinitatē per sonarū negātes.s.s.ꝓcedere a filio. Et tunc sup hoc docto res mouent q̄ōnē. An hoc cōcesso q̄ nos cōcedimus cum grecis.videlꝫ q̄ p̄r ꝓducit filiū:ꝛ q̄ sunt duo supposita en tia in rerū nā.s.p̄r.ꝛ filius. An sic posita existentia vtriusqꝫ persone:si tūc posito per possibile vel īpossibile.q̄ fili⁹ nō spiraret cū patre.s.s.an.s.s.posset esse tertium suppositū di stinctū in diuinis ab aliqs duabus iaꝫ existibus. Ita q̄ tota difficultas doctorū est de persona.s.s. An.s.s.esset vna perso na in diuinis posita hypothesi de existentia vtriusqꝫ:ꝛ q̄ non ꝓcederet ab vtroqꝫ. Tunc arguo. ¶ Tota difficultas doctorum

Reprobatur. Aureo. · Arg^m pᵐ

doctorū est circa personā.s.an eius suppositū destrueret per positionē grecorum.vel nō.Si nō.pater ꝛ filius ambo eēnt persone existētes in rez natura sz altera sola spiraret. Sz ista nouella opi.fugit ad hoc difficile ꝛ vadit ꝯtra hypothesim ad ꝑsonā filij dicēdo.ꝙ destrueretur.ergo clare pz ꝙ non est nisi fuga difficultatis.

Argᵐ 2ᵐ

℄ Itē.Illud magis appebit simplr.arguēdo cōtra opi.qn̄ soluunt argu.eorum.℄ Scđo ostēdo ꝙ illud ad qđ fugiūt est falsū.vz ꝙ potētia spiratiua ꝑtinet ad constitutionez.qꝛ illud non ꝑtinet ad constitutionem incōicabilē siue personalē qđ est cōe plurib⁹ personis:qđ pz in diffinitiōe ꝑsone que dicit.ꝙ ꝑsona est incōicabilis existētia:sed potētia spiratiua est cōis patri ꝛ filio.ergo ꝛc.

Rñsio

℄ Isti videnē dicere ꝙ lz potētia spiratiua est cōis patri ꝛ filio.tn̄ vt est in patre dicit aliā īdiuisionē ꝛ aliā vt in filio. Et vocāt isti aliā ꝛ aliā indiuisionē:qđ alij vocāt aliā ꝛ aliā formalē rōnem.ꝛ tunc dicunt alio ꝛ alio mō in diuinis potētia spiratiua pōt eē aliqd incōicabile in patre ꝛ aliqd incōicabile in filio.

Reprobatur.

Arg. pᵐ

℄ Contra hoc arguo sic.Isti doctores ponētes istā indiuisionē vocāt indiuisionē vnitatē.ita ꝙ qͥlibet rō que est vna in diuinis hz habere suā īdiuisionē.Qꝛ vt dicūt vna vnitate absoluta.ideo eēntia est indiuisa in diuisione absoluta:ꝛ relō in diuinis.qꝛ hz vnaz rōnē.s.ad aliquid.ideo dicit in diuinis relō indiuisa in distōne relatiua. Sz potētia spiratiua ex ꝑte relōnis est vna ꝛ cōis patri ꝛ filio.ergo repugnat potentie spiratiue.ꝙ quocūqꝫ mō cogitabili possit distigui in plures īdiuisiōes:imo h est simplr destruere potentiā spiratiuā.Et declarat ratio ꝑ ꝑncipia istorū.Eēntia diuina eo ꝙ est cōis oībus ꝑsonis repugnat sibi ꝙ ipsa diuidat in plures indiuisiōes.ita ꝙ ille indiuisiōes psit ꝑtinere ad distinctas ꝯstitutiones personaꝝ.sz ipa semper remanet indiuisa indiuisiōe eēntie.Sz potētia spiratiua est vna vnitate cōitatis in patre ꝛ filio.ita ꝙ vnitas cōitatis est rō per quā ipa est potētia spiratiua.Et iō doctores ꝛ decretalis de sum.tri.ꝛ fi.ca.fideli.saluat ꝙ pr̄ ꝛ fili⁹ sunt vnus spirator pp vnitatē potētie spiratiue cōis vtriqꝫ.Igitur repugnat potētie spiratiue.ꝙ ipsa diuidat in plures diuisiones ꝑtinētes ad cōstitutionē filij.

Ad pmā Aureo.

℄ Argumēta que ponam pro opi.mea efficacius reprobabūt.Prius tn̄ ondo ꝙ argu.istorū nō cōcludunt. Non pmū qꝛ ꝯcesso ꝙ spiratio actio nō hēat eandē īdiuisionē cū filiatione tn̄ absolute vt ꝯparant ad eēntiā.sunt idē eēntie realr.et sic fz istā ꝯpōnē iter se sūt eadē realr:qꝛ qͣcūqꝫ vni ꝛ eidē sūt eadē pͥ phy.4.cō.17.ꝛ ꝑ elēch.ca.4.ꝛc.ꝛ sic est idētitatis nō ꝯpositio.Si ēt ꝯparant adinuicē vtroqꝫ retinēte suā hitudinē ad oppositū nō sequit cōpositio:qꝛ pluralitas relōnuz disperatarū in aliquo nō arguet cōpositionē vbi oēs sunt idē realr fundamēto.De hoc dis.10.arti.1.

Ad 2ᵐ

℄ Nec mouet 2ᵐ.qꝛ Petretanus posuit ꝙ sic erat assistēs relō ꝙ nec eēt in fundamento:nos vo ponimus ꝙ est in fundamēto ꝑ identitatē ꝛ hoc siue cōparet ad essentiā absolute siue ꝯparetur ad aliā relationē ꝛ ita spiratio nullo mō erit assistēs.

Ad tertiū

℄ Nec tertiū.Qꝛ si ponamus trinitatē personarū ꝑtinere ad pmū obm fruitionis siue scđariū.adhuc sequeretur.ꝙ spiratiōe actiua est fruendū posito ꝙ nō sit de per se rōne ꝯstituta filij.qꝛ hoc posito adhuc relatiue di ad spirati:sed impoīe est frui vno relatiuorū nō fruēdo alio.ergo ꝛc.℄ Et qn̄ di sola trinitas est fruendū.Dicit ꝙ verū est:sic tn̄.ꝙ ly sola.non excludit fruitionē eorū que eadē nc̄citate fruunt. Nec valet modꝫ confirmatiōis qꝛ nihil ꝓhibet ꝙ filius plurib⁹ sit fruibilis s.sicut nihil ꝓhibet ꝙ plures hz relōnes.Et hoc loquēdo de fruibilitate relonum vt hic loqmur.

Ad 4ᵐ

℄ Nec quartū.Qꝛ maior que dicit.ꝙ fil ꝛ eodē ordine cōicat filio eēntia ꝛ spiratio actio est falsa.Qꝛ pmū in illo ordine est eēntia que hz relōnem fundamēti.ꝛ 2ᵐ est relō fundata.℄ Et qn̄ dicit. ꝙ illa cōicatio est indiuisibilis qua vtrūqꝫ cōicatur.Verūz est quātū ad ipaz cōicatonē qua vna est respectu vtriusqꝫ. est tn̄ diuisibilis quo ad ordinē cōicatorū.qꝛ primū est eēntia:ꝯsequēs est relō.

Ad qntū.

℄ Illud ēt qđ addūt ꝙ ꝑsonalitas est forma resultans nō est verū.Forma eniz resultās solū hz locū in entib⁹ qbusdā per accn̄s:vt in domo.ꝛ in archa.ꝛ hō. in qbus forma nō ꝑsupponit ꝯpositioni sz resultat ex ꝯpositione.In ijs autē in qbus forma ꝑsupponitur ꝯpositioni nūqꝫ vocat resultās vt in hoīe ꝛ albo.Cū eniz in diuinis ꝑsona nō est ens ꝑ accn̄s.imo formalis rō ꝑ se ꝑexigit ꝯstitutioni ꝑ se eodē mō loquēdo ꝙ ꝑncipiū forme ꝑexigitur cōstituto ꝑ ipsuz.seqtur ergo ꝙ nō est forma resultās.

Instantia

℄ Dices semꝑ videt ꝙ si sit adueniēs supposito filij ꝙ erit accidēs.

Solutio.

℄ Verū est si sic aduenerit ꝙ ꝯpata ad suppositū nō trāsiret ꝑ idētitatē in ipm.De hoc diffuse dis.10.arti.1.Videt igitur ꝙ spiratio actio nō ꝑtinet intrinsece ad formalē rōnez ꝯstitutiuā filij:qꝛ qđ seqtur suppositū nō ꝯstituit ipz: sed actio seqtur suppositū agēs.ergo spiratio nō ꝯstituit:ꝓbatio mioris.Qꝛ qđ nō est suppositū nō pōt agere actionē suppositalē:sz illud est pmū respectu alteri⁹ sup quo aliud nō pōt esse ꝛ illud aliud est scđm ꝛ sequēs.ergo.℄ Scđo aūt pro opione mea arguo.Ubi pmitto ꝙ vbi sunt due ꝓductiones quarū vna est mō nature.ꝛ altera modo libertatis qͣuis illa mō nāe.fm aliqͦs.nō sit ꝑor illa q̄ ē mō libtatis tn̄ tota theologia ꝯcedit ꝙ illa q̄ ē mō nāe ē pͥ ꝛ illa q̄ ē mō libertatis est scđa.theologia tota eniz cōcedit in diuis pᵐᵐ.ꝛ scđam.ꝛ tertiā personā.lz aliqui negant ibi pͥus ꝛ posteri⁹. Sed generatio filij est modo nature.ꝛ ꝓductio spiritus sancti est modo libertatis.ergo generatio filij ē pma ꝓductio.

Argᵐ pᵐ

Tunc arguo sic.Productio filij est pma ꝓductio.ꝛ cuz exclusio ista sit.ꝙ ipsa nō est scđa ꝓductio in diuinis.nec actu nec aptitudie.Sed pma ꝓductio que est sic est pma ꝙ excludit scđaz omnino.necessario hz terminū pmū sibi correspondentē.qui terminus excludit scđaz ꝓductionē oīno: qꝛ postqͣ ponit pma ꝓductio opz habere primū terminū sibi corn̄dentez(alr eniz eēt ꝓductio sine ꝓducto)ꝛ postqͣ ponit exclusio in ꝓductione pma respectu scđe.opz scđam excludi alr eēt ꝑcisio sine ꝑciso.ꝛ exclusio sine excluso.ergo generatio patris hz terminū ꝛ nō aliū qͣ filiū.exclusa oī 2ª ꝓductione.ꝛ oīno.Et certū est.ꝙ qͣdiu oīno excludit 2ª ꝓductio q̄ ē ꝑ modū amoris ꝛ libtatis.excludit vis spiratiua. qͣ vis spiratiua cōstat in mutuo amore.ergo per primā ꝓductionē producit persona filij exclusa oīno vi spiratiua:ꝛ ita hētur propositū.ꝙ nō ꝑtinet ad eius constitutionē.

Argᵐ 2ᵐ

℄ Itē. Potētia spiratiua nō ꝑtinet ad ꝯstitutionē patris.ergo nec ad constitutionē filij.Probatio ꝯñtie quā tn̄ cōcedūt.ꝛ ꝓbatur sic.Qꝛ vbicūqꝫ est productio qua producit termin⁹ adequatus opz ibi esse cōmensurationē adequatiōis ꝛ mutuā inter ꝓducens ꝛ productū.si ergo paternitas ꝛ generare precise ꝑtinet ad constitutionē patris exclusa vi spiratiua.ergo opz sic cōmensurare in filio ꝓducto ꝙ filiatio siue generari precise constituit filiū exclusa vi spiratiua.Probatio aīcedentis.Quia si vis spiratiua pertinet ad cōstitutionē patris.seqtur ꝙ persona filij est pma persona in diuinis.ꝛ persona patris scđa.Probatio huius.Qꝛ vis spiratiua inquātū huius nō est aliqd in rerū nā nisi iō existe filio. qꝛ ipsa est cōis notio patris ꝛ filij:sz eo ipso quo vis spiratiua exigit ꝑsonā filij existem persona filij cōparata ad vim spiratiuā hz rōnem pmi ꝛ vis spiratiua hz rōnem scđi:si ergo persona patris ꝯstituitur per vim spiratiuā.seqtur ꝙ pater est scđa ꝑsona ꝛ filius pma.Minor pz.Qꝛ eo ipso quo ꝯceditur ꝙ existētia eēntie in diuinis facit ad fundationē relationis ex natura terminorū cōceditur ꝙ essentia est prima ꝛ relatio scđa.ergo eodem modo cū concedit in diuinis ꝙ existētia filij facit ad fundandū relōnem potētie spiratiue ꝛ hoc nō soluz per modū fundamēti.sed per modū suppo

sti fundantis. sequitur necessario q persona filij est prima et vis spiratiua secunda. ¶ Item. Sequuntur ex isto contradictoria. Quia vt deductum est. sequitur q persona patris est secunda. Et ex hoc q vis spiratiua ponitur cois notio patris et filij: eo ipso ponitur pater prima persona quia vbicunqz nominatur pater et filius. pater importat paternitatem: et ita sequuntur incompossibilia s. q pater est 2a persona. et non prima persona. ¶ Quarto sic. Quod aduenit personis constitutis non pertinet ad constitutionem earum: sic se hz vis spiratiua patris et filij. ergo. Mi. probatur. Aliter enim paternitas et filiatio essent quedam entia imperfecta: probo. Quod ponitur in diuinis ad aliquem effectum si non habeat suum complementum. in diuinis erit imperfecte: vt pz de attributis. si enim potentia in diuinis non posset esse principium agendi esset imperfecte. Sz paternitas et filiatio ponuntur ad istum effectum. quod est constituere personas aliquo modo. etiam secundum istos. Ergo nisi totaliter et completiue erunt constituentia imperfecta. ¶ Item. Illud non pertinet ad constitutionem suppositalem filij quo ablato et quodam alio posito adhuc erit suppositum filij. nunquam enim posses probare q paries esset albus per albedinem nisi quia posita in eo albedine ipse est albus et quocunqz alio colore posito non esset albus. Sed posito q filius non spiret et q generet erit suppositum. ergo etc. Probatio minoris ex triplici ratione suppositi. Primo. quia in diuinis suppositum vocatur quod est incommunicabile: sed si non spiret sz generet manet aliquid incommunicabile. s. generatio. ergo. Secundo. Socrates (quia omne genitum generatione substantiali tanqz quod et non tanqz quo tamen) est suppositum. et ideo dicit arist. 7. meta. tex. co. 27. q non generatur homo. sz iste homo Callias, aut Socrates que sunt supposita. humanitas vero aliquo modo est quo: sed concesso q filius non spiret sz q generet. filius generabit generatione illa vt quod. non vt quo tamen: quia hoc posito non erit terminus adequatus. sicut Socrates. Tertio sic probatur. Productum per se perseitate tertij modi et non in alio. est suppositum: sed si filius non spiret sed generet non producitur in aliquo per se (vt pz) sed per se perseitate tertij modi: quia ex quo producitur et non inherenter. sequitur q est productum per se. ergo etc. ¶ Ad vltimum argumentum facile est respondere. Vbi est notandum (vt tactum est) q hic non est difficultas quantum ad ordinem qui modo est de facto in diuinis. quia certum est modo de facto q filius spirat. et etiam est certum q si non spiret auferretur sibi esse deum. ergo est difficultas: quia si poneretur in esse personali et non spiraret sicut ponunt greci. an hypothesi posita esset aliqua repugnantia terminorum. qn. s. s. esset vnum 3m suppositum distinctum in diuinis. posito q solus pater spiret. Tunc ad formam argumenti quo probatur q potentia spiratiua pertinet ad constitutionem filij quia vis spiratiua ablata a filio destruit suppositum filij. Dico q si loqueris de ordine qui modo est. q est verum q destrueretur. sz tunc maior propositio est falsa. vz q illud constituit suppositum quo ablato ipsum destruitur: si n. quantum ad ordinem qui modo est de facto auferretur a filio quodcunqz attributum destrueretur filius. imo nec remaneret deus. nullum tamen attributum constituit filium: si autem loqueris de posi quam ponitur ex hypothesi. tunc dico q minor est falsa que dicit q si filius in diuinis non haberet vim spiratiuam destrueretur.

Aureo. Arg. 1m **Quintus** articulus. Vbi dicit Aureolus propositione 4. q posita hypothesi non distingueretur personaliter a filio. quia persona filij designaret esse: auferretur enim a filio spirare. quod pertinet ad eius constitutionem: vt probatum est. Sed vt dicit. sz persona filij designaret esse. persona tamen in filio remaneret aliquid reale secundum q distingueretur a. s. s. vz. generari. quod est impossibile cum spirari. ¶ Hoc probat sic ibi circa medium. Vbi sunt due passiue productiones impossibile est q attingant idem productum. Sed si. s. s. non procederet a filio generari et spirari essent in deo distincte productiones secundum Anselmum de processu. s. s. capi. 2. vnus enim ex deo est nascendo. et alius procedendo. ergo etc. Alia argumenta vide ibi. ¶ Sz iste due conclusiones contradicunt: quod n. in natura rationali desinit esse persona desinit esse

Secundum — Reprobatur. — Arg. 1m

distinctum in esse distincto reali ab aliquo: sed per te in primo dicto si. s. s. non procedit a filio. filius in diuinis vbi natura est rationalis desinit persona esse. ergo ex hac hypothesi posita desinit distingui realiter a. s. s. cuius contrarium dicis in 2o dicto. Probatio maioris. Quia persona est nature rationalis incommunicabilis existentia. ergo ablata personalitate in natura rationali aufertur incommunicabilitas. Sz incommunicabilitate ablata desinit distinctio. ergo quod in natura rationali desinit persona esse desinit esse distinctum. ¶ Item. Hoc arguo argumento eorum. Si s. s. non procederet a filio adhuc distingueretur realiter sicut genitum a spirato per eos: sed hoc distinguitur personaliter. ergo concedendo primum et negando 2m contradicunt. Probatio mi. s. s. non est persona quia spiritus sed quia spiritus in natura rationali. et eadem ratio est de genito. cum ergo concedatur filium genitum esse in diuinis vbi est natura rationalis, sequitur q erit persona. ¶ Ideo mihi videtur q posita hypothesi etiam distingueretur a filio personaliter. non tamen distingueretur ab eo (sicut persona que modo de facto vocatur. s. s.) sz sicut secundus filius. et tanqz frater primi. ¶ Quod probatur. Quia. s. s. non dicitur modo distincta persona a filio nisi quia est a duobus: sed posita hypothesi non procederet a duobus. ergo non distingueretur a filio tanqz. s. s. sed quasi frater eius. Istam rationem ponit Aug. 15. de tri. ca. vltimo vbi loquitur de distinctione istarum. querens cur non dicatur natus sed procedere. s. s. Respondet. q si diceretur natus vel filius. amborum diceretur filius. quod absurdum est. quia nullus duorum est nisi patris et matris. Tunc arguo. Tota ratio quam assignat quare est. s. s. et non filius: est. quia amborum est. ergo da oppositum. q sit ab altero. tunc non poterit esse. s. s. sed filius. ¶ Item. Ibidem subdit Aug. attolle oculos in spem lucem et eos in ea fige si potes et videbis quid distat natiuitas verbi a processione doni dei et videbis propter quod donum non de patre est genitum. alioquin frater eius esset: sz procedere dicit. s. s. vnde cum sit communio quedam consubstantialis patris et filij amborum spiritus. non amborum (quod absit) est dictus filius. Nota expresse quod ex hoc q conuincit q est. s. s. et non frater primi filij quia communio quedam consubstantialis patris et filij amborum spiritus. Ergo da oppositum et sequitur q est etc. ¶ Item. Probo per rationem q. s. s. solum distingueretur a filio qui est verbum in hoc q ipse esset vere filius qui esset amor vel donum. Ad quod suppono illud quod dictum est di. 10. ar. 4. Quia voluntas notionalis est principium producendi. s. s. qui est deus. non sub precisa ratione voluntatis. sz inquantum hz vim communicandi substantiam: et eodem modo de intellectu notionali respectu filij. Tunc arguo. Si. s. s. procederet a sola voluntate patris sicut filius procedit a solo intellectu patris. non plus conueniret voluntas a patre vt appropriaretur patri quam nunc conuenit intellectus vt appropriatur patri: sz intellectus per hoc q appropriatur et fit notionalis in eo. non plus hz nisi q verbum suum producit in similitudine nature ad patrem et consubstantiale ei. quam non plus conueniret voluntas. nisi q amor vel donum suum procederet in similitudine nature ad patrem et consubstantiale ei. Sz ex hoc q procederet in similitudine nature non differret eius processio a generatione. quia generatio est de filiis filia procreans. nec per consequens terminus illius processionis differret a termino generationis qui est filius et sic ambo essent filij. ergo si aliqua distinctio remaneret inter eos hoc erit inquantum prima persona erit filius talis qui procedit ab intellectu et est verbum. et 2a persona est filius talis qui procedit a voluntate. et est donum vel amor.

Arg. 2m — Opinio auctoris. — Arg. 1m — Arg. 2m — Arg. 3m

¶ Distinctio. XIIII. ¶ Questio. I.

¶ Preterea diligenter annotandum est q gemina est processio spiritus sancti eterna. vz que ineffabilis est qua a patre et filio eternaliter et sine tempore processit etc.

In distin. 14. agit magister de donis s. s. Vbi primo quero. Vtrum charitas in quo omnia donantur secundum glosam prime ad Cor. 13. per eundem modum sit necesse charitatem suscipere magis et minus quo alie qualitates et videtur q sic. Quia secundum charitatem magis

et minus

⁊ min⁹ chari dicimur:sicut ſm albedinē magis ⁊ min⁹ albi dicimur.⁊ ſic de alijs.Sed ideo albedo ponit̄ in ꝑdicamē tis ſuſcipere magis ⁊ minus q2 ſm albedinez magis ⁊ minus albi dicimur.ergo ⁊c̄.

Contra. Charitas eſt habit⁹ ſupernaturalis. alie ſunt qualitates.ergo non ſimilis ratio.

Hic ſex. Primo oſtendā quid eſt ſuſcipere magis ⁊ minus.¶ Secūdo qbus ſpēbus qualitatis cōuenit.¶ Tertio ꝙ omnis modus ſuſcipiēdi magis ⁊ min⁹ reducitur ad iſtos duos.ſ.ſuſcipere magis ⁊ minus in eſſe vel eēntia.¶ Quarto ꝙ quecūq3 ſuſcipiūt magis ⁊ minus in eē ſuſcipiunt ⁊ in eēntia.¶ Quinto ex oibus cōuincā quid eſt ꝑciſa ratio ſuſcipiendi magis ⁊ minus.¶ Sexto ad qōnez.

Primus articulus. Quid eſt ſuſcipere magis ⁊ minus.Ubi dico ꝙ aliud eſt extēdi ⁊ itēdi in qualitate:qḋ p3.Q2 frequēter extendit̄ qḋ nō intendit̄.ſicut qñ ſpargitur nix vel lux.ergo extēdi hic eſt ſuſcipere magis ⁊ minus ſm dilatationē forme.⁊ ſm eē.⁊ ſm eſſentiā.ergo ꝓportionalr̄ itendi ⁊ remitti hic eſt ſuſcipere magis ⁊ minus ſm quādaz vigorationē ſeu perfectionationē ad infra.

Que qli/tates ſuſci/piunt ma/gis ⁊ mi.

Secundus articulus.Ubi dico ꝙ oēs tres ſpecies qualitatis ſuſcipiunt magis ⁊ minus:ſed quarta nō.vt ꝓbatur in ꝑdicamentis ca.de qualitate.Pħs enim ꝓbat de tertia ſpecie qualitatis ⁊ de ꝑma ꝙ ſuſcipiūt magis ⁊ min⁹ ſic.

Arg^m p^m

¶ Illa ſuſcipiūt magis ⁊ min⁹ ſm quē alterū altero magis ⁊ minus pōt dici:ſed vt dicit ibidē.albū magis ⁊ minus altero albo dr̄.⁊ candidū altero cādidius:⁊ ſilr̄ iuſtū altero iuſtius.⁊ ſanū altero ſanius dicit̄.⁊ grāmaticus altero grāmaticior.ergo iſta ſuſcipiūt magis ⁊ minus. Prima duo exēpla pertinent ad tertiā ſpeciē qualitatis.q2 ſunt paſſibiles qualitates:alia exēpla pertinēt ad primā.q2 ſunt habitus ⁊ diſpoſitiones.ergo habet̄ ꝓpoſitū de tertia ⁊ prima ſpecie.

Arg^m 2^m

¶ Eodem modo probari poteſt de ſecunda ſpecie.Quia ea ſuſcipiunt magis ⁊ minus ſm que alterum altero magis dicit̄.ſed ſm potentiā naturalē vel innaturalē alterū altero potētius vel ipotentius dicitur.vt p3 de potētia currendi vel ſaltādi ⁊ hm̄.ergo ⁊c̄.¶ Qḋ aūt quarta ſpecies nō ſuſcipit magis ⁊ minus ꝓbat ibidez per argumentū ab oppoſitis.Quia illa nō ſuſcipiūt magis ⁊ minus ſm que alterū altero magis nō dicitur:ſed ſm triangulū ⁊ circulum ⁊ alias figuras alterū altero magis nō dicit̄.⁊ iſta ꝑtinent ad quartā ſpeciē qualitatis.ergo ⁊c̄.Minor probatur.Q2 ⁊ ſi vnus triāgulus poſſet dici maior alio q2 magis extendit̄ in longū ⁊ in latuz tunc etiā poſſet dici.ꝙ aliquis triangulus eſſet magis vel minus.Sed cū nō pōt dici magis vel minus triangulus.q2 triangulus nō h3 gradus intēſos ⁊ remiſſos in triangularitate ſed vnūqḋq3 triangulare.aut attingit ad triangularitatē cōplete.vel ſimplr̄ dicendū eſt.ꝙ nō eſt triāgulare vel deficit a triāgularitate vel ꝯplete eſt triangulare:⁊ eodē modo eſt dicendū de oībus ſpeciebus figurarū:⁊ ponitur exēpluz ibi de diffinitione.que per oēm differentiā additā vel diminutā ſimplr̄ conſtituit̄ vel deſtruitur.

Inſtantia

¶ Dices.ꝙ totā cām aſſignas ex ꝑte ſubiecti.nō autē ex parte ipſius forme.infra autē pones ꝙ forma ex ꝑte ſui ſuſcipit magis ⁊ minus.ergo male.

Rñſio.

¶ Dico.Q2 ex parte forme pōt aſſignari cauſa:ſed hic inoteſcit nobis ex eſſe qḋ h3 in ſubiecto.Primū p3.Quedā eni forme ſunt que ex ſui formali ratiōe ſunt terminus ⁊ finis ſicut figura.⁊ que ſunt de quarta ſpecie ſunt terminus q̄ntitatis ⁊ forma ſubſtātialis que eſt terminus materie que de ſe eſt interminata.Et quedā ſunt forme que nō habēt rōnez vltimi.nec finis.nec termini vt albedo.habitus.⁊ hm̄.Ex hoc eniz ꝙ aliquid eſt album vel ſciens.nō eſt ipm terminatū:cū ergo termino ⁊ ⁊ fini repugnat additio.indeterminato autē ⁊ infinito non repugnat.ſeqtur ꝙ qbuſdaz formis repugnat ſuſcipere magis ⁊ minus.quibuſdā autē nō.Et poteſt poni exēplum de circularitate ⁊ curuitate.Circularitas enim omnino determinat lineaz in circularitate.ideo linea vna nō pōt eē magis circularis linea alia.curuitas aūt nō.⁊ ideo pōt eē vna alia curuior.¶ Secundū p3.q2 ex illa ꝑte maxime aliqd cognoſcit̄ vbi eius effectus clarius videt̄:ſ3 albedinē ſuſcipere magis ⁊ minus figurā nō cognoſcimus ex ſubiecto:albedo enim ⁊ figura ambo reſpiciūt ſuperficiē vt ſubiectuz.q2 tn̄ ſuperficies nō eſt nata terminari p albedinez.ſed per figurā(ſuperficies eniz eſt figura carens ꝓfunditate)iō nō eſt terminata quātūcūq3 ſit alba:ſed ecōtra ſi fuerit figurata erit terminata ſine omni albedine.ergo ex ſubiecto cognoſcimus ⁊c̄.Quō autez eſt ſuſcipere magis ⁊ minus ſm eē in ſubiecto arguit.ꝙ eſſentia ⁊c̄.probatur ar.4.

Tertius articulus eſt.In qbus modis reducant̄ oēs modi ſuſcipiēdi magis ⁊ min⁹.¶ Ubi dico ꝙ qdaz ponunt accñtia ſuſcipe magis ⁊ minus ex diſpōne ſubti.

Arg. p^m

¶ Quidaz ponūt ex ipermixtione cōtrarij vt albius dicit̄ qḋ eſt in nigro ipermixtius.hoc habet̄ ab Ariſt.in ca. de q̄litate 3° topi.⁊ Simplicio in ꝑdicamētis.Quidā ex ꝑfectiori vel iperfectiori attingētia obiecti.vt qdaz dicūt de habitibus.ꝙ ille eſt ꝑfectior a quo plus ſcit̄ de obiecto ſcibili.Quidā ponunt q̄litates ſuſcipere magis ⁊ min⁹.q2 cauſantur ex ꝑfectiori ſeu intēſiori v̄tute.vt motus alicui⁹ mobilis dicit̄ velocior vel tardior q2 eſt a v̄tute fortiori vel debiliori:⁊ eodē modo illuminatio dicit̄ ꝑfectior que eſt a ſole q̄3 que a ſtellis.¶ Sed manifeſtū eſt in oīb⁹ iſtis opi.ꝙ quocūq3 mō hic nominato accidētia ſuſcipiāt magis ⁊ minus.ꝙ neciō ſequit̄.ꝙ ſuſcipiāt magis ⁊ min⁹.vel in eē.vel in eſſentia:albedo enim ſi in ſubiecto magis vel minus diſpoſitio vel a cōtrario ſuo magis.vel minus permixta magis vel minus ſuſcipere dicatur.Clare aūt p3 ꝙ hoc aut erit in eē.vel in eēntia.⁊ ſic de alijs modis poſitis eſt dicendū.ergo.

Arg^m 2^m

¶ Itez.Qua rōne ea que ſuſcipiūt magis ⁊ min⁹ ſm diſpoſitionē ſubiecti ſuſcipiunt magis ⁊ minus ſm eſſe vel eēntiam.eadem rōne ea que ſuſcipiūt magis ⁊ minus ex ipermixtione cōtrarij.aut ex perfectiori vel iperfectiori attingentia obti.⁊ ſic de alijs modis ſuſcipiūt magis ⁊ min⁹ in eſſe vel in eēntia.Sed que ſuſcipiūt magis ⁊ minus ſm diſpoſitionē ſubiecti ſuſcipiunt magis ⁊ minus ſm eſſe vel eſſentiā.ergo idē erit de alijs modis:⁊ ita oēs alie opiones reducent̄ ad illaz que ponit ſuſcipere magis ⁊ minus in eē vel in eſſentia.Maior apparet.Quia ſicut ea habēt perfectiorez gradū eſſendi in eſſe vel in eēntia que in magis diſpoſito ſubiecto recipiunt̄ vel minus perfectū gradū que in minus diſpoſito recipitur.ita que minus admiſcent̄ ſuo cōtrario perfectiorez gradū eſſendi habēt.⁊ que magis admiſcentur minus perfectū:⁊ ſic de habitib⁹ quibus perfectius vel iperfectius attingitur obiectum ⁊ ſic de opationib⁹ que a virtute perfectiore cauſant̄.Mi.ꝓbatur multiplr̄.Quia cuz aliqḋ ſubiectuz eſt aliqñ magis diſpoſitū aliquādo minus.quero de illa diſpoſitione.Aut habeat diſtinctionum graduum infra naturā ꝓpriam:⁊ habetur propoſitū:q2 cū illa diſpoſitio ſit accidēs de prima ſpecie qualitatis.habet̄ ꝙ accidēs infra eſſentiā ſuaz h3 diſtinctionē graduuz.Aut illa diſtinctio graduū ineſt illi diſpoſitioni per aliam priorem diſpoſitionē.Et tunc quero de illa priori diſpoſitione.Aut habet gradus in eſſentiā.⁊ eadē ratione ſtandū erat in ꝑma:vel per aliā.⁊ ſic in infinitū:qḋ eſt incōueniēs.

Argumē/tū tertiū.

¶ Itē quero.An illa diſpō ſubiecti ſm quā recipit magis ⁊ min⁹ albū ſit eadē cū albedīe vel alia.Si eadē.idem eſt ꝯcedere gradus in diſpōne ⁊ eſſentia vel eē.Si alia.tūc nō poterit dici ꝑncipalis ꝯ.ſ.ꝙ B eſt magis vel min⁹ albū.q2 ſbm ē magis vel minus diſpoſitū.Probo per exēplū.q2 aqua relicta frigiditati naturali ꝑfectius h3 diſpoſitionē forme ipſi⁹ aq̄

ꝙ aqua calefacta: ⁊ tñ his duobus stantib⁹.s. ꝙ subiectũ sit magis vel minus dispositũ. ⁊ ꝙ ille dispositiones ad formã aque sunt aliud a forma, nõ possuz dicere ꝙ forma aque suscipit magis vel minus nisi infra eẽntiaz suã habeat magis ⁊ minus. ergo sic in ꝓposito. ⁊ si subiectũ albedinis q̃doq; sit magis ⁊ minus dispositũ. si tñ hec ipsa dispositio ad albedinẽ differt ab albedine nũq̃ saluabit̃ ꝙ ipsa albedo suscipiat magis ⁊ min⁹. nisi infra essentiã suã habeat gradus.

Arg^m 5^m ¶ Item. Accipio albedinez receptã in subiecto in remisso gradu. Aut ergo recipit̃ ꝫm totã essentiã suã ⁊ esse. Aut nõ. Si sic. ergo nulla dispõne iuuante poterit ꝑfectius recipi. ⁊ ista dispositio nõ erit sibi magis suscipiẽdi magis. Si non. ergo adhuc oportebit ipam recipere aliquos gradus infra essentiã suaz si vlterius deberet intẽdi. ⁊ ita sequit̃ ꝓpositũ. ꝙ idez est suscipere magis ⁊ minus ex noua sibi dispositione ꝑparata. ⁊ suscipere magis ⁊ minus ꝫm esse vel essentiã.

Arg^m 6^m ¶ Itẽ. Si dispositio subiecti esset causa ꝑcisa. ergo in subto magis dispositio itensius reciperet̃ qđ falsuz est. q: intensi⁹ recipitur calor in ferro q̃ in ligno sicco. ¶ Itẽ. Si sic. ergo nõ intenderet̃ vel remitteret̃ destructo subiecto: q: ablata causa precisa vel etiã necessaria nõ habetur effectus: qđ falsum est de accidẽtibus remanentib⁹ in speciebus sacramẽti.

Opinio Arg^m p^m **Quartus** articu. An illa que suscipiũt magis ⁊ min⁹ in esse suscipiãt ẽt in essentia. Ubi videtur p̃ma facie. ꝙ Aristo. libro p̃dicamẽtoꝝ. ca. de qualitate versus finẽ ponat. ꝙ qualitates p̃me ⁊ tertie speciei suscipiunt magis ⁊ minus ꝫm eẽ nõ ꝫ eẽntiã. ⁊ qualitates quarte speciei nec ꝫm esse nec ꝫm essentiã. Unde soluz dicit. ꝙ albuz est magis ⁊ minus altero. ⁊ iustuz magis ⁊ minus iustuz altero: sed iustuz ⁊ albuz dicunt esse iustitie ⁊ albedinis ⁊ nõ dicunt albedinem ⁊ iustitiã vel essentiã in abstracto. ergo ⁊c̃. ¶ Et cõfirmatur: ꝑ hoc qđ dicit ibi. ꝙ quidã dubitãt si iustitia dicatur ꝫm magis ⁊ minus ab alia iustitia. ⁊ sanitas a sanitate. aut grãmatica a grãmatica. ⁊ sic de alijs effectib⁹. ⁊ istã opi. dimittit stare ⁊ eligit aliã. ꝙ ꝫ ꝙ subiecta suscipiũt tales effect⁹ ꝫm hoc magis ⁊ minus dicuntur: grãmaticior eniz alter altero. iustior. sanior. ⁊ sic de alijs.

Arg^m 2^m ¶ Itẽ. Auctor 6. p̃ncipiorũ capi. p̃mo. forma est simplex ⁊ inuariabilis ⁊c̃. ⁊ versus finẽ illius capituli. respondet ad quãdã dubitationẽ. s. an nulla forma sit variabilis. dicens ꝙ nõ. q: lz videat̃ ꝙ albedo variet̃ qñq; ꝫm clarũ ⁊ obscurũ. hoc nihil facit. nihil enim differt albedinẽ dicere clarã q̃ suscipiẽs claruz.

Arg^m 3^m ¶ Itẽ. 8. meta. tex. cõ. 10. vbi dicit ꝙ forme sunt sicut numeri ⁊ addit. ꝙ si suscipiunt magis ⁊ minus. forsan nõ erit hoc nisi cũ materia. i. in esse qđ hʒ in subiecto.

Arg^m 4^m ¶ Itẽ. 6. phyſico. tex. cõ. 37. ⁊. 49. dicit ꝙ forma nõ est diuisibilis nisi ꝑ accidẽs. Illud autẽ per qđ accidit sibi diuisio vocat subm. g̃ ⁊c̃.

Reprobatur. **Contra** hoc arguo sic. Esse vel est idez ꝙ essentia realiter ⁊ tunc suscipit magis ⁊ minus in eẽ ⁊ in essentia. qđ est ꝓpositũ: vel nõ est idez. ⁊ sequit̃ ꝓpositũ. q: esse ita imediate vel imediatius sequit̃ essentiã sicut ꝓpria passio subiectum: sed variatio in ꝓpria passione arguit variationẽ in ꝓprio subiecto: vt pʒ de habere tres. in triangulo.

Rñsio ¶ Hic dicunt quidã. Ver. ꝙ ⁊ si differãt g̃ tñ esse non solũ respicit formã sed subiectũ. ideo esse põt suscipere magis ⁊ minus ⁊ si nõ essentia forme.

reprobat̃ Arg^m p^m ¶ Contra. Illud qđ sequitur aliquid per se ⁊ p̃mo ⁊ nihil aliud respicit nisi rõne illius. ab eo hʒ mensurã suaz ꝑcise: sed eẽ per se ⁊ p̃mo ꝯsequitur essentiã forme: ⁊ subiecto nõ couenit nisi ratione eẽntie forme. ergo gradus in esse sunt ꝑcise a forma. non aũt subiecto. lz simul respiciant subiectũ.

Arg^m 2^m ¶ Itẽ. Quãto aliqđ est magis actuale est magis simplex. ⁊ sic tãto minus sibi cõpetit latitudo: sed si esse differat ab eẽntia. eẽ erit magis actuale. q: erit actus eẽntie. ergo ⁊c̃. ¶ Confirmat̃ q: variabilitas gradium inest alicui rõne imperfectionis: sʒ eẽntia est imperfectior q̃ esse. si differãt. q: est in potẽtia ad esse. g̃ ⁊c̃.

Arg^m 3^m ¶ Itez. 7⁹ meta. tex. cõ. 4. arguit prius subam habere ꝑfectiorẽ notitiaz q̃ accidẽs. ex ꝑfectiori modo eẽndi. ergo ex intensiori ⁊ perfectiori gradu albedinis arguere possumus. ꝙ intẽsa albedo plus habet de eẽntia ⁊ natura q̃ remissa.

Arg^m 4^m ¶ Itez. Quale est vnũq̃dq; ꝫm formã tale dicit̃ simplr ꝫm esse: q: forma subalis nõ suscipit magis: vt dicit Phs libro p̃dicamẽtorũ. in capi. de suba vbi dicit ꝙ vnus homo nõ est magis suba q̃ alius: homo aũt nõ solum dicit formã sed esse: si ergo forma accidentalis sit indiuisibilis ꝫm essentiaz. ergo ꝫm esse.

Arg^m 5^m ¶ Item. Cõtraria in summo nũq̃ cõpatiunt̃ se. cõpatiuntur tñ se in gradibus remissis: ⁊ nõ solũ loquor de cõtrarijs vt cõpatiunt̃ se in tertia forma cõmixta ex his que cõmiscentur sed de cõtrarijs manentib⁹ infra ꝓprias species. calor enim in summo ⁊ frigus. nõ possunt approximari imediate seu de ꝓpe. calor tñ remissius ⁊ frigus remissius possunt. Sed hoc nõ est. nisi q: aliquid est in cõtrarijs intẽsis qđ nõ est in remissis: sed illud aliud non põt esse aliud ⁊ aliud esse qđ habẽt in subiectis. q: por est incõpossibilitas istaruz in summo accepta ex ꝑte ipsarũ formarũ īter se q̃ earuz vt subiectis. q: enim sunt incõpossibiles inter se ideo nõ cõpatiunt̃ se in eodez subiecto. Ergo illud aliud ꝓp qđ nõ cõpatiunt̃ se in summo. est aliquid se tenens ex ꝑte ipsarum eẽntiarũ in summo q̃ vocat̃ gradus intensus.

Arg^m 6^m ¶ Itez. Impossibile est motũ esse realẽ sine termino reali: sed intẽsio forme est motus realis. ergo in termino aliqđ ꝓducit̃. sʒ nõ ꝓducitur ille gradus essentie forme q̃ ꝑcessit in eẽ remisso. q: tunc idẽ his ꝓduceret̃. ergo est aliq̃s nouus gradus in eẽntia forme. ¶ Et ꝯfirmatur ista rõ. per hoc qđ facit difficultatẽ oĩbus doctoribus: ⁊ est istud. Q: alteratio ꝫm totuz suum ambitũ requirit eẽntiã qualitatis ꝓ termino sicut augmẽtatio essentiã quãtitatis: sʒ est possibile. ꝙ sit vnus motus diuturnus ⁊ cõtinuus alteratiõis que sit itensio. g̃ oportet ꝙ ꝑ q̃libet ꝑtem illius alterationis acquratur essentia q̃litatis: qđ est propositũ. ¶ Cõcordat Aureo. di. 17. q. 2. ar. 2. rubrica. 1.

Ad p^m argumentũ. Albedo. Ad auctoritates libri p̃dicamentoꝝ. ¶ Ad p̃muz qñ dicit̃. ꝙ dicit albuz suscipere magis ⁊ minus. nõ aũt dicit albedinẽ. Rñdeo ꝙ per hoc qđ dicit. ꝙ albũ suscipit magis ⁊ minus nõ intẽdit excludere quin albedo ipa suscipiat. sed hec est ꝓbatio huius. ꝙ ipsa albedo seu eẽntia albedinis suscipiat: q: ꝓbat hoc ꝑ effectũ ei⁹ formalez. Uerbi grã si vis ꝓbare ꝙ forma subalis hoīs a qua accipit̃ hoīs diffa specifica nõ suscipit magis ⁊ min⁹. vt puta. si ꝓbare vis ꝙ aĩa itellectiua tua nõ ẽ mag̃ itellectiua q̃ mea. ꝓbatio optia est. q: vn⁹ hõ in eẽndo hominẽ nõ ẽ magis hõ q̃ alius hõ: sic enim ꝓbat Phs. 8. meta. tex. cõ. 10. ꝙ forma subalis nõ suscipit magis ⁊ minus. s. per esse qđ dat: cum enim vt dicit additur aut aufert̃ noua forma subalis materie. datur totaliter nouũ esse specificatũ aut corrumpit̃ ⁊ nõ remittit̃. aut auget̃ ꝫm partes: ⁊ hoc ꝓbat ꝙ nõ suscipit magis ⁊ minus in eẽntia. Sed hoc certũ est ꝙ est ꝓbatio per effectũ formalem. ergo ex opposito si vis ꝓbare. ꝙ albedo seu eẽntia albedinis suscipit magis ⁊ minus. optima ꝓbatio est. eẽ albũ suscipit magis ⁊ minus. ergo ⁊ eẽntia albedinis suscipit magis ⁊ minus. ergo ex ista auctoritate Aristo. habet̃ ꝓpositũ p̃ncipale si suscipiat magis ⁊ minus in eẽ ⁊ in eẽntia. ¶ Cõfirmatur p̃mo ꝑ ordinẽ ꝓcessus Aristo. in ca. 9. de qualitate: prefigit eniz conclusionẽ suã: suscipit magis ⁊ minus qualitas. Et statiz hoc ꝓbat subdens: albuz eniz magis ⁊ minus dicit̃. ⁊ iustũ ⁊c̃. Sed si vellet dicere ꝙ albedo suscipit magis ⁊ minus ꝫm esse qđ hʒ in subiecto ⁊ per hoc excludere. ꝙ in eẽntia nõ suscipit magis ⁊ minus. probatio sua ꝯtradiceret conclusioni ꝓprie quã prefigit ꝓbandaz: ꝑfigit eni ꝙ ipsa qualitas in abstracto ⁊ per ꝯñs. qualitas in eẽntia suscipit magis ⁊ minus. Ergo per hoc qđ dicit album suscipere

magis

magis ⁊ min⁹ nō excludit qn eēntia albedinis suscipit: imo hoc est qd̄ probat. ¶ Confirmat̄ 2° q2 dicit. albuz eni suscipit magis ⁊ minus: sed iȝ enī3 dicit redditionē rationis eī⁹ qd̄ ꝓponitur ꝓbanduz. nō aūt dicit exclusionē eius: qd̄ pn̄cipalr̄ ꝓponit̄ ꝓbādū. ergo ē ꝓbatio nō exclusio. ¶ Cōfirmatur 3° per simile. ipam enim generalē rōnem qualitatis ꝓbat in ordine ad esse suū in subiecto. Quia qualitas est s3 quā quales dicimur: spēs etiā qualitatis ꝓbat in ordine ad subiectū: q2 in p̄ma specie habitus ⁊ dispōnes dicuntur que de difficili insunt vel amouētur. in scd̄a specie. potētia naturalis vel innaturalis s̄m quā pugillatores vel cursores dicūtur. in tertia specie. passiones vel passibiles qualitates sicut calor. frigus ⁊c̄. q2 quecūq3 hec suscipiūt s̄m ea qualia dicūtur. Quartū etiā genus qualitatis est forma ⁊ circa aliquid ꝯstans figura. vt curuitas. rectitudo. ⁊ hm̄oi: triangulū enim. ⁊ quadratū. rectū. ⁊ curuū s̄m hoc qualia dicunt̄. Tūc arguo. Per hoc ꝙ ꝓbat gen⁹ qualitatis ⁊ oēs spēs qualitatis in ordine ad subm̄. nō intēdit negare quin quelibet spēs habeat essentiā ita bene sicut eē. imo eo ipso quo h3 eē in subiecto. ꝓbatur ꝙ habet eēntiam aliquā in subiecto. ergo a simili p hoc ꝙ ꝓbat ꝙ qualitas suscipit magis ⁊ minus in ordie ad subm̄ in quo habet esse nō excludit qn suscipit magis ⁊ minus in eēntia. imo per hoc illud ꝓbat. ¶ Confirmatur 4°. Q2 nō solū ꝓbat spēs qualitatis in ordine ad subm̄. s3 ⁊ ꝓprietates eius iter quas vna est suscipe magis ⁊ min⁹: ait. n. Inest aūt ꝯtrarietas qualitati. vt albedo nigredini. ⁊ iustitia iniustitie cōtraria sunt: silr̄. iustuz. ⁊ iniustū. albū ⁊ nigrum. Sed certū est. ꝙ l3 albedo ⁊ nigredo ꝓbantur eē contraria per exēpla que exprimūt eē eorū in subiecto (vt albuz ⁊ nigrū) ipsa tn̄ per eēntiam suaz cōtraria sunt. ergo sic in ꝓposito. l3 qualitas ꝓbetur suscipe magis ⁊ minus p eē in subiecto tn̄ per essentiā suscipit. ¶ Et qd̄ addit̄ in p̄mo argumēto ꝙ Arist. relinquit opi. que ponit iustitiā suscipere magis ⁊ minus. ⁊ tenet illaz indubitabilr̄ que ponit iustuz suscipere magis ⁊ minus. Hic dicunt qdam ꝙ per hoc itēdit dr̄iaz inter primā speciē qualitatis ⁊ tertiā. ⁊ intēdit dicere ꝙ q̄litates tertie speciei suscipiūt magis ⁊ minus in eēntia. s3 q̄litas spēi p̄me in esse solū nō in eēntia. ¶ Sed hic est error magnus. Primo. q2 ratio sua eque concludit de vtraq3 specie. q2 ꝓbat albedinē suscipere magis ⁊ minus q2 albū alterum altero magis ⁊ minus dicit̄: sed eque est verū. ꝙ iustū alteꝝ altero magis ⁊ minus dicit̄ sicut de albo. ergo ⁊c̄. Secundo q2 exēplificādo ꝙ qualitas suscipit magis ⁊ minus. de vtraq3 specie simul sine interpositiōe v̄borum exēplificat dicēs. Albū altero magis ⁊c̄. ⁊ iustū magis ⁊ minus alterū altero dicit̄: qd̄ nō faceret si nō eēt ꝯsimilis rō in vtraq3 specie. ergo ⁊c̄. ¶ Et ideo est hic intelligendū. ꝙ Aristo. sic ꝓcedit ibi. Primo. dicit eni ꝙ qualitas suscipit magis ⁊ minus. Scd̄o hoc ꝓbat per esse qd̄ h3 in subiecto ⁊ hoc tam in qualibet qualitate tertie speciei q̄3 p̄me. vt p3 in exēplis iaz allegatis: sed nō obstāte ꝙ ipse reputat se sufficiēter ꝓbasse hoc ꝙ suscipit magis ⁊ minus in eēntia per effectū suuz. q2 tn̄ ꝯsiderat ꝙ ꝓteruiens posset sibi negare assumptū suuz. s. ꝙ albuz ⁊ iustū in subiecto recipiunt incrementū. ⁊ dicere ꝙ non oīa subiecta suscipiunt magis ⁊ minus. sicut in quarta specie qualitatis p3. vbi verū est ꝙ figure non suscipiunt magis ⁊ minus s̄m esse in subiectis suis. non enim est vnus triangulus magis. i. intensius triangulatus q̄3 alius. l3 vnus sit maior idest longior aut latior: ideo. 3. reuertitur ad ꝓbandū assumptū qd̄ albū ⁊ iustū suscipiūt incrementū. i. magis ⁊ minus: ⁊ hoc duplr̄ p̄mo exēplo sic dicens: s̄m iustitiam ⁊ grāmaticaz. ⁊ hm̄oi. aliquid dicit̄ suscipere magis ⁊ minus vt grāmaticior alter altero dicit̄. ⁊ iusto iustior. qd̄ est ꝓpositū qd̄ intendit. Scd̄o respondit ad illud de 4° specie dicēs. ꝙ qualitatē oēm suscipere magis ⁊ minus. ēt s3 esse qd̄ habet in subiectis. nō est verū. In 4° enim specie qualitatis non tenet vt habet̄ supra ar. 2. ¶ Per hoc ad ꝯfirmationē illaz in p̄mo argumēto dico. ꝙ hoc qd̄ Arist. ibi adheret huic parti. ꝙ iustū suscipit magis ⁊ minus nō intēdit negare illaz partē. ꝙ iustitia suscipit magis ⁊ minus. q2 suscipere magis ⁊ minus s̄m eē arguit suscipere magis ⁊ minus in eēntia (vt multiplr̄ est ꝓbatū etiā de ꝓcessu Aristo. hic) s3 huic parti adhesit ⁊ ꝓbauit exemplo. Primo contra ꝓteruire volentes ⁊ dicere. ꝙ subiecta s̄m ea nō suscipiūt magis ⁊ minus. Scd̄o ex hoc cōcludere volēs. ꝙ suscipiunt magis ⁊ minus in eēntia.

Ad ꝯfir.

¶ Ad auctoritatē. 6. p̄ncipiorū. 1. ca. dico ꝙ auctoritas dicit duo que vident̄ cōtra ꝓpositū: p̄mum. ꝙ forma est simplex. 2m ꝙ nō variat̄ in gradib⁹ eēntie. Propter p̄mū dico. ꝙ duplex est cōpositio vna quātitatiua. alia intēsiua. vult ergo dicere. ꝙ forma est simplex per oppositū ad cōpositionē quātitatiuaz. cū enim albedo cōuenit subiecto nō ꝑꝑ hoc subiectū est maius. i. longius latius aut ꝓfundi⁹. ⁊ nō aūt dicit hoc ꝑꝑ appositionē ad cōpositionē intensiuā. vna eniz albedo est itensior alia. Qd̄ aūt sic intelliget. p3. q2 ꝓbat ꝙ est simplex: ex eo ꝙ corpus in eo ꝙ albū sit. nō ꝑꝑ hoc maius aut minus est. aut minus seipso non albo: nec si albuz destruat̄ facta erit corpis minoratio. s3 alteratio sola. Nota ꝙ expresse loqtur cōtra maiorationē ⁊ minorationē quātitatiuā seu molis. Et iō dico. ꝙ nō negat variationem quā ponim⁹ in forma s3 gradus remissos ⁊ intēsos. s3 negat variationē in for⁹ ꝑ modum subiecti. s. ꝙ subiectū variatur de contrario in contrariū. Et hoc est ꝙ rn̄det ad dubitationē suaz. ꝙ albedo videt̄ variari. q2 est susceptiua obscuritatis ⁊ claritatis. sic oratio, veri ⁊ falsi susceptiua est. Rn̄dent eniz ꝙ nō. q2 illud dicit̄ clarū ⁊ obscurū qd̄ est subm̄ suscipiens clarū ⁊ obscurū. ⁊ ideo cū albedo nō est subm̄ clari ⁊ obscuri nihil aliud est albedinē claraz esse nisi suscipiēs clarum eē. vt dicit.

Ad 2m

Forma.

¶ Ad aliud. 8. meta. tex. cō. 10. dico. ꝙ p̄ncipalr̄ loqtur ibi de forma subali. ⁊ hoc quātū ad rationē specificā. ⁊ eodē mō concedo de accidētali. ꝙ quantū ad rōnē specificā sunt sicut numeri. s. nō suscipiūt magis ⁊ min⁹: vna eniz albedo minima est eque cōplete in specie albedinis sicut maxima. ⁊ q2 oē eē aliud qd̄ forma h3 nisi vt ꝯsideratur s̄m differentiā suaz specificā vocat̄ esse eius materiale (s̄m eniz oē aliud esse qd̄ h3 fluit ⁊ refluit sicut ꝑtes materiales fluunt ⁊ refluūt) ideo dicit nisi cum materia.

Ad tertiū

¶ Ad. 6. phy sicorū tex. cō. 38. ⁊. 49. patet. ibidem expresse ꝙ loquit̄ de diuisione quantitatiua non intensiua.

Ad q̄rtū.

Quintus articulus. qd̄ sit p̄cisa causa suscipiēdi magis ⁊ minus. Ubi dico. ꝙ p̄cisa cā suscipiendi magis ⁊ minus est latitudo quā forma h3 in ipsa eēntia sua ad gradus affluentes ⁊ refluētes. Quia si queras quare albedo q̄nq3 pōt eē in subiecto suo remissior ⁊ q̄nq3 itēsior. dico ꝙ causa p̄cisa est. q2 albedo infra eēntiā suā habet talē habitudinē ꝙ q̄nq3 pōt adeē subiecto suo ⁊ q̄nq3 recedere a subiecto suo s̄m eē magis intensuz ⁊ magis remissuz. S3 eēntia albedinis sic q̄nq3 aduenire subiecto suo ⁊ q̄nq3 recedere a subiecto suo s̄m intēsionē maiorē ⁊ minorez, hoc vocatur eēntia albedinis intēdi ⁊ remitti s̄m gradus affluentes ⁊ refluētes: ⁊ ita p3 ꝓpositū. ¶ Hoc ēt p3 ex opposito. Q2 eni punctus aut ēt figura puta circulus aut hm̄oi quecūq3 figura. nō h3 ifra eēntiā suā ꝙ qn̄ itēsi⁹ aut remissius adest vel abest linee. imo linea vel simplr̄ recipit formaz circuli vel simplr̄ nō est circularis: iō q2 nō pōt infra eēntiā suam habere tales gradus s̄m quos q̄nq3 pōt ꝑfecte aduenire linee ⁊ q̄nq3 in parte recedere ideo nō intendit̄ aut remittit̄.

Ista conclusio preter argumēta posita supra. 4. ar. pōt ꝓbari sic. Q2 illud est p̄cisa cā qua posita ⁊ sil' cū ipsa positis oībus ꝯcurrentib⁹ sequit̄ effect⁹. ⁊ q̄ nō posita positis oīb⁹ alijs ꝯcurrētib⁹ nō sequtur

Arg^m p^m

effectus:ex hoc eniꝫ ꝓhs ꝓbat ꝙ anima itellectiua est for-malis cā ⁊ p̄cisa eēndi hoiem.q2 ipsa posita ⁊c̄.ꝯstituitur homo.⁊ ipsa nō posita ⁊c̄.nō ꝯstituitur homo in esse huma-no.Sed posita forma infra eēntiā suam habēte gradus af-fluentes ⁊ refluētes.⁊ posito subiecto receptiuo disposito ⁊ agēte sufficiēte approximato ⁊ sic de alijs ꝯditionibus.pla-ne apparet ꝙ sequr intensio ⁊ remissio.ex hoc ꝙ talis for-ma pōt in tali subiecto ſm gradus intensos ⁊ remissos flue-re ⁊ refluere:⁊ posita forma que infra eēntiam suaꝫ nō pōt habere gradus affluētes ⁊ refluētes:⁊ posito subiecto dispo-sito ⁊ agēte sufficiente ⁊ approximato.nō sequitur intēsio ⁊ remissio ⁊c̄.vt pꝫ de puncto.ꝙ(q2 nō hꝫ latitudinē graduū infra essentiā suaꝫ)si linea qḋ est subm̄ eius ex parte sui sit disposita ⁊ ꝓtendatur plus in longū etiā si adsit qḋcūq3 for-te agens(⁊ sic de alijs ꝯditionibus)nūq3 tn̄ pūctus recept⁹ in linea extenderet̄ in ea.Ergo p̄cisa causa intēsionis ⁊ re-missionis est latitudo essentie ſm gradus possibiles afflue-re ⁊ refluere.

Instātia. ℂ Dices. Hec est petitio ꝑncipij.dicis eniꝫ ꝙ suscipit magis q2 hꝫ latitudinē graduū in eēntia:sed hoc est suscipere magis ⁊ minus.ergo videtur idē ꝑ ideꝫ.

Rūsio. ℂ Dico. ꝙ lꝫ effectus formalis sit idē realr̄ cū cā formali tn̄ bona ꝓ-batio est(lꝫ a posteriori)qn̄ ꝓbatur cā per effectū formalē. nec per ꝯn̄s est petitio ꝑncipij.sic qn̄ ꝓbat lux per lucere ⁊ albedo ꝑ esse albuꝫ ⁊ sic distinguunt̄ oēs spēs ꝑdicamento-ruꝫ ⁊ ēt ꝓprietates vt ꝑmissuꝫ est.4.ar.circa mediū.Et iste sunt ꝓbationes notionales ⁊ ad hominē:sed melior ꝓbatio est qn̄ effect⁹ formalis ꝑ suaꝫ cām.q2 illa ꝓbatio est a ꝑori. ⁊ nō doctrinalis tn̄ ⁊ ad hoiem.sed ꝓcedit ex ꝑmis notis nature.Sed in ꝓposito qn̄ ꝓbo qualitatē intēdi ⁊ remitti ex latitudine graduū in essentia.hic ꝓbatur effectus forma-lis per cām formalē.s.suscipere magis ⁊ minus in eē per la-titudinē in eēntia.ergo nō est petitio sed ꝓbatio formalissi-ma ⁊ a priori.

Dubium. **Sed tunc** est dubiū. Utruꝫ forma ꝑ hꝫ ptes affluen-tes ⁊ refluētes dicat̄ suscipe magis ⁊ min⁹ quo ad ptes ſm spēm.aut quo ad ptes ſm materiā.Et cōi-

Aureo. Arg^m p^o ter dicit̄ ꝙ ſm ptes mālēs.Aureo.tn̄ di.17.q.z.1.ar.videt versus finē ⁊ ꝯcedit ꝙ ps augmētans est noua realitas que specificat rōnem forme ꝑcedētis.⁊ ita ꝯcedit ꝙ talis forma suscipit magis ⁊ minus ſm ptes speciei.Assumptū ꝓbatur. Q2 oē qḋ augmentat̄ silī augmentat̄.De hoc.q.sequēti ar.3. ℂ Sed pars sequēs nō est silis nisi ꝑcedētis forme ꝑtici-

Arg^m 2° pet specificā rōneꝫ.ergo. ℂ Itē. Nullū ꝑfectibile per rea-litatē alterius spēi dicit̄ intendi sed trahi ad aliam spēm:sic pꝫ de duabus formis.que per mixtionē constituūt tertiam: sed nos in augmēto qualitatis volum⁹ saluare ꝙ ibi est in-tensio.ergo.

Rūsio. ℂ Dico ergo.ꝙ illud cōe dictū.ꝙ forma susci-pit magis ⁊ min⁹ ſm ptes materiales est verū generalr̄ ac-cipiēdo ptes materiales.s.ptes mālēs vocādo qualscūq3 p-tes fluētes ⁊ refluētes stricte tn̄ loquēdo de ptibus mālib⁹.

Nota. nō est verū.Unde est notandū.ꝙ aliud est dicere aliqḋ su-scipere magis ⁊ minus ſm spēm.⁊ aliud ſm rōneꝫ speciei: qḋ pꝫ. Nulla eniꝫ forma cuiuscūq3 generis.nec accidentis. nec substē.nec respectiui.nec absoluti.suscipit magis ⁊ minus ſm rōneꝫ speciei:q2 rō spēi accipit̄ a dr̄ia specifica.differē-tia autē quecūq3 specifica ⁊ cuiuslibet generis ꝯsistit in idi-uisibili.sic ꝙ ipsa adueniēte statim mutatur spēs:spēs eniꝫ sunt sicut numeri.8.meta.t.c.10.Sed multe res augent̄ quo ad ptes ſm spēm.q2.1.de gene.t.de augmēto t.cō.34.vult ꝓhs.ꝙ quelibet pars aucti est aucta quo ad ptes ſm spēꝫ. vt quelibet pars aque auget̄ per aquā aliaꝫ aduenientē no-uiter.de qua est certū ꝙ est eiusdē spēi. ℂ Distiguo ergo ꝙ aliquem suscipere magis ⁊ minus pōt intelligi tripl̄r.Uno modo.quo ad rōnem speciei.Alio mō.quo ad ptes ſm spe-ciē.Tertio mō.quo ad ptes ſm mām.Primo mō dico.ꝙ nulla forma suscipit magis ⁊ minus(vt dictū est)sꝫ secūdo modo.Qḋ ꝓbo.q2.1.de gene.tex.cō.34.vbi vult ꝙ queli-bet pars aucti sit aucta ſm speciem nō ſm materiaꝫ.ima-ginantur sic ꝓhs ⁊ Cōmē.Q2 ille vocant̄ ptes ſm specieꝫ que sunt ptes rei vt ꝯstituuntur in tali eē specifico.Exēplum. Crus ⁊ digitus habēt ptes suas ꝑtinentes ad formaꝫ digiti aut cruris:puta.digitus exsistit carnem ⁊ ossa.i.determinata forma ⁊ figura.⁊ crus silr̄.sine qbus non pōt saluari forma digiti aut cruris.Partes ſm materiā.vocant̄ sine qbus po-test digitus manere ſm specieꝫ digiti.vt ille que fluunt ⁊ re-fluunt per macerationē ⁊ ipinguationē.Uolūt ergo dicere (vt plane exponit Cōmē.)ꝙ q2 illud qḋ auget̄ dꝫ eē fixum ⁊ constās ⁊ nō recedēs aut defluens.digitus ſm spēm ⁊ for-mā digiti in crescētia semꝑ manet.ideo digitus ſm speciē ⁊ formā digiti pōt augeri ſm totū ⁊ ſm oēs partes:sꝫ partes que adueniunt per ipinguationeꝫ ⁊ recedant ꝑ maceratio-nē non habēt eē fixuꝫ.ideo nō augent̄:⁊ per ꝯn̄s nec queli-bet pars aucti ſm illas ptes sic affluētes ⁊ refluētes pōt di-ci aucta.

Argu^m Ex qbus arguo sic. ℂ In augmētatione est veruꝫ dicere.ꝙ quelibet ps aucti est aucta per extensionē.⁊ hoc.i-telligendo de partib⁹ ſm speciē que adueniunt vel cōstanti seu permanēti in suo eē.vt visuꝫ est.Sed eadē rōne est con-cedendū in intensiōe.ꝙ quelibet ps forme intēse est itensa seu facta intēsa aut aucta:⁊ hoc itelligendo de partibus ſm speciē.q2 ita bene pōt qualitas intēsa habere ptes sic quāti-tas.Sed q2 ita est verū dicere ꝙ qualitas intensa manet in esse intenso ⁊ fixo ſm suaꝫ eēntiā in tota intensiōe ⁊ remis-sione sicut digitus in tota sua crescentia. Ergo pꝫ ꝑncipale ꝓpositum ꝙ forma intendit̄ ⁊ remittit̄ quo ad partes ſm speciē.

Arg^m ℂ Itē.Dico tertio.ꝙ aliquo modo suscipit magis ⁊ minus quo ad ptes ſm materiā:ꝓbo.Q2 lꝫ ꝓhus neget ꝙ quelibet pars aucti sit aucta quo ad ptes fluētes ⁊ refluen-tes quas vocat ptes ſm materiā(⁊ hoc itelligēdo de aucto perfecto ⁊ fixo)nō tn̄ negaret quin auctū augeret̄ vel dimi-nueret̄ ſm ptes fluētes ⁊ refluētes aliq̄ mō.s.pro hora q̄ i-sunt.ergo eadē rōne in intensione.lꝫ ſm partes fluētes ⁊ re-fluentes nō posset cōcedi ꝙ forma fieret intensa perfecte ⁊ ꝑmanenter(nō enim intendit̄ ſm ptes fluentes ⁊ refluētes perfecte)tn̄ dꝫ cōcedi ꝙ ſm tales ptes materiales suscipit magis ⁊ minus aliquo modo.saltem pro hora que insunt.

Sextus articulus. Quomō charitas dicatur suscipere magis ⁊ minus. Ubi dico.ꝙ charitas potest cōsiderari z^r.Uno mō ſm se.Alio modo in habitudine ad ꝓpriaꝫ suā opationē.Primo mō dico.ꝙ sicut qualitates que possunt intendi ⁊ remitti suscipiūt magis ⁊ minus ſm gra-

Charitas dus in eēntia.sic ⁊ charitas:⁊ sic per eundē modū hic ⁊ ide. Si scḋo mō.sic dico.ꝙ nō:probo.Q2 differētia est inter ha-bit⁹ nāles ⁊ iter habit⁹ q sunt sub iperio volūtatis:habit.⁹.n. nāles agūt ex toto ipetu.sꝫ q subsūt iperio volūtatis agūt i-tensius ⁊ remissius ſm intensiorē feruorē volūtatis vel re-missiorē:pꝫ de calore.in quocūq3 eniꝫ gradu ponat̄ siue in-tenso siue remisso agit quantū pōt.Sꝫ scientia que quodā-modo subest iperio volūtatis nō necessario facit scientē cō-siderare semꝑ ſm vltimā intentionē suā/sed tātū quātū pla-cet volūtati:cū ergo charitas sit habitus in potestate volū-tatis ꝙ habens eam qn̄q3 pōt intensius qn̄q3 remissius vti ea.sequr ꝙ ad hoc ꝙ actus meritorius qn̄q3 in vno sit iten-sior ⁊ qn̄q3 remissior.ꝙ nō opꝫ nēcio ꝙ illa charitas sit in-tensior vel remissior in se.sed sufficit.ꝙ qn̄q3 in volūtate sit intensior vel remissior feruor ⁊ ꝙ intensius vel remissi⁹ ꝓ-cedatur ad actū. ℂ Notādū tn̄.ꝙ illa charitas q̄ sic pone-ret̄ equalis in oībus quo ad gradus eēntie intensior ⁊ remis-sior solū ſm feruorē.oporteret eē charitatē perfectissimam que posset cōicari.Qḋ ꝓbatur:q2 certū ē ꝙ charitas in me-dio vel paruo gradu ad nullū iperiuꝫ volūtatis pōt facere

actum

actū perfectissimū sicut nec sciētia in paruo gradu p nullū imperiū voluntatis pōt facere aliquē perfectissime ꝯside/rare. Tunc arguo. Opꝫ charitatē respectu operis perfectis/sime eē perfectissimā: si ergo ponamus ꝙ in habēte opera/tionem perfectissimā sit charitas equalis quo ad gradus in essentia cū habēte operationē paruā vel mediā. ergo neces/sario oporteret ꝙ illa charitas que eēt equalis in gradibus eēntie ꝛ variata in diuersis solum ſm feruorem volūtatis esset charitas perfectissima ¶ Pro ista via possunt adduci argumēta ponentiū charitatem suscipere magis ꝛ minus in feruore non in essentia.

¶ Distinctio. XV. ¶ Questio. I.

¶ Hic considerandū est cum spiritus sanctus detur hominibus a patre ꝛ filio qđ est ipsū tē/poraliter procedere ab vtroqꝫ vel mitti. Utrū etiam a seipso detur ꝛc̄.

VTrum minor gradus charitatis cor/rumpaṫ in aduētu maioris ea/dem rōne qua minus calidū corrūpitur in aduētu maioris. Et videṫ ꝙ non. Quia mi/nor gradus charitatis nō hꝫ aliquid cōmix/tū de ꝯtrario sicut est in minus calido respe/ctu maioris calidi. ergo nō est eadem ratio.

Contra doctores accipiūt ꝓ simili hinc inde. ¶ Dic quatuor. ¶ Primo generalr̄ inquirā an gra/dus remissus corrumpiṫ in aduētu intensi. ¶ Secundo de/scendendo ad veritatē in speciali ondam. ꝙ in qualitatibꝰ habētibus ꝯtrariū aliquid positiuū de eēntia gradus remis/si corrūpitur in aduētu intensi. ¶ Tertio ꝙ in charitate ꝛ in qualitatibꝰ nō habentibꝰ contrariū ꝛ ēt in quātitate. nihil positiuū de eēntia gradus remissi corrūpitur. ¶ Quarto ꝙ in qualitatibus nō hñtibus ꝑmixtionē cōtrarij ꝛ in quāti/te. nihil corrūpitur de ipso eē positiuo qđ p̄habuit ſm gra/dus remissos. sicut nec de ipsa essentia.

Godof.
Argᵐ pᵐ

Primus articulus. An gradus remissus corrūpatur in aduētu intensi. Ubi dicūt quidā Godo. ꝙ sic. ¶ Quia vnū cōtrariorū corrūpiṫ in aduētu alterius ſm oēs. Motus est a cōtrario in cōtrariū siue sit ab extre/mo in extremū siue a medio versus extremū. vt est in inten/sione ꝛ remissione vt pbaṫ. 5. phy. te. cō. 18. Ergo in re/missione ꝛ in intensiōe illud remissū qđ p̄fuit corrūpitur.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. Illud est subiectū. qđ manet sub vtroqꝫ termino. 5. phy. te. cō. 16. si ergo in intensione ꝛ remissiōe manet for/ma intensibilis ꝛ remissibilis in suo esse. seqtur ꝙ talis for/ma est subiectū motus: qđ est cōtra Phm in 3ᵒ phy. tex. c. 17. vbi distinguit motus contra formam que est terminus.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē. In toto motu locali corpus motū acqrit aliqđ Ubi. sed verū est ꝙ cōtinue acqrendo nouū Ubi. perdit ꝯtinue illud Ubi. qđ p̄habuit. ergo eadē rōne in ꝯtinua intensione forme ꝑditur gradus p̄cedēs. ¶ Confirmaṫ. In alteratio/ne enī maxime motus nō differt a termino ad quē vadit: sed quelibet pars motus corrūpitur in aduētu alterius. ergo ꝛ quelibet pars forme perditur in aduētu alterius.

Sco.
Aureo.
Argᵐ pᵐ

Contra istam viaꝫ sunt multa argumēta. q. sequēti ar. 1. 2. 3. Et ꝯcordāt Sco. ꝛ Aureo. Sꝫ hic pono q̄dam: primū est hoc. ¶ Intēsio alicuiꝰ qualitatis de gradu in gradū est vnus motus numero vel saltē possibile est eē. Sed Cōmē. 5. physico. cō. 37. pbat ꝙ nō conuenit esse eam/dē formā que corrumpiṫ ꝛ reuertaṫ post: qꝛ si sit nō erit ea/dē hec forma numero. ergo nec idē motus. ergo seqtur ꝙ in intensiōe que est vnus motus numero maneat forma eadē numero.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. Cōm. 35. dicit ipse ꝛ Phs. ꝙ ad motū eun/dē numero regruntur tria. s. vt ista natura in qua est motus sit vna numero. i. indiuiduū speciei istius demonstratū: ꝛ ēt vt tēpus sit vnū numero sine defectu. ꝛ qđ in ipso nō cadat quies. ꝛ qđ res mota sit vna numero. Tūc arguo. Cū ponit ꝙ ad motū eundē numero regritur natura in qua fit motꝰ eadē numero. ꝑ hoc nō pōt itelligere spatiū in quo fit motꝰ (qꝛ ponit exēpluꝫ de indiuiduo illius spēi) nec pōt itelligē ipꝫ mobile. qꝛ res mota vel mobile poniṫ 3ᵐ reqsitū. ergo ꝑ h̄ itelligit formā qđ ē ꝓpoᵐ.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē. Aliqd pōt ꝯtinue moueri ad intensissimū gradū caloris a remississimo: si ergo nō ma/neret idē calor numero in toto motu. sed corrūpiṫ in instāti illius nō esse ꝛ corruptionis caloris nō poniṫ esse alteratio sine qualitate. qꝛ hoc est iposibile. ergo ille calor ſm eēntiā qui fuit in termino a quo manet idem numero in toto mo/tu ꝛ nō corrūpitur.

Argᵐ 4ᵐ

¶ Item. Uirtus moralis ꝛ habitus itel/lectualis augenṫ ex actibus elicitis ab hꝫ virtutibꝰ. Quero ergo a qua vtute eliciṫ ille actus quo augmentaṫ ista virtꝰ. Non pōt dici ꝙ a parte p̄cedente. qꝛ per positū ipsa corrū/pitur qñ est actualis augmētatio: nec a sequente. qꝛ ipsa po/sterior est. ergo nullo modo.

Argᵐ 5ᵐ

¶ Itē. Uolūtas pōt iperare itel/lectui vt remittat actum suum. Quero ergo in isto instanti quo voluntas remittit actum intellectus. quis actꝰ est tunc in intellectu. Non intensus. quia non manet. sed remittis/tur: nec remissus. quia naturaliter sequitur actum volun/tatis. Uel ergo erit actus in voluntate sine actu in intelle/ctu: vel opꝫ dare aliā cōem naturā in actu q̄ remaneat con/sequēter cuꝫ actu intenso ꝛ remisso. ꝛ qui nō corrūpitur: qđ est propositū.

Argᵐ 6ᵐ

¶ Itē. Quia spēs rare fiunt in sacramēto al/taris minor quātitas que p̄fuit corrūpitur ꝑ positū: sed cōi/ter teneṫ ꝙ nō manet sacramentū nisi quādiu manēt acci/dētia vini qđ prefuit: si ergo i modico alteranṫ ille spēs non est ibi corpus christi: qđ est error. ¶ Confirmaṫ in tali per/fectione que est naturalis nō supponiṫ materia subiecta. qꝛ illa conuersa est. nec accidentia per positū qꝛ corrūpuntur. ergo agens naturale agit nō p̄supposito aliquo.

Argᵐ 7ᵐ

¶ Itē. Illu/minato aere per vnā candelā. si accendaṫ alia candela cer/tuꝫ est ꝙ intenditur lumē in toto aere. ꝛ in qualibet parte. ¶ Aut ergo illa intensio fit ita ꝙ qualibet modica parte si/gnabili sit ibi duo lumina associata. sed inter se distincta. ꝛ hoc est falsuꝫ. qꝛ tunc duo accidētia eiusdē spēi solo nūero differētia eēnt in eodem subiecto idiuisibili. qđ falsuꝫ est in formis que nate sunt intēdi. Qđ dico ꝑpter spēs in medio. duo enī possunt facere distinctas spēs in eadē parte medij: ꝛ ſꝫ aliquos plures paternitates sil in eodē patre. ꝛ plures silitudines in eadē albedine qđ verū erit qꝛ vna spēs nō est nata intēdere aliaꝫ. Sed vna lux alteri addita ipsam inten/dit ſm oēs. Utruꝫ autē per appositionē gradus ad graduꝫ vel corruptionū de hoc est opi. ¶ Aut p̄cedens lumē corrū/pitur ꝛ sequēs virtualr̄ cōtinet eū: ꝛ hoc falsuꝫ est. Quia ad sensum apparet ꝙ candela p̄cedens manet actualr̄ accensa. ꝛ actualr̄ illuminans sed causa in actu 2ᵒ ꝛ effectus suus sil sunt in actu (vt habeṫ secundo physico. tex. cō. 37.) Et po/nit exemplū de edificante ꝛ edificato. Ergo cuꝫ esse illumi/natuꝫ sit effectus cādele illuminātis. sequiṫ ꝙ lux pᵉ cādele non corrūpitur. ¶ Aut precedens lumē existit ꝛ recipit in se sequentis luminis additamentum. ꝛ habetur propositum.

Secundus articulus. Quomodo aliquid positiuꝫ gradus remissi corrūpiṫ in aduētu itēsi. Ubi est notanduꝫ primo. ꝙ Phs nō soluꝫ vult ꝙ extreme qualitates contrarie per mutuaꝫ remissionē veniunt in cō/positionem adinuicē constituēdo tertiaꝫ spēm. vt album ꝛ nigrum pallidū. sed ꝙ vnum extremū. puta. albedo potest trahere nigredinē ad speciē suam. saltē ſm aliqđ debile eē nigredinis.

Cōtrario/rum.

¶ Qđ probatur. Primo per. 3. thopi. capitulo. 9. Illud est albiꝰ qđ est nigro ipermixtius. ergo albedo pati/tur cōmixtionem nigri. ¶ Secundo per. 1. de gene. tex. cō. 34. Quando enī Phs ponit ꝙ ex cōtrarijs potest cōstitui

aliqđ mediũ vbi extrema recedunt a suis spēbus ꝛ ɔstituūt media spēs. ibi ph̄s cōcedit ꝙ vnum extremū pōt trahere aliud ad sui speciē. saltem ſm debile eſſe eius. Uerbi gratia. ſicut enim ex vino ꝛ aqua cū quibuſdā alijs concurrētibus pōt fieri aliquis alius effectus ſpecie diſtinctus. ita ponit ph̄s. 1. de gene. tex. cō. 39. ꝙ ſi modica aqua proyciatur in magnā quātitatē vini ꝙ vinū manēs infra ſpēꝫ niſi trahit aquam ad ſui naturā. ℂ Secūdo notandū ꝙ ex extremis coloribus ꝛ alijs extremis qualitatibus cōſtituūtur ſpecies in eſſe differēs ab extremis: probatur. Quia dicit ph̄s 4. metaph̄. tex. cō. 17. media cōponuntur ex extremis. Similiter Auctor. 6. ꝓncipiorū capi. de poſitione. In quocūꝗ eſt pallidum neceſſe eſt ꝙ in eo ſit album ꝛ nigrum. ℂ Et hec eſt intentio Cōmenta. in multis locis. de quibus tres auctoritates etiam ad propoſitum adduco. ¶ Primo enim phyſicorū. cōmen. 56. dicit vbi ponit quomodo differunt ſubiectum ꝛ medium quod ſubiectū eſt in potētia pura. ſed mediū nō ē in po^a pura. ſꝫ ē vtrūꝗ extremū l actu. nō tñ in vltima perfectione: cū ergo minus albū ſit mediū inter purū ꝛ album ꝛ nigrū. ſeqtur ꝛc. ℂ Item. 5. phyſicorū cō. 25. dicit ꝙ medium ɔtrariatur vni extremo per illud qđ eſt in ipſo de reliquo: dicit etiā poſt eodē cō. ꝙ cū ſit trāſmutatio ex viridi in albū non ſit tranſmutatio ex viridi niſi ex pte nigri qui eſt in viridi. ¶ Itē. 2. de anima cō. 54. dicit ꝙ patiens dum moueť eſt aliquid mixtū ſimili ꝛ contrario. nō eniꝫ dum moueť ceſſat in eo corrumpi pars cōtrarij ꝛ fieri pars ſimilis. ¶ Itē. De ſenſu ꝛ ſenſato concludit cō. 4. ꝙ album ꝛ nigrū ſunt elemēta colorū: ꝛ eadē ratio eſt de calido ꝛ frigido reſpectu mediorū. ꝛ vlr de contrarijs mediatis inter que eſt tranſitus per mediū continuū. Et ſm hoc eſt dicendum ad iſtū articulū 2^m ꝙ in primo caſu ꝑdicto. ſ. qñ eſt tranſmutatio de remiſſo albo includēte eius contrariū ſm eſſe debile ad intenſū albū. tunc corrūpitur aliqđ contrarij. ſ. aliquid ipſius nigredinis admixte albedini: ꝛ que bene ſicut in 2° caſu. ſ. qñ eſt tranſmutatio a colore medio ad extremū album. ℂ Sed qꝛ videť hoc eē difficile. ꝓpter hoc eſt notandū ꝙ contrarietatē que eſt in remiſſo gradu reſpectu intenſi ſic poſſumus cognoſcere ex extremis. Qñ enim extrema ſunt poſitiue ɔtraria tunc in quolibet remiſſo ſunt quatuor. ſ. nā forme q̄ dꝫ intendi: ꝛ aliquid de ſuo extremo contrario: ꝛ effectus queꝫ conſtituunt ex vtroꝗ relinquit in ſubiecto cui ineſt: ꝛ priuatio ɔſis. ſ. paruitas ꝛ iperfectio. In albedine enim remiſſa ſunt natura albedinis: ꝛ aliquid de nigredine admixtū. ꝛ eſſe remiſſū albedinis. ꝛ quedā paruitas ꝛ iperfectio albedinis. Quādo ꝟo extrema non ſunt poſitiua tunc in quolibet remiſſo ſunt ſolū tria. ſ. natura q̄dam que eſt pars forme intenſe. ꝛ eē remiſſū talis forme: ꝛ quedā iperfectio reſpectu eius. Naꝫ in luce remiſſa eſt natura lucis que eſt quedā pars lucis itenſe: ꝛ ibi eſt eſſe lucidū remiſſū: ꝛ eſt ibi puitas ſeu iperfectio lucis. ℂ Secundū hoc ergo inquirā ꝑ iſtos tres arti. ſequētes. ¶ Primo in q̄litatibus habentib⁹ vnū contrariū. An gradus remiſſus cōtrarius corrūpatur ſm totū poſitiuū qđ pertinet ad eēntiā ſuam. ¶ Secūdo in qualitatib⁹ nō habentib⁹ contrariū vt lux ꝛ charitas. An gradus remiſſus corrumpať ſm aliquid poſitiuū eēntie ſue. ¶ Tertio. An ille effectus ſm illud eſſe remiſſū qđ dabāt ſuis ſubtis corrūpatur q̄tū ad illud poſitiuū qđ iportatur in tali gradu. An q̄tū ad ꝑuatione ſolū.

In iſto igitur 2° articulo dico. ꝙ totus gradus precedens nō corrūpitur. ſed ꝑciſe illud poſitiuū qđ fuit in eo contrariū gradui itenſo albedinis corrūpitur. ꝛ tota alia natura in qua conueniebat ꝛ erat ſimilis cū gradu albedinis itenſe remanet. ℂ Hic ꝓbo ꝓceſſu Philoſophi ꝛ Cōmē. 5. phyſi. ꝛ arguo ſic. ℂ Secundū iſtos in intenſiōe qualitatis primus gradus nō corrumpiť in aduentu ſequētis. niſi qꝛ ille motus eſt a contrario in contrariū. Sꝫ ph̄s ꝛ Cōmē. 5. phyſi. cō. 19. ſoluētes q̄ōnem qualiter oīs motus eſt a contrario in contrariū. cū nos videmus multos a ſimili in ſimile. vt cū albū tranſit in magis albū. dicunt. ꝙ nō ſolūmodo tranſmutatio que eſt de cōtrario in contrariū eſt alteratio. vt albū ꝛ nigrū. ſed ēt tranſmutatio que eſt in eadē ſpē ſm magis ꝛ min⁹. ſ. maius albū ꝛ minus albū. Tūc arguo. Alteratio que eſt in eadē ſpē (vt de min⁹ albo ad magis albū) ſm aliqđ ipſius nature albedinis eſt alteratio iter ſimilia: ſed ph̄s ꝛ Cōmē. non volunt ꝙ in alteratione tali aliqđ corrūpatur de eo qđ ꝑceſſit niſi rōne cōtrarietatis. vt pꝫ ibidē. g̊ ph̄s ꝛ Cōmē. nō volūt ꝙ illđ de albedie in quo min⁹ albū eſt ſile magis albo corrūpať. ſꝫ ſolū qđ hꝫ ɔtrium cōmixtū. ℂ Confirmať. Qꝛ ph̄s ꝛ Cōmē. dicūt ꝙ ad talē motū ſufficit ɔtrietas quodāmō. ergo cū gradus itenſus nō ɔtriatur in nā albedinis ſꝫ quodāmō. ſ. ſolū in ɔtrio ɔmixto. ergo albedo ꝓor nō corrūpitur. ℂ Itē. Primo de ge. ca. de augmēto tex. cō. 34. querēs quō vnū ɔtriorū augmētat aliđ. Dicit ꝙ ibi eſt tranſmutās ipm a ſua ɔtrietate ꝛ facit ipꝫ ſile ꝛ terminas ſile ſili augmentať nō obſtāte ꝙ in ꝓncipio fuit contraria. Exemplum. Quāuis. n. humidū ɔtrietur ſicco per tranſmutationē. tñ auferť eius ɔtrietas ꝛ augmentať ſiccū. ſicut pꝫ de aqua qñ ꝓycitur in ignē. ꝙ poſt modicū tēpus tranſmutať illa hūiditas ꝛ ignis augmētať. Lra ph̄i. Magis qdē totū gñatur adueniēte aliquo qđ vocať cib⁹ ꝛ ɔtriū. tranſmutať aūt in eadē ſpēꝫ: qꝛ ſi ſicco aduenit tranſmutať ꝛ gñať ſiccū. eſt qdē. n. ſic ſile ſili. augmentať eſt aūt diſſile. Ex h̄ ſi arguiť. In aug^o opꝫ ꝙ vnū ɔtriorū corrūpať ſm ꝙ eſt ɔtriū. ꝛ ꝙ maneat ꝛ ꝙ augmētet ſꝫ ꝙ eſt ſile. Sꝫ ītēſiōe q̄litatis mior ꝛ maior q̄litas ſūt ſolū ɔtria ſꝫ illđ qđ mior albedo hꝫ plus ɔmixtū de nigredine. ſꝫ ſm eēntiā albedinis ſunt ſilia. g̊ qđ ꝑfuit de albedie remāet ꝛ ille g̊dus q fuit de ɔtrio corrūpiť. ℂ Dices. ꝙ ver ē. ꝙ vnū ɔtriorū pōt maneť cū alio ꝛ augere aliđ qñ reduciť ad eē ſile. Et dices vltra. ꝙ vnū ɔtriorū nō reduciť ad eē ſile cū alio. niſi ꝑus corrūpať ꝑcedēs. Qꝛ qñ aq̄ augmētat ignē. ꝑ extinguiť ignis ꝛ poſtea cū hūidū aſſilatur ſicco gñať ignis. Sic in ꝓpo^o. opꝫ ꝙ minor q̄litas que ꝑceſſit corrūpať ꝛ poſtea ſili q̄litate corpus iterū augmēteť. ℂ Sꝫ iſta rō ɔfirmat ꝓmū argumētū. Qꝛ ideo humidū ꝓmo corrūpit ſiccū (ſaltē ſm magnā parteꝫ) anteq̄ ipm augmētet qꝛ per eēntias ſuas ſunt extrema contraria. ſed minor qualitas ꝛ maior nō ſunt cōtraria ſm eos (ſm eſſentias ſuas) ſed ſolū ſm gradū illum queꝫ habēt de contrario. ergo minor nō debet corrūpi in aduētu maioris: niſi ſm illū gradū nō eēntiā. ℂ Illud aūt qđ ꝓncipalr dicitur. ſ. ꝙ vnū contrariorū pōt habere infra eēntiam ſuā aliq̄ modo cōmixtionē reruꝫ ɔtrij ſui hꝫ contra ſe duo dubia fortia. ℂ Primum eſt. ꝙ ſpecies ſunt ipermixte. ergo nihil de poſitiuo frigoris pōt cōmiſceri cū calore. ¶ Secundū eſt. ꝙ oīa que ſiunt vnū alterū ſe habet vt act⁹ ꝛ alterū vt potentia. ꝛ per ɔñs vnū eſt perfectio alterius ſed vnū contrariorū nō perficit alterum ſed corrūpit. ℂ Reſpondeo: iſte due difficultates ad hominē introducunť vt ſciať modus ꝑ quem gradus remittētes habentes contrarij cōmixtionem ɔtineantur in forma que remittiť: ꝓpter qđ rñdendo ad ꝓmū dico. ꝙ frigidū pōt tripl'r conſiderari. Uno mō ſm eī⁹ eſſe perfectiſſimū: puta in ſua puritate ſm ꝙ ɔſequitur naturā aque non paſſiua a cōtrario agēte. Alio modo ſm eſſe perfectū: puta. ſm perfectionē ſue ſpēi vt ab alia ſpecie diſtinguitur. ſ. tepido vel calido. Tertio modo ſm eſſe diminutū. ꝛ ſic pōt dici frigidū quecūꝗ diſpō cāta a corpe frigido: vel quicūꝗ gradus per quem calidū in qđ agit recedit ab eius puritate ꝛ accedit approximando ad naturā frigidi. Et iſto modo illud qđ eſt derelictū a frigido in calidum manente ſpecie calidi: poteſt dici frigidū. Tum quia eſt ef-

fectus

Species. Cōmen. Arg^m p^m

Arg^m 2^m Inſtantia Ratio Du^m p^m. Du^m 2^m. Ratio Ad ꝓmū. Frigidū 2^x ɔſide.

fectus frigidi qđ est agens vniuocum. Tuz qꝛ dispō necessaria respectu frigidi perfecti inducendi in subiecto. ¶ Eodē modo cōtingit distinguere de calido. ¶ Tunc ad argumentuz dico q̄ loquēdo de calido fm esse pfectissimū. s. in puritate. nullo modo est cōmiscibile cū frigido. similr nec calidū fm esse perfectū. s. fm q̄ est species distincta a tepido vel frigido nō cōmiscet̃ cum frigido vniformiter accepto. ꝛ hoc solū probat ratio. Quia vt sic. sunt species opposite ꝛ per ꝯñs vna fm totam suam latitudinem distinguit̃ ab alia fm totam suaz latitudinez. Accipiendo tñ calidum scđo modo/ꝛ frigidū tertio mō. sic frigidū bene cadit in cōpositione cum calido stante specie calidi. vt calidū distinguit̃ specie a specie tepidi. nam cum hoc q̄ calor ignis retinet speciem caloris. stat q̄ in calore ab aqua inducat̃ quedā dispositio ad frigiditatē vel gradus frigoris per quem tñ calor nō recedit ab eius specie. imo manēs in sua specie attrahit frigus ad spēm. ¶ Ad zm rñdit Cōmētator. 3. met. cō. 23. q̄ ex his fit vnū sicut ex actu ꝛ potētia: ꝛ dicit q̄ impossibile est ista cōmisceri nisi plus habeat de vno ꝛ minꝰ de alio: ꝛ illud de quo plus habet. s. illud qđ predominatur ꝛ attrahit aliud ad sui spēm: hꝫ rōnem actꝰ ꝛ alterū rōnē potentie. recipit eniz spēz. ꝛ per ꝯñs perfectionez ab eo. Et cū dī q̄ vnū ꝯtrarioꝝ non hꝫ rōnem alicuius perfectionis respectu alterius. Dōm est. q̄ hoc est veruz de ꝯtrarijs fm esse eorū perfectissimū vel perfectū vt distinguunt̃ fꝫ spēz (vt prius dictū est) accipiēdo tñ vnū fm esse eius perfectū ꝛ aliud fm esse diminutū ꝛ vt cōtractū ad speciē alterius sic nihil prohibet. ¶ Sed de hoc qđ dictū est (scilꝫ q̄ sicut quo ad gradus remittentes. ꝛ eadē rōne est de intendentibus. qđ cōtinent̃ in potentia in forma remissa ꝛ intensa) est sciendū q̄ loquor extensiue ex intensione de cōtinentia potentiali. s. et virtuali. Triplex enim est cōtinentia. s. formalis. virtualis. ꝛ potentialis. Formalis. sicut subiectuz habet duas formas accidentales specie differentes ipsum formaliter informantes. Uirtualis. quādo plures forme attrahūtur ad speciē cōmunē. sicut forme elementales ad formam mixti. vel plures ad speciē vnius sicut intellectiuū attrahit vegetatiuum ꝛ sensitiuum ad spēm suā. Potentialis. quando nulla illarum formarū adhuc sortit̃ spēm. sicut mā cōtinet oēs formas substantiales ꝛ accidentales. De virtuali igit̃ est verū q̄ gradus intendētes ꝛ remittentes ꝯtinentur intensa ꝛ remissa. Qđ pꝫ. quia cōtinentia virtualis est in ꝓposito. qñ contenta retinent aliquo mō suas operationes: sꝫ sic est de gradibus: lꝫ eniz remittens calorē nō generet purum frigus. quodāmō tñ generat frigus inq̄tum calor continens ipm generat calorē magis tpatū ꝛ magis appropinquantē ad frigus: sicut est de igne vt in forma mixti ꝯtinet̃.

Tertius articulus. An in charitate ꝛ qualitatibus nō habētibus ꝯtriū. corrumpat̃ aliqđ positiuū de essentia gradus remissi. Ubi dico. q̄ lꝫ in qualitatibus passibilibꝰ minor gradus corrumpat̃ in aduentu maioris saltē fm aliqđ positiuū sue essentie mō quo dictū est. tamē ꝓbo. q̄ non oportebit q̄ minor gradus charitatis corrūpatur in aduentu maioris: qđ probo sic. ¶ Intensio charitatis ꝛ lucis ꝛ oium aliarū formarū nō habentiū cōtrariū sed solum priuationē oppositā. est similis augmento q̄ntitatis: sicut enim in augmento q̄ntitatis minor q̄ntitas que precessit. non hꝫ in se aliqđ positiuū cōtrariū q̄ntitati maiori (nō enim in genere quātitatis duo sunt extrema ꝯtraria ex quibus cōponant̃ in esse q̄ntitatis vt est in genere qualitatis) sic in intēsione charitatis ꝛ lucis ꝛ hꝫ que nō hñt extremū cōtrariū sed solū oppositū minor gradus qui precessit intensionē non habet aliquid positiuum in se in quo contrarietur maiori gradui. Sed in augmēto q̄ntitatis minor gradus non corrumpit̃ in aduentu maioris fm aliquid positiuū sue essentie. sed solum fm priuationem ꝛ imperfectionem quā importabat respectu maioris gradus. Ergo etiaz in augmento charitatis. non opꝫ minorem gradū in aduentu maioris corrumpi fm aliquid positiuum sue essentie. lꝫ hoc contingat in qualitatibus sensibilibus. Minor ꝓbat̃ ex processu phi. 1. de gene. ca. de augmento. tex. cō. 31. Ubi sic procedā. Primo ponā cōclusiones quas phs ꝓbat ibi: ꝛ deinde ex qualibet formabo argumentum ad ꝓpositū. Primo sic. ¶ Phs in p̄ ca. respondet ad q̄onē. An augmētatio sic fiat q̄ ille gradus q̄ nouiter aduenit. adueniat magnitudini existenti in actu. Aut aduenit magnitudini existēti in potentia. Et respondet q̄ aduenit magnitudini existēti in actu. dicens q̄ augmentatio est existentia q̄ntitatis additamentuz. ꝛ diminutio minoramentum: qđ non esset verum si preexistens q̄ntitas corrumperet̃. ergo. ¶ Cōfirmatur. Quia innuit talē probationē. Quādo q̄ntitas incipit aduenire substantie: puta. qñ post vnionē forme substantialis cum materia p̄mo sequunt̃ accidentia tunc ꝓprie dicit̃ eē generatio q̄ntitatis: ꝛ ratio est. qꝛ tunc aduenit q̄ntitas ei qđ est in potentia ad q̄ntitatem. si ergo in aduentu maioris corrumperet̃ minor q̄ntitas precedens. ꝛ non remaneret existens actu in subiecto: sed in potentia soluz. sequit̃ q̄ semper erit generatio q̄ntitatis ꝛ nūq̄ augmentatio: ꝛ ita male distinguit̃ augmentatio cōtra alterationez. Ista probatio de verbo ad verbū habetur. 1. de genera. tex. cō. 31. vbi prius. Manifestum est autem ex quesitis qñ non augmentatio ex potentia magnitudine. actu aūt nullam habentē magnitudinem. talis aūt transmutatio nō augmētationis propria sed generationis. Tunc arguo sic. Illud qđ in actu existit in aduentu alterius non corrumpitur ipso adueniente: sed q̄ntitas p̄cedēs actu existit in aduentu maioris. aliter autez nō esset augmētatio q̄ntitatis sed gnō q̄ntitatis q̄ precedēs nō corrumpit̃. ¶ Itez phs inquirit duo. Qđ est qđ auget̃. Utrum illud cui aliud apponit̃ sicut crus. Aut illud qđ apponit̃ sicut cibus ꝛ ꝓbat q̄ cōpositū ex his auget̃. Quia illud qđ fit magis auget̃: sed cōpositū ex his fit magis. sicut cū misces aquā vino cōpositū fit maius. ergo totū cōpositum auget̃. Et rñdet ad q̄onē. q̄ crus auget̃ quia illud auget̃ cuius substantia manet ꝛ qđ dominat̃ in mixtione: vinuz enim cū apponit̃ aque. qꝛ eius subā manet ꝛ dominat̃ in mixtione ideo auget̃. sꝫ sic est qñ crus attrahit sibi cibū q̄ subā cruris manet ꝛ crus dominat̃ in mixtione. ¶ Itē. Scđo idē ꝓbat sic. tex. cō. 34. Illud qđ aliud ingredit̃ illđ auget̃: sed cibus igredit̃ in carnē vel in crus. ergo caro vel crus auget̃. Probo mi. duplr. In augmētatione duplex est alteritas. s. alterans alteratū ꝛ alterans in alteratū: quia qñ alteratur crus. aīa vegetatiua est agens ad augmentationē: sꝫ aīa vegetatiua nō alterat̃ nec patit̃. ¶ Itē cibus est agēs ad alterationē sed alteratur primo: tūc sic. Alterans in alteratū nō ingredit̃ nouiter ipsuz augmētatū: sed precessit in ipso sicut pꝫ q̄ aīa vegetatiua p̄cessit in crure. alterās autez alteratum ingreditur necessario cuz p̄mo non fuerit: sed cibus est alterās alteratū. q̄ ingredit̃ nouiter in crus. ¶ Item minorē ꝓbat sic. Qñ ex cibo gñat̃ caro si nō igredit̃ crus manet ꝑ se existēs: sꝫ qñ res manet ꝑ se exñs ꝛ accipit formā corpis p̄existētis: puta. carnis q̄ est forᵃ subalis. tūc est gnō. q̄ si cibus accipiat formā carnis ꝛ nō igredit̃. q̄ tūc erit gnō nō augmētatio. Hec satis expresse habent̃ in textu. ¶ Ex his. 3. p̄ncipalr ꝓbat̃ ꝓpositū sic. Certū est q̄ phs logt̃ hic de crure augēdo fm q̄ hꝫ ptes extra ptes nō fm q̄ est p̄cise subā q̄dā p̄ter oēm q̄ntitatē ꝛ q̄d in sensibile. qꝛ nihil est augmētabile fm q̄ p̄scindit̃ oino q̄ntitas ab eo: sꝫ p̄mꝰ motus ꝓ tunc circa ipsuz est gnātio nō augmētatio (vt visum est in pᵒ rōne imediate) q̄ si phs nō logt̃ hic equioce de crure qñ dicit. q̄ crus augmētat̃ qꝛ eius subā manet ꝛ q̄a dñat̃

Calidum duplr.
Ad scđm.
Cōtinētia triplr.
Argᵐ pᵐ
Argᵐ 2ᵐ
Argᵐ 3ᵐ

in ista mixtione ꝛ qꝛ cibus ingredit̃ ipsuꝫ. Dic ergo accipit crus ſm ꝙ hꝫ ptē extra ptē. Sed nō eſt verū dicere de crure ꝛ hoc accipiēdo crus ſm ꝙ hꝫ partē extra ptē ꝙ ſubſtantia ei⁹ manet vt ſic. nec ꝙ vt ſic dñaẽ crus. nec ꝙ vt ſic cib⁹ ipſuꝫ ingredit̃. ſi q̃titas ꝛ ptes eius corrūpent̃ in tali augmētatione. imo cōtraria dictoꝝ iſtoꝝ verificarent̃. ſ. ꝙ ſubſtantia carnis ſm ꝙ hꝫ partē extra partē nō maneret nec dominaret̃ nec ad ipſuꝫ ingrederet̃. ſed ſolū ſibi ſuccederet cib⁹. Ergo phs vult in iſto pceſſu ꝙ in augmētatione p̃cedens q̃titas maneat ꝛ nō corrumpat̃ (ſm q̃titatē ꝛ nām ſuam dico) ſed ſolū ſm priuationē quā habuit pmo. ſ. ſm paruitatē precedentē. ¶ Item. Primo de genera. tex. cō. 88. dicit ꝙ gutta aque apposita mille amphoris vini nō facit augmentationē qꝛ tranſmutat̃ indominans ꝛ ſoluit̃ ſua ſpēs. ergo phs vult ꝙ q̃nq̃ pars augens corrumpit̃: ſed nō auctum ipſuꝫ qđ preceſſit: imo vult ꝙ illud manēs dominat̃. ¶ Itē phs tex. cō. 35. infra declarans ꝙ quelꝫ ps aucti eſt aucta: dicit. ꝙ eſt verū de ptibus ſm formā nō ſm mām: ꝛ Cōmētator ibidē dicit ſic. Illud qđ auget̃ dꝫ eſſe fixū ꝛ nō in cōtinuo fluxu ſed aliquādo in augmēto. Alia aūt ſunt q̃ defluunt ꝛ illa vocat phs partes mãles. ꝛ aliqđ qđ permanet. ſicut membrū ſolidū qđ auget̃: puta. manus vel pes. ꝛ ptes hꝫ vocat phs ptes ſm ſpēz vel formā. Uult ergo phs dicere. ꝙ quelibet pars aucti eſt aucta q̃tū ad ptes ſuas q̃ permanent: puta. q̃n manus auget̃ quelꝫ ps carnea auget̃ ꝛ quilꝫ digitus pportionalr̃ auget̃: ſed quelꝫ pars aucti non eſt aucta q̃tū ad ptes fluentes: puta. ſi per aliqđ tēpus creſceret manus. ꝛ ſanguis cōtinue diſtillaret̃ de manu. illa ps fluens nō diceret̃ ps aucta ipſius manus. ſed recedit ab ea. Et imaginat̃ phs. ꝙ ſicut ptes aque que fluūt ꝛ alia adgenerantur nō augmentat̃: ꝛ etiā partes carnis. ſi que cōtinue venirent ꝛ fluerēt (vt pꝫ in maceratione ꝛ in pinguatiōe) nō augmentant: ꝛ ita ex pte aucti imaginat̃ ꝙ ille partes q̃ fluunt nō augmentat̃. ſed ſolū illud qđ fixe eſt permanens. Uñ phs ait ſic. Opꝫ gdē itelligere queādmodū ſi gd mēſurabit aquā. ſup eniꝫ alia ꝛ alia que generat̃ (ſupple. ꝛ ideo nō augmentat) ſic vtrīq̃ eſt de augmēto carnis ſm mãꝫ ſꝫ nō cuicūq̃ ꝛ cū auget̃ ſꝫ hoc gdē defluit, hoc gdē aduenit. ſ. ſupple. ideo nō augmētat. Et cōcludit ꝙ eodem mō eſt arguendū ex pte aucti. ſ. ꝙ ptes fluentes que vocant̃ ptes ſm materiā nō augmentant̃: ꝛ hoc eſt qđ infra ſequit̃. Qua pp eſt gdē. ſ. qđcūq̃ carnis auctū: eſt aūt ſic nō ſm ſpēz. gd cuicūq̃ aduenit ſꝫ mãꝫ: aut nō. ¶ Ex his ergo ſic. Phs vult ꝙ quelꝫ pars aucti eſt aucta. intelligēdo de partib⁹ ſm formā. ſ. de partibus que hñt fixū eſſe ꝛ nō fluens. Quero ḡ gd eſt illud qđ in augmēto illo hꝫ eſſe fixū. Aut illud eſt indiuiduū vt includēns q̃titatē: ꝛ habet̃ ppoſitum. ſ. ꝙ q̃titas precedens hꝫ ibi eſſe fixū ꝛ nō corrumpit̃ apud augmētationē. Aut eſt indiuiduū preciſe de gñe ſubē: hoc eſt falſuꝫ: qꝛ ſi ſola ſubā haberet eſſe fixū ꝛ nō q̃titas. tunc ſubā ſolū ſe haberet ſicͭ ſubiectū deferens ptes q̃titatis fluētes ꝛ refluentes. ꝛ tūc nunq̄ illud qđ ponit̃ fixū eſſet auctū. nec ſꝫ totū. nec ſm partes. Quia ſicut ptes aque cōtinue fluentes ſup aliqđ canale fixū nō augmētant illud. ſic nec ptes q̃titatis ſic cōtinue fluerēt ſup indiuiduū de gñe ſubē per totū tēpus quo durat augmētatio ꝛ nō haberet eſſe fixū. nunq̄ augmētant illud. ¶ Illud eſt ēt expreſſe ꝯ theologiā. qꝛ in augmentatione circa ſpēs ſacramētales q̃n rareſiunt opꝫ eſſe aliqđ fixū: ſed illud nō pōt eſſe indiuiduum de genere ſubē qa ille ſpēs ſunt ibi ſine ſubā ꝛ ſubiecto. ergo illđ fixū nō eſt indiuiduū preciſe de genere ſubē. ¶ Item. Ut ſupra habitū arti. 2. In augmētatione opꝫ ꝙ vnū ꝯtrioꝝ corrumpatur ſm ꝙ eſt ꝯtriū. ꝛ ꝙ maneat ꝛ augmentet ſm ꝙ eſt ſimile: ſed q̃titas p̃cedens remiſſa hꝫ aliqđ in quo eſt ſimile ſequenti. ergo nō ſolū remanet ſubā ſed precedens q̃titas.

Argm 4m

Argm 5m

Argm 6m

Argm 7m

¶ Pro declaratione aſſumpti reſume qđ ibi dictū eſt in fine ſcdi arti. ¶ Item. 3. infra mouet qōnē ex pte eius qđ auget. qualiter illud ſe hꝫ: ꝛ dicit. ꝙ illud qđ auget eſt in potētia tale quale auctū eſt in actu. ſicut cibus eſt in po⁹ caro. caro ꝯo que recipit augmētū eſt actu caro. cibus aūt qꝛ eſt in potentia. caro corrumpit̃ quātū ad formā cibi quā habuit in actu ꝛ ſm ꝙ fuit in potētia caro. Et hoc conuenit dupl'r. Uno modo ꝙ cibus qui fuit po⁹ caro fiat actu caro per ſe exiſtens. Alio mō ꝙ fiat caro nō ꝛc. ſed cōiuncta carni precedenti. cōiuncta dico ſic. ꝙ illud qđ eſt actu caro attrahit ꝛ cōuertit ipſuꝫ cibū qui eſt in potētia caro ad eſſe actu caro. Dicit ergo ꝙ cibus qui eſt in potētia caro nō fit caro p ſe exiſtens. qꝛ tunc eſſet generatio nō augmentatio. ſicut q̃n quis apponit igneꝫ ad alia ligna in q̃bus ignis nō prefuit. tunc eſt generatio ignis: ſed cibus qui eſt in potētia caro fit actu caro ita ꝙ caro que prefuit actu attrahit. ꝛ conuertit cibū in ſui nām ꝛ ſic ſaluat̃ augmentatio. Ergo ſiq̃s pīcit ligna in ignē precedentē. eſt augmētatio. qꝛ ignis tangens vrenda attrahit ipſa ꝛ cōuertit in ſui naturam. ꝛ ſilr̃ ſiquis infunderet aquam vino. vinū auget̃ per mixtionē. ſic ꝙ vinuꝫ attrahit aquā in ſui nām. Qđ probat: qꝛ vinū ſic mixtū hꝫ opus vini: ſed operatio ppria nō eſt ſine natura rei cui⁹ eſt. qꝛ textus eſt iſte reſpondens ad qōnē qua querit̃. Quereret aūt aliq̃s quale opꝫ aliquid eſſe quo auget̃ ꝛc. ꝛ videt. Manifeſtū eſt ꝙ potētia illud ꝛ cetera. que ſunt ad ppoſitum. Et infra dicit expreſſe cum caro generat̃ in actu que primo fuit caro in potētia nō hoc ipſum ſm ſe. ſ. exiſt. ſꝫ ꝙ auget̃ hoc. ſ. attrahit ſibi: queādmodū. ſiquis aquā ſuper infundit vino. vinū poſt hoc aquā illā vinū facere poſtq̄ miſcet̃: queādmodū aūt ignis tangens vrenda facit vſtū. Ecce expreſſe ꝙ quia augmentat vinū. ſm ꝙ vinū. attrahit ꝛ cōuertit aquaꝫ in ſui nām: ꝛ ideꝫ dicit de igne reſpectu lignorum ſibi additorū. Et cōcludit expreſſe: ita in eo qđ auget̃ ente actu caro in ens augibile aduenit. potentia caro facit actu carnē. ergo ſimul ente. ideſt q̃n ineſt ſibi ꝛc. Ex his arguit̃ ſic. Augmentū carnis fit per iſtum moduꝫ. ꝙ illud qđ preexiſtebat actu caro attrahit illud qđ eſt in potentia caro in ſui nām: ſꝫ qđ attrahit aliud neceſſario eſt in actu. aliter eniꝫ actio attribueret̃ enti in potētia: ergo caro precedens aucta eſt caro quāta. ¶ Cōfirmat̃. Quia caro actu exiſtēs nō attrahit nec cōuertit potētia carnem in ſui naturaꝫ. niſi quando in carne actu exiſtente ꝛ attrahēte ſunt qualitates actiue ꝛ paſſiue. ꝛ per conſequens quātitas ſenſibilis: quia qualitates inſunt mediante quantitate. igitur quādo ſic eſt augmentū. ibi exiſtit in actu quātitas recipiens augmentū. qđ eſt principale propoſituꝫ. ſ. ꝙ non corrumpitur in aduētu alterius. ¶ Cōfirmatur per hoc qđ ſequitur. Ait enim phs. ꝙ cibus nutrit inquātū cibus. auget autem ſm ꝙ quātus. Et addit. q̃diu ergo cibus nutrit ꝛ ſi ſimul non augmētet (qđ dicit. qꝛ poſſibile eſt aliquem nutriri in ſubſtantia dum diminuitur eius quātitas) tādiu eſt ibi nutritio. ſꝫ nō augmentatio. Et addit q̃diu etiam immaterialis potentia. ſ. forma pōt facere quantum in potentia quantuꝫ in actu. tādiu quātitates materiales. inmateriales, ideſt erunt in pluri materia. qđ eſt augeri: ꝛ quando hec non poſſunt contingere moritur animal ꝛ diminuitur. ſicut quādo vinum nō poteſt conuertere aquā in ſui naturam. generat̃ aquaticum ꝛ deſinit vinum. ¶ Ex his arguitur ſic. Phs ponit tamdiu proportionaliter nutritionem ꝛ augmentationem. quādiu animal poteſt aliquid attrahere in ſubſtantiam ꝛ quantitatem ſuam. ſed iſta comparatio nulla eſſet niſi illud ad qđ attrahitur vtrobiq̃ exiſteret recipiendo illud qđ attrahit̃. igitur ſicut vult ꝙ ſubſtantia nutrita permanet in tota nutritione ꝛ nō corrumpit̃. ita vult ꝙ quātitas in tota augmētatione manet ꝛ non corrumpitur.

Argm 8m

Quartus articulus pōt esse imaginatio. q sicut ipsa essentia albedinis remisse non corrumpit in aduentu albedinis intense sed solū contrariū cōmixtū: puta. cum albedo est cōmixta cū nigredine in intensione albedinis nō corrūpit ipsa albedo. sz nigredo cōmixta. ita nec etiā esse remissum seu paruum. qd est ibi de pura albedine in paruo albo. qd est ibi vt quoddā positiuū nō corrumpit in aduētu albedinis itense: ꝛ hoc q̄tū ad illud positiuū qd iportat in ipso esse remisso seu paruo. sed solū quantum ad precisionē ꝛ priuationē ꝛ imperfectionē quā importat ipsū esse remissum. Et hoc ideo q2 indiuiduum albedinis qd est ibi sub illo remisso ꝛ paruo est stāle. stāle aūt natū est remanere in suo esse positiuo ꝛ attrahere ad suū esse positiuū aduenientē albedinē: ꝛ per ɔ̄ns illud qd dicit priuationē ꝛ iperfectionē solū corrumpit. ¶ Hec vī oino esse intentio phi. 1. de generatione. c. de augmēto tex. cō. 31. vbi vult q aug^m illud qd augetur sit in actu suo aduenientē pte augente. alr vt dicit eēt gnō nō augmētatio: sed qd existit in actu in aduentu alterius nō perdit suū esse. ergo hoc ipsum esse paruū remanet saltē s^m illud qd est positiuū. ¶ Itē. Qū forma noviter acqrit in aliquo ꝛ nō per generationē. tunc forma pcedēs nō pdit suū esse. q2 nunq̄ est corruptū esse vnius nisi cū generatione alterius. igit cū magnitudo que augetur exit in actū ꝛ qd aduenit nō generat. sequit necessario q illud qd pcessit de forma augenda nō solū manet in sua essentia. sed in suo esse. ¶ Itē. Ut deductū est in alijs argu. phs vult q in augmēto ps augēs ingrediat in auctū ꝛ dominet: ꝛ q auctū attrahat sibi illō qd auget: ꝛ q tādiu est augmētatio quādiu pōt eē talis attractio ꝛc. vt supra: sz illud in qd aliud ingredit. ꝛ q dominat. ꝛ q attrahit ad se necessario. manet in esse suo ꝛ nō in eēntia solū. ergo auctū ꝛ intensum manent in esse positiuo q prehabuit. ¶ Item. Phs ꝛ Cōmētator 4° phy. cō. 85. Rñdentes ad qōnē quō fit rarefactio ꝛ cōdensatio. Dicunt. q nō fit sic (vt antiq volebant. s. sic vt cū corpe raro erant quedā foramina vacua. ꝛ q in illa intrarent quedā parua corpora prius actu existentia. sed sepatim existētia extra ꝛ per ingressionē ꝛ repletionē eorū fieret corpus densum: ꝛ q ecōtra per expulsionē taliū paruorū in qb^s preexistebant in actu fieret corpus rarum. Sed sic fit rarefactio ꝛ densatio (vt dicunt phs ꝛ Cōmētator) sicut fit augmentatio ꝛ intensio. s. q sicut qñ ex minori caliditate fit maior caliditas. hoc non est. q2 extrinseco venit alia q̄litas (vt caliditas que p̄mo fuit in actu) sed sic q mā que fuit sub minori quantitate aut caliditate fuit in potentia ad maiorē caliditatē vel quantitatē. ꝛ illa transfertur de illa potētia in actū. ꝛ sic fit maior q̄titas aut maior caliditas: sic dicunt q est de raro ꝛ denso: ꝛ in cōcepto ante mediū post multa verba sic dicit. Sicut dicimus q mā veniet de caliditate demonstrata ad maiorē caliditatē nullis partibus calidis actu aduenientib^s. sed transfert subiectū in maiorē caliditatē extensione ipsius caliditatis. similr est in q̄ntitate ꝛc. Ponunt exemplū phs: ꝛ Cōmentator. Si accipias circulū ꝛ ipsū incipias incuruare sed post eū facias maioris incuruationis: tunc. q2 curuitas suscipit magis ꝛ minus. sz nō circularitas (vt dictū est tertio articulo) statim apparet q totus circulus ꝛ quelibz pars eius fit maioris incuruationis: ꝛ tn̄ manifestū est q nulle partes curue in actu sibi addent: nō enim prius habuit partes rectas aut curuas aliquas determinatas quibus supaddant noue partes ab extrinseco facientes maiorē incuruationē. sz curuitas maior (que fuit in potentia in illo fieret in actu ꝛ ecōuerso) si rectificares in modico circulū incuruatū. fieret minor in eo curuitas: ꝛ tn̄ nulle partes in actu ab ea auferebātur. ¶ Ex his arguo ppositū sic. Augmentatio aut intensio nō fit per additionē partiū extrinsecarū prius actu existentiū. sed per additionē eductarū de potētia māe: sic tn̄ q augmentatio fit ex intensione ipsius caliditatis. vt dicit cōceptū. Sed cū dico q calor fit maior ex intensione ipsius caliditatis apparet vnus modus intensionis inter intensionē que fieret p additionē caloris extrinseci aduenientis. qui prius existebat in actu. ꝛ inter intensionē que fieret per corruptionē illius esse calidi qd prehabuit: q2 interponit ille modus intensionis medius quo. s. calor retineat totū suū esse positiuū qd prehabuit. ꝛ quo retineat in seipsam maiorem caliditatē que p̄mo fuit in potētia materie ꝛ nō extrinsecā. Ergo Cōmentator addens illā determinationē q maior caliditas fit ex intensione ipsius caliditatis intendit dicere. q forma itensa remanet in suo esse positiuo qd prehabuit. ꝛ q recipiat in seipsā maiorē caliditatē que p̄mo fuit in potentia materie ꝛ nō extrinsecā. Ergo Cōmentator addens illā determinationē. q maior caliditas fit ex intensione ipsius caliditatis intendit dicere q forma intensa remanet in suo esse positiuo qd prehabuit. ꝛ qd sola precisio. ꝛ priuatio eius corrumpit. ¶ Ad hoc cōcordat exemplū prius adductū. Quia cum incuruatio circuli dilatatur ꝛ fit maior incuruatio nō apparet additio partiū extrinsecarū curuarum nec etiā incuruatio quā prehabuit apparet corrumpi. sed satis apparet esse curuū qd prehabuit manere ꝛ intēdi. ꝛ sola priuationis paruitas corrumpi. igit sic in pposito.

Sed tunc ɔtra predicta videt reuerti phs. 5. physic. tex. cō. 18. vbi vult q in augmentatione ꝛ alteratione termini sint aliquid positiui. Dicit enim q motus in his est affirmatio in affirmatiuum. ꝛ silr ibi dicit q oēs isti modi sunt a cōtrario in ɔ̄riū. ꝛ per cōsequēs terminus a quo semp corrumpit. ¶ Rñsio. Qr remissa albedo que est terminus a quo in sua intensione pōt accipi dupliciter. Uno mō vt continet aliquid plus cōmixtū de cōtrario suo. sciliz de nigredine q̄z albedo intēsior. Alio modo vt ipsa albedo remissa quā continet precise cōparat ad albedinem intensiorē excluso ipso contrario cōmixto. Primo mō cōcedo q in intensione aliqd de esse positiuo corrumpitur. s. illud plus qd habuit de cōtrario cōmixto. sed scdo modo nō. Et habita cōsideratione ad p^m modū qui cōiter occurrit. dixit phs q alteratio est ab affirmato in affirmatum ꝛ a cōtrario in ɔ̄riū: sed habita ɔsideratione ad 2^m modū vult q termini sint priuatio ꝛ habitus. ¶ Et nota q ēt isto scdo pōt saluari dictū phi. s. q termini sunt affirmatiui ꝛ cōtrarij. Qd pz. q2 Cōmentator in cōmento. 9. exponit se dicens q termini debēt esse cōtrarij ꝛ affirmatiui. large accipiendo cōtrarium p priuatione. ꝛ ēt large accipiendo affirmatiuū. qñ est affirmatiuū s^m significationē: vt cū dico sortes est nudus: nudum ita bene hz vocem affirmatiuā sicut vestimentū. Litera ēt phi est ista. Necesse est ex subo in subm esse motū locū. subiecta aūt cōtraria. aut media. ꝛ priuatio ponitur cōtrariū vt monstratur affirmatione. vt nudū ꝛc. Sed cum dico remissum vel paruū. sz s^m rei veritatem dicat imperfectionē ꝛ priuationem. tamen s^m vocem est affirmatiuū eque bene sicut nudum. Ergo stat propositum q sola priuatio est terminus a quo. ꝛ q sola priuatio corrumpitur ꝛ nō ipsum esse. ꝛ tamen q aliquo modo termini sunt affirmatiui ꝛ cōtrarij. ¶ Istud diffuse ꝛ expresse ponitur a Cōmentatore ibidem. ꝛ totū istud intelligēdo qñ est intensio aut augmentatio in nō habentibus ɔtrariū cōmixtū. quia in habentibus cōtrariū esset falsum. ¶ Nota hic cōtra aliquos. Quia ex hoc q opponunt sicut priuatio ꝛ habitus nō sequitur q ibi nō sit motus. sed subita mutatio. Nec ēt valet argumētū qd adducit. quia inter priuationē ꝛ habitū nō est mediū (vt patet de tenebra ꝛ luce) iō illuminatio est subita. Et tangit Cōmentator bonā rōnem quare nō sequit. In gnōne ingt subali nō est mot^s sz ibi fit

Arg^m 1^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

Instantia

Solutio

Albedo.

Termini.

Nota.

priuatio ⁊ habitus. Et rō est. Quia nō est motus nisi inter cōtraria mediata. qꝛ inter lucē ⁊ tenebrā nō est mediū. iō ad lucē nō est motus. sed mutatio: sed lȝ magnū ⁊ pũū intē sũ ⁊ remissũ opponant̃ ꝯtrarie ſm ꝑuationē ⁊ habitũ. ⁊ supposito ꝙ in motu locali differētie loci eodem mō oppo nantur. tñ inter ista ꝑuatiue opposita est mediū. quia inter magnū ⁊ paruū est mediocris quātitas ⁊ inter intensum ⁊ remissũ est mediocris caliditas. ⁊ inter ante ⁊ retro est me dium spatium: ⁊ ideo ista habent cōditionem ꝯtrarioꝝ ve roꝝ mediatoꝝ: ⁊ per ꝯñs cōtrarietas priuatiua talis suffi cit ad terminos motus.

Instantia

Sed nec hec responsio de nudo (vt videtur) est intelligenda: vt sonat. Quia accipio aliquā paruā quātitatē que precise sit vnius pedis. tunc est mani festū ꝙ lȝ adueniente quātitate. 10. pedū manet illa quanti tas pedalis. nō tñ manet cũ sua precisione. s. ꝙ habeat pre cise esse pedale: sed certū est. ꝙ illud esse paruū scilȝ esse pe dale precise qḋ habebat fuit aliquid vere positiuū ⁊ nō so lũ ſm significationē sicut nudum. ergo detur ꝙ aliqḋ esse reale verū qḋ fuit in termino, est corruptū. ¶ Responsio. qñ dicit̃. cū ex pedali fit decē pedale. pedalitas corrumpi tur que est quid positiuū in quātitate sicut tepiditas in ca lore ⁊c. Dico ꝙ pedalitas pōt dupl'r significare. Uno mō ꝙ significet aliqḋ paruū indiuiduū in genere q̈ntitatis: pu ta. indiuiduū tale qḋ per q̈ntitatē vnius pedis possit mēsu rari. Alio modo pōt significare quādā precisionē seu ꝑua tionē magne q̈ntitatis: puta. bipedalis ⁊ supra. Primo mō significat aliquid positiuū. sed nullū aliud positiuū nisi ipsũ paruũ indiuiduū de genere quātitatis. Scḋo modo signi ficat priuationē. Tunc ad argumentū cōcedo. ꝙ pedalitas in augmētatione corrumpit̃. sed nō vt dicit positiuū. Quia nō pono ꝙ illud indiuiduū quātitatis qḋ precessit corrum pitur. sed attrahit quantitatē ad se. sȝ priuatio ⁊ precisio il la que prefuit respectu maioris quantitatis corrumpitur: ⁊ potest poni exemplū in terminis magis generalibus. cū ex ꝑuo fit magnū ⁊ ex diminuto perfectū. Uñ etiā est ꝓbatū arti. 3. ꝙ preexistens quātitas nō corrūpit̃ imo preexistēs remanet. ⁊ attrahit sequētē ad se ⁊ intra se. ⁊ diminutio ipsa ⁊ imperfectio quā prehabuit desinit in aduentu eius. ⁊ illa cessatio eius vocat̃ eius corruptio. ¶ Dices. si gradus pe

Instantia 2

dalitatis nō addit aliquid positiuū super indiuiduũ. ergo gradus qui acqrunt̃ per intensionē ⁊ q perdunt̃ ꝑ remis sionē (de qbus certū est ꝙ distinguunt̃ cōtra indiuiduū: qꝛ illi fluunt ⁊ indiuiduū permanet) eadē rōne nō addent ali quid. qꝛ negatio nihil addit.

Solu.

¶ Propter qḋ intelligendum est. ꝙ lȝ verū sit in casu quando augēt̃ quātitas pedalis. ꝙ gradus qui precessit nō dicit aliqḋ positiuū super ipsũ in diuiduū pedale. sed solam precisionē. ⁊ priuationē que cor rumpit̃ in termino a quo: tñ nō nego quin gradus nouiter adueniens ⁊ cōponens dicit aliquid positiuū. Quia gradus nouiter aduenies ⁊ cōponens per nouā cōpositionē intrat indiuiduũ qḋ precessit. ⁊ eodē mō qñ diminuit̃ bipedale aliqd positiuū corrumpit̃ qḋ precessit. ¶ Unde ad argu[m] dico. ꝙ verū est ꝙ gradus fluentes ⁊ refluentes cōponunt ⁊ dicunt aliqḋ positiuū additū indiuiduo. qui sunt in gene re cū eo per reductionē (vt in sequenti qōne dicet̃ arti. 4.) gradus tñ vt dicit precisionē solā in parua quātitate prece dente dicit solā priuationē: ⁊ sic saluat̃ ꝓpositū. ꝙ termin[us] a quo in motu augmentationis est priuatio.

R.ñ ad.

¶ Sed si mo ues dubitationē. an in diminutiōe. terminus ad quē sit ꝑua tio. Uidet̃ ſm pħm in. 5. phy. tex. cō. 17. ꝙ sic. Quia tam in diminutione sicut ⁊ in augmentatione. ponit pħs motũ a cōtrario in cōtrarium: qḋ exponitur large. de contrario. vt nudū: sed certū est ꝙ in spoliatione nihil acquirit̃ nisi nu ditas que est ꝑuatio. igit̃ sic in diminutione nihil acqritur nisi paruitas que est priuatio.

R.ñ ad.

¶ Si dicas ꝙ negatio non terminat. Uerū est. sicut aliqd per se acquisitum per motū terminatū. tamen in rōne resultantis. per hoc v3. delicet. ꝙ motus est circa aliud ad qḋ talis negatio cōsequit̃: quia ad motū spoliationis (qui est vestimentū) consequit̃ nuditas: sic in ꝓposito. ad motū alicuius gradus qui precessit in ali qua quātitate magna sequit̃ paruitas. ⁊ iste motus est dimi nutio.

Ad primũ Godofr.

¶ Tunc rñdeo ad argumēta aliorū. in ꝑmo arti. Ad ꝑmū pōt rñderi per dicta in arti. 2. ꝙ. s. verũ est ꝙ minus calidū corrumpit̃ in aduentu maioris ſm ꝙ est ꝯtrium: sed qꝛ nō sunt cōtraria positiua ſm totū positiuū qḋ est in eis (in calore enim nō cōtrariat̃) sed solū ſm cōtrariũ com mixtū. ideo totus gradus caloris nō corrumpit̃. sed solum illud positiuū ſm ꝙ plus habuit cōmixtū de ꝯtrario q̈ȝ ca lidū intensũ. ¶ Potest etiā rñderi per dicta in. 3. arti. Si accipiat̃ calor remissus precise. nō cōsiderādo aliqd de cō trario cōmixto. tunc tota ꝑuatio corrūpit̃ sicut ⁊ in augmē to vbi termini nō sunt cōtraria positiua.

Ad scḋm.

¶ Ad 2[m] cũ dē. ꝙ subiectū in transmutatione dicit̃ qḋlibet qḋ manet sub vtroqȝ termino. Dico ꝙ nō est verū simpl'r. sed qḋ sic ma net ꝙ in tali transmutatione est solum recipiens. nō profi ciens de gradu in gradū intra se. quia materia ꝑma manet sub vtroqȝ termino sed solum recipit: ⁊ ideo est subiectũ. for[ma] aūt fuit sub vtroqȝ termio. in termio. n. a quo fuit salt̃ in potentia. ⁊ in termino ad quem fuit in actu: sed quia hoc est sibi proficere. ꝓcedere de potentia ad actum nō ponit̃ subiectum.

Ad tertiũ

¶ Ad illud de motu locali. Dico ꝙ tripliciter potest responderi ⁊ satis apparenter. ¶ Primo quia in lo cali motu. motum in quolibet instanti est in alia ⁊ alia di stantia ad celum ſm differentiā loci s. vel ſm ante ⁊ retro. vel dextrum vel sinistrū. vel sursum vel deorsum: sed cum iste sint differentie specifice loci quod ex intentione dicit Cōmentator. 4. physicoꝝ cōmēto. 4. ⁊ lib. 3. cō. 54. opȝ ꝙ continue in quolibet instanti acquiratur motus locus ſm speciem sicut ſm numerum. ⁊ cum proportionaliter. Ubi citates in corpore locato varientur ſm variationem loco rũ. oportet necessario ꝙ in quolibet instanti sit. Ubi nouū acquisitum. Sed in augmentatione intensione non est ita. nō enim auctum ⁊ intensũ recipiunt nouam formam di uersam nec ſm numerum. nec ſm speciem continue vt su pra probatum est. igitur non est simile. ¶ Scḋo ꝙ quedā sunt forme que precise sequuntur partes motus sicut aliqui dicunt de radijs genitis a sole in medio. Unde dicunt ꝙ ꝑ ptie continue generatur nouus radius ⁊ corrumpitur pre cedens: quod probant. Quia ex quo iste radius generatus in isto puncto aeris ad presentiam solis ad ipsum. necessa rio oportet ꝙ cum sol continue mouetur recedendo ab op positione quā habet ad istum punctum. ꝙ continue corru patur radius precedens ⁊ nouus generetur: quedam autem sunt forme que non precise sequuntur partes motus. sed ꝑ motum intrinsecantur alicui forme precedenti: sicut. quia augmentatio est preexistentis quātitatis additamentum. ita ꝙ precedens quantitas attrahit sequentem in sui natu ram vt supra. ⁊ hoc voco sic eam intrinsecare alicui. ¶ Per hoc ad formaȝ argumenti dico. ꝙ forme que precise sequū tur partes motus sicut est de radijs solis genitis in medio. ⁊ de diuersis. Ubi que acquirit corpus localiter. per diuer sas partes motus: quod verũ est ꝙ corrumpitur continue. ⁊ noue continue generantur forme. tamen que per motum intrinsecantur forme preexistenti non perimunt aut corrū punt formā precedentem. sed vniunt̃ infra eam. ¶ Uel alr pōt dici ſm premissa. ꝙ differentie loci vel sunt contraria priuatiua. vel quod verius videtur. sunt cōtraria positiua: ante enim ⁊ retro ⁊ cetere differentie loci aliquid positiuũ dicunt ⁊ eodē mō Ubicitates quas acqrit corpus motum local'r sunt ꝯtrarie: esse eniȝ in loco sursũ est ꝯtriū ad eundē

locū deorsū.ꝛ sic de alijs. Nūc aūt premissū est ꝙ ea que sunt ꝯ̄ria in motu vnū corrumpit in aduentu alterius. siue ꝯ̄ria positiua siue priuatiua. ꝛ ideo ꝯcedendū est illud argᵐ. ꝙ sicut in locali motu vnū. Ubi corrūpit in aduentu alterius. ita in augmētatione ꝛ alteratione. illud qḋ est in termino a quo cōmixtū de cōtrario positiuo vel priuatiuo corrumpit in termino ad quē. nō tñ est verū ꝙ in intensione. aut remissione. aut augmētatione. aut diminutiōe alicuius forme. illud qḋ precessit de eadem forma. ꝛ fuit sīle gradui eiusdē forme. corrumpit in aduentu illius gradus. ſm ꝙ hec sunt sufficienter ꝓbata. ¶ Ad ꝯfirmationē dico ꝙ motus nō est forma ad quem vadit. nisi accipiendo motū ꝓ fluxu forme: ꝛ sic est verū/ꝙ quelʒ pars illius fluxus continue corrumpitur. non tamen ipsa pars forme crescens aut fluens corrumpitur continue.

¶ Distinctio. XVI. Questio. I.

¶ Nunc de spiritu sancto videndum est preter illam ineffabilē ꝛ eternam ꝓcessionem qua ꝓcedit/a/patre ꝛ filio, ꝛ nō/a/seipso que sit eius tēporalis ꝓcessio/que dr̄ missio siue datio ꝛc̄.

VTrum quilibʒ gradus ꝯstituat nouū indiuiduū. ita ꝙ quot sunt gradus alicuius forme sibi inuicē succedentes tot sint indiuidua.

HIc quatuor. ¶ Primo ostendā ꝙ quilibet nouus gradus non facit nouū indiuiduū. ¶ Scḋo hoc dato ostendā. ꝙ responsiones date ad argumēta que sunt pro pte mea. dicunt multa iprobabilia. ꝛ falsa. ꝛ in fide periculosa. ¶ Tertio dabo modū ad soluendū illas difficultates que sunt in oppositum. in quo mō nō apparebit periculū aliqḋ. ¶ Quarto firmata hac ꝯclōne. ꝙ gradus nō hʒ esse indiuisibile in toto. inquiram an saltem quodcūqʒ aliud esse significabile aut precisum addat in toto.

Opinio. Argᵐ pᵐ. PRimus articulus. Ubi dicunt quidaʒ ꝙ quilʒ gradus cōstituit nouū indiuiduū. qḋ probant auctoritate. ꝛ rōne. ¶ Auctoritate sic Auic. 3. meta. sue ca. p̊ dicit ꝙ sicut in motu locali mobile in quolʒ instanti est in alio. ꝛ alio. vbi sic in alteratione mobile in quolʒ momēto est sub aliqua qualitate. Argᵐ 2ᵐ ¶ Itē. Idem ibi supra dicit. ꝙ si volueris ceraʒ in manu tua in quolʒ obiecto erit sub alia ꝛ alia figura ꝛ erunt alie diminutiones: ꝛc. L. quātitati: ꝛ sic est de quātitate ita est de qualitate. Argᵐ 3ᵐ ¶ Itē Albertus super librum sex p̊ncipioꝝ. dicit. ꝙ nō est eadē albedo nūc clara. nunc obscura. Argᵐ 4ᵐ ¶ Itē Per rōnē. caliditas itensa ꝛ remissa cū sint termini motus sunt ꝯ̄ria per phm̄ 5ᵒ phyſi. tex. cō. 8. Argᵐ 5ᵐ Ois motus est a ꝯ̄rio in ꝯ̄riū aliquo mō. ¶ Aliud quoqʒ accipio. s. ꝙ vtrūqʒ istorū est qualitas per se. alter eniʒ motus inter istos terminos nō esset motus ꝑ se ſm qualitateʒ. cū ergo idē nūō nō ꝯ̄riaē sibi ipsi opʒ concedere ꝙ sit alia qualitas nūō intensa ꝛ remissa. ¶ Cōfirmaē ratio. Tūc. n. quero: an isti gradus sunt qualitates. vel nō. Si nō. g̊ motᵘ a minus calido in magis calidū nō erit motus ad qualitateʒ nec ſm qualitatē. q: nulla qualitas variaē. sed solūmō gradus quos dicit nō esse qualitates. Si sic cuʒ isti gradus sunt distincti gradus numero. sequiē ꝙ sint distincte qualitates numero. Argᵐ 6ᵐ ¶ Item Arguiē sophistice sic. Si eadē caliditas numero maneret in vtroqʒ terminoꝝ: tunc cū ex minus denso fit magis densum manebit eadē densitas numero: sed hoc est impossibile. q: si eadem densitate manente in subo aliquo. manet subiectū equaliter densū. sed impossibile est ꝙ minus densum ꝛ magis densum sint equalr̄ densa. Argᵐ 7ᵐ ¶ Itē. Magis calidū ꝛ minus calidū certū est ꝙ differunt realr̄. sed nō specie. nec genere g̊ numero.

Reprobatur. Argᵐ pᵐ. COntra phs. ꝛ Cōmētator 5ᵒ phyſi. cō. 35. si motus est vnus numero necesse est. vt nā in qua est motus sit vna numero. ꝛ indiuiduū demonstrati speciei illius nature. ergo indiuiduum nō corrumpiē. Argᵐ 2ᵐ ¶ Item. Si sic. sequuntur tria incōuenientia ꝯtra phʒ. Primo ꝙ nullus habitus est auctus per actus sequētes: nā per te actus sequens ex quo mutat gradū mutat idiuiduū: ꝛ per ꝯ̄ns corrumpit habitū precedentē. nō ergo ipsuʒ augmentat. Scḋo sequiē ꝙ habitus sit de facili mobilis: per vnū enim actū eliciuʒ generatur vnus gradus si per generationem vnius gradus ponitur corrumpi illud indiuiduum habitus qḋ precessit ꝛ vnus gradus de facili generaē. ergo. Tertio sequiē ꝙ qlʒ habitus demonstratus acquiritur per vnuʒ actum tm̄: per vnum actum eniʒ acquiriē vnus gradus ꝛ quilibet gradus est vnū indiuiduū habitus. ergo semper per vnum actum acquiriē vnus habitus. ꝛ per aliuʒ alius. ꝛ sic de infinitis q̄ oia sunt contra intentionem phi scḋo ethicoꝝ caplo p̊mo. Argᵐ 3ᵐ ¶ Item. Sequiē cōtra istaʒ viam. ꝙ ignis nullo vno calore calefacit. nā calefactio nō est sine motu: ꝛ per ꝯ̄ns tēpore mensuraē. cuʒ ergo ignis in calefaciendo ex quo est agens naturale repatiē cōtinue eiusqʒ caliditas remittaē. sequitur ꝙ in quolibet instanti duʒ agit calor eius sit sub alio ꝛ alio gradu: ꝛ per ꝯ̄ns ꝙ in quolibet instanti erit alia ꝛ alia caliditas. ex quo seqē ꝙ ignis calefacit. ꝛ tñ nulla vna caliditate calefacit. sed infinitis. Argᵐ 4ᵐ ¶ Itē. Sequereē ꝙ modica aqua apposita toti sphere ignis corrumperet totam caliditatem que nūc est ibi: nam illa aqua quātulacūqʒ modica si patiaē ab igne necesse est ꝙ reagat ꝛ patiatur ab ea. ex quo ipsi cōmunicante eandeʒ naturaʒ ꝛ per ꝯ̄ns caliditas ignis in aliquo saltē remittiē. aliter in nullo patereē ignis. qḋ est oppositum suppositi. ꝛ per ꝯ̄ns destruit gradū precedenteʒ: ꝛ si hoc. ergo destruit totū indiuiduum caliditatis qḋ prefuit ibi. ꝛ sic totam caliditatē que fuit in igne destruit. qḋ videē absurdū. Argᵐ 5ᵐ ¶ Item. Corrupto gradu intensissimo in igne ꝑ frigidū oppositū. adhuc inueniē sub caliditate bene intēsa. ꝛ si sub nō intensissima. Quero cum ista caliditas sit de nouo inducta per te. ꝛ totalr̄ noua. opʒ dare causaʒ per se huiᵘ effectus: sed nihil per positum egit in ignem nisi aquā. ergo aqua frigida per se inducit ꝛ producit caliditatem. ꝛ ꝑ ꝯ̄ns frigidum per se calefacit. Argᵐ 6ᵐ ¶ Itē. Si isti gradus diuersi sint indiuidua ergo in dicto scḋo gradu totaliter corrumpitur p̊mus. quia impossibile est diuersa accidētia absoluta eiusdem speciei esse in eodem susceptiuo (probo ex. 5. meta.) cū ergo possibile sit ꝙ isti gradus sint equalis perfectionis. sequitur ꝙ quantum perfectionis tantuʒ deperdiē continue. ꝛ per cōsequens nulla intensio esset possibilis ad continua generatio ꝛ corruptio.

Rāſio Ad p̊mū. DIcitur ad primam rationem ꝙ phs ꝛ Cōmentator intendunt ibi (per formam in qua est motᵘ) vltimum terminū ad quem est motus mō formaʒ a natura que precessit ꝛ semper manet. Exemplum. Lʒ sortes simul currat ꝛ fabricet (vbi subiectuʒ est idem ꝛ tempus) non ꝑ hoc motus est vnus. quia terminus vltimus motus nō est vnus. Unde per formaʒ in qua intelligit terminum ad quē vltimum. non terminum qui sit formaliter precedens semper manens. aliter eniʒ nullus motus localis esset vnus. ſm numerum. ꝛ simpliciter. Ad scḋm. ¶ Ad tria sequentia de habitibᵘ. Respondent cuʒ phs dicit ꝙ habitus augentur per actus. similiter ꝙ habitus de difficili est mobilis. similiter ꝙ habitus generatur ex frequentia actuum: non ex vno habitu. Dicunt ꝙ phs loquitur de habitu vno ſm speciem nō ſm numerum. Ad tertiū ¶ Ad aliud necesse habent concedere conclusionem ꝙ ignis nulla vna caliditate calefacit. sed infinitis caliditatibus. Ad 4ᵐ ¶ Ad aliud necesse habent concedere conclusionem. s. ꝙ vna gutta aque corrumpit totam calidita-

tez ignis que preexistebat in igne.nõ tamen sic corrumpit

Ad gra̅u̅z

φ igne̅ extinguat.sed relinquit sub alio calore. ¶ Ad aliud sequens.cum di φ frigidũ esset per se causa caliditatis di/cunt.φ nõ sequit̃.sed frigidũ est causa remissionis calefa/ciendi.nõ aũt calefaciendi.nisi per accidens.Et cũ querit̃ a quo inducit̃ ille calor per se:dicunt φ ab agẽte vl'i.sicut po/nentes vnã formã in hoĩe tm̃.ponũt φ in corruptione ho/minis forma cadaueris in instanti inducit̃.τ a nullo agẽte

Ad scđm.

particulari. ¶ Ad vltimũ.cõcedunt φ in inductione gra/dus posterioris.p̃mus gradus totalr̃ corrumpit̃.Et qñ acci/pitur φ tũc nõ esset intensio forme.q2 q̃ntũ adueniret tantũ deperderet̃.Dicunt φ nõ sequit̃:q2 gradus posterior con/tinet virtualr̃ cãm perfectionis gradus prioris.sicut intelle/ctiua cõtinet virtualr̃ sensitiuaz τ vegetatiuã.Et cũ dicitur vlterius.φ poſſe est φ ista intensio fiat ſm gradus equalis perfectionis:ipsi negant. ¶ Dicunt etiã isti.φ illud argu/mentũ equalr̃ ꝯcludit ꝯtra oẽs:nam oẽs ponunt φ isti gra/dus differunt numero:τ per ꝯñs cũ sint termini motus.τ p ꝯñs ĩpoſſes.opz φ in dicto gradu perfectiori corrũpat̃ gra/dus minus ꝑfectus:τ per ꝯñs quãtũ aduenit ad graduz se/quentẽ tãtũ deperdit̃ per corruptionẽ precedentis:ex quo sequit̃ φ nulla erit forme intẽsio.sed cõtinua gn̄õ τ corru/ptio graduum sicut prius.

Rñsio/nem p̃mi articuli.

Secundus articulus.Ubi ostendit̃.φ nõ est bñ re/sponsuz.Quia lz dicentes istã vtcũqz ꝓ/babilr̃ respondeãt ad p̃mã rõnẽ.tñ ꝓꝓ alias rõnes opz eos cõcedere multa ĩprobabilia.multa etiaz manifeste falsa:τ forsan quedã in fide periculosa. ¶ Improbabilia eniz con/cludunt rñdendo ad rõnes de habitib9 acqsitis:vbi cõce/dant φ nullus habitus determinatus numero augeť.nec est de difficili mobilis:τ sic de alijs.sed qd loquitur ph̃s de habitu vno ſm speciẽ.Ex isto eniz sequit̃.φ hñs habitum citharizandi vel quẽcũqz aliũ habitũ.si iuxta illum eliciat aliquẽ actũ ex quo efficitur p̃mptior ad operanduz.φ ne/cessario corrumpat totũ habitũ precedentẽ:q2 per talẽ actũ acquirit habitũ ꝑfectiorẽ:τ per ꝯñs nouũ indiuiduũ habi/tus.Sed istud est valde improbabile. Nam ex quo nulla forma expellit̃ a subiecto ꝑ inductionẽ alterius nisi ꝓꝓ ali/quã ꝯtrietatẽ.vel repugnantiam:τ certũ est φ inter habitũ minus perfectũ τ magis perfectũ eiusdẽ speciei(τ maxime vbi nõ est participatio cõtrarij.sicut est de intelligibilib9) nõ est aliqua repugnantia in nã habitus.sed solum ratione p̃uationis adducte habitui minus perfecto per iductionẽ. ergo habitus sequẽtis vel gradus solũ expellit̃.τ corrũpet̃ priuatio perfectionis habitus precedẽtis manente tota per/fectione illius habit9.De hoc diffuse qõne p̃cedente arti.2. ¶ Ad idẽ.Actus τ operationes sunt singulariuz in p̃° met. in p̃hemio.τ hoc nõ vĩ p̃babile.sed hoc qd ph̃s dicit.φ ha/bitus augmentat̃ per actus,τ φ de difficili sunt mobiles.τ hõ de habitibus cõsideratis ſm speẽz nõ ſm numerũ:nam augeri vel generari nõ cõuenit speciei ſm illã doctrinam

Ad 2m

ph̃i.nisi per accñs. ¶ Itẽ.Si sequẽs gradus habitus cor/rumpit oẽs precedẽtes.igit̃ hñt cõcedere φ quilz act9 eli/citus perfectus a potẽtia mediante habitu necessario cor/rumpit habitũ.mediante quo elicit̃:qd vĩ improbabile.q2 nõ põt corrumpere ipsuz anteq̃ȝ est(quia agere suũ.presup/ponit suũ esse)nec postq̃ȝ est.q2 si in p̃mo suo esse ante suũ qdlibet post esse stare põt cuz eo eadẽ re τ semꝑ:nec qñ in/cipit esse.q2 tunc nõ incipiet esse mediante ipso:τ silr̃ sequi/tur φ per quẽlibet actũ imperfectũ fit nouus cithareda in eodẽ subiecto. ¶ Itẽ ex parte charitatis sequit̃ φ hñs ha/bitũ charitatis q̃ntũcũqz intensuz.si ille habitus debeat au/geri q̃ntũcũqz in modico.φ habitus de nouo creatus a deo τ immissus in voluntate necesse est φ sit ꝑfectior τ maior charitas toto habitu p̃cedente.qd nullus theologus ꝯcedit.

ꝓbatio assumpti.Nã si esset maioris perfectionis cum corrumpat totuz habitũ precedentẽ nõ esset augmẽtatio. sed diminutio.si aũt esset equalis ꝑfectionis tunc q̃ntũ ad/ueniret de nouo tãtũ deperderet̃ de charitate precedenti:τ ita habet̃ ꝓpositũ.φ nõ esset augmẽtatio. Nec potest dici φ illud adueniens continet aliud virtualr̃.q2 nihil equalis gradus perfectionis cum alio ꝯtinet aliud virtualr̃:ita φ eminenter.qd tñ oporteret. ¶ Pro sequẽti rõne satis con/

Ad 3m

cedunt.inopinabile:φ.s.opz concedere φ quãcũqz calidi/tatẽ inductã in aquam precesserunt in igne infiniti calores ſm numerũ.ita φ idiuidua infinita caloris corrupta neces/sario precesserunt hanc caliditatẽ inductã in aqua. Conse/quentia est manifesta:qm̃ cũ calefactio quecũqz mensurat̃ tẽpore:τ in quolibet tẽpore sunt infinita instantia.in quolz aũt instanti calor ignis repatiens sub alio τ alio gradu.τ q̃/libet gradus per eos ꝯstituit nouũ idiuiduũ.manifestũ est φ infinita idiuidua p̃cesserũt. ¶ Illud qd ꝯcedũt de sequẽ/

Ad 4m τ quintũ

ti rõne φ minima gutta extinguit totũ calorẽ q̃ p̃fuit in ma/ximo igne τ corrũpit.satis est turpe ꝯcedere. ¶ Silr̃ qd cõ/cedũt ꝓ alia rõne sequẽti.φ agens vl'e inducit calorem in igne corrupto in eius p̃mo gradu:hoc non vĩ nisi fuga.s.po/nere effectũ p̃ticularẽ sine cã p̃ticulari.Similr̃ opz φ cõce/dant φ qñ ex frigido fit calidũ τ quot sunt gradus in cali/do per quos remittit̃ a frigido in illo motu tot nescio crũt indiuidua caloris generata de nouo ab agente vl'i. Silr̃ se/quit̃ ineuidenter φ cõuenit dare vltimũ instans cuiuslibz in quo est verũ dicere φ nũc est:τ nũq̃ȝ postea est.ꝯ ph̃i.8. phy̅si.tex.cõ.11.τ.69.vt cõiter tenet̃. Cõsequẽtia pz:qm̃ si frigidũ approximatũ huic calido.in ipso instanti approxi/mationis adhuc manet calor in eodẽ gradu quo p̃us.q2 in instanti nõ est motus nec alteratio ꝑ ꝯñs.τ nunq̃ȝ post hoc instans erit sub illo gradu priori.cũ igit̃ inter instãs illud τ instans p̃cedẽs cadit tẽpus mediũ in quo frigidũ erat sibi approximatũ in illa dispositione qua hoc natũ est agere τ hoc pati.sequeret̃.φ agẽs nãle approximatũ passo disposi/to ꝑ tẽpus in quo hoc est natũ agere hoc pati.φ in quolibz tp̃e q̃ntũcũqz modico ꝯtraria nata sunt agere τ pati adinui/cez hoc nõ ageret nec illud pateret̃.qd est impoſſe.τ cõtra ph̃m. ¶ In rñdendo ad vltimã rõnẽ nõ pñt vitare qn cõ/

Ad 6m

cedant falsa.τ cõtra euidẽter apparẽtia.Et falsa qdẽ cuz di/cunt φ totus calor precedens corrũpit̃ τ nouũ indiuiduuz de nouo iducit̃ ille tñ nouus gradus ꝯtinet virtualr̃ τ emi/nenter gradũ priorẽ sicut itellectiua sensitiuã.τ tetragonũ trigonũ.Cõtra ꝟo euidenter apparentia dicunt.Quia si il/lumineť domus.ꝓ lumine maioris candele.postea super/niat candela minor.certũ eniz est τ apparẽs sensui.φ ex su/perueniente lumine scđe candele aduenit aliqd nouũ lumẽ τ tñ dicis φ ꝑ illud nouũ indiuiduũ luminis corrumpitur totũ lumen precedẽs.Cũ ergo lumen sequens fuerit minus perfectũ lumine precedẽte.nã est corporis minus lumino/si per positũ.ergo plus corrumpit de lumine q̃ȝ ipsum pos/sit causare:τ per consequens lumen non intenderetur in do/mo per secundam accensam candelam minus tamen lumi/nosaz sed remitteretur. Et si poneretur φ secunda candela esset equaliter luminosa.sequitur φ non intenderet̃ lumẽ. sed solum causaret tantum quantum prius:nec possunt di/cere φ lumen superueniens continet virtualiter τ eminen/ter totum lumen precedens.quia minus perfectum nunq̃ȝ continet eminenter totum lumen precedens. ¶ Similiter. si hoc sequitur.cum per additionem luminis candele lumẽ solis intendatur in domo ſm aliam partem domus.opor/teret ſm hoc dicere φ illud lumen candele corrumperet totum lumen solis.τ φ lumen illius candele contineret for/maliter lumen proprium τ virtualiter totum lumen solis. quantũ ad illud spatium in quo tendit per appõnez huius

candele. ¶ De hoc q dicunt q illud argm est ita efficax ꝯ aliá partē. q̄r oportet ꝯcedere q illi gradus differūt numero. ꝛ tunc illud idē erit argumētū. Dōm. q nullū predictorū incōuenientiū sequit̄. Quia incōuenientia ꝯ opi. predictaꝫ sequunt̄ ex hoc q ꝯcedūt q magis ꝛ minus calidum sint diuersa indiuidua caloris: ꝛ per ꝯñs īpole est fm hoc quin forma caloris sit diuersa oīno numero si erit calor ꝛ magis ꝛ minus calor: ꝛ si hoc cū diuersa accidētia numero eiusdē speciei absoluta nō possunt esse in eodē susceptiuo. p̄mo necesse hēt cōcedere q in iductione gradus sequens expellat̄ totus calor precedēs vt deductū est. Sed nos ex alia pte qui ponimus q gradus illi nō variant calorē (vt post patebit) nec fm spēm. nec fm numerū. ponimus ēt q inducto gradu pfectioris caloris. nō expellit̄ gradus p̄m⁹. q̄tū ad aliqd qd pertinet ad perfectionē caloris. sed solum corrumpit̄ defectus vel illud qd hꝫ de cōtrario permixto: ꝛ ideo incōueniētia sequētia ad aliā opinio. istam opionē nō tangunt. ¶ De vltimo qd ponunt silr de quātitate. Q͂ quātitas maior ꝛ minor differūt numero sicut diuersa indiuidua quātitatis. Primo vr̄ cōtra euidēter apparētia: q̄r fm hoc sequeret̄. q vna gutta minima aque per suā q̄ntitatē repleret maximuꝫ vas. Nā pono q aliqd vas magnuꝫ nō deficiat qn sit plenū nisi in vna gutta ꝛ pono cū hoc q illa gutta infundat̄: manifestū enim est ad sensuꝫ q vas illud iam impletū est. Nō facit aūt aliqd ad istaꝫ impletionē quātitas aque precedētis. q̄r parte corrupta est. ex quo inducit̄ aliud indiuiduū q̄ntitatis sibi incōpossibile. igit̄ cū nulla q̄ntitas residua maneat nisi illius gutte. opꝫ dicere q vna gutta per suā q̄ntitatē repleat vas magnū predictum. ¶ Si dicas q ꝛ q̄ntitas pcedens corrumpit̄ in inductione q̄ntitatis gutte. ꝛ ēt q̄ntitas sequēs: ꝛ q ibi est tertia q̄ntitas alia numero. ¶ Contra. quero a quo inducit̄ ista q̄ntitas noua. ꝛ ex quo est effect⁹ pticularis ꝛ in actu. necesse est q habeat cām particularē in actu. per phꝫ. 2. phy. tex. c. 38. Illa causa nō est infundens guttā. q̄r infundens nō causat aliq̄ q̄ntitatē in vase effectiue gignendo. sed solū p hoc q aliquā substātiā iponit in vase ad aquā consequit̄ q̄ntitas. cū enim nō ponit aliqd in vase nisi guttaꝫ (per positū) ergo ibi non causat aliā q̄ntitatē q̄ illā que est q̄ntitas illius gutte. Aliam quoqꝫ cām nō contingeret ponere pticularē hui⁹ noue q̄ntitatis. g̃ nullā: ꝛ per ꝯñs illa tertia q̄ntitas dato q p̄ores corrumpantur non est ponenda.

Ista etiam via est periculosa pro his: ꝛ circa ea que ecclesia tenet. Tenet enim ecclesia. q in hostia consecrata tandiu manet corpus ꝛ q̄ntitas sine subiecto. q̄diu in illis dimensionibus manent accñtia cōuenientia gustui. Pono g̃. q dimensiones panis vel vini minuant̄ ꝛ restringant̄ p alteratione a calido vel qualitercūqꝫ aliter (sicut satis cōtingit frequēter in istis villis ruralibus. vbi hostie aliqn̄ diu cōseruant̄) manente tñ sapore cōueniente gustui. opꝫ eos dicere q p̄ma q̄ntitas ꝯsecrata sit corrupta. ꝛ remanet quātitas hec iam noua totalr. super quam nunq̄ verba ꝯsecrationis erant prolata. Quero g̃ ab eis. Utrum sub istis dimēsionib⁹ nouis maneat corpus chr̄i. ꝛ etiā iste dimēsiones sepate a subo. vel non. Si nō. g̃ falsuꝫ est qd ecclesia tenet. s. q dum dimēsiones gustui sunt ꝯueniētes manet ibi corpus chr̄i ꝛ dimensiones silr. Item Si non. tunc periculū esset infirmo acciperet hostiaꝫ in priori tēpore cōsecratam. q̄r non pōt bene scire si q̄ntitas in aliquo restringat̄. ꝛ p ꝯñs si ibi sit corpus vel nō. Si sic sequit̄ ergo p̄mo q corpus chr̄i erit sub spēb⁹ multis panis super qb⁹ nūq̄ erant prolata verba cōsecrationis p sacerdotē. Silr sequeretur. q quotiens restringerent̄ hē dimensiones totiēs miraculo nouo cōseruaret hē q̄ntitateꝫ sine subiecto. ꝛ corpus suū poneret sub illis specieb⁹. Silr cū ista quātitas sit alia numero a priori. ꝛ tūc de nouo p̄mo hꝫ esse mō exposito supra. ergo vr̄ q ista q̄ntitas de nouo a deo creetur per nouū miraculū que oīa sunt multū periculosa dicere. De hoc. 4. li. dis. 12. arti. ¶ Itē. Ille doctor p̄mus in isto studio hoc ponens. necesse habuit cōcedere q sortes iuuenis ꝛ senex sit aliud indiuiduuꝫ. q̄r ipse posuit (vt cōiter a multis ponit̄) q distinctio indiuiduoꝝ est solū formalr per q̄ntitatē. cum ergo q̄ntitas sit alia q̄ntitas numero sequit̄ q sortes maior ꝛ minor est alius hō numero. qd nec est verū fm p̄hiam. nec fm theologiā. ¶ Itē. Potentia sensitiua ꝛ vegetatiua recipiunt ꝛ cōsequunt̄ subm extensuꝫ. ita q presupponit q̄ntitateꝫ tanq̄ mediuꝫ in eius susceptiuo. si ergo alia q̄ntitas numero in iuuene ꝛ sene. ergo est alia potentia sensitiua. s. visiua ꝛ auditiua. ꝛ sic de aliꝭ sensib⁹ eēt in iuuene ꝛ in sene.

Tertius articulus Q͂ūo recte ridendū sit ad hoc q̄situ. Ubi p̄mo sciendū est. q Aureolus di. 17. q. 2. arti. 1. ppositione. 3. tenet mecuꝫ. Q͂ gradus charitatis additus nō est quedā realitas pcisa ꝛ signabilis seu demōstrabilis in forma que auget̄. ita q sit pticipans rōnē spēi: quasi vnū indiuiduū charitatis. imo participat realitateꝫ ꝛ rōnē charitatis per reductionē. Scdo subdit. q gradus talis additus est oīno imprescibilis vel signabilis re vel intellectu: re qdē sic. q per potētiā diuinā non posset capere eē precisum ꝛ demōstratū: nec intellectu qdē sic. q intuitiue nō est intelligibilis per se sed q intelligibilis est cum alio. Dicit enim q angelus nō possit per intellectū charitatem auctā diuidere in duas charitates. sed charitas aucta semp occurrit vt vnū: ꝛ per eundē modū dicit esse intelligendū de albedine ꝛ oī forma que auget̄. Argumēta aūt sua quatenus pbant p̄mā ꝯclusionē nō pono. q̄a ꝯcedo ea. sed pono ea quatenus pbāt scdaꝫ. ¶ Primū est illud. Si in forma augmentata ps augens eēt p̄cibilis aut signabilis. tunc q̄n aucta est forma posset demr̄ari ꝛ signari ps illa que añ nō fuit: hoc pꝫ p se. Sed mūsto rarefacto ꝛ augmētato non pōt demr̄ari ꝛ signari ps addita q̄ añ nō fuerit ꝛc. pbatio minoris. Quia si illa ps posset signari ꝛ demr̄ari. tūc illa signaret̄ p se alicubi vbi ipsa hiet esse suū signatū ppriū. sic q ibi nō haberent eē ille ptes que añ nō fuerint. Hoc autē est falsuꝫ: q̄r tūc reuerteret̄ error ille quem reprobat p̄hs ꝛ Cōmentator. 4. phy. cō. 95. q dixit. q noua ps adueniret p rarefactionē q̄ determinaret sibi certā ptē subi: puta. q alia ps que erat in denso in po⁹ exiret in aliqd foramē vacuuꝫ: ꝛ tunc dr̄ densuꝫ rarefieri pp ptē additaꝫ signata in tali pte subiecti. nō pp hoc q tota q̄ntitas q̄ preexistebat in qualibet pte sua sit augmētata p toti. ¶ Itē. Illa ps pcisa ꝛ signata. aut faceret vnū cū pcedēte se tota qd est falsuꝫ. q̄r tunc alterū opꝫ corrumpi. quia si ambe manerent vna nō esset alia totaliter ꝛ oīno. Aut vniuntur aliquo sui. s. suis vltimis ꝛ hoc etiam est falsuꝫ. q̄r tunc charitas ꝛ albedo essent forme cōtinue habentes. s. ptem ꝛ partes continuatas: quorū eniꝫ vltima sunt vnuꝫ continua. 5. physi. tex. cō. 27. ¶ Item si sic. essent infinite charitates: ꝛ sic de aliꝭ. ¶ Item. Ex illa precisa parte cū alia. non fit vnuꝫ per identitatē simplicitatis: nec per vnitatem cōpositionis. quia vna non est subiectuꝫ respectu alterius: nec continuitatis: quia nō quantae: nec homogeneitatis. quia illa vnitas nō est nisi continuitatis. nō enim vna anima cum alia fit vna homogeneitate lꝫ inter se sint vnigenea: nec vnitate aceruí. ergo nullo modo.

Ista opinio ꝛ si dicat aliquid veritatis tamen diminuta est. Uñ in casibus cōtra istam viā vr̄. sensus. ꝛ intellc͂. ¶ Et p̄ ꝯtra sensum Aristo. enim in predicamentis ostendens q forme suscipiunt magis ꝛ minus vtitur argumento sensus sic. Ille suscipiunt magis ꝛ minus fm q subiectum alterum altero magis dicitur. vt albedo: fm albedinem enim alterum altero magis ꝛ mi-

mas.sic in ppposito. Illi gradus augmentantes hñt esse prescibile.signabile.ꝛ demonstrabile.in forma augmētata qui p̄munt augmētū in vna parte ꝛ nō in altera:sed hoc apparet ad sensum de multis formis.ğ. Minorē pbo. Pōt enim circulus incuruari in vna pte ꝛ nō in alia:puta.signent puncta in circulo(pōt enim incuruari inter duo puncta ꝛ inter alia duo nō)etiā curuitas illa pōt intendi inter illa duo pūcta.sine hoc ꝙ curuitas que est iter alia puncta incuruetur: ēt albedo que est in vna pte superficiei pōt intēdi sine hoc ꝙ intendat̄ in alia:ꝛ idē de calore ꝛ frigore. ❡ Scdo est ꝯtra intellectū. Quia cū mensuratū relatiue dī ad mensurā.opꝫ ꝙ ꝯm precisionē ꝛ significationē.que est in mensura correspondeat preciso ꝛ signato in mēsurato.hoc pꝫ.qꝛ aliter nō posset p certitudinē ꝛ per rōnē indiuisibilē mensurare mēsuratū.qḋ est cōtra rōnē mensure.10.meta.sed in scibili(qḋ est mensura scie nostre)sunt gradus scibilitatis signabiles ꝛ prescibiles.ğ.pbatio. Est enim obiectū topicū.ēt ꝛ physicū ꝛ metaphysicū.beatificū.hodie a me cognoscibile i hoc gradu.cras in maiori. ❡ Itē. Ubicūqꝫ est dare eē signatū ꝛ precisuꝫ(quātū hoc intendit̄.illud aūt diminuitur ab eo) ibi est dare esse ꝑscibile ꝛ signabile ꝯm intensionē ꝛ remissionēꝫ:sic est in oī intensione ꝛ remissione.ğ.pbatio. Quia vbicūqꝫ est dare tātūdē ꝛ adhuc amplius.vel adhuc min⁹. illud amplius vel minus pōt mensurari.saltē p intellectuꝫ sequētē rem:sed ꝛ in debilitatione ꝛ fortificatione ꝙ̄ sūt intensio ꝛ remissio in nutritione ꝛ mixtione aliquoꝝ vbi minus apparet sicut ꝛ in q̄litatib⁹ est verū dicere.ꝙ tm̄ ꝑcessit ꝛ ampli⁹ addit̄ vel minuit̄.ğ ꝛc̄. Sed eodē mō quo aliqd pōt mensurari pōt ꝛ signari qa mensurari est signari ꝛ prescindi.ğ in oī forma aucta est signare partē augmētantē vel diminuentē signatione remissionis ꝛ intensionis:ꝛ hoc dico lꝫ nō signatione perseitatis.

Arg^m 2^m — Arg^m 3^m — Ad arg^a.

Propter argumenta aūt est intelligendū.ꝙ ps precise signari.pōt intelligi tripl'r. Uno mō signatione perseitatis.scdo mō dicendi per se:ꝛ sic gradus vel pars nō pōt precise signari in forma aucta:nō enim hꝫ pars augens ꝛ nouiter adueniens esse p se.qꝛ non est indiuiduū nouū nec essentia p se.quia q̄titas que ꝑcessit trahit sequentē ad se ꝛ intrinsecat cū sibi sic ꝙ intendit se per eaꝫ ꝛ cū ea nō iuxta eaꝫ:vt pꝫ.de parte q̄titatis aut albedinis nouiter aduenientis:ꝛ ideo dicit pħs signanter.ꝙ augmētum est ꝑexistentis q̄titatis additamētū.qḋ est dictum.ꝙ preexistens est q̄ auget̄ ꝛ aliā trahit ad se:ꝛ sicut pars que precessit intrinsecat illā nouiter sibi ꝛ fiūt vna essentia.ita fuit de alia precedente ꝛ de alia precedente:ꝛ sic deinceps: ꝛ sic a p̄mo ad vltimū oēs sil' aduenientes cōstituunt vnuꝫ indiuiduū ꝯm essentiā. Et ideo dicit Cōmētator 4° physi. (vbi supra)ꝙ in tali augmentatione augmentat̄ totuꝫ seu quelibet pars:qꝛ videlꝫ.ꝙ nō hñt esse signatū vel precisuꝫ in tota precisiōe vel signatione perseitatis tertij modi nec in esse nec in essentia.sed cōstituunt vnā īdiuiduā essentiā: ꝛ hoc pbauit Aureolus. ❡ Alio mō signatione intensionis ꝛ remissionis in toto:ꝛ sic pōt precise significari gradus vł pars augens. In oī enim for^a aucta pōt signari p quātū intēditur ipsa forma tota in augmēto.sicut in calore apparet signatio calidi.ꝛ tepidi.ꝛ calidissimi.ꝛ de albedine albuꝫ.albius.albissimū.ꝛ sic de alijs.supra 3° argumēto qḋ lꝫ in oībus. ❡ Tertio mō signatione terminatiōis:ꝛ hoc qñqꝫ cōuenit ꝛ qñ nō:qñqꝫ qdē.qñ additio vel diminutio intensio vel remissio cōpetunt determinate parti in toto:vt puta.si in pariete alba vna eius significata pars itendat̄ vel remittatur pōt signari terminus:vt incipit ꝛ finit illa intentio ꝛ remissio ꝯm terminos illius partis. Silr̄ si incuruetur vna pars circuli plus q̄ alia.per hoc ꝙ fuit ꝑus incuruata pōt signari terminus illius incuruationis in vna parte non in

Pars. — c.25°.

alia.ꝛ sic de alijs.ꝛ hoc pbat p̄^m argumētū:sed qñ fit additio vel intensio toti.tūc nō pōt signari terminus. Quia qñ fortificat̄ hō per cibū.vel debilitat̄ vinuꝫ per aquā signari nō pōt pars aliqua infra cuius terminos terminat̄ ꝑcise talis intensio vel remissio.sed totū intendit̄ vel remittitur. Et ista distinctio est vera de virtutibus ꝛ habitibus.s.ꝙ intensio pōt signari infra terminos vnius partis nō alterius: scientia enim quā metaphysicus hꝫ de hac ꝯclusione metaphysica.ꝙ ptes qdditatiue ꝯstituunt diffōnē.pōt intendi infra suos terminos sine hoc ꝙ intendat̄ scia de hac ꝯclusione.ꝙ p̄^m mouens nō mouet.nec per se.nec per accidēs. Idē est de charitate.dilectio enim qua deū diligo:qꝛ redēptor pōt intendi sine intensione huius dilectionis qua euꝫ diligo.qꝛ dat pluuiā super terrā:rō est.qꝛ hic fit additio determinate parti:ꝛ istud pbat 2^m argumētū. Si ꝟo fiat additio toti habitui nō poterit signari additio infra terminos illius gradus nec alterius:naꝫ si augeret̄ absolute habitus metaphysicus vel charitas vel fides absolute nō signando aliaꝫ partē earum cui fieret additio determinate.tunc hoc essent. ❡ Argumenta aūt Aureoli pbant,ꝙ nō pōt signari pars signatione perseitatis tertij modi in eē aut in essentia.nō aūt quin signatione intēsionis ꝛ remissionis aut terminationis:ꝛ ideo opi.est diminuta.

Quartus articulus. Ubi premitto quedā necessaria ꝑpter solones rōnū partis 3tie que ponūtur in p̄ articulo ꝛ post soluaꝫ rōnes. Premitto autem tria. ¶ Primū est qualr̄ se hñt gradus albedinis sortis ad ipsaꝫ albedinē. ¶ Scdo quo mō isti gradus pñt aliquo mō dici qualitates ꝛ quo mō nō. ¶ Tertio quo mō isti gradus pñt dici p se.ꝛ p̄m⁹ terminus mot⁹ in motu a min⁹ albo ad magis albū. ❡ De p̄ sciēdū ꝙ isti gradus se hñt respectu hu⁹ forme.s.respectu huius albedinis vel huius caloris sicut ps mālis ad indiuiduū cuius est ps māl:sicut enim hec caro. ꝛ hoc os demōstratū,se hñt ad hoc īdiuiduū hōis signatū. ꝙ manente eodē indiuiduo numero ptes iste māles fluūt ꝛ refluunt.eodem mō hic manente eadē albedine in sorte. pōt variatio accipi circa albedinē istā ꝯꝫ ptes māles albedinis manēte eadē albedie nuō:ꝛ sic hec carnes ꝛ hec ossa nō sunt extranea a nā sortis(sicut albedo est superadditaꝫ superficiei)sed sunt de nā intrinseca sor.lꝫ nō includant̄ in eius ratione essentiali.ita isti gradus albedinis nō sunt accidentia superaddita albedini vel forme eius cuius sunt.lꝫ sint extra rōnē qdditatiuā forme. Et ideo cōcedo ꝙ hō sorme recipiunt magis ꝛ minus ꝯm eaꝝ essentias.qꝛ ꝯm istos gradus.p q̄ꝫ isti gradus nō dicūt rem alteri⁹ gñis super i addità ꝯm rē rei eiusdē generis ꝛ spēi ꝛ īdiuidui.lꝫ in rōne qdditatiua talis forme tales gradus non includant̄. ❡ Dices. Accidentia nō hñt mām.4.meta.tex.cō.14.ğ eoꝝ nō sunt ptes māles. ❡ Itē. Partes māles solū ponunt̄ a pħo in substātijs cōpositis mālibus nō in accñtalib⁹. ❡ Ad p̄^m. dōm.ꝙ accñtia dicuntur ptes māles nō qꝛ sūt ptes alicu⁹ māe intrinsece talis forme.sed qꝛ hō variatio graduū non cōsequit̄ formā ꝯm esse eius qdditatiuū expressiuꝫ p diffōnem sed esse nāle in subiecto.vel saltē ꝯm eius esse p se tertio modo.qḋ dico ꝑpter accidentia separata in sacrō.ꝛ iō dicunt̄ ptes māles qa nō inueniunt̄ in essentia ꝛ esse ipsi⁹ forme nisi in cōparatione ad subiectū aliqḋ ꝯm esse māle. ❡ Ad 2^m dōm.ꝙ falsuꝫ accipit̄. Phs enim in.7.meta.tex. cō.37.distinguit in circulo inter ptes ptinentes ad speciē:ꝛ ptes materiales quas ptes vocat ptes indiuidui:ꝛ ꝯm eundeꝫ intellectū est distinguere duplices ptes in qualitatib⁹. ❡ De scdo est sciendū.ꝙ aliqd potest dici qualitas dupliciter. Uno mō per se ꝛ directe.ꝛ sic solū species ꝛ īdiuidua sunt qualitates. Alio modo indirecte.ꝛ per reductionē.ꝛ sic potest dici qualitas quicqd ad genus qualitatis pertinet

Instantia — Arg^m 6^m — Arg^m 2^m — Solo. — Accñtia. — Duo. . .

ita ꝙ

ita ꝙ nō sit alterius generis ⁊ ista distinctio est necessaria in subā ⁊ in oī genere. ¶ Dico tunc loquēdo de qualitate pri-mo modo. illi gradus nō sunt qualitates. s. directe ⁊ ꝑ se. 2° modo aūt qualitates dici pñt: ⁊ ꝑ istud pꝫ ad auctoritates Auic. ⁊ Alberti argumēto ꝑ 2° ⁊ 3° adductas ad primā ptē. ¶ De tertio est sciendū. ꝙ lꝫ terminus per se gñationis sit cōpositū (vt vult Phs. 7. metaph. tex. cō. 37. vbi dicit nec sphera gñatur per se nec ęs: sꝫ enea sphera) tñ per se terminus motus est forma que pmo est in termino motus. Et iō qñ ex minus albo fit magis albū. lꝫ albū sit termin⁹ factionis. tñ terminus huius alterationis nō est albū. nec cōpositū ex subiecto ⁊ accidēte. Nec etiā albedo. qꝛ nihil mouet̄ ad formā quā hꝫ. sed per se terminus huius alterationis est gradus aliquis albedinis q in termino est inductus. ille aūt nō est albedo nec ē idiuiduū sed eius ps materialis eiusdē speciei per reductionē: ⁊ ideo iste mot⁹ dicit̄ eē ad qualitatē. nō qꝛ sit terminatus ad nouū indiuiduū qualitatis. sꝫ qꝛ pmo terminat̄ ad nouū gradū qui gradus est in genere q̄litatis per reductionē. sicut dictū est. ¶ Respōdeo ergo ad argumēta. Ad auctoritates Aui. cū dicit ꝙ in alteratiōe mobile in quol. bet instāti est sub alia qualitate. Dico ꝙ accipit ibi qualitatē nō pro indiuiduo ꝑ se ⁊ directe cōtento sub q̄litate: sed ꝓ gradu q pro tāto pōt dici qualitas. qꝛ est in genere q̄litatis. s. ꝑ reductionē vt dictū est in positiōe. ¶ Ad scōam auctoritatē de cera per idē. Non enim intelligit ꝙ cera per hoc ꝙ voluit̄ hꝫ aliā ⁊ aliā dimensionē, itelligendo ꝑ dimensionē indiuiduū cōpletū de genere quātitatis directe sicut indiuiduū vel species: sed per reductionē ⁊ indirecte solum exēplū transmutatione facta circa sortē fm hās carnes ⁊ h̄ ossa q̄ sūt ptes mālēs sortis fluētes ⁊ refluētes: certū est enim ꝙ sortes transmutat̄ fm subām. qꝛ iste ptes nō sunt accidētia de genere accidētis. ⁊ per ꝯñs alia substātia est in sorte nunc q̄ꝫ prius nō tñ alia subā fm ꝙ subā dicitur de per se supposito vel specie quo directe sunt in genere subē. sed fm ꝙ subā accipit̄ ꝓ parte materiali que ꝓ tanto est subā. qꝛ est in genere subē. s. per reductionē solū. ¶ Et talis diuersitas subē stat cū vnitate nūerali accipiēdo subām ꝓ per se supposito. sic ex alia parte. ¶ Per idē ad Albertū cū dicit alia est albedo: verū est gradualr̄. nō tñ fm species vel indiuiduū. ¶ Ad rationes pꝫ per idē. Unde cū dicitur pmo termini motus ꝯtrariatur. Cōcedo. qꝛ in motu a min⁹ albo ad magis albū per se termini huius motus sunt ꝯtrarij saltē fm priuationē (vt dictū est in isto arti.) sed termini huius motus sunt ipsi gradus albedinis qui ꝯtrariātur mō quo dictū est. nō vt ipsa albedo nominat indiuiduū ꝑ se in genere qualitatis. Et cū dicit̄ motus est per se ad qualitatē. Dico. ꝙ si itelligas ꝑ hoc ꝙ termin⁹ hui⁹ mot⁹ per se sit q̄litas sicut indiuiduū per se ⁊ directe contentū sub genere q̄litatis falsū est. Concedo tñ. ꝙ iste motus est per se fm qualitatē ⁊ in qualitate. sꝫ nō per se ad q̄litatē. sed ad quendam gradū q̄litatis. q nō est per se idiuiduū qualitatis: sꝫ solū ꝑ reductionē. vt est dictū. ¶ Sed est notandū ꝙ qñ mutat̄ a nigro vel a pallido ad albedinē. tunc per se est iste mot⁹ ad albedinē. qꝛ per se terminat̄ ad indiuiduū albedinis nouū: sed qñ fit motus ab albo fm vnū gradū ad idē sub alio ꝑ se nō mutat̄ subm ad albedinē. nihil enim mouet̄ ad illud qō iam habet sed mouet̄ ꝑ se ad nouū gradum albedinis. ¶ Per idē ad aliud cū querit̄. an gradus ille sit qualitas. dictū est quō est qualitas. ⁊ quō non. ¶ Ad illud de denso dico. ꝙ sicut albedo hꝫ quādā latitudinē infra suā materiā ita ꝙ pōt saluari eadē albedo ⁊ specie ⁊ numero sub diuersis gradibus. sic ⁊ densitas aeris vel alterius manēs vnum indiuiduū numero potest habere diuersos gradus ⁊ eē magis densū ⁊ minus densū. Et cū accipit̄ vlterius. manente eadē densitate numero in subiecto manet subm equalr̄ densum: nego hanc ꝓpositionē. sicut negarē hanc. manēte eadē albedine in subiecto manet subm equaliter albū. Certū est enim ꝙ nō opꝫ nisi maneret equalr̄ densū quo ad rōnem densitatis. fm gradum. sicut fm rōnem indiuidui ⁊ spēi: qꝛ vt dictū est. eadē albedo numero est prius intensior post remissionē. nō tñ ꝓp hoc sequitur ꝙ subm (cū est sub albedine itēsa ⁊ remissa) sit eq̄lr̄ albū. ¶ Ad aliō dico. ꝙ dn̄t nūero nō tñ ꝓp̄e. qꝛ diuersitas nūal' ꝓp̄e ē diuisitas singularū seu idiuiduorū sub spē: ⁊ verū est (vt arguit̄) ꝙ plura accidētia solo numero differentia isto modo simul esse nō possunt in eodem susceptiuo: sed duo gradus sunt simul in eodē indiuiduo ⁊ quodāmodo cū nūo dn̄t: qꝛ vnus gradus potest signari ⁊ distingui contra alium: puta pedalis contra bipedalem. omnis autem signatio est quedā numeratio.

Ad pmū arg. pmi arti.

Ad 2m

Ad 3m

Ad 4m

Ad 5m

Ad 6m

Ad 7m

¶ Distinctio. XVII. ¶ Questio. I.

¶ Jam nunc accedamus ad signandā missionē spiritus sancti qua inuisibiliter mittitur in corda fidelium ⁊c̄.

In dist. 17. agit magister de datione. s. l. vbi quero. An ad habēdū actū meritoriū reqratur necessario aliqd creatū in anima aliud a charitate. supposito ꝙ charitas nō necessario reqrat̄. Et videt̄ ꝙ nō. Quia qua rōne ad donū creatū requireret̄. eadē rōne ⁊ charitas, cum charitas sit de donis excellentibus.

Arguitur

Contra. Lꝫ charitas nō necessario reqratur. tñ nec idō nō. s. l. igitur aliud pōt requiri q̄ꝫ charitas.

Oppo^m

¶ Circa istā qōnem est intelligendū. ꝙ oēs opꝫ cōcedere ꝙ charitas reqrit̄ de facto. ꝓp auctoritates scripture ad corin. 13. ⁊c̄. Itē ꝓp. 7. decre. de sum. tri. ⁊ fide ca. vbi ponit ꝙ dantes ifundūt̄ in baptismo: sꝫ ad qd reqrit̄ est difficultas.

Rōño.

¶ Dicit Aureolus. ꝙ ꝓut reqrit̄ ad actū primū q est gratificare animā ⁊ deo acceptā reddere. sic est quedā forma que est obiectū diuine cōplacentie. ita ꝙ habēti eā dat formaliter esse acceptū deo. ¶ Et ꝙ charitas sic dat eē gratuitū obtiue. ꝓbat. Qꝛ esse cōplacēs ⁊ acceptabile est eē obiectū sicut eē visibile ⁊ itelligibile: sꝫ fm oēs charitas dat hō esse. ergo ⁊c̄. ¶ In 2° rubrica ꝓbat hoc fore necessariū. qꝛ actus eternus imutabilis dei nō transibit̄ nouiter sup aliqō obiectū nisi illud obiectū pticipet de nouo formalē rōnem illius obiecti eterni. sicut nec visus eternus si poneret̄ respectu coloris eterni nō videret illud lignū nouiter cātum nisi esset coloratū: sed deus lꝫ ab eterno dilexit Joannē, nunc tñ nouiter diligit Joannē qñ sanctificauit eū in vtero. igitur nunc nouiter pticipauit formalē rōnem obiecti eterni qua nouiter obiectiue fieret charus ⁊ dilect⁹. Sꝫ illa forma causata pticipata. q̄ sit charus ⁊ ratiōabilr̄ dicēda charitas. ergo ⁊c̄. ¶ Itē. Sic se hꝫ esse charū deo ad volūtatē creatam respectu dei sicut eē deo odiū: sed nihil est deo odiosū nisi in illo deus reperiat aliqd qō formalr̄ est deo obiectū odibile ⁊ detestabile. s. peccatū. ergo. Maior ꝓbatur. Qꝛ obiecta ꝓpria habēt fieri circa illud. ¶ Itē. Deus est readamatiuus dilectorū: sed ratio dilectiōis reqrit readamationē ⁊ ita ꝙ ambo extrema sunt diligibilia. ergo in dei dilectione qua nos diligit. oportet ꝙ tā in nobis q̄ꝫ in deo sit aliquid quo (tā nos q̄ꝫ deus) sumus obiectiue diligibiles ⁊ illud in nobis vocatur charitas. ergo ⁊c̄.

Aureo.

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

Ego autem dico. ꝙ charitas ꝓp hō nō reqritur. Et ꝓbo pmo. ꝙ nō reqritur ꝓp esse obm respectu acceptationis diuine. ¶ Qꝛ voluntas oīa alia a se acceptās ⁊ volens volitione sui. nō necessario reqrit in oībus a se obiectiuā rōnem per quā acceptenīt aut fiant volita ab ipso. qꝛ tunc sufficiēs esset tale primū obm: sed sic est de oī

Reprobatur. Aureo. Arg^m p^m

bus que nata sunt acceptari a deo. ergo. Probatio minoris ꝑ rōnes Phi ⁊ Cōmen. 12. meta. tex. cō. 5. Quia si itelligeret aliquid per intellectionē sui ꝑficeretur eius itellectus ab alio. Et vilesceret eius itellectus ⁊c. (quere dis. 35. ar. 1.) ⁊ certum est ꝙ idem sequitur de volūtate si acceptet aliqd sui acceptatione. igitur ⁊c.

Argm 2m

¶ Secūdo ostēdo. ꝙ reqritur ꝓpter eē acceptabile ⁊ esse gratū subiectiue sic. Illud qd ad hoc ponitur in aliquo vt faciat illd esse acceptabile nō ꝓbendo sibi formā ⁊ habitū per quā est acceptabile obiectiue si ponatur hoc erit ad ꝓbendū formā opanti per quā sicut ꝑ dispositionē operatur. ⁊ sic illud ponitur ꝓp esse subiectiuū: sicut lux in medio sm Phm ⁊ Cōmē. 2. de anima cō. 54. (quere. q. 2. in ꝓlogo arti. 2° in fine) nō facit colorem obiectiue visibilez. sed de se est visibilis. nō eniz ꝓbet sibi formā ⁊ habitū per quē est visibilis. ideo lux que est in medio nō reqritur ꝓp eē obiectiuū. lux tn̄ que est cōnaturalis oculo que ēt est forma ⁊ dispositio quare oculi sunt lucidi ⁊ per quā oculus videt. illa lux ponitur ꝓpter eē subiectiuū. s. vt oculus subiectiue bn̄ disponatur. ibidē oino in fine: sed charitas facit nos ⁊c. nō ponēdo habitū ⁊ formā ꝑ quā obiectiue. ergo ⁊c. ꝓbatio assumpti. qꝛ deus ita pōt obiectiue acceptare facienda sicut facta qd nō esset si charitas ꝓberet acceptato formā ⁊ habitū per quez obiectiue esset acceptatus. qꝛ tunc ad acceptationē obiectiuā reqritur existētia ipsius charitatis.

Argm 3m Clemen.

¶ Itē. Decretalis in 7. de here. Ad nostrū. ponit lumē gratie vt eleuet potentiā. ⁊ eadē rōne est de charitate: sed ꝙ ponitur dispositio potētie ponitur ꝓpter subm. igitur ⁊c.

Ad pm argumentum.

¶ Tertio ꝓbo. ꝙ nō mouent argumēta. Non primū. qꝛ cū dicitur ꝙ esse acceptabile est eē obiectiuū. dici pōt ꝙ illud qd facit aliquid acceptabile dispositiue ⁊ ex parte opantis solū illud dat eē subiectiuū. ponitur enim ꝓp perficere subiectū. sicut pꝫ de luce cōnaturali que facit oculū aptū ad vidēdū: sed in ꝓposito sic est (maxime loquēdo respectu dei) nō eni opꝫ ponere aliqd creatū obiectū operationū diuinarū: sꝫ volēdo se acceptat oīa que vult ⁊ qn̄ vult. ⁊ sicut vult ⁊c. ¶ De modo qn̄ se vult soluz in rōne obiecti ⁊ nihil aliud in rōne obiecti. sed solū ꝯsecutiue ad volitionē suiipsius in rōne obti quere. dis. 39. art. 1.

Ad 2m

¶ Nec mouet scdm. Qꝛ cū dicitur ꝙ actus eternus nō trāsit nisi aliquid nouiter ꝑticipet ⁊c. Dici pōt ꝙ hoc si sit verū haberet locū. si actus eternus cui subest aliqd nouū (vt sic) acciperet aliquo modo aliquā entitatez ab alio obiecto extra se qd est falsuz. Etiā falsuz supponitur. s. ꝙ actus diuinus transiret sup creaturas cognitas vel volitas in rōne obiecti sicut imaginabatur Tho. qd est falsuz: imo sistēdo circa se tm̄ in ratione obiecti ex hoc cognoscit alia consecutiue sine ol transitu ⁊ recessu a pmo obiecto: ⁊ hoc est qd dicit Cōmen. contra Tho. ꝙ scit se tm̄. Quere vbi supra diffuse.

Ad tertiū

¶ Nec mouet tertiū. Qꝛ cū dicitur ꝙ sic se hꝫ esse cārum ⁊c. sint ita: ⁊ ad minorē qn̄ dicitur. deus hunc non odit nisi qꝛ aliqd est in eo qd obiectiue est odibile. dici pōt ꝙ nō. ideo deus eū odit qꝛ obiectū odij est in eo. vt sit sensus. ꝙ obiūz istius odij dei sit peccatū ipm qd est in peccatore. imo ideo deus vt sic qd obiectū est odit. qꝛ cognoscēdo seipsuz videt obiectiue istū odiendū ⁊ peccatū eius.

Ad 4m

¶ Per idez ad quartū: (⁊ oīa que argui possunt) pōt dici. ꝙ qn̄ diligit creaturā. ibi nata est eē redamatio ⁊ ambo extrema sunt diligibilia: sed nō sequitur ꝓp hoc. ꝙ cū deus diligit ꝙ rō obiectiua dilectionis dei qua diligit creaturaz sit ex parte creature. imo diligēdo se diligit ipsas. ¶ Sic igitur habito. ꝙ charitas que de facto ponitur. ponitur ꝓp esse subiectiuū. vt. s. disponamur ad meritorie operandū faciēda sunt. 6. ¶ Primo ponā vnde Magister sententiarū accepit sue opi. occasionē. s. ꝙ charitas eēt ipsemet s. s. ⁊ nō aliquid creatū in anima. ¶ Secūdo ostēdam ꝙ non fuit sufficiēter motus ad hoc ponendum. ¶ Tertio ponam viam que ipsum vult defendere. ꝙ rationaliter fuit motus

¶ Quarto ostendam. ꝙ stante natura volūtatis que modo est. ꝙ si. s. s. moueret voluntatē ad actū meritoriū de potentia absoluta posset causari actus meritorius in ipsa sine oi habitu creato sibi ifuso q habitus se haberet per modū actus pmi. ¶ Quinto ostēdam ꝙ stāte natura volūtatis quā modo hꝫ. ꝙ nō posset talis actus meritorius causari nisi mediante ꝑuia quadā passione recepta in anima. que passio sit actus scds. s. de genere passionis. ¶ Sexto ostēdam quomodo ista vltima via differt ab illa q̄ ponit charitatē reqri. ⁊ quō oīa argumēta aliorū que ꝓbāt eā necio reqri soluuntur per ista.

Primus articulus.

Ubi est itelligēdū. ꝙ Magister in pmo sen. dis. 7. tenet ꝙ charitas est ipsemet. s. s. ⁊ nō aliqd creatū in anima: ⁊ fundat se sup auctoritates Aug. 7. de trini. ca. 6. Ibi eniz Aug. querit. quare scriptura frequēter nominat mandatū de dilectione ꝓximi nō faciendo mentionē de dilectione dei: ⁊ rñdet ꝙ hoc est. qꝛ in dilectione ꝓximi intelligitur dilectio dei. Qd Aug. ꝓbat sic. qꝛ q diligit proximū diligit dilectionē ipsaz: sed deus est dilectio vt infra dicit ca. 7. ⁊ magister allegat. 17. dis. ca. 2. Igitur qui diligit ꝓximū diligit deuz.

Argm pm

¶ Ex isto ꝓcessu ꝓbatur ꝓpositū sic. Cū eniz dicit Augu. in minori deus est dilectio. ibi accipitur dilectio. que est deus (vt ꝓbat Augu. 15. de tri. ca. 17. ibi eniz ꝓbat h) sꝫ opꝫ vniformiter accipi in maiori. ergo ⁊c.

Argm 2m

¶ Itē. 7. ca. arguit sic Aug. Nemo dicat nescio qd diligaz ⁊ ꝓbat. nullus. n. h dꝫ dicere. diligat eniz fratrē ⁊ diligat eādē dilectionez. Sed qlꝫ plus nouit dilectionē quā diligit. q̄ꝫ fratrē quē diligit. ergo isto mō pōt qlibet notiorē habere deuz q̄ꝫ fratrē: tunc sic. Ex hoc ꝙ magis nouit dilectionē quā diligit q̄ꝫ fratrē. infert ꝙ magis nouit deū: sed h nō sequitur nisi ipsa dilectio sit deus. ergo charitas est deus.

Argm 3m

¶ Itez. Qꝛ supna dilectio sit deus ipse ꝓbat Aug. sup Joānem pmo. Ad hoc eniz adducit illud. Deus charitas est ⁊ q manet in charitate in deo manet.

Argm 4m

¶ Itē. Illō qui diligit ex deo natus est ⁊ cognouit deū. q nō diligit nō cognouit. quia deus dilectio est: ex hoc cōcludit Aug. ista cōnexio satis declarat ipam fraternaz dilectionē ex deo eē. ⁊ deū esse causaz vnionis eiusdē predicte. De hoc vsqꝫ in finē vel circa.

Secundus articulus.

Ubi ad rōnez Magistri pōt rñderi. Qꝛ deus est dilectio nostra nō idētice sed terminatiue. i. dilectio charitatiua nostra hꝫ deū ꝓ vltimo termino ⁊ fine. Qꝛ aūt hec sit intētio sua. pꝫ. qꝛ. 10. ca. postq̄ꝫ oīa ꝓallegata dixit. cōcludit quō proximū debemus diligere ꝓpter deū qd nō faceret nisi itelligeret sic. ꝙ dilectio qua diligimus deū esset deus terminatiue. idest hꝫ deū ꝓ fine ⁊ termino. ¶ Itē. Plus nō vult Aug. hic nisi ꝙ q diligit proximū diligit deū sic. ꝙ in mandato de dilectiōe ꝓximi saluatur dilectio dei. ēt si non exprimitur: sed cū hoc ꝙ in dilectione ꝓximi oporteat habere deū pro fine: ⁊ sic bn̄ saluatur ꝙ in dilectione ꝓximi itelligitur dilectio dei. ergo sic intendit.

Ad argm pmi arti.

¶ Et sm hoc respondeo ad primū argumentum. Qꝛ vtr accipitur dilectio vtrobiqꝫ: vtrobiqꝫ eniz accipitur dilectio creata. sed vt terminatur in deū tanq̄ꝫ in finē ꝓpter quē ꝓximus diligitur. Unde intelligēdo argumentuz Aug. de dilectione nostra charitatiua creata de qua Aug. loqtur ibi formaliter ad ꝓpositūz saluādū. sic q diligit ꝓximū ex creata charitate diligit ⁊ dilectionē causalr. i. diligit cām finalem ꝓp quā diligit ꝓximus: ⁊ tunc subditur minor. s. deus qui est dilectio per essentiaz est cā finalis ꝓpter quā ⁊c. ergo q diligit ꝓximū diligit deū q est finis illius dilectiōis. ¶ Propter hoc ēt pꝫ. ꝙ nō opꝫ accipere diligere formalr in maiori ⁊ sic saluare argumentū Augu. per reductionē in duos syllogismos vt facit Sco. dis. 7. q. 2. ar. 3.

Scotus.

¶ Primus est iste. Diligens fratrē diligit dilectionē qua formalr diligit: sꝫ hec est dilectio ꝑticipata. ergo diligit ꝑticipatā. ¶ Scds est iste. Diligēs ꝑticipatā diligit dilectionē ꝑ eēntiā: hꝫ est deus. ergo ⁊c.

Contra

3 Sco. Arg^m p^m **Contra.** Superfluū est qđ pōt fieri p pauciora ⁊c. sed argumentū Aug. saluat̄ itelligendo de dilectione causal'r ⁊ vnico syllogismo (vt pbatuz est) ergo nō opz itelligi de dilectione formal'r ⁊ per duos syllogismos. ¶ Itē. Hoc pbatur pmittēdo duo. Primū est. q̄ Aug. vult q̄ q̄ diligit primuz diligit deū tā̄q̄ per se rōnem diligendi proximuz. Uult eniz q̄ diligit proximū ppter deuz vt pz. 8. ca. in pncipio. Scđo pmitto. q̄ qñ isti concludūt ad ppositū in 2° syllo. sic diligēs dilectionē participatā diligit eaz p essentiā. hic nō accipit̄ dilectio dei per essentiā. ita q̄ sit rō diligēdi primū. sed verificat̄ ppō p quandā gñalē cōtinētiā aut illationē: q̄ qñ dicit̄. Qui cognoscit veritatē participatam cognoscit eaz per essentiā. hoc nō intelligitur sic. cognitio veritatis per eēntiā sit specialis rō cognoscendi eam per participationē. sed q̄ in pticipata includitur ea que per essentiā sm aliquos generales conceptus suos. aut q̄ possit inferri ex ea. Tunc arguo. ¶ Si argumentū Augu. itelligitur de dilectione causal'r tunc saluat̄ itellectus Aug. q̄ sensus erit. q̄ diligit primū diligit illum q̄ est rō specialis toti⁹ dilectionis. hō est deus. ergo ⁊c. ⁊ sic saluat̄ Aug. ⁊ hoc vnico syllo. Sed si itelligat̄ de dilectione formal'r ⁊ arguatur per illos duos syllos nō saluat̄ argumentatio Aug. arguēdo de spāli rōne diligēdi de qua agit̄ in pposito. sed de gñali quadā continētia dei in oi re. Infert enim q̄ quis magis nouit deū q̄̄ fratrē quē diligit dilectione ⁊c. concedatur. ¶ Et qñ dicit̄ hoc nō sequitur nisi deus sit dilectio: dico. q̄ nō sequitur. nisi deus esset terminus ⁊ finis illius dilectionis. sz tunc bene sequitur. q̄ in oi opatione notitia finis psupponit̄. ⁊ ita

Instantia. est maxime notū. ¶ Contra. Si deus est dilectio causal'r. q̄ eque est cōcedendū: deus est charitas mea. sicut q̄ deus est spes mea. aut patiētia mea: nō enim dicit̄ patiētia mea nisi q̄ est causa eius. Hoc est falsum: ⁊ contra Augu. 15. de trini.

Solutio. ca. 16. ⁊ magister allegat ca. 4. ¶ Respondeo. Qz aliq volebant. q̄ charitas eēt solū donū qđdaz creatū sicut patientia. vel spes. ita q̄ nullo modo esset concedendū q̄ deus est

Charitas. charitas. ita q̄ charitas esset qđdā attributū in deo formaliter ⁊ idētice. Et cōtra illud arguit Aug. imitādo tale argumentū. Que soluz habēt rōnem doni (sic q̄ nō est concedēdū q̄ deus est ita idētice ⁊ formal'r) nō dicunt̄ de deo identice ⁊ formal'r. sed solum in relone ad creaturā. q̄ deus non dicit̄ eē spes aut patiētia. sz solū patiētia mea aut spes mea. Contradicit autē Apostolus. q̄ de⁹ charitas est/sicut q̄ de⁹ sapientia. i. formal'r ⁊ identice. ergo ⁊c. Uide totū in Augu.

Ad 2^m p^mi arti. ¶ Per hoc pz ad argu^m q̄ Aug. nō negat deū eē charitatē causal'r idest cām charitatis create: sed negat pdsionē: vult eniz q̄ sit charitas identice ⁊ essential'r ⁊ nō solum causal'r.

Ad tertiū ⁊ quartū. ¶ Per idē ad tertiū ⁊ quartū argumentū magistri sequēs.

S. Tho. Arg^m p^m **Contra** istā opi. magri arguit Thomas cui⁹ mediū ē istud. ¶ Qz esse est a forma inherēte sicut eē albū ab albedine. sicut igit̄ nō pōt intelligi q̄ paries sit albus sine albedie inherēte ita nō pōt itelligi q̄ anima sit bona in eē gratuito sine gratia vel charitate informāte ipsaz.

Arg^m 2^m ¶ Itē. Cuz diligere meritorie sit opatio perfecta. Ergo nō exit a potētia nisi vt pfecta: sed si charitas tm̄ assisteret potētie nō perficeret eaz. q̄ pficere est informare. ergo necessario charitas pficit informādo voluntatē ad hoc q̄ sit potentia perfecta respectu actu meritorij.

Arg^m 3^m ¶ In scđa scđe arguit sic. Nō pōt dici. q̄ volūtas respectu actus charitatis sit tm̄ mota. ita q̄ nihil habeat in se vnde sit pncipiū talis actus. tunc eniz ille actus diligēdi non esset volūtarius. ⁊ per ɔ̄ns nec meritorius. Et quidē nō voluntari⁹. q̄ sm Phm volūtariū est cuius pncipiū est intra se: nec pōt dici q̄ ipsa volūtas sic sit pncipiū respectu illius actus q̄. s. moueat volūtatē sicut agens pncipale mouet instrumētale. q̄ volūtas sic aliud instrumentū. ⁊ si sit pncipiū actus nō tñ inquantū instrumentū est in ipso agere: ⁊ nō agere. ergo per istū modū iste actus volūtatis nō eēt in potestate sua. ⁊ ita nec volūtarius nec meritorius: ergo opz q̄ voluntas sic moueatur ad actū meritoriū q̄ habeat in seipso aliqđ per qđ ipsa sit efficiens respectu illi⁹ actus.

Arg^m 4^m ¶ Item. Nullus actus naturalis effectiue pducit̄ ab aliqua potētia nisi sit ei cōnaturalis. et hoc per aliquā formā naturalē que sit pn^m illius actus. ergo nullus actus supnālis efficit̄ ab alia potentia nisi alia potētia supnaturalis addat̄ potētie. ita q̄ sit forma in illa ⁊ pncipium illius operationis. ergo ⁊c.

Egidius. **Tertius** articulus. Ubi alij vt Egidius ostendunt q̄ Magister posuit hoc de charitate sz non de fide ⁊ spe. ¶ Quia actus fidei ⁊ spei cū sint enigmatici ⁊ i. perfectionē includētes elicium̄ in via mediantib⁹ hōj habitibus: sed actus qui sequitur istos in patria. s. videre. qđ sequitur credere: ⁊ tenere. qđ sequitur sperare. sunt act⁹ pfecti in q̄bus actib⁹ deus imediate habet̄ per seipm. ⁊ sine habitu medio creato elicium̄ (sicut ɔcedunt aduersarij) si ergo actus fidei in via. s. credere. ⁊ eodē modo de spe eēnt act⁹ pfecti ⁊ siles visioni in patria. si vnuz causat deus imediate. ita ⁊ aliū cū igitur actus charitatis in via similis sit charitati in patria (q̄ charitas nū̄q̄ excidit) ergo in via ⁊ in patria ⁊c. ¶ Ad oia argumenta respondēt: q̄ oia essent vera. nisi aliqđ: puta s. s. suppleret talē informationē ⁊ perfectionē per suā assistētiaz: sicut in visione beata. assistētia eēntie supplet informationē quā spēs creata faceret in intellectu ⁊ perficeret sil'r. Contra. Si ideo nō reqritur charitas creata q̄ diligere est actus perfectus qui nū̄q̄ excidit. ⁊ de facto est act⁹ pfectus. ergo de facto charitas est nihil nisi spiritus sanctus: qđ oēs

3 Egidiū Arg^m negant. ¶ Contra istā opi. arguit̄ sic. Spūs sanctus per donū charitatis est specialiori mō in creatura q̄̄ fuit prius: sz deus nō est specialiori mō q̄̄ fuit prius nisi per aliqđ nouū absolutū effectū in illo in quo incipit nouiter eē. ergo deus vel. s. s. per donū charitatis est in homine per nouū effectū absolutū. Ille effectus si sit charitas. habet̄ propositū: si sit actus causatus in volūtate per spiritū sanctū ⁊ in dormiēte nō cāuur talis actus exercitus. tūc nō eēt. s. s. specialiori mō in vno iusto dormiēte q̄̄ in peccatore: si sit gratia vel aliqđ aliud donū real'r differēs a charitate. nō ipedit. q̄ eadē rōne videt̄ charitas ponēda sicut illa alia. imo magis cum sit donū perfectissimū. vt habet̄ in glosa. 13. ad Corin. Probatio mino. Quia cū deus nouiter incipit eē in creatura p donū charitatis vel per aliđ. ille in quo est. fit nouiter charus ex nūc charo: sz hoc est ipoēe sine cōmutatōe. q̄ nō recedit̄ a contrario in contrariū sine mutatione: ois aūt mutatio terminatur ad aliqđ absolutū. ergo fit aliquid nouū absolutuz in voluntate quo nouiter fit charus.

Argu^m. **Contra** hoc etiam sunt auctoritates Aug. quas ponit magister ca. 15. Ubi dicit Aug. q̄ alia est charitas qua deū diligimus. ⁊ qua deus nos: si aūt alia. ergo nō nisi creata qua eniz nos diligit est increata. ergo. ¶ Confirmatur. subdit eniz q̄ illa que facit nos dei dilectores hoc facit sic̄ iustitia dei dicit̄ qua nos iusti (dei munere) efficimur ⁊ dei salus qua nos saluat. ⁊ fides christi qua fideles facit: sed sm omnes. iustitia. ⁊ fides. ⁊ hōj. sunt alia res a spiritu. s. ergo ⁊ charitas.

Scotus. ¶ Ideo vult Sco. aliter saluare magistruz dis. 17. arti. 3. qui dicit q̄ itellectus magistri fuit q̄ charitas fuit aliquid creatū in anima tā̄q̄ donū supnaturale in quo s. s. inhabitat nos. sed nō erat pncipiū agendi ipsa opa meritoria sicut spes ⁊ fides (mediantib⁹. q̄bus. s. s. inhabitat) sunt pncipiū credēdi ⁊ sperādi. Ratio est q̄ actus charitatis est actus pfectus itātū q̄ pōt remanere in patria actus fidei ⁊

3 Sco. Argu^m. spei nō. ¶ Tunc arguit̄. Si spiritus sanctus per donū charitatis ponatur inhabitare nos. q̄. per donū excellens ⁊ pfectum nos ornans ⁊ decorans. ppter hoc actus pfectus non

repugnat imediate attribui spiritui sancto: actus aūt iperfectus.s.s. repugnat oino etiā si nos inhabitet per dona iperfecta. Poterit ergo spūs sanctus inhabitare nos mediāte charitate. que sit habitus creatus sicut mediāte fide et spe. sic tn̄ q̄ sit differētia quo actus meritorius q̄ attribuit̄ charitati nō eliciat̄ mediāte charitate. sed imediate a spiritu sancto. actus aūt fidei et spei eliciant̄ mediāte fide et spe.

Rāsio.

¶ Ad hoc possēnt adducere q̄ magister vtitur hoc q̄.s.s. est amor aut charitas qua diligimus deū et proximū (vt p3 ca.2.et.3.) sed per hoc q̄ actus diligendi attribuit̄ .s.s. nō excludit̄ quin .s.s. ihabitet nos mediāte aliq̄ habitu creato.ḡ.

Instantia. Arg. p.

¶ Cōtra. Hoc qd̄ dicit̄ q̄ magister posuit .s.s. inhabitare nos mediāte charitate est expresse magister ca.2. ibi enim introducit quare pceditur q̄ .s.s. est charitas et nō fides et tenet q̄ recte. Tunc arguo. charitas que ponit̄ habit⁹ creatus est ille q̄ cōnumeratur cōtra fidē et spē3: sed de illa hic loquēs magister vult hic. q̄ sit ipse .s.s. ergo nullo mō cōcedit charitatē habitum creatū.

Arg. 2.

¶ Itē. Ille itellectus quē3 dat Sco. est oino irrationalis: probo. Qr forma que est pncipiū essendi est et agendi vel recipiendi. si ergo .s.s. inhabitat charitate mediante. ergo pbo maio. Qr est incōueniens priuare formā opatione sua nec hoc facit deus. maxime vbi opatio est pfectiōis sicut in pposito. qr tunc deus haberet ignobiliorē pditionē3 q̄ natura.

Arg. 3.

¶ Itē. Unūqd̄q3 agit inquantū est perfectū. ergo magis agit qd̄ magis est perfectū. Sed charitas est pfectior fide. et qn̄ inhabitat p fidē fides est pncipiū agendi p se. ergo. ¶ Et ex hoc igit̄ apparet q̄ nihil mouet ratio eo2: qr sicut ad actū iperfectū cooperat̄ habitus iperfectus. sic ad perfectiorē pfectior. et ad pfectissimū pfectissim⁹ cooperari pōt. ergo ppter pfectionē act⁹ charitatis vie nō op3 negare charitatē creatā posse coopari cū sit habit⁹ pfectissim⁹ in via.

Aureo.

¶ Propter qd̄ Aureo. nō volēs ponere habitū frustra. ponit q̄ charitas est qdā3 influxus .s.s. et sic saluat magistrū3. Et dicit q̄ forma2. Quedā sunt que hnt eē quietū et permanēs. sicut calor et h̄ō. et hoc in rōne pncipij actiui. Quedā3 q̄bus nō attribuit̄ actio nisi sicut cuidā influxui s3 potius attribuitur alteri agēti p illas. sicut radius solis vel lux in aere nō dicit̄ calefacere pncipalr̄. sed magis attribuit̄ calefactio soli radiāti. Charitas aūo nō est forma pmanens et q̄ta cui attribuit̄ elicere dilectionē bene circūstantionatā: quia mens h⁹ circūstantias nō cognoscit. .s.s. autē illas circūstantias cognoscit. Relinquitur ergo q̄ .s.s. attribuit̄ actio illa. et h̄ 3m q̄ per suū3 influxū dicit̄ mentē inflāmare et ad actū cōducere. sicut sol per radiū h3 aerē inflāmare. ¶ Et addit q̄ hec fuit opinio magistri q̄ bene negauit charitatē eē formā permanentē in esse q̄eto que moueret ad actū meritoriū. s3 nō negauit qn̄ charitas esset qdā3 influxus .s.s. ita q̄ .s.s. vnitur hoi in rōne motoris mediāte suo influxu sicut sol calefacit mediante radio. Et addit q̄ ille fluxus continue pmanet: etiā qn̄ homo bonus ociat̄ et dormit. sicut idem radius pmanet si sol staret. Et addit q̄ in h̄ tenēdū est cū3 magistro.

Contra Aureo.

Contra rōnem istā duo facio. Primo ośdo q̄ hec nō fuerit opi. magistri. q̄ dis.17. ca.15. ad auctoritatē que dicit q̄ charitas dei diffusa est in cordib⁹ nostris p .s.s. que videt̄ esse p opponēte et maxime 3m expositionem Aug. de spiritu et anima quā allegat ibi magister. Qr ex illa accipit Aug. q̄ alia est charitas qua deus nos diligit et qua nos deū. Ad hanc ridet magister ca.17. Non diuidat̄ charitas nec diuisa ośditur qua deus diligit ab ea q̄ nos diligimus. sed pot⁹ cū sit vna et eadē charitas hec dicit̄ diuersis de causis. s. vel qr ea nos diligit. vel qr nos ea suos dilectores faci⁹. Ecce expresse q̄ 3m magistrū illud qd̄ infunditur vel influitur in cordib⁹ nostris est eadē charitas nō alia q̄ .s.s.

Arg. p.

¶ Confirmat̄ qr ista op. dicit q̄ charitas creata quā posuit magister est influxus quo mediāte .s.s. inflāmat et conducit nos ad dei dilectionē. Sed qd̄ magister in ista rōne non cōcedat .s.s. habere aliū3 effectū circa nos qui sit forma diffusa vel fluēs distincta a .s.s. arguit̄ sic. Ille effect⁹ vel flux⁹ est influxus causat⁹ a .s.s. quo mediāte conducimur ad dilectionē sicut radius mediat inter solē et aerē calefactū per radiū: sed effectus iste est ipse actus noster elicitus quo nos dilectores sumus. imediate elicit⁹ ab eadē charitate que est .s.s. (vt dicit magister) ergo falsum iponitur magistro qn̄ dī q̄ ipse ponit q̄ charitas est quidā influxus .s.s. quo mediante inflāmat nos ad dilectionē: imo manet ipsamet charitas que est .s.s. et imediate nos fac̄ sui dilectores vel elicere ipsā dilectionē in ipm̄. ¶ Confirmatur. Magister enī dicit ibi. q̄ simile est q̄ .s.s. est charitas nostra. sicut deus est fides nostra. qua nos fideles facit. sed qn̄ deus dicit̄ fides nostra. hic excludit̄ fides nostra que est donū et quid creatū. et innuit̄ q̄ solus nos fac̄ credere. ergo vult magister q̄ .s.s. imediate nos facit diligere.

Instātia.

¶ Dices. Magister nō fuit ita rudis q̄ poneret voluntatē exire in actū dilectionis nisi assistēte spiritu sancto moueret̄ ad diligendū. et ita posuit quēdā influxū3 seu motionē qd̄ est ppositū.

Solutio.

¶ Respondeo. q̄ verū est q̄ posuit motionē per spiritū sanctū. sed illā3 motionē non vocauit charitatē (vt iste doctor iponit sibi) imo vocauit illā3 motionē 3m passiuos: vel excitationē puocantē potentiā ad eliciēdū actiue dilectionē. 3m actiuos: vt ar.4. dicet̄.

Arg. p.

¶ Scdo ośdo q̄ si fuisset h̄ ei⁹ opio in h̄ nō est tenēdū cū eo. Qr 3m oēs magr̄ posuit suā opi. hic de facto diuitatē. S3 l3 forte teneri posset de poti q̄ .s.s. ageret in nobis dilectionē mediāte influxu tali. tn̄ nō est verū de facto. Immo hoc est mediāte charitate que est forma. que est actus pmus et forma pmanens in eē quieto. ergo si hec est opi. magistri ipse nō est tenēdus. Probatio mi. pmo. Ubicūq3 enī apostolus loquitur de ea indifferēter loquitur. sic̄ de fide. ad Corinthios 13. nūquid maior etc. Si ergo ponimus de facto q̄ charitas sit aliqd creatū in anima (sicut pcedunt q̄ dicūt q̄ est influxus causatus a .s.s.) sequit̄ q̄ erit cōsilis cū fide q̄ est forma pmanens. ¶ Confirmat̄. qr apostolus ponit ipam causari in nobis mediāte actione .s.s. ad Romanos.5. charitas dei diffusa est: etc. Sed terminus actionis nō est actio. 5. phys. t.c.16. Ergo charitas que est termin⁹ ad quē est forma pmanēs. ¶ Confirmat̄. Qr Aug. exponēs illō. Charitas dei diffusa est. sic ingt. Charitas dei diffundit̄ i cordib⁹ nostris. nō qua nos diligit sed qua nos sui dilectores facit. sicut iustitia dei qua nos iusti eius munere efficimur. et fides christi qua nos fideles facit. S3 certū est. q̄ iustitia et fides que infunduntur que sunt termini ad quē sunt forme pmanētes. ḡ etc.

Arg. 2.

¶ Itē. Ecclesia et sancti q̄ pdemnant aliquā falsitatē ponēdo cōtrariā veritatē intelligūt pdemnationē et ei⁹ ptrariā cōfessionē hēe locū in alijs vbi est filie rō. Na3 Aug. retractās hanc pater sapit sapia genita: et ponēs q̄ scia equalr dī (vt dicūt doctores) retractat ēt hanc: pater diligit spūm sanctū et ponit hanc: q̄ diligit amore eēntiali. S3 ecclesia damnat hanc. q̄ hō ex nālibus possit videre deū. et ponit q̄ hoc est mediāte forma pmanēte in.7. li. de here.

Clemen.

Ad nostrū ḡ cum filijs error fuit de volūtate q̄ ex nālibus poterat mereri et beatificari hanc damnat ecclesia decre. eadē: et ponit q̄ meretur et beatificat̄ charitate que est pmanēs. et hoc de facto.

Rn̄.

¶ Dices. Sicut dicit iste versus finē vltime rubrice ar.4. q̄ nō itelligit iste q̄ charitas sit influxus in fieri (intelligēdo per fieri successionē et innouationē) sic̄ est mot⁹ fieri. nec intelligēdo p fieri pseruationē que oia sunt in pseruari. sed intelligēdo p fieri esse forme habētis rōnē vtutis deriuatiue q̄ nō agit a se s3 ei⁹ actio mag̃ attribuit̄ driuāti. vt ē de vtute formatiua que dī vtus aie: et de radio deriuato a sole et a luce.

Reprobatur.

Contra. Ista nō est opi. magistri. qr ista ponit aliqd mediū iter .s.s. et dilectionē nostrā. magister

autem

aūt nō. vt supra pbatū est. ℂ Itē. Si eēt eius opi. nō est asserendū q̄ ita est de facto. ergo male dic̄ iste q̄ cū magistro est in hoc tenendū. q̄ positionē suā posuit d̄ facto. Probo q̄ nō est asserendū ita eē de facto. Qr iste vltimus modus ponēdi imaginat̄ triplicē formā. Unā oino cū innouatiōe cōtinua partiū sicut est motus. Aliā cū simultate ptiuz que solū in eēndo ⁊ agēdo depēdet a pmo fm ꝯseruationē ⁊ influxū generalē sicut sūt cōiter habit⁹ aie ⁊ for⁹ corruptibiles vt calor ⁊ frigus ⁊ hm̄. Aliā cū simultate ptiū. sz in eēndo ⁊ agēdo depēdet a pmo fm specialē ꝯseruationē ⁊ spālez influxū vt est de luce. 4. graduū que in instāti cāt̄ in medio sz nō pmanet i eēndo nec agēdo nisi sol spāliter isluat i ipaz alr q̄ in ꝯseruādo mare vel herbā q̄diu est qd̄ ꝯseruat. Et isto mō. s. de spāli influxu imaginant̄ isti vt p se pz. Sz isto mō nō est asserendū de charitate de facto: qr de facto indistincte ponit charitatē apostolus esse donū quo nos opamur p generalē influētiā. sicut de fide ⁊ gloria. aut sicut de iustitia (vt supra habet̄) ergo ⁊c̄. Et ideo ista op. si dz poni. de poli solū dz poni ⁊ haberet apparentiā. sz tunc in modico differret a cōi opione que ponit̄ de facto. qr hec in rei ꝟitate formā ponit permanentē sicut illa. Lux eniz in aere (cū nō sit in continua innouatione ptium) est forma pmanēs sicut albedo. sed specialius depēdet a causa sua. Sic ergo habito q̄ opi. magistri non potest stare de facto.

Quartus articulus. Ubi sit qd̄ per se. ad hoc q̄ dicit Sco. ¶ Ingt eni pmo q̄ de facto regritur. ¶ Scdo dicit q̄ de po⁸ absoluta posset fieri ꝯtrariū. ℂ Ad pbanduz pmū supponit duo. ¶ Primū est iustificatio peccatoris. ¶ 2ᵐ est q̄ actio meritoria a nobis possit elici. Ex pmo arguit̄ sic 4ᵒ. ℂ Uolitio diuina que in se est vnica ⁊ simplex: nō hz in se rōnem volitionū oppositarū (vt velle ⁊ nolle) nisi sit alia distō ex pte noliti. alr eni ꝯdictoria sil' verificarent̄ de eodē nulla facta distōe circa ipm. Ergo cum de⁹ vult isti acceptato vitā eternā ⁊ eidē existēti i pctō penā eternā opz q̄ in isto eodē volito ad vitā eternā ⁊ nō volito ad vitā eternā sit aliq̄ distinctio. Sz illud quo sic distinguitur nō pōt accipi ex nālibus. nec ex habitib⁹ supernālibus (que sunt fides ⁊ spes) qr p ista nō acceptaret̄. nec hoc pōt eē p actus significatos: nā an actus significatos (et in nō habēte act⁹ significatos) ē talis acceptatio vt i puolo baptiçato. ergo hoc solū est p habitū charitatis. ℂ Itez. Cum deus vult iustū saluari. hoc ē acceptare ad vitā eternā: tūc quero. qd sit iustū acceptari ad vitā: hoc. n. nō est velle ipm statim beatificare. qr tunc statiz beatificaret euz: nec est hoc velle sibi volūtate bñplaciti. qr hoc vult iusto ⁊ iniusto. ergo hoc est velle istū fm dispōnem quā nunc hz esse dignuz vita. ⁊ hoc nolebat sibi qn̄ erat in mortali peccato. ergo nouiter hz aliquā dispōnem inherentē quā nō habebat exñs in peccato mortali fm quā sic est dignus nunc ⁊ nō primo. ℂ Itē. Priuatiua mediate nata sunt fieri circa idē. 4. meta. sed ex pma suppōne aia iniusta nata est fieri iusta. ergo hoc erit p iustitiā auferentē iniustitiā: sed nisi iustitia formalr inhereret sibi nō magis diceret̄ nunc iustus q̄ pmo. ergo ⁊c̄. Probatur assumptū. Cū eniz peccator factus est nihil qn̄ peccat nisi iustitia que aufert ab eo iniustitiā aliqd formalr eēt in eo sequr q̄ post iustificationē manebit nihil vt pmo. ℂ Itē. arguunt hoc p illud cōe argumentū de mutatione quere. 3. ar. Nō alr se hñt extrema nūc q̄ pus nisi p mutationē i altero extremoꝝ ⁊c̄. ℂ De 2ᵃ suppositiōe arguunt sic. Nihil dicit̄ formalr elicere aliā opōnem nisi pncipiuz opationis sit forma agentis. Nā Phi. 2. de aia tex. cō. 24. volēs pbare aiam esse actū corpis pbat per hoc q̄ aia est quo primo opamur ⁊c̄. Ergo cū aia eliciat opa meritoria (vt hic supponitur) sequr ⁊c̄. Sz illud nō pōt eē nuda volūtas (qr illud est error Pelagii) nec illud est. s. s. ergo voluntas informata aliquo habitu. ℂ Item. Nulla actio est in potestate agētis nisi pncipiuz formale illi⁹ actionis sit in potestate vt possit illo vti ⁊ nō vti. Sz actio meritoria ē i potestate nostra: nō in naturali. qr nālibus nō meremur. 5. ethic. ca. 3ᵒ. ergo supnaturali. Sz. s. s. nō est in potestate nostra. qr cā pma nō est in potentia cause scde. ergo actio meritoria est in potestate nostra ex supernaturali tali qui est habitus ⁊ forma nostra. ¶ Ista duo argumēta sunt reductiōes argumentoꝝ Tho. supra. ℂ Itē. Cū. s. s. moueat voluntatē nostraz opz q̄ hēat terminū realē: hic nō est actus volūtatis q est dilectio. quia tūc volūtas tm̄ pateret̄ ⁊ tunc actio eius nō est in potestate eius. ergo terminū istū opz esse aliqd absolutū pcedēs actū volūtatis. ℂ Itē. Potētia habitualis nō pōt opari sine habitu. qr habitus dat aliā perfectionē. cū opus bonū reddat: sed voluntas est habitualis respectu opatiōis meritorie cū respectu eius nō habeāt determinatā inclinationē. ergo ⁊c̄. ℂ Dicunt tm̄ in 2ᵒ art. q̄ nō est necessariū sic esse qn de⁹ de po⁸ absoluta posset aliquē ad vitā eternā acceptare ⁊ ordinare sine tali habitu formalr informāte. qr nō alligauit potentiā suā sacramētis nec per ꝯñs alijs rebus creatis. Et gequid pōt cū cā 2ᵃ que nō est de essentia rei. ⁊ dicunt q̄ pp materiā ⁊ formā per se pōt imediate. De po⁸ tm̄ ordinata q̄ ordinauit q̄ nullus acceptaret̄ nisi formalr esset gratus: necesse est sic esse. q̄ sit gratus per gratiam informantem.

Ego autem dico. q̄ argumēta sua (vt ipse format) pbant q̄ de potentia absoluta de⁹ hoc non possit. Non dico autē q̄ de necessitate hoc pbent. ergo ꝯtradictio: pbatio assumpti. Qr in p argumēto ex pma suppōne dic̄. q̄ icludit ꝯdictionē. s. s. q̄ de⁹ acceptet aliquē nisi aliqua forma que nouiter distingueret eū ab alio insit sibi per informationē. ⁊ hanc dicit eē charitatē: sed illud qd̄ de⁹ nō pōt facere pp iplicationē ꝯdictionis. illud nō pōt facere de potētia absoluta. ergo argumēta sua (vt ea ipse format) pbat q̄ de potētia absoluta nō possit. Et eodē mō deducēdo per alia argumēta sua pōt pbari q̄ deus hoc nō possit de po⁸ absoluta. Nō dico aūt simplr ⁊ cuilibet. sz cōcedenti q̄ argumēta sua bene pcedunt ⁊ pcipue. 3. ⁊. 4. argumentū pme suppōnis. Hoc dico. s. ꝯcedēti maiorē in vtroq̄. vt ipse accipit eaz vtrobiq̄ ⁊ eodē mō contingit ꝯcedenti maiores oium. 4. argumentoꝝ scde suppōnis. Hec ois patere poterunt deducere scienti. ℂ Hic quoq̄ ondo q̄ actus meritorius diligēdi pōt esse in voluntate sine habitu creato. Sed hic intelligendū q̄ deus est obm supnaturale ⁊ nō copulatur aie nostre naturalr. sz volūtarie fz Aug. ad Uolusianū. Hoc supposito. pbo q̄ si de⁹ vellet pōt cāri in nobis actus supernālis dilectionis sine charitate infusa. ℂ Hoc pbo p sic. Qr itellectus beati nō itelligit deū p eēntiaz mediāte aliqua spe aut habitu fidei imo postq̄ deus volūtarie exhibet presentiā sue eēntie itellectui nostro ⁊ vt forma itelligibilis assistit itellectui. elicit̄ iste actus q est itelligere deū p essentiā. Cū ergo itellectus nō sit potētior respectu sui actus q̄ sit voluntas. ex hoc igitur q̄. s. s. assistit volūtati si deus voluerit ipam mouere ad actū supnaturalē pōt voluntas in actū diligēdi deū meritorie. ℂ Itē. Sicut calor nō hz sic calefacere. s. ad gñationez carnis nisi p aliud. sic volūtas nō hz de se sic diligere. s. meritorie nisi p pncipale agēs. s. per. s. s. Sic calor ex assistētia ꝟtutis corpis celestis sine aliqua inherentia pōt sic calefacere. s. ad generationē carnis ⁊ ad formationē totius corporis. Ergo si deus voluerit silr volūtas ex assistētia. s. s. sine alicuius inherētia pōt in opōnem meritoriā. Probatio mi. Cōmen. 7. meta. cō. 31. loquēs de ꝟtute formatiua seminis ait sic. Uirtus informatiua nō agit per mēbrū pprium. sed virtualr nō agit nisi p calorē q est in semine. nō ita q̄ sit forma in eo sicut aia in corpe nāli. sed ita q̄ sit inclusa in eo sicut aia in corpibus celestibus. ℂ Itē. Res ma

terialis inquantū nālis est. ꝓportionabilis est intellectui ꝛ volūtati: sꝫ cū sit ꝓportionabilis itellectui ꝑ lumē ꝓpriū. s. itellectus agēns nō reqritur aliqđ speciale lumē in volūtate. sed intellectū eleuari est voluntatē eleuari. ergo a sili cū deus vt est obiectū supnaturale excedit intellectū nostrū ꝛ voluntatē si ponitur itellectus noster eleuari ꝑ lumē fidei: si deus vellet sufficeret ille habitus ꝑ se ꝛ pro voluntate (sicut in eleuatione nāli) nec aliqđ reqreretur in volūtate: ꝓbatio silitudinis. Qꝛ causa quare in volūtate nō opꝫ ponere inclinatiuū ꝑ modū habitus est. qꝛ rō sufficiēter inclinat voluntatē: sꝫ in cognitiōe supnaturali ita inclinare posset (si deus vellet) rō supnaturalis voluntatē ad volitionē eiꝰ qđ est cognitū supnaturalr̄ sicut in cognitiōe naturali. ḡ silis rō est vtrobiqꝫ. ¶ Pro ista ɔ̄ne reqre bona argumēta pma qōne sup sentē. ar. 3° ꝛ 3° li. dis. 13. q. an aīa chri fuit beata ex vi vnionis ar. 2.

Argᵐ 4ᵐ

¶ Itē. Illud nō repugnat fieri in nobis supnaturalr̄ (si deus vellet) ad qđ sumus dispositi naturalr̄: sꝫ in cognitione ꝛ volūtate nāli sufficit obiectū assistēs in spē expressa ꝓter hoc ꝙ volūtas aut itellectꝰ hēat formā ipressaꝫ (vt ꝓbatur. 2. lib. dis. 6. q. an angeli itelligāt ꝑ spēs) ergo potentia absoluta si deus vellet fieri posset. Quare autem in proposito spiritus sanctus assistens sufficiet: sic ergo de vult. multiplices cōgruitates assignant̄. Una aūt est ꝙ charitas sit nobilissimus habitus. vel saltē est pōle ꝙ sit hꝰ habitus nobilissimus. ergo deus vult ꝙ homo ſm statū nobilissimū cuiusmodi est status supnaturalis nō sit ꝓuatus eo: sed ipse nō est natus esse nisi in volūtate. igit̄ ꝑ se pꝫ. quare ibi ponat̄. ¶ Per hoc appet ēt congruitas quare in nā nō ponit̄ hic ꝓportionalr̄ (vt pꝫ ex argumētis) ꝛ est. quia talis habitus ponit̄ ꝓp excellentiaꝫ status ꝛ ex priuilegio: ꝛ ideo nō opꝫ ꝙ de lege cōi aliqđ ꝓportionale ponat̄ in oī statu.

Quintus articulus. An spūs scūs possit moueṙ volūtatē sine aliqua ꝑuia dispōne. Ubi dico ꝙ stante nā voluntatis. que mō est. ꝛ sil̄ supposito ꝙ volūtas sit actiua respectu exercitij sui actus (vt ponit cōis opinio) necīo opꝫ ꝙ in voluntate ꝑcedat aliqđ creatū. s. quedā passio de genere passiōis vel de tertia spē qualitatis (nō curo pro nunc an aū actū quo mereṫ) qđ pꝫ.

Argᵐ pᵐ

¶ Quia ſm cōem opi. lꝫ volūtas se hēat actiue respectu exercitij sui actus. tū passiue se hꝫ respectu determinationis ad actū suum: sed si illud qđ hic determinaret voluntatē respectu actꝰ meritorij esset ipse. s. s. ergo stāte nā volūtatis quā mō hꝫ repugnaret voluntati exire in exercitiū actus meritorij. nisi prius pateretur quandā motionē. s. s. ꝛ ita illa motio passiue recepta in illa ꝑcederet actū meritoriū exercitū ꝛ elicitū: qđ est ꝓpositū.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. Hoc pꝫ ſm opionem magistri ꝑticularē que cōponat spēm expressaꝫ. ꝛ cū hoc intellectū actiuum respectu actus itelligendi. ponit ꝙ spēs prius mouet ꝛ excitat itellectū q̄ȝ ipse itellectus agat actū suū. ꝛ eodē modo dicit de voluntate. ergo stāte natura ista volūtatis prius quedā motio passiua causabit̄ in ea a. s. s. assistēte q̄ȝ erit ipsa eliciēs actuꝫ meritoriū.

Argᵐ 3ᵐ Cōmen.

¶ Itē. Hāc opi. ponit Cōmē. 3. de anima. cō. 18. Ubi ponit ꝙ in itellectu est qđdam recipere: ꝛ postea seqtur in ipso cōprehendere ꝛ ꝑcipere. que ſm ipsuꝫ idē sunt. ¶ Itē cō. 19. ponit itellectū possibilē vtrūqꝫ ꝛ agē ꝛ pati. sꝫ intellectū agentem agere purū. ¶ Itē. 2° de anima cō. 152. vult ꝙ sensus nō solū hꝫ recipere sꝫ iudicare. Et ibidē vult ꝙ iudiciū attribuit̄ enti in actu ꝛ per ɔ̄ns agēti vt dicit. 3. de anima cō. 19. in fine. ꝙ iudiciū possibilis est in cā ꝑfectiōis iudicij actiuo.

Argᵐ 4ᵐ Simpli.

¶ Iteꝫ. Simplicius super ꝑdicamētū actionis expresse vult ꝛ ꝓbat ꝑ multa exēpla. ꝙ lꝫ itellectus ꝑus recipiat. tū ex passiōe facit actionē que est itelligere: ꝛ eodē mō dicit de volūtate. ꝙ lꝫ ꝓuocet̄ quadā idoneitate. inconueniēs est ipsam eleuationē nō facere motū. Hec diffuse deducunt̄ lib. 2. dis. 13. ꝛ 24. q. de actiuitate itellectus. ¶ Ex his pꝫ. ꝙ natura itellectus ꝛ volūtatis stantibꝰ. ꝙ aū actuꝫ elicitū hꝫ passiones ꝑmos que sunt eis dispōnes ad actū eliciēdū.

Argᵐ 5ᵐ

¶ Ad hoc ēt est Aug. in homelia sup illō. Nemo venit ad me nisi pr̄ traxerit eum. Ubi dic. Pr̄ trahit ispirādo plerūqꝫ aduersis cōpellendo seu ꝓsperis demulcendo: seqtur qđ qui cogitat atqꝫ in fide sua sentit aut ruminat articulū fidei. puta patri filiū esse equalē. ipꝫ trahit pr̄. Nota in ꝑtractu. qñ pr̄ trahit inspirādo ꝛ cōpellendo seu mulcēdo planū est ꝙ nihil causatur in nobis nisi quedā passiones: cōpelli enīꝫ ꝛ demulceri nō dicūt habitus actiuos ꝑmos sꝫ passiones ꝛ actus significatos. sꝫ in. 3. tractu cū cogitamus ꝛ ruminamus tūc sunt in nobis actus eliciti. Sed verisile est ꝙ Aug. assignat ordinē istorū tractuū ſm ɔditionem correspondenteꝫ nature nostre. ergo seqtur ꝓpositū ꝙ stante natura voluntatis quā pro nunc habemus qđ sibi repugnat ḡn passiones huiusmodi precedant actus elicitos meritorios. Uide multa ibi ad propositum.

Duᵐ pᵐ

Contra dicta in isto. 5. ar. sunt duo dubia. Primū est. ꝙ cū deus nō hꝫ virtutē suā alligatā aut illimitatā sacramētis aut qbuscūqꝫ rebus. videt̄ ꝙ ex sola acceptatione diuina poterunt actus taliter acceptati esse meritorij: sed acceptatio nihil ponit in acceptato sicut nec honorificatio ponit aliquid in honorato. ergo oportet ponere. nec charitatē. nec talem motionem passionē creatā precedere actū meritoriuꝫ.

Duᵐ 2ᵐ

¶ Secundū est. ꝙ lꝫ in itellectu ꝛ volūtate cōcedat̄ ꝙ ante actus suos elicitos aut exercitos oporteret ꝑcedere qđdam moueri aut excitari causatuꝫ ab obiecto in eis. tū illa motio aut excitatio nō oportebit cāre effectū cause efficiētis sed finalis solū. obiectum enim excitat ꝛ allicit per moduꝫ finis. ꝛ per ɔ̄sequens illa motio non erit vera passio. vt dicis.

Ad pmū dubiū.

¶ Respondeo ad primū ꝛ dico ꝙ difficultas est hic de opōne meritoria. Unū distiguo: ꝙ aliō est eē reqsitū ad eē in statu merētis. ꝛ aliō est eē reqsitū ad agendū opationē meritoriā. Dico ergo (sꝫ sine oī assertiōe) quantū ad ꝑmū ꝙ verꝫ est ꝙ ꝑ solā acceptationē diuinā de potētia dei absoluta posset qs ɔstitui in statu merēdi in cēndo vt forte dormiens vel ꝑuulus. imo qlibet. Sꝫ tū quo ad scđm. s. quo ad opari meritorie. reqritur necīo motio. s. ꝑcedens opationē. Ratio est. Qꝛ lꝫ causa finalis vlis nō agit efficienter cū qualibet causa ꝑticulari. nulla tū causa ꝑticularis ſm statuꝫ quē hꝫ modo natura pōt in opationem nisi efficienter concurrat causa vlis efficiens: ꝛ hoc dico vlis prima ꝛ vlis ꝓxima. deus. s. qui est causa vlis ꝑma efficienter influit oēm effectū. sol autē qui est cā vlis ꝓxima respectu ꝓductionis oīum corporaliū. simul agit efficiēter cum deo qui est causa vlis prima in ꝓductione oīum corporalium. Spiritus sanctus etiam qui est causa vlis ꝓxima (respectu oīum actuū) meritoria. simul agit cū deo qui est causa vlis prima respectu oīum actuū meritoriorū: sed cause efficienti semper correspōdet aliqua passio in eo in qđ agit. Ergo posita quacūqꝫ acceptatione ꝛ stante natura voluntatis sibi ēt repugnabit ꝙ aliqua operatio sit meritoria nisi ipa moueatur passiue ad illaꝫ opationem meritoriam a deo.

Instātia ɔ primū.

Dices contra primuꝫ. Ex nō acceptato non potest fieri acceptatus sine mutatione ex parte acceptati: sed mutatio requirit terminū positiuū quando terminus a quo est priuatio vt hic. igitur opꝫ qđ acceptatio aliquid ponat in acceptato.

Rñsio.

¶ Respondeo. ꝙ per mutationem aliqđ nouū acqritur passo qđ fuit sub priuatione. quādo est mutatio vera que est actus eliciuus circa passum: quando vero est mutatio per actum que oīno est in potestate alterius ꝛ non transmutat passum. tunc nihil ponit in eo. qꝛ iste est honoratus. ꝛ alr̄ se habens nunc q̄ȝ prius per honorationeꝫ que est in honorante. ꝛ lapis est itellectus nouiter per itellectioneꝫ que ē in intelligēte sed simile est in ꝓposito. igitur.

Instantia

¶ Sed tunc

tunc videtur ꝙ solũ dicit̃ denominatiue acceptatus. sicut lapis dicitur denominatiue intellectus: sed in proposito loquimur de acceptatione reali. ¶ Respondeo. ꝙ nõ solum denominatiue sicut columna dicit̃ dextra. sꝫ denominatiue ⁊ realr̃: qd̃ pꝫ. Eque enim realr̃ est lapis intellectus ⁊ aliqs honoratus per actũ in alio. ac si realr̃ aliquid nouũ poneretur in eo. Si queris vnde illud. dico ꝙ ex natura actuum. Quidã eniꝫ actus sunt ex qbus passum nõ fit realr̃ tale nisi ꝑ illos passũ transmutet̃ ⁊ retineat aliquid in se cuiusmodi sunt cõiter actus transeuntes. Alij sunt ex qb⁹ passũ est realr̃ tale per actũ qui est in potestate alterius. vt per acceptationẽ in voluntate. ⁊ intellectionẽ in intellectu. ⁊ honorationem in mente (qui sunt actus imanentes) dicit̃ aliquis acceptatus. ⁊ dicit̃ deus honoratus in mente.

Solutio.

Instantia 2ᵐ scḋm

Contra 2ᵐ dictum dubitari põt. Dictũ est eniꝫ ꝙ ad hoc ꝙ aliqs sit acceptat⁹ ꝙ sufficit acceptatio in altero hoc vtiqꝫ est verũ de operatione sed nõ de statu operãtis. Ad hoc eni ꝙ opus meũ sit gratũ alicui sufficit ꝙ ab eo sit acceptũ. ergo male fuit dictũ in scḋo dicto. ¶ Itẽ. Dices contra scḋm. Qz cũ acceptatio diuina cõstituit aliam in actu p̊mo in eẽndo in statu merẽdi. ergo ⁊ in 2ᵒ. s. in operatione. ¶ Ad primũ dico. ꝙ veruꝫ est. ꝙ de potẽtia absoluta posset acceptare actũ meuꝫ sine omni ꝑuio: stante tñ natura volũtatis que mõ est. ꝑexigitur quedã passio in voluntate preuia. ¶ Ad 2ᵐ dico. ꝙ illud qd̃ constituit aliquid in actu p̊mo dat sibi operari. salua tñ causalitate cause vl̃is. ⁊ p̊me ⁊ ꝓxime. Vñ si ꝯcederẽ adhuc ꝙ aliquis posset eẽ in statu merẽtis ꝑ solaꝫ acceptationẽ diuinã. Dico ꝙ ex quo eẽt in statu tali poterit in operatione meritoriã currente causa vniuersali p̊ma. ⁊ ꝓxima. ⁊ mouente ipam cãm particularem ad actum suuꝫ: ⁊ ita reuertit̃ propositũ. s. ꝙ ꝑcedet quedaꝫ passio in volũtate que causabit̃ a. s. s. vt ꝓbatum est. ¶ Ex his pꝫ ad scḋm dubiũ. quãdo dicit̃ ꝙ obiectũ mouet ꝑ modũ finis ⁊ nõ per modũ efficientis. Dico eniꝫ ꝙ hoc posito nihil est contra ꝓpositum. quia tunc non erit causa vl̃is efficiẽtis respectu actuũ itellectus ⁊ volũtatis: sed in ꝓposito deus est causa vl̃is efficiens respectu actus meritoꝝ in illo in qd̃ agit sua motio specialis: cõcurrit etiã vt causa ꝑticularis ꝗuis hoc sine assertione dixeriꝫ. ¶ Dices ꝙ causa vl̃is coaget particulari nõ in preueniendo eius actionem semꝑ ⁊ mouendo ad ipam. sed simul agendo. ¶ Dico ꝙ nõ ꝑueniit cãm particularẽ que determinata est ad vnũ. sed cãm particularẽ contingenteꝫ equalr̃ ꝑuenit determinãdo ipaꝫ quãdo aliud determinans nõ apparet: qz aliter actio nulla ꝓueniret ab ea si voluntas est contingens equalr̃ respectu actus meritoꝝ ⁊ eius oppositi. Ad hoc Cõmen. 2. physico. cõmen. 48. d. ¶ Dubitatur tertio. Quomodo stant simul. ꝙ aliquis statuat̃ in statu merendi sola acceptatiõe diuina. ⁊ tñ cõiter ꝯcedatur ꝙ constituto in statu debetur premiũ ex condigno. Ista enim duo videnẗ repugnare. s. ꝙ aliquis sit in statu ex sola acceptatione. ⁊ tñ ꝙ premiũ debetur sibi ex condigno. ⁊ sic debituꝫ illud vltimuꝫ ponit tota philosophia moralis. ¶ Dico p̊ ꝙ tali acceptato correspõdet premiũ ipse deus ex cõdigno. ⁊ hoc est necessariũ saltẽ ex opere operato: qd̃ sic ꝓbo. Quia lꝫ acceptatio illa fuit a principio gratia gratis data. tamẽ postꝗ̃ illa ꝑfectio fuit. frustra esset nisi quantũ est ex opere qd̃ est ibi operatũ a deo aliqd sibi digne ⁊ nõ de congruo solũ debet̃ corrñderi quasi premiũ eius: sed nihil citra deũ est sufficiẽs corrñdens. ergo solus de⁹ fuit aliquid dignũ corrñdere. Vł. ꝓbatur ab oĩb⁹ theologis. Qz cũ illa acceptatio suppleat viceꝫ virtutis desfice que vocat̃ charitas. solus deus ex condigno debet correspondere. ¶ Secũdo dico. ꝙ lꝫ correspõdeat premium ex condigno. est tñ distinguenduꝫ pro isto termino debet̃. Qz aut talis acceptatio sumit̃ pro illo priori qd̃ ꝑcedit oẽm actum elicitũ charitatis (sicut est in paruulo vel dormiẽte) aut qñ habet actũ elicitũ meritoriũ. ¶ Primo mõ est cõcedendum. ꝙ premiũ ꝯficitur ex cõdigno. ⁊ hoc ex opere operato: acceptatio enim illa gratuꝫ faciens a p̊ncipio fuit gratis data. tamẽ postꝗ̃ ponitur. digna erit aliquo munere: qd̃ clarũ est. Acceptatio eniꝫ ista magna dignitas est. ꝙ autem aliquis habẽs aliquã dignitatem nõ sit dignus aliquo premio (maxime quantũ est ex opere operato) est oppositũ in adiecto. sicut habere albedinẽ ⁊ non esse album. ergo illud premium ꝯficitur ex condigno. ¶ Dico tamẽ. ꝙ nõ debet̃ sibi per modũ debiti ⁊ ex condigno (quantum est ex opere operante) qz debitor alicui⁹ nõ est deus. ⁊ hoc ex opere operante vsqꝫ quo ipse acceptatus aliquid posuit de suo. qd̃ nõ ponitur pro illo priori quo acceptatio ꝑcedit oẽm actum. ¶ Secundo modo dico. ꝙ debet̃ sibi per moduꝫ debiti ⁊ hoc ex opere operante: qz lꝫ a p̊ncipio acceptatio fuit gratis. tamẽ qz elicito actu apposuit in dei seruitio fideliter de suo qd̃ debuit. s. qd̃ potuit. et fecit opere suo ꝙ deus eẽt debitor eius: sicut si aliquis a p̊ncipio recepit munera libere a domino. tamẽ si bene seruierit de iure sibi debent̃ dum fidelis est sibi. sicut determinat aposto. ad Rom. 4. vbi tractat istam materiã dicens. Ei autẽ qui operat̃ merces nõ imputabitur ꝫm gratiã sed ꝫm debitũ. Et extendit operanteꝫ ad actũ operatũ seu ꝓprie si non adesset ipedimentũ. vnde sequit̃. Ei aũt qui nõ operat̃. credẽti autẽ. reputabit̃ fides ad iustitiaꝫ ꝫm ꝓpositũ grẽ dei. Vide glosaꝫ ibi. ⁊ glosaꝫ. 5. c. sup illud. Rectificati ex fide. glosa sup illud ad Ro. 8. gratia dei. Dicit eniꝫ ꝙ gratia data ⁊ opera sequẽtia ambo dicuntur gratia. sed gratia glorificationis iuste reddit̃ in premio. ¶ Itẽ. Illud qd̃ correspondet alicui ex iustitia corrñdet sibi ꝓpter opera que fecit. sed acceptato post actũ elicitũ correspõdet p̊mũ ex iustitia. Apostolus. scio cui credidi ⁊ certus ⁊c̃. iustus iudex. ¶ Per hoc ad formaꝫ dubitationis dico. ꝙ verũ est ꝙ repugnãtia videt̃ esse. ꝙ debet̃ per modũ debiti ex condigno loquẽdo ex condignitate que est ex ope operante qñ est sola acceptatio ꝑcedẽs oẽm actũ elicitũ. imo tũc solũ ꝯfertur ꝓꝑ dignitatẽ acceptationis ⁊ ita ex condigno operis operati: nõ tamẽ est repugnantia quin conferatur sibi per moduꝫ debiti post actuꝫ elicitũ ⁊ ex cõdigno. loquẽdo de condignitate que est ex opere operante. qz nõ est solũ acceptatio sed apposuit de suo qd̃ debuit apponendo. scilicet opus operans.

Arg^m p^m

Sextus articulus. Vbi pꝫ. ꝙ ista opi. multũ differt ab illa que ponit charitatẽ nẽcio requiri. ¶ Probo. Qz sicut illa que ponit specieꝫ ipressam in intellectu. ponit habitũ: ⁊ actũ primuꝫ receptũ in intellectu. ⁊ que ponit speciem expressaꝫ non ponit actuꝫ primũ receptũ in intellectu sed solum motionẽ quandã que est passio ⁊ actus scḋs. sic est de opinione ponente charitatem. ⁊ de ista quã ponor sed opiniones de spẽbus illis multum differunt a negante speciem. ergo ⁊ iste. ¶ Itẽ. Ille differunt sicut ponẽtes visionem glorie ⁊ ponẽtes solã motionẽ obiecti beatifici: sed ille differunt. ergo ⁊ iste. ¶ Itẽ. Opinio que dicit charitatẽ requiri ponit ꝙ charitas non est solũ ratio receptiua respectu actus sed mouet voluntatẽ ad exercitiũ sui actus. ⁊ propter actiuitatẽ dicitur ignis in scriptura: ⁊ ista opinio ponit in voluntate ante actũ meritoriũ duos actus creatos ꝑcedere. s. primũ ⁊ scḋm. i. charitatẽ ⁊ ipam motionẽ. Sed mea solum ponit actũ 2ᵐ precedere. ergo differunt. ¶ Sed vi ꝙ ipse cõcedit illud qd̃ vult vitare: cõcedit eniꝫ ꝙ quedam passio seu excitatio cãtur in volũtate a spiritu sancto. ita ꝙ illa passio sit ꝑuia actui elicito voluntatis. ¶ Tunc arguo. Planũ est ꝙ actio qua excitat̃ volũtas est actio transiens. cãtur eniꝫ a. s. s. ⁊ nõ ab ipsa volũtate in seipsa: sꝫ ꝫm regulaꝫ Phi. 9. meta. tex. cõ. 16. ⁊ p̊mo ethi. cap. 1. in actione transeu-

Marginalia (left): Solutio. · Instantia 2ᵐ scḋm · Solutio. · Ad 2ᵐ dubiũ. · Instantia · Solutio. · Du^m 3^m · Solo. — (right): Arg^m p^m · Arg^m 2^m · Arg^m 3^m · Instantia · Argumẽ

te est aliquid opatū post operationē.ergo aliqd est operatū in volūtate per illā excitationē causatam in ea a spiritu sancto ⁊ ita habet ppositū.ꝙ.s.mea opinio ponit aliquem actū preuiū seu habitū in volūtate puium actui meritorio.

[Solutio] ¶ Respondeo.sicut infra patebit li.z.dis.13.⁊.z4.excitatio obiectiue(vel spiritus sancti)respectu intellectus ⁊ volūtatis se habent respectu causationis seu elicionis ipsius act⁹ itelligendi vel volendi solū sicut causa puocans potentiā ad actum ⁊ ita se habent in ratione cause applicantis potētiam cum obiecto intellectus.intellectus autem se habet sicut causa eliciens ⁊ perficiens.Nunc autem veruz est.ꝙ in actione transeunte.causa efficiens pducit aliquid operatuz preter suam operationē.causa autem applicans nihil causat nisi solam operationē:applicans eniz nihil facit.nisi ꝙ copulat agens passo vel materie circa quā agit ita ꝙ illa copulatio est vltimum qđ potest causa applicans ⁊ non correspondet sibi aliquid aliud operatum.Et manifeste apparet de voluntate quādo copulat intellectuz obiecto ad qđ se habet habitualr:tūc.n.itellectus statiz ↄsiderat.⁊ tū pter copulationē cum obiecto nihil operata est volūtas in eo.¶ Idē pz de applicante ignē ad stuppā ⁊ de cōsimilibus.¶ Per hoc patet ad argumenta omnia ⁊ omnium.

[Ad argumenta S. Tho. primum et secundum] ¶ Ad primuz Thom.in secundo articulo.scilicet primum ⁊ scđm quando dicitur ꝙ requiritur ꝙ forma que est dispositio oportet informare.Respōdetur ꝙ illa motio.s.vt passiue recepta in volūtate informat eā ita vere sicut charitas.

[Ad tertium] ¶ Ad tertium eodem modo dicendum ꝙ illa motio passio perficit voluntatem.

[Ad quartum] ¶ Ad quartum quando dicitur ꝙ non potest dici ꝙ motio illa sufficiat ita ꝙ voluntas sit instrumentum ⁊.s.vt principale agens.dicitur ꝙ imo ⁊ quando probatur ꝙ non.quia in potestate instrumēti non est agere ⁊ nō agere ⁊c.dico ꝙ verum est quando est coactū a principali agēte.Ad quartum eodem modo sicut ad primū ⁊ z^m concedo ꝙ ibi est forma informans.eque eniz vere passio informat suum subiectum sicut qualitas.

[Ad argumenta aliorum] ¶ Ad argumenta aliorum quando dicitur ꝙ voluntas mutatur.ergo acquiritur aliqd absolutum.Concedo ꝙ ista motio est aliquid absolutū.Et quando dicitur sed ista motio nō est in dormiente.ergo ⁊c.Dico ꝙ deus de potentia absoluta posset ita bñ cāre vel cōtinuare illam motionem in dormiente sicut in vigilante.⁊ de potentia absoluta non est hic difficultas.¶ Uel meli⁹ potest dici.ꝙ alia difficultas est quando aliqs est charus deo per operationem meritoriā.⁊ quando sine operatione(vt dormiēs ⁊ paruulus)quia in primo casu.vt dictum est.sufficit motio.s.in secūdo nihil requiritur in eo.neqꝫ charitas.neqꝫ motio.sed solum ꝙ remanet acceptatio diuina respectu actuum precedentiū ⁊ sequentium:sicut.ꝙ aliquis honoretur a rege quando nullum opus facit non requiritur ꝙ habeat caracterem regis in fronte nec ꝙ agat sed sufficit ꝙ acceptetur a rege vel propter opera precedētia vel futura.¶ Dic etiā dicunt aliqui ꝙ nullum inconueniens esset ꝙ in dormiente ⁊ paruulo baptizato esset spiritus sanctus p specialem illapsū ⁊ non per solā acceptationem extrinsecam:⁊ saluant ꝙ propter talem insistentiam spiritus sancti ipsi sunt chari deo.

[Ad primum Scoti articulo quarto] ¶ Ad secūdum ⁊ tertium eodem modo quo supra ad primum ⁊ secundum.¶ Ad argumenta aliorum.Ad primum.quando dicitur ꝙ acceptatio talis nō est per actus secundos vt pz in paruulo baptizato.Respondetur ꝙ verum est:nec etiam per charitatē sed per solam gratam acceptationē:⁊ dico gratam in isto casu quia nulla merita precesserunt quare acceptarentur.sed aliter in hoc dico de dormiente ꝙ est possibile ꝙ per specialem illapsum spiritus sancti acceptetur.

[Ad secundum] ¶ Ad secundū:concedo ꝙ habēs dispositionem qua acceptetur ad vitam:puta.quando solū constituitur in statu merendi tunc sufficit dispositio extrinseca.scilicet acceptatio diuina vel specialis illapsus spiritus sancti sm alios.quando autem operatur meritorie illa dispositio est necessaria(vt predictum est)⁊ motio spiritus sancti ⁊ propria operatio.

[Ad tertium] ¶ Ad tertium eodem modo.ꝙ ista iustitia que aufert iniustitiam non est iustitia que est habitus(vt puta charitas)quo intellectus informetur.sed est dispositio extrinseca scilicet acceptatio diuina.sicut aliquis honoratur per honorationē que est in honorante nō in honorato:vt probat Philosophus primo ethicorū.Uel si vis habere intrinseca.Alij dicunt ꝙ locum eius tenet illapsus s.s.⁊ quandoqꝫ tamen illa dispositio potest esse motio.s.s.⁊ bona operatio consequens.Et quando dicitur.nisi illa iustitia in acceptato aliquid poneret in peccatore realiter remaneret nihil vt primo.Dico ꝙ propter peccatuz non est peccator factus nihil in genere entis.sed in genere moris ⁊ digni honoris.⁊ ideo ad eius reparationē(vt sit in statu merendi ⁊ esse meritorij)non requiritur aliquid nouum sibi impressum.sed sufficit aliquid qđ faciat eum dignum ad honorem quem perdidit:⁊ hec est acceptatio diuina vel illapsus.s.s.sꝫ de ope meritorio dico semper.ꝙ requiritur aliqd impressum scilicet motio spiritus sancti.

[Ad quartum] ¶ Ad quartuz dico.ꝙ nuda voluntas non est principium actus meritorij sꝫ vt disposita motione spiritus sancti.

[Ad quintum] ¶ Ad quintuz dico ꝙ in potestate nostra est agere sm illam motionem vel non agere.⁊ isto modo spiritus sanctus est in potestate nostra.

[Ad sextum et septimum] ¶ Ad.6.⁊.7.dico ꝙ ista motio supplet rationem habitus.

¶ Distinctio.XVIII. ¶ Questio.I.

¶ Preterea diligēter considerandū est cū spūs sanctus dicat donū ⁊ datū vtrū ⁊ eadē ratiōe vtrūqꝫ nomē ei ↄueniat qđ vtiqꝫ videri pt ⁊c.

Utrum donum.s.s.sit pprietas constitutiua spiritus sancti.¶ Dic quatuor.¶ Primo ponetur opinio que dicit ꝙ non.¶ Secundo pbabitur ꝙ sic.ex fundamento suo.¶ Tertio p Aug.¶ Quarto p magistrum sententiarum.

[Durandus] De primo dicunt qdam vt Durādus.ꝙ nō.Quia donuz tria dicit.s.auctoritatē in dante.aptitudinē accipiendi in eo cui datur:⁊ liberalitatē dantis in eo qđ dat ⁊ cui dat.Sꝫ lꝫ prima ⁊ scđa possent saluari in spiratiōe.s.s.tñ liberalitas nō pōt saluari:qꝛ.s.s.pcedit de necitate nature.ergo ⁊c.

[Contra Durandum. Argumentum primum] ¶ Secundo probo contrarium.Quia sm eos si.s.s.procederet libere posset personalr cōstitui per cē donū.Sꝫ hoc est verz.igitur ⁊c.Probo mino.Quia qđ pcedit sicut amor pcedit modo libertatis pprie pcipientis ad volūtatē.s.s.est hō.qꝛ pcedit vt amor ⁊ nexus patris ⁊ filij.

[Argumentum secundum] ¶ Itē.Necessitas cōditionata stat cū ↄtingentia ⁊ libertate simplr:sed pater ⁊ filius necessario spirāt spūz sanctū necitate cōditionata.iō eniz spirāt necessario qꝛ itellectus eoꝝ nō ostēdit aliqd cur: quare nō spirāt ⁊ ita spirāt necitate cōditionata.De hoc habetur diffuse di.z.ar.3.

[Argumentum tertium] ¶ Itē.Si volūtas esset pncipiū pducēdi.s.s.ↄcederet ꝙ.s.s.esset amor sine donū formalr:sed hoc ita est.ergo ⁊c.pbationem isti⁹ minoris.quere dis.10.p totū:⁊ specialr arti.z.

[Argumentum quartum] ¶ Tertio pbatur p Aug.7.de tri.ca.7.sic.Eo verbū quo fili⁹.igit eadē rōne eo.s.s.quo donū:sed fili⁹ sic ē eo vbū q̊ fili⁹ ꝙ sunt eadē ppetas formalr ↄstitutiua filij.Probatio h⁹ mio.Qꝛ.Aut fili⁹ sic ē eo vbū q̊ fili⁹.s.idētice solū tunc falsa erit negatiua que sequitur.s.eo nō est vbū quo eēntia.Aut formalr ⁊ qdditatiue ⁊ habet ppositū.Aut formalr appropriate ⁊ tūc fili⁹ erit fili⁹ solū appropriate.Probatio ↄtie in maiori.Qꝛ qua rōne ↄcedit ꝙ fili⁹ pcedit in nā itellectuali diuina.vt vbū qꝛ pcedit p modū itellect⁹(sꝫ quosdā)vel qꝛ pcedit in nā itellectuali pma pcessione.

cessione.eadē rōne ꝓcedendū est ꝙ.s.s.ꝓcedit in eadē nā vt amor.vel donū:qꝛ ꝓcedit ꝑ modū volūtatis(ſm aliquos) vel saltē 2ª ꝓcessione in nā itellectuali.Sicut ḡ est de filio ꝙ eo v̓bū quo filius eadē rōne ꝓcedendū est de spū sancto.

Argᵐ 2ᵐ ꝙ eo spūs quo donū.¶ Itē.Ista ꝯña ponit ab Aug.de tri. ca.18.sic natū ē eē ē filiū a pr̄e eē.ita.s.s.donū dei eē.est a pr̄e

Argᵐ 3ᵐ ꝛ filio ꝓcedꝰ.¶ Itē 2ᵐ Aug.s.s.ꝓcedit nō qūo natꝰ ſʒ qūo datus ſʒ nō est verisile ꝙ in taʒ paucis v̓bis equocet Augᵒ. ergo sicut accipit ibi natū(qḋ ꝓprie ꝛ formalr̄ accipitur ad intra tanq̄ cōstitutiuum filij)ita esse datum accipietur ꝓ

Argᵐ 4ᵐ prie ꝛ formaliter ad intra tanq̄ constitutiuum spiritus sancti.¶ Quarto ꝓbatur per magistrū sent.sic.¶ Que sunt ideʒ reduplicatiue si vnum cōstituit ꝛ reliquū.qꝛ huius sūt ideʒ formalr̄:sed ſm magistrū dis.18.c.Donum eo.s.s.quo donum ꝛ ecōuerso ergo.Dicit eniʒ dis.18.determinans qōnem ex intentione.ꝙ.s.s.eo dicit̄ quo donum ꝛ econuerso.

Argᵐ 2ᵐ ¶ Item dis.18.determinat qōnē ꝙ.s.s.est donū.ꝛ qꝛ procedit a patre ꝛ filio.ꝛ quia donabilis:tūc arguo. Magister ꝛ Aug.cōcedunt ꝙ.s.s.procedens a patre ꝛ filio est donum in quo omnia dona donant̄ creature.ꝛ ita ꝯcedunt ꝙ filius est sapientia genita a pr̄e in qua sicut in arte oēs creature representantur:sicut ergo filius formalr̄ est sapientia genita ex ꝑncipali ꝓcessione ꝛ ars plena rōnibus omniū viuētiuʒ secūdario ꝛ consecutiue.ita spiritus sanctus ex pma ꝓcessione ꝛ formalr̄ est donum ꝛ secundario est donabilis creature.Pro isto Aug.4.de tri.(ꝛ allegat eum magister dis.18.) sic ait:sicut natū esse est in filio a pr̄e.ita.s.s.donū dei esse est a pr̄e ꝛ filio ꝓcedere:sed in filio est natū esse cōstitutiuum

Argᵐ 3ᵐ filij.ergo.¶ Itē.6.de trini.Spūs.s.q nō trinitas.sed in trinitate intelligit̄.in eo qḋ ꝓprie dī.s.s.relatiue dī.cū ad pr̄eʒ ꝛ ad filiū refert̄.quia.s.s.ꝛ pr̄is ꝛ filij.s.s.Sed ipsa relō non apparet.in hoc noīe.apparet aūtē cū dī donū:donuʒ enim est pr̄is ꝛ filij.quia a pr̄e procedit ꝛ filio:ꝛ spiritus sanctus cōstituit̄ formalr̄ correlatiue ad patrem ꝛ filium.ergo per esse donum constituitur.

¶ Distinctio.XIX. Questio.I.

¶ Nunc postq̄ coeternitatem trium personaꝝ ꝓ modulo facultatis nostre insinuauimus:iaʒ de earundē qualitate aliqd̄ eloq supest ꝛc̄.

Utrum veritas(quātū ad illud qḋ est formalr̄)sit aliqd̄ reale. Et vī ꝙ sic.¶ Qꝛ metaphysicus nō ꝯsiderat nisi ens reale.9.meta. cōsiderat.n.phs de vero sicut de ente.ergo.

Contra. 6.meta.tex.ꝯ.vlti.dicit phs. ꝙ verum est passio entis.

¶ Hic q̄tuor.¶ Pᵒ tangā opiones extremas.s.ponentes veritatē in itellectu foīalr̄.¶ 2ᵒ ostēdā ꝙ quodāmō vtraqꝫ dicit verū.¶ 3ᵒ ostēdā.ꝙ ꝑstringēdo difficultateʒ qōnis ꝙ neutra est vera.sed tertia via est melior.ponēdo veritateʒ foīalr̄ adequationē rei intellecte ad seipsaʒ.vt existit in realī sua existīa.¶ 4ᵒ ex his.Utrū illa adequatio dicit relonē realem vel rationis tantum.

Opio pᵃ Primus articulus.Ubi dicūt qdā.ꝙ res vel qditas(vt in lumine itell̄s agētis nata est mouere itell̄m)est foīalr̄ veritas vl̄ saltē v̓itas erit foīalr̄ in ea

Argᵐ pᵐ ꝛ nō in itell̄u.¶ Qḋ sic ꝓbāt.Sicut vnūqḋqꝫ se hʒ ad en-

Argᵐ 2ᵐ titatē ita ad v̓itatē:ſʒ entitas rei est in ipsa re simpl̄r ꝛ foīaliter.ḡ v̓itas est foīalr̄ ꝛ eēntialr̄ in ipsa.¶ Itē.Perfectꝰ ꝛ eēntialꝰ est aliqd̄ in eo qḋ est verꝫ q̄ȝ in eo qḋ est sigᵐ veri:

Argᵐ 3ᵐ ſʒ qḋ est in itellectu dī verū.qꝛ est v̓itatis sigᵐ que est in re. ḡ ꝛc̄.¶ Itē.Unūqḋqꝫ est ꝑfectꝰ ꝛ foīalꝰ in exēplari q̄ȝ in exēplato.ꝓbo.nā exēplatū ab exēplari dꝑēdet ꝛ nō eꝯ.Sʒ res est exēplar ad qḋ itell̄s ꝯformat̄ ꝛ exēplat̄.ḡ ꝛc̄.Scdꝫ ergo hāc opionē est dōʒ.ꝙ v̓itas ꝓprie dicta se hʒ ad intellectum in rōne mouētis ꝛ nō in rōne formātis.

Opio 2ᵃ. Contra istud arguūt alij ꝛ ꝓbāt ꝙ causalr̄ veritas est in re ſʒ in itellectu eēntialr̄ ꝛ foīalr̄.imo seqt̄

Argᵐ pᵐ ex argumētis eoꝝ.ꝙ subiectiue est in itell̄u lʒ illo termino nō vtant̄.¶ Ex argᵗ sic.Qñ aliqd̄ dī tale ex ordīe ad aliud. illud vñ dī tale est formalr̄ in illo vbi sistit̄(ꝛ addo subiectiue)sicut dī cibꝰ sanꝰ in ordīe ad sanitatē q̄ foīalr̄ ꝛ subiectiue est in aīali.Sʒ hitudo q̄ est iter rē ꝛ itell̄m ſʒ quā res dī vera.sistit ꝛ terminat̄ in itell̄u.ḡ ꝛc̄.Minor ꝓbat̄.Quia in motione q̄ tēdit̄ a mouēte in rē motā sistit̄ in eo qḋ mouet̄:ſʒ in habitudine quā v̓itas iportat res itellecta se hʒ vt mouēs:ꝛ itell̄s vt res mota ꝛ adeq̄ta(vt de se pʒ)ḡ hitudo q̄ est iter rē intellectā ꝛ itellectū sistit̄ ꝛ determinat̄ in intel

Argᵐ 2ᵐ lectu.¶ Iteꝫ.Ueritas est formalr̄.ꝛ addo subiectiue in eo ꝙ passiue adequat̄.ꝛ causalr̄ in eo ꝙ actiue adequat̄:ſʒ intellectꝰ est illud qḋ passiue adequat̄.ꝛ res idē qḋ actiue adequat.ḡ ꝛc̄.ꝓbatio maioris.Qꝛ rectitudo est foīalr̄ ꝛ subiectiue in eo ꝙ rectificat̄.ḡ a sili.ꝓbatio mi.Quia itell̄s passiue exēplat̄ ꝛ res actiue exēplat.ḡ ꝛc̄.res ḡ dī vera vel veritas causalr̄.ꝛ de noīatiue.veritas in itellectu est v̓itas formalr̄.sicut sanitas in medicīa se hʒ ad sanitatē in animali.

Ad pmū pᵉ opio. ¶ Ad pᵐ in oppoᵐ dicūt ꝙ nō opʒ(vbi aliqd̄ hʒ ꝑfectius rōnē entitatis)ꝑfectiꝰ hīe rōnē v̓itatis itelligēdo de ꝑfectiori formalr̄.nā v̓itas ꝑfectiꝰ foīalr̄ est in passiuo q̄ȝ in actiuo: ꝛ tñ passiuū est iperfectius actiuo.

Ad 2ᵐ ¶ Ad 2ᵐ dōm ꝙ in illo qḋ est sigᵐ est formaliꝰ v̓itas q̄ȝ in eo qḋ significat̄ qꝛ foīalius est in illo qḋ recipit q̄ȝ in agēte.

Ad 3ᵐ ¶ Ad 3ᵐ dōʒ ꝙ in his que dicunt̄ respectu ad alterū nō opʒ ꝙ res verius sic:dꝛ est formaliꝰ eē hēat in exēplari vel absoluto q̄ȝ in exēplato ꝛ de ꝑsenti.

Aureo. Argᵐ pᵐ ¶ Sʒ istis nō obstātibꝰ Aureo.vī seq pmā opinionē in dis.19.q.3.ar.2.ꝓpōne scda.Dicit.n.ꝙ v̓itas ſʒ rōnē gñālē v̓itatis ꝯsistit in segregatione ab oī sibi extraneo. sicut aurū dī verꝫ aurū qñ segregat̄ ab oī extranea mixtione:ſʒ ista segregatio extra itell̄m non pōt reperiri nisi in solo deo q est veritas subsistēs.In creaturis eñi nō inuenit̄ eqnitas q̄ sit tñ eqnitas nisi in solo itell̄u.Et iō circa mediuʒ ꝯtra cōeʒ opionē ꝯcludit.ꝙ veritas est ipsa res itellecta separata ꝛ segregata ab oī alia re q̄ nō sit illa.Et in tertia propositione subdit ꝙ illa nō est nisi in itellectu obiectiue tñ.

Reprobatur. Argᵐ pᵐ Contra.Primo ostēdo.Qꝛ nō tāgit difficultateʒ qōnis id qḋ hic dī.s.ꝙ veritas nō est equinitas tñ.sed vt sepata ab oī extraneo ꝛ ꝙ sic accipit̄ veritas pro ente rei.s.equi.Eqnitas.n.nō est nisi equi entitas.ſʒ hec nō est difficultas.s.an entitas rei sit in re vel in itellectu.cū notū sit ꝙ entitas rei est in ipsa re ente.Imo est qḋ de veritate de qua logt̄ phs.6.tex.cō.vlti.ꝛ.9.meta.tex.ꝯ.21.ꝛ.22.ꝙ respicit sil̄ rē ꝛ itellectū de qua dicit.ꝙ qꝛ tu aīal es.intell̄s dicēs hoc dicit verū.

Argᵐ. ¶ Scdo ostēdo.ꝙ dicit falsuʒ in hoc ꝙ dicit.ꝙ veritas ꝛ eqnitas q̄ ꝯsistit in segregatione ab oī re extranea est obiectiue in itellectu tñ.Quia in quocūqꝫ esse est verū dicere de aliquibus hoc nō est illud.nec econuerso.imo vtrūqꝫ habet intrinsece suā per se entitatē.inter illa pōt accipi segregatio ſm tale esse:qꝛ segregare non est aliud nisi negare vnū ab alio ꝛ ponere ipʒ habere esse preter aliud ꝛ ecōuerso.Sed in for.isto ꝛ hoc equo.vt existūt extra intellectū.est verꝫ dicere ꝙ omnia accidētia que sunt extra entitatē equi huius aut huius fortis.nō sunt eqnitas.aut humanitas ſm esse eēntie.imo hñt aliā essentiā hinc inde.ḡ eqnitas pōt depurari a ꝯditionibꝰ ꝑticularibus.ꝛ hoc depuratione ꝛ segregatione ſʒ esse essentie ꝛ ſm eē reale ꝛ subiectiuū extra itell̄ʒ ꝛ nō ſʒ esse obiectiuū tñ.¶ Cōfirmat̄ exēplo infallibili.Propria.n.passio lʒ non segreget̄ a subō in eē existie tñ in eē eēntie ꝛ qdditatiuo separ̄ ab eo cꝫ intell̄m.si.n.nullus itell̄s esset neqꝫ agens causas res in esse

intelligibili obiectiuo neq₃ possibilis intelligens res in tali esse obiectiuo. adhuc differt albedo a substātia margarite. ergo falsum est. ꝙ humanitas tm̄ habet esse depuratum in esse obiectiuo. ¶ Confirmat̄ rōne. Quia ꝑm illud esse ꝑm qđ forma ⁊ materia sunt vere vnita ꝑm illud esse resultat veritas nature ꝯstitute ex his qa veritas ꝯstituti est effect⁹ formalis veroꝝ ꝑncipioꝝ constituentiū: sed generatione substātiali qua res ꝑducit̄ in esse subiectiuo sunt forma ⁊ materia vere vnita. ergo in termino generationis substantialis habetur veritas que est equinitas ⁊ ad illud esse quidditatiuū consequit̄ esse obiectiue sicut ad entitatem coloris consequit̄ esse visibile scđo mō dicendi per se. vt vult phs ⁊ Commentator. 2. de anima. tex. cō. 66. De hoc satis. q. 2. in prologo. ¶ Ad argumentum respondeo ad minorem quādo dicit. ꝙ veritas non segregatur vel depuratur nisi vt est in intellectu tātū sicut nec equinitas. Dico ꝙ loquendo de veritate qua res est vera essentia ⁊ quidditas: vt puta. veꝝ aurū de qua ipse loquitur. falsum est: quia lȝ equinitas vel veritas equinitatis aut aureitatis ⁊c̄. nō segregetur a conditionibus particularisantibus in existendo sicut est de deo tamen bene depuratur ⁊ segregat̄ segregatione essentie aū se in intellectu. Et ideo defecit imaginādo solā segregationē ꝑm esse existentie ⁊ esse obiectiuum tm̄: qđ nō est verū Jmo est dare tertiā segregationē. s. ꝑm depurationē essentie ab essentia. Si ꝟo argueret ad difficultatem questionis de veritate que consistit inter intellectū ⁊ rem intellectā: tunc sibi cōcederem ꝙ veritas ⁊ talis depuratio nō est nisi in intellectu obiectiuo mō de quo dicet̄ in tertio articulo.

Ad arg. Aureo.

Secundus articulus. Quid veritatis habeant predicte opiones. Ubi dico ꝙ veritas pōt tripl'r accipi. Uno modo materialr. Alio modo causaliter Tertio mō formaliter. ¶ Primo mō pōt dici esse in re. s. materialr inquātū res est sibi fundamentū ⁊ origo veritatis ⁊ pōt dici mālr in itellectu inqn̄tum fundat̄ mālr super actū intelligendi qui est in intellectu. ¶ Scđo modo pōt veritas dici causalr in re inquantū res causat veritatem in intellectu ⁊ potest etiā dici causalr in itellectu inquātuȝ intellectus aliquo mō est causa actus intelligendi in quo relucet veritas rei hoc dico ꝑȝ actiuos. ¶ Tertio modo potest veritas accipi dupl'r. Uno modo pro rectitudine quaȝ res hȝ qn̄ ita est sicut esse dȝ sicut dicimus ꝙ illa est vera domus quia est sicut esse dȝ. Alio modo ꝓ rectitudine siue cōformitate vel adequatione quā hȝ res vt est manifestatiua sui apud intellectū. Primo modo est veritas formaliter in re: q₂ qn̄ domus dicit̄ vera. q₂ est sicut esse dȝ. tunc veritas domus est esse domus. vnde sicut entitas eius est formalr in re. ⁊ veritas scđo modo est formalr in intellectu.

Tertius articulus. Quid sit veritas hui⁹ quesiti. Ubi est intelligendū ꝙ non loquimur in ꝓposito de veritate vt veritas accipit̄ pro quadā adequatione aut rectitudine quā res hȝ quādo. s. ita est in essendo sicut essentia dȝ esse. q₂ nō loquimur de ꝟo qđ cōuertit̄ cum ente: sed loqmur stricte de veritate ꝓut dicit quādā adequationem aut cōformitatē talem que est notificatio aut manifestatio sui apud intellectū quo describimus veritatez enuntiationis ꝙ est adequatio rei ⁊ intellectus. rei inquātū in qhusdā esse cognito ⁊ determinatiuo seu manifestatiuo sui ipsius apud intellectum. ¶ Et isto mō accipiendo veritatem dixit prima opi. in ꝑmo arti. ꝙ qn̄ res in lumine intellectus agentis est facta intelligibilis ⁊ manifestatiua sui apud intellectum ipsa res sit mouens ⁊ adequans sibi intellectum est veritas formaliter. ¶ Scđa opi. dixit ecōuerso ꝙ act⁹ intelligendi vt est adequatus ⁊ cōformis obiecto sic constituto in esse intelligibili ⁊ manifestatiuo sui ꝙ in ipso actu intelligendi est formaliter veritas. ¶ Ego autem dico. ꝙ tertio modo pōt accipi veritas non pro ista adequatione aut conformitate quā importat actus intelligendi ad rem in esse cognito vel cognoscibili ibi precise sistendo. sed pro illa adequatione quā ipsa res in suo esse cognito importat ad seipsam in sui reali existentia extra. Uerbi gratia. Quādo cognosco domum aliquam si illud esse cognitum qđ domus hȝ in mente mea sit cōforme existentie domus extra tunc cōceptus est verus. Et isto 3° mō teneo. ꝙ veritas est in actu intellectus formalr. non hoc sic intelligendo ꝙ veritas formaliter sit ipsa adequatio aut conformitas ipsius actus intelligendi ad ipsam rem intellectam precise. sed sic intelligendo. ꝙ veritas formaliter est ipsa rectitudo aut cōformitas quā ipsa res vt intellecta iportat ad seipsam in rerum natura extra. ¶ Unde hic ꝓbo quattuor cōclusiones. Prima est. Qȝ veritas enūtiationis (de qua est difficultas) est in ipso actu intelligendi formaliter sine ipsa enunciatione aut oratione. Probo: quia sicut veritas est causaliter in eo quod est causa veritatis: ita formaliter erit in eo quod est verum. Sed non dicimus ꝙ res enuntiata vel itellecta est vera vel falsa sed est causa veritatis. dicimus aūt ꝙ enūtiatio ipsa aut oratio que sunt actus intelligendi sunt false aut vere. ergo veritas est formaliter in ipso actu intelligendi. Hanc ponit Anselmus libro de veritate ca. 2. querens a discipulo. An tibi videtur ꝙ res enuntiata sit veritas enuntiationis? Dicit ꝙ non. Quia veritas est in ꝑmo vero sicut supple (quelibet forma siue absoluta. siue respectiua) est in eo cuius est forma. sicut albedo in albo ⁊ paternitas in patre: sed res enuntiata nō est in enuntiatione vera. Cōcludit igitur. Unde nō est veritas sed causalitas eius dicenda est: quapropter non nisi in ipsa ratione querenda esse mihi videtur eius veritas. ¶ Secunda conclusio est. Qȝ veritas vt est formalr in actu intellectus non accipit̄ sicut actus intelligendi precise terminat̄ ad obiectum. sed vt sic terminatur ad obiectuȝ vt ipsuȝ est in rerum natura vel aptum est esse. Quia cum intelligo niuem esse nigram. actus intelligēdi hic terminatur ad obiectum. sed q₂ aliter terminatur q̄ȝ res est in isto actu intelligendi est falsitas. ergo a contrario. ideo intelligendo niuem esse albam est veritas in actu intelligendi precise. non solū quia intelligit reȝ. sed quia intelligit eam in conformitate ad seipsam vt est in rerum natura. vel nata est esse. ¶ Jtem idē probat Anselmus sic vbi supra. Querit enim questionem: si veritas est in oratione. vt supra dixi: ⁊ dicit. Unde ergo si in ipsa creatiōe aut enuntiatione veritas sit ipsa significatio orationis aut aliqd eorum que sunt posita in diffinitione orationis. Dicit aūt ꝙ non. quia si hoc esset. semper oratio esset vera: quia eadem manent omnia in enuntiatione diuisionis. tunc eniȝ est qđ enuntiatur. ⁊ tunc non est: eadem enim ponunt̄ in hac oratione sortes currit ⁊ idem significat̄ siue currit siue nō. Cōcludit ergo. Nihil aliud scio nisi cum significat esse qđ est tunc in ea veritas: ⁊ est vera enuntiatio. Ecce probata est cōclusio. s. ꝙ veritas in enuntiatione vel in intellectu nō resultat in actu intellectus vt terminatur ad rem vt cognitā: sed vt cognita est sic est illud quod est. ¶ Tertia conclusio est Quomodo ex istis concludit Anselmus. quid est veritas: ⁊ vult ꝙ veritas nihil aliud est q̄ȝ rectitudo aut conformitas quam res intellecta habet ad seipsam vt est in rerum natura: ⁊ hoc sic arguit ibidē. Cum significat enuntiatio esse qđ est. recta est significatio ⁊ cum significat esse qđ est. vera est significatio. ergo idem est illi rectam ⁊ verum esse. Et concludit. Ergo non est illi alia veritas q̄ȝ rectitudo. Tunc loquitur discipulus. Aperte nunc video veritatem hanc esse rectitudinem. Nota ꝙ syllogismus Anselmi est in tertia figura in darapti. nisi solum ꝙ maior ⁊ minor sint particulares. Sȝ q₂ sunt ꝓpositiones necessarie ⁊ in necessarijs nō

Cōclo 1a. Arg. 1m.

Cōclo 2a. Arg. 1m.

Arg. 2m.

Cōclo 3a. Arg. 1m.

refert enuntiare vl'r et particulariter. ideo possunt fieri universales et tunc syllogismus est sine omni defectu. ¶ Item. Cũ

Arg^m 2^m

intelligo nivẽ nigrã. act^9 intelligẽdi est falsus: sz ista falsitas nõ est pcise. qa act^9 itelligẽdi est difformis ipsi exñtie rei i se. sed potius qz illud intellectũ qd est in actu isto intelligẽdi est difforme exñtẽtie rei in se. igit̃ falsitas nõ est precise difformitas ipsius actus intelligẽdi ad rẽ intellectam. Sed falsitas est difformitas ipsi^9 rei intellecte ad seipsaz extra. Igit̃ per locũ ab oppositis. Veritas nõ est ɔformitas act^9 intelligẽdi ad rẽ intellectaz. sz est ɔformitas rei itellecte ad seipsaz extra. Probatio minoris. Posito. n. p pole vel ipole q actus quo intelligo nivẽ esse nigrã. sit difformis et discordans ab exñtia rei quocũqz mõ vis coartare. si tñ ponam^9 sil cũ hoc. q illud eẽ itellectũ qd intellectu est qñ intelligo nivem nigrã nõ esset difforme aut discordãs ab exñtia sua quã hz extra nũqũ possimus dicere. q iste act^9 itellect^9 est falsus. igit̃ patet minor. q iste actus itelligẽdi nõ est falsus precise. qz iste actus est difformis. sz qz illud qd est itellectũ est difforme exñtie rei exñtia. ¶ Itẽ. Veritas est adeqũtio et ɔformitas qdã. h pz ex cõi suppõne in hac mã. Sz ipsi^9

Arg^m 3^m

act^9 intelligẽdi fm se ad rẽ extra nõ est adequatio aut ɔformitas. sz si illa est ibi hoc est ipsius rei itellecte ad seipsam extra. g veritas nõ est in ipso actu intelligendi in respectu ad rẽ extra. sed ipsi^9 ad seipsaz extra. Probatio minoris. s. q act^9 itelligẽdi fm se nõ est adequat^9 aut ɔformis rei ext̃. Quia certũ est. q nõ est talis in se q̃lis est res extra. si igit̃ est talis qualis est res extra hoc erit in repñtando. sed ɔformitas que ɔuenit actui itelligẽdi in repñtando ad ipsaz res vt existit extra nõ ɔuenit ipsi actui intelligẽdi fm se. sed solũ ɔuenit vt est imaginatio obiecti et vt cõtinet obm in esse intelligibili ergo ɔformitas aut adequatio que ɔuenit ipsi actui itelligẽdi in respectu ad rẽ extra nõ ɔuenit ipsi actui intellectus intelligẽdi p se. sed ipsi rei intellecte ad seipsam extra. ¶ Per hoc pz ad argumẽta alterius opionis. Qñ dĩ

Ad p^mã 2^e opionis

q veritas est formalr̃ et subiectiue in eo ad qd sistit̃ et qd adequat̃. Dico q in eo qd adequat̃ et in quo sistit̃ est fundamentalr̃ et mãlr̃. est eniz fundamẽtalr̃ veritas in intellectu pro qñto act^9 itelligẽdi qd est fundamẽtũ quodãmõ veritatis. nõ tñ est in itellectu formalr̃. qz nõ est forma formalr̃ informãs intellectũ. Sed est formalr̃ in actu intelligẽdi vt ɔformis rei itellecte fz eẽ qd hz extra. ¶ 4^a ɔ̃. Qz veritas

Ratio 4^a

est formalr̃ in itellectu. obiectiue nõ subiectiue. ita videlz. q nõ est quedã formalis pfectio inherens. sed obiectiue dĩ esse in itellectu inquantũ relucet in cognitione sicut obm in specie. qd sic arguo. ¶ Illud esse qd hz res vt intellecta est

Arg^m p^m

eẽ obiectiuũ nõ subiectiuũ vt sic: sed vt dictũ est veritas vt ponit̃ formalr̃ in intellectu. est rectitudo siue ɔformitas vl' adequatio quã hz vt itellecta ad seipsaz vt est in rerũ nã g. veritas formalr̃ accepta est formalr̃ obiectiue in itellectu. Declarat̃. Illud qd relucet in actu intelligẽdi vt ipz est intelligibile fm q hui^9 hz eẽ obiectiuũ: qz lz spẽs fm ponentes eã sit subiectiue in intellectu. tñ obiectũ cognitũ qd relucet in illa inqũtũ hui^9 est tãtũ obiectiue in intellectu non subiectiue sz in actu vel in specie itelligibili cognoscendi q̃ itelligit̃ res sicut est in se relucet q̃dã ɔformitas rei siue rectitudo vel ad seipsaz adequatio vt ipsa est intellecta ad vt ipsaz est in rex nã. Ergo illa rectitudo siue ɔformitas quã vocamus formalr̃ ṽitatẽ est in itellectu obiectiue nõ subiectiue. ¶ Itẽ ad pncipale. Illud intelligit itell's qd vox signi-

Arg^m 2^m

ficat: et certũ est q vox nõ significat actuz intelligẽdi g est subiectiue in intellectu. sed significat obm qd est obiectiue repñtatũ. g itell's itelligit veritatẽ. nõ solũ que est subiectiue in intellectu: sed obiectiue.

Quartus articulus. Ubi cum enim veritas formalr̃ dicta sit rectitudo siue ɔformitas et rectitudo et cõformitas sit respectiua respectu rectificatox et ɔformatiz. Tũc vĩ dubiũ. Utrũ relo sit rõnis vel realis. Dicunt

Opio p^a.
Arg^m p^m
Arg^m 2^m

aliq q rõnis: qd sic pbãt. Qd circuit oẽ gen^9 nõ est pptia res alicuius generis: sz veritas est h^9. igit̃. ¶ Itẽ. Ad illud est pbs. 6. meta. tex. cõ. vltimi vbi pbat. q verũ et falsuz sũt remouẽda a ɔsideratione metaphysici. p hoc q sunt mẽtis passiones et nõ extra ostendũt aliaz entis nãm. ¶ Sed vĩ

Ratio

mihi. q veritas fm ea q̃ dicta sunt põt tripl'r accipi. Uno mõ ita q illa veritas sit fabricata ab itellectu. sic q nulluz positiuũ reale hz cui innitat̃ nisi precise ipz actũ intelligendi. Quia cũ dico. nihil est nihil. vl' chimera est chimera planũ est q ista ppositio est vera: et tñ obm nullũ corñdẽs positiuũ hz. sed solũ positiuũ est act^9 itelligẽdi. Alio mõ accipitur veritas qñ vtrũqz extremũ est reale positiuũ qñ itelligo nivem esse albã ista est vera et obm est hoc positiuũ reale. s. nix alba. et alterũ extremũ est reale positiuũ. s. act^9 itell's intelligẽdi q elicit̃ circa istud obm. Qz eniz act^9 intelligẽdi sit qd reale in se pz. qa est effect^9 cãe realis. s. obti vel ipsius itell's. Sed cã realis semp hz p termino aliqd reale et non nihil. ¶ Itẽ lz scia sit quodãmõ ens intẽtionale. s. in repñtando, tñ in se et itrinsece est res vera aliter nõ fundaret relonẽ ad scibile. sed certũ est q tanta realitate est act^9 intelligẽdi res positiuas sicut habit^9 itellectuales. imo magis. qz actus sunt cã habituũ. Tertio mõ accipit̃ veritas vt obm est qd reale positiuũ et alter extremũ est ens rõnis aut ens intentionale. nõ tñ oĩno fictũ sicut chimera. sz rei corñdẽs. Qñ itelligo eniz nivẽ esse albã. obm est qd positiuũ reale. s. nix alba: vt tñ cõparat̃ ad suũ esse in intellectu pcise sic est ens rõnis aut est intẽtionale. nõ tñ fictũ esse. sed rei corñdens. ¶ Ad ppositũ dico. Qz si ɔsiderem^9 veritatẽ p̃ mõ. q ipsa rectitudo aut adequatio aut ɔformitas q̃ est rei et intellectus q̃ vocat̃ veritas est pura relo rõnis: qd pz. Quia lz

Arg^m p^m

fm aliquos entis ad non ens possit esse relo realis qñ illud nõ est oĩno ipole fuisse vel fore. sz qddã ens pole: vt dicũt. q ea que sunt ad finem sunt extra (de hoc dis. 20. arti. 2.) tñ

Relatio.

nullus vnqũ dixit q entis ad nõ ens eẽt relo realis. qñ ipz nõ ens includit repugnãtiã ad esse cui^9 est chimera. g veritas hñs chimerã p obto est relo rõnis. ¶ Itez. 6. meta. ex-

Arg^m 2^m

cludit a cõsideratione metaphysici illud ens qd est veruz. qa est mẽtis passio. et qz nõ ponit extra aliam entis nãm: q nõ faceret. si veritas illa diceret relonẽ realẽ. qz ɔsideratione sua nõ excludit ens reale vt ibi et infra patebit per. 9. meta. t. 5. igit̃ talis veritas q̃ est pcise fabricata p intellectũ dicit relonẽ rõnis. ¶ Si aũt ɔsiderem^9 scdo mõ veritatẽ. s. vt hz actũ itelligẽdi p fundamẽto et rẽ extra cui actus est cõformatus p vltimo termino. sic dico q veritas non est relo rõnis. pbatio. ¶ Quia inter mensuratũ et mensuram

Arg^m p^m

est relatio realis qñ mensuratũ est quid reale: vt pz de sciẽtia et scibili. 5. meta. tex. cõ. 20. Sed actus itelligẽdi fundãs cõformitatẽ ad rem. qñ videlz intelligit rem sicut est. manifestũ est q actus intelligendi est qd reale eque vere. sicut scientia (vt statim pbatur) et eque vere est mensuratum ab intelligibili sicut scientia a scibili. igitur eque vere est relatio realis hic sicut ibi. ¶ Item. Inter agens et effectum est

Arg^m 2^m

relatio realis vt patet 5° meta. ca. de Ad aliqd. sz iste actus intelligẽdi verus q̃ itelligo nivẽ esse albaz est effectiue ab aliquo agente (vel a po^a. vel ab obo. nõ curo) igit̃ iste act^9 verus dĩ relatiue relone reali. ¶ Itẽ. Habitudo que est in-

Arg^m 3^m

ter ens reale et ens reale est realis. q̃uis fm aliquos ad non ens sit relo realis: sed in pposito vt dictum est vtrũqz extremũ est reale. g et c̃. ¶ Itẽ. 6. meta. phs excludit a ɔsideratione metaphysici verũ qd est passio mentis. nõ tñ excludit a ɔsideratione oĩa entia que sũt in aĩa. Quinto. n. meta. cõsiderat de relone scie ad scibile sicut de alijs spẽb^9 relonis. et 9. meta. tex. ɔ. 16. ɔsiderat ita hñ de actib^9 itell's sicut de alijs.

Arg^m 4^m

distinguit eniz ex intentione act⁹ imanētes sicut speculari ⁊ hõ ab actib⁹ transeuntib⁹.igit̃.quātū est ex pte act⁹ itelligē di vult phs ꝙ habitudo fundata in eo potest esse realis.Et certū est ꝙ pōt esse realis ex pte eius ꝙ terminat actū intel ligēdi.cū obꝫ sit vera res.igit̃ ⁊c.

Arg^m 5^m

¶ Itē.Hoc vi phs ex in tētione determiare.9.met.tex.9.21.⁊.22.cū eniz dixerat in 6.ꝙ verū est relinquendū a ꝯsideratione sua.qa est mētis passio ⁊ nō extra ⁊c.Addit in.9.ꝙ de hõ pscrutādū.⁊ ponit rõnē:qꝛ verū ⁊ falsuꝫ in reb⁹ est cōponi ⁊ diuidi.Et ꝙ verꝫ sit in reb⁹ p exēplū ꝓbat sic.Nō eniz pp nostrū existimare te vere albū eē,tu albus es:sed ꝓpter te esse albū nos sic di cētes verū dicim⁹:sꝫ si veritas vt fundata in reb⁹ istis.non in nr̃o existimare aut itelligere.sed in re extra.s.in ente eēt q̄dā relō rõnis nulla ista eēt sua determinatio.qa nō intro duceret̃ in ꝯsideratione metaphysici.igit̃ ⁊c.¶ Si hõ cō siderem⁹ veritatē.tertio mō.s.vt veritas formalr̃ accepta est ipsa cōformitas aut rectitudo rei vt itellecta ad seipsaꝫ vt extra existit sic dico ꝙ dicit relōnē rõnis.ꝓbo.

Arg^m p^m

¶ Quia relatioo non dicitur realis precise ex hoc ꝙ fundatur in re: sed quia fundat̃ modo reali.genus eniz dicitur relatiue ad spēm hoc itelligēdo de gñe ⁊ spe logice sumptis:qꝛ gen⁹ est qõ p̄dicat̃ de plurib⁹ differētib⁹ spe ⁊c.Sꝫ lꝫ illa rõ respe ctiua generis q̄ terminat̃ ad rē extra fūdat̃ in aliquo reali. qꝛ in actu medio mō itelligēdi q est q̄dā res iformās itelle ctū.tñ qꝛ illa rõ respectiua nō fundat̃ in actu itelligēdi mō reali.sed ₰m esse intētionale ⁊ itelligibile solū puta q̄ intel ligo.ꝙ est vle qõ p̄dicat̃ de plurib⁹ differētib⁹ spe.ideo il la relō quā iportat nō est realis.De hoc di.2.q.2.ar.3. Sed relō cōformitatis quā iportat res vt intellecta ad seipsam extra lꝫ fundet̃ in re.s.in actu itellectus.nō tñ fundat̃ in eo mō reali.Igit̃ nō est relō realis.ꝓbo minorē. Quia cōfor mitas quā iportat res vt itellecta ad seipsaꝫ nō est confor mitas nisi rep̄ntationis.actus eniz talis est ꝯformis rei ex tra nō in essendo.sed solū representādo.g̃ ꝯformitas illa nō fundat̃ nisi in esse rep̄ntatiuo,sed esse rep̄ntatiuū inq̄ntum huı⁹ nō est reale.sed intētionale aut eē rõnis.igit̃ pꝫ ꝙ illa relō ꝯformitatis nō fundat̃ in re mō reali.sed mō intētio nali aut rõnali.

Arg^m 2^m

¶ Itē.Phs.6.meta.tex.9. vltimi.excludit entia in aia indistincte a cōsideratione metaphysici:⁊ non solū illa entia q̄ sunt ficta p itellectū.qõ nō faceret.nisi qa entia in aia indistincte oia sunt entia rõnis.quia de oi ente reali est sua ꝯsideratio.Sed entia que sunt in aia subiecti ue.informatiue.sicut actus itelligēdi ⁊ habit⁹ nō sunt entia rõnis(vt ꝓbatū est supra)igit̃ entia oia indistincte q̄ sunt in aia ꝓut sunt in aia in esse subiectiuo ⁊ intentionali.vt sic sunt entia rõnis:qõ est ꝓpositū.s.ꝙ veritas aut cōformitas que fundat̃ sup rē vt mota aut itellecta ad seipsaꝫ erit rela tio rõnis.

Dubium.

¶ Sed vt clarius videat̃ adhuc insto ꝫ ₰m mē brū.Dictū est enim supra articulo tertio q̄ne p̄ª.ꝙ veritas formalr̃ ꝯsistit in actu itelligēdi.Et additū est in 2ª q̄ne ꝙ nō in actu itelligēdi vt est q̄dā res ꝯformis rei intelligibili extra.sꝫ quatenus in actu itelligēdi relucet obiectiue res in tellecta.ita ꝙ mediāte tale esse itellecto fundat̃ ꝯformitas siue relō act⁹ itelligēdi ad rē extra q̄ ꝯformitas dr̃ veritas. Tunc arguo.¶ Relatio dr̃ realis ex mō fundandi reali.⁊ relō rõnis ex mō fundandi rõnis:sed p dicta in p̄ª ⁊ 2ª q̄ne veritas nō est formalr̃ veritas ⁊ cōpletiue:nisi q̄tenus fun dat̃ sup actū intelligendi vt in eo mō intētionali siue rõnis relucet obiectū.Igit̃ veritas nō est formalr̃ veritas nisi ac cipiēdo veritatē vt veritas dicit relōnē rõnis cuius ꝯtrꝫ vi dicere 2^m mēbrū iam nouiter positū.

Rñsio

¶ Istud soluit̃ p vnū argumentoꝝ que ꝓbāt veritatē eē relōnē realē:ꝓbāt eniz ꝙ sup actū itelligēdi fundat̃ relō realis,qꝛ actus intel ligendi est effect⁹ realis alicui⁹ cāe ⁊ effect⁹ mēsurabilis ab obiecto scibili:ex quo formo talē distinctionē ꝙ act⁹ intelli gendi pōt dici verus dupl'r:vno mō veritate cuiusdā cōmē surationis.Alio mō veritate cōformationis.verbi grã.qñ in aia est iste act⁹ itelligēdi quo itelligo niueꝫ esse albā:iste actus intelligēdi est verus nō solū.qꝛ iste actus intelligēdi est cōformis rei extra ₰m ꝙ in eo in esse itellecto mō silitu dinis relucet res itellecta cōformiter ad seipsam extra:sed dr̃ verus.qꝛ cōmēsurat̃ rei extra.act⁹ eniz iste verus est.qꝛ nec excedit nec deficit circa illud de quo verū.sed in codeꝫ gradu sciendi cū eo qõ est scitum ab eo.

Per hoc ad dubiū cū dr̃.veritas formalr̃ fundat̃ su per esse intelligibile ⁊ est relō rõnis. Dico ꝙ verū est accipiēdo veritatē p veritate ꝯformationis:sꝫ ꝙ famose accipit̃.Sed ne credat̃ ꝙ veritas in actu intelli gendi fundata nullo alio mō sit relō realis.iō introduxi il lud 2^m mēbrū de relōne cōmēsurationis que est realis. Et idē pōt dici de relōne ei⁹ quaten⁹ est effect⁹ in ordie ad suā cām.Vñ ex p̄dictis,oia mēbra istius distõnis de veritate vnico argumēto pñt ꝓbari sic.Quia dictū est.ꝙ qñ super actū intelligēdi verū:puta.qñ intelligo niuē eē albā.fundā tur relōnes mō potētie ⁊ mō mēsurati in ordie ad obꝫ.ille vtreqꝫ relōnes sūt reales:⁊ cā est.qꝛ fundant̃ in re ipsa mō reali:relō eniz mō potētie fundat̃ in ipso actu itelligēdi vt est realis effect⁹ ipsi⁹ obiecti agētis ⁊ relō mēsurati,funda tur in ipso vt ꝓducit̃ in quodā determinato gradu ⁊ men surato in essendo in rerū nā.igit̃ qñ dr̃ sup actū intelligēdi verū fundat̃ relō silitudis si illa nō fundet̃ mō reali.sꝫ mō intentionali ⁊ mō rõnis.tūc illa relō erit relō rõnis. Sed qñ veritas accipit̃ isto p̄ ⁊ 3⁰ mō.s.vt ꝯformitas rei intelle cte ad seipsaꝫ extra.illa relō ꝯformitatis ⁊ silitudis fundat̃ hic in actu mō intentionali ⁊ mō rõnis.igit̃ sic erit relō ra tionis.

Instantia

¶ Sed ꝫ.In p̄n⁰ tertij articuli dictū est.ꝙ in ꝓpo sito nō loqmur de veritate que est in re.sꝫ que est in enun tiatione.hic aūt loqueris relōnes reales q̄ fundant̃ in suba actus intelligēdi.⁊ ita in re:loqueris enim de relatione effe ct⁹ ad cām ⁊ mēsurati ad mēsurā.

Rñsio

¶ Rñdeo ⁊ dico.ꝙ hic loqmur vt dictū est de veritate enuntiationis. Veritas.n. enuntiationis de trib⁹ depēdet.videlꝫ ab exn̄tia rei extra: sicut a p̄ fundamēto veritatis:⁊ depēdet ab actu intelligen di.sicut a ꝓximo fundamēto:⁊ dependet ab esse itellecto. sicut ab vltimato fundamēto siue vltima rõne fundandi. Sed planū est ꝙ exn̄tia rei extra nō est ꝓximū ⁊ ꝓpriū fundamētū siue ꝓpria mā q cōsistit in enuntiatione actus intelligēdi.Veritas aūt enuntiationis qua dico niuem esse albā nō fundat̃ ꝓprie ⁊ ꝓxime:imo magis remote in niue existēte alba:sꝫ de ꝓximo fūdat̃ in actu itelligēdi.¶ Per hoc ad du^m.Dico ꝙ verū est ꝙ in p̄n⁰ tertij articuli exclusi veritatē q̄ cōsistit in re extra.qꝛ est remotū fundamētū ve ritatis enūtiationis.nō tñ erat excludenda q̄ est circa actuꝫ intelligēdi.cū actus itelligēdi sit ꝓximū fundamētū ⁊ pro priū enuntiationis.lꝫ esse itelligibile in eo sit vltimatū fun damētū siue vltima rõ fundādi.⁊ ita de vtroqꝫ erat loquē dū.

Ens rõis. Opio p^a

¶ Ex his apparet declaratio de vno circa qõ est dub^m multū.s.qd est esse ens rõnis.Et aliq imaginant̃.ꝙ oia sūt entia rõnis.eo ꝙ sunt in intellectu sicut species intelligibi les ⁊ scientias actus intelligendi:⁊ hoc est falsuꝫ.vt ꝓbatuꝫ est in scdo membro istius distinctionis de veritate.

Reprobatur.

Contra. Nihil informat subꝫ reale ⁊ realr̃ pficit nisi ipꝫ sit res:sꝫ spēs itelligibiles.⁊ habit⁹ intel ligibiles.⁊ act⁹ itelligēdi informāt itellectū sic accñs subm ⁊ ipsuꝫ realr̃ pficiūt:sicut q̄litas de p̄ª spe q̄litatis lꝫ nō ita sensibilr̃ realr̃ sicut albedo niuis.g̃ sunt res.

Opio 2^a

¶ Alij imagi nant̃ ꝙ ea q̄ sūt facta vel p itellectū vel ficta inq̄ntū p intel lectū solū ponunt̃ in quodā eē ⁊ nō sūt in rerū nā nec aliq̄ res extra eis corn̄det ꝙ illa soluꝫ sunt entia rõnis:sic sunt chimera ⁊ dextrū in colūna ⁊ relō mēsure in ipsa mensura

Reprobatur.

Op. Ane.

z bõ.z q̄lia sūt q̄dā cōplexa:sic hec ꝓpositio nihil est nihil. z ēt 3dictoria sunt sil' vera.z bõ. ¶ Sed nec hoc est veruz: q2 certū est ꝙ gen⁹ z spēs nō sūt pcise fictitia sed sūt intētiones scḋe adiuncte p̄mis:z p 9ñs eis corrńdet substratū:z tñ ponūf entia rōnis. ¶ Et iō dico.ꝙ est alius modus imaginandi sic.Or idē est ꝙ genus logicū cū itelligif a me.Scio enim ꝙ gen⁹ est qđ p̄dicaf de plurib⁹ differētibus spē zc.z bõ vel bos vel quecūqz res itelligif a me.Tunc dico.ꝙ sic chimera.vt pcise est in esse itellecto:ꝙ in tali esse obiectiue ꝙ vt sic est ens rōnis.ita dico ꝙ gen⁹ iogicū vt sic pcise cōsideraf ꝙ(vt in itellectu)nō hz nisi esse intellectū solum:z 9silr bõ.vel bos.vel quecūqz res:vt precise sic 9sideraf z p vt est in itellectu.nō hz nisi eē itellectū solū.lz hoc sibi q̄si accidat.ꝙ res extra sibi corrńdeat.z vt sic precise 9sistit in esse itellecto.sunt entia rōnis:z sic vlr dico de oib⁹ de toto mūdo.Ens ergo rōnis est esse ens in esse itellecto vel in eē itelligibili.vł in eē repñtatiuo q̄ oia p eodē habeo. ¶ Istō est satis pbatū p argumēta in mēbro tertio distōnis de veritate. ¶ Verū est tñ ꝙ entia rōnis que sunt fictitia sunt in alio gradu entis fm rōnē.z hec dicta sunt de ente rōnis qđ est in aia.Entia tñ rōnis q̄dā sunt q̄ sequunf rē extra aiaz. sed in ordine ad aiaz.s.que 9ueniūt rei fm eē intentionale cuiusmodi sunt relones fm dici.Et vlr oēs relones q̄ fundanf in re sed nō mō reali:de qb⁹ habitū est dis.z.q.z.ar.3.

Ad p̄mū tertij modi.

¶ Ad argumenta aliorū pz p hoc ꝙ veritas q̄ est relo mō similitudinis nō est veritas q̄ circuit oē gen⁹ sed illa est veritas q̄ cōuertif cū ente.de qua nihil ad ꝓpositū.

Ad scḋm.

¶ Ad 2ᵐ de sexto meta.9cedo ꝙ veritas dicit relonem rationis fm illuz itellectū illius sexti vt p predictū est. Questio.II.

Utrum per scripturā.Jo.14.(ego in p̄re z pater in me est)cogimur ad ponēdū vnā psonā esse in alia fm realē iexñtiā. Hic quatuor. ¶ Prio ponā opionē subtiliū doctoꝝ.q ponūt ꝙ vna psona sit in alia fm quādā realem inexistētiā mutuā:z hoc rōne alicuius partis sue p̄mo.vel saltē rōne toti⁹ p̄. ¶ Scḋo ostēdā.ꝙ ad aliud attēdēdo qđ plane hr in euāgelio.s.ꝙ nō opz intrare tantā difficultatē ꝙ vna psona sit in alia fm realē existentiā. ¶ Tertio ostēdā.ꝙ ex euāgelio.vel saltē ex dictis sanctoꝝ circa illđ euāgeliū.pōt 9uinci ꝙ vna psona sit in alia fm realē inexñtiā.ita ꝙ relo sit p⁹ rō essendi in.sed eēntia est vltima z cōpleta rō essendi in. ¶ Quarto per hoc rńdebo ad argumēta in oppoᵐ z excludā.ꝙ pp hoc nō opz ꝙ vna psona sit in alia rōne totius p̄:nec sicut subsistēs in subsistēte vt volūt alq. sed ꝙ aliqd ambiat aliud fm ꝙ nihil est eius.z hoc ambitione subali z inexñtie vt in ꝓposito est nō itelligibile:relinquif g ꝙ est in eo aliquo sui:nō relone.qa relo magis dicit sepationē z oppositionē q̄z vnionē.ergo essentia.

Aureo.

Primus articulus.Ubi Aureolus dis.18.q.1.arti.3. vr 9cordare in hoc lz nimis dicit.Dicit enī ꝓpōne 2ᵃ ꝙ talis mutua inexñtia nihil aliud est nisi idētitas eaꝝ in eēntia q̄ est q̄dā res oino eadē z indiuisa ab eis. Ubi vult dicere.ꝙ p hoc psone tres sunt vna res q̄ est essentia.ꝙ vna est in alia.Hoc aūt ptractat arti.2.

Reprobatur. Argᵐ pᵐ

Sed mihi vr in hoc 3riū. ¶ Quia si mutua inexñtia est nihil nisi idētitas psonaꝝ in essentia.g in illo mutuo sibi inexistūt in quo idētificanf:sed in psonalitate nō idētificanf lz in eēn⁹.vt pz de sū.tri.z fide.ca.Dānamus.Ubi dr ꝙ idētitas est in nā.distinctio in psonis.g vna psona nō est in alia.lz vtraqz est in eēn⁹.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. Nos loqmur de inexñtia reali quā videre petebat Philippus: lz inexñtia q̄ est identitas est rōnis tñ.g ꝓbatio.qa exñtia mutua dicit duo.s.ꝙ inexistit z cui:lz idētitas nō dicit dualitatē nisi fm itellectū.5.meta.tex.cō.15.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē.Ad hoc est totus ꝓcessus euāgelij.z glosa Aug.(vt patebit arti.3.)Nā semp supponūt.ꝙ q̄ inexistūt distinguunf(ibidez.z vide qūo Aug.inducit illud dictū nō credis.qa ego in p̄re zc.Cōtra Sabelliū.q negauit distōnē.Unde argumēto 4ᵒ)lz per idētitatē nō distinguunf.g idētitas nō est illa inexistentia.

Opio 2ᵃ. Reprobatur. Argᵐ pᵐ

¶ Propter ista dicūt alq.ꝙ relo est rō essendi in. ¶ Nec hō vr mihi. ¶ Quia qđ dicit pcisaz distōnē p̄uat vt sic vnionē z inniratē:sed relo inq̄ntū hui⁹ dicit pcisaz distōnē:vt hr de sum.tri.z fide ca.dānamus.vt distinctio sit in psonis zc.

Argᵐ 2ᵐ Sco.

¶ Itē.Ad ex opposito distinguif 3 eē in.cū g in diuinis relatio solū ponif vt dz eē ad.igif. ¶ Propter qđ dicit Scotus.Or hoc qđ est esse in.cōuenit toti p̄.vt p̄ distinguif 3 illud qđ est fm p̄tē:qđ infra ꝓbat. Quia iste modus essendi nō est p illū modū q̄ nā est in supposito vel for⁹ in mā.sed sicut subsistēs est in subsistēte fm Hylariū.7.de trini.ca.8. vbi sic dicit.In esse nō vt aliud in alio.vt corp⁹ in corpe:lz sic in esse ac subsistere vt in subsistēte insit:ita vo inesse vt z ipse subsistit.subsistere aūt toti 9uenit p̄.s.p se.g vna psona est in alia rōne totius p̄.Et huic alludit Ambrosius in: īmo in p̄re totus fili⁹:z totus in v̄bo p̄r. ¶ Et addūt vlteri⁹ in rńsione ad argᵐ 3ᵐ.ꝙ nec eēn⁹ est rō huius inexñtie:nec relo sola.sed vtrūqz sil. ¶ Primū ꝓbāt.ꝙ nō eēntia.quia tūc p̄r eēt in eē in se qđ est falsuz eo mō quo itelligit saluator p̄rez eē in filio z filiū in p̄re.q2 sic eē in regrit distōnem realē. ¶ Scḋm ꝓbāt.ꝙ nō sola relo.Tum qa relones originis nō sunt eiusdē rōnis in psonis relatis z ita si ille eēnt formales rōnes psonaꝝ eēndi in seinuicē:nō essent tūc psone in seinuicē vniformiter:qđ est 3 p̄dicta.Tū qa si p ipose iste deus ꝓduceret aliū deū nō esset iste deus in illo.qa fm Damasc.ca.5.si essent duo Dij neuter esset inmēsus:z tñ vere eēt relo ꝓducētis ad ꝓductū.igif relo nō sufficit tñ:q2 si p ipose due psone eēnt sine origine(si tñ haberēt eandez nām cū distōne reali)eēnt in seinuicē.qa nō posset eēntia vni⁹ psone eē in alia nisi ipsa q̄ oino est eadē illi essentie eēt in ea.lz alio mō eēndi in.z relones originis p̄ncipiātis z p̄ncipiati.tūc nō essent.igif.Et addūt ꝙ ex his seqf cū nō sint in psona nisi eēntia.z relo fm cōez opionē.ꝙ ambo erūt tota rō inexistētie. ¶ 3ᵐ ꝓbāt ꝙ vtrūqz sil'.Ad qđ intelligendū q̄ mō hoc sit.pōt accipi exēplū in creaturis de silitudine. Nihil eniz est sibi sile.sed alteri.Silitudo tñ fundaf sup vnitatē.5.meta.ca.de Ad aliqd:nec g sola diuersitas relatorū nec sola vnitas fundamēti sufficit ad silitudinē.sed ambo regrunf sic vna cā totalis.Ita hic.nec distinctio psone inexistētis z in q̄ est alia.nec vnitas eēntie p quā sūt in seinuicē est tota rō inexñtie.lz ambo sil':sicut tñ in silitudine est p̄ncipalior rō vnitas fundamēti q̄z distinctio relatoꝝ fūdamētoꝝ.z silr inmediatior est.ita hic pōt poni imediatior z p̄ncipalior rō inexñte isti⁹ vnitas eēntie q̄z distictio psonaꝝ. ¶ Quātū ēt ad 3ᵐ dicūt.ꝙ ille modus eēndi in.nō est aliqs coꝝ modoꝝ quos ponit phs.4.phy.tex.cō.24.s. formalr.qa oēs illi sūt p hō ꝙ cōtentū est aliqd cōtinētis z nō eꝫ.vel p hō ꝙ aliqd 9tētū est aliqd 9tinētis z nō eꝫ.neutra istaꝝ rōnū est in ꝓposito.q2 diuersitas est ibi maior rō essendi in q̄z vnitas.hic eꝫ.

Exemplū

¶ Exēpla tñ istius modi eēndi in(lz iperfecte)pñt adduci.Prio qdē de illapsu essentie diuine respectu creaturarū ad quē illapsuz 9currunt sil' imensitas nāe diuine.z eius manutenētia.Circūscribaf.n.rō manutenētie ita ꝙ reseruef rō illapsus seu presentie ꝓpter immēsitatē absqz rōne 9seruationis siue potētie actiue ad manutenētiā:hoc circūscripto nō erit in eo sicut in creatura.q2 creatura est ens manutenibile.g qñ itelligif p̄sens eē absqz hoc ꝙ manuteneat illud.z si sil' ponaf vna nā in presente:z in illo cui p̄sens est.tūc erit in eo sicut de⁹ in deo:sed nō inherēter.ergo sic de⁹ subsistēs in alio deo subsistēte.

Exemplū

¶ Aliđ exemplū de aia nō informāte corpus p̄sente tñ corpori.sic in instāti mortis.Aut de angelo p̄sente corpi.nō aūt infor-

mante. Aut de corpe glorioso presente corpori nõ glorioso. ¶ Uel melius exẽ^m est: si posset corp^9 gloriosuz inexistere alteri corpi nõ glorioso eque subtili: tũc esse in/est subsistentis ꝛ p̄sentis nõ per informationẽ nec p modũ ptis. q̃ addatur vnitas nãe ꝛ saluet̃ cũ ista intima p̄sentia sine informatione. seq̃t̃. n. ꝙ vnũ corũ erit in alio sicut subsistẽs in subsistente.

Exẽplus.

¶ Aliud est exẽplũ de potẽtijs aĩe que ꝛ si ponant̃ differre ex pte rei. ꝛ tñ esse idẽ essentie aĩe: tunc vna erit in alia. q2 in alia est eẽntia aĩe cui illa po^a est eadẽ: s3 si vtrũq3 istorũ esset p se existẽs: tunc in eo erit sicut in subsistẽte p̃ncipaliter ꝛ erit exemplũ essendi in.

p^a cõclo.

Secundus articulus. Ubi ex his q̃ in primo dicta sunt circa finẽ elicit̃ hec ꝯclo finalis istorũ. Q2 vna persona est in alia. vt esse in/dicit aliqd subsistens esse in subsistẽte: ꝛ hoc p modũ cuiusdã realis innitatis. s. per modũ insistẽtie vel intimationis vel p modũ circũincessionis: sicut si imaginarent̃ ꝙ vnũ corp^9 gloriosum intimaret se alteri corpi glorioso. vbi planuz est. ꝙ esset in eo sicut subsistẽs in subsistẽte: ꝛ tũc si cũ hoc esset eadez nã in vtroq3. tũc plane diceret̃ in eo p circũincessionẽ. ¶ Ubi sine preiudicio vi mihi dno. ¶ Primo ꝙ si attendam^9 ad pcessuz euãgelij nõ opz habere difficultatẽ in q̃õne ista q̃ hñt hic cõiter theologi. s. ꝙ s̃m realẽ inexistentiã vna sit in alia. ¶ Scdo ꝙ hic nõ debem^9 querere aliũ modũ essendi in. nisi ad quez cogimur ex scriptura.

Arg^m p^m

Joan. 14. Philippe nõ credis. q2 ego in p̃re ꝛ p̃r in me est. Illa. n. scriptura non cogit nos ad ponẽdũ vnã p̃sonã esse in alia p insistẽtiã vel circũincessionẽ que sit innitas p̃prie dicta. igit̃ ꝛc̃. pbo per textũ. Quia vt ibi patet Philippus audiens chr̃m loq de p̃re frequẽter vt p3 in illo caplo volebat p̃rez cognoscere. ꝛ dixit: dñe ostende nobis p̃rez ꝛ sufficit nobis: ꝛ chr̃s rñdet

Arg^m 2^m

q̃ videt me videt ꝛ p̃rez. nõ credis. q2 ego in p̃re ꝛc̃. ¶ Hic manifestũ est ex q̃õne ꝛ rñsiõe. ꝙ chr̃s loquebat̃ ꝙ p̃r erat in filio ꝛ fili^9 in p̃re. sic ꝙ p̃r cognoscebat̃ in filio ꝛ ecõuerso: sed aliqd eẽ in alio. sicut in quo cognoscit̃. nõ dicit eẽ in alio p modũ cuiusdã realis innitatis vel p modũ insistẽtie realis. s3 solũ di eẽ i eo mõ itelligibili seu cognoscibili. q̃ ꝛc̃.

Arg^m 3^m

¶ Scdo p Aug. in q̃dã omelia seu sermone sup illũ modũ ꝛ ẽt habet̃ ꝛ abreuiat̃ sup illũ locũ. 14. in antiq̃s glosis super euãgelia. Ubi Aug. dicit ꝙ rñsio chr̃i fuit s̃3 cõsuetum modũ nostrũ loquẽdi: solem^9 eniz de duob^9 simillimis dicere. Uidistis istũ. illũ vidistis: sic igit̃ dictũ est q̃ videt me videt ꝛ p̃rez. Et infra ꝙ illi sit simillimus in fine sermonis cõuertit se ad Philippũ dicẽs. Non credis q2 ego in p̃re ꝛ p̃r in me est: Cur in similib^9 distãtiã capis cernere: Arguo sic. Hoc est manifestũ ꝙ Aug. vult cõcludere. ꝙ fili^9 est in p̃re ꝛ p̃r in filio. q2 p̃r vi in filio sicut in sibi simillimo ꝛ ecõuerso: sed hoc esse in hoc sicut in suo fili. quo vi ꝛ representat̃ hoc nõ est esse in eo mõ cuiusdã realis innitatis: sicut est modus quẽ ponũt isti scil3 ac si fingeremus vnũ corp^9 gloriosum subsistere in alio ꝛ ecõuerso. igit̃ nihil dictũ.

Arg^m 3^m

¶ Itẽ Aug. ibidẽ tractans illud p̃r manẽs ipse facit opera. Quid est p̃r in me manens ipse facit opera. nisi ego in me maneo q̃ facio opera. Et infra. Ego inquit ꝛ p̃r vnũ sumus. Tunc arguo. Hic ꝯcedit filiũ esse in seipso sicut ꝛ p̃rez esse in filio: sed certũ est ꝙ filius nõ est in seipso s̃m realẽ inexistentiam. ergo nõ cogimur fingere talẽ modũ.

Arg^m 4^m

¶ Itẽ Aug. ibi h̃ exponit cõtra sabelliuz qui dixit eundẽ esse p̃rez ꝛ filiũ. cõtra quẽ est qd̃ di p̃r in me manens ipse facit opa: p̃r eniz in me manens. dicit distinctionẽ. Exponit etiã hoc ꝯ Arriuz. q̃ dixit filiũ nõ esse eiusdẽ sub̃e cũ p̃re. sed minor est p̃re. cõtra quẽ est. Pater in me manet. Et cõcludit Aug. ꝙ p̃r in filio manet sicut in sibi equali. ergo eẽ in alio sicut in sibi equali nõ est esse in eo per realẽ insistẽtiã: q2 vnũ equaliũ nõ excedit realr̃ aliũ. sed est solũ sibi cõmẽsuratũ: sed loq̃t̃ Aug. ꝙ

Arg^m 5^m

p̃r est in filio sicut in sibi eq̃li per oĩa. igit̃ ꝛc̃. ¶ Itẽ Aug. ibidẽ Pater in me manẽs ipse ꝛc̃. dicit. ꝙ hoc dicit chr̃s sicut dicit a me ipso nõ loquor. q2 scil3 a me ipso nõ sum. sed a p̃re: p quẽ modũ p̃r est in filio sicut dans sibi esse ꝛ opari ꝛ cũ ipso facio. Arguo igit̃ Pater est in filio sicut dans sibi esse ꝛ opari: sed hoc nõ est existere realr̃ in eo. s3 est esse in eo quodãmõ causalr̃. s. sicut in generante. ergo ꝛc̃.

2ª cõclo.

Secundo videt̃. Q2 saltem nõ opz ꝙ aliquo mõ sit cõcedẽdũ ꝙ vna p̃sona sit in alia sicut subsistens in subsistẽte.

Arg^m p^m

¶ Pbo ex p̃missis sic. Una p̃sona est in alia (s̃m euãgeliũ ꝛ Aug.) sicut in cognoscente. ꝛ sicut idem est in seipso. ꝛ sicut vnũ eq̃liũ est in alio. ꝛ sicut genitũ in generante: s3 cognitũ nõ est in eo in quo cog̃scit̃ obiectiue sicut subsistẽs in subsistẽte. scz s̃m realẽ subsistẽtiã. s3 sicut rep̃sentatũ in rep̃ntãte nec idẽ est in seipso s̃m realẽ subsistẽtiã: s3 p realẽ idẽtitatẽ: nec vnũ eq̃liũ subsistit in altero. s3 solũ est in eo sicut in opposito relatiuo: nec genitũ in gñãte. s3 solũ est in eo sicut in p̃n^o pductiuo. igit̃ ꝛc̃.

Arg^m 2^m

¶ Itẽ esse in. sicut subsistẽs in subsistẽte. Aut itelligit̃ ꝙ hoc est eẽ in. sic ꝙ induãt vnã subsistentiã: ꝛ tũc cõfusio p̃sonarũ. Aut sic p̃sone subsistentes subsistẽtijs distictis: ꝛ tũc vna p̃sona nõ est in alia. s3 sil' cũ alia: ꝛ ita nõ saluat̃ eẽ in. ¶ Cõfirmat̃. Quia q̃ hñt mutuã p̃ntialitatẽ adinuicẽ sic ꝙ retinẽt suas subsistẽtias p̃prias ꝛc̃. hoc vnũ est in alio sicut cõtentũ in cõtinẽte illa sunt sil' simultate. nõ excludẽte innitatẽ. quarto eni phy. tex. cõ. 42. hñ ꝯcedit̃ ꝙ locatũ sil' est cũ loco. Sed illud sil' nõ excludit innitatẽ. imo locatũ est in loco. q2 iter locatũ ꝛ locũ est talis p̃ntialitas ꝙ vnũ ꝯtinet̃ ab alio: que ꝟo hñt mutuã p̃ntialitatẽ sic ꝙ retinẽt subsistẽtias suas ꝛ cũ hoc vnũ nõ est sil' cũ alio. sic ꝯtentũ in ꝯtinẽte illa sunt sil' simultate excludẽte innitatẽ. q2. 5. phy. tex. cõ. 22. distinguit ph̃s. ꝙ aliqua sũt sil' q2 sunt hita adinuicẽ: aut q2 cõcomitant̃ entia. aut q2 ꝯtingua: sed certe q̃n duo corpa sũt cõtigua: aut consequant̃ entia: aut hita adinuicẽ. vnũ necessario nõ cõtinet̃ ab alio. ideo contigua sic sunt sil' ꝙ necessario vnũ nõ est in alio. S3 in proposito. si vna persona est in alia: quia habẽt mutuam presentialitatem adinuicem sic ꝙ vna subsistit in alia hoc tamen sic. est ꝙ vna non cõtinetur ab alia. vt dicũt isti. ergo vna est solũ simul cũ alia. ꝛ nullo mõ est in ea.

Arg^m 3^m Henric^9.

¶ Itẽ. Una p̃sona est in alia sicut subsistẽs in subsistẽte. ita ꝙ se toto p̃mo est vna in alia nõ p partẽ. Sed (vt ait Henricus) ad hoc sequit̃ ꝙ in diuinis cõpositio vel aggregatio qd̃ peius est) ergo male: pbatio ꝯñtie. Q2 inter que est vnio ꝛ distinctio ꝛ talis distinctio que excludit identitatẽ. ibi est cõpositio vel aggregatio (ex opposito eniz saluãt ꝙ iter relationẽ distinctã cõtra essentiã nõ est ꝯpositio aut aggregatio) sed si vna p̃sona sit in alia sicut subsistẽs in subsistẽte ꝛ nõ per eẽntiã p̃mo s̃m se toto p̃mo. ibi est vnio ꝛ distinctio: (p3 de se) ꝛ que excludit oĩmodã entitatem. vna eniz p̃sona subsistẽs nũq3 est eadẽ alteri p̃sone subsistẽti. ergo ꝛc̃. Dico ergo ꝙ si solũ attẽdamus ad nuda verba euãgelij ꝛ Augu. ꝙ nõ cogimur dicere ꝙ vna p̃sona sit in alia s̃m realez circũincessionẽ vel inexistentiam.

Esse. in

¶ Uerũ est tñ ꝙ s̃m euangeliũ ꝛ Aug. satis clare habet̃ ꝙ in alijs modis eẽndi in. vna p̃sona est in alia. Un̄ recolligẽdo ex p̃missis ea que sunt dicta in p̃mo dicto isti^9 articuli dico ꝙ omissis multis modis eẽndi in trib^9 modis dicit̃ s̃m ph̃iam aliqd eẽ in alio. Uno modo s̃m esse cognoscibile seu representatiuũ. sicut effect^9 representat̃ in sua causa: ꝛ hoc h3 ꝟitatẽ generalr̃ loquẽdo de oĩ gñe cause. Alio mõ s̃m esse cuiusdã adeq̃tionis sic oĩs effectus adequatus sue cause dicit̃ esse in sua cã. ꝛ econtra: ꝛ hoc ẽt h3 veritatẽ generalr̃ loquẽdo de oĩ genere cãe adequate. Tertio mõ s̃3 esse causalitatis actiue. sicut dicit ph̃s intelligentiã inesse suo orbi: ꝛ illud est maxime verũ s̃m illud ph̃i. q̃ dicit ꝙ vult ꝙ quel3 intelligẽtia causat suũ orbẽ

⁊ nõ tñ motũ eius. De hoc libro scdo q̄ne p° arti. p̄. ¶ Cor respondenter sunt in theologia tres modi satis vsitati fm quos aliqd di esse in alio. Uno mõ sicut dicim° oẽs res eẽ sicut in essentia diuina. que est idea ⁊ silitudo oium. Et isto mõ lz eminentius logr hic euangelistã Joan. ⁊ Augustin°. q̄ pr̃ est in filio ⁊ econuerso. q̄ a vtrũqz cognoscit sicut in suo simillimo: ⁊ hoc est qd dicit argumẽtũ 2^m supra in p° q̄ne. Alio mõ sicut dicimus qualz creaturã esse in propria idea sibi ppria ⁊ adequata: ⁊ sic dicit Joan. (lz eminẽtius) q̄ pa ter est in filio ⁊ ecõuerso: sicut in oino sibi equali ⁊ hoc di cit tertiũ arg^m. Tertio mõ sicut dicim° q̄ oia entia sunt in p̄ma cã effectiua: ⁊ isto mõ lz eminẽtius pprie dr̃ q̄ pr̃ est in filio per gn̄õnẽ actiuã dans sibi eẽ ⁊ operari: ⁊ põt cõce di ẽt ecõuerso q̄ filius est in pr̃e sicut in p̄n° a quo accipit esse. ⁊ iste tertius modus satis est appropriatus illi mõ quo motus est in mouẽte vel ecõtra. ⁊ hoc dicit. 4. arti.

Arg^m p^m

Tertius articulus. Ubi dico. Qz lz vba euan. ⁊ Augu. nos nõ cogãt ad hoc: tñ ex premissis põt cõ uinci q̄ vna psona est in alia mõ essendi in: per innitatem cuiusdã realis insistentie. ¶ Quia qd est in alio nõ solũ sicut cognitũ in cognoscente. aut sicut pductũ in pducente. sz ra tione cuiuslz realitatis sue. dicit esse in eo per modũ realis insistẽti. qz eẽ in alio est nõ solũ fm esse intelligibile aut p ducibile. sed fm esse suũ reale hoc est idez q̄ esse in eo fm existẽtiã realẽ. Sz ex p̄missis hr̃. q̄ i filio est pr̃ nõ solũ rc. sz rõne cuiuslz realitatis vt sue. tam eẽntie q̄z relonis. g̃ rc. pbatio minoris. p̄ q̄ ad relonẽ. imo q̄ p° rõ eẽndi in est re latio. pbo. Quia vt supra pz. Jo. 14. ⁊ Aug. saluant hic esse in. q̄a saluant hic duo extrema distincta: puta. duo silia. vel duo equalia. vel duo extrema originis. Uñ imagindũ. q̄ si attendat ad essentiã diuinã precise q̄ est ibi pura idẽtitas. si vo attendat q̄ in illa idẽtitate est distinctio: que tñ nõ se parat vnũ simillimũ ab alio. opz q̄ vna sit in alia. Cũ igit distinctio p̄ sit a relonibus. sequit q̄ rõ. p° essendi in. est re latio. pbo q̄ essentia est rõ. Quia ista distinctio extremoz est in singulari nã: est. n. q̄litas fundata sup idẽtitate essen tie. ⁊ sic de fundatione aliarũ relonũ. Arguo igit. Jlla q̄ di stincte habent aliqd cõe. fm illud hñt modũ mutuo eẽndi in inuicẽ. Uerbi grã que cõueniũt in supiori sunt in eodez genere. que in inferiori sunt in eadẽ specie. q̄ ergo in vltima ta significatione hñt cõe esse fm illud hñt modũ singularem essendi in: sic est in pposito. ergo rc. Sed iste modus singu laris essendi in. s. q̄ vnũ distinctorũ equaliũ. vel similiũ. in sistat alteri cũ quadã idẽtitate hoc est ex essentia. igit lz p° rõ essendi in: insit a relone: tñ ⁊ finalis cõplacentia seu con stitutiua de qua loquimur rõ essendi in est p essentiaz. Qd pz: qz in pposito loqmur de mõ essendi in: q̄ vocat circũin cessio: sed iste terminus circũincessio ponit ad denotandũ distinctionẽ vnius ab alio ⁊ trãsitũ mutuum vni° in aliud: circum eniz dicit mutuitatẽ. ⁊ icessio dicit distinctionẽ cũ transitu vni° in aliud. sz eẽn° facit mutuũ trãsitũ distictoz in inuicẽ. iõ ex eẽn° accipit modus eẽndi in. q̄ est eẽ in per circũincessionẽ. ¶ Sed adhuc vr̃ reuerti dubiũ p̄ncipale.

Du^m p^m.

Quia relo ⁊ essentia sil sumpta dicũt suppositũ ↄ̄stitutũ: si igit vtrũqz ↄ̄currit. g̃ vna psona est in alia rõne totius ⁊ sic subsistẽs in subsistẽte. ¶ Rñsio q̄ relo ⁊ eẽntia pñt eẽ sil sumpta dupl'r. Uno mõ cõparando relonẽ p̄cise ad eẽntiã fm modũ quo essentia hz in vna psona determinata p cõi cationẽ actiuã vel passiuã: ⁊ sic est verũ q̄ cõstituit suppo situ. Alio mõ cõparãdo relonẽ ad eẽntiã in vna psona. nõ vt precise eẽntia est in illa psona. sz vt eẽntia in hac psona intimat seu transit in essentiã que est in alia psona: ⁊ sic p prie vna psona dr̃ eẽ in alia p circũincessionẽ. Et tũc vltra ad dubiũ. Dico q̄ cũ dr̃ vnã psonã esse in alia p hoc q̄ eẽn tia in vna intimat se essentie que est in alia. qd est esse in p

Rñsio. Essentia ⁊ relatio.

circũincessionẽ mutuã. hoc est inq̄tũ nõ denotat q̄ vna p sona cõfũdat in aliã. nec ẽt q̄ vna psona solũ sit sil cũ alia. sicut alterũ eorũ dat intelligi q̄ vna psona nõ est in alia si cut subsistens in subsistente. vt supra pbatũ est. Jõ lz cõce dat q̄ vna psona sit in alia rõne vtriusqz. s. relonis ⁊ eẽntie ⁊ hoc p circũincessionẽ. nõ tñ sicut subsistens in subsistẽte. ¶ Et tũc vltra ad aliã p̄tẽ dubij q̄ est de toto ⁊ cõducat sic. Qñ dr̃. q̄ vna psona intimat se alteri ⁊ est in ea. hic nõ põt hñ saluari esse in, nisi sil iportet distinctio ⁊ intimatio seu vnio: sed distinctio ⁊ vnio nõ ↄ̄ueniũt p̄ toti. imo p̄ ↄ̄ueniũt ptib°. s. eẽntie ⁊ relonĩ: ⁊ q̄ ↄ̄uenit toti rõni partiũ nõ cõue nit toti p̄mo. sed ↄ̄uenit sibi mediãtib° ptib°: iõ plane hr̃ q̄ vna psona nõ est in alia rõne toti° p̄. sed rõne partiũ. ¶ Et ideo alius doctor Scotus ↄ̄dicit sibi. tenẽdo ↄ̄clonẽ q̄ vna psona est in alia rõne totius p̄. ⁊ dicẽdo in notula de relone silitudinis q̄ fm q̄ esse in dicit distinctionẽ. sic relo est rõ inexistẽdi: ⁊ fm q̄ dicit vnitatẽ essentia. est rõ inexistẽdi. qz eo ipso q̄ iste cõditiones essendi in cõueniant toti rõne partiũ. seq̄t q̄ nõ ↄ̄ueniũt toti p̄. ¶ Aliud est dubiũ. Qua p̄te est vna in alia. Si dicas. q̄ eẽntia. hoc est ↄ̄ p̄us dicta: qz dr̃ q̄ p relonẽ p̄mo. Si dicat q̄ p relonẽ p̄. hoc est ↄ̄ ar gumẽtũ de cõpõne. Qz q̄ vniunt ⁊ distinguunt ⁊ nõ idẽti ficant cõponũt adinuicẽ. sz si p relonẽ sint p̄ in inicẽ: ⁊ rela tiones nõ idẽtificant adinuicẽ: sed in eẽntia soluz. g̃ male. ¶ Rñdeo. Qz quo aliqd sit in p̄ põt dupl'r intelligi. Uno mõ q̄ ly p̄mo dicat p̄mitatẽ ordinis seu inchoationis: ⁊ sic relo est illud quo p̄ vna psona est in alia. illud enim est p° radix vel p̄ma inchoatio istius modi essendi. in qd vocat modus essendi in qd p̄ facit recedere ab idẽtitate ⁊ venire ad innitatẽ est distinctio. quãdiu eniz aliqua sũt oino eadẽ nũq̄ vt sic. est vnũ in alio. distinctio aũt est a relone. igitur. Alio mõ. q̄ ly p̄ dicat p̄mã rõnẽ ↄ̄stitutiuã innitatis aut in timationis. que vocat circũincessio (vt pz p̄ sniaz) ⁊ sic est essentia illud quo p̄ vna psona est in alia: p hoc eniz vt di ctũ est. in p̄ dub°. se intimat vna psona alij. fm q̄ hz aliquid cõe cũ eo. ⁊ illud est eẽntia: sz de p° rõne essendi in: que scilz est p° rõ ↄ̄stitutiua istius intimationis est difficultas in p posito. Et iõ q̄tũ ad difficultatẽ dico q̄ p essentiaz est vna psona p̄ in alia: ⁊ sic arg^m de cõpositione nõ est ↄ̄ me. ¶ Et si forte hñ examinet arg^m illud de aggregatione. in 2° arti° arg^o 3° oppotebit fidelẽ quẽlibet ↄ̄cedere isto mõ aggre gationez in diuinis. Aggregatio enim aut accipit cõiter p quodã cumulo rerũ que in nullo incidũt p idẽtitatem. ⁊ sic nullo mõ est cõcedendũ in diuinis. Alio mõ stricte ad ppo situ. s. qñ aliqua hñt talẽ realẽ distinctionẽ ⁊ oppositionez. q̄ vt sic nunq̄ vnũ est aliud. ⁊ sic opz quẽlz fidelẽ ↄ̄cedere aggregationẽ in diuinis. Jn vnitate enim deitatis est disti ctio talis ⁊ oppositio relatiua p̄ris. ⁊ filij. q̄ nunq̄ pr̃ est fi lius. nec filiatio est p̄nitas. vt sunt opposita: ⁊ ideo illud ar gumẽtũ ⁊ si p̄ma facie faciat apparẽtiã forte: tñ est solutũ.

Sco.

Du^m 2^m.

Quartus articulus. Ubi per p̄dicta pz ad argumen ta Scoti in p̄ arti. qz vtrũqz cõcurrit suo mõ vt supra. lz neutrũ sit cã precisa. Ad auctẽ Dila. dico q̄ nõ vult dicere q̄ pprie vna psona sit in alia sicut subsistẽs in subsistẽte: sz hoc dicit ↄ̄ hereticos ad excludẽdũ ↄ̄ncm psonarũ. s. q̄ p hoc qd dr̃ q̄ vna psona est in alia dz dicere aliquo mõ sicut subsistẽs in subsistẽte: vt excludat q̄ vna nõ ↄ̄fundit in aliã. ¶ Ad exẽpla sua põt dici. q̄ pbant q̄ vna psona est in alia sicut subsistẽs in subsistẽte. sed nõ p bat p hoc vnã esse in alia p circũincessionẽ. sed solũ q̄ vna subsistit in alia p presentiã vel simultatẽ: vt pbatum est 3° arti° in. 2. dicto. arg^m scdo: sz de eẽ in alio p circũincessionẽ qd est esse in. quodãmõ per quẽdã transitũ: vnius in alium vt habet in fine tertij arti. ⁊ nõ per solam cõcomitantiam aut simultatẽ. vt loquimur in pposito: quere rc.

Ad p̄ma. Sco.

¶ Distinctio.XX. Questio.I.

¶ Nunc ostendere restat quo aliqua harum personarum aliam non excellat potentia rc.

Argu^m.

IN distin. 20. agit de oipotetia filij. Ubi quero. An efficaciter posset saluari q filius sit oipotes. si no posset gnare. Et videt q no. Quia posse generare est qoda posse. igit qd no pot gnare no po potest omnia.

Opposiu

Contra. Omnipotentia est attributum comune sed attributa conueniunt oibus psonis. igitur filius est oipotens. ¶ Hic quatuor. ¶ Primo pona rones aliquoru q hoc volunt pbare efficaciter: et p rones fudatas super coes ppositiones theologicas: et ostenda q ille no concludunt. ¶ Scdo pona rationes aliquoru quas alij reputant efficaces que fundant sup ppositione valde speciale et ppria isti difficultati. s. q oipotetia no distribuit p po^a gnatiua actiua. ¶ Tertio ostendam q distribuit p potentia generatiua actiua in aliquo. ¶ Quarto ostenda qualr cu hoc stat. q filius sit oipotes. et tn no potest actiue generare.

Opinio. Arg^m p^m

Primus articulus. Ubi quida se reputat efficaciter arguere q lz filius no possit in diuinis generare. tn esset oipotes. Et sic arguut. Oipotetia respicit solu ea que no implicant cotdictione: filiu aut in diuinis generare iplicat cotdictione: vt ab oibus theologis concedit: quare non sequit q no sit oipotes. si no possit generare. sed hoc bn sequeret de patre q no esset oipotes, si no posset generare.

Reprobatur. Herue^s.

Contra istam rone arguut alij/Herueus sic. Qn dicit q oipotetia est illa potetia que pot in omne illud qd no iplicat cotdictione. Aut intelligit de illo qd non implicat cotdictione fm se et absolute. Aut de illo qd no iplicat cotradictione quo ad istu. Si pmo mo. cu gnare filiu q est deus no iplicet cotdictione absolute. aliogn oino et cuilz esset ipole gnare tale filiu. sequit q quicuqz no hz potetia generadi filiu in diuinis. q no sit oipotens. Si scdo modo. seqt q celu sit oipotes. qr pot in oia que respectu sue virtutis iplicat cotdictione.

Arg^m 2^m

¶ Addunt ergo isti alia rone ad pbadu q filius est oipotes lz no possit gnare: et est ista. ¶ Relatio no est de intrinseca rone potetie gnatiue. sed sequitur ad eam: sed pcisis relonibus in diuinis nihil remanet nisi essentia diuina. ergo opz q po^a in diuinis sit ipsa essentia diuina: sed hec eade numero est in pre et filio r.l.s. ergo eadem po^a numero est in istis oibus que qdez po^a pot in oia possibilia: lz ergo filius no generet cu habeat essentiaz erit omnipotes.

Reprobatur.

¶ Cotra. Ista positio accipit maiore falsaz vt pbat supra dis. 5. q. 1. arti. 3. Uel salte dubia et opinabilem. ergo ro eius infirma.

Arg^m 3^m

¶ Ideo addunt alia ronem dicentes Omnipotens no di in diuinis que hz potentia qua pot in oia possibilia sub oi respectu nato fudari in essentia. aliogn pr no esset oipotes. qr no hz potentia vt sit filius. i. vt heat essentia diuina sub respectu filiationis. ergo oipotentia in diuinis di que pot in oia possibilia absolute no cotracte: et hoc pcisis ab illa oipotetia respectibus oibus: sed hoc facto erit cois filio sicut pri. igit filius erit eque oipotes sicut pr lz no ipotet aliu respectu ad actu gnandi: qr vt dictum est ois respectus pscindit a formali rone oipotetie.

Reprobatur.

¶ Contra. Isti redeunt ad op. qua supra reprobauerunt. p. Quia cu dicunt q oipotes no di aliqs. qr hz potetia ad oia possibilia. qr tuc a cotrio pr no eet oipotes. qr non pot esse filius: quero que est ca qre in pre stant sil q sit oipotens. et tn q no posset esse filius. Et nulla ca pot dari nisi qa talis po^a includit repugnatia. qr data quacuqz ca quare no possit ee filius. nisi ista sola. s. quia icludit cotdictione in pre: sequit q pr no erit oipotens. si hoc no possit. ergo eade rone. cu ipsi (ex hoc q pr pot ee oipotes lz no possit ee filius) volut arguere q silr filius pot esse oipotes: lz no possit gnare. opz q ca huius in filio sit. qa hoc no implicat cotdictione: sed istaz reprobauerunt supra. ergo redeunt ad illud qd reprobant.

Arg^m p^m

Secundus articulus. Ubi qda arguunt. q oipotentia no distribuit p potetia gnatiua actiua. ¶ Primo. qr oipotetia in diuinis no pot distribuere p po^a formalr actiua: qr si sic in deo acciperet. oporteret q in deo esset po^a calefactiua formalr et gnatiua hominis et cuiuslz alterius: sed po^a gnatiua actiue dicta in diuinis est po^a formalr dicta. ergo po^a gnandi inquatu huiusmodi no cadit sub oipotetia.

Arg^m 2^m

¶ Ite assumptu pbat sic. Potentia no distribuit in diuinis nisi p po^a q dicit pfectione simplr. Ansel. enim monologion. 15. enumerat oipotetia inter attributa q simplr et absolute cuilz sunt melius ee q no esse: lz po^a gnandi actiue dicta no dicit pfectione simplr. qr tuc esset aliqd pfectionis in vna psona qd non esset in alia. igit et po^a gnandi no includit sub eius distributione.

Arg^m 3^m

¶ Ite oipotetia no distribuit nisi p po^a cuius oppositu est in po^a: sed no posse gnare actiue no est ipotetia fm oes theologos. g oipotetia non distribuit p po^a gnandi.

Arg^m 4^m

¶ Item Oipotetia no distribuit nisi p posi: sed oia intrinseca in diuinis sunt necia. g rc.

Rnsio. Ad p^m

Contra. Oia ista argumeta peccat ex petitione pncipij: vel pcedut ex falsis. ¶ Primu enim. qa certu est q oipotetia distribuit p po^a formalr actiua. s. pro po^a creatiua et hmoi. igit maior eoru no pot esse vera. g si verificet maior opz q arguant sic. oipotetia no distribuit p po^a gnatiua formalr. sicut nec p po^a calefactiua et hmoi formaliter accepte. Sed hoc est petitio pncipij. pbadu enim eet. q eade ro eet vtrobiqz qd hoc est falsuz. Quia qlz phs negaret potetia calefactiua formalr fore in deo. sed no negaret plane potetia gnandi cotineri sub oipotetia. si concederet gnone in deo.

Ad scdm.

¶ Scda ro ponit qd hz pbare: hz enim pbare q oipo^a no posset distribuere p po^a gnatiua cu no dicat pfectione simplr. Hec enim ppositio assumpta est falsa. qr fm Aug. cotra Maximinuz. vbi est pris oipotetia si no pot gnare. igr. lz Aug. supponat q po^a gnatiua no dicat pfectione (Aliter enim concederet pfectionem in vna psona qua no in alia) concedere tn vult q oipotentia distribuit p po^a gnatiua.

Ad tertia

¶ Silr tertia ro hz pbare q no posse gnare no est impo^a (hec enim est pncipalis cclo circa qua dubitat. s. an illud coe dictu sit veru) sed ipsi assumunt hoc sine alia pbatione. igit peccant rc.

Ad quartu.

¶ Silr quarta ro assumit q oipotetia no distribuit nisi p posi vt distinctu cotra necesse: et de illo dubitat vtru oipotetia possit pdicari de po^a gnatiua q hz terminu necio pductu. g assumut pbandu. igit rc.

Aureo.

¶ Dicit Aureolus. q oipo^a no distribuit p oipotetia entitatiua: no enim deus est oipotes. qr pot ee oia formalr. qa sequeretur. q si esset oipotes q esset leo et capra: distribuit igit p po^a pductiua: sed vt di po^a gnandi est po^a entitatiua in diuinis (sicut cu dico ho pot esse aial) et no actiua: io cadit sub omnipotentia.

Reprobatur. Arg^m p^m

Contra Hoc duplr. Primo hoc qd dicit q po^a generandi no est actiua. reprobat dis. 5. q. 1. art. 1. Scdo concesso sibi q sit entitatiua. seqt q cadet sub oipotetia. pbo. Quia p cu ppone. 1. ipole est euadere qn po^a generandi cotineat sub oipo^a. si gnare sit actus potetie elicitiue: sed eade est ro quare hoc sequeret q claudet sub oipo^a si sit entitatiua. igit positio nulla. pbatio minoris. Quia fz te posse gnare no est po^a entitatiua ad se. sed respectu geniti. posse enim gnare est posse esse prez filij fm te: sed po^a vt est respectu geniti cadit sub oipotetia. qr vt sic dicit habitudine inter hoc potens et illud qd cadit sub po^a. sicut et oipotetia dicit hac habitudine in vli.

Arg^m 2^m

¶ Ite tata est oppositio in adiecto

i adiecto q aliqd sit genitū et nulla po^a gñatiua saltē foṁalr. sic q aliqd sit motū sine po^a actiua motiua: igiť necesse est ibi ꝓcedere potentiā gñatiuā formalr. Sed po^a generatiua formalr precisa actiuitate. adhuc est vere aliqua po^a gñatiua. sicut paternitas est vere relō ꝑ te. hoc ꝓcso. s. q nō fundatur in actu elicito. igiť si sit po^a gñatiua entitatiua et non elicitiua adhuc erit vera aliqua po^a. et ꝑ ꝯñs inferior ad oipotētiā. ¶ Itē. Phi reprobāt motū itrinsecū actiuū (vt pꝫ 8. phy. t. c. 5. et. 69. et. 12. vbi habuit ꝑ impoſi mundū icipere alia actione. qꝛ nō potuit incipere ꝑ motuꝫ) ita repugnaret actionē intrinsecā gñationi. Sꝫ nō obstāte pma positione Phi. nos theologi ꝓscindimus motū et ponimus q cāre est vere agere: igiť si tu ꝓscindis a po^a gñatiua et gñare in diuinis oēm rōnem agēdi. et voces eā entitatiuā. nihilomin^a potētia gñatiua que adhuc remāet respectu geniti erit formaliter po^a generatiua et vere alia po^a ꝓductiua: et per ꝯñs ꝑ te in rōne tua cadens sub oipotentia. ¶ Itē. Phs cōcedit deū esse cām oium in triplici gñe: sꝫ in oi gñe cause cā hꝫ potentiā respectu causati. ergo si patreꝫ quodāmodo cōcedimus esse cām filij vel ꝓncipiū in eodē gñe ꝓdicandi cōcedimus patrē habere aliā potentiaꝫ respectu filij. Si ğ tu ponas q illa potētia ꝓdicandi est potētia entitatiua. tūc oportebit te concedere q illa potentia est aliqua potentia ꝓncipiatiua. et ita ꝑ te in rōne habebiť ꝓpositū. q erit vere alia potētia cōtenta sub oipotētia. ¶ Tenet ergo Sco. Qꝛ si oipotētia accipiať respectu sui ꝓprij obiecti sic nō distribuit ꝓ potētia generādi. qꝛ oipotētia ꝓpria dī respectu poſis. et qꝛ filiꝰ nō est eius poſe. iō potētia gñandi ꝓprie. vt sic. nō cadit sb oipotentia. Si vo oipotentia accipiať pro oipotentia actiua foṁalr sic ēt oipotētia penitꝰ nō est in deo. nō. n. est in eo calefactiua et hꝫ. ¶ Lꝫ cōclusio sit vera tñ iste rōnes non cōcludunt vt habeť supra arṫ opi. Aureoli. Dico ergo. q si oipotentia accipiať pro oipotentia actiua formalr que non repugnat deo sic potētia gñandi cadit sub oipotentia.

[margin: Argᵐ 3ᵐ] [margin: Theolo. opi. q cāre sit vere agere.] [margin: Argᵐ 4ᵐ] [margin: Op. Sco. de oipo^a.] [margin: Reprobatur.]

Tertius articulus. Ubi ꝓbo q po^a gñandi formalr accepta et actiue dicta in aliquo cadit sub oipotentia. ¶ Qꝛ oipotentia formalr accepta et actiue ex significato nominis. dī in habitudine tāqꝫ adequatū obiectū ad totū illud qđ nō includit repugnantiā ad fieri aut ꝓduci. ergo quelibet po^a actiua que est respectu alicuius non repugnātis ꝓduci in illo. saltē ꝯtinetur sub oipotentia. Sꝫ po^a gñatiua actiue est respectu gñabilis cui nō repugnat ꝓduci. puta. respectu filij. igiť in patre potētia gñandi formaliter accepta. actiue sub oipotētia cadit. ¶ Itē. Inferiꝰ pticulare cadit sub suo supiori distributo. sed po^a gñandi est inferior ad oipotentiā sicut pticularis ad vlem distributā. igitur et c̄. ¶ Si dicať. q oipotentia in deo nō distribuiť pro potētia formalr accepta. qꝛ tunc potētia calefaciēdi cēt formaliter in deo: sed po^a gñandi est potētia formalr dicta. Dico. q lꝫ verū sit q oipotētia in deo nō distribuit ꝓ potētia formalr dicta que est impoſis deo. qualis est calefactiua. distribuit tñ in deo pro po^a formalr dicta tali que est possibilis deo: distribuit eniꝫ ꝓ po^a creandi formalr dicta. nullibi enim est formalr nisi in deo: sed po^a gñandi formalr dicta est actiua. et h̄ dico si sit po^a formalr dicta (vt isti assumūt) et ipsa vt sic est poſis deo. saltem in aliquo eiꝰ supposito. igitur et c̄. ¶ Itē. Ad principale. Oipotētia in deo distribuit ꝓ oī tali potētia. que in rei veritate ꝑtinet ad oipotentiaꝫ dei vel alicuius ꝑsone in diuinis. ergo a ial distribuit pro oi eo q in rei veritate ꝯtineť sub eo. Sꝫ po^a gñandi in rei veritate et ēt itrinsece ꝑtinet ad oipotētiā patris. ergo et c̄. et ꝑ ꝯñs po^a gñandi cadit sub ea in patre. ꝓbať minor sic. Illud i rei vitate et itrinsece ponit ad oipotentiā quo ablato pr̄ nō erit oipotens. Uerbi grā. risibile nō ꝑtinet itrinsece ad hūanitatē hoīs. qꝛ ipso ablato manet hūanitas hoīs: sed rōnale ꝑtinet intrinsece et c̄. qꝛ ipso ablato et c̄. sꝫ sublata a pr̄e po^a gñandi pr̄ nō erit oipotens. qꝛ deficeret sibi illud qđ est natū sibi conuenire ex sua ꝑfectione. igiť et c̄. ¶ Itē idem sic. Illud in rei veritate et itrinsece pertinet ad oipotentiā pr̄is. cuius oppositū ponit ipotentiam in patre: sꝫ nō posse gñare dicit ipotentiā in patre. ergo po^a gñandi et c̄. ꝓbatur minor. Quia q pr̄ nō possit gñare nō ꝯtingit esse nisi duobꝰ modis. Aut qꝛ hꝫ illā ꝑfectionē. sed est sub opposito respectu ad actū gñandi et h̄ falsuꝫ est. qꝛ pr̄nitas nō est respectus iportans oppositū ad actū gñandi. Aut qđ dficit sibi illa ꝑfectio q̄ icludiť in po^a gñandi: et hoc est falsuꝫ. qꝛ tūc certū est q illud poneret impotentiam in deo. Hoc idē Aug. ꝯtra Maximinū: si nō pōt gñare pater vbi est patris omnipotentia?

[margin: Argᵐ pᵐ] [margin: Argᵐ 2ᵐ] [margin: Rñᵒ taci.] [margin: Obm ad rñsionē.] [margin: Argᵐ 3ᵐ]

Quartus articulus. Ubi ex pmissis dubitatio est fortior. s. cū oipotētia distribuit in aliquo pro po^a gñandi. qualr filius sit oipotens. cū nō possit generare. ¶ Ad qđ sciēdū. est notandū. q nulla ꝑsona in diuinis sub ꝓcisa rōne sue ꝑsonalitatis (puta. Pr̄ vt pr̄ et c̄.) est absolute oipotens sic. s. q possit in oē poſe: sed hoc nō obstāte quelibet ꝑsona in diuinis est oipotens sub pma oipotentia sibi debita. qꝛ. s. pōt in oē poſe corrñdens sue potētie: sicut pr̄ est oipotens lꝫ nō possit in oē poſe. sed solū in tale q corrñdet sue potētie: pōt. n. gñare. sed nō pōt fieri filiꝰ lꝫ fieri filiū sit vnū poſe. ¶ Scōm h̄ igiť sunt hic tria declarāda. pᵐ est q nulla ꝑsona i diuinis sb ꝓcisa rōne sue ꝑsonalitatis (puta pr̄ et c̄.) est absolute oipotens. Scdo q hoc nō obstāte quelibet ꝑsona in diuinis sub ꝓpria ꝑsonalitate est oipotens: oipotentia sibi debita. Tertio. quō ex his ꝓpositū. ¶ Primū probo sic. Oipotentia absolute dicta est respectu ois poſis cui in toto ambitu entis nō repugnat fieri vel ꝓduci: sed nulla ꝑsona sub precisa rōne sue ꝑsonalitatis pōt actiue in qđlibet tale cui absolute nō repugnat ꝓduci vel fieri. nō enim pater sub precisa rōne paternitatis et per se solū pōt facere s. s. vel totum vniuersuꝫ et tñ absolute loquēdo istis nō repugnat ꝓduci vel fieri. et eodē modo dico de alijs ꝑsonis. quātum ad suas rōnes ꝑsonales. ergo nulla ꝑsona sub ꝓcisa et c̄. ¶ Itē. Illud qđ est cōe attributū nō cōuenit alicui sub ꝓcisa rōne sue ꝑsonalitatis. sed rōne deitatis vel eēntie: sꝫ oipotentia vt enumerat Ansel. monologio. 15. in fine est attributū. ergo et c̄. ¶ Scōm ꝓbať sic. Illa ꝑsona que iquātū talis ꝑsona pōt vt dꝫ i oē illđ qđ respectu sue potētie. nō icludit repugnantiā (siue illud qđ nō repugnat sit tñ poſe tali possibilitate que est non repugnātia ad ea. siue sit tale poſe qđ est infinite ꝑfectionis) talis ꝑsona inquantū talis est oipotens oipotentia sibi debita: hoc pꝫ. qꝛ sicut oipotens absolute est illud qđ pōt in oē nō repugnās ēt si sit infinite ꝑfectionis. ita oipotens ꝫm oipotentiā sibi debitaꝫ est q pōt vt debet et c̄. Dico aūt. si pōt in nō repugnās qđ est tñ poſe nō repugnantia adesse. ad dīiam celi et aliorū que prit in ea que nō repugnāt eis. nō tñ respectu eorū sunt oipotentia: qꝛ illa nō repugnantia sunt poſia poſitate subiectiua. nō autē poſitate que est nō repugnātia. Dico ēt. si pōt in non repugnans qđ est infinite ꝑfectionis ꝑꝑ potentiam filij respectu s. s. nō esset enim filius oipotens si nō posset in spiratiōe. s. s. Dico etiā q si pōt vt dꝫ qꝛ lꝫ filiꝰ solus vel pater solus. nō possunt in ꝓductionem creaturarū. cū sunt oipotētes oipotentia eis debita qua prit simul. qꝛ illa potentia est eis debita vt possint sil. nō qꝛ ꝑ se solū. Accipio miorē: sꝫ filiꝰ ꝫꝫ oēs sub ꝓpria rōne qua filius pōt cū alijs ꝑsonis in oē illđ qđ reᵐ sue potētie nō includit repugnātiā siue sit poſe nō repugnās esse tñ. sicut creatura. siue aliqđ infinite ꝑfectionis sicut s. s. igiť est oipotēs iquantū talis ꝑsona. et hoc oipotētia sibi debita. Et eodē argumēto ꝓbari pōt hoc de. s. s. ¶ Ex his sequitur tertius. s. q filius sub ꝓpria rōne ꝑsonali est oipotēs lꝫ nō possit generare: qꝛ nulla ꝑsona iquantū talis ꝑsona dꝫ

[margin: Filiꝰ an et quō dicať oipotens.] [margin: Argᵐ pᵐ] [margin: Argᵐ 2ᵐ] [margin: Arg. pᵐ]

esse oipotens(vt pbaẽ ex pmo)oipotẽtia absolute dicta:sȝ solũ oipo^s sibi debita qua.s.põt vt oȝ i oẽ illõ qõ re^u sue po^e nõ icludit repugnantiã:sȝ totũ illud põt fili^s sub ppria rõne psonali lȝ nõ possit gñare:põt enim cũ pãe spirare spiritũ sanctum ꝛ cum vtroq facere creaturã ꝛ de nihilo.ꝛ de aliquo:ꝛ ista.ꝛ hõ sola sunt que re^u sue po^e nõ includunt repugnantiã.sicut facit gñare ẽm oẽm opi.igitur ꝛc̃.

¶ Distinctio.XXI. ¶ Questio.I.

¶ Hic oritur questio trahẽs originẽ ex pdictis. Dictũ est eniȝ supra q tãtus est solus pater vel filius vel solus spũs sanctus ꝛc̃.

In distin.21. agit Magr ꝺ dictionib^s exclusiuis addit isti termino.deus:vt dicẽdo:de^s ẽ solus de^s. Ubi q̃ro.An demõstratiua rõne possumus probare dei vnitatem.Et videtur q nõ.Qꝛ est articulus fidei.Fides autem non recipit demonstrationem.

Contra. 7.phys.t.c.3.vsq.8.ꝛ 8.phys.t.c.33.ꝛ fere ꝑ totũ.pbat Arist.demõstratione nãli q est deuenire ad vnã primã causam ꝛ illã vocat deũ:ꝛ.12.meta.tex.cõ.29.30.ꝛ fere per totum.igitur ꝛc̃.

Hic tria. ¶ Primo inquiraȝ.an rõnes phorum ad ꝭ pbandũ cõcludãt.¶ Scdo.An rõnes theologoꝝ cõcludant.¶ Tertio ponã vnaȝ rõnẽ que vĩ cogere.

Arg^m p^m Primus artic.Ubi primo ponit rõ phi.7.physi.vbi.ã.ꝛ 8.phy.vbi.ã.ꝛ fere ꝑ totũ.q in mouẽtibus ꝛ motis nõ est pcedere i ifinitũ.ergo est dare vnũ pmũ motorẽ:sȝ pmus motor est deus.g̃ ꝛc̃. Arg^m 2^m ¶ Itẽ.12.meta.t.c.49.vult q in eadẽ spẽ nõ sunt diuersa nisi pp materiã:sȝ in deo nõ est mã.qꝛ est act^s purus.12.meta.t.c.38.igiẽ ꝛc̃. Arg^m 3^m ¶ Itẽ.1.ethi.ca.1.pbat q nõ põt eẽ nisi vnuȝ optimũ ẽm Cõmẽ.qꝛ si eẽnt duo.neutrũ eẽt optimũ:sȝ ẽm oẽs deus est optimus.igiẽ ꝛc̃. Arg^m 4^m ¶ Itẽ.Aui.5.meta.c.8.si sint duo neče eẽ.igiẽ ꝯueniũt in neče eẽ.sȝ differũt in aliq̃.qꝛ sunt duo.Aut igiẽ differũt aliq̃ qõ seqtur neče eẽ:qõ nõ est.qꝛ si ꝯueniunt in neče eẽ.ꝯueniunt in oi eo qõ seqtur ad neče eẽ.sicut sortes ꝛ plato.qꝛ ꝯueniũt i eẽ hoieȝ.iõ ꝯueniũt i oi ꝯñte ad hoiem. Aut diũt ex alia cã ꝑori q̃ ꝑcedit neče eẽ:qõ nõ ẽ.qꝛ tũc illa nõ erũt neče eẽ simplr:qꝛ neče eẽ simplr nõ hȝ cãȝ. Arg^m 5^m ¶ Itẽ.neče eẽ ex se determinaẽ ad eẽ:sȝ qõ ex se determinaẽ ad eẽ hȝ singulare eẽ.g̃ oẽ neče eẽ hȝ singulare.ꝛ per ꝯñs tñ vnũ neče eẽ. Arg^m 6^m Proculi ꝛ Dyoni. op.q multitudo pcedat ab vno. ¶ Itẽ.Multitudo pcedit ab vno ẽm Proculũ ppõne.5.ꝛ ẽm Dionysiũ ca.5.de diuinis noibus.ois multitudo ꝑticipat vno:si ergo sint duo haberent aliã vnitatẽ non subiectiuã.qꝛ illa solũ accidentib^s ꝯuenit. Nec gñis nec speciei.qꝛ deus nõ est in gñe nec in spẽ.nec analogie.qꝛ tali vnitate vñr vnũ est ꝑfectius ꝛ reliquũ iperfecti^s.ꝛ ita vnus de^s est iperfectus.nec dicũt plures vnitates nisi numerales.igiẽ ambo erũt vnus de^s nũero. Arg.7^m ¶ Itẽ.Oẽs ꝯcedũt q deus est primũ ens.cui oĩa attribuũẽ.Aut igiẽ illud cui oĩa attribuũtur est vnũ vel plura.si vnũ habeẽ ppositũ.si plura tũc ens dictũ de illis hȝ aliã vnitatẽ:nõ generis.nec spẽi.qꝛ ens.nec est genus.nec spẽs.3.meta.t.c.10.ꝛ.10.t.c.6.qꝛ nulla diĩa põt esse extra conceptũ entis.igiẽ dictũ de illis hȝ vnitatẽ attributionis.Aut ergo erit attributio ad vnũ vel ad plura.ꝛ arguitur vt pmo in infinitũ. Arg.8^m ¶ Itẽ.Multitudo nõ põt eẽ pmũ in entibus.qꝛ multitudo est scda ab vno ẽm Proculũ ppõne gntã:hanc ppõneȝ pbat ipse.qꝛ nõ ꝑcedit vnitatẽ.sȝ seqtur.qꝛ ois multitudo ꝑticipat vno:sȝ qõ seqtur aliõ sic q ꝑticipat suũ eẽ ab illo.ipm ab illo pcedit.ergo ois multitudo ab vno. Arg^m 9^m ¶ Itẽ.Oĩa ordinanẽ in deũ vt in finem:sȝ de rõne finis est vnitas.12.meta.t.c.52.igiẽ ꝛc̃. Arg.10^m ¶ Itẽ.Si eẽnt duo dij in aliq̃ ꝯuenirent ꝛ in aliquo differrẽt:ꝛ nõ ẽm idẽ.igitur cõpositio. Arg.11^m ¶ Iteȝ.Uel alter erit insufficiẽs.vel alter supflueret.qꝛ si vnus haberet oẽs ꝑfectiões.alter supflueret si vnus non haberet oẽs perfectiones esset insufficiens.

Ad pmũ. Sed iste rõnes nõ demõstrãt. ¶ Ad pmã.n.posset dici q nõ requiriẽ q primũ mouẽs sit infinitũ in ꝑfectione.sed in duratiõe:ꝛ ad hoc sufficit aliqua itelligẽtia eterna que sit finite ꝑfectionis sicut celũ ꝛ mot^s ei^s.Unñ lȝ pbeẽ vnitas pmi motoris nõ pbaẽ vnitas dei g i rei veritate est infinit^s in ꝑfectiõe. Ad 2^m ¶ Ad 2^m ẽt posset dici q nõ est demõstratũ q nõ pñt eẽ duo dij indiuidui vel quecũq alia idiuidua:nisi pp mãm:posset.n.multa eẽ in eadẽ spẽ sine mã:vt dicit articulus Pariẽ.de angelis.q nõ sunt multi angeli in eadẽ spẽ qꝛ nõ habẽt mãm error. Ad tertiũ Opu^m ẽ ꝯ q 2^r dicatur. ¶ Ad tertiũ dicunt aliq.q esse optimũ est 2^r.Uel positiue.sicut dĩ q aĩa chũi est nobilissima.Uel negatiue.sicut si essent duo albissimi qꝛ hẽrent ita itense albedinẽ sic hñi posset.Tunc negatiue vterq posset dici albissim^s.s.q nullus eẽt ita albus sicut alter vel vterq.Accipiẽdo ꝯo optimũ positiue.verũ est q vni soli cõuenit.sȝ negatiue nõ est verũ.Adhuc aũt non est demonstratũ q est vnũ optimũ positiue sȝ adhuc restat pbãdũ.Bñ aũt cõcedo q possent eẽ multi negatiue ꝛ nullus eẽt ita bonus sicut ipsi.vñ rõ non cõuincit. Instantia ¶ Contra.Esse albissimũ est eẽ positiuũ.ergo si sint duo albissima sunt duo optima positiue. Rñ^o alteꝛa ad tertiũ argu^m ¶ Rñdeo q adhuc ad istũ tertiũ posset alr dici.s.q esse duo optima eiusdẽ spẽi nõ est incõueniẽs.poẽe eniȝ eẽt eẽ duos hoies quoꝝ vterq ꝑticiparet magnitudinẽ ẽm eẽ ꝑfectissimũ qõ posset cõpetere hoi:sȝ q eẽnt duo optima diĩa ẽm spẽm.eẽt impoẽe.Qꝛ ex quo differunt spẽ vnũ nečio excederet aliud ꝛ illõ excedẽs nečio eẽt optimũ.Et iõ g teneret q nõ posset demrari vnitas dei.meli^s forte teneret tenẽdo q eẽnt duo idiuidua q̃si eiusdẽ spẽi q̃ȝ q eẽnt duo dij differẽtes ẽm spẽm.Et ista rñsio apparẽtiã hẽret bonã si neuter simplr eẽt oĩbus modis infinitus vt infra ar.4.ifinitas aũt dei nõ adhuc demõstrata ẽ.Ad ꝭ dis.44.ar.2.quere ꝛc̃. Ad q̃rtũ ¶ Ad q̃rtũ põt dici.q illa neče eẽ non differrẽt nečitatibus ꝑcedentib^s vel sequẽtibus sȝ proprijs singularib^s nečitatib^s:sicut due aĩe itellectiue differũt suis singularib^s.¶ Hec rñsio nõ est oĩno sufficiẽs.vt.3.ar.meli^s patebit in rñsione vltimi argumẽti Sco. Ad gntũ ¶ Ad gntuȝ dici põt.q neče nõ determinaẽ ad eẽ singulare.qꝛ ẽm q modo ponimus de^s est neče eẽ.nõ tñ determinaẽ ad eẽ singulare subsistẽdi.sunt eniȝ multe ꝑsone.Uel melius põt dici q lȝ neče eẽ determineẽ ad eẽ necessariũ.tñ non determinaẽ ad eẽ singlare nečiũȝ.qn posset eẽ cũ alio ꝛ ita poterũt eẽ multa neče eẽ. Ad 6^m ¶ Ad 6^m cũ pbaẽ q multitudo nõ põt eẽ pmũ in aliqbus est ꝯcedendũ:q verũ est de multitudine cãta sȝ q ois multitudo cãtur ab vno.nõ tñ est veꝝ de multitudie non cãta.vñ diceretẽ q sicut sunt duo dij si eẽnt ꝑ se entes ꝛ neuter carẽẽ ab alio:ita multitudo eoꝝ eẽt ꝑ se ꝛ talis multitudo nõ cãta posset dici qõdã primũ in entib^s.Ad auctoritatẽ Proculi que ẽ.8.argumẽtũ dicendũ q veꝝ ẽ de scõ q vnũ est pmũ in nũeris sȝ q ꝯtrariũ nõ possit forma de posi adhuc nõ est demrãtũ. ¶ Dices q in.12.meta.t.c.29.ꝛ.30.ꝛ fere ꝑ totũ est demrãtũ pl'es nõ eẽ deos qꝛ ipoẽe ẽ eẽ pl'es pncipes. ¶ Rñdeo ꝛ dico q nõ seqtur.pluralitas pncipatuũ si sint duo dij.qꝛ si ponerenẽ duo idiuidui dij quoꝝ vn^s eẽt eque ꝑfectus sicut ali^s ꝛ eẽ oĩno haberẽt ex nã sua ꝯcordẽ voluntatẽ re^u tot^s vniuersi:ꝛ ita pncipatus eoꝝ eẽt vn^s sicut ꝛ mõ ponimus.q tres ꝑsone hñt opa idiuisa lȝ supposita distinguanẽ:ꝛ idẽ ꝯuenirẽt si eẽnt absolute distincta dũmodo ex nã sua hẽnt vnicã ꝛ ꝯcordẽ voluntatẽ.igiẽ sic in pposito. Ad 7^m ¶ Ad 7^m põt dici q nõ hẽrent.vnitatẽ i ente nisi vocis tñ:nec generis.nec spẽi.nec analogie.nec vnionis.qꝛ se totis differ ũt. Ad 8^m ¶ Ad 8^m adhuc põt dici q lȝ de facto oĩa attribuanẽ vni.tñ nõ est demrãtũ qn de poẽi eẽ possent multi

dij sine

dij sine attributiõe vni⁹ ad alteꝝ:positis.n.duob⁹ dijs si tñ eẽnt naturalr̃ ꝯcordes ꝛ equalr̃ naturalr̃ sine attributiõe in īuicē adhuc saluaret bona dispõ entiū ꝛ pncipatuū. ¶ Ad 9ᵐ posset dici ꝙ differrent solum suis singularib⁹.sicut due aïe sepate differũt. ¶ Ad 10ᵐ põt dici sicut supra dictū est ad septimū. ¶ Ad 11ᵐ dico.ꝙ nõ supfluerẽt qꝛ sic mõ de facto ponim⁹ tres psonas.ꝛ tñ sancti cõcedũt ꝙ si eẽt vn⁹ solus de⁹ suppositũ absolutū:puta.solus pr̃ adhuc eẽt oipotẽs. ꝛ posset oia q̃ oẽs sil'.Et tñ nõ dr̃ ꝙ illa trinitas supfluit qꝛ redditᷣ rõ a sanctis. Nã lꝫ vnũ suppositũ sit p se oipotens. tñ aliũde.s.pp intrinsecã beatitudinẽ neċe est talis emanatio.qꝛ nullius rei sine pari iocũda est possessio.Eodẽ mõ diceretᷣ in pposito si eẽnt duo dij īdiuidui:ꝙ vterqꝫ eẽt oipotens:tñ illa pluralitas regreretur ppter beatitudinẽ:quia beatitudo non potest esse sine pari ꝛ socio.

Ad 9ᵐ Ad 10ᵐ Ad 11ᵐ

Secundus

arti. Ubi alij.s.Sco.eadẽ ꝯne pbãt alr̃. ¶ Primo ex pte itellect⁹ infiniti sic. Intellect⁹ infinit⁹ cog̃scit qđcũqꝫ itelligibile quãtũ est in se cognoscibile:igiᷣ si sint duo dij vnus cog̃sceret aliũ quãtũ est cognoscibilis in se:hoc est impoſe igiᷣ ꝛc̃.pbatio ipossibilitatis. Qꝛ aut cognoscit aliũ p eẽntiã aut nõ. Si non.ꝛ ipse est cognoscibilis per eẽntiã.ergo non cognoscit ipm quãtũ est cognoscibilis.de⁹.n.nõ pfecte cognosceret creaturã quãtuz est cog̃scibilis nisi ipam cognosceret p eẽntiã vel ipsi⁹ creature vel p eẽntiã ipsi⁹ dei. Si p eẽntiã. Aut p eẽntiã dei cogniti:qđ nõ est.qꝛ tunc actus dei cognoscentis eẽt posterior naturalr̃ eẽ dei cogniti.ꝛ ita deus cognoscẽs nõ erit deus.ꝙ aũt sit naturalr̃ posterior pbatur:qꝛ certũ est.ꝙ ille act⁹ cognoscẽtis erit idẽ ꝙ de⁹ cognoscẽs.ꝛ ita nõ erit idẽ cuꝫ alio deo cognito:sꝫ ois act⁹ q nõ est idez obto cognito est posterior ipso.igiᷣ erit posterior dõ cognito. Aut p eẽntiã dei cognoscẽtis que simillima est illi:qđ nõ est.qꝛ tunc vnus de⁹ itelligeret aliũ in rõne spẽi cõis vtriqꝫ ꝛ tũc nõ itelligit ipꝫ pfectissime.nec per ꝯñs est deus.qꝛ cognitio alic⁹ in sili cõi nõ ẽ pfectissima cognitio ītuitiua ipi⁹ rei l se. ¶ Itẽ arguiᷣ a pte intell'is sic. Intell's nõ põt habere duo obiecta adeq̃ta in vnica itellectione.qđ pꝫ.qꝛ termin⁹ adequaretᷣ alicui obiecto quo abstracto nõ min⁹ adeq̃retᷣ ꝛ ꝗetaretᷣ.qꝛ.s.in alio obiecto adequato ꝛ pmuz ita erat frustra:sꝫ si sint duo obta adequata.ꝛ reᵃ vni⁹ itellectiõis:pbatio minoris. Qꝛ vterqꝫ deus acceptus põt itelligere seipm ꝛ aliũ deũ sociũ.ꝛ ita hꝫ duo obiecta adequata:ꝛ certum est.ꝙ vnus deus per se acceptus nõ põt hẽe nisi vnicã diuiꝫ a se. Qꝛ tunc nõ eẽt de⁹. igiᷣ si sint duo dij erunt duo obta adeq̃ta reᵃ intellectionis. ¶ Itẽ.Ex pte infinite volũtatis arguiᷣ sic. Uolũtas infinita que est recta diligit vnũqđqꝫ diligibile quãtũ diligibile. g̃ volũtas vni⁹ diligit aliũ deũ in infinitũ:qꝛ ipse est diligibilis in infinitũ.cũ sit bonũ in infinitũ.sꝫ h̄ est ipoſe.g̃ ipoſe est eẽ duos deos:pbatio minoris. Qꝛ iste deus diligẽs.plus diligit nãlr̃ seipꝫ q̃ aliũ deũ:naturalr̃.n.plus diligat eẽ suũ q̃ eẽ alteri⁹.cui⁹ nõ ẽ ps nec ei⁹ effect⁹.igiᷣ iste plus diligit se q̃ aliũ deũ.g̃ nõ diligit aliũ in infinitũ. ¶ Itẽ. Aut vnus de⁹ vtiᷣ alio deo.ꝛ tũc hꝫ volũtatẽ iordiatã. Aut fruiᷣ ꝛ fruitur se.g̃.beat⁹ in duob⁹ obtis quoꝝ neutrũ depẽdet ab alio: sed hoc est ipoſe:pbatur.qꝛ altero eorũ destructo nihilominus eẽt beat⁹.s.bonitate ppria:sꝫ nullus beatificaᷣ in aliq̃ quo destructo nihilominus ipse est beat⁹.g̃ nõ beatificaᷣ in illis duobus obtis. ¶ Itẽ.Ex pte boni infiniti arguitur sic. Uoluntas põt ordiate appetere magis bonũ ꝛ magis amare magis bonũ.sꝫ si sint duo bona infinita plus hñt bonitatis q̃ vnũ infinitũ.igitur volũtas põt ordinate plus amare vtrũqꝫ q̃ vnũ ꝛ per ꝯñs in nullo vno infinito ꝗetaretᷣ:h̄ est falsũ.qꝛ ꝯ rõnẽ boni infiniti ẽ ꝙ nõ est ꝗetatiuũ cuiuscũqꝫ volũtatis. ¶ Itẽ. A pte po⁹ infinite arguiᷣ sic. Nõ pñt esse due cãe totales oino pme reᵃ eiusdẽ effect⁹:sꝫ hoc est si sint duo dij qꝛ vterqꝫ est po⁹ infinita.igiᷣ ꝛc̃.pbatio maioris.qꝛ si idẽ effect⁹ hẽret duas cãs totales.igiᷣ ab vna earũ posset eẽ totalr̃.igiᷣ si altera cã sit sibi cã totalis poterit aliqd esse cã alicui⁹ a q̃ illud nõ depẽdet. ¶ Itẽ.Ex pte ipsi⁹ infiniti sꝫ se arguiᷣ sic. Infinitũ nõ põt excedi:sꝫ si ponunᷣ duo dij ambo erũt infiniti ꝛ vn⁹ excedit aliũ.g̃ infinitũ excediᷣ:pbatio. Qꝛ quecũqꝫ pfectio nũeraᷣ in diuersis plus pfectionis habeᷣ in diuersis q̃ i vno ꝛ p ꝯñs pfectio in altero eoꝝ excediᷣ.si g̃ sint duo dij q sunt diuersi.infinitas in vtroqꝫ eorũ excediᷣ. ¶ Itẽ.Ex pte nãe specifice arguiᷣ sic. Spẽs pl'alis in diuinis nõ determinaᷣ ex se ad certũ nũerũ īdiuiduoꝝ:pꝫ in hoib⁹. Si g̃ sint pl'es dij nõ determinaᷣ ad certũ nũerũ sꝫ posse vt eẽ īfiniti ꝛ p ꝯñs sunt infiniti.qꝛ in ppetuis nõ dĩt eẽ a posse.3⁰ phy.t.c.32. ¶ Itẽ. Si sint pl'a neċe eẽ opꝫ ꝙ aliq̃bus pfectionib⁹ realib⁹ distiguanᷣ. Aut g̃ iste rõnes q̃b⁹ distinguũᷣ sunt formalr̃ neċe eẽ aut nõ. Si nõ.g̃ aliqd ẽ p se p̄ neċe eẽ:ꝛ tñ includit aliqd qđ nõ est formalr̃. neċe eẽ lꝫ ipoſe. Si sic hoc est ipoſe:qꝛ illa neċe eẽ q̃bus distinguunᷣ pñt circũscribi retẽtis illis neċe eẽ in q̃bus cõueniunt.ꝛ tũc seqtur ꝙ aliqd erit neċe eẽ p aliã rõnez.qua ablata nihilomin⁹ ipm erit neċe eẽ. ¶ Itẽ.Ex pte oipotẽtie arguiᷣ sic. Un⁹ de⁹ q est oipotens põt pducere qđcũqꝫ poſe suo velle.ꝛ ita eadẽ rõne suo nolle põt ipedire vel destruere oẽ ipoſe. Tũc sic.si sint duo dij.vn⁹ suo velle qđcũqꝫ põt pducere:sꝫ nõ est neċe qđ ali⁹ de⁹ velit illud pducere.qꝛ ex quo realr̃ distinguunᷣ ab eo volũtas sua ꝯtingẽter se hꝫ ad voluntatẽ alteri⁹.põt g̃ ille ali⁹ de⁹ illud nolle.ꝛ ita ipedire ne sit ita aliqd sil' est ꝛ nõ est si sint duo dij vel duo oipotẽtes. ¶ L3 iste rõnes appeant multũ efficaces tñ n̄ pbãt ꝙ possum⁹ dm̃fare vnitatẽ dei. ¶ Qꝛ iste rõnes fere oẽs accipiũt īfinitatẽ ꝛ oipoᵃᵐ dei p añcedẽte:puta.ꝙ intell's suus vel volũtas sint infinita.ꝛ ꝙ est infinitũ bonũ.ꝛ īfinita potẽtia ꝛc̃.multi.n.igeniosi doctores tenẽt ꝙ talis infinitas in pfectione ꝛ oipotẽtia quã isti arguẽtes itelligũt.nõ põt rõne demfatiua pbari.Ergo eadẽ rõne nec vnitas dei quã volũt ꝯcludere(sic ꝯñs ex añcedẽte)põt rõne demfatiua pbari.Et p h̄ põt rñderi ad oia argᵗᵃ de īfinitate. ¶ Huic ẽt satis cõcordari posset pcessus Phi.12.meta.q deũ aliũ nũq̃ cõuincit nisi pmã itelligentiã que pmũ celũ mouet. Un̄ cũ ibidẽ cõuicerat motũ eternũ ꝛ mobile.s.celũ eternũ ꝯcludit stati.t.c.35.Est aliqd qđ mouet ppetuo.Et enũeratis mlt̄is ꝯditionib⁹ ei⁹ dicit.ꝙ iste est de⁹:qꝛ vita ꝛ duratio cõtinua ꝛ eterna existit deo. Ingt.n.t.cõ.38.hic.n.de⁹. Tũc sic argui posset. Talis itelligẽtia eterna cũ h̄ ꝙ est p̄ ꝛ p se ens ꝛ oia alia depẽdent ab eo.vt deduciᷣ ibi in l'ra nõ habeᷣ ꝙ est infinita in pfectiõe.qꝛ nõ põt pbari ꝙ ipa est infinita in pfectione nisi ex effectib⁹:sꝫ oẽs illi effect⁹ reᵃ quoꝝ poniᷣ cã ꝛ pmum ens sunt finiti.igiᷣ iste de⁹ quẽ nos ꝛ Phi ex nãlib⁹ ꝯuincere nitimur.nõ ꝯuinciᷣ infinit⁹ in pfectione. ¶ Tũc p illud ad argumẽta. Ad pmũ qñ diciᷣ. Intell's infinit⁹ itelligit vnũqđqꝫ ꝛc̃.ꝯcedatur.sꝫ tunc minor est falsa.s.ꝙ si sint duo dij ꝙ intell's eoꝝ erunt vniti. Qꝛ dicã.ꝙ sicut si ponaᷣ vn⁹ de⁹ nõ põt ꝯuinci ꝙ intell's ei⁹ est infinitus.ita nec itellectus duoꝝ deoꝝ pñt demfatiue ꝯuinci infiniti. ¶ Ad 2ᵐ cũ dr̃.ꝙ si eẽnt duo dij.eẽnt duo obta adeq̃ta. Dico ꝙ si diceretur ꝙ vn⁹ de⁹ eẽt limitat⁹ ad vnã spẽz.ꝛ alter ad alterã nõ eẽnt adequati.qꝛ semp altera spẽrũ abũdat alteri:puta. ꝙ vnus de⁹ eẽt reᵃ mãliũ ꝛ itelligẽtiarũ que hñt opationes circa mãlia.alter circa itelligẽtias puras que nec hñt cõparationẽ nec opationẽ circa mãlia. Si ꝯo ambo eẽnt eiusdẽ spẽi(qđ ẽ pbabilius)tũc nõ sunt duo obta adeq̃ta:qđ pꝫ.qꝛ vn⁹ de⁹ p se accept⁹ eẽt suũ itelligere.ꝛ ita hẽt seipꝫ p obiecto adequato. Sed eo qđ habet se pro obiecto adequato habet pro obiecto adequato omne qđ p oia est adequate pfectionis cũ eo. Alius aũt de⁹ poniᷣ hꝫ.qꝛ penitus eandẽ nãz

Sc[ot]us. Arg⁹ pᵐ · Arg⁹ 2ᵐ · Arg⁹ 3ᵐ · Arg⁹ 4ᵐ · Arg⁹ 5ᵐ · Arg⁹ 6ᵐ · Arg⁹ 7ᵐ · Arg⁹ 8ᵐ · Arg⁹ 9ᵐ · Arg⁹ 10ᵐ · Reprobatur. Arg⁹ pᵐ · Arg⁹ 2ᵐ · Ad pmũ. Sco. · Ad 2ᵐ

specificaꝫ ⁊ formā idiuisibilē eiusdē pfectionis ponunt̄ hēc. igit̄ ⁊c̄. Sꝫ habēdo aliū pro obīo adeq̄to nō pōt adequare ɔditionē ab eo.q2 ponit̄ suū itelligere ⁊ actus purus:nec nā pōt sustinere ꝙ hēat tale obīm frustra.ideo seqtur ꝙ itelligēdo se tñ eadē itellectione itelligit aliū:⁊ sic tñ erit vnuꝫ obīm.

Ad tertiū ¶ Ad 3m de infinita volūtate q2 diligit vnūqdꝗ ⁊c̄. Cōcedat̄.Et tunc vltra cū di.igit̄ vnus deus diligit aliū in infinitū.q2 est bonū infinitū.Dicendū ꝙ hoc nō est demr̄atū:⁊ iō nec vnitas ɔclusa ex ista infinitate demr̄atur.

Ad q̄rtū ¶ Ad 4m de vti ⁊ frui:dicēdū ꝙ frueret̄ alio fruēdo se.⁊ ita non eēnt duo obīa.Et qñ dicit̄.igit̄ p̄ ipoſe alio d̄struco adhuc eēt beat⁹.Cōcedat̄.Et qñ dicit̄ nullus beatificat̄ in aliquo quo destructo ⁊c̄.Ueꝝ est.si beatificaret̄ in illo alio fruitione illi⁹ alteri⁹ fm se:ſꝫ ſi beatificat̄ in illo alio fruitiōe ipſi⁹ tūc pōt manere beat⁹ ipſo deſtructo.

Ad q̄ntū 7m ⁊ 10m ¶ Ad 5m qō fundatur ſup īfinitate dei:⁊ ad ſeptimū.⁊ ad decimū.que fundāt̄ ſup oīpotētia:pōt dici ꝙ illa infinitas ⁊ oīpotētia nō pñt demōſtrari.quare nec vnitas que ɔcludit̄ ex his pōt demōſtrari.

Ad 6m ¶ Ad 6m qñ di.ꝙ nō pñt eē due cāe totales ⁊c̄.Ueruꝫ eſt. Ad minorē qñ di ꝙ hoc erit ſi ſint duo dij q2 vterꝗ eſt infinite potētie.Poſſet vt p̄ dici.ꝙ nō eſt demr̄atū:ſꝫ q2 adhuc remanet difficultas qualiter ſi ſint duo dij etiam ſiniti qualiter non erunt due cauſe totales cuiuſlibet effectus:ideo vltra dico.ꝙ iſti duo ſi ponerentur:ponerent̄ altero iſtorum duoꝝ modoꝝ.Uel ita ꝙ ita differrēt quaſi ſpē:puta.ꝙ vn⁹ poneret̄ efficiēs ⁊ finis circa res māles ⁊ circa itelligentias que aliquā opationē circa res māles hñt vt aīe itellectiue:⁊ itelligētie mouētes orbes fm Phōs.Et alius poneret̄ circa itelligētias puras ⁊ que nullā opationeꝫ circa res māles vt ſunt illa cētena millia que ſemp̄ aſſiſtūt ei fm theologū:⁊ p̄ iſtū modū nō ſequeret̄ ꝙ due p̄me cāe eēnt re⁹ eiuſdē effectus:q2 vnus de⁹ nullo mō ſe itromitteret de alio nec de p̄ncipatu ei⁹.ſꝫ vnus deus eēt p̄ma cā ⁊ totalis re⁹ ſui p̄ncipatus ⁊ alter re⁹ ſui.Alio mō.ꝙ illi duo eēnt q̄ſi eiuſdem ſpēi ita ꝙ ābo eēnt cā efficiēs ⁊ finis re⁹ oīum que ſunt.ſiue ſint res māles ⁊c̄.quo ad primū modū.vel pure itelligētie quo ad 2m:⁊ tūc ad hoc dico ꝙ eēnt vna cā totalis ⁊ nō due.Nā lꝫ eēnt duo in eēndo pñt tñ in cāndo eē vna cā p̄ma total.⁊ hoc nō ex pacto aliq̄ ſꝫ ex itrinſeca ⁊ nāli cōcordia quā haberēt inter ſe:q2 lꝫ fm fidē noſtrā ſint tres pſone in eē pſonali realr̄ diſtincte:tñ in creādo ſunt vnū p̄ncipiū.Et dico vltra.ꝙ lꝫ diſtinguerent̄ pſonalib⁹ abſolutis ſicut mō relatiuis.adhuc in creādo poſſent eē vnū p̄n^m re⁹creature iquātū ex nā rei nati eēnt fore ɔcordes re⁹factōis ⁊ regiminis creaturarū ⁊ eodē mō in ꝓpoſito lꝫ duo dij abſolute diſtinguerentur.¶ Per idē pꝫ iterū ad 10m de oīpotētia:q2 volūtas vnius nō ſe hñet ɔtingenter ad voluntatē alteri⁹.ſꝫ ex nāli cōcordia.

Ad 8m ¶ Ad 8m cū di.ꝙ ſpēs plurificabiles nō determināt ſibi ⁊c̄.Pōt dici fm primū modū.ꝙ ſi illi duo dij eēnt quaſi diuerſe ſpēi argumētū nō eſt ɔ me:q2 tūc.que eēnt diuerſe ſpēi pñt terminari ad certū nūerū.Si ꝟo iſti dij ſint quaſi eiuſdē ſpēi tūc ꝙ nā plurificabilis ⁊c̄.nō determinat̄ ad certū numerū.Ueꝝ ē.qñ eſt plurificabilis p̄ ɔtinuā gñationē:ſꝫ qñ eſt plurificata in ſeip̄a:puta p̄ duo vel p̄ tria nō p̄ ɔtinuā gñationē tūc nūq̄ꝫ erūt plura q̄ꝫ p̄mus nūerus terminat⁹:puta.duo vel tria.ſic in ꝓpoſito.

Ad 9m ¶ Ad 9m qñ querit̄ p̄ qd iſta duo neēe eē diſtinguerent̄.Dico ꝙ ꝓcedit ex falſa imaginatiōe quaſi ſi diſtinguerent̄ aliquibus additis eſſentie ſue:que vel eſſent quedam neceſſe eſſe.vel quedam nō neceſſe eſſe.Jmmo dico ꝙ ſi diſtinguerentur.diſtinguerent̄ ſuis ꝓprijs itrinſecis neēitatib⁹ eēndi:iquātum vtraꝗ eēt hec:ſic due aīe itellectiue nūero diſtinguunt̄ ꝓprijs accidentib⁹.inquātū vtraꝗ eſt hec.non aūt p̄ aliqd additum.

Ad arg^m p̄ncī. **Ad principale** in oppoſitū.dico.ꝙ alia que credimus pñt declarari ex p̄ ſe notis:p̄cedere.n.de p̄ ſe notis eſt qdā modus demr̄atiōis valde bonus.ſꝫ arti.pariſieſis.37.ꝙ nihil eſt credēdū ex pte volūtatis ꝙ ex p̄ ſe notis poſſit declarari.error.Nā ⁊ pp iſta Ric. 1.de tri.poſt p̄n^m volēs ꝓbare deū eē vnū nititur p̄ ꝓbare dei imenſitatē ſeu infinitatē.

Aureo. Arg^m p̄^m ¶ Adhuc addit Aur.di.3.q.p̄⁹ ꝓpōne.2.rōnē appētē.nlla for⁹abſtracta mā vltia abſtractiōe pōt plificari nūeralr̄.vt ɔcept⁹ hōis ſimplr̄ nō plificatur:⁊ pꝫ.Q2 vbi eſt aliqd abſtractū vltima abſtractiōe ibi nō eſt alia ſignificatio ſpēi ⁊ idiuidui:⁊ p̄ ɔñs nō pñt plurificari idiuidua ſicut nec ſpēs.Añs pꝫ.de ideis Platōis.Nā ideo ɔñter poſuit ideā hōis nō plificari nūero.ſic nec ſpē:ſꝫ hꝫ forma eſt de⁹.ergo.Minor ꝓbat̄.Q2 illud eſt abſtractū vltima abſtractiōe ꝙ ab oī additiōe entis aut ſignificatione eſt abſtractū:ſꝫ hꝫ eſt deus.eſt.n.nā ſimplr̄ imālis ⁊ pure ſubſiſtēs:⁊ h̄ eſt qō dicit Cōmē.3.de aīa cō.18.ꝙ ſola p̄ma forā eſt liberata ſimplr̄ ⁊ eēntia eſt qdditas ei⁹.

Arg^m 2^m ¶ Jtē.ar.2.arguit ex rōne cauſe finalis ſic.Finis eſt termin⁹ iclinationis nārum in ipm:ſꝫ intētio toti⁹ nāe nō pōt ɔſtituere niſi vnū finē.igit̄ ⁊c̄.ꝓbo minorē.Q2 alr̄ nō intēderet ſaluare ordinē ⁊ cōnexionē vniuerſi:ſi.n.intēderet pl'es fines deſtrueret̄ ordo ⁊ cōnexio.hoc eſt falſuꝫ.Hec eſt rō Phī.12.met.t.c.52.

Arg^m 3^m ¶ Jtē.Jllō ens qō nō dīc aliq̄ꝫ portionē entꝭ ſꝫ totā nām entis eminēter ſubſiſtētē illud eſt tñ vnū.Hꝫ eſt de⁹.Minorē ꝓbat.Qua.n.rōne p̄mū ens eſt itelligere ipſi⁹ roſe.⁊ hōis ⁊ aſini.⁊ ſic de oī ente:eadem rōne eſt entitas cuiuſlibet:ſꝫ cōſtat.ꝙ p̄mū ens eſt itelligere oīuꝫ rerū alioqn nō erit in eo diſtō nobilis ſꝫ erit q̄ſi dormiēs fꝫ Cōm.1.12. t.c.51.⁊ manifeſtū eſt ꝙ eſt itelligē ſubſiſtēs.igī ⁊c̄.

Reprobantur. ¶ Jſte rōnes nō cogūt.Nō p̄ma.q2 ſequeret̄ ꝙ angelus nō poſſet multiplicari in plura nūero.qlibet.n.eſt abſtract⁹ ⁊ ſignat⁹. ita ꝙ eadē ſignificatio ē in eo q̄ ad idiuiduū ⁊ quo ad ſpēꝫ. Huius ɔtrīū dicit arti.pariſienſis.

Ad p̄m ¶ Preterea ꝓpō eſt falſa.ꝙ abſtractū vltima ⁊c̄.vt hō fm ſpēm nō pōt plurificari nūeralr̄:lꝫ.n.ponerent̄ idee hōis ⁊ angeli p̄ ſe ſubſiſtētes:tñ nō eſt demr̄atū qn poſſent nūero mltiplicari.cū qōlibet eorū nō eſſet infinitū in pfectione vel quātitate.

Ad 2m Per idem pꝫ ad 2m:q2 diceret̄.ꝙ lꝫ tota nā intēdit vnū finē fm ſpēm. nō tñ eſt demr̄atū qn poſſit mltiplicari fm numerū dūmō nō demr̄etur ꝙ eēt infinitū.

Ad tertiū ¶ Per idē ad 3m:ꝙ lꝫ p̄mum ens ſit totum ens eminēter nō eſt demonſtratū ꝙ ſit vnuꝫ numero quia p̄ hoc non eſt demonſtratū ꝙ ipſuꝫ eſt īfinitū.cōtinere.n.eminēter oīa creata nō eſt eē infinitū in pfectione.q2 nec oīa ſimul faciūt infinitū per imperfectioneꝫ.

Tertius arti.Ubi(q2 cōiter doctores reputāt iſtō demōſtrabile)pono p̄ hoc rōneꝫ q̄ vī valē ſic.

Arg^m 1^m ¶ Jllō p̄ qō ē tota entitas eminēter ſubſiſtēs(tota entitas dico ens ⁊ poſ'is actu ſiue creata ſiue increata)illud eſt nūero tñ vnū:hꝫ eſt p̄mū.Maior pꝫ.Q2 ſi eſt tota entitas ens ⁊ poſ'is quocūꝗ mō tūc nihil quoquomō pōt eē ex̄ ipꝫ.⁊ ſic erit infinitū.q2 infinitū ſimplr̄ eſt ex̄ qō nihil eſt neꝗ de facto neꝗ de poſ'i.vt oēs antiq diffiniebāt:ſicut pꝫ.3.phyſic. t.c.62.ſꝫ nō pōt eē niſi vnū nūero.qō ſit ſimplr̄ inf^m.vt ſepe cōceſſuꝫ eſt.q̄.ꝓbatio minoris quo ad creata.Qua.n.rōne eſt eminēter hec entitas creata ens ⁊ demr̄ata poſ'is eadē rōne ⁊ quelibet alia:ſꝫ certū ē(ēt fm Phōs)ꝙ primū ē eminēter quelibet ſignata entitas taꝫ poſ'is fore q̄ꝫ iaꝫ ens.ergo eſt quelibet:ꝓbat̄ quo ad increata.Certū eſt.n.ꝙ in entib⁹ icreatis ſi imaginent̄ nūero plura.nō pñt imaginari ꝙ q̄dā ſunt iaꝫ entia ⁊ quedā poſ'ia ſolū:q2 in ꝑpetuis(⁊ maxime p̄ ſe entib⁹)nō dīt eē a poſſe 3⁰ phyſi.t.c.32. Jgit̄ ſi vnū.ſ.p̄mū de icreatis nō ſit tota entitas eminēter ſubſiſtēs oīuꝫ icreatoꝝ imagiatoꝝ.opꝫ ꝙ iā ita ſit de facto:ſꝫ hꝫ ɔtrīū for⁹liter pōt ꝓbari.q̄.Minor ꝓbat̄.q2 ſi vnū.ſ.p̄mū nō ſit tota entitas eminēter alioꝝ opꝫ ꝙ qōlibet ſit p̄ ſeip̄ꝫ ens.⁊ tñ ſint plura que differāt realr̄ ab aliqbus entib⁹ abſolutis:q2

de pluralitate

de pluralitate absoluta loqmur saltē seipsis realitatib⁹ suis. sicut dicitur de duab⁹ aiabus intellectiuis.qꝛ alr̃ esset cū eis cōpositio.Sꝫ si sint plā seipsis realitatib⁹ suis entia ꝛ diā. illa erūt in īuicē idepēdentia posita qđ abhorret tota nā.igitur ꝛc̃.hec est demr̃atio.Aris.in fine.12.meta.t.c.vlti.Entia nolūt male disponi:ꝛ loqtur de toto ente.Et increato de quo special'r tractauit ꝑ totū.12.sꝫ vt dicit pluralitas ṗncipatuū est mala.ꝛ hāc ꝓbauit supra.t.c.52.ꝑ h̄ ꝙ necē est oia depen dere ꝛ ordinari ad vnū finē:ꝛ cōcludit.Unus ḡ ṗnceps.t.c. vltimi.ꝛ loquitur de vnitate numerali:quia principatus ꝑtinet ad personam.non ad speciem.

¶ Distinctio.XXII. ¶ Questio.I.

¶ Post ṗdicta nobis differendū videt̃ de nominum diuersitate quibus loquentes de vnitate ac trinitate ineffabili vtimur ꝛc̃.

In dis.22. agit̃ de diuinis noib⁹ qbus ipm diuersimode nominamus.Ubi quero.Utrū deus sub eadē rōne formali obtiua possit noiari in bitudine ad intellectū ꝛ voluntatē.Et videtur ꝙ non.Quia potentie specie distīcte requirūt obiecta formaliter distincta.

Contra. Uolūtas nō pōt i icognitū.igit̃ bonū sub rōne boni est cognitū ab itell'u sicut est volitū a volūtate.qꝛ ea que ꝑtinent ad itellectiuā ptē inotescūt nobis ꝑ ea que videmus in pte sensitiua:ꝛ ēt ꝑ actus.ꝛ ꝑ hitus.

Ideo primo ingraꝫ.An idē sub eadem rōne formali sit obm ipsi⁹ sensus ꝛ appetitus sensitiui.¶ Scđo an idē sub eadē rōne formali sit obm duaꝝ passionū:aut duorū actuū.¶ Tertio an idē sub eadē rōne foꝛali sit obiectū duoꝝ hituū.¶ 4° ad ppo^m.An idē sub eadē rōne foꝛali sit obtū itellectus ꝛ volūtatis.¶ 5° ponā quādā distōnē de intellectu in habitudie diuersa ad suū obm adequatum.ꝛ ad obm subcontentū:ꝛ ad ipam voluntatē:ꝛ ꝑ hāc patebit ad omnes difficultates.

Primus articulus.An idē sub eadeꝫ rōne foꝛali sit obm sensus ꝛ appetit⁹ sensitiui.Ubi dicūt qdaꝫ Herar.quoli.q.2.ar.3.Qꝛ in pte sensitiua.idē sub eadē rōne formali pōt eē obm sensus ꝛ appetit⁹. ¶ Qꝛ obiectū estimatiue est intētio vt amicitia vel inimicitia:vtilitas vel inutilitas ꝛ hꝯ:sꝫ hoc idē sub rōne formali est obm appetitus sensitiui.igit̃ ꝛc̃.ꝓbat̃.Qꝛ cū ouis ꝑ estimationeꝫ indicat lupū inimicū suū.certū.n.est ꝙ lupus vel color vel figura vel hꝯ est obm mat̃ale:sꝫ inimicitia est obm formale.Qđ pꝫ.ꝓꝑ hoc.n.fugit eū qꝛ estimatiua indicauit inimicū.Igit̃ in estimatiua inimicitia est obm formale.Et certū est ꝙ inimicitia est obꝫ formale ipsi⁹ appetit⁹ sensitiui irascibilis fugiētis.Ergo ꝛc̃.Hoc ēt pꝫ in agno q̄ vult seq̄ matrē vt amicam qꝛ extimat eaꝫ amicā.Hoc idē pꝫ i hirūdie que apprehendit paleā vtilem nido ꝛ sub ratione vtilis primo vult colligere ad nidum suum.in his apparet quia estimatiua ꝛ ꝛ appetitus sit circa idem obiectum formale.

[margin: Herar. Arg^m p^m]

Secundus articulus.An idē sub eadē rōne formali sit obm duarū passionū vel actuū.Ubi ēt dicūt qdā Herar.vt prius.Qꝛ idē sub eadē rōne formali est obm diuersarū passionū.Amor.n.ꝛ desideriū ꝛ delectatio sunt quedā passiones diuerse:sꝫ he hñt ideꝫ obm formale sub eadē rōne:ꝓbat̃.Qꝛ in vino qđ desiderat̃ mat̃le obm est subā vini.vel ō vio vł color.vel aliqd hꝯ:sꝫ obm foꝛale ē dulcedo.vel bon⁹ sapor:qđ pꝫ.qꝛ dulcedie existe desiderat̃. ipsa nō existe nō desiderat̃:ꝑ hoc.n.ꝓbat̃.ꝙ color est obm formale visus.qꝛ qb⁹ inest color visibilia sunt.qbus ꝯo nō oino sꝫ sub rōne dulcedinis vel boni saporis.ēt amat̃ ꝛ delectat̃ qꝛ ista existe ꝛc̃. ¶ Nec valet si dicat̃.ꝙ obm desiderij est dulcedo vt absens.ꝛ delectatiōis vt ṗsens.Primo.qꝛ saltē habet̃ ꝓpositū de amore ꝛ delectatiōe quoꝝ vtrūqꝫ ē respectus ṗntis.Scđo.qꝛ absens ꝛ ṗsens nō sunt formales rōnes.qꝛ absentia est negatio.negatio aūt nō est ṗncipium motus seu desiderij.Tertio.qꝛ rōnes formales hñt rōnem cause.sꝫ absentia ꝛ ṗntia non ponūt diuersitatē in cā.vt.2. phy.t.c.30.dicit̃.ꝙ est eadē causa vel ṗncipiū ꝯtrarioꝝ per absentiā ꝛ presentiā.igit̃ nō ponunt diuersitatē in ratione formali obiectiua.Quarto bonitas est obiectum desiderij. nō ergo absentia:ꝓbatur.qꝛ bonitas per se desideratur.

[margin: Rñ° vel.]

Tertius arti.An idē sub eadeꝫ rōne formali sit obm duoꝝ hituū.Ubi dicūt qdā ꝙ sic.Et arguūt sic.Qꝛ sub eadem rōne est aliqd obiectuꝫ fidei ꝛ charitatis qꝛ alr̃ nō dirigeret fides nisi ꝓponeret sibi illā rōnē ꝑ quā aliqd est diligendū ex charitate:pꝫ exēplo.lꝫ.n.visus ꝛ gustus ꝛ appetit⁹ sint circa idē obꝫ materialr̃:puta.circa vinū. tñ visus nō dirigit appetitū vt eligat vinū sꝫ gustus.ꝛ hoc pro tāto qꝛ gustus iudicat de dulci sapore:ꝛ dulce.vel sapor est illud qđ querit appetit⁹:pꝫ igit̃ ꝙ dirigēs ꝛ po^a directa hñt idē obꝫ formalr̃. ¶ Pꝫ ēt rōne.Qꝛ si fides nō hēt idē obm formalr̃ cū charitate nō dirigeret certitudinalr̃ charitatē sed a casu ꝛ hoc auferret meritū. ¶ Scđo ṗncipalr̃ sic. De eodē obto formalr̃ pōt eē opio ꝛ scia ꝛ intell's q̄ est habitus.igit̃ diuersi habit⁹ sunt de eodē obto formalr̃:ꝓbatur assumptū.Qꝛ hñs demr̃ationē de aliq̄ ꝯne de qua alius hꝫ opioneꝫ.pōt iudicare ꝙ opinās cognoscit illud iperfecte:sꝫ hoc nō posset nisi demr̃atio sua ꝯsᵃretur circa illud obm formalr̃ circa qđ versat̃ opio. ¶ Itē ad eandē ꝯnem Phs iducit rōnes ꝓbabiles ꝛ demr̃atiuas ṗmo posterioꝝ.t.c.36. sꝫ ridiculū est dicere.ꝙ h̄ est circa idē obꝫ materialr̃.qꝛ tūc nihil ꝯcluderet qꝛ ꝓcederet ex varietate medij. ¶ Itē.De oibus vł posse hri scia ꝛ demr̃atio nisi de futuris ꝯtingētibus ꝛ singl'ibus.3.physico.tex.c.41.ꝛ.42.de vl'ibus.n.que sunt icorruptibilia ꝛ necīa est scia.si igit̃ opio nō possit esse circa idē obm formalr̃ de quo est scia.seqtur ꝙ nullus pōt opinari circa vl'ia:qđ falsuꝫ est.

[margin: Arg^m p^m; Arg^m 2^m; Arg^m 3^m; Arg^m 4^m; Arg^m 5^m]

Quartus arti.An idē sub eadē rōne formali sit obꝫ Intell's ꝛ volūtatis.Ubi dicūt qdā Aureo.Qꝛ quātū ad illud qđ sunt formalr̃ coincidūt in rē ꝛ rōneꝫ ꝛ formalitatē de istis.sꝫ ex cōnotato dicūt distōneꝫ.¶ Hoc reprobat̃ dis.2.q.2.ar.3.ꝛ ar.4. ¶ Propter qđ dicunt alij. Qꝛ differūt formalr̃ obm volūtatis ꝛ intell's ꝛ ex nā rei.Qꝛ que differunt opere intellectus sunt intentiones secunde:sꝫ verum ꝛ bonum non sunt intentiones secunde:de bono.n. dicit Phs.6.metaphysi.t.cōmen.8.ꝙ est in reb⁹.ꝛ de vero vult idē in fine.9.meta.t.c.22.ḡ ꝛc̃.In fine.n.9.meta.cō.22. ponit Phs verū sub ꝯsideratione meta.ḡ in reb⁹ est.qꝛ.6. meta.t.c.8.dicit.ꝙ nō ꝯsiderat meta.de vero qđ est in mente. ¶ Item.Sicut obiecta mouentia potentias ꝛ causantia act⁹ reales in eis sunt realia.ita rōnes formales mouēdi dicunt̃ eē reales.Istud habet̃ manifeste in sensibilib⁹ in quibus rōnes mouēdi sunt calor ꝛ sonus que sunt reales.sic coloratum ꝛ sonans sunt reales. Sed que sunt tñ distincta ꝑ intellectum non sunt rationes formales reales .ergo ꝛc̃. ¶ Item.Ratio boni est absoluta.ḡ ꝛ ratio realis:ꝓbatio añcedentis.Qꝛ fm Aug.bonū ad se dr̃:ꝛ fm Phm bonū ꝛ ꝑfectū idē est:ꝓbatio ꝯñtie.Qꝛ fabricata est rō nā oēm rationē quā facit itell's est re^a alicu⁹ rei.sic pꝫ de dextro ꝛ sinistro in columna. ¶ Itē.Rō formalis obti ṗcedit po^am:sed verū ꝑtinet ad itellectū.ḡ veꝝ ṗus est distictū ꝑ eē formale ꝙ̄ distinguat̃ ꝑ intellectū.ꝛ ita nō ab itellectu sꝫ a nā rei. ¶ Itē.Qđ nō sufficit ad diuersitatē habituū nō sufficit ad diuersitatē potētiarū.qꝛ maior est diuersitas potentiarū ꝙ̄ habituū.cū habit⁹ diuisi sint in eadē po^a:sꝫ diuersitas talis rōnū que ponunt̃ opari ꝑ itellectū nō sufficit ad diuersita

[margin: Aureo.; Opi.2^a Arg.p^m; Arg^m 2^m; Arg^m 3^m; Arg^m 4^m; Arg^m 5^m]

Declaratio. scde opi.

tē ditiuū. vt pbaī ex 4° meta. t.c.3. vbi ponit. φ vnuz ⁊ ens (que solūmō differūt sicverū ⁊ bonū) spectāt ad eādē sciaz. igiī ⁊c. ❡ Determināt quoqz se dicētes. Qz obm itell's ⁊ voluntatis differūt sicut supius ⁊ inferi⁹. ⁊ ēt differūt sicdispe rate res. Propter qō dicūt eē itelligendū. φ obm volūtatis formalr includit duo. s. bonū ipsi⁹ volūtatis. aut alicui⁹ ad quā se hꝫ sicut ad seipꝫ: ⁊ icludit ēt cognitionē ipsi⁹ boni. qz nihil est volitū nisi cognitū. ❡ Si ḡ obm volūtatis accipiatur p̄ mō. sic dicūt. φ differūt sicut inferi⁹ ꝛ supiori. ab obto intell's. ❡ Qō sic pbāt. Qz obm itell's vt supponit est ens. ⁊ obm volūtatis est bonū ipsi⁹ volūtatis. aut alteri⁹ ad quā se hꝫ sicut ad seipm: sꝫ lꝫ ens nō sit supius ad bonū in cōi sꝫ ↄuertibile cū ipso. tñ est supius ad bonū illud qō est bonuz mihi aut alteri tāq̄ꝫ mihi. ḡ ens ⁊ bonū sic differūt realr sic supius ⁊ inferi⁹. Maior pbaī. qz oē qō amamus ⁊ volum⁹. aut illud amam⁹ amore ↄcupiscētie. aut amicitie: sꝫ qō amamus amore ↄcupiscētie illud amamus tāq̄ꝫ bonū nobis. Illud aūt qō amamus amore amicitie. amamus in amico sicī in nobis: qō. n. amamus amore amicitie amam⁹ in quocūqꝫ fuerit. Igiī qcqd est obm volūtatis vel est bonū nostrū. vel alteri⁹ tāq̄ꝫ nostri. ❡ Si vo accipiaī obm volūtatis 2° mō sic dicūt. φ obꝫ volūtatis addit rōnē dispatā sup obꝫ itell's nisi solū in illo casu. qñ act⁹ itell's se hꝫ in rōne itellecti ⁊ voliti. Primū pbant sic. In obto itell's nō includiī act⁹ itelligēdi sꝫ tñ est elicit⁹ circa obm: sꝫ in bono cognito. vt cognitū. includiī act⁹ itell's. ⁊ certū est φ act⁹ itell's addit rē sup obm itell's. igiī accipiēdo obm volūtatis put icludit cognitionē boni qō est obm volūtatis addit rē disperatā sup obꝫ itell's.

Gerar. Arg^m p^m

❡ Contra istā opi. arguūt qdā Gerar. p tres ar. pmos istius qōnis. ❡ Idē sub eadē rōne formali est obꝫ sensus ⁊ appetit⁹ sensitiui ⁊ diuersarū passionū ⁊ diuersorū habituū vt dictū est in trib⁹ p̄mis ar. Sꝫ tāta vel maior simplicitas

Arg^m 2^m

est ponēda in obto itell's sicut sensus. igiī ⁊c. ❡ Itē. Spāliter de volūtate pbatur sic. Intell's est coḡscere ens ⁊ oia intelligibilia quecūqꝫ: sꝫ formale obm volūtatis est aliqō intelligibile. ḡ ⁊c.

Arg^m 3^m

❡ Iteꝫ. Volūtas nō pōt ferri in aliqd nisi sb illa rōne qua est cognitū: sꝫ volūtas ferī in suū obm sub ppria rōne ⁊ formali sui obti. igiī intell's coḡscit obm voluntatis sub fořali rōne. Maior pbaī. Qz nihil est volitū nisi sit cognitū. si igiī formalis rō obti volūtatis nō eēt cognita sequereī φ qñ volūtas vellet suū obꝫ sub ei⁹ formali rōne qō fereret in incognitū.

Arg^m 4^m

❡ Itē. Sequereī. φ ad tot nō extēdit se itell's ad qō volūtas: qō falsūz ē cū hēat obꝫ vli⁹ q̄ꝫ voluntas: cū extendiī ad totū ens.

3 Decla.

❡ Contra p̄mū dictū in 2ª opione arguo sic. In oi ordie ois p̄ralitas reduciī ad vnitatē: sꝫ bonū ↄcupiscibile ⁊ bonū amabile amicitie sunt duo bona ex obto distincta. ḡ ad aliqō vnū reducanī. Sꝫ illud vnū nō pōt rōnabili⁹ assignari q̄ꝫ bonū in cōi qō cōiter p̄dicatur de eis. ḡ obta volūtatis p̄ma nō sunt bonū ↄcupiscibile ⁊ bonū amabile. sꝫ ipm bonū in cōi erit obm p̄mum ⁊ adequatū ipsius volūtatis. Ergo in isto dicto male dicunt. ❡ Cōtra 2^m dictū qō dicūt. φ obm formale volūtatis icludit cognitionē tāq̄ꝫ rē differētē ab obto itell's arguo sic. Aut accipiī cognitio que includiī in formali obto volūtatis (vt cognitio est qōdaꝫ bonū) ⁊ tunc cū cognitio vt bonū nō addit rē sup ens s̄m rōnē formalē solū. falsa erit ↄ quā dicūt. φ ista obta dīnt sic diuerse res. Aut accipitur cognitio p̄cise p qdditate vel nā ipsi⁹ cognitiōis. ⁊ tūc cū ipa vt sic subterfugiat ⁊ nō icludit formalē rōnē boni: imo vt sic tñ est res eadē cū bono sicī cū ente. Igiī ipsa vt sic nō icludeī in formali obto volūtatis. sꝫ tñ erit ens materialr ⁊ tūc est falsuz p̄mū assumptū qō accipiūt. s. de formali. ❡ Preterea. manēte eadeꝫ cā segtur idē effect⁹. si igiī cā q̄re cognitio caderet in formali obto volūtatis eēt. qz nihil eēt volitū nisi cognitū. igiī ex eadē cā cū nihil sit itellectū nisi sensatū. sequr φ eē sensatū est inclusum in formali obiecto itellectus: qō falsum est. imo tñ materialiter includitur.

Quintus art. in quo soluūī oēs in hac mā difficultates. Ubi dico. φ intell's pōt 3^r considerari. Uno⁹ in ↄparatione ad suū obm adequatū. Alio⁹ in ↄparatione ad ea que sunt ↄtenta sub obto adequato. Tertio mō vt ipse intellectus est iudex ⁊ regula ⁊ dux ipsi⁹ volūtatis.

Intell's

❡ Primo mō dico. φ idē sub eadē rōne fořali nō est obm itell's ⁊ volūtatis: qō pꝫ. Ut. n. dictū est dis. 3. q. de ente. Ens est primū obm adequatū itell's: sꝫ certū est φ ens sub fořali rōne entis nō est obm adeq̄tū volūtatis: nō. n. volūtas vult ea que vult sub rōne entis sed sub rōne boni. igiī accipiēdo obm adequatū itell's. pꝫ φ idē sub eadē rōne formali non est obm volūtatis ⁊ itell's.

Obiectum

❡ 2° mō idē sub eadē rōne fořali est obm itell's ⁊ volūtatis: pbo. Sicut. n. itell's pōt ↄsiderare ens quātū ad formalē rōnē entis. ita pōt ↄsiderare oia itelligibilia ↄtenta sub ente quātū ad formales rōnes eoꝝ: sicut. n. pōt ↄsiderare formalē rōnē entis. ita pōt ↄsiderare formalē rōnē sube/ ⁊ accidētis/ ⁊ cuiuslibet sube/ ⁊ cuiuslibꝫ accñtis. Sꝫ obm volūtatis est itelligibile ↄtentum sub ente. igiī intell's pōt ↄsiderare obm volūtatis quātū ad formalē rōnē suā ⁊ inestigare ⁊ diffinire q̄lis ipsa est. Sꝫ qñ intell's ↄsiderat obꝫ volūtatis quātū ad formalē rōnē ei⁹ ⁊ diffinit eaꝫ. tunc manifestū est. φ itell's hꝫ idē obm ⁊ sub eadē rōne formali p obto. qō ⁊ ipsa volūtas hꝫ: ⁊ hoc accipiēdo obm intellect⁹ contentū sub obiecto adequato nō accipido obm ei⁹ adequatū. ḡ isto mō idē sub eadē rōne formali est obm itell's ⁊ volūtatis. Minor ⁊ si sit vera de se etiaꝫ pbari pōt. Qz lꝫ verū ⁊ bonū sint eque transcēdētia. sicut ens ⁊ ↄuertibilia cū ente quātū ad intētionē primā quā dicunt. i. s̄m φ sunt eadē res ⁊ idē realr (vt pbat Phs. 4. meta. t.c. 2.) tñ verū ⁊ bonū accepta s̄m pprias rōnes suas nō sunt ↄuertibilia cū ente: sꝫ vt sic addūt aliū ⁊ aliū modū significandi sup ens ⁊ ex pte rei. Hoc pbatur statiꝫ. Qz expsse dicit Cōmē. s̄ Auic. 4. meta. c. 3. φ nisi vnū diceret aliū modū significādi q̄ꝫ ens. eēt nugatio dicēdo ens vnū. aut ens bonū: sꝫ eque est incōueniēs. φ sit nugatio in re sicī φ sit in intellectu. igiī ex pte rei alr significat vnū ⁊c. ❡ Itē. Alr ēt pueniret tot⁹ pcessus Phi in p̄n⁹ q̄rti meta. vbi pbat φ Phs dꝫ ↄsiderare de ente φ ens hꝫ passiones de qbus ↄsiderat: sꝫ sīc Aristo. pbaret φ artifex realis dꝫ ↄsiderare de ente. qz ↄsiderat de eius passionib⁹. ⁊ hꝫ passiōes nō differrēt aliquo mō ab ente ex nā rei eēt petitio p̄ncipij. ⁊ pbatio eiusdē p seipꝫ in argumēto Aristo. Sꝫ verū ⁊ bonū vt nō sunt ↄuertibilia cuꝫ ente. sꝫ addūt aliq̄s ppas rōnes sup ens vt sic sī q̄dā itelligibilia ↄtenta sub ente. sicī pꝫ suo mō de spē ⁊c^a gñis. ⁊ cuiuslꝫ minus cōis ⁊c^a magis cōis. Igiī habeī minor p̄ncipalis. φ obm voluntatis est cōtentū sub ente. Probaī ēt ista minor di. 25. q. de vnitate entis. vbi pbaī φ ens supi⁹ ē ad omnes passiones suas. Et infra. vbi pbaī φ ens dicit cōceptū abstractū ꝛ cōceptu cuiuslibet. ⁊ abstractione q̄ꝫ sit ↄcept⁹ vni uoc⁹. Et ēt pbaī qōne de subto theologie ar. 3. ❡ Tertio ēt mō. Idē sub eadē rōne formali est obm itell's ⁊ volūtatis: qō pꝫ. Qz volūtas sic segtur iudiciū ⁊ regulā rōnis φ qñ itellectus pfecte iudicauerit aliqd bonū ⁊ ↄueniēs tūc volūtas ferī in illō: sꝫ planū est φ itell's nō p̄iudicat aliqd eē bonū nisi itelligēdo formalē rōneꝫ boni obtine. igiī itell's (vt est iudex ⁊ regula volūtatis) hꝫ bonū formalr sumptū pro obto sicī ⁊ volūtas.

Ad arg^a Gerar. dis. Ad p^m Ad 2^m

❡ Per hoc ad arg^m Gerar. in 4° ar. que pbant φ nō distiguunī ex nā rei. Primū qō pēdet ex trib⁹ arti. p̄cedentib⁹ soluiī isra solutis ar. triū arg. ❡ Ad 2^m qñ di. φ itell's nat⁹ est coḡscere ens ⁊ qōcūqꝫ itelligibile. Dico φ veꝝ est φ itell's nat⁹ est cognoscere ens qō est suū obm adequatū: sꝫ qz volūtas nō ferī in ea que sibi obiciunī sb rōne entis iō est veꝝ qō dictū est. φ itell's ⁊ volūtas nō hñt

idem

idez obm sub eadē rōne formali itelligēdo de obto adeqto: & tūc dico vltra φ intellēs itelligit bonū & ei⁹ formalē rōnē quā supaddit ipsi enti tāq̄ obm ptētū sub ente vt ꝑdictū ē. & volūtas fert̄ i ipz bo^m sub foiali rōne boni.ex B bn̄ bi φ itellēs & vo^tas bn̄t idē obz sb eadē rōne itelligēdo B de obto ptento sub ente. ¶ Ad 3^m eodē mō est dicendū.φ bn̄ pbat φ itellēs itelligit bonū sub formali rōne boni.& φ alr̄ volūtas fert̄ i icognitū: sz qz bo^m ē obm ptētū sb ente & nō ē ens obiectū adequatū.iō bn̄ pbat̄ φ idē sub eadē rōne formali est obm itellēs sub q̄ & ipsi⁹ volūtatis: itelligēdo B de obto ptēto sub subto adeqto & nō intēdēdo de ipo obto adeqto. Posset ēt solui p 3^m mēbrū distōnis.s.φ vt itellēs est index. idē formalr̄ est obz vtriusq;. ¶ Ad 4^m pz p idē.φ vez est φ itellēs & volūtas ad eq̄lia nō se extēdūt si fiat s̄mo de operatione eoz in ordie ad obta adeq̄ta.alys tn̄ duob⁹ modis ad equalia se extēdunt vt dictū est. ¶ Dices. Nō saluas φ itellēs & volūtas adeq̄nt̄ in oibus. ¶ Rn̄deo.φ imo quātū ad res substractas que vtriq; obyciunt̄.nō tn̄ q̄tū ad intētiones formales substractoz.quelibet.n.res que obycit̄ intellectui sub rōne entis eadē res obycit̄ volūtati sub rōne boni.tamen res que obycitur intellectui sub ratione entis non obycitur voluntati sub ratione entis.& hoc est quod solet dici.φ adequant̄ in obtis mālib⁹ nō formalib⁹ nisi in casib⁹ ꝑdictis. ¶ Ad arg^m i ꝑ art.qn̄ arguit̄ φ estimatiua & appetit⁹ sensitiu⁹ bn̄t idē obm sub eadē rōne foiali.& eadē rōne itellēs & volūtas.vt arguit̄ in 4° ar. Dico ad aiā.φ sb estimatione ouis quā habet de lupo non solum cadit φ lupus est eius inimic⁹.sz qn̄ videt lupū venientē qn̄q; ex mō suo veniēdi estimat ipm satiatū & estimat ipm nō curare p tunc nisi velle ptransire p campū vel velle ire ad nem⁹ ad gescendū vel ad ludēdū cū alys lupis & multas hm̄oi estimationes & intētiones nō sensatas pōt formare circa lupū: ex q̄ pcludo φ itētio nō sensata.s.inimicitia lupi nō est obm estimatiue sz ipm estimabile vt est cōe ad ipas intētiones non sensatas: puta.φ est satiat⁹ & φ vadit ad ludēdū. aut gescēdū.& hm̄oi.est obm adeq̄tū ipi estimatiue ouis & ipa inimicitia est obm estimatiue p illa hora in qua iudicat fugiēdū. Per hoc ad formā argumēti. Cōcedo.n.φ estimatiua & appetit⁹ sensitiuus bn̄t idem obm sub eadē rōne formali accipiēdo obm estimatiue p obto ptēto sub obto ei⁹ adeq̄to nō p ipo obto adeq̄to.& in isto casu qn̄ estimatiua pparat̄ ad appetitū sensitiuū vt index: aut estimator ei⁹.cōcedo φ bn̄t idem obm.& sic pcedo de intellectu & volūtate φ bn̄t idē obm sub eadē rōne formali itelligēdo de obto ptēto nō de obto adequato & pcise in illo casu qn̄ itellēs iudicat & dictat ipi volūtati qualr̄ & q̄uo est volēdū: vt supra pbatū est. ¶ Ad illō qō addebat̄ de desiderio & amore. Dico.φ nō bn̄t idē formale obm sz desideriū re^i boni habēdi: & amor re^i habiti.& qn̄ arguit̄ φ nō qz bonū vt habēdū dicit negationē & absentiā.dico φ bonū vt habēdū nō dic̄ negationē simplr̄.sz negationē rei posse hēri.& talis negatio pōt eē foialis rō obtiua.qz obz fidei est credibile.credibile aūt est negatio visionis sz nō simplr̄.sz rei posse videri & eodē mō est dicēdum obto spei. ¶ Ad aliud qn̄ dī φ absentia & p̄sentia pstituūt p se diuersas cās.vt pz.2.phy.t.c.30. Dico φ absentia & presentia nō dicūt duas p se cās qn̄ duo actus p se nō itendunt̄ (nauta.n.itēdit circa nauē actū gubnatiōis & piclitatiōis p accn̄s) qn̄ aūt duo act⁹ p se intēdunt̄ tūc absentia & p̄sentia pn̄t pstituere duas cās foiales: cāe aūt formales sunt cāe p se qz in via itendit̄ act⁹ credēdi p se.& in patria act⁹ visiōis. Itē in via intendit̄ act⁹ spei.in pria actus tētionis ēt per se itendit̄.& iō absentia & p̄sentia pstituūt duas cās formales. Articulus.n.fidei vt enigmatic⁹ absens est p se formale obz fidei. Articulus aūt vt p̄sens est formale obm visiōis. Et sic de spe.bonū pmissuz & absens est obz spei.bonū tentū & p̄sens est obm tētionis: sz in pposito: nō solū actus amoris q est re^i p̄sentis intendit̄ p se.sz ēt actus desidery p se intēdit̄. cū aūt nā volūtatis est pcedere ab iperfecto ad pfectū ꝑ naturalr̄ vadit i actū desidery.& pr̄ter i actū amoris.& iō abn̄tia & pn̄tia in obto variāt formalē rōnez in obto & sunt pfecte cāe. Ad 3^m qn̄ dī φ bonitas p se dsiderat̄ nō abn̄tia dico φ B bn̄ vez ē φ bonitas ē p se volita sz n̄ volita sic.s.p desideriū nisi vt absens & habēda: & ita absentia est formalis rō obti. ¶ Ad illud de 3° ar.qn̄ dī.φ idē sub eadē rōne formali est obm diuersaz passionū puta vinū inquātū boni saporis desiderat̄/amat̄/delectat̄. Dico φ amor & delectatio habēt obm sub eadē rōne.qz aut amor & delectatio sunt vnius act⁹ s̄m spēz.& tūc est manifestū φ delectatio est passio pñs amorē.& tūc idē seqtur.qz passio seqūēs pfectissimū intellō nō hz aliud obm formale sz forte aliō mōle q̄ ipsemet act⁹. sicut.n.demr̄atio hz nec̄iuz pro obto ita foialis adhesio aut euidētia que est passio pñs demr̄ationē hz nec̄iuz pro obto. Et eodē mō dico de pfectissimo actu volūtatis.s.de dilectione & ei⁹ passiōe.s.delectatiōe. Sz ex hoc nō seqtur ppositū qō arguebat̄.φ.s.eadē rōne intellēs & volūtas bn̄t idē obm formale. Qz actus volūtatis nō pseqtur ad actū itellēs sicut passio ei⁹ (vt aliq imaginant̄) sz tanq̄ spē distinctus ab eo. ¶ Ad 2^m qn̄ dī fides & charitas bn̄t idē obm foiale.qz alr̄ fides nō dirigeret charitatē. Dico φ hoc nō pbat φ hēant idē obm adeq̄tū: sz φ bn̄t idē obm foiale vt fides est index & regula in opationib⁹ charitatis: & isto mō cōcedo φ bn̄t idē obm formale sic supra dixi de itellectu & volūtate. fides eniz dirigit ad sciaz & amorē. ¶ Ad aliud eodē mō cōcedo φ aliqd pōt iudicare φ arg^m dialecticū est pbabile tm̄ & qn̄ iudicat φ argu^m est pbabile tm̄.pcedo φ pro tūc ens pbabile est obm demr̄ationis: ens.n.pbabile est illud qō p demonstrationē iudicat̄. illud aūt qō iudicat̄ est obm. sz tunc nō habet̄ plus nisi φ idē sub eadē rōne formali.s.ens vt pbabile est obm demr̄ationis & opionis: & in illo casu quo demōstratio est index opionis pcedo φ bn̄t idē obz formale vt dictū est. ¶ Ad aliud qn̄ dī φ post demr̄ationes iducit ph̄s qn̄q; arg^m dialecticū: dico φ qn̄q; argu^m dialecticū post demr̄ationē ita φ arg^m dialecticū sint due spēs sepate: & neutra est index alteri⁹ dico φ tunc illud est obm vnū vtriusq; & solū obiectū vnuz: & diuersuz formalr̄. ¶ Per idē dico φ sz opinio & demōstratio sint circa vl̄e.tamen dico φ vl̄e vt sic est vnū obm cōmune eis materiale non formale.

Ad tertiū
Ad 4^m
Ad 4^m
Ad quintū
Ad scōm
Ad tertiū
In 3° ar. Ad p^mū.

¶ Distinctio.XXIII. ¶ Questio.I.

¶ Predictis adyciendū est φ cum oia nomina que s̄m substantiā de deo, dicunt̄ singulr̄ & nō pluralr̄ de oibus in summa dicant̄ psonis &c.

IN dis.23. agit̄ de significatiōe huius nois.psone.q̄ro. Utrum res que iportat̄ p B nomē psona in diuinis signat pfectionē infinitā. Et vī φ nō. Qz psona in diuinis est relatiua: sz relō nō dicit pfectionez nec finitā nec infinitā.quia tunc aliqua pfectio esset in vna persona que nō esset in alia.ergo si non dicit pfectionem. Igitur in diuinis est aliquid qō non dicit perfectionem.

Argumētū

Hic tria. ¶ Primo.an relō formalr̄ accepta.vt distīcta pcra eēntiā dicat aliquā pfectionez. ¶ 2° supposito φ aliquo mō diceret pfectionē.an sit pcedendū φ eēntia dicat maiorē pfectionē & relō minorē. ¶ 3° dato.φ nō dicit minorē.an illa pfectio relōnis sit infinita.

Primus arti. Ubi dī cōiter.φ relō formalr̄ accepta nō dicit pfectionē aliquā. ¶ Primo.qz cū relō que est in vna psona nō est in alia.ḡ aliq̄ pfectio eēt in vna psona q̄ nō eēt in alia. ¶ 2°.qz oīs pfectio dicit aliquā

Arg^m p^m
Arg^m 2^m

bonitatē: si igit̄ relo diceret pfectionē. eēnt in diuinis bonitates distincte. s. eēntialis ⁊ notionalis. Itē eēnt tres bonitates psonales: quoꝝ vtrūq3 negat̄ cōiter a doctorib⁹. ¶ Itē.

Arg^m 3^m

Perfectio attributalis est pfectio simplr̄. q̄ est cuilibet melꝰ ipm. q̄3 nō ipm. pfectio talis nō est melꝰ cuilibet s3 huic. qḋ aūt est melꝰ cuilibet ⁊ pfectio simplr̄ est maior q̄3 qḋ est solū melꝰ huic. igit̄ in diuinis est perfectio maior ⁊ minor. ¶ Confirmat̄. paternitas. n. ⁊ filiatio dānt spē ⁊ p ɔñs non sunt in eq̄li gradu pfectionis si relo dicat pfectionē. ¶ Itē.

Arg^m 4^m

Qḋ eadē rōne ɔuenit eēntie ⁊ psone est eēntiale tm̄. Qr nihil dī notionale nisi q2 aliq̄ rōne dīt ab eēntia. sed bonitas sub eadē rōne ɔuenit vtriq3. igit̄: pbat̄ minor. Qr bonitas sibi ɔuenit f̄m q est finis. ¶ Itē. Qḋ tm̄ significat absolute ⁊ nō iportat relonē originis ē eēntiale tm̄: s3 tale ē bonitas. q2 bonū ⁊ perfectū idē. pfectū aūt nō dicit respectū s3 dicit excellentiam rei ad se.

Arg^m 5^m

1^a Opio Arg^m p^m

Sed contra videt̄ posse pbabilr̄ pbari. Primo q2 bonū est transcēdens sicut ens: s3 relo vt distincta ɔ eēntiā aliā entitatē dicit. Scḋo sicut bonū est obm volūtatis in cōi. sic obm huiꝰ rōne volūtatis est h̄ vere bonū: qḋ g̃ amat̄ recta volūtate alicui est vere bonū: s3 recta volūtate vult pr̄ sibi pnitatē distinctā ɔ filiationē. ⁊ filius filiationē ex opposito distinctā. g̃ relones ille distincte disticitas dicūt bonitates. ¶ Itē. Rō boni est rō ɔuenietis vt dicit Aui. 4. meta. c. vlt. s3 pnitas vt disticta ɔ eēntiā h3 rōnē ɔuenietis. q2 sic ɔuenit sibi distiguere psonā ⁊ ɔstituere. igit̄. ¶ Itē. Primus modus pfecti. 5. meta. t. c. 21. est cuiꝰ nō est ex̄ aliqd accipere. s. aliquā pticulā. sic dī pfectū ex̄ qḋ nō est cape aliqd qḋ sit eiꝰ ptis: s3 certū est q q̄l3 relo in diuinis est tal. q nihil deficit qḋ ē eiꝰ. igit̄. ¶ Itē. Scḋs modus pfecti ē q pfectū dī f̄m ɔitatē. ⁊ est illḋ qḋ nō h3 excedētiā ad idē genꝰ Cōmē. s. qn̄ nō inuenit̄ dignius eo in suo gn̄e sic pfectus metaphy. s3 certū est q nō inuenit̄ dignior relo ista que est in diuinis nec q̄ excedit eā. g̃ ⁊c. ¶ Itē. Tertiꝰ modus pfecti est q pfecta dicunt̄ q̄ hn̄t finē studiosū. Cōm. s. hec dicunt̄ pfecta q̄ habēt finē pfectū: s3 h° est relo in diuinis. sunt. n. in diuinis relones pp̄ istū finē q est distiguere psonas ⁊ ɔstituere. ⁊ istū finē hn̄t pfecte. g̃. Dico igit̄ q si seq̄mur locutionē phōꝝ. q relo diuina (quātū ad rōnē sui generis) dīc pfectōez simplr̄. Qḋ p3. q2 in fine ca. ɔcludit phs q isti tres modi sunt ipsiꝰ pfecti dicti f̄m se: s3 f3 phōs qḋ ē tale p se est simplr̄ tale: relones igit̄ diuine que sunt in istis trib⁹ modis sūt pfecte simplr̄. Si tm̄ seq̄mur locutionē theologoꝝ. nō dicūt pfectionē. q2 f̄m Ansel. monolo. 15. Illḋ dicit pfectionē simplr̄ qḋ cuilibet est melꝰ ipm q̄3 nō ip3: sed de filiatōe diuīa nō est melꝰ q attribuat̄ prī q̄3 q nō attribuat̄. aut ecōuerso de pnitate filio: q2 h̄ eēt destruere suppositū prīs: si. n. psonaret̄ filiatione nō eēt pr̄. aut si ecōuerso reꝰ filij. g̃ ⁊c. Ex qua infero aliā distōnē ad solutionē argumētoꝝ: q. s. in diuinis sunt quedā q̄ dicūt pfectionē simplr̄. q̄ sunt melꝰ cuilibet q sibi attribuant̄ q̄3 q nō sibi attribuant̄: ɔuiusmodi sunt attributa: ⁊ sunt q̄dā. q̄ dicūt solū pfectionē huic. q̄ si ponerent̄ in alio nō meliorarēt ipm sed destruerēt ipm. cuiusmodi sunt relones psonales. De pᵒ mō nō est dubiū qn ɔcedat̄ i diuinis. s3 de 2°: ⁊ iḋ pbo 2^m. Qr illud dicit perfectionem simpliciter qḋ est cuilibet melius ipsum q̄3 non ipsum. igitur hoc est perfectionis huic quod huic est melius ⁊c. Sed patri est melius eē pater q̄3 non. ergo. Minor pbat̄. q2 illud est melius prī quo ablato destrueret̄ suppo^m prīs: s3 h° est pnitas. igit̄. ¶ Cōtra. Ansel. mono. 15. pbat. q nullū relatiuū sigt̄ subaz in diuinis. p h̄ q deꝰ nō est melior ex h̄ q relatiue dī: ⁊ ecōtra pbat. q attributa sigñant subaz. q2 deo est melꝰ sapiētē eē q̄3 nō sapiētē. Tunc arguo. Ex regula Ansel. que sigñant subaz in diuinis dicūt aliqd melꝰ. seu aliqd pfectiōis: ⁊ que si nō. g̃ nulloꝰ significāt subaz. nec ēt in isto. s. in prīc (⁊ h̄ de foīali sigñato de quo loqtur Ansel.) igit̄ nec huic dīc pfectionē. Qr si filiatio dicit pfectionē huic. s. filio. ⁊ nō huic. s. prī. g̃ filiatio est tale aliqd qḋ in aliquo nō ipm. est melꝰ q̄3 ip3. s. in prē. ¶ 2° h̄ ē ɔ regulā Ansel. g̃ dicit. q regla nō tenet i relatiuis cuiusmodi sūt pnitas ⁊ filiatio sic dicēs. Rō. Si qd diligēter intueatur q̄cqd est p̄ter relatiua. aut tale est vt ip3 oīno melꝰ sit q̄3 nō ip3. aut tale vt nō ip3 in aliq̄ melꝰ sit q̄3 ip3. Et infra fac̄ exceptionem ⁊ dicit. q h̄ nō tenet in relatiuis. igit̄ nulla relatiua ⁊c. ⁊ infra cū igit̄ ⁊c. ¶ 3°. Qr si hec relo dicit pfectionē. g̃ hec relo cōis oībꝰ dicit pfectionē: qḋ est simplr̄ falsū. Qr cū deꝰ dī summus. summū dicit relationem supioritatis ⁊ cōem oibus psonis. ⁊ tm̄ dicit spāliter de ista relone q̄ deꝰ dī summꝰ q deꝰ nō dī melior nec maior. ¶ 4°. Qr maiorē quā accipis ab Ansel. in pōne tua cū dicis illud dīc pfectionē simplr̄ qḋ ē cuilibet ⁊c. ē vera f̄m eū de pfectiōe absoluta: ⁊ tu accipis i maiori de pfectiōe relatiua. cū dicis. q relo est pfectio huic. g̃ varias. ¶ 5°. Qr si dicit pfectionē huic. significet illa pfectio ⁊ tūc in ɔparatione ad pfectionē q̄ vocat̄ ab Ansel. pfectiōis pelagus. erit pfectio ptialis: ex q̄ seqtur q in deo eēt pfectio totalis ⁊ ptialis imo multe ptiales. Et vltra. cū oē totū sit maiꝰ sua pte. erit in diuinis pfectio maior vel minor. Et vltra. cū oē totū sit aliud a q̄l3 pte diuisum accepta f̄m Cōmē. 1. phy. cō. 12. vel circa. seqtur q alia pfectio positiua est pnitas ⁊ alia positiua est eēntia q̄ oīa sunt falsa. ¶ 6° arguis. q pnitas est pfectio prīs. q2 nō pnitas est perꝰ prī q̄3 pnitas ⁊c. h̄ nihil est. igit̄. Probo mīo. Quia arguis p illā regulā. Illud est pfectꝰ in deo qḋ ē melꝰ ipm q̄3 nō ipm (accipiēdo nō ip3 negatiue. id est qḋ est melꝰ q̄3 sua negatio) s3 h̄ falsū. q2 tūc oīa entia eēnt deo attribuēda f̄m formales rōnes suas. q2 in q̄l3 ente melꝰ est suū eē q̄3 nō eē. ⁊ ita sube eēnt attributa in diuinis. sic q deꝰ posset dici oīa ⁊c. qḋ negat Ansel. ibidē. ¶ Ad p^m dico q Ansel. loqtur ibi de pfectiōe que est oīno melꝰ ip3 q̄3 nō ip3. s. simplr̄ (vt p3 ibidē) ⁊ talia dīc sigñare subaz: ⁊ iḋ hn̄ est ɔcedēdū. q illud qḋ nulloꝰ sigñat sbaz nō dīc pfectionē simplr̄. s3 p h̄ nō hr̄ q nō dicat pfectionē huic. ¶ Ad 2^m dico. q Ansel. facit illā exceptionē nō vt excludat relatiua ab illa diuisiōe f̄m rei ɔitatē. s3 q2 pscinderat ⁊ exclu serat relatiua a sua ɔsideratione p tāto ea excipit ab illa diuisiōe: ibi. n. solū insistere volebat ɔsideratiōi eoꝝ que sigñant eēntiā. Et h̄ est qḋ dīc. Itaq3 que relatiue dicunt̄ omissis (q2 nullū eoꝝ demrat alicuius eēntiā) ad alia discutiēda se ɔuertat intētio. Et tūc seqtur: si qs diligēter ⁊c. nō omissis. Et q nō exclu serat f3 veritatē ab illa diuisiōe. s3 solū relinqt ea a sua ɔsideratiōe: infra patebit. vbi dīc. Multa relatiua sūt q̄ sub hac nō ɔtinent̄ diuisiōe: vtꝝ ɔo ɔtineant̄ ingrere supsedeo. cū ad ppo^m suffi ciat ibam nō designare. Igit̄ supsedet. vtrū f̄m ɔitatē ɔtineant̄. Igit̄ hic nō negat. s3 solū ea omittit. q2 nō fuit ad ppositū de quo agit. ¶ Ad 3^m dico. q si ɔcederet̄ ɔñtia de relationib⁹ diuinis ad itra de qbus loqmur. s. q si eēt alia cōis oībꝰ psonis q diceret pfectionē simplr̄: adhuc nō valet argumentū. q2 relo summi est ad ex̄: ⁊ ibi est veꝝ. vt dicit Ansel. q2 nō dicit pfectionē: nō. n. est deꝰ melior p ea que ipe fecit. vt dicit ibidē. Alr̄ pōt dici negādo ɔñaz. Nō. n. seqtur. h̄ relo dīc pfectionē huic relatiuā. g̃ si sit vel eē posset alia ad itra cōis dicit pfectionē simplr̄. Ansel. n. ibi solū dicit illa dicere pfectionē simplr̄ que significāt formalr̄ subaz. vel solū aliqd absolutū: qḋ dico pp̄ foīalitates. Et nego ɔñtiā p tāto. q2 ɔcedo relonē eq̄litatis eē realē ⁊ cōez ad itra. ⁊ tm̄ f̄m regulā Ansel. de absolutis nō ɔcederē. q dīc pfectionē simplr̄. Dico tm̄ q pōt ɔcedi ɔñtia accipiēdo simplr̄. vt cōiter accipit̄ p vlr̄: vt h̄ eq̄litas in filio est pfectio filio. g̃ eq̄litas q̄ est cōis oībus psonis est pfectio simplr̄ idē vlr̄. eo. n. qḋ est pfectio huic ⁊ huic. ⁊ sic de singulis. seqtur q est pfectio vlr̄.

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

Argumē. ad q̄rtū.

Arg^m 6^m Secūdū.

Rn̄sio

Ad 2^m

Ad tertiū

¶ Ad 4^m

Ad quartum ¶ Ad 4^m dico q̃ nõ arguo p̃ syllm̃ s; p̃ ɔ̃stãtiam sic. Hoc est pfectionis simplr̃ qd̃ est ꝛc. igit̃ hoc est pfectiõis huic ꝛ huic: s; in ɔ̃stãtia s; argumẽtatio arguẽdo de gñe in genus. q2 forma substãtialis dicit pfectionẽ simplr̃. igit̃ for^a accñtalis dicit pfectionẽ. Sic eodẽ mõ arguo in ppposito accepta. Que significãt absolute subaz dicũt pfectionẽ simplr̃. g̃ relones q̃ nõ dicũt subaz s; aliud formale significatũ. dicũt pfectionẽ huic.

Ad quintum Notãdũ tñ q̃ nõ seq̃t̃ eꝫ vt dictũ est ad 3^m arg^m. ¶ Ad 5^m dico. q̃ bñ est ɔ̃cedẽdũ q̃ pfectio eẽntie est pelagus. ꝛ alia hõ q̃ dicũt pfectionez: s; nõ est ɔ̃cedẽdũ q̃ pfectio relonis sit partialis vel minor vel alia. ꝛ hõ que dicũt imperfectionem cõcedendũ est fm̃ Hylariũ. 8. de trini. qd̃ allegat̃ di. 26. q̃ pater maior est filio: nõ tamen filius est minor. cuius finalis ratio est data a doctoribus. q2 maior dicit perfectionẽ. minor iperfectionẽ. De hoc diffuse ar. 2. maxime versus finem.

Ad sextum dico. ¶ Ad 6^m qd̃ est argumẽtũ Scoti in quolibeto. q. 5. artic. 2. Dico q̃ dꝫ exponi negatiue ꝛ cõtradictorie. De hoc 2° qd̃ Scotus dicit cõtrariũ: miror quõ dicit ita expresse ɔ̃tra expositionẽ ipsiusmet Ansel. dicit eniz sic. Ipsuz ꝛ nõ ipsum. nõ aliud hic intelligo q̃ȝ verũ ꝛ non verum: corpus nõ corpus. ꝛ his similia. ¶ Et tũc ad argumentũ qñ dicit si sic. ergo omne positiuũ eẽt attribuendũ deo. Non valet. Ansel. enim ibidez dicit q̃ regula sua debet intelligi in his que oĩno sunt melius ipsa q̃ȝ nõ ipsa (vt sapiẽs iustus ꝛ hõ) nõ aũt in his que in aliquo nõ sunt melius ipsa q̃ȝ nõ ipsa ꝛ ponit exemplũ: vt nõ auruz q̃ȝ aurũ. naz melius est hoi esse nõ aurũ q̃ȝ aurũ: ꝛ ita non est intelligendũ in oĩbus. De hoc di. 2. q. 1.

Ad arg^a p^e oppo. ¶ Ad p^m quãdo dicit̃ q̃ in vna persona est perfectio que nõ est in alia. Dico. q̃ quãdo aliquid dicit perfectionem simpliciter sic qd̃ pertinet ad melioritatem q̃ sit in vna persona ꝛ non in alia. impossibile est. q̃ tamen aliquid qd̃ solum dicit perfectionem huic. ꝛ etiaz si in alio poneretur ipsum destrueret nõ ponatur in illo alio. est multũ cõueniens: sic autem est de relatione personali. vt dictũ est.

Ad 2^m ¶ Ad 2^m dico. q̃ si ponerentur plures bonitates in diuinis dicentes plures perfectiones simpliciter. esset impossibile: sed ponere tales que solum dicant pprias perfectiões huic ꝛ huic. que nõ possent huic ꝛ huic indifferenter competere (q2 hoc esset destruere opposita) non est inconueniens plus q̃ȝ ponere ibi distinctionẽ suppositoruz.

Ad tertiũ Ad quartũ ꝛ quintum ¶ Ad 3^m dicetur arti. 2. ¶ Ad 4^m ꝛ ad 5^m: dico similiter q̃ procedunt de perfectione simpliciter: bonitas enim personalis aliter est finis beatitudinis diuine nature q̃ȝ bonitas essentialis: illa enim beatificat fm̃ q̃ est bonitas huius. ista autem fm̃ q̃ est bonitas simpliciter. ꝛ etiam bonitas personalis importat relationem originis. qd̃ dico pro quinto argumento.

Arg^a p^o **Secundus** articulus. An eẽntia dicat maiorẽ ꝛ relo minorẽ pfectionẽ Ubi p^o facie videt̃ q̃ sic. Q2 sicut illimitatũ in pfectiõe est mag̃ pfectũ q̃ȝ ɔ̃ctũ. ita ɔ̃trio ɔ̃ctũ est min^9 pfectũ q̃ȝ illimitatũ.

Solutio. ¶ Rñdet̃. Q2 põt ɔ̃cedi q̃ eẽn^a pfectior est q̃ȝ relo vt orit̃ ab eẽn^a. nõ tñ ɔ̃cedit̃ q̃ relo est min^9 pfecta. q2 fm̃ Hyla. 8. de tri. pr̃ est maior filio. nõ tñ fili^9 est minor pr̃e: ꝛ allegat hoc magr̃ p̃ sen. di. 16. ca. 5. Et est rõ Hylarij: q2 maior est cui icũbit auctas donãtis q̃ȝ cui icũbit rõ donati: s; pr̃ dat eẽntiã filio p̃ gnõnẽ ꝛ filio dat̃. g̃ pr̃ est maior. Nec tñ fili^9 ẽ minor: qd̃ pbat. Q2 ille minor donãte nõ ẽ cui idẽ eẽ donat̃: s; sic est hic p̃ illõ Jo. 10. ego ꝛ pr̃ vnũ sum^9. Uerba Hylarij. Maior est pr̃ donãtis auctẽ. fili^9 minor nõ est. q2 iã minor nõ est cui vnũ eẽ donat̃: seq̃t̃. ego ꝛ pr̃ ꝛc. Et hoc est qd̃ dicunt hic Hanibaldus ꝛ Tarẽtasi^9 in dubõne lr̃ali in fine di. 16. Q2 pr̃ nõ est maior filio cõpatiue. i. q̃ pr̃ re^a filij sit in cõpatiuo gdu. ꝛ fili^9 ĩ positiuo. sicut albũ ꝛ albi^9 (q2 tũc fili^9 eẽt eque minor sicut ꝛ pr̃ maior) s; relatiue ꝛ p̃ncipiatiue. pr̃ est. n. pn^m originãs filij: ꝛ sicut dictũ est. in relatiuis ꝛ in his q̃ alterum ab altero orit̃. l. q̃ vnũ est mai^9 ꝛ aliõ nõ ẽ min^9 pp̃ idẽ eẽ qd̃ hñt. ita põt dici in attributis disparatis formalr̃ distictis in deo q̃ vnũ est nobili^9 alio pp̃ formalẽ rõnẽ nobiliorẽ: puta. voluntas itellectu: ꝛ tñ q̃ hoc reliquũ relatiuũ nõ ẽ min^9 nobile. q2 hñt idez esse.

Instantia ¶ Sꝫ ɔ̃ oẽs istos stare vñr duo. ¶ Pri^o. q2 accipio filium q̃ȝtũ ad eẽ originatũ p̃cise. nihil pẽsando de idẽtitate eẽ: sicut ex alia pte accipit̃. pr̃ q̃ȝtũ ad donãtis auctẽ. nihil pẽsando de idẽtitate. q2 sic nõ est maior. Tũc arguo. Scdõz Hyla. rõ q̃re fili^9 nõ est minor pr̃e ẽ. q2 hꝫ idẽ eẽ cũ eo: s; iã p̃ suppo^m excludit̃ idẽ eẽ ꝛ accipit̃ solũ eẽ donatũ. sicut ex pte pr̃is accipit̃ sola auctas donatiua. g̃ eodẽ mõ est ɔ̃cedẽdũ q̃ fili^9 est minor pr̃e sicut ɔ̃cedit̃ q̃ pr̃ est maior filio: ꝛ eodẽ mõ. vnum distictoꝝ formalr̃ est min^9 pfectũ ꝛ reliquũ magis pfectũ qñ accipiunt̃ p̃cise fm̃ suas rões formales. ¶ 2°. q2 cuz accipit̃ maioritas fm̃ auctẽ donãtis. cõpat̃ maioritas q̃ est fm̃ pfectionẽ huic ad alia huic. l. ad donatũ eẽ vel genitũ eẽ in filio: cũ 2° cõpat̃ eẽntia ad relonẽ cõpat̃ pfectio simplr̃ ad pfectionẽ huic. Sꝫ lꝫ pfectio vna q̃ ẽ huic. nõ sit minor alia. nõ seq̃t̃ q̃ pfectio huic non sit minor q̃ȝ pfectio simplr̃. q2 ɔ̃ctũ vr̃ sp̃ min^9 q̃ȝ simplr̃. Ergo p^a rñsio nõ est vã q̃ dabat̃ ad 5^m arg^m. ꝛ sic reuertunt̃ oĩa illa icõueniẽtia q̃ erãt in 5° arg^o.

Rñsio ¶ Dõz igit̃ pp̃ p̃mã rõnẽ. q̃ p̃ rõnẽ Hyla. nõ põt vitari qñ fili^9 sit minor relatiue. l. q̃ȝtũ ad eẽ donatũ q̃ dr̃ ad donãtẽ. põt tñ saluari q̃ nõ sit minor cõpatiue. nõ ẽ. n. in positiuo gdu ꝛ iferiori. ꝛ pr̃ ĩ ɔ̃patiuo ꝛ maiori. sicut se hñt albũ ꝛ albi^9. Et eodẽ mõ ẽ dõz õ disparatis rõnib^9 formalib^9 fꝫ rõnẽ Hylarij. Nec de alia maioritate loq̃bat̃ Hylari^9. q2 tñ de illa garrulabãt Heretici pp̃ qd̃ rõnẽ simplr̃ excludẽtẽ q̃ filius dicat̃ minor vl̃ qd̃cũqꝫ aliõ dicat̃ min^9. ĩ diuinis assignãt ꝛ cõcordãt Hani. ꝛ Tarẽtasi^9. vbi supra. pp̃etates. n. q̃ dicũt pfectionẽ pñt deo attribui. q̃ aũt ipfectionẽ nullo^m: s; maioritas q̃ ẽ donãtis auctas ẽ ppr̃ietas denotãs pfectionẽ. minoritas aũt quoq̃ũo sũpta d̃notat ipfectionẽ. g̃. ¶ Eodẽ mõ pt dici ĩ distictis formalr̃. l. q̃ volũtas ĩ diuinis inq̃ȝtũ libalis diua vl̃ hõ ẽ nobilior itellcu. itellc^s tñ nõ ẽ minor q2 minoritas sp̃ dicit ipfectionẽ: pbat̃. Illud sp̃ dicit ipfectionẽ qd̃ ĩ qd̃cũqꝫ ponit̃ dic̃ ipfectionẽ: d̃pẽdẽ. n. sp̃ dic̃ ipfec^nẽ. q2 ĩ q̃cũqꝫ ponat̃ siue in deo siue ĩ creatura sp̃ dic̃ ipfec^nẽ: ꝛ pp̃ hoc ɔ̃cedit̃ in deo relo ꝛ filiatio ꝛ negat̃ d̃pẽdẽtia. relo. n. vt puta. filiatio cũ ɔ̃hit̃ ad diuina nõ dic̃ ipfectionẽ. eẽ. n. filiũ dei nõ d̃notat ipfe^nẽ: s; minoritas. siue põat̃ ĩ deo siue ĩ creatura dic̃ ipfe^nẽ. si. n. dicerẽ q̃ ĩ diuinis fili^9 minor ẽ pr̃e. dicerẽ ipfe^nẽ ibi sicut in creaturis: denotaret̃. n. p̃ ly. est. cũ dr̃ ẽ minor: q̃ non hꝫet tm̃ de eẽ sicut ꝛ pr̃. q2 nõ hꝫet tm̃ eẽ. est ppa signatio hui^9 termini minor: sicut iferre relonis: ꝛ vlteri^9 p̃ ɔ̃ñs seq̃ret̃ q̃ hꝫet eẽ depẽdẽs ꝛ hõ.

Ad arg. ¶ Per hoc ad arg. qñ dr̃. q̃ nõ seq̃t̃: vna pfectio huic nõ est minor alia. g̃ pfectio nõ est minor pfec^ne simplr̃. Dico p^o. q̃ si loq̃mur de maioritate ꝛ minoritate cõpatiua solũ sicut loq̃t̃ Hylari^9 ɔ̃ hereticos. q̃ volebãt q̃ fili^9 eẽt minor accipiẽdo. l. aliã pte sibe ei^9. sic adhuc stabit ɔ̃stãtia: sicut. n. due pfectiones huic sunt eedẽ idẽtice. ita pfectio simplr̃ ꝛ pfectio huic sũt idẽtice idẽ: s; hec est rõ Hylarij excludẽs minoritatẽ huic. g̃. Scdõ dico. q̃ si absolute loq̃mur sicut loquant̃ doctores. adhuc sequit̃ q̃ omnis minoritas de mundo dicit imperfectionem: sicut ergo propter imperfectionez negat̃ q̃ filius est minor patre fm̃ perfectionem huic. scilꝫ donatum eẽ. ita negãdũ est simplr̃. q̃ est minor fꝫ pfe^nẽ huic eẽntia ipsa p̃ hãc regulã. q2 oĩmoda ipfectio est a diuinis auferẽda. Tunc ad formaz arg^i: qñ dr̃ q̃ pfectio ɔ̃cta est minor ꝛc. Dõz est fꝫ Hylariũ. q̃ verũ est. vbi ɔ̃ctũ. ꝛ simplr̃. accipiuntur cõparatiue fm̃ diuersos gradus perfectiõis. vt in albo ꝛ albiori. Ubi tamen cõtractuz. ꝛ simpliciter. sunt solum in eadem ɔ̃substãtialitate nature. falsum est fm̃ doctores. Immo est dõz. q̃ verũ est in re cui pñt cõpetere pprietates tã demonstrantes imperfectionem q̃ȝ perfectionem. qd̃ fallit in deo. ¶ Nota p̃ eãdẽ regulã q̃re maioritas sola põt deo attribui. q2 vel dicit pfectionẽ vel non dicit ipfectionẽ: ꝛ

hic fallit regula. q2 magis di relatiue ad min⁹: est.n. vła solu3 in entib⁹ gb⁹ pt cōpetere pfectū ⁊ ipfectū. Qd p3. Ari. enī3 hāc relōnē solū ponit iter entia se extēdētia fm pfectum ⁊ iperfectū: vt p3. 5. met. de duplo ⁊ dimidio: gn imo in ppo sito Aris. ponit tale iperfectū qd in qcūq3 positū dicit iperfectionē. dimidiū vbicūq3 fuerit dicit eē diminutū: s3 iperfectum repugnat deo ⁊ maxie imperfectū vl'r. quare.

Scotus. Argm p^m

Tertius articulus. Ubi dd3 est an relō distīcta ꝫ eēntiā possit dici foialr ifinita. ¶ Dicūt qdam vt Sco. in ql3. q. 5ª ar. 2. q nō. Qz ifim foialr nō pōt plurificari: s3 relō plurificat. g ⁊c. pbō maioris. Qz ab⁹ vno sūme pfecto pōt hri ois pfectio (hoc dico si tale sūmū ponat) qz si ab ipso posito negaret aliq pfectio nō eēt sūme pfectū: s3 nos ponim⁹ eēntiā dinā sūme pfectā. ipsa g sola vna ext̄is est sūme pfecta ⁊ ifinita foialr. ¶ Itē si ponerent duo ifita foialr eqlis eēt bonitas i eis. qz si vnū excederet alterū nō eēt ifim: s3 ponē duo ifita foialr hntia eqlē bonitatē est iposibile. g. pbō. Qz qn duo sūt eqlia in bonitate. duo excedūt vnū: s3 vnū ifinitorū nō pōt aliō excedere. qz hoc est ꝫ nāz ifiniti g. ¶ Itē. Unū ifim sufficienter depēdētiā determiat ois depēdētis: vt p3. de eēnª diuina q sufficiēter termiat depēdētiā cuiusl3 creature in triplici gnē cāe: s3 ipole est plura eē sufficiēter determināntia depēdētiā ois creature. quia vno circūscripto remaneret cōseruatio eo2. ¶ Itē. In entib⁹ fm ordinē eēntialē ascēdēdo semp itur ad vnū: s3 ifinitū intēsiue est illō sūmū ad qd itur ascēdēdo. re⁹ eni sūmi ascēdit fm ordinē eēntialē ascensus. g ⁊c. ¶ Item. Intell's diuin⁹ ifinit⁹ nō pōt hre plura obiecta p^a: sed ifim foialr est p^m obm itell's diuini. g nō sūt plura ifinita. pbatio minoris. Illud qd est rō eēndi est rō cognoscēdi: s3 ifim foialr est oibus rō eēndi. tanq eminēter pfectiones oiu3 ptinēs. g ⁊ rō cogscēdi seu p^m ob3. ¶ Itē. Si sint duo ifinita. itell's diuus pōt vtrūq3 itelligere: s3 hoc est duob⁹ actib⁹. qz vnū foialr ifim adequat vni cōprehēsioni. g aut iste due cōprehēsiōes erūt sil' aut successiue: nō sil'. qz vnica cōphēsio ifinita adequat sibi itellm diuinū: neq3 successiue. qz mutaret intell's diuin⁹. g. ¶ Hic dico. q eē ifimi pfecⁿⁱˢ pōt 2ʳ itelligi. Uno⁹ q sit ifim vl'r. sic si corp⁹ eēt ifim tūc eēt ifim fm longū. latu3. ⁊ pfundū. Alio⁹ q sit ifim hoc seu qsi prialr. sic si linea fm lōgitudinē. ⁊ supficies fm latitudinē eēnt ifinita. Et fm h dico. q relō vt distincta ꝫ eēntiā nō est ifinita vlr (sic pbāt pmissa arg^a) est tn ifinita hoc: puta. pnitas in rōne pnitatis. ⁊ filiatio in rōne filiatiōis. ¶ Assumptū de linea pbat p ph3. ⁊ Cōmē. p de celo cō. 39. Ubi dicūt. q linea pōt cōcedi ifinita f3 lōgitudinē. ⁊ finita f3 alias dimēsiōes. g p3. q ifinitas linee nō icludit ifinitatē supficiei ⁊ pfūditatis: ⁊ ea dē rōne nec eꝫ. qd est ppoᵐ. ¶ Itē. Propositū appet in qlibet casu vbi ph3. logr q ipole est esse plura ifinita. Pmo eni physicop ꝫ Anaxagora3 cō. 37. h3 p ipoli q sint plura corpa ifinita: ⁊ rōne3 hu⁹ assignat Cōmētator. 3. phy. c. 43. qz corp⁹ ifim (vt ipse pbat ibi) extēderet in ifim fm oēs dimensiones. ita q corp⁹ ifim hret dimēsiōes ifinitas in oib⁹ ptib⁹. ⁊ talia plura ifinita h3 p ipoli. Ergo a ꝫrio casu. si ponant duo ifinita quo2 neutrū est ifim in oib⁹ ptib⁹ s3 vtrūq3 est ifim in altera: puta. linea. superficies vna latitudie. ⁊ alia lōgitudie. nō est ipole talia plura ifinita eē sil' i eodē. A sili si sapia sit ifita ppria rōne q est sapia. ⁊ silr bonitas sit ifita in ppria rōne bonitatis. ita q neutra sit ifita fm oēs rōnes attributales: ⁊ eodē mō dico de relōnib⁹ psonalib⁹ nūq ex illa infinitate seqt q sit ipole talia plura ifita esse. ¶ Itē. 3. phy. cō. 37. Cōmētator ⁊ phs hnt p ipoli. q sint plura ifinita qn totū ⁊ ps sūt eiusdē rōnis. sic ql3 ps sube est suba. ⁊ quel3 ps aeris est aer: s3 iste rōnes aut relōnes attributales foialr accepte nō sūt eiusdē rōnis vt istinct ponit. g nō est ipole iter illas plures eē ifinitates. ¶ Itē ad pnᶜ. Qd dicit pfectionē ⁊ nō finitā dicit ifinitā: sed h⁹ est relo. ex p arti. g pbat maior. Qz finitū ⁊ infim cōgruūt qtitati. sic g q hnt qtitatē mobilis ⁊ nō finitā actio hri infinitam: s3 sic est in qtitate pfectionis. g pbat minor. Qz relō dina vt distīcta ꝫ eēntiā nō est creatura g nō est finita. ¶ Itē. Ois pnitas creata est finita. g icreata est ifita. Cōsequētia p3. pbat aña. qz relō creata. limitata est ad gen⁹ ⁊ ad spēz. iō est infinita.

Arg^m p^m
Arg^m 2^m
Arg^m 3^m
Arg^m 4^m
Arg^m 5^m
Arg^m 6^m
Reprobatur. Scotus.
Instantia
Arg^m p^m
Arg^m 2^m
Arg^m 3^m
Arg^m 4^m
Arg^m 5^m

Dices relō diuina est in gnē relōnis ⁊ in spē mō po^e. g nō est ifinita. ¶ Rñdeo q hoc est magis ad ppoᵐ. Qz nō est in gnē qtū ad rē gnis. q est res limitata. s3 qtū ad foialē rōnē gnis. dempta oi iperfectiōe ⁊ limitatione: s3 qd est in gnē dempta oi limitatione illud est infim in illo gnē est. g ad ppoᵐ. ¶ Itē. Paternitas q est eminēter ptinēs oēm pfectionē ois pnitatis ⁊ entis polis eē: ⁊ qual3 pnitatē in ifim excedit. est pnitas ifita. s3 diuina pnitas vt distincta ꝫ eēntia3 est h⁹. Probatio maioris. qz pp illas cōditiones maioris di sapia dina infita. pbō minoris. Qz vt pbatū est. pnitas dina vt distincta ꝫ eēntiā dicit aliā pfectionē ppriā. nō min⁹ g rōne pfectiōis illi⁹ ptinebit eminēter oēm pnitatē creatā q sapia diuina oēm sapia3 creatā. ¶ Itē. Qd est incōprehēsibile ab itellectu finito incōprehēsibilitate ppria ⁊ fm ppriā rōnē illud est infim: s3 h⁹ est relō dina. g. Maior p3. solū enī3 finitū ppria incōprehēsibilitate subterfugit itellectū finitū. Minor pbat qtū ad p^m. Isaias. n. loquēs de gnōne ꝫ eēntiā dicit. Gnōne3 ei⁹ qs enarrabit. Qd exponit Hyero. de gnōne eterna: homelia p^a sup Math. Ambro. et li. de tri. ca. 6. ⁊ magr sniay. di. 9 iducit dicēs. Qūo ponis filiū gnātū ipole e mihi scire: mēs defic. vox silet nō mea tm. s3 angelo2: sup cherubin ⁊ sup Seraphin est. pbō minoris qtū ad 2^m. q nullus itell's creatus pōt cōprehēdere relōnes. vt et distinguunt ab eēn^a. Qz vt sic sūt aliqd dinū nō aliqd creatū. oē aūt dinū ppria icōprehēsibilitate est icōprehēsibile ab itellu creato. Pro ista via reqre qōnē de attributis supra. di. 2. q. 2.

Arg^m p^m
Instantia Rñsio.
Arg^m 2^m
Arg^m 3^m

Per hoc p3 ad p^m. qn di q sūmū est vnu3 tm. Dico q verū est. q sūmū vl'r est vnū ⁊ sūmū in illo gnē. sic sūma pnitas est tn vna: pnt tn plura sūma esse hec. s. diuerso2 gene2: sic sapia. ⁊ pnitas: vel diui sa2 spē2. sic pnitas ⁊ filiatio. ¶ Ad 2^m argu. qn di. si ponerent duo ifita eēt eqlis bonitas in eis. Dico q si hec ppō loquat de bonitate idētica f3 quā oia sūt eadē i diuinis. tūc nō e du^m qn sit eqlis bonitas: s3 sic nō est ad ppoᵐ. qz vt sic nō est distō nec dualitas. S3 si loqmur de bōitate eēn^e vt distīcte ptra bonitatē pnitatis (fm istos) vl pnitatis ꝫ filiationē (fm oēs) tūc est distiguēdū. Qz aut accipit eqlitas vt excludit sil' ⁊ copulatiue. ⁊ maioritatē ⁊ mioritatē: ⁊ sic e ve2 q eqlis bōitas e in illis duob⁹ ifinitis. sic. n. sūt eqlia q vna bonitas non est maior ⁊ alia sit minor. Aut accipit eqlitas. vt excludit tm mioritatē s3 nō maioritatē. ⁊ sic nō sūt eqlia: vt visu3 est in. 2. ar. vbi pbat q maior est pr dans actē s3 nō fili⁹ mior. ⁊ eadē rōne eēn^a q est ifita vl'r est maior q relo q est ifita ifinitate hac: ⁊ qn addit q vnū ifim nō pōt excedē aliō ve2 est de ifito vl'r. ¶ Ad 3^m. qn di q vnū ifim termiāt sufficiēter depēdētiam omnium. Dico. q ve2 est de vno in infinito perfectione vniuersalr ⁊ de vnico vnius rationis respectu suorum contento2. In his autem que sunt diuerse rōnis pnt plura ifinita terminātia poni. ¶ Ad 4^m eodem mō semp pueniē ad vnū infim pfectiōe vl'r ⁊ vnā pfectionē vni⁹ rōnis re^u suo2 cōtento2. ¶ Ad 5^m cōcedo q ifinitu3 vl'r est p^m obm itell's adequatū: ⁊ q nō plurificat. infim tn in gnē. hoc est scdariū obm ⁊ illud plurificat. ¶ Ad 6^m cōcedo q si ponerent plura ifinita vl'r q plurib⁹ cōprehēsionib⁹ cōprehenderent. de plurib⁹ aūt ifinitis his q sūt secūdaria obiecta nō op3. ¶ Ad pncipale in oppositū: p3 p distinctionē pmissa3. q nō est incōueniēs. q pfectio nobilis q nō est pfectio vl'r sed pfectio huic. sit in vna psona ⁊ non in alia. s3 de pfectione simplr eēt incōueniēs.

Ad primū Scoti.
Ad scdm
Ad tertiū
Ad qrtū
Ad quītū
Ad sextū

Du^m p^m

Contra Hoc qd di in.3.ar.dubitat sic. Ubi pnt esse plura infinita.ibi pnt esse plura infinita eiusdē rōnis.ꝛ sic poterūt esse plures ifinite sapie vel po^e.qd tu negas:pbatio assumpti.Si.n.linea ꝛ supficies possent esse duo infinita.eodē mō pōt cōcedi.ꝙ pnt eē plures infinite linee iuxta se extēse:qꝛ quelibꝫ infinita.ꝛ sic de supficiebus.

Rnsio

ℭ Rndeo.ꝙ nō est sile. Linea.n.si ponat ifinita.est solū ifinita ſm longitudinē:ꝛ silr supficies.si sit ifinita erit tm̄ ſm latitudinē.sed si relo(vel aliqd attributū in deo)ponat ifinita hoc erit ſm pfunditatē.s.ſm intensionē.pnitas.n. di infinita qꝛ vtualr in se cōtinet oēꝫ pnitatē.ꝛ sic de alijs: sed si possent eē plura ifinita ſm latitudinē tm̄.vel ſm longitudinē.nō tn̄ ſm intensionē vel pfunditatē. Pōt aūt poni exēplū:si ponat vna linea ifinita.sibi nō repugnat quin iuxta eā ptrahat alia ifinita. Silr si sit supficies ifinita nō repugnat qn sit alia iferior vel supior ad eā:sed si ponatur aliqd pfundū infinitū in pfunditate.ipoīe est ꝙ sit aliud infi^m pfundū cū eo.si.n.sit ifinitū in pfunditate.tunc nihil pōt imaginari eē ext^a ipꝫ nisi linea vel supficies:ꝛ p ꝯns nullū aliud pfundū. Aliud exemplū si ponant duo angeli eterni. vtriusqꝫ scia erit ifinita in longitudine.qꝛ eterna ꝛ infinita in latitudine.qꝛ extendet se ad ens in cōi vt est cōe ad rem ꝛ rōnē.ꝛ ad entia in actu ꝛ po^a q̄ sunt ifinita:tn̄ erunt finiti in intensione vel pfunditate.

Alia rn^o.

ℭ Aliter pōt dici.ꝙ linea ꝛ supficies tm̄ pnt ifinitari ſm p̄mā dimēsionē.sed relo non solū ſm pfunditatē sed ſm oēm dimensionē.erit.n.nō solū ſm longitudinē infinita.s.qꝛ durat in infinitū.seu ſm latitudinē.s.qa nō hꝫ aliā pter se.s.neqꝫ supra se.nec ifra se.nec iuxta se:ꝛ sic erit ifinita ſm oēm dimēsionē.vt corp^s si ponatur ifi^m:talia aūt ifinita plurificari est ipoīe.3.phy.34.ꝗ.

Du^m 2^m

Secundo dubitat:qꝛ finitū ꝛ ifi^m cōgruūt q̄titati:sꝫ relo nō est q̄titas. Istud est arg^m Sco.ar.

Argumentum primum.

3.ꝛ pbat assūptū:reloni nō cōpetit q̄titas.qꝛ eētie hoc cōpetit.eo ꝙ est pn^m actionis.ꝗ nō est finita vel ifinita. ¶ 2°. Alij hoc pbāt. Aureo. Cui finitum ꝛ infinitū competūt eis competere possunt magis ꝛ minus:sed hec nō competunt reloni ſm se sꝫ ſꝫ fundamētū.vt pꝫ in pdicamētis. ¶ 3°. Si psone essent formalr ifinite essent tria ifinita in diuinis:qd negat Athana. Nō tres in mēsi.sed vnus imēsus. ¶ 4°. Si sic essent plures res infinite.qa decre.de sūma tri. Dam.cōcedit ꝙ realr sūt ibi tres psone.igit spālr pꝫ ꝙ relo nō pōt esse finita.qꝛ tunc aliqd limitatum esset in deo ꝛ idem deo.

Arg^m 2^m Aureo
Arg^m 3^m
Arg^m 4^m

ℭ Et si querat ab eo q̄re ifinitas repugnat reloni ꝛ nō eētie.dicit ꝙ nō est questio.sicut nec hic:quare est cōicabilis eētia.relo nō.

Contra.

ℭ Cōtra hoc argumētatū est supra artic.3. ℭ Itē est cōe arg^m. Ens eo ꝙ ens sicut nectio est pfectū vel iperfectū.ita finitū vel ifinitū.

Rnsio.

ℭ Rndet versus finē ar.3. Qꝛ finitū ꝛ infinitū nō diuidūt ens precise attributū.sꝫ solū sunt passiones entis.qd natū est diuidi p totalitatē ꝛ ptialitatē:infinitas eniꝫ in ente dicit totalitatē entis:ꝛ eꝫ finitas ptialitatē:ꝛ p ꝯns se hnt sicut excedēs ꝛ excessuꝫ. Nūc autē pnitati repugnat eē ps deitatis.aut excedi a deitate.qa pp infinitatē deitatis:pnitas cū sit cōpossis sibi in eodē supposito erit oino sibi idē.

Reprobatur.

ℭ Primo rndeo ad istud vltimū.qn di.ꝙ finitū ꝛ infinitū dicunt totū ꝛ ptē. Dico ꝙ si pprie accipiat totū ꝛ pars.vt ſm reꝫ se excedūt in entitate.sic nihil ad ppositū.q̄tū ad diuina. Si aūt accipiant ſm ꝙ dicunt excedens ꝛ excessum:ꝛ magis ꝛ minus.seu quocūqꝫ cōsili mō iperfectionē.sic nihil ad ppositū.vt pꝫ in.2.ar. Si 2o accipiant sꝫ ꝙ totū dicit esse rei nō significatū aliquo mō. sed ſm ꝙ totū sil' ꝛ ps dicit esse signatū:vt puta.ꝙ essentia formalr dicat totā entitatē ꝛ oia diuina.relo 2o dicat psonalē distinctionē.isto mō disputam^o.vtrū relo cum hoc ꝙ est eadē essentie realr.ꝛ distinguit aliquo mō tanq̄ aliqd significatiuū.significans ꝛ distinguēs in diuinis possit dici

Relatio

ifinita:ꝛ sic cōcedo ꝙ sit ifinita. Arg^m aūt pcedit de p̄ mō ꝛ scdo:q̄re ꝛc. ℭ Uñ ad formā qn di ꝙ finitū ꝛ ifi^m dicunt totū ꝛ ptē. Cōcedo aliquo istoꝝ triū modoꝝ:ꝛ qn di ꝙ pateernitati repugnat esse ps deitatis:cōcedo p̄ ꝛ 2° mō.ꝛ nō 3°

Ad pmū Sco.

ℭ Ad alia. Ad p̄^m qn di ꝙ eētie ifinite vtutis cōpetit esse qꝛ est pn^m actionis.dico ꝙ ex hoc nō di formalr ifinita:sed ex hoc ꝙ formali rōne eētie icludit oēm rōnē entis eodē mō dico ꝙ pnitas est formalr infinita ifinitate hac.qa ex sua formali rōne includit oēm pnitateꝫ intelli̇s.

Ad 2^m Aureo.

ℭ Ad 2^m dico.ꝙ vbi est vtrūqꝫ.s.finitū ꝛ ifinitū.ibi pōt cōcedi magis ꝛ minus:sꝫ vbi est ifinitū simplr ꝛ infi^m hoc.nō pōt cōcedi magis ꝛ minus(vt pꝫ ex scdo arti.)sꝫ solū pōt cōcedi ꝙ ibi est ifi^m simplr ꝛ infi^m cū designatione:puta.infinita pnitas.

Ad tertiū

ℭ Ad 3^m eodē mō nō est ꝯcedēdū absolute ꝙ sint tria infinita sed cū additione.s.ꝙ sint tres psonalitates infinite nō tres infinite simplr.sed infinitate hac ad infinitatē que dicit pfectionem simpliciter attendebat Athanasius.

Ad q̄rtū

ℭ Ad 4.^m eodem modo dicendum.

ℭ Distinctio.XXIIII. Questio.I.

ℭ Hic diligenter inquiri opꝫ cū in trinitate nō sit diuersitas,vl' singularitas nec multiplicitas vel solitudo.qd significet his noib^9.s.vn^9 vel vna.duo vel due.tres vel tria ꝛc.

In distin.24. agit de vnitate ꝛ de trinitate.ꝛ hꝫ noib^9 vlib^9 dictis de deo. Ubi quero.vtrū h̄ nomē relo.aut psona.aut cōe ad tres psonas:vel ad relones tres numeratas in diuinis sit vle. ℭ Et vi ꝙ nō.qꝛ vle est vnū in multis ꝛ de multis.ꝛ p ꝯns ens partium ꝛ possibile:huiusmodi nō est in diuinis.ergo.

Arg^m.

Contra. Ule est qd pdicat de multis in qd:hꝫ est relatio in diuinis re^a pnitatis ꝛ filiatiōis.ꝗ ꝛc.

ℭ Hic tria. Pmo an relo in dinis vt pdicat de pnitate ꝛ filiatione.sit vle. ¶ 2°. An si hoc ꝯcedat de relone. vtrū idē ꝯcedēdū de h̄ noīe psona. ¶ 3°. An idē sit dōꝫ ō h̄ noīe de^s.

Oplo p^a Arg^m p^m

Primus articulus. An relo in diuinis vt pdicat de pnitate ꝛ filiatione sit vle. Ubi dicūt gdā vt Cogniton ꝙ nō. ℭ Qꝛ nulla itētio p^a circa quā hꝫ fieri intētio 2^a vlis est p̄ hec.qa hūanitas a q̄ abstrahit intentio vlis nō est p̄ hec sꝫ cōis. Hoc ēt pꝫ ex opposito:nā sō nullū singulare vel idiuiduū est vle.lꝫ sit cōe.qꝛ sortes ꝛ hꝫ a quibus abstrahit h̄ nomē idiuiduū vel singulare sūt p̄ hec. Sꝫ qꝛ relo dina est p̄ hec.qꝛ est incōicabilis.sic sorteitas est p̄ hec lꝫ hūanitas sit plurificabilis.ꝗ relo nō est vlis.

Rnsio iacta.

ℭ Nec valꝫ.ꝙ relo pdicat de plurib^9 vt dicunt. Imaginant.n.sic. ꝙ cū dꝛ:pnitas est relo.filiatio est relo:ꝙ pōt intelligi 2^r. Uno mō ꝙ relo vt pdicat de pnitate pdicet de ea sicut supi^9 de iferiori vt sic sit in pnitate duplex intētio.cōis.s. hntis ꝛ relonis cōis. Alio^o.ꝙ relo vt pdicat de pnitate nō pdicet sic intētio cōis alia ab itētione hntis sꝫ sic intentio hita vt sit sensus.pnitas est relo hec.s.pris.filiatio est relo hec.s.filij:ꝛ tūc dicūt ꝙ p̄ mō nō pdicat relo de pnitate ꝛ filiatiōe:sꝫ scdo:ꝛ ita solū dicit intētionē hntis ꝛ nō vlitatis.

Contra.

ℭ Cōtra.relo nō opponit pnitati nec filiationi:sed dꝛ de illa:sed pnitas opponit filiationi ꝛ eꝯ.ꝗ est alia ꝛ alia intētio.

Arg^m 3^m

ℭ Itē. Pnitas relo est mō po^e:sꝫ nihil est dictum pnitas est pnitas mō po^e.ꝗ.

Arg^m 4^m

ℭ Itē. Relo a pnitate ꝛ filiatione in diuinis est alia itentio abstracta.qꝛ a suppositis nata est fieri abstractio:sꝫ illō abstractū nihil erit nisi relo. qa alteri^9 gnis eē nō pōt.

Arg^m 5^m
Arg^m 6^m

ℭ Itē. Hec est fallacia ꝯntis:relatio ꝯstituit.ꝗ pnitas est alia itētio. ℭ Iteꝫ. Sorteitas vt signatiua sortis ꝛ incōicabilis.nō solū est sorteitas sꝫ sil' cū hoc vel q̄litas vel suba vel aliqd hꝫ q̄ sortes indiuiduat.ꝗ

lʒ sit incõmunicabilis ⁊ p se hec ⁊ signata.tñ erit reľo.ergo

Arg^m 7^m

erit distincta intẽtio.℄ Jtẽ.Paternitas ⁊ filiatio sunt vna res relatiua:sed nõ vnitate sigñantis.qa tunc essent vna p̃sona nũõ singularis.ğ vnitate vl̃itatis.pbo sic. Qz pĩnitas ⁊ filiatio plus ꝯueniũt in reľone q̃ȝ in eẽntia.qa res relatiua p̃dicaẽ formaľr de vtroqȝ:ſȝ essentia tñ p̃dicaẽ de his

Arg^m 8^m

idẽtice.⁊ pĩnitas ⁊ filiatio sunt vna eẽntia nũõ.ğ. ℄ Item. Paternitas ⁊ filiatio nõ opponũẽ in re relatiua ſȝ ꝯueniũt.

Arg^m 9^m

sed ſm Ansel.de pcessione.s.s.oĩa in diuinis que nõ opponũẽ sunt vnũ.ğ.℄ Jtẽ.Res relatiua in diuinis est illimitata ſȝ essentia q̃ illimitata vna ẽtis est pĩnitas ⁊ filiatio.

Arg. 10^m
3ª Opio.

℄ Jtẽ.Nõ includit ꝯdictionẽ qa cũ hoc q̃ sit vna res relatiua stat q̃ sint multe iter se.ğ poni põt.℄ Alij dicũt oppositã ptẽ.⁊ eoꝝ rõ est.Scdõȝ pȝ vl̃e est vnũȝ in multis ⁊ de multis:ex qua talis maior formaẽ.Ubi est inuenire vnam rõnẽ cõeȝ ad diuersa:ec sic q̃ iste res hñt cõformẽ hĩtudinẽ adinuicẽ in illa rõne vna ibi erit vl̃e:sed reľo in diuinis est vna rõ cõis.qz in reľone vñ reľo in diuinis nulla est distinctio ad pĩnitatẽ ⁊ filiationẽ ⁊c̃.ğ sunt multe reľones reales ⁊ in reľone hñt quãdã cõformẽ hĩtudinẽ adinuiceȝ.qa q̃lȝ

Reproba tur.

reľo est q̃dã reľo.ğ.℄ Cõtra illud arguẽ p̃.Ul̃e est vnum cõe in q̃ multa ꝯueniũt:ſȝ q̃ p̃ distinguũt(vt cuiusmodi sũt reľones in diuinis)in nullo ꝯueniũt.ğ nõ erit vl̃e. Minor pȝ.Quia reľones in diuinis in aliquo pmo distinguũẽ nõ in eẽntia.ğ in reľone.Aut ğ p̃ distinguunẽ inq̃ntũ sunt tales relationes:puta.pĩnitas ⁊ filiatio.⁊ hĩ ppositũ. Aut p̃ distinguuntur in illa rõne:⁊ eadẽ rõne stãdũ est vel erit qõ in in-

Argumẽtũ scdm.

finitũ.℄ 2º.Ul̃e dȝ eẽ qd absolutũ:sed a pure simplici(cuiusmodi est q̃lȝ reľo in diuinis)nulla põt fieri abstractio.ğ. Minor pȝ qz abstractũ p̃supponit abstractioneȝ.⁊ nihil a seipso ⁊ abstrahiẽ inq̃ntũ hõ.ğ p̃supponiẽ in ipso ⁊ abstra-

Argumẽtũ tertiũ.

ctã ⁊ qõ põt abstrahi.ğ nõ seqẽ pure simplex. ℄ 3º. Quelȝ reľo in diuinis p̃ ⁊ totaľr est hec.ğ nõ hȝ cõe:ſȝ vl̃e est cõe ergo.Assumptũ pȝ:qz quelȝ reľo est quo p̃ cõstituiẽ aliquid qõ totaľr est incõicabile.qz aliter posset q̃lȝ cõicari. Consequẽtia pȝ.qa si pĩnitate hẽt cõe nõ esset p̃ ⁊ totaľr.sed aliq̃

Argumẽtũ q̃rtũ.

sui ⁊ aliquo nõ.℄ 4º.Ul̃e de p̃ itellectu icludit iperfectionẽ.qz vl̃e inq̃ntũ hõ est i multis:⁊ p ꝯñs est diuisibile ⁊ ptĩtũ ⁊ pote eẽ.igiẽ.℄ Sed sine assertione vi mihi distinguẽ-

Rñsio ulẽ.

dũ q̃ Ul̃e põt accipi.Aut q̃ntũ ad alias ꝯditiões eiꝰ:vt puta.q̃ sit vnitas abstracta multis reaľr differẽtibꝰ.⁊ nõ dicit reᵐ eoꝝ nisi quãdã vnitatẽ diminutã ⁊ pticipatã in eis:⁊ eẽ pote ⁊ limitatũ.⁊ sic de hĩ cõditionibꝰ iperfectionẽ iportãtibus:⁊ isto mõ negãdũ est reľonẽ eẽ vlem in diuinis respectu pĩnitatis ⁊ filiationis ⁊ spirationis passiue.Alio mõ põt accipi vl̃e.eo mõ quo vl̃e dĩ aliqd cõe vniuocũ. p̃dicatum de multis in qd:⁊ isto mõ põt pbabiľr dici.q̃ reľo in diui-

Argumẽtũ p̃mum

nis est vl̃e:⁊ tũc formo argᵐ sic.℄ Ul̃e est illõ qõ est vnũ reᵐ suoꝝ cõtẽtoꝝ ⁊ vniuocũ ⁊ p̃dicatũ de eis in qd:hõ est relatio in diuinis respectu pĩnitatis ⁊ filiatiõis ⁊c̃.ğ.pbo minorẽ quo ad scdaȝ ptẽ.s.q̃ reľo p̃dicaẽ de eis in qd. Qz illõ qõ p̃dicaẽ de multis eiusdem p̃ñti p̃dicatione p̃dicabili est vnũ cõe respectu eoꝝ q̃ sũt in illo indicãs qd de illis:ſȝ pĩnitas ⁊ filiatio ptinẽt ad idẽ p̃ñtũ.s.reľonis.ğ reľo de his p̃-

Argumẽtũ secũdum

dicaẽ ⁊c̃.℄ Jtẽ.Arguiẽ sic.Hec est vã:pĩnitas est reľo mõ potẽne.⁊ filiatio est reľo mõ poᶜ:sed nihil est dictũ pĩnitas est pĩnitas mõ poᶜ nec filiatio est filiatio mõ poᶜ.nisi hoc cõe reľoni mõ poᶜ sit vna cõis rõ ad vtrãqȝ. Sed modus poᶜ in reľone diẽ qd.qz est spẽs reľonis.ğ in diuinis est vna

Arg^m 3^m

cõis rõ p̃dicata de suis ꝯtentis in qd.℄ Jtẽ. Paternitas ⁊ filiatio nõ opponunẽ in reľone.sed opponunẽ in pĩnitate ⁊ filiatione.⁊ reľo persone de vtraqȝ dĩ:⁊ non minꝰ nec inequé.qa tũc ꝯueniet pĩnitati aut filiationi.ğ est vna cõis rõ ad vtrãqȝ in plus.⁊ p̃dicat in qd qa p̃dicat illud qõ est intrinsecus in vtroqȝ.s.pĩnitate filiatione:sed hoc est qd reľo.

nis.Uñ auctor de maximis theologie.ppõne.19.oĩs p̃dicatio in diuinis vel est p̃dicatũ in qd.vel in ad aliqd.ğ. Prima ps maioris pbaẽ sic.Plus ꝯueniũt pĩnitas ⁊ filiatio in relatione.q̃ȝ accñs ⁊ subã in ente:qz ista sunt p̃ diuersa ſm rõnẽ gñis.ğ plus cõueniũt q̃ȝ in analogiã.ergo in vnitate que est prima analogie.℄ Jtẽ.Ad p̃ncipalẽ ꝯnẽ ꝯuenit argue-

Arg. 4^m

re.Jn hac p̃dicatione q̃ deꝰ p̃dicaẽ de tribꝰ p̃sonis est p̃dicatio idẽtica oino.qz nõ tñ deus in cõi illa rõne dei p̃dicaẽ de oĩbꝰ sed qõlȝ cõtentũ in eadẽ rõne formaľr p̃dicatur de alia:hec.n.est vã p̃dicatio:pĩ inq̃ntũ deus formaľr est filꝰ.⁊ filius inq̃ntũ deus est pĩ formaľr.Sȝ in p̃dicatione qua relatio p̃dicaẽ de pĩnitate ⁊ filiatione.hoc cõe solũmõ qõ est reľo.formaľr p̃dicaẽ de pĩnitate ⁊ filiatione.⁊ pĩnitas non p̃dicaẽ formaľr de filiatione nec eꝯ.hec.n.est falsa.pĩnitas est filiatio formaľr.ğ in ista scda p̃dicatione est vnitas cuȝ maiori diuersitate q̃ȝ in pª.Sȝ nõ equocatio nec analogia. qa est respectu eoꝝ q̃ sunt eiusdẽ gñis in qbꝰ nec est equo-

Arg. 5^m

catio nec ordo nec erit vniuocatio.℄ P.Ad principale genus ⁊ spẽs sunt vl̃ia ⁊ vniuoca sed amotis oĩbꝰ iperfectionibus ponunẽ aliq̃ in deo q̃ntũ ad rõnẽ generis aliq̃ q̃ntum

Ad argᵐ ꝯtra 2ᵃᵐ opinionẽ

ad rõnẽ spẽi.℄ Ad argumẽta p̃mi ar.ꝯ vnitatẽ.Ad pmuȝ dico.q̃ posito q̃ pĩnitas ⁊ filiatio seipsis p̃ distinguerenẽ a pte rei adhuc cõuenirent in p̃ñto supiori.qõ est reľo.⁊ ita illud p̃ñtũ posset eẽ vl̃e.Due.n.p̃me dĩe gñis seipsis p̃mo differũt:⁊ tñ ꝯueniũt in hoc cõi qõ est dĩa qõ est supiꝰ ad vtrũqȝ ⁊ vl̃e:sic eniȝ dĩ in libro Porphyrij.cũ ponaẽ iter qnqȝ vl̃ia nõ obstãte q̃ dĩe cuiuslȝ gñis p̃ seipsis differũt.

Ad scdm

℄ Ad 2ᵐ cũ dĩ.A pure simplici nõ põt fieri abstractio.verũ est re ⁊ rõne simplici:ſȝ pĩnitas posito q̃ sit simplex.nõ tñ solũ est pĩnitas sed reľo.⁊ illa multiplicabilis rõne:⁊ pp hoc ab ipsa põt fieri abstractio.ita q̃ post ꝯceptũ pticularẽ

Ad tertiũ

pĩnitatis põt haberi ꝯceptus vl̃is abstractis.s.reľo. ℄ Ad 3ᵐ cũ dĩ pĩnitas est p̃ hec ⁊c̃.Dico q̃ lȝ a pte rei sit p̃ hec. tñ a pte rei.ꝯceptꝰ est p̃ reľo.qa ꝯceptꝰ inciplũt a cõioribꝰ. ⁊ rõne illius cõceptꝰ cõis q est reľo est vl̃is:⁊ qñ dĩ.ğ diuideẽ:dico q̃ diuidiẽ vel saltez diuidiẽ in plures. ℄ Sed

Ad argᵐ pᶜopio.

ad argᵐ illius doctoris q arguit q̃ talis ꝯceptus cõior non põt esse vl̃is.qz cũ abstrahiẽ q̃ p̃ est hec nõ ẽ vl̃is lȝ sit p̃dicatũ cõe sicut pȝ õ hoc noĩe ĩdiuiduũ.Dico q̃ lȝ abstrahaẽ a re q̃ p̃ est hec:dicit tñ p̃dicatũ essentiale nõ p̃dicatũ eẽndi qõ est vl̃e.qz hoc nomẽ sol p̃ est hoc:⁊ tñ qa est p̃dicatũ qdditatiuũ nõ eẽndi est vl̃e dicente Lync.sup libro poste.demonstratio que est de solitarijs vt de sole ⁊ luna nõ de sole vno sed de vno ac si mille eẽnt:qõ eẽ nõ posset nisi hoc nomen esset p̃dicatũ qdditatiuũ ⁊ vl̃e.℄ Ad 4ᵐ cũ dĩ:vl̃e de p̃ suo intellectu est potẽtiale ⁊c̃.dico q̃ hoc ẽt posito q̃ adhuc illa rõ ⁊ hõ q̃ dicunt p̃fectionẽ possent p̃scindi ab vl̃i ⁊ retẽtis aliqs rõnibꝰ q̃ nõ dicũt iperfectionẽ puta q̃ est p̃dicatũ qdditatiuũ ⁊ vniuocũ ⁊c̃.⁊ ſm illa in deo poni sic ponimꝰ aliqua p̃ñta in deo.℄ Ad p̃ncipale in oppositũ pȝ q̃ vl̃e nõ est in diuinis vt vl̃e dicit potẽtialitatẽ ſȝ ſm aliq̃s conditiones supra dictas.

Secundus articulus.An hoc nomen p̃sona sit vl̃e. Ubi dico q̃ p̃sona nõ est vl̃e.Quia p̃sona dicit eẽ de re nõ eẽntiã.ğ ⁊c̃.pbaẽ.qz dicit incõicabilem exñtiã.Sed qõ p̃dicat exñtiã nõ est p̃dicatũ essentiale sed p̃dicatum essendi.ergo ⁊c̃.℄ Dubitaẽ in ꝯtrium.quia pro-

Dubium

prium est vl̃e.sed pprium p̃dicat esse nõ essentiã.qz ppriũ est qõ soli ꝯuenit:sed qõ conuenit soli est predicatũ essendi nõ essentiale.℄ Jtẽ.Accñs est vl̃e.⁊ tñ nõ p̃dicatũ essentiale.℄ Rñdeo q̃ risibilitas est ita p̃dicatũ essentiale respe-

Rñsio.

ctu huiꝰ risibilitatis ⁊ illius.sicut hõ respectu huiꝰ hois ⁊ illius:⁊ p ꝯñs ppriũ est vl̃e.Et qñ dĩ vni soli cõuenit:dico q̃ ppriũ vni soli ꝯuenit ſm spẽȝ nõ ſm existẽtiã precise:⁊ iõ est vl̃e.℄ Ad illud de accidente.dico q̃ accidens p̃dicaẽ

de suis ɔtētis essentialr̄.⁊ ita bene sicut supra.

Tertius articulus. An hoc nomen. Deus sit vl̄e. Ubi dico. ꝙ ex pmissis vi̇ esse dōm ꝙ hoc nomē deus nō est vl̄e. ¶ Quia vl̄e est qđ p̄dicat̄ de plurib⁹ p̄dicatione ēētiali: sed hoc nomē de⁹ predicat̄ de oib⁹ q̄ sunt in diuinis p̄dicatiōe essentiali ⁊ qdditatiua. pr̄ eniȝ est de⁹: ⁊ p̄nitas est de⁹: ⁊ sic de silib⁹. ḡ hoc nomē deus est vl̄e: qđ nullus dicit. ¶ R̄ndeo ⁊ dico. ꝙ nō oē qđ p̄dicat̄ de alio p̄dicatione dicente qd est vl̄e: sed est distinguēdū: q̄r aut dicit qd p̄dicatione idētica: aut predicatione formali. si identica nō est vl̄e. q̄ oē p̄dicatuȝ vl̄e est sup̄i⁹ ad illud de quo predicat̄: in p̄dicatione aūo idētica p̄dicatū nō est superius sed equale quare ⁊c̄. sed de p̄dicatione idētica solū predicat̄ hoc nomē deus in diuinis: sed de quolibet in diuinis vt ꝓbatū est in penultimo argumēto arti. p̄mi. ḡ nō est vl̄e. Sȝ si posset ꝓbari ꝙ deus p̄dicatur predicatione formali de quolibet in diuinis. eodē modo cōcederē ꝙ esset vl̄e.

¶ Distinctio. XXV. ¶ Questio. I.

¶ Preterea cōsiderandū est cū hoc nomen persona (vt predictū est) s̄m substantiā dicat̄, que sit intelligentia dicti cuȝ pluralr̄ profertur tres persone / vel due persone ⁊c̄.

In distin. 25. agitur de hoc noīe ꝑsona. An dicatur vniuoce vel equoce de đo ⁊ creaturis. Ubi quero. An aliqđ predicatum dicat̄ de deo ⁊ creaturis maiori vnitate q̄ sit vnitas vniuocationis. ¶ Et vi̇ ꝙ sic. Uniuocuȝ dicit vnitatē que ɔcernit sua ɔtenta. q̄r homo di̇ vniuoce q̄ est eiusdē rōnis in sorte ⁊ platone: sed ens ⁊ huiꝰ trāscendētia p̄sīt cōcipi q̄dā ɔceptu abstracto nō applicando illū cōceptum ad deū aut ad creaturas. erit ergo vnum maiori vnitate q̄ vniuocationis.

Contra. Equocū nō est vnuȝ maiori vnitate q̄ vniuocū: sed ens est equocū. vn̄ Porphy. dicit. Si q̄s oīa entia vocet equoce ⁊ nō vniuoce nuncupabit. q̄r ad vniuocationis p̄cipua ɔditionē ꝑtinet. qđ est predicatū qdditatiuū predicans qd de suis contentis.

Ideo sic ꝓcedā. ¶ Prio inquirā. an ens de oib⁹ de q̄b⁹ p̄dicat̄. de eis p̄dicet̄ in qd. ¶ 2° dato ꝙ sic descēdam. an respectu oīuȝ sit p̄dicatū vniuocū. ¶ 3° ostendaȝ ꝙ pōt esse aliqđ p̄dicatū qdditatiuū. qđ nō sit equiuocuȝ nec analogū nec vniuocū sed vnū maiori ⁊ abstractiori vnitate q̄ sit vnitas vniuocationis. ¶ 4° ꝙ tale p̄dicatū est ens equiuocum ⁊ analogum.

Scotus. Arg^m p^m

Primus articulus. An ens predicet̄ in qd de oībus. Ubi dicit aliq̄ vt Sco. ꝙ ens h̄ꝫ respectu dei ⁊ creature dicit ɔceptū qdditatiuū. nō tn̄ respectu oīuȝ aliorū. Q̄r nō re^u diffāꝝ suarū vltimarū. Nec respectu suaꝝ passionū. ¶ Q̄r nō re^u vltimarū diffāꝝ suaꝝ ꝓbāt. Quia si vltime diffe includāt ens qdditatiue in aliquo ɔueniūt. nō igit̄ seipsis ⁊ se totis differūt. igit̄ differūt alijs diffijs. Tunc. Aut ille alie se totis differūt. ⁊ hr̄ ꝓpositū ꝙ nō ɔueniūt in ente cōi dicto de eis in qd. Aut alijs diffijs differunt. ⁊ sic de illis quero iterū ⁊ iterū. ⁊ sic in infinitū: aut stabit̄ ad aliq̄s vltimas de q̄bus ens nō p̄dicat̄ in qd. ¶ Itē. Proportionalr̄ opȝ imaginari ꝙ in cōceptib⁹ sit sicut in reb⁹: sȝ in rebus inuenim⁹ ꝙ opȝ resoluere ad duas diffas quaꝝ neutra aliq̄d icludit alteri⁹. s. purū actū ⁊ purā potētiā. q̄r si altera includeret aliq̄d alteri⁹ nō essent simplr̄ simplices nec simplr̄ p̄me. ḡ sic in cōceptib⁹ opȝ aliquē cōceptū esse oīno potentialē ⁊ determinabilē q̄ in nullo determiet. ⁊ aliquē aliū oīno actualē oīno determiatū ꝙ nullo alio posset determinari: ⁊ ita neutrū istorū ɔceptuū aliq̄d icluderet alteri⁹. Sȝ

Arg^m 2^m

concept⁹ determinabilis simplr̄ ⁊ oīno. est ɔceptus entis. ⁊ cōcept⁹ oīno determinans pōt vocari cōcept⁹ vltime diffe. ḡ neuter includit aliq̄d alteri⁹. nec p̄ ɔn̄s ens p̄dicat̄ de differētia vltima in qd. q̄si h̄ris aliq̄d cōe cuȝ ipsa. ¶ Q̄r etiā nec ens p̄dicat̄ de passionib⁹ in qd ꝓbat̄ sic. Quia p̄dicari in qd est p̄dicari p̄ mō̄ diči p̄ se, sed subȝ p̄dicat̄ de passiōe s̄cđo mō dicēdi p̄ se. ḡ. ¶ Itē. Ens vi̇ sufficienter diuidi in ens increatū. ⁊ i decē gn̄a: ⁊ p̄tes ēētiales decē geneꝝ. tn̄q̄ in ea de q̄bus p̄dicat̄ in qd: sed passiones entis nō sunt ens increatū (vt p̄ se pȝ) nec et̄ sunt p̄tes ēētiales aliquoꝝ dictorū generū. q̄r p̄tes essentiales illoꝝ sūt diffe ⁊ p̄tes sp̄ēꝝ ⁊ generū. ⁊ manifestū est ꝙ passiōes entis nō sunt diffe ēētiales nec p̄tes sp̄ēi alicui⁹ de decē gn̄ib⁹. ḡ ens nō di̇ de suis passionib⁹ in qd. ¶ Itē. Si aliqua passio entis (puta. vnū) includat ens qdditatiue. Aut ergo p̄cise ⁊ adequate icludit: ⁊ tūc ens erit passio entis ⁊ idē passio sui ipsi⁹. Aut nō icludit ens adequate sȝ aliq̄d aliud: ⁊ tūc quero. vtrū illud aliđ icludit ens aut nō: si sic. ḡ vnū his icludit ens qđ est ens superfluuȝ: si nō. habet̄ ꝓpositū. ꝙ passio qdditatiue nō includit ens. ¶ Cōtra. Ens est p̄^m obiectū itell'is: sȝ p̄^m obm̄ predicatur in qd de differētijs vltimis ⁊ de passionib⁹ cuȝ sint intelligibilia. ¶ R̄ndent. ꝙ ens nō est p̄^m obm̄ itell'is nr̄i ꝑꝑ cōitatē eius in qd ad oīa p̄ se itelligibilia. sed ꝑꝑ eius p̄mitatē vel cōitatē q̄ qdditatiue vel essentialr̄ vel v̄tualr̄ ɔtinet oīa p̄ se itelligibilia: ens eniȝ qdditatiue ɔtinet ens increatū ⁊ decē gn̄a ⁊ oēs p̄tes essentiales decē generū. s. sp̄ēs. virtualr̄ aūt ɔtinet oēs suas passiōes: ⁊ q̄r q̄lȝ p̄dicatū ēētialiter includit vltimas diffas suas ⁊ ens cōtinet illud p̄dicatuȝ ideo ens saltē in suo icluso icludit ēētialr̄ vltimas differētias. ḡ ꝑꝑ talē p̄mitatē entis v̄tualē est ens p̄^m obm̄ nō ꝓpter suam cōmunitatem in quid.

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

Arg^m 5^m

Instantia.

R̄nsio.

Contra positionē istaȝ arguo sic. ¶ Omne superius p̄dicat̄ de suis inferioribus in qd. q̄r oē sup̄i⁹ re^u iferioris est p̄dicatū ēētiale: sȝ ens est sup̄i⁹ ad oīa. tam ad diffas ⁊ passiōes q̄ ad q̄cūq̄ȝ alia. ḡ p̄dicat̄ in qd de his: ꝓbo minorē. Ph̄s. 3. meta. p̄ h̄ ꝓbat ꝙ ens nō est genus. q̄r nihil est qđ subterfugit ei⁹ p̄dicationē neq̄ȝ sp̄ēs neq̄ȝ diffa: sȝ illud est sup̄i⁹ ab alia cui⁹ p̄dicationē nullū hoꝝ subterfugit. ḡ ens est sup̄i⁹ ad oēs suas diffas specificas. ¶ Cōfirmat̄ ista ex for⁹ arguēdi Aris. ibidē. Habet. n. ph̄s p̄ ipoli. ꝙ ens nō p̄dicet̄ de suis diffijs: arguit. n. sic. Impoſe est sp̄ēs p̄dicari de suis diffijs aut gen⁹ p̄cise ⁊ sine sp̄ēb⁹ sumptū. ḡ si ens ⁊ vnū sunt gen⁹ nulla diffa nec ens nec vnū erit. Tunc sic Aris. deducit ad hāc ɔn̄ē. Q̄r ens nō p̄dicat̄ de suis diffijs tanq̄ȝ ad ɔn̄ē ipoſe. ḡ s̄m Aris. ipoſe est. ꝙ ens nō p̄dicatur de oī sua diffa ⁊ tn̄q̄ȝ sup̄i⁹ ad q̄lȝ suā diffaȝ. Sȝ vt p̄ sup̄i⁹ p̄dicat̄ in qd de suis iferiorib⁹. ḡ ⁊c̄. ¶ Item. Oē qđ nō est nihil est aliq̄d. q̄r iter ɔdictoria nō cadit me^m. sȝ ens vt cōe ad oīa tn̄ȝ passiōes q̄ diffas nō est nihil. ḡ ens est aliq̄d vt sic: sȝ aliq̄d est p̄dicatū indicās qd. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē. Nos videmus ꝙ oīa entia siue sint trāscēdētia (vt act⁹: ⁊ po^a. vnuȝ. ⁊ multū ⁊c̄.) siue nō. h̄nt rōnē duplicē. s. rōnē ēētie ⁊ rōnē q̄ sūt talis ēēn⁹. q̄r po^a (cū sit aliq̄d ⁊ nō nihil) dicit essentiā ⁊ dicit talē ēētiā. s. ꝙ distinguit̄ ab actu ⁊ sic de oībus alijs. Itē videm⁹ ꝙ in q̄lȝ p̄ori est rō ēētie q̄ rō talis q̄r talitas. se hȝ p̄ additionē ad essentiā. ¶ Ex his arguo sic. Oīa siue trāscēdētia siue nō h̄eant rōnē ēētie sūt an̄ rōnē talis ēētie. q̄r nā p̄or est res ēētie q̄ talis ēētie: sȝ ɔcept⁹ entis cū sit p̄m⁹ simplr̄ hȝ idicare p̄mā rōnē cuiuslȝ. ḡ ɔcept⁹ entis p̄ idicat de q̄lȝ rōnē ēētie simplr̄. Sȝ ɔcept⁹ ēētie est cōcept⁹ qdditatiuus. ḡ ɔcept⁹ entis est qdditatiu⁹ re^u cuiuslȝ entis. ¶ Ad ɔfirmationē oīum istoꝝ ē ph̄s. 4. met. In p̄. n. ca. ꝓbat ꝙ ens hȝ passiōes: ⁊ in. 2. c. ꝓbat ꝙ ɔsideratio metaphy^ci ꝑt eē d̄ ente. sȝ ens vt di̇ d̄ subā ⁊ accn̄te ⁊ passiōib⁹ dicat̄ multiplr̄. Q̄r (vt dicit) sȝ q̄dā sūt entia q̄ sūt subē ⁊ q̄-

Reprobatur. Sco. Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

dã sunt passiones ⁊ q̃dã sunt accñtia:tñ oẽs isti modi enti attribuunt̃ vni rei:vt dicit Cõmẽ.cõ.z. Et reddit rõnem. Manifestũ inquit est.ꝙ vna scia ↄsiderat de ente.⁊ dispõ in hoc mõ generis est sicut dispõ in gñe qd dĩ vniuoce.q̃a p̃dicabilia eẽntialia inueniunt̃ in hoc gñe qd dĩ multiplr. sicut inueniunt̃ in gñe qd dĩ vniuoce. ¶ Nota sup textum Aris.vbi cõnumerat passiones distinguẽs illas ↄ accidẽtia sube:dicit Cõmẽtator.ꝙ ens respectu illaꝝ ẽt est p̃dicatũ eẽntiale:ꝫ p̃dicatũ eẽntiale dicit qd.⁊ tñ est cõe ad multa. est ẽt supi⁹.g̃ hĩ vtrũqꝫ qd est p̃dicatũ respectu suaꝝ passionũ.⁊ ẽt supi⁹ ad ipsas. Nota lrã Cõmẽta.ꝙ pbat ꝙ equiuoca nõ hñt essentialẽ p̃dicationẽ. ¶ Per ista rñdeo ad argumẽta eoꝝ.

Ad p̃mũ Sco.

¶ Ad p̃ᵐ qñ dĩ diñe se totis differũt ⁊c̃. Dico ꝙ hoc est veꝝ de diñs termiati gñis:puta.sube ⁊c̃.q̃ gen⁹ tale nõ est supius ad suas diñas:sed hoc nõ est verũ de q̃bus/cũqꝫ diñs re⁹ p̃dicati trãscẽdẽtis.q̃a illud est supi⁹ ad eas: vt pbatũ est.

Ad scdm

¶ Ad zᵐ ↄcedo totũ argu.vsqꝫ ibi ꝙ ↄcept⁹ oĩno determinabilis ⁊ oĩno determinãs in nullo debẽt conuenire sicut nec purus act⁹ ⁊ pura po⁹. Dico ꝙ vtrobiqꝫ cõueniunt in suo supiori trãscẽdẽte.s.in ente.

Ad terciũ

¶ Ad 3ᵐ eodem mõ qñ dĩ subꝫ nõ p̃dicat̃ de passione in qd. Dico ꝙ veruꝫ est qñ solũ est subm ei⁹.ꝫ qñ est subm ⁊ supi⁹ re⁹ eius.tunc p̃dicat̃ in qd.

Ad q̃rtũ

¶ Ad 4ᵐ qñ dĩ ꝙ ens q̃dditatiue solũ diuiditur in.10.gñia.⁊c̃. Dico ꝙ eo mõ quo sibi cõuenit diuidi ita hñ diuidit̃ in q̃cũqꝫ alia.sic ⁊ in diñas ⁊ passiões sic̃ in illa. cũ sit supi⁹ ad oĩa.

Ad quĩtũ

¶ Ad 5ᵐ qñ dĩ:aut est p̃cise sua passio. aut nõ. Dico ꝙ nõ.⁊ qñ dĩ:illud p qd supabũdat ens nõ est ens nec recipit pfectionẽ entis:falsuꝫ est.q̃ illõ in q̃ supabũdat enti facit ipꝫ ifer⁹ ad ens.retẽta tñ supioritate entis ad ipsuꝫ ⁊ ita de ipso p̃dicat̃ in qd. Hõ.n.supabũdat aĩali per rõnale p qd facit hoieꝫ ifer⁹ ad aĩal.⁊ tñ retinet supioritatẽ ad hoiem ⁊ p̃dicat̃ de ipso in qd.

Instantia

¶ Cõtra scdaꝫ hãc rñsionẽ. Passiones entis p̃dicant̃ in qd de ente imo de quolibet ente signato predicantur enim de quolibet.⁊ sunt superi⁹. Hoc aũt est cõtra rõnẽ passionũ.

Rñsio

¶ Rñdeo.ꝙ non omne qd p̃dicat̃ de q̃lꝫ est p̃dicatio q̃dditatiua nec q̃dditatiuũ superi⁹:ꝫ qd p̃dicat̃ p̃dicatione eẽntiali.cuiusmodi est ens fꝫ Cõmẽtatorẽ 4ᵒ meta.passiones ẜo p̃dicant̃ denoĩatiue.

Sco.

Secundus articulus. An ens p̃dicet̃ vniuoce. Ubi dicũt q̃dã vt Sco.ꝙ ens dĩ vniuoce de deo ⁊ creatura lꝫ nõ dicat̃ vniuoce de passionibus ⁊ diñs.

Argumẽtũ primum.

Qd pbãt sic. ¶ Ille ↄcept⁹ est vniuoc⁹ q est cõis aliq̃bus dictis de eis in qd ⁊ est neuter illoꝝ fm ꝙ hõ:talis est cõceptus entis respectu dei ⁊ creature.g̃. Maior pꝫ ex diffõne vniuocoꝝ. Minor pbat̃.ꝙ eniꝫ ↄcept⁹ entis sit cõis deo ⁊ creature ⁊ p̃dicet̃ de eis in qd oẽs ↄcedũt:ꝙ aũt sit neuter istoꝝ pbat̃. Quia alr ↄcept⁹ entis nõ ĩprimeret̃ itellectui p̃ma ĩpressione aũ ↄceptũ dei ⁊ creature cuĩ⁹ oppoᵐ ponit̃ ab Aui.1.meta.ca.5.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itẽ ⁊ est achil. Intell's cert⁹ de vno ⁊ dubi⁹ de duob⁹ hꝫ cõceptũ neutrũ cõem:⁊ p ↄñs vniuocuꝫ:sed de aliquo sum cert⁹ ꝙ est ens.⁊ dubito an suba vel accñs vt de potẽtijs aĩe.igit̃.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itẽ. Obiectũ itell's dꝫ esse vni⁹ rõnis ⁊ vniuocũ respectu oĩuꝫ ↄtẽtoꝝ suoꝝ.sicut ⁊ po⁹ itellectiua re⁹ oĩuꝫ itelligibiliũ:sed ens est p̃ᵐ obm itell's.g̃. Probat̃ minor. Q̃ nulla po⁹ cognoscit aliqd sub cõiori rõne q̃ꝫ sit rõ sui obi:ꝫ itell's cogñscit aliqd sub vñiori rõne q̃ꝫ sit rõ dei vel creature.q̃ sub rõne entis (vt vult Aui.) ergo nec deus nec creatura est p̃ᵐ obm intell's.ꝫ illud qd est cõe vtriqꝫ cuiusmodi est ens.

Arg. 4ᵐ

¶ Itẽ.4.met.p̃ma dignitas est de ente q̃ de q̃lꝫ esse vel nõ eẽ est p̃ᵐ p̃nᵐ:vt ibi pbat̃. Sꝫ p̃ᵒ dignitas nõ põt eẽ multiplex.g̃ est vna sine multiplicitate tale est vniuocũ.g̃. pbat̃ minor. Primũ.n.est Unũ non multa:⁊ hoc est qd cõiter dĩ.ꝙ in p̃ nõ est ordo eo ꝙ oĩs ordo est q̃dã multiplicitas. ¶ Cõfirmat̃ rõ. Quia nisi ↄcept⁹ entis eẽt simplr vnus.p̃ᵐ eẽt p̃ multiplex in re⁹ oĩuꝫ p̃ncipioꝝ ⁊ tunc q̃cũqꝫ aliqd cõciperet p̃.cõciperet deceꝫ p̃ntã.hoc nõ est appens. ¶ Itẽ phi pbant deũ eẽ:ꝫ nõ pbãt ipꝫ eẽ dei. q̃ eẽ dei est eius eẽntia quã phi nõ cognouerũt:nec illõ eẽ est eẽ creature.q̃ de⁹ non est p esse creature.g̃ est aliqd cõe deo ⁊ creature ⁊ tale vocat̃ vniuocũ.g̃ ⁊c̃. ¶ Item. Si ens eẽt multiplex hec nõ eẽt ipol'is.ens est nõ ens:ꝫ hãc deducit phs p̃ phy.ↄ Parmenidẽ.g̃ ⁊c̃. pbo maiorẽ. Q̃ si esset multiplex:vno mõ posset esse v̾a.alio mõ falsa.⁊ ita nõ impossibilis simplr. ¶ Itẽ. Sapia est subsistẽs ⁊ sapia creature inherens.tũc arguo.subsistẽtia ⁊ inherẽtia sepatis a sapientia:sapia est eiusdeꝫ rõnis sicut aĩalitas in hoie ⁊ asino sepatis differẽtijs hoĩs ⁊ asini:sed ita est in cõceptu posse separare sapiaꝫ ab inherẽtia ⁊ subsistẽtia sicut aĩalitas ab asineitate ⁊ humanitate.g̃ eque est sapia vniuoca deo ⁊ creature ⁊ sicut aĩal asino ⁊ hõi. ¶ Cõfirmat̃.q̃ sicut aĩal sepatis suis diñs nihil dicit nisi aĩalitatẽ in gñali ⁊ pp hoc est vniuocũ ita sepatis istis diñs a sapia:sapia nihil est nisi cognitio sapie in gñali. ¶ Itẽ. Suba nõ põt cognosci p ppriaꝫ spẽꝫ.si g̃ nihil est vniuocũ sube ⁊ accñti nihil repñtaret nobis subaꝫ qd falsuꝫ est.q̃ periret tota phia ⁊ meta. pbatur maior q̃a si subaꝫ ppriã spẽꝫ faceret tunc gigneret suã spẽꝫ in intellectu qñ suba ipsa eẽt ⁊ nõ gigneret qñ nõ esset nec itellectũ mutaret ⁊ sic posset nãlr sciri qñ panis in sacro eẽt sub spẽb⁹ tñ ⁊ qñ esset ibi cũ suba panis qd falsuꝫ est.g̃.⁊c̃.

2ᵃ Opio Argumẽtũ primum

¶ Aly.s. Hercle arguũt ad hoc sic. Hec est v̾a de⁹ est perfectius sapiẽs q̃ꝫ creatura. Tũc quero. Qd p̃dicat hic: Si sapiẽs.aut sapiaꝫ dei.tũc est falsa:q̃ cũ sapia dei sit ipse deus erit idẽ dicere ꝙ deus est ens pfecti⁹ q̃ꝫ creatura.aut sapiaꝫ creature.⁊ sic erit falsa:q̃a tũc idẽ erit dicere ꝙ de⁹ est pfecti⁹ sapiẽs sapia creata.q̃ꝫ creatura. Si aũt dicit vnũ cõem cõceptũ q̃dditatiuũ vtriqꝫ hĩ ppositũ.

Argumẽtũ secundum

¶ Iteꝫ Aug.lib.de tri.ca.3.arguit. Uiuẽtia nõ viuẽtib⁹ sunt meliora.g̃ opꝫ deũ nõ mori. Et nota ꝙ eo mõ valeret ↄñtia mori est peius q̃ꝫ viuere.g̃ mori nõ est attribuẽdũ deo. Et eodẽ mõ sumo in pposito:hec eẽt vera fm Aug. Nõ sapiẽs est iperfecti⁹ sapiente.g̃ nõ sapiẽs nõ est deo attribuẽdũ. Tũc q̃ro.aꝫ dĩ in añte.nõ sapiẽs est iperfecti⁹.qd negat nõ sapiẽs. Si sapientiã cõeꝫ deo ⁊ creature hĩ ppositũ. Si sapiaꝫ creataꝫ. nõ valet ↄñtia.imo oppositũ stat. Nã v̾e de⁹ est nõ sapiẽs sapia creata aut sapia dei.qd nõ est:quia Aug.sicut Ansel. mono.arguit ibi pfectiones deo attribuẽdas ⁊ iperfectiões remouẽdas sumẽdo attributionem ex creaturis.nõ g̃ sapia dei sed sapia ibi in cõmuni accipit̃ in añte.

S. Tho. Arg. 1ᵐ

Contra istã viã arguunt aliq vt.S.Tho.3 gẽti.ca.33. ¶ Primo sic. Ex pte eẽntie rerũ (vt mihi vĩ) effectus q nõ recipit formã fm spẽm siliꝫ forme agẽtis p quã agẽs agit nõ est vniuocus cũ sua cã:nõ.n.dĩ calor vniuoce in sole ⁊ in iferioribus.q̃a calor in istis iferioribus nõ est eiusdẽ rõnis cũ calore in sole sed oĩbus quoꝝ de⁹ est cã. corũ forme ad spẽꝫ diuine v̾tutis nõ p̃ueniũt.g̃ ⁊c̃.

Argumẽtũ scdm.

¶ Iteꝫ. Ex parte essentie rerũ sic. Si aliq̃s effect⁹ ẽt ad spẽm cause quodãmõ:lꝫ attingat p̃dicationẽ vniuocã noĩs nõ cõsequit̃. nisi fm eundẽ modũ essendi.spẽm eandeꝫ vel formã suscipiat:nõ eniꝫ dĩ domus que est in mẽte vel in arte ⁊ que in mã vniuoce pp hoc ꝙ dom⁹ dissimile eẽ hꝫ vtrobiqꝫ. Sꝫ spẽs reꝝ lꝫ siliem spẽm vel formã cõsequunt̃ aliquo modo gñalissimo tñ eundẽ modũ essendi nõ cõsequunt̃.nã nihil est in deo qd nõ sit ipꝫ eẽ diuinũ qd nõ est in aliq̃s reb⁹.g̃.

Argumẽtũ tertium 3. Argumẽtũ quartum.

¶ Itẽ. Qd vniuoce predicatur de pluribus vel est genus vel species vel differentia vel propriũ vel accidẽs:ꝫ nihil horũ ↄuenit deo. ¶ Itẽ. Q̃ p̃dicat̃ de plurib⁹ vniuoce se hꝫ respectu eorũ sicut respectu suoꝝ pticipãtiũ:naꝫ spẽs pticipant gen⁹.q̃ genus vniuoce de his p̃dicat̃.⁊ silr eadẽ rõne idiuidua pticipãt spẽꝫ. Sed de⁹ respectu nulli⁹ põt eẽ participãs.nã eẽ qd pticipãt determinat̃ ad modũ pticipãtis ⁊

sic gtialr dr ꝛ nō ſ3 oē3 pfectiōis modū qḋ ē ipoſe do. g̃ ꝛc.

Arg. p. **Secundo** oſtendūt iſti vbi ſupra ca. 3. 4. ꝙ ea q̃ dr̄r de deo ꝛ creatura nō p̄dicant pure equoce. ❡ Nā in his q̃ equoca ſūt nō attēdit ordo aut reſpcū vni⁹ ad alterū ſed oino p accñs. ſicut p3 de hoc nole cāis: ſ3 noia q̃ de deo ꝛ creatura dr̄r in ſua cōitate ordinē cāe ꝛ cauſati ipoꝛtāt. g. ❡ Itē. Ubi eſt pure equocatio iter hec nulla eſt ꝓpria imitatio ꝛ ſilitudo. nec vnū ducit in cognitionē alterius. qꝛ cognitio rez nō depēdet ex noib⁹ ſed ex nols rōne. rerū aūt ad deū eſt q̄dā ꝓpria imitatio ꝛ ſilitudo ꝛ ex his venim⁹ in cognitionē dei. g ꝛc. ❡ Cōfirmat. qꝛ equocatio ipedit pceſſū argumētādi. ſi g̃ nihil diceret de d̄o ꝛ creatura niſi pure equoce. nulla argumētatio fieri poſſet pcedendo de creaturis ad deū: cui⁹ ꝯriū p3 ab oib⁹. ❡ Itē. Si nihil dicat de deo ꝛ creatura niſi equoce nihil p iſta noia q̃ dr̄r de deo ꝛ creatura itelligerem⁹ de deo. qꝛ tūc ſignationes illoꝝ noiu3 note erūt ſolū ſm ꝙ de creaturis dr̄r: ſed fruſtra aliqḋ nomē de aliquo p̄dicat niſi p illud nomen de illo aliqd itelligerem⁹. fruſtra ergo iponit nomē bon⁹ ꝛ h⁹ deo. dicendo deus eſt bonus ꝛ huiuſmodi.

Arg. p. **Tertio** infert iſte ꝙ dicta de deo ꝛ de creaturis neq3 equoce. neq3 vniuoce dicunt. ſ3 analogice. S3 hoc vt dicit cōtingit dupl'r. Uno mō ſ3 ꝙ multa hn̄t ordinē ad aliqḋ alterū. ſicut ſm reſpectū ad ſanitatē. aial dr̄ ſanū ſicut ſubm: medicina vt efficiēs: cib⁹ vt ꝯſeruatiuū: vrina vt ſignū. Alio mō ſm ꝙ duoꝝ attēdit reſpect⁹ nō ad aliqd alterū. ſ3 vnū ad aliud illoꝝ. ſicut ens dr̄ de ſuba ꝛ accñte ſm ꝙ accñs h3 rōnē ad ſuba3 nō ſm ꝙ ſuba ꝛ accñs ad aliqḋ tertiū referunt h⁹ noia. Ergo dicta de d̄o ꝛ creaturis nō

Arg. 2. dr̄r analogice ſm p̄ᵐ modū: oporteret. n. deo aliqd ponere p̄us: ſed ſcḋo mō. Ulteri⁹ dicit eē itelligēdū. ꝙ in ordie analogie: ꝛ eſt diuerſitas. Quia aliqñ illud qḋ eſt p̄us ex nā rei eſt p̄us cognitione. ſicut ſuba ex nā rei eſt prior accñte quia eſt cā accñtis. ꝛ vt ſic eſt p̄or in cognitione. qꝛ ſuba in diffōne accñtis ponit in tali analogia verū eſt ꝙ illḋ eſt de quo eni nomē analogū (vtputa ens) p p̄us dr̄ ſm nā3 rei. de eodē ēt dr̄ p prius ſm nois rōnē. Aliqñ aūt illḋ qḋ eſt p̄us ex nā rei eſt poſteri⁹ cognitiōe vt ſanatiua virt⁹ q̃ eſt i ſanatiuis p̄or eſt nā ſanitate q̃ eſt in aiali ſic cā effectu. ſ3 qꝛ hāc virtutē p effectū cognoſcim⁹ iō ex effectu noiam⁹: ꝛ iō ſanum ſm nois rōnem p̄us dr̄ de aiali q̃3 de ſanatis. l3 eꝯ debeant eē ſm nām rei. Un̄ in analogia nō eſt verū ꝙ illud de quo nomē analogū (vtputa ſanū) p p̄us dr̄ ſm nām ꝙ de eode3 p p̄us dr̄ ſm nois ipoſitionē. ſed penitus ecōtra. Sic g̃ in ꝓpoſito: cū ex alijs reb⁹ in dei cognitionē deuenim⁹ non eſt ibi verū ꝙ illud de quo nomē analogū (vtputa bonu3 vel h⁹) p p̄us dr̄ ſm nām ꝙ de eo p p̄us dr̄ ſm nois rōnem ſeu impōnē. ſed penitus ecōuerſo. Hic non addo plura argumēta qꝛ terti⁹ ꝛ q̃rt⁹ ar. in toto ſūt reprobatio hui⁹. ❡ Itē

Arg. 3. ph̄s 4° meta. tex. cō. 2. ex intentione determiat iſtā q̄ōnē. ꝓbās ꝙ Meta. pōt eſſe ſcia vna. l3 ens de quo ꝯſiderat dicat multipl'r. Et addit rōnē. qꝛ ſcia nō ſolū eſt vna q̃ ꝯſiderat de vno vniuoco. ſed de vno qḋ dr̄ p attributionē multoꝝ ad vnū. ſic ſcia de ſanitate eſt vna. l3 nō ſit de vno ſimplici ſ3 de multis hn̄tib⁹ attributionē ad vnū. ſ. ad ſanitatē

Arg. 4. ꝛ ſic expſſe dicit de ente. ❡ Itē Cōmētatoꝛ ibidē cō. 2. ait. Et hoc nomē ens dr̄ multipl'r ꝛ nō equiuoce. ſicut canis de aiali latrabili. ꝛ marino: neq3 vniuoce ſicut aial de hoie ꝛ aſino: ſ3 de noib⁹ q̃ dr̄r de reb⁹ attributis eidē ꝛ ſunt media inter vniuoca ꝛ equoca. Et verſus finē cōmēti dicit. ꝙ non intēdit Ariſto. idē eque expreſſe. ꝛ multa deducit ibide3 ad ꝓpoſitū. quia ꝓpter hec ſcientia eſt vna.

Tertius articulus. An poſſit eſſe aliqd p̄dicatū qdditatiuū nō vniuocū. nec equocū. nec analogū. Ubi dico ꝙ ens dctū de deo ꝛ creatura pōt dupl'r accipi. Uno mō tanq̃3 vnū abſtractū p̄dicatū. ita videl3 ꝙ nec cōcernat ſua ꝯtenta. ſ. deū ꝛ creaturā ſic p̄ticipātia ip̄3 ſm diuerſa3 rōnē. Alio mō tanq̃3 aliqḋ p̄dicatū abſtractū cōcernens cōtenta vel ſm eandē rōnē vel diuerſa3. poſſu3. n. accipere hoie3 dictū de ſorte ꝛ de platone: vel tanq̃3 aliqḋ p̄dicatū abſtractū qḋ ſolū dicit hoie3 in cōi vel ſm ꝙ dicit aliqḋ p̄dicatū ꝙ eſt eiuſdē rōnis in ſorte ꝛ platone. Tūc dico ꝙ p̄dicata p̄mi modi. ſolū ſunt p̄dicata qdditatiua cōia: ſed nec equoca. nec vniuoca: p̄dicata ſcḋi modi ſūt vniuoca vl' equoca. Et p vnā auctē Simplicij ꝓbo hāc diſtōnē. Dicit

Simplic. enī3 Simplici⁹ ſup p̄ſita. ca. de equocatione pte 2ᵃ. Nomen qdē de reb⁹ p̄dicat p̄ncipal'r ꝛ cōe ꝛ ꝓpriū. Uult dicere ꝙ noia cōia ſūt hō ꝛ aial: noia ꝓpria cuiuſmodi ſunt ſortes ꝛ plato p̄ncipal'r rē p̄dicāt ſm eē qḋ hn̄t in ſe vel ad ſe: puta. hō hūanitatē ꝛc. ꝛ ſortes ſorteitatē: ita ꝙ ſ3 ꝙ ſūt noia cōia ꝛ nō ꝓpria nihil dicūt niſi ꝙ hūanitas ſignat p hoc nomē hō. ꝛ ſorteitas. p hoc nomen ſortes. Hec p p̄ᵃ pte diſtōnis. ❡ Sequit de 2ᵃ parte de noibus vniuocis ꝛ equiuocis. ꝛ ſic dicit. Uniuoce aūt vel equoce p̄dicari nō p̄ncipal'r ineſt ſ3 p talē vel talē cōicatā rōnē. q̄re qñ ſolū nomē cōe eſt p̄ticipātib⁹. equoca eſt talis p̄ticipatio: qñ aūt illa rurſus p̄ticipat vt nō ſolū nomē ſit cōe p̄ticipātib⁹ ſ3 ꝛ nā. vniuoca eſt talis p̄ticipationis modus. Ecce expreſſa diſtinctio Simplicij. ꝙ aliqḋ nomē eſt cōe p̄ciſe ꝛ p ꝯñs pure ꝛ abſtractū ꝛ nō ꝯcernēs aliq̃ ſuppoſita. vt ſūt eiuſdē rōnis vl' diuerſe. Et p̄dicat de reb⁹ p̄ncipal'r. ꝛ p ꝯñs eſt qdditatiu⁹ ꝛ tale p̄dicatū nō ponit ab eo vniuocū vel equocū. Et eſt aliqḋ nomē ꝙ nō ſolū eſt cōe ſ3 eſt cōe multis: vt ſūt p̄ticipātia forma eiuſdē rōnis vl' diuerſe. ꝛ ex h̄ eſt tale p̄dicatū vniuocū vel equocū. ❡ Hoc ēt p3 (. ſ. ꝙ nomē vniuocū dr̄ in cōcretione) ex diffōne vniuocoꝝ. Quia Ariſ. nō dicit ꝙ vniuocatio eſt vnitas q̄dā vel cōitas abſtracte. ſed ꝙ eſt vnitas aliquoꝝ rō ſubalis eſt eadē: ſ3 vnitas vt ē aliquoꝝ eſt vnitas cōcernēs nō mere ꝛ oino abſtracta. g. ❡ Et ad ide3 eſt dictū Simpli. ſup p̄ſita ca. de equocatiōe pte p̄ᵃ circa mediū. Ubi mouet dubitationē q̄re cū Ariſ. hēat in p̄ſitis dicere de dictionib⁹ ꝓpōnū nō de reb⁹. q̄re nihil dicit de equocatione ſ3 ſolū mō de equocis. R̄ndet ꝙ hñ ad hoc adducit ſolo qꝛ a reb⁹ ſunt equoca in aia. qñ eodē noie plato ego qdē aliū itellectū. tu aūt de noie aliū habueris: ſicut de hoc noie canis dicto. ego qdē terreſtrē. tu aūt marinū meditaris. ❡ Nota igit ad ꝓpoſitū. ꝙ equocatio in cōcretione accipit ad res q̃s ꝯtinet ſub diuerſa rōne. ꝛ eadē rōne vniuocatio ſub eadē rōne: ꝛ ita equocatio ꝛ vniuocatio accipit in reſpectu ad ſua cōtenta. ❡ Dico itaq3 ad q̃ſitū ꝙ ens. vt eſt vnū p̄dicatū abſtractū a deo ꝛ creatura nō eſt ſolū cōe p̄dicatū deo ꝛ creature. ſ3 p̄dicatū qdditatiuū: nec eſt vniuocū: nec equocū. nec analogū. ſ3 vnum. maiori ꝛ abſtractiori vnitate ꝛ cōitate q̃3 ſit vnitas vniuocatiōis. Ut aūt ꝯcernit ſua cōtenta. ſ. deū ꝛ creaturā eſt p̄dicatū equocū ꝛ analogū. nō aūt vniuocū. ❡ Tūc aūt reſtāt hic duo ꝓbāda. Primū eſt ꝙ poſſit hri qdditatiu⁹ ꝯcept⁹ abſtract⁹ de ente q nō cōcernit ſua ꝯtēta. ſ. deū ꝛ creaturā. Scḋ3 ꝙ vt ꝯcernit ꝙ ſit equocū. ꝛ analogū. nō vniuocū. ❡ Primū ꝓbat hic. Scḋm ꝓ-

Dubium primum. Arg. p. bat arti. 4. p̄ᵐ ſic. Ph̄s. 4. meta. ca. 1. dicit ꝙ eſt ꝯſideratio de ente inq̃tū ens: ꝛ in 2° ca. ſtatim diuidit ens rc⁹ ꝯtētoꝝ vt attribuunt adinuicē dicēs ens multis modis dr̄: ſ3 ad vnū ꝛ ad vnā aliā nām ꝛc. Hoc aūt nō eēt niſi ens inq̃tum ens poſſet hie vnū ꝯceptū cōe3 p̄orē ꝯceptu q̃ eſt multiplex. ꝛ analogū. ꝛ diuerſe rōnis in ſuis ꝯtētis. Et plane ꝓbatu3 eſt ſupra. ꝙ ens inq̃tū ens dicit qdditatiuū ꝯceptū entis. g poſſum⁹ hre vnū qdditatiuū ꝯceptū entis p̄ter hoc ꝙ ſit cōceptus vnius rōnis vel diuerſe in ſuis contentis. ❡ Ite3. De-

Arg. 2. clarādo proceſſum. Ariſto. hoc idem ꝓbat ſic. Quia quel3 res habet rōnē eſſentie ꝛ rōnē talis eſſentie: ſ3 talis eſſentia

cum se habeat p additioné ad essentiã hz sceptũ posterio
ré cóceptu essentie.g in aliquo pori possum de hac re.z de
illa.z sic de singulis scipere.q sit ens q̃ q sit tale vel tale
ens q.sit diuerse rõnis vel eiusdé cũ alio.sed scept⁹ entis
vt est scept⁹ correspõdés essentie est scept⁹ qdditatiuus.quia
eéntia z qdditas idé sunt.g possum⁹ hre vnũ sceptũ qddi-
Arg^m 3^m
tatiuũ entis p̄ter cõpationé ad aliqua sua cõtenta. ¶ Item
sic.Sicut abstractũ simplr est pus respectiuo.ita sceptus
absolutus pmo suenit cuilibet q̃ respectiu⁹:sed cũ ens sci-
pit in abstractione hz q nõ concernat sua stenta.neq3 vt
vnius rõnis.neq3 vt diuerse est scept⁹ abstract⁹ de qddita
tate entis.vt aũt scernit ipsa vt vnũ in eis vel multũ est cõ
ceptus respectiuus.g pus cõcipit vt aliqd pdicatũ qddita-
tiuũ abstractũ z cõe.q̃ vt vniuocũ vel equocũ.vel analo-
Ad arg^a Sco.
gũ.¶ Per istud vniuocũ verbũ põt rñderi ad alia argu-
méta aliorũ in.2.ar.q̃ pbãt vniuocationé.Uadũt.n.oia ar-
guméta illoz.q possum⁹ hre vnũ cõez sceptũ entis respe-
ctu dei z creature g scept⁹ sit neuter:nec pbãt vltra.sed as
sumũt q hoc est eé sceptũ vniuocũ.Et ẽt ego scedo.q pos
sumus hre talé sceptũ cõem neutrũ:sed dico q nõ est vni-
uocus nec equoc⁹ nec analogus sed pos illis.qa talis scept⁹
imediate seqr ré abstracte:scept⁹ aũt vniuocus z equocus
Aureo.
nõ.sed vt in suis pticipãtib⁹ vt vult. Simpli.supra. ¶ In
cõclusione ista vr scordare mecũ Aureo.di.2.q.2.1.li.arti.
ppõne.3.z hoc saltẽ q̃tuz ad aliqua vba q̃ dicit lz videat
sibi sdicere si oia verba sil accipiant. Dicit.n.q scept⁹ en
tis est tñmõ vnus vnitate cõfusionis z oimode indetermi
nationis.Ista verba vident mecũ scordare.sed ibidé dicit
q sceptus entis est simplex z denudat⁹ in actu ab oi rõne
vna vel pluribus ppria vel cõi.Istud.n.vr sdicere pmo.z
Rñsio tacita.
in isto sdicit mihi.Ergo sdicédo mihi sdicit sibi. ¶ Nec
valet dĩe.q nõ est sdictio.qa dicit q est denudat⁹ in actu
ab oi rõne vna vel plurib⁹ ppria vel cõi.pp hoc.n.non ex-
cludit qn sit vnus in po^a:sed vnitas in po^a est vnitas cõfu
sionis z ideterminatiõis.qa vnitas gñis est vnitas in po^a z
vnitas in po^a est vnitas sfusiõis.g p^m stat cũ 2°. Nã scept⁹
qui est vnus z sfusus in po^a est p aliqué actũ determinabi
lis(vt pz de gñe z spe z hoc dicit ipsemet ibidé)sed scept⁹
entis nõ est determinabilis p quecũq3 sceptũ imo est idez
cũ sceptib⁹ pprijs oiuz entiũ nullo sibi addito vt dic.g zc.
Uult aũt p totũ ar.2.tenere q cõcept⁹ entis est scept⁹ vn⁹
cõis cõitate sfusionis.vt pz in rñsione.ad.1.dubiũ. Et hoc
Arg^m p^m in 3riũ.
p totũ.3.arti.vr ex intẽtione arguere z in.5.ar.in rñsione ad
p^am instãtiã.Uide ibi. ¶ Sz in.4.arti^o tenet directe 3riũ z
3 me ppõne scdã.Ubi dicit.q cõceptus entis nõ includit
aliquã rõné in qua cõuenirét oia entia.sed coincidit cũ oi
re.z cũ oi rõne spãli cũ applicat z determinat ad eas nullo
penit⁹ addito.sed exclusio a sdictione.Uult.n.dicere q non
dicit cõceptũ cõez ad decẽ pñta abstractũ ab eis.sicut ego
dico.sed coincidit p identitaté in cõceptũ cuiusl3 pñtũ cuz
applicat ad ipsuz.ita q solũ di cõis cõfusus z ideterminatus.qz
incidit p idẽtitaté cũ oi sceptu determinante ipsuz.
nõ qa addit cõceptũ cõem sup ipsum.Et q hoc mõ possit
dici cõis z ideterminat⁹ pbat:nisi.n.eét ideterminat⁹ nũq̃
Icideret in idẽtitaté cũ quol3 determinãte. Hocq3 dicit in
ista ppõne vbi format arg^m suũ in scda figura.vbi vult.q
incidit in idẽtitatez cũ oi cõceptu determinãte q̃tũm ad
rõné sceptã z solũ differt in modũ scipiẽdi.Qz coincidat
in idé cũ oi re speciali rei nullo addito pbat hoc sic. Quia
ens cũ oi re coincidit aliquo mõ.g coincidit cũ oi re aliquo
addito aut nullo.Si nullo habet ppositũ.si aliquo.g ente
addito.qz ens z aliqd sunt idé cũ vnũ héant sdictoriũ.s.ni-
Arg^m 2^m
hil.sed ens enti nõ põt addi.imo solũ identificari.g ens sic
coincidit cũ oi re qd est idé ei z nihil addit. ¶ Scdo hñ in
fra arguit.Qñcũq3 dñe diuidẽtes sceptũ aliqué sic se hñt
q nõ põt dari mediũ p abnegationé vel indifferẽtiã vtri-
usq3 cõcept⁹ talis est denudatus ab oi rõne vna(z loqr de
vnitate cõi p abstractioné)sicut aial nõ determinaret con
ceptũ vnũ cõez p abstractioné nisi eét mediũ p abnegatio
né vel indifferẽtiã ad rõnale z irrõnale:sz ens diuidit per
respectiuũ z abstractũ.nec dari põt medi⁹ cõcept⁹ qa sdi-
Arg^m 3^m
cunt p esse ad se z nõ esse ad se.g. ¶ Tertio infra sic. Prio
diuersa in nulla cõueniũt alia rõne cõi dinte ab his saltez.
qa tũc nõ essent pmo diuersa:sed decẽ pdicaméta sunt p di-
uersa z cõueniunt in ente.g zc.Qz sint p diuersa.pz.qz sunt
Ualsigba. Arg^m p^m
pma intellecta irresolubilia simplicissima. ¶ Istud pbat
Ualsigham sic.Si significaret vnũ sceptũ abstractũ p̄ter
hoc q cõcerneret sua cõtenta sequeret q ens non signaret
imediate decé pñta sed vnũ ppriũ sceptũ abstractuz.9ñs
est falsuz.g.Cõsequẽtia est manifesta.pbatio falsitatis cõse
quẽtis.Cõmẽtator.10.meta.cõ.8.hz hoc p ipoli.sic dicens.
Essentie z qdditates pñtoz sunt diuerse z nõ est in eis ali-
qd cõe.qa si ita eét.tũc hoc nomé ens nõ signaret illud qd
signat in pñto sube aut q̃litatis.aut q̃titatis p^o signatione
z sine medio:sed queadmodũ hoc nomé gen⁹ signat spés
Arg^m 2^m
mediãte aliquo cõi. ¶ Ité 4° meta.cõ.4° pbat Cõmenta
tor q vnũ nõ est aliqd additũ enti sic.Si vnũ sit additũ.
querit p qd est ens:si p seipsum.habet ppositũ:si p aliud.
iterũ querit de illo alio.z sic in infinitũ.Eodé mõ in pposi-
to de quolibet pñto respectu entis:qz aut pñtũ p se est ens.
z habet ppositũ q scept⁹ entis nõ est alius a cõceptu cu-
iuslibet predicamenti:si per aliud ens queritur de illo alio
Rñsio Arg^m p^m
per quid est ens z itur in infinitum. ¶ Sed ad hoc. Dico
q ens dicit vnũ cõceptũ cõmunem abstractũ immediatius
q̃ dicant decé pñta ex nã rei.Qd pbat p eadez argumẽta
que supra.Quia phs.4.meta.ca.p cõsiderat de ente inq̃tũ
ens.z in scdo.ca.cõsiderat de ente vt di de suba z de ceteris
pñtis q̃ attribuunt ad ipz:sz talis sfideratio realis diuersa
z imediata nõ posset eé nisi ens inq̃tũ in p ca.hiet cõceptũ
Arg^m 2^m
aliũ ex nã rei q̃ ens cõsideratũ in scdo ca.vbi di de decem
pñtis. ¶ P.Cõcept⁹ eéntie quo quel3 res cõcipit sub rõne
essentie.est pori cõceptu eiusdé rei q̃ cõcipit vt talis eéntia.
g pus cõcipit suba in rõne entis q̃ sube:z eodé mõ de q̃li-
tate z quol3 alio pñto.g de quol3 pñto possuz hre sceptum
abstractũ eéntie nõ cernẽdo subaz.nec cetera pñta. pbatio
assumpti.Quia sfiderando q suba est ens.hoc qd suba est
pñtũ cõplexũ.z p^o po in ista cõplexione est ens.qd est sim
plicius q̃ totũ pñtũ cõplexũ:sz vnũ qdq3 pus põt intelligi
sub rõne magis simplici q̃ sub rõne cõplexi.g suba pus in
Argumẽtũ tertium.
telligit sub rõne eéntie q̃ sub rõne sube:z sic de quol3 pre-
dicaméto. ¶ Item.Qñ intelligo de aliquo qd est ens nihil
plus itelligẽdo discerno aliqd per intellm.qa cũ sit actus
apprehẽsionis certũ est mihi q aliqd intelligo qz alr esset
actus sine obo:nec discerno subaz.nec q̃titaté.nec aliquod
aliud pñtoz.sed pcise ens p hypothesim.g habeo cõceptũ
abstractũ entis aliũ a decé pñtis. ¶ Ad idez sunt oia argu
méta que pbãt vniuocationé.pbãt.n.vnũ cõceptum entis
aliũ a suis cõtẽtis:lz insufficiẽter pbẽt illũ vnũ cõceptũ eé
vniuocũ.vt supra est pbatũ. ¶ Istã veritaté pbat Algaçel
in meta.sua tractatu p ca.5.vbi tractat istã opioné dicẽs.q
aliq dicebãt.q suba z accñs nõ cõueniũt in esse sube:qin p
esse sube nihil intelligit nisi ipsamet suba:z per esse q̃tita-
tis nihil aliud itelligit nisi ipsa q̃titas:z ex hoc scludebãt
q ens est equocũ.qz di de diuersis q̃ nõ sueniũt nisi intel-
lectu nois.vt canis cõuenit suis appellatiuis.

Argumẽtũ primum.
Contra istam opinioné dicit ipse.q totum qd dicunt
falsuz est:z arguit 3 opinioné sic. ¶ Cum dr
suba est ens.est sermo itelligibilis:sed hoc nõ esset si eé di-
ctũ de suba eét ipsamet suba.ergo zc.Minoré pbat.quia si
eé sube esset ipsamet suba tunc idé esset dicere suba est ens

z substantia

τ subã ẽ subã.τ p ꝯñs iste ſmo solũ eẽt itelligibil sba ẽ sba.si iste sba ẽ ens.

Arg. 2^m ¶ Itẽ. Arguit sic. Cũ dicim⁹ actio nõ ẽ: passio nõ est: τ sic de aliis pdicamẽtis. verũ est aliq̃ mõ. q2 supple si nec agat. nec patiat. tũc actio nõ est: τ idẽ est de passiõe. Sz si diceremus passio nõ est passio: vel actio non est actio: hoc nũq̃ credibile eẽt nisi ens dictũ de actione sit aliud ab actione: τ sic de aliis pdictis idem erit dicere actio nõ est. φ actio nõ est actio. g̃ ad hoc φ vn⁹ ſmo possit eẽ verus τ ali⁹ nũq̃ possit eẽ verus. opꝫ φ ens dictũ de actiõe sit aliud ab actione. τ sic de aliis.

Arg. 3^m ¶ Itẽ. Arguit sic. Cũ itells iudicat qd de oi re hec diuisio est vera: est vel nõ est. Sz si ens nõ diceret aliquẽ ꝯceptũ nisi decẽ pdicto℞. tũc diuisio nõ ꝯpehẽderetur in istis duob⁹ oppositis dñiis entis sed oporteret sic diuidere res. vel est subã. vel q̃titas. τ sic vsq̃ ad decẽ nec fieret diuisio in duob⁹ sz in decẽ.

Arg. 4^m ¶ Itẽ. Arguit sic. Qõ qua q̃rit an est. est qõ de ente. sz qõ q̃ querit qd est. est qõ de sba: sz qõ an est. est qõ alia a qõne qd est. g̃ ꝯcept⁹ eẽ. ali⁹ est a ꝯceptu sube.

Ad arg. Aureo. ¶ Soluunt aũt hic arg^a Aure. vnico vbo. Q2 ens accipit: aut vt abstractũ τ transcẽdẽter: aut vt signatũ τ designatũ q2 ens vt accipit i cõi. est vel sba. vel accñs. τ sic descẽdendo.

Ad pmũ. ¶ Ad p^m qñ dr si ens in cõi coincidit cũ aliq̃ aut g̃ aliq̃ addito τc. Dico φ hic nõ volum⁹ querere cum icidit in subaꝫ τc. an addat aliqd sube. s. rẽ cõem. sz an addat cõceptũ ex nã rei cõeꝫ τ abstractũ τ sic dico φ icidit addito aliq̃ τ qñ dr illud additũ erit ens. Dico φ verũ est. q2 illõ erit ꝯcept⁹ entis in cõi addit⁹ enti signato. Et qñ dicis: additũ enti idẽtificat sibi τ nihil supaddit. Dico φ ens in cõi additũ enti in cõi nihil addit sz idẽtificat. ens tamẽ in cõi additũ enti signato aliqd addit. s. cõem ꝯceptũ q est indiñs τ in plus q̃ ꝯcept⁹ entis signati.

Ad scdm ¶ Ad 2^m cõcedo maio. Et qñ dr in minori: ens nõ est idiñs ad ens respectiuũ τ ens absolutũ. Dico φ imo. Et qñ dicis oẽ ens diuidit p ista: verũ est de entib⁹ signatis.

Ad tertiũ ¶ Ad 3^m qñ dr q̃ sunt p̊ diuersa nõ cõueniũt τc. Dico φ que sunt p̊ diuersa transcẽdẽter. sic nihil τ ens in nullo ꝯueniũt q̃ vo sunt p̊ diuersa sic entia designata. in aliq̃ ꝯueniũt. s. in oibus pdicatis supiorib⁹ τ transcẽdẽtibus. ¶ Qõ aũt nõ põt excusari a ꝯdictiõe pbo. Q2 vt supra hr dis. 3. q. 1. ar. p̊. Ipse ꝯcedit Sco. φ ens dr̃ cõeꝫ rõnẽ obiectalẽ. Idẽ dr̃ in locis supra allegatis vbi ponit φ ens dicit vnũ ꝯceptũ cõeꝫ: τ tota cã sua est vt saluet dictũ Auic. φ p^m obm est qõ ꝯcurrit itellectui: sz si ens sit vn⁹ cõis ꝯcept⁹ ꝯfusus solũ. q2 idẽtificat sibi oẽs ꝯceptus determinãtes: ita φ illa cõitas sit solũ i mõ ꝯcipiẽdi. ſm explicitũ τ iplicitũ vt dicit. τ nõ q2 hẽat cõem ꝯceptũ aliũ ab his ex nã rei: nõ saluat: pbo. q2 obtius opꝫ psupponi ex pte obti añ oẽs modũ ꝯcipiẽdi ex pte itells.

Ad pmũ Valñn. ¶ Ad arg^m alio℞ qñ Cõme. dicit. τ ad idẽ ꝯcordat Porphyri⁹. φ. 10. pdta nõ hñt aliqd cõe. Dico φ vtraq̃ auctas negat talẽ cõitatẽ abstractã q̃ ẽt in suis ꝯtentis possit eẽ eiusdẽ rõnis τ p ꝯñs vniuoca sic gen⁹ est cõe ad suas spẽs τ istõ exprimiũt vtraq̃ auctates. Uide illã. 10. meta. supra q̃ dicit φ diceret ꝯceptũ vnũ quẽadmodũ gen⁹ τc. τ illã Porphy. ar. 6. τ ita expssũ inuenies.

Ad scdm ¶ Ad aliud de. 4. meta. de pcessu in infinitũ. Dico φ Cõme. non vult plus. nisi φ vnũ nõ addat rẽ sup ens. sz in eodẽ cõ. ꝯcedit ꝯ Auicẽ. φ aliũ modũ significandi hꝫ: sic ꝯcedo in pposito φ ꝯcept⁹ ille abstract⁹ entis quẽ pono nõ addit rẽ sup. 10. pdicamẽta. sz quẽdã ꝯceptũ cõeꝫ.

Instãtia Rñsio. ¶ Dices ex h̃ seqtur φ ens poterit eẽ genus. ¶ Dico ſm Phm. 3. meta. φ ad rõnẽ generis nõ sufficit φ sit idifferẽs ꝯcept⁹. sz reqritur φ applicatus ad sua ꝯtẽta nõ pdicet de eis: nõ. n. pdicat aialitas de rõnabilitate sicut entitas predicatur de oi entitate signata.

Quartus arti. Ubi qualiter possit stare. φ ens nõ sit vniuocũ in. 4. cũ th̃ dicit vnũ ꝯceptũ qdditatiuũ oium vt dictũ est. Sz dico. φ ad hoc φ aliqd sit vniuocum nõ sufficit φ sit eiusdẽ rõnis re⁹ pdicati qdditatiue cõis. sz reqritur φ sit eiusdẽ rõnis ſm φ pticipat a suis cõtẽtis. vt supra pbatũ fuit ar. 3. p auctates Simplicii. ¶ Et addo φ opꝫ φ sit eiusdẽ rõnis re^s suorũ ꝯtẽtorũ. vt sunt res τ h̃ loquẽdo de vniuocatiõe reali de qua loqtur metaphy. τ de qua disputam⁹. Dico aũt vt sũt res. p tãto: q2 sic video φ aialitas pcise accepta sine dña specifica asini. τ hois est rõnis eiusdẽ i hoie τ asino q̃tũ ad pdicatũ qdditatiuũ cõe q2 solũ dicit nãm sensitiuã in vtroq̃. eodẽ mõ video ex pte entis. φ ens pcise acceptũ sine hoc φ cõcernat subaꝫ vel q̃litatẽ est eiusdẽ rõnis in ipsis q̃tũ ad pdicatũ qdditatiuũ cõe. q2 vtrobiq̃ solũ dicit eẽntiã. Sz iõ p istã ꝯsideratione eque eẽt vniuocũ sicut aial. Sz vltra video de aialitate τ in asino τ in hoie. φ aialitas pcise accepta hois τ aialitas pcise accepta asini sunt eiusdẽ rõnis. nõ solũ in pdicato qdditatiuo cõi. sz vt sunt res. Qõ pꝫ q2 si de⁹ adnihilaret qcqd eẽt in hoie ẽt nãm suã sensitiuã. si remaneret asin⁹ in re℞ nã nõ adnihilaret qdditas aialitatis aut realitatis. De ente aũt in cõi est ꝯriũ. Q2 si deus adnihilaret accñs τ remaneret sba totalr adnihilaretur qdditas τ realitas accñtis. Et sic pꝫ φ asinus τ hõ in aiali sunt eiusdẽ rõnis vt sunt res: nõ aũt sba τ accñs in ente. τ illud est de deo τ creatura vt ꝯueniũt i ente. Sz que eiusdẽ rõnis vt sunt res vere pticipãt diffõnem vniuoco℞ qua dr φ hñt nomẽ cõe τ in qs rõ subalis est eadẽ: que vo nõ sunt. nõ pticipãt. q2 rõ subalis in his nõ ẽ eadẽ. igit animal est vniuocũ nõ aũt ens. ¶ Et φ sit posse φ aliq̃ hẽant vnũ pdicatũ qdditatiuũ cõe τ ex nã τ th̃ φ non sunt eiusdẽ rõnis: vt sunt res: h̃ sic declaro. Q2 due dñe vltime sic eiusdẽ rõnis sunt. φ ex nã rei hñt vnũ pdicatũ qdditatiuũ cõe. q2 ita hñ dña in cõi accepta ex nã rei pdicat de vtraq̃ illa℞. sic hõ de hoc hoie τ de illo. τ ens de hoc ente τ de illo: τ th̃ ille due dñe vltime non sunt eiusdẽ rationis. vt sunt res. sz se totis hñt diuerse. Sz hic est itelligẽdũ φ verũ est φ ad vniuocationẽ realẽ. s. metaphy. τ ad tales alias hñ reqritur φ pdicatũ cõe qdditatiuũ sit eiusdeꝫ rõnis cũ suis ꝯtentis vt sunt res.

Dubium. ¶ Sed an hoc reqratur ad vniuocationẽ logicã posset dubitari. Et aliqñ videbat mihi. φ sic: τ h̃ pp auctates istas Simplicii: sup ca. de equocatione li. pdicamẽto℞ loquẽtis de illa equocatiõe. de q̃ Aristo. loqtur li. pdictorum. Q2 certũ est φ est logica: mouet istã dubitationẽ quare cũ Aris. (vt ibi dr) loquat de dictionib⁹ nõ de rebus. quare nihil loqtur ibi de equocatiõe sz de equocis. Rñdet φ a reb⁹ sunt equoca in aia.

Simpli.

Arg^m p^m ¶ Tũc sic. Certũ est φ cũ eadẽ posset eẽ qõ q̃re nõ loqtur de vniuocatiõe. sz de vniuocis φ eadẽ erit rñsio. q2 a reb⁹ sunt vniuoca in aia. igit p hoc φ Arist. tractat in logica de vniuocis nõ de vniuocatiõe. vult ipe φ ad hoc φ aliq̃ sunt vniuoca ẽt vniuocatiõe logica de qua loqtur. φ opꝫ φ ipse res sint eiusdem rõnis τ vniuoce.

Boetius ¶ Cõfirmat. Q2 p Simpliciũ ibidẽ τ p eãdẽ rñsionẽ quã dat Boetius sup ca. de equocatione ad eandẽ qõneꝫ dicẽs sic: cũ hꝫ hec intẽtio nõ de reb⁹ sz de noibus: cur nõ de equocatione. sz equocis tractat. Rñdet equoce res sunt. equocatio vocabulũ est. Idcirco. q2 nomẽ nihil in se retinet equocationis: nisi equoce res sint de qb⁹ est illõ vocabulũ. iõ de ipsis inchoatũ est digne. q2 inde icipiẽdũ est digne vñ equocatio trahit subaꝫ. Tũc vt p̊. Certũ est cũ eadẽ posset esse qõ õ vniuocis q̃ de equocis eadẽ erit.

Rñsio. ¶ Rñsio. Q2 de vniuocis tractat nõ de vniuocatiõe. q2 nomẽ nihil retinet vniuocationis nisi res vniuoce sint res.

Instantia ¶ Contra. Illud dr φ suba cũ sit genus est vniuocũ ad corporeũ τ incorporeum: τ th̃ mãifestũ est. φ nulla res eiusdẽ rõnis põt iueniri.

Rñsio. ¶ Dico φ Porphyrius assigñt corpeũ τ incorporeũ spẽs sube ſz opioneꝫ illo℞ q ponebãt duas spẽs subaruꝫ. s. quasdã sensibiles multũ. quasdã mltũ spũales: pmas ponebãt subas corporeas. sicut lapides ligna τ hmõi: scdas ponebãt incorporeas: nõ q2 pñt simplr incorpee sicut aliq̃ itelligũt p incorporeũ

subas separatas.s.intelligētias.s3 q2 vix erāt sensibiles:ꝛ tales
subas ponebāt corpe aereas.Unū igr̄ dī ꝙ corpeū ꝛ icorpeū
nullā rē hn̄t eiusdē rōnis.Uerū est itelligēdo p incorporeū
itelligētias ſm modū quē nos ponimus de itelligētijs:ſm
ēt positionē Porphyrij hn̄t cōem nām itelligēdo p icorpo-
reū aliqd aereū.¶ Qz aūt Porphy.sic assignauerit corpo-
reū ꝛ incorporeū spēs:pz in sili.Qz infra in linea pñtali po-
suit ꝙ nos ꝛ dij essemus rōnales:s3 differemus a dijs.eo ꝙ
nos essemus mortales illi nō:q2 infra ca.de dīa dicit.Qz rō
nales sum⁹ nos ꝛ dij.s3 mortale additū sepat nos a dijs.Igi
tur Porphyrius posuit ꝙ itelligētie ꝛ nos vnā cōem rē rō-
nabilitatis haberem⁹:imo ponebat ꝙ cōicabamus ꝛ ipi in
re aialitatis.Qz dat regulā.ꝙ quecūq3 ꝯueniunt in inferiori
gn̄e ꝯueniunt in supiori.sicut q̄ ꝯueniūt in aialitate ꝯueniūt
in eē aiato.ꝛ codē mō ponebāt nos ꝯuenire cū dijs in aiali
tate.Unū ponebat ꝙ dij eēnt aialia s3 multū spūalia.¶ Ex
ijs ad ꝓpositū.Sicut ipse assignauit itelligētias in gn̄e no-
biscū ꝯuenire ꝛ in re aialitatis ꝛ rōnalitatis.sic assignat cor-
poreū ꝛ icorpeū i gn̄e sbe s3 eādē opionē.ꝛ ꝙ hn̄t rē cōe3
ꝛ istā opionē trahit a Platone i Thimeo.vbi posuit ꝙ qdā
erāt entia corpore aerea ꝛc̄.ꝛ posuit illa aerea itelligētias:s3
s3 illud posset dici ſm modū loquēdi Porphyrij:tn̄ verius
vr̄ ꝙ nō reqritur ꝙ illa que sunt vniuoca vniuocatiōe logi-
ca cōueniant inter se ſm ꝙ sūt res.Godof.eni.7.q.7.ꝛ Hen
ricus quoli.7.q.7.in hoc ꝯueniunt ꝙ ad hoc ꝙ aliqua sint
vniuoca vniuocatiōe logica nō reqritur ꝙ hēant vnitatē q̄
sit accepta ab aliq̄ ꝯueniētia in aliquo reali extremorū.Di-
co aūt significāter ꝯueniētia extremoꝝ:q2 nō teneo ꝙ aial
sit eiusdē rōnis in plurib⁹.vt dicat rē cōe3 aliā a spēbus.s3
solū ꝯueniētiā extremorū(li.3.dis.9.)s3 sufficit ꝙ accipiat̄ a
reb⁹ ſm silem modū p̄dicādi.In hoc stat cōis opinio oiu3.
q2 logica est p̄ncipal̄r de intētionib⁹ nō de reb⁹.¶ Ad hoc
est Simplici⁹ super ca.de suba:vbi vult ꝙ suba corpea ꝛ i-
corporea sint in codē gn̄e:ꝛ tn̄ ꝙ nō habebāt elemētalē ꝯ-
dictionē.i.nō hn̄t ꝯdictionē ſm aliquā que sunt res eiusde3
rōnis.Reqre li.2.q.de angelis an sit in gn̄e.¶ Ad hoc est
p̄ñtum qualitatis expresse.Prima eni spēs.s.virtus ꝛ habi-
tus que sunt spūalia.nō hn̄t rē cōem cū qualitate passibili q̄
est tertia spēs.¶ Ad hoc est p̄ñtu3 quātitatis.Quātitas eni
discreta nō h3 rē cōem cū quātitate ꝯtinua.ꝛ idē reperiret̄
in ceteris respectiuis si qs ingreret.¶ Propter qd̄ sequen-
do cōia dicta.Dico ꝙ ens nō est vniuocū vniuocatiōe nāli
q2 illa fundat̄ sup rē eiusdē rōnis:ꝛ ēt h̄ dī a p̄missis docto-
ribus in p̄missis locis.Nec ēt vniuocatiōe logica.Unū dico
ꝙ l3 sit ꝓbatū dis.9.q.2.ar.2.ꝙ nec ad vniuocationē logicā
nec ad logicū gen⁹ reqritur vniuocatio stricte accepta.s.ta-
lis que necio reqrat ꝙ sua cōtenta sint eiusdē rōnis vt sunt
res.sed stare pōt vniuocatio vt est cōis ad vniuocationē ꝛ
analogiā quādā.s.talē que seqtur alia ſm silem modū p̄di-
candi sine ꝯueniētia in re.Tn̄(vt diffuse ꝓbatu3 est li.2.di.
3.q.vtrū angeli sint in gn̄e ar.2.)ad vniuocationē logicā h̄
nō suffic̄.s3 vlteri⁹ reqritur.ꝙ hēat idē p̄dicatū qdditatiuū
abstractū.cōe neutrū:est ꝙ sit ita neutrū.ꝙ nō p̄dicetur de
suis ꝯtentis ſm illas dr̄ias qbus sua contēta differunt:sic
p3.ꝙ animal nō p̄dicat̄ de anima itellectiua.nec d̄ rudibi-
li in asino.Hō autem ꝯtiū est de ente vt ꝓbatur.3.meta.Jō
ens nō est vniuocū.¶ Qz aūt in.3.meta.loquat̄ de vniuoca
tiōe logica p3:ꝓbat eni3 ibidē totū intētū suū per modū lo-
gicū.s.per p̄dicationē supioris de inferiori:s3 iste modus p̄-
dicādi est logicus.¶ Itē.Ad vniuocationē logicā hec duo
nō sufficiūt.s3 3^m reqritur.s.ꝙ illud p̄dicatū cōe neutrū.qd-
ditatiuū.eque p̄ ꝯueniat oib⁹ nō vni p attributionē ad aliā:
eque.n.p̄mo ꝛ eque idepēdenter est asinus aial sicut hō:nec
est asinus aial per attributionē ꝛ dependentiā ad aialitate3
in hoīe ꝛ codē mō suba corpea eque p̄mo ꝛ eque idepēden-
ter est suba sicut incorporea:q2 l3 depēdeat ab itelligētia in
moueri nō tn̄ in eēndo subaz s3 ecōtra est de entitate acciden-
tis ad subaz vt ꝓbat̄.4.meta.t.c.2.ꝛ creature ad deū.igr̄ ꝛc̄.
¶ Ad auctates sup̄ in 3° ar.iductas ꝛ etiā in isto.4.ꝛ Boe-
tij que dicūt ꝙ vniuocatio accipit̄ a reb⁹ vniuocis ꝛc̄.Rn̄-
dendū est.ꝙ nō intēdunt dicere ꝙ ad vniuocationē logicā
reqratur ꝙ vniuoca ꝯueniant in re eiusdē rōnis.s3 itelligen
dū est hoc per ꝯparationē ad equoca.Equoca eni sic habēt
solū nomē cōe.ꝙ nō ꝯueniunt in re.i.nō ꝯueniant ex nā rei
in suo p̄dicato cōi.s3 solū a casu vel a ꝯsilio vt expōit Boe-
tius ca.de equocis.Uniuoca āt oia l3 nō pticipēt rē eiusdē
rōnis.tn̄ ex nā rei est ꝙ ꝯueniāt in p̄dicato cōi:nō eni3 a ca
su vel a ꝯsilio est ꝙ suba dicta de corporea ꝛ icorporea p̄di-
cetur de eis.s3 nā rei mouet ad tales ꝯcept⁹.Et pp̄ h̄ dicunt
ꝙ equocatio ꝛ vniuocatio a reb⁹ originē trahūt.¶ Et ideo
dico ꝙ ens est pure equiuocū vno mō.ꝛ alio mō analogu3.
¶ Circa qd̄ est itelligendū.ꝙ ens pōt 2^r ꝯsiderari.Uno⁹
p̄cise ſm ꝙ ꝯcernit sua ꝯtenta.s.decē p̄ñta tāq3 quedā p̄nci-
pia p̄mo diuersa.Alio⁹ vt ꝯcernit sua ꝯtenta.vt hn̄t attribu
tionē adinuicē.s.accñtia ad subaz.Primo mō est ens equo-
cū:scdo mō analogū.Primū p3:q2 Porphyri⁹ ꝯparans ens
ad decē p̄ñta p̄cise sine oi attributiōe coꝝ adinuicē.dicit ꝙ
ens dī equoce.dicēs sic.Neq3.n.cōe genus oium est ens.sed
quēadmodū dicit Aristo.posita sunt.10.p̄ma gn̄a sicut.10.
prima principia:vt si qs oia entia vocet equoce nūcupabit.
¶ 2^m p3.4.meta.cō.2.vbi loqtur Aristo.ꝙ in ente oia at-
tribuunt̄ ad subaz.s3 nō equoce.Sic dicēs.Ens multis mo
dis dī.s3 ad vnū ꝛ ad vnā nām non equiuoce.Et Cōmenta-
tor ibidē cō.2.Hoc nomē ens dicit̄ multipl̄r ꝛ nō equoce.
sicut hoc nomē canis qd̄ de latrabili.ꝛ marino dicit̄:neq3
vniuoce sicut aial de hoīe ꝛ asino.s3 est de his multis q̄ di-
cuntur de reb⁹ attributis eidē ꝛ sunt media inter vniuoca ꝛ
equiuoca.¶ Qualis ergo.est equocatio entis vt p̄cise respi
cit sua ꝯtenta.Dico ꝙ nec est nomē equocū a casu.nec a cō-
silio.s3 equocū cū nā.Qz nō a casu nec a cōsilio:p3.q2 equo-
ca a casu ſm Boetiū capitulo de equocis sunt que casual̄r
hn̄t idē nomē sicut iste hō hic.ꝛ alius rome.vocatur vterq3
Alex.Et equoca a ꝯsilio sūt que in solo accidēte ꝯueniūt si-
cut hō mortuus ꝛ viuus q sola figura ꝯueniunt:ꝛ iō ꝯsuluit
voluntas vt dicit Boetius.ꝙ hn̄t vnū nomē eis iposit3
a volūtate:s3 ens nō dicit̄ de substātia ꝛ alijs p̄dicamentis
casual̄r nec accidental̄r s3 per solā ipositionē voluntatis.q2
esse eēntiale est qdditatiuū respectu oium.10.(vt supra ꝓ-
batu3 est)ergo nec casual̄r est equiuocū.nec a consilio est.g̃
equiuocū cu3 natura.¶ Qd̄ sic imaginor.Aliqua enim con
ueniunt ex natura rei in aliquo p̄dicato essentiali ꝛ tamē in
aliquo predicato eēntiali ex natura rei equiuocant̄.Homo
enim ꝛ asinus in p̄dicato eēntiali animalis ex nā rei conue-
niunt:ꝛ tamen simul cu3 illa conuenientia naturali ꝛ essen-
tiali in p̄dicamento essentiali specifico hominis ꝛ asini eq-
uocantur:ꝛ ista voco equiuoca cū natura:q2 simul cum con
uenientia naturali ꝛ eēntiali in vno.equiuocant̄ in alio eēn
tiali.Et istum modum equocationis ponit Boetius sup ca-
pitulo de equiuocatione sic dicens.Potest aliquotiēs fieri
vt ex vniuocis equiuoca fiant.q2 homo ꝛ equus ſm nomē
animalis vniuoca sunt:possunt tn̄ esse equoca.si ſm nomen
diffinita minime sint.Siquis enim hominis reddat diffini-
tione3 dicens animal rationale mortale.ꝛ equus animal ir-
rationale/mortale/hinibile/ diuersas reddit diffinitiones ꝛ
erunt vniuoce res in equiuoca communitate sic suo mo-
do.Dico in proposito.ꝙ l3 predicamēta ꝯueniunt ex natu-
ra rei in predicato quidditatiuo entis suo modo conuenie-
di l3 non vniuoce omnino(vt supra iam probatum est in
tribus articulis)et cum hoc differunt in proprijs predi-
catis essentialibus,tamen dico ꝙ sunt equiuoca cu3 natura.

¶ Distinctio.XXVI.

Ens nō ē vniuocū.

Ens 2^r cō siderat̄.

Equiuo- catio.

¶ Distinctio XXVI. ¶ Questio I.

¶ Nunc de ꝓprietatibus personaruꝫ/quas frequēter in hoc tractatu cōmemorauimus/aliqd loqui nos opꝫ/sed primū audiamus qd de hoc nomine hypostasis Hiero. dicit ⁊c̄.

IN dis. 26. agitur de relonibus ꝑsonalibus. Ubi quero: sub qua rōne relo cōstituit primā ꝑsonā in diuinis. ¶ Et videt̄ ꝙ sub rōne ꝓprietatis: probo. Qꝛ relo ꝑsonalis ꝯstituit ꝑsonā aliquā inquantū illi soli conuenit: sed conuenire vni soli est diffinitio proprij. igitur.

Cōtra. ꝓpriū vt distinctū ꝯ relonē ē absolutū. igitur primū suppositū erit absolutuꝫ. ¶ In hac. q. vnū est in quo oēs conueniūt. s. ꝙ relatio cōstitutiua suppositi debet esse illud qd̄ est primū incōicabile.

Ideo pmo ponā 4ᵒʳ opiones ꝑ ordineꝫ ſm ꝙ vꝫ posse accipi pma rō incōicabilitatis. ¶ 2ᵒ tenebo ꝙ illa est pma generatiuitas. ¶ 3ᵒ ondam que est pma gn̄atiuitas.

Opio pᵃ. Argᵐ pᵐ

Primus arti. Ubi dicūt qdaꝫ ꝙ rō pma incōicabilis que cōstituit primū suppositū est igenitū. ⁊ arguūt sic. ¶ Prima rō incōicabilis ꝯstituit pmū suppositū: hoc est ingenitū. igit̄ ⁊c̄. Maior pꝫ: qꝛ cū pma ꝑsona sit ens incōicabile pmū ꝯstituet̄ ꝑ primā rōnē incōicabilē. Minor ꝓbatur: qꝛ qd̄ est ab aliquo ⁊ aliud ab illo, per prius respicit illud a quo est q̄ȝ illud qd̄ est ab ipo. qꝛ effect⁹ ꝑ prius respicit illud a quo hꝫ eē q̄ȝ illud qd̄ hꝫ esse ab alio. ġ eadē rōne. si aliqd nō hēt ordinē ad aliqd prius a quo hꝫ esse. ⁊ haberet ordinē ad posterius se qd̄ est ab eo. ꝑ prius ꝯuenit sibi negatio ordinis ad prius se q̄ȝ ad posteri⁹: ſꝫ tale est ingenitū. igit̄ ⁊c̄. ꝓbatio similitudis. Qꝛ ordo in negatiuis ē ſꝫ ordinē in affirmatiuis: prius. n. ꝯuenit hoi negatio risibilitatis q̄ȝ affirmat̄ risibilitas de eo. qꝛ si in illo priori quo pcedit risibilitatē nō ꝯueniet sibi affirmatio risibilitatis. ⁊ ꝑ tūc nō cōueniet sibi affirmatio risibilitatis vt certū est. tunc eēt aliquid cui nō ꝯueniret alterū ꝯdictoriorū. qꝛ in ꝓposito accipio risibile ⁊ nō risibile ꝯdictorie nō priuatiue: ⁊ hec vꝫ esse opinio Dam. ca. 8. oia que hꝫ pater sunt filij pter igñatione. ¶ Sꝫ illud solū vꝫ ꝯstitutiuū patris quo solo a filio distinguitur. qꝛ eo quo ꝯuenit cū eo nō est rō pma talis. igit̄ igenitū cōstituit patrē. ¶ Si dicatur. ꝙ negatio nō ꝯstituit. Dicunt. ꝙ per se rō ꝯstituēdi est rō incōicabilis. igit̄ siue sit affirmatio siue negatio hoc accidit: siue igit̄ sit affirmatiua siue negatiua per se cōstituit. dūmodo sit incōicabilis.

Rñ° tacit.

Reprobatur. Argᵐ pᵐ

¶ Cōtra. Ratio ꝯstitutiua est formalr̄ ⁊ pmo incōicabilis: nulla negatio est pmo ⁊ formalr̄ incōicabilis. qꝛ nō sepaꝛ igit̄ ⁊c̄. Maiorē cōcedunt cū alijs. Minor ꝓbat̄: qꝛ nulla negatio est ꝓpria alicui nisi per suū affirmatiuū. hō eniꝫ nō est asinus. qꝛ est rōnalis.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. Ut ꝯcedūt isti. Ingenitū nō pōt cōstituere nisi vt est negatio que dicit aliqd ad dignitatē ꝑtinens: puta. hrē esse a se. ⁊ habere plenitudinē formalē i se. qd̄ est pfectionis simplr̄. 4. de tri. ca. 9. Sꝫ ingenitū sic acceptū innitit̄ alicui affirmationi a qua vꝫ iportare dignitateꝫ. igitur seipsa nō ꝯstituit.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē dato ꝙ cōstituit ꝑ aliqd̄ positiuū cui innitit̄: quero. qd sit illud. Nō eēntia. qꝛ tūc sequeretur. si ingenitū sit ꝓprietas ꝑsonalis. ġ ⁊ eēntia. Uel est illud positiuū qd̄ est relo patris ad aliā ꝑsonā: qd̄ nō est. quia ponunt in pncipali rōne eorū ꝙ est ratio cōstitutiua vt est prior respect⁹ in patre q̄ȝ sit respect⁹ ad ꝑsonā ꝓductā. Uel illud positiuū est aliqd̄ cōe eēntie ⁊ relonis: ⁊ tunc sequit̄. ꝙ illa ꝑsona nō erit cōstituta aliqua relone singulari. ſꝫ abstractiōe quadā ideali.

Scotus.

¶ Ad rōneꝫ illoꝝ. rñdent aliq. vt Sco. concedētes eis. ꝙ illud qd̄ est ab alio ⁊ aliud ab ipso ꝑ prius respicit illud a quo est q̄ȝ illud qd̄ est ab ipso: ⁊ ēt ꝯcedūt cōtrariū negatiue arguēdo in suppositis absolutis. ſꝫ in ꝑsona que ꝯstituit̄ ꝑ ordinē originis nō opꝫ: sic est in ꝓposito. igitur ⁊c̄.

Opio 2ᵃ.

¶ Est igit̄ alia positio q̄ ꝯcedit cū ista ꝙ pma ꝑsona ꝯstituit ꝑ pmū incōicabile: ſꝫ illud est gn̄atiuitas ⁊ ꝓbant sic.

Argᵐ pᵐ

¶ Illud qd̄ est ꝓpriū patri ⁊ ad qd̄ oia se hñt ꝑ additionē. illd̄ ē ꝓpriū pncipiū incōicabile in prē: hꝰ est gn̄atiuitas. qꝛ certū est ꝙ soli patri cōuenit. igit̄ est sibi propriū. ⁊ super ipsam oia addunt. Qꝛ gn̄atiuitas dicit aptitudineꝫ gn̄andi. ſꝫ posse gn̄are addit suꝑ aptū gn̄are. qꝛ aliqd pōt eē aptum natū gn̄are qd̄ tñ nō pōt gn̄are vt puer. ¶ Item. Generare addit suꝑ posse. qꝛ aliqd pōt gn̄are qd̄ non generat vt Uir. ¶ Iteꝫ. Pater addit suꝑ gn̄are: qꝛ aliqd gn̄at qd̄ nō est pr̄. vt si moriat̄ fetus añ generationē. ġ oia addant suꝑ generatiuitatē. ġ est primū ⁊ ꝓprium patri. Est ergo pmū ⁊ ꝓpriū incōicabile patri.

Reprobatur. Argᵐ pᵐ

¶ Contra istā viā arguit̄ sic. Relo nō cōstituit ꝑsonā nisi ſm ꝙ est in re: sed nō est ex nā rei nisi i rōne actualissima poni sibi. ġ nō cōstituit sub rōne potentiali ⁊ aptitudinali. sed vltiata ⁊ actualissima.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. Si aliqd ipediret q̄re pr̄nitas sub formali rōne qua pr̄nitas nō constitueret hoc vꝫ eē ꝙ relatiua sunt simul nā ⁊ per ꝯñs sicut necessario opꝫ ꝙ pater ordine originis pcedit gn̄ationē ita filius ⁊ sic filius esset anteq̄ȝ eēt genit⁹. Sꝫ illud iconueniens nō sequit̄. imo pater ⁊ fili⁹ pñt eē simul natura ſꝫ non sunt simul ſm ordinē originis. igit̄. Probat̄ minor sic. Ubicūq̄ȝ sunt duo ordines quorū vnus aliū nō icludit nec necessario coexigit vnus ordo pōt stare cū simultate alteri⁹ ordinis, sicut pꝫ de ordine durationis: ⁊ ordie nāe: sed ordo originis ⁊ ordo nāe nō se icludunt nec nec̄io coexigunt. qꝛ vn⁹ ordo. s. nāe necessario icludit iperfectionē in altero extremo. s. posteriori. ordo originis nō. ġ cū ordine originis potest stare simultas nature. igit̄ relatiua pñt esse sil̄ nā ⁊ hrē ordinem.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē. Paternitas ex h̄ ꝙ est hec relo que est pr̄nitas non ꝑdit qn retineat in se totū qd̄ ꝯuenit relonī iquātū relatio. Sꝫ pr̄nitas iquātū h̄ relo originis ⁊ iquātū relo simplr̄ est simul nā cū suo opposito. ġ stant sil̄ ꝙ pr̄ ⁊ fili⁹ hēant ordinē originis ⁊ ꝙ sunt simul nā.

Argᵐ 4ᵐ

¶ Itē Ad pncipale. Aptitudo nūq̄ȝ est determiata ⁊ incōicabilis nisi ꝑ aliqd pri⁹ eo. ġ generatiuitas nō est pmo incōicabilis nec pᵐ ꝯstitutiuum. ꝓbatio añcedētis. Qꝛ aptitudo cū sit relo nūq̄ȝ est determinata nisi ab alio. s. vel a fundamēto vel ab opposito: ſꝫ qd̄ ꝑ aliud determinatū est nō est seipso pmo determinatū. ġ ⁊c̄. ¶ Confirmat̄. Nūq̄ȝ eniꝫ apponēdo terrā ad deorsum est determinata nisi qꝛ terra est grauis. ġ determinatio aptitudinis dependet ab alio.

Ad argᵐ scđe opi. Opi. 3ᵃ Sco.

¶ Respondet igit̄ ad argumentū ꝙ non. Qꝛ primū incōicabile cōstituit primū suppositū: ſꝫ primū incōicabile vt est sub rōne actualissima. ¶ Est igit̄ alia opinio Scoti que ponit gn̄atione vel gn̄are constituere primū suppositū. qꝛ est actualissima ⁊ ꝓbat sic.

Argᵐ pᵐ

¶ Generare est primū incōicabile. igit̄ cōstituit: ꝓbatur añs. In diuinis dꝫ omitti illud qd̄ est iperfectionis ⁊ retineri qd̄ est ꝑfectionis: ſꝫ hoc est iperfectionis (. s. generatiuitas) in aptitudine ⁊ po⁹. qꝛ pñt separari ab actu ⁊ ꝙ nō manet. ſꝫ transit. igit̄ vt sic nō pñt poni in diuinis: ſꝫ si aliqd incōicabile eēt in diuinis pcedens actū illd̄ vꝫ eē. vel aptitudo. vel potētia gn̄andi. igit̄ cū hoc sit ipoīe in diuinis fore aut pcedere. sequitur ꝙ gn̄are sit pmū incōicabile.

Rñ° tacit.

¶ Si arguit̄ agere psupponit eē hypostaticū. Rñdent ꝙ pmū eē icōicabile nullū eē incōicabile psupponit: ſꝫ gn̄are est primū eē incōicabile. Qñ ġ dꝫ in argumēto. ꝙ actio nō pōt eē nisi suppositi existentis: dicūt si itelligat̄ hoc ꝙ suppositū existat aliqua entitate priori actu. falsuꝫ est: ſꝫ entitate. i. actiōe est veꝝ. Et si arguatur cōtra. Agere psupponit potens agere: ſꝫ potens nihil est nisi suppositū. Rñdent ꝙ agere nō psupponit potēs agere. sed ꝯstituit ipm: necessario tñ psupponit pn̄ᵐ formale agēdi s. eēntiā. Qd̄ pꝫ: qꝛ loqmur d̄ actiōe sicut de relone: vt puta.

ꝙ sicut relo ꝑsupponit fundamētū ita actio ꝑsupponit formale principiū agēdi:si igit̄ nō sit difficile alicui cōcipere. ꝙ relo nō ꝑsupponit suppositū.s; ꝑsupponit cētiaʒ quasi fundamentū ⁊ sic cōstituit suppositū.eodē mō cōcipiat̄ ꝙ actio nō ꝑsupponit suppositū s; solūmodo ꝑncipiū formale agēdi:⁊ sic ꝯstituit suppoᵐ.℄ Cōtra rōneʒ istoꝝ arguo sic.

ↄ Sco. Argᵐ pᵐ

Tota rō quare gnatiuitas nō cōstituit est.qꝛ vt est ꝑor actu dicit imperfectionem:sed hoc est falsum.quia ꝑoritas aptitudinis siue potentie non dicit imperfectionem.quia prioritas talis non dicit inseparabilitatem vel prioritatem nisi originis ⁊ alia non conceditur in diuinis. S; prioritas originis nō dicit iꝑfectionē.qꝛ tūc.vel pater.vel filiꝰ dicerēt aliquā iꝑfectionē.igit̄ ⁊c.

Argᵐ 2ᵐ

℄ Itē.Veruʒ est ꝙ qñ poᵃ ꝑcedit ita ꝙ acqrendo actū acqrit sibi ꝑfectionē.tunc possibilitas vel aptitudo dicit iꝑfectionē:s; gnatiuitas(vt sic)non ꝑcedit gnare.qꝛ per actū gnandi nō est magis ꝑfecta q̄ ante actū gnandi.igit̄ ⁊c.

Argᵐ 3ᵐ

℄ Itē.Magis vī in quolʒ ꝙ poᵃ passiua dicat iꝑfectionē q̄ potētia actiua.qꝛ agens est nobilius passo.3.de anima.t.c.19.⁊ accipiunt̄ agēs ⁊ patiēs pro potētys actiuis ⁊ passiuis que sunt intellꝰ agēs ⁊ poſſis:s; eē genitū qð dicit poᵗᵐ passiuā in diuinis nō dic̄ iꝑfectionē. qꝛ nō dicit esse genitū acqrendo eē.ergo.

Ad argᵐ Scoti.

℄ Ad argumētū. Qñ dicūt ⁊ gnatiuitas dic̄ iꝑfectōeʒ.qꝛ seꝑabilitatē ab actu. Dico ꝙ seꝑabilitas nō dicit iꝑfectionē.nisi vbi inter potētiā ⁊ actū est ordo nāe vel gnationis.⁊ vbi poᵃ p actū acquirit perfectionē.quoꝝ vtrūq; hic deficit.℄ 2ᵒ arguo directe ꝯtra ꝯneʒ ꝓbando ꝙ gnare nō possit ꝯstituere ꝑmū suppositum in diuinis.Et ꝑmo ondaʒ ꝙ gnare est vere qd originatū l; nō sit ꝓprijssime originatū sicut dicimꝰ ꝙ illud qð est terminꝰ ꝓductiōis est originatū.Scdo ondā ꝙ sicut pr̄ nō pōt ꝯstitui p aliqð originatū qð sit terminus vel effectꝰ agentis,ita nō pōt ꝯstitui p aliqð originatū qð sit ipsa actio vel actus quo agens agit cuius ꝯriū imaginant̄.

Argᵐ pᵐ

℄ Primū ꝓbatur.Qꝛ qua rōne inter terminū actionis ⁊ ipam actionē est ordo originis eadē rōne inter ipm agens qð est ꝑncipiū ⁊ inter suaʒ actionē est ordo originis:qꝛ ita actio est ab agēte sicut terminꝰ.actio eniʒ formalr̄ est p respectū ab.S; inter actionē ⁊ suuʒ terminū est ordo originis.qꝛ hoc dī ad h̄: igit̄ inter ꝑnᵐ qð est pater.⁊ actionē que est gnare est ordo originis.

Arg. 2ᵐ

℄ Itē.Actus ꝓprius naturalr̄ est a ꝓprio agēte.qꝛ si ab agēte nō ꝓprio.s; indifferēti.idifferēter faceret vtrūq; ꝯdictorioꝝ:vt arguit Cō.2ᵒ phy.cō.44.S; gnare ē actꝰ ꝓprius.igit̄ ē a ꝓprio agēte.Qð autē ab alio orit̄ ab eo.igitur gnare orit̄ a ꝓprio agēte qð est pr̄.

Argᵐ 3ᵐ

℄ Itē.Idē iudiciuʒ est de dicere ⁊ de gnare i diuinis.S; certū est ꝙ dicere est ab aliquo originalr̄.qꝛ a dicēte.g̃ gnare nō nisi a pr̄e manifestū est.igit̄.

Argᵐ 4ᵐ

℄ Itē.L; aliq negarēt ꝙ agere ꝑsupponit esse nō tñ negarēt qn agere ꝯsupponit eē.qꝛ alr̄ nō ens ageret. Sed actio nō ꝯsupponit ꝙ suuʒ agens sit ens.vt sibi sit sic̄ subm ad ipam recipiendā sicut in quo est.qꝛ h̄ repugnat ꝙ recipiat̄ in agente:⁊ ꝑ se hoc nō ꝯuenit gnationi que semꝑ necessario est reᵒ alterius.Igitur reqrit ꝙ ipm sit ens.ita ꝙ ipsa actio sit ab ipso iā ente ⁊ ita originatū qð est ꝓpositū.

Argᵐ 5ᵐ

℄ Itē.Arguo vt isti met arguūt.Ordo vnꝰ ꝑmittit simultatē alterꝰ.sed ordo originis est alterꝰ gnis ab origine durationis.igit̄ stabūt sil̄.ꝙ pater ⁊ suū gnare simul sunt duratione.habētia tñ ordinē.

Argᵐ 6ᵐ

℄ 2ᵐ ꝓbat̄ sic.℄ Qð est posteriꝰ supposito patris nō ꝯstituit ipʒ in eē suppositali:s; eque bñ tale originatū ꝙ est ipsa actio agētis est posteriꝰ supposito patris.sicut filꝰ q est terminus originatꝰ.g̃ tale originatū ꝙ est actio nō pōt ꝯstituere.Maior p;:qꝛ qð est posteriꝰ supposito in suo eē nō pōt sibi dare illud eē.Minor ꝓbat̄:qꝛ gnare est aliquo modo originatū:vt supra ꝓbat̄.est eni actꝰ egrediēs a supposito patris.S; ꝙ respicit suppositū sicut originatū ab eo ē posteriꝰ ipso:h̄ n.iportat origīatū s; istos q̄ dicūt ꝙ ordo originis ē vere ꝑus ⁊ posteriꝰ.igit̄ ⁊c.

Instantia

℄ Dicens si ex eē origiato vis arguere ꝙ originatū nō pōt ꝯstituere.igit̄ cum ois relo oritur a fundamēto nulla relo ꝯstituit.

Rñsio.

℄ Dico ꝙ aliud est originari a supposito ⁊ aliud est originari a fundamēto:qð eniʒ orit̄ a supposito necīo preexigit suppositū ⁊ per ꝯñs nō cōstituit ipm. Relo aūt que orit̄ a fundamēto.l; ꝑexigat fundamētū nō tñ ꝑexigit suppositū constitutum ex relatione ⁊ fundamento ⁊ per ꝯsequens h̄ est ipm ꝯstituere.Cū igit̄ in ꝓposito loquor de actione generandi que est actꝰ originatꝰ a supposito gnante.seqtur ꝙ gnare nō ꝯstituit suppositū patris:⁊ relo tñ orta ab cētia diuia vt a fundamēto pōt ꝯstituere suppoᵐ relatiuū.℄ Ad h̄ habes declarationē ar.3.qualr̄ generatiuitas est originata a supposito ⁊ qualr̄ nō.

Argᵐ pᵐ

℄ Itē.Si pater ꝯstitueretur p gnare ꝙ sit actio originata sicut calefacere a calore nō ens originaret aliqd.ꝯñs est impoīe.ꝓbatur ꝯña qꝛ nihil originat aliquid qñ ipm ꝙ ponit̄ originari iam est.igit̄ pr̄ nō originat ipm gnare qñ ipsuʒ gnare est in suo eē originato.g̃ originat ipsuʒ gnare qñ ipsuʒ gnare nō ē i suo eē originato.qꝛ alterū ꝯdictorioꝝ dī de quolibet s; qñ gnare nō est actꝰ egrediēs aut originatus a generante:pater non est:cum constituat ipm.igit̄ pr̄ originat qñ nō est ⁊c.

Argᵐ 2ᵐ

℄ Itē.Eodeʒ mō arguit̄ affirmatiue.Qñ pr̄ est.gnare est.qꝛ ꝯstituens est sil̄ cū cōstituto:sed quando pater est tunc originat.igitur quando generare est tunc pater originat.Si igit̄ generare est quid originatū a patre.gnare originat̄ qñ iā est:qð est impoīe.

Ad ꝑmū ꝯ.2.opio.

℄ Ad ꝑmū qñ dī ꝙ ꝯstituit in rōne actualissima.Dico ꝙ accidit. ꝙ rō ꝯstituēdi sit actualissima.sicut ꝙ sit absoluta vel relatiua.s; solū ꝙ icōicabilissima ⁊ ꝑᵃ ⁊ nō dicēs iꝑfectionē.S; ꝓbatum est supra in argumētis ꝯ Sco.ꝙ gnatiuitas ⁊ h̄ nō dicit iꝑfectionē.℄ Vel alr̄ pōt dici ꝙ sufficit dissimiliter ꝙ sit actualissima in actu ꝑ.s.in dādo eē nō aūt opʒ ꝙ sit actualissima in actu 2ᵒ.i.vt sit opatio elicita sicut ipi imaginant̄ de gnare sic ē h̄.qꝛ tūc aliqd est in actualissimo eē ⁊ ꝑfectissimo reᵒ gnationis qñ est apatꝰ ⁊ potēs gnare.

Ad 2ᵐ ⁊ tertiū.

℄ Ad 2ᵐ qñ dī ꝙ causa q̄re ꝑnitas nō cōstitueret est qꝛ relatiua simt sil̄ nā.Dico ꝙ hec est cā:qꝛ ꝑnitas est posterior supposito pr̄is ⁊ originatū ab eo sicut generare.⁊ rō ꝯstitutiua dʒ eē sil̄ cū ꝯstituto:p idē ad 3ᵐ.

Ad 4ᵐ

℄ Ad 4ᵐ qñ dī.ꝙ aptitudo determinat̄ ab alio:p idē dico.ꝙ gnare nō ꝯstituit.qꝛ determinat̄ ab alio:qꝛ ita est actus determinatꝰ p hoc qð est agētis determinati.sicut aptitudo.qꝛ est apti determinati:⁊ qð dicunt.ꝙ determinat̄ p fundamētū vel oppositū.℄ Dico ꝙ si illud ipediret relatio nō ꝯstitueret.Vñ ad formā argumēti.dico ꝙ nō ipedit gnatiuitatē ꝯstituē.qꝛ determiat̄ p fundamētū.qꝛ hoc cōe est reloni.cū tñ s̄m oēs relo ꝯstituit.

S. Tho.

℄ Est igit̄ alia opinio que imaginat̄.ꝙ relo vt actualis nō ꝯstituit suppositū.s; vt sic ꝯsequitur suppositū ⁊ ꝯstituit sub relone priori.s.vt est ꝓprietas vt dicit Herue.dis.26.ar.3.⁊ hoc est qð dicit magister suus.⁊ nō ꝯstituit vt relo. s; vt diuina.1.ꝑte art.28.⁊ imaginant̄ ꝙ relo pōt 2ᵒ accipi.Vel vt ꝓprietas eiꝰ cuiꝰ est vt relati.Vel vt ipa relo relati:⁊ vtraq; ratio est incōicabilis:s; qꝛ ꝑor est rō eius ꝙ sit ꝓprietas q̄ ꝙ sit relo.qꝛ nō est relo referēdi patreʒ nisi qꝛ appropriat̄ patri.ita ꝙ approꝑato ꝑcedit ipam reloneʒ.qꝛ est cā eiꝰ iō cōstituit sub rōne qua est ꝓprietas tanq̄ simplr̄ incōicabili.nō aūt sub rōne qua est relo.

Reprobatio. Argᵐ pᵐ

℄ Contra. Relatio vt est ꝓprietas.Aut est formalr̄ ad se ⁊ sic suppositū absolutū.Aut formalr̄ ad alterū ⁊ tūc ꝯstituit vt relo.

Argᵐ 2ᵐ

℄ Itē. Relatio vt ꝓprietas respectu eius cuius est ꝓprietas relonez rōnis solum iportat.g̃ relo vt sic ꝯstituet suppositūʒ relonis:ꝓbat̄ assumptū.Qꝛ relo vt ꝓprietas dicit habitudinē ad patreʒ: sed ad patrē nō h; habitudinē nisi rōnis:sicut scia nō dī ad scientē.nisi relone rōnis.5.meta.te.c.20.igitur ⁊c.

Argᵐ 3ᵐ

℄ Item. Quicqd ꝯuenit s̄m se illud ꝯuenit sibi retēta quacūq; ꝯparatione

ratione.risibile eniz qz est equalitas fm se sō siue ɔsideret vt ppzietas siue vt aptitudo:vel quocūq3 alio° semper erit qualitas:sz paternitas in diuinis est formalr relo.igit siue vt ppzietas siue alr:semp erit relatio.z ita mēbza diuisōnis coincidūt. ¶ Ad idē q relo nō ɔstituit vt ppzietas.sed fm formalē rōnem relonis arguit.vbi constitutū est actualissimū opz rōnez ɔstitutiuā cōstitui in rōne actualissima.qz opz pncipiū ɔstitutionis sub formali rōne cōstitutiua ride re ɔstituto:sz lz in relone pānitatis z filiationis reperiat rō ppzietatis z relonis:tñ rō relonis est actualioz.qz se bz per additionē ad ppctatē.g zc. ¶ Itē.Qñcūq3 aliqd cōstituit aliud sub rōne poris cōceptus.posterioz cōceptus nō est de p se itellectu illius cōstituti.sed sibi accidit:si igit relo cōstituit suppositū diuinū sub rōne ppzietatis tāq3 priori cōceptu sequitur q cōceptus relo nō est dc p se itellectu suppositi diuini.hoc est falsuz z ɔtra Aug.9.de trini.p totū:pbat maioz.Qz nihil est de p se itellectu alterius qd est posteri° eo. ¶ Itē.Sub illa rōne pōt constitutū itelligi ɔstitutū z per ɔñs denominari sub qua est constitutū:sz iā ponit q pānitas pōt cōstituere sub rōne abstrahēte a formali rōne relonis.ergo sub tali pōt ɔstitui z denominari. Hoc est falsuz.g. pbatio falsitatis.Qz ille cōceptus.Aut est ɔceptus relonis: qd nō est.qz iaz ponit abstrahere ab illa.Aut disperatus:z tunc est absolutus.Aut cōis vtriq3:qd nō est.qz nullus ɔceptus est cōis absoluto z respectiuo z tñ cū fz Aug.oē qd est vel est ad se vel ad aliud.etiam iste conceptus communis non esset nisi conceptus entis. Sed conceptus entis non est ɔstitutiuus suppositi signati. igit zc. ¶ Itē.Ois rō que est formalr ad aliud tāq3 ad correlatiuū est formalr relo:sz constitutiuū psone vt cōstituit est hm°.g zc. pbatio minoris. Qz sub illa rōne psona ɔstituit i eē psonali sub q distiguit a quolibet alio.4.meta.t.c.3.qz per idē aliqd est ens z vnū: sz psona nō distinguit p relonez vt ɔparat ad essentiā fm istos.qz sic est idez sibi.g nec ɔstituit.Ergo distinguit z ɔstituit in ordine ad suū correlatiuū. ¶ Itē.Qñ aliqd ɔstituit p aliquā vnā rē in qua ɔcipiunt diuerse rōnes fm ordinez prioris z posterioris in consequēdo.z oēs sunt de per se itellectu ɔstituti.si prioz rō ɔstituet ipm in aliquo eē:posterioz rō cōstituet ipm in eē magis actuale. Hoc pz de aia hoīs:qz itellectiua p°est posterioz ad vegetatiuā z sensitiuā.iō dat magis eē actuale. Hoc ēt pz rōne:qz esse actuale in pncipio ɔstitutiuo opz accipere eē actuale in ɔstituto in pncipio cōstitutiuo z semp qd est posteri° est actuali°.igit ipsi ɔstituto posterius dabit eē actuali°. Tunc accipio minorē.Sz pānitas vt ppzietas z vt relo.sunt vna res in qua ɔcipiunt zc. non solūz paternitas vt ppzietas.sz vt relo est de p se itellectu patris formalr dicti.qz pā formalr acceptus p se z pmo est formalr relatiuū.Igit si pānitas vt est ppzietas. est abstractioz cōceptus z poz relone.z vt est ppzietas constituit patrē in eē psonali.seqtur q paternitas vt est relo z magis spālis ɔceptus ɔstituet in eē magis actuali q3 in esse psonali. Hoc est impolē apud oēs.igit . pbatur.Quia psone non ɔstituuntur p relationes.sed per formas resultātes cōsequētes essentiā z relationez Quere.q.sequenti.arti.1.

Secundus arti.An generatiuitas sit pma rō incōicabiliter.Ubi osido duas ɔnes.¶ Pria q relo cōstituit vt ppzietas.¶ 2ª q relo accepta vt ppzietas in proposito est generatiuitas. ¶ Circa primum suppono cū Simplicio sup pdicamentū relonis.q victoz.z incisoz.z hō sicut z pā.sunt noīa relatiua.Et dico tunc.q victoz. Uel pōt accipi put dicit habitudinē que ipoztat inter vincentē z victū.Uel pōt dicere aliā formalē rōnez in vincēte per quā vincenti appropriat:puta.q habeat viz vincendi aliū.Eodē mō pānitas in diuinis pōt dicere.Uel habitudinē ipoztatā inter generantē z genitū.Uel pōt dicere aliam rōnē formalē:puta.vis gñandi p quā generare appropriat deo. Primo mō pānitas vocat relo fm Phz.5.meta.t.c.20. vbi ex intētione ondit qualr pānitas est relo:dicēs.q pater dī qz egit.Scdo mō relo vocat quedā ppzietas dei.seu vocatur relo vt diuina sicut vis vel vtus vincēdi aliuz:vel ppzietas fortis seu victoris. ¶ Ad ppositū.pbo q cōstituit vt ppzietas nō vt relo.Qz qñ forma in pducēte dic dupliciter rōnē:vnā tāq3 primā re° pductiōis.aliā tāq3 2ªm z ɔñtez. si talis forma habeat ɔstituere suppositū pducens.magis cōstituet ipm in rōne qua hz rōnem pmi respectu actus q3 vt hz rōnem scdi. Pz de se:qz rō suppositalis ɔstituēs suppositū pducens.magis dz pcedere actū quo tale suppositū producit.seu esse prima.respectu actus quo producit q3 sequi actum seu esse secunda.respectu actus:z si producere sit actus formalis vt lucere sequitur solē.Sz planū est q rō relonis(fm oēs)hz cōstituere suppositū dei:z planū est ēt q denotat vt ppzietas in diuinis p quā deo ppziuz est generare:sic denotatur vt pma respectu act° gñatiōis. fm2o q denotat vt relo denotās habitudinē iter generantē z genitū sic denotat vt 2ª vel ɔñs.g zc. ¶ Propter solutionē argumentorū est itelligendū.Qz qñ dico pānitas vt proprietas z pānitas vt relo:hec diuisio pōt itelligi 2r.Uno° q sit similis diuisio sicut ens diuidit i absolutū z respectiuū.z sic pānitas vt ppzietas.esset absolutū.Alio° q sit silis diuisio sicut victoz z ipulsoz.z hō diuidit in victorē vt dicit relonē que est inter vincentē z victum.z victoz dī a vi vel virtute vincēdi:z sic pānitas vt ppzietas.z vt relo diuidit in duas rōnes relatiuas.s.in primaz z scdam. ¶ Per hoc ad argumēta alioz.pz q nō seqtur.q pānitas suppositū absolutuz (vt ptendebat primū argm)sicut eni inter vincentē z victū est relo realis sic inter victorē aptitudinalr sumptū:z q natū est vinci est relo realis:vt p hat dis.5.q.2.z infra habebitur hic ar.3. ¶ Per idē ad 2m.Dico q pānitas nō cōstituit patrē vt pcise ɔparatur ad patrē tāq3 patris ppzietas.sz vt est patris ppzietas re° filij gñandi sicut victoz dī re° ei° q natuz est ab eo vinci.z vt sic est relo realis sicut scientie respectu scibilis. ¶ Per idē concedo conclusionē.3. argumēti:q.s.mēbza diuisōnis coincidūt quo ad hoc.q relo vt ppzietas z vt relo.sūt relatiua.sz differūt sicut relo pª z 2ª.qz paternitas vt ppetas est pma relo z vt relo est 2ª:vt dictū est de victore z vincēte. ¶ Per idē pz ad 4m.q° nō est ibi ordo conceptuū quasi pānitas vt ppzietas sit prioz z pscindens a relone:sz est prioz sicut relo pmo mō sumpta z scdo modo sumpta. ¶ Per idē ad 5m pz.q minoz est falsa:que dicit q vt ppzietas pscindit a relone. ¶ 6m argumentū qd ɔcedit q ɔstituit vt relo ɔcedendū est. ¶ Ad 7m.Ad minorē.qñ dī pānitas vt relo est de p se itellectu rōnis ɔstitutiue. Dico.si accipias paternitatē vt relonez p relone quā vocamus scdam que fundat in actu gñandi(qualis est illa q est inter vincentē z victū:de qua relone locū hz distinctio nr̄a in pposito)tūc dico q pānitas vt relo non est de p se itellectu rōnis ɔstitutiue que ɔstituit patrē.sz ɔsequit suppositū constitutū sicut z spirare.z sic nō cōcludit argumētū cōtra intētionē pncipalis distinctiōis de paternitate vt ppzietas z vt relo. ¶ Secunda ɔclusio pz.Qz gñatiuitas est pª relo relatiua incōmunicabilis:z precedens actuz:sed pma ratio incōmunicabilis dz constituere primū suppositū. igitur generatiuitas cōstituit.Et ista opinio occasionem hz ex dicto Aug.5.de trini.in pncipio contra Arriū q volebat q pater eēt suppositū absolutū qd pbauit:qz si nō genuisset adhuc esset ingenitus.Sz hoc dato.q non genuisset nō fuisset relatiuū in ordine ad filiū.sz suppositū absolutū. ¶ Cōfirmat. Lz eniz Aug. dducit in aliqbus ɔtra eū.ñ istō dcm ɔcedit sibi Aug.s.q si nō genuisset adhuc fuisset ingenit°. ¶ Tūc arguo.Certū est q Arrius accepit istā ppositionez tāq3 ve

eã.nõ solũ ex significatiõe terminorũ(sic doctores dicũt.s.
q̃ multa sunt ingenita que non generãt)sed accipit ipsam
verã in materia determinata.s.in diuinis.de qua mã loqui
tur ⁊ Aug.ibi idistincte concedit eã.s.in eadẽ mã determina
ta.Sz hoc opz Aug.addere ad hoc q̃ vera sit ppositio.Qr
ingenitũ innitat̃ posito alicui relatiuo:qr alr̃ staret opinio
Arrij.s.q̃ primũ suppositũ eẽt absolutũ.Jstud aũt non põt
saluari si paternitas sit illud positiuũ relatiuũ ⁊ incõicabile
primũ.a quo ingenitũ possit accipere q̃ eẽt pprietas pr̃is:
põt tñ euidẽter saluari.si generatiuitas que in ordine origi
nis pcedit actũ gñandi.sit primũ positiuũ relatiuũ incõica
bile ingenitũ cui innitat̃.Jgitur ↄueniẽter opz ponere gene
ratiuitatẽ ↄstituere:pbo minorẽ.Qr paternitas in ordie ori
ginis sequitur actũ generãdi.5.meta.t.c.20.pt̃ di.qi gen⁹.Jgi
tur paternitas nõ põt eẽ illud positiuũ primũ ſm q̃ pater
posset dici igenitus si nõ genuisset.Jmmo nescio si paterni
tas esset illud primum sequeret̃ q̃ ingenitũ fundaret̃ super
genuisse affirmatiue.Generatiuitas ꝟo ordine originis pce
dit actũ gñandi:⁊ per ↄñs si generatiuitas eẽt pmũ positiuũ
relatiuũ sup quo fundaret̃ igenito posset 2ᵐ suppositũ in
diuinis esse ingenitũ ⁊ relatiuũ contrariũ ẽt si nõ genuisset:

Argᵐ 2ᵐ

⁊ ita pz minor.⸿ Jtẽ.Si aliqd ipediret q̃re generatiuitas
nõ ↄstitueret videt̃ eẽ.q̃ primũ suppositũ esset absolutũ:qr
qñ generatiuũ est.nõ est suũ correlatiuũ:sed hoc nõ ipedit,
igitur.Probatur minor.per argumẽtũ aduersarioꝝ.Ubi
cũqꝫ sunt duo ordines quorũ vnus aliũ nõ icludit.vnus or
do põt stare cũ simultate alteri⁹.naz aliqua hñt ordinẽ nãe
⁊ sunt simul duratione.Sz ordo nature seu pfectionis ⁊ or
do originis sunt duo ordines alteri⁹ ⁊ alteri⁹ rõnis.Jgit̃ ge
neratiuũ ⁊ suũ oppositũ correlatiuũ pñt eẽ simul natura ⁊
pfectione.⁊ tñ vnũ eẽt p̃us alio ſm ordinẽ originis.Et nunc
vltra.Sz si generatiuũ sit simul natura cũ suo opposito cor
relatiuo nõ erit suppoᵐ absolutũ:qd est ppositũ.g̃.⸿ Jtez.

Argᵐ 3ᵐ

Probat̃ minor:qr cũ di q̃ relatiua sunt simul natura.h̃ nõ
põt itelligi q̃ sũt sil̃ nãli coexigẽtia.⁊ h̃ sil̃ tali simultate q̃
excludit ordinẽ origis:qr tũc nlla opio posset saluare q̃ in
ter p̃rez ⁊ filiũ possz eẽ reło realis i diuis.ois.n.opio ↄcedit
ibi ordinẽ origis.Nec ẽt q̃ oĩno excludat ordinẽ nature:qr
tũc in creaturis nũqꝫ eẽt reło cãe ad suũ effectũ.qr semp in
creaturis causa pcedit effectũ saltẽ ordine nature.⁊ hoc ſm
esse causatiuũ.Jgitur ſm causare ⁊ hoc ẽ eẽ ad aliud.qr ni
hil est causatiuũ sui.g̃ opz q̃ sic itelligat̃.q̃ sint simul natu
rali coexigẽtia relatiua.Sed certũ est.q̃ ita naturalis coexi
gẽtia relatiua est inter generatiuũ ⁊ suũ correlatiuũ.pp̃ter
ordinẽ originis quẽ iportant.sicut inter quãcũqꝫ cãm ⁊ suũ
effectũ.Jgitur si in creaturis inter cãm ⁊ effectũ sit reło rea
lis.igitur ⁊ hic:⁊ ita nõ erit absolutũ.Jsta etiaz minor pz p
multa argumẽta:di.5.q.2.de pncipio elicitiuo.ar.pmo.Ubi
pbat̃.q̃ potẽtia vt pcedit actũ ꝟissime est in genere reło
nis.⸿ Ad hoc etiã nota argumẽtũ Aug.in chategorijs suis
di.9.q.1.ar.2.Ubi expresse ponit q̃ reło nõ fundat̃ super
operatione faciẽdi.sz super po⁹ naturali faciẽdi.Jbidẽ sunt
multa argumẽta ad eandẽ ↄclusionẽ.⸿ Ad hoc nota qua
liter generatiuitas nõ dicit iperfectionez:supra arti.pmo in
pmo ar.ↄtra Sco.⸿ Secũdo hic oñdo tractando diffini

Argᵐ pᵐ

tiue de rełone in creaturis.ex qua hoc idem vi sequi.⸿ Jn
creaturis eniz ponitur cõiter q̃ entis ad nõ ens nõ est reło
realis.qr inter albuz qd nunc est ⁊ inter albuz futurũ nõ est
reło realis.Tũc arguo.Si inter ens ⁊ nõ ens inter que est
ordo generationis põt eẽ realis reło.ergo inter duo entia i
ter que nõ est ordo generationis ſm esse ⁊ nõ esse.sed soluz
ordo originis que cõsupponit esse vtriusqꝫ extremi poterit
ẽt esse reło realis:pbatio ↄñie.Qr ordo nõ ipedit rełonez
realẽ.⁊ hoc ex rõne ordinis.sed nõ entitas extremi illius or
dinis ponit̃ ipedire.nunc ꝟo nõ entitas ponit̃ auferri.igit̃.

pz ↄña.sed iter ens ⁊ nõ ens sic est.g̃ ⁊c̃.pbatio assumpti.
Qr mot⁹ di correlatiue ad terminũ.est eni gñatio ptis post
partẽ alicuius pfectionis ad quã vadit motus ſm Cõmen.
3.phy.cõ.4.(nota ad quã)sed motus est respectu nõ entis
in po⁹ soluz.vt pz p diffinitionẽ eius.igit̃.⸿ Jtẽ.Qd est or

Argᵐ 2ᵐ

dinatuz ad finẽ est relatiuũ relatiue ad finẽ.alr̃ enim nõ eẽt
necessariũ oĩa agere pp finẽ:sed opatio qua acqritur finis
ordinatur ad finẽ ⁊ ordine originis pcedit finẽ.qr adhuc nõ
est.igit̃ ⁊c̃.⸿ Dic di p̃.q̃ veru ẽ q̃ operatio que ordinatur

R̃ñsio.

ad finẽ est relatiuũ relatiue in actu.⁊ q̃ terminus opposit⁹
sibi est in actu.⸿ Contra.Jllud est finis opationis qd si in

Reprobatur.

pncipio habitũ fuisset nõ fuisset opatio:⁊ quo habito cessat
opatio:vt puta.sanitas.Hec eniz est rõ Phi.2.phy.t.c.29.⁊
5.meta.ca.de causa.t.c.3.vbi pbat cãm finalez per hoc q̃ in
oĩ actione est aliqd pp qd incipit mot⁹:sicut cũ q̃rit̃ q̃re am
bulat sortes.rñdet̃ vt sanet̃:qd nõ itelligit̃ de sanitate quã
hz.ergo.⸿ Ad ppositũ di alr̃.q̃ opatio non dicit rełonem

R̃ñsio.

realẽ.qr finis nõ est causa nisi ſz esse qd hz in intẽtione.⁊ p
ↄñs opatio nõ respicit finẽ nisi ſm q̃ per opationez intẽdi
tur.⁊ ita vtrobiqꝫ erit reło intẽtionalis.⸿ Contra.2.physi.

Reprobatur.

t.c.29.oñdit Phs finẽ eẽ cãm:sed Phs realis nõ intẽdit de

Argᵐ pᵐ
Argᵐ 2ᵐ

numero causaꝝ intentionaliũ sed realiũ.⸿ Jtẽ.Cõmẽ.12.
meta.cõ.36.ponit q̃ balneũ in anima est efficiens motum:
sed balneũ extra est finis.⸿ Jtẽ.Sine habitu definito ces

Argᵐ 3ᵐ

sat motus:sed habitare in intẽtione solum nõ cessat motus.
⸿ Jtẽ.Finis est cã cãruz ⁊ optimũ de re:tale qd nõ est ens

Argᵐ 4ᵐ
Argᵐ 5ᵐ
Argᵐ 6ᵐ

intẽtionale.⸿ Ad hoc di.1.q.2.ar.pmo.an̄ mediũ.⸿ Jtez.
ad pncipale.Scia di respectu scibilis:sed scibile est sicut fi
nis in agibilibus.⁊ scia que est circa ens in po⁹ vt est altera
differẽtia diuidẽs ens freq̃uẽter nõ est ens in actu.igit̃ ali
quid põt eẽ relatiuũ lz suũ oppositũ non sit.⸿ Dicit̃ q̃ re

R̃ñsio.
Reprobatur.
Argᵐ pᵐ

fertur ad scibile vt hz esse in specie que est in actu.⸿ Con
tra.Scia refert̃ ad scibile vt ad rez cognitã:puta ad hoiem
vł ad lapidẽ.sz spẽs nõ ẽ res cognita.igit̃ nõ refert̃ ad scibi
le nisi vt ẽ repñtata in spẽ sic nõ ẽ ens i rei ꝟitate.igit̃ refert̃
ad nõ ens i rei ꝟitate.⸿ Jtẽ.Argᵐ ẽ ð actu ðsiderij:⁊ spei q̃

Arg.2ᵐ
Argᵐ 3ᵐ

sunt quedã realia ⁊ dicunt̃ respectu nõ habiti.⸿ Jtez.Ar
guunt alij ad pncipale.Materia dicit̃ relatiue relatiõe rea
li ad formã.alr̃ non valeret argumentũ Cõmen.pmo phy
sico.c.7.q̃ materia nõ est sua potẽtia ad formã.qr tunc sba
esset de pdicamẽto Ad aliqd:q̃ eniz suba sit de pdicamẽto
ad aliquid.rełone rationis nõ est inconueniẽs deo.Etiaz 2⁹
physico.t.c.21.vsqꝫ.26.pbat Phs.q̃ ↄsiderans de materia
debet considerare de forma:⁊ econuerso pbat.p hoc q̃ cõ
siderans vnuz relatiuorũ ↄsiderat de alio.Sed hoc itelligi
tur de relatione reali cũ consideratio Phi sit realis ibi:sed
non dicit̃ relatiue ad formã quã hz sed quã non habet.igit̃
respectus realis est respectu nõ entis:pbo miorẽ.Quia vbi
est respectus fundatus super vniuocationẽ seu inherentiaz
ibi nõ est reło:vbi aũt fundatur in habitudine ⁊ ad iheren
tia ibi est relatio.sciẽtia eniz non dicitur ad scientẽ.sz ad sci
bile gnto metaph.t.c.20.etiã pars nõ est relatiua ad totuz.
nec econuerso:nec accidens ad subm.qr in ijs est respectus
vniuocationis ⁊ inherẽtie.Sed respectus q est inter formã
habitã ⁊ materiã est respectus fundat⁹ in vniuocatiõe ⁊ in
herentia:respectus aũt qui est respectu forme nõ habite est
fundatus in habitudie ⁊ additate ad aliud.⸿ Jtem ad pn

Arg. 4ᵐ

cipale.Prius dicit̃ relatiue ⁊ ex natura rei ad posterius:sz
posterius nõ est qñ prius est pmo.igitur vnũ relatiuũ reale
pcedit aliud ſm realez existentiaz.lz sit simul ſm naturalẽ
⁊ realez coexigentiã.⸿ Dubitatur quõ res põt depẽdere a

Dub.1.

nõ re.⁊ ens a nõ ente.⸿ Prio qr cui repugnat entitas eidẽ
repugnat pprietas entitatis.sed terminare dependentiã al
teri⁹ est pprietas entis.igitur cũ nõ enti repugnat entitas ⁊

Entis ad nõ ens.

repugnabit terminare rełonem.⸿ Secundo qr tunc eẽ re

latiuorum

latiuorũ nõ erit ad aliud se habere.sed ad nihil se hře.¶ 3° nulla res põt esse sine eo qd cadit in diffõne eius ⁊ in obliq̃ sicut nec accidẽs sine subiecto:sed vnũ relatiuorũ ponit̃ in diffinitione alterius.¶ Ad oĩa p3 q̃ ens nõ põt dependere realr̃ ad nõ ens simplr̃ qd est nihil:s3 tñ ens in potẽtia hñ põt depẽderẽ ad nõ ens i actu sicut opatio ad finẽ:scia ad sci bile pole:materia ad formã quã nõ h3:desideriũ ⁊ spes ad habẽda in potẽtia.Et sic p3 p̃mo q̃ terminare dependẽtiã est ppͥetas entis in actu vel in potẽtia.⁊ diffinitio relati uorũ est ad aliud actu vel potẽtia.Et vt magis pateat hoc esse verũ pbo ppositũ inductiue arguo sic.Qd repugnat nature relõnis simplr̃.repugnat cuilibʒ eiꝰ spẽi.Uerbi grã. q2 eniʒ esse absolutũ repugnat relõni simplr̃.ideo ⁊c̃.si igit̃ conueniret relõni simplr̃.q̃ ambo extrema eẽnt in actu.p ɔñs relõ nõ esset respectu nõ entis ₰m rem.igit̃ conueniret cuilibet eiꝰspẽi.Hoc est falsũ i relõnibus mõ mensure:sciẽ tia enim qñq3 est respectu entis ₰m rõnem soluʒ.⁊ memo ratio.que ita bene mensurat̃ ab obiecto memorali.⁊ deside riũ desiderabili.sicut sciẽtia scibili ⁊ qñq3 est respectu non entis ₰m rem.q2 respectu p̃teriti vt p̃teritũ est.⁊ desideriũ respectu absentis nõ habiti.Hoc est falsũ de relõne modo potẽtie.Qr Phs in p̃dicamẽtis.ca.de Ad aliqd.dicit.Non aũt oĩbus relatiuis veꝝ videt̃ simul eẽ natura.Scibile eni prius scia vr̃:pbat aũt h̃ ⁊ innuit istud argumẽtũ.5.meta.ca. de priori.t.c.16.vbi Phs reducit oẽs modos p̃oris in vnũ dicens.Prius est qd põt eẽ sine alio ⁊ illud nõ sine ipso:sed res scibiles pñt subsistere sine hoc q̃ de ijs habeat̃ scientia sicut quadratura circuli ⁊ scia nõ põt eẽ si nõ ẽ scibile.igit̃ scibile est prius ⁊ ita nõ sunt simul natura:⁊ ita est respectu nõ entis.¶ Sed hoc itelligit Phs de relõne reali scibilis per modũ actiui ad passiuũ nõ de relõne mensure que po nitur rõnis.igit̃ ⁊c̃.pbo minorẽ.Qr loquitur hic de relõne scibilis ₰m quã p̃cedit scientiã scientis que ex nã rei sibi cõ uenit:s3 scibile ₰3 qd p̃cedit scientẽ sic est ens ⁊ ex natura rei apta nata est cãre scientiã sicut quadratura circuli est ens scibile añq3 moueat itellectũ ad scientiã ⁊ relõ mensure est posterior relone mõ potẽtie vt vult Phs.5.meta.t.c.20.q̃ scibile vt mensura nõ dr̃ relatiue.nisi q2 mensuratũ dicitur ad ipm ⁊ ita posterior est eiꝰ relõ.Igitur in pposito loqtur de relatiuis realibꝰ mõ potẽtie.5.meta.q̃ nõ op3 esse simul natura.¶ Scđo hoc p3.q2.5.meta.ɔcluditur q̃ oẽ actiuũ dicit̃ ad passiuũ:s3 certũ ẽ q̃ genitũ ⁊ gñabile sunt actiua ⁊ passiua ⁊ gñabile est ens in potẽtia.Huic cõcordat textꝰ h̃ qui loqtur de scibili ₰m q̃ est cã sciẽtie dicẽs q̃ de rebꝰ sub sistẽtibus scientiã accipimus:⁊ dicit ẽt q̃ si scibile nõ sit q̃ nõ est sciẽtia:s3 scibile vt causat sciam includit relõnẽ mõ potẽtie actiue que est realis.igit̃ hic itelligit de relõne rea li.¶ Tertio dico q̃ illud vult Aristo.2.phy.t.c.10.de relo nibus mõ vnius.Uult eni ibi q̃ qñ aduenit relõ alicui.sine mutatione eius ibi aduenit.sicut si cũ albo diu preexistente crearet̃ nouũ albũ:p̃mũ albũ eẽt sile sine noua mutatiõe facta circa eũ:sed hoc nõ esset verũ nisi relatio silitudis eẽt respectus itrinsecus adueniens.ita q̃ a p̃ncipio extitisset in eo respectu futuri albi ⁊ p ɔñs respectu albi non entis.ğ ⁊c̃. pbo minorẽ.Qr si prius realr̃ nõ fuisset in eo peteret p̃nᵐ. Aristo.5.phys.t.c.10.qñ pbat q̃ ad relõnem nõ est motus per hoc q̃ accipit tãq3 notũ.s.q̃ aduenit albo p̃existẽti si ne sui mutatione.Hoc videt̃ petitio.Diceret eniʒ aduersa rius sibi:q̃ assumptũ est dubiũ.Immo diceret q̃ si nõ pre existeret in eo q̃ oporteret.q̃ noua mutatione sibi acqrere tur.De hoc dis.30.ante finẽ.¶ Sed vnũ dubiũ est ɔtra oĩa ista:in quacũq3 spẽ relõnis cõcedimus relõnẽ respectu en tis i potẽtia.ibi op3 ɔcedere relõnem iter illud qd p̃exigit ⁊ qd futurũ est.⁊ ita ɔcedere op3 relõnẽ que est iter p̃us ⁊ po sterius.Sed illa est in solo itellectu. dicit Auic.3.meta.c.de Ad aliqd in fine.Ergo iste nõ erunt reales.Et est rõ Auicẽ. Qr res nõ est prior in re nisi eo q̃ simul est cuʒ eo. quo mõ eniʒ erit prior re que nõ h3 esse:si ergo iter p̃us ⁊ posteriꝰ sit relõ ⁊ ɔparatio ita q̃ ibi simul adinuicẽ ɔparant̃.hoc erit. q2 aĩa illa itelligit vt duo simul ɔparata.¶ Rñsio.Duplex est prioritas.Una ex natura rei.sicut inter subm recipiens ⁊ formã ipressam ab agẽte ⁊ vlr̃ p̃oritas est iter agens ⁊ ter minũ pductũ.Alia est p̃oritas a cõsilio.sic cũ artifex ordiat q̃ hoc ponat̃ in fundamẽto edificij.⁊ illud ɔñter ponat̃ in muro ⁊ illud vltimo in tecto.Qñ igit̃ dicit Auic.q̃ prius ⁊ posteriꝰ sunt relatiua in solo itellectu.Uerũ est iter que est ordo p̃oris ⁊ posterioris a ɔsilio nõ in qbus a nã.Et hoc p3 per rõnem eiꝰ:querit.n.quõ erit res prior eo qd nõ est dicã certe.q2 ad ipsuʒ est naturalr̃ ordinatũ.¶ 2° ad ppoᵐ dubi tatur.Qr relatiua sunt simul natura:si igit̃ p̃mũ suppositũ gñatiuitate ɔstituit̃.igit̃ 2ᵐ ɔstituit̃ gñabilitate:hoc est fal sũ.q2 tunc esset filius suppositũ añq3 gñaret̃.¶ Uideret̃ posse dici.q̃ in creaturis generatiuũ ⁊ vlr̃ oẽ actiuũ vĩ ipor tare duplicẽ rõnẽ.Unã ad subʒ.sic calefactiuũ ad calefacti bile.Aliã ad t̃minũ sic calefaciẽs ad calefactũ:calefactũ.n. est terminus adequatꝰ calefactionis:s3 in diuinis ⁊ si ɔside retur poˢ subtiua tñ gñans nõ dĩ relatiue ad subm:vt pba tur dis.4.terminus aũt gñationis in diuinis est genitũ non generabile q̃ significat̃ p modũ subti:⁊ ideo gñabilitas nõ cõstituit filiuʒ.sed genitũ esse.aut filiũ eẽ.¶ S3 istud nihil est.Qr certũ est q̃ pro illo ordie originis p quo cõcedit̃ ge neratiuũ ɔstituere suppositũ p̃ris ⁊ p̃cedere actuʒ gñandi ⁊ si non respiciat gñabile p modũ subti respicit tñ aliquo mõ gñabile.q2 alr̃ nõ ɔstitueret primũ suppositũ i eẽ relatiuo: sed illud gñabile nõ põt esse aliud nisi filius.q pro tunc est possis generari.igit̃ habemus q̃ gñatiuitas se tenet ex parte obiecti tãq3 primus respectus q ɔuenit.Et certuʒ est.q̃ ille respectus est incõicabilis alteri psone.⁊ p̃mus incõicabilis cõstituit.igit̃ gñabilitas cõstituit filiũ.¶ Ideo alr̃ rñdeo. Cõcedo eni q̃ pro illo ordie originis quo gñatiuũ cõstituit suppositũ p̃ris q̃ coexigit suũ correlatiuũ gñabile p moduʒ termini oppositi.non p modũ subti.Et qñ arguit̃.Primus respectꝰ incõicabilis cõstituit.Dico.q̃ op3 addere.q̃ p̃mus respectus incõicabilis actualis actu p̃mo ɔstituit.p̃mus aũt incõicabilis potẽtialis nõ:generatiuũ hõ est primus actus incõicabilis actualis actu p̃mo.gñabilitas hõ potẽtialis:q̃ re ⁊c̃.Hoc p3.In diuinis.n.nõ possumꝰ querere actũ p̃muʒ ₰m q̃ potẽtia dicit priuationẽ actualitatis.q̃cqd.n.est in di uinis est purus actꝰ ⁊ purũ necesse esse.S3 2ᵐ q̃ iter posse eẽ ⁊ actu esse.attendit̃ ordo originis:q2 ₰m ordinẽ originis passiue inter posse eẽ ab alio significat̃ qdaʒ ordo originis (nũq3 enim orirer̃ aliqd ab alio nisi pp posse oriri ab alio: da eniʒ.q̃ sit impole nõ oriret̃)⁊ eodẽ mõ ₰m ordinẽ origi nis actiue inter posse gñatiuũ ⁊ gñatiuũ eẽ significat̃ ordo originis.Certũ est aũt.q̃ posse eẽ ab alio in ɔpõne ab actu eẽ ab alio.dicit respectũ potẽtialitatis respectu actꝰ primi: ⁊ silr̃ actu eẽ gñatiuũ in ɔparatiõe ad posse gñare q est actꝰ scđs.dicit respectũ actualitatis actꝰ p̃mi.Et ita habet̃ ppo situ q̃ generatiuũ est p̃mũ incõicabile actuale actu p̃mo:⁊ gñabile primũ incõicabile potentiale:semp tñ accepto po tentiali mõ quo dictũ est.s.₰m ordinem originis.Et debet bene notari q̃ tale potentiale nõ dicit carentiam actus.sed exclusionem impossibilitatis originandi vel essendi.

Tertius arti.Ubi dico q̃ p̃ma generatiuitas ɔstituit primũ suppositũ.Unũ hic est intelligendũ.q̃ essentia ipsa est fundamentũ respectu oĩum relationũ per sonaliũ.ergo eẽntia diuina fundat in se respectum actiui seu pductiui:⁊ q2 ille respectus pductiui seu actiui nõ põt esse qdam respectus ideterminatꝰ ideo op3 q̃ specificet̃.S3 cõ uenientiꝰ nõ põt specificari nisi ₰m habitudineʒ quã ipor

Rñsio. — Rñsio — Dubium tertium. — Rñsio. — Reprobatur. — Rñsio vera. — Dubium scđm.

tas ad pmū terminū oppositū relatiuū:ꝛ qꝛ pmū pductiuū
simplr est fili⁹ cui cōpetit gñari.ideo ille respect⁹ pductiui
Generati-uitas.
bꝫ vocari gñatiuitas.℄ Dico tñ ꝙ illa gñatiuitas pōt z'ac
cipi.Uno mō vt fundat ī ipsa eēntia diuina.Alio mō vt di
cit aptitudinē quādā ipsius pmi suppositi diuini.iaꝫ in esse
ↄstituti ad actū gñandi.Primo mō voco illā gñatiuitatē
primā gñatiuitatē:ꝛ vt sic nō bꝫ suppositū patris pus se.sꝫ
ipsa cū eēntia cōstituit suppositū patris.Scdo mō bꝫ sup-
positū patris pus se:ꝛ sic voco eā scdam generatiuitatē:ꝛ sic
nō cōstituit pmū suppositū.s.patris.Et rō quare sic distin-
guit est ista.Qꝛ sicut generare psupponit suppositū ita ge-
neratiuū:nō enī dī aliquid gñatiuū nisi ipm sit suppositū.
qꝛ puer ex͞ns puer sm istos nō est potēs gñare.sꝫ est aptus
nat⁹ gñare seu gñatiuus.Sꝫ certū ē ꝙ puer ē ex͞ns puer sup
positū:ꝛ iō si indistincte dicerē ꝙ generatiuitas cōstitueret.
nō vitarē difficultatē.qn illud qd ponit cōstitutiuū patris
adueniret supposito iā ↄstituto:sicut dico ꝙ generare adue-
nit supposito cōstituto.℄ Polītatē aūt bꝫ declaro.Quidā
enim dicūt.ꝙ aptitudini que iportat p generatiuū psuppo
Instantia
nitur subm sicut ꝛ potētie vel actioni gñandi.℄ Contra.p
simile sic.Uer est apud oēs.ꝙ itellectus seipso itrinsece est
aptus ad intelligendū sine itellectiuus.Ponat igit .ꝙ de⁹
intellectū separaret ꝛ faceret ipm suppositū relatiuū ↄstitu-
tū relōne opposita ad verbum suum qd pduceret.Scdm
igitur illaꝫ rōneꝫ relōnis pmo foret suppositū quo pmo re-
spiceret verbū ab ipso pducendū:sed primū respectum ad
verbū bꝫ inquantū itellectiuus est.siue aptus verbū pduce
re:ꝛ hūc respectū bꝫ priusqꝫ ponit per se existere(vt pmis-
suꝫ est)ergo relō illa rōne ↄstitueret p in eē supposito.ergo
aptitudo nō adueniret supposito cōstituto.sed eē aptū.eēt
esse suppositū relatiuū.ꝛ aptitudo esset prior in ↄstituendo
Arg⁹ p⁹
ipso supposito ↄstituto.℄ Contra.Qua rōne tu dicis ꝙ ge-
neratiuitas pōt fundari ī eē.adhuc nō pconstituto supposi-
to patris in eē.ꝛ sic ↄstituere suppositū patris.ita dicaꝫ ꝙ i-
mediate gñare pōt fundari ī eēntia ꝛ ita gñare poterit ipꝫ
Arg⁹ z⁹
ↄstituere.℄ Itē.Tu dicis supra ꝙ gñare nō pōt ↄstituere.
qꝛ dicit eē originatū ita bñ gñatiuitas originat sicut gñare:
R̄nsio.
Ad pmū
ex quo enī respect⁹ fundat⁹ in eēntia ab ipsa orit.℄ Rn-
deo ꝙ nō est sile:qꝛ gñatiuitas eēntialr nō pexigit supposi-
tū.sꝫ fundamētū.respectus enī calefactiui nō pexigit eēn-
tialiter.ꝛ pmo iduiduū de gñe sube.in quo subsistēt.sꝫ pri-
mo eēntialr reqrit calorē qd est suū fundamētū.ꝛ respectus
calefactiui cū suo fundamēto faciūt qōdaꝫ relatiuū mō po-
tētie:gñare aūt sm oēs opinātes est act⁹ suppositi inquātū
suppositū ꝛ nō est actus fundamēti solū.qꝛ actus est suppo-
sitorū(pmo meta.in phemio)ꝛ ita essentialr pexigit sꝫ nō
Ad scdm
ipm generare.℄ Ad aliud pꝫ per idē qꝛ dī gñatiuitas ori-
ginatur sicut gñare.Dico ꝙ illud qd originat ab alio sicut
a fundamēto.pōt cū ipso cōstituere tertiū.ꝛ in diuinis illud
tertiū suppo⁹ vocat:sꝫ illud qd orit ab alio nō sic a funda-
mēto pcise.sꝫ sic a supposito ↄstituto.illd nō pōt ↄstituē sup
positū:sic est de gñare ꝛ gñatiuitate z⁹(vt dictum est)ꝙ ꝛc.
℄ Et est hic notandū ꝙ p hoc ꝙ dico gñatiuum ordie pce
dere gñantē seu paternitatē.nō itelligo ꝙ est alia relō a pa-
nitate.sꝫ eadē relō hñs ordinē originis ad seipam.Qꝛ cū di
co calefactiuū.calefaciēs.ꝛ calefacit.adē est relō:ꝛ dico ea
dem quātū ad illud qd ptinet pcise ad genus relōnis sꝫ ibi
eēnt qdam diuersi respect⁹ cōcomitātes de genere actiōis.
De hoc di.9.q.1.ar.z.ꝛ precise in fine.Silr si dominiū esset
relō realis in diuinis.nihilominus eadē eēt relō sm rē que
iportaret p dominatiuum.dominās.dominatū fuisse solūꝫ
differens a seipsa sm ordinē originis.℄ Un̄ est imaginan-
dū ꝙ isti sunt ordines.¶ Primo ab eēntia orit relō.que est
pma generatiuitas.¶ Scdo ab eēntia ꝛ relōne tāqꝫ a pnci-
pys ↄstitutiuis suppositi orit suppositū.¶ Tertio a suppo-
sito orit relō sube scde gñatiuitatis que pprie est ↄñs suppo
sitū.5.meta.t.c.20.ꝛ ex illa generatiuitate orit act⁹ gñandi.
¶ 4° sup terminatiōe actus gñandi orit paternitas.¶ Nec
est plus incōueniens ↄcedere qnqꝫ vel sex ordies.vel quot
ↄueniāt in eadē relōne qꝫ duas vel tres relōnes in eadē eēn
tia triplr cōicata.℄ Ad argumētū in oppositū.Dico ꝙ dif
Ad arg⁹ primum.
finitio pncipy est cōis pn⁹ rela⁹ sicut absoluto. ℄ Q̄ō.II.

Utrum

esse genitū dicat relōnē realē p quā
fili⁹ formalr ↄstituat.℄ Hic tria.p
ingraꝫ de vno difficili ꝙ hic supponit.s.ꝙ psone
ↄstituant p relōnes ꝛ nō p foꝛas resultātes:ꝛ hꝫ re-
linqbat.q.pcedente ar.1.i fine.¶ z⁹ tenēdo ꝙ p relōnes.an
illa relō in filio sit eē genitū.¶ 3° declarabit illud difficile.
An sup eē genitū cū dicat eē pceritū fundet relatio realis.

Primus

articulus.An psone ↄstituant per relōnes
ꝛ nō formas resultātes.Ubi Aure.di.z.q.
1.arti.z.ppositione.3.ponit ꝙ psonalitas in patre vel filio
nō est effectus formalis alicui⁹ formalis rōnis:puta pater-
nitatis.aut gñatiuitatis.aut filiatiōis.sicut esse albū est effe-
ctus formalis albedinis:imo est aliqd resultans ex vniuoca
tiōe pluriū di.z6.q.1.ar.1.ppōne pma.idē tenet plus ꝛ de-
clarat.qd est cōstitui p effectū formalē.ꝛ qd p effectū resul-
tātē.Qn̄ enim albedo cōstituit albū eē:albū est effect⁹ for-
malis albedinis receptus in supficie.qn̄ vo fundamentū ꝛ
tectū paries ↄstituūt domū.eē domus nō est effect⁹ forma
lis fundamēti ꝛ tecti ꝛc.imo forma domus resultat ex illis.
ita ꝙ respicit illa sicut fundamēta ex qbus ↄsurgit.Primo
mō itellexerūt doctores.ꝙ relō ↄstituit psonā:qd nō est ve
rum vt dicit.Immo secundo modo vtrūqꝫ essentia ꝛ rela-
tio cōstituūt personā.s.fundamentalr ꝛ resultatiue.ita ꝙ ex
ipsis suppositalis rō ꝛ psonalitas cōsurgit.sicut resultat for-
ma domus ex ptib⁹ fundamētalr.℄ Probat aūt ꝙ psona-
Arg⁹ p⁹
litas nō pōt esse effectus formalis relōnis.Effectus enī for-
malis relōnis est eē ad alterū.sed eē suppo⁹ vel psonā non.
Nō enī pater est suppositū filij imo ad se dī suppositū ꝛ
psona:vt ait Magister ꝛ Boetius ꝛ Aug.7.de trini.capi.6.
℄ Probat ēt ꝙ nō pōt esse effect⁹ formalis eēntie.Qꝛ esse
Arg.z⁹
dei q est effectus formalis eēntie est idē in oibus psonis:sꝫ
esse psonale nō est idē in oibus.ergo esse psonale nō est ꝛc.
℄ Probat ꝙ nō pōt esse effect⁹ foꝛalis vtriusqꝫ.Ubicūqꝫ
Arg⁹ 3⁹
enī ē effectus formalis necesse est ꝙ susceptiuū illi⁹ effect⁹
se habꝫ modo potētie ꝛ forma a qua pfluit p modū act⁹:sꝫ
in diuinis nec eēntia respectu relōnis.nec ecōuerso.potest
vnū respectu alteri⁹ rōneꝫ suscepti habere qꝛ tūc in diuinis
est.q.materia ꝛ iperfectum.Cōcludit ḡ.Qꝛ opꝫ ꝙ sit forma
resultās ex vtroqꝫ.ita ꝙ ibi nō sit distinctio formalr sꝫ fun-
damentalr ꝛ resultatiue.℄ Videtur aūt mihi ꝙ antiq do-
ctores benedixerūt.Un̄ pmo ostēdo ꝙ in reb⁹ nālibus esse
hoc aliqd siue eē suppositū siue solitariū aut per se 3° modo
nō ē effect⁹ resultās:imo est effect⁹ formalis forme subalis.
Arg⁹ p⁹
Qꝛ formale pncipiū in diuinis bꝫ effectū formalē sibi cor-
respondentē.eē hoc aliqd.siue esse iduiduū.sicut differētia
specifica bꝫ effectū formalē eē specificū.Pꝫ vtrūqꝫ per hꝫ.
ꝙ alr esset cā ppria sine effectu pprio.qd est ↄtra Phꝫ.z.
phys.t.c.11.forma enī nō est forma materie sꝫ cōpositi:sꝫ
forma subalis est formale pn⁹ iduiduās.ḡ ꝛc.Minorē p-
bat Cōmē.z.de aīa cō.7.Per illud est aliqd indiuiduū per
qd est vnū ꝛ p qd est ens in actu:sꝫ hoc est vt dicit cō.7.ꝛ.8.
p formā.ergo.Hec cōclusio pbatur li.3.di.13.ar.z.℄ Itē.
Arg⁹ z⁹
Esse vnū per formalē effectū resultantē.hoc solū bꝫ locū in
entibus in qbus forma nō pcedit cōpositionē nec dat per-
fectionē ↄposito:imo entitas forme ppter suā iperfectionē
consurgit ex ptibus fundamentalr ꝛ materialr:vt est in re-
bus artificialib⁹ in quib mā est tota suba rei:vt dicit.cō.z.
de aīa.cō.8.Sed in reb⁹ nālib⁹ forma pcedit cōpōnē sicut

ꝑ essentialis totũ eẽntiale ⁊ ꝑfectio ei⁹ vt ꝓbat phs.2.de aia.tex.cõ.9.⁊.2.physi.tex.cõ.12.ꝙ forma materie dr̃ nã quia ꝑ formã naturarũ est in actu.ḡ ⁊c̃. ¶ Itẽ. Si indiuiduũ est indiuiduũ ⁊ h aliqd ꝑ formã resultãtẽ: tũc nõ est idiuiduũ ꝑ hoc ꝙ hec for⁹ recipit̃ in hac mã.s3 est idiuiduũ ꝑ hoc.ꝙ ex hac mã ⁊ hac for⁹ ꝯsecutiue ip3 cõsurgit.sic ex pluribus fundamẽtis seu mãlib⁹ ptib⁹ ꝯsurgit esse hoc aliqd ⁊ per se. illud p3 ꝑ eos. S3 ꝑ mõ est idiuiduũ nãle idiuiduũ.ḡ esse idiuiduale nõ est effect⁹ resultans. ꝓbõ minorẽ. Quia gnõ terminat̃ ad idiuiduũ.7.met.tex.c.27.sed tũc gnõ est ⁊ nõ est añ nec post.qñ for⁹ iprimit̃ mãe.ergo indiuiduũ est indiuiduũ ꝑ receptionẽ forme in mã. ¶ 2° ex his arguo ad diuina. In reb⁹ nãlib⁹ esse suppositale est formalis effect⁹ forme ⁊ non resultans: ꝑsone diuine sunt h⁹.ḡ ⁊c̃. ¶ Item. Ois forma incõicabilis plurib⁹ in quo ponit̃ dat eẽ incõicabile. quia aliter esset frustra: sed ꝑnitas est h⁹.ḡ ⁊c̃. Sed in diuinis eẽ suppositale est esse incõicabile.ergo ꝑnitas dat esse suppositale.⁊ ita eẽ suppositale est effect⁹ formalis imediate relõnis.⁊ nõ resultãs ex relõne ⁊ ꝯcurrẽtib⁹ alijs ptibus vt for⁹ dom⁹ ex parietib⁹ ⁊ tecto. ¶ Tertio ꝓbo ꝙ hec est determinatio ecclesie. Eo quo nõ posito nõ ponit̃ actio suppositalis.⁊ quo posito ponit̃.illud dat esse suppositale tanq̃ formalẽ effectum.aliter n. esset aliqd suppositale sine supposito. S3 ꝑ decre. de sum.tri.⁊ fi.ca. Dãnam⁹.essentia posita sine ꝑnitate nõ est gnõ: posita ꝑnitate in essentia sequit̃ gnõ.ergo ꝑnitas dat ⁊c̃.tanq̃ effectũ formalẽ. ¶ Itẽ Aug.8.de tri.ca.4.rñdens ad qõnẽ qua querit̃ cũ in diuinis sit vna essentia diuina.qd igitur tres.rñdet ꝙ tres persone. pater fili⁹ ⁊.s.s. Tunc arguo ad qõnẽ.qd tres.rñdet̃ pr̃ ⁊c̃. sed rñsio nõ esset cõueniens nisi esse prẽm ⁊ filiũ ⁊c̃.essent effect⁹ formales ꝑnitatis ⁊ filiationis.ḡ ꝓbat̃ minor. Quia ad qõnẽ de qd opz rñdere ꝑ cãm formalẽ tam in diuinis q̃ in specieb⁹.q2 sicut ad qd est hõ: rñdet̃ aial rõnale.ita ad qd est sortes: rñdet̃ hoc aial rõnale. ¶ Cõfirmat̃.q2 hec nõ est fuga rñdẽdi nisi dõo.ꝙ sõ rñdet̃ hñ.q2 l3 ꝑnitas nõ sit formale ꝯstitutiuũ.tñ est ꝑncipale in formali ꝯstitutiuo.sicut tectũ iter ptes domus vel in formali ꝯstitutiuo dom⁹. Hãc rñsionẽ dant dĩ.2. S3 hoc est falsũ. Naz vbi est forma resultãs solũ ⁊ aliqd ꝑncipale in illa for⁹.ibi for⁹ ei⁹ q̃ dr̃ magis ꝑncipale solũ denoiat ꝑncipalẽ ptẽ ⁊ nõ totũ adeq̃te. Verbi gra.for⁹ tecti nõ denoiat totã formã dom⁹.nõ n. est tectũ dom⁹.s3 denoiat solũ ptẽ ꝑncipalẽ.s.ptẽ erectã sup parietes. sed in ꝓposito ꝑnitas nõ denoiat ptẽ ꝑsone.s3 totũ suppositũ tanq̃ adeq̃tũ effectũ.ḡ nõ est solũ ꝑncipale in for⁹ ꝯstitutiua.imo ⁊c̃. Per h p3 ad exẽm eoꝝ de for⁹ dom⁹ qd non est ꝓpositũ. Etiã ad hoc est rñsio Bona dis.2.ar.4.

Ad p̃mũ Harto. ¶ Ad p̃m qñ dicit̃ rõ formalis relõnis est esse ad alterũ. Dico ꝙ nõ solũ referre ad alterũ sed ꝯstituere est aliqd in eẽ relatiuo. Qñ dr̃ in minori.q2 ꝑsona nõ est ad alterũ.q2 tũc pr̃ eẽt ꝑsona filij. Dico ꝙ nõ seq̃t̃.s3 ista se ꝯsequunt̃ ꝙ pr̃ ꝯstituit̃ in eẽ ꝑsonali relatiuo ⁊ ꝙ pr̃ refert̃ ad filiũ. ¶ Ad aliã ꝓbationẽ qñ dicit̃ ꝙ ꝓ3 Aug. suppo^m ⁊ ꝑsona sũt ad se. Dico ꝙ hoc cõcedit Aug. qñ ꝑsona accipit̃ ꝓ3 vsitatũ modũ loquẽdi: vt qñ hõ dr̃ ꝑsona: sed qñ rñdem⁹ qd tres necessitates loquẽdi ⁊ ꝯ hereticos disputãdi ꝓꝑ inopiã noiũ accipit̃ ꝑsona ad alterũ.dõ pr̃ ⁊ fili⁹ ⁊c̃. Hec patẽt ca.4. ꝙ aũt allegat ca.5.ꝙ suppo^m est ad se dico ꝙ h nõ dicit s3 dicit ꝙ cũ de⁹ eẽntia suba: vel subsistere dr̃: ad se dr̃. nõ aũt dicit ꝙ suppositũ ⁊ ꝑsona ad se dr̃ ⁊ hoc p3 in fine.c.7.imo ca.4. ꝓbat ꝙ aliud est deũ eẽ: aliud prẽz eẽ.q2 qd de⁹ est ad se dr̃.p3 autẽ ad filiũ de subsistẽ ad se ⁊ relatiue q̃re.3.q.3.lib.ar.2.c ⁊ f.

Ad 2^m ⁊ tertium ¶ Ad 2^m qñ dicit ꝙ tũc se hãc ad essentiã sic act⁹ ad potẽtiã.⁊ esset q̃si mã in diuinis ⁊ iperfectio dico ꝙ relõ nõ est for⁹ eẽntie: s3 magis eõ vt ꝓbat̃ dis.4.ar.4.ꝯne.3.sed est forma suppositi ꝓbat̃ h ꝯne.4.⁊ h ꝑ modũ act⁹ distinguẽtis nõ ꝑ modũ act⁹: po^m ꝑficiẽtis: nec cõpat̃ ad essentiã vt ad mãm sed potius vt ad formã: ꝓbat̃ in ꝯne p̃ma ⁊ scda.

Opinio

Secundus

articulus. An illa relõ in filio sit esse genitũ. Ubi dicũt qdã ꝙ sic.q2 p̃^m esse incõmunicabile qd recipit fili⁹ vĩ ipsũz ꝯstituere in esse incõmunicabili ⁊ ꝑsonali: s3 h⁹ est genitũ esse vt ꝑcedit filiationẽ.ergo genitum eẽ ꝯstituit filiũ: nõ aũt filiatio. Maior est euidẽs. ꝓbat̃ minor. Quia certũ est ꝙ posse gnãre ⁊ gnãri. nõ sũt ꝓprie loquẽdo eẽ icõicabilia in filio: s3 sũt via ad eẽ icõicabile: eẽ aũt genitũ est eẽ icõicabile ꝑ modũ termini ad quẽ.⁊ genitũ eẽ ꝑcedit filiationẽ: q2 si pr̃ moriat̃ añ aiationẽ filij erit qdẽ genitũ s3 nõ fili⁹.ḡ p3 minor.s.ꝙ eẽ genitũ est p̃^m eẽ incõicabile in filio: vt ẽt qd ꝑcedit filiationẽ.

Instantia Arg^m p̃^m

Contra

illud arguit̃. Quia eadẽ rõne rõ hypostasis ꝑcedit filiũ eẽ sic genitũ esse. qd p3 q2 sic si pr̃ moriat̃ añ aiationẽ est genitũ eẽ.ita est ⁊ hypostasis: sed dẽpta filiatiõe ꝓm quẽcũq3 ordinẽ nãe vel originis.in illo p̃ori nõ posset fili⁹ eẽ distincta hypostasis ꝑ genitũ eẽ.ḡ. Minor ꝓbat̃: q2 ipsemet alibi t3 ꝙ abstractis relõib⁹ ꝑ itellectũ nõ maneret hypostases distincte.

Arg^m 2^m ¶ Itẽ. Cã q̃re in hoĩe genitũ eẽ põt eẽ p̃us sua ꝑsonatione est q2 aliunde est genitũ eẽ.⁊ aliunde est ꝑsonã eẽ. Genitũ.n.eẽ vt ipsi dicũt est a ꝓpria gnõne: s3 ꝑsonatio ab aia rõnali: s3 in ꝓposito ab eodẽ est genitũ eẽ ⁊ eẽ ꝑsonatũ.ḡ nõ erit ordo hic iter genitũ eẽ ⁊ ꝑsonã eẽ vel filiũ eẽ. ꝓbat̃ minor. Hic nõ est aliqd genitũ nisi mere in nã itellectuali: ⁊ h est eẽ ꝑsona.ḡ.

Arg^m 3^m ¶ Itẽ. L3 que distinguunt̃ ꝓm rẽ distinguunt̃ in deo ꝓm rõnem hoc tñ est itelligẽdũ.qñ talis distinctio ⁊ ordo nõ dicit iperfectionẽ: sed ordo ⁊ distinctio q̃ est iter genitũ eẽ ⁊ ꝑsonã eẽ dicit iperfectionẽ.dicit.n. ꝓcessũ de iperfecto ad ꝑfectũ.s. de eẽ inaiato ad eẽ aiatũ ꝓ3 istos.ḡ.

Rñsio. ¶ Dico ad qõnẽ.ꝙ genitũ eẽ in diuinis nõ iportat ordinẽ aut ꝑoritatẽ re^u filij eẽ.s3 gnãtiuũ iportat ordinẽ re^u ipsi⁹ gñare. q2 genitũ eẽ re^u hui⁹ ꝙ est filiũ eẽ dicit relõnẽ illã mõ po^s passiue in gnãli solũ: quã fili⁹ dicit i spãli. genitũ.n.eẽ est supi⁹ ad filiũ eẽ. gnãtiuũ aũt re^u ipsi⁹ gnãre dicit ordinẽ q̃ est iter eẽ ⁊ agere. gnãtiuũ eñi vt supra dictũ est. dicit eẽ relatiuũ: ⁊ gnãre est scdõs act⁹ p̃ris. S3 nũc est ita ꝙ illõ qd h3 ordinẽ ad aliõ. sic ꝙ ipm dicit actũ p̃^m ⁊ eẽ sibi cõpetit cõstituere aliqd in essendo. Illud aũt qd dicit itẽtionẽ gnãlẽ re^u sui iferioris nõ cõstituit aliqd in eẽndo. hoc aliqd.ḡ genitũ ⁊c̃. ¶ Ad arg^m istoꝝ p3 ꝑ.2.argu.ꝯ eos qd nõ est sil̃e: ⁊ ꝑ põnẽ quã posui nunc.

Tertius

articulus. Ubi ẽ difficultas quõ ꝑnitas est relõ realis. cũ rõ fundãdi eã sit genuisse. qd nõ est q2 iã3 trãsiit in ꝑteritũ: ꝙ aũt genuisse sit rõ fũdandi ꝓbat̃.5.met.ca.de Ad aliquid.t.c.20. vbi pr̃ ponit̃ relatiuũ ꝓm tempus. quia egit ⁊c̃.

Opio. ¶ Hic dicunt aliqui ꝙ verum est in creaturis nõ in deo. q2 ibi actio non transit.

Instãtia Arg^m p̃^m

Contra.

ꝓbo p̃mo ꝙ hoc est falsũ in deo: ꝑ duas eñi regulas arguim⁹ in diuinis: ꝑ vnã ex creaturis. ꝑ aliã ꝑ hypostasim. ¶ Nã ꝑ p̃mã Aug.7.de tri. ꝓbat ꝙ deus ad se subsistit q2 quelz res ad se subsistit. Exẽplũ de scdã ibidẽ ꝓbat. ꝙ eẽntia nõ dr̃ relatiue. q2 si diceret̃ relatiue nõ esset essentia (hoc añs est hypotesis ipossibilis) sed per neutrã regulã põt saluari ꝙ in diuinis ꝑnitas fundet̃ sup actionẽ quãcũq3 manentẽ: qd tñ cõcedis. ergo. ꝓbo ꝙ nõ per primã. Quia per te in creaturis actio transit: nec per scdã3. q2 posita hypotesi ꝙ in diuinis ꝑnitas nẽtio fundetur sup actionẽ manentẽ. sequit̃ ꝙ sil̃ cũ termino ꝓducit ⁊ adhuc eẽt pr̃.

Arg^m 2^m ¶ 2° ꝑ illud ꝓbo. ꝙ male cõcedũt in creaturis ꝙ gnãre est fundamẽtũ ꝑnitatis. Quia illud nõ est cã ꝑcisa q̃ nõ posita ponit̃ effect⁹: s3 nõ posito gñare qd tñ ponis cãm fundamẽtalẽ vel mãlẽ q̃dã re^u ꝑnitatis.ḡ ponit̃ ꝑnitas. ꝓbõ. Q2 sorte manẽte cessante gnõne.si sil̃ maneat ei⁹ fili⁹: sortes adhuc erit pr̃. q2 relatiua posita se ponũt ⁊c̃.

sed fili⁹ eius ponit̃ manere.ḡ.Sʒ hic est tota difficultas su per q̃ eẽ fundat̃ pṙnitas cessante actione dico ꝙ cessante sic pṙnitas manet hitualr̃.nõ potẽtialr̃ nec actualr̃:ita ꝑo⁹ ge neratiua fundat illã ẜm sui hituale.nõ potẽtiale nec actua le.¶ Hic dico ꝙ triplex est relo. Quedam potentialis.vt calefactiui ad calefactibilem.Quedam actualis.vt calefa cientis ad calefactum.Quedã hitualis.vt pr̃ q̄a egit.fili⁹ q̄z aliqd passus est. Hoc Aris.5.meta.ca.de Ad aliqd tex.c.20. pbõ ꝙ sit hitualis. Planũ est ex his.ꝙ pṙnitas nõ cõsistit in relone potẽtiali.nec actuali.sed cõsequẽte actũ:sʒ cui⁹ eẽ nõ cõsistit in po^a nec in actu elicito:eius esse cõsistit in ha bitu:sic eniʒ pbat phs.2.de aia.tex.cõ.6.ꝙ aia est habitus seu actus corpis aiati.ex hoc eniʒ ꝙ corp⁹ aiatuʒ nõ est in po^a ad esse aiatũ nec est ẽt semp in actũ ẜm.s.opari.conclu dit mediũ eẽ iter ista.s.q̄ est in actu pmo.τ tanq̃ hñs aiaʒ. τ nõ tanq̃ abyciens.ḡ τc. Tunc arguo ad pncipale ppo situ.s.ꝙ pṙnitas τ filiatio nõ fundant̃ sup actũ q̄ transit. Qr relo q̃ fundat̃ sup esse hituale vt distinguit̃ ꝯ eẽ actuale trã siens.nõ fundat̃ sup actũ transeunteʒ:sed pṙnitas τ filiatio sunt h⁹.vt pbatũ est p Aris.ḡ τc. ¶ Itẽ.Ista q̃tuor pban tur rõne.Esse genitũ est qõdã hituale in filio.τ esse geni torẽ seu cãʒ filij vel pn^m est qõdã esse hituale in pr̃e.sicut esse hoieʒ dicit esse hituale humanitatis.Sed sup his eẽ fundant̃ pṙnitas τ filiatio:est.n.repugnãtia itells.ꝙ sortes generet̃ a platone τ ꝙ plato sit cã eius.τ nõ in sorte τ plato ne fundant̃ iste relones.ḡ τc. ¶ Itẽ.Quoꝝ esse est perma nens τ eoꝝ fundamẽta nec̃io exacta sunt pmanẽtia:sed pṙ nitas τ filiatio sunt h⁹.cessante eniʒ gñõne sortes est pr̃ pla tonis.τ plato filu⁹ ei⁹.ḡ aliqd esse hituale pmanẽs in sor te est fundamentũ τc. ¶ Itẽ.Illud qõ facit solum ad fieri alicui⁹ τ nõ ad esse illud nõ est fundamẽtũ sui esse:q̄a p op positũ ꝙ fundat aliculus esse aliquo mõ facit ad eẽ eius:sʒ gñãre τ gñãri solũ faciunt ad fieri filij.ḡ τc. ¶ Tũc ad p^m arg^m.qõ supponit ꝙ fundant̃ sup actũ transeuntẽ. Rñdeo ꝙ sicut in filio genitũ esse dicit duo.s.gñãri passiue subiecti ue.q̃ est passio de gñe passionis.τ dicit gñãri obiectiue seu terminatiue.qõ dicit filiũ genitũ esse τ pmanere in esse eo dẽ mõ genuisse in pr̃e dicit duo.s.actionẽ qua gñãuit q̃ est de gñe actionis.τ dicit pr̃eʒ esse genitorẽ seu cãm in habitu respectu filij.Tũc dico.ꝙ sicut in filio genitũ eẽ nõ est po sitiuũ:sed trãsit in pteritũ vt est passio trãsmutatio subiecti de vno esse in aliud.sic dico in pr̃e.ꝙ genuisse actiue vt est actio transmutatiua subiecti.nõ est sʒ transit in preteritũ: genitũ eẽ vero put dicit filiũ eẽ effectũ pductũ τ obiectuʒ τ terminus pmanens pductione.sic manet genitũ eẽ τ fun dat positiue in filio relonẽ filiationis:τ eodẽ mõ genuisse in pr̃e vt dicit pr̃em esse cãm in habitu respectu filij habẽ do actu filiũ dicit positiuũ τ illud positiuũ semp manet in pr̃e.τ fundat relonẽ pṙnitatis. ¶ Tunc est dubiũ. Quia ta le esse hituale dependet ab actu transeunte in gñe cause efficientis.igit̃ vr̃ ꝙ de⁹ posset facere aliqs esse pr̃eʒ τ filiũ sine generare τ gñãri.Et sequeret̃ heresis ꝙ in diuinis esse posset pr̃ τ filius sine gñõne τ gñãri.qõ est cõtra oẽs scõs. ¶ Rñdeo.ꝙ esse hituale ꝙ est esse genitũ τ fundamẽ talr̃ acceptũ.nõ solũ respicit generãs tanq̃ effect⁹ cãʒ effi cientẽ.sed ẽt tanq̃ cãm specificantẽ quasi formalẽ:nõ eniʒ dr̃ aliqd genitũ ex hoc ꝙ hac vel illa actione est pductũ:sʒ solũ si gñõne est pductũ:τ iõ genitũ inq̃tum tale formalr̃ preexigit generare τ generans.

Contra. Terra dr̃ calefacta per calorem q̄ est in celo virtualr̃.ḡ deus posset creare esse genituʒ in aliquo sine generante formalr̃ p hoc.ꝙ in ipsa eẽt oĩs pṙni tas in celo τ in terra vtualr̃. ¶ Rñdeo ꝙ lʒ calor sit in ce lo solũ virtualr̃ tñ actus elicitus q̄ est tale facere est ita for malr̃ calefacere ac si eliceret̃ mediãte calore q̄ esset in sole formalr̃:τ eodẽ mõ in pposito.Si.n.imaginaris ꝙ de⁹ p duceret sortẽ tanq̃ effectuʒ genitũ:inq̃tũ ipse est virtualr̃ pr̃.oportet te concedere ꝙ sortes est genitus mediante ge neratione actione formalr̃.τ non sine ipsa(vt arguebas)τ eodẽ mõ est dõm de genitis p putrefactionẽ:vt si ipsa ppe loquẽdo sint genita opʒ dicere ꝙ cause efficiẽtes eorũ sint virtualr̃ cãe generãtes:τ vlterius ꝙ generant̃ gñõne actio ne formalr̃:q̃ si nõ sunt vera nõ est cõcedẽdũ pprie nec ge nitũ generãs.Ita.n.hec est vera de forma τ virtute sermo nis.ꝙ sol est calefaciens τ terra calefacta.sicut qñ ignis ca lefacit terrã. Nã ẜm Henri.intells inq̃tũ est vtualr̃ tale fa cit actũ itelligẽdi.τ tñ cõcedit ꝙ ille act⁹ elicit⁹ est formalr̃ actus intelligẽdi.nec in hoc aliqd pingit menti. ¶ Ex hoc infero ꝙ accñtia eiusdẽ spẽi(de accñtib⁹ relatiuis intelligẽ do)pñt sil̃ esse in eodẽ.Quia si pr̃ hodie gñãuit filiũ vnũ. illud genuisse qñ transit in preteritũ τ relinqt in pr̃e vnum esse in actu respectu filij.si scdo generet cũ iterũ transiet in preteritũ.eadẽ rõne relinqt pr̃eʒ in actu hñtẽ 2^m filiũ.τ sic vsqʒ ad.10.filios.Sed illud 2^m esse in actu differt realr̃ a pmo.q̄a in posteriori tẽpore τ posteriori actione acqrebat̃ patri.ergo sunt ibi plura accñtia relatiua eiusdẽ spẽi. ¶ Di ces. Illud esse in actu.s.actu hñs filiũ aut est esse pr̃eʒ τ esse relatiuũ:aut esse relatiuũ.Si pmo mõ.tũc nõ soluis:q̄a dif ficultas qd est.est illud positiuũ qõ mediat inter potentiaʒ generatiuã.τ pṙnitatẽ que sit rõ fundandi pṙnitatẽ.non est aũt difficultas de pṙnitate finita.Si sit absolutũ.nõ tʒ q̄a accñtia absoluta multa eiusdẽ spẽi sint sil̃ in eodẽ. ¶ Rñ deo ꝙ rõ fundãdi relonẽ ẽ in eodẽ gñe cũ relone fũdata.τ ita in gñe relonis:differt tñ a relone fũdata.qr relo vt fun data psupponit seipsaʒ vt est rõ fundãdi.qr act⁹ τ po^a non variant eẽntiã sʒ ptinẽt vt ad idẽ gen⁹.res tñ vt in actu pre supponit seipsaʒ vt in po^a. Ita ꝙ eẽ in po^a rei est p^m eẽ rei τ p^m fundamẽtũ.eẽ ꝟo in actu est funda^m ip̃ʒ:sic p^m eẽ radi cabile qõ relo hʒ in fundamẽto vocat̃ rõ fundãdi.τ funda mentũ vlti^m vere τ actualissimũ qõ hʒ vocat̃ relo fundata. De hoc dr̃.2.de attributis ar.3.dubõne.2. ¶ Per ħ ad du^m qñ dr̃.qd est illõ eẽ in actu mediãte q̃ fũdat̃ pṙnitas. Dico ꝙ nõ est aliud q̃ pṙnitas.sʒ solũ dr̃ a seipsa ẜm ꝙ dicit p^m eẽ radicale qõ pṙnitas hʒ in fũda^to τ vltimatũ eẽ ita ꝙ p^m τ vlti^m in creaturis dicãt ordinẽ gñõnis seu nãe.sʒ in diuinis solũ ordinẽ originis:sicut enim in diuinis orit̃ relo a funda mento.sic relatio vt fundata orit̃ a seipsa in rõne fundãdi.

¶ Distinctio.XXVII. Questio.I.

¶ Hic queri põt vtrũ pprietates quas Hylari⁹ supra assignauit.s.ꝙ pater semper est pater.τ filius semper est filius τc.

In distin.27. agit̃ de vbo. Ubi q̃ro an vbũ sit ali qõ idolũ formatũ p actũ itells. ¶ Et vr̃ ꝙ nõ.Quia illud idolũ esset habitus aliquis: sed verbum non ponit̃ habitus.ergo.

Contra. Aug.8.de trin.ca.7. Finxi animie imaginẽ quaʒ potui. τ hoc est apud me verbum eius.

Hic prio recipiẽde sũt opiones p istũ modũ. Una erit illa q̃ ponit.ꝙ vbũ pcedit deʒ actũ itells. Alia q̃ po nit ꝙ est ipse act⁹ itells. Tertia illa q̃ ponit.ꝙ est aliqd p ductũ p actũ itells. Quarta illa q̃ discordat ab olb⁹.s.ꝙ nec est aliqd pcedẽs actũ itells nec ipe act⁹ itelligẽdi.nec aliqd pductũ p ip̃ʒ sʒ ob̃ʒ vt itellm. ¶ 2° eliciẽdo de istis opioni bus.qõ vr̃ mihi.tenebo.s.ꝙ vbũ est act⁹ intelligẽdi mãlr̃:τ ꝙ formalr̃ est act⁹ itelligẽdi.vt act⁹ itelligẽdi est imago me morie. ¶ 3° ex premissis cõcludã ꝙ verbũ de quo loqmur est aliquomõ res itellecta nõ idolũ formatũ p actũ itelligẽdi:

Marginalia (left): Rñsio. — Relatio — Ad pmũ argumẽtũ — Dubium. — Rñsio. — Instantia — Rñsio.

Marginalia (right): Correlariũ. — Instantia — Rñsio.

sed verbũ alio modo sumptum est idolum formatum.

Opio pꝰ. **Primus** articulus. Ubi p̄mo imaginant̄ aliq Ualsinghã in suo quolibet sic. Qr verbũ est terminus actꝰ dicẽdi ꝛ p̄nm actus intelligẽdi. ꝛ ita p̄cedit actuʒ intelligẽdi. ꝛ formal'r acceptũ vbũ nihil est nisi sil'itudo vl' imago q̄dã ip̄ressa in acie intelligẽtie. ꝛ imago de eo qđ fuit in memoria. Qđ sic imaginant̄. Argm pm ¶ Quia sic est de vbi isformatione respectu alioꝝ sicut respectu sui. Sʒ qñ mens format vbũ de se ipsa. vbũ suũ nõ est actꝰ itelligẽdi. sʒ est mediũ iter actũ itelligẽdi ꝛ vbũ: ꝛ tũc terminꝰ vbi ꝛ p̄nm intelligendi est imago ꝛ sil'itudo ipsius mentis vt intellecte. ergo sic in aliis. Minorẽ declarãt sic ponẽdo modum formãdi verbũ. Qr mens vt hʒ rõnẽ obiecti itelligibilis respectu sui sic habet rõnẽ memorie: ꝛ vt itellectiua hʒ rõnẽ acici ipsiꝰ itelligẽtie: ipsa aũt motio qua mẽs vt obm̄ efficiẽter mouet aciẽ itelligẽtie. hʒ rõnẽ cogitationis: ipsa aũt motio obi que sic vocat̄ cogitatio vt passiue recepta in acie intelligẽtie. hʒ rõnẽ verbi imaginis vel sil'itudinis. Sʒ vt dicũt ꝛ pʒ. istis oibꝰ habitis. nũc p̄mo icipit actꝰ intelligẽdi. g̃ vbũ est terminus actus vbi ꝛ p̄nm actꝰ itelligẽdi. ꝛ imago ꝛ sil'itudo ipsiꝰ obiecti in memoria. Exẽplũ. ¶ Ponũt exemplũ. Imaginant̄. n. q̄ mens inq̄tũ itelligibilis sit q̄si sigillũ q̄dã: acies v'o eius siue ipsa vt intellectiua sit q̄si cera mollis recipiẽs ip̄ressionẽ eius ꝛ imaginẽ. Si igit̄ cũ isto posito. sil' ponant̄ q̄ ꝛ sigillũ ꝛ cera sint nãe itellectualis. satis appet q̄ illa imago vel ip̄ressio facta a sigillo in cera esset verbũ eiꝰ: sic in p̄posito. cũ mens vt memoria ip̄rimũt in seipsaʒ vt in aciẽ intelligẽtie ꝛc. Et possent vltra deducere exẽplũ: q̄ ista ip̄ressio vel imago facta in cera est terminꝰ ip̄ressionis sigilli. ꝛ p̄nm actionis qua figura ipsa vel imago recepta mouet visuʒ: sic in p̄posito. Uerbũ est terminꝰ actionis memorie ꝛ p̄nm intellectionis. Et dicũt q̄ istud exẽplũ est bñ ad p̄positũ: q̄a Algazel. s'm Algaçelẽ in Meta. sua tractatu. 3. ca. p̄ scĩa ingt nõ intelligit̄ aliud eẽ q̄ʒ sigillatio forẽ abstracte a mã in re que est imunis a mã. Qđ ergo sigillat̄ in ea est scĩa: ꝛ illud in quo sigillatio fit est sciẽs. Iste ergo (vt dicũt) est modus formãdi vbũ: formalis aũt rõ verbi est q̄ est q̄dã formalis ip̄ressio facta in acie intelligẽtie que est sil'itudo. ꝛ imago eiꝰ qđ est in memoria. Uñ Ansel. mono. ca. 33. cũ cogito notuʒ hominẽ mihi absentẽ. format̄ mihi acies cogitationis mee in talẽ imaginẽ eius q̄lẽ p̄ visuʒ oculoꝝ in memoriã attraxi: que imago in cogitatione vbũ est eiusdẽ. R̃nꝰ taci. ¶ Rñdẽt ad vnã tacitã obiectionẽ. s. q̄ s'm Aug. 14. de tri. c. 14. Uerbũ sine cogitatione eẽ nõ põt. ꝛ sic formatio verbi cõsistit in cogitatione. Rñdent. q̄ obm̄ in memoria efficiẽter ip̄rimit in acieʒ intelligẽtie. ꝛ ita est ibi agens ip̄rimẽs ꝛ passiuʒ cui fit ip̄ressio. ꝛ ita cogunt̄ in inuicẽ: sed s'm Aug. 5. de tri. ca. 3. ex ipso coacta cogitatio dr̄. Et ita dicũt q̄ cogitatio q̄ pertinet ad formationẽ verbi nõ dʒ dici cogitatio q̄ est actꝰ apprehensiuus. sʒ formal'r est actꝰ ip̄ressiuus memorie quo cogit̄ acies itelligentie. Sʒ tũc cogitatio sic accepta dupl'r potest accipi. Uno mõ. vt est actus expressiuus memorie: ꝛ sic est actio de genere actionis. ꝛ sic est formal'r actꝰ dicẽdi vel formãdi: ꝛ sic accipit Aug. cogitationẽ actioneʒ supra. 9. de tri. ca. 14. verbũ sine cogitatione esse nõ põt. Alio mõ accipit̄ p̄ut est passio vel formatio aciei: ꝛ sic est formal'r verbum ipsuʒ nõ actus formatiuus: ꝛ sic accipit Augu. verbũ. 15. de tri. ca. 24. de p̄uis formata cogitatio de ea re quã scimꝰ ꝛc. R̃nꝰ taci. nota formata est cogitatio passiue accepta. ¶ Aliã dubitationẽ expresse mouent. Dictũ est. n. q̄ mens vt itelligibilis mouet seipsuʒ vt intellectiua. ergo idẽ agit in seipsuʒ qđ est cõtra Aui. Rñdent q̄ mens est q̄dã totuʒ virtuale. cuiꝰ aliqđ est acies vel intellectualitas ꝛ aliqđ est intelligibilitas: sicut ergo in toto corporali vna ps põt agere in altã ꝛ informare eaʒ. ita in toto sp̄uali cuius est ipsa mens. ipsa vt intelligibilis põt agere in seipsaʒ vt est acies tanq̄ʒ aliqđ eius: ꝛ sic nõ agit in se s'm idẽ. R̃nꝰ taci. ¶ Aliã dubitationẽ mouent. Quia dictũ est q̄ verbũ est p̄nm actꝰ itelligẽdi. g̃ est rõ ꝛ cã eliciẽdi actũ intelligẽdi: ꝛ ita in diuinis vbũ p̄ri est rõ intelligendi. q̄ñs est falsuʒ: s'm eniʒ Aug. 7. de tri. ca. 9. si sapia quã genuit cã est illi vt sapiens sit: ẽt vt sit ipsa illi cã est. Rñdẽt. q̄ lʒ vbũ sit rõ eliciendi actũ intelligendi in creaturis. non tñ in diuinis. q̄r in diuinis verbũ est solũ notionale ꝛ p̄sona subsistens: ꝛ iõ alterius p̄sone nõ põt esse rõ intelligẽdi: ꝛ iõ dicit Augu. 15. de tri. ca. 15. Uerbũ nostrũ qđ nascit̄ de nr̃a scĩa dissimile est vbo illi deo qđ nascit̄ de p̄ris essentia. q̄a vbũ nostrũ est aliqđ inherẽs verbũ aũt diuinũ est subsistens.

Cõtra primã opio. ¶ Sed lʒ ista opinio sit multũ p̄babilis. tñ contra eã habeo q̄dã dubia. Argm pm ¶ Primũ est q̄ nõ vi posse saluari. q̄ tñ sint tres p̄tes imaginis. Qr parẽs. ꝛ p̄les sũt due partes imaginis: sed s'm istã opinionẽ. añq̄ʒ habeat̄ intelligentia ꝛ volũtas q̄ sunt due p̄tes imaginis. habent̄ parens ꝛ p̄les. q̄a memoria ꝛ verbũ. ergo quatuor sunt p̄tes imaginis. Argm 2m ¶ Scđm cũ s'm istã opinionẽ. verbũ nihil est nisi nãlis impressio in acie intell's ꝛ nõ actꝰ apprehẽsiuus qual'r verbũ erit notitia de notitia. scĩa de scĩa. que oĩa p̄tinẽt ad actũ apprehẽsiuũ. Argm 3m ¶ Tertiũ est. qual'r p̄t simul saluari q̄ verbũ formet̄ p̄ actũ cogitãdi ꝛ q̄ vbũ sit ante oẽm op̄ationeʒ apprehensiuã intell's. Quia in illis auctoritatibꝰ quas ipsimet adducunt de Augustino Aug. n. attribuit cogitationeʒ menti tanq̄ʒ op̄ationẽ elicitã ab ea: ꝛ oĩs operatio elicita a mente est actꝰ apprehẽsiuꝰ. g̃. Ansel. ¶ Ad hoc sunt auctoritates. Primo Ansel. mono. 10. ca. Aliter dico hoiem cũ ipsuʒ hoieʒ mens aut p̄ corp̄is imaginẽ aut p̄ rõnẽ intuet̄ infra: p̄ rõnẽ v'o: cũ eius vleʒ essentiã q̄ est aial rõnale. mortale. cogitat. Ecce Ansel. vult q̄ dicere hoieʒ vbo interiori. est mente eiꝰ diffinitionẽ intueri: ꝛ hoc vocat cogitare ibidẽ: sed certum est q̄ mente intueri est actꝰ apprehẽsiuus. g̃ ipse accipit cogitationẽ pro actu apprehensiuo. Augo ¶ Et Aug. 15. de tri. c. 15. Uerbũ sine cogitatione eẽ nõ põt in nostra mente. cogitamus. n. oẽ qđ dicimꝰ: sed certũ est q̄ cũ dicit q̄ cogitamus oẽ qđ dicimꝰ q̄ ibi accipit cogitationẽ p̄ actu apprehẽsiuo. ergo ꝛc.

Opio 2o. Sco. ¶ Sunt q̄dã alij vt Scotus q̄ dicunt q̄ vbũ nihil est nisi actus intelligẽdi. ¶ Quia vt dicũt ad verbũ tria requirunt̄. Unũ q̄ sit real'r emanans a memoria cũ Aug. 15. de tri. ca. 18. de paruis verbum gignit̄. de scĩa que manet in aĩo ꝛc. Scđm q̄ sit actualis notitia. Tertiũ q̄ sit a re intelligibili. Iste due conditiones p̄bant̄ per Aug. 15. de tri. ca. 15. formata cogitatio de re quã scimꝰ ꝛc. Sed iste cõditiones non verificant̄ ibi de actu intell's precipue illa que dicit q̄ est actu vel notitia. ergo verbũ est actus intelligendi.

Ualsinghã. ¶ Quidaʒ tñ dicunt cõtrariũ Ualsinghã. Qr nec vbũ nec actus intelligendi sunt de genere actionis sed de genere q̄litatis. Quia ad actionẽ tria requirunt̄. Argm pm ¶ Primũ est q̄ semp̄ sit in fieri. Scđm est q̄ habeat obiectũ circa qđ est. Tertiũ q̄ habeat terminũ ad quẽ. Sʒ lʒ due p̄me cõditiones cõueniant actui intelligendi. nõ tñ tertia. q̄r nõ hʒ terminum ad quẽ sed est vltima p̄fectio operãtis. g̃ nõ est de genere actionis. Nec est substãtia q̄a aduenit ꝛ recedit. Nec q̄ntitas. nõ cõtinua. q̄r illa solũ est in corporalibus. Nec discreta. q̄r illa nõ est nisi in numeris solũ nisi in operabilibus. Nec. 4. predicamẽta respectiua. q̄a illa solũ sunt in corp̄alibꝰ. Nec relatio. q̄r illa nõ dicit p̄fectionẽ. Nec passio. q̄r illa est ad vlterius recipiẽdũ. s. terminũ. Ergo est q̄litas: nõ de scđe scđa spẽ. q̄r nõ est potentia: nec de tertia nec de quarta. q̄r ille soluʒ sunt in corp̄alibus. Ergo solũ in p̄ma spẽ q̄litatis. ¶ Et deinde dicunt. Qr oĩs p̄fectio mere sp̄ualis sit op̄atio transiens siue p̄manẽs: q̄ est de p̄ma spẽ q̄litatis. Argm 2m ¶ Iteʒ. 2. de aĩa tex. 2. 139. tenet p̄hs ꝛ Cõmẽ. eodem cõmẽto. q̄ sicut in corporibus actio ꝛ passio sunt vnus motꝰ. ꝛ rõ nõ est eadẽ

sȝ dī mot⁹ actio vt ab agēte. ꝛ passio vt in patiēte: ita sensus ꝛ sensibilis est eadē actio. s. soni. sonatio ꝛ auditio sunt vnus motus. sed sonatio dī actio vt a sensibili: ꝛ auditio passio vt in auditu: sed nullus negat qn soni sonatio sit actio vt a sensibile: ꝛ auditio passio vt in auditu: ꝛ nullus negat qn soni sonatio sit actio de gñe actionis. est enī realis motio ꝛ ipulsio actio organi auditus sicut ꝑcussio est actio respectu percussi. ġ auditio q̄ est effect⁹ illatioqȝ sonationis. est passio de gñe passionis: aliter eēt ibi diffinitio passionis q̄ est: qḋ est effect⁹ ꝛc. sine diffinito. ¶ Cōtra p̄ᵐ arguit̄ sic. Uerbū s̄m oēs est terminus actus dōi: sed intelligere vel act⁹ intelligendi nō pōt hoc esse: q2 actionis terminus nō est actio. ġ ꝛc. ꝛ dicunt ꝙ illa rō est ꝑcipua. ¶ Itē. Quicūqȝ intelligit actū intelligēdi intelligit. si ergo intelligere eēt verbū. pr̄ in diuinis intelligeret v̄bo: ꝛ ita esset v̄bū: vt deducit Aug. 7. de tri. ca. 9. de par. ¶ Cōtra illud de q̄litate arguit̄ sic. Aris. z. lib. p̄ditoꝝ ca. de q̄litate. sic ostēdit qualr̄ passiones taȝ q̄ sunt in aīa q̄ȝ q̄ sūt in corpe sunt in 3ª spē q̄litatis ꝛ dicit. Et in hoc dīnt passiones a passibilib⁹ q̄litatib⁹. q2 passibiles q̄litates h̄nt esse diu ꝑmanēs in subo. sicut pallor in corpe macilento: passiones aūt nō h̄nt esse diu permanēs in subo sed cito transeūt: sicut pallor q generatur ex verecūdia vel timore. Tunc arguo. Passiones q̄ sunt in 3ª spē qualitatis nō sunt passiones q̄ sunt actus scdi in solo fieri ꝛ alterari aut mutari: sed sunt in rei veritate qualitates q̄ sunt q̄dā act⁹ p̄mi: sed ideo dicunt̄ passiones q2 cito trāseunt: vt p3 de pallore vel rubore q generant̄ ex verecūdia. nō enī est sola passio de gñe passionis. sed est vna spēs coloris ꝛ act⁹ p̄mus ita vere sicut pallor diu durans. ergo. Et sic act⁹ p̄mus. p3. q2 talis rubor q̄nqȝ manet ꝑus q̄ȝ passio trāseat q̄ est verecūdia i aīo. Hec ēt opinio q̄ ponit actū intelligēdi eē de genere q̄litatis. accipit enī itelligere ꝓ actu scdo transeunte agere vel pati. nō ꝓ actu p̄mo. ġ male. ¶ Nec valet dicere ꝙ Arist. ibi nō negat a 3ª spē q̄litatis act⁹ aīe. s. actus scdos imanētes. Quia Ari. ibidē dicit ꝙ eodē mō est de his q̄ insunt aīe nālr̄ aut que ꝑ acq̄sitionē: loq̄t̄. n. ꝙ eodē mō corruptibilr̄ iponunt̄ in 3ª spē qualitatis passiones aīe cito aduenientes ꝛ cito recedētes. sicut ꝛ passiones corpis: sed vt dictū est. passiones ille corpis q̄ cōtinent̄ in 3ª spe qualitatis. nō sunt actus scdi. transeuntes. sed act⁹ p̄mi. ġ nec act⁹ aīe cito transeuntes cuiusmodi sunt imanētes sunt in 3ª spē qualitatis. imo letitia. ꝛ gaudiū. ꝛ h⁹ que magis h̄nt rōnē actus p̄mi. ꝛ alia h⁹. que cito transeunt que cōsequunt̄ ad actus imanentes tāq̄ȝ passiones eoꝝ sicut pallor in corpe seq̄t̄ actum verendutales act⁹ p̄mi aīe erunt in 3ª spē q̄litatis. ¶ Itē. Probo ꝙ actus intelligēdi sit actio vel passio. Quia illud qḋ ꝓcedit ab agēte mediāte actione ꝛ passiōe est aliud ab his: puta. qualitas vel q̄ntitas. illud aūt qḋ imediate ꝓcedit ab agēte est actio vel passio: sed act⁹ intelligendi imediate ꝓcedit ab agente. igit̄ ꝛc. ¶ Itē. Ph's 5° phy. tex. cō. 10. nunq̄ȝ posuit motum extra genus passionis nisi extrinsece. s. q̄n acq̄rit̄ aliq̄s terminus puta q̄litas vel qualitas: sed ꝑ actū intelligēdi cū sit imanens nihil acq̄rit̄. vt allegant isti pro se. igit̄ q̄dditatiue manet infra gen⁹ actionis vel passionis. ¶ Nunc arguo ꝯ rōnē istoꝝ. Quia s̄m illos intelligere nō est de gñe actiōis. q2 deficit sibi vna ꝯditio actionis. s. habere terminū ꝓductū. imo h3 cōditionē repugnantē. s. ꝙ ipsa passio est finis. Eadē rōne dicet̄ ꝙ nō est q̄litas. q2 h3 vnā cōditionē que nō ꝯuenit qualitati sed repugnat. s. habere ob3 circa quod. ¶ Itē. Si ex hoc aliq̄d nō est actio. q2 nō h3 terminū. ergo ph's 9° meta. tex. cō. 16. male diuidit actionē in actionē cu⁹ est aliq̄d operatū. ꝛ in actionē cuius nō est aliq̄d operatū: sed ipsa est finis. Probat̄ ꝯña: q2 vtrūqȝ diuidentiū includit nām diuisi. ¶ Itē. Si actio de gñe actionis necessario req̄reret terminū. ergo actio nō solū exigeret in q̄d ageret, sed q̄d ageret. Cōsequentia est manifesta: ꝯñs est falsum libro sex p̄ncipioꝝ. Dico aūt actionē nō quid sed in q̄d agat exigere. ¶ Itē. Ph's. 10. ethi. ca. 3. dicit ꝙ nō sequit̄ si delectatio nō sit qualitas. ꝑ hoc nō est bonū vt quidā inferebant: q2 nec opōnes v̄tutis sunt qualitates nec felicitates: ꝛ tā sunt bona. Uñ Cōmētator ibidē. ca. 3°. Quedā bona nō entia qualitates induxit s̄m v̄tutē opōnes aūt bone q̄dem sunt. qualitates aūt nō sunt. Tunc arguo sic. Operationes que s̄m virtutē nō sunt q̄litates: sed opōnes virtutum sunt imanentes. nō h̄ntes terminū ꝓductū plusq̄ȝ act⁹ intelligēdi. ġ actio nō h̄ns terminū ꝓductū nō est q̄litas. ¶ Itē. Falsum assumunt. q2 habitus intellectualis. s. ars. ꝛ prudentia gñant̄ ex actib⁹ itell'ts. Et ex hoc arguo ꝙ intelligere. agere sit. ꝛ nō pati. sic. Habitus. n. generat̄ actione ꝑ actū intelligēdi. igit̄ ꝛ habeo ꝓpositū. s. ꝙ actus intelligendi est agere ab obiecto. ꝛ tunc est pati. q2 tunc actio in instāti vt recepta in intellectu est pati: ꝛ est ipsiꝫ itelligere. sicut ph's dicit in. z. de aīa. t. c. 139. ꝙ soni sonatio est auditio. ꝛ ita semꝑ sequit̄ ꝙ nō est q̄litas. ¶ Ultimo ꝓbo ꝙ nō est de p̄ª spe qualitatis. Primo ꝑ librū p̄ditoꝝ vbi passiones tam aīe q̄ȝ corpis que sunt in gñe q̄litatis assignātur in 3ª spē. ¶ Itē ꝑ rōnē h̄ ꝓbat̄ sic. Intelligere ꝛ ois actus imanēs est act⁹ scd's: q2 quo scim⁹ sicut actu p̄ est aīa ipsa sicut q̄ actu scdo est scire. z. de aīa. tex. c. 24. sed q̄ sunt in ipsa spe q̄litatis sūt act⁹ p̄mi nō scdi. ġ intelligere nō est in p̄ª spe q̄litatis. minor p3. q2 si ea q̄ sunt in p̄ª spe qualitatis essent act⁹ scdi supflue. 7. phy. tex. cō. 17. ꝓbaret ph's speciali ꝓcessu ꝙ ad ea que tunc in ipsa spe qualitatis nō est motus cū spāli ꝓcessu in. 5. phy. tex. c. 10. ꝓbauit ꝙ ad actū zᵐ. s. ad actionē nō est mot⁹: sed vna eēt ꝓbatio vtriusqȝ. ¶ Propter qḋ dicunt alij. Simet ostē. ꝙ verbū nō est ipse actus intelligēdi. sed aliq̄d formatū in intellectu cū itelligit: sed taȝ modica dr̄ia est inter intelligere. ꝛ illud formatū per itelligere. ꝙ frequēter ab auctorib⁹ vnuȝ dī aliud. ꝛ tā in re differunt: spēs. n. ipressa in visu ab obiecto parū differt a visione. q2 nō per rem absolutā. Uñ Aug⁹ frequēter vnū vocat aliud ꝛ eꝯ. ꝛ tā differūt. q2 spēs est de gñe q̄litatis ꝛ spēs vocat̄ totū absolutū. qḋ est in visione: visio aūt de gñe passionis: sic in ꝓposito intelligere ꝛ v̄bū vir̄ idē ꝑ modicā dr̄iaȝ quā h̄nt. q2 nō differunt a re absoluta: differūt tā. q2 intelligere est passio de gñe passionis. v̄bū aūt est q̄litas. ¶ Et vltra dicunt ꝙ itelligere vt est passio nō est ꝓprie ꝓductū vel genitum. sed via ad illud. Uerbū aūt siue spēs ꝓprie est illud qḋ emanat ex eo qḋ est in memoria. ideo v̄bū nō dī ꝓprie act⁹ intelligēdi. s3 aliquid formatū ꝑ ipȝ. Exēᵐ. Illuminatio media nō dī genita: s3 lumen in medio dī genitū tanq̄ȝ imago ꝛ silitudo lucis: ꝛ inter illuminationē ꝛ lumen ꝑua appet dr̄ia: ꝛ illud exēᵐ est multū ad ꝓpositū. q2 cū q̄re appet parua dr̄ia inter illuminationē ꝛ lumē in medio est. q2 nihil relinq̄t̄ in medio cessante illuminatione: sic in ꝓposito. ista q̄litas q̄ est v̄buȝ in itellectu: ꝛ spēs in sensu: nō remanēt cessante itellectione ꝛ visione. ¶ Ista opīo dicit vnū dubiū apḋ multos. s. ꝙ act⁹ itelligēdi ꝛ v̄bū nō differūt re absoluta. Scdo dicit duo falsa. ¶ Primū est ꝙ illud qḋ est absolutū in actu itelligendi est q̄litas. q2 q̄litas q̄ ad oēs ei⁹ spēs est de entib⁹ ꝑmanentibus: sed illud qḋ est absolutū in actib⁹ itelligēdi est ens in transitu. q2 ois opatio differens a suba operantis est ens in transitu. ¶ Itē. Illud p3 ꝑ. 5. argumētū supra factū ꝯ scdaȝ opīonē. ¶ Scdm falsuȝ est. s. hoc qḋ dicunt. ꝙ l3 intelligere ꝛ verbū sint idē re absoluta. tā itelligere vt est passio est via ad ipsiꝫ verbū aut ad ꝓductuȝ tanq̄ȝ ratio ꝓducendi ipsum sicut se habet illuminatio ad lucem.

Cōtra. per ipsos itelligere vt passio nihil est nisi p̄mus respect⁹ q2 totū absolutū est ibi spēs vl̄ v̄bū: s3 p̄m⁹ reᵘˢ nō pōt eē via ꝛ rō ꝓducēdi absolutū: sic nec pt eē

Cōtra p̄ᵐ · Cōtra 2ᵐ · Arg⁹ p̄ᵐ · Rūsio tacita · Arg⁹ 2ᵐ · Arg⁹ 3ᵐ · Cōtra rōnē p̄mē. Bal'. Argumētum p̄mū · Arg. 2ᵐ · Argumētū tertium · Arg⁹ 4ᵐ · Opi. 3ª · Reprobatur. · 3ª Opio. · Argumētū

Opio 4ª Herueo

pñtᵘ formale pducēdi absolutū igit̃ falsuʒ. ¶ Propter qḋ gdā aliꝰ doctor Herueus dicit ꝙ vbū est qddā idolū forātū per actū intelligēdi re absoluta differēs ab eo: sed qꝛ verbū solū cōsistit in actuali platione (in hoc enim differt ab aliis habitibus intellectualibus) ideo sic differt ab intelligere. ꝙ tñ nō durat diutius ꝙ̄ actus itelligendi. sicut nec lumen in medio diutius ꝙ̄ illuminatio a quo tñ differt re absoluta. Si queraẽ qd sit illud formatū p actū intelligēdi qḋ vocāt idolū aut speculū: dicunt ꝙ est verbū vel cōceptus mentis vel cogitatio foīata. q̄ tria (vt dicūt) sola rōne differūt: verbo enim aliqs alteri exprimit ꝛ manifestat illud qḋ intelligit. Illud ergo formatū dicit̃ verbū fm ꝙ est illud in quo intellis sibi reʒ manifestat: cōceptus aūt vocat̃ illud quod adhuc manet intra cōcipientē: vt pʒ de fetu in vtero. q vocatur cōceptus. Istud aūt formatū manet itellis in intelligēte. Cogitatio aūt formata di qḋ p discursuʒ rōnis est formatuʒ. Istud aūt idolū formaẽ p actꝰ itelligēdi. Et addunt: ꝙ ga tale formatū est verbū. ꝛ vbū est qddā locutio vel dicere: ió sic illḋ idolū differt ab actu itelligēdi. ita ꝛ dicere differt.

Reprobatur. Herueus

Contra istam opiōnē. Prio ostēdo ꝙ illud idolū formatū nō pōt differre ab actu itelligēdi. sicut gdā habitꝰ. vel actꝰ pmus. ¶ 2º ꝙ nec sicut actꝰ scḋs. ¶ 3º ꝯ pclōnē. ¶ Prio sic. Uerbū nō est nisi qñ cōsistit in actuali platione. qñ enim cessat locutio actualis. vel dictio actualis nō est verbū. ꝛ ideo in diuinis ponimꝰ ꝙ actꝰ intelligendi pñt semp durat sicut verbū: sed forma q̄ pducit̃ p modum habitꝰ ꝛ actus pmi: nō cessat cessante actiōe. igit̃ ꝛc̃. ¶ Itē. Habitus nō est illud qḋ est pfectissimū in itellectu nostro. actus enim elicitus ab habitu est pfectior habitu: sʒ verbū est pfectissimū qḋ est in intellectu nro. igit̃. Est enim cogitatio formata ex oībꝰ discursibus itellectus pcedētibꝰ (vt dicunt) vltimū aūt gnātione est pfectissimū. ¶ Itē. Illud de quo generat̃ vbū. nō est vbū. qꝛ illud de quo aliqd gñat̃ pcedit ipsuʒ: sʒ nihil pcedit seipsum ꝛ verbū gñat̃ ab habitu fm Augᵐ. 15. de tri. ca. 4. ex ipsa scia quā memoriter tenemus nascit̃ vbū. qḋ est simillimū ꝛc̃. q̄. ¶ Iteʒ. Illud nō est vbū in rei veritate qḋ ab oībꝰ negat̃. sʒ nullus vnq̄ꝫ posuit gn verbū distinguat̃ ꝯ habitū: sicut vox que solū ꝯsistit in platione actuali distinguit̃ ꝯ sciaʒ habitualē qua aliqs voce docet. ꝛ hoc est distingui ꝯ habitū. ¶ Itē. Hoc isti volūt qñ dicunt. ꝙ illud idolū formatū nō durat diutius ꝙ̄ locutio. Certū est tñ ꝙ habitus manet imobilis cessante motu. ergo. ¶ Scḋʒ clare pʒ. Qꝛ actio nō est terminus actionis vt diffuse pbat̃ 5º phy. tex. cō. 10. sed p eos illud formatum est terminus actus itelligēdi ꝛ pductū p ipʒ. igit̃ ꝛc̃. ¶ Itē 9. meta. tex. cō. 16. phs distinguit ex intētione actionē imanentē a transeunte in hoc. ꝙ actio imanēs nō hʒ aliqd operatū preter operationē: sed ipsa opatio est finis. Ista aūt ppositio nō est vera ꝙ ad operata p modū habitus sicut cū ex actibus frequētatis generat̃ habitus. ergo verificat̃ quo ad actus. Igit̃ verbū vel illud idolum nō pōt esse aliquid operatū p modū actus scḋi. ¶ Tertio arguo pncipalr contra ꝯclusionē in se. ꝛ ꝯtra modū ponendi. ¶ Ponit̃ .n. tale idolū quasi qddā simulachrū in quo itellectus itelligit pfecte ꝛ manifestat illud qḋ intelligit: sed pp hoc frustra est ponere tale idolū formatū differens ab actu intelligēdi. igitur nihil est. Probatio minoris. Quia illud ponit̃ frustra quo posito nō ponit̃ effectus ꝛ quodā alio posito habet̃ effectꝰ: sed posito tali idolo nō habetur pfecta cognitio ꝛ clara rei nisi adsit phantasma propriū. Posito aūt phantasmate determinato alicuius rei pfecte illuminato ab intellectu agente. statim habet̃ cognitio clara manifesta ꝛ pfecta rei. aliter nō habet̃. qꝛ intelligentē necesse est phantasma speculari. igit̃ ꝛc̃. ¶ Itē. Per te ponit̃ tale idolū qḋ est verbuʒ ꝙ est actus manifestatiuus obiecti qḋ intellectus itelligit. igitur

Argᵐ pᵐ Argᵐ 2ᵐ Argᵐ 3ᵐ Arg. 4ᵐ Argᵐ 5ᵐ Argᵐ 6ᵐ Argᵐ 7ᵐ Argᵐ 8ᵐ

ille actus q est per essentiā manifestatiuus obiecti itelligendi est verbū: hoc est ipse actus intelligēdi. igit̃. Probatio: qꝛ cognitio est manifestatio est enim cognitio illud quo ignota fiunt cognita siue manifesta. q̄ actus q p essentiā est cognitus p essentiā est obiecti manifestatiuus: sed p essentiā actꝰ itelligēdi est cognitus. igit̃. ¶ Propter qḋ 5ª opi. discordat ab oībꝰ his dicens: ꝙ vbū est qdditas vt intellecta. qa verbū interius est illud qḋ pmo ipsuʒ verbū exteriꝰ signat: per Augᵐ enim 15º de tri. ca. 25. Qḋ foris sonat signuʒ est verbi qḋ intus latet: sʒ qdditas rei vt itellecta est illud qḋ pius ꝛc̃. Probat̃. qꝛ diffinitio vt per vocē expressa p se ꝛ pͦ inducit in cognitionē qdditatis: sed verbū est diffinitio fʒ Augᵐ. 9. de tri. ca. 24. de paruis. Diffinio qd est tēperātia ꝛc̃. igit̃ ꝛc̃. ¶ Concordat Aureolus dis. 27. q. 1. arti. 1. ppositione pma. Sed dis. 3. q. de imagine ar. 1. ppositione pma pbat vnam ꝯnē q̄ est necia ad illud ppositū: ꝛ est ista. In oī intellectione emanat ꝛ pcedit res cognita in quodā eē obiectiuo fm eē qḋ hʒ terminare intuituʒ intellis. Hoc pbat a maiori: qa hoc fit in sensu. q̄ in itellectu. Probo p experimēta multa. Pria experientia est. cū qs portat̃ in aqua p nauē arbores vitr̃ moueri. sʒ iste motꝰ est in nullo subiectiue: sʒ in solo visu in esse itētionali apparēti ꝛ indicato. Scḋa expientia est in motu subito bacculi. vbi appet circulus qñ mouet̃. Tertia est qñ bacculus ponit̃ in aqua apparet tortus vel fractꝰ. Quarta est. qñ oculo supponit̃ digitꝰ. vna candela appent due. Quinta vnꝰ color in collo colūbe appent multi. Sexta imago in speculo. qñqʒ appet īfra. qñqʒ in supficie. Septima est postq̄ꝫ qs vidit solē appent qddā rotūditates. Octaua postq̄ꝫ qs vidit rubea vel cancellata illis abeūtibꝰ apparent rubea vel cancellata. In his oībꝰ est planū ꝙ ea q̄ vitr̃ nō sunt in rebꝰ in eē subiectiuo. Relinqt̃ q̄ ꝙ pducunt̃ in visu in esse intētionali obiectiuo ꝛ a maiori in cognitione intellectiua. ¶ Ad hoc est Aug. 14. de tri. ca. 6. Tanta vis est cogitationis vt mens in conceptu suo se ponit qñ se cogitat ꝛc̃. ¶ Dis. 27. ppōne scḋa dicit. ꝙ obiectuʒ qḋ fit positiuū ꝛ formatū intra mentē ad quā intuitus cogitātis terminat̃ illud est verbū. Uñ Aug. vbi supra vult ꝙ qñ mēs se cogitat tunc se geminat. qꝛ tūc est in se cōspiciens ꝛ ante se cōspicua ꝛ tūc vult ꝙ sit verbū. Sed qñ est talis geminatio pʒ ꝙ mens pducitur in esse intellecto. ergo verbum est obiectum productum ꝛc̃.

Opio 5ª

Aureo. cōuenit cū 5ª opione

Contra illud arguunt aliq sic. Qdditas vt itellecta est eadē in quocūqʒ intelligente: sed in multis intelligentibus vnā qdditatē nō est verbū ideʒ. q̄ ꝛc̃. Maior pbat̃: qꝛ qdditas vt intellecta abstrahit ab hoc ꝛ nunc: ꝛ p ꝯñs est idē in oībꝰ. Minor pbat̃ p Ansel. mono. 62. Si plures hoīes aliqd vnū cogitatione dicant tot vitr̃ esse verba quot sunt cogitationes: qꝛ in singulorū cogitatio. hʒ vbū eius est. ¶ Itē. Si qdditas intellecta est vbū. igit̃ mens cū intelligit se nō gignet vbū. Cōsequētia pʒ. qꝛ gigneret seipʒ. Cōsequēs est falsuʒ per Augᵐ. 14. ca. de tri. mens cū noscit se pareʒ sibi notitiaʒ sui gignit. Sed in eodē sexto eadē notitia verbū eius est. ¶ Itē Anselmus mono. 33. mens rōnalis cū cogitando se intelligit hʒ secū imaginē suā ex se nataʒ. idest cogitationē sui ad sui silitudineʒ quasi sui impressione: q̄ imago eius vbū eius est. Ex qua auctē tres formantur rōnes. ¶ Pria est. Nihil nascit̃ ex se: vbū mentis nascit̃ ex seipsa vt intellecta. qa auctas dicit ꝙ mens vt intelligit se vel vt itellecta a se (qḋ idē est) hʒ secū imaginē ex se natā: ꝛ imaginē dicit eē vbū in fine auctitatis. igit̃ vbū non est qdditas vt itellecta. Maior pbat̃ p Augᵐ pͦ de tri. ca. pͦ. sicut nihil gignit se ita nihil nascit̃ a se. ¶ Scḋa rō est hec. Nihil iprimit sibimet seipʒ: sʒ mēs vt itellecta sui ipressiōe foīat imaginē suiipsiꝰ in seipsa: ꝛ h̄ est vbū vt dic̃. igit̃ vnū nō est i re itellecta. ¶ 3ª rō ē. Nihil ē imago suiipsiꝰ. sʒ vbū

Aliq̄ qdam dissentiūt a 5ª opio. Argᵐ pᵐ

Argumētū scḋm.

Argumētū tertium

Arg. 4.

est imago ipsius mētis vt intelligit se: vt dicit Ansel. vel vt intellecta a se. qđ idē est. igiť v̄bū nō est res itellecta. ¶ Itē arguiť sic: s̄m illos verbū interi⁹ est illud qđ p̄mo verbū exterius significat: s̄ illud nō est res itellecta sed aliqua cōceptio vel passio mentis. igiť verbū nō est res intellecta s̄ passio mentis. Minor pbať ex libro peri hermenias in p̄n cipio. Voces sunt note earū passionū q̄ sūt in aīa. Vn̄ Boetius ibidē vult. q̄ iste ordo sit sic. dicēs. Litere signant orationē vocalē ⁊ hec. s. vocalis orationē animi ⁊ intell'ꝰ q̄ fit cogitatione. ⁊ oratio hec. s. itell'ꝰ res sibi cōcipit ⁊ designat. p̄z manifeste. q: in ordine isto vox vel verbū vocale p̄mo signat illud qđ est in mēte. q̄s res cōceptas.

Quid sit verbum.

Secundus articulus. Quid sit verbū. Ubi dico q̄ verbū nullū istoꝝ est cōplete. s. nec act⁹ intelligendi p̄cise. nec obm̄ pductum in esse intellecto nec idolū formatū p itelligere. s̄ hec quodāmō cōtinet. Est. n. verbū actus intelligēdi rē pductā cōtinēs in esse intellecto existens. silitudo ⁊ imago rei note de qua gigniť. Hec eniz est diffinitio Augustini. 15. de trini. ca. 12. ⁊ que testimonio alioꝝ pcepta scit animus humanus thesauro memorie cōdita t̄z ꝯsurgit ⁊ gigniť verbū verū. qñ qđ scimus loqmur. Ecce qñ p intellectū loquimur de obo tunc est v̄bū: ⁊ tunc p̄mo illa actualis mentalis locutio q̄ sine vllo medio sequitur memoriā. est act⁹ intelligēdi. vt de se p̄z: ⁊ vt dicit. in illa locutione scimus illud qđ loqmur. qđ nō esset verū nisi in illa locutione splenderet res scita in esse cognito. igiť p̄z. q̄ verbū est actus itelligendi vt cōtinens rem scitā in esse intellecto. ¶ Et paulopost subdit. Qñ de visiōe scie visio cogitationis exoriť. tunc est v̄bū simillimū rei note de q̄ gignitur ⁊ imago: sed illud nō eēt addendū nisi v̄bū ipoꝛtaret respectū imaginis ⁊ silitudinis ad memoriā de qua gigniť. Patet igiť. q̄ verbū est actus intelligēdi cōtinēs ⁊ cetera: existens imago ⁊c̄. ¶ Cōfirmať p exēplū. Qñ enim aliqd diffiniť actu elicito tunc ille actus q est cognit⁹ cōtinet rē diffinitā in esse cognito: q: aliter esset aliqua cognitio. ⁊ nō esset correspōdēs sibi suū cognitū: ⁊ eadem rō esset de alia cognitione ⁊ alia. ⁊ sic eēt v̄lr cognitio sine oī cognito. Etiā ille actus continēs rē diffinitā in eē cognito est imago ipsi⁹ rei in se que diffiniť. esse eniz qđ res h̄z apud cognoscentē est rep̄ntatiuū ⁊ suiipsius declaratiuū extra: s̄m p̄hm 3° de aīa in cap̄. c. 37. Nunc aūt dicta ⁊c̄. ⁊ sic illud esse est exēplar aut imago. Sed nono de tri. dicit Aug⁹ diffinio tēperātiā ⁊ hoc est verbū eius. igiť p̄z q̄ verbū est eius actus ⁊c̄. ¶ Itē Ansel. monol. 33. Mens rōnalis cū se cogitādo itelligit h̄z secū suā imaginē ex se natā. idest cogitationē sui ad silitudinē sui formata: que imago v̄bū eius est. Ecce ipse dicit q̄ cū mens se cogitat. h̄z imaginē sui. idest cognitionem sui ad silitudinē sui formatā. q̄ imago eius v̄bū est: sed ista imago q̄ est cogitatio sui est imago q̄ est actus itell'ꝰ ꝯtinēs seipsuz in esse intellecto. q: idē est cogitare seipsum ⁊ habere actū itelligēdi in quo splendeat ipsemet in esse itellecto. igiť v̄bū est actus itell'ꝰ ꝯtinēs ⁊c̄. existens imago ⁊c̄. ¶ Itē 15° de tri. ca. 12. dicit Aug. Qđ scim⁹ loquimur. idest ex illa scia qua nos memoria tenem⁹ nasciť verbū qđ h̄z est oino cuius est scia de qua nasciť. Formata q̄ppe cogitatio ab ea re quā scim⁹. v̄bū est qđ in corde dicim⁹. Ecce formata cogitatio q̄ h̄z. idest silis est scie de qua nasciť illud est v̄bū s̄ cogitatio illa est actus itell'ꝰ elicitus. Loqť eniz de cogitatione q̄ in mēte nasciť de memoria. ⁊ ille est act⁹ elicit⁹ illa ēt cōtinēs est rē cognitā in esse cognito. Per illā. n. loqmur qđ scim⁹ ⁊ illa est silis vel imago. s. scie de qua nasciť. igitur v̄bū est actus ⁊c̄. ¶ Nunc pbo q̄ hec tria ptinēt p se ⁊ eēntialr ad rōnē v̄bi. saltē accipiēdo large essentialr. q: aliud p se. ⁊ eēntialē rōnē v̄bi reqriť qđ cōsistat in actuali platione ⁊ elici. ¶ Dicunt doctores q̄ v̄bū nō durat nisi durante locutione ⁊ ideo q̄ sequunť locutionē ⁊ collocationē. ⁊ remanent istis cessantibus vocanť habitus. ⁊ nō v̄bum. vt scia. ⁊ ars ⁊c̄. Sed illa quorū esse p̄cise cōsistit in pferri ⁊ elici q̄ existūt in aīa sunt actus itelligēdi. 2. ethic. ca. 5. ḡ verbū est essentialr actus intelligēdi: sed actus itelligēdi nō erit verbū essentialr cōpletiue nisi cōtineat obm̄ in eē cognito. sic q̄ sit imago scie de qua gigniť. ergo hec tria eēntialr pertinent ad ⁊c̄. Probo minorē. Q: act⁹ itell'ꝰ nō erit essentialr ⁊ cōpletiue verbū. nisi sit declaratiuū memorie de qua nasciť: sed nec verbū vocale erit v̄bū nisi sit nota earuz passionū que sūt in aīa: sed actus itelligēdi nō est declaratiuus memorie nisi p hoc q̄ ꝯtinet obm̄ in esse cognito silī modo memorie: sicut nec vox est nota passionū que ⁊c̄. nisi p hoc qđ ꝯtinet illas in eē cognoscibili silī mō eis. igiť ⁊c̄. ¶ Itē ille sunt cāe essentiales rei: large accipiēdo eēntiales cause q̄bus p̄positis poniť effect⁹ cū suis p̄prietatib⁹ ⁊ q̄b⁹ nō: s̄ posito actu intelligēdi ꝯtinēte obm̄ in esse cognito sic q̄ sit imago memorie h̄z v̄bū cū illis p̄prietatib⁹ quas ponit Augustin⁹ q: h̄z formata cogitatio p quā illud qđ est in memoria. est apud nos in esse scito ⁊ h̄z oino cuius est scia in memoria ⁊ illud est v̄bū s̄m Aug. ⁊ Ansel. Nō posito āo actu intelligēdi ⁊c̄. nō habeť v̄bū. q: nō h̄z formata cogitatio: vt p se p̄z: nec h̄z res in esse scito. nisi mediāte actu sciendi ⁊ intelligēdi: nec h̄z imago memorie. q: si p poss̄e vel iposs̄e prescindas ab actu itelligēdi qđ nō ꝯtinuat obm̄ in esse cognito non poterit esse imago memorie. nisi illud qđ est in memoria splendeat in eo subiectiue. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio ostēdo q̄ ista tria faciunt verbum sic q̄ saluabitur q̄ verbū erit vnū essentialiter. nō per accidens ⁊ per aggregationē nisi sicut alia quedam predicamēta respectiua. Probo sic. Est intelligenduz de v̄bo suo modo ex quo ponitur actus elicitus ⁊ respectiuus sicut de actione que est actus respectiuus ⁊ relone. Sed ex hoc q̄ p̄dicamētū actionis ⁊ relonis ꝯtinet actū elicitū. quo ad substātie actū tanq̄ fundamētū respectus de genere actionis. ⁊ mediāte suo p̄prio mō fundādi. nō dī q̄ p̄ntū actionis ista tria cōtinens est ens ⁊ vnū p accn̄s. sed per se vnū p̄ntī. ergo ex hoc q̄ verbū ⁊ actus elicitus fundamentalr ⁊ mālr ⁊ mediante esse intellecto fundat relonē imaginis in ordine ad memoriā p̄pter cōtinentiā istorū triū nō erit vnū ⁊ ens per accidens sed per se: nisi sint in alijs predicamētis. ¶ Quarto dico q̄. l̄z predicamēta ista respectiua possunt dici vnū essentialr ex fundamento ⁊ respectu large accipiendo essentialiter. nō tñ stricte loquendo. maxime hoc est verū de relatione. q̄ igiť verbum dī essentialr vnū stricte accipiēdo essentialr. hoc est veruz q̄ntum ad illud qđ est in eo formale. s. qđ est imago memorie: sicut pater nō est vnū essentialr stricte loquendo sed paternitas. Huic intellectui cōcordat qđ probať dis. 29. q̄ qđlibet predicamentū habet propria elementa essentialiter ⁊ nō per appropriationes solum. ¶ Quinto dico q̄ hoc qđ diciť q̄ verbum includit respectum pducti ⁊ similitudis. nō est intelligēdū q̄ sunt duo respectus in specie distincti. scilz mō potentie. ⁊ mō vnius. q: tunc verbū non esset per se vnuz quātū ad formale. sed sunt vnus specie: q: qđ diciť q̄ eo verbū quo filius. hoc intelligiť eo formalr. sic q̄ sunt vnus respectus formalr. Ex hoc enim q̄ est genitus in natura intellectuali dicitur filius. nō qualiscūq̄ sed filius verbum: sic hic. obiectum productū in esse intellecto diciť productū non qualecūq̄ sed productum qđ est imago memorie. ita q̄ dicunt vnā relationem personalem. De hoc dis. 9. articu. 6. ¶ Per hanc viam ad omnes alias opiniones primā negando ⁊ alias in parte concedo. ¶ Prima enim q̄ est Ualsinghā q dicit q̄ v̄buz est ipressio passiua causata a memoria in itellectu q nō est act⁹ app̄hensiuus. s̄ quodāmō passio preuia causata a memoria: q: vt dicūt nō efficit

Ad rōnes h⁹ Opio.

memoria actũ itelligẽdi.ſed ſolũ oſtendit ſe intellectui ⁊ ex primit ſe itellectui mouẽdo ⁊ excipiẽdo ipſz ad actũ.Et hoc totũ eſt negandũ:qꝛ iam eſt ꝓbatum ſupra in ꝑncipio arti. ꝙ verbum eſt cogitatio elicita a memoria ꝑ Anſel.⁊ Aug. actio aũt elicita ab intellectu diſtinguiť ſm eos q̃ſi de acti uitate intell'ꝰ ȝ ipꝛeſſionẽ factã ab obo tanq̃ȝ actus appre henſiuus cõtra actũ q excitat potẽtiã ad apprehenſionez ſ male.¶ Qꝛ ẜo hoc ꝓbant ꝑ exẽplũ de ſigillo ſi eſſet nã in telligibilis:⁊ cauſa.Dico.ꝙ bis poſitis ꝙ adhuc ipꝛeſſio fa cta a ſigillo vt obo in ſeipſo que vocať ꝑ poſitũ.cera intelli gibilis.nõ eſſet verbũ mentis niſi cera ipſa hẽet appꝛehen ſiuum actũ circa ſe:qꝛ ẜo ex hoc inferunt opionẽ ſuã.Et qꝺ dicũt ꝙ vbũ eſt terminus actus ddi ⁊ pꝛi^m actus intelligen di.falſuz eſt.Qꝺ enĩz ſupponũt ex deductione ſua ꝙ motio qua memoria mouet ad itellectũ ſit dicere:⁊ illa impꝛeſſio paſſio ab obo cauſata que ꝑcedit actũ appꝛehenſiuũ ſit eiꝰ terminus:⁊ vlteriꝰ ꝙ illa motio paſſio ſic diſponat intelle ctũ vt inchoet actũ intelligẽdi ſit verbũ.hoc totũ eſt falſuz vt dictũ eſt.q̃re opio nõ ſtat.¶ Qꝺ ẜo dicit 2ª opi.que eſt Scoti ꝙ verbũ eſt actus intelligẽdi cõcedendũ eſt ſaltem ꝑtialr̃ vt ꝓbatũ eſt.¶ Qꝺ ẜo dicit 3ª opi.que eſt Aureoli ꝙ verbũ eſt res vt ꝓducta in eſſe intellecto concedẽdũ eſt partialr̃ vt dictum eſt.¶ Qꝺ ẜo dicit 4ª que eſt Henrici ⁊ Simet oſtẽ.ꝙ eſt aliqꝺ idolũ formatũ ab actu intell'ꝰ.Ue rũ eſt quo ad hoc ꝙ idolũ dicit reſpectũ ſilitudis vel ima ginis:nõ aũt q̃tũ ad hoc ꝙ dicit rem abſolutã aliã ab actu intelligẽdi ꝓductã ꝑ ipſaz.¶ Sed tunc rñdeo ad argumẽ ta q̃ ꝓbãt ꝙ verbũ nõ eſt actus intelligẽdi:⁊ ꝙ non eſt res vt ꝓducta in eſſe intellecto:⁊ ꝙ eſt idolũ q̃ eſt res abſoluta differens abſolute ab actu intelligendi.¶ Sed pͥmo ex pre miſſis põt declarari vnũ ꝙ eſt difficile:qualr̃ ſm hunc mo dũ ponẽdi ſaluabiť quo mõ in emanatione verbi dicere di ſtinguiť a vbo:opz enĩz hec diſtingui ſicut actus ꝓductiuꝰ ⁊ ſicut terminus ꝓductus diſtinguunť.¶ Rñdeo ꝙ actus intelligendi vt precise acceptus quo ad ſubaz actus eſt ver bũ mãliter:vnũqꝺqz aũt ſumpti mãliter vno mõ eſt aliꝺ id qꝺ mãlr̃ dĩ.Uerbũ formalr̃ dĩ dicere formalr̃ alio mõ ſumptũ.ergo actus itelligẽdi ſumptus precise ⁊ quo ad ſub ſtantiã actus põt eſſe formalr̃ idẽ ꝙ dicere ipſius intell'ꝰ ⁊ infallibiliter.Sic ꝓcedit totus pceſſus Aug.16.de tri.cap. 10.vſqz vltra mediũ vbi vult ꝙ in nobis eſt verbuz ꝑ hoc ꝙ in nobis eſt quedã cogitatio in noſtra mente quã expreſ ſe vocat quãdã occultã locutionẽ qua mens loquiť ſibi.lo cutio aũt eſt formalr̃ idẽ qꝺ dicere.ergo actus intelligendi ꝑciſe acceptus quo ad ſubam actus eſt verbũ mãlr̃.ſed eſt ipſuz dicere formalr̃.¶ Per hoc ad difficultatẽ eſt dꝺz ꝙ nõ obſtãte ꝙ actus intelligẽdi mãlr̃ ſumptus ſit dicere for malr̃ ⁊ quaſi actio ꝓductiua verbi.tñ vt actus intelligendi cõtinet obiectũ in eſſe itellecto producto in eſſe ſimillimo memorie ſic hz rõnez termini.intellectũ enĩz eſt terminus intellectionis:⁊ ita clare ſaluať illud difficile qꝺ predictuz eſt.¶ Per iſtud poſſet ſolui illud argͫ qꝺ facit 2ª opinio ad ꝓbandũ ꝙ actus itelligendi nõ eſt verbũ:qꝛ verbũ eſt terminus actus intelligendi.Eſt enĩz dꝺm ꝙ eſt terminus: nõ qꝛ realr̃ differret ab actu intelligendi tanq̃ȝ aliqꝺ aliud ab actu ꝓductũ per actũ.ſed qꝛ ipſemet actus intelligendi cõtinet obiectũ ꝓductũ in eſſe intellecto ſimillimo memo rie.¶ Ad aliud qꝺ dĩ ꝙ cũ actus intelligẽdi eſt verbum.⁊ ꝑ actu intelligendi intelligit.ḡ verbo itelligit:⁊ ita verbo eſt.Dico ꝙ bñ ſequereť.ſi idẽ eſſent formalr̃ ſicut ſunt idez materialr̃.Jtũ cuius eſt dictũ:per illud qꝺ eſt mãle tñ in aliquo nõ dĩ res eſſe ſimplr̃:eſſe enĩz eſt a forma.¶ Ad ar gumenta in 5ª op.que ꝓbant ꝙ verbũ nõ eſt res intellecta. Rñdeo ad pͥm qꝺ dĩ ꝙ res itellecta eſt eadẽ apud oẽs dico ꝙ res intellecta vt relucet in actu diuerſo itelligendi in eẽ intellecto multiplr̃ ſicut ⁊ actus intelligendi.¶ Ad alia q̃ ꝓbant ꝙ non qꝛ res itellecta cauſat actuz intelligendi ⁊ ita verbũ cauſat ſe.Dico ꝙ res intellecta vt eſt in memoria ⁊ obm cauſans actum:ſic nõ eſt formalr̃ verbum:ſed cauſalr̃ aut ꝑncipiatiue.ſed obm vt relucet in actu intelligẽdi tanq̃ȝ ꝓductũ in eſſe ſimillimo memorie ⁊ tanq̃ȝ terminus actus intelligẽdi ſic eſt formalr̃ verbũ quare nõ ſeq̃ť.¶ Per h̃ ꝑz ad argumẽta Anſel.q̃ ꝓcedũt de re itellecta vt hz rõnẽ memorie:⁊ vt eſt ꝑncipiũ ſeu obm actus intelligendi.

Ad 1^am opinionẽ

Ad 5^am

Ad 3^am ⁊ quartã opinionẽ

Dubium Quo dicere a verbo diſtinguatur.

Solutio.

Ad pͥmus 5.opio.

Ad ſcꝺm

Ad tertiũ

Tertius artic.Ubi anteqũȝ ſoluaz argumẽta de idolo dubito.Aug.enĩz.8.de tri.c.7.vĩ ponere ꝙ ꝑ actum intelligendi formať in nobis qꝺdã idolũ ſeu imago que remanet in nobis ceſſante actu:⁊ ꝙ illud idolũ ſit ver buz mentale quo mens ipſi loqť:ſed tale idolũ ſi ponať ꝙ remanet ceſſante actu intelligendi realiter differt ab actu intelligendi ⁊ a re itellecta.vt ſolũ relucet obiectiue in actu intelligendi.Maioꝛ apparet.Dicit enĩz ibidẽ Auguſtinꝰ ꝙ cuz aliqñ vidi Carthaginẽ vel Alexãdriaz.ſi poſtea de ea loq volo apud meipſuz quero vt eloquar:⁊ apud meipſuz inuenio phantaſiaz Carthaginis.quã aliqñ vidi ⁊ memora ui.⁊ retinui:vt apud me inuenirez de ea verbũ.cũ eã vellez dicere:ipſa enĩz phantaſia eius in memoria mea verbũ eiꝰ eſt.ideſt nõ ſonus ille triſſyllabus cũ Carthago nominať. ¶ Jnfra ibidẽ dicit de Alexandria.Cuz etiaz a multis au diuiſſez de Alexandria q̃ȝ magna ciuitas eſt finxi imaginẽ quã potui.⁊ hoc eſt apud me verbũ.cũ eam volo dicere an teq̃ȝ voce ꝓferã qnqz ſyllabarũ.¶ Hic eſt intelligendũ ꝙ Aug.hoc ſic imaginať ꝙ cũ cerno Carthaginez ꝑ ſenſum ⁊ eodẽ mõ cũ ꝑ intellectũ intelligo hoiem ꝙ intell'ꝰ ſic ꝓui det ſibi ꝙ ceſſante actu vult retinere aliqꝺ penes ſe.vñ in promptu cũ voluerit poſſit qꝺ vidit ⁊ intellexit.alijs expri mere:⁊ qꝛ hoc nõ põt ſine noibꝰ ⁊ dictionibꝰ iõ apud ſe for mat quedã noia que iponit cõceptibꝰ ſuis:vel retinet in me moria noia impoſita:puta.talẽ ciuitatez noiat carthaginem. aut alexandriã.aut retinet ꝙ ſic ſunt noiata:⁊ iõ eſt cõcedẽ duz ꝙ Aug.ponit in nobis qꝺdã idolũ formatũ ab actu in telligendi.qꝺ vocat verbũ fictũ animo q eſt habitus noia tus rerũ intellectarũ quẽ aliq doctores vocant vbũ imagi natũ:⁊ adducunt pro ſe Anſel.mono.ca.3.vbi hĩ diffuſe de hoc.Sed vt ꝓbabo.iſtud verbũ fictũ in mente.qꝺ ſequiť actũ itelligendi ⁊ remanet ceſſante actu.nõ eſt verbũ men tale noſtrũ:ſed ipſe actꝰ itelligẽdi.vt ꝑcedit tale idolũ fictũ qꝺ ẽt ꝓduciť in eẽ ſimillimũ memorie eſt vbuz mentale ⁊ imago.ḡ iſtud nihil eſt ȝ ꝓpoſitũ.ꝓbo minorẽ. Aug.n.15. de tri.c.11.cũ ꝓbauerat ꝙ verbũ mẽtis eſt cogitatio diſtin guendo illud verbũ ꝯtra verbũ qꝺ cogitatione fingimꝰ in nobis vt proferamus voce alijs noſtrũ cõceptũ:ẽt illud di ſtinguendo cõtra verbũ vocale ꝓlatũ extra ait ſic:loquẽs de verbo qꝺ ꝓbauit eſſe cogitationẽ.Quiſqs igitur poteſt intelligere verbum nõ ſolũ anteq̃ȝ ſonet.verũ etiaz anteq̃ȝ ſonoꝝ emanationes cogitatione voluantur.Quiſquis inq̃ȝ hoc intelligere põt.põt videre per hoc ſpeculũ in enigma te aliaz illius verbi ſimilitudinẽ de quo dictũ eſt.Jn ꝑnci pio erat verbum.⁊ verbum erat apud deũ.⁊ deus erat ver bum.Ecce pͥmũ.ſ.ꝙ actus intelligẽdi vt diſtinguiť ⁊ prece dit illud verbũ fictũ ⁊ idolũ.qꝺ eſt imago ſonoꝝ ſeu habi tus quo res nolať:etiaz vt precedit verbũ vocale extra ꝓ latũ eſt vbũ mẽtale qꝺ vocať mentis verbũ ⁊ cogitatio: ⁊ etiã eſt ſimillimũ memorie a qua ꝓcedit.Unñ ſequiť con tinuando de verbo mentali.Cũ loquimur qꝺ ſcimus.naſci tur ex memoria.qꝺ eiuſmodi oĩno eſt cuius eſt ſcia:⁊ ita cõ pleta rõ vbĩ mẽtalis hĩ illud idolũ formatũ.¶ Jtẽ infra c. 12.in fine li.idẽ dicit.ſ.ꝙ vbũ mẽtale anteq̃ȝ aliquomõ cogi temꝰ aut forẽmꝰ q̃cũqz noia.aut aliqꝺ idolũ ſonoꝝ ẽt ꝙ an iſtꝺ.⁊ añ vocẽ exterioꝛẽ vbũ mẽtale ꝓduciť i eẽ ſimillimo.

Dubium.

Solutio.

⁊ ita verbū mentale qḋ ad formale ⁊ mãle p̄cedit.est illud qḋ est verbū noiatiuū.aut verbū sonoꝝ.Uñ postq̄ ꝓbauit animū esse thesaurū memorie ꝯcludit sic.Ex quo gignitur verbū verū qñ qḋ scimus loqmur:sed vbū ante oēm sonū. ante oēm cogitationē:⁊ seqꝉ.Tunc eniꝫ verbū simillimuꝫ rei voce de qua gignitur ⁊ imago eius qñ de visione sciētie

Instantia

visio cogitationis exorit̄.qḋ est verbū ⁊c̄.❡ Dices tu incidis in illud qḋ supra in tertia opione reprobasti:qꝛ ꝯcedis actiones imanētes hr̄e aliqd operatū preter opationē.quia cōcedis illud idolū noiatū fore formatū ab intellectu ⁊ differre ab actu intelligēdi realr̄ tanq̄ operatū aliqd.

Rñsio,

❡ Dico ꝙ supra ꝯtra opionē z^{m} reprobaui ꝙ operatio imanēs nō hꝫ vīr aliqd operatū ꝙ sit etiā operatio.sicut nec actio trāsiens:sed nō negaui qn qñqꝫ sit aliqd operatū ꝑ modū habitus.Aliter.n.inciderem in magis incōueniens.s.in illo.ꝙ virtutes intellectuales speculatiue aut practice possent generari in nobis que remanerent cessantibus actib⁹.Et nota vt clare videat̄ ibi itentio Aristotelis.ꝙ nec vīr voluit negare ꝙ actio imanēs habeat terminū operatū differentem ab ipsa operatione.sed vult dicere ꝙ nō hꝫ terminū aliqd operatū sicut ⁊ actio trāsiens:⁊ ita sermo suus nō est precisus.sed cōparatiuus:qꝛ actiones semꝑ hn̄t terminū aliqd operatū ⁊ qḋ est p̄ncipalr̄ intētū tanq̄ finis opōnis:sed actiones imanētes nō sic.nō.n.hn̄t aliqd operatū qḋ sit finis earuꝫ ⁊ p̄ncipalr̄ intentū.imo ipsemet opationes sunt fines ⁊ p̄ncipalr̄ intendunt̄.Et hoc est qḋ expresse dicit Aris.9.meta.tex.cō.16.⁊ hoc resumit phs ⁊ ꝓbat p̄mo ethicoꝝ cap.p̄ sic.Operatio hn̄s aliqd opatū hꝫ aliqd melius:pꝫ.n.ꝙ sanitas est melior q̄ sanatio.⁊ sic de alijs.igit̄ ecōuerso.qñ nihil est melius opatione tunc opatio nō hꝫ aliqd operatum:pꝫ.ꝙ phs hic loquit̄ de operato.qḋ dꝫ esse finis operationis, qꝛ meli⁹ semꝑ hꝫ rōnē finis.Sed certū est ꝙ habit⁹ intellectuales q acqrunt̄ per actū intelligēdi nō sunt semꝑ meliores q̄ actus.qꝛ ipsimet habit⁹ itellectuales sūt ꝑꝑ act⁹ intelligendi.igit̄ nō hn̄t aliqd opatū ꝑ modū finis.⁊ sic differūt ab actionib⁹ trāseuntibus.❡ Ut videas aūt ꝙ phs vult ꝙ per act⁹ imanentes aliqd generet̄ sciendū est.ꝙ Aris.in.9.meta.tex.cō.16.(sicut pꝫ ibi ꝑ phm ⁊ Cōmentatorē) voluit p̄ncipalr̄ ꝓbare ꝙ actus est ꝑfectio ⁊ cōplemētū potētie:⁊ ꝓbat per actū z^{m} qui est opatio eo ꝙ magis est nota nobis q̄ actus p̄mus:⁊ hoc sic.Oīs operatio vel est actio ⁊ operatio tm̄:vel aliqd est ꝓductū per opationē:sed si sit opatio tm̄.est verū.Uisio enim ꝑfectio potētie visiue ⁊ si sit aliqd operatū adhuc est verū.modificando eniꝫ tunc est ꝑfectio potētie edificantis qñ facit domū:vnūqḋqꝫ enim in nā est ꝑfectū qñ attingit ꝓpriā opōnē.7.phy.tex.cō.18.⁊ eadē ratione in arte.seqꝉ ḡ ꝙ oīs actus est ꝑfectio ⁊ cōplementū.❡ Ex hoc ꝓcessu clare pꝫ ꝙ phs nō vult negare qn ꝑ actū imanentē possit causari habitus:qꝛ si hoc sit nihilominus stat p̄ncipalis ꝯclō ꝙ actus est ꝑfectio ⁊ cōplementū potētie.per hoc eniꝫ ꝙ act⁹ imanens causat habitū nō aufertur quin sit ꝑfectio potētie qꝛ vt dictū est tunc vnūqḋqꝫ est ꝑfectū qñ attingit ꝓpriā opōnē.❡ Confirmat̄.Inducit enim phs istam ꝓpositionē.7.phy.tex.cō.18.ad ꝓpositū.ibi enī loqꝉ de gnōne habitus ⁊ v̄tutis ēt intellectualis.❡ Scḋo hoc ꝓbo sic.Quia Aristoteles ibidē nō vult plus nisi ꝙ ꝑ intellectionem est operatio ⁊ nō ꝓductio vt est operatuꝫ. Sed doctores qui ponūt ꝙ ꝑ actū intelligendi aliqd ꝓducitur distinguunt de intelligere vt est opatio ⁊ vt ꝓductio. ⁊ dicunt ꝙ ꝑ ipsuꝫ aliqd ꝓducit̄ nō vt operatio sed vt ꝓductio.igit̄ ⁊c̄.Quia autē Aristoteles subdit ꝙ quorūcūqꝫ est aliqd operatū preter operationeꝫ opatio est in eo qḋ fit sicut edificatio in edificato qḋ est tm̄ dicere:ꝙ qꝛ in actiōe transeunte solū transit actio extra agentē in effectū qui fit. ideo ibi solū est aliqḋ operatū p̄ter operationeꝫ.⁊ hoc est ꝑ oppositū.Sequit̄ ibi in litera tex.cō.16.Quorū ꝟo nō est aliqd operatū p̄ter actionē in his extra.actio vt visio in vidente ⁊ speculatio in speculante ⁊c̄.❡ Probo 3° ꝙ hoc nō obstat.Qꝛ illa ꝓpositio p̄ma que dicit:quorūcūqꝫ ⁊c̄.exponit̄ ab Aristotele ibidē:quorū agentiū (supple per actionē transeuntē) aliqd est ꝓductuꝫ p̄ter ⁊c̄.ibi actio est in facto: vñ ponit extra sicut edificatio in edificato:⁊ cōtextio in cōtexto.imo vt se ad actionē transeuntē cuiusmodi est mot⁹ precise se limitet ⁊ nullo mō extendat verbū suuꝫ ad actiones aīe:seqꝉ.Silr̄ aūt ⁊ in alijs.⁊ totalr̄ motus est in eo qḋ mouet̄.Cuꝫ ergo actus generatiui habituū anime non sunt transeuntes in exteriorē mām per illud dictū nō est exclusum qn ipsos poterit habitus gnāri.Scḋo hoc pꝫ per hoc: qꝛ illud dictum ꝙ qñqꝫ enim actio est in facto.⁊ quādoqꝫ nō.fuit vnū dictū incidens.vt dictū est ⁊ abbreuiatū ⁊ nō multū discussuꝫ:⁊ per ꝯñs dimisit alia mēbra.Et ex hoc habebit̄ ꝓpositū.ꝓbo ꝙ dimisit.Qꝛ in scḋo mēbro q est de actione imanēte qñ dicit tex.cō.16.Quorū ꝟo nō est aliqd operatū p̄ter actionē in ipsis existit actio vt viso in vidente.Hic dimittunt̄ q̄dā actiones transeuntes.per citharizare nihil est operatū nisi in cithara.per operationeꝫ. Et silr̄ in vocali cantu nihil est opatū in aere nisi actus elicit⁹ sonationis.Silr̄ in pulsatione cāpanarū.⁊ multis hmōi ⁊ tm̄ falsuꝫ est ꝙ sonatio aut citharizatio est act⁹ imanēs i sonāte.imo est transiēs in cytharā.⁊ sic de alijs.ḡ eadē rōne in alio mēbro qñ loquebat̄ de actione trāseunte dicēs ꝙ qꝛ in his est aliqd operatuꝫ.ꝙ factio est in facto.Fuerūt dimisse alique actiones imanētes.videlꝫ q̄bus generant̄ habitus.Ibi eniꝫ actio manet in agēte:⁊ tm̄ est ibi aliqd opatū ⁊ hoc est ꝓpositum.❡ Ad argumēta in oppositū pꝫ per premissa.

❡ Distinctio.XXVIII. Questio.I.

❡ Preterea cōsiderari opꝫ ꝙ non tm̄ tres predicte ꝓprietates siue notiones in personis sūt: verū etiā alie q̄ alijs notant̄ noibus ⁊c̄.

In distin. tertia tractatum est de partibus imaginis an addant res absolutas super essentiā.Et in ista dis.28.resumit magister mām de imagine. Quero igit̄.An respectus quos dicunt ꝑtes imaginis pñt ꝓbari differre realr̄ ab ipsa essentia aīe fundante ipsos:⁊ hoc per cōes passus phie.❡ Et vr̄ ꝙ nō.Quia nulla relō differt realr̄ a fundamēto suo.igit̄ nec relōnes originis ꝯñia pꝫ.ꝓbatur añs qꝛ nulla relō pōt esse res:nisi includit d̄iāꝫ suā specificā:sꝫ in relōne differūt spēs ꝑ fūda^{m} vt pꝫ.5.met.t.c.20.ḡ ⁊c̄.

Contra. predicamenta sunt ipermixta.ḡ relō vbiqꝫ differt a fundamēto.

Oppositum

❡ Hic ḡ qꝛ Aristo.vr̄ diffuse ⁊ artificialr̄ distinxisse spēs relōnū.5.met.tex.cō.20.

Ideo p̄mo ostēdā ꝙ relō diuidit̄ artificialr̄.s.diuisiōe bimēbri.¶ 2°.qꝛ ex illa diuisione vr̄ ꝙ diuidatur sicut genus reale in suas spēs reales:q̄ q̄dā nouiter negant: iō īqrā an relō sit ens reale.ex̄ aiam.¶ 3° dato ꝙ sic.an sit alia res a fundamēto.¶ 4° ostendā ꝙ dubitationes fortes que sunt contra hoc apparenter possunt solui.lꝫ illam viaꝫ non velim tenere:vt patet.q.sequente.

Primus articulus.Qꝛ relō diuidit̄ diuisione bimēbri.Et ꝓbo sic.Certū est ꝙ relō est vnū genus de.10.sed qḋlꝫ genus p̄ diuidit̄ per d̄iās oppositas:sꝫ vnū p̄ vni tm̄ opponit̄.ḡ nō sunt p̄me d̄iē nisi vna.⁊ vna: ⁊ ita due.

Argumentum p̄

❡ Itē.Eodē ordine reducunt̄ alia.in aliud quo ab ipso ꝓgrediunt̄:sed multitudo cuiuslꝫ gn̄is reducit̄ ad p̄mā multitudinē:p̄ma aūt multitudo est dualitas:in oī igitur gn̄e ꝓcedit tota multitudo a duabus d̄ijs.

Argumentum 2^{m}

❡ Itē.Hoc sp̄alr̄ pꝫ de relōne.5.met.tex.cō.20.Ibi eniꝫ in.5.distinguit modos

Argumentum 3^{m}

modos relonū mō potētie. vt actiuū ad passiuū: ꝛ mō vni⁹. vt sile ad sile. ꝛ equale ad equale: ꝛ mō mensure. vt scia ad scibile: ꝛ modo suppōnis vt duplū ad dimidiū: cū ꝫ oēs isti diuidunt diuisione bimēbri. ergo ꝛc. pbo minorē. Relo enim alia fm numerū. alia fm potētiā: sed relo fm potētiā facit vnū mēbrū: ꝛ in illo mēbro qd ē fm nūerū lꝫ ꝯtinēt tres vltimi modi. tñ ad vnū mēbrū reducunt. s. fm numerū. Unde ante mediū ca. dicit Phs. t.c. zo. dicunt pma fm numerū ꝛc. ꝛ in fine ibidē di hoc. igit ad aliqd oia fm numerū dicunt: pꝫ ergo. q diuisio pma relonis est bimēbris. ¶ Itē. Eadeꝫ rōne est psumendū q pma diuisio est bimēbris sicut ꝛ sub diuisiōes sunt bimēbres. pꝫ in pdicamēto sube. ibi sicut sb diuisiōes sunt bimēbres ita pma diuisio. hoc pꝫ in linea pdicamētali: sed in rōne subdiuisiones sunt bimēbres. ergo ꝛc. pbo minorē. Phs diuidit relonez modo potētie in eā que est fm potētiā nudā. dicēs. q pōt ꝛ in eā que est fm potentiā vt potētia informat actione. dicēs: ꝛ fm actiones potentiarū: ꝛ vlteri⁹: potētiā informatā actione aut que informat actione in pnti. aut nō in psenti: ꝛ vlteri⁹ diuidit eā que non in psenti: aut fm pteritū. vt pr di ad filiū. q genuit. aut fm futurū vt futurū ad illud di q faciēdū est. ¶ Hic pꝫ q relatio semp diuidit diuisiōe bimēbri. Totuꝫ istud reperies in illo passu. t.c. zo. actiua ꝯo ꝛ passiua fm potentiā ꝛ actiones potentiarū ꝛc. ¶ Nota tñ q ille subdiuisiones relonis mō potētie nō sunt subdiuisiōes in spēs sed in diuersos modos eiusdē spēi. generatiuū eniꝫ. ꝛ generās. ꝛ pater dicūt eādem relonez fm spēm solū diuersaꝫ in modos referēdi: sed tunc est argumentū a maiori. Si eniꝫ subdiuisio vnius spēi relonis in modos diuersos eiusdeꝫ spēi est artificialis ꝛ bimēbris. m̄lto magis diuisio pncipalis ꝛ pma est artificialis ꝛ bimēbris. ¶ Itē. Illud pꝫ in relone fm numerū. Lꝫ eni relo fm numerū diuidat in spēs nō in modos tñ: vt pꝫ cōsiderāti. tñ semp illa subdiuisio est bimēbris. igit quacūq via data seqtur ppositū. Relatiua eniꝫ fm nūerū alia sunt mutua. alia nō: sed vnū di relatiue soluꝫ. q di ad ipm sicut est in relone mensure. Ulterius diuidit relatiua mutua: aut fundant sup numerū sic q dicunt ad vnū. ꝛ illa vocant relatiua suppōnis. Aut sup numerū sic fundant q dicant nō ad vnū. sed fm vnū ꝛ illa dicunt relatiua eqparentie. Ulterius diuidit relatiua que dicunt ad vnū. q dicunt ad vnū determinatū. sicut hoc est duplū nō respectu cuiuslibet idiuidui. Aut dicunt ad vnū indeterminatū. sicut aliqd dicit multiplex idifferēter p oppositū ad qōlibet vnū. ꝛ cōtinēs idifferēter di respectu cuiuslibet cōtenti. ꝯtinens enim pōt cōtinere tñ ꝛ amplius. hoc aūt est indeterminatū. Postea vadit ad aliud mēbrū istius subdiuisiōis dicēs: relatiua fꝫ numeꝝ que dicunt fꝫ vnū: aut sunt relatiua in suba vt idētitas. aut in accidēte: relatiua aūt que sunt vnuꝫ in accidēte. aut sunt vnū in q̄litate. ꝛ sunt silia: aut in q̄ntitate ꝛ sūt eq̄lia. igitur. hoc pꝫ. q subdiuisio tota ista que est fm numerū est bimēbris. Has diuisiones accipies post mediū ca. t.c. zo. in illo passu fm numerū. igit ꝛ potentiā ꝛc. ¶ Sed tūc est dubiū. Cū enim relo diuidit post diuisionē in relonē fm potentiā ꝛ fm numerū. opꝫ q aliqd istorū diuidētiū sit pmuꝫ simplr. Illud aūt est relo fm potētiā. Q2 aūt illd est relo fꝫ potentiā pbo. Q2 prius rei ꝯpetit q sit pducta aut facta q̄ q sit mensurata aut assilata. vel equata: sed in quocūq priores est pducta vel facta in eodē priori est relata relone mō potētie ad pducentē. ergo pma relo que ꝯpetit rei est relo fm potentiaꝫ. ¶ Hic tamen est aduertendū. q relatio fm potentiaꝫ z^r pōt cōsiderari. Uno⁹ in cōi ꝛ absolute: ꝛ sic est verū q est pma relo simplr. Alio⁹ in speciali. s. quo ad aliaꝫ spēm potētie. ꝛ sic relo fm numerū que est relo mō silitudinis est prior relone mō potētie q alia spēs potētie. s. potentia naturalis vniuoca ꝛ potētia artificialis taꝫ creata q̄ increata in deo. s. idealis per se in sui rōne includunt assilationē ad suū effectū: ꝛ hoc ita q assilatio est rō formalis ꝯstitutiua potētie naturalis vniuoce. ꝛ potētie artificialis. per hoc eniꝫ agens nāle vniuocū. ꝛ agēs artificiale distinguunt cōtra agens equiuocū: q ibi fit sile ex sili. illic aūt nō. vt determinat Phs. 7. met. t.c. z8. Sed rō ꝯstitutiua formalis est prior constituto sicut principium principiato. igitur assimilatio est prior potētia naturali vniuoca ꝛ artificiali: ꝛ ita relo silitudinis est pꝛor relone potētie in isto casu. ¶ Ad dubiū. Cū relo fm numerū diuidit pma diuisione in relonē mensure ꝛ relonez eqparentie. cuiusmodi est silitudo ꝛ eq̄litas. ꝛ querit que istarū est prior. Dico absolute loquēdo. q relo mō mensure: nō fm q est producta. q illa relo est fm potentiā. sꝫ fm q est pducta i determinato gradu essendi in respectu ad suā mensurā. sed quelibet prius hꝫ suū gradum determinatū in eēndo q̄ alteri assiletur vel adequet. ergo ꝛc. ¶ Hic tñ intelligendū q relo mensure q̄ seqtur rē pductā ab agēte nāli vniuoce. est posterior relone silitudis: qd pꝫ. Sic. n. i alijs pductionib⁹ pus est res pducta q̄ mensurata. ita in pductione vniuoca nāli ꝛ artificiali. prius est res pducta q̄ mensurata. ita in productione vniuoca naturali ꝛ artificiali. prius est res producta q̄ mensurata: sed in productione vniuoca naturali et artificiali est relatio fm potentiam ꝛ relatio fm potentiam precedit relatio similitudinis in pductione vniuoca. vt pmissuꝫ est. igit in pductione omni vniuoca. s. naturali artificiali. ꝛ in creatiōe. relatio similitudinis precedit relonem mensure.

Secundus

articu. An relo hēat eē extra aiam. Ubi Aure. dis. zo. q. 1. ar. z. tenet q relone accepta pro habitudine nō hꝫ esse circūscripto oi opere intells ꝛ sensus. Immo illd qd est in reb⁹ de relone sunt fundamēta ꝛ termini. habitudo ꝯo iter illa est soluū obiectiue in aia cogitatiua. Et qōne. z. ar. 1. declarat se sic. Relo realis nō dē eo q est in actu in re. sꝫ eo q est in re fm potētiā ppinquā ita q cogit itellectus illā reducere in actu nō extrinseco. sꝫ ex intimis fundamenti. sicut ex opposito relatiuo dextri in columna est relo rōnis. eo q nihil in columna ponit qd cognoscit ad concipiēdū relonem dextraneitatis circa ipsuꝫ. Dicunt ergo reales q sunt ppinquissime rei in tñ q intellectus necessitat a re ad ꝯcipiendū eas quasi in re essent reperte: sicut per oppositum relationes rationis eo q intellectus non necessitat a re ad eas concipiendū: īmo eas fabricat p se. Et pbat q nō sunt in re. Primo de relone idētitatis. quā pono realē (dis. z1. ar. 1.) sic arguit. Ad qd seqtur infinitas in actu nō est ponendū: sed si habitudo seu relatio idētitatis que est sortis ꝛ pla. sit in reb⁹ hoc seqtur. ergo probo miorē: q si sortes ꝛ plato q sunt eiusdē spēi. hñt duas relones fꝫ numerū differētes que sunt due idētitates. ergo ille due idētitates: seu relones cū sint eiusdē spēi hñt alias. ꝛ sic in infinitū: ꝛ planū est q oēs iste erūt in actu. q fundamēta ꝛ termini ponunt i actu. s. sortes ꝛ plato. igit ēt alie relones ꝯñtes ponūt i actu fundare ꝛ fundari. igit pꝫ mior. Et vt dicūt ēt pꝫ q p idē pbari pōt. q relatio silitudinis ꝛ eq̄litatis nō sunt in re. ¶ Preterea. de relone equalitatis ꝛ silitudinis arguit sic. Deus pōt ꝯseruare albedines duas sine silitudie ꝯseqnēte ꝛ sic duas q̄ntitates sine equalitate. q deus pōt influere in prius nō influēdo posteri⁹. maxie qñ prius nō depēdet a posteriori. vt hic. Sꝫ h posito adhuc intells posset cōcipere illas siles ꝛ equales sine oi opatione ad illa extrema. hñt. n. fundamēta circa que pōt itells formare ꝯceptuꝫ silitudinis. ¶ Et p oppositū ad dextrū ꝛ sinistrū in aiali arguit sic. Ille vocant reales ratiōes que ex nā rei ꝯcipi pñt sine ꝯparatione ad alia: vt pꝫ per oppositū q dextrū ꝛ sinistrū sunt rōnis. q nō pñt ꝯcipi nisi in ordine ad dextrū ꝛ sinistrū in aiali. ēt relo idētitatis eiusdē ad se. ideo est rōnis.

Arg^m 4^m

Arg^m 5^m

Dubium.

Solutio.

Aureo.

Arg^m p^m

Arg^m z^m

qꝛ extrema ibi nõ distinguunt̃ nisi in respectu ad enũciatio-
nẽ per quã itell's enunciat p̃dicamental'r de subto:nisi ista
distinguant̃:sed p̃cisa siẽtudine quã vocas relationeʒ realẽ
hoc ↄcludit Auic.ergo ⁊c̃.istã rõnem al'r ⁊ fortius formo q̃
Arg. 3 ipse.℄ 3° probat q̃ relões mõ numeri sunt ab aia.qꝛ al'r
sequit̃ infinitũ in actu ⁊ est impõle lʒ nõ in aia ẽm Auicẽ.
5.meta.p̃batio assumpti.dato eniʒ aliquo duplo ibi est re-
latio dupli ad dimidiũ:⁊ ibi est relõ tripli ad tertiã p̃tem:⁊
Arg. 4 quadrupli ad quartã p̃teʒ:⁊ sic in infinitũ.℄ 4° hoc singu-
lari mõ sil' p̃bat a p̃ori vt dicit.Jdẽtitas eniʒ.siẽtudo eq̃li-
tatis.relones mõ numeri.nõ sunt aliud q̃ quedã vnitates
que vnitas nihil est nisi quedam idiuisio ⁊ idistinctio:sʒ hõ
vnitas.idiuisio.⁊ idistinctio nõ p̃it fundari in aliqua re cõi
a nã.qꝛ talis nõ est:nec in duab⁹ rebus indiuidualib⁹.qꝛ sic
vna res eẽt in duob⁹ subiectis.igit̃ in itellectu.Et ideo dicit
q̃ illa relõ que est vnitas ⁊ idistinctio fundat̃ sup apprehẽ-
sione amboꝝ sic.q̃ illa distinctio potius nõ sit mera nega-
tio.sed includit iudiciũ oppositũ.Et tũc vltra deducit.q̃ il-
lud iudiciũ vt est idistinctũ iter duas albedies dĩ siẽtudo:
vt ꝟo distinctũ dĩ dissiẽtudo:cũ igit̃ illud iudiciũ nõ sit res
vel natura cõis.sʒ sit aliqd mixtũ ex positiuo obiectiuo ⁊ in
distõne que est pura relo.pʒ q̃ ille relones non sunt in re.
Arg. 5 ℄ Hoc etiã ꝓpositũ p̃bat de relone paternitatis.⁊ filiatio-
nis.Hec enim fundant̃ mediãte actu q̃ transijt:sʒ actus qui
transijt nihil fundat in re.qꝛ nõ est.igitur sit per intellectũ.
℄ Jtẽ.De paternitate spãliter hoc pʒ.A quo eniʒ p̃duceret-
tur p̃nitas in patre:nõ a se p̃e.qꝛ sequi absurdũ in actio-
ne transeũte aliqd agi in se:nec a filio.qꝛ filius recipit nõ i-
p̃mit in patre:nõ ab actione ꝓfluente a patre.qꝛ illa actio
recipit̃ in passo:⁊ sic quicqd derelinquit̃ est in filio non in
Arg. 6 patre.℄ 6° p̃bat ꝓpositũ de relone seruitutis ⁊ dominiʒ.
Qꝛ relo que consistit in actu voluntatis sequi intellectuʒ ⁊
nõ necessario reʒ:hec sunt hõ.qꝛ frequẽter sequunt̃ obliga-
Arg. 7 tionẽ voluntariã solũ.ergo.℄ 7° p̃bat hoc in relone scien-
tie ⁊ scibilis.Jmpõle est rẽ real'r dep̃edere a nõ re.qꝛ depẽ-
deret a nihilo:sed hoc sequeret̃.qꝛ sciẽtia est destructo scibi
li.⁊ visio sine existẽte visibili:vt pʒ per experimenta que iste
Arg. 8 ponit ⁊ Henri.supra dis.77.ar.1.in fine.igit̃.℄ Hoc etiã pro-
bat general'r de oi re.Jllud nõ est res extra itellectũ qd̃ sit
sine oi agẽte reali excluso itellecto:sʒ albo existe in oriẽte si
fiat aliud albũ in occidẽte itelligit̃ siẽtudo per intellectũ ⁊
nõ sit per aliud relatiue agẽs circa ipsuʒ(p Phm.5.phys.
Ꝫ Aureo. t.c.10.)imo aduenit altero mutãte soluʒ.igit̃ ⁊c̃.℄ Sed re-
Arg. 9 nẽdo cũ Pho qui ponit.4.genera rerũ.6.⁊.12.meta.t.c.3.5.
⁊.6.Ostẽdo p̃mo q̃ ↄcedit qd̃ vult negare.Concedit enim q̃
dicunt̃ reales eo q̃ sunt in re ẽm potẽtiã ꝓpinquã actui ad
cogendũ ⁊ ad mouendũ intellectũ vt itelligat eas:sʒ hoc est
eẽ in re in actu.qd̃ negãt.igit̃ ⁊c̃.p̃batio minoris.Dic.n.nõ
loquimur de eẽ in re in actu 2°.sʒ actu p̃mo.sic albedo in cor-
pore:sʒ eo q̃ relõ ponit̃ in re(vt dicũt)ẽm potẽtiã ꝓpiquã
actui ⁊ tali q̃ ẽ mouere ⁊ cogere intellectũ ad sui ↄceptũ eo
est in re ẽm actũ p̃mũ q̃ est eẽ qꝛ agere nõ ↄuenit nisi p for-
mã vt est in actu.igit̃.℄ Hec est determinatio Aristo.2.de
aia.t.c.6.vbi diffinit aiaʒ esse actũ p̃mũ corp̃is.qꝛ illa habi-
ta ẽm actũ p̃mũ.habẽs eaʒ est in potẽtia ad opõnes scdas.⁊
exponit se.q̃ p hoc q̃ est in po^a sic nõ itelligit q̃ est obijciẽs
actũ.igit̃ sic in ꝓposito.℄ Confirmat̃.Phs in eodẽ 2°.vo-
lens demõstrare aiaʒ eẽ formã corp̃is vt dic̃:arguit sic.t.c.24.
Quo viuimus.mouemur.sentim⁹.itelligimus:p̃mũ est act⁹
noster.⁊ ita demõstratio nõ valeret nisi p hoc q̃ oẽ qd̃ est p̃n-
cipiũ opandi est act⁹ opantis ⁊ actu in eo.igit̃ cũ relõ in re
(vt dicis)mouet ⁊ cogit itellectũ ad itelligẽdũ erit in re in
Arg. 2 actu.℄ Jtẽ.2.de aia.t.c.55.ex intentiõe distinguẽs potẽtiaʒ
ꝓpinquã actui.cõtra potẽtiã eẽntialẽ vult q̃ hñs eaʒ est in
actu p̃mo.sʒ est in potẽtia q̃ põt opari cum voluerit.ponit

exẽplũ de habẽte sciam:sʒ in ꝓposito dicis.q̃ relõ est in re
ẽm potẽtiã ꝓpinquã actui.℄ 2° ostẽdo q̃ dicit p̃iculose.qꝛ Arg. 3
qd̃ nõ est res alicui⁹generis nõ est res in deo:sʒ p te relõ nõ
est res alicuius gñis.imo est ens in app̃hẽsiõe.igit̃:p̃batur
maior iductiue.Nõ eniʒ reperies subaʒ.nec sapiaʒ.nec ma-
gnitudinẽ.nec actionẽ.nec passionẽ.q̃ i deo sint res nisi pa-
riter reperies q̃ in creaturis ista sunt res alicui⁹ generis.
℄ Preterea.dato q̃ relõ nõ sit res in creaturis.pereũt oẽs
Arg. 4 argumẽtationes Aug.li.de trini.⁊ alioꝝ:p̃bo.Oẽs eniʒ ar-
guũt trinitatẽ ex creaturis:vt pʒ in p̃mo de tri.ca.p̃mo.vbi
arguit pluralitatẽ p̃sonaꝝ.qꝛ nulla res seipsaʒ gñat.vt sic:⁊
tũc arguit vltra accipiẽdo ab ijs generationẽ fore in deo:sʒ
ista deductio nulla eẽt arguẽdo de gñatione que dicit relo-
Arg. 5 nẽ rõnis q̃ in diuinis eẽt realis.igit̃.℄ Jtẽ.7.de tri.p totuʒ
p̃bat distõnem p̃sonaꝝ:qꝛ pĩ nõ dĩ ad se sʒ ad aliũ:sʒ nulla
argumẽtatio est de creaturis:arguere realẽ distõneʒ p esse
ad aliũ.si eẽ aliũ i creaturis ẽ solũ i aia.nõ.n.sequit̃ i creatu-
Arg. 6 ris.relõ distinguit aliq̃ ẽʒ eẽ i aia.igit̃ i dõ ẽʒ rẽ.igit̃ ⁊c̃.℄ 3°
arguit̃ ↄtra ↄnẽ.Si eẽ in po^a i re(potẽtia dico excludẽte eẽ
in actu)facit q̃ relõ sit realis.qꝛ intell's ex nã rei cogit̃ ⁊c̃.
Sʒ ex nã rei mensura est in po^a vt cogat̃ itellectus ad itelli-
gendũ mensurã in ordie ad mensuratũ.igit̃ mensure ad mẽ-
suratũ est relõ realis qd̃ est ↄtra.5.meta.ca.de Ad aliqd.t.c.
20.p̃bo minorem.mensura eniʒ dĩ ad mensurã:qꝛ mensu-
ratũ dĩ ad ipm ẽm p̃mũ ibi.t.c.20.Tunc arguo.Mensura
dĩ ad mensuratũ(saltẽ in po^a)ea nẽcitate qua mẽsura actu
dĩ ad ipm:sʒ mensuratũ dĩ ad ipm nẽcitate accepta ex natu
Arg. 7 ra rei cogẽte itellectũ.igit̃.℄ Jtẽ.Qñ itellectus cogit̃ ad i-
telligendũ dominũ in habitudie ad seruũ:aut in potẽtia co-
hercitiua(p quã dĩ dñs)p̃cessit ex nã rei ⁊ in actu p̃mo talis
habitudo aut nõ.Si sic ⁊ habitudo ẽm quã alia sic se hñt.
q̃ ex nã rei coꝝ eẽ est ad aliud se hẽe actu.sic relo realis ẽm
Aristo.in p̃dicamentis distinguentẽ relatiua realia a relati-
uis ẽm dici.igit̃ habet̃ ꝓpositũ.Si nõ.igit̃ quãtũ est ex p-
te rei põt intell's itelligere actu potẽtiã cohercẽdi ad se quia
modus itelligẽdi sequitur:vl' saltẽ põt sequi modũ eẽndi i re.
Arg. 8 ⁊ ita nõ cogit̃ itellectus.℄ Jtẽ.Jlla relõ nõ depẽdet ab in-
tellectu que intrinsecus aduenit rei nullo itellectu itelligen-
te sʒ nullo itellectu itelligente rex est actu rex eoꝝ q̃ sunt in
regno:⁊ nullo itelligẽte calor est calefactiuus:⁊ nullo intelle-
ctu itelligẽte ois forma nãlis nata est agere opationẽ nãleʒ
suaʒ ita q̃ isti respectus dicunt̃ respect⁹ intrinsec⁹ aduenien-
tes:quia posito calore ⁊ calefactibili ⁊ forma nãli actiui re^a
ꝓpriũ passiui necesse est hoc agere.illud ꝟo pati.igitur ⁊c̃.
Arg. 9 ℄ Jtẽ.Jntell's cogitur itelligere mãm in habitudie ad for-
maʒ maxime qñ est in potẽtia ꝓpinqua ad formã.⁊ tñ non
est relõ inter hec:p̃batio maioris.Qñ vnũ nõ põt ↄsidera-
ri sine alio ⁊ p̃cedit ↄsideratiõe physica ⁊ reali ibi cogimur
intelligere vnũ in habitudie ad aliud:sed sic p̃bat Phs.2.
physic.q̃ physicus ↄsiderans materiã dʒ ↄsiderare formã
⁊ p hoc.qꝛ sunt relatiua:probo minorẽ.Habitudo eniʒ iter
illa que nõ est oppositio extremoꝝ sʒ cõpositio.nõ est real'
pʒ.5.meta.t.c.20.sciẽtia nõ dĩ ad sciẽtẽ cũ quo cõponit.sed
ad scibile qd̃ est oppositũ correlatiuũ:p̃bationẽ hui⁹ mino-
ris quere lib.1.dis.2.ar.4.vbi p̃batur q̃ in multis relonib⁹
cogit̃ intell's:nec sunt reales:vt pʒ de rep̃sentatiuo ad rep̃-
Arg. 10 sentatũ ⁊c̃.℄ Jtẽ.Relõ hʒ ꝓpria elemẽta itrinseca.igit̃ e^a
Dubium Ꝫ scipsum. Arguitur. ẽentia nõ depẽdet ab extrinseco:sʒ ab aia:p̃batur añs li.1.
dis.28.q.2.ar.4.ↄña pʒ de se.℄ Quarto dubito cõtra mea
dicta que ipono Pho.Qꝛ ↄtra hoc vĩ p̃cessus Phi.5.meta.
t.c.8.ca.vlti.ibi eniʒ ex intẽtione distiguit ens in aia ↄ.10.p̃-
dicamẽta:⁊ diuisis.10.p̃dicamẽtis dicit q̃ entia que sunt in
rei veritate:aut sũt q̃le:aut quãtũ:aut si qd aliũ copulat aut
diuidit mens.Ex quo textu pʒ.q̃ ponit alia p̃dicamẽta que
hñt eẽ copulatũ.⁊ quedã ponit que cogitatio diuidit:sed si

aliquid

aliqd pdicamētū est qd sic sit res. qd tn eē ei⁹ depēdet a cogitatione. illud maxie vī de rōne q minimū bz de entitate. Igitur vī velle q relo sic est res q eē eius depēdet ab aia. ¶ Cōfirmaī p Cōmē. Ibidē. n. Cōmē. exponit z cogitatio diuidit zᵗ. Pmo dicit q forte intēdit p hoc illud qd est pter pdicamēta subē. Scdo dicit. q p hoc intēdit forte pdicamēta que cōiter hnt pparationē. ista eniz vt dicit estimanī q nō eēnt nisi aia esset. Tunc arguo: Cōmē. vidēs pmā expositionē falsaz. qz cogitatio nihil facit ad quātitatē. z qualitatē. corrigit eā exponēdo h de pdicamētis respectiuis. z non reprobat illud. sz magis cōfirmat p estimationē alioz. g vī sentire q relo sic est res q quodā mō dependet ab anima.

Solutio. ¶ Sed istud nihil est. qz Phs z Cōmē. hoc reprobāt statī: pbant eniz imediate q duo entia relinquēda sunt a pside ratiōe metaphysici. s. entia p accidēs. qz sunt infinita: z entia que sunt in aia. qz solū sunt mentis passio. z nō extra ondūt aliā entis nām. Et ecōtra dicit q pscrutāda sunt pncipia z cause entis inquātū ens. qz illud ens dicit gd de illis de qb⁹ dī multiplr. Reprobat igiī Phs estimationē illoz q dixerunt q relo depēdet ab aia. ¶ Et cōfirmaī: qz si ista habitudo sit in aia solū z nō ex nā rei formalr. sz sit solū fundamētalr. tūc sequr q pdicamentū relonis nō sit reale pdicamētū sicut vult Arist. pbatio pñtie. Qz pdicamentuz relonis nō ē vnū de. 10. formalr distinctū ab alijs p illō qd ē fundamētaliter solū exclusa sua habitudine. imo formalr distinguiī p suā habitudinē: si igiī sua habitudo depēdet ab aia z non est in re extra. sequr q nō erit pdicamentū reale. ¶ Item. Relatio quā facit aia ē relatio rōnis. g ois relo erit rōnis fm istā viā. Añs pbatur dis. 19. q. 2. ar. 4. vbi agiī de 3° mō accipiēdi veritatē.

Ad argm ¶ Ad argm Aristo. z Cōmē. de 6° meta. qñ dicūt q mēs diuidit aliqd pdicamentū: pz q h dicūt recipiēdo estimationē aliorū quā statiz reprobāt. ¶ Teneo igiī cū Arist. 6. t. c. 8. meta. z. 12. t. c. 19. vbi ex intētione dispu tat hāc qōnez: z cū Auic. 9. enim meta. ca. de Ad aliqd circa mediū. Ubi mouet qōnez. an relo hz esse in singlib⁹ vel nō est aliqd nisi q formaī in intellectu: z dicit q fuerunt aliq q dixerūt q nō ē relonū certitudo nisi i aia cū itelligat res: p bauerūt aūt hoc. qz si eēt relo in reb⁹ esset pcessus i ifinitū. Añs p se falsuz: pbatio pñtie. Qz si h. tūc oporteret paternitatē eē rē ligatā cū patre z filiationē cū filio sicut cū fundamēto: z pter hāc ligationē qua ligeī pi cū filio sicut cū correlatiuo: z tūc cū illa ligatio nō poterit p se stare opz q ligetur cū aliq fundamēto: z iterz alia ligatiōe cum correlatiuo opposito. z sic i ifinitū. Auic. aūt hāc qōnez infra soluit. s. q pñitas inquātū est pñitas est relatiua p se. i. p se dicit habitudinē z in hoc q est relatiua p se nō eget alia rōne qua referaī. z iō nō est pcessus i ifinitū. ¶ Alij dixerūt contrariū (vt dicit) z sic pbauerūt hoc. Nos scimus q hec res in eē. est pi illi⁹. z ille fili⁹ illius. siue itelligaī siue nō: z scimus q plāta accipit nutrimētū. sic qd ibi est agēs z patiēs: z scim⁹ q celū est sup terrā z terra est inferi⁹ eo. siue hec itelligaī siue nō: sz istud qd assignamus est sile in alijs relatiuis. g relo est in reb⁹ siue apprehendaī siue nō. Auic. ho. qz vidit istō cogere versus finē capi. dat distōnē dicēs. Qz duplex est relatio. Una fm dici. z de illa dicit q vez est q nō est nisi in itellā. z sūt hba sua. Dici. n. fz respectū n̄ pvenit nisi vt i itellectu: z addit. illō g ē relo vt itelligibil. Alia ē relo adiuēta. z d: illa dicit. q ē i itellectu. nō inquātū est relo. sz inquātuz hz iudicari in respectu ad aliud. iudiciū. n. est i itellectu (h sile) z cōcordat cū Aris. in pñtis in isto dicto: vide ibi. Tūc arguo. Relo adinuēta vt disticta a relone itelligibili z fm dici. est relo realis. hoc habeī li. pñtorū: sz illa nō est in itellectu inquātū relo sz solū vt cadit sub iudicio itellectus fm Auicē. g relo realis inquātū relo nō est in itellectu. sz solum vt cadit sub iudicio itellectus: z hoc nihil ad ppositū. quia isto mō oē pdicamētū est in itellectu. qd subdit Auic. ibi de relone prioris z posterioris q est in solo itellectu. Unde solutionē dis. 26. ar. 2. versus finē: vbi dī q loqur de pioritate z posterioritate a pslilio. nō a natura. ¶ Ad argumenta. Ad pmū q eēt pcessus in infinitū: nego.

Ad pmū Aureo. Qñ pbatur q ille due relones quib⁹ sortes z Plato sunt idē iter se. cum ēt ille sint eiusdē spēi. habebūt alias duas relones idētitatis. z sic in infinitū. Dico q ille due relationes idētitatis seipsis siue suis ipsis pformitatib⁹ sunt eedē inter se sic sortes z Plato sunt idē iter se fm spēm z fm gen⁹ in gñe subē suis ipsis entitatib⁹ absolutis que adinuicē sunt pformes subalter. Unī pro regla dz hri q idiuidua cuiuslz gñis sī eadē iter se suis ipis entitatib⁹ qbus sunt pformes adinuicē z nō p aliquā aliam rē cōem: hoc pbaī 3° li. dis. 9. z hec est mīsio Auicē. vt hi supra. ¶ Ad 2m pcedaī qd deus tenere posset duas albedies sine silitudine pñte. Et qñ addiī q intells posset adhuc itelligere illas fore siles sine oi zč. Dico q hoc eēt solū verum fundamentalr sz nō formalr. imo si itelligeret illas siles formalr itelligeret falsuz. qz. 9. meta. te. c. 21. dī q dicēs sortē eē albū verū dicit. qz sortes albus est. sic in pposito oportebit si fmo verus erit: sz in pposito disputam⁹ de relone formaliter accepta qre nō valet. ¶ Ad 3m qñ dī q in numeris eēt pcessus in infinitū zč. Dico q hoc eēt veruz solū in po⁹ fm Phm. 3. physi. t. c. 68. nec hz hoc p impoti in apponēte vt h arguiī pcedēdo de duplo ad triplū. ¶ Ad 4m. qñ dī q relatiōes mō vni⁹ sunt idiuisiōes z idistōnes. falsuz est vt pbatur dis. 3. ar. 2. Etiā hoc cōcesso. nō valet qz non sequr q eadē res sit in duob⁹ subiectis: qz sicut qñ dī pi dī ad filiū. alia est relo in pře. alia in filio. ita cū sortes est silis Platoni alia est silitudo hincinde. z alia vnitas: z alia indistō. ¶ Ad 5m qñ pbaī de pñitate z filiatione q ille nō sunt in re fundamētalr. qz act⁹ sup quo fundanī trāsit. dico q nō fundatur sup actū nec sup eē potētiale ipsi⁹: sz sup eē habituale qd manet. hoc diffuse pbaī dist. 26. q. 2. Ad argm de pñitate a quo pducitī: dico q a pře p accñs z qñ dī. g pi agit in se. Dico q nec in actione imanēte pducunī relones que sequuntur actionē: qua agēs agit in se: nec in transeūte q agit i aliō vt pi dī: q a genuit filiū. 5. meta. t. c. 20. sz vtrobiqz qz actio est ab agēte. ¶ Ad 6m de relone domini z serui quoz esse depēdet a volūtate. nō mouet Argm pmo. Qz posset dici qd dominiū qōdam est nāle sicut dicit Phs. q quidā vigēt itellectu. z debiles corpe. qdaz ecōtra: z dicit q q vigēt itellectu nālr sunt dñi alioz. Aliud est dominiuz volūtariū de q arguiī. sz g pbareī q dñiuz nō diceret relonez realē ex nā rei nō pbaī qn dominiū nāle dicat zč. z ita nō pbaī quin ois relo que itrinsecus innasciī ex nā rei sit relo realis siue oi opere i itellectu z volūtatis. Scdo posset dici q i dominio qd est p electionē duo pcurrunt. Unū qd est in nā rei. s. q talis elect⁹ hz poām cohercitiuā reᵘ subditoz. Unī si aliq eligereī q nō hēt talē poām nō eēt dominus nisi metaphorice. sicut si aliq eligerēt statuā pro dño. Aliud qd est mere in libertate volūtatis. ita q volūtas cōcurrit sicut cā applicans solū poām cohercitiuā reᵘ taliū subditoz q pmo nō fuit applicata: sz g pcedereī qd dominiū nō esset relo realis. vt ptinet ad cāz applicātē que est volūtas. est tñ relo realis ex nā rei vt ptinet ad poām cohercitiuā que est cā exequēs seu pncipalis. Tertio ēt posset dici q cū volūtas sit quedā res in nā z ēt actus volūtatis. q apō multos nō eēt incōueniēs z relo dominij sicut est realis vt ptinet ad poām cohercitiuā ita sit realis vt ptinet ad volūtatē applicatiuā. Et posset pbari. qz eadē rōne pñt relones reales fundari iter volūtatē z suū actū sicut iter itellectū z ei⁹ actū: sz Phs. 5. meta. nō plus negaret qn intells (siue eēt po⁹ actiua siue passiua) dicat relonē realē ad suū actū q color ad colorē pductū. Unī dicit ca. de Ad aliqd q relatiua fm poām vt calefactiuū ad

calefactibile ꝛ oē actiuū ad passiuū. Et idez diceret de actu. actus.n.itellſs cū ſit finis ꝛ termin⁹ ſic ipm pductū.9.meta. t.c.16.ꝛ pductū dr̄ relatiue realr̄ ad pducentē ſ gtur qḋ eſt relō realis.act⁹ ēt itelligendi vt vult phs.5.meta.t.c.20. eſt menſuratū reſpectu ſui ſcibilis.ꝛ ibidē vult ꝙ tale menſura tū qḋ eſt ſcire vel ſcia realr̄ referē ad ſcibile. ¶ Ad 7ᵐ verū eſt ꝙ impoſſe eſt depēdere a nō re que eſt nō rea que eſt i- poſſibilis eē: pōt tamē depēdere a nō re que eſt poſſis. de h diſ.26.ar.6. ¶ Ad 8ᵐ ꝙ ſilitudo pducebaē i pexiſtēte albo qñ ipꝫ pducebaē etiā ꝛ habitudo lꝫ bitudo p tūc nō extrin- ſece determinata diſ.20.ar.5.

Tertius arti. An relō ſit alia res a fundamēto. Ubi di- cunt gdaꝫ ꝙ ſi.ut relō nō hꝫ ſpēs niſi inclu- dēdo fundamētū. ita nō eſt res niſi ex realitate fundamēti ſolū. ¶ Hoc vr̄ ex mult̄ pceſſib⁹ phi ꝛ Com. Cōmē.n.i de ſuba orbis expſſe vult ꝙ po⁹ mãe ē ipſa ſuba mãe ꝛ.1.phy. cō.70. vult ꝙ po⁹ differat a mã.qꝛ po⁹ eſt de pdicamēto Ad aliqd: ſi igiē pmū dictū ſtet cū 2ᵒ vult ꝙ relō ſint idē realr̄ lꝫ diant pdicamtalr̄. ¶ Itē. phs.5.phy. vult qḋ ad relonē nō ſit mot⁹ nec mutatio. qꝛ pōt aduenire alicui altero ſoluꝫ mutato: ſꝫ ſi relō eēt noua res in fundamēto ꝛ diuerſa ab eo oporteret ꝙ alia mutatio (ſiē ꝛ inouatio) ei cui aduenit no- uiter accideret. nō ſolū ꝙ alteri accideret. igiē. ¶ Cōfirma- tur. qꝛ alr̄ oīno erit petitio in argumēto phi. Si enī ſuppo- nat ꝙ relō ſit alia res a fundamēto ꝛ cū hoc velit pbare ꝙ ad ipm nō pōt eē mot⁹ p hoc mediū qḋ aduenit alya altero mutato ſolū. māifeſte petit pnᵐ: h.n. reſtat pbādū. qꝛ noua poſſit alicui aduenire p ſolā mutationē in altero. ¶ Itē.7. phy.t.c.17. volēs pbare ꝙ ad pmā ſpēm qualitatis.ſ. ad ha bitū. nō pōt eē mot⁹ arguit ſic. In Ad aliqd nō eſt mot⁹: ha bitus eſt ad aliqd. igiē ad habitū.ſ. ad pmā ſpēꝫ q̄litatis nō eſt mot⁹. Argūo igiē. Si relō fūdata ſup habitū eēt alia res ab habitu non valeret argᵐ Ariſto. qꝛ nulla eſt appentia: in ad aliqd nō eſt mot⁹. igiē ad habitū que eſt qualitas nō eſt mot⁹. Si tñ arguiē p iſtḋ mediū. Habit⁹ ꝛ ſua relō ſunt ea- dē res. ꝛ ad relonē nō eſt mot⁹. igiē nec ad habitū tūc bñ ſe- quitur. ¶ Confirmaē p illud Boetij ſup li. pdicamētorū capi. de Ad aliqd. Ibi.n. mouet dubitationē qualr̄ vtus ꝛ vitiū ꝛ hō enumerant̄ in pdicamēto Ad aliqd. cū poſtea ipemet phs enumerat hoc circa q̄litates: ꝛ rñdet ibi. ꝙ nihil phibet eaꝫ rē ſub diuerſo gn̄e poni. alia atq; alia ducta pdicatiōe: ſic g̃ ſatis ꝯcordat cū expōne Boetij ꝙ mediū in illo argᵒ phi dꝫ eē ꝙ habit⁹ ꝛ relō ſunt eadē res: qḋ eſt ppoſitū. ¶ Itē. 5. meta. ca. de Ad aliqd. diſtingunt ſpēs relonis penes funda mēta: ſꝫ metaphy. q cōſiderat qdditates rex̄ ſm itrinſeca ꝛ ppria nō diſtingueret ſpēs ei⁹ penes fundamēta ſi ppria ꝛ itrinſeca haberēt elemēta alia a fundamēto. igiē ꝛc. ¶ Itē. phs. 4. meta.t.c.2. neceſſe hꝫ ꝯcedere ꝙ depēdētia quā q̄- litas hꝫ ad ſubm ꝛ qḋlibet aliud accidēs eſt ipſa eēntia acci dētis: ꝛ ſili rōne oportebit ipꝫ ꝯcedere ꝙ depēdētia quā ca lor hꝫ ad oppoſitū: puta ad calefactibile ſit eēntia caloris: ſꝫ illa depēdētia eſt ſua relō. igiē ꝛc. pbatio ſilitudis. Eque enīꝫ ex nã ſua ꝛ inſepabilr̄ reqrit oppoᵐ ſm realē coexigē- tiā ſicut ſubm ſm realē exītiā: pbatio aſſumpti. Quarto.n. meta.t.c.4. pbant phs ꝛ Cōmē. Metaᶜᵃᵐ eē ſciaꝫ vnā pp attributionē accñtiū ad ſubaꝫ: ſꝫ habit⁹ meta. p eēntiā nūq̄ eēt vnus ſi talis attributio ꝛ depēdētia accñtis ad ſubm nō eēt ipſa eēntia accñtis. qꝛ ꝯpoſitū nūq̄ eēt p eēntiā niſi mã p ſuā eēntiā depēderet ad formā ꝛ ecōuerſo. igiē ꝛc. ¶ Cō- firmaē. Ibidē reddit cāꝫ qualr̄ de talib⁹ que ſunt p attribu- tionē pōt eē ſciētia vna.ſ. qꝛ pdicata eēntialia inueniunē in hoc gn̄e ſicut in gn̄e qḋ dr̄ vniuoce. g̃ Cōmē. vult ꝙ iſta at- tributio ſit cā vnitatis ſube p h ꝙ eſt cā eēntialis pdicatio- nis. Sꝫ eēntialis pdicatio ſumiē ab eēntia rei. qꝛ eēntiale p- dicatū ꝛ qdditatiuū dr̄ de re p mō dicēdi p ſe. g̃ ipa attribu- tio accñtis. ¶ Itē. Suba ꝛ accñs gn̄alr̄ diſtinguunē p eē in ſubto: (lib. pdicamentorum in capi. ſubſtantie) ꝛ nō eſſe in ſubto: ſꝫ iſta dña nō eēt ꝯueniēs niſi eque eēntialr̄ accipere- tur eē in ſubto ſicut eē p ſe ꝛ nō eē in ſubto. Sꝫ eē p ſe ſubſi- ſtens ꝛ nō in ſubto eſt qdditatiua ꝛ eēntialis dña ſube ꝛ nō pprietas tñ. igiē eſſe in ſubto eſt de eēntia accñtis: pbatio minoris. Qꝛ ſba nō hꝫ niſi duas rōnes.ſ. ſubſiſtere i ſe ꝛ ſb- ſtare aly: ſꝫ ſubſtare nō pōt eē rō qdditatiua ſube. qꝛ ſubſta re alteri ꝯuenit ſibi i re⁹ ad aliḋ. ſubſiſtē āt ꝯuenit ſibi īfra ſeipaꝫ. Sꝫ pus ꝛ eēntiali⁹ ꝯuenit rei ꝙ ꝯuenit ſibi ſꝫ ſe q̄ re⁹ alteri⁹. igiē ꝛc. Huic ꝯcordat pceſſus phi i li. pdicamētorū ca. de ſuba. Ibi enīꝫ diſtinguit ſubam ab accidēte. p h qḋ nec eſt in ſubto nec dr̄ de ſubto: ſꝫ in li. pdicamētorū ꝯſideraē ſuba vt eſt pdicamētū qdditatiuū ꝛ eēntiale. igiē p ſe eē ꝯuenit ſibe qdditatiue ꝛ nō ſicut pprietas. ¶ Itē. Aug.5. de tri. ca.5. p- bat ꝯ grecos. ꝙ nō pñt dici tres ſube ſic. Suba dr̄ a ſubſiſte re ꝛ ca.6. pbat p hoc. ꝙ ſuba dr̄ a ſubſtare accidētib⁹. Sed niſi vtraq; iſtarū rōnuꝫ. vel ſaltē altera eſſet qdditatiua rō ſube ꝛ nō pprietas tñ. nō valeret argᵐ Aug. qñ qdditatiue in diuinis poſſent tres ſube vel eēntie eē. g̃ vtraq; vel alte- ra eſt qdditatiua rō ſube. Si vtraq; habeo ppoſitū: ſi alte- ra.ſ. ſubſiſtere. currūt argumēta pcedētia. Si ſubſtare. hī ēt ppoſitū: qꝛ tanta rōne eſt īherētia accñtis de eēntia accidē- tis. ſicut ſubſtare accñtibus eſt de eē ſube. ¶ Itē Cōmē.4. meta. cō.4. ꝯ Auic. pbat ꝙ vnuꝫ nihil addit ſup ens. Qꝛ ſi ſic. querendū eſt de illo addito. p qd eſt vnū: Si ſeipſo ea- dē rōne ſtandū erat in pmo: ſi p aliud pceſſus i īfinitū. Ex quo accipio p modū arguēdi Cōmē. ꝙ qñ aliqd eſt additū querēdū eſt p qd tale additū eſt illud qḋ eſt. vnū enī ſic ad- ditum enti querendum eſt per quid eſt vnum. igitur ſi in- herentia accidentis ſit additum ſibi querendum eſt per qd ipſa iherentia ſit īherētia ꝛ vltra ſm Cōmē. ſi ſeipa. igiē ea- dē rōne ſtandū erat in pmo.ſ. ꝙ eēntia accñtis eſt ſua iherē- tia, ſi p aliud erit pceſſus in infinitū. ¶ Itē. Creatura depē- det ad deū relone reali: ſꝫ illa depēdētia nō pōt eē alia res a nã depēdēte. ſicut pbaē diſ.29.q. de depēdētia illa. Uel li. 4. diſt.15. ar.3. ¶ Eſt ali⁹ q reputat ſe hoc efficaciter ōnſta- re ſic. Si relō eēt alia res a fundamēto. igiē tot res gn̄antur vnico actu quot relones: ſꝫ qḋ qñ moueo digitū acqrunē i- finite relones qꝛ acqrunē infinite diſtātie ad infinitas ptes mūdi ſꝫ approximationē ꝛ receſſuꝫ digiti mei ad infinitas ptes mundi: ꝛ ſic appens inopinabile ſeqtur.ſ. ꝙ ad motum digiti vni⁹ ipleref mūdus infinitis reb⁹. ¶ Circa hoc. Dico pmo (ſi ſtes in eo ꝙ vr̄ facere difficultatē. vꝫ accipianē ille relones que acqrunē in digito meo modo nouiter moto) ꝙ ipſe nō ſunt infinite: qḋ pꝫ. Qꝛ approximatiōes ꝛ diſtantie q̄s acqrit digit⁹ me⁹ in motu ſuo ad diuerſas ptes nō ſunt plures niſi quot ſunt ptes in motu digiti mei. qualibet.n. pte mot⁹ acqro vnā ſolā diſtātiā in digito meo: ſꝫ ille ptes mot⁹ ſunt finite ſic tot⁹ mot⁹ digiti. igiē ꝛ relones ꝯſequētes ſunt finite. ¶ 2ᵒ dico ꝙ ſi oīno vis qḋ ille relones ſunt infinite. ſeqtur ꝯ te mai⁹ incōueniēs.ſ. ꝙ in motu digiti ſunt accñtia groſſiora q̄ relō īfinita. qḋ pꝫ. Tot ſunt enī ibi ptes motus quot ſunt ibi diſtātie noue acqſite. qꝛ nulla diſtātia noua pt acqri niſi p aliā ptē mot⁹: ſi igiē ꝯcedis ibi nouas relones i- finitas ꝯced's ibi infinitas ptes mot⁹: ſꝫ ptes mot⁹ ſunt groſ ſiora accñtia cū ſint de gn̄e actiōis ꝛ paſſiōis q̄ relones cū relones minimū habeāt de entitate. igiē ꝛc. ¶ 3ᵒ ꝙ iſta oꝑ. nō ſit vera pꝫ. maxie qa deſectiōes ei⁹ ſūt īfinite. Qꝛ ſi di- caē ꝙ digit⁹ me⁹ p vnā ptē mot⁹ acqrit īfiᵗᵃˢ diſtātias a pte ſui. qꝛ p h acqrit nouū locū. ſurgūt i eo noue diſtātie ad oēs ptes mūdi. ꝛ iſte ſunt infinite. Rñdeē ꝙ hoc nō eſt verū. ſꝫ qḋ doctores cōiter ponūt. Immo vnuꝫ ſolū vbi ꝛ vna ſola diſtātia acqriē in ipo digito: ſꝫ ſolū termini oppoſiti q pceſ- ſerunt ad q̄s terminaē ſola illa noua relō.ſ. oēs ptes mun- di ſunt

Argᵐ 1ᵐ
Argᵐ 2ᵐ
Argᵐ 3ᵐ
Argᵐ 4ᵐ
Argᵐ 5ᵐ
Argᵐ 6ᵐ
Argᵐ 7ᵐ
Argᵐ 8ᵐ
Argᵐ 9ᵐ
Opio 2ᵃ.
Reprobatur.
Primo
Scdo
Tertio

di.sunt infinite si alia īfinitas sit.genito enī vno nouo albo vna sola relō acqrit in ipso albo nouo:sz relōnes que pces∣serant in albis sunt infinite si sit ibi infinitas:ꝛ sic reuertit rn̄sio ꝙ nō sunt infinite relōnes in ipso digito de nouo acq∣rende p motū digiti.¶ Si dicat alr declinādo difficultatē ꝙ argm̄ nō currit de relōnib⁹ ꝛ de distātijs acqsitis ipso di∣gito.sz de relōnib⁹ acqsitis oībus pąbus mūdi p motū digi ti.sic itelligēdo ꝙ qñ mouet digit⁹ ad mutationē ei⁹ acqrit noua relō in alia pte celi ad ipz:ꝛ eadē rōne in oībus pąb⁹ celi ꝛ toti⁹ celi cū oēs ille ptes nouā distātiā hñt ad ipam ꝛ ita infinite. Rñdeo pmo ꝙ falsuz est.imo oēs iste rōnes p∣cesserūt ꝛ nouiter fūt ɔterminate p illā nouā relōnē nouiter genitā:vt infra declarabit in rn̄siōe ad 2m argm̄ in isto ar.ꝛ dis.30.ar.5.¶ 4⁹ dico ꝙ posita cōi opi.que ponit ꝙ genito nouo albo gñatur noua relō in illo albo que pcessit ꝙ illud qđ isti hñt p inopinabili.s.ꝙ p vnū actū gñant infinite re∣lationes nō est inopiabile.vocādo infinitū fm ꝙ cōiter lo∣quimur cui⁹ nūerus nō scit:vocādo tñ infinitū cui nihil cō tenit addere.sic nō accipio infinitū.posset.n.de⁹ creare alia noua entia in mūdo que nouiter terminarēt distātiā digiti mei ad ipsa.Qđ nō sit iopiabile pbo.Qꝛ qñ aliq̄ multa vel infinita sunt eiusdē dispōnis re⁹ alicui⁹ cāe.eodē actu quo in vno istoꝝ pōt cāre suuz effectū pōt oībus sil' si nata sunt sil' reperire effectū.ēt si sint infiniti.qꝛ oēs ptes aeris infini∣te p mō dicte.sūt eiusdē dispōnis re⁹ corpis luminosi:nā si∣cut vnico actu vnā ptē illuminat.sic ꝛ oēs sibi psentes si eēnt infinite:ꝛ h pcise si oēs nate sunt sil' illuminari.qđ dico pp illos q dicūt vnā illuminari mediāte alia.Sz planū est ꝙ oēs ptes celi ꝛ toti⁹ mūdi sunt eiusdē dispōnis re⁹ digiti mei nouiter moti.s.ꝙ eadē rōne in oībus pąb⁹ celi ꝛ toti⁹ mūdi nascit sil' noua distātia ad digitū meū.sicut ēt in multis al∣bis sil' gñantur noue relōnes ad aliud nouiter pductū.Igi∣tur si vis ꝙ rn̄deaz fm cōem opiōnē ponentē nouā relōnē acqri in aliquo p mutationē factā in altero nō reducis me ad iopinabile q.s.vnico actu acqrant relōnes infinite i to∣to mūdo.accepto infinito p eo cui⁹ nūer⁹ nō scit.¶ Aure. dis.31.ar.2⁹ ppōne pma.facit argm̄ ɔcordās.Qꝛ vnus homo est oībus arenis que sunt in mari.ꝛ oīb⁹ athomis in aere dis similis ꝛ ineq̄lis in actu.igit in hoie sunt res infinite:sed re∣latio est res que nō mouet.Primo.qꝛ dī cōiter ꝙ hō quāti tate sua que vna est dissilis ꝛ ineq̄lis oībus illis minutis ꝛ eodē mō vnica dissilatione ꝛ iequalitate.Scđo.qꝛ supposi∣to ꝙ multiplicarent fm multiplicationē terminoꝝ adhuc non habes ꝙ erūt infinite relōnes simplr in hoie nisi cōce∣das ꝙ illa minuta sint infinita simplr.qđ cōiter nō ɔcedit. qꝛ illis pōt fieri additio.sz dicant infinita.qꝛ difficilr innu meralia:hec est dictō phi.3.phy.t.c.66.Sz illud fm oēs cō cedūt de illis minutis.q̄re g̃ nō de relōnibus in hoie sic de pilis in capite.ꝛ de pąbus illoꝝ.¶ Henri.quolib.7.q.50. in rōne ad 2m ar.declarat istā opi.sic.In ol pdicamēto aliđ est res pñti ꝛ rō formalis pñti.formalis.n.rō pdicamēti a re ipa pñti pcisa nō est nisi nomē scđe itētionis. vt aūt ɔcernit rē ipsi⁹ pdicamēti sic ɔstituit pñtuz reale.qꝛ substantia vt p∣scindit ab oī re sube est solū nomē scđe intētionis ꝛ ens rō∣nis.sic pz de rosa in aīa:suba aūt vt ɔcernit hoiem ꝛ aial fz ꝙ sunt res.est pñtum reale.ꝛ sic imaginanduz est de q̄lita∣te ꝛ quantitate.Tunc deducit sic.Suba lz sit nomē scđe itē∣tionis.vt pscindit a re pdicamēti sube.qꝛ tñ hz ppriā rem sui gñis quā ɔcernit:puta hoiem ꝛ asinū ꝛc̄.iō est pñtū hñs ppria elemēta:ꝛ sic de q̄litate ꝛ quātitate.Sz relō hñ hz h cōe cū istis pñtis.s.ꝙ ēt cū pscidit a fundamētis suis est ens rōnis ꝛ nomē scđe itētiōis:qꝛ sic nihil dicit nisi habitudinē in cōi.sicut eēntia cū pscindit a pñtis accidētalib⁹ nō dī nisi nomē scđe itētōis re⁹ oīuz accidētiū:sz in alio deficit.nō.n. hz pprias species ꝛ indiuidua que concernit.sz ɔdescendit

in spēs statiz.ꝛ ɔcernit res aliorū pñtorū:puta pom̄ actiuā ꝛ passiuā q̄ ifra spēs q̄litatis:vnū i q̄litate.ꝛvnū in quātitate. igit manifestū est ꝙ relō nō est pñtuz relatiue ex seipso for malr.nec hz ppria elīnta sz solū appropiata.Et sup istā rōnē fundat se.9.qđli.q.3.in pede.arī meduz vsq3 in finē.¶ Ad∣huc deducit ꝙ relo pōt 2r ɔsiderari.Uno⁹ vt q̄si mediū i∣teruallū inter extrema:ꝛ alio mō vt hitudo quedā fundata in ipsis nō sepata ab ipis.¶ Primo mō vt dicit ifra post exēplū de simo.hitudo talis nō dicit nisi modū rei ad aliđ oīno ideterminati.sicut simū vt pscindit a naso nō dicit nisi curuitatē fm eē ideterminatū:ꝛ isto mō relo nullā realita∣tē dic̄.nec fm gen⁹ gñalissimū.nec fm spēz:nec sic posito ꝙ curuitas nō eēt qualitas absoluta.sz ꝙ solū diceret habitu∣dinē ptiuz circuli adinuicē.tūc certū est.ꝙ si ɔsideret vt p∣cisa a pąbus circuli nō esset nisi ens rōnis.¶ Scđo mō est pñtum reale.s.hñs gen⁹ ꝛ spēs.¶ Ad hoc iducit multas au∣ctoritates Simplicij sup pñto Ad aliqd. Habitudo sequit ē rō fm se.Et infra seqtur.Scđz ꝙ qdē in ijs que ad aliquid cū pprio caractere si hitudo ɔsistit ab oībus cōcessuz.Et i∣fra. Necūm igit ipam in eo q fz diuinā caracterē existere. caracter aūt ille aliqñ qdez q̄litas.aliqñ aūt quātitas ꝛc̄.ita ꝙ habitudo semp coexistit caracterib⁹.ꝛ vnum sil' vtrūq3. Infra qđcūq3 ei defecit horū nō saluat pñtuz tale. Nō enī habitudo nuda fm se neq3 dīa sine habitudie facit pñtuz Infra fm Ambro.igit hñt hypostasim ad aliqđ ex dīa sil' ꝛ habitudie ꝛc̄.Multa quoq3 adducit ad ppom̄.qđli.7.q.1. rn̄dendo ad 2m argum̄.Addit aliā rōnē de.5.phy.que fuit 2⁹ pncipalis supra.¶ Itē.Ibidem arguit sic.Scđm doctores duo pñta transferunt ad diuina.s.suba ꝛ relo:suba aūt que transfert ad diuina nō trāsfertur solum fm rōnē generis. sed fm rē gñis.sz eminētiori mō.igit eadē rōne relo si ha∣beat realitatē transfert nō solū fm rōnē gñis.sz fm rē emi nētiori tñ mō.Si g̃ ppria realitas ei⁹ nō est eadē suba q̄ est fundamētū.imo oīno opposita sibi.ꝛ opposita fm suas op∣positas rōnes nūq3 sunt idez ēt in deo.igit realitas relonis quā dicit p seipaz ꝛ p illđ totū.qđ est formalr diuersa.ꝛ alia a suba.imo opposita sube.nō erit idē realr cū suba diuina: qđ est falsuz.¶ Et infra Alius sinē intuit tale argm̄ Ad pnci∣pale.Quidā sunt modi reales q nullo⁹ pñt eidē ɔuenire sic subsistere in se ꝛ in alio eē.ꝛ iō ista qbus isti modi ɔueniūt nullo mō sunt idē idētice.sic pz de suba ꝛ accidēte.Alij sunt modi oppositi q eidē pñt ɔuenire sic act⁹ ꝛ po⁹ eidē eēntie: actio ꝛ passio motui.Et iō illa qbus ista ɔueniūt pñt eē idez realr sicut res in actu ꝛ in po⁹ est eadē res ꝛ modus qui est actio ꝛ q ē passio sꝛ vna res.Arguo igit.Certū ē ꝙ eadē res: puta calor.pōt hīc duos modos oppositos.s.eē q̄le in subto ꝛ eē ad calefactibile.igit res qbus ɔueniūt isti modi.s.qua∣litas ꝛ relatio.possunt esse idem identice.

Quartus arti. Ubi ɔ pmissa dubitat.¶ Primo qꝛ phs.12.meta.arī me⁹ vult ibi ꝙ diuersoꝝ generū diuersa sūt rela⁹:sz relō ē gen⁹ aliđ a q̄litate ꝛ q̄ntita te que sunt eiusdē fundamēta.igit alia hz fundamēta q̄ ele mēta fundamētoꝝ.ꝛ p ɔñs aliā realitatē.igit ꝛc̄.¶ 2⁹ dubi tatur ɔ declarationē alioꝝ.imaginant.n.ꝙ pñitas ꝛ filiatio nō pñt realr differre vt pcise accepte.ꝛ ꝙ nulla facta ɔpa∣ratione ad fundamēta nō pñt hīc distōnē:sz p eandē rōnē pōt pbari ꝙ passio hois ꝛ eq nō dñt realr ab hoie ꝛ equo qđ cōiter apud oēs est falsum.qꝛ ptinet ad diuersos modos dicēdi p se.igit rō nulla:pbatio assūpti.Qꝛ risibilitas ꝛ hi∣nnibilitas pcise accepta pter sua obta sunt passiōes pprie eo∣rū:sz nō pōt imaginari ꝙ sint passiōes nisi qꝛ hec hois:hec aūt eq.¶ Ad pm̄ dicerēt ꝙ elīnta pñt accipi 3r.Uno⁹ p vna forma ꝛ vna mā:ꝛ sic solū pñtuz sube hz elīnta ppria.Alio⁹ p eo qđ est in re soīale p modū dīe.ꝛ māle p moduz gñis: ꝛ sic dicerēt ꝙ solū pdicamēta absoluta.vel illa que ppriū

Marginalia (left): Aurto. / Henri. / Arg⁹ p⁹
Marginalia (right): Arg⁹ 1⁹ / Arg⁹ 3⁹ / Dubium. primum. / Dubium. scdm. / Rñ⁹ ad p⁹ dubiū.

bn̄t absolutū (qḋ dico pp.5.respectiuū⁊alia a relone ppria ⁊ a seipsis) bn̄t elemēta. Tertio mō q subz vocet vnū elntū. ⁊ forma aliud elntū: ⁊ p istū modū dicerēt q nullū pn̄tū accidētale. siue absolutū siue respectiuum hz ppria itrinsece a seipso elnta. sz solū approp̄ata: qz sic oia bn̄t subaz p altero vl q̄titatē: qḋ dico pp q̄lit̄cem q̄ recipit̄ i supficie. ⁊ isto 3ᵒ mō accipit ph̄s elnta i.12.meta.t.c.22.alioꝝ alia ēt sī elnta: ⁊ infra: ⁊ horū.i.elntorū vnūqḋqz alteꝝ circa vnūqḋ genᵘ. vt in colore albū nigrū ⁊ supficies tenebre lumē aer. Ecce expressē bī q vocādo p̄ncipia seu elnta hic accipit vnū elntū subm ⁊ aliḋ formā: puta elnta albi supficiē ⁊ albedinē: elnta luminis lucē ⁊ aerē: ⁊ hoc expresse ponit ibidē Cōmē. qz dicit. q p̄ncipiū.i.elntū ſm māꝫ recipientē in receptione coloris est supficies que est in poᵃ oēs colores ⁊ p̄nᵐ ſm māꝫ recipientē lucē est aer. Ecce elntū māle accipit̄ hic p subto ipsiᵘ accn̄tis. ¶ Per hoc ad argᵐ. Qn̄ ph̄s dicit q quolibet hz ppria elnta. Dico q ph̄s accipit ibi elnta p forma ⁊ subto recipiēte. Et qn̄ dī.ḡ relo hz alia elnta q̄ suū fundamētū ⁊ aliā realitatē. Dico q hoc nō sequit̄ q habeat aliā realitatē a fundamēto. sz aliā a subto. qz bn̄ veꝝ est q silitudo (vt includit albedinē que est eiᵘ fundamētū) est alia res a corpe vel supficie qḋ est eiᵘ subm. ¶ Ad 2ᵐ dicerēt. q risibilitas pōt 2ʳ accipi. Unoᵒ pro sua habitudie quā dicit ad actū ridēdi. Alioᵒ pro ipsa qualitate que in hoie est p̄nᵐ illiᵘ actus. Exēplū. Calefactibilitas in igne. vel accipit̄ p ipsa habitudine ad actū calefaciēdi. vel p ipso calefacere. Primo mō dicerēt qḋ risibilitas n̄ distiguit̄ ab hinibilitate nisi qz hec est hoīs h̄ eq: hoc est. qz h̄ fundat̄ in ipsa q̄litate hoīs. h̄ aūt in ppria equi. ⁊ hoc qz ꝯcedunt q nō hz realitatē nisi a fundamento q est q̄litas ppria hoī. Scḋo mō dīnt seipsis. sic calor in igne a frigore in aqua ⁊ nō solū qz hec est passio ignis hec aque. ¶ 3ᵒ dubitat̄ quadā rōne forti vt dicunt quidā. ⁊ est Scoti. Qn̄.n. aliqua sunt idē. impoīe est vnū corrūpi ⁊ aliud remanere: p hoc enī q poᵃ māe corrūpit̄ p gn̄ationē ⁊ nō suba māe: pbat Cōmē.1.phy.cō.10.q poᵃ dī a mā: sz relo pōt corrūpi remanēte fundamēto: puta. qn̄ corrūpitur relatiuū positiuum. igit̄. ¶ Contra. eque difficile argᵐ facio tibi p locū a sili icōueniēti. posito q relo differt. Qz sicut est impoīe ea que sunt idē realr q vnū corrūpat̄ ⁊ aliud remaneat. ita idē magnū icōueniēs est. q accn̄s qḋ inest alicui subto ⁊ corrūpat̄ in eo sine oī actiōe ⁊ passiōe ⁊ mutatiōe circa suū eē in subto. qz eēt corruptio sine corrūpēte. Sz qḋ dicis. q relo in isto fundamēto corrūpit̄ p corruptionē alteriᵘ extremi ex hoc nō ponit̄ actio. vel passio. vel mutatio circa eē qḋ talis relo habuit in suo fundamēto. igit̄ sile difficile tibi cōuenit sicut mihi. imo magis. Qz dicēs q relo est eadē res cū fundamēto. in quocūqz p̄ori ponit̄ suū fundamētū. Et ⁊ anq̄ ponat̄ oppoᵐ relatiuū tale fundamētū est relatiuū. sz relo illa nō sit extrinsecᵘ terminata: pōt.n. rōnalr dicere. q in quocūqz priori ponat̄ calor sz nullū ponatur ꝯbustibile ad qḋ termineт̄ relo caloris. tn̄ ipe calor p nām ppriā quātū est in se est calefactiuus ⁊ assilabilis alteri calori. Et eadē rōne pōt dicere. qḋ qn̄ corrūpit̄ eius correlatiuū q nō corrūpit̄ relo que fuit fundata in ipso. sz solum desinit illa sua relo quantū ad ꝯterminatū eē p oppoᵐ suū: ⁊ ita pōt negari q relo illa corrūpit̄ remanēte fundamēto quātū ad suū eē reale. ⁊ p ꝯn̄s nō seqtur aliqd icōueniēs.s. q corrūpat̄ ibi aliqd sine actiōe ⁊ passiōe ⁊ mutatione. Sz qn̄ tu dicis q relo que dīt a fundamēto corrūpit̄ p solā corruptionē relatiui oppositi. tu ponis q corrūpit̄ in fundamēto sine mutatiōe ⁊ sine actione ⁊ passiōe circa suū eē in fundamēto. igit̄ magꝭ icōueniēs tibi q̄ mihi. ¶ Qḋ dī de poᵃ māe qz poᵃ māe corrūpit̄ p gn̄ationē. Dicerēt q potētia māe prout accipit̄ p p̄uatione forme corrūpit̄ ⁊ illḋ est aliud a mā sz poᵃ māe que vocat̄ poᵃ passiua nō corrūpit̄. qz ipsa manet poᵃ passiua post sicut aū: ⁊ illa est poᵃ de gn̄e relonis ⁊ que est eadē māe. ¶ Uel alr posset negari maior p̄ncipalis rōnis. nisi qn̄ aliqua sunt idē oibᵘ modis qz si in diuinis admittereт̄ filiᵘ. corrūpit̄ p̄nitas in p̄e ſm istos: ⁊ tn̄ nō corrūpit̄ eēntia in p̄e sz p̄nitas ⁊ eēntia sint idem. qz nō sunt idē oibus modis. Sic in pposito corrūpit̄ relo nō corrūpit̄ fundamētū. qz nō sunt idē oibus modis. qz eadez res: sic eēt in diuersis gn̄ibus (sicut loqtur ph̄s ibidē) q potentia māe nō est mā. ita q sit ps diffōnis: qz tūc eēt eiusdē gn̄is cū mā. cuius ꝯtrariū dicit ibidē sz poᵃ māe sit eiᵘ suba. vt vult alibi. ¶ 4ᵒ dubitat̄ sic. Quō relo erit eadē cū fundamēto ⁊ tn̄ fundata in fundamēto cū nihil possit recipi in seipso. ¶ Ubi dici pōt. q istā fundationē possumᵘ 3ʳ itelligere. Unoᵒ q relo in p̄e supadderet̄ fundamēto q̄si aliqd supueniēs sicut q̄titas subto. Alioᵒ q pullularet vel oriret̄ a fundamēto sic passio orit̄ a subto: ⁊ vtroqz istoꝝ modoꝝ oporteret q realr differret a fundamēto. Tertio mō q nec supaddat̄ aliqd nouū fundamēto. nec nouū aliqd oriatur a fundamēto. sz p tāto dicat̄ fundamētū fundare relonez. qz eadez res imanens eadē vt absolutū qd. p̄supponit seipsz vt respicit aliud: sic dicimᵘ q eēntia fundat sz sint idez. Et isto mō itelligo istā fundationē sic.s. q eadem res que est calor vel albedo est aliqd absolutū ſz se. ⁊ ipsa eadē sine quocūqz addito (vt respicit aliḋ) est relatiuū ⁊ p tāto relo dicat̄ fundari sup calorē vel albedinē. qz albedo vt respicit aliud nō p̄supponit seipsaz eē aliqd in se: ⁊ sic relo nō est alia res a fundamento sicut aliud p̄ntum tn̄. ¶ 5ᵒ dubitat̄. posset enī dici q ſm istā viā relo nō dīt ab ipso relatiuo qz fundamentū nō fundat respectū ad aliḋ relatiuū. si ḡ vt fundat est relatio (vt iā dictū est) ḡ nō dīnt ista duo. ¶ Jḋ alr est dōm q relo sicut nō dīt a fundamēto p̄cise accepto ſm rē (vt p̄tactum est) nisi ſm q eadem res p̄supponit seipsam diuersimode ita nec relatio differt o relatiuo nisi ſm q eadem res presupponit seipsam diuersimode. Unde iste est ordo. Primo q in natura rei est inuenire fundamentum puta calorem in suo esse absoluto. Secundo est ibi accipere fundamentū iportantez respectū ad aliud.s. ad calefactibile: ⁊ illḋ est relo ipsa. Tertio est ibi reperire ſm ordinē originis qḋ cū relo iā est aliqd iter entia ⁊ quedā forma. tūc ipsa dat qōdā esse ⁊ illud eē vocat̄ relatiuū. qz ita eē relatiuū differt a relone solū ſm q eadez res hz diuersimode ordinem ad seipsaz. sicut relo per illū ordinē differt a fundamēto. Nam ſm illos qui ponūt q eē ⁊ essentia sunt idez: eēntia p̄mo est ibi q̄si aliqd absolutū. 2ᵒ est ibi reperire eē quasi actus eēntialis: sed qz actus formalr cōstituit aliqd. ideo ex esse ⁊ eēntia dicimus ꝯstitui ipm ens: sic in pposito. ¶ Alij rn̄dent alr q relatiuū includit subm ⁊ nō fundamētū tn̄. sortes.n. albus est similis. ⁊ albedo per se accepta nō est similis. ⁊ iḋ relo differt a relatiuo quātū subz dīt a fundamēto relonis. ¶ Cōtra. Hec rn̄sio est ꝯ ph̄iaz. qz mā p̄ma dī relatiue mō potētie. saltē ad agēs. ⁊ tn̄ ibi nō pōt distingui subz a fundamēto. igit̄ ibi rn̄sio nō hz locū. ¶ Itē. Hoc est ꝯ theologiā qz due quātitates sepate in sacramēto altaris sunt sine rōne equalitatis ⁊ ibi nō pōt subm distingui a fundamento: ⁊ iḋ p̄ma rn̄sio est melior. ¶ 6ᵒ dubitat̄ q̄re relo minimū hz de entitate si sit idez cū fundamēto. Rn̄det̄ q minimū dī hic de entitate: qz de se nō hz suū eē ppriū sz a fundamēto appropriatū. ¶ Jsta dixi i fauorē opi. Hen. quā opi. finalr nō tenebo qz est ꝯ Aris. vbi ex intentiōe disputat istā qōnē. vt patebit questione hic sequente.

Rn̄sio ad 2ᵐ dubᵐ. — Dubᵐ 3ᵐ Scoti. — Rn̄sio. — Dubium quartum. Rn̄sio. — Dubium quintum. — Rn̄sio. — Alia rn̄ᵒ — Reprobatur. — Dubiū sextū.

¶ Questio. II.

Utrum per aliquem spālem passum ph̄ie possit videri que sit finalis intētio Aris. de identitate relonis ad fundamētū. ¶ Et vī q sic. qz ex itētiōe māꝫ illā disputauit ⁊ determinauit. 12. meta. ḡ ibi pōt videri final' itētio eiᵘ.

Contra

Oppo^m **Contra.** iste passus est iterpretabilis pro vtraq; par/
te.ergo hic non probat.

Hic primo ponā plane pcessuȝ phi ⁊ Cōmē.circa
hoc.¶ 2° ondam quō totus ille pcessus
Aris.possit interpretari p pte tenēte identitatē.¶ 3° ondam
q̄ nec netio ꝯuenit pro ꝯtraria pte.¶ 4° rndebo ad illā in/
terpretationē ⁊ ad oēs passus phie q̄ ducebant̄ in pcedenti
questione articulo secundo.

Arg^m p^m **Primus** arti.Ubi ponit̄ pcessus phi.⁊ Cōmē.sic.
ℂ Nā phs.12.meta.t.c.19.mouet istā qō/
neȝ:dubitabit vtiq; aliqs vtrū altera aut eadē sint pncipia
⁊ elnta subaruȝ ⁊ eorū que sunt ad aliqd ⁊ cuiuslȝ cathego.
Silr etiā pbat.q̄ nō sunt eadē sic dicens.Incōueniens est
q̄ sint eadē:ex eisdē eniȝ erūt que ad aliqd.Et supra innuit
tale arg^m.Ex eisdē sunt quorū eadē sunt pncipia ⁊ elnta:si
ergo suba ⁊ relatio habeat eadē pncipia ⁊ elnta.g̊ suba ⁊ re
latio ex eisdē erūt hoc hȝ pro incōueniēti.g̊ ⁊c.ℂ Cōmēta/
tor ibidē cō.20.alr deducit sic dicēs.Sȝ incōueniens est vt
sint eadē.tunc.n.suba ⁊ relo cēnt sub eodē pdicamento.Dic
nota.arg^m Aristo.pbauit q̄ si sic.q̄ suba ⁊ relo essent eadeȝ
res.Sȝ qꝛ alij volunt dicere.q̄ sunt eadē res sed nō idē for
maliter seu pditaliter.ideo ꝯ hoc Cōmē.innuit tale mediuȝ.
Quorū eadē sunt pncipia ⁊ elnta sub eodeȝ pdicamēto cō/
tinent̄.si ergo suba ⁊ relo hēant eadē pncipia.g̊ sub eodem
pdicamento erunt:hoc est incōueniēs:qō pbat phs.⁊ Co/
mentator cōmen.19.continuat.Sic eniȝ phs incipit dice/
re consequens hanc positioneȝ ⁊ sequitur ex pōne sub vno
genere vt sit nā vlis alia a quolibet.10.pditorum ⁊ nā cōis:
innuit tale arg^m.Quorū eadeȝ sunt pncipia ⁊ elnta hnt nām
vlem ⁊ cōem inter se:nō dicit naturā cōem que sit vna res
alia ab his(qō dico pp Scotū)sȝ cōem.idē eiusdē rationis
in oibus.si g̊ decēȝ pdita sint hō.g̊ hnt nām vlem cōem:hoc
est falsuȝ.qnimo phs in textu ibidē ꝯtrariū dicit.Quō(in/
quit)hoc erit.nā ad subam ⁊ alia pdita nihil est cōe.i.eiusdē
rōnis in eis sicut aial in hoie ⁊ asino vt p se pȝ.ℂ Nota q̄
ad ꝯfirmationē hui⁹ argumēti Cōmē.ponit duas rnsiones
⁊ excludit eas.Prima est hec.ℂ Dicere aliquis posset.q̄ si
sint pncipia ⁊ elnta oium eadē nō opȝ q̄ habeāt aliquā na/
turā cōem oibus.ideȝ eiusdē rōnis.sȝ diffinit vnū pditoruȝ:
puta suba in quo oia existunt:⁊ sit elntum oium.ℂ Contra
hoc Addit phs.Aut ꝯo neq; suba est elntū eoꝝ que ad ali
quid.Cōmē.ibidē.Suba nō est elntuȝ eorū que ad aliquid
neq; alioꝝ.oē enim cuius pncipiū est suba.si g̊ suba eēt pn/
cipium relonis ⁊ aliorū.cōtingeret vt oia essent suba.ℂ 2°
posset rnderi q̄ nō itelligit̄ q̄ suba est elntū relonis ⁊ alio/
rum quantū ad id qō est formale in eis.sȝ quantū ad id qō
materiale:⁊ h̄ ē qō illi de cōtraria opione dicūt.q̄ relo est
ideȝ cū fundamēto materialr.nō tn̄ formalr.qꝛ tunc essent
ideȝ pditum.ℂ Contra illud addit Cōmen.Oia dissoluun/
tur in sua elnta.qō saltē verū est de elnto qō est mā.sȝ forte
nō in eo qō est forma.si g̊ suba est elntuȝ oium aliorū quan/
tū ad illud qō est materiale in eis.seqtur q̄ oia pdita dissol/
uuntur in subam ⁊ sic p dissolutioneȝ remanebit sola suba.
Uerba Cōmen.sunt hec.Impole est enim subam esse eln/
tum oium ⁊ aliqō aliorū pditorum.verbi gr̄a relonē:contin/
geret enim oia esse relatiua ⁊ contingeret vt alia oia dissol/
uerent̄ in relonem.aut q̄ oia dissoluerent̄ in subam si suba
est elntum oium:⁊ hoc ꝯtingit in gn̄e qō est mā.nō in eo qō
Arg^m 2^m est forma.ℂ 2° phs arguit ad pncipale sic.Amplius quō
conuenit eadeȝ oium esse elnta.Nullū eniȝ elntorum pole
est esse idē cū ꝯposito ex elemētis.Cōmē.in hoc cō.21.si ele
menta oium deceȝ sint eadē cōuenit q̄ elntuȝ ⁊ ꝯpositū sit
idem.ꝯsequens est impole.ergo ⁊c.⁊ pbatio mi.innuitur lȝ
satis expresse eaȝ nō ponit.ℂ Primo eniȝ deducit Cōmē.
q̄ elntum ⁊ elementatū erunt ideȝ si eēntia sit elementum
oium:⁊ sic qꝛ certū est.q̄ suba que est genus est qd elemen/
tatū ex suis principijs ⁊ causis.si g̊ suba sit elementū oium
aliorum seqtur q̄ elntū ⁊ elementatū sit ideȝ.ℂ Ad istā p/
bationem forte rndetur sic.Qꝛ suba est elntuȝ respectu alio/
rum.tn̄ fm se est elementatū.Contra hoc arguit Cōmē.ibi/
dem sic.Elementū cū eo cuius est elementū est eiusdeȝ nāe.
sic tn̄ q̄ elementū in illa natura est simplex:sȝ suba cū.9.ac/
cidētibus nō est eiusdē nāe(vt p se pȝ)nec ēt est simplex in
ipsa nā accidentiū:qꝛ solū est subm accidentiū nō aliq̄ sim/
plex pȝ qdditatiua in ipsa nā accidentiū.ergo non pōt dici
q̄ sit elementū eoꝝ.ℂ 2° deducit Cōmē.ibidē q̄ elementū
⁊ elementatū erunt ideȝ.si ponat̄ q̄ oia pdicamēta habeāt
eadeȝ elnta.ita q̄ elementū oium sit aliqō cōe oibus pditis
aliud ab eis.Si enim elementū oium pditorū(vt dicit)fue/
rit aliqō ens aliud a pditis necesse est vt habeat aliqō elntū
cōe.qō pȝ.qua enim rōne suba que est genus gn̄alissimū hȝ
pncipia ⁊ elemēta eadē rōne alia cōia:illud g̊ cōe oibus p/
dicamentis habebit elntum.⁊ est elntum p ⁊c.g̊ elementuȝ
est elementatū.ℂ Iteȝ.Sic arguit Themi.vt dicit Cōmē.
ibideȝ.Si.10.pdita habeāt aliqō vnū aliud elementū ab eis
necesse est vt sit extrinsecum ab eis.i.vt predicetur de eis
aut intrinsecum in eis.idest q̄ omnia predicentur de eo.si
extrinsecū conuenit vt aliqd pcedat subaȝ ⁊ alia pdita.si aūt
sit intrinsecū conuenit vt ꝯpositum pdicetur de simplici.ex
quo ⁊ tunc res pdicabit̄ de suo elemēto.ita q̄ vere pdicat̄
syllaba de ꝯsonante ⁊ non ꝯsonante. que sunt elnta syllabe.
ℂ Infra Cōmen.23.ponit quandā distōnem ad declaran/
dum intentionē suaȝ finaleȝ.⁊ dicit q̄ eadeȝ sunt elementa
oium pportionabilr:puta.sicut in suba sunt tria pncipia.s.
species/materia/ ⁊ priuatio.sic in alijs pditis:puta.i qualita
te sunt calidū ⁊ frigidū ⁊ qō recipit:⁊ addit q̄ nō sunt eadē
simplr sȝ in quolibet genere est alteꝝ horū fm q̄ vnūqōq;
est.Et ondit quō sunt eadē pportionalr.Primo q̄ actus ⁊
potētia sunt elnta oium.sicut ⁊ substātie.Scdo qꝛ suba que
est cā oium pōt dici elementū oium:⁊ hoc est qō dicit:quia
alia sunt inseparabilia a suba pp hoc oium esse elementuȝ qꝛ
sine substāijs nō sunt passiones ⁊ mot⁹.Tertio sunt ppor/
tionabilr eadeȝ.qꝛ sicut in suba est forma.mā.⁊ priuatio.⁊
mouēs ita in quolibet alio gn̄e.post hec oia ꝯcludit q̄ sunt
elemēta oium pditorum simplr diuersa sed pportionabilr
sint eadē.Unī ꝯcludendo inter cetera ait sic.quare ꝯo que
principia aut elemēta subarum ⁊ ad aliqd.⁊ qualitatū vtrū
eadeȝ aut diuersa palaȝ.diuersorū ꝯo nō eadē.sed altera se/
quitur pter quā sic ⁊ oium.sic qdeȝ eadē aut eo q̄ pportio/
nabiliter qꝛ mā/spēs/⁊ pnatio/ ⁊ mouens/⁊ sic subarū cause
oium qꝛ destruuntur destructis.ℂ Nota q̄ finalis intētio
phi est.q̄ simplr in quolibet pdicamēto sunt alia ⁊ alia p/
pria elemēta ⁊ solū sunt eadē elemēta oium pportionabilr
fȝ tres modos pdictos.Et h̄ ē ēt qō dicit Cōmē.hic cō.29.
⁊ apparet q̄ hoc nomē pncipiū fm formā ⁊ materiā.⁊ pri/
uationē.⁊ mouens nō videbit̄ idē signare in quolibet illo/
rum decē sȝ diuersuȝ:forma eniȝ in suba differt a se in alijs
pdicamentis.⁊ silr materia ⁊ priuatio ⁊ mouens infra pter
hoc q̄ videnī eadē fm ꝯparationeȝ ⁊ respectū.qꝛ respect⁹
forme sube ad subaȝ est sicut respectus forme qualitatis ad
qualitatē.⁊ quātitatis ad quantitatē.Quis nō eadeȝ signifi/
cat forma in vnoquoq; coꝝ ⁊ silr de materia ⁊ de priuatio/
ne ⁊ de motore:sic ergo patet de plano processu phi ⁊ Cō/
men.q̄ volunt q̄ non sunt eadeȝ elemēta oium pdicamen/
torum.ℂ Nunc hoc pbo deducendo argumenta coruȝ sic
concludēt.phs enī in primo argumēto suo principali pro/
bat q̄ elemēta nō possint esse eadeȝ in diuersis pdicamen/
tis.quia tunc diuersa pdicamēta essent ex eisdeȝ:qō Cōmē.
ibideȝ exponit sic.Quia tunc suba ⁊ relatio essent sub eodē
pdicamento ⁊c.Quero de isto cōsequente.aut hȝ p impoll

Op nō sūt eadē elnta oium pditorum.

ꝙ diuersa ꝑdicamenta sint ex eisdez. ⁊ in eodẽ predicamẽto collocata per appropriationẽ. ⁊ hoc est falsuz. calor eniz vt est quedam forma absoluta ẽ in gñe qualitatis. ⁊ ꝑ appropriationẽ. s. vt fundat respectũ calefactiui est i gñe relonis: ſm omnes autẽ diuersa ꝑdicamẽta nõ possunt esse ex eisdẽ ꝓprijs ⁊ intrinsecis: qḋ est ꝓpositũ. ¶ Itẽ. Scḋo argumẽto suo principali arguit Phs ꝙ substãtia non põt esse elementũ aliorũ ꝑdicamentorũ quia tunc elementũ ⁊ elementatũ erunt idez. Eadẽ ratione arguo. Qz qualitas ⁊ quãtitas que ſm oẽs cõceduntur fundamenta relatiõis nõ possunt esse ꝓpria elementa sed solũ appropriata respectu relationis. Consequẽtia apparet. Ita enim Phõ paruz infra ponunt qualitas ⁊ quãtitas habere ꝓpriam potentiã ⁊ ꝓpriũ actũ tãq̃ ꝓpria elementa eorũ sicut substãtia. ergo suo modo ita sunt elementata sicut substãtia. Sicut ergo sequit̃ ꝙ si substãtia que est elementũ sit elementũ aliorũ ꝑdicamentorum ꝙ elementũ ⁊ elementatũ sint idez. ita in proposito. ¶ Itẽ. Phs ibidem statiz in textu cõcedit ꝙ substãtia põt eẽ elementũ oĩum quodã modo ꝑdicamentoruz qḋ ꝓbat quia ablata substantia auferuntur omnia.

Secundus

articulus. Quõ videat̃ interꝑtandus sensus Aristo. Ubi videbat̃ mihi dicenduz. Qz veruz est ꝙ relatio sicut cetera ꝑdicamenta accidẽtalia habet ꝓpria elementa sed nõ ex se primo ꝓpria sed aliũde appropriata. ¶ Calor eniz est de genere qualitatis. calor tamen vt est principiũ actiuuz calefaciẽdi est de genere relonis. ⁊ albedo vt est conformis alteri albedini est de genere relationis modo vnius. ⁊ sic relatio modo potentie hz propria elementa ipsuz calorez ⁊ respectũ quez iportat ad ipm calefactibile. Sed certũ est. ꝙ calor nõ potest esse elemẽtũ ꝓpriũ in ꝑdicamento relationis ex se ꝑmo sed appropriatum sibi de alio genere ⁊ sic reuertit̃ contraria opinio ꝙ relatio nõ habet realitatẽ suã ex se. sz realitas sua est realitas fundamenti qḋ est de alio genere ab ipso. Et ad istum intellectum videtur fuisse ꝓcessus Philosophi. Cum enim supra dixit. ꝙ sicut in substãtia sunt elemẽta/materia/forma/ ⁊ priuatio. ita in alijs ꝑdicamentis: addit. Sed hoꝝ vnumquodq; alterũ est circa vnũqḋq; gen⁹. vt i colore albũ. nigrũ. ⁊ supficies. tenebre. lumẽ. aer. ¶ Nota ꝙ elmtum qḋ Phs enumerat hic loco materie est supficies respectu colorũ cõtrariorũ. ⁊ aer respectu lucis ⁊ tenebre. Sed certũ est ꝙ taz supficies q̃ color. ⁊ silr aer est alteri⁹ generis q̃ lux ⁊ tenebra. g̃ Phs vult ꝙ aliqñ elementũ nõ est ꝑ se ꝑmo ⁊ ꝓpriũ cuilibet generi sed aliũde appropriatũ. ¶ Itẽ. Phs vt supra allegatũ est vult ꝙ sicut in ꝓprio genere sunt ꝓpria elemẽta/materia/ ⁊ forma/ ⁊ priuatio: sic ⁊ agẽs: sz certũ ẽ ꝙ in genere relonis nõ est agẽs nisi de alio genere appropriatũ. qz illḋ per qḋ agit̃ filiatio nõ est respect⁹ qui est ꝑnitas. qz relo nõ est ꝑncipiũ. qua rõne nec est termin⁹: qḋ ꝓbatur. 5. phy. t. c. 10. agens igit̃ filiationẽ est pater ipse ⁊ po⁹ gñandi. pater aũt ⁊ po⁹ generãdi sunt de alio genere. g̃ ⁊c̃. ¶ Item. Ad hoc vĩ cõmentũ illud. 29. allegatũ. Cõmen. eniz dicit ꝙ hoc nomẽ ꝑncipiũ ſm materiã/ ⁊ formã/ ⁊ priuationẽ/ ⁊ mouens. nõ videt idẽ significare in quolibet alioꝝ ꝑdicamentorũ. sz ꝙ res eadẽ diuersis appropriari possit sufficit diuersus modus signãdi. g̃ Com. vult ꝙ res vni⁹ gñis ꝑ h̃ ꝙ hz nouũ modũ ꝑdicandi ⁊ significãdi ꝙ sit appropriatũ alteri ꝑdicamẽto ⁊ sit elementuz eius nõ primo ⁊ ex se ꝓprium sz appropriatũ ꝑ talez modũ significãdi: ꝓbo minorez. Boetius sup capi. de ad aliquid addit: si dicat qs qḋ cause est vt virtutem atq; vitiuz habitũq; in qualitates numeret. respõdet sed alia atq; alia significatiõe res diuersis generib⁹ supponi nihil ꝓhibet. Socrates Ꝛo in eo ꝙ est substãtia est. in eo Ꝛo ꝙ pater aut filius est ad aliquid. Itaq; alia atq; alia predicatione producta eandẽ rem sub diuersis gñibus poni nihil ꝓhibet. ¶ Et ad idez concordat textus Aristo. hic in toto ꝓcessu. 12. Non eniz dicit ꝙ vnũqḋq; habet diuersa elementa primo ꝓpria ⁊ per se. sed dicit ꝙ elemẽta sunt diuersa ſm diuersos modos. Unde in antiqua translatione ita habet̃. Quoniã autez nostra que sunt principia substantie/ ⁊ elemẽta/ ⁊ relatiõis/ ⁊ quãtitatis/ verũ sint eadẽ aut diuersa respondet manifestuz est ꝙ sunt que dicuntur diuersis modis in quolibet. Nota ꝙ elementa dicunt̃ hic ſm diuersos modos in quolibet gñe. ergo vna res: puta calor. ſm vnum modum potest esse elementuz in qualitate ⁊ alio modo in relatione: ⁊ ita relatio non habet elementum primo ⁊ ex se sed appropriatum.

Arg^m 2^m. Arg^m 2^m. Arg^m 3^m. Arg^m 4^m.

Tertius articulus.

Ubi ponaz veritatẽ quã sentio circa ꝓcessuz Philosophi. ¶ Unde est considerandum ꝙ intẽtio Aristo. fuit ꝙ substantia solũ est qḋdã ens perfectũ. cetera predicamẽta solum sunt entia ꝑ ꝑticipationẽ. ⁊ elmta ⁊ cause accidẽtiũ cãntur ⁊ ꝑticipant̃ a causis subẽ. Et ideo distinguendũ est. ꝙ ꝑticipatio est duplex. Quedã est ꝑticipatio essentie: sicut dicimus ꝙ medij colores ꝑticipant extrema colorũ. ⁊ etiaz mixta ꝑticipant elmta. eẽntie eniz elmtorum aliquo mõ intrant essentiã elementatorũ ⁊ eẽntie extremorũ colorũ medios colores: ꝓbatur dis. 16. Alia est ꝑticipatio depẽdentie: sicut dicim⁹ ꝙ oĩa creata ꝑticipant esse diuinũ que qdẽ ꝑticipatio diuini esse nõ est talis modi ꝙ eẽntia diuina intrat essentias eorum quoquomõ. sed est ꝑticipatio talis ꝙ essentia eorum est quedã ꝑticipatio diuini esse ita ꝙ oĩs essentia creata fuit extranea natura a natura diuina. depẽdẽs tñ ab ipsa: ⁊ ſz ꝙ ipse creature magis ⁊ minus distãter dependẽt ſm hoc dicunt̃ magis ⁊ minus ꝑfecta entia. In q̃bus manifestũ est. ꝙ quelibet creatura hz sic ꝓprie ꝑncipia essentialia ꝙ nihil qḋ est de essentia vni⁹ intrat essentiã alteri⁹. Isto scḋo mõ dico ꝙ oĩa ꝑdicamẽta sunt entia ꝑ ꝑticipationem sube. ⁊ elmta eoꝝ ꝑticipantur ab elemẽtis sube. nõ ꝙ elmta sube intrant essentiã qualitatis aut cuiuscũq; alioruz. aut ꝙ elemẽta qualitatis intrãt essentiã quãtitatis. aut ꝙ elemẽta qualitatis intrent eẽntiam relonis nõ plus q̃ essentia diuina intrat essentiã ꝑme intelligẽtie nec plus q̃ ꝑncipia eẽntialia ꝑ^e intelligẽtie intrant eẽntiã 2^e ⁊ sic deinceps. sz est ꝑticipatio ꝑ talez modũ ꝙ quãtitas ⁊ qḋlibet aliud ꝑdicamẽtũ ⁊ elementa eorũ sunt quedã ꝑticipatio sube ⁊ elementorũ sube. i oĩno extranea natura alia a natura sube. in quadã tñ depẽdentia ad subam: ⁊ ſm ꝙ magis ⁊ minus distanter depẽdent a suba sunt entia magis ⁊ min⁹ ꝑfecta. sicut est de intelligentijs: ⁊ sic est manifestũ ꝙ qḋlibet aliud ꝑdicamẽtũ habebit in seipso formalr ꝓpria elmta ſz gradũ ꝑfectionis sue nõ appropriata ab alio sicut est de alijs itelligẽtijs. Et hoc infallibilr est imaginatio Phi. substãtiarũ eẽe oĩuz. supple. sunt cause. qz destructis illis ille destruunt̃. Ecce ꝙ elmta sube sunt cause elementoꝝ alioruz ꝑ̃ntorum. Uñ seqtur in cõ. 29. ⁊ signũ eius est ꝙ cũ cause subarum auferunt̃. auferetur alioꝝ ꝑ̃ntorũ cã mãlis. ergo cã sube est cã materie ceterorũ ꝑdicamentorũ: ⁊ silr de forma. ⁊ de priuatione. que est in suba ⁊ mouente. ¶ Nota ꝙ ponit subam ⁊ elementa sube causas aliorũ ꝑdicamentoꝝ ⁊ elementorũ qz. s. dependent a suba ⁊ elemẽtis sube: ꝓpositũ eniz suũ ꝓbant ꝑ hoc. ꝙ ablata suba auferunt̃ illa. cũ hoc tñ vult. ꝙ cause cuiuslibet gñis ⁊ elmta sunt diuersa in eẽntia ab elemẽtis cuiuslibz alterius: ⁊ hoc est qḋ dicit in fine cõmenti cause. Eorũ que dñt gñe. dñt gñe: ⁊ q̃ differũt spẽ. specie: ⁊ que dñt numero. numero. Qz aũt hec sit intẽtio Phi ⁊ Cõmen. ꝙ oĩa ꝑdicamẽta habeãt ꝓpria elementa in seipsis itrinsece. ita ꝙ res vnius ꝑdicamẽti nõ intrat essentiaz alteri⁹. ⁊ sic sit sibi appropriatũ elementũ: puta. ꝙ fundamẽtũ intret essentiã ꝑdicamenti relonis ꝓbatur ꝑ loca illa vbi Phs spẽaliter loquitur de

tur de hoc.5.metaph.capi.tex.cō.15.Diuersa dō genere.Et ca.de differētia.Uult eniȝ ibi ꝙ diuersa gñe dicuntur que/cūqȝ sm diuersam figurā cathegorie dicunt̄ vt substantia. et quale.quid.ꝛ alia.vt diuersum est primus.ꝛ addit ibi ꝙ iste cathegorie sic sunt diuerse ꝙ non resoluunt̄ in inuicem neqȝ in vnū aliqđ.¶ Tūc arguo Cathegorie.10.inter quas sup⁹ mētio facta est de Ad aliqđ:sic sunt gñā diuersa.ꝙ in nullo ꝯueniūt:hec.n.est ꝓpria rō diuersi vt distinguit̄ ꝯ dif/ferens vt pȝ in 5⁰ tex.ꝯ.15.ꝛ.10.Sȝ hec nullo mō eēnt vera si relō non hēet ꝓpria elnta.sed acciperet ab alijs pñtis.ḡ. ¶ Itē.6.met.t.ꝯ.8.phs distinguit ens in verū ꝛ falsū que vt dicit sunt in aīa ꝛ in decē pñtis.ꝛ h̄ est qđ addit:pter hec aūt sunt scđe cathe.ꝛc̄.Sed si relō nō hēet ꝓpria elnta sed accepta ab alijs tūc nō saluarent̄.10.cathegorie extra aiaȝ. ga si nō hȝ ꝓpā pn̄ⁱ extra aiaȝ nec ipȝ pncipiatū erit aliqđ p se ens extra aiaȝ.¶ Itē hoc pȝ p Cōmētatorē.p phy.cō. 70.vbi ꝓbat ꝙ po⁹ mãe quā dicit eē de pñto.Ad aliquid nō est suba mãe.Innuit illud argm̄.Illa nō sunt eadem:nec eadē hnt elnta quoꝝ vnū corrūpit̄ ꝛ reliquū non:hoc pȝ p pm̄ pn̄m qđ dicit ꝙ esse ꝛ nō eē.nō dñr sil de eodē.Sȝ vt di/cit.po⁹ quā ponit de pñto Ad aliqđ corrūpit̄ in aduētu for/me.suba nō.ḡ.¶ Itē ad h̄ est Dam.i logica sua ca.20.ꝛ.30. ¶ Itē probat̄ p ꝓcessū istū in.12.met.tex.ꝯ.19.20.21.taȝ sm phm ꝙ̄ Cōmētatorē sic.Quia cū phs dicit eadeȝ elnta ꝓportionabilr̄ in vno quoqȝ pñto queadmodū pn̄ⁱ sūt tria forma.ꝑuatio.ꝛ mā.subdit.tex.ꝯ.22.sed hoꝝ vnūqđqȝ alte/rū circa vnūqđqȝ gen⁹ vt in colore albū nigrū.supficies ꝛc̄. Argūo.pȝ euidēter ꝙ logt̄ de oib⁹ pñtis ꝛ de elntis oium. Si ḡ vis itelligere p hoc ꝙ dicit ꝙ supficies est elntū mã/le ꝗlitatis ꝙ sit sibi elntū ꝓpinquū ꝛ ꝓpriū.ꝛ nullū aliđ ha/beat mãle elntū pter supficieȝ.oportebit te itelligere de oī pñto accñtali indifferenter.taȝ de ꝗ̄titate.ꝛ ꝗlitate.sicut de pñtis respectiuis qđ nō habeāt ꝓpria elnta ꝫ appropriata: cui⁹ ꝯriū oēs dicūt de qualitate ꝛ ꝗ̄titate. Si aūt itelligas hoc de elnto remoto mãli ꝗlitatis.ḡ eadē rōne itelliges in alijs pñtis ꝙ subm̄ vel fundamētū est elntū remotū solū:ꝛ pter illud elntū mãle remotū habeat illud elntū mãle pro/pinquū ꝓpriū nō appropriatū:ꝛ hoc est ꝓpositū.Et aūt ꝫ istū itelltm logt̄ Cōmētator ibidē:pȝ.ga cō.22.cūȝ phs po/suit in suba ista tria pn̄ⁱ.mãm.formā.ꝛ ꝑuationē.vult Cō/mentator ꝙ pter ista remota pn̄ⁱ opȝ ponere aliꝗ ꝓpinqua in qualȝ re subali.Un̄ sup illud phi.caro ꝛ os ꝛc̄. Intende/bat p hoc demr̄are ꝙ ꝓpinqua pn̄ⁱ nō sūt eadē in oib⁹ sub/stantijs.Et in fine cōmēti.refert supple ad aliud dictū.ꝙ al/terū ꝛ alterū est in vno quoqȝ gñe.Et subdit ꝙ hoc intelli/gendū est in pncipijs ꝓpinquis ꝛ nō remotis.in remotis.n. est pōle vt pn̄ⁱ sube sint pn̄ⁱ oium.Ergo cū dicit alterū cir/ca vnūqđqȝ gen⁹.vult ꝙ pter elntū remotū in quolȝ genere sint alia ꝓpria ꝓpinqua.¶ Itē ita incōueniēs eēt phō ꝙ vnū pñtoꝝ cōfunderet̄ oino in aliud.sicut ꝙ oia accñtalia cōfunderent̄ in subam:ꝫ Cōmen.cō.19.arguit subam non posse esse elntū alioꝝ pñtoꝝ sic:ꝙ alia pñta ꝓpria ꝛ intrin/seca nō habeāt.qꝛ p relōnē oia dissoluent̄ i subaȝ.ḡ eadē rōne ꝗ̄titas vel ꝗlitas nō pñt eē elntū appropatū relōnis gn pter has ꝗ sunt fundamēta ei⁹ alia ꝓpria elnta intrinse/ca hēat.aliogn relō aliꝗñ dissolueret̄ in ꝗlitatē vel ꝗ̄titatē. ¶ Itē phs.12.meta.tex.ꝯ.19.20.expsse vult ꝙ lȝ oia pñta habeāt eadē elnta ꝓportionabilr̄.qꝛ i ꝗlȝ sūt act⁹ ꝛ po⁹.vult tñ indistincte actū ꝛ po͞tm in alijs ꝛ alijs gñib⁹ eē alia ꝛ alia: sed certū est ꝙ absolute ꝛ idistincte loquēdo.in qualitate ꝛ ꝗ̄titate act⁹ ꝛ po⁹ sunt distincta elnta ꝓpria itrinseca.ergo ꝛ in relōne ꝛ in alijs.¶ Istā cōgationē facit expresse Cō/mētator cō.27.po⁹ ꝛ actus sm ꝙ sunt in diuersis reb⁹ sunt diuersa ꝛ hnt respectū ad entia diuersis modis.idest ꝗ po⁹ ꝛ act⁹ que sunt pn̄ⁱ sube sunt alia a po⁹ ꝛ actu que sunt pn̄ⁱ qualitatis ꝛ sic de alijs.¶ Nota ꝙ sicut po⁹ ꝛ act⁹ sube sūt diuersa a potentia ꝛ actu qualitatis sic est de alijs:sed sm omnes.potētia ꝛ actus substātie a potētia ꝛ actu qualitatis diuersificant̄ sm ea que sunt vtriqȝ intrinseca:ꝓpria:ꝛ non appropriata solū.ergo ꝛ sic i alijs.¶ Cōfirmat̄.Quia phs ꝛ Cōmentator ibi ꝓbant ꝙ in substātia.ꝛ ꝗlitate.ꝛ in quo/libet sunt ēt ꝓpria potentia ꝛ ꝓprius actus:qꝛ in quolibet qñqȝ idē inuenit̄ in potētia ꝛ qñqȝ in actu.Sed eque verū est de relōne sicut de alijs.q: qñqȝ inuenit̄ in potentia ꝛ ꝙ qñqȝ in actu.ergo ꝛc̄.¶ Cōfirmat̄ cōtra ꝓteruientem qui diceret qñqȝ eē in potētia ꝛ qñqȝ in actu.nō potētia sui sed fundamēti.Quia si ponat̄ ꝙ potētia sit quedā ꝓprietas cō/sequens fundamentū sicut ꝗ̄titas sequit̄ suum fundamen/tum.hoc posito.adhuc ita vere poterit relō qñqȝ inueniri in potētia in fūdamēto ꝛ qñqȝ in actu.sicut ꝗ̄titas in subie/cto.qñqȝ est in potētia ꝛ qñqȝ in actu.ḡ in relōne ita pote/rit cōcedi ꝙ habeat ꝓpriā potentiā ꝛ ꝓpriū actū potentia sui ꝛ non solū appropriata.sicut de ꝗ̄titate.¶ Ad hoc ar/gūt quidā doctor sic.¶ Illa nō sunt idē realr̄ quoꝝ vnuȝ manet altero corrupto:sed fundamentū manet corrupta re/latione.ḡ ꝛc̄.Minor pȝ perempta relōne in vno opposito/ruȝ perimit̄ in alio.nō tñ perimit̄ fundamentū:sed maior ꝓbat̄.ꝯtradictionē eniȝ includit hoc esse idē huic ꝛ ꝙ hoc corrumpit̄ ꝛ illud maneat.¶ P̄.phs pmo phy.tex.ꝯ.79. ꝓbat ꝑuationē esse aliud a mã:ꝛ 4⁰ phyſi.locū a locato eē aliud.per hoc ꝙ hoc manet.aliud nō manet.¶ Item.6.de trinitate ca.6.ꝓbat̄.corpus cum colore ꝛ figura nō eē sim/plex quia pōt manere eadeȝ magnitudo nō idē color neqȝ eadem forma.¶ Item sic.relō rōnis est aliud in se preter suum fundamentū.qꝛ relatio rōnis in se quolibet alio pre/ciso nō est nihil qꝛ quolibet alio preciso in se est ens rōnis. ꝛ ens intelligibile.ergo eadē rōne relatio realis preciso fun/damēto est aliqđ in se:sed esse qđ habȝ in se(preciso qđlibȝ alio) est esse reale.qꝛ si in se solū eēt ens rōnis.ꝛ qđ in se est ens rationis nulli pōt esse reale.sicut qđ vni est accidēs nul/li est suba(pmo phy.tex.cō.27.)ergo relō quā ponit realeȝ in fundamento nō est realis in fundamēto.¶ Cōfirmat̄. ga qđ in se nō est aliqđ:nulli est aliquid.ergo si in se relatio nō est res:respectu fundamēti nō erit res.¶ Itē.5.de trini. cap.5.In rebus creatis qđ nō sm subam dicit̄ sm accidens dī:sed relō fundata super essentiā ꝓductā nō dī sm subaȝ: qꝛ nō ad se sed ad aliud.ḡ accidēs est differens a suba.etiaȝ relatio fundata super qualitatē ꝛ ꝗ̄titatē est accidēs aliud ab his.per ꝓbationē Aug.ibideȝ.qꝛ amitti pōt ipsis rema/nentibus.¶ Itē Aui.3.meta.dicit ꝙ relatio est accñs cu⁹ prima accidentalitas est accidentalitas substantie. Uult ḡ duo.scilȝ ꝙ sit accidens.ꝛ accidens substātie.que nō essent vera.si esset idem idētice cum substantia.ergo.¶ Iteȝ.Ab alijs sic arguit̄.Si relationes sint reales per fundamenta. ꝛ a fundamentis recipiant diuersitateȝ specificaȝ.Aut ergo a fundamētis simplr̄ recipiunt diuersitatē.ꝛ tunc vbi fun/damenta plus differunt:ꝛ relationes:qđ falsum est. Quia equalitas ꝛ similitudo habent fundamenta genere distin/cta.sed relatio modo potentie ꝛ modo vnius hȝ idem fun/damentū:vt pȝ in calore:ꝛ tamen plus differunt iste ꝙ̄ ille. Aut ex diuerso modo fundandi:qđ nihil est.quia illi diuer/si modi fundandi si sint idem realiter diuersis ipsis relatio/nibus.tunc idem est concedere illas relationes realiter dif/ferre:si sint modi absoluti.quia eadem rōne qua duo mo/di absoluti reales possunt imediate consequi ipsum calorē tanꝙ̄ due proprietates eius.ꝛ duo modi relatiui reales pñt quasi due proprietates relatiue.ergo.

Opiō ddā. Argm̄ pm̄. Argm̄ 2m̄. Argm̄ 3m̄. Argm̄ 4m̄. Argm̄ 5m̄. Argm̄ 6m̄. Argm̄ 7m̄.

Quartus articulus.Ubi rñdendū est ad argta supra ex cōib⁹ passibus que sunt ꝯria isti passui speciali.Et p̄ rñdeo ad illa ꝗ formant̄ ex isto ꝓcessu spāli in scđo articulo.¶ Ad pm̄ qñ dī ꝙ supficies est elntū mãle in ꝗlitate.dico ꝙ verū est remotū:hȝ tñ alia elnta ꝓpria ꝓpi/

Ad pm̄.

Ad scdm

qua ex seipso formalr: ꝛ sic ēt de alijs pdicamētis. ¶ Ad aliud de agēte qñ dī ꝙ nō hꝫ agēs nisi appropriatū ꝛc̄.a sili dico ꝙ nō est sile. qa .n. relo nō pducit nisi p accñs: ꝛ iō pōt hrē solū appropriatū agēs ab alio gñe: sꝫ qr q̄tū ad eēntiā suā est

Ad tertiū

ens p se ꝛ pdicātū p se iō dī hrē eēntia itrīseca ꝛ p se. ¶ Ad 3ᵐ qñ dī ꝙ ex diuerso mō significandi ponit aliquid in diuersis pdicamētis. Dico ꝙ ex diuersis modis significandi pcise non ponit aliqd in diuersis gñib⁹ ſm esse. qd dico formā subalē q̄ ſm dici ponit in pdicāto q̄litatis: sola ḡ significatio non facit nisi ex diuersitate reali causet illa diuersa significatio. Unū igit ꝙ habit⁹ ponit in gñe q̄litatis ꝛ relonis: dico ꝙ hoc est qr relo ē q̄dā ꝓprietas ꝯñs hitū realr differēs ab ipso. ¶ Ad Boetiū q dicit ꝙ idē ex diuersa significatiōe ponit in diuersis predicamētis: dico ꝙ verū est idē subꝫ poni in diuersis pdicamētis sumpta alia ꝛ alia significatione: si tñ ille alie significationes sibi insint mediātib⁹ diuersis realitatib⁹: puta pr̄ est in gñe substātie p subaꝫ ꝛ in gñe relonis p pr̄nitatē q̄ differunt sic res

Ad q̄rtū

diuerse. ¶ Ad illud phī ꝙ eēntia dr̄ diuersis modis in quolibet. Uerū est diuersis modis psupponētib⁹ tñ diuersitatē

Relo aliqn dr̄ a fundamēto.

realē eoꝝ quoꝝ sunt tales modi. Dico ḡ ꝙ infallibilr intentio phī ꝛ Cōmē. in. 12. est ꝙ relo differat a fūdamēto realr: sꝫ hoc ꝯtingit imaginari duplr. Uno mō ꝙ sit accñs aduenticiū subo. Alio mō ꝙ sit ꝓprietas isepabilr ipsiꝫ cōcomitans: ꝛ isto scdo mō est intelligēdū ꝙ relo differt a fundamēto. Unū sicut calor est ꝓprietas ꝯñs formā subalē ignis ꝛ simitas nasiꝫ. ita respectus calefactibilis insepabilr sequit calorē. ꝛ silitudo qua vn⁹ sim⁹ assimilabilis est alteri simo insepabilr seqt simitatē: ꝛ sicut calor differt a for᷑ ignis tanq̄ ei⁹ ꝓprietas ꝛ simitas a naso: ita respect⁹ caloris ad calefactibile ꝛ silitudo simitatis ad illud simum sunt differētes a calore ꝛ simitate. ¶ Ad arg᷑ in oppo᷑ de his q̄ videbant

Ad ꝑmū in 3° art°

de oīb⁹ locis phīc qōne pcedēti ar. 3. ¶ Ad p᷑ qñ dī ꝙ po⁹ mãe est suba mãe. Dico ꝙ in mā est duplex po⁹. Una qua est po⁹ receptiua forme ꝛ sic altera ps cōpositi ꝛ illa po⁹ est suba mãe ꝛ eēntia ei⁹. p eēntiā eni ei⁹ nata est suscipere formā. Alia est po⁹ in ea q̄ respicit potētiā agētis actiuā p quā potētiā deducit de po⁹ in actū. vt actu iprimat sibi forma ꝛ illa po⁹ qua sic respicit agentē est de gñe relonis ꝛ quedā ꝓprietas ꝯñs eēntiā mãe: ꝛ sic itelligo dictū Cōmētatoris in p° physicoꝝ qñ dicit. ꝙ po⁹ nō est in suba mãe. qr tūc mā esset de pdicāto Ad aliqd. Uerū est nō solū accipiēdo māꝫ vt respicit formā. sed vt sic respicit formā ſm ꝙ natū est reci-

Ad scdm

pere eā p actionē agētis. ¶ Ad 2ᵐ qñ dī ꝙ nō adueniret sine mutatione si differt a subo. Dico ꝙ verū est si differret a fundamēto nō adueniet sine mutatione: vel saltē nisi pcederet in fūdamēto ei⁹ eē reale. Unū dico ꝙ si in calore pcederet respect⁹ ei⁹ ad calefactibile q est ꝓprietas eius insepabilis tūc qñ nouiter cōterminaret seu nouiter terminaret ei⁹ habitudo p suū oppositū nouiter pductū. nulla fieret mutatio in ipso ꝛ sic itelligēda est demōratio phī. 5. phy. tex. cō. 10. ꝙ relo nouiter aduenit sine mutatione fundamēti p pōnē sui oppositi qd verū est qñ relo pcessit in suo fundamēto ꝛ dī solū nouiter aduenire q̄tū ad illā nouā cōterminationē cuꝫ suo opposito. nō aūt q̄tū ad realitatē relonis que pcessit. de hoc satis in fine qōnis de relone dei ad creaturas ex tpe. Hoc idē dicit istemet doctor: ꝛ ita soluit seipsuꝫ in sūma ar. 56. q. 1. Dicit eniꝫ ꝙ sicut lux hꝫ in se pfectā nāꝫ qr sp est habilis vt actu illuminet. ꝙ aūt non semp actu illud illuminet. hoc est qa nō est pñs illuminabile. ꝛ iō cū fuerit pñs illuminabile statim illuminat sine oī mutatione a pte sui: silr albuꝫ hꝫ in se nām q̄ actu est habile vt alteri assimilet ſm actū: ꝛ iō nō reqrit mutatio alia in eo vt assimilet. sed solū pñtia alteri⁹: ꝛ hoc qr illud tale reale q̄ habile est alterū respicere est in eo ſm se. sꝫ nō sub rōne respect⁹. ¶ De ista mā quol. 9. q. 3. rñdendo ad arg᷑ in oppo᷑. nota exēpla eoꝝ sic. Quia si illuminare nō eēt lux ipsa. nec ēt act⁹ elicit⁹ a luce sꝫ quedā ꝓpria passio ꝯñs lucē in oī priori quo lux esset. tūc in illo pori quo lux pcederet aerē illuminatū ab ea. vere illuminaret. tunc ēt realr pcederet. ꝛ etiā qr pcederet nō mutaret lux ipsa qñ illuminaret aerē: sed solū aer illuminat⁹ mutaretur. Eodē mō imaginādū est de relone q̄ ꝯseqt calorē. ꝙ in quocūqꝫ pori ponit calor ꝙ cū sit ꝓprietas ꝯñs in quocūqꝫ priori ponit calor ꝙ calor nō mutaret qñ referat. sꝫ solum illud mutat qd nouiter ad ipꝫ refert. ¶ Itē. Apparet exēpli in relone mō mēsure. mēsuratū .n. realr refert ad mensurā p infi᷑ tps anq̄ exigat ali⁹ respect⁹ realis in mēsura ꝛ

Rñ° 9āl

eadē rōne pōt ꝯtingere in alijs relonib⁹ realib⁹. ¶ Alij dicunt ꝙ phs nō intēdit negare motū ad relonē nisi motū q est successio. ibidē .n. negat motū ad formā subalez. Et tunc est certū. ꝙ ad subaꝫ est mot⁹ q est mutatio sꝫ nō successio vt pbat phs supra in. 5. Et allegāt Cōmētatorē ibidē q dic. ꝙ relo aduenit altero qescente. sꝫ qes sꝫ neget motuꝫ. nō tñ negat mutationē. ḡ relo sꝫ nō posset euenire p motū pōt tñ aduenire p subiectā mutationē. ḡ. Qr qes neget motū pcise accipiūt a phō. 5. physi. tex. cō. 20. vbi vult ꝙ qes est puatio mot⁹. ꝛ loqt de motu mēsurato tpe: ꝛ vult ꝙ sicut qd mouetur toto tpe mouet. ita qd qescit toto tpe qescit. ¶ Contra.

Reprobatur.

Si phs ibi vult ꝯcedere ꝙ albo genito rome acqrit relo in me Parisius p mutationē. ḡ cōcedit ꝙ p mutationē qui est motus successiu⁹. pbo. Qr certū est ꝙ sicut albedo que est rome acqrit successiue (loqt .n. de albedie intensa) ita eadē rōne silitudo ꝯñs ipsaꝫ cōtinue acqrit: ꝛ p ꝯñs successiue: si ḡ ad totā silitudinē ibi genitā generat alia silitudo in me p mutationē ꝯtinuā seqt ꝙ ad relonē erit mot⁹ qui est

Rñ° tacit.

successiuus. ¶ Nec valꝫ arg᷑ a sili de suba. ꝙ sꝫ suba possit eē termin⁹ nō motus. sed mutatiōis. sile erit de relone ꝛ alijs q̄ sunt mioris entitatis. Qr ibidē pbat. ꝙ ad actionez nō est mot⁹. nō tñ vult ꝯcedere ꝙ ad actionē possit eē mutatio. qr ꝙ actiōis sit actio est eque ipoſe de motu q est mutatio sicut de motu q est successio: mutatio .n. subita nō pōt terminare subitā: sic nec successiua successiuā pp pcessuꝫ in infinitū. ¶ Itē phs ibidē pbauit ꝙ ad subaꝫ nō est mot⁹. nō p hoc ꝙ suba recipiēs formā subalē non mutet. sꝫ p hoc ꝙ nō hꝫ ꝯriū: ꝛ manifestū est ꝙ supra i pcessu pbauit ꝙ motus est in trib⁹ gñib⁹ hñtib⁹ ꝯriū. ḡ rōnabile est ꝙ de suba neget illū motū q est i trib⁹ gñib⁹. s. successiuū ꝛ a ꝯrio i cōtrariū. Sꝫ manifestū est ꝙ negās relonē eē motū nō fūdat se sup rōnē de ꝯrio sꝫ simplr. qr subꝫ ei⁹ nō mutat sꝫ aliqd aliud. s. extremū. ḡ nō est sile. ¶ Cōfirmat. qr si in fūdamēto vel subo recipiēte nō cōcedit mutatio oīno negat mutatio. qa oīs mutatio est circa subꝫ p° phy. t. c. 64. ꝛ 8. meta. sed si hic fundat rō phī. vt dictū est. ḡ simplr nō est mutatio ad relationē. Per hoc ad arg. suū ꝙ alia ꝛ alia rō est hic inde. ¶ Ad Cōmē. Dico ꝙ qescere negat oēꝫ motū ꝛ mutationē nisi p accñs. ¶ Ad pbōnez. Dico ꝙ qes ex p° sua famositate est puatio mot⁹. tñ in rei vitate est puatio mot⁹ ꝛ mutatiōis. tenebra .n. cōiter accipit p puatione lucis quā videm⁹ p tps durare in aere. in rei tñ vitate est puatio lucis pmanētis p tps subito iducte i hoc. ¶ Ad istd 2ᵐ rñdēt alr alij vt Bilion. sic dicēs. Qr mutatio pōt accipi duplr. Uno° p oī eo qd facit aliqd se hrē aliter nūc q̄ pus ꝛ sic motus est quedā alteritas: ꝛ sic est ꝯcedēdū ꝙ oē qd nouiter sit relatiuū mutat. qr aliqd nouū sibi acqrit q̄ se hꝫ alr. Alio° accipit mutatio

Rñ° alia. Mutatio dī duplex

pro actione passiōe. qua aliqd acqrit alicui ꝛ sic loqt phs. in. 5. ꝛ sic est verū ꝙ noua relo aduenit alicui sine sui mutatione: puta. ꝙ nulla actio fit circa ipꝫ. sꝫ solū circa suū opp᷑. Dico igit ꝙ p᷑m⁹ nō est itelligibilis. s. ꝙ aliqd nouiter adueniat alicui q̄ se hēat alr nūc q̄ pus sine mutatiōe q̄ sit actio ꝛ passio circa ipꝫ. sic rñdent ꝙ hoc nō est itelligibile pp ignorātiā modi gnōnis q̄ nouiter relo acqrit ꝛ q̄ acqrit absolutū nouiter. de absolutis .n. veꝝ est ꝙ pcedit mutatio que est actio ꝛ passio. nō .n. veꝝ de relone. Melius aūt videt dil. 30.

q.2.ar.5.vbi tenet φ relo ꝓcessit in fũdamẽto ⁊ gñabat mu
tatione illa q̃ fuit fundaᵐ.l3 ꝑ accñs. ℂ Ad aliud qñ di φ

Ad tertiũ

pħs ꝓbat φ in pᵃ spe q̃litatis nõ est mot⁹ ꝑ hoc φ in ad ali
qd nõ ẽ mot⁹ ⁊c. Dico φ pħs ibidẽ duplici argᵘ. h ꝓbat.s.
φ ad hitũ nõ est mot⁹. Pˀo ꝑ hoc φ est ad aliqd. Scdo ꝑ
Cõmẽ.qa est pfectio.⁊ pfectio ɔsistit in idiuisibili. Ad indi
uisibile aũt nõ est mot⁹. Uel alr formet vt ðducit.q.ibidẽ.
Habit⁹ est pfectio.s3 pfectio aduenit sine mutatione.qr aia
in sedẽdo fit sciẽs. Uñ accipit ipse hitũ dupl'r. Pˀo ꝑ ipsa
passione ɔsequẽte ip3 isepabil'r.q̃ est relo. Scdo ꝑ ipsa cẽn
tia hit⁹. Per h ad arg.qñ di φ ipse ꝓbat φ ad hitu3 nõ est
mot⁹ qa est ad aliqd. Dico φ accipit i illa pᵃ rõne hitũ nõ ꝑ
cẽntia hit⁹.s3 ꝑ sua ꝓprietate isepabili.s.relone ipsa.s3 in.2.
ar.accipit ꝑ cẽnᵃ hit⁹. Uñ vez est qð argnt.s.φ ꝑ illð ar.
pᵐ de ad aliqd nõ ꝓbat ꝑ h φ ad q̃litatẽ nõ est mot⁹:s3 so
lũ ꝓbat φ ad ꝓpriã passionẽ q̃litatis.s.ad relonẽ ɔñtẽ nõ
est mot⁹ ⁊ iõ adducit .2.ar.ad ꝓbãdũ φ ad ipa3 cẽntiã hit⁹
nõ est mot⁹. Nota φ duplex ꝓcessus fuit necī⁹ qr aliq vole
bant idifferẽter accipe hitũ ꝑ cẽnᵃ hit⁹ ⁊ ꝑ sua relone q̃ est
passio isepabilis ab eo.de h satis.3.li.q.vtrũ hit⁹ sit pura re
latio. ℂ Ad ɔfir. Boe.φ idẽ ponit in diuersis pħtis ſm di
uersas suas sigñationes. Uerũ est idẽ subo s3 nõ idẽ re sim
plici.qr op3 φ ille diuerse sigñatiões diuersis reb⁹ initant.

Ad q̃rtu3

ℂ Ad 4ᵐ qñ di.φ spẽs relonũ distinguunt penes fũdaᵐ.
Dico φ hoc nõ argr φ fundaᵐ sit de cẽnᵃ relonis:s3 φ ibe
rẽtia ad funᵐ est de cẽnᵃ relonis vt statī3 dicet.qa.5.meta.
ponit.pħi.sub3 in diffõne passiõis ⁊ freq̃ter ponit bipes
in diffõne hois nõ φ sub3 sit de cẽnᵃ passiõis:s3 φ inherẽn
tia sit de cẽntia passiõis. ℂ Uñ hic sũt tria notãda. Primũ
est.φ iherẽtia accñtis sic est de cẽnᵃ accñtis φ est ipsa qd
ditas ⁊ cẽnᵃ accñtis.sic in gñe sube poᵃ mãe est ipsa cẽntia
mãe ſ3 Cõmẽ.de suba orbis. Hoc ẽt p3.7.met.c.ɔ.17.post
pmᵐ.vbi diffinit accñs ꝑ subaz.⁊ assignat rõnẽ.qr accñs est
ens in subo.s3 si accñs hret aliã qdditatẽ pter suã iherẽtia3
fuisset diminut⁹ i cõsiderãdo qdditates rez cũ ad ip3 ime
diate ptineat ɔsiderare qdditatẽ inq̃tũ qdditas.vel dedis
set diffõne accñtis aliã q̃3 ꝑ subm. ℂ 2ᵐ nõnᵐ φ cũ iheren
tia accñtis sit cẽnᵃ accñtis.φ h taz est vez de relone q̃3 de
alijs. Uñ statī3 in lr̃a postq̃3 dixit accñs dicit eẽ h in h vt si
mitas in naso ⁊ albedo iest suo subo addit ⁊ eq̃le q̃titati q̃
le ꝟo est relo.ergo seq̃t φ q̃uis relo ⁊ oẽ accñs hẽat genus
⁊ dr̃ias itra se itrinsece.nõ tñ nisi in hitudie ad subm nec ꝑ
ɔñs d3 distingui in spẽs nisi in hitudie in sub3. ℂ 3ᵒ vltern⁹
itelligẽdũ φ si iherẽtia ad sub3 sit de cẽnᵃ accñtis.pp h nõ
seq̃t φ accñs nõ hret cẽntiã ꝓpriã aliã a subo.sic mã ꝑ cẽn
tiã depẽdet ad formã.dr̃ tñ ꝑ cẽntiã ⁊ in h⁹ hoꝝ ꝓtestatio
ne3 dicit ibidẽ pħs φ qñ sub3 ponit in diffõne accñtis φ
est diffinitio ex additiõe:⁊ isra ɔcludẽdo dic̃ q̃re qð qd est
erat eẽ:⁊ diffinio.aut nõ est alicui⁹.aut sube alr est queadᵐ
diximᵘ.i.alr est q̃3 de substãtijs de qb⁹ dixim⁹ φ solũ indi
cant qð qd erat eẽ. ℂ Sic ḡ p3 ad ar.φ l3 spẽs relonis di
stinguunt in ordie ad fundaᵐ.qr iherẽtia ei⁹ ad fundaᵐ est
de ei⁹ cẽnᵃ.nõ tñ seq̃t φ nõ hẽat aliã realitatẽ fundamẽto.

Instantia

ℂ S3 ɔ̃ hoc qð di spẽs accñtis distiguũt in ordie ad subie
cta.vt φ q̃litas diuidit i albedie3 ⁊ nigredinẽ ⁊ sic ð alijs:
⁊ q̃titas in ɔtinuũ ⁊ discretũ.vñ nulla mentio fit de subie

Rñsio.

ctis in relonib⁹.tñ sp fit mẽtio in 5ᵒ meta.t.ɔ.20. ℂ Rñdeo
φ l3 nõ fit mẽtio explicita.fit tñ iplicita qa in diuisiõe tali
q̃titatis nõ fit mẽtio explicita ð sua iherẽtia.fit tñ iplicita.
ℂ Itẽ qñ diffinit creatura nõ fit mẽtio explicita ex sua de

Ad q̃rtũ

pendẽtia ad pmã cãm.fit tñ iplicita. ℂ Ad illð de relone.
Dico qð explicita sp fit mẽtio.qa l3 h3 ꝓpria eẽntia sic alia

Rñ⁹ tacit.

tñ minimũ h3 de entitate.12.met.t.ɔ.19. ℂ Dices rñdẽdo
φ accñs diffinit in reᵒ ad sub3 hoc nõ est.qa iherẽtia est de
ei⁹ cẽnᵃ s3 qa nõ possum⁹ alr hre notinã accñtis.ita φ diffi
cultas erit in nobis. ℂ Cõtra.qr difficultas ad cognoscẽdũ
subas separatas erat in nobis.iõ pħi.a.2.meta.vsq3 ad.12.
tractat de suba sensibili ad manuductionẽ nr̃am. S3 in.12.
final'r diffõnẽ vnã ꝓpriã dat.s.φ est act⁹ purus.vita.⁊ itell's.
ḡ alicubi ẽt pħi.dedisset diffõnẽ ꝓpriã accñtis nõ ꝑ subm
aut sine depẽdẽtia ad sub3 qð falsu3.replicatio albedo ẽ co
lor disgregatiuus visus ⁊ hic nõ ponit subm.imo ponit.ꝓ
batio qa gen⁹ est ps diffõnis,s3 color h3 sub3 in diffõne est
eni3 color vltimũ corpis cõspicui. Qð hic dictũ est de relo
ne qð h3 sub3 in ei⁹ diffõne:dictũ est ſm φ est vnũ.9.accñ
tiũ:qual'r aũt intrinsece diffinit ꝑ ꝓpriã hitudinẽ ad oppo
sitũ.⁊ ẽt qðl3 accñs absolutũ ꝑ ꝓpriã dependẽtiã ad subm
suũ q̃re dis.30.q.pħi.ar.2.aũ finẽ. ℂ Ad 6ᵐ qñ di φ inherẽ

Ad 6ᵐ

tia accñtis est de cẽntia accñtis ⁊c. Dico φ nõ est sile de in
herẽtia accñtis cõpata ad ip3 accñs cuius est iherẽtia ⁊ de
inherẽtia accñtis cõpata ad sub3 cui inheret qa inherentia
cuiusl3 accñtis põt esse de gñe accñtis cui⁹ est:⁊ hoc ta3 est
verũ de relone q̃3 de alijs.tñ inherẽtia accñtis sicut nec ip3
accñs est de gñe sui subi seu fundamẽti. Uñ relo que est ꝓ
prietas sui fundamẽti ꝑ se est de alio gñe q̃3 suũ fundaᵐ q̃
ip3 accñs est de alio gñe q̃3 suũ subm. Iõ in pᵒ casu est iden
titas polis l3 nõ in scdo.res.n.q̃ sunt eiusdẽ gñis meli⁹ pñt
hic idẽtitatẽ essentialẽ q̃3 que sunt diuersoꝝ geneꝝ. ℂ Ad

Ad 7ᵐ.

7ᵐ qñ di φ ðpẽdẽtia creature ad deũ ẽ de ꝑ se cẽnᵃ creatu
re. Dico φ ista depẽdentia est duplex. Quedã est q̃ ɔuenit
sibi ex iperfectione itrinseca.puta ex hoc φ est q̃dã cẽnᵃ ꝑ
pticipationẽ. Alia est q̃ ɔuenit sibi ex certa relone ad deu3
puta inq̃tũ ꝓducta vel ɔseruata. Tunc di φ pᵃ depẽdẽtia
nõ est relo s3 ipsa cẽnᵃ creature ⁊ transcẽdẽs ɔñs creaturas
ſm quẽcũq3 modũ eẽndi:ſm.n.quẽcũq3 modũ creatura ẽ
ens iperfectũ ⁊ ens ꝑ pticipationẽ trãscẽdẽs aũt nõ ptinet
ad aliqð gen⁹ determiatũ.s3 est eiusdẽ gñis cũ re cui⁹ est,2ᵒ
mõ relo. Ista distictio p3 in sili. Mã pᵃ dupl'r põt accipi.

Mã pᵃ di dupl'r.

Uno mõ vt est qd iperfectũ in gñe.sube:⁊ sic sua potẽtiali
tas q̃ est sua depẽdẽtia est eius suba. Et sic loqt Cõmen.de
suba orbis qñ di φ mã subat ꝑ posse. Alio mõ accipit mã
vt est poᵃ passiua reᵘ trãsmutãtis eã ad formã:⁊ sic est depẽ
dẽtia ei⁹ de pħto ad aliqd ⁊ sic loqt Cõmen.pᵒ phy.cõ.70.
qñ dicit φ poᵃ nõ est suba mãe,qr est de pħto ad aliqd. Qñ
vltern⁹ ꝓbat istã depẽdẽtiã eẽ de itellectu ei⁹ qr nõ põt in
telligi sine ea. Dico φ nõ põt itelligi sine poᵃ pdicta:nõ eni
põt itelligi creatura qn in itellectu ei⁹ icludat φ est ens im
perfectũ ⁊ ꝑ pticipationẽ.iõ ista depẽdẽtia est de ei⁹ itelle
ctu.põt tñ itelligi q̃ ad totã qdditatẽ suã sine depẽdẽtia 2ᵃ
mõ dicta qr sic solũ depẽdet ad cãs suas extrinsecas.s.cãm
efficiẽtẽ vel finalẽ. Depẽdẽtia aũt ad cãs extrinsecas nõ est
de suba rei.sicut nec ipse cãe extrinsece.vez est tñ φ creatu
ra nõ põt itelligi eẽ ꝓducta vel ɔseruata vl' existere qð idẽ
est φ ɔseruari:nisi itelligat relo ad deũ sicut nec hõ albus
põt itelligi sine albedie,nõ tñ albedo est de cẽnᵃ hois s3 de
cẽnᵃ hois albi.de hoc li.4.dis.6. ℂ Ad pᵐ Henri.qñ dicit

Ad pmũ. Henrici. Ad scðm

φ distinguit penes fundaᵐ.rñdendũ est sicut supra ad 4ᵐ
argᵐ. ℂ Ad aliud qñ dicit.φ si relo haberet propriã reali
tate3 φ poneret in deo q̃tum ad rẽ gñis ⁊ rõnẽ sicut suba.
Dico φ nõ est simile qa res relonis est in rei ṽitate accñs
sicut q̃litas ⁊ q̃titas iõ sibi repugnat ſ3 ꝓpriã realitatem
transferri ad diuina sicut q̃litati.⁊ q̃titati. ℂ Ad vltᵐ qñ di

Ad tertiũ

cit φ duo oppositi modi pñt ɔuẽire eidẽ sic calori eẽ i alio.
⁊ eẽ ad aliud.sic actus ⁊ poᵃ ⁊ actio ⁊ passio motui. Dico φ
argu.soluit seipsu3:act⁹.n.⁊ poᵃ eidẽ ɔueniũt.qa nõ sũt de eo
gñe opposite ponẽtes aliqd i diuersis gñib⁹.s3 diuidũt idẽ
gen⁹.relo aũt ⁊ fundamẽtũ ptinẽt ad diuersum gen⁹. Et ad
ꝓpoᵐ est alið exeᵐ.actio.n.⁊ passio l3 sint idẽ subo.tñ real'r
differũt a motu sic res diuersoꝝ generũ a motu.si.n.motus
precise cõsideret sine reᵒ actiõis ⁊ passiõis est de alio gñe
ab his.sic.n.est passio vl' passibilis q̃litas. Si aũt ɔsideret
nõ vt ꝓcisus s3 vt sub3 vel fundamẽtũ actiõis vel passiõis

sic differt ab his sicut subm a passione. & ita quocūq3 modo accipiatᷓ realr differt & sic est exemplū ad ppositum.

¶ Distinctio. XXIX. Questio. I.

¶ Est preterea aliud nomē multiplicē3 notans relonē. s. principiū. Dr. n. pncipiū semp ad aliqd / & dr pr principiū / & filius principiū3 / & spūs sanctus principiū / sed differenter &c.

N distin. 29. agitᷓ de relone dei ad creaturā q̄ ipoztatᷓ p hoc nomē pn^m. Ubi q̄ro p. An si sequeremur pn^a phie haberem^9 necio ɔcedere ꝙ dei ad creatura3 est relo realis. ¶ Et vr ꝙ nō. Qz fm phia3 est q̄dā depēdētia. vt per diffōnē relonis p3 s3 de^9 nō depēdet realr ad creaturam. ergo &c.

Contra. deus est dñs realr creature: sed dñiu3 dr relatiue. ergo &c.

Quia in ista qōne supponitᷓ a multis ꝙ relones dei ad creaturā sunt relones mō mēsure. Jō p ingra3 de relone mēsure ad mēsuratū vtrū ipsa sit realis. ¶ 2° suppo sito ꝙ nō ingrā de alijs q̄ cōiter ponuntᷓ a doctorib^9 pertinere ad relonē realē. s. ꝙ op3 extrema eē eiusdē rōnis & ꝙ extrema adinuicē depēdeāt. & ꝙ entis ad nō ens nō pōt eē relo realis. & ꝙ agētis ad patiēs non est relo realis. nisi qn agit cū motu. An. s. h ipediat ꝙ dei ad creaturā nō sit relo realis. saltē si ipediat fm phos. ¶ 3° si forte qs vellet tenere ꝙ nō / mouebo dubōnes magnoꝝ doctoꝝ. q̄ vitr pbare ꝙ est ɔ phs. & ponā rñsiōes. ¶ 4° suppo^o ꝙ nō repugnet phie. An oino repugnet regulis illis q̄ penit^9 sūt ppa theologie.

Arg^m p^m

Primus articulus. An mēsure ad mēsuratū sit relo realis. Ubi dico ꝙ p^a facie vr p pcessum phi. 5. meta. ca. de Ad aliqd satis posset trahi ad hāc ptē. ꝙ sit realis. Declaratᷓ hoc sic. Qz po^a actiua: puta calor. ipsa vt sic / est q̄litas nō relatiuū: s3 ipsa accepta vt ex nā rei est denoiatiua sui oppositi: puta calor calefactiu^9 statī est ī gñe relonis. g̃ eadē rōne. s3 mēsura vt res q̄dā. q̄ est q̄titas non sit relatiua: ga tñ ex nā sua vt est mēsuratiua p suā nā3 circūscripta oi opōne itells est denoiatiua sui oppositi. s. mensurabilis. est eq̄lis rōnis cū relone mō po^e q̄tū ad eē relonē realē. & p ɔñs tñ erūt ineq̄lia in esse relatiuo fm illā depēdētiā ga mēsuratū depēdet a mēsura i eē nāe sue. ¶ Qz

Arg. 2^m

ēt hec sit itētio phi. 5. met. pbatᷓ sic. Jn pn^o ca. vbi gñalr ponit tres modos relatiuoꝝ enumerat relonē mō mēsure cū3 alijs realib^9 & sub eodē mō accipit relonē q̄ est mēsure ad mēsuratū. & q̄ est mēsurati ad mēsurā dicēs: alia vt mēsurabile ad mēsurā. & scibile ad scia3. & sensibile ad sensū. ¶ Itē

Arg^m 3^m

infraversus finē assignās in spāli dñia3 relonis mō mēsure a relone mō po^e & vnius ponit dñia3 in h: ꝙ relo mō potētie h3 in vtroq3 extremoꝝ mutuā cōuertētiā equalr: sed in relone mō mēsure nō est ita. sed mēsuratū plus depēdet a mēsura q̄3 eɔ. ga mēsuratū est ɔstitutū in eē mensurato per ipsa3 & nō eɔ. nō eni dr aliqd mēsura. ita vt rōnē mēsurādi accipiat ab ipo mēsurato: s3 ex se p̄. s. qz ex se est pfectissimū in suo gñe: & hoc est qd phs dicit reddēs rōnē quō mēsura dr relatiue ga mēsuratū dr ad ipsa3. dicit eni3. Nā itelligibile. i. scibile signat qd ipsi^9 est itells. i. scia. Arguo sic. Ipse exponit dictū suū quare dicit ꝙ mēsura referᷓ ga mēsuratū referᷓ ad ipsu3 dicēs ꝙ nō intēdit negare relonē reale3 mēsure ad mēsuratū. ga in pn^o ca. qn loquebatᷓ de relonib^9 realib^9 ɔnumerat eā in vtraq3 blurdie & mēsure ad mēsuratū & eɔ. inter relatiua alia realia: s3 intēdit dicere ꝙ mensuratū maiori depēdētia referᷓ ad mēsurā q̄3 ecōuerso: ga scibile signat. ꝙ ipsi^9 est itells & scia recipit gradū suū & mēsuratione suā ab ipso scibili. s3 nō eɔ. Sz l3 mēsuratū plus depēdeat a mēsura q̄3 eɔ p hoc nō excluditᷓ qn eɔ. mēsura realr depēdeat. sicut plus dependet effect^9 a cā quā eɔ. & tñ est relo realis iter cām & effectū. sic g̃ in pposito. ¶ Cōtra

Jn̄sionis

Cōmenta. exponit hoc sic / relonis duo modi. s. ga aut est in suba vtriusq3 relatiui. aut in suba vni^9 solū & altero pp illō. ergo. ¶ Sz rō ista magis dat ppositū. vt pbabo: qz dica3 ꝙ relo mēsurati ad mēsurā & eɔ. pōt pensari duplr. Uno^o

Rñsio.

inq̄tū vnū est mēsura vel mēsuratū & aliud mēsuratu3 vel mēsurabile. Alio^o fm dependētiā mēsurationis: qz mēsuratū in eē mēsurato h3 eē ɔstitutū p mēsurā sicut scia p scibilē & nō eɔ. Primo mō dici pōt ꝙ est relo realis & equalr mutua ɔuertentia in mēsura ad mēsuratū. sicut eɔ. sed scdo mō est relo realis in suba mēsurati tñ & nō i suba mēsurā. Qz mēsuratū est ɔstitutū in eē mēsurato p mēsurā & nō eɔ. Sz fm istū 2^m modū logᷓ Cōmen. nō fm p^m. ga dicit ꝙ relo mō po^e est in suba vtriusq3 extremoꝝ. g̃ non negat simplr relonē realē eē iter mēsurā & mēsuratū. sed solū vult dicere ꝙ mēsuratū maiori depēdētia depēdet a mēsura q̄3 eɔ. pbo mi. Qz pbāt phs & Cōme. statī3. h in filī. pbādo. ꝙ scia nō dr ad itelligētē. ga idē bis diceretᷓ. Cōmen. seqᷓ ꝙ illud qd ɔstituitᷓ p aliud ɔstitueret aliud. & sic cā cōstitueretᷓ per causatū in fil. & hoc itēdebat ꝙ bis idē diceretᷓ. i. sil erit cā & causatū. Ecce arg^m phi & Cōmen. in fil: sic intells ɔstituitᷓ i eē itelligēdi p scia3 & nō eɔ. sic mēsuratū dr ad mensurā sic ɔstitutū in eē p ipsam sic cātū p cām. Scia. n. fm oēm opi. aliquo mō causatᷓ a scibili aut directe aut p̄marie. si g̃ mensura diceretᷓ ad ipsa3 eadē depēdētia & eq̄li. g̃ oporteret mēsurā dici ad ip3 depēdētia q̄ cātū a cā cū in rei vitate mēsura est cā mēsurati. g̃ idē in sil re^9 eiusdē erit cā & cātū. P3 g̃ ꝙ phs: & Cōmen. negāt ibi eē relonē realē in vtroq3 extremoꝝ. fm eq̄lē depēdētiā ab inuicē. nō tñ negāt qn sit relo realis iter hec vt h est mēsuratiuū & illō mēsurabile sic ē iter calefactiuū & calefactibile. Nota ex his ꝙ si veniantᷓ relatiua mō po^e quoꝝ vnū depēdet ab alio i eē: puta calor pductus a calore pducēte. ꝙ in talib^9 relatiua mō po^e nō sūt eq̄lis depēdētie. nec de talib^9 logᷓ phs. hic s3 de calefactibili. ¶ Itē. L3 scibile dicatᷓ ad scia3 ga scia dr ad ip3: nō tñ hoc est sic dextrū in colūna qd dr ad dextrū in aiali. ga aial dr ad ip3. ga in colūna nihil oino est ex nā rei vñ dicatᷓ dextra s3 solū h est p dnoiationē quādā ga aial est dxtrū ad ipsa3. Jn scibili aūt alr est ga ex pcisa & ppa for^a & nā scibilis est ꝙ ipa est scibilis nō solū ga aliqs pōt ip3 scire. Tūc arguo. Ex hoc pōt ɔuinci ꝙ relo dextri i colūna (q̄ relatiue dr ga aliud dr ad ipm) est relo rōnis. qz nihil est in colūna ex nā rei vñ ipsa dicatᷓ. g̃ ex opposito. cū ex nā rei i scibili ē aliqd vñ est scibile & habile ad sciam relo ei^9 q̄ dr relatiue qz ad ip3 est realis &c. ¶ Ad h fiēt argu. alioꝝ in sequenti qōne. ¶ Sz istud est directe ɔ tex. Phi. & Cōmen. vt patere pōt cuil3 ispiciēti. Jō teneo ɔtriū. Phs. n. & Cōmē. cōpant relonē mō mēsure ad relonē mō potētie & numeri dicentes. ꝙ oia relatiua q̄ dicuntᷓ mō numeri & potētie sūt relatiua ga eēntia eoꝝ dr ad aliud / & nō qz illō aliud dr ad illa. sed mēsura & scitū dicuntᷓ relatiua ga ad illa dr aliud: sed ista cōparatio diuersitatis nō haberet vitate3 fm pmissa. g̃ male dr. pbo minorē. Qz sicut tu dicis ꝙ mēsuratū plus depēdet a mēsura q̄3 eɔ. ita illud qd est pductū p agēs plus dependet a sua cā actiua q̄3 eɔ. ¶ Itē. Sic tu dicis ꝙ mēsura inq̄tu3 mēsuratiua & inq̄tū denoiatiua mēsurati aut mensurabilis dr eq̄li ɔuertētia ad mēsura^m & eɔ. eodē mō dicā ꝙ actiuu3 inq̄tū actiuū & inq̄tū denoiatiuū passiui. puta calefactiuū & calefactibile eq̄lr ɔuertētia dnr. Si g̃ tu teneas ꝙ iter mēsurā & mēsuratū sit relo realis (vt pdixisti) tenebis Ari. male assignare dñia3 iter relonē mēsure & relonē po^e. imo erit sile p oē3 modū. ¶ Itē. Tu exponis illud dcm Cōmē. ꝙ i relone mō mēsure. relo mēsure est realis solū in suba alterius extremi ga. s. alterū extremū plus depēdet q̄3 ecōuerso nō ga ibi nō sit oino realis: s3 si ista expositio eēt bona seq.

Mēsure ad mensuratū 3^r est relatio.

Rñsio ad Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

tur accñtis ad subm eē relonē realē:qd oēs negāt.qr accñs nō respicit subm tanq̄ terminū oppoⁿ.s3 vt extremū cu3 q̄ cōponit.ḡ male dī.pbo minorē. Quia vt dicis.ꝛ veru3 est. Aristoteles ibi pbat sciaz nō dici ad intelligētē.i.accñs nō dī ad subiectū ꝛ tu dicis p hoc Aristo.arguere ꝯ sili.qr men sura nō dī ad mēsuratū:nō hoc intelligēdo ꝙ nullo mō mē sura referaṫ ad mēsuratū realr.sed ꝙ nō tanta depēdentia q̄ta eꝭ.qa illud bis diceret respectu eiusdē.ꝛ idē esset cā ꝛ causatū.vt exponit Cōmēta.s3 si ista silitudo sit bona op3 accipi ꝙ accñs dicaṫ ad subm relone reali.s3 nō tanta de pendentia quāta eꝭ.quoꝝ vtrūq3 est falsum.ḡ male dicit.

Ad argᵐ. ¶ Propter solonē argu.est intelligēdū.ꝙ aliter est de mē sura ꝛ mēsurabili seu mēsurato.ꝛ de actiuo ꝛ passiuo. Hoc enim nomen poᵃ actiua nō iponiṫ forme q̄ est pnᵐ opōnis eo pcise ꝙ alia nata sunt agi aut pati ab ea.s3 cū hoc qa ipsa ex se nata est agere aut trāsmutare alia.vt p3 de diffōne sua 5.ca.de poᵃ ideo iter actiuū ꝛ passiuū est relo mutua.eꝭ aūt de hoc noie mēsura.pcisa.n.seu pncipalis rō mensure est ꝙ

Quō mēsure ad mēsuratū relo nō ꝯuenit

sit qd simplex nō recipiēs additionē aut diminutionē:ista aūt rō p̄ cōpetit q̄titati(hec oia.10.meta.tex.ꝯ.2.ꝛ declarā tur dis.13.arti.2.in ostēsione scđe ꝯnis)cu3 ergo rō simplr nō recipiēs additionē ꝛ rō q̄titatis sint rōnes absolute.seq tur.ꝙ rō mēsure nō ꝯsistit in hitudie ad mēsurādū alia.sed hn ex hoc ꝙ ipsa cōsistit in certissimo gradu entis s3 abso luto h3 ēt ꝛ alia pñt mēsurari in reᵒ ad ipsaz.ꝛ iō ex nā rei pōt esse realis mēsurati ad mēsurā ꝛ nō eꝭ. ¶ Per hoc ad

Ad pmā. pᵐ argᵐ qn̄ dicis ꝙ mēsura pōt ꝯsiderari nō solū vt q̄titas sed vt mēsuratiua ꝛc̄.Dico verū eē p itellectū.s3 hoc nō h3 ex formali rōne.s3 solū ꝙ alis pñt mēsurari ab ea:s3 illa rō pōt esse absoluta:colūna eni3 h3 ꝙ aial pōt comparari ad ipsaz sm dextrū ꝛ sinistrū.sed tn̄ colūna nō terminat relo nē dextri ꝛ sinistri in aiali p aliā rōnē sinistri aut dextri in ipsaz sed p seipsaz.Et nota ꝙ ꝯsideratio q̄ itells cōpat mē surā ad mēsuratū h3 ortū ex nā rei:mēsura eni3 ex se habet quādā itelligibilitatē in ordine ad mēsuratum:qcqd sit de

Ad scđm dextro in colūna. ¶ Ad 2ᵐ qn̄ dī ꝙ phs cōnumerat relo nē scibilis ad sciaz inter alias reales.Dico ꝙ vez est qn̄ ge neralr loquiṫ nō distinguēs vim sermonis sui sed ista disti guit eā ꝙ ipsa est alr realis q̄ alie:qa in alys est relo in sub stātia vtriusq3 extremi s3 in pposito in suba alteriᵘ extre

Ad tertiū mi tn̄. ¶ Ad 3ᵐ.Qn̄ dī ꝙ phs ponēs spālez diiaz eius ad alios modos relonū dicit nō esse relonē mēsure ad mēsura tū cū tanta dependentia quāta est ecōuerso.nō tn̄ negat qn̄ sit relo realis.Dico ꝙ imo. ¶ Et ad pmā pbationē ꝙ ꝯtra diceret sibiipsi supra.Dico ꝙ supra loquebaṫ indistincte ð relonibᵘ tam rōnis q̄ realibᵘ.ꝛ verū est ꝙ tūc cōnumerat esse inter relones reales.sicut fecit ēt relonē idētitatis paꝝ infra.ꝛ ēt relonē potentis ad illud qđ nō pōt.que tn̄ ambe vel vna saltē sunt relones rōnis:ꝛ iō s3 nō arguit ꝙ sit rea lis pcise tn̄ ista exposuit se circa hoc. ¶ Ad 2ᵃᵐ pbōnē qn̄ dī ꝙ phs pbat nō referri cū tanta depēdētia sicut mēsura tū referṫ ad ipsaz.qa tūc idē bis diceret idest idē eēt causa ꝛ causatū.Dico ꝙ Cōmen.nō itēdit sic ꝯdicere vt visu3 est supra in scđo argumēto ꝯ illā deductionē.imo simplr iten dit realē relonē nō esse in ipsa mēsura p illud cōmētū.Un̄ Cōmen.ibide3 distinguit ꝙ relo est in duobᵘ modis aut in suba vtriusq3 extremi:aut in suba alteriᵘ tn̄:ꝛ in altero pp aliud ꝛ seqṫ ad ppositū.ꝛ cū induxit hos duos modos rela tionis icepit declarare nām scđi modi ꝛ dixit ꝛ itells nō re ferṫ ad intelligētē ꝛc̄.Nota expsse illud sile de intellectu ꝛ in telligēte induci ad declarādū ꝙ simplr nulla relo est ibi ni

Ad q̄rtu3 si in altero extremo tn̄. ¶ Ad vltiᵐ qn̄ dī.ꝙ in ipso scibili ex nā rei est qđ ip3 sit scibile ꝛ eꝭ ad dextrū in colūna. Di co ꝙ scibile pōt duplr accipi.Uno mō vt est motiuū itells ꝛ causatiuū scie.Alio mō vt mensura scie causate.Prio mō dicit relonē realē mō potētie actiue ad passiuā.s3 hoc nihil ad ppoᵐ.Scđo mō nō dicit aliā relonē s3 pcise dicit quan dā simplicitatē certā aut q̄titatē q̄ nō recipit additionem. aut diminutionē penes quā alia nata sunt mensurari vt su pra declaratū est in notula q̄ pmittiṫ ad rñsionē argumētoꝝ.

Secundus

articulus.Ubi sine assertione vñr tria premissa nō ipedire ꝯsequēdo pnᵐ pħic.

Argumētū

¶ Nō pᵐ.qđ sic ondiṫ. Ubicūq3 est realr dñs.ibi est relo realis.dñiu3.n.dicit relonē realē:s3 nō obstāte ꝙ deᵘ ꝛ crea tura sunt alteriᵘ ordinis tn̄ deᵘ est realr dñs ꝛ nō intellectu

Rñsio. solū.ḡ ꝛc̄. ¶ Rñdent qdā.ꝙ dñs dicit duo vnū fundamen talr.s.potētiā cohercendi seruū:ꝛ aliū formalr ordinem ad

Ad argᵐ seruū:pᵐ est absolutū:2ᵐ aūt est relo. ¶ Tūc ad argᵐ qn̄ dī deus est realr dñs.verū est.vt dñs dicit potētiā cohercē

Instantia di seruū:nō aūt vt dñs dicit ordinē siue relonē. ¶ Cōtra. Extrema ordinis sm ꝙ dicūt extrema ordis formalr ꝛ nō solū fundamētalr necīo includūt ordinē ꝛ relonē p3 de se: s3 deᵘ sm ꝙ est dñs ꝛ vt dñs realis.est extremū ordis.acci piēdo extremu3 non solum fundamentalr sed accipiendo extremum formalr.sm ꝙ extremum est terminus corre lationis:ḡ deus sm ꝙ dñs nō accipiṫ pcise p poᵃ cohercen di.vt poᵃ dicit absolutū sed vt dñiu3 aut poᵃ includit realē relonē.pbo minorē.Phs eni3.12.met.tex.cō.55.pbat deū esse pncipē.qđ est eē dñz.per hoc ꝙ oia ordinanṫ ad ipsum sicut exercitus ad ducē ꝛ loqṫ de dñio reali:s3 oia ordinari in deū vt in ducē vel pncipē.est deū esse extremū ordis.sic eni3 est oppositᵘ terminᵘ correlonis ꝛ nō sicut fundamētū solū.ergo deus est dñs realr sm ꝙ deus est extremum ꝛc̄.

Rñsio. ¶ Rñderet ad hoc.ꝙ est verū ꝙ deus est extremū ordis sm ꝙ oia ordinanṫ in ipsu3 sm ordinē realē.nō tn̄ ꝙ ipse sit terminᵘ illius ordinationis sm ordinē realē ex parte sui

Instantia sed rōnis solū. ¶ Contra tu hn̄ dicis ꝙ dñs ex significato nois dicit ordinē saltē rōnis.tunc sic.Qđ cōuenit alicui s3 qd nois si ipsu3 ꝯbaṫ ad rē nō perdit suu3 significatū in re ad quā ꝯbiṫ.sed res illa sapit nā3 ꝯbentis.qr hō s3 qd nois dicit humanitatē saltē in intellectu.ꝛ si addaṫ hō existens ex hoc nō perdit significatū nois.sed sigñat hoie3 realr exi stentē.Sed cū dico deus dñs creature h̄ ꝯbens deū est rea le.deus.n.est realr dñs.ḡ ordo q significaṫ p nomē est rea liter ex pte rei ad quā ꝯbiṫ.sed illud est deᵘ.ḡ ꝛc̄. ¶ Item. Ubi est equa necessaria mutua coexigentia ꝛ ex nā rei ibi est ex nā rei equa mutua relo realis.p3 de se:s3 ex nā rei.eq̄ necessitate coexigit dñs cohercitiuᵘ cohercibile q̄ ecōtra cohercibile coexigat cohercitiuū.nō obstāte ꝙ nō sunt eius dē ordinis.ꝙ ab alys poniṫ ipedire.ḡ ita est relo realis ibi sicut ecōtra.pbo mi.in sili.vbi eque negaṫ relo realis. Nō obstante eni3 ꝙ creabile sit alterius ordis a creante.preter hoc tn̄ coexigit creatiuū.qr cōtra ordinē nāe esset ꝙ aliqđ esset in poᵃ aptitudinali cui nō corrñderet aliqđ agens ex trahens ip3 in actū.Sed eque est ꝯ ordinē nāe.ꝙ sit aliqđ actiuū cui nō corrñderet aliqđ agibile vel factibile sicut ꝙ sit potētiale cui nō corrñderet agens:qr ita seqiṫ ꝙ illud esset frustra sicut seqṫ ꝙ potētiale esset frustra qđ abhorret nā.Ergo nō obstāte ꝙ creatiuū ꝛ creabile nō sunt eiusdem ordinis tn̄ equa necessitate ꝛc̄. ¶ Itē. Ubi est fundamētu3 relonis ꝛ causa relonis realis ibi est relo realis sm phm:s3 inter ea que nō sūt eiusdē ordis sunt hꝰ.ḡ ꝛc̄.pbō minorē. Qr fundamētū relonis realis est poᵃ actiua ꝛ cā est actiui tas sua:vt p3.5.meta.tex.cō.20.sed ista sunt in deo reᵒ infe riorū.igiṫ. ¶ Itē.Magis d3 eē relo realis in his q̄ nō sunt eiusdē ordinis q̄tum ad entitatem suā q̄ in his que se ha bent sm esse suppositionis ꝛ suppositionis:sed iter ista est relatio realis.5.metaph.vbi ponit relatiua multiplex ꝛ sub multiplex. ¶ Itē.Ad relone3 realē sufficit ꝙ extrema sint realia diuersa3 hñtia ꝯuenietiā:s3 deᵘ ꝛ iferiora sūt hꝰ q̄tū

ad duo pma.ēt quātū ad 3^m.q2 cōuenientiā hūt in agendo ꝛ patiēdo.ꝫ ꝛc. ¶ Scōm ēt nō īpedit. Quia si ponerentur duo calidissima in rerum nā ipsa essent relatiua realia.ꝛ tñ abinuicē nō dependerent.igiť dependentia nō est de essentia relōnis realis.ꝑbo mi.q2 essent equalia.ēt similia:ꝫ iste sunt due spēs relationū realiū.5.met.ergo ꝑbať minor. Q2 cū3 ponanť calidissima.ambo sunt in extremo calida:sed quorū est eē in extremo nō est dare rōne3 q̄re vnū dependeat ab alio:aut ecōuerso.poniť exemplū si magnitudo eēt numerata in diuinis:si tñ eque ꝑfecte esset in vna ꝑsona sicut in alia nō esset rō q̄re vna dependeret ab alia.aut ecōuerso. ¶ Itē Aristoteles in ꝑdictis ca.ð Ad aliqd dat regulā ad cognoscēdū relatiua realia. Hoc est ꝙ si ab aliquo circūscribanť oia accñtia.si nihilominus ip3 habeat eē ad aliud/ tunc ipsu3 erit vere relatiuū.q2 si a dño circunscribanť oia accidētia:puta.bipes.scia.ꝛ h9.ꝙ adhuc retento ꝙ sit dñs. q2 ipse ad seruū dī.ideo dñi ad seruū est relo realis.S3 circūscripta a potētia actiua oi dependētia tam in agere q̄3 in esse ipsa iportat esse ad aliud.igiť dependētia nō est de eēntia relōnis.ꝑbo.mi.Quia potentie actiue cōpetit agere.inq̄tū ipsa est ꝑfecta.ꝛ potētie actiue cōpetit hr̄e ex se suum agere:nō eni3 h3 ex passo vim agendi.sed ex sua ꝓpria ꝑfectione:sed qn̄ aliqd accipiť inq̄tū est ꝑfectū in se ꝛ vt agēs ex se ꝛ ꝓpria virtute.vt sic circūscribiť ab eo dependētia.ꝛ in agere ꝛ in eē ꝛ tñ vt sic retineť h9 habitudo ad aliud:nō enim po^a actiua vt creatiua est actiua respectu suiipsius ꝫ respectu alteri9.igiť p3 minor.Quia circūscripta a po^a actiua dependentia adhuc erit relatiua:declarať rō sic. Illud enim qđ natū est ꝓduci ab agente nō solū respicit actiuu3 ꝭm mutuā coexigentiā relatiuā.s.tanq̄3 extremū oppositū:sed respicit ip3 ꝭm realē dependētiā:q2 effect9 depēdet ab eo in eē ꝛ in fieri.igiť ex opposito cū actiuū ex se ipso ꝛ nō a passo hēat suū eē ꝛ suā vim agēdi.igiť actiui ad passiuu3 erit relo realis q̄ nihil est aliud nisi mutua coexigentia relatiua termini oppositi:ꝛ tñ nullā habebit dependētiā realē. ¶ Itē vt supra habitū est rō mēsure in hoc consistit ꝙ sit qd simplr̄ nō recipiēs additionē aut diminutionē.ꝛ q2 ista rō cōuenit quātitati.iō mēsura est de gn̄e q̄titatis nō de genere relōnis.mēsura eni aut q̄titas nō dicunť in habitudine ab alia:sed iō q̄titas dī mēsura.q2 pn̄t mensurari ex cōparatione ad ipsa3.igiť ex opposito posito(sicē veritas est) ꝙ scibile nō dependeat ad scia3.si tñ formalis rō mensure erit in habitudine ad mēsuratū:ꝛ nō esset formalr̄ q̄titas. nō posset saluari aliquo mō.qn inter mensurā ꝛ mēsuratū ꝛ nō esset formalr quātitas.nō posset saluari aliquo mō.qn inter mensurā ꝛ mēsuratū esset relo realis.ꝫ regulā ꝑhi in ꝑdictis ꝛ.5.meta.igiť ex opposito(cū formalis rō actiui poniť in hitudine ad oppositū(nō eni3 est actiuū re^a sui ipsi9:vt p3 5° meta.ca.de po^a ꝛ.c.de Ad aliqd.seqť ꝙ retenta hitudine tali erit necessaria relo realis ēt si nihil plus cogiteť.nec dependētia.nec aliqd aliud. ¶ Itē ꝑhs.5.meta.dat regulas.Q2 qn̄ aliqd dī relatiue ꝛ nō ex nā rei sed solū.q2 aliud dī ad ip3 ꝙ tūc est relo realis nō in illo ꝙ sic referť ꝫ in illo ꝓpter cui9 relōnē ip3 referť:vt ponit de relōne mēsurati ad mēsura3:ꝫ ab eterno fuit creatura creata creabilis ex nā rei ꝛ rō creabilitatis nō fuit aliqd fundatū in creatura ꝫ solū fuit creabilis.qa deus potuit ipsa3 creare(vt cōiter poniť vt ꝑbabiť li.2.di.1.q.3.)ergo po^a creatiua in deo dependet ad creaturā.ꝫ fuit relo realis sine depēdētia. ¶ Itē Simplicius sup ꝑdicta.c.de Ad aliqd ꝑbat ꝙ relo est realis extra intellm per hoc ꝙ cū dicim9 iste ꝛ iste dominať huic nō nudas res accipimus.sed opus aliqđ in medio cōsideramus.qđ adaptat faciēs ad id qđ est factū ꝛ dominās ad id qđ optineť.op3.n.factiuorū cōe3 esse applicationē.sed certū est ꝙ(cū deus creat creaturā)ꝫ nō interueniat alia operatio q̄ sit mot9 differens ab agēte.tñ in deo creante opus reale est realis actio ꝛ ꝓductio q2 ꝓducit creaturā ꝛ nō ꝭm modū intelligēdi nostrū tñ.ergo relo realis.l3 nō talis que realr̄ differt a deo.ꝫ relo que nō differt a deo nō est dependentia aliqua.ꝫ relo est ibi sine depēdētia. ¶ Itē Cōmen. 2.phy.cō.48.reddit cām quare in numerādo cās agentes Aristoteles dimisit ꝯtingens equalr̄:ꝛ dicit.qa a cōtingenti equalr̄ nulla ꝑuenit actio:q2 si sic.equalr̄ siť esset vtrunq3 cōtrarioꝝ:ꝛ ideo dicit:nō agit nisi vt determinatum.igiť ꝛ deus nō ꝓducit creaturā nisi habēdo terminatā habitudinē ad eā ꝛ realē sicut actio creandi est realis:sed terminata habitudo realis actiui ad passiuum est relo realis.ergo ꝛc. ¶ Tertium ēt nō īpedit.Quia l3 creatura nō fuerit ens ab eterno hoc nō ꝓhibet qn dei creatiui ab eterno ad ipsam potuerat fuisse relo realis.qa entis ad nō ens poēe tñ esse. pōt esse relo realis vt pulchre ꝛ diffuse est ꝓbatū.supra di. 26.ar.2. ¶ Quartū ēt nō īpedit imo poti9 ꝯcludit ꝓpositū qa ꝯcediť ꝙ agēs ꝑ motū ad passum est relo realis:sed ꝭm ꝑhos de9 nihil agit extra nisi per motum.ergo ꝭm philosophos dei ad creatura3 erit relatio realis.ꝛ hoc est ꝓpositū. Minor diffuse ꝓbatur lib.2.q.1.artic.2.c.

Tertius articulus.Ubi Scotus di.39. ponit rōnes qbus ꝓbat ꝙ hoc repugnat ꝑhie. ¶ Q2 inter quecūq3 est relo.op3 ꝙ illa sint potētialia.qđ physice ꝓbant sic.Quecūq3 eni3 dicunť relatiue.op3 ꝙ habeant aliquem ordinē adinuicē vel ꝭm eminentiā.vel ꝭm causalitate3 vel eq̄litate3.ꝛ ꝑ ꝯn̄s op3 ꝙ se habeāt adinuicē sicē ꝑtes respectu toti9.ex talib9 eni3 ordinatis ꝯstituiť totu3.qđ est qđdā vniuersu3.S3 ꝑtes respectu foīe toti9 sunt in po^a siue sint ꝑtes ad formā illā.qua aliqd fit vnū ꝑ se.siue sint ꝑtes cuiusdā hn̄tis vnitatē ordinis.sicē est de vniuerso:sed de9 ꝛ creatura nō pn̄t esse tales ꝑtes potētiales respectu alicuius toti9.q2 de9 nō est in po^a ad aliquā formā absolutā vel relatiuā ꝑꝑ suā infinitatē.ꝫ. ¶ Scđo ostēdit modū in ꝑ^a qōne ante mediū.quō hoc possit eē:dicens ꝙ sicut in relōne mēsure relo mēsurati terminať ad mensurā ita ꝙ mēsura terminans terminat ꝑ rōnē absolutā ꝛ solū dī relatiue.q2 aliđ dī ad ipsu3.5.meta.ita dicūt ꝙ gn̄alr̄ est ꝙ ois relo terminatur ad terminū oppositū.nō ꝭm ꝙ termin9 est qd relatiuū. sed ꝭm ꝙ est aliqd absolutū:ꝛ ita relo creature terminata ad deū terminať ad ip3 vt ad absolutū.ita ꝙ de9 nō dī relatiue ad creaturā nisi q2 creatura ad ip3:ꝛ ista rō est physica ꝓbāt minorē ꝑ regulā.Q2 vnūqđq3 relatiuū poniť in diffinitione alteri9.S3 hoc nō pōt esse verū si accipianť relatiua ex ꝑte vtriusq3 termini.q2 sic eēt circulatio in diffōnib9 qđ est ipoē.igiť op3 qđ alteru3 terminet in rōne absoluti. ꝓbo.Quia in his quoꝝ vnū poniť in diffōne alterius op3 ꝙ vnum sit p̄us alio.Qđ p3 per ꝑhm.9.meta.tex.cō.13.vbi vult ꝙ act9 est prior po^a diffōne.Et certū est ꝙ actus ꝛ po^a dicunť relatiue.igiť in diffōnib9 relatiuoꝝ nō pōt eē relo. ¶ Cōfirmať:qa impossibile est esse circulum vbi est ordo essentialis:sed inter illud qđ poniť in diffōne alterius ꝛ inter illud qđ diffiniť est ordo essentialis.ꝫ ꝛc. ¶ Hic rñdet Hiltoñ.ꝙ vnum relatiuoꝝ poniť in diffōne alterius.nō tñ diffiniť per reliquū:ꝛ sic ad rōnem Scoti.

Contra rōnem arguo sic. Illud nō est precisa cā qua amota non minus sequiť effectus:sed amota potentialitate partiū alicuius qđ est totū ꝭ3 ordinē.nihilominus saluať tale totū.igiť.nō obstāte ꝙ de9 sit purus act9. inter deū tñ ꝛ creaturā vt sunt ꝑtes vniuersi pōt esse relo realis. Maior est manifesta.ꝓbatio minoris. Primo.qa ꝑhs ꝛ Cōmenta.vt cōiter īponiť eis.posuerūt oēs itelligentias eē act9 pur9.ꝛ tñ nō negauerūt ordinē iter ipsas ꝛ alias ꝑtes vniuersi.imo.12.met.t.c.43.exꝑsse cōꝑat oēs itelligētias ad illas ꝑtes vniuersi.s.ad suos orbes.Q2 aūt sint actus

Scotus. Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Rñsio ad Scotum.

Cōtra rōnem Scoti. Arg^m p^m

pari ꝯm pħm ꝛ Cõmẽta.quere.li.2.di.6.ar.1. Scḋo pbaꝛ illa minor. Quia ꝯm oẽm loquentẽ:deus est actus purus.ꝛ tñ deus ꝛ creatura sunt ptes istius totius ꝯm ordinẽ qḋ est vniuersuz.ḡ amota potẽtialitate adhuc saluaꝛ talis ordo. pbatio huiꝰ minoris. Nã 12º meta.versus finẽ.pbat Aristo. vniuersitatẽ pncipis ex hoc ꝙ oia entia ordinantur ad ipz sicut ad finẽ:sed in toto ꝯm ordinẽ illud ad qḋ alia ordinãtur ꝛ ea que ad ipsum ordinanꝛ sunt ptes tales totius.ḡ ꝛc.

Ad arg. 2º.

¶ Per hoc.pz rñsio ad pᵐ argᵐ ꝙ in hṑ toto(qḋ est totuz ꝯm ordinẽ)nõ opz vl'r ꝙ inter ptes sit habitudo fundamẽti sup potẽtialitatẽ in vtroqz extremo,maxie in pposito vt

Argᵐ 2ᵐ

visum est. ¶ Itẽ. Ad pncipale agẽs ꝯm ꝙ agẽs dr relatiue ad patiẽs.5.meta.ca.de Ad aliqd:quedã dicunꝛ de Ad aliqd ꝯm potẽtiã.vt calefactiuũ ad calefactibile.ꝛ q̃dam ꝯm actiones potẽtiaꝝ. vt calefaciẽs ad calefactũ:sed agens ꝯm ꝙ agens est in actu.ergo relo nõ semp reqrit fundamentũ

Argᵐ 3ᵐ

in potẽtia. ¶ Itẽ. Qḋ repugnat reloni.vñ relo vbiqz repugnat reloni.qꝛ eniz repugnat reloni vñ relo ꝙ sit sine fundamẽto ideo repugnat reloni in diuinis esse sine fundamẽto.igiꝛ si repugnat reloni vñ relo hñe fundamẽtuz in actu. igiꝛ in diuinis repugnabit ꝙ sit relo hñs fundamentum in

Argᵐ 4ᵐ

actu.hoc falsuz. ¶ Scḋo arguo cõtra modũ ponẽdi. Pmo ostendo ꝙ nulla relo realis erit mutua qḋ est ꝯtra pħm.5. meta.c.de Ad aliqd q ponit relones reales mutuas in mõ potẽtie ꝛ vniᵒ.pbatio assumpti. Ideo per te dei ad creaturã nõ est relatio realis:qꝛ deus terminat relonẽ eius ad ipz ꝯm esse absolutum:sed per te hoc est general'r in oi relone

Argᵐ 5ᵐ

mundi.igiꝛ nulla est mutua. ¶ Itẽ. Qꝛ cõuenit terminationi relonis p vnũ sicut põt sic ꝛ in perpetuũ.qꝛ reloni mensurati cõpetit terminari p vnũ ad mensurã ꝯm esse absolutum ideo ꝛ ĩ perpetuũ:sed per te ois relo pma terminatiõe sua terminaꝛ ad oppositũ suũ ꝯm esse absolutũ.igiꝛ.ꝛ in ppetuũ ꝛ per ꝯñs nunq̃ʒ oportebit ꝙ reciproce ꝛ mutuo dicaꝛ ad ipsuz. ¶ Si dicas ꝙ maior est falsa.qꝛ si subiectum pcedat passionẽ ordine nãe nõ põt tñ semp esse sine ppria

Rñsᵒ tacita.

passione. Immo hoc ꝯcedit ppositũ. Passioni enim ꝯm totuz ambitũ suũ repugnat separi in perpetuuz lz ordine nãe possit.igiꝛ si alicui passioni possit cõpetere ꝙ subiectũ posset esse sine sua passione p aliqḋ instans nãe.ꝛ ẽt in ppetuũ hoc posset cõpetere cuilibz p se passioni.qꝛ eadẽ rõ erit de qualibet substãtia sicut de vna:sed in pposito nõ negaꝛ a relone ꝯm totũ ambitũ suũ qn sicut pus nã põt terminari ad oppositũ terminũ ꝯm esse absolutũ ꝛ nõ relatiuuz ita in perpetuũ põt vt de relone mensure.ḡ eadez rõne de qualz

Argᵐ 6ᵐ

rõne. ¶ Item. Eo mõ maxime exigunt se ꝛ cõsequunꝛ aliqua quõ sunt ꝯuertibilia:sed relatiua ꝯm ꝙ huius sunt cõuertibilia.ergo inq̃tũ relatiua se cõterminanꝛ. Maior pz de se. Minor etiã pz p oẽs pprietates relatiuorũ. Relatiua eniz dicunꝛ ad cõuertẽtiã.ꝛ posita se ponũt pempta ꝛc. ꝛ sunt siꝛ natura ꝛ intellectu:ꝛ q diffinite cognoscit vnũ diffinite cognoscit ꝛ reliquũ. Hec oia sunt vera ꝯm oẽs expositores de oibꝰ relatiuis ꝯm ꝙ relatiua.ꝛ hec oia dicunt cõ-

Ad scḋm Scoti.

uertibilitatez.igiꝛ ꝛc. ¶ Ad argu.de relone mensure pz ꝙ nõ est siꝛe vt pbaꝛ ar.p in fine. ¶ Ad pbationez minoris de circulatione. Dico ꝙ circulatio in diffõnibꝰ põt intelligi tripl'r. Uno mõ ꝙ sit circulatio inter diffõnẽ ꝛ diffinitũ: puta.ꝙ hõ differaꝛ p aial rõnale.ꝛ aial rõnale per hoiem.

Circulatõ tripl'r põt contin.

Alio mõ ꝙ vnũ diffinitiuoꝝ ponaꝛ in diffõne alteriꝰ diffiniti ꝛ ecõuerso tãq̃ʒ pars essentialis diffõnis eius vt ꝙ filiꝰ ponaꝛ in diffõne patris.ita ꝙ filiꝰ pertineat q̃dditatiue ad diffõnẽ eius ꝛ ecõuerso. Tertio mõ ꝙ vnũ diffinitiuorum ponaꝛ in diffinitione alterius ꝛ ecõuerso.ꝛ hoc p additamẽtũ sicut subiectũ in diffõne passionis.ꝛ passio in diffinitiõe subiecti qñ subiectũ diffiniꝛ p additamentũ. ¶ Pmo mõ dico ꝙ ipossibilis est circulatio in diffinitionibꝰ tam relatiuorum q̃ʒ absolutoꝝ. pbo. Quia vbiqz diffinitio debet esse notior diffinito:sed si diffõ ꝛ diffinitũ haberent circulationẽ adinuicẽ essent eque nota. ¶ Uñ dico in pposito ꝙ sicut in diffõne hoīs cũ diffiniꝛ hõ per aial rõnale sic diffinitio est notior diffinito.ꝛ p ꝯñs nõ est circulatio ita cuz diffinio priez ꝛ dico patrez esse priem ꝛ habere filiũ.diffinitio est notior diffinito ꝛ nõ est aliq̃ circulatio: pbo ꝙ sit notior. Cum eniz diffiniꝛ hõ per aial rõnale p suas causas diffiniꝛ:eodẽ mõ cũ diffiniꝛ pr̃ dicẽdo esse patrẽ est habere filiũ:hic diffiniꝛ pr̃ per suas causas:hñe.n.filiũ est fundare relonẽ pr̃is ad filiũ.fundamentũ aũt ꝛ relo fundata sunt cause ꝯstituẽtes relatiuum:cause autẽ sunt notiores causato ꝯm pħm.1. physi.tex.cõ.pmi. ¶ Scḋo mõ nõ est circulatio in diffõnibus relatiuoꝝ nec absolutoꝝ. Quia qḋ poniꝛ in diffõne alterius tanq̃ʒ ps essentialis ptinet ad essentiã:sz si accipianꝛ duo diffinita absoluta disparata neutrũ ptinet ad alterius essentiã.ẽt si accipianꝛ duo relatiua opposita neutrũ est de essentia alteriꝰ.sicut.n.filiatio non est de essentia pr̃nitatis. ita nec filius de essentia pr̃is.sz solũ cõcomitanter coexigit ipsuz tanq̃ʒ aliqd extrinsecũ pr̃is necessario tñ cõcomitãs. ergo isto scḋo mõ nõ est circulatio. Uñ dico cũ diffinio patrez sic:esse patrẽ est habere filiũ:filiꝰ nõ poniꝛ in diffõne. quasi ptinẽs q̃dditatiue ad diffõnẽ pr̃is sicut in diffõne accidentiũ subm ptinet ad q̃dditatẽ eoꝝ.sed solũ sicut terminus extrinsecus terminãs eius habitudinẽ:qḋ pz.cuz enim dico esse priez est habere filiũ:dico patrez fundare relonez eius:ꝛ ita dicit fundamẽtũ relonis ꝛ relonez pr̃nitatis fundatã:sed fundamentuz pr̃nitatis ꝛ ipsa pr̃nitas fundata dicunt totã q̃dditatẽ istius relatiui qḋ est pr̃.igiꝛ qḋ exigitur oppositus q est filiꝰ.hoc est extrinsece. ¶ Tertio mõ dico. ꝙ in absolutis ꝛ relatiuis est circulatio.sicut.n.subm poniꝛ in diffõne passionis per additamentũ substãtie sic ꝛ passio in subiecti diffõne(hoc dico qñ subm diffiniꝛ p additamẽtũ vt hic hõ est aial risibile bipes)ita cũ diffiniꝛ pater filiꝰ poniꝛ in eius diffõne per additamẽtũ ꝛ ecõuerso. ¶ Tũc

Ad argᵐ

ad argᵐ qñ vnũ relatiuoꝝ nõ determinat dependentiã alterius. Dico ꝙ vnũ determinat dependentiã alteriꝰ extrinsece p additamẽtũ.ꝛ sic nõ est incõueniẽs ꝙ vnũ ponaꝛ in diffõne alterius per circulationẽ. Et qñ pbaꝛ ꝙ non.qꝛ qḋ poniꝛ in diffõne dz eẽ pus ꝛ notiꝰ. Dico ꝙ qñ aliq̃ diffiniũtur q̃dditatiue ꝛ p pncipia eẽntialia.est verũ ꝙ diffõ pcedit ex priorībꝰ ꝛ notiorībꝰ nãe:qñ ꝟo diffiniꝛ p additamẽ-

Diffõ quãqz pcedit ex notioribus nob.

tuz nõ pcedit diffinitio ex porībus ꝛ notiorībꝰ nãe.sed ex priorībꝰ nobis:ꝛ qꝛ in talibꝰ priorībus ꝛ notiorībus nobis q̃nqz est circulatio:vt puta.sicut vl'r cognoscimus passionẽ p subiectũ.ita q̃nqz cognoscimus p subiectũ passionẽ vt hominez.ꝛ risuz:ꝛ ideo in talibꝰ diffõnibꝰ q̃ pcedũt ex notiorībꝰ nobis ꝛ que sunt per additamentũ est circulatio. Qꝛ aũt vnũ relatiuorũ ponaꝛ in diffinitione alterius hoc est p additamentuz vt dictuz est.quare ꝛc. ¶ Ad cõfirmationẽ quãdo diciꝛ. Actus est prior potentia. Uerum est de actu ꝛ potentia acceptis fundamental'r.ꝛ sic loquitur pħs ibidez. pbat.n.hoc.qꝛ qḋ est in potentia nõ vadit ad actũ nisi per agens:sed actus ꝛ potentia accepta pro ipso agente ꝛ patiẽte sunt actus ꝛ potentia fundamental'r. Si ꝟo accipiantur actus ꝛ potentia correlatiue.sic sunt simul natura ꝛ intellectu ꝛ habent circulum adinuicem ꝛ neutrũ est pus alio nisi ꝯm diuersaz acceptionẽ nostrã ꝯm ꝙ vnũ ponimus in diffinitione alterius p additamẽtũ ꝛ ecõuerso. ¶ Ad aliã cõfirmationẽ inter diffõnẽ ꝛ diffinitũ est essentialis prioritas Nõ est verũ vbi est diffinitio p additamentũ. ¶ Et vt clare videas quõ in diffõnibus relatiuoꝝ est circulatio ꝛ quõ nõ.debes ꝯsiderari quõ in diffõnibꝰ q̃nqz est diffõ p addi-

Diffõ qñqz fit p essentialia ꝛ qñqz non.

tamentũ q̃nqz p pñᵒ essentialia ppria. Et debes imaginari ꝙ sicut qõlz accñs absolutũ est sua depẽdẽtia qua dpẽdet ad

subiectū vt ꝓbatū est li. 4. di. 16 arti. 3. ⁊ di. 28. ꝓbi. li. arti. 4. in rñsione q̄rti argu. eodēmō coexigen. tia termini oppositi est de essentia relonis. Et vltra debes imaginari ꝙ si in diffōne accñtis accipiatur sua depēdētia qua dependet ad subiectū ⁊ tūc accñs diffinit̄ p p̄n^m eēntiale. Si vo accipiatur subiectū s3 ꝙ est termin⁹ sue depēdētie in eius diffōne est diffinitio p additamētū eodē mō si in diffōne p̄nitatis accipiant̄ sua ꝓpria habitudo qua totaliter ex pte sui coexigit filiationē. ꝙ tunc diffinit̄ p ꝓpria p̄n^a essentia. s. p cōem respectū de gñe relonis ⁊ ꝓpriaз hitudinē. Si vo accipiat̄ termin⁹ opposit⁹ in eius diffōne est diffō p additamētū. Ex hoc ad ꝓpositū qñ diffinio p̄rē vel p̄nitatē p̄cise p suā ꝓpriā habitudinē quā tз ex pte sui. s. precise ita ꝙ nō accipimus terminū oppositū in eius diffōne. tunc est p se notum ꝙ nō diffinio p̄rem aut p̄nitatē p filiū. s3 p̄cise p ꝓpria p̄ncipia essentialia p̄nitatis. eodē mō ecōtra: qñ diffinio filiationeз vel filiū: ⁊ sic sequit̄ ꝙ qñ diffinio vnū relatiuorū a priori p essentialia ꝙ neutrū relatiuorū ponit̄ in diffinitione alterius: nec est circulatio in diffōnibus eoꝝ nisi qñ diffiniunt̄ p additamentū.

Dubium. ¶ S3 hic occurrit dubiuз. Quare Arist. 7. meta. tex. cō. 17. nō dedit diffōnē accñtis p p̄n^a eēntialia: sed solū p additamentū cū metaphysicus sit artifex circa qd gd erat esse.

Rñsio. ¶ Dico ꝙ Aris. ibi ponit dñaз inter diffinitionē sube ⁊ accidētis: ⁊ vbi certū est ꝙ suba ita ex se hз p̄ncipia essentialia diffōnis sue. ꝙ sicut nō icludit aliqd extrinsecū in sua diffinitione ita nec includit in sua essentia nec in sua diffōne dependentiā ad subiectū. Tunc ad du^m qñ di Aristo. posuit alia solū diffiniri p additamentū. Dico ꝙ verū est ꝙ cōparādo diffōnē eius ad diffinitionē substātie nō excludēdo diffinitionē p p̄ncipia essentialia.

Instantia ¶ Dices cōtra Aris. explanat se de diffōne p additamentū dicēs ꝙ simitas est nasi curuitas. ergo p̄cise loq̄t̄ de diffōne per additamentū vbi includit̄ subiectum.

Rñsio. ¶ Rñdeo ꝙ posuit istud exēplū ꝓpter difficultatē loquēdi: nō enim possum⁹ exprimere diffinitionē accidētis nisi exprimēdo subiectuз ⁊ ideo in p̄ma facie magis est exēplū doctrine q̄ nāe. sed si inspiciam⁹ nām rei in isto exēplo habemus diffinitionem accidentis duplicē per additamētū. Cum enim dico simitas est nasi curuitas. simitas pōt accipi dupl'r. Uno mō vt includit curuitatē tanq̄ genus eius. ⁊ cum hoc superaddit sibi determinationē siue determinatā dependentiā ad nasum: ⁊ tunc cū vt sic ista dependentia sit de eius essentia. sequit̄ ꝙ p eius essentiā hз genus ⁊ differentiā: ⁊ per ꝯñs hз p̄ncipia essentialia sue diffōnis. Alio mō pōt simitas accipi nō precise stando in ipsa dependentia ad nasuз sed coassumendo nasum. ⁊ sic est scđa diffinitio accidentis per additamentū que est per p̄ncipia extrinseca: sic igit̄ pħi nō negarent deū dici relatiue ad creaturā.

De⁹ qūo referī ad creaturaз. Aureolus ¶ Sunt igit̄ alia argumēta q̄ possunt formari ꝙ hoc repugnat pħie. ⁊ sunt argumēta Aureoli di. 30. q. 2. art. 1. ꝓpositione. 3. Qz dominiū nō cōsistit in regere aut posse puidere. sed hec ⁊ similia pos se ex obligatione. ⁊ hoc s̄m pħos sicut ecōtra. sed actus regi ⁊ obseq ⁊ hõ sunt ex obligatiōe. ⁊ deū obligari nobis nō ponūt pħi sicut nec theologi. ergo. ¶ Itē. Nō opз ponere relonē realē inter agēs ⁊ patiēs. nisi qr opз ꝙ agens cōuertat̄ cū patiēte ꝑꝑ aliā eius indigentiā: actio eniз agentis est perfectio ⁊ finis eius: sed ad istuз finē cōsequēdi indiget paciente. ⁊ ita agens ad patiens dicet habitudineз. qr indiget consequenti cū eo. Hoc totū est veruз s̄m pħm: sed hoc est

Reprobatur. falsuз de deo respectu creature. igit̄. ¶ S3 ista nō mouēt. pñt eniз solui per regulā pħi. li. p̄dicamēto. Qz si alicui multa sunt annexa si ipsis circunscriptis adhuc esse eius sit ad aliud se habere. ipsuз est relatiuum s̄m esse. Et rñdendo dicetur. Qz si a dño auferat̄ ꝙ regit obligatus subdito in promissione eius. ⁊ ꝙ agens in agendo indiget passo sic ꝙ sine eo nō pōt cōseq finē suū: his ⁊ alijs iperfectionib⁹ circūscriptis adhuc remaneat in dño potentia cohercitiua respectu serui ⁊ in deo agente remanet causalis sine omni indigentia passi. nec p cōnexioneз cū eo assequit̄ finē suū imo ipsemet est finis. Remanentib⁹ aūt auctoritate cohercitiua respectu serui. ⁊ cāLitate re^u p̄duci. remanet esse ad aliud. igit̄.

Quartus

articulus. Qz relonē dei ad creaturaз esse realē nō repugnat oino Theologie. Ubi sciendū ꝙ supposito ꝙ physice nō reprobatur ista opinio tunc nitunt̄ theologi eaз reprobare. ⁊ dicunt ꝙ due regule sunt qb⁹ alia negant̄ deo ꝙ vere cōuenire. Una est de his que metaphorice cōueniunt deo sicut tp̄s ⁊ locus ⁊ hõ: sed hoc nō ipedit. relo eniз nō cōuenit deo metaphorice. s3 vere ⁊ ꝓprie. etiā deus nō di metaphorice dominus aut creator. Alia est fortior ⁊ in quā reducuntur omnes theologice rōnes ⁊ est hec. Quando aliqd conuenit creature qd pōt dicere pfectionē ⁊ imperfectionē. tale nō est ponendum in deo nisi retenta perfectione ⁊ amota oī iperfectione. ⁊ quia generatio dicit perfectioneз. dicit enim p̄ductionē ⁊ dicit iperfectionē. dicit eniз mutationē: ⁊ ideo p̄mo mō ponitur in diuinis nō scđo. Sic imaginant̄ theologi ꝙ esse creatiuū creature. ⁊ esse dominiū creature duo sūt. s. causalitatē ⁊ dominationē: ⁊ dicunt habitudinē aut relonē ad creaturam. Sed qr dominari ⁊ causare ex suis rōnib⁹ absolutis nō dicunt imperfectionē. respicere aūt talē miseriā sicut est creatura. magis notat ignobilitatē q̄ nobilitatē aut perfectionē. s3 hoc negarent pħi imo dicerent ꝙ necessitate nāe ⁊ de necessitate perfectionis sue respiceret oīa que p̄ducit: ideo est vere dñs creature ⁊ creator sine hoc ꝙ ferat̄ ad creaturā: sicut mensura vere est mensura in se sine relone eius ad mensuratū: sed solū. qa terminat relonē mensurati ad ipsaз sic in ꝓposito ⁊c.

Instantia ¶ Dices ꝙ eque dicit ignobilitatē terminare rōneз creature sicut referri ad ipsuз.

Rñsio. ¶ Dico ꝙ non: qa referri realr aliqd ponit in relato. s. relonē qua refert̄ s3 terminare relonē alterius ad ipsuз nihil ponit̄ in eo (pз ī mensura) illud aūt qd nihil ponit in alio in eo nō ponit imperfectionē: sic igit̄ ad hāc regulā. s. ꝙ referri ad creaturaз dicit iperfectionē opз theologos dic. q hoc a deo negāt. S3 hoc videre est difficile. s3 eniз quelibз creatura ad deū cōparata est miseria. quedā ꝑꝑ partitatē sue entitatis. tñ s̄m ꝙ est q̄dā entitas est vbiqз quedā pfectio ⁊ nobilitas. Tūc arguo. ꝙ p̄^m ens p essentiā realr respiciat oīa entia pticipātia esse tanq̄ causa realis eorū ⁊ dñs ⁊ refugiuз. ⁊ ꝙ nobile ⁊ pfectū per essentiā respiciat nobilitates ⁊ pfectiones participatas. hoc nullā dicit iperfectionē: qa hoc non dicit nisi realr esse extremo pfectionis: s3 sic est de deo (vt dictū est) igit̄ nō vi ꝙ deo nō repugnet referri ad creaturā realiter. ¶ Et cōfirmat̄: qr ꝙ deus relatiue dicat̄ dñs sic ꝙ creatura ab eterno fuisset sibi subiecta hoc negat Aug. 5. de tri. ca. vltimo. qa tunc fuisset creatura eterna. ¶ Itē ꝙ dicaз dñs per nouā actionē incipientē nouiter in deo. puta p nouā p̄ductionē vel gubernationē. hoc negat. qa mutatio accideret deo nō aūt negat qn ab eterno potuerat fuisse realr dñs vt dñs di a dominatiuo ⁊ cā di a causatiuo. quia ista nō sequunt̄. Isto igit̄ mō vi ꝙ Aug. nō negaret qn deus ab eterno fuit dñs dicto dño a dominatiuo. ¶ Ad hoc vide qntū arti. q. sequentis. ꝙ sup esse aptitudinale puta dominatiuuз possit fūdari relo realis. Et ꝓbat̄ di. 5. q. 2. arti. 1. ⁊ 26. ar. 2.

Instantia ¶ Propter qd theologi volunt fugere ad aliā causaз dicētes pħos in deo relonē realē posuisse. qr posuerunt illā fundari ex nā rei. theologi vo ponūt hoc in volantate.

Rñsio. ¶ Cōtra. theologi enim hoc ponentes ponunt deū habuisse actū realē volendi quo ab eterno voluit p̄ducere creaturaз super quem actū realē pōt fundari relo realis. etiā itelligēdo hoc de actib⁹ realibus in aia. vt cuз scire mensurat̄ a scibili. pз

ꝙ super

q̄ sup actū volūtatis fundat̄ relo realis.dis.28.q.1.ar.1.Ad 6ᵐ argᵐ. ¶ Itē. Istā regulā opʒ reducere in hāc de iperfectiōe: puta q̄ actᵘ volēdi dei: puta fundat̄ relonē ad oīa q̄ cadunt sub ea nisi dicant iperfectionē: sed hoc est falsū. volūtatē enī diuinā respicere a se honeste volita tāq̄ dominātis nō dicit iperfectionē. q̄ hoc est bonū per essentiā dominari bono pticipato. ¶ Videt̄ igitur mihi p̄ cōclusione q̄ theologi hoc negātes hūt necessario venire in hanc rōnem: q̄ si deus referret̄ ad creaturā q̄ hoc diceret in deo aliquā iperfectionē. q̄ lʒ verū sit. illa tn̄ mihi insolubilis nō occurrit hoc supposito. ¶ Per hoc pʒ ad p̄ncipale in oppositū. Verū est enī s̄m philosophiam. q̄ dominiū dicit relonem realē: sed s̄m veritatē theologicā dominiū in deo dicit illā perfectionē que iportatur per dominari: nō tn̄ dicit relonē illā que dicit iperfectionem. De hoc q. sequente in fine.

¶ Distinctio.XXX. ¶ Questio.I.

¶ Sunt enī quedā que ex tēpore de deo dicuntur/ eiqʒ tēporalr̄ cōueniunt sine sui mutatione/ ꝛ relatiue dicunt̄ sʒ accidēs/ nō q̄ accidit deo/ sʒ q̄ accidit creaturis/ vt creator/ dn̄s/ refugiū/ datum/ vel donatum/ ꝛ hᵒ ꝛc̄.

Adhuc circa dis.30. quero an sequendo p̄ncipia phie esset ↄcedendum q̄ dei ad creaturā posset eē relatio realis noua ex tēpore. Et videt̄ q̄ nō. q̄ nihil posset nouiter aduenire alicui sine mutatiōe eius cui adueniret. hoc impol'e in deo.

Contra. Relatio est nihil nisi habitudo ꝛ additas: hitudo autē nō ponit aliqd in alio. sed ponit dicere solū ipm̄ terminare habitudinē alicuiᵘ sine inherētia aut informatiōe eiᵘ. igr̄ ꝛc̄.

Hic primo ponā opiones que ponūt q̄ s̄m philosophiam pōt esse realis relo ex tp̄e. ¶ Scdo eorū declarationē. q̄ hoc pōt eē sine mutatione ex p̄te dei. q̄ relatio nō ponit aliqd in relato p̄ modū forme informantis. ¶ Tertio q̄ cum hoc stat tn̄ q̄ relo tēporalis. s. dominiū est aliqd in deo: ꝛ nō solū fundata in creatura. ¶ Quarto p̄ ordinē ostendā defectᵘ q̄ mihi apparēt in istis tribus dictis. ¶ Quinto ondam q̄ p̄babilius posset teneri ista ↄclusio p̄ philosophiam. ↄcedendo. s. q̄ illa relo realis fuit eterna in deo. sed solum est nouiter terminata ad deum.

Primus arti. An possit esse aliqua relo realis ex tēpore in deo. Ubi p̄bant aliq sic. s. Hercle. Nihil nouū repugnat deo qd̄ nō facit aliā nouitatē vel mutationē in nā diuina. alr̄ hec eēt falsa. deᵘ est nouiter dilectᵘ a creatura ꝛ hᵒ p̄pōnes: sʒ si relo noua realis adueniat deo nō facit nouitatē ꝛc̄. g̊. p̄bat̄ minor p̄ Phm̄.5.phy.t.c.10. loquentē de relone creature. Relo realis creature aduenit sine sui mutatione. ergo ꝛ deo. Hec ↄñia pʒ. q̄ si faceret mutationē magis faceret mutationē circa aptū natum mutari. q̄ʒ circa nō aptū natū mutari. ¶ Confirmat̄. supponēdo q̄ Aristo. in p̄bando q̄ ad relonem nō sit motus qd̄ nō assumat falsū. ꝛ ēt q̄ nō petat p̄nᵐ. Quero g̊ cū Aristo. accipit istā verā p̄positionē. q̄ relo aduenit sine mutatiōe eiᵘ qd̄ refert̄. Aut intelligit q̄ relo sic aduenit rei q̄ sit noua forma informans ipm̄. vel nō. sed q̄ sit solū habitudo eiᵘ ad aliud nō in eo. Si nō. habet̄ p̄positū. s. q̄ p̄pter nouā relonē nihil mouet̄ vel mutat̄ in eo cui aduenit. Si sic. ego dicā Ar. q̄ ipse petit principiū: q̄ dicā q̄ nulla forma informās aduenit alicui sine mutatione in eo. ꝛ hoc p̄ se. Qr̄ dicas q̄ non est polis transitus a p̄uatione ad habitū in eodē sine mutatione p̄ se. q̄ sic timet Aristo. in.5.phy.t.c.10. conuinci sp̄es mutationū p̄ se certos. Cū igit̄ tn̄ Aris. nō p̄bas mihi ↄtrariū dicti mei q̄ falsē est apparēs p̄ p̄pōnem assumptā ꝛ p̄ vonas rōnes que ponunt̄ li.3.dis.3.ca. sequitur q̄ tu petis p̄ncipiū q̄ ad relonem nō sit motus. ¶ Cōfirmat̄ p̄ Ansel. mono.25. rūdens qualr̄ deus nō est subm̄ accidentiū cū ipse sit maior creaturis ꝛ dissilis. ꝛ maioritas ꝛ silitudo sunt accidētia. Et rūdet q̄ hᵒ accn̄tia nullā mutationē faciūt circa rem cui adueniūt. ꝛ addit dicens q̄ iō hᵒ relones non sunt vera accidētia. Et infra idē dicit. Patet igit̄ q̄ relo est sine subiecti mutatiōe ꝛc̄. ꝛ vltra. igit̄ nō repugnat deo. ¶ Itē. Relatio nō addit aliā rē sup suū fundamentū. Hoc dico q̄ illa res addita sit aliqd in fundamēto. g̊ nō repugnat talis relo realis noua. Consequētia est plana ex p̄cedentibus: p̄bat̄ añs. Qr̄ tūc posset deus facere duo alba ꝛ q̄ nō essent silia: ↄñs est falsū: p̄batio ↄñtie. Qr̄ cū vnū albū realr̄ differat a sua silitudine. ꝛ est prius ea. nō repugnat sibi absolui ab ea. Eadē rō est p̄ totū de albo alio sʒ qd̄ est prius ꝛ realr̄ differēs sicut possunt eē ꝛ nō silia. ¶ Confirmat̄. q̄ nō pōt concedi q̄ sint silia nō tn̄ relatiua realia (vt qdaʒ dicūt) q̄ sicut posiis actiuo ꝛ actiuo. deus pōt suspēdere actionē. ita positis duobus silibus. deus pōt tollere relonem ↄñtem. Aut ergo ista silitudo erit absolutū aut relo: si relatio habetur p̄pōᵐ.

¶ Contra rūsionem. Si absolutū hoc est impol'e. q̄ posset eē silitudo siue correlatio sine extremo. Et nō est sile exemplū qd̄ ponit̄: q̄ lʒ deus pōt absoluere a cā efficiēte efficiētiā. q̄ extrinsecus adueniens. nō tn̄ a cā formali suū actum formalē. q̄ est intrinsecᵘ aduenieñ: sed relo vel habitudo consequens duas albedines ↄsequitur ipsas formalr̄ nō efficiēter. g̊. ¶ Itē. Eadē rōne posset deus facere duas quātitates ꝛ q̄ inter illas nō eēt relo equalitatis vel inequalitatis: ↄñs est falsū: p̄batur. Qr̄ Phs i p̄dicamētis i p̄lito q̄ntitatis saluat. q̄ quātitati nihil est ↄtrariū. lʒ magnū ꝛ paruū ↄtrariantur p̄ hoc qd̄ magnū ꝛ paruū sunt relatiua. Sʒ istud nō valeret si possent eē quantitates iter quas nō eēt relo. igit̄. ¶ Itē. Distinctio est realis relo ꝛ est in re. ꝛ ex nā rei ꝛ nō est absolutū: q̄ tunc posset eē ad se: sed distinctio nō est alia res a distinctis. igit̄ relo nō est alia res a fundamēto: p̄bat̄ minor. Qr̄ eodē quo aliqd est eo distiguit̄ formalr̄ a quolibet alio. ¶ Itē. Ubi distinctio est si nō eēt ipm̄ distinctū. esset p̄cessus in infinitū. q̄ si hec distō nō sit eadē cū fundamēto. igit̄ alia distōne distinguit̄ a fundamētis. ꝛ hec alia. ꝛ sic in infinitū. ¶ Itē. Hec ē imediata q̄ntitas p̄ seipsā ꝛ nō p̄ qdcūq̄ aliud est cā istiᵘ negatiōis: sʒ ista negatio est distinctio. g̊ eadē cū extremis. Maior p̄bat̄ p̄ Phm̄.1. poste. t.c.5. Qr̄ in tali p̄pōne subm̄ est cā inherētie p̄dicati ad subm̄ in p̄positione affirmatiua vel cā negationis in negatiua. ¶ Itē. Ad p̄ncipale deus est realr̄ dn̄s creature realr̄ relatᵘ ad creaturā ab inferiori ad supius assumptū. p̄bat̄. q̄ nullo itelligēte ipse est dn̄s creature. ¶ Confirmat̄ excludēdo quandā rūsionē. Nā deus pōt denominari dn̄s p̄p̄ aliā relonē que est in suo. nā relo que est in seruo est seruitᵘ tn̄. nō dn̄iū. igit̄ si sit realr̄ dn̄s hoc erit p̄ relonē dominiū que est i domino. ¶ Confirmat̄. Aug.5. de tri. vult q̄ deᵘ ex tp̄e refert̄ ad creaturā. q̄ creatura refert̄ ad deū. Quero igit̄. vtrū sit relo realis. ꝛ habet̄ p̄positum. Aut rōnis. ꝛ tunc nō opʒ q̄ dicat̄ relatiue. q̄ creatura dī ad ipm̄. nā nō opʒ necessario q̄ itellc̄s concipiat relonem eius ad creaturā. cum creatura dicitur ad ipsum: sed relatio rationis est ab intellectu.

Instātia

Argᵐ 2ᵐ p̄ncipale.

Secundus arti. Ubi ad declarationē huiᵘ dicit. Intelligendū q̄ in relone duo sunt. s. initas ꝛ additas: ꝛ dānt ex nā rei. q̄ si nullus intellc̄s itelligeret adhuc initas nō est additas. Et vltra dicūt q̄ relo vt additas nō est nata inherere vel informare fundamētū: ꝛ ex hoc sequit̄ q̄ relo realis vt additas pōt nouiter aduenire deo sine nouitate ꝛ noua mutatiōe in eo qd̄ est p̄ncipale p̄positū. Modo p̄bāt assumptū. s. q̄ relo vt additas pōt alicui ad-

Arg^{m} 6^{m} uenire sine iherere ꝛ informare:ꝛ sine inouare. ℭ Exēplum. si sortes sit visus a boue certū est qḋ sortes absolute dicit᷑ sortes visus dicūt realr̄.q2 vnū pōt separi ab alio.igitur hoc qḋ est sortē esse visuȝ nō est oīno eadē res cū sorte.ꝛ tn̄ eē visuȝ qḋ est eē relatiuū nō dicit aliā formā iherentē vel nouam in sorte.q2 videre nō ponit aliqḋ in viso.ſȝ est solū actio im/manēs videntꝭ:dicit igiᷣ habitudinē vel simultatē vel socie/tatē vel coexigētiā vel quocūq3 mō vis appellare circūstā/tiā relatiuā.sine oī iherentia ꝛ inouatione in subiecto cui adue/nit. Arg^{m} 2^{m} ℭ Aliud exemplū.Qñ albedo est p se.soluȝ est albedo. qñ aūt est albū cum alia albedine vocaᷣ siliitudo:ꝛ tn̄ nihil nouū est in albedine p̄cedente nisi simultas ꝛ societas albe/dinis:que nō informat eā.ſȝ est quedā circūstātia ꝛ relo ei^{9} Arg^{m} 3^{m} ad aliud.ḡ relo vt additas nihil nouū addit ꝛc̄. ℭ Ad ideȝ est Boeti^{9} q ex intentione istā materiā tractat vltimo ꝛ pe/nultimo capitulis de tri.vbi sic ait.Iā pȝ que sit dr̄ia p̄dica/tionū.q2 alie sunt que rē monstrāt alie que circūstātias rei. Et exponit se.alia sunt que ita p̄dicanᷣ vt esse aliqḋ rē mō/strant.alia ꝯo vt nō esse aliqḋ.ſȝ poti^{9} extrinsec^{9} aliqḋ quo/dā modo. Nota nō dicunt aliqḋ.s.in re quā monstrāt.ſȝ ex/Arg^{m} 4^{m} trinsecus ꝛc̄. ℭ Itē Subdit.nō pōt dicere gñationē relati/uā quicq̄ȝ rei de qua dr̄ ex se.vel addere.vel diminuere vel mutare que tota(nō in eo qḋ est eē)ꝯsistit:ſȝ in eo qḋ est in ꝯparatione.alio mō se habere.Et infra.talia que nullā eēn/tiā variare possūt:ꝛ totū p arg^{m} Phi.q2 aduenit p mutatio/nē in altero. Porretanus Cōmen.ei^{9} ibidē. Naȝ de quocūq3 dicunᷣ hoc minime ꝯferunt vt illud de quo dicunᷣ sit aliud q̄ȝ erat anteq̄ȝ de illa dicerenᷣ.igiᷣ nulluȝ nouū ponit in re/Arg^{m} 5^{m} lato.qḋ est p̄cipale ꝓpositū. ℭ Itē Ad hoc arguit sic. In/ter scibile ꝛ scientiā est relo realis ex vtraq3 pte:sed tn̄ nulla relo iherēter ꝛ informatiue est in scibili.igiᷣ relo realis est aliqū^{9} sine iherere vel informare fundamētū. Minor pa/tet.5.metaphysi.tex.commen.20.quia scibile non dicitur re/latiue nisi q2 scia dr̄ ad ipsum:probo maio. Q2 sortes abso/lute ꝛ sortes scit^{9} differūt ex nā.q2 ex nā rei vnū pōt existe/re sine alio addito:si sortes scit^{9} differt a sorte absolute. Aut est relatio in eo ꝛ tunc cū sit ex nā rei additamentuȝ ꝛ diffe/rens ab eo.seqᷣ q est relo realis. Aut est absolutū ꝛ h est falsuȝ:q2 tūc nō necio coexigeret. ℭ Itē. Diffō relatiuorū realiū ꝯuenit scibili re^{a} scie sic̄ eꝯ.igiᷣ ē relo realis sic̄ eꝯ. p/batur assumptū. Q2 diffō relatiuoꝝ realiū est ad aliud esse:sed repugnātia rei est q aliqḋ sit scibile ꝛ q nō sit scibile p Arg^{m} 6^{m} aliā ꝛ hoc dico expressa nā rei scibilis.igiᷣ. ℭ Itē. Diffini/tio relatiuorū realiū est dici ad ꝯuertentiā:ſȝ scibile ex natu/ra rei dr̄ ad ꝯuertentiā ad sciam sicut ecōuerso.igiᷣ ꝛc̄. pba/tio minoris. Q2 scitū in actu ex nā qua scitū respicit scientē in actu ꝛ eodē mō scibile in po^{a} vel aptitudine. Hoc ēt exp̄s/se vult Aug.in cathegorijs suis exponēs qualr̄ scibile ꝛ scia nō sunt sil̄ natura(vt vult Arist.in p̄dicamētis)ꝛ sic q non sunt sil̄ nā opatione faciēdi:ſȝ sunt sil̄ nā po^{a} nāli. Vult di/cere q nō sunt sil̄ nā opatione:ita q statiȝ cū scibile sit scia ab ipso sit ꝓducta.sed po^{a} nālis sit in ipo vt eēt. Tūc arguo sic. Q2 ex nā rei scibile est sil̄ cū scia ꝛ dr̄ ad ꝯuertentiaȝ. Sm̄ hoc est ibi relo realis ad sciam:sed scibile vt scibile in apti/tudine est sil̄.ꝛ ꝯuertiᷣ cū scia ex nā rei sȝ potētiā naturalē. ſȝ tn̄ scia nō sit ꝯparata vel ꝓducta:ꝛ scia actu ꝓducta est sil̄ cū scito gñante eaȝ.vt p se est māifestū.igiᷣ vtroq3 mō ē relo real. ℭ Ad deiñ Phi.5.meta.t.c.20.dicit q in duobus p̄mis modis relatiuoꝝ semp oriᷣ eque īdifferēter relo īter vtrūq3 extremoꝝ sicut positis eisdē dispōnibus.s.duab^{9} al/beitatib^{9} in duob^{9} albis eque idifferētiū.dr̄ ad aliḋ ꝛ econ/uerso.ꝛ sic nō est in 3° mō. Nā si post scientiā positā in sciē/te poneretᷣ eadē in scibili.s.scia nō eque idifferenter diuidiᷣ scia ꝛ scibile:pbo. Q2 si scibile po^{a}.vel ēt si scia eēt forma in scibili nō necessario cāret sciaȝ in sciēte.sed posset eē ꝛ non causare sciam:sed ecōuerso nō est ita.q2 si ponaᷣ scia in sciē/te necessario ipsa depēdet a scibili vel a scia in scibili.si eēt forma scibilis tāq̄ȝ causatū ab ipso. Q2 igiᷣ ad dispōnē que est in sciente seqᷣ necio relo ad scibile ꝛ non eꝯ.ideo di/cit Phs.5.meta.t.c.20.q relo nō est in scibili nisi q2 scia dr̄ ad ipm. ℭ Ad Cōmē.qñ dicit ibi.relatiua p̄mi modi ꝛ scḋi ingrediunᷣ p essentiā relonē suā. Nā relo est in illis in sba vtriusq3 extremi.in 3° mō nō.nā relo est in sba alteri extre/mi tm̄. Dicunt q Cōmē.exponit se statiȝ q̄re hoc est dictū. dicēs.q2 accñs illud pp qḋ relatiuū fuit collocatū in vtroq3 extremo accidit vtriq3 extremo(ꝛ ponit ex^{m})sic̄ ē in duob^{9} albis. Et addit Cōmen.nō sic in 3° mō:nā illud accidēs pp qḋ fuit relo nō est in vtroq3 extremo:ſȝ ī altero tm̄.i.ī sciēte. negat igiᷣ ibi relonеȝ p eandē dispōneȝ in vtroq3 extremo nō negatio oīno relonē realē in vtroq3 extremo. Ad hoc est auctoritas Auic.3° meta.ca.de Ad aliqḋ:ꝛ ē exp̄ssa ad vlt^{m}: alia sunt que nō egēt ijs q̄ solēt stabilire relonē ꝛc̄. ℭ Itē. Arg^{m} 7^{m} Ad p̄cipale dextrū ꝛ sinistrū in columna sunt relones rea/les ꝛ tn̄ nihil ponūt in columna.igiᷣ relo realis nō est infor/matiue vel iherēter. Consequētia est manifesta: pbaᷣ ans. Q2 Phs.5.physi.tex.cōmen.10. pbat q in Ad aliqḋ nō est motus.q2 aduenit aliquo gescente. Cōmen.ibidē.20.de sini/stro ꝛ dextro in columna ponit exēpluȝ:ſȝ si ista hñt relati/ua sm̄ rōneȝ nō valeret argumentū.q2 nō sequiᷣ ad relonē ſȝ rōnē nō ē mot^{9}.igiᷣ ad relonē nō ē mot^{9}. ℭ Itē. Ad idē Arg^{m} 8^{m} aliqḋ sup columnā positū vel sub columna nō magis cāt ali/quid positiuū in columna q̄ȝ a latere positū.ſȝ positū super columnā causat relonē realē:q2 relones supioritatis ꝛ infe/rioritatis sunt relones reales sm̄ Auic.3.meta.ca.de Ad ali/quid:p hoc eniȝ īprobat opi.illoꝝ q dicunt relonē eē in itel/lectu:nā sm̄ eū.planta sine itellectu ꝛ capit alimētū a pte ī/feriori ꝛ vadit superius.igitur.

Tertius arti.quē ꝓbant sic. Relo rōnis qua deus re/ferᷣ ad creaturā est in deo.naȝ relo dominij que referᷣ ad creaturā nō est in creatura(tūc eniȝ creatura eēt domina vt arguit Auic.3.meta)sed certū est q nō ponit aliqḋ in deo.ꝛ eodē mō est arguēdū de relone reali.igr̄ alia relo realis pōt esse in deo:ꝛ tamē nihil poneret nouū in eo. ℭ Itē. Quero in quo est numerus discret^{9} duorū lapidum supposito q sit aliqḋ extra aīaȝ. Certū est eniȝ q in aliquo:ꝛ non pōt dici.q sit in aliquo subiectiue ꝛ informatiue.sic vȝ. q ponat aliqḋ in eo.dualitas eniȝ duorū lapidum nō est in vno lapide nec in altero.nec in vtroq3.q2 duo lapides non sunt vnū subim numero:dualitas ḡ est aliqḋ.est eniȝ discre/tio duoꝝ lapidū p̄ter hoc qḋ sit ibi subiectiue in aliquo:eo/dē mō in ꝓposito de relone dicit̄ q est aliqḋ in deo sine h q sit informatiue vel subiectiue in illo.

Quartus arti. Ubi dr̄ mihi q ꝯclusio p̄ncipalis in p̄mo ar.posset vbicūq3 teneri vt apparebit 5.arti. Tn̄ qḋ dictū est q relo nō est res a fundamēto nō te/neo vt ꝓbaui dis.28.q.1.ar.vlt. Resumaᷣ hic nō mouēt ar/gumēta.nō p̄mū cū dr̄ q tunc pñt eē duo alba ꝛ nō sunt si/milia.q2 prius pōt absolui a posteriori. Dico q nō pñt esse duo alba qn sint fundamēta siliitudinis seu quin sint funda/mentalr̄ siliactn̄ pñt eē duo alba que nō sint formalr̄ alba deo agēte:ꝓbo. Q2 effect^{9} formalis q cōuenit rei p̄mo:non pōt separi a re.effectus tn̄ formalis q ꝯuenit rei scḋario pōt separi a re. In sacramēto eniȝ altaris a quātitate sepata nō pōt separari eē extensuȝ:sepaᷣ tn̄ ab ipsa iste scḋs effect^{9} formalis:q est dare eē extēsuȝ alteri.ſȝ q duo alba sint fun/damentalr̄ similia iste est effect^{9} formalis illarū albedinū. ꝛ p̄mus:esse aūt formalr̄ relatiua.est effect^{9} formalis scḋa/rius:q2 eē fundamentalr̄ silia cōuenit p eē suū absolutū ꝛ p esse ꝓpriū generis.esse formalr̄ relatiuū cōpetit eis p eē re/lationis ꝛ alteri^{9} gñis:ſȝ illud prius ꝯuenit rei qḋ ꝯuenit sibi

ratione

rōne ꝓp̄ꝛ grīis ꝛ illō ꝯuenit scd̄o qd̄ ꝯuenit rōne alteri⁹. igr̄. ¶ Per hoc pꝫ ad primā ꝓbationē. Nec mouet cōfirmatio: qn̄ dī si eēnt alia similia ꝛ nō relatiua. igr̄ eēt similitudo sine opposito extremo. Dico q̄ silia fundamētalr̄ accepta nō sunt opposita. sꝫ disparata: silia tn̄ formalr̄ accepta sunt opposita: qꝛ relō est quarta spēs oppositiōis. igr̄ cū habetur pro impossibili. q̄ sint duo alba silia ꝛ tn̄ q̄ silitudo illa nō hēat extremū oppositū. Dico q̄ h̄ est impossibile si ipsa essent silia formalr̄ (qd̄ negamus) si tn̄ sint silia solū fundamētalr̄ (qd̄ ꝯcedimus) sufficit q̄ talia silia sint quedā disparata: ꝛ hoc inuenit̄ in ꝓposito cū sint duo alba: duo aūt alba eo q̄ sint duo sunt dispata. ¶ Nec mouet secunda ꝯfirmatio de duob⁹ equalibus. Qꝛ cū Aristo. accipit in suo argumēto q̄ magnū ꝛ paruū ꝛ equale sunt relatiua. ipse loquitur de facto. nos aūt ponētes rōnē equalitatis separi a duobus equalib⁹. de possi loquimur. ideo ꝛc̄. ¶ Nec 2ᵐ ꝑncipale valet: cū eniꝫ dī q̄ distinctio est relō realis ꝛ q̄ distictio est eadē res cū distinctis ipsis. hic est patēs ꝯtradictio: qꝛ si distō qualitatis a quātitate sit qualitas ꝛ ecōuerso: si igr̄ distō ē relō realis sequitur q̄ absolutū est relatiuū. Et iō ꝯcedo ꝓpositionē. q̄ in absolutis ꝛ in relatiuis distōnes sint idē cū distinctis: Ubi gratia. quātitas seipsa distinguit̄ a qualitate. ꝛ ecōuerso: ꝛ p̄nitas seipsa distinguit̄ a filiatione. ꝛ ecōuerso. Sꝫ cū dī q̄ distictio est relō realis. Dico q̄ falsū est de distinctione absolutorū. ꝛ nō ꝯuenit ibi q̄ relō est ideꝫ fundamēto. qꝛ illa distinctio nō est relō: si aūt loquitur de distōne oppositoꝝ relonū ibi ꝯcedo q̄ distō est realis relō. qꝛ distinctio illa est ipemet relones reales: sꝫ certū habet̄ q̄ relo est eodē fundamēto. Et cū dī q̄ relō est eadē sup̄. qd̄ veꝝ est ꝛ q̄ distinctio absolutorū non pōt eē absoluta. qꝛ tunc posset esse eiusdē ad se. Dico q̄ ꝛ si distinctio nō sit relo ꝛ oppositio: est tn̄ quedā disparatio: ꝛ iō si sit absoluta nō tn̄ eiusdeꝫ ad se. qꝛ idē ad se nō est disparatū. ¶ Contra illud qd̄ dictū est in 2° ar. q̄ relō pōt nouiter aduenire sine mutatione ei⁹ cui aduenit. qꝛ additas relonis vt distinguat̄ ꝯtra inītatem nō aduenit īherendo vel informādo ipm relatiuū: sꝫ solū referēdo. ¶ Additas relonis p̄cise accepta sine sua inītate nō est realis relo: cū igr̄ tu ponis in ꝓposito nouā relonē realē aduenire deo. qꝛ noua additas aduenit sine noua ei⁹ īherētia. sequitur q̄ nō erit noua relō realis: ꝓbat̄ ma. Qꝛ additas p̄cise accepta. p̄cisa oī inītate ē cōis ad oīa p̄ītā respectiua: sed illud qd̄ est cōe ad oīa p̄dicamēta respectiua nō ꝯtrahit̄ ad genus relonis. nisi sup suū modū fundandi sup ꝓprium de genere relonis. s. q̄ fundat̄ mō potētie vel mō nūeri: sed qn̄ relō accipit̄ ꝯpando ad fundamētū ꝛ nō p̄cise ad oppositū. tūc accipit̄ quo ad suā inītatē: pꝫ ergo maioꝛ q̄ nō erit relō realis si p̄cise accipiat̄ additas sine inītate. ¶ Itē. Hoc pꝫ. 5. meta. t. c. 20. nūq̄ eniꝫ distigut spēs relonis nisi penes fundamēta. Un̄ in ꝑncipio cōmenti ibidē dicit Cōmē. Idē est ꝛ vna spēs relonis est ꝛ duplū ꝛ dimidiū ꝛc̄. sed cū spēs dicat q̄d rei nō accipit̄ in habitudine ad fundamentū. nisi inherētia relonis eēt de eēntia relonis. igr̄. ¶ Itē. Qd̄ conuenit cuilibet accidēti eo q̄ est accn̄s ꝯuenit reloni: cū relō sit vnū de p̄ītis accidētib⁹: sꝫ lꝫ accidēs nō sit idē cū subto: tn̄ eo īherētia ad subm est de coꝝ eēntia. vt ꝓbatur diffuse dis. 28. q. 1. ar. 3. ꝛ q. 3. ar. vltimo in rn̄sione cuiusdā argu. ꝛ resumatur hic ꝛ. 4. li. dis. 16. igr̄ ꝛc̄. ¶ Nec cogūt argumēta 2. arti. Nō p̄mū: qꝛ cū dī q̄ esse visuꝫ dicit relonē ad videntē ꝛ tn̄ eē nihil addit sup rē visaꝫ que sit inherens aut informans rē visaꝫ: sꝫ solū associationē eius cū alio ꝛ habitudinē nouā ad ipm. Neganda est ma. Certū est eniꝫ q̄ visuꝫ non diceret̄ ad videntē nisi qꝛ visuꝫ est a vidēte: ꝛ ita ꝓp habitudinē quā iportat vt est obꝫ terminās actū vidēdi. s. visuꝫ vt terminās actū vidēdi aut sciēdi solū refert̄ relone mensure: relō aūt mensure nō est realis. sed rōnis. ergo ꝛc̄. ¶ Nec mouet 2ᵐ: qꝛ cū dī qd̄ existe vna albedine si altera generet̄ nouiter. p̄ma diceret̄ silis ꝛ nō p relonē nouiter aduenientē q̄ realr̄ inhereat. qꝛ nulla actio fit circa eām: sed p solā associationē vel additatē quā nouiter habebit ad aliam. Pōt dici sicut infra d̄clarabit̄ ar. 5. s. q̄ p̄existēte p̄ma albedie cū incipit nouiter referri. nō inest sibi noua relo: cū. qꝛ p̄us habebat suā relonē in se fundatā ꝛ adueniēte alia nō icipit nouiter relō silitudinis. sꝫ solū nouiter terminat̄ p oppositū: ꝛ idē dicerēt de deo Phi: q̄ noua relō adueniret sibi non qꝛ mutaret̄ sed sua relō eterna qua creatiua nouiter terminaretur p creaturas nouiter ꝓductā. ¶ Ad auctoritates Poretani ꝛ Boetij: dicūt q̄dā q̄ fuerūt illius opi. p qua addicunt̄ hic: qꝛ relones erant solū additates nō inītates: posuerunt eniꝫ q̄ nō erāt insistētes sed assistētes. Uel pōt dici de Boetio q̄ loquitur de relone in ꝯparatiōe ad alia accidētia: qualitates eniꝫ ꝛ quātitates sic adueniūt q̄ faciūt sensibilē mutationē. nō sic relō: ꝛ iō dicit q̄ nō mutat sꝫ circūstātiā in habitudinē facit. ¶ Contra illud qd̄ addit̄ 2° ar. q̄ relō mensure est realis: falsū est ꝛ reprobat̄ qōne p̄cedēte arti. p̄mo. versus finē: ꝛ ibidē infra in rn̄sione tertij argumenti. ¶ Ad scd̄am ꝓbationē nō cogūt argumēta. Et cū dī q̄ sortes visus differt a seipso nō viso. Dico q̄ hoc nō est qꝛ esse visuꝫ ponit aliq̄d reale in sorte: sꝫ solū in vidēte: ꝓp actū enī vidēdi i vidēte dī ipse visus: sꝫ regla Ari. ꝛ Com. 5. meta. t. c. 20. ē q̄ illud qd̄ dī relatiue. qꝛ ad aliō dī. sꝫ ipꝫ tale nō ē relatiuū i sua sba. i. relatiue. ¶ Per ideꝫ pꝫ ad 5ᵐ ꝛ 6ᵐ. Qn̄. n. dī q̄ scibile hꝫ distōnes relatiui realis: dī enī ad aliud: ꝛ dī ad ꝯuertentiā. Dico q̄ dī ad aliud ꝛ ad ꝯuertentiā. qꝛ aliud dī ad ipm. nō qꝛ ipm dī ad aliud: diffinitio aūt relatiuoruꝫ est de scd̄o mō nō de p̄. Hoc declarat̄. q. p̄cedēte ar. 1. ad auctoritatē Aug. in cathegorijs suis. Qn̄ dī q̄ scibile dī ad cōuertentiā. si scibile accipiat̄ fm aptitudinē. lꝫ nō dicat̄ fm ꝯuertentiā fm actū. i. fm eē scitū. Dico q̄ si loquat̄ de relone scibilis ad scientiā mō actiui ad passiuū vt est obm mouens itellectū. verū est q̄ dī ad ꝯuertentiā ꝛ fm relonē realē. Si aūt loquat̄ de relone mensure ad mensuratū. tunc dī ad ꝯuertentiā solū. qꝛ aliud dī ad ipm: nec eius ꝯtriam dicit auctoritas Aug. ꝛ sic erit rōnis. ¶ Ad illud aūt qd̄ dī q̄ Cōmen. vult q̄ nō sit realis fꝫ eandē dispōnē in vtroq̄ extremorū: sꝫ p hoc nō negat q̄ simplr̄ nō sit realis. Dico q̄ false allegat̄ Cōmē. imo totū ꝯtriū dic̄. dicit. n. sic. Oīa relatiua q̄ sunt in numeris vt multiplici ꝛ submultiplici duplo ꝛ dimidio ꝛc̄. ꝛ in potētijs sunt relatiua. qꝛ essentia eoꝝ collocatur in relone eodē ordie. nō qꝛ alteꝝ itrat in relonē p se alteꝝ nō in relonē p se sꝫ ꝓp alterū: ꝛ sequitur. mensuratū aūt ꝛ intellectū dī esse relatiuū. qꝛ illud qd̄ est p subam suā accidit ei. Et ponit exemplū q̄ qꝛ itellectus. i. sciētia est in suba sua relatiua iō accidit itellecto. i. scibili. q̄ dicat̄ relatiue: sequitur. Nō qꝛ relō est in suba itellecti sicut est in suba itellectus. sꝫ qꝛ relō accidit ei: ꝛ vide totū cōmētū sequēs ad hoc vigesimū. ¶ Contra aliud qd̄ addit̄ eodeꝫ 2° arti. qd̄ relō dextri est realis. Qꝛ certū est qd̄ nihil est in columna. vn̄ ex nā rei ipsa dicat̄ dextra. qꝛ aliud ponit dextrā suā ad ipam: hoc ēt pꝫ in oībus locis: vbi de hoc loquitur. 4. phy si. t. c. 5. vbi Ari. distinguit dr̄iam loci ꝛ oēs exponunt q̄ dextrū ꝛ sinistrum nō sunt dr̄ie loci nisi in aiali: vel ꝓp respect⁹ aialis ad aliq̄d aliud. Et ad hoc cōcordat totus ꝓcessus Phi ꝛ Cōmen. 7. phy. in illo cō. 20. vult eniꝫ expsse q̄ dextrū ꝛ sinistrū aduenit colūne p mutationē solā factā in altero: sꝫ regula Phi. 5. meta. t. c. 20. est qd̄ tale relatiuū qd̄ refert̄ solū. qꝛ alteꝝ refertur ad ipm nō est relatiuū in suba sua. igr̄ ꝛc̄. Nec mouent argumēta. Et qn̄ dī q̄ nec Phs nec Cōmen. intēdunt istam ꝯueniētiā relō rōnis in colūna aduenit sibi sine mutatiōe. q̄ hi⁹ aduenit itellectui sine mutatōe. sꝫ qd̄ aduenit sine mutatione que est mot⁹ ꝛ transmutatio. Un̄ arguit̄ p argumētū

Marginalia: Ad p̄ᵐ ꝯfirmatiō. — Ad scd̄m — Instantia ꝯ 2ᵐ arti. — Ad p̄mū — Ad scd̄m — Ad tertiū ꝛ quartū. — Ad quintū ꝛ sextū. — Ad 7ᵐ.

a pportione sic. Ens rõnis aduenit sine oĩmoda mutatiõe. igr̃ spũale cuius est habit⁹ itellectualis. aduenit itellectui sine oĩ mutatiõe vera. de qua loquit ibi phs: nõ tñ intendit q̄ sine oĩ mutatiõe q̄ ẽ salus ꝛ pfectio: vñ posuit aliõ Com. statim post ex̃ᵐ ne crederet̃ q̄ vellet dicere q̄ nulla mutatio eẽt ibi. dicẽs qõ scia aduenit sicut lux speculo terso: ꝛ certũ est q̄ cũ lux sit aliqd absolutũ q̄ lʒ aduenit speculo terso sine mutatione vera. iõ tñ sine oĩ mutatione est pfectiõis acceptio. ¶ Ad 8ᵐ põt dici q̄ colũna añq̄ aliqd ponebat̃ sibi supi⁹ ꝛ iferius habuit ex nã sua ex pte sui vñ dicẽ se haberetur sicut supius ꝛ inferi⁹ ex nã rei. ¶ Contra. 3. ar. Volunt eniʒ q̄ ista relõ noua ex tpe sit q̄ aliqd in dño. nõ autẽ in ipsa creatura. q: tunc vt arguũt creatura esset dña. ¶ 2ᵒ volunt q̄ cũ aduenit nouiter dño nõ ponit aliqd nouũ in dño nec est in eo sicut forma informãs subm sed solũ dicit additatẽ eius ad alterz. Si arguat̃ q̄ tale nouũ dñiuʒ sicut ꝛ relõ est actus. ergo informat illud cui⁹ est. Rñdent q̄ nec accidens absolutum qõ est in. sicut in subiecto informatiue est in eo. ideo non addit aliquid nec mutat. Ut dicunt. Ad hoc est infallibiliter auctoritas Boetij de predicamẽtis supra articu. 2. ¶ Contra hoc arguunt alij q̄ illud includit contradictionẽ pmo. ex hoc eni q̄ ista noua relõ ponit̃ fundamentalr̃ in ipso dño. ꝛ nõ in ipso seruo solũ. sequr necio q̄ iportat ipm dñm. Verbi grã. respect⁹ actionis nõ informat agẽtẽ. q: nõ fundat̃ in agẽte ipso. sʒ in motu q̄ est in patiẽte. ğ si fundaret̃ in agẽte iformaret ipm. ğ sic hic. ¶ Itẽ. Qõ sistit aliquam relonẽ vel dependentiã nõ solũ sicut termin⁹ terminãs sʒ sicut illud qõ subest illi. respicit illud tãq̄ formantẽ: pʒ. nã in creaturis po⁹ generatiua nõ sistit seu sustẽtat relones patris ad filiũ sicut termin⁹ opposit⁹. sʒ sicut fundamẽtũ qõ subest paternitati. ꝛ iõ ɔcedimus q̄ paternitas est in patre formalr̃ ꝛ informatiue. sic ergo in pposito. ¶ Itẽ. Ista additas nouiter adueniẽs cũ nõ sit sub̃a q: tũc ab eterno fuisset i deo. seqr̃ necio qõ est accñs: sʒ accñs istõ nõ solũ depẽdet a termino opposito sʒ a fundamẽto vt isti ɔcedunt. ğ hʒ aliũ modũ accñtis eẽndi in p̃ter modũ eẽndi in. vt in termino opposito. sicut dicim⁹ q̄ p̃nitas est in filio sʒ modus eẽndi in accñtis p̃ter modũ eẽndi sicut in termino opposito est eẽ iformatiue. ğ. ¶ Dicũt ğ alij vt Sylues. q̄ relõ dominij tpalis in deo est realis rõ quã reprobãt de mẽte Cõmẽ. Relõ que p se ꝛ pmo. illud qõ est. ad aliud est. vbiq̄ ponit̃ eẽ ex nã rei ꝛ nõ ex pte itellectus est realis: Verbi grã de paternitate. vbicũq̄ enim ponitur ex natura rei est realis: quia per se ꝛ primo illud quod est ad aliud est: sʒ relatio dominij ɔparant̃ iter relatiua que ſm illud qõ sunt ad aliõ sunt li. pſuo ad aliqd. ¶ 2ᵒ dicũt q̄ relõ dominij fundat̃ in creatura. q: sicut actio transiẽs in creaturis subĩtiue recipit̃ in passo. ita creatio actio transiens recipit̃ in creatura. ꝛ est eadẽ res cũ creatiõe passione: sicut ğ in creaturis respectus actionis nõ fundat̃ in agẽte sed in passo sic hic. ¶ Tertio dicũt q̄ relõ dominij est in creaturis. nõ tñ denominat creaturã dominã sʒ deũ solũ denomiat dominũ: cui⁹ rõ pʒ: q: respectus actiõis transeũtis nũq̄ denoiat in quo est iformatiue sʒ solũ illõ a quo est actiue: non enim patiẽs in quo recipit̃ actio dĩ agẽs. sed illud a quo cãtur: sic hic. lʒ creatio. actio. ꝛ relõ ɔñs recipiant̃ in creatura. non tñ creatura erit domina sʒ creãs erit dñs. Et ponit iste doctor exẽpla q̄ aliquid põt eẽ in vno subĩtiue ꝛ fundamẽtalr̃ ꝛ denoiare aliõ vt visio est in vidẽte. lectio in legẽte. locus in locãte. Lectio eniʒ nõ denomiat solũ visuʒ sʒ totũ hoiem legentẽ ꝛ libruʒ lectũ. Locus nõ denoiat locantẽ sʒ locatũ: ꝛ spẽs ẽt itelligibilis in itellectu denoiat res extra: ꝛ si arguit̃ ğ denoiat vocẽ significatiuã ꝛ nõ est significatio subĩtiue in voce: gñatio sub̃alis denoiat ɔpositũ ꝛ nõ est sb̃iue in eo. sʒ in mã pma. ğ eodẽ mõ vt dicunt relõ dominij realr̃ denoiabit deus ex tpe. ꝛ tñ relõ dominij fundabit̃ in creatura. sʒ p istõ põt solui demõstratio eoꝝ. In gñe eniʒ relonis tenet vbi respect⁹ itrinsecus venit: q̄ vbi ponitur relõ realis subĩtiue ꝛ fundamentalr̃: illõ est relatiuũ reale. lʒ hoc sit falsuʒ de actiõe que est itrinsecus. Ubi aũt determiatiue solũ nõ sicut relõ mensure. ponit̃ terminatiue in scibili ꝛ nõ est realis: cũ ğ in pposito disputam⁹ de dño vt est in gñe relonis nõ vt i gñe actionis. p respectũ actionis extrinsec⁹ adueniẽtẽ. ğ sequr pncipale ppositũ ɔtra hoc qõ dicunt. q̄ relõ dñi nõ est in creatore realis sed est in creatura. ¶ Sed nec ista opinio (lʒ sit apparẽs multũ) soluit difficultatẽ: qõ pʒ. q: respect⁹ actiõis ꝛ passiõis de qbus ponit aliud exẽplũ. sunt respect⁹ extrinsecus adueniẽtes: sʒ lʒ verũ sit q̄tũ ad hoc q̄ respect⁹ extrinsecus adueniẽtes nõ ponunt aliqd positiuũ nisi in altero extremo. pʒ de respectu actiõis q nõ fundat̃ in agẽte sʒ in motu q est in patiẽte. tñ respectus itrinsecus adueniẽtes ponũt aliqd positiuũ in vtroq̄ extremo: paternitas eniʒ ponit aliquid in patre ꝛ filiatio in filio. ꝛ seruitus in seruo. ꝛ dñiuʒ in domino. ergo nõ est sĩle qõ adducit̃: p hoc pʒ ad exẽpla oĩa eoꝝ. sunt enim de respectibus extrinsecis.

Quintus arti. circa q̃neʒ istã. An possit esse relõ realr̃ ex tpe. Ubi dico q̄ sʒ phos diceret̃ q̄ sic sʒ distinguendũ eẽt q̄ tripl'r possum⁹ imaginari relonẽ realẽ ex tpe aduenire deo. Uno mõ q̄ de⁹ diceret̃ nouiter relatiue per hoc q̄ de⁹ a pte sui iciperet hẽe nouã habitudinẽ ad creaturã: ita tñ q̄ nulla noua hitudo p̃fuit in deo. Alio mõ sic. nõ q̄ de⁹ nouiter iciperet a pte sui hẽe nouã habitudinẽ realẽ ad creaturam: sʒ ex hoc deus diceret̃ realr̃ referri. q: econuerso creatura iciperet nouiter referri ad deũ: ita q̄ illa relõ nouiter fũdata in creatura faceret deũ referri ad creaturã: sicut de agẽte respectu patiẽtis. q: refert̃ p actionẽ receptã in passo. Et neutra istaꝝ opi. põt stare vt pbat̃ supra 3ᵒ mõ. Q: nec de⁹ a pte sui iciperet hẽe nouã realẽ habitudinẽ ad creaturã: nec ẽt nouiter relatiue diceret̃ realr̃ fũdata i creatura: sʒ sic q̄ de⁹ ab eterno habuit relonẽ realẽ fũdatã i se (.s. relonẽ creatiui) ꝛ cũ nouit̃ creauit creaturã nouiter terminatur relõ illa realis eterna ad creaturã sic est hoc. Et hoc declaratur sic. Phs eniʒ. 5. meta. t. c. 20. ponit relonẽ realẽ mõ potẽtie 3ʳ ſʒ potẽtiã. Primo. q: põt. vt iter calefactiuũ ꝛ calefactibile. Alr̃ ſm potentiã. qñ agit vt iter calefaciẽs ꝛ calefactũ. Tertio ſm potẽtiã. vt ɔplẽs ꝛ finiẽs seu pficiẽs actũ: vt pr̃ dĩ ad filiũ. q: egit. Tunc pʒ q̄ hic sunt duo certa. Primũ est q̄ pr̃e p̃existente gñatiuo p aliqõ tps: si postea actu gñet ꝛ tandẽ gñationẽ ɔpleuerit actu hñdo filiũ. q̄ qñ actu gñat ꝛ qñ actu ɔpleuit q̄ pr̃ dĩ relatiue realr̃ ad genituʒ. pr̃ eni ꝛ gñans sũt relatiua realia. ¶ 2ᵐ certũ ẽ q̄ cũ pr̃ gñat aut gñauit: q̄ nihil hic nouũ aduenit pr̃i gñanti ꝛ ɔplenti actũ gñationis. actus eniʒ gñationis quo gñat ꝛ gñauit nõ est aliquid nouũ creatũ in ipso agẽte vt ɔcedunt alij. sʒ solũ in patiente. Tunc arguo. Qñ pr̃ actu gñat. tũc dĩ relatiue relone reali ꝛ actuali ſm oẽs. Dico actuali pp ɔcedẽtes relonẽ realẽ in potẽtia solũ p̃cedere terminũ oppositũ. Etiã dĩ relone reali actuali. q̄ cũ nihil nouũ aduenit patri gñanti: sʒ hoc nõ eẽt veꝝ q̄ qñ actu gñat q̄ actu refert̃ realr̃ nullo nouo modo adueniẽte gñanti: vt p se pʒ. nisi in potẽtia actiua pr̃is p̃cessit illa relõ realis actualis: sic q̄ ex hoc solũ dicat̃ noua. q: po⁸ actiua nouiter. alr̃ ꝛ alr̃ terminat relonẽ geniti: ꝛ hoc p̃ter oẽ opus intell's. Sic ğ in pposito dicerent Phi q̄ cum deus relone reali eterna actuali dicebat̃ ad creaturã: p relationẽ creatiui q̄ nihil nouũ aduenit deo: sed solũ dĩ nouiter realr̃ referri. q: nouiter alr̃ ꝛ alr̃ terminat relonẽ creature ad ipsuʒ: ꝛ hoc sine oĩ opatione itellectus. Et ista rõ maxime tenet ſm pbata dis. 5. ar. 2. ꝛ dis. 26. ar. 2. s. q̄ po⁸ actiua in priori nãe origis q̄ p̃cedit. est realr̃ relatiua: ꝛ hoc ẽ veꝝ in ente realr̃ referibili. Qõ dico pp relonẽ mẽsure. Scibile. n.

in illo priori quo pcedit sciam nõ referť realr:sz pbatũ est
q.pcedẽte q sequẽdo phos nõ repugnat deo realr referri
ad creaturã.g po creatiua potuit esse realr relatiua ab eter
Dubium no.sz sua relo nõ fuit terminata in tpe.¶ Contra istud est
exẽpluz.Videť eniz reuerti pmũ dubiũ:q pater in creatu
ris de quo loquor per actũ gñationis nõ vi referri ad filiũ:
nisi p respectu de gñe actionis.i.respect actiõis extrinsec
Rñsio. adueniẽs.g nihil rñdeť de relone noua.¶ Rñsio: dico q
pater agit duplici q.s.po agẽte.z actione ipsa.Dico g q re
spectus q cõpetit patri mõ gñanti p illud quo.qd est actio.
ille respectus est de gñe actionis.z respect extrinsecus:ille
do q cpetit p potentiã agentẽ.est de gñe relonis z itrinsec
adueniẽs.Ad ppositũ qñ pater meus gñauit me.cũ exiuit
de po in actũ z cũ cõpleuit actũ gñationis nihil fuit acqsi
tuz nouũ ipsi potẽtie agẽti qd nouiter ipaz informauit.sz so
lũ potẽtia gñandi ei fuit alr z alr de nouo terminata p ge
nitũ:ideo solũ respect de gñe actionis:q est extrinsec respe
ctus affuit nouiter sibi sine nouo acqsito.sz nõ respect d gñe
Dubium. relonis q est itrinsecus adueniẽs.z hoc est ppositũ.¶ Aliud
dubiũ est.Qz di q deus solũ di nouiter relatiue ad creatu
rã qz nouiter terminat relonez creature ad ipm:sz qd soluz
di relatiue qz terminat relonez alteri ad ipm est relatiuũ fz
rõnem nõ fm rẽ.vt pz de relone mensure ad mensuratũ.5.
Rñsio. meta.t.c.20.g deus solũ refert fm rõnẽ nõ fm rẽ.¶ Rñ
deo q z põt aliqd terminare relonez alteri ad ipm.Uno
mõ q nõ pexigat in eo alia relatiua rõ corrñdẽs:vbi gra.
sicut dextrũ in colũna terminat relonẽ dextri in aiali.Alio
mõ q pexigat relatiua relo.vbi gra.qñ calefactiuũ termi
nat relonẽ calefacti:in pmo casu.est vez q illud qd termi
nat zc.est relatiuũ fm rõnẽ sicut in relone mensure.sz in 2
est falsuz.Sz in pposito est scds casus:po eni creatiua fuit
ab eterno relatiua ex pte sui.vt dicerẽt phi:z pbatur qõne
pcedente.g zc.¶ Itẽ ad pncipale Cõmẽ.p phy.cõ.70.p
bat q mã nõ est sua po.ad formã:qd intelligo etiã vt forma
est terminus acqsitus p gñationẽ.nõ vt informat iherẽter:
qz iter duo quoz alterũ iheret nõ est relo realis.sicut pz de
accñte z subto.Arguit g Cõmẽ.sic.Si mã eẽt sua po eẽt in
pñto ad aliqd.g.¶ Dic pmitto:q loqtur de relone actuali
qz q sit relo in po non est inconueniẽs sicut nec q sic oẽs
alie forme in po taz accñtales q̃ subales:qd dicit Cõmẽ.z
tũc arguo.Certũ est q ista cõña tenet p illd mediũ q po ẽ
de pñto ad aliqd:tũc q̃ro.Aut illa relo po ẽ rõnis real nõ
rõnis:qz ad phm realẽ nihil ptinet de relonibus rõnis:tñ
qz nõ ocluderet iconueniẽs.nullũ eni est icõueniẽs q mã
sit de pñto ad aliqd fm rõnẽ:hoc.n.põt ouenire diuine eẽn
tie:tñ qz Cõmen.dicit expsse illã potẽtiã accidere subẽ ei:
sz certũ est q ens rõnis nõ est accñs mãe sz aie.si est realis:
z certũ est q mã pcedit formã vt est termin ei.g habetur
ppositũ q relo realis põt saltẽ p instãs nãe pcedere suũ ex
tremũ oppositũ:z qz rõne p instãs eadẽ rõne z p infinitũ tẽ
pus:z ita adueniẽte nouiter termino solũ nouiter terminať.
nõ nouiter gñatur qd est ppositum.¶ 3 ad pncipale.Qd
inest rei itrinsecus inest rei actu a pncipio quo res poniť in
esse pbatũ de ppria passiõe:sz respectus de gñe relonis sũt
respectus itrinsec adueniẽtes suis fundamẽtis.g posito fun
damẽto referibili statiz poniť sua relo:sz nõ sit actu termi
nata visq ponať suum extremũ oppositũ.¶ 4 sic.Phs.5.
phy.t.c.10.pbat q ad relonẽ nõ est mot z loqtur de actua
li qz loqtur de pñtis que pñt eẽ termini mot:z hoc pbat qz
in illo nõ est mot qd nõ mutať:sz pexistẽte aliq albo ipsuz
sit sile z relatiuũ ipso nõ mutato imo altero mutãte solum.
Tũc hic coguntť vel ocedere q relo est qdã accñs prece
dẽs in fundamẽto:vel q sit ipm fundamentũ.Qz si hoc eẽt
noua res alia ab yo nõ pcedens sz nouiter adueniẽs eẽt mu
tatio:hoc maxime tenet si adueniat tãq forma z res infor
mans fundamẽtũ:z nõ tñ extrinsece denominat sicut p
batũ est de relone ptra ar.tertiũ.sed siue sic.siue sic hz ppo
situ.g zc.pbo.Qz qd pcedit terminũ oppositũ pcedit termi
nationẽ per ipsum factã:sz si albo pcedẽte silitudo ei ad al
bũ futurũ sit ipm fundamẽtũ vel accñs pcedens in funda
mẽto ipsa silitudo pcedit albũ futuruz.g pcedit zc.Ex h est
ppositũ.s.q relo pcessit z solũ nouiter extrinsece termina
tur.Et q hec sit intẽtio demrãtionis Arist.5.phy.t.c.18.pz
ex hoc q ouincit ibi.q in q̃litate z quãtitate est mot qz i
possibile est facere de ente in po qualr.actu quale.sine mo
tu in eo:econuerso aũt posse facere relatiuũ in po actu rela
tiuũ sine alia mutatione ex pte ei qd fuit relatiuũ in po.s.
p positionẽ alteri extremi:sz hoc erit maxie posse qñ illud
relatiuũ phabuit istã formã fm quã quantũ fuit ex pte sui
erat relatiuũ vt mãifestũ est.g isto casu currit demõstratio
Aris.z p istũ modũ itelligo q oia argumẽta istius doctoris cõ
cludunt vnũ.qñ pbat q relo noua posset deo nouiter ad
uenire.z cuicũq alteri siue iherere nouo z nouo informare
Instantia aduẽire.¶ Cõtra h.Tu dicis q añq ista rõ fuit actu termi
nata q alterũ pexistens extremũ vere z qdditatiue fuit re
latiuũ in tñ q ipm nõ fuit relatiuũ essentialr p potẽtiã sui
oppo.Si g Ar.nõ pbet plus nisi q ad relonẽ nouiter ter
minatã nõ sit motus.g nõ pbat q ad qdditatẽ relonis nõ
eẽt motũ cui ptrium itendit ibi pbare ex intẽtione:qz pbat
q ad pñtum relonis nõ est mot.pñtuz aũt dic qd.¶ Rñ
Rñsio. det q sz relo pcessit i altero extremoz:pbať tñ q ad qddi
tatẽ relonis nõ põt esse motũ.pbatio:qz si nõ sit relo in al
tero extremoz puta si sit vnũ solũ albũ in rerũ nã tunc im
posse est q relo qua est assilabilis alteri albo sit terminata
nisi aliud nouũ albũ gñetur:sz qñ gñatur nouũ albũ gñatur
noua qdditas relonis in ea terminãs pmã relonez pceden
tis albi.z nõ gñať nisi p accñs.g hz Aris.ĩnez q ad qddita
tẽ relonis nõ est mot nisi p accñs:z sicut est de relone ista.
q eẽntia eius p accñs gñatur.ita est de relone fundata in p
exñte albo.qñ.n.pexñs albũ gñabať p accñs gñabať relo
fundata i eo:z sic hz q p accñs eẽntia relonis vlr generať.
Et id Aris.ocludit de vtroq relatiuorũ dicẽs.Neq eni in
ad aliqd.otingit eni altero mutãte vez est alterũ nõ eẽ mu
tãs.Ecce pmo loquiť de mutatiõe que est in altero:z tũc cõ
cludit quare fm accñs mot horũ est scdo.opletiue loquiť
de vtroq sil.¶ Dices ibidẽ.Hoc nõ probat q relo possit
Instantia aduenire p solã mutationẽ fz accñs in alio.s.in fundamẽto
sz in termino.z hoc eẽt nece sibi pbare ad pbanduz õnem
suam pncipalem.s.q ad quidditatem relationis nõ est mo
tus:quia quidditas relationis includit in z ad.vt supra di
Rñsio. ctum est 3 artic.g petit pncipiũ.¶ Rñdeo z dico q ista
ppositio relo aduenit alicui p solam mutationẽ p accñs est
ita euidẽs q apud oẽs nõ indigebat pbatione:cuilibet eni
est euidẽs.q p alterationẽ pducta vna albedine sine q̃cũq
alia actiõe resultat silitudo ei ad albũ pexñs:hoc tñ nõ est
euidẽs in absolutis formis.pducta.n.quãtitate p modũ au
gmẽtationis nõ necio pduciť albedo:sz adhuc restat acq
renda p modũ alterationis:z qz supponere p se euidẽtia nõ
Instantia est petere.id zc.¶ Cõtra.Eadẽ rõne di q ad q̃litatẽ z q̃ti
Rñsio. tatẽ nõ est mot.qñ oseqtur gñationẽ forme subalis.¶ Di
co verũ eẽ qd tũc est motus ad ista fm accñs.Vñ dico q si
semp z infallibilr pduciť sic p hoc q ocomitanť aliã pdu
ctionẽ semp eẽt ad illa mutatio p accñs:sz sic est de relone.
semp eniz z infallibilr pductis duob fundamẽtis relonuz
cõcomitať relo ipsa sine actiõe.Dic g Phi dicerẽt:z idẽ p
bãt.q a relone dei ad creaturã posset pscindi iperfectio:de
quo declaratũ est.q.pcedẽte.¶ Ad hoc sunt capi.Aug.5.de
tri.ca.5.z ex intẽtione sic.qualr relones eueniũt deo ex tpe.
z tñ nullũ accñs aduenit:z rñdet q h est.qz nõ mutať de.
sz creatura:sicut nũmus cũ pciũ di nõ mutať ei forma vel

nature:s; mutat⁹ est q nunc recipit p̄ pcio q p̄us nō recipit. Et sile est vt dicit de pignore ⁊ b̄ʒ:⁊ sile est vt dicit cū dici-mus q̄ de⁹ est refugiū nostrū.qz ad ip̄m refugimus.Ex q̄o p̄ʒ q̄ Aug.solū negat a deo relonez q̄ nouiter sibi acciderit. ⁊ eēt vnū accn̄s nouiter in deo ponēs mutationē aliquaʒ:s; si talia nomina relatiua ēēt realia vt puta refugiū.⁊ domin⁹ ab eterno p̄cessissent in deo anteq̄ȝ fieret creatura.sic q̄ qn̄ no-uiter p̄duceret̄ creatura nouiter solū ex pte creature termi-narent̄ iste relones.clarū est q̄ in deo nō poneret̄ accidēs nouū aut mutatio.s; solū in creatura que refugeret ad dn̄m ⁊ que fieret serua.ḡ b̄ȝ p̄positū.q̄ si theologi p̄cederēt q̄ si a relone qua de⁹ depēdet ad creaturā posset p̄cindi actiui-tas ⁊ iperfectio.⁊ p̄cederēt realē relonē dei ad creaturā:ita tn̄ q̄ ab eterno p̄cessisset in deo ⁊ nouiter eēt terminata per creaturā. Hec vī infallibilr̄ imaginatio Aug.in fine ca.10.⁊ in p̄n⁹ vltimi.c.vbi vult.q̄.s.s.fuit ab eterno realr̄ donū do-nabile creature.⁊ donū est relatiuū.ca.8.s; hec relatiua ap-pellatio qua dī dat⁹ aduenit sibi ex tp̄e p boc q̄ gratia p eū-dē ducta in creatura nouiter terminabat eī⁹ dationē.Eodē mō vult q̄ ab eterno fuit realr̄ dn̄s s; sola relatiua appella-tio q̄dā sibi aduenit qn̄ creatura p̄ducta fmiat eī⁹ actionē.

Distinctio.XXXI. Questio.I.

Preterea p̄siderari opʒ cuʒ tres p̄sone coeq̄-les sibi sint/vtrū relatiue boc dicat̄ an s̄ʒ subaʒ/ ⁊ si relatiue vtrū s̄m relationē an s̄m essentiaʒ consideranda sit equalitas ⁊c̄.

In dis. 31.agit̄ ð relone eq̄litat. vbi q̄-ro an relo eq̄litat, i diuis sit rea-lis.Et vī q̄ n̄. Nā relo real̄ reqrit extrema realr̄ distīcta.s; p̄sone in dīnis nō distīgnū-tur nisi s̄m relatiōes reales originis.ḡ ⁊c̄.

Contra. Relo silitudis i dinis ē rea-lis.ḡ eadē rōne ⁊ eq̄litatis: p̄bat̄ an̄s.Qz duo īdiuidua in gn̄e sube dicunt̄ silia in sba. ⁊ illa similitudo nō est relo rōnis qz ibi nō est aliquid simi-le vel ideʒ sibiipsi sed alteri:sed in diuinis sunt duo indiui-dua similia in substantia.ergo ⁊c̄.

Hic quattuor.p̄mo vidēdū est vtrū idētitas qua due sube create eiusdē spēi sint eedē adinuicē(qð voco esse si-miles in suba)sit relo realis.¶ 2° vtrū ēt in diuinis.¶ 3° an relatio in diuinis sit realis.¶ Quarto incidenter:an relatio mensure in diuinis sit ad intra.

Ad primū (s; a multis dicat̄ p̄trariū)dico q̄ sic.s̄ʒ intentionem p̄hi.Ubi enim p̄hs ponit extrema realr̄ distincta p̄ticipātia vnā formā eiusdē rōnis. ibi ponit relonē realē mō vni⁹:s; in substātijs que sunt eius-dē spēi p̄hs ponit nō solū duo extrema realr̄ s; vnā formā eiusdē rōnis.ḡ relo idētitatis est realis.Maior p̄ʒ.in relo-ne equalitatis ⁊ silitudinis que s̄m oēs a p̄ho ponunt̄ rea-les: p̄bo minorē.5.meta.ca.de ad aliqd.t.c.20.vbi enumerat q̄dā relatiua que dicunt̄ ad vnū.vt puta.duplū dī ad vnū. ⁊ postea addit relatiua q̄ nō solū dicunt̄ relonis mō vni⁹. qz dicunt̄ ad vnū.sed qz dicunt̄ s̄m vnū.dicēs sic.Ampli⁹ equale sile ⁊ idē s̄m aliū dicunt̄ modū. s̄m vnū eni dicunt̄ oia:eadē nāq; quoꝝ suba est vna:silia ꝯo quoꝝ qualitas est vna:eq̄lia ꝯo q̄ꝝ q̄titas est vna.Ecce exp̄sse mior p̄bata.cū eniʒ in plurali dicit eadē nāq; quoꝝ suba.manifestū est q̄ loqtur de substātijs que sunt realr̄ distīcte:⁊ cū addit q̄ eo-rū suba est vna.manifestū est q̄ itēdit q̄ vna for⁹ p̄cipat̄ ab eis p̄ʒ.ḡ mior est vera.s.q̄ i relone idētitatis q̄ extrema sunt realr̄ distīcta b̄ntia formā vnā. Contra istud vī esse qð seqtur in l̄ra:quare hec oia ad aliqd dicunt̄ s̄m numerū quidā non eodē mō p boc.ḡ qð dicit nō eodē mō vult acci-pere relonē idētitatis q̄ nō est realis sicut eq̄litas ⁊ silu⁹.

Instantia

Rn̄sio.

Rn̄sio.p̄hs sup̄ nūerat mlta rela⁹ q̄ dicūt̄ s̄ʒ nūerū.q̄-dā aūt s̄ʒ nūerū simplr̄.q̄dā determinate ad vnū.vt duplū est nūs termia⁹ ad vnū.q̄ ꝯo nō termiate ad vnū.vt mul-tiplex dī ad vnū.s; nō ad būc nūerū vel būc nūeꝝ termina-tū:postea nūerauit illa relatiua que dicunt̄ s̄m vnū.s.idēti-tatē.⁊ eq̄litatē.⁊ silitudinē.inter relatiua mō nūeri:⁊ cōclu-debat de oibus sil̄ q̄ nō eodē mō dicunt̄ s̄m nūerū: vt p̄ʒ ex p̄missis modis.nō aūt p̄cludebat spālr̄ de idētitate ⁊ eq̄litate.⁊ silitudine.q̄ nō dicūt eodē mō si nō oēs sint rela-tiōes reales.Et q̄ sic itellexit.p̄ʒ p tertiū.qz tres modos spe-cialr̄ nominat modos relatiuoꝝ q sunt s̄ʒ vnū:ait.n.Equa-le idē sile s̄m vnū dicunt̄:s; alios modos vocat s̄m nūerū. vt p̄ʒ in auctoritate supra posita:p boc ḡ q̄ dicit oia ad ali-quid dicunt̄ s̄m numerū nō eodē mō.babes de relone idē-titat, q̄ nō eodē mō cū relone silitudis ⁊c̄.qz ille dicunt̄ s̄ʒ vnū.Et s̄m istā diīam exponit Tho.ibidē nō eodē mō di-cuntur hec vltima cū p̄mis relatiue s̄m nūerū:nā p̄me rela-tiones erāt s̄m numerū ad nūerū vel s̄m numerū ad vnū. hec aūt vltime s̄ʒ vnū absolute.Si ꝯo exponit Cōmē.ibi-dē:nō eodē mō.qz coꝝ quedā sunt quoꝝ relo est termiata. qð dic̄ pp relonē dupli ad vnū:q̄daʒ quoꝝ opposita nō ter-minata.qð dicit pp relonē multitudinis que nō terminat̄ ad būc nūerū vel būc:quedā quoꝝ est cōio in vnitate.qð di-cit pp identitatē vel silitudinē vel equalitatē. Sʒ adbuc dubitat̄ relo idētitatis cōiter ponit̄ relo rōnis vbi boc bī a p̄ho. Rn̄deo q̄ vtraq; relo idētitatis.s.realis ⁊ rōnis ponit̄.5.meta.ca.de idē in fine.t.c.15.⁊ quoꝝ suba est vna.s. eadē dicunt̄:q̄re palā qz idētitas vnitas quedā est aut plu-riū essendi.aut qn̄ vtit̄ vno vt pluribꝰ veluti qn̄ dixerit ip̄ʒ idē ipsi:naʒ vt duobꝰ vtit̄ eodē. Nota p illā idētitatē q̄ vni-tas pluriū eēndi identitatē que est relo realis.qz in illa ex-trema sunt realr̄ diuersa:p illā aūt que eiusdē ad se itellige relonē rōnis qz extrema nō sunt ibi nisi p itellectū ⁊ rōnē diuersa.Et hec est expositio Tho.ibidē q dicit.q̄ qn̄ dī q̄ aliqd sibiipsi est eidē solū est relo rōnis. qz nō est distictio extremoꝝ nisi s̄m rōnem:secus tn̄ est vt dicit qn̄ alia sunt eadē gn̄e vl̄ spē. Itē.Eadē existe cā idē erit effect⁹.s; ca-dē:q̄re vnitas iter duas subas eiusdē spēi sit relo mō vnius ⁊ realis que est quasi iter duas q̄litates eiusdeʒ spēi sit relo mō vnius realis.ḡ p̄bo minorē.Cōmē.eni⁹ sup illud Boetij de tri.Oē equale cū q̄li est eq̄le ⁊c̄.Dat rōnē q̄re iste relones sunt mō vni⁹:⁊ certū est q̄ loqtur de relonibꝰ realibus mō vni⁹:⁊ rō sua est.qz sunt vnū nō vnitate que est ex singlari-tate(vt qn̄ idē dicit idē sibi)s; ea vnitate q̄ est ex p̄portiōe ⁊ vnione vt sortes.⁊ plato.nō idētitate vnitatis s; vnitate spēi sunt idē bō:hec ille. Nota q̄ ponit cām relonis rea-lis mō vni⁹ vnitatē vniōis ⁊ p̄portiōis.⁊ istā p̄cedit in exē-plo eē in substātijs sic in q̄litatibus.ḡ. Itē.Qua rōne re-latio mō potētie pōt fundari sup subam ⁊ relo mō vni⁹:s; hoc est.ḡ p̄bat̄.Cōmē.1.phy.cō.70.si mā est sua po⁹ est in p̄sito ad aliqd:certū ē q̄ mediū isti⁹ argumēti ē q̄ po⁹ māe est de p̄sito ad aliqd:aut ḡ s̄m rē.⁊ b̄ȝ p̄positū:aut s̄m rōnē ⁊ tunc nō seqtur incōueniēs.qz nullū est incōueniēs q̄ mā sit de p̄sito ad aliqd rōne:sicut nec de deo. Itē.Cōm.ibi-dē.cō.63.p̄bat q̄ trāsmutatio subalis est in suba māe:qz p talē transmutationē p̄ditur nomē.⁊ diffō est suba rei:s; oē receptiuū transmutatiōis refert̄ realr̄ ad transmutās.ḡ sba māe est realis. Itē.p̄hs.2.phy.⁊ Cōmē.cō.26.p̄bāt q̄ p̄siderās de mā dʒ p̄siderare de forma ⁊c̄.qz sunt relatiua ⁊ p̄siderans de vno relatiuoꝝ dʒ p̄siderare de reliquo:s; nō sequeret̄ q̄ artifex realis p̄siderās de vno dʒ p̄siderare de reliquo nisi b̄ret babitudinē realē.ḡ. Intellige q̄ ista ar-gumēta veꝝ cōcludūt accipiēdo māʒ s̄m q̄ est subʒ tran-smutatiōis nō s̄m q̄ est p̄fectibile p formā qz vt sic nō est de gn̄e relonis. Ad boc in 3° li.babētur multa:di.1.ar.1.

Dubiū

Rn̄sio.

Secundus arti. Ubi ostedo q ista relo idetitatis est realis in diuinis. Qr cu sit realis in creaturis. vt pbatu est. si no eet realis in diuinis io vi ee. qr eentia que est ro fundadi eaz est nuero eade: sz h nihil facit. qr in diuinis in gnante z genito est eade na nuo. tn fundat oppositas relones originis realis. vt est in diuersis suppositis. g eade rone lz eentia eade nuero sit: qr tn in diuersis suppositis fundat relone reale idetitatis. ¶ Confirmat. qr manete ca eentiali manet effect9: sz ca eentialis qua Phi. 5. meta. t. c. 15. assignat qre aliq sunt relatiua mo idetitatis. z filitudinis. z eqlitatis: est qr no sunt pla quoz na est vna. no aut dicit q sunt pla quoz na est nuero distincta z in spe vna lz sit accns in creaturis. g cu in diuinis sint plura quoz na est vna lz ita no sit nuero: erit ibi relo realis. ¶ Confirmatur. Come. ibide co. 20. dicit: z ppriu est istis trib9 gnib9 relatiuoru qr pportio est in eisde eade in vtroq extremo. similr mu. n. vtruq sile aliq. z silr eqlia sc sub eode nuero mltiplicet in distictis suppositis saluat pportio in extremis z eade in vtroq. g z relo identitatis z et eqlitatis z silitudinis. nisi alr obstaret: qd dico pp 3m arti. Multa argumta p hac conclusione quere arti. tertio tertij dicti.

Aureo. **Tertius** articu. An relatio eqlitatis in diuinis sit realis. Ubi dicit Aureo. dis. 1. q. 1. ar. 2. q in creaturis relo equalr aut quecuq alia no est realis. ita q totalr sit ex na rei imo pletiue est ab itellectu. h reprobat di. 28. q. 1. ar. 1. quatu ad diuina dicit 3° ar. 3. ¶ Dicit pmo q relo eqlitatis no est realis. Impole. n. est relones oppositas fundari in eode: sz relones qbus duo silia vel eqlia referuntur sunt opposite. g in eentia diuina que eade est in duab9 psonis fundari no pnt. Nec valet dici q fundant i suppositis que distinguunt. qr nullu suppom est pmu z imediatu fundam relonis: de q loqtur hic. ¶ 2° dicut. q nec sunt relones ronis. relones vl dicunt relones ronis qn ide bis sumit vt Phs dicit. 5. meta. t. c. 15. de idetitate: vel q ee eoz pletur p itellectu. Primu no hz hic locu. qr psone diuine que sunt eqles distiguut: nec 2m. qr nihil incopletu est in diuinis expectas sua pletione. ¶ 3° dicut q eqlitas z silitudo dicut vnitate absoluta: dicut. n. i distone qtitat vtual z silr qlitat: vnitas aut q aliqd e ide sibi, aut idistictu a se: vel q duo idiuidua sunt vnu in spe aut idisticta in spe no est vnitas relatiua: sortes eni z Plato no sunt vnus ho relone. sz eentialr z absolute: sic g illa silitudo z eqlitas sunt absoluta in se: sed vnitas qua statuit itells appbensione sua iter illa duo adinuice vel inuenit (fm alios) est silitudo. ¶ Item arguut sic. Duas supficies hre eande nuero albedine no dicit alia comensuratione aut collatione istaz albedinu adinuice: sz dicit vtruq ee albu a se z in se. cu g silitudo z eqlitas dicat comensuratione aut formitate z collatione adinuice. sequit q silitudo z eqlitas dicunt vnitate absoluta no relatiuam.

Arg™ 2™

Reprobatur Aure. ¶ Primo g reprobado istu Doctore. dico q ista non mouent: no primu. Qr si oppositio relonis deberet fundari: sequit q pnitas z filiatio no possent fundari in eentia. Nec 2m. qr sic sequeret q aliqd eet icopletu in deo: si intells nr posset aliqd fabricare circa deu qr nullu icopletu possem9 fabricare circa deu: qd falsuz est. cu infinita nola sancti iponunt deo. Dico g q hoc no seqtur qr ens ronis no ponit aliquid in obto. imo respicit ipm: sicut tn extrinsecu circa qd est. sz qd ponit in ronabilitate. Nec mouet 3m qd plus apparet. cu eni dicunt pmo q silitudo dicit vnitate absoluta sic vnitas qua sortes z Plato sunt vnus ho est vnitas absoluta no relatiua. Dico q illa vnitas vt est de gne sube z vt fundat relonem silitudinis iter eos est absoluta: illa tn vnitas que est eoru silitudo adinuice z que est fundata sup vnitate de gne sube est relatiua z de ista loqmur. Qualr aut silitudo fundat sup ea vt sunt extrema vnitatis z no sup tertia re coem eis. qre li. 3. dis. 10. ¶ Ad 2m. cu dicut q duas supficies hre vna albedine no dicit collatone zc. Est dom q cu dico duas supficies hre zc Duo dico. s. habitudine albedis q habitudine a duob9. Primu est absolutu. qr no dicit nisi habitudine forme ad subm: z hoc est absolutu: pbat li. 3. q. 1. arti. 1. Scdm dicit collatione eoz adinuice: dicit. n. illa ee formia fm forma eiusde ronis: qr cu dico pi z fili9 hnt eade po™ po9 vt habita. est absolutu: cu dico q hnt eade potetia vt duo queda q. s. vnus gnat z alius genit9 est po™ habetis relatiue dicunt. ¶ Dicit g Sco. q sicut qr ad relone reale sufficiut q fundametu sit relatiue z terminus realis. z q extremoz sit distinctio realis. z q ex na rei z fundameti sequat talis relo sine ope intells: sic in pposito fundametu equalitatis est reale: in pre. n. magnitudo ex na rei distincta ab eentia. vt frequeter et in filio est. g est oppositus termin9 e magnitudo ex na. z hec sunt extrema distincta pi z fili9. z si nullus intells itelligeret pr z filius eent eqles. g zc. ¶ 2° arguo 3. Per te. reqrit ad relone reale q fundamentu sit reale z termin9 realis hoc est relatiuuz. qr ea que sunt ad fine referunt ad fine z finis no est. g zc. De h diffuse est dis. 36. ar. 2. ¶ Ite. Contra tota ronez sic arguo sic. Ad relone reale sufficiut zc. sz iter sciaz z sciete reperiunt hec tria. g ibi est relo realis. qd est 3 Phm. 5. metaphy. t. c. 20. pbo: scia est fundametu reale. z scies q ponit hic termin9 est reale. z realr distinguunt: z sine ol opatione intells scia exigit sciente. De hoc li. 3. dis. 1. ¶ Propter qd oporteret istis addere 4am ditione. q. s. ex na rei vnu exigit aliud sic oppm terminu non sicut subm: ca. n. qre inter sciaz z sciente no est relatio realis. est qr scia respicit sciete vt subm no vt terminu oppositu. Dices h e i pposito cedat. qr cu hoc no pfuit oppositu: diminute fuerut opposite ditiones. ¶ 3° in pte cocordo cu eo. dico q relo eqlitatis in diuinis est realis z hoc idistincte accipiedo relone eqlitatis p relone idetitatis. sicut Aug. loqtur coiter q fili9 est equalis patri. qr hz eadez eentiaz cu patre (vt patebit infer9) ppositu sic pbo p argumeta supius pbatia relone idetitatis relatiua in deo. Qr si aliqd ipediret hoc eet. qr eade suba nuero est vtrobiq in q est adeqtus: sz hoc no zc. vt ibi di zc. ¶ 2° confirmant illa argumeta sic. Qr si illud qd minus vi ee inest. z illd qd magis: sz minus vi q pnitas z filiatio sint relones reales fundate i idetitate nae. vel silitudo. vel eqlitas z h sit. g zc. pbo maiore: tum qr pnitas z filiatio sunt relones discoparatie. imo vna est supponis z alia supponis. relones aut eqlitatis z silitudinis sunt relones eqparatie z pportiois: z fz Com. relones eqparatie: uenietie: z pportiois: mag videt posse fudari i eade na q disqparatie/ discouenietie/ z iproportionis. g. ¶ Ite. Pnitas z filiatio struunt z distiguut supposita. eqlitas z silitudo exigut supposita pdisticta: sz mag vi q relones reales pnt fundari in eade na in suppositis ia distinctis q q relones reales pnt in eade na disticta supposita stituere. g. ¶ Ite. Sicut se hz magnitudo dimesiua ad eqlitate pportionale sic magnitudo vtualis ad eqlitate sibi corridente maxie si illa magnitudo sit ex na rei: sz eqlitas pma est relo realis z vbicuq erit pprii est sibi aliqd fz ea eqle vel ineqle dici in pntis. g in deo vbi est magnitudo vtualis z ex na rei fz oes lz forte no disticta a sba ex na rei. erit eqlitas realis. ¶ Ite. Illd qd est in filio ex vi pductionis necio est reale. qr nullu ens ronis inest sibi ex vi productiois: sz hd est eqlitas vt hr ab Aug. infer9 in multis auctatib9: z li. 3. 3 maximu ca. 18. vbi dic q io no est pr maior filio qr eqle genuit ¶ 4° realr discordando ab isto doctore. ¶ Primo ostendo q relatio equalitatis distincta cotra relationem identitatis. non sit realis in diuinis. sed solum vt est relo idetitatis sic. Qr relo no est real nisi qr fundam est reale z fundati mo reali. qr alr relo hret plus de entitate q

Ad scdm

funda^m qđ est ipo^le.12.meta.t.c.19.vbi ph̃s vult qđ mini^m hʒ. Sʒ relo eq̃litatis vt distincta ꝫ relonē idētitatis nō est realis: pbo minorē. Qꝛ isti doctores q ponūt eq̃litatē in diuinis relonē realē in deo. ponūt magnitudinē q̃ fundat istā relonē distigui ex nã rei. Sʒ quāuis magnitudo distinguat ex nã rei in diuinis: tñ ſʒ oēs ēt ſm phm ipsa nō distiguit ab eēntia realr. qꝛ isti nō ꝯcedunt aliquā relonē distigui ab eēntia realr vt vitēt q̃ternitatē rer. ſʒ ſm rōnes accipiēdo distōnem formalē aliā a distōne reali. igit mi. ēt pʒ. Qꝛ si relo eq̃litatis vt distinguit ꝫ relonez idētitatis nō hēt fundamentū. aut rōnē fundādi realē ꝛ mō reali nō esset realis.

Rñsio. ¶ Dices ꝙ iste doctor bñ vult ꝙ iste relones reales hēant funda^m reale ſʒ nō distinctū reale. sic pʒ in creaturis. calor enī fundat relonē mō potētie. ꝛ mō silitudinis. ꝛ mō equalitatis: ꝛ tñ est eadē res absoluta.

Reprobatur. ¶ Contra. p̊ qꝛ rñsio ꝯcedit ppositū. qꝛ ex quo relo idētitatis ꝛ eq̃litatis non distinguunt realr in mō fundādi p te, igit nō pñt iter se realr differre sicut pñitas ꝛ filiatio nō distinguunt nisi ex nã rei diuersimode fundarent. nec ēt silitudo ꝛ modus potētie i calore: ꝛ hoc est ppositū. ¶ 2° pbo ꝙ hoc nō pōt doctor dicere. Qꝛ eodeʒ modo opʒ doctorē imaginari de distōne magnitudinis sicut ꝛ aliorū attributoꝝ: ſʒ doctor imaginat ꝙ intell's ꝛ volūtas distinguunt in deo ex nã rei tāq̃ duo fundamēta vel due rōnes fundādi relonē intell's dictiui ad v̄bū. ꝛ volūtatis spiratiue ad. s. s. igit postq̃ relonez eq̃litatis ponit realē ꝛ distinctā ad pducēdū eaʒ. opʒ ponere magnitudinē funda^m primū vel pprią rōnē idētitatis fundādi eā distincte. ¶ Itē. Doctor expsse excludit rñsionē que posset dari argumēto p̊no. ꝙ fundamētū in diuinis nō eēt reale. qꝛ. s. magnitudo que imaginat fundamētū trāsit in eēntiā (vide ar. p̊ in p̊ Sco.) ſʒ nō facit hoc nisi ad saluandū ꝙ magnitudo disticta ꝫ eēntiā est primū fundamētū ꝛ nō remotū solū sicut eēntia vt infra ꝯcludit expsse in fine p̊mi ar. sic vult ꝙ distinguit ꝛc. Ex hs 2° arguo sic. Sicut modus relatiōis sequit modū fundādi ita distō relonū sequit modū distinctū fundādi ſm istos: ſʒ qñ modus fundādi est realis relo sequēs est realis. ꝛ qñ modus fundādi est rōnis relo ē rōnis. igit qñ fundamēta distinguunt ſm rōnez relonis. ſʒ vt euidēter pbatū est dis. 2. q. 2. ar. 3. magnitudo ꝛ eēntia nō distinguit nisi ſm diuersas reprentatiōes rōnis. ĝ relo eq̃litatis nō distinguit a relone idētitatis nisi ſm rōnez: pp qđ dico ꝙ relo eq̃litatis vt distincta ꝫ relonē idētitatis nō est realis: pbo. Aug. 4. de tri. ca. 20. pbat ꝙ filius nō est inequalis pñi lʒ mittat eternalr a pře p eternā emanationē. Ibi. n. qđ emanat ꝛ de quo emanat eiusdē subē est: ſʒ hic māifestū est ꝙ nō pbat eq̃litatē nisi p subalitatē. igit nō vult ꝙ relo idētitatis sit distincta relone eq̃litatis. ¶ Itē. Aug. in quodā ſmone sup. Jo. 14. př in me manēs ipse facit opa. h deducit ꝫ Arri. q dixit filiū nō eē eiusdē subē cū pře: ꝛ ex hoc ꝙ filius est eiusdē subē cū pře ꝯcludit. ꝙ př in filio manet sicut in sibi eq̃li. Sʒ ista distictio in nullo valeret si eq̃litas distigueret ꝫ relonē idētitatis. ĝ ꝛc. Quere diffuse auctates Aug. 19. q. 2. ar. 3. ¶ Itē. Relo eq̃litatis que est spēs relonis determinat sibi genus quātitatis pro fundamento. ita ꝙ excludit alia gña. ſʒ magnitudo v̄tutis q̃ ponit fundamētū eq̃litatis circuit oē genus. ĝ magnitudo v̄tutis nō fundat eq̃litatē que est spēs relonis distincta ꝫ relonē idētitatis. Maior pʒ. 5. meta. ca. de ad aliqd: vbi distinguēdo assignat eq̃litatez sup vnū in quātitate ꝛ sile p vnū in eq̃litate. Minor pbat: qꝛ magnitudo v̄tutis est idē ꝙ magnitudo pfectiōis: ſʒ qđlibet pfitū hʒ pprią pfectionē. igit. ¶ Confirmat rō. Qꝛ eodē mō est imaginādū de relone eq̃litatis si sit realis in deo sicut ꝛ potētie. ſʒ cū ꝯcedimus relonem potētie i deo hoc nō est vt po^a actiua est p̊n^m agēdi p motū ſʒ vt est p̊n^m cōicatiōis actiue. ꝛ tūc accepimus po^am vt distinguit ꝫ qualitatē ꝛ q̃ntitatē ꝛ alia gña. ĝ eodē mō qñ ponim^9 relonē eq̃litatis: ꝛ h nō ē vt eq̃litas hʒ quātitatē molis p fundamēto ſʒ quātitatē v̄tutis: tūc. n. oportebit nec̃io ꝙ q̃titas v̄tutis ptineret ad pfitū quātitatis pcise vt distinguit ꝫ nouē pfita: qđ falsuʒ est. qꝛ est trāscēdens.

Dubiū ¶ Occurrūt dubia. Primū. di. n. ꝙ magnitudo pfectiōis sequit qđlʒ pfituʒ: ſʒ dis. 9. di ꝙ oīa pfita deo nō attribuunt. ĝ magnitudo in deo nō est trāscendēs.

Du^m 2^m. ¶ 2^m. dis. 2. q. 2. ar. 3. dictū est ꝙ ad fundādū relones disticras reales nō p̊requirit rō absoluta. igit lʒ magnitudo nō distinguat in deo ex nã rei cū duratio in deo sit magnitudo ex nã rei. sup magnitudinē fūdari poterit relo realis ꝛ distincta.

Du^m 3^m ¶ 3^m. ꝙ Aug. in aliqbus locis fundat eq̃litatē iter psonas in magnitudine ꝛ eternitate: ſʒ magnitudo ptinet ad p̊maʒ spēʒ quātitatis, eternitas aūt ad nūerū. ois. n. mensura duratiōis est nūerus mensurati. igit videt assignare eq̃litatē nō solū in suba (vt supra pbaui ibi) pp qđ. sed in vtraq; spē q̃titatis: pbat maior de si. ad pe. li. 2. ꝛ magr allegat in sen. d. 19. Equales sunt. nullus. n. horū aliuʒ aut p̊cedit eternitate aut excedit magnitudine aut supat.

Ad du^m primū. ¶ Ad p̊^m rñdeo ꝙ lʒ formales rōnes oluʒ pfitorum nō pñt deo attribui nisi meta. qꝛ q̃dā oino terminant ad res corporales vt. Ubi. ꝛ Qñ ꝛc. (vt pbatur dis. 9. q. 1. ar. 2.) oēs tñ pfectiones oiuʒ p̊dicamētoꝝ vere sūt in deo (vt pbat ar. 1.) ſʒ in deo nō querim^9 magnitudinē nisi pfectiōis. igit reuertet ppositū. ꝙ magnitudo in deo ē cōs ꝛ trāscēdēs ꝛ nō ptinet ad gen^9 q̃titatis. ¶ De h arguo ppositū. Qꝛ vt pbatū est magnitudo v̄tutis est trāscēdens magnitudo ad magnitudinē ꝛ pfectionē cuilibet: ſʒ magnitudo ad oē genus nō fundat relonē eq̃litatis (vt supra pbatū est) igit lʒ sit in diuinis magnitudo siue disticta ab eēntia. siue idistincta. nō fūdabit relonē equalr.

Ad scdm ¶ Per hoc rñdeo ad 2^m. Nō enī sufficit ibi magnitudo. ſʒ reqritur ꝙ illa magnitudo ptineret ad gen^9 quātitatis.

Ad tertiū ¶ Ex 3° arguo ppositū. Sic. n. itelligēda sūt dicta Aug. sicut ipsemet exponit. ꝛ vt magr sen. deducit: ſʒ magr expsse ex v̄bis Aug. deducit p duo p̊ma capi. ꝙ. s. nullus hoꝝ p̊cedit eternitate ꝛc. qꝛ oia illa sūt vna eēntia. igit Aug. ꝛ magr volūt ꝯcludere ꝙ eq̃litas est in diuinis ꝛ est idētitas. ¶ Per istū mo^m itelligēde sūt oēs auctes sanctoꝝ q̃ sonāt ꝙ eq̃litates in diuinis fundent sup magnitudīe. qđ verꝝ ē nō ꝙ magnitudo ſm formalē rōnē magnitudinis fundet illā equalitatē ſʒ q̃tenus est magnitudo talis que est eadē suba in duobus sic loqtur Aug. ꝛ magr: nullus horū p̊cedit ꝛc. qꝛ nec. s. s. quātū ad nãc diuine vnitatē ptineret aut iterior aut př: ꝛ infra vsq; ad finē ca. mlta ad hoc. ¶ Itē. Expsse p totū. 2. ca. ꝯducit magr auctes Aug. ꝙ idē sūt idē magnitudo. v̄tus. ꝛ potestas. qꝛ sūt vna eēntia. Et ex h in fine magr ꝯcludit icōcusse. Ergo teneam^9 ꝙ vnū ꝛ idē est eēntia diuina dei. eternitas. po^a. ꝛ magnitudo. In hs igit v̄bis triū q̃litates psonaꝝ breuiter āplex^9 ē Aug. qꝛ alr^9 aliū nec eternitate. nec magnitudine. nec potestate supat. Ecce expsse ꝙ Magr ꝛ Aug. reducūt oēs modos eq̃litatis i modos idētitatis eēntie: equāt enī se ſʒ nō excedūt magnitudīe. nec po^a. nec eternitate. ſʒ sūt oino eq̃les. qꝛ hec oia sunt eēntia diuina. ſʒ ista reductio nō valeret nisi magnitudo ꝛ eternitas fundarēt relonē eq̃litatis: vt. s. est talis magnitudo que est eadē suba in deo. igit pʒ ꝙ volūt sancti eq̃litatē in diuinis eē idētitatē. Per h pʒ ad tertiū dubiū ꝛ oēs alias auctes que pñt adduci.

Quartus arti. An relo mensure in diuinis sit ad ſm. Ubi sine assertiōe. dico ꝙ sic Hoc tñ dico ſm p̊ncipia phie. qꝛ p sciaʒ sp itelligere refert realr ad scitū vl scibile ꝛ h nō pp aliū mo^m cāsalitatis actiue quā hʒ scibile sup sciam (qꝛ hoc ptinet ad relonē mō potētie) ſʒ solū pp istū modū cāsalitatis p̊cise. i. quātū. s. scia vel itelligere est i determinato gradu ens ſʒ ꝙ scibile est tñ vel tñ artificiale. ſʒ certū est ꝙ itelligere vel scientia quā hʒ de^9 de substātia diuina

diuina est tanta z nõ minor nec maior. sed in eodẽ puncto infinitatis quo eẽntia est scibilis. igit est relatio realis mõ mẽsure in deo ad intra. Probatio maioris. Qr bĩ ex ĩtẽtiõe 10. meta. tex. cõ. z. Ubi. Arist. vult q rõ mẽsure cõsistit in h q sibi nõ ptingit addere vel diminuere. sz hoc est psistere in determinatũ gradũ essendi. igit zc. Et pbat rõne. Qr respect⁹ mẽsure est respect⁹ ptinẽs ad rei qtitatẽ: sed scia vel ĩtelligere vt respicit scibile sicut cãm quodãmõ efficiẽtẽ: vl sicut eius silitudo. nõ dicit respectũ ptinentẽ ad quantitatez eius sz respectũ mõ po⁹ z mõ vni⁹: vt aũt dicit se ens in determinato gradu solũ determiatũ gradũ scibilitatis in scibili dicit, ppriissime respectũ ptinẽtẽ ad qtitatẽ rei. igr scia est relatiua realr mõ mẽsure to pcise qr ens est ĩdetermina to gradu fm determiatũ gdũ scibilitatis ipsi⁹ scibilis z nõ pp aliã cãlitatẽ actiuã quã hz scibile sup sciaz. Cõfirmatur rõ. qr ad hoc q saluem⁹ rõnes reales in diuinis nõ opz imaginari q ponant in dinis eisdez modis iperfectis qb⁹ ponunt in creaturis: sz sufficit q foiales rõnes eoz z fudamẽtales pprie z nõ trãscẽdẽtes ibi ponant ex nã rei: vt pz de relone mõ po⁹: sed cũ de⁹ scit ipz ibi sũt fũdamẽtales rõnes pprie ptinẽtes ad relonẽ mẽsure. s. scia z scibile z ex nã rei. qr ex nã rei de⁹ scit seipz: z foiales rõnes mẽsure z mẽsurati sunt ibi. qr nec scia excedit scibile nec ecõ. sed tanta est scia ibi qtum est scibile z ecõuerso. igitur.

Distinctio. XXXII Questio. I.

Hic orit questio ex pdictis deducta / dictũ est supra atqz sanctoz auctoritatib⁹ ostẽsuz q. s. s. est cõio pris z filij z Amor quo pr z fili⁹ seinuicez diligunt. ideo queritur vtrum pater vel filius per spũm sanctũ diligat zc.

In distin. 32. agit an pr sapit sapientia genita aut diligat filiũ. s. s. de quo est dictũ. di. 1. q. 5 frui. Jõ supposito q pr z fili⁹ sint siles in scia. z amore ac ẽt eqles. Quero an eqlitas fundata sup duo silia eiusdẽ spẽi sit aliq relo realis: z spe disticta a relone silitudis. Et vĩ q sic. Qr eqlitas reqrit p fũdamẽto rõnẽ qtitatis. silitudo aũt in rõne qlitatis: sed relones hñtes funda^ta disticta spe. specie distinguuntur. ergo.

Contra. tũc posset relo fundari sup relonẽ in ĩfinitũ. Dic qtuor. ¶ Prio ponẽda ẽ difficultas qõnis. ¶ 2° ponẽda est distictio triplex de eqlitate fundata sup aliq silia. ¶ 3° ondẽdũ est q illaz eqlitatũ sunt relones reales. ¶ 4° ondẽdũ est q oẽs spe distinguunt a silitudine.

Primus artic. Ubi ĩtelligẽdũ est q eqlitas in dinis põt accipi 2r. Uno° ppe vt. s. reqrit fũda^m sub rõne qtitatis. Alio° magis extẽse put cõiter dicim⁹ zi suba z in qtit^te. q due sbe sũt eqles. z due qlitates sũt eqles. p mõ eqlitas nõ põt eẽ relo realis (vt dcm est. q. pcedẽte) sz de 2° mõ pt dubitari. Aut. n. eqlitas fũdat sup duo silia q sũt silia in sba sic duo hoies sũt siles. Aut sup duo silia i qlitate vt duo alba sũt silia: tũc est difficultas. vt ĩfra videbit.

Secundus arti. Ubi pmitto. q pñt sup silia eiusdẽ spẽi fundari tres eqlitates. Qr duo alba vel sunt eqlia in albedie vel sunt eqlia in silitudie: vel sunt silia z differũt iste eqlitates. qr p^a fundat sup albedinẽ. 2° sup silitudinẽ ĩmediate. 3° vo fundat sup eqlitatẽ. s. sup eqlitatẽ silitudie: z sup eqlitatẽ albedinũ z ista distinctio satis est rõnalis. Manifestũ est. n. q aliõ est duo alba eqlia esse eqlr alba: z aliud est ipsa eẽ equalr silia. z aliud est ipsa eẽ suis equalitatibus equalia.

Tertius arti. Ubi ondit q due pme eqlitates reales sunt. z 3ª rõnis. Qr due sint reales pbat sic. Relones q realr differũt sũt reales qr modus differẽdi sequit modũ eẽndi: sz iste sũt hõ. igit. Minor pbat. Fundamẽta pxima istaz eqlitatũ realr differũt. qr vna fundatur sup albedinẽ. alia sup silitudinẽ (vt dictũ est) z ista realr differũt. vt pbatũ est di. 28. q. 2. Sz ipoĩe est q vna relo hẽat duo fundamẽta realr disticta. igit realr differũt iste. Itẽ probat minor. Qr q realr pñt separari adinuicẽ: realr sunt diuersa: sed iste due eqlitates. s. albedinũ z silitudinũ sunt hõ. igit zc. pbo. Qr acceptis duob⁹ eqlr albis si alterũ fiat albius. iaz nõ manẽt eqlr alba. z tñ manẽt silia eqlr: qr vnũz nõ est magis sile alteri. q alterũ illi. nõ obstãte q alterũ altero sit mag albũ: qõ pbat. Si. n. alterũ mag est sile oporteret q illõ qõ est mag albũ sit mag sile. vel qõ est min⁹ albũ. sit min⁹ sile. Sz neutro mõ ɔuenit. qr qõ nõ gñat ad generationẽ alteri⁹ albedis tñ. nõ ĩtẽdit ad ĩtẽsionẽ alteri⁹ albedis tñ: relo silitudis nõ gñat ad gnõnẽ alterius albedis tñ. sz vtriusqz sil vt supponit in h casu. Igit nec ĩtẽdit nisi ad ĩtẽtionẽ vtriusqz nõ alteri⁹ tñ. sz eqlitas silitudis hõ. 3ª est rõnis tñ. qr eqlitas q duo eqlia sũt eqlia fũdat sup eqlitatẽ eoz: sz relo nõ põt fũdare relonẽ realẽ eiusdẽ gñis rõnis. maxie qr sic esset pcessus in infi^m. igit rõnis tñ.

Quartus artic. Ubi p pbat q qlz istaz eqlitatũ dĩ spe a silitudie sibi ppa. Qr ille relones nõ sũt eiusdẽ spẽi q hñt diuisos modos fun^di. qr diuisitas specifica relonũ ɔuincit ex fun^to. sz relo eqli^tis z silitudis sunt hõ. igr zc. pb⁹ mior. Qr relo eqli^tis ex pte fun^ti sp ɔsistit in ĩdiui^li. qr oia eqlia eqlr sũt eqlia i fun^to: sz relo silitudis ɔsistit i eẽ sili. qr nõ oia silia eqlr sũt silia sic q dint in fun^to sz remissũ z ĩtẽsũ. sic min⁹ albũ z mag albũ. z qdã sũt silia q i fun^to nõ dint sic due albedies eiusdẽ gd⁹. Itẽ. Quoz opposita dint spe z ipa dint spe: sz dissili^do z ĩeqlitas dint spe: qr accept duob⁹. q nõ sũt silia sz eqlẽ gdũ albedis. manif^m est q ista st ĩeqlia. nõ tñ dissilia. qr dissilia st q z qlitas nõ est vna: istoz ãt ẽ vna. igit zc. Si argr relo nõ põt fun^re relonez neqz ẽ rõ fun^di. qr eẽt pcessus in ifi^m. Dici posset q vez est. qr relo nõ ẽ rõ fun^di relonẽ eiusdẽ rõnis pp pcessũ in ifi^m. sz alteri⁹ hñ pt. Uel forte maior ẽ falsa. qr forte depẽdet relo a sili^te z qlz alia relone. z tñ fundat sup ipsas. Uel vt cõiter di. pt dici. q relo nõ fũdat nisi i vtute fun^ti absoluti vt ponit 2° artĩ°. 2° ondit q eqlitas fũdata sup duas eqli^tes dĩt spe ab ipsa sili^te. sz nõ ab ipsis eqli^bs sic. qñcũqz aliqd ẽ idẽ spe alicui a qcũqz ipz dĩt spe z aliõ: sz eqlitas fũdata sup duas eqli^tes ẽ eadẽ spe cũ vtraqz. qr alr pcederet in ifi^m i eqli^bs. z iste due eqli^tes dint spe ab ipa sili^te vt pbatũ est. g. Ad arg^m i opp^m pz q nõ est pcedere in ifi^m. Qr que dint spe. nõ sũt ĩfinita.

Rã° ucl.

Distin. XXXIII. Qõ. I.

Post supradicta interi⁹ cõsiderari atqz subtiliter inquiri opz. vtrũ pprietates personarũ qbus ipse persone determinãt sint ipse persone. z sint deus idest diuina essentia zc.

In distin. 33. agit õ distõne relonis ab eẽn^a. Ubi qro. An ad saluãdũ distõnẽ ɔdictionũ inter cõicabile z icõicabile i dinis. sufficit ponẽ. q relo nõ sit eadẽ eẽn^e. Et vĩ q sic. Qr ɔdictio est fm idẽ z ad idẽ. si g ponat q relatio q est i dinis est icõicabilis ponat non eẽ eadẽ eẽntie q est cõicabilis tollit rõ ɔdictionis.

Contra. Negatio nõ tollit ɔdictionẽ nisi vtute aliqz positiuoz. asin⁹. n. nõ est idẽ hoi. qr hõ est rõnalis: z asin⁹ vo rudibilis. igr nõ suffic nõ idẽtitas: sz reqrunt ppa positiua qb⁹ eẽn^a foialr distinguat a relone. Dic p ponẽda ẽ opio Aure. q põit q lz eẽn^a nõ distiguat a relone foialr z positiue tñ ɔdictio nõ vificat õ eodẽ sz idẽ dicẽdo eẽn^a est cõica^lis: pinitas nõ ẽ cõica^lis qr vnitas sz quã st idẽ nõ est aliqd positiuũ. Scdo ostẽdã q pncipale funda^m

Oppo°.

tiuū(.s.ꝙ vnitas aut idētitas est formal'r ꝑuatio)est falsum. ¶ 3° ostendā ꝙ ipsi vitando distinctionē positiuaʒ ponunt eā. ¶ 4° ꝙ iste modus vitandi quē ponūt in nullo est necessarius. ¶ 5° inquirā an iste modus distōnis per nō identitates posset alio modo bono declarari.

Sexto.

Primus articulus. Ubi quidaʒ dicūt ꝙ triplex est idētitas. Una absoluta. ⁊ est illa qua aliqd est idē sibi: puta essentia est eadē sibi idētitate absoluta. ⁊ relatio est eadē sibi idētitate sua absoluta: ⁊ sic idētitas absoluta est duplex. s. ipsius essentie. ⁊ ipsius relonis. Tertia est idētitas relatiua. ⁊ est illa qua aliquid est idē real'r alicui alteri: vt puta. relo essentie. ⁊ ecōuerso. ¶ Tunc ꝑ hoc soluūt tria difficilia in hac mā. Primo qn arguit. ipole est contradictionē affirmari ⁊ negari de eodē. sed relo est incōicabilis: essentia est cōicabilis. ergo. Dicūt ꝙ ipole est ideʒ affirmari ⁊ negari d' eodē. qd est idē idētitate absoluta: puta impole est ꝙ essentia q̄ est eadē sibi idētitate absoluta sit cōicabilis ⁊ incōicabilis de eodē. tn̄ idētitate relatiua pōt idē affirmari ⁊ negari: vt puta. ꝙ relo que est eadē sibi idētitate absoluta sit cōicabilis ⁊ icōicabilis: de relone aūt ⁊ eēntia que sunt idem idētitate relatiua pōt cōcedi ꝙ essentia est incōicabilis ⁊ relo icōicabilis. ¶ Et si arguat ꝯtra cos qn ꝯcedit ꝙ in his que sunt ideʒ idētitate relatiua. ꝙ relo est icōicabilis ⁊ essentia cōicabilis. nullo mō pōt hoc imaginari. nisi q᷑ in tali idētitate relo dicit aliā relonē positiuā ꝓpriā ꝑ quā sibi cōpetit incōicabilitas ⁊ essentia non: ⁊ ita reuertit opinio ꝙ distinguit positiue ex nā rei. Dicunt illā idētitatē qua essentia est eadē sibi real'r nō esse nisi priuationē qa illa idētitas nihil est aliud nisi quedā idiuisio aut indistinctio qua nō diuidit aut non distinguit ab essentia reali. ¶ Item. Illa idētitas qua relo est eadē sibi idētitate absoluta. s. qua pt̄nitas est eadeʒ sibi ⁊ qua cōicabilis. nihil est nisi quedā indiuisio aut indistinctio qua nō diuidit aut nō distinguit a se ipsa incōicabili: ⁊ q᷑ distinctio puraruʒ priuationū nō dicit aliā distinctionē positiuā. iō ꝙ relo sit cōicabilis inquātū est eadē real'r cū essentia. idētitate relatiua. ⁊ ꝙ sit incōicabilis inq̄tū est eadē sibi absoluta. nō sequit relonē distingui ab essentia ꝑ aliqd positiuū. ⁊ tn̄ vitatur ꝯdictio: q᷑ nō cōcedit ꝙ relo est eadeʒ essentie ⁊ nō eadē essentie oībus modis sed diuersis. est. n. eadē essentie idētitate relatiua. sed nō est eadem essentie idētitate absoluta: ꝯdictio aūt attendit ꝭm idē eodē mō acceptū. g̃ ⁊c̄. ¶ Per idē (vt dicūt) pñt solui alia dubia difficilia. Qn̄. n. arguitur quecūqʒ vni ⁊ eidē sunt ea ipsa inter se sunt eadē: sed pt̄nitas ⁊ filiatio sunt eadē essentie. g̃ iter se. Rn̄det ꝙ quecūqʒ vni ⁊ eidē sunt eadē idētitate absoluta inter se sunt eadem. que aūt idētitate relatiua nō opʒ: sic est in ꝓposito. filiatio ⁊ pt̄nitas sunt eadē alteri ⁊c̄. ¶ Per idē ad syllm expositoriū. Hec essentia est hec pt̄nitas. hec essentia est hec filiatio. ergo pt̄nitas est filiatio. Soluit. Uerum est si pt̄nitas esset hec essentia: ⁊ hec filiatio esset hec essentia. idētitate absoluta. Qr idē aut vnū dicant indiuisionē ꝓbant. Quia idētitas vel vnitas ꝭm p̄hm. 5. meta. ca. de vno. ⁊ 10. per totū ⁊ Cōmētator vtrobiqʒ semꝑ vocant vnū indiuisuʒ. Un̄ ibi etiā reperies expresse hec ita se hic. 5. meta. ca. de vno per totum ⁊ in fine magis di sic. Et in oībus reb᷒ illud est vnū qd nō diuidit. aut ꝭm qualitatē. aut ꝭm formā. aut ꝭm q̄ntitatem: aut situm ⁊c̄. ¶ Itē Cōmentator. 10. met. cō. 2. vult expsse ꝙ vnū dr̄ mensura in gn̄e q̄ntitatis deinde transfert rō mēsure ad alia gn̄a: ⁊ ibi ēt cōmēto. 3. ꝓbat vnū in quolʒ genere mēsurare per rōnē indiuisibilis: qd ꝓbat p̄hs. Ubicūqʒ vr̄ nō esse aut auferre aut diminuere hoc est certissimū metrū. sed qd est indiuisibile nō recipit additionē vel diminutionē. g̃ vnū est mensura ꝑ rōnē indiuisibilitatis. ¶ Item in scd̄o cōmēto antiqua trāslatio hʒ ⁊ eēntia vni᷒ est vt nō diuidat. Cōmētator ibidē. Hoc nomē vnū (sʒ ꝙ est vnū) est ꝙ nō diuidat aliquo mō ꝭm locū. neqʒ ꝭm formā. neqʒ ꝭm cōsignificationē: ideo necesse est vt vnū in vnoquoqʒ gn̄e ꝭm ꝙ est indiuisibile sit mēsura illorū q̄ sūt in illo gn̄e. ¶ Itē infra cōmē. 7. ꝑ totū vbi Aris. q̄rit qd est suba vni᷒ an est idea sepata. aut aliud. 10. meta. cō. 9. Aristo. dicit ꝙ sic opponunt vnū ⁊ multū vt diuisio ⁊ nō diuisio. vnū. n. horū ꝭm ꝙ diuidit est multū: illud eniʒ ꝙ nō diuidit dr̄ vnū ꝭm ꝙ nō diuidit. Cōmēta. ibi manifestū est ꝙ vnuʒ opponit plurali ꝭm hūc modū. ꝭm habitū ⁊ ꝑuationē. idiuiduū eniʒ est ꝑuatio diuisibilitatis. Infra ibidē vnū ⁊ multū nō dr̄ opponi ꝭm ꝙ opponunt ꝯdictoria. s. affirmatiua ⁊ negatiua: neqʒ ꝭm ꝙ opponunt relatiua. s. vnū opponit plurali ꝭm ꝙ ꝑuatio opponit habitui: ⁊ q᷑ idiuisibilitas est hui᷒ ei oppositus: ⁊ ꝓbat ꝙ multū est huius q᷑ est manifestius. est. n. mai᷒. maius eniʒ est manifesti᷒ numeri: ⁊ addit ⁊ dixit hoc ne aliqs dicat qd multū est ꝑuatio vnitatis. ¶ Itē. In 5° commēto ⁊. 10. in textu multa de hoc. vbi ꝯcludit ꝙ vl'r vnū dr̄ ꝙ nō diuidit: ⁊ in decimo in multis.

Argm 1m

Secundus articulus. Ubi Primo ꝓbo ꝙ vnum vel ideʒ nō dicūt formal'r indiuisionē ⁊ ꝑuationē. Cui᷒ modus vel spēs in que aliqd cōe diuidit sunt positiua ⁊ ipsuʒ cōe est positiuū: sed modi vel spēs. 1. q. p̄hs 5. meta. diuidit vnū ⁊ idē sunt positiui. sicut pʒ ꝙ vnū cōtinuitate vnū gn̄e / vnū spē / vnū in suba / vnū in q̄litate / vnum in q̄ntitate / dicunt pōnē. qd pʒ: q᷑ illa dicūt positionē quoꝝ opposita dicūt ꝑuationē: sed diuersuʒ dissimile inequale ⁊ nō ꝯtinuū nō vnū. g̃ ⁊c̄. hec oīa dicant ꝑuationē ⁊c̄. ¶ Itē Aui. sicut recitat Cōmenta. 5. meta. cō. 3. ⁊. 10. meta. cō. 8. voluit ꝙ vnū aliqd adderet suꝑ ens. q᷑ al'r esset nugatio dōo ens vnū. lʒ significent eādē intentionē: tn̄ signant modū diuersuʒ: sʒ vt dicit nō seqt ꝙ erit nugatio nisi significarēt eodē mō. Tunc arguo. Si vnū diceret formal'r indiuisioneʒ sine oī apparētia. arguisset Aui. ꝙ si vnū sit ideʒ entitati ꝙ erit nugatio dōo ens vnū. Sicut. n. hic nō est nugatio oculus cecus: sic nō hic, ens idiuisuʒ. Etiā nō opportuisset Cōmentatorē rn̄disse ꝙ signarēt eādē eēntiā modis diuersis. sʒ poterat plani᷒ rn̄disse ꝙ nō est nugatio: q᷑ lʒ significent idē. tn̄ ens signat positiue ⁊ vnū ꝑuatiue. ⁊ tūc nulla dubitatio fuisset in rn̄sione. Mō aūt rōnabil'r potuit dubitare de rn̄sione sua. q᷑ cū significarēt diuersis modis hoc pōt intelligi de modis positiuis ⁊ ꝑuatiuis. Si g̃ Auic. rōnabil'r dubitauit ⁊ Cōmētator rōnabil'r rn̄dit. seqt ꝙ vnū non dicit formal'r indiuisionē. ¶ Itē. Parū supra dicit ꝙ miruʒ est de isto hoīs errore. q᷑ audiuit loquentes in nr̄a lege dicere ꝙ dispōnes q̄dā sunt intētionales: q̄dā aīales siue essentiales. Et dicūt ꝙ vnū ⁊ ens nō sunt dispōnes eēntiales addite essentie. Tūc arguo. Cōmētator recte distiguēdo de drīa eēntiali ⁊ ītētionali. ꝙ vnū ⁊ ens differūt intentional'r non eēntial'r. lʒ statiʒ postea equocet ītētionē accipiēdo ꝑ eēn᷒, cū dicit. ꝙ dicūt eādē ītētionē nō eodē mō sʒ diuersis modis. Differre aūt ītentional'r est differre positiue ex vtraqʒ ꝑte vnū. g̃ dicit pōnē. g̃ ens. ꝓbō minoris. Primo ꝑ expōneʒ Cōmentatoris q dicit. ꝙ differre ītentional'r est differre diuersis modis. differre aūt modis diuersis est differre positiue. modus aūt nō est negō. Scd̄o ꝑ exēm. Obm. n. ꝯsideratū in diuersis sciētys differt ītētional'r. facit. n. diuersas ītētionales rōnes hincidē: sʒ obʒ diuersimode ꝯsideratū in diuersis sciētys vtrobiqʒ dicit rōnes positiuas: vt pʒ de syllo dialetico ⁊ ente meta. ⁊ phy. Tertio q᷑ illa q̄ differunt drīa reali nō debēt reduci ad drīaʒ ītētionalē. sʒ drīa ꝑ modum ꝑuationis ⁊ habitus est vna q̄tuor oppōnū realiū. vt pʒ capitulo de oppōne. ⁊ 5. meta. ca. de ꝑuatione. si g̃ vnuʒ ⁊ ens differūt priuatiue nō dicunt intentional'r. ¶ Itē. Idē infra Cōmē. rn̄det. Aui. ō vtroqʒ sil. ꝙ q existimāt vnū dicē hac intentione. s. carentiaʒ diuisibilitatis ꝙ existimant ꝙ intētio diuisibilitatis seu carentie indiuisibilitatis (qd idē est)

Argm 2m

Argm 3m

Argm 4m

essēt alia ab intentione que est nā rei. Tunc arguo. Aūt rep̄bendit eū de ista ɔ̄ñtia ꝙ si vnū dicit carentiā diuisibilitatis ꝙ dicit rē additā super essentiā rei diuisibilis: ꝛ hoc plane est falsuz. qꝛ certū est ꝙ Cōmenta. sciuit Aui. nō esse ita rudē ꝙ diceret priuationē aliqd addere positiuū sup subzm. Aūt reprehēdit eū de ista copulatiua. s. ꝙ vnū dicit carentiaz diuisibilitatis siue indiuisibilitatē ꝛ ꝙ addit rē sup essentiā: ꝛ tūc hz ppo͞m. s. ꝙ vtrūqz est falsuz. g̃ vnū nō dicit indiuisibilitatē.

Arg^m 5^m ℂ Itē. Lz phs. posuit vnū oppo͞m multum p̄uatiue in. 10. cō. 9° tñ infra cō. 21. ponit ſm relonē mensure ad mensuratū: sed opposito relatiua vt distincta ɔ̄ oppositionē priuatiuā lz nō semꝑ ponit relonē in vtroqz extremoꝝ tñ ponit aliqd positiuū in vtroqz extremoꝝ. alr non differret a p̄uatiua ꝛ ɔ̄dictoria oppōne. g̃ vnitas dicit positiuū.

Arg^m 6^m ℂ Itē. Si vnū dicit sōalr p̄uationē g̃ cuz relo silitudinis ꝛ equalitatis fundeꝫ sup vnū. seqꝫ ꝙ silitudo ꝛ equalitas nō erunt relones reales positiue. sed negōnes relonū. ꝛ ita nō per se in gn̄e: nec ꝑ ɔ̄ñs sp̄ēs relonis sed solū per reductionē.

ℂ Scdo ostendo qd sit illud positiuū qd sōalr īportat vnitas: ꝛ dico. ꝙ vnitas p̄ ꝛ p̄ncipalr dicit illud positiuū. s. ꝙ illud de quo dr̄ est simplex nā: ꝛ ad h̄ positiuū. s. ꝙ aliqd est simplex. seqꝫ ista priuatio. qꝛ ipsuz nō diuidiꝫ. Que eni dr̄ vnū genere dicuꝫ vniꝰq: participant rōnez gn̄is que equaliter. ꝛ ſm eandē simplicē rōnem gn̄is dr̄ de eis: ꝛ que dicuꝫ vnū specie. qꝛ ſm eandē rōnē sp̄ei simplicez dr̄ de eis: ꝛ sic de alijs modis. Et ad hoc seqꝫ ista negō: si genꝰ ꝛ sp̄ēs ſm eandē rōnē simplicē dr̄ de suis contentis qd dr̄ de eis. nec ſm additionē vel diminutionē sed mō indiuisibili. Et hec est intentio phi. 10. meta. cū eniz a p̄ncipio libri phs ꝛ Cōmēta. dixerūt ꝙ vnū est indiuisibile ꝛ ꝙ in qōlz gn̄e opz esse vnū aliqd īdiuisibile qd est mēsura oīuz illius gn̄is in sexto cōmēto querit phs vtrū vnum sit aliqd cōe quasi idea sic pythagorici ꝛ plato dixerunt. aut est aliq̄ nā. Noua translatio habet. aut magis supponiꝫ nā aliqua.

ℂ R̄ndet Cōmētatoꝛ ꝙ cū in quolz gn̄e oporteat ponere ꝓpriā entitatē: ꝛ vnū dr̄ totiens quotiēs dr̄ ꝛ ens: opz in q̄lz genere vnū. esse aliq̄ nām ꝛ nō ideā. Sed arguo. Illa nā q̄ in quolz gn̄e poniꝫ vna ꝛ mēsura nō pōt poni aliq̄ nā composita. qꝛ nā cōposita nata est mēsurari ꝑ simplicez nām. g̃ erit nā simplex. sic ergo vnū positiue dicit rē eē simplicem de qua dr̄ sic. phs reducit illā negōnē indiuisibilitatis que īportat vnū in ꝓpriū positiuū. Ad hoc Cōmē. ibidē cō. 7° manifestū est g̃. ꝙ vnū in quolz gn̄e est aliqua nā simplex nāe illius gn̄is ꝛ vnū nō est nā alicuiꝰ cōꝫ. s. vnū vnibile. Hoc pz ꝑ demr̄ationē. phs quā facit. 3. cō. ibi eniz ꝓbat ꝙ vnū ꝛ mensura in quolz gn̄e dz esse indiuisibile: ꝛ hoc ꝓbat ꝑ suā cām sic. Mensura dz esse certa sed qñ mēsura cōsistit in indiuisibili ita ꝙ nō recipit additionē vel diminutionē tūc est certissima. g̃ mēsura dz eē indiuisibilis. Ista demōstratio hz locū de nā simplici positiua sic arguēdo. Mensura dz esse certa: sed qñ mensura est simplex nā aliqua positiua ipsa est certissima qa nō recipit additionē vel diminutionē. g̃ mensura est nā simplex positiua in quolz gn̄e: sz mensurā in ꝓposito vocat ipse vnū. ergo ꝛc̄.

Ad declarationē premissoꝝ est intelligendaz ꝙ cū dicimꝰ aliqd esse vnū. ly vnū nō dicit rem eē simplicē vel indiuisibilē inq̄ñtū res. sed inq̄ñtū est vna. Ulna. n. dr̄ metrū ꝙ vnum. nō tñ est res simplex. sed multas hñs ptes. sz dr̄ res simplex inq̄ñtū vnū est mēsura cui nō pōt fieri additio vel diminutio. Si. n. aliqua ps addaꝫ vel diminuaꝫ ab vlna. iam non est vlna. sed q̄dā alia mēsura. Eodē mō dōm est de vno cōtinuitate. inq̄ñtuz est cōtinua res. nō est simplex: sed inq̄ñtū est vnuz est simplex. cōtinuū. n. est cuius vltima sunt vnū. Si addatur aliqd ad istū modū vnitatis vel diminuaꝫ nō erit vnū continuitate: puta. si vltima sint silr nō erit vnū cōtinuitate sed vnū cōtiguū. si vltima sunt idē nō erit vnū cōtinuitate sed idētitate. eodē mō de vno cōtiguo de vno in silitudine. de vno in equalitate. si diminuaꝫ aliqd vel addaꝫ nō erūt talia vna sicut p̄us eodē mō de vno qd conuertiꝫ cū ente. Lz eniz esse non dicat rem simplicē. imo dicit totū mūdū tñ ratio entis non recipit additionē vel diminutionē: si. n. addatur enti aliqd vltra ens illud erit aliud ab ente. i. erit plusq̄ precise ens. s. hō vel asinꝰ. si aliqd auferaꝫ ab ente illud erit nihil: ex quo arguo sic. Rei dr̄ esse simplex inq̄ñtuz nō recipit additionē vel diminutionē: sed illud dr̄ formalr vnū vt dictū est. igiꝫ formalr vel rō vnitatis est idē ꝙ rez esse simplicē. eē aūt simplicē rez dicit positionē. igiꝫ ꝛc̄. ℂ Confirmaꝫ. qꝛ qñ aliqua res hz rōnē exprimentē eā affirmatiue ꝛ negatiue, magis supponēdū est ꝙ affirmatiua rō est p̄ma. ꝛ negatiua cōseqꝫ ad eandē q̄z econuerso. mā. n. est pura poᵃ in gn̄e subē. ꝛ mā p̄ma nō est qd nec quātū: ꝛ tunc certū est ꝙ ad hoc ꝙ est in potētia subiectiua. hñ seqꝫ ꝙ nō est qd. i. hoc aliqd. nec quātū ꝛc̄. ꝛ nō ecōuerso. cū igiꝫ vnū pōt dicere rem eē simplicē ꝛ rē esse indiuisibilē. qa vnū dicit rē nō recipere additionē vel diminutionē qd cōuenit rei vt simplex ꝛ vt indiuisibilis. igiꝫ magis est supponendū ꝙ p̄mo vnū dicit formalr istā rōnē q̄ est esse simplex q̄z esse indiuisibile.

Unū dicit p̄uationē ſz nō ſz rē ℂ Tertio dico ꝑꝑ auctes. phi ꝛ Cōmētatoris allegatas ꝛ alia: ꝙ vnū dicit p̄uationē multitudinis ſz famositatē nois nō ſm veritatē rei: sicut incorruptibile, imortale, incorporeū, solū dicunt p̄uationē ſm nois famositatē nō ſm rei veritatē. Immo ecōuerso multitudo ſm rei veritatez est priuatio vnitatis ꝛ vnitas est habitus ꝛ qd positiuū.

ℂ Ad ꝓpositū cōtra alios. Cū igiꝫ isti in diuinis cōcedūt plures vnitates ꝛ identitates: seqꝫ ꝙ in diuinis sunt multa positiua substracta istis idētitatibus. probatio principalis dicti. Quia. vlr est verū ꝙ in oī diuisione imperfectioꝛ dūia hz rōnē p̄uationis in rei veritate: sed cū diuidiꝫ suba in corporeā ꝛ in incorporeā. incorporeus est ꝑfectioꝛ dūia: vt per se pz. igiꝫ corporeū in rei veritate. est p̄uatio respectu incorporei. ꝛ incorporeū est solū p̄uatio ſm famositatē nois: sz in ꝓposito cū ens diuidiꝫ in vnū ꝛ multa. per se pz ꝙ rō vnitꝰ est ꝑfectioꝛ q̄z rō multitudinis. sicut simplex cōposito. igiꝫ vnū dicit p̄uationez solū ſm nois famositatez. ꝛ multitudo ſm rei veritatē. Et intellige istud argᵐ nō pari. sed a simili. Corporeū ꝛ incorporeū nō sunt p̄uatiue opposita circa idē. sed due dūe opposite circa diuersas sp̄ēs: vnū aūt ꝛ multū sunt p̄uatiue opposita circa idē. Eadem. n. res pōt eē vna ꝛ diuidi in multa. Tunc arguaꝫ sic a sili. Sicut in p̄uatiuis q̄ differūt ſm spēz. ſm ꝑfectū ꝛ īperfectū. illud qd est ꝑfectiꝰ tenet locū habitꝰ in rei veritate sicut in p̄uatiuis q̄ sunt ſm potentiā ꝛ actū circa idē illud qd est in actu est ꝑfectiꝰ ꝛ tz locū habitꝰ in rei veritate. alia sunt vnū ꝛ multa. qa vnitas hz rōnē actus: vnitas. n. in qualz specie multitudinis est differentia specifica. ꝛ per ɔ̄ñs dans actuz multitudini: vt habetur. 5. meta. c. de qualitate. vbi dr̄ ꝙ senarius nō habz bis tria sed semel sex. igiꝫ ꝛc̄. ℂ Itē. Hoc est intētio phi. 10. meta. Cū. n. dixerat cō. 9. qꝛ vnū est p̄uatio. qꝛ dicit indiuisionē ꝛ multitudo est habitus. qꝛ dicit diuisionē. statim. 10. cō. dicit. Unū ꝛ multū opponunꝫ sic. ꝙ idē sile ꝛ equale sunt ꝓpria vni ꝛ opposita his. s. diuersuz diuisibile ꝛ inequale sūt ꝓpria multitudini. Sed certū est. ꝙ diuersum. dissimile. ꝛ inequale. sunt p̄uationes ꝛ in rei veritate p̄uatio vnitatis. ℂ Itē. Hoc ꝓbo ꝑ argᵐ phi ibidē. arguit enim. Qꝛ multuz est habitus. qa est magis sensibile nobis. ꝙ est magis sensibile est solū habitus ſm famositatē nois: vt pz de corporeo respectu incorporei. igiꝫ multitudo est solum habitus ſm famositatem nominis ꝛ eadez rōne suuz oppositū est vere habitus ꝛ priuatio ſm famositatez tñ. ℂ Quarto dico ꝑꝑ

Und non est mensura p indiuisionem.

alias auctoritates. q vnũ nõ hz rõnẽ mensure p illã priuationẽ famosaꝫ q̄ est indiuisio. qꝛ rõ mẽsure p̄ dicit q ista sit certa q nõ cõtingat sibi fieri additio vel diminutio. ſm h̄ cõpetit vni in q̄tũ est nã simplex. igiť rõ mẽsure cõsistit in hoc q̄ esse simplex nõ in negõne. ℂ Itẽꝫ. Indiuisio ptinet ad oppositionẽ priuatiuã: sed mẽsura nõ ptinet ad oppõneꝫ relatiuã. igiť vnum nõ est mensura p rõnem indiuisionis. ℂ Quinto dico q lꝫ rõ mẽsurãdi nõ cõpetat vni p rõneꝫ indiuisibilitatis tñ p̄ᵐ qð occurrit intellectui nr̃o de vno. ⁊ mensura est rõ indiuisibilitatis. pbať. Illud. n. qð p̄ occurrit est qð famosius est in significatione nois: illud aũt est indiuisibilitas qꝛ q̄ de difficili sũt intelligibilia a nobis p̄ intelliguntť sub rõne priuationis. nã eniꝫ p cognosciť negatiue q nõ est qd nec quãta ⁊c. ⁊ pũctus est cuiꝰ ptes nõ sunt. sꝫ vnitas. sicut quelꝫ nã simplex est difficile intelligibile a nobis. ergo ⁊c. ℂ Per hoc ad auctoritates oẽs q̄ dicũt q vnũ est priuatio multitudinis. Uerũ est ſm famositatẽ nois nõ ſꝫ reꝫ. ℂ Ad alias q̄ pbãt q mẽsurat p rõnẽ idiuisibilitatis. Uerũ est q est p̄ma rõ q̄ occurrit itellectui nostro de se. ſm q hꝫ rõnẽ mẽsure: nõ est tñ p̄ᵃ rõ mẽsurãdi sed sua simplicitas. Et hic nota q qꝛ phs. 5. meta. distinguit noia ſm cões acceptiões suas (vt dicit Cõmẽtator cõ. p̄.) ⁊ idẽ faciť. 10. meta. in magna pte. vt pꝫ. qꝛ ibi resumit caplm de vno ⁊ diuerso ⁊ multo ⁊ oppõne ⁊ hꝫ. distinguẽdo p gnales distõnes. Ideo cõiter in illis locis vocat ipse vnũ indiuiduũ: ⁊ mensurã vocat qd indiuisibile. famose. s. loquẽdo. qa ꝓo in. 10. in illo. c. vbi querit stricte qd est vnũ. an idea ⁊c. ibi determinat q vnũ est nã simplex in quolꝫ gñe. ⁊ nã simplex dicit positionẽ ⁊ certitudinẽ qua nõ simplicia psit mensurari ideo ex stricta itẽtione est q vnũ mẽsurat p rõnẽ positiuaꝫ suam que est sua simplicitas.

Und p̄ᵒ dicit indiuisibile.

Tertius articulus. Ubi ostendo q ꝯcedit relones ex nã rei distigui ab eẽntia foꝛalr ⁊ positiue. de mõ quo ex nã rei seqť ea differre. Uide arti. 4. ⁊. 5. in sequẽti di. Quia priuationes non hñt distõnẽ nisi penes distincta substracta. cecitas eniꝫ ⁊ surditas nõ distinguũť nisi penes sua ppria subiecta qbꝰ innita sunt in esse auditus ⁊ visus. Si igiť in pposito distinguunť iste nõ idẽtitates vel indiuisiones his qbus relõ hꝫ ppriã idẽtitatẽ ⁊ ppriã indiuisionẽ. ⁊ essentia hꝫ ppriã idẽtitatẽ ⁊ ppriã indiuisionẽ oportebit relonẽ ⁊ essentiã q̄ substernunť istis priuationibꝰ ex nã rei distingui sicut iste priuationes. ℂ Cõfirmať. In h̄ differunt priuationes a puris negõnibꝰ qꝛ negões pure nõ determinant sibi subiectũ. nõ videns eniꝫ dr eque hñ de lapide sicut de oculo ceco. si igiť iste indiuisiones ⁊ nõ idẽtitas sunt priuationes sequiť expresse ratione priuationis q determinant sibi ppria substracta. ℂ Itẽ. Ad istã opiõnẽ sequiť q nõ solũ relo ⁊ eẽnᵃ distinguunť ex nã rei. sed q sunt diuersa ex nã rei: hoc aũt est magis incõueniẽs: qꝛ diuersa in hoc differunt a differẽtibꝰ: qꝛ diuersa nõ hñt mediũ nec aliqd cõe in quo cõueniũt. imo oẽ ens. aut est idẽ. aut diuersũ. 10. meta. cõ. 12. Dicit. n. hoc phs ⁊ Cõmẽtator. pbatio pncipalis ꝯñtie. Qꝛ. 10. vult phs ex intentione. q ideꝫ opponiť diuerso ſm oẽs modos idẽtitatis q postea in ꝯsequẽtibus cõ. 12. distinguit stricte diuersũ. qð hꝫ idẽ p obiecto pprio a differenti. igiť plane vult q si relo nõ sit eadẽ essentie sꝫ q hẽat aliã idẽtitatẽ ab eẽntia qð nõ solũ differret ab eẽntia. sed q erit diuersa ab eẽntia. ℂ Cõfirmať. qꝛ phs idem vult q idẽ ⁊ diuersũ ita sunt imediate opposita. q oẽ aut est idẽ aut diuersũ. si igiť relo nõ est eadẽ eẽntie. g̃ diuersa Cõmẽtator idẽ dicit cõ. 8. diuersũ ⁊ idẽ sunt opposita ſm positionẽ. s. cũ poniť vnũ auferť reliquũ: sed hic auferť idẽtitas ſm istos. igiť poniť diuersitas. ℂ Itẽ cõfirmať. quia nõ pñt aliter rñdere nisi sicut rñdent semp dicendo. q verũ est. q qꝛ idẽtitas qua essentia est eadẽ sibi nõ est eadem idẽtitas cũ idẽtitate qua relo est eadẽ sibi ideo sũt diuersa. nõ tñ sequiť q substracta istis idẽtitatibꝰ. s. relo ⁊ essentia sunt diuersa: sed hec rñsio nulla. igiť ⁊c. pbo. Qꝛ cũ dico q idẽtitas qua accñs est idẽ sibi nõ est illa qua suba est eadẽ sibi. huiꝰ cã est qꝛ accñs nõ est idẽ substãtie. sic igiť in pposito. si idẽtitas qua essentia est eadẽ sibi nõ est illa qua relo est eadẽ sibi, seqť q relo nõ est eadẽ essentie: ⁊ p ꝯñs diuersa ⁊ ita rñsio nulla. ℂ Itẽꝫ per te. Ex quo nõ sunt vna idẽtitas sunt diuerse idẽtitates: sed vt dictũ est. p̄ diuersa in nullo cõueniunt. igiť iste idẽtitates in nullo cõueniunt. sed iste idẽtitates sunt idẽtitas qua essentia est eadẽ sibi. ⁊ qua relatio est eadẽ sibi. ⁊ relo vt est eadẽ sibi ⁊ eẽntia in nullo conueniunt substracto. nec formalr. nec realr. qꝛ vt dictũ est in hoc differẽtia a diuersis distinguunť. qꝛ certũ est q diũa in nullo cõueniunt formalr. sed solũ mãlr. seu realr. igiť diuersa in nullo cõueniunt. nec formaliter. nec realiter. ℂ Ad h̄ require diffusius infra di. 34. q. sequente arti. 2.

Quartus arti. Ubi ostendo. q in nullo opꝫ ponere istũ modũ ad vitandũ ꝯdictionẽ de cõicabili. Ubi est notandũ. q qñ relo cõpať ad essentiã vt dicatur essentia eadẽ vel differens ab ea. q duplr hoc conuenit imaginari. Uno mõ q sic cõpeť ad essentiaꝫ q nõ penseť eius cõparatio vel habitudo ad oppositũ. Alio mõ q sit retineať eius habitudo ad oppoᵐ ⁊ ſm ipsaꝫ vt sic retentã dicať eadẽ vel differens ab ea. si p̄mo modo penseť relo ⁊ querať an differat ab essentia nullus doctus põt sic intelligere. qꝛ cũ vt sic nõ retineať formalis rõ relonis, nulla erit questio. si differt ab eẽnᵃ. igiť relinqť q scðo mõ erit difficultas. tũc ad argᵐ rñdeť qñ dr essentia est cõicabilis, relo est incõicabilis. Diceť q in minori est adducendũ: relo est incõicabilis vt respicit oppositũ. ⁊ hoc est dictũ q relo est incõicabilis termino opposito: sic tñ q est eadẽ essentie, ⁊ seqť ꝯclo q relo differt ab opposito: sed nõ est eadẽ eẽntie ⁊ hoc oẽs cõcedũt. Scðo diceť q alia duo argumenta pñt solui cõi solone: ⁊ per ꝯñs istũ extraneũ modũ nõ opꝫ ponere. pbatio assũpti. qñ dicũt q quecũqꝫ vni ⁊ eidẽ sunt eadeꝫ: ipsa inter se sunt eadẽ: verũ est eo mõ quo sunt eadẽ in tertio. albũ ⁊ musicũ sunt eadẽ inter se subiecto. qꝛ eodẽ subto sunt eadẽ vt pꝫ. 5. meta. ca. de idẽ. sed cũ dr in pposito p̄nitas ⁊ filiatio sunt eadẽ: hoc est verũ sic intelligendo q sunt eadẽ essentia realr: ⁊ ideo seqť q sunt eadem inter se realr ſm q sunt vnus deus realr vel aliis verbis in q̄tũ sunt realiter idẽ qð essentia vt sic, tñ nõ cõstituũt diuersas psonas. Et hoc est qð dicit decretalis de sum. tri. ⁊ fi. ca. dam. q vna quedã sũma res est pr̃ ⁊ filiꝰ ⁊ s. s. que videlꝫ est essentia ⁊c. Et infra vt distinctio sit in psonis ⁊ vnitas in nã. Per ideꝫ pꝫ ad syllm expositoriuꝫ hec p̄nitas est hec essentia realr: hec filiatio est hec essentia realiter: ⁊ ideo sequitur q inter se sunt eadẽ realiter identitate essentie.

Relo vt cõpať ad essentiã.

Quintus articulus. Ubi qꝛ certũ est q relo est eadẽ sibi sua idẽtitate absoluta. ⁊ tunc querunt: si cõparanť adinuicẽ essentia. ⁊ relo. aut sunt idẽ oĩbus modis: aut nõ. Si sunt idẽ oĩbꝰ modis hoc manifeste est cõtra nãm istaꝝ idẽtitatũ. s. relonis ⁊ rei absolute. Si nõ sint idẽ oĩbꝰ modis. igiť differũt nõ idẽtitatibꝰ suis: ⁊ ita habeť propositũ. s. q p̄ma diũa quã ponis hic est differre suis nõ identitatibꝰ: ⁊ nõ rõnibꝰ aliqbus formalibus positiuis.

Argᵐ pᵐ

Contra quos arguebať sic. Illa nõ est p̄ma diũa q̄ reduciť in priorẽ: sed ex pcessu argumẽti diũaꝫ istarũ nõ idẽtitatũ reducis in priorẽ diũaꝫ foꝛalẽ positiuã. igiť p̄ma diũa est per formalia positiua non per priuationes: aut per non identitates. pbo minorem. Cum eniꝫ prefigis istam ppositionẽ q identitas qua relatio eadem sibi est vna idẽtitas qua essentia est eadẽ sibi est alia quedã idẽtitas ⁊ ex illis differẽtibꝰ idẽtitatibꝰ tu cõcludis q nõ pñt

Instantia

esse idē oībꝰ modis.igiť dĩiaʒ istā nō identitatū reducis in dĩiaʒ priorū idētitatū ⁊ positiuā.quia scilʒ eēntia est eadem sibi ⁊ relõ eadē sibi. ℂ Hic rñdent. Uerū est ꝙ dĩiaʒ illaʒ nō idētitatū reducit in ꝑorē positiuā fundamētalē nō formalē.imo nulla foīalis positiua ꝑsupponiť dĩie taliū idētitatū.gnimo ꝑma distinctio foīalis q̄ est ibi est illaꝝ nō idētitatū.cū igiť vt dixit ipse intēdat vitare distõnē formalem positiuā ꝑsuppositā illis nō idētitatibꝰ quā formalē ponūt alij doctores sufficienter dicit se rñdere. ℂ Dictū suū declarant multis exēplis: sed magis apparēs qḋ alij ponunt pro eis est istud. Accipiať aliqḋ totū: puta festuca. verū est dicere ꝙ vna pars eius est sibi eadē sua partialitate ⁊ alia pars sua ꝓpria partialitate est eadē sibi. Si igiť vis querere per gḋ ptes ille actu ⁊ foīalr distinguunť. Prio nō potes dicere ꝙ per suas ꝓprias partialitates: vt eniʒ sunt in toto planū ꝙ nō distinguunť actu ⁊ formalr suis ptialitatibꝰ proprijs.igiť nulla distinctio in actu formalis est iter ipsas nisi festuca frangať.sed ptes sic frangi. Hoc est ipsas nō eē eadē.igiť prima dĩia que est iter ptes est dĩia ꝑ suas nō identitates ⁊ nō ꝑsupponiť aliqua formalis positiua: sʒ planū est ꝙ ptes vt prefuerūt ante sui separationeʒ a toto ꝙ ꝑ actualē precisionē nūq̄ fuissent fracte abinuicē.⁊ nō eedeʒ.ḡ nō idētitates prebabuerūt distincta positiua fundamētalia.sʒ ꝑmo nō babuerūt distincta positiua foīalia. Ad ꝓpositum: remotis oībꝰ iperfectionibꝰ de ꝑsenti exēplo ⁊ impertinentibus ad ꝓpositū: puta ꝙ relõ ⁊ eēntia in diuinis non sunt ptes in toto: nec ēt potētialr in toto ꝯtineť ⁊ hꝯ. Poterit tñ exēplū applicari ad id qḋ est ꝑncipale.qꝛ si querať de ꝑma dĩia formali q̄ est inter eēntiā ⁊ relonē.diceť. Dĩia pᵃ foīalis est illa qua relõ ⁊ essentia differūt suis nō idētitatibꝰ.ita ꝙ dĩia formalis positiua nulla ꝑcedit illā.sʒ dĩia fundamētali positiua bñ ꝑcedit.relõ eniʒ preexigiť ad fundandum suā nō idētitatē: ⁊ essentia ad fundandū suā.

Instantia

Contra. lʒ infinitis modis possit ipugnari istud exēplū ⁊ rñsio.tñ directe arguo.ꝙ illḋ ⁊ qḋcūq₃ exēplū ad qḋ ponūt cōcedis ꝙ precedit ibi distinctio foīalis positiua.sic. Tu cōcedis ꝙ ille nō idētitates ꝑexigūt distinctionē positiuā fundamētalē.s.essentie ⁊ relonis: sed distinctio illa positiua ꝑexigita quā vocas fundamentalē est formalis.ḡ ibi ꝑcedit distinctio formalis positiua.pbō mīnoris ꝑ te essentia q̄ exigiť ad fundandū suā nō idētitatem respectu relonis est identitas absoluta ⁊ relõ que poniť ad fundandū suā ⁊c.est eadē sibi sua idētitate absoluta: sʒ iste idētitates absolute sunt idētitates foīales distincte.ptinent eniʒ ad pᵃ gnā diuersa: ⁊ certū est ꝙ gña ꝑma distinguunť formalr.igiť distinctio quā vocas fundamētalē est foīalis.

Rñsio.

ℂ Cōtra istā viā quere.di.34.arti.2.vbi due ꝯnes ꝓbanť quarū vna est ꝙ differūt positiue saltem in esse ꝯceptibili. Ubi ibi declarať arti.4.⁊5.ꝙ est ad propositum.

ℂ Distinctio.XXXIIII. Questio.I.

ℂ Predictis aūt adijciendū est/ꝙ gdaʒ ꝑuersi sensus hoies in tantā ꝓsilierūt insaniā/vt dicerent non idem esse naturam Dei. ⁊ personam siue hypostasim ⁊c.

Circa dis.34.quero an sit concedendū ꝙ relõ ad essentiā cōparata differat realiter ex natura rei.

Hic sex. Primo ponaʒ aliquas opiones.ꝯtrarias circa h.¶ 2ᵒ ponaʒ auctoritates Aug.⁊ q̄dā argumēta theologica que vīr euidēter ꝓbare saltē ꝙ differunt a nã.¶ 3ᵒ ostendā ꝙ nō est ꝯcedendū ꝙ adinuicē cōparate differūt realr.imo nec est absolute ꝯcedendū ꝙ differūt a nã rei: sed si quis vellet sustinere opiōnē ꝙ relõ vt cōparata ad essentiā differt a nã rei ꝙ ꝓpter decretales de sūma tri.⁊ fi.ca.dam.oporteret eū circūstantionare ⁊ cōditionare sermonē suū.¶ 4ᵒ ostendā ꝙ ꝯtra illā op.sic circūstantionatā sūt dubia fortissima/⁊ ꝙ opʒ aliū modū distinctionis ex nã rei assignare q̄₃ adhuc sit positus.¶ 5ᵒ ondaʒ ꝙ simplr esset securius dicere ꝙ nō differūt a nã rei vt cōparantur adinuicē lʒ nō videať periculū ꝙ alr differant a nã rei.¶ 6ᵒ soluam oīa ad propositū.

Primus artic. Ubi sūt q̄dā argumēta que vᷣ ꝓbare ꝙ sic. Impoĺe est vnū ⁊ idē realr ⁊ quidditatiue esse pnᵐ cōuenientie ⁊ realis dĩie.sed eēntia in diuinis est pnᵐ realis cōuenientie ⁊ realis dĩie pnᵐ est relõ.igiť ⁊c.

Argᵐ pᵐ

ℂ Itē. Cōicabilitas ſm rõnē nō sufficit ad faciendū differentiā realē respectu eius ꝙ est incōicabile ſm rē: sed essentia est realr cōicabilis: relõ aūt realr incōicabilis.igitur ⁊c.

Argᵐ 2ᵐ

ℂ Iteʒ. Ubi ꝓprietas aliq̄ realis relatiua exigit aliqḋ de gñe subie ibi sunt duo pñta realia: sed relõ realis q̄ est in patre exigit aliqḋ de gñe substantie.

Argᵐ 3ᵐ

ℂ Propter qḋ dicūt hic aliq Gerard.⁊ Heruens.ꝙ differūt a nã rei ꝑ tanto ꝙ a nã rei nō sūt eadē res adequate seu ꝯuertibilr adequate.nō qꝛ multa cōueniunt vni a nã rei q̄ nō alij: puta.relõ est incōicabilis opposita alij.⁊ hꝯ que non conueniunt essentie: non aūt differunt a natura rei.qa sunt alia ⁊ alia realitas.

Opio 1ᵃ.

Contra qḋ arguūt alij sic. Illa que ex nã rei non sunt idē adequate. Aut est res alia q̄ vnū excedit aliud.⁊ hī ꝓpositū qḋ ibi est alia ⁊ alia realitas. Aut est alia formalitas ex nã rei ⁊ tūc incidūt in op̄.quā volunt vitare.

Reprobatur.

Argᵐ pᵐ

ℂ Itē. Cū dr ꝙ relõ ex nã rei nō est ideʒ adequate eēntie. opʒ istā negōnē adeq̄tiōis fūdari sup aliqḋ positiuū qḋ ex nã rei sit ꝓpoᵐ ꝓpriū ipsi reloni ⁊ nō cōe reloni ⁊ essentie: sicut cū dr hō nō est asinꝰ.opʒ ꝙ aliqḋ positiuū insit hoi ꝑ priū: puta.rõnalitas ꝑ qḋ ista negō sibi insit: sed si habemꝰ tale ꝓpriū positiuū in relone qḋ nō hʒ in essentia ex nã rei habemꝰ aliquā realitatē qua relõ ex nã rei est alia ab essentia qḋ est ꝓpositū.

Argᵐ 2ᵐ

ℂ Itē. Si ex nã rei nō sunt idē adequate.igiť ex nã rei est alia ⁊ alia realitas.pbať ꝯñtia.qꝛ eq̄litas que est ex nã rei est q̄dā vnitas ex nã rei.est eniʒ relatio fundata sup vnū.5.meta.ergo nō eq̄litas vel nō adequatio que est ex nã rei.est q̄dā alietas ex nã rei.

Argᵐ 3ᵐ

ℂ Itē. Illud quo aliqḋ est formalr tale ⁊ ex nã rei hʒ alietatē quādā ⁊ dĩiaʒ a q̄lʒ qḋ nō est ipʒ foīalr.qꝛ forᵃ separat ⁊ distinguit: sʒ relõ ex nã rei est incōicabilis.ḡ ex nã rei hʒ alietatē ab essentia q̄ est cōicabilis.

Argᵐ 4ᵐ

ℂ Propter qḋ sūt alij vt Egidi.qui rñdet ad cōeʒ op̄.cōcedentes ꝙ ex nã rei differūt: qꝛ relõ est alia res dico relatiua.sʒ hoc nō vt cōpať ad essentiā: sʒ vt cōparať ad oppoᵐ. Pris rõ est relõ res est ꝑ q̄dditatē suā inq̄tū est ordo vel additas: sed hoc tñ est in ordine ad oppoᵐ.

Opi.3ᵃ Egidius.

ℂ Itē. In diuinis tāta ē simplicitas q̄ maior cogitari nō ꝑt: sʒ si eēnᵃ ⁊ relõ differēt realr maior cogitari posset.igiť ⁊c.

Contra istā viā ab alijs arguiť. Qꝛ relõ realr differt ab eēnᵃ nō solū vt cōpať ad oppᵐ.sʒ vt cōparať ad essentiā. Quia accipio realē relonē aliā in diuinis ſm ꝙ est relõ realis ⁊ foīalis ⁊ cōparo ipsaʒ q̄tū ad illḋ ꝙ est realr ⁊ foīalr ad eēntiā. Et tūc q̄ro: vtrū vt sic ꝯpata ad eēntiā sit ex nã rei relõ realis ⁊ res de gñe relonis. Et tūc cū in illa cōpōne certū est ꝙ eēnᵃ nō est realis formalr: ſʒ Aug.7.de tri.c.p̄ si eēnᵃ relatiue diceref eēnᵃ nō eēt eēnᵃ.igiť est alia ex nã rei foīalr ab eēnᵃ qḋ est ꝓpoᵐ.aut ēt non est res de gñe relonis in ista ꝯpōne ad eēntiā sed solū vt cōparať ad oppᵐ: tūc arguo. Relõ pris nō est realis de gñe relonis nisi vt cōpať ad oppoᵐ ꝑcise ⁊ nullo mō ad eēntiā: sed relõ patris nō cōstituit suppoᵐ pris nisi ſm ꝙ realis de gñe relationis.qa ⁊c.qa nō pōt ꝯstituere reale relatiuū nisi ſm ꝙ est realis de gñe relonis.ḡ relõ nō ꝯstituit suppositum nisi ſʒ ꝙ est ꝑcise ad oppositū. Sed relõ pris vt precise ad op-

Reprobatur.

Argᵐ pᵐ

positiuū cōparata ꝛ nullo mō ad eēntiā est patri tñ assistēs ꝛ non insistēs. ergo psona pris ꝯstituit̄ p relonē assistentē que nō solū assistit per mutuā coexigētiā sui oppositi sȝ assistit fm suā realitatē que est error Porretani vel peius. ❡ Itēȝ.

Arg. 2.

Qñ dr̄ ꝙ relo cōpata ad essentiā nō differt ab essentia: aut igit̄ relo precise cōpat̄ ad essentiaȝ. ita ꝙ nō est ad oppo^m. aut eꝫ cōpat̄ ad oppositū. ita ꝙ nō ad essentiaȝ: sed siue sic siue sic accipiat̄. iaȝ nō est relo. qꝛ vt sic nō habet̄ nisi vnū extremū: ꝛ sic nō est qō nec difficultas querendi. Utrū fm ꝙ nihil vel fm ꝙ nō est relo differat ab eēntia realr̄ vt cōparat̄ ad essentiā. Si igit̄ dȝ esse difficultas opȝ sic intelligi. Utrū relo vt cōpata sil̄ ad essentiā ꝛ ad oppositūȝ sicut ad fūdamētū ꝛ ad terminū sit ex nã rei differēs ab eēntia: sed sic pbo ꝙ differt ab eēntia. ergo q̄diu tenet illā cōpatione differt ab essentia ex nã rei. Sȝ qñ relo accipit̄ vt sil̄ cōparata ad essentiā ꝛ ad oppositū vt ad fundamētū. ꝛ iterū retinet cōpatione ad oppositū est disticta ex nã rei ab eēntia. igit̄ ipsa sic accepta vt sil̄ ad vtrāqȝ cōpata ꝛ si tunc sil̄ cōparet̄ ad essentiā tñ realr̄ differt ab eēntia. qō est ppositū. Et est sile arg^m ac si sic argueret̄. Hō ex nã rei differt a sua mã p suā formā. igit̄ q̄diu tenet suā formaȝ differt realr̄ a sua mã sed hō vt est cōpositus ex mã. ꝛ for^a ꝛ vt includens vtrūqȝ includit suā formā. igit̄ hō cōpositus ex mã ꝛ forã differt a sua mã. ❡ Itē. Relo est realis fm ꝙ ꝯstituit suppositū: qꝛ modus ꝯstituēdi est a mō formali: sed relo vt cōstituit suppositū: cōpat̄ ad essentiā. igit̄ vt ad essentiā cōparata est realis: sed eēntia nō est realis relo formalr̄ loquendo. igit̄ ꝛc. pbo minorē. Qꝛ relo vt ꝯstituit suppositum est habitudo absolute accepta ad aliqō opp^m absolute ꝛ determinate. ꝛ tūc sequit̄ ꝙ nō ꝯstituit suppositū determinatuȝ sed vagū ad oēs spēs relonis. qō est ipole. aut vt hec habitudo ad determinatuȝ suppo^m. qō nō est hec habitudo terminata nisi determinate fundata in essentia diuina. ergo ēt vt cōstituit suppo^m respicit cōpōnē ad essentiaȝ: qō est minor

Arg. 3.

Arg. 4.

pncipalis rōnis. ❡ Itē difficultas in ista qōne nō est vtrū relo mālr̄ ꝛ fundamētalr̄ tñ accepta differat realr̄ ab eēntia. imo sic cōcedim^9 ꝙ nō differūt realr̄: sȝ est difficultas vtrū relo formalr̄ accepta ad totaȝ q̄dditatē suam differat formalr̄ ex nã rei ab essentia etiā cōpata ad eā: sȝ illud nullus sciens dȝ negare. igit̄ ꝛc. pbatio minoris. Qꝛ cū de p se rōne forme sit distinguere ꝛ sepāre. ergo for^a retēta formalitate sua ad qōcūqȝ ꝛ qualitcūqȝ cōparet̄ nō est formalr̄ tale q̄le ipȝ distinguit̄ ab ipso foialr̄: sȝ eēn^a nō est foialr̄ tale quale est relo fundamētalr̄. qꝛ tūc eēn^a esset ad aliqd. ergo relo realis formalr̄ accepta ꝛ vt sic ad eēntiā cōpata differt ab ea ꝛ ex nã rei formalr̄. ❡ Itē. Incarnatio terminat̄ ad filiū sed nō ad eēntiā filij pcise acceptā. qꝛ oēs psone incarnarent̄. ergo ad essentiā filij vt fundat̄ in ea relo filiationis: tūc arguo. Rō terminādi incarnationū dȝ esse alia ab eēn^a filij pcise accepta. ꝛ ēt dȝ esse realis. alr̄ enīȝ icarnatio filij nō est realis. ergo dȝ eē alia realis q̄ȝ rō realis essentie. Sȝ vt supra acceptū est illa alia relo realis dȝ eē vt filiatio fundat̄ in eēntia vt filij ꝛ nō vt pris sed filiatio vt fundat̄ in eēntia cōparatur ad essentiam. ergo relatio vt comparatur ad essentiam est alia relatio realis q̄ȝ essentia.

Arg. 5.

Secundus articulus. Ubi vr̄ pmo ꝙ hec est intētio beati Aug. q̄. s. positiue ꝛ formalr̄ differunt. ꝛ cōparant̄ adinuicē ex nã rei. saltē quo ad esse distinctū ꝯceptibile. vt pȝ ar. 4. ꝛ. 5. ❡ Quia que differūt rōnib^9 generȝ suorȝ differūt formalr̄ ꝛ positiue. rōnes. n. generȝ sūt maxime foiales. ꝛ ēt positiue. negōnes enīȝ nō sunt in gñe nisi p reductionē. Sed Aug. semp assignat dr̄iaȝ relonis ab essentia cōparādo ipsaȝ ad eēntiā. s. p rōnes vtriusqȝ gñis. ergo assignat illā dr̄iaȝ p rōnes foiales positiuas. Minor pbat̄ multiplr̄. Prio. 7. de tri. ca. 1. pbat ꝙ eēntia nō est pri

Arg. 6.

ra relo sic. qa oē qō relatiue dr̄ ē aliqd excepta relone Dic manifeste cōpat relonē ad eēntiā. ꝛ hoc qꝛ differt a relone p esse aliqd: dicit. n. oē qō relatiue dr̄ est aliqd excepta relone. ❡ Sed dices eēntia vt distincta ꝯ relonē est aliqd. nō aūt relo. ❡ Contra. ad aliqd distinguit̄ formalr̄ ꝛ positiue etiā per rōneȝ generis. igit̄ distinguunt̄ formalr̄ ꝛ positiue in rōne generis. ❡ Scdo Aug. 7. de tri. ca. 2. Uerbū quo filius ꝛ eo filius quo verbū sed nō eo vbū quo sapia. Quero enim q̄d reduplicat ly eo. Aut idētitatē realē ꝛ tūc falsuȝ dicit nō eo verbū quo sapia. Aut formalē ꝛ habet̄ ppositū. qꝛ relo cōpata ad eēntialia ꝛ retenta hitudie ad oppo^m differt formalr̄. ꝛ eadē rō ad essentiā ppriā. ❡ Confirmat̄. Illud ibidē pbat ꝙ nō eo verbū quo sapia. qꝛ dr̄ relatiue ꝛ sapia eēntialr̄: sed ista pbatio esset nulla nisi iste nō idētitates reducerent̄ ad ppria positiua pora q̄ sūt q̄dditatiua rō gñis ꝛ eēntie. pbat. n. ꝙ nō eo vbū q̄ sapia qꝛ eo sapia q̄ eēn^a. igr̄. ❡ Itē. 5. de tri. ca. 5. ꝯtrā dicētē ꝙ q̄cq̄d de deo dr̄ fm subaȝ dr̄. Ubi dicit sic. Si pr̄ qō dr̄ pr̄ ad seipsuȝ diceret̄ nō ad filiū: ꝛ fili^9 ad seipsuȝ nō ad prēȝ fm subaȝ diceret̄. qꝛ pr̄ pater nō dr̄ nisi ex eo ꝙ est ei filius ꝛ filius nō nisi ex eo ꝙ est ei pr̄. nō fm subaȝ hec dicunt̄. Ecce arguit dr̄iam relonis a suba dicēs ꝙ nō q̄cq̄d de deo dr̄ ad seipȝ qꝛ suba ad seipsuȝ dr̄ relo ad aliud est: sȝ eē ad se ꝛ ad aliud sunt rōnes foiales generū ꝛ positiue nō pnationes. ergo vult ꝙ positiue fȝ genus distinguant̄. ❡ Cōfirmat̄. Naȝ pbat ēt hoc ꝙ nō oīa que de deo dicunt̄ fm subaȝ dicunt̄. qa trinitas de^9 fȝ substantiā dr̄ sicut magnitudo ꝛ sapia ꝛ bō: sed trinitas de^9 pōt dici pr̄ vt dicit. igit̄ que fm subaȝ dicunt̄ nō dicunt̄ relatiue. Et nota ꝙ hic cōparat pn̄itatē ad essentiā ꝛ diuinitatē. dicens: trinitas de^9 nō pōt dici pr̄ nisi forte translatiue ad creaturā pp adoptionē filioȝ. igit̄ negat trinitateȝ posse dici prēȝ p p relonē quā dicit ad filiū. ꝛ ita semp reducit dr̄iaȝ ad rōnē positiuā generis relonis qō est esse ad aliō. ❡ Itē. 7. de tri. ca. 5. in fine pbat ꝯ grecos. ꝙ nō pñt in diuinis tres sube dici sicut nec tres essentie p hoc ꝙ suba dr̄ subsistere ad se ꝛ relo dr̄ ad aliud. sed nō pñt esse tria supposita ad se sicut nec tres sube. Ecce totū fundamētū suū est cōparādo relonē ad subam. ꝙ vnū est ad se: reliquū ad aliud. ꝛ ita distinguunt̄ ea abinuicē p suas positiuas rōnes. ❡ Itē ibidē sic. Aut in deo est idē esse ꝛ subsistere. aut nō. Si sic. igit̄ sūt tres sube. ꝛ tres essentie. Si nō. sed aliud sit ibi esse ꝛ aliud subsistere sicut aliud est deū esse ꝛ prēȝ esse. igit̄ relo subsistit: ꝛ ita subsistētia nō est suba. qꝛ relatiuū erit. ❡ Ex h̄ dupl̄r habet̄ ppositū. Prio: qꝛ dicit ꝙ aliud est deū eē ꝛ prēȝ esse. igit̄ pn̄itas ꝛ diuinitas distinguunt̄ suis alietatib^9 nō pnationib^9. Scdo. dicit enī ꝙ si de^9 subsisteret relatiue substātia nō esset suba. qꝛ relatiuū: ergo esse relatiuū faceret istam nō idētitatē sube ad seipa: ꝛ eadē rōne eē relatiuū faciet nō idētitatē ipsiusmet relonis a suba: ꝛ ita hr̄ pncipale ppositū ꝙ nō idētitas relonis cū eēntia reducit̄ ad formalē positiuā rōnē relonis: ꝛ nō idētitas sube cū relone ad formaleȝ ꝛ positiuā rōnē gñis sube. ꝛ ita distinguit̄. Et istā auctoritateȝ pondero multū cū illa: nō eo verbū quo sapia. qꝛ relatiue dr̄. ꝛ hic est patens reductio ad positiuas ꝛ formales rōnes suorum generum.

Respo. Reprobatur.

Arg. 2.

Arg. 3.

Arg. 4.

Arg. 5.

Secundo videt̄ ꝙ est ꝯtra theologiā. ❡ Primo qꝛ qua rōne fm theologiā duo opposita concedunt̄ eadē idētice ꝛ eadem res simplex. s. ipsa deitas. ꝛ tñ formalr̄ distingui ꝛ positiue p pprias rōnes foiales eadeȝ vel maiori rōne eēntia ꝛ relo cōpata pñt esse idē idētitate ꝛ tñ formaliter differre ꝛ positiue p pprias rōnes formales: sed due opposite relones in diuinis ꝯcedunt̄ eedē eē ꝛc. ꝛ formalr̄ differre inter se ꝛ positiue p pprias rōnes formales. ꝛ differūt enīȝ nō solū qꝛ negōnes: sed pprijs positiuis vt qa hec est positiue pn̄itas. ꝛ hec positiue filiatio. igit̄ ꝛc.

Arg. 6.

Arg^m 1^m ¶ Itē. Cōparando relonē ad essentiā: aut cogitas q̄ relo retinet habitudinē ad oppositū: aut nō. Si nō, tūc nihil loqueris. q2 nō erit relo. ¶ R̄. Tunc nō tangis difficultatem de cōicabili ⁊ incōicabili. qa relo cōpata ad essentiā dimissa habitudine ad oppositū nihil est penitus nisi essentia: ⁊ per 9ns eque cōicabilis sicut essentia. si g̊ vis disputare ad difficultatē. opz accipere relonē retenta habitudine ad oppositū: sed relo retenta sua habitudine ad oppositū, pp suā habitudinē que est qd positiuū, distinguit a quolibet q̄ nō īportat habitudinē ad oppositū. igit relo (vt disputamus de ea) positiue differt ab essentia. qn etiā ad ipsaz cōparat. q2 essentia vt sic nō est ad oppositū. ¶ Cōfirmat. Quo aliquid est tale formalr: ⁊ positiue ⁊ qd nō est tale formalr: nec positiue: ⁊ hoc retenta sua habitudine formali siue sit cōparatū ad oppositū siue disparatū vt pz. q2 relo vna nō solū differt ab opposita sicut pr̄nitas a filiatione sed relo differt ab oī genere p̄dicabili. ⁊ positiue. Sz pr̄ est formalr pr̄ per relonē: ⁊ essentia nō est formalr essentia p relonez. q2 tunc essentia nō esset essentia. 7. de tri. c. 1. co. ergo formalr ⁊ positiue differt nō solū cōparata ad oppositū. sed ad essentiaz retenta relone formali relonis. Et pōt fieri arg^m in for^a ⁊ figura. sic. Ois essentia absoluta ex nā rei est ad se: nulla relo ex nā rei est ad se. igit nulla relo ex natura rei est essentia.

Arg^m 3^m ¶ Itē. Qz 9cedim^9 in vno arti. possum^9 cōcedere in alio: sz cōcedēdo q̄ qn̄titas subsistit sine subiecto habem^9 9cedere q̄ alia sūt idē identitate: ⁊ tn̄ q̄ hn̄t rōnes distinctas formales ex nā rei f̄m que 9dictoria verificant de eis f̄m cōicabile ⁊ incōicabile. igit in pposito. pbatio assumpti. Quia supposito q̄ eēntia qn̄titatis ⁊ esse sube sunt idē sicut cōiter supponit. ⁊ pbat lib. 3. dis. 10. tn̄ eque vere retinet suas distinctas rōnes formales ex nā rei intrī q̄ 9dictoria verificant de eis ac si realr distinguerent: essentia eniz qn̄titatis est cōicabilis. q2 successiue posset cōicari diuersis subiectis deo agente. Sz subsistentia nō posset cōicari. lz. n. cōicaret essentia ipsa qn̄titatis diuersis subiectis. subsistentia tn̄ quā per se sepata in sacro existebat. nō qa tūc in subiecto esset p se ⁊ nō p se existēs. igit pz minor. ¶ Ad declarationē coz. rn̄deo q̄ est oppo^m. q2 qn̄ querunt: aut sunt idē oīb^9 modis aut non. Dicet q̄ nō. Et qn̄ arguunt. igit p^a distinctio est p hec q̄ nō sūt idē. ⁊ ita per negōnes. Dicet q̄ nō est pma. q2 vt argutū est cōtra eos illa nō idētitas reducit in distōnez porez positiuā. s. in hanc. q2 essentia est eadē sibi identitate absoluta ⁊ relo est eadē idētitate absoluta. ¶ Itē. Alij vocant differre formalr ex nā rei distōne. tūc arguo quecūqz differūt ex nā rei distōne positiua corrn̄dente rei. differunt a nā rei positiue. Exemplū p oppositū dextrū ⁊ sinistrū in colūna ⁊ si differant distōne. q2 tn̄ nō distōne positiua que corrn̄det rei. Dextrū. n. aut sinistrū nihil est in colūna: ideo nō differunt ex nā rei in colūna positiue: sed essentia ⁊ relo distōne differunt ex nā rei distōne positiua corrn̄dente ei. si eniz nullus intells esset in deo eēt relo. ⁊ iō eēt essentia ⁊ diffinitio eēntie differt a distōne relonis positiue: sicut diffinitio entis ad se a diffinitione entis ad aliud.

Tertius arti. Quō loquēdū sit de dīa eēn^e ⁊ relonis. Ubi vī mihi. q̄ si loquamur de sigr̄ato hui^9 termini res. sicut loquunt phi. male est dictū q̄ relo est alia res a sube: aut q̄ differat realr. Qz f̄m phm hoc nomen res magis hz significatū limitatū q̄z hoc nomen eēntia. Sexto eniz meta. tex. cō. 4. ⁊ in 5° tex. cō. 14. hoc nomen ens diuidit in ens in aīa: ⁊ ens extra aīam. hoc aūt nomen res nō diuidit in aīa ⁊ ens extra aīaz. imo hoc nomen res tenet p̄cise alterū membrū entis. s. ens reale extra aīaz: ⁊ diuidit in. 10. gn̄a rerū. Sed incōueniens esset 9cedere q̄ in diuinis eēnt plures essentie reales extra aīaz. g̊ ⁊c. Si v̊o loquamur de significato huius termini res sicut loquunt theologi. tunc in p^a facie vī q̄ nullo mō sic 9cedēdū est per decre. de sum. tri. ⁊ fi. ca. dam. circa mediū. Nos aūt sacro approbante cōcilio credimus ⁊ cōfitemur vna cū petro. q̄ vna q̄dam res est que veraciter est pr̄ ⁊ filius ⁊ s. s. Sed certū est. q̄ illud qd est pr̄ ⁊ filius ⁊ s. s. addunt super essentiā, est relo, vult dicere q̄ relo est vna q̄dā res que est eēntia. ¶ Itē. Ibidem seq̄t quelibet triū psonarū est illa res videlicet suba eēntia siue nā: sed non esset quelz illa q̄ est essentia si essentia esset alia res a relone aut ecōuerso. igit. ¶ Ad horū intelligētiā est intelligendū. q̄ vna res pōt duplr dici. Uno mō per oppositionē ad multas res. Alio mō p oppōnē ad multitudinez eiusdē rei. s. ad formalē distinctionē quā hz eadē res ex nā rei extra intellectū. ¶ Primo mō neutrū est 9cedēdū f̄m theologos. s. f̄m q̄ essentia ⁊ relo differunt realr. nec q̄ essentia sit alia res a relone. qa sic loq̄t decretalis illa. pbatio. Ibi. n. repetit heresim abbatis Joachim q dixit q̄ cum dicim^9 prēz ⁊ filiū esse essentiā vnā: hoc nō est verū accipiēdo verā ⁊ ppriā vnitatē sz collectiuā ⁊ silitudinē: quemadmodum dicunt multi hoīes vnus populus. ⁊ multi fideles vna ecclesia. Et maxima sua fuit. q̄ sic loquit euangelium. Uolo pr̄ vt vnū sint in nobis sicut ⁊ nos vnū sum^9. Arguo: sed certū est q̄ multi fideles nō sunt vna res veraciter. sed similitudinarie pp vnitatē charitatis. ergo voluit Joachim 9dicere q̄ pr̄ ⁊ fili^9 ⁊ s. s. erant vna res nō vere sed silitudinarie. ⁊ ita voluit cōcedere in diuinis verā multitudinē rerū. imo quaternitatē. Cū igit decretalis voluit auferre ei^9 heresim q̄ est vna res. pz q̄ voluit decretalis accipere ibi vnitatē f̄m q̄ opponit quaternitati rerū. ¶ Scdo mō dico duo. Primo 9clonē negatiuā. s. q̄ volens sustinere op. q̄ differūt a nā rei nō dz vti istis terminis. s. relo est alia res ab essentia, aut q̄ realr differt ab essentia. ⁊ hoc pp verba decretalis q̄ accipit distingui f̄m rē vel realr pro distingui p multitudinē rerū. Nec debemus absolute 9cedere q̄ differunt a nā rei: sed si aliquo mō hoc dicimus solū debem^9 9cedere relonē cōpatā ad essentiā differre ab eēntia ex nā rei. ⁊ hoc cū istis determinationib^9 s. retenta sua hitudine ad oppo^m ⁊ salua idētitate reali cuz essentia. Hoc pbat. q. p̄cedente ar. 4. Sic debem^9 ⁊ nō aliter cōcedere relonē cōparatā ad essentiā differre ex nā rei vt teneamus 9fessionē ecclesie cū Petro: ⁊ recedam^9 ab errore Joachim ab ecclesia cōdēnato: sed p hoc duo (qa dicimus relonē fundatā in eēntia aut vt cōpatā ad essentiā differre ex nā rei ⁊ p s. retentā suā habitudinē ad oppo^m) tenemus 9fessionē cū Petro: ⁊ p hoc cū dicim^9 q̄ salua idētitate reali cū essentia recedimus ab errore Joachim ⁊c. igit cū istis determinationibus ⁊ nō alr debem^9 9cedere: pbo mī. Quia cōparando relones diuinas ad essentiā vt ad fundamentū p hoc q̄ s. retinent ex nā rei habitudines ad opposita: saluo trinitatē relatiuā ex nā rei vt vult ecclesia cū Petro. Per hoc aūt q̄ 9parādo relones ad essentiā salua idētitate reali cū eēntia recedēdo ab errore Joachim q essentiā. 4. in rem posuit cōnumeratā cū relonib^9. g̊ ⁊c. ¶ Qz aūt hec sit intentio decretalis. s. q̄ loqmur cū istis determinationib^9, pbo. Primo p formā ⁊ sniaz decretalis. Scdo p v̊ba decretalis. Tertio p rīsionē ad aduersariū. pbo p^m. Quia decretalis recitat errorē Joachim q eēntiā tāq̄z rez aliā a tribus psonis posuit ⁊ dixit q̄ nulla vna res est q̄ sit pr̄ ⁊ fili^9 ⁊ s. s. nec est essentia ⁊c. Ecclesia v̊o cōfitet 9triū cum Petro dicente: q̄ vna q̄dā res est incōprehēsibilis q̄ veraciter est pr̄ ⁊ filius ⁊ s. s. q2 q̄lz triū psonarū est illa res q̄ videlz est supple eēn^a siue nā diuina. Huc vsqz de idētitate reali psonaz siue relonuz psonaliū cū eēn^a 9 Joachim. seq̄t de distōne psonarū. siue relonū in ipsa idētitate eēntie cuz Petro. ¶ Illa res q̄ est eēn^a. nec est gn̄ans. nec genita. neqz pcedēs. sz est pr̄ q gn̄at: filius q gn̄at. s. s. qui pcedit: vt distinctiōes sint in psonis ⁊

Distō psonaz cū vnitate eēntie

vnitas in nã. Infra. Ut sic in ꝑsonis distinctis attendatur idẽtitatis vnitas in nã. Ex his sic manifestũ est ꝙ in toto ꝓcessu ecclesia cõparat relationes personales. seu ꝑsonas ad essentiã. cõfitens contra Joachim. ꝙ tres ꝑsone sunt vna. ⁊ cõfitens cũ petro. ꝙ in idẽtitate essentie est distinctio ꝑsonarũ ꝑ oppositas relõnes originis. s. pñis q gñat ⁊ filij q generat ⁊c. igit̃ manifeste pꝫ. ꝙ ex forma decretalis sumus limitati ad cõfitendũ: ꝙ relõ cõparata ad essentiam differt ex nã rei cũ istis determinationibꝫ. salua videlꝫ idẽtitate reali earũ cũ essentia ⁊ sil̃ retenta sua habitudine ad oppositũ. ꝓbatio scdi pꝫ ex verbis decretalis. rõnem reddit. n. quare nõ debemus credere. ꝙ illa res q̃ est essentia que veraciter est tres ꝑsone. gñat aut gñat̃: sed pr̃ est qui gñat ⁊c. vt ꝑ hoc denotet̃ ꝙ vnitas sit in nã ⁊ distinctio in ꝑsonis: sed necessariũ est dicẽtes relõnẽ ex nã rei differre ab essentia cõformari decretali. ergo eodẽ mõ dicentes relõnem differre ex nã rei ab essentia opꝫ addere. salua vnitate nãe ⁊ retẽta habitudine siue distinctione relatiua. ꝓbatio tertij. Quia ad auctẽ quã allegat Joachim. Uolo pr̃ vt vnũ sint sic ⁊c. vt exponit decretalis. Uolo pr̃ vt fideles mei sint vnũ in trinitate charitatis ⁊ gratie. sicut nos vnũ sumꝰ in idẽtitate nature. Hoc idẽ Aug. 6. de tri. c. 3. Pater ⁊ filiꝰ vnũ sunt vtiq̃ ſm vnitatẽ substantie. Tũc arguo: ꝓbatio euangelij: quã accepit Joachim nõ cõcedit̃ nisi cũ suis determinationibꝫ. s. vt intelligat̃ de vnitate charitatis nõ idẽtitatis: sꝫ qua rõne ista auctoritas que fuit cã erroris ipsi Joachiꝫ nõ dꝫ ꝯcedi nisi cum suis determinationibꝰ eadẽ rõne in ꝓposito. dicẽs ꝙ ex nã rei relõ differt ab essentia. cuꝫ hec posset esse occasio maioris erroris. ¶ Itẽ. Debemus loq cũ certis determinationibꝫ vt recedamus ab Arrio q posuit ꝑsonas in substantia distingui a Sabellio q ꝯfundit ꝑsonas ponẽdo vnã solã. que qñq̃ noiabat̃ pr̃. qñq̃ filius. qñq̃. s. s. Sed ponẽdo ꝙ tres relõnes sic cõparant̃ ad essentiã ꝙ sunt eadẽ res recedimꝰ ab Arrio ponẽdo tres relõnes fundatas in essentia retinere tres oppositas habitudines. ⁊ hoc ex nã rei recedimus a Sabellio. igit̃. ¶ Cõfirmat̃ Joã. 10. Ego ⁊ pr̃ vnũ sumus. Dicit Aug. sup Jo. hic. ꝙ ꝑ ly vnũ recedimꝰ ab Arrio: ⁊ per ly sumus. qđ est nomen plurale. recedimus a Sabellio: sed manifestũ est. ꝙ in ista auctẽ relõnes seu ꝑsone cõparant̃ ad essentiã ſm quãdã idẽtitatẽ. cum dr̃ ego ⁊ pr̃ vnũ sumꝰ. ⁊ retinent suas oppõnes adinuicẽ. cũ dr̃. ego ⁊ pr̃. igit̃ si volumus recedere ab his hereticis oportebit nos vti istis determinationibꝰ. ¶ Itẽ sic debemus determinare sermonẽ vt recedamus a Poretano cõdemnato in cõcilio remẽsi: sꝫ Poretanus voluit saluare trinitatem ꝑ tres relõnes oppositas hitudines adinuicẽ ⁊ ex nã rei: ⁊ in hoc deficit ꝙ non veniunt in essentia ꝑ idẽtitatẽ sed posuit eas affixas vt pꝫ ex eodẽ cõcilio. Et per. B. sup cant. ofi. 80. ⁊ magis expresse ad Eugeniũ li. scdo. q̃ si eius errorẽ fugere volumus opꝫ vtraq̃ vti determinatione. ¶ Itẽ. Sic debemꝰ ꝯditionare vt ponũt sancti: sed Aug. in pn° 5. de tri. ꝑ totũ ꝓbat ⁊ oia q̃ sunt in deo sunt vnũ: in. 7. ⁊ eodẽ. 5. diffuse ꝓbat. ꝙ relõnes cõparatas adinuicẽ differũt ex nã rei. vt ꝓbatur in ista q̃one articulo. igit̃. ¶ Itẽ sic debemꝰ ponere vt ponit doctor cõmunis ⁊ alij cõiter: sed sic loqt̃. igit̃ ⁊c. ꝓbo minorẽ Tho. ꝑmo scripto dis. 33. q. p° ar. p° rñdens ad argm̃ p°. ꝙ relõ dr̃ qr essentia ad se/ relõ ad aliud dicit. ꝙ differũt rõne. Et addit versus finẽ. ꝙ nõ rõne que est in rõcinabilitate. sed que est diffinitio. sed certũ est ꝙ due differũt rõne q̃ est diffõ ⁊ nõ que est ⁊c. Differũt ex nã rei. qr diffõ indicat qđ qd est. ¶ Itẽ hoc idẽ ⁊ magis expresse dicit Pe. de tarentasio ibidem. ¶ Iteꝫ de bona fortuna super sen. dis. 26. q. 3. dicit. ꝙ vna cõis op. est ꝙ relõ differt ab essentia ⁊ nõ ratione tñ. ¶ Item sic debemus determinare vt cũ reali distõne terminoꝝ saluemus diuinã simplicitatẽ: sed cũ dicimꝰ ꝙ relationes cõpate ad essentiã differunt ex nã rei (⁊ hoc retenta sua habitudine ad oppositũ ⁊ salua idẽtitate cũ essentia) saluatur simplicitas. igit̃ ⁊c. ¶ Cõfirmat̃. qr oẽs op. de mũdo ꝯcedũt ꝙ pñitas ⁊ filiatio que sunt relõnes opposite distinguunt̃ ex nã rei. ⁊ tñ saluat̃ simplicitas in diuinis. qa incidunt in idẽ re: cũ essentia ꝑ decretalẽ. igit̃ eadeꝫ rõne lꝫ rõ cõparata ad essentiã differt ex nã rei ab essentia. dũ tñ ponimus ꝙ sunt idẽ realr̃ saluat̃ simplicitas diuina. ¶ Contra hoc tñ est argm̃ apparens. Quia ꝑ te precisa cã quare saluat̃ simplicitas est. qa veniũt in idẽtitatẽ. igit̃ ex opposito eo mõ que nõ veniũt in idẽtitatẽ non saluabit̃ simplicitas: sed ꝑ te nõ veniũt in idẽtitatẽ formalẽ. igit̃ pensata distinctione formali. vt sic non saluabit̃. ¶ Rñsio ſm alios. Qñ dicit̃ ꝙ precisa cã simplicitatis est. qa veniũt in idẽtitatẽ. Dico ꝙ opꝫ addere. qr veniunt in idẽtitatẽ realẽ: ⁊ sõ ex opposito si aliquo mõ nõ venirẽt in idẽtitatẽ realẽ nõ esset simplicitas: sed distinctio formalis nõ aufert idẽtitatẽ realẽ. vt pꝫ de duabꝰ relõnibꝰ oppositis que formalr̃ distinguũt̃ ⁊ sunt idẽ realr̃ cũ essentia. igit̃ ⁊c. Qr aũt talis idẽtitas realis facit simplicitatẽ ẽt stante distinctione ꝑsonaꝝ. patet ꝑ decretalẽ. qr sil̃ cõcedit ꝙ pr̃ ⁊ filius ⁊ s. s. sunt tres distincte ꝑsone. ⁊ vna sũma res ⁊c. ⁊ post hoc infert ꝙ ꝓꝑ vnitatẽ rei est cõcedendũ ꝙ sũt idẽ oĩno (⁊ ĩfra) vt pote oĩno simplex. vide ibi. Et hoc ꝓpositũ clare pꝫ. Phs enim saluat indiuiduũ substantie esse ꝑ se vnũ: qr ex partibꝰ essentialibꝰ vna est in potentia essentiali ad aliã: ⁊ idẽ cõcederet diuersoꝝ generũ. Uult eniꝫ ex ꝓposito ꝙ ex substantia ⁊ accidente non fit per se vnũ. qr subm est in actu respectu accñtis ⁊ ex ista regula ostendit. 12. meta. t. c. li. ꝙ qr in ꝑmo motore oĩa sunt eadẽ ⁊ ꝑ ꝯñs maior vnitas q̃ in cõstituto ex po° ⁊ actu. ꝯcludit ꝑmus motor est in fine simplicitatis ſm phos. si nulla eẽt nisi vnitas idẽtitatis. esset vnitas simplicitatis. q̃ eo ipso q̃ saluat̃ identitas aliquoꝝ adinuicẽ ꝙ in diuinis siue sint diuersoꝝ generũ siue quocũq̃ mõ semꝑ saluat̃ simplicitas. ¶ Itẽ. Sic debemus declarare sermonẽ vt per hoc possimus rñdere ad nouas formas sylloꝝ. qbus ꝓbat̃ ꝙ cõcedentes distinctionẽ formalẽ ꝯcedũt realẽ: sed ꝑ istas determinationes additas ꝑ decretalẽ soluit̃ ad illos syllos que ꝓbant̃ ⁊c. Arguũt eniꝫ sic. Essentia est realr̃ cõicabilis: relatio est realr̃ icõicabilis. igit̃ relõ nõ est eẽntia realr̃. Uel sic. Essentia est res cõicabilis: relõ est res incõicabilis. q̃ relatio nõ est eẽntia realr̃. Uel sic. Essentia est res cõicabilis: pñitas est incõicabilis. igit̃ pñitas nõ est res que est essentia. ¶ Et cõfirmat̃ iste modus arguendi. Quia si sic ꝯcludatur in istis syllis. pꝫ ꝙ sylls erit ex tribus terminis. si ão cõcludat̃ in ꝯclõne ꝙ pñitas est aliud formalr̃ ab essentia iam in ꝯclõne erit aliqs terminus q nõ fuit in aliqua ꝑmissarũ: ⁊ ita sylls ex quatuor terminis. ¶ Rñsio ſm premissa dicerent ꝙ sic dꝫ argui in forma. Essentia est realr̃ incõicabilis: relõ retenta sua habitudine sic est realr̃ incõicabilis ꝙ cũ hoc est eadẽ eẽntie. q̃ relõ sic differt realr̃ ꝙ tñ est eadẽ essentia: ⁊ hoc est verũ. Et eodẽ mõ in alio syllo. Essentia est res cõicabilis: pñitas retenta sua habitudine est res incõicabilis que est eadẽ essentie. igit̃ pñitas est res sic differens ꝙ est eadẽ essentie. Et ſm istũ modũ intenderent ꝙ oĩa argumenta in ea ꝯcludũt. q̃ ꝓbant distõnẽ esse a nã rei in oĩbꝰ vbi loquor de ista mã. ¶ Et attende diligenter. ꝙ qñq̃ arguit̃ in cõclusione ꝙ differunt realr̃. vel sicut res. ꝓpositio sic absolute accepta est negãda: sed est ꝯditionata sic. ꝙ differũt realr̃ id est ex nã rei. sic tñ ꝙ sit eadeꝫ res essentie ⁊ nunq̃ diuisim dꝫ cõcedi ꝙ differunt realr̃. rõne habitudinis realis: ⁊ sic dicunt cõditionati oẽs ꝓpõnes ex qbus cõcludit̃ distinctio realis: vt pꝫ de incõicabili in duobus syllis. Scdo dico. ꝙ tenentes distinctionẽ a nã rei habent apparentiã dicendi ꝯclõnẽ affirmatiuam. s. appositus

predictis

S. Tho.

Instantia.

Rñsio.

Argumẽtũ in 3ria.

Rñsio.

predictis determinationib⁹ ⁊ in omni sermone nostro semꝑ suppositis. decretalis videtur concedere. ꝙ relatio ad essentiam differt ab essentia ex natura rei sic. ꝙ illa differētia nō dicat multitudinē rerū ⁊ quandā distinctionē seu multitudinem formalez ex natura rei: probo. Qꝛ primo decretalis cōparauit personas ad essentiaz considerādo. ꝙ pater ⁊ filius ⁊ s. s. sunt vna res quedaz. que est essentia: postea recapitulando cōparans essentiā ad relationes siue ad personas. dicit ꝙ res est simul tres ꝑsone. ⁊ sigillatim quelibet earuz: ⁊ tunc infert ꝙ in deo solūmō trinitas nō quaternitas. Tūc arguo. Ipse dicendo ꝙ essentia est tres persone cōcedit idētitatē: sed dicēdo tres ꝑsone concedit quādā distinctionē in natura rei relatiuā. igiť in natura rei concedit distinctionē: sed retēta habitudine seu relatione ⁊ salua idētitate. igitur.

¶ Itē argumētū ioachim essentia nō generat nec generať pater generat ⁊ generať: igiť non sunt idē. Ecclesia vō cōdēnat eū sic dicēs. Illa res nō est generās neqꝫ genita neqꝫ procedēs: sed est pater qui generat / filius qui generať ⁊ s. s. ꝙ procedit. arguo. cōtradictoria sm idē nō dicitur de eodez: qꝛ hoc est cōtra primū principiū cōplexū: de quolibet affirmatio ⁊c. ⁊ de nullo. Igiť pater qui generat nō est adeo idē essentie q̄ nō generat qn aliquo mō in illa cōparatiōe ꝑsone ad essentiā sit differētia: sꝫ certū est ꝙ ista differētia que importať ꝑ istā negatiuā quādo dicit ꝙ illa res ⁊c. nō dicit differētiā rerū nec solā differentiā in intellectu: qꝛ alr̄ in re esset verū ꝙ essentia eēt generās ⁊ ꝙ intēdit cū negare cuz petro: vt patet ex principio decretalis. Igiť habeť ꝓpositū ꝙ vult cōcedere tres ꝑsonas eē rē vnā veraciter. qđ tn̄ retēta habitudine ex natura rei distiguunť.

Ad ꝑmaz opinio.

¶ Per istā distinctionē patet ad omnia argumēta: q̄ enim probāt ꝙ relatio est alia ab eēntia. Dicerēt ꝙ si alietas denotet multitudinē rerū: falsum est. si vō denotaret multitudinē formalē eiusdem rei in eē suo relatiuo: ⁊ absoluto: verū est. cū suis determinationibus accepta relatione vt dicit habitudinē ad oppositū: ⁊ vt est eadē ⁊ vt est cū eēntia.

Ad scdaz opionez.

¶ Argumēta contra cōtrariā. s. ꝙ relatio nō est alia res ab eēntia. Uerum est vt alietas dicit multitudinē rerum: sicut posuit ioachim: vt tn̄ dicit multitudinē formalē eiusdē rei nō est verum accepta relatione vt retinet habitudinē ad oppositū ⁊ idētitatē realem cū essentia.

Ad tertiā opionez.

¶ Ad argumenta supra ꝓbantia ꝙ relatio solū differt ab obiecto. Ad primū qn̄ dr̄ ꝙ relatio nō est nisi in ordine ad oppositū. nec per cōsequēs hꝫ distinctionez nisi in ordine ad oppositū. Dicerent ꝙ relatio pōt intelligi dupliciter. Uno mō ꝙ ꝑcise cōpareť ad essentiā nō cōparetur ad oppositū. ⁊ isto mō relatio nō est aliquid reale: sed ficticiū quoddā. Alio mō ꝙ cōpareť ad essentiā vt ad fundamētū cū quo sit idē realiter. ⁊ ꝙ simul retineat habitudinem ad oppositū correlatiuū. ⁊ sic est reale quid ⁊ tunc isto modo cōcedo argumētū ꝙ nō differt nisi in ordine ad oppositū: ⁊ tūc hoc est verū qđ vt sic distiguiť ab eēntia semꝑ salua alia cōditione: ꝙ sit eadē eēntia. ¶ Ad scdm qn̄ dr̄ ꝙ nō saluať simplicitas diuina per istū modum diceretť ꝙ si differret ab eēntia in cōparatione ad ipsum sic ꝙ illa differentia diceret multitudinē rerū vt posuit ioachi tūc nō saluareť simplicitas: si aūt dicit solū quādā multitudinē q̄si. s. relō ex sola sua formali rōne differret ab eēntia nō re quadam, tūc saluať sua idētitas. ¶ Per idez pꝫ ad principale in oppositum questionis.

Dubium

Quartus articulus. vbi cōtra istā viā sic cōditionatam ⁊ circūstātionatā dubitať. ¶ Primo sic. Paternitas cōparata ad eēntiā differt ex natura rei ab essentia ꝑ te. rōne illius habitudinis realis retēte ad oppositū: sed relō vt ad oppositū est res. g̃ essentia differt a pr̄nitate realiter.

Rn̄sio.

¶ Ad solutionē est intelligendū. ꝙ decretalis fundať sup dictū magistri sentētiarū contra ioachim vt pꝫ supra. Ultima aūt sentētia magistri vt patet distin. 33. c. vltimo in fine est ista: ꝙ lꝫ verbum sm ꝙ verbū nō sit hoc ꝙ est pater: est ea tn̄ ꝓprietas qua verbū est idē ꝙ pater: illud est diuina eēntia. Uerba eius sunt. Et ita patet ꝙ magister ⁊ decretalis reducūtur ad hanc regulā vulgarē ꝙ oia in diuinis sunt eadē res vt cōparanť ad essentiā ⁊ solū realr̄ differunt: inter q̄ obuiat oppositio relationis. ¶ Per hoc ad argumētū. cōcedať maior. ꝙ paternitas cōparata ad essentiaz differt ex natura rei. ratione habitudinis retēte ad oppositum. tamē qꝛ in illa cōparatione que est ad essentiā vt ad fundamentū non attendiť relationis oppositio: ideo nō seqtur ꝙ essentia differt realiter a paternitate. imo est fallacia accidentis. quia in maiori arguitur de relatione retenta habitudine sua ad oppositum. sed sub illa habitudine comparatur ad essentiam: ⁊ hoc est quod dicit maior. Paternitas comparata ad essentiam. sed in minori cum diciť relatio vt ad oppositū est res. hic retineť habitudo ⁊ ꝯparatur ad suuz extremū ⁊ sic variať mediū.

Instantia

¶ Ad 8 arguiť. essentia est res que est cōicabilis: relatio est res que est incōicabilis. igiť hec res nō est illa res.

Rn̄sio.

¶ Rn̄sio. ꝙ hec minor relatio est res que est ⁊c. est accepta ab ista regula Aug. ꝑmo capitulo de doct. christiana: q dicit. ꝙ res qbus fruendū est. sunt pater ⁊ filius ⁊ s. s. Et ita nō est concedendū relatio est res que est incōicabilis nisi accipiēdo rem pro relatiōe reali. vt cōparata ad oppositū ⁊ differēs ab eo. Tunc ad argumentū qn̄ dicitur in minori ꝙ relatio est res que est incōicabilis. dico ꝙ hec est cōcedenda cū duabus exponentib⁹. Una ē ꝙ ē res que est incōicabilis vt relatio cōparatur ad oppositū. Alia ꝙ ꝑ hoc non includiť quin sit eadē res cum essentia. qꝛ tunc est cōparatio ad fundamentū. ⁊ tunc nō sequitur conclusio simplex. s. ꝙ est res differēs ab essentia. sꝫ conclusio cōplexa: ista. s. ꝙ cōparata ad oppositū differt ab opposito realr̄ ⁊ est eadē res essentie.

Instantia

¶ Dices ista que mō per te ponunť sunt dicta sm cōmunem opi. ⁊ tu vis ponere vnā singularē. g̃ nō tenes ꝓpositum.

Rn̄sio.

¶ Dico ꝙ teneo conclusionē quā tenet quilibet opi. s. ꝙ relatio ꝯparata ad eēntiam nō differt realr̄ ab essentia. ⁊ ideo per ea que ponit cōmunis opinio sufficit soluere ista argumēta que hec fuerūt contra me. ¶ Sed adhuc est vnū argu. qđ videtur cogere oēm hominē sic. Quia cuz dicis. ꝙ adinuicē cōparate differunt a natura rei. Aut accipis relationē retenta habitudie ad oppositū: aut nō. Si non. nihil disputas vtrū relatio differt. qꝛ sic nō est relatio. Si sic. arguo. Paternitas vt est res relatiue retinēs hitudinē ad opp^m dīt realr̄ ab ea. eo qđ nō est res relatiua hn̄s hitudinē ad oppositū: sꝫ non obstāte ꝙ essentia ⁊ paternitas adinuicē cōparate sint eadē res idētica: essentia tamē vt cōparata ad paternitatē nō est res relatiua habēs habitudinē ad oppositū vt pꝫ. 7. de tri. (si essentia diceretť relatiue nō esset essentia) igiť nō obstāte ꝙ eēntia sit eadē res identica cū paternitate tali. tn̄ in illa cōparatione realr̄ differt a paternitate: propter tamen solutionē argumēti. dico ꝙ argumentū in oppositum distinctionis ex natura rei oporteret dicē ꝙ huculqꝫ in terminis est positus ad saluandū quō adinuicē cōparata differūt ex natura rei. Dico signāter adinuicez ꝓpter arti. quintū. Unī notandum est. ꝙ qn̄ dicitur absolute aliqua differre ex natura rei vel denotatur distinctio rerū. vt est inter subiectuz ⁊ accidēs ⁊c. vel saltez denotať distinctio formalis oino se tenens ex ꝑte rei: vt. s. res. vno mō cōparatur ad seipsam. alio mō sicut dicit Scotus de attributis ⁊ de relatiōe. ꝙ q̄uis sint idez eēntie tn̄ cōparata essentie vt sic ex natura rei differūt formaliter. Quando vō dicitur ꝙ differunt ex natura rei formaliter sm diffinitionem seu in ordine ad intellectum solum denotať ꝙ nulla est omnino distinctio reruz nec distinctio se tenēs ex parte rei. sꝫ solū denotať distinctio formalis ex

pte rei sub hoc sensu.l. q res ex natura sua nata est concipi sub diuersis conceptib⁹ formalib⁹ sicut aliq dicunt. q quelibet res quãtucũq3 simplex ex natura sua nata est ɔcipi sub diuersis ɔcepŧibus: vt angelus q sit angelus: ⁊ subã: ⁊ ens: ⁊ iste modus vi fuisse Tho. qñ dixit. 4. lib. dis. 2. q differũt diffinitiõe nõ rõne que ẽ in rõcinabilitate tñ: ⁊ iste modus in diuinis videẽ posse rõnaliter cõcedi. Qd pz. qz posito q relatio ɔparata ad essentiã. ⁊ vt simul retinet suã habitudinẽ ad oppositũ. ɔcedatur fore eadẽ essentie oibus modis se tenentibus ex pte rei vt res est: ita q cõparando essentiã in rõne essentie ad relationẽ: ⁊ relationẽ in rõne relatiõis ad essentiã. quãtũ est ex pte rei in illa ɔparatione nõ distinguũtur vt distincte res neq3 sicut distincta formalr: tñ qñ essentia ɔparatur ad relõnem in rõne essentie ex natura rei nata est cõcipi vt ad se. ⁊ qñ relatio ɔparaẽ ad eẽntiã in rõne relõnis recipiẽdo suam habitudinẽ ad oppositũ ex natura rei nata est cõcipi vt ad aliud: ⁊ ita habeẽ ppositũ q lz nulla sit distinctio quoquomõ se tenens ex pte rei vt res est. tñ erit ibi distinctio ex pte rei in ordie ad intellectũ ⁊ põt declarari ad ppositũ p ea que dicta sunt dis. 2. q. 2. de attributis. q solũ possent in esse itelligibili ⁊ repñtatiuo differre.

¶ Itẽ Sic declaraẽ. q relõ cõparata ad oppositũ differt ab opposito ⁊ hoc ex natura rei fm oẽs: sed realr ab opposito. Per hoc q ibi obuiat relõnis oppositio ad oppositu terminũ. intelligibilr aũt ab essentia p precisaz rõnez relõnis que est sua additas separenẽ. igiẽ rõnes puta q paternitas retenta sua habitudine ad oppositũ obyciat se itellectui fm ɔparationem quã hz ex natura rei ad oppositũ. vt ad terminũ ⁊ qd obyciat se itellectui fm cõparationẽ quã hz ex natura rei ad essentiã vt ad fundamentũ: ⁊ tũc sequr q vtrobiq3 retenta sua habitudine ad oppositũ q vt ɔparatur ad oppositũ poterit differre ab opposito realr. ⁊ vt cõparatur ad essentiã vt ad fundamentũ differt ex natura rei in eẽ intelligibili ab essentia: ⁊ hoc est ppositum. Et iste modus eo videtur pbabilis. Primo qz eo q nõ ponit istas formalitates ex pte rei vt est res: sz solũ vt itelligibilis est ⁊ simplicissima res nata est multis modis itelligi ⁊ ex natura rei ⁊ nõ sic saluaẽ diuina simplicitas quã intendit decretalis dicẽs: que res est oĩno simplex. Scðo q ista opinio lz ponat relationẽ cõparatam ad essentiã vt ad fundamentũ differre in esse itelligibili seu fm rõnem ab essentia. non tñ intendit q vt sic pcisa accepta cõstituat ⁊ distinguat. sz hoc facit vt sic ɔparatur ad oppositũ: vt pbatur li. 3. dis. 2. arti. 3. ⁊ qz vt sic est res. sequr q tales relõnes mĩtas ɔstituãt supposita realia realr distincta: ⁊ saluaẽ distinctio in psonis realis quã itẽdit decretalis dicẽs. est pater q generat ⁊c̃. Tertio qz fm istũ modũ nõ sequr: dint ex natura rei. igiẽ differũt realr. put vltimũ argumentũ factũ cogit. Uñ ad ma. qñ diciẽ q pater vt est res relatiua differt realr ab oi eo q non est res relatiua. Dicendũ. q realr differt si illa differẽtia sequr rẽ vt res est. sed mõ ponitur q illa differẽtia sequr rez solũ in esse conceptibili ⁊ in ordine ad intellectũ. ⁊ ɔsequens faciet differentiã fm rõnez. quare ⁊c̃. Quarto qz fm hunc modũ põt apparere pbabilitas de illa ppositiõe qua assumiẽ ad soluendũ oẽs alios nouos syllõs pbantes q differũt realr: pbo: dictũ est enim supra ad illos q qñ di relõ est incõicabilis ⁊ hõ opz addere q icõicabilr. sic tñ q ẽ eadẽ res eẽntie ⁊ sic nõ sequr absolute q realr differat a natura rei: sed q est eadẽ res essentie: sed p hunc modũ hoc bene saluaẽ ⁊ alio mõ non. ḡ pbo. qz eo q ponunẽ sic differre a nã rei q illa differẽtia sic solũ in eẽ itelligibili ⁊ in ordie ad itellectũ solum eo concordat q nõ differũt realiter sed possunt esse eadem res. Si ðo illa differentia esset ex natura rei vt res est. videtur repugnantia intellectus q differunt realiter ⁊ q sint eadem res. igitur.

Quintus

articu. Quid securi⁹ tenẽdũ sit in hõ. Ubi sine pindicio videẽ mihi q nõ obstãtib⁹ oĩbus istis determinationib⁹ ac ɔditionibus: q securius teneatur q oibus modis qbus essentia ⁊ relõ adinuicez ɔparanẽ ex pte rei sunt idẽ: puta q relõ cõparata ad essentiã quãtũcũq3 recipiat habitudinẽ ad oppositũ est eadem sibi ex pte rei ⁊ fm esse formale eius in abstracto accepta. ⁊ fm esse intelligibile qd hz ex pte rei: si tñ relõ cũ sua habitudie, ⁊ eẽntia ɔparentur ad tertiũ. sic quodãmõ est distinctio a natura rei. ⁊ hoc est ɔtra modũ iam dictũ. Concordat iste modus modo quẽ posui dis. 5. q. 2. ar. 3. vbi tenui q si attributa cõparentur ad essentiã vel adinuicẽ sunt idẽ formalr: si tñ cõparentur ad intellectũ ⁊ intelligendũ poẽe est ea distingui ex nã rei in esse repñtatiuo seu obycibili. respectu intellectui obyciũẽ. Sic i pposito: relatio ɔpata ad eẽntiã ex nã rei est eadẽ sibi formalr: si tñ essentia ⁊ relõ accipiunẽ fm rõnes diffinitiuas earum ⁊ cõparentur ad intellectuz q natus est eẽntiã eis iponere diffõnes ex natura rei.

¶ Est alia diffinitio relationis ⁊ eẽntie. qz diffinitio eẽntie est ad se relõnis ad aliud. Hec est opinio Tho. quã intẽdo sequi ⁊ declarare dis. 33. q. 1. tenet eniz in pede q esse relõnis nõ põt esse aliud esse q̃3 esse eẽntie. nec etiã ipsa eẽntia põt esse aliud q̃3 paternitas: dicit tñ q differũt rõne nõ que ẽ in rõcinabilitate tñ. sed fm q rõ significat diffinitionẽ. aliqd correspõdet in re. Uide in sol'õe tertij argumẽti ⁊. 2. Hoc bene stare videtur cũ theologia. qz lz theologi negẽt q generatio actio ⁊ spiratio adinuicẽ ɔparate nullo modo differũt ex parte rei nec ab eẽntia vt ab essentia ⁊ vt ad ipsam ɔparãtur: tñ non negãt quin ɔparate ad oppositos terminos differant realr. Igiẽ a simili. lz eẽntia ⁊ relatio retenta sua habitudie ad oppositũ vt adinuicẽ cõparate nullo mõ differãt ex pte rei: vt tñ essentia sub rõne essentie obycit se itellectui vt cui ex nã rei ɔuenit diffinitio absoluta. ⁊ relõ vt cui ex natura rei cõpetit diffinitio.

¶ Ad aliud. videẽ q in ordine ad itellectuz cui se obyciunt saltẽ differũt ex natura rei in esse itelligibili seu obycibili vt enim he rõnes sint obiectiue ⁊ vt itellectus est illud cui se repñtãt seu obyciũt. vt sic. se habẽt he rõnes ex vna pte. ⁊ itellectus ex alia. vt opposita correlatiua: sc. n. hñt vt repñtans ⁊ obyciens ⁊ vt cui sit obiectatio ⁊ repñsentatio.

¶ Confirmaẽ. pp hoc negãt doctores q generatio actio ⁊ spiratio actio: vt adinuicẽ ɔparate. ⁊ ad essentiã nullo modo differũt ex natura rei. Qz vt adinuicẽ cõparate ⁊ ad essentiã nõ hñt oppositionẽ. sz si distinguanẽ hoc erit sicut q̃dã disparata: qñ ðo ɔparãẽ ad oppo^{tos} termios hñt oppõnẽ directã: sz vt dicũt. ⁊ vez est. ⁊ determinatũ p decretalez. q relatio distinctio vt est oppositoz terminoz nõ dirimit simplicitatẽ. disparata dirimit. qz vt videẽ nõ est imaginabile. Qz ⁊ si dicaẽ q due formales relõnes distincte ex nã rei sunt idẽ idẽtice dum tñ ex natura rei hec formalis rõ sit disparata ab illa ⁊ nõ est penitus illa ex natura rei quã seq̃tur aggregatio aliquoz distinctoz ex natura rei. Qz eo mõ quo ɔtradicunt sibiinuicẽ dicẽdo hoc nõ est illud nõ repugnat eis vnitas nisi aggregationis. ⁊ per ɔsequens auferũt simplicitatẽ. igiẽ eodẽ mõ in pposito. est negandũ q essentia ⁊ relatio vt adinuicẽ ɔparanẽ differãt ex nã rei: qz quãtũcũq3 relõ recipiat habitudinẽ ad oppositũ: vt tñ cũ illa habitudine ɔparatur ad essentiã sic nõ opponunẽ: sed solũ sunt disparata. vt aũt ɔparantur ad intellectũ ea diffinientẽ cui se opponũt/aut obyciũt/sic poterũt differre ex natura rei in suis esse relatiuis intentionalib⁹. qũo ista via tenetur de poẽi. sz forte nõ de facto vide. 4. dubitatione infra. qũo etiã dz itelligi q generatio actio: ⁊ spiratio actio: nõ differũt abinuicẽ vt disparata q hic est ad ppositum: sed tñ abinuicẽ sunt distincte rõne oppositiõis incluse. Dis. 1. habeẽ ar. 2. in fine.

¶ Hic sunt tria dubia qũo ille relõnes sunt in opposito ex

S. Tho. | S. Tho. | Dubiũ

to ex natura rei in ordine ad intellectũ. ⁊ tñ ꝙ non erant relationes reales. qꝛ hoc nullus ponit. ¶ Rñdeo. qꝛ non fundantur in natura rei vt res est. sed vt res hꝫ esse itelligibile seu intẽtionale. De hoc satis dis. z. q. z. ar. 3. ¶ 2° dubitaĩ qꝛ istis distinctis rõnibus respectiuis non corrñdent termini oppositi: ſꝫ vnus. s. itellect⁹. ¶ Rñdeo. ꝙ hoc nõ est necessariũ qꝛ ẽm ponẽtes verũ ⁊ bonũ distingui ratione rõcinante ponũt ea distingui in ordine ad intellectũ. ambo eñi sunt nata cognosci ⁊ idẽ eẽt si in esse intẽtionali distinguerentur a natura rei.

Rñſo. *Dubium*

Dubium ¶ 3° dubitaĩ. quõ põt imaginari differẽtia ex natura rei in eẽ itelligibili. ⁊ ꝙ illa eẽ formalia p que differant nõ supaddant aliqd eẽ ipsi eẽntie: sicut ex alia pte tu iponis Sco. ꝙ si eẽnt disticte formalitates ex nã rei illa eẽ formalia q sequunĩ rez vt res est supadderent quedã eẽ formalia distincta ipsi eẽntie. ¶ Rñdeo. ꝙ eẽ foĩalia q̃ sequũtur rẽ vt res est. eo ipso q̃ dicunĩ seq rẽ vt res est. dicũt esse subiriuũ in re. qꝛ eẽ qd attribuiĩ rei vt res ẽ absolute vocaĩ esse subim: ⁊ ideo quãticũqꝫ formalitates transirẽt in essentiã p idẽtitatẽ. vt cũ nõ trãsirẽt p formalitatẽ si distiguerẽtur in ea ex natura rei vt res est. appet nõ imaginabile cuiꝫ qn addãt eẽ reale: eẽ aũt formalia que nõ sequunĩ rẽ vt res est nec denominãt rẽ in se ꝯparando rez. vno mõ ad seipaz. alio mõ vt supra declaratũ est. ſꝫ solũ in ordine ad itellectũ illa dicunt distinctũ esse itelligibile. ⁊ eo ipso dicũt solũ esse obiiuũ ⁊ respectiuũ: ⁊ sic p ꝯñs nihil addunt in re ipsa ſꝫ solũ habitudinẽ rõnis in ordine ad intellectũ: ⁊ sic nihil concluditur inconueniẽs.

Exemplũ ¶ Et põt poni exemplũ cogẽs oẽm hominẽ. Certũ ẽ eniꝫ ꝙ ex natura rei ꝙ de⁹ cognoscẽdo se cognoscit oĩa alia que est distictio aliquo mõ ex natura rei in cognitione diuina. alr eniꝫ ex natura rei nõ cognoscerenĩ creature distincte. ſꝫ solũ hoc esset verũ ẽm nostrũ modum imaginãdi. qd falsũ est. Tunc ad ꝓpositũ dico: ꝙ si illud eẽ distinctũ ex natura rei hñt creature in eẽ cognito in itelligentia diuina ꝯparanĩ ad ipm deuz. ꝙ tunc nõ dicũt aliqs foĩales rõnes distictas ex nã rei ponẽtes aliqd eẽ subiriuum distictũ citra deũ, imo solũ distictũ eẽ obiiuũ dicũt i quo eẽ iportant esse distinctos respectus ad eẽntias creaturarũ extra factas vel factibiles: sic in ꝓposito. distinctio ex nã rei qua distinguiĩ ab eẽ natura in eẽ itelligibili non ponit aliquã distinctionẽ in deo subiectiue. ſꝫ solũ obiectiue in ordie ad intellectũ: ⁊ solũ distinguunĩ ẽm rõnem. vt diffuse declaratũ est dis. z. q. 1. ar. 3.

Dubium ¶ 4° dubitaĩ: qꝛ hic supponiĩ. ꝙ aliqua est ratio obiectiua eẽntie ⁊ relõnis in ordine ad intellectum diuinũ: hoc est falsũ ẽm sanctos ⁊ Phos. imo cognoscendo essentiã suã tãqꝫ obm adequatũ cognoscit relones ⁊ oĩa alia.

Rñſo. ¶ Diceret aliqs cognoscẽdo essentiã cognoscit relationes ꝑsonales: tñ qꝛ nõ põt frui eẽntia nõ fruẽdo oĩbus ꝑsonis illis. Ideo p hoc nõ est ꝓbatũ qn distincte essentia ⁊ relatio sibi obiciunĩ. Uel alr rñdẽt. ꝙ ista distictio in esse obicibili nõ poniĩ in ordine ad itellectũ dei ex natura rei ⁊ de facto sed de poss vt habeĩ in fili de attributis dis. z. q. z. ar. 3. ⁊. 4. ꝙ di de poss nõ itelligas de poss qd est ordinatũ ad actũ. qꝛ in ꝑpetuis tale posse nõ differt. ſꝫ de poss ꝙ si ponereĩ nõ dicit repugnantiã ad diuinã simplicitatẽ sed talis regula est hñ. igiĩ ⁊c.

Sã. Th. ¶ Alr põt dici ꝙ nũqꝫ dixi in ista qõne ꝙ distinguerenĩ in eẽ repñtatiuo vel obicibili in respectu ad intellectũ diuinũ sed ad itellectũ q natus esset de eis facere distinctos cõceptus vt dicit Tho. q. z. ar. 4. de itellectu creato. ꝙ qꝛ nõ cõprehendit diuinã essentiã. iõ op ꝫ deo diuersa noĩa ponere ⁊ diuersos ꝯceptus formare. quere dis. z. q. z. ar. 3. a. qualr ponit hoc ex nã rei quecũqꝫ istaꝝ dicatur teneĩ ꝓpositum ⁊ hoc sufficit.

Dubium ¶ 5° dubitaĩ ꝙ falsum supponiĩ itelligibile seu obiectũ dici ad intelligentẽ seu ad intellectũ cui obicitur: ꝯtrarium vult Phs. 5. meta. t. c. 20. ¶ Rñdeo pmo ꝙ scibile nõ diciĩ ad scientẽ accipiẽdo scibile quantũ ad p se rõnem mensure. qꝛ hoc ꝑtinet ad genus quãtitatis. tñ diciĩ relatiue quãtũ ad respectũ cõcomitantẽ (hec dicunĩ dis. z. ar. 4. ⁊ in di. 29.) vel dato ꝙ nullo modo scibile dicereĩ ad scientẽ in rõne mensure: tñ vt hꝫ rationez obiecti in rõne repñtantis sic di relatiue ad illud cui se representat p illã regulã libro pñtoꝝ. ꝙ illa relatiue dicuntur que mutuo se respiciũt oĩbus alijs accidentib⁹ circũscriptis.

¶ Nunc spãliter ꝓbo ꝙ nõ distinguunĩ ex natura rei vt adinuicẽ ꝯparantur quãticũqꝫ relatio in illa cõparatione disparata ad essentiã recipiat habitudinẽ ad oppositum. Et hoc videĩ mihi pmo ꝑꝑ decretalẽ. q̃ ex intẽtiõe determinat illã qõnem que sic saluat vnitatẽ ꝙ pr ⁊ filius ⁊. s. s. sunt oĩno solũ saluata distinctiõe ꝙ ꝑsone adiuicẽ distinguunĩ. hec sunt ꝟba decretalis. Sꝫ si relatio ꝯparata ad essentiam ex natura rei quocũqꝫ mõ distingueret vel econuerso esset alia distinctio q̃ ꝑsonalis. igiĩ ⁊c. Et põt declarari decre. cõtra ponentes formalitates sic. Et pmitto ꝙ lꝫ entitas realis eẽntie sit entitas realis paternitat: tñ entitas formalis eẽntie nõ est entitas formalis paternitatis: imo sunt due entitates formales. saltẽ nõ opposite. sed disparate: qꝛ da opposituz. s. qd sint eadẽ ⁊ vna entitas formalis: opinio illa nõ posset saluari affirmatiue. dicẽdo: ꝙ formalr distinguunĩ nec negatiue ꝙ nõ sunt eadẽ formalr. Tunc arguo. Pluralitas entitatũ inter se disparatarũ, que ꝯueniunt vni sic, ꝙ semꝑ entitates suas retinẽt actu distinctas abinuicẽ, ⁊ ab entitate tertiꝫ cui ꝯueniunt: ipsa eo mõ quo retinẽt actu suas distinctas entitates. vt sic. solũ hñt vnitatẽ aggregationis: ſꝫ entitas formalis relõnis ⁊ entitas formalis eẽntie ꝯueniunt patri ⁊ nõ vniunĩ in patre formalr nec iter se formalr ẽꝫ istos. g ẽm ꝙ distinguunĩ formalr erit ibi aggregatio pluriũ entitatũ ex natura rei. ⁊ ita nõ idẽ oĩno, qd est ꝯtra decre. Maior pꝫ. Qꝛ in hoc distinguiĩ vnitas aggregatiõis cõtra vnitatẽ simplr. ꝙ ea que faciũt simplr vnũ, nõ retinẽt suas entitates actu distinctas, z° de aĩa t. c. 7. ⁊. 8. meta. in fine t. c. 15.

¶ Et confirmaĩ ratio. Ideo eniꝫ doctores saluant decretalem optime in hoc. ꝙ pluralitas ꝑsonaꝝ realr distinctaruꝫ nõ facit aggregationẽ. qꝛ pluralitas caꝝ est pcise distinctio abinuicẽ (vt dicit decre.) nõ vnio in inuicẽ ſꝫ in ꝓposito. qñ relatio ⁊ eẽntia ꝯparãtur adinuicẽ in patre. ⁊ poniĩ ꝙ hec entitas formalis ex nã nõ est alia entitas formalis ex natura rei: hec est pluralitas vbi extrema cõparantur ẽm vnionẽ. vniunĩ eniꝫ inuicẽ in patre relatio ⁊ eẽntia: igiĩ hic non vitabiĩ aggregatio. ¶ 2° mouet me qꝛ ꝯcessa tali distictione formali ex natura rei p hoc nõ habeĩ ꝙ ꝑsone in diuinis sunt reales ꝑꝑ h tñ ponunĩ: iponũt eñi alij ꝙ si sola rõne relatio ab eẽntia differt: ꝙ suppositũ constitutũ erit suppositũ rõnis: ꝓbatio assumpti. Si. n. p distinctionẽ relõnis ab eẽntia ex nã rei volũt arguĩ supp^m reale. igiĩ tale supp^m reale arguent, qualis est distinctio: sed p eos illa nõ est distinctio realis: ſꝫ formalis solũ. g supposita diuina non erunt realia ſꝫ formalia solũ: qd est error. Quia ẽm Aug. res qbus fruendum est, sunt pater, ⁊ filius ⁊. s. s. ¶ 3° me mouet, ꝙ ad argumentũ eoꝝ seqtur, ꝙ nõ solũ relatio distingueret ab essentia ex natura rei formalr ſꝫ ex natura rei realr: arguũt eniꝫ sic. Eẽntia ex natura rei est cõicabilis, relõ ex natura rei nõ est cõicabilis. g relatio ex natura rei nõ est eẽntia ex natura rei. ¶ Arguo eodẽ mõ. Essentia realr est cõicabilis, relatio realr nõ est cõicabilis. qꝛ destrueret pma, cuius est. igiĩ realiter nõ est eẽntia qd est ꝯtra decretalẽ. ¶ 4° me mouet. qꝛ argumentũ eoꝝ qd dicunt tenere p pmũ pncipiũ de cõicabili ⁊ incõicabili p cõem conceptionẽ facile soluitur. Ubi pmitto nũqꝫ concedi ꝓpositionẽ, ꝙ paternitas nõ est cõicabilis accipiẽdo paternitatẽ vt penit⁹ est eadẽ res cũ essentia sed cõparando paternitatẽ ad terminũ oppositũ: ⁊ tunc vult decretalis duo simul dicere de paternitate. s. ꝙ pater

nitas est incōicabilis termino opposito:sic tñ q̄ est eadem res cū eēntia.Et sunt verba.Est pater qui generat filiꝰ q̄ generatur ⁊c̄.Tunc vt distinctiones sint in p̄sonis ⁊ vnitas in natura.p̄ hoc argumentū dico q̄ oȝ sic formari argumētū. Essentia est realr̄ cōicabilis:p̄nitas est realr̄ incōicabilis termino opposito.sic tñ q̄ est eadē res eēntie:⁊ seq̄tur ꝯclusio q̄ paternitas differt realr̄ a filiatione:sic tñ q̄d est eadē res eēntie.Et p̄ illud soluit̄ si format̄ in syllm̄ expositoriuȝ vt formāt alij.Hec eēntia est cōicabilis realr̄:hec paternitas nō est cōicabilis realr̄.ḡ hec paternitas nō est hec eēntia realr̄:soluitur eni p̄ additiōes positas in p̄cedenti syllō. ¶ 5ꝰ me mouet.q2 alij duo sylli quos faciūt alij discursiuꝰ.s. ⁊ expositorius facillime soluunt̄ p̄ decretalē:arguunt eniȝ. Quecūq̄ vni ⁊ eidē ⁊c̄.sed paternitas ⁊ filiatio sunt eadem eēntie realr̄.igit̄ inter se sunt eadē realr̄:soluit̄ sic.Quecūq̄ vni ⁊ eidē sunt eadē inter se sunt eadē eodē modo quo sunt idē tertio.Sȝ p̄ decretalē minor est vera/q̄d paternitas ⁊ filiatio sunt vna res que est essentia diuina.⁊ seq̄tur cōclusio q̄d paternitas ⁊ filiatio sunt eadē īter se idētitate eēntie.Et eodē mō est dicēdū ad syllm̄ istoꝝ expositoriū.Hec eēntia est hec p̄nitas realr̄.Hec eēntia ē h̄ filiatio realr̄.Igit̄ hec filiatio est hec paternitas realr̄.Uerū est realitate essentie. ¶ 6ꝰ me mouet.q2 isti non p̄nt soluere syllm̄ cōtra eos nisi ꝯcedendo cōionem p̄iculosaȝ ⁊ sibi ꝯtradictoriā.Opȝ eniȝ saluare decretalē in h̄ q̄ sunt vna res.⁊ tūc sic soluere.Eēntia est realr̄ cōicabilis:p̄nitas nō est realr̄ cōicabilis.lȝ sit eadeȝ res eēntie:⁊ seq̄tur conclusio.Q2 paternitas realr̄ est essentia lȝ sit eadē res eēntie/que ꝯtradicunt:⁊ ēt p̄ma pars est valde p̄iculosa.s.q̄ differunt realiter.

Sextus arti.Ubi per hanc viaȝ p̄nt solui auctoritates addacte in 2ᵒ arti.⁊ oīa argumēta formata de decretali in.3.ar. ¶ Ubi intelligendū est q̄ eēntiā retenta habitudine ad oppositū ꝯparari ad relōnē.p̄ōt intelligi 2ʳ. Uno mō q̄ relō cū illa habitudine p̄cise ꝯparet̄ ad eēntiā ⁊ isto mō oībus modis se tenētibus ex p̄te rei incidit in idētitatē eēntie ne sit aggregatio quarūcūq̄ entitatū ex natura rei vt visuȝ est.Alio mō vt tā eēntia q̄ȝ relō ꝯparant̄ ad oppositū:vtputa eēntia in patre ⁊ p̄nitas cōparātur ad filiationē:⁊ isto mō loquunt̄ auc̄tes Aug.q̄ eēntia ⁊ relō differunt ex nā rei:nō q̄ adinuiceȝ sȝ a termino opposito:⁊ hoc est verū saltē rōne alterius.relō eniȝ differt ab opposito.lȝ nō eēntia.Et q̄ in ordine ad oppositū ⁊ nō adinuicē p̄cise oȝ ꝯcedi ista distinctio:p̄ȝ per auc̄tes Aug.Q̄n eni dicit.nō eo ꝯbuȝ quo eēntia p̄bat:q2 verbū relatiue dr̄ eēntia ad se.igit̄ p̄ȝ q̄ dicit illa distingui.q2 ꝯbuȝ dr̄ ad dicentē.essentia nō:⁊ ita distinguunt̄ nō abinuicē p̄cise sȝ ab opposito:⁊ hic soluunt̄ sue auctoritates. ¶ Itē p̄ȝ de decretali.ponēs eniȝ q̄ eēntia ⁊ tres p̄sone sunt idē ⁊ distincte/addit vt distōnes sint in p̄sonis vnitas in natura:hoc p̄ȝ.q2 ponēs vnitatē ⁊ distinctioneȝ nō loq̄tur de distinctione eoꝝ adinuicē p̄cise sȝ de distinctione oppositiōis que est in p̄sonis distinctis.⁊ sic p̄cesserunt oēs ille deductiones tā de Aug.q̄ȝ de decretali.

Instantia ¶ Dices.si eēntia ⁊ relō differūt in plurali a quocūq̄ siue abinuicē siue ab opposito.ḡ opȝ q̄ mō quo differūt in plurali respectu alicuius q̄ differāt ab illo.al̄r enim nō erit verus sermo:q̄ differūt in plurali:⁊ ita seq̄tur q̄ sicut paternitas ab opposito ex nā rei sic ⁊ eiꝰ differat essentia. ¶ Respondeo.

Responsio. dico q̄ paternitas ⁊ patris eēntiaȝ differre a filiatione potest intelligi dupliciter.Uno modo quia habēt in se pluralitatē neutralitatis hoc est habent talē pluralitatē q̄ si cōparentur ad tertiū:neutrū eorū ex natura rei p̄ōt eē ideȝ.3. sȝ filiatiōi.Alio modo q̄ habēt in se pluralitatē alteritatis tm̄.hoc est q̄ h̄nt pluralitatē talē q̄ si ambo cōparent̄ in.3. in altero eoꝝ inuenit̄ alia rō ex nā rei.quare vnū nō est idē 3.Et q2 aliq̄d respectu tertij negat̄ de vno q̄d non negat̄ de altero.ideo p̄p affirmationē vel negationeȝ quā h̄nt in mō loquēdi surgit in eis q̄daȝ pluralitas:iste scd̄s modus est in p̄posito ⁊ de p̄mo petit obiectio.q̄re ⁊c̄.Et per idē ponunt argumēta in p̄mo ar.in fine.2.Imaginant̄ enim ad hoc q̄ relatio ꝯstituat p̄sonā in eē reali vt ꝯparatur ad essentiā vt ad fundamentū.q̄ sic oporteat aliā rē vel modū realeȝ apponere:q̄d nō est verū.sufficit eni q̄ s̄m q̄d relō ⁊ eēntia cōparantur ad oppositū sic dicat relō realē dr̄iam ad oppositum ⁊ nō adinuicē.nō.n.oȝ distinguere eēntiā.sȝ p̄sonas p̄ decretalē. ¶ Per idē p̄nt solui oīa eadē argumēta de ente in alijs locis facta.Imaginant̄ eniȝ q̄ passiones entis differant formal̄r cōparate ad ens.⁊ tñ q̄ sunt simplex essentia cū ente q̄d nō est verū.s̄m iaȝ dicta:si eniȝ differāt ex natura rei vt ad ens cōparata.opȝ q̄ ponāt aggregationeȝ cum ente quātūcūq̄ modicā:lȝ sint eadē res simplex substractiue cū ente.P̄ōt eni dici vno mō q̄ in creaturis nō vr̄ ip̄oꝛe q̄ sit talis aggregatio formal̄r cū re:nec Arist.4.meta.t.cō.23.negauit aggregationē talē in ente ⁊ suarū passionū.sȝ solū aggregationē diuersarū rerū.Uel q̄ vellet saluare q̄ nullo modo ex p̄te rei eēt aggregatio posset tenere s̄m p̄us dicta q̄ nō differāt aliquo modo ꝯparate ad ens:sȝ solū in eē obijcibili in ordine ad itellectū. ¶ Ad hoc dis.2.q.2.arti.3.

¶ Distinctio.XXXV. ¶ Questio.I.

¶ Cūq3 supra disseruerimus ac p̄la dixerimus de his que cōiter s̄m substantiaȝ de deo dicuntur/eorum tñ quedā specialē eflagitant tractatuȝ: de q̄bus ammodo tractandū est.i.de sciētia/p̄scientia/p̄uidentia/dispositiōe/predestinatione/voluntate/⁊ potentia.⁊c̄.

Utrum efficaci rōne posset p̄bari deū habere sciētiaȝ de alijs a se.Et videt̄ q̄ nō.Q2 p̄hi īuenissent eam q2 fuerūt soliciti in hoc:sȝ ipsi ponūt ꝯriū.igit̄ ⁊c̄.

Contra. Ondi p̄ōt q̄ est infinite sciētie.q̄d nō eēt nisi oīum h̄ret sciam. ¶ Hic ponā errorē.qui iponitur eis. ¶ Scd̄o ondā q̄ ille error male iponitur eis eo q̄ si sic errassent:errassent ꝯ p̄nᵃ p̄hie p̄p̄ie. ¶ Tertio ondaȝ q̄ etiā ꝯtēma rn̄sio quā dant p̄ Cōme.q̄ istū errorē sibi iponunt ad argumēta istius.2.ar.peccant cōtra p̄hiam. ¶ Quarto descendā ad theologiā ingrendo:an modus quē ponūt q̄dam de cognitione creaturarū sit demonstratiuus.

Primus articulus.Ubi dico q̄ istaȝ q̄ōnem mouēt p̄hi.⁊ Cōmē.12.meta.versus finē.t.c.51. ⁊ arguunt q̄ non. ¶ Si intelligit aliud tunc substātie eiꝰ non erit actio eius:p̄bant ꝯriūm.Q2 si intelligit aliud subā eius erit in potētia/⁊ p̄ficietur necessario p̄ hanc actionē/sicē intellectꝰ in nobis p̄ficit̄/cū itelligit:hoc est impoꝛe.igit̄ ⁊c̄. *Arg^m 1* Impossibilitatē ꝯn̄tis p̄bant.Quia si p̄ficiatur p̄ actionem dr̄ntē ab eo.tūc seq̄t̄ q̄ nō erit nobilissimū oīuȝ entiū/q2 illud.p̄ q̄d p̄ficitur est nobiliꝰ ip̄o.q2 p̄fectio ē nobiliꝰ p̄fectibili. *Arg^m 2* ¶ Itē.Illō ē p̄ᵐ q̄d p̄ōt eē sine alio.4.phy.te.c.7.igit̄ ex opposito si p̄mū p̄ncipiū nō p̄ōt esse sapiēs.nisi itelligat ad extra seip̄m/nō erit p̄imū. ¶ Confirmat̄.hoc eniȝ nō est p̄imum:q̄d est p̄ esse alterius. *Arg^m 3* ¶ Iteȝ.Illud/q̄d intelligit q̄dcūq̄ itelligibile itellectus eius obseq̄tur illud q̄d intelligit q2 semp̄ est sub eo in ordine:sȝ manifestū est q̄ intellectus diuinus est valde p̄fectus ⁊ nobilis.igit̄ nō potest aliquid ex̄ se itelligē. *Arg^m 4* ¶ Itē.Oē q̄d itelligit aliō trāsmutat̄.⁊ oē q̄d trāsmutat̄.poꝛe est q̄d trāsmutet̄ in vilius se. *Arg^m 5* ¶ Itē.Intellectus talis eēt exiens de potētia in actū/⁊ omne tale mouetur a motore/ideo deus mouetur ⁊ patitur ab alio. *Arg^m 6* ¶ Iteȝ. Aut intelligit successiue.aut subito:si p̄mo modo.tūc necesse est

se est

se est vt successio intellectionu faciat ei lassionem/qm vult numerare ea simul/sed subito. tunc etsi lassitudo nõ pueniat. ptingit tñ q̄ sit multitudo itellecto4. ¶ Itẽ. Si deus itelligit alia a se/seqtur vt nobilitas sua sit itelligẽdo vilia.q2 pncipiũ nobilissimũ nõ acqrit nobilitatẽ nisi p actionẽ suam/ sicut ẽt noster itellectus nõ acqrit nobilitatẽ. Si ergo de9 itelligit vilia/pueniet vt nobilitas sua sit in intelligẽdo vilia.

Arg9 7°

Rñ9 ad

¶ Si dicatur cõtra eos:q̄ est iperfectionis nõ cognoscere. Rñdet Cõmen.q̄ nõ est iperfectionis:q2 nõ videre quedã est melius q̄ videre.s.vilia. ¶ Si iterũ dicat ptra. Uidere est melius simpliciter q̄ non videre/igitur melius est cuilibet videre quodlibet q̄ non videre: ideo deo est melius. Respondet.q̄ lz videre sit nobilius q̄ non videre/non tamen necesse est q̄ sit simpliciter melius/ sed precise quo ad visibilia nobilia. ¶ Si iterum dicat q̄ inconueniẽs vi q̄ ipse ignoret ea:que sunt hic. Rñdet Cõmẽ.q̄ ignorare vilia est melius q̄ scire. ¶ Sz alr rñdet Cõmẽ.in fine.s.q̄ neq3 scit ea:neq3 ignorat.neq3 sciẽtia bo4m neq3 ignorãtia inata est sibi in eẽ. Posset poni exemplũ/sicut si dicerẽ/lz currere sit melius q̄ claudicare/nõ tñ seqtur/q̄ deus currit:q2 neutrũ isto4 natũ est sibi in eẽ.q2 ambo sunt vilia. ¶ Itẽ. Contra hoc arguit Themistius ibi.de9 itelligit se pncipiũ oiu3/ igit cognoscit oia/respectu quo4 est pncipiũ. Ad illud Cõmentator rñdet p dicta q̄ nõ cognoscit se eẽ pncipiũ oium. q2 sicut nõ cognoscit vilia/ita nec cogscit se in re° ad vilia.

Arg9 8°

Secundus

articulus. Ubi ex ppositionibus pcessis ab eis pbatur ptrariũ/z per pñs eis iponitur falsu3.z tangit rõnes Tho.libro pmo ptra gen.ca.50. nec dico has demõstrare:s3 pbare q̄ Cõmen.tenet ptrium.

S. Tho.

¶ Primo sic. Ex generali rõne cause. Deus est cã omniu3/ fm Phm z Cõmẽ.tunc sic.pfecte cognita cã pfecta cognoscuntur oẽs eius effectus/quantũ ad totũ:qd in eis est.quia effectus depẽdet a cã sua pfecta fm totũ esse suũ.s3 deus pfecte cognoscit se/vt etiam vult Cõmen.ergo cognoscit oẽs cãs quo ad totũ suũ esse.s.cõe z ppriũ/z ita distincte. ¶ Itẽ. Ex spãli rõne cãe. Omne cãns per intellectũ h3 cognitionẽ rei agibilis vel factibilis quantũ ad eius ppria.q2 cognitio cognoscẽtis determinat formã ppriã cogniti. Sed deus est cã creatura4 p intellectũ:cũ suũ eẽ sit suũ itelligere.vt etiã vult Cõmẽ.hic.g̃ zc. Qd aũt moueat p intellectũ: Cõmẽ.dicit.12.cõ.37. ¶ Itẽ. Ex pditione cãto4um sic. Distinctio rerũ nõ est a casu/q2 videmus ordinẽ certũ/etiã fm Cõmen. z Phi.q2.12.in fine vult q̄ oia sint ordinata.t.cõ.52.p se respectu pmi pncipij.g̃ distinctio est ab aliqua cã pcedente talẽ distinctionẽ:nõ a natura/q2 natura semp determinatur ad vnũ nõ ad multa.igit ab itellectu. Sz itellectus nõ intẽdit illã distinctionẽ nisi cognoscẽdo illã distinctionẽ z distincte:z certũ est q̄ nullus creatus intellectus põt pudere oia creabilia distincta.q2 itellectus iste creatus est vna de multitudine creatura4/z ita nõ potuit pintendere se antẽ eẽt. g̃ intellectus diuinus pintendit oẽm distinctionẽ ita z pcognoscit. ¶ Itẽ. Ex pditiõe obiecti.s.ex pte entis/arguit sic. Deus cognoscẽdo esse suũ h3 cognitionẽ entis.z hoc ẽt vult Cõmen.hic:s3 qcquid deus cognoscit pfecte cognoscit.igit pfecte cognoscit ens:sed nõ cognosceret ens/nisi cognoscerent iquantũ ad oẽs determinatos gradus entis.z quantu3 ad oẽs pprietates entis.z qñtũ ad accidẽtia eius que sunt vnũ z multũ.idẽ z diuersu3.igit distincte cognoscit omnia. ¶ Itẽ. Ex pte cognoscẽtis sic. Qdcũq3 cognoscit se/pfecte cognoscit oia:que in ipso ptinent.z cognoscit se modo quo ipm alijs est cõicabile:s3 oẽs creature in deo ptinentur.oẽs eni3 forme/que recipiuntur in mã/sunt in pmo motore fm Cõmen.12.meta.cõ.18.z cõicant se illis fm distinctas rõnes creatas.g̃ pfecte cognoscẽdo se cognoscit oẽs creaturas quantũ ad oẽs rõnes pprias earũ distinctas. ¶ Iste rõnes sunt rõnes Phi.z Cõmen.vt apparebit di.39.ar.1.vbi declaratur positio eorum.

Arg9 p°

Arg.2°

Arg9 3°

Arg. 4°.

Arg9 5°

Tertius

articu. Ubi ad argumẽta dicerent sequaces Cõmen.q istu3 errorẽ sibi iponunt/q̄ rõnes nihil valent q̄tũ ad demonstrandũ ppositũ. ¶ Q2 p9m. q̄rtum.z quintũ vnico verbo soluunt. Nã qm di in pmo q̄ cognita cã pfecte cognoscunt oẽs eius effectus zc. Et qm dicit in q̄rto q̄ qm deus pfecte nõ cognosceret ens/nisi oia cognosceret in ente. Et qm di in 5°:q̄ q cogscit se/pfecte oia cognoscit/que ptinentur in eo. Dicendũ q̄ est verum/nisi cognitio esset talis.que repugnaret pfectioni itelligẽti. Sz dicerẽt q̄ sic est hic.q2 p hoc vilesceret itellectus perfecti.quare zc.

Ad p° z 4° 5°.p. arti.

¶ Ad 2m dicerent Phi.q̄ deus agit de necessitate nature. nõ a pposito.qm dicit q̄ deus agit p intellectũ/dicerẽt verũ esse p intellectione3 sui/non itelligẽdo creaturas. ¶ Ad tertium dicerent Phi q̄ deus pintendit distinctionẽ creatura4 per intentionẽ nature/nõ itellectus. Et qm di natura determinat ad vnũ.dicerẽt q̄ verũ est de agente naturali/ nõ equoco:vt p3 de sole/q agit mõ nature.nõ tñ determinatur ad vnũ.sed ad oia pducenda.deus aũt est agẽs equocũ. quare zc. ¶ Alr qm di:natura determinat ad vnũ.verũ est de natura cãe ptialis/non vlis. ¶ Contra hanc rñsionẽ arguitur. Q2 magis repugnat deo facere vilia/q̄ cognoscere: sed deo nõ repugnat q̄ sit cã oiu3 creatura4/que a Cõmẽtatore vocant vilia.g̃ zc. pbo minorẽ. Q2 tã Phs q̄ Com. cõcedunt deu3 esse cãm oiu3.7.t.c.3.4.5.6.phy.z.8.t.c.45.z 54.z.78.vbi vult q̄ sit vna cã p° oiu3. ¶ Ad pfirmationẽ huius argumẽti facio vnã rõnem ad ipm sic. Q2 Phs diceret.q̄ de9 nõ est cã oiu3 effectiua/vt pbatur li.2.di.1.q.1.Et pclusio meta.sue/fm Auic.deus pducit nobilissimã intelligentiã/z illa aliã/z sic deinceps. ¶ Sed ista rñsio dat ppositũ:q2 ibi q dicunt q̄ nõ põt demonstrari q̄ deus est causa effectiua oium.dicũt tñ q̄ demonstratiue põt pbari deũ eẽ cãm finalẽ oiu3/tunc sic. Magis repugnat deo q̄ tẽpore sit finis oium viliũ/q̄ oia vilia ordinant in ipm/vocando creaturas vilia:vt vocat Cõmẽ.z q̄ cognoscat vilia vt p se3 q2 res specificant magis a fine q̄ ab agente vel ptingente. Sz fm q̄ assumit ratio demonstrari põt/q̄ deus est cã finalis oium viliũ.g̃ põt determinari deu3 cognoscere vilia.

Ad scõm

Ad tertiũ

Instantia Arg9 p°.

¶ Itẽ. Cõprehendẽs finem/cognoscit oia ordinata vel ordinabilia in finẽ.q2 alr nõ cõprehẽderet finis:si eni3 nõ cõprehenderet in se absolute.z vt terminus ordinato4 alio4 in ipm/nõ eẽt cõprehẽsio. Sed de9 est finis oium.12.meta. t.c.52.ẽt fm Cõmẽ.cognoscit se/z cõprehẽsiue:z queli3 creatura fz quẽlibet modũ eẽndi sui est ordinata z ordiabilis i deũ/vt pbat.12.meta.q2 alr entia eẽnt fz aliqd eẽ sui male disposita.ergo deus cõprehẽdendo se finẽ oium cognoscit oẽs creaturas fz quẽlibet modũ eẽndi/z per pñs i vli z ptiulari. ¶ Itẽ. Idez argumentũ põt fieri de deo/vt est causa formalis exẽplaris oiu3 sic. Cõprehẽdẽs exẽplar cognoscit oia exẽplata fm oẽ esse exemplatũ suũ:q2 alr nõ cõprehenderet exẽplar:si eni nõ cognosceret vt est terminus exemplatorũ nõ cõprehenderet.q2 pprehensio est/qm nihil latet cognoscentẽ. Sz deus est exẽplar oium.ergo cognoscendo se zc.sed eẽ fm qdlibet esse suũ exẽplata sunt in deo/q2 alr nõ eẽt causa formalis totius esse creature.ergo zc. pbo mi. Quia cũ Phi pcedunt deũ esse cãm formalẽ respectu toti9 creature.nulla appet rõ quare nõ sit cã formalis exẽplaris. q2 cã formalis exẽplaris di maxime in reb9 itelligibilibus: sed de9 ppriissime est suũ itelligibile.igit zc. ¶ Cõfirmat rõ pncipalis.q2 ex hoc põt pbari q̄ deus nõ vilescit in causando creaturas:q2 causat vnũqdq3 fm q̄ conuenit illi causari/z fm q̄ cõuenit ad decorem vniuersi:sed si alr cãret q̄ sic/tunc vilesceret.ergo eodez modo si deus intelligit vnũqdq3 creatũ fm tale esse qd cõuenit sibi/nõ vilescit eius in

Arg9 6°

Argumentũ tertium.

tellectus. Sz creature conuenit tale esse. qd sit obiectū secūdarium quo ad esse suū tam ꝑticulare q̄ vniuersale. igit̄ si deus cognoscit creaturā tanq̄ obiectū scd̄arium. ⁊ in cōmuni ⁊ in spāli. nō vilescet eius itellectus. verū est tn̄ ꝙ si itelligeret alr̄ eas/ q̄ eis ꝯuenit/ puta/ ꝙ itelligeret eas tāq̄ pͥmaria obiecta/ vilesceret eius itellectus. ¶ Per idez pꝫ ad Cōmen. qn̄ dicit. ꝙ vilesceret itellectus eius/ si itelligeret vilia. s. creaturas. dico ꝙ nō est verū/ nisi itelligeret alr̄ eas q̄ ꝯuenit eis itelligi/ vt puta si itelligeret eas vt obiectum mouens/ vel terminans eius cognitionē/ tunc vilesceret/ sz si secūdario ⁊ ꝯsecutiue. Nota de hoc plene dis. 39. ar. 1. eas alr̄ q̄ ꝯuenit eis ꝓduci. s. vt pͥncipale intentū ab eo. ¶ Confirmari posset rn̄sio appenter qꝛ si deus produceret res sic ꝙ acqreret sibi ꝑfectionē ex hoc/ vt ꝓtendit pͥmū: ar. ergo vilesceret. ⁊ eodē modo si itelligeret res acqrendo scientiam ex eis/ vt ꝓtendunt alia argu. vilesceret. Et per illud vnicuꝫ v̄bum soluunt̄ oīa argu. Cōmē. qꝛ ꝓbant solū ꝙ nō pōt itelligere inferiora ista acqrendo sibi sciam ab his. qꝛ tūc esset itellectus in potētia/ ⁊ eēt transmutabilis ⁊ posset mutari in vilius/ sicut oē transmutabile. ¶ Et ideo Cōmē. In fine videbat̄ se explanare. Primo quo ad ꝯclusionem/ quā tenet. vbi dicit ꝙ inconueniēs ꝯtingit illi. q dicit ꝙ deus sit ignorās ea. q̄ sunt hic. vult igit̄ ꝙ deus scit ea. Scd̄o. dicit ꝙ cognoscit alr̄. q̄ nos/ dicens. Qꝛ hoc nomen scia dī eq̄uoce de sua/ ⁊ nostra causata ab ente. scia dei est cā entis. Ergo respōdendo ad argu. vult dicere. ꝙ verū cōcludunt/ ꝙ deus non pōt scire ista inferiora cāta ab eis. Et ideo fundamētalr̄ in fine cō. determiauit. qualr̄ est vex. ꝙ pͥm⁹ motor nō disponit̄ ꝑ sciaꝫ/ neq̄ vl̄ez neq̄ ꝑticularē de istis iferiorib⁹/ ⁊ dic̄ ꝙ nō disponit̄ per sciam que est in nobis neq̄ ꝑ eorū ignorantiā/ que est opposita. qꝛ deus nō est natus disponi ꝑ alterum eoꝝ. Ecce solū negat deū scire ea que sunt hic/ modo quo nos apti sumus scire/ argumēta sua alia per idem.

Intellc̄o diuin⁹ itelligēs alia ñ vilescit.

Intentio Cōmen.

Sco. **Quartus** articulus. Ubi qdaꝫ distinguunt. s. Sco. ꝙ obiectū ad potentiā 2ͬ cōparatur. Uno⁹ in rōne mouētis/ alio mō in rōne terminātis. ¶ Primo mō. creatura nō pōt eē per se obiectū itellectus diuini. qꝛ nihil mouet vel agit nobili⁹ nec actione vniuoca nec eq̄uoca: sed itellectus diuinus est nobilior creatura. accepta creatura vt distinguit̄ ab intellectu diuino extra siue in mente diuina. igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē. Modus agēdi sequit̄ virtutē agētis: sꝫ creatura est finita. igit̄ si agit in qd̄cūq̄ siue in itellectū creatū/ siue i icreatū aget mō finito: ⁊ ita si agit i itell'ꝫ diuinū cādit in itellectu diuino finita. ⁊ ita vilesceret ei⁹ itell's. Nec 2⁹ modo pōt eē per se obiectū itellectus diuini/ ita ꝙ sit eius primū obiectū ⁊ ꝑ se pͥmū terminās eius actū. Qꝛ obiectū primo terminās actū alicui⁹ potētie/ necessario exigit̄ ad actū illū. visio enī ⁊ quelibet actio reqͥrit necessario aliqd/ ad qd̄ terminet̄. nulla aūt creatura necessario reqͥritur ad actū itellectus infiniti. qꝛ si aliqd aliud a se reqͥreret/ ipm ex se non esset essentialr̄ infinitū. Et addit. Tn̄ intelligendū est ꝙ aliquid creatū pōt terminare actū intellect⁹ diuini tāq̄ obiectum scd̄arium terminās. qꝛ obiectū scd̄ariuꝫ nō necessario coexigit̄ ꝓpter actū. qꝛ nō mensurat/ sꝫ primariū ꝓcise exigitur ꝓpter actū ⁊ ad pͥmū sequitur scd̄arium: ⁊ pͥmuꝫ solum mensurat actū. Sꝫ ista sunt inconueniētia que sequerent̄ si creatura terminaret actū itellect⁹ diuini. s. ꝙ creatura necessario exigeret̄ ad actū itellectus diuini: ⁊ ꝙ finitaret ipsum ⁊ mensuraret. igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē. Intellectus diuinus extēdit se ad totū ens. ergo cognoscit qūelibet gradū entis saltē scd̄ario: ⁊ ita creaturas oēs ꝓm oīa sua esse. ꝓbat̄ aīs. Qꝛ ens est primū obiectū itellectus sꝫ pͥmo obiecto opꝫ corrn̄dere aliquā potentiā. igit̄ aliqs itellectus extēdit se ad totū/ qd̄ magis videretur de itellectu diuino. pꝫ ergo ꝯn̄s: ꝓbatur aīs. Qꝛ ꝙ itelligibile nō cognoscat̄ a potētia. hoc videt̄ ipedire excellentiā obiecti ⁊ debilitatē potētie: sꝫ ista nō hn̄t respectu cognitionis diuine: vel hoc videtur impedire iperfectionē obiecti qd̄ ēt nō hꝫ locū in deo. qꝛ ꝙ cognosceret itelligibile qd̄ deficit in itelligibilitate h̄ arguit maiorē virtutē in cognoscēte ⁊ intensiorē: nō aūt arguit oīno ipossibilitatez vnde Phs̄ de sensu ⁊ sensato: si sensibile ꝓm visuꝫ diminueretur ⁊ fieret minus in infinitū oporteret visuꝫ crescere in infinitū ꝓm magis. Sꝫ potētia dei itellectiua est infinita in ꝑfectione. g̊ pōt itelligere qd̄cūq̄ debile itelligibile. ¶ Iteꝫ ꝓbatur illud vltimū. Quelibet differētia specifica ⁊ indiuidualis dicit certū gradū entis: sꝫ vnūqd̄q̄ sicut se hꝫ ad eē. sic ad cognosci. g̊ quelibet dr̄ia specifica ⁊ indiuidualis hꝫ certū gradū itelligibilitatis. Sꝫ itellectus diuinus respicit totū itelligibile. igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē. Cōprehendēs aliqd vt cām cōprehendit oīa ad que sua causalitas se extēdit. ista ꝓpositio si nō sit vera sic. ꝙ eodē actu cognoscat se ⁊ alia ad que sua cā se extēdit. sicut in eodeꝫ actu cognoscimus pͥncipia ⁊ ꝯclusiones. sic nec est idē habitus principiorū ⁊ ꝯnum. tunc sic est vera: ⁊ g cognoscit cām cōprehensiue ⁊ quātū cognoscibilis est in eo est potētia ad cognoscendū illa oīa ad que cāūlitas se extēdit. Sꝫ itellectus diuinus cōprehendit essentiā diuinā que est cā oium creabiliū. ergo in eo est potentia ad oīa creabilia cognoscēda/ saltem tanq̄ scd̄ario obiecta. Itē. Essentia diuina est diuersimode imitabilis. ⁊ ꝑticipabilis a creaturis. g̊ deus cōprehendendo suā eēntiā ꝑfecte cōprehendit se ꝓm oēs illos modos ꝓm quos est imitabilis a creaturis Sed non ꝯprehēderet se ꝑfecte ꝓm illos modos imitabilitatis nisi cognosceret saltē scd̄ario illas imitabilitates illarū imitationū que sunt spāles entitates creaturarū. g̊ salteꝫ tāq̄ scd̄aria obiecta cognoscit oēs spāles entitates creaturarū. ¶ Itē. Quicqd ꝯtinet̄ in alio virtualr̄ ꝯtinetur in ipso intellectualr̄ salteꝫ scd̄ario: sed in deo ꝯtinentur oīa. ergo ⁊c̄. ꝓbo. Qꝛ nihil est in cā scd̄a nisi qd̄ eminētius cōtinetur in cā p̊ͣ. a cā p̊ͣ. n. hꝫ scd̄a cā ꝙ ꝯtinuat suo ꝓprio mō: sicut enī a cā pͥma hꝫ suū eē sic hoc hꝫ a cā p̊ͣ: cū ergo pͥma hꝫ illud ꝑfectius ita ⁊ virtualr̄ cōtinet oīa ⁊ cāūlitates oium. ¶ Ista positio/ quātū ad pͥmū dictū suū/ qd̄ dicit deum nō cognoscere creaturā: siue ꝙ creatura moueat itellectū diuinū ad sui conceptū. ꝯceditur cōiter ab oībus. Qd̄ autē dicit ꝙ creatura aliquo mō sit obiectū terminās cognitionē diuinam saltē scd̄ario. falsuꝫ est. Aureo. hoc ꝓbat dis. 55. q. 2. ar. 1. ⁊ tenet pro veritate: nihil extra deuꝫ obyci itellectui diuino/ nec ꝑ moduꝫ obiecti primarij. nec scd̄arij: ⁊ hoc in rōne terminantis vt ꝓbat ar. 1. ⁊ deducit arti. 2. ¶ In pͥmo ar. arguit. Ad hoc impoīe est ꝑfectionis in deo ꝙ depēdeat a nō deo quoquomō. qꝛ bonoꝝ nostroꝝ nō ⁊c̄. Sꝫ si itellect⁹ diuinus terminaret̄ ad creaturas scd̄ario quoquomō. intellectio diuina dependeret a nō deo. ergo. ꝓbatio minoris. Impossibile est eniꝫ itellectionē ad aliqd̄ obiectū manere sine illo obiecto. ⁊ per ꝯn̄s ab eo dependet: ⁊ dicit ꝙ hec est demonstratio Aristo. qd̄ sic possit formari. Primū est necessariū perfectū. qd̄ nō ꝑficitur per aliqd extra se nec efficiēter nec formalr̄ nec coexigent̄: sꝫ homo eēt si aliqd extra se necessario determinaret eius intellectionē: probo. Quia illud aliqd̄ coexistēs quoquomodo faciet ad intellectionē: sꝫ itellectio est ꝑfectio itelligibilitas. g̊. ¶ Itē. Si sic. seq̄t̄ ꝙ diuisio ꝯtinui totalr̄ euacuatur: ꝓbatio ꝯn̄tie. Qꝛ si nō. ergo aliq̄ ꝑtes remanent. vlterius diuisibiles in potētia: si ergo itellectus diuinus natus est terminare intellectionē suā circa illas ꝑtes in potētia. ergo oporteret ꝙ intellectū diuinuꝫ eēt in potētia. hoc est ipossibile. ergo. ¶ Iteꝫ. Si sic. sequit̄ ꝙ sit infinitū quātū in actu. ⁊ infinitus numerus in actu. ⁊ ifinite spēs reꝝ: ꝓbatio Cōmē. Qꝛ itellectus diuinus videt simul ⁊ nō successiue oīa possibilia addi. siue quātū ⁊c̄. cum hec sint infinita. ergo videt quantū infinitū: ⁊ numerū infinitum

3 Sco.

Aureo.

Arg^m 1^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

nitum: & spẽs infinitas. Sȝ hoc est impo͠le. qꝛ eẽnt eque hec

3 Marco.

infinita posita i actu. ¶ Ista reprobatio deficit. Primo. qꝛ nihil ꝓbat ꝯtra opinantẽ opinãe. n. nõ vult ꝙ creatura terminet intellectionẽ diuinã scḋario. sic ꝙ dei cognitio depẽdeat a creatura: & ꝑ tanto terminet scḋario. qꝛ intell͛s diuin⁹ in virtute p̊mi obiecti transit vsq̄ ad cognitionẽ creature & & nõ penitus vltimate sistit circa p̊mũ obiectũ: sȝ iste reprobat p̊mũ intellectũ & nõ illud 2ᵐ. lȝ sit reprobabile vt patebit dis. 39. ergo insufficiẽter. ¶ Itẽ. Nõ valet confirmatio cũ dicit. ĩpossibile est itellectionez terminari ad obiectũ qḋ nõ manet. ¶ Alius rñdet. ꝙ verũ est si determinaret tanq̃ habẽs in se rõnem obiecti p̊mary: sȝ si in virtute alteri⁹ primary manẽtis in cuius v̊tute eque bñ transit sup ea que nõ sunt sicut que sunt adhuc tunc nõ oporteret. ¶ Itẽ. Nec valet confirmatio Aristo. qꝛ scḋarium terminãs nõ ꝑficit. imo solũ primũ in cuius virtute cognoscit̃ scḋarium. nec mouẽt alia. Quia diceret Sco. ꝙ nõ seq̇tur si itellect⁹ diuinus terminet̃ ad ista ꝙ ꝑ͛ hoc acq̇reret sciam ab ꝗs nisi terminaretur ad ea sicut ad primũ obiectũ. qꝛ tota notitia dei acq̇ritur respectu obiecti & in v̊tute eius ab eterno respectu aliorũ. ¶ Ad vltimũ diceret ꝙ nõ seq̇tur põt infinitũ in potẽtia a deo itelligi. g̊ ꝓduci. nisi addat̃ ꝙ itelligeret̃ vt ꝓducibile hoc est falsũ. qꝛ deus nõ itelligit ꝯtinuũ habere possibile diuidi in infinitũ vel numerꝫ in additiõe vt illa possibilitas sit reducibilis ad actũ. Propter qḋ ista opinio Sco.

3 Sco.

in dis. 39. ostẽdetur falsa. ¶ Sed hic itẽꝝ ostẽdo eã falsã ex ꝑprijs dictis. Ubi intelligẽdũ ꝙ aliq̇d põt dici termin⁹ ter-

Obm terminãs 2ᶜ dicitur.

minãs. Uel ꝓprie & sic vocat̃ terminus sup qḋ trãsit actio agentis & in quo sistit actio & finit̃: & intãtũ req̇ritur ꝙ actus nõ esset si termin⁹ nõ esset: vt pȝ in gñatiõe subali & accñtali & in opationib⁹ anime. Uel ĩpropie & metaphoͨᵉ & sic dicitur termin⁹ qḋ vltimũ est in eẽndo post actionẽ. ẽt lȝ actio terminet̃ ad aliq̇d aliḋ primũ ad qḋ illud vltimũ ꝯseq̇t̃: sicut relatio seq̇tur fundamentũ ꝓductũ. Qḋ ergo doctor dicit. ꝙ cognitio diuina terminat̃ ad creaturã scḋario. Dico ꝙ hoc est falsũ accipiẽdo terminare vere & ꝓprie. imo sic nullo modo terminat̃ ad creaturã. De hoc q̇oli. 1. q. 1. arti. 3.

Arg⁹ p⁹

¶ Preterea. falsitas huius appet ex rõne qua ĩpiemet doctor iducit: dicit eniȝ. ꝙ creatura nõ est primũ obiectuꝫ terminãs itellectũ. qꝛ nõ necessario req̇ritur ꝑ͛ actũ intellect⁹ diuini. ergo ꝙ nec mõ req̇ritur ꝑ͛ actum itellectus diuini. nullo mõ terminat actũ itellectus diuini. & per ꝯñs nõ scḋario: loquẽdo semꝑ de verũ terminare & ꝓprie. Sȝ creatura nullo mõ req̇ritur ꝑ͛ &c̃. g̊ &c̃. ꝓbatio h⁹. Prio qꝛ de⁹ eq̃ cognoscit nõ entia sicut entia. Scḋo qꝛ si aliquo mõ creatura exigeret̃ vt obm terminãs vere. seq̇tur ꝙ eẽntia diuina illũ modũ ꝓpter quẽ exigit̃ creatura non hȝ ex se. Quia dato ꝙ sic. erũt due cause eiusdẽ effectus quaꝝ altera in rei veritate sup͛fluit: sȝ ꝙ eẽntia diuina illũ modũ nõ habeat ex se est impo͠le. qꝛ nõ eẽt obiectũ adequatũ respectu sui intell͛s.

Arg. 2ᵐ

ergo &c̃. ¶ Itẽ. Dꝫ nullo mõ vere terminat. ꝓbo. Qꝛ da. ꝙ cãlitas: qua agens p̊ncipale ꝓducit formaꝫ subalem in mã. cãlitatẽ nullã haberet sup accidẽtia. quã nec scḋario nec p̊mario. sȝ solum imaginat̃ ꝙ actio principal͛r total͛r sistat se ad formã subaleꝫ. & ꝙ accidẽtia ꝯñia statiꝫ resultant in eẽ ꝑ modũ cuiusdã seq̄le sine ol cãlitate: sicut aliq̇ imaginãtur ꝙ ꝑ hoc ꝙ fundamentũ rõnis ꝓducit̃ in eẽ resultat relatio in eẽ ꝑ modũ cuiusdã seq̄le cũ hoc ꝙ agens cãsalitate nõ ꝓducat ipm. Hoc posito. est manifestũ ꝙ rel͛o nullo modo nec p̊mario nec scḋario est terminus actionis. imo oibus modis sistitur actio anteq̃ rel͛o incipit eẽ. Sȝ hec est positio Phi & Cõmẽ. 2. c. 51. z. ꝯtra Themi. ꝙ actus itelligẽdi dei. sistitur ad ꝓpriã essentiã & nullo mõ transit sup creaturas: sȝ ꝑ hoc sistit se sup cognitionẽ suã. qꝛ ꝑfectionẽ actus sui resultaret cognitio creaturaꝝ ꝑ modũ cuiusdã seq̄le.

ergo iste doctor nihil ꝓbat contra Phm & Cõmen. in ista q̊ne: ꝓbo minorẽ. Dicit eniȝ Cõmẽ. ꝯtra Themi. ꝙ Arist. dicit ꝙ deus scit se tñ. & tñ nõ dĩ ignorare reliqua sicut qui scit naturã caloris ꝑ essentiã nõ dĩ nõ scire calorẽ in reliq̇s calidis: vt dicit Cõmen. hic aũt dicit ꝙ scit se tñ, ly tñ, que est dictio exclusiua iprimit ꝙ actus suus oibus modis terminat̃ & sistit̃ ad se. & nll͛o mõ trãsit sup alia. Qḋ aũt addit: ꝙ tñ non dĩ ignorare reliqua: innuit ꝙ saltẽ cognoscit illa resultat iue. i. ꝙ ad cognitionẽ sui resultat cognitio aliorũ a se. igit̃ pȝ minor. ¶ Ex istis trib⁹ põt formari vna rõ sic. Illḋ nullo mõ req̇ritur in rõne obiecti cogniti vere terminantis actũ qḋ põt eque cognosci si nõ sit sicut si sit. & quo nõ posito adhuc habet̃ aliud obiectũ terminãs adequatũ. Ad cui⁹ cognitionẽ ꝯsecutiue aliorũ cognitio resultat cognitio & per quãdã seq̄lã. sȝ siue creatura sit siue nõ sit. ipsa est cognita: & ipsa nõ posita adhuc hȝ deus eẽntiã tanq̃ obiectũ adequatũ ad cuius cognitionẽ resultat cognitio creaturaꝝ in itellectu diuino ꝯsecutiue (vt deductũ est) seq̇tur g̊ ꝙ creatura nullo mõ (& per ꝯñs nõ scḋario) est obiectũ terminãs cognitionez diuinã. ¶ De rõnes ẽt istius doctoris nõ mouẽt nõ primũ. qꝛ vt arguitũ est ꝯtra eũ. sicut nec creatura req̇ritur necessario ꝑ͛ actũ itellectus diuini: & ideo non est subiectũ terminãs primũ. ita ꝓcedendũ est ꝙ creatura nullo mõ ꝑ͛ actũ itellect⁹ diuini req̇ritur. & iõ seq̇tur ꝙ nullo mõ est

Ad arg⁹ Sco.

obiectũ terminãs eius p̊mũ. ¶ Ad argumenta sua. Dico ꝙ ꝓbant ꝙ deus cognoscit creaturas. & nõ ꝓbant ꝙ in illa cognitione creatura est obm terminãs scḋario. vt ꝓfigit in cognitione ꝓbandaꝝ: ideo sunt insufficiẽtia. ¶ Preterea. Iste rõnes nõ excludũt rñsiones Cõmẽ. ꝓcedẽdo eniȝ semꝑ diceret ꝙ & si cog͛sceret ea que sũt extra tãq̃ obiecta scḋaria: dũmodo tñ faciunt aliq̇d ad itellectionẽ eius: puta ꝙ sicut terminus itellectionis seq̇tur ꝙ saltẽ scḋario vilesceret eius itellectus qḋ magnũ est incõueniẽs: lȝ non ita magnũ sicut p̊mariũ qual͛r cognoscit creaturas: cũ tñ nõ acq̇rit notitias

Rñsio quedã.

ab eis. ¶ Sic declarãt aliq̇. Effectus cognoscit̃ ꝑ cognitionẽ sue cãe. qꝛ tunc vnũquodq̄ cognoscimus cũ cãs eius cognoscimus (1. phys. tex. cõ. 1. & 1. posteri. tex. cõ. 4. & 2. meta. tex. cõ. 13.) ergo qñ cognoscit̃ cã vl͛is tunc cognoscit̃ res in vl͛i. & qñ cognoscunt̃ ꝑticulares: tunc cognoscunt̃ in ꝑticulari. Sed deus cognoscẽdo essentiã cognoscit cãꝫ creaturaꝝ vl͛e & oẽs eius particulares. ergo deus cognoscit creaturas in vl͛i & ꝑticulari nõ acq̇rendo ab eis notitiaꝫ sȝ cognoscendo se esse cãm eaꝝ vl͛eꝫ & ꝑticularem: ꝓbo mi. Qꝛ certũ est ꝙ cũ deus per essentiã est cã vl͛is oĩum: ꝙ ẽt per eẽntiã suã sit cã ꝑticularis oĩum. ꝓbatur. qꝛ cãe ꝑticulares inferiores nullã hñt cãlitatem nisi a deo: sȝ deus cognoscit se sicut est: g̊ cognoscẽdo essentiã suã se cognoscit cãm vl͛em & ꝑticula-

Instantia

rẽ respectu creature. ¶ Contra istam rñsionem arguit̃ sic. qꝛ ad cognitionẽ perfectã rerũ req̇ritur cognitio creaturaꝝ rerũ intrinsecarũ nõ solũ extrinsecarũ: sed deus nõ est cã itrinseca rei. qꝛ nec forma nec materia sed solũ est cã extrinseca. s. efficiens & finis. igit̃ ex hoc ꝙ deus itelligit se esse cãm rerũ nõ ꝑfecte intelligunt̃ res. quarũ est cã. ¶ Confirmat̃ ratio quia difficultas in ꝓposito est qual͛r cognoscit q̇dditates ꝓprias oĩum creaturarũ. sed cognitio cãrum extrinsecarum. s. finis & efficientes lȝ conferant ad cognitionẽ si est de re & ꝓpter quid res est: non tñ conferunt ad cognoscendum quid res est. ergo ex hoc ꝙ deus cognoscit se esse cãm efficientẽ vel finalẽ rerum. ꝓpter hoc nõ contingit: vt hic loq̇tur de cognitione rerũ. Iteꝫ res in causis suis extrinsecis nõ hȝ aliqḋ esse nisi in potentia. effectus eniȝ nõ sunt in efficiẽte nisi in potentia: nec ea que sunt ad finẽ sunt in fine nisi in potẽtia: sȝ vnũquodq̄ sic se habet ad cognosci sicut ad esse. 2. meta. tex. cõ. 4. igit̃ nõ cognoscunt̃ in suis causis intrinsecis nisi in potentia. Sed deus est causa extrinseca creaturarum

rum, vt probo. qz nec forma, nec materia. ergo deus nõ cognoscit in seipso creaturas nisi in potẽtia: ⁊ hoc vt cognoscit eas in ipso sicut in causa: sed in proposito loquimur de cognitione pfecta rerū ⁊ accñtali. igit̃ ⁊c. ❡ Per hoc pz ad arg. eoꝝ qd̃ dr: cognitis causis cognoscunt̃ effectus ⁊c. Uerum est de causis intrinsecis: vel saltẽ regritur ꝙ causa per cuius cognitionē cognoscit̃ effectus se habz in rõne cause formalis. sicut cum illud cuius est imago per imaginē suaz cognoscit̃: sed ipsi in ratiõe sua non pbant ꝙ deus se hz in respectu cuiuslibet in rõne cause formalis. lz hoc sit vnū verum: ⁊ ideo ratio eorū deficit. ❡ Propter qd̃ alibi assignāt aliaz rõnem per. s. l. di. 14. q. 6. Quicqd̃ pfectiõis est in creatura est in deo: sed non solū illud in quo esse cõicant est pfectionis sed in qd̃libet differunt. qz ois forma per quā res in ppria ꝯstituitur pfectio quedā est. ergo ois forma per quā res in ppria constituit̃ pfectio quedā est. ergo oẽs creature res sunt in deo. quo ad illa in qbus cõicant ⁊ a qbus distinguunt̃. Sed oia que sunt in deo deus per seipm põt cognoscere sine hoc ꝙ querat illorū notitiā ab extra. ergo põt deus oẽs creaturas in seipso cognoscere sine hoc ꝙ accipiat aliquid ab extra. ❡ Sz nec ista rõ valet. qz dicerent aliqui ꝙ oẽs pfectiones que sunt in creaturis ẽt distincte. sunt in deo vnitiue: sz modus cognoscẽdi sequtur modū eẽndi. ergo deus quantū ad illud esse qd̃ res hñt in ipso cognoscit res vnitiue ⁊ in cõi solū (vt soluit Cõmẽ.) nõ distincte. ❡ Itẽ. Posito ꝙ ista rõ valeret bene pbaret deū posse seipso cognoscere oia que dicerẽt pfectionē simplr: puta attributa. sz multa sunt que nõ dicũt pfectionez simplr. sicut potẽtia passiua ⁊ relatio ⁊ hmõi qualr ⁊ quantū. ergo adhuc remanet difficultas qualr illa que nõ dicũt perfectionē intelligunt̃. ❡ Propter hoc pz ad argumẽta eoꝝ qui dicunt ꝙ deus cognoscit oia que sunt in eo. Uerū est eo mõ quo sunt in eo: sz diceretur ꝙ oia sunt in eo vnitiue nõ distincte: ideo non pbat̃ ꝙ per essentiā cognoscit ea distincte. ❡ Propter qd̃ dicerent alij ꝙ deus cognoscit creaturas non per hoc ꝙ cognoscit se esse cām earum. sed per hoc ꝙ hz rõnes exẽplares earū. vz sic ꝙ posito per ipossibile ꝙ nõ cognosceret se esse cām earum: si tñ aspiceret ad illas rationes natus esset cognoscere creaturas in se nõ accipiendo notitiā earū ab extra: sicut si intellectus meus haberet inatas spẽs oium posset omnia cognoscere nõ per hoc cognosceret se esse cām oium: sed per hoc ꝙ aspiceret ad rõnem qua haberet penes se nec oporteret ipsuz querere aliqd ab extra. ❡ Hic non pono ppriam opi. sed infra di. 39. artı. 1. vbi dicet̃ ꝙ cognoscit creaturas. sicut scdaria obiecta: sed nõ terminatiue sed consecutiue: ⁊ ex hoc infra ar. 2. ꝯclusione tertia ꝙ nõ cognoscit eas per diuersas ratiões exẽplares (vt dixit vltima opinio) ⁊ sic relinquitur sola opi. Tho. que ponit ꝙ cognoscunt̃ cõprehẽsione sue cause: ⁊ hoc potest stare mecum accipiẽdo nõ efficiẽtem vel finalẽ. aut formalẽ. aut materialẽ. sed perfectionalem que oẽs istas continet: pbo. Cõprehendẽs enim causaz perfectionalẽ continentem perfectionalr oẽm pfectionem eodẽ actu. cognoscit oia perfectionalr contenta fm qd̃libet esse suū. tam pticulare ꝙ vle. alr enim non ꝯprehenderet cām perfectionalr continentẽ. Da enim ꝙ cognoscat se solū se ad se ⁊ absolute: velut pelagus in se infinitū ⁊ non in ordine ad contenta fm qd̃libet sui esse. tunc nõ sequtur cõprehendit. imo aliquid restat appropinquandū. Si ergo deus cognoscat se vt cām perfectionalez. sequtur ꝙ distincte cognoscit omnia. Hec declarant̃ di. 39. ❡ Hoc verbo soluuntur argumẽta facta contra Tho. Quãdo dicitur ꝙ ad cognitionem rei requirur cognitio causarū intrinsecarū. Uerum est vel in se. vel in cõprehensione cause sue perfectionalr causas intrinsecas continẽtes. ❡ Ad aliud qñ dicitur. in causa perfectionali solum cognoscit̃ vnitiue. Non est verū qñ causa cõprehenditur: qz causa cõprehensa cognoscit̃ in habitudine ad causata fm quodlibet suū esse: ⁊ pticipant ab ea: ⁊ eadem habitudine qua cognoscit̃ vnuz relatiuoꝝ ⁊ reliquū. ergo ⁊ causata cognoscuntur fm quodlibet esse suum.

❡ Distinctio. XXXVI. ❡ Questio. I.

❡ Solet hic queri cum oia dicantur esse in dei cognitione seu pñtia / vl' in deo per cognitionē / ⁊ eius cognitio vel psentia sit diuina eẽntia / vtrū concedendum sit omnia esse in diuina essentia vel in deo per essentiam ⁊c.

Habito ꝙ deus itelligit alia a se. Quero an ad hoc ꝙ deus cognoscat alia a se distincte. perigat̃ ideaꝝ pluralitas in deo. In ista q̃stia sunt declaranda. ¶ Primo: vtrū efficaci rõne probari possit ꝙ in diuinis sit pluralitas ideaꝝ. ¶ 2° an ista pluralitas sit de per se itellectu idee vel solū se habeat ꝯsecutiue ad rõnem idee. ¶ 3° an illa necessario perigatur distincte repñtationi creaturarū: ⁊ distincte cognitioni earum.

Primus articulus. An in diuinis possit pbari pluralitas idearū. Ubi dicunt qdam Tho. de veri. q. 2. ar. 2. pmo de anima ꝙ sic. ẽt posito ꝙ Augu. nunq̃ posuisset pluralitatẽ ideaꝝ adhuc necessaria ratione ponẽde essent. ❡ Quia deus est pducens creaturas p intellectū ⁊ nõ de necessitate nature: si ergo in tali pductione nõ phaberet diuersas ideas. sed esset tñ vnum cõmune exẽplar ⁊ multitudo vnius relatiuoꝝ est fm multitudinez. tunc creabilia non essent intenta vt diuersa sed creatura in cõmuni ⁊ in vniuersali esset intenta tñ vt creatura in cõmuni: sz hoc est ipossibile. ergo ⁊c. pbatio assumpti. Quia si intentio alicuius agentis ferat̃ super vnuz aliqd tñ in aliqua rõne cõmuni vt in cõmuni est pter intentionez eius ⁊ casuale esset ois distinctio ⁊ multitudo que accideret ei que est principaliter intentū sicut si natura itenderet animal solū vt animal in cõi. pter intentionẽ nature esset. ꝙ esset homo vel equus. ergo si intẽtio dei creãtis creaturas respiciat ad creaturā in cõi tñ tota distõ vniuersi re^a pme cãe eẽt cãlis: ⁊ per accñs qd̃ cū sit summe impõle sequtur necessario ꝙ sint plres idee. Qz sit impõle pz. qz cum fm Phõs p se ⁊ essentialis ordo ⁊ distinctio inueniat̃ in vniuerso respectu cãrū suarū. si ḡ ista distinctio respectu pme cause esset p accñs. tunc illud qd̃ est per accñs est prius eo qd̃ est p se qd̃ est cõtra Phm. 2. phy. t. c. 66. 67. ❡ Itẽ. Deus est agens ordinatissimū nõ agit inaniter sz pp finẽ: sed oẽ agens pp finẽ si nõ pdeterminat sibi finẽ determinat̃ sibi finis ab aliq̃ supiori. ergo deus pdeterminat finẽ. qz ab alio pdeterminari nõ põt. ḡ ⁊ eadez rõne cū deus agit diuersos effectus eadie rerū pp diuersos fines si nõ pdeterminaret sibi illos vt diuersos determinant̃ sibi aliquo superiori: sed ꝙ sit superius deo hoc est impossibile. ergo ipsemet sibi determinat istam diuersitatẽ. Sed illimitatum negatiue ⁊ in omnib⁹ inquantuz huius non includit aliquam rõnem determinatā. qz vt sic distinguunt̃ contra omnez rationem pdeterminatam: ⁊ preter aliaz illimitatā. necesse est ponere in deo aliam rationez pdeterminatam. ⁊ pter rationem illam cõmunẽ ⁊ illimitatā determinatā propter suam illimitatā oporteret esse alias ⁊ alias pdeterminationes respectu alioꝝ ⁊ aliorum finium diuersorum rationum. ⁊ ita necesse est psupponere plures ideas. ❡ Item. Essentia diuina in intentione ista qua est ratio cognoscendi creaturam esset exemplar siue idea creature huius: quia ratio cognoscẽdi inquantū huius includit exemplaritatẽ ⁊ imitabilitatẽ. ergo eẽntia diuina illimitata: ⁊ absolutissima:

⁊ vt indistincta re ⁊ rõne: ⁊ oĩbus modis (vt ponunt aliꝗ) eẽt rõ repñtandi seipaȝ in hãc creaturã: ⁊ ita vere hẽret essentia diuina ideã sicut creatura hec (qḋ nullus vnꝗ̃ posuit.) igit̃ necessario hec creatura habet aliam ideam ab essentia diuina. Et qua ratione hec: eadeȝ ratione ⁊ alia. ergo ⁊c̃. Minor patet in simili. Qua enĩ ratio omnibus modis indistincta est ipsius generis respectu specierũ omniũ. ita vere ⁊ eque p̃mo ⁊ penitus indifferenter representat vnã speciem sicut aliaȝ. ergo a simili de essentia diuina vt illimitata ⁊c̃. Dis. 39. arti. 3. soluuntur ista quasi non necessario concludentia. Supposita igit̃ ab Augustino. dato ꝙ Aug. nunꝗ̃ dixisset ideas. adhuc pluralitas idearum esset ꝫ forte ꝓbari posset sic. demõstrabile est ꝙ a deo creature fuerũt ab eterno cognite: ꝫ res in esse cognito sunt sui ipsaꝝ exẽpla. ❡ Hoc. n. dicit significatuȝ nominis vt supponit Aug⁹ ꝑ totũ. igit̃ ⁊c̃.

Secundus articulus. An pluralitas idearum sit de per se intellectu idee. Ubi quidem scilꝫ Hirardus distinguit de ista pluralitate idearum: ꝙ accipiẽdo ideam quãtũ ad id qḋ est de per se intellectu idee. ꝙ nulla pluralitas idearuȝ est in diuinis: accipiendo ideam quãtum ad ea que sequuntur ideaȝ. sed consecutiue concedunt ibi pluralitatem idearum. Dicunt enĩȝ ꝙ nullus respectus est de per se rõne idee. sed essentia diuina ſm esse suum absolutuȝ est idea omnium: est enim representatiua omniuȝ. tam ſm propria ꝗ̃ ſm cõmunia ⁊ ad eius imitationem ꝓducuntur in esse ſm distinctas naturas ⁊ hoc est esse ideaȝ. vt dicunt. Sed certum est ꝙ nulla pluralitas est in diuinis nisi per respectus. ergo sequitur ꝙ accipiendo ideaȝ ꝗ̃tum ad per se rõnem idee. ꝙ nulla est pluralitas idearum in diuinis. Et quia Aug. ponit pluralitatẽ. Respondet ꝙ primo ⁊ per se accipiendo ideam. essentia diuina ſm se ⁊ absolute accepta est idea omnium ſm propria ⁊ cõmunia. Dicuntur tamen plures idee non quia tales plures respectus ideales sint de per se ratione idee: sed quia ad essentiam esse ideam creaturarum ex parte talium effectuum surgit consecutiue quedam denominatio in deo. puta. ex hoc ꝙ in alia ratione specifica producitur equus ⁊ in alia homo. dicimus ꝙ alia est ratio hominis ⁊ alia equi in deo. Sicut enim ex parte effectus dicit̃ ꝙ hoc opus est humanũ vel bouinum. quia factum ab homine aut a boue. ideo non eidem esse humanuȝ vel bouinũ cum sit de per se ratione operis facti ab homine vel boue. sed est denominatio consequens: sic etiam ꝙ deus sit causa exemplaris bouis vel hominis non oportet istos plures respectus exemplares vel ideales esse de per se ratione cause exemplaris vel idealis. sed ꝙ consecutiue se habeant ex denominatione ideatorum.

Primo. Ista opinio dicit essentiam diuinam sub ratione essentie esse ideam hoc est falsum. probo. Quia hoc probatur dis. 39. arti. 1. deus comprehendẽdo essentiam eadem comprehensione vel consecutiue cognoscit omnia entia creata ⁊ distincte. tũc arguo. In proposito distinguimus essentiam diuinaȝ primo ⁊ per se comprehẽsam contra essentias creatas consecutiue cognitas eadeȝ cõprehensione: sed ipse creature cõsecutiue cognite sunt idee quas ponit Augu. non ergo essentia diuina. ꝓbo mi. Ponit enim Aug. ideas iuxta quas producunt̃ creature rationalr̃ ⁊ artificialiter. lib. 83. q. qõne. 46. vel. 72. ait enĩȝ. Quis audeat dicere deum irrationaliter condidisse: qḋ si recte dici non potest: restat vt omnia recte sint condita nec eadeȝ ratione homo ⁊ equus: sed posito ꝙ idee sint ipse creature cognite iuxta quas sic cognitas ipsemet ꝓducantur extra tũc saluat̃ ꝙ deus agit rationalr̃. quia tunc ꝓprijssime habet̃ productio agentis per rationem ⁊ intellectum de qua loquitur phi. 7. meta. tex. cõ. 30. ꝙ domus extra fit a domo in aĩa etiam tunc saluatur ꝙ non eadem rõne conditus est homo ⁊ equus. ergo. Et potest istud argu. formari per locuȝ ab opposito sic. Deus condidit omnia rõnaliter: sed hoc nõ saluatur si essentia diuina sit idea. probatio. Quia tunc fiunt singula rationaliter: quando illud idem quod est cognituȝ intra ꝓducitur extra: vt patet de domo. ⁊ quando non eadẽ sed vnumqḋqȝ ꝓpria ratione conditũ est: sed si essentia diuina absolute sit idea. tunc ista non saluantur: nõ enim producitur essentia diuina per creationeȝ que ponitur cognita nec tunc alia ⁊ non eadem rõne: imo eadeȝ condita sunt singula. ergo. ❡ Hec est op. Thom. 1. parte. q. 15. art. p̃. ꝙ idee sunt obiecta cognita. Et probatur rõne sic. idee vt sunt rõnes representatiue non sunt ponende sicut nec species nisi ꝓpter absentiam obiecti patet. 3. de aĩa. tex. cõ. 30. quia non potest esse in anima ideo ponitur species: ꝫ nulla creatura est absens deo. quãtuȝ ad suam rationem representatiuam. etiam per istos: quia essentia representat omnia. igitur non sunt idee ponende vt sunt in deo rationes representatiue creaturarum: sed creature in deo nõ possunt habere nisi duplex esse in intelligentia diuina. s. vel per modum representatiuarũ rationuȝ. vel per modum obiectorum cognitoruȝ: sequitur ꝙ sunt obiecta cognita. Qz autem sit dare hõ᷑ distincta cognita esse correspondẽtia distinctis entitatibus extra ꝓbatur dis. 39. arti. 1. f. ❡ Item principale ꝓpositum ꝓbat Thom. ibidem sic. Cognoscendo essentiam cognoscit obiectiue eam perfecte in se ⁊ omni mõ quo cognoscibilis est: ꝫ ipsa cognoscibilis est non solum vt in se. sed ſm ꝙ imitabilis ⁊ participabilis ſm diuersos modos a creaturis. igit̃ non solum cognoscit essentiam suam obiectiue vt in se est sed etiaȝ obiectiue. cognoscit eam imitabileȝ diuersimode a creaturis: ⁊ ita ipsa esse imitabilia que sunt idee sunt obiectiue cognita: ⁊ non rõnes cognoscendi tm̃. ❡ Item. Essentia diuina vt intellecta. est idea. ⁊ vt diuersimode intellecta est diuerse idee: sed essentia vt intellecta est obiectum. quia esse intellectum est esse obiectũ. ergo idea est obiectũ intellectus diuini. Maior ꝓbatur duplici exemplo. Primo sic. omne agẽs per intellectũ preconcipit illud qḋ agit. ergo si intellectus artificis ꝓduceret aliqd ad similitudinẽ suipsi⁹ preconciperet se ipsuȝ tanꝗ̃ exemplar ⁊ ideam. ita ꝙ intellectus artificis non esset idea vt intellectus est ipsa potẽtia intellectiua: sed inquãtũ est obiectũ intellectũ. Et vltra seqt̃: si ipse intellectus nõ ꝓduceret oĩa artificiata ſm suã ꝓpriã perfectionẽ ꝑfecte qua est itellectus. sed quedã in vno gradu ⁊ quedã in alio. tunc ipse intellectus vt itelligeret absolute in vna rõne tm̃. nõ esset idea omniũ istoꝝ: sed vt diuersimode ſm diuersas ꝓportiones determinatas intelligeretur. ſm quas exẽplata artificiata ipsuȝ imitarent̃ ⁊ ab ipso deficerent. Sed in ꝓposito: deus oĩa ꝓducit ad similitudineȝ sue essentie. ꝗ essentia sua est idea omniuȝ nõ solũ inꝗ̃tum essentia ꝫ inꝗ̃tũ itellecta. ❡ Et vltra. Qz creatura nõ ꝑfecte imitat̃ diuinã eẽntiã ſꝫ suã ꝓpriã ꝑfectionẽ ꝑfecte: quia eẽntia diuina est ſꝫ diuersos gradus deminutos: iõ ꝫ essentia diuina vt absolute itellecta sit idea: absolute tñ ad hoc ꝙ sit ꝓpria vnicuiqꝫ ⁊ nr̃o oĩuȝ plurificata hoc erit inꝗ̃tũ itellecta est cointellectionis diuersis ꝓportionib⁹ creaturaꝝ ad eã ſꝫ ꝙ diuersimode deficiũt ab ea vel eã imitant̃: ⁊ ita pꝫ maior. s. ꝙ eẽn⁹ vt itellecta sit idea. ⁊ vt diuersimode est diuersimode idea. ❡ 2⁹ ponit̃ exẽplũ tale ad declarationẽ dicti: ꝙ sit foĩa artificialis inꝗ̃tũ est in mẽte artificis ꝑ actuȝ itelligẽdi ꝗdã forma excogitata ⁊ effecta est obm ⁊ itellm: inꝗ̃tũ tñ est illud iuxta qḋ vel ſm qḋ opat̃ ita idea inꝗ̃tũ est itellecta vt imitabilis. ⁊ ita. q. forma excogitata est intellectũ ⁊ obiectũ. inquãtũ tñ est forma ſm quã vel iuxta quã deus intelligit creaturam ⁊ ꝓducit. est ipsum quoquo deus creaturam producit. ❡ Secundo dicit ista opinio. ꝙ idea non est formaliter ⁊ essentialiter respectiua. ꝫ consecutiue

solum. Hoc nõ videtur verum. Nã exẽplar est formalr re-
spectiuũ: talis est idea. g̃. pbo ma. Qr rõ seu ars sm quã ad
aliqd dĩ sic est eẽntialr respectiua ad artificiale. dĩ. n. respe
ctiuũ artificiale sic agẽs. 2. phy. t. c. 2. & hõ est idea sz Aug. li.
83. q. q. 72. ℂ Itẽ. Entia nõ hñt essentiã q̃ ↄstituunt nisi in
respectu. sicut pz de sinistro & dextro in colũna q̃ nõ distin-
guunt nisi respectu earũdẽ in aliquo. 7. phy. tex. cõ. 20. Sz
sm istos idee sunt entia rõnis. ergo. ℂ Itẽ. Forma separat
& distinguit. 7. meta. tex. cõ. 49. sed idee sunt forme pncipa
les sm Aug. vbi supra. ergo distinguunt: sed distinctio est
relo diuersitatis. g̃. ℂ Itẽ. Ois habitudo extremoꝝ q̃ cõsi-
stit in oppõne eorũdẽ adinuicẽ & nõ in cõpatione eorũ est
relo realis vel rõnis pz. 5. met. tex. cõ. 20. vbi vult ꝙ scia dĩ
a scibili qð est extremũ oppositũ. nõ ad scientẽ qð est subie
ctũ cũ quo cõponit: sz planũ est ꝙ habitudo quã dicit idea
est ad obiectũ extremũ idearuz. ponit. n. Aug. ideas vbi su-
pra vt sm eas oriat oẽ qð orit &c. illud aũt qð fit aut oritur
est ideatũ. g̃ &c. ℂ Itẽ. Nihil terminat relonẽ realẽ alicui⁹
ad ipz nisi p aliquã relonẽ vel rõnis in ipso: pz in relatiuis
mõ potẽtie & mõ mẽsure. qa ibi est saltẽ rõnis: sed ideatuz
realr referẽ ad ipz deuz. igit rõ idealis p quã de⁹ terminat
relationẽ ideati est ratio respectiua realis vel rõnis.

Tertius articulus. An pluralitas creaturarũ necessa-
rio preexigat distincte representationi ac co
gnitioni creaturarũ. Ubi pmo dicunt qdaz vt Herueus: ꝙ [margin: Herueus 1m dicens]
nec sic. nec sic. nõ psupponit repñtationi creaturarũ. pbat
imaginant eniz sic. ꝙ si essentia diuina repñtaret distincte
creaturas: ita ꝙ in tali repñtatione distincte necessario pre-
supponerent distincte idee. tunc videret ꝙ tales distincte
idee darent ipsi essentie distincte repñtare. q. hoc ex se non
haberet: sed ista sũt ipossibilia. igit nõ psupponunt &c. Di-
cunt tñ ꝙ talis pluralitas idearũ est q̃dã pprietas. essentiã
cõsequẽs vt representat distinctas creaturas. ipossibile eni
est ꝙ aliqd qualecũqz respiciat alia plura siue repñtando
siue quouis mõ aliter qn ad hoc necessario ↄsequat ad ipz
sit natũ intelligi sm diuersas rõnes. & hoc est distingui sm
diuersos respect⁹. ℂ 2° dicunt ꝙ nec iste idee psupponunt [margin: 2m dicens]
distincte cognitioni creaturaꝝ. imaginant enim sic. Nã vt
dicunt. iste est ordo in cognitione dei. Nã pmo intelligen-
dũ est ꝙ ibi est essentia vt obiectũ primũ mouẽs intellectũ
diuinuz. q. possibilẽ. Secũdo intelligẽdũ est ꝙ ibi est actus
intelligẽdi ab essentia cãtus sicut mouẽte. Tertio intelligẽ-
dum est. ꝙ iste actus terminat ad ipsaz essentiã sicut ad ob
iectũ primũ. Et quia in essentia itellecta relucent oĩa alia
ab ea. ideo tũc itelligit eẽntia dei. vt idea & exẽplar creatu-
raꝝ. & tũc quarto accipiunt creature vt intellecte. Et quia
creature tunc pcipiunt distincte. ideo qnto intelligendũ est:
ꝙ in quadã differẽtia suaꝝ rõnum idealiũ ita ꝙ sicut pus
cognosco istã rem q̃ est fumus anteq̃ cognoscã ignẽ prius
tñ cognosco ignẽ q̃ icipiã dicere penes me: ꝙ fum⁹ est ipz
signũ ignis. Ita deus pus cognoscit rẽ q̃ est idea. s. essentiã
suã: q̃ creaturã cũ pus intelligit hãc creaturã. s. hoiem q̃ di
cat essentiã suã esse ppriã ideã hoĩs: eodẽ modo pus intelli-
git asinũ q̃ dicat essentiã suã esse ppriã ideã asini. & sic de
alijs: & sic pus cognoscunt creature q̃ distignant eaꝝ idee
lz res que est idea. s. essentia diuina cognoscat pus q̃ crea-
ture. ℂ Ista op. in cõclusione cõcordat cũ pma. ponit eni
ꝙ distinctio idearũ cõsequit esse cognitũ creaturaꝝ & ideo
eadẽ argumẽta que sunt cõtra pmam sunt cõtra eam.

Contra istud posset aliter argui sic. ℂ Distincte re- [margin: 3 Herue / Argm 1m]
presentare psupponit distinctã rõnem repre-
sentãdi. aliter enim esset effectus sine cã. & sine omni ordie
lter ipz & cãm: sed distincte rõnes repñtãdi vocant idee.
igit distinctio ideaꝝ psupponit distincte representationi.
ℂ Itẽ. In omni spãli actiõe psupponit nõ solũ agẽs vni- [margin: Argm 2m]
uersale sed spãle. qr ad repñtãdũ hominẽ itellectui nostro.
nõ sufficit rõ cõis: sed ppria rõ phantasmatis hoĩs. Sed
repñtare hoiez vel asinũ. est qdã effect⁹ specialis: igit isti
effectus nõ solũ psupponũt eẽntiã diuinã q̃si rõnez repre-
sentatiuã vniuersalẽ sed ratiões pprias repñtatiuas. & ita
est de oĩb⁹ alijs. Hec est ratio phi. 2. phy. tex. cõ. 39. vbi po-
nit causam vniuersalẽ respondere effectui vniuersali & pti-
cularem pticulari. Nõ enim spãlis repñtatio põt esse nisi
psupposita quadaz spãli assimilatione. qr nihil representat
in vniuersali aliud nisi simile sit in vlĩ: & eadem ratione ni-
hil in particulari nisi sit simile in particulari: sz essentia di-
uina representat hominẽ & asinũ in speciali. ergo presuppo-
nit rõnes speciales assimilatas in representando. ℂ Item. [margin: Argm 3m]
Nihil de cuius per se rõne excludit illud qð est de p se rõ-
ne alterius. est p se representatiuũ illi⁹: sed de p se rõne eẽn
tie vt absolute accepte excludũtur omnes rõnes speciales
quoꝝ est distincte representare. ergo eẽntia vt absolute ac-
cepta non põt representare sm rõnes speciales. Si igitur
hoc faciat hoc erit presuppositis rõnibus specialibus. pbo
mi. Quia essentia absolute accepta nihil est nisi eẽntia. nec
vniuersale: nec speciale. ℂ Itez. Cõtradictoria nõ ↄueniũt [margin: Argm 4m]
eidem sm idẽ: sed representare se & non alia & representare
se & alia. sunt contradictoria. ergo &c. Sed representare se &
non alia põt ex rõne absoluta essentie. qr actus suus potest
in aliquo priori terminari ad obiectũ pmariũ q̃ scdariuz.
igit ex absoluta ratione non potest representare se & alia. g̃
hoc erit ex presuppositis distinctis rõnibus representandi.
ℂ Item. Si aliquid impediret ꝙ tales distincte rõnes pre- [margin: Argm 5m]
supponerent distinctis representatiuitatibus hoc esset (vt
dicunt) qr tales rõnes darent essentie aliquid. s. distincte re-
presentare: sed nõ video quia illud est magis incõueniens
ꝙ propter respectus qui veniunt ex ea darent istuz effectũ
q̃ ꝙ etiaz propter darent se sicut persona ergo &c. ℂ Per [margin: Argm 6m]
idem pz ad argumentuz illoꝝ cõtra sm dictũ ꝙ posset sic
argui. Qð presupponit distincte representationi psupponi-
tur distincte cognitioni sequẽti eaz (vt probatuz est) distin-
ctio idearũ psupponit distincte representationi creature. g̃
& cognitioni. Qð autez dicunt ꝙ prius cognoscit fumus q̃
cognoscatur ignis. sz nõ quo ad hoc qð est signũ ignis. & sic
in pposito. Dico ꝙ hoc est verum. ꝙ nõ comprehendimus
fumum sm rõnez fumi. sed est cõtrariuz de intellectu diui-
no respectu sue essentie: & omniuz relucentiũ in ea. Et ꝙ cõ
cedantur tales rõnes representatiue in deo. dictũ est de pos
sibili (posset eniz ista via teneri) nõ est tñ dictũ de facto vt
habet lib. 1. q. 2. arti. 2. & 3. ℂ Hic dico tria. Primum est. ꝙ [margin: Respo auct.]
distinctio idearũ non requirit pper distinctam represen-
tationez aut distinctã cognitionem creaturarũ. qr id nõ re-
quirit necessario ad aliquem effectuz. quo nõ posito potest
poni effectus: & nõ posita aũt tali pluralitate possunt a deo re
presentari & cognosci. deus enim cõprehendendo essentiaz
distincte omnia cognoscit consecutiue. Hoc probatur disti.
39. artic. 1. Et etiam pper distincte representari non debet
poni pluralitas talis hic. Ibi arti. 2. q. 3. ℂ Pro ista conclu
sione videlicet ꝙ ad hoc ꝙ creature distincte cognoscant
non preexiguntur diuerse idee. probant quidã sic. Scotus [margin: Scotus]
lib. 1. distin. 33. ℂ Quia per illud per quod obiectum limi-
tatum extra representat potest ipsum obiectum limitatum
extra cognosci distincte sine omni respectu preintellecto in
tali representatiuo limitato. Igitur si illud per quod obie-
ctum extra representatur sit illimitatum. potest etiam illi-
mitatum extra cognosci distincte sine hoc ꝙ illud illimita-
tuz preintelligatur diuersimode imitabile siue sub diuerso
respectu ad creaturas. pbãt añs. Qñ. n. cognosco albedinẽ
p spẽz albedis. nõ opz pus itelligi spẽm albedis referri ad
albedinẽ añq̃ cognoscã illã albedinẽ: qr tũc nũq̃ cognosce

rem albedinē nisi ꝑus cōpararē ſpēm eius ad ipſaȝ. ⁊ tunc ſemꝑ reflexus ꝓcederet rectū. ꝓbaꝛ ꝯñia. qꝛ illimitatū ⁊ limitatū nō differūt nisi per ꝓciſionē ⁊ nō ꝓciſionē. limitatū enim repñtat hoc precise ⁊ nihil aliud. illimitatū aūt hoc ⁊ qðlȝ aliud: ſed ablatio ꝓciſionis ab eo ꝙ illimitate repñtat cū ſit ꝑfectionis non tollit ab eo. qn eque ꝑfecte repñtat ea ad que eſt illimitatū. ſicut illud qð tm̄ repñtat vnū ipſum vnū ꝑfecte repñtat: ſicut igiꝛ vnū limitatū repreſentās perfecte ipſuȝ limitatū repreſentat ſine reſpectu preintellecto in eo ad ipſuȝ. ſic illimitatū repñtās ⁊ perfecte repñtabit diſtincta repñtata: ſine diuerſis reſpectibꝰ cointellectis ad illa. ❡ Itē. Cā equoca ex ꝑte ſui eſt ꝑfectioꝛ rō cognoſcendi effectū ſuū ꝙ̄ vniuoca. qꝛ cā equoca eſt cā totius ſpēi. cauſa vniuoca eſt cā ſolius indiuidui. ⁊ non eſt ꝓprie cā reſpectu effectus. qꝛ oꝛdo cauſarū eſt eſſentialis. ⁊ oꝛdo cauſaꝝ eſſentialis ⁊ ꝑfectio vniuerſi cōſiſtit in ſpecie nō in indiuiduis: ſed cā vniuoca ꝑfecte cognita pōt eſſe diſtincte rō cognoſcendi ſuū effectū ſine aliquo reſpectu preintellecto eius ad ipſum: qꝛ ex nā rei ipſa repñtat ſuū effectū: ⁊ iō ſtatiȝ cū eiꝰ nā cognoſciꝛ ꝑfecte/ſtatim ſine vlteriori negotiatiōe intellectus effectus eius cognoſciꝛ. ❡ Itē. Cā equiuoca infinita pōt plura ꝓducere diſtincte ſine diſtincto reſpectu ad illa. igiꝛ cā equoca infinita pōt plura ꝓducere diſtincte ſine diſtinctis reſpectibus ad illa. ⁊ per ꝯñs diſtincte cognoſcere ſine diſtinctis reſpectibus. qꝛ nō ꝓducit cognoſcēdo. ❡ Itē ꝙ aliqd cōtinēs plura non pōt illa diſtincte repñtare ſine pluribꝰ in eo determinabilibꝰ vel ſaltē intellectus circa ipſȝ. hoc eſt ꝓpter eius potentialitatē ⁊ cōfuſionē. Hec enim eſt rō quare in deo nō eſt. qꝛ ſcia vlis ꝯtinet ſua ſcita in potentia vt vult Cōmētatoꝛ. 12. meta. cō. 51. Sed eſſentia diuina continet oīa actualiſſime. ḡ diſtinctiſſime pōt oīa repñtare ſine determinationibꝰ qbuſcūqȝ in eo aut intellectis circa ipſuȝ. ❡ Cōfirmaꝛ. qꝛ hec eſt dña inter agēs indeterminatū qð eſt ꝯtingens equalr. ⁊ agens indeterminatum qð eſt agēs illimitatū. ꝙ ipȝ nō pōt aliqð eoꝝ ad qð eſt indeterminatū vt ꝓbat Cōmēta. 2. phy. cō. 48. 2ᵐ aūt agens pōt in aliqð eoꝝ ad qð eſt indeterminatū. ſed nō eſt ꝓciſe. quia pōt in qðlȝ: pȝ de ſole q pōt diſſoluere glacieȝ ſed nō ꝓciſe. qꝛ pōt ēt cōſtringere lutū. Sȝ certum eſt ꝙ determinatio quā hȝ deus reſpectu creaturarū nō eſt ꝯtingētia ſed illimitatio. igiꝛ pōt in qðlȝ ſine determinatione ſiue nō precise. ❡ Itē. Si in deo ad cognoſcēdū diſtincta idealia ꝓexigātur diſtincti reſpectus ideales. igiꝛ illi reſpectꝰ ſūt cognoſcibiles a deo cū ſint qdā entia. Aut igiꝛ per ſe ipſos. ⁊ hoc eſt falſuȝ. qꝛ tunc vileſceret intellectꝰ diuinus acqrens ſciaȝ ab alio a ſe. qð poniꝛ diſtingui a deo. Aut ꝑ alios reſpectus: ⁊ tunc ꝓceſſus in infinitū. Aut per eſſentiā illimitatā. ⁊ hī ꝓpoſitū. ❡ Itē. Si ſint tales reſpectꝰ: aut illi reſpectꝰ ſunt ꝑncipia diſtinctoꝝ actuū itelligēdi qð nō eſt: qꝛ reſpectus nō eſt ꝑnᵐ actuū. Aut eſſentia. ⁊ habeꝛ ꝓpoſituȝ. Aut eſſentia cū reſpectu qð falſuȝ eſt. qꝛ reſpectus cum eſſentia nō facit vnū per ſe: non ꝑmo mō pȝ. nec ſcðo. qꝛ terminus ſequereꝛ nām eius ſicut ꝓpriū. ⁊ eſſet relo realis. ❡ Scðm qð dico eſt. ꝙ ꝓpter ꝓductionē earū nō requiriꝛ pluralitas. ſicut. n. deo ad diſtincte cognoſcēdū ⁊ repñtandū qðlȝ eſſe creature ſufficit cōprehenſio ſue eſſentie ita ſibi ſufficit illa cōprehenſio ad diſtincte ꝓducendū. Hoc ꝓbaꝛ di. 39. arti. 2. cōcluſione qrta. ❡ Itē. Agens ad hoc ꝙ ꝓducat diſtinctos effectus in genere ſue actionis nō requirit quātū eſt ex ꝑte ſui diſtinctas rōnes agendi. Dico ꝙ in genere ſue actionis. celum eniȝ eſt agens virtuale reſpectu ſuorum inferiorum ſed agēs modo nature: ⁊ qꝛ virtualr ꝯtinet ſuos diſtinctos effectus nō opȝ qntuȝ ex ꝑte ſui. ad hoc ꝙ mō diſtincto nature diſtinctos effectus ꝓducat ꝙ modi diſtincti modo nature preexigantꝛ in eo. Sed deus ex hoc ꝙ intelligit ſe ⁊ oīa adunate eſt agens virtuale reſpectu multoꝝ effectuū. ſicut ⁊ celū. ſed eſt agens virtuale. igiꝛ quātū eſt ex ꝑte ſui. ad hͦ ꝙ diſtincta artificialia vel idealia mō intellectus ꝓducat nō reqrit diſtinctas rōnes ideales vel itellectuales. ❡ Ulterius dico: ꝙ diſtincta pluralitas non nccīo reqriꝛ ad hoc ꝙ diſtincta ꝓducantꝛ in eſſe diſtincto. Sicut eniȝ agēs virtuale nāle pōt diuerſos nāles effectꝰ ꝓducere ꝓpter diſtinctas potentias in quas agit preciſa a quacūqȝ alia differentia ex parte ꝓducentiū: ſicut patet de ſole reſpectu luti quē congelat ꝙ vnica actione diſſoluit glacieȝ ⁊ cōſtringit lutū preciſe. ꝓpter diſtinctam rōnem paſſiuaȝ in luto cōgelato. ita agens virtuale intellectuale pōt diuerſos effectus intellectuales artificiales ꝓducere: ⁊ hoc ꝓpter diſtinctas potētias paſſiuas ſibi coꝛrñdentes. preciſa omni dña ex parte ꝓducentis. Sed deus non eſt agens virtuale intellectuale: qð eſt ſcḋm ꝙ intelligit ſe ⁊ omnia adunate. hȝ diſtinctas potentias ſibi coꝛreſpondentes. ab eterno enim habuit lapis poſſe eſſe ꝓpriuȝ quo ſibi nō repugnabat creari ex nihilo. ⁊ aſinus ſimilr ⁊ ſic de ſingulis: ⁊ iſte ſunt potētie coꝛrñdētes ꝓductioni dei ad extra. Igiꝛ iſti effectus diſtincti pñt a deo ꝓduci ⁊ diſtincte ſolū ꝓpter ſuas diſtinctas potentias obediētiales. preciſa quacūqȝ diſtinctione in rōnibus ſuis idealibus quas habent apud deuȝ. ❡ Et per illud patet ad omnes rōnes S. Thome ſupra di. 36. ar. 1. ꝙ nō eſt neceſſe deuȝ habere plures ideas qntū eſt ex ꝑte ſui. vt rōnes ſue pretendunt. ſ. ne agat a caſu ⁊ preter itentionē finis. Ex hoc enim ꝙ eſt agens ⁊ virtuale: pōt omnia iſta ordinate ꝓducere ⁊ fines omniū ordinate intendere: ac ſi omnes rōnes ſingulorū apud ipſum eſſent diſtincte ⁊ precise. dūmodo ſibi coꝛreſpondeant diſtincte. ſibi potentie paſſiue cōuenientes ſue virtuti actiue. ❡ Nec mouet tertiū qð alij addunt: cum enim dicunt ꝙ ſi eſſentia repreſentet ſeipſaȝ ⁊ creaturaȝ ſcḋm ꝙ vna. ergo eſſentia hȝ ideā ſicut creature: nego cōſequentiā. Et qn̄ ꝓbaꝛ eſſentia vt eſt ratio cognoſcendi aliquid eſt eius idea. ergo ſi ſub vna rōne eſt principiū cognoſcendi ſe ⁊ alia. igitur eſt idea vtriuſqȝ ſub illa vna. Dico ꝙ antecedēs eſt falſuȝ abſolute ſumptū: ſed dȝ cōtrahi eſſentia vt eſt ratio cognoſcendi aliqd qð a deo natum eſt rōnaliter ꝓduci. aut cognoſcēdi extra ſe eſt idea: ſed talis nō eſt ſua eſſentia. Et quādo addiꝛ ſi vnica eſt ratio repreſentatiua vtriuſqȝ. igiꝛ eque ꝑmo vtrūqȝ repreſentat ſicut genus quālibet ſui ſpeciē. Uerū eſt ſi ambo equalr repreſentarentur ⁊ non vnuȝ in virtute alterius. ſicut eſt de ſpeciebus in genere: ſed contrarium eſt in ꝓpoſito. ❡ Tertiuȝ qð dico eſt. ꝙ lȝ non requirat ideaꝝ pluralitas ex parte dei cognoſcentis. tamen requiriꝛ ꝓpter cōditionē cognitoꝝ a deo ⁊ repreſentatoꝝ ⁊ ꝓductoꝝ. Ubi eſt intelligēdū ꝙ in agente per intellectuȝ ⁊ artificialr eſt aliter ꝙ̄ in agente per naturaȝ. In naturali. n. agente ſufficit ꝙ ſuus effectus cōtineatur in eo virtualr: ſicut in cauſa equoca: vel quodāmō formalr ſicut in cauſa vniuoca: ita ꝙ illa continētia formalis attendatur penes vnitatē ſpecificam. vt ſic ſimile ex ſimili generetur: in agente vō artificiali non ſufficit ꝙ effectus quodā modo contineaꝛ in potentia actiua artificis nec hȝ ex ſe vnde vnicuȝ effectum ꝓducat: ⁊ ideo eſt neceſſarium ꝙ res producenda per artē ſit prius apud intellectum artificis in ſua ſimilitudine vt ſit ſimile ex ſimili vt domus eꝛ fiat a ſimili domo in anima. Hec patent. 7. meta. tex. cō. 30. Et forte in agente creato ꝓpter indeterminationē ⁊ imperfectionem potentie intellectiue requiruntur tales diſtincte artes tam ex ꝑte ipſius potētie intellectiue ꝙ̄ ex parte ipſorū ꝓductoꝝ artificialr ſeu itellectualr: ſȝ qcqd eſt ipfectionis in creaturis debemus amouere a deo. igiꝛ nō debemus ponere ꝙ in deo precedat diſtincta repñtatio ſeu diſtincta cognitio creaturaꝝ. aliquā neceſſitatē q ſe teneat ex ꝑte dei

S. Tho.

cognoscẽdis/repñtantis/ꝛ pducẽtis.ſ3 solũ pp ꝯditionẽ creaturaꝝ cognitaꝝ repñtatiuaꝝ.seu pductaꝝ a deo artificial'r seu rõnaliter. Et hec est imaginatio beati Augu.83.q.q.49. vel.72.per aliaꝫ cognitionẽ vbi diffinit qd sunt idee.sic dicens. Sunt nãqꝫ idee pncipales forme vel rõnes ꝛc. Et postea subdit ad qd ponunt.subdens. Que diuina intelligentia cõtinent ꝛ ſm eas formari dr̃.oẽ qḋ oriri ꝛ interiri põt ꝛ omne qḋ orit ꝛ incipit(nota ppter formari ꝛ oriri ponuntur ꝛc.)sed formari ꝛ oriri se tenent ex parte pductorũ.igit ponunt ppter cõditionẽ pductoꝝ. ¶ Itẽ. Hoc p3 per rõneꝫ Augu. pbat enim ꝙ necesse est ponere ideas.q2 nullus audet negare deũ oĩa rõnal'r cõdidisse. S3 absurduꝫ est vt dicit existimare ꝙ eadẽ rõne ꝯdita sit hoĩꝫ nã qua equus. singula igit ppꝛijs creata sunt rõnibus. Ecce expsse ꝙ vt nature sint create ꝛ ꝯdite rõnal'r pp hoc ponit Augu.ideas. ¶ Itẽ. Hinc est ꝙ epilogãdo cõcludit idearũ pncipatiõe sic vt sit qcqd est:aut quo mõ est. Ecce ppter fieri ponunt: ꝛ quare talis ꝯditio artificial'r pductoꝝ arguat tales ideas distinctas in pducẽte.rõ est.q2 in habitudine oĩum que relatiuꝫ dr̃ ad aliud siue sit relo ſm reꝫ siue ſm rõnẽ opꝫ ei9 terminũ terminare illã relõnẽ in eadeꝫ habitudine. Unde 2° phẏsicoꝝ vult phs tex.cõ.39.ꝙ vlẽ dicit respectu vlis ꝛ pticulare respectu pticularis.sed representata extra q̃ sunt ideata nõ solũ nata sunt representari ſm rõnẽ illimitatam ꝛ distinctã(puta entis)sed sub rõnib9 spẽbus ppꝛijs ꝛ totalĩ quare opꝫ ipsa sic distincta cognosci est.qa in essendo exñtis esse distinctũ.ergo opꝫ essentiã repñtantẽ tunc nõ solũ repñtare istaꝫ habitudinẽ sub rõne illimitata ꝛ indistincta in repñtando sed sub rõnib9 spẽ distinctis.ita ꝙ tota ratio illius distincte repñtationis accipiant ex pte ideatoꝝ eẽ. Finalis intentio mea de ideis habet.di.39. ¶ Argumẽta que pbant ꝙ distinctio idearũ p̃supponit distincte cognitioni ꝛ repñtationi.soluunt vnico vbo.pbatũ est.n.di.39. arti.p̃.ꝙ deus cõpꝛehendẽdo se tanq̃ pncipale cognituꝫ sistendo in sui cognitiõe ex pfectione illius cõpꝛehensionis cognoscit distincte oĩa alia ꝯsecutiue. ¶ Per hoc ad p̃m.distincte repñtare p̃supponit distincta ꝛc. verũ est qñ cognoscit sicut p se pncipale cognitũ.qñ aũt distincte cognoscunt ad cognitionẽ alteri9 cõsecutiue ꝛ p quãdam sequelã non. ¶ Per idẽ ad 2m.qñ dr̃ in oĩ actione opꝫ esse spãle agens. verũ est qñ qõlꝫ est p se ꝛ pncipalis termin9 respectu actionis:qñ xo vnus est termin9 p se ꝛ alia terminant.q2 coruꝫ esse cõsequit actionẽ que est circa p se terminũ:nõ oportet. ¶ Per idẽ ad 3m.cõcedenda est eniꝫ maioꝛ.qñ oĩno excluditur. Et qñ dr̃ in minoꝛi ꝙ essentia diuina cognita absolute excludit oẽs rõnes spãles cognitas. Uerũ est tanq̃ obiecta pꝛima ꝛ pncipalia cognita:nõ tñ tanq̃ cognita ꝯsecutiue. ¶ Per ideꝫ ad 4m cõcedo maioꝛẽ.qñ dr̃ in minoꝛi ex absoluta rõne essentie põt repñtare se ꝛ nõ alia:veꝝ est ꝙ nõ potest representare alia tanq̃ obiecta p se ꝛc. necessario tñ representat alia consecutiue. ¶ Ad 5m dico.ꝙ est alia causa scilꝫ ne faciat natura frustra:sed hoc sequeretur.quia compꝛehensio essentie sufficit.

Ad p̃m 3 Uerucius

Ad scḋm

Ad terciũ

Ad q̃rtũ

Ad quintũ

¶ Distinctio.XXXVII. Questio.I.

¶ Et qm̃ demonstratũ est ex parte q̃o omnia dicantur esse in deo.addendum vr̃ hic.quibus modis dicat. Deus esse in rebus ꝛc.

VTrum angelus diffinite sit in loco hic sunt duo facienda. Pꝛio vtrum angelus possit esse in diuersis locis. Secundo dato:ꝙ oportet eum esse in vno loco.que sit ratio existendi in loco. ¶ Ista questio transfertur ad 2m librum:vbi aget de motu locali angeli.

¶ Distinctio.XXXVIII. Questio.I.

¶ Nunc ergo ad ppositũ reuertẽtes cepto insistamus.supꝛa dictũ est ꝙ p̃scia dei futuroꝝ tm̃ est.sed oĩuꝫ tã bonoꝝ q̃ maloꝝ ꝛc.

IN distin.38. resumit magister mãm de scia dei. Ubi supposita pluralitate ideaꝝ ex di.36. q̃ro. Utꝝ pbabil'r posset teneri ꝙ idee qb9 cognoscit creaturas distinguuntur a nã rei. Hic quatuoꝛ. Pꝛimo ponã rõnes apparentes aliquas ad hoc. ¶ 2° ponã ꝛ soluaꝫ rõnes ponentes eas distingui p intellectũ diuinum. ¶ 3° ostẽdã q̃o poni possent in deo distigui ex nã rei:nõ tñ ꝙ dicãt relõnẽ. ¶ 4° ponã modũ Cõmẽtatoꝛis ſm quẽ ipse ponit ideas:ꝛ attributa distingui nõ ex nã rei quã tenebo.

Pꝛimus articulus. Ubi supposita pluralitate idearũ ꝛ cũ hoc ꝙ sint eterne sicut ponit Aug. lib.83.q.q.de ideis.pbari põt ꝙ distinguunt ex natura rei. ¶ Deus ab eterno p distinctas ideas cognouit creaturas. ꝛ hoc in se intuẽdo. Aut igit ista pluralitas idearuꝫ fuit ex pte essentie diuine inq̃ntũ.ẽ illimitata ꝛ infinita ẽt tunc cuꝫ modus cognoscẽdi est ſm modũ representandi.igit de9 tñ cognouit creaturas ab eterno illimitate ꝛ indistincte ꝛ non distincte. Aut ex parte essentie diuine est talis cõtinẽtia vt actu intelligit diuersimode cõparata in diuersa imitabilitate:ꝛ tunc cum sicut esse p̃supponit cõpationi/ita distinctũ distincte cõpationi:sicut enim essentia diuina nũq̃ fundaret in se diuersos respectus reales psonales.nisi eẽt ens:ita nunq̃ in eẽntia distinctũ eẽ psonale cõpatũ seu relatiuum nisi presupposita alia distõne in relonib9. Igit seq̃t ꝙ tale esse in eẽ itelligibili distictũ p̃supponit cõpõni facte p itellectũ diuinũ. ¶ Itẽ. Essentia diuina ex nã infinitatis sue.ex nã rei põt pfũdere se in plures respectus foꝛales reales stante idẽtitate rei.igit stãte idẽtitate rei põt pfundere se in plꝛes respect9 foꝛales rõnis ex pte rei.pbõ ꝯñtie q2 qḋ p̃t i maꝛ9 põt i min9 aĩs est manif̃m de se. ¶ Itẽ. Si eẽn9 diuina ex illimitatiõe sua põt repñtare oĩa creabilia distincte:aut h̃ inq̃ntũ ex illimitatiõe sua ẽ exẽplar cõe inq̃ntũ cõe nõ icludẽdo rõnes ppꝛias creabiliũ inq̃ntũ ppe:ꝛ tũc cũ cõe inq̃ntũ cõe(nõ icludẽdo ppꝛiũ inq̃ntũ ppꝛiũ)nõ repñtet ppꝛiuꝫ. q2 in ista rõne cõe inq̃ntũ cõe vt distiguit ꝯ ppꝛiũ nõ representat ipꝫ.igit vt sic/eẽn9 diuina nõ repñtat creabilia distincte:ꝛ hoc est inq̃ntuꝫ ex illimitatione sua est sic exẽplar cõe ꝙ repñtat ppꝛiũ inq̃ntũ ppꝛiũ:ꝛ tũc hi ppo m.l.ꝙ eẽn9 diuina ex illimitatiõe repñtat res disticte:ꝛ ita ex nã rei est distincta repñtatio p repñtatiões ppꝛias inq̃ntũ ppꝛie:ꝛ hoc est qḋ vocam9 tales ideas foꝛal'r distigui ex nã rei. ¶ Itẽ. Illa cognitio q̃ est distĩ ꝛ q̃ est circa prius nota est pfectioꝛ cognitiõe ꝯfusa.q2 est circa disticta magis(vt hr̃ p̃ phẏ.t.c.3.)igit cognitio quã de9 hꝫ de asino.qa est pfecta nõ vadẽs de iperfecto ad pfectũ est distincta:ꝛ eadẽ rõne illa quã hꝫ de hoĩe est disticta.ꝛ vltra ista distictio in cognitiõe diuina nõ põt causari a distinctione in ipsis creaturis.q2 nihil est causatũ in scia diuina a creatura.q2 tũc de9 mutaret:ſ3 illa distinctio q̃ pcedit in cog̃scẽte añ illã distõnẽ q̃ iferri põt ex distõne oboꝝ nõ põt eẽ nisi rõnib9 obiectiuis repñtatiuis q̃ nãl'r p̃cedũt distictos act9.igit ipsa distictio est nãl'r p̃habita ex nã rei in ipso cog̃scente:ꝛ h̃ dico cõpetit sibi ex sua pfectiõe.q2 aliũde illã distõnẽ accipe sibi repugnat. ¶ Istã Rõnẽ innuit Aug.5.sup gen̄.c.16.cõmutari oĩno nõ p̃t nihil eoꝝ q̃ fecit exñs ꝛ oĩa p̃nitus hñs:neqꝫ.n.ea faceret:nisi ea nosceret anq̃ faceret.neqꝫ nosceret nisi videret.neqꝫ videret nisi haberet:nec oĩa pꝛehabet anteq̃ oĩa videat ꝙ faciat: vt sine mutatiõe agat.ꝛ hec inq̃ cõpetit sibi ex sua pfectio-

Arg m p̃m

Arg m 2m

Arg m 3m

Arg m 4m

Arg m 5m

Arg^m 6^m ne ante oē videre. ⁊ ita ex nā rei. ¶ Itē. Eque potēs est eētia diuina ex nā sua in repntādo sicut itells dei in itelligēdo: sed intellectus dei pōt intelligere distinctissime qōlz intelligibile. igit̄ essentia distinctissime representare ex nā sua potest precisa qualibet operatione intellectus.

Henric^o Arg^m 1^m

Secundus articulus. Ubi dicūt qdā Henri. ꝙ idee distinguunt̄ p intellectum tm̄ ⁊ hoc sic. ¶ Illud qd nullū esse hꝫ de se. in quocūqꝫ esse ponit̄ necessario ponit̄ in illo esse mediāte aliquo actu alicui^o potentie ppric: sed creatura de se est hꝫ. igit̄ si ponat̄ in esse intelligibili/hoc est intellectus. ¶ Itē. Omnis act^o p̄supponēs obꝫ dependet ab obo. igit̄ qd p̄supponit obm scdariū dependet ab obiecto scdario. Igit̄ si obm qd est creatura p̄supponit̄ cognitioni diuine/necio sequit̄ qd cognitio diuina dependebit ab obiecto scdario. ¶ Item. Deus ab eterno cognoscit creaturas distinctissime: sed nō p hoc ꝙ in ipso distinguuntur a nā rei. igit̄ p itellectū. pbo mi. Quia tūc pōt esse p̄cederet necesse esse. qꝛ qcqd est in nā essentie: p̄cedit verbuꝫ. Tum qꝛ cuicūqꝫ ostēderet deus essentiā suā ostenderet necessario oia relucētia in ea. Tum qꝛ ista relucentia essent ex nā rei. ¶ Itē. Perfectior est intellectus diuinus q̄ humanus. tamen ipse hoc qd presupponit p̄mū obiectum facit. s. intentiones secūdas. igitur.

Arg^m 2^m Arg^m 3^m Arg^m 4^m

Siquis autē teneret ꝙ distinguerent̄ a nā rei. rnderet ad p̄^m. ꝙ maior est falsa: possent eniꝫ esse in aliquo esse in intelligibili cōsequēdo essentiā ipsaꝫ sicut par ⁊ impar sequunt̄ numerū lꝫ causalr̄ p aliquē actū cuꝫ eētia nō sint pducta. ¶ Ad 2^m. dico ꝙ ista p̄oritas qua creature p̄mo sunt in esse intelligibili q̄ intelligant̄: nō est ex iperfectione potētie itellectiue diuine q̄. possit distinguere si non distinguerent̄: sed est ex pfectione eētie que est p̄^m obm esse: qua pfectione hꝫ qd nō pōt esse nisi ex nā rei oia obiecta secūdaria distinctissime reluceant in ea. Tunc ad maio. dico ꝙ actus q p̄supponit obm siue p̄mariū siue scdariū hꝫ hoc ex iperfectione qꝛ dependet ab obo. q vero ex perfectione obiecti p̄mi p̄supponit vtrūqꝫ scdariū non p̄supponit nisi ex pfectione obi p̄mi. ¶ Ad 3^m. dico ꝙ pōt esse nō p̄cedit necesse esse: qa verbū nō pcedit de obo scdario: ⁊ in diuinis non est prius in quo seu p̄us originis seu a quo tātū. sil̄r nō sequit̄. vidēs verbū oia videt. qꝛ q̄dā nālr repntata subsūt volūtati diuine q̄tū ad actualē ostēsionē. ¶ Ad 4^m. cōcedo ꝙ itellectus diuinus posset eas distinguere: si nō distinguerent̄. sed ex pfectione sua iaꝫ distinguūt̄/quare nō opꝫ. ¶ Est tm̄ intelligēdū volēti deffendere hanc viā (vbi multi decipiunt̄) ꝙ ista distinctio non est necessario exacta ex pte essentie repntantis ⁊ itells diuini intelligētis sicut est in nobis: sed pp cōditionē representatorum extra. hoc pbat̄ dis. 36. artic. 3. dicto. 3.

Tertius articulus. Ubi est sciendum ꝙ relō nō est realis ex hoc ꝙ fundat̄ super rem ex natura rei. sed ex hoc ꝙ fundat̄ in re vt res est vt p̄initas super potētiaꝫ ⁊ silitudo sup albedinē. Si aūt fundet̄ in re non vt res est sed vt cognoscibilis. nō opꝫ ꝙ sit realis (hoc pbatur. dis. 2. q. 2. arti. 4.) sic in pposito. qꝛ esse tale ideale in deo nō est nisi qōdā esse representatiuū: ⁊ esse cognoscibile creaturaꝫ. ¶ Uel posset aliter dici. ꝙ illi respectus ideales nō ponuntur ibi vt illis mediantibus constituatur essentia formale p̄incipiū pducendi hanc vel hanc creaturā. imo essentia diuina ex seipsa est sufficiens p̄incipiuꝫ pductiuū: sed solūꝫ ponit̄ (vt dictū est) pp ipsa pducta: qm̄ distincta representata necessario requirūt distinctas rōnes representātes: que sunt quasi imagines earū in repntādo. ⁊ in mēsurādo: vt taliter res intelligat̄. qualr̄ in tali imagine vel idea rep̄sentat̄: ⁊ tante pfectionis cognoscat̄ quante representet̄ in illa idea (de hoc dis. 36. arti. 3.) Tunc ad formā dubitatiōis: qm̄ di ꝙ relatio que sequit̄ rem ex natura rei est realis. Uerū est si sequeret̄ tanq̄ respectus fundati per modū actiui ⁊ passiui. cōtrariū cuius dictū est esse in pposito: si aūt fundat̄ in re per modū mensure ad mensuratū: tunc lꝫ ex natura rei est ꝙ intellectus pōt intelligere a parte mēsure quēdam respectū ad mensuratū. tm̄ iste respectus non est realis relatio. sed rōnis tm̄: ⁊ sic est ibi respectus ex natura rei nō tm̄ realis. Simil̄r. si ille respectus fundat̄ per talem moduꝫ vnius vbi vnitas illa fundet̄ super esse representatiuo rei ita ꝙ precise requirat̄ talis exemplaritas in itelligente respectu intellecti pp̄ter cognosci. tunc nō est relatio realis. Hec sunt vt dictuꝫ est. Exemplū. Si eniꝫ ad hoc ꝙ cognosceremus lapideꝫ oporteret lapidem realr cadere in compositionē aie (vt qdā antiqui posuerunt p̄ de aia. tex. cō. 25. 26.) tunc inter cognoscenteꝫ ⁊ cognitū esset relatio realis modo vnius. igit̄ ex opposito si lapis sit solum in deo in esse representatiuo nō facit relationē realē. ¶ Primo dubitat̄ cōtra p̄mā responsionē. qꝛ per Aug. iste rōnes sunt factrices: ⁊ ita illis mediātib^o essentia cōstituit̄ distinctuꝫ p̄incipiū pducēdi. ¶ Dico. ꝙ nullo modo requirūt̄ ex parte dei pp̄ter dare sibi aliquā rōneꝫ pducendi: sed p tanto dicit Aug. ꝙ sūt factrices. qꝛ sunt regule iuxta quas ordinat̄ qcqd ordinat̄: sicut possem dicere. ꝙ imagines depicte in pargameno sūt factrices respectu imaginū ad earū similitudinē formataꝝ in pariete ⁊ ligno quādo pictor depingit. ⁊ tm̄ nullā causalitatē habent respectu operis precise/sed solum requirunt̄ pp ipsa depicta in pariete/⁊ nullo mō pp̄ter depingenteꝫ. sicut in pposito. ¶ Scdo dubitat̄ cōtra scdam responsionē. qa in deo non habet esse effigiale: sed reale. ¶ Ad qd dico statim. ꝙ si esse qd creatura habet in deo. s. suum esse ideale cōsiderat̄ q̄tum ad illud qd est idem idētice cum essentia diuina. sic habet esse reale nō effigiale. Si autē cōsiderat̄ precise in q̄tuꝫ est representatiua rō eius. sic nō dicit esse reale sed effigiale. Uerbi gratia: pposito enim ꝙ species lapidis in anima esset realiter essentia anime. si tm̄ cōsiderat̄ precise vt ratio representatiua lapideꝫ/sic solū habet esse effigiale/sicut imago in speculo: sic in pposito. idee soluꝫ in deo ponuntur propter representare. accidit aūt ꝙ sint ideꝫ cū deo: sed lꝫ ista distinctio ex natura rei possit saluari fore possibilis saltem intm̄ ꝙ non sequerentur duo difficilia. s. nec compositio. nec relatio realis ad creaturā (hoc habet̄ di. 2. q. 2.) tamen eam nō teneo. qa idee solū distinguunt̄ in ipso actu intelligendi diuino: vt pbatum est dis. 36. ⁊ pbabitur statiꝫ per totaꝫ sequentem. q. ¶ Ex hoc nota rationem quare nō possunt distingui a natura rei que inter ceteras hec rō bona est: qꝛ (vt supra dictū est) si distinguerentur a natura rei hoc esset precise propter conditionem creaturarum cognitaruꝫ vel pducendarum: que realiter vt apud pducentem p intellectum prius sint apud eum in esse itelligibili q̄ facto vel factibili: sed posita veritate que probatur proxima. q. sequente ꝙ deus in se cognoscit illa in illa comprehensione distinctissime sed consecutiue seu resultatiue. vt ita loquar. tunc expresse omnes creature huiusmodi sunt presupposite distincte representationi ⁊ cognitioni ⁊ pductioni earum. igitur. ¶ Per hoc possunt solui argumēta. Primū eniꝫ soluitur ꝙ est dare quartuꝫ. s. ꝙ deus ea distincte cognoscit cōprehensione sue nature. Ad comprehensionem enim illius consecutiue omnia sunt cognita distinctissime vt pbatur. p̄ arti. q. sequentis. ¶ Ad 2^m est dicendum verum esse ꝙ possent distingui stante cum hoc identitate ⁊ simplicitate diuina. sed quia aliunde superflueret ideo comprehensio essentie diuine sufficit ad distinctum esse cognitum creaturaruꝫ vt visum est. ideo ⁊c̄. ¶ Ad 3^m est dicendum ꝙ non ponuntur cognosci distincte propter distinctum vel indistinctum representare. sed hoc est ex perfectione comprehensionis.

Du^m 1^m. Rñsio. Du^m 2^m Rñsio. Ad primū ar. Ad scdm Ad tertiū

quia comprehendendo se omnia alia exprimuntur in esse cognito in illo actu cōprehēsiuo. ℂ Ad 4^m qn̄ di q̄ distincta dei cognitio que nō accipit a creaturis h̄z rōnes precedentes illā distinctā p̄mā rōnē cognitā. dico q̄ nonimo distincte cognoscunt ex pfectione cōprehensionis: qua deus cōprehēdit se. ℂ Ad Aug. qn̄ dicit q̄ nō videret ea nisi ea haberet eminēter. verū est nisi ea haberet eminenter idest tota entitas eminenter subsistens: nō tn̄ opz q̄ oīa p̄mitus habeat includendo formalr̄ essentias omnium. aut formales rōnes representatiuas ex nā rei distinctas.

Ad q̄rtū · *Arg^m 5^m*

ℂ Distinctio. XXXIX. Questio. I.

ℂ Preterea queri solet vtr̄ scia dei possit augeri/vel minui/vtrūqz enim vr̄ posse pbari ₇c̄.

In hac distin. 39. cōtinuādo ad precedentia prosequar quartū arti. Et formabo pro declaratione oīum precedentiū questionē. Utrū opinio Cōmētatoris, quam posuit circa cognitionē creaturarū a deo sit nobis via ad cognoscenduz distinctionem idearum attributorum personarum in diuinis.

In ista qōne 4^or sūt faciēda. Prio ponēda est via Cōmētatoris fm̄ quā posuit deuz cogn̄scere creaturas. ¶ 2° videndū est q̄les ꝯnes opz nos tenere de ideis fm̄ viā Cōmētatoris. ¶ 3° q̄les ꝯnes opz nos tenere de attributis fm̄ eum. ¶ 4° qualr̄ opz tenere de emanationib⁹ personarum ad intra fm̄ eum.

Primus articulus. Ubi Cōmētator. 12. ꝑ. li. tractās qualr̄ deus cognoscit aliqd extra. tenet per ordinē istas ꝯclones. Prima quā deducit vsqz ad medium cōmēti fere est ista. ℂ Nihil intelligit extra se immediate scilz acgrendo sciam ab eis: qm̄ tunc vilesceret/vt deducit. nā intellc̄s transmutaret̄ p formaz ab extra. ₇ nobilitas sua esset in intelligēdo vilia. qd̄ pbat. Quia itellc̄s nobilissimus nō acgrit nobilitatē suā nisi p actionē. si igit̄ actio sua sit in intelligēdo vilia/seqt̄ q̄ nobilitas sua est sic intelligēdo vilia. ₇ ideo ꝯcludit q̄ scilz isto mō acgrendo sciaz suā ab eis melius est vilia ignorare q̄ȝ scire/₇ vltra cōcludit q̄ cū nobilius se nō sit aliqd qd̄ pōt itelligere. nec intelligit vilius. seqt̄. igit̄ intelligit se. ₇ ꝑsit vna itellectio. Post mediū cōmenti deducit ista sententialr̄. Q2 nihil intelligit extra se. s. imediate acgrendo ex his. q̄ sunt extra sciam: vt dictuz est. sicut est de scia in nobis: ₇ de intellectu. nec ēt ipse ex se est tale intellectū q̄ ipse sit cōpositus ex oīb⁹ vel ex multis intellectis vt sic. s. ex seipso possit oīa itelligere. Unū infra ꝯcludit finalr̄. Q2 ipse in seipso ₇ non ab extra intelligit plura ₇ multa intellecta fm̄ qd̄ sunt idē cū ipsa essentia sua: ₇ vnuz simplex intelligibile oīb⁹ modis. ₇ hec est scd̄a ꝯclo p̄ncipalis Cōmētatoris. Q2 ipse intelligit in seipso ista multa ₇ plura itellecta vnitiue: sicut oīa sunt in eēntia sua vnitiue: ₇ nō aliud ab essentia sua. Sic innuit ad hoc pbandū Cōmētator tale argu. Si oīa intellecta a nobis essent idē cū intellectu nostro ₇c̄. hic intelligeret intellect⁹ noster se essentialr̄ ₇ nō accidētalr̄: tunc planū esset. q̄ itellectus noster intelligēdo se vnitiue seu adunate. in seipso nō ab extra intelligeret multa ₇ plura. sed sicut Cōmēt. dicit post mediū. intellc̄s diuinus intelligit se essentialr̄ lz intellc̄s noster nō se intelligat nisi accn̄talr̄. ₇ ista plura intellecta q̄ sunt in intellectu diuino plura/sunt idē cū itellectu diuino. Quia sicut arguit ph̄s post mediū: ipōle est q̄ intellc̄s diuinus cōponat̄ ex multis intellectis. igit̄ sequit̄ q̄ intellectus diuinus itelligendo se in seipso ₇ nō ab extra itelligit adunate multa ₇ plura intellecta. Ecce lr̄a cōmēti: postq̄ȝ eniz deduxerat lr̄am Aristo. q̄ intellectus diuinus intelligit se, ₇ q̄ illud intellectū non est multis intellectis compositū ad hoc qd̄ intelligat multa. Uersus finē multis interpositis ait sic. Multitudo intellectorū in eodē intellectu (sicut est in itellectu in nobis) cōsequit̄ alietatē que inuenit̄ in eo. s. alietatē intellc̄s ₇ intellecti. sequit̄ de itellectu diuino q̄ qn̄ intellectū ₇ intellc̄s fuerint adunata. pfecta adunatione ꝯtingit vt itellecta multa ₇ plura. q̄ sunt itellc̄s illi⁹ adunent̄: sicut vnū ₇ simplex oīb⁹. Hec dicta sūt p argumēto facto: gnimo expsse addit q̄ ista multa itellecta q̄ sunt in illo itellectu vno mō sunt aliud ab eēntia sui itellc̄s. Unū seqt̄. qm̄ si manerēt illa itellecta q̄ sunt in vno intellectu ₇ nō adunarent̄ cū eēn⁹ itellc̄s: nūc eēn⁹ eius aliud erit ab eis. nota. Illud reputat ipōle. ℂ Cōtra istam scd̄az ꝯclonē est arg^m forte ₇ est Themi. in cō. li. Posset. n. dici q̄ de⁹ nō intelligit creaturas acgrēdo sciaz earū ab ex̄. vt pbauit p̄^a ꝯ: nec itelligēdo ipsas solū in seipso. ₇ vnitiue. vt pbauit 2^a ꝯ: sed tertio mō sic videlz. q̄ de⁹ p̄ intelligeret seip̄z: ₇ tūc subito: sz diuino intuitu itelligeret creaturas nō solū in se. sed in seipsis. q enī est itelligeret p̄n^m. i. cām fz expositionē Cōmētatoris. ꝯ Them. statim cognoscit oīa creata: ₇ nō solū fm̄ esse suū qd̄ hn̄t in cā sed in seipsis. ℂ Sed ꝯtra istud arg^m dicit Cōmētator q̄ hec oīa sunt ei⁹ q nō intelligit demr̄ones Arist. Primo. q2 nos dicim⁹ ex v̄bis Ari. q̄ de⁹ itelligit se. ₇ nihil extrinsecū: sed ista ponit nos intelligere deū ₇ aliqd extrinsecū. q2 creaturā fm̄ seip̄m ₇ seipsa. Scd̄o qa dicim⁹ q̄ in deo itellc̄s ₇ itellectū sunt idez oībus modis: sed ista via nō ponit q̄ itellc̄s ₇ itellc̄m sint idē oībus modis. qa creatura vt in seipsa nō est idē deo p essentiaz. ₇ oībus modis: sz lz op̄. Them. nō possit stare vt dicit ibi Cōmenta. semp tn̄ remanet incōueniēs qd̄dā: ₇ est. q̄ deus sit ignorās ea q̄ sunt hic: ₇ iō subdit. q̄ errant qdā dicētes deū scire oīa q̄ sunt hic scia vl̄i nō scia pticulari: ₇ hāc reprobat inferi⁹. nō. n. pōt eē vl̄is. q2 tūc illoꝝ scia nō esset nisi in po^a: nec pticularis. q2 sūt īfinita: ₇ īfinita nō determinant̄ a scia. Tenet Cōmētator finalr̄ p ꝯne illud in quo ambe iste op̄. cōcordant. s. q̄ de⁹ scit ea q̄ sūt hic: sed discordat ab vtraqz in mō ponēdi. nō. n. cognoscit ea scia vl̄i ₇ ꝯfusa. nec pticulari ₇ diuisa nec cognoscit ea p hoc q̄ cognoscit p̄^m/esse cāz eoꝝ subito trāseundo a cognitione sui ipsius ad cognitionē eoꝝ vt q̄dā entia in seipsis (vt ponit Them.) sz ex h̄ q̄ cognoscit seip̄z in seip̄z dico q̄ cōtinet eē eoꝝ ₇ q̄ est cā eē eorū. Et hoc est qd̄ dicit (₇ veritas est) q̄ fm̄ qd̄ scit se tn̄ scit oīa in eē qd̄ est cā eoꝝ eē: ₇ nota dicit q̄ est cā. nō dicit fm̄ qd̄ est cā. ℂ Ad euidētiā istoꝝ est intelligēdū q̄ aliqd pōt dici eē intellc̄m vel scitū ₇ fm̄ ip̄m eē qd̄ h̄z in seipso dupl̄r. Uno mō q̄ ip̄z fm̄ ꝑpriū eē qd̄ h̄z in seipso. p se terminet actū intelligēdi sic. q̄ itellc̄s in itelligēdo transeat sup ipsum tanq̄ȝ sup per se terminū itellectionis. ₇ tanq̄ȝ sup ob̄m p se speculatū ₇ per se intellectū sicut posuit Them. q̄ cū deus intelligit se subito transferret se ad intelligēdū creaturā fz illud esse ꝑpriū. qd̄ h̄z in seipso creatura: ita q̄ act⁹ intelligēdi terminaret̄ ad creaturā cognitā in ꝑprio esse. qd̄ h̄z in seipsa tanq̄ȝ ad ob̄m p se speculatū ₇ intellectū sistens ₇ terminās actū itelligēdi diuinū. Alio mō. q̄ ipsuz sit cognituz in quodā alio adunate ₇ vnitiue cuz eo. sic q̄ illud aliud in quo adunate ip̄m cognoscit̄ semp indefectibilr̄ sit p se terminans actū intelligendi/₇ per se speculatū/₇ p se itellectū. ₇ q̄ intellc̄s suus nunq̄ȝ se trāsfert vltra tanq̄ȝ in aliud ob̄m speculatū ₇ itellectū. sed q̄ solū cōsecutiue intelligat illō qd̄ adunate est cognitū in eo: fm̄ eē ꝑpriū qd̄ h̄z in seipso. Posito enim q̄ esset vnus calor separatus qui esset calor per essentiam ₇ includens perfectiones omnium caloruz. si tūc esset aliquis intellectus comprehendens illum calorem ₇ omnes alios in eo adunate: ₇ posito cum hoc q̄ ille intellectus comprehendens illum calorem ₇ omnes alios in eo semper indeffectibilr̄ staret speculando illum calorē tn̄:

p^a Cōclo · *2^a Cōclo* · *Instātia* · *Rāsio*

ex hoc q̄ sic intelligeret semꝑ stando in cōprehēsione illi⁹
caloris ꝑ essentiā qui includit perfectiones oīum calorū.cō
sequeret̄ in intellectu suo intellectio oīum caloꝝ ꝓm pro/
priuꝫ esse in seipsis. Istud clarius habet̄ dis.35.ar.4.in fine
⁊ in responsione vltimi argu. ¶ Per hunc modū vult Cō/
menta.dicere cōtra Themi.q̄ nō solum intellectus diuin⁹
nihil intelligit extra se acquirendo sciam a rebus (vt proba
uit pma conclusio pncipalis.) sed q̄ nihil intelligit extra se
tanq̄ obiectum terminans actum intelligendi.⁊ tanq̄ obꝫ
speculatum ⁊ intellectum (sicut posuit Themi.) sed q̄ intel
ligit omnia in seipso: ita q̄ intelligendo cōprehensiue seipꝫ
tm̄ que est cā eorū intelligit alia: ⁊ hoc est qḋ dicit rn̄dendo.
Et veritas est q̄ ꝓm q̄ scit se tm̄ / scit oia in esse / qḋ est cā eo/
rū in esse: ⁊ vocat cognoscere in cā / cognoscere oia in eo qḋ
est tale per essentiā / in quocūqꝫ genere sit cā nō curat. ¶ Et
adhuc vlterius declarat̄. Aliquis.n.crederet q̄ solū cogno/
sceret illa ꝓm esse solū qḋ hn̄t in ipso ⁊ nō ꝓm esse ꝓprius:
qḋ habent in suis esse ꝓprꝫs.⁊ addit triplex exemplū. Pri
mū de calore. Quia qui scit calorem ignis tm̄.nō dicit̄: ne/
scire nām caloris existentis in reliquis calidis: sed iste est.q
scit nām caloris ꝓm q̄ est calor: tunc arguo. ipse dicit q̄ qui
cognosceret calorē per essentiā.s.ignis tm̄.nō dr̄ nescire ca/
lorem in alijs calidis: sed cognoscere calorē vt est in calidis
est cognoscere ipsa calida. sicut cognoscere albedinem vt in
pariete est cognoscere parietē albū.igit̄ vult.q̄ q cognoscit
calorem tm̄ nō solū cognoscit calorem in his: sed cognoscit
ipsa calida. sed hoc nō potest esse nisi consecutiue. cum non
ponit̄ nisi vnuꝫ per se intellectum terminans cognitioneꝫ.
Et potest formari ratio pncipalis a simili sed sententialiter
sic. Si aliquis sciret calorem per essentiam.s.ignis tm̄ (sup/
ple perfecta cōprehensione) sciret omnia calida oībus mo/
dis qbus sunt calida. Quia da oppo^m. nō cōprehenderet ca
lorē.igit̄ a sili. Si p^m ens scit se tm̄ qḋ est ens ꝑ eēntiā ens: ⁊
cōprehensiue.sequit̄ q̄ scit oia entia omnibus modis qui/
bus sunt entia: sed cognoscere omnia entia omnibus mo/
dis qbus sunt entia est cognoscere ea distincte ꝓm sua esse
ꝓpria.igit̄ deus intelligendo se tm̄ comprehensiue exclu/
so omni alio obiecto terminante eius cognitionem saltem
cognoscit alia distincte vt sunt in seipsis. ¶ Scḋo ponit
aliud exemplū. Si esset aliqḋ ens qḋ ens esset in seipso sim
plex existens. esset omne ens ꝓm perfectionalē ⁊ idēticam
continentiaꝫ: tunc eo q̄ quis sciret ꝑfectissime tale ens.seq/
tur q̄ sciret omne ens ꝓm omneꝫ perfectionem suā.qḋ est
scire ipsum ꝓm quālibet entitatem suā.q: in omni ente est
aliqua ꝑfectio: sed vt dicit talis est deus: ait enim sic: pmus
scit naturā entis in eo qḋ est ens simplex qḋ est ipsuꝫ. ¶ 3⁰
de intellectu. videlꝫ si esset aliqs qui per essentiā cōtineret
omnia intelligibilia: tunc q̄ quis comprehenderet illū itel/
lectum ꝯsiter cognosceret oia alia ꝓm omnē modū sue enti
tatis. Quere supra in pncipio scḋe cōclu. ¶ Ad istam ꝯclu.
pncipalē. est exemplū duplex naturale. Primū / numerus se
narius est formalr̄ ꝯstitutus aliqua vnitate: nō est eniꝫ bis
ter. sed semel sex (.5.met. Quere.2.li.q.de tēpore arti.1.) ⁊ tm̄
pꝫ q̄ qui cōprehenderet illaꝫ vnitatē (.s.senitatē) cognosce/
ret distincte duas trinitates.⁊ sex vnitates. cum.n.hec in eo
quoquo modo continentur non esset cōprehensio eius nisi
hec oia ꝓm sua ꝓpria cognoscerent̄. sic in ꝓposito.de⁹ com/
prehendendo seipsuꝫ q est ꝑ se quedā vnitas cognoscibilis
oīuꝫ ⁊c. ¶ Aliud exēplū valde cōueniens est. posito gratia
exēpli.q̄ vnitas oīuꝫ ꝯclōnuꝫ que ꝯtinerent̄ in pmis pnci/
pijs esset eadem vnitas ꝑ essentiā cū vnitate prioris ꝓm cō
tinentiā ꝑfectionalē: sicut ponit Cōmenta.cō.li.12.met.c.q̄
plura in intellectu diuino nō sunt ab essentia itellectus di/
uini. Si igit̄ intellectus meus cōprehenderet pma pncipia
⁊ staret semꝑ indeffectibilr̄ speculādo ⁊ nō transferret se a
speculatione pncipioꝝ ad speculandū ꝯnes in seipsis. tunc
manifestū est q̄ ꝑfectissime cōprehēdēdo pma pn⁰. et per/
fectissime adunate ⁊ simplici cōprehensione cōprehēderet
omnes cōclu. geometricas ⁊ astronomicas.⁊ oīum aliaruꝫ
scientiarū: sed talis cōprehēsio nō esset oīno totalis ⁊ perfe/
ctissima. nisi ad illā cōsequeret̄ cognitio rei ꝓm oē suū esse.
ergo intell̄s meus cōprehēdēdo ꝑfectissime adunate ⁊ sim
plici cōprehēsione pma pn⁰ ⁊ oēs ꝯclusiones in eis: cōsecu/
tiue saltē cognoscit oēs ꝯclōnes in seipsis: ⁊ sic arguendꝫ
est ꝑ oia de intellectu diuino. ¶ Ista oia que hic dicunt̄. sa/
tis habent̄ a Dionysi.li.de diui.no. vbi hāc.q. disputat in il/
lo ca. age. aūt si vi: dicit ibi qūo enim intelligeret ⁊c. ¶ Et
est intelligendū q̄ talis cognitio nō dꝫ dici vl̄is nec parti/
cularis. Cōmentator eniꝫ ibidē vult deū scire illa q̄ sunt ex/
tra. sed nō scia particulari. q: ipsa vt sunt extra in esse parti
culari sunt īfinita: nec scia vl̄i. q: in vl̄i / scita sunt scita in po
tentia. igit̄ vult q̄ sint scita. Tertio mō scilꝫ solū per sciam
pmi sciti (per sciam dico cōprehensiuā. ita per hoc q̄ sciun
tur per sciam vnius primi) excluditur scia particularis. que
est circa multa. per hoc q̄ sciuntur ex cōprehensione primi
excluditur scia vl̄is que est circa scibilia in potētia: que n̄o
cognoscuntur virtute comprehensionis pmi sciunt̄ actua/
liter: q: da oppositū nō est cōprehensio. sed restat aliquid
apprehendendū. ¶ Nota per hoc q̄ dico comprehensiue
q̄ possunt solui oia que cōiter faciunt difficultatē in mā de
ideis. Quādo eniꝫ arguit̄: obiectum presupponit̄ potentie
⁊ actui. igit̄ distictū ꝑsupponit̄ distincte cognitioni. Dōm
est q̄ nō est verū qn̄ illa distincta cognoscunt̄ ex cōprehen
sione alicuius pmi qḋ est tale ꝑ essentiā: vt pꝫ de calore per
essentiā.⁊ de pmo ente ꝑ essentiā: sic applica ad alia diffici/
lia ⁊ videbis oia esse soluta. ¶ Eiusdē op. cū Cōmentatore
vr̄ fuisse Aug.li.83.q. de ideis.q.72.q eas posuit distinctas
in mente diuina.⁊ hoc in ipso actu mētis dicēs. q̄ he rōnes
incōmutabiles que ⁊ idee vocant̄ diuina intelligentia cōti
nent̄. planū est q̄ ibi Aug. nō ponit eas in intelligentia dei
per hoc qḋ itell̄s suus reflectit supra eēntiā suā intelligēdo
se imitabilē a creaturis. nec cū similes modos distinguēdi
eas ponit ibi: sed hn̄ ꝑfert illa vba q̄ sunt in mente diuina
siue in intelligentia diuina: ⁊ certū est q̄ nō sunt in itelligē/
tia sicut obiecta pmaria cognita. igit̄ opꝫ q̄ intendat q̄ ibi
sunt ꝯsecutiue ad actū itelligēdi seipm. ꝓbo q̄ nō ponit in
intellectu dei aliquā cōpationē aut reflexionē. Ait eniꝫ has
rōnes ibi arbitrandū est fore. nisi in mente creatoris. ꝓba/
tur. Nō enim qcqd extra se positū intuebat̄ vt ꝓm illud cō
stitueret qḋ ꝯstituebat̄. Naꝫ hoc opinari sacrilegiū est. Ar/
guo: sed eque sacrilegiū est aliqd extra aptitudinale possibi
le ab eterno intueri vt ꝓm illud ⁊c. sicut q̄ aliqd qḋ nūc po
sitū est in actu: q: eque argueret iperfectionem in intellectu
suo: relinquit̄ ergo q̄ solū sunt in itellectu consecutiue ꝑ hoc
q̄ seipsuꝫ precise intelligit ⁊ nihil aliud. ¶ Huic cōcordat
Ric. de media villa. Volens eniꝫ ꝓbare beatū vnico actu
cognoscere essentiā diuinā ⁊ creaturas in ea dicit. q̄ aliḋ est
cognoscere. cōclu. per pn⁰ ⁊ aliud cognoscere. cōclu. in pnci/
pijs: cognoscere.n. eas per pn⁰ est intellectū discurrere. ⁊ nūc
est alius ⁊ alius actus: cognoscere eas in pn⁰ nihil aliud est
q̄ cognoscere pn^m ita ꝑfecte vt eodeꝫ actu cognoscat̄ ꝯclō
cū pn⁰: cū igit̄ beati ⁊ eadeꝫ rōne deus cognoscit oia in sua
essentia sicut in pncipio. igit̄ est eidē solū vnus actus.⁊ per
ꝯñs vnū solū terminās quasi obm speculatū. ¶ Qḋ cōfir/
mat̄. intellectus.n.q̄ fit discurrens ab vno in aliud. h̄ habꝫ
inq̄tū est rōnalis: q̄ aūt sistat in illo qḋ cōprehendit. hoc
hꝫ inq̄tū est itellectualis. intell̄s eniꝫ q est habitus pncipio
rū statiꝫ sistit in suo obiecto: quare cū intell̄s diuinus oīno
sit itellectualis hoc est ꝑfectionis. ¶ In ista via vr̄ Aureo.
ꝯcordare mecū, dis.35.q.2.ar.2, sed tm̄ in re totalr̄ discordat:

Ricard⁹.

Aureo.

negat enim deuz cognoscere creaturas terminatiue sicut ⁊ ego: sed vult per hoc ꝙ deus non intelligit eas aliquo actu apprehensiuo quoquo mõ attingente eas. sed solum dicun tur intelligi a deo denominatiue: puta ꝙ deus apprehen dendo se qui est tota entitas eminenter. ab illa apprehẽsio ne denominant̃ entia participata fore intellecta: ⁊ stat ima ginatio sua in hoc ꝙ lapis extra intelligit̃ terminatiue. qñ primo habet esse in anima ẜm esse obiectiuũ seu ꝓspectũ seu intentionale: ⁊ tunc mediante tali esse intellecto. intelle ctus dicit̃ ad rem extra terminari. Posito ergo ꝙ lapis sim pliciter non haberet esse intentionale in anima ſʒ reale tñ. ſi tunc lapis simpliciter esset intellectus. oẽs particulares la pides extra essent intellecti denominatiue. sed nõ termina tiue. Imo ad istud exemplũ sequit̃ ꝙ nõ essent apprehensi nec cogniti ẜm esse qḋ hñt in seipsis. Ablato enim ab eis ꝙ ẜʒ esse itentionale nõ fuerunt in intellectu. sequit̃ patenter ẜm ipsum ꝙ non fuerunt intellecte. nec cognite. Ad propo situʒ dicit. ꝙ de[us] est tota entitas eminenter. ⁊ lapidis. ⁊ asi ni. ⁊ sic de singulis. igit̃ intelligẽdo se tñ. oĩa dicuntur intel ligi denominatiue. sed nõ terminatiue. quia dicit ꝙ nec ter minant intellectum diuinũ nec ẜm esse reale nec intentio nale. Et dicit ꝙ hoc intelligit Cõmẽtator per exemplũʒ de calore ẜm ꝙ calor. Uide supra. ⸿ Ponit aliud exemplũʒ de imagine domus que est in speculo. si haberet ibi esse rea le differret realiter a domo extra. sicut de[us] a creatura. Ipsa tamen visa domus extra esset denominatiue visa ⁊ nõ per visionem attingentẽ eam: quia domus nõ ponitur habere esse intentionale in anima sed reale solum: sic in ꝓposito. q2 omnes creature ſʒ ẜm esse reale extra differant a deo tamẽ esse reale eminens in deo qui est tota entitas eminẽter: qua re ⁊c̃. ⸿ Ad hoc dis. 36. q. 1. arti. 2. ꝓpositione. 3. ꝙ essentia est similitudo eminens omnium: ideo ⁊c̃. ⸿ Et dicit ꝙ sic creaturas intelligi a deo est eas intelligi eminenter ⁊ equi pollenter. Imo plus q̃ȝ equipollenter. Hoc declarat arti. 4. Ponatur enim duplex genus oculi. Unum qḋ videt res in seipsis. Aliud ꝙ solum videt per imagines. ⁊ per hoc illa quorũʒ sunt imagines ille res ſʒ non cognosceret res in se. tamen cognosceret equipollenter. Imo etiam eminenter si ille imagines essent nobiliores rebus quarum sunt: sic in ꝓ posito. cum intellectus dei non aspicit res vt sunt in seipsis vt dictum est: sed in ipsa essentia diuina tanq̃ȝ in imagine que est nobilior ipsis rebus: sequitur ꝙ cognoscet eas emi nenter ⁊ equipollenter ⁊ distincte. vt dicit. q. sequente arti. 2. in fine. ⸿ Et addit artic. 3. ꝙ intellectio dei ⁊ creature in deo sunt idem. re ⁊ rõne: nec differunt in se: nec in suis obie ctis terminantibus: imo dicunt ꝙ mens vere ⁊ sine falsita te põt eas apprehendere vt duas nec vnã sine alia. ⸿ Itẽ. Hoc ꝓbat ratione sic. omnes negant deum quoquo modo dependere a creatura. sed hoc si deus cognoscat creaturam sicut obiectum terminans suam cognitionem. igitur proba tio mi. Quia ab illo dependet aliquid quo nõ existente nõ erit: sed posito ꝙ creatura sit obiectum in ratione termini respectu cognitionis diuine. Tunc creatura non existente illa cognitio non erit. quia actus non potest esse quin requi rat obiectũ in ratione termini. ſʒ forte posset esse sine obie cto in ratione mouentis. igitur. ⸿ Istis non obstantibus ostendo ꝙ iste multipliciter deficit. Primo enim (vt dedu ctum est) solum concedit ꝙ creatura denominatur cognita sed non vere cognita aut apprehensa. sed solus deus qui est tota entitas est apprehensus cognitiue: sed illud est falsum. probo quia lapis ideʒ numero qui in tempore est creatus. Aut est illud idem numero. ⁊ formale qḋ in tempore habʒ est cognitus a deo apprehẽsiue: ⁊ nõ tñ denominatiue. aut non. Si sic: habeo propositum: si non: tunc deus non cogno uit apprehensiue celum illud qḋ fecit: quia celum qḋ fecit ⁊ qḋ iam est factum est celũ formalr̃. Hoc negare a deo sum mum sacrilegium est ẜm Aug. 83. q. q. 46. igitur. ⸿ Item. Deus vult me saluandum: sed si solum cognitus sum ab eo denominatiue. non apprehensiue. hoc non erit. quia volun tas ferret̃ in non apprehensum. ⸿ Cõfirmatur. quia qḋ ap prehenditur (vt deus) nõ est volitum saluari. imo quod ap prehenditur vt non deus est volitum saluari: sed deus non est natus simul habere tales contradictorias apprehensio nes ⁊ tales contradictorias volitiones. de quibus hic fit mẽ tio. igitur alia apprehensio hincinde. Assumptum ꝓbatur. quia ad hoc ꝙ aliquid sit volitum saluari. opʒ iudicari vt saluandum. iudicium enim est in apprehensione: sed deus non iudicatur saluando. sed aliud. igitur. ⸿ Confirmatur. quia velle saluari pertinet ad praxim. quia est circa factibi le sed ad praxim currit apprehensio cuʒ velle. 3. de aia. tex. cõ. 44. li. 2. q. de praxim arti. ⸿ Scḋo deficit quia imagi natur ꝙ nullo modo est verum ꝙ creature in intelligentia diuina habeant distinctum esse cognituʒ. aut distinctũ esse prospectum vel intentionalem correspondens distincte en titati eorum extra: cuius cõtrarium dixi. dis. 36. artic. 2. vbi dixi. ꝙ creature distincte cognite sunt idee substantiarum extra. ⸿ Propter qḋ teneo (vt p̃mo ꝓbaui) ꝙ deus vere cognoscit apprehẽsiue creaturas. Scḋo teneo: ꝙ vnũqḋqʒ creatum habet in intelligentia diuina suum esse cognitum formaliter: ita ꝙ lapis ab eterno habuit esse cognituʒ ⁊ in tentionale ꝓprium ⁊ formale ⁊ distinctum in intelligentia diuina ẜm ꝙ dicebatur cognita ẜm esse suum extra actua le seu aptitudinale. ⁊ sic de alijs. ⁊ non solum dicebatur co gnita denominatiue ab illa cognitione qua cognouit se tñ vt est tota entitas eminẽter. ꝓbatio huius. Quia posito ꝙ anima nostra esset eminẽter omnia ad hoc vt omnia extra cognosceret (vt imaginabantur philosophi) tamen ⁊ si aia cognosceret ipsa posset dici cognoscere alia eminenter nihi lominus vlterius oporteret. ꝙ singula cognita essent cogni ta. vnũqḋqʒ suo proprio modo ⁊ formali in esse cognito. vt sic singula denominantur formaliter cognita ẜm esse quod habent extra: alioquin illa cognitio esset imperfecta. Imo re maneret aliquod esse creature ab anima non scitum. sed il lud quod infert imperfectionẽ in cognitione nostra ⁊ igno rantiaʒ. periculum est ponere in deo. Immo est contra san ctos ⁊ philosophos. Quia etiam Cõmentator per totũ cõ mentum. li. arguit deum non acquirere scientiam ab extra sicut noster intellectus. quia nolunt concedere ꝙ imperfe ctio que inest cognitioni nostre sit in deo. Et ibidem. 37. nõ vult concedere ꝙ deus ignoret ea que sunt hic: sed dicit ꝙ est inconueniens. igitur cognitio respectu creaturarum nõ est solum ponenda in deo eminens ⁊ equipollens. sed for malis in esse cognito. ⸿ Item. Periculosum est negare a deo quod est perfectionis in anima imo contrarium. vt ẽt vult Ansel. mono. ca. 19. ꝙ quicquid est perfectionis in no bis ⁊c̃. sed hoc competit perfectioni intellectus nostri. ꝙ ea que sunt vnita in esse potest sua intelligentia seu intellectio ne distinguere ⁊ ponere ea in esse intentionali seu in esse co gnito distincta in suo prospectu. mediãte quo distincto esse intentionali seu prospecto ea que sunt extra denominantur cognita formaliter: ⁊ per consequens ẜm eos non eminen ter tñ. igitur. Minor patet. ſʒ enim in nomine partes diffi nitionis sint vnite. cum intellectus per actum diffinitionis ponit partes diffinitionis in esse ꝓspectu distinctas in esse intentionali cognito: ⁊ certum est ꝙ partes diffinitionis vt distinguuntur in anima in esse intentionali. ⁊ prospecto. seu cognito. denominant formaliter partes rei distincte extra intellectum. ⸿ Idem patet per alia exempla in p̃mo phy. tex. cõ. 4. 5. de cognitione totius quãdo fit resolutio in par tes: ⁊ de puero q̃ p̃mo omnes vocat patrẽ: ⁊ post distinguit.

⸿ Item

¶ Item. Periculū est dicere ꝙ creature non sunt apphense a deo in rei veritate. nec in rei veritate sunt apphense distincte. sed solum ſm nostrū modū intelligendi: sed si non habent singula suum distinctū esse cognitū formale in mēte diuina denominātē ea formal'r cognita vt extra. sed solū dicantur cognita eminēter denominatione extrinseca hec sequuntur. ergo. Primū pꝫ de dextro in columne: columna enim in rei veritate non est apprehensa dextra. imo hoc est falsum: solū enim est apprehensa dextra ſm nostrum modum intelligendi: ⁊ causa est. q2 non habet formalē rōnem per quā nata sit apprehēdi ⁊ denominandi dextra. ſꝫ solum habet illaꝫ denominationē extrinsece. Et etiam 2ᵐ pꝫ: dextrum enim ⁊ sinistrū non apphenditur in colūna distingui in rei veritate. q2 non habent formales tales denominationes in rei veritate. ¶ Itē. Hoc est contra Aug. lib. 83. q. vbi ponit ideas in deo vt oīa sint rational'r condita. ⁊ vnūqdqꝫ ꝓpria ratione. alia homo. alia equus. vt dicit. 43. vel. 52. sed eque sunt facta rōnaliter sic. ꝙ vnūqdqꝫ ꝓpria rōne illa intelligentia artificis habet ꝓprium esse intentionale in eē cognito: ꝙ est formal'r denominatiuū eorum esse extra: vt pꝫ ꝙ domus in anima denominat domū extra formal'r cognitam. 7. metaph. t. c. 30. igitur. ¶ Itē. Non est tutum negare qđ sacra scriptura ponit gen. 1. vbi dicitur ꝙ res erāt create distinctis ⁊ formalibus corporalibus creationib⁹ per. 5. dies hoc non opꝫ negare nisi habuerint distinctū esse ⁊ apprehensuꝫ. sic ꝙ distincte ⁊ formal'r sic apprehense fuerint ⁊ nō solum denominatiue apprehense eminēter. ergo. ꝓbo mi. Naꝫ qñ deus ꝓducit eas in distincto esse extra. cognoscendo eas eminenter ⁊ eqpollenter. Aut cognitio illa eminens denominabat illa fore formal'r distincta extra. sicut distincta cognitio lapidis ⁊ rose denominat rosam. ⁊ lapidem forma distincta formal'r extra: aut nō. Si nō. cum ꝑ te non sunt cognita a deo nisi ꝑcise per talem cognitionē eminentem denominantē. igit̄ non cognoscunt̄ a deo quātū ad formalem distinctionē quā in se habent: qđ falsum est. q2 tunc deus ignoraret penit⁹ aliqđ eē creature. Si sic. arguo. Multiplicatis denominatis formal'r necesse est formas denominātes eodē modo multiplicari formal'r vel in re saltē. vel in intellectu ſm oēm opinio. sicut ſm Aug. si ideata formal'r multiplicentur ⁊ idee saltē in intellectu ⁊ ſm Phi. 7. meta. t. c. 30. in artificialibus est factio vniuoca. q2 vnūqdqꝫ fit a suo simili in anima. ⁊ nō ab idea Platonis. Sed tu dicis ꝙ creata in. 7. dieb⁹ denominānt̄ formal'r distincta per hoc ꝙ cognoscunt̄ a deo solū: eque ac si cognoscerent̄ distinctis cognitionibus formalibus. ergo necesse est sua esse que habēt in cognosci multiplicari ſm rōnem. ⁊ aliud non querimus nisi ꝙ multiplicent̄ in esse cognito ſm rōnē. igitur. ¶ Nūc video ad exempla sua: qñ dicit ꝙ si lapis vel domus hērēt esse reale in anima: tunc si anima cognosceret lapidē vel domum que sunt real'r in anima. tunc domus ⁊ lapis extra dicerentur cognita nō ꝑ esse cognitū itelligibile qđ haberent in anima. q2 nō ponunt̄ habere esse intētionale in anima ſꝫ reale solū. imo dicerent̄ cognita denominatiue vel eqpollēter per hoc ꝙ anima cognosceret se: que real'r eminēter ponitur eadē res cū lapide ⁊ domo. sic in ꝓposito. Dico ꝙ posito qđ anima real'r eminēter esset oīa. adhuc falsum est qđ dicit. hoc posito si anima cōprehenderet se. Est enim distinguendū de duplici denominatione ſm te. Una que penit⁹ est ab alio vt qñ oēs creature dicerent̄ cognite denominatiue. ⁊ eminēter a cognitione qua anima ꝯprehēderet se que ponitur oīa eminēter cognoscere. Alia est denominatio accepta quodā modo a seipso. vt cuꝫ ipsūmet quodā mō duplicatur ſm esse sicut lapis vt splēdet in actu intelligendi in esse cognito denominat lapidē extra: lapis eniꝫ extra denominat̄ itell's ab actu intelligēdi etiā illa denoīatio in rei veritate non eminēs tm̄ sed propria ⁊ formalis per se supra.

¶ Per hoc ad exempla: qñ dicis ꝙ si anima esset eminenter real'r oīa: tunc cōprehendēdo se. alia a se extra essent cognita solū denominatiue ⁊ eminēter ꝑ cognitionē suā. nō formaliter ꝑ ꝓpria esse cognita. Dico ꝙ falsuꝫ est. imo iste eēt ordo: ꝙ ꝑmo cōprehenderet se tm̄ tāqꝫ per se obiectū itellectum: ⁊ ꝑ se sistens ⁊ terminās intellectū. ⁊ deinde ex cōprehensione eius resultatiue ⁊ ꝯsecutiue eēnt cognite oēs creature ſm sua esse ꝓpria: ita ꝙ per illa esse cognita ꝓpria que habent ꝯsecutiue creature ſm eē sua extra ꝓpria vere ⁊ formaliter denominarent̄ cognita ⁊ nō solū eminēter: ⁊ sic reuertunt̄ contra te exēpla tua. q2 dicis tūc esse lapidē ꝓprie ⁊ formal'r cognitū: qñ mediāte suo esse cognito ⁊ intētionali qđ hꝫ in anima ipse dī cognit⁹ ſm esse qđ hꝫ extra. ¶ Ad rōnē qñ dī ꝙ de⁹ dépēdeat a creatura negat̄. ¶ Ad ꝓbationem qñ dicit̄ actū nō posse esse sine obiecto in rōne termini. distiguo: Aut loqueris de obiecto ꝑ se terminâte ⁊ sistente. sicut imaginabat̄ Thomi. in quo decipit̄ Aurco. arguendo contra Sco. ꝙ deus itelligendo se subito trāsiret super creaturā in rōne obiecti terminātis: ⁊ sic est verū. actum intelligēdi nō posse esse sine obiecto in ratione termini. Alio modo pōt loq de obiecto terminâte famose. vocando obiectum terminans illud quod vltimo est cognitū: vtputa illđ qđ cognoscit̄ ꝯsecutiue ⁊ resultatiue ad cognitioneꝫ obiecti per se terminātis: ⁊ sic est falsuꝫ. ꝙ nō pōt esse sine obiecto terminâte: ⁊ sic est in ꝓposito. quare ⁊c. ¶ Tertio dicit cōtra veritatē in hoc. qđ dicit cognitionē dei ⁊ creature nō differre re nec rōne in itellectu diuino: hoc ꝓbatum est ꝑ ista ꝯ argumēta. ¶ Itē. Intellectio creature a deo nō est beatifica: itellectio essentie diuine est deo beatifica. igit̄ hec non est illa. igit̄ saltē differunt rōne. Conclusio sequitur per ꝑmuꝫ ꝑncipiū. ¶ Quarto nō mouent exēpla sua. Quia si ꝯsideretur eius cōclusio. s. ꝙ deus cognoscēdo se eminēter vt sic cognoscit alia solū denominatiue nō apprehēsiue: vt ꝯcludūt illa exempla per hoc nō est ad istam difficultatē nisi um de qua dubitabāt Phi. 12. meta. t. c. 51. de qua dicit Cōmē. ꝙ fuit lapsus sapientū. s. qual'r deus scit ea que sunt extra. ⁊ loquitur de sciētia que est apprehēsio. ⁊ itellectus. vt pꝫ intuēti. Et ideo illa exēpla solū inducunt ꝑiculoꝫ. nō soluunt noda. Nota ꝙ in isto toto processu v sus sum istis terminis ꝙ creature extra sunt distincte cognite mediātibus suis distinctis cognitis esse. que ipsis ꝯueniūt i itelligētia diuina. nō dixi mediātibus suis distinctis cognitionib⁹ formalibus que sumant̄ ex ꝑte cognoscētis. seu ex parte cognitionis actiue sumpte. Ratio est. q2 iste doctor cui ꝯtradixi. negat deū cognoscere creaturas terminatiue exponēs se sic. ꝙ intuitu intellectus dei nō habēt distinctū esse intentionale seu ꝓspectum qđ idē est ꝙ esse cognitū mediante quo denominent̄ cognita ſm esse qđ habēt extra: ⁊ ideo in ꝯtradictiōe hac solū accepi distinctū esse cognitū. q2 Ꝥo ex alia ꝑte remanet maximum difficile an si cognoscant̄ mediātibus distinctis formalibus cognitis esse que ipsa habēt in intelligētia diuina. an corridenter oporteat concedere ꝙ cognoscant̄ mediantibus distinctis cognitionib⁹ formalib⁹ saltē ſm rationem: distinctione formali se tenēte ex parte cognitiōis actiue sumpte. ⁊ ex ꝑte cognoscētis. ideo nō altercādo feci mentionē de ea. Hec tm̄ difficultas dupl'r pertractari pōt. Uno modo ꝙ imaginemur ꝙ deus cōprehēdendo se qui est tota entitas eminēter. cōprehendat creaturas distincte sic. ꝙ ex ꝑte dei cōprehendētis ꝑexigant̄ distincte cognitiones formales actiue: qbus distinctis ex ꝑte cognoscētis corrīdeāt in creaturis cognitis quedā distīcta esse cognita formal'r. sic ꝙ distincta cognitio actiue sumpta: actiue dico saltem grāmaticaliter quasi sibi ꝑma inferat distinctū esse cognitū sicut actio infert passionē: ſm hoc ꝙ passio est effect⁹ illatio

nisi actionis. Alio mō q̄ cōprehensio qua deus se cōprehēdit ⁊ oīa alia manet in se penitus adunata ⁊ idistīcta re ⁊ ratione: quantū est ex pte cognoscētis ⁊ cognitionis actiue. q̄ tā veritate cōprehēsionis dei que est tota entitas ɔsecutiue cognoscunt ipse creature fm q̄dlibet suū esse distinctū ⁊ eq̄ distinctū cognitū esse passiuū hñt. ac si distictis ɔprehēsibilibus actiuis cognoscerent: īō ex distinctione formali passiua ipsarū. s. creaturarū in eē cognito coexigit cōcomitāter. seu resultatiue. aut ɔiter distinctio formalis cōsidentur in cognitione actiua eo mō quo multiplicato vno correlatiuo necesse est aliud multiplicari fm rōnez saltē: ⁊ in isto itellectu nō videt magna difficultas q̄ si creature sine distinctis cognitiōib' actiuis illatis. Dico a correlatiōib' passiuis nō dico passiuis pmis. igit pmo mō restat difficultas. vn̄ vī q̄ nō pmo. q̄ cognitio qua deus cognoscit creaturas quacūq̄ cognitione siue adunate. siue distincte est cognitio equoca respectu creature. q̄ est mediāte eēntia diuina que est oīm equiuocū respectu creaturarū: s̄ agēs equocū agit diuersos effectus formalr̄ nulla p̄uia distinctione formali ex pte sui. s̄ solū sibi illata ex effectib'. ergo. ¶ Itē. Probatū est dis. 36. ar. 3. q̄ nulla distinctio p̄exigit in deo cognoscēte creaturas. vel pducēte eas ⁊ hoc ex pte pducētis aut cognoscētis: sed ppter conditionē pductoꝝ ⁊ cognitoꝝ: s̄ distinctio que accipit ex pte pductoꝝ ⁊ cognitoꝝ est illata ab agēti a passione non p̄uia. igitur ⁊c. hec tñ non dico asserendo.

Secundus articulus. Quid tenendū sit de ideis fm Cōmen. Ubi pono aliquas cōclusiones.

1ª Cōclo ¶ Prima cōclusio est. q̄d sunt idee: ⁊ dico q̄ idee sunt ipse creature sic ɔsecutiue cognite: q̄d p̄z. q̄ cōiter idee vocant iste rōnes que distīcte sunt in itellu diuino. iuxta q̄s creature pducunt extra: sed cū deus cognoscēdo seipm ⁊ oīa adunate cognoscit consecutiue creaturas fm ppria eē que nata sunt eis ɔuenire. hoc est in itellectu diuino eē distinctas rōnes iuxta quas creature p̄nt distincte pduci extra. igit hoc pbatur dis. 39. ar. 3.

2ª Cōclo ¶ Scda cōclusio est ista. Q̄ ad hoc q̄ idee sint in itellectu diuino distincte nō op̄z ponere tot ordines sicut alij ponunt: nec q̄ idee distinguant per h̄ q̄ de' itelligit se cōparēdo ad extra. pbatur. Q̄ alij hoc dicentes q̄ intellectus diuinus pmo itelligit essentiā diuinā. scdo intelligit se imitabilem a creaturis ⁊ ex hoc 3° in itellectu suo distinguunt idee. Sed ista opinio Cōmē. breuius dicit. Dicit eni q̄ itelligēdo se tm̄ (q̄d est adunate itelligere oīa sine pluribus ordinib' ⁊ sine oī ɔparatione ad extra) ɔsecutiue intelligit creaturas distincte: ⁊ hoc est dicere ideas distictas creaturaꝝ in itellectu suo. igit ista via non ponit tot cogitationes nec negationē. nec cōparationem ad extra sicut alie.

3ª Cōclo ¶ Tertia ɔclusio est ista. vbi fere oēs dcipiunt. Ad hoc. n. q̄ creature distincte cognoscant. p̄exigunt mō quo cōiter ponunt distincte idee rep̄sentatiue earū: q̄ ponentes ideas distinctas p̄exactas (siue ponāt eas rōnes siue obta cognita) ponūt illas mediare inter intellectū diuinū distincte cognitū ⁊ creaturas distincte cognitas fm esse suū q̄d hñt extra. Sed opinio ista Cōmē. ponit ex hoc q̄ deus itelligit se ⁊ oīa adunate ⁊ ɔsecutiue in intellectu diuino sunt creature. fm q̄dlibet esse sui in esse cognito distincto sine talib' ideis mediantib' inter itellectū diuinū ⁊ creaturas: ⁊ in hoc fundatur tota intētio Cōmen. supra in pmo arti. Uult eniz q̄ itellecta plura que sunt illius itellectus adunētur ⁊ fiāt vnuz simplex oībus modis. ⁊ ita ɔtra Themi. vult. q̄ scit ea in p° eē. q̄d est simplex. q̄d est ipm.

Rñ° taci. ¶ Et si arguat. ad disticta cognita p̄exigit distincta rō cognoscēdi. q̄ idē inquantū idez semp natū est facere idē. 2. phy. t. c. 53. Dico q̄ ad cognoscendū aliq̄d tāq̄ per se ⁊ pncipale cognitū p̄exigit distincta rō eius. qn̄ aūt aliq̄d cognoscit distīcte ɔsecutiue solū. q̄ aliq̄d ad eius pfecte cognitū nō requirit talis distincta rō rep̄sentatiua p̄cedens. sed sufficit q̄ illud aliud sit pfecte cognitū.

4ª Cōclo ¶ Quarta ɔclusio est ista. Q̄ nō op̄z ponere essentias eternas. Ponunt eniz ab Henri. ppter hoc. q̄ ab eterno fuerūt cognite a deo. sed cognitio dei nō terminabat ad nihil: sed ista ratio nō cogit. q̄ sicut supra dictū est cōclusione prima pncipali Cōmē. Deus nō sic itelligit creaturas q̄ speculet eas in seipsis. ita q̄ actus suus terminet ad illas sicut ad p se speculata. s̄ intelligit se tm̄ p creaturas ɔsecutiue solū. igitur pp eorū cognosci ab eterno nō op̄z eas ponere eternas. s̄ sufficit q̄ ipse deus seipsuz itellexerit ab eterno.

5ª Cōclo ¶ Quinta ɔclusio est ista. Q̄ pluralitas ideaꝝ non reqritur necessario ad distincte pducendū distinctas creaturas. ⁊ hoc ex pte dei pducentis. Q̄ vt dictū est. stante vnitate oībus modis ex pte obiecti itellectus diuini. qn̄ se itelligit ⁊ oīa adunate ex pfectione istius actus itelligēdi qua oīa itelligit adunate ɔsecutiue in itellectu diuino causat disticta cognitio creaturarū ⁊ distincte idee: sed apud deū eadē potētia que sufficit ad pducendū aliqua in eē distincto fm rōnem: sufficit ēt ad pducendū illa in esse reali. igit deus quātū est ex pte potētie sue pductiue creaturarū. sicut ex hoc q̄ itelligit se ⁊ oīa adunate. causat distictionē idearū: ita itelligēdo se ⁊ oīa adunate posset ducere creaturas extra.

6ª Cōclo ¶ Sexta conclusio est ista. Q̄ in deo sunt idee in respectu singularium. q̄ vt dictū est. idee sunt ipse creature distincte cognite fm pprium esse quo ɔueniunt vel nata sunt ɔuenire: sed deus distincte imo distinctissime cognoscit omnia singularia. ergo habet ideas respectu singularium.

Tertius articulus. Quid tenēdū sit d̄ attributis. Ubi dico q̄ nō op̄z ea distingui ante oē opus itellectus ex natura rei: pbatur sic. Q̄ sicut obiectū scdariuz itellectus diuini. ita attributa vt imaginant quedā pfectiones faciētes ad hñ esse ⁊ melius q̄ nō esse sunt obiecta scdaria itellectus diuini sicut itellectus diuinus ɔprehendēdo se tm̄ ⁊ oīa adunate ɔsecutiue creaturas distinctas quantū ad suā propriā essentiā: ita itelligēdo se tm̄ ⁊ oīa adunate ɔsecutiue itelligit distinctissime rōnē bonitatis/ ⁊ v̄itatis/ ⁊ cuiuslibet alterius pfectionis: ⁊ ita nō distinguunt an̄ itelligere ex natura rei s̄ ɔsecutiue ad itelligē. Ad h̄ est Cōmē. 12. meta. cō. 39.

7ª Cōclo ¶ Septima est ista. q̄ itellectus diuinus non distinguit attributa. nec p respectū ad quedā alia realr̄ distincta ab intra. sicut ponit Henri. nec ab extra. sicut ponit Hodof. sed vt intuet se tm̄ ⁊ oīa adunate. Q̄ ille itellectus q̄ semp indefectibilr̄ stat in itelligēdo se ipm tm̄ ⁊ oīa adunate in eo. ille itellectus vt talis nō itelligit se in respectu ad distincta quoquomō nec ad intra nec ad extra: s̄ (vt dictū est) itellectus diuinus semp est stabilis infallibilr̄ itelligēdo se tm̄ ⁊ oīa adunate in eo. ⁊ ex ijs sequitur distinctio attributoꝝ in eē itellecto. ḡ distinctio attributoꝝ nō causatur ab itellectu mouēte se in ɔparatione ad realr̄ distincta nec ad intra. nec ad extra. sed ex hoc q̄ intuet se tm̄ ⁊ oīa adunate.

8ª Cōclo ¶ Octaua ɔclusio cōis ideis ⁊ attributis est ista. Q̄ ista distictio est ab itellectu dino ⁊ nō a natura rei. Quia fm oēz opi. l̄z in diuinis itelligere/ ⁊ itellect'/ ⁊ intellectū/ sint idē oībus modis. tm̄ ibi formalr̄ est itelligere. ⁊ formalr̄ itells. ⁊ q̄dlibet aliud attributū formalr̄. Hoc eniz ois opi. ɔcedit. q̄ ibi est foālr̄ sapiētia/ bonitas/ ⁊ sic' de alijs. l̄z dubitat vtrum iste rōnes foālr̄ ibi distiguant. Tunc sic. Illa distinctio que ɔsistit in eē itellecto ⁊ ɔsequit ad itelligere formalr̄ sumptū attribuitur itellectui: s̄ ista distinctio attributoꝝ ɔsistit in eē intellecto ⁊ ɔsequitur ad itelligere diuinū. (vt ponit Cōmen.) ⁊ cū hoc ibi est formalr̄. ⁊ ita formalr̄. ac si formalr̄ distinguerētur ab alijs attributis vt dictuz est. ḡ ista distictio attributorū ⁊ idearū est attribuēda itellectui diuino. fm q̄ pōt reduci ad aliquā cām distinctā. ¶ Et per hoc p̄z ad achillē. contra illud. si itellectus distinguit aut vt distinct'. ⁊ tūc distinguuntur

guitur a natura. aut vt idistinctus ⁊ ita distinguēs a natu-ra rei. Dico ꝙ nec distinguit vt distinctus nec vt idistinct⁹. sed vt formalr̄ est itellectus. Mō vt dictū est. in deo est formaliter itellect⁹ ſm oēs ſ3 formalr̄ ex natura rei nō distinguat̄ a quolibet alio attributo: ⁊ ideo ⁊ ſi nō formalr̄ a natura rei ibi distinguit̄: pōt tm̄ distinguere attributa: anima em̄ itellectiua nec mediāte diuidit̄ p eē in corpe nec p ſepari a corpe. ſed p eſſe formalr̄ aīam itellectiuā: ita itellectus diuinus nō distinguit vt distinctus. nec vt idistinct⁹: ſed vt formalr̄ intellectus. ❡ Contra pdicta ſit cōiter tale argu. Contradictoria nō dicunt̄ de eodē ſm idē: ſ3 ȝceditur ꝙ intellectus distinguit attributa. eēntia nō. ergo differūt. ❡ Dicendū est ad minorē. ꝙ nō dȝ ȝcedi intellectū distiguere ⁊ eēntiā nō. niſi cū iſto addito. ſ. ꝙ eēntia nō distinguit ſub pciſa rōne. cū vnica rō ſit illimitata in deo rō itellectus ⁊ eēntie. ergo nullo mō abſolute est dicendū. ꝙ distinguit vt intellꝰ vel ꝙ non distinguit eēntia. ergo ſolū dȝ ȝcedi ſub rōne. ita ꝙ nō ſub pciſa rōne eēntie. excludēdo. vȝ rōnem intellect⁹: rō aūt quare ȝcedi dȝ ꝙ eēntia diuina distinguit attributa ſub rōne itellectus ſ3 nō pciſa rōne eēntie est. qꝛ quātūcūqȝ eēntia ⁊ itellectus in deo ſint idē re ⁊ rōne ⁊ a pte rei. tm̄ distinguere entia rōnis ptinet ad intellectū nō ad eſſentiā pciſe intellectā: cū ergo attributa ſint rōnes: ȝcedi dȝ ꝙ eſſentia diuina distinguit attributa ſub rōne itellectus ⁊ nō ſub pciſa rōne eēntie: qꝛ poſito ꝙ vez ⁊ bonū ſint idē re ⁊ rōne. ⁊ ex natura rei cū ente. qꝛ cū ens mouet appetitū ſub rōne boni. ideo nō obſtāte oīmoda idētitate rei ⁊ rōnis veri ⁊ boni ⁊ entis: est tm̄ dicendū ꝙ ens cāre appetitū ſub rōne non pciſa rōne. ❡ Per idē pȝ ad illud difficile qd̄ cōiter arguitur. Si ſit eadē rō itellectus ⁊ eēntie. ergo est ȝcedenduȝ ꝙ eēntia diuina distinguit ⁊ ita distinctio a natura. Dicenduȝ est: ꝙ ſi eēntia distingueret ſub pciſa rōne eēntie. tūc veruȝ eēt ꝙ distinguit̄ a natura rei: qꝛ cū distinguit talia entia rōnis ſm ꝙ in illimitata rōne eēntie includit̄ formalis rō intellectus ⁊ pprium opus itellectus est distinguere entia rōnis: ideo dicendū est ꝙ talis distinctio est per intellectū.

Quartus arti. De emanationib⁹ intrinſecis. Ubi ſequuntur alie ȝcluſiones. Prima ȝcluſio est iſta. Qꝛ iſta distincta attributa nō faciūt aliqd ad distinctionē perſonarū. qꝛ distinctio attributorū (vt dictuȝ est) ȝſiſtit in eē itellecto ⁊ per ȝñs est distinctio rōnis. Sed distinctio aliquorū ſm rōneȝ nō ſufficit ad pbandū distictas emanationes reales. ergo distinctio attributorū nihil facit ad distictas emanationes: pbatio minoris. Qꝛ in patre pducēte filiū. fundat̄ relō realis mō potētie. ergo ſi fundamentū illi⁹ relonis eēt intellꝰ nō eſſet alius niſi ſm rōnem. ſeqtur ꝙ relatio realis reqrit ens rōnis p fundamento. ⁊ ita ratio eſſet maioris entitatis q̄ȝ fundamentū: qd̄ falſuȝ est. ❡ Ad pmiſſorum declarationē est ſic imaginandū. ꝙ ſicut philoſophātes vnum abſolutū ſuppoſitū in diuinis poſuerant ita ꝙ in illo eēnt oēs pfectiōes creaturarū vnitiue. ſicut pȝ. 12. meta. cō. 37. ⁊ cū hoc. ꝙ queliȝ pfectio attributalis erat ibi formaliter ſ3 nō distincte: ita opȝ theologos ponere in pma pſona in diuinis. ſ. i patre (in quocūqȝ pori originis ponat̄) in ipſo eē oēs pfectiones adunate ⁊ vnitiȝ. Ita ꝙ in quocūqȝ pori ponat̄ pſona patris est itellectus in patre formalr̄. ſ3 nō distinctus formalr̄ ab aliȝs attributis. Sed qꝛ nos ponimus vltra Phm̄. ꝙ pater in diuinis hȝ pducere verbū ad intra. opȝ nos dicere. ꝙ itellectus iſte q est in patre formalr̄ q ēt nō est distinctus adhuc a quocūqȝ alio attributo dicat reſpectū realē ad verbū pducendū: ⁊ per illū reſpectū realē forte ȝſtituitur pſona patris de quo nō curo modo. Iſta declaratione ſuppoſita dico: ꝙ iſte itellectus diuinus q est in patre. ⁊ q est in rei veritate est attributū ſ3 non adhuc formalr̄ distinctū ab aliȝs: qꝛ ex natura rei est vere formalr̄ itellectꝰ ⁊ ita vere ⁊ formalr̄ ac ſi formalr̄ distingueret̄: ⁊ qꝛ ex natura rei dicit reſpectū realē ad verbū. ideo itellectus patern⁹ est formale pncipiū pductionis verbi: ad intra (de hoc habetur diſ. 5. ar. 3. ſ.) itellectus āo vt est vnū attributū qd̄ distinguit itellectū paternū ab aliȝs attributis. per hoc ꝙ itelligit eſſentiā ſuā ⁊ oīa adunate nō est pncipiū illius emanationis ad intra (de hoc diſ. 2. q. 2. ar. 4. d.) ⁊ eodē mō est imaginandū de voluntate reſpectu pductionis. ſ. ſ. qꝛ volūtas q̄ est formalr̄ in patre ſ3 nō distincta formalr̄ ab aliȝs: ⁊ vt dicit reſpectū realē ad amorē pducendū: ⁊ ideo ſtatim cū cōpletur actus itellectus quo pducitur verbū illa volūtas patris que p tunc est cōis patri ⁊ filio est pncipiuȝ pducendi ſ. ſ. nō vt attributū distictū ab aliȝs attributis. ſed ſolū ex natura rei est formalr̄ voluntas. ⁊ ex natura rei dicit reſpectū ad amorem ad intra producendum.

❡ Distinctio. XL. ❡ Queſtio. I.

❡ Predeſtinatio āo de bonis ſalutaribus eſt/ ⁊ de hominibus ſaluādis/ vt enim ait Aug. in lib. de pdeſtinatiōe ſanctoꝝ. Predeſtinatio eſt gratie pparatio/ que ſine pſciētia eē nō pōt ⁊c.

Utrum cū certa ⁊ infallibili pſcientia diuina ipſorū futuroꝝ ȝtingētium. ſtet veriſſima ȝtingentia ⁊ libertas in actionibus noſtris. ❡ Ad ſolutioneȝ huius qōnis pmitto ȝſiderādū ꝙ tota difficultas materie de dei pſcientia reſpectu futuroruȝ contingentiū. ⁊ materie de pdeſtinatione. ⁊ de reprobatione. de nō fore ȝſiliandum. nec ſolicitandū de noſtra ſalute. depēdet ab hac ȝñā. Deus ſcit hoc fore. g̃ hoc neceſſario erit. pbo. ꝙ dependeāt ab hac qꝛ ſic eſt pſcitum a deo. ergo alr̄ non poterit euenire cū ſcia ſua ſit inuariabilis. ❡ Itē. Si ſit pſcitū a deo tāq̄ȝ boni homines futuri ⁊ effectus pdeſtinationis q eſt actus voluntatis diuine. neceſſario ſeqtur iudiciū rectū itellect⁹ diuini. Sequit̄ ergo ꝙ boni pſciti neceſſario pdeſtinant̄. ⁊ ſaluabunt̄. Et eodē modo per ȝtrariū eſt arguendū. ꝙ ſi ſint pſciti tāq̄ȝ futuri ꝙ neceſſario damnabunt̄. ergo ⁊ vltra ſi neceſſario ſaluabunt̄: vel neceſſario damnabunt̄ nō eſt ſolicitandū. ❡ 2° pmitto ꝙ aūs ȝcedunt oēs theologi/ ideo reſtat ingrendū de ȝñtia.

Sed quatuor faciā. ¶ Primo ponā quedā dubia que ponunt̄ ad reprobandū veritatē aūtis cum ſolutionib⁹ illoꝝ. ¶ Scdo dato ꝙ aūs ſit veruȝ inquirā de ȝñā. ¶ Tertio dicaȝ qualr̄ ȝſequentia tenet. ¶ Quarto ex hoc inferam. ꝙ ſolicitandū eſt ⁊ conſulenduȝ.

Primus articulus. De dubitationib⁹ occurrentibus circa dei pſcientiā. Et pmo p pte. arguitur ſic. ❡ Propoſitio de futuro ȝtingēti eſt determinate falſa: ſed falſuȝ nec eſt ſcibile a deo nec a quocūqȝ alio: pbat̄ aūs p Boetiū. 1. perihermē. dicens. Qui dicit. hoc erit. mendax eſt. nō pprer rei euentū. ſ3 pprer enūciandi modū. ❡ Iteȝ. Propoſitio ſignificās determiate alr̄ q̄ȝ res eſt in re. eſt determinate falſa: ſ3 hec. hoc erit. ſignificat ⁊ aſſerit determiate aliqd fore qd̄ in re nō eſt determinatū ad fore. nec ad nō fore. ergo eſt determinate falſa. ❡ Item ſic. hoc erit. ergo hoc neceſſario erit: ȝñs eſt determinate falſum. ergo aūs: pbatio ȝñtie. Si nō ſeqtur. detur oppoſitū ȝñtie: hoc pōt nō fore. igit̄ hoc poſitū in eſſe ſtabit cum aūte: ſtabunt ergo ſil ⁊ hoc erit: ⁊ hoc nō erit. ❡ Alia via pbatur. Qꝛ nullū futurū ȝtingenter eueniet: ⁊ ſic ſeqtur deū nō habere notitiā de futuris ȝtingentibus: ⁊ arguit̄ ſic. Omne futurū de neceſſitate eſt futurū. ergo oē futurum de neceſſitate erit. Aūs pbatur. qꝛ idē pdicat̄ de ſe. Conſequētia eſt manifeſta. qꝛ idē eſt dicere aliqd eſſe futurū. ⁊ ꝙ opȝ illud eē. ❡ Qꝛ aūt ſciētia dei alicuius futuri arguat illud futurū de neceſſitate eſſe

Marginalia: Instantia (beside "Contra pdicta ſit cōiter tale argu."); Arg^m p^m; Arg^m 2^m; Arg^m 3^m; Arg^m 4^m; Arg^m 5^m (beside the numbered arguments)

futurũ: pbo sic. Scire est rē que impoīe est alr se habere. i. posterio. t. c. 7. ergo oē scitũ a deo aliquo mō est necessariũ. ❡ Itē. Inter scibile τ sciam reqritur pportio mensure ad mensuratũ. Naʒ ois scientia est mensurata a scibili. vel est mensura scibilis: inter imutabile τ determinatũ: τ mutabile τ indeterminatũ nō est pportio. sed iproportio. ergo τc.

Secundus articulus. An ꝯñtia ista vera sit. Deus scit hoc fore. ergo erit. Ubi dico q̄ Thō. cōcedit h añs eē necessariũ. qr actus scie dei ē imutabilis τ cōtingentia sibi repugnat: ideo ꝯcedit q̄ quicqd scit. necessario scit. Dicit ergo ad argumẽtũ. ꝯcedo. s. añs esse necessariũ τ ꝯñs silr. tñ dicit ꝯñs esse necessariũ nō absolute: ʒ vt seqtur ex añte: ita q̄ iste est intellectus. Deus scit hoc fore. ergo hoc erit inquantũ scitũ a deo. vel vt cadit sub sciẽtia dei: sed deus scit illud tãq̄ qōdaʒ ens ꝯtingenter eueniendũ. ergo. Unde dat talē regulã. Qñ in añte ponit̄ aliqd τ ptinet ad actũ anime. in ꝯñte opʒ accipere eundē actũ. Qr si argitur sic. Oē qō itelligitur est imateriale. lapis intelligit̄. ergo lapis est imaterialis: nō seqtur ꝯclusio absolute: ʒ sic. ergo lapis est imaterialis inquantũ intelligit̄. ❡ Contra istã rñsionem arguit Hilton. quero an iste due ppositiones. Hoc erit inquantũ est p̄scitum a deo. τ hoc ideʒ erit absolute. oino significat idē. vel significat diuersos intellectus sicut diuerse ppositiones. Non ꝯtingit dare primũ qr hoc est falsum: tñ qr contra p̄dicta. q̄ sit falsũ. pbatur. Qr si idē significaret cũ p̄ma sit necessaria s̄m eos. seqtur q̄ scda sit necessaria. τ per eandē rōnem ois ppositio de futuro necessaria esset. τ nihil per ꝯñs ꝯtingenter eueniret: vt deducit Phs p̄mo perihermenias. ca. vlti. Silr hec est contra p̄dicta. Qr non dicit q̄ nō seqtur absolute deus scit hoc fore. igit̄ hoc erit absolute. τ tñ bene seqtur cũ determinatiōe inquantũ p̄scitũ: qō non posset dici si eēnt oino idē: qr̄ que idē significãt ad qō seqtur vnũ τ aliud. Si detur aliud. q̄ nō idē significãt sed sunt ppositiones. tunc rñsio nihil ad ppositũ. Querit̄ enim de hac. Deus scit hoc fore. τ hoc erit absolute acceptuʒ: τ est argumentuʒ triplr. τ ꝯñtia est bona ad que argumenta nihil rñdet. ❡ De hoc qō dicunt q̄ ꝯñs debet modificari p ipm añs: τ intelligi s̄m conditioneʒ añtis: hoc erit contra cōem logicã. Quoniã si sic. hoc eēt bonũ argu. Iste homo est mortuus. ergo est homo. Quia in ꝯñte nō debet intelligi homo absolute τ simplr. sed vt ponit̄ in añcedente. ❡ Nec valet si dicant. q̄ hoc nō est vlr verũ. q̄ ꝯñs debet itelligi s̄m intellectũ añcedentis. sed solũ vbi in añcedente ponit̄ aliqd qō ptinet ad actũ anime sicut dicit iste doctor. Istud eni nihil est: qr nō plus in añcedente ponit̄ q̄ aliqd qō ptinet ad actũ aie. τ ꝯñs absolute positum nō plus hʒ intelligi ʒ modũ quo accipit̄ in añcedente. q̄ in aliq. Nã si sic. sequeret̄. Homerus est in opi. ergo Homerus est: qō nō magis cōcederet q̄ istã: hō mortuus. ergo hō: τ tñ opi. est actus ptinēs ad aiam. ❡ Itē. Probat̄ añs eē ꝯtingens. ❡ Naʒ illud qō deus nō scit nisi qr vult: si ꝯtingẽter vult. ꝯtingẽter scit illō. Hec est plana. Sed deus nō scit aliquid contingens futurũ fore nisi qr vult. naʒ si voluisset ea fore nō forent. nec per cōsequens ea fore cũ nihil pōt sciri nisi verũ. Cum ergo deus oia vult ꝯtingenter extra se. seqtur cognitionē dei qua talia cognoscit fore contingentē. ❡ Alr rñdet subtilis doctor dicens. q̄ hec est ꝯtingens. Deus scit. a. fore. Concedit tñ q̄ sit determinate vera τ infallibilr. nec seqtur: deus scit determinate hoc fore τ infallibilr. ergo necessario scit. a. fore. Qr aũt antecedēs sit ꝯtingens. pbatur per rōnem imediate precedentē. ❡ Ad declarationē autē huius opi. quare nō sequit̄. est sciendũ. q̄ iste non solũ ponit deũ alia ꝯtingenter scire τ velle. sed ponit primã ꝯtingentiã in intellectu τ voluntate diuina respectu alicuius effectus imediate: ita q̄ si deus necessitate naturali produceret imediate omnia extra se. τ nihil contingenter sequeretur q̄ nulla causa inferior aliquid cōtingenter pduceret. Ponit ēt iste q̄ ad hoc q̄ aliq̄ causa libere τ cōtingenter pducat effectum. non opʒ illam cām p̄existere añ instãs in quo causat: ita q̄ soluʒ vt p̄existens posset causare τ nō causare: sed q̄ causa in eodē instanti in quo causat est in potentia non logica solũ: sed reali ad quē sequitur potẽtia logica ad non causandũ nō solũ pro alio instãti pro quo causat sed pro eodem. ❡ Ex hs vt mihi videt̄ vult inferre q̄ cum in deo sit prima contingentia respectu effectuum ad extra. τ talis q̄ potentia dei pductiua pro instanti pro quo producit contingens τ in potentia realr. Cũ ergo ad cōtingens non necessariũ non seqtur: deus scit fore hoc tãq̄ qōdam cōtingens τ tanq̄ aliquid qō est contingens in potentia dei pductiua. ergo hoc erit. ❡ Ad primũ. Cum dicit Boetius. q̄ q dicit hoc erit. mendax est. Dico q̄ hoc erit non significat idem q̄ hec: hoc fore est veruʒ. sed significat q̄ hoc esse erit verum: nec iste due sunt idem. sed prima est causa veritatis scde: τ prima est determinate falsa: τ de ista loqtur Boetius. Scda nec est vera nec falsa. ʒ est vera vel falsa. Orationes enim sunt vere queãdmoduʒ res (p Phm p̄mo perihermenias. in fine) τ ideo qr cōtingentia non sunt modo determinata ad vnam ptem. ideo ppositio asserēs modo esse vera est determinate falsa: sed hec. hoc erit. vt significat h eē erit vera nec adhuc est nec vera nec falsa. ❡ Ad aliud cuʒ dicitur. Propositio significat aliter q̄ se habet in re τc. Dico q̄ hoc cōtradicit. q̄ hec sit falsa. hoc fore est verum: quia asserit opposito modo rei. sed alia. s. hoc erit. quia asserit aliquid pro futuro qō potest cōtingere τ non contingere: τ quia potest contingere qō asserit. ideo non est determinate falsa. quia autem potest oppositum contingere. ideo nō est determinate vera. ❡ Ad aliud cum dicitur: hoc erit. ergo necessario erit. nego ꝯsequentiam. Ad probationem dico q̄ oppositum bene stat sed non sequitur oppositũ eius stat cum eo. ergo eius est antecedens: sed est fallacia ꝯsequẽtis. s. ex hoc q̄ stat cum antecedente stat cum consequente. ❡ Sed dicetur. posito possibili in esse τc. Dico q̄ verũ est absolute: tamē non cum quocũq; stat illa de possibili τ illa de in esse. ❡ Ad aliud cum dicit̄. omne futurum necessario est futurum. dico q̄ hoc antecedens est verũ ratione intentionis que necessario p̄dicatur de seipsa. cum hoc tamē stat q̄ sortes abstractus futuritiōi cōtingenter sit futurus. Preterea cōmutatur quid in quando: nam futurũ respectu sui ipsius cōparari in antecedente dicit quid respectu eius: sed erit: dicit quando. ❡ Ad aliud. quando arguitur q̄ scientia dei non potest esse nisi de necessarys. quia scire est eorum que non possunt aliter se habere Dico q̄ ipse loquit̄ de scire maxime proprie dicto s̄m Lynco. qui est habitus cōclusionis demonstrationis propter quid: hic accipitur autē scire pro certa notitia. ❡ Ad aliud dico q̄ non requiritur pportio talis: inter scientiam τ scibile vt vtrũq; sit necessariũ equaliter: qōlibet enim scibile s̄m Phm. i. posterioruʒ tex. cō. 7. est necessarium. non tamē quelibet scientia s̄m euʒ est necessaria. Immo scientia mea desinit me corrupto. qr quelibet notitia mea itellectualis s̄m eum ex phantasmate dependet. ❡ Primam ꝯclusionem istius declarationis ostendunt sic. Quelibet causa a prima est mouens quia mota: si necessario mouetur. necessario mouet: ʒ quelibet causa infra primaʒ mouet. qr mota. si ergo necessario mouet̄ a causa prima. necessario ergo mouet proximã causam sequentē. τ ita vsq; ad vltimuʒ effectum: τ sic. si prima necessario ageret. nihil contingenter eueniret. Alias rationes ponit ad idē. sed non physicas. ❡ Secundaʒ conclusionē probat. Quia causa dicit̄ contingens respectu alicuius effectus eo q̄ pōt in oppositũ: sed causa contingēs non est causa effectus nisi quando agit. ergo pro tunc potest in oppositum effectus po-

tentia quadã reali ⁊ etiã logica. Dicunt ergo isti ꝙ in instã ti quo curro possuz nõ currere: p illo ĩstãti. ❡ Ad tertiũ dicitur ꝙ sufficit potentiã pcedere actũ natura ⁊ non dura tione. Isti etiã ad rõnem alterius doctoris dicẽtis: ꝙ hec est necessaria deus scit.a.fore.qꝛ actus sciendi dei nõ est muta bilis.nec cõtingẽtia cadit in deo. Dicunt ꝙ cũ immutabilita te scientie diuine ⁊ oĩmoda necessitate ad intra.stat ꝙ con tingenter cognoscat ꝯtingentia fore sicut vult ꝯtingenter ea esse. Ad formã ergo rõnis rñdent cõcedẽdo ꝯsequentiam ⁊ cõcedunt ꝙ ꝯsequens est determinate verum respectu ali cuius intellectus.⁊ etiaz in se.etiã si nullus intellectus eaz ap prehenderet.ex quo enim est p̃scitum a deo ꝙ erit determi nate: ⁊ infallibilr̃ erit.non est tamẽ necessariũ sicut nec aña. ❡ Et si arguat̃ contra hoc.ꝙ tunc esset silis veritas in illis de futuro.sicut in illis de presenti ⁊ per consequẽs non esset consiliandum: nec negociandũ. Respõdẽt.ꝙ lꝫ sit determi nata veritas in eis.non tamẽ similis veritati ꝓpositioni de p̃senti.qꝛ in illis actus est positus in esse.⁊ vt intelligit̃ posi tus nõ est in potestate cause vt ponat̃ ⁊ nõ ponatur.lꝫ sit in potestate cause vt est prius naturalr̃.sic non est ex pte futu ri qn in potestate cause sit pro illo instãti ponere oppositũ: ⁊ ista indeterminatio sufficit ad ꝯsiderandũ ⁊ negociandũ: vnde sufficit ꝙ altera pars sit futura dũmodo ad minus re liqua pars possit euenire consiliationẽ. ❡ Contra hunc mo dum dicendi arguit Hilton. ⁊ p̊ contra 2ᵐ fundamentũ suũ arguit Aristo.in fine primi periherme.volens ꝓbare ꝙ nõ est similis veritas in singularibus contingentibus in ijs de futuro ⁊ in ijs de p̃senti arguit sic. Si veruz est dicere albũ vel nõ album esse.nunc necesse est album vel nõ album eẽ. sed non intellexit ꝙ necessariũ in consequẽti dicat verita tem perpetuam ꝯsequenter certum est.sed solum ipossibili tatem non essendi pro tuncpꝫ ergo s̃m intentionẽ Phi ꝙ quãtũcũqꝫ causa natura p̃cedit effectũ.dũmodo effectus sit positus in eẽ.p istãti p q̊ ponit̃ in eẽ nõ ponit̃ nõ esse ali qua potentia reali.sed solum logica.que est non repugnãtia terminorũ. Ex hoc intẽdit Phs deducere in ijs de futuro ꝙ si esset pro nũc determinate vera hoc erit album.sequit̃ ꝙ necessarium est hoc fore in futuro album ex quo deducit ꝙ oĩa erũt ex necessitate ⁊ nihil ad vtrũlibet. ❡ Item. Contra hoc qꝺ dicunt ꝙ hec est contigẽs deus scit.a. fore.probo ꝙ hec sint necessaria: deꝰ scit hoc fore necessitate absolute op posita possibili reali ad non eẽndum.⁊ arguo sic. Deus scit hoc fore futurum esse in.a.ergo semꝑ ab eterno hoc sciuit:⁊ sequitur.semper hoc sciuit.ergo nõ potuit nõ scire.⁊ per cõ sequens impossibile fuit ipsuz non scire: ex quo sequitur: ne cessarium fuit ipsum ab eterno hoc scire. Primã consequen tiam cõcedit iste doctor ⁊ quilibet catholicus.qꝛ omnẽ ve ritatem quã deus modo scit ab eterno sciuit. Secundaz ꝓ bo per Phm vbi prius q arguit sic. Si semꝑ fuit veruz di cere hoc erit: non potest nõ esse vel non futuruz esse: qꝺ aũt non potest fieri impossibile est nõ fieri.⁊ necesse fieri. ❡ 3ᵒ de hoc qꝺ dicitur in responsione ad argu. Thom. ꝙ altera pars contradictionis in talibus est vera determinate in se: contra. Illud videtur tollere omnẽ contingentiã ad vtrũli bet in rebus quantũ ad eorum aduentuz: quia qꝺ indifferẽ ter ⁊ equalr̃ respicit fore ⁊ nõ fore ex parte rei vel determi natur ad vtrũlibet in se vel ad neutrum: sed multa sunt hꝫ futura.indifferenter eniꝫ est mõ in potentia mea ꝙ surgẽs curram vel sedeam ⁊ non curram.ergo ⁊c. Sed non potest determinari ad vtrũqꝫ in se.quia hoc ponitur indifferenter se habere ad vtrũqꝫ ⁊ ad neutruz determinate.ergo hoc est verum.ꝙ ad neutrum determinate se habet ⁊ sic falsum di cis: qui ponis alteram partem fore determinatam veram ⁊ aufers contingentiam a rebus. ❡ Quarto contra hoc non obstante: ꝙ sit determinate vera.hoc erit.adhuc est consulẽ dum: quia cum est futurum.non est positũ in esse.⁊ sic est possibilitas ad non eueniendum et sic cadit sub consilio. ❡ Contra sic. Quero an ista.sortes sedet.sit alia potẽtia rea lis pro instanti pro quo sedet ad non sedenduz vel non. Si non: habetur propositum.ꝙ quando sedet necesse est ipsuz sedere vt necesse dicit necessitatem concomitantie.⁊ nõ so lum concomitantie.qꝺ ipsi negant. Si dicant ꝙ sic.cuz per eos nõ obstante ꝙ altera pars de futuro sit determinata in se.quia tamen cum hoc stat possibilitas.vt actus non pona tur.tunc hoc sufficit ad hoc ꝙ de futuris hꝫ continget consi liari (cum ista possibilitas ex natura rei sit in ijs de presen ti) contingit considerari ⁊ negociari.qꝺ ipsi negant. ❡ Itẽ. Si altera pars contradictionis cuiuslibet futuri contingen tis sit in re determinate vera ⁊ deo nota determinate.lꝫ nõ sit tibi vel mihi nota: quero an equalr̃ sit determinata ista pars que eueniet.⁊ hec.deus scit eaz euenire.vel hec sit ma gis determinate vera.deus scit hanc partem euenire.q̃ꝫ sit propositio enuntians illam fore. Si detur ꝙ equaliter.con tra. Altera est de presenti altera de futuro.⁊ prius est con cessum ꝙ non sit similiter determinate vera ista de futuro. sicut illa de presenti.ergo. Si detur.ꝙ hoc est verum vbi ꝓ positio de presenti nõ dependet nec continet in se actum fu turum.tunc in proposito deus scit.a. fore.continet actum fu turum. ❡ Ideo aliter arguo contra hoc: quia s̃m istam re sponsionem sicut considerandum est de futuro contingen ti de ista parte quedam determinate eueniet.vtruꝫ eueniet vel non.⁊ hoc propter possibilitatem ad oppositum: sic cõ siderãdũ eẽt de ista parte que est determinata ad euenien dum: vtrum deus sciat ipsam eẽ venturã de quo nullus du bitat. Si detur alia pars.ꝙ hec est magis determinate ve ra.deus scit hoc fore q̃ꝫ hec.hoc erit.tunc nõ sequeretur: deꝰ scit hoc fore.ergo hoc erit: quoniam ex magis determinato ad esse non sequitur minus determinatũ.sicut nec ex vero necessario.verum contingens.quod est minus verum.cum tamen illam consequentiam concedunt. ❡ Item. Potẽtia litas est per te.ꝙ essem rex anglie.similiter possibilitas taꝫ actiua q̃ꝫ passiua est in me vt submergaꝫ me in fluuio.quia tamen in primo casu voluntas eoꝝ in quorum potestate est facere regem anglie.est determinata ad contrarium.⁊ simi liter in secundo voluntas mea est determinata ad opposi tum.valde fatuus reputarer si aliquam solicitudinem ne gociando ponerem circa vnum consequendum.nihil enim facerem cum sit in re determinata (s̃m istos) ista pars que eueniet.⁊ multo magis q̃ꝫ illud qꝺ dependet ex libera vo luntate solum. Dato ꝙ tanta esset determinatio futurorum ad aliam quantam ipsi ponunt fatuum esse ⁊ frustratoriuꝫ circa aliquid negociari vel consiliari.quia ad quãcũqꝫ par tem consilium daretur. Idem semper ⁊ vniformiter eueni ret. ❡ Ad rationem probanteꝫ contingentiam respectu ef fectus iam positi. Responsio cum dicitur.contingens non est causa contingens.⁊ per consequens causat contingenter. Dico ꝙ sicut finis qui est terminus motus quando est cau sa causans nondum est in actu: sed sibi ꝙ tunc repugnat ꝙ sit finalis: ita causa effectiua contingens respectu alicuius quando causat in actu iam desinit esse contingens.vt sicut habito fine iam cessat finis habere rationem cause in actu. sic posito effectu in actu iam cessat effectum causare contin genter. ❡ Ad scõm fundamentum suum: ꝙ omnis contin gentia habet reduci ad deum tanq̃ꝫ ad primam causam cõ tingentem.videlicet si deus necessitate naturali causaret ef fectum immediate productum: nihil hic inferius contingẽ ter eueniret. Nõ est verisimile ꝙ Arist.vbi loquitur in ista materia ⁊ in dictis suis circa materiam istam multiplicaret contradictionem.qꝺ tamen ex isto dicto sequitur: quia ma nifestum est Aristote.ponere multa contingenter euenire.

aliqua ad vtrumlibet. aliqua in maiori parte. aliqua in
minori. ⁊ cum hoc ponit deum in mouendo motum primũ
⁊ causando qui est eius immediatus effectus non posse non
mouere. ⁊ non causare. Nam per hoc ꝙ non potest non mo
uere probat in. 12. metaphysi. ꝙ est actus purus: nec ha-
bet aliud argu. ad hoc probandum. Dico cum Philosopho
ꝙ dato ꝙ sit falsum ꝙ immutabiliter ⁊ necessario moue-
ret immediate motum ⁊ causatuȝ ab eo. nihilominus mul-
ta contingenter omni genere contingentie euenirent. hic in-
ferius in genere actiuorum ⁊ passiuorum. vnde quantũcũq;
ex parte sua produceret flores in hac parte prati. sicut in ista:
tamen forte non est eadem dispositio in materia hic ⁊ ibi.
Et si dicatur ꝙ ista dispositio subditur totaliter veritati cor
poribus celestibus. Non est verum. quia tunc equaliter pro-
duceret vermeȝ ⁊ muscam ex vna parte terre sicut ex alia:
qđ non est verum. ¶ Preterea esto ꝙ hec pars terre esset
equaliter disposita ad floritionem sicut alia. adhuc potest
impediri floritio per cõteritionẽ peduȝ: ⁊ per multas alias
particulares causas contingentes omnino: ⁊ de voluntate
humana. certum est ꝙ a nullo corpore necessitatur. nec per
se. nec per accidens. Lȝ autem pronitas quedã sit in volun-
tate alicui⁹ ex causis superiorib⁹. nulla tñ necessitate limitatur
ad hanc partem magis q̃ ad istam sm sententiam Phi.
magis q̃ ad aliam sm sententiam catholicorum. ¶ Ad ar-
gumẽ. ergo sũtum cum dicitur. causa que non mouet nisi qꝛ
mota si necessario mouet necessario mouet. sic ⁊c. Dicitur
ꝙ nulla causa inferior mouet nisi quia mota. Si intelliga-
tur non mouet per aliam virtutem propriam. sicut causa.
sed per motum receptuȝ ab alio solum. sicut est de securi re-
spectu domus: falsa est propositio. nam quodlibet agens par-
ticulare vniuocum habet propriam formam per quã agit:
⁊ ideo producit simile: quod non est verum de instrumen-
to. eo ꝙ nullam formam habet in se inquantum est instru-
mentum sed solum agit. quia ab alio motum. ⁊ ideo produ-
cit sibi simile. ¶ Aliter potest intelligi ꝙ agens particula-
re non mouet nisi motuȝ. quia pro tanto presupponit actio-
nem superiorȝ causarȝ ad hoc ꝙ agat: ⁊ sic minor est vera: et
tunc nihil ad propositum. ¶ Dicit ergo Biltoñ. ponendo *Biltoñ.*
suam positionem sic. Primo dico ꝙ multa contingẽter eue-
niunt. ita ꝙ in potestate nostra est ꝙ fiant vel non fiant. ali-
ter non essemus digni vituperio vel laude. ⁊ irrationaliter
alicui propter eius facta inferrentur premia siue pene. Si-
militer omnis solicitudo sapientum in negociando ⁊ con-
siderando esset fatua ⁊ frustra. Similiter vnusquisq; expe-
ritur in seipso ꝙ in potestate sua habet multa que indifferẽ
ter pro libito volũtatis potest facere ⁊ dimittere: ⁊ talia nõ
sunt determinata in re ad vnam partem. sed indeterminata
ad vtramq; partem. ⁊ equaliter ⁊ ex parte potentie agentis
⁊ patientis. Secundo dico ꝙ contingentia prima sm fideȝ
⁊ veritatem inuenitur in actione dei immediata ad extrin-
seca: lȝ in alijs esse posset. posito ꝙ deus necessario causaret
effectum immediate causatum ab eo: inuenitur etiam cõtin
gentia in actione reruȝ naturalium impedibili ⁊ in actione
libera voluntatis nostre. Tertio supponẽdo ꝙ omnia sunt
nuda ⁊ aperta oculis eius ad hebre. 4. ⁊ similiter futura an-
teq̃ sint sicut postq̃ sunt. vt habetur ab Augu. 5. super geñ.
capitulo. 18. hec verisimilia anteq̃ fierent erant in dei pre-
sentia non erant in sua natura. tunc dicit Biltoñ. Et declaro
ꝙ cum certa prescientia diuina futurorum contingentium
stat verissima contingẽtia ⁊ libertas in actionibus nostris.
ita ꝙ illi actus sint in potestate nostra vt ponãt. Ubi sciẽ-
duȝ est ꝙ aliter comparatur scientia dei ad simplicia ⁊ ad
complexa. inter que extrema est necessario connexio. ⁊ ali-
ter ad euentum contingentium cognitio simplicium ⁊ com
plexorum necessariorum vt presupponit actum voluntatis
determinatum ad illud obiectum: nec requirit ꝙ res iste ali-
quando habeant esse extra. Uerbi gratia. omnem cognitio-
nem visionis quã deus habet modo specieruȝ ⁊ indiuiduo-
rum extra se omnium eorundem cognitionem simplicita-
tis nature habuisset. dato ꝙ mundum nũq̃ produxisset nec
voluisset. ⁊ istam notitiam habet naturali necessitate. ita ꝙ
non potest eam non habere: ⁊ eodem modo est de comple-
xibilibus simpliciter necessarijs. quarum opposita contra-
dictionem implicant. sed notitia euentus contingentium in
deo presupponit saltem per modum intelligendi nostrum
actum voluntatis diuine liberum quo omnia contingentia
in esse producuntur. Requiritur etiam existentia rei pro tẽ
pore pro quo scitur venturum esse. quia nec possunt sciri fo
re pro alio tempore nisi pro isto tempore eueniant. nec eue-
nirent nisi deus ea euenire velit. ¶ Ulterius est sciendum
ꝙ lȝ omnes euentus futuri contingẽtis voluntas dei sit cau *Voluntas dei quo sit causa rerum.*
sa. tamen non omnium est causa eadem. Quedam eniȝ vult
velle beneplacito ⁊ efficaci. sicut productionem mundi.
vbi non est concurrens efficiens aliud. Alia autem non vult
velle efficaci. sed solum permissiue: ⁊ respectu sic producto-
rum voluntas diuina est causa actiua per generalẽ tribuẽs
agenti particulari facultatem agendi. sic vel sic. non tamen
determinat agens ad aliquam. nec efficienter vult hanc. vel
illam: ⁊ isto modo voluntas diuina est causa actuuȝ nostro-
rum quantumcũq; deformium. Futura autem producta
a deo primo modo. scilicet voluntate efficaci non sunt in
potestate nostra quantumcunq; contingenter producan-
tur ab illa: ⁊ de talibus negociari ⁊ consiliari esset valde ri-
diculosum. Futura autem producta. secundo modo. scilicet
voluntate permissiua sunt in potestate nostra quantum ad
determinationem. presupposita influentia tamen in gene-
rali ⁊ in essendo ⁊ in causando: ⁊ de talibus est consilian-
dum ⁊ quantum ad aduentum eorum. ⁊ quantum ad mo-
dum ⁊ isto modo deus est causa actionũ humanarũ. Unde
Ecclesia. 15. Deus ab initio constituit hominem ⁊ reliquit
eum in manu consilij sui. Adiecit mandata ⁊ precepta ⁊c.
Apposuit ignem ⁊ aquam ad qđ volueris porrige manum
tuam: ante hominem vita ⁊ mors: bonum ⁊ malum: qđcũq;
placuerit dabitur sibi. Imaginor sic. ꝙ deo permittẽte me
agere indifferenter hanc partem contradictionis vel istam
(non determinante me magis ad hanc q̃ ad illam) ego eli-
go alteram partem: ⁊ eoipso illa pars in esse ponitur vel po
nitur eius positio. ergo in esse ⁊ modo ponendi sm quaȝ po
nitur. est: ⁊ fuit nota apud deum ab eterno. Sicut ista: bene
stant simul ꝙ deus modo videt me cursurum cras: ⁊ tamẽ
in potestate mea est adhuc non currere cum determinabo
me ⁊ libere ad currendum. ⁊ illam determinationem videt
deus vnde non curraȝ cras. quia deus hoc scit. vel quia hoc
vult ⁊ hoc velle efficaci determinante me ad currendũ: sed
quia ego volo cras currere ⁊ possum quã potestatem a deo
habeo ideo curram cras. ¶ Ad consequentiaȝ ergo primã
respondendũ est. Bene sequitur deus scit hoc fore. ergo hoc
erit: sed contingẽter. qꝛ erit sm ꝙ est in potestate mea ⁊ sic
saluat ꝙ ad consiliandũ est. ⁊ negociandum. ¶ Sed cõtra *Dubium*
hoc est vnum difficile. Uidetur eniȝ sequi ex hoc ꝙ eternũ
dependeat a tẽporali. s. scientia eterna dei de me eẽ cursuro
depẽdet ex actu volũtatis mee per quem in eẽ ponitur iste
actus ⁊ a. fore istius actus quorũ vtrũq; temporale. ¶ Itẽ.
Aug. 15. de tri. ca. 13. de paruis dicit. vniuersas autem creatu-
ras suas corporales ⁊ spirituales nõ quia sunt ideo nouit: sȝ
ideo sunt qꝛ nouit. ¶ Dicendũ est. cuȝ dicit ꝙ ideo sunt qꝛ *Rñsio.*
nouit, ly quia non dicit cãm determinantẽ rem ad essendũ
(⁊ hoc loquẽdo de actibus humanis) sȝ soluȝ circũstantiam
particularis cause presupponit. Unde intẽtio Aug. est ibi solum
declarare ꝙ scia dei de quocũq; est eterna nec perficit de⁹ in
aliqua

aliqua de novo sciẽdo: sed taliũ actuũ est causa determinãs voluntas humana: presupposita influentia generali dei. vñ ideo pecco: qz volo peccare: ita q actus voluntatis mee est iam determinans me ad peccandum. ¶ Ad pᵐ dico q ſm omnẽ opi. oportet cõcedere scientiam eternam determinatam ad esse vel ad fore alicuius rei temporalis necessario dependere: hoc est requirit esse vel fore illius rei temporalis: nec enim modo sederem si nõ fuisset ab eterno vera. deus scivit me sessurũ vel fore me sedere: qz nihil dĩ a deo nec ab homine esse quod nõ est. verũtamen temporalis actus non requirit ꝓpter scientiam dei quatenus scientia sua est ipsemet deus sed ratione qua terminat ad illud temporale. Similiter hoc nõ habeo pro incõvenienti. sed pro necessario q velle meũ ⁊ actus positus per velle meuz tanq̃ per cãm partialem non totalẽ exigatur necessario ad veritatẽ huius deus scit hoc nunc actum evenire pro tempore pro quo deus scit hoc evenire. ¶ Ad aliud dico q nõ seqr non possibile est sciri mundũ fore nisi mundũ fore nõ futurũ fuisset. ergo positio mundi in esse est cã alicuius in deo: sed bñ sequitur q posito mundi in esse aliqñ requirit necessario ad hoc q notitia dei de eius eventu esset vera ab eterno vel qualitercũqz.

Instantia Argᵐ pᵐ

¶ Aliter arguit contra hoc. Si cõsequens non est necessarium. igitur cõtingens. ⁊ añs est necessariũ: ergo ex necessario sequit contingens. cuius cõtrariũ ꝓbat phs primo priorũ reducendo ad incõveniens. q idem simul esset ⁊ nõ esset.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itẽ. Priscianus dicit q oẽ verbum presentis temporis vel futuri potest resolui in hoc verbũ est. ⁊ in participiuz eiusdẽ temporis. ergo idez est dicere hoc erit ⁊ hoc est futurũ. Sed hec scda est de presenti. ⁊ per ꝯsequens significant modo se esse veraz. ergo ⁊ ipsa.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itez. In predicamẽtis dicit phs ad hominẽ esse alal: sequit veram esse orationem. ergo ad hoc fore. sequit hanc esse verã: hoc erit.

Argᵐ 4ᵐ

¶ 4º sic. Si hoc esse erit necessariuz. igit verũ est dicere. hoc erit necessariũ: ⁊ per consequens modo est veruz. quia hoc erit necessariuz: sed q modo est verum ipsum fore necessarium est modo determinatum ad veniendũ: ⁊ per cõsequens nõ est contingens circa qd cadit cõsiliũ vt dictuz est.

Rñsio.

¶ Rñdendo ad pᵐ. Dico q est fallacia accidẽtis arguendo sic ad hanc: deus scit hoc fore: que est necessaria. sequit hoc erit qd modo est contingens: igit ex necessario sequit contingens. Quia vt dictũ est. nõ sequitur ad eam vt asserit eã fore veraz: ⁊ sic ſm intellectuz ſm quem est eius consequens non habet contingentiaz sed necessitatez: nõ enim asserit veritatem esse sed fore. ¶ Et quãdo dicit Aristo. ꝓbat q ex necessario non sequitur contingens. Hoc est veruz ⁊ necessariuz. nam antecedens ⁊ consequens asserunt suaz veritatez pro eadem mensura. sed si antecedens affirmabat se esse ⁊ cõsequens se fore verum. tunc ex antecedente esse verũ nõ sequitur consequens esse verum: sed fore: sic est in proposito. ⁊ ideo nõ sequitur q idez sit ⁊ non sit sic: si taz antecedẽs q̃ consequens assererent se esse vera. ¶ Ad aliud 2ᵐ dico q lz istud sit de presenti hoc est futuruz. quia tamen copulat actum futurum cum subiecto. ideo non est magis vera determinate vera q̃ hec. hoc erit. vnde phs dicit ꝓpositionem de presenti esse determinate veraz vel falsam: hoc hz intelligi de his que nõ depẽdent ex actu futuro.

Ad q̃rtuz

¶ Ad 4ᵐ dicenduz est q seqr hoc erit necessariũ. ergo verũ est dicere q erit necessariũ qd veruz erit dicere q hoc est necessariuz. ita q si in infinitũ semper multiplicentur tales propositiones semꝑ comparatio erit de futuro ⁊ non de presenti.

Sᵐ Siltoñ.

¶ Miror de Siltoñ. Primo. quia vult q hec est necessaria. Deus scit hoc fore: vt patuit supra. vbi arguit cõtra pñcipalem conclusionem. ⁊ tamen concedit q consequens est contingens: quia solum dependens a sola volũtate permissiua dei ⁊ nostra libera: ⁊ (vt infra dicetur) ꝯsequens sequitur ex antecedente: vt videtur in ea. Secundo miror. q neget q sit determinate vera lz nõ sit necessaria. quia infra in positione sua concedit esse determinate veram ibi requirit etiam existentiam rei ⁊c. ¶ Sine preiudicio ergo dico. q antecedens est contingens. sed non accipiendo contingẽtiã quãcũqz ex parte divine voluntatis ⁊ intellectus (vt videt Scotus imaginari) sed accipiendo contingentiam intellectus divini vt extendit se ad contingens in creatura.

Zᵐ Sco.

Tertius articulus. Qũo valeat ista cõsequentia. Deus scit hoc fore. ergo erit. Ubi dico q consequẽtia requirit aliquas conditiones additas ⁊ in antecedente ⁊ consequente. ¶ Et premitto q Augu. in libello de triplici habitaculo concedit deum ab eterno scivisse Adam peccaturum. negat tamen q propter hoc Adam necessario peccaverit: ⁊ ratio sua est hec: quia deus scivit Adam peccaturum sic q non peccaret nisi ſz modum ſm quem deus scivit eum peccaturum: sed deus nõ scivit Adam peccaturuz nisi quia prescivit ipsum male vsurum suo libero arbitrio. ergo scivit eum peccaturum nõ necessario. ¶ Secundo ex hoc infero q ista consequentia deus scit hoc fore. ergo hoc erit: vt puta. Deus prescivit Adam peccaturum. ergo peccabit. est conditionanda ⁊ in antecedente ⁊ consequente. sicut deus scit Adam salvandũ mediante actu liberi arbitrij sui. ergo scit eum peccaturuz libere. Antecedens patet per Augustinum vt supra. consequentia est clara. quia consequens debet sequi ex antecedente: ſm q cõtinetur in antecedente verbi gratia. sortes contingenter currit. ergo contingenter movetur. ⁊ sortes necessario est homo. ergo necessario est animal. sed hic in antecedente ponitur contingentia seu libertas. ergo ⁊c. ⁊ sic patet q antecedens est contingens ⁊ consequens similiter: ⁊ sic non sequitur. deus scit hoc fore. ergo necessario hoc erit.

Rñsio.

¶ Nec valent instantie que fiunt. Si consequentia debet tenere vt consequens intelligit in antecedente tunc nulla consequentia esset mala. exempluz homo mortuus. ergo homo. ⁊ Homerus est opinabilis ergo Homerus est. Dicam enim q non sequitur nisi ſm q consequens intelliget in antecedente. Unde dico q si inferat consequens vt intelligitur in antecedente omnes iste consequentie sunt bone videlicet: homo mortuus ergo homo: equivoce hoc concedit phs. 2. de aia tex. cõm. 8. ⁊ 9. si est oculus vel dolabra sine sua forma ergo est oculus: equivoce. Et eodez mõ sequit Homerus est opinabilis. ergo Homerus est in esse opinato: sed per istas cõsequẽtias nõ instas tu. sz per consequentiam a quid ad simpliciter: quare ⁊c.

Quartus articulus. Quod posita infallibili prescientia dei agendum sit. Ubi dico q cõsiliãdũ est ⁊ negociandũ ⁊ pro salute sua laborandum. non obstante prescientia dei ⁊ predestinatione. Quia circa cõtingẽs est previdendum ⁊ consulendum: ⁊ maxime vbi contingentia se tenet ex parte eius qui consilio ⁊ providentia indiget gubernari. Sed vt dictum est. cum prescientia dei stat contingentia sumpta ex parte libertatis volũtatis nostre vel aliorum fortuitoruz que circa nos possunt contingere. ergo ⁊c. De hoc libro scdo dis. 27.

Rñº inst.

¶ Nec valet instantia q̃tucũqz sit cõtingẽs nihilominus infallibiliter ⁊ inevitabiliter eveniet. g̃ nõ est ꝯsulendũ: ꝯñtia pz. qz circa inevitabile nõ est ꝯsulendũ. Dico. n. q triplex est inevitabile. Qddã ex nã rei vt solẽ oriri. Quoddam qd dependet ex efficaci voluntate dei vt aiaz intellectivã creari in corpe: corpe ad hoc viriate disposito. Qddã ievitabile ꝯcomitative seu ꝯditionalr sz in se vitabile. vt sũt oia q̃ subsunt gñali influxui dei, ⁊ volũtati ꝑmissive ei⁹, ⁊ subsũt sil' in causis liberis, fortuitis, ⁊ qbuscũqz cõtingentibus. vt me sedere cras vel nõ sedere: ⁊ fodiendo invenire thesaurũ ⁊ nõ invenire: hec enĩz ⁊ hõ in se sunt evitabilia ⁊ cõsiliabilia. ⁊ soluz sunt inevitabilia cõcomitanter ⁊ cõditionaliter: dicuntur enim inevitabilia propter conditionẽ prescientie dei que est de his ⁊ cõcomitantur illa que

est imutabilis. ¶ Per hoc ad formā argumenti quādo dī circa ineuitabile non est consulendum. Dico ꝙ circa ineuitabile ex natura rei seu ex voluntate efficaci dei non est consulendū: circa tamen ineuitabile solū cōcomitatiue ⁊ cōditionaliter ⁊ extrinsece. in se ƺo euitabile est consulendū. Et ad hoc ex hac distinctione potest trahi talis ratio. circa oēꝫ effectum est preuidendum ⁊ consulendū qui est contingēs seu eligibilis respectu suarum causarum per se tam vniuersalium ꝙ particularium lꝫ per accidens sit ineuitabilis seu non contingens: hoc patet. Quia consiliū quod est circa contingentia seu eligibilia sicut quilibet effectus per se importat habitudinem ad causas suas per se non ad per accidēs sed omnes effectus liberi ⁊ contingentes qui sunt in creaturis habent causas p se contingentes vlēs: ⁊ particulares: vt me currere cras dependet a voluntate mea: ⁊ potentia currendi que sunt contingentes ⁊ a voluntate permissiua dei ⁊ generali influxu: que etiam sunt cause ꝯtingētes vt sunt ad extra ⁊ solū cōcurrent ibi per accidens causa ineuitabilis. ergo ⁊c. Probatio huius: quia in istis effectibus non est inmutabilitas. nisi quia predestinaꝉ a deo. sed hoc accidit productioni eorum in esse. Probo: sunt eniꝫ ista prescita adeo. quia deus sciendo se scit omnia: sed scire se ⁊ omnia: hoc accidit ⁊ per accidens concomitanter ad hoc ꝙ ego curraꝫ cras sicut accidit medico se ipsuꝫ curare. ⁊ accidit ꝙ me existente grāmatico ꝙ aliquis grāmaticus fiet. hoc enim dependet a suis causis proximis ⁊ generali influxu dei ⁊ non a grāmatica. vt existit in me: ⁊ ex hac distinctione ineuitabili. soluitur argu. Siltoꝝ. quando probat hanc esse necessariam: hoc fore. per hoc. ꝙ semper hoc sciuit. ergo non potuit non scire. ⁊ sic necessario sciuit. Dico ꝙ est necessarium si consideretur precise vt scitum a deo. si tamen consideretur vt scitum. est in se contingens ⁊ euitabile. sic non scitur necessario a quocūqꝫ. quia vnūqdqꝫ se habet ad esse sicut ad cognosci. ⁊ ad esse non se habet necessario. isto modo est falsum antecedens: ⁊ consequens. ¶ Per idē patet ad alia argu. quibus probat ꝙ hec est determinate vera. hoc erit. Dico si cōsideretur eius veritas vt est scita a deo. sic est determinate vera: quia vt sic scitur eadem determinatione. qua deus scit se. Si tamen cōsideretur vt subest libere voluntati nostre. vel cuicūqꝫ cause contingenti. sic non est ineuitabiliter vera. ⁊ determinate. per hoc applica ad argumēta. qꝛ vt sic scientia dei que est imutabilis concomitanter. ⁊ per accidens solum se hꝫ ad eius esse: ⁊ patebunt soluta.

¶ Distinctio. XLI. Questio. I.

¶ Si autem querimus meritum obdurationis ⁊ misericordie / obdurationis meritum inuenimus. misericordie autem meritū non inuenimus / quia nullum est misericordie meritū ne gratia euacueꝉ. si non gratis donetur ⁊c̄.

Utrum predestinatus posset damnari. ¶ Et videtur ꝙ non. Quia potentia non est respectu preteriti. ex sexto ethicoꝝ. ⁊ in fine primi celi ⁊ mūdi: sed predestinatio istius transit in preteritum. ergo ⁊c.

Contra. Ecclesia rogat pro scriptis in libro vite. sꝫ hoc esset fatuū si necessario saluarenꝉ. ¶ Itē. Frustra darenꝉ pcepta.

In ista qōne. Primo ponaꝫ significationem huius termini predestinatio. ¶ Scdo inquiram. An iste effectus qui est predestinari habeat aliam causam nisi puram voluntatem diuinam. ¶ Tertio dato ꝙ sic an iste effectus posset mutari. ¶ De pmo dico. ꝙ pdestinatio est velle efficax eternum dei: ordinans creaturam rōnalē ad vitam eternam. Uide dist. 40. ar. 2. circa finē ante dubium.

Secundus articulus. De causa pdestinationis. Ubi circa hoc dicūt quidam. ꝙ ex parte predestinati potest assignari causa in generali. s. ordo ⁊ pulchritudo vniuersi. que consistit in quadam distinctione partiū: tamen causa quare hunc predestinauit ⁊ nō illum. non pōt assignari nisi voluntas dei. Unde addunt rationē, cum dī. An non habet potestateꝫ figulus luti ex eadem massa facere aliud vas in honorem aliud autem in contumeliā: ⁊ post ibi. Nunquid dicit figmentuꝫ ei qui se finxit: quid me fecisti sic? Unde Aug. super illud. Joan. 6. Nemo potest venire ad me nisi pater meus ⁊c̄. dicit sic. Quem trahat quem non trahat: ⁊ quare illum trahat / noli iudicare si nō vis errare. Isti ponunt exempla plura pro vtraqꝫ parte positionis q̄ dimitto. ¶ Alia est opi. in hoc concordans cum ista. Q₂ cā predestinationis huius est dei voluntas sola. causa tamen reprobationis est in illo: qui est reprobatus. Unde isti ponunt illum ordinem in predestinatione ⁊ in reprobatiōe. Quia in pmo instanti nature offerebaꝉ conspectui diuino (sm modum nostruꝫ intelligendi) Petrus ⁊ Judas: in quo omnes equales: in scdo instanti pdestinatus est Pe. ad gloriaꝫ. in tertio instanti cōfirmatus est Pe. in gratia per quā consequiꝉ beatitudinem. in quarto instanti ipsum premiat. Tamen in isto processu executionis 2ᵐ modum intelligendum / postremum est causa prioris: in omni eniꝫ agente ordinate ꝓpter finem / finis est causa omniū que sunt ad finē. Unde quia voluit Petro gloriaꝫ. ideo voluit sibi alia: que ad gloriam ordinantur: nec huius causa est prior: quare voluit ei gloriaꝫ. nisi libertas voluntatis sue. Et ideo voluntas dei est causa totalis predestinatiōis eius. absqꝫ alio merito ex parte predestinati: meritum eniꝫ est effectus predestinationis. ¶ Sed alius ꝓcessus est in Juda. Nam in scdo instanti nature: nec vult deus ei beatitudineꝫ nec miseriaꝫ. in tertio videt eum male vtendum libero arbitrio. in quarto instanti reprobat. ¶ Et arguaꝉ ꝯtra eos. ꝙ ex quo Petrus ⁊ Judas sunt equales in pmo instanti. si deus pdestinet vnū in scdo instanti cōcurrit iustitia cuꝫ misericordia: sed in reprobato nulla videꝉ misericordia. nec in predestinato iustitia ex quo non ex merito / sed ex sola dei libera voluntate vtrūqꝫ accidit. Ad pᵐ qd est forte rñdent. ꝙ acceptatio psone in foro iustitie iniquitatem includit. saltem eis. qui sunt suo iure. sed acceptatio personaruꝫ in foro gratie. ⁊ ei cui voluntas est regula iustitie. nō repugnat. s. deo. cū ille debitor nō sit. Ad 2ᵐ per idem; quia in actione sua / qd sibi est volituꝫ: sibi est iustū. qꝛ voluntas sua regula iustitie est. ¶ Alia tñ est via que magis videꝉ cōcordare iustitie dei. Si quis eam posset sustinere. videlꝫ ꝙ deus hunc predestinauit, qa preuidet eum bene esse vsurum finaliter libero arbitrio, ⁊ illum reprobauit / quia ab eterno vidit istum male vsuruꝫ libero arbitrio. Ad hec vī illud ad Romanos. 8. Omnia cooperanꝉ in bonū his / qui sm ꝓpositū vocati sunt sancti. Glossa. sm ꝓpositū dei: idest sm prescientiaꝫ ⁊ predestinationem dei. Ecce ꝙ est mentio de prescientia ⁊ non de sola voluntate: ⁊ hoc confirmat sequens litera; dicit enim. Nā quos psciuit, ⁊ predestinauit. supple hos fieri ꝯformes imagini ⁊c̄. Hos vocauit: hos iustificauit: ⁊ hos magnificauit. Argno. Eo modo quo ex predestinatione infert vocationē, ⁊ ex vocatione iustificationem ⁊c̄. ita ex prescientia infert predestinationem / dicens. ꝙ quos presciuit ⁊ predestinauit conformes fieri ⁊c̄. sed certum est ꝙ vocatio / iustificatio / ⁊ magnificatio / sunt effectus predestinationis. predestinatos enim deus vocat per gratiam. iustificat ⁊ magnificat. ergo ⁊ predestinatio est effectus prescientie. ¶ Itē. Ad hoc est glosa Augustini ibidem dicens. Q₂ predestinatio quedam est preparatiua. sicut qñ deus predestinatū pparat per appositā grām. ⁊ illa grā est effectus pdestinationis vt dicit in fine glosse. ⁊ illa est pdestinatio iproprie dicta. vt dicit. Alia

Opio 1ª

Opio 2ª

Opi. 3ª

est liberatius. de qua dicit. Propria aũt p̄destinatio est pre scientia ꝛ preparatio bñficiorꝫ dei qbus certissime liberan tur qcũqꝫ liberanť. Tũc arguo p̄destinatio ꝑprie dicta qua liberanť: ꝛ p̄destinanť ante appositã grãm. que est effectus predestinationis est predestinatio ꝑprie dicta: ſꝫ illa vt di ctũ est. includit prescientiã ꝛ nõ solaꝫ volũtatẽ. ergo. ¶ Itẽ in glosa, non in nobis est predestinatio manifesta, sed in oc

Instantia

culto apud deũ in eius prescientia. ¶ Dices. omnes conce dunt ꝙ prescientia ꝯcurrit ad predestinationẽ. nõ eniꝫ pre destinat deus ignota. ꝛ hoc solũ ꝓbant iste auctoritates nõ aũt ꝓbant ꝙ predestinet. qꝛ presciat eos bene vsuros libe

Rñsio.

ro arbitrio. ¶ Rñdeo p̄mo ꝛ dico. ꝙ oẽs cõcedunt prescientiaꝫ cõcurrere. nõ tñ oẽs cõcedunt ꝙ aliqd faciat ad prede stinationẽ: ſꝫ solũ diuina electio: vt pꝫ per magistrũ. distin ctione 12ª. Sed iste auctoritates faciunt pro isto. ꝓbať eñi ꝙ predestinatio est effectus prescientie ꝙ predestinationẽ

2ª rñsio.

includit. ¶ Scdo põt rñderi ꝙ hoc cõcesso ꝙ prescia inclu dať in predestinatione ꝑprie dicta. statim sequiť ꝙ prede stinatio nõ dependet precise a sola voluntate sed a volunta te cõformi recte rõni: sed ibideꝫ est bene ſm rectã rõnẽ ꝙ qui presciunť bñ vsuri nãlibus ꝙ ipsi predestinenť seu eli ganť ad bonũ statũ supernãlẽ cõsequẽdũ. ergo pꝫ ꝙ prede stinatio corrñdet prescitis talibus qui bñ vsuri sunt libero arbitrio ꝛ aliis qualitatib⁹. Uel si dicas ꝙ aliqd aliud pre scitũ a deo cõcurrat cũ volũtate qcqd sit illõ sufficit mihi. ¶ Ad hoc videť illud Aug. ꝙ hꝫ li°. 83. q. q. 68. Et in glosa super illud malachie p̄mo. Jacob dilexi. Esau odio habui. Ubi dicit ꝙ voluntas diuina esse nõ põt hic q̄ venit de oc cultissimis meritis. Probat Aug. cõsequẽtiã. qꝛ cũ ꝑpter ge nerale peccatũ inter eos fuit diuersitas. ergo in peccatorib⁹ aliqd precedit vñ isti digni efficiunť iustificatione ꝛ alii di gni efficiunť obtusione. Arguo. Merita ista que precesse runt nõ possunt esse opera elicita a fide: gratia ꝛc. donis su pernaturalib⁹. qꝛ isti sunt effectus p̄destinationis. g̃ fuerũt merita ex congruo. ꝛ illa pertinent ad vsum liberi arbitrii.

Instantia

¶ Dices ꝙ magister. di. 2. dicit circa mediũ. ꝙ verisimile est Aug. hoc retractasse libro p̄mo retracta. ca. 26. qꝛ aliqua

Rñsio.

verba his continua retractat vt dicit totalr. ¶ Rñdeo ꝙ ibi nõ retractat illud sed q̄dã alia verba sequẽtia. ꝛ nõ asse

Instantia

rit hoc totalr. ¶ Dices ꝙ totalr sequẽti cap. retractat opi. qua alii volebant exponere Aug. ꝙ merita nõ p̄cesserunt predestinationẽ. sed tñ deus attẽdebat ad vsũ arbitrii no

Rñsio.

stri. ꝛ dicit ꝙ est friuolũ. ¶ Rñdeo ꝙ magister distingnit de duplici vsu arbitrii: ꝙ quosdã preuidit ita male vsuros libero arbitrio ꝙ merito repellẽdi erant. ꝛ quosdã bñ vsu ros ꝛ ꝑ hoc p̄destinãdi erant. ꝛ dicit ꝙ hoc nõ est friuoluꝫ. sed ista opio dicit ꝙ quosdã videbat bñ vsuros. ꝛ ideo pre destinandi erant. ꝛ hoc non est friuolum. quia est reducere effectus in causam positiuam.

Instantia Argu͂ p͂

Sed contra hoc arguiť ꝛ rõne ꝛ auctoritatib⁹ mul tis rõne sic. Tẽporale nõ est cã alicui⁹ eterni: sed vsus liberi arbitrii mei est tẽporalis. predestina

Arg. 2ᵐ

tio est eterna. ¶ P̄. Usus liberi arbitrii donum dei est: ꝛ ꝑ ꝯsequens effectus predestinationis. qꝛ grã. vel dona dei sũt effectus predestinationis. sicut gloria. ergo non est causa ve ta ponis. ꝓbať minor. Ad cori. 9. scribiť. nõ sumus sufficiẽ tes aliquid cogitare ex nobis, q. ex nobis. Et ad ti. 3. non ex

Argu͂ 3ᵐ

operib⁹ iustitie que fecimus nos ꝛc. ¶ Itẽ. Bonus vsus li beri arbitrii sine fide nõ habeť: sed fides est effectus prede stinationis ꝛ nõ cã. Unde Aug. qñqꝫ posuit fideꝫ preuisam esse cãm predestinationis quã op. retractauit postea primo retracta. 22. ca. Et circa hanc ꝓcessuꝫ Aug. etiã magistri di. 41. faciunt magnũ fundamẽtũ. Quia Aug. retractauit opi nionẽ ꝙ ideo elegit Jacob. quia talẽ presciuit esse crediturũ. ꝛ hec seruiturũ. Uide eo ca. opinati sunt vsqꝫ in finẽ. ꝛ vide p̄ retrac. a medio. ca. 21. vsqꝫ in finẽ. Cõtra hoc etiã sunt mul te auctoritates ad Thimo. p̄. Misericordiã ꝯsecutus sum vt fidelis esseꝫ in eũ. Silr ephe. 2. Grã dei saluati estis ꝑ fidẽ.

Argu͂ 4ᵐ

nõ ex nobis: dei eniꝫ donũ est. ¶ Itẽ. Paruuli nõ baptiza ti reprobanť: ꝛ tñ deus nõ preuidit eos male esse vsuros li

Rñsio.

bero arbitrio. ¶ Rñdeť ꝙ p̄uidit eos male esse vsuros. si

Instantia

vixissent. ¶ Contra illud arg. Qꝛ per istam rõnem, puer si vixisset per vnũ annum baptizatus. tñ haberet de merito: quãtũ si bñ vixisset per multos annos. si bene esset vsurus. ergo nõ predestinauit aliqueꝫ solum. quia voluit sed ꝑpter aliquã cõgruentiaꝫ in predestinato. videlꝫ. quia vidit vsuꝫ bonuꝫ liberi arbitrii eius. qui vsus in potestate predestina

Rñsio. Formalis

ti est ꝛ cõtingenter: ꝛ ideo predestinatio huius nõ est neces saria: sed soluꝫ ex conditione. ¶ Distinguo de vsu bono li beri arbitrii. Qꝛ potest intelligi dupliciter. Uno mõ ꝙ sit ex bonitate moris. que bonitas est in potestate nostra ex naturalibus, supposita influẽtia generali qua bonitate ope rationes virtutũ moralium, de qbus determinat p̄hs bone sunt. Alia est bonitas supernaturalis: que diciť bonitas gra tuita, per quã aliquis dr̃ gratus ꝛ acceptus deo. ¶ Primo modo intelligo ꝙ precognitio vsus boni liberi arbi. est cau sa predestinationis ex congruo nõ ex cõdigno. Bonus aũt vsus scdo modo dictus est effectus predestinationis, vt ꝓ bant auctoritates. ꝛ talis bonus vsus est causa glorie. ¶ Et per hoc saluo meliori iudicio possent solui auctoritates Au gustini ꝛ magistri. Quia Aug. ꝛ magister hñt illud pro icõ uenienti ꝙ meritũ precesserit predestinationem. sic ꝙ pre destinatio ꝛ electio esset non ſm gratiaꝫ. sed ſm debitu, qa est cõtra Aplm. vt dicit. vbi diciť. ꝙ reliqui per electioneꝫ gratie salui facti sunt. Sed fides formata data vel datura. ꝛ vsus bonus nostri arbitrii meritorius pertinent ad debitũ ideo habent pro inconuenienti. ꝙ Jacob fuit electus. quia

Ad p̄mũ

crediturus vel bene vsurus libero arbitrio. ¶ Ad p̄ᵐ dico ꝙ aliqd tẽporale nõ põt esse cã efficiẽs eterni. põt tñ eẽ cõ aliciens vel ꝯgruentie alicuius eterni, silr preuisio illius est

Ad ṡcm

eterna. sicut predestinatio, ſꝫ vsus nõ sit. ¶ Ad alia duo pꝫ ex p̄dictis. ¶ Ad illud de paruulis põt dici. Qꝛ nõ sequiť ſꝫ quãtũ ad actũ reprobationis ꝙ male vsurus eẽt si vixis set. tamen ex hoc nõ sequiť ꝙ equaliter premiabitur si per paucum tempus bene vsus fuisset ꝛ per magnũ. Lꝫ enim reprobatio finalis vel predestinatio habeat pro causa con gruenti bonam vel malam voluntateꝫ preuisaꝫ ipsius pre destinati vel reprobati, tamen q̄titas premii non solum at tendiť penes voluntatem, sed quãtitatem laboris ꝛ conti nuationem boni operis.

Tertius articulus. Ubi queriť. An iste effectus. s. pre destinati posset mutari: ꝛ dico distinguẽdo de possibili. Quedã est potentia logica que ponitur necessa ria simpliciter. que solum dependet ex connexione necessa ria terminorum ꝛ isto modo est possibilis omnis inheren tia cuius predicamentũ non includitur in subiecto vel talẽ habet connexionem: ꝙ ratio subiecti quocũqꝫ alio extrin seco circumscripto possit esse sine eo absqꝫ contradictione. Alio modo diciť aliquid possibile non solum ex causis pre dictis. sed quia ipsum est possibile. nec sue positioni repu gnat aliqua causa extrinseca ex terminis. sicut nec circũscri pta. hoc enim est possibile. Primo modo possibilitatis. ego non fui Parisius vel Rome tamen hoc est impossibile cõ siderando cõditiones extrinsecas. ꝑpterea ꝙ iste actus est po situs ꝛ sit de preterito. Dico igiť ꝙ de potẽtia p̄mo mõ hec est vera. iste q̄ p̄destinatus est põt dãnari. Loquẽdo aũt de poti 2° mõ est falsa. vñ hũc p̄destiatũ saluari est necẽuꝫ ne cessitate suppõnis nõ simplr. Nec ꝑp hoc seq̄ť ꝙ damna tio reprobati nõ sit sibi iputanda qꝛ actus demeritorios li bere elegit a nullo cõpulsus. ꝛ ideo sibi iputanduꝫ est. quia

deus nō est causa illorū actuum determinans: sed solū per influentiā gnālem permissiue: licet infallibiliter ab eterno ⁊ actus illos ⁊ casus cognosceret. Propter quā infallibilem cognitionē dicit Aug. 21. de ciui. dei cap. 14. forte de talibus reprobatis si cōstaret ecclesie q sunt. ecclesia nō oraret pro eis: sicut nec pro aliquo diabolo. qr ⁊ si sint mutabiles ⁊ possint bonum eligere nunq̄ tn̄ eligunt. q dicit forsan qr p orōnem nō saluabunt̄ sed forsan pena mitigari posset. ¶ Ad pͥᵐ principale pme ptis concedo q non pōt nō predestinari respectu preteriti possibilitate repugnante necessitate. ex suppositione tamen pōt non predestinari potētia logica. ¶ Ad rationes in oppositū. Ad pmū dico q per orationes pro reprobatis non impetrabis gratiam finalē. valet tamen ad pene diminutionez fm aliquos. Et eodez mō pro predestinatis valent ad premij augmentationez. ¶ Ad aliud. dico q nō frustra dant̄ pcepta. qr ista precepta seruare est in potestate sua. ⁊ ideo ex hoc q contēnunt ea seruare apparet iustuz iudicium dei contra eos.

¶ Distinctio. XLII. Questio. I.

¶ Nunc de omnipotentia dei agendum est. vbi prima consideratio occurrit q̄o vere deus dicatur omnipotens/an quia omnia possit/an tm̄ quia ea possit que vult.

In distin. 42. agitur de potētia dei. Ubi q̄ro vtrum solus deus possit attingere nudas essentias materie pme. ¶ Et quia pncipalis difficultas in ista est pp̄ter dimensiones interminatas quas ponit Cōmenta. inseparabiles a mā quas ponunt aliqui mediare inter materiā ⁊ actionem agentis naturalis.

Ideo primo ponet̄ diuersus modus Auic. ⁊ Commentator. circa istas dimensiones. ¶ Scdo ponuntur rōnes quas ponit Cōmentator pro se. ¶ Tertio inferentur conclusiones. quas Cōmentator infert ex sua positione. ¶ Quarto ponetur instantia cōtra ipsum. ¶ Quinto deuenit̄ ad titulum qōnis.

Auic. Primus articulus. De opione Auicēne ⁊ Cōmenta. Ubi sciendū q opi. Aui. fuit. q q̄titas indistincte seq̄t̄ formaz primā. i. formaz corporeitatis que est de genere substantie. Imaginabat̄ eniz q q̄titas est passio corporis: sed passio non precedit illud cuius est passio. ergo nulla dimensio erit in materia ante formam corporeitatis substantialē ⁊c̄. Et ad istaz opi. videt̄ sequi. q cuz quātitas sit passio compositi ratione forme corporeitatis. q diuidi ⁊ extendi per accidens. ⁊ esse subiectū diuisionis ⁊ extensionis per accidens. prius conuenit cōposito ratione forme q̄ ratione materie. Cōment. ¶ Cōmentator de substantia orbis tractatu pmo ponit cōtrarium: q dimensiones sequuntur inseparabiliter materiam. ⁊ totum cōpositū ratione materie. Et q precedant formaz in materia dicit hoc apparere sensui. Cuz eniz ex aqua debeat generari aer. alia est quātitas que est propria. ⁊ terminata ad formam aque in materia. ⁊ alia que est propria ⁊ terminata ad formaz aeris: quedam autē est in qua possunt conuenire ⁊ cōmunicare vtraq̄ forma. Et satis hoc apparet in exemplo quod ponit. 1. physicoruz cō. 63. puta quando aliquid transfertur de terrestreitate ad vegetabilitatem. Ibi enim apparet q quando granum primo viuescit ad pullulationem q iz habet quasi quandam quantitatem in qua cōmunicant non oportet q denudent̄ ab alijs in generatione ⁊ corruptione. Exemplū de diaphaneitate in qua cōmunicant aer ⁊ aqua igit̄ cum aer ⁊ aqua cōmunicant in dimensionibus non terminatis. sequitur q materia nunq̄ denudabitur ab illis.

Secundus articulus. Ubi Cōmentator pbat necessitatem ponendi dimensiones interminatas. Et pmo ostēdo q hoc posuerit. Scdo q posuerit q remanerent eedem in genito ⁊ corrupto. sic Aris. (vt dicit) inuenit formas substātiales diuidi fm ordinez subiecti habitus: sed diuisio non est in substantia nisi inquantum habet quantitatem: sciuit ergo Aristo. q pmuz eorum qd̄ exijt in hoc subiecto (⁊ loquitur. vt patet de ipsa nuda materia) sūt tres dimensiones que dicuntur corpus. Nec contra eos qui dicunt q solum precedūt in fieri non in esse. Quia illud qd̄ precedit in fieri tm̄ non in esse. non opz permanere in aduentu forme. patet ex terminis: sed Cōmentator ponit illas dimensiones permanere in aduentu. Arguit enim q ex diuisibilitate earum diuidit̄ forma que aduenit materie: sed si nō manerent in aduentu forme sed corrumperentur. tūc ex diuisibilitate earum non diuidetur forma: non eniz pōt diuidi per illud qd̄ nō est q̄n: nec cōcomitant̄ nec mediātur. igitur ⁊c̄. ¶ Item. Supra. vltra. infra. dicit phs. q symbola manent ⁊ cōtraria corrumpunt̄: sed dimensiones sūt symbole. i. cōuenientes cuz geniti ⁊ corrupti forma. igit̄ ⁊c̄. ¶ Item. Principalez rōnē aliqualr̄ infra declarat Cōmentator fortissime. Primo qa si in mā non precedūt tales dimensiones. mā nō pōt habere partē ⁊ partem: ⁊ si materia nō habet partez ⁊ ptez sed sit omnino indistincta ⁊ vna. nō poterit simul materia recipere formas diuersas: nec tūc fz vnā partem recipiet vnā ⁊ fm aliā partez aliaz: necesse est igitur istas pcedere. Scdo pbat. qr nec successiue recipiet diuersas formas. sed oīa essent ingenerabilia ⁊ incorruptibilia sic. Qr si mā sit vna ⁊ nō hn̄s ptes. ergo forma recipit̄ in ipsa substantia tota materie: sed forma que occupat totā māintroduction nō potest destrui per corruptionē. qr nec hz cōtrariū in materia. igit̄ si dimensiones nō precedāt sequit̄ q materia nunq̄ denudabit̄ ab ea nec est corruptio. ¶ Hanc rōnem ponit phs. 1. de ce. tex. cō. 98. quare in incorruptibilibus nō est nisi vnū indiuiduum qr forma perficit totam mām. ¶ Scdo arguit sic parū supra. Si mā denudaret̄ a dimensionibus interminatis tūc corpus esset ex nō corpore: ⁊ dimensio ex nō dimensione: ɔsequēs falsuz. Primo. quia ois actio naturalis fundat̄ in q̄nto. Scdo quia. 12. met. cō. 18. saluat Cōmentator Aris. nō incidere in op. christianoz de creatione. Qr q̄n extrahit agēs de poᵃ in actū: forᵃ sicut ponit Aris. nō venit p formā de nō forᵃ. igit̄ si corpᵘ sit de nō corpe erit creatio. ¶ Tertio arguit. si dimēsiones q̄ sunt cōmunes genito ⁊ corrupto nō remanerēt in mā ⁊ forme corporales essēnt cōtrarie: sicut forme substantiales. qr omnis corruptio est ratione ɔtrarietatis: sed hoc est falsuz. q̄ntitati enim nihil est ɔtrariū. ¶ Istā ēt op. ponit ipse. 1. physicoz cōmēto. 63. vbi etiaz expresse dicit hoc vno plus. Ibi enim dicit q eedē remanerēt numero in genito ⁊ corrupto. ⁊ hic dicit est corpus demonstratū ⁊c̄. ¶ Istā etiā op. ponit. 2. de gene. t. c. 25. vbi phs dicit. q in hn̄tibus symbolū facilior est trāsitus. Dicit Cōmētator. q ignis fit aer corrupta siccitate ⁊ remanente caliditate. ¶ Istā op. habuit ab Aristo. qd̄ pz. qr in toto tractatu nihil ascribit sibi. sed totuz imponit Aristoteli vt pz. Hoc expresse habuit ab Aristotele p de ge. t. c. 24. ⁊ hoc in sui silr̄: cōcedit eni ibi qualitates symbolas easdē manere in genito ⁊ corrupto: qd̄ pz. Dixerat. n. phs ibidē q gnātio subalis est p quā totū trāsmutat̄ in totū. Et ne sibi obijceret̄ q nō. qr cū qualitates symbole pcedētis remaneant cū forma subali sequēte. que tn̄ ɔria est pcedenti non vī totū trāsmutari in totū. ⁊ idem Argᵐ posset fieri de mā. Rn̄det q nō obstat: qr lz q̄litates symbole remaneant sub vtraq̄ forma substantiali que inter se contrariant̄. tamen totum transmutatur in totū: quia illa symbola post generationē non sunt aliquid ipsius corrupti: sed solū sunt aliquid

ipsius generati in quod fit trāsmutatio. Litera phi est hec. In his autem si aliqua manet passio eadem contrarietatis in generato et corrupto: puta quando ex aere generatur aqua: si ambo diaphana aut frigidum nō oportet huius sed alterum passionem esse in qd transmutat. ¶ Dices sunt ibidem secundum speciem non secundum numerum. Hoc nihil est: quia si numero sunt alie. ergo alie que precesserunt oino cessauerunt: et per cōsequens sicut non sunt aliquid ipsius corrupti post generationem nouam ita nec sunt aliquid ipsius generati in quod transmutatur. cuius cōtrarium dicit litera Aristo. ¶ Preterea vt dictum est. Eadem dubitatio poterat esse de materia sicut de illis. si ergo responsio sit equiualens pro materia sicut pro illis. sic oportet cōcedere q materia remaneat eadem numero numerositate essentie (in genito et corrupto) non dico numerositate quā accipit a forma substātiali et q totum transmutatur in totum. quia materia non est aliquid ipsius corrupti sed geniti. ita hic omnia oportebit sic concedere. ¶ Ad istam conclusionem arguunt quidam sic. cum ex terra generatur ignis oportet in illo instāti in quo inducitur forma substantialis ignis induci quātitas ppria consequens ipsam. si igitur illa quātitas non precessit sequitur q tota illa quātitas inducitur in instanti: et ita talis dilatatio partium et extensio est in instanti. ¶ Item. Pōt accipi ex 5° physicorum tex. cō. 34. Ibi enim dicitur q ad motum vnum numero requiruntur tria. s. Qd idest subiectum mobile vt exemplificat de homine vel auro. Quādo idest tēpus: et in quo. i. motus. Sed posito q animal descendens per aerem moueretur in medio aeris. certum est q nō est idem mobile. et tamen ad sensum patet q motus est vnus numero et continuus. Ad hoc saluandum oportet ponere corpus de genere quātitatis qd vocatur dimensiones esse idem numero. ¶ Confirmatur. Quia quādiu saluatur id idem numero qd est ratio essendi in loco potest saluari motus localis idem numero: sed quātitas est ratio essendi in loco. ergo sufficit q sit idem corpus numero. idem dico secundum quātitatem.

Tertius articulus. Ubi Cōmentator infert tres cōclu. ex premissis. Prima est cōditionalis. scilicet q si celum habeat materiam q in celo non precedunt dimēsiones interminate formam substantialem. sed sequuntur eam: vnde ait sic. Quia illud subiectum (et loquitur de materia generabilium et corruptibilium) non recipit multas formas simul vel successiue: nisi ex hoc q recipit tres dimēsiones primitus (vt supra declaratum est prima ratione) et ex hoc et simul et successiue potest materia recipere diuersas formas. quia per hoc q habet dimensiones interminatas ipsa distinguuntur in diuersas partes et secundum has diuersas formas potest recipere. Sequitur in Cōmentatore. Manifestū q si sit aliqd subiectum quod non recipit nisi vnam formam semper (supple sicut supponitur de celo) si habet materiam sequitur q non oportet tale subiectum primitus recipere tales dimensiones ante receptionem forme sue. quia tale subiectū non oportet diuidi nec multiplicari in potentia propter diuersas formas. sed tales dimensiones sunt in subiecto illo postq forma erit. Addit: et intelligo potest secundum esse non secundum tempus. Unde infra facit aliam deductionem nō ex suppositione. sed ex intentione. et ibi vocat materiam celi naturam celi. que subest qtitati non materiam que est altera pars cōpositi. quia talem materiam negat in fine istius primi tractatus. et per totum 2m sequentem. Et est conclusio scda. Q dimensiones que sunt necessario in celo nō sunt cōmunes sicut est de dimensionibus interminatis (vt supra patuit rōne tertia) sed sunt proprium propriorum eius et ait sic. Quia manifestum est sensui corpora celestia recipere dimensiones: et impossibile est illas reperire dimensiones terminatas secundum formas suas. quia ille substantie sunt sine dimensiōne et sunt abstracte secundum esse: et infra dicit. dimēsiones que sūt in materia celesti sunt proprium propriorum. Ecce qd dixi. s. q hic accipitur materia pro ipsa substantia celi que subest dimensionibus non pro materia que est pars. Hic enim vocat materiam illud ad quod comparatur intelligentia mouens vt forma. et certum est qd illud non est aliud nisi primū celum. ¶ Tertio infert contra Auic. (et hoc sequitur partim supra) qui dixit primam formā primo existere in materia ante omnes dimensiones ex quo multa sibi accidunt impossibilia. Unum est q materiam que non recipit dimensiones primitus non oportet diuidi nec multiplicari propter recipere diuersas. Aliud est q ipsa pōt esse eterna et semper sub vna forma. ita q talem materiam nō oportet successiue recipere vnā formam cōtrariam post aliam. sed semper potest retinere propriam formam. Hec omnia patent de materia celi. si ponatur recipere formam sine dimensionibus. Si igitur dictum Auicē. esset verū vniuersaliter sequitur q in generabilibus et corruptibilibus modo multiplicaretur materia. imo nec esset generatio nec corruptio.

Quartus articulus. Ubi instatur cōtra rōnes Commenta. Et primo instatur contra primam rationem. Cum enim dicit q oportet dimensiones precedere formam substantialem vt materia sit simul diuisibilis in partes diuersas vt sic recipiat diuersas formas simul aut successiue: potest dici q quālibet formam in materia sequitur sua ppria quantitas: sed quelibet propria quantitas determinat pprie forme substantiali quā sequitur tātū de materia quantum illa forma substantialis requirit: et sic per consequens ita bene saluantur diuerse partes materie respectu diuersarum formarum substantialium per dimensiones sequentes formam substantialem sicut precedentes. ¶ Contra scdam rationem instatur. Cum enim dicitur q fieret corpus ex non corpore etc. Potest dici q corpus necessario fit ex corpore. non in actu. sed in potentia: sed materia que informatur forma substantiali in potentia continet quātitatē et omnia accidentia: quare non oportet quātitatem precedere formam substantialem. ¶ Contra rationem tertiam instatur. Cum enim dicitur q quātitates non corrumpuntur. quia non sunt contrarie. potest dici per eandem rationem formam substantialem corporeitatis nō corrumpi tamen ex igne generari aerē. corporeitas enim est cōmunis vtrique. ¶ Contra conclusionē in se instatur primo. Quia quantitas requirit subiectum in actu. et per cōsequens si precedant dimensiones subiectū generationis erit ens in actu. ¶ Scdo quia illud qd primo recipitur in mā est primus actus eius. si igitur precedant. sequitur q forma subalis nō erit maxima perfectio māe sed ille dimēsiones: hoc est falsum: qr mā primo et essentialiter est in potētia ad formam substantialē. illud aūt est primus actus ad qd aliqd primo est in potentia. ¶ Tertio. sequeretur q ens per accidēs precederet ens per se. probatur. qa cōpositum ex materia et dimensionibus est ens per accidēs. ¶ Quarto. qa ille dimensiones in quocūque priori ponantur occupant locū. sequitur. ergo q subiectū generationis est in loco: hoc est contra phm. 5. physicorum tex. cō. 8. vbi dicitur q illud quod generatur non est in loco. ¶ Quinto. qa materia vt precedit formā substantialem non est substantia prima. sed solum pars eius sed per corruptionem substantiarū primarū impossibile est aliqd aliorum remanere. igitur quando per corruptionem venitur ad materiam primam non remanent dimensiones. ¶ Contra. Uidetur q idem sequitur si non ponantur dimensiones interminate. Quia certum est q cum ex terra generatur ignis q plures dimēsiones cōsequuntur formā ignis q precesserūt ipsam. qr ignis requirit māem rariorē q fuit illa que precessit. igitur cum ille inducantur in eodē instāti cum forma subali: sequitur q motus localis erit in instāti.

Margin notes: 3° tex. (beside "... passionem esse in qd transmutat"); Cōclo. (beside "tus. et per totum 2m sequentem"); Ad pm in pº artº. (beside "menta. Et primo instatur contra primam"); Ad scdm (beside "quentes formam substantialem sicut precedentes. ¶ Con-"); Ad tertiā (beside "et omnia accidentia: quare non oportet quātitatem precede-"); Instatur. Argm pm (beside "ex igne generari aerē" and "¶ Contra conclusionē in se instatur primo"); Argm 2m (beside "mensiones subiectū generationis erit ens in actu. ¶ Scdo"); Argm 3m (beside "primus actus ad qd aliqd primo est in potentia. ¶ Tertio"); Argm 4m (beside "cōpositum ex materia et dimensionibus est ens per accidēs."); Argm 5m (beside "illud quod generatur non est in loco. ¶ Quinto").

¶ Contra premissa est. Ad primam instantiam nulla est. quantitas enim sequens formam substantialem non sufficeret ad distinguendum materiam secundum diuersas partes: sed oportet quod precedat quod ponitur. primo. quia si forma primo posset perficere totam materiam et post aduentum forme substantialis posset materia distingui in plures partes: nō valeret ergo argu. phi. 1. de celo et mundo: per quod probat quod si celum habet materiam nō oportet esse plura indiuidua vno: quia celum constaret nō ex parte sue materie sed ex omni. Immo dicetur quod licet forma primo vniret se toti materie celi. tamen per diuersas quātitates consequentes ad diuersas formas substantiales distinguerentur in materia celi diuerse partes respectu diuersarum formarum et sic fierent diuersa indiuidua. Nota quod hic sicut supra. phūs non ponit materiā ex intentione sed loquitur cum suppositione. ¶ Item. Ad partes materie precedant partes forme. imo sint cause partium forme. probatur. quia ex materia existente sub vno pugillo terre possunt generari mille pugilli ignis. et ex medio pugillo terre non possunt generari mille pugilli ignis: sed media pars mille pugillorum. igitur causa (et a priori) quare ignis vel forma ignis que generatur ex vno pugillo terre est maior quātitatiue igne vel forma ignis. qui generatur ex medio pugillo est quia plus de materia precessit in vno pugillo quā in medio pugillo. igitur habetur propositum quod partes materie que precedunt in materia ante formam ignis sunt cause partium formarum et nō quātitas sequens formas: ita est etiam. quia corpus non debet fieri ex quocūque in potentia: sed ex propria potentia: sed certum est quod nec materia: nec forma. nec substantia composita possunt esse propria potentia ex qua fiat quātitas que est accidens licet possit esse potentia in qua fiat: quod patet. eque enim impossibile est ex non quantitate accidentali fieri quantitas accidentalis. sicut ex non substātia substantia. igitur oportet quod ibi precedat aliqua quātitas que est substātia interminata ex qua fiat terminata. ¶ Confirmatur. quia si solum prehaberetur quātitas que sequeretur formā substantialem potentialem in qua fiat non ex qua crearetur. sicut anima in corpore. et gratia in anima. non haberetur propositum. Hoc etiam patet. quia nisi in materia que priuatur forma precedente vt est subiectum generationis substantialis esset aliqua quātitas nunquā ab agente naturali generatione naturali transmutaretur ad actum. quia omne agens naturale agit per contactum. ¶ 3° est nulla. Primo quia due quātitates terminate: puta illa que sequeretur formā aeris et aque sunt contrarie secundum suas proprias terminationes. ideo illa quantitas terminata que est propria aque nunquā potest inesse aeri eodem modo. quia due ille forme sunt contrarie secundum suas differentias specificas vna non pōt inesse alteri. igitur si quātitas terminata que conuenit aque debet postea conuenire aeri oportet hoc fieri per hunc modum quod illa quātitas que primo fuerit terminata per formam aque. maneat eadem numero secundum illud esse secundum quod in illa quantitate potest cōmunicare secū quātitas aeris: sed tunc dicatur interminata. quia neutra forma substantiali terminatur. et vltra illa eadem numero quātitas interminata postquā generatur aer fiat terminata et propria ipsi aeri. Igitur si eadem ratio esset de formis corporeitatis substantialibus sicut de quantitate oporteret quod quando corrumpitur vna forma substantialis corporeitatis in vno. quod eadem numerositate essentie (licet non numerositate subiecti) posset remanere: sed hoc est impossibile. quia in generatione substantiali forma substantialis precedens corrumpitur. nec manet eadem numero. nec numerositate essentie: nec subiecti. ergo instantia non habet similitudinem. ¶ Secūdo. Quia due forme substantiales licet secundum se non habeant contrarietatem proprie dictam exigunt tamen qualitates proprie contrarias in quocūque fuerint: dimensiones autem terminate secundum quod inseparabiles a materia non requirunt aliquas qualitates contrarias eis proprias sed solum habent ibi quoddā esse cōmune in quo cōmunicant cum forma geniti et corrupti: tales igitur dimensiones poterunt in materia nuda remanere licet forma corporeitatis non possit remanere in materia nuda. ¶ Tunc restat respondere ad primū in opposi- *Ad primū* tum quod talia accidentia requirunt subiectū in actu. Respōdet Cōmentator post principium tractatus. quod dimensiones etiā terminate non sunt in vltimo actu in subiecto nisi postquā forma substantialis est in eo. et per consequens falsum assumitur quod requirunt subiectum in actu. Sed ex hoc accipiunt quidam quod dimensiones interminate et vniuersaliter accidentia que precedunt formam substantialem in materia habent in ea esse in actu sed imperfectum erit in actu. Unde distinguunt quod forma substantialis precedit accidēs in toto ordine perfectionis: sed accidens precedit formam substantialem ordine generationis.

Contra. Illud quod de se nullum gradum actus includit non potest esse alicui subiectū dando sibi *Instantia* quodcūque esse in actu quātūcūque imperfectum (hoc dico de accidente quod requirit subiectum in actu) sed (vt infra dicetur.) tale est quātitas. cum ergo materia nullum gradum actus includat per essentiam suam. vt dicit hic Commentator. quia natura huius subiecti est natura potentie scilicet quod potentia est eius differentia substantialis infra eius substantia est in posse. Idem probatur multipliciter. 2. lib. q. de creatione materie prime. igitur etc. ¶ Propter quod dico quod dimensiones *Rñsio.* et alia accidentia simbola pro illo ordine nature quo materia et illa accidentia sunt in differentia inter duas formas scilicet corruptam et inducendā. quod illa accidentia sunt in actu. hoc est habent actualitatem proprie. sed nō sunt actu in subiecto. nec per subiectum: nec tamen per se existentia (sicut in sacramento altaris) sed habent esse in subiecto in potentia. sicut materia prima pro tunc habet esse in potentia solum. Hoc declaro sic. Certum est quod impossibile est materiā primam esse in rerum natura per quācūque vnam durationem sine forma substantiali. quia tunc non esset in actu (vt arguit Cōmenta. 2. physicorum cōmento. 12.) quando tamen materia est spoliata vna forma et debet recipere aliam oportet necessario in illo ordine nature (qui est indifferens ad vtrāque formam) esse sine omni forma substātiali et in puro esse potentiali: sed tunc est verum dicere quod non habet esse secundum quod loquitur philosophus. 5. physicorum. quod generatur non est. idest illud quod est subiectum generationis non est. sed solum est in via ad esse. Eodem modo dicendum est de dimensionibus interminatis et qualitatibus simbolis. quod pro tunc habent esse in potentia solum in subiecto et non habent esse sed sunt in via ad esse. ¶ Per illud patet ad duo sequentia. scilicet *Ad secūdum et tertium.* quod ille dimensiones interminate nō sunt actus primus materie nec constituunt ens per accidens. quia non sunt entes in actu. ¶ Ad 4.m est dicendum. quod subiectū generationis. scilicet *Ad qrtū* materia non occupat locum de quo ibidem loquitur philosophus: quātitas tamen que actu est quātitas in seipsa cum per se habeat partem occupat locū. quod autem existat in actu in subiecto vel in seipsa vt in sacramento hoc non facit ad occupare locum. ¶ Ad 5.m verum est quod destructis primis *Ad quīt* substantijs etc. nihil aliorum remanet in actu: tamen in potentia: et in via ad esse bene potest.

Contra ista arguitur. Quia eadem ratione videtur quod *Instantia* quātitas potest accipi remanere in materia quando est spoliata omni forma sicut alia accidentia. quia omnia accidentia indifferenter requirunt subiectū in actu: sed alia accidentia actu tunc remanent in materia etc. probo. Quia quando materia spoliata est forma precedente tunc

transmutatio

transmutatio substantialis que est generatio qua ipsa tran- smutatur ad aliã formã substantialẽ necessario recipitur in materia.qꝛ aliud subiectũ pro tunc habere non potest:ꝛ illa transmutatio est in actu sicut suũ agens.vt pꝫ per se.¶ Itẽ. Potentia passiua qua mã transmutat̃ ab agẽte vt recipiat formã.est vere de genere relonis realis.ꝛ per ꝯñs accidẽs: ꝛ planũ est ꝙ illa relatio est accidentalr in materia dãta.i. accidente quã relatio requirit modo potentie passiue.ergo.

Rñsio. ¶ Respondeo.ꝙ maior illa apparens est falsa.quia in ge- neratione substantiali est alr ꝙ̃ in accidẽtali.In generatio- ne eniꝫ substãtiali sicut ꝛ terminus formalis.i.forma substã tialis requirit subiectũ in pura potentia:sic ipsa transmuta- tio vel generatio que est via ad ipsaꝫ requirit solũ subiectũ in potentia:ꝛ per ꝯsequens illa relatio que fundatur super ipsam potentiã passiuã transmutabilẽ ad actũ:sed in gene- ratione accidẽtali qñ generat̃ qualitas vel quãtitas ꝛ fiunt actu in subiecto ꝛ ipsa quãtitas reqrit subiectũ in actu.sicut ꝛ ipsa transmutatio qua acqritur.i.alteratio vel augmẽtatio requirit subiectũ in actu ꝛ per ꝯñs etiã ipsa relatio ꝯsequẽs. Hoc totuꝫ expresse habet̃.5.physico.tex.cõ.8.vbi Phs dat differentiã iter generationẽ/alterationẽ/ ꝛ augmentationẽ. per hoc ꝙ subiectũ generatiõis nõ est:qđ mouetur.aũt est. Ecce generatio substãtialis hꝫ subiectũ qđ est nõ ens.i.ens in potẽtia ꝛc̃.

Instantia ¶ Dices verum est.qñ hec acqrunt̃ per alte- rationẽ ꝛ augmentationẽ:sed qñ corrũpitur forma pcedens ꝛ relinquunt̃ dimensiones interminate in materia nõ gene- rantur ppria generatione sed per accidens.ergo ꝛc̃.

Rñsio. ¶ Re- spondeo.ꝙ siue per se generet̃ per motuꝫ alterationis ꝛ au- gmentationis siue per accidẽs ꝙ semp acquirunt subiectũ in actu.Quando eniꝫ congenerant̃ cum inductione forme substãtialis pexistit eis subiectũ in actu(vt dicit Cõmẽ.per totum tractatũ de substãtia orbis)sꝫ esse:lꝫ non fm tẽpus. De ista materia magis exquisite reqre lib.2.dis.35.arti.4. ¶ Ad illud qđ dicitur de motu locali in instanti.dicunt q- dam vt Sytoñ.ꝙ in instãti iductionis forme nõ inducunt̃ dimensiones ille plures ꝯsequentes ipsam cum extensione. Ita ꝙ illa extensio ꝓriũ dicit motũ successiuuꝫ dilatationis qua.i.procedat a minore quãtitate ad maiorẽ:sed quantita- tes ignis simul inducunt̃ in hac parte ꝛ in illa.ꝛ hoc qꝛ gene-

Instantia rans simul applicat se cuilibet pti materie. ¶ Contra hoc cõcedit ppositũ.quia quelibet pars quãtitatis inducta sit cuꝫ forma subali est diuisibilis.igit̃ in instãti inducet̃ queli bet pars:tunc quelibet pars etiã aliud corpus in instãti ex- pellit a loco suo vt sic in eius loco recipiat:ꝛ ita motus loca- lis in instanti:lꝫ non motus dilatationis. ¶ Propter qđ di- citur meli⁹ sicut dicit Cõmẽ.vbi supra.ꝙ qñ caliditas agit in aquã incipit aqua augeri ꝛ crescere in dimensionib⁹ꝛ ini tiantur dimensiones aeris:vt.vꝫ qñ in fine transmutatiõis corrumpit̃ forma aque reperiunt̃ ibi dimensiões tãte quã- titatis que satis ꝯpetunt forme aeris ꝛ ab illis nũꝙ̃ denuda batur materia in termino corruptionis.sꝫ fiunt post indu- ctionẽ forme ipsi⁹aeris ipsi⁹ dimẽsiões. ¶ Per h ad argu. quando dicitur ꝙ cuꝫ ex terra generat̃ ignis in instãti idu- cuntur.Dico verũ esse etiã plures ꝙ̃ fuerũt in pncipio tran smutatiõis sꝫ nõ plures ꝙ̃ in fine corruptiõis forme aque scilicet quando per rarefactionẽ creuerũt eedẽ dimensiões cõpetentes forme aeris ꝛ nõ est motus localis in instãti qñ generant̃ cum forma substãtiali.qꝛ tñ occupauerunt de lo- co pmo sicut pro tunc:sed hoc bene est verũ ꝙ post paulati ne crescunt in plus ꝛ in plus.

Quintus articulus.Quid vltimate de attingẽtia ma- terie pme tenendũ sit.Ubi dicit̃ ꝙ agẽs na turale nõ attingit nudã materiaꝫ.Quia ex quo dimensiões ille interminate remanent potest attingere mediante quãti tate. ¶ Contra.lꝫ quantitas sit in materia per concomitã- tiam:tamen quantitas nõ est ipsi materie ratio vel disposi- tio per quã recipiat formã.qꝛ tunc generatio esset alteratio. qꝛ illud qđ recipit̃ mediante quantitate est qualitas.Unde Cõmen.1.physicorum cõ.63.vbi loquitur de ista materia.ꝛ vbi de ea ab eo tractatũ est.cõcedit generationẽ substãtia- lem esse transmutationeꝫ que est ipsa substantia materie ꝛ cõ.62.expsse dicit.ꝙ est trãsmutatio in ipsa materia.1.ꝛ de gene.capi.de alteratione idem vult Cõmen.

¶ Distinctio.XLIII. ¶ Questio.I.

¶ Quidam tamen de suo sensu gloriantes/dei potentiam sub mensura coartari conati sunt/cũ enim dicunt/hucusqꝫ potest deus/ꝛ non am- plius/qd hoc est aliud ꝙ̃ ei⁹ potẽtiam que in- finita est ꝯcludere ꝛ restringere ad mẽsurã ꝛc̃.

In distin.43. agitur de infinita- te diuine potentie. vbi querit̃.Utruꝫ per phiam vel aliam rõ- nem demonstratiuaꝫ possit pbari ꝙ sit ali- qua potentia infinita in vigore:que nõ exi- stat in magnitudine.

Hic sex videnda sunt.¶ Primo ꝙ p- cessus Phi circa hoc hꝫ intel- ligi de infinito in duratiõe.¶ Secundo ꝙ etiaꝫ habet locũ de infinito in vigore.¶ Tertio ꝙ pncipalis conclusio Phi ibidẽ est de infinito in duratione sꝫ incidẽter pbat ibidẽ ꝙ est infinita in vigore.¶ Quarto ꝙ rõnes Phi.ibidẽ nõ vi- dentur demõstrare.¶ Quinto hoc supposito ꝙ nõ pcessit ibi demõstratiue pbando in magnitudine nõ esse potẽtiã infinitã in vigore.An saltẽ vellet ꝯcedere extra magnitudi- nẽ esse de facto aliquã potentiã infinitã in vigore.¶ Sexto an hoc per rationem possit demonstrari.

Primus articulus.Ubi probo ꝙ pcessus Philoso phi.8.phy.quo pbat infinitam potentiam motiuaꝫ nõ posse eẽ in magnitudine hꝫ intelligi de infini- ta potẽtia in duratione:pbo.Quia est verisimile Phm cõ- tinuare pcessum suuꝫ:sed in toto pcessu a principio.8.vsqꝫ ad illud capi.pbauit primũ motuꝫ eternũ.ꝛ primũ mobile eternum/ꝛ primũ motorẽ eternuꝫ/ꝛ ita semp loquebat̃ de infinita duratiõe.ergo in illo ca.qđ sequit̃.per qđ pbat po- tentiã infinitaꝫ nõ posse esse in magnitudine.intẽdit pba- re.ꝙ potentia eterna in mouẽdo nõ potest esse in magnitu dine:qđ est ppositũ. ¶ Secundo.hoc pꝫ p demonstratio- neꝫ suam.pbat enim primũ mouẽs ppetuum esse ipartibi- le.nullaꝫ habẽs magnitudinẽ:vt enim exponit eã Cõm.cõ. 78.si eẽt i magnitudie.posset ibi assignari totũ ꝛ ps:motor enim(vt dicit Cõmen.ibi)q est potẽtia in magnitudine po- test diuidi.Tunc arguit Phs sic.impoẽ est aliqđ finitum mouere tẽpore infinito.ꝛ innuit in hoc oppositũ.i.ergo ꝙ mouet fm tempus infinitũ.si ergo illud infinitũ qđ mouet tẽpore infinito sit in magnitudine.igit̃ accipiat̃ ibi totuꝫ ꝛ pars.ꝛ planũ erit ꝙ totũ mouebit in longiori tẽpore i.tran sibit aliqđ spatiuꝫ in longiori tpe ꝛ ps breuiori.Sed ps mo uens in breuiori est finita/sꝫ cuꝫ sit in magnitudine/p conti nuam additionẽ põt adequari toti:qđ ponit̃ infinitũ:qđ est ipossibile.vt pbat Phs sequẽti demonstratione.ergo.No- ta ꝙ illud cõmẽ.78.ꝛ duo sequẽtia cõiter non habẽtur.de- bent tñ haberi:qm alr ab illo(qm fm locum mutatio)vsqꝫ bene infra erit textus sine cõmento.Ex ṫs arguo ppositũ sic.Cũ accipit Phs si potentia infinita sit in magnitudine/ tunc pars mouebit in minori tẽpore ꝛ maius in pluri.i.to- tum in longiori:quero quõ ipse accipit ibi infinitũ.Si pro infinito in vigore:falsuꝫ est:qꝛ vt dicit in sequenti.si infini tum in vigore esset in magnitudine/moueret in instãti.non

ergo in longiori tēpore q̄z pars:q2 in instāti nō est longius ꝛ breuius. Si pro infinito i duratione/habeo ppositum.ꝛ sic pōt verificari dictū suū ꝙ quelibet ps motus eterni est breuior in duratione q̄z totus motus eternus:quelibet enim partialis circulatio celi est finita in duratiōe. ❡ Scdo hoc patet.q2 conclusio debet correspondere pmissis:sed phs epilogando idē dicit in fine.s.de infinito in duratione.ergo de tali infinito itelligit. Probatio minoris. Aut eniz sic primū mouens ppetuum motū mouet infinito tēpore:manifestuz est itaq3 indiuisibile ꝛ ipartibile nullā habere magnitudinē. ❡ Itē. Cō pncipalis sit de infinito in duratione p3. Ultimo eniz cō.inferēs epilogādo istā ꝯclusiam/mouet tēpore infinito.ergo est infinite potētie. Cōmē.dicit ꝙ in hoc capitulo inducit conclusionē quā a pncipio itendit. ❡ Cōtra h arguunt aliq̄.s.Sco.sic. Cū dicit phs infinitā potentiā non posse esse in magnitudine nō pōt itelligi de infinito in duratione.q2 celū qd h3 magnitudinē/h3 infinitā potentiā in duratione.g̃vel falsuz dicit.vel op3 ip3 itelligere de infinito in vigore. Propter illud argumentū/vt recitat cō.57.in q̄dam qōne quā mouet circa hoc qd dicit scrupulosaz valde dixerunt ꝛ Plato ꝛ Auic.ꝛ Alex.ꝙ celū sit corruptibile ex se/s3 habet eternitatē a suo motore. Contra hoc respōdet Cōmē. ibidē in pncipio cō.dicit eniz potētia itelligētie hic est potētia actiua/sed infra dicit:respōdendo ad istos/ex vi verboz Aristo.in hac demonstratione:appet ꝙ potētia celi passiua ꝛ susceptiua motionis est infinita.

Secundus articulus. Ubi dico ꝙ phs pbat infinitā potentiā in vigore/nō posse eē in magnitudīe. Arguit.n.sic. Maior po^a trāsibit eq̄le spatiuz.qd ptransit a miori po^a:ꝛ h i miori tpe.si g̃ sp cōtinue addat sibi plus de v̄tute semp mouebit in minori ꝛ miori tēpore:cū ergo per additionē excellet oēm determinatā virtutem. ergo ipsa sic p additionē fiet infinita potētia/ꝛ mouebit in nō tēpore:sicut facit potētia infinita:hoc est impoīe/ꝙ finituz fiat equale infinito.ergo ꝛc̄. Arguo tunc sic. Certū est ꝙ vbi foret talis additio s̄m virtutē qua moueret in minori ꝛ minori tēpore.ibi eēt additio in vigore:si igit̃ per talē additionē cōtigit puenire ad infinitū qd moueret in nō tpe.igit̃ p talē additionē esset pueniendū ad infinitū in vigore:s3 de tali additione arguit̃.igitur hic arguit de infinito in vigore.

Tertius articu. Ubi dico ꝙ pncipalis conclusio.quā phs intēdit hic pbare est potentiā infinitā in duratione nō posse eē in magnitudine. Qd autē adducit̃. ꝙ potētia infinita in vigore nō pōt eē in magnitudine.nō est pncipalis conclusio intēta.sed assumitur tanq̄̄ medium ad pbandum infinitaz potentiā in duratione non posse eē in magnitudine. Unde intēdit sic arguere. Infinita potētia motiua seu actiua in vigore/nō pōt esse in magnitudine(vt pbatum est)sed si ponat̃ infinita potentia in duratione in magnitudine/ipsa erit necessario infinita in vigore.igit̃ impossibile est potentiā infinitā duratione eē in magnitudīe. pbatio minoris. Quia potētia actiua/siue sit finita/siue infinita in duratōe/ipsa est fatigabilis.si ponat̃ in magnitudīe. Hoc p3.q2 Cōmē in illo cō.57.(qd cōiter non habet̃)dicit ꝙ potētia infinita passiua s̄m eternitatē(vt infra psequtur) pōt eē in magnitudine/nō infinita actiua:si illa infinita passiua nata eēt fatigari.eo ꝙ poneret̃ in magnitudīe/nō plus posset eē eterna seu infinita:q̄z actiua eterna ꝛ infinita. Cuz eniz poneret̃ fatigabilis.tandē posset consumi totalr̃.ergo intēdit ꝙ infinita potētia in duratione passiua nō pōt esse in magnitudine.q2 nō est fatigabilis.sed infinita actiua nō. q2 esset fatigabilis. Ex quo arguitur sic. Potētia infinita in magnitudine actiua/si poneret̃ in magnitudine.eēt fatigabilis sed virtus fatigabilis nō posset ꝯtinuare actū ppetuū. nisi ꝯsequēter adderet̃ sibi aliq̄ virtus fortificans vł nisi sit totā illā virtutē haberet ex se. Sed impoīe est ꝙ pmus motor reciperet ꝯtinue aliā influentiā:q2 nō habet prius a quo recipiet.ergo op3 totā illaz virtutē simul habere:s3 talis virtus in infinitū recipiēs additionē simul habitā haberet infinitatē in virtute ꝛ pfectione.ergo si ponat̃ virtus infinita actiua in duratione in magnitudine op3 ipam eē infinitam in vigore. ❡ Ad hanc ꝯñtiaz est Cōmē.de substātia orbis. ❡ Ad hoc ēt est arti.61.in quo supponit̃/ꝙ deus est infinite virtutis.q2 ꝯtinuat motū infinitū. ❡ Et addit ibi.ꝙ non solū pp̄ter hoc:sed q2 facit aliq̄d ex nihilo:vnde dicit sic articulus. Cō deus sit infinite v̄tutis.nō q2 facit aliq̄d ex nihilo.sed q2 ꝯtinuat motū infinitū/error. Et certū est ꝙ loquit̃ de infinito v̄tutis in vigore.q2 infinitas virtutis.qua aliq̄d fit ex nihilo ex p se rōne factionis nō reqrit infinitatē durationis.q2 illa factio pōt terminari in istāti.igit̃ i articulo p totū loquit̃ de infinito in vigore. Quia ergo deus est infinite virtutis.q2 cōtinuat motū infinitū itelligit̃ de infinito in vigore:quare magis tenet ꝙ potentia actiua infinita eo ꝙ ponitur in magnitudine fatigabit̃ q̄z passiua.vide in rōne vltima istius articuli ibi dico p se. ❡ Contra maiorē arguitur sic. Quia s̄m me grauitas est v̄tus actiua:ꝛ est in magnitudine ꝛ nō fatigat̃.igit̃ nō ois virtus in magnitudine actiua fatigat̃. ❡ Dicunt quidā verū esse de graui.s3 nō de animali.sed si itelligētia vniret̃ celo in cēndo:celū eēt animal. ꝛ ideo fatigaret̃. ❡ Contra.si itelligētia vniret̃ celo vt for^a nō vniret̃ celo vt corpi organico ꝛ sensibili:nō eni phi qui ponūt celū aiatū:ponunt celuz organicū/ ꝛ animatū aīa sensitiua non plusq̄z nos.sed mouēs nō organice nō fatigat̃ in mouēdo(sicut p3 de graui p eos)ergo hoc posito itelligētia nō fatigaret̃ in mouēdo. ❡ Itē. Cū celū p naturā suam est q̄d actuale si itelligentia vniret̃ non vniret̃ nisi sicut forma accidētalis:sed tunc nō erit animal vt pbatur de anima.q2 anima est cōstituens aiatū ꝛ aial est qd q̄d erat esse in suba. igit̃ falsuz est. ❡ Propter qd dico alr̃.ꝙ ideo graue nō fatigat̃ in mouendo se.q2 vadit ad vbi a quo pficietur(vt pbatur 4° de ce.ꝛ mundo)ꝛ q2 vnūqdq3 desiderat suuz terminuz ꝛ perfectionē.ideo motus eius velocitat̃ in fine:posito igit̃ ꝙ motus eius eēt infinitus ꝛ nō habēs terminuz a quo pficeretur.tunc virtus eius ex diuturno exercitio fatigaret̃ nisi esset infinita in vigore:sed motus celi ponit̃ infinitus ꝛ sine termino.igit̃ fatigaret̃ ꝛc̄. ❡ Alr̃ ēt posset pbari fatigatio per aliuz pcessuz Cōmen.qui infra ponit̃ qōne sequēti arti.1.in fine.ꝛ posset sic argui. Si potētia motiua ponat̃ in corpore siue sit infinita siue finita:dūmodo sit in corpe mouebitur p accidēs ad motuz corpis:nisi finalr̃ terminet̃ ad aliquez terminū q perficiat ipsum(qd dico p graui)fatigabitur.igit̃ ꝛc̄.pbatur minor vt ibi. Quia ois virtus que pōt recipere aliquā passionē que nō ꝯpetit sibi p se.pōt i se alterari.ꝛ q̄ rōne alterari.ꝛ vexari. Et dico p se.pp po^{am} passiuā celi eternā q̄ sp recipit passionē a motore suo. S3 h ꝯpetit sibi p se.pp qd nō alterat̃ nec vexat̃.s3 po^a motiua p accīs mota recipit motionē passionē:q̄ vt sic n̄ ꝯpetit sibi p se.igr̃.

Instantia.

Rñsio.

Reprobatur.

Rñsio. formalis.

❡ Distinctio. XLIIII. ❡ Questio. I.

❡ Nūc illud restat discutiēdū/vtrū meli^9 aliq̄d possit facere q̄z facit/solēt.n.illi scrutatores dicere ꝙ ea q̄ fac̄ de^9 nō p̄t meliora facē/q2 si posset facere ꝛ nō facēt/inuidus eēt ꝛ n̄ sūme bon^9 ꝛc̄.

In distin. 44. ꝛ 45.adhuc continuatur de potentia dei. Ideo quero. vtrum rationes Aristo.de infinito in vigore sint demonstratiue. ❡ Hic duo. Primo de principali questio. ❡ Scdo dato ꝙ non. An per alias rationes demonstratiuas posset.

❡ Primus

Arg^m 1^m

Primus articulus. Ubi dicit q rōnes Aristo. in illo pceſſu nō videnť demōſtratiōes. ¶ Primo arguūt aliqui ɔtra primā rationē: quando dicitur totā virtutē mouere in longiori tpe ⁊ ptez in breuiori. Quia hec rō cōtinet falſuz. pbatur eniz in ſeptimo q ſi aliqua virtus mouet p aliqđ ſpatiū in aliquo tēpore q medietas virtutis mouebit medietatē eiuſdē mobilis i equali tēpore: ſicut ſi fortes pōt mouere magnū lapidē in .a. tēpore habēs medietatē fortitudinis mouebit medietatē eiuſdez in .a. tpe. qđ pbat. q2 ſm pportionē virtutis ad virtutē erit pportio tēporis ad tēpus. Sed hic dicit ɔtrarium. ſ. q eſt ps que eſt medietas nō mouebit in equali ſed in minori. igiť falſuz dicit.

Rňſio.

¶ Reſpondeo. q hoc nō īpedit: pōt enim virtus mouēs ⁊ mobile cōparari duplr. ſ. vel ad totū ſpatiū qđ ptranſitur. ⁊ tunc eſt veruz. q ſi tota virtus tranſit totū ſpatiū in aliquo tpe. ⁊ medietas tranſit medietatē in medietate tpis. ſic loquitur in .6. Aut virtus ⁊ mobile ɔparanť ad aliquā ſignatā ptez ſpatij: puta ſi manus mea moueret ſe ſup planū. manifeſtū ē q digitus vnus citi⁹ intraret ⁊ exiret locū ſibi equalez: q̄ tota manus intraret illū puuz locuz ⁊ exiret. ⁊ ita ps moueret ſe in minori tempore: ⁊ ſic loquitur in .8. ¶ Propter qđ

Arg. 2^m

alr arguiť cōtra iſtaz rōnez Ariſ. ſic. Cū eniz arguit q ſi infinita potētia ſit in magnitudine tūc poterit aſſignari totuz ⁊ pars: ita q ps mouet in minori tpe. hoc eſt. q2 ibi aſſignať totuz ⁊ pars ſm pbilitatē magnitudinis in qua recipitur (vt innuit argumentū ſuū). ſ. vna ps illius potētie reciperetur in vna pte magnitudinis ⁊ alia in alia que pars potētie moueret ptem in qua eēt in minori tpe q̄ tota potētia moueret totū: ſed hic pceſſus Phi nō hȝ locū. igiť ⁊c. pbo. Q2 iſta potētia de qua loquitur eſt pma itelligētia ſiue primus motor. Sed pma itelligētia ſi eſſet forma in materia nō reciperetur particulr ſm ptez mãe: ſȝ tota eēt i toto ⁊ tota in qualibet pte (ſicut pȝ de anima itellectiua) igiť ⁊c. ¶ Itez. Non debemus reputare demrationes quas Cōmē. nō pōt ſaluare ponens ad hoc poſſe ſuuz: ſed Cōmē. non potuit ſaluare iſtā rōnem ſequentē vbi Ariſto. diuidere vult potētiā ſm diuiſibilitatē magnitudinis. ergo. pbo mino. Cōmē. cō. 78. volens pbare eaz dicit q notandū eſt q propoſitiones quas ponit Ariſ. hic ſunt vere de corpe celeſti. ⁊ ifra abbreuiando ſententiā deducit ſic. q nō differt: ſȝ aña ſit impoſe. ſicut eſt bona ɔña: lapis volat. ergo habet alas: ⁊ tūc eſt bona argumētatio a deſtructione ɔñtis: nō habet alas. igiť nō volat: ſic in pposito. ſi celū hȝ formā in materia. igiť hȝ partes ſm diuiſibilitatē materie. Igiť a deſtructione ɔñtis: nō pōt habere ptes. igiť nec formā in materia. ¶ Sȝ iſta deſēſio Cōmē. nihil valet in pposito: q2 ſupponit falſuz. ſ. q infinitū poſſet habere ptes aut finitas aut infinitas. q2 .3. phy. t. c. 36. pbat ſubſtantiā non poſſe eſſe infinitā ſic. Quia ſi ſic: quelibet ps erit infinita. qđ habet pro impoſſi. nec finitas: q2 h̄ repugnat ifi^to: q2 dicit q q̄lȝ ps infiniti erat ifinita. ¶ Cōfirmatur rō. q2 Cōmē. ibidē vitupat turpiter Auic. pciſe: q2 in libris ſuis voluit ſaluare iſtas rōnes Ariſ. vere eē demonſtrationes. Dicēs q iſte tranſtulit in libris ſuis hō veras eē demrationes in pma facie: ſȝ non ſunt in rei veritate. Uñ libri huius viri potius faciunt a ſapientia recedere q̄ ipam largiantur: ⁊ ideo Cōmenta. dicit q eſt illatio ducēs ad inconueniens: ſed non ducit ad inconueniens arguendo de intelligentia vt dictū eſt. igiť non ſunt vere demrationes. vt Auic. voluit. Nec ſcđa rō Ariſto. concludit demratiue. Cuz eniz dicit q ſi poneretť in magnitudine moueret in nō tēpore. hoc nō ſequitur. igiť nihil dicit. Probo. ſi pma itelligentia vniretť celo vt motor eius naturalis tunc ageret motuz ſm illū modū ſm quē celū natuȝ eſt moueri. q2 .2. phyſi. verſus finē. in hȝ que natura agit pp finē: ſic agitur vnūquodq; ſicut aptū natū eſt agi: ⁊ ecōuerſo. ſicut aptū natū eſt agi ſic agit.

Iſta maior ēt pȝ .2. de celo ⁊ mūdo cō. 33. ⁊. vbi dicit q ſi pmus motor haberet potentiā nō terminatā oporteret ipſuz habere materiā nō terminatā. ſ. circa quā agať. igiť vult q ſi vniretur regreret ɔditionē ſui mobilis correſpondentez: ſed certū eſt celū natū ē moueri in tpe: imo motu eterno (vt ſupra pbatur) nō in iſtāti. Ad h̄ .q. ſequēte arg. 4. 5. ⁊ 6. ¶ Dices q verū eſt q moueret ſm pportionez mobilis ſicut dicit Phs ibi. ſi nihil īpediať: ſȝ ſi vniretť infinita potētia magnitudini. eius vnio pberet īpedimētū qđ motus nō fieret in tēpore. ex vnione eniz eius ſequeretť dominiū ſup paſſuz qđ excederet oēm pportionē ad ipſum: ⁊ ideo nō moueret vt aptū natuȝ eſſe: ſȝ in inſtanti. ¶ Contra. Uerū eſt ſi vniretur ſibi ſicut motor violentus ⁊ a caſu ſeu accidentalr q nō oporteret mouere ipȝ ſicut aptū ē moueri. q2 nō opȝ motorē violentū vel per accidēs habere oīmodā pportionez ad mobilē. ſȝ ſi ponať vniri ſicut motor nālis: eoipſo oporteret ipm habere pportionē ad mobile: ⁊ ideo moueret ſicut aptuȝ natū eſt ⁊c. Sed certū eſt q Phs dicēs pmū motorē vniri celo in mouēdo voluit q nō vniretť ſicut motor violētus ⁊ a caſu ſiue per accñs. ſȝ ſicut motor naturalis. ergo. pbatur minor. Q2 poſuit primū motorē reſpectu pmi mobilis: hoc pcedit de motu naturali. q2 in motib⁹ caſualib⁹ ⁊ p accñs nō eſt dare primū: ſed motor naturalis mouet ſm pportionez ad mobile. ergo nō demōſtrat Ariſ. q ſi vniretť q moueret in inſtāti: ſed ſicut aptū eſt. ſ. in tēpore. ¶ Itez. Q2 pmus motor ſi vniretť magnitudini mouet i nō tpe: nō erit hoc. niſi q2 moueret de neceſſitate nature. ⁊ per ɔñs ſm totū īpetum ſuuz: ſȝ ſi ſit extra magnitudinē mouet de neceſſitate nature ſm Phm. igiť ⁊ mouebit in nō tēpore extñs extra magnitudinē. pbo minorē (cōtra nouos q hoc negāt) Phs 12. meta. cō. 37. ex hoc q eſt actus purus pbat ipſum ſemp mouere: ſi eniz eēt i potētia (vt dicit) poſe eēt q nō ageret. igiť vult q ſic ſemp mouet q non ſit poſe ipm nō agere: ſȝ q ſic agit q nō eſt poſe ipm nō agere agit de neceſſitate nature. igiť ⁊c. ¶ Parū infra arguit ſic. Quoniā pmū in mobile eſt actu: hoc nō ɔuenit alr ſe habere: ſȝ ipȝ mouet pmū mobile pma circulatione de neceſſitate. igiť ens pmū de neceſſitate mouet pmū mobile ſm primā circulationē. Et addit q cū neceſſitas diciť idē qđ violētū. ⁊ qđ ſine quo nō bene: hoc aūt nō ɔtingens alr ſed ſimplr. Et addit q ex tali pncipio. ſ. neceſſario depēdet celū ⁊ tota natura. Hoc eſt contra eos q dicunt ipm ponere primā cauſaz alia pducere cōtingenter. ¶ Hic dicūt aliq qđ nō mouebiť de neceſſitate nature ſi ponať extra magnitudinē. q2 ſi ponať extra magnitudinē mouebit p modū intellꝰ ⁊ volūtatis. ſȝ in magnitudine mouebit per modū nature. ¶ Cōtra hoc eſt expreſſe rō Phi hic. Si eni mouet de neceſſitate nature. q2 eſt actus purus ⁊ eque eſt actus purus. non pōt alr ſe habere: q2 tunc eēt in potētia ſi eēt extra magnitudinē. ſicut ſi eēt in magnitudine. igiť eque de neceſſitate nature ſm phiam dico mouebit extra magnitudinē extñs ſicut extñs eēt in magnitudine. ¶ Confirmať p opionē theologoꝝ. Q2 ex hoc dicimus deū agere ad extra ɔtingenter. q2 in agēdo poſſet alr ſe hēre. igiť ex oppoſito. cū Phs. 12. poſtq̄ pbauit primā cām non eē in magnitudie. ɔſequēter ponit q in mouēdo nō pōt alr ſe hēre: ſequitur mouere de neceſſitate nature ⁊c. ¶ Itē. Illud non videť mihi verū. qđ Cōmē. ſuus voluit defendere ⁊ nō potuit: ſȝ ſic fuit in pposito. nitebať .n. defendere. q ſi ſit in magnitudine mouet in nō tpe: ⁊ ſi nō. non. hoc igiť ⁊c. pbo minorē. Cōmē. 7. phy. cō. 77. ⁊ cōiter nō habeť circa mediū ſic diť. Dicet Ariſ. vt qd ɔñs eſt ſi potētia in corpe hȝ actionē infinitā. ipaȝ agere nō in tpe. ⁊ nō eſt ſequēs ſi actio infinita ſit potētia nō in corpe. q agat in nō tpe. In fine cōmē. rñdet: ſi potētia infinita poniť in corpe tūc ſaluať q ſit infinita. ideo ſequitur mouet nō in tēpore: ſi aūt ponať nō in cor

Rňſio.

Inſtantia

Rňſio.

Inſtantia

pore. nõ erit finita nec infinita. finitũ eniz ⁊ infinitũ de corporib⁹ soluz dici possunt. ⁊ ideo sequitur ⁊c̃. Et. 12. meta. c. 41. c. mouet istã q̃õnez. ⁊ r̃ndet al'r dicẽs ꝙ corpus celeste mouetur a duplici motore. s. ab aĩa existẽte in eo: ⁊ illa est finita ⁊ a motore q nõ est virtus ext'is in eo. ⁊ ille est infinite motionis. s̃m igit̃ q̃ð mouet̃ a potẽtia finita mouet̃ in tp̃e. Sz neutra istaꝝ rõnũ valet. Non p̃ma. q2 nõ habet̃ difficultas de infinitate: que sequit̃ quãtitatẽ mobilis. de qua verificatur illud. q̃ð finitũ ⁊ infinitũ solũ ꝯpetunt corporib⁹: sz de infinitate pfectiõis ⁊ v̄tutis. Nec s̃cda. q2 cũ potẽtia illa extra magnitudinẽ ext'ns eque ponat̃ infinita in vigore sic in corpore existẽs: nõ plus poterit sibi resistere celũ cũ aĩa sua coniuncta que est finita q̃ȝ sine ipsa posset. ergo poterit tũc mouere ip̃m. sicut si nõ ꝯiungeret̃ in instãti. ¶ Sz nũquid p̃ñtes iste ꝯclusiones pbari demonstratiue. Ad hoc saltẽ ex Com. 12. meta. cõ. 41. põt elici talis distinctio. Aut eni loq̃mur de infinita potẽtia eẽndi. aut agẽdi. si eẽndi. sic nõ põt pbari. q̃n in magnitudine possit eẽ infinita potẽtia eẽndi infinite durationis: q̃ð sic pbat. Nihil est corruptibile nisi q̃ð habet potentiã vel in sub̃a vel in alteratiõe. celũ nõ hz in substantia potentiã nec in alteratione. sz in vbi. igit̃ nõ est corruptibile. ⁊ per ꝯñs hz infinitã potẽtiã eẽndi per infinitatẽ durationis.

Io. grammaticus.

¶ Remouet aũt r̃nsionẽ istã Io grãmaticus. q voluit dicere ꝙ celũ ex se hz finitã potentiã eẽndi: ⁊ ex suo motore hz ppetuitatẽ. sic arguẽdo cõtra ip̃m. Illud q̃ð hz ꝯtrariũ põt esse ex se corruptibile. sz ab alio ppetuabile. sicut pz de motu q hz ꝯtrariũ. s. q̃etem ⁊ non ex se est icorruptibilis ppetuus sed ppetuatur a motore. sed celũ s̃m suã sub̃am nõ hz ꝯtrarium cũ sit q̃nta eẽntia (1. de celo t. c. 8.) igit̃ non põt eẽ corruptibile ex se ⁊ ppetuuz ex alio. ¶ Confirmat̃. q2 ppetuitas dz eẽ ex p̃ncipijs suis itrinsecis. sicut ecõuerso corruptibilitas rei pmanẽtis est ex p̃ncipio itrinseco. s. materia que est potẽtia ꝯtradictionis: si igit̃ celuz ex se eẽt corruptibile ⁊ fieret icorruptibile p q̃ðcũq3. oporteret ꝙ nãa possibilis transmutaret̃ in natura necessariã. q̃ð hz p'ro impoi'. Si loquamur de infinita potẽtia agẽdi. ⁊ per infinitã potentiã accipiamus infinitatẽ durationis q̃ð est ad p̃ncipale ppositũ (sicut valde efficaciter. ibidẽ pbat Cõmẽ. in magnitudine nõ posse esse potentiã infinitã in duratione) sic. si potẽtia infinita ponat̃ i magnitudie ip̃a mouẽdo illã magnitudinẽ simul mouebit̃ per accñs. Sz oẽ motũ eẽntial'r vel accidẽtaliter possibile est vt nõ moueat̃. sz per accñs quiescat. Si igit̃ potẽtia motiua celi eẽt in magnitudie posset q̃escere. ⁊ ita mot⁹ celi nõ eẽt necessario infinit⁹ in duratiõe. Maior pz ex se. Minor satis pponitur in fine cõmẽ. Q2 q̃ñ motor est receptibilis cuiuscũq3 transmutatiõis passiue in se non opz semp mobile moueri ab eo. sic̃ pz in generabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹. vt dicit: sed q̃ñ motor mouet̃ per accñs ipse est receptibilis alicui⁹ transmutatiõis. vt de se pz. Sequit̃ igit̃. ꝙ si p̃mus motor moueret̃ per accñs ꝙ celũ posset q̃escere. Nota ad hoc cõmentuz illud expresse ibidem.

Secundus arti. Ubi videndũ est. an possit demonstratiue pbari. ꝙ infinita potẽtia in vigore nõ possit eẽ in magnitudine. Et videt̃ ꝙ nõ: pbatur. Primo p theologiã sic. Quia sz infinita potẽtia in vigore s̃m theologos possit vniri magnitudini p sustentationẽ. sicut pz de Verbo incarnato: tñ ꝙ vniret̃ sibi sicut forma informans ⁊ iherẽs est impoĩe. q2 tunc haberet rõnẽ p'tis. q̃ð repugnat enti cõpleto ⁊ nato p se subsistere: ⁊ p̃cipue actui puro. cui repugnat cõponere cũ alio: sz in illo itellectu est hic difficultas. s. an possit vniri magnitudini sicut forma inherens. igitur ⁊c̃.

Sco.

¶ Aliqui. s. Scotus in quolibet. q. 7. demõstrat sic. Potẽtia actiua vel motiua simpl'r p̃ma. hz in se oẽm plenitudinẽ potẽtie. ⁊ per ꝯñs oẽm pfectionẽ cuiuslibet potẽtie: sz potentia p̃mi motoris est potẽtia simpl'r p̃ma: hoc pz de se. igit̃ ⁊c̃. pbat̃ ma. Si eniz potẽtia simpl'r p̃ma limitaret̃ ad aliquẽ gradũ plenitudinis hoc eẽt p aliq̃d p̃rius: sz potẽtie simpl'r p̃me repugnat ꝙ sit aliq̃d p̃us se. igit̃ sibi repugnat ẽẽ limitari ad aliquã plenitudinẽ: imo necessario ꝯtinebit oẽm graduz plenitudinis.

Reprobatur.

¶ Ista rõ nõ demõstrat. Dicet̃ eni. ex h̃ ꝙ est simpl'r p̃ma habebit in se totã plenitudinẽ que est in alijs posterioribus: cũ igit̃ alia mouẽtia posteriora: etiã oĩa simul sumpta ⁊ inferiora nõ hẽant nisi finitã potentiã. non sequitur p̃mã potentiã habere infinitã plenitudinẽ sz plenitudinẽ p quã excedit alia in aliquo gradu pfectionis. Nec valet. ergo limitabit̃ p aliq̃d p̃us: q2 illa ꝯñia est vera in eo ꝙ hz cãm sui. sed in eo ꝙ nõ hz cãm sui non est demonstratũ (sz hoc sit q̃ðdaz verũ) ꝙ ip̃m possit hr̃e limites sue pfectionis ex seipso formal'r. ergo.

Herueus. Arg' p'.

¶ Propter q̃ð quidã alij. s. Herueus. q. 2. q. 8. arti. 3. Dicũt ꝙ põt demonstrari saltẽ demõstratione ita efficaci ꝙ ad oppositũ nõ põt efficacior rõ adduci. Primo sic. Illa natura que nõ est limitata ad gen⁹ est simpl'r infinita: sed natura diuina est h'mõi. igit̃. Probatio ma. q2 oĩs limitatio. vel est limitatio ad gen⁹ vel ad spẽz vel ad determinatũ gradũ pfectionis. Hic tñ est ordo q2 limitatio ad spẽm. vel ad determinatũ gradũ pfectionis p̃supponit limitationẽ generis. igit̃ natura que nõ est limitata limitatione ad gen⁹: que est simpl'r p̃ma limitatio. nullo mõ est limitata. ⁊ per ꝯñs infinita. Ista vltima ꝯñia est manifesta. ꝙ illud q̃ð nõ est limitatũ limitatiõe p̃ma. qua vnũq̃ðq3 limitatuz hz p̃mo limitari. ⁊ quã oĩs limitatio includit. est simpl'r illimitatũ. ⁊ per ꝯñs infinitũ in perfectione. pbatur minor. Q2 q̃ð sic est purus actus ⁊ simplex ꝙ ꝯtinet oĩa per identitatẽ. nõ põt limitari ad genus. q2 si limitaret̃ ad sciẽtiã vel potentiã. ⁊ sic de singulis nõ eẽt idẽ oĩ substãtie nec ecõuerso: sz in deo sunt oĩa idẽ idẽtice. igit̃ ⁊c̃.

Arg'm 2'.

¶ Itẽ. Q̃ð est actus purus ⁊ nõ est actus recipiẽs. sicut itelligẽtia nostra recipit suas opationes. nec est actus receptus. sicut forma sub̃alis ⁊ accñtalis sunt actus recepti. tale est infinite pfectiõis: sz de⁹ est h'mõi. igit̃ ⁊c̃. Probo ma. q2 ꝙ aliq̃d cõponat cuz alio sicut recipiẽs illud. vel sicut receptũ in eo hoc ꝯuenit. q2 in ipso tãq3 in vno simplici nõ est quicq̃d est pfectiõis sui generis ⁊ cuiuslibet alterius. igit̃ ex opposito. ꝙ aliq̃d sit actus purus ⁊ nullo mõ ꝯponibile cũ alio. sicut recipiẽs nec sicut receptũ. hoc ꝯuenit. q2 in se hz q̃cquid est pfectionis in suo genere ⁊ cuiuslibet alteri⁹: ⁊ sic infinitã pfectionẽ hz.

Arg'm 3'.

¶ Itez. Q̃ð est infinite appetitiuitatis est infinite bonitatis. ⁊ p ꝯñs pfectionis infinite: deus est h'mõi. igit̃ ⁊c̃. Probo minorem: q2 illud q̃ð ꝯuenit alijs finib⁹ inquantũ sunt fines. ⁊ bonuz dz ꝯpetere vltimo fini simpl'r: sz oĩs appetẽs finẽ appetit vt infinitũ. sicut per Phĩ. 1. polytico. ergo q̃ð appetẽs sanitatem appetit sanitatẽ infinitã. si sit poĩs. igit̃ ⁊c̃.

Instantia.

¶ Contra p̃mã rõnẽ instat̃ p̃mo. Q2 cõtinere nihil facit. cõtinere. n. multa que in rei veritate sunt finita nõ arguit infinitatẽ pfectiõis. sed cũ pbamus deũ ꝯtinere oẽs pfectiones que sunt in creaturis quãtũcũq3 vnitiue: nõ pbatur ꝙ pfectiones inuẽte in creaturis sunt infinite: imo sunt finite in rei veritate. q2 oẽs spẽs creaturarũ sunt finite. ergo.

Ad 2m.

¶ 2°. Quia põt r̃nderi ad argumẽta. ꝙ duplex est illimitatio. Põt. n. imaginari. Una simpl'r qua res nõ est limitata ad genus nec ad gradũ pfectionalẽ. Alia moderata qua dicit̃ ꝯtinere in se oẽs pfectiones limitatas. Sz tunc est manifestũ ꝙ ens illimitatũ continens oẽs pfectiones illimitatas nõ opz esse infinituz in pfectione. q2 ille pfectiones nõ sunt infinite in rei veritate. g̃ si ratio p̃cedẽs ꝯcluderet. opz itelligi de illimitatiõe p̃mo mõ. Sz hoc pbatum nõ est sufficiẽter. Deus. n. posset excedere q̃ðlibet genus ⁊ spẽm limitatã ⁊ creatã. ⁊ tñ ille gradus pfectionis quo excedit illa sit gradus finitus ⁊ limitatus. nã pxima itelligẽtia ad deũ excedit oĩa inferiora. non tñ opz ꝙ in gradu infinito. Ergo a simili. si deus excedat illã non demonstratur

Ad idem. mõstrat̃ h eẽ in gradu ĩfinito.igĩ rõ nulla.ℭ Per h soluit̃ 2m ꝙ maior est falsa.ꝛ qñ ꝓbatur.Jd enĩ qð nõ est cõpo nibile cũ aliquo quodã modo est simplex ꝛ ꝯtinens cõez ꝑfectionẽ sui ꝛ cuilibet alterius gñis:concedat̃.Et qñ infert̃. igitur infinita.Non seqtur.sed solũ seqtur ꝙ ꝯtinet per excessũ oẽm ꝑfectionem sui gñis ꝛ cuiuslibet alterius.ℭ Ad tertiũ qñ dicit̃.ꝙ deus est infinite appetiuitatis.Dico ꝙ nõ ꝓbat̃ est infinite appetentis simplr.ſꝫ qðdã modo.ſ.excedit oĩa alia.ꝛ qñ ꝓbatur.qꝛ oĩs appetens appetit finẽ vt infinitũ.Dico ꝙ hoc nõ est verũ simplr loquẽdo.qꝛ tale nõ est:ſꝫ pro tãto dicit̃.qꝛ oĩs appetit quodã desiderio magno cuius mensurã vix cognoscit.Uel alr.cõcedo.qꝛ volũtas est ĩpossibiliũ.ℭ Pono g.rõnẽ que vĩ cogere illud qð est tota entitas eminẽter seu ꝑfectio ꝛ ens ꝛ poĩis siue creata vel ĩcreata.illud est infinitũ in vigore.Hoc pꝫ.qꝛ tali entitate posita extra ipsum nihil est:ꝛ hec diffinitio infiniti simplr ſm oẽs antiquos.sed hꝫ est deus.Probatur minor diſ.23.ar.3.

(Margin: Ad tertiũ. — Rñsio ſm mẽtẽ.)

Distinctio.XLV. ℭ Questio.I.

℣ Jaz de volũtate dei aliqd ꝓ sensus nostri imbecillitate dcm est/sciendũ est ergo qꝛ volũtas siue volens de deo ſm essentiam dicit̃ ꝛc̃.

Quia Aristoteles concessit istã negatiuã ꝙ infinita potẽtia in vigore nõ põt eẽ in magnitudine.ſꝫ nõ demõstrauit.Quero an cõcessit istã affirmatiuã.Jnfinita virtus in vigore est ĩ rex natura.saltẽ extra magnitudinẽ.ℭ Primo vĩ ꝙ nõ:ꝑ illud.8.phy.qð dicit Cõmẽ.cõ.77.ꝙ virtus extra magnitudinẽ nõ est infinita.cuꝫ finitũ ꝛ infinitũ sunt in corꝑibus dicta.¶ 2o per illud ꝙ in eodẽ ca.dicit Cõmẽ.expsse:ꝙ potentie motiue dicunt̃ infinite duplr.Aut qꝛ actio eox nũq̃ cessat.Aut qꝛ actio eorũ est tãte velocitatis ꝙ nõ inuenit̃ magis.ꝙ aũt aliqd sit infinite motionis isto mõ/est impõle vt possit fieri mot9 in instãti.Sequit̃ ibidẽ.Motores igĩ siue materiales fuerint siue immateriales ſm hunc modũ ꝯueniunt in hoc/ꝙ motio sit finita.¶ 3o per illud.12.cõ.41.Cũ eniꝫ dixerit ꝙ potẽtia motoris ꝯiuncti est finita:ꝛ potẽtia motoris sepati infinita.exponit se:ꝙ motor sepatus hꝫ potentiã infinitã.ſ.eternam.Dicit.n.qꝛ corpa celestia mouent̃ a potẽtia nõ in materia.hñt eternitatẽ mot9 ꝛ cõtinuitatẽ.ſi ex ꝯiuncto hñt finitatẽ motus:ꝓbat infra.Qꝛ motor ꝯiunctus mouet̃ ꝑ accñs possibile est gescere.igĩ motor cõiunctus põt gescere/ꝛ ꝑ ꝯñs põt finiri ei9 mot9.igĩ nõ intẽdit dare motori sepato pmo.nisi infinitatẽ potẽtie in duratiõe.ℭ Jtẽ.2o de ce.cõ.39.ꝓbat pmo ꝙ motor celi nõ põt debilitari ĩ suo motu in ĩfim.Scdo ꝓbat.ꝙ etiã non est põle vt motor vigorescat in suo motu vigoratione eterna(qð est ꝓpositũ)tũc eniꝫ mot9 nõ eẽt terminatus Cõmẽ.Non.n.eẽt naturalr terminat9 in velocitate.hoc est falsuꝫ vt dicit Cõmẽta.quia vt dicit motus naturales sunt terminati duob9 modis:ꝛ qꝛ sunt ex loco terminato ad locũ terminatũ:ꝛ qꝛ hñt velocitatẽ terminatã:ſꝫ motus circularis nõ est terminat9 ex loco terminato ad locũ terminatũ cũ nõ sit iter termiata opposita.ergo erit terminatus.qꝛ hꝫ velocitatẽ.ℭ Jteꝫ ad pncipale arguit Cõm.sic.si esset inuenire velocitatẽ nõ terminatã/tũc motor hiet potentiã nõ terminatã:hoc ĩpõle ꝓbat.Quia tunc nõ haberet materiã terminatã.ꝓbat ꝯñtiã.Si eni hiet potẽtiã nõ terminatã ꝛ materiã circa quã ageret terminatã:tunc essent motores infiniti qbus nõ corrñdẽt res ꝓprie.sed mot9 necessario hꝫ materiã terminatã in velocitate:si ergo non terminaret̃ ad velocitatẽ.ſꝫ posset moueri in instãti.tũc nõ eẽt materia motus ſꝫ mutatiõis.igĩ necessario hꝫ potentiã terminatã.ℭ Jteꝫ arguit sic.Cũ oẽs motores celorũ mouẽt ꝑ tẽpus infinitũ.nõ ergo remanet vñ differãt/nisi ꝓpter diuersitatẽ ꝓportionis iter vnũqðq3 eorũ.ꝛ corpus qð mouetur:ſꝫ si potẽtie alicuius eorũ eẽnt infinite in vigore mouẽdi nõ erit ꝓportio inter motorẽ ꝛ rẽ motã.qꝛ si sic,mot9 eẽt in instãti:hoc est impõle vt dicit.igĩ ꝛc̃.ℭ Jtẽ.Sicut motor vnĩ9 orbis.ſ.saturni mouet in tẽpore infinito.ita motor alterius.ꝛ sic de singulis:sicut igĩ nõ differunt in hoc:ita si posset dari potẽtia infinita in vigore que moueret vnũ orbeꝫ sine velocitate terminata.eadẽ rõne erit in respectu ad aliũ orbeꝫ:ꝛ ita nulla differẽtia erit inter motores.qꝛ qlibet eorũ hiet potentiã infinitã in vigore.Hoc est impõle.qꝛ tũc non esset dĩa inter illos neq3 multitudo esset illic omnino.Jllud vltimũ põt ꝓbari.Qꝛ nõ pñt esse multa infinita ſm ꝑfectionem qð dico ꝓꝑ infinita in duratione que sunt multa.Nec eiusdẽ rõnis.qð dico ꝓꝑ diuersa attributa in deo q̃ ſm aliquos sunt infinita ꝓprijs infinitatibus:ſꝫ in ista sunt multa infinita eiusdẽ rõnis.ſ.in vigore ꝛ ꝑfectione.qꝛ vigor est ꝑfectio.ℭ Jtẽ.Jstud ꝓbat qꝛ sicut dicit Aris.infra si ceteri orbes hñent ex multitudine stellarũ:qð hꝫ orbis stellatus.tũc motor eorũ nõ posset mouere eos in velocitate quã habẽt mõ:ꝛ idẽ est credendũ si orbis esset maior q̃ sit:ſꝫ si motor eorũ hiet infinitatẽ in vigore talis additio nõ ipediret qn mouerent̃ in eadẽ velocitate facta tali additiõe.igitur ꝛc̃.Et ꝯcludit.ꝙ cũ igĩ sint tales potẽtie proportionate ad corpa mota ꝙ infinitas nõ inenitur in eis nisi ꝓꝑ eternitatẽ:potẽtie ergo sepabiliũ a materia sunt infinite vno mõ.ꝛ finite alio modo.ℭ Jtẽ.Habet̃ cõ.4.nos dicimus ꝙ potẽtia motoris in celo est infinita.nõ tñ intẽdimus ꝑ infinitũ nisi infinitatẽ motionis.ſ.ꝙ motio eorũ nõ cessat.infinitas aũt intensiõis vt illic nõ sit ꝓportio inter potentiã motoris ꝛ moti est impõle in formis inquãtũ sunt forme.Ecce expsse cõcludit de rõnibus suis potentiã infinitã in vigore nõ ꝯuenire forme ẽt sepate.qð est pncipale nostrũ intentuꝫ.ℭ Contra pmissa dubitat̃.Jllã enim potentiã videt̃ Phs velle attribuere pmo motori.quã ponit nõ posse esse in magnitudine.sed vt cõcedis.Phs ꝓbat infinitũ in vigore nõ posse esse in magnitudine.igĩ.ℭ Responsio ꝙ illam vult attribuere pmo motori.quã ꝓbat nõ posse eẽ in magnitudine(itelligendo hic de illa infinita potentia.de qua est sua pncipalis itẽtio.ſ.infinitã in duratiõe)illã aũt quã accessiõe ꝓbat nõ posse eẽ in magnitudie nõ itẽdit sibi attribuẽ:ſꝫ ꝑ h ꝙ ꝓbat illã si posse eẽ i magnitudie.ſ.ĩfinitã in vigore:solũ intẽdit ꝓbare suã pncipalẽ cõclusionẽ.ſ.ꝙ infinita in duratione nõ põt esse in magnitudine(vt ꝓbatũ est supra ar.3.q.1.)ꝯnimo per hoc ꝙ ꝓbat ipꝫ nõ posse esse in magnitudine intendit arguitiue ꝓbare ꝙ nullo mõ cõpetere põt pmo motori ẽt extra magnitudinẽ exñs.sic arguẽdo.Jnfinita potẽtia in vigore non põt esse in magnitudine.qꝛ moueret in instãti.igĩ nõ erit extra magnitudinẽ:qꝛ cum moueret modo nãe eque bene extra existẽs/sicut vnita magnitudini moueret in instãti.ergo nullo modo.ℭ Propter dissolutionẽ aũt argumentorũ.que ꝓbãt deũ nõ esse infinitũ in vigore.etiaꝫ extra magnitudinẽ existentẽ.est intelligendũ:ꝙ sic probare deum esse infinite virtutis in vigore:ꝛ simul cum hoc etiã ꝙ agat de necessitate nãe:quia primuꝫ est verum ꝛ 2m est falsum.Sed quando Cõmen.probat deũ nõ esse infinite virtutis in vigore.quia moueret velocius omni velocitate.Dico ꝙ tunc repugnat consequens.ꝙ moueret de necessitate nature.si enim moueret libere cum hoc quod est infinite virtutis in vigore/potest moderari se ꝛ mouere in tempore.Per hoc ad argumẽta sua:concedo ꝙ deus nõ est infinite virtutis in vigore sic.ꝙ mouet de necessitate nature.quia tunc moueret ꝛ velocius omni velocitate:ꝛ tunc procederent omnia argumenta sua.quia ad hanc conclusionem tendunt oĩa argumenta sua:ſꝫ tamen in rei veritate est

(Margin: Dubium. — Rñsio.)

infinite virtutis in vigore. sed libere agēs. ideo nō seq̄r rc̄.

Distinctio. XLVI. Questio. I.

Hic orit̄ q̄ō. Dictū est. n. in sup̄ioribus / r auctoritatib⁹ cōmunitū q̄ voluntas dei q̄ ipē est / que bn̄placitū ei⁹ vocatur, cassari nō pōt rc̄.

In distin. 46. agit̄ de volūtate diuina Ubi q̄ro. an deus velit augmētationē nostre charitatis in infinitū. Et vi q̄ sic. Bonus semp̄ pōt p̄ficere. vt dicit glo. ad Phi. 3. sed ei⁹ p̄fectio nō est nisi p̄ charitatis augmentū. igitur. rc̄. Contra. cū cōtrarioꝝ eadē sit disciplina. igitur rōne eadē posset diminui in infinitū. ɔn̄s eē falsuz p̄bo. Quia posse diminuere charitatē. Aut est mortale r tunc nō diminuit illā: sz totalr̄ tollit r corrūpit. Aut veniale: r tūc sequit̄ idē q̄ cū nō ɔ̄riat̄ charitati sil̄ poterit stare cum illa.

Hic duo. Primo an charitas possit suscipere augmētū infinitū s̄m eēntiaz. 2° an s̄z opationē.

Primus arti. An charitas possit suscipere augmētū infinitū s̄m essentiā. Ubi dicūt q̄daꝫ q̄ sic s. Tho. Qr̄ q̄ forma hēat terminū hoc pōt eē vel a p̄te ipsi⁹ forme. vel ex p̄te ipsi⁹ agentis. q̄r. s. est limitate v̄tutis: vel ex p̄te susceptibilis qd̄ est limitatū in suscipiendo: sz nullo modorū istoꝝ hz charitas terminū. Nō s̄m spēm. qr̄ est q̄dam p̄ticipatio charitatis infinite scilicet. s. s. Nec ex p̄te agentis. qr̄ agens imediate ē de⁹ ipse q̄ est infinit⁹. Nec ex p̄te susceptibilis. qr̄ semp̄ ex augmēto recipit plus. sicut si vas semp̄ ad plus recipiendū de liquore p̄ liquorē susceptū fiet magis habile. nūq̄ ipleret̄: si igr̄ sic de charitate. seq̄t̄ ipaz augmētari in infinitū. idē r eodē mō. In 2° scd̄e. q. 24. ar. 3. Itē. Cōtigit arguere ad ipaz opi. Si ē dare terminū i charitate ponat̄ charitas p̄fecta. tūc quero an actus elicit⁹ ex toto conatu p̄ talē charitatē meret̄ augmentū charitatis. Et si sic. tūc ibi nō erit stat⁹: r ita charitas nō hz terminū. Aut non. r tūc potior est act⁹ charitatis iperfecte q̄ meret̄ augmentuz sui habitus q̄ act⁹ p̄fecte charitatis. qd̄ est incōueniēs. Sequit̄ igit̄ q̄ iste viator in quo ponit̄ ista p̄fecta charitas nō erit in statu merēdi. Cōtra istā op. arguūt q̄dā vt Godo. quoli. 7. q̄ōne. 2. sic p̄bādo q̄ charitas in eēntia sua nō possit itēdi i ifi^m. Qr̄ si sic. igit̄ posset p̄ticipari a subto sup̄ illud eē in infinitū. Cōsequēs est falsuz māifeste. Probatio ɔn̄e: qr̄ cuilibet potētie actiue corrn̄det potētia passiua propria p̄ductiōi accn̄tis. nō solū corrn̄det po^a passiua qua ipz accidēs obtiue p̄ducit̄. sz po^a passiua subti in q̄ ipm subtiue p̄ducit̄. si igr̄ agēs agit in infinitū. igit̄ r ipa charitas p̄duceret̄ passiue s̄z illud eē infi^m in p̄prio eē passiuo. s. p̄prio ei⁹ subto. Confirmat̄. Qr̄ lz charitas vt p̄ficit aīaz s̄m vnū ḡdū cāt i aīa q̄dā capacitatē r dispōnē ad ei⁹ aug^{tum} s̄z alius gradū supueniētē r sic in ifi^m (vt aduersarij dicūt) p̄t tn̄ de⁹ stati sil̄ efficere charitatē ita p̄fectā sicut nata est fieri p̄ totū talē p̄cessuz p̄ augmētū: si igit̄ charitas cū tali p̄cessu pōt hīe eē itensuz in infinitū (vt dicūt) igit̄ de⁹ posset imediate r in istāti s̄z tale eē infinitū cāre in aīa charitatē. r ita p̄ticiparet̄ a subto s̄z eē infinitū si ipsa i eēntia sua posset eē infinita. Itē. Sicut existere sequit̄ eēntiā: ita modus existēdi sequit̄ modū eēntie. si ḡ charitas in eēntia multiplicationē graduū p̄fectiōis iporet in infinitū. igit̄ ad talē infinitatē eēntie charitatis sequit̄ infinitas actualis exn̄tie in subto. nec vnū mag̃ deo repugnātiā icludit q̄ aliō. Itez ad p̄n^{le}. Lz ɔtinuū posset diuidi i ifi^m tn̄ nō ē additio i ifi^m cui⁹ cā s̄z Ph̄z. 3. ph̄. t. c. 60. r. 69. ē. qr̄ diuidē ē ire ad māam. augmētari ɔ̄o. ē ire ad formā. sz augmētatio charitat̄ ē ire ad formaz r itēsio sil̄r: vtrobiq̄z. n. ē ire ad p̄fectiōez r ad ɔplemētū. ḡ. Dubium Uidet̄ s̄m ista q̄ in nūeris nō ē p̄cessus in infi^m in apponēdo qr̄ hoc est ire ad formā. q̄lz. n. vnitas addita fac̄ spēm. Rn̄sio. Rn̄sio q̄ Ph̄s r Cōmē. vocāt ire ad māam. ire ad eē ip̄fectū^{rum} cui⁹ rō ē qr̄ ire ad iperfectū⁹ est ire ad eē in po^a: r sic p̄ ɔn̄s nūq̄ resultabit ifi^m in actu. r h̄ sufficit Ph̄o: qr̄ igr̄ i nūeris appō crescit p̄ ire ad ip̄fectū⁹: appō. n. est p̄ recessuz a p̄ simplici p̄cedendo ad maiorē cōpōnē. iō lz q̄lz vnitas mutet spēz sz iperfectū⁹. iō vocāt hoc ire ad māam. ḡ. Itē. Cōmen. cō. 69. eandē mouet. q. s. q̄re nō seq̄tur in nūeris q̄ si posset fieri additio in infinitū q̄ erit nūerus infinitus in actu sicut seq̄tur de additione magnitudinis. Alia rn̄° Rn̄det alr̄ q̄ in nūeris p̄tes nō sunt p̄tes vni⁹ positatis demr̄ate. h̄ est dictū nūeri q̄ crescūt ex additiōe nō addunt̄ vni nūero demr̄ato. Sic nec p̄tes tp̄is nec mot⁹ (vt dic̄ Cōmē. sz i magnitudie ibi oēs p̄tes vni⁹ sūt p̄tes positatis dm̄r̄ate. qr̄ vt dicit in fine) magnitudo p̄manet vna r ɔtinua. Tunc sic. In augmētatiōe charitatis manifestū est q̄ p̄tes sunt vni⁹ positatis demr̄ate. r q̄ additio est ad aliqd̄ vnū qd̄ p̄manet i tota additiōe. r ita manifestū est sic̄ in magnitudie: si ḡ h̄ facit q̄ si additio eēt in magnitudie in infinituz q̄ erit magnitudo infinitū actu. ḡ eadem rōne in p̄posito. Item. Cōmenta. reddit cām q̄re ad formā. sic̄ est in additiōe. nō est p̄cessus in infinitū. dicēs. Et itelligo p̄ h̄ qd̄ dico qr̄ forma est cā terminatiōis. ipoi̇e est q̄ ex ea accidat nō determiatio r nō ɔtinuatio rei hn̄ti formā: arguo. Si ipoi̇e est vt ex foīa accidat nō termiatio. r q̄libet gradus charitatis est forma. ḡ q̄libet talis gradus ponet terminationē neccio: r ita in charitate ex h̄ q̄ est foīa nō erit p̄cessus in infinitū in itensiōe. Itez. p̄bo. qr̄ si ad charitatē posset eē additio in infi^m q̄ sil̄ r erit charitas infinita r q̄ subm erit infinitū s̄z tale eē. Coṁ. eodē cō. dicit si magnitudo posset trāsire oēm mensurā in additiōe tūc eēt poi̇e inuenire formā ifinitā. ḡ eadē rōne si magnitudo v̄tualis charitatis posset trāsire oēm mensurā hui⁹ magnitudinis in additiōe tūc eēt poi̇e inuenire charitatē ifinitā. Ecce p̄^m Et vltra in fine arguit Coṁ. ex p̄us dictis. Si for^a eēt infinita r for^a est termināś. termināś aūt si eēt ifi^m: tūc eēt poi̇e domū in actu eē infinitā. Ecce 2^m. Arguo eodē mō. Si charitas est ifinita. r qr̄ est for^a termināś. ḡ si ipa sit termināś infi^m. poi̇e erit in actu ipaz dare eē infi^m suo p̄ticipāti. Idē vult Cō. sup̄. cō. 60. Ista dicta Phi. r Cōm. cōcludūt hn̄ s̄m sua p̄n^a nālia. sz in creatiōe q̄ hz locū in p̄posito hn̄t calūniā. q̄re de h̄ li. 2. q. 2. de eternitate mūdi. ar. 2. s. in rn̄sione p̄batiōis q̄ spēs nō p̄nt mltiplicari in infi^m. Itē. De⁹ hz ideas oīuz reꝝ s̄m nāz r v̄tutē suā r s̄m oēs suos ḡdus s̄m q̄s oēs / res oib⁹ suis modis cog̃scit̄: si ḡ charitas eēt itensibilis in infi^m. ḡ de⁹ cog̃sceret eā infinitā: sz de⁹ cog̃scit aliqd sic̄ est. ḡ creatura eēt ifinita qd̄ ē ipoi̇e. Et addūt isti q̄ qr̄ opō r eēntia se ɔsequunt̄: sic̄ charitas in eēntia sua nō pōt eē infinita sic nec in opōne. r ita neutro mō poi̇e vī augmentū in infi^m. Sed p̄p auctoritates addit q̄ p̄p charitatis excellētiā r p̄p āplā capacitatē subti pōt itelligi cōtinere eminētiā tātā q̄ s̄m statū cōcz hoi viatori statutū r ordinatū nō pōt purus viator ad summū gradū ei⁹ p̄tingere i via: r qr̄ in patria dat̄ charitas s̄m p̄portionē rōnem p̄mij qd̄ est s̄z quā habuit iperfectionē i via. Pōt et̄ dici q̄ nūq̄ p̄uenit̄ ad summū ei⁹ gradū in p̄ria. r sic debēt exponi que videntur eius infinitatem sonare.

Secundus arti. An charitas possit suscipere augmētū infinitū s̄m opōnē. Ubi dicūt q̄dā q̄ charitas pōt eē finita s̄m eēntiā. sz s̄m opōnē infinita. sicut Ph̄s dic̄. 2. de anima. q̄ ignis ɔbureret in ifi^m si eēt ɔbustibile in infi^m. Contra. cū Phi. dicit q̄ ɔbureret in infi^m si hr̄et cōbustibile in infi^m illud pōt itelligi sic. nō q̄ cresceret ipm calefacere in infi^m sz q̄ p̄duceret calorē infi^m. i. indeterminatū r nō determiata spēi. ḡ auctas nihil ad p̄po^m: r isto mō vī esse expositio Cōmē. in fine ibidē. volētis p̄bare q̄

polita

posita hypothesi nõ pduceret terminũ notũ sic i creaturis nãl'r agentib⁹. Terminũ notũ. voco terminuz determinate speciei. Et aũt sic loquat Aris. de cõburere in ifi^m ibidẽ: pz. vult eniz vt exponit Cõmẽtator pbare q in augmẽtatiõe nãli in vegetabilib⁹ q ignis nõ est p̃n^m efficiẽs. s; aia vegetatiua. qz si ignis ageret illũ augmẽtũ z nõ limitaret ad terminũ pducẽdũ p aiam vegetatiuã pduceret terminũ non notũ. i. nõ determinatũ: z Cõmẽtator ponit exẽplũ de mollificante cerã: vel liquefaciẽte ferrũ in igne: z dicit. q mollificatio talis nõ hz terminũ notũ: sed q sit ibi termin⁹ not⁹. dixit q hoc est ab arte. ¶ Ad idẽ vt vĩ est lĩa phi. nõ. n. dicit augmẽtũ ignis esse in ifinitũ: sed dicit aug^m ignis esse in infi^m quousqz cõbustibile est: sed si phs logt de augmentatione ignis q̃tũ ad intẽdi vel crescere: cõuenienter diceret augmẽtũ eẽ in ifi^m. g̃ sic nõ itelligit. ¶ Itẽ. Posito q phs ibi de crescere ignis itelligeret adhuc nõ seqt idẽ de charitate. ergo zc. pbo. Qz cũ phs poneret cõbustibile ifi^m necesse hz ponere q ignis in cõburẽdo esset ifinite z adeq̃te po^e cũ ipso. Ponit. n. q cuilibz po^e passiue corrñdet po^a actiua adequate. Sz theologi ponẽtes obiectũ charitatis ifi^m. non ponũt charitatẽ q̃ est in nobis re^m obi illi⁹ eẽ adequatã illi obo. g̃ apud theologos nõ seqt. q z si obz sit ifi^m q ille act⁹ q est respectu illi⁹ obiecti sit crescẽs ifi^m. sed erit finit⁹. sic calefacere est ifinitus (respectu ifiniti cõbustibilis si poneret) qa virt⁹ ignis esset ifinita. ¶ Alia g̃ est op. distinguunt qdã vt Henri. quol. 5. q. 12. z dicũt q charitas põt itelligi intẽdi in infi^m triplr. Uno mõ p eẽntiã z nãm suã. Alio⁹ fm spẽm suã: z hoc itelligẽdo qd in vtroqz mõ accipiat charitas fm se z sine cõpõne indifferenter siue sit charitas vie siue charitas pĩe. Tertio mõ. cõsiderãdo charitatẽ vie nõ p̃cise fm se nec charitatẽ pĩe fz se. s. cõparãdo charitatẽ vie ad charitatẽ pĩe. Primis duob⁹ modis dicũt q ipoĩe est vt intẽdatur in ifi^m: qd sic pbãt. Quecũqz for⁹ creata ex hoc q creata est. sicut est limitata ad spẽm sic est limitata ad gradũ pfectionis: z cũ agere seqt eẽ ne͂cio opatio sua q̃ est pfectio. scda est limitata z in spe z in nã sua. fm illud phi. 2° de aia tex. cõ. 41. oium nã cõstãtiũ zc. z intelligo p nãm oẽm creaturã. cũ g̃ charitas sit creata vt cõiter supponit ipsa non solũ fm eẽntiã: sed fm opõnẽ simplr z absolutã. erit finita z nõ itẽsibilis in ifi^m. ¶ Itẽ. Quicqd pfectionis inuenit fm spẽz. inuenit in aliq̃ sui indiuidui vel in quolz z in actu saltẽ in pmanẽtib⁹: vt pz in deo. z ẽt i creaturis. Si g̃ charitas in sua opõne vel in sua eẽntia eẽt ifinita necesse esset eẽ aliqd indiuiduũ charitatis create z in actu infi^m fm essentiaz vl opõnẽ. z ita creatura eẽt ifinita. ¶ Itẽ. Ista ifinitas aut cõpeteret charitati create fz se z a se: z tũc seqt q creatura est a se: z nõ a deo. Aut inq̃tũ charitas creatã est q̃dã participatio charitatis ifinite z increate: z tũc per eãdẽ rõnẽ cuz quelz creatura sit q̃dã pticipatio eẽntie diuine eo q est aliqd tũc quelz creatura in eẽntia sua z opõne esset ifinita. qd includit cõdictionẽ. qa eẽt creatura z non creatura. Quia tu ponis q est creatura. z tu ponis q est ifinita. z ita de⁹ z non creatura: z ita sequit cõdictoria. ¶ Si 3° mõ loqmur de intentione ei⁹. Aut cõpat eẽn⁹ charitatis vie mere vt eẽn^a charitatis vie ad eẽntiã charitatis pĩe: inq̃^m hz mere. z tũc (vt supra dictũ est) nõ erit pcessus in ifi^m pp rõnes p̃us factas: imo vt sic poterit charitas vie eq̃ri charitati pĩe: z alibi p bat sic. Qz charitas vie z charitas pĩe fm eẽntiaz accepte sũt eiusdẽ rõnis z eedẽ spe z eedẽ mõ differẽtes solũ fz magis z min⁹. sicut linea maior z linea minor se hñt: sed finitũ p cõtinuam additionẽ alicui⁹ pportionis. multotiẽs necesse est attingere ad q̃titatẽ alteri⁹ finiti eiusdẽ spẽi. q̃tũcunqz maioris. g̃ sic de charitate vie z pĩe zc. Immo qdã dicunt plaz: qa dicũt q de facto charitas vie z charitas pĩe adequant penitus quãtũ ad eẽntiã: qd sic pbãt. Eadẽ z eiusdẽ gradus pfectionalis est for⁹ aliqua fz q est p̃n^m mouendi. z fm q est p̃n^m q̃escẽdi: pz in graui: s; charitas in via est p̃n^m tẽdẽdi in deũ z charitas in pĩa est p̃n^m q̃escẽdi in deo. fz illud Aug. dñe fecisti nos ad te zc. Ergo eadẽ z eiusdẽ g̃dus pfectionalis est charitas vie z charitas pĩe. Etiã minor pz p Lync. in cõmẽto Diony. sup celestẽ Ierarch. vbi exẽplificat tria in charitate p corrñdẽtiã ad grauia z leuia. Primo vt dicit. charitas iclinat in p se amabile z figurat p calidũ. Scdo est motio actualis in amatũ: z figñt p acutũ. Tertio est cõiunctio amantis cũ amato. z figñat p supferuidũ qd cõuenit sanctis in pĩa. Sũt eniz feruidi q̃escẽdo. Ecce hic habes q eadẽ charitas est p̃n^m iclinatiuũ z motiuũ in deũ. z q̃etatiuũ in deo. sicut est de for⁹ grauis. ¶ Tertio mõ cõparat charitas vie fm suaz essentiã z operationẽ simul ad charitatẽ pĩe fm suã operationẽ precise: z sic dicit Henri. quol. 5. q. 22. q charitas vie sub conditione z respectu põt dici pcedere in infinitũ. s. q potius in sua essentia z operatione intẽderet in infinitũ q̃ eq̃rat charitas patrie fz suã opationẽ. qd sic pbãt. Modus diligẽdi seqt modũ cognoscendi: sed modus diligendi in via sequit cognitionẽ fidei. modus diligendi in patria sptã visionẽ: sicut ergo si cognitio fidei cresceret in infinitũ in essentia sua z operatione ppria nunq̃ adequaret cognitioni que est aperta visio. quia sunt alterius penitus rõnis. imo potius cresceret in infinitũ in suba z operatiõe enigmatica q̃ cognitio ipsa fieret visio. sic in pposito zc. Potius eniz supficies cresceret in ifinituz q̃ fieret linea. z similr circulus q̃ fieret linea recta. quia sũt penitus alteri⁹ rõnis zc. z in isto vltimo cõcordant z Henri. z Godof. quoli. 7. q. 2. z Egi. in scripto. dicentes. Qz nõ equaretur in feruore z operatione. qz charitas vie habet impedimentũ tendendi in deuz. non aũt charitas patrie. ¶ Per hoc pz q ista cõmunis ppositio. Qz perfectio in actu est fz perfectionẽ in habitu est vera ceteris paribus. ¶ Sed hic est duplex disparitas. Una in cognitione. Alia in cupiditate: sed ratio quã ponũt illi aliq qui p̃us dicunt. s. q charitas vie z patrie equãtur fm essentiaz non valet. Arguo eodem mõ cum eis. Eadẽ est forma fm essentiaz z eiusdez gradus pfectionalis que aliqd tendit. z qua quiescit: s; minimo gradu charitatis tendimus in deũ: z per charitatẽ patrie quiescimus in deo. ergo minus gradus vie equat in essentia charitati patrie. ¶ Ad arg^m ergo qñ dicit eadẽ forma fm eẽntiaz z eiusdẽ gradus zc. Dico q verũ est accipiendo pportionalr sic. s. q eodez gradu charitatis quo qs tendit in deũ eodez gradu põt quiescere in deo. q̃tum enim qs diligit in tñ quiescit in deo: sed accipiendo improportionalr nõ est verũ: puta. si tendam in deum dilectione iperfecta fm vnũ gradũ iperfectũ charitatis nõ sequit q quiescã in deo dilectione perfecta. Sed sic est in pposito. de charitate vie in cõparatione ad illaz patrie. vnde nõ sequit q si intendam in deũ charitate vie. z quiescam in eo charitate q iste charitates sint eedem fm essentiã. z q habeant eundẽ graduz perfectionalẽ. ¶ Cõtra 2^m in quo cõueniũt oẽs. s. q charitas vie q̃tũ ad operationẽ suã citius augeret in infinitum q̃ adequaret charitati patrie fm opationẽ suaz. arguo sic. Operatio charitatis vie z operatio charitatis patrie sunt eiusdez rationis q̃tum ad ipsam substantiam operationis sicut z essentia vtrobiqz. l; differant in quodam ãnexo: puta. q hec sequit fidem: z hec visionez: z hõ. Sed forme que sunt eiusdem rationis z solũ differunt fm perfectum z imperfectũ z quarum neutra est infinita. sic se habent q p̃us imperfecta per augmentationem equaretur q̃ procederet sua augmentatio in infinitum. ergo citius charitas vie quo ad operationez suã equaret charitati patrie quãtũ ad operationẽ suã q̃ charitas vie pcederet i augẽdo in ifi^m. Ma. z ẽt Mi. satis appent: qz cũ pfecta ponit ifinita p augmen-

Opio 2° Henric°

tationez poterit alia sibi imperfecta adequari cũ sit eiusdẽ rõnis: sȝ in his que nõ sunt rõnis eiusdẽ sed diuerse hoc nõ accidat: sicut linea parua ꝛ iperfecta p additionẽ põt equari linee maxime ꝛ pfecte: qꝛ ipsa est finita ꝛ eiusdẽ rõnis: sȝ linea pua p additionẽ nũq̃ fieret corp⁹: sȝ corpus sit finitũ. qꝛ nõ sũt eiusdẽ rõnis. Ista minor pȝ a maiori. Octauo. n. phy. tc. 79. pbat ꝙ si po⁹ ifinita ponat̃ i corpe ꝙ finita poterit ei adequari: p ↄtinuã. n. additionẽ finita ptrãsibit oẽm ppõnẽ ad quãcũqȝ aliã finitã: ꝛ sic fiet ifinita: sȝ maiorem apparentiã hȝ h̃ argm̃ si duo finita eiusdẽ rõnis cõpent̃ ad inuicem: sicut est hic. g̃ ꝛc. ❡ Propter qd̓ distinguo alr. Oz opõ charitatis vie ꝛ pãe põt dupl'r ↄsiderari. Uno⁹ quãtũ ad subaz ipsaȝ ꝛ q̃ddiutatẽ ipsarũ opõnũ: ꝛ sic vĩ ꝙ cũ sint foꝛe eiusdẽ rõnis ꝛ finite ꝙ põt adequari. Alio⁹ ꝙ vtraqȝ opõ cũ suis annexis accipiat̃: puta charitas vie vt seq̃t cognitionẽ obscurã ei ãnexã q̃ ipsaȝ ipedit ꝛ charitas pãe accipiat̃ q̃tũ ad h̃ ꝙ seq̃t cognitionẽ clarã ꝛ nullo⁹ hȝ ipedimẽtũ: ꝛ isto mõ dico ꝙ citius opõ charitatis vie cresceret in ifim̃. q̃ȝ adequaret̃ opõni charitatis pãe: citi⁹. n. dilectio obscura. ꝛ q̃ cõpatit̃ secũ tepiditatẽ inq̃tũ hui⁹. cresceret in infim̃ q̃ȝ adequaret̃ dilectiõi: q̃ oẽȝ excludit tepiditatẽ. sicut citi⁹ augeret cognitio obscura in sua obscuritate in ifim̃. q̃ȝ adequaret̃ in nobilitate cognitiõi clare. qꝛ vt sic sũt forme alteri⁹ rõnis. imo opposite: ꝛ sic põt intelligi alij doctores. ❡ Ad argm̃. q̃ pbãt ꝙ põt itẽdi in ifim̃. Ad pm̃ qñ dĩ: aut h̃ est ab efficiẽte ꝛc. Dico ꝙ diuisio est isufficiẽs. imo ẽ foꝛal'r p suã ẽẽntiã finita cũ sit. Et qñ dĩ. ꝙ est q̃dã pticipatio. i. s. q est ifinitus. dico ꝙ argm̃ est ad oppõm̃. qꝛ est ꝼm pticipationẽ. Ex hoc seq̃t ꝙ p ẽẽntiã nõ sunt ifinita.

Ad scdm

❡ Ad 2m̃ cum dĩ. ille vltim⁹ gradus est ipfectior alijs cũ nõ possit agẽ ad augmẽtũ. g̃ pcedẽtes. Dico ꝙ h̃ est ex pfectione sua posito ꝙ nã in sorte sit tanti valoris ꝙ nutrieris ad h̃ ꝙ sortes habeat vltimã magnitudinẽ q̃ posset hẽri. tũc est manifestũ ꝙ nã nõ põt vltra nutrire nec agere. ꝛ h̃ nõ est ex nãe ipfecte sȝ magis ex pfecte. qꝛ. s. ↄstituit sortẽ in vltia pfectiõe. Uel alijs v̓bis põt dici. ꝙ hoc nõ est ex ipfectõe. sȝ qꝛ repugnat charitati vltra augeri. De h̃ q̃re li. 2. q. 2. arti. 1. ꝛ q. 2. de eternitate mũdi ar. 5. ꝛ hoc idẽ Cõmẽtator. 8. phy. in rñsiõe ad arg. saracenoꝝ q̃re q. 2. ar. 1. in pº. di. scdi libri. ꝛ art. 3. meli⁹. ❡ Sȝ iȝ ista dicta sint a doctoribus de charitate ꝼm dispõnẽ q̃ est in vniuerso. l. tã charitas q̃ȝ q̃lȝ creatura est finita in pfectiõe sue spẽi. ꝛ ẽt rñsuȝ est ꝼm itellectũ illũ ad argm̃. Tñ nõ vĩ mihi ꝙ sit rñsuȝ ad difficultatẽ. qd̓ pbo. Querere eniȝ an charitas possit in ifim̃ augeri ꝛ supponere ꝙ sibi sicut ceteris creaturis repugnat ifinita augmẽtatio. sicut posuit phs de facto est qd̓ icludẽs oppõm̃ in adiecto: hõ autẽ qd̓ est oĩno repellenda nec tanq̃ȝ diffinibilis admittenda. ❡ Dico g̃ ꝙ si qd̓ hȝ difficultatẽ opȝ ipsaȝ intelligi de po⁹ absoluta dei. vt sit qd̓ an de po⁹ absoluta dei posset de⁹ cãre in me charitatẽ ifinitã. Et sine pïudicio vĩ ꝙ sic. Prĩo qꝛ pbatũ est di. 23. ꝙ nõ repugnat fore plura ifiᵗᵃ ꝼm gd. i. q̃ nõ ↄtinẽt oẽȝ pfecᵗᵉˢ simpl'r. sȝ ifinitã pfecᵗᵉˢ sui gñis vl' sue spẽi: dico aũt ifinitã pfectionẽ sui gñis ꝛ spẽi. i. nõ ꝙ p hãc ifiᵗᵉˢ traherẽt ad se res alioꝝ generꝝ vel spẽꝝ. sȝ solũ carerẽt fine in se: sicut si linea cẽt ifiᵗᵃ nõ traheret ifra se q̃titatẽ aut supficiẽ: sȝ careret fine in se. ꝛ corp⁹ si cẽt ifim̃ nõ traheret ad se itelligẽtias: sȝ careret fine in corpeitate: sȝ si charitas ponat̃ ifinita in se pp h̃ nõ traheret ifra se fidẽ, nec spem, nec reuelationẽ: sȝ soluȝ careret fine in se. g̃ posset cẽ vna charitas q̃ cẽt ifiᵗᵃ saltẽ vna sȝ spẽȝ ifinitas isto mõ ifinitatis. Scdo qꝛ phs. 3. phy. hȝ p icõuenienti ꝙ cẽt corp⁹ ifim̃. cõ. 43. ꝛ est rõ. qꝛ extẽderet̃ in ifim̃ ꝼm oẽs ptes: ꝛ p ↄñs ↄfunderet̃ totum vniuersuȝ. sȝ si linea fieret ifiᵗᵃ de po⁹ absoluta dei ipsa non ↄfunderet aliã spẽȝ q̃titatis. nec supficiẽ. nec corp⁹. qꝛ eius extẽsio in ifim̃ i lõgo nõ ↄfũderet supficiẽ. nec corp⁹. ❡ Dices ꝙ lȝ nõ ↄfunderet linea ifinita corp⁹ infim̃. tñ si corpus infim̃ ponat̃ ipsuȝ corp⁹ nõ sustineret ex̃ se lineã ifinitã. sed ↄfunderet eã in se: p hoc. n. ꝙ corp⁹ cẽt ifim̃ in oĩb⁹ dimẽsionib⁹ nõ sustineret ẽẽ aliquã longitudinẽ: sȝ sic deducẽdo regredimur ad ppositũ. ꝙ cũ de⁹ sit ifinit⁹ ꝛ ex infinitate sua icludat ifra se pfectiones oĩuȝ creaturarũ nulla creatura poterit cẽ ifiᵗᵃ. g̃ ꝛc.

Instantia

Rñsio.

❡ Ista istãtia cõfirmat pm̃ argu. corp⁹ enĩ ifim̃ si ponat̃. erit ifim̃ in oĩb⁹ dimẽsionib⁹. formal'r erit eniȝ ifinitas. pfunditas in pprio cẽ ꝛ in ppria forᵃ. ꝛ sic de longitudine ifinita ꝛ latitudie ifinita: ꝛ iõ hñ seq̃t. ꝙ si corpus cẽt infinitũ ꝙ cõfunderet lineã ꝛ supficiẽ ꝼm totũ esse pprũ ꝛ formale eoꝝ siue illd̓ cẽ sit fim̃ siue infim̃. g̃ da oppm̃ ꝙ corp⁹ infim̃ formal'r solũ includeret ifinitã pfunditatẽ ꝛ lineã. ꝛ supficiẽ solũ eminẽter. tũc nõ ↄfunderet ipsa q̃tum ad suũ cẽ formale. qd̓ hȝ in seipsis. sicut nec de⁹. lȝ eminẽter ex ifinitate diuinitatis sue ↄtineat lapidẽ ꝛ alia. nõ ↄfundit ea qñ extra ipsuȝ lapis existat in pprio esse suo foꝛali. cum ergo charitas neqȝ foꝛal'r. imo nec eminẽter in ifinitate sua includeret aliquã creaturã poterit cẽ ifinita in se. ❡ Cõfirmat̃. Quia iter q̃ est distinctio sicut cẽ vni⁹ nõ icludit esse alteri⁹ inq̃tũ sunt distincta. sȝ sustinet eoꝝ distinctionẽ: sic nec illud qd̓ est pprũ vni cẽ icludit illud qd̓ est pprũ esse alteri. Exẽplũ de subã ꝛ accñte in gñali: ꝛ de quolȝ pñto cõparato alteri in spãli: ꝛ de q̃lȝ spe cõparata alteri ẽt pȝ in diuinis. Ponẽtes. n. formal'r attributa distingui ex nã rei necesse hñt dicere ꝙ sicut itell'o foꝛal'r nõ icludit volũtatẽ formal'r: nec veritas bonitatẽ. sic nec itellectio volitionẽ: nec intelligibile volibile. g q̃dẽ modi vel respect⁹ ppꝛij istoꝝ attributoꝝ: sȝ cẽ eminẽter qd̓ creature hñt. in deo distinguuntur ↄ cẽ foꝛale qd̓ hñt in seipsis: sicut g̃ cẽ eminẽter qd̓ creature hñt in deo. nõ includit cẽ eoꝝ foꝛale. qd̓ hñt in seipsis. qꝛ hoc eternũ illud tẽporale. sȝ sustinet. sic ifinitas q̃ est ppa eis vt eminẽter sũt ꝛ nihil aliud sunt: sunt. n. creatrix ẽẽntia nõ icludit ifiᵗᵉˢ q̃ põt imaginari de eis vt sũt in ppo cẽ formali: sȝ huic nõ repugnat cõparãti illã. g̃ a sili. si cẽ eminenter qd̓ linea hȝ in corpe distiguit̃ ↄ cẽ qd̓ foꝛal'r hȝ in se seq̃t ꝙ ifinitas quã hȝ vt est ens foꝛal'r in se: distinguit̃ ↄ corp⁹ ifim̃. s. vt p. Certũ est. n. ꝙ charitas ꝼm qdlȝ sui cẽ: ꝛ qd̓ hȝ in alio eminẽter ꝛ qd̓ hȝ in se foꝛal'r. distinguit̃ ab alio. g̃ ifinitas ab ifinitate. ❡ Itẽ. Ad pncipale q̃lȝ creatura rõnali data posset de⁹ facere meliorẽ in ifim̃: sȝ cuilȝ date posset ↄferre donũ aliqd̓ supnãle 꼐m gradũ sue pfectiõis. g̃ supernãle multiplicare in ifim̃. pbatio maioris. Quia sicut iter q̃cũqȝ ꝛ pcedẽtẽ sunt gradus finiti: ita vltima data adhuc cẽt finita: qꝛ nõ supponit̃ recipe vltra pcedẽtẽ nisi pfectionẽ spẽi determiate: sȝ finitũ additũ nũq̃ȝ faciet ifim̃. g̃. ❡ Itẽ. Arg. põt fieri de charitate posita i sũmo gradu. Qꝛ adhuc extra ipsaȝ est imaginari aliq̃s gradus in ifim̃ q̃ mõ sũt nihil. que nihila nõ dicũt repugnãtiã ad cẽ. sic deo posito ab eterno extra ipȝ tot⁹ mũdus fuit nihil: cui tñ nõ repugnabat fieri. sȝ oẽ qd̓ ponit̃ nihil tale qd̓ nõ dicit repugnãtiã ad esse põt pduci in cẽ. g̃ ifiniti gradus charitatis i ifim̃ põt ꝛc. Probo ma. Prima ps p se pȝ. scda pars pbat̃. Quia oẽs cõcedunt ꝙ deus potest de potẽtia absoluta (q̃tũ est ex pte sui) facere charitatẽ infinitaȝ. ita ꝙ addet sibi graduȝ in infim̃: tunc arguo. Cuilȝ extremo relatiuo 꼐m quã rõnẽ dĩ. relatiue dȝ ponere sibi oppositũ extremũ relatiuũ terminãs eius correlationẽ ꝛ sub eadẽ rõne: qꝛ al'r sub rõne illa nõ dicet̃ ad aliud sȝ ad se: sȝ de⁹ de po⁹ eius absoluta (q̃tũ est ex pte sui) hȝ potentiã actiuã qua põt charitatẽ ifinitã creare. ergo erit po⁹ passiua obediẽtialis absoluta 꼐m quã charitas infinita poterit creari. ❡ Cõfirmat̃. Quia lȝ inter potẽtiã absolutam passiuaȝ obedientialẽ ꝛ actiuã absolutã sit solũ relo rõnis: tñ eo quo ponit̃ talis relo rõnis inter extrema: cõuincit̃ ꙩ illud qd̓ dĩ relatiue 꼐m potẽtiã obediẽtialẽ absolutã passiu-

naz.pôt poni in effectu.etenĩ inter deũ ꝛ lapidẽ creandũ ab eterno.fuit relõ rõnis solũ.tñ sequiẽ ꝙ potuit fieri in effectu.ğ sic de charitate.q̃ pôt fieri ĩfinita mediãte sua poᵃ absoluta obediẽtiali.seqẽ ꝙ pôt fieri ĩfinita:nõ obstãte ꝙ solũ relõne rõnis referaẽ.Ad hoc li.2.di.1.q.7.ar.2.c.1.seu neutra ĩstarũ ꝛc.❡ Ad arg.Hod.ꝛ phi.ꝛ Cõmenta.q̃ ꝓbãt ꝙ nõ pôt fieri infinita:currũt ẜm dispositionẽ q̃ est in vniuerso nõ de poᵃ absoluta. Vñ ad pᵐ.qñ dĩ:si sic.ğ eẽt ĩfinita ẜm eẽ qđ hꝫ in subiecto:pôt dici ꝙ sicut non est incõueniẽs potẽtie absolute dei facere plura itẽsiua ĩfinita ẜꝫ gđ: puta ꝙ icluderet solũ pfectionẽ ĩfinitam sue spẽi.s.ꝙ linea eẽt ĩfinita in longitudĩe.ꝛ supficies in latitudine:sic nõ est incõueniens ꝙ charitas sit forᵉ ĩfinita:ꝛ ꝙ suo subo deẽ capacitas ĩfinita ẜm potẽtiã obedientialẽ.❡ Per hoc pꝫ ad alia tria argu.❡ Ad oĩa argu.phi.ꝛ Cõmenta.q̃ ponũt ꝙ nõ pôt eẽ ꝓcessus in ĩfinitũ in formis.in apponẽdo pfectionẽ.Dico ꝙ includũt.n.supponẽtes ꝓ ipoli ꝙ creatura possit esse ĩfinita.ꝛ sic ẜm dispõnẽ que est de facto:in dispõne enĩ que mõ est de facto est pñᵐ apud Ari.ꝙ oĩuꝫ nãm cõstantiũ est determinatus terminus in paruitate ꝛ magnitudine.ꝛ Cõmẽta.hꝫ ꝓ pñᵒ ꝙ forma ipolis accipienda est nõ terminatio:hec tñ nõ sunt demonstrata esse vera de dispositione q̃ est ẜm.potẽtiã obediẽtialẽ.❡ Sed vĩ Aureo.dicere.q.35.20.ꝓpositione.2.ꝙ nõ pôt augeri in ĩfinitũ:q2 dilectione limitata ẜm charitatẽ ĩfinitã adequaret sibi diuinitatẽ:nihil aũt adequat sibi deitatẽ:nisi deus.ꝛ ita esset deᵉ. Et hoc est qđ alij arguũt ꝙ creatura cõprehẽderet deũ. Et tertia ꝓpositiõe dicit.ꝙ posset ad tot gradus augeri ꝙ nullus viuens:ẽt ꝑ mille millia annorũ ad oẽs gradus attingere posset.❡ Sed hoc nõ mouet.Quia charitatẽ augeri in infinitũ pôt intelligi dupľr.intẽsiue.vel extẽsiue.Primum est ipole. 2ᵐ est pole.ꝓbatio pmi.Quia charitas de qua loquimur poniẽ dependens a deo.ꝛ poniẽ creatura.ꝛ ita non est purus actus.Cõsequẽtia ꝓbaẽ li.2.di.Sed nihil pôt eẽ infinitũ intẽsiue nisi actᵉ purus.ğ ꝛc.ꝓbatio minoris.Quia pfectio eo est itẽsior quo magis recedit a potẽtia:ꝛ quo fit actualior.qđ igiẽ penitus nũq̃ pôt recedere a potestate vt fiat actᵉ purus.nũq̃ pôt esse infiᵐ itẽsiue.❡ Itẽ.L3 ponãtur plura ĩfinita intẽsiue ꝓpꝛijs ĩfinitatibᵒ.sicut pñitas ꝛ filiatio.itelľs ꝛ volũtas in deo(vt visuꝫ est di.23.)hoc tñ locũ tꝫ q̃tenus sũt entia diuerse rõn/s.nõ aũt hꝫ locũ ꝙ duo eiusdẽ rõnis pñt esse infinita itẽsiue:puta itelľs diuinᵉ ꝛ intellectᵉ pmi angeli.ğ a fili de charitate creata ꝛ increata nõ poterũt ꝛc.Cõcordãtia hĩ li.2.di.1.q.2.arti.2.in trãsione ad 4ᵐ dubiũ.❡ Dico ğ sine pĩudicio.ꝙ deᵉ posset charitatẽ augmẽtare in ĩsiᵐ extẽsiue.s.dãdo gradũ post gradũ in ĩfinitũ.q̃diu sibi placeret.ꝛ tãdẽ poterat talẽ creasse totaꝫ siẽ ĩfinitã in qua tanta multitudo graduũ fuisset. ꝙ nullo numero aut fine cõprehenderent.ꝛ hoc maxie ꝑꝑ illimitationẽ obedientialis potentie totiᵉ vniuersi respectu dei. Ad h li.2.di.1.q.2.de eternitate mundi art.2.post mediũ in dubitatione de charitate:vbi dĩ ꝙ esset actu infinita.si esset illimitata:sic tñ ꝙ illa charitas icluderet actũ ꝛ potẽtiã infra essentiã suã:ꝛ sic nõ esset infinita intensiue.nec posset fieri infinita ꝑ successionem partiũ.❡ Per hoc ad argu.qñ dĩ dilectio elicita ẜm talẽ habitũ adequaret sibi deuꝫ.ꝛ cõprehenderet ipsũ.Dico ꝙ nõ est verũ de habitu ĩfinito extensiue:nisi siẽ esset ĩfinitus intẽsiue:intensiuũ enĩ intẽsiue nõ pôt adequate cõprehẽdi nisi ab ĩfinito intẽsiue.

Aureo. Argᵐ pᵐ

Repõdere.

Ad pmã Aureo.

Instantia

Contra. Phs 8.phy.arguit.ꝙ si aliqua vtus mouet mobile in tãto tpe.maior mouebit in minori ꝛ vltra si fiat additio ꝯtinue trãsibit oẽm ꝓportionẽ:ꝛ mouebit in nõ tpe:sed mouere in nõ tpe ꝯuenit soli virtuti intensiue ĩfinite.❡ Rñdeo ꝛ dico.ꝙ minor est falsa.q2 mouere in nõ tpe mobile finitũ.ꝫ arguat virtutẽ maximã in tñ ꝙ excederet oẽm ꝓportionẽ ad mobile.nõ tñ infinitã intensiue:sed qđlꝫ corpus mobile est finitũ.iõ nõ hĩ a pho ꝙ illa virtus esset ĩfinita intẽsiue.imo ꝯcludit ꝙ ĩfinita adequareẽ illi ĩfinite que poniẽ in pmo motore.ꝛ pôt stare apparentia dicti phi.ꝫ esset finita:q2 ꝫ in rei veritate esset finita intẽsiue.tñ q2 excederet ꝓportionẽ ad mobile moueret in nõ tẽpore.sicut infinita intẽsiue.Et si dicas ꝙ Cõmẽtator vocat eã ĩfinitã.Dico ꝙ logiẽ de ĩfinitate large.s.ꝙ excedit oẽm ꝓportionẽ ad mobile.❡ Sꝫ vĩ aliqbᵒ ꝙ cõcesso hoc ꝙ nõ solũ posset fieri charitas ĩfinita de poᵃ absoluta ẜꝫ spẽꝫ.sed in oĩbᵒ iđiuiduis: cõcessis enim linea ꝛ supficie ĩfinitis.nõ repugnat qn sint linee multe ĩfinite ꝛ superficies multe ĩfinite.q2 vna linea iuxta aliã posita pmã nõ cõfunderet:ꝛ de supficiebᵒ sub ꝛ supra positis.❡ Dico ꝯtrꝫ. q2 charitas nata est intendi ẜm oẽs dimensiones ṽtuales suas.s.intensiue ꝓfunditatis:intelligẽdo hoc de itensione ꝓfunditatis q̃ cõpetere pôt ꝛ nata est extẽdi latitudine extẽsionis ad multa subiecta.ꝛ longitudine durationis:ẜꝫ sicut arguit Cõmẽtator.si aliqđ eẽt creatũ ĩfinitũ in oĩbᵒ:sic corpus tale nõ cõpatieẽ secũ aliud eiusdẽ rõnis.s.aliud corpᵒ: imo destrueret totũ mundũ.q2 totᵒ mundus est corpᵒ.ğ ita esset de charitate creata ĩfinita ꝙ nõ cõpatereẽ secũ aliam charitatẽ neq̃ intẽsiue neq̃ extẽsiue.i.ẜm distinctionẽ numeralẽ(q2 charitates create sũt eiusdẽ rõnis)hrẽ tñ posset cõpati secũ alia entia.q2 oĩa alia entia non sunt charitas:ꝛ sic reuertiẽ.ꝙ posset eẽ vna charitas ĩfinita ẜꝫ spẽꝫ nõ multe ẜm indiuidua.❡ Itẽ.Ad ꝓpositũ pncipale est dõm ꝙ ista nõ hrẽ locũ de linea ĩfinita.ꝛ supficie infinita si ponereñ multe infinite:q2 eo ꝙ nõ cõpetit eis extendi ẜm oẽs dimensiones:sicut charitas.ꝛ corpus.infinitas vnius indiuidui nõ cõfunderet omnia alia indiuidua.

Rñᵒ ad.

Dubium

Rñsio.

❡ Distinctio.XLVII. Questio.I.

❡ Voluntas quippe dei semꝑ efficax est vt fiat omne qđ velit/ꝛ nihil fiat qđ nolit:que ꝺ hoie semꝑ impleẽ quocũq̃ se vertat ꝛc.

In distin.47. agiẽ de his que fiunt circa volũtatẽ diuinã.Et queriẽ.vtꝝ diminuaẽ aliqđ de charitate.❡ Et vĩ ꝙ sic.Quia ꝯtria nata sunt fieri circa idem:augmentatio ꝛ diminutio sũt opposita.ergo si charitas augmẽtatur.ergo diminuitur.

Contra. Si diminueret hoc.esset ꝑ veniale:ẜꝫ hoc est falsum.ğ ꝛc.ꝓbatio mi.Q2 si sic.cũ charitas sit finita aliqñ posset ꝑ veniale totaľr corrũpi qđ est ipole.

Hic tria.Pᵒ ponunẽ opi.in hac mã.¶ 2ᵒ ꝓsequẽdo illaꝫ opionẽ q̃ ponit ꝙ veniale possit diminuere.ostẽdã ꝙ dubõnes q̃ sũt ꝯ eã nõ cogũt.qn ex nã rei saltẽ posset diminuere:¶ 3ᵒ tenebo ꝙ nec rõnes:que sunt pro ea cogũt ad hoc ponendum.

Primus articulus.Vbi dicũt qdã vt Henri.quolĩ 5.q.23.pᵉsupponẽtes ꝙ forme accñtales suscipiũt magis ꝛ minᵉ in sua essentia:ẜꝫ ptes vel gradus eẽntie.ꝙ deus solus de potẽtia absoluta solũ cũ effectu pôt diminuere charitatẽ ẜm istũ modũ.s.ẜm essentiam:superius aũt in eadẽ.q.ꝓbauit ꝙ de potentia ordinata.nõ pôt diminuere eã ẜm eẽntiã suã.q2 de potẽtia ordinata nõ pôt diminuere eã ẜm essentiã nisi per peccatũ mortale vel veniale. Sed nec sic.neq̃ sic.cogiẽ ẜm essentiã eã diminui.ergo ꝛc. ꝓbat maiorẽ sic.Quia sicut deus nõ generat nec augmentat essentiã habituũ supnãliũ nisi adsint actiones nr̃e quodã mõ agẽtes.s.meritorie.ita nec corrũpit nisi adsint operationes nr̃e agentes demeritorie.Minor ꝓbaẽ sic per simile.Ille ğ diuertit penitus a debita oppositione ad lucẽ

Opio Hᵒ. Henricᵒ

solis oculus suũ ꝓuat se lumine solis penitus.cũ ergo charitas in nobis sit lumen spũale:ſm rõnis ordinem cõuertens nos ad deũ.ꝛ peccatũ mortale diuertat nos penitus ab ipsa re-cta oppositione vel ordine in deũ.qꝛ ponit nos ita delecta-ri in creatura ꝙ nõ in ordine ad deũ.sed ponit nos ita dele-ctari in creatura:ẽt si perpetuo debemus deo priuari ꝑ pec-catũ mortale.ergo penitus priuat charitatẽ:ꝛ ita nõ dimi-nuit tm̃ eius essentiã.econtra peccãs venialr̃ nõ penitus ver-tit se a deo.qꝛ non tm̃ delectat̃ in creatura ꝙ oĩno preferat eam deo.imo si per hoc existimaret se alienari a deo:nullo modo illud agere vellet.sicut ergo q nõ diuertit oculũ a re-cta oppositione a sole:per hoc ꝙ aduertit aliqd̃ visibile me-diũ inter ipsũ ꝛ solẽ nulla pte essentia solis ꝓuat̃.sed actualẽ attentionẽ intuendi minuit.ꝛ ẽt habitualẽ ꝯsuetudinẽ:quã ante habuit imediate videndo solẽ minuit.ita peccatũ ve-niale nihil minuit de essentia charitatis.sꝫ de feruore in eli-gẽdo actũ delectationis:ꝛ ẽt habilitatẽ ex hõ actibꝰ gñatis in voluntate diminuit.ꝛ hoc inq̃tum liberũ arbi.respectu actus diligendi cõtinue tepescit.nõ ergo per peccatũ venia-le ꝛ mortale diminuit̃ charitas ſꝫ essentiã suã:nec potẽtia-

[Nõ q̄dã] liter cũ effectu:sed aliis modis hoc contingit.vt dictuꝫ est.

❡ Intelligendũ est(vt isti dicũt)ꝙ peccato mortali in no-bis nõ corrũpit̃ charitas positiue ſm essentiam.sed tm̃ qa aliqd̃ efficit̃ a nobis ꝓuatiue.quo facto necessario corrũpit̃. nec a deo corrumpit̃ positiue cũ mortalr̃ peccamus.sed de-ficiendo vᵗutẽ suã ꝛ gratiã tenere ꝛ cõseruare in nobis:ipso nihil faciente:charitas in nihilũ cadit.sed solũ diminuit̃ ꝑ actus veniales nr̃os negatiue ſm habilitatẽ.vt dicit in fine responsionis primi argumenti.

[Instantia Gerar.] **Contra** hoc arguit q̄dã Gerar.in.q.ordi.sic. ❡ Pre-miũ ꝛ meritũ sibi inuicẽ correspondent.ergo qd̃ diminuit de premio diminuit de merito:sed peccatũ ve-niale diminuit de gloria.qd̃ est ꝑmiũ.ergo diminuit de cha-ritate.qꝛ in ea cõsistit meritũ.ꝓbatio minoris.Quia illud ꝓpter qd̃ ꝑ ignẽ aliqs q̄tũcũqꝫ faciliter cõsumit̃ diminuit eius gloriã.Sed glo.Greg.ad.Ro.8.dicit ꝙ deus peccata minima atqꝫ leuissima ꝑ ignẽ facile ꝯsumit.ergo ꝛc̃. ❡ Itẽ probat̃ minor.Scd̃m doctores cõcedit̃ ꝙ si deus inueni-ret duos hoĩes quoꝝ vnꝰ esset sine oĩ peccato mortali ꝛ ve-niali:ꝛ alius sine peccato mortali:sed esset in veniali:deꝰ mi-nus infunderet de charitate hñti veniale q̄ habẽti neutrũ. ꝛ cã est.qa actiones sunt ſm dispositiones suppositoꝝ.tunc arguit̃ sic.Sicut se hꝫ liberũ arbitriũ nuduꝫ sine oĩ grã ad charitatẽ de cõgruo:ita se hꝫ liberũ informatũ charitate ad gloriã de cõgruo:sed(vt dictũ est)peccatũ veniale in nõ ha-bente gratiaꝫ facit euꝫ suscipere minus de grã ꝛ charitate.ergo peccatũ veniale in habẽte charitatẽ facit eũ minus retine-

[Rñsio.] re de gloria.Patet ergo ꝙ peccatũ veniale diminuit de glo-ria. ❡ Sed ad ista diceret̃:ad ꝑncipalẽ mi.Qꝛ verũ est pec-catuꝫ diminuere.qꝛ diminuit essentiã vel esse charitatis.ꝛ nõ plus ꝓbant argumenta.Nã cũ dĩ in ꝑmo ꝙ cõsumitur veniale ꝑ ignẽ.Dico ꝙ verũ est.qa diminuit feruorẽ chari-tatis:nõ qꝛ diminuit essentiã.qa eniꝫ ĩpedit ꝙ aliqs ita fer-uide ferat̃ in deũ sicut ferreret̃ si ipsũ nõ esset.meret̃ ĩcẽdiũ. Scd̃m etiã nõ ꝓbat aliud.Nã cũ dĩ ꝙ existenti in veniali minus dat̃ de grã ꝛ gloria.Uerũ est.sꝫ cã quare minus dat̃ de grã est.qa minus dispositus est ad bonũ feruorẽ.ꝛ etiaꝫ minus de gloria.qꝛ diminuebat̃ in eo feruor.qui est effectꝰ charitatis.nõ aũt est ex hoc ꝙ peccatuꝫ veniale aliud dimi-

[Petrus de aluer. Argm̄ pᵐ] nuat de essentia charitatis vel de esse. ❡ Propter qd̃ alii ꝓ-bant.Petrus de aluer.quoli.3.q.13.ꝙ veniale põt diminue-re charitatẽ quãtũ ad esse eius ꝛ quãtũ ad essentiã:nõ soluꝫ q̄tũ ad feruorẽ.Arguit ꝑmo sic.supponẽtes cupiditatẽ cõ-trariã charitati ſm illud Augu.lib.83.q.q.3.ꝯriũ charitatis est cupiditas adipiscendoꝝ vel retinẽdoꝝ tẽporaliũ.sic eo-dẽ modo cũ intendit̃ vnũ ꝯrioꝝ.siue in essentia.siue in esse. eodẽ modo remittit̃ reliquũ.ꝛ eꝯ.sed cupiditas q̄ ꝯriat̃ cha-ritati intẽdit̃ in aĩa per actũ venialiũ peccatoꝝ ſꝫ esse ꝛ nõ ſm feruorẽ tm̃.ergo charitas diminuit̃ ꝛ ſm esse ꝛ ſm fer-uorẽ.ꝓbat̃ minor.Quia habitꝰ q generat̃ in nobis ex acti-bus nostris ſm oẽs intẽdunt̃ in nobis nõ solũ ſm feruorẽ: sed ſm esse:talis cupiditas gñat̃ in nobis ex actibꝰ.ꝛ ex no-bis.ergo ista cupiditas intendit̃ ꝛ ſm esse ꝛ ſm feruorẽ.ergo cha-ritas diminuit̃ ſm gradus in genere ꝛ non ſm feruorẽ tm̃. qd̃ est ꝯtra sc̃daꝫ opi. ❡ Et vltra.Illi de ꝑma op.cõcedũt.s. Henri.quoli.4.q.15.ꝙ que suscipiũt magis ꝛ minus ſꝫ eẽ (precipue in actibꝰ)vere suscipiunt magis ꝛ minus ſꝫ eẽn-

[Argm̄ 2ᵐ] tiaꝫ.qd̃ est cõtra eos. ❡ Itẽ.Supponamꝰ ꝙ charitas intẽ-dat̃ in aĩa vsqꝫ ad perfectũ gradũ in sũmo ſm esse(vtraqꝫ op.cõcedit fieri)ꝛ accipiamꝰ ex hypothesi aduersarioꝝ.ꝙ nõ diminuat̃ cũ effectu.tunc ponamꝰ ꝙ generet̃ aliqua cu-piditas iperfecta ꝑ actũ peccati venialis.ꝛ iterũ ꝑ similem ponat̃ intendi.ꝛ sic ꝯtinue vsqꝫ ꝑueniat̃ ad cupiditatẽ cau-satã ſm esse:ita ꝙ maior non possit stare cũ esse charitatis. Si ergo his suppositis charitas nõ diminuat̃ ſꝫ eẽ ꝑfectũ simplr̃ qd̃ hꝫ in subiecto.sꝫ ſm feruorẽ tm̃:tũc seq̄t̃ ꝙ cha-ritas ꝑfecta simplr̃ ſꝫ esse sũmũ simul est in eodẽ subiecto cũ cupiditate ei cõtraria ſm esse ꝑfectũ ꝛ sũmũ.hoc autem est ĩpoẽ. ❡ Cõfirmat̃ per locũ a maiori.qꝛ si vnũ ꝯtrario-rũ sit ſm esse ꝑfectuꝫ simplr̃ in aliquo subiecto:puta calor ipse nõ patit̃ secũ suũ ꝯriũ in eodẽ subiecto ſm eẽ diminu-tuꝫ:puta ꝑfectꝰ calor expellit totũ frigus.ergo a maiori.nec cõ-patiet̃ secũ suũ ꝯriũ in sũmo.ꝓbatio añtis.Quia si suũ ꝯriũ esset ibi etiã ſꝫ esse iperfectũ.ꝛ diminutũ actuale necessario ꝓpter ꝯrietatẽ nãlẽ quã hꝫ ad illõ ꝯriuꝫ in aliquo q̄tũcũqꝫ diminueret ꝛ iperficeret ipsuꝫ:qꝛ alr̃ priuaret̃ ꝓpria actio-ne ꝛ esset frustra in nã.Si ergo ipsuꝫ ponit̃ ꝑfecte calidũ.ideꝫ silr̃ ſm esse calidũ esset ꝑfecte calidũ ꝛ nõ perfecte. ❡ Iteꝫ.

[Argm̄ 3ᵐ] Quãto ꝑfectius opando aliqd̃ disponit se ad charitatẽ:tãto magis intẽdit̃ charitas ſm esse ꝛ nõ ſm feruoreꝫ tm̃ a deo agẽte.ergo ex opposito.q̄to aliqs ꝑ volũtatis opꝰ(qd̃ sic fit in peccãdo venialr̃)minꝰ ꝑfecte fert̃ in deũ q̄ ꝑus.ꝛ q̄tũ i ipo est se disponit nõ solũ ad nõ ĩtẽsionẽ charitatis.sꝫ ad remis-sionẽ.tãto magis remittit̃ ſꝫ eẽ ꝛ nõ ſm feruorẽ tm̃.ꝛ hoc a deo ꝑꝑ sui idispõnẽ tales gradus auferẽte. ❡ Itẽ.Qui de-clinat a rectitudĩe circa ea q̄ sũt ad finẽ ꝑdit eẽ charitatis.ꝛ eẽ rectũ:sꝫ iste q declinat a rectitudĩe circa vtrũqꝫ totalr̃ ꝑ-didit esse charitatis ꝛ esse rectũ:ꝛ quo ad eẽ ꝛ q̄ ad feruorẽ. ergo q declĩat a rectitudĩe circa ea q̄ sũt ad finẽ nõ totalr̃ ꝑdit eẽ rectũ.sꝫ ſꝫ aliqd̃ esse eius:ꝛ ſm aliquem feruorẽ.hoc aũt nõ esset nisi posset remitti in vtroqꝫ cũ effectu.ergo.

[Argm̄ pᵐ] **Secundus** articulus.An pctm̃ veniale saltẽ ex nã rei põt diminuere charitatẽ. Ubi dubi-tat̃ circa ista que dicta sunt.Qꝛ cũ charitas ſm eẽ ꝛ ſꝫ eẽn-tiã sit qd̃dã finitũ.ꝛ qd̃lꝫ finitũ põt ꝯsumi ablatiõe facta.ergo peccata venialia in hoc ꝙ diminuẽt sic successiue charitatẽ ſm essentiã vel ſꝫ eẽ pñt ꝯsumere totã eẽntiã vel totũ esse

[Argm̄ 2ᵐ] charitatis.ꝛ ita ꝑ aliq̄ venialia dãnaret̃ aliqs. ❡ Iteꝫ.Qd̃ nõ attingit finẽ nõ põt tollere vel diminuere essentiaꝫ vel eẽ habitualis ꝯiũctionis cũ fine.Error.n.q est circa aliq̄ cõ-clusa de ꝑncipiis nõ diminuit vel tollit eẽntiã vel eẽ habi-tualis cognitiõis:quã aliqs hꝫ de ꝑncipiis ꝑ se notis.sic nõ diminuit̃ eẽ vel eẽntia habitualis desiderii ꝙ aliqs ĩfirmꝰ hꝫ ad sanitatẽ:per hoc ꝙ cõmittit obliquitatem in seruan-do dietã:ꝛ causa est.qꝛ error in his que sunt hõ non attingit nec fineꝫ in agibilibus.nec principia in speculabilibus:nec peccatum etiaꝫ attingit fineꝫ.qꝛ aliũm finem q̄ deum ha-bitualiter attingere nõ põt.ergo peccatuꝫ veniale non põt diminuere.nec tollere essentiam vel esse habitualis cõiun-ctionis cũ deo:que est per charitatẽ:ꝛ ita nõ diminuit̃ per

Rñsio Godef.

veniale in esse vel in essentia. ¶ Ad pᵐ rñdet God. q̃ dicit ꝙ si veniale posset diminuere totaliter corrumperet. Dicit ꝙ nõ, sed corrumpit totaliter per mortale. Unde imaginatur ꝙ per veniale posset gnãri aliqs vitiosus ita malus. ꝙ si aliquid tunc ageret ſm illius habitus inclinationẽ ꝙ peccaret mortaliter: ꝛ non corrumperet charitas per veniale. sed per mortale.

Reprobatur.

¶ Sed illud vĩ satis iprobabile. Primo: quia habitus nũꝙ inclinat nisi ad cõsimiles actus ꝛ illius speciei ex q̃bus generat. ꝛ iste habitus per istos generat ex venialibus. ergo nõ inclinabit i mortalẽ sed venialẽ. Sꝫ ad istud posset dici ꝙ habitus est inclinans in actus alteriꝰ speciei q̃ sunt dispõnes q̃dã ad actus alterius spẽi. sic in ꝓposito. ¶ Ideo aliunde iprobabile vĩ qꝛ cũ quilibet gradus charitatis sit eiusdẽ rõnis cũ alio ꝛ per istos veniale potest corrumpere vnum gradũ anteꝙ̃ cõmittat aliqđ mortale: ꝛ cũ hic charitas sit finita. ipsa totaliter põt corrumpi ꝑ veniale anꝙ̃ cõmittat aliqđ mortale. ¶ Itẽ. Qđ põt in plus põt in minus qđ est eiusdẽ rõnis cũ plus. sic frigus qđ põt corrumpere calidũ in sũmo gradu caliditatis, põt quẽlibꝫ cõtentũ cũ eo: sed hic ponit ꝙ veniale qđ inuenit aliquem in magna charitate põt pᵐ eius gradũ in perfectione seu in intensione corrumpere. ergo. Probatio huius: quia omnis remissio sic fit. ꝙ aliquid tollit de intensione forme que remittit qđ nõ posset esse nisi remissio diuidendo attingeret ꝑfectissimũ eiusdẽ gradũ. g̃ ꝛc.

Rñsio 2ª ad pᵐ argᵐ

¶ Ideo posset dici aliter. ꝙ ex nã rei peccatum veniale posset corrumpere tandẽ charitatẽ: sed ex natura ordinationis diuine qua ordinauit ꝙ istud mobile ꝛ ista motio totaliter nõ perimeret. accidit diminutio. nõ aũt corruptio: ꝑ qđ pꝫ ad pmũ. ¶ Hec rñsio põt declarari. Primo arguẽdo. ꝙ ex parte dei. ꝛ hoc per viã preseruationis sic. Quia si arguat per phiã que attenditur ad potẽtiã nãlẽ: tunc necessario seq̃t. charitas auget ergo paulatiue acquirit pars post ptẽ: cõsequentia tenet. per mediũ Cõmentatoris. 3. physicoꝝ cõmẽto. 3. vel. 4. Motus nihil aliud est nisi genus ptis post partẽ alicuius ꝑfectiõis ad quã vadit motus vsqꝫ quo cõpleat. Si autẽ attendamꝰ ad Theologiã que aspicit ad potentiã naturalẽ. ideꝫ seq̃t: ꝛ hoc per mediũ cõtrariũ isti qđ ꝓcedimus. s. ꝙ deus põt augere charitatẽ creando mille gradus simul. sic in ꝓposito ſm phiã. ꝛ aspiciendo ad potentiã naturalem. necessario sequit. diminuendo veniale diminuit charitatẽ. ergo si relinquat sue potentie poterit eã corrumpere. Per h̃ mediũ pbat Aristo. 1. phy. ꝛ. 8. ꝙ q̃libet finitũ põt cõsumi quodã finito ablato. si aũt attendamus ad theologiã ꝛc. nõ sequit. ꝛ hoc ꝓpter mediũ vnũ theologicũ. qđ ꝓcedimus. s. ꝙ deus põt ꝛ decet cũ q̃nꝙ̃ suspendere cãs a ꝓprijs actionibus in toto (sicut ignẽ in fornace Babilõ.) vel in parte: qꝛ peccatũ originale aliqđ diminuit de nãli inclinatione in bonũ opus: nõ tñ nãlẽ inclinationẽ corrũpit. ꝛ ideꝫ cõtingeret posito ꝙ originale paulatiue diminueret de inclinatione nãli in bonũ. g̃ eodẽ mõ põt dici de peccato veniali in ꝓposito ꝛc. ꝛ hoc ꝑ effectũ preseruationis diuine. ¶ 2ᵒ põt dclarari ex parte ipsius peccati venialis. s. ex limitatione ipsius peccati venialis: potuit. n. deus ordinare ꝙ talis parua malitia esset talr̃ limitata. ꝙ aliqđ attingeret de charitate corrũpẽdo eã ſꝫ aliqđ non ſm totũ. Hoc pbat sic. Quia si aliqđ hꝫ duo ꝯria: vnũ imperfectũ: ꝛ aliud ꝑfectũ. si iperfectũ sit limitatũ in sua actione aliqđ diminuet: nõ tñ totalr̃ corrũpet. si. n. siccitas ꝛ caliditas in igne ꝯtrariarent humiditati. siccitas que eẽt ꝯriũ iperfectũ ꝛ limitatũ aliqđ diminueret de hũiditate: ſꝫ nõ totalr̃ corrũpet humidũ: rõ est: qꝛ cũ sit eius ꝯriũ aliqđ corrũpet. cũ sit iperfectũ ꝛ limitatũ nõ totalr̃. ꝛ huius ꝓpositionis cõuersa est vera: quia si aliqđ hꝫ duo ꝯria. s. ꝑfectũ ꝛ iperfectũ. si iperfectũ posset cõtinue multiplicare suã actionẽ circa ipꝫ ita tãdẽ corrumpet totũ sicut ꝑfectũ. si g̃ ponamus ꝙ charitas habeat duo ꝯria diminuentia eẽntiã ſm ꝑfectũ ꝛ iperfectũ. s. veniale ꝛ mortale seq̃t ꝙ cũ veniale multiplicari poterit. ꝙ ex nã eius totaꝫ corrumpet charitatẽ: sed tñ si deus veniale sic limitauerit ꝙ posset in ptes aliq̃s. si in totã seq̃t ꝙ diminueret ſꝫ nõ corrũperet. ¶ Itẽ. Qñ aliqđ corrũpit aliud sic tñ ꝙ nõ attingit ad radicẽ eius qđ corrũpit. tũc cõtinue põt aliqđ eiꝰ corrumpere sed nũꝙ̃ totalr̃. Qñ aũt attingit ad radicẽ eius põt totalr̃ corrũpe. Exẽplũ de p̊. Diaphanũ est in poᵃ nãli ad susceptionẽ lucis: vmbra aũt aut tenebra põt aliqđ de illa susceptiõe diminuere: sed nũꝙ̃ põt eũ totalr̃ corrumpe. Et hec est rõ: qꝛ tenebra nõ attigit ad radicẽ ꝑ quã diaphanũ est susceptiuũ lucis: nõ. n. attingit ad diminutionẽ poᵉ ꝑ quã diaphanũ est susceptiuũ luminis: sed solũ ꝓbet impedimentũ suscipiendi lucẽ. Exẽplũ de icbo. īfirmitas aliqđ diminuit de bono nãe. sed qꝛ attingit ad radicẽ ad ipsã nãm ideo totalr̃ põt ipsã corrũpere. Ad ꝓpositũ. qꝛ iã ponit ꝙ veniale nõ solũ ꝓbet ipedimẽtũ ꝑ qđ diminuit charitas. ſꝫ ponit ꝙ diminuit de eẽ ꝛ eẽntia eiꝰ: ꝛ ꝑ ꝯñs attingit ad radicẽ. seq̃t ꝙ ex nã rei ipsã totalr̃ cõsumeret. Ex ordinatione g̃ diuina põt limitari in nã sua sic ꝙ habeat ꝯrietatẽ ad charitatẽ ſm aliquas ptes eius nõ ſm se totã. ꝛ sic ipsã nõ corrũpet. sicut ex ordinatione diuina fieri posset ꝙ aliqua modica īfirmitas aliqđ diminueret de nã alicuiꝰ gigãtis. ꝛ tñ ordinatione diuina vna cũ frequẽtatione resũptionis ꝛ vna cũ frequẽtatione alimẽti totalr̃ nõ destrueret.

Rñsio 3ª

¶ Sꝫ lꝫ ista rñsio sit satis appꝑens: tñ si singularis ꝯditio nãe charitatis ꝯsiderat vĩ posse rñderi alr̃ (ꝛ hoc accipiẽdo rñsionẽ ex pte charitatis) ꝙ ex nã charitatis est. ꝛ nõ solũ ex preseruatione extrinseca. ꝙ lꝫ veniale possit ipsã ſm eẽ ꝛ eẽntiã diminuere. nõ tñ corrũpe: dclarat. Qꝛ. n. dictũ est in duabus rõnibꝰ ꝓcedentibꝰ ꝙ agẽs iperfectũ qđ põt aliquã formã diminuere ſꝫ eẽ ꝛ eẽntiã, posset ꝑ cõtinuã multitudinẽ actuũ totã formã finalr̃ maxĩe si attingit radicem. hoc inꝙ̃ verũ est de tali forᵃ in qua nõ est talis vis ꝑ quã posset semper reparare seipsã ad eẽ: q̃a da hoc. nũꝙ̃ corrũpet: ſꝫ charitas est forᵃ talis nãe ꝙ si ꝑ veniale diminuat ꝛ in eẽ ꝛ in essentia: in ipsa est talis vis ꝙ põt ꝛc. g̃ lꝫ veniale possit eã ſm eẽ ꝛ eẽntiã diminuere. tñ ex nã rei est ꝙ totalr̃ non corrũpat. Mĩ. declarat: qꝛ si aliqs ꝯtinue esset in pctõ veniali nihilominꝰ eẽt in statu meritorio ꝛ posset hẽre actũ meritoriũ: sed quolꝫ actu meritorio repat charitas seu auget. ergo.

Ꝯ 3ᵃᵐ rñsionem.

¶ Cõtra istud sunt argumẽta supiꝰ facta ꝯ rñsionẽ q̃ dixit ꝙ põt diminuere. lꝫ nõ corrũpe. Quia (hic dicet sicut ibi) ꝙ cũ q̃lꝫ gradus sit eiusdẽ rõnis cũ alio eque in charitate sicut in aliis formis ꝙ qua rõne vnũ põt corrũpe ꝛ quẽlꝫ: maxime postꝙ̃ ponit corrũpe gradũ pᵐ qui est sũme intẽsus. ¶ Itẽ rñsio data non valet. Qꝛ ponat ꝙ in aliq̊ nouiter ꝑ penitẽtiã ꝯuersio sit minimꝰ gradus charitatis nouiter creatus. certũ erit ꝙ cũ veniale potuit diminuere sũmũ gradũ charitatis in hñte charitatẽ ꝑfectã. poterit ꝛ in isto circa illũ minimũ gradũ aliqđ diminuere: sed nihil põt ibi diminuere. sic ꝙ aliqđ charitatis remaneat per quã se ipsam poterit reparare. q̃a ponit minimꝰ gradus ꝛ de minima nihil põt diminui. Seq̃t g̃ ꝙ si veniale põt diminuere, poterit totalr̃ corrumpere.

Approbatur 2ᵃ op̃.

Et ideo pma rñsio videt melior: que dicit ꝙ ex natura rei posset talis minima charitas corrumpi tam in tali cõuerso qui a principio habuit minimã charitatem: ꝙ̃ in alio qui a pncipio habuit magnam charitatem q̃ fuit corrupta vsqꝫ ad minimũ gradũ per venialia. Qꝛ ꝟo non vltra minimũ nec totaliter corrumpat hoc est ex ordinatione diuina ꝛc. vt supra. Et poni potest exemplũ rõnabile ordinationis diuine. quia in his que nõ subsũt nature, sed potius legi ibi videmus ꝙ aliqua delicta ponit lex pena pecuniaria moderata, non tamen si cõtinuarent illa de,

licta auferatur tota eorum pecunia sed infligit nova species pene:puta q repellent ab honoribus z premijs:sed in proposito agimus non de statu nature.sed legis christiane.lz g veniale totum nō corrumpat tamen ex ordinatione legis diuine nouum damnū inferret:puta q ꝑpter eius multitudinez minus sibi detur de augmēto charitatis:z sic minus merebit z minus premiabitur. ¶ Contra vtranqz responsionez videt veritas rei.Quia eniz peccatuz originale mortale vulnerat in naturalibus z sic attingit ad radicez rei.iō demeritorie corrumpit hominem.mors eniz est pena peccati originalis.ergo eodem mō ſm principia theo.si veniale attingit ad radicem nature charitatis(vt dictū est.)ergo demeritorie totaliter corrumpet eaz. ¶ Dico q in isto casu tenet cōsequentia.Ex quo enim deus prefixerat eis tale pactuz in quocūqz comederitis de ligno vite morte moriemini.ideo pactum militat hic contra incorruptionem:tale pactum nō fuit de veniali respectu charitatis.imo contra pactum dictinuz est q veniale totalr corrumpat:distinguitur enim ex opposito cōtra mortale:z ideo potest sustinere diminutioné sine totali corruptione:z hoc est ex bona causa sibi placita vel ex speciali ordinatione diuina:vt dixit 2ª responsio.vel ex natura habitus perficiētis hominē,z istaz responsionem clare patet esse bonam. ¶ De peccato eniz originali fuit cōminatio facta.q in quocūqz die zc̄.morte moriemini.Hoc dictum est verum z habet effectum suum subsequutū quātum ad mortem in scriptura:tamen illa non fuit cominatio.q in quocūqz die zc̄.omnis corrumpet naturalis inclinatio ad bonum:z ideo per originale diminuebatur pronitas.non tamen totaliter corrumpebat omnino: qui enim nati sunt in originali z non baptizati quādaz pietatez naturalem habent.z huiusmodi alia.ergo eadem rōne in proposito.qz nulla cōminatio est in scriptura q qui venialiter peccat finaliter damnabitur zc̄. ¶ Ad 2ᵐ dōm q verum est q error circa conclusionem non diminuit de cognitione vera principiorum zc̄.quia talis error nō est cōtrarius veritati principiorum sed solum ipsi fini z soluz cōtrariatur Ꝝo iudicio eorummet que sūt ad finē:z ideo optime talis error potest stare cum fine z cuz ꝑncipijs:nō tamē stat cū veritate ꝯclusionis.z cum vero iudicio eorummet que sunt ad finem.

Ad arg^a in p^o ar^o.

Tertius articulus.Cuius rōnes magis cogant in hac questione.Ubi dico q in ista.q.nō video q vna pars vel alia posset demonstrari. Quia ille rationes q̄ probant possibilitatem eadem leuitate soluunt. Potest.n. dici q veniale non cōtrariatur ipsi essentie charitatis vel esse ipsius.sed solum feruori eius.z ita feruorem diminuit nō habitum ipsum.Uel hoc maxime haberent ipsi dicere qui dicunt charitatem augeri ſm feruorem. ¶ Ad p^m.ergo quādo dicit vnum contrariorūz intenditur zc̄.concedatur z cum dicit cupiditas que contrariatur charitati intendit per venialia.Dico q cupiditas venialis nō opponit charitati ſm essentiam nec ſm esse sed soluz feruori:z ideo solū diminuit feruorem z vocant dei feruorez ebetare seu retrahere voluntatis conatū.i.vt ita reuerti zelo conetur ad bonum sicut ante. ¶ Ad aliud eodem modo concedo q cum charitate aucta vsqz ad perfectissimū gradum possit accipi veniale in summo suo:z cum dicit.ergo vnum cōtrariorū stabit cum alio z in sūmo.dico q peccatuz veniale nō pōt stare cum charitate in sūmo:sed ipsum feruorez diminuit. potest tamen stare cum ipsa charitate.quia feruori charitatis contrariatur non ipsi charitati. ¶ Ad 3ᵐ cum dicit.Qn quis perfectius operatur tanto plus intendit charitas ſm esse:concedo.z quādo dicitur quanto minus perfecte operatur tanto magis diminuitur.dico q non sequit.sed sequitur q tanto minus crescat aut intendatur:quia quāto quis fortius dealbat parietem tanto plus intendit albedo.ergo q̄to minus fortius comparatur tanto plus diminuit albedo:non est verum.sed tanto minus intenditur. ¶ Ad 4ᵐ quando dicit q ille qui declinat a rectitudine circa ea que sunt ad finem perdit aliqō esse rectum.z non solum feruorem.Dico q hoc est verum ſm q talis declinatio contrariatur rectitudini vt dicit ſm feruorem tm̄. ¶ Ad argumētum Henri.quando probat q non potest diminui per veniale.quia qui non diuertit oculum a sole.sed interiectur aliqō medium non priuat se luce solis in aliquo.Dico q si intericeret aliquod medium qō haberet contrarietatez ad lucē solis:puta aliquod tenebrosum diminueretur lumen solis in eo sed peccatum veniale habet contrarietatem ad charitatez:ideo peccans venialr non diminuit charitatem.

Ad scdm

Ad tertiu

¶ Distinctione.XLVIII. Questio.I.

¶ **Sciendum quoqz est q aliquando mala est voluntas hois idez volentis qō deus vult fieri/z aliquādo bona est volūtas hominis aliud volentis q̄z deus zc̄.**

In distin.48. agitur de conformatione voluntatis nostre ad diuinam.Ubi quero.vtrū possit probabiliter ꝓbari q deformatio volūtatis que fit per veniale peccatuz possit de potentia ordinata diminuere feruorez charitatis lz non essentiam.

Hic ponam.5. ¶ Primo.q quantū est ex parte rei posset diminui cum effectu:quia omnis forma habēs gradus eo ipso q habet gradus zc̄. ¶ Secūdo.dico q deo agēte posset diminui:quia deus habet potentiaz respectu totiꝰ possibilis sed iam ꝓbat possibile ex parte sui.g zc̄. ¶ Tertio.q de potentia ordinata deus non potest eam diminuere.quia de potentia ordinata nō pōt excedere in puniendo vltra demeritū:sed veniale nō meret nisi penaz temporalem.ergo nō pōt ordinate pro veniali infligere nisi penaz temporalē:sed ad destructionez charitatis sequit pena eterna.ergo ordinate nō pōt zc̄. ¶ Quarto.dico q actus seu feruor charitatis posset ordinate diminui ſm q aliqs minus se disponit ad talem actuz:sed peccando venialiter aliquis minus se disponit ad actum charitatis.qz quando aliquis habet deordinationem in parte sensitiua circa aliqua voluptabilia potest minus attendere ad spūalia.imo oino cessare ab actibus spūalibꝰ.z sic minus est dispositus ad opera charitatis.g. ¶ Itē.Attentio que nō ordinat in deū sed distrahit disponit ad minꝰ agendo opera charitatis.sed veniale nō ordinat in deū sed distrahit circa ista tēporalia.ergo. ¶ Itē.Ad illud possumus nos magis z minus disponere que sunt in nostra potestate:sed lz acqsitio habitus fidei nō sit in nostra potestate tn̄ postq̄z charitas nobis acqrit actꝰ eius est in nostra potestate.g lz nō possumus nos corrūpere habitū charitatis actū tn̄ possumus dispositiue diminuere z corrumpere. ¶ Quinto.dico q si ex actibꝰ charitatis in nobis gnāret aliqs sitis habitus ipsi charitati sicut aliq dicunt.aliter eniz sequeret q actus nāles essent efficaciores in nobis supnālibus.dico tunc q talis habitus z actus posset a nobis z diminui z corrumpi per venialia.quia ex eisdem generatur habitus z corrumpi potest:sed talis ponit ex nostris actibus.ergo zc̄. F I N I S.

¶ Theologi excellentissimi Joannis Bacchonis Anglici Carmelite Questiones disputate in ꝑmum sententiarum felici omine explicite sunt.sequuntur aūt eiusdem non minori Doctrina referte questiones in 2ᵐ librum sententiarū ab eodem disputate.

¶ Doctoris

¶ Doctoris Resoluti. Ioannis Bachonis. Anglici. Carmelite. Liber Secundus. super sententias.

¶ Distinctio. I. ¶ Questio I.

¶ Creationem rerum insinuans scriptura/deuz esse creatorem/initiumqz temporis/atqz oium visibilium/vel inuisibiliũ creaturarũ in primordio sui oñdit dicẽs. In principio creauit deus celum ⁊ terram ⁊c.

Veritᷣ. Utrum phĩ nõ soluz negabãt creationẽ. sz negabant oia dependere a deo in eẽ. sicut a cã efficiẽte. Et videtur q̃ sic. z. meta. 4. ⁊ Cõmẽ. expsse: quere infra argu. z. ¶ Contra de substãtia orbis capi. z. quere ibidem.

Hic sunt q̃tuor faciẽda. Primo ponenᷣ ɔtrarietates que videnᷣ in phĩa circa istã efficiẽtiã. ¶ z° eligã alteraz ptem fm pncipia phĩe. s. q̃ nec celũ nec itelligẽtie sunt a deo efficiẽter. ¶ 3° ponenᷣ rñsio per distinctionẽ quãdã ad oẽs ɔtrarietates phĩ. ¶ 4° tenebo q̃ nec p rõnes nãles possit demonstrari talis efficientia.

Primus articulus. An oia depẽdeant a deo tãq̃ ab efficiẽte. ¶ Ubi dicũt qdaz Veteres q̃ sic. Primo p auctoritatẽ phĩ. z. meta. 6. Ubi vult q̃ in causis agẽtibus est status: sz illud ad qd̃ est statᷣ ab oibus vocaᷣ cã pma ⁊c. ¶ z° Cõmen. de suba orbis. z° tractatu dicit. q̃ finis significat agẽs significatiõe pfecta. ⁊ loqtur ibi expresse de cã efficiẽte distincta ɔtra finalẽ. ergo cũ pma cã sit finis oiuz fm oẽs. igiᷣ ⁊ agẽs. ¶ 3° Cõmẽ. 1z. meta. cõ. 36. idẽ qd̃ mouet vt finis. mouet vt efficiẽs: sz deus est finis oiuz. g̃ ⁊c. ¶ Aly. s. Herardus ponũt ɔtrariũ q̃ pbant sic. Cõmen. 4. celi ⁊ mũdi cõ. 1. Res. n. eterne nõ hñt agẽs. nisi fz similitudinẽ. neq̃ hñt ex q̃tuor causis nisi foꝛalẽ ⁊ finalẽ: ⁊ si habuerit aliqd vt agens. nõ erit nisi inquãtũ est forma illi ⁊ ɔseruãs ipm. ¶ z° per phm. z. meta. 4. vbi vult q̃ ille q est maxie tale in quocũq̃ gñe sit cã oibus alys. ⁊ loquiᷣ expsse de cãlitate efficiẽte: vñ ponit exẽplũ de igne q est calidissimus. ⁊ causat calorẽ in alys. Sz dicit vlterius. Quapp semp existẽtiũ pncipia eẽ verissima necesse est: nõ eniz qñq̃ sunt vera. nec illis cã est aliqd vt sint. sz illa alys. Ecce expsse vult q̃ sempiterna nõ hñt cãz efficiẽtẽ. qꝛ de illo loqtur. Nota etiã q̃ loqtur q̃ nõ hñt cãm in esse sicut nec in veritate: vñ subdit. Nec illis est aliqd cã vt sint, sz illa alys q̃re vnũqdq̃ sicut se hz vt sinita ad veritatẽ. ¶ 3° Cõmen. 1z. meta. cõ. 41. vult q̃ impoẽ est q̃ aliqd sit poẽ in se ⁊ necũ ab alio. preter q̃ in motu celi. ⁊ multo plus est impoẽ q̃ aliqd sit possibile ⁊ necessariũ ex se: sz vnũqdq̃ eo ipso q̃ effectiue pductũ ab alio est poẽ in se. ergo nihil põt esse pductũ ab alio effectiue ⁊ eẽ necessariũ ex se. Sz itelligentie sunt necesse eẽ ex se. qꝛ actus puri. vt pbat phs. ergo nõ sunt efficiẽter ab alio. ¶ Sunt aly. s. Uyltoñ. q mediãt dicẽtes. q̃ ex itẽtiõe phĩ ⁊ Coñ. oia corpalia eterna sunt a deo efficiẽter. vel sicut a cã totali vel ptiali: sz nulla itelligẽtia est a deo efficienter. Primo pbatur q̃ itelligẽtie nõ fuerũt efficiẽter a deo. per auctoritatẽ. z. meta. que iaz est allegata/que expsse dicit q̃ nõ hñt cãm in eẽ ⁊ loqtur de itelligẽtys: loqtur. n. de pmis pncipys. ⁊ certũ est q̃ ista sunt sube separate. Uñ Coñ. ibidẽ cõ. 4. ⁊ innuit p hoc dispõnez principiorũ corporũ celestiũ.

Opi. z° Uyltoñ. Intelligẽtie fuerũt a deo efficiẽter.

sed pncipia corporũ celestiũ semper vocat Cõmẽ. motores orbiũ. ¶ Itẽ. 5. meta. 6. horũ altera cã ẽendi nec̃ia: horũ aũt nulla. Ecce quedã nec̃ia hñt cãm (itellige corpa celestia) q̃dã nõ. s. itelligentie. Uñ dixit Cõmẽ. cõ. 6. Entia sunt necessaria in rei veritate sicut sunt ista que sunt nec̃ia per se sine cã. sed necessaria p se sine cã sunt itelligẽtie: ⁊ hoc est q̃ seqtur in. 1. cõ. 6. Si igiᷣ fuerint res simplices/⁊ eterne/ ⁊ imobiles. nulla est eis violẽtia neq̃ extra nãm: vult dicere q̃ res simplices ⁊ imobiles nõ hñt cãm extrinsecã a qua acqrant esse. Unde Cõmẽ. eodẽ cõ. 6. Si igiᷣ fuerint entia simplicia ⁊ imobilia ⁊ eterna (vt declaratũ est) nullũ eoꝝ acqrit eẽ necessariũ ab aliquo alio ab illis. ergo ⁊c. ¶ Itẽ. Coñ. 1z. cõ. 44. loquẽs de itelligẽtys qño aliq dixerũt q̃ de istis itelligẽtys quedã ɔsequunᷣ quasdã: dicit ɔtra hoc Cõmẽ. q̃ non est istic pueutus nec cõsecutio neq̃ actio: ita q̃ dicamus q̃ vna actio ɔsequaᷣ vnũ agentẽ: tñ. n. est illic cã ⁊ cãtum fm q̃ dicim̃ q̃ intellectũ est cã itelligentis. ¶ z° pbant q̃ celũ ⁊ oia corpalia habuerũt cãm efficientẽ. Primo p auctoritatẽ. z. meta. vbi phs vult q̃ pn° que sũt semp sint cã alys. Cõmẽ. n. ibidẽ dicit q̃ innuit p hoc dispõnez pncipiorũ corporũ celestiũ. g̃ vult q̃ corpa celestia hẽant pncipia q̃ sunt causa eoꝝ. ¶ Confirmaᷣ per hoc qꝛ vt supra deductũ est. phs loquiᷣ ibidẽ de efficiẽte cã reruz in esse non in mouerι tñ. ergo corpa supra celestia hñt cãm efficientez sui esse. ¶ Itez Cõmen. de suba orbis tractatu z°. Et debes scire q̃ illd̃ corpus celeste nõ idiget ṽtute mouẽte semp in loco tñ. sed ẽt virtute largiẽte in se. ⁊ in sui suba pmanentiã eternã. Et q̃ illud largiẽs sit agẽs distinctũ ɔtra finẽ: subdit statim parũ infra. Unde videmus celũ hẽe vnã virtutẽ nõ tñ mouentẽ oia. sed agentẽ. ⁊ ɔseruantẽ sicut est dispõ in corpe hominis ⁊ in corpe facto pp finẽ: pbatur hoc. Finis. n. significat agẽs significatiõe necessaria. sicut motus significat mouens. ¶ Infra ɔfirmaᷣ z° qꝛ subdit. agẽs qddã est pus acto tẽpore. ⁊ est oẽ qd̃ est in sphera mũdi: ⁊ istius agẽtis ⁊ acti. qddam est pus naturaliᷣ nõ tpe ⁊ est orbis quẽ ɔsequitur tẽpus ⁊ cui accidit ⁊ agẽs orbẽ. i. faciens ipm in dispõnib̃ necessarys in ĩueniẽdo finẽ pp quẽ fiũt. Nota: ponit agens respectu effect̃ eterni sic respectu tpalis. Et ne glosaretᷣ agẽs nõ efficiẽs sz finis. dicit: agẽs orbẽ. i. faciẽs ipm in ĩueniẽdo finẽ ⁊c. ¶ Confirmaᷣ qꝛ subdit. Et cũ ignorauerunt qdam hoc eẽ de opiõibus Aristo. dixerũt ipm nõ dicere cãz agẽtẽ totũ. sed cãm tñ mouentẽ ⁊ illud fuit valde absurdũ ⁊c. ¶ Et 3° postea isti declarãt motũ p quẽ phĩ posuerũt deũ efficiẽtẽ cãm celi ⁊ oiuz corporaliũ. Et dicũt q̃tuor. ¶ Primo q̃ deus est cã efficiẽs pmi mobilis solũ. ⁊ pmi mot̃ (hoc dico cã totalis) ⁊ q̃ quelibet alia itelligẽtia est cã efficiens sui orbis. sed cũ hoc deus est cã pncipalis ⁊ ptialis respectu pductionũ corporũ celestiũ: ⁊ motuũ eoꝝ. lz nõ sit cã totalis respectu eorũdez. ¶ z° dicunt q̃ sicut cã ista vlia. s. deus ɔcurrit in agẽdo nec̃io cũ actiõe cuiusl3 iferioris itelligẽtie respectu sui ppry effect̃: ita cũ actiõe cuiuslibz inferioris itelligẽtie vsq̃ ad infima sil̃ ɔcurrit actio cuiuslibet supioris itelligẽtie ⁊ ẽt ipse deus. ¶ 3° dicunt. Q lz pma cã sit cã pncipalis agens: ⁊ tñ pncipalis nõ totalis respectu corporũ celestiũ ⁊ eorũ motuũ: nõ tñ hoc aliqd efficiẽter influẽdo istis motorib̃ orbiũ per qd̃ causent suũ orbem vel ɔtinuent esse sui orbis vel suũ motũ: qꝛ cũ itelligentie sint actus sine potẽtia admixta. sequiᷣ q̃ nihil ab alio recipere pñt. ¶ 4°. ponunt modũ fm quẽ cã pma efficiẽter causat pmũ mobile ⁊ eius motũ ⁊ qualiᷣ quelibet alia itelligentia pducit suũ orbẽ dicẽtes. q̃ qꝛ bonũ est diffusiuũ sui. ideo q̃ est magis bonũ se diffundit: sz pfectissimus modus diffundẽdi est p intellectũ: ideo deus itelligẽdo seipm tãq̃ summũ bonũ. ⁊ etiã diligendo pducit pmũ mobile sub eius vltima pfectiõe. s. motu: ita q̃ ad cognitionẽ ⁊ dilectionẽ [illegible]: non aũt ad co-

Corpalia fuerunt a deo effectiue.

Deᵘ quo [illegible] ⁊ cã efficiens corporalius.

gnitionē ipsius orbis ⁊ mot⁹.q2 fm Cōmen.nihil cognoscit extra se ꝯsequit̄ talis effectus p quādā resultationē: ⁊ eodez modo itelligētia īmediate ꝓxima itelligēdo seipm ⁊ deum ꝓducit orbē sue v̄tuti ꝓportionatū.⁊ sic deinceps vsq3 ad itelligentiā infimaz. ¶ Ad hoc posset adduci Cōmē.12.cō.44.dicit eniz sic. Non est ipole vt illud qđ est p se itelligētia ⁊ itellectū sit cā pluriū entiū fm ꝙ ex eo itelligūt̄ multi modi. Nota.hic loqtur de deo vt est cā v̄lis oium.Et sequr in cō.fm ꝙ est cā specialis respectu ꝓprij effectus. Illud ḡ qđ itelligit motor corpis celestis de p̄mo motore ⁊ est cā in aia celi est aliđ ab eo ꝙ itelligit ex eo motor orbis saturni. ¶ Nota.ꝙ p̄mus motor ꝓducit aiam celi tāq̄ȝ effectuz ꝓprium: ⁊ idē vult dicere ꝙ glibet alius motor ꝓducit suum orbē itelligendo se ⁊ p̄mū.nisi ꝙ differētia est in hoc ꝙ nō ꝓducit suuz orbē p̄cise pp seipm tāq̄ȝ pp finē vltimū.s3 pp finē itentū a p̄mo motore.Et hoc est ꝙ sequr in cō.quoniā dixerat Cōmē.q̄uo p̄mus motor causat celū ⁊ p qđ itelligit aliud de p̄mo motore q̄ȝ motor saturni.Subdit.⁊ silr est de vno quoq3 eorū.s.ꝙ pfectio vniuscuiusq3 eorum est pfecta actio.qua cuz silr ꝓducit suuz orbē glibet:sicut ⁊ p̄mus motor itelligēdo essentiā ꝓpriaz ⁊ itelligēdo cām primā.⁊ fm h̄ oēs mot⁹ itēdūt idē.s.ordinē totius.Et ꝯsistit modus imaginādi Com.ibidē in hoc.ꝙ qñ p̄nceps in ciuitate agit oēs ciues agunt sicut itelligunt primū velle:⁊ nihilominus ip̄e p̄nceps dicit̄ cā specialis respectu ꝓprij effectus q dicit̄ principalissimus.s.p̄ncipij in hoc ꝙ agit itelligēdo se p̄ncipez:⁊ ēt glibet ciuis dicit̄ cā efficiēs pticularis respectu operis qđ ptinet ad ip̄m effectū.que opera tñ glibet eorū operatur attendēdo finē sibi institutū a p̄ncipe. ¶ Aliud exēplū ibidē ponit.ꝙ sicut ars eqtandi v̄lis oiuz que fiunt per frenificatiuaz ⁊ aliarū artiū sibi seruientiū pro quāto oēs agunt talr qualr itelligunt artē eqtandi exigere:⁊ tñ ars eqtandi est pticularis respectu p̄ncipalis effectus q est eqtare:quē actuz agit itelligendo se hoiem talē q dz eqtare:⁊ ēt quelibet alia ars agit ꝓpriū opus:attendēdo tñ ꝓpriū finē institutū quē itendit eqtans.Ita vult dicere ꝙ deus est cā v̄lis oium efficiens.q2 oia fiunt fm ꝙ in eo itelligunt̄.⁊ a se:⁊ ab alijs intelligentijs diuersi fines ꝯstituti.quare creature ꝓducant̄: ꝓprie tñ est efficiēs cā pticularis respectu effectus p̄ncipalis q est celū.qđ agit itelligendo seip̄m motorē:⁊ q̄libet alia itelligentia est cā pticularis efficiēs respectu ꝓprij effectus q est ꝓprius orbis.sed hoc tñ ꝙ quelibet itelligētia ꝓducit orbē suuz ꝓpter p̄muz finē quē itelligit sibi ꝯstitutū a deo.

Du^m p^m.

¶ Contra p̄dicta mouent̄ dubia.Unū est ꝙ cuz isti orbes sunt quedā necesse eē sicut itelligētie: eque.n.icorruptibilia sunt:quare ergo magis poterūt efficiēter ꝓduci talia corpora celestia q̄ȝ itelligētie.

Rñsio.

¶ Rñdent ꝙ corpa ip̄a celestia habent dimensiōes terminatas ⁊ finitas rōne quax sunt quedā possibilia eē:⁊ eēnt finite pmanētie ⁊ finite motiōis nisi hērent agēs ꝙ ꝯtinue largiret̄ eis pmanentiā: sicut posito ꝙ sol fuisset ab eterno:tñ radius causat⁹ ab eo fuisset finite pmanentie:⁊ illuminatiōis nisi sol ꝯtinue efficeret ad pmanētiā.Sicut igit̄ iste dimēsiones rōne sue possitatis insunt corpori celesti qđ necessario reqrit agens ꝯtinue ꝯseruans ip̄m ⁊ efficiēter largiēs ei pmanentiā in suba.ita rōne eiusdē possibilitatis sunt sibi cā quare in accipiēdo esse suum ab eterno depēdet a cā efficiente.Primū assumptū expresse ponitur a Cōmē.de suba orbis.tractatu 2°.Et debes scire ꝙ corpus celeste nō idiget v̄tute mouēte i loco semper tñ.s3 virtute largiēte in se ⁊ in sua suba pmanentiā eternaz. Reddit ergo cām quoniā ⁊ si sit simplex nō hñs in se cām ad corruptionē:tñ finite actionis est necessario q2 est finitarū dimēsionū.⁊ determinatū a sup̄ficie ꝯtinente ip̄m:⁊ oē tale cum itellectus posuerit ip̄m per se extñs absq3 eo ꝙ alius largiretur ei pmanentiā ⁊ eternitatē.necesse est vt ita sit de finitate pmanentie sue sicut de finitate sue actionis. Nota totam cām quare idiget largiente pmanentiā sibi ⁊ dimensiones.

Du^m 2^m

Rñsio.

¶ 2^m dubiū est cōtra q̄rtuz dictuz.q2 si itelligētie creāt orbes suos.ergo Phi posuerūt creationē:ꝙ falsuz est. ¶ Rñdent.ꝙ Phi negauerūt creationē vocando creationē ꝓductionez rei de nouo.nullo p̄supposito de quo res fieret.s3 ꝙ sequit̄ ip̄m ꝓducens quadā naturali cōcomitātia tāq̄ȝ sequela ꝓducentis nō negarent Phi.

Ad args^a

¶ Postea pp auctoritates que sunt ꝯtra p̄ncipale dictū ponit quasdā distīōes de agēte. Nā auctoritates que dicūt ꝙ itelligētie hñt cām agentē: siue efficientē:distinguūt.ꝙ Phs vocat aliqñ cām agentē p cuius virtutē actiuā res ꝓducuntur in eē.siue in tēpore.siue ab eterno:aliqñ vocat cām agentē effectū ip̄m p̄ncipalr intentū nō quātū ad esse qđ hz in se.q2 sic est finis opationis s3 fm esse qđ hz in cognoscēte:sic loqtur Com.12.meta.36. ꝙ balneū fm esse ꝙ hz in aia est agēs motū: s3 qđ est extra. est finis motus nō agēs. ¶ Idez dicit cōmē.55.sanitas dicitur duob⁹ modis de forma que est in aia ⁊ de forma extra: sed sanitas que est extra.est ab ea que est in aia.⁊ idē habet̄ in textu. Dicit ergo ꝙ deus est agens(p̄mo mō)celi.⁊ mot⁹ eius tanq̄ȝ cā totalis ⁊ oium corporaliū.sicut cā v̄lis ⁊ p̄ncipalis.⁊ sic ꝓprie accipit̄ causa agens p efficiēte.sed 2° modo non accipitur causa agens pro efficiente.s3 pro rōne vel regula determināte ad agendū. Sed isto 2° mō est deus cā agēs respectu itelligentiax ⁊ oium que cānttur ab eis ⁊ oiuz ꝓducibiliū a seipso ēt ad oēm effectū causatum ⁊ ꝓductū reqritur ars vel ratio ꝓducendi in aia.determinās agentē ad determinatū effectū.

Ad args^a Com.

¶ Qualr aūt est deus cā agens respectu orbiuz causatox ab itelligētijs.⁊ qualr nō respectu itelligentiarū.dictū est supra in tertio dicto. ¶ Propter auctoritates dicētes ꝙ celū nō hz cām agentē distinguit q̄rto: ꝙ causa agens pōt itelligi dupl̄r. Uno mō p eo qđ est p̄ncipiū translationis:⁊ sic ꝓprie accipit̄ in.5.meta.23.⁊ a Com.12.meta.cō.44.qñ dicit:ꝙ ibi nō est cā ⁊ cātum hñ infra subdit rōnē.q2 ab agēte nihil ꝓuenit nisi ꝙ extrahit̄ de potētia ad actū. Alio mō dicit̄ agens extēdendo nomē agētis ad oē id a quo res recipit suuz esse s3 nō p translationez:⁊ h̄ siue d̄ nouo siue eternalr. Ubi gr̄a:si sol stetisset ab eterno ⁊ mediū fuisset dispositū ad susceptionē luminis. His suppositis.ita vere ⁊ ꝓprie fuisset sol agēs in gñe efficiētis respectu luminis in medio sicut mō:s3 hoc egisset eternalr ⁊ sine transmutatiōe. Qñ auctores dicūt ꝙ deus non est cā agens celū:exponendū est.ꝙ hoc est verū actiōe vel efficiētia que est per motū/⁊ transmutationē/⁊ nouiter:tñ est agens ⁊ efficiens eius per simplicez ꝓductionem ⁊ eternalr.

Secundus

articulus. Quid mihi videt̄ esse de mente Phi.⁊ Cōmē. ¶ Ubi p̄mo ponā modū/quo Phs ⁊ Cōmen.posuerunt eterna esse a deo/nō tñ p modū cause efficiētis ¶ 2° spālr ondā:ꝙ celū nō est a deo efficiēter/sicut nec itelligētie.Et sil̄ cum hoc arguā ꝯtra vitimā fuaz eorū/qñ dicunt.ꝙ Phs ⁊ Cōmen.negauerūt solū celū esse a deo tāq̄ȝ a cā efficiente per transmutationē ⁊ motū/⁊ ꝙ cōcesserunt ip̄m esse ab eo ab eterno per simplicem creationē.

Intelligētie ⁊ corpa celestia sūt a deo sicut a fine.

¶ De p̄mo videt̄ mihi ꝙ taz itelligētie q̄ȝ corpa celestia sunt a deo(s3 opionez Phi ⁊ Cōmē.)nō sicut a cā efficiente.sed solū sicut a fine.Et ad hoc imaginemur sic p exempla de p̄ncipe in ciuitate/qđ exēplū ponit Cōmē.44. s3 alr deducat. Ponamus igit̄ ꝙ aligs intelligat̄ a seipso ꝙ ipsemet sit p̄nceps/tunc opz eum necessario habere ciues/⁊ ciuitates. Or antez oporteat ciues. ⁊ ciuitatē efficiēter ꝓduci/hoc est ex iperfectione sua/qnimo si actus itelligēdi.quo intelligit̄ a seipso.ꝙ ip̄e sit p̄nceps.esset oino pfectus/ip̄m actū itelligendi cōcomitarent̄ talia necessaria ad finē suum sez ciues/⁊ ciuitas.quasi quedā sequela actus.⁊ hoc p quādā resultationez sine oi efficientia. Hoc eniz denominaret ma

iorez perfectionez quod talia imediate cōcomitarent suum intelligere. quam quod pcederet itelligere. et post effectiue causarent: sicut maioris pfectionis eēt, si virtutes inessent nobis a natura quam si oporteat eas acquirere. Eodē modo in pposito imaginant Phs et Cōmen. quod ex hoc quod deus intelligit a seipso. qui est pinceps vnus. quo oia bene disponunt, vt dicit Phs in 12. ex pfectione actus sui itelligendi, per quādaz cōcomitātiā et resultationē, resultāt itelligētie et itellectū. quasi quedā sequela actus itelligēdi, et hoc sine efficiētia. Et hoc videt in pma facie verborū fuisse opinio Auicē. Unde. 9. meta. capi. 4. dicit sic. Nos enim ad sequendū illud, qd imaginamur, indigemus motu. et volūtate ad hoc vt sit: in pmo aūt hoc non est incōueniens. sed ex hoc quod itelligit se cām. cātuz est ab eo sm viā ɔsequendi, et cōcomitandi esse. ¶ Nota. quod lz hec verba sunt Auicē. tn̄. tn̄ in rei veritate opinio sua fuit quod deus p hoc cātum efficienter pducit ita quod suū itelligere fuit efficienter pducere. sicut nos dicimus quod deus efficienter pduxit mundū, per actum volūtatis. Sed Cōmen. 12. meta. cō. 44. fuit oino istius opinionis. s. quod deus ex hoc quod intelligit diuersimode se esse finē oium eternorū, oia eterna resultant in eo per dependentiā ad ipm, sicut ad finē. Et hoc pz p hoc qd respondet Auicē. per silem. Auicen. enim dixit quod a pma cā nō pcessit nisi vnū: qz vt dič ab vno nō pcedit nisi vnū. Respondet quod verū est nisi circa illud vnū itelligant multi modi, et ponit exemplū quod aliud est quod itelligit de pmo motore motor orbis saturni, et aliud est quod itelligunt alij motores. ideo aliud est quod causat in suo orbe motor orbis saturni. et aliud alij motores. Idez est verū quod aliud et aliud cānt isti motores efficiēter sic diuersimode itelligēdo, qz extrahunt suos orbes de potētia ad actū. In celo enim est potentia ad vbi, vt vult Phs. 12. meta. 41. Ad ppositū vult itelligere. quod a pmo motore pcedunt multa, sm quod diuersimode itelligit se esse finez eorū. sz qz ista multa, que sunt ab eterno, non pcedūt de potētia ad actū qd pprium est agētis, vt ibi isteme dicit. Ideo imaginat Cōmen. quod sm quod primuz itelligit se eē diuersimode finez eorū. quod illa eterna statiz sunt entia qdaz per solā dependentiā ad ipm, sicut ad cāz finalē. ita quod distiguunt in diuersos gradus eēndi, solū per hoc quod diuersimode ordinant ad diuersa officia, in ordine ad primuz finem. ¶ Hec aūt infallibilr est intētio Cōmen. 12. meta. cō. 44. vbi recitat opionem aliorū. s. Auicē. 9. meta. sue capi. 4. qui dicunt. quod ex istis itelligētijs quod quedā eorū ɔsequunt qdā. sicut causatū cām supple efficiēter productum ab eo. dicit eniz Cōmen. ɔtrariuz illis sic dicēs. Iste sermo est imaginabilis. i. phantasticus: nō eniz est illic pue̅tus seu cōsecutio neqz actio, ita quod dicamus quod vna actio seqtur vnuz agentē tn̄: est enim illic causatū et causa sm quod dicimus quod itellectū est cā itelligentis. Sz intellectū est per se soluz cā finalis respectu istarū. ergo. Probat assumptū: qz intelligibile p se et essentialr est ppter istū finē vt terminet actū itellectus: accidit autez sibi quod sit efficiens respectu itelligētis qz hoc soluz cōtingit qn̄ itellectus est in potentia. ¶ Sequit 2m dictum istius. 2. arti. quod. s. verūqz istorū sit de itentiōe Cōmē. s. quod nec celū hz agens, eadē rōne. qz nec itelligentie: et quod motus celi et orbiū et etiā generabilia et corruptibilia hn̄t agens. Quia Cōmē. vbi supra in fine ɔcludendo dicit ad argumēta istorū qui dixerunt quod a pmo motore puenit scds motor, sicut causatū a causa. Dicit eniz sic. Nos aūt, qui est iter modernos, dicere quod a tali motore puenit talis motor. aut ɔsequit. aut pcedit. aut talia verba, nō vere itelligunt de istis pncipijs abstractis: oia enim ista sunt dispōnes agentiū superficietenus nō vere: ab agente eniz nihil puenit, vt pdiximus, nisi extrahere qd est in potētia ad actū: sed illic nō est potētia, vnde neqz agens. tn̄ eniz illic est itelligēs et intellectū, pficiens et perfectū. Et isto habet pmo quod celū nō est effectuz efficienter, sicut nec itelligentie. Illud eniz ponit Cōmē. habere agens: qd extrahit de potētia ad actuz: sz hec nō sunt celū, nec itelligentie. nō eniz psupponunt aliqd. de cuius potētia educant, cū sint eterna, sm Cōmē. Ergo nō habēt agēs. Scdo apparet ex hoc quod pmus motor est agēs respectu motus, lz esset eternus. et etiā est agens respectu gnabiliuz, et corruptibiliū. Motus eniz quātūcūqz sit eternus, educitur de potentia mobilis, et gnabilia et corruptibilia de potētia materie. ergo etc. ¶ Itez. Quod celū nō hz cām efficientē, pbatur sic. 8. physico. hz Phs pro impoli quod aliquid fiat p cām efficientē, nisi per mutationē, sed celuz nō pōt fieri p mutationem. ergo hz pro ipossibili quod celuz ab efficiente fiat. maior pbatur: qz arguit. quod si motus fit. quod fiat per mutationem pcedentez ipm, et idez dicit quod si mobile fiat, quod fit p mutationez pcedentē ipsuz: sed si poneret aliū modū efficiendi ipm quam per mutationem argueret ex insufficiēti. ergo etc. Minor est ibidē in textu: et reputat ipossibile quod mutatio per se pcederet primū mobile, qd de se apparet ipossibile. ¶ Rñdēt quidā. s. Herueus quod Phs hz pro ipossibili celū factū esse in tēpore, et cū nouitate eēndi nisi p mutationē. quod tn̄ ab eterno potuit effectiue fuisse productū. et sine mutatione precedēte ipm. nō habet pro ipossibili: et ita itentio Phi in. 8. nihil facit ad ppositum. Ponunt exemplū. Motus fuit ab efficiēte ab eterno, non tn̄ habuit mutationē precedentē ipm. sed ipsemet motus est pma mutatio. ¶ Contra. Illa actio qua pduceretur primū mobile ab eterno. que nō esset mutatio, nō psupponeret materiā primā pro subiecto, qz pmo physi. et. 8. meta. ponit Phs istam actionez. mutationē, in qua supponitur materia pma pro subiecto: sed actio pductiua, in qua non psupponitur materia pma, nihil psupponit: et talis est creatio. ergo Phs ponit creationē, et aliqd fieri ex nihilo, cuius ɔtrariuz posuerunt oēs. Phs primo physico. et Cōmen. cō. 71. Dissentit Aris. ɔ opionez christianorum in hoc et. 12. metaph. cō. 44. Ab agente nihil puenit nisi potētia. ¶ Itez. Qua rōne ponit Phs aliqd a deo ab eterno, sine mutatiōe pduci: potest et in tēpore, sine mutatiōe a deo aliqd pduci. ergo si Phs in demonstratiōe sua quod potuit ab eterno fuisse efficienter productū, sine mutatione, et nō in tēpore. ergo psupponit falsum, et petit principiū. Probatio assumpti. Qz certum est quod ex parte dei ipossibilitas nō pōt assignari, nisi ex pte factibilis. qz celū (sm omnez opinionez sibi derelictaz) est nō ens: et ita siue pducebat ab eterno, siue in tēpore. suum non esse vel suum nihil. ordine nature precessit suū esse. Sed per te. cum ab eterno ponit pductum post suum nihil. ponitur ex hoc produci sine mutatione. qz. s. mutatio presupponit saltim aliqd esse pducibile. ergo eadez ratione cum sibi non repugnat in tempore pduci in esse post suum nihil, sicut nec ab eterno (et hoc dico a deo agente quod statim patet sm christianos) seqtur ergo quod sicut ab eterno potuit efficiēter pduci sine mutatione, et hoc a deo. ita in tempore. ¶ Item. Si Philosophi posuissent quod itelligentie vel qdcūqz aliquid sempiternū potuisset fuisse ab eterno causatuz efficienter sine mutatione, argumentū qd facit Cōmen. contra Auicē. in digressione sua. 12. metaph. 44. nihil valeret. ergo Philosophi hoc nō posuerūt. Probo quod nihil valeret: Auicen. enim ponit (vt recitat Cōmen. supra in eodem cō. 44.) quod pmus motor produxit animaz primi celi, et motorem orbis consequentis. Contra eum arguit Cōmen. infra: quod hec non prouenirent ab agente. quia ab agente nihil prouenit, nisi extrahere illud, qd est in potentia ad actuz: sed in his non est potentia: vnde neqz agens. Ecce Cōmen. arguit contra Auicen. quod si talia eterna fuissent producta quod fuissent extracta de potentia ad actuz qd est acquirere esse per mutationē: sed planuz est quod illud argumentū Cōmen. non valeret, si talia eterna potuissent fuisse efficienter producta

Celū non hz agens.

Herueus

ɔ Herue.

ab eterno sine mutatione.ergo ꝓhs nullā efficientiā posuit sine mutatione.etiā ab eterno. ¶ Itez.Cū ꝓhs.8.physico. accepit.si mobile est factuz.ergo per mutationē ꝓcedentez. Aut ipse vidit modū efficientie sine mutatione ⁊ ab eterno: aut nō.Si non vidit.ergo nō posuit.cuius contrariū tu dicis.Si vidit.ergo petit principiū.q₂ apparēter saltē potuit sibi responsuz fuisse.ꝙ nō sequit̄ ꝯña sua.imo sicut ab eterno potuit fuisse sine mutatione aliqs effectus:q̄uis de se nihil erat:eadē rōne ⁊ in tēpore ⁊ sine mutatiōe.ergo cū nō reprobauit istā r̄nsionē satis apparētē petyt.vel saltē nō valuit demōstratio sua. ¶ Itē.Si ꝓhs vidit ⁊ posuit talē factionē.ergo ꝓbando primā cām ex effectib⁹ non soluz potuit ipsaz probasse ex motu.sed ex tali efficiētia sine motu. Quia sicut ex naturalib⁹ suis potuit ꝓhs cōuincere effectū dupl'r causatū.ita ex naturalib⁹ potuit dupl'r cōuicisse cām primā:sed hoc nō.imo ex solo motu cōuicit primaz cām sicut patet.8.physico.12.meta.ergo ⁊c̄. ¶ Ad hoc etiā est auctoritas Cōmen.ꝑmo physic.cō.83.que nō recipit glossaz. Ubi dicit.ꝙ primū ꝑncipiū esse/vel aliquod separatū/non pōt ꝓbari ꝓhia naturali/nisi per viā mot⁹ ⁊ transmutationis:⁊ dicit Auicen.peccasse peccato manifesto.in hoc ꝙ posuit primū ꝓhm.i.metaphysicā probare primū principiū esse. Nota.ꝙ meta.nō potest probare primū principiū esse nisi ex motu.ergo ⁊c̄. ¶ Confirmatur.si Aristo.vidisset efficientiā talē.siue ab eterno siue in tpe.cū in meta.considerat de causis eternis ⁊ de his que agunt sine motu.si que/talia sunt.ergo in meta.in.5.libro vbi distinguit genera causarū. debuit fecisse mētionē de isto.saltē in genere.s.ꝙ diffinitio cause agentis sibi poterit cōuenisse:consequēs falsuz:vbiq3 enim dicit de efficiente ꝙ est vnū ꝑncipiū motus.s3 ista diffinitio non pōt ꝯuenire agenti sine motu. ¶ Confirmatur. ⁊ est contra quandā r̄nsionez.ꝓhs naturalis cōsiderat de fine acq̄sito ꝑ actionē vt est sanitas:meta.aūt ꝯsiderat de fine qui ꝑexistit actui.⁊ ideo.12.meta.distinguit talē finē.perscrutandū qual'r ⁊c̄.⁊ Cōmen.12.meta.cō.37.distinguit duplicem istum finē.Ergo eadē rōne cum ꝓhs naturalis considerat de agēte per motū.meta.illud agens distincte ꝯsiderat:cuius contrariū est verū.semꝑ eniz per totū vocat vnuz ꝑn^m motus.⁊ quinto metaph.capi.de potentia.vocat principium transmutandi ⁊c̄.

Opinio. **Tertius** articulus.Ubi q₂ diuerse auctoritates vidētur ꝓbare deuz esse cām efficientē.ideo circa istarū solutionē est intelligendū.ꝙ tenentes istā opinionez. ꝙ deus est cā finalis omniū/fuerūt q̄dā dicentes.ꝙ de⁹ est finis intelligentiarū/⁊ aliorū eternorū.nō in causando.Ita intelligendo.ꝙ deus largiat̄ eis esse per hoc ꝙ ordinet ista ad ip̄m sicut ad finē:q̄nimo quelibet istarū intelligentiarū est quidā actus purus/a nullo depēdens ſm esse:s3 ita perfecte ens a seipso sine depēdentia ab aliquo in esse sicut deus. sed ꝙ deus dicat̄ finis eorū/hoc est in ordinādo intētiones eorū.Uerbi gratia.dominus dicit̄ finis seruorū suorū. non q₂ causet esse ⁊ subam seu naturā seruorū.sed pro tāto dicit̄ finis eorū.q₂ ordināt actiones suas erga intentionē domini ¶ Hec(vt dicunt)est intētio Cōmē.⁊ positio eius.⁊ accipit ab Alexandro.12.metaph.cō.37.vbi dat vnū modū finis ꝓpter quid.sic dicens.Serui dicuntur ꝓpter dominū.oēs enim actiones seruorū suorū sunt ꝓpter intentionē domini sui.Et subdit:⁊ sil'r oīa entia cū hoc ꝑmo ꝑncipio. ¶ Item. ꝓhs ⁊ Cōmen.12.cō.52.vbi volunt expresse ꝙ ordo oium est ꝓpter deuz vbi Cōmen. apparet ꝙ hoc commune est oībus ꝙ alia sunt ꝓpter primū:⁊ subdit modum ⁊ ꝙ actiōes istorū sunt erga illud vnū quēadmoduz oīa que sunt in domo ꝓpter dominū domus sunt. Hic nota ꝙ solū ponit ip̄m finē intentionis omniū.nō finē in dando esse oībus. ¶ Q₂ etiā hec sit intentio ꝓhi ꝙ non depēdeant a deo sicut a cā largiēte eis esse.ꝓbant multipl'r.Primo per ipsuz.2.meta. vbi expresse negatur ab eis oīs causa causans eē in eis.quapropter semꝑ existentiū ⁊c̄.Et infra.Nec illis aliquid causa ē vt sint. ¶ Cōfirmat̄.q₂ ꝓhs ꝑmo videt̄ dicere ſm exponē Cōmē.ꝙ ꝑ^a cā est cā i entitate oiuz entiū cū dic.q̄re ⁊ verissimū est q̄dē.ꝙ posteriorib⁹ est cā.ꝙ sint vera.Istō nō pōt itelligi ꝙ sit cā oium entium tam sempiternorū q̄3 nō sempiternorū.quia sequens textus ꝯtradiceret ꝑcedenti.vt subditur:quapropter semꝑ existentiū ꝑncipia. semper esse verissima necesse est:nō enim q̄nq3 sunt vera.nec illis causa est aliqd vt sint.aut op3 ꝙ itelligat̄ ꝙ ꝑma causa sit causa oium entium nisi sempiternorū. ¶ 2⁰.5.meta.ca.de necessario.Ubi exp̄sse dicit.ꝙ nulla causa est horū:⁊ Cōmen.exponit de itelligētys.Quere supra i opīone Uyltoni. ¶ Itē. Hic declarant.s.qual'r itelligentie iste possunt intēdere finē aliū a se.s.itelligendo finem vnius prime itelligentie cū sint actus puri/⁊ actui puro repugnat aliquid itelligere extra se. Unde dicunt ꝙ itendere aut itelligere aliqd extra se.⁊ tāq3 cām largientē eis esse.repugnat actui puro:q₂ qui hoc ponit ponit ipsum habere cām deducentē ipsum de potentia ad actū:itendere autē aliquid extra voluntatem ad qō dirigat actiones suas.nō repugnat actui puro.nec pōt hr̄e cā3 ꝑ se: s3 vt dicūt ꝓhs in.12.in fine probat vnitatē.q₂ entia etiaz nolunt male disponi.(Nota nolunt)igit̄ ex hoc conuincit̄. iste ꝑnceps sit causa aliorū:qō est ꝓpositū. ¶ Itē.entia nolunt male disponi:sed vbi q̄libet ens depēdeat in eē a primo male disponunt̄ entia.ergo ⁊c̄.Maior eniz tenet ꝑ appetitū naturalem insertuz toti nature.probatio minoris:q₂ quare entia oīa necessario depēdent a primo in agere ⁊ eē. q₂ si possent per se esse possent per se agere.igit̄ necessario dependēt a ꝑmo omnia:quia pluralitas ꝑncipatuū in agere esset mala.q₂ posset quilibet ad destructionē alterius.igit̄. ¶ Contra illud est expresse Cōmē.cō.44.in.12.metaph. vbi loquitur contra Auicen.qui.9.meta.sue ca.4.posuit ꝙ prima intelligentia solā vnaz ꝓduceret ⁊c̄.⁊ Cōmen.ꝯtradicit.⁊ vult ꝙ plures pōt ꝓducere.q₂ vt dicit causa est pluriuz ſm ꝙ ab eo itelligunt̄ plures modi:sed nō efficienter. quia vt supra habitū est ibi nō est agēs.nisi superficieter⁹. Tunc arguo.Cōmen.nō contradicit Auicen.in hoc ꝙ ꝑma intelligentia aliam ꝓduceret largiendo sibi esse sed cōtradicit in hoc.quia largit̄ esse pluribus ⁊ nō efficienter s3 tāq3 causa finalis.ergo patet ꝙ voluit Cōmen.ꝙ finis largitur esse. ¶ Itez. Non est verisimile ꝙ ex intētione contradicit sibi.s3 l3 non ponit deū causaz efficientē eternorū.tn̄ in tractatu de suba orbis expresse vult(q̄stū ad corpora celestia) ꝙ indigent non soluz mouente sed largiente eis esse.Quere supra in fine opinionis Uyltoni.ante finem primi articuli. ¶ Ex ijs patet responsio ad oēs auctoritates ꝓhi ⁊ Com. quando dicunt ꝙ eterna habent deum pro efficiente causa. ¶ Item. Illud super ꝙ principal'r se fundant alq̄.s.ꝙ quelibet est actus purus est falsum.nec ponit hoc Cōmentator. Quere distinctione.5.articulo.1.Unde distinguendū est.q₂ aut causa agens accipit̄ proprie pro causa efficiente ꝑ cuius virtutez actiuā res ꝓducuntur in esse:⁊ sic non habent eterna causaz agentē sicut supra ꝓbatum est.sed solum illa que conducunt̄ per motuz ⁊ transmutationē in esse.Aut accipit̄ pro omni causa largiente esse rei:⁊ sic dico ꝙ habent ipsuz deum causam agentē.ipse eniz largitur esse eis.s3 sine omni efficientia:per hoc enim ꝙ intendit ꝙ largit̄ eē.intendit ꝙ ita etiam ꝯuenit fini suo qui est ordo vniuersi sine vlteriori efficientia resultant in eē.sicut relatio statim est per hoc ꝙ fundamentū suum est etiaz sine efficientia:vt posito ꝙ calor ab eterno esset ⁊ seipso ens sine efficiente.statim fuisset relatio eius ad calefactibile sine efficientia per solam concomitantiā cum suo fundamento. ¶ Q₂ ergo esse omnium

Reprobatur. Intelligentie sunt a deo vt a cā finali.

Ad rōnes ipsius opi.

istorum

istorum ⁊ esse totius vniuersi dependet a deo non tanq̄ ab agente ista efficienter. sed tanq̄ ab eo a quo intendunt. per hoc supra. quare in ṗncipio. 2. arti. ⁊ infra hic statim habebitur. Et q̄ intentio ptinet ad cām finalē ideo dicunt habere deum nō pro cā agente. sed pro causa finali solum: que tamē largit̄ verissime eis esse. Modus aūt quo causa finalis pōt largiri esse/diffuse declarabit̄ infra statim in rn̄sione ad 2ᵐ argumentū de subā orbis: ⁊ d̄claratū est supra in ṗncipio secūdi arti. Nota bene. ꝙ ibi pendet totū. ¶ Ad auctoritates cōtrarias. ad primā. 2. meta. qn̄ dicit̄/ ꝙ in causis agentibus est status. Hoc est bene verū/ ꝙ deus est causa agēs ṗma respectu oium: que efficiunt̄/ nō tamē est causa agēs respectu ꝑpetuorū/ que nō efficiunt̄/ nisi vocando causam agentem extrinsecaꝫ quālibet ꝑ quā largit̄ eē/ ⁊ q̄ ista cōbinatio est vera. s. ꝙ ṗma causa est vere efficiēs ⁊ primū mouēs respectu oium vere effectorū: ideo qn̄ loqtur de causa efficiēte. s. de igne respectu calidorū dicens ꝙ est maxime tale/ ⁊ causa aliorum/ ⁊ ideo cōcedit de deo ꝙ est cā alijs vt sint vera/ vel vt sint/ q̄ ꝓ eodē hꝫ ibi eē verū ⁊ eē/ sed q̄ nō est causa efficiens eorū que sunt semꝑ/ sed solū finalis: ideo ꝯtinuādo eundeꝫ intentū statim dicit de eis ꝙ sempiterna nō habent causam/ supple efficientē de qua loquit̄ ibi. ¶ Ad aliaꝫ auctoritatē de substātia orbis. que est achilles. Dico ꝙ Cōmē. ponit ibi ꝙ corpus celeste habet causaꝫ supple efficientem esse: ⁊ vocat istaꝫ causaꝫ largientē esse. agentē. cōiter loquendo de agente. nō tn̄ est agēs ꝓprie sed finis solū. vt ṗmissuꝫ est. Verbi gratia. sicut possum dicere ꝙ anima ⁊ q̄libet forma substātialis est largiēs esse ⁊ agens in corpe/ sicut loqtur Cōmen. ṗmo de anima ꝙ mēbra cerui differunt a mēbris leonis in esse/ q̄ anima differt. Et antē Cōmē. nō intendat ponere ibi causaꝫ agentē celi. sꝫ ꝙ sufficit sibi ꝙ habeat cāꝫ largientē esse sibi quocūq̄ alio modo cōtingat. pꝫ expresse ex ꝓcessu suo. Ibi enim Phs parū supra tractat qualr̄ prima itelligentia mouens celuꝫ nō ꝯiungit̄ celo s̄m esse. sicut anima sensibilis ⁊ imaginatiua in nobis: q̄ tunc moueret̄ ꝑ accidens qd̄ habet pro ipossibili ex. 8. phẏsico. sed solum coiungitur celo in mouēdo. ⁊ Cōmenta. ibi circa illud vult notare. ꝙ lꝫ intelligentia non iungat̄ sibi omnino sicut anima in nobis. nō est tn̄ dicendū ꝙ omnino ꝯiungatur sibi in mouēdo solū. sed in largiēdo sibi in substantia sua ꝑmanentiam ⁊ figuraꝫ ⁊ formaꝫ cōuenienteꝫ motui suo ꝓprio. s. circulari. Cum igit̄ s̄m opinioneꝫ Phi ⁊ Cōmen. deus largit̄ rebus esse/ s̄m ꝙ depēdent in genere cause finalis. ꝑ hoc. s. ꝙ ipse est qui est finis eorū ⁊ ipse sunt per quandam concomitantiā ⁊ resultationeꝫ. sicut relatio per esse fundamēti (vt dictuꝫ est) ergo ex intentiōe Cōmen. non habent ꝙ ipse loquat̄ ibi necessario de intelligētia efficiente celū. sed solū de causa finali que largit̄ eis esse ⁊ ꝑmanentiā in esse. De h' li. 3. questione vtruꝫ anima christi fuerit beata ex vi vniōis. ¶ Ad hoc potest sic argui. qua ratione ad causam formalem potest sequi esse rei sine omni causa efficiente/ eadē ratione ad causam finalē: sed si anima vel quecūq̄ alia forma vniretur ipsi materie per seipsam: ita tunc daret eē supposito sicut si vniret̄ per efficiens. ergo ⁊c̄. ¶ Per idē patet ad aliud/ quādo dicit̄ ꝙ corpus simplex ⁊ corpus ꝯpositū ⁊ generabile ⁊ corruptibile idifferenter idigeāt illa virtute actiua. Verū est. itelligendo per illā vtuteꝫ actiuā virtuteꝫ largientē esse/ non tn̄ itelligendo per istā virtutē efficiēter causantē/ esse aliud. ¶ Ad aliā confirmationē qn̄ dicit̄: finis significat agens ⁊c̄. Dico ꝙ loquit̄ ibi de fine ꝓpter queꝫ res est. sic ponit exemplū. ꝙ homo est effectus ꝓpter finē aliorū: ⁊ sic est verū. ꝙ finis ꝓpter quē intelligentia est facta requirit agens. i. aliud largiēs ei esse: q̄ oē qd̄ est ꝓpter finem aliū a se (sicut itelligētie sunt ꝓpter deuꝫ) opꝫ necessario ꝙ dependeat ab ipo alio. sic ꝙ si sibi relinqueret̄ esset nō ens, ⁊ ita opꝫ ꝙ ab illo alio largiat̄ sibi esse. nō tn̄ sequit̄ ꝙ per cāꝫ efficientē. sꝫ sufficit quocūq̄ alio modo sit illud. ¶ Ad aliā confirmationē quando dicitur. ꝙ distinguit ibi duplex agens. Dico ꝙ distinguit illud agēs de quo vsq̄ tunc est locutus. s. vocando agēs largiēs esse. Et vult dicere ꝙ agēs. i. largiens esse est duplex: qddam eniꝫ est qd̄ ṗcedit effectum tēpore. ⁊ per consequēs per transmutationē ⁊ motū. reducit rem de potentia ad actū. ⁊ illud est ꝓprie agēs. Aliud est qd̄ solū in causatione seu natura ṗcedit: ⁊ dicit expresse. ꝙ idē faciens est qd̄ facit reꝫ in dispositionib' necessarijs ad finē inueniēdo ꝓpter queꝫ causa ipsa ṗcessit sola nobilitate non tēpore. ergo solū vocat ibi in talibus eternis efficiens. illud qd̄ ṗordinat ⁊ ṗstatuit finē. ⁊ illud pertinet ad causaꝫ finalē. q̄ finis est statuere cuius gratia oia fiant. ergo totuꝫ contentum per illud vltimū est ad ꝓpositum. ¶ Ad aliaꝫ confirmationē quando dicit̄ ꝙ Cōmen. posuit hoc agens de quo dicit ꝙ quidā ignorauerūt eum ⁊ tn̄ ⁊c̄. Dico ꝙ quidā ignorauerunt eū non solū ꝙ itelligentie dependebāt a deo sicut a cā efficiente. sed sicut a causa finali: causa finali dico deo largiente eis esse. sicut patet per illos qui intelligunt euꝫ posuisse deuꝫ solum finē eorū in terminādo ⁊ intentionem ⁊ actiones etiā eorū non in causando esse eorū. sicut supra posita fuit eorum opinio. Cōmen. autem ponit vtrūq̄ agens. ¶ Ad auctoritatē ṗncipalē in. 12. quādo dicit̄ ꝙ de' inseparabiliter mouet vt agens ⁊ finis. Dico ꝙ generalr̄ itelligendo agens vt cōmune ad oē largiens esse. verum est ꝙ deus mouet vt finis ⁊ vt agens. i. vt largiens esse: specialr̄ autem itelligendo de agente. i. efficienter causante. dico ꝙ verū est ꝙ deus mouet vt finis ⁊ vt efficiens respectu eorū que efficiuntur/ vt sunt motus eternus ⁊ oia tēporalia: non tamē respectu omniū sempiternorū ꝑmanentiuꝫ. ¶ Ad aliō qd̄ ꝓbat Vẏltoñ. in quarto dicto suo ꝙ quelibet itelligentia causat efficienter suuꝫ orbē. patet esse falsum. per illud qd̄ ꝓbatum est supra. Vbi ꝓbatur ꝙ ṗma itelligentia est causa plurium orbiū non efficienter. sed per hoc ꝙ itelligit se multis modis resultant oēs orbes. Cum autē sequtur ibidē. ꝙ illud qd̄ motor ⁊c̄. dico ꝙ sicut supradictū est. ibi reuertit̄ ad ꝓpositum. q̄uo quelibet earū mouet suuꝫ orbeꝫ: ⁊ ibi est verū ꝙ se habet efficienter in mouendo suos orbes non in efficiendo ⁊ de hoc. s. quomodo diuersimode mouent suos orbes/ ⁊ ꝙ diuersimode itelligunt ṗmū ens/ loqtur ibi Comē. ex intentione: ⁊ nullū effectū ibi attribuit itelligentijs inferioribus/ nisi mouere suos orbes intelligēdo fineꝫ ṗmi motoris. ¶ Ex hoc pōt argui ꝓpositum. Qz ibi Cōmen. negat ab inferioribus intelligētijs omnē effectū nisi mouere suos orbes. vt ibidē patet. sed prime itelligētie concedit causare animā celi. ⁊ tn̄ ꝙ non sit agens. ergo eadē ratiōe potest causare aliqd aliud. ⁊ nō esse agēs. ⁊ sic de multis. ¶ Ad auctoritates cōtrarie opinionis que ꝓbant ꝙ deus non est causa omniū in largiēdo eis eē. Dico ꝙ omnes ille itendunt negare ꝙ nō est causa efficiēter causans in illis eē. Non aūt intēdunt negare oēm aliū modū largiēdi eis eē. s. per modū cause finalis. ¶ Et hic est multū notandū. ꝙ lꝫ Cōmen. concedat ꝙ res quedam dependēt sicut a causa largiēte eis esse. ⁊ nō solū. q̄ ordinant̄ in ipm. tn̄ non est oino ⁊ simplr̄ necessariū sicut ꝙ illa dependentia necessario arguat illa. Volo dicere ꝙ si creature depēderent a deo sicut a causa finali inquantū ordinant̄ ꝙ nō sequit̄ ꝙ depēdent ab efficiēte vel fine largiēte esse. Et arguit̄ sic. 7. topico. Si vis scire an aliqd vnū sequtur necessario ad aliud ꝯsiderandū est si ablato vno alter auferatur: q̄ si nō. nō necessario se ꝯsequitur. Verbi gratia. aliqui dixerūt vacuū locum plenuꝫ aere. vis scire an sit verū. cōsidera ꝙ si aer auferet̄ a loco adhuc locus eēt vacuū. ⁊ ideo se nō ꝯsequitur. sed in ꝓposito. si auferas a rebus depēdentiā ad deū sicut ad cām efficientē ⁊ ad causaꝫ

Ad ṗmā Gerardi in p° arti.

Ad scdm

Ad scdm Vyltoñ.

Ad arg° Gerardi in p° ar°.

finalē largientē esse adbuc pōt remanere eariꝫ depēdentia sicut ad cām finaleꝫ in quā ordinanť.ergo ⁊c̃.ꝓbatio minoris.p̄mo.Qꝛ posito ꝙ homo eēt ꝑ se ens nihilominus posset ordinari ad deū ⁊ quecūqꝫ alia res.qꝛ si oīa entia essent per se entia ⁊ a nullo efficiēter ꝓducta.adhuc entia nolent male disponi:sed si nō eēnt ordinata ad vnū p̄ncipē essent male disposita.ergo ⁊c̃.Hec est demonstratio.12.meta.¶ 2° sic. Posito fundamēto ⁊ rōne fundādi relonem ⁊ termino opposito necessario sequiť talis relatio:sed posito ꝙ homo nō dependeret a deo sicut ab efficiēte.nec sicut a causa finali largiēte esse.sed sicut a fine in quē ordinať.solū ibi esset fundamentū relonis eius ad deū.sicut ad finē:puta.ipse homo ⁊ ratio fundādi.qꝛ in hoīe est quedā ordinabilitas in deuꝫ. in quocūqꝫ instāti homo poniť esse.⁊ ibi est terminus appositus.s.ipe deus.ergo ⁊c̃.¶ 3°.qꝛ relatio itrinsecus adueniēs differt ab extrinsecus adueniēte.ꝑ hoc ꝙ itrinsecꝰ adueniēs eget tertio cōiungente.s.relo actionis ⁊ passionis nō sequitur potentiā actiuā ⁊ passiuā imediate.sed mediāte motu:sꝫ relatio ad finē ex itrinsecis adueniētibꝰ est.qꝛ est relo modo mensure.finis est mensura oium que sunt ad ipm.relo autē modo mensure ⁊ oēs spēs relonis vt relo distinguiť contra alia.6.p̄dicamēta respectiua.est relatio itrinsecꝰ adueniens. ergo posito deo ⁊ posita creatura.statiꝫ creatura depēdebit ad deuꝫ oī exclusa efficiētia que possit imagiari ⁊ meditari īter deū ⁊ cām:⁊ exclusa etiā oīmoda largitiōe eē.¶ 4° cōiter distinguiť.2.physico.ꝙ finis qdam est gn̄ationis.⁊ quidā finis rei generate.siue finis rei iaꝫ entis ⁊ existētis.Finis autē gn̄ationis est forma sbalis itroducta in termino generationis.finis autē rei gn̄ate siue rei iā existētis.s.est sua operatio.Arguo tunc.Lꝫ verū sit ꝙ gn̄ationis finis necessario arguat efficientē siue cām finalē largientē esse:non tñ finis rei generate siue rei iā entis:ponēdo.n.ꝙ oēs res essent per se entes:ita possent ordinare operationē suā ad operationē ⁊ finē vnius p̄mi sicut si eēnt ab illo p̄.sicut oēs in exercitu ordinant opationes suas versus operationē ducis a quo tñ nō habēt esse.sicut ponit Phs exēpluꝫ de istis rebus respectu p̄mi.12.meta.Sꝫ in ꝓposito loquor de depēdentia qua res dependerēt ad deū sicut ad finē in quē ordinarēt actiones suas:pꝫ ergo p̄ncipalis conclusio.ꝙ depēdentia ad finē inquantū cause ordinanť,nō arguit dependetiā ad causam efficientē vel finalē largientē:⁊ fm istam distinctionē de fine itelligitur qđ dicit Comē.finis significat agēs extensiue accipiēdo pro quolibet largiēte esse.vt supra deductū est.B tñ dcm̄ nō est verū de fine rei generate vel rei iaꝫ existētis. qꝛ vt sic solum significat suam operationem ad quā ordinatur significatione necessaria.

Quartus articulus.Utrū per rationes efficaces posset ꝓbari aliquā esse cām efficientē oium.

Heruens. Arg̃m p̄m. Ubi ostēdunt qdam ꝙ sic.s.Herueus.¶ Qua ratione vnuꝫ eternuꝫ pōt efficienter causari.⁊ aliud:sed Phs demonstrat

Arg̃m 2m. motū eternuꝫ.8.physico.⁊ tñ vult ꝙ habeat agens.¶ Itē. Omne qđ sibi derelictū est nō ens.hꝫ cām efficienteꝫ sunt:sꝫ talia sunt itelligentie ⁊ oīa extra deuꝫ(fm oēm opinioneꝫ) ergo ⁊c̃.Probať maior.Quia illud qđ est sibi derelictū si recipiat esse hoc ꝯtinget per causas dantes eē:sed causa dans eē videtur maxime efficiēs.ergo qđ sibi derelictū nō est cū recipit esse/hoc recipit ab efficiēte.Iteꝫ.qua rōne vnum qđ sibi derelictū non est recipit esse ab alio.⁊ nō est efficiēter.

Arg̃m 3m. Scotus. eadē rōne aliud ⁊ aliud:⁊ ita peribit oīs cā efficiens.¶ Ad idē arguit alius sic.Scotus tractatu de p̄mo p̄ncipio cōclusione.5.In oī ꝓductione res cū acq̄rit esse/cā finalis est prima in causando.sꝫ cā finalis nō est p̄ma in causando nisi ad hoc ꝙ finis vt amatꝰ ⁊ desideratus moueat efficiēs vt det ei esse.ergo talis cōnexio est inter causaꝫ finalē ⁊ efficientē.

Arg.4m ꝙ res nō accipit esse nisi ab vtraqꝫ causante esse.¶ Item.

Herueus. Herueus addidit sic:fm oēm opinionē oēs res depēdent a deo tāqꝫ a causa finali:sꝫ qđ depēdet.dependet ab efficiēte. ergo ⁊c̃.ꝓbatio minoris.Qꝛ ꝙ depēdet a fine dependet ab ordināte ipꝫ finē:sꝫ illud qđ ordinat res in fines suos est efficiens.a nullo eniꝫ nisi ab efficiēte pñt res ordinari.vltimū enim ordinās ⁊ ꝓximū ⁊ imediate est agēs.sꝫ p̄mū ⁊ inchoans sit finis.ergo ⁊c̃.¶ Itē.Omne depēdens a causa finali

Arg̃m 5m depēdet ab intētione seu amore finis(vt pꝫ ꝑ qd nominis) vbicūqꝫ eniꝫ Phs describit finē.vocat ipꝫ gratia cuius.i.ꝙ est illud cuius amore aliqd fit.qđ aūt depēdet ab amore finis.nō depēdet ab ipso amore sicˋ a cā efficiēte.Probo minorē:qꝛ amor finis est ille actus quo impatur eē illud qđ est ꝓpter finē:sed actus impatus quo alia mouētur est effectiue a voluntate fm oēs cōiter.igiť eadē rōne vel amari actꝰ iperantis volūtatis quo alia incipiūt cū p̄us nihil erant est effectiue a volūtate.ergo ꝙ depēdet ab amore finis.dependet ab efficiēte.¶ Iteꝫ.Amor ipse ⁊ finis quo deꝰ vult alia

Arg̃m 6m esse ꝓpter se ad cām aliquā reducitur:nō ad materialē vel formalē.qꝛ amor iste nō est ps essentialis rei.nec ad finaleꝫ.qꝛ amor ille nō est ipse finis:etiā nō est in deo.sed mediat inter ipm finē.⁊ ipsaꝫ rem.que ex tali amore sicut efficiēs ipse fm cōiter loquētes nō est ipse finis.sed mediās inter ipsuꝫ finē ⁊ reꝫ que ꝓducitur ꝓpter finē.g̃ cū nō est cā finalis:materialis nec formalis.necessario est cā ipsa efficiēs rē.¶ Iteꝫ.

Arg̃m 7 Illud qđ aliquo mō habet cām efficientē.aliquo mō est in se poīe esse fm oēs opiones.ergo ex opposito qđ nullo mō hꝫ cām efficientē.nullo mō est poīe esse.sed per ꝯñs in se oībus modis est necesse eē.Sed quod in se est omnibus modis necesse eē.a nullo dependet.nec minus hꝫ esse quocūqꝫ alio amoto.ergo creatura si nō hꝫ efficiēs hꝫ esse deo amoto.qđ est ꝯtra oēs aduersarios ⁊c̃.¶ Itē.Agēs ⁊ finis dicūtur correlatiue.ꝓpter qđ.4.3.meta.in mathematicis nō est bo-

Arg̃m 8m nū neqꝫ finis.qꝛ neqꝫ agens.2.physic.ponit vli agenti correspondere fineꝫ vlem.ꝑticulari ꝑticularē:sed oēs cause habent finē.ergo agens.¶ Itē.Alij arguūt sic.Phs.7.physi.

Arg̃m 9m Scotus. ⁊ Cōmen.12.meta.cō.41.ponit expresse ꝙ celū nō pōt moueri a deo imediate:qꝛ moueretť in nō tēpore.Qꝛ cū alia cā cōcurrit in mouēdo cū p̄ma.Aut sic cōcurrit ꝙ sit causata a p̄ma.⁊ habeť ꝓpositū.Aut a materia ꝑ influentiā seu virtutē a p̄ma.⁊ habeť ꝓpositū.Aut cōcurrit aliud fortiꝰ agēs cū minus forti.¶ Itē.Qꝛ neutrū recipiat aliud ab alio sicˋ est de forti ⁊ debili trahentibꝰ nauē istud nō hꝫ locū in deo:

Oppo.m intelligiť ergo p̄mo modo ꝙ causet fm itelligētiā:⁊ ita mouet mediate.¶ Cōtra hec.habeť infra articulo tertio in responsione ad Cōmē.de suba orbis.¶ Itē.Contra hoc pñt formari argumēta que in p̄cedenti q̄ōne ponunť in fine/sic arguēdo.Si vis scire si vnū necessario exigit aliđ:vide qꝛ si p̄mo dēpto adhuc aliud hī nō necessario exigit ipm:verbi gr̃a.Si accidēs eēt dempto subiecto.patet ꝙ nō necessario reqrit subiectū.sꝫ dempto ꝙ deus sit cā efficiēs oium ⁊ posito ꝙ depēdeant ab ipso in gr̃e cause finalis dantis eis eē adhuc saluanť in eē.ergo causa finalis largiēs esse nō nectio arguit cām efficientē.saluať eni tota demōstratio Aristotelis:qꝛ illa est ꝙ entia nolūt male disponi.sꝫ posito ꝙ oīa dependeant a deo sicut a fine largiēte eis eē/entia nō sunt male disposita qꝛ hñt adhuc vnū p̄ncipale.¶ Itē.Ad illud ꝓ-

Rñsio. bandū possunt argumēta ibidē sequētia formari.Uide ibi. ¶ Ad cōpletā solutionē istorum que nimis sunt apparētia

Productio rerum a deo. est itelligendū.ꝙ Phs nunqꝫ posuit agens vere ⁊ ꝓprie dictum nisi respectu entis in potētia.Hoc expsse habeť in cō. 44.in fine.12.meta.Ubi dixit ꝙ ab agēte nihil ꝓuenit nisi extrahere illud qđ est in potētia ad actū.qnimo nūqꝫ ponit potētiaꝫ passiuā corrñdentē agenti nisi talē quā pōt attingere ⁊ per ꝯñs cū ea applicari agēdo:ita ꝙ esset aliqd positiuū inter entia deducibile ꝑ motū ad perfectionē.que po-

tentia

tētia est potētia subiectiua.sicut est probatum ar.2.Ex hoc formaē talis imaginatio.In isto pori ordine nature vel ori/ginis quo deus ab eterno pintendebat intelligentias orbes, elemēta mundi pducere anteq̄ ea pduxit:tunc cā finalis in deo fuit pma cā ⁊ quasi pcedens efficientez cām.Ulr enim causa finalis est pma.finis est cā agenti q̄re agit/⁊ q̄re agit formas in materia.Qz aūt deus ex hoc q intēdebat res esse vel fore q eoipso non erāt sine efficiētia vlteriori.hoc non erat pp ipossibilitatē a pte factibiliū istorū.sz vt pbabitur a pte factibiliū pmanētiū eternorū.vz intelligētiarū.orbiū. elementorū mundi.nulla fuit ipossibilitas vt eēnt eoipso ⁊ a deo eēnt intēta sine oi efficiētia:sed ipossibilitas fuit a pte motus ⁊ generabiliū.⁊ corruptibiliū.posito etiā q motus ⁊ gn̄atio fuissent ab eterno.ergo in illo pori quo deus intēdit res fore quo causa finalis pcessit efficientez posuerūt itelli/gētias orbes ⁊ elementa mundi fuisse ab eterno sine cā effi/ciēte:sz mot⁹ ⁊ gn̄abilia corpabilia nō potuerūt ab eterno esse sine cā efficiēte.Probatio assumpti.Motus dz educi de mobili tāq̄ de potētia subiectiua:⁊ mixta debēt genera/ri ex elemētis tāq̄ de potētia subiectiua(sed vt dictū est)ni/hil de po^a subtiua ad actū exhibit nisi p agēs.ergo siue talis generatio ⁊ motus fuerint ab eterno siue nō.necessario effi/ciebant per agens.Sed ex alia pte est alr.intelligētie eniz ⁊ orbes ⁊ elemēta que sunt pma ex qbus est generatio oium generabiliū ⁊ corruptibiliū ab eterno fz Phm.nō sunt na/ta causari sic q educant de potētia subiectiua.Qua ergo cā nō sunt sic necesse eē qn dependeant ab aliqua cā largiente eis esse oportet q producantur de potentia ad actum.intel ligendo de potentia tali que est non repugnantia ad esse vt prius acceptum est illi soli potētie repugnat exire in actuz sine agēte que est potētia subiectiua.ergo nulluz impoīe est potentiā istā que est nō repugnātia exire in actū sine efficiē te.

Instantia Solutio.

Dices.Phi cōcesserunt creationē et concesserunt alia esse ex nihilo.Responsio.posset dici q Phis nō est stā/dū in mā ista:qz sibiipsis ↄtradixerunt in ista materia(vt pbatur ifra qōne.3.ar.2.)Uel q vellet sustinere eos posset dicere q negabāt creationē quā christiani ponūt:christiani eniz ponunt creationē effectū esse ab agente efficiēter.⁊ istā solaz negant Phi qō pz.oē enim qō ponūt a deo eē efficien/ter pduci ponūt de potētia subiectiua(ponūt eniz oia fieri per motū:vt pbatū est supra:hoc etiā pz per argumēta eo/rum vbi supra)sed potētia subiectiua solā corridet efficiē/ti.vt sepe dictuz.Si Ao vocetis creationē productionē qua aliqd pducitur de potētia(attamē intelligēdo de potētia q̄ nō est repugnātia ad eē seu qua pducitur in eē postq̄ non fuit)nihil aūt dicit̄ excellētior modus cālitatis q̄ est p cām efficientē.s.per cālitatē cause finalis.nō negāt Phi creatio/nē.Hoc pz:qz in quocūq̄ priori aliqd nō est ex se.est tamē possibile eē p eē alterius.illud nō est phibitū:sz Phi ponē/tes eterna depēdere a deo in genere cause finalis.posuerunt q in illo pori quo cā pcedit naturalr causatū q eēnt nō en/tia ex se.posia eē tn̄ a sua cā per quādā resultationē vel cō/comitantiā.vt pdictuz est.ergo in illo pori fuerūt entia nō phibita esse.Sz ens nō prohibitū eē ⁊ ens in potētia qō est nō repugnātia ad eē idez sunt.sicut in illo pori quo cā pma pcessit illa ipsa fuerūt entia possibilia potētia que est nō re/pugnātia ad eē:sed aliqd pduci de potētia pcedente que est nō repugnātia ad eē,vocamus nos christiani creationez.B addētes q talis creatio est effectus cause efficiētis.ergo pz q Phi posuerūt creationē sicut nos.⁊ in hoc solū differen/tes.q illa creatio est effectus cause finalis.Satis est pbatū infra qōne.3.⁊ qōne.13.ↄclusione pma.Est tn̄ intelligendū q Cōmen.nō vtit̄ illo termino creationis.sz potius vocat talē pductionē largitionē ipsi eē.⁊ vocat talē cāz largientē eē.Quere supra vbi ponit̄ quedā distinctio ad rn̄dendum auctoritatibus Phorūz:p hoc facillime rn̄dent ad oia argu mēta.

Ad scdm Heruei.

Ad 2^m.cuz dicit̄ oē q sibi derelictū ⁊c̄.Dico q oē qō sibi derelictū est nō ens ⁊ cū hoc in potētia subiectiua:⁊ per ↄn̄s pōt eē subiectū motus vel mutatiōis:oē tale hz cāz efficientē.sz talia nō sunt eterna.Et cū pbatur.q qz cū de se est nō ens reqrit cām largientē eē.Uerū est.sz illa est causa finalis solum non efficiens:⁊ tota causa quare non requi/rit efficiens:quia non est in potentia tali que correspondet agēti.vt visuz est.Ad pbationē aliā qn̄ dicit̄ q eadē ra/tione possumus dicere de oibus alijs ⁊ de motu eterno ⁊c̄. Dico q nō.qz(vt visuz ē)gn̄abilia ⁊ corruptibilia nata sūt generari ex elemētis tāq̄ de potētia subiectiua p mutatio/nē ⁊ motū.⁊ etiā motus quātūcūq̄ eternus educit̄ de potē/tia subiectiua mobilis.Unde est hic notādū q et Phs ponere haberet q elemēta nō eēnt efficienter causata:sz re/sultabant in eē per hoc q potētia fuit ens.sicut et ponit̄ de intelligentijs cuius rō est.qz oportuit euz ponere q pncipia gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū fuerūt sine cā efficiente:nō eni ha/bebant aliqd prius de quo per transmutationē tāq̄ de potē/tia subiectiua educi poterāt:⁊ p istaz rationē pbat Phs q materia est igenita ⁊ icorruptibilis.Et tūc vltra cū materia nūq̄ potuit separi a forma vt pbat Cōmen.2.physico.cō. 12.opz ipsos ponere q materia pmo fuit ens sub formis p/mis.vt sub qbus existēs potuerint oia per generationē edu ci de ea.

Ad tertiū

Ad argumentū Scoti qn̄ dicit q talis cōnexio est inter finē ⁊ efficiēs.q finis nō mouet in cālitate sua nisi vt efficiēs efficiēter causet in sua cālitate.Dico q verum est de his que hn̄t potentiā passiuā respectu efficiētis cuiusmo/di sunt illa gn̄abilia ⁊ corruptibilia ⁊ mot⁹ eternus.

Ad q̄rtū ⁊ quintū.

Ad alia argu^ta Heruei qn̄ pbant q q̄ depēdēt a fine dpēdēt ab ordināte illa i finē ⁊ ab amore finis efficiēte ea.Dico q hec oia vera sūt de his que nata sunt efficiēter fieri ⁊ deduci de potētia ad actū.

Ad 6^m ⁊ septimuz.

Ad aliō de necesse eē.dico q necessariū est illō quod nō depēdet ab efficiēte nec ab alia cā largiēte ei eē/etiā quocūq̄ alio modo est nec̄e esse.

Ad 8^m

Ad aliud q fi/nis ⁊ efficiēs dicunt̄ correlatiue.dico q verū est in his q̄ na/ta sunt fieri p deductionē de potētia ad actū.

Ad nonū

Ad vltimū Scoti/dico q scda intelligentia mouens orbē est a deo quo ad substantiā suā.qz deus largit̄ sibi eē:hoc est inquantum causa finalis.non inquantū efficiens.

Questio.II.

Habito q creatio sit.querit̄ qd sit:⁊ est q̄/stio.An creatio passio sit mutatio quedā recepta in creato realr differens.

Hic tria querantur.Primo an creatio passio sit mutatio quedam.2° dato q sit aliquo modo.an sit mutatio recepta in creato an sit idē q ipsuz creatū.3° dato q nō sit idē q ipm creatuz an saltē sit idē q conseruatio ⁊ passio ipsius creati.

Primus artic.An creatio passio sit mutatio.Ubi di cunt quidam q nō.

Opio p^a

Qz in oi mutatione supponit̄ aliqd positiuū cui initiatur in creatione non.ergo. Assumptum pbatur:qz Phs.3.physico.loquēs de motu vt est cōe ad motū ⁊ ad mutationē.ponit motū esse actū mobi lis qō est aliqō positiuū.Qz aūt loquitur de motu.vt ē cōis vtriq̄ pz.qz in.5.vbi distinguit motū a mutatiōe.non distin guit illa nisi p terminos a quo ⁊ ad quē.ergo vult q illa dif finitio que data est in tertio in habitudine ad subiectū sit cō munis vtriq̄.

Opio 2^a Arg.p^m

Alij dicunt contrariū.tuz quia relatio rea/lis nō aduenit alicui sine reali mutatione.Cōmen.7.physi. 20.vbi loqtur de Ad aliqd.ois relatio necessario seqtur trā/smutationē.sed ois creatura p creationē incipit habere rela tionē realē ad deū.ergo.

Argumētū scdm.

Itē.Ambrosius.si pater esset fa/ctus nouus.pater de nouo eēt mutatus.⁊ tn̄ ex hoc nō acq/reret nisi nouā relonem.ergo in acqrendo nouā relationez cum aliqd creatur ipm mutat̄.

Argumē/tū tertium

Itē.Phs.5.physico.pro/

bat generationē esse mutationē. per generationē eniȝ fit ꝙ nō est: sed vbi totū esse acqritur sicut in creatiōe fit verissime qḋ nō erat.

Arg^m 4^m

℄ Itē. Quāto aliqua sunt magis distātia tāto reqritur maior mutatio τ variatio ad hoc ꝙ ꝑueniaẗ ab vno extremo in aliḋ: sȝ nihil τ ens sunt maxie distātia: τ per creationē ꝑueniẗ ab vno extremo in aliḋ. ğ creatio est mutatio.

Arg^m 5^m

℄ Itē. Productio entis fm formā substātialē est maior mutatio q̄ȝ mutatio entis vel productio fm formā accidentalē. ergo per locū a maiori ꝑductio fm totū. s. materiā τ formā est maior mutatio q̄ȝ illa que est fm alterum tm̄. Sed huius est creatio. ergo τc̄.

Arg^m 6^m

℄ Itē. Omnis nouatio est mutatio: sȝ inceptio esse que est creatio est nouatio. ğ.

Rn̄sio. Creatio passiōis ē mutatio.

℄ Dico ꝙ creatio passio videẗ posse dici nō oīno metaphorice sed aliquo modo vere est mutatio. Qr illud vere est tale qḋ est tale per suū formale: ponēdo ēt ꝙ ꝓpriūȝ materiale deficiat. Uerbi gratia. vnū qḋ est de genere quātitatis est proprie mensura. 10. meta. τ tn̄ qr in quolibet gn̄e est inuenire aliquid in quo saluaẗ ratio formalis vni^s: ideo in quolibet genere est inuenire mensurā ꝓprie τ nō metaphorice dictā. primū eniȝ in quolibet genere est mensura oīuȝ que sunt in eo. Sed creatio lȝ nō ꝯueniat cū mutatione quātū ad id qḋ est materiale in ipsa. tn̄ vere cōuenit cū mutatione quantuȝ ad illud qḋ est formale in ea. ergo τc̄. Probaẗ minor: qr materiale est illud positiuū in mutatione cui innititur. s. subiectū mutationis: sȝ formale in mutatiōe est acqsitio eē ipsi termino ad quē. vt habeẗ ex auctoritate Phi. 5. phy. ꝓbat eni mutationē esse generationē. qr per gn̄atione fit qḋ non est. ergo cuȝ creatio passio sit acqsitio passiua ipsius eē creati. qr fm auctorē de causis p̄ma rerum creatarū est esse. ergo creatio passio est formalr̄ mutatio ꝑꝑ acqsitionē esse. ℄ Itē. ꝙ formalis ratio mutatiōis saluaẗ ꝑ hoc ꝙ terminus acqrit esse clare patet: quiā diffinitio motus τ mutationis quaȝ habēt per subiectum. scilicet ꝙ sunt actus entis in potentia fm ꝙ in potentia (vt dicitur communiter) est per additioneȝ vt patet. 7. metaphy. de diffinitione cuiuslibet accidentis. formalis autem ratio motus vel mutationis consistit in aliter se habere nūc q̄ȝ prius: sȝ ista ratio formalis saluatur circūscripto subiecto τ ꝑcise retētis duob^9 terminis oppositis. s. nō esse simplr̄ τ esse nouiter acqsituȝ. ergo formalis rō mutationis saluaẗ vere in creatiōe passiōe: ꝑ hoc ꝙ creatuȝ est ꝙ est terminus ad quē acqrit eē. ꝓbo minorē. Qr maxima alietas que pōt cogitari est alietas ꝯtradictionis: sȝ in creatione ꝑciso subiecto τ pensatis terminis a quo qḋ est nihil. τ termio ad quē qḋ est eē nouiter acqsitū ibi iuenit̄ alietas. ergo ꝑciso subiecto τ pensatis terminis oppositis. i. eē τ non esse. vere saluaẗ mutatio. ℄ Itē. in versione que est annihilatio nō reqritur aliqḋ subiectū vtriq̄ȝ termino. imo in versione soluȝ pensaẗ terminus a quo q est esse τ terminus ad quē q est nihil eē: tunc arguo. Qua rōne versio est mutatio nō ꝑꝑ subiectū. sȝ ꝑꝑ ꝑditionē est ꝑcise eadē relatio: creatio est mutatio ꝑꝑ acqsitionē esse: qr vtrobiq̄ȝ est alr̄ se habere nūc q̄ȝ p̄us (fm Damascenū libro. 1. ca. 4. duplex est mutatio. s. variatiōis que ē alicui^9 manētis ad oppositas dispositiones. τ versionis que est in vere nihil: τ per ꝯn̄s ꝑditionis ipsius esse) ergo τc̄. ℄ Ad hoc cōcordat articulus. 66. parisiensis ꝙ creatio nō dȝ dici mutatio ad eē, error. si ītelligaẗ de oī modo mutationis: sȝ nō pōt eē mutatio ad esse que est transmutatio subiecti de potētia ad actū. ergo opȝ ꝙ sit mutatio que sit acquisitio ipsius esse qḋ est ppositū. ℄ Per hanc distinctionem patet ad argumenta.

Oplo h^a Arg^m p^m

Secundus articulus. An creatio passio sit idē realr̄ ꝙ ip̄m creatuȝ. ℄ Ubi dicunt qdam ꝙ sic. Qr motus est idē cū termino formali: sȝ in creatione angeli. totū ꝓductū est terminus formalis. ergo τc̄. Maior ꝓbatur per Cōmen. 3. physi. cō. 4. qui eā ponit. Minor pȝ: qr creatū nihil ꝑsupponit. sȝ totū positiuū qḋ ibi est. est terminus ad quē.

Arg^m 2^m

℄ Itē. In quocūq̄ passio vel motus dit a mobili vel subiecto ipsa mediat iter agentē τ patientē: sȝ creatio nō pōt mediare. qr nō hȝ in subiectū in quo recipiaẗ. ğ τc̄.

Reprobatur. Arg^m p^m

℄ Contra. Ista via totalr̄ fundaẗ sup hoc. ꝙ motus nō differt a forma ad quā vadit. cōtra qḋ arguo sic. Lȝ aliqua sint ita idē ꝙ vnū necessario reqrit aliud. ꝑt tn̄ differre realr̄: verbi grā. simitas τ nasus. τ silr̄ passio τ subiectū. differunt realr̄. sunt eniȝ duo ꝑdicamēta formalr̄ distincta extra intellectū. Sed vbi Cōmē. dicit ꝙ forma τ motus sunt idē non loquiẗ de his. nisi qr vnū reqrit aliud. qr dealbatio non pōt esse nisi sit albedo circa quā fiet motus q est dealbatio τ sic de alijs. ergo cū hoc stat ꝙ differāt realr̄. Probo minorem: nō eniȝ dicit ꝙ motus est realr̄ forma. sȝ dicit sic motus: qr nihil aliud est q̄ȝ generatio ꝑtis post aliaȝ illius ꝑfectionis ad quā tendit motus donec ꝑficiatur τ sit in actu. necesse est vt motus qui est in sub̄a loceẗur in genere sub̄e. τ ita in qualitate τ vbi. Ecce exp̄sse motū in gn̄e ꝑfectionis ad quā vadit. qr necessario reqrit ip̄am: nō eniȝ (vt dicit) pōt eē mot^9 nisi sit circa aliquā ꝑfectionē cuius ꝑs post parteȝ genereẗ. ℄ Confirmaẗ ratio. nō eniȝ dicit ꝙ mot^9 est forma ad quā vadit in recto sed in obliquo. s. ꝙ est gn̄atio ꝑtis post ꝑtem alicuius ꝑfectionis τc̄. Sed qḋ tn̄ poniẗ in diffinitione alicuius in obliquo est extra essentiā. ergo mot^9 non est forma ad quā est.

Arg^m 2^m

℄ Itē. Infra r̄ndens qualr̄ mot^9 poniẗ in libro ꝑdicamentorū in ꝑdicamento passionis dicit. fm ꝙ motus est via ad ꝑfectionē est gen^9 ꝑ se. via eni ad ip̄aȝ reȝ est aliḋ ab ipsa re: τ fm hoc fuit positū ꝑdicamentū: sȝ hic loqtur de creatione passiua vt est via ad ip̄am reȝ creatā. ergo vt hic de creatione passiua ipsa differt a re creata.

Arg^m 3^m

℄ Itē. Cōmē. 2° de anima cō. 132. ꝓbat ꝙ quātitas τ color differunt. quia sunt diuersa sensibilia: arguo eodeȝ modo. Sȝ motus τ forma ad quā vadit sunt diuersa sensibilia. qr vnuȝ cōmune τ aliud ꝓprium. ergo differunt. Et certum est ꝙ Cōmētator ibidē ex suo argumēto arguit diuersitatē extra itellectū que est realis. ergo ideȝ in ꝓposito argueẗ.

Arg^m 4^m

℄ Itē. fm Phm. 9. meta. 16. duplex est opatio. s. imanens (τ in talib^9 opatio est finis τ ꝑ hanc nullū fit alterū) τ transiēs. τ in talib^9 fit alterū vt ab efficiēte domū per edificationē: cū ergo mot^9 de quo loqmur est actio transiēs τ silr̄ creatio passio sequiẗ ꝙ differat a termino suo.

Arg^m 5^m

℄ Itē. Illa que sic se hn̄t ꝙ vnū fm essentiā suaȝ est ꝑmanēs τ aliud transiēs. īpossibile est eē idē realiter qr sequiẗ ꝯtradictio ꝙ idē sit ꝑmanēs τ nō ꝑmanens. τ ꝙ idē sit silr̄ in eodē tp̄e: sed huius sunt motus ad formā τ forma acqsita per motū. ergo τc̄.

Arg^m 6^m

℄ Itē. Ubi sunt duo agentia realr̄ distincta in ꝑncipijs opationis sunt due actiones. ꝑꝑ hoc. n. p̄r τ filius in diuinis hn̄t vnā actionē qr agūt per vnā formā. ponam^9 ğ duo calefactiua nō sub vna rōne agēdi respectu eiusdē calefactibilis nūero: tūc eēnt ibi due calefactiōes actiue. τ ꝑ ꝯn̄s due passiōes. qr q̄ rōne vni actioni corr̄ndet passio ꝓꝑa eadē rōne reliqueȝ. Si ğ actio τ passio sint idē realr̄ cū forma erūt in eodē calefactibili nūero plures calefactiones qḋ est impoīe.

Rn̄sio. Ad hanc opinio.

℄ Dico ideo ꝙ motus nō est forma nisi materialr̄, quatenus. s. necessario ꝑsupponit formā circa quā ipse motus est sed fȝ qdditatē. τ forma sua est ꝑdicamentū passiōis. τ hoc ꝓbare voluit Cōmē. 3. phy. cō. 4. qr motus nihil est nisi gn̄atio ꝑtis post partē illi^9 ꝑfectionis ad quā vadit. ideo q est in sub̄a τc̄. ℄ Item. 5. physi. cō. 9. voluit hoc: dicit eniȝ exp̄sse. Motus habȝ duplicē cōsiderationem. qr fm materiā est in genere ad qḋ est motus fm suaȝ formā. i. fm ꝙ est transmutatio coniuncta cum tēpore est in ꝑdicamēto passionis. ℄ Ad illud auteȝ qḋ dicit Cōmen. in. 3. ꝙ iste motus est verior. s. vt est forma: verū est realior motus: etenim vt coaccipit terminū ad quē τ subiectū est magis realis τ magis nālis q̄ȝ qn̄ accipitur ꝑcise fm intentionem

intentionē logicā vt p̄mum est p se.s.f̄m q̄ p̄dicatur de ali-
quo p modū precise passionis:ɔ̄siderare.n.formā vt in mā
ptinet ad sciam realē ⁊ physicā.2.phy.℄ Ostendunt ḡ aliq

Opio.1ª.
Arg^m p^m

al'r q̄ creatio passio nō differt a creato:p sic. Illō nō est oī-
potens qō solo velle nō pōt ponere rē in esse ḡ deus si solo
velle nō pōt ponere rē in eē sine oī alio medio nō eēt oipo-
tens.Assumptū p3.Ricardus de trinitate ca.2.Quicqd fit
nisi ad nutū ei⁹ fieret pculdubio oipotēs nō eēt.ei⁹ itaq3 fa
cere est a se sicut velle.Dicit ḡ iste.q̄ creatura sola volūta-

Arg^m 2^m

te dei ponit̄ in eē sine mutatiōe media. ℄ Itē. Ita intima
est creatio creato sicut ɔuersio illi rei in quā aliqd ɔuertit̄:
s3 in ɔuersione sacrali ɔuersio passiua nō addit aliqd abso-
lutū sup corp⁹ chri.q3 si sic.tūc absoluta recipet corpus.⁊ to
tiens mutaret̄ quotiēs fieret ɔuersio.Dicunt ḡ q̄ nō addit
aliqd absolutū sup creatū s3 solā relonē:⁊ dicut plus.s.q̄ il-
le respect⁹ est eē tēporal'r.de q̄ dictū est.1.sen.di.29. ℄ Con

Reprobatur.
Arg^m p^m

tra istā viā arguūt aliq sic.Si creatio nullū absolutū addit
sup creaturā:s3 solā relonē.ḡ stātib⁹ extremis bui⁹ relonis
nō stat relo illa:s3 nūc stant de⁹ ⁊ creatū.ḡ nūc stat ei⁹ crea-
tio q̄ fuit a mille annis:⁊ q̄ trāsit in p̄teritū.℄ Itē. Si sint

Arg^m 2^m

oīno idē.ḡ seq̄t̄ q̄ si de⁹ destrueret total'r vnā creaturā3 q̄
nō posset eandē reparare nuō.q3 repararet̄ alia creatione q̄3
p̄us.ergo ipsa creatura repata includēs nouā relonē nō est

Arg^m 3^m

nuō eadē.s3 alia.℄ Itē Phs.4.meta.ante finē pbat q̄ oia
que appent nō sunt va.q3 tūc oia eēnt ad aliqd.ḡ cū oia esse
ad aliqd est ipole ad qō deducit.reputat hoc magis ipole
q̄3 oia appentia eē vera.S3 hoc ɔcedit ista opio.ponere.n.
creationē passionē eē creaturam includit nec̄io relonē esse

Rñsio.

ipsa3.℄ Dico ḡ q̄ creatio passio est absolutū.In oī.n.actio
ne ⁊ passione ipsa opatio vel mot⁹ est aliqd preter respectū
actionis ⁊ passiōis.q3 al'r nō fundaret illos respect⁹(⁊ hoc

Creatio passio est qd absolutum.

pbat̄ libro.3.di.3.ar.2.⁊ libro.2.in q̄ōne an ppagatio ponit
aliqd in ppagato.articulo p̄.)ipsa acq̄sitio passiua qua crea
tura recipit eē passiue est aliud a respectu actionis ⁊ passio-
nis.ēt est absolutū.⁊ nō est illud absolutū.s.creatū.q3 semp
manet:⁊ acq̄sitio illa trāsit.q3 non est nisi instantanea.ḡ est
aliqd aliud absolutū receptū in eo in trāsitu:sicut a termio
lux transit in medio instātanee:s3 lux genita manet.q̄re dif-
ferūt.℄ Cōfirmat̄ 3 vnā rōnē cōe3.Q3 in pposito qn̄ q̄ri
tur an creatio passio sit idē q̄ ipsa res creata.nō est difficul
tas accipiēdo creationē p eē ipsi⁹ rei create.q3 illa oīno est
alia questio.vt3 eē sit idē q̄ eēntia est.ḡ difficultas accipiē
do creationē pro illo creari passiōe que corridet creationi
actioni ex pte agētis.S3 creatio sic accepta transit ⁊ nō du
rat nisi p instās.ḡ p3 vnū q̄ assumebat̄.Probo minorē:q3
nō plus durat passio q̄3 ei⁹ actio.cui correlatiue dī de q̄ cer
tū est q̄ illa est istantanea.ḡ ⁊c̄.℄ Itē.Motus vt est actus
mobilis ⁊ q̄l3 opatio vt act⁹ opabilis est aliqd absolutū.ali
ter.n.nō eēt in aliq̄ sicut in subo.vt pbat̄.3.phy.⁊ terminus
ad quē est absolutus.vt pbat̄ in 5ᵒ.S3 absoluta si differūt
real'r differūt re absoluta vt p3 de q̄litate ⁊ q̄ntitate.ḡ cū p
batū est supra q̄ mot⁹ vt act⁹ mobilis ⁊ eadē rōne opatio
vt act⁹ opabilis differūt real'r a termino.seq̄t̄ q̄ differūt re

Dubium

absoluta.℄ Dubitat̄.si differt sicut passio de gn̄e passiōis
a termino.ḡ est accn̄s.hoc falsū:q3 accn̄s supponit subm:⁊

Rñsio.
Creatio passio nō req̄rit sbm

ita termin⁹ pduct⁹ q est sub3 erit anq̄3 pducat̄.℄ Rñdeo
q̄ passio q̄ p̄supponit sub3 est passio q̄ est mot⁹.⁊ via ad ter
minū.vt p3 in gnōne nāli.⁊ oī sp̄e mot⁹:q̄ mot⁹q est via ad
terminū p̄supponit sub3 circa qō est.passio aūt q̄ nō est via
ad terminū:s3 que est circa ip̄3 terminū.s.passio q̄ termin⁹
accipit eē passiue.ille est sil' cū termino:qō p3.q3 si p̄cederet
tūc terminus acciperet eē anq̄3 eēt.⁊ ita sequeret̄.q̄ accipe
ret esse postq̄3 eēt.S3 in pposito solū est passio isto 2ᵒ mō
ergo ⁊c̄.Hoc vult phs.2.phy.vbi dicit q̄ cā in actu ⁊ effe-
ctus in actu sil' sunt.⁊ nō sunt,vt curator in actu cu3 curato
in actu sil' est ⁊ nō est.hoc tn̄ nō est verū de cā in po^a ⁊ effe-
ctu in po^a.℄ Tūc arguo.dictū phi h3 veritatē q̄ hñs vim
motiuā qn̄ actu nō mouet ipsu3 cōpat̄ ad factibile:sicut cā
in po^a ad effectū in po^a.⁊ q̄ tunc certū est q̄ facere ⁊ fieri.
vt sunt via ad terminū vt terminus fiat in facto esse p̄cexi
gunt subiectu3 circa qō sunt.qn̄ aūt edificans actu perficit
domū in facto esse tūc edificatio actio ⁊ domus accipiēs eē
p edificationē sil' sunt ⁊ nō sunt:vt dicit phs:s3 p quocūq3
instanti nāe vel durationis quo edificās est solū cū termio
facto p eodē illa passio qua terminus accipit eē est sil' cum
termino illo.q3 sunt correlatiua.ḡ de p̄mo fieri s3 p̄suppositio
nō de scd̄o.℄ Si dicer:s3 repugnātia est q̄ accidēs nō
preexigit sub3.Dico q̄ verū est de accn̄te oī q̄ oriat̄ a subto
vel aduenit subiecto.nō aūt est ve3 de accn̄te quo subiectū
capit esse:q3(vt dictū est)fieri quo res passiue capit esse nō
pōt precedere nec sequi illō qō esse capit:vn̄ ibi nō est vnū
qō preexigit subiectū sed solū coexigit.℄ Cōtra.f̄m Aug^o

Instantia

sup gen.ca.18.⁊.5.lib.ca.8.⁊.12.ca.33.vult q̄ l3 māmm ⁊ for-
mā sil' creauerit:tn̄ mā fuit p̄us creata origine:formatā q̄p-
pe māām creauit vt dicit.hoc est.formā sil' creauit in mā:sed
si ideo materia p̄cessit origine.q3 fuit sicut in quo forma re-
cipiebat̄.ergo cū creatio passio recipit̄ in creato erit ibi or-
do aliq̄s prioritatis originis qō negas.℄ Rñdeo q̄ ia3 l3

Rñsio.
Creatio passio addit rem.

simul creabantur.tn̄ q3 in illa creatione fuit materia illud
informe in quo recipi oportebat forma sicut in pprio subie
cto opportuit q̄ p̄us origine crearet̄.s3 non vult q̄ qn̄ mā
⁊ forma vel cōpositū aut qōcūq3 ens creatur.q̄ ipsa res q̄
creatur quasi per modū subiecti precessit origine suipsius
creationē passiua3 quācūq3 in ea opportuit eā recipi pp ac
cidētalitatē eius.q3 sequeret̄ q̄ res precessissent sui creatio
nē.Sed de isto scd̄o loquimur.nō aūt loqmur de p̄:q̄re ⁊c̄.

Ad arg^m p^me op.

℄ Ad argumēta q̄ creatio nō addit rem sup creaturā.Ad
p̄mū cū dī motus nō addit aliqd super terminum.Dico q̄
motus nō accipit̄ p via ad terminū.sed pro acq̄sitione pas
siua qua terminus creationis acq̄rit esse ⁊ est alia res a ter-
mino.q3 nō solū creatio vt imaginat̄ circa subm differt a
subiecto creationis imaginato.imo differt a termino acq̄si-
to:q3 sicut actio non solū attingit subiectū circa qō agit.sed
etiā terminū.⁊ differt a termino ⁊ subiecto.sicut transiēs a
re pmanēte.sic passio nō solū attingit subm passionis:s3 ter
minū pductū.⁊ differt ab vtroq3 sicut qō est in trāsitu.a re
pmanēte:⁊ sic loquimur in proposito de creatione.si tamē
accipiatur pro ipsa forma iperfecta circa qua3 est mot⁹.sic
est eade3 res cum termino.⁊ sic nō loquimur de creatione.
q3 nō supponimus q̄ creatura in quodā esse impfecto reali
p̄supponit̄ creationi sue.⁊ p creationē reducat̄ ad perfectū

Ad scd̄m

esse.℄ Ad 2^m.cū dī vbi motus differt a termino op3 motū
mediare inter agētē ⁊ terminū ⁊ nō est.℄ Dico q̄ ve3 est
q̄ mediat qn̄ suū pductū deducit̄ de potētia subiectiua ad
actū.qn̄ aūt fit aliqd nō de po^a subiectiua.s3 p̄mo est ens in
termino pductionis.tunc nō op3 quo passiue pducitur in
esse mediare inter agentē ⁊ pductum.sed tunc ipsa res pro
ducta mediat inter agentem ⁊ suā pductionē passiuā:que
necessario fundat̄ in producto:sicut accn̄s in subiecto:vel

Ad arg^a scd̄e op.

in fundamento sicut generatio passiua filij in filio.℄ Ad
argumenta aliorū qn̄ dicunt p̄mo q̄ si aliquid mediaret in
ter creantem ⁊ creatum tunc creans non esset omnipotens.
Dico q̄ nihil mediat in ratione agentis.℄ Dices aliqd cō-
currit saltem.s.creatio passio:⁊ ita nō erit omnipotēs. Dico
q̄ verum est si concurreret cum voluntate diuina tanq̄3 ex
parte agentis quo indigeret:tunc non esset omnipotēs. S3
si aliquid concurrat ex parte producti sine quo esset contra
dictio q̄ esset productum sicut est pductio passiua.non di-
minuit de oipotentia. ℄ Ad aliud cum dicitur conuersio

Ad scd̄m

panis non ponit aliqd in corpore christi cū aliud cōuertit̄

in ipsum. Dico q̄ imo .s. nouā cōuersionē passiuā qua nunc cōuertet̄ in ipsū ꝛ nō p̄mo. ꝛ hoc. q2 illō qđ cōuertit̄ acqrit nouū eē sic hic. q2 ꝑ creationē creatura accipit nouū eē ꝛc̄.

Opio p̄ª.

Tertius articulus. An creatio passio differt a ꝯseruatione passione: vt dicunt qdaȝ Theologi. Et arguit̄ q̄ sic. Q2 dr̄ia opationū ꝯuincit̄ ex terminis. Sȝ eē q̄ est terminus creationis ꝛ ꝑmanētia rei q̄ est ꝯseruatiōis differūt. qđ pȝ. q2 vnū p̄supponit aliud ꝛ nō econuerso. ḡ ꝛc̄.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. Opationes nō solū cōuincunt̄ differre ex terminis. sed ex hoc q̄ opōnes hn̄t ordinē adinuicē. vbi grā. gn̄atio ꝛ alteratio: sed creatio ꝛ cōseruatio sunt huius. q2 nihil cōseruat̄ nisi q̄ creat̄. ergo.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē. Hec est ꝑ se vera. mūdus hȝ esse ꝑ creari. sed rei hn̄ti eē nō pōt dari ideȝ esse nisi prius amittat esse qđ hȝ. ꝛ iterū illud acqrat. Sed hoc seq̄t̄ si creari ꝛ cōseruari sint idem: ergo hoc est falsuȝ. Probo assūptū. q2 si cōseruari est creari. ḡ sicut creari est accipere eē. ita cōseruari est accipere idē esse: sȝ illud qđ dȝ ꝯseruari p̄supponit̄ in quodā esse variabili in quo esse dȝ conseruari. ita q̄ nō ꝑdat illud. ergo rei habēti eē dat̄ idē esse: non tñ perdit illud esse qđ p̄mo habebat. ꝛ iterū acqrit illud.

Argᵐ 4ᵐ

¶ Iteȝ. Si sint idē. ergo cū res cōtinue ꝯseruat̄ ꝯtinue creabit̄. ¶ Itē. Que se habēt sicut opationes ꝯrie circa idē realr̄ differūt. verbi grā. gn̄ō ꝛ corruptio eiusdē: sed creari ꝛ ꝯseruari sunt huius. qa termin⁹ a quo in creatione est nō eē, ꝛ terminus ad quē est eē: in ꝯseruatione termin⁹ a quo est eē: ꝛ termin⁹ ad quē nō eē. q2 ꝯseruatuȝ semꝑ est natū tendere in nō eē. ḡ ꝛc̄.

Reprobatur. Herue.

¶ Cōtra illud arguūt alij Herue⁹. sic. Illud qđ se hȝ semꝑ mobilr̄ in eadē habitudine ꝛ duratione ad cāȝ imobilē semꝑ est idē realr̄ ꝑcise. si illa cā sit eius cā in eē ꝛ fieri. Sȝ res vt creata ꝛ ꝯseruata semꝑ in eadē habitudie se hȝ ꝛ in duratione ad deū. ḡ ꝛc̄. Maior ꝓbat̄ a sili. Si .n. sigillū īprimeret figurā aque que staret semꝑ imobilr̄, ꝛ sigillū staret semꝑ imobilr̄, eadē esset figura quā p⁹ causaret in aq̄. ꝛ quā in ꝑpetuū conseruaret in ea. Minor pȝ: q2 hoc est rem cōseruari. q̄ .s. duret imobilr̄ in illo eē in quo est post creatū ꝛ sm̄ q̄ est creatū. qa quecūqȝ ꝯditio istaruȝ sibi deficiat iaȝ nō ꝯseruat̄: sed inouat̄.

3 Herueū

¶ Sȝ ista rō nō plus ꝓbat nisi q̄ creata ꝛ ꝯseruata sūt eadē realr̄: ꝛ tñ factio ei⁹ differt ab eius ꝯseruatione: sicut trāsiens a ꝑmanēte. ḡ nihil ꝓbat ad ꝓpositū.

Opio 3ª.

¶ Itē. Cōtter tenet̄ q̄ differunt realr̄. ¶ Alij dicūt q̄ sint due res absolute. qdā q̄ sint due relōnes. ¶ Primi hoc pn̄t ꝓbare ꝑ argumēta sup⁹ facta p̄cipue duo. p̄mo sic. Que realr̄ pn̄t separi differūt re absoluta: q2 relata sunt sil' nā nō solū intellectu ꝛ nō pn̄t separi: sȝ creatio passio ꝛ ꝯseruatio cū hoc q̄ hn̄t ordinē adinuicē pn̄t separi. ¶ Itē. Que sunt ꝯrie mutationes circa idē differūt re absoluta. sicut gn̄ō ꝛ corruptio ꝛc̄. sicut in vltimo argumēto. ¶ Item. Instantaneū differt a tēporali re absoluta: sȝ creatio passio. ꝛ ꝯseruatio passio sic se hn̄t. ḡ. ¶ Sȝ alij dicūt ꝯtrariū. s. q̄ sunt idē realr̄. sȝ differūt sm̄ relōnes reales qđ ꝓbant posse stare. q2 nihil ipedit aliqua eē idē ꝛ diuersa, relōnib⁹ realibus acceptis diuersis modis in illis ex nā rei. Uerbi grā. supꝑficies est vna res simplex. vt tñ est earūdē dimēsionuȝ cū alia supꝑficie fundat̄ in ea relō equalitatis. vt aūt ꝯtinet aliqd fundat̄ relō ꝯtinētis ad ꝯtentū. sed posito q̄ creatio passio. ꝛ cōseruatio passio sunt eadē absoluta: vt tñ creatura est ꝯseruata fundat̄ in ea relō cōtinētie: vt aūt creatur fūdat̄ in ea relō potētie. ḡ pn̄t sil' stare. q̄ sint idē re absoluta ꝛ q̄ differunt relōne reali.

Resso. Creatio passio ꝛ ꝯseruatō q̄do dn̄t

¶ Sȝ vr̄ mihi q̄ nec differunt creatio passio ꝛ ꝯseruatio passio. nec sicut absoluta. nec sicut due relationes. sed realiter sint vnum absolutum ꝛ vnum relatiuȝ: qđ sic ꝓbo. Quando aliqua duo ꝯueniunt tertio eandē drīaȝ realē sm̄ absolutū ꝛ relatiuū habēt adinuiceȝ quā hn̄t i tertio. Uerbi grā. albedo ꝛ p̄initas ꝯueniūt sorti. sicut aūt albedo ꝛ p̄initas in Sorte differūt realr̄ sicut absolutū ꝛ relō. ita adinuicē cōꝑata, differunt sicut absolutuȝ ꝛ relō: sed creatio passio ꝛ ꝯseruatio passio cōueniūt rei cōseruate (vt manifestū est) ꝛ creatio passio (vt ꝓbat̄ supra) addit rē absolutā sup ꝯseruatā: ꝛ pȝ q̄ nunq̄ relō passiōis que est passio correspondēs actioni aduenit alicui nisi mediante opatione que est actus operabilis. ꝛ in opabili vt in subiecto sup quā opationē necessario fundat̄ relō passiōis ꝛ per ꝯn̄s est absolutū. ꝛ cōseruatio passio. nō tñ est passio correspondens actioni. sȝ sublm manutenentie ꝯseruātis qđ inq̄tū hȝ solū reȝ tȝ: nō aūt agit. nō opȝ q̄ fundet̄ sup rem ꝯseruatā mediante operatione: vt est actio opabilis: sȝ imediate supra ipsaȝ rem cōseruatam: ꝛ ista conseruatio passio nō addit sup rē ꝯseruatā nisi solū relationē dependētis ad illud qđ dependet. ¶ De relatiōe ista si querit̄ in quo mō est. dico q̄ in modo relōnis suppositionis ꝛ suppositionis: nō in relōne mō potētie actiue ꝛ passiue (de quo .li. 1. dis. 2. arti. 5.) verbi grā. creatio passio. ꝛ ꝯseruatio passio differunt abinuicē sicut absolutū: ꝛ relō nō alijs modis, quos dixerūt due opiones p̄me. ¶ Imaginat̄ hoc sic. Cū filius generat̄ gn̄ō passio que est opatio passiua recepta in genito sup quā fundat̄ relō passionis ad gn̄ātē est aliqd absolutum realr̄ differens: cuius ꝓpositū est: q2 illa transit mediante filio. Sed filiatio que manet in filio cessante gn̄ōne fundat̄ imediate sup suppositū filij nō mediante aliquo alio absoluto: ꝛ nō differt a filio sicut res absoluta: sȝ sicut relō realis. Eodē mō imaginor de creatione passione vt est acq̄sitio esse creati que acq̄sitio eē transit cū res creat̄ q̄ addit rē absolutaȝ super rē creatā. que res absoluta fundat respectū creati ad creantē. Sȝ ꝯseruatio passio que manet post rei creationē solū fundat̄ sup rem creatā, dicēs relōnē ꝯseruati ad cōseruantē. ¶ Itē. Exēplū poni pōt de gn̄ōne luminis in medio ꝛ de esse illuminato qđ manet post suā gn̄ōnē. ¶ Sed qa circa ꝓcessuȝ supra declarabat̄ satis q̄ creatio passio addit reȝ absolutā sup creatū ꝛ ꝯseruatū. nūc ꝓbo sp̄āl'r q̄ cōseruatio passio solū addit relōnē sup ꝯseruatū ꝛ creatū. Q2 si addit absolutū. aut est substātia. aut accidens: nō substantia. qa nō est ꝑs q̄dditatiua rei: nō accn̄s cū accidēs magis ꝯseruet̄ a subiecto q̄ᵹ eꝯ. ¶ Itē. Illa influentia ꝯseruatiua absoluta. aut facit aliqd: aut nihil. nō nihil. q2 frustra poneret̄: nō aliqd. qđ est substātia saltē in corporib⁹: q2 eis nihil substātiale factū est de nouo: nec aliqd qđ est accidēs. quia tunc sequit̄ q̄ ꝯseruatio est multiplicatio formarū accidentaliuȝ. qđ videt̄ incōueniens. ḡ ꝛc̄. ¶ Itē. Illa influētia cōseruatiua absoluta. aut habebit ꝑtē ꝛ ꝑtē: ꝛ tunc eadeȝ rōne ex ꝑte cōseruari oporteret esse ꝑtē ꝛ partē. qđ falsuȝ est: qa multa sunt ꝯseruata: que sunt indiuisibilia ꝑ se, ꝛ ꝑ accidēs: vt angeli. aut nō habebit partē ꝛ partē: sed est idiuisibilis: ꝛ tunc creatura illa nō habebit ꝯseruationeȝ necessario in duratione sua. sȝ solū in p̄ istāti sue creatiōis.

Qō. III.

Habito de creatione in se: ꝛ cui sit idē. Hic quero de ipsa creatura in se cui est ideȝ ꝛ est questio. Utruȝ ipsa sit eadem cum sua dependentia ad deuȝ. Hoc habet̄ .li. 2. dis. 36.

Questio. IIII.

Habito de creatura in se quero de ea in respectu ad suā durationē ꝛ est questio. Utrum theologi rōnabilr̄ ponunt ponendo essentias creaturarū precessisse suam creationem ab eterno distinctas a deo. Et videt̄ q̄ sic. ¶ Quia creabile anteq̄ȝ creabat̄ fuit ens possibile. ergo habuit esse essentie. Assumptuȝ patet. quia nihil creatur nisi quod possibile est creari. vnde .9. metaphy. nihil producit̄ quod est impossibile produci: consequentia patet: quia ens extra animā diuidit̄ in ens in actu, ꝛ in ens in potentia. Sȝ diuidētia p̄supponūt diuisum. ḡ sicut seq̄t̄ est ens in actu. ḡ est ens. ita sequit̄ est ens in potētia. ḡ est ens: sȝ non est ens

extra aiam fm esse existentie.ğ fm esse essentie.

Oppo^m.

Contra. Creatio est ꝑductio de nihilo.¶ In q̃one ꝑponent due extreme opiniones.¶ Scdo te/nẽdo cõtra essentias eternas ostendã ꝙ creature ab eterno habuerũt esse itelligibile aliud.ꝛ distinctũ a deo.¶ Tertio ostendã ꝙ cũ hoc stat.ꝙ nõ habuerũt esse eẽntie distincta ꝛ alia a deo ab eterno.¶ Quarto dubitabo quõ potuerũt ha/bere tale eẽ itelligibile ꝛ poſſe.fm ꝙ nõ repugnat eas fieri: ꝛ tñ ꝙ ista nõ repugnãtia nõ habebat ipsas eẽntias ꝑ sub/stracto.¶ Quinto ex ꝓbatis in.3.ꝛ.4.arti.ꝛ ex solutione du/biũ soluã oĩa argumenta ad ꝓpositum.

Opio p^a. Arg^m p^m

Primus articulus.Ubi qdã ponẽtes eẽntias eter/nas sic imaginant̃ ꝙ de^9 respectu creatura/ruꝫ se hꝫ in duplici gñe cãe.s.repñtatiui seu exẽplaris.ꝛ cãe efficiẽtis seu ꝑducẽtis.Sed certũ est ꝙ de^9 vt cã efficiẽs hꝫ ꝑ termino aliqd.s.creaturã ꝑductã in eẽ ꝛ in effectu.ğ eodẽ mõ vt cã exemplaris hꝫ pro termino sibi opposito aliqd.s. ipsaꝫ eẽntiã creature absolute acceptã vt indifferẽs ad eẽ ꝛ in effectũ.ꝛ qualr̃cũqꝫ alr̃.Sꝫ certũ est ꝙ deus fuit cã exẽ/plaris ab eterno.igit creatura fuit aliqd ab eterno in tali eẽ eẽntie repñtato obiectiue.Et ꝙ hoc sit verũ ꝙ creatura sit aliqd ab eterno ꝛ aliud ab ipso deo ꝓbant sic.Quia vt di/ctuꝫ est.ab eterno fuit de^9 cã exẽplaris creaturaꝝ.sed respe/ctus exẽplaris non potuit terminari ad nihil.q2 tunc actus realis qui cõpetit deo vt exẽplar.s.actus intelligendi.nihil haberet ꝑ termino ꝙ est ipoſſe.ergo creatura fuit aliqd ab eterno.Aut ergo aliud a deo ꝛ habet̃ ꝓpositũ.aut ipsemet deus.ꝛ tunc deus fuisset exemplar respectu sui ipsius.qd̃ est

Arg^m 2^m

falsuꝫ.ğ fuit aliqd aliud a deo ab eterno.¶ Itẽ. Deus non cognouit aliter fienda quã facta.fm Augustinũ:sed certum est ꝙ facta cognoscit cognoscẽdo verã qdditatẽ coꝝ ꝛ dif/ferentẽ a se.ğ ab eterno cognouit ipsa fienda cognoscendo qdditatẽ coꝝ ꝛ differentẽ a se.¶ Itẽ.Illud.qd̃ de^9 ab eter/no intellexit de creatura fuit esse creabile.Si ergo illud qd̃

Arg^m 3^m

deus intellexit de creatura ab eterno fuit ipse deus.ꝛ nihil realr̃ differẽs.seqt̃ ꝙ de^9 fuit creabilis.ergo ipoſſe.¶ Iteꝫ.

Arg^m 4^m Cungroñ

Ad hoc arguũt alij.s.Cungroñ.Potẽtia duplicẽ hꝫ opõnẽ. Unã ad illud cui^9 est potẽtia.sicut potẽtia essendi di respe/ctu eius ꝙ est ens poſſe.Aliã hꝫ in cõparatione ad agentẽ fm quã per agẽs põt deduci de po^a ad actũ.Hec distinctio est Auicen.5.meta.caplo de po^a ex qua sic.po^a qua aliqd est in se.ꝛ ad se.est po^a absoluta po^a qua est in po^a respectu agen/tis est po^a respectiua:sed absolutũ est prius respectiuo.ergo creatura in se ipsa ꝑmo fuit aliqd poſſe q̃ȝ fuit poſſis in po^a dei agẽtis:sed illud poſſe habuit ab eterno.ğ in se fuit aliqd

Arg^m 6^m

poſſe ab eterno.¶ Itẽ.Oppositoꝝ est eadẽ rõ:sed ideo chi/mera ab eterno nõ est creabilis:q2 in se nullã potẽtiaꝫ pre/habꝫ qua possit creari.ğ ex opposito lapis fuit creabilis ab eterno:q2 habuit potẽtiã in se qua potuit creari:ꝛ ita fuit ali/qd aliud a deo ab eterno.¶ Iteꝫ.Lapis põt verti in nihil

Arg^m 7^m

ꝑpter potentiã in eo obediẽtialẽ nõ tñ ꝑp potẽtiã dei qua deus excedit sup ipsuꝫ:sed ꝯdictorioꝝ est potẽtia eiusdẽ ra/tionis.ğ potuit creari ꝑp potẽtiã obediẽtialeꝫ in eo.nõ tñ q2 deus potuit eũ creare.¶ Itẽ.Nihil nõ suscipit maius ꝛ

Arg^m 8^m

minus.Sed si lapis ab eterno nihil sit in se.hoc seqt̃.ergo. Probo maiorẽ:q2 nihil est totalis negatio:sꝫ ꝙ suscipit ma/gis ꝛ min^9.nõ negat̃ totalr̃ esse.imo est ens in vtroqꝫ termi/no.vt pꝫ maxie in augmẽto qd̃ est preexistẽtis q̃ntitatis ad acq̃sitã.Probo minorẽ:q2 lapis ab eterno per te est nihil.ꝛ chimera ab eterno est nihil.Sed chimera magis est nihil in se q̃ȝ lapis.q2 chimera in se magis negat ens.chimera.n. est nihil tale qd̃ in se includit ipoſſitatẽ ꝛ repugnãtiã ad eẽ.. lapis aũt nihil est tale cui ex pte sui nõ repugnat eẽ.q2 tunc deus ipsuꝫ nõ posset facere.Sed nihil qd̃ magis negat ens est magis nihil q̃ȝ qd̃ minus negat:q2 magis ꝛ minus in ne/gationib^9 accipit̃ in cõparatione ad affirmationes fm magis ꝛ minus.ğ si lapis sit nihil in se ab eterno seqt̃ ꝙ nihil susci/pit magis ꝛ minus.¶ Alij sic.Iacobus minor. Nihil dicit̃

Jacobus minor. Arg^m 9^m

de ente in se ꝛ totalr̃ nõ ente in se.di maiori vniuocatione q̃ȝ sit vniuocatio generis vel spẽi.q2 entis in se ꝛ totalr̃ non entis in se nõ põt esse rõ subalis vna ꝛ eadẽ. Sed lapis di/ctus de lapide itellecto ab eterno ꝛ de lapide ꝑducto in tẽ/pore.di maiori vniuocatiõe q̃ȝ sit gñis vel speciei.ğ habuit aliquã entitatẽ in se.ꝓbat̃ minor.Quia illud qd̃ di de aliq̃ fm vnitatẽ numeralẽ di maiori vniuocatiõe q̃ȝ sit generis vel spẽi.q2 hec est maior vnitas.Sꝫ lapis ab eterno cogni/tus ꝛ in tẽpore ꝑductus.est idẽ numero:q2 alr̃ lapis ille q est in tempore productus nõ esset ab eterno cognitus.ergo maior est vniuocatio q̃ȝ ꝛc̃.¶ Itẽ.Ex nõ ens fiat ens non

Arg.10^m

põt intelligi nisi tribus modis.Uel subiectiue per se.ita ꝙ nõ ens fiat per se subiectũ entis sicut in gñõne mã est subꝫ per se respectu forme.Uel scdo mõ per accñs.i.ꝙ aliquid sub nõ ente fiat sub ente:sicut nõ albũ.fiat albũ:q2 illud qd̃ est sub nõ albedine fiat sub albedine.sicut est in alteratio/ne.Uel tertio mõ cõuersiue.ita ꝙ non entitas conuertatur in entitatẽ sicut terminus a quo in terminũ ad quẽ.sicut est in nutritione.Sꝫ nullo istoꝝ modoꝝ põt dici ꝙ lapis fiat de totalr̃ non ente:ergo ab eterno fuit aliquo mõ ens.ꝓbo minorẽ.Nõ ꝑmo modo:q2 impossibile est ꝙ totalr̃ nõ ens sit subiectũ per se entis:q2 tunc idem esset simul ens ꝛ non ens.nec scdo mõ.s.ꝙ tertiũ aliqd̃ substractũ qd̃ est sub tota/li nõ entitate per motũ fiat per se sub ente.q2 hoc est ipoſſe: q2 inter ens:ꝛ oĩno nihil cũ sint ꝯdictoria nõ est dare aliqd̃ mediũ tertiũ ab ipsis qd̃ sit substractum ipsis sic ꝙ ꝑus sit sub vno.ꝛ postea sit sub alio:nec tertio mõ põt dici ꝙ lapis sit factus de nõ ente entita ꝙ ipsa nõ entitas cõuertat̃ in entitatẽ:sicut termin^9 a quo in terminũ ad quẽ.hoc est oĩno ipoſſe.Quia cũ ens ꝛ nõ ens sunt ꝯdictoria.ꝛ oĩa ꝯdictoria sunt equalia ꝑmo posteriorum.si non entitas posset ꝯuerti in entitatem ꝛ ecõuerso eadeꝫ ratione nõ diuinitas posset conuerti in diuinitateꝫ:ꝛ econuerso.ꝛ ita deus q̃ntum est ex se posset annihilari ꝙ est hereticũ:ꝯñtia patet.quia omnes cõtradictiones sunt equales.¶ Itẽ.Alij sic.ab eterno crea/tura terminabat relationem exemplaris dei ad ipsum.sic

Alia opi. Arg.11^m

ꝙ deus refertur in tertio modo relationis:sed relatio tertij modi est solũ realis in altero extremorũ nõ in deo.ergo sal/tem erit realis in creatura.Sed sup oĩno nihil non fundat̃ relatio realis.quia tunc relatio nõ haberet aliqd de entita/te.ergo ꝛc̃.¶ Si querat̃ ab ipsis qualr̃ potest creatura ha/bere tale esse realiter differens a deo per solam correspon/dentiam ad deum vt ad causam exemplarẽ.nõ autem per correspondentiã ad deuꝫ.vt ad causaꝫ efficienteꝫ:dicunt se/quaces eorũ.ꝙ sicut ad deuꝫ esse sequit̃ necessario deuꝫ eẽ causam exemplarẽ:ꝛ tñ esse causam exemplarẽ nõ est effe/ctuꝫ vel causatuꝫ in deo.ita ad deũ esse causaꝫ exemplareꝫ sequit̃ necessario creaturã esse aliqd exemplatũ:nõ tamen est esse tale aliqdditatis vel qdditatis ꝙ sit aliquid causa/tuꝫ.sed solũ sit alia realis qdditas in eẽ obiectiuo intelligi/bili.Et hoc totum est vt dicunt ne actus realis quo deus in/telligit creaturã mediãte tali idea vel exẽplari terminetur ad nihil.Et potest poni exemplũ aliud/ponẽdo qd̃ aliquis artifex eẽt ab eterno quẽ necesse eẽt ab eterno cogitasse de suo artificiali.tñ certum est qd̃ nõ opꝫ ipsum ab eterno ꝑ/duxisse effectiue suum artificiale.quia valde bene posset sibi expetere cogitare de suo artificiali.lꝫ non eadem ne/cessitate ipsum producere:sed tamen necessario oportuis/set ipsum artificiale aliquid fuisse ab eterno ne actus suus realis cogitãdi fuisset terminatus ad nihil.quo ergo modo fuisset illd̃ artificiale ab eterno:dicunt ꝙ eadem necessitate (sed consecutiue)qua artifex talis fuisset eadem necessitate

fuisset ab eterno artificiale. fuisset tñ sine cã effectiua. Sic
per oia in ꝓposito. qꝛ de⁹ habuit exẽplar quo cognosceret
creaturas ab eterno ea necessitate qua fuit exẽplar ꝛ cogni
tor, eadẽ necessitate fuit creatura cõsecutiue ṡm aliqd rea-
le in esse obiectiuo ab eterno. lꝫ nõ effectiue ꝓductũ. ℂ Cõ
tra illud arguũt aliq Godo. quolibeto. 9. q. 2. 1. ↄtra ↄclõnẽ sic.

Godo.

Respectus nouus nõ aduenit alicui sine mutatiõe noua in
aliquo absoluto: qñ ḡ respect⁹ ꝓducti aduenit. quero qd est
illud absolutũ in creatura: nõ eẽntia. qꝛ illa ꝓfuit ꝑ positũ. ꝛ
ẽt essentia dicit solũ respectũ extracti nõ ꝓductũ: nõ re spe-
ctus. qꝛ respectus nõ est terminus ꝓductionis: nõ essentia
sub respectu. qꝛ tunc respectus caderet ꝑ se sub formali rõ-
ne ꝓductionis: sicut si lignũ nouiter fiat albũ. albedo cadit
ꝑ se sub formali termino ꝓductiõis. hoc nõ põt esse. qꝛ nul
lũ absolutũ põt eẽ terminus ꝓductionis sub rõne respect⁹.
sed sub rõne absoluti. ℂ Item. Si essentie sint ab eterno ꝛ
existere in tẽpore. ergo esse essentie est ꝓus q̃ȝ existere: ↄñs
falsũ. qꝛ esse essentie q̃si aliqd cõe abstrahit ab indiuiduis
existẽtib⁹ aliter esset ponere ideas Platonis. Illud aũt qd
sumit̃ vel abstrahit̃ ab alio nõ est ꝓus eo. ḡ ꝛc. ℂ Itẽ. Illd
esse essentie qd habuit ab eterno fuit factũ ex nihilo. qꝛ cuꝫ
illã entitatem nõ habuit ipsa formal'r ex se. nec illa entitas
est deus. ꝛ cũ sit eterna nõ habuit aliqd prius se ex quo po-
tuit fieri necessario sic habuit esse q fuit facta ex nihilo. ita
q suũ nõ esse ꝓcessit eius esse. Et tũc sequunt̃ duo ↄtra istã
opionẽ. Primo. qꝛ cũ ĩpoſe est aliqd ꝓduci in esse prius q̃ȝ
fuit nihil sine efficiẽte. seq̃t̃ q ista essentia eterna fuit ꝓdu
cta ab eterno. cui⁹ ↄriũ isti dicũt: vel saltẽ q potuit fuisse
ꝓducta ab eterno cuius ↄriũ isti dicũt. Probatio huius. qꝛ
nõ minus põt de⁹ ad ↄstituendũ aliqd ṡꝫ esse existẽtie ṡm
rõnẽ cause efficientis q̃ȝ ↄstituit aliqd ṡm esse essentie ꝑ rõ
neꝫ cãe exẽplaris: nec ex ꝑte creature est repugnãtia. quare
esse essentie nõ cõpatiat̃ secũ esse existẽtie. qꝛ essentia nullam
hꝫ repugnãtiã ad existere. ḡ creatura potuit extitisse in esse
ctũ ab eterno nõ obstãte q fuit facta ex nihilo cui⁹ ↄriũ di-
cunt isti. ℂ Itẽ. Proprietas existens necessario ꝓsupponit
subiectũ existẽs: sꝫ relo exẽplati cũ realis est. necessario exi
stit. ḡ eẽntia vt exẽplata existit ab eterno. ꝓbo minorẽ. Qꝛ
nõ est realis nisi ex hoc q innitit̃ siue inheret suo fundamẽ-
to: sꝫ ipsaꝫ inniti fundamẽto est ipsaꝫ existere. ergo. ℂ Itẽ.
Creatio nihil ꝓsupponit: sed qñ deus in tẽpore ꝓduxit res.
tũc erãt creature. ḡ ante tẽpus nihil fuerũt. ℂ Itẽ ṡm istos
vt ꝓbabo, nulla res nec absoluta. nec respectiua ꝓducit̃ ꝑ
creationẽ. qd est incõueniẽs. ꝓbat̃ assumptũ. essentia. n. nõ
ꝓducit̃. qꝛ prefuit ṡm istos: nec existere. qꝛ est idẽ q essen
tia ṡm istos. q. 1. q. 8. nec aliqua relo fundata sup vnum vel
aliud. qꝛ relo est eadẽ cũ fundamẽto ṡm istos. quoli. 7. q. 1.
in responsione ad 2ᵐ arg. sicut ergo essentia prefuit ita exi
stere: ꝛ oẽs respect⁹ ↄñtes ad existere prefuerũt creationi: sꝫ
qd preexistit creationi nõ ꝓducebat̃ ꝑ creationeꝫ. ergo ꝛc.
ℂ Item. Si essentia fuit eterna. qꝛ intellecta. ꝛ existere fuit
intellectũ ab eterno. igit̃ creatura existebat ab eterno. ꝛ cũ
existere sit terminus ꝓductionis. ḡ ab eterno ꝓducta.

Secundus articulus. Qũo creature habuerunt esse distinctũ a deo ab eterno. Ubi ꝓbo ꝓpo
sitũ sic. Iste idẽ lapis q est in tẽpore ꝓductus. fuit ab eter-
no cognitus: sꝫ iste lapis in tẽpore ꝓductus est aliud a deo.
ergo iste lapis ab eterno cognitus fuit aliqd aliud a deo. in
esse cognito saltẽ. Probat̃ maior. qꝛ potẽtia directiua ꝛ exe
cutiua terminat̃ ad idẽ. sicut pꝫ de architecta ꝛ domificati-
ua: sꝫ po⁹ dispositiua qua deus disposuit de reb⁹ ab eterno
est intell's. executiua aũt est creatiua. ḡ ad istũ eũdẽ lapidẽ
ad quẽ in tẽpore terminat̃ creatio. ab eterno terminabatur
dei cognitio. ℂ P. In quocũqꝫ priori po⁹ representãs po-
nit. ponit̃ ẽt representatũ. saltẽ in esse intelligibili. qꝛ repñ-
sentans ad repñtatũ relõnẽ ĩportat. relatiua aũt sunt sil' in-
tellectu: sed essentia diuina ab eterno fuit repñtatiua crea-
ture. ḡ ab eterno creatura fuit in esse repñtato seu in esse in-
telligibili: sed vltra. oia relatiua hñt distinctionẽ. qꝛ relatio
est oppositio. ḡ creatura nõ solũ aliqd erat in esse intelligi-
bili ab eterno. sed aliqd aliud a deo in tali esse intelligibili
seu repñtato. ℂ Iteꝫ q ista entitas in esse intelligibili fuit
alia a deo ꝓbat̃ sic. Illud qd est formal'r finitũ ꝛ limitatuꝫ
impossibile est esse idẽ cuꝫ formal'r illimitato. aliter limita
tuꝫ esset illimitatũ: ꝛ ecõuerso. Sed iste lapis ab eterno co-
gnitus est limitatus formal'r in esse cognito. qꝛ est formal'r
lapis cognitus ꝛ nõ leo: deus aũt est formal'r illimitatus in
quocũqꝫ esse cognito sibi ꝓprio. ḡ impoſe est q entitas la-
pidis intellecta ab eterno sit idẽ cuꝫ entitate diuina. ℂ Itẽ.
Qd est in alio solũ obiectiue ĩpoſe est q sit total'r idem cuꝫ
illo qd est in illo formal'r. qꝛ tunc ideꝫ ṡm ideꝫ esset obiecti
ue in aliquo ꝛ non esset obiectiue in eo. Sed cognitio qua
deus cognoscit creaturã ab eterno est in deo formal'r. lapis
aũt cognitus est in deo solũ obiectiue. si. n. lapis eẽt in deo
formal'r. tunc deus esset formal'r lapis. ḡ lapis cognitus ne-
cessario distinguit̃ ab ipsa cognitione dei qua cognoscitur:
ꝛ eadẽ rõne a deo cognoscente. ℂ Itẽ. Si lapis sic cognit⁹
esset oĩno idẽ cũ ipsa cognitione sequit̃ q intellectus beat⁹
non posset videre ipsaꝫ cognitionẽ diuinã nisi videret ipsa
cognoscibilia omnia ad que nata est terminari. ℂ Sil'r po
test argui de esse intelligibili creature. Si lapis vt hꝫ eẽ in-
telligibile in essentia diuina nõ est aliud ab essentia diuina
in qua repñtat̃. ḡ quicũqꝫ videret essentiã diuinaꝫ necessa-
rio videret oia relucentia in ipsa. ꝛ ita quilꝫ intellectus bea
tus videret infinita itelligibilia qd nõ tenet̃ cõiter. ℂ Itẽ.
Qñ aliqua sunt total'r ideꝫ. multiplicato vno multiplicat̃ ꝛ
reliquũ. Sed illa que repñtant̃ in essentia diuina vt repre-
sentant̃ in ipsa sunt plura. Probo. qꝛ illa que representant̃
vt distincta in aliquo hñt aliquã pluralitatẽ in illo. essentia
aũt que repñtat distincte oia itelligibilia est vna. ḡ qdditā-
tes creaturarũ vt hñt eẽ repñtatũ in essentia diuina hñt ali
qd esse distinctũ ab ipa. ℂ Itẽ. Ad hoc vꝫ itell's Augustini
lib. 83. qõnũ. q. 46. q dicit. q singula ꝓprijs cõdita sunt rõ-
nib⁹. Alia. n. rõne ↄdit⁹ est hõ. alia equus: iste aũt rõnes fue
runt ab eterno ṡm eũ. ꝛ fuerũt plures. ḡ habuerũt aliã enti-
tatẽ distinctã ab essentia diuina ꝛ eius itelligẽtia. qꝛ illa fuit
vnũ. ℂ Ad hoc. li. 1. dis. 39. art. ꝓmo. creature sunt cognite a
deo. ꝛ lꝫ hoc sit cõsecutiue solũ. tñ intelligunt̃ ṡm ꝓpria eẽ.
ꝛ distincte: ꝛ ita ab eterno habebant ꝓprium esse intelligi-
bile, ꝛ aliud a deo.

Tertius articulus. Qũo non habuerunt esse essentie distincta. ꝛ alia a deo. Ubi sciendũ q creatu
raꝫ esse aliqd in esse intelligibili. nõ est esse aliqd in sui nã
vel essentia vt dicit Henricus. nec ẽt est esse aliqd tñ ṡm fi-
ctitiũ itell's vt chimera. Immo dupl'r dici põt q creatura
sit cognita a deo ab eterno. tñ q nihil sit in se ab eterno. nec
tñ sit purũ fictitiũ ĩpoſe. vt chimera. Uno⁹ q lꝫ creatura ni
hil sit in se: tñ est aliqd in deo in esse ideali seu repñtatiuo. si
cut nulla rosa existe posset rosa esse aliqd in esse intelligibi
li in spe sua quã hñet in ala mea. Alio⁹ q lꝫ non sit aliqd in
rerũ nã nec ad sui cognitionẽ ꝑexigat rõneꝫ repñtatiuã in
deo mediãte qua cognoscat̃: tñ est aliqd in esse ꝛ in deo. qꝛ
deus cognoscẽdo se cõprehẽsiue. ↄsecutiue cognoscit creatu
rã: sicut si itell's meus cõprehẽderet ꝓma ꝓn⁹ ↄsequeret̃ in
eo cognitio ↄclõnũ. De hoc satis li. 1. di. 39. ꝛ quol. ꝑ in mul-
tis. q. ℂ Et ṡm hoc pñt eẽ due ꝓbabiles vie ꝓ⁹. de poſi. 2⁹
de facto. vt habet̃. li. 1. di. 2. q. 2. ad ꝓbandũ q creature pñt
ab eterno esse aliqd in eẽ cognoscibili. lꝫ nullũ eẽ reale ha-
bebãt ab eterno ṡꝫ eaꝫ eẽntias. Pria igr̃ via põt eẽ ꝯ poſi
sub h itellũ. vꝫ q creature fuerũt ab eterno i eẽ itelligibili.

q2 idee seu rõnes representatiue creaturarũ fuerunt in deo ab eterno distincte. Et ad hãc põt argui sic. [Arg^m p^m] Ad hoc q aliq̃ sint distincte cognoscibilia nõ reqrit q sint diuerse res nec a se inuicẽ nec a tertio. sed sufficit diuersitas repñtãtis. sicut pz de vero/bono/vno/ꝛ ente/q̃ hñt diuersas rõnes in qbus cognoscũt: nec tñ (vt dicit Cõmẽtator. 4. met. c. 3.) significant ista diuersaz rẽ. sz eãdẽ. modis tñ diuersis. g̃ ad hoc q creature diuersimode cognoscant a deo. sufficit q diuersimode in deo repñtent. lz nec inter se sunt diuerse res nec diuerse a deo. [Arg^m 2^m] ¶ Itẽ. Ponat q sit tñ vna eẽntia albedinis in rerũ nã: que ẽt ex sua nã sit repñtatiua in esse silĩ aliqd aliud albuz posse fore. Certũ est g̃ cũ itentio albedis in eẽ sili de necessitate est aliud albũ. seqt q cognoscẽs albedinẽ in eẽ silĩ de necessitate cognoscit aliã albedinẽ adhuc nõ exñtẽ: eodẽ mõ cognoscẽs essentiã diuinã ₰z q est idea ꝛ exẽplar creature cognosceret ideabile nõ exñs in rerũ nã. pro ista via. s. q creature possent cognosci ab eterno. lz nõ existerẽt. ꝛ hoc p suas rõnes repñtatiuas eternas. Quere argumẽta satis li. 1. [Arg^m 3^m] di. 36. arti. 3. ꝛ di. 37. vel di. 38. ¶ Itẽ. Cognoscibile sequit ad ens trãscendẽs. ens. n. trãscendẽs est cognoscibile: sz ens transcendẽs est cõe ad ens in rerũ nã: ꝛ ad ens nõ in reruz nã. est. n. cõe ad ens in aia. ꝛ ens extra aiaz. igit esse cognoscibile põt cõuenire taz ei qd nõ est in reruz nã: q̃ ei qd est in [Arg^m 4^m] rerũ nã. ¶ Itẽ. Si ad hoc q qdditas creature fuit cognita ab eterno necesse sit q qdditas creature sit vna res extra essentiã diuinã ₰m oẽm ɔditionẽ pticularẽ ad qdditatẽ ei^9. g̃ eodem mõ si existia creature sit cognita ab eterno opz q existẽtia creature sit vere res extra eẽntiã diuinã. ꝛ hoc ₰m oẽz ɔditionẽ pticularẽ ad existẽtiã: ꝛ ita creatura fuit exñs ab eterno. ꝛ sine cã efficiẽte. ɔñs falsuz. g̃. pbatio ɔñtie. Q2 [Arg^m 5^m] vbi ponit eadẽ cã precisa. idẽ ne^cio erit effectus. ¶ Itẽ. Si oẽ qd hz esse intelligibile ab eterno hz esse: ꝛ fictitia ꝛ cõtradictoria pñt intelligi. g̃ fictitia sunt entia. qd est ipole. Probat minor quo ad fictitia: q2 possuz itelligere chimerã esse. Probatio quo ad ɔdictoria ex. 6. meta. vbi dicit phs. q ɔdictoria pñt esse sil ꝛ sepatim: ꝛ Cõmẽtator ibidẽ. In aia pñt esse ɔria sil lz nõ in nã: sufficit ergo q ad hoc q aliqd hẽat esse itelligibile q sit tale q sibi nõ repugnet fieri. ¶ Scða via põt esse q creature pñt distincte intelligi ab eterno. lz sint nihil in se: q2 deus cõprehẽdẽdo se tñ. cõsecutiue scit illa distincte. Hec via diffuse pbat li. 1. di. 39. arti. pmo.

Quartus

articulus. Quõ potuerũt hie creature esse intelligibile ꝛ pole ab eterno. Ubi ɔcurrit dubitatio ɔ vtrãqz viã. ¶ Quia cuz creatura sit intellecta sil a deo ab eterno tanq̃ polis fieri: ꝛ cui fieri nõ repugnat. dicet q cũ illa nõ repugnãtia sit negatio infra genus. ꝛ talis negatio semper innitit affirmationi. opz q creatura cui ab eterno nõ repugnat fieri cõpetat aliqd esse reale in se. ꝛ [Rñsio. Godof.] ita redit difficultas. ¶ Rñdent God. ꝛ sui. q ad h q creatura fiat. nõ requirit aliqd positiuũ in creatura ₰m qd dicatur q sibi nõ repugnat fieri. sed solũ põt fieri. q2 est aliquid in po^a facientis: ꝛ pp hoc di solũ q nõ repugnat sibi fieri. Unde Augustinus ad volusianũ. In rebus mirabilr factis tota rõ facti est po^a faciẽtis: nota tota. [ɔ rñsionẽ Arg^m p^m] ¶ Cõtra. illa nõ est totalis cã alicui^9 effect^9 qua posita ꝛ nullo alio posito nõ seqt effectus: sed posita creatiua po^a. ꝛ nullo alio a pte creabilis. nunq̃ aliqd fit. g̃ ꝛc. pbo minorẽ. Q2 si accipiat po^a creatiua precise ꝛ cõparet ad lapidẽ ꝛ chimerã. vnũ põt creari. ꝛ aliud nõ: hoc aũt nõ est ex pte potẽtie creatiue. q2 cõpatur ad vtrũqz q̃tũ est ex se sub rõne creatiui. ergo ex alio q̃ ex ipsa po^a creatiua opz accipi rõnẽ quare aliqd creetur: puta [Arg^m 2^m] ex pte creabilis: q2 sibi nõ repugnat fieri. ¶ Itẽ. Reddere rõnez quare creatura põt creari ex po^a creantis est petitio pncipij. g̃ rõ nulla. pbo. Quia dicere q creatura põt creari pp potẽtiã creantis. est dicere q põt creari. q2 deus põt eaz creare. Sed hic querit qualr. s. deus põt creare eã cũ sit nihil. g̃ rñdet ad ɔclõnẽ q põt eã creare. q2 põt eam creare. ꝛ ita petit pn^m. [Rñsio ad] ¶ Dico g̃ ad istaz difficultatẽ ꝛ ad solõnẽ argumentoꝝ. q illa nõ repugnãtia fundat sup positiuum. ex parte creabilis: nõ q sit res alia. sed illud positiuũ est possibilitas intellectuũ seu possibilitas que iportat per qd nois. possibilitati aũt que iportat per qd nois: nõ opz qd rei correspondere. Uerbi grã. nullo hoie existente hec est vera hõ est aial. veritate dico iportata p qd nois: ꝛ planũ est. q non corrñdet qd termini. ergo. ¶ Aliud exẽplũ est. Accepto lapide qui mõ est. nihil sibi nõ repugnat creari. q2 p nullum lapidẽ. q mõ est nihil. nõ iportat repugnãtia ad eẽ. Si ho dicerẽ q deus ex nihilo crearet lapidẽ q nõ esset lapis. hoc esset falsuz. q2 est repugnãtia in qd nois. ¶ Q2 aũt sufficiat possibilitas intellectuũ ad fundãdũ nõ repugnãtiã ad fieri in esse. pz a maiori: q2 itell's noster põt facere ens rõnis: puta hãc ppositionem. nihil est nihil. huic tñ nõ corrñdet alia res. sed qd nois tñ. ꝛ possibilitas terminorũ. sed intellectus noster vero itellectu nõ põt facere istã. nihil nõ est nihil. q2 est repugnãtia intellectuũ. Sed hoc põt deus respectu totius entis. qd põt intellectus noster respectu entis ₰z rõnem. ergo põt facere lapidẽ. lz lapis nõ sit res in se possibilis. sed solũ polis pp polĩtatẽ terminoꝝ. lz nõ põt facere ɔdictoria pp repugnãtiã terminorũ. Maior est certa q̃ ad pmã partẽ. pbat scða. Quia si aliqd positiuuz corrñderet in re cõplexioni isti. illud est entitas terminorũ: sed hoc nõ: q2 termini sunt nihil ꝛ nihil. ¶ Cõfirmat cõtra vnã rñsionez. Quia in pposito accipio nihil vt est negatio totius entis. hec eniz est vera: nihil qd est negatio toti^9 entis est nihil qd est negatio totius entis. Sed sic accipiẽdo nõ corrñdet aliqd positiuũ in re. ¶ Cõfirmat. q2 dicẽdo nihil est nihil siue nihil qd est negatio toti^9 entis ꝛc. hic precidit cõpatio ipsius nihil ad oẽm affirmationẽ ꝛ cõpat nihil precise ipsi nihil. sed vt sic nõ corrñdet aliqd positiuuz in re. pbat minor pncipalis rõnis: q2 vbi est cã eadẽ idẽ oz esse effectus: sic est in pposito. pbo. Id enim per intellectũ nostrũ vere põt fieri hec cõplexio: nihil est nihil. ꝛ nõ hec. nihil non est nihil. q̃ pma nõ hz repugnãtiã terminoꝝ in intellectu: sz qñ deus ab eterno itellexit hãc q totus mũdus polis creari fuit. tunc in itellectu diuino nõ fuit repugnãtia terminorũ: q2 si sic. fuisset deo ipole creasse. g̃ h poterit deus respectu totius mũdi qd põt intell's noster respectu entis ₰m rõnẽ: ꝛ hec fuit minor. [Du^m p^m.] ¶ Cõtra maiorẽ dubia sunt. pmũ. Q2 nihil nõ põt mouere nisi in vtute affirmationis: sicut nec priuatio nisi p respectũ ad habitũ. 3. de aia. ẽt nec dextrũ in columna nisi respectu dextri in aiali. Sed si mouet in virtute opposite affirmationis. sic in mouẽdo correspondet sibi aliquid positiuũ in re. [Du^m 2^m] ¶ Scðm est. q si intellectuz esset ens rõnis cuius creationi nõ subycit aliqd positiuuz. g̃ intell's creat. [Dub^m 3^m] ¶ Tertiũ. si sic. nihil eẽt obm mouens ad actũ itelligendi realẽ. ꝛ sic relatione reali referẽ ad intellectũ: ꝛ sic relatio realis fundabit sup nihil. ẽt relatio erit maioris entitatis q̃ fundamentũ. ɔ phz. 12. meta. [Dubio p^o] ¶ Ad p^m dico/q verũ est q intell's formando hanc/nihil est nihil/formauit eã in respectu alicuius affirmationis extrinsece: vt sit gratia exẽpli. respectu hui^9. ens est ens: sed nõ respectu pprie ꝛ intrinsece. ergo deus ab eterno intelligens lapidez possibilez hoc fecit intelligendo se. [Dubio 2°] ¶ Ad 2^m dico/q lz qd nois possit imponi negationi/nõ opz pp hoc q ipsum sit ens. Uerbi grã. caplo de vacuo. ad inqurendũ an sit ens vel non ens dicit phs. q opz preaccipere quid significat vacuũ: nõ tñ sequit q intellectus faciens talẽ cõplexionez circa nihil vel circa vacuũ qd est ens phibitũ. q creet: q2 ꝛ si nõ vitet creatio ex parte oppositi. qd nõ est mã circa quã. tñ q2 actus itelligendi educit de po^a subiectiua intellectus/q vt sic hz rõnẽ

mãe de gña.iõ nõ est creatio.Uerbi grã.si deus creet lapidē q solū habuit gd nois seu esse cognitū ab eterno.si pduceret ipz de deo.sicut de po° subiectiua nõ esset creatio.vel alr nõ creat eã qa formare eã in v̄tute alicu° ppõnis affirmatiue sicut cū fabricaĩ relo s̄m rõnez ddo idē sibi ipsi est idē distinctio p̄dicati ꝛ subiecti:q̃ hic sunt extrema formantur respectu alicu° ppõnis:vbi subm ꝛ p̄dicatū realr distinguunt.

Dubio 3°

¶ Ad 3m dico ꝙ negatio s̄m suū gd nois nõ mouet itellectū alliciendo solū.nec effectiue.imo itells efficit actū: hoc pbaĩ di.23.ꝛ.24.qð aūt mouet metaphorice nõ fundat rõnē realē.ꝛ istud argm de ente rõnis cogit ꝙ intells sit actiuus:vel aliter.ꝙ mouet efficiēter in v̄tute affirmatiõis respectu cuius formaĩ nõ ppria effectione sibi substracta.

¶ Sed q̃uis ista pbant ꝙ ita est:modū tñ nõ ostēdūt.pp qð hoc declaro.Si aliq̃ ppositio enūtiãs aliqð nečiuz vel pole esse sit vera.ita ꝙ illa veritas nõ dependet ab entitate reali istius obiecti:de quo talis veritas enuntiaĩ.sed ab entitate reali alteri° obiecti extrinseci:tūc idē obz pole vel nečiuz.de quo talis veritas enuntiaĩ nõ opz hīc esse reale: hoc pz.qꝛ p̄dicatū icludiĩ in subo:ex quo eniz veritas talis nullo mõ dependet ab entitate reali obiecti nõ opz ꝙ ipm habeat esse reale ad hoc vt talis veritas sit.Sed cū de° ab eterno itellexit hãc ꝙ creatura fuit polis ab eterno.ista veritas nõ dependebat ab ente reali creature.sz ab alia re extrinseca:de°.n.nõ acqrit sciaz a reb°.sz sciēdo se scit oia.g̃ ad hoc ꝙ hec sit vera.creatura fuit polis ab eterno.nõ opz ad esse pole dicere aliud eē reale ex pte creature.imo solū erit vera.qꝛ cū ab itellectu diuino itelligebaĩ h̃ ppositio in terminis istius ppõnis seu in gd nois terminoꝝ istoꝝ in itelligētia diuina nõ iportabaĩ aliq̃ repugnãtia.¶ Et per hoc põt responderi ad opiõnez aliquoꝝ q dicunt ꝙ hec est necessaria ꝛ gdditatiua p̄dicatio.Rosa est flos.si nulla extat rosa.sed nõ est gdditatiua nisi sit ibi quidditas substracta. Nõ.n.hec est gdditatiua p̄dicatio p̄dicans gd rei.sed quid nois tñ.nulla.n.rosa existe nõ erit gd rei rose.Nulla tñ rosa existe.inter ista noia in quocũqz intellectu ponanĩ semp erit cõueniētia eēntialis.inter subm ꝛ p̄dicatū.ꝛ sunt supius ꝛ infer°.¶ Cõfirmaĩ.L3.n.cõcept° istoꝝ noiuz crearetur ab alijs reb°:sicut cū de° intelligēdo se.itelligit istã.rosa est flos:vel si angelus itelligēdo se itelligit istã:siue sor.itelligēdo creaturas aliq̃s cognoscit eã nõ repugnare in terminis. adhuc erit ppositio vera.sz ex eo ꝙ hec veritas põt saluari p potētiã rerū extrinsecarū solū.nõ necessario arguit propriam rem substractam vt dictum est.

Ad argu° pme op.

Quintus articulus.Ubi rñdendū est ad argumenta in oppo^m.¶ Ad p̄m.cū dĩ actus itelligendi realis reqrit ꝙ termineĩ ad aliqd.Uerū est ad aliqd pportionale:puta.ad eē itelligibile qð hz nõ in se.sed in suo repñsentatiuo vt dicūt ponētes repñsentatiua/vel reqrit aliquod ens reale terminatiuū.s.illð cu° cõprehēsione cognoscitur vt ait Cõmētator.ꝛ ego cū eo.sed nõ opz ꝙ ad aliqð reale in se.

Ad.2.ꝛ.3.

¶ Ad 2m ꝛ 3m.eodē mõ cõcedo ꝙ cognouit gdditatē creaturarū q̃ fuit ens in esse itelligibili ꝛ differēs a deo in eē itelligibili.vt supra pbaĩ.

Ad 4m

¶ Ad 4m cum dĩ.ꝙ po° qua creatura fuit creabilis fuit aliqd ante sui pductionē. Uerum est ꝙ fuit aliqd tūc pole politate terminoꝝ seu politate in intellectu.nõ aūt possibilitate reali.

Ad quintum ꝛ sextum. Ad 7m ꝛ 8m

¶ Ad 5m ꝛ ad 6m eodē mõ est cõcedēdū.ꝙ põt creari pp talē possibilitatē terminorū.¶ Ad aliud de nihilo.Dico ꝙ creatura vt est aliqd pole.possibilitate terminorum/nõ est simplr nihil.vt nihil est negatio totius entis:ꝛ ita nõ sequiĩ.ꝙ nihil simplr suscipit magis ꝛ minus.sed seqĩ ꝙ nihil simplr est magis nihil q̃ nihil hoc.s.nihil qð est pole fieri aliqd.ꝛ hoc est verū.qꝛ maius ꝛ minus in negationibus mensuranĩ s̄m suas affirmationes.p̄mo nihilo nullo mõ correspondet affirmatio:

Creatura nõ fuit nihil simpr.

scdo correspondet aliquo mõ:quare ꝛc.¶ Ad illud de vniuocatione:cõcedo ꝯclõnē.ꝙ creatura fuit aliqd aliud a deo ab eterno in esse intelligibili.nec plus pbat argm.Cū enim dĩ in minori.ꝙ lapis ab eterno cognitus ꝛ in tēpore pductus est idez numero:sermo iste p quãto referĩ ad esse lapidez ab eterno.sic loqĩ de esse lapidem in esse intelligibili nõ de esse in se:ꝛ ideo ꝯclo q̃ sequiĩ ꝙ ab eterno habuit eē.ꝯcludit de esse itelligibili nõ de esse in se.

Ad 9m

¶ Aliter põt dici ꝯcedēdo maiorē.ꝛ negãdo minorē.Et qñ pbaĩ ꝙ vniuocatio est maior.qa lapis est idē numero.dico ꝙ lz sit idē aliq̃ mõ:tñ nõ est idē numero s̄m formã subalē eiusdē rõnis:ꝛ ideo non seqĩ vniuocatio.Uerbi gratia.hec domus in aĩa ꝛ extra.lz sit eadē numero quodã mõ.qꝛ eadē numero est facta extra que fuit precõcepta:non tñ vtraqz domus est domus vniuoce:quare ꝛc.

Ad 10m

¶ Ad aliud/qñ dĩ trib° modis põt dici aliqd fieri ex nõ ente.Dico ꝙ ēt quarto mõ.s.ex termino opposito.vt forma ex nõ for°/vel cõpositū ex nõ cõposito/p̄mo phy.ꝛ 5°.mõ vt dicit ordinē p vt in aliquo itellectu est verū dicere ex puero fit vir ꝛ isti modi sunt in pposito.

Ad 11m

¶ Ad aliud/dico ꝙ relo mēsurati nõ est realis nisi qñ mēsuratū est ens in esse reali:nõ aūt qñ est ens solū in esse itelligibili sicut est hic.

Ad rõnem pñcipalē.

¶ Ad rõnē p̄ncipalez/dico ꝙ creabile anq̃ creabaĩ fuit pole creari.sed nõ politate reali ex parte sua:sed logicali.cuiusmodi nõ repugnãtia terminorū:qꝛ eē formalr nõ repugnat mundo.Et cū dĩ ens diuidiĩ per potentiã ꝛ actū:ꝛ vtrūqz infert ens.Dico ꝙ po° largissime cõdiuidens ens ꝯtra totū actū nõ est po° subiectiua sed obiectiua ꝛ logicalis:ꝛ ideo bñ sequitur ꝙ hō fuit ens ab eterno cuz tali determinatione.s.cui nõ repugnat eē ꝙ vocant quidã esse s̄z pole logicale:sed cū loquamur de po° obiectiua: sicut loquunĩ phĩ.i.que fundaĩ in po° subiectiua:sicut asin° qui vno mõ est in po° potest esse terminus ꝛ obm gnõnis:ꝛ asinus in actu creabile semp fuit in potentia obiectiua ab eterno.

¶ Questio.V.

Utrum rõnes phĩ.ꝛ Cõmentatoris quib° posuerunt mundū fuisse eternuz de facto sint rationabiles.¶ Et videtur ꝙ sic quia procedunt physice.¶ Contra.procedunt ex falsis.

Hic p̄mo ponã rõnes eoꝝ:ꝛ ad formã reducã.¶ Scdo ostendaz ꝙ in ista heresi peccabant contra phiam. ¶ Tertio hereses eorum soluam.

Argm° p°

Primus articulus.Ubi reduco argumēta eoꝝ ad formã.Primū est istud.Oē nouiter factuz fit ex aliqua po° p̄cedēte ipsiuz.Hãc ppõnē deducit Cõmētator.8.phy.cõ.4.a p̄n° cõmēti vsqz vltra mediū:ꝛ dicit ꝙ hoc notū est p se:ꝛ ꝙ oēs antiqui cõueniunt in hoc.nunc vltra mediū ꝯmēti arguit sic.Oē nouiter factū fit ex aliq̃ po° p̄cedēte ipz:sicut dicūt oēs phĩ.vel fit ex nihilo vt dicūt saraceni.g(vt dicit Cõmētator)hñt pro poli aliqd gñari ex nihilo.ꝛ negant p̄n^m hõ phoꝝ.¶ Si deĩ p̄m.s.ꝙ fit ex po° p̄cedente ipsiuz.habeĩ ppositū duplr.Primo cū esse in po° nõ sit nihil.seqĩ ꝙ mūdus qui nouiter fit fuit aliqd semp in po°.Scdo cum illud qð fuit in po° fuit in actu sub alia ꝛ alia forma:puta qꝛ cū mã que fuit in po° ad formam ignis fuit actu sub forma aeris(ꝛ in hoc vt dicit ꝯueniūt oēs antiqui)seqĩ:ꝙ ēt mūdus semp fuit in actu q̃tū ad alias ei° ptes.¶ Si deĩ ꝙ fit nouiter ex nihilo:hoc nõ valz.qꝛ tale argm nõ valz.qð appenter.imo sufficiēter pt solui.Sz argm saracenoꝝ sufficiēter põt solui.pbaĩ.Argm.n.eoꝝ(s̄z ꝙ ponit ibi Cõmētator)qð est magis appens est istð.qꝛ ꝙ subz ex q̃ fit gnõ sit nečiuz agēti est ipfectio seu diminutio agentis:sz istð soluĩ sufficiēter dicēdo.ꝙ illð qð est ipfectio vel diminutio i agēte est ꝙ ipse nõ possit agē ipole:sz facere aliqd ex nihilo s̄z oēs phos.est ipole.ꝛ h̃ qꝛ ois factio suppõit

Arg. 2. ens vt dictū est. ergo argumentum illorum sufficienter est solutū. ¶ Itē. Ut habet̄ cōmēto sexto. Ante motū opz p̄cedere aliqd in potētia. hoc pz ex diffinitione motus vt dixit cōmēto 4° q motus est act⁹ entis in po^a: sed vt arguit. Illō ens in po^a puta mobile q p̄cedit nec̄io fuit p motū p̄cedentē. ergo si mot⁹ et mundus nō sunt eterni añ p^m motū erit motus. quimo añ oēm motū p̄cessit mot⁹ in ifi^m. qr ēt añ illū motū quo fiebat mobile oportuit p̄cedere ens in po^a: et iterū illud ens in po^a fieri p motū: et iterū illū motū opportuit p̄cedere ens in po^a: et ēt illud ens in po^a fieri p motū: et sic in ifi^m: et sic sequit̄ contradictio. s. q si motus est fact⁹ de nouo q mot⁹ fuit ab eterno.

Arg. 3. ¶ Itē. cō. 4. Si ab agēte antiquo qō quieuit tēpore infinito puenit noua actio. ergo opz q illic adsit cā que facit illud agēs agere in illa hora noua plus q̄ i alia p̄cedēte. Sz ipossibile est vt p^a cā aliqd recipiat a quacūqz alia. ergo mot⁹ eius eternus et cōsilr mūdus q est effectus eius. pbat̄ ɔñña p̄ma cōmē. 6. sic. Qr q motor pfectus mouet mō. et nō añ. h̄ non est: nisi qa añ nō habebat dispōnē que esset pose ipz mouere: puta. qa nō approximabat passo. vel qa erat aliqō ipedimentū vt dicit infra. ergo qñ pfecta fuerit in ipso illa dispositio tūc incepit mouere p^o. ergo cū ibi adsit cā approximās ipm passo. vel amouēs ipedimētū tūc nouiter aget. Et sic pz p^a ɔñtia: q noua actio nō puenit nisi qa illic adest cā noua q̄ facit et c. ¶ Cōfirmat̄. Naz cōmēto. 7. pbat eandē sic. Si motor p̄mus quieuerit ab eterno longo tēpore: et nūc incipit agere. ergo ita hz pportionē ad p̄uationē. s. quietē sicut ad motū. Sz oē agēs qō pōt nō agere et esse sub p̄uatione sui effect⁹. si nouiter debet agere. nec̄io reqrit cāz agentē circa ipsuz: p cuius pñtiā vel absentiā nouiter agat cū p̄us nō egerit. et ita pz ɔñtia p̄ma.

Arg. 4. ¶ Confirmat̄ fortiter ista pposito. Phs. n. 12. meta. pbat q p̄mus motor est act⁹ purus: et semp agit: qa si in eius suba admisceat̄ aliq̄ po^a. pose erit vt in aliqua hora nō agat. qr si sit in po^a nō aget nisi p aliquē agentē extrahentē ipsuz de po^a ad actū: cū igit̄ pose sit tale extrahēs nō esse p̄sens seqt̄ q poterit aliqñ nō agere (hoc cō. 31. habet̄) si ergo hec sit demōstratio tota ad pbandū eē actū purū. eodē mō valebit. q si aliqñ nō mouet: sz sit sub p̄uatiōe motus q opz q per aliud agēs extrahat̄ in actū suū. qō si nō sit p̄ns nō mouebit.

Arg. 5. ¶ Cōfirmat̄. Quia vt hī. 2. physi. cō. 48. vocat cōtingēs equalr q in eadez dispōne se hz ad ɔ̄ria: et dicit q a tali ɔtingēti equalr nulla puenit actio nisi adsit illic alterū agēs qō magis facit vnū ɔ̄riox q̄ reliquū. ergo eadē rōne. si cōcedim⁹ in p̄mo motore. q ēt est in eadē dispōne ad motū et ad quietē. opz ɔcedere q est in eo agens equalr et nō exit in actū nouū sine nouo agēte extrahēte illū de nō agere ad agere.

Arg. 6. ¶ Nota q rō Cōmētatoris cogit hic. qa arguit ibi. Si. n. a ɔtingēti equalr puenire actio fieret sil vtrūqz ɔ̄riox. ergo eadē rōne hic: qr si a p̄mo motore pcedit aliq̄ actio vt hz eādē pportionē ad motum et quietē. vtrūqz sil fieret. ¶ Cōfirmat̄. Nā cō. 8. mouet Cōmētator dubōnē ɔ̄ p̄missa. q ista regula nō valz in potētijs rōnalibus. et in volūtate. q si nouiter agāt. hoc erit p nouā dispositionē additā. ¶ Cōtra qō sic arguit ibidē. Aialia hñtia potentias rōnales: et que hñt equalr motū et quetē nō incipiūt nouiter moueri. nisi pp aliquā renouationē trāsmutationū factax in eis ab agēte extrinseco vel ab aia. pbat̄ p̄. exēplo: v3 puta. cū aer extrinsecus calefacit ipsa vel frigefacit. tunc incipit in aia ex tali passione aliqua ɔcupiscētia vel appetitus: et tūc incipit aia moueri postq̄ nō mouebat̄. pbat hoc rōne q̄ supra. 2. phy. Quia si nō adueniret sibi noua dispositio. sz remaneret vt p̄us in eq̄lib⁹ dispōnib⁹ ad motū et quietez. tūc rō nō erit q̄re mō mouebit̄ nouiter plus q̄ añ. vel si plus mouebit̄ nūc q̄ añ. tūc aget sil motū et quietē. qa potētia fuit eq̄lis dispōnis ad vtrūqz. et eadem proportio est in actionib⁹ sicut in potentijs. seqt̄ ergo q sil mouebit̄ et quiescet.

Si aūt aliqs ɔcesserit illud añs q p̄mus motor in antiquo longo tpe habuerit eandē pportionē ad motū. et ad quietem quocūqz mō sit agēs. siue p volūtatē. siue p nām ex ɔcessione isti⁹ añtis necessario oportebit ɔcedere q si nouiter moueat: et nō añ q hoc sit p nouā dispōnē vel nouaz cām sibi cōiunctā. ¶ Cōfirmat̄ 2°. Cōmētator. n. deridet opiōnē saracenox et chrīanorū q dicūt. q de⁹ ab eterno habuit actuz voluntatis eternū ad pducendū sortē ad p̄sentiā istius hore. q̄ hodie est: et qr talis act⁹ est etern⁹ in deo. nō accidit sibi noua mutatio: ɔ̄ hoc arguit q ille actus voluntatis eternus solū fuit cā remota pductiōis in p̄sentia. Qr si act⁹ ille eternus ab eterno fuisset cā pxima: ab eterno fuisset sortes pductus: p̄sentia aūt istius hore in qua deus disponit pducere ipz et ipsa ɔcupia cadens sup p̄sentia istius hore erit cā pxima ad agendū nouiter in ista et nō añ: et vbicūqz est cā pxima ipsa est q̄dā dispositio ad terminādū cām remotā. ergo seqt̄ q illa eterna volūtas hz cām seu dispōnē determinātē ipsaz. ¶ Et pōt cōfirmari p illud. 12. meta. Naz precisa cā q̄re oporteret ibi ɔcedere q esset ibi agēs extrahēs et cōcurrēs cū p̄mo motore est. qr ex hoc q ponit̄ nō esse actus purus et semp agere. seqt̄ necessario q esset in po^a ad agendū. ergo eadē rōne si volūtas eterna nō sit actus purus sic q semp agat. sed nouiter: seqt̄ nec̄io q est in po^a ad agendū et vltra q reqrat aliqō agens extrahēs. ¶ Itē. 15. ɔfirmat illud sic: q ēt in volūtarijs sic est q cū mouēs mouet cū p̄us nō mouebat opz aliā pportionē fieri iter ipsuz et motū que añ nō erat. Si nō: nō magis mouebit nūc q̄ p̄us. illud aūt p qō volūtas antiqua posset hic aliā nouā pportionē quaz p̄mo nō habebat non vī aliud nisi p̄sentia tēporis s̄m quā ɔgruit ipsi voluntati mouere cū p̄ nō mouit. ergo vt p̄ habet̄. q cā pxima ɔcurrēs cū volūtate eterna est p̄sentia tēporis cōgrui: et qua rōne pēdebat a p̄sentia tēporis pendebat ab appetitu causato ab illa p̄sentia. et ita requirit̄ noua dispositio qō est ppositū p̄ncipale.

Arg. 7. ¶ Itē infra arguit sic. Qñ ponit̄ antiqua volūtas in actu suo tūc hz antiquū volitū sibi corrñdens. ergo si voluntas antiqua postponit aliqd facere. h̄ nō est nisi qa illud volitū q postponit facere deficit sibi. et nō coexistit terminis eo tēpore sue volitionis antique s̄m talez dispōnē s̄m quā det sibi coexistere vt ipsuz fiat: qr dato q nō deficiat sibi in antiqua volitione. l. q sit in debita dispositione vt fiat. tūc esset necesse vt illud volitū qō postponit facere eēt sil in effectu cū antiq̄ volūtate. sicut suū antiquū volitū est sil cū ea: sz illa dispōe q̄ tūc deficit maxie vī p̄sentia tēporis ɔgrui et appetit⁹ vt fiat. ergo hī vt p̄us. q cā pxima ɔcurrēs cū volūtate antiqua est presentia tpis ɔgrui. Et dicit Cōmētator q illud fundamētū ipose est q negetur ab hoie p suā intrinsecā rōnē. sed si negetur hoc erit p suā extrinsecā rōnem.

Arg. 8. ¶ Itē infra ex pte appetitus Cōmentator dicit sic. Mouens dī multis modis. Uno mō dī mouens qō mouet absqz hoc q p̄cedit ipsuz appetitus. aut voluntas. aut desideriū. aut qōcūqz ipsuz volueris appellare. et illud vocat̄ mouens nāle. Aliud est mouens ad qō precedit appetitus. et dī actio voluntaria: tunc arguit sic. Qñ creatura nouiter pducit̄ p actionē volūtariā. ipsaz precedit appetitus (et hec ppositio Cōmentatoris conceditur a theologis. concedunt eniz q in pductione verbi pp̄ter ordinē nālez qui est in rebus. q sicut essentia ordine nāli est p̄ma respectu relonis. ita intelligentia essentialis est p̄ma respectu notionalis: et in voluntate velle simplex est p^m respectu velle notionalis) aut ergo iste appetitus qui precedit illā actionē voluntariā nouā. est actus voluntatis antique et eterne (qō nō potest esse. quia sicut ad nouam voluntatē sequit̄ suum nouuz volitum in esse statim sic ad antiquam voluntatem sequit̄ antiquum volitum. et ita creatura fuisset ab eterno) aut ille appetitus q p̄cedit actionē illā est nouus appetit⁹. et

habet̃ pncipale ppositũ.s.q noua actio nõ incipit nouiter in deo.nisi adsit illic alia noua cã cõcurrens cũ antiq̃ volũtate.¶ Cõfirmat̃ istud. In voluntate enĩ antiqua necesse est vt appetitus sit antiquus.ꝛ mouere.i.velle antiquũ.ꝛ volitum antiquum.sine pncipio.ꝛ sine fine:qd pbat̃ a destructione cõsequẽtis:qm̃ si volitũ desit.i.nõ fuit eternũ ꝛ volũtas defuit.ꝛ si defuit volũtas defuit appetitus.ğ eodẽ mõ erit in volũtate noua q ad primã noui voliti erit nouus appetit⁹:ꝛ sic habet̃ pncipale ppositũ. ¶ Instat ↄtra se sic. Dicet̃ q illud nouũ mouere est a volũtate antiq̃:sed tñ ab eterno nõ opabat̃ eius effectus q nouiter fit pp defectũ ei⁹ qd fuit necessariũ in motu.s.psentia istius hore terminate a qua pendebat voluntas eterna.¶ Nota.hec est rñsio christianoꝝ optima quã hñt.s.q cũ volũtas diuina sit idem q suũ velle.sicut volũtas diuina est actus purus ita velle qd hꝫ suũ/ꝛ nouũ/ꝛ antiquuꝫ/semp fuit in actu in eo.nõ tñ ab eterno res fuerunt pducte.q2 nondũ venerat hora tẽporis imaginati in qua pdestinauit ea pducẽda.¶ Cõtra qd arguit sic.Querendũ est in nouitate illi⁹ respectie.s.hore terminate.a quo nouiter causabat̃.aut ab agẽte volẽte.aut nõ volẽte.Si volente.seq̃t̃ p⁹ ↄsecutio ipo̾s.s.q añ suã productionẽ p nouã volũtatẽ pcessit q̃dã nouus appetit⁹.ꝛ ↄsequẽter oĩa ipossibilia a pn⁹ deducta.s.q ante motũ fuit motus.q2 ante pductionẽ rei p motũ q ponebat̃ pmus.fuit mot⁹ appetitus ab appetibili.Si aũt nõ volẽte.hoc est ↄ positũ.ponit̃ enĩ.c.4.q de⁹ agit volũtate.¶ Itẽ cõmẽto.9.phs ꝛ Cõmẽtator intẽdunt tale argm̃.Si pmus motor nõ mouit ab eterno.sꝫ nouiter.ğ opꝫ q cũ nouiter incipit mouere q alia mutatio facta fuerit in ipso vel in mobili qd mouetur. Qd pbat̃.q2 cũ motor ꝛ motũ sint de caplo Ad aliqd.si igitur inter ista nouiter icipit mot⁹ opꝫ q inter ipsa facta fuerit relo que nõ fuit añ.Sꝫ oĩs relo seq̃t̃ transmutationem. opꝫ ergo q fuerit mutatio vel in motore.vel in moto.vel in vtroqꝫ:ꝛ sic.si mot⁹ nouiter inciperet añ motũ erit motus. ¶ Et põt istud argm̃ distincte deduci sic.Qñ pmus motor nouiter ageret cũ p nõ egit.ante actionẽ opꝫ q ibi sit mutatio vel in motore vel in moto.Querit̃ ğ in quo est illa mutatio pcedẽs.si ista mutatio recipit̃ in nihilo.hoc ipo̾e est. cũ nihil nõ possit eẽ subm alicui⁹ entis.ğ est ↄcedẽdũ q in deo est illa mutatio qd est ipo̾e:vel in mobili. Qd si sic.ğ mobile pcessit ipsuꝫ sicut subm eius:sꝫ qd pcessit oẽm mutationẽ seu motũ pcessit tẽpus.qd est passio mot⁹.ꝛ qd pcessit tẽpus est eternũ.ğ mũdus est etern⁹.¶ Itẽ cõ.11.arguit phs ꝛ Cõmẽtator sic.Impo̾e est imagiari tps sine instãti: sꝫ instãs semp est pn⁹ futuri ꝛ finis pteriti.ergo añ oẽ instãs fuit tps:ꝛ post oẽ instãs erit tps.Sꝫ qd semp põt accipi ab añ ꝛ semp a retro.illud est eternum.ğ tempus eternum:ꝛ si tempus.ergo motus ꝛ mundus.

Secundus articulus.Quo rõnes phi ꝛ Cõmẽtatoris sunt ↄ phias.Ubi p pbo q due pme rõnes phi ꝛ Cõmẽtatoris fũdant̃ sup falsuꝫ q̃.s.dicũt q oẽ qd nouiter fit.fit ex po⁹ pcedẽte ipꝫ.Q2 ex pte creature que fuit pducta ab eterno nõ req̃rit̃ po⁹ pcedẽs ex qua fiat:ꝛ hꝫ Sm phm ꝛ Cõmẽtatorẽ.ğ nec si nouiter fiat.Añs pbat̃ in pma isto lib.2.dis.1.q.4.ar.2.Probatio ↄñtie.Qd nõ repugnat rei in vno instãti p nullo instanti repugnat sibi:ꝛ hoc loquẽdo de formali repugnãtia.q2 formalis repugnantia semp est ipo̾is rei:ꝛ pro toto tpe ꝛ pro quolꝫ instãti:sed hic loq̃mur de formali repugnãtia q̃ eẽt inter nihil ꝛ aliqd.ğ si in vno instãti eternitatis potuit esse creatura pducta de nihilo.ğ ꝛ in quolꝫ.¶ Itẽ phs ꝛ Cõmẽtator posuerunt q ea que fuerunt ab eterno receperunt esse a deo.sicut a cã finali:vt pbat̃ pma qõne istius.2.arti.2.ꝛ.3. Tunc arguo. Certũ est q creature accipiẽtes eẽ ab eterno a deo.nõ habebãt potentiã precedentẽ se ex qua fiebant.sed solũ erant entia per potentiã sue cause in esse:sed eadeꝫ rõne qua ab eterno poterant accipere eẽ sine potẽtia pcedente ex qua fiebant eadẽ rõne ꝛ in tẽpore.ğ falsuꝫ assumũt.s.q si pm̃ mobile sit nouiter factũ q hoc est p motũ precedẽtẽ ipꝫ quo reducit̃ in esse de potẽtia ad actũ. Maior pꝫ.q.1.artic.2.ꝛ.3.ꝛ.q.2.arti.2.pbo minorẽ.Quia phs ꝛ Cõmẽtator imaginant̃ q ea necessitate qua deus ponit in esse eadẽ ꝛ creature:q̃ sunt ab eterno:q̃si per quãdã resultationẽ ꝛ ↄsecutionẽ recipiũt esse:sed eadẽ pbabilitate qua cõcedũt.q celuꝫ recipit esse p quãdã ↄsecutionẽ.q2 hoc est pfectionis seu eminentie in deo.q ad potẽtiã eius in esse celuꝫ:ꝛ alia eterna accipiunt esse.eadeꝫ hñt cõcedere.q ex hoc q deus est in hac hora tẽporis resultant in esse ex nobilitate ꝛ perfectione oĩa entia q̃bus cõgruit vt sint in hac hora.ꝛ hoc p bona dispõne vniuersi:sed cũ ipsi ponũt q talis cõsecutio creaturarũ in esse solũ req̃rit deũ in rõne finalis cause nõ efficientis:seq̃t̃ nullaꝫ potẽtiã ex qua fiebat pcessisse eorũ esse. Hoc pꝫ tota narratio Cõmẽtatoris.12.meta.cõmento.44.q̃re eterna non habent agens.est q2 agẽs semp preexigit ens in po⁹.sed nõ finis.¶ Itẽ. Ista ↄñtia pbat̃ per oĩa illa argumẽta doctorũ que pbant q mundus potuit fuisse ab eterno.Quere.q. sequẽti.¶ Scdo pbo q due alie rõnes eorũ peccãt cõtra phiaꝫ.Dicunt.n.q si nouiter agat de⁹ q req̃rit̃ q nouiter determinet̃ p nouã dispõnẽ sibi contingentẽ.Sed hoc est ↄtra phiaꝫ pbo.Quia si pducat̃ mõ nouiter creatura per agẽs nãle deus influit in illã creaturã saltẽ influentia gñali.Aut ğ per determinationẽ quã habuit qua.s.determinauit se ab eterno vt isfluat in quãlibet cãm qñ est:ꝛ tũc habet̃ ppositũ.q cũ nouiter pducat creaturã:ꝛ nõ req̃rit̃ determinatio noua vel nouus appetitus.sꝫ determinatio q̃ fuit ab eterno sufficit. Aut per nouã:ꝛ tũc ẽt habet̃ ppositũ.q2 qua rõne in vno casu nõ repugnat deo noua determinatio nec in alio.¶ Itẽ. Ipsemet Cõmentator.3.de aĩa.cõ.36.per totũ ponit itellectũ mãlẽ nouiter copulari nobiscũ mediãtibus speculabilibus eternis que ab eterno penes se habuit. Per hoc enĩ q nũc verificat cõia pn⁹ q̃ ab eterno penes se habuit ab eterno erant sibi verificabilia ꝛ q̃si pbanda p sua signa que nouiter sũt in tẽpore.ꝛ ponit nouiter copulari nobiscũ(vt declarat̃.q.1.sup snias artic.p.ꝛ isto scdo lib.dis.2.art.3.)sed istud nõ poterit ipse saluare nisi illa eterna determinatio sufficiet ad nouũ effectũ.ğ peccat iste heretic⁹ ↄtra pn⁹ ppria.¶ Cõsirmat̃.q2 rñdendo dicet̃ q copulat se p nouũ appetitũ.ↄ.qua rõne ab eterno potuit hãc eterna speculabilia verificanda in tpe p phantasmata creataꝝ:puta.verificãdo hãc.oẽ totũ est mai⁹ sua pte:p sua singularia qñ sunt:eadẽ rõne potuit ab eterno habuisse talẽ appetitũ. videlꝫ verificãdo talia pn⁹ nouiter:ꝛ in tpe qñ forẽt:q2 oẽs determinationeꝫ in itellectu potuit comitari determinatio cõsil̃is in volũtate.¶ Cõfirmat̃.Q2 si adhuc dicat̃ rñdendo q potuit ab eterno habuisse tales determinationes voluntate:ꝛ intellectu:tñ qñ nouiter copulat̃ nobiscũ p phantasmata hꝫ nouã applicationẽ nobiscũ:ꝛ ita nouã determinationẽ.nec hoc sibi repugnat cũ sibi nõ repugnat mutari. ho aũt repugnat.ꝛ iõ nõ ẽ sile. ¶ Cõtra.dato q itell̃s mãlis esset imutabilis in se ꝛ esset sua opatio:si tñ hoc poneret̃ q in copulatione sua cũ phãtasmatib⁹ nr̃is nõ poneret̃ aliqd nouũ in ipso:sꝫ in nobis.tũc oporteret eũ ↄcedere q nõ copulat̃ nobiscũ p nouã dispõnẽ:sed hoc ponit theologia nr̃a de ho.q creãdo nouiter aliqd nouũ.solũ ponit̃ aliqd nouũ in creatura nõ in deo.ğ Cõmẽtator p sua pn⁹ nõ pbat ↄtra nos theologos:sꝫ magis petit pm̃.¶ Tertio pbo q q̃nta rõ sua.s.q de⁹ mutaret̃.nõ valet.sic.Q2 nouo influxu gñali quo de⁹ nouiter isfluit in creaturã nouiter factã aliqd pducit̃ in creatura:ꝛ tñ de⁹ nõ mutat̃,eadẽ rõne in nouo isfluxu spãli.s.qñ aliqd nouiter creatur:sed hoc est verum. Probo maiorem:

maiorē:q2 tota ratio mutatiōis arguit̄ ex nouo ꝓducto:sed per oēm nouū influxū efficiētie de quo loquimur/siue sit generalis siue specialis est aliqd nouū ꝓductū.ergo eadez est ratio mutationis vtrobiqꝫ:ꝓbo minorē.Quia si nouiter ꝓducit̄ musca ipsa nō faciet opationes musce visquequo de⁹ influat efficiēter coagēdo cū musca saltē efficiētia generali. Tūc arguo.impolē ē eē efficiēter agēs sine actiōe.ergo de⁹ in generali nouo influxu hꝫ actionē:sed nulla actio transiēs est qua nō ꝓducatur aliqua passio in patiēte.ergo qñ deus nouiter influit in creatura aliqua motio/seu mutatio recipit̄ nouiter in creatura:qđ est ꝓpositū.¶ Qꝫ aūt deus influat (qđ supponebat̄ i maiori)pꝫ ꝑ p̄maꝫ ꝓpositionē de causis. Omnis eniꝫ causa p̄maria plus influit ⁊c̄.⁊ loqtur de influxu cui corrn̄det effectus in ꝓducto.Cōmē.eniꝫ suus ibi Alfarabius exponit ꝙ deus largit̄ esse entibus.⁊ alie creature largiunt̄ viuere ⁊ sentire ⁊c̄.⁊ hec est opinio sua ꝑ quā ꝓbatur minor.¶ Itē.Aristo.5.phẏsi.vult ꝙ aliquid nō mutat̄ si sibi aliquid nouiter adueniat:duꝫ tñ p̄habuit formā determinantē ipsaꝫ ad illud.Uerbi grā.de relone silitudinis aduenientis alicui p̄existenti albo:sed in ꝓposito ponit̄ ꝙ de⁹ ab eterno habuit p̄destinationes respectu oīum influxuum taꝫ generaliū q̄ꝫ specialiū qbus influit in creaturas.ergo nō mutatur.¶ Confirmat̄.q2 si rn̄dendo dicat̄ ꝙ hoc puuilegium est solius relonis qđ aduenit sine mutatione eius cui aduenit.Contra.ratio quare relo pōt nouiter aduenire sine mutatione est:q2 suū fundamentū p̄cessit in eo cui aduenit. Quia da oppositū.impolē eēt qn mutaret̄ per relonis aduentū.sed in ꝓposito ponit̄ ista determiatio in deo p̄cessisse ab eterno.ergo reuertit̄ ratio.De hoc li.1.dis.3.ar.5.¶ Iteꝫ. Phs ⁊ Cōmē.nūq̄ꝫ ponerēt ꝙ agēs ageret ꝑ aliquā noueꝫ dispositionē aut ꝙ ipm mutaretur nisi imaginādo ex parte ipsius agētis ꝙ accideret sibi illa noua actio:⁊ hoc imaginātur oēs sue rōnes supra.Uidelicet ꝙ si nouiter agat ꝙ ipse deus ex p̄te sui nouiter determinaretur ⁊ nouiter adueniret sibi sua actio:⁊ satis in hoc ꝯcordant cū theolo.Ambrosius p̄mo de trinitate vbi dicit ꝙ si pater nouiter generaret filiū generationis accessiōe mutaret̄.sꝫ ponēdo ꝙ creature nouiter reciperēt eē a deo per suā resulationē in eē.ita ꝙ in eis solū imaginat̄ noua receptio eēntie ⁊ deo nihil nouū aduenire:vt deductū est rōne.2.istius arti.clare pꝫ ꝙ tunc nō ponitur deo aliquid nouū aduenire.ergo nō mutat̄.¶ Quarto ꝓbo ꝙ ratio de instāti nō valet.Quia cū dicit ꝙ quolibet instans est p̄ncipiū futuri ⁊ finis p̄teriti si istud intelligatur de quolibet instāti tēporis realis tunc petit p̄ncipiū:ꝓbo q2 eadem rōne dicatur ꝙ qñ moueor ab hostio vsqꝫ ad portā ꝙ tēpus nostrū qđ nos ponimus est eternū:q2 dicam ꝙ instans corrn̄dens p̄mo mutato eē eius/ est terminus p̄teriti ⁊ finis futuri:⁊ ideꝫ dicant de illo p̄terito tēpore.⁊ sic in infinitū.Et ex hoc ꝓbo ꝙ petebāt p̄ncipiū sic.Qñ assumit̄ qđ erat ꝓbanduꝫ est petitio:sꝫ Aristo.assumpsit qđlibet instans esse p̄ncipiū ⁊ finis.⁊ hoc erat ꝓbanduꝫ ꝙ aduersari⁹ diceret sicut nos.q salua[m]us tēpus incepisse.dicimus ꝙ h solū est verū de istāti cōtinuatiuo nō de istāti initiatiuo.q2 dicim⁹ ꝙ istās initiatiuū tpis ē tm̄ p̄n^m tpis ⁊ nō finis.ḡ si intelligat de quolibet instāti tēporis realis ipse petit p̄ncipiū. si xo intelligatur de tēpore imaginato(sicut necio opꝫ)tūc nihil valet argumentū.Non enim valet si añ hoc instās qñ incipit iste motus oportuit esse tēpus in imaginatiōe respectu cuius instans imaginabat̄ terminus.ergo tēpus est eternū realr̄.¶ Quinto ꝓbo ꝙ cōtradicit sibi in ꝯclusione.Q2 3° de aia ꝓbat ex intentiōe ꝙ aīa itellectiua est forma.sꝫ ad rōnem suā de eternitate mūdi sequit̄ ꝯtriū.ergo ⁊c̄.Maior ⁊ minor ꝓbantur infra dis.19.arti.1.circa mediū ⁊ in fine.

Rñ° ad,

Tertius arti.Ubi p̄mo possunt iste hereses solui phẏsice.iterimēdo in quolibet argumēto aliquā ꝓpositionē.In quolibet.n.argumentoꝝ istoruꝫ ꝓbatur aliqua ꝓpositio formalr̄ falsa ⁊ cōtra phiam: vt pꝫ ex.2.arti. Scđo possunt solui theologice.¶ Unde ad dissolutionem istarū hereseꝫ est p̄mo intelligendū.ꝙ cā ꝑticularis differt ab vli in hoc ꝙ cā ꝑticularis non ꝓducit totum esse rei.sed p̄supponit materiā vel subiectū de qua vel in quā ꝓducit.⁊ ꝑꝑ subiectū qđ p̄supponit dicit̄ ei⁹ actio mot⁹ vel mutatio: causa aūt vlis nō p̄supponit aliqd.sed totū ꝓducit ex nihilo.⁊ ideo eius actio nō dicit̄ motus vel mutatio sꝫ simplex emanatio.¶ Per hec ad duo p̄ma argumēta.Ad primum cōcedat̄ ꝙ Cōmen.⁊ Phs bene arguit qđ agens ꝑticulare nō agit nisi circa ens in potētia.agēs tñ totius eē ⁊ vle ex nihilo agit:⁊ qñ dī ꝙ argumētū sarracenoꝝ nō valet q2 si de⁹ nō ꝓduceret ex nihilo ꝙ eēt ex diminutione ⁊ iperfectione eius.dico ꝙ valet.q2 si agens vle qđ debꝫ esse cā totius esse non posset ex nihilo producere ipsum esset agēs vniuersale iperfectū ⁊ diminutū.⁊ qñ dī ꝙ ex hoc nō esset iperfectū ꝙ nō posset impolē.dico ꝙ posse ꝓducere ex nihilo est ipossibile ꝑticulari agēti nō agēti vli/sed hoc cōuenit sibi cuꝫ sit cā totius eē.¶ Ad 2^m qñ dicit̄ si motus est factus.ergo opꝫ mobile p̄us fieri.Cōcedo:sed mobile nō fit motu vel mutatione p̄cedente ipm:sꝫ creatione vel simplici emanatione:⁊ ita motus nō p̄cessit motū in infinitū.Sꝫ actio que est simplex emanatio vel creatio p̄cessit oēꝫ motū ⁊ oia mobilia: sed ibi est status.¶ 2° est intelligēdū ꝙ cū deus nouiter ꝓduxit creaturā ꝑ voluntatē ꝙ tunc in deo nō incipit nouus actus volēdi.sicut ēt dicerēt Phi.ꝙ cum nouiter influit in opatiōes musce nouiter genite nō aduenit deo nouus act⁹. sed ille fuit in deo ab eterno:voluit eniꝫ ab eterno ꝓducere mundū in illa hora qua mundū ꝓduxit.ita ꝙ ille actus voluntatis quo ab eterno voluit mundū ꝓducere nō fuit qdā actus volēdi confusus:⁊ ideterminatus.sꝫ determinatus ꝙ in tali hora voluit mundū ꝓducere.nec tñ ita ꝙ p̄sentia illius hore causabat in voluntate diuina nouū appetitū.⁊ sic esset causa prima determinās voluntatē diuinā ad actum creādi pro illa hora(sicut imaginat̄ Cōmē.)sed ipsa voluntas diuina determinauit ab eterno seipam ad tunc ꝓducendū.¶ De ista p̄destinatione est itelligendū ꝙ nō iponit aliquā necessitatē vt creatura ꝓducatur.Qđ pꝫ.q2 nulla necessitas est in volūtate nisi sm̄ necessitatē que p̄us determiata est ⁊ sentētiata in itellectu.Uerbi grā.ꝙ necessario vult de⁹ seipm.⁊ ꝙ nos necessario volumus bonū in vli est.q2 itellectus dicit ꝙ in tali bono est ois rō bonitatis ⁊ nobilitatis.sꝫ p̄sciētia dei eterna nō dictabat nec p̄sentētiabat ꝙ talis creatura in tali hora fuerit necessario ꝓducēda.sed cōtingēter solū.ergo volūtas nō p̄destināuit ab eterno necessario eius ꝓductionē.sed ꝯtingenter.⁊ ita ꝯtingenter ꝓducit̄.Minor ꝓbatur:q2 p̄sciētia dei eterna nō dictabat illā ꝓducendaꝫ nisi sm̄ conditionem que congruit sibi per sui naturam.sꝫ quelibet creatura per sm̄ naturam habet solum bonitateꝫ contingentem.ergo prescientia p̄sententiauit illam ꝓducēdaꝫ ꝯtingenter.¶ Huic cōcordat ꝙ qdaꝫ dicūt ꝙ ille p̄determinationes in volūtate diuina nō ponunt aliquā necessitatē sibi q̄ sit ei itrinseca:q2 cum qcquid ei itrinsece insit est ipse deus est simplr̄ necessitas.sequeret̄ ꝙ ꝓduceret creaturā de necessitate nature.iponunt ergo volūtati diuine modū agēdi sꝫ ꝯditionē rei factibilis que cum sit contingens. productio est contingens.Hec est imaginatio Aug.in libello de triplici habitaculo circa mediū vbi ꝓbat ꝙ Adaꝫ nō necio peccauit.⁊ si deus sciuit eū peccaturuꝫ.q2 nō peccauit nisi sm̄ ꝙ deus p̄sciuit ipm peccaturū.sed de⁹ nō p̄sciuit ipm peccaturū nisi q2 p̄sciuit ipꝫ hēe liberꝫ arbitriū quo potuit deficere.ergo peccauit libere non necio.Ecce explic̄e ꝙ p̄sciētia dei ⁊ a filii p̄destinatio ⁊ p̄determiatio siue volūtatis accipit̄ ⁊ arguit̄ sm̄ ꝯditionē rei create.⁊ ꝑꝑ hoc nō iponit

Ad p̄mū

Ad scđm

Predestinatio non ponit necessitatē.

necessitatē:ꝛ ꝑ hanc modū pōt bene sustineri ꝙ deꝰ ꝓducit creaturas libere libertate arbitrij.ꝛ libere libertate imutabilitatis:rō est/q: suū cur ꝑꝑ qḋ ꝓducit.s.in itellectu suo dicit rōnem ꝛ cām necessariā ꝛ imutabilē qua ꝓducat.s; cur creatio est solū ꝯtingens in itellectu.ergo ꝛc̄.De hoc li.1.di.11.articulo.3.℄ 3ᵒ est intelligendū ꝙ hoc qḋ dico ꝙ ꝑsentia illius hore nō dicit aliquā ptē tēporis realis:q: tunc tēporis ꝑcessisset creationē mūdi.s; dicit ptez tēporis imaginati:diu eniʒ anteq̄ deus ꝓduxit mundū potuit mūdū ꝓduxisse.s; toti illi diuturnitati nō corrńdet tēpus reale/sed tēpus imaginatū solū.Qz opʒ sic ꝓcedere tēpus imaginatū:pʒ.q: mensurabile semꝑ dicit̄ respectu mensure.ergo eodē mō quo aliquid ponit̄ mensurabile opʒ ꝙ sibi corrńdeat mensura:sed añ tēpus nostrū verȝ qḋ sequr primū motū nouū.imaginamur nos ꝙ ꝑcessit aliqua diuturnitas/in qua res mutabiles poterāt fuisse.ergo huic diuturnitati in imaginatione soluʒ opʒ cōcedere aliquā mēsurā imagiatā nō eternitatē.q: imagiat̄ ꝙ i illa diuturnitate poterāt ꝑcessisse res mutabiles q̄les sunt in tēpore nostro.ergo tēpus imaginatuʒ.℄ Ex his

Ad tertiū

pʒ ad tertiā heresiʒ/qñ dicit̄ ꝙ si geuit tēpore infinito ꝛ aduenit noua actio opʒ ꝙ adsit illic aliqua cā agēs.Uerū est. si sic quieuisset ꝙ nō habuisset actionē aliquā elicitā.s; fuisset in potētia idetermīata ad agendū.ꝛ nō agendū.ꝛ cōtingenter ꝛ idifferēter:sed(vt dictū est)volūtas fuit in actu volendi ꝓductionē ab eterno/ꝛ fuit ēt ipsa determinata ad ꝓducendū pro hora qua ꝓduxit.℄ Ad ꝯfirmationē pⁱmo qñ

Ad q̄rtuʒ

dicit̄ ꝙ habuit eandē ꝓportionē ad motū ꝛ q̄etē:falsuʒ est: fuit eniʒ determinata ad ꝓducenduʒ.℄ 2ᵒ ad illud de.12. meta.qñ dicit̄ ꝙ si nō semꝑ egit ꝙ fuit ibi potētia:cōcedatur.Et qñ addit̄.ergo idiguit agente extrahēte ipsum ꝛc̄.dico ꝙ hoc nō seq̄tur/nisi supponēdo ꝙ fuisset in potētia que nō fuisset vltimate determinata ad actū.sed in ꝓposito voluntas diuina fuit ab eterno determinata ꝛc̄.℄ 3ᵒ ad illud

Ad q̄ntuʒ

de 2ᵒ physi.Dico ꝙ argumentū ꝓcedit de potētia que eq̄liter se hʒ ad vtrūq; ꝯtrarioȝ:hic aūt dicimus ꝙ potētia fuit

Ad 6ᵐ

determinata ad motū pro tēpore suo.℄ Ad quartā heresiʒ cōcedo ꝙ si ꝯcederet̄ istō añs ꝙ primū agēs fuisset i idifferēti dispōne ad motū.ꝛ quietē.ꝛ ad ꝓducendū ꝛ nō ꝓducēdum.ꝙ cā nouiter agens haberet nouā dispōnem cōcurrētē secuʒ/vel ꝑsentiā tēporis cōgrui/vel nouū appetitū:s; in ꝓposito ponimꝰ ꝙ volūtas fuit determinata ad ꝓducendū ꝛ pro tali hora.℄ Ad ꝯfirmationes ꝙ volūtas antiqua fuisset cā remota.ꝛ ꝙ potētia determinasset eā tanq̄ cā ꝓxima. Uerum est si ex se non fuisset determinata.℄ Ad secundā quando dicitur ꝙ adueniente ꝑsentia temporis tunc venit ꝓportio inter nouū agēs ꝛ nouū ꝓductū.Uerū est si antea nō ꝑcessisset.sed ab eterno habuit voluntas antiqua ꝓportionē ad nouū effectū:per hoc ꝙ ꝑ diuinā sapientiā fuit de

Ad 7ᵐ

seipsa determinata ad talē effectū ꝓ tali tēpore.℄ Ad aliḋ qñ dicit̄ ꝙ volūtas antiqua postposuisset facere nouū volitū ꝙ aliq̄d defuit quare postposuisset expectās ꝑsentiā tēporis.dico ꝙ aliq̄d defuit sicut sine quo ꝛ extrinsece/nō tñ sicut alia postposuisset cā vel dispositio necessario req̄sita

Ad 8ᵐ

ꝛ ex ꝑte sui.fuit enim sufficiēter determinata pro illa hora a parte sui.℄ Ad aliud qñ dicit̄ ꝙ oportuit in noua actione ꝑcedere nouū appetitū:dico ꝙ nō.sed sufficit ꝙ ꝑcessit determinatus appetitus ad hoc ab eterno.℄ Ad ꝯfirmationē qñ dicit̄.ꝙ sicut in antiqua volūtate fuit antiquus appetitus.ꝛ āntiquū velle ꝛc̄.ita in noua volūtate est nouus appetitus:dico.ꝙ sufficit antiquus appetitꝰ.qui ꝑcessit vt deter-

Ad 9ᵐ

minatꝰ ad hoc ab eterno.℄ Ad aliud qñ dicit̄ ꝙ saltē oportuit voluntatē antiquā expectare illā horā determinataʒ ꝓ ꝓductione.Uerū est:ꝛ qñ querit̄ q̄d fuit causa in ꝓducēdo illā nouā:dico ꝙ illa noua hora in qua mūdus debebat nouiter creari nō fuit hora tēporis realis q: tēpus reale sicut ꝛ motꝰ seq̄bat̄ mūdū creatū.illa aūt ꝑcessit tāq̄ corrńdēs facrōi mūdi.fuit ĝ hora tp̄is imagiati:hore āt tp̄is imaginati

Ad 10ᵐ

nō opʒ dare aliqḋ agēs:ꝛ iō qḋ nulla.℄ Ad aliud.qñ dicit̄ ꝙ in noua actione fuit noua relō.Dico ꝙ sufficit illa que sequebatur voluntatē diui: q: ꝓut fuit determinata ad talem effectū ab eterno.ꝑ hoc eniʒ ꝙ fuit determinata ad talē effectū i tali tp̄e habuit quēdā respectū rōnis ad illū:ꝛ ille respectus rōnis in deo sufficit.sicut idee que sunt respectꝰ rōnis sufficiunt respectu totius mundi.℄ Ad aliud dico ꝙ pⁱ-

Ad 11ᵐ

mū instās tēporis nō fuit terminus tēporis ꝑteriti realis.s; imaginati solum:ꝛ ita solum tempus imaginatum precessit tempus.

℄ Questio.VI.

VTrū positio phi ꝛ Cōm.de eternitate mūdi que est falsa de facto.saltem sit vera de possi.℄ Q: in ꝑcedēti q̄ōne posita est via phōꝝ:q̄ ꝓbant ꝙ de facto mūdus est eternꝰ. iō in querēdo de possi pⁱmo ponā extremas opiniones in hac materia.℄ 2ᵒ rńdendo ad argumēta negantiū possibilitatē in vltimo argumēto Henrici qḋ est.ꝙ seq̄tur infinitū in actu inquirā de illa maxīa difficultate q̄ seq̄tur ad positionē de possi.s.ꝙ erit ifinitū actu.¶ 3ᵒ de illa difficultate que seq̄tur.s.ꝙ inter eē ꝛ nō eē rei sit ordo solū nature ꝛ nō duratiōis.ꝛ ita aliq̄d duratione sil' est ꝛ non est.

PRimus arti.De eternitate mundi.Ubi dicūt q̄dā.

Ricardꝰ.

Ricardus ꝙ nō est pōle ꝙ mūdus fuisset ab eterno:qḋ ꝓbant.pⁱmo sic.℄ Posito.n.ꝙ mā fuisset ab eterno ꝛ tñ increata/ex illa nō potuisset fuisse factus mūdus ab eterno.sed ita cito ꝓduxisset deꝰ mūdū ab eterno de materia sicut de nihilo.ergo ꝛc̄.Assumptū ꝓbant.Quia de ista mā nō fecisset mundū ꝑ motum ab eterno:q: motus req̄rit morā:sed ꝓductio dei est imorosa nec ꝑ mutationeʒ.q: ois mutatio req̄rit instās.sicut motus/tēpus.sed qḋ non potuit fieri nisi in instāti qḋ q̄dem instans fuisset ab eterno nō potuit fieri ab eterno.ergo ꝓductus mūdus ꝑ mutationē non potuit eē ab eterno.Minor pʒ:q: añ instās creationis mūdi nullū fuit instās:ꝛ ita sicut totū tēpus qḋ nūc est terminatur ad instās ꝑsens qḋ nūc est.ita totū tēpus a ꝑte añ terminatum fuit ad instās creatiōis mūdi.℄ Hinc arguo.Inter duo instātia nō pōt fluere tp̄s infinitū:s; si ab eterno fuisset creatio/oporteret tp̄s iterceptū iter instās creatiōis ꝛ instās ꝙ nūc terminat tp̄s eē infinitū.q: extremū est infinitū.ĝ qḋ nō potuit fieri nisi in instāti posito ab eterno/nō pōt esse ab eterno.q: posset dici ꝙ ista ꝓductio de mā increata nō eēt motus nec mutatio.Et hoc sic ꝓbatur:q: ꝓductio alicuius de potētia ad actū necessario est motus vel mutatio.nā mo-

Mundū ab eterno fuisse est ipossibile.

tus est actus entis in potētia inquātū huius.℄ Itē.In ver-

Arg.2ᵐ

sione:terminus ad quē.est nō ens actu/ꝛ nō ens simplr.ꝛ in creatōe:terminus a quo.est nō ens in actu/ꝛ nō ens simplr: ꝛ sicut se hʒ nostro mō ens ad infinitatē a ꝑte post.ita se hʒ nostro mō ens ad infinitatē a ꝑte añ.Sʒ versio que est ad nō esse.nullo mō stat cū infinitate a ꝑte post.ĝ eodē mō est creatio que nō stabit cū infinitate a ꝑte añ.℄ Si di ꝙ non

R.sio.

est sil'e de infinitate vtrobiq;.q: infinitas duratiōis a parte post semꝑ est i accipiēdo eē.s; a ꝑte añ semꝑ est in accepto esse.Cōtra.quāto duratio plus importat de entitate tāto ei magis repugnat nullo mō ens.Sʒ hʒ est infinitas que est i accepto eē q̄ȝ que est in accipiēdo/q: illa ē actualis alia possibilis.ĝ illa plus hʒ de entitate q̄ȝ scḋa.ergo illi magis repugnat nullo mō eē.℄ Itē.Qḋ assumit̄ est falsuʒ.q: sic a ꝑte

Argᵐ 5ᵐ

post.post hūc diē semꝑ succedit aliꝰ/ita a ꝑte añ:añ hūc diē semꝑ ꝑcessit dies.si mūdus sit eternus.ĝ eodē mō semꝑ infinitas est in accipiēdo a ꝑte añ sicut a ꝑte post.℄ Itē.Posi-

Argᵐ 6ᵐ

to possi i eē nō accidit ipōle:s; istā hypothesim seq̄tur ipōle si ponat̄ in effectu:q: seq̄tur ꝙ deꝰ nō potuit nō creasse mūdū:posita hypothesi,ꝛ ita ꝙ creauit mūdū ō necīᵒ: ꝓbatio assumpti

assumpti. Quia si deus creauit mundū ab eterno ꝛ nō de necessitate. Aut ḡ potuit nō creare qñ creauit. qḋ nō pōt eē: q2 oē quod est, qñ est, necesse est eē. Aut potuit non creare anq̄ creauit quod nō est. q2 ante eternū nihil. aut potuit nō creare postq̄ creauit qḋ nihil est. q2 nō pōt nō facere qḋ factū est. ℂ Itē. Qz mūdus fuisset ab eterno creat⁹ icludit ɔtradictionē. ḡ deus nō potuit ꝛc̄. pbaꝰ. Qz deus nullo mō potuit deducere mām̄ de vno eē ad aliud eē qn foret inouatio circa naturā. ita ꝙ illud eē qḋ acqret natura foret nouū. ḡ a maiori nō pōt deducere aliqd a nō eē simplr ad eē pfectū: nisi eēt ibi nouū eē. nouitas aūt in eē. ꝛ duratio eterna a pte ante ɔdicunt. ḡ. ℂ Ad istā ɔnez arguūt alij sic. Hen. quolibeto. 1. q. 1. ad idez. Aut nō eē creature pcessit eē duratiōe ꝛ hēi propositū ꝙ nō fuit eterna. Aut nā tm̄. ꝛ sic posita ei⁹ eternitate tūc sil̄ duratiōe ꝛ eodē signo duratiōis fuisset ei⁹ eē ꝛ ei⁹ nō eē: qḋ est ipoīe. fili⁹. n. in diuis eo ē etern⁹ cuꝫ pře in duratiōe lꝫ posterior ordie nālis origis. q2 termin⁹ a q̄ gñationis filij nō sunt eē ꝛ nō eē. ꝛ per ɔñs sunt ɔpossibiles: sꝫ in creaturis termini sunt ɔdictorij. ꝛ icōpossibiles. ergo ꝛc̄. ℂ Itē. Hylarius de tri. ꝛ recitat illud magister di. 9. pbans eternitatē filij dei. dicit sic. Qḋ ex viuo viuū natū est hꝫ nec̄itatis pfectionē sine nouitate nāe. nō. n. nouū ē qḋ ex viuo gñat viuū q2 nec ex nihilo ē. ḡ fm̄ Hylariū. tota cā eternitatis filij dei est. q2 nō ē nouū nec de nihilo. Sꝫ creatura de nihilo ē ꝛ noua. ḡ ꝛc̄. ℂ Itē. posita hypothesi de⁹ potuit creasse hoīez ꝛ mulierē ab eterno in statu ɔpetēti ad gñationem. ꝛ ita ab eterno genuissent filios ꝛ filias. ꝛ ita eēnt infiniti filij ꝛ filie ꝛ aīe oium mansissent in actu. Assumptū pꝫ. q2 Phi ponentes mundū ab eterno posuerūt gñationē ab eterno. ℂ Itē sequiꝰ. Si de⁹ pduxit mūdū ab eterno. ḡ de⁹ pduxit creaturam de necessitate nature. ꝛ hoc de necessitate absoluta. non de necessitate ɔditionata tm̄: consequens falsum: pbatio consequentie. Qz illud tm̄ fit de necessitate cōditiōata ꝛ nō de nec̄itate absoluta. qḋ anq̄ eēt potuit habuisse aliquā potentiā que ipediret ipm eē. Uerbi grā. sortē sedere dū sedet est nec̄iuꝫ tm̄ necessitate ɔditiōata. q2 anq̄ sedit potuit fuisse ipeditus a sedēdo. Filius aūt in diuinis gñatur de necessitate absoluta. q2 nulla po⁹ ipediēs eius gñationē potuit pcedere eius eē. sꝫ si pōt eē ꝙ de⁹ pduxit creaturaz ab eterno. certū est ꝙ nulla po⁹ inueniꝰ que potuit pcedere istā pductionem ad impediendum eam. quia ante eternitatez nihil est. ergo sequitur si deus produxit creaturam ab eterno ꝙ produxit eam de necessitate nature. ꝛ de nec̄itate absoluta ꝛ nō ɔditionata tm̄. ℂ Contra istā viā arguiꝰ sic. Si de⁹ pduxisset creaturā de nec̄itate nāe. ab eterno pduxisset. q2 agēs naturale stati cū est (si nō sit defect⁹ in eo. ꝛ si nō reqritur dispō in passo) statiꝫ pōt in oppositū. Sꝫ volūtas diuina est ita potēs sicut nā. ḡ ꝛc̄. ℂ Itē. De⁹ q̄ rōne potuit pducere creaturā in illo nūc in q̄ fuit pducta: eadē rōne in priori. ḡ eadē rōne sic in ifi^m. ℂ Itē. Deus ab eterno fuit sūme pfectus. ꝛ opatio ei⁹ ē istātanea. ꝛ nihil dei est qḋ psupponiꝰ eius actioni. q2 nihil psupponit. ḡ ab eterno potuit in effectu creaturā pduxisse: ɔña pꝫ. si agēs artificiale esset ab eterno ꝛ ab eterno eēt pfect⁹. ꝛ opatio ei⁹ eēt istātāea ꝛ mā sibi pñs ab eterno eēt opatio ei⁹. ℂ Itē. Esse ab etno nō repugꝰ rei q2 ab alio. q2 tūc fili⁹ dei non eēt etern⁹. nec q2 ab alio in diuersitate sube q2 posito mobili ab eterno posset de⁹ fecisse motū ab eterno. ℂ Itē. Creature nō repugꝰ hēe ifi^tem durationis a pte post. ḡ nec a pte an. ɔñtia patet. Qz pus ꝛ posteri⁹ equalr se hñt ad infinitatē. ḡ qua rōne nō repugnat vni nec alij. ℂ Cōtra hoc qḋ dī. ꝙ repugnat creature eē eterna q2 de nihilo. Qz nō plus negat negatio q̄ affirmat affirmatio: sed hec affirmatiua: mūdus est fact⁹ de aliquo nō ponit mundū eternū. ḡ eē factū nō de aliq̄ nō negat mundū eternum. ℂ Propter qḋ dicūt alij. Thomas in quodā tractatu ꝙ poīe fuit ꝙ de⁹ pduxisset mūdū ab eterno: qḋ pbant sic. Nulla cā pducēs subito effectū suū nō nec̄io pcedit ipꝫ duratiōe. Sꝫ talis est deus. ḡ ꝛc̄. pbo maiorē. Qz in multis vidim⁹ ꝙ l quocūqꝫ instāti poniꝰ aliqd eē in eodē instāti sine ordine duratiōis poniꝰ ipm pn^m opatiōis. sic in eodē instāti quo sol est pn^m calefaciēdi ꝛ illuminādi ꝛ vlr ꝛ subito sil̄ est pn^m ꝛ finis. ḡ si sol est agēs subitū ꝛ sil̄ sine ordine durationis poniꝰ sol in suo eē. ꝛ est pn^m illumiatiuū ꝛ calefactiuū. ꝛ effect⁹ eius. q finis calefactiōis est sil̄ sine ordie duratiōis cū suo pn^o effectiuo. ꝛ eadē rō est in alijs subitis actionib⁹. ḡ ꝛc̄. ℂ Itē. Cā pducēs totā rei subāꝫ nō est min⁹ potēs in pducēdo totā sbāꝫ q̄ cā pducēs formā tm̄: sꝫ agēs pducēs formā tm̄: intātū est potēs ꝙ sil̄ qñ est sine ordine duratiōis forma ab ipso pducta: sicꝰ si pes ab eterno fuisset stās in puluere ab eterno eēt vestigiū. ḡ ꝛc̄. ℂ Itē. Si aliq̄ cā posita i aliquo istāti nō possit poni sil̄ ei⁹ effect⁹ in eodē instāti. hoc nō est. nisi q2 tūc aliqd deest de suo ɔplemēto. Sꝫ deo nihil deest de suo ɔplemēto l q̄cūqꝫ istāti poniꝰ. ḡ ꝛc̄. ℂ Itē. Si aliqd ipediret. q̄re creatura nō possit sine oi ordie duratōis eē sil̄ cū deo ab eterno. hoc maxie eēt. q2 idē in eodē instāti duratiōis nō pōt sil̄ eē ꝛ nō eē: sꝫ h̄ n̄ ipedit. ḡ ꝛc̄. pba⁹ mi. Qz ad h̄ ꝙ creatura post nihil dicaꝰ eē aliqd n̄ ē nec̄e ꝙ ly post ɔdicat ordinem duratiōis. sꝫ sufficit ꝙ dicat ordinē nature. nō eniꝫ poniꝰ ꝙ si creatura semp fuerit ꝛ tm̄ creata ꝙ in aliquo tpe nō fuerit: sꝫ poniꝰ ꝙ nā ei⁹ sit talis. ꝙ q2 ex nā sua est nihil q̄ ipm eē nihil ɔuenit sibi pus naturalr q̄ esse aliqd. Illḋ. n. qḋ ɔuenit alicui ex nā pus ɔuenit sibi q̄ ꝙ cōuenit sibi aliunde. Uerbi grā. si dicam⁹ aerē semp illuminatū fuisse a sole: opꝫ dicere ꝙ aer sic factus est lucidus a sole. Sꝫ q2 oē qḋ fit. fit ex nō tali. opꝫ dicere ꝙ aer factus est lucidus ex nō lucido. nō ita tn̄ poniꝰ ꝙ in aliq̄ tpe fuerit lucidus. sꝫ q2 pus naturalr fuit nō lucidus q̄ lucidus. eē. n. non lucidū sibi ɔuenit ex sui nā. ℂ Itē sic. Illḋ idē nō eē nō habuit creatura in instāti quo pducebaꝰ qḋ habuit ab eterno q2 illḋ nō eē qḋ habuit ab eterno fuit in instāti sue creationis termin⁹ a quo. Sicut ḡ in instāti quo pducebaꝰ suū nō eē stetit cū eē suo lꝫ nō sil̄ fꝫ ordinē nāe. eodē mō potuit stetisse ab eterno sine oi ɔdictione. ℂ Itē. Si repugnet creature fuisse ab eterno: aut h̄ est veꝝ de successiuis. aut de pmanētib⁹. Nō p̄ mō q2 in successiuis qḋlibet nūc ꝛ qḋlibet mutatū eē est eiusdē rōnis cū alio: inde est ꝙ nō est rō q̄re vnū sit pus alio: sꝫ qḋlibet idifferēter ē pn^m ꝛ finis: ꝛ ita fꝫ Phꝫ 6. phy. nō est dare p^m mutatū eē. ꝛ p ɔñs mot⁹ est eternus ꝛ tps. 6. phy. nec alio mō. q2 cū mot⁹ nō est sine mobili. ꝛ saltē naturalr mobile pcedit mutatū eē. ꝛ suba mobilis est pmanēs sequitur ꝙ aliqd pmanēs pōt eē eternū. sic in successiuis. ℂ Cōfirmaꝰ 2^m mēbrū q2 cū q̄lꝫ ps rei pmanētis ē eiusdē rōnis cū alia. nō est rō q̄re vna ps determiate pcedit aliā. ḡ q̄lꝫ pt pcedere aliā indifferenter ꝛ ita in infinitum.

Secundus arti. in quo rñdetur ad arg^a supaddita. ℂ Ubi ad p^m qñ dī: ꝙ si mā fuisset ab eterno nō potuisset mūdū pduxisse ex illa: negaꝰ. Et qñ dī nō p mutationē: negaꝰ. Ad ei⁹ pbationē. q2 illa mutatio fuisset in instāti. Ueꝝ est. Et qñ dī ꝙ totū tps sequēs fuisset terminatū ad illḋ p^m instās. Dico ꝙ solū veꝝ fuisset ꝙ eēt dare instās q̄ fuisset pductio reꝝ de mā. sꝫ nō p^m instās durationis. Uerbi grā. pī pduxit filiū ab eterno in diuinis. ḡ in aliq̄ nūc eternitatis. Nō tn̄ in aliq̄ p̄ nūc eternitatis. q2 lꝫ eterno repugnat habere primum durationis: non tamen repugnat habere nunc: sicut est dōꝫ de creatura pducta ab eterno ꝙ fuisset pducta in aliq̄ nūc tpis nō tn̄ in p̄ nūc. ℂ Per hoc ad arg^m qñ vlteri⁹ dī. ꝙ iter duo nūc nō pōt cadere tēpus ifi^m. Dico ꝙ iter duo nūc quoꝝ vnū est p^m in duratione. ꝛ aliḋ termin⁹ ꝙ iter talia nō itercidit tps ifi^m. tn̄ inter duo nūc quoꝝ vnū nō est p^m in duratiōe. sꝫ solū dī mēsura

Arg^m 4^m

Henric⁹ Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Opi. 2ª Mundū fuisse ab eterno nō est incōueniens.

Opinio S. Tho. Mundū ab eterno fuisse fuit possibile.

Ad p^m ar. Ricar.

respectu alicui⁹ pducti in instāti.bn̄ caderet tp̄s in infinitū. q₂ ex q̄ nō ponit p̄ᵐ in duratiōe hr̄ ex illa pte tp̄s infinitū.

Instantia ¶ Contra argmt. Instās illud in q̄ mūdus fuit creat⁹ subito nō p̄cessit aliqd: sȝ an̄ qd̄ nihil est.est p̄ᵐ.ḡ illud fuit p̄ᵐ.

Argumētū ¶ 2ᵒ.Argᵐ Aristo.quo pbat mundū eternū est.q₂ qd̄libet instās est p̄nᵐ ⁊ finis:sȝ instās in quo mūdus fuit pduct⁹ est instās p te.ḡ aliquo mō fuit p̄ᵐ.

Rn̄sio. ¶ Ad p̄ᵐ ad minorē.qn̄ dr̄ an̄ qd̄ nihil est.est p̄ᵐ duratione.veꝶ in his q̄ subyciunt tp̄i nr̄o.sȝ an̄ qd̄ nihil est in his q̄ fuerūt in tp̄e eterno qd̄ posuit Aris.nō est p̄ᵐ.Sȝ p tāto dr̄ an̄ qd̄ nihil.q₂ fuit ab eterno ⁊ semp.

Ad scd̄m ¶ Ad 2ᵐ qn̄ dr̄.qd̄libet instās est p̄nᵐ ⁊ finis.Veruȝ est de q̄libet instāti q₂ ɔtinuat ptes tp̄is.sȝ nō est veꝶ de instanti in quo mūdus fuit subito ab eterno creat⁹.imo instās illud ab eterno fuit sine p̄n⁹ ⁊ sine fine.⁊ pp hoc nō sequit̄ ꝯ.

Ad scd̄m p̄ncipale. ¶ Ad 2ᵐ.dico q₂ nō est sil'e de ɔ̄uisiōe ⁊ creatiōe:q₂ in creatione nō eē p̄cedit esse natura solum non duratione.⁊ ideo eē rei potuit fuisse ab eterno duratiōe a pte an̄:sȝ in ɔ̄uisione nō eē sequit̄ eē rei s̄m duratiōnē.Q₂ si de⁹ mō annihilaret aliqd.illud in tota duratiōe in futurū eēt nō ens.⁊ q₂ nō eē ei⁹ sic sequeret̄ eē s̄m duratiōnē:iō a pte post nō h̄ret ei⁹ eē infinitatē.

Ad tertiū ¶ Ad 3ᵐ qn̄ dr̄:sequit̄ q₂ de⁹ creasset mundū ab eterno de nec̄itate.Dico q₂ sequitur q₂ de nec̄itate potuisset fuisse ab eterno.nō aūt dicim⁹ q₂ fuerit de facto.nec ei⁹ ɔ̄triū forte de poli h̄n demr̄aret.¶ Alr̄ r̄ndeo negādo ɔ̄nīaȝ.Qn̄ pbat̄:aut potuit qn̄ creauit.aut an̄.aut post.Dico q₂ an̄.Et qn̄ dr̄.An̄ eternū nihil.Verū est.i.nulla duratio.an̄ tn̄ pductū ab eterno suū nihil s̄m ordinē nāe p̄cessit.⁊ in illo p̄ori nō potuisset de⁹ nō pduxisse illō.¶ Itē.Dico q₂ qn̄ pduxit ⁊ postq̄ȝ pduxit.potuit nō pduxisse.q₂ nec̄io pducere creaturā qn̄ pduxit creaturā:nec̄io esse pductā qn̄ pducta est.est solū nec̄itas ɔditionata.Sȝ ois nec̄itas ɔditionata est ɔtingētia simplr̄.⁊ iō simplr̄ loquēdo potuit in vtroq₂ tunc nō pduxisse.Qualr̄ ɔtingentia est in deo nō s̄m se.sȝ in respectu ad creaturā li.2.di.28.q.d̄ libero arbitrio.

Ad q̄rtuȝ ¶ Ad 4ᵐ qn̄ dr̄ duratio eterna a pte an̄.⁊ nouitas eēndi ɔ̄dicunt.Verū est de nouitate eēndi cuius nō eē p̄cessit eē duratiōe.nō aūt est verū de nouitate eēndi cui⁹ nō eē p̄cessit eē nā soluȝ.

Ad p̄muȝ Henri. ¶ Ad p̄ᵐ.Henri.qn̄ dr̄ q₂ nō eē.⁊ eē.eēnt sil' sine ordie tp̄is vel nāe.qd̄ esset ɔ̄dictio.Dico(vt hr̄.3.li.3.q̄one de peccato originali)q₂ eē ⁊ nō eē qui sunt termini ēt ciusdē mutatōis semp sunt sil' duratiōe in p̄n⁹.qn̄ res p̄ accipit eē.nō aūt sil' s̄m ordinē nāe.sicut est hic.Sȝ qn̄ sunt termini diuersaruȝ mutationū tūc itercidit tp̄s mediū.sicut ⁊ si sortes corrūperet̄ p vnā mutationē ⁊ iteꝶ ḡnaret̄ p aliā mutationē itercideret tp̄s mediū.

Ad scd̄m ¶ Ad aliō Hylary qn̄ dr̄:q₂ ex hoc pbat filÿ eternitatē.q₂ nō est ex nihilo.Dico q₂ ex hoc pbat eternitatē ei⁹ quātū ad semp eē.ita q₂ nō eē ei⁹ nūq̄ȝ p̄cessit ei⁹ eē nec duratiōe.nec nā.nō aūt ex hoc pbat q₂ creatura non possit eē eterna.sic q₂ nō eē ei⁹ p̄cessit ei⁹ eē nā solū.

Ad tertiū Rn̄sio. quedam. An det ifi multi actu ¶ Ad 3ᵐ q₂ est 2ᵐ p̄nl'e in isto.2.ar.de infinitis lapidib⁹.Omissis infinitis r̄nsionib⁹:dici posset vno⁹ ad arguᵐ.q₂ deus bene potuit pduxisse mūdū ab eterno.sȝ nō talē mūdū vbi lapides fuissent infiniti in sil' creati.vel sil' ɔ̄seruati.⁊ h̄ pp ipossibilitatē iclusaȝ i tali mūdo creato.Verbi grā.potuit creasse mūdū ab eterno:nō tn̄ potuit creasse mūduȝ q̄ fuisset vacuū.⁊ h̄ pp incōpossibilitatē in creato.si nec ab eterno ⁊c̄.

¶ Hec r̄nsio vr̄ satis probabilis.q₂ eodem mō r̄ndet Com. argumēto sarracenoꝶ.8.phy.c.4.q₂ pbāt creationē p hoc q₂ deus posset facere aliqd ex nihilo.alr̄ po⁹ sua eēt iperfecta.R̄ndet.n.q₂ nō sequit̄.q₂ facere aliqd ex nihilo est impossibile fieri,nūc aūt illud nō arguit iperfectionē aut diminutionē in agēte.q₂ ip̄m nō possit agere ipoē.Alr̄ tn̄ r̄nderet Cōmē.q₂ nō est incōueniēs q₂ infiniti lapides in multitudine p̄cedant lapidē hūc:dūmō nō p̄cedāt eēntialr̄.sȝ accidētalr̄.Et hoc dicit Cōmē.exp̄sse.8.phy.cō.15.vbi ex intētiōe r̄ndēs theologis.q̄ fecerūt argᵐ istō si mūdus p̄cessit ab antiqua volūtate ⁊ eterna.ḡ si aliqd neuiter p̄cedit de illis volūtate illud nouū ḡnatū p̄cesserūt ois facta ifinita:qd̄ dicūt eē ipoē.r̄ndet Cōmē. Nos aūt dicim⁹ q₂ est ipoē eēntialr̄ nō aūt accn̄talr̄:⁊ hoc declarat sic ibidē.Q₂ q₂ aliqd depēderet ab infinitis ⁊ hoc eēntialr̄ eēt ipoē q₂ illud depēderet sic q₂ nūq̄ȝ posset ɔpleri ei⁹ ḡnatio.⁊ hoc vt dicit Cōmē. Qd̄ pbatur.5.phy Mot⁹.n.nō hȝ motū nec ḡnatio ḡnationē.⁊ in 2ᵒ de ḡnatiōe.Sȝ si eēntialr̄ infiniti lapides p̄cessissent lapidē hūc.lapis iste depēderet ab ifinitis:q₂ vnūqd̄q₂ depēdet ab oīb⁹ illis que eēntialr̄ p̄cedūt ip̄m.sȝ isti eēnt ifiniti lapides.ḡ est ipoē eēntialr̄:ē tn̄ poē accidētalr̄.q₂ a creatura eterna que nō hȝ initiū p̄cedūt infinita facta.⁊ ifinite actiōes.ḡ cū ipsa creatura eterna p̄cessit ab eterno istū lapidē.ḡ ab eterno p̄cesserūt infinita facta siue lapides(siue alis nō curo)istū lapidē:sȝ ista infinita cū isto lapide nouiter se h̄nt solū ɔcomitāter ⁊ accidētalr̄.ḡ ifinita facta p̄cesserunt istū lapidē sȝ accn̄talr̄.

Rn̄sio 2ᵃ ¶ Sȝ neutra ista r̄nsio ph̄oꝶ satisfacit difficultati theologoꝶ in p̄posito.q₂ ph̄i sic cōcedendo infinita idiuidua p̄cessisse cū hoc nō ponūt ifinitū in actu.nō.n.sunt in actuali existētia ɔ̄seruati.imo ɔtinue ḡnant̄ ⁊ corrūpunt̄ vt stati declarabo p r̄nsionē ph̄i ⁊ Cōmē.Sȝ ista difficultas theologoꝶ ponit mundū ab eterno ⁊ indiuidua oīa a deo ɔ̄seruata in eē ⁊ sic nō p̄ōt vitare infinituȝ in actu.

Rn̄⁹ ē. ¶ Propter hoc dico q₂ alr̄ teneret eternitatē mundi ph̄s ⁊ alr̄ theologus.Ph̄s.n.dicit q₂ mūdus sic fuit ab eterno q₂ infinita idiuidua p̄cesserūt hoc.Sȝ q₂ illa p̄cessio fuit cū ɔtinua corruptiōe illoꝶ idiuiduoꝶ.⁊ nō sic q₂ illa idiuidua oīa eēnt in eē ɔ̄seruata q₂ hoc icluderet ipoē mūdo.iō nō sequit̄ infinitū.

Infinitus i actu q̄n ō datur. Theologus aūt diceret q₂ si mūdus fuisset ab eterno q₂ infinita idiuidua p̄cessissent hoc.Sȝ q₂ supponit q₂ de⁹ potuit oīa illa ɔ̄seruasse.iō theologus ɔcederet ifinitū in actu in an̄ accipiēdo:nō tn̄ simplr̄.s.in an̄ ⁊ i post accipiēdo.Probatio p̄mi dicti exp̄sse est itētio ph̄i.3.phy. Ubi in p̄n⁹ capituli de infinito pbat infinitū eē:q₂ tūc solū nō est deficere fieri ⁊ corrūpi si infinitū sit.R̄ndet.n.in fine capituli nō opȝ infinitū eē pp hoc:ɔtingit.n.alterius corruptionē alteri⁹ ḡnationē eē.Ecce ponit ḡnationē eternā.seu ifinita idiuidua p̄cessisse h̄ q₂ idē est.sic tn̄ q₂ nō est ifinitū:q₂ ḡnatio vni⁹ est corruptio alteri⁹ ⁊c̄.pbo.In 2ᵒ dicto est Cōmen.ibidē cō.73.vbi p locū a ɔ̄rys dicit q₂ lȝ ḡnatio sit eterna:q₂ tn̄ ḡnatuȝ occupat locū corrupti.iō nō est nec̄e ex hoc q₂ ḡnatio est in infinitū.locū eē infinitū.sȝ dicit q₂ ecōtrario eēt veꝶ.Vn̄ subdit.qr̄ si locus p̄deret ḡnatū.⁊ generatū est factū successiue infinitū.⁊ si ḡnatio vni⁹ nō sit corruptio alteri⁹ nec̄e est locū eē infinitū.⁊ vt totū addat̄ in potētia in infiᵐ.⁊ sic poterit exire in actū:arguo.Si nō sit corruptio indiuiduoꝶ ab eterno.sȝ reseruatio ſp̄e ɔcedit infiᵐ in actu nō in post accipiēdo.q₂ tūc staret ḡnatio ⁊ nō curreret in infiᵐ.ḡ ɔcedit infiᵐ in actu in an̄ accipiēdo qd̄ est ppositūȝ.Q₂ deus de po⁹ absoluta posset facere infiᵐ in actu. hr̄ li.1.di.46.in fine.¶ Itē.Q₂ nec̄io opȝ theologū ɔcedere q₂ nō sit infiᵐ in actu in post accipiendo.Probat̄ p̄mo q₂ si in mūdo q̄ mō est eēnt infiniti p̄ui lapides q̄ fuissent pducti ab eterno ɔtinue ⁊ ɔ̄seruati vsq₂ nūc.sȝ tn̄ mūdus nō eēt oīno terminat⁹ p oīās loci qn̄ ex̄ istū mūdū eēt vacuū possent plēs lapides fieri ex̄ istū mūduȝ.Si iteꝶ ex̄ vacuū repletū lapidib⁹ eēt aliud vacuū p̄īt iteꝶ ex̄ illō vacuū repletū fieri alÿ lapides ⁊ sic in ifinitū.Sȝ sil'e huic ponit theologus.ḡ ex̄ infinitos lapides in multitudie ɔ̄seruatos in infiᵐ poterūt extra alÿ fieri.Probatio minoris.Q₂ posito isto mūdo pleno lapidib⁹.lȝ ex̄ istū mundū nō sit vacuū:tn̄ veꝶ est dicere q₂ extra istū mundū est nihil ⁊ negatio entis:sic qn̄ de⁹ solus fuit/lȝ extra deuȝ nō fuerit vacuū:veꝶ fuit tn̄ dicē q₂ extra deum nihil fuit,⁊ q₂ extra deum fuit negatio totius

entis

entis: sed ex hoc fuit possibile deo a principio mundū creare ex se qꝛ extra fuit nihil ꝛ negatio entis. ergo qꝛ extra istum mūdū si ponat plenus lapidib⁹ vsq; nūc reseruatis: ꝛ ita in infinitū ex pte añ adhuc ꝛ erit nihil, ꝛ negatio entis ex̄ istuȝ mundū plenū lapidib⁹ innumerabilib⁹ poterit facere lapides. ꝛ sic in infi^m. ¶ Confirmat. Illō nihil qđ est extra istū mundū nō plus dicit repugnantiā ad eē ꝙ̄ vacuū si poneretur, ex̄ mundū istū: sȝ planū est ꝙ si mūdus iste in ante accipiēdo eēt plenus lapidib⁹ innumerabilib⁹. si vacuū eēt possent ex̄ in ipso fieri vlteri⁹ ꝛ vlteri⁹ lapides ergo in ꝓposito illud erit poſe. Istud bñ declarat li. 1. dis. 46. in fine. Et ista est imaginatio Cōmē. 3. phy. cō. 75. vbi dicit ꝙ nō possum⁹ imaginari ex̄ mundū nisi corpus aut vacuū: sȝ vt dicit si sit vacuū poſe est vt in eo sit corpus: ꝛ vltra arguit. ergo si sit vacuū infinitū corpus erit īfinitū. eo mō arguo theologice. Si iste mūdus nō sit ita terminat⁹ loco gn extra ipȝ sit nihil seu negatio entis. ꝛ vbi est nihil poſe est vt creet corpus. ergo si ex̄ mūdū sit nihil i īfi^m. ergo i īfi^m i post accipiēdo pt de⁹ creare. ꝛ ita ī post accipiēdo nūꝙ̄ erit īfi^m ī actu. ȝ ī añ accipiēdo. Sȝ lȝ nō sequitur ꝙ si de⁹ multiplicet in infinitū lapides ꝙ necio foret infinitū in actu. tñ deus nō posset facere sil' oēs ptes. quas ꝛ successiue ꝛ sic infinitū in actu. īfinitū dico hñs ptes infinitas nō infinitū intētione. De h̄ 1. li. dis. 46. in fine qōnis.

Dubium primū.

¶ Nūc mouebo quedā dubia. Primū est ꝯ iā dicta. Dicis. n. ꝙ de⁹ poterat creasse lapides. ꝛ oēs ꝯseruasse. sȝ si de⁹ ꝯseruaret eos in eē eēt infinitū in magnitudie in actu. qđ ꝓbat Phs p illud. 8. phy. si aliqđ finitū addit alteri finito in infinitū excedet oēȝ determinatā ꝓportionē.

Rñsio. Infinituȝ additū finito est finitū.

¶ Posset videri ꝙ positū icludit incōpossibilia. lȝ. n. deus potuit fecisse mundū ab eterno: nō tñ potuit fecisse mūdū talē in quo reseruasset infinitos lapides: qꝛ hoc dicit incōpossibile mūdo sic potuit fuisse mūdū ab eterno: nō tñ potuit fecisse mūduȝ in quo fecisset vacuū. vt diceret Phs. ¶ Alr ꝛ meli⁹ dico ꝙ quātū finitū infinities. ꝛ ab eterno additū finito quāto nūꝙ̄ fieret infinitū quātū in actu: ꝓbat. Cū. n. ponit addi finito nō relinquit infinitū rōne ei⁹ cui addit. Etiā cū illud qđ additur ponit finitū nō relinqtur infinitū rōne ei⁹ cui addit. cū illō qđ addit ponit finitū rōne additi: cū. n. additū ꝛ cui addit ponunt finita ponunt terminari suis finib⁹ seu terminis: sȝ nihil terminatū terminis est infinitū. igit. Dico tñ ꝙ faceret infinitū in multitudie. cū. n. illa mltitudo sit ab eterno nō hȝ terminū ab añ in sua multitudine. ¶ Propter cōmune dictū tñ, ꝛ pp illud. 8. phy. est intelligendū ꝙ īfinitū ī magnitudie mollis vel vtutis dicit dupl'r. Uno⁹ ꝙ excedit oēm determinatā ꝓportionē ad finitū: ꝛ isto mō veruȝ est illud cōe dictū ꝛ illud. 8. phy. ꝙ toties posset addi finitū finito ꝙ nō pōt eē ꝓportio illi⁹ finiti cui fieret talis multiplicata additio ad aliud finituȝ. Uerbi grā. tñ posset addi de virtute ad vtutē ꝙ mouet minimā paleā ꝙ nō eēt ꝓportio illius vtutis ad paleā. imo moueret paleā in instāti quātum est a pte sui. lȝ hoc repugnaret palee. Alio⁹ pōt dici infinitū simpl'r. ꝙ. s. nullis terminis terminat. sȝ ei⁹ ptes accipiētib⁹ semp est aliqd accipere extra. ꝛ sic nō est vex illō dictū. De hac mā Godo. quolibeto. 1. q. 2. ¶ Itē. Probat falsitas illi⁹ dicti. sapia diuina est infinita. sȝ h̄ nō est pp hoc qđ cōtinet oēs sapias finitas que sunt in creaturis. sȝ qꝛ ꝯtinet sapiam illimitate. ergo nec finitū quantū vtutis (ꝛ eadē rōne nec mollis) additū finito nūꝙ̄ fieret infinitū: sȝ si aliqđ additū finito facit infinitū, hoc est qꝛ illud additū est illimitatū ꝛ infinitū. ¶ Itē. Oē finitū est extra rōnē infiniti. sic pūctus extra rōneȝ linee. Sȝ si in infinitū fiat additio inter aliꝗ̄ que sunt extra rōneȝ tertij p hoc tertiū nūꝙ̄ erit infinitū. sic pȝ. ꝙ si in infinitū addas punctū puncto vel supficiē supficiei nūꝙ̄ resultabit linea infinita. ergo si in infinitum addas finitum finito nūꝙ̄ resultabit infinituȝ. ¶ 2⁹ melius dicitur

Rñsio S. Tho.

sm Tho. ꝙ de po⁹ absoluta dei nō repugnaret fieri infi^m. quantū in actu: puta. corpus infinitū. sicut ꝛ lineā. Hoc ꝓbatur lib. 1. dis. 46. in fine. Sȝ vex est ꝙ tūc nō saluaret distinctio que mō est in mūdo: imo illud corpus infinitū hēet intra se totū mundū. nec ꝯtra hoc ꝯcludunt argumēta ꝙ illud īfinitū nō foret infinitū resultās ex additione partiū finitax. sed eēt totū infinitū a deo sel' creatū. ꝛ sil'.

Dubium scdm.

¶ Dubitat ꝯtra illud. Tu dicis. q. de charitate li. 1. q. 46. arguēdo ꝯtra pmā opionē in ar. 2. ꝛ ēt in. 1. ar. ꝙ charitas nō posset augeri in infinituȝ sm diuersos gradus charitatis finitos additos. qꝛ eēnt tandē actu infinita. vt ibi ꝓbas. ꝛ p multa supposita. 3. phy. ergo eadē rōne in alijs ex additiōe finitorū tandē erit infinitū.

Rñsio

¶ Rñdeo ꝙ Cōmē. in toto illo ꝓcessu nō vult ex hoc solo. ꝙ si ꝯtingeret ꝓcedere in infinitū in addēdo finita ꝙ tandē resultaret infinitū in actu. sȝ cū supposuit aliud. ꝙ si ī additione que est ꝓcessus ad formā ꝯtingeret ipaȝ formam eē illimitatā ꝛ īdeterminatā. tunc īueniret infinitū in actu. sȝ nō ex finitis additis in actu sȝ ex illiminatiōe ꝛ īdeterminatione forē. Uerbi grā. si sapie create adderent oēs sapie create nūꝙ̄ resultaret infinitū in actu. sȝ si sapia in, ea eēt nō limitata ad termios certos ꝑfectiōis sic nec diuina. tūc posset p ꝯtinuā additionē suax partiū virtualiū fieri actu infinita. Qꝛ hec sit intētio sua ꝓbat. arguit. n. sic ibidē. 67. Tātū ꝯtingit vnūqđq; in actu quātū est in po⁹ ꝛ hoc in ꝓcessu ad formā: hanc dicit Phs: si igit in additiōe ꝛ in ꝓcessu ad formā est po⁹ in infinitū. ergo erit infinitū in actu. Hoc īpoſe est. qꝛ īpoſe est ꝙ forme accidat nō determinatio: cū. n. forma est terminus gñationis. si terminās sit infinitū tūc poſe eēt corpus cui⁹ erit forma eē actu infinitū. Ecce ꝙ ex hoc ꝙ forma nō eēt termiata arguit ꝙ erit infinitū in actu. nō ergo resultaret infinitū in actu ex finitis additis sȝ ex īdeterminatione forme. ¶ Ex his manifeste appet quō est ꝓcedere in infinitū in additiōe finitox quātox sine hoc ꝙ sit infinitū in actu.

Infinitas ī actu nūꝗ̄ dat.

Si. n. fiat additio finitox infra formā eiusdeȝ spēi. planū est ꝙ nō ꝯtingit ꝓcedere in īfinitū cū forma cuiuslȝ spēi sit finita. ꝛ si fiat additio transeūdo de spē in spēm. sm ordinē eēntialē spērū g mō est in nā: puta. ꝙ ex vno pugillo terre gñent decē pugilli aeris. ꝛ ex decē aeꝛ. viginti ignis. nō erit infinitū. qꝛ spēs iste imo toti⁹ vniuersi sunt finite: sȝ si fiat additio sm quādā circulationē ꝛ replicationē nō seruato ordie eēntiali spērū: puta. si ex cera formē formā triāgularē ꝛ postea oēs figuras maiores que sȝ ordinē eēntialē nate sunt i actu eē spēs figurax: nō ꝓcederet in īfi^m. i. nō haberet figura īfinite magnitudinis. sȝ si replicē nūc addēdo sibi hāc figurā maiorē, nūc illā maiorē, nō seruādo ordineȝ essentialē possuȝ arguere infinituȝ. ꝛ tñ nūꝙ̄ erit infinitū in magnitudine actu. ¶ Ad auctes Dama. ꝛ Ambro. dico ꝙ noluit negare gn eternitas eēt in creaturis poſis. Sȝ ꝙ illis nō pōt cōpetere eternitas eiusdē rōnis cū eternitate dei. qꝛ eternitas dei est talis ꝙ ei⁹ nō eē nō ꝑcessit eē nec duratione. nec nā: in creaturax aūt eternitate ꝑcederet nā: lȝ nō duratione.

Dub⁹ 3^m.

¶ 2⁹ dicis ꝙ de⁹ poterat oēs lapides factos ab eterno ꝯseruasse ita ꝙ a p e añ eēnt infinita in actu ꝛ īfinita in multitudie ab añ. Cōtra hoc sequunt magna iconueniētia. Primo sequr ꝙ īfinita sint ptransita. Scđo sequr ꝙ erūt plura infinita sil'. Tertio ꝙ vnū infinitū eēt altero infinito maius. quox qđlibet Phs hȝ pro īposs'. 3. phy. cō. 44. Probatio pmi assumpti. Qꝛ mūdus ponit infinit⁹ cū ꝯtinua generatione. Probatio scđi. Qꝛ si ab eterno eēt p quālibet circulationē solis aliqd generatum ꝛ reseruatum illa reseruata essent infinita in actu et si iterum per quālibet circulationeȝ ꝙ lune eēt aliqd gñatuȝ ꝛ reseruatū illa eēnt infinita in actu. ergo plura infinita in actu sil'. Probatio tertij. Certū est eniȝ ꝙ illa solis reseruata sunt infinita. ꝛ nō sunt tāte quātitis quāte illa infinita gñata a luna. ergo infinitū infinito mai⁹.

Quarto sequit̃ q̃ in essentialr ordinatis erit pcessus in infinitũ.erũt.n.infinite spẽs numeroꝝ:imo cũ deus põt creare semp vbicũq̧ ẽ nihil.ꝛ post quãlibet spẽz est nihil:sequtur q̃ spẽs poterũt ꝛc̃.Quinto sequit̃ ĩfinitũ ĩ perfectiõe:pbo. qꝛ si ãgelus vel aĩa ab eterno ĩtellexisset aliqd ꝛ sic cõtinue semp aliud ꝛ aliud vsq̧ in hodiernã diẽ:talis ĩtellect⁹ erit infinitus in pfectione.sꝫ hoc est posse p positũ:qꝛ ĩtelligibilia sunt ꝯtinue multiplicata ꝛ ꝯseruata.ꝛ oĩa ĩtelligibilia creata posse est ĩtelligi ab angelo:pbo maiorẽ.Qꝛ aliq̃ v̄tus reqrit̃ ad ĩtelligẽdũ vnũ.ꝛ maior ad ĩtelligẽdũ duo.ꝛ sic deinceps. Sed vbi reqritur maior.ꝛ maior virt⁹ ad intelligendũ plura vt plura ibi reqrit̃ v̄tus infinita ad ĩtelligendũ infinita. Et idẽ erit de habitu genito ex actib⁹ infinitis q̃ erit infinite v̄tutis ĩ pfectiõe qꝛ vn⁹ gͣdus ẽ aliquãte v̄tutis.ꝛ duo maioris ꝛ ita ĩfiniti ĩfinite v̄tutis.

Rñsio.
Ad pmũ

¶ Ad pᵐ dico.q̃ qꝛ Phi ponẽtes mundũ ab eterno nõ ponũt ĩdiuidua manere.Sꝫ q̃ gñatio vni⁹ est corruptio alteri⁹.ideo negãt fore infinita in actu in añ accipiẽdo.seu infinita fore actu ptransita.g̃ ex opposito si possent oĩa pducta ab eterno eẽ reseruata in eẽ.ex hac hypothesi posita ꝯcederẽt infinita actu ptransita.sꝫ hãc hypothesiz ꝯcedit theologus de poti:ideo hꝫ ꝯcedere ꝯñs.

Ad scdm

¶ Ad zᵐ.posset dici q̃ supposito q̃ illa pducta a luna ab eterno eẽnt infinita multitudine.ꝛ sic añ qõlꝫ posset accipi aliud in infinitũ.qꝛ tñ illa pducta a sole ab eterno nõ eẽnt infinita in multitudĩe.nõ sequeret̃ q̃ eẽnt plura infinita sil̃. nec q̃ infinitũ eẽt mai⁹ infinito.Assumptũ posset pbari.qꝛ pducta a sole quantũcũq̧ eẽnt ab eterno ꝛ reseruata:qꝛ tũc sunt in pauciori nũero possent recipere additionẽ.Sꝫ hoc est ipossĩe in finito.qꝛ vt dicit Cõmẽ.3.phy.cõ.43.si elementũ sit infinitũ ipossĩe est vt cũ eo sit aliud elemẽtũ ẽt finitũ. nedũ infinitũ.¶ Uel supposito ꝛ ꝯcesso q̃ vterq̧ effectus ꝛ solis ꝛ lune eẽnt infiniti in multitudĩe in añ accipiẽdo.ſ.q̃ añ qõlibet eoꝝ ꝯtingit accipere aliud in infinitũ.dico tũc q̃ infinitũ põt accipi zᶜ.Uno⁹ in añ.vel plus accipiẽdo fꝫ durationẽ.Alio⁹ in se extẽdẽdo fꝫ oẽꝫ dimensionẽ.Uerbi gr̃a de pmo.posito mũdo ab eterno sine aliquo ordine oĩa eẽnt reseruata.tũc añ qõlibet receptoꝝ p̃cessit aliud ꝛ aliud infinitũ:Vbi gr̃a.de z⁹ q̃ eẽnt plura corpa quoꝝ qõlꝫ eẽt infinitũ in oĩbus dimensionib⁹.hoc.n.a Pho ꝛ Cõmẽ.3.phy.cõ. 43.reprobat̃ vbi reprobat̃ opinio que poneret corpus ĩfinitũ cõponi ex elemẽtis:quoꝝ elñtorũ qõlꝫ eẽt infinitũ.sic q̃ qõlibet elñtũ est corpus.sꝫ corpus si sit infinitũ est infinitũ in oĩbus dimensionib⁹.plura aũt infinita in oĩbus dimensionib⁹ fore aut alteꝝ altero eẽ mai⁹ p se pꝫ ipossĩe.qꝛ vt dicit infinito in oĩbus dimensionib⁹ nedũ nõ põt addi aliud infinitũ.sed nec qdẽ finitũ.qꝛ infinitũ infinito eẽt maius:tũc ad argᵐ.Qñ dĩ q̃ si sol ꝛ luna q̃lꝫ singulari reuolutione pduxissent aliquos effect⁹ ab eterno.ꝛ illi oẽs eẽnt reseruati in vtraq̧ pductiõe eẽnt infinita sil̃.ꝛ plura in illa lune q̃ꝫ solis.dico q̃ posito mũdo ab eterno ꝛ reb⁹ reseruatis in eẽ q̃ stãte hypothesi.q̃ ex pte vtriusq̧ effect⁹ ꝯtingit accipere qõlibet añ qõlꝫ ĩfinitũ.nõ eẽt ĩconueniẽs q̃ eẽnt plura infinita sil̃.sumẽdo infinitũ.in añ accipiẽdo.sꝫ esset ipossĩe q̃ eẽnt plura infinita sil̃.fm oẽm dimensionẽ se extẽdẽdo. Hec.n.eẽt repugnãtia maxima q̃ effect⁹ solis infiniti in añ accipiẽdo se extẽderẽt in infinitũ in longũ/latũ/ꝛ pfundũ.ꝛ q̃ sil̃ effectus lune q̃ eẽnt infiniti in añ accipiẽdo extẽderẽt se in infinitũ fm longũ/latũ/ꝛ pfundũ.

Ad tertiũ

¶ Et p idẽ ad aliud incõueniens dico.q̃ nõ eẽt incõueniẽs q̃ si illi duo effect⁹ infiniti solis ꝛ lune reseruati ab eterno dicant̃ sic infiniti.qꝛ in vtroq̧ ordine illoꝝ ꝯtingeret accipere effectũ ad effectũ in ĩfinitũ:gn cũ hoc vnus dicat̃ maior alio quo ad magnitudinẽ.Si tñ illi duo effectus dicerent̃ infiniti in oĩbus dimẽsionib⁹ quãtitatis.ĩ.lõgo/lato/ꝛ pfundo:tũc eẽt ipossĩe q̃ vnũ eẽt maius altero.imo eẽt ipossĩe q̃ vnũ staret cũ alio.

Ad q̃rtuꝫ

¶ Ad quartũ.rñdeo q̃ sequunt̃ infinite spẽs nũeroꝝ:qꝛ infinita nũerata in añ ꝛ retro accipiendo ponunt̃:pbat̃.qꝛ q̃lꝫ spẽs siue añ siue retro accipiẽdo hꝫ extra se nihil.ꝛ vbi est nihil vt hꝫ supra in argumẽto isto ibi sicut a termĩo a quo põt incipere creatio.iõ sequtur q̃ ĩ ĩfinitũ.ꝛ ab añ ꝛ a retro potuit ĩcipe creatio spẽꝝ.¶ Et si dicat̃ q̃ tũc sequit̃ q̃ aliqd depẽderet ab infinitis essentialr:qꝛ iter spẽs est depẽdentia eẽntialis:sić arguit Cõmẽ.supra p illud.8.phy.cõ.15.

Rñ⁹ inst.

Rñdeo q̃ lꝫ quãtũcũq̧ eẽt pcessus in infinitũ in multitudĩe spẽrũ in in añ accipiẽdo fm durationẽ.qꝛ añ quãlibet eẽt alia in infinitũ:tñ nõ eẽt pcessus in infinitũ accipiẽdo pmũ toti⁹ ordinis.V.g.posito mũdo eterno fm multitudinẽ ĩdiuiduorũ:sicut posuit Phs.eẽt pcessus in infinitũ in añ accipiẽdo idiuidua in infinitũ fm durationẽ accipiẽdo qõlꝫ añ aliud in infinitũ:nõ tñ eẽt pcessus in infinitũ gn eẽt deueniendũ ad pmũ pductũ a deo.ſ.ad ĩtelligentiã illã que prima est deo. ¶ Per hoc ad argᵐ qñ dĩ ipossĩe est aliqd essentialr depẽdere ꝛc̃.Diceret theologus Pho q̃ ipossĩe est essentialr ꝛ fꝫ ordinẽ spẽꝝ aliqd depẽdere ab infinitis gn deueniendũ sit ad pmũ toti⁹ ordinis:puta.ad pmã spẽm in nũeris vel ĩtelligẽtijs sicut tu met cõcedis ĩ idiuiduis.est tñ pcedere in ĩfinitũ i spẽb⁹ seu essentialr ordiatis:ita q̃ nũq̃ deueniat̃ ad pmũ duratiõis posito mũdo ab eterno.

Instantia

¶ Alia est instãtia que vocat̃ achilles.Si de⁹ posset in infinitũ cãre pfectiorẽ spẽz.g̃ vltima pfectio que p nũc est creata est infinita in pfectione:pbatio ꝯñe.qꝛ vltima ꝯtinet pfectionẽ oĩuꝫ p̃cedẽtiũ ꝛ pfectiones specifice p̃cedẽtes sunt infinite p positũ.z.ꝛ.2.phy.vult Aris.ꝛ Cõmẽ.q̃ eundo ad formã ꝛ pfectionez tãtũ ẽ in actu quãtũ in po⁹.si g̃ pcedẽdo ad formas specificas ꝛ pfectiones põt eẽ multiplicatio in infinitũ.g̃ in perfectione erit actu infinitũ.rñdeo negãdo ꝯñaz.

Rñsio.

¶ Ad pmã pbationẽ q̃ pma ꝯtinet ꝛc̃.verũ est.Et qñ subdit̃.Ille sunt infinite.Dico q̃ ꝛ si sint infinite in multitudĩe ꝛ in añ accipiẽdo:tñ vltima que est pfectior iter oẽs nõ erit infinita in pfectione.deus.n.sõ est infinit⁹ in pfectiõe.qꝛ extra ipm nõ est aliq̃ pfectio de facto nec de poti:ꝯtinet.n.pfectiones oĩuꝫ tã entiũ q̃ꝫ potiuꝫ:sꝫ pfectissima spẽs creaturarũ data hꝫ extra se pfectionẽ de poti.g̃ ꝛc̃.Hoc pbatur li.1.dis.46.in fine q̃ deus nõ põt facere infinitũ itensiue.qꝛ qõlꝫ creatũ includit poᵃᵐ.sꝫ itensio sequtur actũ.ꝛ infinita infinitũ.Probat̃ ẽt supra.

Instantia

Data.n.pfectissima creatura adhuc extra ipaꝫ ẽ imaginari nihil seu negatio entis:ꝛ q̃ꝫdiu ꝯtingit imaginari nihil tãdiu põt vlteri⁹ aliq̃ entitas seu pfectio creari.qꝛ creari est ex nihilo fieri.g̃ data pfectissima ꝛc̃.Sꝫ extra deũ est nihil. g̃ vltra deũ põt fieri pfectius ens.

Rñsio

Rñdeo q̃ extra deuꝫ est nihil.sꝫ q̃lꝫ pfectio que põt creari rõne nihil.ſ.qꝛ nihil non dicit repugnantiã ad eẽ q̃lꝫ p̃cessit in deo.sꝫ illa pfectio que ponit̃ posse creari vltra pfectissimã creaturã datã vel dabilẽ.rõne nihil q̃ est extra creaturã illa nõ p̃cessit in creatura data.¶ Ad zᵃᵐ pbationẽ Aris.loqtur de facto:ꝛ fm dispõnez nature que mõ est.ꝛ sic ppositio sua est vera ẽt fm duplicẽ expositionẽ Cõmẽ.cõ.69.Primo exponit hoc Cõm. absolute sic.vbi est infinituꝫ ibi est nõ terminatio.Sꝫ in nã est ipossĩe q̃ forme accidit nõ terminatio vt dicit Cõmẽ.ire ad formã est ire in terminũ ꝛ finẽ.Scdo exponit hoc cõditionalr dicẽs q̃ si forma terminãs eẽt infinita tũc ꝯpositio cui⁹ est forma est actu ĩfinita.

In ...ur pces... sua sꝫ n... terminatio

¶ Sꝫ his pensatis nihil valet argᵐ:qꝛ in creatiõe vbi loqmur.nec est pcessus ad formam que terminat:neq̧ ad formam illimitatam et interminatam in perfectione.immo magis est processus ibi fm conditionez mãe.g̃ nec infinitũ in actu.Probatio minoris:qꝛ lꝫ in creatiõe q̃ͣ ponit̃ spẽs vltra spẽz multiplicari in infinitũ ibi sit pcessus ad formã rõne spẽruꝫ multiplicataꝝ.qꝛ q̃lꝫ spẽs est forma.ꝛ ẽt sit terminatio rõne forme specifice (termiatio inquã qꝛ q̃lꝫ spẽs est vna ꝛ nõ plures) qꝛ tñ talis

multiplicatio

multiplicatio spērū ponit̄ φ extra qōl3 creatū est inuenire nihil/qō nihil dicit moderatā negationē.s.cui non repugnat eē vel fieri.iō rōne nihil seu polis ꝯcedit̄ ꝓcessus in infinitū ꝛ nō terminatio.ꝛ ita magis est hoc ex silitudine māe q̄ȝ forme.vel ex iterminatiōe:ꝛ sic ꝯcedit Phs ꝛ Cōmē.ꝓcessum in infinitū.cō.67.℄ Ad 5ᵐ dico φ nō sequitur itellectū fore infinitū in ꝑfectiōe.Et qñ ꝓbat̄ qꝛ ad itelligendū vnū ab eterno regrit̄ aliq̄ vtus.ꝛ ad itelligēdū aliō alia vtus ꝛc̄. in ifinitū.Dico φ nō semꝑ ad multiplicationē actuū regrit̄ multiplicatio vtutis in forma nisi forte eēt poᵃ que ageret cū debilitatiōe sui.s3 sufficit a p̄nᵒ aliqua determiata ꝓportio vtutis ad suū p̄ᵐ obīum adequatū.Uerbi gr̄a.Uisus meᵒ pōt videre oīa que sunt circa me.ꝛ si paulatine videret oīa que sūt in mūdo nō op3 augere vtutē eiᵘ: s3 sufficit p̄ma ꝓportio quā habuit ad obīu3 suū adequatū.si tñ forte dimineret̄ eiᵘ vtus in vidēdo regreret̄ multiplicatio vtutis:sic de itellectu meo ꝛ angeli.ꝛ ꝑcipue cu3 nō debilitat̄.℄ Per idē ad illud de habitu/φ ꝑ multitudinē actuū nō regreret̄ habitᵘ infinitᵘ in ꝑfectione:s3 regreret̄ habitᵘ hñ ꝑfectus g ex debita ꝓportione quā hēt sufficeret reᵘ coꝝ quorū esset habitᵘ:φ p3 qꝛ cū habitᵘ ꝛ poᵃ ꝓportionant̄ ꝛ in poᵃ nō requirit̄ semꝑ mltiplicatio vtutis post mltiplicationē actuū. sed sufficit ꝛc̄.ita de habitu.

Ad quintum

Multiplicatio vtutis nō sequitur actuū.

Tertius arti.An iter eē ꝛ nō eē sit ordo nāe.Ubi ꝓbāt qdaꝫ φ in creatiōe nō est ordo nāe inter eē creature ꝛ nihil.Qꝛ creaturā eē de nihilo nō est nisi creaturā nō eē de aliq̄.S3 iter nō eē de aliq̄.ꝛ inter eē aliqd nō est ordo.qꝛ ita semꝑ insunt creature φ nō est de aliquo ꝛ tñ sic φ est aliqd.g̃ in creatiōe iter eē de nihilo.ꝛ iter eē aliqd nō est ordo nāe.℄ 2ᵒ ꝓbant idē sic.Qꝛ si eēt ordo nāe iter esse ꝛ nō esse creature.hoc esset qꝛ nō esse conuenit rei create ex sui natura.ꝛ quod conuenit rei ex sui natura prius cōuenit sibi q̄ȝ quod ꝯuenit aliūde.S3 illud est falsu3 qō assumit̄.qꝛ quod dstruit rei nām nō ꝯuenit rei itrinsece.ꝛ ꝑ suā nām.S3 nō eē est hōj.g̃ ꝛc̄.℄ Dicunt g̃ ꝑ ꝯne.Qꝛ cū dicit̄. φ creatura fuit ab eterno nihil.nō est itelligēdū φ nihil dicat negationē entis.quoquomō ꝑcedēs eē.qꝛ tunc nō saluaret̄ φ creatio fuisset ab eterno nisi ꝯdictoria eēnt sil̄ vera. S3 ly nihil/dicit creaturā eē ab alio ab eterno.℄ Contra. Ex hoc sequitur ꝯdictoria eē sil̄.s̄m tuū modū ponēdi:ꝓbo.Qꝛ si creatura fuit ab eterno ab alio effectiue ꝛ in actu. g̃ ab eterno habuit a se formalr̄ eē in actu.Qꝛ in quocūq3 signo terminᵘ ponit̄ ab alio effectiue in eodē signo h3 eē a se formale.S3 ab eterno nō habuit a se eē formalr̄ in actu:qꝛ ab eterno in se.ꝛ a se solū habuit esse pole formalr̄.g̃ sil̄ habuit ab eterno eē in actu a se formalr̄.ꝛ nō actu i eē a se formaliter.℄ Contra ꝯnem arguo sic.Cā contingens naturaliter precedit suū effectu3.s3 deus est in creādo cā ꝯtingens.ergo vt sic.est p̄or creatura.S3 in illo instāti quo est cā ꝯtingēs reᵘ sui effectᵘ:effectᵘ suus nō est.g̃ in p̄ori nāe quo cā cōtingens ꝑcedit eē creature/ip̄m nō eē creature naturalr̄ ꝑcedit suū eē.℄ Itē.Cōtra 2ᵐ dictū arguo sic.qō ꝯuenit rei si sibi derelinquat̄ ꝯuenit sibi ex sui nā,S3 si creatura sibi derelinquat̄ ipsa est nihil.igit̄.Utrūq3 ꝓbat̄ sup̄.q.2.ar.2.℄ Propter qō distinguo.creatura.n.de se est nihil tale qō est pole nō repugnās.s3 tñ nullū eē hñs in reꝝ nā.nec in actu.nec in poᵃ subtiua. P̄ōt g̃ illō nihil 2ʳ ꝯsiderari.Unoᵒ p̄cise vt dicit negationē totiᵘ eē.ꝛ sicut est terminᵘ a quo in creatiōe.ꝛ sic l3 dicat ordinē nāe iter eē creature.ꝛ eiᵘ nō eē: nō est tñ de eēntia rei qꝛ terminᵘ a quo nō est de eēntia rei.Alioᵒ s̄m φ illud nihil dicit pole nō repugnās eē:ꝛ sic quodā mō tenet vicē subiecti creationis ꝛ est de eēntia rei.dico rōnē3 subti nō dico re3 subti:ꝓbo φ sic h3 rōne3 subti s̄m regulā Phi 1.phy.ꝛ 8.meta.Illō qō mediat iter sua ꝯdictoria ꝛ neutrū sibi oīno determinat.illud est subm quantū ad rōnē3 subti:

Opinio.

Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ

Reprobatur.

Declaratio

Creatura qūo de se nihil eē dicitur.

s3 cū creatura ab eterno sit tale pole cui nō repugnat eē sibi nō determinat nō eē.Et cū creatura nihil sit in rerū nā sibi nō determinat eē.s3 h3 rōne3 mediȷ idifferētis ad vtrūq3. ergo ꝛc̄.℄ Dices φ tale idifferēs ad duo ꝯtria est subꝫ qō ē aliqd inter entia.S3 ista rñsio dat ꝓpositū.Qꝛ illud qō est mediū inter opposita.illud est subm in gnāli rōne subti.qō aūt aliqd est mediū tanq̄ȝ ens in poᵃ illud est subꝫ gnātiōis. qō ꝟo est mediū tāq̄ȝ ens actu.est subꝫ aliaꝝ transmutationū.g̃ qō est mediū iter opposita.s3 nec ens in poᵃ nec in actu illud habebit rōne subti.s3 nō gnātionis nec aliaꝝ transmutationū.igit̄ creatiōis.℄ Itē.Alia regula Phi est φ subm dīt a termino a quo.qꝛ subm manet in termino ad quē.terminus aūt a quo nō:s3 creatura s̄3 φ est pole nō repugnās sic manet in termino ad quē.qꝛ si vt in termino ad quē sibi repugnat nō ꝯseruaret̄ in eē.g̃ ꝛc̄.Ultra.ꝛ qꝛ illud qō h3 rōnē subti vt sic iduit rōnē pricipādi ad eēntiā rei.iō isto mō nihil est de eēntia.℄ Ad p̄ᵐ qñ dī.ista duo semꝑ stāt sil̄ in creatura φ creatura nō est de aliquo ꝛ φ ipsa est aliqd.Dico φ si accipiat̄ nō eē de aliquo ꝓ illo nō eē qō est terminᵘ a q̊.falsū est qō assumit̄.qꝛ ista duo nō sil̄ insūt.s.φ creatura hēat illō nō eē qō habuit i termio a q̊.ꝛ φ ipsa sit aliqd:imo sic est ordo iter illa.Si ꝟo accipiat̄ nō eē de aliq̊:vt nō eē dicit pole nō repugnās eē.ꝛ vt dī subm.sic ista duo sil̄ insūt: in tota.n.duratione sua est veꝝ dicere de creatura φ si sibi derelinquat̄ ipsa est sic subm creatiōis qō de se est vnū nihil. ꝛ solū pole cui nō repugnat eē ꝛ vt sic saluat̄ ordo nāe.L3 eni3 mā ꝛ forma nūq̄ȝ separent̄ abinuicē:tñ iter illa est ordo nāe ꝓ quāto illud est subm ꝛ illud forᵃ.℄ Ad 2ᵐ qñ dī. nō eē destruit creaturā.g̃ nō est de eēntia.Dico φ nō eē qō est terminᵘ a q̊ destruit creaturā ꝛ illud nō est de eēntia rei: nō eē ꝟo φ h3 rōnē subti φ dicit eē pole nō repugnās esse nō destruit creaturā.s3 semꝑ est veꝝ dicere φ creatura de se est tale pole.℄ Per idē p3 ad ꝯne3.℄ Primo dubitat̄. falsu3.n.vī qō dī φ creatura in termio ad quē est tale pole cui nō repugnat eē.Qꝛ pole tale p̄uat̄ eē in actu.s3 creatura in termio ad quē est pole ens in actu.℄ Rñdeo φ veꝝ est φ in termio ad quē ē ens in actu/s3 ꝑ aliō.s.ꝑ suas ꝑtes eēntiales ꝛ ꝑ manutenētiā.s3 tñ i se si sibi derelinquat̄ est solū pole nō repugnās.Uerbi gr̄a Mā in termio ad quē ē ens pole s3 exīstēs in actu.s3 h̄ ꝑ aliud.qꝛ ꝑ formā:ꝑ suā tñ naturā est pura potentia.ꝛ hoc est hñ in termino ad quē.sicut qñ est subm gnātionis.℄ 2ᵒ dubitat̄ sic.Phs.8.phy.ꝛ Com. dicunt φ in gnātione.nō eē attribuit̄ tpi ꝑcedēti.ꝛ eē instāti sequēti:rō est qꝛ alr̄ aliqd sil̄ eēt ꝛ nō eēt.g̃ cū nō eē ꝛ esse sunt termini op3 φ sit aliqō tp̄s cui nō eē corrńdeat p̄mo istanti creatiōis:alr̄.n.sequeret̄ φ idē sil̄ eēt ꝛ nō esset.qō est eque ipole.sicut in gnātione cū eē ꝛ nō eē vbiq3 repugnāt: s3 si creaturā pole eēt fuisse ab eterno nullū tēpus neq3 reale neq3 imaginabile ꝑcederet suu3 esse qō corrńdet suo non eē.ergo ipole est creaturā potuisse fuisse ab eterno.℄ Respondeo.φ falsu3 iponitur Pho in illo octauo.Immo dicit contrariū φ esse ꝛ nō esse sunt in eodē instāti:sed instās(vt dicit)diuiditur in principiū ꝛ finem.Quod ꝟo dicit ibi.φ instans attribuitur passioni posteriori.s.ipsi esse.hoc nō dicit precise.sed cōparatiue.Unde dicit φ attribuitur posteriori passioni.quia(vt dicit) digniᵘ attribuitur ad esse q̄ȝ ad non esse:illud patet quia aliter generatio que est translatio de non esse in esse non esset transmutatio subita.Require illud declaratum et probatum.3.lib.dist.3ᵃ.q.de peccato originali.articulo secundo.secundo dicto.Ubi satis est de hac materia.ꝛ illo quolibet.q.secunda articulo secundo.

Rñᵒ tacite.

Ad p̄mū.

Ad scḋm

Ad ꝯclonem.

Dubium p̄mū.

Rñsio.

Dubium scḋm.

Rñsio

℄ Distinctio.II. ℄ Questio. I.

℄ De angelica natura itaq3 hec p̄mo ꝯsiderāda sunt/qñ creata fuerit/ꝛ vbi/ꝛ q̄lis facta sit/dum

primū cōderetur/deinde q̄lis effecta auersione quorūdā/ 7 cōuersione quorūdam 7c̄.

Utrum tēpus sit aliqd extra aiaz quātū ad illud qḋ est formale i eo. Hic quatuor. Primo ostendendū est cū tēpus sit formalr nūerus 7 q̄titas discreta vt hi.4.phy.cō.19.qd est formale in nūero. ¶ 2° an numerus sit ens extra aiam. ¶ 3° an tēpus sit talis nūerus q sit ens extra aiam. ¶ 4° dato qḋ sic/qualr possit eē numerus extra aiam cum eius ptes nō sint entia extra animam.

Oplo p°.

Primus art. Quid sit formale i nūero. Ubi dicūt qdā. q vnitas est illḋ q̄ formalis ɔstituit numerus 7 q̄lz spēs nūeri. Qr illud est formalr ɔstitutiuū spēi q̄ addito vel subtracto variat spēs 7 ɔstituit. Sz.8.meta. dr q ad subtractionē 7 additionez vnitat variat vna spēs nūeri. 7 alia ɔstituit. g̃ 7c̄. ¶ Contra. Partes itegrales rei 7 ɔsimiles sunt ptes mātles rei 7 nō foiales (vbi grā. ptes carnis in hoie) sz cum numerus constituit ex vnitatib°. quelibet vnitas subtracta vel addita est pars integralis numeri ɔstituti. 7 q̄lz vnitas est ɔsilis alteri. g̃ vnitas nō est pars formalis nūeri sz materialis. ¶ Itē. In quocūqz forma est eiusdē rōnis s̄m se p illā formā nūqz diuerse ɔstituent spēs pp diuersos gradus in suo māli: vbi. g. albedo non ɔstituit diuersas spēs alboꝝ pp h̄ qḋ est in maiori vel minori quātitate. Sz vnitas s̄m se accepta est foia eiusdē rōnis. g̃ ipsa vnitas addita aliqbus qnqz. non est formale ɔstitutiuū numeri senarij. vel vnitas addita aliqbus.9. nō est formale cōstitutiuū nūeri denarij. g̃ vnitas nō est formale in numero.

Reprobatur.

Oplo 2°

¶ Propter qḋ dicūt aliq. q determinata 7 ppria distātia. vel distinctio pprie pluralitatis ad ipaz vnitatē est formale ɔstitutiuū nūeri pprie spēi: vbi. g. discretio ppria 7 distātia qua diuersimode trinitas 7 dualitas discernunt vel distant a p° vnitate has diuersas spēs nūeri ɔstituit. ¶ Contra istḋ arguit q distātia a pma vnitate s̄m magis 7 min° fac multū 7 paucū. Qr que min° distāt sunt pauca: que aūt mag sūt multa. Sz multū 7 paucū nō faciūt spēs nūeri. sicut nec magnū 7 paruū faciūt spēs q̄titatis. g̃. ¶ Itē. Distātia aliqrūz est respect° qr differre s̄m talē 7 talē distātiā est differre s̄z diuersos respect° 7 ɔparatiōes: sz spēs q̄titatis cui° gen° est absolutū nō distīguit p respect°. g̃. ¶ Propter qḋ dico alr.

Reprobatur.

Et p° est itelligendū s̄m Phm.5.meta.12.qḋ rō vni° formaliter dicit idiuisionē: arguit. n. sic. Unitate. n. quecūqz nō hñt diuisionē inquātū nō hñt sic. vnū dicunt. vt si hō inquātū hō nō hz diuisionē vn° hō. Si vo inquātū aial vnū aial. 7 si inquātū magnitudo vna magnitudo. Tūc imaginatur sic vltra. Qr qr ois rō negatiua hz reduci ad ppriā affirmatiuā. qḋ specialr de vno pbatur (1. li. dis.33. ar.2.) iō illa rō idiuisiōis reducit ad suā affirmatiuā. s. qua glibet nūerus est se l' tant°. s. nūerus senarius sel' sex est forma subalis nūeri senarij: 7 sic dico q illa vnitas qua dualitas est sel' duo est foia subalis ei°. 7 sic de alijs. ¶ Sz pp argumēta que sunt ɔ istā opionē distinguit de vnitate. q vnitas pōt accipi 2r. Uno° māliter 7 sic accipit p vnitatib° illis ex qbus ɔponit nūerus. s̄m q dicim° q dualitas ɔponit ex duab° vnitatib°. 7 ternari° ex trib° vnitatib°. 7 isto mō dicim° q vnitas nō est foialis rō nūeri sz mālis. Alio° pōt accipi vnitas p illa formali rōne qua aliqd est semel tale: puta semel sex 7 sel' duo. 7 hec est rō subalis nūeri. 7 h̄ est explīā imaginatio Phi.5. meta.c. de q̄li loquēdo de nūeris. ait sic. Uū vo sunt quotiens quāti: 7 infra. Nā ibi cuiuslz q sel' vt ipoꝝ sex nō q bis. aut ter sunt. sz q sel. sex. n. sel' sex. ¶ Ad arg° i opp°. Ad p°. Qñ. dr ptes itegrales 7c̄. ɔcedat. Ad mi. qñ dr vnitas est ps mālis nūeri. Uex est de illis vnitatib° ex qb° ɔponit nūerus nō aūt est verū de vnitate qua vnusqsqz nūer° est sel' talis. sz illa vnitas est for° subalis nūeri. ¶ Ad 2m. qñ dr q vnitas est eiusdē rōnis in oib°. Dico q nō est vex de illis vnitatib° qbus vnusqsqz nūerus est sel' talis. sz sel' sex vel semel qnqz. qr illa vnitas nō ɔuertit cū spē nūeri. sz solū nūero senario vel qnario. ¶ Est. n. itelligēdū q vnū qḋ est pn° nūeri quo. s. qlz nūerus est sel' tantus. h̄ est sel sex 7c̄. dr ab vno qḋ ɔuertit cū ente. l.3. n. vtrūqz dicat idiuisionē. tñ diuersimode. Pria. n. dña ē q vnū qḋ ɔuertit cū ente dr ḋ oib° modis vni° positis.5. meta. Sz vnū qḋ est pn° nūeri est spālis modus vni°. nec dr de oibus modis vni°. Nō. n. dr de vno ɔtingēte. sz distinguit contra ipm. sicut discret° ɔ ɔtinuum. 7 ita seqtur q vnū qḋ est pn° nūeri est iferi° ad vnū qḋ cōuertit cū ente. ¶ 2a dña est q vnū qḋ ɔuertit cū ente non dicit dispōnē additā enti s̄m eēntiā entis: vt vult Com.4. meta.3. 7 cō.8. ɔ Auicē. Sz vnū qḋ est pn° nūeri est accidēs additū cuilz rei: accidit. n. cuilz rei nūerari. vel mensurari. ¶ 3a dña est. q vnū qḋ ɔuertit cū ente est trāscēdēs ad q̄lz rē. 7 ita nulli° rei est mensura. sz vnū qḋ est pn° nūeri ē mēsura cuiuslz rei: qḋ pz. qr.1. meta. Phs vult q ab vno qḋ est de gñe q̄titat p° accipit rō mensure. 7 post trāsfert ad alia. Sz vnū qḋ est pn° nūeri cū sit accñs discretū. 7 nō ɔtinuū est de gñe q̄titatis. g̃ vnū qḋ est pn° nūeri est mensura cuiuscūqz rei. ¶ Itē. De rōne mensure est certificare: sz vnuz transcēdens nō certificat. vnū aūt quo nūerus senari° est sel' sex (7 sic de alijs vnitatib°) certificat vltimate: qr qñ puenitur ad vnū qḋ est pn° nūeri: puta. ad vnitatē senarij. vel denarij. tūc puenit ad vltimatā idiuisibilitatē i tali spē nūeri. tūc aūt vnusqsqz est certificat° qñ vltra non ɔtingit addere vel diminuere. g̃ vnū qḋ est pncipiuz numeri est mensura. ¶ De hoc Aureo. lib.1. dis.24.

Ad 1 sc̄m

Unū qḋ est pn° nūerale 7 qḋ ɔuertit cū ente qlo differunt.

Secundus arti. An nūerus sit ens ex̄ aiaz. Ubi itelligēduz ē q volo pbare q vlr nūerus q̄ nūerat aia (q pprie est nūer° formal°) nō est aliqḋ reale ex̄ aiaz. sz de quodā alio nūero q est nūerus formalis. Qr autē nō nūerus quo nūerat aia vlr pbo. Qr formalis rō agēdi. qñ est actio imanēs. nō est aliqd ex̄ agentē. sz nūerus q nūerat aia est foialis rō nūerādi p quā nūerat aia 7 act° nūerādi est imanēs itellectui nūerātis sicut 7 syllogizare. ergo 7c̄. ¶ Dic tñ est distinguendū de nūero quo nūeram°. Com.8. meta. cō.22. dicit q nūerus mathematicus quo nūeramus nō est multiplicat° ad nūerationē nūeratoꝝ. vbi grā. nūerus.10. equoꝝ 7.10. boium. vt p ɔsiderationē mathematicā abstrahit a decē bobus 7 decē eqs nō multiplicat 7c̄. Alr° est nūerus foialis q est foia rei sensibilis nūerate: vbi. g. qñ dico sex eq. tūc nūerus senari° accipit in ɔcretiōe ad q̄titatē ɔtinuā seu ad rē nūeratā. accipit. n. sic senetas vt est talis nūerus ex̄ñs in ipis senarijs. 7 p ɔñs accipit vt foia rei nūerate. 7 talis nūer° formalis est nūerus nūerat° ab aia. 7 h̄ in ipis reb° nūeratis: sic pz qñ nūeram° dualitatē q̄ est in duobus canib° tūc illa dualitas que est in eis est nūerata ab aīa. sz s̄m Cōmē. posset ɔcedi q sit nūerās. re° illoꝝ duoꝝ nūeratoꝝ. 7 iste nūerus foialis. vt dicit Com. diuisificat p nūerationē entiū. Tūc arguo. qcqd sit de nūero mathematico qui nō multiplicat ad nūerationē nūeratoꝝ. h̄ est certū q talis nūer° q est for° iuenta in ipsa re. 7 nūerata in ipa re. diuersificat 7c̄. Sz qḋ diuersificat ad nūerationē ipsoꝝ entiū ita q aia nihil facit ad idētitatē vel diuersitatē illud est ens ex̄ aiaz: hō est nūerus foialis (vt dictū est) g̃ est ex̄ aiaz. ¶ Uñ ex istis seqtur. q nūerus quātū ad illḋ qḋ est foialr est aliquid ex̄ aiaz. Qr (vt dictū est) p° ar. nūer° senari° est sel' sex: sz senetas seu selitas senarioꝝ eēt ens si nullus itellus eēt. g̃ 7c̄. pbo mi. Qr nūer° senari° (vt dictū ē) est nūer° foialis exñs in ipis senarijs: sz qḋ foialr est in re eēt nullo itellectu itelligēte. igr. ¶ Itē. Actio real' termiat ad termi° realē ex̄ aiaz.

Nūer° foialis 7 mathematicus.

Numer° foial' est ens extra animam.

Arg° 1°

Arg° 2°

numerus

nũerus ẽ realr cãtur ex diuisiõe reali ↄtinui.ⁿ certũ ẽ ꝙ di-
Arg. 1ᵘ
uisio ẽ aliqd reale.ğ terminabit ad formã nũeri reale. ℂ Itẽ.
qd suscipit eẽn[les] ꝑdica[tion] pñti real est realr aliqd ex̃ aiam.
Sȝ nũs suscipit realẽ ꝑdicationẽ q̃titatis q̃ est pñtũ reale:
nũs enĩȝ est q̃titas discreta.ğ ꝛc̃. ℂ Et cõfirmaẽ ista rõ. ga
phs 5° met.18.cũ dederat quãto illud qd est sibi eẽntiale.ꝛ
reale.dicẽs.q̃tũ ꝟo dr qd est diuisibile in ea q̃ isũt.statiȝ ꝑ-
dicat illud de q̃titate ↄtinua ꝛ discreta.sic dicẽs. Multitu-
do ğ quãtũ aliqd sit nũalis,magnitudo aũt si mensurabilis
fuerit.dr aũt multitudo qd diuisibile ptãte i nõ ↄtinua.ma-
gnitudo aũt qd in ↄtinua.Ecce ꝙ q̃titas õducẽda est pñtũ
reale ꝛ diuidiẽ in spẽs q̃ sunt q̃titas continua ꝛ discreta.ꝛ
pñtũ reale hȝ spẽs reales.ğ q̃titas discreta est qddã reale.
Rñsio.
ℂ Ad istud rñdeẽ ꝙ sicut q̃litas est pñtũ reale:ꝛ nõ tñ di-
uidiẽ in spẽs reales sȝ in vnã spẽm q̃ est facta ab aia.sbitũ
Reprobatur.
itellectuale:ita põt esse de q̃titate ℂ Cõtra. Illud qd pre-
dicat nãm ꝛ eẽ reale alicuiꝰ gñis nõ ꝑdicaẽ ꝑ de qbuscũqȝ
spẽbꝰ illꝰ gñis ẽm rõnẽ.sȝ de spẽbꝰ realibꝰ. Uerbi grã.cuȝ
dr ꝙ aial est suba aiata sensibilis.statiȝ hñi sequiẽ ꝙ hõ est
suba aiata sensibilis ꝛ asinꝰ ꝛc̃.sȝ nõ statiȝ inferẽ.ğ hõ pictꝰ
est suba aiata sensibilis vel asinꝰ mortuus ꝛc̃. Sȝ cum phs
dedit illud qd realr poniẽ de pñto q̃titatis.s.ꝙ est diuisibi
le ꝛc̃.(vt dictuȝ est)statim ↄcludit in eẽ q̃titati ↄtinue ꝛ di-
screte siue multitudini.siue magnitudini.ğ multitudo ꝛ ma-
gnitudo.siue q̃titas ↄtinua ꝛ discreta sunt reales spẽs q̃ti-
tatis ꝛ ex̃ itellȝ vtraqȝ. ℂ Cõmẽtator idẽ dicit sup illõ phi.
Quãtũ qñ dr ꝙ est diuisibile in ea q̃ insunt quoꝝ vnũqdqȝ
est vnũ aut natũ eẽ vnũ ꝛc̃. Iste sermo põt eẽ q̃si dissolutio
discrete ꝛ ↄtinue q̃titatis:oẽ.n.qd diuidiẽ in res q̃ nãlr sũt
vnũ ꝛ põt itelligere discretã q̃ diuidiẽ in vnitates idiuisibi
les nãlr.q̃titas ꝟo ↄtinua diuidiẽ i vnitates.sȝ tñ recipiũt
diuisionẽ. Nota.in res ꝛc̃.ꝛ ꝙ postea exẽplificat de vtraqȝ
q̃titate tñ discreta q̃ȝ ↄtinua. ℂ Itẽ phs i eadẽ lr̃a allega-
ta dicit. Multitudo q̃tũ aũt aliqd si numerabilis:ꝛ ifra:dr
aũt multitudo diuisibilis potestate nõ ↄtinua. Sȝ certũ est
ꝙ numerabilitas ꝛ diuisibilitas in ptãte eiꝰ est in re ex̃ itel
lectũ.ğ multitudo siue q̃titas discreta est in re extra itellȝ.
ℂ Itẽ. Infra diẽ phs ꝙ magnitudo q̃ est ↄtinua ad vnũ.s.
que est ad vnã dimẽsionẽ est lõgitudo q̃ qdẽ ad duo.latitu
do:q̃ qdẽ ad tria ꝓfunditas:ꝛ addit hoꝝ aũt finita plurali-
tas numerus. Sȝ certũ est ꝙ illa finita pluralitas qua sup-
ficies hȝ duas dimẽsiones est ex̃ itellectũ silr q̃ ꝓfunditas
hȝ tres.alr.n.nõ haberet corpꝰ plures dimẽsiões ex̃ itellm
q̃ȝ linea vel supficies.seqẽ aũt ꝙ nũs est aliqd ex̃ intellm.
ℂ Itẽ. Scia realis hȝ subȝ reale:sȝ arithmetica est scia rea-
Instantia
lis q̃ est õ nũeris.ğ ꝛc̃. ℂ Cõtra. Unũ accñs.qd est ens rea-
le nõ est in multis.qꝛ qd est vnũ in multis est ens itẽtiona-
le.vt pȝ de vlĩ:ȝ q̃lȝ spẽs numeri est vnũ accidẽs ꝛ in mul-
Rñsio
tis.sicut senariꝰ est in sex lapidibꝰ. ℂ Rñdeo ꝙ vnũ accñs
cuiꝰ vnitas ↄsistit in q̃dã determinatione.vt sicut determi-
nata albedo est in determinato subo:ꝛ ibi est vnũ.ꝙ vnum
accñs nõ est in multis. Sed vnũ accñs cuiꝰ vnitas ↄsistit in
quadã collectione sicut exercitꝰ vel ordo in multis hoĩbus
ibi nõ tȝ. Sȝ in ꝓposito vnitas nũeri ↄsistit in collectione:
nũs.n.senariꝰ ↄsistit in vnitate collectiua est eniȝ semel sex
Unũ qd est ens itẽtionale
vt supra ꝑ articulo. ℂ Ad ꝓbõnẽ qñ dr ꝙ vnũȝ in multis
est ens itẽtionale. Uerũ est de vno in multis qd est cõe ꝑ
ꝑdicationẽ nõ tñ de vno ꝛc̃.qd est vnũ vnitate collectiua.
domꝰ.n.qd est vnũ vnitate collectiua ptũ nõ est ens itẽn-
Dubium.
tionale dictũ. ℂ Sȝ quõ vniunẽ aliq̃ in nũo in vnitate col
Solutio.
lectiua nisi ꝑ itellm vniẽtẽ. Rñdeo qd in nũo mathe[co] non
vniunẽ aliq̃ nisi ꝑ itellȝ.vbi grã.qñ ꝑ itellm abstrahimus
vnũ nũerũ denariũ a decẽ canibꝰ.ꝛ decẽ eqs.ille.n.est vle.
nõ est ita in nũo formali dualitatis q̃ est in duobꝰ lapidibꝰ
que sine oĩ opere intells est vna quedã dualitas.

Tertius articulus. An tps sit talis nũs ꝙ sit ens extra
aiam. Ubi vr̃ aliqbꝰ ꝙ nõ ꝑ. ℂ Qꝛ Augꝰ.2.
Arg. pᵐ
ↄfessionũ ꝓbat ꝙ tps tñ hȝ eẽ in aia sic. Si tps sit aliqd ex̃
aiaȝ hñs eẽ.ğ aut qꝛ pteritũ.aut qꝛ futurum.aut qꝛ presens
Nõ pᵐ qꝛ iõ dr ꝑteritũ.qꝛ iam nõ est:nec qꝛ futurũ.qꝛ futu
rũ dr qd nondũ est:sed erit:nec qꝛ presens est.qꝛ si p̃sens sp
esset p̃sens ꝛ in pteritũ nõ transiret iam nõ eẽt tps:sȝ eterni
tas:nec ga pñs in pteritũ transit põt dici tps esse.qꝛ sic ve-
re diceret tps esse.qꝛ trãsit siue tẽdit in nõ esse.vel transit
in pteritũ:ꝛ ꝑ ↄñs non esset nisi rõne preteriti:ꝛ sic solũ est
in aia.ğ ꝛc̃. ℂ Itẽ. Tps diciẽ longũ ꝛ breue sed ẽm ꝙ diciẽ
Argᵐ 2ᵐ
longũ ꝛ breue nõ est in re ex̃.sed solũ in aia.ğ ꝛc̃.maior pȝ:
qꝛ tẽpus nõ dr longuȝ aut breue:nisi qꝛ presens vel preteri
tuȝ vel futurũ diciẽ tale:sed nullũ istoꝝ põt dici longũ sȝ
eẽ extra aiam:presens.n.nõ cũ raptuȝ trãsit a pterito in fu-
turuȝ.nec preteritũ põt dici longũ aut breue:qꝛ solũ potest
dici h̃ cuȝ verbo de pterito fuit longũ aut breue.silr nec fu-
turũ põt dici longũ aut breue:sed ꝙ erit longũ aut breue:sȝ
qd fuit aut erit nõ est nisi solũ in aia.ğ ꝛc̃. Et iõ tȝ Aug.pro
ↄne.ca.19.ꝛ.29.ꝙ non põt dici tps esse:nisi ẽm ꝙ hȝ esse in
aia.verbi grã.cũ dico pñtia mea est hic.nõ est verũ:nisi ga
mõ presens est imago eius in memoria mea.ꝛ eodẽ mõ ea
que nondũ sunt.sicut futura sunt.esse diciuẽ:qꝛ premedita
tionẽ habeo p̃sentẽ de eis ꝛ infra.c.1.tȝ ꝙ nõ ꝓprie dicun-
tur tria tẽpora sunt.s.presens,pteritũ,ꝛ futurũ.sȝ fortasse ꝓ-
prie diceret tria tẽpora sunt in aia.presens de preteritis.p̃-
sens de pñtibus.presens de futuris. Qd sic ꝓbat:hec.n.tria
hȝ alibi.nõ video in aia:tñ est memoria de preteritis.expe-
ctatio de futuris.cõtentus de pñtibꝰ. Sȝ memoria de prete
ritis est pñtia preteritoꝝ in aia.expectatio futuroꝝ est pre
sentia futuroꝝ in aia.ↄtentus de presentibꝰ est pñtia presen
tiuȝ quã presentiã retinet aia quadã habitudine ad aliõ qd
preteritũ hȝ:ꝛ ad illud qd futuruȝ est.ğ nec põt dici ꝙ tria
tempora sunt.nisi cũ determinatione.s.qꝛ in aia preteritum
est presens de preteritis.futurũ presens de futuris.ꝛ p̃sens
de presentibus. Si diciẽ ꝙ infra.ca.26.dicit ↄfiteor domi-
ne tibi ignorare me qd sit tempus:ꝛ ita hec non est sñia sua
sȝ dixit inquirendo. Et infra.ca.29.eandẽ opinionẽ tenet ꝛ
determinat.ꝛ dicit ꝙ expectatio futuroꝝ in aia.ꝛ memoria
preteritoꝝ in aia faciunt tempus longuȝ ꝛ breue.ꝛ vt assu-
mit ibidẽ.nullus negat futura ꝛ preterita nõ eẽ nisi in aia:ꝛ
ita finalr determinat.ꝛ tẽpus longũ ꝛ breue sunt in aia.sic
vult supra.nulluȝ tẽpus est nisi sit longũ.vel breue:qꝛ qd in
stantaneũ est tps nõ est.ğ finalr determinat qd tps hȝ solũ
esse in aia. ℂ Item Cõmẽtator.4.phy.cõmento.101.dicit
Argumẽtũ tertium
sic. Quãdo essentia prioris ꝛ posterioris est in aia ab eẽntia
motus vel ↄiungemus huic aliũ modũ de tẽpore etiã ꝛ est
qd nos ꝑcipcremus tẽpus ex perceptione motus nõ est ex
perceptione motus.ẽm ꝙ est motus.s.motus in quo sumus
transmutati.s.terminatus in imaginatione nostra.aliquam
partem illius determinatã:ꝛ hoc est cuȝ senserimus duo in-
stantia prius ꝛ posteriꝰ:qñ iste motus nõ diuidiẽ ꝑ instan
tia nisi in nostra mẽte ꝛ nõ determinaẽ in hoc aliqua pars
determinata nisi qñ diuisimus motum ꝑ duo instãtia.hec
Cõmentator. ℂ Itẽȝ Cõmentator.109.querens quare tps
cũ sit cõtinuũ diffiniẽ ꝑ discretũ dicendo tps est numerus.
Argᵐ 4ᵐ
Rñdet ꝙ tps formalr est numerus ꝛ est cõtinuũ solũ mãli
ter:ꝛ vltra dicit ꝙ est ad ꝓpositũ.ꝙ tps non est nisi qñ aia
diuidit motũ in pꝰs ꝛ posterius:ꝛ sunt ista verba sua. Que-
ret aliqs si tps quodãmõ est cõtinuũ ꝛ quodãmõ est discre
tũ:quare diffinitũ est ꝑ discretũ cũ dr tps eẽ nũeꝝ. Rñdet:
dicamus.ğ ad hoc.ꝙ extra mentẽ non est nisi motus.ꝛ mo-
tus est tempus.ꝛ tempus nõ fit nisi quando mens diuidit
in prius ꝛ posterius ℂ Ad hoc ẽt est phs.4.phy.versus fi
neȝ arguit eniȝ sic. Tẽpus est numerꝰ,ꝛ cũ nihil natũ sit aũ

merare nisi aia. ⁊ de ipsa intellectus. impoſe est ꝙ tps sit. si
aia nõ fuerit. Cõmentator ibi cõmẽ. 131. ⁊ cũ sit declaratuꝫ
ꝙ cũ numerans nõ fuerit. nõ erit numerus. ⁊ est ipoſe ali-
qd numerare pter aiaꝫ. ⁊ de aia intellectũ. certũ est ꝙ si aia
nõ fuerit nõ erit numerus. ⁊ cũ numerus nõ fuerit nõ esset
tps. ℭ Sꝫ ꝙ tps sit ens extra aiaꝫ arguit̃ ex premissis. Nu-
merus. n. mathematicus q̃ non multiplicat̃ ad numeratio-
neꝫ numeratorũ est numerus q̃dã abstract⁹ ⁊ equal'r respi
cit oĩa numerata ⁊ nõ respicit cetera mediãte p̃. Uerbi grã.
numerus denarius decẽ equorũ. ⁊ decẽ canũ ⁊c̃. quẽ mathe
matic⁹ abstrahit ab eis. respicit idifferẽter canes ⁊ eq̃s ⁊c̃.
⁊ nõ numerat decẽ equos mediãte numero denario deceꝫ
canũ. Sed cũ Phs. 4. phy. mouet q̃õnẽ versus finẽ cuius-
modi tps sit numerus ⁊ an cuiuslibet. ⁊ꝫ pro ↄclõne ꝙ vnũ
est tps oĩuꝫ tẽporaliũ ⁊ nõ multiplicat̃ ad multiplicationẽ
numeratorũ. sic tñ est ꝙ est numerus p̃mi motus ⁊ median
te aliquo motu accepto in aliqua pte p̃mi motus mẽsuran-
tur oẽs motus pticulares quot sil' existunt illi p̃mi motui.
verbi grã. Si vno die sil' fiant opera multa: oẽs mot⁹ q̃b⁹
operabant̃ sil' illo die mẽsurant̃ per p̃us ⁊ posteri⁹ que exi-
stunt in pte p̃mi motus: que ps coexistit istis particularibus
motib⁹. ℭ Ex his arguo sic. Omnis forte dici posset qd nu-
merus mathematicus qui abstrahit a numeratis oĩb⁹ equa
liter. vt sic nõ multiplicet̃ ⁊c̃. ⁊ sit solũ numerus in aĩa ⁊ in
ↄsideratione. numerus tñ q̃ sic nõ abstrahit ab oĩb⁹ nume
ratis q̃n ↄueniat vni numeratorꝫ: ⁊ ipo mediãte aliis. vt sic
nõ multiplicet̃: talis inquã numerus põt eẽ numerus forma-
lis in re. q2 talis numerus põt eẽ p̃us ⁊ posteri⁹: que sunt in
p̃mo motu p̃ter oẽꝫ opationẽ intell'e. sꝫ (vt dictũ est) tps est
hm̃ numerus. g̃ tps est ens ex̃ aiaꝫ. ℭ Ad hoc scd'ꝫ articulus
pisiensis ꝙ euũ ⁊ tps nihil sunt in re. sꝫ solũ in apprehensio
ne: error. Sed iste articulus põt itelligi ↄtra aliquos ponẽ-
tes q̃ ponerent ꝙ tps nihil est q̃tum ad suũ fundamẽtũ qd
est motus: q2 nunq̃ fuit aliq̃s ita rudis errãs de modernis
philosophantib⁹ q̃ negauit motũ esse ens extra itell'ꝫ. ergo
intelligit̃ ꝙ sit error. ꝙ nihil sit in re sed solũ in apprehen-
sione. ꝯm ꝙ est numerus mot⁹ qd est ppositũ. ℭ Tertio p
articulũ oxoñ. Ponere tps nõ eẽ i p̃nto error. iste articulus
nõ põt esse fact⁹ ↄtra aliquos dicentes ꝙ tps nõ est de gñe
q̃titatis p reductionẽ sicut ens rõnis factũ ab aĩa est in ge
nere. Quia qui ponunt tps solũ ens in aĩa nõ negãt q̃n sit in
genere q̃titatis p reductionẽ: sicut oẽs dicũt ꝙ relõ ꝯm ra
tionẽ facta ab intellectu est in gñe relõnis per reductionẽ.
g̃ articulus est factus ↄ eos q̃ dicunt ꝙ tps nõ est in genere
q̃titatis: sicut aliqd ens extra aiaꝫ qd est ppositũ. 4. pbat̃
p phm ⁊ Cõmẽtatorẽ. Quia pp hoc negat̃ tps eẽ ens extra
aiam. q2 ei⁹ ptes sũt in aia: sed eque est verũ ꝙ ptes motus
nõ sũt ex̃ aiam. g̃ mot⁹ nõ est ex̃ aiaꝫ. qd reprobauit articu-
lus. 9. ⁊ auꝫ. 6. phy. pbatio minoris. Sicut p̃teritũ ⁊ futurũ
nõ sunt: sed solũ instãs. ita qd p̃cessit de motu ⁊ qd accipien
dũ est de motu nõ est. sꝫ solũ mutatũ eẽ. ℭ Itẽ. Infra eodẽ
cõmẽto. ⁊ q2 oẽ qd numerat aĩa aut est numerus simpl'r. ⁊
hoc nũerãs nõ nũatũ eẽntial'r: aut vt aliq̃s nũerus alicuius
gñis: ⁊ huic accidit numerãs ⁊ numeratũ. alio mõ. ⁊ tps est
in hoc gñe. s. ꝙ est numerãs nũeratũ. arguo. tps nõ p̃cedit a
nũ numerus simpl'r: nisi q2 est nũerus nũerat⁹. sꝫ ifra eodẽ
cõmẽto hꝫ ꝙ tps nũerat motũ ⁊ mẽsurat eẽntial'r: tpꝫ autẽ
eẽ numeratũ p aliqd est p accñs ei. Tunc arguo ex istis hi
ꝙ tps nõ differt a nũero simpl'r q̃tũ ad eẽntialia sua: sꝫ so-
lũ ꝯꝫ accñtalia. Sꝫ nũerus simpl'r ex q̃ est de gñe q̃titatis
est simpl'r ex̃ aiaꝫ. g̃ ⁊c̃. ℭ Itẽ. Cũ tps est nũerus mot⁹. erit p
ↄñs q̃titas discreta mot⁹. g̃ illud qd poterit eẽ numer⁹ mo-
tus ⁊ facere discretã cognitionẽ de motu ⁊ ei⁹ ptib⁹ illd erit
tps. Sꝫ ipsamet prius ⁊ posteri⁹: q̃ sũt in motu sunt ipse nu-
merus mot⁹. ⁊ illud hꝫ discreta cognitio de motu ⁊ ei⁹ par-
tibus. ⁊ illd p̃us ⁊ posterius mot⁹ sunt ex̃ itell'm. g̃ tps est ex̃
intellectũ. Probo minorẽ Cõmẽtator. 4. phy. cõ. 99. prius
⁊ posteri⁹ cũ sint accepta ꝯm ꝙ sunt in subo. tũc erunt ptes
motus: ⁊ cũ fuerint ↄsiderata ꝯm diffõnẽ ⁊ q̃dditateꝫ tunc
erunt alia a motu. q2 motus est in q̃titate. p̃us ⁊ posterius
sunt in nũero. Tũc arguo. Prius ⁊ posteri⁹ sunt mot⁹ q̃ñ ac
cipiunt̃ ꝯm q̃dditatẽ ⁊ diffõnẽ suã. i. ꝯm formales rõnes suas
sicut sunt nũerus mot⁹: sed p̃us ⁊ posteri⁹ q̃ñ accipiunt̃ ꝯm
formales rõnes suas nõ sepant̃ per hoc real'r a motu. g̃ ꝯm
ꝙ sunt numerus mot⁹ nõ sepant̃ a motu, sed sunt in motu.
Sꝫ ꝯm ꝙ sunt numerus mot⁹ ꝯm hoc faciunt discretã co-
gnitionẽ de motu ⁊ eius ptib⁹: q2 hoc est pprũ nũero. ergo.
Patet minor pbanda. s. ꝙ p̃us ⁊ posteri⁹ q̃ sunt in motu fa
ciunt discretã cognitionẽ de motu ⁊ ei⁹ ptib⁹. ℭ Itẽ Com-
mentator 4⁹ phy. cõ. 103. pbat ꝙ tps est numerus mot⁹ sic.
Quia tẽpore discernunt̃ magis ⁊ min⁹ de motu. ⁊ oẽ p qd
determinat̃ magis ⁊ min⁹ de aliquo est nũerus illius. g̃ tps
est numerus ei⁹ per qd terminat̃. ℭ Sed ↄ arguo. Quo ac-
cipit determinare in maiori. Si pro terminare ex̃ aiam hĩ
ppositũ. Si p determinare facto in aĩa ⁊ in minori accepit
determinare vt est in se aliqd ex̃ itell'm. g̃ fallacia ↄñtis in
argumẽto phi ⁊ Cõmẽtatoris. pbatio minoris. Quia acci-
pit ppõnẽ vl'eꝫ que verificat̃ in his que sunt ex̃ itell'm. 10.
meta. vult Aris. ꝙ mẽsura in quolꝫ gñe hꝫ rõnẽ numeri: per
mensurã. n. determinat̃ q̃titas cuiuslꝫ ꝯm magis ⁊ minus:
⁊ certũ est ꝙ mẽsura est ens ex̃ itell'm. g̃ in minori accipit̃
determinare ⁊c̃. ℭ Itẽ Cõmẽtator cõmẽto. 132. arguit sic.
si dispositio tpis cũ oĩ motu sit sic dispõ numeri cũꝫ nume-
rato sequit̃ ꝙ tps nõ sit ens nãle neqꝫ mobile: res. n. q̃ sunt
in mẽte nõ accipit̃ mot⁹ in diffõne earũ. Quero de ista cõ-
sequẽtia. Si. n. dispositio tpis cũ motu sit dispõ numeri cũ
nũerato sequit̃ ꝙ tps nõ sit nãle: nec hꝫ motũ in eius diffi-
nitione. qual'r accipit̃ ꝙ tps sit numerus cũ numerato. Aut
g̃ p actuali nũatione quã facit aĩa: vt sit sensus. tps est nũe-
rus fact⁹ p aiam. ⁊ tunc habet̃ ppositũ. qd ipse reputat im-
possibile. s. ꝙ tps sit numerus fact⁹ solũ p aiaꝫ. Aut accipit
numerum cũꝫ numerato p numerabilitate seu p numero
formali q̃ est in ipsa re. ⁊ tunc si valẽt ↄñtie sue ꝙ tps non est
ens nãle nec mot⁹ ponit̃ in ei⁹ diffõne: q2 ipsa numerabili-
tas mot⁹ seu numerus formalis est ita vere res p̃ter aiaꝫ ⁊ nã
sicut ipse mot⁹: vt pbat̃ supra arti. 2⁹ q̃nimo mot⁹ ponit̃ in
ei⁹ diffõne sicut id cui⁹ est pprũ in diffõne sue pprietatis.
vult g̃ ꝙ tps nõ sit solũ ens in aĩa. ℭ Itẽ Cõmẽtator in eo-
dẽ cõmẽto dicit ꝙ tps nõ mẽsurat motũꝫ circularẽ ꝯm ꝙ
numerus mẽsurat numeratuꝫ: sꝫ ꝯm ꝙ mẽsurat aliqd in re.
Arguo igit̃: si tps esset soluꝫ ens in aĩa nõ mẽsurat sicut for
ma in re. g̃ tps nõ est aliqd extra aiam. ℭ Iteꝫ Cõmẽtator
cõmẽto. 131. dicit qd tps est in aĩa: tñ nõ est oĩb⁹ modis: q2 ñ
si ita esset fictitia essent sicut chimera ⁊ hircoceruus. g̃ esse
eius est ex̃ aiam. ℭ Iõ distinguẽduꝫ est de numero ꝙ nu-
merus põt accipi dupl'r. Uel p actuali numeratiõe qua ali
quid est actu numeratũ. Uel p aptitudinali numerabilita-
te qua aliqd in se formal'r est numerabile. Primo mõ dico. ꝙ
tps solũ est in aĩa. scd'o mõ est aliqd extra aiam. sicut nume
rabilitas rei seu numerus formalis nõ quo numerat̃ (vt di 3⁹
ca. de tẽpore) sꝫ qd numerat̃. id est ipsiuꝫ numerabile. g̃ ⁊c̃.
Et istam eandẽ distinctionẽ ponit Aristo. in textu ad respõ
dendum argumento suo qd facit ad pbanduꝫ ꝙ tps ⁊ nu-
merus sit solum ens in anima, sic respondet. Sed ant hoc
ꝙ aliquando cum sit tempus vt si contingit motũ sine aĩa
prius ⁊ posterius. sic ꝙ tempus quod hoc est ꝯm ꝙ sunt nu
merabilia Commentator ibideꝫ dicit (⁊ est cõmento. 131.)
ꝙ esse eius extra mentem est in potentia propter subiectũ
pprũ. s. motũ ⁊ esse ei⁹ in aĩa est in actu cũ egerit illã actio-
nẽ: ⁊ p totũ illud cõmẽtũ satis de hoc. ℭ Et nota ꝙ in istis

Marginalia: Tps ẽ numerus ex̃ aiam. — Arg^m p^m — Arg^m 2^m — Arg^m 3^m — Arg^m 4^m — Arg^m 5^m — Arg^m 6^m — Contra. Arg^m p^m — Arg^m 2^m — Arg^m 3^m — Arg^m 4^m — Rñsio — Numer⁹ actualiter e' in aĩa aptitudinaliter extra

verbis p̄mo Aristo. determinat φ tp̄s est extra aīaꝫ sic. motū ↄtingit esse sine aīa. ḡ ꝛ tp̄s. Sꝫ de motu est certū ex probatis in. 8. ḡ. ꝑbat ↄñnā. Si mot⁹ est extra aīaꝫ ꝛ p̄us ꝛ posteri⁹ sunt in motu. ḡ p̄us ꝛ posteri⁹ ipsius mot⁹ sūt ex̄ aīaꝫ. Sꝫ p̄us ꝛ posteri⁹ que pn̄t numerari in motu sunt tp̄s. ḡ ꝛc. ¶ 2° rn̄det ad formā argumēti sui qn̄ dī φ numerus non est nisi sit numerās. Rn̄det φ numer⁹ ꝑm φ aliqua sūt numerabilia pōt eē sine aīa numerāte. sꝫ (vt dicit) p̄us ꝛ posterius in motu sunt tp̄s ꝑm φ numerabilia sunt. Intellige φ lꝫ tp̄s sit p̄mus numerus numeratus: aut nūerabilis in ipso motu ab aīa nostra: tn̄ qn̄ tp̄s alteri⁹ cōparat̄ ad motū quē numerat sic est numerus nūerans. ꝛ hoc dicit Cōmētator. 4. phy. cō. 131. sicut dualitas in duob⁹ lapidib⁹. lꝫ sit numerata ab ipsa aīa. tn̄ est numerus formalis numerās respectu ipsoꝝ lapidum numeratorum.

Quartus articulus. Quō possit esse numerus ex̄ aīaꝫ cū ei⁹ partes sint entia in aīa. Ubi dico φ q̄ntūcūqꝫ ista videat̄ determinatio p̄hi. tn̄ tota difficultas stat: qꝛ (sicut iaꝫ dictū est) tp̄s nō est extra aīaꝫ: nisi qꝛ illud qd̄ mensurat̄ ꝑ ipsuꝫ est extra aīaꝫ in esse numerabili: sꝫ illud qd̄ dꝫ numerari ꝑ ip̄ꝫ ꝑm esse numerabile nō est extra aīaꝫ. ḡ nec tp̄s. Probo minorē. Quia qd̄ hꝫ esse nūerale per ipsuꝫ sunt ꝑtes p̄ores motus ꝛ posteriores. Sed iste nō sunt ex̄ aīaꝫ. qꝛ qd̄ preterijt de motu nō est. qd̄ futuruꝫ est ēt non est. ḡ ꝛc. ¶ Propter qd̄ intelligēdū est. φ aliqd esse reale ex̄ intellectū pōt esse dupl'r. Uel in seipso vel in alio. Successiua quecūqꝫ esse extra intellectū p̄ mō est ipole. sed scd̄o mō est nec̄iuꝫ. Probo p̄m. Quia extra intellectū de tp̄e nihil est nisi instās. nec de motu nisi illud mutatū esse. vel idiuisibile aliqd̄ qd̄ ↄtinuat ꝑtes mot⁹. Quia qd̄ preterijt non est. qd̄ futurū est nondū est: sed instās tp̄is nihil est tp̄is. nec mutatū esse motus. sicut nec punctus linee. ḡ extra itellectū nihil est de motu vel de tēpore vt in se ipsis ↄsiderant̄. Probatio scd̄i. Qꝛ instās ex̄ itellectū real'r ↄtinuat ꝑtes tēporis: ꝛ real'r distinguit ꝛ actual'r. ꝛ sil'r mobile real'r cōtinuat ꝛ distinguit ꝑtes nec̄io: sed id qd̄ ex̄ itellectū. real'r ꝛ actual'r cōtinuat aliqua: ꝛ distinguit ēt si actual'r nō existāt: cōtinet illa in aliq̄ eē nūerali ex̄ itell'm. ḡ motus ꝛ tp̄s. lꝫ in se sint nihil extra intellectū: sunt tn̄ in esse numerali aliqd ex̄ intell'm in ipso instāti ↄtinuāte ꝛ in mobili ↄtinēte. ¶ Probat̄ minor ꝑ rōnē. Quia sicut vnūqd̄qꝫ se hꝫ ad entitatē sic ad cognoscibilitatē seu ad nūerabilitatē: sed successiua eē ex̄ intell'm hn̄t solū in suo ↄtinuatiuo reali. ꝛ nō in se ipsis: vt ꝑ se pꝫ. ḡ ꝛ inumerabilitatē. ¶ Scd̄o ꝑ exēplaꝫ sic. Posito φ vnus pater genuit multos filios. si tūc p̄supponat̄ φ oēs filij sint mortui. ꝛ qd̄ pater sit mortuus. tūc est clarū φ nihil pōt accipi ex̄ intellectū ex ꝑte p̄ris vn̄ cōstare nobis possit de numero filioꝝ q̄t fuerint. si ḡ numerem⁹ ibi filios hoc erit solū per aīaꝫ ꝑ hunc modū. intellectus eniꝫ accipiet in ↄceptu suo potentiā gn̄atiuā p̄ris mortui ac si iaꝫ esset: ꝛ cōsiderabit qd̄ in 15° anno gn̄auit filiū p̄m ꝛ sic cōtinuādo per singulos annos generauit ipsos filios vsqꝫ ad vigesimū annū in quo mortu⁹ est. sic ēt numerabit ibi qnqꝫ filios. posito ꝫo ñio ↄrio hn̄⁹ φ filij sint mortui. ꝛ p̄r remanet. tūc nō opꝫ qd̄ intell's accipiat potētiā gn̄atiuā in suo ↄceptu ac si iam esset. sed accipiet eā iam in rei veritate existē ꝛ in rei veritate: ꝛ ex nā rei inueniret eā cōꝑabilē ꝑ intell'm ad filiū queꝫ gn̄at in 15° anno. ꝛ sic deinceps vsqꝫ ad. 20. sed ex hoc φ ex nā rei ipsa po⁹ gn̄atiua sic est itelligibilis in ordie ad filiuꝫ quē genuit in. 15. anno. ꝛ iterū ad illū quē in. 16. ꝛc. possum⁹ nūare illos filios q mortui sūt. ḡ pꝫ ꝑpo᷑ φ i eo φ ↄtinuat aliq̄ ex̄ itellectū pn̄t ista q̄ ↄtinuant̄ nūari. ꝛ si iam nō existant. ¶ 3° ꝑ exēplū. Ad ꝑpo᷑ imaginemur cū geometris φ punctus fluēs causaret lineā ꝛ addamus φ a mane vsqꝫ ad p̄mā lineā pedalē. ꝛ iterū a p̄ma vsqꝫ ad tertiā pedalē. ꝛ a tertia vsqꝫ ad sextā pedalē ꝛ ↄcludam⁹ φ statiꝫ post de⁹ ānihilet oēs illas ꝑtes linee pedalis: sic tn̄ φ penitus remaneat in rerū nā: tūc dico φ hoc qd̄ penitus remanet φ ꝑtes pedales q̄ sunt annihilate sunt nūabiles ꝑ aliqd ex̄ itell'm. ꝑbo. Per hoc φ iste ꝑtes sunt annihilate penit⁹ nihil ꝑdit de eo φ ex nā hꝫ ex ꝑte sui. Sed penit⁹ ex nā sui post annihilationē istarū partiū est intelligibilis ex ꝑte sui in hitudine ad tres ꝑtes linee pedalis: sicut ꝛ an̄ causationē earū. ḡ ꝛ post annihilationē earū nō perdet qn itelligibilis sit ex nā rei in ordie ad illas tres ꝑtes: sicut ex hoc φ est itelligibilis in ordine ad illas φ. s. vnā causauit in vna hora ꝛ scd̄am in alia. ꝛ tertiā in tertia. ex hoc ille ꝑtes sūt nūabiles in ipso. ḡ pꝫ ꝑpositū φ illud itellectū causat aliq̄ que ↄtinent ista in esse nūali. ꝛ si nō existāt. ¶ Quarto ꝑ auctē. Uult. n. Cōmētator φ tot sunt forme in p̄ motore φ sunt po᷑ in mā p̄°. 12. meta. 11. φ nūer⁹ potētiaꝝ nūatus est ꝑm nūm speꝝ. i. formarū. ꝛ logt̄ de mā vt preexigit̄ gn̄oni: sicut subm. Tūc arguo sic. Numerus potētiaꝝ q preexigit̄ in mā ꝑꝑ numerū formarū nō accipit̄ respectu formaꝝ iam entiū. qꝛ gn̄atio nō est ꝑꝑ aliqd qd̄ iam est. ḡ ꝑꝑ forās iducēdas: sꝫ forme inducende nō sunt. ḡ hꝫ ꝑpo᷑. φ ea q̄ nō sūt ex nā rei pn̄t numerari in aliquo alio qd̄ ↄtinet ea quoquo mō. ¶ Item. 5° meta. ca. de Ad aliqd. distinguit ꝑ relones ꝑm potentiā ꝑm tēpora vt qd̄ fecit ad factū: sic eniꝫ dī p̄r filij ꝛc. ꝛ sicut futuruꝫ ad faciēdū. Tūc q̄ro cū sortes dī p̄r qꝛ filiū genuit. ꝛ dī genitur⁹. qꝛ fili⁹ gn̄andus est. vn̄ accipit̄ ista distō ꝛ nūatio filij geniti ꝛ gn̄andi planū est φ nō re⁹ filij p̄teriti ꝛ filij futuri. ḡ pꝫ ꝑpo᷑ φ p̄teritū ꝛ futurū nūari pn̄t in aliq̄ re p̄senti q̄ existit. lꝫ p̄teritū ꝛ futurū nō existāt. sꝫ cū ex p̄missis tn̄ hꝫ φ tp̄s est res extra itell'm. nō aūt hꝫ qual'r tp̄s ꝑm totū ꝛ ꝑm ꝑtes suas quaslibet possit ꝑ illud instās qd̄ nūc est mensurari. ꝛ certificari ex̄ itell'm: iō hoc vertit̄ in dubium. ¶ Propter qd̄ est sciendū. φ cū instās ex̄ itell'm est ↄtinue fluens. ḡ ex̄ itell'm dicit respect⁹ q̄si ad infinitas ꝑtes tp̄is quas derelinquit. ꝛ q̄si ad ifinita instantia ↄtinuādo ꝑtes tēporis fluxu suo. cū ḡ ꝑm respectū quē dicit ex̄ itell'm ad p̄m instāꝫ tp̄is. simpl'r sit ex̄ itell'm ↄtinet in eē nūerabili totuꝫ tp̄s φ corrn̄det toti p̄ motui q fuit vsqꝫ nūc: ꝛ ꝑm φ respicit ex̄ intellectū aliqua instātia que ꝑpinquiora ꝛ remotiora sunt a p̄senti nunc ꝑm φ diuersimode respicit illa vt ꝑpinqora ꝛ remotiora: puta. ꝑꝫ millesimū ꝛ centesimū annū sit ex̄ in esse numerabili ↄtinet illa tp̄a ꝛ de his certificat.

Instantia Rn̄sio.

¶ Cōtra hoc arguit̄: qꝛ reuerteris ad opionē φ tp̄s sit respect⁹. ¶ Rn̄deo. hn̄ nego φ tp̄s sit respect⁹. sic φ per hoc excludat̄ φ q̄dditatiue ꝛ intrinsece nō sit de gn̄e q̄ntitatis: sꝫ nō itelligo qn tp̄s sit relatiuū. s. vel forte mō mēsure. vel saltē tale relatiuū qd̄ ex nā rei sibi sit hitudo inter ꝑtes tp̄is: cū relone. n. tali q̄ est ex nā rei q̄. s. est hitudo ꝑtiū adinuicē stat aptissime φ tp̄s sit formal'r absolutū. sicut cū relone q̄ est inter mām ꝛ formā stat optime φ cōpo᷑ sit absolutū: ꝛ si sic itelligit̄ aliq̄ opio. ↄcederē eā. ¶ De relone aūt tali q̄ est hitudo ꝑtiū quō stat cū esse absoluto formal'r quere li. 3. q. 1. ar. 2. lib. p̄ di. 2°. q. 2ª artic. 4. Et de relone mō mensure quō stet cū esse absoluto li. 1. dis. 2. q. 1. ¶ Dicūt ergo ad argumēta ꝛ p̄ dico φ Aug⁹ habuit istā imaginationē satis concordantē sensatis. φ si aliqd̄ ens nāle est ex̄ aīam φ opꝫ φ ꝑtes ei⁹ sint entes ꝛ existēs in rerū nā: ꝛ hoc est qd̄ arguit in p̄ arg⁹ si tp̄s est extra aīaꝫ aut hoc: qꝛ p̄teritū tp̄s est ex̄ aīaꝫ aut futurū ꝛc. ¶ Dabuit ēt imaginationē istam φ si aliqd̄ ens naturale est extra animā oportet φ proprie passiones eius sint extra animam. hoc arguit in argumento scd̄o. si tēpus est extra animam ꝛ oē tp̄s est longū aut breue ꝛc. Sed ista p̄n⁹ solū hn̄t locū in ꝑmanētib⁹ nō in successiuis. p̄ mō est extra aīaꝫ vt ꝑbat p̄hs. 6. physicoꝝ ↄ Zenonē: ꝛ tn̄ ꝑtes eius nō sunt extra aīam: sed solū de motu extra aīaꝫ est acci

Ad p̄mū 3. articuli.

Ad scd̄m

pere aliqd mutatũ esse. Scdo pbat. 4. phy. ca. de tẽpore q tardũ z velox sunt passiones motus. z cũ id qd extra aiam de motu nõ est aliqd tardũ aut velox. S3 aliqd sublatũ eẽ. Et per hoc ad argm̃ suũ cũ3 dicit, q si tps sit extra aliqd zc. ergo z ptes eius z passiones sunt aliqd extra aiam. Dico q hec ppositio locũ h3 in pmanẽtibus: in successiuis aũt non. S3 sufficit q sit ens extra aiam in suo ɔtinuatiuo: ita tñ q illud ɔtinuatiuũ sic ea ɔtineat q hoc sibi ɔueniat ex nã rei.

Ad tertiũ: ¶ Ad argm̃ Cõmẽtatoris, est intelligẽdũ q numerus q est quãtitas discreta differt ab oĩ alia forma nãli z a motu: ois enĩ forma nãlis vt est in subo pprio dat suo subo esse pfectũ actuale z nõ aptitudinale solũ. Uerbi grã. albedo in pariete dat sibi esse dealbatũ: z sic de aliis z motus in corpore qd mouet̃ dat esse motũ. numerus aũt nõ dat quãtitati esse numeratũ: s3 solũ dat sibi numerũ formalẽ q ɔstituit aliqd in esse numerali. Et iõ Ari. cũ posuit q tps sit numerus motus fm prius z posteri9 rñdet qualr hoc est. z dicit vlti. ca. 4. lib. Prius aut posteri9 in motu sunt tps: aut hec sunt fm q numeralia. Tunc ad ppositũ, dico q tps nõ est ex̃ aiam fm vltimũ esse sicut forme alique nãles. i. fm esse numeratũ: sed fm esse numerale. z hoc eẽ extra. vocat Arist. esse ex̃ in esse numerali: z huic cõcordat cõmentũ. 131. vbi dicit q tps extra aia3 nõ est nisi in po9 z in actu p aiam. Quere supra. Per hoc ad positũ cõmẽtũ in 3ciũ quũ dĩ q tũc pcipit̃ tps qñ in imaginatione nr̃a zc. Dico q veru3 est q tps vt perceptũ z numeratũ depẽdet ab aia nõ s3 numerũ formalẽ: s3 fm esse numerale z pceptibile qd extra aiam h3 in instãti.

Ad q̄rtũ: ¶ Per hoc ad 4m qñ dicit̃ q tps diffinit̃ p discretũ. z logt̃ cõmẽtũ de discreta q̄titate que est in aia. qz dicit nõ fit tps nisi qñ aia zc. Dico q verũ est q tps nõ fit in eẽ actuali numerato: nisi qñ mens diuidit zc.

Instantia: ¶ Dices diffinitio indicat q̄ddidatẽ rei. Sed q̄titas discreta que ponit̃ in diffõne tpis est h9 quo modo tps q̄ddidatiue dependet ab aia.

Rñsio: ¶ Rñdeo, dõ q rñsio Cõmentatoris est breuis z repugnãs. Uñ ad qõnẽ qñ querit̃ quare diffinit̃ p discretu3 rñdet: qz tps nõ fit nisi qñ aia diuidit motũ in pus z posterius. z innuit istã deductionẽ vlteriorẽ: quare ponit̃ q tempus est verissime extra aia3 quã postea ponit Arist. in vltimo zc. Prius aũt z posterius in motu nõ nũerare aut diuidere aliq̃ vĩ. qz ipsa sunt in motu inumerabilia. cũ q̄ tale eẽ numerale. qz cõstituit̃ p numerũ formalẽ ptinet ad q̄titatez discretã z est extra aia3. seqt̃ q tps qd est numerus numerabilis in re hñ diffinit̃ per q̄titatẽ discreta3: z que est ex̃ aiam.

Dub^m p^m q̄n instans quomõ sit vnũ s3 rẽ: ¶ Quia dubiũ est an sit instãs vnũ ɔtinuatiuum vt hic dictũ est, iõ qz hoc scire est necẽriu3. in pposito hic q̄ritur. An sit tñ vnũ instans. Et arguit̃ q sit tñ vnũ. ¶ Na3 fm phm̃ 4o phy. sicut tps ad motũ ita instans ad mobile: z facit ibi phs cõparationẽ in hoc. q sicut vnũ est idem in toto motu, ita reliquũ est ide3 in toto tpe. q̄ est tñ vnu3 instans. Intentio aũt Aristotelis imaginat̃ sic. q cũ pm mobile est in pmo motu ɔtinuo sil' cũ hoc est vnu3 in toto motu. q̄ si d3 hĩe mensurã pprĩã necessario est q talis erit mẽsura huius mobilis fm q est vnũ. z sil' cũ hoc q est diuersu3 in ɔtinuo fluxu z idẽ est instans. Hec est imaginatio Commẽtatoris. 4. phy. cõ. 105. cũ trãslatũ accipit̃ per se est vnũ. z cum accipit̃ in respectu ad diuersa loca in q̄bus est apud suã translationẽ est diuersu3 fm prioritatẽ z posterioritatẽ z accidit ei numerus. Et infra iam posuimus: q translatu3 est vnum fm subiectũ z fm dispositionẽ: z ita ẽt d3 esse in instanti. ¶ Item. Hoc maxime p3 ex pte mensurati esse in motu. qz in pmo motu cuius tps est p se mensura nõ est accipere aliqd mutatu3 esse qd est in actu. aut po9 qd est eius pnm nec qd mediat inter oẽs ptes ipsius motus q actu aut potẽtia sit ɔtinuatiuũ eius. Sed totũ moueri intrinsece in se cõtinuũ est in q̄tũ agit̃ a mobili pmo. q̄ cũ tps sit ei9 per se mẽsura corrñdẽs nõ est accipere sibi aliqd instãs in actu aut in potẽtia qd pncipiat tps. aut ɔtinuat. aut terminat. sed solũ fluxũ cõtinuũ vni9 instãtis qd agit tps. Probatio assũpti. Quia certũ est. q nõ est numeratũ esse in actu: qz prinat motũ: qz tũc mutatũ esse pcederet motũ. qd ponit̃ ipole. 6. physi. sicut qd factũ eẽ precederet fieri. nec ẽt in medio vel in termino. qz tunc mot9 celi nõ esset ɔtinuus. ¶ Itẽ. Nec est mutatũ esse in potẽtia qd principiat. aut ɔtinuat. aut qd terminet. qz oĩs po9 dĩ relatiue ad actũ. z ordo actuũ est s3 ordinẽ potẽtiarũ. 9. meta. si ergo eẽt ibi aliqd mutatũ eẽ in po9 ad pncipiãdũ moueri illud actu pnciparet pcedendo motũ. aut si in po9 ad ɔtinuandũ actu poneret̃. z sic nõ eẽt motus cõtinuus ex. 8. phy. vbi dĩ q si instãs copulans partes tẽporis poneret̃ in actu (motus. n. nõ est cõtinuus vt pbat̃ de motu reflexo) instãs corrũperet̃ in ppria mẽsura. Probat aũt q nõ sunt plura instãtia sic. Quia si sic cũ fieret 2m corrumperet̃ pm. Aut ergo in instãti. z hoc est qd est ipole. q aliqd sil' in ppria mẽsura sit z nõ sit. aut in nõ aliquo instãti. z tũc eẽnt instãtia ɔtter entia q est ipole ex. 6. phy. ¶ Ad istã ɔnẽ multũ valet cõmẽtũ. 105. de 4o physi. ad argm̃ cõe. q fit qñ dĩ. In motu sunt diuersa mutata esse realr. q̄ diuersa instãtia realr.

Rñsio: ¶ Hic dico, q tota deceptio est q aliq imaginant̃ q diuersa mutata eẽ sunt in po9 pmi mobilis: qd falsu3 est: qz ista mutata eẽ si eẽnt in actu pmus mot9 nõ eẽt ɔtinuus: si in po9: sed tñ realr diuersa. tũc sequeret̃ q mot9 cõponit̃ ex idiuisibilib9 cui9 3riũ pbat̃. 6. physico. Dico q̄ q diuersa mutata eẽ realr sũt solũ in istis motib9 pticularib9 inferiorib9. Et tũc dico vltra q sit iste motus adiacẽs alicui parti pmi mot9: z ita dico q pus z posterius istius parti pmi motus q̄ ps est coeua z cuil3 pticulari motui tali est ei9 tps. Et tũc vltra. Ibi motus pticularis inq̄tũ sunt mẽsurati ab istis ptib9 sil' coeuis. q̄ sũt in ipso motu ex sua adiacẽtia ad ptes illas coeuas in p motu. recipiũt in se ipsis duo diuersa qñ. s. sic locata ex adiacentia cũ loco recipiũt in se diuersa vbi: z tũc cõcedo q sic eis corrñdent diuersa qñ realr in diuersis mutatis eẽ i actu eis corrñdẽt diuersa instãtia realr ipsoz qñ: s3 tñ instãs qd seqt̃ mobile pm qd q̄dẽ instãs causat q tps est mẽsura pmi mot9 z oium inferioz fm q diuersimode coexistit eis est idẽ realr: sicut pm mobile est idẽ realr in toto motu.

Instantia: ¶ Dicis saltẽ illõ idiuisibile qd semp est de motu. s. ps mot9 illa q̄ est in pñti. s3 nõ sit mutatũ esse: tñ est realr diuersu3 in p motu. q̄ eadẽ ratione instãs qd seqt̃ pm mobile mediãte illo indiuisibili de motu.

Solutio: ¶ Cõcedo q p hoc nõ soluit̃ difficultas argti istius. S3 hec dixi ad auferẽdũ falsu3 illud dictum. q in p motu sunt diuersa mutata eẽ. Et iõ rñdeo alr ad istud. Qz optime ɔcluderet si instãs mẽsuraret imediate illud idiuisibile de motu z ipso mediãte mẽsuraret ip3 mobile. S3 nõ totũ cõtrariũ est veru: qz illud instãs p mẽsurat pm mobile vt sub diuersis talib9 idiuisibilib9 ptib9 mot9 z suas ptes mobiles z ẽt mutata eẽ in ptib9 mot9. z iõ qz illud qd p mẽsurat est vnũ fm rem: iõ instãs est vnũ s3 rẽ. De isto quere declatione ifra in fine qõnis. Utrũ opõnes angelice sint successiue. Qualr aũt instãs: ibi dico q instãs est mẽsura vel numer9 trãslati: sicut qd ɔtinue mouet̃. Uñ Cõmẽtator. 4. phy. cõ. 105. hic vult declarare sniam instantis qd sit z infra rñdet. Instãs est numerus trãslati. z tps est numerus trãslationis. Scdo est itelligẽdũ quõ causat tps. Ubi dico q cũ istãs nõ est nũs vl' mã fũdat9 i ɔtinuo pmanẽti z fixo. s3 q est fluẽs ɔtinue. ergo valet. ex quo sua mẽsura essentialr z ppria d3 esse vnigenea q instãs suo mõ pprio sit in continuo fluxu. Uñ Cõmentator. 4. phy. cõ. 119. ponit q mẽsura d3 esse in gñe mẽsurati: z ponit mẽsurã successiuã respectu successiui. z pmanẽtẽ respectu pmanẽtis. sicut q̄ diuersum est mobile vl distinguit̃ p prius z posteri9 motus. ita diuersum est in-

stans vt est in fluxu vt distinguit͂ per p͂us ⁊ posteri⁹ in tempore. Unñ Cõmẽtator cõ.104. Translatio seq̃t͂ trãslatũ ⁊ tẽpus instãs q̃ñ instans agit tẽpus. sicut trãslatũ trãslationẽ. ⁊ punctus mensurã (vt geometre dicũt) q̃ñ cum mouetur facit mensuram. Questio. II.

VTrum euum qd ponitur mẽsura angeli. possit includere p͂us ⁊ posteri⁹. s; nõ successionẽ. ¶ Et vi q̃ nõ. Quia p͂us ⁊ posterius in mensuris durationis dicunt successionem, vt patet in tempore.

Contra. In permanẽtibus est prius ⁊ posterius: ⁊ tñ nõ successio vt sũt eterna. ¶ Dic. 5. p̃ qd est euũ. ¶ 2° an euo vel euiterno repugnet successio. ¶ 3° an sibi oĩno repugnet prius ⁊ posterius. ¶ 4° dato qd euiterno ⁊ euo repugnet successio: sed nõ p͂us ⁊ posteri⁹. An istis operationib⁹ euiternorũ: nec repugnat p͂us ⁊ posterius: nec vera successio. ¶ 5° dato q̃ nõ: an ex hoc sequat͂ qd mẽsura corrñdens operationibus successiuis non sit ipsum euum sed mensura successiua.

Opinio. **Primus** articulus qd sit euum. Ubi dicunt qdã q̃ nõ est aliud q̃ eniternitas. Qd sic credo eos imaginari posse. Quia cũ ph̃s. 6. phys. p̃bat motũ p̃petuũ ⁊ tp̃s perpetuũ ipse diceret q̃ tp̃s eternũ esset mensura eterni motus: ⁊ tñ ipse vult in. 4. phy. q̃ tp̃s est numerus mot⁹ s̃m p͂us ⁊ posteri⁹. s̃m q̃ est numerus p̃mi motus s̃m prius ⁊ posterius. S; q̃ est numerus p̃mi motus diceret ipse q̃ prius ⁊ posteri⁹ in motu p̃mo s̃m q̃ sunt coeua priori ⁊ posteriori in isto motu p̃ticulari q̃ ipsa sic sunt numerus ⁊ tp̃s ipsius motus p̃ticularis. Et q̃ auctor sex p̃ncipiorum dicit q̃ q̃ñ non est tp̃s sed illud qd derelinquit͂ ex adiacentia tp̃is. diceret ipse q̃ prius ⁊ posterius in isto motu p̃ticulari s̃m q̃ coeue adiacent priori ⁊ posteriori in p̃mo motu sunt propriũ q̃ñ istius motus p̃ticularis: ⁊ cõcederet multa q̃ñ s̃m multitudinem durationis in motibus. Ita in p̃posito forte possent ipsi imaginari q̃ eternitas esse p̃pria mẽsura ipsi⁹ p̃mi eterni. s. dei: ⁊ illud qd de dei eternitate coeue coexisteret existẽtie ⁊ durationi angeli posset dici mẽsura durationis angeli. S; tandẽ duratio angeli inq̃tũ adiacet vni determinate eternitati dicet͂ q̃ñ eternitatis, siue ⁊ euum ⁊ mẽsura angeli. ⁊ s̃m hoc q̃ diuersas durationẽ eternorũ essent diuersa q̃ñ eternitatis, siue diuersa eua: sic ergo s; istos euũ esset eternitas.

Arg^m p^m. ¶ Et arguunt isti p̃mo sic, ex vniformitate mensure. Quia s̃m ph̃m. 10. meta. illud est mẽsura p̃prie dicta qd nõ recipit additionẽ in illo gñe: ⁊ ideo ibidẽ ꝯcludit qd p̃mus motus est mẽsura oĩuz motuũ: q̃ inter est vniformis q̃ nõ põt esse velocior ⁊ tardior. g̃ in genere oĩum entium p̃manentiũ, inq̃tũ p̃manẽtia sunt, illud p̃prie est mensura qd est vniformissimũ ⁊ simplicissimũ in genere p̃manentiũ: sed (vt supposuimus) oĩa eterna in suo esse existere siue in suo durare sunt p̃manẽtia: ⁊ nõ in ꝯtinuo fieri ⁊ vniformissimũ ⁊ simplicissimũ: ⁊ p̃^m in genere mẽsurarũ entiũ p̃manẽtiũ est eternitas. g̃ eternitas est mẽsura angeli: inq̃tum ad suũ esse durationũ s̃m qd coeue coexistit durationi eius.

Arg^m 2^m. ¶ Scd̃o ex ipso esse arguit͂ sic. In gñe mẽsurarum est ita q̃ illud est mẽsura eius a quo oĩa dependẽt in eẽ ⁊ in cõseruari, illud idẽ est in p̃pria mẽsura oĩum illorũ que ab ipso sũt ⁊ ab ipso conseruant͂ s̃m illã rõnem s̃m quã ab ipso cõseruant͂. ⁊ hoc est s̃m q̃ est coeuuz eis. Uerbi grã. oẽs motus p̃ticulares inferiorum a p̃ motu dependẽt in eẽ ⁊ ꝯseruari s̃m q̃ sunt successiua. ⁊ ideo p͂us ⁊ posteri⁹: que sũt mẽsura p̃mi motus q̃ est ens successiuũ mensurat oẽs inferiores motus quo ad esse successiuũ s̃m q̃ p͂us ⁊ posteri⁹ coeue coexistũt eis. S; oĩa entia p̃manẽtia sunt depẽdẽtia q̃tũ ad suũ esse p̃manẽs in esse ⁊ ꝯseruari a p̃mo ente eterno. g̃ eternitas q̃ mẽsurat p̃^m ens p̃manens mẽsurat oẽs res p̃manẽtes s; q̃ determinate coexistit eis.

Arg^m 3^m. ¶ 3° arguo sic. Ex cognitiõe q̃ñ facit mẽsura sup mensuratũ ad hoc q̃ aliqd sit p̃pria mensura esse alicui⁹ nõ sufficit q̃ faciat ad ei⁹ qualẽcũq; cognitionẽ. S; q̃ faciat ad cognitionẽ eius eẽ simplr. S; res sicut se h; ad esse sic ad cognosci: ⁊ vnus angelus nõ facit ad eẽ alteri⁹. g̃ nec ad cognosci g̃ nec eius mẽsura ab aliquo angelo: sed a deo solo.

Arg^m 4^m. ¶ Itẽ. Contingit sic arguere. Sic se h; ad euiterna euũ sicut tp̃s ad tẽporalia: sed mẽsura duratiua rei tẽporalis est in eterno. Lis p motu. g̃ p̃° mẽsura ⁊ p̃pria euiternorũ est in eterno. ¶ Cõfirmat͂. q̃ mẽsura duratiua posteriorum vel priorum excedit ipsa sicut tp̃s p̃mi mot⁹ inferiores: sed qd excedit euiternũ est eternitas. g̃ ⁊c̃.

Contra opionẽ. Arg^m p^m. **Contra** istud arguit qdã sic. De rõne mensure est q̃ sit aliqd in actu ⁊ sit illud quo mẽsuratũ natũ est cognosci in suo p̃prio mõ entitatis ⁊ durationis. g̃ q̃ habent oppositũ modũ entitatis vel durationis ipoẽ est eã hic vnã mẽsurã eiusdẽ rõnis: s; eterna quo ad suũ p̃priuz modũ essendi ⁊ durandi h; oppositũ modũ essendi ⁊ durãdi euiternis p̃ quolz instãti. g̃ ipoẽ est q̃ eternitas s̃m qdcunq; instãs quo est coeua durationi angelorum. sit ei⁹ mẽsura. Probo minorẽ. q̃ esse angelorũ non est necesse esse: nec act⁹ purus: q̃ tunc esset ipoẽ qd destrueret͂ p̃ qdcũq; agẽs. sed eẽ eternorũ est purũ necesse esse ⁊ purus act⁹ ipoẽ aliquo agẽte deficere. g̃ ⁊c̃.

Arg^m 2^m. ¶ Itẽ. Ph̃s semp ponit q̃ illud qd d; esse mensura aliquorum d; esse in eodẽ gñe ⁊ eiusdẽ rõnis cũ mẽsuratis. ⁊ nõ tñ hic coeuã existiã cũ ipsis: ⁊ hoc manifeste ponũt in successiuis q̃ñ ponũt motũ ip̃z mẽsurã oĩum motuũ. S; certũ est q̃ euiterna sunt alteri⁹ gñis in entitate q̃ sint ipsa eterna. g̃ ⁊c̃.

Ad arg^m p^m ⁊ 2^m. ¶ Per illud vnũ verbũ rñdet͂ ad oĩa argumẽta in oppo^m. s. q̃ p̃ter illud qd asserit͂ in argumẽtis op; addere q̃ illud qd est mẽsura nec̃io est eiusdem rõnis cuz oĩb⁹ mẽsuratis.

Ad 3^m. ¶ 3^m arg^m soluit͂ per hoc. q̃ angelus l; nõ faciat efficienter ad eẽ alteri⁹: facit tñ ad eẽ certificatiuũ de eo inq̃tũ est p̃fectissimũ in illo gñe. Nõn^m aũt q̃ hic pono mẽsuras quas ponit Aristoteles. Nã in. 10. meta. in q̃l; gñe posuit vnã mẽsurã. s; ista mẽsura est mẽsura eẽntialis qua. s. mẽsurat͂ eẽ oĩuz illorum illius gñis. Quarto et phy. ponit mẽsurã duratiuã. s. qua mẽsurat͂ duratio rei ⁊ ibi solum diuidit in duplicẽ mẽsurã duratiuã. Unã aũt ibi ponit mẽsurã re^a opõnis rei. s. tp̃s re^a mot⁹. Aliaz aũt ponit re^a substã: nõ qdẽ absolute sed vt cõpat͂ ad suã opõnẽ. s. instãs fluens q̃ mẽsurat͂ mobile vt est in motu. Unñ ibidẽ distinguit instãs qd posuit vnũ in toto tp̃e a pũcto. p̃ h q̃ est fluẽs. Accipiẽdo aũt euũ in cõpõne ad istas mẽsuras ph̃i. dico q̃ euũ nihil est. Certũ est. n. q̃ euũ nõ est mẽsura essentialis. q̃ ab oĩb⁹ ponẽtib⁹ euũ ponit͂ mẽsura duratiua: nõ põt aũt esse mẽsura duratiua q̃ corrñdeat opõni angeli. q̃ ponit͂ ꝯtiter tp̃s discretũ vel cõtinuũ. nec põt eẽ mẽsura duratiua q̃ correspondet Angelo in ordie ad suã opõnẽ: q̃ illud est instãs tp̃is discreti vel ꝯtinui sicut in tp̃e q̃ ponit Aris. ꝯtinuũ: s; h ergo euũ nihil est. Dico g̃ q̃ est tertiã mẽsurã duratiuã durẽ q̃. s. corrñdet rei nõ in ordie ad suã opõnẽ. S; corrñdet s̃m q̃ existit diu vel nõ diu in effectu. ⁊ ista mẽsura re^a angeli vocat͂ a sanctis euũ. De aũt Aris. nõ posuit istã mẽsurã vbi loq̃t͂ de mẽsuris durationis nõ fuit: q̃ talis mẽsura nõ est. s; q̃ ibi nõ fuit. q̃ ibi nõ habebat tractare de mensuris duratiuis nisi re^a mot⁹ vel h̃ntũ h̃itudinẽ ad motũ. vt sunt ges ⁊ esse qd mobile h; in motu. s̃m q̃ aliq̃ mõ est idẽ ⁊ aliquo mõ diuersuz ⁊ re^a duorum p̃orũ motus ⁊ getis ponit tp̃s re^a eẽ mobilis ponit instãs.

Instantia. ¶ Cõtra. Uidet͂ q̃ Aristo. 4. phy. posuerit istã mensurã re^a essentie rei ⁊ subẽ precise vt existit. vnde videt͂ distinguere duo tẽpora. vnuz qd corrñdet motui, ⁊ gñationi, ⁊ corruptioni. aliud q̃ correspondet esse ⁊ substãtie: ait eniz. in. 4. sic. vbi ostẽdit q̃ ges mẽsurantur tẽpore. Quecũq;. n. gñabilia ⁊ corruptibilia sũt: ⁊ aliq̃ñ

sunt ꝛ aliq̃ nõ sunt necesse est in tpe esse. Ecce vnũ tps qd correspondet ipsi eẽ ꝛ nõ esse qd res hꝫ p motũ. seq̃r ibidẽ. Est.n. qddã tps plus qd excellit esse eoꝝ ꝛ mẽsurat subam. Ecce aliud tps qd precise corrñdet eẽ ꝛ sube rei vt existit.

Rñsio. ⸿ Rñdeo. q nõ distinguit ibi duo tẽpora: sed p illud qd scdo addit ꝛc. pbat q gñabilia ꝛ corruptibilia lꝫ q aliq̃ sunt ꝛ aliq̃ nõ sunt p motũ. sunt in tẽpore. Dedit.n. supra talẽ regulã q illa que excellunt ꝛ ꝯtinent sunt in tpe. sicut numerata sunt illa q̃ excellunt a numero ꝛ ꝯtinent a nuõ. ꝛ per hoc pbat qd gñabilia ꝛ corruptibilia sunt in tẽpe. Est enĩ qddã tps plus qd excellit esse eoꝝ ꝛ mẽsurat subaꝫ: ꝛ pꝫ hoc ex vbis suis. ait enim: est qddã tps ꝛc. Sed hec dictio (enĩꝫ) reddit cãm ꝛ est nota pbationis. g̃ illud qd ibi sequitur (est enĩꝫ ꝛc.) est pbatio eius qd predicit̃. s. q gñabilia ꝛ corruptibilia sũt in tẽpore. nõ g̃ ibi itẽdit distinguere phs duas mẽsuras: sed pbare qd predixit. ⸿ Potest tñ dici q Aristo. posuit istã mẽsurã duratiuã que corrñdet existie rei permanẽtis tẽporalis in aliquo eq̃pollẽti. Cũ.n. diffinit tps qd est numerus mot⁹ scdm prius ꝛ posterius. in ista diffõne innuit̃ diffõ mensure duratiue corrñdẽtis existentie rei tẽporalis pmanẽtis: que est idẽ q mẽsura duratiua rei pmanentis tẽporalis. ꝛ eius diffinitio est, q est numerus esse rei pmanẽtis. sed in hoc differt q tps qd mẽsurat motũ est numerus rei fluẽtis scdm prius ꝛ posterius. mẽsura aũt duratiua quecũq ꝫ sit ista mensurãs existẽtiã rei tẽporalis pmanẽtis est numerus rei pmanẽtis scdm prius ꝛ posteri⁹ sine successione. vt ifra declarabit̃ arti. 3. ꝛ. 5. Et scdm hoc apparet qd est euum: q2 ois mẽsura duratiua est numerus: p hoc enim phs. 4. phy. ꝛ Cõmẽtator cõmẽto. 103. pbat tps esse numerũ: q2 tẽpore determinat̃ maius ꝛ minus de motũ. Sed p oẽm mensurã duratiuaꝫ determinat̃ duratio rei. g̃ euum ꝛ ois mẽsura duratiua dꝫ dici numerus. q aũt ois mẽsura duratiua debeat dici numerus pbat̃: q2 scdm phm nõ ponunt̃ mẽsure duratiue nisi tps ꝛ instãs. lꝫ argumẽtatiue alie possint cõuinci ex illis: sed vtrũq ꝫ diffinit̃ p numerũ. Unde ꝛ Cõmẽtator cõmẽto. 105. sic dicit de pho. hic vult declarare subaꝫ instãtis qd sit ꝛ rñdet. Instãs est numerus trãslati. sꝫ tẽpus est numerus trãslationis: cũ ergo tota Theologia ponit duratiuas mẽsuras. s. eternitatẽ ꝛ euuꝫ. sequit̃ q ex hoc q sunt duratiue q euũ est numerus durationis ipsius existentie ipsius angeli scdm prius ꝛ nõ scdm posterius: eternitas aũt est numerus durationis eternoꝝ sine priori ꝛ posteriori.

Dubium ⸿ Sed inter oẽs istas mẽsuras est dubiũ qd est mensura rei tẽporalis scdm esse suũ permanẽs: puta qd mẽsurat eẽ duratiuũ ipsius existẽtie hoĩs nõ dico eẽ ei⁹ in motu non tps. planũ est: q2 tps fluit ꝛ est in ꝯtinuo fieri. esse existie stat ꝛ est in facto esse. nec instãs tẽporis. q2 instans fluxu suo continuat tps. ꝛ nõ mẽsurat mobile: nec euuꝫ: q2 euũ est mensura incorruptibiliũ: nec instãs eui q2 illud eẽ pmanẽs durat per plus q̃ per instãs eui.

Rñsio. ⸿ Rñdeo q mẽsurat̃ p euum. pbatio. Phs in fine. 4. phy. querẽs qõnẽ. vtrũ sit vnũ tps oium tẽporaliũ. rñdet q sic isto modo. nõ imaginãdo q tẽpus est pmo mẽsura pmi motus ꝛ scdm q aliqb⁹ ptib⁹ pmi motus coexistũt ꝛ cõdurãt alij ꝛ alij mot⁹ pticulares scdm h mensurat̃ p ptes pmi mot⁹. g̃ eodẽ mõ est imaginãdum de duratione rei tẽporalis pmanẽtis. q scdm q coexistit ꝛ condurat sil' cũ aliq̃ parte durationis rei eterne: scdm hoc mẽsurat̃ illa pte durationis eui sibi coexistẽtis ꝛ durãtis. ⸿ Cõfirmat̃ simile. q2 sicut res tẽporales sunt alteri⁹ rõnis a rebus euiternis: ꝛ a celo scdm naturas suas ꝛ solũ cõueniunt in mõ quodã durãdi in esse stabili. ita motus pticulares inferiores scdm naturas suas sunt alterius rõnis a pmo motu: ꝛ solũ cõueniunt in mõ durandi. s. successiuo. Qua ergo rõne Aristo. nõ obstante diuersitate nãe in pmo motu ꝛ alijs cõcedit vnũ tẽpus qd mẽsurat pmũ motũ esse mẽsurã respectu oium motuũ particulariũ per diuersaꝫ applicationem partium eius ad ipsas. ꝛ q vt sic sit p se mensura eorũ. quia nõ posuit nisi vnũ tẽpus per se mensurã respectu pmi motus ꝛ oium aliorũ. ergo rõne eadẽ est ꝯcedendũ in pposito q euum vt sic applicat̃ diuersimode coexistentie ꝛ durationi earũ sit per se mensura earũ ꝛ nõ eõ icans tñ. ⸿ Confirmat̃. Quia quilꝫ posset dicere q res tẽporales non sunt eodẽ mõ eiusdẽ rõnis cũ intelligentijs euiternis: sicut motus particulares cũ motu pmo. ideo addam q eadeꝫ rõne res temporales sunt eiusdeꝫ rõnis cũ pmo celo: sicut motus earuꝫ cũ motu eius. ꝛ ita vertit̃ q saltẽ euum quo mẽsurat̃ esse pmi celi: non curo an differt ab alijs euis vel non esset mensura temporaliũ mõ quo dixi.

Instan. ⸿ Dices si euum in angelis aut in celo potest mensurare res inferiores scdm suum esse permanẽs ꝛ cõuenit cũ ipsis in esse pmanẽti: ita q pꝫ eui possit esse mẽsura respectu oiuꝫ eorũ que sibi coexistũt aut ꝯdurãt. g̃ cũ eternitas sit mẽsura permanẽs cui⁹ aliqua pars põt correspondere toti existẽtie euiternoꝝ seq̃t̃ q euiterna hñt eternitateꝫ pro mensura per diuersaꝫ applicationẽ ad ista.

Rñsio. ⸿ Rñdeo q illi qui ponunt tps: ꝛ euum solum habere esse in aia: hoc possent cõcedere. q sufficeret q aia cõciperet aliquas partes in eternitate. ꝛ applicaret illas ad diuersas existentias rerũ permanentiũ. ꝛ aliqui ꝯcedentes euum ꝛ tps fore extra. aiam hoc ꝯcedũt: dicentes. q eternitas rei ex nã rei est diuersimode applicabilis p intellectũ ad diuersas existentias creaturaruꝫ. ꝛ scdm hoc ex nã rei est q diuersimode põt esse numerus seu mensura earũ scdm q ipse in se ipsis diuersimode coexistunt ꝛ ꝯdurant cũ eo: ꝛ sic ꝯcedunt aliqui q euum nõ est realr alia mẽsura ab eternitate: sed eternitas ipsa diuersimode applicata aut participata: sicut est de tẽpore qd mensurat p⁹ᵐ motũ ẽt mẽsurat motus pticulares.

Rñsio. ⸿ Qui vult alr rñdere põt dicere. q mensure ad mensuratũ dꝫ esse pportio. sed inter euũ qd ponit̃ mensurare angelos ꝛ inter esse pmanẽs istoꝝ inferiorũ saluant̃ pportiones q̃ ptinẽt ad rõnẽ mẽsurãdi: que nõ saluãtur in eternitate respectu eternorũ: quare ꝛc. ⸿ Probat̃ p⁹. Quia vt pbat̃ arti. 3. pbari põt q euũ. lꝫ nõ habeat successionẽ: hꝫ tñ prius ꝛ posteri⁹ ꝛ eodẽ mõ est de existia cuiuslibet rei pmanẽtis: eternitas aũt ecõtra est tota sil' sine priori ꝛ posteriori. Oꝫ aũt mensura hñs prius ꝛ posteri⁹ mẽsuret rem sibi coexistentẽ ꝛ ꝯdurãtẽ hñtẽ prius ꝛ posteri⁹ ibi saluat̃ pportio mẽsure. vt pꝫ de tẽpore q mẽsurat p⁹ᵐ motuꝫ ꝛ alios motus pticulares. in aliquo casu nõ saluat̃ ꝛc. ⸿ 2⁹. Supposito q nõ esset prius ꝛ posterius in euo nec in duratione istorũ inferioꝝ pmanentiũ. adhuc saluabit̃ pportio mensurationis inter hec ꝛ nõ inter eternitatem ꝛ euiterna. Quia ad rõnem mẽsure durationis nõ reqrit̃ q mẽsura ꝛ mensuratũ sint vna scdm pprias rõnes. sed scdm vnã rõnem cõem sint vnigenea hoc est necessariũ. Uerbi grã. q pmus motus mensuret iferiores nõ reqrit̃ q sicut pmus mot⁹ est vniformis ꝛ regularis: q ẽt inferiores mot⁹ sint in se ipsis vniformes: sꝫ hoc est necessariũ q sicut pm⁹ est successiuus ꝛ in fieri ita sint ꝛ iferiores. Sic in pposito. Ad hoc q euũ mensuret istas res pmanẽtes iferiores nõ opꝫ q sicut euiterna nãlr sunt incorruptibilia: ꝛ p ꝯñs semp hñt esse vniforme: q ita sit de reb⁹ inferiorib⁹ pmanẽtib⁹. sꝫ hoc est hñ necẽiuꝫ q ꝯueniãt in aliqua rõne: vꝫ puta. q sicut esse euiternorũ est esse possibile quoquo mõ (vt pbat̃ fore de intentione phoꝝ infra di. 5. ꝛ. 1. lib. di. 29. ar. p⁹) sed pmanẽs. ita ꝛ esse rerũ inferiorũ sit esse pole pmanẽs: vel saltẽ q eẽ vtriusq ꝫ sit dependẽs ab alio q ꝯcedunt theologi ꝛ phi: vt pꝫ. pma. q. istius. 2. lib. ar. 3° ꝛ 4°. Talis aũt vnigeneitas cõmunis non potest reperiri in eterno. s. deo ꝛ in euiternis: q̃re in aliquo casu nõ ꝫ. ⸿ Et vꝫ pbabile ex hac rõne q phi ponentes intelligentias eternas: non tamen posuissent ipsas

mensurari eternitate dei:sicut ppria ꝛ per se mensura:sed quadā eternitate eis ppria:ꝛ in eis finita.¶ Sed ꝯtra hoc ꝙ dictū est de rōne cōi/est vnū valde forte. Imponit̄ eniꝫ phis p me/ꝙ opatio intelligētiarū differt a subā earum ꝛ est successiua:vt hic pbat̄ ar.4.Ergo cū opatio hꝫ cōeꝫ rōneꝫ cū motu eterno pmi orbis ſm phos.ꝛ cū motib⁹ inferioꝝ.s. successionē:ꝛ pcedit ordie dignitatis motū orbis.q2 nō mouet nisi intelligendo(ſꝫ phos)seqt̄ ꝙ motus pmus nō mensurabit alios:sꝫ intellectio pmi angeli mensurabit motū p^m ꝛ oēs motus inferiores.¶ Rndeo ꝙ nō:ꝛ dico.Ad hoc ꝙ aliq̄ mensura pma excedens mēsuret iferiores se sufficit ꝙ habeat quādā rōnē vnigeneā cū eis.est verū.nisi nā talr sit ordinata ꝙ in illis iferiorib⁹ possit inueniri aliqd p^m respectu oiuꝫ ordinatoꝝ sub eo vt oēs motus inferiores ordinātur sub pmo motu qd est pmū ꝛ ſm esse ꝛ ſꝫ durare:ꝛ ideo nō opꝫ ꝙ intellectio eterna ipsum mensuret.ꝛ alios motus sub eo.sed ipse q est pmo mensurat alios mediāte suo tēpore.Sed in ppósito hoc deficit:nō.n.in reb⁹ permanētibus corruptibilib⁹ pōt inueniri ꝙ existentia alicu⁹ pmi nobilissimi sit infallibilr pma ſm esse ꝛ ſm durationē ꝛ longioris durationis q̄si hic eēt hꝰ:hoc est falsuꝫ:quare ꝛc̄.¶ Adhuc instabit̄.Ergo saltē pmū corpus celeste posset mensurare oia alia corpora celestia.vel saltē posset hre euum aliud ab euo angeli.q2 in illo ordine corporū incorruptibiliū ipꝫ est pmū ꝛ nobilissimū ꝛc̄.¶ Rndeo.ꝙ verū est ꝙ p^m corpus celeste posset habere ppriū euum aliud ab euo angelorum:nisi q2 corp⁹ celeste pprie hꝫ vnigeneitatē cū intelligētia.ambo eniꝫ sunt forme incorruptibiles nō composite ex mā ꝛ forma.intelligere aūt ꝛ mot⁹ celi nō sic.q2 intelligere est penit⁹ imāle:motus in celo mālis.¶ Si dicas ꝙ p istā rōnē euum nō esset mēsura rerū corruptibiliū:q2 illud imateriale istud māle.¶ Rndeo.ꝙ ista rō dicit̄ ad prohibendū diuersas mēsuras per applicationē:sicut euum mēsurat subāꝫ lapidis.¶ Si adhuc dicas p istā rōneꝫ de ppinqua vnigeneitate itaqꝫ q̄titas corpis celestis per suā durationē poterit mēsurare durationē oium inferiorū.q2 ista magis ppinqua cōmunem rōnē hꝫ cū q̄titate mea q̄ hꝫ angelus. ¶ Rndeo.ꝙ verū est.si in mēsuris duratiuis oporteret ꝙ licꝫ mensurari p aliqd sui gn̄is.Sed hoc est falsum.Sic.n. formalis rō mensurādi q̄ ꝯuenit cuiꝫ generi accipit̄ a q̄titate(.10.meta.)ita in mensurādo existētias rerū pmanētiū sufficit duratio sube.q2 ab ei⁹ duratiōe oiuꝫ duratio accipit̄.

[margin: Instantia] [margin: Rñsio.] [margin: Mēsura excedens quo mensurat inferiora.] [margin: Instantia] [margin: Rñsio.] [margin: Rñ⁹ taci.]

[margin: S. Tho.] **Secundus** artic.Utruꝫ in euo sit successio.¶ Ubi dicūt qdā ꝙ nō Thom.2⁰ scripto.q.22.

[margin: Arg^m p^m] ꝙ pbāt pmo.¶ Tota mēsura toti mēsurato equat̄ ꝛ pars mēsure pti mēsurati.Sed si in euo sit successio.nec tota toti nec ps parti equabit̄.g̃.Minor pbat̄.Quia ipsuꝫ eē euiternorū est ipartibile ſm totū ꝛ ſm partes:sed si in euo sit successio tota mensura ꝛ queliꝫ pars habebit ptēꝫ extra partē. ergo.

[margin: Arg^m 2^m] ¶ Itē ſm phꝫ.10.meta. Mensura dꝫ esse simplicior mensurato ꝛ vnigenea cū eo.saltē ſꝫ pportionē:sꝫ si in euo sit successio nō erit simplici⁹ nec vnigeneū cum esse angeli. ergo ꝛc̄.Probat̄ minor.Quia esse angeli est pmanēs ꝛ non in cōtinuo fieri:sed successiuū est transiens ꝛ in ꝯtinuo fieri. ergo ꝛc̄.

[margin: Arg^m 3^m] ¶ Itē Euū ſm aliqd absolutuꝫ differt a tpe:sed in euo sic successio nō differt absolute:sꝫ tm̄ ſm relōnē. Probo minorē.q2 differrēt tm̄ p hoc ꝙ successio eui eēt sepata a motu.successio tpis cōiūcta motui.

[margin: Arg^m 4^m] ¶ Itē Euum est mensura esse creati stabilis inq̄tū est stabile:ꝛ nō inq̄tū mobile:sed oē illud qd est subꝫ successioni inq̄tū tale est mobile.g̃. pbo minorē.Q2 oē subm motui inq̄tū hꝫ de vno in aliud tendit.Et ideo dicit phs.6.phy.ꝙ oē qd mouet̄ ptim est in termino a quo ptim in termino ad quē.

[margin: Arg^m 5^m] ¶ Itē. Nihil vnū ꝛ idē.2^m ideꝫ pōt nālr corrūpere seipsum.Tūc quero de p instanti ipsius eui q̄tuꝫ ad esse.vtrum nō solū ipsuꝫ instans manet ſm essentiā ideꝫ.Si ſm esse manet ꝛ aliud esse sibi non succedit.tunc habet̄ ppositū.s.ꝙ nō habet̄ ibi successio:q2 pp illū modū ponit phs successionē in instāti temporis.Si aūt ipsuꝫ esse instans corrūpit̄ ꝛ aliud acqrit̄:tunc quero p qd corrumpit̄.Nō per deū.q2 de lege cōmuni per influentiā generalē qua res cōseruat nō subtrahit:nec subꝫ eius ipsuꝫ corrumpit:q2 subiectum est ens stabile.subꝫ aūt stabile sub rōne qua stabile nō corrumpit suum accñs:nec aliqd ꝯtrariū corrumpit ipsuꝫ:q2 ꝯtrariū nō habꝫ.g̃ manet ipsum instans q̄tuꝫ ad suū pmū esse aliud.ergo sibi nō succedit.in nulla.n.successione succedit posteri⁹ nisi antecedat prius.

[margin: Arg^m 6^m] ¶ Itē.Phs.4.physi.vult ꝙ ideꝫ est instans ſm eēntiā in toto tempore:ꝛ variat̄ ſm esse.pꝑter hoc ꝙ mobile qd firmat̄ variat̄ ſm esse.ſm ꝙ dicimus ꝙ sortes est ali⁹ in foro ꝛ alius in theatro.ergo ex opposito.ſm sniaꝫ phi.si ipsuꝫ mobile variat̄ ſm esse/instans qd est in eo:sicut non variat̄ ſm esse:sed manet idem nō variatū nec successionē habens.g̃ cum euiternū nō variatur manebit ideꝫ ſm esse instans qd est in eo/ſm qd euiternuꝫ manebit.ergo ſm esse nō variatū nec successionē habens.

[margin: Arg^m 7^m] ¶ Itē. Plato in timeo dicit.Illis solū competit esse iuxta suā verā rōnē:fuisse vo ꝛ fore deinceps nō cōcepit.hec qppe tempore geniture ppria:motus eniꝫ pretereuntis vnius significat non esse alter nō eui sed tēporis.eui quippe mēsuratio ppetua ꝛ imutabilis.Igit̄ pmo dicit ꝙ fuisse ꝛ fore ꝛ cōsimilibus.hec oia sūt vices tēporis imitātis euū:ecce expresse ꝙ in euo nec preteritū nec futurū ex quo in totū seqt̄ ꝙ nec successio.

[margin: Rñ⁹ taci.] ¶ Nec valet dici ꝙ intelligit per euuꝫ verā eternitatē dei.q2 dicit ꝙ fore ꝛ fuisse sunt ppria geniture tēporis imitantis euuꝫ. Per hoc eniꝫ vult ꝙ nō inuenimus fore ꝛ fuisse nisi in tempore.vel per cōparationē ad tps:sed euuꝫ non est tempus. ergo nō hꝫ pteritū ꝛ futuꝝ.¶ Itē Boetius p de trini.dicit. ꝙ nr̄m nunc q̄si currēs facit tps.Ex hoc arguo.Aut nūc eui est stans aut fluēs qd facit euū:si fluēs.g̃ qd ponit̄ euū non est euū.si stans.g̃ nūc aliud sibi nō succedit.

[margin: Henric⁹ 3 S. Th.] ¶ Cōtra istaꝫ arguit̄ p a quodam Henrico quol.5.q.13.pbādo ꝙ in ipso euiterno est successio sic.Illud qd est in cōtinuo fieri hꝫ successionē nec̄io.Sed angelus quo ad suum esse/sicut quo ad opōnē/est in cōtinuo fieri.g̃ ꝛc̄.Probo minorē.Q2 illud est in ꝯtinuo fieri qd(q̄tū est de se)tēdit in nō eē.nisi ꝯtinue illud ab aliquo recipiēdo vt cōtinue repet̄.sꝫ hꝰ est quelibet creatura dei tā q̄ ad eē q̄ꝫ quo ad opari.g̃ ꝛc̄. Et ponūt ideꝫ exēplū de luce cuius esse est in ꝯtinuo fieri.nō aūt in facto esse ꝛ pmanenti.Q2 si sic recedēte corpe luminoso mediuꝫ maneret illuminatū.Sed nūc est.ita ꝙ eē cuiusliꝫ creature sic se hꝫ ad deū.sicut eē lucis in medio ad solē saltē quo ad dependētiā essendi.g̃ sicut lux est in ꝯtinuo fieri.ita eē cuiuslibꝫ creature respectu dei.ꝛ sic itelligit̄ dictū Augustini sup genesi ad lr̄am.ca.19.Aer pñte lumine nō est fact⁹ lucidus.sꝫ fit:q2 si factus esset lucidus.nō aūt fieret.et absente lumine lucidus eēt.

[margin: Reprobatur.] ¶ Cōtra illud qd di ꝙ euiternū est in ꝯtinuo fieri.Q2 illud qd ꝯtinue tēdit in nō eē p hoc ꝙ ptes eius recedūt(sic est d motu ꝛ tpe)opꝫ ꝙ sit in ꝯtinuo fieri. Illud autē qd ꝯtinue tendit in nō eē(q2 si sibi derelinquat̄ tendit in nō eē:sicut est q̄liꝫ creatura)sufficit ꝙ sit factū tm̄ in pmo instāti sui esse ꝛ in toto tpe sequēte ꝙ ꝯseruet̄ in eē sine aliquo fieri.Uerbi grā.si aliqua cera recipit figurā sigilli,nec̄io reqrit̄ ꝙ q̄si illa figura p incipit ꝙ sit facta a sigillo.sed si postea duret illa figura in cera opꝫ nec̄io ꝙ per cerā oppositā sigillo in qua.ad quā ꝯseruet̄:nec tm̄ si vtrūqꝫ stat imobiliter est illa figura in continuo fieri.Eodem mō est imaginandum de esse creature in ordine ad deum:ꝛ sic dicenduꝫ de luce in aere si sol staret.Et qd dicit Aug⁹ ꝙ lux est in ꝯtinuo fieri:est dōm ꝙ nō vult dicere ꝙ si sol staret eēt in ꝯtinuo fieri:sꝫ ꝙ si staret adhuc hēet silitudinē cū eo

qd in cõtinuo fieri inq̃ntũ videlz q si sol staret sicut nõ cõ-
seruaret esse in medio statim esse desineret:sicut agẽs si de-
finit agere effectus desinit fieri.ideo ⁊ hoc ꝓbat ex opposi-
to.si lux in aere nõ esset in ꝯtinuo fieri ꝑ corp⁹ luminosũ.i.
ꝯseruari.esset aer lucidus sine luce. Et iõ parũ supra eodez
capl'o.ꝑponit illõ qd pertinet ad ꝯseruationẽ.dicẽs:q ad-
herere deo bonũ est:neqꝫ.n.aliqd tale est hõ vt fact⁹ dserẽ-
te eũ q fecit illũ possit aliqd agere:⁊ statiꝫ tũc subdit exem-
plũ de aere respectu lucis ꝑm potius:sicut aer presente luce
nõ factus est lucidus sꝫ fit. ¶ Alia est opi'o que dicit dupli-
citatẽ.s.q in euo est successio:sꝫ nõ in ipso euiterno. Et ima-
ginant̃ ipsi q in ipsa duratione q̃ vocat̃ euum est inouatio
⁊ successio:sꝫ nõ fit successio ⁊ inouatio in euiterno.ita q in-
nouatio est in mẽsura.sꝫ nõ in mẽsurato.sꝫ ꝯriũ est de tem-
pore. ¶ Ponunt exẽplũ. Si sol staret.radi⁹ sic exiret a so-
le q influẽtiã ꝯtinuã retineret a sole ꝑ quãdã inouationeꝫ:
sꝫ radius semꝑ idẽ maneret imutatus:sic dicũt q est de mẽ-
sura q̃ est duratio.s.euo ⁊ mẽsurato.s.euiterno. ¶ Aliud exẽ-
plũ ponũt. Fluuius sic exit a fonte q ipsa influẽtia est cum
inouatiõe ⁊ successione ⁊ ipsuꝫ qd fluit semꝑ est nouũ.s.no-
ua ⁊ noua aqua:sic dicũt de tꝑe quo ad esse mẽsure ⁊ mẽsu-
rati.⁊ dicũt q nõ est incõueniẽs q diuisibile mẽsuret:duꝫ
tñ mẽsuret ipsuꝫ ꝑm q diuisibile:sicut q̃ntitas mẽsurat sub-
stantiã:sed hoc est ꝑꝫ q sub̃a est quãta:⁊ diuisibilis. ¶ Sꝫ
qd est illa diuisibilitas in angelo. Dicũt. q sicut diuisibili-
tas substãtie nihil est nisi q̃ntitas q̃ est sua extensio.ita diui-
sibilitas in angelo nihil est nisi euũ qd est eius duratio.ꝑ-
bant q̃ q in euo est successio:si eniꝫ esset totuꝫ sil̃.q̃ sicut est
ĩpoſe q illud qd est in presenti nõ sit.ita esset ĩpoſe q illud
qd futurũ est mõ sit.sꝫ hoc ĩpoſe.q̃ futurũ nõ est sꝫ erit:sed
hec est successio necessario.q̃ ⁊c. ¶ Itẽ. Euuꝫ est ĩfinita du-
ratio a ꝑte post.q̃ si est tota sil̃ ⁊ nihil restat potẽtial'r acci-
piendo infinitũ est.q̃ ibi restat aliqd accipiẽdũ:⁊ ita est suc-
cessio. ¶ Itẽ. Deus põt creare vnũ angelũ post aliũ.etiam
si nunq̃ fuisset tẽpus. Quero q̃ vñ accipiunt̃ ibi ꝑus ⁊ po-
sterius. Nõ ex tẽpore.q: si tempus nõ esset:tñ vnus creari
posset post aliũ:nec ẽt accipi ibi pñt prius ⁊ posteri⁹ in mẽ-
te.q: si nulla cogitatio cuiuscũqꝫ itell's eẽt adhuc vn⁹ crea-
ri posset post alteꝝ:ẽt ꝑus ⁊ posteri⁹ in rõne tñ nõ argue-
rent ꝑus ⁊ posteri⁹ in entitate reali q̃lis est in ꝑposito.relin-
quit̃ q̃ q ꝑus ⁊ posteri⁹ accipiunt̃ in ipsa duratione ange-
lorũ:sꝫ ꝑus ⁊ posteri⁹ nec'io inferũt successionẽ.q̃ ⁊c. ¶ Itẽ.
Certũ est q deus posset creare vnũ angelũ:⁊ postea ipsum
destruere.q̃ aut in eodẽ instãti.aut in alio. Si in eodẽ instã-
ti.haberet eẽ ⁊ nõ esse.que ꝯdicũt:si in alio.q̃ sunt duo nũc:
sed in oĩ duratione vbi sunt duo nũc est successio.q̃. ¶ Itẽ.
Nũc eternitatis:q: cõprehẽdit oẽ tꝑs:iõ deus q est mensu-
ratus ista mẽsura ꝑncipal'r cognoscit oĩa:que erunt in futu-
ro.si q̃ idẽ nũc eui cõprehendit oẽ tꝑs angelus nãl'r cogno-
sceret oĩa futura ꝯtingẽtia:q: nũc eui qd est sua mẽsura cõ-
prehendit oẽ tꝑs:sꝫ hoc est falsuꝫ.q̃ nũc eui nõ cõprehẽdit
oẽ tꝑs:sed ꝑm vnã ꝑtẽ eui attingit vnã ꝑtẽ temporis ⁊ ꝑm
aliaꝫ aliã.⁊ ita est pars post ꝑtẽ:⁊ per ꝯñs successio. ¶ Itẽ.
Lꝫ in aliquo pñt esse infinite negationes positionũ:nõ tñ
defectuũ. Uerbi grã.lꝫ hoĩ ꝯueniunt negões q nõ sit asi-
nus ⁊ nõ sit lapis.nõ tñ põt negari ab eo q nõ sit in po⁹.q
nõ sit finitus:q: negões defectuũ sũt positiões ꝑfectionũ.
⁊ ita si alicui ꝯuenirẽt infinite negões defectuũ in eo eẽnt
infinite ꝑfectiones. Sꝫ si euũ sit totũ sil̃ ĩfinite negões de-
fectuũ erunt in creatura:q: negatio ꝑ die crastino ⁊ 3⁹ ⁊ 4⁰.
⁊ ita in ĩfĩᵐ.q̃ ⁊c. ¶ Itẽ.2.cõfes.ca.4. Presens aũt si semꝑ
eẽt pñs ⁊ in ꝑteritũ nõ trãsiret iaꝫ nõ eẽt tꝑs:sꝫ eternitas.q̃
si euum semꝑ eẽt pñs in totũ sil̃ eẽt eternitas. ¶ Ad auctes
que dicũt q euum est fixũ ⁊ stabile. Qd dicũt/verũ est q̃ntũ
ad subm̃ qd est euiternũ:nõ aũt q̃ntũ ad se ipsuꝫ formal'r.

Contra hoc qd dicunt.q in euo est innouatio ⁊ succes-
sio:nõ aũt in euiterno. Q: phs.4.phy.ꝯcludit
prioritatẽ ⁊ posterioritatẽ in tẽpore mẽsurãte:q: mot⁹ mẽ-
surat⁹ hꝫ prius ⁊ posterius.⁊ cõcludit vnitatẽ in instãti mẽ-
surante subaꝫ mobilis ex vnitate mobilis. Sed illud argᵐ
phi nõ valeret si mẽsura posset eẽ alteri⁹ rõnis q̃ suũ men-
suratũ.q̃ eadẽ rõne in ꝑposito.ex fixitate euiterni opꝫ ar-
guere fixitatẽ sine innouatione mẽsure ⁊ eui. ¶ Iteꝫ phs
4.phy.10.meta.cõuincit vnigeneitatẽ nec'iaꝫ inter mensu-
rã ⁊ mẽsuratũ. ¶ Itẽ. Ipsi dicunt q euũ est duratio rei ꝑ-
manẽtis at q̃ntitas est sua extensio. Sed duratio rei ꝑmanẽ-
tis nõ sic ĩcludit successionẽ.q̃ nec euũ.ꝑbo minorẽ. Quia
oĩs successio est in aliquo actu scdo.ꝑm q ipse est ĩcõplet⁹.
⁊ in via ad cõpletionẽ:q: añq̃ inchoet̃ actus ibi nõ est suc-
cessio.nec qñ cõplet̃ actus. Sꝫ duratio rei ꝑmanẽtis cuius-
modi est euiternũ nõ est act⁹ scds.q: tũc nõ remaneret res
ꝑmanẽs nisi qñ accidẽtal'r ageret.q̃ ⁊c. ¶ Ad ideꝫ sunt oĩa
argumẽta supra facta.exẽplũ eorũ nõ est ad ꝑpositũ. Pri-
mũ.n.etiã si esset verũ nõ esset ad ꝑpositũ. Quia si sol sta-
ret vt ponunt ⁊ influeret in radiũ.si ista influxio eẽt actio
aliqua in genere actiõis eẽt motus:sꝫ duratio euiterni quã
vocant euũ nõ est mot⁹.q̃ lꝫ ibi esset successio ⁊ innouatio:
nõ tñ hic. Et in isto intellectu falsuꝫ assumit:q: sua ĩfluẽtia
esset actio cõtinua.q̃ radi⁹ esset in cõtinuo fieri:sicut calefa-
cere dr̃ rel'o ad calefieri.⁊ tũc est falsuꝫ qd assumũt in exẽ-
plo q ista influẽtia esset innouatio ⁊ successio.nõ aũt in ra-
dio. Si aũt ista influẽtia quã ponũt nõ sit actio:sed ꝯserua-
tio.dicunt ẽt falsum q ibi esset successio ⁊ innouatio magis
q̃ in radio.q: illa cõseruatio põt esse stabilis manutentio.
sicut supra patet de figura cõseruata in aqua stante.

Tertius articulus. An Euo repugnet oĩno ꝑus ⁊ po-
sterius. Ubi mihi vi.q hic sunt argumenta
q̃dã que faciũt dubitationẽ bonã.s.q in euiternis in rei ve-
ritate est prius ⁊ posterius extra intellectũ nostrũ:⁊ sine oĩ
cõparatiõe ad tꝑs:nõ tñ in illis est successio:⁊ tñ cõiter ista
reputant̃ ꝯuertibilia. Uñ tria pñt poni sine oĩ dubitatiõe.
¶ Primũ est q inter duos angelos posset esse ꝑus ⁊ poste-
rius in veritate sine oĩ cõparatione ad qdcũqꝫ extrinsecũ si
vnus crearet̃ anteq̃ alius. ¶ Scdm q in quolꝫ euiterno ꝑ
se accepto vna ps sue duratiõis sine oĩ cõpatione ad extra
est ꝑor alia. ¶ Tertiũ q in ista duratiõe cũ ꝑori nõ est suc-
cessio. ¶ Primũ ꝑbat̃. Q: ꝑcisa quacũqꝫ cõpatione ad ex̃
certũ est q isti angeli nõ fuerũt causati sil̃ simultate dura-
tionis. Sꝫ q̃cũqꝫ nõ sũt facta sil̃ simultate durationis sunt
facta in q̃dã distantia duratiõis.q: ex opposito ĩfert̃ oppᵐ.
Proprias aũt diũas distãtie in duratione nunq̃ posuit phs
vel ali⁹ nisi ꝑus ⁊ posterius.q̃ posita hypothesi ꝑncipali in
argumẽto ad oppoᵐ sine oĩ cõpõne ad qdcũqꝫ extrinsecũ.
vnus angelus fuit ꝑor alio angelo. ¶ Probat̃ 2ᵐ. Quia in
quolꝫ euiterno est dare initiũ essendi:q: hoc differt a dura-
tione euiternorũ. Sed initiũ essendi rei est suũ ꝑᵐ esse.q̃ in
quolꝫ euiterno est dare ꝑᵐ esse in seipso. Sꝫ ꝑus dr̃ relatiue
ad posterius in re que nõ desinit statim eẽ.q̃ qdlꝫ euiternũ
ex seipso sine q̃cũqꝫ ꝯpõne hꝫ suũ ꝑus ⁊ posteri⁹ ex seipso.
¶ Itẽ. Si nullus itell's intelligeret.angelus q durauit vsqꝫ
nũc diutius durauit q̃ si tñ durasset minima duratione:sꝫ
illa duratio ꝑm quã aliqd diutius durat ex nã rei est poste-
rior illa q̃ qñ minus durat.q̃ illa duratio de angelo que est
mõ est posterior ex nã rei suo ꝑ eẽ duratiuo. Et tũc vltra se-
quit̃ 2ᵐ dictũ qd est ꝑpositũ.s.q ibi est ꝑus ⁊ posteri⁹ sine
successione. ¶ Ubi est distinguẽdũ q. Aut illud ꝑus ⁊ po-
steri⁹ causant̃ ex variatione esse circa idẽ solũ:⁊ tũc est ve-
rũ q seq̃t̃ ad hec successio. Aut dicũt tñ distãtiã ꝑtiũ dura-
tionis rei ꝑmanẽtis ꝑm q iste gradus essendi vel durandi
qui est mõ rei ꝑmanẽtis nõ est suuꝫ ꝑmũ esse qd recipit in
creatione

Respon-detur.

Ad arg'.

Prius et posterius quo ad [illegible] eternit.

creatione sȝ distat ab eo. ⁊ dī eē posterior suo ꝑ esse simplr: ⁊ sic est falsuȝ. ⁊ sȝ istū itellectū ꝯcedo ꝙ ibi est ꝑteritū ⁊ futurū. sm ꝙ ꝑteritū ⁊ futurū ꝯsequunt̄ ad ꝑus ⁊ posteri⁹. nō aūt sm ꝙ dicūt variationē eē circa ideȝ subm. ¶ Et pbat̄ idē sic. Qꝛ si duratio que est ꝑmanēs ⁊ nō successiua nō pōt hic ꝑus ⁊ posteri⁹ extra intellectū sine successiōe. Aut hoc est qꝛ est ens ꝑmanēs. ⁊ tūc vna ps linee nō pt dici ꝑor alia: qd falsuȝ est. Aut qꝛ est tale ens ꝑmanēs. s. ens duratiuū: sed hoc est dictū sine rōne. qꝛ iō vna ps linee est prior alia. ⁊ tñ nō successio. qꝛ aliqd sui gñis cadit mediū iter istas duas ptes. Sȝ si ista ps durationis euiterni que nō est. ponit̄ posterior ista quā habuit in initio sui eē: cadit aliqd mediū inter istas duas ptes qd est eiusdem gñis. qꝛ tota duratio media erit eiusdē rōnis cū vtraqȝ sua pte. g̃ qua rōne linea hȝ ꝑus ⁊ posteri⁹ ex nā rei sine successiōe: eadem rōne ⁊ duratio angeli. ¶ Ex hoc pȝ rō quare in eternis nō est dare in veritate ꝑus ⁊ posteri⁹. qꝛ nō est dare ꝑn^m eēndi vel ꝑmū eē respectu cui⁹ in natura rei posset accipi posteri⁹. Ex hac ēt distōne pȝ ad argumēta alteri⁹ opinionis que pbāt successionē.

Opinio

Quartus arti. An in opōnibus euiternoꝝ repugnet oino ꝑus ⁊ posteri⁹ ⁊ successio. Ubi dicunt qdā Uarro. duo. Primū est ꝙ opōnes euiternoꝝ non hñt successionē. Scōm est ꝙ ille opationes mensurant̄ euo: ꝓbatur vtrūqȝ sil̄ sic. ¶ Que hñt silēȝ modū eēndi hñt eandē mensurā ⁊ ambo sunt successiua vel ambo ꝑmanētia: pȝ de motu ꝑmi mobilis ⁊ scōi mobilis ⁊ de suba ꝑmi mobilis ⁊ inferioꝝ. Sȝ eē euiternoꝝ ⁊ opōnes euiternoꝝ hñt silēȝ modū eēndi. g̃ ⁊c̄. Sȝ nō sunt ambo successiua pȝ. nec ābo mensurant̄ tpe. g̃ ambo sunt ꝑmanētia ⁊ ambo mensurant̄ euo. Probo minorē. Qꝛ sic eē euiternoꝝ hñt simultatē eēndi ita opōnes angelice q̄diu sunt simultate sil̄ ⁊ sil̄ stantes cū nō sint volubiles nec vicissitudinē hñtes. nā sm Aug. 12. ꝯfessionū ca. 3. itellectualis nā diuine ꝯtēplationi iherendo oēm excedit volubilē vicissitudinē. ¶ Dicūt g̃ vltra ꝙ sic eē ꝑfixum ꝑmi angeli mensurat essentias omnium angeloꝝ: ita opatio āgeli que fixibilr̄ stat: mēsurat itrinsecas opationes oium alioꝝ. ¶ Sȝ quātū ad vtrūqȝ vī mihi ꝯtrium

Reprobatur.

Argm̄ pᵐ Euiterno rū opōnes sūt successiue.

ꝑmo ꝙ opōnes eoꝝ vere sunt successiue. qd ꝓbat̄: ꝑmo sic. ¶ Qꝛ oē illud qd est in ꝯtinuo fieri q̄diu est: illud est vere successiuū. sȝ ois opatio que dīt a suba opantis q̄diu ē. ē in ꝯtinuo fieri. g̃. Maior pȝ. qꝛ oē qd est in ꝯtinuo fieri q̄diu est. ptim est in termio a quo ⁊ ptiȝ in termio ad quē: ⁊ oē tale est in motu ⁊ successiōe ex. 6. phy. ꝓbo minoreȝ. Qꝛ opō differēs a suba opantis in ꝯtinuo depēdet puta ab agente: ⁊ per ꝯñs est effect⁹ illatioqȝ actiōis. ⁊ p ꝯñs est in gñe actionis vel passiōis. Sȝ qd est in illis gñibus sm ꝙ hȝ est in cōtinuo fieri nō i facto eē: qꝛ vt est in facto eē: tūc est foia que est q̄litas vel quātitas. ¶ 2° qd est act⁹ entis in po^a sm ꝙ in po^a est ens successiuū. Alr̄ n. nec motus nec aliqd aliud eēt ens successiuū. ¶ Sȝ ois opatio dīns a suba opant̄ ē hȝ. g̃. ꝓbo mi. ꝑ illō arg^m. 3. phy. vbi Phs ꝓbat ꝙ mot⁹ est actus entis in po^a sm ꝙ hȝ: qꝛ qñ operās est in termio a quo nōdū est opatio. silr̄ qñ est in termio ad quē iā cessat opatio: ⁊ iō ꝯcludit Phs ꝙ mot⁹ est act⁹ mediās iter terminū a quo ⁊ terminū ad quē: inquātū hȝ. Angelus est hȝ re^n termini ad quē. ⁊ ita mot⁹ est act⁹ entis in po^a sm ꝙ in po^a. Eodeȝ mō arguo in ꝓposito. Opatio angeli que dīt ab ei⁹ suba qñ fuit in termio a quo. s. qñ incepit itelligere vel scire scia visiōis. vel illuminatiōis. vel reuelatiōis aliqd qd ꝑ nesciuit: tūc nō fuit ista opatio: silr̄ qñ erit in termio ad quē istī⁹ visiōis, vel illuminatiōis, vel reuelatiōis spāl̄is: puta. qñ subtrahit̄ sibi illa spālis reuelatio. qd est poē cū sit mere voluntariū. tunc nō est ista opatio angeli. qꝛ iā cessat. g̃ opatio que fuit actus mediās iter terminū ad queȝ est act⁹ re^n termini a quo ⁊c̄. ⁊

Argm̄ 2ᵐ

Argm̄ 3ᵐ

ita entis in po^a sm ꝙ in po^a. ¶ Ex his facio tertiā rōnē in qua stat totū. ⁊ est ꝯ imaginationē alioꝝ. Qꝛ lȝ opatio āgeli ex hoc nō est successiua ꝙ sit volubilis cogitatio ⁊ discursiua sicut in nobis: tñ ex hoc est successiua ꝙ est actus scōs elicitus q est in ꝯtinuo fieri q̄diu est. ⁊ qꝛ est act⁹ entis in po^a. qꝛ alr̄ mot⁹ nō eēt act⁹ successiuus. Sȝ sic est ꝙ ois opatio differēs a suba opantis est hȝ. g̃ ⁊c̄. Maior ⁊ minor ꝓbant̄ in duab⁹ rōnib⁹ ꝑcedētib⁹. ¶ Iteȝ. Est dubiū: qd si ꝯtinue paulatine. ⁊ paulatine acqreret sibi notitiaȝ de suo obto. qn illa cognitio hēet successionē sic mot⁹ localis. quo successiue acqritur ps post pte loci. Sȝ lȝ in ꝑma motiōe sua itell's angeli totalr̄ attingat obȝ suū ⁊ nō paulatine. eadē tñ est mihi rō ꝙ eadē opatio angeli quā ꝯtinue exercet circa obm suū icludit successionē ac si paulatine fieret. g̃ ⁊ si angel⁹ in ꝑma motiōe sua nā suū totalr̄ attingat obȝ: tñ opatio q̄diu exercet circa obȝ suū est vere successiua. ꝓbo mi. duob⁹ exēplis. Primū est. Qꝛ poē est ꝙ aliqs ita itense videat albedinem in me in ꝑ intuitu sic̄ si diu ꝯtinuaret act⁹ aspiciēdi ipam: ⁊ tñ frequēter vidi ꝙ qñ aliqs respexit me ꝙ pupilla in oculo ita ꝯtinue mouebat̄: ⁊ p ꝯñs ibi fuit successio. ac si paulatine vidisset vnū gradū albedinis post aliū. Aliud exemplū est. Qꝛ certū est ꝙ ignis infernalis ita intensuȝ actū hȝ in spūȝ in ꝑ^a copulatiōe ad ipm sicut in ꝑpetuū affligēdo: ita ꝙ nō paulatine ⁊ paulatine ꝑ affligit ipm sm vnū graduȝ ⁊ post sm aliū: ⁊ tñ ꝯtinuū modū retinet circa ipm semꝑ ipm affligēdo. Sic in ꝓposito ⁊c̄. lȝ intell's ꝑfecte attingat ipm obm suū ⁊ totalr̄ ꝑ^a motiōe: sicut ē de motu celi qd hȝ equā velocitatē in ꝑn^o sicut ꝑ totā durationē suā: ⁊ semꝑ durat vniformis: ⁊ tñ est ibi successio. ¶ Confirmat̄ quarta rō. ⁊ est declaratio positiōis. Qꝛ lȝ posset imaginari ꝙ postq̄ angelus attingit aliqd obm ꝯprehendēdo ipȝ. ꝙ semꝑ staret in isto actu ꝑmanēte. sicut pes fix⁹ in loco aliq̄ semꝑ staret ꝑmanēter: ita ꝙ nō plus eēt successio in ꝯtinuatione act⁹ itelligēdi q̄ȝ in tenere pedē fixū in loco: tñ si tenere pedē fixū eēt qdā act⁹ extrinsec⁹. ⁊ ꝯtinuo in fieri nō posset excludi successio. ⁊ facile acqreret sibi mag̃ firmū ⁊ firmi⁹ eē in loco illo. Sȝ angelus attingēdo obȝ suū hȝ actū exercitū semꝑ: ⁊ p ꝯñs in fieri. ⁊ aliqñ ꝓficit in cognitiōe sm magis intensuȝ ⁊ plus intensuȝ. g̃ vel vtroqȝ modo vel saltē qñ intendit̄ in eo cognitio est in eo successio. ¶ Itē. Accipio vnū angelū q nūc

Argm̄ 4ᵐ

Argm̄ 5ᵐ

itelligit deū: cū actus suus differat a sua suba. nō hȝ nūc illū gradū act⁹ sui q̄ ꝯtinue itelligit deuȝ quē est habitur⁹ cras: cui⁹ ꝓbatio est. Si n. de⁹ annihilaret mō angeluȝ. ⁊ actū q̄ itelligit deū nūq̄ȝ habuisset. nec hēet actū quē habebit cras: sȝ vbi est aliq̄ opatio ꝑma ita ꝙ ei⁹ ptes non sunt sil̄ ibi est successio. g̃ in tali itellectiōe angeli eēt successio. ¶ Et qꝛ teneo di. 5. ꝙ Phi posuerūt in angelo sbam differre a sua operatione. iō 3° ondit̄ ꝙ hec est intētio Phoꝝ ꝙ opatio ista est successiua. ¶ Ad hoc sunt oia argumēta cō. 12. metaph. Sentētias patrū. vbi facit istas ꝯñas. si opatio differt ab itelligētia. g̃ itell's est ibi exiēs de po^a in actū. ⁊ transmutabitur: ⁊ poē ē ꝙ transmutet̄: ⁊ vt dicit. poē est ꝙ transmutet̄ in vili⁹. Tūc arguo. Eadeȝ ēt rōne transmutabit̄ in melius. sicut nihil qd est in po^a ad aliqd pōt transmutari ad illō sȝ meli⁹ ⁊ vili⁹ nisi successiue accipiat qñqȝ vnū qñqȝ aliud. ⁊ ita hȝ ꝓpositū. ¶ Itē. Si illa itellectio q̄ āgelus itelligit nō eēt successiua: hoc maxie videret̄ ex hoc mō imaginandi. ꝙ quū angelus itelligit deū. ꝙ ꝑ^a cognitio eēt opatio quedā. sȝ ꝯtinuatio illi⁹ cognitiōis nihil eēt nisi quedaȝ gestatio circa obȝ. Sȝ in geste non eēt successio. g̃ nec in illa ꝯtinuatione: vel duratiōe illi⁹ cognitiōis. Sȝ vt ꝓbabo hoc non ipedit. g̃ ⁊c̄. Probatio assumpti. Ubi aduertendū. ꝙ ges duplr̄ accipit̄. Uno° vt est ꝑuatio mot⁹ ⁊ opōnis. Alio° accipit̄ pro delectatiōe que ꝓ tanto dī ges. ꝙ delectatio tenet delectantē in delectato: ⁊ tūc nō ꝑuat opationē sȝ nectio eā supponit tunc sic. Manifestū est ꝙ in obto beatifico nō dī itellectus

Argm̄ 6ᵐ

Arg. 7ᵐ

Quies dicitur 2ᵉ.

gescere tali qete que puat opõnem:q2.4.ethicoꝝ pbat.ꝙ beatitudo nec̃io ꝯsistit in opatione.ğ nec̃io sic dz dici itellꝰ quiescere ꝙ qes accipiat p delectatione fundata in opõne. Sed quia rõne cũ tali qete põt stare opatio ꝯtinua que semper est in fieri.potest in ipsa stare successio.quia non videt ratio quare quies puat successionem:nisi quia priuat operationem.ergo talis operatio beatifica est vere successiua: ⁊ eadem ratione.vel a maiori quelibet alia.

Quintus arti.An euũ sit mensura euiternoꝝ ad mẽsura successiua. Ubi dico ꝙ illud dictũ.ꝙ opatio mensurat euo nõ est verũ:q2 tũc mensura cẽt de gñe pmanentiũ.⁊ mensuratũ de gñe successiuoꝝ.qd pbat ipoſe supra arti.3. Nec est ponendũ tps discretũ:quale ipm cõponi dicũt aliq ex instãtibꝰ:nec ꝯtinuũ quale ponit Aris.sequi motũ ꝯtinuũ que ꝯtinuitas tpis trahit a ꝯtinuitate magnitudinis.sicut ꝯtinuũ qd durat sine iterpolatiõe. ❡ Qd sic declarat. Q2 Aris.4.phy.ponit ꝙ est dare vnũ pmũ motuz ğ est mensura oium alioꝝ motuũ.quũ aũt ponit ꝯtinuũ ꝯtinuitate durati õis eẽ pcise a ꝯtinuitate motus ⁊ magnitudinis.seqtur ꝙ nõ est ad ppositũ.Eodẽ mõ dico in pposito: ꝙ pmus angelus hz opationẽ qua semp itelligit deũ aut sic: ista opatio est ꝯtinua ꝯtinuitate duratiõis:q2 nõ itercidit in ista aliq̃ itepolatio duratiõis.⁊ in cognitiõe nãli.s3 pbos. que tñ dit a subã earũ:vt pbat dis.5. Qua ğ rõne Aris.non ponit tps suũ cõponi ex instantibus: s3 eẽ ꝯtinuũ ꝯtinuitate motus.⁊ magnitudinis:nec in pposito tẽpus qd corñdet opationi angelice ponet discretũ cõpositũ ex instãtibꝰ:sed ꝯtinuũ ꝯtinuitate duratiõis. ❡ Nec est argꝰ qd habeat apparẽtiã ad pbandũ tps discretũ nisi illud. Poſe est ꝙ angelus in instãti itelligat asinũ.⁊ statiz idẽ angelus in alio instãti imediate itelligat caprã:s3 iste due itellectiões nõ mensurantur euo.q2 ponũt statiz desinere:nec tpe ꝯtinuo.q2 tps nostrũ nõ ꝯponit ex instãtibꝰ.ğ alio tpe qd vocat discretũ põt cõponi ex idiuisibilibꝰ vt nũerus ex vnitatibꝰ. ❡ Aliqui rñdent ꝙ positũ est ipoſe.s.ꝙ aliq̃ opatio duret p solũ instãs. ❡ Contra illud arguit.3.lib.q.de peccato originali. ❡ Ideo dico ꝙ sicut Aris.ponit ꝙ si vnus hõ in vno instãti aperiret oculũ suũ.⁊ alio instãti imediate ꝯsite p oculũ videret nõ oporteret ꝙ istis duabꝰ opõnibus instãtaneis corñderet aliqd tps ꝙ illud qd ponit Aris.s3 tñ instãs tpis positi ab Aristo.fm ꝙ est fluẽs.⁊ per ꝯñs vtrãq3 opationẽ instãtaneã pus mensuraret vtrũq3.Et sic in pposito qd supra positũ est ꝙ opatio angeli est successiua:⁊ per ꝯñs tẽpus eiꝰ est successiuũ:⁊ instãs eius qd seqtur itellectũ pmi angeli.vt ꝯtinuo opatur circa deũ p actũ intelligendi deuz:⁊ instãs ꝯtinuans illud tps ⁊ ꝯtinue fluẽs.⁊ p ꝯñs est psens cuilibet instãtanee itellectiõi cuiusl3 angeli:⁊ mensurabit quãlibet instãtaneã itellectionẽ. ❡ Confirmat ista rñsio. Q2 nũq̃3 idẽ tẽpus ꝯtinuũ posset corñdere duobꝰ diuersis mutatis eẽ ꝯsiter se hñtibus nisi vnũ instãs qd ꝯtinuaret tẽpus p suũ fluxũ corñderet vtriq3.q2 si eẽnt duo instãtia:tẽpus nõ eẽt cõtinuũ:sed hoc est ipoſe.ğ due opõnes angelice subito ꝯsiter se hñtes:sicut ⁊ quedã mutata eẽ:pñt mẽsurari vno instanti fluẽti sui tpis cõtinui:nõ ğ op3 ponere tẽpus discretũ. Probatio mi.Cõmẽ.5.phy.cõ.30.dicit ꝙ aliqs motꝰ ꝯseqtur se in rei veritate:⁊ dicũt se ꝯsequi in rei veritate quoꝝ tps est in rei veritate.vt motꝰ mortis q seqtur motuz vite.Ecce ista mutata eẽ solũ ꝯsiter se hñt mortuũ eẽ.⁊ viuũ acipere:⁊ tñ in rei veritate tps eoꝝ est ꝯtinuũ:sed p vnũ instãs fluẽs. Et hoc qd pdixit Cõm.in rei veritate nõ est tps ꝯtinuũ nisi qñ instãs fuerit vltimũ pmi motus in eo sicut pmũ scdi.vt motus mortis q seqtur motũ vite. Nec mirũ est qd dico.ꝙ tẽpus est cõtinuũ discõtinuũ.q2 Cõmẽ.ibidẽ dicit ꝙ si motus sit vnũ in nũero.i.ꝯtinuo.tps eiꝰ erit vnũ.i.cõtinuũ:⁊ tñ ꝙ tps eiꝰ sit vnũ.i.cõtinuũ nõ seqtur ꝙ motꝰ sit vnus nũero.i.ꝯtinuus. ❡ Contra hoc qd dĩ in p arti.de successiõe est Cõmẽ.12.meta.cõ.51.vbi loquẽs de deo dicit sic. Si pmũ itelligat aliqd.⁊ post aliud.nece est vt successio itellectoꝝ faciat ei lassitudinẽ qñ vult itelligere:⁊ nũerat e ea insimul.ğ eadem rõne si in itellectiõe angeli eẽt successio.ğ lassitudo. ❡ Dicunt ꝙ Cõmẽ.fuit istiꝰ opionis.ꝙ nõ eẽt successio in opõnibus angeli.s3 ꝙ eẽt sua subã.s3 istud reprobat dis.4.ar.2. ❡ Forte tñ posset dici ꝙ positio Cõmen.est famosa ⁊ apparẽs nõ exñs:q2 nulla vtus imãlis fatigat in opõne sua ẽt nec in nobis s3 vtus organica posset fatigari. ❡ S3 q2 ratio Cõmẽ.ibi est rõ phi:iõ ista rñsio nõ valet. ❡ Propter qd dico ꝙ lassitudo põt accipi 2ꝰ. Unoꝰ p fatigatiõe. Alioꝰ generalr pro quodã exitu de poᵃ ad actũ q exitus sit multũ frequẽtatus.⁊ ex hoc videat iducere lassitudinẽ. Et planuz est ꝙ lassitudo siue vno mõ siue alio accipiat ẽ simplr ipossibilis in pꝛe:ideo idifferẽter ponit ista duo in deo accipi cũ sit actus purus fm phi.⁊ Cõmẽ.12.meta.Et de isto 2ꝰ mõ loqtur ibi phs ⁊ Cõmẽ.qd p3.dicit.n.phs. Sicut ⁊ primũ si nõ itelligit:s3 est in poᵃ necesse est vt consecutio itelligẽdi iduceret ei lassitudinẽ. Sed iste scds modus est poſis angelo quũ nõ sit sua opatio:vt.4.⁊.5.dis.probatũ est.ergo argumentũ bene cõcludit de deo.s3 non de intelligentijs.

❡ Distinctio.III. ❡ Questio.I.

❡ Ecce ostensum est vbi angeli fuerint/moꝝ vt creati sunt. Nunc ꝯñs est inuestigare quales facti fuerint in ipso primordio sue ꝯditionis ⁊c̃.

In distin.3. agit de nã angelica.⁊ de eiꝰ simplicitate.⁊ de eius ꝯpositiõe reali aget di.17. ❡ Hic quero. An simplicitati angeli repugnet ꝯpõ itẽtionũ.s.ex gñe ⁊ dĩa. Et vĩ ꝙ sic.q2 genꝰ requirit mãm.5.meta.ca.de vno.q2 est ibi intẽtio superioꝛ ⁊ inferioꝛ.⁊ in re limitata.ergo genus ⁊ differentia.

Hic sunt tria faciẽda. pmo.an angelus sit in gñe. ¶ 2ꝰ p quẽ modũ. ¶ 3ꝰ vtrũ genꝰ in quo angelus ẽ sit genꝰ imediate ꝯtinẽs spẽs spãlissimas:aut gña subalterna.

Primus arti. An angelus sit in gñe. Ubi (vt recitat Henricꝰ quolibet.7.q.7.) dicũt qdã ꝙ nõ: ⁊ hoc fm phm. ❡ Q2 illa dicunt hẽe genus que hñt mãm 5.meta.ca.de vno. Unũ dĩ quoꝝ genꝰ vnũ differẽs oppositis differẽtijs ifra:⁊ mõ itaq3 sibi sicut mã ⁊.c.i. Ista vnitas est talis fm quã aliq̃ dicunt gñe vnum q2 hñt mãm vnaz. ❡ Itẽ.c.ꝺ diuersis. Diuersa gña dicunt quoꝝ diuersuz pncipiũ.⁊ nõ resoluit alterũ in alterũ. Com.ibidẽ exponit sbz p mã esse id penes qd accipit vnitas ⁊ diuersitas gñis vel generũ. Necessario ğ reqrit mã in his que sunt in gñe. Sed in angelis nõ est illd.s.mã.ğ. ❡ 2ꝰ dicũt isti:ꝙ q2 in angelis nõ est genꝰ.seqtur ꝙ nec dĩa.5.meta.ca.de elemento in fine capituli.nã cui dĩa inest ⁊ genꝰ:seqtur ğ a destructione ꝯñtis.cũ angelis non inest genus ꝙ nec dĩa:⁊ ita hĩ pncipalis ꝯ.s.ꝙ angeli nõ cõponunt ex gñe ⁊ dĩa. ❡ Si arguat ꝯtra eos. In angelis est spẽs s3 oẽs.ğ ⁊ genꝰ.cũ genus ⁊ spẽs sint correlatiua.⁊ vltra seqtur.genꝰ ⁊ spẽs nõ sunt sine dĩa.ğ in angelis erit cõpositio. Rñdent ꝙ spẽs duplicẽ hñt ordinẽ. vnũ ad superiꝰ qd est genus.aliũ ad inferiꝰ que sunt indiuidua. In ipsis aũt corruptibilibꝰ (vt dicũt) est spẽs fm ꝯparationẽ vtrãq3:s3 in angelis si sint multa idiuidua (vt forte ipsi ꝯcedunt) est solũ spẽs in ꝯparatione ad inferiꝰ. ❡ Itẽ. phi dicũt ꝙ falsuz est in angelis eẽ spẽz in ꝯparatõe ad inferiꝰ: q2 nõ ponunt formã separatã existere nisi in vnico supposito. ❡ Contra istud arguunt alij sic. Scdz phos pter genus subm qd est mã est 2ᵐ pdicabile.s.genus nãle:⁊ genus logicũ.sicut.n.aial reᵒ hois ⁊ asini dicit rõnem iperfectã.⁊ incõ

pletam

Instantia

Rñsio.

Opiones euiternoꝝ mensurãtur euo.

Instantia

Rñsio

Responde tur.

Opio Aris

Opio

pletā. ꝛ determinabilē. ꝛ ex hoc hꝫ rōnē gn̄is logici reꝰ co-
rū: ita aial dicit quandā nām cōem. ꝛ q̄si incōpletā ꝛ deter-
minabilē per dr̄ias reales hoīs ꝛ asini. ꝛ hoc est eē genꝰ nā-
le. Lꝫ ergo expositis auctūibꝰ ꝓbi pbet. ꝙ angelus non sit
in gn̄e subti. nec in gn̄e p̄dicabili nāli. q̄ꝛ talia hn̄t realē trā-
smutationē. nō tn̄ pbatᷣ qn sint in gn̄e logico p̄dicabili: de
quo solū est hic dubitatio. nullus. n. disputat si sint in genere
subiecto. seu nāli p māam transmutabilē. seu nāli p̄dicabili.
non autem pbant ꝙ sunt in genere logico.

Opio pᵃ — **Secundus** arti. Per quē modū sint in gn̄e saltē lo-
gico. Ubi vt recitat qdā Gotofredus ꝛ
aliq̄ qdam dicūt. ꝙ ad hoc ꝙ aliqd sit in gn̄e reqritur in eo
aliqua potētialitas que hꝫ rōnē determinabilis: ꝛ gn̄is: ꝛ ali-
quā actualitatē p modum dr̄ie. Sed vbi est aliq̄ cōpositio
ibi est facile aggregare actū ꝛ potētiā. ꝛ vbi nō. difficile est.
Et planum est ꝙ in angelis est ꝯpositio ex subto ꝛ accidēte
saltē ſꝫ theologos. ſꝫ nō sic in his ꝯpositio partiū eētialiū:
ſm q̄ ꝙ angeloꝝ eētia accipitᷣ absolute: ꝛ ideterminate in
poᵃ reᵘ accidentiū. sic hn̄t vnā rōnē cōem a qua accipitᷣ rō
gn̄is. Si aūt ꝯsideretᷣ eoꝝ nā vt ipsa est accn̄talitas quedā.
ꝛ i determinato gradu nāe ꝛ entitatis: a qua vt est in diuer-
sis nate sunt fluere tales ꝓprietates ſm diuersū gradū na-
ture ꝛ entitatis: sic iter eos attenditᷣ distō ſm diuersos ḡdus
nāe ꝛ entitatis: ꝛ hoc reᵘ suaꝝ passionū fluentiū in diuersis
Reprobatur. — gradū nāe: ꝛ per ꝯn̄s sic accipitᷣ in eis rō dr̄ie. ¶ Contra qd
arguunt sic. Qꝛ in gn̄e subē nō dꝫ accipi rō gn̄is a poᵃ acci-
dētali ſꝫ ab eētiali p̄cise: cū genus subē maxie iter oīa gene-
ra hēat ꝓpriā poᵃᵐ ꝛ ꝓpriū actū eētialia: ſꝫ hoc ponit ista
opinio. ḡ male. ¶ Itē. Habitudo subē ad accn̄s est poste-
rior ip̄a suba: nō ḡ est p̄mo genꝰ p talē habitudinē. ¶ Itē.
Circūscripta ab angelo oī ꝯparatiōe ad extra in eētia sua
est actualitas. ꝛ potētialitas. Lꝫ. n. nō cōponatᷣ ex diuersis
eētijs. tn̄ non est actus purus sicut nec forma subalis: si ḡ
hec sufficiāt ad genus. s. actus ꝛ poᵃ. sequitᷣ ꝛc. ¶ Dicūt ergo
Gotofredus ꝛ sui ꝙ p istū modū sunt angeli in gn̄e. Ad rō-
nes. n. gn̄is tā logici q̄ nālis sunt duo: vnū est idētitas mo-
di eēndi a quo sumitᷣ idētitas modi p̄dicādi: nec hoc sufficit
q̄ꝛ certe deꝰ eēt in gn̄e subē. deus. n. subsistit sicut ꝛ alie sbe
ꝯ. de tn̄. ꝛ suba p̄ma de deo p̄dicatur (vt per se pꝫ) ꝛ iō vltra
reqritur actualitas. ꝛ potētialitas. ꝛ differūt in gn̄e nāli ꝛ lo-
gico. In nāli. n. ſꝫ tā genus q̄ dr̄ia sumantᷣ a suba cōposita.
tn̄ in illa est aliqd diuersū. s. forma a qua sumitᷣ actualitas:
ſꝫ in gn̄e logico qd est de itētionibꝰ nō reqritur talis diuer-
sitas ptiū cōponentiū: rōne quarū ab vna sumatᷣ potētiali-
tas. ab alia actualitas. ſꝫ sufficit ab eadē re simplici posse su-
mi actualitas: ꝛ potētialitas ſm diuersas rōnes: q̄re cū hec
possint in angelo sumi ꝛc. sumuntᷣ etiā in angelo. vt hn̄ dicit
infra sic. Cum. n. nī angeli ſm se sit qd iperfectū pp limita-
tionē sue nature. ꝛ ēt deficiēs ab actualitate reᵘ dei: sic dicit
quandā potētatē. ꝛ determinabilitatē. ꝛ ex hoc accipitᷣ in eo
ratio gn̄is. Scdꝫ aūt ꝙ vna spēs angeli sup aliā aliquē gra-
dū pfectionis addit. ꝛ alia spēs caret tali gradu. ꝛ hꝫ iperfe-
Instantia — ctum: ſm hoc ꝯstituuntur ibi dr̄ie ꝛ spēs. ¶ Contra p̄missa
sunt dubitatiōes. Primo. q̄ꝛ ad genus qdcūqꝫ reqritur vni-
uocatio. ꝛ nō sufficit vnitas analogie. ꝯ. metaphysice capi. de
de vno in fine. vbi distingutᷣ vnitas analogie ꝯ vnitatē ge-
neris ꝛ vniōis. Ampliꝰ aūt aliqua ſm nūerum sunt. alia ſm
spēm. alia ſm genus. alia ſm analogiā. ſꝫ suba angeli. ꝛ cor-
poralis nullā hn̄t vnitatē vniuocatiōis. q̄ꝛ nō ꝯueniunt in
aliqua re vniꝰ rōnis. ſꝫ solū hn̄t vnitatē ꝓportiōis analogi-
ce. ḡ ꝛc. Hanc rōnē assignat Cōmē. 10. metaphysice: q̄re cor-
ruptibile ꝛ icorruptibile. nō sunt in eodē gn̄e. q̄ꝛ nō iportāt
ꝯtrarietatē circa eandē rē. Et dr̄ ibi ꝙ nomē aggregās ista
Rñsio. — est equocū. ¶ Rn̄dent ꝙ ad vniuocationē gn̄is logici non
reqritur ꝙ ista vnitas sit accepta a ꝯueniētia in aliquo rea-
li. ſꝫ sumitᷣ ex aliqua vnitate. ſm sillē modū p̄dicandi: suba
enim vtrobiqꝫ p̄dicat modū eēndi in se. ꝛ hoc cū rōne potē-
tialitatis ꝛ cōitatis. ¶ Allegāt ad hoc Simpliciū sup. c. de
suba. dicit. n. Diuisio in qua diuiditᷣ suba i corporeā ꝛ i icor-
poreā qbus nihil est cōe merito reprehēdit in se: accipiatᷣ
enī ħ vt ſm vnā coelementarē ꝯdictionē. ꝛ cōem. i. ſm vnā
rōnem: ſꝫ tāq̄ existē aliqua ꝛ in abstractiōe cōitate ſꝫ quā
copulata sunt oīa. ꝛ post distinctionē vnita manēt. nō est i-
conueniēs. Ecce genus logicū. ḡ nō accipitᷣ ſm coelementa-
rē ꝯtradictionē que fit in vno reali: ſꝫ ſꝫ aliqd cōe ꝛ abstra-
ctū p̄dicatū in quo vniuntᷣ in p̄dicando. ¶ Sꝫ ista rn̄sio re- — Reprobatur
linquit dubiū q̄re ens nō est genus: ſꝫ. n. entitas nō dicit ali-
quid vnū reale in oībus. tn̄ in oībus dicit vnū p̄dicatū ab-
stractū cōe: ſm ꝙ oīa sunt copulata ꝛ vnita. Una. n. rōne su-
pra in oībus substātijs creatis p̄dicat eē in se cū quodā esse
potētiali: eadē rōne ens p̄dicat i oībꝰ entibꝰ creatis hoc cō-
mune p̄dicatū ꝛ abstractū qd est esse inter entia. ḡ. ¶ Pro- — Opio 2ᵃ.
pter qd tn̄det alius doctor Henri. quolibeto. 6. ꝯcordans cū
isto in hoc ꝙ diuersitas rerū nō ipediet vnitatē. ꝛ idētita-
tē gn̄is logici. dum tn̄ vna p̄ma intētio cōis possit abstrahi
ſm eundē modū eēndi generalissimū. ¶ Sed addit vltra
istā ꝯditionē: ita tn̄ ꝙ intētio cōis nō includit in sua ꝓpria
significatiōe. ꝛ itellectu ꝓpria suoꝝ ꝯtentoꝝ qbus differūt.
Ens aūt vt dicit in sua pᵃ significatiōe significat oēm sbaꝫ.
ꝛ accidēs ꝛ cetera oīa spālia in entibꝰ: nihil est. n. cui sigtio-
ne p̄ma nō ꝯtingat significatio entis. Suba aūt dicta de cor-
poralibus a sic p̄ma significatiōe significat vnā intētionē
cōem dictā de illis ꝙ nō includit in sua ꝓpa sigtiōe corpo-
ralia ꝛ icorporalia: iō ꝓpria qbus differūt sunt extra p̄maꝫ
significationē subē: q̄re nō sequitᷣ ꝙ ens sit genus. ¶ Hic p — Rñsio Auc.
oridaꝫ solutionē qōnis ꝯtra opionē expositoꝝ autēticoꝝ.
¶ 2ᵒ ꝙ ꝯtra intentionē phy. ¶ 3ᵒ dabo modū q̄ possent sal-
uari dicta expositoꝝ. ¶ 4ᵒ quo dicta Aristo. debeāt itelligi.
¶ Quātū ad p̄mū. ꝯtra hoc qd isti doctores dicūt ambo. s. — Primus
ꝙ ad vnitatem ꝛ vniuocationē gn̄is logici nō reqritur vni-
tas ista sic accepta a ꝯuenientia reali est expresse Simpli-
cius sup capi. de equocatiōe. ꝛ Boetiꝰ. q. de vniuocatiōe en-
tis. arti. 5. Contra hoc aūt qd addit Henri. ꝙ ens p̄ma signi-
ficatione significat. 10. p̄dita. ꝛ nullū vnū ꝯceptū abstrahit.
est expsse sentētia Auicē. in meta. vbi ex intētione istā ean-
dē opi. ꝛ in ista forma reprobat multoꝝ argumēta. Requi-
re vbi sup̄ ar. 5. Hic ꝛ q̄dā alia ad aliō. ¶ Quātū ad 2ᵐ nō — Secundū
soluunt auctēs philo. de. 8. ꝛ 9. meta. in fine: vbi vult Phs
quecūqꝫ nō hn̄t naturā nec intellectualē. nec sensibilē. statī
vnūqdqꝫ est vnū aliqd eē. ita ꝙ i diffōnibꝰ eoꝝ nec ens. nec
vnū inest. Sꝫ certū est ꝙ si angelus posset hr̄e ꝯceptū cōeꝫ
ꝛ specialē posset habere diffōnem. ḡ Phs negās ab eis dif-
finitionē negat ab eis ꝛ genus. ¶ Itē. In fine cū dicit expsse.
quecūqꝫ ħo esse sunt ꝙ vere eē. circa hoc nō est decipi. ſꝫ
itelligere aut nō. Sꝫ si possent hr̄e cōceptū spālē: ꝛ gn̄alē
posset cadere intra eos multiplex cōceptus. ꝛ nō oporteret
statiꝫ itelligi aut nō. ḡ ꝛc. ¶ Itē. Cōmē ibidē cō. 22. dicit ꝙ
si ignorantᷣ. ḡ ignorātia que accidit in nō itelligēdo simpli-
cia est vt itellectus nihil itelligat de eis. Sꝫ si possent habe-
re cōceptū cōmunē hoc nō eēt verū: q̄ꝛ posset itellectus tūc
ſm aliqd ignorare. ꝛ aliqd itelligere. ¶ Quantū ad tertiū. — Tertium.
qui vellet saluare ipsos doctores in p̄mo dicto. qd esse est fa-
mosuꝫ apud oēs. s. ꝙ vniuocatio logica nō reqrit ꝯuenien-
tiam in aliquo reali. sed sufficit silis modus p̄dicandi. Est
intelligendū ꝙ vniuocatio logica (vt cōiter accipitᷣ. ꝛ fere i
oībus) hꝫ annexā sibi vniuocationē naturalē: ꝛ quas in oī-
bus fundatᷣ super ipsa. v. g. ſꝫ suba icorporea ꝛ corporea so-
lū ꝯueniant in silī mō p̄dicandi. s. ꝙ substantia p̄dicatur de
vtroqꝫ. cū oīa alia gn̄a subalterna vsqꝫ ad spēm specialissi-
mā cōueniant in aliquo rei: nō dico aliquo rei qd sit tertia

res cōis vt aliq̄ dicūt:ſ3 in aliquo reali.hoc eſt iter cōpara-
ta:vnū hȝ nām eiuſdē rōnis cum alia.Uerbi gratia.corpus
animatū:ꝛ inanimatū ꝯueniunt in eēndo corpus iter corpo
ra.ꝛ animata anima ſenſitiua ꝛ rōnabili ꝯuenūt eēndo ani

Dic rñ-
det primo
poſito.

malia:ꝛ habēdo naturā ſenſitiuā.ꝛ ſic deinceps.¶ Per h
ad Simpliciū.ꝛ Boetiū qui videnꝰ ꝯtradicere huic dicto.
Qñ dicunt loquētes de vniuocatiōe logica.ꝙ equocatio.ꝛ
vniuocatio ſunt a reb⁹(quere auctoritates.q.de vniuocatio-
ne arti.5.)dico ꝙ vniuocatio logica vt pure ꝛ ſimplr̄ acce-
pta nō requirit conuenientiam in aliquo reali ſed tñ vt in
pluribus.ꝛ fere in oibus cū ſupponat vniuocationē natura-
lē.vt viſuȝ eſt.ꝛ fundaꝰ ſup ipaȝ.Jdeo dicūt iſti ꝙ reqrit ta-
lē cōuenientiaȝ in aliquo reali:ſ3 ſimplr̄ ꝛ p ſe pmo nō req-
rat.Et pp hoc etiā Ariſ.determinare hȝ de equocis.ꝛ vniuo
cis.nō de vniuocatiōe.ꝛ equocatione.ſ3 ſit pncipalr̄ de cōi-
bus.ꝛ intētionibus.qꝛ rectus ordo doctrine hoc habȝ.ꝙ de
illis maxime determieꝰ.que vt in pluribꝰ reperiunꝰ:ꝛ illis
mediantibꝰ magis latētia intelligunꝰ.¶ Et ꝙ hec ſit inten-
tio Simplicij.ſ.ꝙ vt in pluribꝰ logica vniuocatio fundeꝰ
ſupra nāli.tñ ſimplr̄ loquēdo logica vniuocatio non reqrat
ꝯuenientiā niſi in mō pdicandi:pȝ per auctoritatē Simpli
cij ſupra allegatā:vbi dicit.ꝙ ex pſſe diuiſio ſubē in corpo-
reā ꝛ in incorporeā merito reprehēditꝰ ſi accipiꝰ ſm coele-
mentarē ꝯdictionē.ꝛ oino idifferentē ꝛc. Melius videtur

Dubium
Rñſio

1.lib.q.de vniuocatiōe entis.art.5.¶ Sed dubitaꝰ.Quare
corporea:ꝛ incorporea nō ꝯueniūt in vno reali.ſ.ſubā.ſicut
corpus animatū.ꝛ ianimatū in corporeitate.¶ Rñdeo.ꝙ
ex hoc appet quare.Qꝛ ſi amoueres a corpe animato.ꝛ iani
mato differētias qbus differūt:adhuc remaneret in eis ali-
quid reale eiuſdeȝ rōnis.ſ.corporeitas ꝛ ſic de alijs generi-
bus ſubalternis vſqȝ ad ſpēm ſpāliſſimā.Sȝ ſi amoueres
a ſuba corporea:ꝛ incorporea illa qbus differunt nihil reale
eiuſdē rōnis inueniretꝰ:imo citius annihilaret totaȝ ſubam
corporeā.anteqȝ aliqd reale inueniretꝰ eiuſdē rōnis in ea cū
ſuba icorporea:ipſa eniȝ ſuba incorporea a corporea ꝛ ecō-
uerſo differūt in re ſube.ideo ſolū hñt conuenientiā in ſimi

Inſtantia

li modo pdicandi.¶ Queſtio autē adhuc reuertiꝰ q̄re ens
nō eſt vniuocū vniuocatiōe logica cū dicat ſilem modū p-
dicandi de oibus:ſ3 nō dicat rē eiuſdē rōnis.ēt cū dicat cō-

Rñſio.
Uniuoca-
tio logica
qdo ſit p-
fecta.

munē cōceptū:nō tñ vnū vt arguiꝰ ꝯtra Henricū.¶ Rñ-
deo.ꝙ ad vniuocationē logicā nō ſufficit ꝙ pdicatū cōmu-
ne qd poniꝰ vniuocū pdicetur de ſuis ꝯtentis ſm ſileȝ mo-
dū pdicandi.ꝛ abſtractū oino a ſuis ꝯtentis.ſ3 tertiū reqri-
tur.ſ.ꝙ habeat talē cōceptū abſtractū.nō tñ ꝙ ꝯparatū ēt
ad illa qbus ſua ꝯtenta differūt pdicetur de his.Uerbi grā.
ſuba dicit ſimilē modū pdicādi de corporea:ꝛ incorporea.ſ.
in ſe eē:ꝛ dicit ꝯceptū neutrū abſtractū:ꝛ cōem his.Scdm
ēt hȝ ꝙ nō pdicatur de differētijs qbus corporeū:ꝛ icorpo-
reū differūt.nō.n.dña qua ſuba incorporea a corporea dñt.
ꝛ ecōuerſo.ē ſuba i ſe exñs:ꝛ ſ3 ens habeat duas pmas cōdi
tiones in tertia deficit.pdicatur.n.de q̄libet ſua dña.vt pba
tur.3.meta.ḡ ꝛc.De hoc.1.li.vbi ſupra ar.1.contra Scotuȝ.
¶ Qꝛ aūt iſta tertia ꝯditio reqratur ad vniuocationē logi-
cā.ꝛ nō ſolū ad naturalē ſicut forte poſſet exponi auctoritas
tertij metaphyſice.Probaꝰ ex diffōne vniuocoꝝ:vbi di ꝙ
vniuoca ſunt quoꝝ rō ſubalis eadē:ſed ſi pdicatū qd poniꝰ
vniuocū pdicaꝰ de differētijs qbus ſua ꝯtenta differūt.non
erit vniuocū cū nō habeat rōneȝ ſubalem que eēt eadē ſed
differēs:dñe enī nō vniūt aliqua:ſ3 differre faciūt.Ex iſta
ergo diffōne logica apparet ꝙ iſta tertia ꝯditio reqritur in
vniuocatiōe logica.¶ Per hunc modū exponit Boeciꝰ ca.
de vniuocis.Pōt aliquoties fieri vt ex vniuocis equoca fi-
ant.Ponit exēpluȝ:ſi qs accipiat hoīem ꝛ aſinū ſm ſuas p-
prias differētias:ex quo plane pȝ ꝙ vniuoca nullo mō ſint
pdicabilia de differētijs:enā(vt dicit)ſi pdicetur vniuocuȝ
de differētijs ſunt vniuoca equoca.¶ Contra.Per iſtā rō-

Inſtantia

neȝ accidēs erit genus.ꝛ vniuocū ad oia accidētia:dicit enī
ſileȝ modū pdicandi.ſ.in alio eē:dicit ēt cōceptū abſtractū.
ꝛ neutrū.ꝛ cōem ad oia accidētia:ꝛ nō pdicaꝰ de his qbus
accidētia differūt eadē rōne qua nec ſuba pdicatur de ſuis
differētijs.ḡ accidēs eſt genus vniuocū ad oia accidētia.Ad
hoc addiꝰ alia ꝯditio bona li.1.diſ.15.ar.5.ante finē.¶ Rñ-

Rñſio.

deo.ꝙ deficit in tertia ꝯditione qꝛ differētie qbus acciden-
tia differūt recipiūt pdicationē accidentis.ſicut eſt de ente:
q̄libet.n.differētia accidētis eſt iherens ſm ꝙ eſſe aliqd ex
oppoſito diuidiꝰ cōtra eē in ſe ꝛ nō in alio:quā diſtinctionē
inter ſubam.ꝛ accidēs ponit Phs in libro pſitorum ca.de
ſuba.¶ Quantū ad quartū multi decipiunꝰ pp obſcurita-

Quartū
Dic rñ-
det 2° po
ſito.

teȝ textus ꝛ cō.Unde dico pmo ad.8.ꝙ Phs ibidē querit
ex intētione qualr̄ diffinitio pōt eſſe vna cū cōſtet ex diuer
ſis ptibus.ꝛ rñdet per ſimile:ꝙ ſicut quelibet res naturalis
ꝯponiꝰ ex diuerſis rebꝰ.ſ.materia ꝛ forma.ꝛ tñ ꝯpoſitū re-
ſultans ex his eſt vnū.ꝛ hoc qꝛ forma aduenit māe.vt enī
in po° ita dicit in diffōnibus:ꝛ tunc cōfirmat p ſimile.p h
ꝙ ſicut in oi re naturali eſt materia ꝛ forꝰ.ita ois diffinitio
accipit mām ꝛ formā.Manifeſtū eſt hoc in re naturali:qꝛ
in diffōne hominis accipiunꝰ carnes ꝛ oſſa.Jn diffōnibus
ꝯo rerū mathematicarū:pȝ.ꝙ ſ3 non accipiaꝰ materia ſm
eſſe ſuū naturale:accipiꝰ tñ materia itellectualis.mathema-
ticꝰ.n.ſ3 nō ꝯſideret de q̄titate ſ3 ſuū eē ſenſiꝰ.ſ.vt ē exñs
in mā nāli.ꝯſiderat tñ de q̄titate ſm ſuuȝ eſſe itellectuale.
ꝛ ideo mathematicus accipit quātitatē in eius diffōne tāqȝ
materiā intellectualē:vt pȝ expreſſe per Cōmen.in fine cō.
15.¶ Per hoc pȝ rñſio ꝙ verū eſt.ꝙ quecūqȝ nō hñt mate
riā itellectualē nec ſenſibilē(qd dicit pp itelligētias abſtra-
ctas.vt exponit Cōmē.cō.16.in fi.)nō hñt diffinitionē de q̄
loquiꝰ Phs ibi.ſ.que includat mām vel quantitatē.Per h
tñ nō excludiꝰ qn hñt diffinitionē que ꝯponitur ex cōceptu
ſupiori.ſ.generis ꝛ differētie.nec excludiꝰ qn habeāt diffini
tionē cui correſpōdent ptes eēntiales diuerſe:ſaltē eēntiales v̄-
tuales.De hoc diſ.17.arti.2.in fine.ſ.ppria potētia ꝛ pprꝰ
actus.ita ꝙ illa potētia nō ſit materia vt declaratur diſ.17.
arti.3.ante fineȝ.¶ Dico Phs ꝛ Cōmē.ſufficit ꝙ illud qd

Inſtantia

dȝ diffiniri habeat actū ꝛ po^{am}:ſi ergo angeli hñt ppriam
potētiā ſ3 nō materiā nō debat Phs eos excluſiſſe a diffō-

Rñſio.

ne.¶ Rñdeo.ꝙ vnuȝ erat ſatis certū Pho.ſ.ꝙ itelligētie
nō habebant materiā nec intelligibilē nec ſenſibilē:ſ3 erat
ſibi magnū dubiū.ſ.an eēnt actus puri:ꝛ iō differebat cōſi-
derādū vſqȝ ad.12.meta.Dico ḡ ꝙ in ppoſito debebat ne-
gare ab eis diffinitionē que accipit materiā.de aliqua tñ dif
finitione que accipit ppriaȝ potentiā hoc modo nō ſe habe
bat itromittere.ꝛ ita eam non excluſit.ſed ptranſijt.¶ De
hoc ꝙ nō ſunt actus puri.qꝛ dependēt a pma.vt dicit in fi-
ne.12.ꝛ pp alia multa.Quere ſatis diſ.5.ar.1.¶ Ad illud de
9.meta.dico ꝙ Phs ꝛ Cōm.nō itendunt negare ꝙ de intel-
ligentia poſſit haberi cōceptus ſuperior:ꝛ inferior.ſ3 inten-
dunt dicere ꝙ de itelligentia quātū eſt ex parte rei ſolū ha-
betur ꝯceptus verus.vel nihil de eo itelligiꝰ.ſ3 ſimplr̄ igno-
ratur.Et hoc eſt qd textus dicit.Uerū eſt itelligere ipſa fal-
ſum nō eſt.nec deceptio.ſed ignorātia.¶ Ad cuius pceſſum
intellectuȝ ſciendū eſt ꝙ Phs in vltimo ca.9.meta.iqt de
vero ꝛ falſo di.ꝙ verū eſt in rebus:ꝛ hoc quod dicit pro pte:
argumentū verū eſt.Dicimus hic ꝙ dicentes:ꝛ tunc diſtin-
guit ꝙ quedā in re ſunt que ſemp cōponunꝰ ꝛ nūqȝ diuidū
tur.quedaȝ ꝯo ſemp diuiſa ſunt ꝛ ipoſſibilia componi.que-
dam ꝯo que quandoqȝ diuidi contingit:ꝛ ſubdit.ꝙ ea que
ſemp cōponunꝰ.ꝛ nūqȝ diuidunꝰ ſemp ſunt ꝯa(pȝ qñ dif-
finitio pbaꝰ de diffinito)ea ꝯo que ipoſe eſt ꝯponi.ſ3 ſem-
per diuidi iſta ſemp ſunt falſa.ſi vnū affirmeꝰ de reliquo vt
ſi oppo^{m} diffōnis dicaꝰ de diffinito.Circa ea ꝯo que qñqȝ
ꝯtingit

ꝯtingit cōponi ꝛ q̄nq̄ꝫ diuidi.est opinio vera vel falsa:vt si dicamus.lignū albū:cōtingit enim q̄nq̄ꝫ lignū esse album: q̄nq̄ꝫ nō.ꝛ fm ħ oratio vera vel falsa.Ad ꝓpositū q꞉ ꝓhs loquit̄(vt dictū est)de vero ꝛ falso que sunt ex natura rei.ꝛ tale subm qđ sic significat sicut ꝓdicando oppositū diffōnis de diffinito ꝛ hoc nō est ex natura rei:ideo illud mēbrū sta/ tiꝫ dimittit.ꝛ descēdit ad alia mēbra.ꝛ dicit.ꝙ itell'ꝰ pōt so/ lū facere conceptū verū.quātū est ex natura rei:ꝛ nullo mō cōceptū q q̄nq̄ꝫ est verus.ꝛ q̄nq̄ꝫ falsus:ꝛ bene pōt stare in ignorātia ꝓuationis(vt bene exponit Cōmē.)ita ꝙ nihil i/ telligat de alijs itelligibilibꝰ que sūt itelligibilia necessaria. Intellectus enim semꝑ hꝫ verū cōceptū de ista ꝓpōne:ois triangulus est habens tres angulos equales duobus rectis. quantū est ex natura rei:ꝛ verū est ꝙ aliquis rudis rusticus pōt ignorare istā ꝓpositionē ignorātia ꝓuationis:ſꝫ ex natu ra rei nūq̄ꝫ causabit̄ in itellectu ꝓhi cōceptus de ea.Et hoc est qđ dicit.Ignorare est nō attingere.ſꝫ decipi tūc nō con/ tingit.Et q꞉ vtor isto termino ex natura rei.q̄re illud in cō. 22.circa mediū.vbi dicit.In sibstātijs nō cōpositis nō acci/ dit deceptio ex suis naturis:ꝛ infra declarantꝫ est silr ꝙ in rebꝰ necessarijs nō decipit̄ homo ex nā rei.Uerbi grā.scio triangulū habere tres angulos equales duobꝰ rectis.nō trā/ *Instantia* sitiur de certitudine in estimationeꝫ.❡ Dices:per ꝓhm ꝛ Cōmen.ꝓbatum est di.5.ar.1.ꝙ opatio itellectualis in eis est accidens:ꝛ certū est ꝙ quedā itellectiones in eis sunt ta/ les ꝙ q̄nq̄ꝫ ꝯtingit eas eē ꝛ nō eē:vt pꝫ de illuminationibꝰ. ꝛ reuelationibꝰ.ḡ pōt esse falsuꝫ eque bene sicut enunciatio pōt esse falsa de ligno albo q꞉ albedo q̄nq̄ꝫ sibi pōt in esse: q̄nq̄ꝫ non. *Rn̄sio.* ❡ Rn̄deo.ꝙ ꝓhs negaret minorē.ꝛ diceret ꝙ oēs itellectiōes naturales angeli sunt ita inseꝑabiles ab eo sicut habere tres ꝯ triangulo.Diceret enīꝫ ꝙ qua rōne itelli gētie ab eterno fuerunt oēs ea necessitate qua deus.eadē ra/ tione ꝛ sue ꝓprie passiones fuerunt entes ab eterno.vt pꝫ de passionibus triāguli que sunt sibi coeterne.Sed fm eum ꝛ oēs.sciētia naturalis eiꝰ est sua ꝓpria passio.ergo ab eterno. ꝛ inseparabilr sciuerūt que mō sciunt.Uerū an possit esse aliqua iterpolatio in tali actu.nō dico aliqđ ꝓ nunc.Sic ḡ pꝫ ꝙ ex natura rei ꝓhi dicunt ꝙ circa itelligētias nō ꝯtin/ git eē falsuꝫ.Scđo dico ꝙ ꝓhs ab angelis negaret oēs ta/ les illuminatiōes.ꝛ reuelatiōes.ꝛ quecūq̄ꝫ accn̄tia seꝑabilia. Uel posito ꝙ ꝓhs ꝯcederet ꝙ possent acq̄rere nouas spēs. ꝛ noua scire ꝑ nouas illuminatiōes nāles possibiles causari a supioribꝰ āgelis.ꝛ ꝙ possent q̄nq̄ꝫ a tali scire cessare.adhuc nō valet istātia.Q꞉ ꝓhs in ꝓposito loq̄t̄ ꝺ accn̄tibꝰ circa q̄ ꝯtingit esse falsuꝫ.s.que q̄nq̄ꝫ possunt esse ꝛ q̄nq̄ꝫ nō esse.que ꝑtinent ad esse(vt ponit exēplum de ligno albo de habere tres angulos ꝛc̄.)ſꝫ nō de accn̄tibus angeloꝝ que q̄nq̄ꝫ pn̄t esse ꝛ q̄nq̄ꝫ nō esse.que ꝑtinent ad operari.Sed de hoc agit in.12.in illo cō.51.ꝛ multis alijs:vt ostensum est di.5.

Opinio **Tertius** articulus.Q̄uo angelus dicat̄ esse in genere. Ubi dicūt q̄dam.ꝙ subā icorporea per quā itelligitur genus angeloꝝ.est spēs spālissima ꝯtinens diuer/ sa numero.sed non specie.Hec fuit opinio Joannis Dama/ sceni.3.lib.de duplici natura.ꝛ vna ꝑsona christi ad Joan/ nē episcopuꝫ Laodiceñseꝫ in ꝓncipio libri.Unaqueq̄ꝫ spēs vna natura est.velut oēs angeli vna natura sunt.ꝛ oēs ho/ mines vna natura sunt.vt vnusq̄sq̄ꝫ angelus vna hypothe/ sis est.Et infra modicū deinde inq̄t.Hic dico velut animā. angelū.demonē.vnūq̄dq̄ꝫ horū spēs spālissima est.❡ Con/ *Henric⁹* tra qđ arguit Henricus vbi supra ꝛ sic.In indiuiduis eius/ dē spēi nō est ordo nisi accn̄talis:sed inter angelos est ordo essentialis.ḡ.Minor ꝓbat̄.per illō ꝓcipue Gregorij.33.mo raliū in fine.Quid eni iste nisi vnus ex celestibus spiritibꝰ. ꝛ qđ adhuc magis ꝛ minus est:ꝛ certuꝫ est ꝙ iste lucifer de quo loquit̄ ibi ante suū casum ꝯsistebat in puris nālibus.ḡ

in nālibus sunt summi.ꝛ inferiores:qđ est ꝓpositūꝫ.❡ Sꝫ tunc restat questio:q̄uo per drīas descēdit in spēs.Et est di/ cēdū(vt dicūt)ꝙ nō est difficultas.nisi q꞉ solū sumus assue ti loqui de descensu gn̄is in spēs super gn̄abilia.ꝛ corrupti/ bilia.Unde ꝓportionabilr est dōm:ꝙ sicut in gn̄abilibus: ꝛ corruptibilibꝰ genus diuidit̄ per drīas nobiliorē ꝛ vilio/ rē sic.Genꝰ spūaliū ꝙ est suba icorpea.ꝛ ꝯtinue diuidit̄ ꝛ de scēdit ꝑ drīas vsq̄ꝫ fm nouē ordines angelorū:donec veniat̄ per drīas ad vltimū.Et de hoc multa ibidē sequunt̄ in He/ rico.❡ Sed hoc notat vterq̄ꝫ doctor ſꝫ magis Gotofredus ꝙ in tali descensu gn̄is in spēs.ꝙ ista ꝓpositio que genera/ liter verificat̄ in genere logico rerum generabiliū ꝛ corru/ ptibiliū.s.ꝙ vbi est cōpositio ex gn̄e ꝛ differētia quāto spēs hꝫ plures differētias tāto est ꝑfectior:ꝙ quodā mō est vera. ꝛ quodā modo falsa in corruptibilibus.Si enim accipiant̄ iste spēs fm ꝙ sunt intētiones logice.tunc est ꝓpositio ve/ ra idifferenter in corruptibilibus:ꝛ eternis.Cuius ratio est. Q꞉ ratio gn̄is(que cōsistit in quodā potētiali ꝛ determina/ bili)ēt quāto plus.ꝛ per plures drīas descēdit.tanto magis actuatur ꝛ ꝑficitur.Si autē accipiant̄ spēs vt sunt res:tunc ꝓpositio est falsa i icorruptibilibꝰ.Cuius rō est.Q꞉ spēs an geloꝝ quantū ad suū esse reale ille accipiunt ꝑfecte maio/ rē.ꝛ minorē recessuꝫ a ꝓmo ꝑfecto qđ est deꝰ.Ita ꝙ illa spe/ cies q̄ ē ꝓpinquior ꝓmo est ꝑfectior.Et certū est ꝙ est sim/ plicior.ꝛ paucioribꝰ ēt differētijs differt a ꝓmo q̄ꝫ posterio/ res alie.Ergo ꝓpositio est ibi falsa.que dicit ꝙ vbi est ꝯpo/ sitio ex genere ꝛ differētia quāto spēs hꝫ plures differētias est perfectior.Immo ꝯtraria est vera.ꝙ quanto pauciores hꝫ tanto est ꝑfectior.Sed in his que sunt corruptibilia spēs dicunt̄ magis ꝛ minus ꝑfecte fm maiorē ꝛ minorem reces/ sum a ꝓmo potētiali qđ est materia.Ita ꝙ illa spēs que est ꝓpinq̄or mā̄e est iperfectior:ꝛ pauciores hꝫ differētias.Et certū est ꝙ quāto magis recedunt a mā prima tāto plures hn̄t drīas.ꝛ sunt ꝑfectiores.ḡ ibi ꝓpō est vera.ꝙ quāto plu res spēs ꝛc̄.tanto est perfectior. ❡ Questio.II.

In distin.3. magister agit de motu lo/ cali angeli.Ubi quero de loco angeli.An poss̄e sit angelo poni in loco lo/ calr ꝛ moueri.Et videt̄ ꝙ nō.Q꞉ anima nō est in loco:libro sex ꝓncipiorū ca.de positiōe.ergo a simili nec angelus.❡ Contra est articulus pariensis.2.17. qui dicit ꝙ itelligentia nusq̄ꝫ.error.

Hic quinq̄ꝫ. ꝓrimo q̄d sit locus.¶ 2°.Utrū ex ꝑte loci sit possibilitas locādi angelū.¶ 3° ex ꝑte angeli.An sit possibilitas vt locet̄.¶ 4°.An polītas locandi in plꝰibus locis sil.¶ 5°.An polītas mouēdi de vno loco ad aliū locum non transeundo medium.

Primus articulus.Quid sit locus.Ubi dicūt q̄daꝫ Aureo.ꝙ locus ꝑ se ꝛ ꝓmo nō est aliud q̄ꝫ *Aureo.* *Arg^m^ 1^m^.* positio hic vel ibi:ſꝫ per accn̄s locus est superficies corpꝛis cōtinentis.ꝓrimū ꝓbant sic.Illud est formalr rō loci quo posito tunc locatū dicit̄ habere determinatū locum in toto vniuerso.Sꝫ ex hoc ꝙ res hn̄t determinatā positioneꝫ hic vel ibi:habēt determinatū situꝫ ꝛ locū in vniuerso.ergo ꝛc̄. Maior est nota.Minor ꝓbatur.Ponat̄ enim ꝙ corpus aliqđ sit in determinata positione.puta hic vel ibi:ꝛ varia quocūq̄ꝫ volueris:ipsuꝫ continēs semꝑ remanebit in deter minato loco.Silr pone ideꝫ continēs:puta vas.ꝛ varia ra/ tionem positionis hic vel ibi.non remanebit determinatus locus:quare ꝛc̄.❡ 2° ꝓbant eandē conclusionē sic.Motus *Arg^m^ 2^m^.* localis ꝓmo ꝛ per se est ad locū.Tunc sic.Locus ꝑ se ꝛ for/ maliter est illud ad qđ ꝓmo est motus:sed motus localis ꝑ se ꝛ ꝓmo est ad positionē que est hic vel ibi:quare ꝛc̄.Ma/ ior pꝫ.Minor ꝓbatur.Quia circūscribe aereꝫ.vel aquam. adhuc terra si por.eret̄ iuxta iterstitiū tunc moueret̄ ad cē/

trū sicut ad locū:tūc aūt in toto suo descensu anq̄ ptingeret ad centrū nō eēt aliqd ꝯtinēs:ſ; cū determinata positio acquireret in illo descensu.q̄n q; enim esset hic q̄n q; ibi.s.q̄n q; supius.q̄n q; inferi⁹.quare ꝛc̄. ¶ Arguit ad idē sic. Illa sunt eadē quorū per se differētie sunt eedē:ſ; differētie loci ꝛ positionis sunt eedē.g̃ locus idē est q̄ positio. Maior p;:minor pbatur. Qꝛ differētie positionis sunt aū ꝛ retro.sursum ꝛ deorsu;:dextru; ꝛ sinistrū:sed sunt eedem dr̄ie loci.qꝛ ista est diuisio per se.locorū alius est inferi⁹.ꝛ alius est superi⁹: alius ante.ꝛ alius retro ꝛc̄. ¶ Confirmatur.qꝛ hꝫ differētie sursu; ꝛ deorsu;.ꝛ hꝫ nō ꝯueniūt corpori ꝯtinenti nisi p determinatā positionē nō aūt p ꝯtinens īquantū cōtinens.qꝛ illud nō determinat sibi q̄ sit supius nec inferi⁹.nec aliquā aliā ppria; drīam loci. ¶ 4° arguit per locū a ꝯiugatis:qꝛ locari est situari siue poni.g̃ locus est positio. ¶ Scōm pbant sic. Tu; qꝛ corpus glorificatū non hꝫ ꝯtinens ꝛ tñ est in loco. Scōo qꝛ celū est in loco p hoc q̄ hꝫ determinatam positionē. Tertio qꝛ sursu; ꝛ deorsu;:ante ꝛ retro:dextrū ꝛ sinistrū.sunt in ptibus singulis:ꝛ vt sic accidit eis q̄ sint cōtinue vel ꝯtinuate. ¶ Contra p̄mā ꝯ̄nem argui sic. Scōm auctorē sex p̄ncipiorū capi. de vbi. Locus differt ab vbi:qꝛ locus est in eo qd capit:vbi aūt in eo qd circūscribit vel circūplectit loco. Et eodē mō vult ibi capi. de positiōe. Qꝛ positio est qdam situs ꝛ ordinatio partiū.ſm quā aliqua dicūtur sedētia.vel stantia. Ex quo p; q̄ accipiēdo positionē vt hic loqmur pro vt ordo partiū in loco seu positio seu situs sūt i re locata:puta sessio vel statio. Ex qb⁹ arguo sic. Loc⁹ nō est in re locata.sed locus est qui capit rē locatā. Positio aūt hic ꝛ ibi est in re locata sicut ꝛ vbi.g̃ loc⁹ nō est positio.s. hic vel ibi. ¶ Itē. Loc⁹ est in p̄dto q̄ntitatis ſ; Ar. in p̄dicamētis saltē ſm esse suū cōtinuū ꝛ forte in gn̄e relōnis ſm q̄ locus accipit in ordine ad polos mundi. Sꝫ positio hꝫ ptinet ad p̄dicamentū situs (vt dictū est) g̃ nō sunt idē. ¶ Itē. Si aliquo mō dꝫ saluari ista positio.s. q̄ loc⁹ sit positio hic ꝛ ibi opꝫ accipere pōnē; vt positio dicit ordinationē ptiu; que sunt ipsi⁹ loci locātis nō ordinationē ptiū que sunt corporis locati ꝛ situati:qꝛ (vt dcm̄ ē) ista ordiatio nō ptinet ad locū ſ; ad vbi ꝛ situ;. Sꝫ sic nō pōt iste doctor itelligere.qꝛ locus ſm positionē partiū que sunt ipsi⁹ loci locātis sic est capiēs locatū situalr̄ ꝛ ſm positionē. Nā iste doctor vult in 2ª ꝯclusione sua q̄ formalis ratio loci ꝯsistit in cōtinere seu capere. Et ppterea si sic itelligeret.nūc iproprijssime loqueretur.qꝛ dicere q̄ locus est positio.s. hic ꝛ ibi est dicere aliquid passiue poni hic ꝛ ibi:p; de diffōne positionis.q̄ positio est situs ptiū ꝛ ordinatio ſm quā aliqua dicunt sedētia ꝛ stātia.sedere aūt ꝛ stare.est poni seu situari i loco passiue: locare aūt nō est passiue poni in loco ſ; magis ſm significationē actiuā capere (vt supra habitū ē) Ergo locus non pōt esse positio ſm hic ꝛ ibi accipiēdo positionē; pro positione partiū ipsius loci locātis. ¶ Preterea nō faceret opinio rē locari sic dicendo vt p; ex tertia rōne p̄cedente. ¶ Contra 2ᵃᵐ ꝯ̄nē; argr̄. Na; est ita expsse ꝯ̄ Phm sic̄ si diceret albū esse nigrū. Phs enim in .4. phy. in hoc recitat quosdā q dicebant q̄ locus est cōtinēs:ſ; qdam dicebāt q̄ illud cōtinēs est vacuu;:qdam q̄ mā.qdam q̄ forma.qdam q̄ corpus. Concordat aūt cū eis in hoc q̄ locus est ꝯtinēs ꝛ affirmatiue ꝛ negatiue. Affirmatiue p; de diffinitione loci:ꝛ infra pbabitur.ꝛ habet expsse in textu:ꝛ Cōmē .4. phy. cō. 3. ꝛ negatiue.qꝛ negat vltimā spherā esse in loco ſm se tota; qꝛ nō hꝫ aliqd extra cōtinēs. Sed illud maxime videt essentiale rei qd est cōis oīum cōceptus affirmatiue ꝛ negatiue.g̃ esse ꝯtinens nō est accidēs loci ſ; eēntiale. ¶ Itē. Specialr̄ est cōtra auctorē sex p̄ncipiorū q dicit q̄ locus est in eo qd capit ꝛ circūscribit:capere aute; circūscriptiue est cōtinere.g̃. ¶ Teneo ergo pro ꝯ̄ne cu; Phō. Qꝛ locus est essentialr̄ ꝛ qdditatiue cōtinēs:ita q̄ vtrūq; ptinet ad qdditatē loci:qd pbo. Qꝛ regula Aristo. per quā inestigat qd est locus est h̃. Qꝛ opꝫ p̄mo tentare quid sit locus ꝛ per hoc soluere opposita ꝛc̄.que enumerat ibi cō. 31. Ubi dicit Cōmē. q̄ incepit hic declarare diffōnem quā intendit dare de loco:ꝛ dicit q̄ cū h̃ qd diffinitio dat qdditatē loco dꝫ habere ꝯtinē tres ꝯditiones quarū vna est vt p eam soluant q̄ōnes accidētes in ea ꝛc̄. ex hoc arguo. Illa est diffinitio loci per quā ppriū est soluere difficultates ꝯtingentes circa locu;:sed hoc fit p hanc diffinitionē:locus est vltimū cōtinēs.g̃ est qdditatiue vltimū ꝯtinens seu supficies ꝯtinens qd est idē apud Arist. Probo minorē. Auer. cō. 47. soluit dubitationes ꝛ difficultates alioꝝ p hoc.q̄ locus est vltimū ꝯtinens. Unde ad argu^m Zenonis quod pbat locū nō esse.qꝛ si sic opꝫ q̄ loc⁹ corporis sit corpus sicut locus supficiei est superficies:ſ; (vt dicit) est ipōle qꝛ si locus eēt corpus ꝛ oē corpus est in loco:locū oporteret esse in loco ꝛ sic in infinitū. R̄ndet q̄ q ꝯcederet sibi ppositionem q̄ corpus eēt locus corporis.ꝛ linea locus linee.bene eēt pcessus in infinitū:ponentib⁹ aūt locum esse vltimū nō accidit hec questio. Et eandē rn̄sionē; in eodē; cō. dat opinioni ponēti locū esse tres dimensiones separatas dicēs:q̄ ponentib⁹ locū esse vltimū cōtinēs nō accidit hec questio:supficies enim cōtinens nō separatur a corpe cōtinēte dicēs. Diffinitio Aristo. est. locus est supficies corporis cōtinētis (vt p; cō. 35.) nō g̃ est vltimū cōtinens. R̄ñdeo q̄ locus pōt accipi duplr̄. vno modo vt cōparat ad locans:alio modo 2ᵒ vt cōparatur ad locatū:si accipiat primo modo:sic dicit Aristo. excludēdo q̄ locus nō est ip̄; corpus locans qꝛ est vltimum corporis cōtinentis:si tñ loquamur de loco 2° modo ſm quē modū Aristo. p̄ncipalr̄ hic iquirit de loco:sic vult q̄ locus est supficies ꝯtinens:ꝛ sic exponit Cōmē. ibidē dicēs. Necesse est vt locus sit vnū de q̄tuor.s. aut forma.aut materia.aut dimensiōes:aut supficies cōtinētes locatū.aut locus sit supficies ipse cōtinentes. Sic ergo dico q̄ supficies materiale est in loco.ꝛ ꝯtinētia est formale integrātia qdditatē loci. Qd clare p;:qꝛ per hanc diffinitionē soluunt oīa argumēta alioꝝ sicut vult regula Ari. supra posita. ¶ Ad primū ergo qn̄ dicit illud est formalr̄ ratio loci quo posito circa locatū ꝛc̄. Dico q̄ rationē loci poni circa locatū ꝯtingit duplr̄. Uno modo q̄ ista ratio se teneat ex pte loci locātis.ꝛ illa ratio est locare seu cōtinere locatū. Alio mō q̄ se teneat ex pte rei locate:ꝛ hoc nihil aliud ē q̄; situari vel poni in loco. Qn̄ ergo dicit q̄ ista est formalis ratio loci qua posita circa locatū ip̄m locatū dicit habere determinatu; locū in toto vniuerso. Uerū est qua posita circa locū locatiue.ꝛ cōtentiue ip̄m hꝫ ꝛc̄. Et qn̄ dicit in minori.q̄ hec nō habent res per positionē sua; hic ꝛ ibi. Dico q̄ falsu; est:per hoc enim q̄ ponunt in loco hic vel ibi non habent rationē; locatiue vel cōtentiue.sed magis vbicati.seu situati:ꝛ ideo bene sequitur.q̄ vbi vel situs q se tenēt ex parte corporis locati sint positiones hic vel ibi.nō aūt ibi q̄ vere sit talis positio. ¶ Ad 2ᵐ quando dicit in minori q̄ motus localis est ad positionē. Respondeo.q̄ primo est ad positionē sicut ad terminū acquisitu; ipsi mouenti:non autē sicut ad locū continentē. Et quando pponitur si terra descenderet a superstitio hunc ad centrū per medium. Uacuum nō haberet locū continentē:ꝛ tamē haberet positionem ſm superi⁹ ꝛ inferius. Dico q̄ Phs negat vtrūq; ꝛ positione; ꝛ locu; posita hypothesi. Uult enim in capitulo de vacuo q̄ vacuu; nō pōt esse locus qꝛ non haberet differentias loci.s. superius ꝛ inferius ꝛc̄. theologus tamē cōcederet q̄ descēderet per vacuū per sabmanutenentiā dei.nō sicut in loco. ¶ Ad tertiū qn̄ dicit in minori:differentie positionis ꝛ loci sunt eedem quia superius ꝛc̄. Dico q̄ nō.qꝛ sursu; ꝛ deorsu; ꝛc̄. vt sunt differentie loci sunt eiusde; differentie

in ratione

Marginal notes: Arg^m 3^m — Arg^m 4^m 2° cōclo. — ꝯ̄ ꝯclonē primam. Arg^m p^m — Arg^m 2^m — Arg^m 3^m — ꝯ̄ 1ᵃᵐ cōclusionē. — R̄sio. Racio. — Loc⁹ ē eēntialr̄ ꝛ qdditatiue ꝯtinēs. — Loc⁹ qđo ē superficies cōtinens. — Ad p̄mū argumētū. Rō formalis loci ē ꝯtinentia. — Ad scōm — Ad tertiū

in ratione loci ⁊ cõtinẽtis. Sursũ autẽ ⁊ deorsũ vt sunt differentie positionis sunt differẽtie in reõne locati ⁊ situati. ¶ Ad confirmationẽ. qñ dicit̃ in minori. ꝙ sursum ⁊ deorsũ nõ conueniũt cõtinenti inquantũ cõtinens. Falsum est. qꝛ ꝯtinere ita contrahit̃ per sursum ⁊ deorsũ sicut positio: eque enim verũ est dicere ꝙ q̃dam locus est superior q̃daꝫ inferior. sicut verũ est ꝙ quedaꝫ locata sunt superius. ⁊ quedã inferius.

Ad q̃rtũ

¶ Ad quartũ. qñ arguit̃ locari est situari. ergo locus est situs vel positio. Dico ꝙ bene sequit̃. ergo vbi est situs. qꝛ tunc ibi in rõne accipit̃ locari ⁊ situari ex pte locati: ita in cõtinente. Ubi autẽ ⁊ situs se tenẽt ex parte locati. ideo ⁊c̃. Ista ꝯclusio saltẽ in aliquo mõ est vera. s. vbi est situs accipiẽdo. Situm generalissime. qꝛ spãlissime sunt duo p̃dicamẽta.

Ad p̃muꝫ ꝯclonis.

¶ Ad argumẽta scde ꝯnis qñ dicitur. Corpus glorificatũ est in loco. ⁊ nõ habet cõtinens. Si loq̃mur physice (sicut debem⁹). Phs negaret añs. vel si ꝯcederet. concederet ꝯñtiam. Si theologice negãda esset ꝯñtia. qꝛ ⁊ si non haberet continens circũscriptiue h̃ret tñ diffinitiue.

Ad scdm

¶ Ad 2m quando dicit̃. Celũ est in loco per positionẽ ⁊ nõ per cõtinens: dico ꝙ Phs hoc negaret: dicit enĩ. 4. phy. ꝙ celum nõ est in loco ẜm se totũ qꝛ nõ habet extra se cõtinẽs. Secũdo dicit affirmatiue ꝙ est in loco ꝑ partes: qꝛ ẜm pꝫ hꝫ extra cõtinẽs.

Ad tertiũ

¶ Ad tertiũ qñ dicit ꝙ accidit differẽtijs locati ꝙ sint cõtinue. dico ꝙ falsuꝫ est: eẽntiale enĩ est eis: quia partes loci ad vnũ terminũ copulant̃. s. superficieꝫ in p̃dicamentis. capitulo de quantitate.

Dub⁹ p⁹

¶ Contra ꝯnem quã teneo sunt duo fortia: p̃mo de hoc qd̃ dicit̃ ꝙ ꝯtinentia est formalis rõ loci. Contra hoc ꝓbo. Qꝛ Aristo. post diffinitionẽ loci que est ꝙ locus est vltimũ corpis cõtinẽtis ponit correctionem. ꝙ locus est vltimuꝫ corporis cõtinẽtis imobilis: ⁊ hoc est qd̃ dicit: quare terminis ꝯtinentis ⁊ imobilis p̃mum hoc est locus. vt ꝓbat Auer. cõ. 41. ⁊ 42. Et dicit Cõmen. cõ. 41. ꝙ locus est imobilis essentialr̃: tunc arguo. Immobilitas ponit̃ in diffinitiõe loci tanq̃ȝ illud qd̃ ꝑtinet ad ipsuꝫ essentialr̃: sed nõ ꝑtinet ad euꝫ tanq̃ȝ eius mãle. Planũ est. qꝛ illud est vltimũ. seu superficies. ergo pertinet ad locũ sicut eius formale. ¶ Confirmat̃ per argumentũ Aris. Dicit enim ibi Aristo. exẽplificando ad ꝓpositũ suũ: ꝙ si nauis est in flumie magis est in eo sicut in vase q̃ȝ sicut in loco cõtinente. ⁊ maxime si cõparetur ad ꝑtem fluminis. qꝛ ps fluminis in qua est. est in continuo motu. Potest tamen dici ꝙ est in toto flumine sicut in loco: quia totum flumen est mobile. Tunc arguo. Si esset in aliquo sicut in vase esset in eo verissime sicut in cõtinente: si ergo esse in aliquo sicut in vase non sufficit ad rationem loci: sed oportet addere sicut in vase. siue sicut in continente. sequitur ꝙ imobilitas est cõpleta formalis ratio loci.

Dub⁹ 2⁹

¶ Secundo dubitatur. Quia superficies in ratione qua cõtinet est totalr̃ absolutũ ꝑtinens ad genus quantitatis. Qꝛ sit absolutũ in ratione superficiei clarũ est: ꝙ quantũ ad rõnem cõtinentie pꝫ. qꝛ habitudo q̃ est inter cõtinens ⁊ contentũ est initatis nõ additatis: ⁊ẽ in loco est quidã modus eẽndi in (vt supra dixit Aris.) ⁊ nõ est modus pure additatis. sicut patris ad filium. Inter que aũt est habitudo initatis ꝑcise ⁊ nõ additatis illa sunt absoluta realr̃: pꝫ de toto ꝯtinente ꝑtes. libro p̃dicamentorũ capi. de Ad aliq̃d. Sed locus est formalr̃ quid relatiuũ. ergo cõtinẽtia non est de eius rõne formali. Probo mi. Aristo. enĩ volens verificare ꝙ locus est imobilis ponit exempluꝫ: ꝙ ꝑꝑ hoc maxime motũ celi qd̃ est vltimuꝫ motus circularis versus nos videt̃ esse locus ẜm sursum: qꝛ illud vltimũ est semper imobile: ⁊ eodẽ modo dicit. ꝙ cõcauuꝫ orbis lune est locus ẜm deorsuꝫ: qꝛ illud est semꝑ imobile (vt habet̃ cõ. 42.) locus aũt acceptus ẜm habitudinẽ ad polos celi p̃mi sursuꝫ ⁊ ad cõcauũ orbis lune ẜm deorsuꝫ. vt sic. accipit̃ in eẽ relatiuo: vult ergo ꝙ locus sit de p̃dicamento relõnis.

Rñsio ad scdm dubium.

¶ Rñdeo ⁊ primo ad 2m dubium. Ubi est intelligendũ ꝙ locus cõparari põt vel ad locatũ vel ad ꝑtes vniuersi que dicuntur eẽ sursuꝫ ⁊ deorsuꝫ. ante ⁊ retro que sunt differẽtie loci. Primo modo formalis ratio est ꝯtinẽtia. ⁊ illa ratio est absoluta solum relatiua ẜm dici. quia vt sic est solum ibi habitudo initatis. ⁊ illa est absoluta: vt probatur primo libro. distin. 3. q. 2. articu. 4.

Loc⁹ sic opert ad locatũ vel ad partes vniuersi.

Secundo modo est locus q̃dditatiue ⁊ formalr̃ in genere relõnis: habitudo enĩ que est inter locũ meũ in ordine ad sup̃ius ⁊ inferius. est habitudo additatis. ⁊ relatio suppositiõis seu suppositiõis: ⁊ que est ad ante ⁊ retro ꝓpositionis vel postpositiõis. ¶ Per hoc ad argumẽtũ. quãdo dicit̃ in minore ꝙ locus est formalr̃ relatiuũ. Dico ꝙ verũ est: accipiẽdo locum in habitudine ad partes vniuersi: accipiendo tamẽ in ordine ad locatuꝫ nõ: ⁊ isto 2⁹ modo Aristo. hic loqui põt cõmuniter de loco: vt pꝫ in questione 2ª hic de loco in ordine ad motũ: ⁊ corpus motũ maxime req̃rit locũ. ⁊ hoc est qd̃ dicit capitulo de loco. ꝙ mot⁹ localis maxime facit scire locũ. ¶ 2⁹ patet ꝙ ad ꝓbanduꝫ locuꝫ esse distinguit modos essendi in: nõ modos eẽndi ad: ⁊ ponit modos essendi in: sicut aqua est in vase. qd̃ nõ faceret nisi cõsideraret de loco in ordine ad locatuꝫ. Nec est incõueniẽs ꝙ locus diuersimode acceptus sit essentialr̃ ⁊ q̃dditatiue in diuersis generib⁹. Uerbi grã. habitus formalr̃ ⁊ q̃dditatiue est in genere relõnis vt est ꝑncipium agẽdi: ⁊ in genere qualitatis vt est quedã ꝑfectio subiecti. ꝓbatur lib. 3. dis. 33. q̃one. 1. arti. 2. ⁊ 3. Nec est superfluum ꝙ hic tractat de loco vt est quid relatiuũ: lꝫ principalr̃ de eo tractet vt est quasi absolutuꝫ: quia ꝙ sit relatiuum ad hoc inducit ne aliquis credat ꝙ omnino sit absolutus. sicut septimo physicorum volens ꝓbare ꝙ ad habitũ ⁊ ad primã specieꝫ qualitatis non est motus. postea inducit ꝙ ad habitũ non est motus. quia habitus est ad aliquid. De ista cautela Aristo. vbi supra articulo quinto.

Ad p̃mũ dubium.

¶ Ad primuꝫ ideo dubium quando dicitur ꝙ Aristo. ponit correctionẽ diffinitionis de loco qd̃ est vltimũ continens. Et addit imobile. Dico ꝙ non sic correxit ꝙ recederet a prima diffinitiõe. sed dilatauit se ad ostendendum ꝙ aliter posset accipi locus non soluꝫ in habitudine ad locatũ ⁊ vt est continens: imo ẜm modos. i. in ordine ad partes vniuersi: puta ad polos celi ẜm superius. ⁊ ad centrum terre. seu ad concauũ orbis lune. vt supra dicit Cõmẽtator. ¶ Et quando dicit̃ ꝙ locus est essentialiter immobilis. ergo continere accidit sibi. Dico ꝙ non. sed est essentialiter verũq̃ȝ. lꝫ diuersimode: est enim essentialiter absolutuꝫ vt est continens. nisi loquamur de relatione ẜm dici. ⁊ essentialiter relatiuum vt est imobilis sicut habitus est essentialiter absolutus vt est perfectio quedam ⁊ essentialiter relatiuum vt principium agendi. Qualiter autem essentialiter relatiuum vt est immobilis sic debet imaginari. sursuꝫ enĩ ⁊ deorsum ⁊ cetere differentie loci diuidunt locum. sicut differentie specifice loci vt dicit Cõmentator quarto physicorũ. cõ. 4. ⁊ li⁹. 3. cõ. 53. lꝫ nã dilaruꝫ diuidentium est talis ꝙ quãdo aliquid cadit ab vno diuidẽtiũ cadit in aliũ. Sic est imaginandum de loco; accipiendo locũ in habitudine ad ꝑtes vniuersi. ꝙ quandocũq̃ȝ aliquid est in hoc determinato loco in ordine ad polos celi / si ascendit perdit locum queꝫ habuit prius inferius. si descendit perdit locum quem habuit prius superius. si recedit ab ante vadit ad retro vel ad aliam differentiaꝫ loci: ⁊ ita locus q̃ȝdiu manet locus est imobilis. ⁊ hoc accipiendo locum quantũ ad suum esse relatiuum. ¶ Ad confirmationeꝫ. quando dicitur ꝙ si aliquid sit in alio ꝙ mouetur sicut si nauis sit in flumine moto ꝙ magis est in eo sicut in vase q̃ȝ sicut in loco continẽte. Dico ꝙ ibi non distinguit esse in vase contra esse in loco continẽti immobiliter. ita ꝙ per esse in vase neget formaleꝫ rationem loci. sed per esse in aliquo sicut in vase intelligit p̃muꝫ

mēbrū diuisiōis.s.cōpationē que est iter locū ꝛ locatū.ꝛc͡ꝫ. Et ꝑ hoc qḋ dicit aliqd esse in aliq̄ sic est in ꝯtinente imobili itelligit aliud mēbrū distōnis qḋ dedit.s.de loco alicuius scilꝫ cōpōnē ad partes vniuersi:qḋ pꝫ ꝑ hoc qḋ seqˀ ꝙ magis dr̄ eē in toto flumie sicut in loco:qꝛ totū flumē stat semper imobilr̄ in eodem situ ad polos celi.ꝛ sic ista ꝯfirmat meū.⸿ Et si dicas.ḡ tu cōcedis locū mobilē aliquo modo.

Rn̄ºarḡ. Rn̄deo.ꝙ si ꝯsideremus locū vt est ꝯtinens ꝛ locās locatū. sic cōiter loquēdo Aris.nūq̄ȝ negauit locū eē mobilē.Uerbi grā.si sederē in vno determiato loco nauis in tota transfretatione mea de Dora vsq̄ȝ ad hysundriā nullus negaret mihi quin semꝑ essem in eodem loco cōparando me ad locum in quo sedi: ꝛ tamen illa pars in qua sedeo ꝯtinue mouetˀ sic̄ ꝛ tota nauis.Si tn̄ ꝯsiderem⁹ loca nō cōiter oīa:sed loca nālia sicut cētrū terre deorsuꝫ ꝛ sphærā ignis sursum q̄ sunt loca nālia grauiū ꝛ leuiū:vel ꝯsiderem⁹ locū cuiuscūq̄ȝ locati in ordine ad polos celi:sic est imobile:ꝛ ita sunt duo per que Ari.ꝓbat locū imobilē. Uide.4.phy.ꝯ.41.ꝛ.42.

Secundus articulus.An possibilitas locandi angelum(ꝛ hoc ex parte loci)probari potest: ꝛ hoc intelligendo de locatione que est quedam continētia seu susceptio locati que est circū̄scriptio locati mediante superficie.

Argᵐ pᵐ Et probatur primo physice ꝙ sic.⸿ Magis videtur contra rationem naturalem.ꝙ in corpore sit potentia naturalis receptiua respectu intelligentie(ꝛ hoc in formatione)ita ꝙ sit pars essentialis veniens in cōpositione cum eo constituendo tertiū q̄ȝ ꝙ in corpore sit potentia naturalis receptiua localiter.Quod patet:quoniaꝫ minor vnio est secunda q̄ȝ prima.sed primam concedit Phūs de anima intellectiua respectu corporis vt probatur infra dis.19.articulo primo:ꝛ potest probari vt probatur dis.20.articulo.4. ergo ꝛc̄.

Argᵐ 2ᵐ ⸿ Iteꝫ primo de celo cō.22.probat Philosophus ꝛ Cōmentator per testimonium antiquorū.ꝙ celum nunq̄ȝ senescit ꝛ est ingenitum ꝛ incorruptibile.per hoc ꝙ locus ꝛ locatū debēt eē ꝓportionabilia.sic ꝓbat mediū cō. Sꝫ de⁹ ꝛ alij spūs sunt sine gnōne ꝛ corruptiōe:iō vr̄ ꝙ celū qḋ est loc⁹ eorū esset hō.Et dicit ibi Phs ꝛ Cōmētator valde expresse.ꝙ omnes gentes que cōcedunt deū esse ꝯueniunt in hoc ꝙ celum est locus dei ꝛ aliorum spirituum:qui ſm vulgares dicuntur angeli.Similiter inuenitur in omnibus legibus que inueniuntur in hoc tempore.Tunc arguo.Ex p̄ma ꝓpositione potest accipi ꝙ Philosophus loquitur ibi proprie de loco.ꝓbat enim celum esse ingenerabile ꝛ incorruptibile.quia suum locatum qḋ est spiritus est hō.Sed si loqueretur de loco metaphorice nō valeret:deus ꝛ spiritus possunt esse in loco corporali.Sed qḋ dicunt in minori ꝙ omnes leges que sunt in hoc tempore.ꝛ greci ꝛ barbari cōueniunt in hoc ꝙ deus est in celo:est falsum locabilitate accepta ex parte spirituum.saltēꝫ ex parte dei:quia hoc negāt christiani qui ponunt deum.que tamen fuit vna lex tempore Cōmē.vt patet.12.metaphysi:e cō.19.ergo opꝫ ꝙ minor intelligatur de possibilitate locandi accepta ex parte celi locantis.Sed hoc est ꝓpositum.ꝙ lꝫ de facto deus non est in loco:esset tamē possibile ꝙ esset in loco quantū est ex parte locantis ꝛ sic de alijs spiritibus.

Argᵐ 3ᵐ ⸿ Itē.Probatur per theologiam sic.Quia magis videretur possibilis vnio inter deū ꝛ locum localiter ꝛ hoc ex parte ipsius loci.supple si deus esset locabilis q̄ȝ inter deum ꝛ corpus suppositaliter.Sed 2ᵐ concedit theologia ex parte corpore creature ꝛ de facto. quia ponit ꝙ non repugnat deo.ergo ꝛ primū quantum est ex parte creature.Patet.qꝛ magis repugnat supposito creato esse vnibile rei alteri in vnitatē suppositi q̄ȝ in vnitatem locationis:ꝛ hoc citius concederent omnes Phi.

Opioꝑ°. **Tertius** articulus.An ex parte angeli sit possibilitas vt locetur.Ubi dicunt quidā ꝙ operatio sua est in angelo ratio existendi in loco.

Reprobatur. ⸿ Sed contra hoc est. Quia esse in loco presupponitur operationi.ꝙ nihil operatur nisi vbi est in loco anteq̄ȝ operetur ꝛ ita nō operari.Uel sic negatiue.Illa non est formalis ratio sine qua aliquid potest esse formaliter tale ꝙ esset effectus sine causa.Sed angelus sic est in loco per operationeꝫ.ꝙ sine operatione pōt esse in loco.ergo.Minor ꝓbatur per articulū.22.ꝙ substātie separate sint alicubi per opationē.error.si intelligatˀ sine operatione angeluꝫ non esse in loco.

Rn̄sio. Reprobatur. ⸿ Dicunt ergo ꝙ angelus est in loco ꝑ suā subaꝫ.⸿ Cōtra h̄ est ar.218.ꝙ sube separate nusq̄ȝ sint ſm subaꝫ ita ꝙ suba nō sit in loco.error. Si aūt intelligatˀ ita ꝙ suba nō sit rō essendi in loco veruꝫ est ꝙ nusq̄ȝ sunt ſm subam.

Opio 2ᵒ Reprobatur. ⸿ Dicunt ḡ alij ꝙ angelus est in loco ꝑ hoc ꝙ sua substātia est limitata.⸿ Sed ꝯ.Nihil est in loco nisi vt existens.sed substantia angeli quantūcūq̄ȝ sit limitata in ratione essentie prescindit a suo existere.ergo non est in loco per suam essentiā vt limitata:maior patet.ꝙ vnūqḋq̄ȝ in suo esse absoluto precedit suum esse relatiuum. cum ergo angelus sit de existentibus per se prius erit aliqd existens in se q̄ȝ coexistat loco.

Opio 3ᵒ Reprobatur. ⸿ Dicunt ergo aliqui ꝙ angelus est in loco per suum existere limitatū.⸿ Contra.Illa non est vltima ꝛ completa ratio existēdi aliquid in loco cui oportet aliaꝫ addere ad hoc ꝙ aliqd sit in loco.Sed postq̄ȝ angelus habet suum existere oportet aliquid superaddere ad hoc ꝙ sit in loco.ergo ꝛc̄.ꝓbo minorem.Quia quantūcūq̄ȝ corpus existeret:si tamen non haberet actum quātitatiuum cum loco:non esset circūscriptiue in loco:ꝛ ex hoc ꝯuincim⁹ ꝙ suus contactus cum loco est sibi ꝓxima ratio essendi in loco.ergo.Sic in proposito quantūcūq̄ȝ angelus existat:si tamē non haberet contactuꝫ spiritualē cū loco nō eēt in loco diffinitiue:ꝛ ita sua applicatio seu cōtactus cum loco eēt sibi ratio proxima essendi in loco ꝛ non suum coexistere.

Opio 4ᵒ ⸿ Sunt igitur alij quasi cōflantes vnam opinionē ex istis tribus.Dicunt eniꝫ ꝙ causa prima angeli eēndi in loco est illimitatio essentie sue.ideo enim deus nō est in loco nec circūscriptiue:nec diffinitiue.qꝛ habet esse nō limitatū.Sꝫ causa magis ꝓpinqua angelo essendi in loco est suum existere:qꝛ essentia limitata absoluta nō determinat sibi locū. sed soluꝫ vt existat.Causa omnino ꝛ vltimate proxima eēndi in loco est sua applicatio ad locum vel cōtactus cum loco.Quod probatur.in materialibus quando nō est in loco de proximo per quantitatē.quia tunc separata a loco essent in loco.Sed cōtactus vel applicatio eorum ad locū est causa proxima.ita in proposito.

Rn̄º tacˀ. ⸿ Si dicatur ꝙ iste cōtactus est operatio.ergo est in loco per operationē.Dico ꝙ tangere nō est operari:sꝫ est prior ea.Q2 sit prior.patet qꝛ est dispositio ad agendum sicut approximatio:sed dispositio p̄cedit actioneꝫ sicut ꝛ ipsum agens.⸿ Item.Tactus non est nisi quedaꝫ initio formalis consequens actioneꝫ qua aliquid accedit ad locum.Sed talis ꝯsequentia actionis vel accessus ad locum non sunt ipse operationes que exercentur a loco qua actionis non est actio:tactus ergo iste erit aliquid p̄exigens opationem exercitam in loco ꝛ consequēs accessioneꝫ ad locuꝫ:ꝛ debet iste modus cōtactus quodā modo imaginari sicut anima intellectiua vnitur corpori.Ibi enim cōtactus est naturalis nō mathematicus:lꝫ differant suo modo. quia illud tangit vt forma.id autē vt locatū:ꝛ ideo est argumentum a maiori.Quia si anima itellectiua vt abstracta a materia posset quodā modo cōtactu naturali vniri corpori organico vt fiat vnū per essentiā cū eo:a maiori videretˀ ꝙ angelus qui est aliqd abstractū cū tactu nāli pōt vniri loco vt fiat vnū ꝑ accñs:ꝛ per coexistentiā cum loco.

Opio.pᵃ **Quartus** articulus.An detˀ possibilitas locandi Angelū simul in pluribus locis.Ubi dicūt qdā ꝙ angelus pōt eē vbiq̄ȝ siľ.Sed vbi siľ pōt operari ibi

simul

sil' pōt eē p̄sens localr̄.s.per opatione: q2 oīa in que pōt ope
rari sunt finita.ḡ 7c̄.¶ Itē. Esse hic 7 alibi sil' facit q̄ntitas:
ḡ separatio a quātitate facit vbiq3 esse sil'. Cōsequentia p3
ab oppositis.¶ Itē. Simul est indeferēs ad oēz locū.ergo
sil' pōt eē in oī loco. Cōsequētia p3.q2 aliter potētia ista eēt
otiosa. ¶ Itē. Si totus mundus posset conuerti in corpus
christi.7 corpus christi posset esse in oī loco sil'. Ergo cū an
gelus pōt opari sil' in totū mundū pōt sil' esse in oī loco mū
di.¶ Cōfirmaī: q2 qua rōne vna creatura posset esse sil' in
diuersis: 7 alia.¶ Itē. Nō seq̄ī q̄ sit equalis virtutis deo: q
est vbiq3: q2 ipse est vbiq3 p essentiā 7c̄. quo ɔseruādo vnū
qōq3: nō sic aūt angelus: sed solū est vbiq3 p suā p̄sentiā. eē
enī3 in loco nō dicit plus nisi eē p̄sens loco. ¶ Cōtra istaz
opionē arguunt alīq Godo.p̄ sic. Impolē est aliqd existens
in vno loco q̄ de nouo sit in aliquo loco. nisi ip̄3 moueaī ad
illū. vel locus moueaī ad ipsū3. q2 q̄ aliqd nouiter sit in lo
co in q̄ non erat p̄us nisi mutatione facta in ipso vel in loco
nō est polē. Sed neutro istoꝝ modoꝝ pōt fieri aliqd eē sil'
in diuersis locis.ḡ. Probo minorē. Quia si illud qȯ cōpetit
esse in loco moueaī ad locū. aliquē aliū q̄3 in q̄ erat hoc nō
pōt nisi recedēdo a p̄.7 sic nō erit in vtroq3 loco sil'. Si aūt
locꝰ moueaī ad ip̄3. cū locꝰ sit vltimū ɔtinēs. tūc illud cuiꝰ
erat vltimū remanebit sine dimēsionibꝰ: 7 iterū iste locꝰ vl
timus erit sil' cū p̄.7 erūt idē locꝰ nō duo. q2 eūdē ordinē ha
bebunt ad p̄m ɔtinēs.¶ Itē. Si sit aliqȯ cui cōpetit p se eē
in loco in duobꝰ locis sil'. Aut erit in duobꝰ locis s̄pe differē
tibꝰ 7 ɔ̄ria3 puta sursu3 7 deorsu3. qȯ nō ɔtingit: q2 sil' essent
duo ɔ̄ria vbi in eodē. Aut ēt sil' in duobꝰ locis differētibus
numero. vt puta in duobus sursu3: 7 hoc nō ɔtingit. q2 duo
accn̄tia solo nūo diā nō p̄nt esse sil' in eodē. ¶ Itē. Sicut
se h3 p̄us 7 posteriꝰ in tēpore ad re3 que est in tēpore: ita se
hn̄t an̄ 7 retro in loco ad diuas locatā p se. hincinde sūt ɔ̄rie
dīie coꝝ q̄ ipolē est illud qȯ p se mēsuraī tempore esse in
p̄ori 7 posteriori s̄m tp̄s.ḡ ipolē est illi cui cōpetit p se eē in
loco sil' esse in duobus locis.s. an̄ 7 retro se hn̄tibꝰ.¶ Et cō
firmaī rō. Quia posito q̄ p̄us 7 posteriꝰ in tp̄e eēnt pmanē
tia eque esset ipolē illud qȯ p se mēsuraī tp̄e sil' eē in p̄ori
7 posteriori tp̄is: sic nō est ipolē eadē rōne de loco cuiꝰ dīie
nāe sunt pmanētes.¶ Itē. Attribuere sil' esse in diuersis lo
cis ei qȯ includit limitationē est ponere ɔ̄dictoria. s3 limita
to repugnat sil' in diuersis locis. 7 hoc solū ɔpetit illimitato.
ḡ h̄ attribuere angelo icludit ɔ̄dictionē. Probo miorē: q2 li
mitato corn̄det limitatio ad locū. sic illimitato illimitatio.

Reprobatur.
Argᵐ pᵐ
Argᵐ 2ᵐ
Argᵐ 3ᵐ

Quintus articulus. An deī possibilitas mouendi ad
locū non transeundo mediū. Ubi dī posse
imaginari q̄ angelum moueri in loco est duplr̄. Uel motu
ɔtinuo. Uel discōtinuo. Prio mō nō pōt transire ab extre
mo ad extremū nō trāseūdo mediū. Scdo mō pōt.¶ De
claraī duplr̄. Nā possumus imaginari mobile transire ab
extremo ad extremū. Uno mō imaginādo (sic aliq volue
runt) q̄ corpus a sursu3 ad deorsu3 descēderet p mediū va
cuu3 in instāti: 7 tūc est planū q̄ moueret large accipiendo
motū d̄ extremo ad extremū nō trāseūdo mediū positiue.
in quo vbiceī: q2 illud est mediū positiuū: 7 iō iste pōt dici
discōtinuus.s. rōne mediȷ. Alio mō sicut imaginanī aliqui
theologi. q dicunt. q̄ deus posset facere corpꝰ post resurre
ctionē dotatū dote agilitatis in instāti. vel saltim subito mo
tu de vno loco ad aliū inter q̄ loca eēt mediū positiuū: 7 tūc
scil3 q2 trāsiret p mediū positiuū applicādo se ad illud eēt
motus ɔtinuus.¶ Eodē mō duplici posset imaginari in p
posito. Primo q̄ angelus nūc esset Parisius 7 statim face
ret se esse londinis p̄ter hoc q̄ in toto medio oparetur aut
quoquomō applicaret se ad locū illū mediū: 7 tūc eēt verū
dicere q̄ q̄ntūcūq3 in rei veritate illȯ mediū esset positiuū.
tn̄ in cōparatione ad angelū motū g in mouēdo nō applica

Angelus qui o i motu pōt dici nō trāsire p mediu3.

ret se quoquomō illi loco se h̄iet p motu3 mediȷ negati seu
vacui. Et ideo sicut verū est dicere q̄ si aliqd trāsiret ab ex
tremo ad extremū p vacuū q̄ in tali motu discōtinuo non
ptransiret mediū: sicut locū eiꝰ sic in pposito 7c̄. ¶ 2ᵒ pos
set imagiari q̄ p trāseūdo de parisius vsq3 londinis appli
caret se ad totū mediū locū. 7 tūc verū eēt dicere q̄ in tali
motu ɔtinuo vbi mediū eēt positiuū in ptrāseūdo ab extre
mo ad extremū nec̄io ptrāsiret mediū.¶ Dices q̄ non est
intelligibile q̄ angelus trāseat de londinis vsq3 ad parisiū
per mediū positiuū 7 q̄ in tali transitu nō applicaret se ad
locū mediū: 7 ita falsu3 supponiī i imaginatiōe.¶ Rn̄deo
q̄ 7 si videaī nō intelligibile p̄hō sicut totum videreī sibi
nō itelligibile q̄ dī in hac mā: tn̄ theologo est bn̄ itelligibi
le in suo silī. Ponit.n. theologꝰ q̄ angelus pōt opari i vno
loco: puta Parisiꝰ 7 i alio loco: puta lōdinis p̄ter h̄ q̄ opeī
in toto medio: 7 eadē rōne pōt applicare se ad vnū locū p̄
7 2ᵒ ad aliū sine h̄ q̄ applicet se meᵒ. 7 rō ad h̄ ɔgruit. Pos
set.n. deꝰ facere corpꝰ trāsire p meᵐ vacuū (vt pbaī ilᵒ.4.q.
de resurrectiōe) 7 tn̄ q̄ corpꝰ nō applicaret se ad vacuū: 7 h̄
iō q2 morꝰ suus: sic depēderet a ptāte dei q̄ in nullo a meᵒ
sic a spatio in q̄ vbiceī in mouēdo. Sic in pposito diceret
theologus. q̄ qn̄ angelus moueī ab extremo ad extremu3
sine meᵒ q̄ tāte ptātis est. vel a se vel a deo ip̄3 adiuuāte q̄
motus eius nō dependet necessario a medio vbicante.

Instantia
Rn̄sio.

¶ Distinctio. IIII. Questio. I.

¶ Post hec videndū est/ vtru3 perfectos 7 bea tos creauit deus Angelos/ an miseros 7 iper fectos. Ad qȯ dici pōt q̄ nec in beatitudine nec in miseria creati sunt 7c̄.

IN distin. 4ᵉ 5ᵉ 6ᵉ 7ᵉ agiī de lapsu
angelorū per peccatum.
7 ista mā pertractaī distinctione vigesima
p̄ma.2x. 7 etiā a trigesima octaua fere vsq3
ad finē. vbi agiī de peccato.¶ Sed q2 sem
per in illis distinctionibus tangiī 7 suppo
niī qȯ in peccando defecerūt in intellectu.
Ideo ɔtinuādo māꝫ de cognitione angelica. Quero p̄ cir
ca distinctionē quartā. Utrū angelus p essentiā suā ppriā
nālr̄ intelligit deum. sicut se ipsum.

Hic tria. Primo circa hoc q̄ supponit.s. q̄ angelus i
telligit se nālr̄. p vnā opinionē que ponit q̄
angelus itelligit se nāliter per essentiā suā. ita q̄ angelus est
sua intellectio.¶ Scdo inquirā an dato q̄ nō sit sua intel
lectio. vtrū aliquo mō possit itelligere se p essentiā.¶ Ter
tio descēdēdo ad quesitū inquirā an p essentiā suā aut per
aliqȯ aliud repn̄tatiuū creatū possit nālr̄ cognoscere deū.

Primus articulus. An angelus itelligat se nāliter.
Ubi dicunt qdā q̄ sic.¶ Quia ad actu3
intelligendi sufficit obiectū in rōne itelligibilis si sit p̄sens
in poᵃ nata itelligere. Sed essentia angeli p se est intelligi
bilis 7 abstractiua 7 nulli ita presens: sicut sibi ipsi. 7 intellā
suus natus est itelligere abstracta. ḡ 7c̄.¶ Ex istis inferunt
duo. Primū est. q̄ ipsa intellectio angeli est ipsa essentia an
geli. Secūdū est q̄ angelus semp intelligit se.¶ Primum
pbaī sic.¶ Oīs actio accipit spēz ab obiecto 7 subo. cu3 ḡ
obm 7 subm sunt idē spe. ḡ actus erit idē spe hīs. Qua ḡ rō
ne duo p̄ma q̄ sunt idē spe.s. intellēs 7 intellectū sunt idē nu
mero. 7 tertiū.s. intellectio erit idē numero vtriq3.¶ Item.
Quia in deo sunt idē intellēs 7 itellectū. 7 itellectio sua est ea
dē vtriq3. ḡ a sili in pposito.¶ Itē. Hec est vera. Intelligē
tia intelligit s̄m Cōmētatore3. 12. meta. cō. 39. In separatis
a mā idē est dispositio 7 dispositū idest subm 7 predicatū. ḡ
itelligere est itelligētia.¶ Itē. Idē dicit Cōmētator cō. 51.
sniās patrū.¶ Item Algaz̄el 3ᵒ metaphy. sue caplo tertio.

Argᵐ
Duo corollaria.
Argᵐ pᵐ
Argᵐ 2ᵐ
Argᵐ 3ᵐ
Argᵐ 4ᵐ
Argᵐ 5ᵐ

Quando angelus intelligit nō differūt ibi itellēs/intellectū/ ꝛ actio. ¶ Scd̄m.s. ꝙ angelus semp intelligit se. pbant sic. Ex premissis itellectio est ipsa eēntia.ḡ quādiu stat essentia tādiu stabit intellectio. Sz eēntia stat semp q̄diu est.ḡ itellectio suiipsi⁹ stabit semp.

Dubia.

¶ Dubitaṫ ꝓrio.qꝛ h̄ est ꝓpriū deo ꝙ ipse est sua itellectio. Scd̄o.qꝛ seqṫ ex h̄ ꝙ angelus itelligit plura vt plura:qꝛ lz semp itelligit alia:ꝛ ita siṫ plura vt plura.

Rn̄sio.

¶ Ad p̄ᵐ di ꝙ qn̄ angelus itelligit seipsuz:tūc ipse est itellectio.sed qn̄ itelligit alia a se tūc realr̄ differūt. sed in deo vtroqz mō itellectio est ipsa sua essentia:ꝛ ita ꝓpriū deo nō ꝯuenit angelo. Alr̄ dicunt ꝙ ꝯñtia nō valet:qꝛ in creatura:esse ꝛ eēntia sunt idē:nō tn̄ sicut in deo.ḡ angelus ꝛ sua itellectio pn̄t esse eadē:nō tn̄ seqṫ ꝙ isto mō q est ꝓprius deo.

Ad scd̄m

¶ Ad 2ᵐ dicūt ꝙ angelus pōt itelligere plura vt plura:vt bn̄t cōnexionē. Angelus aūt hꝫ cōnexionē cum oib⁹ ad superius per inferioritatē.ad equalē p essentialitatē.ergo ꝛc̄.

Ꝯ p̄ᵐ corᵐ

¶ Cōtra p̄ᵐ corollariū arguo sic. Ita bn̄ est imago trinitatis in angelis sicut in aīa rōnali. Sed Aug⁹ 9.de trini.ca.vltimo dicit.ꝙ est q̄dā imago trinitatis ipsa mens ꝛ notitia ples eius. Sed nihil gignit seipsuz in idētitate eēntie(saltez in creaturis.)ḡ mēs nō est notitia vel intellectus ipsa itellectio. ¶ Ad idē Ansel.monol.ca.22. ¶ Itē. Angelus pōt hr̄e actū reflexū sup seipsuz iordinatū q malus est. Si ḡ act⁹ quē hꝫ rōne suiipsi⁹ sit idē sibi eēntialr̄.ḡ pōt eēntialr̄ eē malus. ¶ Itē. Si talis act⁹ intelligēdi sit ipsa eēntia angeli.ꝛ ꝙ est de eēntia rei inest sibi a p̄ instāti sui eē.ḡ seqṫ ꝙ in p̄mo instāti sue creationis peccauit. Hoc diffuse

Ꝯ 2ᵐ corᵐ

reprobaṫ qōne sequēti arti.p̄. ¶ Scd̄m reprobaṫ in isto qꝛ nō erat nisi corollariū fundatū sup isto.

Ad p̄mū argᵐ.

¶ Ad argᵐ ad p̄ᵐ de specificatione dī.ꝙ specificatio nō facit ꝙ sint idez. vbi grā.actus itelligendi noster specificaṫ ab obiecto(vt cōiter dī)nō tn̄ est idē sibi.

Ad scd̄m

¶ Ad aliō dico ꝙ precisa cā q̄re itellectio dei est sua eēntia nō est.qa intell̄s est intell̄m.sz quia ſm se totū ꝛ ſm qōlz sui est actus purus cui⁹ ꝯriū est de angelo.vt pbaṫ sequenti qōne arti.p̄.dis.17.arti.3.

Ad 3ᵐ 4ᵐ ꝛ 5ᵐ.

¶ Ad auctoritates Cōmētatoris ꝛ Algaçelis.dicūt q̄dā ꝙ nō sūt recipiende:qꝛ posuerūt quālz intelligētiā actū purum ꝛ oīno

Ad p̄ncipale.

simplicē taz de compositione cum alio q̄z ex alio. ¶ Cōtra rōnē opionis. Dico ꝙ qꝛ illi de ꝯ̄ria opione dicunt.ꝙ p̄ter obm̄ presens ꝛ itell̄m nudū.reqriṫ alia dispositio in intellectu:cū ḡ isti tn̄ recipiūt duo reqsita ꝛ nō pbāt ꝙ tertiuz.s. dispō quā alij vocāt spēz p quā angelus itelligit nō reqriṫ. ideo arguunt ex insufficienti.

Opinio.

Secundus articulus. An angelus intelligat se p eēntiā suā. Ubi sunt aliq.s. Uaro q satis concedūt ꝙ si angelus nō sit sua itellectio:ꝛ ꝙ tn̄ intelligit se p essentiā. vbi grā. Aug⁹.14.de tri.ca.6.vult ꝙ mens nostra quodā actu abdito semp itelligit seipsaz inq̄tū est sibi semper presens p eēntialitatē:nō tn̄ vult ꝙ aīa nostra sit sua intellectio. Si dicaṫ ꝙ nō est silē.qꝛ act⁹ ille abditus non est elicitus.hic aūt loqmur de actu elicito. Rn̄deo ꝙ lz p aliq̄ exēpla supponamus ꝙ actus ille sit elicitus tn̄ erit certū ꝙ nō est ipsa mens nostra:ꝛ cū illo actu abdito mens se ipsaz cognoscat p eēntiā suā per quā sibi ipsi est p̄sens:vt arguit Aug⁹ ibi. Ergo exēplū est ad ꝓpositū. Quo supposito pbāt p̄ncipale intentū.s.ꝙ angelus intelligit se p essentiā suā sic. Quia si spēs nō reqriṫ in tali cognitione suiipsi⁹ vel aliqō h⁹.ḡ itelligit se p eēntiā. Sz nullū tale reqriṫ.ḡ. Probo minorez. Qꝛ spēs nō reqriṫ nisi vel pp absentiā obi:qō nō est in ꝓposito.nā angelus necessario sibi est p̄sens:vel pp assimulationē po̅ᵉ ad obm̄.sed nec hoc.qꝛ sibi ipsi pfecte assimilaṫ.ḡ ꝛc̄. ¶ Cōfirmaṫ p illud qō dicit phs 3⁰ de aīa. Qꝛ qꝛ lapis nō pōt eē in aīa.ideo spēs est in aīa.sz ſm Cōmentatorē.12.meta.si balneū non esset in mā esset in aīa ꝛ moueret vt efficiēs ꝛ finis.ḡ ꝙ lapis nō est in aīa:sed spēs ei⁹ vl causaz esse.qꝛ est in mā ſm Cōmētatorē de balneo:ꝛ si eēt sine mā posset p se sine spē esse in aīa. Sed angelus non est in mā.ḡ sine spē essentia eius erit in intellectu suo eōunite. ¶ Contra istos fortius arguiṫ. ¶ Ipsimet parū supra eadē qōne pbauerūt ꝙ necēo opꝫ ponere spēz ipressaz in in-

Reprobatur.

tellectu.qa itell̄s est in po⁰ eēntiali ad intelligēdū ex se. Sz intell̄s angeli vt nudus est ēt in po⁰ essentiali ad itelligēdū se.ḡ ſm p̄n⁰ sua ꝓpria opꝫ ponere spēz.qꝛ intell̄s angeli vt nudus sicut voluntas sua est rōnalis ꝛ ad opposita:ꝛ po⁰ cōtradictionis est eēntialis. ¶ Itē. Ut ipsimet dicunt in fine vbi dimittūt loq de specie ipressa:spēs ipressa vt sic poniṫ p̄nᵐ formale act⁹.ḡ hoc ꝯ eos.s.ꝙ diuisio erat insufficiēs:ꝛ tūc spēs nō solū poniṫ pp absentiā obiecti vel pp assimulationē:sed pp esse p̄nᵐ act⁹ qō erit tertiū mēbrū.iō ista opio hꝫ insufficiēs motiuū nisi pbaret ꝙ spēs non reqreret pp illud tertiū.cui⁹ ꝯriū ipse ꝛ oēs aduersarij ponunt. ¶ Pro-

Sco⁹

pter qō Scotus libro scd̄o ponit aliā rōnē. Accipit enim a dictis p̄mo.ꝙ obm̄ ꝛ itell̄s cōcurrūt respectu act⁹ itelligendi vt due cāe ptiales effectiue ei⁹.tūc arguūt. Ois cā ptialis q̄ est in actu pfecto sibi ꝓprio pōt causare cuz alia cā ptiali qn̄ vnita est ei effectū pfecte. Sz eēntia angeli est in actu pfecto q̄lis debeṫ sibi vt est obiectū:qꝛ de se est itelligibilis, ꝛ de se est vnita pfectissime intellectui.ḡ ꝛc̄. ¶ Cōtra assūptū argutū est in qōne de accn̄te infra di.23.ar.3. ¶ P̄. Cū arguiṫ ꝙ de se est vnitū itellectui.petit qō dꝫ pbare.videlicet qualr̄ posset vniri ꝛ nō p spēz:ꝛ p̄cipue cū ipsi qōne d accidēte ponūt spēs ipressas. ¶ Et iō addūt etiā aliā rōnē

Rn̄sio

in qb⁹ intellectionibus reqriṫ spēs. Species ēt vtute obor bn̄t causalitatē respectu illarū intellectionū.ꝛ tn̄ in illis solū obiecta bn̄t eē diminutū.ḡ si in se bn̄t tale esse intelligibile pfectū.pn̄t veri⁹ seipsis causare talē effectū sine spē:sic est de eēntia angeli.ḡ. Cōsequētia apparet:qꝛ qcqd pōt causare vt est dependēs.bn̄ poterit vt est simplr̄ tale. ¶ Contra. Ista rō bn̄ pbat.ꝙ q̄tū est ex pte angeli nō reqriṫ spe-

Reprobatur.

cies ſm quā sit intelligibilis:sed nō pbat ꝙ nō reqriṫ spēs ex pte itell̄s ſm quā reducaṫ de po⁰ ad actū. Sz oēs ponētes spēm pp cognitionē qua angelus cognoscit se vel aliuz angelū hoc ponūt magis pp intellectū q̄z pp obiectum(vt pꝫ supra.)ḡ ratio nulla. ¶ Itē ſꝫ ponētes spēs ipressas tn̄. nō est difficultas:qꝛ tūc itelligibile ꝓportionatum eo ꝙ est presens sine aliquo medio repn̄tatiuo pōt mouere potētiā itellectiuā.ḡ. Quere dis.5.ar.4.quō angelus itelligit se nālr̄.

Tertius articulus. An angelus p essentiā suā vel per aliqd aliud creatū possit cognoscere deum. Ubi dicit Scotus libro.2.disti.3.q.penultima. Qꝛ angelus

Scotus.

nālr̄ pōt cognoscere deū.ꝛ si nō p suā essentiā ꝓpriā.tn̄ per aliquā spēm creatā repn̄tatiuā:ꝛ hoc cognitione abstractiua.ꝛ nō intuitiua. Et p̄ declarat distinctionē de abstractiua ꝛ intuitiua. Pōt eniz aliqō cognosci ſm ꝙ abstrahit ab oī exn̄tia actuali.ꝛ pōt aliqd cognosci ſm ꝙ est p̄sens in actuali exn̄tia. Sed p̄ma est abstractiua scd̄a ituitiua.ḡ distictio est polis. ¶ Qꝛ ambe iste due ꝯditiones ꝯueniāt itellectui. pbaṫ sic. De abstractiua est manifestū ꝙ scie sunt de q̄ddi tatib⁹ rerū vt abstrahūt ab esse.fuisse.ꝛ fore. Sed scie sunt potēs intellectui.ḡ. De intuitiua pbaṫ. Qō est pfectionis in po⁰ inferiori ponēdū est in supiori. Sed sensus hꝫ cognitionē rei vt actu p̄sentialr̄ est existēs.ḡ itell̄s. ¶ Itē. Que sunt dispersa in iferiorib⁹ sunt vnita in superiorib⁹. Sz in sensitiua pte aliq̄ po⁰ cognoscit rem vt p̄sens est:vt puta visus.aliqua vt solū per spēz presens.vt imaginatio.ḡ vtraqz cognitio ꝯuenit intellectui. ¶ Sic igiṫ in isto articulo.hac distinctione premissa:dicunt ꝙ lz angelus ex suis naturalib⁹ nō possit naturaliter habere cognitionē intuitiuam de deo(de qua dicunt in quarto libro:)tamen non videṫ quare nō habere possit cognitionem naturaliter abstractiuaz de deo.ꝛ

distinctaȝ. Quia abstractiua pōt esse distincta sicut ꝛ ꝯfusa: ꝛ hoc p istū moduȝ q̄ talis abstractiua distincta habeat̄ p aliquā spēȝ distincte repn̄tantē illā eēntiā: ꝛ p hūc modum q̄ illa spēs distincte representās essentiā diuinam sit indita intellectui angeli a p̄ncipio sue creationis. ꝛ sic nāl'r dicat̄ cognoscere p illā spēȝ. Accipiēdo nāl'r ꝓ oī eo q̄ sibi datū est in p̄ma creatione vt distinguit̄ ꝯ donū gr̄e. ꝛ glorie. non aūt sic q̄ ex nālib⁹ suis possit acquirere eā. nec ēt possit eaȝ hr̄e ex actione obiecti nāl'r agētis. q: hoc eēt virtute obi q̄ est essentia diuina: sȝ illud obm̄ nāl'r nihil aliud a se causat nāli causatione. ¶ Qz aūt talis cognitio abstractiua quam posse est angelū hr̄e mediāte tali specie repn̄tante diuinam essentiā: pōt esse sic nālis q̄ nō beatifica. ꝓbāt p sīle. Quia cognitio intuitiua matutina ipsarū rerū in v̄bo pōt esse nō beatifica. qḋ sic ꝓbant. Quia in angelis ponit ordinē reruȝ creatarū in ꝓpria eēntia. ꝛ rerū in cognitione in v̄bo. ḡ oēs res sil' a p̄ncipio fuerūt create. sed p̄us ab angelo cognite in verbo q̄ȝ in ꝓpria existētia ꝛc̄. abstractiue. q: nō in se ipsis sed in illo p̄ori nō fuit angelus beatus. q: in aliqua morula stetit añ eius lapsuȝ vt īfra ꝓbāt. ꝛ eadē rōne ali⁹ angelus ante ei⁹ beatitudinē. ḡ in illa cognitione reruȝ in v̄bo matutina nō fuit angelus beatus. ¶ Sȝ obycit̄. Oīs rō ꝓpria intelligēdi aliqḋ obiectuȝ p adequationē repn̄tat obm̄. sed nulla spēs hoc pōt respectu essentie diuine ꝑꝑ suā infinitatē. ¶ Dicūt q̄ tripl'r pōt intelligi adequatio. Uno mō fm̄ pl'r vni⁹ entitatis ad aliā: sicut due pfectōis indiuidue eiusdeȝ spēi sunt adequate. Alio mō fm̄ ꝓportionē representātis ad repn̄tatū. sicut spēs pfectissima albi repn̄tat pfectissimā albedinē in cōprehēsione. Tertio mō fm̄ ꝓportionem nō absolute: sȝ per cōparationē ad actū talē. sicut spēs albi in oculo sentientis est iperfecta ꝛ inadequata respectu albedinis in pfectissimo esse: tñ est adequata p cōparationē ad actū talē q est sentientis. Isto tertio mō est adequatio iter spēm essentie diuine ꝛ eēntiā ipsaȝ. Ad hoc aūt dico q̄ imaginatio istorū est. q̄ viator posset hr̄e sciam de deo q̄ eēt q̄dā notitia abstractiua de deo nō intuitiua. Imaginant̄ .n. q̄ inter habitū fidei ꝛ clarā visionē de deo posset deus cōicare viatori aliā spēȝ repn̄tantē essentiā suā: ꝛ eadē rōne posset sibi cōicare aliquas spēs repn̄tantes aliquas ꝓprietates demōstrabiles de deo: ꝛ ita mediāib⁹ illis spēb⁹ repn̄tatiuis hr̄e sciaȝ de deo abstractiuā. Sȝ q: volo reprobare istā abstractiuā. cū pħi suo mō posuerūt ipsaȝ. qñ videlȝ posuerūt q̄ p itellectū adeptū cognoscebant̄ aliqua ꝓpria de deo in phātasmatib⁹ creaturarū (vt pȝ p Cōmentatorē 3⁰ de aīa) quere satis in ꝓhemio p̄mi libri qōne p̄ma artic. 2. ¶ Itē. Arguo ꝓ illa sic. Que separari pn̄t real'r. differūt real'r. ꝛ vnuȝ pōt hr̄i sine alio. Hoc pȝ p oppositū ad ꝓbationem pħi 4⁰ meta. q̄ ens ꝛ vnū nō differunt. q: nō pn̄t separi gn̄ōne aut corruptione. Sed de deo (sicut de oī alia re) pōt itell's me⁹ separatim cognoscere abstrahēdo ab esse. fuisse. ꝛ fore. p̄ter hoc q̄ videat deū. Ergo de deo. sicut de q̄lȝ re pōt intellect⁹ meus hr̄e cognitionē abstractiuā. ¶ Itē. Accipio actū quo beatus videt diuinā essentiā: certū est q̄ de⁹ possit de potētia absoluta annihilare istū actū q̄ſtū ad rōnē act⁹ fm̄ q̄ est cognitio essentie (sicut in me posset annihilare actū intell's mei q̄ſtū ad rōnē qua cognosco sortē. sȝ retinere subaȝ act⁹ q̄ cognosco hoieȝ) ꝛ retēta cognitiōe eēntie diuine ꝛ annihilata rōne intuitionis remanet cognitio essentie dei abstracta ab esse. fuisse. ꝛ fore. ergo talis abstractiua est poss'is. ¶ Uel pōt aliter formari. Qua rōne deus posset hic annihilare respectū ipsius intuitionis retinēdo subaȝ cognitionis potuit a p̄n⁹ talē subam actus p̄cisa intuitione creasse. sed hoc facto fuisset abstractiua. ḡ ꝛc̄. ¶ Itē. Cognoscere aliqḋ per illud qḋ cognoscim⁹ de eo q̄si p ei⁹ ꝓprietatē hoc est nos cognoscere illud abstractiue gcqd sit ex gte rei. Sȝ pħi sic cognouerūt deū. cognouerunt eniȝ deū sic q̄ hoc erat ꝓpriuȝ soli deo. q̄ scit oīa sciēdo seipsuȝ Auerrois. 12. meta. cō. 51. ꝛ q̄ est p̄mus p̄nceps. ꝛ multa hōi. ḡ ꝛc̄. ¶ Scđo ostēdo q̄ talis abstractiua pt hr̄i p mediū creatū repn̄tatiuū sic. ¶ Uidens eēntiā diuinā in trāsitu distincte pōt cessante illo actu hr̄e memoriam illius ꝯcepti sub illa rōne distincta sub qua erat obm̄. lȝ nō sub rōne p̄sentie. q: presentia trāsibat. Sed p habitū memorialē hr̄i cognitio abstractiua eque sicut per spēȝ: q: nō satiabilis ꝛ imediata. ḡ. Probo maiorē. Q: paulus recordabat̄ de archanis v̄bis que nō licebat hoi loqui. Hoc etiā pȝ ex hoc q̄ hoc est pfectionis itellectui. q̄ potest retinere spēȝ obiecti cessante p̄sentia obiecti. Probat̄ rōne. Quia quāto cognitio efficacior tāto habitū memorialē magis relinquit. Sed ista visio pauli fuit intensior ꝛ efficacior q̄ȝ quecūqȝ demōstratiua lumine nāli. ḡ relinquit habituȝ. ¶ Itē. Si aliqd ipediret talē rōnē repn̄tatiuā hoc eēt ꝑꝑ distantiā quā hȝ ad obm̄: sed distantia nō ipedit. ḡ ꝛc̄. Probat̄: q: si distātia ipediret q̄ spēs talis nō repn̄taret obȝ. ḡ maior distātia plus ipediret. Hoc falsū: q: plus distat a substantia cū sit accn̄s q̄ȝ spēs accn̄tis ab accidente: ꝛ tñ ita hn̄ spēs sube representat subaȝ: sicut spēs accn̄tis accn̄s. ¶ Itē Ita hn̄ distat act⁹ cognoscēdi deū a deo cognito in infi͏ͥᵗᵘ: sicut quecūqȝ rō repn̄tatiua: ꝛ tñ est rō repn̄tandi deuȝ. ꝛ magis q: imediatior q̄ȝ spēs. ḡ distātia nō ipedit. ¶ Itē. Nō min⁹ est poss'e q̄ de⁹ in cognitione nāli angeli videat̄ p habitum memorialē q̄ȝ q̄ in cognitione beatifica p rōnē representatiuaȝ. ḡ ꝛc̄. Probatio minoris: q: quando aliqs est beatus, ꝛ permanet in beatitudine sua. Aut iste actus quo videt obm̄ suum beatificū est frequentatus cōtinue. ꝛ habet̄ propositū q: oīs actus frequentatus generat habitum. Aut iste actus beatificus cōtinue durat ideȝ actus manēs ꝛ habet̄ ꝓpositū: q: nō minus est pfectus vnus ꝛ idē actus durās ad generandū habitū q̄ȝ si eēt multotiēs frequētatus. Sȝ si effect⁹ cōtinue esset frequētatus gn̄āret habitū. ḡ quocūqȝ modo dicat̄ in cognitione beatifica generat̄ habitus. ¶ Sed tūc deducat̄ vlteri⁹. Omnis habitus generatus ex actu vel actibus. Uel imediate repn̄tat obiectū istoȝ actuū ex qb⁹ generabat̄ ꝛ tūc hȝ ꝓpositū. Uel repn̄tat ipsos act⁹ ex qbus generabat̄ mediate. ꝛ vltra illi actus repn̄tant obiectuȝ suū: ꝛ ita a p̄mo ad vltimū in cognitione beatifica est habit⁹ representans obiectū. ergo sequit̄ cōclusio. ¶ Iteȝ. Quia iste doctor ponit q̄ cognitio abstractiua est p specieȝ. ꝓbo q̄ h nō est necessariū. sed p aliqḋ mediuȝ repn̄tatiuū pōt esse: accipio ꝓpositionē in qua stat fundamentū suū. Tūc aliqd cognoscit̄ abstractiue qñ necessario hȝ aliqd in quo repn̄tatur ꝛ illud aliud pōt eē habitus sicut spēs (vt pȝ de memoria ꝛ reminiscentia. vbi dī q̄ illud qḋ relinquit̄ i memoria est imago. figura. ꝛ pictura eius qḋ p̄us cognitū fuit) sȝ imago est ratio representatiua ꝛ non inclinatiua potentie tñ. ḡ non ꝓbatur q̄ sit species: ideo potest esse habitus que opinio est contraria isti. ¶ Item. Tunc aliqd cognoscatur ꝛc̄. quando necessario habet ꝛc̄. Sed essentia angeli potest eē vna in se realiter ꝛ distincta formaliter in representando. sicut ens est idem realiter cum vno tamen distincta formaliter in representando. 4⁰ metaphysice p Cōmentatorem cōtra Auicennam cōmen. 3. ergo essentia angeli posset oīa distincta repn̄tare sine re aliqua addita. De hoc quere diffuse. dī. 6. arti. 4. vbi ꝓbat̄ q̄ essentia angeli fundādo distinctos respect⁹ repn̄tare posset oīa distincte: ꝛ erit rō cognoscendi oīa distincte. ¶ Itē. Qñ obm̄ est p̄sens cognoscenti nō p essentiā cognoscētis. nec p essentiā cogniti: sed aliquid differens ab vtroqȝ: tunc est cognitio abstractiua. Uerbi gratia. si deus nō cognosceret res p essentiā suā nec p essentiā rerū. sed p qḋcūqȝ aliqḋ mediū differēs ab vtroqȝ esset cognitio abstractiua: q: nō p p̄sentiā rei. Sed posito q̄ an-

Instantia

Rñsio

ↄ Sco.

ↄ Sco.

gelus nō itelligat deū p spēz:s3 p actū intelligēdū suū tunc cognoscit ipsū3.s3 neq3 sic neq3 sic.ğ pōt eē cognitio abstractiua pcise p actū intelligēdi. ¶ Sed qd vlteri⁹ iste doctor dicit q nō potuit cōicari angelo nālr cognitio intuitiua dei: eēt dubiū.

Dub^m p^m

Rn^sio

¶ Dōm forte q talis ipossibilitas nō poterit demōstratiue ꝛ cogēti rōne pbari.qd pōt pbari sic.Demōstratiue pbari nō pōt q capacitas illa p quā itellectus creat⁹ est eleuabilis p potētiā obediētialē sit ipossibilis sibi infudisse a pncipio sicut pfectio ei⁹ nālis.ꝛ hoc a deo dante.S3 p istā capacitatē obediētialē aut eleuationē obediētialē pōt nūc videre deū sub ppria rōne deitatis:ꝛ intuitiue(vt t3 theologia nostra.)ğ p rōnē nālē hoc posset ꝛc̃.Minor pbaẽ a theologis ꝛ hr̄ ab Apostolo ad corin.ꝛ sanctis.pbo maiorē. Quia ista capacitas obediētialis quā h3 mediante lumine glorie ponit eleuare intellectū creatū duplr.Uno mō q̃tū ad nudā visionē ipsius diuinitatis fm suū eē absolutū. Alio mō fm suū eē distinctū psonale:ꝛ sic de articulis fidei.S3 probabilitas est ad h q neutra pōt pbari ipossibilis nālr.ğ.Probatio.Pria eni3 capacitas nō pōt demrātiue pbari ipossibile infudisse hoi p nā3:q2 pħi posuerūt q cognitio intuitiua dei habebat p itellm adeptū ꝛ nālr.qd p3 palā 3° de aia.cō.36. Auempace eni3 ꝛ Alexander ibi posuerūt q antique recognoscerem⁹ deū nō mediante imaginatione:qd p3 p hoc q Cōmētator dicit ꝯ eos q nō ꝯcludūt.nisi imaginari cōicaret deo:ꝛ p ꝯñs posuerūt q deū in se imediate cognoscūt scdo p Cōmētatorē.Uult.n.ꝯ eos 3° de aia cō.20.ꝛ.12.met. cō.18.q l3 itells copulatus nō possit cognoscere deum nisi mediāte itellectu in habitu.vel phantastica virtute mediāte:tñ vult q post separationez cognoscit subas separatas ita q nō mediāte itellectu in habitu.imo corrupto itellectu in habitu:ꝛ p ꝯñs vt sunt in seipsis.Hec diffuse pbanẽ in p° qōne plogi arti.p ꝛ scdo. ¶ Tūc arguo.Hoc facit pbabilitatē magnā q aliqd pbari demrātiue pōt eē ipossibile nālr.S3 pħi in locis allegatis ex intentione ingsluerūt de mō q̃ cognoscim⁹ deū(vt p3 intuenti cōmēta illa)ꝛ posuerūt ibidē (vt dictū est)nos cognoscere deū intuitiue:q̃tū ad rōnē absolutā deitatis.ğ ꝛc̃.

Alia rn^o.

¶ Dico q facit pbabilitatē:q2 nolo dicere q ps illa pħoꝝ possit demrāri:sed solū aliqua pbabilitas dari. Nec enim scda capacitas pōt demrātiue pbari ipossibis ꝛc̃.hoc dico ꝯcedēti tale lumen eleuātiō neutrū est ipossibile.l3 lumē beatificū qd pōnit theologia eleuās itellectū ad vtrāq3 dictā capacitatē est pfectio finita:ꝛ nō repugnās intellectui.vt p fidē ponimus.Aug⁹ libro de heresi.ad nr̄3. S3 ꝯcesso lumine eleuante nō vi ipossibile deo gra a pn° deus dedisset nāe itellectui creati tantā pfectionē nō repugnātē quātā h3 illud lumen beatificū.cū ista pfectio ita fuisset finita si fuisset nālis:sicut est nūc.ğ ꝛc̃. ¶ Cōfirmaẽ.q2 bene stant sil̃ q aliqd sit effect⁹ dei.ꝛ tñ q sit pfectio nālis.si de⁹ hoc dederit a pn° nāe.vt p3 de aia intellectiua. ¶ Patet ēt p istos q dicunt q abstractiua nālis potuit infudisse angelo si a pn° fuisset sibi data.ğ sic pōt imaginari in pposito de ista capacitate qua intuitiue in patria cognoscemus deum. ¶ Item.Ad pncipale pbaẽ hoc ex pte potētie.Quia ppositio ista quā ꝯcedit Cōmentator cū3 Themistio 3° de aia cō.36.scil3 q po° q̃ non est admixta māe si pōt intelligere minus pfectū itelligibile.necesse est vt cōprehēdat pfecti⁹ ꝛ intuitiue.h3 pbabilitatē in sensibilib⁹:sed stāte rōne habente pbabilitatē i sensibilib⁹ nō est demrātio de ꝯrio vincente oēz pbabilitatē talē.ğ demrātiue pbari nō pōt talez capacitatē intuitiue esse ipossibilez nobis respectu pfectissimi intelligibilis qd est deus.pbatio maioris p pbationez quā ponit ibi.in po° eni3 mixta māe.s.visu nō seqẽ si pōt videre vel intueri minus inuisibile.puta colorē.ğ ꝛ magis visibile puta solē.ꝛ cū est.q2 est po° mixta māe.Ergo ex opposito si intells noster ꝛc̃.sed arg^m p locū ab oppositis est pbabile phis.ğ ¶ Itē hoc pbaẽ ex pte obiecti sic.Propositio quā ponit Cōmētator.12.meta.cō.36.de balneo.q si eēt per se ens ex mām p se ipsu3 moueret itell3 sine oi spē in aia.siue expressa siue ipressa.est ppositio pbabilis apud pħos.ꝛ in hac ppōne intelligit q ita est in oib⁹ abstractis a mā.vt p3 ibidē:sed mouere sine oi spē repñtāte est mouere ad cognitionē intuitiuā.ğ pbabile est apud pħos q oia abstracta a mā nata sūt mouere q̃tū est ex pte sui ad cognitionē intuitiuā.pbo maiorē.Pħs.n.posuit res itelligi p spēs:q2 sūt materiales.ꝛ fm q sūt māles nō pnt eē in aia:vt p3 3° de aia. vbi ꝯcludit.q q2 lapis est res mālis nō pōt eē in aia.ideo spēs lapidis est in aia.Et in eodē tertio ponit ipse q intellectus agēs causat tales spēs itelligibiles solū respectu eoꝝ q̃ sunt in po° intelligibilia vt p3 cō.18.vbi dicit Cōmentator in fine q si vlia eēnt sepata:sicut posuit plato:nō indigeret Arist.ponere itell3 agētē.Ex q̃ p3 q pbabile sit apd pħos q si aliqd eēt p se itelligibile ꝛ imāle natū est causare nālr cognitionē sui intuitiuā. ¶ Dices q verū est q̃tū est ex pte obiecti:s3 nō seqẽ q in itellectu nr̄o.

Instantia Rn^sio.

¶ Rn̄deo q hoc ꝯcedit ppositū:nō.n.pbat ex pte itells nostri in isto sed ex pte obiecti.ꝛ hoc sufficit. ¶ P. Cōcesso q hoc sit ex pte obi naturale.seqẽ fm pħos q ex pte itells nr̄i est nāle.pbo cōsequētiā.Q2 pħi hñt istō p pbabili.q oē qd est ex pte sui itelligibile natū est p se ip3 causare cognitionē intuitiuā sui in oi nā itellectuali.S3 maxime pħi in hoc ꝯueniūt q intells noster est vere nā itellectualis imixta ꝛ imālis.ğ seqẽ q si inueniaẽ itelligibile q̃tū est ex pte sui natu3 causare cognitionē intuitiuā q itells noster nat⁹ est eā recipe.Maior ꝯcedit p rñsionē q̃tū ad illā ptē.s.q oē p se itelligibile q̃tū est ex pte sui natū est causare cognitionē sui intuitiuā.S3 hoc.s. q in oi itellectu.pbo.Q2 accipiam⁹ sūmū intelligibile.Clarum est ꝛ si sit attingibilis a pprio itellectu fm totā infinitatē itēsiuā:tñ a nullo itellectu iferiori attingiẽ f3 totā ipsa3 ifinitatē.ğ fm q ppinquo ꝛ remoti⁹ distat a pmo ꝛ pfecti⁹ ꝛ min⁹ pfecte ip3 intuet:ꝛ sic hr̄ ppo^m.q q̃tū est ex pte sui natū est causare cognitionez intuitiuā in oi itellectu saltim in aliquo gradu.Et hoc manifeste appet fuisse de intētiōe Cōmentatoris 2° meta.cō.p.Ubi facit istā ꝯñtiā.q si p se itelligibilia essent simplr ipossibilia cognosci a nobis q aliqd esset p se itelligibile ꝛ a nullo itellectu itelligereẽ ꝛ planum est q ista ꝯñtia nō valeret.q si nō itelligereẽ a nobis q a nullo itellectu itelligereẽ:nisi idifferenter natū eēt causare cognitionē suā in oi itellectu.ğ ꝛc̃.Sic ğ appet q demrātiue pbari nō pōt q cognitio intuitiua dei sit donū supnāle.l3 certissimū sit ꝛ verū.sicut est de multis articulis fidei.

Dub^m 2^m

¶ Sunt dubia.Prio de hoc qd dicis.q pħi posuerūt nos cognoscere nālr deū intuitiue. ¶ Cōtra.Auempace maxie elaborauit in ista qōne quō itells copulet⁹ nobis itelligeret abstracta.ita q ista qd nō recessit ab ei⁹ cognitione neq3 p motū vni⁹ oculi(vt dicit Cōmentator 3° de aia.cō.36.)ꝛ tñ ipse posuit q ista cognitio nō erat nobis possibilis potentate nāli s3 diuina.ğ ꝛc̃.Probatio istius minoris.Qñ querẽ ab eo q̃re cognitio abstractoꝝ nō est ps scie speculatiue nālis:rn̄det q intellectio ista est de potentate diuina nō de possibilitate nāe. ¶ Scdo de hoc qd dicis.q deus potuit a pncipio cōmunicasse nobis tanq̃ perfectionem naturalez lumen supernaturale eleuans:qd ꝛ mō ponimus:ꝛ ita naturaliter vidissemus intuitiue sicut modo supernaturaliter.

Dub^m 3^m.

¶ Contra.Questio ista h3 difficultatem de intellectu nostro vel angelico manente in eadē specie in qua est mō.sed ad istū modū ponendi quē dicis sequeẽ q fuisset alteri⁹ spēi.ğ nihil ad ppositum.Probo minorem.q2 aut imaginaris q lumen supnāle illud intrinsece causareẽ aie nostre tanq̃ pfectio essentialis:ꝛ tunc planu3 est q mutareẽ spēm:q2 forma subalis nō h3 aliquos gradus quādiu manet infra suā spēz

(prout pbaẽ libro.3.dis.15.arti.p̊.)aut q̄ illud lumen esset potentia seu dispositio accñtalis sic a pn°facta cõnãlis:ꝛ habeẽ ꝓpositũ.qꝛ certũ est q̄ illud lumen supnãle mõ est alteri⁹ spẽi a po° ꝛ dispositione nãli in nobis.Sed ꝓpria passio alteri⁹ spẽi arguit subm alteri⁹ spẽi.ḡ posita hypothesi seqẽ q̄ aĩa nostra fuisset alteri⁹ spẽi.℄ Tertio vĩ cõtra rõnem.Quia plus distant q̄cũq3 intellectus creatus a diuina simplicitate q̄3 visus a decima millesima parte milij.qa p̃ma distantia est infinita:sed phs de sensu ꝛ sensato.ca.4. vult q̄ decimũ ꝛ millesimũ latet visũ ꝓpter suã indiuisibilitatẽ siue simplicitatẽ.ergo ꝛc̃.

De° 4°

℄ Ad p̃m dico q̄ hoc qd̃ Auempace dixit q̄ hic cognitionem dei vt est in se fuit de possibilitate diuina nõ nãc.dixit hoc exponendo se in epistola cõtinuationis sue expeditionis:vt dicit Cõmentator vbi supra.Sz in epistola cõtinuationis vbi qd̃ nõ recessit ab eius cognitione per motũ vnius oculi.ibi ꝯcessit.q̄ ista cognitio fuit pars scientie nãlis.Et si arguaẽ cõtra eum q̄ cũ phi cõiter non acquirant istaz scientiam.ergo videnẽ eẽ diminute nãe:ꝛ tunc vltra q̄ illi qui sunt diminute nãe equiuoce sunt hoies cũ illis hoib⁹ qui nati sunt acq̄rere istã sciẽtiam.Rñdet Cõmentator p eo(imo vĩ accepisse ab eo)q̄ hoc nõ est ꝓpter diminutionẽ nãe:sed ꝓpter inexercitationẽ.qꝛ hoies nõ sunt exercitati in ꝓpositionibus q̃ inducunt ad hanc sciaz.ꝛ sic de multis artificijs que sunt nobis possibiles:ꝛ tñ scia eorũ nõ est nobis nota.verbi grã alchimie.

Ad 2m dubium.

℄ Ad 3m.premitto q̄ illud lumen supnãle poterat a p̃ncipio fuisse cõcreatũ sicut dispositio nãlis.sicut nõ est q̃dam dispositio nãlis.Et hoc põt intelligi dupl'r.Uno mõ q̄ ista dispositio supernãlis facta esset illa p essentiã que est nãlis nobis modo:ꝛ hoc esset ipõle.qꝛ tũc vna spẽs res esset alia.qd̃ est ipõle.Alio mõ non q̄ hec facta sit illa.Sed q̄ q̃daz dispositio seu capacitas causata in vigore quãtaz dicit ista dispositio supra nãlis fuisset a pn°ꝯcreata nobis nãl'r.Tũc ad argm.qñ querit.vtrũ intrinsece esset sibi essentiali'r vel dispositiue.Dico q̄ dispositiue:tũc sicut nũc.Et qñ dĩ q̄ cũ talis dispositio differt spe a dispõne nãli quã mõ habemus:ꝛ p ꝯñs sic de aĩa nostra.Rñdeo dicẽdo q̄ ꝓpria passio fz speciez nõ arguit nouũ ꝓpriũ subz fm spẽz q̄ñtũ ad ꝓpriũ subiectũ ꝛ entitatẽ absolutã subiecti de quo est difficultas ꝛ maxime intelligẽdo de ꝓpria passiõe q̃ est dispositio correspõdẽs potẽtie obediẽtiali.sic est in ꝓposito.q̄ eniz a p̃n° poterat intell'a recepisse talẽ dispõnẽ que est mõ supnãlis.non sibi cõpetebat p potẽtiã aliquã p quã aptitudine nãli ordinabaẽ ad eã.sed hoc erat po° obediẽtiali:tũc sicut nũc:quare ꝛc̃.pbo in exẽplis.Primo pz de subsistere in sacro altaris q̄ñtitas eniz q̄ñtitaz ad illud qd̃ est absolutũ in q̄ñtitate nõ est alteri⁹ spẽi qñ existit in subo ꝛ qñ p se existit:etiã addo pp phos q salvant q̄ intell's noster nõ variareẽ p spẽz posito q̄ ista po° receptiua talis dispositionis nõ fuisset obedientialis.Patet p̃:qꝛ si subsistere p se esset passio ꝯñs q̄ñtitatẽ per potẽtiã nãlẽ.adhuc q̄ñtitas panis sicut subsistens ꝛ alijs insistens nõ differũt specie.℄ Idem dico de virtute que fuit in luto qd̃ christus posuit super oculos ceci illuminati:naturalis eniz passio luti nõ fuit alteri⁹ speciei.℄ Itẽ posito sicut posuit plato q̄ a p̃n° infudissent oẽs scientie aĩe ꝓprie habitual'r:sicut dispositio nãlis ita q̄ scire nihil esset nisi recordari adhuc aĩe ꝓprijssime ponereẽ ab eo eiusdez speciei que mõ.℄ Itẽ.Anime nostre est propriũ in aliquo statu fm phos(vt prebabitũ est)q̄ cognoscat substãtias separatas vt in se ꝛ innãliter:ꝛ tñ non poniẽ alterius speciei cum se ipsa cognoscente res naturales.℄ Sed nota.q̄ lz dispositio supernaturalis si fieret naturalis nõ arguat subiectuz suũ alterius speciei quã mõ quãtũ ad rem substractaz absolutam.arguit tñ in ipso aliũz ꝛ alium respectũz fm spẽz quia arguit in eo aliaz habitudinez ꝛ aliam respectu alteri⁹ ꝛ alterius rõnis obiectiue:ꝛ hec stant hñ sil':sicut pz de intellectu speculatiuo ꝛ practico q sunt idẽ.Intellectus tamẽ specie distinguuntur in habitudine ad obiecta.De hoc amplius in libro 4° in fine.vbi queriẽ an beatitudo christi ꝛ angeli differunt specie.Et ibi vide casus in q̄bus habit⁹ supernãles faciunt subiecta sua siue potentias suas differre specie.

Ad tertiũ

℄ Uel si ista rñsio non placeret posset ꝛ al'r rñderi p̃ncipal'r:q̄ hic loquiẽ in gnãli de intellectu creato:ꝛ ita posita hypothesi.siue remaneret eiusdẽ spẽi siue nõ.dummõ remanet creata nõ est cura.

Rñsio 2°

℄ Ad 3m dico q̄ decima millesima pars milij nõ vĩ hoĩ nisi ꝓpter suã simplicitatẽ aut ꝓportionẽ ad visũz vt cõiter poniẽ.sz pp suã nõ entitatez in se ꝓprio.qꝛ si tale miliũ posset esse in rerũ nã sequereẽ necessario q̄ aliquo visu eẽt cõprehensibile.aliter eniz eẽt frustra(vt dicit Cõmentator scd̃o meta.cõ.p̊.)ocius aũt est in rerũ nã:q̃re nõ est sil'e.

Ad tertiũ

℄ Cõtra.Phs ꝓbat p̃mo physicoꝝ q̄ est dare minimũ in nã.est ḡ falsuz qd̃ dicis.q̄ illud minimũ per diuisionẽ reducereẽ ad non entitatẽ.

Instantia

℄ Rñdeo q̄ duplex est minimũ:qd̃dã fm formã.ꝛ qd̃dã fm formam ꝛ mãm.Uerbi grã.de p̃mo.Minimus hõ q posset esse infra spẽm hois.minimus digitus.ꝛ sic de alijs ptib⁹.Exẽplũ de scd̃o.Minima aqua.minimus color.minimus sapor.caro:ꝛ hõ.Dico ḡ q̄ in oib⁹ est dare minimũ.sed hec differũt.qꝛ minima que ꝑtinẽt ad p̃m modũ q̄ ista minima post diuisionẽ remanent in rerũz nã vt pz de hoie minimo ꝛ digito minimo:ꝛ hõ.minima ꝟo scd̃i modi nõ:sed statiz resoluũẽ in cõtinens.Uerbi grã.p̃mo de gnãtione dicit phs.q̄ si vna gutta infundaẽ mille amphoris vini q̄ nõ augmentat:q2 statim resoluiẽ in cõtinens.℄ Uel dicerẽ q̄ est gnãtio nõ augmẽtatio pro tãto q̄ illud minimũ statiz transmutatur a ꝓpria specie in spẽz vini:ꝛ ita illud minimũ nõ hz esse in actu ꝛ in se:sed solũ hz eẽ in po°.

Rñsio

Minimũ qd̃o detur in nã.

℄ Ad ꝓpositũ sic loquiẽ phs de decima millesima parte milij q̄ latet videntez:q2 p̃uslq̃ deuẽtũ est ad minimũ nõ est ens vnũ p̊ caplo de sensu ꝛ sensato.℄ Obyciet aũt aliq̃s vbi mouet q̄õnẽ.Utrũz passiones corpoꝝ:sicut sunt/sonus/sapor/color:ꝛ hõ diuidãtur in infinita.

Dubium.

℄ Rñdeo q̄ bene est dare minimũ in illis ita q̄ nõ est ꝓcedere in illis in infim p diuisionez.ita hñ sic in corporib⁹.q̄ sicut est dare decimã millesimã ptez milij vltra quã nõ ꝯtingit diuidere:sic ꝛ in passionib⁹.Sed dicit q̄ nõ hñt suas ꝓprias operationes:puta.decima millesima ps milij nõ mouet visũz.nec minimus sonus auditũ ꝛc̃.ꝛ reddit cãm:qꝛ nõ sunt entia.ꝛ hoc est qd̃ subdit nõ sunt in actu:sed in po° qd̃ ꝓbat:qꝛ talia minima cũ sunt sepata a toto p diuisionẽ statiz resoluunẽ in ꝯtinẽtia sua:ponit exẽplũ velut minimus sapor infusus maiori transit in ipsũz:ꝛ hoc est ꝓpositum.q̄ talia minima nõ remanent entia in se.

Rñsio.

℄ Distinctio.V. Questio.I.

℄ Post hec ꝯsideratio adducit inq̄rere quales effecti sint/dum diuidereñ auersione ꝛ cõuersione/post creationem nãq3 moꝝ q̄daz cõuersi sunt ad creatorẽ suũ/quidã auersi ꝛc̃.

VTrum per phiam sit determinatum de nãli mõ cognitionis angeloruũ.s.q̄ nãl'r se habeãt ad sui cognitionem dei.ꝛ oium aliorũ.℄ Et vĩ q̄ sic. Quia.12.meta.cõ.51.ponit Cõmẽtator ꝛ phs q̄ intelligere in eis est sua substantia.

Contra. Cõmentator.3° de aĩa.cõ.5° ponit ꝯtrium.℄ Hic q̄nq3.Primo inq̄rirã an quelibet intelligentia sit suum intelligere.¶ Scd̃o dato q̄ nõ.An quelz intelligẽtia intelligat se tñ.¶ Tertio dato q̄ nõ.Quis sit modus q̃o quelibet intelligẽtia itelligit oĩa supiora se.¶ 4° q̄ sit modus q̃ itelligit se.

¶ Quinto quis sit modus quo intelligit inferiora.

Opio pᵃ. Arg^m pᵐ

Primus articulus. An quelz itelligētia sit suū intelligere. Ubi dī cōiter φ Cōmentator ponit φ quelz intelligētia est sua operatio ⁊ actus purus. ¶ Primo per pcessum. 12. meta. vbi postq̄ pbauit deū actū purum (in illo caplo: qm̄ aūt tres ⁊c̄.) querit quot sunt tales in pncipio ⁊c̄. vtrū aūt vnā: ⁊ statiz infert φ tot sūt tales quot sunt orbes: ⁊ hoc facit caplo sequēti. Utr̄ aūt vnū ⁊c̄. ¶ 2ᵒ hoc pbaṫ satis expresse. 12. meta. cō. 39. dans regulā gnālez de oibus intelligētijs dicēs. Qn̄ dispositio ⁊ dispositū considerata fuerint in his que nō sunt forma in mā. tūc reducuntur ad vnā intentionē oibus modis. ⁊ nullus modus erit q̄ predicatū distinguiṫ a subiecto ex̄ intellectum. s. in essentia rei. tunc arguo sic. Cū angelus intelligit se: hic est dispositio ⁊ dispositū: vocat eniz dispositionē ⁊ dispositū qn̄ aliqd predicaṫ p modū dispōnis ⁊ nō p modū pdicati substantialis. vt cū dī angelus est sapiēs vel intelligit. Sed dispositio ⁊ dispositū: vt dicit in his: que nō sunt forme in mā nō distinguunṫ in essentia rei: sequiṫ ḡ φ angelus ⁊ suuz intelligere nō differunt in eē rei φ est ppositū. ¶ Itē Cōmentator. 12 meta. cō. 51. Actio itell's in nobis nō est idē oibᵘ modis ⁊ cā in hoc est: q2 itellectū in nobis aliud est ab itelligere. in eis aūt que sunt sine mā ɔtingit φ intellectus ⁊ actio intellectᵘ idē. ¶ Itē. Infra declaratū est φ omne carens mā intell's ⁊ intellectū in eo idez est: patiēs eniz ⁊ passio idē est.

Arg^m 2^m Arg^m 3^m Arg^m 4^m S. Tho. ɔ Cōmēt.

¶ Contra hoc arguit Thomas: ɔ Gentiles vult. φ nulla intelligētia preter pmā sit purus actᵘ: sed ɔposita ex actu ⁊ potētia, ⁊ est ens in poᵃ p opōnē suā realr̄ differentē ab ea: ⁊ recepribilez in ea. ¶ Hoc bene tz in actione imanente. ⁊ hec ratio vincit Cōmentatorē. Expresse eniz Cōmētator. 3. de aīa cō. 5. vel. 18. hn̄ ante finē dicit sic. Queadmodū sensibile dividiṫ in formā ⁊ mām. ita intellectū esse opz dividi in consimilia his duobᵘ ẜm aliqd esse sīle forme ⁊ aliqd esse simile māe. ⁊ vocat ibi sensibile esse ⁊ intellectum esse: nō precise obiecta sensus ⁊ intell's: sed rez ipsaz sensibilē extra: ⁊ ipsaz rem intelligibilē que eē existit. ⁊ operaṫ. s. ipsaz intelligentiā abstractā. Et hoc est qd̄ legiṫ. φ hoc necesse est in oī intelligentia abstracta que intelligit aliud: sed ea ex quo dz intelligentia cōponi ⁊ in q̄ dividiṫ nō pōt intelligi nisi de cōpositione actus ⁊ potentie: q2 illa includiṫ in oī cōpositione. ḡ quelz itelligētia abstracta q̄ intelligit aliud est cōposita ex actu ⁊ poᵃ. Sed oēs intelligētie itelligūt pmā. ḡ oēs sub pᵃ sunt cōposite ex actu ⁊ poᵃ. ¶ Item (vt vult Auerrois. 12. meta. cō. 51.) oē qd̄ itelligit aliud a se. moueṫ intell's eius ab illo intelligibili. q2 patiṫ ab illo. Sed ois preter pmā intelligit aliud saltē pmā. q2 per hoc nō vilescit eius intellectᵘ: qd̄ est incōueniens Cōmentatoris supra: sz oē motū ⁊ patiens includit potētiā. ḡ ⁊c̄. ¶ Item. Ibidē 3ᵒ de aīa. cō. 5. vel. 18. subdit aliā rōnē dicens: φ nisi in eis eēt aliqd sīle māe ⁊ aliqd sīle forme: q̄ nō stant cū actu puro: nō esset multitudo in eis: ⁊ addit vt declaratū est in phia pma. vbi vult φ nulla forma est liberata simplr̄ a poᵃ nisi pma forma: q2 nihil intelligit extra se: sz eēntia eius est eius qdditas. Alie aūt forme diuersanṫ in eē ⁊ qdditate quodā mō. ḡ ⁊c̄. Ecce solā subaz pmā cōcedit esse liberatā a cōpōne. ¶ Itē. Et fundaṫ imaginatio sua sup hoc. φ ipoīe est dare plura eque simplicia. sed vnū tm̄. vt pz in numeris. ḡ si sit aliq̄ multitudo. opz φ p aliqualē cōpositionē ppinquius ⁊ remotius se habeat ad pᵐ simplr̄. Sz ois cōpositio q̄cūqz sit ista siue māe siue forme. siue aliquoꝝ sīliuz in eis includit potētialitatem. ḡ ⁊c̄. Probo minorē. q2 in oī cōpositione est necio dare partem recipientē ⁊ ptē perficientē. dato φ nō esset cōpositum: sed simplex. Et hāc rōnē ponit Cōmētator cō. 11. Phs etiā dicit expresse φ pma itelligētia est minoris cōpositionis q̄ alie itelligētie. ideo pma est simplex in isto genere. Et ista ⁊ per se extra operationē. s. q2 eius scia nō est in cōpositione: ⁊ multa dicit ad idē in eodē cōmento. Et ibidē parū supra dicit. φ res cōposite ex hoc sunt nobiliores ppinquitate p simplici. Ergo vult expresse φ sit vnum simplex tm̄ extra omnē cōpositionē. ⁊ addit exemplū. Qz q̄daz sunt calida q̄ plus vel minus hn̄t de caliditate: ⁊ quidā simplr̄ calidus in quo nō est cōpositio. sic est de intelligentijs nobiliorībᵘ respectu pme itelligētie q̄ est simplex ⁊ vnū simplex. ¶ Itē Phs. 12. meta. pbat deuz actū purū liberatū a potētia simpliciter per hoc φ semp mouet: ⁊ ppterea q2 nō pōt habere aliqd pus se extrahens ipsuz de potētia ad actū. sz quelz alia pōt habere prius se. s. pmā intelligētiā extrahētē ipsuz de potētia ad actū. ḡ ⁊c̄. ¶ Item. 2ᵒ meta. pbaṫ φ est dare pmū efficiēs vnū respectu oiuz: sicut iter calida est dare calidissimum. Sed agens nō dī nisi respectu entis in poᵃ ẜm Cōmentatorez. 12. meta. cōmento. 44. dicens. ḡ oia preter pmū sunt entia in potētia: ⁊ φ possit esse cōpositio ex actu ⁊ potētia sine hoc φ ista potentia sit mā. Patet per articulū. 57. qui ponit intelligētias imunes a mā: ⁊ tn̄ eē in potentia. qui sic ait. Qz in substātijs separatis nulla est possibilis transmutatio nec sunt in potentia ad aliud: q2 eterne sunt ⁊ imunes a mā. error. ¶ Uerū aūt ista cōpositio ex actu ⁊ potētia diuersas dicat essentias ẜm cōem viaz. dī φ nō. Quere dis. 24. ar. 2. vel ẜm aliā viā pbabilem pōt teneri φ sic: quere dis. 17. arti. 3. ¶ Hic volunt qdā Aureolus (libro. 2. dis. 2. q. pᵃ) cōcordare auctoritates istas dicēdo. φ phs ⁊ Cōmentator voluerūt φ intellectio qua angelus intelligit alia a se differt a substātia eius: intellectio tn̄ qua se ipsuz intelligit est suba eius. Dicit φ ēt isto mō possent theologi hoc saluare. ¶ Sed hoc nō est verū. Primo hoc pz per verba phi. ⁊ Cōmentatoris. 12. meta. cō. 51. Nō. n. dicūt φ ois substantia abstracta vt intelligit aliud est in potentia ad cognitionē eius ⁊ differt ab eius cognitione. sed faciunt hāc diuisionē. Qz q̄dā est intelligētia que intelligit se tm̄. sicut pma: ⁊ que intelligunt aliud. sicut oēs que sūt sub pma: ⁊ istud pz per Cōmentatorē allegato loco: tunc arguo. Cōmentator ⁊ phs hic distinguunt intelligētiā que intelligit aliud ⁊ intelligentiā: que nō intelligit aliud. ⁊ nō distinguunt eandē intelligētiā in duos modos intelligēdi. s. vt se ⁊ aliud: ⁊ tūc cōsequenter volunt φ ois intelligentia que intelligit aliud. ⁊ ois differens a pma differat a sua operatione: ⁊ est in potentia ad ipsaz. Sz tu distinguis intelligētiā qualibet in duos modos intelligēdi. s. vt intelligat se ⁊ aliud. ḡ nihil ad ppositū. ¶ Per hoc pz respōsio ad oēs auctoritates: que dicūt φ omnis intelligentia que intelligit aliud a sua operatione differt. Dico φ verū est. q2 per hoc est dictū. φ omnis intelligentia que est sub pma differt a sua operatione. Sed per hoc nō est dictū φ omnis intelligētia vt solū intelligit aliud a se differt a sua operatione. ¶ Scdo hoc ostendo per rationes phi ⁊ Cōmentatoris. Dicere eniz φ angelus vt intelligit se est sua intellectio: ⁊ vt intelligit alia non: hoc est dicere per te. φ angelus ẜm suum esse in se ⁊ ad se est sua actio ⁊ in respectu aliorū a se est in potentia ad actionē (hoc pz per auctoritates allegatas supra pro vna ⁊ alia parte) sed hoc falsum per rōnes Cōmentatoris supra positas. ergo cōclusio falsa. Probo minorem: vult enim Cōmentator φ intelligēdo aliud potest intelligentia differre a sua operatione: quia est in potentia respectu illius operationis que causatur in eo ab alio. Si ergo quelibet intelligentia simplr̄. ⁊ absolute ⁊ intrinsece per nām est in potentia. ergo simplr̄ ⁊ absolute differt ab omni operatione que sibi competere poterit in ista tam respectu sui q̄ aliorū. Sed de compositione intrinseca loquitur ibi Cōmentator quando dicit. φ ibi est cōpositio ex simili forme ⁊ simili māe: sicut ex alia parte loquiṫ de intrinseca compositione. quando dicit. φ res

Aure. Reprobatur. Ad rōnes Aure.

mãles cõponunẽ ex mã ⁊ forma. ¶ Cõfirmaẽ. Quia ꝑ cõpositionẽ istã vult saluare ꝙ in illis est multitudo ⁊ alr̃ nõ posset esse ſm cũ. ſed intelligẽtie nõ solũ multiplicanẽ ꝑ sua accñtia. ſed per essentias suas. ğ infra essentiã includũt istã cõpositionẽ. ¶ Cõfirmaẽ cõtra aliquos q̃ dicũt ꝙ sunt in potentia respectu opõnis in se. Cõtra. Prima intelligentia nõ põt recipere aliqd accñs in se. q̃r est actus purus: vt pꝫ. 12. metaphysice. cõ. 51. vbi ꝓbat ꝙ nõ põt acqrere sciam ab extra: q̃r est purus actus. ğ ex opposito. ſi intelligentia recipit opõnẽ ab alio a se presupponiẽ ꝙ in se sit in potentia. sic distinctio nulla. Patet etiã ꝙ cõpositio ex mã ⁊ forma nõ est in poª respectu accidẽtiũ: nisi q̃r in se est ens in potẽtia. ¶ Scdo ꝓbaẽ hoc ꝑ ſm argm̃ Cõmentatoris. Probat eniꝫ Cõmentator quãlibet ꝑter ꝑmã fore cõpositã. ꝑ hoc ꝙ queliꝫ in aliquo gradu essendi recipit a ꝑma. ğ vt sic saltim ex actu ⁊ poª: ⁊ ꝑ ꝯñs est in poª ad suã operationẽ. ¶ Itẽ. Probaẽ rõne. Tu dicis ꝙ angelus vt itelligit aliud a se: est in poª ad suã opõnẽ: quero quõ intelligit alia a se. Quia aut intelligit alia a se intelligendo se tñ in rõne obiecti per se intellecti. ⁊ alia cõsecutiue solũ itellectione sui. vt ponit Cõmentator de ꝑma intelligẽtia. vt hꝫ libro ꝑ dis. 39. art. ꝑmo. Aut intelligit in rõne obiecti ꝑ se intellecti ⁊ nihilominus intelligit alia a se in rõne ꝑ se itellectoꝝ: vt posuit Themistius ꝙ deꝰ itelligit se: ⁊ deinde subito transfert se ad cognitionẽ causarũ. Hoc habeẽ. 12. meta. cõmẽto. 51. Etiam sicut vꝫ imaginari beatus Augustinus. 14. de tri. ꝙ aĩa nostra cognosceret se. eo ꝙ est obiectũ sibi maxime ꝑsens: ⁊ nihilominus cognosceret alia vt ꝑ se intellecta. Si ꝑ mõ. seqẽ ꝙ est sua intellectio respectu alioꝝ sicut respectu sui ⁊ non est in poª. Si eniꝫ intelligit alia a se ꝯsecutiue solũ ⁊ intellectiõe sui solũ. ğ ibi nõ est cognitio ab alijs intelligẽtijs causata: iõ nulla est ibi oĩno nisi vna intellectio. s. ista qua intelligit se. ⁊ per se ista est eius substãtia. Ergo itellectio qua intelligit alia a se est eiꝰ subĩa ꝙ negaẽ. Si scdo mõ. seqẽ. ꝙ nõ est sua opatio respectu suiipsius: q̃r illõ qõ est sua opatio respectu suiipsius nullo mõ põt in alia a se sicut in obiecta per se intellecta: ex hoc eniꝫ. 12. ꝓbat phs ⁊ Cõmentator cõmento. 51. ꝙ ꝑm̃ nõ itelligit aliud a se ꝑ modũ obiecti ꝑ se itellecti. q̃r tũc subĩa eiꝰ nõ esset actio eiꝰ. Et pꝫ rõne: queliꝫ. n. virtꝰ co ꝙ poniẽ respectu sui sua opatio hꝫ seipsaꝫ ꝓ obiecto adeq̃to. Sed virtus ꝑ operationẽ ꝑfectã attingens suũ ꝑ se obm̃ adequatũ non põt in aliud ꝑ se obm̃. Sed si põt. hoc est in ꝟtute ꝑmi obiecti ⁊ ꝯsecutiue solũ. Sequiẽ ğ cõsequẽtia. ꝙ si angelus itelligit aliud a se ꝑ modum obiecti ꝑ se itellecti (qõ est verũ vt ꝓbaẽ arti. 2.) ꝙ nõ est sua opatio respectu suiipsius. ¶ Itẽ. Hoc est ꝯtra articulũ. 57. vbi dĩ ꝙ q̃a substãtie sepate sunt imunes a mã. ⁊ eterne nõ sunt ipotẽtia ad aliqd error nec est in eis polĩs aliq̃ trãslatio. error. Tunc arguo. Ad q̃tũ se extendit potẽtialitas in eis ad tãtũ se extendit trãsmutatio: q̃r ad tãtũ se extendit effectꝰ ad quantũ cã. alr̃ aliqd eẽt ociosuꝫ in nã. Sed potẽtialitas ista ad tãtũ se extendit ꝙ queliꝫ intelligentia inferior est in poª intrinsece simplr̃ ⁊ absolute: vt est intelligẽtia inferior. ğ simplr̃. ⁊ absolute põt transmutari ad oẽs opõnẽ que sibi ꝯuenit vt est intelligẽtia inferior: ſed nõ solũ intelligere alia: ſed se cõuenit cuilibet inferiori ꝑ vtrũqꝫ. Sed nihil transmutaẽ ad illud qõ est. ğ nõ est sua opatio respectu sui: sicut nec respcũ alioꝝ. ¶ Itẽ. Hoc est ꝯ theologiã. Primo. q̃r ſm oẽs scõs ⁊ doctores. Angelus peccauit inordinate diligẽdo se. Si ğ diligere se sit ideꝫ ꝙ eius essentia qõ verũ est. eadẽ rõne q̃ de intelligere ſm oẽs phõs, ergo angelus est peccatũ ꝑ eẽntiã. Sic ergo reuertiẽ ꝙ sunt entia possibilia simplr̃. ¶ Ad

Ad primũ argumentũ

auctoritates q̃ dicunt in ꝯriũ est dõm. Ad ꝑmã qñ Cõmentator ⁊ phs dixerunt ꝙ tot sunt tales quot ⁊c̃. Dico ꝙ ista auctoritas nõ determinat actũ puꝝ: q̃r cõtradicerent sibi (vt allegatũ est) ſed determinat alias cõditiones quas ꝓbauit ibideꝫ de ꝑmo motore. s. ꝙ est sempiternus ⁊ sine mã: ⁊ sine oĩ potẽtia cõtradictionis ad esse ⁊ nõ esse. Et est adhuc valde notandũ ꝙ cũ posuerat. 12. ꝯdictiones ꝑmi motoris in caplõ. mouet aũt sicut ⁊c̃. Et post statim in sequẽti capitulo verũ ⁊c̃. inquit. Utrũ vna talis sit aut plures. ꝙ in fine ꝑmi capl̃i recapitulando nõ recapitulat illaꝫ cõdictionem ꝑmi ꝙ ipse sit actꝰ purus. ſꝫ alias quasdã gñales sibi ⁊ alijs intelligentijs. Ergo per hoc pꝫ: ꝙ lꝫ demonstrauerit ipsum esse actũ purum: nõ tñ intendit de alijs. Ecce recapitulatio: qm̃ aũt substãtia quedã eterna nõ mobilis abstracta a sensibus: ⁊ nõ habẽs magnitudinẽ: nec partẽ nec diuisionẽ nõ patitur nec transmutaẽ. de alijs subdit: hec manifesta sunt ⁊ talia: q̃r hñt hũc modũ ⁊ sequiẽ tñ. Utrũ aũt vna aut plures ponende sunt tales ⁊c̃. Per hoc pꝫ ad ꝑmũ: q̃r in recapitulando qñ dicit de alijs. hec manifesta sunt talia. nõ recapitulabat ꝙ sunt actus puri: ſed q̃dã alia generalia ꝑ que nõ habeẽ ꝙ sint actus puri. ¶ Sed ista rñsio aliorũ non est ad rem. Aristo. eniꝫ vt patet in ꝑncipio capituli: qm̃ aũt tres: ꝑmo vult ꝙ eternus sit motus. ⁊ ex hoc ꝯcludit ⁊ probat ꝙ opꝫ motorẽ semper esse in actu mouendi: q̃r si qͥlꝫ esset in potẽtia: ⁊ nõ in actu cessaret motus: tunc arguo. Aristo. vult ꝙ mouens motu eterno sit actus purus sic ꝙ semꝑ in actu mouet. Sed de tali actu puro recapitulat dicẽs. ostẽsum est ⁊c̃. ⁊ ibi sequiẽ. mouet per tẽpus in infinitũ. ergo falsum est ꝙ non recapitulat de actu puro. ¶ Propterea alr̃ respondeo. ꝙ qñ querit quot sunt tales ⁊c̃. ꝙ questio extendit se ad quot sunt tales actus puri. s. qui semper sũt in actu mouendi ⁊ rñdet in fine capituli. ꝙ quot sũt sphere eterne mobiles: que sunt. 40. aut. 54. vt dicit. ¶ Distinguendum est ergo ꝙ actus purus accipitur duplr̃. Aut q̃r agens semꝑ est in actu agendi ⁊ nunq̃ꝫ sub priuatione actus. ſed omnes intelligentie mouentes orbes sunt actus puri. vt habitum est. Ad hoc vide totũ capitulũ. Qm̃ aũt tres vsqꝫ in finẽ ⁊c̃. ⁊ capitulũ. Utrum vna ⁊c̃. ibi enim vult ꝙ ꝑma ⁊ alie conueniunt in hoc ꝙ semper mouent. Aut quia agens est penitus liberatũ a potentia in substãtia sua: ⁊ sic est falsum. Or (vt dictũ est) ponit Cõmentator ꝙ solũ prima est liberata a potentia simplr̃ 3º de aĩa cõmento. 5. ¶ Ad solutionem scdi est notandum ꝙ ꝓpter illud dictum Cõmẽtatoris. 12. meta. cõmento 3º vbi dicit ꝙ in eis: que non sunt forma in materia cõuenit ꝙ intellectũ ⁊ intellectus sint idem. Dõm ꝙ materia põt duplr̃ accipi. Uno mõ pro oĩ potentia quocũqꝫ modo accepta. Alio modo pro potẽtia ꝯtradictionis. Quando ergo dicit. ꝙ in his que nõ sunt in mã ⁊c̃. intelligẽdum ꝙ illud genus intelligentiarũ qõ est sine omni potentia quocũqꝫ mõ sumpta cuiusmodi est sola intelligentia ꝑª (vt allegatũ est) illud genus est actus purus: ⁊ in isto genere sunt idẽ intellectio ⁊ intellectũ: ⁊ de isto genere intelligẽtiarũ loquiẽ expresse in cõmẽto. 39. vbi dicit ꝙ dispositio ⁊ dispositũ sunt ideꝫ in eo oĩbus modis. ¶ Sed cõtra. loqẽ in plurali. ergo loquiẽ de pluribus intelligentijs vel oĩbus. ¶ Rñdeo ꝙ vt patet in ꝑncipio cõmẽti. ⁊ in toto cõmẽto loquiẽ ex intentione de ꝑma intelligentia: ⁊ quia ordinẽ in quo ꝑma intelligentia est vocat vnũ genus intelligentiaꝝ ideo ſm suũ modũ loquendi loquiẽ de plurali in intelligẽtijs. lꝫ intentio sua sit precise ibi de ꝑma intelligentia. Qõ patet: q̃r illud cõmentuꝫ est de nobilitate ꝑme itelligentie. ¶ Uel planius põt dici. ꝙ lꝫ ſm propriã opinionẽ loquiẽ in singulari de prima intelligentia cum incidenter introducit opiniones antiquorũ. ⁊ christianoꝝ. ⁊ maurorum. qui posuerunt in ea quandam trinitateꝫ sine numeratione substãtie. Et illam trinitatem posuerunt in ea. per hoc ꝙ sibi conueniant diuersa ꝑdicata. s. sapiã vita: ⁊ hõ. Et tunc inuoluendo opinionem istorum qui posuerunt istam pluralitatẽ cũ

Rñsio meliorum

Actus purus 2ͬ dicit

Ad scdm

Instantia

Rñsio

sua loquit̃ pro vtraq; in plurali: ⁊ dicit ꝙ in eis que sunt si/ne mã ⁊c. nõ aũt loqt̃ de plurali extendendo sermonẽ suũ ad alias intelligẽtias: sed ad istã trinitatẽ in deo. ¶ Ad 3ᵐ rñdeo ⁊ dico. ꝙ Cõmẽtator loqt̃ ibi de idẽtitate obiectiua nõ de idẽtitate reali. Ubi est intelligendũ ꝙ phs ⁊ Cõmẽtator circa mediũ cõmẽti postq̃ dixerũt ꝙ pmũ intelligit se. ⁊ hoc cõpetit sibi q: est vtens quasi oĩb⁹ reb⁹. facit tũc in cõmẽto digressionẽ sic dicẽs: ⁊ dixit hoc: q: itell's in nobis nõ intelligit se nisi accñtalr: ⁊ infra statim incipit facere. triplicẽ intell'm ad actũ suũ. Primo in deo: dicẽs ꝙ intelligit actionẽ suã que est itelligere. sua eniz est actio. Scd̃o de intellectu nostro subdit. dicẽs ꝙ in nobis itelligere/scire/existimare/sunt aliud ab ipso intellecto sensato ⁊ existimato. Iste eniz actiones ex istis v̾tutib⁹ sũt alioꝝ nõ sui ipsorum nisi p accñs: ⁊ hoc est dicere. ꝙ sicut nec iste potentie pñt eẽ obiecta re⁹ sui ipsarũ sic nec p accñs: ⁊ p ɔ̃ns non pñt suos actus ꝓprios cognoscere nisi p accñs. Et infra subdit. ꝙ in his q̃ nõ sunt foris in mã cõtingit ꝙ itellectio ⁊ intell's sunt idẽ. Et exẽplificat phs ⁊ Cõmẽtator sicut videm⁹ ⁊ possumus dicere ꝙ scia est res scita. ⁊ sicut est de artificio ⁊ de artificiali. Dicimus. n. ꝙ forma artificialis q̃ est in mã: ⁊ que est in aĩa artificis est eadẽ: in reb⁹ speculatiuis diffõ est diffinitũ. ⁊ intellectũ est intell's. Tũc arguo. Hec oĩa sunt vnũ idẽtitate obiectiua nõ subiectiua: res. n. scita nõ est eadẽ cũ deo in aĩa ⁊ diffinitũ sit in po⁹ dei idẽ actu itell's q est diffinitio. Cũ g̃ (vt deductũ est) sic vult dicere de intelligẽtijs ꝙ in his q̃ nõ sunt in mã ꝙ intell's ⁊ actio ei⁹ sũt idẽ. s. obiectiue. q̃a. s. ipsi actus sui pñt eẽ per se itellecti ab eis. ⁊ nõ p accidens solũ sicut in nobis ɔtingit. seqt̃ vna pma ɔclo. s. ꝙ intelligẽtia ⁊ suus act⁹ intelligẽdi sunt solũ idẽ obiectiue: ⁊ ex hoc seqt̃ 2ᵃ ɔclo. s. ꝙ nõ sunt idẽ realr: ⁊ tunc formet̃ argumentũ. ¶ Que sunt idẽ obiectiue solũ nõ sunt idẽ realr: vt patet de sciẽtia ⁊ de re scita: ⁊ domo in aĩa ⁊ extra: de diffinitione ⁊ diffinito. Sed ex triplici diuisione apparet ꝙ intelligẽtie sunt eedẽ suis itellectionib⁹ ⁊ nõ scie p cõparationẽ ad cognitiones q̃ sunt in nobis. g̃ in angelis itellectio nõ est sua suba. ¶ Per idẽ pz ad 4ᵐ. Qz itell's patiẽs ⁊ recipiens: ⁊ intẽtio recepta sũt idẽ solũ obiectiue. ¶ Ad solonẽ gnãlẽ oĩuz aliarũ auctoritatũ est itelligẽdũ ꝙ frequẽter Cõmẽtator loqt̃ absolute de intelligẽtijs: aliqñ̃do cõparãdo eas ad infimã intelligẽtiã que ponit̃ in nobis. Prio mõ (vt deductũ est) nũq̃ ɔcedit ꝙ actio eius est sua suba. ɔparãdo tñ ad nos hoc hñt ꝓpriũ ꝙ semp intelligũt: ⁊ ideo cõcedit frequẽter ꝙ sũt sua actio. quia certe sunt semp in sua actione. sic loquit̃ phs. 3° de aĩa. Imaginat̃ eniz ibi ꝙ intellectus agens nõ solũ est intelligẽtia. q: facit intelligibilia in actu: sz q: est quedã intelligẽtia intelligẽs se ipsaz. ⁊ q: ista actio quã hz respectu suipsi⁹ semp durat. dicit ꝙ ista actio est sua suba. Unñ textus Cõmenta. hz sic. Et loquit̃ de agente ⁊ iste intell's est abstractus ⁊ nõ mistus. nec passibilis. ⁊ est in sua suba actio: ⁊ infra pax. hoc dicit. Et scia in actu est eadẽ cum re: ⁊ infra. ⁊ nõ qñq; intelligit qñq; nõ. ex hoc ꝙ scit se ⁊ semp vult ꝙ actio est sua substãtia. ¶ Itẽ Cõmentator ibidẽ cõmẽto. 19. sup illud. ⁊ scia in actu eadẽ est cum re scita dicit. Et innuit (vt reputo) aliqd ꝓpriũ intell's agẽti in quo differt a mãli. s. ꝙ intelligẽtie agentis scia in actu eadẽ est cũ scito. ⁊ nõ est sic in itellectu mãli. cũ suuz intellectũ est res que nõ sũt in se intell's: ⁊ seqt̃. ⁊ cũ notificauit ꝙ sua suba est sua actio dedit cãz sup hoc. ⁊ dixit cõmẽto. 20. ⁊ qñq; intelligit: qñq; nõ itelligit. Nota ꝙ po⁹ agens intelligit se. Sed ideo est sua actio: q: semp intelligit se. ¶ Itez 12. meta. cõmẽto. 18. vult ꝙ actio intell's agẽtis ſm ꝙ copulat̃ cũ mãli sit gnãbilis ⁊ corruptibilis: ⁊ si esset rõ gnãlis tunc actio esset suba eius nõ vult actionẽ esse subam qñ est ingnãbilis. i. vt est semp durãs. Et i fine ɔcludit de isto met intellectu agẽte. ꝙ cũ actio differat a suba eius. videlz sz ꝙ est corruptibilis: q: ecõtra erit. ꝙ si iste intellectus denudetur a po⁹. s. corruptione apud pfectionẽ humanã: tunc intelligimus p eũ. ſm ꝙ actio est substãtia eius: ⁊ hec est vltima ꝓsperitas vt ait. Nota vtrũq; sil̃. ꝙ ponit intellectũ agẽtez habere actũ elicitũ itelligẽdi ⁊ istã actionẽ esse subaz eius. q: nõ hz potentiã vt corrumpat̃: sed semp durat. De hoc in q̃one sup sententias arti. 2. dicto. 2. ¶ Cõtradicere vĩ Cõmentator. 12. meta. cõ. 41. ex intentione. s. ꝙ nullũ eternum põt esse ex se pole: ⁊ sic per ɔ̃ns differẽs a sua actione. Unñ expresse dicit de celo. ꝙ in celo nõ est po⁹ vt corrũpatur. q: nõ hz ɔ̃riũ. s. quietẽ: ⁊ ideo infert ꝙ si celũ nõ qeſcat necesse est vt hoc sit ꝓpter motorem: in quo nulla est po⁹ oĩno nec accñtalr nec essentialr. Sed illud dictũ est verũ de oĩ corpore celesti ꝙ nunq̃ qescit. g̃ qõlz corpus celeste hz motorem in quo oĩno nulla est potẽtia. ¶ Itẽ Cõmẽtator ibidẽ ꝓbat qõ dixit: q: si in ipso celo esset po⁹. g̃ cuz sit eternũ de facto opz ꝙ ex se hz possibilitatẽ. sed ex alio necessitatem. Sed (vt dicit) ĩpole est vt idẽ sit pole esse ex sua nã ⁊ recipiat ex alio esse necessariũ: q: tũc oporteret ꝙ nã eius transmutaret̃ in nãm necessarij qõ hz pro impossibili: mot⁹ aũt possibile est vt sit necessarius ex alio ⁊ possibilis ex se. ⁊ cã est qõ eẽ hz ex alio. s. a motore. Eodẽ mõ dicit ꝙ põt argui de qualibet intelligentia ꝙ si sit pole vt sit. g̃ cũ sit eternuz hz necessitatẽ ex alio ⁊c. hoc est impole vt de celo. ergo ⁊c. ¶ Propter solutionẽ istorũ est intelligendũ ꝙ duplex est possibilitas. Una ad corruptionẽ. ⁊ ista excludit necessitatem essendi. Alia aũt dicit gradũ entis vel partẽ essentialez entis sub p̃ ente qui est actus purus ⁊ illud nõ excludit necessitatez essendi: imo põt esse formalr necesse esse: sicut est de oĩb⁹ intelligentijs sub pma. sed soluz excludit aliquẽ gradum pure actualitatis: q̃ est ꝓpria soli prime intelligentie. ¶ Per hoc ad p̃ᵐ. qñ dr̃ ꝙ in celo nõ est potẽtia: nec etiaz in motore celi est oĩno po⁹ nec essentialr nec accidentalr. Dico ꝙ cõmẽtũ dicit ꝙ in celo nõ est potentia vt corrũpatur. ⁊ hoc est verũ: ⁊ silr in intelligentia nõ est po⁹ vt corrũpatur: nec essentialr: nec accidẽtalr: tñ est in qualibet potentia que dicit gradũ entis. vel partẽ essentialẽ entis. qõ addo pp dicta distin. ista arti. 3. quelz enim intelligẽtia in aliquo gradu entis ⁊ essentie differt a pma que est purus act⁹ alioquin nulla differret specie a suba pma. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ hñ cõcludit ꝙ si aliqua intelligentia: vel etiã celuz haberet in substãtia sua possibilitatem essendi que est possibilitas ad corruptionẽ ab alio nõ posset habere necessitatẽ eẽndi nisi nã eius transmutaret̃. Et rõ Cõmentatoris est cogens. ꝙ si illud qõ in substantia est corruptibile. in suba sua dz fieri necesse esse. oporteret necessario ꝙ illud corruptibile intrĩsece per formationẽ reciperet aliquã pfectionẽ substãtialem in se qua fieret incorruptibile: ⁊ ꝙ reciperet nouaz formã subalẽ qua transferret ipsuz in nouum gradũ ſm spẽm nihil plus. q: corruptibile ⁊ incorruptibile plus differunt q̃ specie. 10. meta. ⁊ ꝙ nõ transmutaret̃ est nõ intelligibile saltẽ sz p̃ncipia phie: q̃cqd sit de p̃ncipijs theologie. Qõ dico ꝓpter statum nostrũ post resurrectionẽ. Ideo in isto casu apud Aue. nõ est possibilitas in intelligẽtijs. ¶ Si 2ᵒ loquemur de possibilitate que dicit gradũ essendi. sic dico ꝙ possent habere ex se possibile esse formalr. ⁊ ex se habere necesse esse formalr: ⁊ nõ solũ ab alio possibilitatẽ. q: ex se formalr distant ab actu p̃mo. necessitatẽ ex se: q: ex se habent formalr perfectionem que preseruat ab oĩ corruptione. nec hoc excludit qn adhuc possent habere necessitatem existendi ab alio: sicut a causa finali largiente esse ⁊ conseruante: ⁊ etiaz a causa formali ſm generalẽ lapsum.

Secundus articulus. An quelibet intelligentia intelligat nĩ se. Ubi dicunt quidaz. Qz quelz intelligentia

Ad tertiũ

Due ɔclo nes.

Ad q̃rtũ Rñsio q̃ dã gnãlis in hac mã

Dubiũ

Arg⁹ p⁹

Arg⁹ 2⁹

Rñsio

Possibilitas duplr dr̃.

Ad pmũ

In celo ⁊ intelligentijs q̃lo dr̃ cal eẽ po⁹

Possibilitas ⁊ necessitas q̃lo dr̃ in sup̃ib⁹.

Opio p⁹

intelligentia itelligit se tm̄:immo ꝙ est ipsa sua intellectio. (Opio 2ª) ℂ Alij dicunt ꝙ intelligit se tm̄ sicut ꝓncipale intellectum. sed sistẽdo in ipso seipso sicut ꝑ se itellecto ex ꝑfectione act⁹ quo intelligit se resultat cognitio aliorū a se ꝯsecutiue:sicut supradictū est.⁊ allegaꝭ ꝑmo libro distincti.39.de cognitione dei qua cognoscit creaturas. Utraqꝫ opinio videtur esse Cōmen. ℂ Preterea. Cōmē.12.meta.cō.39.sic dicit. In eis que nō sunt forme in materia:dispōnes reducunꝭ ad vnam intentionē oībus modis:⁊ nullus modus est quo ꝑdicatum distinguiꝭ a subiecto extra intellectū.s.in esse rei. Sed cum dico angelus intelligit siue se siue aliud.hꝰ est ꝑdicatio per modū dispōnis de disposito.ꝗ sic.angelus est sapiēs potēsqꝫ intelligere se vel aliō:nulla est distinctio. ℂ Itez cōmē.51. dicit ꝙ causa quare itelligimus multa est alietas inter intellectū ⁊ rez intellectā in nobis.⁊ pōt itelligi ꝙ signuz eius.ꝙ oē carens materia non diuidiꝭ in eo intellectus ab intellecto est intellectus humanus. ℂ Itē. Infra dicit.ꝙ primum nihil intelligit extra se cū sit simplex tm̄ vt intelligit se:⁊ nō accidit ei lassitudo nec trāsmutatio in oī seculo sicut accidit intellectui in nobis:⁊ addit ꝙ sic debet esse in alijs intelligentijs abstractis. (Reprobatur.) ℂ Contra.per hoc non habetur aliud nisi ꝙ intelligit oīa in verbo:hic autem agitur quō cognoscit oīa in ꝓprio genere. ℂ Primo ergo ꝓbo ꝙ quelibet intelligit aliud a se.s.primā intelligentiā sicut per se intellectū.ꝓbo sic. (Arg. pᵐ) ℂ Intellectio est ꝑfectio itelligentis ⁊ per ꝯñs ipsiuz nobilitat.⁊ hoc est qō dicit Aristo. Si aliud intelligit habet aliū perficientē sicut allegat ibi Cōmē.arguo. Qz itellectio est ꝑfectio intelligētis ⁊ ipm̄ nobilitat non est verū de itellecto cōsecutiue.qz tunc deus nobilitareꝭ ab itellectione creaturarum.ergo est verū de ꝑmo intellecto. Sed intellectio ⁊ modus intelligēdi quo quelibet inferior intelligit primā ꝑficit ⁊ nobilitat intellectū intelligentie ⁊ nō vilificat.quelibet inferior intelligit aliud a se.s.primā ⁊ hoc tanqꝫ per se intellectuz.⁊ hec est expꝛessissime imaginatio Cōmen.12.meta.cō.44.vbi vult ꝙ itelligētie mouētes ſm hoc diuersimode intelligunt primā intelligentiā ⁊ hoc tāqꝫ ꝓncipale intellectū ⁊ ad hoc accedit quelibet alia inferior. Unde dicit.sicut ciues in ciuitate diuersa agunt opera ſm ꝙ diuersimode ordināt actiones suas ad actionē primi ꝓncipis.sic intelligentie mouēt orbes ſm ꝙ diuersimode attendunt ⁊ itelligunt primā intelligentiā ⁊ eius actionē que est nobilissima actionū. Uide cōmentū qō plixum est. Illud autē ad qō intendit intellectus principalr est per se intellectū ⁊ nō ꝯsecutiue solū. (Argᵐ 2ᵐ) ℂ Item. Cōmē.ibidem arguit. Si primum intelligit aliud.ergo nō est primū:ꝓbatur ꝯña.qz illud est ꝑmuz qō nō indiget alio.5.meta.ca.de priori. Sed si itelligat aliō vt aliud ita ꝙ illud aliud nō poniꝭ in intellectione sui itelligere.ipsiuz poniꝭ indigere alio ad suā intellectionē.ꝗ nō est primū. Arguo ex hoc. Si primū haberet aliquid ꝑus se ab illo posset acqrere notitiā:⁊ hoc dicit de ꝑ se intellecto:de h enim arguit ꝑhs in ꝓposito. Sed nullū incōueniēs est ꝙ inferiores itelligentie habeāt ꝑmā priorē se:imo necessariū. Ergo possunt itelligere illud aliud qō est primū sicut per se intellectū. (Argumentū tertium) ℂ Itē. Idē arguit sic. Si ꝑmū itelligit aliud:tūc intellectus eius de potētia exiēs in actū erit motus ⁊ cū oīs motus sit a motore.ergo deus patiꝭ ab illo.ergo. Sz ꝙ inferiores patianꝭ a ꝑma sicut a per se itellecto nō est incōueniens cum sit nobilius ⁊ ipse sint entia possibilia vt primo articulo dicitur.ergo intelligunt alia.

Tertius articulus. Quō quelibet itelligentia itelligit superiora a se. Ubi ꝓbaꝭ ꝙ oēs itelligentie iferiores itelligunt aliud a se.s.oēs supiores tanqꝫ per se intellectū ⁊ nō ꝯsecutiue soluz. ℂ Primo ꝑ rōnes iaz factas. Iō deus itelligit se totū ⁊ alia consecutiue ⁊ nō sicut ꝑ se itellecta.qz nō pōt habere nobilius se ⁊ ꝑus se.vt habitū est. Sz quelibet inferior itelligētia habet oēs supiores se tanqꝫ nobiliores ⁊ priores.ergo quelibet inferior intelligit supiorez tanqꝫ per se intellectū. ℂ Confirmaꝭ. Cōmen.sic cōcludit. Impoſe est deū intelligere vilia.⁊ impoſe est ipsiuz itelligere nobilius se tanqꝫ per se intellectū cū nō sit aliud nobili⁹ se.ergo itelligit se tm̄.ergo nō negat in simili de deo qn quelibet intelligentia posset intelligere aliud a se tanqꝫ per se itellectū.dūmodo eēt nobilius:sz oēs supiores sunt nobiliores inferioribus.ergo ⁊c̄. ℂ Ad hoc est articulus.71.ꝙ scientia intelligētie nō differt a suba intelligētie.qz ibi nō est diuersitas intellecti ab itelligēte.nec diuersitas itellectorū.error. ℂ Probaꝭ ꝑ auctoritatē in ꝯtrariū ⁊ soluiꝭ in ꝑmo ar. in rñsione argumēti tertij.scda soluetur infra arti.5.in fine:vbi oñdetur ꝙ loquiꝭ de intellectione qua itelligentie itelligunt inferiora se:⁊ non qua itelligunt primā intelligentiā ⁊ alias supiores. (Nota) ℂ Nota ꝙ quelibet intelligētia inferior cuiuscūqꝫ ordinis fuerit intelligit oīa supiora se:sic ꝙ actus intelligendi est causat⁹ efficienter in itelligentijs inferioribus ab ipsis itelligentijs superiorib⁹.tanqꝫ ab obiecto efficiente actū intelligendi:⁊ hoc ſm passiuos.saltiz intellectus inferiorū moueꝭ a ꝑma ⁊ supioribus vt ipse intellectus eliciat actuz itelligendi ſz actiuos. De hoc dis.23.ar.4. Qō ꝓbaꝭ. Qz cū in ꝑmo arti. sit ꝓbatum(ad quē recurras)ꝙ nulla itelligentia ꝑter ꝑma sit purus actus.sed ens in potētia quodā modo:⁊ ens in potētia natū est extrahi de potētia i actū per aliqō vere agens(vt dicit Cōmen.cō.44.vbi diffinit qd est vere agens)⁊ nō supficietenus.sequr ꝙ oēs itelligētie preter ꝑmaz intelligāt sic ꝙ prima itelligētia causat notitiaz suaz in itellectu earū(⁊ hoc dico ſm passiuos)vel saltē efficienter mouet intellectū earū vt eliciāt actū intelligēdi(ſm actiuos)ſm ꝙ proportionabilr dicimus in nobis de isto itellecto respectu actus intelligēdi:⁊ eodē modo arguēdū est de oībus intelligētijs inferiorib⁹ respectu superiorū. ℂ Hec est imaginatio ꝑhi ⁊ Cōmē.12.meta.vbi ꝓbat ꝙ deus est actus purus.⁊ ꝙ act⁹suus non pōt causari in se ab alio:qz si nō esset actus purus haberet aliqd extrahēs ipm de potētia ad actū:arguo. Ergo vult ꝙ oē qō est in potētia vere extrahiꝭ in actū. Cum ergo ex ꝑmo arti.sit probatū ꝙ intelligētie nō sunt actus puri.sequr ꝙ actus intelligēdi vl̄ aliqua excitatio ad actū saltē a nobilioib⁹ se pōt efficiēter causari in eis. ℂ Itē.12.meta.cō.51.ꝑhs ⁊ Cōmen.arguūt. ꝙ si ꝑma itelligentia itelligeret aliqd extra se talis itellect⁹ esset exiens de potētia in actū.⁊ eēt motus.⁊ oīs motus est a motore.quapropter deus patiꝭ ⁊ moueꝭ ab eo Et cū illō cōcedaꝭ in ꝓposito.ꝙ itelligentia inferior itelligit aliō a se opꝫ cōcedere ꝙ intellꝰ eius moueꝭ ab alio.s.obiecto ⁊c̄.

Quartus arti. Quō quelibet itelligentia intelligat se. Ubi dico ꝙ pōt teneri ſm Cōmen.ꝙ quelibet intelligentia itelligat se per essentiā.⁊ per hunc moduz ꝙ eēntia sua in rōne obiecti mouet seu excitat ꝓpriuz intellectū.vt ipsemet itellectus actiue eliciat actū itelligēdi se.ſz ponētes intellectū actiuū. Uel ſm ponētes intellectū passiuum.opꝫ ꝙ iste sit modus ꝙ essentia in rōne obiecti causat efficiēter ⁊ elicitiue ipsiuz actū in suo itellectu(vt dictuz est) in tertio articulo de mō cognoscēdi alia a se. Qz aūt intelligat se haberi pꝫ.12.meta.cō.51.vbi dicit ꝙ itellectus noster nō itelligit se nisi ꝑ accidēs.⁊ hoc est(vt dicit)qz itellect⁹ in nobis ⁊ intellectū nō sunt idē oībus modis. Infra in hꝭ que nō sunt in mā cōtrariū est:⁊ dicit ꝙ sicut videmus ꝙ sciētia ⁊ res scita sunt idē(qō verū ē obtiue vt supra i ꝑmo arti. dicit in rñsione ad 3ᵐ argumentū)quāto magis debet eē in rebus intelligentibus qbus mā nō admisceꝭ ⁊ nō sunt nisi forma ⁊ eēntia signās eē rei. ℂ Ex quo arguo vlteri⁹ ꝙ quelibet itelligit se ꝑ essentiā. Uult.n.ꝙ quelibet itelligit se.nō ꝑ accidēs(sicꝭ intellꝰ noster itelligit actū nostrū)ſz ex hoc ꝙ

quelibet est forma & eẽntia signãs esse rei. Si igit̃ quelibet intelligẽtia per essentiã suã est forma. & eẽntia signãs eẽ rei. ergo p eẽntiã suã imediate itelligit se. Utrũq3 sit declarat̃. s. q intelligit se. & modũ quo itelligit se. Declarat̃ eniz in pmo articulo q quelibet itelligẽtia in se includit actũ & potentiã. Est. n. in potẽtia q2 nata est pfici per actũ suum. & est in actu dupl'r. Tu3 q2 est qõdã ens actu itelligibile. & est quedã nã intellectualis seu intellectiua: s3 intelligẽtia vt est in actu vt sic h3 rõnem agentis. & vt in potẽtia h3 rõnem patiẽtis. ergo ipsa eẽntia angeli vt in se est qõdam ens itelligibile in rõne obiecti. nata est efficiẽter causare in pprio itellectu actũ intelligẽdi se: & hoc sm ponẽtes intellectum passiuũ. Uel ipsa eẽntia vt est quedã natura itellectiua efficienter põt elicere actũ intelligẽdi seipam (sm ponẽtes intellectũ actiuũ) & ita sm oẽm opinionẽ ta3 ponentiũ intellectũ actiuũ q3 passiuũ habet̃ ppositu3. s. q angelus intelligit se per essentiã sua3. & ita de circulatiõe h3 bene locũ in virtute 2uersiua supra se. Et ad hunc intellectũ currit 5ª ppositio de causis vbi dicit̃. Omnis sciens qui scit eẽntiã sua3 est rediẽs ad essentiã reditione cõpleta. ℂ Nota q istã ppõnem exponit Cõmẽ. ibi siue intell's sit passiuus. siue actiuus. dicit q ppositio ẽ vera: q2 scientia nõ est nisi actio itelligibilis: ex qua ppositiõe potest formari talis rõ. Sciẽtia nõ est nisi actio itelligibilis: s3 ois sciẽs q scit eẽntiã sua3 h3 ipa3 in rõne itelligibilis. g ois sciens qui scit eẽntiã suã habet actionẽ suã circa seipsum: & sic ppositio est vera. q redit ad seipsum reditione cõpleta. ℂ Ista ratio cõcludit sm ponẽtes itellectũ passiuũ. fundãtur eniz sup hac ppositione. quia sciẽtia sciẽtis essentiã sua3 causat̃ in seipso in rõne obiecti itelligibilis. Scdo exponit ea3 Cõmẽ. p illis q ponũt intellectũ actiuũ. Dicit eniz. q ppositio est vera q2 scientia sciẽtis scientiã sua3 est ex eo q est sciens ad eũ qui est scitũ. S3 actus q est ex sciẽte qd est sciẽs inquantũ sciens est nõ inquantũ scibile. est actus sciẽtis elicitiue & non est obiecti elicitiue. Si g intell's poneret̃ elicere actũ itelligendi actiue adhuc vult Cõmẽ. saluare q scit eẽntiã suã & redit ad eã reditiõe cõpleta: & ita habet̃ ppositu3. q2 siue intell's sit passiuus siue actiuus angelus poterit itelligere ppriã essentiã. Quare op3 ponẽtes intellectũ passiuũ. (si velint saluare q ãgelus itelligat se) ponere q idẽ subto põt in se agere. P3. q2 Gotofredus quolibeto. 6. versus finẽ ibi. s3 illud nũq3 &c. nescit soluere istud argumentũ. Uñ cu3 arguat̃. ibi. q spẽs que est in intellectu agit in intellectũ. & tñ nõ sunt subiecto idistincta dicit q qñ angelus itelligit alia: puta supiores angelos p spẽm eorũ. & hoc est sic q iste spẽs sũt determinãtes & habilitãtes ad obiecta in v̉tute luminis eterni sunt mẽtes eorũ irradiãtes. & sic illud qd mouet eorũ mentes in specie est ipsum obiectu3. & ita agens & patiẽs distinguunt̃ subto. Tũc arguo. Qñ angelus intelligit ppriam essentiã & intuitiue: hoc non est per aliã spẽm repñsentantem seipm (q2 tunc solũ cognosceret se abstractiue ẽt si cognosceret se mediãte specie sui) nihilomin⁹ obiectũ relucẽs in spẽ est ipsemet angelus. ergo si illud itelligere sit pati oportebit ponere. q illud qd mouet intellectũ sit ipsamet eẽntia ipsi⁹ angeli. & ita idẽ subiecto agit & patit̃. Ad h est demõstratio dis. 23. ar. 4. ℂ Ite3. Probat̃ sic. Q2 qui h3 tantã pspicacitatẽ in vi itellectiua. qd eniz põt in aliqd nobilius se poterit & in equale. vt habet̃ a Pho. 3. de aia dicẽte q cũ intell's intelligat aliqd valde itelligibile nõ minus itelligit aliqd paruũ itelligibile s3 & magis. S3 vt pbatu3 est arti. 3. q̃libet itelligentia h3 tantã perspicacitatẽ q itelligit supiores & p essentiã cũ p essentiã sunt forme & eẽntia signãs esse rei qñ sunt psentes. ergo &c. ℂ Itẽ. Sicut nõ repugnat sibi extrahi de potẽtia ad actũ p nobilius se. sic nõ repugnat p eque nobile: q2 Pho & Cõmen. per totũ habẽt solũ hoc pro impoßi. q intellectus obsequat̃ ei qd est sub eo in ordine. non aũt hoc pro impoßi de eo qd est supra se vl' idẽ sibi. vt p3 in pncipio cõ. Sed eẽntia angeli nõ est sub se in ordine sed eadem vel equalis. g & a ppria eẽntia põt moueri vt itelligat. ℂ Ite3. 3° de anima cõ. 8. dicit. Abstracte sube intelligũt modo contrario. iste eniz intell's eorũ nõ est aliud in itẽtione per quã sunt intellect⁹. & ideo (vt dicit) quelibet itelligit se eẽntial'r nõ accidẽtal'r & hoc vt dicit pfectius in hoc q nihil itelligit extra se. Ex quo articulo Cõmẽ. vult q quedam intelligentia itelligit se modo 2trario quo pma itelligẽtia intelligit q ad hoc q pma intelligẽtia nihil intelligit extra se. Sed tñ 2cedit q intelligit se nõ aliud: pma intelligit se ita q nõ est per intẽtionẽ additã p quã intelligit. q2 in hoc nõ facit differentiã. vt p3 ibidẽ: & hoc est ppositũ q quelibet itelligentia itelligit se p essentiã sicut pma. ℂ Itẽ. Angelus intelligit se. Aut ergo per essentiã. & habet̃ ppositu3. Aut per silitudine3 essentie informantẽ intellectũ: & tunc sequit̃ ppositu3. Quia si intell's qui est in pfecto suo cõplemẽto põt exire in actu3 p aliqd vt habẽs esse diminutũ: multo magis poterit p aliquid hñs esse pfectũ: sicut color diminut⁹ põt in actũ suum. ergo & color pfectus. S3 intell's angeli p naturã suam est in vltimo cõplemẽto & nõ vadit paulatine de impfecto ad pfectũ. sicut intellectus noster q pmo est mãlis postea in habitu tandẽ adeptus & eẽntiali. vt relucet in spẽ. h3 esse diminutũ: & vt in se h3 esse pfectũ. Ergo si vt relucet in spẽ & silitudine sua sit pncipiũ opõnis: multo magis ipsa eẽntia in se est sic pncipiũ intelligẽdi: pbo minorẽ: q2 intell's qui est in pfecto cõplemẽto suo respicit obiectũ suum imediate nullo alio repñsentatiuo. ℂ Hoc pbatur lib. 1. q. 1. ar. 3. vbi probatur q intell's adeptus qñ erit pfecte adeptus nõ depẽdebit ab intellectu in habitu. s3 itelliget se & subas sepatas vt sunt in seipsis: & idẽ vult de alijs intelligẽtijs. Dico ergo q angelus itelligit se p essentiã suã. ℂ Dices. agẽs d3 esse pfectius passo siue nobilius. s3 nihil est nobilius se. ergo &c. ℂ Rñdeo q eẽntia angeli vt est in actu est nobilior seipa vt in potentia. & sic agit in seipam (vt dictũ est.)

Instantia. Rñsio.

Quintus articulus. Quõ ãgelus itelligit inferiora se. Ubi dicit̃ sm Cõmẽ. q inferiora se nõ itelligit sicut per se itellecta. s3 cognoscendo se ex pfectione illi⁹ actus quo distinguit in cognitione sui. itelligit alia inferiora cõsecutiue: sicut si aliqs cõprehẽderet pma pncipia & semp sisteret in speculatiõe eorũ ex pfectione actus quasi cõsecutiue cognosceret oẽs 2nes: nec tñ per positũ transiret intellectus suus sup 2clusiões sicut sup obiã per se speculata. Hoc in simili diffuse pbatur lib. 1. dis. 39. arti. 1. Q2 autẽ nõ intelligit aliud a se qd sit inferi⁹ & h tanq3 per se itellectu3. Probatur Cõmen. 12. meta. cõ. 51. pbat q primũ non intelligit aliud a se. q2 illud qd intelligit qdcũq3 & hoc tanq3 per se itellectu3 reducens intellectũ de potẽtia in actũ itellectus eius obsequitur illud qd intelligit: q2 semp est sub eo in ordine. Arguo: sed angelus non põt obsequi inferiorib⁹ se vt sit sub illis in ordine. ergo &c. ℂ Itẽ ibidẽ. Qd intelligit aliud tanq3 per se intellectũ transmutatur in substãtia sua: & oẽ illud qd transmutat̃ possibile est vt transmutet̃ in vili⁹. Arguo: eque est cõtra ordinem nature sue modo q q̃libet intelligẽtia in nãli opatione sua transmutet̃ in vilius sicut de pma: s3 si intelligit inferius tanq3 per se intellectũ transmutat̃ in substãtia sua sm Cõmen. & per 2ñs põt transmutari in vilius a simili sicut de pma intelligẽtia. ℂ Cõfirmat̃ p Cõmẽ. manifestu3 est q pncipiũ nobilissimũ nõ acqrit nobilitatẽ sua3 nisi per actionẽ sua3: si ergo deus itelligit vilia sua actio est vilissima actio actionũ. Arguo. sicut nec pma acqrit nobilitatẽ nisi per actionẽ sua3 sic nec quelibet alia. vt dicit in pncipio cõmẽti itellectio est pfectio itelligẽtie. Sed eque suo modo est impoßĩe in alijs itelligẽtijs sicut in pma vt nobilitas sua sit itelligẽdo vilia. ergo &c. ℂ Hec est intẽtio Cõm. 12. meta.

12.meta.cõ.51. Ubi postq̃ cõcludit q̃ pma itelligẽtia non põt itelligere aliqd extra se:q2 nihil est nobilius se.ꝛ in hoc medio quasi reducit oẽs rationes suas circa mediũ cõmẽti. eodez modo versus finẽ cõmenti idistincte loqtur de pma ꝛ de oĩbus alijs intelligẽtijs:ꝛ dicit q̃ nõ est multitudo itellectorũ in his sicut in itellectu humano:ꝛ infra dicit q̃ pma itelligẽtia nihil itelligit extra se cũ sit simplex:tñ eniz itelligit se:ꝛ addit.sic dz eẽ in alijs intelligẽtijs abstractis:sz pma est simplicior. Arguo. Sub eodẽ mõ quo phs cõcludit q̃ pma intelligẽtia nihil itelligit extra se sed se tñ:ꝛ non est ibi multitudo intellectorũ.sub eodez cõcludit q̃ sic dz eẽ in alijs itelligẽtijs abstractis.s.q̃ q̃libet itelligit se tñ.ꝛ nõ est ibi multitudo itellectorũ. Sz in toto illo pcessu(vt deductũ est)loqtur de itellectiõe dei:q̃ itelligit se tñ ꝛ nullo mõ inferiora se nisi solũ ꝯsecutiue:q2 sunt minus nobilia.ergo de alijs itelligẽtijs idẽ intẽdit.s.q̃ cõparando supiora ad inferiora itelligit se tñ.ꝛ nihil ab inferiorib⁹ itelligẽtijs minus nobilibus nisi ꝯsecutiue solũ sicut infra dicit statim de pma itelligẽtia q̃ scit se tñ:ꝛ hoc est scire alia ꝯsecutiue:vt pz de eo q scirẽt calorẽ tñ,esse nõ dĩ nescire calorẽ in reliqs calidis. De hoc reqre satis lib.1.dis.39.ar.1.

Instantia ¶ Cõtra.si angelus itelligit oĩa inferiora se ꝯsecutiue aut q̃ eẽntia sua ꝯtinet oĩa virtualr seu eminẽter vel formalr:nõ formalr pz,nec eminẽter q2 iste modus cõtinẽdi est deo pprius. ¶ 2⁰ intrinsecũ est actui terminari p obiectũ cognitũ:sed inferiora sunt obiecta cognita:ergo terminãt.ꝛ ita nõ intelligunt̃ solũ per itellectionẽ sue eẽntie.

Rñsio ¶ Ad primũ dico q̃ tertiũ est dare.s. representatiue. Xbi gratia.fm ponẽtes spẽs.spẽs rose representat rosaz in eẽ itelligibili:nullus tñ dicit q̃ eminẽter cõtinet rosaz,sic in pposito. Et ideo q2 cõtinere rẽ in eẽ representatiuo est cõtinere in eẽ diminuto:ergo ex hoc nõ dz argui ꝛc. Quere declarationẽ istius solonis.q.sequẽte arti.4. ¶ Ad 2ᵐ intrinsecũ est actui ꝛc.falsuz est p obiectũ cognitũ solũ ꝯsecutiue qð pono in pposito. Aliq dicũt q̃ quelibet itelligẽtia itelligit ꝯsecutiue oĩa inferiora itellectione diuine eẽntie.sed hoc est verũ itellectione que est in verbo.

¶ Distinctio. VI. ¶ Questio. I.

¶ Preterea sciri oportet qm̃ sicut de maiorib⁹ ꝛ minorib⁹ qdaz ꝑstiterunt,ita de vtroqz gradu qdam corruerũt,inter quos vnus fuit oib⁹ alijs cadentibus excellentior,nec inter stantes aliquis eo fuit dignior ꝛc.

Utrum sit ali⁹ modus quo angelus cognoscat naturalr alia a se magis possibilis aut mag̃ pbabilis q̃ modus positus a Cõmẽ.ponẽte q̃ cognoscit alia p essentiã suam vel per essentias eorum.

Hic primo ponã opiones theologoꝝ ponẽtiũ angelos itelligere p habitus aut spẽs. ¶ 2⁰ ostẽdam qð bene est verũ q̃ aliqd creatũ põt rep̃sentare oĩa cognoscibilia ab angelo. ¶ 3⁰ q̃ illud nõ est habitus vel spẽs. ¶ 4⁰ q̃ illud põt eẽ eẽntia angeli cognoscẽtis. ¶ 5⁰ habito q̃ sit possibile q̃ eẽntia angeli rep̃sentaret oĩa itelligibilia alia a se an hoc sit magis pbabile q̃ positio Cõmẽ.qui ponit q̃ itelligit supiora se p eẽntias suas ei express͛ obiectas ꝛ inferiora ꝯsecutiue solũ p hoc q̃ itelligit ppriaz essentiã vt habitũ est dis.5.ar.3.ꝛ.5.

Opio 1ᵃ Argᵐ 1ᵐ Primus articulus de mõ cognoscẽdi angeloꝝ alia a se. Ubi dicũt quidam Henricus quoli.5.q.14.q̃ in angelo est vnus habit⁹ concreatus q rep̃ntat eis oĩa itelligibilia. Ille eniz habit⁹ hz nẽciã habitudinẽ ad oẽ pp qð rep̃sentauit ipsuz:ꝛ ipse habit⁹ est plura itelligibilia virtualiter.pp qð rep̃sentabit plura imo infinita si essent.ergo.

Argᵐ 2ᵐ ¶ 2⁰ dicunt q̃ iste habitus naturalr inclinat potentiaz ad intelligendũ sicut grauitas ipm graue. Sed magis naturaliter ppriaz po^{tẽtiã} iclinat ad hoc intelligẽdũ quãto eẽntiali⁹ ordinat ad vnũ magis q̃ ad aliud:puta ad cognitiõez suppsĩ q̃ alterius. vel essentie magis abstracte q̃ minus abstracte.

Argᵐ 3ᵐ ¶ Tertio dicunt q̃ iste habitus sic subest imperio volũtatis q̃ voluntas imperat itellectui itendere in hoc pmo ꝛ in illud post.vel ecõuerso.ꝛ sic de oĩbus alijs intelligibilibus.tũc iste habit⁹ determinate tẽdit in illud fm volũtatis iperiũ:qualr aũt h̃ oĩa ꝯgrue fiũt p habitũ magis q̃ p spẽs ipressas magis clare dicit versus finẽ in qõne.ibi q̃ quidaz habitus dupliciter põt ꝯsiderari ꝛc.

Opio 2ᵃ Argᵐ 1ᵐ ¶ Alij Thomas non ponẽtes talẽ habitũ vnũ saltẽ in angelis supiorib⁹ nõ ponũt distinctas spẽs. Sz dicũt q̃ p vnã vliorem spẽz pñt cognoscere multa distincta:ꝛ hoc ꝯfirmatur p Dionysiũ.12.celestis hierar. Angeli supiores hñt habiliorẽ sciaz q̃ iferiores.

Argᵐ 2ᵐ ¶ Itẽ. Supiores sũt ppinquores deo itelligibilib⁹ sicut i entibus:ergo sicut deus per vnuz itelligit oĩa:ita que sunt sibi ppinquiora per pauciora media itelligũt.

Argᵐ 3ᵐ ¶ Itẽ. Hoc videmus in hominibus q minoris sunt pspicacitatis nõ intelligunt aliq̃ nisi distincte explicent̃:sz q sunt maioris in vno itelligũt plura:ergo a simili,quãto rõ aliq̃ est imaterialior alia tãto est vniuersalior vt de spẽ in sensu.ꝛ itellectu:sed intellẽs angeli superioris est actualior ꝛ imaterialior:ergo spẽs ei⁹.

Ꝯ Hĩ.x. ¶ Cõtra istã 2ᵃᵐ vt ponit spẽs ipressas est Henricus quolibeto.5.q.15.in pncipio:ꝛ habet alia argumenta satis infra ar.3.sed pro quãto ponit spẽs vles cõtra istã vĩ idẽ qð cõtra pmã. Ut q2 ponit vnũ cõe rep̃sentatiuũ. Ideo arguendo cõtra pmã,arguo cõtra istã.

Ꝯ pmã ꝛ 2ᵃᵐ opi. Scotus. ¶ Cõtra primã arguit qdaz. Scotus. Una rõ creata nõ põt eẽ rõ cognoscẽdi qdditates infinitas sine nõ tot quin plures ꝛ distincte:sed hoc ponit pma positio.ergo: pbatur maior.

Argᵐ 1ᵐ Quia vbi pluralitas numeralis arguit maiorez pfectionẽ ibi infinita pluralitas,arguit infinitã. Xbi gratia.si posse sil̃ portare plura põdera arguit maiorẽ pfectionez:ergo posse simul portare infinita arguit infinitaz. Sz aliqd distincte eẽ rõnẽ cognoscẽdi plures qdditates cõcludit maiorẽ pfectionẽ in ipso q̃ esse rõnez cognoscendi tñ vnam:ergo si aliqd põt esse ratio cognoscẽdi infinita distincte ipsuz erit infinitũ in pfectione:qð est impossibile. Patet etiam ista minor. Quia aliqua pfectio est rep̃sentare vnã quidditatẽ distincte:ergo rep̃sentare vnã ꝛ aliã simul distincte est maior pfectio. Quia ex quo vtrũq̃ est pfectio habere vtrũq̃ simul est maior pfectio.ergo maior est rep̃sentare plura simul distincte q̃ vnũ tñ.

Argᵐ 2ᵐ ¶ Itẽ. Omnis ratio cognoscẽdi simul distincte plura si sit vna habet vnuz obiectum adequatũ in quo pfecte includunt̃ omnia cognoscibilia per illaz si sint plura vt patet de eẽntia diuina. Sed ista ratio cõmunis que sic ponit̃ nõ põt esse hõ vna.ponit̃ eniz habere p obiecto oĩa creata.nulla aũt creatura sic põt esse vna includẽs rõnes oĩum.ergo. pbatur maior. Q2 vnitas posterioris naturalr depẽdet ab vnitate prioris:sed oĩs ratio cognoscẽdi que est pticipata.qð dico pp diuinã eẽntiã se habet ad obiectũ cuius est sicut mensuratũ ad mensurã. ꝛ per ꝯñs sicut posteri⁹ ad pꝰ:ergo vnitas eius est ab vnitate illius.

Argᵐ 3ᵐ ¶ Itẽ. Omnis rõ vna hz actuz vnum adequatũ:sed nulla ratio creata respectu istoꝝ pluriũ cognoscibiliũ ꝛ distincte põt habere vnũ actuz adequatũ.q2 fm istos itellectus angeli non põt simul distincte itelligere plures quidditates.ergo. pbatur maior. Quia omnis memoria põt habere intelligentiã.

Argᵐ 4ᵐ ¶ Itẽ. Impossibile est fm idẽ pncipiuz formale aliquid simul esse notũ ꝛ nõ esse notũ:quia cũ esset fm idez esset cõtradictio.sed angelus vnũ intelligibile põt itelligere nõ itelligendo aliud simul.ergo non habẽt idem principiũ formale representatiuũ. ¶ Dicunt ergo isti q̃ angelus distincte cognoscit disperata p distinctas species.ꝛ h̃

vt dicūt pp istas quatuor rōnes. Et addūt q distīcte spēs ille realr dīnt ab ipsis ēentijs cognitis. Qd sic pbant. Qr angelus qlibet pōt cognoscere rez pter hoc q sit sibi p̄sens p eēntiā: sed talis cognitio necessario est per aliud ab essentia sua quo ipsa sit p̄sens itellectui. ⁊ illud vocant spēm. ergo ⁊c. Et addunt q angelus pōt itelligere seipsuz p spēz. Qd pbant. Quia illa cognitio que cōpetit supiori angelo ex genere suo nō repugnat cuilibet inferiori. ⁊ respectu suiipsius: sz (vt dictū est) cuilibet angelo taz superiori q̄z inferiori cōpetit cognoscere per spēm. ergo ⁊c. ¶ Dicunt tñ intelligendū q h qd angelus pōt se ⁊ alia itelligere per spēm differentem ab eēntia sua. verū est in cognitione abstractiua nō intuitiua: ⁊ cognitione abstractiua tali pōt angelus cognoscere deū naturalr ēt per speciē: vt supra habetur dis. 4. arti. 3.

3 Scoti. Arg^m p^m

Secundus articulus. An angelo p aliqd creatū possint oia repñtari. Ubi ɔtra istā opionē arguo p pprias rōnes. p̊ sic. ¶ Si aliquid ipediret q aliqd creatū. videlicet eēntia angeli. eēt ratio cognoscendi oia cognoscibilia ab eo nāli cognitione que sunt infinita. hoc esset (vt dicunt isti in p̊ma sua rōne) q in aliquo creato ⁊ ad genus ⁊ ad spēm limitato eēnt infinite. Hec ēt est rō Thome p̊ma parte summe arti. 55. qōne p̊ᵃ. ⁊ 2ᵒ cōtra Gentil. ca. 97. Sed hoc nō seqtur pro alio. posito q eēntia angeli distīcte repñtet oia cognoscibilia ab eo. ⁊ hoc quo ad cognoscibilia ab eo nālr de quo est qd. ergo ⁊c. pbatio minoris. Prio qr si ponat q eēntia angeli vna existens sit plura. ⁊ quodā modo distincta in plura ⁊ distincta in repñtando sicut est de ente qd est idez vni per essentiā: ⁊ tñ distinctū ⁊ plura in repñtando (vt pbatur p̊mo di. 33. articulo. 2.) ⁊ p aliquos idez est de essentia diuina respectu creaturarū (vt probatur 1. lib. dis. 38.) non seqtur pp hoc q sit distincta in pfectiones distinctas ⁊ per ɔ̄ns nec infinitas: qr iste distincte repñtatiuitates nō addunt aliqd supra essentiā si ponant. nisi diuersos respect⁹ ad diuersa cognoscibilia: sicut idee ⁊ ideata. Sz respectus fm cōem opionez nullā pfectionē dicit supra fundamentū: ⁊ cōcesso q respect⁹ diceret pfectionē adhuc non seqtur q erūt infinite pfectiones. Quia aut loqmur de illis repñtatiuitatibus ita q sint in actu. ⁊ tunc certū est q nō sunt infinite. qr nec representata in rei veritate sunt infinita in actu. Aut in potētia/ ⁊ tunc aut de talib⁹ potētialibus que nūq̄ erūt in actu ⁊ de talibus nō est ipossibile eē infinitas. Aut de talibus potētialibus que aliqñ erunt in actu ⁊ de talibus potētialibus nō est dare infinitas. qr si potētiales ordinate ante actū eēnt infinite ēt in actu eēnt (vt arguūt Phs ⁊ Cōmē. 3. phy.) tantūdē cōtingit eē in actu ⁊c. qd est ipossibile: ergo nullo mō possibili seqtur q in angelo erūt infinite pfectiones posita hypothesi.

Ad p̊mū Sco.

¶ Per hoc ad primū quia falsuz supponit q. s. angelus cognoscit infinita. Et hoc cōcesso nō seqtur incōueniēs: qr nō plus repugnat itelligere īfinita p īfinitas repñtatiōes q̄ per infinitas spēs. aut p īfinitas rōnes sicut per finitas spēs quorū alterū oportet te ponere.

Ad scōm ⁊ tertiū.

¶ Itē. Si aliqd ipediret quare vnū creatū distīcte nō posset repñtare aliqua multa hoc eēt qr ibi nō inueniret obiectū adequatū. vt dicunt in 2ᵃ rōne sua. Ergo cū hoc inueniē posito q ipsa essentia angeli distincte repñtet oia que naturalr pōt cognoscere. qr tūc ppria eēntia erit obiectū vnū adequatū respectu sui itellectus in quo obiecto relucebant. ergo ⁊c. Et vltra cū habebit obiectū adequatū poterit habere actū adequatū sed nō posset habere actū adequatū qr ponebatur ipedimentū in tertia rōne. igit nihil ipedit. Uel arguitur q ens qd est cōmune ad oia itelligibilia eēt obiectuz adequatū. per hoc ad 2ᵐ ⁊ tertiū.

Ad q̄rtuz

¶ Itē. Si aliqd ipediret hoc esset qr cuz representatiuū esset vnū nō posset angelus intelligere aliqd vnuz/ nisi sil' intelligeret oia vt dicūt in q̄rta sua ratione. sed hoc nō ipedit quia cuz vnūqdq moueret fm ppriam formā quā haberet in illo vno representatiuo ⁊ illo posito q eēntia distincte repñtaret oia haberēt formale esse representatiuū distinctū: ergo vnū posset mouere intellectū. ⁊ intelligi sine alio. Et per hoc ad quartū: si ex pprijs rōnibus arguitur cōtra eos q vnū creatū pōt distīcte representare oia naturalia cognoscibilia ab angelo. ¶ Uñ ⁊ per hoc patet rñsio ad argumēta Scoti. qr in quolibet accipit aliquā ppositionē falsaz vt pbatū est ⁊ maxime in casu proposito vbi aliquid vnum in se existens est multiplicatum solum in representando.

Scotus.

Tertius articulus. An tale creatū sit habitus vel spēs. Ubi iste. s. Scotus cū alijs ponūt q necessario ad hoc q aliqd intelligibile intelligat iprimetur species illius itelligibilis in intellectu vt per illā spēm intellect⁹ informet. ⁊ determinet ad illud intelligibile ita q nō ad aliud p illo tunc. Qd pbant p̊mo per auctoritates. 2ᵒ per rationes.

Arg^m p^m

¶ Primo sic per Phm. 3. de anima. aia est locus specieruz nō tota sed intellectiua. ergo in intellectu oportet necessario ponere spēs ipressas.

Arg^m 2^m

¶ Item tertio de aia dicit Aristo. Aia est quodāmō oia: sz nō pōt esse oia p realē cōmistionē. ergo opz q sit oia per spēruz obiectorū ipressionē: ⁊ hoc est q dicit ibidē. q qr lapis nō est in aia. ideo spēs lapidis est in anima.

Arg^m 3^m

¶ Itē tertio de aia dicit cōmē. 3. q intellectus nō habz de positione nisi formā quā cōprehendit. ⁊ Cōmē. formam vocat spēm. ergo in intellectu necessario sunt spēs impresse.

Arg^m 4^m

¶ Per rōnem arguunt sic. Omnis cognitio fit per assimilationē. ergo ante cognitionē opz potentiaz assimilari obto. Sed potētia ante cognitionē nō pōt assimilari obiecto nisi p spēm ipsius obiecti. ergo ⁊c.

Arg^m 5^m

¶ Itē. In oī cognitione opz obiectū esse p̄sens ipsi potētie. sed obiectū materiale nō potest eē p̄sens potētie in esse materiali fm seipm. ergo p vnā similitudinē. Sed talis similitudo ab oībus vocat species. ergo ⁊c.

Arg^m 6^m

¶ Itē. Qdcūq aliqd est determiatū ad aliqua plura opz q si debeat habere actionē vel passionē circa aliqd illorū qd determinet ad aliqd vnū. qr fm Phm 2ᵒ phy. a cōtingēti equalr nulla puenit actio. Sed intellect⁹ poss̄is ex se nō determinat ad aliqd vnū itelligibile qr intell's poss̄is ex se nō determinat ad aliqd vnū itelligibile. qr intell's poss̄is fm Phm 3ᵒ de anima/ est illud quo est oia fieri. ergo opz q p spēz determinat. ergo ⁊c.

Arg^m 7^m

¶ Itē. Oē qd est in potētia eēntiali necessario reducit ad actū per actū primū: sz itellectus possibilis añ intelligere est in po^a eēntiali. qr fm Phm est sicut tabula rasa ⁊c. ⁊ spēs est actus p̊mus. ⁊ act⁹ itelligēdi est actus scd's: ergo añ actū itelligēdi opz spēm informantē in itellectu ponere.

Arg^m 8^m

¶ Itē. Actiōis nō est actio sic termini. 5. phy. sed oīm hz actionē aliquā que est actio tunc intellectū ante actuz fm oēs. igit illius actionis nō poterit esse termin⁹ alia actio. Sz actus itelligēdi est actio. g̊ inter has duas opz ponere aliquā formā manentē que sit terminus p̊me actionis obiecti talis forma est spēs. g̊ ⁊c.

Arg^m 9^m

¶ Itē. Aug. 11. de trini. ca. 2. vult q notitia paritur a cognoscēte ⁊ cognito sed vult q spēs a solo corpore iprimit: sed si eēnt idē non concurrerent eis diuerse cāe. igit ⁊c.

3 Scoti. Arg^m p^m Angelus nō cognoscit p habitum.

¶ Cōtra Sco. Primo ondo q illud vnū cōe creatū repñtatiuū sic. nō ē habit⁹ vn⁹ vel spēs vna. De habitu in spāli sic. In pposito loqmur de cognitiōe naturali angeli que est simplr p̊ma in eo ⁊ nō illa que posset eē per habitū memorialē gñatuz ex actib⁹. Sz cognitio nālis p̊ma nūq̄ est p habitū. qd pz per Phm. 3. de aia qr illā cognitionē nālē ad quā p̊ ponit intellectū deduci de po^a eēntiali ad actū primū nō ponit fieri per habitū. sz illaz qua deducitur 2ᵒ de accidētali ad actū ponit fieri p habitū intell's cum añ singula sciat. igit p̊ma cognitio nālis nō est per habitus. Hoc pz p theologos. Qr theologi ponūt qd prima cognitio supnaturalis que est p habitum fidei ⁊ in quā nō pōt ex sua nā nō est apta ⁊ prompta ad talē actū: sed respectu eoz que

naturaliter

nātr cogścit de quo loqmur in ꝓposito suus itellō est aptus natus. igit respectu taliū nō opȝ ponere habitū. ¶ 2° cōtra habitū ꝛ spēm simul arguo sic: ꝛ maxime cōtra rōnē Scoti q ponit ꝙ spēs p̄cedit in potētia reducēs ipsaȝ de po° essentiali ad actū. Et p̄mo ondo ꝙ nō p̄cedit actuȝ itellectus. Qr si ponatur talis habitus in itellectu vel spēs que sit forma itellect° hēbit rōnē formalē ipressaȝ in intellectu ꝛ p̄cedentē primū actū intelligēdi. sed talis formalis rō p̄ma itelligēdi nō est ipressa in itellectu. ergo ꝛc. Maior pȝ ꝛ est ꝯcessa ab vtroqꝫ: nō eniȝ isti ponūt aliquē habitū in alio q̄ȝ in intellectu nec alij speciē sȝ differunt. qr spēs p̄cedit actū intelligendi. habitus vō nō. Minor ꝓbatur eē de intētione Phi in intellectu nostro, ꝛ a maiori. in intellectu angeli. Qr si intellēs noster sine specie ipressa pōt in omnē expressum sibi lumie itellectus agentis. a maiori vel saltē a pari poterit intellect° angeli in ea que sibi exprimunt in sua eēntia in eē representatiuo de quo habet 2° arti. Assumptū ꝓbo per Phm 3. de anima. Qr primū qd̄ ponit recipi in itellectu nostro ꝛ an̄ qd̄ nihil vocat spēm. ꝛ ibi vult ꝙ itelligere est p̄muȝ qd̄ recipit in aīa. Unde dicit sic. Illud quo itelligit aīa. s. itellect° nihil est eorū que sunt an̄ intelligere. ergo apud Phm intelligere ꝛ spēs idē sunt. Minor pȝ. ¶ R̄ndetur ad ista. Qr Phs loquitur. ꝙ nō opȝ ꝙ itellectus sit mistus ex oībus ad hoc ꝙ itelligat oia: ꝛ hoc est ꝙ dicit. ꝙ nihil est eorū que sunt ante itelligere. s. quantū ad realē cōtinentiā vel mistionē eorum stat tn̄ ꝙ sit ante itelligere q̄libet eorū p spēs intētionales. ꝛ representatiuas eorum. cōtra hoc est ꝓcessus sequens, qr infra exp̄sse rn̄dens ad q̄ōnē antiquorū qualr̄ itelligeret si nō eēt mistus ex oībus ita ꝙ nature oīum in ipso eēnt. ꝛ facit argumentū ꝙ sic ꝓcisse. si itelligere sit pati: qr cū agēs ꝛ patiēs habent aliqd̄ cōe. g̃ si itellēs patitur ab hoc vel ab alio obiecto opȝ ꝙ habeat intra sui naturā cū hoc vel illo obiecto ꝛ sic de singulis. R̄ndet ꝙ itellect° in potētia est itelligibilis nō actu anteq̄ȝ intelligat. sed opȝ sic esse in intellectu sicut est in tabula in qua nihil est actu scriptum. ¶ Ex hoc 2° arguo 3 Scotū ꝙ p talem spēm p̄uiā nō reducit de po° essentiali ad actū. imo ꝙ p̄mo reducit de potētia ad actum p intelligere. Qr vt dictū est. Phs vult dicere ꝙ nō opȝ ad hoc ꝙ intellēs patiat aliqd̄ ab obiectis ꝙ aliquā habeat infra nām formā similē eis sicut nec tabula nuda anteq̄ȝ recipiat picturā. sed solū ꝙ ipsa sit in potētia naturali ad receptionē taliū passionū. sicut tabula seipsa est in potētia ad picturā. Et h̄ est qd̄ dic̄ ꝙ intellēs est in po° itelligibilia. ꝛ viterī° ꝙ tunc p̄mo est silis p aliqd̄ sibi superadditū ipsi intelligēti qn̄ actu itelligit. ꝛ nō priusq̄ȝ intelligat. Imo mediāte actu ad eoruȝ eē simile in intellectu. In actu eniȝ itelligendi resplendent obiecta in esse cognito sub mō eorū existētie extra: sicut p̄mo tabula nō similatur alijs depictatis anteq̄ȝ sit actus depingēdi recept° in ea sed mediāte actu acqritur color vel figura vel imago in tabula depicta. Et hoc est qd̄ dicit: sed actu nihil anteq̄ȝ itelligat sicut est in tabula in qua nihil scriptū. Sed hoc totum esset nihil nisi p intelligere reduceret p̄mo de potētia essentiali ad actū. igit. Et intēdit talem rōnem. Qd̄ est in potētia eēntiali primū qd̄ recipit est actio qua transit ad formā: vt pȝ in tabula nuda. Sed intellect° est in potētia essentiali. g̃ primū receptū est itelligere ꝛ post est res intellecta ꝓducta in eē intellecto simili mō existentie sue extra (vel aliqs habitus quātocūq̄ȝ iperfectus non curo) in quo esse simili mō splendeat obiectū. sic nō p̄cedit similitudo obiecti ipsuȝ itelligere. sed cōnascit cū eo. ¶ Itē. Supra istā lr̄am Phi ꝙ intellectus nihil est ꝛc. dicit Cōmē. cō. 13. ꝙ qn̄ intellēa exit de illa potētia remota s̄m quā est in po° essentiali ad intelligendū. eo ꝙ p naturā suā est potētia itellectiua ꝙ nō opȝ ponere aliquā dispositionē mediā in intellectu p quā ꝯstituat in potētia ꝓxima ad hoc ꝙ itelligat sicut contingit in sensu. ꝙ inter potētiā remotā ꝛ spām ꝯtingit in organo ponere aliquā spēm p quā visus est in ꝓxima dispōne ad videndū. sȝ ponētes spēm in intellectu ponūt istā dispōneȝ mediā iter potentiā essentialē que est po° remota. ꝛ inter p̄mū itellectū ita ꝙ ꝯstituat intellectū in potētia ꝓpinqua. g̃ ꝛc. Ait enim sic Cōmē. Et hoc exēpluȝ qd̄ inducit est valde simile dispositioni intellēs q est in po°. cū itellectu q est in actu. Quēadmodū. n. tabula nullaȝ hȝ picturā in actu sȝ in po° ꝓpinqua actui. ita in itellectu materiali nō est aliqua formarū intellectarum quas recipit nec actu nec in potētia ꝓpinqua actui. ¶ R̄ndet adhuc ꝙ Phs vult ꝙ nō sit ponēda spēs vt sit itellectui rō recipiēdi. sicut nec in tabula est ponēda dispositio media iter potentiā receptiuā ꝛ colorē. nō tn̄ negat speciē in rōne representādi obiectū in eius absentia. ¶ Cōtra. Phs ponit ꝙ intelligere est p̄mū qd̄ recipit in itellectu q̄si hoc sufficiat ꝯtra opinionē ponentiū intellectū mistū ex oībus vt intelligeret. Sȝ illa mistio nō ponebat nisi vt esset mistio similitudinaria vt sile simili cognosceret. vt pȝ p̄mo de aīa ꝛ hic. Sȝ mistio similitudinaria illa ponēda fuit ꝓp representationē (vt ibi patet) ergo Phs vult ꝙ intelligere est sufficiens representatiuū sine oī specie p̄uia. ¶ Itē. Hoc pȝ p Cōmē. q loqtur de dispōne in ea itelligibili. intelligibilia ponitur ad rep̄sentandū. igit. Minor pȝ. Subdit eniȝ Cōmentator negās dispōnem mediā iter intellectū ꝛ actū dic̄. Et voco hic potētiā ꝓpinquā actui dispōneȝ mediā iter potentiā remotā ꝛ postremā pfectionē: ꝛ hoc est. vt nō sit in contētio que sit in potētia itellecta. ꝛ h̄ est soli itellectui. Perfectio eniȝ prima sentiē: is est aliqd̄ in actu respectu potētie remote. ꝛ est aliqd̄ in po° respectu postreme pfectionis. Et ideo assimilauit illā pfectionē sensus geometre qn̄ nō vtit geometria: scimus eniȝ ꝙ est hn̄s virtutē sensitiuā existentē in actu. sȝ tunc nihil sciamus videre qn̄q̄ȝ eniȝ ꝯtinget p̄mo ꝙ spēs existat in actu in retibus oculi de quo statim dicet. ꝛ tn̄ ꝙ virtus visiua non aduertat. g̃ Phs nō vult ponere aliquas spēs in itellectu p̄cedentes actū itelligēdi quo assimiletur obiectis: sȝ p̄uiaȝ spēm vocat itellig̃. ¶ Et cōfirmat rō Phi cōtra ponētes spēs assimilatiōe potētie ad actū. Quia vt hic innuit in rōne Phi. ꝛ est manifestū in oībus potētijs passiuis de mūdo, ꝙ nō reqritur alia assimilatio inter ipsas ꝛ ꝓpria accidētia nisi solū ꝙ potētia passiua sit similis actiue. ita ꝙ sit suū cōueniēs passiuū: nō aūt ꝙ p̄habeat aliquā silēȝ formā in seipsa quā dȝ recipe ab agēte. imo si talē haberet illa ipediret talia recipi vt dicit p̄mo physi. cō. 60. de materia ꝙ si haberet formā ꝓpriā nullaȝ aliam reciperet: ꝛ hic in 3° de anima, si itellectus eēt mistus ꝓhibet obiectum extraneū appetere. ¶ Dices p̄mo male exponis Cōmētatorē quantū ad sensuȝ ꝙ spēs nō recipit in sensu sȝ in organo. ¶ R̄ndeo ꝙ expositio est vera vt pȝ p Cōmē. in de sensu ꝛ sensato ca. 19. Ubi vult ꝙ forme rerū sensibiliū multiplicantur per multa retia in visu. ꝛ sic de alijs vt ꝑueniant ad vltimā in sensu. Sed nō ponit ibi ꝙ tales spēs ꝑueniāt ad spirituȝ qui est in sensu. de quo ca. 18. in fine dicit ꝙ multi errauerunt eo ꝙ nō viderūt illū spiritū. Tūc arguo. Spēs sensibiliū recipiunt in reti vltimo in sensu nō in spiritu: retia aūt que sunt in sensu sunt ꝑtinētia ad organa sensuū. spēs aūt est ꝓpria vis sensitiua. ergo habet ꝙ spēs recipiunt in organis nō in po° sensitiua. ¶ Idē dicit ca. 8. necessariū est (inqt) vt rete itrinsecus retiū oculi illuminet ab aqua q̄ est intra oculū: ꝛ subdit ꝙ v̄tus sensibilis est in oriçonte illi° retis in pte carnei nō in pte aeris ꝛ ideo ista retia. s. tunice oculi conseruant virtutē aīe que sunt media inter aquā ꝛ aereȝ: arguo. Hic hȝ ꝙ rete q̄ est itrinsecus in oculo ꝛ illuminat ab aqua que est intra suaȝ naturā facit ꝙ virtus illa sensibilia illuminet. Scd̄o hȝ ꝙ retia que sunt tunice oculi ꝯseruātes virtutē sensibilē mediant inter illā virtutē ꝛ aerem. sed

Arg^m 2^m

Angelus nō cognoscit p spēs īnā.

Arg^m 3^m

R^o q̄d̄d

Reprobatur.

Instantia

R̄nsio

species sensibiles nate sunt recipi in medio illuminato:seqtur ergo ꝙ spẽs sensibiles recipiunt̃ in ipsis retibus oculi. ⁊ ita in organo nõ in virtute sensitiua.℄ Dices 2º ꝙ oẽs rationes ꝓhi habẽt ꝓ maxima ꝙ intelligere est pati cuiꝰ cõtrariũ tenes alibi.℄ Dico ꝙ accipiẽdo itelligere ꝓ illa excitatione vel inclinatione passiua quã obiectũ causat in intellectu añ actũ intelligẽdi verũ est ꝙ itelligere est pati sicut loquitur ꝓhs in ꝑncipio capituli.si itelligere est pati ab intelligibili ⁊c.⁊ sic loqtur Simplicius sup predicamẽtũ actionis.post mediũ.⁊ vocat illõ excitari qꝛ est necessaria dispositio ⁊ imediata ad intelligere:sed accipiẽdo intelligere pro actu cognito verũ ẽ ꝙ est agẽ.⁊ ſm ꝙ ꝓhs 2º huiꝰ ꝯpat ipʒ inter oꝑationes vitales que necessario supponũt ꝑncipiũ vitale actiuũ ⁊ vbi supra ⁊ si illã excitationẽ recipiat ſm passionẽ/ex passione tñ facit actionẽ que est videre ⁊ cognoscere.℄ Et intelligẽdũ ꝙ ſm istũ modũ vocãdi itelligere excitari ⁊ pati bene ꝯcludunt argumẽta ꝓhi.ꝙ nõ opʒ ponere spẽm p̄euiã actui.qꝛ ponẽtes spẽm huiũ.ponũt illã formaʒ imanentẽ ⁊ quandã formã vel qualitatẽ spiritualẽ representatiuã.Sed illud itelligere pati ⁊ excitari nõ est qualitas imanẽs.sed passio transiẽs nec representatiua obiecti:sʒ excitatiua potẽtie.Si ergo itelligere ꝓ illo pati ⁊ excitari accipiatur.adhuc añ illud itelligere nõ opʒ ponere spẽm in intellectu:sʒ si itelligere accipiat̃ ꝓ actu cognito adhuc nõ oportebit ponere spẽm p̄euiã priorẽ ipso itelligere agere.sʒ ipsa sua spẽs est ad statiʒ actiue intelligẽdũ.g̊ sic itelligẽdo ꝓhʒ seqtur ꝙ nulla spẽs sit p̄euia.℄ Itẽ.Primus actus intellectus necessario est rectus ⁊ nõ reflexus:sed nisi ponat̃ obtũ mouere itellectũ in quodã eẽ obiectiuo exꝑsso ⁊ nõ ꝑ aliqd impressum ꝑcedens actũ hoc nõ saluabit̃.g̊ ⁊c.Probo minorẽ.Qꝛ si obiectũ nõ mouet.aut est in quodaʒ esse obiectiuo exꝑsso sed solũ ꝑ spẽm ipressam.ergo opʒ intellectũ habere aspectũ suuʒ ad ipsaʒ spẽm ipressaʒ.qꝛ ipsa erit rõ representatiua mediãs inter potentiã ⁊ obiectũ qua mediãte potẽtia tẽdit in obiectũ.Sed aspectꝰ intellꝰs ad illud qõ est formalr ⁊ subiectiue in ipsomet itellectu est aspectꝰ reflexus.℄ Et per eandẽ rõneʒ videt̃ ꝙ ꝑmus actus nõ põt esse ꝑ habitũ sicut ponũt isti.sʒ actus scõs qui est ꝯsiderare possit eẽ ꝑ habitũ.Qꝛ actus q simplr est ꝑmus.in itellectu nõ põt esse reflexus:sed nihil videt̃ ꝓhibere quin secũdus.ꝯsiderare sit actus reflexus.imo videt̃ hoc ex significato nõis.ꝯsiderare eniʒ significat quãdã cõuersionẽ sup illud qõ habet̃.℄ Cõfirmat̃ tñ ꝑncipale sic.Accipio spẽm vt est.qꝛ itellectus cõuertit se super illud quo itelligit.ergo vbi ipsa est.seqtur ꝙ cõuertit se super eã vt est ipressiue in itellectu.⁊ sic est reflexio.Si ergo intellꝰs respectu eiꝰ se hʒ nũc sicut primo ipse nõ itelliget per eam sicut quo.igit̃ nec nũc nec in eternũ nisi reflectat.huic rõni nõ multũ innitor ꝓꝑ inferiꝰ dicẽda ⁊ si sit apparẽs.℄ Itẽ.Ad ꝑncipale arguo ꝑ rõnes sic.Aut itelligere est agere ipsius intellꝰs ⁊ tunc nõ opʒ ponere spẽm ipressaʒ actui ⁊ differentẽ ab eo.qꝛ potẽtia actiua nata est seipsa facere ꝓpriũ actũ ꝑsente illo qõ causat qõ agit sine noua forma adueniẽte.potẽtia eniʒ actiua eo ꝙ actiua est in poº accidẽtali.⁊ per ꝯñs nõ expectat ꝑ quã deducat̃ ad actũ.Sʒ talis ꝑsentia habet̃ si ponat̃ spẽs in lumine itellectꝰ agẽtis exꝑssa.Aut intelligere est pati qõdaʒ causatũ ab obiecto.⁊ tũc ẽt nõ opʒ ponere spẽm p̄euiã.qꝛ ꝑmũ ꝙ ponit̃ actiua causare in passiuã est passio ipsa recepta in passo.℄ Iteʒ.Obiectũ ꝑexigit̃ potẽtie quo ad actũ suũ in quodã esse obiectiuo expresso.ergo nõ ꝑexigit̃ in eẽ ipresso.Consequẽtia pʒ:ꝓbatio assumpti:Qꝛ illa vnio q̃ ꝑexigit̃ inter potentiã apꝓhẽsiuã ⁊ suũ obiectũ est ꝑcise vnio cognoscẽtis cũ cognoscibili.Sed de ꝑcisa rõne vniones cognoscẽtis cũ cognoscibili nõ est plus.nisi ꝙ in quodã esse obiectiuo cognoscibile sit ꝑncipaliter exꝑssum cognoscẽti.ꝙ eniʒ cognoscibile habeat esse in cognoscẽte informãdo ipsuʒ hoc nõ ꝑtinet ad istaʒ vnionẽ sʒ ad vnionẽ forme cũ illa tertia.ergo solũ reqritur vnio in quodã eẽ obiectiuo expresso nõ ipresso.Nota ꝙ in ista ratione stat imaginatio põnis de spẽ expressa.Declarationeʒ huius quere in ꝓlogo.q.1.arti.4.℄ Itẽ.Maxima rõ ponendi spẽm ipressaʒ est assimilatio potentie ad obiectũ:sed ꝓꝑ hoc nõ opʒ aliud ponere q̃ʒ ipsuʒ itelligere.ergo ⁊c.probo.Qꝛ si oĩs cognitio est ꝑ assimilationẽ.igit̃ cognitio beati in ꝑma.Sed tñ ſm istos in ꝑma in illa visione ponit̃ spẽs.ergo alia assimilatio nõ erit ibi nisi ꝑ lumẽ:qõ nõ est.qꝛ lumen illud nõ est similitudo obiecti:sed ꝯfortatio potẽtie ſʒ istos.vel ꝑ itelligere ꝙ est ꝓpositũ.℄ Itẽ.Arguit̃ ab aliis sic.Si ponit̃ spẽs ipressa i itellu erũt accñia eiusdẽ spẽi solo numero dñia in eodẽ:ꝓbatur.Qꝛ sicut actus specificat̃ ab obiecto ita ⁊ spẽs:dicit̃ eniʒ hec spẽs lapidis qꝛ causat̃ a lapide sicut iste actus intelligẽdi dicit̃ respectu lapidis qꝛ causatur a lapide:cũ igit̃ actus itelligẽdi reꝑsentat lapideʒ ⁊ est eius imago sicut spẽs.⁊ actus ⁊ spẽs simul sunt in intellectu. sequitur ꝙ duo accidentia eiusdem speciei erunt in eodem solo numero differentia.

Quartus articulus.An illud tale creatũ possit eẽ eẽntia angeli cognoscentis.Ubi sine ꝑiudicio.

Primo dico ad q̃õnem.Qꝛ eẽntia angeli potest eẽ speculũ representatiuũ oĩum creaturarũ cognoscibiliũ naturalr ab angelo(q̃cquid sit de facto)vt supra ꝓbatũ est.2.ar.Et pʒ ꝑ exẽpla.Naʒ illi q ponũt vnũ habitũ numero esse mediũ representatiuũ oĩuʒ creaturarũ cognoscibiliũ naturalr ab angelo/dicũt ꝙ nõ obstãte sua vnitate numerali.ꝙ ſm diuersas habitudines.seu representationes ad oĩa obiecta ita distincte reꝑsentat qõlibet obiectũ intellectui angeli ac si cuilibet obiecto corrñderet ꝓpriũ mediũ representatiuũ:⁊ idẽ seqt̃ ad ponẽtes spẽʒ vleʒ in angelis.g̊ eadẽ rõne de eẽntia angeli.℄ Itẽ.Potẽtia intellectiua vna nũero simplex existens nõ obstante sua vnitate ⁊ simplicitate ſʒ diuersas habitudines ad diuersa obiecta seu ſm diuersas capacitates/ ita distincte intelligit qõlibet obiectũ ac si cuilibet obiecto corrñderet vna ꝓpria potẽtia intellectiua.ergo eodẽ modo eẽntia angeli põt esse imediate reꝑsentatio.℄ Itẽ.Ens ita distincte reꝑsentat verũ/⁊ bonũ/⁊ vnuʒ ipsi intellectui.vnũ ⁊ ideʒ existẽs.ac si in ente eẽnt oĩa ista quedã forme vel res distincte:vt ꝓbatur lib.1.dis.33.arti.28.Essentia angeli non obstante sua simplicitate.⁊ vnitate poterit oĩa distincte representare.⁊ qua rõne poterit duo obiecta vel tria eadẽ rõne oĩa ⁊ infinita si eẽnt.qꝛ ſm ꝓhm.4.phy.qua rõne duo corpora pñt esse in eodẽ loco pari rõne infinita.igit̃ sic erit de eẽntia angeli.℄ Itẽ.Materia ꝑma est vna nũero oĩuʒ generabiliũ ⁊ corruptibiliũ.⁊ tñ ſm ꝓhʒ.12.meta.⁊ Com.cõ.11.ſm ꝙ alii cõmuniter intelligũt Cõmẽ.ſʒ diuersas habilitates ad diuersas formas.recipit ita distincte q̃libet formã ac si cuilibet forme eẽt vna materia numero diuersa ab alia.Ergo eadẽ rõne in ꝓposito nõ obstãte vnitate essentia angeli.ſm ꝙ habet diuersas habilitates seu reꝑsentationes ad obiecta poterit eẽ mediũ representatiuũ cuiuslibet obiecti itelligibilis ab eo ac si cuilibet corrñderet ꝓpriuʒ representatiuũ.℄ Itẽ.Ideʒ calor fundat tres relõnes potẽtie vnius ⁊ numeri.℄ Ex his oĩbus põt fieri rõ ad ꝓbandũ ꝙ limitatio essentie nõ ipedit vt ponũt multi.Qua.n.rõne limitatio ipediret in angelo eadẽ ⁊ in rebus inferioribꝰ.Hoc falsum vt ꝓbatũ est.℄ Adhuc ꝓbari põt ista cõclusio ꝑ argumentũ supra factũ cõtra Scotũ.arti.2.quo ꝓbatur ꝙ nõ sequitur ꝙ infinite ꝑfectiones sint in aliquo limitato:⁊ sic cõtinẽtia rerũ in eẽ reꝑsentatiuo ⁊ itelligibili tñ nõ arguit in cõtinente infinitas ꝑfectiones rerũ.igit̃ si creature ponunt̃ in angelo in esse itelligibili ⁊ reꝑsentatiuo:ꝓꝑ hoc nõ sequitur ꝙ ꝑfectiones creaturarũ sint in angelo.sed ꝑcipuũ incõ-

ueniens

Instantia

Rñsio. Intelligẽ qño dicit̃ pati.

ueniēs qd possint adducere.s.q2 tunc pfectiones oīum rerū
eēnt in angelo sicut tunc in deo.g nō est ipedimētū. Maior
pbatur. Q2 eniz deus repñsentat oēs creaturas in eē intelli
gibili est eē diminutū: sed ex esse diminuto qd res hz in suo
cōtinente fm suaz pfectionē. sicut ex hoc q spēs lapidis est
in anima. nō seqtur q est in aīa. nec fm esse reale. nec pfona
le. ergo ex hoc q deus pcise cōtinet res in eē itelligibili non
seqtur q pfectiones rerū sunt in deo. Illud tenet p pmū pn
cipiū. Q2 que realr pñt separari vnū nō arguit aliud: sz vnū
esse pōt separi ab alio. ergo nō infert aliud. Vbi gratia. qddi
tas hoīs est in esse itelligibili in spē intelligibili. z tñ pfectio
hoīs nō esset in specie itelligibili. ¶ Confirmat. Q2 cōtinē
tia rex in eē intelligibili arguit in deo q rerū illax pfectio
nes sunt in deo hoc accidit deo eo q deus est tale ens itelle
ctuale qd ex se habz z a nullo accipit causalr q ipse sit cau
sa totius esse respectu cuiuslibet quod est intellectum ab eo.
Istud eniz a doctoribus vocat continētia pfectionalis. s. cō
tinere totū ens p modū causalitatis eminentie. Ergo da op
positū. q de9 aliquo modo cāitatis (siue p modū efficiētis.
siue p modū facti.) posset accipere eē itellectuale ab alio in
tali distōne q per eēntiā suā cōtineret oēs creaturas in esse
distincto repñsentatiuo z intelligibili. z nō in esse pfectiona
li seu causali. adhuc p essentiā posset in distinctā cognitionē
oīum illorū. aliogn distinctio in eē itelligibili eēt in eo fru
stra. Sz in pposito est certū q quelibet itelligētia est a deo
causalr aliquo mō cāitatis. Verbi gra. cū hoc ponat q alie
creature nō sint in deo ipso in eē pfectionali. sz repñsentatiuo
z intelligibili. adhuc seqtur q per essentiā suā cognoscet ea
sz nō seqtur q a se. z penitus in causalr sicut deus. ¶ Item
Ad pncipale. qdcūqz extrinsecū repñsentatiuū eē itelligibilis
conuenire posset angelo totū a pncipio potuerat sibi fuisse
datū intrinsece. Verbi gratia. ponētes intellectū agentē illu
minare possibilē nō haberēt apparentiā negare quin totuz
lumen recipiat ab agēte: sz hoc posito poterat angelus per
essentiā suaz oīa cognouisse. g zc. ¶ Itē. Causa quare limita
ta nō pōt repñsentare oīa. est q2 vbi maior virtus reqritur ad
plura infinita ad infinita: sz maior virtus in itellectu reqri
tur ad intelligendū plura q vnū. ergo intellis itelligēdo zc.
¶ Itē Ad pncipale sic. Si aliqd aliud a pdictis impediret
videret esse q tunc angelus haberet eundē modū cōtinen
di creaturas quē hz deus per ideas sicut deus: sz hoc non se
quitur. ergo zc. Probo minorē. qz ponēdo illaz nō intelligo
q ille diuerse repñsentatiuitates in itellectu angeli solū ponū
tur vt corrñdeant diuersis itelligibilib9 sz q simul ponant
pp iperfectionē intellis angeli g nō pōt terminari ad distin
cte cognoscendū nisi penes obiectiue saltē habeat diuersas
repñtantes eū. sz in deo solū ponunt idee pp ipsa intellecta
vt sic respectus corrñdentes ipsis itellectis nō pp intellect9
diuini iperfectionē (vt in pmo libro est pbatuz. q. de ideis
dis. 38.) sicut relatio mensure ad mensuratū nō est ppter ei9
dependentiā ad mensuratū. sed mensura solū relatiue dicit
qa mensuratū dicit ad ipm. hoc est dictu: mensura non dr
ad mensuratū nisi qz opz q relationi mensurati aliqd cor
rñdeat per modū termini terminantis ex opposito. ¶ Se
cūdo dico cōtra Scotū. cōcedendo cū Henri. de habitu. z a
simili cū Thoma de specie vniuersali qua cognoscit multa.
Quia posito q angelus nō cognosceret oīa per essentiā suā,
saltē poterit quantū est ex pte sui oīa cognoscere z distincte
p vnuz habitū numero. z simili rōne per spēz vlem. s. si de9
vellet talē habitū creare. sz nō sit ita de facto. vt dicunt alii.
Probat. 6. ethico. ad mediū. vult Phs. q habitus sciētie g
includit habitū. g vocatur intellis pncipiorū z scientiā g est
habitus oclusionis faciūt distincte cognosci: qd pbat. Quia
vt dicit nō solū sapiēs hz cōclusiones que deducunt ex pn
cipijs scire q ptinet ad scientiā. sz hz circa ipsa pncipia ve
rū dicere q ptinet ad intellectū qui est habitus pncipiorū.
ergo eadē rōne si deus crearet vnū qui vnus habitus ptine
ret in se virtualr oēs habitus sciētiales cum illo habitu vno
posito in angelo distincte faceret illū angelū cognoscere oīa
que p diuersas spēs increatas mō ponit cognoscere. ¶ Cō
firmat. Q2 nō est plus ipossibile q oēs habitus scientiales
conflent in vnū z virtualr in ipso ptineātur q est de duob9
q pflentur in tertiū in quo ptinent virtualr. ergo poterit eē
vnus habitus numero in angelo g distincte repñsentabit an
gelo itelligibilia. Assumptū pz in accidētib9. Quia qua rō
ne due pme qualitates veniunt in mistionē adinuicē z oēs.
Pz etiā in substātijs. Qua eniz rōne duo elemēta veniūt in
mistionē misto. z oīa. Etiā qua rōne anima vegetatiua z sen
sitiua veniūt in vnaz aīam virtualr ptinentē z oēs. De hoc
1. lib. in plogo. q. de practico arti. 5. ¶ Itē. Hec oclusio pōt
pbari per eadē argumēta z exēpla scienti deducere. p que
pbat q ipa eēntia angeli pōt distincte repñsentare obiectū.
Et qd dictū est de habitu pōt dici de spē visibili. q non est
ipossibile qn deus crearet spēs ipressas que ponerent in in
tellectu creato z repñsentarēt aliqua absentia: puta Antichri
stū z hō. sicut in simili dictū est de distictiōe idearuz in deo
de possibili (1. lib. dis. 38. z 2. lib. q. de eēntijs eternis arti. 3.)
sz 3rium sit de facto fm determinationē vt pbatur. lib. 1. ar.
2. Et est contrariū de facto de spēbus ipressis. vt supra pba
tū est q vna spēs multiplicata fz repñsentatiuitates possit
distincta repñsentare quere infra. dis. 9. ar. 2. Nec hec via po
nit spēs ipressas nec simile eis. q2 ponit q sicut essentia an
geli est obiectū propriū intellis ita ille rōnes repñsentatiue
obyciunt intellectui subiectiue. ¶ Sed pp instātias aliqs
que fiunt est intelligendū. q Phs reputabat nō solū falsuz
sed impole q intellis noster seu angelus aliqd cognosceret
p spēm ipressaz. Phi eni non posuerūt poam intellis. nisi po
tentiā ordinatā ad actū. q2 nō ponebāt nisi potentiā nālez
materie: nō autē obedibilē spēm. Minorez sic reputabant
verā. Imaginabant enim z bene q eo ipso. q illud qd erat
phantasiatū erat accictū cū lumine intellis agētis in quodā
esse expresso z obyciebat intellectui possibili sicut obiectū
pportionatū (de hoc. q. 2. super plogo. arti. 2.) sic suo modo
q vna itelligētia obycit alteri itelligētie. Et tūc odducebāt,
q obto sic approxiato l eē expsso p itellz agētē ad itellectū
possibilē natus fuit sequi actus intelligēdi: z ita seqtur q nō
oi specie ipressa intellis hz potentiā ordinatā ad actū itelli
gēdi. ¶ Sed tñ theologi qui loqnunt de poa absoluta non
habent pro ipossibili spēm ipressam: q2 theologi nō solum
ponūt q homo vel angelus cognoscit ea que exprimantur
in lumine intellis agētis aut pprijs psentialitate. Sed q de9
posset creare cognitionē alicui9 absentis in itellectu angeli vl
hoīs. sed nō esset p psentiā rei. ergo de potētia subiecta hñ
concederē speciē ipressam intellectui p quā cognosceret ab
sens. Scdm hoc ergo distinguendū ad qōnem. Quia si loq
mur de facto sic regulariter nō sunt spēs ipresse nec etiā de
potētia ordinata ad actū. sz fm theologos de possibili a deo
possent infundi spēs ipresse: z hoc duplr. Pmo in via: vtputa.
si deus vellet cōmunicari homini scientiā aliquā. de qb9
nūqz habuit phātasma. Ut si daret puero geometriā. posset
hoc facere infundēdo sibi habitū geometrie vel aliqs spēs.
z eodē modo āgelo nō beato posset ifundere sibi habitū vel
spēs aliquox occultox sibi naturalr ignotoruz. Alio mō in
patria: vtputa. aie heretici decedētis possz cōicare notitias
oīum rerū in pprio genere qs hic ignorauit infundēdo sibi
habitus vel spēs oīum sciarum. ¶ Ad auctoritates. Ad pm
qñ dr q intellis est locus spēruz. Dico q verū est. sz illorum
spēs nō sunt species ipresse ante actum intelligēdi: sed sunt
ipse actus intelligendi. vt probatum est. ¶ Contra. Cōmē.
3. de anima. cōmen. 31. dicit q intellect9 agens facit species

Nō pbi negabant spēm ipressam.

Nōo de9 posset creare species ipressam.

Ad pmū z 2m z 3m in 3o arti.

itelligibiles in potētia intelligibiles in actu nō in potentia phantastica(qꝛ ibi est singulare.ꝛ ita in potētia itelligibile) nec etiā in quodā esse sepato.qꝛ sic eēnt idee Platonis.igit facit in actu itelligibiles subiectiue existētes i itellectu possibili.

Rñsio. ¶ Rñdeo ꝙ facit spēs intelligibiles in actu nō gdez īprimendo eis formā intelligibilitatis(vt pbatur in plogo q.2.)sed pcise abstrahēdo hoc est per actionē intellʼs agētis vt sunt in actu quo possunt mouere intellectū possibilē cuꝫ prius nō poterāt.Et silr dico mō ꝙ facit eas in actu abstrahendo nō īprimēdo eas itellectui possibili sed in esse itelligibili eas sibi ꝯiungēdo aut offerēdo seu exprimēdo.

Instantia ¶ Cōtra.Cōmē.cō.31.dicit ꝙ itelligere intellʼs poſſis nihil aliō est ꝙ̄ recipere intētiones imaginatas.ergo sequit ꝙ intētiones ille īprimunt in itellectu possibili ꝛ ita redit pmū argumētuꝫ.

Argᵐ 2ᵐ ¶ Itē.Adhuc stat argᵐ:semp enīꝫ querit vbi sūt actu itelligibiles:nō in potētia phātastica.nec in quodā eē separato.ergo in itellectu poſſi

Rñsio ¶ Rñdeo ad pmū qñ dī ꝙ itelligere nō est aliud ꝙ̄ recipere eas.Dico ꝙ auctoritas est ad oppositū:qꝛ si itelligere ꝛ recipere pcedit rem recepiā sicut mediāa inter vtrūqꝫ.ḡ primū qō recipit est actus itelligendi ꝛ nō spēs.ideo sꝫ Cōmē.dꝫ sic exponi.Intelligere nō est nisi recipere.ꝛ recipe ꝛ itelligē alias itentōes sunt vnū.ḡ nō est spēs ponēda.

Ad scdm ¶ Ad aliō.qñ dī.vbi ponemᵘ eas ꝛc.Dōꝫ ꝙ nō est imaginandū ꝙ intellʼs agens transferat itelligibile in poᵃ ad intelligibile in actu de subiecto ad subiectū.sed de ordine ad ordinē.s.de esse sensibili ad esse itelligibile.qō dicit Cōmē.in multis locis.verbi grā.qñ lux facit colores in tenebris visibiles actu q fuerunt visibiles in potētia.nō transfert colorē de illa pte medij ad aliā sed de eē visibili in potētia ad esse visibile in actu.Et qñ dī vltra ꝙ spēs in phantasia nō pōt habere illud eē intelligibile in actu.Ueruꝫ est.vt est pcise forma singularis in phantasia:illud idē tn̄ irradiatū lumine intellʼs agētis pōt esse intelligibile in actu reᵘ itellʼs poſſis sicut est de colore in subiecto vt sic pcise nō mouet visuꝫ.sed ille ideꝫ color vt illustratus a luce.tn̄ semp in eodē subiecto.

Ad tertiū dico. ¶ Ad aliud qñ dī ois cognitio fit p assimilationē.Dico ꝙ verū est p talē assimilationē que est iter potentiā nudā ꝛ obiectū.ista enīꝫ sunt similia qꝛ sic sunt pportionata ꝙ hoc natū est agere.illud ꝯo pati.nō tn̄ opꝫ ꝙ fiat p assimilationē que sit inter spēm ꝛ obiectū.sicut dictū fuit in pmo ar.de tabula nuda reᵘ picture recipiēde.

Ad quartū ¶ Ad aliō qñ dī ꝙ opꝫ obiectū esse psens.Uerū est sicut cognoscibile ad cognoscentē.sed hoc est in quodā esse expresso vt pbatur 3.arti.nō ipresso.

Ad sextū ¶ Ad aliud de determinatione.Dico ꝙ verū est ꝙ opꝫ ꝙ determinet p psentiam determinati obiecti in quodā eē expssio obiectiuo vt ibi pbat.

Ad 7ᵐ ¶ Ad aliud qñ dī ꝙ illud ꝙ est in poᵃ ēntiali reducit ad actū pmū.Actiui dicerēt ꝙ hoc est falsuꝫ de poᵃ actiua.qꝛ de seipsa exit i actū qñ vult sine alio.Passiui dicerent ꝙ falsuꝫ est ꝙ illud qō p recipit in potētia passiua est passio ꝛ nō actus pmus.

Ad 8ᵐ ¶ Ad aliud qñ dicit ꝙ actᵘ intelligēdi nō pōt terminare motionē obiecti.Dicunt oēs ꝙ nō est verū de actione per quā vel reflexa opatione que vocant imanētes:sicut sunt intelligere ꝛ velle:ēt de transeūte dī ꝙ fallit.sicut de cytharizāte.Uni dicerēt actiui ꝙ pmā motionē obiecti ꝯcomitat actio itelligēdi ꝛ nullus aliᵘ terminus est ibi opatuꝫ.Passiui ꝯo dicerēt ꝙ motio actio obiecti vt est passio recepta in itellectu est itellectio:ꝛ sic vterqꝫ dicerēt ꝙ motio obiecti nō hꝫ aliū terminū ꝙ̄ intellectionē.

Ad nonū ¶ Ad illud Aug.dico ꝙ spēs īprimūtur a corpore ꝛ differūt ab actu.sed illa nō inferunt in ipsa poᵃ visiua que est pceptiua obiecti sed in organo.ꝛ isto mō est cōcedendus textᵘ.2.lib.de tri.pptᵉ quasdā auctoritates valde expressas.3.de aia cō.3.vbi dicit ꝙ intellʼs non hꝫ de intētione passionis nisi hoc tn̄ ꝙ recipit formā quā cōprehēdit.ꝛ infra idē dicit cō.78.dicit ꝙ oēs vtutes vni ūt se ad repꝛesentandū imaginē rei sensibilis vt eā aspiciat vtus rōnalis abstracta ꝛ extrahat itētionē eēꝫ ꝛ postea recipiat eā ꝛ cōprehendat eā.

Quo sensu dicitur aliqd ad actū ducens id cuꝫ recipere. ¶ Nota.Utraqꝫ auctoritas dicit ꝙ intellectᵘ recipit.Intelligēdū ḡ ꝙ qñ aliqd reducit aliud de potentia ad actū ꝙ quodāmodo dicit cuꝫ recipere.Uerbi gratia.Phi ponētes itelligētias mouere celos ꝙ est ideꝫ de vtute sermonis ꝙ dicē ꝙ recipiunt in celo.aia aūt recipit in animato:ꝛ tn̄ nō ponūt ꝙ itelligētia recipitur in celo nisi qꝛ eque vere est motor eiᵘ reducēs ipm de poᵃ ad actum ac si formalr reciperet in eo.Et sic legitur Cōmē.in pposito ꝙ itellectus recipit spēm quā cōprehēdit.qꝛ spēs obiectiue expressa sibi eque vere mouet ipm ꝛ extrahit de poᵃ ad actuꝫ ac si informet ipsuꝫ.non autē ꝙ recipiat in eo p ipressum ꝛ informatiue.Probatio dicti.Dicit enīꝫ Cōmē.ꝙ recipit formā ꝛ cōprehendit eaꝫ:sed si hoc itelligat de spē ipressa falsuꝫ est.spēs enīꝫ ipressa nō est illud qō cōprehendit.sꝫ illud quo obm cōprehensum psentatur

Dubium ¶ Adhuc dubitat.Phs 2.de anima pbans aiam eē actū primū corporis.pbat p h ꝙ eadē rōne videt.ꝙ illud quo scimus pmo est forma corporis.sicut quo scimus sm alios ꝛ dispositiue:sed ꝙ̄ scimus dispositiue vt ibi vtio est forma ꝛ actus pmus.imo hanc hꝫ p per se notā.etsi pbat eā Sꝫ auctoritas Phi.ꝛ Cōm.q ponūt spēꝫ ponūt ipsam quo itelligimus dispositiue ꝛ nō quo primo.qꝛ illud est aia(vt hꝫ in eodē 2ᵒ)ergo quo dispositiue:ꝛ ita sequitur ꝙ est actᵘ pmus informās intellectū.Si cōcederē eis ꝙ spēs expssa assistēs eēt pcise quo ꝛ nō qō.adhuc saluarem auctoritatē.qꝛ ibideꝫ in 2ᵒ vocat illud quo scimus dispositiue sciaꝫ dicens.quo scimus est duplex.aia ꝛ sciētia:aut est necessariū ꝙ sit forma informās animam qꝛ scire est actus imanēs in actione imanēte opatio ꝛ forma operantis ꝛ etiā opatū qua p opōneꝫ imanentē nihil est opatuꝫ extra operantē.ergo scia que causat ex actibus in opante.Hec habentur.9.meta.expresse.

¶ De spē aūt est contrariū:spēs.n.expressa si ponat assistens obiectiue expressa in phantasmate sub lumie intellʼs agentis.ꝛ cū hoc ponat pcise quo.tn̄ erit quo in gnē cāe efficiētis agētis actiōe.erit.n.ex intellectuꝫ ꝛ mouēs ipm ad intētionē.Sꝫ illud qō est pnᵐ agēdi in aliud in actione transeūte sicut quo siue sit pmo pmū sine dispositiuū nō erit forma iformās ipꝫ.vt pꝫ.cū ignis ag t in aquā:qꝛ nec forma ignis nec calor in igne informat aquā.ergo ꝛc.

¶ Nota ex hoc.Qꝛ si iuenirent alique auctoritates que viderent dicere ꝙ in aia eēt duplex quo.aia ꝛ spēs.exponēde eēnt ꝙ ille spēs nihil eēnt nisi actus intelligēdi vel scia.ꝛ ꝙ essent quo.qꝛ actᵘ intelligēdi ꝛ scia quo intellʼs itelligit.Hoc satis pbatum est supra per Phm articulo tertio ꝛ hic.

Quintus articulus.An magis pbabile sit angelū per essentiā suā cognoscere ꝙ̄ p ēntias obτas.

¶ Ubi dico ꝙ inferiores itelligūt deū ꝛ alios supiores imediate intelligēdo ēntias eorū.Uult.n.Cōmē.ꝙ si vlia eēnt sepata sicut ponit Plato ꝙ nō idigeremᵘ itellectu agēte nec p se possent itelligi.ꝛ maxime sm regulā Phi hic.si sint nobiliores itellectu in quē dicūt agere:ꝛ si itellectᵘ talis possit eē in poᵃ reᵘ intelligibilis.Sꝫ ista sunt p se itelligibiles ꝛ nobiliores inferioribᵘ ꝛ sunt in poᵃ(vt pꝫ dist.5.arti.1.)igitur quātū ad cognitionē quā hꝫ ḡꝫ supior itelligētia reᵘ oīuꝫ iferiorū se.est magis pbabile ꝙ itelligūt iferiora mediātibᵘ rōnibᵘ illis respectiuis qꝛ in illo itellectu in quo.s.pnt hīe eē p se itellectū magis est verisimile ꝙ sint p se intellecta ꝙ̄ solū p accñs ꝛ ꝯsecutiue ꝛ maxie si possint hīe eē pportionatū sibi ꝛ nobilius eē qꝛ agēs dꝫ eē nobiliᵘ patiēte.Sic est hic.qꝛ cā q̄re nō ponit a Pho est qꝛ iferiores sunt ignobiliores.Sꝫ lꝫ sm se sint igbiliores.vt tn̄ hūt eē intelligibile in angelo supiori hūt eē pportionatū itellectui illius supioris.imo nobiliᵘ eē itellectu p h ipsiᵘ angeli supioris sicut phātasma in lumie itellʼs agētis hꝫ eē nobiliᵘ pportiōatū itellectui nr̄o possibili,

poli.imo nobilius eē eo.ğ rč. ℂ Cōfirmaf. Qz si itellꝰs possibilis hēret spēs itelligibiles.adhuc essent nobiliores itellā poli.eēnt.n.nāte mouere ipz virtute talis illuminationis:ꝛ agēs nobiliꝰ passo.ğ eodē mō hic quatenus ille rōnes representatiue radicarenf in eē angeli supioris ꝛ acciperēt eē itellectū actiuū eēnt nobiliores itellectu illiꝰ āgeli supioris. ℂ Itē.Phs negat aiam realr cōpositā in eēndo ex oībꝰ vt oia itelligat.sed est oia in repntādo:ꝛ hoc est qđ dicit.ꝙ est oia qr lapis nō est in aia.sed spēs lapidis:ꝛ sic de alijs.Sed hoc siƚe pono ego:por o.n.ꝙ p nām sibi possent in eē rōnes repntatiue a deo.qr phs cōcedit ab extrinseco.ğ nō cogor p hoc ad ponēdū idē subiecto agere in se:qr illa rō nō ponerer apud passiuos agere in itellectū angeli itelligētys sz res obiectiue splendēs in eo. Nec cogor qn talis intellectio posset eē ītuitiua.qr nō ois cognitio p mediū repntatiuū est abstractiua sz que abstrahit a terminatione ad existere vt qn in abstractione est aliud magnitudo ꝛ magnitudīs eē:tertio de aia.ꝛ sic nō vꝫ sortes in speculo.Qn ħo p mediū terminatur ad existere est intuitiua.vt si p spēz in organo visus terminef visus ad colorē in pariete. In ꝓposito.sortes nō est de cognitione angeli qua diffinitiue cognoscit qdditates:sz ptingit ad existere:nec obstat distātia rei a specie in intellectu pspicaci sicut agla videt ītuitiue.sz distātia p spēz in organo. Nec cogor ꝙ angelus oia cognosceret nālr. Tum qr ista positio quā posuit posset hēre locū de cognoscibilibꝰ ab angelo nālr nec de notitijs aut reuelationibꝰ.Tum qr spēs repntatiue possent ꝗ̄tū ad volūtarie itelligibilia subeē volūtati angeli hñtis eas sicut alij ponūt de spēbꝰ cōcreatis.ꝛ alijs de habitu virtualr cōtinēte oia itelligibilia ab angelo.

ℂ Distinctio.VII. Questio.I.

ℂ Supra dictū est ꝙ angeli q pstiterūt p grām cōfirmati sūt:ꝛ q ceciderūt/a/gratia dei deserti sunt.Et boni quidez intātū cōfirmati sunt per grām ꝙ peccare nequeunt ꝛč.

I N distin. 7 agif de actione demonū.Ubi quero vtꝝ sint ita acute itelligētie.ꝙ si nō haberēt rerū nālıū spēs impressas in actiuis possint acquirere scientiam de eis.

Hic tria. Primo.Utrū aia separata possit acgrere sciaz nouiter a rebꝰ mālibꝰ quarū spēs hic nō acgsiuit.ℂ 2°.An angelus h nālr possit supposito ꝙ nō hēt spēz mālıū rerū ipressaz.

Primus articulus.Utruz aia sepata possit acgrere sciaz nouiter a rebꝰ mālibꝰ quarū species hic nō acgsiuit.

Opinio. ℂ Ubi dicūt gdā ꝙ sic:tam de scia abstractiua ꝗ̄ intuitiua. Intuitiuā vocant q̄ est de re existēti. Abstractiuaz vocāt q̄ est de re.siue sit existēs siue nō.ꝛ hoc sic imaginantur:qr cū res sit ṕsens lz mālis:cū tñ in aia sepata sit itellꝰs agēs q natus est facere itelligibile in poͣ intelligibile in actu.st ·riz itellꝰs polis hēe pōt cognitionē intuitiuā reͥ eiꝰ. aut res illa corrūpaf pōt itellꝰs retinere sciaz quā habuit de illa dū fuit ṕsens ꝛ illa erit abstractiua.igitur pꝫ ꝓpositum.

Reprobatur. ℂ Cōtra.Cū Aris.ṕmꝰ invētor sit itellꝰs agētis ita opz nos ponere ipz sic Aris.posuit.Sz Aris.nūꝗ̄ posuit itellꝰm agentē agere in rē mālē fm se.sz tñ vt sibi est ṕsens in eē cognito in poͣ phātastica.ğ cū in aia sepata phātasma nō hz opōnē cognitiuā ꝗ̄tūcūqz res mālis ibi sit ṕsens itellectui agēti de re māli nulla acgrif cognitio.ℂ Itez Cōmētator.3.de aia.cō.5.vbi ponit itellꝰm agentē ꝛ polez eternū ꝛ ꝯiungi in fine.posuit illā ꝯiunctionē sic ꝙ itellꝰs agēs faciēs pmas ꝓpositiones ꝛ pͦ ṕnͦ itelligibilia p illa cōiungeret sibi itellꝰm polez:qr illa pͦ ṕnͦ relucebāt in his singularibꝰ q̄ erāt in potētia imaginatiua:iō vterqz itellꝰs ꝛ agēs ꝛ polis cōiungerē tur nobis p phātasmata ꝛ poͤ imaginatiuā(de hoc infra.dis.2.ar.3.)cū ğ sit manifestū p se ꝙ aia sepata ab imaginatione nihil pōt acgrere:seqf ꝙ nullā nouā sciaz de rebꝰ materialibꝰ p vtutē itellꝰs agētis possumꝰ acgrere. ℂ Itē. Impoƚe est trāsire ab extremo in extremū sine suppoͤ medio:sz actus imaginatiōis est ꝓpriū mediū iter rē mālē ꝛ rē immālē cognitā.ğ itellectū sepatū ipoƚe est aligd acgrere sine actu imaginandi.

Opio pͣ Secundus artic. An angelus possit acgrere sciaz nouiter/a rebꝰ:supposito ꝙ nō hēt spēz rerū mālıū ipressaz.Ubi dicūt gdam ꝙ nō. Quia oportet ꝙ agēs ꝛ patiens sint eiusdē gñis:sz res māles vt māles nō sūt eiusdē gñis cū itellectu angeli.ğ vt māles nō pñt imediate agere in itellectū angeli.Si ğ posset acgrere sciaz de mālibus ꝛ nō nec̄io hz spēs innatas opz ipz hēe potētias sensitiuas gbꝰ tanꝗ̄ cōuenientibꝰ cū mālibꝰ posset illas spēs acgrere.ꝛ vltra tūc opz eū nālr hēe corpꝰ:q̄ oia sūt ipoƚia āgelice nāe.ğ ꝛč. ℂ Itē. Hoc idē ꝓbant alij sic.

In angelis sūt spēcies innate.

S.Thomas de veritate articulo.8.q.9. Unus angelus nō posset recipe species ab alio angelo.Sed illa spēs nō eēt ei inata.ğ nec a corpore māli si illa spēs ei nō increaref:ꝯntia pꝫ.Qz maior est ꝓportio vniꝰ angeli ad aliū angelū.ꝗ̄ ad rē mālē. Probaf aña.Quia talis receptio spēi est q̄dam passio:ꝛ in actione ꝛ passiōe opz agēs ꝛ patiēs eē sil.Sz cū sit duplex similitas. sciꝫ situationis ꝛ eēntie.opz eos esse sil altera similitate:nō situatiōis:qr illa nō est iter angelos:nō eēntie qr vnꝰ illaberef alteri sicut deꝰ illabif:qa est sil p eēntiā cū q̄lz re qđ est ipoƚe:qr hoc soli deo est ꝓpriū.ğ. ℂ Itē. Modus agēdi sequif nec̄io modū eēndi:sz ipoƚe est angelū in eēndo hēe inclinationē ad corpꝰ.cū ex se est pfecta subā cōpleta.ꝛ nō pō sicut aia itellectiua.ğ in operādo acgrere notitiā a corpe est ipoƚe. ℂ Itē. Sic est imaginādū circa creaturas spūales sicut circa corpales.sz supma corpa sic sūt ordiata ꝙ non pñt recipe aliquā ipressionē ab iferioribꝰ sz inferiora corpa bñ recipiunt impressionē a sppioribus ꝛ ab inuicē:ergo creature spirituales supiores nō possunt aliquas spēs vel ipressiones ab istis mālibus recipere.inferiores tñ(puta aia intellectiua)bene pōt ab inferioribꝰ ꝛ supioribꝰ ꝛc.Et iō isti dicūt ꝙ necessario opz ponere spēs innatas vel ꝯcreatas. ℂ Cōtra quā tñ ꝯclusionē arguit ꝓbādo hoc ipossibile.s.ꝙ in angelo sint spēs inate vel ꝯcreate sic.Spēs inate si sint indifferēter se hñt ad ṕsentia.pterita/ꝛ futura:sz scia angeli nō se extēdit ad futura.cū multa sint ꝯtingētia.igif. ℂ Cōfirmatur rō in sili:qr eniz deꝰ apud se hz rōnē oīuz rerū ꝛ p nām suā ꝛ nō acgsitas ideo indifferēter oia intelligit siue futura siue pterita.ğ sic in ꝓposito.si angelus ꝛč. ℂ Itē. Si hēret species oīum inatas nihil occultaref angelo saltē qđ esset:ꝛ tunc sciret cognitiones boīuz qn actu cogitarēt ꝛ tunc non latuisset angelos chri incarnatio:qđ est ꝯtra Ambrosiū sup Lucā vbi dicit qđ mater chri fuit desponsata vt falleretur diabolus ꝛč. Hec oīno sunt falsa. ℂ Itē. Ille spēs inate:aut sūt singulares:qđ nō est.qr tūc eēnt in angelo īfinita q̄dam Aut vles:qđ nō est pp idem:qr spēs numerorū sūt īfinite ꝛ spēs nūeri est vlē. ℂ Rñdeo ad ista ꝙ falsa ꝓbant.s.ꝙ de facto nō sint spēs in angelis inate.qđ falsuz est.saltē fm sanctos. ℂ Ad pͫ dōm:ꝙ lz habeāt spēs futuroꝝ:nō tñ nisi ad illud eē ꝙ res nata est hēe in effectu:ꝛ iō nō pōt rē vt futura est cognoscere ꝛ h nāli cognitiōe lz forte p reuelationē. Hec imagiaf gdā doctor Thomas vbi supra.Qz ois cognitio fit p assimilationē cognoscētis ad cognitū.hoc ğ mō cōuenit acquirere nouā cognitionē de aliquo quo ꝯuenit nouiter assimilari alicui.Sz hoc ꝯtingit dupl̄r.vno mō p motū circa aliud cuꝰ formā iaz ipse hz.Ergo eodem mō duplici cōtingit aligd dupl̄r nouiter cognosci.Uno mō p motū circa ipz recipiēdo formā in se ipso sicut est de intellectu nrō.

Margin notes (right column): Argͫ pͫ — Argͫ 2ͫ — Argͫ 3ͫ — ꝯ Sā.T. Argͫ pͫ — Argͫ 2ͫ — Argͫ 3ͫ — Rñsio — Ad pͫmuz — In angelis dantur spēs inate

Alio mõ p hoc q cognitũ de nouo puenit ad formã quã ipe iam hz. Sic aũt angelus noviter cognoscit que prius fuerunt futura cum incipiant esse psentia. ¶ Ad 2m qñ dr nihil occultat angelo qñ ipsius est. Uerũ est de nãlr cognoscibilib9. nõ aũt est verũ de his q̃ sunt cognoscibilia p volũtatẽ diuinã z reuelationẽ solã: sicut cogitationes cordiũ z chũi incarnatio. ¶ Ad 3m de ifinito. Dico q oĩa sunt finita lz de difficili numerabilia. Uel dato q essent ifinita. dico q si in esse reali in effectu pñt esse infinita nõ est incõueniẽs q in esse cognito pñt esse infinita nõ plus ↄcludit argm nisi q angelus cognosceret ifinita. ¶ Itẽ. Argm est ita bñ ↄtra spẽs acqsitas sicut ↄ inatas: qz eadẽ ifinitas tunc sicut nũc sequitur.

Ad scdm · *Ad tertiũ*

¶ Propter q sunt gdã alij tenentes q de facto in angelo sunt spẽs inate: dicunt tñ q possibile eẽt. q si nõ essent spẽs inate q cognitionẽ mãliũ acgrerẽt: sed dicũt tñ q hoc non esset p hũt modũ p quẽ reciperent aliquas ipressiones vel spẽs a reb9 mãlib9 (vt imagiant illi de pma opione in suis rõnib9) sed hoc est qa in po9 angeli est ↄformare essentiam suã cuilz rei apud ei9 presentiã. z ex tali ↄformitate dicunt seq rei notitiã in angelo. ¶ Ponunt exemplũ. Imaginatio nostra sic põt se cõformare reb9. q põt formare in se aliq̃s formas: q̃ nõ sunt sibi inate nec accepte a reb9. sicut cũ imaginatio formas montẽ aureũ quẽ nunq̃ vidit. igit a maiori itellc angeli sic põt se ↄformare reb9 mãlib9 q earũ cognitionẽ acgret: neqz p spẽs inatas sine poñ circa qd z nõ solũ in quo exerceat actio. Sz cũ ãgelus nec rea mãlis hẽat speciez inatã/vel ipressãz: nõ hz aligd q põt illã ↄfoiationẽ facere sed solũ hz itellectũ in quo sicut in subiecto. g̃ talis formatio est poñs. Hoc pz in pposito exẽplo. Cũ. n. imagiatio formas imaginẽ de mõte aureo. hoc non facit sm q totalr denudat a for9 montis aurei. sz qz penes se hz spẽz mõtis z auri. g̃ sic in pposito. cũ angelus nõ hz spẽz inatã vel acqsitaz. Pz idẽ in itellectu nro: qa ex spe gñis z diite q̃ sunt apud se foiat itellc noster aliũ ↄceptũ. s. diffõnẽ. g̃ taz in itellectu q̃ in sensu opz esse aliqd cõformabile circa qd fiat ↄformatio.

Opio 3°

¶ Propter qd sunt alij. s. Uaro. tenẽtes q nõ est ita de facto. Dicũt tñ q de poñ potuit fieri p istũ modũ: q vtute luminis sui angelus imediate põt abstrahere spẽs ab ipsis mãlib9: qz lumen itellc angelici est multo forti9 lumine itellect9 nostri: sicut g̃ itellect9 noster põt abstrahere a mãlibus mediãtib9 phãtasmatibus: ita itellcs angelicus imediate ab ipsis mãlib9 poterit spẽs abstrahere. ¶ Itẽ. De9 de po9 absoluta posset nouũ effectũ pducere quẽ de po9 ordinata nõ decreuit fecisse: z ẽt illius creature noue posset spẽz nõ causare in angelo: nec est verisile. q istis positis. angelus nãlr illã creaturã ignoraret. g̃ hz potẽtiã q̃ illi9 cognitionẽ põt acqrere. lz nullũ istoruz sit de facto.

Opio 4°

¶ Dicit Scotus lib. 2. d. 3. q. 7. circa mediũ z finẽ qõnis. Qz in angelis põt esse itellectus agẽs. z imediate illumiare res mãles. z itellc possibilis eas itelligere: nec requirit q cadãt pmo sub phãtasmate. sz hoc accidit vbi poñia z agẽs dependẽt a sensu.

Scotus.

¶ Cõtra. Tunc nõ valerent rõnes phi ad pbandũ q pm nõ intelligit aliqd extra se acgrẽdo sciaz ab eo: oẽs tñ cõcedũt q bñ ↄcludunt q deo repugnat acgrere sciam a reb9. pbo q nõ valerent. Quia opio dicẽtis qd de9 itelligere posset aliqd extra se acqrẽdo sciaz de reb9 mãlib9. nunq̃ hoc diceret nisi supposito q deus esset qddã lumen potens illuminare itelligibilia in actu. sicut tu dicis de angelo. Quia q̃diu essent in po9 solũz intelligibilia nunq̃ vt sunt in seipsis itelligerent a quocũqz intellectu: sed hoc posito nõ sequit inconueniens q itellc dei obseqtur ei qd est sub eo in ordine. nec q perficitur per vilius q̃ sunt incõueniẽtia ad q̃ deducit phs. 12. meta. qz vt illustrata lumine diuino pcedũt in ordie z nobilitate seu pfectione oẽm creaturã. g̃ posita rñsione de angelis nõ valerent rõnes phi z Cõmẽtatoris de pma itelligẽtia.

3 Scoti.

¶ Dices. Immo ↄcludũt in deo nõ in angelo: qz tõ ponẽs actũ luminis illuminatiuũ obiecti in angelo. eodẽ mõ põt ponere in deo itellectũ nãlẽ perfici a tali obiecto illuminato: q aũt in deo sit po9 passiua perfectibilis est incõueniẽs deo. lz non angelo.

Rñsio.

¶ Cõtra. Hec rñsio dat bñ q alie rõnes q̃s faciunt phs z Cõmẽtator ex pte itellc cogũt q nihil itelligit extra se. acgrẽdo sciaz ab extra: qz itellc ei9 moueret z eẽt in potẽtia z lassaret. z hõ que potẽtiã passiuã iperfectã arguerent in deo: sed nõ pbant incõueniens ex pte obiecti de quo hic agit. s. q obiectũ eius eẽt sub eo in ordie z eẽt vile. imo trãsfereret in aliũ ordinẽ nobilẽ z in aliud esse obiectiuũ nobile. g̃ rñsiones hic iducte nõ sumunt ex pte obiecti. g̃ nõ valent.

Reprobatur.

¶ Preterea. Si rõnes phi z Cõmentatoris in hoc loco cõcludũt q nõ itelligit alia acgrẽdo scientiã ex eis eo q sequit po9 passiua ipfecta z pfectibilis in deo. ergo opinio Themistij quã posuit de mõ quo deus cognoscat creaturas nõ põt reprobari posito itellectu agẽte. sicut ponim9 in angelis. quã tñ reprobat Cõmẽtator. 12. Probo q non poterit reprobari. Themistius. n. nõ posuit q itellc diuinus itelligeret creaturas sic q se haberent in rõne obiecti mouẽtis intellectũ se terminãtis. vñ posuit q cũ itelligeret se subito transfert se sup creaturas in rõne obiecti terminantis. cum igit attingentia termini z nõ obiecti mouentis nõ arguat q obiectũ aligd efficiat in itellectu. si cũz hoc ponit q tale obiectũ extra p itellectũ agẽtẽ diuinũ ponit in nobili ordine correspondẽte itellectui diuino nõ hz aligd cõtra Themistiũ neqz de po9 neqz ex pte obiecti.

¶ Itẽ. Ad pncipale. Nõ habemus aligd de intellectu agẽte nisi sm traditionẽ phõz. z vt possum9 cõuincere ex aligb9 que ponit theologia. Sed phs nunq̃ ponit intellectuz attingere imediate rez. sed mediãte eius esse cognito. Nec etiã theologia. qñ. n. ponit theologia q vnus angelus illuminat aiaz. vel sibi aliqd reuelat de his que apud reuelantẽ sunt secreta. nõ ponit talis illuminatio nisi de his que supior cognoscit. z iferior nescit: z iõ dicunt inferiores purgare ab ignorãtia: vt Dio. celestis hierar. ca. 7. di. z tradere sciam. De hoc dis. 8. Sed hic ponit q intellectus agẽs imediate attingit res mãles. g̃.

¶ Pet hoc ad argm Uarro Dico q nõ sufficit q itellc angeli sit pfectior q̃ noster sz cum hoc oporteret q habeat aliquã potentiã sibi subseruientẽ in qua in esse cognito res materialis obijceretur sue potestati. quod deficit: quare zc.

Ad hm Uarro.

¶ Ad 2m. Posito casu q noua creatura causaret quã deus nõ ordinauit creandã pmo: tunc est distinguendũ (sm ponentes species de facto) q aut eã creauit de potentia absoluta: z nõ preordinata sic q quandocũqz crearetur nõ cognosceretur ab angelo naturalr: z tunc nõ haberetur ppositũ q oporteret itellectũ angeli acgrere eius cognitionem a re ipsa imediate si non simul crearet eius species in intellectu: qz nec actus nec species essent hoc posito. Aut q eaz creauit de potẽtia absoluta sic q naturalr cognosceret: z tunc pmũ supponit q deus posset creare illã sine specie naturalr eaz repñtãte. imo necio tũc reqrit spẽs cõcreata si reqrat spẽs de facto. Uerbi grã. Si de9 crearet aiaz quã nõ intenderet saluare nõ reqrit q crectur qñqz in ea charitas. Si tñ oĩs aia saluabit de facto p charitatẽ sicut hic. in aia saluãda necessario creabit charitas.

Ad scdm

¶ Sz qd dices sm opionẽ quaz posuisti. in. 6. dis. q angelus p essentiã suã posset repñtare oĩa si crearet sub distinctis repñtatiuitatib9 oĩuz. qz adhuc seqt posito casu pori q oporteret respectũ eẽ terminũ creationis.

Dubium.

¶ Rñ9. q qa ipole est reloẽ esse iõ posito pori zc. hoc q angelus nãliter itelligeret talẽ creaturã. oporteret q si deus de potentia absoluta crearet talem. z naturaliter cognoscibilem q prius concreasset eius rationem represẽtatiuam cũ angelo. sicut si aia est saluãda p charitatẽ posito q charitas diceret solũ respectum phantasmatum in essentia

Rñsio

aic oporteret q a p̄n° cōcreata esset cum anima.

℄ Distinctio.VIII. Questio.I.

℄ Solet etiā in q̄ne ꝯsari apud doctores vtꝝ angeli oēs boni.s.ac mali corporei sint.i.corpa habeant sibi vnita ꝛc̄.

Circa distin.8.querit̄. Utꝝ angeli supe riores itelligāt p spēs pauciores. ℄ Ubi dr̄ cōiter ab oib° q itētio auctoris Proculi ǒ cāis fuit q sic. Qr de° oīa itelligit p vnū mediū.igit̄ quāto aliqua deo sunt ꝓpingora ꝛ hoc sicut itelligētia tāto p paucio ra media intelligūt:ꝫ supiores sūt deo ꝓpingores q̄ iferio res.igit̄ ꝛc̄. ℄ Cōfirmat̄ p sile. Quia in nobis qdā p pauca media itelligūt.qdā aūt nō nisi singula eis explicent̄:ꝛ hoc accidit.qꝛ qdā meli° qdā debili° sunt dispositi in his q̄ cōfe runt ad itellectionē.ḡ angeli q p essentiā sūt pfectiores per pauciores itelligūt. ℄ Alibi hoc ꝓbāt sic. Qr vnūqdqꝫ est in recipiēte p modū recipiētis.Sꝫ itellect° supioris nat° est recipe pauciores spēs q̄ inferioris.igit̄ ꝓbat̄ minor. Quia for° ꝛ act° sūt p̄n° vnionis.ꝛ po° est p̄n^m diuisionis:ꝛ multi plicationis:ꝫ itell̄s supioris angeli est maioris actualitatis q̄ iferioris sicut ꝛ ei° eētia.ḡ nat° est pauciora recipe ꝛ ma gis vnite. ℄ Itē.Quāto v̄tus est magis vnita tāto est effica cior ad operādū.si ḡ in angelo supiore nō eēnt iste spēs ma gis vnite.ꝛ pauciores p illas nō efficaci° itelligerēt q̄ infe rior qd̄ falsuꝫ est.ḡ ꝛc̄. ℄ Itē.Quāto aliq̄ est altior tāto pau ciorib° vtit̄ in opando:cū tn̄ ad plura se extēdit.Sꝫ supio res angeli sūt altiores iferiorib°.igit̄.Maior pꝫ in artibus operatiuis:sicut in architecta re^a cemētarie.ꝛ icisorie.Pꝫ etiā in cognitiuis:qꝛ hn̄s vim itellectiuā pfectiorē ex vno plura intelliget q̄ hn̄s minus pfectam. ℄ Aliq hoc idē ꝓbant sic. ℄ Quāto po° est supior tāto hꝫ obm v̄lius.ꝛ p ꝯn̄s species v̄liorē.cū spēs ꝛ obꝫ ꝓportionent̄.Sed itell̄s in supiori an gelo est supior.igit̄.Maior ꝓbat̄.Qr sensus cōis v̄li° obm hꝫ q̄ visus ꝛ cogitatiua q̄ sensus cōis.qꝛ itētiones nō sensa tas hꝫ p obo.ꝛ itell̄s q̄ cogitatiua. ℄ Modus ponēdi pri morū est iste.Qr res mālēs agūt in potētias nostras appre hensiuas.ꝛ hoc qꝛ ille po^e nate sunt recipe.Sꝫ itell̄s pp suā imālitatē nō pōt recipe silitudinē rerū s̄m eē māle.sed hoc faciūt po^e.ꝛ ex h̄ ꝯtingit q sensus singularia cogscit.ḡ opꝫ itellectū solū recipe itētiōes soiaꝝ rerū.for° aūt q̄lꝫ(vt tn̄ for^a est v̄lis)ꝛ itell̄s solū cognoscit v̄le.Ex hoc arguūt sic. Si silitudies rerū q̄ sūt in itellectu nr̄o deriuant̄ a reb° s̄m suā mām.ꝛ s̄m suā formā ille silitudies sil̄ repn̄tāt res q̄rū sūt spēs sil̄ ꝛ quo ad cognitionē v̄lez ꝛ singularez sil̄.sic mō diuisim faciūt ꝛ in itell̄m:ꝛ in sensuꝫ.Sꝫ spēs intelligibiles rerū māliū q̄ sunt in angelis deriuant̄ ab ideis q̄ sūt in mē te diuina:q̄ sūt cāe rerū s̄m mām ꝛ s̄m formā.Ergo ille spe cies sil̄ itellectui angeli poterūt repn̄tare rē mālē ꝛ s̄ꝫ cogni tionē v̄lez ꝛ singularē. ℄ Modus aūt scd̄oꝝ est iste. Primo dicūt q angeli nō pn̄t itelligere nisi p spēs gn̄is:sicut.n.sen sus sentit p spēꝫ singularē vt singularis est ꝛ itell̄s noster p spēꝫ spēi vt spēs.ita itell̄s angelicus p spēꝫ gn̄is vt gen° est. ℄ Scd̄o dicūt q s̄ꝫ q gradus sunt in gn̄ib° q q̄dā sūt.vni uersaliora.ꝛ s̄m hoc supiores angeli hn̄t spēs v̄liores.ꝛ in feriores min° v̄les. ℄ Tertio declarāt modū itelligēdi an geli p illā spēꝫ gn̄is.Dicūt eniꝫ q angelus hꝫ q̄druplicē cō uersionē itelligēdo.Primo.n.cōuersiōe simplici ꝯuertit se ad intelligēdū se ipsuꝫ.ꝛ in ista ꝯuersione cognitione ꝯfusa co gnoscit oīa quorū spēs sunt in eo. ℄ Scd̄o ꝯuertit se ꝯuer sione deliberatiua ad spēꝫ gn̄is.vt est spēs gn̄is vt hui° ge neris nō illi°:ꝛ sic cognoscit rē s̄m rōnē gn̄alē.ꝫ qꝛ nō pfe cte cognoscit̄ gen° nisi cognoscant̄ dr̄ie eius ꝛ p ꝯn̄s spēs:iō illa cognitione aliqual̄r spēs cognoscit. ℄ Tertio ēt cōuer sione deliberatiua ꝯuertit se sup spēꝫ gn̄is vt est repn̄tatiua spēi:ꝛ qꝛ nō pfecte cognoscit̄ ꝛc̄.cognitione illa aliqual̄r co gnoscit iduidua illi° spēi.Quarto ēt ꝯuersiōe deliberatiua ꝯuertit se sup spēꝫ gn̄is vt directe est repn̄tatiua iduidui:ꝛ qꝛ illa iduidua sūt multa accn̄tia ꝛ ꝯcreta:illa vltima cogni tio est pfectissima.iō illa vltia pfecte ꝛ nō ꝯfuse tn̄ cogno scit oīa iduidua accn̄tia ꝛ opōnes iduidui. ℄ Exēplū vnū pōt poni ad totū istud,si soluꝫ scriptū hr̄et vim itellectiuam ꝯuersiuā sicut hꝫ angelus ꝛ itelligeret significata reruꝫ sup se ipsuꝫ posset se cōuertere:ꝛ tūc ꝯfuse solū videret oīa que sunt in eo.Scd̄o posset p quādā spēꝫ gn̄alē cognitiōe gene rali pfecte cognoscere colunas in se ipso:ꝛ tūc aliqual̄r co gnosceret lineas.Tertio cognitione spāli vt illa spēs gn̄alis eēt repn̄tatiua spēi:posset pfecte cognoscere lineas ꝛ aliq̄l̄r dictiones:ꝛ tūc si soluꝫ de quo ponit̄ q hr̄et vim intellecti uaꝫ supra se hr̄et habitū sciētialē tūc pfecte ꝛ non ꝯfuse tn̄ cognosceret signationes dictionū q̄ sūt idē q accn̄tia ꝯn̄ia dictiōes.sic in ꝓposito.igit̄ ꝛc̄. ℄ Cōtra istā opiōnē arguit̄ p̄ ꝫ spēꝫ gn̄is.Scd̄o ꝫ quācūqꝫ spēꝫ cōeꝫ plurib°. ℄ Cōtra spēm gn̄is:qꝛ illa spēs q̄ nō est vna nō est vna repn̄tatiua multoꝝ:sed spēs gn̄is est hui°.igit̄.Minor pꝫ:qꝛ in genere multe latent equocationes.ḡ in spē gn̄is q̄ ponit̄ repn̄tatiua multe latent equocationes.ꝫ equocū nō est vnū sed multi plex.igit̄ ꝛc̄. ℄ Itē.Impoīe est aliqd̄ vnū creatū repn̄tare ifinita.ꝫ hoc seq̄t̄:qꝛ oē gen° ꝯtinet ifinitā iduidua.igit̄ ꝛc̄. ℄ Itē.Si angelus itelligeret p spēꝫ gn̄is:ꝛ nō sūt nisi qua tuor gn̄a i linea p̄dicamētali:icludēdo ēt gen° gn̄alissimū.s. subaꝫ.ḡ opꝫ q gntus ordo angeloꝝ:cū debeat hr̄e spēꝫ vni uersaliorē q̄ quartus.q itelligat p spēm entis:ꝛ vltra cum sextus oporteat itelligere p v̄liorē q̄ gnt°.ꝛ nulla spēs entis opꝫ q itelligat p suā eēntiā:ꝛ vlteri° cū septimus dꝫ itellige re p min° q̄ sextus.seq̄t̄ q itelligit p minus q̄ sextus ꝛ sic sequitur q intelligit per minus q̄ per essentiam suam. Hec impossibilia sunt.ergo ꝛc̄. ℄ Ad illud r̄ndēt.q arg^m peccat in forma.Quia quāto est aīal magis pfectū plures hꝫ poten tias:sicut pꝫ de hoīe:ꝛ quāto min° pfectū tāto pauciores.sic pꝫ de talpa.igit̄ est dare aīal oīno sine po°.Etiā alia instan tia est.Unus circulus hꝫ plus de curuitate ali° minus.ḡ est dare aliū sine curuitate. ℄ Alia est:creatura q̄to est iperfe ctior,tanto plus hꝫ de po°.ꝛ quāto pfectior,tāto min°.ergo creatura sine po° oīno. ℄ Eodē mō in ꝓposito vr̄. Angeli supiores itelligūt p spēs gn̄is pauciores ꝛ iferiores p plēs. ḡ est dare angelū itelligentē oīno sine. ℄ Cōtra. Ista r̄n̄sio ꝯfirmat arg^m.qꝛ si eēt dare certū numerū potētiaꝝ in aīali bus.s.gnqꝫ:ꝛ certū nūerū curuitatū in circulis:ꝛ certū nūe rū graduū potētiarū gnqꝫ:tūc ifallibil̄r sequeret̄.In quolꝫ istorū exēplorū plura sūt aīalia q̄ gnqꝫ,ꝛ gnqꝫ approp̄riāt sibi potētias.5.ḡ illa plura aīalia vltra gnqꝫ sūt sine poten tijs oīno:qꝛ p positū nō sunt nisi gnqꝫ po^e in vniuerso aīa liū.ꝛ eodē mō seq̄t̄ in circulis ꝛ gradib° soīaꝝ in creaturis. Sed in ꝓposito est ita.q nō sūt nisi gnqꝫ spēs generū sicut nec nisi gnqꝫ gn̄a.s.aīal,corp° aīatū,corp°,suba,ens,ꝛ ēt(vt dicūt)iferiores angeli p̄mi ordis approp̄riāt sibi spēꝫ gn̄is min° v̄lez:ꝛ sic vsqꝫ ad 5^m ordinē.igit̄ seq̄t̄ q illi q sūt alijs ordib° supiores oīno itelligūt sine spē. ℄ Al̄r r̄ndēt.q illō 3^m arg^m peccat i mā.s.qr̄ assumūt q ista paucitas ꝛ pl̄alitas spēꝝ generū accipit spēs nouē ordīes angeloꝝ.imo attēdit̄ pence hierarchicos stat°:ita q illi q sūt de 3^a hierarchia itel ligunt p spēs oīno v̄lissimas. ℄ Cōtra.De° posset facē ange los supiores illis q sūt in 3^a hierarchia.ḡ illi itelligerēt oīno sine spēb°. Cōsequētia pꝫ:qꝛ iaꝫ dixerūt q illi de 3^a hierar chia approp̄riāt sibi spēs oīo v̄lissimas.ḡ isti nouiter creati sup̄ illos nullas hr̄ēt. Probatio aīn̄tis.Qr de° pōt qcqd nō iplicat ꝯdictionē.ꝛ hierarchia tertia cū sit finita ꝛ limitata sibi nō repugnat aliā hr̄e supra se.sic igit̄ redit 3^m arg^m p̄n^e. ℄ Nūc 2° ꝓbo q nulla spēs cōis(ēt spēi spālissime)possit distincte repn̄tare oīa iduidua illi° spēi.ꝫ opꝫ eē distictas

Opio p^a Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

Arg^m 5^m

Cōtra p̄ma opionem. Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

R̄n̄sio p^a

Reprobatur.

R̄n̄sio 2^a

Reprobatur.

Spēs cōmunis rep̄sentās distīcta distincte dupl' dicit.

rōnes rep̄ntātes tot quot sūt idiuidua. Ubi p̄ est aduertendū q̄ ponētes vnā spēz cōez rep̄ntare distīcta distincte p̄nt itelligere dupl'r. Uno mō q̄ illa spēs cōis in realitate sua sit real'r vna: τ tñ ex nā sua hēat distinctas fo₂ales rōnes in rep̄ntādo reᵐ cuiuscūq₃ idiuidui singularē τ ꝓpriā (de istis rep̄ntationib⁹. 1. lib. di. 2. q. 2. arti. 3) sicut ponētes attributa distingui ex nā rei dicūt q̄ sunt vna res siue vna spēs real'r ſm formales rōnes. ſ₃ sic ex nā rei distinguunt q̄d q̄dlibet attributū ꝓpriā τ distinctā fo₂alē hēat rōnē: τ sic itelligēdo nulla est difficultas gn q̄l₃ angelus pōt itelligere p̄ vnā speciē cōez oia idiuidua. Quia l₃ spēs illa cōis in realitate sua eēt vna: tñ in rep̄ntādo eēt distincte plura. τ h̄ sufficeret ad hoc q̄ aliq̄ distincte itelligerent̄ p̄ illā. Sicut l₃ ens. verū. τ bonū sint vna res/sufficit ad h̄ q̄ ad distīctos ꝯceptus mouerēt q̄ fo₂ales rōnes obiectiue in eis sint distincte l eē rep̄sentatiuo. Jmmo sic ponētes ꝯdicunt sibi ipsis. Qr ipsi posuerūt q̄ in iferiori angelo sūt plures spēs ēt real'r distīcte q̄ī superiori. S₃ h̄ cōtingit ista pōne posita: qr ista pōne posita: qua rōne in iferiori angelo vna spēs pōt eē vna real'r τ plura in rep̄ntādo cētū idiuidua. vel centū spēs. eadē rōne cu₃ hoc nō tollit limitationē nāe illi⁹ spēi pōt eē vna real'r reᵐ oiu₃ q̄ ille angelus itelligit: dū₃ tñ eēt plura in rep̄ntando. τ eadē rōne hoc pōt ꝯtingere in quol₃ angelo reᵐ oiu₃ intellectorū ab eo. ḡ posita ista pōne nō est necesse q̄ in inferiori āgelo ponāt̄ spēs real'r distīcte. ſ₃ sufficit vna l q̄l₃ dū tñ ꝛc. Et iō istam nō p̄nt tenere: q̄ nō ponūt fo₂alitates. ¶ Alio mō pōt itelligi illā spēz cōez rep̄ntare idiuidua sic. q̄ l₃ in nā sua sit vna: τ ēt in rep̄ntādo. p̄ applicationē tñ itell'cs vel aliq̄ sili mō hui⁹ est rō ꝓpria reᵐ cuiusl₃ idiuidui. ¶ S₃ q̄ iste modus sit ipossi τ ꝓmus nec̄i⁹: τ sic total'r destruat̄ ista opio/ ꝓbo sic. Qr si spēs cōis idiuiduis multis nō sit ex nā rei distincta in rep̄ntādo reᵐ idiuidui distīcti: ſ₃ solū sit distīcta τ ꝓpa p̄ applicaᵒⁿᵉ₃ itell'cs ad h̄ vel ad illō idiuiduū. Aut ḡ anq̄ angelus applicat illā spēz vl'ez scit cui idiuiduo applicat: vel nō. Si sic. ꝓpoᵐ. l. h̄r: qr nō cog̃scit̄ idiuiduū nisi per spēz vl'ez applicatā ad ip₃. Si nō, ḡ applicabit a casu: τ ita nūq̄ cog̃scet h̄ signare nisi a casu. ¶ Jtē. Cōe vt cōe nūq̄ ducet in cog̃nē distinctoꝝ vt distīcta sūt. S₃ idiuidua sunt distīcta vt distincta. ḡ cōe vt cōe nūq̄ ducet in cog̃nē idiuiduoꝝ vt idiuidua sūt. Si igit̄ ducat in cog̃nē eorū. hoc esset inq̄tū est in rep̄ntādo distīcta. q̄d est ꝓpoᵐ. Maior p₃: q̄ cōe vt cōe est vnum. igit̄ sic ducet in cog̃nē aliquoꝝ vt sunt vnū. nō vt distīcta. ¶ Jtē. Rō obiectiua p̄supponit̄ poᵉ. al'r po⁹ hēet actū nō circa aliq̄d obᵐ. Jgit̄ si idiuiduū hic determinate cog̃scit̄. eius rō obiectiua p̄supponit̄ poᵉ: τ eadē₃ rō est de quol₃ alio. S₃ rō ꝓpria hui⁹ obi idiuidui nō est ratio specifica. qr illa nulli est ꝓpria. ḡ p̄ter rōnē specificā p̄supponit̄ ꝓpria rō que sit hui⁹ idiuidui τ hui⁹. τ sic de q̄l₃ alio. Jgit̄ reᵐ cuiuscūq₃ idiuidui in itellectu angeli p̄supponit̄ rō rep̄ntatiua idiuidualis. Dico ḡ. si seq̄mur ph̄m τ Cōmentatorē nō op₃ ponē q̄scūq₃ spēs tales vl'es aut p̄ticulares. τ nec rep̄ntatiuitates vl'es aut p̄ticulares l eēn⁹ angeli cognoscēte: ſ₃ q̄l₃ iferior cognoscit supiores oēs p̄ ꝓpriā p̄ſentiam ex p̄ssa₃ sibi τ oēs iferiores se. Et sine oi spē hac rep̄ntāte itelligēdo se solā vt est ꝓbatū. Si tñ loq̄mur de posi vt in p̄cedenti q̄ōne dictū est. nūc pōt dici q̄ eēn⁹ angeli pōt eē rō rep̄sentatiua oīu₃ itelligibiliū ab eo nāl'r (vt supra ꝓbatu₃ est) τ sic ipsa inq̄tu₃ rep̄ntatiua h₃ in se ex nā rei distinctas rep̄ntatiuitates idiuidual'r distīctas. ¶ Ad h̄ p̄cipua rō est supra posita. q. de ideis dis. 36. Qr cuilibet respectui in vno oppositorū op₃ cōsimilē₃ τ eiusdē rōnis correspondere in altero opposito: ſ₃ rō rep̄ntatiua τ rep̄ntatū sūt opposita relatiua. igit̄ cū sibi cognita sūt singularia: nō tñ cōia op₃ rōnes rep̄ntatiuas eē singulares τ nō cōes tñ. Et vltra. cu₃ rōnes rep̄ntatiue ponunt̄ positis cognitiuis/ ille rōnes rep̄ntatiue erūt ex nā rei singulares τ distīcte añ oē opus itell'cs. Et ista

deductio teneret in deo. sic̄ in angelis si rōnes ideales ponerent̄ in deo p̄p rep̄ntare. vt ibidē visum est artic. 3. in fine. ¶ Hic dicūt q̄dā Uaro p̄p arg⁹ ad oppoᵐ. Qr l₃ supiores angeli nō hūt vl'iores extēsiue q̄ iferiores: qr ad tot se extēdūt spēs in iferiori sic̄ in supiori (vt supra ꝓbatū est) tñ hūt vl'iores spēs intēsiue: qr p̄ illas quas hūt supiores p̄fectius intelligūt q̄ iferiores p̄ easdē. ¶ S₃ istud est falsu₃. Qr ex quo iste sūt spēs mouētes po⁹ mō nāe mouēt ſm totū spēcū suū: sicut igit̄ iste spēs sūt eq̄ vl'es extēsiue. qr tot in iferiori quot in supiori (vt dicūt) ḡ ēt quātū est ex p̄te spērū eque vl'es intensiue. ¶ Jtē. Jsta distinctio iterimit se ipsam. Qr in oīb⁹ quāto aliq̄d vli⁹ (q̄tū ad p̄dicationē de quo est hic sermo) tāto ip₃ ad plura se extēdit: ſ₃ q̄to aliq̄d est vl'ius intensiue tāto ad pauciora se extēdit: τ ita opponunt̄ vli⁹ extensiue τ itēsiue. ḡ falsa est distinctio q̄ dicit. q̄ aliq̄d est vli⁹ extēsiue vel itēsiue. Jmmo si est vl'ius extēsiue nō est vl'ius intensiue. ¶ Jō p̄p arg⁹ est aliud itelligendū/videl₃. Qr l₃ reᵐ eorūdē itelligibiliū sint vl'es eque spēs in iferiori angelo sicut in supiori angelo: τ ēt q̄tū ad hoc q̄ eque itensiue mouent eedē spēs vl'es in inferiori q̄tum est ex p̄te specierū. tñ q̄tū est ex p̄te actuū itelligēdi in iferiori τ supiori ē duplex dīa. Primo est: qr angelus supior p̄ illas spēs p̄fecti⁹ intelligit q̄ iferior. q̄d p₃. Qr p̄fectio act⁹ itelligēdi est a p̄fectiōe in vi itellectiua: sed p̄fectior est in supiori q̄ in iferiori ex q̄ spē differūt. ḡ ꝛc. Scd̄a dīa est. q̄ angelus supior p̄ easde₃ spēs vel rep̄ntatiuitates quas pono ꝓmptius τ expeditius intelligit q̄ inferior. q̄d p₃. qr quāto est p̄fectior: tanto ēt expeditius mouet vt ꝓbat̄ ex. 8. phy. vbi ph̄s ꝓbat. q̄ si aliq̄d addat̄ poᵉ motiue mouebit in minori t̄pe ꝛc. ſ₃ p̄fectior est vis itellectiua in supiori. ḡ ꝛc. ¶ Jtē. Si aliq̄d ipediret, hoc videret̄ eē. qr angelus itelligeret discurrēdo. Sed hoc nō seq̄t̄. Qr itelligere rē ordiatissime τ p̄ oia sua media eēntialia nō est itelligere discurrēdo: ſ₃ itelligere reflectendo τ querēdo hinc inde: aliter cū de⁹ ipse itelligat ordinatissime de⁹ itelligēdo discurreret. S₃ hoc est certū q̄ ille q̄ ordinatissime itelligit p̄ oia media eēntialia. q̄ ille q̄ h₃ p̄fectiorē itellectū ꝓmptius τ expediti⁹ itelligeret alio q̄ h₃ ip̄fectiorē: sicut de⁹ q̄ angelus. ḡ stant sil'. q̄ vn⁹ angelus p̄ eadē media eēntialia ꝓmpti⁹ τ expediti⁹ intelligat q̄ ali⁹: τ tñ non discurrat itelligēdo. ¶ Ad p̄ᵐ in oppoᵐ q̄n dr̄ q̄ de⁹ intelligit oia p̄ vnū mediū. Dici posset q̄ p̄ vnū in essendo τ multas rōnes ideales rep̄ntatiuas: τ p̄ tot quot sūt intelligibilia vt dictū est. q. de ideis. Et vltra q̄n dr̄, ergo q̄ sūt deo ꝓpinquiora itelligūt p̄ pauciora. Dico q̄ nō ſ₃ itelligūt p̄fectius q̄ magis distantia: τ q̄n ꝓbat̄ p̄ sil'e q̄ q̄ sunt altioris ingenij p̄ pauciora media intelligūt: dico q̄ falsu₃ est. ſ₃ p̄ eade₃ intelligūt ꝓmpti⁹ τ expediti⁹. ¶ Ad 2ᵐ q̄n dr̄. q̄ vnūq̄dq₃ est in recipiente p̄ modū recipiētis. Uerū est: q̄n dr̄ q̄ recipiens ip̄fecti⁹ natū est plures spēs recipe. Falsu₃ est: ſ₃ solū ip̄fectiorē actu₃. Et q̄n ꝓbat̄ ip̄fect⁹ est magis in poᵉ τ poᵃ est p̄nᵐ multi⁰ᵐ. Dico q̄ veꝝ est l mā p̄⁹ reᵐ multaꝝ fo₂aꝝ. vt vult Cōmenta. 12. meta. cō. 11. τ eodē mō dico in ꝓposito q̄ itell'cs inferioris angeli nō est magis in poᵃ q̄ supioris: nec e₃. gn vtrobiq₃ respectu distinctoꝝ itelligibiliū nec iu₃ existat ipsu₃ hēe diuersas rep̄ntatiuitates ꝓprias. ḡ q̄ itell'cs iferioris mag⁹ dr̄ in poᵃ q̄ supioris h̄ solū: qr est ip̄fectior. ¶ Ad 3ᵐ ꝯcedo q̄ in supiori est magis virtus vnita. ḡ efficatius. i. p̄fectius itelligit. ¶ Ad 4ᵐ cū dr̄, quanto aliq̄d est altius tāto paucioribus indiget: vt p₃ in architectoria. Dico q̄ tot indiget architectoria sicut carpentaria si nata est oia distincte cognoscere q̄ tractant̄ in carpētaria: ſ₃ hoc habebit p̄uilegiu q̄ expediti⁹ τ ꝓmpti⁹ hoc faciet: sed p̄ᵐ est in ꝓposito. ideo solū seq̄t̄ q̄ expediti⁹ itelligit supior ꝛc. ¶ Ad 5ᵐ cōcedo q̄ virt⁹ supior h₃ obm vl'ius q̄ inferior sicut sensus cōis visu: si tñ nat⁹ est oia distincte cognoscere vt cog̃scunt̄ ab iferiori poᵉ op₃ ipsu₃ ob₃ vl'e esse plura formal'r in rep̄re

Opio quedam.

Repelli tur.

Ad arg⁹.

Dup'x dīa spēz in angelis supe rioribus τ iferiorib⁹

Ad p̄mū

Ad scd̄m

Ad tertiū

Ad q̄rtu₃

sentiēdo. sic in pposito rč. ℂ Iste visiones sūt vere fm illā opionē quā pono pbabilr posse teneri pmo li. dist. 36. q̄ ponit distinctas repntatiuitates in deo ⁊ in aliqs intelligencijs respectu oiuz. Fz tū aliā viā mihi veriorē angeli itelligūt inferiora itelligēdo ppriā essentiā: supiora ƀo p coꝝ psentiā.

ℂ Distinctio. IX. Questio. I.

ℂ Post pdicta superest cognoscere de ordinibus angeloꝝ q scriptura tradat. Que in pluribus locis nouem esse ordines angelorum promulgat rč.

Utrum cū in angelis ⁊ beatis cognitio vesptina ponat̄ stare cū cognitione matutina itelligāt beati plura vt plura sine discursu intellectus.

In ista qōne p ptractabo diffaz istarū duaꝝ cognitionū. ℂ 2° an p illas cognoscunt̄ plura vt plura. ℂ 3° an in tali pcessu cognoscendo vnum post aliud fm ordinem nature saltem sit ibi discursus.

[Opinio.] **Primus** articulus. Que diffa sit iter cognitionē matutinā ⁊ vesptinā beātoꝝ. Ubi qdā medeuilla. q. ordi. 36. declarāt q̄tuor. P rio, diffaz inter istas cognes. Scdo, q bti bnt vesptinā. Tertio, q sil' bnt vtrāqz. Quarto poꝛitatē bui⁹. ℂ Ad pm dicūt, q ī b dint. Qz in cogne matutina creature cog̃scunt̄ sic. q eēn⁹ dina est imediata rō cognoscēdi illas: in cogne ƀo vesptina q̄ cog̃scūt̄ in pprio genere. ipe spēs creaturaꝝ sūt rōnes cog̃scēdi ipas creaturas. nō imediate: sz mediāte cogne eēn⁹ dine. ℂ Ad 2m arguūt sic. Tertio de aīa. Intell's est in po⁹ oīa itelligibilia. ex q̄ seqtur q spēs rerū intelligibiliū sint pfectiōes itell's lz accñtales: ⁊ scdarie. Sz nihil diminuit de pfectiōib⁹. subalib⁹ nec accñtalib⁹ nālib⁹. igit̄ tales spēs itelligibiles creaturarū remanent in itellectu sepato: sz si sint ibi p illas bnt cogōnē ppriā: sz ppria cogō pris tales spēs est cog̃scere in pprio gñe. g̃ rč. ℂ Itē. Ex scda ppōne de causis. Ois itelligētia plena est formis: qđ nō eēt si sola eēntia diuina repñtaret eis oīa. ℂ Ad 3m sic Aug. 4° sup gen. loquēs de hoc. Ibi ingt supest dies in contemplatione incommutabilis veritatis semper [Arg^m p^m] vespertina cognitiōe creaturarū in se ipsa. si sp g̃ vtraqz sil'. ℂ 4m ōclarāt sic. Intell's pōt itelligere plura sil' sub rōne vna: puta relatiua: relatiua. n. sunt sil' nā ⁊ itellectu in pñtis. g̃ eadē rōne pōt sil' intelligere vnū sub diuersis rōnibus in q̄tū sub vna rōne refert̄ ad se ipz sub alia. rō aūt sub qua cognoscit̄ in pprio gñe refert̄ ad rōnē per quā cognoscitur [Arg^m 2^m] in deo: sicut q̄dā imago illi⁹. g̃ pōt sil' rč. ℂ Itē. Due cognitiones quarū vna est pfectiua alteri⁹ pñt sil' esse in itellectu. Uerbi gr̃a. qz nō cognosco aliqd pfecte nisi qn̄ cognosco pfecte me illud cognoscere: iō qn̄ cognosco me rē cognoscere sil' cognosco rem: ⁊ tn̄ iste sunt due cognitiones: reflexe enim cognitionis obm est actus cognoscēdi. directe obm est res ipsa. Sz visio qua vident̄ creature in pprio genere recipit pfectionē a visione qua vident̄ in essentia diuina. igit̄ pbatur minor 3° de aīa. Cū intelligim⁹ aliqd valde intelligibile non pp hoc minus intelligim⁹ alia. s. inferiora sed ēt magis. [Arg^m 3^m] ℂ Itē. Qn̄ due cognitiones sic se bnt q vna regulat̄ p aliā cōpatiunt̄ se sil' in eodē. Uerbi gr̃a. cognitio angelorū q̄ cognoscunt facta nr̃a iferiori cognitione dirigēte eos ad custodiā nr̃az nō repugnat cognitioni q̄ est cōtēplatio creatoris pp hoc q hec regulat̄ p illā: ⁊ iō optime stant. Sed cognitio creaturarū in pprio gñe regulat̄ p illā q̄ est visio creaturarū in eēntia diuina: regulat̄. n. per illā qua cognoscitur essentia diuina q̄ est eadē cū ista. g̃ rč. ℂ Itez. Probat̄ illa regulatio. Fz Aug. 12. de trini. Superior pfectio in nobis dirigit inferiorē cui⁹ pcipua rō nō pōt assignari nisi sua superioritas. cū igit̄ cognitio creaturaꝝ in pprio gñe est inferior ad se ipsaz: vt est cognitio creaturaꝝ in deo. est. n. p rōnē iferiorē. i. p spēz creatā. igit̄ rč. ℂ Itē. Rō quare nō pñt sil' in- [Arg^m 4^m] telligi hō ⁊ asinus est: qa itellectio est q. q̄dā cōfiguratio seu cōmēsuratio itell's ad intelligibile: ⁊ qz asinus nō est expssa silitudo hoīs: iō cū itell's nō cōfigurat̄ vel coniungit̄ asino in itelligēdo opz ipsuz recedere a cōfiguratione ⁊ piūctiōe asini si dz intelligere hoīem. g̃ si asinus esset expssa silitudo hoīs ⁊ asini ⁊ pfecta. tūc si itell's cōfiguraret̄ vel cōmēsuraret̄ asino itellecto: posset ēt sil' intelligere hoīez. Sic aūt est de essentia diuina respectu creaturarū. g̃ qn̄ creature cognoscunt̄ in deo nō pñt sil' cognosci in se ipsis. ℂ Cōtra pmissa [Instantia] sunt exēpla apparētia. Primo: qz due figure nō pñt sil' esse dūmodo solū sint dispate lz nō opposite. ℂ Aliud exēplū: qa oē simplex totalr se cōuertit ad qđcūqz se cōuertit Auic. 6. nālīū p. 5. ca. 4. Tertio: qz minus lumen obscurat̄ in psentia maioris. Quarto: qz iperfectū cessat ab effectu aduenien te pfectio sicut cessat opio adueniente scia. ℂ Ad pm dicunt [Rñsio.] q verū est nisi vna figura cōtineat aliā infra se sicut pegonū tetragonū: sicut est hic vt pz. 4. arg^o. ℂ Alr dicūt q ve- [Ad pmus] rū est in corporib⁹: qz supficies recipiēs figuras nō hz pfūditatē: tūc. n. posset recipere vnā figurā in suo iteriori, ⁊ aliā in exteriori: sed itellect⁹ angeli lz sit simplex in eē: tn̄ v̄tualr hz pfūditatē in virtute itelligēdi. pōt. n. itelligere supius ⁊ inferi⁹ fm oēs: ⁊ iō quasi iteri⁹ sic figura suo supiori itelligibili: ⁊ q̄si exteri⁹ suo inferiori q est cognoscere res in ppo [Ad scdm] gñe. ℂ Ad 2m. Uerū est q simplex totalr se ꝯuertit totalitate essentie cū ipsa sit indiuisibilis: nō tn̄ totalitate conatus [Ad tertiū] seu v̄tutis. ℂ Ad 3m dicunt q lumen corpale min⁹ nō vī. Immo obfuscat̄ presente maiori. qa lumen corpale ēt min⁹ requirit̄ in aliqua dispōne seu pportione a q̄ abstrahit̄ per lumen mai⁹: qz v̄tutis maioris. Sed isti bnt ꝯrū de lumine [Ad q̄rtū] intelligibili: vt habet̄ 3° de aīa. ℂ Ad 4m. Nō est sile: demōstratio. n. hz ꝯditionē ꝯdictoriā opioni. formido. n. q̄ est appropriata opioni ꝯdicit nō formidari q̄ est ppria demōstrationi. Sed iste cognitiones includunt ꝯditiones ꝯdictorias cū vna cognitio dicat̄ ad aliā relōne imitationis ⁊ vna pficit aliā. vna regulat aliā. vna expressa silitudo alteri⁹: ⁊ virtuale ꝯtinēs est: vt pz ex quatuor pncipalibus.

Secundus articulus. An beati p illas cognitiones. s. matutinā ⁊ vesptinā cognoscāt plura vt plura. Ubi ꝯsiderādū q isti ꝯcedūt spēs ipressas quas ego nego. dist. 6. arti. 2. ⁊ 3. cōcedim⁹: hic tn̄ habit⁹ ipressos. ⁊ hoc respectu act⁹ scđi in nobis q est ꝯsiderare: nō tn̄ ꝯcedo spēs que vocant̄ habitus respectu act⁹ simplr pmi in nobis qui est intelligere. Et iō opz me hic ꝯcedere cognitionē vespertinā q̄ nō est aliud q̄z habit⁹ qdā itelligēdi res in pprio gñe: qz p quēlz actū frequētatū in nobis gñat̄ aliqs habit⁹. pfectus p pfectū ⁊ iperfect⁹ p iperfectū. Sz in statu beatitudīs oēs habit⁹ quos nūq̄z habuimus remanebūt in nobis. ⁊ si q pp iperfectionē lapsi fuerint restituent̄: ⁊ p tales habit⁹: tūc cōsiderabimus res in pprio genere: sicut a pn⁹ fecimus.

Hic etiam cōsiderandū. q ista opio vult q cognitio rerū in verbo ⁊ in pprio genere nō est cognitio qua aliqua cognoscunt̄ vt plura sed vt vnū. ℂ Con- [Opio h^a.] tra qđ arguo sic. Illa cognitio qua res cognoscunt̄ in verbo nō est inductiua ⁊ causatiua in cognitionē rerū in pprio genere: sed oino est dispata ab ea. Uerbi gr̃a. cognitio qua cognoscit̄ essentia diuina est inductiua in cognitionez qua res cognoscunt̄ in ipsa essentia diuina. quia est representatiua carū. Sed in pposito, cognitis rebus in essentia diuina nō representant̄ res in pprio genere ex pcisa rōne illi⁹ cognitionis: sed postq̄z terminat̄ illa cognitio incipit cognitio rerū in pprio genere p noua media. s. per pprias species aut habitus: tūc sic. Qn̄ aliqd cognoscit̄ duabus cognitionibus

oīno dispatis aut oīno diuerse speciei: ꝛ quarū vna nō cōpa raꝛ ad aliā: quasi aliqd faciens ad eā nec inducens eam nō cognoscit vt vnū: sed vt plura: qꝛ due cognitiones specie di uerse ꝛ ad inuicē nō relate quocūo mō terminanꝛ ad diuer sa. sicut volunt aliȷ. Ergo qñ res cognoscit in verbo ꝛ in ꝓ prio gñe: tunc angelus itelligit plura vt plura. ¶ Nūc ostē do ꝙ ēt cū. res cognoscit siꝉ in verbo ꝙ cognoscit vt plura nō solū vt vnū. Quia lȝ mediū cognoscendi sit vnū: si tñ il la que cognoscunꝛ in illo medio sint cognita vt plura ꝛ di uersa, tunc intellꝰ intelligēs illa plura vt plura ꝛ siꝉ: siꝉ itel ligit plura vt plura. Sed lȝ essentia diuina sit vna in repre sentando creaturas intellectui beato. tñ representat ibi crea turas vt distinctam ab essentia diuina: ꝛ etiā quālibet crea turā distinctā ab alia: ꝛ etiam hec simul intelligit (vt conce dunt 3ᵒ articulo supra) ꝛ vt distincta: aliter eniȝ beatitudo esset ꝯfusa. ꝛ oīno iperfecta cognitio. ergo beatus itelligit siꝉ plura vt plura. Maior pȝ. ꝛ est clara. Quia lȝ multe ꝯclusio nes representenꝛ in vno ꝑncipio: si tñ illic cognoscerenꝛ vt sunt inter se diuerse: ꝛ simul: tunc intelligens illa simul vt di uersa intelligeret plura vt plura siꝉ. ¶ Itē. Quando intellꝰ beati actu elicito intelligit creaturaȝ in verbo ꝑm ꝓpriam rōnē qua distinguiꝛ ab essentia diuina: ꝛ qualȝ alia creatu ra. Aut siꝉ intelligit ēentiā diuinā ꝑm ꝓpriaȝ rōnē essentie. aut nō. Si sic, habeꝛ ꝓpositū: si nō, sequiꝛ ꝙ beatus toties perdit essentialem beatitudinē quoties intelligit creaturas aliquas: qd est absurdissimū. ¶ Item. Qñ beatus intelligit vnā creaturā in vbo ꝑm ꝓpriā rōnē. Aut siꝉ intelligit aliaȝ ꝑm suā ꝓpriā rōnē ꝛ distinctaȝ: ꝛ habeꝛ ꝓpositū. Aut ces sat actus intelligendi respectu ꝑme qñ intelligiꝛ scda: ꝛ hoc ipossibile est. Qꝛ lumini visuali qñ est ꝑfectū nō repugnat qn sit ratio ꝑcipiendi plura vt plura: sicut pȝ de aqla siꝉ vi det que sunt in diuersis partibꝰ aeris. Sed in beatis lumen visuale intellectus poꝉis est in vltima perfectione sua. ergo ꝛc. ¶ Itē. Qꝛ aliquid siꝉ agat ꝛ patiaꝛ ꝑ potentias diuersaruȝ rōnū diuersis actionibꝰ vel passionibꝰ nullū est icōueniēs. Sed potētia obediētialis quā hȝ intellꝰ respectu cognitio nis beatifice rerū in vbo: ꝛ poᵃ nālis quā hȝ respectu cogni tionis beatifice in ꝓprio gñe. sunt potētie diuersarū rōnū. igiꝛ ꝛc. ¶ Cōfirmaꝛ exemplo. Oculus corporis glorificati videre poterit aliqd corpus glorificatū: nec ꝓhibeꝛ videre alia corpora nō glorificata. s. celū, ꝛ terrā, mare, ꝛ oīa que in eis sunt: sed isti diuersi actus respiciunt in oculo glorificato diuersas potentias. s. obedientialē ꝛ naturalem.

His visis patet ꝙ rōnes aliorū nō cōcludunt necessa rio. ¶ Ad ꝑm enim cū di. intellꝰ pōt intel ligere plura vt vnum sub illa ratione qua sunt talia. Veruȝ est: sed in minori dico. ꝙ lȝ creature in ꝓprio genere habēt rōnes suas ad deum per quas ipsum imitanꝛ. qñ tñ cogno scunꝛ nō cognoscunꝛ ꝑm tales rōnes imitantis qbus imitā tur essentiā diuinā. sed solū cognoscunꝛ ꝑm istas rōnes ꝑm quas imitantur ipsas res creatas quarū sunt species (vt pu ta. hoīs vel asini) ꝛ ita oīno cognoscuntur in rōne disperata alia ab illa ratione qua cognoscunꝛ in verbo: ꝛ non in rōne relatiua ad illā que est in verbo: ꝛ iō non cōcludit rō. ꝙ co gnoscanꝛ vt vnū. sed vt plura: vt ꝓbatur ꝑm argᵐ ad oppᵐ. ¶ Scdm ēt argᵐ lȝ verum ꝯcludat nō tñ necessario. Cum eniȝ dicit ꝙ due cognitiones quarū vna est ꝑfectiua alteriꝰ pnt siꝉ se cōpati. Dico ꝙ verū est in illo mō quo vna inclu dit aliā: nō tñ est verū ꝑm ꝙ sunt dispata. Verbi grā. cogno scens aliqd ꝑm rōnē specialissimā cognoscit illud sub rōne sui generis (hoc dico ꝑm ꝙ genꝰ est pars spēi. ꝑm hoc tñ ꝙ genus distinguiꝛ cōtra speciē: ꝛ cognitio cōfusa q̄ est gene ris distinguiꝛ contra cognitionē terminatā que est spēi: non sic) eodem mō cognoscēs actū suū circa obiectuȝ cognoscit obiectū vt obiectū ꝯtineꝛ in actu reflexo. Cū eniȝ cognosco me cognoscere lapidē, cōceptus partiū lapidis hic cōtineꝛ. cognoscens tñ nām actus vt est de genere actionis vel pas sionis nō necessario cognoscit nām lapidis: ad ꝓpositū cuȝ cognosco res in verbo ꝛ in proprio genere sic cognoscuntur vt disperata oīno: ꝛ in disperatis medijs ꝛ res vt cognoscun tur nō cōtinenꝛ in illa cognitione vt est cognitio earum in verbo: ꝛ ideo nō cōcludunt necessario ꝙ siꝉ cognoscuntur. ¶ Tertiū etiā argᵐ nō ꝯcludit necīo. Cū. n. assumit ꝙ illa q̄ est in vbo dȝ esse siꝉ cuȝ illa q̄ est in ꝓprio gñe: qa regulat eaȝ: qꝛ est supior eius. Dico ꝙ nō oīs supior regulat inferio reȝ nisi qñ inferior est subalternata ad superiorē. Sed in ꝓ posito cognitio rerū in ꝓprio genere cōsequenter se hȝ solū ad illā q̄ est in verbo: ꝛ nō subalternaꝛ cū nullā habitudinē dicat ad ipsaȝ. sed sunt in medijs oīno disperatis. ¶ 4ᵐ ēt nō cōcludit necessario. Cū enim dicūt ꝙ si asinus esset exꝑs sa similitudo hoīs siꝉ possent cognosci. Dico ꝙ illud bñ con cludit ꝙ res vt cōtinenꝛ in essentia tanq̄ȝ in expresso repre sentatiuo ꝙ siꝉ pnt cognosci. nō aūt ꝓbat ꝙ ꝑm ꝙ ꝯtinenꝛ in alio medio disperato. s. in ꝓprijs speciebus vel habitibꝰ. Ex eis pȝ ꝙ nō rñdent bñ argumēto de opinione ꝛ demon stratione. ꝓbo. Quia falsum dicunt: formido eniȝ in opinio ne: ꝛ nō formido in demonstratione nō contradicunt. For mido eniȝ in opinione est a medio ꝓbabili. nō formido in demonstratione a medio demōstrabili: ꝛ ita sunt disperata media nō ꝯdictoria. Quia cōtradictio nō soluȝ est respectu eiusdē: sed ꝑm idē. ergo falsuȝ dicunt. ¶ Scdo dato ꝙ verum dicerēt in illo: argᵐ nō est solutū. Quia tūc dicā: ꝙ ita ꝯtra dicunt cognitio ꝑfecta rerū in vbo: ꝛ in ꝓpria spē represen tatiua sic vt demōstratiua ꝛ ꝓbabilis: sicut. n. ibi diuersitas medij nō ipedit cōtradictionem, sic nec hic.

Tertius articulus. An cognitio matutina qua creatu re cognoscunꝛ in verbo: ꝛ ex cognitione ver bi. sit discursiua. Et dicūt. Tho. de Veri. q. 15. ꝙ non. Quia nō cognoscit vnū in alio nō discurrit. sed q cognoscit vnū ex alio discurrit. verbi grā angelus in lumine naturali nō intel ligit vnū ex alio: sed oīa in suis speciebꝰ sunt ꝑmo cognosci bilia apud intellectū angeli ꝛ nō deducta ex alijs: sicut pri ma pnᵃ apud nos imediate occurrūt in suis spēbꝰ: iō discur rit qñ cognoscit res in suis spēbus. Ergo sic in ꝓposito, cum res cognoscunt in vbo in cognitione matutina tanq̄ȝ in me dio in q̄ mediate occurrūt nobis seqꝛ ꝙ non est discursus. ¶ Cōtra. Prio ꝓbo ꝙ ex missione eorū seqꝛ ꝙ in matuti na cognitione est discursus. Quia ꝑ eos tūc est discursus qñ vnū intelligiꝛ ex alio: sed sic est hic. Probo. qꝛ tunc intelli giꝛ vnū ex alio qñ ꝑm nō est solū rō cognoscendi aliud in q̄ intelligiꝛ aliud: sed ipsuȝ ꝑm est ꝑm cognitū: ꝛ ex cuiꝰ cogni tione aliqd cognoscit: hoc pȝ ex interꝑtatione ꝓpositionis. Sed cū creature cognoscunꝛ in vbo. ēentia diuina est ꝑm co gnitū tanq̄ȝ ꝑmariū obiectū itellectus angeli ꝛ nō quo tñ: ꝛ ex eius cognitione alia cognoscunꝛ ibi est cognitio ex alio: sed hoc facit discursuȝ vt dicunt. ergo. ¶ Itē. Probo ꝙ falsuȝ est qd dicūt. Quia deus intelligēdo se cognoscit tanq̄ȝ obm ꝑmariū intellꝰ sui ꝛ ex eius cognitione alia cognoscit. ergo ꝑm istos itellꝰ diuinꝰ discurrit: qd est falsuȝ. ¶ Ad solonē istiꝰ cognitionis vespetine. ꝛ cognitionis qua res cognoscunꝛ in ꝓprio gñe. postq̄ȝ ꝑ fuerit cognite in vbo. an sint discursiue. Primo ꝑmitto. si cognoscerē ordinate ꝓcedēdo ꝑ oīa me dia a ꝑ noto vsqȝ ad vltimū notū nobis (puta. ꝓcedendo a gnālissimo vsqȝ ad specialissimū: vel eꝯ. ordinate ꝓcedēdo ꝑ oīa media a ꝑ noto vsqȝ ad vltimū notū nāe. puta a spe cialissima vsqȝ ad gñalissimā) ꝙ ista cognitio nō cēt discur siua: qd ꝓbaꝛ. Quia illud qd indifferenter cōuenit intelle ctui discurrēti ꝛ nō discurrēti: itelligēti ꝑ vnuȝ actū vel ꝑ plures. non arguit discursum in intelligendo: sed intelligere ordinate ꝑm ordinem representatorum, Deus enim intel-

Ad ꝑmū ꝑnci ar.

Ad scdm

Ad tertiū

Ad 4m

S. Tho.

3. S. Th.

Rñsio.

ligit essentiā suā ṗus q̄ psonas ꝛ relōnes:ꝛ ṗus hoc q̄ creaturas.igit̄ ꝛc.℄ Scdo p̄mitto ꝙ discursus inter ceteras cōditiones duas hꝫ p̄cipuas. Prima est ꝙ nō ꝑcedit ordinate p oīs media.sed aliqñ accipit in demōstratione.q2 aliqd mediū essentiale ꝛ aliqñ accidētale.ꝛ codē mō i demōstratione.pp gd.aliqñ preaccipit ṗus ꝛ aliqñ posteri⁹. Alia conditio est.ꝙ in discursu.semp illud qd ṗcognoscit assumit in ꝑcessu ad inducendū ipꝫ in cognitionē eius.qd posteri⁹ cognoscit:sed nō reuertit̄:vt ꝓbatū est ꝯtra alios.Ex p̄ma cōditione.dico ꝙ cū illa cognitio qua beat⁹ cognoscit in verbo res.sic ordinate ꝑcedit p recta media.s.a cognitione eēntie diuine ad cognitionē creaturarū ꝙ illa dꝫ dici solū ordinata cognitio ꝛ nō discursiua:hoc tñ hñs cōe cū discursiua. ꝙ p̄ma cognitio ducit in scḋaꝫ.Ex scḋa.dico ꝙ cū illa cognitio qua res cognoscunt̄ in vbo nō inducat in cognitionē rerū in ꝓprio genere.sed habita ipsa itell's incipit cognoscere res p dispersata media ac si illa nō precessisset:ꝛ in hoc est essentialis ordo(vt pꝫ)ꝙ ēt ad illaꝫ q̄ est in ꝓprio gñe non est discursus:hoc tñ forte cōe hꝫ ꝙ nō est rectus ordo ꝑcedere a ꝑfectissima cognitione ad iꝑfectā.sed hoc solū est ex cōditione potentie cognitiue que post q̄ꝫ est ꝑfecta p potentiā obedientialem vult sil' ꝑfici ꝛ s̄m nālē.

℄ Distinctio.X. Questio.I.

℄ Hoc etiā inuestigandū est. vtrū oēs illi celestes sp̄us ad exteriora nunciāda mittant̄. Quidā putant aliquos in illa multitudie eē q foras ꝓ officio exeūt/alios q intus semp assistūt ꝛc.

SUpposito ꝙ angelus vel beatus cognoscendo res in verbo habeat simul duas itellectiones qb⁹ cognoscit sil' plura vt plura:querit̄. An cognoscendo res in ꝓprio genere simul possit habere duas intellectiones intelligēdo simul plura vt plura.

Hic tria. Primo ponaꝫ opinionē que dicit ꝙ intell's noster habet sil' plures intellectiones cognoscendo plura vt plura:ꝛ loquit̄ opinio de pluribus intellectionibus quibus res cognoscunt̄ in ꝓprio gñe.¶ Scdo soluendo rōnes eorū ostendā ꝙ rōnes eorū nō ꝯcludant in intellectu nostro.¶ Tertio descendendo ad ꝓpositū ingraꝫ. An hoc cōpetat saltē beatis ꝛ angelis.

Primus articulus.An intellectus noster habeat sil' plures intellectiones cognoscendo plura vt plura.℄ Ubi dicūt quidā.Ultro.ꝙ intell's noster pōt habere plures intellectiones simul.Et hoc probant dupl'r. Primo ex p̄te intell's discurrentis a p̄ncipijs ad ꝯclōnē in demōstrādo aliquā ꝯnē.Scdo ꝓbāt idē ex p̄te itell's componētis ꝛ diuidētis.℄ Ex p̄te itell's discurrentis ꝓbāt sic. Sciens aliquā ꝯnē actual'r p eadē mēsura itelligit p̄n⁹ nō solū in se sed in habitudie ad ꝯnē.Sꝫ sic est qd in habitudine ad ꝯnē nō p̄nt intelligi nisi plurib⁹ intellectionib⁹.g̃ ꝛc. Minor pꝫ ex eo qd cōiter cōcedit̄.ꝙ plura nō p̄nt itelligi vno actu itelligēdi nisi sub alia vna habitudie.Sꝫ certum est cū itelligo cognitionē p̄ncipioꝝ in se.habeo aliā ab alia cognitione p̄ncipioꝝ qua itelligunt̄:vt cognoscunt̄ in habitudine ad ꝯnē. Nā p̄ma cognitio stat cū ignorātia ꝯnis.vt habet̄ scḋo prioꝝ vbi dī ꝙ possuꝫ scire.ꝙ oīs mula est sterilis.ꝛ ꝙ hec est mula:ꝛ tñ ignorare hāc esse sterilē.sꝫ scḋa cognitio p̄ncipioꝝ.s.in habitudie ad ꝯnē nō stat cū ignorātia ꝯnis(vt pꝫ p̄ posteriorū p̄ folio.)igit̄ ꝛc. Maiorē ꝓbāt tollendo tres rñsiones que p̄nt dari. Una est ꝙ ad actualē sciam alicu⁹ ꝯnis sufficit habitudinalis itellectio p̄ncipiorū.Alia responsio posset esse.ꝙ ad actualē sciaꝫ ꝯnis sufficit ꝙ p̄n⁹ sil' cognoscant̄ nō sic p eadē mēsura p̄.sed sufficit ꝙ nō cadat mediū inter cognitionē p̄ncipioꝝ ꝛ cognitionē ꝯnis. Tertia rñsio pōt esse.ꝙ ad actualem cognitionē ꝯnis sufficit cognitio p̄ncipioꝝ sub habitudine tñ. Ita ꝙ nō requirit̄ p tunc(sciꝫ qñ cognoscit actu ꝯnē)ꝙ actual'r cognoscat p̄n⁹ vt in se.sꝫ reqrit̄ ꝙ cognoscat tūc p̄n⁹ in habitudie ad ꝯnē.℄ Sed ꝯ p̄mā rñsionē. Si habitudinalis cognitio p̄ncipiorū sufficeret ad actualē notitiā ꝯnis cū posita cā sufficiente ponit̄ effectus.seq̄t̄ ꝙ dormiens hēet actualē sciaꝫ que est de ꝯne:qd nō vī verū.℄ Itē.Cōtra istā rñsionē ꝛ scḋaꝫ arguit̄ sil' sic.Effectus p̄ticularis in actu.ꝛ sua cā particularis efficiens sil' sunt ꝛ nō sunt.ex.2.phy.ꝛ.5.meta. Sꝫ intell's vel obm vel vtrūq3 nō curo ad propositū ꝙ eorum ponat̄ causa effectiua scientie ꝯnis ipsa mediāte notitia p̄ncipioꝝ efficiunt in intellectu sciam ꝯnis.g̃ qñ scia ꝯnis est in actu notitia p̄ncipioꝝ ꝛ ꝯnum sunt in actu in intellectu. Igit̄ sil' in intellectu hoc est in eadē mensura p̄ erit notitia p̄ncipioꝝ ꝛ ꝯnū.℄ Cōfirmat̄ rō.q2 actio ꝛ passio mēsurantur eadē mēsura p̄mo.nō ꝙ vna succedat alteri sine medio. ℄ Item.Si non eadem mensura habetur notitia actualis p̄ncipiorum ꝛ conclusionis cum cognitio p̄ncipiorum sub habitudine ad cognitionem mensuret̄ in instanti:quia sub vna habitudie itelligunt̄.sil'r scia ꝯnis acquirit̄ in instanti. Cū ergo inter duo instantia cadat tp̄s mediū in quo tēpore medio posset mori hñs ṗus notitiā p̄ncipiorū sub habitudine ad ꝯnē sequeret̄ ꝙ poss̄e esset ꝙ aliqs haberet cognitionē p̄ncipioꝝ in habitudine ad ꝯnē:ꝛ tñ nūq̄ sciret ꝯnem.

Contra tertiā rñsionē. Primo arguit̄ ꝙ cōcedit ꝓpositū.Qñ ꝯcedit̄ ꝙ sil' intelliguntur premisse in habitudine ad ꝯnē ꝛ scit̄ ꝯ.Ex hoc arguit̄. Principia siue intelligant̄ in habitudine ad ꝯclōnē siue sine habitudine.nullo mō cognitio eorū est cognitio scientifica.Sed cognitio ꝯnis est scientifica.ergo cū scia que est habitus conclusionis ꝛ intellectus qui est habitus p̄ncipioꝝ.sint habit⁹ distincti ex.2.phy.ꝛ.6.ethic.sequit̄ ꝙ actus quo cognoscit̄ qualit̄cūq3.siue cū habitudine.siue sine habitudine.ꝛ actus scientificus qui appropriat̄ ꝯclōni erunt duo actus distincti.ꝛ sunt sil' in eodē intellectu s̄m ꝯcessa.g̃ sil' diuersi actus intelligendi erūt in eodē intellectu.℄ Scdo arguit̄.ꝙ opꝫ ꝯcedere ꝙ sil' cognoscant̄ p̄n⁹ in se nō solū in habitudine:ꝛ ēt ꝯclo.Qd ꝓbat̄ dupl'r.℄ P̄rio p exēplū sic.Si.n.act⁹ videndi nihil est aliud q̄ꝫ cognitio coloris p potētiā visiuaꝫ. dicere ꝙ aliqs habeat actū vidēdi s̄m actū.ꝛ tñ p tunc nō cognoscat colorē hoc est implicare ꝯdictionē.Si g̃ scire s̄ꝫ p̄hm est p cām cognoscere(p qd s̄m oēs expositores intelligit p̄hs cognitionē veritatis p̄ncipioꝝ in se)ꝛ qm̄ ill⁹ est cā(per hoc itelligit cognitionē p̄ncipioꝝ in habitudine ad cognitionē ꝯnis)sequit̄ ꝙ ad actualē sciaꝫ ꝯnis necio sil' requirit̄ cognitio p̄missarū ꝛ in se.ꝛ in habitudine ad ꝯnem. ℄ Scdo arguit̄ p rōnē. In hoc ꝯuenit syll's dialecticus cū demr̄atiuo:ꝛ ēt oīs syll's nō peccās in for⁹.ꝙ necīa est habitudo p̄ncipioꝝ ad ꝯnē.sed hoc addit demr̄atio supra syllm in cōi ꝙ reqrit p̄n⁹ nō solū necīa in inferēdo ꝯnē:sꝫ cū hoc ꝙ in se sint necīa.g̃ si aliqs sciat actual'r aliquā ꝯnē cuꝫ per istū doctorē sil' sciat se scire illā.necesse est ꝙ p tēpore quo scit actual'r illā ꝯnē nō solū cognoscat p̄n⁹ sub habitudine ad ꝯnē.sꝫ ꝙ cognoscat p̄n⁹ in se eē vera.al'r p tūc nō sciret se scire illā ꝯnē.℄ Scdo arguit̄ ex p̄te itell's cōponentis ꝛ diuidētis. P̄rio sic. Unus itell's distinguit in eodē instanti tēporis inter opōnes humanas ꝛ subas sep̄atas nō p actuꝫ elicitū mediāte hitu meta.tñ.q2 mediante hitu meta.nihil cognoscit de opōnib⁹ humanis saltē ꝯsiderādo opōnes humanas vt spectāt ad ꝯsiderationē moralē.nec p actū elicitū mediāte hitu morali hꝫ aliquā notitiā de substātijs sep̄atis saltē s̄ꝫ rōnē q̄dditatiuā eoꝝ.g̃ nec̄e est ꝯcedere ꝙ sil' hēat duas itelligētias vnā ꝑtinētē ad habitū speculatiuū.ꝛ aliā

Arg^m 5^m

ad practicū. mediantib⁹ qbus sil' cognoscit differētiā huius ab illo. ℂ Scḋo arguit sic. Quero .n. An actus itell's cōpo- nētis ꝛ diuidētis sit vnus vnitate simplicis itelligētie. Aut vnitate cōpositionis. Nō pōt dari pmū. Tuz q2 actus sim- plicis itelligētie distinguit̄ ꝯ actū cōpositionis ꝛ diuisiōis. 3° de aīa. Tum q2 vt ibi habet̄ circa actū simplicis itelligē- tie nō cadit error. Sed circa actū cōpositionis cadit error. g̃ opꝫ cōcedere ꝙ iste act⁹ sit vnus vnitate cōpōnis ꝛ diui- sionis. Ex hoc arguit̄ ppositū: qm̄ sicut in reb⁹ nō inuenit̄ cōpositū nisi ex diuersis reb⁹. sic nec in actib⁹ intelligendi pōt act⁹ talis esse cōposit⁹ nisi ex plurib⁹ actib⁹ intelligen-

R^n^s rect.

di: ꝛ hoc est qḋ peto. ℂ Diceret̄ forte ꝙ ibi sunt duo actus intelligēdi simplicis itelligētie: nō tñ in actu. sed in po^a sic- ptes in toto. ℂ Cōtra. Ex duob⁹ actibus intelligēdi non fit vnū p se cū vterqꝫ equalr̄ sit in actu: silr̄ oratio cōposita est qḋdā artificiale ab intellectu. artificialia sunt simplr̄ mul- ta: sm̄ qd vnū. sm̄ Cōmētatorē. 10. meta. cō. 9. ℂ Itē. Diui- dens vel cōponēs aliq̄ extrema adinuicē: sicut ea cōponit, ita ea cognoscit: qḋ pbat̄ statim. Quia alr̄ nesciret si vere cōponeret vel false. Sꝫ cōponēs hoiez cū aiali cōponit ex- tremū cū extremo sub pprijs rōnib⁹ extremorū: ꝛ eodē mō diuidēs hoiez sub ppria rōne ab asino sub ppria rōne. Er- go p illo instāti cognoscit vtrūqꝫ sub ppria rōne. ꝛ si hoc. hoc erit p diuersas itellectiones sm̄ qḋ cōcedit iste doctor.

Arg^m 6^m

ℂ Ultio arguit̄ sic. Simul intelligunt̄ pr̄ ꝛ fili⁹: ꝛ hoc pfecta itellectione: qm̄ q diffinite cognoscit vnū relatiuoꝝ cogno- scit alterū in pdicamētis. Sed pr̄nitas est vna habitudo di- stincta spe ab habitudine filij. igit̄ si sil' diffinite ꝛ distincte cognoscant̄ pr̄ ꝛ filius necesse est cōcedere ꝙ sil' iste due ha- bitudines spe distincte intelligant̄ sub pprijs rōnib⁹ sub qbus distinguunt̄. ꝛ hoc est cōcedere ꝙ plura rōnib⁹ pro- prijs exclusa oi vnitate sil' intelligant̄: qḋ non pōt fieri nisi

Opio 2^a.

plurib⁹ itellectionib⁹. vt ipsimet cōcedūt. ℂ Cōtra istam viā sūt difficultates cogētes. s. ꝙ nō pñt eē plures itellectio- nes sil' in eodē intellectu. Et hoc pbat̄. ℂ Primo respectu eiusdē obiecti: puta. itellectio p habitū mathematicū. ꝛ in- tellectio p habitū physicū sil' nō pñt eē sil' in itellectu meo de rotunditate terre. Scḋo hoc pbat̄ ēt respectu diuersorū obiectoꝝ ordinatoꝝ ꝛ vt sic ꝯsideratoꝝ. Tertio ēt respe-

p^m pbat. Durand⁹ Arg^m p^m

ctu distinctorū nō ordinatorū. ℂ Ad p^m arguit̄ a Durādo sic. Duo accidētia eiusdē spēi absoluta nō pñt sil' esse in eo- dez subiecto. Sed duo accidētia intelligēdi respectu obiecti pcisi: puta. de rotunditate terre. sunt nc̄cio accidētia absolu- ta eiusdē speciei. igit̄ ꝛc. Maior pbat̄ p phm̄. 5. mathema- tice diuersa spe sunt quecūqꝫ eodē subo diuisibili hn̄t esse. Minor pꝫ: qm̄ distinctio illorū actuū nō pōt accipi nec ex pte obiecti nec ex pte potētie: q2 vtrūqꝫ ponit̄ totalr̄ idem.

Arg^m 2^m

ℂ Scḋo ad idē. Obiectū. vel p se causat itellectionē. vel p se cū alijs. vel est solū cā sine qua nō. Si dr̄ p^m habet̄ pro posituz: qm̄ ab vno agente ex necessitate nāe in idē passum nō pōt causari nisi vnus act⁹ eiusdē generis. Si dr̄ 2^m vel tertiū. idē sequit̄. Nā ex quo itellectus ꝛ quecūqꝫ alia po- nunt̄ cū obiecto cōcurrere sunt cāe cōes ad oēm actū intel ligendi. seqt̄ ꝙ solū obiectū est cā determinationis actus:

Arg^m 3^m

ꝛ per ꝯns ex eius vnitate foiali seqt̄ vnitas act⁹. ℂ Tertio ad idē sic. Si de eodē: puta de rotunditate terre. possent eē sil' diuersi actus in eadē po^a: vel per vtrūqꝫ actū haberetur sile iudiciū de illo obiecto. vel dissimile. Nō est dare p^m: q2 tunc actus eiusdē speciei essent sil' in eodē qḋ est pus ipro- batū. Si dissimile. hoc nō posset esse: nisi q2 p vnuz actum iudicaret̄ affirmatiue: ꝛ per aliū negatiue: ꝛ p ꝯns idem hō iudicaret simul cōtradictoria esse vera. ergo.

2^m pbat. Arg^m p^m

Quantum ad 2^m. s. ꝙ nō pñt esse plures actus intel ligendi in eadem potētia simul respectu diuersorū obiectoꝝ adinuicē ordinatoꝝ: vt sic arguit̄. Ubi vnū in aliquib⁹ est rō cognoscēdi alterū vtrūqꝫ eorū cadit sub vno actu cognoscendi: ꝛ pbat̄ hoc per exēplū de quāti tate ꝛ colore. color eniꝫ est rō cognoscēdi q̄ntitatē. ꝛ iō vno actu cognoscit̄ quātitas ꝛ color. Sed qm̄ vnū cognoscit̄ per aliud p habitudinē quā hn̄t adinuicem vnum est ratio co- gnoscendi aliud: sicut causa est ratio cognoscendi effectuz a priori: ꝛ effectus est ratio cognoscendi causam a posteriori. igit̄ ꝛc. ℂ Scḋo ad idē sic. Qua rōne dr̄ia aliquorū neces-

Arg^m 2^m

sario apprehendit̄ po^a in diuisibili sm̄ phm̄. ꝛ Cōmentato rē. 2. de aīa eadē rōne vr̄ ꝙ illa dr̄ia apprehendat̄ p vnum actū intelligēdi. Sed ista dr̄ia nō cognoscit̄ nisi p potētiaz indiuisibilē. igit̄ cognoscit̄ p vnū actuz. Maior pbat̄ du- plr̄. Primo sic: sicut q2 cognitio talis dr̄ie fit mediante tali potētia ideo reqrit̄ vnitas potētie. ꝛ nō sufficit vnitas sup- positiua cū iudiciū potētie de hm̄ dr̄ia nō fit nisi mediante actu ad hm̄ iudiciū nō sufficit vnitas potētie: sed cū hoc req ritur ꝙ actus sit vn⁹ ꝛ pp vnitatem actus phs ostendebat vnitatez que vnitati potētie supponit̄. ℂ Ad idez sic. Si p duos actus cognosceret̄ hm̄ dr̄ia. Aut ergo apprehendit̄ dif ferentia p actū quo solū alterū apprehēdit̄. Aut per vtrūqꝫ diuisim. Aut p ambos sil'. Nō est dare p^m. nā per vnū actū talē nō apprehendit̄ nisi alterū eorū: ꝛ hoc absolute: nec p^m vtrūqꝫ diuisim pp̄ter eandē rōnē: nec p ambos sil'. naz vbi vtraqꝫ apprehēsio est pprij obiecti s3 se ꝛ absolute ibi am- be itellectiōes erunt de diuersis obiectis sm̄ se ꝛ absolute: ꝛ p ꝯns si essent duo actus intelligēdi nullo mō fieret iudi- ciū de cōuenientia vel dr̄ia eorum. ergo. ℂ Tertio pncipalr̄

Arg^m 3^m

arguit̄ sic. Duo relatiua sil' intelligunt̄ ꝛ eodē actu. g̃ p eādē rōnē oīa hn̄tia habitudinē vno actu intelligunt̄. Cōsequen tia est manifesta: antecedens pbat̄ tripl'r. Prio: q2 vnū re- latiuū pertinet ad rōnē dicentē. qḋ qd est alteri⁹. ℂ Scḋo. si essent diuersi act⁹ cū sint forme eiusdē gn̄is ꝛ nō inseparā bilez cōnexionē hn̄tes sed potius oppositionē possent vir- tute diuina abinuicē separi. qḋ est ꝯtra Aristo. in pdicis qui dicit ꝙ qui diffinite cognoscit vnū relatiuū diffinite cogno scit reliquū. ℂ Tertio sic. Que sil' intelligunt̄ ita ꝙ quāto vnū pfectius intelligit̄ tanto pfectius intelligit̄ reliquū: illa intelliguntur vna intellectione. Sed relatiua sunt hm̄. g̃ ꝛc. Maior huius rōnis pbat̄. Qm̄ ex quo actus vni⁹ potētie remittit actū alteri⁹ potētie multo magis. igit̄ duo actus si essent in vna po^a sese remitterent. Minor pꝫ. q2 quāto per- fectius pr̄ itelligit̄ tanto pfecti⁹ itelligit̄ filius. hic ēt cōiun gunt cōe dictū ꝙ vnū relatiuū est de intellectu alterius.

3^m pbat. Arg^m p^m

Quantum ad 3^m. s. ꝙ itellectus nō pōt sil' p plures intellectiones existētes in ipso intellige- re adinuicē non ordinata: arguit̄ sic. Sub quocūqꝫ genere est inuenire ꝯrias spēs. ꝛ incōpossibiles sub eodez gn̄e oēs spēs disperate sūt incōpossibiles. q2 iter oēs disperatas est ꝯrietas. lꝫ nō ita perfecta sicut inter extrema: vt pꝫ in colo- ribus. Sed inter itellectiōes est inuenire ꝯrietates. ex scḋo perihermenias. opiniones ꝯrioꝝ sunt ꝯrie. igit̄ cum alique intellectiones sunt incōpossibiles circa intellectū sil' (vt p- batū est) seqt̄ ꝙ omnes disperate intellectiones sint incom possibiles circa intellectū simul. ℂ Cōfirmat̄ per auctori-

Arg^m 2^m

tatez phi 2° topi. cōtingit aūt multa scire. intelligere autem nō. ℂ Itē Algazel. Due scientie nō possunt in eodē instan ti distincte ꝛ eodez modo esse in eodez intellectu humano.

Arg^m 3^m

igit̄ ꝛc. ℂ Itez simplex vbi se cōuertit totalr̄ se conuertit: cōuersio aūt illa fit per actū intelligēdi. ergo vbi se cōuer- tit per vnū actū se ꝯuertit. ℂ Ad ista rn̄dent pmi Uiltorū.

Ad p^m Durād.

Ad p^m qm̄ dr̄. Duo accidētia eiusdē spēi ꝛc. Rn̄dent negan do tam maiorē q̄ minorē. Maior est neganda de actibus ꝛ habitibus pertinentibus ad 3^m modū relationis. siue sint essentialr̄ actus absoluti ꝛ respectiui solū sm̄ dici siue econ- trario nō curant ad presens: qm̄ siue sic siue sic semp quēdā

respectum

respectu dicũt rõne cuius tales act⁹ pñt esse sil' in eodē. Uñ certũ est. q habitus sylli demñfatiui τ dialectici sunt simul in eodē intellectu τ de eadē re ẜm spēm: puta de rotũditate terre. slr phantasmata pluriũ boĩuz sunt sil' in eadē virtute phãtastica τ de diuersis spēbus albedinis eiusdē spēi in eadē pte medij. Idē dicunt de duob⁹ actib⁹ intelligēdi cu⁹ cõtrariũ nõ est adhuc pbatũ. ℂ Ad pbationē maioris, dicũt. q Phs intelligit de diuersis actib⁹ absolutis oĩno quoꝝ eē vt diffinitio nõ depēdet nisi ex eēntia τ distõne obiectoꝝ. ℂ Ad minorē p interēptionē qm̃ habitus mathematicus τ naturalis pñt eē circa eandē ꝯclusionē. s. de rotũditate terre τ nõ sunt habitus eiusdē spēi. silr ē istãtia in cognitione matutina τ vespertina que pñt sil' haberi de eodē obiecto. Similiter ẜm istũ doctorē act⁹ fidei τ act⁹ visionis clare cõpatiuntur se in patria de eodē obiecto. ℂ Ad pbationē minoris rñdent per fallaciã ꝯñtis ab insufficiēti naꝫ distõ actuũ vel habituũ nõ solũ attendit penes distinctionē obiectoꝝ vel potentiaꝝ: sed aliqñ ex distõne medioꝝ vt in exēplis

Ad scdm

pdictis. ℂ Ad 2ᵐ rñdent ad formã rõnis. Primo ad pmaꝫ ppositionē dicunt q ipe nõ hꝫ necessitatē ad hoc ponēdũ. Non eniꝫ est necessariũ q omne cognitũ per se eēt actiuuꝫ vel p se cũ alijs. vel etiã cã sine qua non causat actus. Nam deus posset causare in vtute phantastica mea spēm alicui⁹ rei psentis vel future quã nũq̃ vidi. per quã spēm haberēꝫ actualē cognitioneꝫ de re illa qualē nunc habeo de absente ita cũ res obiectiue cognita a me nec p se causauit actum cognitionis in me nec per se cum alijs nec fuit cã sine qua nõ. Qꝛ dato q nõ esset, talē cognitionē habere potero per phãtasiam. Silr dato q obiectũ p se cũ alijs causis eēt actiuuꝫ nõ semp est causa imediata cuiuscũq; actus cognoscēdi sed aliqñ per mediũ: vñ obiectũ act⁹ sciẽtifici nũq̃ causat actũ in po⁹ cognitiua imediate. hoc eniꝫ repugnat actui τ habitui scientifico. τ eodē modo de opinione τ fide: τ ideo ad diuersitatē actuũ τ habituũ stante vnitate obiecti sufficit diuersitas medioꝝ. sicut de eadē ꝯclusione in se scibili. põt vnus habere in se fidē tñ. alius opinionē solũ. terti⁹ sciam ppriedictaꝫ. ℂ Ad 3ᵐ dicunt. q si illa ratio valeret. ꝯcluderet q nõ soluꝫ simul sꝫ successiue impoĩe eēt eundem intellectuꝫ habere actus intelligēdi vel etiã habitus diuersaꝝ rõnũ de eodē obiecto: et per ꝯñs impoĩe eēt aliquã de eadē ꝯclusiõē habere opinionē τ postea sciam de eadeꝫ. Silr impoĩe eēt eundem intellectuꝫ habere fidē. τ actũ credendi in deũ inquantũ est trinus τ vnus τ postea actũ clare visionis: similr impoĩe esset beatũ simul cognoscere reꝫ in ppo genere τ in verbo. Si aũt iste doctor velit dicere q actus opinãdi τ sciendi silr τ actus credēdi τ clare vidēdi. Silr visio rei in verbo τ in pprio genere nõ sunt actus eiusdē rõnis oĩno. tunc nõ videt pbabile. nec verũ. s. q actus habētes media alterius rõnis sint actus eiusdē rõnis omnino. ℂ Ad aliud cuꝫ querit an p vtrũq; actũ habet iudiciũ simile vel dissimile.

Ad tertiũ

Ad scdm dictum.

Dicunt q vtrũ possunt haberi duo actus intelligēdi simul in eodē intellectu de rotunditate terre vel nõ. nec cõcedunt modo nec negãt: tñ ratio per quã pbatur q nõ. videlicet cũ accipit q forme eiusdē spēi nõ pñt esse simul. Hec est negãda nõ soluꝫ in relatiuis pmi τ scdi modi. sꝫ ēt tertij modi in quo mõ sunt taꝫ actus q̃ habitus cognoscēdi. Et silr dicunt q isti duo actus possunt eē dissiles sicut actus quo beat⁹ cognoscit rotunditatē in verbo. τ actus quo cognoscit eã in pprio genere sunt dissimiles. qꝛ vnus est pfectior alio: τ tñ hic aliud est mediũ cognoscēdi. Nec seqtur per vtrũq; actũ habēt dissimile mediũ: ergo per vnũ affirmatiue τ p aliud negatiue: sed est fallacia ꝯñtis. Quia hꝫ aliam cãm veritatis. s. diuersitatē medij cognoscendi eandē conclusionē affirmatiuam. vt declaratũ est. ℂ Ad rõnes pbantes scdam viã rñdent. Ad primũ qñ dicit in maiori. q ibi vnum in aliqbus

Ad pmã

est ratio cognoscendi τc̃. Dicunt q aliqd esse rõnem cognoscēdi aliud põt esse duplr. Uno mõ q vnũ sit rõ formalis cognoscēdi aliud: τ sic est maior vera τ hoc pbatur p exemplũ. In minori tñ est fallacia: qꝛ nec vt sic cã est ratio cognoscendi effectũ nec econtrario. naꝫ vtrũq; hꝫ rõnem formalē distinctaꝫ ab altero. Alio modo dicit aliqd ratio cognoscendi aliud, non q sit ratio formalis obiecti cogniti sꝫ extrinsecũ: psuppositũ tñ cognitioni alterius. τ isto mõ causa est rõ cognoscēdi effectum si maior intelligat de rõne cognoscēdi isto modo negant cam. nec exēplum est ad ppositũ. ℂ Ad aliud qñ dicit. Qua rõne differētia aliquoꝝ necessario apprehenditur τc̃. Dicunt. q p actum vnuꝫ intelligēdi possumus intelligere vnuꝫ actũ vnitate simplicis intelligētie. vel vnuꝫ actũ vnitate cõpositionis vel diuisionis. Si intelligatur de vno actu pmo modo. dicunt q impoĩe est q actus q̃ cognoscit differētia aliquoꝝ sit vnus sicut potētia vna: nã tali actu non cognoscit nisi aliquid vnum in se. Si secundo modo intelligat actus vnus quo differētia aliquoꝝ cognoscitur ꝯcedunt talē vnitatē actus intelligēdi per quã potētia aliqua cognoscit differentiã aliquoꝝ. sed iste actus sic vnus apprehēdit duos actus intelligēdi simplices correspõdētes illis diuersis ẜm rõnes pprias illoꝝ. ℂ Ad primã pbationeꝫ maioris pꝫ q soluꝫ cõcludit vnitatē aliqualē actus quo differētia cognoscitur. sꝫ non vnitatē simplr. qualis est vnitas potētie. sed solũ vnitatē cõpositiõis. τ diuisionis. ℂ Ad 2ᵐ pbationem dicũt q potētia cognoscit diuiam aliquoꝝ p ambos actus simplices simul nõ tñ absolute. sed ad inuicem cõparatos ẜm rõnem differentie. iste tñ actus cõparatiuus cõprehendit in se duos actus simplices p quos itellꝰ cognoscit vtrũq; extremoꝝ que adinuicē cõparat sibi ppria ratio eoꝝ. ℂ Ad tertiã rõneꝫ. qñ dicit duo relatiua simul intelligunt τc̃. Rñdetur p interemptionē maioris. Ex quo eniꝫ habitudo que est paternitas distinguit τ ẜm esse. τ ẜm eēntiã cõtra habitudinē que est filiatio necessarium videt q alius actus itelligendi simplicis itelligētie corñdeat patri sub ppria rõne patris. τ filio sub ppria rõne filij. Dicunt ergo q lꝫ ita sit q pater dicit vnã qdditatē distinctã a qdditate filij, tñ adinuicem opponant: tñ qꝛ vtrũq; eoꝝ illud qd est ad aliud est: ideo vnũ sine alio eē non põt. sic lꝫ intellectio patris τ intellectio filij sint distincte intellectiones: neutra tñ põt haberi sine alia aliqua virtute de mũdo. ℂ Ad pmã ergo pbationē maioris dicũt q vnuꝫ relatiuũ ptinere ad qdditatē alterius põt itelligi duplr. Uno modo tãq̃ aliquid itrinsecũ esse patris, put distinguit a quacũq; spē a patre distincta. Alio modo sicut extrinsecũ necessario reqsituꝫ ad cognitioneꝫ patris. Primo modo vnũ relatiuũ nõ ptinet ad quidditatē alterius. Scdo modo ptinet. Qñ ḡ accipit q illud qd ptinet ad quidditatē alterius intelligitur vna intellectione cũ illo. Uerũ est. si ptinet ad quidditatē primo modo. nõ scdo modo. ℂ Ad scdaꝫ pbationē dicũt. q in relatiuis τ intellectionib⁹ relatiuoꝝ hec ppositio est vniuersaliter neganda. q forme eiusdē generis possunt separari virtute diuina. Et cũ dicitur q tales forme potius videntur habere oppositionē q̃ connexionē. dicunt q oppositio relatiua saltē de primo vel scdo mõ relatiuꝫ vel est quedã coexigentia τ connexio. vel saltem non est sine illa nec aliqua virtute poterit esse sine illa. ℂ Ad tertiã probationem dicunt ad maiorē qd ipsa non est vniuersaliter vera. ℂ Ad probationem quando dicitur, actus vnius potentie remittit actuꝫ alterius potentie. ergo multo magis τc̃. Dicunt q hec non est vlr vera q actus vnius potētie remittit actũ alteri⁹ potētie. Naꝫ actus intelligēdi aliquã quidditatē materialē psupponit pfecte perfectũ actũ in phantasia singularis illi⁹ quidditatis: tñ in potentijs nõ ordinatis essentialr hꝫ ppositio veritatē sicut de visu. τ auditu. Dicunt aũt ad rõneꝫ q

Ad scdm

Ad tertiũ

duo actus de duobus obiectis absolutis abinuicē nō depē-dētibus in eadē potētia simul existētes mutuo se remittūt: duo tñ actus de duobus obiectis se mutuo. sm ꝙ sunt respi-cientibus, nō se inuicē remittunt sed qñ intendit vnus. intē-ditur alter sic se habent respectiua. ergo ⁊c. ¶ Ad illud cōe dictū quo dicitur i probatione minoris ꝙ vnū relatiuū est de intellectu alterius. si intelligit illud dictū ꝙ magis pprie videtur ptendere ꝙ vnum relatiuū sit de cōceptu essentiali intrinseco sui correlatiui negāt illa: sed si intelligit p esse de intellectu alterius esse requisitū ad intellectionē alteri⁹ cō-cedūt. sz hoc nō arguit ꝙ vna itellectione cū alio intelligat. ¶ Ad alias que pbāt ꝙ itell's nō pōt sil' p plures intētiōes existes in ipso intelligē ad iuicē nō ordīata. ¶ Ad pʳᵐ dicūt concedēdo maiorē ⁊ negando minorē: dicunt eni ꝙ nullo-rum contrariorū intellectiones sunt incōpossibiles circa in-tellectu. ¶ Et ad pbationē cū dicit ꝙ opiniones contra-riorū sunt cōtrarie cōcedūt: sed nō sequit opiniōes 3riorū siue cōtrariantur pfecta cōtrarietate siue iperfecta sunt con-trarie circa intellectū. ergo intellectōes contrariorū sunt cō-trarie ⁊ incōpossibiles circa itellectū simul. Naz iste doctor concedit ꝙ intell's per vnū actū intelligēdi simul in indiui-sibili tēporis intelligit cōtraria ⁊ contradictoria. sic̄r inquā-tum hmōi. Dicunt ergo ꝙ opinio addit vltra cognitionē abso-lute assensū ad vnā ptē lꝫ nō totaliter firmū. sicut facit scia: modo lꝫ intellectus posset simul intelligere vtrūq; cōtrario-rum vel contradictoriorū. s. cognoscēdo quid significat per vtrāq; partē contradictionis. ⁊ hoc per vnū actum sm vnū doctorem. vel per duos sm alios. tñ ipossibile est ꝙ intell's vnus simul assentiat veritati vtriusq; contradictoriorū. pro-pter qd non concludit ratio. ¶ Ad auctoritatē phi 2° topi-corū ptingit multa scire ⁊c. Dicunt ꝙ expositio huius litere quā ponit iste doctor nō concordat cū textu Aris. Naz aliud est dicere aliquē scire vel intelligere multa, ⁊ dicere aliquē scire ⁊ intelligere pluribus scientiis. vel pluribus intellectio-nibus. saltē sm istum doctorē. Nam ipse ponit ꝙ cōtingit intelligere plura vt plura simul: tñ dicit ꝙ nō contingit vnū intellectū simul aliqua intelligere pluribus intellectionibus. Ergo cū phs dicat. ꝙ ptingit multa scire. itelligere aūt nō. ex verbis phi habet. de virtute sermōis ꝙ hoc habeat re-ferri ad multitudinē obtorū. nō aūt ad multitudinē actuū. dicunt ergo ꝙ ppositio pōt dupliciter exponi. Uno modo sic. phs vult ibi pbare ꝙ scire sm habitū. nō sit idē ꝙ in-telligere sm actū: quod pbat sic. Contingit (supple aliquē) simul multa scire sm habitū. cōtingit autē (repetēdo verbū pcedens) eiusdē pro eodē tēpore pro quo scit multa sm ha-bitum nō intelligere multa sm actū vel intelligere multa sm actū. Ex his sequitur necessario ꝙ scire sm habitū non est intelligere sm actū. Et cū dicit iste doctor ꝙ ptingentia negatur in 2ª ppositione. Dicūt ꝙ hoc nō habent ex textu. cū verbū cōtingētie pcedat negationē. ¶ Alio modo pōt exponi accipiēdo tā scire ꝙ intelligē. sm actū intelligēdi. Et scire pprie prout est cognitio pclusionis in demonstratiōe. ⁊ intelligere put appropriat pncipiis. tunc sm istā expositionē. arguit phs sic. contingit multa scire. hoc est. scire hꝫ ex cōditione sua ꝙ sit cognitio pluriū. cū eius cognitio de-pendeat ex cognitione pncipiorū que sunt multa. Intellige-re autē nō. i. nō habet ex conditione sua. ꝙ sit cognitio plu-riū. ergo scire pprie dictū. nō est intelligere stricte acceptū. sm ꝙ phs loquitur de eis pmo. ⁊ 2° posteriorū. ¶ Cōtra hanc expositionē dicit doctor. ꝙ lꝫ actus sciēdi sit cognitio pluriū ꝙ actus intelligēdi. Quia cognitio pclusionis depē-det ex pluribus ꝙ cognitio pncipiorū. tñ vtraq; cognitio est pluriū vt plura distinguit cōtra vnū. Intell's eni cū sit ha-bitus pncipiorū apphendit cognitionem subiecti ⁊ pdicati. Modo dicit ꝙ lra phi non dicit. cōtingit scire multa ⁊ itel-ligē pauca. sꝫ accipit ibi multa vt opponit vni. nō vt oppo-nit pauco. vbi dic̄ vt pꝫ ex pnº pſideratiō pſiderādū aūt i vno ⁊ i plib⁹. ¶ Dicūt ꝙ accipiēdo multa vt opponit vni. sic est argumētū phi bonū. arguēdo sic. scire ex cōditione sua habet ꝙ sit pluriū. intelligere ex pditione sua hoc nō habet quoniā intelligere non solū est actus quo itelligimus pnci-pia cōplexa. sed etiā incōplexa. ¶ Ad Algaçelem dicunt. ꝙ ipse loqtur de diuersis scientiis ordinatis (vt patet) que sunt actus corridentes diuersis pclusionibus demonstrationū diuersarū: ⁊ dicit ꝙ tales due non pñt in eodē instāti discre-ti eodē modo esse in eodē itellectu humano. Et hoc conce-dūt etiā: causa est ista. quoniā illi actus sunt incōpossibiles eodē modo in intellectu simul ad quorū obiecta intellect⁹ nō pōt simul se conuertere ea discrete. ⁊ in pticulari cogno-scendo: sꝫ intellectus noster nō pōt discrete ⁊ pfecte cogno-scere vel se puertere discreta cognitiōe ad omnia intelligi-bilia que due demonstrationes abinuicē distincte cōprehē-dunt. ideo ⁊c. Dicunt tamē ꝙ ad qt diuersa intelligibilia se pōt intellectus simul cōuertere discreta cognitione tot intel-lectiones pōt simul habere ⁊ recipere. ¶ Ad illud cōmune dictū. Simplex vbi se conuertit ⁊c. Dicunt ꝙ simplex vbi se conuertit ad vnum siue ad multa totaliter se conuertit idest sm se totum se conuertit: quoniam ex hoc ꝙ est sim-plex nō habet diuersas ptes sm quarū vnā se possit cōuer-tere ad vnum. ⁊ sm alterū ad aliud. Et cū accipit in mino-ri ꝙ nō conuertit se nisi per actū intelligēdi: negāt. quoniā potest se conuertere simul ⁊ p actū vnū ⁊ p actus plures, p vnum actum ad vnum intelligibile per plures ad plura.

Secundus articulus. Qꝫ intell's noster nō pōt habe-re simul plures itellectiones cognoscen-do plura vt plura. Ubi circa hoc teneo ꝙ possibile est hie actualē cognitionē conclusionis sine actuali cognitione pn-cipiorū: ⁊ hoc actu distincto ⁊ simul. Qd sic pꝫ. ¶ Pro oi mensura pro quo ponitur aliqs habitus. nō repugnat habi-tui (quantū est ex natura habitus) quin imediate possit po-ni eius actus. Sꝫ habitus conclusionis pōt eē in aliquo pro aliqua mensura in quo nō est habitus pncipiorū distinctus sicut est cōtrario. ergo pro illa mensura pōt esse actus habi-tus illius conclusionis sine actuali cognitione principiorū. Maior est euidens: pbatur minor p Cōmē. 6. ethico. Ubi querit istā qōnem: cū sapiētia cōtineat intellectū ⁊ scientiā quare posuit Aristo. qnq; habitus intellectuales quib⁹ con-tigit verū dicere. Respondet Cōmē. 57. cōmēto dicens sic. Quia ab inuicē cōtingit separi. ⁊ sm seipsa existentia primo deinde conueniētia ⁊ sapiētiam pficientia. Ecce ꝙ ab inui-cem possunt separari cognitio pncipiorū ⁊ pclusionis ⁊ eō-trario. Et hoc est qd sequit: cōtingit eniꝫ aliquē sine scientia itellectuali solum eā que circa principia habere veritatem non quidē esse scientē ex principiis demonstrata nō cogno-scentem ppter hoc neq; sapientē. a partiū altera deficientē. Ecce primū. Et scientē non esse intellectualē ptingit eā que circa pncipia nequaꝙ possidere veritatē. Ecce 2ᵐ. Cum aūt ambas cōcipit veritates ⁊ eam que circa pncipia ⁊ eā que circa ea que ex pncipiis sunt deducta ⁊ tunc intellectualis est, vt theologus sciens siue scientificus. vt que ex pncipiis p pncipia edoctus: hec Cōmen. ¶ Propter solonem argu-mentorū est intelligendū ꝙ quantū ad ppositū spectat. tres sunt actus in intellectu. Unus elicitus sm habitū primorū principiorū qui vocat intelligere. Alius q est generatio scie-tie seu habitus pclusionis qui vocat inuestigare seu discur-rere. Tertius qui est cognitio scientifica seu ipsa speculatio que est elicita mediante sciētia que est habitus cōclusionis qui vocatur psiderare aut scire. ¶ Primus act⁹ est circa p-ma pncipia in se ⁊ absolute considerata. Duo scdi actus sūt circa pncipia in habitudine principiorū ad conclusiōes. Et

Ad 3ᵐ dictum.

Ad primum

Instantia

Ad secundum argumentum.

Ad ultimum

Ad argumentum opis.

Tres sunt act' intell's.

sic se habent isti tres actus.φ pmus pcise ꝛ formalr ꝯtinet cognitionē principiorū in se:vterqꝫ autē actus scōs.s.generatio habitus ꝛ ꝯsiderare fm illuz habitū cōcipiēdo formalr notitiā ꝯclusionis.cōtinet solū virtualr cognitionē pncipiorum:sicut dispositio continet virtualr cognitionē de qd nominis.Sꝫ contentū virtualr in aliq̄ vt sic nō distinguit̄ specifice ab eo:vt pꝫ de vegetatiuo ꝛ sensitiuo cōtentis in intellectiua ꝛ de cognitione confusa vt est gradus intrinsecus cognitionis diffinitiue(de hoc lib.2.dis.1.q.3.ar.1.ꝛ.q.4.ar.3.) ꝛ ideo sequtur φ cognitio pncipiorū vt cōcurrit cū cognitione ꝯclusionis nō est actus specie distinctus.seu plurificatus ꝛ alius ab eo.¶ Per hoc ad argumēta.Ad pmuꝫ pncipale negat̄ maior.qn̄ dicit̄ φ sciens aliquā cōclusionē actualiter ꝓ eadem mensura intelligit pncipia ꝛ in se.ꝛ in habitudine ad conclusionē.¶ Ad probationē qn̄ arguit̄ cōtra tres rn̄siones.Teneo tertiā rn̄sionez que dicit φ ad actualē cognitionē cōclusionis sufficit cognitio pncipiorū sub habitudie ad cognitionē ꝛ nō in se.¶ Et qn̄ arguit̄ in 3tium.Ad pmā ꝓbationez qn̄ dicitur φ pncipia siue intelligant̄ in habitudine ad conclusionē siue in se/semꝑ eorū cognitio est distincta cōtra cognitionē cōclusionis.qꝛ cognitio cōclusionis est scientifica ꝛ illa nō.Dico φ si accipiat̄ intellectio pncipioꝝ pcise in se.sic illa cognitio est distincta cōtra cognitionē cōclusionis.Si iterū accipiat̄ cognitio pncipiorū in habitudine ad cōclusiones in illo actu intellectiuo qui est generatio scientie.adhuc aliquo modo distinguit̄ a cognitione cōclusionis que est sciētifica.Si iterū accipiat̄ cognitio pncipiorum in habitudine ad ꝯclusiōes in illo actu qui est scire.tūc dico.φ isti nō sunt duo actus specifice distincti seu numero sed sunt vnus actus virtualr cōtinens pncipia ꝛ conclusiones:sicut definitio virtualr cōtinet genus ꝛ differentiā quia est de vtraqꝫ in habitudie ad inuicē.Et isto 3° modo.ꝛ secūdo etiā:dico φ sciēs actualr aliquā cōclusionē scit pncipia in habitudine ad cōclusionē.ꝛ hoc est scire vno actu nō pluribus.¶ Ad 2ᵐ qn̄ dicitur φ scire est per cām cognoscere.ꝛ quoniaꝫ hoc huius est causa.Dico φ per hoc qd̄ dicit.φ scire est per cām cognoscere.ꝛ quoniā hoc huius est causa.non oꝫ fieri punctuatio in medio aꝫ pcisione ad sequens.vt sit sensus φ scire est per causaꝫ cognoscere.i.cognoscere principia in se ꝛc̄.sed debet esse cōtinuatio sine punctuatione aut precisione cum dictione copulatiua/ꝛ/vt sit sensus:scire est per cām cognoscere:ꝛ copulatiue.quoniā huius est causa.i. in habitudine ad conclusionē.¶ Ad aliud qn̄ dicitur.φ in syllogismo demōstratiuo non soluꝫ requirit̄ φ pncipia sint necessaria in inferendo sed in se:concedo.Et qn̄ dicit̄.ergo opꝫ scienteꝫ conclusionē non soluꝫ simul scire pncipia in necessaria habitudine ad conclusionē sed etiā in se.Dico φ verū est φ habitualr in se opꝫ eū scire principia.sꝫ nō actu elicito.¶ Ad alia argumēta sua que sunt ex parte intellect⁹ cōponentis ꝛ diuidētis.Ad primū qn̄ dicitur φ vnus intellectus in eodē instanti distinguit inter aliqua speculatiua ꝛ aliqua moralia.Dico φ verū est.Et quando additur φ hoc nō facit per actū intellectus mere moralē.ergo ꝑ vtrūqꝫ simul actu existentē in intellectu.Dico φ hoc facit per vnū actuꝫ quo copulat speculatiua moralibus.ꝛ hoc est per vnū actuꝫ virtualr continentē vtrūqꝫ.Uerbi gratia.6.ethicorū distinguit Aris.tres habitus in intellectu.s.intellectū principioꝝ. scientiaꝫ ꝯclusionis.ꝛ sapientiā:ꝛ dicit φ sapientia est vnus habitus habēs actus vtriusqꝫ alterius habitus.Sapiētis.n. vt dicit est nō soluꝫ ex pncipijs scire.sed ꝛ circa pncipia verū dicere.Sic in ꝓposito dico.φ actus quo distinguimus inter speculatiua ꝛ moralia.ē vnus act⁹ virtualr ꝯtinens speculationē ꝛ praxim.De hoc satis.1.lib.in ꝓlogo.q.de practico ꝛ speculatiuo articulo.5.¶ Ad 2ᵐ quando querit̄.An actus intellectus cōponentis ꝛ diuidētis sit vnus vnitate simplicis intelligentie aut cōpositionis.Dico φ vnitate habitudinis ꝛ cōpositionis.Et qn̄ dicit̄.que sunt vnū cōpositiōe sūt simul.ergo actus diuidēdi ꝛ cōponēdi sunt simul.qd̄ est ꝓpositum.Dico φ actus cōponēdi ꝛ diuidēdi possunt duplr considerari.Uno modo vt sibi inuiceꝫ succedunt in ordine discursus itellectiui.ꝛ sic non sunt simul nec ꝓprie cōponūt nec sunt vnus act⁹.Alio modo vt ambo ꝯtinent̄ virtualiter in cognitione sciētifica que est cognitio ꝯclusionis.sicut cognitio confusa virtualr ꝯtinetur in diffinitiua:ꝛ sic cōponūt ad inuicē.ꝛ sunt simul.qꝛ sunt idē actus numero sed solū diuersi fm gradus in eodē actu:vt habet̄.1.lib.dis.1.q.3.ar.1. ¶ Ad vltimū qn̄ dicit̄ qui diffinite cognoscit vnum relatiuorū diffinite cognoscit ꝛ reliquū.ꝛ ita vtrūqꝫ sb̄ ꝓpa rōne simul intelligit.qꝛ relatiua sunt simul intellectu:cōcedo.Et qn̄ dicit̄ φ intelligere aliqua duo simul sub ꝓprijs rōnib⁹ quibus distiguunt̄ est habere plures itellectiones simul.Dico φ nō est verū nisi in absolutis vbi vtrūqꝫ intelligitur vt est aliquid in se:in cognitione eniꝫ relatiuorū quoꝝ esse consistit in cōpositione.ꝛ per ꝯñs in diffinitiōe nō opꝫ φ talis cognitio pluriū sit duo actus sed vnus.qꝛ ibi plura itelligūtur sub quadaꝫ connexione ꝛ vnione.¶ Alr rn̄dent aliq̄ ad ista argumēta de cōpositiōe ꝛ diuisione:ꝛ dicunt.φ nō solū sunt vnus actus virtualr sed sunt duo actus elicin iter se diuersi:sed tn̄ habēt rōneꝫ vnius actus inquantū habēt habitudinē ad inuicē vt sic.i.vt sunt vnus actus sunt simul in intellectu ꝛ non vt plures.Quere lib.1.dis.1.q.1.articulo.2.de actu recto ꝛ reflexo circa medium.

Tertius articu.An beatus aut angelus possit simul intelligere plura ꝛ hoc in ꝓpo genere.¶ Dicunt qdam Tho.cōtra Gentil.lib.2.ca.98.φ vt cognoscuntur per diuersas spēs.ꝛ vt diuersa cognita.nō cognoscunt̄ simul.sed qn̄ cognoscunt̄ multa in vna spē.ꝛ per ꝯñs vt vnū cognitū tunc cognoscunt̄.¶ Alibi de veritate arti.8.q.14. hoc ꝓbant.Forme diuersoꝝ generum siue diuerse rōnis possunt simul esse in eodē ꝛ in esse perfecto:ꝛ hoc qꝛ eis corrn̄dent diuerse potentie.sed forme eiusdē rōnis nō possunt esse simul in eodem nisi in po ꝛ in esse incōpleto.Sed oēs spēs intelligibiles sunt eiusdē rōnis/sꝫ res quarū sunt sint diuerse rōnis:qd̄ ꝓbant.qꝛ oēs respiciūt potentiā que est eiusdem rōnis.s.intellectiuā.Igit̄ lꝫ multe spēs possunt esse sl̄ in potētia ꝛ habitu φ est esse incōpletuꝫ nō possunt tn̄ poni in intellectu in actu cōpleto.quas etiā intellectus itelligit per has sunt in actu cōpleto.ergo ꝛc̄.¶ Cōtra.si oēs spēs intelligibiles sunt eiusdē rōnis qꝛ sunt in potētia eiusdē rationis.cum ergo oēs colores in superficie habēt potentiā eiusdem rōnis.Sicut eniꝫ intellectus per rōnem intellectualitatis sue natus est recipere oēs species itelligibiles ita superficies per rōnem superficiei nata est recipere oēs colores.sequit̄ φ oēs colores sunt eiusdē rationis forme.¶ Dices φ colores diuersi determināt sibi diuersas partes superficiei ꝛ hoc est determinare sibi diuersas potentias non sic hic. ¶ Contra.Sicut superficies est vnuꝫ totū extensuꝫ fm molem.ita intellectus potest esse vnuꝫ totū extensuꝫ fm virtutē.ꝛ ita fm φ est multiplex virtute potent per diuersas capacitates virtuales recipere simul diuersas species fm suū esse cōpletum sicut superficies.¶ Iteꝫ.Eque ipossibile est duas formas eiusdē rōnis esse in eodē insimul fm esse ꝑfectum quo ad primū actuꝫ sicut quo ad 2ᵐ.Uerbi grā.eque ipossibile est in hoie esse simul duas animas intellectiuas sicut duos actus intelligendi:qꝛ vnum sequtur ad aliud.Sed due species intelligibiles representantes res diuerse rationis sunt simul in intellectu in habitu(vt conceduntur)ꝛ hoc est eē simul fm actuꝫ primū perfectū.ergo nullo modo sunt forme eiusdem rationis vt dicunt.Non video igitur φ ratio ipossibilitatis intelligendi plura simul sit accipienda ex pte

Ad pᵐ 3ᵘᵐ rn̄sio nē 13° ar.

Ad scōm

Ad tertiū

Ad q̄rtuꝫ

Ad q̄ntū

Ad sextū

S.Tho.

3.G.Th.

Instantia

Rn̄so.

Rñsio formalis.

speciem̃ sed si est.accipiet ex limitatione intellectus. ¶ Sȝ sine assertione dico.ꝙ angelus põt intelligere plura vt plura simul cognoscẽdo vtrũqȝ distincte ꝛ ꝓprie.cognitiõe qua cognoscunt res in ꝓprio genere. Hoc videt̃ seq̃ ex p̃missis. Unde ꝓbatuȝ est.q.p̃cedenti arti.2.ꝙ angelus potest simul itelligere eẽntiã diuinã intelligẽdo creaturas in ea.ꝛ simul intelligẽdo creaturã aliquã in ꝓprio gñe.ita ꝙ ibi sint plures intellectiones simul ꝯ plura intellecta. Sed planũ est.ꝙ nõ reqritur maior ꝑspicacitas itellꝯs ad intelligendũ simul duas creaturas in ꝓprio genere q̃ȝ intelligere essentiam diuinã ita ꝑfecte vt ꝯsequatur in itellectu nostro cognitio creaturarũ:ꝛ simul cognoscere aliquã creaturam in ꝓprio genere.ergo cum ponit primum ponit istud secundum. ¶ Quid autem ꝓhi poneret. An intelligẽtia intelligẽs deum simul posset itelligere seipsaȝ vt seipsa est nõ solum in essentia diuina ꝯsecutiue.ꝛ an intelligẽdo quãlibet supiores posset simul intelligere seipsam in ꝓprio genere:alꝯs poterit videri.

¶ Distinctio.XI. ¶ Questio.I.

¶ Illud quoqȝ sciendũ est ꝙ angeli boni deputati sunt ad custodiam hominum ita vt quisqȝ electorum habeat angeluȝ ad sui profectũ atqȝ custodiam specialiter delegatum ꝛc̃.

In distin.II. agit̃ de custodia angelorum:vbi quero. An tot sunt angeli in multitudine quot sunt homines custoditi.

Hic tria ꝓrimo vidẽdũ est de multitudine angelorum. ¶ Scd̃o de multitudĩe sub specie. ¶ Tertio de quo genere sit illa multitudo.

Opio pª

Primus articulus. De multitudĩe angelorum. Ubi dicitur. ꝙ sunt plures angeli q̃ȝ sunt omnes forme materiales. Qḋ sic imaginat̃. Imaginentur eniȝ due linee vna cuius p̃muˀ pũctus sit p̃ma materia.ꝛ scd̃s sit angelus p̃mus.imaginet̃ alia linea cuius p̃mus punctus sit p̃mus sit ipse angelus.ꝛ vltra extendo punctus scd̃s sit deus. Tunc manifestũ est.ꝙ illa linea cuius p̃mꝰ punctus est mã p̃ma ꝛc̃.habet pauciores q̃ȝ linea cuius p̃mus punctus est p̃mus angelus ꝛ scd̃s deus:qꝛ minus distant materia p̃ma ꝛ angelus q̃ȝ angelus ꝛ deus.qꝛ illa finite ista infinite. Eodeȝ modo est imaginanduȝ in ꝓposito ꝙ ille forme que sunt in illa linea que est inter primã materiã ꝛ p̃mum angeluȝ sint pauciores q̃ȝ que sunt in illa linea que est inter p̃mũ angelũ ꝛ deuȝ. Sed iste forme que sunt in illa linea que est iter primum angelũ ꝛ deũ sunt oẽs angeli.ergo plures sunt q̃ȝ oẽs forme materiales.

Opio 2ª

¶ Contra istã opinionẽ arguit̃. Quanto aliqd est ꝓrimius p̃mo tãto est in minori multitudine sicut pȝ in numero. Sed angelus est ꝓrimior deo q̃ȝ forme materiales.ergo ꝛc̃.

Rñsio

¶ Potest dici ad istas opiones ꝙ nihil valent. Uñ ad primũ qñ dicit̃. Maior est distãtia inter p̃muȝ angelũ ꝛ deũ q̃ȝ inter materiã p̃mã ꝛ p̃mũ angelũ.ergo sunt plura media. Dico ꝙ bene cõcluderet.si deus ageret de necessitate nature:modo aũt hoc nõ est.ideo ꝛc̃.sȝ bene cõcludit de possibili.s.ꝙ vbi est maior distãtia ibi possunt eẽ plura media:sed tunc nõ habẽt ꝓpositũ.qꝛ ipsi vellent ꝓbare de facto. ¶ Argumẽtũ etiã qḋ fit cõtra eos nõ cõcludit. Qꝛ qñ dicunt ꝙ illud qḋ est ꝓrimius primo ꝛc̃. Dõm ꝙ nõ est simile de numeris.qꝛ inter vnũ qḋ est p̃ncipiũ nũeri.ꝛ multitudinẽ est distãtia finita.ꝛ ideo qḋ est ꝓrimius p̃mo bene est in minori multitudine. Sed qꝛ inter vnum qḋ est deus ꝛ p̃mã multitudinẽ est distantia infinita.ideo possent esse infinita media.ꝛ ita non concludit.

Opio pª

Secundus articulus. An sub eadẽ specie possunt eẽ plures angeli. Ubi dicunt qdã ꝙ in angelis nõ est multitudo. Qꝛ ois multitudo in creaturis est ꝓpter materiã. Sed in angelis nõ est materia.igit̃ ꝛc̃. ꝓbatio maioris. Qꝛ ꝙ res m̃ltiplicat se.est qꝛ nõ põt perpetuari in seipsa.2.de aia. Sed cã quare res nõ põt ꝑpetuari in seipsa est mã que est poª ꝯdictionis ꝛc̃.

Argᵐ pᵐ

¶ Itẽ. Auicẽna.5.meta.ca.2.dicit sic. In his aũt naturis ista que nõ eget mã ad ꝑmanendũ vel ad incipiẽdũ si est.impoẽ est m̃ltiplicari.ꝛ spẽs huiꝰ est vna nũero.hꝯ.n.mã nõ multiplicat̃ dĩntys.nec materys.nec accñtibus. Dĩntys nõ ꝑꝑ suã simplicitatẽ. Materys nõ.qm̃ abstracta est vel nuda. Accñtibus nõ:qm̃ accñia aut sunt inseparabilr̃ cõcomitantia mãȝ.ꝛ tũc nõ dit in eis multitudo que est sub specie.aut accessibilia nõ ꝯcomitãtia mãm quorum accessio fit ꝑꝑ ꝙ pẽdent ex mã:indiciũ igit̃ de hꝯ cũ fuerit spẽs.est vt eẽ eiꝰ sit vnũ nuõ.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itẽ. Arguit sic. Qñ aliq̃ ꝓprietas ꝯuenit alicui p̃ ꝑ se nõ põt ꝯuenire alteri nisi rõne illiꝰ cui cõuenit p̃. ¶ Sed diuidi in ꝑtes p̃ ꝛ per se ꝯuenit quãtitati.g̃ ꝛc̃. Sȝ ꝑticipare quãtitatẽ repugnat angelo.igit̃ ꝛc̃. Maior pȝ.p̃ posteriorum.ca.5.passio demr̃ata de subto p̃ nõ demr̃atur de alio nisi ꝑ vt hȝ rõnẽ illiꝰ p̃mi subti sic hie tres demr̃atur p̃ de triãgulo.ꝛ de isochele nõ nisi vt hȝ rõnẽ triãguli ꝛc̃. Minor pȝ.5.meta.ca.de quãto. Quãtuȝ est ꝙ diuid it̃ in ea que insunt quorum singulũ est vnũ qd ꝛ h̃ aliqd ꝑ h̃ ꝙ dic̃ h̃ aliqd itelligit̃ ꝙ sit singlare.ꝛ ꝑ h̃ ꝙ dic̃ vnũ qd.intelligit ꝙ sit vniꝰ rõnis. Igit̃ ꝓpriũ est quãtitati diuidi in plura eiusdeȝ rõnis.

Argᵐ 3ᵐ

Argᵐ 4ᵐ

¶ Itẽ. Qḋ ꝯuenit alicui ꝑtici patiue nõ ꝯuenit ei nisi rõne illius cui essentialr̃ ꝯuenit/sed habere partes eiusdem rationis essentaliter conuenit quãtitati ꝛ ꝑticipatiue subẽ.g̃ nõ ꝯuenit sibi nisi ꝑ quãtitatẽ.igitur ꝛc̃. Minor pȝ.1.poste.subã est idiuisibilis de se.ꝛ sõ diuisio nõ ꝯuenit sibi nisi rõne quantitatis.silr̃ in de subã orbis diuisio est in subto per quãtitatẽ.

Argᵐ 5ᵐ

¶ Itẽ. Ois dĩa formalis est specifica. Sȝ duo angeli cũ sint forme simplices dĩnt formaliter.g̃ specifice.igit̃ ꝛc̃. Maior pȝ.qꝛ spẽs ꝛ foia idẽ.10.meta. Silr̃ in fine eiusdẽ:masculus ꝛ femina nõ dĩnt s̃ȝ speciẽ qꝛ solũ s̃ȝ mãm. Igit̃ que dĩnt s̃m formã ꝛ nõ mãȝ dĩnt specifice. Sȝ duo angeli dĩnt ꝑ formã.igit̃ ꝛc̃.

Argᵐ 6ᵐ

¶ Itẽ. Quecũqȝ sunt diuersa nũero ꝛ eadẽ spẽ hñt mãm. Sȝ duo angeli nõ habẽt mãm.g̃ nõ dĩnt tm̃ nũero.sed spẽ. Maior põt ꝓbari.12.meta.vbi ꝓbat ꝓhs ꝙ nõ sunt plures celi.qꝛ tũc eẽnt plura p̃ncipia p̃ª ꝛ haberẽt mãȝ ꝛ dat cãȝ quare:qꝛ que differũt solo numero habẽt materiaȝ.g̃ ꝛc̃.

Argᵐ 7ᵐ

¶ Itẽ. In entibꝰ ꝑfectis nihil poẽ est nisi qḋ itendit̃ a nã. Sȝ pluralitas numeralis nõ intẽditur a nã qꝛ talis ꝓcedit in infinitũ.ꝛ nihil tale itendit̃ a nã.g̃ pluralitas nũeralis nõ est ponẽda in entibus ꝑfectissimis cuiusmodi sũt angeli. De h̃ lib.1.dis.7.ar.1.

Ꝯ pᵃᵐ opinionem.

¶ Contra opionẽȝ arguit̃ multiplr̃. ¶ Primo.ꝙ illi innituntur falso p̃nº.s.ꝙ distõ in eadẽ spẽ sit ꝑ quãtitatẽ arguit̃ sic.

Argᵐ pᵐ.

Generãs distinguit̃ a genito circũscripto.quocũqȝ alio dñte a gñante ꝛ a genito.qꝛ ipoẽ est ꝙ idẽ generet se ẽt in diuinis. Sȝ gñans nõ est gñans ꝑ quãtitatẽ.nec genitũ est genituȝ ꝑ quãtitatẽ:nõ eniȝ est de formali rõne gñantis vel geniti.qꝛ tũc vel eẽt p̃nᵐ foiale vel terminꝰ formalis gñationis. Igit̃ circũscripta quãtitate distinguit̃:sȝ illud nõ est formalis rõ distõnis quo circũscripto adhuc distinguit̃.g̃ ꝛc̃.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itẽ. Qḋ s̃m suã formalẽ rõnem est idistincuȝ ꝛ tm̃ vnũ indiuisuȝ nõ põt eẽ cã ꝛ formalis rõ distõnis ꝛ pluri rõnis idiuiduorũ.qꝛ nihil est cã sui oppositi. Sȝ quãtitas cõtinua s̃m se oĩ alio circũscripto nõ est nisi vnũ quãtũ.vñ Cõmẽ.5.phy.in mathematicis idẽ est cõtinuũ ꝛ ꝯtiguũ qꝛ nõ nũeratur nisi ꝑꝑ formã ꝛ mãȝ in qua recipitur. Ergo forma est cã multiplicatiõis quãtitatũ ꝛ nõ ecõtrario.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itẽ. Illḋ qḋ est cã alicuiꝰ ꝓprietatis p̃ ꝯuenit ei cui p̃ cõuenit illa ꝓprietas.g̃ cã diuisibilitatis p̃ cõuenit ei cui p̃ ꝯuenit diuisibilitas talis. Sȝ illud qḋ est diuisibile in plura supposita siue in ꝑtes subiectiuas est nã specifica:si g̃ quãtitas sit formalis rõ

quare

q̄re nā diuidit̄ in ptes subiectiuas.ğ quātitas ꝑ ꝯuenit nāe spe/
Arg^m 4^m
cificeq͂ qḋ falsū est.q2 ꝑ cōuenit īdiuiduo ⁊c.¶ Itē.Ex po/
ritate substātie ad q̄titatē pōt argui sic.Nā.7.meta.suba ē
ꝑoꝛ oī accn̄te cog̃ne/diffōne/⁊ tpe.⁊ illḋ est veꝝ de oī suba
q̄ ꝑdicabili.Q2 de illa suba ꝓbat φ ꝑcedit oē accn̄s de qua
ꝓbattit φ cōdiuidit ens.s3 tale nec est de⁹nec mā ꝑma.ğ ⁊c.
Silr̄ illa suba ꝑcedit accidēs de qua postea concludit φ ad
determinanduz de ente sufficit determinare de suba.q2 oīa
alia a suba habēt attributionez ad subam.S3 talis suba est
ꝑdicamentalis nō de⁹ vel mā ꝑma.ğ qḋ est ꝑ^m in ordine ꝑ/
dicamētali sube est ꝑus oī alio.S3 ꝑma suba ⁊ indiuiduū
est ꝑ^m in ꝑnto sube.igit̄ ꝑcedit oē accidēs.S3 ꝑcedēs aliḋ
Arg^m 5^m
nō h3 eē ab eo φ seqtur ipm.ergo ⁊c.¶ Itē.Ex pte coordi/
natōis ꝑdicamētalis arguit̄ sic.In oī linea ꝑdicamētali est
spēs circūscripto oī alio alteri⁹ coordinationis.q2 nullus di
cit φ spēs ꝯstituit̄ in linea ꝑdicamētali ꝑ aliqḋ accn̄s.De ra
tione aūt spēi est φ sit ꝑdicabilis de plurib⁹.ğ circūscripto
oī alio ⁊c.est ꝑdicabilis sic.S3 impoīe est φ sit ꝑdicabilis
sic nisi ꝼm possibilitatē.ita φ poīe sit plura esse de q̄bus est
ꝑdicabilis.ğ oī alio circūscripto pn̄t esse plura talia.s3 talia
Arg^m 6^m
sunt indiuidua.ğ ⁊c.¶ Itē.Nullū per accn̄s suscipit ꝑdica/
tionē supioꝝ ⁊ eēntialiū in aliquo gn̄e ꝑ se.ğ nullū vltimū
subycibile īquātū tale cuiusmodi est īdiuiduū pōt esse vnū
ꝑ accidēs.Sed īcludēs res diuersoꝝ ꝑdicamētoꝝ est ens ꝑ
accn̄s.igit̄ nullū indiuiduū erit includēs sic quātitatē.ğ ⁊c.
Arg^m 7^m
¶ Itē.Ex parte potētie arguit̄ sic.Impoīe est φ non suba
fiat suba sine mutatione subali.vel φ hec suba fiat non hec
suba sine mutatiōe tali.S3 poīe est in illa mutatione facta
circa subam qḋ fiat mutatio circa quantitatē.poīe est.n.per
potentiā diuinā φ corrūpatur quātitas in suba ⁊ creet̄ alia
quātitas:ista autem creata pōt equalr̄ informare subam sicꝫ
ꝑma quātitas:q2 iste due quātitates nō dn̄t in aliq̄ ꝑfectio/
ne sed solo nūero.S3 si suba haberet singularitatē a quāti/
tate haberet mō aliā singularitatē q̄ ꝑus.q2 h3 aliā quātita
tē:sic ğ eadē suba manēte posset hec suba fieri nō hec suba.
⁊ suba sine mutatione subali.qḋ est ꝯtradictio.¶ Dicitur ğ
φ in eadē spē distō non est ꝑ quantitatē.De hac mā diffuse
lib.3.dis.11.⁊.12.¶ Ad h̄ est articulus ordinarius.q2 intelli
gētie nō habēt mām de⁹ nō posset ples facere eiusdez spēi/
error.sed si non posset sine quantitate non posset sine mā.
Ad arg^m ꝑ^m pme opīonis.
igitur ⁊c.¶ Rn̄deo igit̄ ad rōnes in oppositū.¶ Ad ꝑmā
nego maioꝛē.Ad ꝓbationē dico φ auctoritas loqtur φ non
est multitudo per gn̄ationē ⁊ corruptionē nisi in habētibus
Ad scḋm
mām:⁊ hoc est verū.s3 hoc nō est ad ꝓpositū de angelis.vt
Ad tertiū
ꝑ se p3.¶ Ad illud Auicē.dico φ quartū est dare.s.φ mul/
tiplicentur suis naturis singularibus sicut aīe nostre.¶ Ad
ꝑmū alioꝝ qn̄ dicit̄ φ qn̄ aliqua passio vel ꝓprietas cōue/
nit ⁊c.Dico φ ex definitione Phi ipsi⁹ quāti.nō h3 diuidi
in ptes eiusdē rōnis:q2 in illa diffinitiōe ꝑmo dicit φ quātū
est qḋ diuidit̄ in ea que insunt.Sed ista pticula nō includit
φ diuidit̄ in ptes eiusdē rōnis.q2 ea que insunt cōponūt to
tū cuius sunt.s3 ptes subiectiue que sunt eiusdē rōnis nō cō/
ponūt.ğ ⁊c.Silr̄ ex alia pticula.s.φ singulū eoꝝ est hoc ali/
qd.nō hī φ sint ptes eiusdē rōnis.s3 φ qḋl3 l qḋ diuidit̄ sit
singulare:⁊ sic distinguit̄ a diuisiōe gn̄is in spēs.q2 spēs est
singulare.Per hoc ēī φ dicit φ singularissimū eoꝝ est vnū
aliqd intelligit φ qḋlibet sit vnū exn̄s ꝑ se.sicut totū: ⁊ ꝑ h̄
distinguit̄ a diuisiōe ꝯpositi in ptes eēntiales illi⁹.cuiusmo
di sūt mā ⁊ foꝛ^a q̄ nō existūt ꝑ se.Uñ nō intelligit φ diuidat̄
in ptes que sunt vnius rōnis(vt dicūt)s3 ꝑ ꝑmā pticulā po
sitā in diffinitione distinguit̄ a diuisiōe nāe in īdiuidua:per
scḋaz a diuisiōe gn̄is in spēs:ꝑ 3^{am} a diuisione cōpositi in p/
tes eēntiales illi⁹ cōpositi.Silr̄ ista diffinitio(sicut p3 ibidē
in.5.meta.)nō solū cōuenit quātitati cōtinue s3 quātitati di/
screte.⁊ quātitas nō semꝑ diuidit̄ in ptes eiusdē rōnis sicut
nūerus senari⁹ diuidit̄ in numerū quaternariū ⁊ binariū.si/
Ad q̄rtū
militer cōtinuum in bicubitū ⁊ tricubitū.que nō sunt eius/
dē rōnis.ğ ⁊c.¶ Ad aliud dicit̄.φ est duplex diuisibilitas
Duplex diuisio.
vna intensiua.⁊ alia extēsiua siue ptis extra ptez.⁊ in ptes i/
tegrales.alia nō ptis extra ptē.s3 in ptes subiectiuas.Dico
igit̄.φ diuisibilitas ptis extra ptē ⁊ extensiua.ꝑ ⁊ essentialr̄
cōuenit quantitati.Uñ nulla suba nec mā est extensa nisi ꝑ
quātitatē.⁊ ista diuisio nō est ad ꝓpositū.q2 ꝼm eā nō atte/
ditur multiplicatio nāe in indiuiduis.Sed diuisibilitas 2°
modo.s.itensiua ⁊ in ptes subiectiuas nō est a quantitate.q2
plus de mā est in vno pugillo terre itensiue q̄ in vno pugil
Ad q̄ntū. Forma dr̄ duplr̄.
lo ignis sub eadē quātitate:⁊ ꝑ ꝯn̄s diuisibilitas talis itensi/
ua nō est a quātitate.¶ Ad aliḋ di.φ foīa pōt sumi duplr̄.
Uel ꝑ foꝛ^a q̄ ē altera ps cōposita:vel ꝑvt foꝛ^a di qdditas aut
nā speci^{ca} rei.sic frequēter accipit̄.10.meta.Que dn̄t foīa ꝑ
mō nō differunt formalr̄ ⁊ specifice.s3 bene differūt in foꝛ^a.
Uñ magna dīa est differre in forma.⁊ differre in dīa for/
mali.Q2 duo īdiuidua eiusdē spēi.dn̄t in foīa.nō tñ in dif/
ferētia formali.Unde maioꝛ est vera:⁊ minoꝛ falsa.Qḋ aūt
di de Phō.Dico φ Phs accipit spēm ⁊ formā ꝓ quiddita
te.Silr̄ qḋ di de masculo ⁊c.Dico φ ista nō est ꝑcisa rō q̄/
re masculus ⁊ femina nō differūt spē.q2.s.differūt ꝼ3 mām
sed q2 sunt idē qdditate:⁊ silr̄ non est ꝑcisa cā quare aliqua/
dn̄t ꝼm spēm.q2 differūt ꝼm formā nō mām.s3 q2 differūt
Ad sextū R̄n̄^o vt̄.
qdditatiue.¶ Ad aliud.dico φ maioꝛ est simplr̄ falsa.q2
due anime sepate distinguunt̄ numero ⁊ spē ꝯueniunt.⁊ tñ
ꝼm eos nō cōponuntur ex materia.ğ ⁊c.¶ Dices φ distin
guunt̄ ꝼm inclinationes.q2 hn̄t diuersas inclinatiōes ad di
uersa corpora.Contra.Respectiuū ei⁹ est illa iclinatio pre/
suppōit absolutū.igit̄ isti habitudines ꝑsupponūt ipas aīa/
mas distinctas.silr̄ respect⁹ nō est de eēntia absoluti.Quia
ꝼm Aug.7.de trini.ca.2.Omne qḋ relatiue di est aliqd ex/
Ad 7^m
cepta relatiōe.¶ Ad aliud:cōcedo maiorē ⁊ nego minorē.
Ad ꝓbationez.dico φ est fallacia ꝯn̄tis.sic arguēdo:infini/
tas nō intēditur a nā.ergo nec pluralitas.¶ Ideo teneo cō
Opinio Aucto.
trariū.⁊ pono rōnes satis speciales de angelo.¶ Si eni ali/
quid īpediret hoc eēt.Aut q2 numeratio est reruz mām.sed
angeli nō habēt materiā.Aut q2 numeratio reꝝ est ꝑ quan/
titatē mollis.quā nō hn̄t.Aut q2 numeratio est per subz an/
geli.Aut nō recipiunt̄ in subiecto.s3 nullū istoꝝ īpedit.ğ ⁊c.
Probatio minoris.Q2 itellectiones angeli nūero differunt:
non tñ ꝑ mām nec ꝑ quātitatē mollis(vt certū est)nec per
subm.q2 in eodē subiecto sunt.s.in itellectu ei⁹.¶ Itē.De⁹
creat distinctas animas ita φ actus creādi posset sistē actus
suū ad animā.q2 aīa est actus q potuit sistere actionem dei.
S3 qua rōne hoc poss3 fieri de vna aīa posset fieri de mil/
le.⁊ ita eēnt diuerse anime numero sine mā:⁊ eadē ratio est
de duobus angelis.¶ Itē.Qḋ est vltimate cōicabile(puta
genus generalissimū)est tñ vnū.ergo qḋ mediat(puta spe/
cies)pōt esse vnū ⁊ plura.¶ Itē.Hoc non īcludit ꝯdictio/
nē.Q2 si sic aut ꝑꝑ ꝑfectionē ipsius angeli qui ponit̄ solus
illius spēi.qḋ nō est.q2 scḋo nō dimiuneret aliqd de ei⁹ perfe
ctione.q2 nō haberet ordinē eēntialē ad ipsuz s3 accidētalē
⁊ concomitātie solū.Aut ꝑꝑ perfectionē vniuersi:qḋ nō est
q2 esset ꝑfectio finita.⁊ ita nō tolleret ordinē nec cuiuscūq3
alterius perfectionē.¶ Itē.Qḋ est signatū vltimata signa/
tione sibi repugnat vl̄itas.igitur q̄libet angelus de se est tn̄
hic.ergo ⁊c.Qḋ falsū est.Quia que sunt eiusdē gn̄is ꝑdica/
bilis ad paria debēt iudicari:sed homo ⁊ angelus sūt eque
de genere substātie species specialissime(vt habet̄ a Dam.
in logica sua ca.2.)igit̄ eodē modo d3 ibi esse vniuersalitas
⁊ multitudo indiuiduoꝝ.¶ Itē.Ubi est distinctio que re/
quirit maioꝛez potentialitatē potest esse distinctio que req/
rit minorē potentialitatē.Sed distinctio generis in differē
tias que reqrit maiorē potētialitatē que est respectu diuer/

farũ diſtarũ que ſunt penes diuerſos actus ſubales.eſt in angelis.ğ diſtinctio ſuppoſitiua pôt ibi ꝯcedi.que eſt reſpectu minoris potentialitatis:q̃a eſt reſpectu vnius actus ſubalis. Igiĩ côcedenda eſt multitudo idiuiduorũ in angelis.ꝛ ſilr vniuerſalitas quia genus eſt vniuerſale.

Opio

Tertius articulus.De quo genere ſit nũerus angelorũ que cuſtodit. Ubi dicũt aliq̃.ꝙ nõ eẽt de gñe quãtitatis.ſʒ eẽt de illo gñe de quo eẽt ãgelus. Probãt pmo ſic. ¶ Sic ſe hʒ multitudo ad genꝰ ſicut vnitas:ſʒ vnitas q̃ eſt in alijs pdicamẽtis a quãtitate.nõ eſt de gñe quantitatis ſed de illo gñe cuius eſt vnitas.ğ multitudo ſilr. ¶ Itẽ.Qð nõ eſt quãtũ nõ eſt de gñe quãtitatis.ſʒ nũerus q eſt in alijs gñibus a quãtitate nõ eſt quãtus.ergo. Minor pbaĩ. Quia ſi loq̃mur de nũero nũerato in alijs certũ eſt ꝙ non eſt niſi ipſe res nũerate aliorũ generũ.res aũt aliorũ generũ a quãtitate nõ ſũt quãte. Si loquamur de nũero nũerante ẽt manifeſtũ eſt ꝙ nũerus nũerans vt pcise diſtinctꝰ ꝯtra nũerũ numeratũ.nõ eſt niſi ens rõnis.ens aũt rõnis nõ eſt quãtũ. ¶ Alij Comigtori.ad h arguũt ſic. Numerus eſt illud quo aliq̃d menſuraĩ:ſʒ qðlibet genꝰ hʒ ꝓpriã menſurã.10.meta. ğ ꝛc. ¶ Itẽ. Nũerus quẽ ꝯſiderat ars matẽ.nõ accipitur reſpectu ꝯtinui.q2 tunc arithmetica nõ magis abſtraheret q̃ geometria.igiĩ eſt aliq̃s nũerus vere nũerus q nõ ſeq̃tur diuiſionẽ ꝯtinui.ꝛ tali nũero nõ repugnat eẽ alteriꝰ q̃ ſit quãtitas.igiĩ ꝛc. ¶ Cõtra illud arguũt alij ſic. Quãtitas pdicaĩ de oĩ numero in q̃d:ſʒ quãtitas diſcreta eſt ꝑ ſe de gñe quantitatis.igiĩ oĩs numerus eſt ꝑ ſe de gñe quãtitatis. Iſtud argumẽtũ apparet in linea pdicamẽtali.q2 oĩa inferiora ſunt ꝑ ſe in gñe ſui ſupioris pdicamẽti qð pdicatur de eis in q̃d. ¶ Itẽ. Predicamẽtũ diuidiĩ in corꝑale ꝛ ſpirituale pcise ſi ſit abſolutũ. Uerbi grã.ſuba alia corporea alia icorporea:q̃litas quedã eſt de 3ª ſpecie(vt albedo ꝛc.)quedã de pma vt habitus/ſciẽtia ꝛc.ergo cũ quãtitas diuidiĩ in continuũ.ꝛ diſcretum nõ accipiĩ ꝑ diſcreto.qð ſolũ ſeq̃tur diuiſionẽ cõtinui.ſʒ ꝑ diſcreto qð eſt ſpũale quãtitatis:ꝛ illa diſcreta quãtitas nõ repugnat ꝑ ſe ꝯuenire alijs pñtis a quãtitate. Ergo quãtitas diſcreta in quã diuidiĩ quãtitas ꝑ ſe cõuenit oĩbus alijs pdicamẽtis. ¶ Alius arguit ſic. Par ꝛ impar ſunt paſſiones numeri de gñe quãtitatis. Sed vbicũq; inueniĩ paſſio inuenitur ſubm.ergo cũ in quolibet genere eſt inuenire aliqua que ſunt paria vel iparia.igiĩ in quolibet gñe.eſt numerus q eſt de gñe quãtitat. ¶ Itẽ. Omnis relatio eſt ꝑ ſe de gñe relõnis ſuper qðcũq; fundeĩ.ergo nõ obſtãte ꝙ numerus vel q̃titas diſcreta fundeĩ ſup diuerſa pñta ſp erit h vno pdicamẽto. Sed illud non inueniĩ a Phõ non pñtum quãtitas.igiĩ ꝛc. Probatio ſilitudinis.pʒ maxime ſi numerus ſit relatio:ſi numerus ſit abſolutũ adhuc tenet. Si enim relo qð eſt pñtum.minimũ hñs de entitate habeat ꝓpria ꝛ intrinſeca eĩnta que pdicamẽtalr diſtinguaĩ in quocũq; ponaĩ fundamẽto.ğ ꝛ numerus ſic abſolutũ ꝛc. De ꝓprijs elemẽtis relõnis lib.1.diſ.28.q.2.arti.3. ¶ Dico ğ ꝙ oĩs nũerꝰ formalr acceptus eſt formalr de gñe quãtitatis.ſʒ ſolus numerus qui ſeq̃tur diuiſionẽ ꝯtinui ſit de gñe quãtitatis quo ad mãle ꝛ formale. Qð ſic imaginor. Phs.5.meta.capi.de quãto.pmo ponit ꝙ multitudo modo vñ accepta eſt quãta ſic dicens. Quantũ dĩ qð eſt in ea diuiſibile que inſunt ꝛc. cõtinuo addit. Multitudo ğ quantũ aliq̃d ſi materialis fuerit. Scðo ponit Phs multitudinẽ que ſeq̃tur diuiſionẽ cõtinui dicens. Diciĩ aũt eẽ multitudo qð diuiſibile pñte in nõ ꝯtinua:magnitudo autẽ ꝙ in cõtinua. Sed iſta diſtõ Phi ꝛ ꝓceſſus nõ valeret.niſi multitudo in alijs pñtis accepta q̃titate q ſeq̃tur diuiſionẽ cõtinui eẽt in pdicamẽto quãtitatis ſaltẽ quãtũ ad illud formale in multitudĩe ꝛ nũero.igiĩ ꝛc. ¶ Itẽ. Phs.10.meta.bene concedit ꝙ in quolibet gñe eſt dare vnũ pᵐ qð eſt metrũ in illo genere. Sʒ ſupra dixis expreſſe ꝙ metrũ eſt maxime ꝓpriũ quãtitatis. Diciĩ aũt ad alia venit.ꝛ addit.ꝙ neceſſaria eſt vnitas ꝛ numerus.ſicut Phs vult ꝙ in quolibet gñe eſt dare vnũ primũ qð ſit metrũ ꝛ nũerus illius gñis.ita tñ ꝙ illud metrũ oĩ cuʒ hoc ꝙ eſt illius gñis:tñ ſm ꝙ menſurat.ꝛ ſm ꝙ eſt nũerus eſt ꝓprie de genere quantitatis:ꝛ formalr. ¶ Itẽ. Qua rõne pôt côcedi ꝙ illud qð eſt materialr in genere quãtitatis ꝛ ſube formalr eſt in genere qualitatis.eadẽ rõne illud qð eſt materialr in genere qualitatis ꝛ in alijs gñibus formalr poteſt eẽ in genere quãtitatis. Sʒ pmũ eſt poĩe:ergo ꝛc. Maior ꝓbatur ꝑ Phm.5.meta.ca.de qualitate.vbi dicit ꝙ dĩia ſubſtãtialis eſt formalr in genere q̃litatis:ꝛ ſilr differẽtia ſpecifica mathe.ꝛ imobiliũ:ait eniʒ ſic. Alio ħo mõ vt imobilia mathema.ſunt nũeri quales:quales q̃dẽ queadmodũ cõpoſito. Et certũ eſt q2 nũeri ꝛ alia mathematica materialr ſunt in genere quãtitatis.igiĩ. Pʒ minor. Et vltra.ſʒ numerus.ſ. quantũ ad materiale pma quãtũ ad rẽ numeralẽ ſit in alijs generibꝰ a quãtitate.tñ quantũ ad illud qð eſt formale in oĩ numero eſt in genere quãtitatis. ¶ Ad idẽ eſt argumentũ ſupra de relõne. ¶ Per hoc pʒ ad pmũ argumentũ. Cuʒ h eniʒ ꝙ numerus materialr in quolibet genere eſt de illo genere.tñ quantũ ad illud qð eſt formale in eo eſt quãtitatis. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ ſʒ numerus nõ eſt quantitas neq; vt res nũerata.neq; vt ens i aĩa: tñ vt eſt nũerabilitas rei ꝛ diſcretio.ſic eſt in re ꝛ ſic eſt quãtitas diſcreta. De hoc ſupra diſ.2.q.de creatiõe ar.3. ¶ Ad 3ᵐ ꝛ 4ᵐ. Pʒ ad pmum.

Argm pm

Argm 2m

Argm 3m

Argm 4m

Reprobatur.

Ad pmũ

Ad ſcdm

¶ Diſtinctio.XII. ¶ Queſtio.I.

¶ Hec de angelice nature cõditione dicta ſufficiant/nunc ſupeſt de aliarũ quoq; rerũ creatione/ac precipue de operũ ſex dierũ diſtinctione nõnulla in medium proferre ꝛc.

Utrum materia pma habeat aliquem gradũ actualitatis rõne cuius poſſet fieri ꝑ ſe exiſtens. Et videtur ꝙ non. ¶ Cõmẽ.in tractatu de ſuba orbis dicit ꝙ mã ſubſtantiatur per poſſe. ¶ Contra.materia eſt aliquid inter entia.ſed eẽ eſt actus primus.igitur ꝛc.

Hic tria. Pmo. An mã habeat aliquã eſſentiaʒ diſtinctã a forma. ¶ 2° ſuppoſito ꝙ ſic. An materia in eẽntia ſua includit aliquã actualitatẽ. ¶ 3° dato ꝙ nõ. An poſſit exiſtere ſine omni forma.

Opio pᵃ

Primus articulus. An mã habeat aliquã eẽntiã diſtinctaʒ a forma. Ubi dicitur cõiter ꝙ ſic. ¶ Q2 oẽ cõpoſitũ reale hʒ ptes reales realr diſtinctas. Sʒ conſtitutũ ex mã ꝛ forma eſt conſtitutũ reale ꝛ nõ oĩno res ſimplex.ğ conſtitutũ ex materia ꝛ forma hʒ partes reales ꝛ realiter diſtinctas. ¶ Itẽ. Pôt argui ꝑ primũ pñᵐ ſic. Poſt corruptionẽ mã eſt:ſed poſt corruptionẽ forma nõ eſt.igiĩ forma nõ eſt mã. Maior pʒ.1.phyſi.p de gñatione.8.meta. Minor pbaĩ.5.phyſi.vbi Phs vult ꝙ corruptio eſt ad nõ eſſe. ¶ Itẽ. Si materia eẽt eadẽ res cũ forma. Aut hoc eſſet verũ in oĩbus mãlibus corruptibilibꝰ:qð nõ pôt eſſe. Quia que ſunt idẽ realr ipoĩe eſt vnũ corrũpi.ꝛ reliquũ manere in eẽ.ſed in quibuſdã corruptibilibꝰ puta hoĩbus forma realiter.ſ.aĩa itellectiua ꝑ nãlem corruptionẽ ſeparaĩ a ꝓpria mã ꝛ manet ſine ea in eẽ.igiĩ in oĩbus non eſt verũ. Aut eſt verũ tñ in aliq̃bus.ꝙ mã eſt eadẽ res cũ forma:qð nõ pôt eſſe.q2 illa materia que eẽt eadẽ res cũ forma nõ eẽt vniuoce dicta mã.ergo nec eadẽ nũero. Et ita ſeq̃tur ꝙ mã oĩum generabiliũ ꝛ corruptibiliũ nõ eſſet mã eiuſdẽ rõnis in oĩbus.nec eẽt vna nũero qð eſt cõtra Phm.1.de gñatiõe ꝛ.8.meta. ¶ Itẽ. Que ſunt idẽ realr eadẽ gñatione gñanĩ ꝛ corruptione corrũpuntur.4.meta. Si igiĩ materia ꝛ forma ſũt

idem

idē realr̄ simul gñantur ⁊ corrūpuntur.ğ cū deus creat aīaʒ intellectiuam in homine sequitur φ creat materiam.⁊ ita creat hominem totum.⁊ si annihilaret aīam intellectiuam sine hoc φ annihilaret mām.⁊ ita cōpositū.cu⁹ tñ ꝯtrariū tenet fides.¶ Cōtra istō sunt difficultates in pħia.Qꝛ pħs nullibi posuit materiā nisi qꝛ īter formā.que est termin⁹ ad quē.⁊ ꝓuationē que est terminus a quo.In oī enī transmutatione opʒ esse aliqd cōe vtriqʒ terminoꝝ.qd̄ sit subiꝫ his (vt pꝫ.1.phy.ꝑ.de gñatione.8.meta.)sed posito φ mā sit eadē res cū forma illud saluaret̄ ⁊c̄.ꝓbat̄ minor ꝑ Cōmē. de suba orbis tractatu ꝑmo.⁊ 2ᵒ. Interminata dimēsio ꝑficit ꝑ agēs vt sit terminata.nō φ terminata sit alia res ab interminata.sed eadē res ꝑficit ꝑ transmutationē de gradu in gradū vt sic rōne graduū taliū quātitas dicat̄ ꝯposita.ergo eodē modo mā que ꝑmo est iperfecta ꝑ agens pōt transmutari ad ꝑfectionē.non φ ipsa facta ꝑfecta includat aliā rē a seipsa iperfecta.sed φ eadē res que est mā manēs eadē ꝑficit de gradu in gradū.⁊ sic cum saluabit̄ cōe subiectū.s.ipsa materia vtriqʒ ꝯtrariorum sub eē iperfecto ei⁹.⁊ eē ꝑfecto eiusdē ēt saluabit̄ cōpositio ꝑ tales gradus.¶ Itē.Forma educit̄ de po⁹ materie.Aut igit̄ ꝑfuit tāq̄ quedā natura distincta ab ipsa mā:qd̄ nō est.vt cōiter ponit̄.qꝛ cū formā esse in mā est ipsaʒ formare qd̄ est eē dare.igit̄ daret sibi eē.ad qd̄ seqtur φ generatio eēt entis in actu.Aut sola in potētia est ipsamet materia:qd̄ nō est.qꝛ cū gñans nō largit̄ multitudinē sed ꝑfectionē in esse ſm pħm ⁊ Cōmē.8.meta.igit̄ terminus nō est forma que sit res quedā differēs a materia sʒ ipsamet materia est terminus vt translata ad suā ꝑfectionē: qd̄ est ꝓpositū.Hec videt̄ intētio pħi ⁊ Cōmē.7.meta.cō. 27.vbi dant modū quō cōpositū fit ex aliquo:⁊ dicūt φ cōpositū fit ex aliquo nō sicut ex ꝓuatiōe sed sicut ex mā.quō ꝯo sit qd̄ fit ex aliquo.fit aūt ꝓuatio nō hec sed materia.Sʒ si forma veniret in cōpositū tāq̄ res differēs a mā ista diuisio eēt insufficiēs:φ cōpositū fieret ex aliquo sicut ex priuatione vel sicut ex mā:imo fieret ex aliq̄ nō tāq̄ ex ꝓuatione sed sicut ex materia ⁊ forma simul.ğ non sunt res diuerse. ¶ Itē.Statiʒ ibidē pħs declarat qualr̄ nō fit sola forma nec materia sola sed cōpositū.puta sphera enea dicēs:sʒ aliquid ⁊ cōpositū fiat totalr̄ ex subiecto qd̄ est es.qꝛ tñ vtute transmutationis in fine transmutatiōis nō inuenit̄ materia sola que est es.nec forma sola que est rotūditas sed es rotundū.ideo certū est φ termin⁹ ad quē ꝓō est materia sola nec forma sed cōpositū.Sed si forma eēt res differēs a mā: nō oporteret cōpositū esse terminū gñationis ꝑ taleʒ modū.s. φ cōpositū fieret totalr̄ ex hoc subiecto qd̄ est mā ꝑ talem transmutationē de esse interminato ad eē terminatū.de esse informi ad eē formatū.sʒ cōpositū fieret ex vtroqʒ simul.s. ex mā ⁊ forma.igit̄ nō sunt res diuerse.Text⁹ noue translationis est iste.Quēadmodū nō solū facit es sic nec spheram nisi per accidēs qꝛ enea sphera est ⁊ hanc facit.Ista est cōclusio.⁊ istā ꝓbat sic.Nam hoc aliqd facere ex totalr̄ subto hoc facere est.⁊ φ virtute transmutationis fiat ex isto subto totū cōpositū.Seqtur ibidē.Dico aūt φ est rotundū facere ē nō qd̄ rotūdū aut spherā facere.sʒ alterū aliqd.Ecce q̄ expresse ipse dicit.φ ideo gñatio terminat̄ ad cōpositū.qꝛ lʒ ex subiecto totalr̄ fit cōpositū.tñ in fine transmutationis nō ꝓducit̄ subm soluʒ nec forma sola.sed cōpositū.¶ Itē. Duplr̄ enī pōt imaginari formaʒ recipi in mā.Uno⁹ φ sit q̄dā ꝑfectio supueniēs sibi.Alio⁹ φ nō sit ꝑfectio supueniēs sed tāq̄ cōplemētū intrinsecū nouiter adueniēs ꝑ transmutationē ei⁹ de po⁹ ad actū(sicut imaginat̄ Cōmē.φ esse terminatū aduenit dimensionib⁹ ipsis terminatis)tūc arguo sic.Si forma reciperet̄ in mā.q.ꝑfectio supueniens planuʒ esset φ differret a mā.sed si supueniat tāq̄ cōplementū intrinsecū.nō opʒ φ sit res differēs a mā sicut pꝫ de dimēsionibus interminatis respectu determinatarū qꝛ sic infallibilr̄ verū est illud.8.meta.φ generās nō largit̄ multitudinē sed ꝑfectionē in esse.Sed in isto 2ᵒ mō intelligit̄ lr̄a pħi.cū dicit formā recipi in mā.igit̄ ⁊c̄.Probatio assumpti.Qꝛ statiʒ cū pħs dixerat φ faciēs spherā eneā nō facit mām nec formā sed alterū aliqd.vt speciē habeat in alio sicut in subto: exponit se.φ facit spēʒ in mā:nō φ spēs supueniat tāq̄ res differēs.sed φ subm trāsferat̄ de potētia ad actū sic:hoc aūt ita φ ex hoc φ est es hoc facit φ est sphera.¶ Confirmat̄ illud per antiquā translationē.vbi expresse negat pħs formam recipi in materia: sed solum concedit 2ᵐ modum.s.φ ex subiecto fit compositum per transmutationē de potētia ad actū:dicit enī sic repetēs oīa que sunt in noua translatione.Faciēs nō facit subm silr̄ nec etiā spherā:sphera enī cuprea est sphera.⁊ ideo facit istā:seqtur.Differēs enī φ ex h̄ facit hoc ex vli subiecto.s.cuprū rotundū ⁊ spherā.Ad ꝓpositū.⁊ h̄ nō est aliud sic for⁹ ista in aliquo.Et infra:⁊ hoc ꝑ hunc modū qñ ex hoc qd̄ est cuprū facit hoc qd̄ est sphera. ¶ Confirmat̄ ꝑ expssiʒ cōmētū ibidē cō.24.i fine.Et nō fac̄ aliqd vnū in aliq̄ vno.Ubi gr̄a.formā in subto.Qm̄ manifestū est.φ si facit:facit ex alio aliud:⁊ nō aliō in alio.fac̄ ex mā formatū.⁊ nō in mā formā.¶ Itē.Si mā ⁊ for⁹ ponerent̄ res distincte:hoc maxime eēt vt genitū eēt cōpositū nō simplex:sʒ h̄ sine h̄ verissime saluat̄.ğ ⁊c̄.Probatio minoris.Qꝛ nō solū est cōpositio qñ due res sibiinuicē cōiungunt̄.sed qñ eadē res transfert̄ de dispōne quā habuit ꝑ de vno gradu in aliū.Sʒ si ponat̄ mā tota suba rei,ipsa tñ in gñatione transfert̄ de eē in ꝑfecto ad esse ꝑfectū.sic qꝛ ligna transferunt̄ ad ꝑfectionē suā qñ ex his fit domus.igitur ⁊c̄. ¶ Est hec imaginatio pħi parū supra vbi vult φ for̄a domus fit ex lignis ꝑ hoc φ ligna trāsferant̄ in aliā dispōneʒ quā ꝑ habuerint.Et eodē mō a silr̄.vult in gñatōe sub.ali φ gñatio est cōpo⁹ ꝑ transmutationē māe in eē ꝑfectū.¶ Ad p^m qñ dr̄.φ mā pōt eē subiꝫ iter duo ꝯria si transfert̄ de eē iperfecto.Dico φ si aliqd transferat̄ de eē iperfecto ad esse ꝑfectū ita φ ipʒ sine additiōe rei noue fit ꝑfectū:opʒ φ ipʒ infra eēntiā suā icludat actualitatē qꝛ nihil pōt sistere actionē agētis nisi act⁹ vel hñs actū.⁊ hō sūt dimensiōes interminate de qb⁹ exēplificat.Quātitas.n.in quocūqʒ gradu quātūcūqʒ iperfecto dicit actualitatē.Sʒ mā ꝑ⁹ nullā actualitatē hʒ infra essentiā suā(vt ꝓbat̄.2.phy.cō.4.⁊.1.phy.cō.68. ⁊.78.)sʒ for⁹ est ꝑm⁹ act⁹ ei⁹.¶ Ad 2ᵐ dico φ for⁹ dr̄ a mā añ gñationē sic illud qd̄ est in po⁹ māe.Et qñ dr̄ formā esse in mā h̄ est eā actuare:dico φ formā eē in actu in mā est eā actuare.sʒ formā eē in materia in po⁹ non est eam actuare. De hoc dis.18.arti.2.¶ Ad tertiū dico.φ in ista distinctione pħs nō accipit mām ꝓcise ꝓ pura mā q̄ est subm in generatiōe sʒ ꝓ mā icludēte formā in po⁹ que est subʒ ꝓprium gñationis.⁊ ita pura mā nō transmutat̄ in cōpositū sʒ cōpositū in po⁹ trāsmutat̄ i ꝯpo^m i actu.Distōnē de isto requ. 2. phy.c.10.⁊ hi dis.18.ar.3.¶ Per idē pꝫ ad 4^m qñ dr̄ φ qñ pħs dicit φ cōpositum fit ex totaliter subiecto verum est. φ compositū fit ex materia ⁊ forma in potētia māe sed hoc est totale subm.¶ Ad confirmationē que est fortis.Dico φ formā fieri in mā pōt intelligi duplr̄.Uno mō φ actio agētis nihil aliud sit q̄ ipressio forme in mā:ita φ mā nō transmutet̄ ad actū per agēs sed quasi maneat in eadē dispōne ⁊ gete q̄ ꝑus.Alio⁹ φ agēs sic iprimat formā φ mā ⁊ forma in potētia materie que sunt cōpositū in potētia ambo simul transmutentur in actuʒ ⁊ fiant compositū in actu.Et primo mō negat pħs ⁊ Cōmē.formā fieri in mā:sʒ 2ᵒ modo fit in mā qꝛ vt dicūt alibi sola forma gñatur non ꝯpositū.Unī textus est iste.Qd̄ enī fit in aliquo debet esse ex aliquo quod transmutatur non ex aliquo quod remanet in eadem dispositione.Et Cōmēta.ibidē cōmen.24.Qꝛ si remaneret in

Marginalia: 3 p^m opi nionem. Arg^m p^m — Arg^m 2^m — Arg^m 3^m — Arg^m 4^m Forma dr̄ recipi i mā tāq̄ cōplementum. — Arg^m 5^m — Rn̄⁹ ad p^mum. 3 p^m op. — Ad scdm — Ad tertiū — Ad q̄rtū

eadē dispōne q̄ gn̄ans generat generatū.tunc generās ni-
hil generaret nisi formā tm̄.Qz autē for̄a sit in mā aliq̄ mō
supra p̄z per p̄hm faciens enea spheraz non facit materiā
neq̧ formaz sed alterū aliquid vt spēm habeat in aliquo si-
Ad qntū cut in subiecto.¶ Ad 5m quando dicit̄.q̄ sine hoc saluabit̄
q̄ res sunt cōposite.Dico q̄ bene saluabit̄ q̄ res sunt cōpo-
site ex diuersis gradibus essendi.nō sicut principiatū cōpo
nitur ex p̄ncipiis.ꝛ istaz cōpositionē voluit p̄hs.1.physi.

Secundus arti.An mā habeat aliquā actualitatē di
stinctā a forma.Et arguit̄ q̄ nō.In p̄mo
meta.17.in fundamēto nāe nihil est distinctū:s; act° distin-
guit.g̊ ꝛc̄.¶ Itē.In p̄ actu nulla est potētia.g̊ in p̄ma potē-
tia qua infer° nihil est.s̄m Aug.12.confessionū.nulla actua-
litas est.¶ Itē.Si sic gn̄atio ꝛ alteratio nō differrent.gn̄a-
tio eniz differt ab alteratiōe s̄m p̄hm p̄ de gene.ꝛ s̄m Cō-
mētatorē p̄ phy.cō.63.apud gn̄ationē eniz mutat̄ nomen ꝛ
diffinitio.s; nō in alteratiōe.Sz si mā haberet p̄priā actua-
litatē apō transmutationē nō amitteret nomen ꝛ diffōnem.
¶ Itē.In quolibet gn̄e qd̄ est potētiale nō est act° in illo ge
nere.g̊ qd̄ est potētiale i gn̄e sub̄e nō est act° i gn̄e sub̄e.Mā
est h°.Cōmē.eniz.2.de aīa cō.1.mā est sub̄a que est in po°.

Rn̄sio Henri. ¶ Ad ista argumēta aliq̄ rn̄dent Henri.infra q̄ mā est pura
potētia s̄m cōparationē quā h; ad formā subalez.sed s̄m q̄
Reprobatur. est q̄dā eēntia ꝛ q̄dditas in se sic icludit actualitatē.¶ Con-
tra.Si mā icludat in q̄dditate sua actualitatez ꝛ potētialita-
tē quaz neutrū icludit aliud.g̊ potētialitas vt p̄cise accepta.
non est ipsa actualitas sed aliud:ꝛ non s̄m rationem aliud.
q: ratio non est pars materie.ergo s̄m rem.Ergo qua rōne
prima mā ponit̄ q̄dā actualitas q: est quedam essentia.ea-
dē rōne po°.ipa nuda que in mā distinguit̄ ɔ actualitatē est
actualitas.cū sit res.ꝛ q̄dditas:ꝛ ita qd̄ p̄ distinguit̄ ɔ actua-
litatē erit actualitas.Et vltra/si po° pura p̄cise accepta sit
actualitas ipsa pura po°.ꝛ p̄cisa poterit eē terminus creatio-
nis.¶ Itē.Cōmē.2.phy.cō.4.Forma est dignior hīe h no
mē sub̄a q̄ cōpositū.qm̄ p̄ ipaz cōpositūz est in actu:tūc ar-
guo.Aut loq̄tur de actu in gn̄e sub̄e s̄m oēz rōnē act° illius
gn̄is.ꝛ tunc tota actualitas ibi est ipsa forma.ꝛ h; p̄positūz.
Aut loq̄tur de actualitate q̄ est p̄pa for°:cū q̄ tn̄ est alia māe
s̄m q̄ mā est q̄dditas q̄dā:ꝛ tūc est petitio p̄ncipij.Immo
dicam cōpo™ eē dign° h noīe sb̄e.q: icludit duplicē q̄ddi-
tatiuā actualitatē.¶ Itē.Sic arguit Cōmē.ibidē.Cū cā sit
dignior cāto.ꝛ cōpo™ est in actu p̄ formā.g̊ for° est dignior
hīe nomē sub̄e q̄ cōpo™.Sz si cōpo™ hīet aliā actualitatez
ab alia q̄dditate q̄ a for°:puta a mā:tūc nūq̄ p̄ illō mediū
(.s.cā est dignior cāto)p̄baret Aui.q̄ for° eēt dignior nomie
sub̄e.ꝛ q̄ magis eēt in actu q̄ cōpo™.q: tūc for° nō eēt tota-
lis cā actualitatis cōpositi nec p̄ ɔ̄ñs illi° dignitatis.Immo
sequeretur ecōtrario q̄ cōpositum actualius esset ꝛ per cō-
sequens dignius nomine substantie sic q̄ excederet actuali-
tatē forme.ꝛ dignitatez in illa quidditate actuali puta ma-
teriali.¶ Item.Cōmentator.2.physico.cōmen.12.p̄bat q̄
l; materia differat a forma:nō tamen separari potest a for-
ma ꝛ existere.sed separatur s̄m diffinitionē tn̄:ꝛ arguit sic.
Quia tunc qd̄ nō est in actu erit in actu:quero quomodo ac-
cipit nō esse in actu in p̄batione in ista consequētia:si mate
ria existeret sine forma.ergo qd̄ nō est in actu esset in actu.
Aut eni p̄ non eē in actu actualis existentie.ꝛ tunc facit peti-
tionez principij.sic intelligendo:materia nō potest separari
a forma ꝛ existere sine forma.q: nō est in actuali existentia
sine forma.Aut pro non esse in actu actualitate essentie.sic i-
telligēdo:materia non potest separari a forma:ꝛ existere:q:
non habet actualitatez quidditatis vel essentie:ꝛ hoc est p̄-
positum.Aut pro non esse in actu s̄m aptitudinē.sic intelli-
gendo.materia non potest separari ꝛ existere sine forma:q:
non est nata actu existere sine forma:ꝛ tunc etiam esset peti-
tio principij.quia illud mediūz essentialiter indiget p̄batio-
ne sicut assumptūz.scilicet q̄ nō potest existere sine forma:
equaliter enim contingit dubitare vtrum existit sine forma
ꝛ vtruz nata est existere sine forma ꝛ econtrario:vnde igno
Dubium. tum p̄batur per eque ignotū.¶ Contra istud sunt dubia.p̄-
mo q̄ materia non tn̄ vocatur ens sed ens in potētia vt lo-
quitur Cōmentator p̄mo physicorū cōmē.63.Sed entitas
addit supra potentiaz.ꝛ omnis additio supra potentiam est
actualitas quedam:quia additio supra aliquid ponit aliq̄d
ꝛ quicquid ponitur supra potentiaz est actualitas.¶ Item.
Forma non est principium formale materie sed compositi
s̄m Auicen.6.sue metaphysi.capi.6.ergo materia ex seipsa
habet rationem p̄priam formalem qua est formaliter ma-
teria.Sed formalis ratio cuiuscūq̧ sumit̄ ab aliqua distin
ctione in eo cuius est formalis ratio ꝛ omnis distinctio est
ab actu.7.meta.forma separat ꝛ distiguit:igitur materia in
se aliquaz actualitatē includit.¶ Itez.Qd̄ est p̄fectius alio
aliquam p̄fectionem superadditam includit:sed composi-
tum est perfectius q̄ sola forma.ergo aliqua perfectio est in
eo preter formā.Sed preter formam nihil est in eo nisi ma
teria.igitur materia includit perfectionem.Sed perfectio
Rn̄sio est actualitas.ergo.¶ Sed tenendo contrarium arguo con
tra positionē istaz vna ratione soluente omnia ista sic.Qua
eniz ratione potest reperiri vnum extremum purum ꝛ po-
sitiuum in rerum natura(ꝛ hoc infra totum ambituz entis)
eadem ratione ꝛ reliquum extremum purum reperietur in
rerum natura infra ambitū entis.Sed in rerum natura in-
fra ambitum entis est reperire essentiam que est actus pur°
(.vt p̄batur.12.meta.)ita q̄ nec est in eo potentia naturalis
nec obedientialis.ergo infra totum ambitum entis erit re-
perire essentiam que sit pura potentia.ita q̄ nec habet actū
per quem possit existere.nec naturaliter nec obedibiliter.h
vocatur ab omnibus materia prima.ergo essentia materie
prime est pura potentia.¶ Cōfirmatur modus arguendi.
P̄hilosophus enim.12.metaphysice probat q̄ est dare mo
torem non motum per hoc q̄ alterum extremum potest re-
periri per se.s.motum non mouens:ꝛ certum est q̄ in isto
proposito.non accipit ibi extrema que sunt forma mouens
que sit forma in mā.s; accipit ibi mouēs ꝛ motū vt cōtinē-
tur infra totum ambitum mouentis.ꝛ moti vsq̧ ad primū
mouens ꝛ vltimum motum.igitur sic in p̄posito potest ar
Ad ar 5° gui.¶ Per illud patet ad omnia argumenta.Quia nō opz
q̄ omne habens eē in potētia ꝛ oē quod habet rationez for-
malem qua distinguitur ab alio.ꝛ omne qd̄ ponit perfectio-
nem entitatiuam in alio sit quidditas actualitatem habens.
quando scilicet est talis essentia ꝛ perfectio sic habens di-
stinctam rationem.q̄ sit extremum entis distinctum cōtra
actum:quia extrema que extremantur s̄m vltimam extre-
mitatem entis solum conuenire possunt in ratione transcen
dente entis.ꝛ in nulla speciali ratione quidditatiua que at-
tribuitur alteri extremorum.vt p̄ se patet q̄ nulla ratio po-
tentie que est potentia ad esse de qua est sermo potest poni
in deo qui est actus purus ꝛ purum esse.

Opio p° **Tertius** articulus.An materia possit existere sine ol
forma.Ubi dicunt quidam q̄ non.Qd̄ enim
per se existit in actu est.ꝛ omne tale vel est actus.vel actum
habens:sed potentia pura cuiusmodi est materia prima(p̄
Cōmentatorez de substantia orbis.ꝛ vt vult primo physi.
cōmē.63.ꝛ.70.)non est actus.ꝛ etiam si sit separata a forma
per se.non h; actū.ergo ꝛc̄.¶ Itez.Si adhuc daremus q̄
deus daret materie esse absq̧ omni forma naturali:adhuc
non sequeretur q̄ materia maneret in actu per seipsam ex
potentia dei.q: si existeret per aliquē actum existeret.Sed
cū ille actus non conueniat sibi ex seipsa.ergo aliunde.ergo
nullo modo ex cuiuscūq̧ potentia materia maneret existēs

per se

per se ipsaz sine aliquo addito. ¶ Itē. Est actus: sed qd est actus nisi forma: nihil enī aliud est. Quãdmo igit̃ iste act⁹ nō ponit̃ forma nãlis: tũ opz necessario q̃ sit alia for^a: ponere ḡ q̃ mã existeret cũ tali actu & sine for^a. est ponere mãm cum forma & sine for^a. ¶ Sz dices. Accidētia pñt existere p potentiã dei. ḡ mirũ est de mã que est suba quare hoc sibi repugnat.

Instantia

¶ Intelligendũ igit̃ q̃ qz quãtitas sicut de se habz actualitatē ita & signationē & diuisibilitatē: & p̃ ɔñs fm suaz indiuiduationem nō depēdet a suba: ideo pōt indiuiduari & existere sine suba. Sed q̃dã alia sunt quoz̃ indiuiduatio tam dependet a subo q̃ a q̃titate sicut sanitas/simitas/sapor/color/odor: & hõ. Sanitas.n. ɔsistit in quadã proportione hũoz̃ & adequatiōe in corpe aialis. & sine corpe aiato ĩpoẽ est eẽ. Silr̃ de simitate que est nasi curuitas & iō sine naso impoẽ est esse. Unũ talia quoz̃ indiuiduatio tã est a suba q̃ a q̃titate ĩpoẽ est illa per se existere. vñ si eẽnt alique q̃titates hõ idē eẽt dõm de eis. q̃ ĩpoẽ esset illas existere sine subiecto eodē mõ dõm de mã q̃ sibi repugnat existere sine indiuiduari sine actu sibi addito.

Rñsio.

¶ Cõtra illud qd ex se ipso & ex nã sua est tale p nãle agens sine oĩ miraculo pōt esse tale in suo esse cōpleto: si igit̃ q̃titas ex nã sua & ex se indiuiduat̃. igit̃ sine oĩ miraculo pōt fieri indiuiduũ in actu cōpleto indiuidui.

Instantia

¶ Quia istud arg^m ɔcludit ɔtra veritatē lz falsũ reputo q̃ q̃titas sit p̃n^m indiuiduationis sube vt p̃bat̃ supra distin. 11. artic. 2° & 3° lib. dis. 13. ideo rñdeo q̃ in q̃titate est duplex po^a ad indiuiduationē. Una est q̃ est nãlr̃ ordinata ad actũ & ista est respectu subiecti. & ideo q̃ existit sine indiuiduat̃ in subo hoc pōt sibi dari p nãle agēs sicut est in exēplo de mã. Alia est po^a in q̃titate ad indiuiduationem que nō est nãliter ordinata ad actũ sed que est nō repugnantia vt existat vel vt indiuiduet̃: sed sicut q̃lz creatura fuit in potentia a pte sui anteq̃ creabat̃: & iō q̃ sic p se existat dat̃ sibi p miraculũ.

Rñsio.

Duplex po^a ad indiuiduationem.

¶ Cõtra ista arguũt alij sic Henri. quoli. 1. q. 7. Actio potentiã manifestat: sz mã sine oĩ forma fuit creata & oĩa de ipsa post facta. igit̃ de⁹ pōt facere mãm sine for^a. Cõsequētia manifesta: & assumptũ pz per Aug. 1. sup Gen. cap. 17. Catholica fides scribit. & certissima rō docet nullarũ naturarũ mãm esse potuisse nisi ab oium rez̃ nō solũ formatarũ. sed ẽt formabiliũ inchoatore deo & creatore: de qua dicit ei q̃dã scriptura. q̃ fecisti mundũ ex informi mã.

Instantia Henr. p^m

¶ Itez arguũt alij Scotus. De⁹ sicut pōt absoluere p̄us a posteriori ita pōt facere p̄us existere sine posteriori: sicut pōt facere q̃titatē existere sine qualitate: sed materia prior est forma. ergo &c.

Scot^i 2^m

¶ Itē. Si forma & alia omnia fuerint de materia. ḡ fm aliquē ordinē oportuit p̄mo per se creari: sz sic &c. (& ad hoc allegat Henri. auctoritatē Aug^i. 12. cōfessionũ fere in fine loquētis de operibus dei) de nihilo enim a te nō de te, facta sunt nō de alia nisi de tua vel que antea fuerat. sed de cõcreata. i. simul a te creata mã. Et infra sequit̃. Quia informitatē sine vlla tēporis interpositione formasti. nã cũz aliud sit celi & terre materies aliud celi & terre spēs. mãm autem de oĩno, nihil mundi aũt speciē de informi materia.

Arg^m 3^m

¶ Itē. Creatio dei terminabat̃ ad ea que erant bona (vt habet̃ ex Genesi.) sed materia est q̃dã bonũ differens a deo fm Augustinũ de nã boni. & de vera religione: tenet ergo q̃ lz fm cõmunem cursum nature. materia nō sit sine forma cuz generatio terminet̃ ad compositum. tamen pōt diuina virtute cōseruari in esse per se. sine omni forma. cum natura & origine eius esse precedat esse forme & compositi. lz nō tempore.

¶ Dicit tamen iste doctor. esse intelligendũ fm Boetiũ de hebdomadibus. q̃ in mã duplex est esse. s. esse simplr̃ q̃ habet per participationē a deo. & esse aliq̃d quo ad formaz capacitatē qd hz a natura sua. Verũ est ergo q̃ fm q̃ de se est in potentia ad actum. q̃ istuz actũ nō recipit nisi p istas formã: nihilominus tñ vt est natura quedã potest esse effectus per creatiōnē absq̃z forma: lz nō tam pfecto actu esset sicut in composito. qz per suam nãm est in potentia sua ad vlteriorē actũ.

¶ Et arguit ɔtra seipsuz. Si sic. ergo est duplex esse in composito. vnũ perfectuz a forma. aliud imperfectum a materia: & ita compositũ non est per se vnum. Et dicit q̃ verũ est. si materia actum suũ quem potest habere actione diuina super naturali omnino nata esset habere ex sua natura & haberet illud in composito ad modũ quo materia artificialis hz actum suũ sub forma artificiali: qd tamen nō est verũ: qm̃ phs & Cõmentator de actu isto non terminauerũt. decipiunt̃ aũt nō credentes talem actũ esse.

¶ Ad istaz ɔclusionē arguit̃ aliter sic de speciebus panis in corp⁹ christi generat̃ vermis & hoc non pōt esse sine mã & materia ibi nō est: qz tota fuit transubstãtiata. ergo de nouo creatur mã. qz totus vermis nō pōt creari: tunc enim nō magis diceret̃ ab istis speciebus q̃ de quacũq̃z alia re.

Arg^m 4^m

¶ Itē Cõmentator. 12. meta. cō. 35. p̃bat q̃ est dare motorē nō motũ sic. Omne cōpositũ ex duobus quorũ vnuz pōt esse per se: possibile est ẽt alterũ esse per se: nisi cōpositio sit substantie & accidentis. Verbi grã. hydromel cōponit̃ ex aqua & melle. & mel inuenitur per se: necesse est ergo q̃ aqua inueniat̃ p se. Et qz inuenimus aliquid motũ & mouens quasi cōpositũ ex motore & moto & inuenimus aliqd motũ per se & non mouens. certũ est q̃ necesse est esse aliq̃d mouens nō motum. Eodē mō arguit̃ in p̄posito. Est inuenire aliqd compositũ ex materia & forma, & est inuenire altez per se. s. formã sicut in intelligētia. ergo possibile est inuenire p se mãm.

Arg^m 5^m

¶ Cõfirmatur per hoc qd addit Cõmentator eodē cõmento. Et oportet cōditionare q̃ cōpositũ sit ex duobus extremis oppositis: tunc erit p̄positio manifestior & nulla cōditione indiget. nisi vt vnuz eorũ nō sit accidens in reliquo. Sed materia & forma sunt extrema opposita fm eundē Cõmētatorem qui p̄mo phy. vocat materiã potentiã & 2. physi. vocat formã actũ. & vtraq̃z est substãtia. igit̃ &c.

¶ Cõtra istud est totus scōs articulus.

R. rñsio.

¶ Supponit̃ eñi hic q̃ materia vt in se cōsiderat̃ habet q̃ddĩtatē actualem. qd ibi reprobat̃ etiã contra imaginationem istius doctoris est expresse derisio quã facit Cõmentator. 3. de anima cōtra Alexandrũ cōmē. 14. qui voluit exponere Aristo. quãdo dicit. q̃ intellectus non est compositus ex omnibus intelligibilibus ad hoc q̃ omnia intelligat. sed est in potentia intelligibilia sicut tabula nuda. q̃ hoc debet intelligi quãtũ ad naturam preparationis. i. quãtũ ad hoc q̃ debet recipere omnes formas intelligibiles. sed nō quantũ ad naturam subiecti preparati. imo q̃ intellectus inquãtũ intellectus quãtũ ad naturã suã possit esse intelligibilis quodãmō in actu. Eodē mō videt̃ iste imaginari q̃ materia est in potētia vt est nata recipere oẽs formas: sed q̃ tñ in se quedã actualitas. Et sic reprobat̃ cuz Alexan. & arguit Cõmentator contra eum. Qz opz q̃ preparatio propterea sit proportionabilis nature p̄prij subiecti. cum ergo intellectus habeat preparationē q̃ est in potētia oĩa intelligibilia. ergo natura ipsius intellectus vt est subiectuz preparatum. vt sic est pura potentia ad oĩa intelligibilia: arguo. Ex certo mō preparationis arguit̃ certus modus potentialitatis subiecti preparati. s. q̃ subiectaz isto mō est in potentia. s. omnia intelligibilia. De hoc lib. 4. dis. 10. arti. p̄mo dicit.

3 Henr.

¶ Idē argumētũ facio in p̄posito. Si mã p̄ma est preparata ad oẽs formas sic q̃ est simplr̃ in potētia ad omnes formas. igit̃ natura istius subiecti est. q̃ sit pura potentia in se. Vide ibi Alexãdrũ cũ derisionibus suis.

¶ Itē. Cõtra illud q̃ Scotus dicit de priori. Corpus minus depēdet a figura quia est subiectũ eius: est enim de 4ª spe qualitatis mã a for^a. Sz de⁹ nō pōt facere corp⁹ sine figura quãtũcunq̃z sit prius: eẽt enim infinitũ.

3 Scoti.

¶ Itē. Si eẽt veruz qd dicit̃ q̃ p̄us posset absolui a posteriori in reb⁹ absolutis: ḡ

cū pūctus τ linea sint duo absoluta sʒ ꝓbm scdo posteriorū pūctus differt ab vno qđ est pn^m numeri.q2 pūct^9 addit positionē sup lineā.ḡ linea possʒ separi a pūcto:qđ est falsū: q2 linea cēt infinita.℄ Itē.Si dcm̄ suū cēt verꝫ ꝙ pus posset absolutū a posteriori τ existere per se.oporteret addere ð priori qđ sit actus.τ p cēntiā nō depēderet a posteriori Sʒ mā p^9 cū substātiat̄ p posse p essentiā depēdet a foꝛa.ḡ τc̄. De hoc 2° artic.supra.℄ Per hoc pʒ ad arg^m Scoti.℄ Q2 ēt Henri.male assumit Aug.pbat̄ sic.Imagiat̄.n.Augustinū velle ꝙ mā aliquāto tpe vel duratione prius fuisset creata informis.Sʒ Aug.vult ꝯriū.i.sup Genesiʒ ca.18.dicit.n.sic.Informis mā nō est pus tpe formatis reb^9 cū sit vtrūqʒ sil' ꝯcreatū τ vñ factū est τ qđ fcm̄ est.Et stati addit exēplū dicēs.Sicut.n.vox mā vboꝝ est.verbū.n.formatā vocē indicat.nō eniʒ q logt̄ prius emittit vocē informem ꝙ̄ possit postea colligere atqʒ in verba formare.ita creatoꝛ deus nō prioꝛē tpe fecit informē māʒ τ eā postea p ordinē quarūcūqʒ nārū quasi scda ꝯsideratione formauit.Et ꝯcludit:Formatā qppe creauit māᵐ.Ecce ꝙ mā p se nō fuit creata sic nec vox iformis emissa.Et facit Aug.exēplū oñdēs ꝙ aliqs ordo ibi fuit dicēs.Sed q2 illud vñ fit aliqđ etsi nō tpe tñ origine prius est ꝙ̄ illud qđ inde fit.potuit diuidere scriptura loquēs de tpibus ꝙ deus faciendo de tpibus nō diuisit. Si.n.querit̄/An aut vocē de verbo aut de voce verba faciamus.nō facile qsquā ita tardo ingenio reperiri possit qn nō potius vba de voce fieri videat. Ita cū deus sil' vtrūqʒ fecerit τ māᵐ quā formauit τ res in q̄s eaʒ formauit ordo fecit origīs nō tpis. ℄ De hoc pulchre.12.ꝯfessionū.ca.18. vbi distinguit prius eternitate:tpe:electione: origine : τ po^9 perficiēdi:τ sʒ ꝙ mā τc̄.Et idē vult.13.ꝯfessionū.ca.33.immediate vbi supra ꝯriū allegabat̄.℄ Itē.Propter solutionē oiuʒ aliarū auctoritatū.ꝙ intelligunt Augustinū dicere.τ hoc in genesi vbi supra.τ in libro ꝯfessionū vbi sup̄.ꝙ forma sit posterioꝛ ordine originis ipsa mā.ita ꝙ forma sit fcā de mā:τ p ꝯns forma nō sit ex nihilo.nec creata.Intelligendū est.ꝙ dicit ꝙ forma est de mā.4.nō q2 facta sit ð ea(vt isti male allegāt)sed solū q2 formatū fit ex informi.vt posuit exēplū de voce ꝙ hʒ ordinē originis ad vbuʒ:τ hec est intentio.5.sup genesim ad litterā.ca.8. dicens.Hic est liber creature celi τ terre.q2 in pncipio fecit deus celū τ terrā.ſm materiā quādā.vt ita dicā formabilitatē.q̄ ꝯriter verbo ei^9 formāda fuerat pcedēs formationē nō tpe sed origine/Nota ꝙ dicit māᵐ ꝯriter.i.posteritas formandi fuit.q2.s.origine pcessit formationē suā.nō q2 foꝛa facta fuit de ea siue originaliter in ea.Et q̄ntū ad h totū est quodāmodo fcm̄ de mā informi tanq̄ a termino a quo/nō tāq̄ de quo: q2 forma nō est facta de mā tanq̄ de subtracto.sed tanq̄ a quo.ita tñ ꝙ hoc fit ex hoc q2 post hoc.7.meta.Et sic dicit Aug.ꝙ totus mundus est factus de mā informi vñ cōpositū hʒ duos terminos a quo.s.nihil.τ māʒ informē:τ iste est sensus Aug.indubitanter/Vñ dicit.ꝙ formari nō pōt.q2 nihil est:τ.12.cōfes.ca.19.verꝫ est ꝙ ex informi format̄ pus esse informe:deinde formatū.Ecce ꝙ informis mā est terminus a quo productionis.Q2 aūt iste modus loquēdi.s.dicere aliqđ fieri ex informi sit rōnabilis:pʒ.q2 sic modus sanctoꝝ est ꝯformis mō phoꝝ dicentiū videlʒ mūdū nō fieri ex nihilo sʒ informi mā.Sic.n.ꝓhs p physicoꝝ loquit̄.q dicit.ꝙ vnūqđqʒ fit ex suo ꝯrio:puta aꝗuū ex nō aꝗuo.τ sic de aliis.℄ Ex his apparet ēt ꝙ mā nō fuit subiectū in distinctiōe reꝝ vocando subiectū illud ex quo.sed subiectū in quo.℄ Ad alia de auctoritatibus.pʒ supra.℄ Ad alia duo qñ dicit ꝙ pus pōt absolui a posteriori.τ ꝙ creatio pt terminari ad bonū. Verꝫ est si illud prius τ illud bonū includant actualitateʒ. ℄ Per idē pʒ ad illđ de hydromelle quū dr̄ ꝙ si vnū pōt existere sine alio:tūc e ꝯrioꝛ hoc sivnū nō sit accidēs in reli quo.Dico ꝙ hoc est verꝫ si vtrūqʒ hēat actualitatē q̄ est rō formalis existēdi.sicut hñt aq̄ τ mel i hydromelle.sʒ deficit in proposito.q2 mā non hʒ actualitatē essentie que est ratio existendi.℄ Ad quartū respondetur de verme ꝙ non creatur nisi sola materia.Quere in.4.li.dist.12.vel.11.

Ad arg^m Henri.

Ad scdm τ tertium Sco.

Ad tertiū

Ad q̄rtū

℄ Distinctio.XIII. Questio.I.

℄ Prima aūt distinctiōis opatio fuit formatio lucis:sicut ostēdit scriptura Geñ.que commemorata rerum informitate earum dispositionē a luce inchoauit subdens τc̄.

Vtrum lumē vel spēs corpis hēat aliqđ esse reale in medio.℄ Dic tria.¶ p an lumē educit̄ de po^a medij.¶ 2° dato ꝙ sic/An lumē hēat cē intētiōale me^o vel reale.¶ 3° An spēs corpalis habeat esse reale in medio vel intentionale.

Primus arti.An lumen educat̄ de po^a medij Vbi dñt qdaʒ ꝙ nō.℄ Q2 foꝛa q̄:educit̄ de po^a mãe pōt manere deficiēte agēte.sic pʒ de aīa sensitiua respectu agētis.Sʒ lumē nō manet luminoso corpe recedēte a q̄ gñat:ḡ τc̄.℄ Itē.Ois foꝛa q̄ educit̄ de po^a mãe hʒ necessario aliq̄ ꝯriā formā positiuā q̄ aduenit mãe p^o recedēte.sic pʒ de foꝛ^a aeris q̄ seqt̄ formā ignis τ hꝫ.Sʒ lumē ñ reqrit potētiā q̄ sit ad vtrūqʒ ꝯrioꝛū sʒ tñ po^em receptiuā.igit̄ τc̄.℄ Cōtra.Oē agens qđ nō educit formā de po^a mãe pus ordine nãe ponit τ attingit effectū ponēdo effectū inceꝯ ꝙ̄ pōtt ipsuʒ in subiecto.sic pʒ de aīa intellectiua q̄ nō recipit̄ in subiecto nisi pus hēat cē:sʒ tale agēs creat:igit̄ gñare lumē est creare. ℄ Itē.Primo phy.ponit phs ꝙ oē qđ fit.fit de aliq̄.Sʒ de aliquo vocat ibi fieri de po^a subiectiua.vel saltē educi de po^a subiectiua(qđ dico pp formā)igit̄ lumē educit̄ de po^a subiectiua. ℄ Ad arg^a ad p^m:dico ꝙ maioꝛ est falsa q2 figura sigilli in aqua nō remanet nisi ad pñtiā sigilli cū aq̄.τ tñ figura educit̄ de po^a subiecti.τ est aliqđ reale de q̄rta specie q̄litatis. ℄ Ad 2^m:dico ꝙ in gñatiōe accidētali nō opʒ ꝙ subiectuʒ nouiter hēat ꝯriā formā ad remotionē pcedētis sicut est in gñatione substātiali:sʒ sufficit remanere sub puatione.sicut est de cecitate tenebra τ huiusmodi corrupto visu τ luce.

Opio p^a Arg^m p^m

Arg^m 2^m

reprobat.

Ad primū

Ad scdm

Secundus art.An lumē hēat cē intētiōale i medio. Vbi dñt qdā ꝙ sic.Q2 illud cē qđ soluʒ reqrit̄ pp cogniti cē est intētiōale:sʒ ad h solū ponit phs lumē 2° de aīa.℄ Cōtra.Tū q2 in medio hʒ realē actionē.q2 realiter facit colorē lucidū.sʒ agere reale psupponit cē reale.Tū q2 denoiat mediū reliter sʒ vnūqđqʒ est in re ſm modū quo denoiat.Tū q2 agēs intētionale respectu effect^9 est agēs equocū:sʒ illuminare est effectus equocus respectu lucis nō plusq̄ calere respectu caloris:igit̄ τc̄.Tū q2 est i gñe reali.s.in gñe qualitatis.vnde nihil nisi reale est in gñe reali. ℄ Propter ista ē intelligēdū.ꝙ lux.Vel cōparat̄ ad ipsuʒ mediū sic ad ipsius subiectū in q̄ iformatiue recipit̄:τ tūc ē verꝫ ꝙ hʒ cē reale i medio.Vel cōparat̄ ad mediū inquātū vtute ei^9 obiectū mouet potētiā visiuā.τ ei^9 pñtia est quodāmō manifestatiua obiecti.τ iductiua ēt in cognitionē obiecti:τ sic i medio hʒ cē intētionale. Q2 rō manifestatiua τ inductiua in cognitionē inq̄ntū hꝫ est intētiōalis.Exēplū pōt esse de actu intelligēdi:de hoc arti.3.ibi. Propter qđ τc̄.

Oppo^m

Rñsio.

Tertius art.An corpal' hēat cē reale i medio.℄ Vbi dñt qdā ꝙ solū hʒ cē intētionale i medio:qđ pbāt sic.℄ Que in re sunt multa nō hñt vnū cē intētionale.sic pʒ de multis indiuiduis in vna spē.τ de multis spēb^9 in gñe.Sʒ spēs duaꝝ albedinū q̄ iter se sunt multa.sūt vnū in medio:ḡ τc̄. Probo minoꝛē.Q2 q̄litas nō hʒ multitudinē nisi ex q̄ntitate:cum igitur due spēs albedinis freq̄nter

Arg^m p^m

sunt in vno puncto medij. tūc due spēs albedinis sunt vnuȝ in medio. ergo. ¶ Cōtra istā rōneȝ est qđ legīt. ꝙ spēs ꝯrie sunt vnū in medio qꝛ nigrū ⁊ açurū sunt qñqȝ in vno pūcto medij: puta cū eodē puncto vī açurū ⁊ nigruȝ: ſȝ illud cōcedūt. ḡ. ¶ Propter ꝙ arguit̄ aliter sic. Illa nō sūt vnū quorū vnū corrūpit̄ manēte reliquo. 4. meta. ꝑ locū a ꝯrijs probat pħs ens ⁊ vnū eē idē: qꝛ eadē gnōne generant̄ ⁊c̄. Sȝ cū amouet̄ corpus ei⁹ erit vna spēs altero corpore manēte in eodē puncto aeris. vnū pōt corrūpi altero manēte. igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē. Illud qđ pōt manere idē nūo in subo ⁊ extra subm nō hȝ numerationē suā a subiecto: ſȝ hꝰ sūt accñtia sicut pȝ in sacro altaris. ¶ Itē qđ est vere tale circūscripto quocūqȝ alio nō recipit numerationē suaȝ a quocūqȝ alio: ſȝ talis est ōis forma. ḡ ⁊c̄. ¶ Dicunt ḡ ꝯriū quo ad vtrūqȝ istius. s. scđi ⁊ tertꝫ articuli. Prīo ꝙ spēs hñt eē reale in medio. Qꝛ spēs in medio realr̄ informat mediū ita hñ sicut lux. Sȝ effectus realis nō est nisi a cā reali. ḡ spēs q̄ informat hȝ ibi eē reale. ꝓbo maiorē. Quia nullo itellectu itelligente hęc est vera. ꝙ imago vel spēs est in speculo vel in aere: ſȝ accñs eē in subo nō est nisi ꝑ iformationē. igit̄ ⁊c̄. ¶ Dicūt 2°. ꝙ iste spēs in medio sunt vnū nō ꝑ vnitatē puncti medij in quo sunt. sed ꝑ hoc ꝙ sunt vnū in re sicut duo lumina in eodē medio sūt vnū lumen. Addunt rōnē: qꝛ spēs hōis est in q̄lȝ pte aeris. Qđ pȝ: qꝛ hō in q̄libet pte aeris pōt videri: ⁊ eadē rōne q̄lȝ alia spēs est in qualȝ pte aeris. Sȝ nō est imagiabile. ꝙ nulle spēs hoīuȝ sunt in eadē pte medij nisi iste spēs fiāt vnum inter se: sic hic. ḡ ⁊c̄. Et addunt. ꝙ ad hoc ꝙ pñt inter se esse vnū in medio faciūt duo. s. ampla capacitas aeris. ⁊ debilitas entitatis spēꝝ: quia aer ex ampla capacitate sua hȝ ꝙ lȝ vna spēs sit in qualȝ sui pte ꝙ alia ēt in qualȝ sui pte recipi poterit: ⁊ qꝛ tales spēs sunt debilis entitatis hñt ꝙ vna pōt ꝯuerti in aliā: vt sit ēt in qualȝ pte cū ea. Et addūt ꝙ lȝ sint vnū iter se in medio tñ hñt diuersas vires imutatiuas sicut duo lumina qđ pȝ: qꝛ faciūt diuersas vmbras. ¶ Cōtra p̄m dictū eoꝝ cū dicūt in minori ꝙ effect⁹ talis nō est nisi a cā reali: ⁊ ꝓbat̄ ꝯriū sic. Qꝛ act⁹ intelligēdi est aliqđ reale: ſȝ act⁹ intelligendi aliqñ causat̄ ab ente rōnis: puta: qñ ens rōnis est obm itell̄s. ḡ. ¶ Cōtra 2ᵐ dictū qñ dicūt ꝙ iste spēs cōuertunt̄ adinuicē. ⁊ sunt vnū inter se in medio. Eodē mō arguo ꝯ eos sicut ipsi arguūt ꝯ alios. Illa nō sunt vnū iter se quorū vnū corrūpit̄ alio manente: ſȝ sic est hic. ḡ ⁊c̄. ¶ Itē. Si vna spēs ꝯuertat̄ in aliaȝ. qꝛ vtraqȝ est in qualibet pte medij. igit̄ due spēs ꝯrie sunt sil̄ in qualȝ pte medij: qđ pȝ qꝛ duo ꝯria pñt videri in qualȝ pte medij. sicut duo eiusdē spēi. Igit̄ vna spēs cōis ꝯuertit̄ in aliā ⁊ sunt vna spēs iter se. Hoc falsuȝ: qꝛ lȝ duo ꝯria cōcurrāt ad cōstitutionē tertij nunq̄ tñ vnū ꝯriorū ꝯuertit̄ in aliud ⁊ fit illud cuȝ eo: sicut nec pri⁹ in cōposito: que ēt nō sunt ꝯria. ¶ Istā veritatem determinat Cōmētator de sensu ⁊ sensato. c. dicamus ꝙ opiniones antiquoꝝ ⁊c̄. reprobādo opionē quādā dicentiū ꝙ acq̄sitio formarū sensibiliuȝ ⁊ extrinsecoꝝ est corpalis non spūalis. Dōm ꝙ opio hec destruit̄ ꝑ hoc ꝙ aīa recipit ꝯria sil̄. ⁊ ad ꝓpositū. ad hoc qđ hoc nō tm̄ vrit̄ in aīa sed in medijs ꝓbat. Apparet. n. ꝙ ꝑ eandē ptē medij recipit vidēs ꝯria açurū. s. ⁊ nigrū. Nota vult ꝙ in medijs sunt ꝯria in sil̄ ⁊ alr̄ q̄ȝ pñt habere eē in corpib⁹: ſȝ si spēs ꝯrarioꝝ in medio essent vna tūc nō essent ꝯria in sil̄ nisi mō quo pñt esse ꝯria in corporibus in sil̄. Probo qđ in corporibus veniant cōtraria ad vnitatē inter se saltē in medijs suis. ⁊ in medio nō possunt species ad maiorē vnitatē vniri. nō eniȝ pñt fieri vna simplex spēs intentionalis vt sunt ꝯrie spēs extreme ꝑꝑ suā ꝯrietatē specificā nō plusq̄ȝ albedo ⁊ nigredo exempla quorū sunt spēs. igit̄ non sunt vna. ¶ Propter qđ dico in p̄ma ꝯclone cōcordādo cū illis. videlȝ ꝙ spēs hñt eē reale in medio ⁊ hoc in cōpatione ad mediū: sed solū intētionale hñt vt sunt representatiue obiecti: vt supra dixi de lumine. Probatio assumpti. Hoc eniȝ determiat Cōmētator de sensu ⁊ sensato. statiȝ infra determinās qūo acq̄sitio formaruȝ sensibiliū est spiritualis ⁊ qūo nō, dicens. Qꝛ eē formarū in medio est medio mō inter spūalē ⁊ corpalē: forme. n. extra aīam hñt esse corporale purū ⁊ in aīa spūale purū. ⁊ in medio mediuȝ inter spūale ⁊ corpale. Et dico media in locato hec intra sensuȝ. ⁊ ea que sunt extra sensum. Nota ꝙ tam mediū extrinsecū (puta aer) q̄ȝ mediū intrinsecuȝ qđ est instrumentū. s. organū sensus. recipit spēs ſm esse reale ⁊ intētionale. sed reale esse maxīe cōuenit eis vt in re. ⁊ preter oē opus itell̄s informat intellectū ⁊ intētionale maxīe cōuenit eis vt sunt representatiue in esse cognoscibili. igit̄ habetur vtrūqȝ mēbrū ꝓbatū. s. ꝙ in aere spēs hȝ esse reale ⁊ intentionale ⁊c̄. ¶ Itē hoc ꝓbat̄. Quia quecūqȝ sunt forme sensibiles ⁊ in corpe necessario hñt eē reale inq̄ntū hꝰ: qꝛ ipossibile est ꝙ aliqđ sit forma corpis ⁊ inquātū hꝰ nō habeat eē reale. Sȝ spēs rerū sunt forme sensibiles in corpore: qꝛ frequēter species sensibiles videm⁹ in speculo ⁊ in aere: ⁊ in aqua: ergo in cōpatione ad mediū in quo sunt necessario hñt esse reale. ¶ Itē. Que se cōmunicant in diuersis reb⁹ hñt esse reale: hꝰ sunt spēs. igit̄ ⁊c̄. ¶ Hoc pȝ in duob⁹ speculis. Qꝛ experimēto videri pōt. ꝙ vnū speculū qđ hȝ imaginem aliquā. si ex opposito poneret̄ illi speculo aliud speculū in illo statim generat̄ eadē imago a p̄ speculo. igit̄. ¶ Quātuȝ ad scđaȝ discordo dicēdo. ꝙ multe spēs nō sunt vnuȝ numero. nec nūerositate subiecti: nec vnitate eaꝝ inter se ꝑ quācūqȝ cōuersionē. ſȝ manent ibi vīr diuerse ꝓpria diuersitate. Ut qđ aūt hoc ꝯueniat eis est. qꝛ esse reale qđ hñt est eē spūale. ⁊ multa ſm eē spūale pñt se cōpati in eodē indiuisibili. Immo ꝯria rō est. qꝛ ſȝ eē spūale: ⁊ maxīe quorū esse spūale est esse diminutū nō hñt eē ꝑfectū ⁊ simplr̄. ⁊ talia entia opposita ſm eē spūale se. cōpatiunt̄ in tertio. vt spēs açuri. ⁊ nigri sil̄ pñt eē in visu: ⁊ hanc cām assignat pħs ⁊ Cōmētator 7. meta. cō. vitio. Uel ēt cā ꝙ itell̄s comprehēdit insil̄ duo opposita est. ꝙ nā oppositorū p̄moꝝ in itellectu. s. veri ⁊ falsi ꝯria est nāe p̄ oppositorū extra aīaȝ. s. boni. ⁊ mali: verum eniȝ ⁊ falsuȝ sunt in cogitatione: bonū ⁊ malum sunt in nā: ⁊ sequit̄ ad ꝓpositū ꝙ nullū entiū q̄ sunt in cogitatione dī eē simplr̄ aliqđ qđ est extra aīaȝ. ¶ Cōfirmat̄ ꝯ vnā rñsionē. Qꝛ hic large diuidit esse in eē in aīa. ⁊ in eē extra accipiendo videlȝ ꝑ eē extra. entia totalr̄ realia. Unñ ibi supra ꝓbās ꝙ opposita extra aiam nō sunt insil̄: dicit. ꝙ mā successiue recipit ꝯria. ꝑ mām innuēs entia realia: ⁊ accipit ꝑ ꝯ̄ns per eē in aīa oīa quorū esse est eē intētionale ⁊ nō esse simplr̄: ⁊ vult ꝙ sic extense loquēdo de esse in aīa ꝙ ꝯria pñt esse sil̄ in eodē. ḡ adhuc hñ ꝓpositū ꝙ due spēs in medio sunt sil̄ ēt ꝯrie. ¶ Sȝ tūc est dubitatio qꝛ tūc vī ꝙ duo act⁹ intelligēdi ⁊ ēt act⁹ intelligēdi ꝯrij sil̄ pñt esse in intellectu. qꝛ sunt spiritualia ⁊ entia diminuta spūalia. ¶ Rñdet̄ ꝙ aliud obstat. s. limitatio po͛ vt apprehēsiua est, vñ qꝛ ista limitat̄ ad vnū intelligibile. ita ꝙ ꝓ illo tpe aliud intelligibile intelligere nō pōt. Ideo nō pñt duo actus intelligēdi sil̄ esse in intellectu. aliter. n. nō hñ ꝯcluderet argͫ: sicut qꝛ itellectus nō limitat̄ ad vnū habitum quin aliū possit recipere: ideo stāt duo habitus simul in intellectu. (veritas huius habetur supra di. 9. in fine) ꝯrarium est de medio qđ non limitat̄. tm̄ respectu speciei quantū intellectus respectu actus: igitur ⁊c̄.

Reprobatur. — Argͫ 2ᵐ — Argͫ 3ᵐ — Argͫ 4ᵐ — p͛ ꝯclo. — 2ᵃ ꝯclo. — Rñsio ꝯ oppoᵐ scđi artic. — ꝯ 2ᵐ argᵐ 3 articuli. — Ad p̄maȝ ꝯclonem. Spēs hñt esse reale i medio. — Ad scđam ꝯclonem — Dubium. — Rñsio

¶ Distinctio. XIIII. Questio. I.

¶ Dixit quoqȝ Deus fiat firmamētū in medio aquaruȝ ⁊ diuidat aquas ab aquis. Diuisitqȝ aquas que erant sub firmamento ab his q̄ erāt super firmamentum. Sciendum est ꝙ illius celi describitur hic creatio ⁊c̄.

Utrum celū cōponit ex mā ⁊ forma. ¶ Hic gnqz pmo ponā rōnes phi ⁊ Cōmētatoris q̄ vident pbare q celū nō hʒ mām. ¶ 2° ponā rōnes cōtra pbantes ibi esse mām. ¶ Tertio cōcordabo partes. ¶ 4° posito q phi poneret ibi māʒ: An ɔcederet q ipsa posset differre a mā gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū. ¶ 5° posito q nō: An si for^a celi posset vniri māe gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū tn̄ staret q celū eēt icorrup^le.

Primus arti. An celū habeat mām. ¶ Ubi vi esse intētio phi ⁊ Cōmētatoris pmo celi ⁊ mūdi cōmēto.20. q celū nō hʒ mām. Probāt. n. q celū nō est gn̄abile nec corruptibile. nec augumētabile. nec alterabile sic/ Celū nō hʒ ɔ̄riū: ⁊ ois gn̄atio ⁊ corruptio est in subiecto a ɔ̄rio in ɔ̄riuʒ: g̊ est ingn̄abile ⁊ incorruptibile. Qr nō hʒ ɔ̄riuʒ pbant: qr motus eius q est circularis nō hʒ ɔ̄riū. Cōmētator ibidē. Sed si motus alicuius corpis nō hʒ ɔ̄riuʒ. ergo nec illud corpus hʒ ɔ̄riū. Et tunc pficiat vlterius arg^m. Sed vbicūqz est mā ibi est ɔ̄rietas. qr mā est subiectū ɔ̄rioꝝ (vt pbatur pmo phy.) ergo celū nō hʒ mām. ¶ Itē. Ibidē probat phs q celū est inaugumentabile sic/ Augumētabile oē augeť a cōnaturali adueniente. ⁊ resoluto in mām/ hoc. s. celo nō i est aliqd ex quo factū est. ⁊ p ɔ̄ns neci qd resoluať. qr resolutio ois est in ea ex qbus cōponiť. ¶ Itē. Cōmētator ibidē addit istud arg^m. Substantia materie est in po^a. ⁊ opatio illius potētie est gn̄atio ⁊ corruptio: si igiť in celo eēt mā cuius po^a nūq̄ exiret ad actū sʒ eēt sine gn̄atiōe: ⁊ corruptiōe illa po^a eēt supflua ⁊ ociosa: qd ē ipole b Cōmētator.

Arg^m p^m

Secūdus arti. Ubi vi eɔ̄rio q sit itētio phi ⁊ Cōmētatoris. q celū hʒ mām ⁊ hoc vi expsse. 12. meta. Oia. n. hn̄t mām q̄cūqz trāsmutanť sʒ aliā ⁊ sempiternoꝝ q̄cūqz, nō aūt gn̄abilia mobilia latiōe: veꝝ nō gn̄abilē hn̄t sed vn̄ ⁊ quo/ Cōmētator ibidē cō. 10. ois que transmutanť hn̄t mām sicut diximus. Sed nature māꝝ diuersificanť fm modos nature trāsmutationis. mā aūt gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū est in po^a. trāslatoꝝ aūt in actu cū trāslatū sit aliquid in actu/ ⁊ iō qd ex trāslatis nō fiunt gn̄abile ⁊ corruptibile. nō habebit māʒ quā hʒ gn̄abile ⁊ corruptibile. ⁊ est que est in po^a. Et sequiť ibidē in cōmēto. q. di. ois eterna q̄ nō sunt gn̄abilia ⁊ corruptibilia. sed moueně motu fm trāslationē hn̄t mā m sed nō māʒ gn̄abiliū sed eoꝝ que mouentur de vbi ad vbi. ¶ Ex his arguo sic. Istā māʒ quā ponūt phs ⁊ Cōmentator in celo rōne cuius moueť/ Aut p illā existit. ⁊ sic ponit cōpositionē cū forma celi: ⁊ hʒ ppositū/ Aut nō: ⁊ certū est q tn̄ p seipsam nō existit. Igiť sequiť q cōponiť cū aliqua alia forma q̄ cū for^a celi. ⁊ p ɔ̄ns tunc erit aliud cōpositū ex ista mā ⁊ ex ista forma alia. ⁊ tunc nō mouebiť celū p illā māʒ (sicut voluīt phs ⁊ Cōmētator) sed aliqd aliud. s. illud aliud cōpositū ex illa mā celi ⁊ illa alia forma.

Arg^m 2^m

¶ Itē. Ad idē facio arg^m phi ⁊ Cōmētatoris primo de celo ⁊ mūdo cōmēto. 90. Primū est. q omne corpus nāle ⁊ artificiale est cōpositūʒ ex mā ⁊ forma: sed celū est corpus nāle. igiť ⁊c̄. Maior est phi: ⁊ ibidē pbat eā. Cū ingt: dico de rotūditate nō dico circulū. non enim dico mām oīno: cū aūt dico rotunditatē aureā aut cupreā. dico circulū/ ⁊ māʒ/ ⁊ formā insimul. ⁊ sic dʒ esse in quolibet. Silr cū dico celeritatē. dico formā tn̄. cū vero dico hoc celū dico formā cum mā. pʒ g̊ maior. Minor ē manifesta p se.

Arg^m 3^m

¶ Itē. Phs 2° arguit sic. Celū ē sensibile ⁊ oē sensibile ē sensibile visu p māʒ: g̊ celū cōponiť ex mā ⁊ forā. sic ɔcludit Cōmentator ibidē. Minorē pbat Cōmētator sic: Impole ē aliqd eē sensibile p formā. p formā eniʒ est aliqd intelligibile: igiť sensibile p māʒ.

Arg^m 4^m

¶ Itē. Qr intentio phi ⁊ Cōmētatoris fit ista ɔclusio. ⁊ q iste rōnes pbant efficaciter ppositū nec eas soluit/ probatur sic. Qn̄cūqz ad ɔclusionē falsam pbandā phs ⁊ Cōmētator inducūt certas ppositiones. ⁊ post soluendo dīt se ɔsiderare quid bn̄ ⁊ qd non bn̄ di. illud precise fm intētionē eoꝝdē dʒ iudicari nō bene dici q ipsi determinant nō bene dici. ⁊ totū residuū dʒ iudicari bn̄ dici fm intentionē. Sed phs ⁊ Cōmētator primo de celo cōmēto. 90. ad pbādū q sunt plures mundi q̄ est ɔclusio falsa fm eos infra di. 33. arti. 4. primo accipiunt q celū est cōpositū ex mā ⁊ forma tanq̄ ɔclusionē probatā ex istis rōnib^o: secūdo accipiūt q in cōpositis ex mā ⁊ forma. aut sunt plura indiuidua. aut pole est eē. ⁊ ita erūt plures celi ⁊ plures mūdi/ q̄ ē falsa. Et infra cōmē. 92. soluendo hanc rōnē dīt phs ⁊ Cōmētator. Cōsiderandū est qd hoꝝ di bene. ⁊ qd nō bene. Et infra dicūt q non bn̄ di qr si celū habeat mām q erunt plures mūdi. Ergo pcise vltima ppositio dʒ iudicari nō bn̄ dici fm intentionē phi ⁊ Cōmētatoris. ⁊ totū aliud bn̄. s. celū est cōpositū ex mā. ⁊ forma.

Arg^m 5^m

¶ Itē. Phs rńdēdo ad istā ɔ̄ńam (celū est cōpositū ex mā ⁊ forma. g̊ erunt in celo plura indiuidua vno.) dicit q ɔ̄ńa non vʒ in his que sunt cōposita ex tota sua mā sicut si esset vnus hō cōpositus ex oībus carnib^o ⁊ oībus ossib^o. nō seqtur q sunt multi hoies: ⁊ cā est. qr iste hō eēt cōpositus ex tota hois mā: ⁊ dicit eē in celo sic dicēs. Celū qdē singulariū est ⁊ eoꝝ que sunt ex mā. sed nō ex parte ipsius sed ex oī. Et infra. ⁊ nō contingit factos esse plures pp oēm mām cōprehensam esse. Igitur ex intentione phi celū est cōpositū ex mā ⁊ forma. ¶ Cōfirmať. Qr cū phs ⁊ Cōmentator ɔcedunt cōpositū celū ex tota mā sua: Aut accipiunt celū pro toto isto mundo nō excludēdo celū. sed includēdo vt vi Cōmētator exponere p totū. Aut accipiť celū vt est q̄dā vna ps mūdi/ p quē mundū intelligo Cōmētatorē. Si primo mō plane hʒ ppositū ex quo accipiť ipsum infra totū mundū q poniť cōpositus ex mā ⁊ forma. Si 2° modo etiā habeť propositū. qr sicut iste mundus mālis est ex materia sua tota cōpositus ita celum qd est pars mūdi.

Tertius arti. Quo ad mentē phi dicať celū hēe mām vel nō hēe. ¶ Ubi dico q intētio phi ⁊ Cōmētatoris fuit q celū ē vna qdē mā. sʒ q̄ est q̄dā actualitas ⁊ forma. ita q nō dicať forā ab informādo sʒ qr est actus (sicut intelligētie fm phm dīr forme) qm̄ diuidit substātiā in māʒ ⁊ formā ⁊ cōpositū. Ubi certū est q voluit cōprehendere substātias separatas. Sʒ nec sic substātiā q̄ est mā. nec q̄ est cōpositū. g̊ voluit q eēnt for^e. ¶ Propter arg^a opʒ distinguere qn̄ pbať q celū hʒ māʒ. Qr phs ⁊ Cōmētator triplr accipiūt māʒ. Uno mō ppriissime p hyle. siue p mā q̄ est po^a ɔ̄dictiōis: ⁊ sic errāt arg^a pma. q̄ pbāt q in celo nō est mā. qr in illis sp accipiť q si hʒ māʒ est gn̄abile ⁊ corruptibile ⁊ resolubile: ⁊ isto mō logť phs de mā. 7. me. vbi dīť ois vo q̄ fiūt aut nā aut arte hn̄t mām. pole eni est esse: ⁊ nō esse qdlibet eoꝝ hoc aūt est qd in vnoquoqz mā ppriē vocať hyle de quo phs pmo de gn̄atiōe dicit sic. Est aūt hyle subiectū ppriū gn̄atiōis ⁊ corruptiōis susceptibile ⁊c̄. Isto mō accipiendo mām q̄ est po^a ɔ̄dictionis. negat phs mām esse in celo. 9. meta. textu cō. 17. Ex hoc reddens cām quare ɔtinuatio motus in eo nō est laboriosa qr. s. nō hʒ māʒ. q̄ est po^a ɔ̄dictionis: vnde ait sic. Nō est. n. timendū vt stet. s. celū qd timent q de nā. s. naturales phi neqz laborāt hec agētia. nō enim inest potentia ɔtradictionis similiter ipsis vt corruptibilibus motus vt laboriosa sit ɔtinuatio motus. nā ⁊ subiectiua mā ⁊ potentia non actu cā huius. Alio modo accipitur mā pro natura illa qua aliqd cōstituiť in esse mobili: sicut logť phs. 2° meta. q in oī qd moueť neče est itelligere māʒ. sʒ hoc est hēe mām equoce. 8. meta. cō. 12. ⁊ isto mō cōcedit phs ⁊ Cōmētator q celū hʒ māʒ. ⁊ h̄ expsse phs. 12. meta. vbi ēt ponit istā distinctionē quā feci. ait eni sic. Oia hn̄t mām quecūqz transmutanť sʒ aliā ⁊ sempiternā. q̄cūqz ɔ̄o nō gn̄abilia mobilia aūt latione verū non gn̄abilē hn̄t

Ubi cōsiderať 3^m.

Ubi qo negat esse in celo.

Ubi qo dicatur in celo.

ꝫ vel quo. Tertio mõ accipit mã p oĩ eo qd hꝫ quodãmõ ppꝛietatẽ mãe: ⁊ sic q2 celũ põt esse subm q̃titatis ⁊ extẽdi (qd ppꝛiũ est hñtib⁹ mãm) id cõcedũt phs ⁊ Cõmẽtatoꝛ p de celo ⁊ mũdo cõ. 90. q celũ hꝫ mãm: dicũt.n. q opꝫ q habeat mãm q2 est corp⁹ sensibile: ⁊ ita imaginant q hꝫ mãꝫ: q2 est corp⁹ hñs q̃titatẽ.

Ad argu⁹ p⁹ᵐ alteri⁹ ptis.

⸿ Per hoc pꝫ ad oĩa arg⁹ alteri⁹ ptis. Nã verũ est q celũ hꝫ mãm vocando mãm poᵗᵐ per quã est subm mot⁹: vel ẽt mãm vocãdo mãm potẽtiã illaꝫ q̃ reqrit in aliquo ad hoc q sit sensibile visu. Et sic pꝫ ad pᵐ argumẽtũ. 12. meta. Reqrit ẽt ad h q hẽat potẽtiã p quaꝫ possit eẽ subm q̃titatis. nihil. n. vĩ nisi quãtũ. Nõ est autẽ verũ vocãdo mãꝫ hyle. Et qñ fortificat arg⁹ q ista mã nõ põt p se existere. Dico q veꝝ est si eẽt mã q̃ est hyle: nõ aũt est verũ si est mã q̃ est subꝫ mot⁹: q2 illud est act⁹ ⁊ foꝛ⁹ que põt p se existere.

Ad scdm

⸿ Per illud ad 2ᵐ de p celi ⁊ mũdi. q oẽ corp⁹ nãle hꝫ mãꝫ. Verũ est accipiẽdo mãꝫ p po⁹ quã opꝫ hĩe subꝫ mot⁹: q2 mot⁹ est act⁹ entis in po⁹.

Ad tertiũ

⸿ Ad 3ᵐ qñ dĩ q hꝫ mãm q2 est corp⁹ sensibile. Dico q verũ est vocando mãm po⁹ quã reqrit subm q̃titatis ⁊ mot⁹: ⁊ fm istũ intellꝫ cõcedẽda sũt 4ᵐ ⁊ 5ᵐ argumẽta nõ accipiẽdo mãꝫ p hyle.

Instantia

⸿ Dices, celũ dicit hĩe mãm: q2 hꝫ ppꝛietatẽ mãe que est esse subiectũ q̃titatis: ꝫ ppꝛia passio arguit ppꝛiũ subm. g̃ ibi est ppꝛie mã.

Rñsio

⸿ Rñdeo q ppꝛietas ppꝛia mãe est eẽ subiectũ q̃titatis tãq̃ rõ recipiẽdi q̃titatẽ ipsaꝫ. Et hoc tñ dupl'r. Uno mõ cũ vtraq3 pte 3dictionis. s. vt in subo quãtitas q̃nq3 augeat q̃nq3 diminuat. Sed alio mõ est subm recipiẽs ⁊ in eẽ stabili sine augumẽtatione. ⁊ diminutione. celũ aũt est ipsuꝫ subm recipiẽs quãtitatẽ ⁊ stabil'r recipiẽs.

⸿ Cõmentatoꝛ diceret q q̃titas nõ est ppꝛia passio mãe nisi intelligẽdo hoc de q̃titate interminata q2 in termino generationis est terminata. de qua hĩ diffuse lib. 1. dis. 4. 2. art. p. Sed talis interminata nõ est quãtitas celi vt ipse dicit in de substantia orbis circa medium.

Arg⁹ p⁹ᵐ

Quartus articulus. An mã celi differat a mã gñabiliũ ⁊ corruptibiliũ. Ubi dicũt qdã Egidi⁹. q. ordina. q eẽnt eiusdẽ speciei ⁊ eiusdẽ rõnis. ⸿ Nã ratio sua. s. phi q̃re in celo nõ est mã: est, ne in celo poneret foꝛas 3rias: ⁊ sic celũ esset corruptibile. g̃ si arg⁹ sit bonũ non vidit mãm nisi que est subm 3dictionis. Sed talis mã est mã istoꝛũ inferioꝛũ. Igit si poneret ibi mãm poneret eã eiusdẽ rõnis cũ mã istoꝛũ inferioꝛũ.

Arg⁹ 2ᵐ

⸿ Itẽ. Illud vult Aug⁹. 7. supra gene. q oẽ corp⁹ in oẽ corp⁹ possit mutari. Sꝫ corp⁹ aliqd siue terrenũ siue celeste 3uerti in aiam nequaq̃ sensisse scio. Et infra dicit. q absurdissimũ est illud credere: tũc sic. Rõ quare oẽ corpus in oẽ corp⁹ põt mutari nõ est: nisi q2 hñt aliqd cõe eiusdẽ rõnis. q2 nõ hñt cõe cũ spiritu. g̃ corp⁹ terrenũ ⁊ celeste si ambo sint corpa hñt mãm eiusdẽ rõnis.

Arg⁹ 3ᵐ

⸿ Itẽ Auic. 1. li. sufficiẽtie sue. c. 4. Hyle est cõe oĩb⁹ corpibus nãlib⁹ aut gñatis ⁊ corruptis ⁊ ppetuis. Vult. n. in. 1. li. q mã vt subꝫ gñõnis nõ est cõe gñabilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹: ⁊ ppetuis sed vt est hyle. ⁊ oĩno p⁹ mã pcisa q̃ꝫ foꝛa. al'r enĩ vt dicit sequeret q eẽt alia poꝛ vtraq3 q̃ esset cõis vtriq3.

Egidius

⸿ Egidius adt dicit. Tria sunt arg⁹ phi ⁊ Cõmẽtatoꝛis p de celo ⁊ mũdo qb⁹ põt pbari 3riũ: q2 ibidẽ 3cedit in inferioꝛib⁹ subiectaꝫ mãm 3rijs foꝛmis. Hoc aũt hꝫ p ipoñi in celo. g̃ ⁊c.

Arg⁹ 4ᵐ

⸿ Itẽ. Posito q mã esset in celo ⁊ eiusdeꝫ rõnis cũ mã inferioꝛũ: mã celi posset esse sub foꝛma elẽti: q2 si foꝛma elẽti repugnet vni mãe ⁊ nõ alij nõ eẽt eadẽ p essentiaꝫ nec eiusdẽ rõnis: ⁊ tũc seqt vltra q aliqua po⁹ eẽt in natura ociosa: q2 mã celi nũq̃ erit sub foꝛ⁹ elẽti.

Arg⁹ 5ᵐ

⸿ Item. Seqt q po⁹ actiua correspõdẽs po⁹ huic in mã qua põt eẽ sub foꝛ⁹ elẽti erit ociosa: q2 celũ nunq̃ corrũpet fm subãm vt sit sub alia foꝛ⁹ p potẽtiã agẽtis.

Arg⁹ 6ᵐ

Q mã in o ẽ eius spẽi.

⸿ Pbãt tñ isti q essent eiusdẽ spẽi. Quia vtrobiq3 reqrit nccio q mã sit in po⁹ essentiali ad foꝛmã: al'r. n. ex ipsa mã ⁊ foꝛ⁹ sic nunq̃ fieret vnũ per se.

imo dĩa subalis p quã differrẽt ab aliꝫ erit po⁹: ⁊ id ponit Cõmẽtatoꝛ de suba oꝛbis. q mã substantiat p posse. ita. s. q sit eius dĩa subalis: arguo. Quoꝝ est eadẽ dĩa subalis sunt eiusdẽ rõnis. Sꝫ vt dictũ est hꝫ sunt mã celi ⁊ istoꝛũ inferioꝛuꝫ in sua eẽntia.

⸿ Cõfirmat rõ. In quolꝫ genere est vnũ pᵐ. sicut igit in gñe itelligibiliũ vnũ est tñ potẽtiale. s. intellectus possis: ita in gñe entiũ corruptibiliũ est tñ vnũ potẽtiale. s. mã: sed illud qd est vnũ tñ in quolꝫ gñe est eiusdem rõnis fm qdditatẽ. al'r. n. nõ eẽt vnũ. igit ⁊c.

Arg⁹ 2ᵐ

⸿ 2⁹ sic. Amoto distinctiuo sunt eiusdẽ rõnis: sed act⁹ est q distinguit: tolle g̃ oẽꝫ actũ ⁊ foꝛmã ⁊ mã fm se erit eiusdẽ rõnis in oĩb⁹.

⸿ Cõfirmat. Q2 q mã p⁹ est vna nũo in oĩb⁹. nõ est vt est sub diuersis foꝛmis: nec est vt hꝫ diuersas hitudies ad diuersas foꝛmas. igit vt est indifferẽs ad oẽs foꝛmas: vt vult Cõmẽtatoꝛ. 12. meta. cõ. 14. Sed qd est eque indrñs ad multa in q̃tũ hꝫ est eiusdẽ rõnis respectu oĩuꝫ vt in se acceptũ. igitur.

⸿ Itẽ. In fundamẽto nãe nihil est distinctũ. g̃ oĩs identitas.

⸿ Itẽ Aug. 11. 3fessionũ. c. 13. Ubi nulla spẽs est. i. foꝛma ⁊ act⁹ nũq̃ est hoc ⁊ illud. i. distinctio. Sꝫ mã fm se considerata est hꝫ.

⸿ Itẽ. Ubicũq3 est distinctio. ⁊ oꝛdo. Sed fꝫ Aug. c. 13. eiusdẽ libri. vbi nulla foꝛ⁹ nullus oꝛdo. g̃ in mã fm se 3siderata nulla distinctio. Et idẽ 3tingit arguere: vbi est distinctio. ibi est disperatio. ꝫ in mã fm se 3siderata nulla est disperatio. q2 disperatio est re⁹ alioꝛũ a se. g̃.

⸿ Addũt tñ isti. q nõ valet dicere q iste due mãe distinguũt se ipsis q2 sunt p⁹ pn⁹ sicut pme dĩe gñis: q2 in seipsis nõ hñt actualitatẽ. ⁊ act⁹ est q distinguit.

Rñ⁹ tacit. Arg⁹ 3ᵐ

⸿ 3⁹ sic. Aug. 12. 3fes. c. 7. Mã p⁹ est ppe nihil. ⁊ id distat a deo salua entitate q̃tũ põt. ⁊ ita ab alia p⁹ mã ipsa non põt distare eq̃l'r. ita q sint due: sicut duo nũeri nõ pñt eq̃l'r distare ab vno: ꝫ qcqd imediate distat ab vno est tñ vnũ. Q2 si velis saluare duas mãs pmas quaruꝫ vtraq3 distet eq̃l'r nihil appet q2 n ex opposito duos deos: ⁊ duos act⁹ puros possim⁹ ponere a qb⁹ maxie distẽt. ⁊ sil'r in nũero duas pmas vnitates a qb⁹ duo nũeri p⁹ distare pñt.

Rñ⁹ tacit.

⸿ Nec valꝫ dicẽ q iste due mãe differũt re⁹ ad diuersos act⁹. Q2 aut vna mã in eẽntia sua eẽt eque digna ⁊ pfecta sic ⁊ alia. ⁊ h est ppoᵐ. Aut vna dignioꝛ ⁊ pfectioꝛ in eẽn⁹ sua alia: ⁊ tũc esset vna ppingoꝛ p q̃ alia: ⁊ sic plus haberet de actu q̃ alia: ⁊ tũc vtraq3 nõ esset potẽtia: nec tũc ex vtraq3 ⁊ sua foꝛ⁹ eq̃l'r ẽt fieret vnũ.

Arg⁹ 4ᵐ

⸿ 4⁹ sic. Mã p⁹ est mediũ iter ens ⁊ nõ ens qd est nihil. g̃ tñ est vna mã. Q2 si vna differret ab alia oporteret q vna plus pticiparet d entitate q̃ alia vel deficiat plus ab entitate q̃ alia: ⁊ tũc illa mã nõ est mã: q2 nõ est mediũ iter ens ⁊ nihil sed erit mediũ inter mãꝫ ⁊ nihil. vel inter ens ⁊ mãꝫ.

Rñsio.

⸿ Sꝫ ls supra dixeriꝫ art. 3⁹ q in celo nõ sit mã: tñ nõ video. q rõnes phi tñ cogant q2 n 3riũ eẽt pole. Nõ. n. vĩ q̃re nõ pñt eẽ due mãe q̃ seipsis differrẽt spẽ: ⁊ p hoc vna in mã sua eẽt po⁹ 3dictionis. i. po⁹ ad esse. ⁊ nõ esse ⁊ ad generationẽ ⁊ corruptionẽ. ⁊ altera ex natura sua esset in potentia ad foꝛmã sed recepta foꝛma ex tũc esset incorruptibilis. sicut possunt esse due foꝛme que se ipsis differunt spẽ p hoc q vna est rõnalis alia irrationalis.

Instantia

⸿ Dices, Duo impediũt. Primũ est q oĩs dĩa est a foꝛma ⁊ actu: Si g̃ vna mã differret ab alia nõ est p nãꝫ q̃ est alia mã ꝫ p foꝛmã. Scdm. q2 nõ valeret deductio phi ⁊ Cõmẽtatoꝛis q̃ vbiq3 sic arguũt: Si in celo est mã. igit est gñabile ⁊ corruptibile.

Rñsio.

⸿ Rñdeo. Dĩ q possibile est aliã mãm esse q̃ nõ est pncipiũ gñatiõis ⁊ corruptiõis. ⁊ q illa differt ab alia seipsa: ⁊ tũc dicerẽ vltra q̃ se ipsis differũt ab aliq̃ inter se differũt sine dĩa accepta a quocũq3 alio: vbi gr̃a. de pmis diu⁹ gñis: g̃ iste materie. inter se differũt sine dĩa accepta a foꝛa.

Instantia

⸿ Dices. Nõ est sile q2 in pura po⁹ cuiusmodi est mã prima. nulla pt eẽ distictio.

Rñsio.

⸿ Dico q in pura po⁹ nõ est distinctio q2 n vtraq3 sit pura po⁹ sine actu: puta. po⁹ 3dictiõis ⁊ po⁹ ppetuitatis ex se sunt pura po⁹ respectu suarũ foꝛmarũ.

sed tñ differũt i gradu potẽtialitatis: nec in eodẽ gradu potẽtialitatis se hñt ad nihil. qr vna est po^{a} ad esse tñ. alia ad esse ꝛ nõ esse: sicut dico. ꝙ in puro actu nulla est dñia. tñ hec actus ꝛ hec forma q̃ ex se est corruptibilis differt a forma incorruptibili ex se. ꝛ iste forme differũt seipsis accipiẽdo formas ꝑ diuisa. Et ꝑ hoc pꝫ ad p^{m} in pma Instãtia. ℭ Ad z^{m}. Dico ꝙ lꝫ de possibili posset eẽ alia mã q̃ꝫ q̃ ẽ pn^{m} gñatiõis ꝛ corruptiõis (vt bñ arguũt phs ꝛ Cõmẽtator) qr in talibus demonstratiõib^{9} sufficit ꝙ arg^{m} coꝝ ꝓcedãt ex oĩbus principijs lꝫ de possibili illa pncipia possent hẽe instantiã. Et p^{o} ponã exẽplũ qđ in se est falsuꝫ. lꝫ tñ hꝫ apparẽtiã fꝫ hoĩeꝫ: Verbi grã. phs. z. de aĩa ꝓbat ꝙ aĩa intellectiua est forma corporis ꝑ illud mediũ qr ꝑ ipsaꝫ opamus. s. intelligimus: ꝛ innitit cõi pncipio. qr illud qđ est pn^{m} opandi alicuius est forma ei^{9}. Et tñ diceret Cõmẽtator. ꝙ possibile eẽt ꝙ aliqđ eẽt pn^{m} opandi ꝛ nõ forma eius: qr ponit itellectũ possibilẽ cõiunctũ nobis in itelligẽdo nõ in eẽndo: ꝛ idẽ dicit de intelligẽtia mouẽte celũ. Et ẽt in p^{o} celi ꝛ mũdi ꝓbat phs ꝙ non possent eẽ plures mũdi. qr terra alterius mũdi teneret violẽter. Qḋ ꝓbat ex isto pncipio. Qr oẽ graue nãlr mouet ad terrã mũdi ĝ est mõ. ꝛ tñ diceret phs ꝙ eẽt poĩe ꝙ eẽnt plures mũdi. sic ꝙ terra vnius mũdi nõ hẽret inclinationẽ ad terrã alterius mũdi ex quo ponunt distincti. Ad ꝓpositum sic dico ꝙ phs ꝓcedit hic ex cõibus pncipijs. s. ꝙ si celũ hꝫ mãm: ꝛ certũ est ꝙ celũ tũc nõ est elĩntũ. ĝ elĩntatũ: ꝛ ita gñabile ꝛ corruptibile ita ꝙ ista ↄclusio est bona ex cõibus pncipijs lꝫ poĩe eẽt aliter esse. ℭ Per dictũ ad istud z^{m} arg^{m} põt rñderi ad oĩa arg^{a} alioꝝ. Qr ꝓbant verũ de facto non de poĩi. s. qn possent esse due materie q̃ differrẽt se ipsis i diuersis gradibus essendi potẽtias. Tũc. n. posset dici. ꝙ phs nõ reputat se demõstrare ꝙ ibi nõ sit mã qr non generabilis ꝛc̃. lꝫ arguit ꝓbabiliter: ꝛ iõ statim ꝓbat ↄ̃riuꝫ ꝑ alia argumẽta ꝓbabilia. vt ꝓbat in fine. z. ar. Et ex hoc ꝓsumit ꝙ magis sensit ↄ̃riũ qr illa sunt probabiliora. ℭ Per dicta in prima rñsione põt rñderi ad oĩa arg^{ta} Egidij. ℭ Aliter põt sic rñderi ꝙ cũ primo dicit ꝙ iste materie haberẽt eãdem diuam specificã. qr ambe essent po^{a} pura. Posset dici ꝙ nõ sunt eiusdẽ rõnis ille due potentie qr vna esset po^{a} pura ad vtrũqꝫ ↄ̃dictoriorũ. reliqua ad esse solũ. ℭ Et cuꝫ ↄfirmat qr in quolibet gñe est vnũ primũ. Dico ꝙ si intelligatur de genere gñalissimo falsuꝫ est qr sequeret ꝙ substãtie abstracte haberẽt mãm Si de subalterno quãtũ ad ꝓpositũ ptinet põt dici ꝙ veꝝ est: in gñe. n. corpoꝝ incorruptibiliũ est vna po^{a} pma q̃ est pura po^{a} ad esse: ꝛ in gñe corruptibiliũ hyle est pma q̃ est in po^{a} pura ad ↄ̃ditionẽ. ℭ Cũ z^{o} arguit ꝙ forma distinguũt: Verũ est in eẽ ꝑfecto. ꝛ tñ potẽtie se ipsis distinguunt sicut duo q̃ sunt ordinata ad ꝑfectũ. ℭ Per illõ idẽ pꝫ ad oẽs ↄfirmatiões suas. ℭ Cũ dĩ 3° ꝙ non possunt eq̃ distare a deo. Verũ est qr mã q̃ est pura po^{a} ad vtrũqꝫ ↄ̃dictorioꝝ plus distat a deo q̃ꝫ illa q̃ est ad eẽ. ℭ Ad 4^{m}. cũ dĩ ꝙ mã est mediũ inter ens ꝛ nihil: Dico ꝙ veꝝ est de mã q̃ est po^{a} ↄ̃dictiõis: sed mã que est ad alteꝝ ↄ̃dictorioꝝ puta ad esse tñ habet istaꝫ materiam pro medio inter se ꝛ nihil.

Ad argu^{a}. — *Ad pmũ Egidij ꝙ mã sit eiusdem spẽi.* — *Ad scdm* — *Ad tertiũ* — *Ad q̃rtuꝫ*

Quintus arti. An supposito ꝙ celũ nõ hẽat mãm ꝑ priã ꝛ specifice distinctã a mã gñabiliuꝫ ꝛ corruptibiliũ. sed ꝙ eẽt vna mã respectu vtroruqꝫ attẽdendo ad ꝓcisaꝫ rõnẽ materie (vt ponit Egidius.) an esset possibile ꝙ forma celi vniret huic materie pme q̃ est subiectũ corruptibiliũ: ꝛ tñ ꝙ celuꝫ nõ eẽt corruptibile. ꝛ maxime si ista vnio sic faceret ꝙ ipsa forma celi vniret ipsi nude materie prime sic ꝙ q̃litates actiue ꝛ passiue nõ sequerent in subiecto. ℭ Dñt gdã ꝙ hoc ponẽdo. ꝙ celũ adhuc eẽt corruptibile ꝑꝑ istã rõneꝫ. Qr mã prima ꝑ suã naturã appetit ꝑfectionẽ: ergo q̃diu nõ haberet formã q̃ includeret omnẽ ꝑfectionẽ adhuc appeteret aliã formã. Sed forma celi non includit oẽm ꝑfectionẽ. qr nec ꝑfectionẽ aĩe intellectiue nec sensitiue ꝛc̃. igit si forma celi vniretur materie prime nude sine oĩ q̃litate ↄ̃ria ↄ̃ñe adhuc appeteret aliã formã ꝛ nisi faciaret eius appetitus esset pn^{m} corruptiõis. ℭ Sed istud nõ vꝫ. Qr nõ opꝫ ꝙ semꝑ appeteret aliã formã lꝫ sua forma nõ includeret oẽm ꝑfectionẽ: qr forma elemẽti nõ includit oẽm ꝑfectioneꝫ ꝛ tñ materia eius nõ appetit alias formas: nec mã est sibi cã corruptionis. qr elĩnta sunt incorruptibilia saltẽ in se ipsis ꝛ fm totũ. nũq̃ꝫ enim mã terre q̃ est elemẽtũ in sua sphera trãsmutat totaliter ad formã ignis recipiẽdo aliã formã. vt dicit Cõmẽtator. 8. meta. cõ. 1z. ℭ Preterea põt dici ꝙ positũ i articulo supponit falsuꝫ fm phos s. ꝙ forma celi posset vniri materie nude sine qualitatibus ↄ̃rijs ↄuenientibus. Qr phi dicerẽt. ꝙ deus agit de necessitate nature. ꝛ scđꝫ illũ ordinẽ naturalẽ ĝ est in rebus nãlibus dicerẽt. ꝙ nãlr qualitates ↄ̃rie q̃ sunt pn^{m} gñationis ꝛ corruptiõis sequunt mãm pmã q̃ est po^{a} ↄ̃dictiõis de qua loquimur. Ergo si deus ꝓduceret celũ cõpositũ ex ista mã ꝛ forma sua de necessitate ꝓduceret in isto celo q̃litates ↄ̃rias. ℭ Rñdet sicut pmo. Qr nõ est necessarius ordo inter pmã mãm ꝛ qualitates ↄ̃rias. v. g. in elĩntis quorũ qđlibet appropriat sibi vnũ extremũ ↄ̃rietatis nõ vtrũqꝫ ↄ̃trariorũ. Verbi grã ignis calorẽ tñ. aqua frigus tantũ: ꝛ iõ elĩnta sunt incorruptibilia saltẽ fm totuꝫ lꝫ corrũpantur fm partes. vt supra dicit Cõmentator. 8. meta. cõ. 1z. ℭ Propter qđ retẽta hypothesi forte apparẽtior rõ cõcordãdo cũ pho eẽt ista: Nullũ violẽtũ nãlr est eternũ: sed retẽta hypothesi ꝙ pscindereñ in re qualitates. tũc mã inuenta sine illis qualitatibus violẽter staret: ergo celũ nõ esset nãliter eternũ. Probatur minor Nã si mã teneret semꝑ in illa pte ↄ̃dictiõis. s. in esse teneret ↄ̃ nãm suã ꝛ ita violenter ꝛ maxime si fm totũ teneretur in esse qđ dico propter elementa que corrumpantur fm partem fm Cõmentatorem. sed hoc sequeretur quia fm nullam partem sui est celum corrupabile.

Oppo^{m}. — *Rñsio.* — *Opio p^{a}*

ℭ Distinctione. XV. Questione. I.

ℭ Dixit etiã Deus. producant aque reptile aie viuentis. ꝛ volatile super terraꝫ ꝛc̃. opus quinte diei est formatio piscium. ꝛ auium. quibus duo elementa ornantur. ꝛc̃.

Utrum corpora celestia efficiẽter agãt in ista inferiora. Et vĩ ꝙ non. ℭ Qr ad agẽdũ sufficit ꝙ cã actiua determinet si ipsa sit idetermiata ad plures effectus: sed determinare causam ad effectum suum non est efficienter agere. ergo ꝛc̃.

Contra. Hõ gñat hoĩeꝫ ꝛ sol. z. phi. ℭ Hic q̃tuor. Pmo tãget opio q̃ ponit celũ agere in ista iferiora lꝫ nõ efficiẽter lꝫ solũ determinãdo cãs ꝑticulares ad effect^{9} suos. ℭ z^{o} ponet opinio ↄ̃ria Aui. q̃ mun^{9} dedit intelligẽtie mouẽti orbẽ ꝛ q̃si destruxit efficiẽtiã oĩum cãꝝ ꝑticulariũ. ℭ Tertio ponã vitã tẽ phoꝝ ꝙ triplr agit celũ i ista iferiora ꝛ ħ efficiẽter. ℭ 4° mouebunt dubia circa hoc qđ dĩ. ꝙ celũ suo motu est gñale efficiẽs respectu oĩuꝫ iferioꝝ: ꝛ ꝙ suo motu causat calorẽ.

Primus articulus. Quo dicat celũ agere in ista inferiora. ℭ Ubi dicũt gdã Hẽri. quolꝫ. 14. q. 1. ꝙ celũ in aliquo casu agit in ista iferiora nõ efficiẽter: ꝛ ꝑ ṽtutẽ influxã. lꝫ solũ determinando cãs ꝑticulares ad suos effect^{9}. Et dicũt ꝙ si celũ staret. ꝛ suo motu nihil ifflueret. ꝙ lꝫ elĩnta ꝛ forme subales eorũ ꝛ accidentales nõ sufficerent ad generationẽ misti sine forma celi influxa ꝑ modũ determinantẽ: nec vnũ mistũ gñaret aliud mistum puta equus equũ: sufficerent tñ elemẽta fm formas suas subales ꝛ accidentales. vt ꝙ forma ignis elĩnti gñaret ignẽ ꝛ calor sua cali

Henric^{9}.

ditate calorē. Et istā positionē putat cōmēbilē vt dic. ⁊ hui⁹ dicti rō pōt attrahi. q. z. Dicit eniʒ ꝙ cāe supiores respectu effectuū causarū inferioꝝ nō hñt aliquā causalitatē in eliciē do ⁊ pducēdo aliqd in effectū cāe inferioris: ſʒ solū cāe superiores determinant inferiora agētia ad effectus suos: cuʒ igit̄ elēta p formas suas subales per se determinata sūt ad effectus ꝓprios: ⁊ ēt calor p se est determinatus ad calefaciendū. g̃ si celū staret agerent effectus suos. Mistū aūt non est determinatū ad effectus suos sed per accñtales qualitates determinat̄: nec ēt iste qualitates oīno sunt determinate. Cū eniʒ q̃litates active ⁊ passive sūt cōes oib⁹ mistis nō sūt oīno determinate in aliquo misto gn sic ⁊ alr pñt dispo nere: q̃re ⁊c. ¶ Infra addit. ꝙ alig dicūt de ista vtute influxa. ꝙ si de⁹ agat efficienter in ista inferiora sive per virtutē influxā sive p solā pñtiā suā: ⁊ ēt sicut corpa celestia agunt in ista inferiora: q̃litercūqʒ ēt p virtutē influxā. ꝙ illa vtus a quocūqʒ agēte fuerit nō ꝓprie agit in eliciēdo actū de materia aut subiecto: puta. ꝙ aliqd pductum agat virtus ista ⁊ aliqd pductū cū iferior puta calor in semie. imo ista virtus sibi iflupa a pn^{li} agēte determiat for^{ās} subalē in actiōe sua.

Auicenna

Secundus

articulus. Quō phi ꝯtraria sentiūt circa istā opionē. Ista. n. opio hʒ ꝯtra se Auic. qui mun⁹ dedit itelligētie movētī. Dixit eniʒ (vt recitat Cōmentator. 7. meta. cō. 31.) ꝙ intelligētia agēs dat formas nō solū aiatas ſʒ foias subales: ita videlʒ. ꝙ est pncipale agēs in gnōne eliciendo actū: ⁊ movet̄ ista rōne. ¶ Apparet enī ꝙ nō sunt potētie agentes hic nisi quattuor q̃litates active. Sed qd est in po⁹ nō exit in actū nisi p aliqd extrahēs sue spēi vel sui generis. Igit̄ cū iste q̃litates nō sunt de gñe substantie nō pñt esse sufficiēs pncipiū gñationis subeāt foīe subales nō sunt pn⁹. Q: vt dictū est non apparet hic agens nisi quatuor q̃litates: ⁊ iste q̃litates nō sunt forme subales. Igit̄ sequit̄ ex hiis: vt agens istas formas sunt pn⁹ nō nālia. ꝙ Auicen. obedit istis ꝓpositionib⁹ ⁊ credidit oēs formas esse ab itelligētia agēte: ⁊ ēt existimat̄ ꝙ Themistius dicit hoc. Cōmentator ibidē dicit ꝙ aliud arg^{m} pōt esse ꝓ isto dicto de elemētis, vn̄ seq̄t. Et pōt aliqs dicere ꝙ forme elmorū ꝓveniant a datore formarū: videm⁹ eniʒ a motu gnāri ignē in actu ex eo ꝙ fuit ignis in po⁹. Sed nō possum⁹ dicere ꝙ mot⁹ facit formā subalē ignis. supple q: nō est sue speciei: nec sui generis supple in subiecto: sequit g̃ ꝙ for⁹ subalis ignis q̃ est a motu sit a datore formarū. Sic ergo falsum dicit iste doctor. ꝙ de⁹ ⁊ corpora celestia nō agunt efficienter in gnōne rerū: sed solū determinant agētia inferiora ad agendū. imo ecōtrario est ꝙ iferiores cause. s. forme subales oīno nihil agunt: sed solum intelligentie ⁊ corpora celestia.

Comentator contra Auicen.

¶ Sed Cōmentator vi oīno esse ꝓ opinione pma. s. ꝙ corpora celestia solū agunt: q: determinant agente. nō q: elicitive agūt. Vn̄ rñdendo ad Auic. q obedit isti ꝓpositioni. ꝙ q̃tuor q̃litates sūt active non forme subales: dicit. ꝙ non est ita. Sed cū ꝯsiderata fuerit demōstratio Aristo. in hoc lib⁹ sup hoc ꝙ forme subales nāles sūt gnāntes formas nāles apparebit ꝙ semina sunt illa q̃ dant formas rerū gnātaꝝ a seminib⁹ p foīas q̃s dederūt semia gñativa. Ex hoc sic Cōmētator rñdēs pmo argumēto Auic. q ponit q̃tuor q̃litates agere gnōnē p B ꝙ initerent̄ itelligētie movētī celū q̃ assistens eis elicitive ageret formas in mā dicit hoc eē falsum. Immo virtus in semine cū illis quatuor q̃litatib⁹ vt innitit̄ tā forme gnāntis a quo decidebat̄ semen tanq̄ sibi assistēti. elicitive agit gnōnē forme subalis in cōposito: ⁊ si verum sit ꝙ virtus in semine nō innititur alq agenti sibi assistenti nisi pncipali gnānti a quo decidebat̄ semen: seq̄t̄ ꝙ si corp⁹ celeste in tali gnōne ꝯcurrit. ꝙ hoc erit nō vt agēs elicitive: sed solū determinās gnāns. ¶ Itē. Infra dicit Cōmētator ibidē. Q: in his q̃ nō gñant̄ ex semine cum ꝯsiderata fuerit demōstratio Arist. apparebit hic ꝙ corpa celestia sunt illa que dant istis aliqd loco seminū. ⁊ vtutū q̃ sūt in seminib⁹. Tunc sic. Si corpa celestia sunt agētia loco seminū. s. in nō habētib⁹ semen. igit̄ in hñtib⁹ semē corpa celestia nō agūt: si g̃ cōcurrāt hoc esset in determinādo agēs soluʒ. ¶ Item. Cōmentator laudās virtutēʒ formativā q̃ est in semine dicit ꝙ est vt⁹ divina q̃dā. ⁊ ꝙ agit mō itell̄s opatiui: q: (vt dic) nō agit p instr̄m corpale: nec determiat sibi mēbrū ꝓpriū: qd eniʒ agit p calorē q est in semine hoc nō est ita ꝙ sit for⁹ in talib⁹ seminib⁹ sicut aia est for⁹ in corpe nāli. sed ita est inclusa in eis p assistentiā. s. sicut aia. i. intelligētia movens celū est inclusa in corpib⁹ celestib⁹. Tunc sic. Cōmentator ponit hic ꝙ agētia gnōnē sunt calor in semine. ⁊ vtus ista divina quā vocat formativā q̃ est q̃dā vtus nō in semine: sed in pncipali gnānte. ⁊ assistens semini sicut itelligētia celo. Si ergo cōmētator reputet se ponere agentia sufficiētia ponēs agens cōiunctuʒ calorē in semine ⁊ agens assistens. s. vtuteʒ formativā quā vocat divinā in agente pncipali. Igit̄ si aliqd agēs cōcurrat, hoc erit in determinādo ⁊ regēdo gnōnes solū nō active eliciēdo. ¶ Verba cōmēti q̃ laudāt virtutē formativā sunt ista: Et vniformiter nō agit nisi p calorē qui est in semine nō ita ꝙ sit forma in eis sicut aia in corpe nāli. ſʒ ita ꝙ sit inclusa in eis sic aia est inclusa in corpib⁹ celestibus. ¶ Hic rñdent alig valde male, dicētes ꝙ Cōmētator pōit istā virtutē formativā assistētē in corpibus celestibus nō i generāte pncipali a quo decidit̄ semē. ¶ Cōtra qd est manifestissime lr̄a. Postq̄. n. loquut⁹ est de seminib⁹ ⁊ vtutib⁹ in seminibus subdit ꝙ oia ista sunt virtutes nāles divine gñantes sibi similia ⁊ ꝯtinuādo post dicit ꝙ medici hāc virtutē vocāt formativā. Tūc sic. Certū est ꝙ virtutes q̃ sūt in corpib⁹ celestib⁹ nō gñant sibi silia q: talis gñatio est eqvoca: igit̄ virtutē formativā nō ponit in corpib⁹ celestibus. ¶ Itē. Ibideʒ cōpat istas vtutes ad alias virtutes nāles q̃ sunt in corpib⁹ aialiū: q: ille alie agūt p instr̄a ⁊ mēbra determinata sic de mēbris gñatiōis ⁊ motus localis. Sʒ virtus foiativa nō agit p mēbꝝ ꝓpriū: g̃ penusq̄ decidit̄ semē nō est actio debita alicui mēbro in gñante. Si g̃ gñans ꝯcurrat cū semie post decisionē (qd satis est verisile) q: nō stati corrūpit̄ post decisionē aget solū assistēdo nō p mēbrū determinatū. Cū igit̄ iste opatiōes sunt ꝯsiles sine corpib⁹ celestib⁹. pʒ ꝙ nō ponit virtutē formativā in corpore celesti. nisi formare. sed generans statiʒ post seminis decisionē corrūpet̄.

Ratio

Reprobatur.

Tertius

arti. Quō celū dicat̄ agere in iferiorib⁹. Ubi p⁹ ponā effectus varios corpoꝝ celestiū in q bus ꝯcludā ꝙ i oib⁹ agūt efficiēter. ⁊ idē vult cōmētator de isto semie. 5. meta. cō. 1. ¶ Est g̃ notādū. ꝙ corpa celestia respectu quorūdā effectuū hñt rōnē cāe efficiētis. ⁊ elicitive p modū cause pticularis. In qbusdā ꝯcurrūt cū causis pticularibus p modū cause spālis. In qbusdā p modū cause gñalis. ¶ Primo dico ꝙ respectu quorūdā effectuū ꝙ hñt rōnē cause pticularis. Illi. n. effect⁹ q nō hñt deū ꝓ cā pticulari nec elēta. necessario hñt corpa celestia ꝓ cā. Sʒ q̃dā causant̄ sup oia elēta sicut galaxia ⁊ comete q̃ sm̄ phm̄ p metheo. causant̄ in sphera ignis a qbusdā stellis spisse seminatis: ⁊ de his est certū ꝙ nō hñt deū ꝓ cā pticulari. nec elēta cū causant̄ sup elēta. Igit̄ hñt corpa celestia ꝓ cā pticulari elicitiva. ⁊ idē dico de oib⁹ ipressiōib⁹ factis vltra spherā ignis. ¶ 2⁹ sic. Ois illuminatio pticularis hʒ aliquā cām pticularē sui effectivā q: ex q̃ educit̄ de po⁹ mediū vt cōiter ponit̄ reqrit agēs reducēs ipsaʒ de po⁹ ad actū. Sʒ multe pticulares illuminatiōes cānt̄ in medio quoꝝ nulla pt assignari cā nisi corpa celestia. sic ille q̃ fiūt ad pñtiā solis stellaꝝ ⁊ planetaꝝ: igit̄ i talib⁹ cā pticularis efficiēs sunt corpa celestia. ¶ Idē ētiā dico de oib⁹ impssiōib⁹ in medio quoꝝ nō apparet cā pticularis ꝓpria. s. aliqd elemētoꝝ. ¶ Tertio cer-

Celū dicit agere 3⁹ in iferiorib⁹.

Primo mō

latio Solis sola sufficit. Ibidez ponit experimentū. Qz lāa .i. mota frequēter vident̄ liquefacere q nō esset nisi motus causaret calorē. ¶ 2° dico q lumen causat calorē. non q sit qualitas actiua vt alij volunt. sed qz radij eius refranguntur ex resistentia alterius ad ipsum. ita q talis mot° refractionis sit causa. Hoc pbatur 2° de celo cō. 42. qz Sol est maximus stellarū in densitate z lumine contingit vt pars orbis in qua est Sol sit maxima in agēdo calorē in aere cū mouerit ipm. ¶ Itē. Infra dicit. q quāto anguli radiorum sūt magis recti. z quāto magis reflectunt̄ tāto magis est calefactio vt dicit. Hoc in speculo cōburenti manifestū est: radij eniz illi° speculi reflectunt̄ ad vnū punctū. Tūc sic, certū est q loqtur de radijs luminosis refractis per motuz rectū z reflexū: qz illud experimētū de speculo cōburenti nō hz locū nisi in lumie. Ergo vult q lumē z motus simul causent calorē z hoc dicit sequēs lr̄a expresse. z putat̄ exp̄sse q lumē est calefaciēs per se motu z lumine. Qz aūt fractio radiorū causet calorē pbat̄ sic. vn̄ legtur statiz. Et magis apparet hoc. videmus eniz loca vmbre eē frigida: si tn̄ posuerimus corpus tersuz a quo radij reflectunt̄ ad loca vbi radij nō erant añ videmus illū locū calefieri. ¶ Itē. Ponit experimentū. Econtra si illud corpus tersuz auferam° tunc auferet̄ reflexio. z sic refrigerabit̄ locus. ¶ Contra arguit

Instantia

Cōmē. 4. celi. cō. 22. Qz calor dz gñari a simili sic̄ alie forē. nō igit̄ lumie, motu, refractione. ¶ Dic̄ q ꝓpositio nō est vera nisi in substātijs nō in accitibus. verbi grā. Nigredo gñatur a calore z aliqñ a frigore. Sic infra dic̄. q calor pōt generari per accñs a motu z ēt lumen pōt esse cā accidētalis caloris. ¶ Cōmen. ibidē rn̄det aliter in qua rn̄sione videt̄ velle. q lumē est qualitas actiua respectu generatiōis caloris: vn̄ rn̄det sic. Qz qñ calor gñatur ex lumine. pōt aliq̄ mō ꝯcedi q esset ꝯsil'is gñatio p se qd̄ pbat. Quis. n. corpa celestia sunt neutra: tn̄ inquantū sunt corpora habēt cōicationē cū elemētis. z diafaneitate. z illuminatione. z obscuritate. ḡ vt arguit eadē rōne pars lumiosa orbis q̄uis sit neutra pōt esse consimilis nāe ignis. i. calide nāe: z sic erit generatio silis ex simili. Ecce in ista rn̄siōe videtur satis dicere q lumen est qualitas actiua calidi. ¶ Sed certe in eodem cōmēto reprobat Cōmē. illud dictū suuz. d. q nō est veruz. q stelle lucide sunt ignee. Et ideo alr̄ vt dicit pōt imaginari gñatio consimilis. qz vt dicit nō est remotuz. i. non est reprobatū. qn cū lumine cōplet̄ .i. cōcomitet̄ talis forma. i. calor. z reflectat̄ cū sua reflexiōe. z abscindit̄ cū sua abscisione. ¶ Itē. Posset eē pbabile q cū gñat̄ lumē in aere cōcomitanter gñatur calor. z qñ illud lumine attingeret aliqd h̄ inferius z calor cōcomitans attingeret idē. z sic gñaretur similis calor de simili calore cōcomitāte lumē. ¶ Ad experimenta qbus pbatur q motus non causat calorez. ¶ Ad p̄m qñ dī q aqua calida mota refrigescit. Dico q lz motus causet calorē nō tn̄ vniformiter z semp. lz grā materie circa quā agit causat frigiditatē. sicut in ꝓposito. Aqua eniz calida cū mouet̄ pp segregationē ptiū exhalant̄ in ea ptes subtiles in qbus vigebat calor z ita recedit calor: nō autem aduenit. ¶ Per illud ad aliud experimentum. q aqua stans calescit. verum est quia stante aqua in partibus subtilibus eius incorporatur calor z non exhalat: ideo necessario calescit. ¶ De hoc quomodo motus aut lumen sint causa caloris fm suam opinionem determinat Albertus secundo meta. capi. 11. z. 12.

Rn̄°

Rn̄° 2°

Reprobatur.

Ad p̄mū arḡm.

Ad scd̄m

¶ Distinctio. XVI. ¶ Questio. I.

¶ His excursis que supra de hominis creatione premisimus effectu mancipare atqz ordine explanare nunc suscipimus, vbi hec considerāda videntur zc̄.

Qvia in dis̄. 3. p̄mi libri questitū est de qbus imaginis in comparatiōe ad deum. z isto. 2. magister assumit mām querens generalr in qbus habēt esse. s. si in angelis sicut in hominibus. Ideo quero de potentijs in angelis in cōparatione ad extrinseca: z est questio. Per quā partē imaginis angelus moueat celū. Et videt̄ q p nullaz: pbo. Qz motus est actus transiēs: sed actus partiū imaginis. s. actus intell'is z voluntatis sunt imanētes. ergo mouēt p tertiā potentiaz.

Contra. Phi posuerūt intelligentiā mouere celū. igitur si fuisset tertia potētia illā posuissent. Sz hoc nō est repertū in phia. ergo zc̄. ¶ Hic quinqz. Primo, An celū sit aiatū. ¶ 2°, An aia eius sit forma informās ipm vel motor tm̄. ¶ 3°, An moueat sicut agens vel sicut finis. ¶ 4°, An per intellectuz z voluntatē aut per tertiaz potentiam. ¶ 5°, mouebo quedaz dubia z soluam ea.

Oppo°

Primus articulus. An celū sit aiatū. Ubi dico q sic pbatur. ¶ Cōmē. 12 meta. cō. 41. rn̄det. q̄re motor nō mouet celū in nō tpe dicēs dissolutio eius est q iste mot° cōponitur ex duplici motore quorū vnus est finite motiōis z est aia existēs in celo. igit̄ zc̄. ¶ Itē. Cō. 38. dicit q celū nō hz sensuz sed voluptuosuz z intellectuū z infert vn̄ ex hoc apparet hoc corpus eē aiatum. z q nō hz de virtutibus aie nisi intellectū z virtutē desideratiuā. igit̄ zc̄. ¶ Itē. Ibidē sup̄ dic̄ q corp° celeste ē aiatū necio. ¶ Itē. De suba orbis trac. pmo vult idē. lz q aia nō sit forma ei°.

Secundus articulus. An aia celi sit forā informans ipsuz. vel vt motor. Ubi dico q Phs z Cōmē. volūt q nō sit for° ipm informās lz motor tm̄. Un̄ Com̄. de suba orbis tractatu p̄mo dicit sic. Qd̄ dicūt insipiētes Phi q aie istorū corporuz sunt forme in materijs. z q māe acqrunt eternitatē a formis. nihil est: qz ꝯtingeret q illud qd̄ nō hz nām eēndi eternā acqrat ab alio eternitatē. z totū illud est ipole. ¶ Itē. Phs 8. phy. pbat q po° mouēs celū nō pōt eē in magnitudie: qd̄ nō eēt verū si eēt for° formās. ¶ Itē. Forma nō informat māz nisi que est in po°: lz si mā eēt in actu de se nullā formā reciperet. qz vnūqdqz recipit fm q est in po°. Hoc totū dic̄ Com̄. p̄ physi. cō. 38. Sz celū nō hz māz que est in po°. lz solū q̄ est in actu fm se. z solū in po° ad vbi. 12. meta. Cōmē. ibidē cō. 41. z. 8. phy. 77. De h̄ lib. isto dis̄. 14. q. 1. ar. 3. ¶ Cōfirmat̄. Si aia celi eēt ei° forma. ḡ ex mā celi z aia fit vnuz p se. Sz. 12. meta. vult Phs q ex mā z for° fit vnū p se. qz mā est in po°. igit̄ cum Phs negat in celo vel oīno māz vel saltē māz q̄ est in po° ex hac materia celi z eius anima non fit vnum per se.

Tertius arti. An aia celi moueat̄ sic̄ agēs vel sic̄ finis. Ubi dicūt qdaz q mouēt corpa celestia per modū finis. ¶ Dices qūo mouēt si nō informant. Dico q nō mouēt sic̄ quo. lz sicut qd̄: z illud nō informat rē motaz. ¶ Qz mouēt sic̄ finis Phs assignat rōnē in. 12. meta. Non eni assignat driaz in mō mouēdi īter p̄m motorē z alias itelligētias nisi q mouēt mediāte p̄. Hoc pz cō. 37. z. 26 p tom. Sz in vtroqz cō. Phs z Com̄. tenēt q pm° motor mouet p modū amati z desiderati. Igit̄ volūt q alie intelligētie mouent orbes suos p modum amati z desiderati. ita tamen q ipse intelligentie sunt fines immediati motuum ipsorum orbiū: z p° itelligētia sit finis p̄mus z p̄ncipalis. Hoc declarat̄ sic. Cōmē. 37. pbat̄ q p̄m° motor est in fine bonitatis z eligibilis pp se: alia p̄n° abstracta sunt eligibilia pp ipsuz. Sz fz modū quo alia sunt bona eligibilia fm h̄ hn̄t mouere amātē. Infra: lz p̄m celū amat z desiderat assilari p̄ motori. z h̄ nō pōt nisi p motū suū z eodē mō alia corpa desiderāt assilari p̄ motori z suis ꝓprijs p mot° suos. Ergo p̄mus motor in oībus istis motib° mouet p motuz p̄mi p̄ncipalis

Rn̄° tert.

amati ⁊ finis.alij aũt mouẽt p mo^m amatoꝝ ⁊ finiũ mediato rũ ⁊ prioꝝ.pter mouẽs p mo^m finis opꝫ dare i oĩ motu pp̃e dicto motorẽ p modũ efficiẽtis.Si igit̃ imaginaris ꝙ pm^o motor ⁊ alij motores solũ mouẽt p modũ finis.ḡ opꝫ in cor porib^o celestib^o ponere pprias aias mouẽtes eas pter illas intelligẽtias mouẽtes ea. Hoc nõ ponũt phs.⁊ Cõmẽ.igi tur ⁊c̃.Probatio maioris.Motus est actus entis in po^o fm ꝙ in po^o.Sꝫ fm Cõmẽ.12.cõ.44.vbi dat diiaꝫ iter agẽs sufficietenus subtiles doctores intelligũt ibi de agẽte p mo dũ finis:⁊ inter agẽs verũ dicit ꝙ ad verũ agẽs ptinet extra here illud qđ est in potẽtia ad actũ.Igit̃ vbi est mot^o ibi opꝫ ponere vere efficiẽs pter finẽ.¶ Itẽ.12.cõ.18.ppriissime loquẽs de agẽte.s.ꝙ fac̃ gñationẽ ⁊ corruptionẽ.vult ꝙ deꝫ corporale agẽs ⁊ ens in po^o.Unũ multis iterpositis ad ppo situ ꝯcludit finalr̃.Si ḡ po^o nõ eẽt nõ eẽt agẽs oĩno.¶ Itẽ. 9.meta.vult ꝙ actus pcedit po^{am}.Qr ens in po^o non exit in actũ nisi p agẽs qđ est ne[illegible]io in actu.Si igit̃ mot^o est actus entis in po^o oportebit pter agẽs p modũ finis ponere veruꝫ efficiẽs.¶ Itẽ.Ad pncipale pm^o motor mouet p modũ effi ciẽtis.igit̃ alij.Cõsequẽtia pꝫ p cõcessa ab eis in isto 3° ar.⁊ ⁊ p Cõmẽ.12.cõ.36.Ubi i pn^o vult phs ꝙ pm^o motor mo u.t p modũ amati ⁊ desiderati ⁊ finis.Sꝫ infra sil̃ tractãdo de p motore ⁊ alijs intelligẽtijs dicit:ꝙ sicut balneũ mouet nos p modũ finis ⁊ agẽtis:ita itelligẽtie corpa celestia mouẽt ⁊ sic agẽs.⁊ sic finis ecce plane pbatio añt ⁊ ꝯñe sil.qr hĩ ꝙ pm^o motor mouet vt agẽs ⁊ finis:⁊ ꝯsilr̃ ẽ de alijs itelligẽ tijs.¶ Itẽ.Cõmẽ.44.expsse dicit ꝙ qĩꝫ suba caꝝ est pn^m sube sensibilis.s.ingñabilis fm motoreꝫ ⁊ finẽ.¶ Itẽ.De p motore de quo est difficultas arguit sic.In quolibet gene re est deuenire ad primum.ergo oportet dare primum effi ciẽs motũ distinctum a cã finali agẽte motũ.Probatio ꝯñ tie.Sicut eniꝫ vult phs ꝙ in causis agẽtib^o nõ est pcedere in infi^m ita nec in mouẽtib^o.7.phy.78.¶ Itẽ.2° meta.vult ꝙ sicut iter agẽtia ita iter calida sit dare p^m calidissimũ:sed ille est pmus motor.ḡ ⁊c̃.Probo qr si eẽt aliqua de alijs itel ligẽtijs eadẽ rõne ⁊ p^a:qđ est ppositũ.¶ Itẽ.12.meta.cõ. 44.⁊.37.volunt ꝙ oẽs alie intelligẽtie intẽdunt finẽ primi motoris sicut in ciuitate bñ ordinata oẽs ciues finẽ pncipis. Sꝫ agẽtia ordinata ad aliqđ vnũ nullũ illoꝝ põt eẽ p^m.sed illud solũ ad qđ ordinat̃.igit̃ ⁊c̃.¶ Itẽ.Cõmẽ.cõ.31.pbat ꝙ pm^o motor mouet sic:qr si nõ mouet seqt̃ ꝙ oĩno nihil sit. nisi dicam^o oĩa facta eẽ sine motore:puta lig^m fieri arcã sine carpẽtario.⁊ hoĩeꝫ ex mẽstruo sine spermate:q̃ sunt ipoĩa. Sic phs ⁊ Cõmẽ.volũt ꝙ pmus motor mouet trãsferẽdo de po^a ad actũ.alr̃ exẽpla sua de carpẽtatore ⁊ spermate ni hil valerẽt ad ppo^m.Sꝫ agẽs transmutãs de po^a ad actũ est verũ efficiẽs ⁊ nõ finis tñ vt supra.igit̃ ⁊c̃.¶ Itẽ.Cõmen. cõ.35.pbat ꝙ p^m mouẽs est mouẽs imobile.i.mouẽs tñ p h ꝙ est dare motũ tñ.Sꝫ ista cõparatio nulla eẽt nisi vni formiter loq̃ret̃ de mouẽte ⁊ moto.Sꝫ motũ tñ de q̃ loqt̃ est motũ ab efficiente ⁊ nõ a fine:sicut cũ lapis mouet̃ a ba culo.ḡ hic mouẽs eẽt vere efficiẽs tñ.¶ Itẽ.Cõm.cõ.44. rñdet qualiter inferiores itelligẽtie se hñt ad pmã.⁊ dicit ꝙ intẽdũt eandẽ actionẽ ⁊ ẽt eundẽ effectũ cũ ea.s.ordinẽ vni uersi ⁊ iuuant se adinuicẽ cãndo entia que sunt hic pter or dinẽ vniuersi saluandũ:sicut boni rectores ciuitatis iuuant se inuicẽ in regẽdo ciuitatẽ.qr oẽs intẽdunt actionẽ quã iten dit pm^o pnceps ciuitatis. Ponit alr̃ exẽplũ ꝙ iuuant se ad inuicẽ sicut artes subseruiẽtes que intẽdunt actionẽ quã in tẽdit pmus artifex:⁊ hic sic.Iste itelligẽtie cãnt entia que sunt hic pp ordinẽ vniuersi qui est finis intẽtus a p^a intelligẽtia ⁊ ab eis sicut ciues ⁊c̃.⁊ sicut artes subseruiẽtes pp pncipalẽ artificẽ.Sꝫ ciues ⁊ pncipes hñt multas actiões p modũ cãe efficientis sicut agere bella.distribuere pmia ⁊c̃.vnusquisq̃ in suo ordie:ẽt artes taꝫ pncipales q̃ꝫ subseruiẽtes sunt in ge nere cãe efficiẽtis 2° phy.⁊.5.meta.¶ Hic tñ sciẽdũ ꝙ phs ⁊ pcipue Cõm.(in.12.meta.cõ.40.vel.41.⁊ cqd sit de alijs locis) vult ꝙ pma itelligẽtia est efficiẽs vniuersale re^u mot^o oĩum alioꝝ.⁊ nõ pticulare re^u mot^o alicui^o pticularis orbis. Qđ pꝫ.Ibi eniꝫ rñdet ad dubiõnẽ q̃re si pmus motor est i finite ṽtutis in vigore exñs extra magnitudinẽ ⁊ mouẽs de necessitate nãe vt deducit̃ p lib.dis.44.ar.1.q̃re nõ mouet in non tpe sic̃ si eẽt in magnitudie.Rñdet ꝙ corpus celeste mouet̃ a duplici motore.s.ab aia exñte in eo ⁊ illa est finite motionis ⁊ motore q nõ existit in corpe ⁊ ille est ĩfinite mo tionis.Et cõcludit ꝙ ibi mouet̃ in tpe h est fm ꝙ mouetur a po^a finita.Arguo.Mot^o oĩuꝫ orbiũ sunt in tpe.Sꝫ si pm^o moueret ppriuꝫ orbem imediate hoc esset in non tempore vt dicit Cõmentator.igitur ⁊c̃.

Opio p^a

Quartus arti.An angelus moueat celũ p intellm vel volũtatẽ aut p 3^{am} po^{am}.Ubi dicunt qdã ꝙ mouet p itellꝫ.sic imaginãtes.Qr angelus hꝫ penes se spe cies mot^o sicut aliorũ itelligibiliũ:spẽs aũt mot^o vt p itellm operat̃ ad opõneꝫ ꝯstituit intellm practicũ.Intells aũt fa ctus practicus est ṽtuale cõtinẽs re^u mot^o oĩum que p motũ fieri pñt.Uirtuale ãt ꝯtinens inquãtũ hmõ põt eẽ pn^m opa tionis ad ex.sicut pꝫ de deo.Igit̃ intells practicus in ãgelo est pn^m mouẽdi orbes.Huius opionis vr̃ esse phs.12.meta. ⁊ Cõmẽ.37.¶ Contra.Si intells angeli posset se facere vir tualr̃ ꝯtinẽs re^u oĩum quoꝝ hꝫ spẽs ⁊ sic illa cãre imediate. ḡ cũ penes se hꝫ spẽs oĩuꝫ reꝝ oĩa pt imediate cãre.¶ Rñ dent qdã ꝙ nõ mouet imediate sꝫ causat aliquã ṽtuteꝫ alte ratiuã in celo que est imediatũ mouẽs ei^o.¶ Cõtra.Mot^o localis est pmus simplr̃(vt pbat Aristo.8.phy.)sꝫ hec opi nio ponit alterationẽ pcedere.igit̃ male.¶ Itẽ.Qua rõne intelligẽtia in celo posset causare talẽ virtutẽ imediate pos set ⁊ motũ.qr ꝙ põt i perfectius põt in iperfectu^o.sꝫ illa ṽtus cũ eẽt cã mot^o eẽt pfectius motu.¶ Dicũt alij.ꝙ voluntas est pn^m motus.Ad hoc est Cõmẽ.12.cõ.37.dicẽs ꝙ deside riũ mouet celũ in loco.¶ Contra hoc est articulus pari.20. ¶ Propter ꝙ distinguũt ꝙ mouere p voluntatẽ est duplr̃ vel p actũ iperij.⁊ sic itelligit̃ articulus vel p actũ vnitiuũ.s. sꝫ ꝙ psentie angeli ad corpus ꝯuenit quidã ꝯtactus spũa lis quo spiritualiter tãgit corpus ex tali vnione ⁊ ꝯtactu do minatur supra corpus.intãtum ꝙ ad libitũ mouet corpus. ¶ Contra.Si ex tali presentia tangit ⁊ mouet. igitur cum per essentiam est presens per essentiam suam mouet non per volũtatem.¶ Item.Si ex tali presentia ⁊ contactu nõ datur noua nã voluntati:sed nã volũtatis est ꝙ ei^o act^o sint imanẽtes nõ transeũtes.igit̃ nõ mouebit corpus ex p actio nẽ transeuntẽ.¶ Itẽ.Uolũtas nõ põt mouere nisi p actuꝫ iperãdi.igit̃ distõ nulla pbatio assumpti.qr volũtas nõ hꝫ rõnẽ mouẽdi inquantũ diligit aliqđ vel delectat̃ in aliquo. nã isti actus sunt re^u habiti sꝫ motus est respectu nõ habiti. ¶ Mouet ḡ inquãtũ desiderat.⁊ hoc dicit Cõmẽ.expresse cõ.42.vel.62.tertij de aia sꝫ volũtas nõ mouet iquãtũ de siderans precise:sed inquantum desiderans ⁊ exequens. ⁊ executio desiderij pertinet ad imperium voluntatis .ergo a primo ad vltimum volũtas non mouet nisi p imperium. ¶ Propter ꝙ dico ꝙ phs ⁊ Cõmẽ.ponũt itelligẽtiaꝫ mo uere p intellm ⁊ per voluntatẽ.⁊ p 3^{am} po^{am} quã vocãt mo uere inquantũ est forma.Pro duob^o pmis hĩ.12.cõ.37.de aia vbi dicit Cõmẽ.⁊ vult narrare pn^m illi^o motiõis.q̃re ⁊c̃. Rñdet pn^m isti^o motionis exñtis i corpe celesti ẽ imagĩatio p itellꝫ.Ecce p^m.Et infra.Et pn^m ẽt est desideriũ.ꝙ h corp^o mouet in loco ei^o ab imaginatiõe in actu.Ecce 2^m.⁊ ipa ima ginatio est ipse intells.Pro.3.cõ.36.dicit ꝙ ista itellecta mo uẽt corpa celestia fm agẽs.i.efficiẽter.fm ꝙ sunt forme co rũ.Hoc intelligo sic(vt loqtur phs.3° de aia.ca.de mouẽte) ꝙ intells est pn^m mot^o dictãdo.qđ vocat hic Cõmẽ.moue

Reprobatur.

Rñsio

Instantia

Opio 2°

Instantia

Rñsio.

Instantia

R ñso formalis.

re per

re p imaginationē: τ volūtas est p̄n^m iperandi.qd̄ vocat Cō-mentator hic mouere per desideriū: τ intelligētia est p̄ncipiū motus fm q̄ est forma.vel est exequēdo.qd̄ vocat Cōmē. mouēs fm q̄ agēs. ¶ Huic ɔcordat de aīa nostra spālīter. Lz eniz dictādo τ vocādo moueat nos.tñ executio est ipul-sus nālis.Et huic cōcordat generalr̄ q̄ p̄bat̄ lib.1.dis.3.q. de potētijs aīe.q̄ sub̄a pōt eē imediatū p̄n^m sue opatiōis.q2 eadē rōne intelligētia fm q̄ est forma quedā seu q̄daz sub̄a separata poterit eē p̄n^m imediatū sui motus.q2 mot^9 est ei^9 opatio fm pbi.12.meta.cō.12.τ.cō.44.sa;s ponit modū quō per intellectū dictādo diuersimode agūt fm q̄ cogno-scunt p̄n^m suū diuersa velle fieri sicut artes subseruiētes di-uersimode agūt.sicut ars p̄ncipalis p̄stituit.motus aūt quo mouet volūtas iperando p3 de se.q2 hoc est ppriū volūtati iperare executionē ei^9 qd̄ dictat̄.Quō aūt mouet executiue vt est forma p3.vt si nō oībus formis cōpetit agere:nō eniz quātitati.nec qualitatib^9 multis.nec relōni.cū forme pfecte ex rōne forme cōpetit agere.s3 intelligētie sunt forme pfecte. igit̄ ex rōne qua forme cōpetit eis agere motū.Per hāc di-stinctionē p̄nt cōcordari oēs auctoritates Cōmē.currūt.n. suis vijs. ¶ Ad illā que dicit q̄ nō hn̄t de potētijs aīe nisi intellm̄ τ desideriū.Est verū de potētijs ppijs aīe:nō eniz hn̄t sensitiuas.nec vegetatiuas:hn̄t tñ aliā potētiā.s.motiuā que non est propria anime:vt p3 in motu grauiū τ leuium.

Ad secundam opinionem.

Quintus arti.Ubi soluunt̄ q̄dā difficultates ad ple-niorē horū declarationez. ¶ Et p̄ remanet difficultas quō executiue mouet vt for^a cum electiue mouet celū vt finis cō.37. ¶ R̄ndeo.Cōmē.cō.36.h̄ imaginat̄ sic. Qz q2 balneū extra est qddā mā̄le.iō cum balneū ex̄ mouet appetitum nostrū tāq̄ aliquid bonū τ finis: oportet primo producamus balneum extra.q̄ balneum sit in anima no-stra per suam speciem(impressam vel expressaz nō curo p nūc)τ ita balneū in aīa sic est agēs motū in intellectu nostro vt operet̄ balneū extra.Posito igr̄ q̄ balneū nō eēt res ma-terialis tūc p seipsaz vt est realis for^a τ nō forma in cōcepta tñ:imediate sine oī mutatione.i.varietate vel diuersitate a pte sui possetmouere intellm̄ vt agēs ad actū itelligēdi.τ vt finis seu terminus itelligēdi.Eodē mō dicit in pposito q̄ i-telligētie q̄ sunt res imāles iā ipemet sine oī mutatiōe a pte sui sunt finis τ for^a.p rōnē tñ qua sunt reales forē mouēt effi-ciēter.τ p modū finis desiderātis. ¶ Nota q̄ Cōmē.reduc̄ pcessuz suū ad formā vt res est.τ nō in ɔceptu tñ. Hoc aūt cōtra eos q̄ imaginant̄ q̄ mouet p intellm̄ q2 iponunt Cō-mētatori q̄ ipse ponit q̄ mouet celū vt est for^a.i.vt format cōceptū aliquē dicentē q̄ celū est mouēdū sicut dom^9 ex̄ fit a domo in aīa. ¶ Confirmat̄:Illud qd̄ mouet p modū nāe nō dī pprie mouere p itellm̄ τ volūtatē vt p3 ex dicto Phi τ Cōmē.2.phy.distinguētis agēs a pposito ab agēte p mo-dū nāe. Immo dī mouere p modū forē τ tertie potētie.S3 lz i itelligētia idez appetit^9.τ intell's.τ nā(vt pōt hr̄i ex.12. cō.36.)tñ vt alibi vult p totū.itelligētie mouēt de necitate nāe.Igit̄ mouēt p modū for^a seu tertie potentie. ¶ Qz Phi posuerūt itelligētiā mouere de necitate nāe p̄bat̄ nā.8.phy. arguit Phs τ Cōmē.q̄ si eēt infinita po^a in magnitudīe q̄ moueret in nō tpe:s3 si posset libere h̄ nō sequeret̄ imo pos-set mouere in tpe sicut in nō tpe.τ vt ɔcedim^9 nos christia-ni.ḡ mouet mō nāe. ¶ Itē.Phs.12.meta.p̄bat deū eē actū purū q2 semp agit sic ēt qd̄ nō pōt nō agere:sed q̄ sic agit q̄ nō pōt nō agere agit de necessitate nāe.igr̄ τc̄.Probo mino-rē.Qz lz dicat̄ q̄ act^9 voluntatis quo vult ḡs finē.τ quo p-ducitur spūs sanctus.sit talis actus quē necessario causat vo-luntas.ita q̄ nō pōt nō agē illū.τ cū hoc ēt sit liber:h̄ hn̄ est verum.Qz isti actus sunt quedā velle vel volitiōes.act^9 enī de q̄bus loqtur Phs ibi sunt quidā ipetus seu ipulsiōes q̄-bus orbes ipetu ipellunt̄ in motib^9.S3 actus q̄ nō sunt vo-

Celum non est efficiens causa ... nisi.

Intelligentie mouet celum de necessitate nature.

litiones s3 ipetus siue ipulsiōes attribuunt̄ nāe vt nā disti-guit̄ ɔ voluntatē.igit̄ τc̄. ¶ Dubitat̄ quō mouēt orbes cuz nō sunt p̄sentes eis. ¶ R̄ndeo fm q̄ hos.12.meta.q̄ posue-runt nūerū intelligētiarū fm nūerū orbiū.eēt dōm q̄ queli-bet intelligētia eēt p̄sens suo orbi p̄sentialitate existētie lz nō p̄sentialitate forme informāt.s.Uel p̄nt Phi cōcordare cū fide dicētes.q̄ nō ipedit:qn existāt in celo assistendo deo:τ tñ q̄ moueāt orbes distātes ab eis.Qz nō reqrit̄ p̄ntia exi-stētie realis motoris cū mobili.s3 suffic̄ virtualis.Uerbi grā. Saturnus gn̄ando vermē de terra nō est p̄sens terre p̄sen-tia existētie realis.s3 virtualis solū. ¶ Sed h̄ nihil:q2 pter Saturnū q̄ est cā vl'is quodā mō re^a vermis gn̄ati.op3 po-nere p̄ntez cāz pticularē p̄ntialitate existētie realis:puta for-mas elītares τ qualitates.τ hō que sunt in terra.S3 intelli-gētie appropriate orbib^9 sunt cāe pticulares motuū orbiuz. Igit̄ sunt p̄sentes p̄sentialitate existētia realis.Propter qd̄ Phi hn̄t r̄idere p̄^a r̄nsione.Uel oportebit dicere q̄ cā pti-cularis in mouēdo nō reqrit p̄sentialitatez existētie realis qn̄ pōt relinquere in moto aliquā vim alteratiuā qua natuz est moueri ab eo distāte.Uerbi grā.qn̄ adamas trahit ferrum cū p̄ fuerit fricatus cū eo.Tunc vltra dicēt q̄ lz intelligētia nō causet in celo vim aliquā alteratiuā vt moueat̄ ab eo di-stante:tñ p nām suā inata est cuilibet orbi talis virtus alte-ratiua qua nat^9 est moueri ab ea distāte.ita bene ac si noui-ter causaret̄ in eo sic̄ si vis alteratiua quā p fricationē ada-mas causat in ferro p nām inasceret̄ ferro ita eēt cā q̄re mo-ueretur ad ferrū sic̄ si cāret̄.Et istō satis cōcordaret cū fide.

Dubium. Responsio. Intelligentie possunt celos mouere non assistentes.

Forte causas dicuntur cause particulares.

¶ Distinctio.XVII. ¶ Questio.I.

¶ Hic de origine aīe plura queri solent.s.vnde creata fuerit/τ qn̄/τ quā grāz habuerit in crea-tiōe/sicut hominis formatio fm corpus descri-bitur cum dicitur τc̄.

IN dis.17. agit̄ de cōpositiōe aīe i-tellectiue.Ubi q̄ro vtruz aīa itellectiua sit cōpositior natura angelica. ¶ Et videt̄ q̄ sic.Quia magis distat a deo. **Contra.** cū sit forma sub̄alis ipsa est magis simplex. ¶ Hic tria. ¶ Prio de supposito.s.An sit angelus sic cō-posit^9 ex mā̄ τ forma. ¶ 2°.An hoc posito sequat̄ q̄ aīa itel-lectiua sit cōposita. ¶ 3° supposito q̄ nō de vtroq3.An saltē p̄nt cōponi ex actu τ po^a tanq̄ ex rebus diuersis.

Primus arti.An angelus sit cōpositus ex mā̄ τ for^a. Ubi dicūt q̄daz q̄ sic.Qz nihil cōtentū in gn̄e sub̄e sicut gen^9 intermediū vel sicut spēs.vel sicut indiui-duū.est simplicius ipsa sub̄a que est genus gn̄alissimū:quia omnia ɔtenta sub genere substantie hn̄t cōparationē ad ge-nus.S3 sub̄a vt cōposita ex mā̄ τ forma est genus.q2 aliter nūq̄ p̄dicaret̄ de re cōposita:puta de hoīe dicēdo hoc est h̄z vel si p̄dicaret̄ de hoīe vt sic eēt sub̄a que est gen^9 sub̄a cōpo-sita:τ vt p̄dicaret̄ de angelo tāq̄ gen^9 eēt simplex.τ sic ɔce-ptus gn̄is nō eēt p se cōcept^9 vnus. ¶ Itē.Ois po^a subtiua realis intrinseca alicui eēntie cui cōpetit p se/ē/est nā̄ māe. S3 in angelo est po^a subtiua realis itrinseca eēntie angeli.τ eēntie angeli cōpetit p se eē.ḡ in angelo est vera mā̄.Pro-batio maioris.Qz po^a subtiua realis que est itrinsece rei cui cōpetit p se existere est po^a ad eē τ aliqd in nā̄ q2 p istas cō-ditiones distinguit̄ ɔ potētiā obiectiuā.S3 po^{tia} que est ali-quid in nā̄.τ que est po^a ad eē fm oēm dispōnē sub̄alē τ ac-cidentalē cōcludit Cōmē.p̄ phy.cō.63.eē p̄mā māṁ τ p̄mū hyle.igit̄.P3 maior. ¶ Itē maior sic p̄bat̄.Cōmē.eodē cō-mēto dicit transmutationē que est sub̄alis eē in sub̄a māe:τ vt p̄bat.hec transmutatio qua pditur nomē τ diffinitio est in sub̄a rei.S3 qn̄ aliqd trāsmutatur a terrestreitate ad ca-

Oppositum. Argumentum primum.

Argumentum 2m.

meitatē ꝑdit nomē ⁊ diffō. igit̄ ista transmutatio est in sub̄a rei. Sȝ certū ꝙ̄ itelligit qd̄ ē in sub̄a rei que est mā: alr̄. n. nō ꝓbaret suā ꝯnēȝ quā intēdit. ⁊ eēt alr̄ nūq̄ꝫ foret vera corruptio. Eodē mō arguo. Trāsmutatio q̄ ꝑditur nomē ⁊ diffō est transmutatio in sub̄a rei. Sȝ si deus tolleret actualitateȝ eēntie ⁊ esse ab angelo. ⁊ teneret possibilitatē angeli ꝑderet̄ nomē ⁊ diffō que pus fuit de eēntia angeli. igit̄ eēt ibi transmutatio in mā. Minor pncipalis rōnis pȝ. Qr poᵃ que est in angelo qua est posse esse est oino poᵃ ad eē ⁊ aliqd in natura ⁊ itrinseca angelo. Si eni nō esset aliqd in nā eēt tn̄ poᵃ obiectiua ⁊ in poᵃ faciētis ⁊ si nō eēt itrinseca nāe āgeli: tūc angelus itrinsece in nā sua non eēt posse. igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē. Qñcūq̄ꝫ aliq̄ sūt eēntialr̄ ordiata deᵘˢ nō pōt facere posteriᵘˢ nisi icludat pᵐ. Sȝ mā eēntiali ordine est pᵐ post nihil. sȝ Aug. 12. confessio paruȝ post pnᵐ. Ergo mā necio est in oi eo qd̄ est ex nihilo. Ponūt exemplū. Qr binarius est pmus nūerᵘˢ post vnitatē. ipo̅e est ponere aliquē nūeruȝ posteriorē: qn includat ipm. ¶ Itē. Phs. 8. meta. in fine. Illud qd̄ non hȝ mām. nō hȝ cām sui. igit̄ si angelus nō hȝ mām nō hȝ cām.

Argᵐ 3ᵐ — Argᵐ 4ᵐ

¶ Itē. Ad hoc sunt auctoritates puta Auicē. 12. metaphysice. ca. 1. Omne qd̄ est in subto est in sub̄a mā. Sȝ aliqua accidētia sunt in angelo ⁊ sicut in subto. sicut actus itelligēdi. igit̄ ibi est mā. ¶ Itē. Boetiᵘˢ lib. de tri. ca. 3. forme sub̄e eē nō pñt. Et de vnitate ⁊ vno. Aliqd est vnū vnitate eēntie. vt deus. Aliqd pōt esse vnū ex cōiunctione simpliciū. vt angelus. Et alia quorū vnūqd̄q̄ꝫ vnū. ex cōiunctione māe ⁊ forē. ¶ Itē. Rabi Moyses de diuinis bndictionibᵘˢ vel de deo benedicto. Oē qd̄ est in poᵃ ad aliqd necio hȝ mām. qr̄ potētia semꝑ est in mā. ¶ Itē. Aug. 12. ꝯfes. ca. 2. Oē mutabile insinuat notitie nostre quādā informitatē que formā capit. ¶ Itē. ibidem Aug. Mutabilitas oīum mutabiliū est mā. ¶ Itē. Aug. 7. sup gene. ad lr̄aȝ parū post pnᵐ. Si qd incōmutabile esset aia nullo mō eius māȝ quereremus. Et eodē lib. ca. 8. dicit expresse. ꝙ̄ aia ⁊ spiritualia hn̄t mām.

Pᵒ aucto. — 2ᵒ — 3ᵒ — 4ᵒ — 5ᵒ — 6ᵒ

¶ Cōtra istā viā arguūt aliq̄ sic. Angelus fuit creatus ꝓpe deum mā ꝓpe nihil. fm Aug. 12. confes. Sȝ mā que est remotissima a sūmo simplici nō est cōposita. ⁊ vnūqd̄q̄ꝫ fm ꝙ̄ est ꝓpinquius simplici pmo est nobiliᵘˢ q est in paucitate cōpositiōis reᵘˢ pmi simplicis. et sȝ Cōmē. 12. cō. 51. ⁊ loqt̄ de paucitate partiū cōpositiōis. Igit̄ nec angeli q sūt ꝓximi deo sunt cōpositi saltē cōpositiōe māe ⁊ forme. ¶ Itē. Mā nō est necessario in angelo ꝑꝑ esse simplr̄. qr̄ sic necio regreret̄ in oi ente. igitur in deo. Nec ꝑꝑ po̅e eē. qr̄ forma sub̄alis est po̅is. ⁊ nō necesse eē. ⁊ tn̄ nō est cōposita. qr̄ tūc pma pncipia eēnt cōposita. ergo. ¶ Itē. Phs. 8. phy. arguit sic. Si est dare aliqd̄ mouēs ⁊ motū. ⁊ aliqd̄ motuȝ nō mouēs. igit̄ est dare aliqd̄ mouēs nō motū. Et idē argumētū facit Com. 12. meta. cō. 35. ⁊ dicit ꝙ̄ nulla cōditio alia regritur. nisi ꝙ̄ vnū nō sit actᵘˢ in reliquo. a simili arguo. aliqd est sub̄aliter cōpositū ex mā ⁊ forma ⁊ est iuenire alterū extremū cōpositū. s. māȝ. igit̄ ⁊ formā nō cōpositā. ¶ Itē. Possibilitas māe est possitas subti psuppositi factibili. Sȝ i āgelo nulla fuit possibilitas psupposita pnsq̄ꝫ fuerūt facti. qr̄ tota possibilitas sua fuit ex ꝑte faciētis. ¶ Itē. Ex ꝑte forme arguo sic. Potētie cognoscunt̄ ꝑ actus. ⁊ sub̄a per potentiā. Sȝ intelligere angeli est imateriale. igit̄ potētia itellectiua. Igit̄ sub̄a intellectiua. sed angelus est hᵒ. ¶ Confirmat̄. Phs. 3. de aia ꝓbat ꝙ̄ intell's est imistus ⁊ imaterialis. ¶ Itē. Si in angelo eēt mā a maiori in aia eēt mā. qr̄ quāto nā āgeli est mag̃ actualis q̄ꝫ nā anime in tāto magis recedit a poᵃ māe. Sȝ ipo̅e est in aia esse mām. qr̄ aut forma aīe cōplete informat istā mām. aut nō. Si nō. tūc mā anime nō eēt cōplete terminata ꝑ suaȝ formā. ⁊ sic aliā formā appeteret. Et ꝑ ꝯñs trāsmutatio naturalis ⁊ corruptio eēt informis ⁊ ꝑ se sicut in cōpositio: qd̄ est cōtra Aris. 7. meta. forma gn̄atur ⁊ corrūpit̄ ꝑ accidens. Si ho cōplete forma aīe informat suā māȝ. nō posset informare corpus qr̄ forma cōplete informās vnā mām nō pōt informare aliā. igit̄ nullo mō erit mā in aīa. ¶ Itē. Si in angelo sit mā. Aut est vnigenea cū mā gn̄abiliu ⁊ corruptibiliu: aut nō. Si sic: tunc mā gn̄abiliū ⁊ corruptibiliū est in poᵃ ad formā angeli. qd̄ falsuȝ est. Si nō: tunc iste due materie differūt per h̄ ꝙ̄ vna eēt actualior q̄ꝫ alia. ⁊ omnis actualitas est per formā. Igit̄ illa mā eēt cōposita itrinsece. ⁊ ita cōponeret̄ cū forma angeli. ⁊ ita in angelo eēt maior cōpositio q̄ꝫ in nobis. ¶ Itē. Auicē. 1. meta. cap. 7. Certū est ꝙ̄ esse sub̄e inquantū est sub̄a tn̄ nō depēdet a mā aliogn non esset sub̄a nisi sensibilis. igit̄ sȝ ipsuȝ nulla sub̄a hȝ materiā nisi sub̄a sensibilis. Sȝ angelus nō est sub̄a sensibilis: sȝ itelligibilis. igit̄ ⁊c̄.

Opio 2ᵃ — Argᵐ pᵐ — Argᵐ 2ᵐ — Argᵐ 3ᵐ — Argᵐ 4ᵐ — Argᵐ 5ᵐ — Argᵐ 6ᵐ — Argᵐ 7ᵐ

¶ Per hoc ad argumēta aliorū rn̄dēt aliq̄. ¶ Ad pᵐ qñ dicunt ꝙ̄ sub̄a vt est cōposita ex mā ⁊ forma est genus. Dicit̄ ꝙ̄ nō. qr̄ sub̄a vt est genus diuidit̄ in corporeā ⁊ in incorporeā. sȝ incorporee nō hn̄t mām. Sȝ dico ꝙ̄ sub̄a est genus vt sub̄a dr̄ a subsistētia in re que est po̅is eē: qd̄ dico ꝑꝑ deū. sȝ sub̄a vt sic est cōis intelligētijs ⁊ rebᵘˢ cōpositis. Uel sub̄a est genᵘˢ vt dr̄ a subsistētia que est i re siue sit po̅is siue necesse esse fm eos q ponūt deū in genere logico. ¶ Contra. Boetius dicit sup pñtis. Qr relictis extremis egit de medio: sȝ extrema sunt mā ⁊ forma. ⁊ mediū est sub̄a cōposita. g̃ sub̄a cōposita est genᵘˢ de quo egit. ¶ Itē. Infra dicit ꝙ̄ rōnales sumus nos ⁊ dij. sȝ mortale ⁊c̄. igitur dij fm opioneȝ suā cōtinent̄ sub animali: ⁊ per ꝯñs sub sub̄a corporea sed tales sunt cōposite ex mā ⁊ forma. ¶ Ad pᵐ dico: ꝙ̄ hoc dictū Boetij est solū ad hoc vt negent̄ mā ⁊ forma ꝑ se in genere sed solū cōposita sunt in gn̄e: nō aūt ꝑꝑ hoc dicit ꝙ̄ ratio gn̄is accipiat̄ a sub̄a cōposita ex mā ⁊ forma. qr̄ tunc nō diuideret sub̄aȝ in corporeā ⁊ in incorporeā que nō icludit mām de hoc a quo sumit̄ ratio sub̄e. Quere p̄ lib. dist. 8. ¶ Ad 2ᵐ dico ꝙ̄ illa diuisio qua diuidit rōnale in nos ⁊ in deos nō est diuisio fm ꝓpriā opinionē: sȝ loqtur vt vulgus. ¶ Ad aliud qñ dr̄. ꝙ̄ in angelis est poᵃ. Uerū est. obiectiua sȝ ꝙ̄ sūt entia po̅ia que subsistūt: nō tn̄ est in eis potētia subiectiua fm quā recipiāt formā sub̄aleȝ a gn̄ante que est altera ꝑs cōpositi in eis. ¶ Ad aliud. qñ dicit̄ ꝙ̄ qñ aliq̄ sunt essentialr̄ ordinata posterius nō fit sine priori: veȝ est. Et qñ additur mā pma est pmū ⁊ ꝓximuȝ nihilo. Dicit̄ ꝙ̄ verū est in ordine. qr̄ ꝓximū nihilo: sȝ nō est pmuȝ pricipatione: ita ꝙ̄ aliqua que fiunt ex nihilo post ꝯstituant̄ in illo gradu entis que est mā pma: ⁊ sic vlteriᵘˢ deducant̄ ad ꝓpriū cōplemētū: imo eque imediate creāt̄ ex nihilo sicut ex mā pma. ¶ Ad aliud dico. ꝙ̄ Phs ponit itelligentiā nō habere cām efficientē. Uel aliter dico. ꝙ̄ vocat mām pmā potentiā passiuā que fuit po̅is fieri cū nō erat. ¶ Ad auctoritates oēs illas dico ꝙ̄ vocat potentiā receptiuā que pōt recipere accidētia. Sȝ illa nō arguit verā mām. qr̄ intellectᵘˢ po̅is hȝ potentiā receptiuā accidentiū sine materia.

Ad pᵐᵘᵐ argᵐ. — Instantie — Argᵐ pᵐ — Argᵐ 2ᵐ — Rñsio — Ad pmā — Ad scḋm — Ad scḋm pncipale. — Ad tertiū — Ad q̃rtum — Ad auct.

Secundus

arti. An aia itellectiua sit ꝯpoᵗᵃ ex mā ⁊ forᵃ. Ubi dico ꝙ̄ ipo̅e est aiaȝ itellectiuā siue quācūq̄ꝫ formā sub̄alē cōponi ex mā ⁊ forma. Probatur pmo sic. ¶ Cōmē. pmo phys. dicit sic. Si mā haberet ꝓpriaȝ formā nullā aliā reciperet. g̃ eadē rōne si forma haberet istā mām nullā aliaȝ pficeret. ⁊ ita ex forma sub̄ali ⁊ ex mā pma nō fieret vnū. igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē. Ad hoc valet argumentū de. 12. meta. si est dare mouens ⁊ motū ⁊c̄. Quere supra argumēto. 3. ¶ Itē. Si forma sub̄alis vel aia itellectiua icluderet mām realr̄ differentē ab actu. igit̄ forma sub̄alis nō eēt pncipiū rei nālis qr̄ pncipia nō sunt ex aliqᵒ pmo phys. ¶ Confirmat̄. Illud nullo mō est po̅e cōuenire forme substātiali (que est pncipiū nāle) qd̄ includit ꝯtradictionē. Sed ipam cōponi ex mā ⁊ forma includit ꝯtradictionē ꝑ Cōmē. ibidē. qr̄ si pncipiū eēt sic ex aliqᵒ. pncipiū non eēt

Opio pᵃ

principiū

pncipiū. Istam ɔsequentiam pbat Cōmen. ibidē: quia tunc ipsuz nō esset pncipiū, sed illa ex qbus esset. eēnt pncipia: qꝛ vt vult phs ibidē. illa sunt ex qbus sunt alia. ¶ Alij tñ dicunt ɔtrariū. Qꝛ qđ est remoti⁹ a pmo simplici est cōpositi⁹. Sꝫ aīa nostra ⁊ qlibet forma subalis est remotior a deo q̄ angelus qꝛ ⁊ iperfectior. ergo. ¶ Rūdetur q̄ hoc falsuz est. q̄ illud qđ est remotius ⁊c. est cōpositi⁹. Qꝛ relō creata est remotior a deo q̄ quecūqꝫ creatura qꝛ minimuz hꝫ de entitate: ⁊ tñ nō cōponit̄ ex mā ⁊ forma: sꝫ bene seqtur q̄ illud qđ plus distat a deo est imperfectius.

Opio 2ᵃ — *R̄sio ꝫ 2ᵐ op.*

Tertius articulus. An angelus vel aīa dicant̄ cōponi ex actu ⁊ po° tāq̄ ex reb⁹ diuersis. Ubi dicūt quidā q̄ sic. s. Tho. cōtra gentiles lib. 2. q. 4. Distinguit enī duplr cōpositionē. Unā que est ex ptibus eēntialibus. sicut eēntia cōpositi cōponit̄ ex mā ⁊ forma. Aliā que est ipsius essentie cōposite iaꝫ cōposite ⁊ integrate cū suo esse existere. Dicit igit̄ q̄ in angelis nō est cōpositio. pmo mō. sed est ibi cōpositio ex esse ⁊ eēntia. Et qđ esse cōponat cū eēntia ⁊ realiter differat ab ea. pbat ibidē sic. Esse ad eēntiā se hꝫ sicut actus ad potentiā. eē enim est vltimū cōplemētū substantie existentis. Sed actus qui est complementum potentie realiter differt ab ea. ḡ. ¶ Itē. Illud qđ inest alicui ab agente differt ab eo cui inest realr tāq̄ actus eius qđ pōt pbari: qđ eniꝫ acqritur alicui p agens est terminus actiōis. ⁊ illud cui acqritur est subꝫ. Sꝫ terminus actiōis realr differt a subto ēt tāq̄ actus eius: ⁊ in oībus substātijs intelligibilib⁹ eē inest eis ab agēte. s. deo. igit̄ ⁊c. ¶ Itē. Illud qđ nō est totalr esse participat esse: sꝫ quelibet suba intellectualis deficit ab eē totaliter. ḡ pticipat esse. Sꝫ pticipatio differt ab eo qđ pticipat ⁊ cōparatur ad ipsuz sicut actus ad potentiā. ḡ. ¶ Iteꝫ. Illud p qđ effectus assimilat̄ cause est actus supueniēs causato tāq̄ enti in po°. agens eniꝫ assimilat sibi passuꝫ p aliqd actuale qđ sibi superaddit ⁊ iprimit: sꝫ suba cuiuslibet creature assimilat̄ per eē. igit̄ ⁊c. ¶ Contra Henri. i. quolibeto q. 9. ⁊ quolibeto. 2. q. 3. ¶ Et reprobat satis Tho. lib. 3. dist. 2. q. de esse ⁊ eēntia ar. 4. ¶ Ideo alij medeuilla hoc pbāt Qꝛ in oī eo qđ patit̄ habet aliqd in seipso qđ realr est inferi⁹ eo p qđ agēs agit in ipsuꝫ. ⁊ hoc est illud rōne cui⁹ patitur a seipso. qꝛ moueri est qđdaꝫ pati. ⁊ angelus mouet seipsuꝫ de actu in actū. de loco in locū. Ergo hꝫ aliqd in seipso p qđ patitur qđ etiā differt realr ab eo p qđ agit. qꝛ patit̄ sm q̄ est in po°. ⁊ agit sꝫ q̄ est in actu. ḡ actus ⁊ potētia realr differūt in ipso: pbatio maioris p exēpluꝫ. Qꝛ ignis cū patit̄ a terra lꝫ ex natura forme sue sit supior terra: tñ inquantū patit̄ hꝫ aliqd inferius realr forma terre. s. materiā rōne cuius patit̄ ex hoc qđ phs dicit. 3. de aīa q̄ agēs est pstantior patiente. ¶ Nec valet dicere q̄ eadē res est supior seipsa inquantuꝫ agit ⁊ inferior iquātū patit̄. qꝛ hec rñsio ponit circulationē. Nā si querat̄ quare hoc patit̄ ab isto: diceret̄. qꝛ est in potētia ad aliqd qđ illa res hꝫ aliquo mō, videlicet vt actu formali vel actu virtuali. Sed po° est inferior aliquo mō q̄ act⁹. ḡ ordine nature prior est vnā rē esse inferiorē alia q̄ eā posse pati ab illa. inferioritas eniꝫ pbat quare patit̄ ab ea: cū igitur tu dicis q̄ ipm passuꝫ est inferi⁹ agēte qꝛ patit̄ ab agente tu ponis circulationē. ¶ Itē. 12. sup gene. ad̄ mediū pbat q̄ corpus nō pōt facere suā similitudinē sufficienteꝫ in visu p illud mediū. Quia oī mō pstantior est qui facit ea re de q̄ aliquid facit. Sꝫ si ista rñsio eēt vera non valeret ɔpositio Aug. qꝛ tunc diceret̄ ei q̄ lꝫ corpus nō posset iprimere in visum cū sit qđdam realr inferi⁹ potētia visiua: pōt tñ agere in visuꝫ inquantū induit rōnem agendi. qꝛ sic est pstantior potētia visiua. ¶ Itē. Nihil vnū ⁊ idē ⁊ respectu eiusdē. sil est in po° ⁊ in actu. Sed angelus cū itelligit se est in po° re⁹. sui actus intelligēdi. ⁊ in actu in quantum agit actū itelligēdi. ḡ actus ⁊ po° in angelo realr differūt. ¶ Itē. Que iter se pmo in sua rōne generali formalē hñt repugnātiā lꝫ aliquo modo pñt esse idē ⁊ vnū. tñ sm qdditatē ⁊ eēntias suas ⁊ in abstracto nūq̄ possunt esse vnū. Uerbi grā. bonū ⁊ malū in sua ratione pmo gñali hñt formalē repugnantiā: ideo lꝫ bonū ⁊ malū sint idē aliquo mō. qꝛ illud qđ est bonū vno mō pōt esse maluꝫ alio modo: tñ impoīe est q̄ bonitas sit malitia vel qdditas bonitatis sit qdditas malitie. Sꝫ actus ⁊ potētia pmo in gñali sua rōne habēt formalē repugnantiā circa ens qđ est poīe esse. lꝫ forte nō ɔtra ens qđ est necesse eē. Igit̄ lꝫ illud qđ est in potētia vno mō pōt eē actus alio modo: tñ q̄ actus sit po°. vel qđ qdditas act⁹ ⁊ potētie sit eadē in ente qđ est poīe esse (cuiusmodi est angelus) est ipoīe: differunt ergo realr ⁊ qdditatiue actus ⁊ po° in angelis ⁊ in qlibet creato. ¶ Confirmat̄. Qꝛ illa po° ⁊ actus que sunt intrinseca angelo ⁊ si nō sint pma differētie entis realis saltē ɔtinentur sub actu ⁊ potētia que sunt differētie entis realis qꝛ in rei veritate est in potētia ⁊ in actu non sm modū itelligēdi tñ. Sꝫ oēs differētie inferiores ɔtente sub pmis differētijs realib⁹ differūt realr. ⁊ sunt differētie reales. sicut differētie sunt reales realr differētes. vt pꝫ in linea pdicamentali. Cū igit̄ actus ⁊ potētia que sūt pme differētie entis sūt reales (qꝛ nunc loquor de ente reali. ⁊ de diuisiōe eius reali) etiā realr differūt qꝛ sunt pme differentie entis realis. qꝛ ex hoc q̄ sunt pmo reales ⁊ seipsis differūt realr. seqtur q̄ act⁹ ⁊ potētia angeli differūt realr. ¶ Contra istā viā arguo sic. Accipio istā potētiā angeli que realr differt in angelo a sua actualitate: ⁊ quero vtrū illa pcise accepta differat a potētia que est mā pma vel nō. Si nō. igit̄ idē est angelū cōponi ex actu ⁊ potētia ⁊ ex mā ⁊ forma qđ tñ intēdūt vitare. Si sic. iterū accipio illā potentiā angeli in sua entitate. vt est oino pura potētia pciso oī gradu actualitatis cogitabili: ⁊ vt sic certū est. q̄ est in primo gradu entitatis ad nihil. ⁊ ita est in eodē gradu cū mā pma. Sꝫ que sunt in eodē gradu entitatis non hñt aliquā distōneꝫ. ergo ista po° angeli in sua vltima resolutione erit idē cū mā. ¶ Preterea. Aut ista po° est eiusdē rōnis cū potētia materie pme ⁊ tunc cuꝫ po° materie sit ipsamet materia: seqtur q̄ volūt vitare. Aut ista po° erit infra mām: qđ non est. qꝛ ɔxima nihilo. Aut supra ⁊ tunc erit actus: ⁊ sic cōponeret̄ angelus ex actu. ⁊ actu qđ est magis impossibile. ¶ Itē. Ista potētia realr. Aut est idē cū actu realiter ⁊ tunc non ponit cōpositionē. Aut differt modalr tñ. ⁊ tunc angelus cōponeret̄ ex realitate ⁊ modalitate. Aut differt realiter ⁊ cū oīs potētia realr ⁊ qdditatiue differens ab actu est mā. seqtur ppositūꝫ qđ volunt vitare. ¶ De hoc q̄ in angelo est actus ⁊ po° habet̄ lib. 1. dist. 29. arti. 4. ⁊ isto. 2. dis. 5. arti. 1. Et q̄ actus ⁊ potētia nō differant realr in his habet̄ infra dis. 24. arti. 3. ⁊ ideo sm hoc rñdeo ad argumētuꝫ in oppositū. ¶ Ad pmū dico vbi dicebat̄ q̄ aliqd vnum ⁊ idē. est inferius inquantū patit̄: ⁊ supius inquantū agit. Qñ dicit̄ in illa tacita rñsione inquantū est inferi⁹ patit̄. ergo si ecōtrario est inferius qđ patit̄. erit circulatio. Rñdeo. q̄ si eēt circulatio sꝫ eundē modū reddēdi cām eēt incōueniēs. Sꝫ si est sm diuersuꝫ modū reddendi vno mō. s. a priori. alio a posteriori nō est incōueniēs. Uerbi grā. Si pbat̄ q̄ ignis calefacit inquātū calidus: ⁊ si iterū pbem ecōuerso q̄ ignis est calidus qꝛ calefacit. ista circulatio nō est repugnantia. qꝛ diuersimode reddit̄ cā. pmo a cā ⁊ priori. 2° ab effectu ⁊ posteriori. Sic ē in ppositoqꝛ cū dicit̄ aliqd patit̄ iquātū est in potētia ⁊ inferior. reddit̄ cā ab effectu ⁊ posteriori. ¶ Ad 2ᵐ ēt di q̄ tunc nō valeret argumētū Aug. qn corpus posset agere in potētiaꝫ visiuā. qꝛ diceret̄ q̄ eēt supius visu inquātum ageret. Rñdetur q̄ nec argumentū Aug. valet p eis in toto intellectu quo ipsi accipiūt. s. q̄ semp agēs est quedam nā distincta ab eo qđ agit ⁊ nobili⁹ eo. qꝛ fetor corrūpit olfatuꝫ: ⁊ mal⁹ humor agit in bonū humorē: ⁊ aliqñ misera, het-

Marginalia (left column): Arg^m pᵐ (S. Tho.); Arg^m 2ᵐ; Arg^m 3ᵐ; Arg^m 4ᵐ; Opio 2ᵃ; Rñ° tacī.; Arg^m 2ᵐ; Arg^m 3ᵐ; Arg^m 4ᵐ

Marginalia (right column): Reprobatur secunda opinio Arg^m pᵐ; Arg^m 2ᵐ; Arg^m 3ᵐ; Ad pmū; 2ᵐ scdm

ha agit in cōplexionē hominis que est nobilior ea ꝛ inducit in eā sanitatē. Igitur opꝫ sic itelligere. ꝙ agens sit sic nobilior patiēte ꝙ etiā habeat viꝫ dominatiuā sup eū: ꝛ adhuc per se reqritur. ꝙ habeat aliquā ꝓportionē ad ipꝫ paciens. ꝛ sic deficit inter corpus ꝛ visuꝫ: ꝛ ideo in illo casu bene arguit Aug. ❡ Ad aliud. dico ꝙ nihil ꝓhibet vnū ꝛ idē ꝛ reᵃ eiusdē eē in potētia ꝛ in actu dūmodo hoc sit diuersimode ꝓcipue in actu īmanente cuiusmodi est itelligere. Imo est necessarium: qꝛ est oppositū in adiecto. dicere ꝙ actio īmanet ipsimet agēti nisi actio recipiat̄ in ipsomet agēte: ꝛ hō est eē in actu ꝛ esse in poᵃ reᵃ eiusdē ꝛ suipsiᵘˢ. ❡ Et qñ ꝓbatur ꝙ ꝑme diie entis nō coincidūt in idē re. Dico ꝑmo ꝙ actus ꝛ potētia accepta pro potētia actiua ꝛ passiua nō sunt diie. qꝛ potentia actiua ꝛ passiua hñt distinctionē ꝛ diiam respectu actus scdi. sed ꝑme diie entis nō accipiant̄ in respectu actus scdi q est agere sed actus ꝑmi q est esse. Accipiēdo ḡ actuꝫ ꝛ potentiā ꝓ potentia actiua ꝛ passiua nō ꝓbatur qn pñt coincidere in idē re. ❡ 2ᵒ dico. ꝙ actus ꝛ potētia que sunt prime diie entis coincidūt in idē re. ꝛ ita assumūt falsuꝫ: ꝓbat̄ assumptū. Qꝛ actus ꝛ potētia nō diuidūt ens sic ꝙ potētia accipiat̄ a materia ꝛ actus a forma vt ipsi imaginant̄: sꝫ accipiuntur ab eadē re sub diuerso gradu essendi. Uerbi grā. homo diuidit̄ in hominē in actu. ꝛ in hoiem in potētia. Sꝫ certum est. ꝙ sic accipiendo actū ꝛ potentiā nō variāt eētiā. sed diuidūt eētiā ꝼm diuersuꝫ gradū eēndi. igit̄ falsum assumūt. Hec huc usqꝫ dixeris defendēdo ꝑncipia Henri. q ponēdo intellectū actiuū. ponit ꝙ idē ē in potētia ꝛ in actu. ita ꝙ nō diuersificat̄ ꝼm diuersas res sed ꝼm diuersuꝫ eē in actu ꝛ potētia. Et posset sic declarari opinio Hen. Qꝛ tripliciter pōt imaginari cōpositū. Uno mō ex potētia ꝛ actu. ita ꝙ actᵘˢ ꝛ potētia dicāt diuersas res: qḋ cōiter nō tenet̄. alio modo dicāt diuersos gradus eētie. sicut gradus intensus ꝛ remissus ꝼm ponētes formā intēdi ꝛ remitti ꝼm gradus in eētia nec hoc est veꝝ. nō eniꝫ potētia ꝑ se facit vnū ꝑfectū gradū in angelis. q gradus dicat totā essentiā angeli sꝫ iperfecte: nec actus ꝑ se dicit aliū gradū perfectū qui dicat totaꝫ essentiā sed ꝑfecte vt est forma intensa ꝛ remissa. igit̄ angelus ꝼm se totū ꝛ ꝼm quēlibet gradū eius includit potētiaꝫ ꝛ actū. alio mō ꝙ potētialitas dicat solā priuationē: vt aliq iponunt Cōmē. 12. meta. ꝙ ponit itelligētias habere cōpositionē ꝑ hoc ꝙ deficiūt ab actualitate ꝑmi. ❡ In hoc Scotus sequtur Cōmē. ꝛ hoc est falsuꝫ ꝙ Cōmen. hoc velit. Qꝛ 3. de aia cō. 5. versus finē dicit. ꝙ sunt in potētia vt possunt ꝑfici ꝑ actū intelligēdi intelligēdo saltē alia a se. Sꝫ ꝑuatio nō est ratio recipiēdi alicui sꝫ potētia positiue sumpta. qꝛ tunc periret totus ꝓcessus Phi ꝑ phy. ꝛ Cōmē. cō. 69. Ubi vult ꝓbare tertiū ꝑncipiū. i. ꝙ opꝫ materiā esse potentiā. qꝛ vnūquodqꝫ recipit ꝼm ꝙ est in potētia. ❡ Itē. Priuatio hꝫ rōneꝫ termini a quo. 1. phy. Sꝫ qḋ se tenet ex pte termini a q̄ non remanet tā̄qꝫ rō recipiēdi forᵐᵉ ꝛ recipiēdi eā i eē. ḡ loqmur in ꝓposito ꝙ angelus recipit actū itelligēdi. ꝛ ꝑficitur ꝑ ipꝫ: imo terminus a quo corrūpitur vt pꝫ ibidē. ḡ hic nō pōt itelligi potētia ꝑuatiue. ❡ Itē. Hoc pꝫ per intentionē Com. hic. 12. meta. cō. 51. Uult eniꝫ ꝙ intelligētie includētes potētiā sint cōposite vt pꝫ in cōmēto: sed ꝑuatio nō venit in cōpositionē. ❡ Itē. Hoc pꝫ ꝑ exēplū suū. Dicit eniꝫ ꝙ ꝑmū ē oino simplex ꝛ ꝑ se extra oēm cōpositionē sꝫ alie res cōposite ex hoc sunt nobiliores ꝙ sunt in paucitate ꝛ ꝓpinqtate ꝑmo simplici: quēadmodū si sit vnū calidū simplex in q̄ nō sit cōpositio ꝛ alia sint calida que plus vel minus hñt de caliditate sed istud exēplū est de cōpositione positiua non de ꝑuatiua. caliditas eni minor ꝛ maior est res positiua. ❡ 4ᵒ modo ꝙ potētia ꝛ actus faciāt cōpositionē virtualē. Uerbi grā. forma misti dicit̄ cōponi ex formis elntaribus. Non ꝑ mō. qꝛ si dicerēt eētias diuersas foie misti icluderēt duas essentias spē distinctas ꝛ nō transmutarent̄ a suis speciebᵘˢ. qḋ est cōtra Phm ꝑmo de gñatiōe de hoc lib. 3. dis. 16. Nec 2ᵒ modo. nō eniꝫ vna forme elntaris in misto dicit totā eētiā forme misti iperfecte ꝛ alia ꝑfecte. sed oēs simul vtualr cōtente dicunt vnā essentiā eius. Nec 3ᵒ modo qꝛ nullaꝫ ibi tenet rōneꝫ ꝑuationis. Faciunt ḡ cōpositionē vtualē. ❡ Et eodē modo in ꝓposito faciūt actus ꝛ potētia cōpositionem in angelo nō tā̄qꝫ diuerse eētie. nec tā̄qꝫ diuersi gradus eē. sed virtualr ꝯtinent̄ in tota eētia angeli. ꝛ sꝫ oēm ptē quā posset imaginari. Et forte ad ꝓpositū est adhuc magis cōpositio anime itellectiue que virtualr icludit sensitiuā ꝛ vegetatiuā. Non ꝙ dicāt diuersas eētias in ea: nec diuersos gradus eētie totales intensos ꝛ remissos. nec purā ꝑuationē: sed virtualr cōtinet eas. ꝛ pōt in easdeꝫ opationes in q̄s posset si realr distinguerēt in ea sic in ꝓposito. ꝛ quantū ad cōpositionē virtualeꝫ ꝛ opationes ꝯsiles. ita ꝛ intelligētie ꝑ hoc ꝙ est ens actu pōt agere. puta mouere suū orbē: ꝛ ꝑ hoc ꝙ est in potētia recipere in se actū intelligēdi ac si realr distinguerent̄. Accipias aūt exēpla ꝑcedētia ꝛ istā solū ꝼm ꝙ sunt ad ꝓpositū ꝑcise in ꝑtinentibᵘˢ: sed nō accipias ꝙ sicut forma misti conflat̄ ex elntaribus formis ꝯfractis ꝼm aliquos ꝙ sic sit hic ꝙ oporteret ponere si a ꝑncipio actᵘˢ ꝛ potētia fuissent diuerse eētie. qḋ est ꝯtra ꝓpositūꝫ. Sꝫ imagineris ꝙ a ꝑncipio forma misti fuisset creata in quodā eē cōtento virtuali formarum elntarium sicut forte de creatiōe anime intellectiue: ꝛ tunc applicantes ad ꝓpositum non sequitur diuersitas. neqꝫ in cōponendo. neqꝫ in resoluēdo. Et ꝙ Cōmē. dicit. 3 de anima ꝙ itelligētie diuidunt̄ in similitudine ꝛ forᵉ loqt̄ de diuisiōe virtuali nō eētiali aut graduali. ❡ Dubitat̄. Per oia enim ꝑdicta nō ponit̄ aliqua potentia passiua respectu opationis scde angeli que est accñs: sed solū potētia subalis que est itrinseca eētie angeli. ꝛ de ꝑma est difficultas. ❡ Rñdeo: ꝓbatio vniᵘˢ est ꝓbatio alteriᵘˢ: qꝛ vna sequtur ad aliā. Uerbi grā. eo ipso ꝙ ponit̄ celū esse corpus tale qḋ est ens pole per essentiā suā ꝛ nō necessariū. ꝓbatur ꝙ hꝫ potentiā passiuā ꝑ quā pōt moueri localr: ꝛ vniformiter de omni subiecto. eo ipso ꝙ est ens pole in se. ad hoc sequtur ꝙ hꝫ potētiā passiuā ad recipiēdū accidēs aliquod. ❡ Sꝫ nota ꝙ iste due potētie differūt. qꝛ ꝑᵃ potētia est substātialis ꝛ partialis itrans eētiā. 2ᵃ est accidētalis. ꝛ sequtur totū constitutū ex actu ꝛ potentia ꝛ est ꝓximū ꝑncipiū quo toti cōpetit sua opatio siue opatio sit actio vel passio ꝛ ita ꝑma vocat̄ potētia entitatiua. 2ᵃ opatiua. Per hō ad dubiuꝫ. Pꝫ eniꝫ ꝙ alia potētia ꝓbat̄ q̄ꝫ subalis. ❡ Sed sꝫ isti tres articuli possint sic cōiter teneri. tñ alr ꝓbabilr posset teneri quantū ad duos vltimos articulos. Primo quo ad illū articulū de angelis posset dici ꝙ āgelus eēt cōpositus ex actu ꝛ potētia tā̄qꝫ ex rebus diuersis nā. Dico signāter ex actu ꝛ potētia rebus diuersis. nō tñ ex materia ꝛ forma. Qꝛ nulla nā cōposita ex materia ꝛ forᵃ. siue sit mā que est hyle. siue materia alteriᵘˢ rōnis est natura itellectiua sicut pꝫ in corruptibilibus ꝛ in icorruptibilibus ꝼm ponētes mām in celo. Etiā pꝫ ꝑ tertiū de aia. Eo ipso eni ꝙ intellēs polis ponitur itellectiuus arguit Phs ꝙ est imistus ꝛ imaterialis. qḋ opꝫ itelligi nō solū de mā que est hyle: sꝫ de mā que eēt in icorruptibilibus: nullus eniꝫ aliā māꝫ cogitaret in itellectu qui separatur sicut perpetuū a corruptibili ꝼm Phm: cū igitur angelus sit nā itellectualis. cōpositio si qua ponit̄ in eo. erit sic ex actu ꝛ potētia ꝙ nō ex mā ꝛ forma. ❡ Itē. hoc posset declarari per sile. Posset eniꝫ dici iuxta moduꝫ q ponit̄ dis. 14. ar. 4. de corpe celesti. ꝙ nō vi repugnātia ꝙ corpus celeste posset cōponi ex mā ꝛ forma que mā eēt alteriᵘˢ rōnis a mā gñabiliū ꝛ corruptibilium: qꝛ determinata ad eē ꝛ ita angelus cōponeret̄ ex actu ꝛ poᵃ itelligibili. ita ꝙ illa potētia sit determinata ad esse. Ad hoc satis supra dis. 5. arti. 1. 1.

❡ Contra.

Ad tertiū

Ad q̄rtuꝫ

ob. Hen. Cōpositū d: tripl̄r.

Opinio Cōmē. ꝫ Scoti.

Angelus vl aia qō dī cōponi ex actu ꝛ potētia.

Dubium.

Rñsio

Rñsᵒ ad toti qōnē Angelus vel aia dī cōponi ex actu ꝛ poᵃ vt ex diuersis rebus.

Instantia

¶ Contra. In pura potētia nō est distīctō sꝫ opꝫ ponere istaꝫ potentiā purā potētiā. igit̄ nō distinguūt̄ a potētia materie. ¶ 2°. 8. meta. c. 9. in fine vult Phs ꝛ Cōmē. ꝙ totalr sciunt̄ vel totalr ignorant̄. qd̄ nō esset verū si haberēt ptes ēntiales. ¶ Quere rn̄sionē huius dis. 3. ar. 2. in additiōe. ¶ Ad

Rn̄sio.

primū rn̄deo sicut supra dis. 14. art. 4. Uel alr sic. ꝙ maior est falsa. Uerbi gr̄a. lꝫ materia sit vna numero oium. tn̄ fm̄ diuersas habilitates. ꝛ fm̄ ꝙ est ppria cuilibet spēi hꝫ quosdaꝫ gradus specificos mālēs qbus specifice distinguūt̄ in qualibet re specifica māli. Igit̄ sic in pposito pōt cōcedi. ꝙ potētia que venit in cōpositionē angeli e ppriꝭ potētiꝭ q̄ veniūt in cōpositionē aliorū angelorū specie differat: pbatio assumpti est clara. Naꝫ. 12. meta. cō. 15. tenet Cōmen. ꝙ mā p̄ma est vna per ablationē ōis forme in ea. Sꝫ supra cōmēto. 11. ꝯtra Anaxa. tenet ꝙ qd̄libet nō fit ex quolibet. sed vnūqdq3 fit ex ppa po ꝛ vocat ppas potētias diuersas habilitates materie ibidē. Tunc arguo. Ita oportet ꝙ materie proprie sint pura potētia sicut materia p̄ma. quia aliter non saluaret̄ generatio sbālis q̄ mārie est circa mās pprias. sꝫ iste materie differūt inter se specifice. ꝛ infra genus sube. sic ptes specierū inter se differūt. Igit̄ in puris potētiꝭ est differētia specifica fm̄ diuersos gradus specificos: pbatio minoris. Qꝛ cū dicit Cōmē. ꝙ materia diuersificat̄ p diuersas habilitates. hoc nō pōt itelligi ꝙ diuersificat̄ p diuersos respectus ad diuersas formas (sicut cōiter tenetur) qꝛ Phs ꝛ Cōmē. volūt ibi ostēdere cōtra Anaxa. qualr vnūqdq3 fit ex ppria potētia subiectiua de qua certū est ꝙ loquebat̄ Anaxa. ꝛ de qua certū est loqtur Cōmē. q̄ dicit ꝙ vnūqdq3 fit ex ppria potētia infra gen9 sube. ergo potētie siue habilitates sunt gradus specifici materie. ¶ Hec est opinio Cōmen. p̄ physi. cōmēto p̄mo. Ubi super illū textū Aristo. (tunc credimus vnūquōq3 reꝫ scire cū sciuerim9 ei9 cās simplices) dicit sic. Et intēdit. vt mihi videt̄ cās existētes p̄mas nō cōpositas. ꝛ sunt p̄ma mā ꝛ vltima forma: que eniꝫ sunt p̄ter mām p̄maꝫ ꝛ formā vltimā cuiuslibet reruꝫ materialiū sunt māe cōposite ꝛ forme cōposite. Sꝫ certū est ꝙ mā ppinqua que differt a mā p̄ma nō pōt esse cōposita ex mā ꝛ forma. quia tunc nō eēt mā sꝫ cōpositū. Igit̄ est cōposita ex aliquo gradu potētiali infra ambitū siue terminos māe. ¶ Confirmatur. Qꝛ infra vbi Aris. dicit ꝙ opꝫ causas cognoscere donec perueniam9 ad elēta. dicit ꝙ intēdit hic p elemēta causas existētes rerū ppinquas ꝛ ēntiales. Arguo. Hic distinguit materiā que est cā ppinqua ēntialis contra mām p̄maꝫ. sꝫ nō pōt distingui nisi sicut mā cōposita p auctoritatē p̄cedentē. igit̄ ꝛc. ¶ Quantū ad 2m articulū de formis subālibus possetideꝫ pbabiliter teneri. ꝙ quelibet ps illarū eēt cōposita ex ppria potētia ꝛ pprio actu. quarū quelibet potētia specifice differt a potētia materie ꝛ po9 vnius forme a po alteri9.

For9 subāles dicunt̄ cōponi ex actu ꝛ potentia.

Instantia

¶ Contra. Tunc sequunt̄ duo. Primū ꝙ p̄n9 sint ex alijs: qd̄ est cōtra regulā Arist. primo phr. Ponit enim mās proprias cōponi ex mā p̄ma ꝛ gradib9 specificis supadditis. ꝛ eodē modo ponit̄ formas cōponi ex actu ꝛ potētia diuersis. ¶ 2m qd̄ sequitur. est qꝛ res nālis nō cōponit̄ ex duob9 p̄ncipijs nature sed ex quatuor. ¶ Ad p̄mū dico ꝙ ita opꝫ imaginari in p̄ncipijs nature sicut in p̄ncipijs sciētie. cū hoc ꝙ p̄ma p̄ncipia sunt imediata ꝛ nō ex alijs p̄ncipijs. sed oia ex eis. tn̄ ipsa cōstituunt̄ ex p̄oribus ptialibus. s. ex terminis ꝛ ibi est vltimus status. Sic in pposito. Lꝫ mā ꝛ forma non sint ex alijs p̄ncipijs ex qbus fiāt. qꝛ hoc hꝫ Phs p impossi p̄mo physi. ꝙ mā sit genita ꝛ corruptibilis. ita ꝙ fiat ex alia materia. tn̄ sunt ex alijs. q. ex terminis sicut ptialibus essentijs seminarijs. ¶ Per idē ad 2m ꝙ verum est ꝙ res nō est cōposita nisi ex duob9 p̄ncipijs nature: est tn̄ bene cōposita ex quatuor ptialib9 seminarijs ēntijs sicut p̄ncipia ex suis terminis. ¶ Et confirmat̄ istud simile. Cōmē. n. 1. physico.

Rn̄sio.

volēs pbare ꝙ p̄ncipia nature nō sunt ex alijs. pbat hoc. qꝛ tunc p̄ncipiū nō esset p̄ncipiū. ḡ per istā generalē pbationē vult ꝙ ita sit de p̄ncipijs nature sicut de alijs p̄ncipijs. Sꝫ planū est ꝙ alia p̄ncipia sunt ex terminis. igit̄ ista ex ptialibus seminarijs essentijs. Sꝫ istis vijs pbant oia argumēta istius articuli tertij. Ad hoc satis supra dis. 5. articulo primo.

Instantia

¶ Contra. Si mā p̄ma ꝛ potētia ppinqua cōponunt cōpositū sicut due ēntie ptiales ꝛ oēs cōposite includant actū ꝛ potentiā. igit̄ nō habet̄ ppositū videlicet ꝙ po ppinqua sit gradus specificus p̄cise potētialis. ¶ Rn̄deo ꝙ differūt

Rn̄sio.

sicut partiales ēntie. necesse est eniꝫ imaginari ꝙ mā p̄ma in cōi sit aliqd. cū igit̄ ꝯtrahitur. ꝛ hoc p̄ter oēm operationē intells opꝫ ꝙ sit pars alicuius spēi puta hois vel asini: ꝛ opꝫ ꝙ potētia ppinqua cōtrahēs eaꝫ sit aliqd infra genus sube ꝛ nō pōt esse p̄cise ipa mā p̄ma. qꝛ tunc nō ꝯtraheret eam. ḡ opꝫ ꝙ aliqd supaddat sibi p qd̄ ipꝫ contrahat ita ꝙ illud p qd̄ ꝯtrahit sit aliud extra intellectū: ꝛ per ꝯñs aliqua ēntia quātacūq3 mediata ponēs cōpositionē cū ea. sicut imaginatur pportionabilr ex pte forme ꝙ qn̄ sensitiuum contrahit vegetatiuum. ꝙ aliquis gradus essentialis specificus sit in aīali qui nō est in vegetatiuo p̄cise sumpto. ¶ Tunc ad argumentū. qn̄ dicit̄ si est cōpositio. igit̄ includit̄ actus ꝛ potētia. Dico ꝙ nō sequitur. Qꝛ Cōmen. vult ꝙ ois mā ppinqua est cōposita: ꝛ certū est ꝙ nō ex potētia ꝛ actu. qꝛ tunc subm gn̄ationis nō eēt in potētia: ꝛ ratio dicta est bona. qꝛ cōpositio que est pp actū ꝛ que exigit̄ ppter actū nō pōt icludere actū. Sed mā cōposita que vocat̄ ppinqua est cōposita pp actuꝫ ꝛ p̄exigit̄ actū: ponit eniꝫ Cōmē. talē mām pp ppriā formā nō ppriā quā hꝫ sed que inducēda est in eā: ꝛ ita ipaꝫ formā p̄cedit. Ad ppositū qn̄ dicit̄ ꝙ cōpositio icludit actū ꝛ potentiā. Dico ꝙ nō est verū de cōpositiōe que est ppter actū simplr: qd̄ dico pp potentiā ad actū ꝛ que p̄exigit̄ actū simplr. sꝫ solū est ver̄ de cōpositione que est effect9 formalis actus simplr. Uerbi grā. Cōpositio in elēto vel misto includit actū ꝛ potentiā: sꝫ illa cōpositio est effectus formalis forme elēti vel misti. Eodē mō in angelo qui cōponitur ex actu ꝛ potētia cōpositio illa ē effect9 formalis ipsi9 act9 q̄ est altera ps. eodeꝫ mō in formis que nō subsistūt. s. in for9 substātiali ꝛ accñtali si sint cōposite ex ppria po ꝛ pprio actu: cōpositio est in his effect9 formalis ipsi9 act9. ¶ Per ista pꝫ

Ad p̄mū ꝯ 2am opinionem.

ad rōnes in oppositū. Ad p̄mū qn̄ di. illa potētia aut differt a mā aut nō. Dico ꝙ sicut potētie māe pprie seu ppinque suis pprijs potētialibus differūt specie a potētia māe p̄me ꝛ abinuicē (vt pbatū est) ita pprie potētie que veniūt in cōpositionē forme subālis ꝛ accidētalis differunt specie a po māe ꝛ abinuicē: ꝛ eodē mō de potētijs pprijs que veniūt in cōpositionē angelorū. Et qn̄ pbat̄ ꝙ nō. qꝛ q̄libet talis po p̄cisa aꝫ actu est in primo gradu entitatis ad nihil: sicut ꝛ potētia māe p̄me. Dico ꝙ nō. qꝛ illa po ppinqua addit gradū suū specificū potētie supra potētiā māe p̄me p quā dīt a potētia materie p̄me: ꝛ p gradū eniꝫ illū differt potētia ppinqua a mā cōposita vt supra dictū est p Cōmē. 1. phy. Et qn̄ ꝯfirmatur ꝙ in potētia pura nulla est distīctō: falsuꝫ est. vt supra pbat̄ p Cōmē. 12. meta. maxime vbi aliqua distinguitur ppter actū simplr vt supra dictū est in rn̄siōe ad vltimū dubiuꝫ. ¶ Ad 2m qn̄ dicit̄ ꝙ ille gradus potētialitatis non

Ad scd̄uꝫ

pōt esse infra potentiā materie p̄me nec equalis nec supior qꝛ esset actus. Dico ꝙ eo ꝙ est differētia specifica potentia materie p̄me nō sequitur ꝙ est act9: qꝛ differētie itrinsece potentiarū nō sunt actus: sed potētialitates: qꝛ dato ꝙ sit potētia nō esset potētia qꝛ vnūqdq3 est tale quale est fm̄ differētias specificā. etiaꝫ maxime deficit consequentia vbi aliquo distinguunt̄ ppter actū ꝛ in ordine ad actuꝫ simplr. ¶ Ad

Ad tertiū

tertiū dicēdū ꝙ differūt realiter modo quo dictuꝫ est supra per gradus specificos ꝛ in ordine ad actum.

¶ Distinctio XVIII. ¶ Questio I.

¶ In eodē quoqz paradiso mulierē formauit deus d̄ suba viri: sic post plātatū paradisū/hoīemqz in eo positū/ ꝛ post vniūsa aīalia ad euz ducta/ suisqz noib⁹ designata subnectit scriptura ꝛc.

Utrum rōnes seminales q̄ ponunt̄ p̄cedē gñationē in mā̄ sint realr̄ ipsemet forme que educunt̄ p gñationem ꝛ realr̄ differunt a materia. Et videt̄ ꝙ nō: qꝛ generatio esset alteratio.

Contra. aliter generatio eēt creatio. ¶ Dic gnq̄z. Primo disputabit̄ opio. Utrū forme q̄ p̄cedant in mā differunt realiter ab ipsa. ¶ 2° declarabitur ꝙ sic. ꝛ ꝙ modo medio declarationis soluunt̄ p̄cipue difficultates q̄ sunt in 3ria. ¶ 3° ingret̄. An in illa p̄suppōne qua in eē suis distictis p̄supponant̄ generatiōi vtrūqz sil' hēat rōnē subti gñationis. ¶ 4° descēdet ad formas accn̄tales cōes genito ꝛ corrupto. An ipe p̄cedūt in mā gñationē subalē ꝛ realr̄ dint ab ea. ¶ 5° ponēdo ꝙ sic. An materia includēdo ista accidētia sit subiectuz gñationis vel materia p̄cise excludendo ista accidentia.

Henri. Argᵐ pᵐ

Primus arti. An for' q̄ p̄cedūt i mā. realr̄ differāt ab ipa. Ubi dicūt qdā Hen. ꝙ nō/ qd pbāt sic. ¶ In for'. Aut illd qd acqrit̄ p gñationez (qd vocat̄ eē pfectū forme p̄cedētis) dat a for' p̄cedēte in mā fm eē tm: ꝛ tūc gñatio subalis nō eēt trāsmutatio in suba sz in eē ei⁹ nō sbale sz accn̄tale. qꝛ ab vna for' subali n̄ erit nisi vnū eē subale qd dat rei formā p suā subaz cū hz eē in mā. Aut illd qd acquirit̄ est aliqd supadditū for' p̄cedēti: qd est ipolē. qꝛ tunc

Argᵐ 2ᵐ

suba susciperet mag' ꝛ min⁹. ḡ. ¶ Itē. Cū foīa dat eē in actu. igit̄ posita tali latitudie formatū subm est ens actu an gñationē: ꝛ ita gñatio eēt alteratio. Qꝛ sola mā p̄supponat̄ gñatiōi ꝛ ꝙ est totū cōpoᵐ in po^a: pz. 1. meta. post p̄nᵐ. vbi Aris. ait sic. Impolē factū eē si nihil p̄existeret. ꝙ q̄daz p̄o ex necessitate existit palā: mā nāqz p̄o. inest. n. Et sic hec mā nō p̄e aliqd existere nisi mā. ꝛ tn̄ cōcedit aliqd cōpositū fieri. Un̄ omissis qbusdā argumētis qb⁹ pbat ꝙ for' nō pōt fieri de po^a passiua māe neqz fz nouū gradū. postea dicit in rn̄sioe ad argᵐ: ꝙ for' educit̄ de po^a māe. nō vt p̄existēs in mā. nec vt aliqd ipsi⁹ māe. sz inquātū mā nālr̄ fuit in po^a ad ipaz: ꝛ dicit ꝙ mā fuit in po^a ad cōpoᵐ tāq̄ incōpletū ad cōpletū. Un̄ dicit ꝙ mā vt est ens in po^a a q̄ for' est educibilis fuit cōpoᵐ in po^a. Qꝛ igit̄ gñatio est act⁹ terminat⁹ ad cōpoᵐ ꝛ mā (vt dictū est) vt exñs in po^a re^a gñantis est cōpoᵐ in po^a nālr̄. erit ꝯpoᵐ i actu p gnōnē: seqt̄ ḡ ꝙ gñatio nō ē creatio:

Argᵐ 3ᵐ

sz hñs totū p̄ducibile p̄cedēs suppōnē actioni sue. ¶ Itez. vt dicit/ p̄ductio for' non est creatio. qꝛ lz nihil fuit realr̄ in mā de ipa an̄ terminū gñatōis nec ipa facta sit de mā. qꝛ tn̄ nāli transmutatiōe educit̄ de po^a māe 3rio mō q̄z gr̄a fit in

Argᵐ 4ᵐ

aīa: iō ei⁹ p̄ductio nō est creatio. ¶ Itē. Qē creatū inquātū agēs trāsmutatiōe nāli potuit p̄ducere formā in cōpoᵐ p̄ductiōe q̄ nō sit creatio. qꝛ mā eēt in po^a nāli ad ipsam tn̄. Ergo in aliq̄ re creata in p̄n° mūdi: puta hoīe vel asino. acce pta mā p̄°. vt ordie originis. p̄or est for' in creatiōe ex ꝯpoᵐ (vt loq tur Aug. 1. sup ge. ca. 18. ꝛ. 13. cōfes. De h dis. 12. ar. 3. cū ipa vt sic fuit in po^a nāli ad forᵐ hoīs vel asini q̄tū fuit) a p̄te hoīs creabilis. ḡ actio vel p̄ductio for' hoīs in mā nō fuit creatio. sz nālis p̄ductio. Cōsequētia pz. Qꝛ arguit̄ ex eadē cā. Cōsequēs est ipolē. qꝛ tūc creatio p se nullū hēret terminū p se. Nō. n. totū p̄ductū. qꝛ illud foret p̄ductū p̄ductiōe nō creatiōe ex p̄missis ꝯcessis. Nō māz p̄ᵐ vt p̄or est ordie originis for'. qꝛ sibi vt sic nulla corrñderet subsistētia sz tn̄ eēt in via ad eē sz p̄ᵐ rez creataz est eē. Nō for' qꝛ mā fuit

3 Henri.

nālis ad ipaz ꝛ h facit ne sit creatio. vt dic̄. ¶ Cōtra istā viā diffuse hr̄ ar. 2. a medio vsqz in finē. ¶ Itē. Qd addūt ꝙ iō

Ad tertiū

nō est creatio lz fit ex nihilo. qꝛ transmutatiōe nāli deducit̄ ad eē. nō valet. Phi. n. oēs q posuerūt formaz fieri ex nihilo posuerūt ꝯsiter. ꝙ lz aliq̄ alteratio p̄cederet forᵐ subalē: tn̄ dixerūt ꝙ iductio for' subalis nō erat trāsmutatio nālis sed erat a datore foīaꝝ. Hoc pbat̄ p Cōmē. 8. meta. cō. 31. ꝛ. 12. cō. 18. Falsuz ḡ dicūt q ponūt forᵐ eē de nihilo ꝛ p trāsmutationē nālē. imo eo ipso negāt creationē eē transmutatonē

Ad q̄rtū

nālē. ¶ Itē. Cōtra h ꝙ dicūt ꝙ for' fit ex nihilo. qꝛ dicūt ꝙ nihil habem⁹ qd p̄cedit a q̄ fiat. nec vt dicūt fit ex mā: ꝛ certū est ꝙ entia nō sūt ex qb⁹ fieri posset qꝛ ista sūt p̄n° p̄°nāe. Ego arguo sic. Phs ꝛ Cōm. 1. phy. cō. 14. rn̄dendo ad Permenidē (quādo dicit ꝙ ex nō ente nihil fit) dicūt ex ente fit vnūqdqz. sed ex non ente fit p accidens aliqd: ꝛ vocat ex p̄sse illd nō ens p̄uationē. Un̄ dic̄ intelligēdū ꝙ an̄ nō ens fit ens nō fz ꝙ nō ens sz fz ꝙ aliqd ens n̄ ē ipolē. Ecce p̄ᵐ. s. ꝙ vnūqdqz fit ex ente. Et seqtur sz gñatio nec̄io est ex nō ente p accn̄s. ꝛ p̄uatio est p̄nᵐ gñatiōis p accn̄s. Ecce 2ᵐ. Arguo. Nullo mō fit ens ex ente nisi fz istū modū q̄ fit ens ex p̄uatiōe. ḡ ex termino oppoᵒ. Sz modus q̄ p̄ncipiata p opōnez fiūt ex p̄ncipijs est modus ali⁹ a mō q̄ fiūt a p̄uatiōe tāq̄ a termino opposito. ḡ factio p̄ncipiati ex p̄ncipijs est fm oēs

Opio 2°

modū ꝛ fz oīa p̄n° factio entis ex ente. ¶ Iō sūt alij Jacobus q dicūt. Qꝛ oēs for' que educunt̄ de mā p̄fuerūt in mā. nō tn̄ in eē potētiali q̄ sit eēntialis po^a. sz i eē reali habituali. Primo ośdunt ꝙ for' in po^a ꝛ in actu sunt vna res nō diuerse. Qꝛ act⁹ ꝛ po^a diuidūt ens ꝛ totū gen⁹ entis ꝛ q̄lz spēs entis. igit̄ diuidit̄ for' p actū ꝛ poᵐ. Sz diuisuz re^a diuidētiū suoꝝ est vna res. igit̄ ꝛc. ¶ Itē. Esse in po^a est mediū inter eē in actu. ꝛ eē nihil. Sz mediū positiuū est vtrūqz extremū si vtrūqz sit positiuū. si vo alteꝝ tn̄ sit positiuū mediū erit idē cū eo. Sz extremū positiuū for' i po^a est for' in actu ꝛ n̄ nihil. igit̄ for' i po^a ē ipsa foīa i actu. ¶ 2° ośdūt ꝙ for' saltē p̄existebat fm eē potētiale i mā. Qꝛ si n̄. foīa educeret̄ ab ext. ꝛ ita p creationē. Hoc pz. qꝛ si in mā nihil p̄existebat for' nec sic idea sepata ꝛ nouiter ꝯiūcta. igit̄ nouiter ex nihi

R s° incl.

lo ē facta. ¶ Nec vz dic̄ ꝙ qꝛ mā hz ordinē nālē ad forᵐ: iō nō ē ex nihilo: qꝛ vt tu dicis iste ordo nō ē for' nec p̄s forme. Nec vz dicere ꝙ nō est ex nihilo. qꝛ p̄supponit̄ mā disposita in q̄ recipit̄: qꝛ tūc aīa rōnalis nō crearet̄ eadē rōne nec gr̄a i aīa. ¶ Alij āt addūt istd argᵐ. Nihil petit p corruptiōez: qꝛ oīa trāseūt i po^a māe. Igr̄ nihil p̄ducit̄ p gnōnē sz totū p̄supponit̄. Cōsequētia pz. qꝛ icipit gñatio vbi terminat̄ corruptio. ¶ Itē ali⁹. Aut dāt. formā iduci in mā ꝛ educi de mā. Aut nō. Si nō. tunc cū aīa itellectiua iducat̄ in māz ipa eēt educta de po^a māe. Si sic. ergo formā educi de po^a māe nō est tn̄ eē in mā fz dispōnē. qꝛ aīa itellectiua iducit̄ i corpus dispoᵐ. Sz educi de po^a māe est eē p̄us in mā aliqd. ḡ. ¶ Itē. Cōfirmat̄ p Cōm. 8. meta. cō. 20. dicētē. Est h aliqd vnū qd p̄ in po^a est. post trāsfert̄ de po^a ad actū: trāslatio. n. ei⁹ nō largit̄ multitudinē sz pfectionē in eē. Infra. Nō. n. est h aliqd cātū ab agēte ab eo i qd agit: sz illd idē. s. ꝙ est sphera in po^a fit sphera i actu cū agēs extrahat ipz de po^a ad actū.

Secundus arti. Quō tales forme p̄cedant in mā. Et quō soluūt̄ difficultates in 3riū. ¶ Ubi p̄ sine p̄iudicio alicui⁹ teneo ꝙ q̄lz for' educēda de po^a māe p̄est in mā in q̄daz eē potētiali qd sit res differēs a mā: ꝛ q̄cūqz alia for'. Preest inq̄ in q̄dam eē potētiali. nō ꝙ excludat actualitatē eēntie ꝛ realitatis. sz fm ꝙ ē in po^a vt sit terminus foīalis p̄ductiōis. ꝛ ad h ꝙ formalr̄ informet māz. Vꝫ. g. ponat̄ ꝙ in p̄n° creatiōis mūdi de⁹ māz p̄ᵐ sub forma supficiei plane creasset. ita ꝙ fuisz sufficiēs sola ꝛ nulla for' fuisset actual' ꝛ foīal' termin⁹ creatiōis. ꝛ ꝙ sil' i ista creatiōe in q̄ supficies plana ita fuisset actualis ꝛ foīalis termin⁹ oēs fig' de mūdo accepissent sil' aliqd eē reale ꝛ qdditatiuū iter-

minatum

minatũ ꝛ potẽtiale in mã. sic Cõmẽ. in de subã orbis posuit dimensiones interminatas: ꝛ sm esse potentiale precedere formã substantialẽ in materia. His positis certũ est ꝙ mã pma solũ informaẽ actualr vnica forma (illa. s. que est actualis terminus: ꝛ formalis creationis.) ꝛ tñ cũ hoc stat ꝙ alie forme siue figure sunt res quedã ꝛ qdditates in essentia sua includẽtes ꝓprias actualitates ꝛ qdditatiuas. in potẽtia tñ ad esse actuale ꝛ formale. siue ad esse formalẽ ꝛ actualẽ. terminũ gnõnis etiã quelz alia forma realr differt a mã ꝛ qdditatiue. ꝛ quelz ab alia. Ita imagineẽ in proposito de pma mã respectu formarũ subaltũ. ꝙ in pn° nõ fuit actualr creata nisi sub vna forma sed oẽs alie forme accidentales ꝛ substãtiales quo ad eẽ potẽtiale ꝛ reale quo distinguebanẽ ad inuicẽ ꝛ a mã tũc recipiebãt. ¶ Hoc tñ notandũ. ꝙ foãs existere in mã distinctas ab ea põt intelligi duplr. Põt enĩ materia accipi duplr. Uno mõ vt est materia pma ꝛ subm cõmune formarũ. Alio modo vt est distincta per distinctas habilitates ad distinctas formas. Primo mõ est potentia remota. scdo modo est potentia ꝓpinqua respectu cuiuslz rei naturalis. Ista distinctio põt colligi a pħo ꝛ Cõmentatore. 12. meta. Ubi in principio per res innuit materiaz de pmo phy. quare ponunẽ tria pncipia nature ꝛ qualiter aliquid fit ex non ente ꝛ hoc precise a. 6. cõmento vsqz ad 10m cõmentuz inclusiue pertractat, ꝯcludens omnes opiniones in hoc ꝙ vnumqđqz fit ex nõ ente. i. ex ente in potentia. Et tunc ibidem resumit opinionem Anax. ꝛ vult contra eum ostendere. quomodo nõ qdlibet fit ex quolibet sed determinatũ ex determinato. Et tunc vult dicere ad propositũ. ꝙ hoc est ita: ꝙ nõ solũ ponere subiectum cõmune. s. materiã primã qđ est ens in potẽtia ex quo oĩa alia fiunt: sed opz ꝙ vnũqđqz fiat ex ꝓpria ꝛ ꝓpinqua potentia seu mã. ¶ Ad hoc sunt ista vba cõmẽti. 11. in pn° ꝯtinuãdo se ad ꝓcedẽtia sic dicit Arist. vult narrare ꝙ qũuis mã pma sit vna. tñ multa est in po° ꝛ habilitate. ꝛ ꝙ qdlz ens habet cum materia communi naturam propriam. Ecce distinctio. ¶ Item infra dicit. Et sicut soluitur questio ꝙ vnumquodqz ens fit ex nõ ente nõ. n. qdlz ens qđ fit. fit ex qlz ente i po°. Sz vnũqđqz entiũ fit ab eo qđ est in po° illud qđ fit. i. ex ꝓpa po°. ita ꝙ nũerus potẽtiarũ sit sicut nũer° spẽꝝ entiũ gnãbiliũ. ¶ Idẽ infra refert ꝯ Anax. ꝙ opz ponere tales potẽtias proprias ꝛ ꝓpinquas: ꝛ nõ sufficit ꝙ in illo cõi subiecto sit quedã cõis cõmistio formarũ: q2 vt dicit ꝯtingeret ei. s. Anaxagorisiti: ꝙ qlz fiat ex quolibet. ꝛ qñ non sunt mãe ꝓpinque ꝓprie vnicuiqz enti. Pz ḡ distictio de mã que est cõe subm: ꝛ po° remota ꝛ mã que est ꝓpriũ subiectũ, ꝛ po° ꝓpinqua ꝛ ꝓpria. De hoc magis clare. distin. 18. arti. 3. in fine. ¶ Imaginatio ergo istius positiõis est ꝙ oẽs forme in quodã esse ꝓprio ꝛ reali sz potẽtiali fuerunt a pn° in mã pma qñ ꝑ fuit creata. sub vna forma ꝯfusa. sm opionẽ Aug. ꝛ theologorũ. Uel sm opionẽ pħoꝝ. ab eterno. qñ deus de necessitate nature ꝓduxit mũdũ. Et hoc sic intelligẽdo. ꝙ tũc fuerunt in mã pma. in tali esse reali sed potentiali: vt mã pma est cõe subiectũ. ꝛ po° remota: nõ aũt vt est mã ꝓpria: ꝛ sic dicẽdo põt cuilz apparere ꝙ difficultates ꝯ istaz mãm sunt solute. ¶ Prio illa que querit qũo for° põt esse in mã ꝛ nõ formare. Patet videndo. Quia nõ est in ea sicut in ꝓpria po°. sed sicut in po° remota. Sed nunq̃ põt for° formare nisi ꝓpriã potentiã. Igitur stant sil. ꝙ forme sm realitates suas sint in mã: ꝛ eã nõ informant. Et qũo hoc possit esse ex pte mãe ꝙ mã pro tũc nõ sit nata iformari q̃tũ est a pte sui. pz sic. Quia certũ est ꝙ mã vt est subm cõe nõ est nata iformari p aliquã formã determinate spẽi. q2 tunc nõ esset cõmensuratio inter pfectibile ꝛ suã pfectionẽ: ꝛ sic nã egisset ociose. Igiẽ si tunc nata eẽt pfici per aliquã formã hoc eẽt p aliquã for^mam cõem vt dicit Cõmẽtator. 2. meta. cõ. 15. ꝙ aliqui putauerũt

Forã põt esse in mã ꝛ nõ informare.

mãm pmã esse corp° ita ꝙ corporeitas esset eius for° cõis. Et hoc est ꝙ dicit. si ita eẽt haberet formã ꝓpriã: sed hoc hz pro ipoꝛi (pmo phy. cõ. 69.) q2 vt dicit si hẽt ꝓpriã formã nullã aliã reciperet. Qđ ꝓbat: q2 qcqd recipit aliqd nõ recipit illud sm ꝙ est actu: sz sm ꝙ est in po°. Patet igiẽ ꝙ mã sm ꝙ est cõe subm quãtũ est ex pte sui nõ est nata eẽ fo^ata: ꝛ ꝑ ꝯñs si oẽs for° ponanẽ in ea sm realitates suas non erũt in ea actu iformãtes vt posuit Anaxa. sed solũ in po° entes accipiẽdo entes ꝑ pn°. ¶ Per illud idẽ saluabiẽ ꝙ gñatio nõ est alteratio. Quia Cõmentator ꝑ phy. eodẽ cõmẽto ex hoc deducit sic. Necesse est ꝙ mã p° sit in po° oẽs forme: ꝛ nõ habeat in subã sua formã ꝓpriã: q2 si esset aliqđ existẽs actu ꝛ hñs formã tũc gñãtio in subã esset alteratio: ꝛ forme essent accñtia. Tunc arguo ex opposito. Cũ ego pono foãs in mã pma in tali eẽ reali distincto: sed potentiali: ꝛ hoc arguit necessitatẽ mãe (vt est ꝓbatũ) vt sic nõ est nata informari p aliquã formã. Igiẽ qñ p agens extraheñẽ forme de mã pma q̃ est cõe subm ꝛ po° remota ꝛ vniunẽ potentie ꝓprie: sequiẽ ꝙ talis trãsmutatio de potẽtia ad actũ est vere gñãtio ꝛ nõ alteratio. Tertio põt saluari ꝙ generãs nõ est nisi remouens ꝓhibẽs cũ imaginati fuerim° ꝙ a pn° ꝓpria foã cuiuslz spẽi ꝛ indiuidui eẽt vnita ꝓprie po° ꝛ ꝓpinque in mã: sz tñ ꝑ tãto diceret actu nõ iformare: sed potẽtialr: q2 ꝯ̃ria forma actu informaret mãz. Uerbi grã. Si dicam° ꝙ foã aeris sit solũ in potẽtia ꝛ in mã aque ꝛ h sicut in mã ꝓpria. Sz ꝑ tãto dr eẽ ibi in potẽtia ꝛ actu non formalr q2 ꝯ̃ria foã. s. foã aque actu iformat istã mãz: ꝛ tũc apparebit hñ ꝙ gñãtis nõ eẽt nisi remouẽs ꝓhibẽs. Quia postq̃ ab initio fuit ibi imissa ꝓprie po° ꝛ ꝓpinque quãtũ fuit a pte sui ꝛ ẽt a pte mãe actu informabat: sed ipedimẽtũ erat ꝑ ꝑ presentiã ꝯ̃rie foẽ: ꝛ p ꝯñs vt sit gñãns nõ reqriẽ nisi ad remouendũ ꝓhibẽs. Sed in ꝓposito est totũ ꝯ̃riũ: q2 nos ponimus quãlibet formã in mã a pn° sicut in subo cõi ꝛ potẽtia remota: ꝛ nõ tanq̃ in subiecto sibi ꝓprio ꝛ potẽtia ꝓpinq̃: ꝛ p ꝯñs opz occurrere aliqđ agens qđ extrahat eaz de potentia remota ꝛ efficienter vniat eaz ꝓprie potentie. Sed talis actio (qua. s. aliqñ transfert de potentia essentiali ad actũ) cõiungiẽ ꝓprie potentie in genere substantie vocaẽ gñãtio substantialis. igiẽ ꝛc. ¶ Nunc sequiẽ de distinctionibus ex pte forme. Una est ꝙ cũ forma p essentiã suã sit actus. ergo per essentiã suã ꝯuenit sibi actus qđ est informare. Si ergo sic ingeniauit deus ꝛ nã ꝙ hoc esset pma dispositio nature ꝙ forma pmo vniret mãe vt est potẽtia remota: ꝛ sic ꝓhiberet informare. segẽ ꝙ pma dispositio nãe error nature. ¶ Sed hec difficultas soluiẽ sic. Quia dispositio nãe talis est. ꝙ pmo sit vnũqđqz aliqd in se p qđ est ens inter entia q̃ ipsuz sit aliqd in alio vel cũ alio. Igiẽ prius cõuenit forme esse eẽntia qđã aut actualitas quedã in se q̃ aliqđ actuare: sicut ex alio extremo prius cõuenit mãe substantiari p posse in se q̃ pfici ab alio. Et tũc vltra arguo sic. Et totus ordo nãe vt distinctus ꝯtra ordinem pfectionis est talis ꝙ prius vnũqđqz est aliqd in se in potẽtia q̃ in actu cõpleto: q2 in hoc distinguiẽ ordo nãe ꝯtra ordinẽ pfectionis. segẽ igiẽ ꝙ in pmis fundamẽtis que sunt mã ꝛ forma. ꝙ sicut mã suo mõ est prius in potẽtia q̃ actueẽ p formã. ita suo mõ forma prius est in potẽtia mãe q̃ actu informet. Et sic habeẽ ꝙ nõ segẽ. Forma est in se qđã eẽntia aut actualitas. igiẽ actualr iformat. Tũc vlteri° accedẽdo ad solõnẽ dubitationis. Dico ꝙ ꝓprius modus mãe est ꝙ postq̃ fuerit actuata p aliquas formas ꝓprias correspondentes aliquib° ꝓprijs potẽtijs in ea. ipsa adhuc remanet in po° vt introducanẽ in illas ꝓprias potẽtias alie ꝓprie for° p ꝯtinuas gñões ꝛ corruptiões. vt (vbi grã.) in gñõne elẽtoꝝ ꝛ mistoꝝ: ꝛ tũc est manifestũ ꝙ qñ mã sic stat in actu sub aliqb° formis: ꝛ sil est in po° ad alias diuersas foias: tũc po° illa nõ ꝓcedit actũ ordie nãe tñ

Generatio nõ est alteratio.

Du^a 3^a

Rñsio.

Forã qño prius ẽ in po° materie.

sed tēpore:longo eniȝ tēpore stat actu sub p̄mis formis ⁊ in po^a ad alias.Ergo ex alia pte ita erit. q̄ postq̄ȝ alique for̄e substātiales pfecerūt aliquas potentias ꝓprias mãe p̄me ⁊ ꝯstituerūt spēs ⁊ ind'iuidua poterūt sil' infinite forme in potentia esse in ꝓfunda capacitate mãe p̄me ⁊ ꝑ longū tēpus stare in po^a:⁊ post successiue corruptis formis p̄cedentibus ipse extrahi de ꝓfundo mãe ⁊ cōiungi ꝓprijs potētijs in ea ⁊ informare:⁊ ita p̄ma dispositio nãe est ꝯuenientissima qua ordinate forme p̄ sunt aliqd in se:⁊ in po^a mãe p̄me anteq̄ȝ informēt:⁊ totū ꝯrīū esset error nãe q̄ nō est nata ꝓcedere ō pfecto ad iperfectū.sed iperfecto ad pfectū. ¶ Tūc ex isto scōo ad formā difficultatis qñ dr̄.Forma p essentiā est act^a. ergo eēt error nãe q̄ eēt quocūqȝ mō in mã nisi statiȝ informet.Dico q̄ postq̄ȝ deus vel nã sic ingeniauit q̄ postq̄ȝ materia est formata ⁊ in actu ꝯstituta sub aliqua for^a subali q̄ nihilominus ipsa mã est in po^a ad alias formas ⁊ longo tēpore pōt stare in potētia ad alias formas:ita dico q̄ ex alia parte q̄ nō est error in nã.sed cōueniens dispositio nãe:q̄ postq̄ȝ for^a subalis actuauerit mãm poterunt alie forme stare in po^a in mã longo tēpore anteq̄ȝ reducant̄ ad actū informandi.¶ Ex p̄ma ēt deductione pōt clare rñderi.q̄ lȝ forme cōuenit p essentiā suā informare tñ nō ꝯuenit oībus formis s̄m qōlȝ sui esse p̄mo informare. Sed p̄ma dispositio earū est eē aliqd inter entia.⁊ esse solū in mã s̄m sua ꝓpria esse potētialia.⁊ hoc vt saluet̄ in eis ordo informare ꝯo posterius cōuenit eis qñ corrūpendo ⁊ generādo extrahunt̄ ꝑ agēs.¶ Scōa difficultas ex pte forme est.Qr cū for^a subalis p̄cessit in mã quo ad eē suū reale.ḡ nō acqrit̄ ꝑ gnōnē.⁊ ita esset agēs nouū sine nouo termino.¶ Rñdeo q̄ gnãtio subalis in hoc differt a creatione.qr creatio in termino a q̄ nihil p̄exigit penitus in essendo de termino ad quē.Sed generatio in termino a quo exigit aliqd de termino ad quē.s. eē potētiale.si igit̄ gnãtio nã lis ab ea differt ⁊ in termino ad quē nō pñt differre:qr tamȝ terminus gnōnis q̄ȝ creatiōis est aliqd positiuū in actu.nec in subiecto pñt differre qr q̄dam creationes exigunt subiectū:vt pȝ in creatione gratie ⁊ aie intellectiue.ḡ relinquit̄ q̄ gnãtio ⁊ creatio differunt in termino a quo:per hoc.q̄ in creatione illud qō est termin^a ad quē ipsuȝ in termino a quo creationis in se est purū nihil inter entia:⁊ illud qō est terminus ad quē in gnōne ipsum in termino a quo nō est purū nihil in se:sed in se est aliqd iter entia in suo genere.s.in gñe formarū.sed tñ erit solū in po^a respectu sui actus formalis q est iformare. ¶ Tunc qñ dr̄ erit noua actio sine nouo termio reali.Pȝ q̄ nō opȝ q̄ ista noua actio q̄ est gnãtio habeat nouū terminū ad quē.ita q̄ illud in termino a quo fuerit pure nihil sed hȝ nouū terminuȝ realeȝ cū eadē res que p̄ fuit sub vno gradu essendi.s.in po^a fiat in perfectiori gradu eēndi in termino ad quem.s.in actu.¶ Istā ꝯclōnē ꝓbo ꝑ oīa loca vbi de ista mã tractat̄ diffuse in pb̄ia p̄ per pb̄m p̄ physi.Quia pb̄s.⁊ Cōmētator ibidē cōmē.77.rñdent ad Parmenidem(qñ arguebat.Ex nō ente nō fit ens.igit̄ nō est po^lis gnō)⁊ dicūt q̄ ipo^le est q̄ genitū sit ens aut nō ens anteq̄ȝ generet̄ nisi ꝑ accñs.Qr aūt nō simpl'r:⁊ per se ꝓbant sic.Generatio aīalis ex aīali ⁊ entis ex ente nō pōt simpl'r esse:per gnōnē eniȝ transit̄ ad illud qō nō habet̄:⁊ aīalitas est in gnãto ꝑ positiuȝ.Si ergo aīal generaret̄ ex aīali s̄m q̄ aīal cōtingit aliqd trāsmutari in spēȝ eius qō hȝ in actu:qō est ipo^le.Et ideo necesse est q̄ oē qō natū est fieri aīal per se transferat̄ ex nō aīali. Arguo ideo.Est ipo^le aīal s̄m q̄ aīal generari simpl'r ex aīali s̄m q̄ aīal:qr cū aīal sit aīal formal'r per aīalitateȝ tunc aliquid transfert̄ in aliqd esse formale qō actu haberet ex rōne Cōmentatoris.Igit̄ si aīal fiat ex aīali per se:⁊ nō s̄ȝ q̄ preexistit actu ⁊ formal'r tale sed s̄m q̄ ptes aīalis preexistunt in ꝓprijs esse realibus potētialibus nō est impo^le per pb̄m ⁊

Du^m 1^m.

Rñso. Gnãtio ⁊ creatio differunt in termino a quo.

Cōmētatorē.Immo possibiliter attingeret:hoc est qō dicit aliter rñdendo ad Parmenidē cōmēto.78. dicēs. Induxit 2^m modū quo dissoluit̄ questio ista ⁊ dissoluet̄:qm̄ dicere ens esse aliqd aut ex eo fieri aliqd dr̄ duob^a modis. Quorū vnus est de ente in actu:alius de ente in potētia.Ens igitur generari ex ente in actu est ipo^le ⁊ falsuȝ.sequit̄ eniȝ ex hoc q̄ generatuȝ sit anteq̄ȝ generet̄:ens aūt generari ex ente in potentia est necessariū.ens eniȝ in potētia non est priuatio pura.Ex quo sequit̄ q̄ ens est ex nō ente qō non est p̄uatio pura.ex quo nō sequit̄ q̄ generatū sit anteq̄ȝ generet̄:⁊ hec sunt extrema cōtradictoria ex q̄bus seq̄t̄ questio. ¶ Arguo tñ mō vt habet̄ ex p̄missis.Pōt ens in po^a antecedere generationē qō mediat inter purū actū ⁊ purū nō esse.Sȝ posita forma in aliquo esse reali informatiuo tñ:nō actu iformante(qr nō hȝ corpus dispositū puta organicū)est in po^a ad perfecte informandū sicut mã vt iformet̄.Ergo isto mō pñt vtrūqȝ precedere generationē in ꝓprijs esse realibus. Uñ bene ꝓbat Cōmentator cō.79.in fine q̄ impo^le est q̄ mã sn nã esset formata:puta.q̄ haberet ꝓpriā formā ꝑ quā esset mã.qr tunc vt arguit nō reciperet formā nisi ens generaret̄ ex ente.cōmēto.69.ꝓbat idē eodē mō.Et etiā nūc statim corrūperet̄ cū aliā formā reciperet.⁊ ēt generatio eēt alteratio.Sed nullū istorū sequit̄ sed magis cōtrarium si sola esset in mã real'r:⁊ nō actual'r.Imo potential'r ad formādū. ¶ Iteȝ scōo arguo per.7.meta.t.7.ꝓbans ex simili q̄ solū cōpositū generat̄ in gnōne nãli nō forma nec mã.ait.Etiā ꝯo qō est spē esse oīno.si est generatio ex aliquo aliqd erit:oportebit enim semꝑ diuisibile esse qō fit ⁊ esse hec q̄dē h: ⁊ hoc:hoc.Dico aūt hoc q̄dem mãm.aliud ꝯo spēm.Arguo igit̄.Cū pb̄s ꝓbat q̄ generatio est ex aliquo ꝑ illud assumptū.Oportebit eniȝ diuisibile esse qō fit ⁊c̄.Aut accipit ibi qō fit pro eo.qō est in fieri per generationē:⁊ habet̄ ꝓpositū.q̄ in gnōne rei est mã ⁊ for^a ex q̄b^a fit generatio.⁊ h vt sunt diuersa.h ⁊ hoc.Aut accipit ibi qō fit p eo q̄ pfectū est ꝑ gnōnē:⁊ tunc nō ꝓbat q̄ gnãtio est ex aliquo.sed q̄ genitū est ex aliquo. Immo cū ista ꝓbatione stat q̄ generatio est ex nihilo:creatū enim vel ꝓductū ꝑ creationē est diuisibile in hoc ⁊ hoc.⁊ tñ creatio est ex nihilo.¶ Cōfirmat̄ per illud qō dicit pb̄s.infra.t.t.Semper opȝ preexistere mãm ⁊ spēȝ in q̄d ⁊ in qualitate.⁊ q̄titate⁊ in aliqs cathegorijs:nō eniȝ fit quale sed quale lignū aut aīal.Unde hȝ alia trāslatio.Opȝ inquit semꝑ q̄ materia sit ante ꝑ essentiaȝ ⁊ formā ēt.Ergo essentia forme est alia ab essentia mãe real'r in quocūqȝ instanti ponat̄ essentia formeqȝ essentie p̄ncipiorū in quocūqȝ priori ponant̄ esse sunt p̄mo se ipsis differentes.Sed vt dicit hic pb̄s.essentia mãe:⁊ essentia forme sunt ante gnōnē.Igit̄ sequit̄ q̄ mã ⁊ forma presupponunt̄ generationi ⁊ sunt in illa presuppōne real'r differentes. Dico tñ q̄ nō in esse actuali sed potētiali:⁊ hoc est q̄ dicit Cōmētator infra cōmēto.49.Impo^le est substantiā ex substantijs esse existētib^a sic vt actu:sed si in po^a duo fuerint erūt vnū. ¶ Tertio ꝓbat̄ ꝑ.8.meta.Hoc habet̄ supra in rñsione ad scōam difficultatē de forma.⁊ hoc est infallibiliter intentio Aristo.8.meta.versus finē.Ubi mouet q̄ōneȝ que est causa in hoc.q̄ cū oīa cōposita plures habent ptes qual'r fit vnū ex his dicens.Qr aliqd fit vnū ex ptibus essentialibus per essentiā,sicut sunt mã ⁊ for^a.statim eniȝ sunt vnū per hoc q̄ agens transfert istas ptes de potētia ad actū inducendo formā in mã.Tunc arguo.Questio Aristo.qua querit̄ quō ex partibus fit vnum.ipse ⁊ Cōmentator.rñdent q̄ per hoc q̄ agens supponit sibi istas partes presuppositas actioni agentis:quia si nō presupponeret non possent respondere.q̄ ex partibus essentialibus per agens fieret vnum:quia si non presupponit actum ex illis nō fieret vnū nec multa.qr agēs nō pōt agere sine presupposito.igit̄ presupponunt̄. Tunc

quero in illo ꝓoi ſuppõnis. Aut ſũt due eẽntie diſtincte mã
ꝛ forma: aut nõ. Si ſic/habeo ꝓpoſitũ. ꝙ forma in termino
a quo habuit eſſe reale diſtinctũ a mã ſed nõ informat niſi
vt in potẽtia. ꝛ certũ eſt ꝙ in termino ad quẽ informauit in
actu. ĝ iſta actio realis noua nõ habuit terminũ realẽ nouũ
quantũ ad totũ eſſe illius ſed ſolũ ſm nouũ gradũ ſ; quem
transfert̃ de po° ad actũ. Sed ſi nõ hoc. hoc eſt expreſſe cõ-
tra textũ: qꝛ textus dicit ꝙ hoc qdẽ eſt mã illud ꝰo forma:
ꝛ ſequit̃. qd ergo hui° cã ꝙ po° ens actu ſit preter additionẽ
nulla nanqꝫ eſt cã altera ei° ꝙ ponẽtes ſpherã actu eſſe ſphe
rã. Nota ꝙ añq̃ cõparat iſtas ptes ad faciẽdũ iſtas eẽ vnũ
dicit. ꝙ hoc qdẽ mã. illud ꝰo forma. ſed hoc ꝛ illud dicunt
diſtinctionez. Et hoc ẽt dicit expreſſius antiqua tranſlatio.
Alterũ eniz eſt mã. reliquũ forma. ℂ Ad hoc eſt cõmẽtũ
ibi penultimuz vbi loquens de iſtis partibus vt ſunt totuz
in potentia dicit. ꝙ ſunt vnum in actu ſic. ꝙ eſt aliquod qð
pᵐo eſt in potentia ꝛ poſtea transfert̃ ad actum. tranſlatio
eniz nõ largit̃ multitudinẽ ſed perfectionem in eſſe: arguo.
Si in termino a quo forma nõ fuiſſet pars diſtincta a mã:
ꝛ qñ forma ꝛ mã faciebant totũ in po°: ꝛ in termino ad quẽ
qñ totũ eſt in actu forma eſſet diſtincta a mã. igit̃ trãſlatio
largiret̃ multitudinẽ: qꝛ in termino ad quẽ for° eſſet res di-
ſtincta a mã nõ in termino a quo. Dico ꝙ ꝑ illud Cõmẽta-
tor nõ vult plus niſi ꝙ qñ mã ꝛ for° veniunt in cõpoſitionẽ
adinuicẽ ꝙ generãs nõ largit̃ multitudinẽ largiẽtẽ tertiaz
rez vnientẽ iſta. Sicut accidit in his q̃ fiũt vnũ per colliga
tionẽ vt clauo vel vinculo de qb° ſupra dixit in pn° capituli.
Et ꝰo nõ largiat̃ multitudinẽ qn for° in termino ad quem
pᵐo ſit res diſtincta a mã ꝛ nõ ante. de hoc nõ curat ibi Cõ

Inſtantia.

mentator. ℂ Cõtra. Illud ꝯcedit ꝓpoſitũ: qꝛ ꝯcedo tibi ꝙ
hoc eſt de pncipali intentione Ariſto. ibidẽ ingrere q̃lr par
tes ſunt vnũ in cõpoſito vt vniant̃ adinuicẽ: ſed tñ ad iſtaꝫ
intentionẽ ꝓbãdã ſupponit ꝙ ptes q̃ debẽt vniri in cõpoſi
to in ꝓprijs ſuis eẽ diſtinctis lꝫ i perfectis ꝑexigãt actũ agẽ
tis vt de textib° Ariſto. pꝫ. Si ĝ Cõmẽtator dꝫ ꝯcordari cũ
Ariſto. nõ dꝫ ſolũ ꝓpoſitio ſua eſſe vera de eo qð ſupponit
q̃tũ ad ſue intentionis ꝓbationẽ. Probatio igit̃ Cõmẽta-
toris dicẽs ꝙ trãſlatio nõ largit̃: itelligit̃ vtroqꝫ mõ. ſ. non
largiẽdo tertiã rez vnientẽ ptes. nec largiendo nouã formã
in termino ad quẽ q̃ nõ ſit in termino a quo. Et iõ Cõmẽta-
tor exponẽs ſe addit ſic. Nõ. n. eſt aliud cauſatuz ab agente
in eo ꝙ agit: ſed illud idẽ. ſ. ſphera in po° fit ſphera in actu.
tñ agens extrahit ipſuz de po° ad actũ. Ecce ipſe vocat cau
ſatũ hic illud qð eſt totũ in actu includẽs diſtinctas ptes ꝛ
illud in qð agit vocat totũ in po°: ꝛ tunc dicit ꝙ illud qð eſt
cauſatũ nõ eſt aliud ab eo in qð agit ſed illud idẽ. Igit̃ vult
ꝙ illud in qð agit qð eſt totũ in po° includit ptes realr̃ diſti
ctas ſicut totũ in actu. ℂ Quarto ꝓbat̃ ꝑ phm ꝛ Cõmen-
tatorẽ. 11. meta. cõ. 11. qõnẽ ſoluens: q̃re aliqd fit ex ente: ꝛ ẽt
nõ ente dicit. Queſtio ſoluit̃ ponẽdo ꝙ ens fit ex nõ ente in
actu ꝛ ex ente in po°: nõ eniz qðlꝫ ens fit ex qualibꝫ po° ſed
vnũqðqꝫ entiũ fit ex eo qð eſt in po° illud qð fit. i. ex ꝓpria
po°. Ita ꝙ numerus potẽtiarũ eſt: ſic numerus ſpẽꝝ entiuꝫ,
gnãbiliũ: ꝛ mã pᵐa eſt vna ſm ſubm. plura tñ ſm habili-
tates. Arguo igit̃. Unũqðqꝫ entiũ fit ex ꝓpria po°: ſed potẽ
tia ex qua fit forma nõ eſt mã: qꝛ pn° nõ ſũt ex alterutris: ꝛ
ſimplr̃ qðlꝫ cõpoſitũ eſſet ſimplex tñ vnã hñs eẽntiã. ſ. ma
terie ex qua ꝛ fieret for° ꝛ totũ cõpoſitũ nec ex po° alterius
generis eſt ꝓpria po° ſubẽ qꝛ ex nõ ſubſtãtijs nõ fit ſubſtã
tia. igit̃ fit ex ipſamet for° in po°. igit̃ for° pfuit in mã in eẽ
reali potẽtiali: actus. n. nõ variant eſſentiã. ℂ Itẽ Cõmẽta-
tor. 11. cõmẽto. diſtinguẽs opinionẽ Ariſ. ab opione Anax.
dicẽtis ꝙ gnãtio eſt extr̃° rerũ a miſto. ꝛ ꝯ opionẽ chꝛianoꝝ.
dicentiũ ꝙ agens creat totuz ens de nouo ꝛ de nihilo: dicit
Cõmẽtator ꝙ ſcḋa media eſt Ariſto. ꝛ eſt ꝙ agẽs non facit
niſi cõpoſitũ ex mã ꝛ forma. ꝛ hoc fit mõ mãm trãſmutan-
do eã donec exeat de ea illud qð eſt in ea de potẽtia ad iſtã
formã in actũ. ℂ Arguo. Cõmentator diſtinguit opionẽ ibi
Ariſto. dicẽs mediã inter opionẽ Anax. ꝛ chꝛianoꝝ. Sed opi
nio Anax. fuit vt ipſe innuit ibidẽ ꝛ hoc vult phs. 11. meta.
expreſſe ꝙ totũ pexiſteret gnõni in actu: ꝛ opio chꝛianorum
fuit ꝙ nihil pfuit ſꝫ totũ ex nihilo creabat̃. Uerbi ; fa. Uia
Ariſto. eſt media ꝙ totũ fuit in potẽtia quo ad mãm ꝛ for
mã: ita ꝙ vtrũqꝫ fuit aliqd (cõtra opionẽ chꝛianorũ q̃ dicit
totũ creari) ſꝫ in po° ꝯ opionẽ Anax. que ponit totũ in actu.
ℂ Itẽ. Ibidẽ ſeqt̃ in cõmẽto. Et in iſta opione. ſ. Ariſto. eſt
q̃dã ſilitudo dicẽtis. ꝙ agens nõ agit niſi ordinãdo cõgre-
gata. Sed agens apud Ariſto. nõ eſt ꝯgregans inter duo in
rei veritate: ſed extrahẽs qð eſt in potẽtia ad actũ. ꝛ q. ꝯgre-
gat inter potentiaz ꝛ actũ. ſed inter mãm ꝛ formã ſm ꝙ ex-
trahit potentiã ad actũ: ꝛ tunc in cõpoſito ſunt duo. ſ. mã. ꝛ
forma ꝛ aſſimilat̃ creationi inquãtũ illud qð eſt in potẽtia
fit in actu. ſed differt a creatione: qꝛ nõ venit ad formam ex
nõ forma. ꝛ ſilr̃ aſſimilat̃ latitationi aliqualiter. ℂ Intẽtio
ergo ſermonis eſt dicere ꝙ agẽs extrahit formã ꝯuenientis
de potẽtia ad actũ: ꝛ ſicut eſt de hoc infra: ita eſt in alijs acci
dentib°. ĝ agẽs nãle hꝫ ſilitudinẽ cũ cõgregãte. ex hoc ꝙ cõ
gregat inter potentiã ꝛ actuꝫ. ſ. mãm ꝛ formã extrahẽdo for
mã de potẽtia ad actũ: ꝛ ſequit̃ optima ꝯñtia. Igitur fuit in
mã in potẽtia ex qua extrahebat̃. Et ꝑ aliã ꝓpõnẽ Cõmen
tatoris actio nãlis differt a creatione: qꝛ foꝛa nõ venit ex nõ
forma, ſequit̃ iterũ optima ꝯñtia. Igit̃ foꝛa extracta de po°
mãe fuit realr̃ foꝛa. Ergo habet̃ pncipalis ꝯclo ꝙ realr̃ for-
ma fuit in po° mãe ante terminũ gnõnis. ꝛ hoc intelligẽdo
ipſaꝫ rẽ que eſt forma. Sed ipſa res q̃ eſt forma differt rea-
liter a mã ꝛ a quacũqꝫ forma alteri° rõnis. igit̃ ꝛc. ℂ Quin
to ꝓbat̃ ꝑ rõnẽ ſic. Forma cũ educit̃ de po° mãe. Aut inci-
pit eẽ aliqd de nihilo: qð nõ eſt: qꝛ ex oino nõ ente ipoſe eſt
aliqd eſſe. Aut de aliquo: ꝛ tũc aut incipit eẽ ex quacũqꝫ alia
potẽtia q̃ nõ eſt ipſa potẽtia forme: qð non eſt: qꝛ mã ꝛ foꝛa
ſunt pn° cõpoſiti. Sed ſicut pn° nõ pñt eſſe ex inuicẽ: ita nõ
pñt eſſe ex alijs. qꝛ tũc vt dicit Cõmẽtator cõmẽto. 42. idẽ
eẽt pnᵐ. Igit̃ ipſamet foꝛa incipit eẽ in actu ex ſeipſa in po°
ꝛ ita eſt res ſeipſa differẽs a q̃lꝫ alio añ gnõnẽ. ℂ Nota ꝙ
vtor iſtis terminis (aut incipit eẽ ex nihilo aut ex aliquo) ad
dñiaꝫ iſtoꝝ (foꝛa aũt fit de nihilo aut de aliquo) qꝛ iſtam ne
gant aliq dicẽtes ꝙ foꝛa nõ fit ſed cõpoſitũ. Or aũt hñ acci
pio. pꝫ ꝑ textũ Ariſ. p phy. 41. ꝛ 42. vbi dicit. Opꝫ eni neqꝫ
ex alterutris eẽ neqꝫ ex alijs. ℂ Itẽ. Or ꝰ dicit de pncipijs
ꝯtrarijs intelligendũ eſt de pncipijs eẽntialibus vt per rõnem
Cõmentatoris. Ita eniz incõueniens eſt ꝙ pncipiũ habeat
pncipiũ in pncipijs eẽntialib° ſicut in ꝯtrarijs. Sed ſi forma
que eſt pncipiũ rei nãlis inciperet eẽ ſub eẽ ſubſtractiuo de
mã haberet pnᵐ. igit̃ ꝛc. ℂ Itẽ. Or intelligendũ eſt de pnci
pijs eſſentialib° ſicut de ꝯtrarijs: pꝫ ꝑ Ariſto. per hoc ꝙ ꝓbat
ꝙ ſunt pn° ꝯtria dicẽs. Oẽs ponũt pncipia ꝯtria ꝛ hoc rõna-
biliter: ꝛ arguit accipiẽdo maiorez que eſt de pncipijs in cõ
muni. ſ. ꝙ nõ ſunt ex inuicẽ nec ex alijs ꝛ oia ex illis: ꝛ tunc
accipit in minori. ſed iſta inſunt cõtrarijs pᵐo pn° ſunt cõ-
traria. Sed planũ eſt ꝙ nihil ꝓbãt hoc niſi maior ſit vlis
de his que ſunt ꝓpria pncipijs inquãtũ pncipia: ꝛ ita oĩbus
pncipijs. Immo ſi reſtringas pncipia ꝯtria erit petitio pnci
pij. Igit̃ ſi ſaluet̃ argᵐ Ariſto. intelligendũ eſt de pncipijs
eſſentialib° ſicut de ꝯtrarijs. ℂ Hec eſt expoſitio Cõmẽtato-
ris. cõ. 41. ꝛ cũ declarauit iſta ꝓpria in pncipijs demonſtra
uit illa eẽ in ꝯtrarijs. ſed iſta demõſtratio nulla eſſet. imo petitio
niſi maior eẽt cõis pncipijs in cõi. igit̃ ꝛc. ℂ Dices ꝙ Ariſ.

Inſtantia.

dicit ibi. Prin° ob id qð ſũt ꝯtria nõ ſũt ex alterutris. igit̃ re-
ſtrigit ſe ad pn° ꝯtria. ℂ Rñ° ꝙ nõ ſe reſtringit ad pn° ꝯtria

Reſpõſio.

ſed ad minorẽ quã aſſumpſit de pncipijs ꝯtrarijs. ſ. ꝙ his inſũt

cōditiones pncipiorū pbande. Uñ expresse ibi apparet q maiorē q̄ regrit de pncipijs in cōi. s. q non sunt ex alijs. nec ex inuicē. assumit tanq̄ per se notam. sed q hec insunt 9rijs nō apparuit notū: et ideo illud spālr ibi pbauit. non igit est hoc dictū se ad pnª 9ria restringendo vt supra patuit: sed du

Instantia

biā minorē pbādo. ¶ Dices saltē phs solū exprimit de pn cipijs 9rijs q nō sunt ex inuicē. igit psumit q nō itelligit d

Rñsio.

alijs. ¶ Rñdeo. Presumit 9uū: qr Cōmētator. ibi cō. 42. introducens illā maiorē que est de pncipijs in cōi dicit sic. Notū est enim vt pnª nō fiant ex inuicē vbi alia lra hz. Opz aūt pnª nō ex alterutris esse. supple. q si sic. tunc erit idē pn cipiū. et nō pnª sil. igit pz q tam de essentialibº pncipijs q̄ 9trarijs tenet intentio Aristo. ¶ Cōfirmat pncipalis ratio. Cū enim 9cedit a phis q forma educit aut extrahit de poª mā: quero ly de. Aut dicit ordinē tm. et hoc ordinem precise negationis vt hic creatura fit ex nihilo. Aut dicit ordinem tm sil substractū negationi. vt loquit phs pmo phy. q albū fit ex nō albo. i. ex albo in potētia. Si p mō est plane creatio. Si scdo: tūc quero qd est illud positiuū de quo sicut de substracto negationi ipsa forma accipit esse qn extrahit de poª ad actū p agēs. Aut mā. Aut ipsamet forma. Aut aliqd aliō ab vtroqz. Si ipsamet forª habet ppositū. Si mā aut aliud ab vtroqz: hoc falsum: qr tūc pnᵐ erit ex aliquo alio (vt arguit phs) qd est ipoīe tam de pncipijs ēēntialibº sicut de pncipijs 9rijs est ipoīe: qr vtrobiqz segt q pnᵐ nō erit pn cipiū. vt arguit phs: et Cōmētator. 42. et 52. ¶ Et considera bñ istā rōnē de esse. Planū est. n. apud quoscūqz videntes in hac mā q hoc est falsum tam de pncipijs essentialibus pmis q̄ de 9rijs. q pnª fiant ex alijs. Sed eque impoīis est ista. Principia sunt ex alijs aut q accipiunt esse ex alijs. sicut ex aliquo substracto. sicut hec. q fiunt ex alijs. Igit eque bñ cōcedo argnēdo q forme nō accipit eē de alio sicut de substracto sicut q forma nō fit ex alio. pbatio minoris. Quia si pnª accipiant esse ex alio aut si fiūt ex alio ita bñ. sequit q pnª nō sunt pnª aut q pma nō sunt pma sicut si pnª fiunt ex alijs et illud est totū impossibile phi et Cōmētatoris. g̃ eque ipoīe habet vtrobiqz. ¶ Itē. Actus et poª nō variant essentiam. et ista ppositio ita vera est de toto in poª: et de toto in actu sicut de parte in poª et pte in actu. eque enim est hec vera hō in poª: et hō in actu nō variant essentiā: sicut mā in potentia et mā in actu nō variant essentiā. Sed compositū in actu est res diuersa et rem diuersaz includēs ab āa mā sola. Ergo illud potentiale ex quo fit totū cōpositū nō est mā sola sed rem aliā includēs. s. formā. Et istam rōnē innuit phs 12. meta. cōtra Anaxa. et Empedo. de Democrito dicēs. Cū duplex est qd transmutat aut ex poª ente in actu ens: vt puta ex albo in poª in actu albo. Quare ex ente oia fiunt. poª 9o ens ex ente vero actu et hoc 9 Anax. Unde Cōmentator ibidē cō. 8. Aristo. dicit cū ens duobº modis di. aut poª. aut actu: ergo trāsmutatio est ex ente in poª ad ens actu. in illa spe transmutationis sicut transmutatio ad albū in actu ex albo in poª: et transmutatio ad hāc subam et ista suba in poª: et silr in gnōne et corruptione. Et intēdebat Aristo. q esse trāsmutabile fit ex illo mō pdicamēti valent. Nota q exēpla phi et Cōmentatoris: taz in gñe sube q̄ accidētiū q totū in actu fit ex se toto in potētia. s. mā et forma nō ex altera parte tm: scilz mā.

Arnª pº ad scdm.

¶ Per hoc rñdet ad 2ᵐ argᵐ Henri. q gnātio est alteratio. Uerū est si precederent in actu. si aūt in poª nō sequit. Qualr hoc posset eē supra dī in fine positionis.

Ad pmū

¶ Ad pᵐ qn querit qd est illud esse qd forma hz in termino generationis. Aut aliqd extra essentiā forme. aut aliqd additum essentie forme. Dico q neqz sic neqz sic: sz gdā gradus eēndi forme: qd pōt intelligi duplr. Uno mō sic q cūz albedo que prefuit in actu auget sm opinionē que ponit q precedens gradus nō corrumpit. verū est tunc q albedo auget p gradū in essentia et nō in gradu essendi (qualr nūc est in isto gradu essendi q est esse actu) et ita fuit pmo propositū. Alio mō quādo albedo que prefuit in poª fit actu albedo, tūc auget albedo sm gradū essendi et non sm gradum in essentia: isto scdo mō est de forma substātiali in gnōne. De hac materia lib. 3. dis. 10. arti. 5. et 6.

Dubium.

¶ Dubitat tm. Cū tota rei quidditas precedat gnōnē: quare leo vel asinus nō bñ dicunt res anteq̄ generent.

Rñsio.

¶ Dico q qr ens in potentia sicut nō dat esse simplr sic non denominat. Et hoc est qd dicit Cōmentator. 2. phy. cō. 11. Nihil dicimus habere nāz aut esse nāle dum fuerit in potentia et nō habuerit in actu istā naturam. Uerbi grā: qm qcqd est in potētia caro vel os nō dicit hre naturā carnis vel ossis donec recipiat formā carnis aut ossis per quā rñdet et ex qua fit distinctio. et idez de ente actu. Arguo aūt certū est q Cōmentator logt de oi poª que precedit actū formalē: loquit enim de potētia que precedit carnē sz suaz formā sm quā distinguit formalr ab esse sm suā formā. Si igit iste forme presint sm esse reale: qr tn nō sunt in subiecto sm debitam dispositionē ad ppriū esse formale poterunt sic manere in subiecto in potētia ante omnē generationē et nō denominare subiectuz formalr. Igit esse reale forme in aliquo nō est esse formale eiusdem speciei.

Dubium.

¶ Dubitat scdo quare in materia magis inducitur vna forma q̄ alia cum post precedētis forme corruptionē sit indifferēs.

Rñsio.

¶ Rñdeo q hoc est pper ordinē quē hz mā ad agentez: vnde Cōmentator. 2. phy. cō. 48. ponit p quocūqz. Si ergo potentia actiua ad vtrūlibet ponat qd nulla actio prouenit ex ea. Igit cū ibidē vult ostendere q cōtrariū est in potentia passiua dicit. q mā pma parata est recipere duo 9ria eq̄liter: sed illud cōtingens nō hz causas agentes ista 9ria in oi tēpore equalr. igit intendit dicere q mā pma semp est idifferens eq̄liter ad oēs formas s3 diuerse recipit pper agēs. Et hoc est qd addit. Unde necesse est q iste actiones attribuant agenti. s. qui facit alterū cōtrariorū in pluribº. De h infra. dis. 23. arti. p in solone tertij argumēti alterº opionis.

Tertius articulus. An vtrūqz sil. s. mā et forma in potentia. sit subiectū generationis. vbi per rōnez pbat q sic. Generatio. n. nālis est pcessus de ente in potentia ad ens in actu: sed in termino gnōnis totū cōpositū est ens in actu. ergo totū illud qd est terminus pmo erat in potentia: sed qd est in poª et per generationē vadit ad actuz est subiectū. igit 7c. ¶ Itē. Forma non est totus terminus in actu. ergo mā nō est totū potentiale siue subiectū. Consequentia pz. q sicut quo ad quo: ita qd ad qd. Sicut igit forª est terminus formalis tm: et ita q quo in genito et totū genitū est. q. qd ita mā est quo totū subiectū potētiale. Sed totū cōpositū in potētia est totū qd. ¶ Itē. Agens nāle presupponit pncipia ex qbº pducit et hoc sm esse distincta vt pbatū est artic. 2º. Sed illud positiuū qd presupponit gnōni sicut illud ex quo est subiectū. igit vtrūqz pncipiorū simul est subiectū. ¶ Scdo per auctoritates phi. 5. phy. arguitur sic. Qd mouet est, qd generat nō est (et in isto passu loquit de subiecto motº et mutationis) quero ergo. Aut ly qd in minori sumit pro toto pducto in effectu: et tunc minor falsa qr q actu est pductū est. Aut p mā tm: et tunc est falsus sensus ppositionis: qr significat: mā est subiectū qd generat. et hic sensus est falsus et contra phm. 7. meta. vbi vult q nec mā nec forma gñat sed cōpositū. Aut pro toto potētiali: et tunc sensus est verus. s. q totū cōpositū in poª est subiectū et trāsmutat de potētia ad actū p generationē: et sic habet ppositū. Tenendo g̃ istā 9clonē. dico q mā est subiectū respectu forme subalis que est formalis terminus gnōnis: sed cōpositaz in poª. s. mā et forma vtrūqz sil vt in poª est subiectū generationis respectu cōpositi in actu. qd est terminº adeq̄tus generationis. ¶ Primū pbo sic p regulā phi p phy. Cōtra-

Mri qdo ē subm gnōis. For^a qdo ē subm gnōis.

ria q̄ sunt p̄uatio ⁊ forma hñt idē subm. Sed p̄uatio forme
subalis: puta in aia. hʒ mām p̄mā p subiecto vt ibi ꝯuincit.
igit̄ for^a subalis hʒ mām p̄mā pro subiecto. ¶ Scdm pbo
sic. Priuatio ⁊ for^a hñt idē subm: sed cōpositū in actu hʒ pri
uationē sibi oppositā nō ꝯpositū in actu: puta aial fit ex nō
aiali. vt ibidē dicit phs. Ergo illud idē qd subijcit̄ ipsi esse
in termino ad quē cōpositi illud idē fuit subm in termino a
quo ⁊ in tota gnōne. Sed certū est q totū cōpositū subijcit̄
⁊ nō sola forma ipsi esse in termino ad quē compositionis.
Igit̄ totū fuit in termino a quo sub p̄uatione ⁊ subiectū ge
nerationis. ¶ Itē. Illud est subiectū qd manet in tota trans
mutatione ⁊ in vtroqʒ termino. Sed ptes cuiuscūqʒ cōposi
ti sunt hʼ. igit̄ ⁊c. Un̄ Cōmētator p̄ phy. c. 41. vsqʒ ad. 43.
dicit. Cum Aristo. declarauit in gn̄atione simplici (puta al
bedinis ex nō albedine) q vnūqdqʒ fit ex suo ꝯ̄rio ostendit
illud in gnōne cōposita in qua vnū fit ex pluribʼ vno. Un̄
Cōmētator cōmēto. 41. Necessariū est eniʒ vt oē cōpositū
fiat ex nō cōposito: sed nō ex quolʒ nō cōposito: sed ex non
cōposito terminato. ⁊ ex aliquo nō cōposito cōpositione do
mus sed sepato: tūc arguo. Illud nō cōpositū terminatuʒ in
quo est p̄uatio ꝓpria illius cōpositi est ipsuʒ cōpositū in po
tentia. Si igit̄ cōpositū in actu fit ex illo nō cōposito. vt di
cit Cōmentator. igit̄ cōpositū in actu fit ex cōposito in potē
tia. Sed illud cōpositū in potētia dicit vtrāqʒ ptē. s. māmꝫ ⁊
formā ēt ipsuʒ cōpositū in po^a fuit in vtroqʒ termio q̄tū ad
essentiā suā quā hʒ ex ptibʼ eēntialibʼ (qꝛ eē in actu qd hʒ in
termino ad quē. ⁊ esse in po^a qd hʒ in termino a quo nō va
riant eius essentiā) ⁊ fuit etiā subiectū trāsmutationis: qꝛ po
nit̄ illud qd fuit trāslatū de potētia in actu. Igit̄ vtraqʒ ps:
scilʒ mā. ⁊ forma fuerunt in tota trāsmutatione. ¶ Hoc idē
vult Cōmentator. 2. phy. cō. 10. Est vnus modus eorū s̄ʒ q
nā di. s. mā subiecta oībus formis: qm̄ nō p̄ma est cōposita
ex mā ⁊ forma: qm̄ vnūqdqʒ entiū hʒ p̄ncipiū motʼ ꝓpriū
preter cōe. sed hoc nō est mā p̄ma sed cōpositū est. igit̄ ha
bens nām nō nā: sic igit̄ arguo. Cōmētator distinguēs subʒ
cōe cōtra subiectū ꝓpriū cōcludit q mā p̄ma est subiectuʒ
cōe respectu oīum formarum: ita. s. q ipsa materia est illud
qd est in potētia ad oēs formas. sed nō sic q sit illud qd est
po^a ad essendū hoc ens ⁊ hoc aliqd. sed ibi est subm ꝓpriū
respectu huius esse vt dicit qd nō est nā simpliciter. Sed hñs
nām ⁊ cōpositū in po^a. ⁊ hoc est directe ꝓpositū qd volo di
recte. g. ¶ Itē. Ista ꝯclō optime pbat̄ per pbationē quaʒ
inducit Cōmētator qn̄ dicit. q vnūqdqʒ entiū hʒ p̄n^m motʼ
ꝓpriū necesse est ⁊c. Sed nec p̄ma mā ex se ipsa nec ex qua
cūqʒ potētia aut aptitudine in ea hʒ p̄ncipiū ꝓpriū quo de
terminat̄ ad hoc q moueat̄ ad fieri hoc ens aut hic aliqd.
Sed totale potētiale ex se ipso inq̄tū est potentiale ad esse
s̄m aliqd ipsuʒ. est qd determinat̄ ad esse hoc aliqd. Igitur
potētiale totū q est habēs nām ⁊ nō nā est subiectū ꝓpriū
respectu huius esse hoc aliqd ⁊ non subiectū cōe. Et hec est
conclusio Cōmentatoris.

Quartus articulus. De quo sit vna p̄ncipalis qd an
scilʒ forme accn̄tales precedāt in mā sui ge
nerationē ⁊ realr̄ ⁊ differāt a mā. ¶ Dicunt qdā q sic. Qꝛ
cum corpʼ asini deducit̄ ad esse sensitiuuʒ in tali corpe mā
preexigit esse organicū qd nō est sine q̄litate ⁊ quātitate: q̄li
tas igit̄ ⁊ quātitas precedūt ibi gn̄ationē. ¶ Cōtra. Si sic.
igit̄ for^a subalis nō cōiungit̄ imediate mãe nude in gnōne
sed ois mutatio vbi est cōiunctio forme mediātibʼ acciden
tibus est alteratio. igit̄ generatio est alteratio. ¶ Itē. Acci
dentia nō hñt esse actuale ⁊ informatiuū nisi in ꝓprio subie
cto: sed cōpositū solū ⁊ nō mā est subiectū accidentiuʒ per
phm. p̄mo phy. mā cū forma est cā accidentiū q̄ sunt ⁊ que
fiunt in ea. ¶ Itē. Propria potētia cuiuslʒ gnōnis p̄mo est
respectu ꝓprij actus illius gnōnis: sed mā est potentia sub

Opio p^a.

Opio 2^a.

stantialis in genere substātie ⁊ forma actʼ subalis. igitur ⁊c.
¶ Itē. Sicut esse p se est p̄us esse p accidēs: ita esse simplr̄
est p̄us q̄ʒ esse s̄m qd: sed esse per formā substātialē est esse
simplr̄. ⁊ esse per formā accidentalē est esse s̄m qd. igit̄ ⁊c.
¶ Ista sunt argumēta Hodo. qdlibet. 6. q. 5. circa mediuʒ. ⁊
Aluer. quolibet p̄. q. 10. circa mediū: ⁊ ambo volūt q dimē
siones nō p̄cedāt formā substātialē in mā. Et volunt q ista
accidētia que ponunt̄ stare in esse potētiali nō sunt eadem
numero in generato ⁊ corrupto: ⁊ precipua ratio Hod. est q
totū cōpositū est subiectū eorū ⁊ nō materia: ⁊ ideo corru
pto subiecto corrumpunt̄. ¶ Sed cōtra Cōmētator p̄mo
phy. cōmēto. 63. dicit q necesse est q iste tres dimensiones
que dicunt̄ corpʼ ⁊ vident̄ semp esse insepabiles ab ipso ⁊
eedē sunt accidētia. Ecce qd sūt eedē numero. ¶ Itē. Mā
eadem numero manet eadem numero in generato ⁊ corru
pto. ⁊ ipsa de se est indifferens. ⁊ cōmunis ad oēs formas: ⁊
qualitates symbole: ⁊ accidentia in genere qualitatis indif
ferenter se hñt ⁊ cōia sunt ad oēm formā substātialē genera
bilē: ⁊ corruptibilē: vt habet̄ lib. p̄mo dis. 29. ar. 5. ⁊ dis. 42.
diffuse. ¶ Dico ergo ad qōnē q accidentia de genere q̄ti
tatis ⁊ qualitatis. ⁊ q̄titatis maxime que vocat Cōmenta
tor dimensiōes interminatas necessario precedūt inductio
nē forme in mā. ⁊ post inductionem manent eedem nume
ro. Hoc totum diffuse pbat̄ lib. p̄ dis. 42. arti. 2. ¶ Ubi est
sciendū q eadē accidentia manere eadē numero pōt dupli
citer intelligi. Uel eadē numero numerositate essentie. Uel
eadem numero numerositate esse. Primo mō manent eadē
numero. nō scdo mō. Qd pbat̄. Quia a maiori est rō. mate
ria p̄ma manet eadē numero numerositate essentie in gene
rato ⁊ corrupto: qꝛ est indifferens ad oēs formas. Sed s̄m
phm p̄mo de gnōne mā p̄ʼ nō manet eadē in genito ⁊ corru
pto numerositate esse. Igit̄ cū qualitates symbole ⁊ q̄tita
tes sint indifferentes ad oēs formas mãles pñt manere ⁊c.
¶ Sed intellige q manere sic eadē numero. est manere in
quodā esse potētiali. sicut mā (de hoc lib. p̄^o dis. 42. arti. 4.)
⁊ isto mō pñt cōuenienter vocari dimensiones intermina
te: qꝛ sic nō terminant̄ per formā actuantē ⁊ terminantem.
¶ Sed cōtra. Cōmentator p̄mo phy. cō. 29. dicit sic. Ma
nifestū est q est ipoīe q accidentia separent̄ a corporibus.
q si separent̄ erunt accidētia existentia per se ⁊ erit sic al
bedo existens p se ⁊ sine indigētia ad hoc q sit in corpore
⁊ accidentia vlr̄ nō erunt in subiecto: qd est ipoīe. Arguo
igit̄. Qn̄ Cōmentator dicit. q si accidētia separent̄ a subie
ctis sequit̄ q existerent per se: hʼ ꝯ̄ntie imaginatio vi sup
hoc fundari. q cū p̄mo fuerūt in isto subiecto ⁊ post insunt
alteri. q est dare aliqd instās in quo migrarēt de hoc subie
cto in aliud subiectū q tunc per se existerēt. ergo. ¶ Dico
q per se existerent si pro instāti migrationis haberent esse
actuale. sed dico q tunc stant cuʒ quodā esse potentiali tn̄.
Un̄ Cōmentator. 63. vel. 64. cuʒ dicit q dimensiones sunt
inseparabiles a materia. ⁊ q ipoīe est mām denudari a cor
poreitate addit. Tamen peccat q ponit illud qd defert di
mensiones subiectū habens formā in actu: sicut existimauit
Auic. Et illud esse potentiale earum dʒ sic imaginari. q sicut
materia p̄ma qn̄ exuit̄ vna forma per corruptionē ⁊ sic re
linquit̄ medium inter formā inducendā pro illo signo ordi
nis nature retinet essentiaʒ suā qua erit aliquid inter entia:
⁊ tamen pro tunc actualr̄ non existit sed est in via ad existe
re. Eodē modo debet imaginari de accidentibus cōmunibʼ
genito ⁊ corrupto. Quia tunc retinent essentias suas: sʒ actu
nō existunt sed sunt in via ad existere. Ista pulchrius decla
rant̄ in locis supra notatis. ¶ Sed dubium est quomodo
saluabitur generatio. ⁊ ideo ponitur alius articulus.

Quintus articulus. An mā sit subm gnōnis includen
do accn̄tia vel excludēdo. ¶ Ubi est duʒ.

Cō 2^am opinionem.

R. 1° formalis.

Accidētia eadē nō manent in genito s̄ʒ eē ētiale.

Instātia.

R. 1°.

ꝙ mã vt est subiectũ in gnõne sub̃ali nõ includit ipsa accidẽtia sed ipsa for͛ ꝯiungit̃ mãe nude ⁊ nõ mediantib⁹ illis accñtib⁹. Si.n. mediãtib⁹ illis accñtib⁹ ꝯiungeret̃ ⁊ nõ ꝯiũgeret̃ mãe nude, tũc esset v͛a alteratio: sicut est cũ gñant̃ accidẽtia: q2 ipsa generant̃ mediãte actualitate forme ⁊ nõ immediate. ¶ Qz aũt fit sic fm mentẽ Cõmentatoris. s. ꝙ maneat sub illis dimensionibus sed nõ fit subm mediãtib⁹ illis. ostendit Cõmẽtator p̊ phy. cõmẽto. 63. vbi ostẽdit dr̃iaz transmutationis sub̃alis ⁊ accidẽtalis ⁊ dicit. Generatio substãtialis fit in pura sub̃a mãe. ⁊ ꝯñter addit qd̃ illud qd̃ defert trãsmutationẽ ⁊ est idẽ numero ⁊ est corp⁹ demonstratũ: videm⁹ enĩz idẽ corpus trãsferri de corporeitate vel carneitate in terrestreitatẽ. sicut ab albedine in nigredinem arguo hic fm mentẽ Cõmentatoris. corpus quãtum põt esse subm transmutationis substãtialis vel accidẽtalis: ⁊ sic habet̃ p̊m. ꝙ mã manet sub illis dimẽsionibus: sed nõ recipit mediantib⁹ illis. naz transmutatio est in sub̃a mãe. vt dixit superi⁹. ¶ Itẽ. Qz per istũ modũ salueť gnãtio sub̃alis põt ꝓbari per rõnes qb⁹ Cõmẽtator ĩfra cõmẽto. 69. ꝓbat mãz nõ habere ꝓpriã formã. Quarũ vna est. ꝙ tũc esset existẽs in actu: ⁊ generatio esset alteratio. ⁊ forme essent accidẽtia. ¶ Mediũ aũt q̃re seq̃t̃ gnãtionẽ esse alterationẽ, est: quia forma que esset ꝓpria mãe daret esse actu ⁊ alia que superueniret nõ posset mediare inter istã ⁊ mãm dando esse formale ⁊ substãtiale actuale. Sed in ꝓposito ponit̃ ꝯriũ. ponit̃ enĩ forma quã educit generãs de mã imediatius vniri materie q̃ q̃titas q̃ p̱fuit. ¶ Itẽ 2ª rõ Cõmẽtatoris est ista. Quicqd recipit aliqd nõ recipit nisi fm ꝙ est ipsuz in potentia nõ fm ꝙ ipsum in actu igiť mã nata est recipere oẽs formas: necesse est vt sit in po͛ oẽs forme. ⁊ ꝙ nõ habeat in po͛ suã formã ꝓpriã que est ꝓpositũ. Sed in ꝓposito saluat̃ cum hoc ꝙ q̃titas interminata est in mã ipsaz mãm esse vere in po͛ ad formas substãtiales q̃ imediatius recipiunt̃. ¶ Itez tertia rõ Cõmentatoris est. Si mã haberet ꝓpriã formaz nullã aliã reciperet ipsa manente sz statim corrumperet̃ q̃ cito alia for͛ gñaret̃. Sed q̃re, nisi q2 ꝓpria for͛ nõ ꝑmitteret aliã imediatius adherere mãe: sed hñ permittit̃ q2 q̃titas innata est existere in mã mediante alia interiori sub̃ali. igiť ⁊c̃. ¶ Per ista pz ad oĩa argumenta in oppositũ: vt pz applicãdo. Qz accñtia ꝓpria forme inducẽde p̱cedere ipsaz formã nã vel duratiõe est ipoĩe: q2 ꝓpria passio p̱supponit subiectũ vel formã sub̃alẽ cui⁹ est passio. Qz tñ accñtia cõia cuiusmodi sunt dimensiones interminate maneãt in aliquo signo nãe. sed nullo signo durationis in mã sine for͛ p̱cipue in esse potẽtiali (vt supra dictũ est) nõ est ipoĩe magis q̃ si poneret̃ ꝙ mã nuda q̃ est cõe subm gnõnis in aliquo signo nãe maneret nuda sine oĩ for͛: non tñ in aliquo signo durationis quorũ alterũ nec̃iuz est ponere fm oẽs opiõnẽ.

¶ Solent queri plura de primo hoĩs statu ante peccatum. s. qualis fuerit homo priusq̃ peccaret. ⁊ in corpore ⁊ in anima. mortalis an imortalis, passibilis an impassibilis ⁊c̃.

In distin. 19. agiť de morte hoĩs. vbi quero. An for͛ sub̃alis hominis sit nãľr incorruptibilis. Et vĩ ꝙ nõ. Nã 3º de aĩa dicit pħs. Intell's passiuus corruptibilis est. Ubi dicit Cõmẽtator cõ. 20. q⁹ per hunc intellectum separatur hõ a q̃lz aĩali. ergo for͛ hoĩs est corruptibilis.

Contra. Nã 3º de aĩa. Potẽtie aĩe nostre sũt imixte ⁊ imãles: ⁊ p ꝯñs icorruptibiles. g̃ aĩa est icorruptibilis. ¶ Quia tota difficultas in ista q̃one ortũ habet a pħo ⁊ Cõmẽtatore. Ideo p̊mo inq̃rã. Quid Arist. senserit circa aĩam intellectiuã in essendo formã corpis. ¶ 2º. Quid Cõme^tor senserit circa h̃. ¶ 3º. An h̃ demr̃atiue possit ꝓbari.

Primus articulus. An aĩa intellectiua sit for͛ sub̃alis corpis nostri fm pħm. ¶ Ubi est sciẽdũ ꝙ aliq̃bus. s. Thome. vĩ ꝙ intentio pħi fuerit ꝙ aĩa intellectiua fuerit for͛ sub̃alis corpis. Quia scđo de aĩa dixit. ꝙ necesse est aĩaz subam esse sicut spẽz corpis phÿci po͛ vitaz hñtis. Sed hoc intelligit de oĩ aĩa. siue sensitiua: siue intellectiua. igiť ⁊c̃. Minor pz. per illud qd̃ sequit̃ parũ ĩfra. Uniuersalr̃ igiť dictum est qd aĩa: sub̃a eniz fm rõnẽ: hoc aũt qd̃ qd erat esse hui⁹ corporis. Igiť si vl'r aĩa est act⁹ corporis. pz ꝙ intellectiua est actus primus. sicut sensitiua ⁊c̃. ¶ Itẽ. Qz est forma sub̃alis. Infra dicit Aristo. se velle demonstrare per causaz: q2 vt dicit adhuc nõ describit̃ nec determinat̃ de aĩa nisi figuralr̃. i. nõ per certitudinẽ: vñ nõ solũ qd est opz diffinitiuã rõnẽ ostẽdere: sed etiam causaz in esse ⁊ demonstrare. ¶ Itẽ. Argumẽtũ suũ est istud in scđo. Quo aliqd opat̃ est forma opantis. ergo illud quo p̊mo aliqd operat̃ si est substãtia illud est forma sub̃alis eius. Sed aĩa est quo (supple nos q̃ sumus sub̃a) viuimus ⁊ sentimus mouemur ⁊ intelligim⁹ p̊ (vt p se pz) q2 ablata aĩa nõ possemus sentire po͛ nec scire scia qb⁹ sentim⁹ ⁊ scim⁹ scđo. Quare nõ erit spẽs. Maior ꝓbat̃. per locũ a silĩ. Sicut videm⁹ ꝙ 2m quo. s. ipsa notitia sensitiua ⁊ intellectiua est for͛ ⁊ species sui subiecti. s. sensus ⁊ intell's. ita p̊m quo. s. aĩa itellectiua ⁊ aĩa sensitiua sunt forme sui subiecti. s. corpis physici ⁊c̃. Et hoc est ꝙ innuendo vnũ in alio subdit idẽ quo sentim⁹ dupľr. Et in fine. Hoz aut scia ⁊c̃. ⁊ vt actus susceptiui. ¶ Itẽ. Hoc ꝓbat p siľe ꝙ ista diffinitio (. s. ꝙ aĩa ẽ act⁹ corpis ⁊c̃.) ꝯuenit oĩb⁹ aĩabus. s. vegetatiue, sensitiue, ⁊ intellectiue sic. Certũ est: q2 eodẽ mõ vna erit rõ aĩe sicut ⁊ figure: neq3. n. ibi est figura preter singulares ⁊ q̃ cõiter isunt: neqz hic aĩe preter p̱dictas: sed in figura rõ est cõis que ꝯuenit qdẽ oĩb⁹. ergo. ¶ Ꝑ. Qd̃ erit nulli⁹ figure silr̃ aũt ⁊ in dictis aĩabus. Patet aũt qd̃ demr̃one ⁊ exẽplo vult ꝯcludere pħs aĩaz intellectiuã eẽ actũ corpis sicut vegetatiuũ ⁊ sensitiuũ. ¶ Cõtra dicta ponunt̃ q̃dã gnãles difficultates q̃ videnť ꝓbare ꝙ Aris. senserit aĩaz itellectiuã nõ esse formã corpis nostri. ¶ Prima est: q2 a. 8. phy. cõ. 76. vult ꝙ for͛ cum sit ꝑfectio mãe est in qualz p̱te mãe diuisibilr̃. Uult eniz ꝙ si po͛ primi motoris esset in magnitudie ꝙ diuideret̃. Idẽ. 12. ꝯ. 46. per accñs saltẽ. Igiť aĩa intellectiua: qd̃ negãt pħi ⁊ Cõmẽtator expresse. 8. phy. cõ. 76. qd̃ sequit̃ eius demonstratio. Require de hoc satis lib. 3. dis. 17. arti. p̊ ⁊ dis. 18. ar. 3. ¶ 2ª est de. 8. meta. Ubi vult ꝙ generãs nõ largit̃ multitudinez sed ꝑfectionẽ in esse: sed nisi poneret qualz formã educi de po͛ mãe hoc dictũ nõ esset verũ. ꝙ si crearet̃ ab extrinseco faceret aliqd ꝙ nõ fuit in po͛ mãe: ⁊ sic multitudinem. ¶ 3ª est argm̃ auctoris de causis q̃ dicit. Qz q̃dã põt eẽ sub̃a cuius sub̃a ⁊ opatio est in momẽto eternitatis. ⁊ q̃daz cuius sub̃a ⁊ opatio in momento tp̃is: ⁊ ista extrema hñt duo media. Unũ ꝙ sit sub̃a cui⁹ sub̃a sit in momento eternitatis ⁊ opatio in momẽto tẽporis. ⁊ illud est poĩe. Aliud medium est ipoĩe. s. ꝙ sit sub̃a cui⁹ sub̃a sit in momẽto tẽporis ⁊ eius opatio in momẽto eternitatis. Quia vt arguit Cõmentator dispositio sub̃e eẽt melior ipsa sub̃a eodẽ mõ arguo ꝙ sit aliqua sub̃a talis cui⁹ sub̃a sit abstracta ⁊ ei⁹ opatio silr̃. Et ꝙ sit alia cuius sub̃a nõ sit abstracta: nec etiã eius operatio. H̃ est verũ: ⁊ sunt duo media. s. ꝙ sub̃a sit abstracta ⁊ ei⁹ operatio nõ sit abstracta. ⁊ aliud mediũ. ꝙ operatio sit abstracta ⁊ nõ sub̃a. ⁊ p̊m est possibile sed 2m impossibile. q2 ad p̊muz nõ sequitur ꝙ dispositio substantie sit nobilior substantia: sed hoc sequit̃ ad 2m. Igitur est impossibile ꝙ operatio intelligentie sit separata nisi ⁊ substãtia. Sed pħs ponit oẽm

Ad arg͛ scđe opionis.

Difficultas p̊ma. s. S. Th.

intelligentiã in operatione sepatã a mã. Igit̃ ⁊ ipsaʒ subam intelligẽtie: ⁊ ita nõ est forma nostra. ¶ Cõfirmatur. Quia verisimili⁹ est ꝙ nobili⁹ attingit ꝯditionẽ nobilioris ⁊ supe rioris sine hoc ꝙ ignobili⁹ attingat cã ꝯ̃rio. Sʒ suba est no bilior eius opatiõe. igit̃ verisimili⁹ est ꝙ sua suba sit abstra cta ⁊ nõ opatio ꝙ̃ ꝯ̃rio. igit̃ a maiori cuʒ transuersa ponit̃. ponit̃ ⁊ ꝓpositũ. ¶ Ad duas ṗmas difficultates. Dico ꝙ bñ ꝯcludit ꝙ qñ Aristo. arguit ex cõib⁹ ꝓpositionib⁹ phie ꝙ nõ cõcederet intelligentiã esse formã nostrã gn diuideret̃ ad diuisionẽ mãe. ⁊ gn educeret̃ de potẽtia mãe. Arguẽdo tñ ex ꝓprijs ꝓpositionib⁹ q̃ ꝓprie ꝯueniũt intelligẽtie. di ceret ꝙ oino opʒ ista ꝯcedere: vt pʒ 3° de aia. c. 18. de aialib⁹ vbi cõcedit ꝙ stricte loquẽdo de intelligẽtia ꝙ est ab extra. De hoc satis. 3. lib. dis. 18. arti. 3. in fine. ¶ Ad aliud diceret phs. Prio ꝙ nõ posset eẽ suba i momẽto eternitatis ⁊ ope ratio in momento tpis: sed sunt eque coeterne. Et qñ ꝓbat auctor ꝙ substãtia põt eẽ melior sua dispositione. Rñderet Arist. fm aliquos ꝙ suba ⁊ opatio ibi sunt idẽ. Uel diceret ꝙ suba est melior opatione etiaʒ si sint ambo eterne. qꝛ hec suba illud accñs. Nec opʒ ṗma nobilitas. qa suba p nullam durationẽ nata esset fore frustrata a ꝓpria opõne sua. ¶ 2° diceret ad aliud mẽbrũ ꝙ nõ est sile. Quia hñ est veruʒ ꝙ opatio nõ põt eẽ eterna ⁊ suba tẽporalis qn sequat̃ ꝙ dispo sitio eẽt nobilior suba cuius eẽt. ⁊ hoc qꝛ tale esse eternũ nõ posset hñi a suba tẽporali. sed hic est aliter. Cũ hoc eniʒ ꝙ in telligẽtia in essendo est for⁹ corpis ⁊ mãe, retinet tñ in essen tia sua imãlitatẽ ⁊ abstractionẽ suã ⁊ ipermistionẽ. ⁊ ita ꝙ sua opatio est imãlis. hoc hʒ operatio ab ipsa aia: ⁊ ita nõ se quit̃ ꝙ dispositio sube est nobilior suba. qꝛ nobilitatẽ quaʒ hʒ. hʒ a suba. ¶ Nunc seqt̃ hic ostendere ꝙ ꝓbat hoc spe cialr. Mãm eni istã tractat Aristoteles. 16. de aialib⁹. ca. 6. Uel in scdo libro de gnõne aialiũ. c. 6. que est alia trãslatio. Ubi mouet phs qõnẽ qualr aia sensitiua/intellectiua/⁊ alia adueniũt mãe. Et ꝓbat ꝙ sensitiua ⁊ vegetatiua nõ veniũt ab extrinseco: sed solũ intellectiua. Ex quo ꝓcessu vi ꝙ in distincte vult ꝙ intelligẽtia sit forma nostra sicut sensitiua ⁊ vegetatiua. lʒ differenter adueniat nobis. Arguit aũt sic. In noua translatiõe. ꝓpria operatio arguit ꝓpriũ ṗncipiũ illius operationis. Quorũcũqʒ g̃ ṗncipiorũ est corpalis ope ratio palã qa sine corpe ipole est existere. vt ambulare sine pedib⁹: q̃re ⁊ de foris ingredi ipole. Igit̃ ex opposito relin quit̃ itellectũ solũ de foris aduenire ⁊ diuinũ esse solũ: nihil eniʒ ꝙ ipsius opõnẽ cõicat corpalis opatio. ¶ Ad 3ũ vi illud qδ Cõmentator. 12. meta. cõ. 18. dicit. s. ꝙ opio Aristo. est media inter opionẽ chřianoꝝ ⁊ ponentiũ latitationem. Nã dicit ꝙ Aristo. posuit oia fieri ex mã in potẽtia ⁊ forma in po⁹: ⁊ ita nullã formã ab extrinseco. Ad hoc. 12. meta. cõ. 18. ¶ Itẽ. Si bñ aduertat̃ ꝓcessus phi. ibidẽ. vi ꝙ intells ille de quo loquit̃ ibi phs ꝙ est de foris nõ est aia itellecti ua nřa informãs nos: sed itelligẽtia copulata nobis de qua loquit̃ Cõmẽtator. g posuit ipsuʒ vnũ in oib⁹: ⁊ ita nihil est ad ꝓpositũ. imo ex intentione vi ibi tenere. ꝙ iʒ intells ille de quo ibidẽ loquebat̃ nõ cõicat cũ corpore tñ ille itells g est aia nostra fm ipsuʒ est qdẽ nobilissima sensitiua qua in rei veritate excedim⁹ oia aialia ⁊ educit̃ de po⁹ mãe sicut alie forme sed ꝓ tanto di itells pp excessuʒ in nobilitate su per alia aialia. Etiã nihil est dña illius itells quẽ vocat aiaʒ nostrã ab alijs aiab⁹: ⁊ sicut ista aia est nobilior alijs ita ha bet mãm nobiliorẽ ⁊ diuiniorẽ. ¶ Bene seqt̃ ois qdẽ (alia litera. Ois aũt) aie virtus aliquo corpe visa est participare ⁊ diuiniore vocatos. vt aũt differũt in nobilitate ⁊ vilitate aie adinuicẽ sic ⁊ nã talis. Tũc sic. Scdm ipsum illud ṗn^m qδ pticipat corpe illδ educit̃ de po⁹ mãe ⁊ nõ de foris. Sʒ intells ille g est aia in nobis pticipat corpe vt dictũ est: ois enim aie virtus ⁊c. Ꝙ aũt hec sit intentio sua ibidẽ pʒ. Cũ eni ibidẽ dixerat gñalr ꝙ aial generat aial. qꝛ in spmate est qδdã ṗn^m vitale. ⁊ cũ sperma dissoluit̃ gñat̃ aial. ideo dici mus ꝙ for⁹ nõ exit de foris. Eodẽ mõ per oia dicit de intel lectu. Si qd supfluũ peruenerit a nõ existens alterũ tñ hʒ ⁊ hoc ṗn^m vitale: infra. In quocũqʒ aũt apphẽdit̃ qd diuinũ tale aũt est qδ vocat̃ intellect⁹: hoc aũt insepabile. i. existit se mini ecce ꝓpositũ. ¶ Itẽ alia translatio. Iste spũs sic non separat̃ a spermate. Seqt̃. Hoc aũ sperma dissoluit̃. Infra. Propter qδ nõ est ꝯueniens semꝑ foras ipʒ exire. Pʒ ergo ꝙ phs nõ ponit illũ intellectũ g de foris venit eẽ aiaʒ nřaʒ intellectiuã sed istã que educit̃. ¶ Et hoc ꝯfirmat̃ p hoc qδ ꝯcludit de toto caplo in fine. Cũ eniʒ circa mediũ capli di xerat ꝙ de aia sensitiua ⁊ itellectiua ⁊ actiua est dõm: post predicta cõcludit. De aia qdẽ igit̃ quõ hñt fetus ⁊ geniturã ⁊ quõ nõ hñt. determinatũ est: virtute qdẽ hñt: actu aũt nõ. ¶ Qui vellet tenere istã viã esse de intentione Cõmẽtato ris. posset rñdere ad 2^m de aia vbi totũ robur stat. Ꝙ phs ꝓbans aiaʒ intellectiuã eẽ formã: qa est illud quo ṗ itelligi mus: ⁊ hoc ꝯnumerãdo ipsammet ꝯ sensitiuã. posset dici ꝙ qñ phs cõnumerat itellectũ ꝯ sensuʒ ꝯcludens: ẽt ꝙ est for⁹ corpis ⁊ spẽs ꝙ phs nõ cõnumerat itellectũ g venit de foris ⁊ copulat̃ cũ phantasmate: sʒ seqt̃ de illo itellectu corrupti bili g educit̃ de semine. Et iõ semꝑ qñ loquit̃ de intellectu g venit de foris dicit: ꝙ altera rõ est. ¶ Et lʒ quãtũ potui fortificaui parteʒ quã ille pessimus hereticus Cõmentator vbiqʒ. per 2^m ⁊ tertiũ de aia istã ptẽ tenet: g vult cũ sancta fide tenere 3ũ esse de intentione Aristo. dicat ꝙ Aristo. in ṗmo ꝓcessu ꝯ istã mãm loquit̃ de aia intellectiua quaʒ nos theologi ponimus ⁊ sensitiuã ⁊ actiuã: ⁊ tunc ꝓbat qδ aia in tellectiua est de foris. ⁊ sensitiua ⁊ actiua sũt ab intra. Et tũc rñderi põt. ꝙ cũ infra ꝓbat ꝙ illud diuinũ in nobis qδ vo cat̃ intells est virtus in corpore ⁊ traducit̃ cũ semine. ⁊ per hoc nõ intendit ꝙ illa virtus est aia nostra sed facit vnã di gressionẽ dando dñaʒ in nobis. inter intellectũ corruptibi lẽ g est virtus imagiatiua in nobis: ⁊ vtus in corpe ⁊ tradu cta cũ semine: ⁊ inter intellectũ g nõ solũ est virtus aie in no bis sed ⁊ ipsa est aia: ⁊ cuius opatio nõ cõicat cũ corpe sʒ est de foris ⁊ nõ traducta cũ semine: ⁊ ita p illud qδ seqt̃ planuʒ est ꝙ nõ intendit negare gn intellectus g de foris aduenit est aia nostra: sed sil cũ hoc ꝓbato incidenter ponit qδ illa virtus aie q̃ est nobilissima sensitiua i nobis qua excedim⁹ alia aialia oia: q̃ vocat̃ diuin⁹ intellect⁹ in nobis pp suũ ex cessuʒ superat virtutes oẽs sensitiuas lʒ illa sit virtus in cor pore traducta cũ semine. ¶ Hoc totũ ꝓbat̃ p ordinẽ vbo rũ Aristo. qm in ṗma pte textus loquit̃ Aristo. expresse de aia intellectiua dicens. De sensitiua dõm aliqd aia ⁊ intelle ctiua. In scda aũt parte loquit̃ de virtute aie dicẽs. Oia qdẽ aie vtus aliquo corpe visa est pticipare. g̃ qñ ponit intellm cõicare cũ corpore nõ loquit̃ de aia intellectiua sed virtute aie. s. de intellectu corruptibili q̃ est illa nobilissima sensiti ua. ¶ Ad hoc aũt ꝯcordat modus suus excludendi in fine capli. Lʒ eniʒ in ṗncipio capituli dixit esse dicendũ de aia oi. qa de sensitiua itellectiua ⁊ actiua: tñ qñ in fine capli cõ cludit qualr aia ṗcessit in semie in po⁹ ⁊ nõ in actu nõ ifert (nec in vna trãslatione nec in alia) ꝙ hoc sit itelligendũ de oi aia: sed indistincte cõcludit. de aia qdẽ ⁊c̃. Sed certũ est ꝙ si poneret intellectiuaʒ educi de po⁹ seminis posset ꝯclu dere vlr ⁊ nõ indistincte de aia. Igit̃ nõ itẽdit ibidẽ dicere ꝙ aia intellectiua educit̃ de semine. ¶ Itẽ. Hoc pʒ de mõ suo cõcludi in 2° de aia. Cũ enim ꝓbauerat ꝙ aia est actus corporis. ne aliqa credat ꝙ hoc sit veruʒ de aliqua aia sic ⁊ de aliqua nõ. ꝯcludit vlr ꝙ sicut ridiculũ esset dare diffõnẽ de figuris que nõ cõueniret oib⁹ figuris: ita dicit ꝙ ista dif finitio nulla erit nisi ꝯueniret oib⁹ aiab⁹. Ergo eadeʒ rõne. cũ dubitet̃ vtrũ oẽs aie educãt̃ de po⁹ seis phs nõ vlr itellr

Rñso ad duas p̃mas se cundam.

Ad tertiã

Suba est nobilior sua opõne

Instãcia.

Rñso

ꝙ oīa aīa educeret̃: nūc vniuersaľr hic hoc cōcluderet sicut ibi. ⁋ Cōtra premissa videt̃ ꝙ ꝛ Ari. lr̃a reprobat Democritū. qui dixit itellectū aduenire ab extrinseco. ⁋ Rñdeo ꝙ illa lr̃a de Democrito oīno nō loq̄t̃ in noua trāslatione: nec cōiter in antiqua: ꝛ ꝑpterea Democritus nō reprobat̃ in hoc ꝙ ponit intellm̄ aduenire ab extrinseco. s; in hoc ꝙ ꝓsumit ꝙ sensus nō ꝓcederet intellm̄, nā, ꝑpe; x diffōne: qa dixit sensū nō esse nisi illuminationes ꝑmi mēbri. s. cordis aut cerebri ab illo diuino. Et ita dixit ꝙ sensus erat mediū īter vegetatiuā ꝛ itellectiuā: nō mediū post ortū a re viua: s; deriuatū ab itelligētia itrante. ⁋ Nūc sequit̃ hoc ostēdere ſpāliſſime. Isto eni modo exponēdo Aristo. ꝯcordat parua ꝑhia cū magna. Aristo. eni lib. de itelligētia distinguēs ꝯtra sensitiuā ꝛ rememoratiuā distinguit etiā intellectiuaz ꝛ ait. Sed hic itellectiuā aiaz nō esse cōstat cuius esse intell's est: seq̄t̃ etiā hac vtiqz omni oīa ꝑticipatione diuisa ipsi vtreqz qd̄ qdā erat eē: ꝛ suba est. i. actus ꝑmus g phici corpis potētia vitā habētia. Hec Aristo. ⁋ Nota. Ista diffō vtriqz opinioni ꝯuenit: ꝛ ne glosēt̃ illō qd̄ loquit̃ ibi de itellu passiuo nō de aia vere itellectiua addidit ibidē. Huiꝰ sūt itellectiue aie sensus: phantasia: memoria: opio: ꝛ rō diuersaꝝ rerū gn̄a, v; preteritoꝝ absentiū que verisimiliū que ꝛ necessarioꝝ ꝯsiderat. Ipsa neqz huiꝰ suba neqz organū ipsius sine causa fieri debuit nihil. i. nō h; organū sane natura sursum facit. Ecce expresse loquit̃ de itellu qui est sine organo ꝛ desursū est. Sequit̃ ibidē: ꝙ ipsa est scia vtriusqz ꝑtis phie: ꝛ theoricū ꝛ practicū sit de cōibus diffōnibꝰ circa materiā: circa ſpēm: circa subm̄ ipsa est sciētifica. ⁋ Dico g̃ ꝑ ꝯne ꝙ istis tribus locis. z. de aia. 16. de aialibus lib. de intelligētija determinat se ad istā ꝯnē ꝙ aia itellectiua sit forma corpis subalis. ⁋ Qz aūt Aristo. 16. de aialibus posuerit creationē aie itellectiue p; ꝑ rōnē suā: ibi ꝯcludit eni ꝙ est deforis: q2 eius opatio nō cōicat cū mā: deforis aūt ibi vocat non educta de potētia materie: ꝛ hoc est creare. igit̃ ꝛc̃. ⁋ Scđo p; ex textu Cōmētatoris. 7. meta. cōmē. 21. ibi Arist. disputās cōtra ideas Platonis quas posuit ꝑpter hoc ꝙ sile gnāret̃ a suo sili dicit. Hoc nō op;: q2 inter indiuidua est silitudo: ꝛ sic pōt sile gn̄ari ex sili, maxie in his q̄ gn̄ant̃ ex semine. Et ibi in cōmēto recitat Cōmētator opionē posterioꝝ phoꝝ. g nesciebant euadere in his que gn̄ant̃ sine semine. quo sile generaret̃ ex sili. nec sciebāt inuenire agēs ibi. ꝛ iō dicebant intelligētiā agentē. Et Aui. ibi plus dixit. ꝙ illa intelligētia agens (quā vocat datorem formarū) causabat oēs formas. ⁋ Postea Cōmentator ponit opinionē Alexā. que mediabat ꝯcedēdo gnōnē ꝛ in ꝑte creationē. ꝛ dicit. Et Alexā. aūt vi cōuenire ei qd̄ Aristo. dicit hic. s. ꝙ forme extrahunt̃ de poª mā: ꝛ ei qd̄ dicit in. 16. de aialibꝰ. Sed ibi dicit formas in esse de foris. igit̃ ꝛc̃. ⁋ Tertio p; ꝙ Cōmētator. q. in sili recitans argm̄ Aristo. in. 16. de aialibus ꝑmo dicit ꝙ in ꝯclusione mouet Aristo. ad ponēdū mouens separatū a mā in factione virtutū itelligentiū: ꝛ ꝓbat ꝙ virtutes intellectuales apud Aristo. sunt nō miste cū mā sed necesse est (vt dicit̃) ꝙ illō qd̄ nō est mistū quoquo mō generet̃ a nō misto cū mā simplr̃. quēadmodū est necesse vt omne mistū cum mā gn̄et̃ a misto cū mā: ꝛ plane leg̃t ꝙ aia intellectiua que est in mālis generat̃ ab agente nō misto seu sepato. ⁋ Nota ꝙ ponētes creationē (vt recitat Cōmētator. 12. meta. cō. 19.) diuidunt̃ qdē vt chr̃iani g ponūt totū creari de nouo ꝛ de nihilo. Alij sic̃ Auic. ꝛ posteriores phi posuerūt. ꝙ creat formā ꝛ ponit eā in mā: ꝛ nō solū intelligēdo de formis data p putrefactionē. sed ēt de oībꝰ formis (vt habet̃. 7. meta. cōmē. 31.) ꝛ istos duos modos creationis negat Aristo. hic in. 12. cō. 18. ꝛ ita vr̃ negat Arist. creationē in oībꝰ rebꝰ mālibus que subijciunt̃ motui celi. Et hoc est qd̄ Cōmen. 7. meta. 31. cōmē. in fine cōcludit cōtra Auic. ꝛ alios datores formarū sic. Qz ipossibile est esse tale vnū agens qd̄ sit nō corpus ꝛ dator formarum ſm Auic. Quia vt supra ipoſe est vt transmutet mām nisi mediante aliquo nō transmutabili. s. corpibꝰ celestibꝰ: ꝛ ideo ipoſe est vt intelligētie sepate dent aliquā formā formarū mistarū in mā. Ecce negat datorem formarū in his q̄ subsunt transmutationi celi: sed vt statim habitū fuit. talez creationē nō negat de intellectiua: ꝛ sic p; nostrū ꝓpositū ex. 16. Et ecōtra in duobꝰ casibꝰ ꝯcedit Aris. creationē. Uocando enim large creari qn̄ aliqd ex se ꝛ sibi derelictū est nihil ꝛ post ab alio accipit esse in dependēdo ab eo sicut a fine. sic ꝯcedit phs oīa sempiterna creari. sed totū nō de nouo sed ab eterno. Hoc ꝓbat̃ in isto li. q. z. arti. zº. Alio mō vocando creari. ꝓductionē de nouo nō cuiuslz forme: sed solius intellectiue. cōcedit Aristo. vt dicit Cōmētator (vt supra habitū est) ꝛ vi ꝙ hoc itelligēdo de creatiōe que est effectus cāe efficiētis. Uult eniz ꝙ quodā mō gn̄et̃ forma non mista ab agente misto, sed generatio ꝛ maxime de nouo importat efficientiam.

Instantia Rñsio.

Opio Ar. Qz aia intellectiua sit incorruptibilis.

Cōclusio aucto.

Cōfirmat̃ opio Cō.

Creari zº dicit̃.

Secūdus

articulus. An. i. Cōmentator voluit saluare ꝙ intell's esset forma iformās sicut forma substātialis eius ꝛ nō solū sicut copulat̃ ꝑ opōnē. ⁋ Ubi dicit singulr̃ vnus doctor. s. Uitori. ꝙ siccuius modus ponendi est iste. ⁋ Ponit eniz Cōmētator itellectū mālē esse vnā intelligētiā icludēs totā suā ſpēz. Et cum hoc supponit iste doctor aliud. s. ꝙ natura ſpēi in hoīe dicat aliquā rē cōmunē oībꝰ indiuiduis ex qbꝰ arguit sic. ⁋ Forma subalis q̄ ꝑmo respicit aliqd tanq̄; suū ꝑm̄ ꝑfectibile ꝛ scđario q̄daz alia sic̃ scđario ꝑfectibilia. oīa ꝑficit ꝛ ꝑm̄ ꝛ scđaria existens forma subalis tñ nō numerat̃ ad numerationē scđarioꝝ ꝑfectibiliū. Uerbi gr̃a, aia ſm totū ꝑficit totū. ꝛ tanq̄; totuz ꝑfectibile ꝑm̄ ēt ſm se totuz: ēt ſm se ꝑficit oēs ꝑtes ex ꝯñti ꝛ est forª subalis totiꝰ ꝛ oiuz partiū: ꝛ tñ nō nūerat ad numerationē ꝑtiū. Sed aia itellectiua ꝑ respicit nāz specificā tanq̄; suū ꝑfectibile ꝑm̄. ꝛ scđario idiuidua. g̃ poterit esse forª oiuz idiuiduoꝝ sine hoc ꝙ nūeret̃ in illis. ⁋ Confirmat̃. ꝙ hec fuit Cōmētatoris intētio. ꝙ intell's est forª subalis. per hoc ꝙ supra cōmē. 5. mouet qōnē istā sic. Et est scđa qd̄ magis difficilis valde: ꝛ est. ꝙ si itell's mālis est ꝑª ꝑfectio hoīs vt declaratū est de diffōne aie ꝛc̃. Ecce expresse hic ꝙ in qōne sua supponit ꝙ itell's est ꝑª ꝑfectio ꝛ actus corpis: q2 de illa diffōne loq̄t. ⁋ Itē cōmē. 20. 3. lib. dicit. Manifestū est. ꝙ virtus rōnalis differt ab imaginatiua ꝛ alijs virtutibꝰ aie: q2 per hāc v̄tutē differt hō ab alijs aialibꝰ. vt dictum est in multis locis. Sed illud a quo accipit̃ dr̃ia specifica est forª subalis. igit̃ ꝛc̃. ⁋ Qz ista forma ꝑ ꝑficit. posset ꝓbari ꝑ illā auctoritatē supra allegatā ꝙ q2 opinati sunt intellm̄ vnum nūero ex hoc opinati sūt. ꝙ ſpēs humana est eterna. ⁋ Cōtra istā viā arguo. Si aia est forª totiꝰ eēt numerata in oībꝰ ꝑtibꝰ: ꝛ tūc planū eēt ꝙ nō eēt vna nūo in oībꝰ. Sed aia vt cōstituit nāz ſpēi tanq̄; ꝑm̄ ꝑfectibile est nūerata in oībꝰ indiuiduis: ꝑ hoc eniz ꝙ ſm aliquos opinātes ꝑ ꝑficit ſpēm. nō excludit̃ qn numeret̃ in indiuiduis. ꝑtes. n. essentiales q̄ ꝑtinēt ad nām ſpēi. s. aia ꝛ corpꝰ sunt nūerate in oībꝰ indiuiduis ſm oēs de quacūqz opione fuerūt. Igit̃ seq̄t ꝙ ꝑ istaz viā nō saluat̃ ꝙ aia eēt forª subalis. ⁋ Per illud p; rñsio ad argm̄ istoꝝ qd̄ in nullo est sile. ⁋ Itē. Si ideo nō numerat̃ aia itellectiua: q2 ꝑ ꝑficit nām ſpēi sicut ꝑm̄ ꝑfectibile. sequit̃ ꝙ aia asini nō numeraret̃ ad numerationē asinoꝝ: s; eēt vna nūo in oībꝰ asinis. ⁋ Itē. Una de magnis rōnibus Cōmentatoris q̄re nō vnit̃ idiuiduis sicut forª est: qa illud qd̄ ꝑficit res māles vt forª subalis est corpꝰ vel vrꝰ in corpore: sed idē sequeret̃ si respiceret nām ſpēi sicut ꝑm̄ ꝑfectibile: ad nām. n. ſpēi humane ꝑtinet mā sicut ad nāz idiuidui. igit̃. ⁋ Itē. Falsuz est qd̄ dicūt. ꝙ forª respicit nām ſpēi sic̃ ꝑmū ꝑfectibile: q2 illō respicit ꝑmo qd̄ ꝑmo gn̄at̃: ꝛ scđo qd̄ per accidens

Opinio

Argm̄ ꝑm̄

Argm̄ zm̄

Argm̄ 3m̄

reprobat̃ opio Cōmētatoris ꝙ intell's nō est forª subalis.

Ad argm̄. ꝑmū.

per accidēs gñatur. Sz iste hō p se gñatur. ⁊ hō g dicit spēz p accidēs ex .7. meta. g ⁊c. ¶ Itē. Prima copulatio quā ponit Cōmē. intell'z habere nobiscū est copulatio cū phātasmatib⁹ in nobis. Sz hic phātasmata sicut act⁹ imaginādi p cōpetit idiuiduo, igit p̄ma copulatio sua est in pficiēdo idiuiduū ⁊ nō spēm. ¶ Cōtra illō ḋ Cōmē. Dico q̄ magis respiciendū ad determinationē q̄ȝ ad motionē qōnis. L. z. n. mouat qōnē de aīa q̄ sit p⁹ pfectio ⁊ act⁹ sub̄alis corp̄is: tñ cū ipsaȝ determinat: determinat p totū cōmētū qō copulat diuersis p diuersa phātasmata hoīuȝ diuersoȝ que phātasmata sunt sibi subiectū veritatis in sua cognitiōe. vt dicit: copulatio. n. p phātasmata nō est copulatio p informationē sed p quādā p̄sentialitatē ⁊ associationē. g ex isto cōmēto nō hī q̄ sit for⁹ sub̄alis. ¶ Itē. Cū dic̄ p formā sub̄alē dif hō ab alys animalibus ⁊ hoc ibi dicit quia differt ab alys animalibus in vltima pfectione ⁊ actione ⁊ propria passione. sed ex hoc qō intell's noster mālis pficit necio p opōnē suā nō hī q̄ sit forma nos informās fm Cōmē. Quinimo dicit Coñ. q̄ illā opōnē habemus p solā copulationē ⁊ associationē vrualē. g ex illo non habem⁹ q̄ sit forma sub̄alis in nobis. ¶ 3m. s. q̄ spēs humana est eterna nihil ad ppositū vt deductuȝ est 3° arti. ¶ Dico g q̄ opīo Cōm. fuit q̄ for⁹ sub̄alis in nobis fuit solū intell's passiuus. Qō sic pbo. 3. de aīa cō. 20. vocās intellectū polem imaginatiuā humanā dicit ibi Coñ. q̄ alia trāslatio hȝ imaginatio est intell's pol'is. ¶ Infra in fine dicit. q̄ p istū intellm̄ hō distinguit ab alys aīalibus: pbat. Qz si nō excederet hō alia aīalia in vi imaginatiua necio sequeretur q̄ ɔtinuatio intell's agētis recipiētis fieret cū alys aīalibus eodē mō sicut cū hoīe: ex quo arguo. Homo cuȝ aīalib⁹ hȝ cōem animalitatē. g illud quo p̄ excedit oē aīal illud est dr̄ia specifica e⁹: illa aūt que ɔsequuntur sunt accidētia vel accidētalia: s. altē ppria: qz cū spēs se habēt sicut nūeri. sicut est ipole vnū numerū excedē aliū nūerū: qn illo quo p̄ excedit cōstituat noua spēs. sic in spēbus. Sz p̄mū quo hō excedit alia aīalia post hoc s Cōmē. assignat intell's passibilis. ⁊ p ɔn̄s mālis quo scharfo ⁊ ɔsiter. Sequit g q̄ intell's passiuus dat dr̄iam specificaȝ: ⁊ p ɔn̄s est for⁹ sub̄alis fm eū. ⁊ intellectus mālis ⁊ oēs aly intell's supradicti accidūt homini sicut quedā sibi ppria. ¶ Dubitat. Dicit. n. q̄ intell's passibilis seu imaginatiua est qdā accidēs ⁊ po⁹ aīe nō. igit forma sub̄alis. ¶ Rñdetur q̄ si sit quedā po⁹ ⁊ accidēs in homine quo tñ hō excedit alia aīalia. igit sicut ppria passio p̄exigit ppriū subm corridenter ita ppria po⁹ que pprie appropriatur regrit ⁊ p̄exigit in hoīe aliquē gradū in for⁹ s̄bali hoīs quo hō in gradu specifico s̄bali excedit oīa alia aīalia: ⁊ ita ex mītiōe hī ppo^m. q̄ nec intell's mālis. nec aliqs aliorū intellectuū erit forma sub̄alis hoīs. sz illud quo p̄ hō excedit oīa alia aīalia: ad qō exp̄mēdū nō hēm⁹ aliō nomē nisi vocādo illud intellm̄ passibilē: sicut fm Cōmē. loquētes ad exprimendū dr̄iam specificā hoīs nō hī nomē nisi rōnale. ⁊ tamē est ppriū nomen potētie intellectiue. ¶ Ista qō multum exquisite tractatur primo quolibeto. q. 1.

Ad cōfirmationē.

Ad scdm

Ad terciū

Rñ⁹ formalis.

Dubium.

Rñsio

¶ Distinctio. XX. ¶ Questio. I.

¶ Post hec videnduȝ est qualr primi pbantes si nō peccassent filios pcreassent/ ⁊ quales ipsi filij nascerentur.

In dis. 20. agit de cognitione quā habuissent tūc homies. Ubi q̄ro. Utrū posset eē aliqs intell's vnus in omnibus hoībus per illum modum quo posuit Cōmen. 3° de anima.

Hic tria. ¶ Prio ponaȝ distōnes q̄sdā de intellectu. ¶ 2° ponam pōneȝ Cōmē. de quo intellectu loquitur qō est vnus in oībus. ¶ 3° ponā modū sue positiōis per quem nititur soluere ea que dicuntur contrariari positioni sue.

Primus arti. Quotuplr possit cōsiderari. Ubi dico q̄ Cōmē. distinguit intellm̄. in intell'z materialē ⁊ agentē. ⁊ speculatiuū intellm̄ in habitudie ad intell'z adeptū. ⁊ intellm̄ poleȝ siue passiuū. Intellm̄ mālem vocat ipse quē nos vocamus intellm̄ poleȝ cui⁹ ɔditiones ponit. ¶ Prima ɔditio est cō. 5. lib. 3. de aīa. Illud aūt de aīa q̄ dr̄ intell's mālis nullā hȝ nām ⁊ eēntiā qua ɔstituat in eē fm q̄ est mālis nisi nām po⁹. Alia lr̄a hī. nisi pol'itatis cū denudet ab oībus formis mālib⁹ ⁊ intelligibilib⁹. ¶ 2° ɔditio ibidē. q̄ intell's mālis est vere intell's ⁊ distinct⁹ ab intellectu large accepto. s. v̄tute imaginatiua. Uñ dicit: ⁊ intelligo p intellectū hic. v̄tutē aīe que dr̄ vere intell's non virtutē intell's q̄ dr̄ large. s. v̄tutē imaginatiuā in linguā grecā. s. v̄tutē qua distinguimus res speculatiuas. ¶ 3° est ibidē q̄ nō est in actu aliqd̄ entiū anteq̄ȝ. intelligat. Infra: sz est in po⁹ oēs intētiones formarū vliuȝ māliū. ¶ 4° est q̄ in potestate sua dif s mā p̄ma in hoc q̄ mā p⁹ est in potētia oēs iste forme sensibiles iste autem intellectus est in potentia omnes intētiones formarū vliuȝ māliū. ¶ Ex ista 4° seqtur 5° ɔditio q̄ mā p⁹ nō est cognoscēs nec distinguēs. Cā est vt dicit ibidē. qz mā p̄ma recipit forās diuersas. s. intelligibiles istas. i. singulares. ista aūt recipit formas vles. ¶ Ex isto seqtur sexta. s. q̄ nec est corpus nec vtus in corpe: qō pbat ibidē sic. Qz si ita eēt tūc reciperet formas fz q̄ sunt diuersa ista. i. singularis. Infra. 3. li. cō. 14. ⁊ 19. ponit idē vbi vult q̄ differt s mā. Mā enim est cā receptionis trāsmutabilis. intell's aūt absq̄ trāsmutatione. s. absq̄ abiectione pfectionis. Probat: qz infra cō. 14. cōparat istā receptionē receptioni tabule nude q̄ cū de nouo depingit pficitur: sz nō transmutat eo q̄ nulla pfectio abycit. ¶ Ista autē receptio 2° de aīa cō. 46. vocatur nec alteratio nec pprie passio. sz euasio facietis: ⁊ h̄ vt ibidē dicit siue po⁹ cōprehensiua vadat de ignorātia ad sciaȝ siue de habitu ad actū cōeȝ ibi assignat. Qz passio est qn̄ patiēs patit s suo ɔrio ⁊ est corruptio patiētis vt calidu s frigido hūidū s sicco. ¶ Infra dicit. Passio aūt que est euasio non est corruptio. sz cū ille q scit aliqd ⁊ incipit ɔsiderare postq̄ nō ɔsiderauit hoc n̄ ē alterari mutatiōe que sit corruptio sz est additio l trāsmutabili ⁊ ire ad pfectiōeȝ absq̄ h̄ q̄ sit ibi corruptio. ¶ Itē. Cū aliqd transmutat de nō esse sic est mutatio de ignorātia ad sciaȝ. ibi est alteratio que est euasio: alteratio. n. que est euasio est duplex alteratio. s. que est de non esse ad pfectionē. ⁊ de p⁹ pfectione ad vltimā. ¶ Ex istis sequit. 8. ɔditio. cū intell's fz q̄ est mālis vel passibilis nō hȝ nām vel essentiā qua ɔstituit nisi nām pol'itatis vt p̄dictuȝ est cō. 6. q̄ act⁹ intelligēdi g ɔuenit sibi fz q̄ ē mālis. vel possibilis nō ē nisi pati vel recipere. Uñ Cōmē. 3. lib. cō. 17. abstrahere nihil aliō est q̄ȝ facere intētiōes imaginatas in actu postq̄ȝ erāt in po⁹. Intelligere nihil aliō est q̄ȝ recipere has itētiones. Infra: recipiēs igi⁹ est mālis agēs ⁊ efficiēs. ¶ Sequitur videre qd sit intelligēs agēs. Cuius vna ɔditio est q̄ facit intelligibile in po⁹ itelligibile in actu p abstractioneȝ. transferendo ipm in suo esse de ordine in ordinē cō. 18. sicut lux se hȝ re⁹ coloris alia cōditio q̄ cōperat ad intellectum polem in oi opatione (vt volūt aly) nūq̄ȝ illuminās ipm: sz h̄ nō est verū nisi accipiēdo solū vt itellectus pol'is est intell's adeptus vt inferius ibidē dicit se h̄ dixisse de itellectu adepto. De h̄ 2. q. sup plogo arti. 3. ¶ Sequit de itellectu speculatiuo. p quē intellm̄ itelligit Cōmē. intellm̄ mālem informatū intētionib⁹ abstractis eternis vlib⁹ v̄tute intell's agētis. Opȝ eni q̄ sicut intell's agēs ⁊ recipiēs sunt eterni ita sctū sit eternū. s. q̄ tales intētiōes abstracte vles sint eterne. Hoc hī cō. 6. 3. lib. ⁊ infra p totū. ¶ Itē. Uult q̄ iste intell's sit gñabilis ⁊ corruptibilis ad multitudinē corporū. sicut i.

Intell's ē mltiplex.

Intell's pol'is. 8. ɔditiones habet.

Intell's agēs. 2. ɔ̄ditiones hȝ.

Intell's speculatiu⁹ 2. ɔdōnes habet.

tētiones imaginate ex qbus depēdēt.sunt generabiles.ꝛ corruptibilis.nō tñ sunt gñabiles ꝛ corruptibiles.ꝛ multiplicabiles rōne intellꝯ mãlis.Et hec est rñsio sua ad mediū cō.5. Ad p̄mã qōnē.Qꝛ itellecta speculabilia sūt corruptibilia pp subm p qd sunt vera que sunt ipe forᵉ imaginate ꝛc.Fm aūt illd subm p qd entia speculabilia sunt vnū entiū in mūdo.s. intellꝫ mãlē nō sunt gñabilia ꝛ corruptibilia.

Dubium

℣ Posset dubitari ɔ eū.Quō psit eē intētiōes eterni icorruptibiles ꝛ ingenerabiles abstracte ab itētionibꝰ imaginabilibꝰ ꝛ indiuiduis cū oia idiuidua sūt corruptibilia.

Rñsio.

℣ Rñdet Com.cō.20.3.lib.Qꝛ itētiones imaginabiles sunt corruptibiles solūz reꝰ signatoꝝ idiuiduoꝝ:nō reꝰ spēi.Uerbi grã.ꝙ intētiones eq ꝛ hoīs nō sunt corruptibiles simplr ꝛ fm spēm.nisi spēs hūana oīno d'iceret:qd est impoſe.vt dicit ibidē.sꝫ solū corruptibiles reꝰ huiꝰ idiuidui.s.Sortis vel Platonis.Et iō ex his ɔcludit ꝙ itellꝯ mãlis ñ ē gñabilis ꝛ corruptibilis sic ꝙ qñqꝫ itelligat ꝛ qñqꝫ nō.Ita ꝙ absolute concedēdū sit ꝙ sit gñabilis ꝛ corruptibilis fꝫ foꝛas imaginabiles sꝫ p̄cise fm formas imaginabiles abstractas assignat idiuiduis.nō sūt fm foꝛas imaginabiles reꝰ spērū.

Intellꝯ in habitu qd sit.

℣ Sequiꝫ de itellectu in habitu p quē intelligit Com.intellm speculatiuū pfectū oīno p oēs habitꝰ sciētificos.nō p aliquos habitꝰ gñales tñ.sicut sciunt cōiter hoīes sꝫ p intellm in habitu itelligit intellꝫ speculatiuū qñ totus motꝰ eiꝰ in acqrendo oēm sciaꝫ est cōpletus:ꝛ h̄ itelligēdo de rebꝰ mãlibꝰ.℣ Ista habenꝫ 3.lib.cō.36.loquēs de itellectu dicēs ꝛ cū cōplebiꝫ iste motꝰ statiz itellectꝰ copulabiꝫ nobiscū oibꝰ modis manifestū est ꝙ pportio intellꝯ agētis erit sicut forᵉ acqsita itellꝯ mãlis mediātibꝰ itellectis specificis q̄ est facta acqsita ex formis materialibꝰ itellectu posi p opōnē agētis faciūt intellm q hic dr intellꝯ in habitu:ecce ꝙ scia pfecta ꝛ cōpleta ex mãlibus ɔstituit intellꝫ q dr intellꝯ in habitu.

Intellꝯ adeptꝰ 2ʳ accipi sꝫ.

℣ Sequiꝫ de itellectu adepto.Ubi subtilr ɔsiderādū est.ꝙ qñqꝫ.s.cō.36.accipiꝫ intellꝯ in habitu large p itellectu speculatiuo put acquirit sibi sciam de oibꝰ mãlibꝰ rebꝰ ꝛ p h̄ sit adeptus est sibi itellectū agentē tāqꝫ ppriã formã.nō dico informantē ipꝫ sꝫ ppriã formã.i.tāqꝫ ppriū intelligere ab ipo ꝛ ēt oēs alias substātias sepatas.ꝛ sic ñ distiguiꝫ itellꝯ i habitu ab itellu adepto.Accipiꝫ igiꝫ intellꝯ adeptꝰ stricte p itellectu speculatiuo put acqrit sibi intellm agentē tāqꝫ ppriã formã.i.tanqꝫ propriū itelligibile intellm ab eo:ꝛ ēt alias subas sepatas.mediātibꝰ tñ itellectis speculatiuis:ꝛ iste est pprie itellꝯ adeptus.Et h̄ est ꝙ Cōmē.dicit supra cō.5.cū intellꝯ posis itelligit res mãles dignius est ꝙ itelligat istū intellm in actu.ꝛ ēt vt itelligat formas nō mãles.Et infra dicit.ꝛ bene ꝙ cuꝫ intellꝯ mãlis fuerit copulatꝰ nobiscū fm ꝙ pficitur p itellꝫ agentē tunc nos sumus copulati cū itellectu agēte ꝛ illa dispositio vt dicit est intellꝯ adeptꝰ.De h̄ satis.1.q.sup sententias ar.3.

Intellꝯ passiuus.

℣ Sequiꝫ de itellectu passiuo q in rei veritate est potētia imaginatiua vt dicit Cōmen.3ᵒ de anima cō.20.super illud Phi.intellectus passiuus corruptibilis est.

Secundus arti.Quō Cōmē.itelligat eē vnū intellꝫ i oibꝰ.Ubi ɔsiderādū ꝙ Com.3ᵒ d' aia cō.6.in rñsione ad 3ᵐ qōnē.pbat vnitatē intellꝯ mãlis in oibꝰ lꝫ ɔcedat ibi itellm speculatiuū.i.itellm fm actū speculādi vel itelligēdi multiplicari gñari ꝛ corrūpi in diuersis hoībꝰ.

Argᵐ 1ᵐ

℣ Pꝛio sic.Si posuerimꝰ ꝙ itellꝯ mãlis est nūeratus p numeratione idiuiduoꝝ hoīum.sequitur ꝙ intellꝯ est hoc aliqd ꝛ singulare.Sꝫ forma multiplicata que est hec ꝛ singularis est corpus vel v'tus in corpore:sic pōt patere de potētia sensitiua.Sequitur g ꝙ itellꝯ est v'tus i corpe vel corpꝰ.

Argᵐ 2ᵐ

℣ Itē.Si intellꝯ est multiplicatꝰ ꝛ hic.igiꝫ erit intētio intellecta in poᵃ supple sicut est singulare itelligibile in poᵃ.Intētio aūt intellecta in poᵃ (supple cū fuerit facta itelligibilis in actu p itellꝫ agētē) est mouēs itellectū recipiētē seu mãlē.ꝛ ita recipit seipsaꝫ.ꝛ sic arguit.ꝙ idē erit mouēs ꝛ motū.Tūc ēt vltra.Si ɔcedamꝰ ꝙ intellꝯ mãlis recipit seipm opꝫ ꝙ recipit se fm ꝙ est diuersa poᵃ:diuersa aūt poᵃ ab itellectu ꝛ recipiens cognoscēdo est v'tus sensitiua.igiꝫ sequiꝫ ꝙ v'tus intellectꝰ erit eadē cū v'tute sensitiua.

Argᵐ 3ᵐ

℣ Itē.Illd qd recipit idiuiduale aliqd nō recipit aliqd nisi foꝛas idiuiduales:mã aūt hec idiuidualis nō recipit formas nisi has idiuiduales:si igiꝫ intellꝯ multiplicaꝫ in diuersis ꝛ in q̄libet singulari sicut hec idiuidualis.g nō recipit formas vles sꝫ idiuiduales.℣ Et vltra.Plus icōueniēs ꝙ nulla dria erit iter eē forme ex aiam.ꝛ in aia.ꝛ h̄ vt dicꝫ Com.est vnū eorū qd attestatur Ari.s.opinari.ꝙ iste intellꝯ nō sit intētio idiuidualis:ꝛ illud argmᵐ est sibi ponderabile.Qꝛ lꝫ obm fiat vle virtute itellꝯ agētis.si tñ recipiaꝫ in itellectu hoc singlari q̄daꝫ signato sibi spē habebit in eo oīno esse singulare fm ꝙ in ipo recipiꝫ.qꝛ vnūqdqꝫ est in recipiēte p modū recipiētis.Si aūt recipiaꝫ in isto itellectu nō inquantū hic assignatꝰ:sꝫ inquātū ɔtinet totā suā spēꝫ ꝛ nō multiplicaꝫ in idiuiduitate:sic cū iste itellꝯ hēbit rōnē vlis oportebit ponere intellm vnū cōeꝫ in oibꝰ hoībꝰ.Igiꝫ sic hñ saluabiꝫ ꝙ forᵉ recepte in eo nō solū erūt singulares in eēndo sꝫ vles.Unñ hñ infra dicit ꝙ qꝛ opinati sumus ꝙ intellꝯ mãlis est vnꝰ in hoībus oibꝰ nece est vt intellectus mãlis nō sit denudatꝰ a p̄ncipꝭs nãlibꝰ cōibꝰ ɔuenientibꝰ toti spēi hūane.s.p̄mis ppōnibꝰ cōibꝰ ꝛ formatiōibus singularibꝰ cōibꝰ oibus hoībꝰ.Nota ꝙ pp cōitatē quã intellꝯ vt vnus in oibus hꝫ fꝫ ꝙ vnꝰ nō multiplicatꝰ.ꝙ pōt recipere itētiones vles.

Argᵐ 4ᵐ

℣ Itē.Hñ infra eodeꝫ cō.i fine.Si itellꝯ in te ꝛ in me nūeret.g forᵉ rei itellecte a te ꝛ a me que sunt in itellectu tuo ꝛ meo nūo sunt due.ꝛ tūc ab istis duabꝰ formis nūo diuersis in itellectu tuo ꝛ meo possuꝫ abstrahere formã vlem ꝛ ista spēs abstracta vlis a te ꝛ a me est alia.eadē rōne pp aliū ꝛ aliū itellm in te ꝛ in me.ꝛ p ɔñs de illis duabꝰ vlibꝰ poterit alia cōis abstrahi.ꝛ sic in infiᵐ.

Argᵐ 5ᵐ

℣ Itē.Si aliꝰ itellꝯ sit in te ꝛ in me si cāri dꝫ doctrina ab vno itellectu in aliū:opꝫ ꝙ h̄ fiat p aliqd aliud p̄nᵐ actiuū sꝫ non vꝫ aliqd aliud p̄nᵐ actiuū nisi ꝙ scia que ē in magistro sit p̄nᵐ actiuū in cāndo sciam ꝛ creādo in discipulo ad modū q̄ iste ignis gñat aliū ignē in spē silem sibi.Illud autē est ipoſe vt dicit.igiꝫ ꝛc.Et qd sit ipoſe pbat p h̄ ꝙ Plato ne ɔcederet ꝙ scia eēt qualitas actiua:puta.vt scia in magistro efficeret sciaꝫ i discipulo.credit ꝙ disciplina erat rememorari.

Argᵐ 3 scipsum.

℣ Cōtra se supra in cō.5.i.2.q.dubitat p̄ sic.Cū intellꝯ mãlis ē pᵃ pfectio hoīs (vt dclarāt ē d' definitiōe aie) ꝛ actꝰ itelligēdi sine itellꝯ speculatiuus (qd p eodē hꝫ) sit scḋaria pfectio siue postrema pfectio hoīs.difficile est valde quō itellꝯ speculatiuꝰ seu postrema pfectio sit alia ꝛ alia nūero i diuersis ꝛ nō ita sit de pᵃ pfectione.

Argᵐ 2ᵐ

℣ Iteꝫ.Si p̄ma pfectio in te ꝛ in me sit eadē.igiꝫ habemꝰ idē eē.ꝛ tu es per esse meuꝫ.ꝛ ego p eē tuū.

Argᵐ 3ᵐ

℣ Itē.Si idē est intellꝯ in oibꝰ ꝛ intellꝯ ē eternꝰ.sortes aūt i tpe.igiꝫ itellꝯ sortis fuit añ sortē.Sꝫ qñ forᵃ rei est res cuꝰ est forᵃ.est g sortes fuit añqꝫ fuit.

Argᵐ 4ᵐ

℣ Itē.Sortes est hō p intellm.Sꝫ intellꝯ est icorruptibilis.qd maxie est verū d' intellectu quē ponis vnū cōeꝫ oibꝰ.igiꝫ sortes est icorruptibilis iquātū hō lꝫ sit corruptibilis inquātū aia.

Argᵐ 5ᵐ

℣ Iteꝫ.Si intellꝯ sit idē ꝛ nō nūeraꝫ ad nūeratiōnē hoīuꝫ sequitur ꝙ qñ ego aliquã sciam acqrā p intellm ꝙ tu acqras eādē.Et etiā qñ ego obliuiscoꝛ aliqd intellm ꝙ tu ēt obliuiscēris illd.Cōsequētie patēt p h̄ ꝙ ipoſe est aliqd acqri sil eidē ꝛ nō acqri:silr ipoſe est alicui aliqd sil obliuisci ꝛ nō obliuisci.Sꝫ p positū.intellꝯ in me ꝛ in te est idē.Ergo ipoſe est intellꝫ tuū acqrere vel obliuisci:g̃n intellꝯ meus sil acqrat ꝛ obliuiscatur.

Argᵐ 6ᵐ

℣ Itē.Infra Cōmē.4.pfectioni que est forma imãlis ꝛ separata nō corrñdet nisi vnū pfectibile idiuisibile.Uerbi grã.de motoribꝰ corporū celestiū ꝙ nō corrñdet vni motori nisi vnū mobile sicut vni naute simul vna nauis.ꝛ silr

vnū instrumētū vnius spēi vnī artifici. Sꝫ intell's mālis hꝫ cū est subā imālis. igit̄ nō hꝫ nisi vnū pfectibile. Igit̄ nō est existēs simul in multis pfectibilibus. cuius ɔtrarium dicis qui ponis eum vnum in omnibus.

Tertius arti. Quo Cōmē. vellet seipꝫ tueri. Ubi pri mo ponā ɔnez quā ponit Com. de mō illius vniōis itell's nobiscū. sc̄ie vtute sua. Scdo, declatione suā. Tertio, necēitatez isti⁹ vnionis. Quarto, p̄ h̄ quō duplici mō rndet̄ ad argumēta. ¶ Cōclusio sua ē ista. Q̄ vnit̄ nobiscū p itētiones que sunt in imaginatiōe nr̄a: mediāte tn̄ illo vl'i intelligibili qd ipsemet intell's mālis hꝫ penes se. qd fuit abstractū ab eis. Rn̄dēs. n. ad qōnē de vnitate ei⁹ in oib⁹ lib. 3. cō. 6. ait q̄ ex itellectu māli ꝛ itellecta in actu (h̄ est. obto vli facto in actu itelligibili) fit vnū cōpositū quasi ex mā ꝛ for⁹. ita q̄ intell's mālis sit q̄si mā ꝛ itell'm in actu. q. forma. Et addit. igit̄ si intell's dꝫ copulari cū hoie ipole est q̄ hoc fiat nisi p ɔtinuationē alteri⁹ istaꝝ duaꝝ ptiuꝫ cū eo. s. ptis que est q̄si mā, ꝛ ptis q̄ est q̄si for⁹. ꝛ deducit vltra Com. Cū g̃ declaratū est in dubitationib⁹ p̄cedentib⁹ q̄ ipole est q̄ copulet̄ cū vnoquoq̄ hoīum ita q̄ nūeret̄ ad nūerationez eorū p ptez que est de eo. q. mā. s. intell'ꝫ mālez ɔcludit. Remanet g̃ in ɔtinuatiōe itellectoꝝ cū nobis hoībus p ɔtinuationē intētionis itellecte cū nobis. ꝛ sunt imaginate intētiones. s. ptis q̄ est in nobis de eis aliq̄ mō q̄si for⁹. Ecce ɔ quā tenet. q̄ copulat̄ mediantib⁹ specificis itellectis ꝛ itētionibus imaginatis ꝛ est vn⁹ in nūero de multiplicatis s̄m itētiōes. ¶ 2⁹ declarat se sic. Ubi est ɔsiderādū q̄ p̄cipua difficultas ē sic pꝫ in mouēdo qōnē suā 3ᵃᵐ. ꝛ infra resumēdo qualr̄ intell's mālis est vn⁹ ꝛ nō multiplicat⁹. sꝫ vn⁹ etern⁹ icorruptibilis ꝛ igenerabilis s̄ꝫ q̄ est p̄⁹ pfectio ꝛ act⁹ p̄m⁹. ꝛ tn̄ multiplicat̄ ꝛ nūerat̄ ꝛ gn̄atur ꝛ corrūpit̄ s̄ꝫ q̄ est speculatiuus itell's. i. s̄m suā postremā seu scdariā pfectionez ꝛ h̄ ad gn̄ationē ꝛ corruptionē indiuiduoꝝ. Et est dubitatio multū rōnabilis. si eniꝫ s̄m se est etern⁹ ꝛ ingn̄abilis ꝛ icorruptibilis ꝛ p ɔn̄s multiplicabilis: vi͂ ēt q̄ oꝑꝫ sibi ppria dꝫ eē eterna ingn̄abilis ꝛ icorruptibilis: ꝛ iō data rn̄siōe ad istā qōnē de itellectu speculatiuo vi͂ sibi satis rn̄suꝫ. ¶ Ad p̄ncipalē dubiōnē qualr̄. s. intell's mālis est vn⁹ in oib⁹ stat rn̄sio sua tota in hoc (vt hꝫ in illo cō. 6. in rn̄siōe ad 2ᵃᵐ qōnē) q̄ forme imaginate seu phātasmata que sunt in phātasia ꝛ imaginatiōe hoīs: puta phātasma equi ꝛ asini ꝛ sic de alijs pn̄t 2ʳ ɔsiderari. Uno mō vt sunt forme imaginatiue hui⁹ determinati hoīs. s. Sortis vel Platonis p quas imaginat̄. Alio mō vt sunt forme in imaginatiōe isti⁹ vel illius indifferēter. p quas idifferēter qlibet pōt imaginari. Et vt sic q̄si ɔueniūt homini s̄m spēm magis q̄ s̄m indiuiduū: ꝛ ēt vt sic. sic semp remanēt aliq̄ hoies in spē hūana ita semp in po⁹ imaginatiua hoīs pn̄t remanere spēs imaginabiles diuersoꝝ. s. hoīs ꝛ equi ꝛc. que p intell'm agentē pn̄t fieri itellecta speculabilia semp rep̄sentātia spēꝫ hoīs. ꝛ asini. vel equi ꝛc. ¶ Si g̃ ɔsiderem⁹ intell'm s̄m q̄ recipit itellecta sua ꝛ hoc mediāte intellectu agēte ab actuali imaginatione vel habituali que est in isto determinato hoie idiuiduo vel ab illo signato idiuiduo. sic itellecta illa p que itelligit vel speculat̄ intell's vt depēdent ab imaginatione illi⁹ idiuidui vel illi⁹ signati. corrūpunt̄ ꝛ gn̄ant̄ multiplicant̄ ꝛ nūerant̄ ad multitudinē ꝛ corruptionē ꝛ gn̄ationē istoꝝ signatoꝝ ꝛ indiuiduoꝝ. Si eniꝫ ɔsideram⁹ intell'm s̄m q̄ recipit sua intellecta a phātasia actuali vel habituali isti⁹ hominis vel illius idifferēter (hoc dico semp v̄tute intell's agētis) tūc cū hō sit s̄m spēm ꝛ idifferēter accept⁹. nō est gn̄abilis ꝛ corruptibilis g̃ necīo semp aliq̄s indiuiduus hō maneat: ꝛ p ɔn̄s in actuali phātasia ei⁹ vel habituali sūt spēs rerū imaginabiliū semp que etiam pn̄t fieri v̄tute itell's agētis itellecta speculabilia rep̄sentātia genus ꝛ spēꝫ istorū diuersoꝝ imaginabiliū. seq̄tur q̄ intell's speculatiuus semp poterit recipere sua itellecta ab imaginatiōe illi⁹ ꝛ formare sibi qualdā ppōnes vl'es que ɔueniūt toti spēi cuiuslibet rerū que cadunt in imaginatiōe. s. que ɔueniūt toti spēi homini asini vel equi ꝛc. Et sic seq̄t̄ q̄ itell's speculatiuus isto mō nō est gn̄abilis ꝛ corruptibilis sꝫ etern⁹ ꝛ semp manens vnus. Et sicut dictū est de itellectu speculāte ꝛ opante vult dicere similr̄ de itellectu māli. vt est p̄mus act⁹ seu pfectio p̄ᵃ. si ɔsideretur vt copulat̄ cū phātasmate qd est in imaginatiōe isti⁹ hoīs signati vel illi⁹ sic corrūpit̄ ad corruptionē ei⁹. Cū eniꝫ corrūpit̄ iste hō. nō pōt diuti⁹ copulari cū imaginatiōe ei⁹ que ēt corrūpitur ꝛ isto mō ɔcedit̄ q̄ multiplicat̄ ad multiplicationē idiuiduorū. ¶ Si aūt ɔsideret̄ vt copulat̄ cū phantasmate qd est in imaginatiōe istius vel illi⁹ idifferēter sic non corrūpit̄ nec multiplicat̄ sicut nec spēs. ꝛ p ɔn̄s ei⁹ imaginatio semp manet. ¶ Et aūt itell's possit isto mō possit dici p̄ᵃ pfectio seu act⁹ p̄mus: pꝫ. q2 in ista copulatiōe lꝫ nō copulet̄ cū hoie sicut forma informās (s̄m eum) q2 tn̄ copulat̄ cū eo in aliq̄ p̄ori nāe an̄ suā opōnem pōt dici copulari cū eo tāq̄ p̄ma pfectio act⁹ p̄m⁹. hic est igit̄ modus sue pōnis. ¶ Uerba Cōmē. sunt hec. Questio dicēs q̄ itellectus mālis est vnus nūero in oibus idiuiduis hoīuꝫ. ꝛ nec est gn̄abilis nec corruptibilis ꝛ itellecta existētia in illo itellectu ꝛ est itell's speculatiuus nūerat̄ p nūerationē oīuꝫ idiuiduorū hoīs gn̄abilis ꝛ corruptibilis per gn̄ationez ꝛ corruptionē idiuiduorū est valde qd difficilis ꝛ maximā habet ambiguitatē ꝛ hn̄ supra i cōmēto mouēs qōnē vocat itell'ꝫ mālē pfectiōeꝫ p̄ᵃᵐ ꝛ itell'ꝫ speculatiuū pfectionē postremā. Rn̄det iterpositis alijs opiōnibus. Sꝫ opinandū est. q̄ in aīa sunt tres ptes intell's. quarum vna est intell's recipiēs. 2ᵃ aūt est efficiēs. 3ᵃ aūt est. i. itell's speculatiuus. Et due istaꝝ sūt eterne. s. agēs. ꝛ recipiēs. 3ᵃ aūt ē gn̄abil' ꝛ corruptibilis: vno mō. eterna v̄o alio mō. Ponit mō ad ppositū. quō est eternus dicēs. Qm̄ q2 opinati sum⁹ q̄ itell's mālis est vn⁹ in oib⁹ hoib⁹: ꝛ hoc sum⁹ opiati q̄ spēs hūana ē eterna. manifestū est q̄ intell's mālis nō est denudat⁹ a p̄ncipijs cōibus toti spēi hūane: hic igit̄ modus s̄m q̄ sunt vnita necīo sunt eterna. Ecce vnus mēbrū: q2 Com. posuit q̄ intell's est vnus in oibus hoībus: ad hoc saluandū opꝫ opinari q̄ spēs hūana sit eterna. Q2 hoc posito poterūt in imaginatiōe hominis semp reperiri imagines diuersorū imaginabiliū que mediāte itellectu agēte pn̄t fieri itellecta cōia toti spēi sufficiētia i itell'm s̄ꝫ mālez. ꝛ illa itellecta s̄m q̄ sunt vnita ꝛ sp eadē manētia in itellectu sunt eterna: ꝛ per ɔn̄s intell's speculatiuus re⁹ eorū erit etern⁹ ꝛ vnus. ¶ Infra. Gn̄atio igit̄ ꝛ corruptio nō est nisi pp multitudinē ɔtingentē nō pp modū s̄m quē itellecta sūt vnita. ꝛ iō cū re⁹ alic⁹ idiuidui fuerit corruptū aliqd itell'ꝫ p corruptiōeꝫ sui subti p qd ē copulatuꝫ nobiscū nece est vt illō itell'ꝫ sit corruptibile re⁹ cuiuscūq̄ idiuidui ꝛ nō sit corruptibilis simplr̄. Ualde ad ppositū. ꝛ hoc ēt mō possumus dicere. q̄ itell's speculatiuus est vnus in oibus: ꝛ cū ɔsideratū fuerit de istis itellectis s̄ꝫ q̄ sunt entia simplr̄ nō in re⁹ alicui⁹ idiuidui vere dicunt̄ esse eterna. Ecce expresse aliud membrū. Et istud simul ad idez valde expresse cōmēto. 20. ꝛ allegatur supra vbi dicit̄ qd est intell's speculatiuus. ¶ Sequit̄ 3⁹ videre de necessitate isti⁹ copulationis nobiscuꝫ. Istā necessitatē signat Cōmentator supra cō. 5. dicens. Q2 sicut illud qd sensus hꝫ apō se de subiecto suo dependet a duob⁹. s. a sensu ꝛ ip̄o sensato. ita dicit q̄ intell'm in actu depēdet a duplici subiecto. s. itellectu materiali ꝛ ab intētionib⁹ que sunt in imaginatiōe. ab itellectu aūt māli depēdet sicut a subo per qd sunt vera. s. a formis que sunt in imaginatiōe vere. sicut ꝛ veritas sensus depēdet a v̄itate rei sensate extra aīam. Ecce necessitas ponēdi copulationē intell's mālis nobiscū mediātib⁹ formis

Marginal notes:

Cōclusio

Declaratio

Intell's māl' quō dicit̄ vnus.

Intell's māl' quō dicit̄ corrumpi.

Intell's māl' quō dicitur nō corrūpi.

Quō necessario itell's māl' vnit̄ nob.

imaginabilib⁹ vt.s.verificet sua itellecta speculabilia pro-
positiones vl'es pp phantasmata. ¶ Per hoc rñdet ad oia
argumēta sua. ¶ Ad p^m quo intells speculatiuus corrūpit
ꝛ multiplicat ꝛ nūat q̄ntū.s.ad actū itelligēdi nō tñ itell's
ſm se. Rñdet ꝙ sicut intell's quātū ad actū suū ſm ꝙ act⁹
suus operat ad diuersa phātasmata in diuersis hoibus cor-
rūpitur ꝛ multiplicat ꝛ numerat. ita ꝙ intell's ſm ꝙ copu-
latur diuersis hoibus per talia phātasmata corrūpit ſʒ ta-
le suū diuersuʒ eē copulatū: sic eniʒ nō corrūpit intell's spe-
culatiuus re^m speculabiliū que sunt eterna ꝛ semꝑ remanē-
tia in intellectu. ꝛ intell's non gñatur nec corrūpitur q̄ntū ad
talē copulationē qua copulat cū hoibus ꝑ talia cōia specu-
labilia ſʒ semꝑ remanēt alia cōia ꝑncipia speculabilia in
ipsomet itellectu abstracta a phātasmatib⁹ nostris. ¶ Per
idē ad 2^m ꝙ idē eē erit i me ꝛ in te. Dicit ꝙ nō. q2 nō dʒ cō-
cedi ꝙ est forma alicui⁹ nisi ſm ꝙ copulat cū phātasmati-
bus que sunt in ei⁹ imaginatiōe: ſʒ nō sūt eadē phātasmata
in me ꝛ in te gb⁹ nobis copulat. ¶ Ad 3^m ꝙ sortes fuit anq̄
fuit. Rñdet ꝙ intell's nō est forma ſʒ ꝙ est eternus. sed si
dʒ cōcedi ꝙ sit forma eius hoc erit ſm ꝙ copulat cuʒ phā-
tasmatibus que sunt in imaginatiōe sortis. ꝛ vt sic nō ꝑces-
sit sortē. ¶ Ad 4^m ꝙ sortes eēt icorruptibilis ſm ꝙ homo.
verū est. si intell's esset forma sortis vt intell's est etern⁹ se-
paratus ꝛ incorruptibilis: ſʒ nūc solū est forma ei⁹ vt copu-
latur cū phātasmatibus suis. ꝛ vt sic est corruptibilis itelle-
ctus ꝛ ēt sortes. ¶ Ad 5^m ꝙ tunc adisceres qñ adiscerem ꝛ
obliuiscereris qñ ꝛc. Diceret ꝙ nec adiscim⁹ nec obliuisci-
mur nisi ſm ꝙ copulat cuʒ phātasmatib⁹ nostris: ꝛ q2 non
sunt eadē phantasmata in te ꝛ in me ideo nō sil' adiscimus
nec simul obliuiscimur. ¶ Ad 6^m pōt dici. ꝙ cōcludit veꝝ
de facto: sed si essent plura idiuidua in eadē spē corpoꝝ ce-
lestiū nullū incōueniēs esset ꝙ vna intelligētia que exīstēs
vna nūero includēs virtualr tantā ꝑfectionē quantā inclu-
derēt plures indiuidue itelligētie si multe eēnt. ꝙ moueret
multa corpa celestia idiuidua in eadē spē. Sic in ꝓposito.
Lʒ intell's mālis sit vnus nūero cū tñ habeat quandā lati-
tudinē virtualē. ꝙ pōt se copulare diuersis potētys imagi-
natiuis in diuersis hoib⁹ ac si multiplicaret nūero poterit
vnus nūero exīstēs ꝑficē m̄ltos ꝑ suā copulationē ad illos.
¶ Dubitat rōnabilr. Ex h eni ꝙ itelligētia sepata copula-
tur cū phantasmatib⁹ Sortis ꝛ Platonis. pōt bene haberi
ꝙ talis itelligētia itelligit phātasmata que sunt in Sorte ꝛ
Platone. qñ ꝑ intell'm agentē sunt facta itelligibilia. Sʒ ex
hoc nō seqtur ꝙ Sortes ꝛ Plato intelligūt illa: sed hoc opʒ
saluare. s. ꝙ itelligim⁹ per intell'm. ḡ Cōmē. deficit turpiter.
¶ Rñdeo ꝛ dico ꝙ intell'm copulari cū phātasmatib⁹ no-
stris pōt itelligi dupl'r. Uno mō ꝙ solū copulet cū eis taq̄
cū obto suo. Alio mō ꝙ illa copulatio que est cū phātasma-
tibus nostris ꝑsupponat aliā copulationē ipsius intell's no-
biscū: vtputa ꝙ intell's mālis nō possit copulari cuʒ phāta-
smatib⁹ nostris nisi ꝑmo q̄dā copulatione spirituali vniat
nobiscū ꝛ cōmunicet se nobis. ꝛ se faciat nostrā potētiā: sic
verbi grā. sensus cōis nō pōt iudicare de sensibilib⁹ sensuū
particulariū nisi ꝑmo ipse sensus cōis sit vnit⁹ nobis. Ad ꝓ-
positū dico ꝙ sic diceret Cōmē. ꝙ nō est imaginandū ꝙ i-
tellectus mālis copulat solū cū phātasmatib⁹ nostris taq̄
cū obto suo. q2 sic ꝓcederet dubitatio ꝙ nos nō itelligimus
talia phātasmata qñ facta eēnt itelligibilia. ſʒ itelligētia se-
parata illa que vocaret intell's mālis: 2⁹ modo eēt imaginā-
dū ꝙ anq̄ intell's mālis posset itelligere illa phātasmata ꝛ
ēt anq̄ intell's agens posset illa facere itelligibilia ꝙ nec̄io
ꝑmo cōiungerent se nobis ꝛ facerēt se quodā mō potentias
nostras nobis vnitas quadā copulatione v̄tuali cū nō pos-
sent copulari vel vniri ſʒ inherentiā seu informationeʒ sic
pōt sensus cōis q2 nihil pōt se vnire nobis per informatio-

Ad p^m ꝛ 2^m supius. — Ad scdm — Ad tertiū — Ad q̄rtū — Ad q̄ntū — Ad sextū — Dub^m p^m — Rñsio. Intell's copulari cū phātasmatib⁹ 2^r dicitur.

nē nisi corp⁹ vel v̄tus in corpe (sicut arguit supra isto. 5. cō.)
postq̄ aūt facte sūt nr̄e potētie act⁹ earū sūt nostri act⁹. ꝛ ita
seqtur ꝙ nos itelligimus per itell'm mālem ꝛ abstrahimus
intelligibilia de po^a in actū per agentē. ¶ Alr pōt dubita-
ri sic. Q2 cū hoc sit copulari nobiscū ꝙ copulari cū phāta-
smatibus nostris. Igit eadē rōne pōt copulari cū asino co-
pulādo se cū phātasmatib⁹ que sunt in imaginatione asini:
ꝛ vltra / cū talis copulatio facit nos itelligere vt dictū est se-
quitur asinū itelligere. ¶ Rñdet. Q2 cū itelligentia mālis
sit itelligētia quedā lʒ vltima in ordine (vt hʒ cō. 19.) tñ nō
est nata ꝯtingere ista inferiora nisi ſʒ supremā potentiā ap-
prehensiuā in istis inferiorib⁹. Cū igit hec sola sit imagina-
tiua que est in hoibus (ista. n. vt vult Cōmē. cō. 20.) sic exce-
dit oēs alias ꝙ per illā differt ab alys aialibus. seqtur ꝙ so-
lū copulat cū imaginatiua in hoibus ꝛ cū phātasmatibus
eius. ¶ Alr pōt dubitari. ꝙ cū ipse intell's sit quedā eēntia
ꝑticularis ꝛ singularis limitata quō vnus nūero exīs pōt
copulari diuersis hoibus in nūero: puta qñ diuersi hoies i-
telligūt. ¶ Rñdet in cō. 5. Q2 vt frequēter dictū est intell's
nō copulat nobiscuʒ nisi mediātib⁹ itellectis speculatiuis.
Intellecta aūt speculatiua hnt duplex subʒ. Unū per qđ i-
tellecta sunt vnū entiū in mundo. i. in quo hnt esse vl'e. esse
aūtē vl'e multorū est idē ꝙ esse vnū: ꝛ illud est intell's mate-
rialis. Aliud subʒ hnt per qđ sunt vera ꝛ forme que sunt in
imaginatione vere ſʒ intell's mālis nō soluʒ hʒ virtuteʒ qđ
pōt esse subm multarū ꝓpositionū vl'ium: puta. Homo est
aial rōnale. Equus aial hinibile. Asin⁹ aial rudibile. ḡnimo
hʒ virtutē verificādi suas ꝓpōnes vl'es ꝑ ꝓpria phātasma-
ta a ḡbus abstrahunt. Cū igit phantasmata a ḡbus abstra-
huntur iste tres ꝓpositiones pñt sil' esse vere in trib⁹ diuer-
sis potētys imaginatiuis diuersoꝝ hoium: puta. ꝑmo i ima-
ginatione Socratis. 2° in imaginatiōe Platonis. 3° in ima-
ginatione Ciceronis: cōuenienter igenīauit nā. ꝙ itell's ma-
terialis vnus nūero exīs haberet quandā latitudinē v̄tua-
lē qua simul posset verificare istas tres ꝓpōnes vl'es i istis
tribus hoibus: ꝛ ita per talē latitudineʒ v̄tualē simul pote-
rit copulari diuersis hoibus in nūero ꝛ ita habere diuersos
actus intelligēdi simul. ¶ Nec valet obycere ꝙ eadē rōne
in homine potuit intell's mālis habere talem latitudinē ꝙ
posset itelligere multa simul. Rñderet. n. ꝙ nō. Q2 vt dice-
ret actus intelligēdi nūq̄ est sine actuali imaginatiōe ꝑce-
dente nā vel duratione. ſʒ in vno homine nō sunt simul di-
uersi actus imaginādi sicut ꝯtingit in diuersis. ¶ Istā opi-
nionē Cōmē. volunt gdaʒ: Egidius. declarare quo ad duo.
Primū est qualr hō ꝓpe itelligit si itell's nō sit sibi ꝯiunct⁹
sicut forma. Scdm est. quō sit vnus itell's in oibus hoib⁹. ꝛ
tñ nō itelligit vnus illud qđ ali⁹ itelligit. Primū declarant
sic. supponētes duo. Primo ꝙ suba spūalis cōiungit ꝑ ap-
plicationē corpori. nō ꝑ ꝯtactū quātitatiuū. sed per spūalē:
ita tñ ꝙ ipm nō informat sed est solūmō ei assistēs. Scdo
ꝙ forme itētionales plures nūero pñt simul in eodē subto
esse. ꝛ eadē rōne videt: ꝙ vna nūero simul possit eē in plu-
ribus subiectis. dūmodo ista subta sint simul ꝛ nō distincta
situ. Ex istis duobus infertur 3^m. s. ꝙ eadē forma intētiona-
lis que ē in phātasmate pōt simul esse in itellectu poi'i q̄ q̄-
dam applicatione spūali est simul cū phātasmate lʒ nō eēt
forma corporis. Tunc arguūt. Ista forma que simul est in i-
tellectu possibili ꝛ phātasmate est ꝑncipiū intelligēdi. Sʒ
ex hoc dicit ꝙ aliquis ꝓprie itelligit q2 eius forma est ꝑn-
cipiū intelligēdi. Igit homo dicit ꝓprie itelligere lʒ itell's
nō vniat sibi vt forma subalis sed solū quadā spūali vnio-
ne cū phātasmate q2 a ꝓpria forma hominis quā hʒ in ꝓ-
pria phantasia elicit actus itelligendi. ¶ Scdʒ ēt declarant
sic. Quia suba spūalis pōt esse in pluribus simul ꝛ in q̄libet
tota saltim pōt esse in pluribus simul ſm illud vnuʒ qđ est
cōmune

Dub^m 2^m — Rñsio. — Dub^m 3^m — Rñsio. Intellecta speculatiua habēt duplex subʒ. — Rñ^o nō. — opi. Egi.

cōmune in eis cuiusmodi est būanitas:sed fm q ista subā spūalis est in diuersis hoibus spēs diuersoꝝ phantasmatum informāt ipsaꝫ:ꝛ tale itelligere cōicat vni homini q̄le cōuenit suo phātasmati. Igit̄ nō eundē actū itelligēdi cōicat oībus hoībus:ſ diuersis diuersos fm q diuersa habēt phantasmata. ℂ Cōtra pmissa. Primo ꝯtra applicationez quā ponit. Scđo ꝯtra hoc q eadē intētio nūero sit in duobus. Tertio hoc dato pp hoc nō itelligeret hō ꝓprie. Quarto ꝯ 2m dictū. ℂ Contra applicationē sic. Qꝛ nō ponit̄ q intelligētia vnit̄ nobiscum nisi p virtutem suaꝫ ꝛ hoc aliquid opando in nobis:ſ ista ponit q vnit̄ nobiscū vt iungatur ad operationē suā p nos.igit̄ male. ℂ Itē. Si pp tales applicationē ad phātasma nostrū dicimur nos intelligere. igit̄ cum poſſe sit ipſ ſe applicare ad phātasma asiniꝗꝛ nisi plus dicat̄ qua rōne pōt se vnire vni rei materiali ꝛ alijs:igitur asinus pōt ꝓprie intelligere. Istud dicere reprobabit̄ qōne sequēte arti. 2° ꝛ 3°. vbi reprobabunt̄ oēs rōnes q̄s supra dedi p eo. ℂ Contra 2m dictū de itellectione ꝛc. Qꝛ forte esset poſſe plures itellectiones simul eē in eodē fundamēto.qꝛ nō sequeret̄ accidēs esse sine subto:sed si poneret̄ idē accidēs nūero simul esse in diuersis subiectis ſeqtur accidēs esse sine subto.ergo nō est simile. Minor pꝫ cū prius fuerit in vno subto q̄ʒ in alio non pōt in aliud venire nisi p cōicationē. Sed tūc in illo instāti quo cōicatio mediat iter vtrūqꝫ que sunt re absoluta disticta esset illud accidēs sine subto. Com. 1. physico. cōmē. 20. manifestū est q est impossibile q accidētia separentur a subiectis.qꝛ si separentur erunt accidētia exsistētia per se ꝛ nō in subto.qđ est impossibile. ℂ Itē. Eadē rōne videt̄ idē numerus posse eē in diuersis.sicut eadeꝫ intētio:qꝛ numerus maxie est inter entia intētionalia. Sꝫ nō est idē nūerus in re numerata ꝛ in nūerante.sed Phs distinguit vnū contra aliū. 4. physi. igit̄ nec est eadē intētio in phātasia ꝛ intellectu. ℂ Itē. Manus videtur q idē accidēs simul possit esse in diuersis subiecto ꝛ supposito distinctis q̄ʒ in diuersis in supposito eodem vnitis. Sed hoc impoſſe in talib⁹. Igit̄ impoſſe est q idē nūero sit in itellectu possibili ꝛ phantasia que subiecto distinguūtur si intell's nō est forma corporis. Probat̄ minor:qꝛ tunc accidēs nō numeraret̄ ad nūerationē subtoꝝ. ℂ Itē. Lꝫ forte posset dici q idē accidēs nūero posset esse in diuersis que habēt potentiā eiusdē dispōnis:nō tñ in his que sūt alterius. Sed phantasma ꝛ intell's valde sunt alterius rōnis sicut māle ꝛ imateriale.ideo lꝫ in alijs posset verificari qđ dicit̄:nō tñ hic. ℂ Cōtra supra vbi arguit̄ ꝯtra applicationē. ℂ Itē. Intelligere vt itelligere nō dicit̄ ꝓprie actus itelligēdi eius qđ solū recipit vt obiectū. verbi grā.lapis qui est obm nō dicit̄ ꝓprie itelligere.sed actus ꝓprie dicit̄ esse cuius est potētia. verbi grā.homo est videns. Sꝫ si intell's sit separatus ꝛ solū cōiungit̄ nobiscū in phantasmate vt dicitur tunc nihil respicit in nobis nisi solū obm suū.s.phātasma.igitur pp talē cōiunctionē cū phātasmate hominis nō diceret̄ ꝓprie itelligere sed intelligētia sepata cuius potētia ipse intell's est diceret̄ ꝓprie itelligere. ℂ Cōtra 2m pncipale arguit̄ sic:pbando q eadē itellectione itelligit vnus ꝛ alius. Qꝛ aut albedo causat idē phantasma nūero in me ꝛ in te.aut nō. Si sic.ꝛ tñ vt dictū est.numerus intētionū est fm numerū phantasmatū ꝛ hec intētio nō possit esse subtiue nisi in itellectu ꝛ intell's est vnus p hypothesiꝫ.ſeqtur q due intentiones eiusdem speciei.quia albedo est spēs specialissima erunt in eodem ꝛ numero differentia.

ℂ Distinctio. XXI. ℂ Questio. I.

ℂ Uidens igitur diabolus hoiem per obediētie humilitatē posse ascēdere vnde ipse per superbiaꝫ corruerat inuidit ei/ꝛ qꝛ prius per superbiā diabolus fuerat ide deorsuꝫ lapsus ꝛ zelo inuidie factus est sathā.i.aduersarius ꝛc.

V Trum intellectus plurificari sit demonstrabile.

Hic tria. Primo ponā rōnes alioꝝ que sunt ꝯtra eū ostendendo q nō cōcludūt. ¶ 2° sic cōcludā ꝯtra eū q pbabo ipsum in heresi sua defecisse viliter in phia. ¶ 3° ostēdā q ita debiliter arguebat q physice pōt sibi respōderi etiā per propria dicta.

Primus arti. Utruꝫ pñt esse plures intell's. Ubi quidā volūt demōstrare q impoſſe est vnū intellectū eē in oībus qđ Veruecus pbat sic. Probatū est in qōne pcedēti q aīa itellectiua est forma substātialis hominis. Sed multiplicatis pncipiatis opꝫ pncipia itrinseca multiplicari.igit̄ vna aīa itellectiua nō est in oībus. ℂ Itē. Si itell's oium est vn⁹ opꝫ oēm cognē siue verā siue falsaꝫ oiuꝫ hominū esse in eodē subto qꝛ itellectio nullo mō pōt eē in potētia phātastica.sed i itellectu q ponit̄ vnus. Sed hoc est impoſſe.igitur. Pꝫ minor.qꝛ multe opiones sunt ꝯtrarie ſalsē (fm Phm) ille q̄ sūt d ꝯdictorijs. Sꝫ ipoſſe est ꝯtraria eē in eodē.igit̄ ipoſſe ē oēm opionē verā vel falsaꝫ q̄ sunt ꝯrie esse in eodē intellectu numero. ℂ Contra illud. Qꝛ cū hñt pro impoſſi q in vno ꝛ eodeꝫ itellectu nō pñt simul eē duo ꝯria.falsuꝫ est.qꝛ videm⁹ q in alijs potētijs cognitiuis:puta in visu pñt due ꝯtrarie cognitiones esse sil:sit enim aliqñ videmus albuꝫ ꝛ nigrū:etiā in medio.ꝛ in organo aliqñ sūt ꝯtrarie spēs simul:vt dicit Cōmen. de sensu ꝛ sensato cō. 3. Ergo a maiori hoc potuit eē in itellectu:ꝛ hoc dicunt Phs ꝛ Cōmē. 6. meta. in fine. Uerū ꝛ falsuꝫ se hñt fm oppositiones vt ens ꝛ nō ens ꝛ totalr̄ circa partitionē cōtradictiōis: quomodo aūt.aut q simul.aut q separatim itelligere accidit alius sermo. Dico autē q simul:ꝛ q separatim:vt nō in eo qđ ꝯsequenter sed in vnuꝫ aliquid fieri:Cōmen. Nō est in anima recipit duo contraria simul:qđ extra aīam non:ꝛ anima itelligit duo opposita insimul.qđ nō pōt esse extra animā qꝛ mā recipit cōtraria successiue. ℂ Sunt autē alij. Thomas pbātes idē q̄ruꝫ tota vis abbreuiat̄ in istis trib⁹ rationibus ꝛ primo sic. Si sit idem intellectus numero in te ꝛ in me.igitur idem intelligere in te ꝛ in me. Hoc impossibile.quia diuersoꝝ numero diuerse sunt opōnes nūero: ꝓbatio ꝯñtie. Aut enim numerant̄ actus mei ꝛ tui a subiectis suis ꝛ tunc cū idē subm sit nūero actus intelligēdi in te ꝛ in me. ſeqtur q sit idē itelligere in te ꝛ in me. Aut nūerātur a phantasmatibus ꝛ obiectis ꝛ tunc ponat̄ q tu ꝛ ego ꝛ mille hoies itelligeremus idē obm fm spēm:puta hominē aut equū:cū igit̄ phantasma hoīs aut equi vt est obm intellectus sit vle ꝛ per ꝯsequēs vnū.ſeqtur q vnū est itelligere in te ꝛ in me ꝛ in mille hominib⁹. ℂ Itē. Subm habitus sciētifici.puta grāmatice. Aut est intell's passiuus q vocat̄ imaginatiua vel cogitatiua. Aut itell's poſis. Si primū ꝯ. Scia est ꝯ demōstrationū cū sint vles ꝛ nō possunt eē in vi sensitiua qꝛ tñ est cognitiua particulariū intentionū. ℂ Itē. Cū similes habitus ex similib⁹ actibus gñentur videt̄ q in eadē potētia sint actus ꝛ habitus. Sꝫ actus acqsiti sciētiaꝝ sunt in itellectu possibili. Igit̄ ꝛ habitus sciētifici sunt in itellectu poſi.ꝛ habitus scientifici eiusdē rōnis nō sunt multiplicati nisi in diuersis subiectis nō eodē. Igit̄ si idē itellectus poſis numero sit in me ꝛ in te ꝛ in oībus hominibus: ſequitur q idē habitus grāmatice numero sit in te ꝛ in me qđ est inopinabile. ℂ Itē. Si intell's poſis sit vnus nūero eadē rōne ꝛ intell's agens est vnus numero ꝛ sic ambo erūt eterni ꝛ hoc totuꝫ dicit Cōmē. 3. lib. cō. 20. Si agēs sit eternum ꝛ recipiens eternū.opꝫ factū esse eternū:ꝛ hoc est dice

Egidius

Veruecus

Reprobatur.

S. Tho.

re spēs rerū ab eterno esse in intellectu possibili. ⁊ per ꝯñs nullus nouiter acqreret scientiā. qꝛ intellꝰ non solū est vis receptiua specierū sed ꝯseruatiua: ⁊ ideo ꝓhꝰ vocat ipsuꝫ locum specierum. Igitur si ab eterno recipit spēs ab eterno eas cōseruauit. Sꝫ vbi ab eterno sunt agēs ⁊ patiēs vnita ꝑ propriā rōnem agēdi ab eterno pñt agere sine hoc ꝙ actio eoꝝ dependeat ab aliquo nouo tēporali. Igiꝰ si intellꝰ possibilis ⁊ agēs sunt ab eterno pñt agere sine hoc ꝙ actio eorū depēdeat ab aliquo nouo tēporali. Igiꝰ si intellꝰ possis ⁊ agēs sunt ab eterno habebit sciaꝫ oīum. ⁊ nullus acqreret nouā sciaꝫ neqꝫ nouas spēs. ¶ Confirmaꝰ. Qꝛ si reciperet nouas spēs oporteret ipm denudari a pmis qꝛ recipiēs debet denudari a natura recepti sm Cōmē. 3° de anima cō. 5. Cum igitur intellꝰ maxime īter oēs potētias apphensiuas est ꝯseruatiua quare pmas nō pōt pdere ⁊ nouas recipere.

30. Th. ¶ Contra. Illud nō cōcludit nec dictū eorū demonstrat. s. ꝙ impoſe sit vnuꝫ intellectū nūero eē in oībus hominibꝰ. Qꝛ cū ꝯcludiꝰ in 3° rōne ꝙ nullus acqreret nouas species nec scientiā nouā qꝛ species oīno eterne fuerunt in itellectu possibili. Et cū cōcludit in 2° rōne, ꝙ idē habitus grāmatice esset in oībus hoībus qꝛ habitus eiusdeꝫ rōnis nō multiplicantur nisi pp diuersa subiecta ⁊ cū cōcludiꝰ in pma rōne ꝙ idē itelligere esset in me ⁊ in te ꝗ numeraꝰ a subiectis. Ad oia ista rnderet Cōmē. per vnū verbū. Qꝛ nō obstante ꝙ spēs oīum ab eterno sunt in itellectu poſſ: cum tñ diuersi hoīes habēt diuersa phātasmata de eadē re vel de diuersis intellꝰ agēs illustrat ista phātasmata. ⁊ facit ea formata speciebus earundē rerū in itellectu possibili: ⁊ hoc est intellm possibilē copulari nobiscū ⁊ sm ꝙ diuersis tēporibus ēt diuersis hoībꝰ intellꝰ agens facit illas illustratiōes circa phātasmata diuersorū hoīum acquirunt sibi nouas scientias.

Ad argꝰ Th. ¶ Per hoc ad 3m argumētū Thome ⁊ diuersos habitꝰ. Per hoc ad 2m eiusdē ⁊ diuersos actus intelligendi. Per hoc ad pmū eius. Ita ꝙ tota ista diuersitas nō est accipiēda ex diuersitate intellꝰ possis qui est subiectū istorū actuū ⁊ habituū. nec nouitas sciētie est accipiēda ex nouitate spērum in intellectu possibili. sed ista diuersitas actuū ⁊ habituū accipiēda est a diuersa copulatiōe intellꝰ possibilis cū phantasmatibus nostris ⁊ nouitas scientie a noua copulatione.

Secundus articulus. Qūo Cōmē. viliter defecit in hoc in phia. Et arguo ꝯtra opiōneꝫ in se pbando. videlicet ꝙ nō solū errauit in se: sed errauit cōtra pncipia phie. Assumptū pbatur. Primo ꝑ ea que ex intentiōe ponit Arist. Scdo ex his ꝗ īcludūꝰ in dictis ipsiusmet Cōmē. ¶ Et pmo sic. Qꝛ si intellꝰ posset se facere ppriam potentiā in quolibet homine ita ꝙ operatio itelligēdi vere attribueretur cuilibet homini per hoc ꝙ per quandā vitalē rōnē posse se copulare cuilibet homini pter hoc ꝙ informaret ⁊ daret esse cuilibet homini. demōstratio ꝓhi 2° de anima qua pbat aīam eē actū corporis. Et certū est ꝙ loqtur de actu pmo informāte nō valeret. igiꝰ ⁊c. Arguit eniꝫ. Anima est quo itelligimus sentimus viuimus ⁊ mouemur. ergo aīa est actus ⁊ forma corpis. Ecce ex hoc ꝙ iste operationes attribuunꝰ nobis cōcludit. ꝙ pncipia istarū opōnuꝫ nos informāt. ¶ Confirmaꝰ. Qꝛ ꝓhs ibidē pbat animaꝫ sensitiuā esse formā corpis qꝛ sensus est illud quo sentimus ⁊ sub eodē cōtextu verborū accipit ꝙ intellꝰ est quo itelligimus. Sed nullus negat qn Aristo. vere ⁊ efficaciter pbat ꝑ hoc sensitiuā vere informare nos. ꝗ eadē vi sequr intellꝫ esse formā corporis vere nos informantē. ¶ Itē. Qñ itelligentia mouet celū nō attribuiꝰ ipsi celo opatio mouēdi sed ipsi intelligētie. Nō eniꝫ dicunt ꝓhi ꝙ celū se mouet: sꝫ ꝙ quelibet itelligētia mouet suū orbē. ita ꝙ orbes ponūt motos ⁊ intelligētias motores vt pꝫ. 12. meta. vbi ex nūero orbium qui mouentur cōuincit ꝓhs numerū intelligentiarū mouentiuꝫ: ⁊ hic rōnabilr pōt poni hoc qdem motor. illud ꝯo motū. nō eniꝫ itelligētia est forma informās celū. Ergo in pposito est oppositū. s. tuꝫ attribuamus opōnem intellꝰ possis huic. ⁊ huic homini dicētes. ꝙ iste acquirit scientiam ⁊ iste. ⁊ iste. ⁊ sic de singulis nō dicimus ꝙ intelligentia illa que est intellꝰ mālis acqrit sibi sciam in nobis. sequiꝰ ꝙ intellectus erit forma informans nos. ¶ Ex 2° sic. Sicut rei corruptibili ⁊ materiali cuiusmodi est hō (qñ hō pcipue accipitur sm partē materialē ⁊ corporalē ⁊ nām sensitiuā) repugnat seu discōuenit ꝙ forma imālis ipꝫ īformet ita sibi vt mālis ⁊ vt animatum solū anima sensitiua repugnat seu discōuenit opatio mālis. Sꝫ in sua imālitate ⁊ sensualitate remanēte hoīe. tu dicis ꝙ ista opatio imaterialis que est intelligere attribuiꝰ homini. dicis enim ꝙ hō ꝯstituiꝰ in spē hominis (3° de anima cō. 20.) ꝑ istā nobilissimā sensitiuā que est imaginatiua: ⁊ tñ hic dicis ꝙ ꝑ copulationē cum eo ipse vere acquirit scientiā ⁊ intelligit. Ergo eadē rōne lꝫ hō sit materialis ⁊ aīalis poterit intellꝰ copulari cū eo sicut forma informās. ¶ Itē. Uidemus ꝙ forma formādo pōt eē sine opatione pfecta ꝯsequente. in puero eniꝫ virtus imaginatiua per magnū tēpus nō hꝫ pfectū actū imaginādi. Sꝫ ecōtrario est impoſe. qꝺ puero attribuaꝰ actus imaginādi nisi pmo habeat imaginatiuā formā informantē ꝑ te ꝗ ponis imaginatiuā ꝯstitutiuā spēi humane. Igiꝰ a simili aliqliter posset eē apparēs qꝛ itellectiua informaret aliquē sine hoc ꝙ ipse operareꝰ actū intelligēdi. Sꝫ ecōtrario est ꝯtra oēm apparentiā ꝙ itelligētia det homini actum intelligēdi sine hoc ꝙ informat. igiꝰ sequr ꝙ Cōmē. cōcedens pmū ⁊ nō 2m. cōcedit añcedens ⁊ negat ꝯñs. ¶ Confirmatur. Qñ aliqua duo sic se hñt sm ordinē essentialē ꝯcedēs 2m inesse alicui necesse hꝫ cōcedere pcedens ineē. Uerbi grā. ꝯcedēs aīam inesse alicui opꝫ cōcedere formā subalem inesse eidē. alr enim negaret ordinē essentialē. Sꝫ virtus ⁊ opatio hñt essentialē ordinē. Igiꝰ cōcedens ꝙ itelligētia det sorti opationē intelligēdi. ita ꝙ illa opatio sit pfectio sortis. ⁊ nō cuiusdā intelligētie sepate oportebit concedere ꝙ itelligentia que est pncipiū istiꝰ opōnis sit forma pficiēs. ¶ Itē. Maxima ratio Cōmē. ꝗre qlibet homo nō pōt habere ppriuꝫ intellm formā sui est. qꝛ tunc quelibet forma imālis eēt forma materie. Sed hoc nō est ipoſe simplr ⁊ absolute. sꝫ solū est ipoſe ꝙ forma imālis sit forꝰ māe. ita ꝙ educaꝰ de potētia māe. Igiꝰ itellectiua pōt esse forma māe: dum tñ veniat de foris. Minor ⁊ ꝯclusio habenꝰ. 16. de aīalibꝰ. vel lib. 2. de gñatione aīaliuꝫ cap. 6. vbi ꝓhs dicit ꝙ ipoſe est ꝙ sensitiua ⁊ vegetatiua sint de foris qꝛ hñt opōnes cōicātes cū corpe: intellꝰ aūt ē de foris. qꝛ nūc cōicat ī opōne cū corpore. Ꝯba textus. Quorūcūqꝫ pncipioꝝ est corpalis opatio palā quia foris ingredi. Relinquiꝰ igiꝰ solum intellm foris aduenire ⁊ diuinū esse solū: nihil enim qꝺ ipsius operationeꝫ cōicat corruptibilis opatio. Ecce expsse ꝙ cōcedit intellm esse formā nostram: ita tñ ꝙ nō venit ab intus: sed de foris.

Ad argꝰ 12° ar. Ad pmū

Tertius articulus. Qūo oēs rōnes Cōmē. physice solui possunt. Ubi pmo arguo sic. Illa positio non hꝫ necessitatē cuius oēs rōnes possunt solui ꝑ pncipia phie ⁊ ꝑ dicta ipsius ponētis positionē. Sed pmū argumētum Cōmentato. s. ꝙ intellectus non potuit esse forma informans. quia virtus informās est singularis ⁊ virtus singularis nō est nisi corpus vel ꝟtus in corpore iaꝫ soluiꝰ per ꝓhm in. 21. vel in. 2. de aīalibus. Ut eniꝫ patuit ꝑ vltimaꝫ rōnem in 2° arti. nō est incōueniēs ꝙ sit ꝟtus singularis informās que nec sit corpus nec ꝟtus in corpore. i. ꝟtus corporalis. dūmō ponaꝰ ꝙ talis ꝟtus imālis nō educaꝰ de corpe sed de foris: sic est de itellectiua vt ibi pbat. ¶ Alia aūt oīa soluunꝰ ꝑ ppria dicta Coñ. vt infra patebit. igiꝰ ⁊c. ¶ 2m argm suꝫ qñ dicit. ꝙ si intellꝰ in te ⁊ in me multiplicareꝰ ⁊

Ad scdm

effet

esset singularis itelligeret̃ a seipso postq̃ esset factus itelligibilis: ꝯcedatur. Et qñ dicit̃. Igit̃ idē mouens ⁊ motū. Dicas ꝙ ipsemet hoc cōcedit in .8. phy. in spūalibus: ⁊ Phs 3° de anima hoc cōcedit ꝙ intell's itelligit se sicut alia: ⁊ ita idē mouēs ⁊ motū saltē alio mō. ¶ Ad 3m etiaʒ qñ dicit ꝙ intell's tūc nō reciperet nisi intētiones singulares nō vles. Dico ꝙ ipsemet 3° de aīa cōcedit ꝑ totū ꝙ intell's agens facit vlitatem in rebus ⁊ ita spēs quas reciperet eēnt vles vt sub lumine intell's agentis saltē in repñtando: sed oēs species in itellectu sunt singulares in eēndo. ¶ Ad confirmationeʒ qñ dicit̃/ vles spēs reciperent̃ in itellectu. Dico ergo ꝙ si poneremus vle in eēndo sicut posuit Plato. tunc illō argm appareret: sed cū hoc est falsuʒ ꝫ Ari. opʒ ponē itellectū singulare in eēndo ⁊ solū vle in repñtādo. ¶ Ad 4m qñ dicit ꝙ ab intētione in itellectu tuo ⁊ meo posset abstrahi intētio cōis his ⁊ ita in infinitū. Dico ꝙ idē sequit̃ si ponatur idē intell's in te ⁊ in me: dum tñ intell's vt mihi ⁊ tibi copulat̃ alias habeat spēs sicut ipse ponit tunc eniʒ ab illis poterit abstrahi cōis itētio. Preterea ista ꝓpositio qua di ꝙ a qualibet intētione multiplicata in diuersis pōt abstrahi alia in infinitū. Dico ꝙ si loquaris de intētionib᷒ multiplicatis idiuidualib᷒ de qbus imaginaris ꝙ alia est i itellectu tuo singulari ⁊ meo singulari. Dico ꝙ falsuʒ imagiaris. qꝛ lʒ ille spēs sint singulares in eēndo: sunt tñ opatione itellectus agētis vles in repñtando. ⁊ ita sunt abstracte: ⁊ per ꝯñs nō opʒ vlterius eas abstrahi. ¶ Ad vltimū qñ dic̃ ꝙ tūc per sciaʒ que est in te posset scia in me gñari ⁊ ita sciētia eēt qualitas actiua. Dico ꝙ qcquid sit de veritate hui᷒ ꝓbatio sua nō valet. ꝓbat enim in hoc ꝯ opinionē Platonis q ponit intellm penes se habere sciam oiuʒ ⁊ ꝙ sciri nihil est nisi recordari. Ipse eniʒ Cōmē. cū Phō 3° de aīa ponit cōtrariū ꝙ intell's est sicut tabula nuda ⁊c. ¶ Itē. Ad ꝑncipale. Nullus dʒ reprobare istā opinionē eē verā quā ipsemet opinās nō reputat nisi fictionē. ⁊ solū ponit eā ꝓpter exercitiū vt veritas cōplet᷒ ingratur. Sic est de hac vt ipsemet Cōmē. dicit. Unde cō. 5. postq̃ recitauit varias opiniones Alexādri. Auēpace/ Abubecher/ ⁊ alioꝝ/ de isto marie difficili querit. quō illud qō est abstractū dicit̃ in aliquo esse. Et ideo videt̃ mihi scribere hoc qō videt̃ mihi in hoc ⁊ si hoc qō visuʒ est mihi nō fuerit cōplementū erit ꝑncipium cōplemēti. Sequit̃ tūc. Et rogo fratres videtes hoc scriptū scribere suas dubitatiōes. segtur. Et forte ꝑ illō. s. ꝙ vidi dubitationes alioꝝ inueni verū in hoc. Si verū inueni. Ecce nō asseruit se habere veritatē in hoc: sʒ forte ꝑnciptū cōplementi veritatis. Et sequit̃ in fine. Si inueni veruʒ vt fingo tunc declarabit̃ ꝑ istas qōnes. Et nota ꝙ signāter dicit fingo. non eniʒ demonstrauit vt probatū est.

(3 Cōmē.)

¶ Distinctio. XXII. ¶ Questio. I.

¶ Hic videt̃ diligēter inuestigandū eē que fuerit origo ⁊ radix illi᷒ peccati/ quidā putāt quādā elationē in animo hominis ꝑcessisse/ ex qua diaboli suggestioni consensit ⁊c.

Trum in Adā q̃diu fuit in statu inocētie potuit fuisse aliqs error vel defectus in ratione.

Hic tria. ¶ Primo ingrā. Quō q̃diu stetisset in statu inocentie nō potuit in ipso fuisse defectus vel error in rōne talis. ꝙ fuisset in ipso cognitio falsa. ¶ 2° etiā ꝙ q̃diu stetisset in actu in statu innocētie nō potuit in eo eē defectus vel error in rōne que fuisset negligētia ꝯsiderandi ea que debebat ꝯsiderare. vel etiā talis error q nō insinuasset vel nō consuluisset volūtati qd agendū erat. ¶ 3° ondā qñ peccādo icepit cadere a statu inocētie. Utꝝ nectio aliqd istoꝝ defectuū ꝑcessit i itellectu suo malitiā i volūtate.

Primus arti. An Adā in statu innocētie potuit peccare. Ubi arguit qdā Tho. de veritate ar. 18. q. 6. Qꝫ Adā i statu inocētie nō potuit peccare nec etiā falsā opionē hr̃e. Et arguit sic. ¶ In illo .n. statu lʒ possʒ eē alicui᷒ boni carentia: nō tñ potuit eē alicui᷒ boni corruptio. Sed bonuʒ ipsi᷒ intell's est cognitio veritatis. ⁊ falsitas nō solū est carētia veritatis. sed corruptio. igit̃ ⁊c. Minor pʒ. Quia hñs falsaʒ opionē hʒ existimationē corruptā ꝑ falsitatē: qꝛ sicut verū est bonū itell's: ita falsuʒ est malū intell's. Sed nullū malū potuit eē in statu inocētie. igit̃ ⁊c. ¶ Itē. Cōmē. 3. de anima cō. 3. Falsa opinio se hʒ in cognoscētib᷒ sicut monstrū in natura corporali. est eniʒ falsa opinio ꝓueniēs ꝑter intētionē ipsoꝝ ꝑncipioꝝ ꝑmoꝝ que sunt idem ꝙ virtutes seminales cognitionis. sicut mōstra ꝓueniunt ꝑter itētionē vtutis agētis naturalis: ⁊ hoc ideo. qꝛ esse malū est ꝑter itētionē (vt dicit Dionysius ca. 4. de diuinis nominibus) sicut g̃ in corpore hois in statu innocētie nullū monstrū accidere potuit. ita nec in itellu ei᷒ vllū falsuʒ. ¶ Iteʒ. Tunc cōtingit inordinatio ⁊ nūq̃ alr̃ qñ aliqd mouet̃ a nō suo motiuo sicut cū volūtas mouet̃ a delectabili sensus: cū tñ debebat moueri a bono honesto. Si igit̃ itell's moueretur ab aliquo opinabili vel fallibili in statu innocētie in eodē statu cōueniret inordinatio: qō est impole. igit̃ sequit̃ ꝙ nō solū nulla falsa opinio fuisset in eo. sʒ penitus nulla opinio sibi fuisset. sʒ qcqd cognouisset ꝑ certitudinē cognouisset.

(S.Tho.)

Secundus articulus. An in Adam in statu inocētie potuit eē error rōnis/ aut ꝯsilij. vbi di ꝙ nō. Et pōt ꝓbari eisdē argumētis qb᷒ ꝓbatur primus articulus ꝑcipue 2° ⁊ 3°. ¶ Qꝛ potentiā negligere actū suū ad quē est ordinata ⁊ non ꝯsentire vl nō ꝯsulere illi cui tradit̃ naturalr̃ ad ꝯsulendū est qōdam malū ⁊ est q̃dā inordinatio: sed q̃diu stetisset in statu inocentie malū ⁊ inordinatio sibi accidere nō potuit. igitur q̃diu stetisset non habuisset in intellectu suo istos defectus.

Tertius arti. Utrū nectio aliqs defect᷒ in intellectu ꝑcessit malitiā in volūtate. ¶ Et videt̃ ꝙ nō. Qꝛ culpa nō pōt esse sine volūtate. Si igit̃ aliqs defectus ꝑcessisset in itellectu qñ icepit peccatū nāe defectus nō fuisset culpa sed pena. ⁊ ita pena ꝑcessisset culpā. qō est impole.

(Ar. 3m)

¶ Dicit̃ hic. ꝙ lʒ nō potuit ꝑcedere error in rōne malitiā in voluntate q error fuisset ignorātia. potuit tñ ꝑcedere error q est obscuratio rōnis vel q est negligētia stādi in cōsideratione. ¶ Cōtra. Ois ꝑfectio nālis qua priuat̃ nā ꝑ tēpore pro q̃ nata est hr̃e: illā māifestat penā nāe lʒ nō penaʒ iflictā. Sʒ intell's sic est natus naturalr̃ eē rect᷒ sine oi errore añ oēm culpā: ita añ culpā nat᷒ fuit eē diligēs ad ꝯsiderādū q̃ ꝯsiderāda erāt. qꝛ alr̃ talis negligētia redūdasset i cāʒ suā. Igit̃ si hec oia nō habuit vel si nō hr̃e potuit. potuit pena ꝑcedere culpā. ¶ Sʒ hic est opinio ꝯtra ⁊ ꝓbat ꝯnē cōtrariā ꝑ sic. ¶ In angelo necessario defect᷒ in rōne ꝑcessit malitiā in voluntate. g in Adā: Cōsequētia est manifesta. qꝛ eadē est rō vtrobiqʒ. Sicut eniʒ in angelo dirigit̃ ⁊ regulatur a rōne sic in Adā. et idē ipediret: vtrobiqʒ. s. ꝙ pena ꝑcederet culpā. Añs ꝓbat ipse sic. Qꝛ act᷒ itell's ꝑcessit actū voluntatis. Precedit g̃ defect᷒ intell's defectū volūtatis. Consequētia pʒ. qꝛ cā est eadē vtrobiqʒ: cā .n. q̃re intell's ꝑcessit volūtatē est qꝛ volūtas nō tēdit in rē nisi cognitā ꝑ rōneʒ. Si g̃ tēdit i malū ꝑ erit malū cognitū sʒ nō sub rōne mali qꝛ sic volūtas nō tēderet in ipm. g iudicat̃ eē bonuʒ. qō est deficere. ¶ Itē. Elitio q̃ est act᷒ volūtatis. est ꝯ sylli practici q̃ fit considerādo: sʒ nō est ꝯ falsa nisi defect᷒ sit in ꝑmissis. igit̃ ⁊c. ¶ Itē. Nō est defect᷒ in regulato nisi sit ꝑus in regula. ¶ Itē. Arguit̃ sic arguit Aug. 3. de li° ar°. Prim᷒ hō qñ peccauit stulte recessit a deo. Sʒ si ꝑ stultitiā/ vel hā ꝓpositū ꝙ defect᷒ a stultitia ꝑcessit culpā vel ꝑ recessuʒ stult᷒ est. Aut igit̃ stulte recessit ⁊ est ꝓpom. aut sapiēter ⁊ tūc non

(Rñsio.)

(Reprobatur.)

Rn° qdā

peccauit. ¶ Propter has dicūt qdā .s. Ualtoñ. istā ptē 7 addūt rōnē istā. Qz si volūtas ex seipa elegit malū absq; defectu rōnis tūc nā volūtas eēt mala qz sic arguit᷑ q est bona: qz p° 7 ppria iclinatiōe ad bonū iclinat᷑. ita ex opp° opp^m. ¶ Dicūt igit᷑ isti. B malū eē in peccato ignorātie 7 in peccato omissiōis qz nūq; aliqs neglexisset p volūtatē mouer᷑ itell̄m de his q̄ ptinēt ad salutē nisi qz rō dictauit q pp laborē vel pp alias occupatiōes bonū eēt dimitt᷑ hō. Un̄ lz malitia in volūtate pcessit pctm̄ omissiōis. istā tn̄ malitiā vex ē pcessisse i itellectu. Et certū est de pctō ex malitia qn̄ directe 3dicit᷑ rōni: 7 est maxi^m in pctō ex passiōe qz passio pus rōnē trahit q̄ volūtatē qz itell̄s pximior est sensui. Addūt isti eē itelligēdū. q n̄ pcessit dfect° q fuit error vl̄ deceptio. sz g ē 9sideratio alic° qd dz 9siderari qn̄ volūtas dz pcedē ad actū. ¶ Istā viā nō teneo pp articulos paris. sed q̄re determinationē isti° q̄ōnis ifra dis. 29. ¶ Distō. XXIII. Qō. I.

Reprobatur.

¶ Preterea q̄ri solet cur de° hoiez tētari pmiserit/quē decipiendū fore pscīebat/ 7c̄.

VTrū Adam aut quecūq; alia creatura potuit peccare i istāti sue creatiōis. Hic tria. p ponā arg^m cuiusdā g lz q n. 7 B maxie. vt qz volūtas nata est p ferri in bonū i vli q̄ in appens. ¶ 2° ponā dubiōnes q̄ faciūt ad 3riū. ¶ 3° dabo q̄dā distiōnē de pmi^te p quam soluā B qd dicit de pmo ferri 7 dubitationes illis contingentes.

Triplex dña actus nāl volūtatis.

Primus arti. An volūtas sit nata p ferri i bonū q̄ i appens. Ubi dicūt qdā medeuilla. q. ordi. 24. q nō. ¶ Et p ondūt ex triplici dña act° nālis volūtatis ad actū dlibatiuū eiusdē. q necē ē in āgeli volū^tis motū nālē eē priorē q̄libet alio motu dlibatiuo. Sz certū ē q actib° nālib° sine delibatiōe peccare n̄ possum°. igr̄ pm° act° āgeli nō potuit eē pctm̄. ¶ Pria dña ē ex pte obtī. qz obm act° nāl ipsi° volūtatis est bo^m absolute dctm̄ vn̄. 1. ethi. nūciat bo^m qd oia appetūt: sz obz act° delibatiui ipsi° volūtatis ē bo^m reale vl̄ ad obz: vl̄ ad circūstātias vl̄ ad finē: vl̄ ad aliqd hō. Ex ista dña arguit᷑ sic. Nō potuit volūtas ferri i bo^m rlatū nisi pus ordie nāe ferat᷑ i bo^m abso^lm. Ergo an̄ actū volūtatis delibatiuū opz ordie nāe actū nālē pcedē. Mior pz. Qz vt dctm̄ ē abso^lm hz rōnē finis. bo^m relatū rōnē ei° qd ē ad finē. Sz ex. 2. phy. finis ē pn^m i moralib° 7 ea q̄ sūt ad finē 9nes sūt agibiliū. finis. n. ē p^m i itētiōe 7 pus ordie nāe termiat᷑ actio ad pn^m q̄ ad 9ncs. igr̄ 7c̄. ¶ Itē. 2° dña sumit᷑ a pte volūtatis q̄ pt 9siderari vt nā alit q̄ liba. vn̄ Dam. li. 3. c. 2. diuidit volūtatē in nālē 7 delibatiuā. 7 ita act° nālis ē ipsi° volūtatis sb rōne q̄ nā. dlibatiu° xo sb rōne q̄ liba: ex q̄ arguit᷑ sic. Pri° fz rōnē vel fz nāz ē volūtas nā q̄ liba. Un̄ dic᷑ Phs ō bona fortūa q nāles ipet° sūt p°. g 7c̄. ¶ Itē. 3° dña est ex pte regule. Qz act° nāl ipsi° volūtatis hz regulā supnālez. act° aūt delibatiu° hz regulā acq̄sitā. s. dictamē 9tinētie. vel acq̄sitū. vel p ifusionē hitū: ex q̄ arguit᷑ sic. Act° volūtatis hñtis pxiaz regulam variabilē reducit᷑ ad actū volūtatis hñtis regulā iuariabilē cuiusō est act° nāl volūtatis. igr̄ 7c̄. ¶ Itē. Ad pn^le arguit᷑ sic. Aui. p meta. ca. 5. Ens iprimit᷑ i aia ipressione ex q̄ sumit᷑ q itell̄s p termiat᷑ ad ens absolute q̄ ad ens pticularicatū vel regulatū. g eadē rōne volūtas p termiat᷑ ad bo^m abso^m q̄ ad bonū reglatū. Sz vt dctm̄ ē sup peccatū nō ē. nisi volūtas referat aliqd. ¶ 2° ondūt q in volūtate nēcio act° rectissim° q est ita rect° sic nā pt elicere. pcedat actū malū: quēadmodu p^m determiat᷑ nā a factore illi° nāe. ita q determiatio ad illū motū elicit᷑ a factore nāe. Si igr̄ pm° mot° āgeli posset eē malus refunderet᷑ in deū. qd ē ipoīe. igr̄ 7c̄. Probat᷑ maior. Qz tūc act° attribuit᷑ solū pmo agēti qn̄ 2^m agēs nullā penit° cālitatē hz sup illū actū. Sz i actib° p 9ditib° for^m nālr agēs fm nullā hz cālitatē. igr̄ simplr redūdat in p^m agēs. Sz itelligē 7 velle q̄ sunt re^a boni in vli sūt act°

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

p° nāles volūtati 7 itellectui. igr̄ 7c̄. Minor ponit᷑ a Phō 7 Com̄. 4. celi cō. 25. Ubi volūt q sic grue accipit for^m grauitatis ab agēte sic suū p^m motū 7 p^m vbi: lz nō sit ita de motib° aliqs sequēnb°. Quere li. 30. di. 22. ar. 5. ¶ Itē. Oē gñans ō terminat effectū suū in aliquē actū q̄ conat᷑ 9iungi 7 assilari cū gñante iquātū pōt. sic pz q ignis gñans determiat ignez genitū ad actū silez q̄ conat᷑ 9iungi cū gñante q̄tū pōt. Igr̄ de° sic in creādo volūtatē āgeli creauit illā cū tali determiatiōe ad actū nālē q̄ conabat᷑ cū deo 9iūgi q̄tū pt 7c̄ B rō ē pbō pcedētis 9ñtie. ¶ Mltis aliis iterpositis pbāt ipi pn^lem 9nē sic. Intell̄s creat° vtute nāli nō pt sil itelligē pl̄a vt pl̄a. lz itelligat fz totū ipetū 7 conatū nāe. Sz p^m qd itellexit āgelus optuit itelligi ab eo fz totū ipetū suū. igr̄ p^m itell̄z oportuit nēcio eē vnū. Sz nō potuit peccare nisi pl̄a itelligēdo 7 qz creatorē a q̄ auerteret᷑ 7 creaturā ad quā 9uerteret᷑. igr̄ i p istāti nō potuit peccare. Minor pz. Qz pm° act° itelligēdi ordie nāe pcessit oēz actū volūtatis ita q fz iperiū volūtatis mediati nō potuit. igr̄ itell̄s exiuit i illū actū tn̄ nālr. Nā ꝗ exit i actū suū fz totū ipetū. g. ¶ Itē. Si peccauit i p istāti sue creatiōis. igr̄ de nēcitate peccauit i p istāti. qz oē q ē qn̄ est nēcē est eē. Ergo eodē addito vtrobiq; adhuc seq̄ret᷑ q si potuit peccare in istāti sue creatōis. igr̄ potuit de nēcitate peccare in istāti sue creatiōis. Cōseq̄ns falsū. qz tūc nō habuisset volūtatē liberā in p istāti ¶ Quidā ad idē arguūt sic. Due muta^tes n̄ pnt eē i eodē istāti cū mutatio istātanea mēdeat istāti. Sz q āgelus fuit fact° de nō ente ens fuit alia mutatio q̄ q̄ fuit fact° volēs de nō volēte. qz termini sūt alii vtrobiq;. igit᷑ in termino sui creati esse g est instās sue creationis non potuit creare per actum volitionis.

Arg^m p^m

Arg^m 4^m

Arg^m 5^m

Secūdus arti. Ubi 3 istā viā arguit᷑. Aia i p istāti sue creatiōis 3bit peccatū origiale. g a fltī potuit āgelus. ¶ Itē. Facili° ē deficē q̄ pficē: sz boni āgeli in istāti 9uertebant᷑ q ē pficē. Aug. 2. sup ge. Angeli boni ab istāti sue creatōis fuerūt hti. ¶ Itē. Meritū est act° libi ar. sic pctm̄: sz xp̄s fz aiaz q̄ fuit creata ab istāti sue crea^tis meruit. igr̄ ē ab opp° argnēdū de dmerito qd ē pctm̄. ¶ Itē. Carētia dbiti act° 7 dbiti ordis i actu vtrūq; ē pctm̄. Sz angelus potuit carere vtroq; i istāti sue crea^tis: qz sic po^e rōnales valēt ad opp^a fz actū ita valēt ad opp^a fz debitū ordinē i actu qz si valēt ad opp^m absolute. igr̄ valēt ad 3ris fm q̄cūq; rōnē iuenit᷑ 3rietas i eox opp°. ¶ Itē. In p instāti potuit odire deū. igr̄ pbō assūpti. Qz i q̄cūq; pori potuit cognoscē deū. vt sibi nociuū. i eodē potuit refugē vl̄ respuē vl̄ odire deū: qz iter ista ē tn̄ ordo nāe 7 nō dura^tis. Sz de° potuit creasse āgelū i tali dispōne q vidisset deū suū reprobatorē 7 p 9ns nociuū ¶ Itē. Qd 9uenit po^e ex se re^a sui act° illō nō repugt sibi in q̄cūq; istāti ponat᷑ act°. Sz po^e re^a sui act° hz q possit dficē. qz ē ex nihilo. igr̄ i q̄cūq; istāti ponat᷑ act° siue i 2° siue i p. potuit ipa dficē. ¶ Cōfirmat᷑. Qz sic ex se hz q possit dficē re^a sui act° simplr i q̄ istāti ponat᷑ act° qz ē ex nihilo. ita ex se hz q possit deficē re^a cuiuscūq; 9dōnis siue bone siue male i actu i q̄cūq; istāti ponat᷑ act° eadē rōne. ¶ Cōfirmat᷑ itez. Qz qd 9uenit po^e ex se puta mereri. pōt sibi aliqd 9uenire i q̄cūq; istāti ponat᷑. igit᷑ qd sibi 9uenit ex se potuit sibi dare i q̄cūq; pori ponat᷑ po^a siue actus.

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

Arg^m 5^m

Arg^m 6^m

Tertius arti. Ubi distinguo de pmitate. Qz pmitas act° pt 2^r accipi. Aut fz pmitatē vl̄itatis fz q act° volūtatis g est re^a boni in vli. est pōr q̄libet actu g est re^a boni in pticulari. Aut pōt pmitas act° accipi fz pmitatē pticularitatis fz q act° volūtatis g est re^a vni° boni pticularis est pōr actu volūtatis g est re^a alteri° boni pticularis: puta. act° g est re^a dei est pōr illo g est re^a creature vel e3. Si p mō dico q act° volūtatis pm° angeli nēcio fuit bon°: sz 2° mō potuit pm° act° angeli eē malus: pbō pmi satis pz. Qz ille act° g est re^a boni iquātū bonū nullā rōnez hz vn̄ dicat᷑ malus. Scōz vbi est difficultas q̄ōnis pbat᷑. L. 3. n. volūtas

Duplex pmitas act° volūtatis.

fm q

fz q cōiter absoluta libtate p ferat in bonū in vli sic itellus in vlē.tñ nō vi repugnare libertati volūtatis qn p suū actū deliberatiuū.vel q dz z pōt eē deliberatiuus.p possit ferri idifferēter p qlibet pori placet sibi qōcūqz pticulare vbi pōt inuenire formalē rōnē sui obiecti.Sed certū est q in quocūqz bono pticulari:siue sit de⁹.siue creatura inueniē formalis rō boni qz bonū est cōe ad bonū verū z ad bonū apparēs.Ergo volūtas angeli p quocūqz pori pōt ita bene ferri in creaturā p sicut in deū.Sz iste act⁹ est iordinatus z malus:qz min⁹ bonū pez qz 3uū ei qō potuit z debuit deliberasse.Igiē act⁹ pm⁹ angeli(accipiēdo pmitatē pticularitatis)pōt eē malus.¶ Scdo est intelligēdū hic q accipiēdo actū pm volūtatis q est respectu boni in vli.lz sit necio bonus bonitate nāe:nō tñ est bonus nec malus bonitate meriti vel demeriti:sz scds act⁹ volūtatis q est respectu boni pticularis est necio bon⁹ vel malus bonitate vel malitia meriti vel demeriti.Rō vtrobiqz est:qz meritū z demeritū necessario est in actu deliberatiuo vel saltē q pōt eē:z dz eē deliberatiuus:z volūtas eligendo actū re⁹ bonorū pticulariū dz seq deliberationē.z pōt si voluerit.g si nō sicesset petiū z demeritū.¶ Per has distinctiones pz ad arg^m pme opinionis.Qz oia illa qtuor arg^a pmi articuli z alioꝝ qb⁹ pbant q in angelo necio act⁹ volūtatis nālis est prior actu deliberatiuo.z ita pmus act⁹ volūtatis necio est bon⁹.Cōcedo q ille act⁹ volūtatis quē ipsi vocant nālē q est re⁹ boni in vli vt in illis arguūt est prior pmitate vlitatis quocūqz actu:z iste est necio bonus bonitate nāe nō meritoria:z q tñ stat q pmus act⁹ volūtatis q est re⁹ boni in pticulari accipiēdo pmitatez pticularis pōt eē malus(vt pbatū est)z malitia demeriti de qua est hic sermo.

Ad pmū arg^m pmi articuli.

Ad scdm

¶ Ad aliud qñ di q malitia redūdaret in deū.Dic dupl'r rñdet.Qz eniz ponūt itellectū z volūtatē potētias passiuas in p actu suo z actiuas in actib⁹ deliberatiuis.dicerēt q est verū:qz pmus act⁹ itell's z volūtatis q sunt re⁹ boni in vli redundarēt in pm agēs sicut in totalē cām:sicut dicit phs de p motu grauis z illi sūt semp recti:sz act⁹ pmi eorū q sūt re⁹ boni pticularis q sunt deliberati z liberi vel saltē esse pñt z debēt hñt cās pximas in quas redundant.s.intellectū z volūtatē.Qui vo dicunt q itell's z volūtas sunt actiui in oi actu suo.Dicerent q nullus actus volūtatis aut cuiusqz entis viui total'r redūdaret in deum:z glosarent q ppositio dicens q act⁹ pmus redundat total'r in pm agens qō dat formā.verū est qñ actus pmus est mere nālis:z qñ talis act⁹ pmus oino venit in passuz ex ipetu agētis nil cooperāte passo:z sic est verū qō adducit de grani in pbatione maioris.Qñ vo pmus act⁹ nō solū est mere naturalis:sed nālis vitalis:sicut sunt opōnes aie(in z° de aia)tūc nec pmus act⁹ nec 3itēs sunt tota a p agente sz ex pprio pncipio vitali:opatio.n.vitalis effectiuū pn^m vitale reqrit.Et p idē pz ad 3firmationē illi⁹.

Ad tertiū

¶ Ad aliō qñ di:q oporteret q intelligeret plura vt plura sil.Dico q nō sz suffic q ferat in illā absolute.s.omittēdo eius relonē in deū ita q precise delectet in creatura nec negatiue nec affirmatiue intromittendo se de deo:z ita tñ vnū scilz creaturā intelliget.Dicerent ēt qdā q nō eēt icōueniēs q in p istāti sue durationis itelligeret plura in qdā relone vel negōne relonis adinuicē sz pus in cādie nāe termios relonis qz in p⁹ regula.Sz itelligere aliq in rōne vel negōne relonis adinuicē nō est itelligere plura vt plura:sz vt vnū.¶ Ad aliud q de necessitate peccare potuit.Dico q vez est qñ peccauit.Qz sic oē qō est qñ est necē est esse:ita dico q oē qō potuit qñ potuit necio potuit.Nec h tollit libertatē:qz est necitas 3ditionata z necessitas 3ditionata est 3tingētia simpl'r.Quere lib⁹ p dis.1 r. arti.3°.

Ad arg⁹ scdi arti.

¶ Ad illud alioꝝ dico q dato q hñ pbaret q in p instāti sui eē creati non potuit peccare.Jmmo nec aliquam actionē p tūc potuit hēe pmus:tñ act⁹ quē potuit hēe re⁹ boni pticularis potuit eē malus vt pbatū est.¶ Ad arg^m alterius.3cedo oia.Qz pm⁹ act⁹ angeli potuit eē malus pmitate pticularitatis:z ēt malitia demeriti sic currūt illa arg^a:probat.n.q pm⁹ act⁹ angeli potuit eē malus malitia demeriti.

Ad tertiū

¶ Ad aliud.pmus act⁹ chāi potuit eē bon⁹ bonitate meriti.q oia cōcedo accipiēdo pmitatē re⁹ boni in pticulari in illo loco est meritū z demeritū vt dictū est.

Ad scdm.

¶ Ultimū tñ arg^m vi pbare q pm⁹ act⁹ volūtatis q est re⁹ boni in vli pōt eē defectuosus qz est ex nihilo.Dico q verū est q posset eē defectuosus.s.q caderet in nihil si sibi derelinqueretur.nō tñ defectuosus sic q esset demeritori⁹ vel peccatori⁹:qz meritū z demeritū solū cōgruūt actui qui est bonum in particulari ibi solum cadit deliberatio.

¶ Distinctio.XXIIII. Questio.I.

¶ Nunc diligenter inuestigari opz quā grāz vel potentiā habuerit homo ante casuz zc.

In distin.24.agit de libero ar⁹. Ubi pambulādo quero.circa.dis.23.vtrū po liberi arbitrij arbitriū arbitret agēdo vel patiendo.

Hic quatuor.Pzio.An itell's sit po⁹ actiua.¶ z° dato q sit.An sit actiuus vt scilz iformat notitia simplici coagente.¶ 3° dato q nō.An sic.s.coagēte obo.¶ 4° dato q non.An sic q eius actio sit pura quedam passio.

Primus articulus.An itell's sit po⁹ actiua.Ubi dicūt qdā.s.Uiltoñ.p q itell's polis in gñe entiū z in gñe itelligibiliū est pura po⁹:z p 3ñs nō est po⁹ actiua.Scdo expsse pbāt q nō est po⁹ actiua.

Arg^m p^m

¶ Primū pbāt sic.Jllud qō nullā nāz hz nisi politatis nō est aliqs act⁹ nec in gñe entis nec in gñe itelligibilis.Sz fm Cōme^{tor} 3° de aia.cō.18.illud ex aia qō di itell's mālis nullā hz nām nec eēntiā q 3stituat fm q mālis nisi nām politatis:cuz denudet ab oib⁹ formis mālib⁹.g zc.

Arg^m z^m

¶ Jtē.Qō de se nec est act⁹ pzimus nec scds nō est in actu aliqd de gñe entis vel itelligibilis:sz pura po⁹.fm phm 3° de aia z Cōme^{tor} in multis locis Sed intell's añ adiscere est in po⁹ eēntiali:z ita caret actu p. sz cū hz sciaz z nō 3siderat est i po⁹ accñtali:z ita caret actu z°.g zc.

Arg^m 3^m

¶ Jtē.Qō se hz ad oia itelligibilia sicut id qō est oia fieri nō est aliqd in actu in gñe illoꝝ:sz hō est itell's.3° d aia.igiē zc.

Arg^m p^m

¶ z^m pbāt sic.Qz si itell's agit actū itelligendi tunc act⁹ itelligēdi assimilat sibi nō obo:qz pprio pn⁹ effectiuo dz effect⁹ assilari.

Arg^m z^m

¶ Jtē.Aut eēt pn^m actiuū vniuocū:qō nō est:qz act⁹ itelligēdi nō est sibi sil's.Aut equocuz:qō nō est:qz agēs equocū est remoti⁹ ab effectu qz vniuocū:qz agens equocū est vle.agēs vniuocū est agēs pticulare.Sz cū vle est remotior pticularis est ppingor:z itell's est ppinquior actui itelligēdi qz obm cū sit actio imanēs.g zc.

Arg^m 3^m

¶ Jtē.Jntell's ex se est idifferēs ad oēz actū itelligēdi ēt ad itelligendū z nō itelligēdū:sz z° phy.cō.48.dicit q 3tingēs eqlr nō lucnit in potētijs actiuis:sz i potētijs passiuis:z in eis qruz ppatio ad receptionez duoꝝ 3rioꝝ sit eqlis:sicut sit aia.siue nō sit aia.igiē zc.

Arg^m 4^m

¶ Jtē.Recipe nō est agē.sz fz Cōm^{tor} 3. de aia.cō.18.itelligē itell's polis nihil est nisi recipe itētiōes imagiatas.g.

Arg^m 5^m

¶ Jtē.Sexto nāliū pte z° idē dic Auic.de sentire.q sentire ē recipe foīaz rei ita q isoiet p eā sentiēs.igiē vtrobiqz est opō passio.

3 pmam

¶ Cōtra p^m est articulus paris.126 q itell's polis aliqz intelligat:z q in nā itelligibili nō sit aliqd in actu itelligēs.error.¶ Jtē.Ois mot⁹ z mutatio q nō est gnō z corruptio subalis necio reqrit subz ppriū z ppinquū i actu:si.n.aliqō accñs posset hēe pxim subz et⁹ i po⁹ eadē rōne posset accñs p recipi i mā p⁹ sic i pzimo subo z nō necio post i cōposito.Sz itell's polis est p^m z pxim subz act⁹ itelligēdi.igiē zc.¶ Jtē.Potētie aie sūt eēn⁹ aie:aut nō.Si sic/tūc eēn⁹ z nā itell's nō est tñ po⁹:aia.n.est act⁹ corporis.Si nō/ita q sit aliqō absolutū additū eēn⁹ aie:z tūc ex po⁹ ista z eēntia aie 3stituit vnū ens p accñs:tūc arguo sic.Oē

accidēs τ precipue absolutuz qđ facit vnum cum subiecto aliquā actualitatē ppriā sui generis includit que accñtal'r informat subiectū.igiť τc. ℂ Itē. Si itellectus est potentia in gñe entis. Aut ergo in equali gradu entitatis cū mā pma. Aut in supiori. Aut inferiori. Nō in eqli:qꝛ ipoſē est ꝙ duo que spē differūt sint in eqli gradu entitatis respectu pmi:cū spēs reꝝ sint sicut numeri.9.meta. Nec in supiori:qꝛ vt ipsi met dicūt τ necesse būt dicere potētie sunt accñtia:sed per Cōmētatorē.11.meta.cō.26.τ.29.mā hoc est in gñe sube τ cā oīo mãe in oibus alijs pñtis.cā aūt (τ maxīe equoca) est potior suo effectu. Nec in gradu inferiori:qꝛ tūc nō eēt mā ppe nihil:qđ est cōtra Aug.12.ɔfes.c.7. ℂ 2ᵘ rō est bona cōtra alios lꝫ soluať dis.14.arti.4.τ dis.17.arti.3. ℂ Iteꝫ. Ex puro potētiali in entitate cū pprio actu fit cōpositū essentiale τ nō accidētale.si igiť intell's polis est puruz potētiale in gñe entitatis.ğ ex ipso τ actu intelligendi fit vnū p se τ non p accñs. ℂ Mō ostēdo ꝙ est aliqđ actu in genere intelligibiliū qa (vt pbatū est) nō est pura poᵃ in gñe entis.igiť est aliqđ actuale. Sed oē tale actuale in se est aliqđ actu intelligibile.ergo. Probatio minoris. Cōmētator ꝑ phy.cō.69.reddit cām dicti phi quare mā nō est scibilis nisi ꝰm analogiā dicens. Illa nā q̄ est suba subiecta sube nō potuit intelligi p se qꝛ est in poᵃ.igiť ex opposito si dicat.actualitatez est p se intelligibilis:sed hꝫ est intell's polis suba:vt pbať.igiť τc. ℂ Itē Cōmētator.3.de aīa.cō.26. Ubi phs querit.vtrū intellectus mālis p se sit itelligibilis arguit ꝙ sic. Quia si non esset intelligibilis p se sed p intentionē in eo q̄ fecit ipsuz intelligibilē:sicut est dispositio in rebꝰ:q̄ sūt extra aīaz.sequereť tūc (vt dicit Cōmētator) ꝙ itell's nō eēt intelligēs neqꝫ cōprehendēs. Ecce ɔñtia Cōmētatoris. Si nō eēt intelligibilis per se sꝫ p intētionē τc.igiť nō eēt itelligēs.ğ a destructione ɔñtis. Sꝫ ipoſē est ꝙ nō sit itelligēs neqꝫ cōprehendēs.igiť est ipoſē ꝙ nō sit itelligibilis p se. Et eandē ɔñtiaz facit Aug.sup Gen.ca.15.qui dicit. Esse aliquam rem q̄ solo itellectu cerni possit:at ēt nō intelligat.τ est magna τ difficilis qō. Esse aūt rez q̄ itellectu pcipiat:τ nō ēt itellectu pcipi possit nō arbitror quēq̄.vel putare:vel dicere. ℂ Ad argᵐ q̄ pbāt ꝙ est pura poᵃ in gñe entis. ℂ Ad pᵐ qñ dī ꝙ non hꝫ nām nisi polītatis τc. Dico ꝙ duplex est polītas.ſ.mãe τ polītas forme. Qñ igiť dī. Illud qđ nō hꝫ nām polītatis τ hoc polītate mãe nō est aliqs actꝰ. Dico ꝙ verū est de possibilitate mãe:vt pbatū est supra p Cōmentatorē ꝑ physi.cō.69.sed de poli polītate forme nō est verū. Quātitas eniz respectu q̄litatis hꝫ nām polītatis τ vnꝰ gradus charitatis remisse in recipiēdo intensuz hꝫ nām polītatis.dicente Cōmentatore eodē cōmēto. Quicqđ recipit aliqđ recipit illud ꝰm ꝙ est in poᵃ nō ꝰm ꝙ est in actu:nō tñ q̄titas est pura poᵃ:nec ēt quicūqꝫ gradus charitatis est pura poᵃ simpl'r. ℂ Per idē pꝫ ad 2ᵐ τ ad 3ᵐ. ℂ Aliq rñdent aliter sic dicētes ꝰm Cōmētatorē. Qꝛ intell's dupl'r accipiť. Aut ꝰm ꝙ est polis sine mālis. Aut ꝰm ꝙ est vnū inter entia. Pr° mō est pura poᵃ sicut quātitas ꝰm ꝙ recipit qualitatez. Scđo mō est actꝰ.ſ.ꝰm ꝙ est vnū inter entia:sicut q̄titas itrinsece est actꝰ. ℂ Per eandē distōnē pōt rñderi ad oīa argᵃ Cōmentatoris pbātia ꝙ itelligere est pati. Ueꝝ est vt itell's est possibilis:nō tñ est verū vt est ens τ actus inter entia.v.g.calor inq̄tū recipit aquā per quā extinguiť est passiuus:inq̄tum tñ est forᵃ talis.ſ.calefactiua est actꝰ τ calefacit aquā. ℂ Ad eodē argᵐ inq̄tū pbāt qđ est purū potētiale in gñe itelligibiliū est dōm. Qꝛ verū est loquēdo de eiꝰ itelligibilitate quo ad nos:qꝛ nihil itelligimꝰ de substātijs p se itelligētibꝰ inter quas vna est itell's noster ꝰm Cōmētatorē:nisi in phantasmatibꝰ creaturarū:τ ita ꝑ fuit itelligibilis in poᵃ tñ loquendo tñ de intelligibilitate eiꝰ in se vere est itelligibile cū sit actꝰ qdā vt pbatū est. ℂ Cōtra 2ᵐ dictū. Unūqđqꝫ cui cōuenit opatio ex hoc actiuū est inq̄tū est in actu τ inq̄tū est pfectū:igiť qđ est magis actuale τ magis pfectuz magis est actiuū ꝰm ꝙ hꝫ. Sed intell's τ oēs poᵉ aīe sūt pfectiores τ actualiores q̄ calor τ multe alie forᵉ iferiores q̄ sunt actiue.igiť. ℂ Itē. Nullū agēs p se elicit actionē q̄ trāscēdit suam spēz.qꝛ effectꝰ nō excedit suā cām:sꝫ itellectio τ sensatio sūt opōnes vitales trāscēdētes opōnē cuiuslꝫ nō viui:τ hꝫ aūt itell's inq̄tū hꝫ.siue sit q̄titas inq̄tū q̄titas siue ens inq̄tū ens:nō est vnū:qꝛ rōni obiectiue inq̄tū hꝫ accidit vnuz τ nō vnū. Ergo obiecta itell's τ sensus nō sunt actiua istarum opationū sed ipsimet sensus τ itell's. ℂ Itē ꝰꝫ aduersarios. Intelligere g est actꝰ imanēs nō est imanēs obo.ğ itellectui. Aut ğ est actꝰ imanēs itellectui g sit vera actio eiꝰ.τ habeť ppositū. Aut nō est effectꝰ actiue ab itellectu:sed est actꝰ formalis tñ sicut lucere. Sed vbicūqꝫ est actus formalis tñ.ipse nō differt real'r ab eo cuiꝰ dī actꝰ:sicut nec lucere a luce nec calere a calore. Sed actꝰ intelligēdi real'r differt ab itellectu:qđ pꝫ:qꝛ qñqꝫ itell's est sine actu itelligēdi:puta in illo ꝑori qñ est sicut tabula nuda in qua nihil est scriptū.igiť τc. ℂ Itē. Lꝫ aliqđ vnꝰ gnōnis inferioris possit excedere infimū alterꝰ gnōnis supioris:nō tñ pōt excedere qđlꝫ in gñe supiori:qꝛ sic esset simpl'r nobilꝰ gñe supiori:sed genꝰ passionis est iperfectius genere actionis.igiť lꝫ aliquis passio possit excedere aliquā actionē.passio tñ nō pōt excedere qđlꝫ i gñe actionis:sed hoc sequiť in pposito:qꝛ actus nobilissimi τ oēs actꝰ excedētes sunt itelligere τ velle.igiť si itelligere sit pati sequiť ꝙ passio excedit oēm actionē. ℂ Itē Si intelligere τ velle sunt pati.sequiť ꝙ nullus habitꝰ volūtariꝰ poterit gnāri:pbať ɔñtia. Qꝛ si solū obm sit agēs τ obꝫ mouet mō nāe.sequiť ꝙ ois habitꝰ gñabiť mō nāe. Nec valet illud cōe qđ sit in ɔ̄triū:ꝙ poᵃ actiua est pnᵐ trāsmutandi aliud τc.qa in.9.meta.hoc exponit phs per hoc ꝙ distinguit duplicem actionē. Actio eniꝫ trāsiens q̄ est factio.agit in aliud sicut in subm:actio aūt imanēs nō. Actio n.imanēs q̄ non est factio sed actio (.6.ethi.τ.9.meta.) nō poniť agere in aliud sicut in subꝫ:sed sicut in terminū vel obiectū. ℂ Itē. Hec ppositio est vera. Nihil est nihil.vel vacuuz est nihil. Sed in causatione hꝫ cōplexionis obm nō potuit esse cā efficiens. Ergo opꝫ ꝙ itell's. Probatio minoris. Qꝛ obiecta istiꝰ cōplexionis g sunt termini ppōnis sunt solū entia rōnis:nec hñt aliqđ positiuū. Qđ pꝫ:qꝛ in hac ppōne negatio prescinditur ab oī respectu ad affirmatiuū τ precise negatio cōparať ad negōnē:τ ita ibi nihil est positiuū. Sed nihil nec ēt ens rōnis.pñt efficere effectū realē cuiusmodi est actꝰ itelligendi:qꝛ inter cām efficientē τ effectū est relō realis. Igiť in hoc casu obm nō pōt agere actū intelligēdi. ℂ Itē. Hoc dato:sequiť ꝙ relō esset maioris entitatis q̄ fundamentū:qđ est ɔ̄ phm.12.meta.igiť. Patet minor.ꝙ obꝫ nō pōt causare actū intelligēdi in pposito. Istud argᵐ pertractať dis.1.artic.4. ℂ Respōsio melior que dī est ꝙ agit in virtute intellectus agentis:τ ita est cā realis potens fundare relationez realez. ℂ Contra. Falsuz est ꝙ intell's agit in polēz vt pbať in prologo.q.2ᵉ arti.ꝑ. Hoc dato nō agit in polēz τ in obm vt cognitiū:sed vt illuminās effectiue ad cognitionē. Sꝫ in pposito loquimur de obo huiꝰ cōplexionis. Nihil est nihil:τ dicimus ꝙ isti termini g sunt nihil in subto τ predicato non pñt esse obm causans istā cōplexionē:τ ita habemus pncipale ppositū ꝙ obm nō elicit actū cognoscendi. ℂ Item Angelus pōt facere hanc cōplexionē. Nihil est nihil:τ in eo nō est itellectus agēs. Igiť nō valet dicere.ꝙ hec cōplexio sit intellectꝰ agētis. Nec valet dici ꝙ itell's angeli est actiuꝰ:nō.n.vꝫ:qꝛ ibi sequeť ꝙ idem est in potentia τ in actu respectu eiusdem sicut in nobis.qđ sūme vitant. ℂ Ad argᵘ in oppositū. ℂ Ad pᵐ dōm ꝙ itelligere assimilať vtriqꝫ obo scilꝫ imaginato:in actu enim intelligendi splendet obm in

Marginal notes: Rñsio. Intell's ē aliqđ actu in gñe itelligibiliū. — Ad pmuꝫ — Intell's qđo dī habere nām polītatis. — Ad scđm τ tertium. — Intelligere quō dī pati. — Cōtra 2ᵐ — Intell's ē poᵃ actiua — Intelligere non est pati τ itra Ad argᵃ quodāmō. — Rñsio. — Reprobatur. — Ad pmuꝫ p.aᵉ dicto

esse cognito simillimo sibi ipsi in re extra intellectum sicut effectus assimilat̃ sue cãe. ⸿ Ad hoc satis in 2° arti. ꝛ 4° ꝛ dis. 24. per totũ. ⸿ Per idẽ ad 2ᵐ dico ꝙ similitudine reali assimilat̃ intellectui sicut effect⁹ cãe realis: sed obiecto sicut imago eius effigiabilis. ⸿ Ad 3ᵐ argᵐ rñdent qdã ꝙ Cõmentator 2° phy. cõ. 48. dicit ꝙ agẽs equalr̃ nõ inuenit̃ in potẽtijs actiuis sed passiuis. Sed dico ꝙ verum est de potẽtijs actiuis nãlibus: q2 in his nõ inuenit̃ cõtingẽs equalr̃: ꝛ intelligit de nãlib⁹ mere que agunt ex ĩpetu. vt calor. ⸿ Cõtra. Expresse dicit ibi Cõmentator. ꝙ cũ ꝯtingẽtia dĩ de agẽte ꝛ recipiente: ꝙ sicut mã est parata ad recipiendũ duo ꝯtria equalr̃. silr̃ apparet de aĩa ꝯcupiscibili. i. ipsaꝫ esse paratam ad actiones ꝯtrarias equalr̃. Ecce vtrũqꝫ. Primo ꝯtra te ꝙ ꝯtingens est in ꝯcupiscibili aĩa q̃ distinguit̃ ꝯtra totã nãleꝫ. Scdo ꝯtra alios ꝙ cõtingentia nõ est solũ in passione: sed in actione. Probat̃. Totũ qd vult Cõmentator est reddere cãm quare Aristo. nõ nolauit ꝯtingẽs equalr̃ qñ determinauit de casu ꝛ fortuna: ꝛ reddit Cõmentator sic rõnẽ sicut pꝫ in fine cõmẽti. Cõtingẽs equalr̃ nõ est in potẽtijs agẽtibus sed passiuis: ſꝫ casus ꝛ fortuna ꝑtinent ad cãm efficientem. Igit̃ Aristo. nõ habebit facere de casu ꝛ fortuna determinãdo de ꝯtingẽte equalr̃. Modo ꝓbat̃ ꝙ argᵐ illud nõ valet ſm expositionẽ istoꝝ. Quia accipiat̃ in intellectu eoꝝ ꝛ arguat̃ sic. Cõtingens ad vtrũlibet nõ est in potẽtijs agentib⁹ nãlib⁹ ex ĩpetu. Sed casus ꝛ fortuna ꝑtinent ad agens nãle ex impetu. Hec minor est falsa. imo magis pertinẽt ad ea q̃ agunt a ꝓposito. igit̃ ꝛc. ⸿ Propter qd dico. Qꝛ intelligit de oĩ po⁹ actiua de toto mũdo. Et ideo dñs est. ꝙ ista Cõmẽtatoris nõ est ꝙ ꝯtingẽs equalr̃ nõ inenit̃ in potẽtijs agentibus: sed in potẽtijs passiuis. Immo dicit ꝙ est in passione nõ in actione in fine cõmẽti. Unũ dico ꝙ po⁹ actiua cõparat̃ ad passiuã tripl̃r. Uno mõ ꝓ toto tẽpore priori ꝓceden te instãs a quo po⁹ determinat̃ ad agẽdũ: sicut solũ dĩ potẽtia actiua: sed remota. Et sic dico ꝙ po⁹ actiua tã volũtaria q̃ et quedã nãlis cũ hoc ꝙ est actiua est ꝯtingens equaliter ad agendũ duo ꝯtria. Uerbi grã voluntas est indifferẽs ad volendũ aial currere a dextris vel a sinistris ꝛ intellect⁹ est indifferẽs ad intelligendum hoc vel illud. ꝛ po⁹ motiua ad exequendũ hoc vel illud: ꝛ coĩdenter est de indeterminatione potẽtie passiue mobilitatis in aiali. Unde sic loquendo cõtingens essentialr̃ tam inuenit̃ in potẽtijs actiuis sicut in potẽtijs passiuis. Et hoc est ꝙ Cõmẽtator dicit ibidẽ ꝙ cũ cõtingẽtia dĩ de agẽte ꝛ recipiẽte ꝑscrutandũ est de istis ꝑfecte: ꝛ dico ꝙ de quibusdã potẽtijs nãlib⁹ actiuis nõ de oĩbus. calor enim nunq̃ est in po⁹ cõtingẽtie ad calefaciẽdum ꝛ frigefaciendũ sicut motiua est ad mouẽdũ sursũ ꝛ deorsũ. ⸿ Alio mõ cõparat̃ po⁹ actiua ad passiuã pro isto instanti ꝓ quo est in ꝓxima dispositione ad eliciendũ actum. Tertio mõ ꝓ illo instanti quo elicit actũ. Et in vtroqꝫ casu oẽ agens necessario. est determinatũ ꝛ nõ ꝯtingẽs: aliter eni ageret duo ꝯtria equalr̃ vt in cõmẽto. 48. arguit Cõmentator. Sed eꝫ est de po⁹ passiua saltẽ in toto tertio mõ qñ est mã sub actuali trãsmutatione ad formã. Nã adhuc ipsa est ex se indifferens ad formas cõtrarias. Et ideo in tertio casu est verũ ꝙ dicit Cõmentator ꝙ ꝯtingẽs equalr̃ nõ inuenit̃ in actione: ſꝫ in passiõe vt recapitulat in fine cõmẽti. ⸿ Est ergo intelligẽdũ ꝙ po⁹ passiua põt accipi tripl̃r. Uno mõ gnãliter ꝓ mã ꝑma que nullã formã sibi determinat. vt ꝓbat Cõmẽtator ꝑ phy. cõ. 6. vel cõmẽto. 69. q2 si sic nullam aliã reciperet. Ad ideꝫ. 12. meta. 14. Alio mõ ꝓ oĩ subiecto qd est indifferens ad formas diuersas sicut in illo cõmento 48. loquit̃ Cõmentator ſm ꝙ aliqa vapor sic est cõtingẽs ꝙ potuit transmutari in pluuiã ꝛ in calorẽ vt in aerẽ. Tertio mõ pro potentia ꝓpria receptiua respectu forme determinate sicut loquit̃ Cõmẽtator. 12. meta. cõ. 11. ꝙ in mã sũt distincte habilitates respectu formarũ distinctaꝝ. ita ꝙ mã vt sub illis distinctis habilitatibus est alia ꝛ alia po⁹ ꝓpria respectu alterius ꝛ alterius forme ꝓprie vt sic. Nõ ꝙ qdlꝫ fiat ex quolibet: sed vnũ qdqꝫ fiat ex ꝓpria potẽtia De hoc dis. 17. arti. 3. ⸿ Ad ꝓpositũ dico. Si accipiam⁹ potentiam passiuã ꝓ mã ꝑma que nullaꝫ ꝛc. sic est verũ ꝙ ꝯtingẽs eq̃liter est in passione. mã enim ꝑma in oĩ transmutatione est indifferens ad oẽm formam. ꝛ mã ꝑma vt ꝑma nõ est nata vnq̃ aliquã formaꝫ recipere vt supra habet̃ per Cõmentatorem: sed recipere formaꝫ ꝯuenit mãe ꝑme nude. De mã aũt ꝑma loquit̃ Cõmẽtator hic qñ dicit ꝙ cõtingens equaliter est in po⁹ passiua. Addit. materia enim ꝑma est parata ad recipiendũ duo ꝯtraria equalr̃. Si ỽo accipiamus potẽtiã passiuaꝫ scdo mõ. i. pro subiecto qd est indifferens ꝛc. sic est verũ ꝙ ꝯtingens equalr̃ est in passione: q2 subiectũ illud vt est subiectũ alterationis ꝓcedentis gnõnẽ est contingẽs equalr̃ vt transmutat̃ ad hanc vel ad illã ſm ꝙ agens determinat̃ ad hanc vel ad illã. Et vtroqꝫ modoꝝ est verum ꝙ cõtingens equaliter nõ est in actione: vl̃r enim in oĩ actione dĩ agens agere ꝓpter finẽ vt ꝓbat phs. 2. phy. Si accipiamus potentiã passiuã tertio mõ. sic nec cõtingens inuenitur in potẽtia passiua: sicut nec in po⁹ actiua. Quia qñ peruenit̃ ad determinatã potẽtiã in mã tunc habet̃ po⁹ q̃ nec est ꝯtingẽs in se nec in sua passione: sed ad hanc peruenit̃ in fine alterationis ꝓcedẽtis gnõnẽ ſm Cõmentatorẽ ponẽtem tales ꝓprias habilitates ꝛ potẽtias. Et pꝫ: q2 aliter generatio queꝫ esset casualis ex ꝑte mãe: qd eẽt error in natura. cũ mã sit vnũ de ꝑncipijs nãe scdo phy. igit̃ ꝛc. Et ad potentiã suã determinandã de habilitatib⁹ dicit. ꝙ non semꝑ cõtingens equalr̃ inuenit̃ in potẽtia passiua: ait enim in fine cõmẽti. 48. Cõtingens equalr̃ inuenit̃ in potẽtijs passiuis ꝛ in eis in qb⁹ ꝓparatio duorũ ꝯtrioꝝ est equalr̃. igit̃ ꝛc. In potẽtijs aũt passiuis q̃ dignius recipiũt alteꝝ ꝯtrioꝝ q̃ reliquũ nõ est ꝯtingẽs equalr̃. ⸿ Nota vlterius hic pro aliqb⁹ argumẽtis q̃ alij faciunt ꝓbãdo ꝙ itelligere sit pati. ⸿ Ad pᵐ illorũ rñdeo qñ dĩ ꝙ idẽ est in potẽtia ꝛ in actu respectu eiusdẽ sil. Ueꝝ est ꝙ sil̃ nõ est in actu ꝛ in po⁹ respectu eiusdẽ vniuoce: sed equoce. i. nõ est in actu formalr̃ ꝛ in po⁹ formalr̃ respectu eiusdẽ: sed est in actu formalr̃ ꝛ in po⁹ virtualiter qa ꝑmo mõ sunt diũe entia scdo mõ nõ. ⸿ Ad illud de relõne ꝙ ad seipsuꝫ aliqd diceret̃. Ego dico ꝙ ſm ꝙ agens ꝛ patiens hñt dependentiã essentialẽ ita ꝙ vnũ sit cã: ꝛ reliquũ sit causatũ: ipoẽ est ꝙ idẽ sic relatiue dicat̃ ad seipsum eque ipossibile sicut ꝙ idẽ ꝓducat se ipsuꝫ: si tñ hẽat depẽdentiã accidẽtalẽ sicut illud qd mouet̃ dependet a mouente nõ ſm se sed ſm moueri: tunc nõ est incõueniens ꝙ ideꝫ dicat̃ ad se ipsum. sicut nõ est incõueniens ꝙ agens recipiat actionẽ in se ipso: qd est verũ de omni actione imanente: qa tunc ſm ꝙ agit actionẽ suam diceret̃ agens in actu ꝛ ſm ꝙ recipit diceret̃ patiẽs in potẽtia. ⸿ Ad aliud qñ dicunt ꝙ eadẽ rõne de quolibet: põt dici ꝙ agit in se ipsum inquãtũ virtualr̃ tale ꝛc. Dico ꝙ nõ sed de quolꝫ qd agit actione immanente põt dici. ⸿ Ad aliud qñ dĩ materia ꝛ efficiens coincidunt. Dico ꝙ mã in qua (qd est idem ꝙ subiectum) coincidit cum efficiente in oĩ actione imanente: nõ tñ cũ mã ex qua. que nõ est subiectum.

Secundus articulus. An intellectus dicat̃ actiuus ꝑut informat̃ notitia simplici coagente.

Ubi sunt aliqui Henri. in quolibeto. 7. arti. 2. q. 9. dicentes. ꝙ respectu actus intelligẽdi qui est simplex est intellectus passiuus: ita ꝙ iste actus intelligendi non causatur in intellectu operatione intellectus: sed in illo actu intellectus est solũ passiuus ꝛ obiectũ agit illũ actũ in intellectu. Et vltra. Intellectu sic iformato tali notitia reduplicat se itellꝰ sup ipsuꝫ ꝛ mouet se ipsuꝫ. ita ꝙ mediante tali notitia gignitur

Marginalia: Ad scdm. — Ad tertiũ. — Instantia. — Rñsio. — Potẽtia actiua 3ʳ cõpat̃ ad passiuam. — Cõtingẽs quõ dĩ in actiuis nãlibus ꝛ sic passiuis. — Potẽtia passiua dĩ tripl̃r. — Cõtingẽs nõ equalr̃ in actione ꝛ passione dr. — Ad ar. quorũdã. — Henric⁹.

notitia que est vbū. ¶ Articulo sexto de relatiuis dicit expresse. q. 5. in pede. Qr notitia simplex ⁊ obm. vna cū intellectu sic ꝯuerso supra se notitiā que est verbū tanq̄ vnū pn^m gnātiuū: ⁊ in isto actu itelligendi dicit ꝙ intells est actiuus. ¶ Et argumēto sexto. q. 2^a in rn̄siōe tertij argumenti dicit. Qr lz sit itells actiuus in ista ꝯuersione q̄ est cōplexorū que nō vocat simplex intelligētia: tn̄ est pura po^a passiua respectu illius notitie que vocat simplex intelligentia. De hoc dicit Cōmētator 3° de aīa ꝙ sunt duo p diuersitatē actionum eorū. Actio enī itells agētis est generare. illius aūt informari sed informari est pati. g̃ intells isto mō est passiuus. Sed postq̄ intells fuerit sub ista notitia est duplr actiuus. Prio qn̄ ppter imālitatē suā cū fuerit iformatus ista notitia simplici cōuertit se supra se ipsuz ⁊ supra obm vt per hoc iformet notitia declaratiua ⁊ est ista conuersio pma eius actio. Scdo facta ista cōuersione supra se ⁊ supra actū vlteri^a agit negociando circa intelligibilia itellecta notitia simplici vt fiant itellecta per itelligētiā declaratiuaz ⁊ ista est eius scda actio. Et hn̄ infra circa mediuz. pbat ꝙ in negociando est actiuus sic ꝙ si itells nō efficeret cōpositionē subiecti cum pdicato aliqua ppōne sed pateret eā factā in se ab obiecto: oporteret ꝙ in obo cōponibili pesset ista cōponibilitas que efficeret istā cōpōnē ꝯcept^a in itellectu. ⁊ hoc in actu. Obm enī psupponit potētie in actu in illa rōne qua agit in potētiā. cū igit passiuū ducit fm cōditionē actiui si ista cōponibilia haberēt habitudinē cōuenientie ea itells cōponeret affirmādo. Si vo haberent habitudinē discōuenientie ea cōponeret in negādo. Quare cū aliqua duo p eandē ꝯuenientiā nunq̄ haberēt rōnē ꝯuenientie ⁊ discōuenientie tūc nūq̄ q̄ libere cōponeret in ppōne affirmatiua posset diuidere in ppōne negatiua: qd̄ est manifeste falsuz. igit ⁊c. ¶ Itē. In nā rei nō cōtingit accipere ꝯdictorie opposita sil. Sz itells vt experimur sit facere ꝯpositū ꝯdictorioꝝ sil vel saltē talē q̄lis nō est i re. possuz enī cogitare ꝙ hō nō est hō. Igit efficientia hꝰ cōplexionis est ab intellectu ⁊ non est a nā rei. Minorē ponit phs in fine. 6. meta. dicens. Uerū ⁊ falsuz se habēt p cōpositionē ⁊ diuisionē vt ens ⁊ nō ens. ⁊ totalr circa partitionē ꝯdictiōis. Addit quō aūt: aut ꝙ sil: aut ꝙ separatim intelligere accidit ali^o sermo. dico vo ⁊ ꝙ sil ⁊ ꝙ separatiz vt nō in eo ꝙ cōsequēter. Sed in aliqd vnum fieri. Ubi dicit Cōmentator. qd̄ est in aīa recipit duo ꝯria sil qd̄ extra aiam nō: ⁊ aīa itelligit duo opposita sil qd̄ non pōt eē extra aiam qr mā recipit ꝯria successiue. ¶ Itē Phs. 3° de aīa cō. 21. dicit. In qb^a ⁊ iaz falsuz ⁊ iam verū est cōpositio qdē intelligibiliū. Cōmētator ibidē. Idest itellecta in qbus inuenit ⁊ verū ⁊ falsuz. est in eis alia cōpositio ab intellectu māli: si efficienter: ⁊ habet ppositū: aut passiue. ⁊ hoc est expresse ꝯ lrāz phi sequentē: ⁊ ꝯ Cōmētatorē: seqt enī in lrā phi. Falsuz enī semp in cōpōne est. Et infra positis multis exēplis ad hoc ꝯcludit. Unū aūt hoc faciens itells est vnū qdq3. Et Cōmentator expresse ibidē dicit. Hoc itellectu facit singula esse vnū per cōpositionē eius itells mālis. ¶ 2^m dictū suū. s. ꝙ itells est actiuus vt sil accipit obm ⁊ vt informatus simplici itelligētia pbat sic. Oē cōpositū ex mā ⁊ forma hz aliquā actionē ppriā q̄ cōuenit sibi vt informatum. Sed ex itellectu ⁊ intelligētia simplici resultat qddā cōpositū quodāmō. Igit intells vt cōponit ex se ipso ⁊ sua simplici itelligētia ⁊ informat per ipsaz habebit suaz ppriam actionē q̄ sequit post intelligētiā simplicē. illa est cōponere ⁊ diuidere. Igit intells agit componēdo ⁊ diuidēdo nō vt nudus itells sed vt informatus suo obiecto ⁊ itelligētia simplici ita ꝙ vtrūq3 cadit in rōne agēdi. Un̄ Cōmētator 3° de aīa cōmēto. 21. dicit. Notificauit ꝙ itells agēs differt a materiali i eo ꝙ agēs est semp actio pura: mālis aūt est vtrūq3 pp res que sunt. ¶ Cōtra Henri. arguo p̄ sic. Impole est ꝙ

ꝯ Henri.

duo actus eliciti sint sil in intellectu: sz hoc ponit. igit. Probatio minoris. Qr si intelligere simplex sit notitia actiua re^a notitie declaratiue. g̃ opz notitiā simplicē esse qn̄ causat declaratiua: ⁊ ita ambo act^a eliciti sunt sil in intellectu. ¶ Itē. Si intelligere simplex sit actiuū respectu declaratiue. Aut est cā equoca: qd̄ nō est: qr tūc eēt nobilior ea. qd̄ falsum est. Aut vniuoca: ⁊ tūc duo accn̄tia eiusdē spēi essent sil in eodē. ¶ Itē. Arguo ꝯ istos ex suis cōcessis sic. Ex pportione causarū arguit pportio effectuū. ꝯ demrōne a pori. Sz eadem pportionalr est cā q̄re obm respectu act^a cōponēdi ⁊ diuidēdi efficiēter causat actū intelligēdi, cōponēdi, ⁊ diuidēdi: que est: ꝙ obm act^a simplicis itelligētie causet actū intelligēdi simplicis itelligētie. Igit qua rōne obm simplicis intelligentie causat actū simplicē. eadē rōne obm act^a cōponendi causabit actū cōponēdi: pbatio minoris. Qr obm non agit effectiue actū simplicis itelligentie nisi fm ꝙ est illuminatū ab intellectu agente quo ad intentionē simplicē. Sed ita hn̄ obiectū cōponibile est illumiatū ab itellectu agēte quo ad intētionē cōponibilē. sicut simplex quo ad simplicez: qr intells agens illuminat totū qd̄ est in po^a intelligibile. Igit pportionalr est eadē cā q̄re obm cōponibile efficiēter causet actū itelligēdi q est cōponere ⁊ diuidere sicut ⁊c. ¶ Itē. Probat minor a maiori. Qr obm act^a simplicis est aliquid in cōfuso acceptū. Sz obm act^a intelligētie declaratiue vel cōponēdi. vel diuidēdi est aliqd vt ptes ei^a formales exprimunt in diffōne. Sed maior est rō quare isto mō aliqd causet efficienter quēcūq3 effectū q̄ pmo mō: qr sic est magis in actu. igitur per locū a maiori ⁊c. ¶ Itē. Cū ponit ꝙ intellectus sit actiuus re^a scdi act^a: vt iformat^a notitia cōfusa. Aut intells est actiuus respectu act^a scdi vtute sui ipsius precise: ⁊ tunc seqt ꝙ est actiuus re^a act^a cōfusi. qr nō est pole ꝙ aliquo cā sit actiua respectu alicui^a forme pfectioris in aliqua specie ⁊ ꝙ nō possit eē cā actiua re^a act^a iperfectioris in eadē specie. Aut est actiuus rōne illi^a notitie cōfuse: ⁊ tūc ꝯtra. Nā actus iperfectus nō pōt esse cā ⁊ rō formalis causandi actū pfectū: qr tūc nō pōt pbari deū esse pfectissimū ens: si effect^a possit excedere suā cām in pfectione. ¶ Itē. Probo ex cōcessis ꝙ obiectū pōt causare actū cōplexū. Qr nō solū intells agēs illuminat obm ⁊ facit ipsuz actu itelligibile re^a pdicati ppriq in rei veritate: sed re^a cuiuslz pdicati cōuenientis cū eo apparēter. Sz pbatū est supra in tertia rōne fortiter. ⁊ dī etiam in quarta ꝙ qua rōne obiectū illuminatum ab intellectu agente pōt causare efficienter actuz simplicis intelligentie potest etiā eadē ratione ex quo est illuminatū causare efficienter actū quemlibet cōplexum. aliter enīz frustra illuminaret. Igit qua rōne obiectū cōplexum in intellectu verū (inquantū mouet intellectum fm habitudinem subiecti ad predicatū in rei veritate) eadem rōne causabit actū cōponendi falsuz. inq̄tū mouet fm habitudinē subiecti cōplexi ad predicatū eius apparēs tātū sine aliqua actiuitate intellectus cōponentis ⁊ diuidentis. ¶ Item. Rōne qua in vna actione imanente virtualiter tale pōt facere se formaliter tale, eadem rōne in omni. Sed cōcedit fm actū cōponendi ⁊ diuidēdi. igit in simplici. Probatio maioris. Non enim dicunt ꝙ illud. qd̄ est virtualr tale pōt se facere formalr tale: nisi quia ad hoc nō sequit ꝙ idem sit in potētia ⁊ in actu: vt actus ⁊ potētia sunt pme diue entis: sed quodam alio mō. s. ꝙ idez in potētia ⁊ in actu: ita ꝙ idē sit potētia actiua ⁊ passiua respectu eiusdez sed diuersimode sumptum. Sed si intellectus efficiat in se actum simplicē propter hoc non est idē in potentia ⁊ in actu: nisi fm potentiaz actiuā ⁊ passiuā igit ⁊c. ¶ Itē. Intellectu existēte in actu per motionē alicui^a obiecti stāte illa motione obiecti: tunc est planū ꝙ ad presentiaz obiecti sub illa rōne sub qua hz esse hꝰ motionis pn^m nunq̄ pcederet ad vlterioꝛē intellectio

nē.Sȝ opȝ ꝙ fiat noua repͤsentatio illius obiecti sub aliq̄ rōne alia speciali si vlterior fiat:tūc arguo.Qua rōne repͤsentatio illiꝰ obiecti sub gnāli rōne p̄ma habuit vim actiue causandi p̄mā itellectionē in intellectu eadē rōne cū repͤsentatio obiecti ad aliud ꝑ modū cōponibilis ꞇ diuisibilis efficienter habebit vim actiuā causandi illū vlteriorē actū in itellectu q est cōponere ꞇ diuidere:ꞇ hoc tam in cōplexione apparenti q̄ȝ vera.Sed per te in p̄ma gnāli rep̄ntatione obm efficit totalr ꞇ intell's se hȝ tm̄ passiue.igit̄ eadeȝ rōne in actu scōo.Maior pȝ.Qꝛ si aliqꝺ agēs pōt aligd fm vnū gradū iperfectū fȝ quē augumētabit̄ sua vtus poterit semꝑ agere fm ꝑfectiorē gradū.ꞇ hoc fm oēm modū fm quē augeṫ sua virtualr eniȝ nā ageret ociose. Hec aūt est demonstratio ꝑhi.8.phy.Ubi ꝓbat ꝙ si aliqd attribuat̄ ꝑ additionē ad potētiā q̄to magis addit̄ tāto citius mouet ꞇ eͦ.si aliqd detrahat̄ ab eius poꝰ tanto mouebit tardius.Sȝ iaȝ ponitur virtus sua augeri sic ꝙ mouet ad cōceptū spālē ꞇ non cōfusuȝ tm̄:ꞇ ad cōceptū specialē cōplexū.ꞇ hoc tam in cōplexione apparenti q̄ȝ vera:qꝛ cōtinent̄ sub obo adequato intell's sicut bonū verū ꞇ apparēs sub obiecto volūtatis.ḡ sequit̄ ꝙ efficit cōplexionē apparentē seu falsaȝ sicut ꞇ verā.

Ad argᵘ Durā.

¶ Ad argumēta istorū que ꝓbāt ꝙ itell's est actiuus in cōponēdo ꞇ negociādo supra se:cōcedo:qꝛ sunt ꝓ me:vt pȝ arti.4º.Qꝺ aūt dicit ꝙ nō est actiuus respectu simplicis intelligētie:nego:ꞇ qꝛ nō ꝓbat nō rn̄deo.¶ Ad obiectionem de informari.Rn̄det̄ articulo 4º ꝑ distinctionē Cōmentatoris ꞇ Simpliciȝ.

Scotus.

Tertius articulus.An intell's dicat̄ actiuus coagente obiecto.Ubi dicūt qdam Scotus ꝙ notitia simplex ꞇ intell's nō agunt itellectionē:sed ꝙ obm cū intellectu hȝ verā efficientiā respectu actꝰ itelligēdi:qꝺ ꝓbāt ꝑ sic.

Argᵐ pᵐ

¶ Aug.9.de tri.ca.30.Liquido tenendum est ꝙ ois res quā cognoscimus cōgenerat in nobis notitiā suā:ab vtroqȝ eniȝ parit̄ notitia videlȝ a cognoscēte ꞇ cognito.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē.Si obm nō ꝯcurrat reᵘ actꝰ itelligēdi per modū efficientis sed solū itell's:seqt̄ ꝙ aia semꝑ intelligat.Probatio ꝯñtie qꝛ cū nō sint nisi q̄tuor gnā causarū opȝ ꝙ in quocūqȝ priori ponat̄ cā nālis effectiua ꞇ mālis disposita ꞇ appropriata ꝙ sequat̄ actio vel saltē possit cōsequi si sit cā volūtaria:qꝛ cuȝ causa formalis ꞇ finalis inquātū hꝫ sequat̄ ꝓductionē ipse necessario nō p̄supponit actū.Igit̄ cū itell's sit actiuꝰ respectu actꝰ itelligēdi ꞇ ipse intellectus fm se semꝑ est vltimate subiectū dispositū ꞇ approximatū sibi ipsi nullū vī impedimentū qn semꝑ sequat̄ actio nisi forte deficiat qnta causa.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē.Infra in rn̄sione ad qōnē adducunt quasdā ꝓbabilitates.Qꝛ nisi obm esset effectiuū respectu actus itelligēdi nō esset silitudo obiecti sed intell's:qꝛ effectus assimilat̄ sue cāe.

Argᵐ 4ᵐ

¶ Itē.Distinctio essentialis nō est per illud qꝺ non est cā essentialis.ḡ si obiectū nō esset cā eēntialis respectu actꝰ intelligēdi:sed tm̄ disponēs(vt dicūt distinctio actuū)non esset ꝑ obiecta.

Argᵐ 5ᵐ

¶ Itē.In quo virtualr cōtinet̄ tota scia hȝ causalitatē respectu eiusdē:sȝ hꝫ est obm.ḡ ꞇc.

Argᵐ 6ᵐ

¶ Itē.Si intell's se solo facit intelligere.igit̄ in itellectu est infinita actiuitas.Probatio ꝯñtie.Quia efficiendo vnā itentionē respectu intelligibilis vniꝰ rōnis hȝ aliquā actiuitatē.in respectu alteriꝰ itelligibilis alteriꝰ rōnis maioris itelligibilitatis hȝ aliā actualitatē:ꞇ ita habēdo īfinitas tales hiet infinitā actiuitatē.

Argᵐ 7ᵐ

¶ Dicunt ḡ ꝙ ambo ꝯcurrūt effectiue reᵘ actꝰ intelligēdi.Et addit̄.7.rō.Si itellectus sit totalis cā effectiua intellectionis seqt̄ ꝙ illa itellectio q̄ est obiecti nobilioris nō esset nobilior:ꝯñs falsuȝ.qꝛ ꝑhs.10.ethic.ponit felicitateȝ in speculatione obiecti nobilissimi.Probatio ꝯñtie.Qꝛ posita cā totali effectiua efficatius operante.seqt̄ ꝑfectior itellectio vel opatio.Si ḡ aia vel itell's sit totalis cā effectiua intellectionis.ꞇ ponat̄ ꝙ itell's maiori conatu ferat̄ in obm vilius q̄ȝ nobilius:sequit̄ ꝙ actio esset nobilior reᵘ vilioris obi q̄ȝ illa que est nobilioris obiecti.Uel ēt posito ꝙ equali conatu aliq duo ferant̄ in duo obiecta quorū vnū sit nobilius ꞇ aliud vilius.seqt̄ ꝙ itellectiones erūt equalr nobiles:qꝛ posita cā totali equalr agēte seqt̄ equalis opatio. Sed notant ꝙ obiectū cōcurrere cū intellectu ad actū intelligēdi potest intelligi tripl'r.Uno mō ꝙ ꝯcurrant eque sicut trahētes nauem:qꝺ nō est in ꝓposito:qꝛ in talibus si alterū eēt ꝑfectuȝ posset in totā causalitatē.qꝺ nō est verum in ꝓposito. Alio mō pñt ꝯcurrere fȝ ordinē essentialē:ꞇ hoc dupl'r. Uel ita ꝙ vna sit inferior ad aliā.Uel qꝺ se hȝ ad alias sicut mota ab ea sicut baculus ad manū:qꝺ nō est in ꝓposito.qꝛ altera vt p̄us posset in totū si esset ꝑfecta.Tertio mō ꝙ ambe cāe habeant efficiētiā ꝓpriā ita ꝙ neutra participet hoc ab alia reᵘ effectus sed vna cā est ꝑfectior alia iperfectior sicut vir ꞇ mulier se hñt in gnōne prolis:ꞇ sic est de obiecto ꞇ intellectu poli respectu intelligere.

ꝯ Scotū

¶ Sed ꝯ hoc arguit̄ dupl'r. Prio:qꝛ in causis efficientibꝰ ordinatis vna nō est forꝰ inherens alteri.Sȝ(vt isti dicūt) spēs obiecti est inherēs itellectui.igit̄ spēs obiecti ꞇ intell's nō sunt due cāe agētes.¶ 2º sic.Una opatio:puta itellectio.nō habebit nisi vnā rōnem formalē que erit cā eius:qcqd eniȝ nō est vnū per se nō est per se vna rō formalis agēdi.Sed itell's ꞇ obm nō sunt per se vnū.igit̄ nō sunt vna cā per se itellectionis sed ꝑ accidēs.

Rñsio p Scoto.

¶ Ad p̄ᵐ rn̄dent.ꝙ spēi inq̄tū est cā effectiua ꝑticularis accidit ꝙ inhereat:sicut si acuties q̄ est mō in cultello inhereret subiectiue manui:ita ꝙ manus incideret tūc effectiue sicut mō cū cultello cū talis inherētia esset accidentalis nec talis inherentia daret actiuitatē potētie motiue manus:qa illa posset scindere sine ipsa.sicut cum ipsa. Ita in ꝓposito. Inherentia spēi est accidētalis nec dat aliā actiuitatē itellectui nec intellectus sibi:sed ambo efficiūt sil'r actū intelligendi.¶ Ad 2ᵐ dicunt.ꝙ nō opȝ totalē cām vt cōplectit̄ multa ordinata habere aliā vnitatē agēdi nisi vnitatē ordinis. sicut hō ꞇ sol in generatiōe.Si aūt ꝯcurrat alia vnitas hoc accidit.

Rñ̄ tacit.

¶ Si querat̄ ab eis q̄ istaȝ causarū est p̄ncipalis. Dicunt ꝙ intellectus ꞇ hoc respectu talium intelligibilium que naturaliter cognoscimus. Sed respectu obiecti beatifici ꝓpter excellentiam suam respectu visionis beatifice intellectus nō hȝ p̄ncipaliorem causalitatē sed ipsuȝ obiectū: vt dicūt se dicturos in quarto.

Argᵐ pᵐ

¶ Primū ꝓbant sic. Quia inter causas ordinatas ad vnū effectuȝ illa que est illimitata ꞇ indeterminata ad multos effectus est perfectior ꞇ p̄ncipalior q̄ȝ illa q̄ est fm vltimū virtualitatis sue determinata ad certū effectū:sicut pȝ in sole respectu gnābiliū ꝑticulariuȝ. Sed intellectus est illimitatus ad intellectionē respectu oium:subiecta ꝟo a nobis nāl'r cognita habēt virtutem determinatā respectu ꝓpriarū intellectionū q̄ sūt circa ipsa. ꞇ hoc fm vltimū v̄tutis sue:qꝛ qōlȝ obm agit ad intellectionē sui.igit̄ ꞇc.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē illa est cā p̄ncipalior:qua agēte alia coagit q̄ȝ eꝯ̄io.Sed intellectu nostro agēte coagit obm.igit̄. Minor ꝓbat̄.Quia itell's est sic in potestate nostra ꝙ itelligimus cū volumus 3º de aīa.ꞇ spēs est eius instrȝ quā assumit in vsuȝ eius cum vult opari.Sed instrm qꝺ assumit̄ in vsuȝ alterius tm̄ coagit illi.igit̄ ꞇc.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē.Scdm qd inquātū hꝫ nō cōuenit actio nisi fm qd.Sed p̄ncipalr conuenit illi per qꝺ ipsuȝ hȝ tale esse si ipsuȝ aliqual'r sit actiuū respectu effectus:obm aūt a nobis nāl'r cognitū hȝ esse fm qd tm̄.ꞇ hoc ꝑ intell'm polem.est eniȝ ens sicut cognitū in cognoscente:intell's est actiuus respectu intellectionis vt dicū est.ḡ ꞇc.

Argᵐ 4ᵐ

¶ Itē.Illud est agens iperfectius cui effectus magis assimilat̄.Sed actus intelligēdi est silitudo obiecti nō itell's.igitur ꞇc.Maior patet in omni agente equiuoco.

In sancto

¶ Contra.Illud est nobilius agens quod est mouens non motum q̄ȝ illud quod est mouens motum. Sed obiectum

Rñsio.

est mouens imobile:po^9 aūt mota igiť ꝛc. ℂ Rñdent ꝙ in tellectua est p^m mouēs ꝛ nō mot^9 est ab obiecto:sed p^m mo/ uens est ibi intell's ꝛ p^m agēs vt spēs coagat. Et qñ dī ꝙ obꝫ est mouēs imobile dicunt ꝙ verū est:ſꝫ ſcdariū mouēs imo bile:p^m aūt mouēs imobile est ipse itell's coassumēs secum obꝫ in sua actione sicut ṗncipale ſcdariū coassumit.

Reprobatur. Opio sco.

ℂ Ista opio plene reprobabiť arti.4. Ubi ꝓbabiť ꝙ itell's p se est cā totalis ꝛ obꝫ solū excitat itellectū vt agat suū actū. Sed interim breuiter assigno aliqua falsa in dictis. Et ṗ qđ dicit vltimo.s. ꝙ itell's est mouēs imobile ꝛ appetit^9 ipse est mo/ tus ab obo.ġ eadē rōne erit de itellectu re^u sui obiecti. Cōse quētia est manifesta. Nā ſm oēs volūtas tm̄ est actiua sicut itell's vel plus. Añs pbať. Phs.11. ibidē itell's gdē nō vꝫ mo uens sine appetitu volūtas aūt appetit^9. Cū eni moueť ſm appetitū ꝛ ſꝫ volūtatē moueť. igiť logť de appetitu itelle/ ctiuo. Et ifra. Cū mouet imobile gdē actuale bonū est. mo/ uens aūt qđ moueť appetitiuum est. moueť aūt qđ appetit. ℂ Cōtra illud qđ dicit ꝙ itell's est cā ṗncipalior:q2 est ma gis illimitatus ꝛ indeterminatus sic. Nobilitas talis magis dꝫ attendi penes obm adequatuꝫ q̄ȝ penes obm ṗticulare. Sꝫ obm adequatū itell's est ita illimitatū sicut itell's:q2 alr po^9 excederet itellectū. igiť tanta est illimitatio in vno sicut in alio p qđ pꝫ ꝙ nō valet p^m arg^m suuꝫ. ℂ Cōtra ꝯclonem hanc ꝙ nec̄io ad suā opionē reqriť ꝙ obm sit pfecti^9 agēs q̄ȝ itell's pbo. Q2 vbicūqꝫ due cāe effectiue ꝯcurrūt vna sic̄ eqnoca alia sicut vniuoca:eqnoca est pfectior:q2 quelꝫ cau/ sa eqnoca inq̄ȝtū h^9 hꝫ maiorē excessū sup effectū q̄ȝ vniuo ca. Sed si itelligere sit effectiue ab itellectu ꝛ obo. manifestū est ꝙ vniuoce ꝛ re ꝛ nōie ꝯuenit cū itellectu, eqnoce Ꝺo cuꝫ obo. igiť ꝛc. ℂ Itē. Si distōnes actuuꝫ specifice accipianť ab obiectis vt supponūt in q̄rta rōne in pn^o istius tertij arti culi tūc arguo. Ab illis accipiunť distōnes specifice q̄ sunt pfectiora in reb^9. Sꝫ act^9 itelligēdi vt effectiue ꝓcedūt ab itellectu non distinguunť spē:si.n. distinguunť aliquo mō a causis efficientib^9 hoc est:q2 sunt effectiue a diuersis obie/ ctis. Igiť posita opione seqť ꝙ obm est pfectius agēs respe ctu act^9 itelligēdi.

Ad ṗmā rñsionis tacite.

ℂ Itē. Manifestū est ꝙ obꝫ nullā actio nē hꝫ circa actū intelligēdi nisi v̄tute itell's agētis. igiť nobi litas q̄ sibi dꝫ attribui i agēdo dꝫ sibi attribui rōne ei^9 cui^9 rōne sibi cōuenit ista actio. Sed itell's agēs vt cōparať ad possibilē ēt in obo ꝛ facit obm intelligibile ꝛ mouēs itell'm possibileꝫ nobilior est eo vt exprimiť 3° de aia. igiť ꝛ obm.

Ad scōm

ℂ Per illud pꝫ ꝙ nō valet 2^m arg^m suū. Q2 seqť cōtra ipꝫ ſm opionē istā ꝙ obm nō est coagens itellectu poſi ſꝫ ecō trario. Probo q2 magis nobile nō est coagens ſꝫ magis ecō trario ꝛ illud poniť obm lꝫ hoc habeat ab intellectu agēte g est pfectior:q̄ȝ poſis:ꝛ iō seqť ꝙ obm est agens pfectius.

Ad tertiū

ℂ Per illud pꝫ ꝙ nō valꝫ tertiū:q2 lꝫ gdditas sit ens ſm gd tam in intellectu agente q̄ȝ poſi tn̄ perfecti^9 esse hꝫ obm respectu causationis act^9 intelligēdi q̄ȝ intell's poſis possit hr̄e re^u act^9 itelligēdi q2 re^u causationis act^9 icludit intell'm agētē g est pfectior q̄ȝ intell's poſis in sua ṗpria nā accept^9: sed qđ pfecti^9 esse in causando hꝫ, est pfecti^9 agens:ideo ꝛc.

Ad q̄rtuꝫ

ℂ Per illud pꝫ ꝙ quartū non valet. Quia qñ assimilať in virtute pfectioris cāe tūc assimilās nō est iperfectius sic est in ꝓposito. Assimilať eniꝫ in v̄tute intell's agētis g est perfe ctior altera cā.s. poſi igiť ꝛc. Hic loquor de itell'u agente cō currēte cū obo vt plures loquunť nō ſꝫ meā opionē. ℂ Cō tra istā positionē ṗncipalem in se videlꝫ ꝓbādo directe ꝙ obiectū vt in lumine intell's agentis se hꝫ ad itellectū poleꝫ per modū agentis:ꝛ ꝙ intellectus possibilis se hꝫ mere pas siue ad ipsuꝫ obiectū ꝛ nō ita ꝙ respiciat ipsuꝫ vt coagens cū ipso actu intelligendi sic. Quia phs 3° de aia cū dixit ꝙ ista duo sunt in aia.s. agens ꝛ mā statim addit in lr̄a. ꝙ intel lectus agens est agens sicut lumen:quodāmō enim lumen facit colores potētia actu colores. Igiť manifestū est ꝙ ibi loquiť de actiuitate intell's agentis quā hꝫ respectu obiecti itelligibilis. Et statim addit in eodē passu loquēs de intelle ctu agente respectu possibilis:ꝛ agēs prestātius est patiēte. ergo vult ꝙ intell's poſis est mere passiu^9 ꝛ vt respicit obm intelligibile ꝛ ipsuꝫ intellectū agentē vt inclusuꝫ in obiecto itelligibili (qđ pro eodē habeo) ꝛ ita nō ponit ꝙ sit coagēs cū ipso actu intelligēdi effectiue. ℂ Itē. Intellectus pōt in/ telligere ens rōnis ita ꝙ ens rōnis sit obiectū intellect^9. Sꝫ ens rōnis nō pōt eē causa effectiua respectu entis realis cu/ iusmodi est actus itelligendi. ergo obiectū nō coagit effecti/ ue. Probať minor. Quia inter effectū realē ꝛ suā cāꝫ efficiē/ teꝫ est relatio realis. Sꝫ supra ens rōnis nō pōt fundari re/ latio realis:q2 relatio tūc haberet plus de entitate q̄ȝ funda mentū qđ est cōtra phm.12. meta. in ṗncipio. ℂ Itē. Si ob iectū hr̄et causalitatē super actū intelligendi. igiť phs male poneret ꝙ intelligere esset act^9 imanens. Probatio ꝯñie. Quia phs distinguit imanentē cōtra transeuntē tanq̄ȝ duo extrema pura. Sed ſm viā intelligere nō posset esse extre/ mū purum:sed esset gdā medius actus cōpositus ex imanē te ꝛ transeunte. ℂ Itē. Scōm istuꝫ modū nō pōt teneri ꝙ intelligere ꝛ velle essent actus vitales:sed cōpositi ex vitali ꝛ nō vitali:nec etiā ꝙ eēnt liberi:ſꝫ cōpositi ex libero nāli.

Quartus

articulus. An intellect^9 sit q̄dā pura passio. Ubi teneo ꝙ intelligere nō est pure pati: sed agere (cōtra ṗmā opionē) ꝛ nō solū in intellectione com plexa:sed simplici (contra scđam opinionē) ꝛ sic est agere ꝛ ꝙ obiectū nihil agit ad actū intelligendi:qđ est cōtra tertiā.

Intelligere est agere.

ℂ Est igiť intelligendū ꝙ intelligere fore agere pōt dupl'r itelligi. Uno mō ꝙ sit actio pura sicut calefacere ꝛ h^9. Alio modo ꝙ sit actio cōmista ex actione ꝛ passione:sic videlꝫ. ꝙ intelligere nō eliciť actiue ab intellectu nisi intell's exci/ teť passiue ab obiecto vt eliciat talē actū. Uerbi grā. ṗ ꝓuo/ cať aliqs p paruipensionē vel dehonorationē susceptā ꝛ sta tim vindicat se si pōt:ꝛ isto mō sunt po^e aie actiue. ṗmo eni ꝓuocanť aut excitanť ab obiecto:ꝛ statim agūt opationes. ℂ Ad hanc opionē finalr̄ venit Henri. vt pꝫ quoli.11.q.5. lꝫ p totā sūmā tenuerat ꝯriū hec est opio Simplicij ꝛ Com mentatoris vt statim ꝓbabiť. ℂ Interim tn̄ rñdeo ad ar/ gumēta Scoti.

Ad arg^m p^m Scoti 3° arti.

ℂ Ad p^m qñ dī ex cognoscēte ꝛ cognito ꝛc. Uerū est ꝙ pariť notitia ab vtroqꝫ sicut a duab^9 causis or/ dineꝫ hn̄tib^9 respectu duarū actionū quarum vna excitat ꝛ mouet ad actū:ꝛ reliqua efficit:nō tn̄ sicut a duab^9 causis in tegrantibus vnā cām respectu vnius actionis. Et qñ in sua notula dicunt in fine ꝙ vna cā si esset pfecta posset in actio nem istā. Dico ꝙ verū est. si eēt respectu vnius actiōis. sicut pꝫ de baculo ꝛ manu respectu motionis lapidis. Sed si sint respectu duarū actionū:sicut est in ꝓposito ꝙ vnū agit actū solū g est excitatio itell's ꝛ reliquū intelligere. tūc nō opꝫ:si cut nec serra:si in infinitū esset pfecta in serrādo nūq̄ȝ indu/ ceret formā domus. sed soluꝫ scinderet ligna quia sunt duo agētia habētia ordinē re^u duarū opationū nō vni^9.

Ad scōm

ℂ Ad 2^m dico ꝙ verū est ꝙ semp intelligeret se si vellet, si posset cognoscere sicut cognoscibilis est nō per phantasma alio ꝛ.

Ad tertiū

ℂ Ad 3^m dictū est supra de Suitoñ. art. ṗ in rñsione ad p^m in oppo^m.

Ad q̄rtū

ℂ Ad 4^m dī cōiter ꝙ distinctio actuū nō esset p obiecta essentialr̄:sed solum inotescēter. De hoc lib.4.q. de habitudine. an sit eiusdē spēi ꝛc. arti. ṗ.

Ad q̄ntū

ℂ Ad 5^m in quo tota scia virtualr̄ cōtineť. etiā dico. ꝙ in obo v̄tualr̄ nō cōtineť actus sciēdi nisi representatiue:ꝛ excitatiue:sed in intellectu elicitiue:ꝛ iō duo ṗmi act^9 attribuunť obo. ſꝫ tertius intelle/ ctui.

Ad sextū

ℂ Ad 6^m hr̄et ifinitā actiuitatē. Dico ꝙ idē seqť ex pte obi si aliqđ idē obꝫ semp moueat itell'm:sicut est de angelo semp itelligēte se:nec talis ifinitas extēsiua solū ꝛ nō ꝓ fun/ datiua seu itēsiua in ih^m est ipoſis. Sꝫ certū est ꝙ itell's itel

ligendo creaturas in infinitū nō hȝ intensiuam infinitatē in actu suo: nec ēt in deo. vide hoc li. 3. dis. 14. arti. in fine. ¶ Ad 7m dico ꝙ adhuc est nobilior actus qui est nobilioris obiecti. Tum qꝛ obiectū se hȝ in ꝗlle cāe exēplaris ⁊ formalis ⁊ a nobiliori forma fit nobilior denoiatio. Tuȝ qꝛ se hȝ in rōne mouentis ⁊ excitātis: ⁊ ad nobiliorē motuȝ reqrit̄ nobilior forma. ¶ Qꝛ hoc sit verū. s. ꝙ idē sit actiuū: ⁊ passiuū respectu eiusdē ꝓbatū est supra articulo p̄ 3 Ultori. ⁊ arti. 2. ꝯtra Henri. Et addo rōnē fortē. Intell's angeli itelligit seipȝ intellȝ per se ⁊ directe. Sȝ ibi pȝ ꝙ idē est actiuū ⁊ passiuū respectu eiusdē. ḡ hoc est posse. Probo maiorē qa oē qđ est per se intelligibile intelligibilitate se tenente ex pte obiecti opȝ ꝙ per se ⁊ directe causet noticiā suā in aliquo itellectu ſm illā intelligibilitatē vt se tenet ex pte obiecti. aliter esset frustra in nā. Sȝ planū est ꝙ intellectus angeli est p se intelligibile ex pte sui cū sit quedā perfectio inter entia: ⁊ ipse ſȝ intelligibilitatē quā hȝ a pte sui nō pōt intelligi a deo. Igit̄ relinquit̄ ꝙ ipsemet itell's angeli. ⁊ hoc maxie ꝯcludit in supremo angelo ꝙ intelligit ꝓpriū itellectū: qꝛ si possit intellectus supremi angeli intelligi ab aliquo angelico itellectu (vt ꝓbatū est) igit̄ a se cū suus sit ꝑfectissimus. ꝓbo minorē. Quia demōstrabile est ꝙ de⁹ nihil itelligit extra se accipiendo notitiā per itelligibilitatē que est ab obiecto extra se ſȝ solū p itelligibilitatē ꝓprie eēntie vt oēs phi ⁊ theologi cōcedūt. Quo mō Godo. est victus p istā quere dis. 4. ar. 4.

¶ Rñdet̄ ꝙ deus causat actū intelligēdi se in angelo. Uerbi gr̄a. dans formā graui dat sibi motū deorsuȝ: ⁊ hoc vt dicunt opȝ dicere ne ꝯdictoria sint sil' in rerū nā. sed sil' in potentia ⁊ in actu. Uerbi gr̄a. deus creando mediū mūdi oportuit sil' creare aerē in eo ne remaneret vacuū: qꝛ hoc ꝯdicit nature. ¶ Cōtra. Lȝ operatio nālis posset sequi datorē forme, tñ operatio apprehēsiua nata est seq obm in rōne mouētis ad actū ⁊ hoc nō hȝ ipedimentū vt hīs potētiā apprehēsiuā sit in potētia ad opōnē. Sed de po⁹ apprehēsiua ⁊ que est in po⁹ ad suā opōnē agit̄ hic (vt ꝓbatū est dis. 5. arti. p̄) igit̄ hic nō erit de⁹ agens actū intelligēdi: sed essentia angeli q̄ itelligit̄ est agēs in rōne obiecti. ¶ Itē. Illud qđ dr̄. 15. ꝓpositione de causis ꝙ ois sciēs essentiā suā redit sup essentiā suā reditione cōpleta. qđ est qd intelligit hic. Aut de reditione sup se in rōne obiecti sic ꝙ essentia in rōne obiecti agat intellectionē sui in intellectu hebētis essentiā illā: ⁊ habet̄ ꝓpositū ꝙ angelus in se ipsuȝ agit. Aut redit in rōne potentie sic. s. ꝙ potētia intellectiua ꝯuertit se sup essentiā propriā actiue eliciendo actū circa ipsaȝ: ⁊ habet̄ etiā ꝓpositū.

¶ Scdo ꝓbo p̄ncipale ꝓpositū. s. ꝙ intell's potius patit̄ ab obiecto ſm ꝙ excitat̄ p̄ ab obiecto: ⁊ scdo ꝓpria actiuitate elicit actū intelligēdi. Et hoc ꝓbo p illos ipāles passus vbi ex intētione phi disputant illā qōnē. Et p̄ ꝙ hec sit intentio ⁊ determinatio Simplicij sup predicamēta actionis ⁊ passionis circa mediū: ꝓbo p̄mo: Dixerat eniȝ ꝙ intelligere ⁊ videre sunt pati qōdā: sȝ ſm figurā nois sunt actiones: sȝ statiȝ mouet dubitationē an sic sint pati ꝙ sint solū pati ⁊ nullo mō agere. ⁊ sunt hec verba sua. Et attentione dignuȝ est. vtrū intelligere sit pati solū. Rñdetqȝ ꝙ nō: sed p̄ter excitationē quā passiue recipit intell's ab obiecto hȝ intrinsecus operationē suā ad quā fuit excitat⁹ ab obiecto. Addit: ⁊ ista opatio est admista cū actione ⁊ passione: ita ꝙ p̄ma excitatio quā recipit ab obiecto est passio: sed intellectio que est operatio ꝯñs est actio. Et hoc magis dicit versus finē capli his verbis. Qñ aūt que aie passio nō iam si sit in passione: sed preexcitat a se ipsa aliā actionē. s. perceptionē tūc est cognitio: deinde addit: si aūt suscipit p̄orē actionē ſm passionē aliā facit ex passione actionē cum in medio passio interrumpit. ¶ Instat cōtra se p arg^m. Archite q dixit ꝙ ꝓpriū facientis ⁊ patientis est habere p̄ncipiū sue actionis non in seipso: sed in altero: sed ponis ꝯtrariū. ḡ male. Rñdet p̄mo responsione Amblici. qui dixit maiorē falsaȝ esse in actionib⁹ aie vt intelligere ⁊c. Scdo responsione ꝓpria: ꝙ Architas dixit verū. s. ꝙ vbi est pura actio ⁊ pura passio. v. g. qñ calidū calefacit tunc p̄n^m calefactionis est in ipso calefaciente ⁊ nō in altero: sed qñ sunt actiones ⁊ passiones cōmiste tunc p̄n^m p̄me actionis pōt esse in altero ⁊ p̄n^m scđe actionis in se ipso ⁊ nō in altero. Nota hic. ¶ Et ponit exēplū p̄^m. Qñ aliqs est paruipensus vel honoratus vel paruipendit aliū vel honorat: tūc paruipensus est prouocatus ad recipiendū vituperiū vel recipiendū honorem: plane patet ꝙ inter duas actiones que est ferre alteri honoreȝ vel vituperiū ⁊ reddere honorē seu vindicare se de vituperio itercidit passio media. s. passio qua prouocabat̄ ad recipiendū: ⁊ hic etiā pȝ: ꝙ p̄n^m p̄me actionis est in altero: sȝ p̄n^m scđe actiōis in seipso. ¶ Scđm exemplū est. Qñ puer addiscit a magistro tunc aia pueri ꝓuocat̄ ⁊ excitat̄ a rōnibus magistri: ita ꝙ in p̄ma actione que est doctio magistri p̄n^m efficiens non est in puero: sed in altero. tñ cū excitatus incipit iudicare per se ⁊ syllogizare tunc p̄n^m illius scđe actionis nō est in magistro vt per se pȝ. ergo relinquit̄ ꝙ sit in aia pueri. ¶ Tertiū exēplū ponit i fine capli. Qñ volūtas ꝓuocat̄ ab obiecto q̄dā sua idoneitate: tunc volūtas in motū electionalē ꝓrumpit. Sed lȝ p̄me actionis p̄n^m sit in altero. s. obiecto tñ p̄n^m electionis nō est in obiecto sed in aia eliciente: ⁊ ita dicit ꝙ est in itellectu. Qꝛ lȝ p̄mā actionē recipiat ſm passionē. ex passione tñ facit scđaȝ actionē cū in medio passio iterrumpat.

¶ Ad hec Cōmētator 3. de aia cō. 18. Ubi p̄mo vr̄ expresse dicere. ꝙ intelligere est purū pati sic dicēs. Qꝛ cū itell's ſm ꝙ est mālis seu potētialis nām vel essentiā nullā hȝ nisi naturā possibilitatis vt dr̄ cōmēto. 5 ꝙ actus q cōuenit sibi ſȝ ꝙ est mālis vel passibilis nihil est nisi pati vel recipe. Uñ Cōmētator 3° de aia. cō. 18. abstrahere nihil est aliud q̄ facere intētiones imaginatas in actu postq̄ erant in po⁹: intelligere nihil est nisi recipere istas intētiones. Infra: recipiēs igit̄ est mālis: efficiens est agēs. Inferius intēdit totū ꝯtrariū. ⁊ ꝯcordat cū Simplicio in toto. ¶ Circa qđ stricte ꝯsiderādū ꝙ intellectui due ꝯueniunt habitudies. Uno mō eniȝ cōparat̄ ad itellectū agentē seu magis ꝓprie ad obȝ sub lumine itell's agētis: ⁊ isto mō ad illū cōparat̄ tanq̄ poīe ⁊ māle respectu agentis. ⁊ isto mō nectio mouet̄. excitat̄. ⁊ inclinat̄ ad ꝯsiderādū ⁊ ꝑcipiēdū. Uñ vocādo istā inclinationē seu excitationē quā efficiēter causat obiectū in v̄tute itellectus agentis: intelligere sic est solū qōdā pati: ⁊ isto mō pȝ plane ꝙ auctoritas allegata ꝙ intelligere. s. nihil est nisi recipere est vera. Alio mō cōparat̄ ad actū suū q est ꝑcipere ⁊ discernere obm suū: ⁊ isto mō intelligere est qōdā agere ⁊ sic loquitur phs. 9. meta. qñ dicit ꝙ speculari est act⁹ imanēs in speculante visus in videnti: speculari enim est ꝑcipere seu cognoscere. Et hoc est ꝙ 3° ꝓbo. ꝙ Cōmētator (vbi ex intentione hȝ istā qōnē) tenet ꝙ sit actio: ⁊ scđo de aia cōmēto. 2. querit Aristo. ⁊ ipse hāc qōnē. vtrū formare p intellectū sit de virtutib⁹ passiuis aut actiuis: infra eodē cōmēto. dicit ꝙ intellectus recipit intellecta ⁊ cōprehendit ea sicut sensus sensibilia ⁊ cōmento 3° addit ꝙ cū bñ fuerit ꝑscrutatū de h̄ apparebit ꝙ ista pars aie per quā est formare est virt⁹ non transmutabilis a forma quā cōprehendit: sed nō hȝ de intētione passionis nisi hoc tñ ꝙ recipit formā quā cōprehendit. Et qđ est in potentia illud qđ comprehendit. arguo. Qñ querit an formare p intellectuȝ pertinet ad vim actiuā vel passiuam. certum est ꝙ nō queritan formare sit agere ſm figuram nominis: qꝛ planum est ꝙ sic. qꝛ denominat̄ ſm figurā nois sicut verbū actiuū. sed an in rei veritate sit agere. Sȝ rñdēdo dȝ rñdere qōni. Igit̄ rñdēdo itēdit. ꝙ formare p itellȝ nō est passio nisi solū ſȝ ꝙ recipit̄ in itellectu. igit̄ ſm

Ad 7m

Ad 6m

Idem est activum et passivum respectu eiusdem.

Rñsio.

Reprobatur.

Instantia

ꝙ est cōprehensio est totalr̄ actio in rei veritate. ¶ Dices ꝙ ꝑ hoc qđ dicit ꝙ intell's nihil hȝ de passione nisi hoc tm̄ qđ recipit: nō intēdit dicere qđ cōprehendere seu recipere sit agere: sed precise cōparat passionē intell's ad sensum: ita ꝙ vult dicere. ꝙ nihil hȝ de intentione passionis que cōuenit sensui nisi recipere: nō enim patit̄: sicut corpus vel vtus in corpore sicut sensus: et ad hoc facit totū cōmētū. ¶ Rn̄º.

Rn̄sio.

Plus dico ꝙ ex isto cōmēto vult. ꝙ et sensus est actiuus in actu cōprehensionis. Quia Cōmentator in. 12. vel. 11. cōmēto mouet duas qōnes. Prima est. Utrū formare per intellectū sit de virtutibus passiuis sicut sensus. Scđa est. Si est ō passiuis. vtrū est passiuus eo mō quo sensus. s. ꝑꝑ hoc ꝙ est mãle quoquo mō. aut intell's nullo mō est passiuus: qȝ non est mãle neqȝ mistuȝ cū corpe oino. ¶ Postea arguēdo ad qōnes istas numerat in sensu. et intellectu duas operationes. s. recipere intellecta. et cōprehēdere illa. In. 13. aūt cōm. rn̄det ad qōnes istas. Prio rn̄det ad primaȝ qōnē de actu formādi seu recipiendi intellectus. Uult eniȝ ꝙ intell's et sensus ꝑ oia sunt pares et excludēdo actū cōprehensionis tam in sensu q̄ȝ intellectu dicit ꝙ cū bn̄ perscrutatū fuerit de hoc apparebit etc. vel nihil hȝ de intentione passionis nisi tm̄ ꝙ recipit formā etc. sicut sentiens: postea rn̄dēs ad 2ᵘᵐ qōnē dicit ꝙ nō sunt pares: qȝ itell's nō est corpus vel virtus in corpe sicut sensus. Ex qbᵘ arguo sic. Pria questio per se ponderata de actu formādi arguēdo ad illā cōnumerant̄ due operationes eius tam in sensu q̄ȝ intellectu per hoc qđ dicit ꝙ nihil hȝ de intentione passionis nisi tm̄ receptioneȝ. igit̄ tam sensus q̄ȝ intell's sunt actu. In actu cōprehensionis nō dubito ꝙ qui accederet ad imaginationē Simpliciȝ et Cōmētatoris in hac mã qn clare videret ꝙ itelligere seu percipere per intellectū et sm̄ esset agere. Imaginat̄ eni ꝙ itell's et sensus differūt a speculo in hoc. ꝙ speculū recipit imaginē alicuius rei: sed nō cōprehēdit aut ꝑcipit. itell's aūt aut sensus recipit aliqđ ab obiecto vel saltē mouet̄ ab obiecto: et cū h̄ percipit et iudicat circa obm̄: et tunc faciēdo dr̄iaȝ inter tale speculū et potētias cognitiuas. Applicat igit̄ ad ꝓpositū ꝙ sicut receptio imaginis i speculo est passio. ita receptio quā hȝ intell's et sensus qn̄ mouet̄ ab obiectis illa sola est passio: formare tn̄ aut cōprehendere: aut iudicare. sunt vere agere. Ad hoc est cōmentū. 14. 25. q. 2. lib. vide infra. ¶ Et ꝙ hec sit intentio sua pȝ. Quia ipse imaginat̄ ꝙ illa motio passio qua excitat̄ sensus et intell's nō sint ꝑceptio aut iudicare: ꝓbat̄ per ṗᵐ ṗnᵐ. Quia illa nō sunt eadē que ab inuicē pñt separari: sed visus et intell's pñt excitari et nō attendere ad illud: et per ꝯñs nō percipere aut iudicare. igit̄ percipere est aliud a recipere vel pati et sic vere agere. ¶ Itē. Cōmentator cōmento. 19. 3. lib. cōparat agentē et possibileȝ: et dicit ꝙ polis hȝ recipere iudicare et cōprehendere: et subdit ꝙ intellectus agēs differt a mãli in eo ꝙ agens est pura actio semper: mãlis aūt vtraqȝ. Tūc arguo. Nō est verisile ꝙ Commentator inter tam pauca verba ista equocet actionē. Sed cū dicit ꝙ agens est actio pura certū est ꝙ accipit agere in veritate et nō sm̄ figuram nois tm̄. Igit̄ dicens ꝙ polis est vtraqȝ intelligit de vera actione. ¶ Itē. Ibidē probat ꝙ intelligentia agens est nobilior patiente. qđ vult Cōmētator: qȝ intell's agens est semꝑ in sua sub̄a actio et itelligētia mãlis est in vtraqȝ dispōne. Sed si intell's mãlis oibᵘ modis esset poᵃ passiua clarior ꝓbatio eēt ꝓbare ꝙ nō esset eque nobilis cū intelligentia agente. per hoc. s. ꝙ oino esset in potentia q̄ȝ per hoc qđ esset in poᵃ: et in actione vtraqȝ sil. igit̄ nō est oibᵘ modis passiuus. ¶ In fine cōmēto dicit ꝙ preter dr̄ias (supple supradictas) etiam differūt in hoc agens et possibilis: qȝ actio intell's polis est iudiciū / sed actio agentis est actio sm̄ aliū modū: nō enim iudicat obiectū: sed solū abstrahit hoc de poᵃ intelligibili vt fiat actu itelligibile vt

Sēsus dr̄ actiuus.

supra dictū est. Uerba cōmenti sunt hec. Quēadmodū non scimus multitudinē intellectoȝ nisi ꝑ diuersitatē actionuȝ eorū: ita etiam nō scimus diuersitatē istius intell's mãlis ab intellectu agente nisi ꝑ diuersitatē suarū actionū: sȝ differūt in hoc ꝙ iudicium aliqđ est in capitulo ꝑfectionis iudicis. actio aūt nō est sm̄ illū modū in caplo ꝑfectionis agentis. Sed si intelligere eēt pati solū et recipere. ita ꝙ eius perceptio seu iudicatio qua cōprehēdit obiectū nō esset actio nō oporteret assignare istā dr̄iaȝ ꝙ intelligere itell's polis eēt actio iudicis et actio intell's agentis nō. Sed potuit planius dixisse ꝙ isti intell's differūt: qȝ intelligere intell's possibilis est pati: operatio agētis est agere sm̄ modū sm̄ quē loquit̄ in ṗncipio totius ꝓcessus qn̄ videlȝ loquit̄ de itellectu possibili vt recipit motionē seu spēȝ ab obiecto mediāte itellectu agēte: dicens / ꝙ polis est quo est oia fieri et agēs quo est oia facere. igit̄ ex hoc plane pȝ ꝙ intelligere vt est ꝑceptio q̄dā seu cōprehēsio est actio nō passio. ¶ Itē. Illud ꝓbat̄ quarto ꝑ excusationē quā Cōmētator dat. Ibidē eni volēs rn̄dere ad hoc ꝙ cōiter intelligere vocat̄ ab eo pati: addit ꝙ actio eius magis vr̄ passio q̄ȝ actio. Qȝ sicut itell's mãlis in ordine intellectorū abstractorū est vltimus sm̄ opioneȝ alterius ita actio eius diminuta ab actione illorū. Sed istaȝ excusationē nō oportuisset ipsum dixisse si intelligere oino fuisset pati sm̄ rei veritatē. Propter modos tn̄ loquēdi est intelligendū ꝙ Cōmētator qn̄ vocat illud pati in sensu sentire sm̄ illā regulā qđ parū distat quasi nihil distare vr̄. Est distinguendū ꝙ aliqđ pōt vocari sentire vel intelligere dupl'r. Uno mō: qȝ ꝯstituit intelligēs vel sentiens in ṗma vel vltima dispositione ad intelligendū vel sentiēdū: et isto mō sm̄ regulā allegatā passio causata in sensu vel intellectu ab obiecto. pōt vocari / sentire / et videre / audire / et itelligere. Alio aūo mō pōt vocari sentire ꝓprie vel audire vel videre. ille actus quē elicit potētia auditiua vel visiua qn̄ constituit̄ in actu per illā passionē ṗmā mouētē ipsaȝ ad actū suū et ipse actus est cognoscere aut audire: et iste actᵘ est ab ipsamet potentia sensitiua effectiue et istis modis diuersis vocat Cōmētator illud pati in sensu et intellectu q̄dā audire videre etiā actū ꝑceptiuū q effectiue ꝓcedit a virtute auditᵘ vocat audire. ¶ Itē. Illud ꝓbat̄. s. ꝑ illū spālē passiȝ quē Aristo. facit de sensu visus et auditus. In scđo enim de aia mouet phs istā qōnē. An motio actio q̄ est ex pte obiecti sit opatio potentie. puta ꝙ solū sonatio vt est passio recepta in auditu sit auditio rn̄det cōmēto. 139. Qȝ sic in alijs actio et passio sunt vnᵘ motᵘ et actio est in patiente ita dicit in ꝓposito. ꝙ actio sensuū et sensibiliū sunt in ṗ sentiēte ita ꝙ sunt idē: sed dicit̄ actio obiecti et passio poᵉ. Et hoc est qđ in fine cōmēti dicit. ꝙ sonare est actio soni: et audire est passio sensus audiētis et videre passio vidētis. lȝ sint in figura nois actiones. Sed in ṗnᵒ capl'i exponit se quō accipit ibi videre: et audire: et dicit ꝙ ṗᵐ videre et audire sunt passiones tm̄ ṗᵐ dico passionem ṗmā actionē. igit̄ etc. Uerba cōmēti sunt hec. Sensibilia sūt vtutes agētes. sensus aūt patiētes et agentes: ṗᵐ aūt sentiens est patiēs tm̄. ¶ Itē. Qȝ sensus pñt esse patiētes ṗ et postea agentes: Cōmētator ꝓbat satis pulchre cō. 145. in fine sic. Sensus. n. nō solū habet recipere: sed iudicare. sed dignum est ꝙ iudiciū attribuat̄ enti in actu et agēti sicut motio passiua ei sm̄ ꝙ est in poᵃ et sm̄ ꝙ recipit. Igit̄ vt vr̄ cū iudicare sit aliud q̄ȝ recipe sensus erit patiēs sm̄ ꝙ recipiēs et agēs sm̄ iudiciū: et idē vt dicit est de intellectu. ¶ Itē. Istud vr̄ esse ex intētione ꝓhi qn̄ nitit̄ phs rn̄dere ad maximam difficultatē q̄ est ad oppoᵐ. Nā maxima difficultas doctorum quare itellectus et sensus nō sunt actiui est: qȝ tunc idē realr̄ esset in actu et in poᵃ etc. Et ad hanc rn̄det. 9. meta. ꝙ hoc nō opȝ: sed sufficit ꝙ nō sit in poᵃ sm̄ ꝙ est in actu et ecōtrario. igit̄ etc. Probo minorē. 5. meta. ca. de poᵃ et. 9. cō. 2. Ubi phs

Sētire vel intelligere dr̄ dupl'r.

Sensus qn̄o pati et agere.

ex intentione

ex intẽtione agit de potẽtia actiua ꝛ passiua nūq̈ dicit vl'r ꝙ ois potẽtia actiua est ꝑncipiū transmutādi aliud īquātū diuersuz. ſꝫ semp̄ loqꝉ cū reduplicatiōe. sic est ꝑncipiū trāsmutādi aliud inquantū aliud. Sed veritas reduplicatiōis saluaꝉ valde bene sine hoc ꝙ vl'r sit diuersitas realis sicut punctus est ꝑncipiū linee ſm ꝙ initiat lineā nō ſm ꝙ terminat. ꝛ tñ ista in puncto nō dicunt diuersitatē realē. Ergo valde bene potest saluari ꝙ intell's est actiuus respectu sui actus ſꝫ po^a actiua ꝛ passiua nō differūt realr in eo. ℭ Cōfirmatur. Pħs. 12. metaphysi. cōmen. 2. dicit ꝙ nihil patitur a se. ꝛ ꝙ nihil agit in seipsum. ꝛ bis ante finem Cōmen. eum exponit ꝑmo de eo qd̄ mouet se ſm locū ꝛ dicit ꝙ nō opꝫ ibi ꝙ ꝑncipiū mot^o sit in altero tenēdo alterū diuersuz ſm subꝫ. Scđo versus finē exponit illud cū reduplicatiōe sic dicēs. Nihil patiꝉ a se ſm qd̄ est vnū qꝛ tunc eēt aliquid in potētia ſm ꝙ est in actu ꝛ dicit ꝙ Aris. intēdebat declarare ꝙ in simplici nō est potētia oino. s. vt patiaꝉ a se: ſꝫ illō in quo est hꝰ potētia est cōpositū. Tunc si isti modi declarandi sunt idē tūc supfluit alter: si diuersi: tunc in ꝑmo modo vult dicere ꝙ aliqd agit in seipm. ſꝫ nō rōne eiusdē ptis realis. sed agit rōne forme ꝛ patiꝉ rōne materie alicuiꝰ similis materie aut silis forme: qd̄ dico pp̄ ꝓbabilē viā qua posui dis. 17. ar. 3. Scđo mō vult dicere ꝙ aliqd agit in seipm. nō relatione diuersarum partiū realiū ꝛ vt sunt idē subto: sed rōne diuersarū partiū rōnū formaliū eiusdē rei q̄ q̄dāmodo est cōposita pp̄ illas diuersas rōnes formales: ꝛ tunc etiā habeꝉ ꝓpositū ꝙ intell's vt passiue recipit, vt actiuus agit. Declaratio istoruꝫ pulchre habeꝉ. q. sequēte arti. 2. ꝛ 3. ℭ Per istā viā possent solui cōiter argumēta opionū oiuz. Qū enim dicitꝉ in ꝑmo arti. ꝙ intell's possibilis nō hꝫ naturā nisi possibilitatis. Pōt dici ꝙ verū est q̄tū ad rōnē sue passibilitatis p̄ quā sibi cōpetit excitari ab obiecto ꝛ passiue recipere suuꝫ actū. est tñ intell's actiuus vt post excitationeꝫ elicit. ℭ Per idē pꝫ ad Henri. in 2° arti. s. ꝙ intell's est est actiuus in itellectione simplici sicut incomplexa. Nō enim est plus ꝯdictoria ꝙ in prima s cognoscēte ꝛ cognito patiꝉ ꝛc. q̄ȝ in cognitiōe cōplexa. qꝛ vtrobiqꝫ diceꝉ ꝙ verū est a cognoscēte actiue a cognito excitatiue. ℭ Per ideꝫ ad Achillē. ꝙ idē nō pōt esse in po^a pura actū suuꝫ in se recipiendo ꝛ in actu eliciēdo. Nō eniꝫ est verū de potētia opatiua que sic est cōmista ex actiōe ꝛ passione ꝙ excitata vadit ad actū. Qua eniꝫ rōne talis po^a pōt esse i po^a īquātū nata est excitari ad actū pōt esse in actu inquātū ipsa excitata nata est p̄ seipsaꝫ ire de potētia in actū. sicut est de aīa discipuli que excitata a rōnibus magistri pōt p̄ seipsum facere diuersas rōcinatiōes īquantū elicit. eadē rōne pōt ꝑmo eē in actu eliciēdo ꝛ post in potētia recipiēdo. tāta eniꝫ ꝯtradictio est in vno casu sicut in alio. ℭ Per ideꝫ pōt rñderi ad ois argumēta Godo. ꝙ virtualr tale nō pōt se facere formaliter. Nō est verū in potentia opatiua que excitata nata est ire ad actū: ibi eni idē pōt ꝯcedi esse i potētia ꝛ in actu agendo ꝛ recipiēdo sicut idē pōt excitari ꝛ agere. Cū auteꝫ illud excitari sit passio vera de gñe passiōis ꝛ nō metaphorice vel sic agēs dī moueꝉ a fine. ꝓbatur: qꝛ po^a intell's vere excitaꝉ ꝛ realr moueꝉ ab obiecto qū itelligit. Sꝫ reali motioni actiue correspōdet vera realis passio. igiꝉ ꝛc. ꝓbo maioreꝫ. Quia potētie imateriali nō repugnat realr pati ab agēte immateriali: sed obiectuꝫ intellectus est hꝰ. igitur ꝛc. De hoc libro tertio dis. 13. articulo tertio.

ℭ Distinctio. XXV. ℭ Questio. I.

ℭ Jam vo ad propositū redeamus. s. ad liberi arbitrij tractatū / qd̄ pħi diffiniētes dixerūt liberū de volūtate iudiciū / qꝛ potestas ipsa ꝛ habilitas voluntatis ꝛ rationis quā supra diximus esse liberū arbitriū / libera est ad vtrūlibet / qꝛ libere potest moueri ad hoc vel ad illud ꝛc.

Vtrum 2^a pars liberi arbitrij. s. ꝓ electiua ad hoc ꝙ sit libera opꝫ ꝙ actiue eligat.

Videtur. Primo. an ad hoc ꝙ volūtas in electione sua sit libera ꝛ domina necessario requiratur ꝙ ipa sit potētia actiua. ¶ 2° dato ꝙ sic. An sit per hunc modū ꝙ aliqd existēs virtualiter tale faciat seipsum formalr tale. ¶ 3° dato ꝙ sic. An ad hō sequaꝉ ꝙ idē sit in potentia ꝛ in actu simul ꝛ ſm idem ꝛ respectu eiusdem.

Primus arti. An ad hoc ꝙ volūtas sit libera necio reqraꝉ ꝙ sit po^a actiua. Ubi dicūt aliq ꝙ sic. Dicūt tñ eē ꝯsiderādū ꝙ in volūtate est ꝯsiderare ipaꝫ potentiā que est vis receptiua in se actus volitionis: ꝛ libertatē simplr. vel libertatē arbitrij. qua differūt ex natura rei nō ex ꝯsideratiōe solū. Primo mō. volūtas est passiua: quia vt sic, opatio eius est actus ꝛ ꝑfectio ſm bene esse recepta in ea: sed īquātū est libera siue vno mō libertatis siue alio est actiua. Sꝫ impoīe est ꝙ ab aliquo actiuo naturali alio a se ꝓcedat de po^a ad actū. Tuꝫ qꝛ illud qd̄ ab aliquo actiuo naturalr alio a se ꝓcedit de potētia ad actū ꝛ ꝑcipue si mouet p̄ modū nāe sicut obm cognitū inquātū hꝰ facit nō hꝫ dominiū sup̄ actuꝫ suū. Igiꝉ ex opposito / si volūtas rōne libertatis est domina suoꝝ actuū. igiꝉ īquātū libera a nullo alio a se ꝓcedit in actū. ℭ Itē. Appetit^o sensitiuus non est liber qꝛ magis agiꝉ q̄ȝ agit: tunc sic. Quod agiꝉ ꝛ subycitꝉ passiue actioni alteri^o inquātū hꝰ nō est liberum: ſꝫ si velle sit pati volūtas volēdo agiꝉ ꝛ subycitꝉ actioni obti mouētis oino: igitur ꝛc. ℭ Itē. Cū libertas in volūtate nr̄a nō sit libertas eq̄uoce opꝫ ꝙ suo mō saluetꝉ rō libertatis in nobis sicut in deo. verbi grā. qꝛ spirare ꝯuenit nobis vere vniuoce ꝛ nō equiuoce: ideo spirare est ꝓducere sicut ꝛ in deo. Sed si spūs sanctus ꝓcederet a patre ꝛ filio vt a principio nāli ꝛ mō nāli ꝛ volūtas nō haberet causalitatē efficiētē sup̄ ꝓductionē spiritus sancti nō diceretꝉ ꝓducere mō libertatis. ḡ. ℭ Itē. Actꝰ nō dī laudabilis vel vituperabilis re^a eius qd̄ penit^o patimur. Si igiꝉ voluntas inquātū libera est penit^o passiua re^a actus sui. ḡ actus volūtatis nō est laudabilis nec vituperabilis īquātū ꝓcedit ab eius libertate. ℭ Si dicaꝉ ꝙ voluntas vere dicaꝉ mouere seipsaꝫ libere. sed nō nisi sequēdo intellectus informationē: ꝛ qꝛ passiue seq dictamen intell's ꝓ tunc est ei nāle ꝛ nō violentū: ideo nō seqtur qn volūtas sit libera ꝛ domīa suorū actuū ſꝫ velle sit pati. Cōtra. Aut intelligūt ꝙ i sequēdo intell's determiationē seu iformationē ꝙ illud sequi sit agere vel pati. Si agere cuꝫ ſm eos illud sequi est actus liber. ḡ ad libertatē necio reqritur agere. qd̄ est ꝓpositū. Si pati. illud nihil est: qꝛ ipsi dicūt ꝙ ideo illud seq optime stat cū libertate volūtatis qꝛ hoc est ei nāle. Sed ꝯ hō directe ꝓbant rōnes supra adducte. s. ꝙ nō pōt esse nāle voluntati ꝙ velle sit pati: ꝛ tñ illa volūtas sit libera. igiꝉ nihil est dictū. Dicunt eniꝫ rōnes sic. Qꝛ illud nō est liber: qd̄ ab alio a se nālr ꝓcedit de potētia ad actū: ꝛ ꝙ illud qd̄ inquantū est hꝰ est aliꝫ subm nō est liberū qꝛ nō hꝫ dominiū. Si igiꝉ volūtas si passiue moueaꝉ solū a rōne, qd̄ naturale sit sibi oino habere actū suū causatū ēt ea rōne. igiꝉ nō erit libera. ℭ Itē. Posito ꝙ necio volūtas feraꝉ per actū suuꝫ in obiectū inquantū informat intellm ꝛ inquātū cognitū. ſꝫ forte cuꝫ hoc stare potest simplr. libertas tñ liberi arbitrij periret in nobis sicut perit in diuinis in ꝓcessione spūs sancti: hoc aūt ē icōueniēs. igiꝉ ꝛc. Si dicaꝉ ad argm̄ de laude ꝛ vituperio. ꝙ ſꝫ volūtas totalr nō facit actū electiōis re^a boni cogniti. ſꝫ necessario sequaꝉ dictamē rōnis que sit cāꝫ quia

tū volūtas se inclinat in istū actū:ideo laus ꝛ vituperiū sibi attribuunt̄. Cōtra.in actu q̄ sequit̄ potentiā necessitate imu tabilitatis nō est laus vel vituperiū. Qꝛ.2.ethi.nullus laudatur nec vituperat̄ in eo qd̄ nō est in potestate sua.igit̄ ꝛc̄. Dicunt ergo isti ad qōnē.ꝙ volūtas mouet seipsaȝ.sȝ nō requirit̄ sicut qdda cooperās ꝛ inclinās:qꝛ nisi volūtas eēt actiua. Phs nō numerasset eā cū intellectu practico/ponēdo intellectū practicū pncipiū motiuū magis ꝙ cū intellectu speculatiuo quē negat esse pncipiū motiuū:tū qꝛ ipa volūtas est vis imaterialis supra se ↄuersiua.igit̄ pōt respectu sui esse actiua ꝛ hoc dicit confuse supra ꝛ sine forma.

Secundus articulus. An volūtas libera id qd̄ est virtualiter tale faciat ipsum formalr̄. Ubi

Henric⁹. Henri.quoli.14.q.2.post pn^m pedis ondit quō est ipoſe ꝙ idem possit reducere se de potētia ad actū dicens. Qꝛ si sol eēt nat⁹ facere se tale formalr̄ q̄le ipse est virtualr̄.tūc possȝ facere seipsuȝ calidū formalr̄ sicut est virtualr̄ calidus. Sȝ sic cōtingit de volūtate.qꝛ certū est ꝙ nata est informari p actuȝ volēdi ꝛ inquātū est volitiua est virtualr̄ ↄtinēs actū volēdi. Igit̄ pōt seipsaȝ actualr̄ ꝛ formalr̄ facere volentē: ꝛ sic diuersimode nihil pꝓhibet idē eē in actu ꝛ in potentia.

[Contra Henri. Argm̄ pm̄ Godo.] ❡ Cōtra hoc qd̄ isti dicūt videlicet Henri.ꝙ volūtas mouet seipsaȝ effectiue qꝛ est virtualr̄ tale arguūt sic alij God. quoli.8.q.7.post pncipiū. Impoſe est ꝙ ideȝ actiuū qd̄ est formalr̄ tale quale dȝ facere passiuū sit idē passiuū.ꝛ seipsȝ faciat formalr̄ tale.qꝛ tunc idē eēt in actu ꝛ in potētia. Igit̄ impoſe ꝙ ideȝ qd̄ est virtualr̄ tale faciat se formalr̄ tale qꝛ iam eēt in po^a ꝛ in actu respectu eiusdē ꝛ sm̄ idē. Ita in pposito.igit̄ ꝛc̄.

[Argm̄ 2m̄] ❡ Itē. Illd̄ qd̄ ē tale virtualr̄ eminētiori mō est tale ꝙ qd̄ est tale formalr̄ qꝛ cā pstantior est effectu:sed ↄtra rōnē eius qd̄ iaȝ est tale eminētiori mō ꝛ pfectiori est

[Argm̄ 3m̄] ꝙ faciat se iperfectiori mō tale.igit̄ ꝛc̄. ❡ Itē. Impoſe est ꝙ due q̄litates que faciunt aliqua talia nō vniuoce sȝ equoce inquātū sint equoce talia sint qualitates eiusdeȝ subti:vt pȝ de calore.qui est in sole virtualr̄ sm̄ illud esse qd̄ hȝ in sole nūq̄ est in igne. Sed q̄litas sm̄ quā agens aliqd dicit̄ tale virtualr̄ ꝛ qualitas sm̄ quā aliqd dicit̄ tale formalr̄.sunt talia nō vniuoce sed equoce. Igit̄ impoſe est ꝙ sit perfectiua vnius ꝛ eiusdē subti.

[Argm̄ 4m̄] ❡ Itē. Eadeȝ poterit dici de qualibet re.ꝙ inquantū est virtualr̄ tale facit seipsȝ formalr̄ tale. ꝛ sic negaret quālibet potentiā actiuā ꝛ passiuā distigui:puta in aqua.dicā ꝙ est virtualr̄ forma que fac̄ se ignē formaliter psente igne tn̄ sicut cā sine qua nō:ꝛ sic de alijs.qꝛ non pōt pꝓbari potentiā actiuā ꝛ passiuā differre nisi qꝛ videm⁹ illā.s.actiuā passiuā pire ꝛ contingit sm̄ istuȝ modū dicere

[Argm̄ 5m̄] ꝙ tn̄ pcederet sic cā sine qua nō. ❡ Itē. Mouēs ꝛ motuȝ realr̄ referūt̄. Si ergo volūtas seipsaȝ moueret idē sibi realiter diceret̄ ꝙ est impoſe mediāte ēt opatione vel volitione:qd̄ alibi.s.quoli.2.q.6.post pncipiū sic pꝓbat. Inter subm̄ ꝛ formā seu eius opōnem sicut impoſe est relōnē realē esse ita est impoſe qd̄ subm̄ sibi ipsi realr̄ referat̄ sua forma vel opatione. Sȝ volitio est forma vel opatio voluntatis.igit̄ mediante illa impoſe est ꝛc̄.

[Argm̄ 6m̄] ❡ Itē. Si relo esset hic nō esset alr̄ nisi sicut iter agens ꝛ patiēs est relo realis mediāte motu:sed hoc nō ↄtingit.igit̄ ꝛc̄. Probatio minoris. Qꝛ cū motus vere sit in vno.s.in passo subiectiue qꝛ tn̄ est duoꝝ.realiū differentiū.s.subiecti patiētis ꝛ agētis.iō in isto vno duo fundant̄ respectus reales qbus ista duo realia referunt̄ adinuicē:sed in pposito ponit̄ ↄtrium.igit̄ ꝛc̄.

[Argm̄ 7m̄] ❡ Itē. Uolūtas mediāte sua opatōe ex hoc nō est duo supposita nec in actu nec in potētia. Sed que referuntur realr̄ opȝ sic differre ꝙ sint plura supposita in potentia vt sunt due partes q̄litatis vel plura in actu vt pȝ in diuinis. ❡ Cōfirmat̄. Qꝛ si volūtas nō suppositatiue distincta/posset fundare oppositas relationes.s.equit̄ ꝙ oppositio diuinarū relonum maiorē distinctionē requirat ꝙ creaturarū:qꝛ ibi necessario pp hoc requirit̄ distō suppositabilis:qꝛ sm̄ oēs doctores ex infinitate ꝛ illimitatiōe essentie diuine cōuenit ꝙ in eadē re indiuisa fundent̄ opposite relones.ꝛ tn̄ ipsammet eēntiā referre nō possunt.sed ipsamet supposita:sȝ in creaturis sunt ↄditiōes oino cōtrarie.

[Argm̄ 8m̄] ❡ Contra virtualr̄ tale adhuc arguit sic. Illud qd̄ est potētiale aliqd siue formale siue vtuale est abijciens actū sm̄ respectū sui subiecti lȝ det actū pmū suo subiecto. Uerbi grā.de potentiali formali.caliditas ponit calidū in quodā eē potētiali formali qua.s.pōt facere aliqd calidū formalr̄. Sȝ lȝ caliditas informat illud cuius est.tamē nullo mō agit in illū efficiēdo ipm formalr̄ tale. Illud ideȝ exēplū pōt poni de potētiali virtuali. Sol enīȝ qꝛ est vtuale tale potētiale qua.s.pōt facere aliud formalr̄ calidū ideo illud eē virtuale est quasi forma solū ꝛ nullo modo agit in solē efficiēdo ipm formalr̄ calidū. Cū igit̄ nobilr⁹ sit vtualr̄ tale repugnat ꝙ faciat se formalr̄ tale eliciēdo i se actū 2m̄.

[Argm̄ 9m̄] ❡ Itē. Qꝛ actus volūtatis sit formalr̄ passio.pꝓbari pōt sic. Ille actus q est pcise actus mobilis sȝ ꝙ mouet̄ est tn̄ passio qꝛ moueri est pati:sȝ appetere est actus volūtatis cū ista reduplicatione sm̄ ꝙ mouet̄ ipsa volūtas.igit̄ ꝛc̄. Minor pꝓbatur. Phs 3° de anima volēs ondere qualr̄ in anima est mouēs imobile ꝛ mouēs motū sic ait. Mouēs aūt qd̄ mouet̄ appetitiuū ē ibi ꝛc̄.mouet̄.n.qd̄ appetit sm̄ ꝙ appetit. Nota pꝓpom̄ sȝ ꝙ. Et seqt̄ ibidē ꝙ actu appetit⁹ q ē appet̄ ꝛ appetit⁹ mot⁹ ē vt act⁹. Alia aūt lr̄a hȝ. Aut actus. Qꝛ Phs loqt̄ur ibi de appetitu intellectiuo. Pȝ qꝛ supra dicit. Intellc̄s quidē nō videt̄ mouēs sine appetitu. volūtas enīȝ appetitiua ē. Et Phs addit.ꝙ supra allegatū est.

[Contra Godo. Argm̄ pm̄ Uoluntas ex vtualr̄ tali pōt facere formaliter tale.] ❡ Cōtra Godo.pꝓbo ꝙ volūtas pōt facere ex virtualr̄ tali formalr̄ tale q̄tū ad istū modū. Nā sm̄ ꝙ est in potētia pꝛima ad actū volēdi pōt seipsuȝ facere actualr̄ volentē pꝓpria efficiētia. Quia appetit⁹ sensitiuus hoc pōt.ergo ꝛ appetitus volūtatis. Consequentia patet. Quia agere est perfectionis:cum igitur volūtas est perfectior ꝙ sensus.igitur si sensus potest ꝛ volūtas. Probatio assumpti.tertio de anima cōmen.63.pꝓbat Philosophus.ꝙ ois mot⁹ fit p tres res. Pꝛimū est mouēs imobile ꝛ est actuale bonū solū(vt dicit Cōmē.ibi).i.bonū p intellectū qd̄ apprehendit in aia. Scdm est mouēs qd̄ mouet̄ ꝛ ē mouēs appetitiuū.i.mēbrū corpis in quo est ista ps aie. Tertiū ē qd̄ mouet̄ ꝛ ē aial. Cōmē. Motū aūt ꝛ nō motor est anima. Ex his arguo sic. Aut act⁹ appetit⁹ sensitiui quo mouet totalr̄ causat̄ in eo ab obiecto.ꝛ tunc appetit⁹ sensitiuus est tn̄ motus ꝛ nō mouēs:qd̄ est ↄtra pmissaȝ diuisionē Phi.vbi vult ꝙ appetitiuū(.i.mēbruȝ corpis in quo est iste pars aie)mouet̄ ꝛ mouet.qd̄ nō pōt intelligi nisi ꝙ mouetur sm̄ membrū ꝛ mouet sm̄ pteȝ aie:qꝛ si alr̄ esset.esset error nature.s.ꝙ mā est pn^m agēdi ꝛ forma patiēdi.ꝛ sic habetur ppositū ꝙ appetitus q est potētia vitalis aie mouet. Aut iste act⁹ causat̄ ab obto effectiue.ꝛ sil̄ effectiue ab ipso appetitu:ꝛ tunc cuȝ act⁹ appetitiuus sensitiui sit imanēs ꝛ nō transiēs sicut nec act⁹ intellc̄s.9.meta.vbi vult Phs ꝙ actio sentiēdi puta visio est in vidēte:sicut speculatio in speculāte.seqt̄ur ꝙ effectiue mouet seipsuȝ(qd̄ est ppositū)ꝛ ꝙ facit se formalr̄ appetēsq p̄ sunt virtualr̄ appetēs.

[Argm̄ 2m̄] ❡ Itē. Qꝛ idē nō pōt esse in potētia ꝛ in actu sil̄.hoc maxime hȝ locū sunt de actu ꝛ potētia que sunt pme diue entis valde opposite(vt dicit Cōmē.3.de anima cō.1.)verbi grā. Homo nō est simul homo in potētia ꝛ in actu:q̄litas non est sil̄ q̄litas in potētia ꝛ in actu:ꝛ sic de oibus pdictis.sed potētia passiua ꝛ actiua nō sunt ille potētia ꝛ act⁹ que sunt diue entis ꝛ oiuȝ generuȝ:imo specialr̄ sunt de pdto ad aliqd.5.meta.vel de 2a specie qualitatis libro pdicamentorum. Igit̄ de potētia actiua ꝛ passiua.nō est incōueniēs ꝙ idē sit in potētia ꝛ in actu sil̄. ꝛ maxime diuersimode.s.virtualr̄ tale ꝛ formalr̄ tale. Dec

ratio

Arg^m 3^m

ratio declarabiť satis ar.3.¶ Itē. Propositio dicēs ꝙ idez
nō pōt eē in potētia formali ꝛ actu virtuali lȝ forte hēat ve
plurimū locū i actu trāseūte. ꝛ tñ in actu imanēte actio opȝ
ponere ꝯ͂triūm. Si enim actio est imanēs opȝ tunc ꝙ agens
ꝓducat in seipso ꝛ sic est in potētia formali inquātū recipit
actū suū ꝛ in actu virtuali inquātū causat ipsuȝ. Sȝ isti non
ꝓbant alicubi ꝙ qñ Arist. 9. meta. ꝛ. 1. ethi. distinguit actio-
nē imanentē ꝛ transeuntē quin accipiat actionē imanentez
ꝓ vera actione. Igiť nō est ꝓbatuȝ sufficiēter qn idē potest
esse in potētia formali ꝛ actu virtuali. Immo nō possent ꝓ-
bare quin Aris. posuerit ꝙ sit vera actio. Qꝛ Aris. ibidez in
9. vbi ponit actionem imanentem sicut speculatio in spe-
culante ꝛ visio in vidēte cōparat illas ad actiōes veras si-
cut sunt edificare ꝛ texere ꝛ admouere in cōl. Sed nō est
verisimile ꝙ in ita paucis verbis equocaret de actiōe ꝛ ꝓ-
cise vbi loqr cōparatiue. regula eniȝ. 7. phy si. est ꝙ cōpa-
tio nō cadit iter equoca. igiť. ¶ Ad hoc est text⁹. Nō eniȝ
facit dr̃iam inter istas actiones in eēndo, sed in sic eēndo. s.
ꝙ in actiōe imanēte nihil est operatū ꝑter operationē ipaȝ:
in transeūte autē aliqd est operatū. Et hoc est qd̄ Cōmē. di-
cit ter ibidē in illo cōmēto ꝙ in qbusdā opationibus finis
est aliqd actū: in quibusdā finis est agere tm̄: si imanēs non
eēt vere actio assignāda esset dr̃ia a transeūte nō solū in sic
eēndo in ordine ad terminū ꝛ ad finē sed in eēndo. ergo ꝛc̄.

Arg^m 4^m

¶ Itē. In actiōe transeūte illud qd̄ est virtualr̃ tale qd̄ nō
est natū agere nisi in aliud. nō pōt facere se formalr̃ tale. tñ
pōt facere aliud formalr̃ tale. Vbi gr̃a. Primus motor q cō-
tinet oēs formas. lȝ nō pōt facere seipsuȝ formalr̃ asinū: po-
test tñ creare vnū asinū extra se qui sit formalr̃ asinus. ꝛ ita
pōt agere suo mō qd̄libet agens nāle: ꝛ in ꝓposito satis ap-
paret ꝙ nihil ꝓhibet: imo est necessariū. ꝙ illud qd̄ est vir-
tualr̃ ꝛ eminētiori modo tale in vno gn̄e cause. s. efficiētis ꝙ
faciat aliud tale minus eminēti mō. ¶ Ex his arguo. Pro-
portionaliter est imaginandū suis modis in actione ꝛ tran-
seunte ꝛ imanēte. Sȝ vt declaratū est in actione transeunte
illud qd̄ est virtualr̃ tale natū est facere aliud formalr̃ tale.
ita ꝙ tale eminētiori mō facit aliud formalr̃ tale: in diuer-
so tñ genere cause. Sȝ si virtualr̃ tale faciat seipsuȝ forma-
liter tale ita hic in diuerso gn̄e cause suo mō. s. materialis in
quo lȝ nō mālis ex q̄: sicut in actiōe transeūte. Igiť in actio-
ne imanente. illud qd̄ est virtualr̃ tale pōt facere se cui ima-
net sua actione formalr̃ tale.

Arg^m 5^m. Actione imanente: qd̄ ē virtualiter tale pōt formaliter facere se tale.

Arg^m 6^m

¶ Itē. Qd̄ ꝯcediť i corporib⁹
pōt cōcedi in imālibus ꝯuersiuis supra se. Sȝ graue ꝑ gra-
uitatē efficit in se suū motū ꝛ recipit ꝑ eandē grauitatē. ꝛ sic ē
idē virtualr̃ tale ꝛ formalr̃ tale. igitur ꝛc̄. Assumptū ꝓbatur
fore de intētione Phi. 4. de celo. Quere diffuse d̄ hoc li. 3. dis.
22. arti. 4. dicto 2°.

Arg^m 7^m

¶ Itē. Qua rōne intellꝰ vt procedit ad
actū suū pōt esse in potētia ꝛ in actu respectu eiusdē. s. obti.
eadē rōne in cōtinuādo actū pōt esse in po^a ꝛ in actu respe-
ctu sui obiecti. Sed intellꝰ sic ꝓcedit ad actū suū. ꝙ ꝑ mo-
uetur ꝛ excitať passiue ab obiecto ꝛ est in potētia. ꝛ post cō-
ꝑhēdit actiue obiectū aut iudicat de obto ꝛ est in actu (vt
ꝓbatur per Simpliciū ꝛ Cōmē. dis. 29. arti. 4.) ergo in cō-
tinendo actū suū pōt sic cōtinere ꝙ sit in actu eliciēdo ꝛ in
potētia recipiēdo.

Arg^m 8^m

¶ Itē. De ratione potētie passiue est ꝙ
nō sit libera inquātū passiua. Si igiť volūtas sit passiua re-
spectu sui actus fm ꝙ eliciť in ea. sequiť ꝙ volūtas nō erit
libera respectu sui act⁹ fȝ qd̄ eliciť i ea: qd̄ falsuȝ est fȝ oēs.
Maior pȝ. qꝛ nō est in potestate patiētis pati. Si ḡ volun-
tas sit passiua respectu eliciōis actus sui. igiť actus volūta-
tis nō est in potestate sua: ꝛ ꝑ ꝯsequens nō est libera. Pro-
batur etiā maior sic. Qꝛ si volūtas ponať libera ꝛ sil' cuȝ h
passiua. queriť: vtrū volūtas dominet̃ sue passioni. aut nō.
Si sic/ igiť pōt ꝑuenire ꝛ repellere eaȝ. ꝛ hoc in rei veritate
est agere: si nō. Igiť necessario trahiť ad terminos agentis.
Sȝ tale nō est liberū. igiť si sit libera necessario est actiua.

Arg^m 9^m

¶ Itē. Velle est act⁹ realis. Si igiť obm̄ sit tota cā volen-
di ꝛ malū est obm̄ act⁹. qd̄ est nolle. sequiť ꝙ malū est cau-
sa actus realis. Sȝ malū est non ens. igiť i: ō est actus realis.
¶ Confirmatur. Qꝛ in quacūqȝ rōne dicat ꝙ malū effecti-
ue causabit istū actū realē ita ꝙ ista rō subterfugii rationē
nō entitatis. statim ista rō excluderet entitatē. Sȝ quelibet
ratio entis includit rōnem boni. igiť in quacūqȝ rōne entita-
tis, malū mouebit appetitū hoc est in rōne bonitatis. Sed
bonū causabit actū qui est velle. nō actū qui est nolle. Iste
igiť actus positiuus velle nullo modo effectiue poterit cau-
sari ab obiecto qꝛ neqȝ a bono neqȝ ab ipsa volūtate. Pro-
batio ꝑncipalis assumpti. s. ꝙ velle sit act⁹ realis: Quia vir

Velle est act⁹ realis

videmus ꝙ qñ alter se hȝ ꝑ modū actus realis ꝛ alter nō: sȝ
fm modū ꝑuationis. illi q se hȝ per modū ꝑuatiōis. nullus
cōpetit effectus realis. Verbi gr̃a. quiescere qui est priuatio
motus nullū causat effectū realē. Sȝ nolle hȝ actū realē: pu-
ta. ꝙ ꝑcipit fugere nociuū sicut hȝ velle qd̄ precipit imitari
conueniens. igiť vtriqȝ est effectus realis.

Arg. 10^m

¶ Itē. Voluntas
mouet se effectiue ad actū fruitionis. igiť ad actū vtēdi. Igi-
tur volūtas est actiua respectu suorū actuū. Cōsequētia pȝ:
sicut eniȝ pōt elicere actum: quo velit ꝑꝑ se qd̄ est frui. pari
rōne pōt illuȝ qui est ꝓpter aliud qd̄ est vti. Añcedens pȝ:
ꝑ Aug. 3. de libe. arbitrio. ca. 20. vbi sic dicit. Discipulus cu-
ius verba ꝯfirmat magister. quodā modo ꝛ video ac teneo
vera esse que dicis. nō enī quicq̄ taȝ firme ac intime sentio
q̄ȝ me habere voluntatē eamqȝ me mouere ad aliqd fruen-
dū qd̄ nō sit difficile rn̄dere. Añs pȝ duplr̃. Primo: qꝛ vul-
gari antiquo verbo de actione imanēte pōt rn̄deri ad oia.

Ad primū Godo. ꝯ̄ Henri.

¶ Ad primū Godo. Dico ꝙ nō est impolē idē esse in po^a ꝛ
in actu re^u eiusdē diuersimode. s. in actu virtualr̃ ꝛ i po^a for-
maliter ꝛ hoc in actione imanente.

Ad scḋm Virtualr̃ tale sine formalr̃ 2^r dicat.

¶ Ad 2^m qñ dicitur qd̄
est virtualr̃ tale. igiť eminētiori mō est tale. Dico ꝙ ꝓposi-
tio est satis apparēs in diuersis: puta deus ꝛ celum que sunt
cause virtualr̃ continētes causalitatē respectu inferiorū sūt
eminētiori modo cause q̄ȝ ista inferiora: sed in eodē est dif-
ficultas. Propter qd̄ est itelligēdū. ꝙ formalr̃ tale ꝛ virtua-
liter tale in eodē. Aut accipiunť ex ꝑte agētis precise: puta.
ꝙ potētia actiua diciť virtualr̃ tale qñ ꝑcedit actum. ꝛ for-
maliter tale qñ efficiēter exercet actū actualr̃. ꝛ tunc ꝓposi-
tio est falsa. ꝓbo. Quia qñ po^a actiua ꝑcedit actionē suā ē so-
lū in potētia ad suuȝ cōplementū ꝛ perfectionē: sed quādo
actu agit est cōpleta ꝛ perfecta. Sed qd̄ est tale fm cōple-
mētū perfectū est tale eminētiori modo q̄ȝ qd̄ est tale ꝙ est
in potentia ad ꝑfectionē ꝛ cōplementū. Et iste est ꝓcessus
Phi. 1. ethico. qui ꝓbat ꝙ felicitas non ꝯsistit in virtute. sȝ
in operatiōe eius per hoc ꝙ virtus sine operatiōe est imper-
fecta. Sed certū est ꝙ felicitas consistit in quolibet fm esse
eminentissimū: ergo eminētiori modo est aliqd tale qd̄ est

Formalr̃ tale dr̄ eminentiori mō q̄ȝ virtualiter.

tale sic formalr̃ ꝙ exercet opatione q̄ȝ qd̄ est tale virtualr̃
ꝛ in potētia ad operationē. Sic dico de volūtate ꝙ eminē-
tiori modo est tale qñ actualiter agit q̄ȝ qñ est virtualiter
actiua. Aut v̄tualr̃ tale accipiť ex ꝑte agētis ꝛ formalr̃ tale ex ꝑ-
te patiētis: vt dicať aliqd v̄tualr̃ tale qñ efficit dicať ꝛ formalr̃
qñ recipit passiue aliquā formā: ꝛ tunc nulla est difficultas
in argumēto. Quia qñ dicitur in maiori ꝙ illud qd̄ est tale
eminētiori modo nō facit ꝛc̄. hic petiť qd̄ debet ꝓbari. s. ꝙ
aliquid qd̄ est virtualr̃ tale nō possit facere se formalr̃ tale
per imanētē actionē ꝛ i seipsa passiua receptā. Ideo rn̄dē-
do dico. ꝙ illa ꝓpositio est falsa in omni actione imanen-
te. Ibi. n. nihil ꝓhibȝ qn tale eminētiori modo. s. virtualr̃ fa-
ciat se tale ꝛ minus eminētiori modo: nō inquantū idē. sed

Ad tertiū

inquantū accipiť diuersimode. ¶ Per idē pȝ ad 3^m quādo
diciť. ꝙ due qualitates que faciūt aliqua talia nō vniuoce.
sed equiuoce ꝛc̄. ꝯcedatur. Dico tñ ꝙ illud qd̄ est equiuoce

tale:puta.ſquãtũ actiuũ.⁊ virtualr̃ tale.pōt ſe facere vniuo-ce tale.ſ.formalr̃ qñ nihil ꝓhibet idē eſſe actiuũ ⁊ paſſiuũ reſpectu eiuſdē ſicut eſt in oī actione īmanente. ¶ Ad 4ᵐ qñ dicit̃ eadē rõne dicā de oībus. Dico ꝙ verũ eſt de acci-dentibꝰ oībus īmanentibus:nõ eſt aũt verũ de oībus acci-dentibus tranſeuntibꝰ lꝫ forte de aliq̄bus:qđ dico ꝑꝑ motũ grauiũ ⁊ leuiũ in q̄bus nõ ſunt organa quorũ vnum ipellit aliud actione tranſeunte in ipſū. ¶ Ad 5ᵐ.dico ꝙ nihil ꝓ-hibet idē reale dici ad ſeipſuꝫ vbi eſt operatio īmanēs ⁊ nõ conuerſiua ſuꝑ ſeipſū vel ꝓductiua opõnē ꝓpriā in ſeipaꝫ. Et qñ ꝓbatur ꝙ nõ.q2 ꝓpria opatione nõ dicit̃ aliqđ rela-tiue ad ſeipſuꝫ. Verũ eſt.vt eſt ꝓciſe eius ſubiectũ:ſed vt eſt eius cauſa efficiēs.⁊ ſubm recipiēs ſimul ꝓducendo ipſam imanenter ſibiipſi bene poteſt. ¶ Ad 6ᵐ qñ dicit̃ ꝙ inter agens ⁊ patiēs eſt relõ realis mediãte motu ꝗ realr̃ diſtin-guitur. Dico ꝙ hoc accidit.ſed ita bene.eſſet realis ſi aliqđ ꝓducat realr̃ effectũ in ſeipſo. ¶ Ad 7ᵐ qñ dicit̃ ꝙ vbi eſt relõ realis per modũ potētie ſunt duo ſuppoſita ſicut in di-uinis. Dico ꝙ verũ eſt qñ ꝓductũ nõ eſt accidēs inherēs ꝓ-ducenti īmanens in ipſo.ſicut hic ⁊ in oī actione īmanente. Vel poteſt dici ꝙ verũ eſt accipiēdo ꝓducens ⁊ productũ obiectiue qđ realr̃ diſtinguunt̃ in voluntate.ſ.ipſa volũtas ⁊ ipſa actio quā ꝓducit ſicut in diuinis producens ⁊ produ-ctuꝫ. ¶ Ad 8ᵐ.dico ꝙ oīa alia exēpla ſunt de actione tran-ſeunte que nihil eſt ad ꝓpoſituꝫ. ¶ Ad 9ᵐ rñdeo ꝑ Cōmē. ibidē. Q2 in ꝓma ꝓpoſitiõe allegata loquit̃ de appetitu ſen-ſitiuo:cuius ꝓbatio eſt.q2 Cōmen.exponit ſic. Mouēs qđ mouetur appetitiuũ eſt ibi mēbrũ corꝑis in quo eſt hoc ꝑs anime. Et tũc eſt argumentũ ad oppoſitũ. Q2 ꝓhs ⁊ Cōm. volunt ꝙ appetitus moueat̃ ⁊ moueat.igit̃ opꝫ ꝙ moueat̃ ſm organũ ⁊ moueat per illaꝫ partē anime que eſt in orga-no. Q2 vt īfra dicit Cōmē.appetitus eſt ꝑ quē mouet ꝓmꝰ. motor eniꝫ forma vt infra dicit Cōmē. ¶ 2ᵒ dico ꝙ iſta ar-gumēta poſſunt faciliter ſolui per diſtõneꝫ quā poſui.q.ꝓce-dente arti.4. Pōt eniꝫ dici ꝙ nihil ꝓhibet ꝙ aliqđ ſit for-maliter tale ⁊ virtualr̃ tale de potentia cuius actio cõmiſta eſt ex actione ⁊ paſſione qua.ſ.nata eſt ire ad actũ excitata: Nec eſt incõueniēs ꝙ illud qđ eſt tale eminētiori modo fa-ciat ſe formalr̃ tale minus eminentiori mõ poſtq̄ ſic eſt cõ-miſtũ vt agat ſimul ⁊ patiat̃. Nec eſt incõueniēs ꝙ tale re-feratur ad ſe:⁊ ſic dicendum eſt ad omnia argumenta alia.

Tertius articu. Ubi adhuc remanet difficultas quo-modo in actione immanente poteſt idē eſſe in potētia ⁊ in actu quocũq; mõ.ſine omnimoda cõpoſitio-ne intrinſeca. ¶ Et pōt ſic declarari per duplicē modũ cõ-poſitiõis. Quedā eniꝫ veniũt in cõpoſitionē ſic.ꝙ in cõpo-ſito dicant diuerſas eēntias ſicut pꝫ de materia ⁊ forma in compoſito. Alio mõ vt fiant vna eſſentia.dicētes tñ diuer-ſos gradus virtuales ſꝫ quos eque ipſi cõpetit agere ⁊ pa-ti ac ſi eſſentialr̃ diſtinguerent̃. Verbi grã. Forma ſubalis vt cõiter ponit̃ nõ cõponitur ex duabus eēntijs:q2 tñ non eſt purus actus nec pura potētia:ideo ipſa vna eēntia exñs ſic virtualr̃ icludit gradus aut valorē vtriuſq; ac ſi vtraq; eēntiarũ eēt in ea. Et hoc ſatis apparet in forma que eſt aīa ꝓmo. Senſitiua eniꝫ cũ hoc ꝙ eſt eadē per eſſentiā cũ vege-tatiua.ita gradus ⁊ valorē vegetatiue includit ac ſi ꝑ eſſen-tiā vtraq; eſſet in ea:⁊ idem pꝫ de formis eĺntorũ in miſto. Iſte ſcđs modus cõpoſitionis eſt ad ꝓpoſitũ.in hoc ſaltem ꝙ intell's eſt quedā eēntia vna.nec eſt purus actꝰ nec pura potētia:ſed infra eſſentiā ſuā includēs ⁊ actũ ⁊ potentiā:nõ ſicut diuerſas eēntias.ſꝫ ſicut diuerſos gradus in eadē eēn-tia:ita ꝙ in ratione potentialitatis poteſt eſſe paſſiua.⁊ ra-tione actualitatis poteſt eſſe actiua. Q2 autem tales gra-dus ſunt virtuales gradus nõ gradus eſſentie diſ.17.arti.2. in fine. ¶ Q2 aũt ad agendũ ⁊ patiendũ nõ req̄ritur diuer-ſitas eſſentiarũ in cõpoſito:pꝫ in hac ꝓpõne ꝙ potētia acti-ua eſt ꝓnᵐ tranſmutandi aliud ſm ꝙ eſt aliud.⁊ paſſiua ab alio ſm ꝙ eſt aliud:ſed diſtinguũt hanc ꝓpoſitionē triplr̃: circa mediũ cõmēti Cōmē.dicit. Ab eis ſunt in eodē.verbi gratia.ꝙ mouet̃ in loco ꝑ ſe.i.a ſeipſo. Et verſus finē cõmē-ti tangit tertiũ modũ. Ubi nõ diſtinguit agens ꝯtra patiēs ſubto vt in gñatione nec diſtinguēdo ꝑtem motā vt in ani-mali qđ mouet̃ ſed diſtiguit agens ꝯ patiēs in diuerſo mõ ſe habēdi.⁊ vtitur termino reduplicationis dicēs ſic. Et ni-hil patitur per ſe.i.a ſeipſo ſm ꝙ eſt vnũ.⁊ nõ eſt illic aliud ex quo tranſmutat̃.q2 ſi eſſet tunc aliqđ eſſet in potētia ſm ꝙ in actu. Ad ꝓpoſitũ ipſe cõcedit ꝙ eſt dare tertiũ modũ patiēdi ⁊ agēdi talē ꝙ agēs ⁊ patiens neq; diſtinguerentur ſubto (vt in ꝓmo mõ) nec ſicut diuerſe ꝑtes ⁊ diuerſe eſſen-tie.vt 2ᵒ modo. Sed talis tertius modus nõ eſt imaginabi-lis niſi ꝙ ita aliqđ ſit cõpoſitũ ꝙ infra eſſentiā ſuā ꝯcludat actuꝫ ⁊ potentiā tanq̄ diuerſos gradus in eadē eēntia.vt ſic poſſit cõcedi ꝙ non agit ſm ꝙ patit̃.⁊ ꝙ nõ eſt in actu ſm ꝙ eſt in potētia vtendo talibꝰ terminis reduplicatiuis.igit̃ habet̃ ꝓpoſitũ. ¶ Confirmat̃ clare. Sequitur enim in cõ-mento. Et intēdebat declarare ꝙ in ſimplici nõ eſt potētia oīno.⁊ ꝙ illud in quo eſt potētia eſt cõpoſitum. Sꝫ planuꝫ eſt ꝙ intell's poſſibilis nõ eſt omnino ſimplex:q2 tunc non eſſet in potētia.ſed aliquo mõ eſt cõpoſitus. Sed nõ ex di-uerſis eēntijs ſm cõem opiõnē.igit̃ ex actu ⁊ poᵃ tanq̄ ex di-uerſis gradibꝰ infra eſſentiā ſuā ⁊ vt ſic alr̃ agit.alr̃ patitur. ¶ Ad eandē imaginationē vide Cōmen.3ᵒ de celo cõ.28. quere lib.3.diſ.22.ar.5. Ex his argue ad ꝓpoſitũ. ¶ De cõ-poſitione graduali lib.1.diſ.29.ar.4. ¶ Ad tertiũ dubiũ ⁊ 7.diſ.5.arti.1. ¶ Contra iſtā viā videt̃ eſſe Cōmē.3ᵒ de aīa cõ.5.ī triſiõe ad tertiā.q.arguit ſic. Si intell's poſſibilis fue-rit ꝓma intētio intellecta in potētia ⁊ per intellm̃ agentē ſit facta itelligibilis in actu tunc res recipit ſeipſaꝫ.⁊ idem erit mouēs ⁊ motũ (vt ſupra dixit) ⁊ idē dicit cõ.18. Arguo.cer-tuꝫ eſt ꝙ in iſto itellectu poſſibili ſunt diuerſi gradus.ſ.actꝰ ⁊ potētia.⁊ tñ nõ pōt itelligere ſe ⁊ moueri a ſeipſo ſꝫ argu-mentũ Cōm.igit̃ iſta nõ ſufficiũt ad hoc ꝙ ideꝫ moueat ſe. ¶ Rñdeo ꝙ idē mouere ſe pōt itelligi duplr̃. Uno modo in rõne obti mouētis:⁊ dico obti mouētis qđ ꝓmo ſit in po-tētia itelligibile ⁊ poſtea fiat actu itelligibile ſicut eſt de aliis que intelligit.puta lapidē ⁊ hꝫ. Alio mõ in rõne potētie eli-cientis ⁊ mouētis ſeipſaꝫ ad actũ ſuũ. Primo modo habet Cõmenta.pro impoſſi:non enim intell's noſter ſic intelligit ſe ꝙ ꝓmo fuit in potētia itelligibilis in ſe.⁊ poſt fiat actu i-telligibilis ꝑ intellectũ agentē. Sed ſi ꝓmo mõ fuerit in po-tētia itelligibilis ⁊ poſt fiat actu itelligibilis hoc ſibi cõue-nit ſm ꝙ ꝯuincimus eius cognitionē ex creaturis (vt ꝓba-tuꝫ eſt ꝓma.q.ſuper ſen.arti.1.) ⁊ iſto mõ loquit̃ Cōmen.in ꝓpoſito. Uult eniꝫ hic ꝓbare ꝙ intell's noſter non multi-plicatur ad multiplicationē corporũ ſic.q2 tunc eſſet qđ ſin-gulare ⁊ eēt itelligibile in potētia ⁊ poſſet fieri intelligibile in actu ⁊ hoc hꝫ pro impoſſi. Q2 cũ potētia itellectiua poſſit ſeipſaꝫ ſic factā obm intelligibile itelligere.ſeq̄tur ꝙ idem moueat ſe in rõne obiecti mouētis:⁊ hoc itelligēdo de aliq̄ obto qđ ꝓmo in ſe fuit in potētia itelligibile.⁊ poſt actu itel-ligibile:⁊ qua rõne vnũ tale poſſet ſe itelligē ⁊ aliud:⁊ ita la-pis ſe poſſꝫ itelligere. Sed ſi loquamur 2ᵒ modo nõ eſt cõ-tra propoſitũ:hic eniꝫ nõ habet̃ quin idē pōt mouere ſe in rõne potētie elicientis actuꝫ in ſeipſuꝫ:imo hoc eſt multipli-citer ꝓbatũ.q.ꝓcedenti verſus fineꝫ.igit̃ ⁊c. ¶ Ulteriꝰ.no-ta ꝙ ſi alique alie auctoritates Phi ⁊ Cōmē.reperiant̃ que dicunt ꝙ idē nõ poteſt eſſe mouens ⁊ motũ ⁊ hoc ratiõe eli-cientis actuꝫ in ſeipſuꝫ de quocũq; obiecto. Eſt dicenduꝫ ꝙ inquantũ eſt ita ꝙ totum moueat ⁊ totuꝫ moueat̃ ꝓmo.nõ tñ negat quin ideꝫ moueat ſe ratione gradus actualis ⁊ mo-

ueatur

Marginal notes:
Cõpõnis 2ᵘ modus
Intell's īcludit actũ ⁊ poᵗᵐ ac diuerſos gradus.
Dubium
Rñſio: Mouere ſeipſũ 2ʳ dicitur.

ucatur ratione gradus potẽtialis: sicut vult. 7. physi. vbi p̄bat ꝙ in corporibus totũ nõ mouet se totũ p̄mo. sed mouet se ratione vnius ptis ⁊ moueť rõne alterius partis. ¶ Itẽ. Contra istã viaʒ videť q꞉ potentia actiua que agit actione transeunte infra essentiã suaʒ includit actũ ⁊ potentiã gradualiter sicut potẽtia que agit actione imanente. igiť actio transiens est in agẽte ⁊ nõ in patiente cuius ꝯtrariũ dictum est in dis. 22. ¶ R̃ndeo ꝙ nihil p̄hibet actionẽ transeuntẽ esse in agente. pensata cõditione ipsius potẽtie actiue p̄cise. cũ ipa infra eẽntiã suaʒ icludit actũ ⁊ potentiã. Pensata tñ cõditione actionis transeuntis seu potẽtie in habitudine ad taleʒ actionẽ transeuntẽ est repugnãtia. Actio eniʒ transiẽs ex ratione qua transiẽs est in acto nõ in agẽte vt edificatio edificato. 9. meta. viam probabilem contrariaʒ huic quere dis. 18. articulo tertio.

Dubium

Actio trãsiẽs ẽt dici in agẽte ẽ. q. secũ de arti. 3.

¶ Questio II.

Vtrum actus liberi arbitrii ꝯsistat in pura actione sine oi passione.

Vhic tria. ¶ P̄rio ponã opinionẽ magistri nr̃i reuerẽdi Ualsingham ꝙ sic. ¶ 2° ostẽdam ꝙ illud qd̃ habet pro ipoßi non est impossibile. ¶ 3° ꝙ opinio est contra p̄hiam.

Primus articulus. Ubi est vna noua opinio que dicit. Q꞉ intelligere ⁊ velle sunt actiones elicite ab intellectu ⁊ volũtate. ⁊ sunt imanẽtes: non q꞉ passiue recipiunť in ipsis potẽtiis. sed q꞉ sunt in ipsis sicut in agente. ¶ Ideo dicunt ꝙ sunt actiones pure. qd̃ sic p̄bant. P̄hs ⁊ Cõmen. 12. meta. cõ. 31. p̄bant motoreʒ p̄mũ esse actũ purum sine aliqua potẽtia. Naʒ vt dicit Cõmẽ. si haberet potentiã in aliqua hora nõ esset motio ab ipso: cuius rõnẽ ponit. q꞉ omnis motor in cuius suba admisceť potẽtia possibile est vt in aliqua hora non moueat. q꞉ talis motor vt dicit nõ mouet nisi per aliũ motorẽ extrahentẽ ipsuʒ de potẽtia ad actum qui est possibilis vt sit prior. Sed si virtualr̃ tale posset facere se formalr̃ tale nõ opʒ ꝙ extrahatur de potẽtia ad actuʒ per alium motorẽ: imo posset seipsuʒ extrahere de potẽtia ad actuʒ. ergo demõstratio erit nulla si verũ est qd̃ dicitur de virtualr̃ tali. ¶ Qd̃ aũt actus voluntatis nõ recipiať subiectiue in volũtate. p̄bant sic. Omnis act⁹ passiue receptus in aliqua potẽtia passiua p̄mo denominat ipsʒ passum nomine alius passionis. siue recipiatur ab agente vniuoco siue equiuoco sicut si calefactio recipiať in aliquo siue ab igne siue a sole pp̄ illud in quo recipiť p̄mo dʒ calefieri. Si igiť actus volendi p̄mo recipiať in volũtate passiue diceret illa voluntas volita per istũ actum receptũ ⁊ nõ obiectum ꝙ falsum est. ¶ 3° ostendant ꝙ actus intellect⁹ ⁊ voluntatis que actiue eliciunť ab istis potẽtiis tñ sunt in istis potẽtiis. sicut in agẽte ⁊ nullo modo sicut in subto sic. Omnis actus q̃ recipiť in potẽtia passiua est actus iperfecti. q꞉ omnis potẽtia passiua vt passiua est p̄fectibilis. ⁊ per cõsequens actus receptus in ea est actus iperfecti: ⁊ ecõtrario. omnis actus qui est in aliquo vt actus p̄fecti ⁊ nõ iperfecti est in eo tanq̃ in agente. Sed actus volũtatis ⁊ intellis sunt actus perfecti ⁊ non iperfecti. igitur ⁊c̃. Minor p̄bať a maiori. Actus eniʒ sensus sunt actus p̄fecti dicẽte Cõmẽ. 3° de anima cõ. 41. Videť eniʒ sensibile q̃d. ex potẽtia sensitiua existẽte actu agens. nõ enim patiť nec alteratur actu agens. vnde hec alia sp̄ẽs motus: motus enim iperfecti act⁹ erat: simpliciter autem actus est qui est perfecti.

Opi. ualsĩ

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Sequitur de 2° articulo / vbi intelligendũ est qd̃ ista opinio negat itelligere agere recipi in intellectu p̄pter istã rõnem ne idem sit actiuũ ⁊ passiuuʒ seu in actu ⁊ potentia respectu eiusdẽ. Primo ostendo ꝙ illud qd̃ habet pro impoßi nõ est impoße. s. ꝙ agens ⁊ patiẽs sint idẽ subiecto: vt p̄batur supra in duabus q̃õnibus p̄cedentibus per totuʒ. ¶ Itẽ. Probať. Q꞉ sp̄ẽs ⁊ habitus sunt in intellectu subiectiue: ⁊ tñ mouent intellectũ efficiẽter ad actuʒ intelligẽdi q꞉ si intelligere poneretť pati vt dicũt alii tunc sicͭ obiectũ ponitur p̄ncipale agens opʒ ꝙ ista ponanť agẽtia mediata ⁊ instrumẽtalia: qd̃ pʒ. q꞉ nõ possunt eẽ dispõnes in recipiẽdo. q꞉ intellis p̄ naturã suã est natus recipere actũ suuʒ sicut quelibet potẽtia naturalis. ¶ Itẽ. Quicq̃d sit de anima nostra. tñ s̃m oẽs. intellis angeli intelligit se ⁊ actum suuʒ. Et ibi est planũ. ꝙ obm agens ⁊ patiẽs nõ distinguuntur subiecto nec etiaʒ re q̃ñ intelligit se. Sed hoc esset eque impoße in eis sicut in nobis si esset cõtradictio. ꝙ idẽ esset in actu ⁊ in potẽtia respectu eiusdẽ. igiť ⁊c̃. ¶ Itẽ. Lʒ relatio nõ posset esse p̄ncipiũ actus qui est realis transmutatio: põt tñ esse p̄n^m intẽtionalis transmutationis: põt enim relatio mouere intellm ad sui conceptũ cuʒ sit vnuʒ de decem generibus essentialr̃ ꝯtentis sub ente. Sed certũ est. ꝙ in intellectu fundanť alique reliones modo potẽtie vel mensurati saltẽ. Ergo reliones possunt mouere intellʒ: ⁊ pʒ ꝙ sũt in eo fundamentalr̃ vel subiectiue. igiť ⁊c̃. ¶ Dices. Q꞉ relatio que est in intellectu subiectiue nõ intelligiť ab intellectu directe: sed hoc sit mediãte suo opposito correlatiuo: ita relatio que est in itellectu nõ causat sui cognitionẽ in itellectu. sed oppositũ correlatiuũ. ¶ Contra. Cũ intellis nõ intelligat reliõnẽ que fundať in se p̄mo ⁊ directe nisi mediante itellectione sui oppositi correlatiui. tñ postq̃ intellis p̄uenerit ad eius cognitionẽ põt intellis stare in consideratione ipsius speculãdo quidditatẽ eius p̄priam cũ sit p̄ se intelligibile ⁊ essentialr̃ contentũ in ente. Sed sic speculãdo eius quidditatẽ ipsamet relio tunc est obm directũ intellectus ⁊ obiectũ per se causat actũ per se. Igiť reuertiť p̄positum ꝙ illud qd̃ est in itellectu subiectiue agit directe in intellectũ.

Respõsio.

Reprobatur.

Tertius articulus. Ubi intelligendũ ꝙ illud qd̃ dicit ista opinio ad sui defensionẽ ꝙ veruʒ est ꝙ actio est in agẽte q꞉ ex quo accñs est opʒ ꝙ in aliquo insit. Tamẽ dicit ꝙ nõ seq̃tur est in agẽte. igiť est in agẽte p̄ modum recepti passiue. Esse eniʒ in. vt dicit est cõe nouẽ generibus accidentiũ. sed diuersimode. Q꞉ esse in receptiuo conuenit nouẽ generib⁹ accidentiũ quoruʒ esse in. est esse in q̃dam eẽ informari. esse autẽ in. sicut in agẽte est esse in quodam facere. ⁊ nõ in esse informatiuo: nõ enim est esse p̄ modum recepti passiue. igiť ⁊c̃. ¶ 2° arguo cõtra positionẽ in se. ⁊ contra suã defensionẽ. Et p̄mo ꝙ totũ sit contra omnẽ p̄cessum p̄hie. p̄batur sic. Actio volũtatis elicita actiue differt realiter ab ipsa voluntate. ergo si sit in voluntate est in voluntate passiue recepta. Probatio consequentie. Quia si sit in voluntate sicut res differens a voluntate erit in voluntate non sicut quid subsistens. sed sicut accñs informãs. sed formans subiectũ recipiť receptiue ⁊ passiue in subto. ergo a p̄mo ad vltimuʒ. Si sit in voluntate sicut quodam accidẽs differẽs ab ea erit in eo receptũ passiue. ¶ Itẽ. Cũ actio imanens sit vna sp̄ẽs actionis s̃m sic ponẽtes. igiť cõueniet sibi formalis ratio generis. Sed genus actiõis libro sex p̄ncipiorũ sic diffiniť. ꝙ actio est s̃m quã in id qd̃ subiicitur agere dicimur. ergo actio immanens est s̃m quã in id qd̃ subiciť agere dicimur. ⁊ ita recipiť in subiecto. ¶ Itẽ. Aristo. 4. physico. ponit. 8. modos essendi in. s. ptes in toto: ⁊ econtrario. Alio modo sicut sp̄ẽs in genere: ⁊ econtrario. Quinto modo sicut forma in materia. Sexto mõ sicut res in agente. Septimo sicut res intenta p̄pter finẽ est in fine. Octauo sicut locatũ est in loco. Certũ est aũt ꝙ si actio non sit passiue recepta in agẽte ꝙ hoc nõ est quattuor p̄mis modis: nec 5° modo sicut forma in materia. q꞉ tũc esset passiue recepta in agẽte sicut materia in potẽtia passiua: nec 7° modo: nec 8° quare planũ est ꝙ solũ erit 6° modo. s. quo res sũt in agente. vt exponit Cõmen. Sed hoc nihil est. igitur ⁊c̃. Probatur. Quia res vt sunt in agente vbi P̄hs ⁊ Cõmen.

Intelligẽ ⁊ velle nõ sunt pure actiones.

accipit res vt res sunt in pmo motore. Sed res vt in primo motore non distinguunt realr a pmo motore. sed solū sunt in eo sicut in causa ꝛ virtualr. Ergo actio vt realr differt ab agente (vt hic loqmur) nō pōt reduci in aliquē modū essendi in Aris. hic. ¶ Alr etiā ex hoc pōt formari sic argumētū. Sequit enim est in. igit est in. passiue. Antecedēs cōcedit. Probatio ꝯsequentie. Qr vt per se patet ꝛ pbatum est. Ad nullū modū pōt reduci nisi quo forma est in materia. ꝛ hoc est esse in. receptiue. igitur ꝛc. ¶ Itē. Libro pditorum ca. de denominatiuis pbat. ꝙ oia illa sunt in subto quecūqꝫ sunt in aliquo ꝛ nō sicut pars in toto, dicēs. In subiecto aūt dico esse qdcūqꝫ in aliquo sit. nō sicut quedā pars. Sed actio cū sit realiter differēs ab agente certū est ꝙ est in aliquo ꝛ nō sicut pars agētis. Planuꝫ est ergo si est in agēte est in eo sicut subiecto. Sed nulla pbia posuit vnqꝫ aliqd in alio sicut in subiecto nisi eēt in eo receptū: indistincte enim in tota pbia accipit subiectū pro potētia passiua ꝛ nūqꝫ p agente. ꝛ hoc accipit pbia assignato nomine subiecti. subm enim dicit illud qd alij subijcit. ¶ Dices loqur in pdicamētis de actionibus corporalibus. ¶ Contra ibidē sequit. In subiecto dico eē quecūqꝫ sunt in anima ꝛc. vt grāmatica que est in anima sicut in subiecto. qd pbat ante qr impoſe est eaꝫ eē sine eo in quo est. Tunc arguo. Planū est ꝙ siue accipias grammaticā cōiter pro habitu. siue stricte pro actu grāmaticādi elicito ꝙ impoſe est grāmaticaꝫ esse sine anima. igitur fm argumentū Aris. nō solū accidētia corporalia sunt in subto: sed accidētia anime etiā accipiēdo accidētia anime p actibus elicitis qd est ad ppositum valde. ¶ Item. 9. meta. ex intētione distinguit actionē transeuntē ab īmanente: ꝛ ideꝫ facit pmo ethicoꝝ in principio. Sed in vtroqꝫ passu distinguit has actiōes p hoc ꝙ actio trāsiēs hꝫ pro fine ꝛ termino aliquid pter actionē sicut edificatio edificatū ꝛ imanēs habet pro fine ipsaꝫ operationē sicut videns visionē. Uerum tamē Phs idistincte ponit ibi actionē īmanentē esse in. sicut transeuntē. nullaꝫ differentiā faciēdo. dicens ꝙ speculatio est in speculante ꝛ edificatio in edificato. Sed planum est ꝙ edificatio est in edificato passiue recepta in. igitur speculatio passiue recipitur in speculante. ¶ Item. Ad hoc est argumentum Aristote. 3. physicoꝝ. vbi pbat ꝙ actio non est in agēte. qr tunc docēs docebit. Sed illud non seqtur ꝙ docēs docebit si actio posset eē in aliquo pter̄ sicut in agēte. ¶ Dices ꝙ Aris. loquit de actione transeūte in discipulū. ¶ Contra. Multo magis apparēs est ꝙ aliqs pōt docere aliū: ꝛ ꝙ nihil nouū recipit in docēte ipso. sed totū ꝙ nouum est recipiat in docto qꝫ ꝙ aliqs in itellectu suo syllogizet. ꝛ ꝙ nihil nouū recipiat in syllogiçante. Qr in pmo casu sic illud qd agens agit significat recipi in aliquo. s. in docto: sꝫ in 2° casu significat in nullo recipi qd valde est inapparēs. Si igit in actione transeunte sit ipossibile actionem esse in agēte nisi recipiat passiue. igit a maiori nec in actione īmanente. ¶ Itē. Defensio est cōtra Simpliciū qui mouet dubitationē. Utrū itelligere sit pati ꝛ informari solum. Et determinat ꝙ est cōmistū de actione ꝛ passiōe (vt supra pbatur) sed nō eēt cōmistū cū passione si actio nō reciperetur in aliquo. igit quere dis. 23. arti. 4. ¶ Iteꝫ. Est contra Cōmen. q ponit ꝙ intelligere nihil hꝫ de intētione passiōis nisi recipere. ꝛ pbat multiplr. Quere ibidē. ¶ 2° arguo cōtra positionē eorū ꝛ defensionē simul ꝙ est contra rōnem sic. Si idē posset esse in actu ꝛ in poa respectu eiusdē. actio imanēs posset passiue recipi in agēte ꝛ nō solū esset in. sicut in agente. Hoc accipit ab eis. ꝛ h est possibile. igit ꝛc. Probatio minoris pꝫ supra dis. 23. arti. 4. ꝛ 29. dis. ar. 2. ꝛ adhuc pbatur. Certuꝫ est ꝙ habitus itellectuales generant ex actibus intellectus frequentatis. ꝛ talis habitus actiue generatur ab intellectu quia ab eo est habitus actiue sicut a principio actiuo a quo ꝛ itellectio. Sed habitus recipit passiue in itellectu. igit intells est actiuus ꝛ passiuus respectu eiusdē. s. habitus. ¶ Ad hoc est Aug. 9. de trinitate ca. 13. vbi expresse dicit: cū mens seipsaꝫ cognoscit sola parēs est notitie sue. ꝛ cognitor ꝛ cognita ipsa est: sed certū est ꝙ vt est obm cognitū est a gēs. vt cognitor ē mouet ab obto ꝛ est patiēs. igit res eiusdē est patiēs ꝛ agens lꝫ diuersimode. ¶ Item. Bonū se hꝫ ad appetitū sicut mouēs ad mobile. Sꝫ idē respectu suipsius hꝫ rōneꝫ appetibilis ꝛ appetit. igit respectu suipsius idē erit mouēs ꝛ motū recipiēdo ppriuꝫ actuꝫ in seipsum. Probatio minoris. qr volūtas est appetit9 ꝛ appetibilis a seipsa cū ipsa sit bonū qddam. igit ꝛc. ¶ Itē. Non plus repugnat enti creato ꝙ illud qd habet rōneꝫ subiecti hꝫ rōnem efficientis qꝫ illud qd hꝫ rōnem subiecti hꝫ rōnē finis. Sed hoc cōtingit. igit. Maior pꝫ. qr causalitas finis est maior vel eque nobilis sicut efficiētie. Minor ista pꝫ. qr suba est subiectū accidētis ꝛ finis: accidēs est magis pp̄ter esse substātie qꝫ econtrario. ¶ Itē. Non magis est impoſe. ꝙ idē sit in actu simplr ꝛ in potētia fm quid qꝫ ꝙ idem sit nobilius simplr ꝛ ignobilius fm quid. Sed qd volūtas cōtineat virtualr actuꝫ suū causatū hoc est eā esse in actu simpliciter. sed recipere actū suuꝫ est esse in potētia fm qd. Cuꝫ igitur pmum est possibile. qd patet qr substātia est nobilior simpliciter accidente ꝛ fm quid ignobilior. igitur ꝛ 2m contingit. Qr primū contingit patet. quia fm ꝙ accidēs dependet a substātia. substātia est nobilior simpliciter fm ꝙ accidēs est perfectio ei9 est ignobilior fm quid. igit ꝛc. ¶ Per hoc ad argumēta in oppositū. Ad primū qn arguit de demonstratione Phi. 12. meta. Dico ꝙ est optima etiaꝫ in pposito. Quia sicut in motoribus si motor est in potentia ad mouendū ꝛ nō est purus actus de se necīo requiritur alius qui influat in ipsuꝫ. quia si esset absens ꝛ non influeret non moueret. sicut patet de celo respectu inferiorū. Ita bene cōcedo in pposito ꝙ voluntas nostra cū non sit actus purus. sed quedā natura actiua potētialis ꝛ possibilis ꝙ nūqꝫ exiret in actum si pma causa esset absens sibi ꝛ non ifluerer in ipsaꝫ: ꝛ per istuꝫ modū concedo optime. ꝙ nō potest deducere se de potētia ad actū quin aliqd realr differens. s. de9 concurrat: sed ex hoc nō ipeditur quin qn deus cōcurrit cū ea in actione sicut causa vniuersalis qn ipsa actiue se habet respectu sui actus. sicut ꝛ ignis: ꝛ qr actio sua est imanēs qn formaliter recipiat in seipsa. ꝛ ita virtualr tale facit se formaliter tale. ¶ Ad 2m dico ꝙ maior est falsa: locutio enim loquentis verbuꝫ ꝛ legentis lectio recipitur in aere: non tñ aer est lectus nec loquutus. ¶ Ad 3m posset dici fm ꝙ verba littere dicunt expresse. ꝙ Phs loquit ibi de actione sensus: ꝛ verū est ꝙ actus sensibilis est actus pfecti. sic ꝙ ex pte sensibilis est pura actio qr sensibile in agendo nō repatit nec transmutat. Sed qr Cōmen. ibidē exponit hoc de sensibilitate dicens. qr videmus sensibile facere sentiēs apud exitū de potentia ad actū transmutat aut alterat fm ꝙ res materiales exeuntes de potētia ad actum transmutant aut alterantur. Ideo opinandū est alium modum esse motus ꝛ passionis qui est in rebus mouētibus. Propter ꝙ dico intelligendo dictum Phi tam de actione facta in sensu a sensibili qꝫ de actione elicita effectiue a sensu ꝙ vtroqꝫ est actus pfecti pro tanto quia talis actio est perfecta ꝛ tñ complementum ꝛ perfectio ꝛ nō corruptio. sicut in rebus mouentibus in quibus actio agentis non est perfecta nec complementum ꝛ perfectio: sed via ad complementum corrumpendo contraria. Et istam causam assignat Commentator ibidem dicens super illud (motus est actus imperfecti ꝛ causa propter quam isti motui conuenit transmutatio ꝛ alteratio illi non) quia iste motus cui accidit transmutatio est actio non completa ꝛ via ad complementum: ista autem est actio perfecta.

Rñsio. Instantia

Rñsio. Instantia

Intellectus actiuus et passiuus eiusdem.

Ad prima princ. arti.

fecta. Immo complementum et sic loquitur Commentator expresse secundo de anima cōmē. 57.

Distinctio. XXVI. Questio. I.

Hec est gratia operans et cooperans / operans enim gratia preparat hominis volūtatem vt velit bonum. gratia cooperans adiuuat ne frustra velit etc.

Utrum homo sit liberi arbitrij plus ꝙ alia animalia bruta.

Hic quatuor. Primo qualiter bruta non hñt liberū arbitriū. 2°. Secūdo quid homo est liberi arbitrij. 3°. Scdō ꝙ deus et angeli confirmati sunt liberi arbitrij. 4°. An talis libertas arbitrij possit saluari in homine. si nō possit 9uenire iudicio rationis in his que sunt circa vltimū finem.

Primus articulus. Quō bruta nō habeāt liberū arbi. Ubi dicūt qdā. Tho. de veri. q. 25. arti. 2. in pede. Qz cōuenit solū hoībus non brutis. Qz sic declarant. In habētibus iudiciū. appetitus psupponit iudiciū: et ideo si iudiciū cognitiue potētie nō est in potestate alicuius sz aliūde ei determinatū. nec appetit⁹ erit in potestate. Sed hoc soli homini cōuenit. ergo. Minor pbatur. Iudiciū enim in potestate est iudicātis sm ꝙ pōt de suo iudicio iudicare. iudicare aūt de suo suo iudicio est soli⁹ rōnis. que sola reflectitur super actū suū et cognoscit habitudines rex de quibus iudicat et per quas iudicat. igit etc. Addunt ꝙ ex hoc sequit ꝙ totius libertatis radix in ratione constituta est. Sz posset fieri instantia de aīalibus astutis vt vulpe et simia que lz non reflectant super actus suos: tñ deliberare vident in actibus suis et etiā cōsiderare que bona possunt cōtingere vel que mala et ex tali deliberatione vel consideratione agunt sm diuersas cautelas. Sed qui sic potest deliberare de diuerso modo agēdi habet actū suū in potestate sua. igit lz hec nō reflectantur super actus suos: tñ sunt liberi arbitrij. Rñdet ꝙ in talibus est quedā similitudo liberi arbitrij inquantū per prudentiā se dirigunt et habent ordinatū iudiciū de agēdis. et ꝙ sic qdā sīlitudie pfectiora aīalia pticipēt libero arbitrio est rōnabile vt sic nā iferior quodā modo attingat superiorē. Tñ simplr loquēdo nō habent deliberationē nec actus tales in potestate sua. quia tale iudiciū nō hñt ex collatione aliq̄. sed ex sola existimatione naturali per quā iudiciū eorū est tñ determinatū ad vnum. Uerbi gratia. ꝙ ouis viso lupo iudicet ipsum inimicū non habet per collationē aliquā. sed quodā instinctu nature statim hoc existimat. Sic itelligēdū est de vulpe et simia. ꝙ faciant hāc cautelā qñ sunt in periculo. et hāc qñ sunt in saluo habēt ex instinctu nature que in tali periculo vel salute statim inclinat eos ad sic vel sic agendum. vel sm hunc: vel sm hunc ordinē: hoc pmo. et hoc 2°. Itē. Hoc ostēdunt tali cōgruitate. q. 25. arti. 1. in pede. Quedā sunt que mouent ex sola inclinatione nature sicut grauia et leuia. Quedā ex iudicio rōnis sicut homines. Quedā igit erūt media que mouētur ex iudicio nō rōnis. sz iudicio naturali sic bruta. Scdm istū igit modū quo reb⁹ naturalib⁹ inanimatis mot⁹ et actiones naturales attribuunt per eundē modū attribuit brutis aīalibus iudiciū de agēdis. Sed res nāles puta grauia et leuia sic hñt suas opōnes ꝙ agūt ex instinctu et ipetu nature sine oī deliberatione. q. nō habētes opōnes suas in sua potestate. Igitur bruta agūt oīa sua iudicia ex instinctu nature et sine omni deliberatiōe. ita ꝙ non habēt iudiciū suū in sua potestate: sed sequitur iudiciū a deo sibi inditū. Per hoc ad formā dubitationis qñ dicit ꝙ animalia astuta vident deliberare. puta. qñq3 cōtingit quedā aīalia stare et respicere ad diuersa delectabilia et ad diuersa loca. ad qd vl ad q̄ volunt declinare pmo. et quo ordine volunt incedere. Est dicendū ꝙ qñ stant in pplexitate hoc nō est qz tunc hñt iudiciū deliberatiuū. sed hoc est qz penitus pro tunc pp ruditatē virtutis iudicatiue siue tarditatē nullū hñt iudiciū de aliquo agēdo. Iudiciū aūt illud qd expectāt tūc pmo acqrunt qñ natura quodā ipulsu seu instinctu ipellit ea vt ad id delectabile se inclinēt et pariter in toto pcessu vsq3 ad finez instinctus nature iclinat ea vt mō illud indicent bonū deinde illud et sic vsq3 in finē. Et ita habet ppositū ꝙ bruta nō habēt iudiciū in sua potestate. Sed certe sicut nō hñt iudiciū suū in sui potestate. sed ab ipetu nature sic nec appetitū: sic eniz ouis ex existimatiōe naturali iudicat lupū inimicū statim pceditur ad nocendū. ex quo sequit ꝙ talia bruta liberū arbitriū nō habēt. Totus iste pcessus pōt extrahi a Dam. lib. 2. ca. 22. Ubi pbat ꝙ hō est liberi arbitrij qz in actibus suis pmo pcedit 9siderando et eligendo. Et statiz cōcludit 9triū de brutis ꝙ qz irrōnabilia. ferūtur ex ipetu in opionibus suis. Et qz in eis nō est volūtas neq3 consiliatio (vt dicit expresse) sequitur ꝙ nec liberi arbitrij. Infra ca. 27. Rōnabilia qz in seipsis 9siliantur de agibilibus et post eligunt qd preiudicatū est. et ideo hñt liberū arbitriū et hō est dominus sui act⁹. Et cap. 26. et 27. de brutis concludit 9triū dicēs. Unde irrōnabilia nō sunt liberi arbitrij. Nota ꝙ ex duobus. s. consilio pcedente (qd ad rōnem pertinet) et electione sequēte (qd ad voluntatē ptinet) cōcludit libertatē in rōnabilibus: et p locū ab oppositis ꝙ bruta non hñt liberū arbitriū. qz nec 9siderationē nec electionē. sz ferunt ex ipetu. qd est ppositū quo ad totū. s. ꝙ apprehēsiua in eis terminat ad vnū in eis et nō deliberat: et ꝙ etiā appetitus in eis terminatur ad vnum sine electione.

Secundus articulus. Scdō quid homo sit liberi arbitrij. Ubi dicunt qdam. ꝙ nō p nudas potētias volūtatis et intell'e. sed per intellm et volūtatē vt informant quodā actu. Ad qd pbandū dicunt. ꝙ li. ar. nō est respectu volibiliū que necessario volum⁹ vel necessario respuimus: sed respectu volibilium 9tingenter se habentiū ad p se volibilia et p se respuibilia: et tunc arguūt sic. Liberū arbitriuz est in illo actu q pmo est in potestate nři arbitrij respectu volibiliū contingentiū. Sz pmus actus q est in potestate arbitrij nostri respectu contingentiū est deliberatio vel eius 9sideratio. qz actus oīno indeliberati respectu quorūcūq3 9tingētiū eliciti sunt in potestate arbitrij nři. sed subito fiūt in nobis. Igitur liberū arbitriū consistit in actu deliberationis vel ei⁹ 9siderationis. Sz neuter istorū actuū est in potestate nostri arbitrij p nudas potētias. q̄ sunt voluntas et intell'e. q̄ etc. pbo. Qz velle deliberationē et eius 9siderationē nō sunt actus volūtatis eliciti. igit iperati. Sed volūtas nō potest iperare aliquē actū nisi mediāte actu elicito. Igit libertas nostri arbitrij p quā habemus in nřa potestate deliberationē vel ei⁹ 9siderationē nō fundatur in nuda potentia volūtatis. sz in aliquo actu elicito mediante quo iperat istā deliberationē. Et idē est concludēdū de itellectu. ꝙ añ deliberationē suā oportebit ipm hře aliquē actū elicitū. Pz ergo ꝙ deliberatio et ei⁹ 9sideratio nō fundant in istis sup nudas potentias. Hec videt expsse fore intētio Dam. lib. 2. ca. 22. et infra vt supra allegatū est. Ubi ponit liberū arbitriū consistere in cōsiliari et eligere: 9siliari aūt et eligere sunt 9sideratio deliberatiōis. qd est ppositū. Contra hoc videt: qz sm hoc liberū arbitriū est actus nō po⁹. Rñdet ꝙ vocādo potētiā oē illud q̄ possumus. tūc tales act⁹ eliciti ab itellectu et volūtate pcedētes deliberationē pñt dici po⁹: et sic liber tz arbi. pōt dici po⁹. Uocādo tñ po^m ipsaz potētiā nudā pcedentē oēm actū. sic nō: nec sic est li. ar. po⁹. Sed dico alr ꝙ in nobis arbitrij

Liber ar bitriū bru tis nō con gruit.

Instantia

Rñsio.

Opinio

Arg^m

Rñsio.

Rñsio Aucto.

Ad argᵐ

est itrinseca vel saltē ꝓprietas ꝯñs poᵉᵐ realē inquantū va/ let ad opposita. ¶ Ad argᵘ qñ dī ꝙ li.ar.est in illo actu ꝗ ꝑmo est ⁊c̄. Negaī: imo liberū arbitriū ꝑ ꝯsistit in potestate deliberādi. Qñ vlteriᵘ ꝓbatur ꝙ actū deliberatiuū qui est actus iperatᵘ ꝑcedit alios actᵘ elicitos. Dico ꝙ verum est. si actū deliberatiuū ⁊ illū actū elicitū ꝑcedit vtraqꝫ potestas deliberandi. ⁊ ita liberū arbitriū ꝑcedit oēm actum. ¶ Ad Dam. dico ꝙ liberū arbitriū qñqꝫ accipiī stricte: ⁊ sic acci/ piī ꝓ posse arbitrari vel deliberare. Aliqñ large. ⁊ tūc acci/ piī ꝓ actu arbitrādi. Igiī sic aliqñ accipiī volūtas pro poᵃ volitiua. aliqñ pro velle ⁊ isto 2ᵒ modo loquunī sancti fre/ quēter de libero arbitrio. ¶ Qđ dicunt ꝙ liberū arbitriuꝫ est potētia accipiēdo potentiam ꝓ omni eo quo possumᵘ. Est metaphorice dictū. qꝛ sic habitus pōt dici potentia.

Lib. arb. 2ʳ accipi.

Tertius articulus. Ubi restat videre ꝑ ꝗd liberū ar bitriū inest deo ⁊ beatis ꝗbus nō ꝯuenit de/ liberatio. ¶ Rñdeo ꝙ lꝫ circa hoc fuerint infinite imagina tiones. tñ faciliter pōt videri. Uñ dico. ꝙ ꝑma radix liber/ tatis in nobis accipiī ex pte potētie cōtingenter deliberati ue: 2ᵃ radix liberi arbitrij accipiī respectu eligibilis ꝯtigē/ tis: 3ᵃ radix ꝙ talis bonitas ꝯtigēs sit nota a rōne ⁊ iudicata ꝯtingēs. Planū est aūt ꝙ in deo ⁊ cōfirmatis nō debemus querere ꝑmaꝫ radicē libertatis saltē ad ea in quorū certa ⁊ inuariabili cognitione ⁊ affectione cōfirmatur: ⁊ precise de facto nō debemus querere quicꝗd sit de possibili sicut nec in nobis debemus querere de deliberatione contingēte re/ spectu boni in vl̄i ſm cōem opionē. Igiī in illis ad liberta tem arbitrij sufficiūt due alie radices libertatis. Sꝫ hec in deo ⁊ confirmatis reperiunī. ergo. Probo minoreꝫ. Mul/ ta enim sunt que respectu cuiuscunqꝫ voluntatis tam diui/ ne ꝗꝫ create sunt contingenter volibilia de quibus intelle/ ctus diuinus ⁊ angelicus iudicant ꝙ sunt cōtingenter voli/ bilia. Igiī multa sunt volita a volūtate diuina ⁊ angelo nō necessario. sꝫ libero arbitrio. Sic ergo pꝫ breuiter ꝙ est li/ berū arbitriū in deo sine deliberatione aliqua. ¶ Per hoc pꝫ ad illud qđ cōiter dubitaī in ꝯtrium. Quia quicꝗd deus vult imutabiliter vult ⁊ non ꝯtingenter in ipso. igiī nō erit liberū arbitriū. Hic enī est dicendū ꝙ ad libertatē arbitrij in deo nō regritur per se ⁊ essentialr̄ cōtingentia a pte vo/ luntatis. hoc intelligēdo de cōtingentia que sit idetermina/ ta potētialitas que est vera cōtingentia. ⁊ qualis est in obto ꝯtingenter volibili: sed sufficit cōtingētia ex pte obiecti vo/ libilis: ⁊ talis cōtingentia sic nota. ¶ Sꝫ nota ꝙ lꝫ in deo ⁊ in angelo nō regratur cōtingentia vera que est quedā ide terminata potētialitas. tñ bene regritur cōtingētia que est quedā illimitata potestas ad diuersa ⁊ opposita iudicāduꝫ. qꝛ illimitata potestas stat cū actualitate summa. ¶ Ad hoc quere declarationē pulchrā lib. 4. dis. 14. articu. 3. in fine. ¶ Hic tñ est valde intelligendū ꝙ creatura ſm qđlibet eē suuꝫ nō ē obiectū volitū a deo ꝯtingenter ⁊ libere libertate arbitrij. sed libertate imutabilitatis. Qđ declaraī. qꝛ creatu ra habet duplex esse. Unū ab eterno in quo cōstituiī a deo necessario. ita ꝙ deᵘ nō posset eē nisi creatura hīet illđ eē ⁊ illđ eē vocaī eē possibile creature qđ hꝫ vel ī se vel in potē tia faciētis: qđ ꝓbo. qꝛ deus nō posset esse nisi esset oīpotēs: sed nō esset oīpotens nisi rōne possibilis ad extra. ergo ne/ cessario habet creatura possibile esse. Aliud esse hꝫ creatu/ ra. ſm qđ pōt esse ⁊ non esse sic ⁊ aliter: ꝓbatio minoris: qꝛ omnipotētia nō assignaī respectu entis necessarij cuiusmo di sunt ea que in diuinis sunt ad intra. ergo omnipotētia est respectu possibilis ad extra. Dico ergo ꝙ ſm illud esse qđ habet creatura ab eterno a deo sic ꝙ deus non posset esse nisi creatura haberet illud esse. sic est necessario obiectū vo litū a deo libertate simplr̄. s. imutabilitatꝭ ⁊ nō liberi arbi. sed ſm illđ eē ſm quod pōt eē ⁊ non esse ⁊c̄. sic est obꝫ voli/

Lib. arb. in nobꝭ 3ᵉ est radix.

Deᵘ est l͛ imutabilis volūtarie: sꝫ ꝯtigētia ē ex obto.

Deus oīa vult libere libertate l͛ imutabili/ tatis. Creature duplex est esse.

tum libertate arbitrij. Qualiter cum tali necessitate stat li/ bertas in deo require. 1. lib. dis. 11. arti. 3. Ubi dicitur ꝙ tota necessitas que ibi est. est ꝗa suum esse est necessarium: ⁊ per oppositum in libero arbitrio angeli non est necessitas. quia suum esse quod accipitur a ratione creature. est contingens ⁊ non necessarium.

Quartus articulus. Utrū ad libertatē reqraī agere absolute an quocūqꝫ modo possit ꝯtrauenī re. Et dicunt ꝗdam ꝙ sic. Ubi dicūt ꝑmo. Qꝛ aspiciēdo ad qđcūqꝫ pondus siue ad terminationē quā iponit volūtati in tellectus. Uolūtas suo libero arbitrio pōt ad oppositū cuꝫ sit circa apertā visioneꝫ vltimi ⁊ finalis boni. nisi sit deter/ minatio ad bonū in vl̄i: sicut in vl̄i nō pōt homo nō velle nō eē beatᵘ. Solū eniꝫ finale bonū cognitū ꝑ intellm̄ apta visiōe tñ hīet pōderis inclinātis alliciēdo volūtatē nō vo/ lito. vt libere velit illud qđ cuꝫ quadā necessitate imutabili nō pōt nō velle illud libere. Dico nisi cū libero arbitrio. qꝛ nō ꝓprie cadit circa finē. sed libertas solū. Immo circa ea que sunt ad finē. Rō assumpti ē qꝛ illud bonū ē bonuꝫ ſm oēm ꝯditionē boni sine quacūqꝫ admistione boni apparē/ tis ⁊ nō existis. qđ est bonū ſm oēm ꝯditionē boni. Et iđ si ipsuꝫ sit visuꝫ allicit statiꝫ ſm oēm ꝯditionē cōplacēdi ⁊ li/ bere. Ergo in syllogismo practico. cum ponitur tale bonuꝫ tāqꝫ maior ⁊ minor est verū in itellectu speculatiuo: sine oī ꝓbatione minoris. nō insistēdo minori ꝑ ꝯneꝫ. seqtur opđ libere: dico sine oī electione liberi arbitrij. Sꝫ cū ꝓponitur aliqđ aliđ bonū ab ipso vel a bono ī vl̄i tāqꝫ maior in syllo practico itell̄s speculatiuus ingrit ꝑ ꝯsiderationē de mino/ ri ⁊ nō statim seqtur opatio. Uñ a Dam. lib. 1. ca. 16. vbi di/ stinguit aliqđ fieri volūtarie. adduciī talis rō ad ꝓbanduꝫ ꝙ si facto vitio iudicio ꝑ rōnē in his que sunt circa vltimū finē nō posset volūtas ad ꝯtrium. ꝙ volūtas non erit libera libertate liberi arbitrij reᵘ eoruūdeꝫ. Qꝛ. sacᵉꝗ sic eliceret a volūtate nō pōt ꝓcedere ab eadē a nālī ꝑncipio actiuo ⁊ ꝑ modū nāe mere: qꝛ seqtur actū intell̄s deliberantē ꝑ positus nō pōt ꝓcedere a volūtate libere sic ꝙ cū quadā necessita/ te imutabilitatis qua intētaī ad sequelā rōnis. Qꝛ sicut tūc ꝑꝑ hoc spūs sanctᵘ ꝓcederet libere libertate imutabilitatis: sed nō libere libertate liberi arbitrij ita hic. Igiī relingtur tertiū. s. ꝙ si saluabiī libertas arbitrij ꝙ volūtas poterit ad ꝯtriuꝫ qđ est ꝓpositū. ¶ Itē. Pro quacūqꝫ hora volūtas nō pōt idifferēter exire in ea ꝗ sunt ad finē nō est dña sui actᵘ: ⁊ ꝑ ꝯñs non libera libertate arbitrij. Si ꝗ h̄ nō possit facto vitio iudicio rōnis. ꝗ ꝑ oī hora nō est dña sui actᵘ. ¶ Cōtra Guiltonū. Nā nō solū vt isti dicūt volūtas nr̄a reᵘ eoꝝ ꝗ sūt ad finē. se hꝫ libe libtate arbitrij: sꝫ volūtas diuina reᵘ ꝓdu ctiōis creaturaꝝ se hꝫ libe libtate libi arbitrij. Sꝫ certū est ꝙ volūtas diuina respectu ꝓductiōis creaturarū oīno ei ꝑ rōnem rectā diuini intell̄s ꝙ creaturas ꝯueniēs erat facere nō pōt hoc respuere nec potuit se ad earū ꝓductioneꝫ non determinare. Igiī in deo stat liberū arbitriū cū tali necessi tate cuꝫ qua nō pōt ꝯtrauenire iudicio recte rōnis. Minor pꝫ. Qꝛ si sic potuit esse repugnātia inter volūtatē dei ⁊ itel/ lectū diuinū. ¶ Itē. Si volūtas pōt ꝯtrauenire ex liberta/ te ⁊c̄. Aut igiī inquātū appetitus: ⁊ tunc oīs appetitᵘ. ⁊ tunc sensus. Aut inquantū rōnalis. ⁊ tūc libertas magis est in rō/ ne ꝗꝫ in voluntate. Aut ꝑ aliquā rōneꝫ cōem qua circūloq/ mur vtrūqꝫ. Et arguo tunc. Oē qđ ꝯuenit cōplexo. ꝑus sibi cōuenit formalr̄ ꝑ aliqđ qđ est formalr̄ in eo. Aut ꝗ volūtas est formalr̄ libera inquātū appetitus. ⁊ tunc vt ꝑmo: ⁊ iteꝝ tunc ꝓpinquius hꝫ libertatē inquātū cōuenit cum sensitiuo appetitu ꝗꝫ inquantū cōuenit cū rōne. Aut volūtas est for/ naliter libera. qꝛ rōnalis: ⁊ tūc magis rō libera. ¶ Tenēdo ꝑ/ mā opioneꝫ dico ad ꝑᵐ. ꝙ liberū arbitriū pōt duplr̄ accipi. Aut ex pte potētie ⁊ obti sil̄. Aut respectu obti solū. Primo

modo

Opio ꝑᵃ

Opio 2ᵃ
Argᵐ ꝑᵐ

Argᵐ 2ᵐ

R. sᵐ Aucto. Lib. arb. 2ʳ dicit.

mō est libertas solū in rōnabili nā creata: qr libertas arbitrij solū est ex quo potestas est ad opposita: sed scdo mō est in deo. qn̄ cōparat̄ ad creaturā. Qr cū creatura est bonū cōtingēs ꝛ nō p se necꝭuz q̄tū est ex se circa eā posset fieri arbitriū: q̄re ꝯueniret sibi pduci ꝛ nō pduci. ¶ Ad formam igit̄ argumēti qn̄ dr̄ q̄ volūtas diuina nō potuit nō determinare ad pductionē creaturaꝝ postq̄ rō sibi dictauerat ꝛ tn̄ libere libertate arbitrij eas pducit. igit̄ liberū arbi.ᵐ stat cū necessitate. Dico q̄ ex ea pte qua nō pōt cōtrauenire iudicio rōnis (scilꝫ ex pte intell'ꝰ diuini vbi est immutabilitas) nō est liberū arbᵐ: sꝫ ex pte creabilis ex cuiꝰ pte potuit fuisse rō q̄re nō crearet̄ accipit̄ solū libertas arbitrij: ꝛ ita vbicūqꝫ est libertas ex ea parte opꝫ qd̄ nō sit necessitas. ¶ Ad 2ᵐ dico. q̄ ex libertate ꝯtrauenire pōt: neqꝫ qr appetitꝰ simplr̄. neqꝫ qr appetitꝰ rōnalis. neqꝫ p rōnē cōem: sꝫ qr est talis nā. s. voluntas. Uerbi grā. potuit p̄mus angelus peccare: aut pp appetitū simplr̄: aut pp appetitū rōnalē. aut pp rōnē cōez. vtriqꝫ dico q̄ nulla istarū causarū: sꝫ qr potuit male velle. Hec est rn̄sio Ansel. de casu diaboli. caᵒ penultimo.

¶ Distinctio. XXVII. Questio. I.

¶ Hic videndū est qd̄ sit virtus / ꝛ qd̄ sit actus vel opus eius virtus est (vt ait Aug.) bona q̄litas mentis qua recte viuitur / ꝛ qua nullus male vtit̄ / quā deꝰ solus in hoīe opat̄ ꝛc̄.

Utrum charitas re differat a grā gratū faciēte. ¶ Et vr̄ q̄ non. Qr tunc grā posset eē sine charitate ꝛ p̄ est gratus est dignus vita eterna. Igit̄ aliqs potuit eē dignꝰ vita eterna sine charitate: qd̄ est ꝯ Aplm. p̄me ad Corin. 13. qui ponit nihil prodesse sine charitate. ¶ Cōtra grā pficit eēntiam aie. Sed charitas pficit poᵃᵐ. igit̄ nō sunt idem.

Hic duo. ¶ Prio. Utrū charitas ꝛ grā gratū faciens sint idē re. ¶ 2ᵒ dato q̄ sic qualr̄ grā ponat̄ in eēntia aie sicut in subiecto ꝛ charitas in poᵃ sic̄ in subto.

Di. Th.

Primus articulus. Utrꝫ charitas ꝛ grā gratū faciēs. sint idē re. Ubi dicūt qdā Thomas de veritate arti. 27. q. 2ᵃ. Qr differūt realr̄: qd̄ sic pbant. ¶ Ad h̄ q̄ aliqs possit cōseq nālr̄ aliquē effectū vel finē itentū a nā tria reqrūt̄ nā ppořᵃ ad finē istū: ꝛ iclīatio ad finē istū q̄ est appetitus nālis ad finē: ꝛ motus in finē. Igit̄ silr̄. Cū aliqs velit asseq aliquē finē qui est vltra nām suā q̄ est vita beata: opꝫ p̄ q̄ sibi det̄ aliqd supnāle quo nā sua eleuet̄ ad aliquā dignitatē s̄m quā talis finis sit ei cōpetēs: ꝛ hec est grā cōstituēs aliquez in esse gratuito. Scdo opꝫ sibi dari aliqd p modū inclinatiōis in istū finē: ꝛ hec erit charitas inclinās voluntatē. Tertio opꝫ dari opera gratuita qbꝰ cōsequat̄ finē. Sicut g̊ in nālibus aliud est nā q̄ eius inclinatio ꝛ eius motꝰ: ita in gratuitis aliud est grā q̄ charitas ꝛ alie v̄tutes. ¶ Item. Qn̄cūqꝫ aliqd est in poᵃ simplr̄. ad esse simplr̄ in aliquo gn̄e. aliud est formale cōstituēdi illud in esse suo proprio gn̄e: ꝛ habitus q̄ pficit eius potētiā opatiuā. Uerbi grā embrio in matrice est in poᵃ vt fiat hō p receptionē aie intellectiue qd̄ est eē simplr̄ hoīs: ꝛ iō per istā formā ꝯstituit̄ in illo esse) ꝛ alius est habitꝰ q̄ volūtas ꝯpit in suam opōnem.

Henricꝰ ꝯ S. Th. Argᵐ pᵐ

¶ Cōtra illud arguunt aliq sic Henri. quoli. 4. q. 10. Aug. in sermone de laude charitatis. Radix oīum bonoꝝ est charitas. Sed nō pōt esse radix oīum bonoꝝ in poᵃ essendo: q̄ bonū qd̄ est in poᵃ fluit a bono qd̄ est in essentia ꝛ nō econtrario. Igit̄ est radix oīum bonorꝫ essendo in essentia aie. Illud aūt qd̄ ponit̄ in essentia aie ponit ipꝫ in esse gratuito. igit̄ charitas ꝯstituit in esse gratuito. Et illud supnāle q̄ ponit̄ in essentia anime cōstituens in esse gratuito est grā s̄m alios. igit̄ grā. ꝛ charitas sunt idem. ¶ Item. In eodē sermone

Argᵐ 2ᵐ

ne dr̄. q̄ est vita moriētium: sed vita spūalis ponit̄ in viuo spūalr̄ cuiꝰ est aia ꝛ s̄m eē ꝛ s̄m viuere. viuere. n. viuentibꝰ est esse: sed sicut in nālibꝰ ita in spūalibus suo mō s̄ꝫ aliqs: sed illud supnāle qd̄ ponit̄ in aia dando esse supnāle est grā vt dicunt. igit̄ ꝛc̄. Uel sic: charitas est vita spūalis aie: vita spūalis aie est grā gratū faciens. igit̄ ꝛc̄. ¶ Itē. Existens in gratia gratū faciente ex hoc est dignus vita eterna. si igitur charitas differret a grā gratū faciente: ꝛ per ꝯn̄s pōt separi. Igit̄ aliqs pōt esse dignus vita eterna sine charitate qd̄ est manifeste ꝯ Aplm ad Corin. 13. vbi ponit nihil pdesse sine charitate. Si linguis hoīuz loquar ꝛc̄. Et Aug. ꝯ verbis dn̄i sermone. 49. exponēs idē dicit. Adde charitatez psunt oīa detrahe nihil psunt ꝛc̄. ¶ Dices forte q̄ loqt̄ apl's de charitate p cōparationē ad alias v̄tutes nō sepando ab ipsa grā: sed includēdo. sunt enīz inseparabiles lꝫ realr̄ differāt. ¶ Cōtra. cū differāt realr̄ q̄tūcūqꝫ sint inseparabiles differūt virtute. Aut igit̄ cū aliqua pficiūt hoī q̄ alias pficere non pnt h̄ facit sola grā: qd̄ nō est: qr tūc hoc nō attribuerent charitati Apl's ꝛ Aug. aut hoc facit sola charitas: qd̄ nō est: qr tūc existens in grā gratū faciente nō esset gratuitus. ꝛ deo gratus. Aut hoc faciunt ambo sil: ꝛ tūc aut neutrū sufficit sine alio: qd̄ nō est. qr tunc neutrū per se eēt donū perfectū ēt vtrūqꝫ s̄m se nihil pficeret: sed si qd̄ pdesset sumeret ex alio ꝛ ecōrio ꝛ essent in hoc vtrūqꝫ cā vtriusqꝫ mutuo: qd̄ est ipoīe. Aut vtrūqꝫ sine alio sufficit: qd̄ nō est: qr tūc alterū eorū supflueret. ¶ Itē ad p̄ncipale. Ab eadē forᵃ hꝫ quelꝫ res esse q̄ est actus p̄mus ꝛ opari q̄ est actꝰ scd̄s. Igit̄ silr̄ in gratuitis ab eadē forᵃ hꝫ aliqs esse gratuitū ꝛ quodāmō esse cōforme ad operationē. Sed p gratiā hꝫ aliqs esse gratuitū. g̊ opōnē gratuitā. Sed pp opōnē gratuitā ponit̄ charitas. g̊ sunt idē charitas ꝛ grā. ¶ Cōfirmat̄ rō ista. Qr habitꝰ acqsiti nāles p̄supponunt potētiā operatiuā nālē in suo eē opatiuo naturali pfecto in suo pprio opatiuo: ꝛ iō tn̄ supadduut sibi pmptitudinē ꝛ facilitatē ad operādū s̄m aliquos: sed habitꝰ supernālr̄ infusi nō p̄supponunt potētiā opatiuaꝫ supnālr̄ in illo esse supnāli gratuito nec in esse opatiuo. Ad hoc g̊ infundunt̄ vt cōstituāt in tali eē supernāli opatiuo. igit̄ cū forma q̄ ꝯstituit aliqd in esse opatiuo est eidez p̄nᵐ sue opationis. Igit̄ grā q̄ est illa forma vel habitꝰ q̄ ꝯstituit aiam in hꝰ eē gratuito ꝛ supnālr̄ opatiuo est p̄nᵐ opationis gratuite: ꝛ ita est realr̄ idē q̄ charitas. Et ponit̄ exēplū cōforme. Scia. n. habitualis q̄ gn̄at̄ ex actibꝰ p̄cedētibꝰ: qr inuenit poᵃᵐ intellectiuā in suo eē pprio ꝛ vltimato vt possit itelligere: iō habitus iste tn̄ facilitat ipsaꝫ ad operādū: econtrario aūt qr spēs itelligibilis nō inuenit itellectiuā potētiā in suo eē pprimo ꝛ vltimato itellectiuo: sꝫ sicut tabulā rasaꝫ ꝛ nudā ꝛ in poᵃ remota ad hoc determinat ipsaꝫ vt ꝯstituat ipsaꝫ in tali eē vltimato q̄ possit opari. Cū igit̄ aia nō sit in poᵃ ppinq̄ ex se respectu opōnis gratuite: sꝫ est in poᵃ remota. grā dabit sibi ex se ipsa ꝛ eē gratuitū ꝛ eē p̄nᵐ opandi g̊tuite: ꝛ ita erit charitas ꝛ grā idem. ¶ Dicūt igit̄ isti q̄ grā gratū faciens est idē q̄ charitas: sꝫ differūt in h̄. q̄ dr̄ grā. vt est in eēntia aie ꝛ dans actū p̄ᵐ: ꝛ charitas vt est p̄nᵐ opōnis gratuite. Et eodē mō in fine qōnis dicit. de fide ꝛ spe. q̄ grē sūt gratis date nō gratū faciētes: sꝫ sine illis nullus pōt gratificari. inq̄tuꝫ enīz sunt gratie: sunt in eēntia aie: inquātū sunt v̄tutes in potentys. Et circa mediū qōnis dicit. q̄ grā gratū faciēs est vita spūalis aie. s̄m q̄ est in eēntia aie. ꝛ grā aie ꝛ vt forᵃ virtutū est charitas in volūtate. ¶ Ad argᵐ alteriꝰ opionis. dico q̄ idē est nā ꝛ p̄nᵐ opōnis iclinatiōis nālis ꝛ eodē mō i gratuitis. ¶ Pro ista opione argr̄ sic. 2ᵐ alios grā est hītꝰ. g̊ p̄nᵐ opandi. Igit̄ si ē hītꝰ supnālis ꝛ g̊tū faciēs est p̄nᵐ opandi opa g̊ta ꝛ accepta. Sꝫ nll's hītꝰ s̄ꝫ doctores pōt h̄ nisi charitas. igr̄ sūt idē. Probō p̄me ꝯñie p3. 3. ꝯ aia de scia q̄ est habitꝰ dicit sic. Cū aūt sciens vnaquaqꝫ sciens hoc dr̄ q̄ est s̄m

Argᵐ 3ᵐ

Rñ° uclt.

Ad argᵐ S. Tho.

actū. hoc aūt accidit cū pōt opari per se ipsaʒ. Nota p se ipʒ pōt opari. Sed si gra posset eē habit⁹ erit pn^m operādi (vt dicūt alij) nō saluaret q habit⁹ est pn^m opandi p se ipʒ. igit pʒ pñtia. ¶ Itē Cōmētator. 3. de aia cō. 8. exponit q habēs. pōt p se ipsaʒ ⁊ q aliqd aliud nō reqrit. vñ dicit sic. Qñ in intellectu fuerit vnūqdqʒ intellectorū sicut dī in sciēte hoc cōtingit itellectui qñ poterit itelligere p se nō qñ itellexerit p aliud. ¶ Itē. Ibidē sequit expssiue. Et hoc q dixit est differētia iter vtutes agētes ⁊ ppinquas ⁊ remotas. Propinq enīʒ actuū sunt q agūt p se ⁊ nō indigēt extrahēte eas de potentia ad actū. Remote aūt idigēt: de mō aūt agendi habituū. z. q. super plogū 4° arti. Probatio añtis. Ubi pmitto. q nō obstāte q aliq for^a recipit in eēntia rei: si tñ res cui⁹ est sit in po^a ad aliquā actionē cōuenientē illi forme. illa forma erit sibi pn^m opandi actionē illā. Uerbi gra. certū est q ppria passio sequit imediate eēntiā rei ⁊ fundat in ea: ⁊ tñ nō obstāte hoc calor q est ppria passio ignis est sibi pn^m calefaciendi: q opatio cōuenit igni p calorē ⁊ ad quā est in po^a anteqʒ hʒ calorē. Igit eodē mō. lʒ gra recipiat in eēntia aie. si aia anteqʒ habeat eē est in po^a ad opōnē gratā deo ⁊ accepta ⁊ talis opatio hʒ pueniētiā maximā cū gra. igit ⁊c. Tūc ad ppositū. Forma vt est pn^m opandi ⁊ pcipue accñtalis ē habit⁹ gdā vt logt phs expsse. 3. de aia vt supra allegat. Igitur pʒ añs q gra est habit⁹ ⁊ est in aia nō sunt nisi po^e ⁊ passiones ⁊ habit⁹: lʒ gra nō est po^a nec passio vt p se pʒ. igit ⁊c.

Secundus articulus. Quō gra ponat in eēntia aie. ⁊ charitas in volūtate. Ubi dico. q supposito q gra ⁊ charitas sint vna res absoluta ⁊ q potentie aie sunt in ipsa essentia aie ⁊ q illa dicat gra vt pficit aiam fm esse gratuitū ⁊ charitas vt pficit volūtatē in ordine ad operationē ppriā sibi ⁊ supnālez. Dico tūc q res illa vt gra. est in eēntia aie vt in subiecto: ⁊ vt charitas in volūtate sicut in subiecto. Cuius rō est: qr cōditio actus est fm cōditionē potētie ⁊ ēūtio: sed hic ponunt duo pfectibilia potētialia distincta. s. eēntia aie ⁊ volūtas: ⁊ cū hoc ponit q sunt vna res absoluta. Igit ista distincta pfectibilia ⁊ potētialia ⁊ vt distincta nata sunt a for^a que est vna realr fm tales distinctas rōnes formales ⁊ pprias distincte ⁊ formalr pfici. Sed pfectibile pfici ab alia forma formalr hoc est illud pfectibile recipere illā formā subiectiue in ipso. igit ista distincta pfectibilia q sunt eēntia aie ⁊ volūtas vt distincte ⁊ formalr pficiūt subiectiue a gra fʒ eius distinctas formales rōnes lʒ ipsa sit vna res absoluta. ¶ Itē. Cōfirmat ppositū p sile. Si enīʒ ponat q charitas ⁊ fides sint vna res absoluta. ⁊ q tñ dicūt fm diuersum esse formale pfectionale. Sequit tñ pp illud diuersuʒ eē pfectionale quorū vnū est ppriū pfectionale ad intellectū ⁊ aliud ad voluntatē. q vnū sit in intellectu sicut eius pfectio formalis: ⁊ p ñs vt in subo ⁊ aliud in voluntate. igit sic in pposito ⁊c. Exēplū sensibile. Quia lʒ idē accñs numero nō pōt eē in diuersis subiectis sil. tñ idē accñs nūo fʒ diuersas rōnes pfectiuas a pte sui pōt eē in diuersis subiectis sil ita q corrñdēter subm sit idē nūo sed diuersuʒ fm diuersas rōnes pfectiuas. Uerbi gra. ponat q q̄titas ⁊ supficies sint idē re absoluta: sed sic differāt p respectū nō q supficies sit tñ respect⁹: sed sic eēntia q̄titatis vt quātitas per supuenientē albedinē dicit potētiā ad disgregādū. Hoc posito manifestū est q si albatio insit q̄titati ⁊ supficiei: alr hʒ p subo q̄titatē ⁊ alr supficiē. q̄titatē. n. hʒ p subo inq̄tū pficit ipsaʒ in eē albo ⁊ supficiē p subo vt est pn^m disgregādi. Eodē mō posito qd teneo. q eēn^a aie ⁊ volūtas sint ideʒ re absoluta: sed differūt p respectū: ⁊ q nulla actio cōpetat aie nisi mediantib⁹ suis potētijs. Una eadē for^a pōt hic eēntiā aie p subiecto inq̄tū pficit eā fm aliqd eē ⁊ pōt hic voluntatē p subo inq̄tū pficit ipʒ in ordine ad opari p diuersaʒ rōnē pfectibilitatis in forma ipsa ⁊ p diuersaʒ rōnē pfectibilitatis in ipsis subiectis. ¶ Itē fm q pōt haberi a Cōmentatore. 12. meta. cō. 11. Lʒ mā pma sit vna fm subʒ: est tñ multa fm diuersas habilitates fʒ q diuersimode recipit formas. Ponat. n. q ipsi vt est vna fm subm ⁊ plura fm diuersaʒ modū recipiēdi que est rō subiectiua q sibi corrñderet forma aliq q sil cū hoc q eēt eadē fm essentiā includeret diuersas rōnes pficiendi māam, posito hoc. certum est q alr esset in mā vt in subiecto vt pficeret eā fm vnā rōnē pfectionalē. ⁊ alr eēt in mā vt in subiecto vt pficeret fm aliā. Cui⁹ pbatio est. qr q mā vt actualr pfecta p formā est alia res in hoie ⁊ asino. ⁊ nō solū diuersimode subm in hoie ⁊ asino. fm diuersas rōnes subiectiuas. Nā qr for^a q diuersimode pficit māam hois ⁊ asini in rei veritate est diuersa res fm modū q iformat, sepat, ⁊ distinguit. Igit mā realr vtrobiqʒ est alia realr ⁊ alia. Ergo remoto q for^a nō sit diuersa res: sʒ solū in mō pficiēdi sit diuersa. ⁊ silr mā: iam nō informabit māam. q. rem diuersaʒ vt diuersimode informatā: sed tñ vt diuersaʒ fʒ diuersas rōnes pfectibiles. Sic igit in pposito. ponat q eēntia aie ⁊ volūtas sint vna essentia tñ diuersa qdā fm diuersas rōnes pfectibiles vel subiectiuas: ⁊ vt pbatur. gra ⁊ charitas sunt vna res ⁊ hñt diuersas rōnes pfectiuas. s. p modū forme ⁊ habitus q sunt diuerse spēs q̄litatis: sequit pncipalis pclo q fm diuersas rōnes pfectiuas est diuersimode in subo pportionabili fm eundē modū fm quē diuersimode cōpetit forme esse subm respectu alicui⁹ p modū forme ⁊ p modū habit⁹: ⁊ hoc est per modū eēntie ⁊ per modū potētie opatiue: alr nō posset dici q supposito q gra ⁊ charitas sunt vna res. ⁊ vtraqʒ est in eēntia aie: ⁊ tñ q charitas est pn^m operādi volūtati. Qr nihil phibet pn^m opandi nō eē in eo sicut in subo cui⁹ est pn^m opandi. Uerbi gra fm illos q ponūt atqʒ volūt spēz expressaʒ existere pn^m actu intelligēdi: ⁊ tñ dicūt q nō est in intellectu subiectiue: qr tunc eēt ipressa. Et hoc ēt pʒ in opōnib⁹ supnālibus. Qr fm oēm opinionē. charitas nō est in itellectu subiectiue: ⁊ tñ est pn^m actus meritorij ipsi itellectui. Sic igit in pposito. charitas pōt eē in eēntia aie: ⁊ tñ pncipiuʒ opandi volūtati (⁊ hoc dico siue potētie aie re absoluta differāt ab eēntia aie siue sola re respectiua.) qr in isto vltimo exemplo pcordāt ambe opiniones.

¶ Distinctio. XXVIII. Questio I.

¶ Id vo incōcusse ⁊ inefictanter teneamus liberū arbitriū sine gra pueniēte ⁊ adiuuāte non sufficere ad salutē ⁊ iustitiā obtinendā, nec meritis precedētibus graʒ dei aduocari ⁊c.

Utrum gra aut aliqs habit⁹ faciat ad subaʒ act⁹ habitui corrñdētis. aut sola po^a que est pncipiū actus.

Hic tria. ¶ Primo an habit⁹ i gnāli faciat ad subaʒ act⁹. ¶ 2° an habitus supernālis. ¶ 3° tenebo q nec agit aliqd circa subaʒ nec circa modum actus.

Primus articulus. An habit⁹ in gnāli faciat ad substantiā actus. Ubi dicūt qdā Gerardus q nō sed solū ad modū. pbāt p. si sic. Habitus eēt po^a: pñs est falsuʒ. qr 3 diuisionē phi. 2. ethi. vbi ex opposito diuidit ista duo. Cōsequētia pbat: qr illud q possum⁹ in subaʒ act⁹ est illud q possum⁹ absolute. Sʒ illud q possum⁹ absolute illd est po^a. igit si p habitū possum⁹ in subaʒ act⁹ habitus est potētia. ¶ Itē. Qñ in effectu sūt duo ⁊ in cā sūt duo. vī q vni in effectu corrñdet vnū in cā. ⁊ alterū alteri ⁊ nō idē ambobus. Sed qñ po^a habituata elicit actū in effectu suo sūt duo suba act⁹ ⁊ modus: act⁹ ⁊ in cā sūt duo hit⁹ ⁊ po^a. Igit ambo nō faciūt ad subaʒ act⁹: sʒ vnū ad subaʒ ⁊ alterū ad moduʒ. ¶ Ista est rō diic eoz. 2. ethi. Ubi dī q po^e sūt p q̄s sum⁹ potētes irasci vel misereri ⁊c. Habit⁹ aūt fʒ q̄s ad passiōes

Opio p^a. Arg^m p^m

Ad scdm

habemus bñ vel male:si qdē vehemētes vel remisse malitie. si aūt inesse bñ. Nota habitus sup po^{as} addit solū bñ vel male: sed bñ vel male solū sunt modi actus.

Arg^m 3^m

¶ Itē ibidē. Propter posse neqꝫ dicimur bōi neqꝫ mali, neqꝫ laudamur neqꝫ vituperamur: supra aūt dicit ſm habit⁹ laudamur ꝛ vituperamur. Hoc aūt nō est: nisi qa act⁹ potētie qui est in nobis ꝑ nāꝫ nō est bon⁹ neqꝫ malus. ꝑ nāꝫ enī neqꝫ boni neqꝫ mali efficimur (vt ibidē) per habituꝫ aūt boni ꝛ mali dicimur. Igit̄ habitus ꝓsupponit substātiā actus incōditionatā ꝑ bonū vel malū: sed supueniēs sibi addit aliqd sup nāꝫ vł subam actus.

Arg^m 4^m

¶ Itē. Sanitas est habit⁹ vel dispō ꝑ quā disponit̄ aliqs ad opa sani. s. ad ambulandū: ꝛ hꝰ. Sed sanitas nihil facit ad subaꝫ actus: qꝛ añ sanitatē pōt est ambulasse lꝫ nō eque bñ sicut ꝓus. ¶ Cōfirmat̄. Ars eniꝫ que est qdā habitus videt̄ solū agere ad modū actus nō ad subaꝫ act⁹: ꝓbo. Nō enim facit scindere ligna: sed artificialr̄ scindere.

Opio 2^a.

¶ Alij Herueus quolib. 1. q. de hac mā tenent 2ṫiū sic. Aut eniꝫ suba ꝛ modus sunt idē re. Aut diuersa. Si diuersa ꝑncipia ꝑ que possumus essent cā diuersoꝝ. Sed ſm rōnē quāꝫ adducunt. illud quo possumus esse cā alicu⁹ est po^a. igit̄ habitus est po^a. qđ ſm eos est ipoſe. Opꝫ igit̄ ꝙ suba actus ꝛ modus sunt idē: ꝛ tunc sequit̄ ꝙ qcqd est cā vni⁹ est cā alterius: sed habit⁹ est cā modi. igit̄ ꝛ sube.

R̄ñ^o ad scđaꝫ opinionē.

¶ R̄ñdet̄ ꝙ sunt diuersa ꝛ ꝙ ꝑ poentiā possum⁹ in subam act⁹: ꝛ per habitū in modū. Qñ di: igit̄ habitus est po^a. dicunt ꝙ nō oē ꝑ qđ possumus in actū est po^a: sed illud ꝑ qđ possum⁹ in subam act⁹ est po^a.

Instantia Arg^m p^m

¶ Cōtra. cū po^a sit illud vt dicunt ꝑ qđ possum⁹ in aliud: nō vi rō quare vnū illoꝝ ꝑn^m ꝑ qđ possum⁹ in aliqd sit magis po^a ꝙ̄ aliud: ꝛ ita habit⁹ erit po^a ſm illud dictum ita bñ sicut illud qđ vocant potētiā est po^a.

Arg^m 2^m

¶ Item Sicut posse ad posse ita po^a ad po^{as}. Sed posse in subam actus ꝛ posse in modū act⁹ nō distinguunt̄ ſm posse ꝛ nō posse: sed ſm posse magis ꝛ posse min⁹. Igit̄ ꝛ ꝑn^a istoꝝ actuū nō distinguunt̄ ſm potētiā ꝛ nō potētiā: sed ambe erūt po^e differentes ſm ꝑfectū ꝛ iperfectū.

Arg^m 3^m

¶ Itē Ad ꝑncipale. si habit⁹ est cā ipsius modi ꝛ gnōnis ei⁹. tñ illud qđ est cā gnōnis alicuius est cā sube eius: defensibile enim est dicere ꝙ aliqd est cā gnōnis alicu⁹ ꝛ qđ nō sit cā sube eius. Igit̄ habit⁹ est cā sube ipsius modi: ꝛ tñ pōt esse cā sube. Igit̄ istius modi act⁹ q est bonitas ꝛ ꝑfectio, nulla apparet repugnātia q̄re sił cuꝫ po^a nō possit ꝯcurrere vt ambo sił integrent vnā cām respectu toti⁹ sił. s. sube actus modificati: ꝛ ita sił cuꝫ po^a facit ad subam act⁹ tanꝙ̄ cā ꝑtialis ꝛ ad modū sił.

Arg^m 4^m

¶ Itē. Illud facit ad subam actus sine quo suba actus nullo mō esse posit: qꝛ ex opposito dicimus ꝙ illud nō facit ad subam actus sine quo suba act⁹ esse pōt. sicut dicunt aliq. ꝙ qꝛ in subam actus q̄ est dare elemosynā pōt aliquis ex pietate nāli sine charitate supnāli: ideo charitas supnālis nihil facit ad subam istius act⁹ q est dare elemosynā. Sed multi sunt actus in quo nullo mō possum⁹ sine habitu. Uerbi grā. in actus intelligēdi sine specie ſm ponētes spēm. ꝛ ſm oēs potentie sensitiue nō pñt in actus nisi mediātib⁹ dispōnib⁹ nālibus q̄ sunt in organis. igit̄ in his ꝛ in multis hꝰ que pñt reperiri facit habitus ad subam actus.

Arg^m 5^m

¶ Itē Phs. 9. meta. ꝛ scđo phyſi. numerat artē inter potentias actiuas: sed po^a actiua potest in subam act⁹. igit̄ ꝛc.

R̄ñ^o ad ꝑmā opionem.

¶ Dicūt ergo ꝙ ambo cōcurrūt ad substantiā actus. ꝛ ad modū et actus sicut due cāe cōcurrentes ad eandē effectū. tñ iste effectus ꝑncipaliꝰ reducit̄ ad vnā cām ſm vnā rōnē ꝛ in aliā ſm aliā rōnē: puta in potentiam ꝑncipalius q̄tū ad substātiā actus: in habitū ꝯo ꝑncipalius q̄tū ad modū act⁹. Uerbi grā. ad generationē hoīs ꝯcurrūt corp⁹ celeste ꝛ hō: ꝛ tñ ꝑncipalius vno mō reducit̄ iste effectus ad corpus celeste. s. sicut ad cām vleꝫ. alio mō ꝑncipalius in hoiem. s. sicut in cām particularē. Et eodē mō est de actu intelligendi q dependet ab itellectu agēte sicut a causa vli a phantasmate sicut a cā ꝑticulari.

Ad ꝑmū

¶ Propter solutionē argumentoꝝ dicunt ꝙ nō oē illud ꝑ qđ possumus in aliqd est potētia. qꝛ tunc actus ꝛ opōnes cēnt potētie: sed illud ꝑ qđ ꝑmo tanꝙ̄ ꝑ aliqđ determiabile habilitabile possum⁹ in actū: illud aūt quo scđario possum⁹ in actū tanꝙ̄ ꝑ determinans ꝛ habilitans illud est habitus non po^a. Per hoc ad ꝑmū in oppositum.

Ad scđm

¶ Ad 2^m dōm ꝙ qñ in cā sunt duo ꝛ in effectu duo correspondet vnū vni in cā ꝛ alterū alteri precise: si ambo cōcurrere possint respectu totius effectus ꝛ cuiuslibet ptis ꝛ gradus in effectu sicut due cause integrantes vnā causalitatē: sed bñ requirit̄ ꝙ effect⁹ vno mō ꝑncipali⁹ reducat̄ in vnā causāꝫ. ꝛ alio mō in aliā ꝑncipalius: vt dcm̄ est. ¶ Itē. Pōt poni cōueniētius exēplū. Non enim opꝫ ꝙ cum deus sit cā vlis respectu cuiuslꝫ creature ꝙ de⁹ producit esse in creatura ꝛ agēs particulare ꝓducit formā specificam: sed vtraqꝫ cā hꝫ causalitatē super totū ꝛ quālꝫ partē ꝛ quēlibet gradū lꝫ aliter ꝛ aliter. igit̄ ꝛc.

Ad tertiū.

¶ Per hoc ad ꝯfirmationē scđo ethicoꝝ: ꝛ ad 3^m ꝑncipale. Nā phs nō dicit ꝙ bonitas ꝛ laus sunt in actu ꝑcise ab habitu. q. qđ act⁹ indifferens ad bonū ꝛ ad malū ꝑ͛ eliceret̄ a potētia ꝛ post ꝑ habitū superueniret bonitas. imo ad vtrūqꝫ facit habitus ꝛ potentia: sed hoc ꝓ tāto dicit: qꝛ bonitas ꝛ laus ꝑncipalius reducunt̄ in habitū vt dictū est. ¶ Ad 4^m de sanitate dōm ꝙ sanitas facit ad vtrūqꝫ. s. ad substātiā actus ꝛ ad modū. Qñ di ꝙ nō. qa ante sanitatē poterat ambulasse. Dico ꝙ nō intendo dicere ꝙ in actu nāli tali q pōt fieri sine oī habitu: ꝙ in oī casu habitus faciat ad subaꝫ actus: nō enim habitus in talib⁹ facit ad substātiā act⁹ qñ tales fiunt oīno a nā ante oēm habitū: sed solū faciunt ad subam postꝙ̄ tales habitus acgrunt̄. v. g. Homo nō cōcurrit cū deo ad ꝓductionē hominis in oī casu: qꝛ nō in ꝑma creatione. sed postꝙ̄ hō fuit creatus concurrit cum deo semꝑ in gnōne hominis tanꝙ̄ causa particularis.

Dub^m p^m

¶ Contra predicta sunt duo dubia. Primū. Cum illud qđ superuenit illi ꝑncipio per qđ ꝑmo possumus aliqd sit habitus (vt dictū est.) vi ꝙ oīa q̄ supueniunt materie vel forme vt sunt ptes cōpositi erunt habit⁹. mā. n. ꝛ forma sunt ꝑncipia ꝑncipalr̄ ꝑma per q̄ possumus aliqd: hoc inconueniens est: qꝛ tunc alie tres spēs qualitatis erunt habitus: gnimo oīa accidentia cuiuslibet generis essent habitus.

Dub^m 2^m

¶ Scđm est specialr̄ de potentijs sensitiuis. Potentie. n. sensitiue presupponunt quasdam dispōnes in organis. ſm hoc ergo potentie sensitiue superuenientes essent habitus qđ nullus concedit.

Ad ꝑmū

¶ Ad p^m dicunt ꝙ potentia actiua vel passiua est illud: quo ꝑncipale agens agit: quo: dico, non ꝑncipale quo: qa ꝑncipale quo est forma substātialis: sꝫ quo instrumentale. Qñ ergo dicit̄ ꝙ illud qđ superuenit naturali ꝑncipio per qđ ꝑmo possumus est habitus. Uerū est ꝙ illud qđ supuenit alicui ꝑncipio qđ hꝫ rōnē instrumēti agēdo vel patiēdo. ꝙ tale supueniēs est habitus: sicut pꝫ ꝙ scia que supuenit potētie itellectiue q̄ est instr̄m aie est habitus. Illud enī qđ supuenit alicui tanꝙ̄ subiecto recipiēti aut rationi recipiendi illud nō est habit⁹. sicut pꝫ de albedie que supuenit corpi vel supficiei: sic est de oīb⁹ accñtib⁹ q̄ supueniunt cōposito mediātib⁹ suis ptib⁹. s. ꝙ aduenirūt vel ipsis tanꝙ̄ subiecto recipiēti vel tanꝙ̄ rōni receptiue: ꝛ ideo nō sunt habitus.

Ad scđm

¶ Ad 2^m dicūt ꝙ dispositio que in organo ꝑcedit potētiā sensitiuā est dispō ꝑ quā ipsa po^a recipit̄: ꝛ ita est dispō in eēndo: spēs tñ q̄ recipit̄ in po^a est dispō in agendo vel patiēdo. Qñ g̃ di ꝙ potētie supueniētes essent habitus. Uerū est ꝙ illđ qđ aduenit po^e actiue vel passiue tanꝙ̄ sibi rō imediata agēdi vel patiēdi ꝙ illud est habit⁹. Illud aūt qđ supuenit alicui tanꝙ̄ rōni receptiue cui nō est ratio agendi vel patiēdi a quo quodāmō accipit eē. illud non est habit⁹: sed pōt idifferēter eē accidēs cuiuslꝫ generis: sic aūt vt dcm̄ est supueniūt po^e sensitiue dispōnib⁹ in organo.

Opio pª.

Secūdus articulus. An habitus supernālis faciat ad subam actus. Ubi dicunt qdā q ad subam act⁹ supnālis meritorij nihil facit habit⁹: sz solū quo ad modū: rō est. Illud nō facit ad subaz act⁹ sine quo suba act⁹ pōt haberi ⁊ eque pfecte sicut cū illo. Sed hꝰ est actus meritorius: pbaᵗ. Ponaᵗ .n. q aliqs diligat deū dilectione nāli ƒз vltimū conatū p aliqd momentū temporis: ⁊ q durāte illo amore nāli ⁊ nō iterpollato de⁹ infundat sibi charitatē supnālē. Hoc posito est poīe q ipse cōtinget dilectionē illā in eodē gradu intensionis quo ad subaz actus ⁊ nō in minori nec in maiori gradu sicut anteq̄ infundebaᵗ sibi charitas. Sed hoc est directe ꝑpositū: q quo ad subaz act⁹: actus meritorius potuit p̄ elici añ oēm habitū. ⁊ q post habitū supernālis nō eliciᵗ ille magis pfecte quo ad subaz sz magis pfecte quo ad meritū: qꝛ post habitū est meritori⁹ q p̄ᵒ nō fuit meritori⁹. ⁋ Itē. Act⁹ q est idē numero quo ad subaz habz eandē cāz nūero quo ad suā subaz. Sz (vt dictū est) idē act⁹ quo ad subaz act⁹ pōt ꝯtinuari ab hora p̄ma vsqz ad horam tertiā. sz in medio tēpore supinfundaᵗ tali actui charitas supernālis: ⁊ iste act⁹ sic ꝯtinuatus hz eandē cām nūo quo ad subam act⁹ in toto tēpore illo. Sed cā illius act⁹ sic ꝯtinuati p totū tēpus nō est habitus. qꝛ habit⁹ nō fuit per totum tps propositū. Igiᵗ po⁹ vel oīm est cā illius act⁹ quo ad subam actus p totū tps illud. Maior pbaᵗ, qꝛ si act⁹ q est idē nūo quo ad subaz suā hrēt aliquā cām per mediuz illius tēporis tunc actus nō esset ꝯtinuatus: qꝛ actus ꝑcedētes a diuersis causis nō pñt ꝯtinuari: sed solū se pñt hēc ꝯñter vel cōcomitanter: positū aūt est. q iste act⁹ sit ꝯtinuus: quare ⁊c. ⁋ Cōcordat Henri. quoli. 4. q. 22. Nā vt dicit. charitas non facit ad subaz act⁹ diligēdi deū super oīa: qꝛ hoc pōt creatura ex puris nālib⁹ igiᵗ solū ꝑpter modū: huic ēt opinioni assentit Scotus de habitu nāli: lib. 1. dis. 17. q. 3. ⁋ Alij dicunt ꝯtrariū. Quia aliqui act⁹ meritorij supnāles sūt in quos nō possumus quo ad subam act⁹ sine habitu. Igiᵗ habit⁹ facit ad subaz actus per locū ab oppositis. Probaᵗ assumptū. Quia articuli qdā sunt ita incuidētes q de his nūq̄ haberemus actū credēdi nāliter: sed magis discredēdi ēt quo ad subam actus respectu eorū: nisi captiuaremus itellectū nostrū per fidē: qd pz: qꝛ si nō eēt fides haberemus oīno subaz act⁹ cōtrarij. s. subaz act⁹ discredēdi. Sed certū est q q̄ddā remanet in nobis suba act⁹ discredēdi de aliquo articulo q act⁹ credēdi reᵘ eiusdē nō esset siᵗ in nobis plusq̄ albedo ⁊ nigredo siᵗ in eadē pte supficiei: ⁊ ita aliq act⁹ supernāles sunt in quorū subaz nō pōt po⁹ nālis per nām suā. ⁋ Itē pz. Quia aliq actus meritorij ita sunt in volūtate q nunq̄ voluntas ferreᵗ in subaz act⁹ p nām suā nisi captiuarem⁹ voluntatē: sicut est dilectio inimici. ⁊ orare p persequētibus ⁊ calūniantib⁹. Ergo in tali casu habit⁹ facit ad substantiaz actus.

Opio 3ª.

⁋ Propter qd distinguunt alij. Qz respectu illorū actuū in quoꝝ subaz possumus p nām habit⁹ nō facit in illis subam actus ⁊ si sint meritorij: vt ꝑcedit p̄ma opio. In his autē in quoꝝ subaz nō possumus sine habitu supnāli habitus facit ad subam act⁹ vt ꝑcedit scda opio. ⁋ Sed qui vellet ꝯcordare cū dictis in p̄ articulo ꝯcederet hrī q in his in quorum subaz nō possum⁹ sine habitu. q habitus facit ad act⁹ substantiā partialr: in his aūt in qb⁹ possum⁹ est distinguendū sicut dictū fuit ad 4ᵐ argᵐ. s. q habitus nō facit ad subam actus pro toto tēpore quo actus poniᵗ elici sine habitu: in toto aūt tēpore sequēte infusionē habit⁹ facit ⁊c.

Responsio. Habit⁹ sit ꝑncipalis quo facit ad subam actus.

Ad pᵐ pᵉ opionis.

⁋ Dico igiᵗ ad p̄ᵐ q maior est falsa. Deus eniz pōt agere oēm effectum quē agit mediante cā pticulari sine cā pticulari: tñ postq̄ cā pticularis poniᵗ in rerū nā ꝯcurrens cū deo ipsa agit ad subaz effect⁹ siᵗ cū deo sic cū habit⁹ poniᵗ in po⁹ agit ad substantiā act⁹ potētie sz po⁹ añ oēm habitū ⁊ sine oi habitu poterat in subam effectus. ⁋ Aliud exēplū est ꝯueniens. Sol sine semine potest gnāre vermen tñ postq̄ semen est ambo agunt ad gnōnē vermis. ⁋ Sed ne ꝯcursus cāe pticularis videaᵗ esse frustra (cū vlis pōt in subaz effect⁹ sine cā pticulari) est intelligendū q sz cā vlis sit p̄ncipalr pp eē rei: ⁊ pticularis ꝑpter tale eē: tñ cā vlis nō ita determinat sibi in effectu suo esse p termino q nō hēat causalitatē reᵘ talis esse: ita ꝯ̄uo est q sz cā pticularis sit p̄ncipalr pp tale esse. s. hominis vel lapidis: nō ita sibi determinat in effectu tale esse p termino q nō habeat causalitatem respectu esse simplr. Immo cā vlis ⁊ pticularis sic ꝯcurrunt respectu effectus q ambe siᵗ hñt causalitatē sup totū effectū ⁊ sup quālz partez vel gradū effectus. ⁋ Itē dicit Henri. quoli. 14. q. 1. ⁊ hoc totū est. Ideo vt in vnitate causarū saluetᵗ quedaz cōis vnitas. eodē mō est imaginandū in ꝑposito fm p̄mos opinantes. q sz po⁹ sit p̄ncipalr ꝑpter subam act⁹ ⁊ habit⁹ pp tale esse sit p̄ncipalr: hñt tñ ambo qñ cōcurrūt causalitatē super substantiā act⁹ ⁊ sup modū act⁹ vt sic inter ea sit q̄dam cōis vnitas respectu effectus ⁊ nō disperatio vt po⁹ appropriet sibi oīno vnū ⁊ habitus aliud. ⁋ Per hoc ad 2ᵐ argᵐ qñ dī q act⁹ q est idē numero ⁊c. Dōm q verū est q si cā pticularis vna ꝯcurreret cū alia in agēdo non esset vtriusqz vnus actus ꝯtinuatus: qꝛ vna cā in agēdo vel succederet vel ꝑueniret terminationē actionis alteri⁹. s. ꝑcedentis: sicut si aliqs solus ⁊ p se vellet cōplere lrām quā ali⁹ inchoauit. Si tñ cōcurrerēt sicut vlis cā ⁊ pticularis pōt esse idē actus ꝯtinuatus: qꝛ pticularis non sic supueniret vli cāe que iam esset in suo actu q cā vlis cessaret ab actione sua ⁊ actio cāe pticularis succederet sibi: sed intraret in eandē ꝯtinuationē cum cā vli. Sic est in ꝑposito (vt dictū est) ⁊ illud idē qd dictū est de habitu supnāli meritorio est dōz de supnāli beatifico q postq̄ creabiᵗ in aīa faciet ad subam actus ⁊ ad modū qꝛ ibi habebit. q. rōnē cāe pticularis sicut habit⁹ meritorius q hz rōnē cāe pticularis. ⁋ Quare aūt cōcedo q virtutes faciunt efficienter elicitiue ad act⁹ suos: ⁊ tñ itellectus agēs nō agit actione elicita q est habit⁹ vt lux (vt dī. 1. lib. in ꝑlogo. q. 2. arti. 2.) rō est qꝛ vt ibi dī nihil efficienter agit cū phantasmate: qꝛ phātasma de se hz formā intelligibilitatis ⁊ nō est in po⁹ vt recipiat cā ab itellectu agēte: potētie aūt anime respectu opōnis ꝟtutis sūt in po⁹: ⁊ iō ꝟtutes aliq̊ mō agunt vel circa actū vel saltē excitādo potētiā ad illū vt dī supra dis. 23. arti. 4. Sed si tam habit⁹ q̄ po⁹ sint cause respectu act⁹. est dubiū que est p̄ncipalior. Quere in Scoto lib. 1. dis. 17. q. scda. s. an habit⁹ sit p̄ncipium actiuum respectu actus sbe: sed tūc est dubitatio.

Tertius articulus. Ubi qꝛ aliq Henri. ⁊ Gerardus q dicūt q facit ad subam vel ad modū act⁹. nō accipiunt facere p efficere: sed p cōficere vel disponere ad actū p modū dispōnis passiue: nec Scotus determiat se an facit ad subam vel ad modū: sed p vtroqz ridet. Iō p̄ ostendo q est dispositio actiua. Scdo q non est actiua respectu substātie actus sicut cā totalis ei⁹. Tertio q nec sicut causa ptialis. Quarto q nec est actiua reᵘ modi actus. ⁋ Primū pbo sic. Nā. 7. phy. probās phs q virtus est perfectio probat per hoc: qꝛ tunc vnūqdqz est pfectū qñ pōt generare sibi simile. Sed in ista pbatione pz qd perfectū accipiᵗ actiue: ergo ⁊ in ꝯclusione ꝑbāda. qñ dī ꝟtus est pfectio. ⁋ Itē 3° de aīa dī. Sciens dī qñ pōt p se ipsuz opari. Sed hoc est falsum si scia sit dispositio passiua: qꝛ qd est in po⁹ passiua nō pōt per se ipsuz opari: sed necessario p agēs extrahiᵗ de po⁹ ad actum: ⁊ per hoc probat phs. 9. meta. quod actus est prior potentia. igiᵗ. ⁋ Item Phs. 2. phy. ⁊ 9. metaphy. posuit artem in genere cause efficientis. ergo eadē rōne ⁊ alias virtutes. Hoc pbaᵗ rōne phi qua probat itellectū agentē. In oī .n. genere in quo aliqd est in potētia in eo opz eē aliqd agēs extrahēs ipsuz de po⁹ ad actū. Sz intellā nō hns

Habit⁹ est dispositio actiua.

habitū ꝑ tūc est in po' eēntiali vt ꝓmpte exeat in actum. Igiť opꝫ ponere agēs quo ꝓmpte exeat: sed illud si poniť est habitus. igiť ⁊c. ❡ Probatur 2m. Ubi est difficultas an ad causandū subaꝫ talis act' sit cā totalis: ⁊ apparet qḋ sic. Quia cū tales act' repugnāt penit' sensatis penitus videntur carere po' ordinata ad illos. Sed illud est falsuꝫ tam in actu morali q̄ʒ supnāli totalr. Probať: qꝛ quo simplr possumus in actū ⁊ nō sicut quo iuuās po'ꝫ ad agēdū vł patiēdū illud est po'. Sed si habit' moralis vel theologicus sit cā totalis act' tūc est quo simplr possum' in actū ⁊ non quo po' ipsa iuuať ad actū. Immo tūc po' nihil facit. ḡ habit' est po'. Minor pꝫ. Maior ꝓbať: qꝛ po' dī a posse respectu actus. Igiť quo totalr ⁊ simplr possumus in actū illud est simplr po'. ❡ Itē. Qḋ est cā totalis act' si ꝑ se eēt ꝑ se operaretur. Sed nihil operať nisi po' vel potentiā hñs. igiť habit' est po'. Sed qñ fuit cōiuncta subō tūc nō fuit po'ᵃᵐ hñs: qꝛ tūc nō fuit qḋ agit. igiť qñ fuit in subō tunc fuit po'. ❡ Itē. Habitus siue moralis siue theologicus est mere agens nālr: qꝛ cū nō sit formalr volūtas nō est formalr liber. Sed cui' pn cipiū formale (⁊ maxime si sit totale) est formalr nāle ⁊ nō liberū eius opatio sequēs est mere nālis ⁊ nō libera ei' operatio. igiť act' meritori' nō est liber. ❡ Itē. Act' nō est me' ꝗ nō est in potestate mea. Sꝫ act' elicitus ab habitu inclināte ꝑ modū nāe nō est ⁊c. ⁊ act' ꝗ nō est me' nec in potestate mea nō mereť nec patiť oē meritū. ❡ Itē. Habēs formam actiuā ꝑdominantē sibi nunq̄ʒ pōt moueri ꝫ inclinationeꝫ eius. Sed si charitas sit pñᵐ totale act' meritoꝝ ꝑdominatur volūtati. ḡ nunq̄ʒ poterit volūtas iclinari ꝯtra caꝫ: ⁊ ita hñs charitatē semꝑ stabit imobilr in statu meritorio ⁊ nulla malitia poterit peccare. ❡ Ad illud qḋ dī cū penitus ⁊c. Dico ꝙ tales act' penit' repugnāt sensatis: ⁊ nō habemus potētiā ꝑ quā possim' in illos: intelligēdo hoc de po' ordinata ⁊ ꝓxima: sed bñ habem' potētiā absolutā ⁊ remotam q̄ sit ꝓxima ⁊ ordinata supueniēte habitu. ❡ Ex isto scdo pōt dari tertia via rñdendi ad qōnē. Ad pᵐ ⁊ 2ᵐ articulum sil' tenēdo ꝙ nō est cā ꝑtialis subē act'. pōt dici ꝙ sicut po' ordinata facit totā subaꝫ act' moralis: sꝫ prompte ⁊ delectabilr supueniente habitu: vt pꝫ de itellectu respectu scientie. Eodē mō ista po' absoluta q̄ est in itellectu qua pōt cōsentire his q̄ sunt fidei facit totā subaꝫ act' credēdi: sed fides ⁊ charitas supueniēs disponit cā vt exeat in actū supnāliter ⁊ meritorie ⁊ nō causando subaꝫ act' sicut lux disponit colores nō ꝙ prebeat colori formā aut actiuitatē ꝑ quā agat visionē. De hoc lib. p. q. 2. artic. 2. in fine. Hoc ꝓbať supra sic. Cuilibet potētie essentiali corrñdet ꝓpria po' actiua extrahens ipsaꝫ de po' ad actū aliter po' nō diceretur vlr relatiue. Sed potētie aie sunt in po' duplici essentiali: sūt eniꝫ in po' ad actū ⁊ ad modū act'. s. ad opari ⁊ ad bñ opari. Ergo po' aie ꝑ vnū agens. s. ꝓpria actiuitate (vel obiecti nō curo) aget operationē suā ⁊ ꝑ aliud ꝓmpte aget. s. ꝑ habitum: habitus eniꝫ est quo qs vtiť cū voluerit 3° de aia. ❡ Idē argᵐ facio de actu meritorio. Si. n. sit in po' duplici essentiali intelligēdo de po' absoluta saltē obedientiali ad actū meritorium. igiť duplex agēs corrñdebit. De ista po' absoluta obedientiali lib. 1. q. 1. arti. 3. in fine argumēti. 4. ❡ Propter solonē argumentoꝝ Heruei est intelligendū ꝙ duplr pōt intelligi ꝙ habit' efficiat ꝓmptitudinē vel meritū in actu. Uno mō ꝙ eius officiū ꝓpriū ac si imaginareť ꝙ po' efficeret subaꝫ actus ⁊ habit' ipsoꝝ ꝓmptitudinē vel meritū: sicut imaginamur ꝙ vnū agēs ꝓduceret lac ⁊ aliud dulcedinē. Isto mō ꝯcludūt argumēta Herardi in p arti°: ⁊ iste m⸗dus posset teneri. nō eniꝫ in p aspectu apparet ipoīe. ꝙ promptitudo eēt. accñs additū subē actus sicut dulcedo lacti. Alio mō ꝙ habitus nullā efficientiā habeat respectu subē act' nec alicui' accñtis ipsius act'. s. promptitudinis vel meriti: sed hꝫ solū efficientiā respectu potētie opatiue: vꝫputa ꝙ habit' virtuosus exñs in po' ipellit ipsaꝫ potētiā vt ꝓmpte ⁊ recte agat: ita vꝫ ꝙ habit' solū efficienter causat talē impulsionē in potentia: ⁊ tunc po' sequēs talē ipulsionē elicit (sm me dis. 23. ⁊ 24.) subam act'. Immo ipsuꝫ actū circunstantionatum. s. ꝓmptū ⁊ meritoriū ⁊c. vel suscipit sm alios ab obo. ❡ Et hec est 4° ꝯcl'o pncipalis quā teneo ꝙ nō agit ad subaꝫ act' nec ad modū dico se tenentē ex pte act'. ❡ Per hoc ad argumēta Heruei. Ad pmā qñ queriť. An act' ⁊ ꝓmptitudo vel meritū in actu sint idē vel nō. Dico ꝙ hoc est ipertinēs. Quia siue sic. siue sic. tam actus q̄ʒ ꝓmptitudo aut meritū se tenentes ex pte actus sunt ab ipsa po' ⁊ nō ab habitu. ⁊ nō hꝫ ꝙ habit' sit po' in causando actū vel modū act'. Et si dicas habit' ex quo causat quōcūqꝫ sequiť ꝙ est po'. Dico ꝙ nō est verū. de eo qḋ causat impulsiue seu inclinatiue aut directiue. qꝛ hec sunt ꝓpria habitui ⁊ dispōni: sed est verū solū de eo qḋ causat elicitiue pncipiatiue. po' eniꝫ est pñᵐ agēdi in aliud inq̄ʒtū aliud. aut patiēdi ab alio inq̄ʒtuꝫ aliud. 5. meta. Uñ magna dña est inter intellectū ꝗ est formale pncipiū intelligēdi ⁊ inter spēm que est dispositio. ❡ Ad 2ᵐ ꝑ idē qñ dī ꝙ po' ⁊ habit' nō distinguunť in posse ⁊ nō posse: sed in posse in actu ꝓmpte ⁊ minus ꝓmpte. igiť ambe sūt potētie. Dico ꝙ illud ꝓcedit ex falsa imaginatiōe ac si per potētiā possem' ⁊ ꝑ habitū in actū ꝓmptū. qḋ falsuꝫ est. Et ideo nego assumptū. qñ dī ꝙ distinguunť in posse ꝓmpte ⁊ posse minus ꝓmpte: sed dico ꝙ distinguunť in impellere ad actū ꝓmptū: ⁊ ita nō sunt ambe potētie qꝛ nō illa cuius est solū potētiā ipellere ad actū. ❡ Per idē ad 3ᵐ. Probat eniꝫ ꝙ habit' nō est cā respectu modi actus: qḋ verū est: sed solū respectu ipulsionis po' vt ꝓmpte ⁊ recte agat. ❡ Per idē ad 4ᵐ qñ dī. ꝙ illud facit ad subam sine quo nō potest esse. Dico ꝙ si intelligať sine quo elicitiue precipue verum est: sed sine quo ipulsiue vel excitatiue falsum est. ❡ Ad 5ᵐ. Dico ꝙ phs extēdit nomen potentie ad totū gen' cāe efficiētis ⁊ nō loquiť stricte sicut nec in ꝓposito. Qꝛ ꝯcl'o sit vera ꝓbo: qꝛ passiui. ita hñt ꝑ impoī ꝙ obiectū solū excitat intellectuꝫ ⁊ post intell's efficiat actū intelligēdi sicut hoc hñt ꝑ ipoī de habitu respectu potentie: ⁊ ecōtrario actiui ita ꝑ possibili habent de habitu sicut de obiecto: sed obm potest causare quandā excitationem vel impulsionē in intellectu ⁊ postea elicit actuꝫ. De hoc dis. 23. artic. 4. lib. 3. dis. 13. arti. 2. ⁊ 3. ergo tam passiuos opꝫ cōclusionem meaꝫ concedere q̄ʒ actiuos. ❡ Qui vult tenere ꝙ virtus est dispositio passiua poterit adhuc tenere ꝙ nihil confert ad substantiaꝫ act'. nec in obiectum nihil dico qḋ se teneat ex parte actus. ꝓbo. Potest eniꝫ dicere ꝙ ad hoc ponitur virtus moralis in potentia vt habilitetur potentia vt prompte sequatur iudiciuꝫ rōnis: charitas in volūtate vt habiliteť vt prompte ⁊ delectabiliter inclineť ad cōsilia ⁊ precepta fidei. ⁊ lumen glorie vt ꝓportionetur ⁊ imobiliteť ad recipiendum visioneꝫ. ❡ Sed hec oia sunt passiones ⁊ ex pte potētie se tenentes ⁊ ꝓcedentes actuꝫ ⁊ modū. Immo ante terminum q̄ʒ venit actus vel modus. pus enim habilitatur potentia ꝑ virtuteꝫ moralē ⁊ charitatē. ⁊ scdo venit actus potentie ⁊ modus. s. sequi prompte iudicium rōnis ⁊ monita fidei ⁊ p recipit lumen glorie ⁊ scdo venit prompte fieri visionē ab obo. Igiť virtus si sit dispositio passiua adhuc nihil facit ad subam actus neqꝫ ad promptitudinem: imo ipsa precedit ⁊ terminatur. postea sequitur actus ⁊ modus.

Habit' nō est cā totalis actus.

Habit' nō est cā pticularis,

Ad rōnes Heruei p mo arti'.

Ad scdm

Ad tertiū.

❡ Distinctio. XXIX. Questio. I.

❡ Post hec cōsiderandū est. vtruꝫ hō ante peccatū eguerit grā operante: ⁊ coopante. Ad qḋ breuiter dicimus qꝛ nō cooperāte tm̄: sed etiaꝫ operante gratia indigebat ⁊c.

Vtrum voluntas sine omni gratia infusa limitatur ad sequendum iudicium rationis.

Vbi tria. Primo ponam opinionē q̄ ipsi⁹ nāe volūtatis est mouere ɔtra rōnis determinationē: ⁊ ɔ̄ naturā volūtatis determinari a rōne. ¶ 2° declarabo cā: ⁊ qd̄ maxīe est s̄m articulos parisien. ¶ 3° ponā quasdam notabilitates per quas respondebo ad argumenta in oppositum que sunt fortia.

Opio p°.

Primus articulus. An volūtas nec̄io agat s̄m rōnē. Ubi dicūt qdā q̄ nāe voluntatis est libere se mouēre ēt ɔ̄ rōnis determinationē: ⁊ cōtra nāz volūtatis est determinari a rōne: qd̄ ꝓbant. Primo sic. ¶ Eadē nō erat liberū arbitriū in statu innocētie ⁊ mō: lz eniz libertas eius per peccatū sit debilitata hoc nihil facit ad variationē spēi. Cū igit̄ hō in statu inocentie ante peccatū ꝑ iudiciuz rōnis fuerit in certa ⁊ in determinata scia agendoꝝ nec potuit errare circa illa. q: illa ignorātia fuisset penalis ⁊ pena ꝑcedere peccatū nō potuit. Igit̄ stante rectitudine in rōne peccauit. ⁊ ꝑ ɔ̄ns malitia volūtatis ꝑcedere potuit nālr in nobis errorem rōnis: ⁊ sic nō causat ab ea. igit̄ ⁊c̄. ¶ Dices q̄ in Adam nō potuit error in rōne precedere culpā aut malitiā voluntatis. Immo q̄ ipsa malitia volūtatis ɔtrauenit rōni hoc nō fuit ex cōditione nāe ipsius rōnis: sed nāe vt sic dispositę. ¶ Cōtra. Aut nā rōnis sic fuit disposita ex se ipsa nā sicut dī mā disposita ex se ipsa nā ad formā. q: ex itranea te nāe sue est nata recipere formā: ⁊ tūc habet̄ ꝓpositū. q̄ p⁹ malitia q: volūtas sibi ɔtrauenit. Aut nā rōnis fuit sic disposita ex aliquo addito: ⁊ tunc ꝑciso addito. potuit nā ex se ipsa ꝑmo creare q̄ malitia malignari. qd̄ est magnū inconueniens: q: tūc pena. s. error potuit ꝑcedere culpā. s. malitiā.

Rñsio.

Instantia

Rñsio.

¶ Si dicas aliter q̄ lz nō potuit ꝑcedere error in rōne maliciaz in volūtate: q: error fuisset ignorātia. potuit tñ precedere error q est obscuratio rōnis vel q est negligētia sciēdi vel incōsideratio. ¶ Cōtra. Ois ꝑfectio nālis a qua ꝑuatur nā ꝓ tēpore ꝓ quo nata est illā hēre manifestat penā nāe lz nō penā iustitie. Sz Adam in statu inocentie natus fuit habere rectā regulā volūtatis ante oēm actū volūtatis. Igitur si nō habuit vl' si nō hēre potuit: potuit pena ꝑcedere culpā. ¶ Itē Phs. 3. ethi. Videt̄ nō idē eligere optima ⁊ opinari: sz opiari qdē meli⁹: ꝓp malitiā aūt eligī q̄ nō opz si ꝓsit opioni vel sequat̄ nihil differt. Ecce q̄ libere tribuit liberā electionē male volūtati ɔtrarianti recte rōni ēt precedēti.

Instantia

Ccl'o.

¶ Dōm est igit̄ absolute q̄ ois dcordinatio rōnis ꝑ errorē causalr̄ ꝓcedit ex dcordinatione volūtatis ꝑ prauiā affectionē ⁊ nō e ɔ̄trio. lz occasionalr̄ a rōne qñqz cōtingit que prauia est volūtati. ¶ Itē. q. de libero arbi. li. 3. Volūtas nō semꝑ ex rōne: sed nō vnq̄ absqz rōne mouet̄: ita q̄ multa faciat ꝑ ipsoz ɔ̄ ipsaz. ¶ Itē. Hoc idē ostēdit exēplis sic. Qr aliqs vult scire ⁊ nō vult studere scit tñ q: ɔ̄ rōnē est velle posterius sine ꝑori. igit̄ vult ɔ̄ iudiciū rōnis. ¶ Itē. Aliqs vult eē abbas ⁊ nō vult esse monachū: scit tñ q̄ sine hoc nō potest esse abbas. ¶ Itē. Agēs s̄z rectā rōnē nō peccat ex malitia ⁊ maxīe certa. Si ḡ volūtas nō pōt eligere oppoᵐ ostensi a rōne recta. ista dictiōe stāte nō posset volūtas dici peccare ex certa malitia vel ex certa scia. ¶ Itē. Actus moralis est laudabilis vel vituperabilis s̄m q̄ est ex electione bona vl' mala. Sed si semꝑ volūtas ⁊ necessario sequeret̄ dictamen rōnis: nullus actus esset ex electione. igit̄ nullus laudabilis.

Exēpla.

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

Opio 2°. Argᵐ pᵐ ɔ̄ cōclonē

¶ Alia est opio huic cōtraria vz aliq Godi quoli. 6. q. 11. arguunt p° ɔ̄ ɔclōnē in se. Scd̄o ɔ̄ exēpla. ¶ Primo ɔtra ɔclōnē sic. Sicut obm̄ volūtatis est bonū ɔueniēs ⁊ apprehensum ita obm̄ volūtatis vt eligit fugiēdo vel ꝓsequēdo est bonū apprehensuz vt fugiendū vel ꝓsequēdū. Sicut igit̄ voluntas nō pōt in actū volēdi simplr̄ nisi quatenus determinat̄ ꝑ intellectū ad obm̄ ɔueniēs ⁊ apprehēsuz ita nō potest in actuz fugiendi vel ꝓsequēdi nisi quatenus determinat̄ per rōnē ad obm̄ vt sit eligēdū. vel vt sit fugiēdū: ⁊ ita nec̄io sp agit s̄z iudiciū rōnis ⁊ nō pōt aliqd in ɔ̄triū eligere. ¶ Itē. Habita cognitione determinata alicuius rei. Aut voluntas determinat̄ per hoc ad actū suū ita q̄ nō possit ɔtrauenire: ⁊ habet̄ ꝓpositū. Aut determinat̄ ꝑ aliā supueniētē: ⁊ eadē rōne est querenda de illa alia ⁊ sic in infinitū. Aut ꝑ nullam. igit̄ manet indeterminata. Sed indeterminatū inq̄tuz hmōi nullā hz actionē. igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē. Si volūtas per libertatem suā ipediat ne facto vltimo iudicio nec̄io ɔsentiat volūtas. Aut hoc ɔuenit sibi ꝑ nām suā: ⁊ tunc cū semꝑ habeat eādē nām sp ipediret ne ꝑ actū suū vnq̄ tenderet in bonū apprehensuz: q: idē inq̄tū idē semꝑ natū est facere idē. Sed si cōueniat sibi per libertatē suā q̄ ipediat: cōtra. Nullū actum hz q nō dependeat a rōne: q: nihil volitū nisi cognitū. 10 de trini. cap. p°. a rōne aūt nō hz actionē ipedientē motionē rōnis: q: nullū mouēs causat in mobili ipedimētū ꝓprie motionis. igit̄ ⁊c̄. ¶ Itē. Accepto hoc misto ponat̄ q̄ itell'c⁹ tm̄ iudicet illud qd̄ est bonū ⁊ nullū malū. si igit̄ hoc posito potest voluntas nō velle illud: seq̄t̄ q̄ volūtas resiliat ⁊ fugiat bonū sub rōne boni. Si n. resiliat illud vt malū tm̄ ⁊ malū sub rōne mali sit incognitū ꝑ positū: sequit̄ q̄ act⁹ sit respectu incogniti. ¶ Itē. Cū ois appetitus seq̄t̄ formā aliquam forma appetitus rōnabilis nō est nisi respectu apprehensi. Si ḡ nō esset nisi vnum apprehēsuz nō posset volūtas nisi in vnū. Sed determinato cōsilio ⁊ snia rōnis nō pōt eē nisi vnū boᵐ apphēsuz in actu. igit̄ volūtas nō pōt nisi in illud vnū. ¶ Cōtra exēpla arguit sic quoli. 8. q. 16. Sicut in syll'o speculatiuo in maiori icludit̄ virtualr̄ ⁊ iplicite ɔcl'o: ⁊ in assensu assensus illius: ita in syll'o practico in maiori includit̄ iplicite ⁊ virtualr̄ ɔcl'o. ⁊ in assensu itell's ⁊ volūtatis in propositione maiore icludit̄ assensus ⁊ ɔsensus ɔclōnis. Verbi grā: si fiat syll's practicus sic. Illud ꝑ qd̄ malū mortis fugit̄ est eligendū. Hanc maiorē accipit ꝓ ꝑn°: q: oino illud qd̄ odaret mortez vult effugere ⁊ in hoc iplicite vult illud ꝑ qd̄ eā pōt effugere: q: alr̄ ɔ̄dictio esset iclusa in actib⁹ volūtatis. s. q̄ vellet ⁊ nō vellet finē. Si igit̄ ꝓponēdo minorē accipit̄ ꝓ nunc q̄ ꝑ negōnē cibi mors effugit̄ ⁊ nō aliter. cōstat q̄ virtute dicte maioris seq̄t̄ q̄ negōni cibi est assentiēdū ⁊ ꝑ intellectū ⁊ volūtatē: ⁊ sic in ꝓposito nō ɔtrauenit iudicio practico: sed seq̄t̄ ipsuz. ¶ Itē. Si ille q vult aliqd velleitate absoluta iudicat illud vellendū velleitate absoluta: ita q̄ vult aliqd s̄m determinatū modū habendi: sicut haberi qd̄ possibile est iudicat illud habēdū s̄m illū modū determinatū hn̄di possibilē. Verbi grā. q vult scire vel eē abbas velleitate absoluta iudicat illud vellendū velleitate absoluta: ⁊ q vult scire ꝑ 2ᵐ modū sciendi possibilē. s. ꝑ studiū iudicat illud vellendū s̄m illū modū. Ergo vtrobiqz seq̄t̄ volitio iudiciū rōnis. Et idē seq̄t̄ ex alio exēplo. Quia q vult eē diues velleitate absolute iudicat merces ɔseruādas: s̄z q vult eē diues: ita tñ q̄ nō pereat iudicat ꝓiciēdas esse in periculo. igit̄ vtrobiqz ⁊c̄. ¶ Itē. Ad ꝑncipale/si voluntas posset moueri ɔ̄ iudicium rōnis: ⁊ nihil efficeret obm̄ in volūtate: tunc cōtingere posset q̄ hō sine tristitia ageret illud qd̄ est malū ⁊ obiecto misto ex voluntario ⁊ inuoluntario. ꝓbo: q: posset stare volūtas respectu mali ⁊ tristabilis in misto voluntario de bono ⁊ malo: ⁊ sic q̄ respectu illius mali apprehensi nullo modo esset in actu: quia vt dicit̄ voluntas posset se auertere a tali apprehensione intm̄ q̄ malitia voluntarij in volūtario misto nō moueret ad fugā vel detestationē. ¶ Contra hoc qd̄ alij dicunt de actu laudabili vel vituperabili arguūt sic. Act⁹ moralis duo dicit. s. q̄ est bonus ⁊ est laudabilis: sed vtroqz mō est bonitas eius totalr̄ in rōne.

Volūtas nec̄io agit s̄m rōnē.

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

Argᵐ 4ᵐ

Argᵐ 5ᵐ

ɔ̄ exēpla. Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

Argᵐ 4ᵐ

Act⁹ voluntatis dependet ex bonitate obiecti per rône.

Probo de bonitate: qr bonitas volūtatis dependet ex lege eterna tanq̄ ex regula ꝛ mēsura que derivat̄ ꝛ applicat̄ ad bonū per rōnē: cum ipressit de⁹ lumen itell's agentis mediante quo in v̄tute lucis pōt apprehendere regulas vivendi recte s̄m quas regulant̄ actus humani: sed intm̄ act⁹ boni sūt inquātū eisdē regulis ꝯformant̄. igit̄ ꝛc. ℂ Cōfirmat̄ Aug. 22. cōtra Faustū. Peccatū est factū vel cōcupitū cōtra legē eternā. igit̄ cū malitia bonitati opponit̄. volūtatis bonitas dependebit ex lege eterna: ꝛ p ꝯñs a recta rōne. ℂ Itē. Sicut scia realr̄ refert̄ ad scibile vt mēsuratū ad mensurant̄ ē: ita vi̇ q̄ act⁹ ꝛ habit⁹ volūtatis referunt̄ realr̄ ad appetibile sicut mēsuratū ad mēsurā. Sicut ergo bonitas ꝛ pfectio actus itell's est a bonitate ꝛ pfectiōe obiecti siue scibilis: ita bonitas act⁹ volūtatis est ab appetibili qđ est bonū tanq̄ a regula ꝛ mēsura sua. ℂ Itē. Si aliqđ qđ s̄m se est bonū apprehendat̄ vt malū. si ferat̄ volūtas in illud s̄m illā apprehensionē h̄z rōnem mali: nō nisi pp̄ apprehensionē. igitur malitia ꝛ bonitas sunt in actu volūtatis pp̄ itellectū. ℂ Itē. Bonitas ꝛ pfectio rei est ex eo q̄ dat ei formā ꝛ spēm. Sed sicut specificatio motus est a termino: ita actionis specificatio est ab obiecto. act⁹ eniz distinguunt̄ per obiecta, ꝛ obm volūtatis est bonū apprehensuz. igit̄ bonitas actus volūtatis est a bono p rōnē apprehēso. Minor p3: qr ex obo cōuenienti vel discōuenienti di̇ actus talis vel talis. ℂ Scdm

Act⁹ voluntatis dī laudabilis ex itellectu

ostēdūt sic. Nihil aliud est laudare aliquem vel culpare q̄ actus sui malitiā vel bonitatē sibi iputare qñ est volūtari⁹: ꝛ sil' qñ per rōnē ꝛ p liberū arbitriū potuit iudicare obiectū actus: ꝛ circūstātias obiecti: ꝛ habitudines: ꝛ cōueniētias: ꝛ discōueniētias. Igit̄ ad hoc q̄ act⁹ sit laudabilis vel vituperabilis moral'r cōcurrūt rō ꝛ volūtas. quasi vnū pn̄m: qr tñ vt sil' sunt pn̄m alicuius act⁹. ipsa volūtas imediatius se vi̇ habere: ideo volūtati rō pncipiādi magis appropriat̄. ℂ Nota q̄ idē dicit verū esse tam in actib⁹ exteriorib⁹ q̄ interioribus: nunq̄ eniz aliqs haberet dominiū sup actū exteriorē nisi hēet sup interiorē (sicut p3 in brutis) sed supra q̄nq3 loquebat̄ de interiori q̄nq3 de exteriori.

Secundus articulus. Quo volūtas dicitur posse ad vtrāq3 ptē. Ubi est intelligendum q̄ isti volūt dicere q̄ instāte rōne recta in pticulari nō pōt volūtas ꝯtravenire qr q̄diu stat rō in sua rectitudine necesse est volūtatē ꝯsentire nec pōt ꝯtravenire: ꝛ iste itell's vi̇ eē oino Henr. quol. 6. q. 11. ꝛ iste vi̇ intell's suoꝝ maximorū discipulorum. Joā. de polz. Guidonis ꝛ Jacobi flemingi. Primos duos audivi ꝛ tertiū vidi in tractatu quē fecit. Et dicunt q̄ q̄diu rō stat in rectitudine sua nō pōt volūtas ꝯtravenire: sed si debeat ꝯtravenire op3 q̄ intell's cadat ab illa ꝯsideratione recta ꝛ faciat aliqđ novū iudiciuz. Iste intell's (vt vi̇) ppue est oino ꝯ articulos pisien. Dicit. n. articulus. 129. q̄ manente passione ꝛ scia in pticulari in actu nō pōt volūtas agere ꝯ eā error. ℂ Nota articulus vult q̄ manēte passiōe ꝛ scia in pticulari volūtas pōt agere ꝯtrariū: sed isti dicunt q̄ rōne manente nō pōt. imo op3 fieri novū iudiciū eo qr cadit rō recta. igit̄ directe dicūt ꝯtra articulū. ℂ Itē. Si volūtas nō pōt ꝯtravenire stante rōne recta. sed necessario determinat̄ ad sequēdū eius iudiciū. igit̄ volūtas si d3 hēre aliquē actū p tūc qñ stat recta rō. Sequit̄ p tūc q̄ sit rō recta ꝛ volūtas recta. ita q̄ pro tūc sufficit rō recta ad volūtatē rectā. nec reqrit̄ aliqua grā. qa ponit̄ p tunc necessario sequi. Sz hoc est ꝯ articulū. 130. Si rō recta volūtas recta error: qr h̄ est ꝯtra glosaz Aug. super illud psal. Cōcupivit aīa mea desiderare ꝛc. ꝛ ga s3 hoc ad rectitudinē volūtatis nō eēt grā. sed solū scia q̄ fuit error. hoc dicit articulus. ℂ Itē. Si stante recta rōne nō pōt volūtas ꝯtravenire: sed necio determinat̄ a rōne ad sequēdū ipsaz: vt dicunt: seqt̄ q̄ stante volūtatis in tali dispōne qua nata est moveri ꝛ movente sic dispo

M. fisio.

sito qđ natū sit movere ipole est voluntatē nō velle. Sed ꝯ hoc est articulus. 131. q̄ volūtate existēte in tali dispositiōe in qua nata est moveri ꝛ movēte in tali dispōne qua natuz sit movere ipole est voluntatē nō velle: error. ℂ Itē. Preter rōnes Henri. ꝛ alias arguo rōne ꝛ directe contra fundamentū alioꝝ: imaginat̄. n. q̄ volūtas ferret̄ in incognituz si cōtraveniret rōni. ℂ Cōtra. Nūq̄ pōt itell's tm̄ depurare aliqđ bonū pticulare ꝯtigēs ꝛ ꝯsiliabile (de quo loqmur) qn ꝯsiderata ei⁹ bonitate ēt facto dictamine q̄ est eligēdū. qn adhuc sil' videbit intell's aliquē defectū in eo. aliter enim nō extenderet se vlr ad verū ꝛ ad falsuz ꝛ bonū ꝛ malū. Sz q̄diu itell's aspicit aliquē defectū in obo pōt volūtas resilire ab eius amore. Igit̄ q̄tūcūq3 aliqđ dictatū sit p rōnez rectā q̄ sit eliciendū. adhuc nō op3 voluntatē sequi ei⁹ dictamen. sed sua libertate poterit se ad respuendū determinare. ℂ Itē. Sicut iaz argutū est de respuere: ita arguo de eligere cōtra rōnē rectā sic. Nunq̄ pōt itell's sic cōsiderare oēs circunstātias alicuius boni pticularis cōsiliabilis ꝛ stare dictando illud recte eliciendu3 quin sil' appareat aliqua ratio boni saltē apparentis in eius opposito. Dicet eniz saltem q̄ est bonū pro hora passionis. Sed in quocūq3 instanti ꝛ in quacūq3 hora voluntas vbi invenit q̄cūq3 rōnē boni pōt in ipsuz. qr al'r nō posset indifferētias oēs sui obiecti: ꝛ sic illa rō obiecti esset frustra. vt arguit Cōmētator. 2. meta. cō. 11. Ergo quātūcūq3 aliqđ sit dictatū eligendū per rōnē rectā adhuc stante illo dictamine poterit volūtas in ei⁹ oppositū vel saltē aliqđ aliud bonū apparēs eligere. ℂ Itē. Dē iudiciū (ꝛ maxie circa cōsiliabile) est collatiuū ꝛ relatiuum. cōparādo videl3 vnū oppositoꝝ ad aliud oppo^m ꝛ ad alia disperata. Sed relatiua sunt sil' nā ꝛ intellectu. igit̄ stāte iudicio intell's p rōnē rectā hoc ꝯsiliabile est eligendū. Nā3 intelligēdo bonas circūstātias eius sil' intelligeret eius oppositū vel q̄dā alia disperata ad q̄ pōt cōparari: sed nec oppositū cuiuscūq3 cōsiliabilis nec quecūq3 disp̄ata sunt pura malitia: sed aliquā cōditionē boni saltem apparētis hñt. igit̄ stante iudicio recto poterit ꝛc. ℂ In hoc aliqs faciat sibi cōscientiā q̄ liceat opinari ꝯ articulos. Quia epē parisiēsis suspendebat sniam ex cōsensu magistroꝝ. Anno dñi millesimo tricētesimo vigesimo quarto. vt licite possint disputare ꝛ opinari de articulis factis ꝯ. S. Thomā. Qr isti articuli q̄ sūt de libertate volūtatis nō fuerūt facti ꝯ eū. Ipse. n. tz vt p3 in libris suis q̄ volūtas est magis libera q̄ intell's.

Instantia

Tertius articulus. Ubi teneo q̄ stante iudicio recto pōt volūtas in ꝯriū nec op3 novū iudiciū supervenire: ita q̄ p^m cesset. Hoc p3 ex pmissis. ℂ Primo ex Articuli. Sicut. n. articuli fidei inducunt̄ in his q̄ nō apparent ita articuli ꝯdemnati p excōmunicationē inducuntur vbi alia iminet difficultas. Sed modus quo alij exponunt articulū. s. q̄ voluntas pōt cōtravenire recte rōni facto novo iudicio nullus dubitat: q̄ aūt pōt ꝯtravenire stāte recto iudicio hoc h3 aliā difficultatē ēt s̄m eos. Tū qr vt vi̇ volūtas ferret̄ in incognitū. Tum qr rō recta est maxima regula volūtatis ꝛc. Iste vltimus est intellectus articuloꝝ. ℂ 2⁹ hoc p3: qr maximū adversarioꝝ est. qr tūc voluntas ferret̄ in incognitū ꝛ hoc nō seqt̄ vt pbatū est. igit̄ ꝛc. ℂ Sed hic intelligēdū. q̄ hoc dictū. s. stante recta rōne si volūtas fert̄ in ꝯriū vel disperatū nō fert̄ in incognitū pōt tripl'r intelligi. Uno mō q̄ stante recto iudicio actu elicito sil' cognoscat̄ eius ꝯriū vel disperatū quodā actu elicito distincto ꝛ ppo: ꝛ hoc falsuz. qr sequeret̄ q̄ plures act⁹ intelligēdi vt plures eēnt sil' i itell'u: qđ est reprobatū supra di. 10. ar. 2. Etiā spāl'r qñ volūtas ferreret̄ i ꝯriū seqret̄ q̄ duo ꝯdictoria dictamina aut ꝯria eēnt sil' i itell'u. Alio⁹ q̄ stāte iudicio recto ꝛ actu elicito sil' cognosceret̄ ei⁹ oppo^m vel ad min⁹ disperatū: nō tñ ab actu distincto ꝛ ppuio: s3 cognosceret̄ ei⁹ oppositū vel

Volūtas: ꝛ si seqtur in incognitum: nō tñ in ꝯtrium.

disperatū in relone quadā seu collatione ad ipsuʒ qd̄ iudicatū est. ⁊ sic cognosceret nō vt plura: sed vt vnū. Alio mō q̄ stante recto iudicio ⁊c̄. cognosceret eiꝰ oppositū vel disperatū habitu solū. Et istis duobus modis vltimis pōt dici q̄ stāte rōne recta pōt volūtas in ꝯrū tanq̄ i cognitū. Et aūt talis cognitio sufficiat ad hoc q̄ volūtas ferat̄ in aliqd. pʒ p Aug. 10. de tri. in p̄aº li. Ubi vult q̄ cōfusa cognitio sufficiat ad hoc q̄ volūtas nō ferat̄ in incognitū. Sʒ certū est q̄ talis cognitio qn̄ vnuʒ oppositoꝝ cognoscit̄ in habitudine ad aliud illa est magis q̄ cōfusa. ¶ Est vltimo itelligendū: q̄ hoc qd̄ dico stante rōne recta ⁊ vli ⁊ p̄ticulari pōt voluntas ferri in oppoᵐ vel disperatū. q: oppositū est cognitum. Qd̄ dico signāter: q: est cognitū. Nō eniʒ dico: q̄ q: iudicatū. Uerbi gr̄a. si p rōnē rectā dictet̄ q̄ sit eundū ad ecclesiā qn̄ intellˀs sic iudicat cōfert ⁊ dictat: ⁊ stat in hoc q̄ est faciēdū: sil̄ videt intellˀs aliquā rōnē apparētē q̄re sit dimittendū vel aliud sit faciēdū. Et tūc dico. q̄ stante tali iudicio recto q: sil̄ cognoscit̄ aliqd̄ apparēs bonū q̄ in illd̄ pōt volūtas ipsa ferri: nec q: ad hoc q̄ volūtas ferat̄ in illud aliud non opʒ q̄ itellˀs iudicet aut dictet q̄ illud aliud sit faciēdū: sed eo ipso quo p̄sentat̄ volūtati vt cognitū. pōt volūtas ꝓpria ꝯcupiscētia ⁊ iniquitate ferri in ipʒ ꝫ rectā rōnē. Et hoc dico pp̄ duo. Primo ne videat declinare ad aliā opīonē que dicit q̄ ꝯtrauenit superueniēte nouo iudicio. Immo dico. ergo q̄ ꝯcomitante solū noua cognitione. scd̄o vt saluē oēs articulos supra positos q̄ vident̄ ad cōem opīnionē currere q̄ malitia in volūtate p̄cedat malitiā in rōne. ¶ Per hoc ad argumēta Gotf. Ad pᵐ qn̄ dicit sicut obiectū voluntatis est bonū cōueniens ⁊ apprehensuʒ: ita obm̄ volūtatis vt eligit fugiendo vel ꝓsequēdo ⁊c̄. Dico q̄ hoc nō est verū. Immo stante vli ⁊ p̄ticulari iudicio q̄ aliqd est faciendū ⁊ q̄ presentet̄ sil̄ volūtati p intellectū ꝯferētē aliqd̄ bonū apparēs qd̄ nō fuit iudicatū imitandū vel fugiendū: sed solū presentatū tanq̄ cognitū statim volūtas ꝓpria libidie fert̄ in ipʒ vt statim dictū est: ⁊ dico q̄ fert̄ in ipsuʒ stante p̄ iudicio recto: q: sunt vnuʒ mō quo dictū est in p̄ma notula: ⁊ sic fert̄ cōtra rōnē rectā stantē. ¶ Ad zᵐ qn̄ querit. An habita cognitione de aliquo determinet̄ volūtas ad actū suū: aut determinet̄ p aliā rōnē superuenientē ⁊ sic in infinitū. Dico p̄ ad p̄mā partē ꝓpōnis. q̄ nō determinat̄ p qd̄cūqʒ imobilr: ita q̄ nō possit in oppositū vt intēdit Gotf. Lʒ gn̄alr posset dici determinari p rōnē. p quāto p̄us ostēdit per rōnē sibi qd̄ eligit q̄ in ipsuʒ ferat̄: ⁊ tunc vltra ad scd̄aʒ p̄tē ꝓpōnis dico q̄ isto scd̄o mō ad hoc nō determinat̄ p aliā supueniētē q̄ sit actꝰ elicit̄ disperatus a p̄ iudicio recto stante: sed que sit virtualr in ipso sicut indicans p̄fecte de vno oppositoꝝ vel disparatoꝝ videt aliū vt in p̄ma notula dcm̄ est ⁊ sic cū non sit alius ⁊ alius distinctus non est ꝓcessus in infinitum ¶ Ad 3ᵐ dico q̄ p libertatē suā cōtrauenit volūtas: ⁊ tūc ad p̄mā ꝓbatōnē cū dī igit̄ cū semp habeat illā nāꝫ libertatis semp cōtrauenīret dico q̄ verum est nisi libertas sua esset ad vtrūlibet: sed q: est ad vtrūlibet: ideo ꝯtrauenit qn̄ placet ⁊ qn̄ nō: nō. ¶ Ad aliā ꝓbationē qn̄ dicit̄ q̄ nullam libertatē hʒ q̄ nō dependeat a rōne dico q̄ nullā libertatem hʒ qn̄ dependeat a rōne recta vel apparente: ⁊ p illaʒ q̄ est apparens pōt ferri ꝯtra eā que est bona ⁊ stante ipsa vt est sil̄ cū ea vt visuʒ est: ideo ⁊c̄. ¶ Ad 4ᵐ dico q̄ positum est ipole in bono misto sicut enim vnūqd̄qʒ se hʒ ad entitatem sic ad cognoscibilitatē: sed in essendo ponit̄ mistū de x̄o bono ⁊ apparēti. igit̄. ¶ Ad 5ᵐ p idē dico q̄ firmato consilio nō appet nisi vnū iudicatū: ⁊ sententiatū: tn̄ appent multa cognita ⁊ volūtas nō solū pōt in iudicatū: sed ēt in cognitū vt dictū est. ¶ Ad ea que sunt ꝯtra exēpla. Ad pᵐ qn̄ dī q̄ in syllo practico in maiori virtualr includit̄ ꝯclo ⁊ in eius assensu ⁊c̄. dico q̄ qn̄ in syllo practico aliqd includit̄ agendū p rōnē rectā sil̄ ostendit̄ aliqd agendū qd̄ apparet bene agendū: ⁊ ideo nō opʒ voluntatē imobilr ferri in ꝯclusionē sylli recti: sʒ pōt ferri in illud qd̄ est cognitū de bono apparenti. ¶ Ad zᵐ dico q̄ q̄ vult esse abbas velleitate absoluta pōt illud velle: nō tn̄ sine oimoda cognitione opʒ esse sic̄ vult argᵐ q: opʒ qd̄ illud cognoscat saltē sicut qddā bonuʒ apparēs: pōt tn̄ illd̄ velle sine hoc q̄ vellet esse monachus: ⁊ ita pōt velle illud cōtra rōnē. ¶ Ad 3ᵐ dico q̄ qn̄ voluntas fert̄ cōtra rōnē in rōne apparēt duo ⁊ illud qd̄ est iudicatū per rōnē rectā ⁊ aliqd aliud bonū apparens: ⁊ ita volūtati qn̄ fert̄ male ostendit̄ error suus: ⁊ ideo nō est error sine oi tristitia. ¶ Ad alia argumenta Gotf. vbi vult q̄ bonitas actus moralis est a rōne. Dōm est q̄ oia argumēta illa deficiunt in vno q̄ debēt in maiori ꝓbare. s. q̄ bonitas ⁊ actꝰ nō simplr accipit̄ ab eo q̄ imponit legē: nec q̄ iponit mēsurā vel modū vel spēm: sed ab eo qd̄ finalr suo dominio iperat executionē actꝰ: sicut dicerent aliq. Hec est volūtas. ergo ista argumenta nō demonstrant. De hoc lib. 4. q. de nobilitate volūtatis arti. 3. ad 4ᵐ argᵐ: ⁊ scd̄aʒ ꝯfirmationē.

Ad p̄mū argᵐ Got fre. in pº artº. — *Ad scd̄m* — *Ad tertiū* — *Ad q̄rtū* — *Ad q̄ntū* — *Ad pᵐ ꝫ exempla.* — *Ad scd̄m* — *Ad tertiū* — *Ad q̄rtū*

¶ Distinctio. XXX. Questio. I.

¶ In superioribꝰ insinuatū est. lʒ ex p̄te (nō eniʒ p̄fecte sufficimus exponere) qualr primus homo deliquerit. ⁊ quā pro peccato. penā subierit. q̄bus adijciendū est peccatū simul ac penam per eum transisse in posteros ⁊c̄.

Utrum peccatuʒ originale transeat in posteros p rōnem culpe ⁊ nō reatus tantū.

Hic p̄mo ꝓbabit̄ per sacrā theologiam q̄ transit in posteros. ¶ zº q̄ transit in oēs posteros nisi in solā personā christi. ¶ 3º q̄ esset possibile q̄ nō trāsiret in personam beate virginis.

Primus articulus. Qd̄ pctm̄ originale in posteros pertransiit. Ubi Aug. cōtra Pellagiū. 5. responsione ꝓbando q̄ peccatū originale transit in posteros innuit tale argᵐ. Quādo q̄s mutuat ad vsurā vltra p̄ncipale opʒ ipsuʒ soluere vsurā. Sed p̄mi parētes vt dicit mutuarunt peccatū a diabolo ad vsurā. vt pʒ infra. Ergo vltra illd̄ pctm̄ qd̄ fuit p̄ncipale debitū quo obligabant̄ diabolo oportuit illos soluere vsurā. Sed hoc nō poterāt ipsi facere q: iterū pctm̄ cōsimile facere nō poterāt. Ergo opʒ q̄ posteritas eorū solueret talē vsurā. s. pctm̄ originale vt concludit Aug. ¶ Assumptū ꝓbat. s. q̄ peccatū originale mutuat̄ ad vsurā per illud psal. 17. vbi loquit̄ de redemptione generis humani: que vt certū est p̄ncipalr fuit ꝓpter pctm̄ originale. Ubi dicit̄. Animas pauperū saluas faciet ex vsuris ⁊ iniquitate redimet aias eorū. Qd̄ aūt vsura ibidē stricte accipitur pro peccato originali apparet euidēter. Quia in p̄ncipio illiꝰ psalmi deꝰ iudiciū tuū regi da. Ubi p̄ncipalr inuocat christum vt veniat ⁊ faciat iudiciū ⁊ iustitiā ⁊ saluos faciat filios pauperū ⁊ humiliet calumniatorē. Et subdit q̄ descendet sicut pluuia in vellus idest sine corruptione matris: ⁊ sic qd̄ glosant oēs fideliter sic vt dicit infra. saluas faciet aias pauperū ⁊ ex vsuris ⁊ iniquitatibꝰ redimet aias eoruʒ. Ex hoc duplicter arguo ꝓpositū. Primo q: deus debuit exercere iustitiaʒ suā in iudicio cōtra diabolū: ⁊ hoc q: fraudulenter deceperat hoiem p pctm̄ originale. Sed inuocat̄ deꝰ vt faciat iudiciū ⁊ iustitiā de calumniatore. Igit̄ hic loquit̄ p̄ncipalr p̄mo de inuocatione dei in remediū ꝫ originale. Lʒ q̄ non est supponēdū q̄ ipse psalmista loquatur sophistice cū dī q̄ ipse redimeret pauperes ex vsuris ⁊c̄. seq̄t q̄ intelligit pctm̄ originale. Scd̄o q: dicit q̄ redimeret aias pauperū ex vsuris: q:

descendit

Ad scd̄m — *Ad tertiū* — *Ad q̄rtū*

descẽdit sic̃ pluuia in vellus.i.sine corruptiõe matris. Sed ex hoc ꝙ fuit genitus sine corruptiõe matris ꝓpẽe sibi attribuitur ex iustitia ꝙ nõ cõtraxit originale: ꝛ per ꝯñs missus fuit ad redimẽdũ fratres suos de originali. Igit̃ dicere ꝙ redimeret pauperes ex vsuris q᷑ descẽdit sicut pluuia in vellus est dicere ꝙ redimeret eos ab origiali. ℂ Itẽ. Principale.s.ꝙ originale transit in posteros. Aug. ꝯtra pellagianũ rñsione 5ª ꝓbat multis auctoritatib᷒: vna est. Ecce in iniquitatibus ꝯceptus sum ꝛ in peccatis ꝛc̃. Hic loquitur Dauid de peccato suo nõ matris sue in quo erat cõceptus. Sʒ illõ nõ poterat esse actuale q᷑ vsum liberi arbitrij nõ habebat. igit̃ de originali. Q᷑ de suo loquebat̃ peccato patet ꝑ Aug. ibidẽ. dicit eniʒ. Q᷑ hoc dixit qñ Natã dixit sibi ꝙ dñs flagellaret eũ ꝓ peccato suo cũ Bersabe ꝛ tunc flendo ꝛ confitendo dixit ꝙ flagellãdus erat nõ solũ ꝓpter hoc peccatũ ꝑpetratũ: sʒ q᷑ iã ab vtero matris sue peccator erat. ℂ Itẽ. Infra ponit auctoritatem apostoli. stimulus peccati mors: sed mors trãsit in posteros. igit̃ ꝛ peccatũ originale. ℂ Itẽ. Infra ponit idẽ. Ecce graue iugũ sup filios Adã a die exit᷒ de ventre matris eoꝝ: sed illud graue iugũ est peccatũ qua rõne ꝛ in euangelio iugũ leue est grã. vbi dñ iugũ meũ leue. Sed nõ actuale q᷑ in die exit᷒ ab vtero nõ peccat actualr̃. ꝗ originale. ℂ Itẽ. Infra illud Job ſm translationẽ vnaʒ. Hõ natus de muliere. ꝛ infra. ꝗs põt eẽ mũdus a sorde nec vnus qdẽ ẽt si vnius diei fuerit vita eius sup terrã. Sʒ hoc nõ itelligit de actuali. ꝗ de originali. ℂ Itẽ. Infra ponit trãslationẽ de greco. ꝗs põt facere mundũ de imundo ꝯceptuʒ semine. nõne tu ꝗ solus es. Igit̃ hic loqtur de imunditia in cõceptu de vtero ẽt de qua deus mundat. Sʒ illa est mũditia peccati. igit̃ in vtero ꝯtrahitur peccatũ. ℂ Itẽ. Infra ponit illud apostoli. Nã sumus filij ire. Sʒ nãʒ habem᷒ in cõceptu in vtero. igit̃ tunc sumus filij ire. ℂ Itẽ. Infra. infans ꝗ octauo die circũcisus nõ fuerit peribit a lege: sʒ nõ ꝑ pctũ actuale. q᷑ vsuʒ libi arb. nõ habuit. Cõfirmat̃. Aug. ẽt rõcinãdo sic. Q᷑ si in puulis nõ fuissʒ peccatũ. Igit̃ si ipsi nõ fuissent circũcisi octauo die aie eoꝝ nõ pirẽt: sʒ aie parẽtũ ꝑꝑ eoꝝ negligentiã. Probat. Deus nõ põt esse iniustus: sʒ esset iniustus pdendo eos si per nãm peccatũ nõ haberẽt cũ nec ꝑ vsum liberi arbitrij ꝑ tunc peccare poterant. igit̃ ꝑ nãm sunt peccatores. ℂ Infra ponit. nisi ꝗs renat᷒ fuerit ex aq̃ ꝛ spiritu sãcto ꝛc̃. Sʒ oia loca que simplr̃ excludũt a regno dei sunt infernus. igit̃ ibũt in infernũ. Sʒ nõ nisi ꝑꝑ peccatũ. igit̃ oẽs taʒ paruuli q̃ȝ magni anq̃ȝ renascant̃ hñt peccatũ. Q᷑ aũt oia loca sunt infernus: pʒ. q᷑ nõ sunt loca nisi que corrñdent dextre ꝛ sinistre. risui ꝛ fletui. morti ꝛ vite. Sed his corrñdẽt duo loca vita eterna ꝛ suppliciũ eternũ. igi ꝛc̃. ℂ Itẽ. Si paruuli nõ baptiçati possent saluari reciperent̃ in aliqua illarũ mansionũ de ꝗbus dicitur. in domo patris mansiones multe sunt. Sed si ibi recipiant̃ pater eẽt extra regnũ celorũ: ꝓbat. Q᷑ nõ renati nõ itrabunt in regnũ celorũ. Si ergo sunt cũ patre in suis mansionib᷒. igit̃ mansiões patris vbi ꝑmanet sunt extra regnũ celoruʒ. ℂ De ista mã ibidẽ rñsione 2ª ex intẽtione cuius mediũ est istud. In peccato Ade deinde fuit maledictuʒ: ꝓbat: maledicta terra in opere tuo: sed ex maledicto semie maledictus fructus. ꝓbatur ꝑ apostolũ qualis terrenus tales ꝛ terreni. Sʒ vt ꝓbat rñsione 3ª ista maledictio nõ incepit a semine: sʒ ab aia. igit̃ simili rõne nõ dʒ sistere ad corpus genitũ. sʒ transire. Ꝭ est ꝓpositũ. ℂ Dubitat̃ quare mũdat᷒ ꝑ baptismũ nõ generat mundũ: sʒ mũdatus a lepra gñat mundũ. ℂ Rñdeo ꝙ originale seqtur nãʒ ꝛ personã ꝛ per baptismũ solũ mũdatur ꝓpria ꝑsona ꝛ nõ nã. ideo gñat̃ mũdus. Vbi grã. magister in 2° sen. dis. 31. (ꝛ est auctoritas Aug.) cũ seminat̃ granũ frumẽti mundatũ. recrescit cũ palea q᷑ lʒ fuerit mundatũ ſm idiuiduũ a palea sua: tñ nã sua nõ fuerat oino mũdata a palea. Lepra aũt nõ seqtur naturã. sed personã solũ. q̃re nõ est simile. Q᷑ aũt originale est peccatũ nãe dicit Aug. cõtra Pellagianũ rñsione 2ª ꝛ rñsione 3ª in fine. ℂ Aliam rõnẽ assignat Aug. Q᷑ nõ descẽdit ſm spũalẽ generationẽ. sed lʒ in gñatione spũali omnia munda nascunt̃: nõ tamen in carnali: sed ex oliue semine mundato nõ mundũ semen oliue. sed oleaster cũ cortice ꝛ alijs imunditijs oritur.

Dubium

Rñso.

Bapᵐ e q̃re ñ purgat reatuʒ peccati.

Secundus articulus.

An peccatũ originale in oẽs ꝑtransijt chão excepto. Vbi dicit Aureo. lib. 2. ꝙ beata virgo originalẽ culpã non traxit de facto. tñ habuit necessitate cõtrahendi. Unde distinguit ꝙ peccatũ originale accipit̃. Uel ꝓut ꝯsistit in cõmistiõe seminũ seu in cõcubitu libidinoso. Alio mõ pro qualitate morbida cõsequente vnionẽ aie. De ꝑmo mõ vt dicit. nõ est dubiuʒ ꝗn cõtraxit: sed 2° mõ nõ ꝯtraxit de facto: sed solum habuit necessitatẽ cõtrahendi. ℂ Habẽt pro se auctoritatẽ Ansel. de cõceptu virginali. Decebat vt virgo beata tãta puritate niteret q̃ sub deo maior neq᷑ itelligi. Sʒ si cõtraxisset maior posset intelligi. igit̃ ꝛc̃. allegãt auctoritatẽ quã magister ponit. 3. sentẽ. dis. 3. infra ponet̃. ℂ Itẽ. Aug. probat ꝙ corpus suũ nõ fuit incineratũ q᷑ nõ decuit cum erat mater gratie. Sʒ minus decuit ꝙ pollueret̃ originali cũ sit culpa q̃ȝ incineratio cũ sit pena tñ. igit̃. ℂ Itẽ. Scdm oẽs sanctos nũq̃ȝ peccauit venialr̃: sed si qð min᷒ est nõ decuit nec qð magis est. ℂ Itẽ. Sibi collata fuit plenitudo gratie: sed maior grã fuit ꝙ nũq̃ȝ ceciderit in lutũ q̃ȝ ꝙ ceciderit ꝛ subito lauaretur. igit̃. ℂ Ista opinio nimis est adulatoria. ℂ Ubi ꝯsiderandũ ꝙ due sunt spẽs heresiuʒ. Una blasphematoria: sicut illa iudeorũ dicẽtiũ chrĩstũ ꝓpagatũ fuisse a Joseph fabro. Alia adulatoria ꝛ nimis deuota sicut illa Euticetis dicẽtis ꝙ christus nõ assumpsit nãm nostrã nãm miserã: sʒ quãdã quã vocat phantasticã. Et de ista spẽ erroris videt̃ ista opinio fore in ꝓposito. Qð ꝓbatur excludẽdo rñsioneʒ alioꝝ ꝗ dicunt de beata virgine ꝙ nũq̃ȝ ꝯtraxit formalr̃ ꝛ actualiter: sed magis q̃si dispositiue ꝛ virtualr̃.s. inquãtũ habuit necessitatẽ ꝯtrahẽdi. ℂ Contra hoc arguo triplr̃. Primo ꝙ auctoritates Aug. ꝯ Pellagianũ: vt pʒ supra arti. 1. ꝓbãt ꝙ oẽs ꝯtrexerunt nisi solus filius regis.s. christus: ꝛ certuʒ est ꝙ in toto illo ꝓcessu arguit de ꝯtrahere de facto ꝛ de ꝯtrahere qð seqtur vnionẽ aie. q᷑ loquit̃ de ꝯhere ꝑsone: ꝑsona autẽ includit aiam. ergo. ℂ Itẽ. Aug. ibi arguens ꝯ pellagianos ꝗ negauerũt peccatũ originale simplr̃ nec alicui inesse formalr̃. ꝯ eos ꝓbat ꝙ originale trãsit in posteros ꝑ auctoritates denotãtes generationẽ ꝑsone ꝑ ꝓpagationẽ. Ecce enim in iniqtatib᷒ ꝛc̃. Hõ nat᷒ de muliere ꝛc̃. Sed certũ est ꝙ sola ꝑsona christi fuit genita sine ꝓpagatione. igit̃ solus christus fuit ille ꝗ nõ ꝯxit formalr̃. ℂ Itẽ. Error pellagioꝝ fuit (vt pʒ rñsione 3ª) ꝙ paruuli baptiçant̃ q᷑ ꝯtrexerunt culpaʒ originalẽ. sed cũ venerit ad vsuʒ liberi arbitrij peccare poterunt: ꝛ arguit ꝯtra. Q᷑ tunc christus nõ venit ad saluandũ oẽs. sʒ solũ adultos: tũc arguo. Aug. vult ꝙ si solũ l ꝑsonis ꝑuulorũ eẽt q̃dã necessitas aut ꝓnitas ad peccãdũ ꝛ nõ formalr̃ originale q᷑ tũc nõ fuit christus saluator oium. Sʒ Ꝭ volũt isti dicere de beata virgine. igit̃ christus nõ fuit eius saluator quod est. ꝙ tunc non fuit christus saluator: quod est error. ℂ Confirmatur. Quia talis modus ponendi non est concedendus in beata virgine per quam sibi vel maiori ꝓbabilitate possent isti pellagiani defendere errorẽ suuʒ ꝯ Aug. ꝙ paruuli nõ ꝯtrexerunt. Sʒ dicũt pellagiani ꝙ sicut in ea fuit necessitas ꝯhendi. sʒ ꝑꝑ grãm ꝑuenientẽ nõ ꝯxit ita in ꝑuulis: ꝛ seqtur. Sʒ ꝑꝑ iustitiã ꝑuenientẽ ꝛ ꝑpetuaʒ non ꝯtrexerunt vsq̃ȝ venirẽt ad vsuʒ liberi arbitrij q᷑ tunc poterãt ꝑmo esse iusti vel iniusti. ℂ Itẽ. Ad ꝑncipale est auctoritas Aug. de fi. ad pe. ꝛ magister allegat lib. 3. dis. 36. Firmissime tene ꝛ nullatenus dubites oẽm hoiem qui ꝑ cõcubitũ viri ꝛ

op. Aure.

Reprobatur.

Blasphemie l heresis duplex est genus.

Argmᵐ pᵐ ꝯ Aureo.

Argmᵐ 2ᵐ

Argmᵐ 3ᵐ

Argmᵐ 4ᵐ

mulieris cõcipiſ cũ originali peccato naſci ĩpietati ſubditũ. ⁊ hoc nã ire naſci filiũ. Ibidē: nota loqtur de naſci perſona nõ tñ de cõceptione ſeminuꝫ ⁊ in alijs capitulis multa de hoc ibidē. oēs enĩ peccauerũt ⁊ oēs egēt gratia: dei ad Ro. 3°. Nota oēm hoiem ĩpietati ſubditũ: loqtur de facto nõ de neceſſitate fidei: ⁊ pꝫ ꝑ auctoritatē quã inducit de facto. oēs

Argᵐ 5ᵐ

peccauerũt. loqtur de facto. ¶ Iteꝫ ibidē. Oĩa qui naſciſ ꝑ carnis cõcupiſcentiã peccatũ ꝯxit. ¶ Itē. Specialr de beata virgine dicit magiſter lib. 3. diſ. 3. ca. 1. Qꝫ ſpũs ſcũs liberauit eã a fomite peccati. ¶ Itē ca. 2. Qꝫ beata vgo ab oĩ peccato imunis extiterat Aug. oñdit ⁊c̃. Nota ex tunc. ⁊ loquiſ a tpe quo ſpũs ſcũs in eã ſupuenit in cõceptione chĩi. igitur

Argᵐ 6ᵐ

añ traxit originale. ¶ Itē. Aug. 4. de trini. ca. 23. probat qꝫ chĩs fuit voluntarie mortuus nõ neceſſitate. ⁊ ideo ſtat qꝫ nõ ꝯxit originale. Sꝫ beata vgo neceſſitate moriebaſ nõ voluntarie ſolũ. igiſ ⁊c̃. ¶ Cancãt igiſ dicit beat⁹ Aug. in fine de fide ad pe. qꝛ hereticus eſt cenſendus q alicui dicto in illis que in illo libro dicunſ ꝯtradicit: ⁊ ibideꝫ dicit oēm hoiem

Rñſio ad auctoꝛ.

ꝓpagatũ ꝯtraxiſſe. ¶ Nec valet rõ Anſel. qꝛ dicit qꝫ decuit qꝫ beata virgo tanta puritate ⁊c̃. qꝛ ſi nõ fuiſſet ꝓpagata ſed a ſpũ ſancto cõcepta ſicut chĩs maioꝛ puritas itelligeretur q̃ꝫ mõ. ğ fuit cõcepta de ſpũ ſancto: qđ eſt erroꝛ. ¶ Uel ſic. Maioꝛ puritate niteret ſi nec originale contraxiſſet nec neceſſitatem contrahendi habuiſſet. igitur neceſſitateꝫ nõ habuit qđ eſt contra omnes auctoritates. ¶ Ad auctoritatē rñdeo. qꝫ nitebat tãta puritate qua maioꝛ ⁊c̃. ſaluã tñ cõditione nec̃io ſequēte ꝓp̃ iã ꝓpagationē genitaꝫ ⁊ hoc fuit

Ad argᵐ

nec̃io ꝯhere actualr vt ꝓbatũ eſt ſupra. ¶ Nec mouet auctoritas quã allegat magiſter lib. 3. diſ. 3. ca. 1. ⁊ hẽ ab Augu. de nã ⁊ grã que dicit qꝫ excepta beata virgine Maria de q̃ nullã volo hẽre qõnem cũ de peccato agiſ. qꝛ ibidē vult magiſter in ꝑncipio capituli qꝫ caro beate vginis añ ſanctificationē quã recepit in ãnũciatione angelica fuit obnoxia peccato. ẽt illa ps mãe quã chĩs aſſumpſit ſꝫ vult qꝫ ex tũc. ſ. ex tpe ſanctificationis oĩno erat imunis ab oĩ peccato nec̃io.

vt ſic chĩs q naſcereſ ex ea a ꝑmo hoie tñ gñatione nõ culpaꝫ duceret. Si igiſ iſta auctoritas põdereſ ex ꝑma pte ei⁹ habebiſ qꝫ a ꝑncipio obnoxia fuit peccato. qđ nõ põt intelligi ſine peccato originali. qꝛ ſine originali nullũ aliđ ineſt. ⁊ ex 2° pte eius non plus hẽ niſi qꝫ a tpe ãnunciationis ipſa oĩno fuit mundata ab oĩ peccato originali ⁊ actuali. Sꝫ h̃ nõ eſt ad rē qꝛ ipſa nõ ꝯxit a ꝑncipio originali. ğ ad ꝓpoſi

ꝯ Aureo.

tũ. ¶ 2° arguo ꝯtra iſtã opionem rõne ſic. Redēptio facta per chĩm fuit pp peccatũ originale: ſi igiſ iſta nũq̃ originale ꝯtraxiſſet nũq̃ idiguiſſet redēptione iſta: ⁊ ita redemptio iſta nõ fuit redēptio toti⁹ nãe hũane. ¶ Itē. Janua nõ fuiſſet clauſa aliqbus nõ ꝯhentibus originale peccatũ. alr eniꝫ fuiſſet effectus ſine cã. Si ergo beata obijſſet añ paſſionē filij. ſ. ſtatiꝫ poſt natiuitatē ſuam tũc ianuã celi intraſſet: quod eſt contra fidem. ¶ Item. Peccatuꝫ ꝯhitur ex ſeminatione cõcupiſcibili: ſed illa ex quo fuit ꝓpagata a parētibus miſta cõcupiſcētia fuit ſeminata. ¶ Itē. Pena debita peccato originali nõ eſt ſine culpa originali. tũc eniꝫ de⁹ eēt iniuſtus. Sꝫ gen. 2. pena inflicta peccato originali fuit multiplicatio erumnarũ: ⁊ iſta in paſſione filij vltra oēs mulieres illas ſuſcepit. igiſ ⁊c̃. ¶ Rñdet qꝫ ꝑfectius redemit eaꝫ

Rñſio Aureo.

ꝑ hoc qꝫ ꝑſeruauit eaꝫ ne caderet q̃ꝫ ſi dimiſiſſet eaꝫ cadere

Reprobatur.

⁊ poſt mũdaſſꝫ eã. ¶ Sꝫ h̃ nihil ē. Qꝛ loqmur de redēptione vere dicta. ſ. que fit ꝑ pctiũ datũ. ſ. ꝑ ſanguinē chriſti. ſꝫ illud ꝑ̊ᶜ Petri. ca. 1. Nõ corruptibilib⁹ auro ⁊ argēto redēpti ⁊c̃. ſed iſta ꝑſeruatio nõ eſt hꝫ. igiſ ⁊c̃. ¶ Scotus. 3. lib.

Rñſio Sco.

diſ. 2. rñdet alr. Qꝫ indiguit redēptione qꝛ ipſa ꝯxiſſet ex cõmuni rõne ꝓpagationis: ⁊ ꝑ idem rñdet ad ingreſſuꝫ ianue qꝫ pp conditionem ſue originis ſibi cõpeteret vt ianua ſibi clauderet. Sꝫ illud valet: qꝛ cõis ꝯditio nulli dꝫ obeſſe qui

ſpecialr eſt priuilegiatus: ſic fuiſſet hic. ¶ Poſſent autē rõ

Rõ cor.

nes iſtorũ reduci ad vnũ verbũ. ſ. qꝫ iſtã neceſſitatē ꝯhendi habuit ex rõne originis. ⁊ ideo redēptione indiguit ideo ianuã añ chĩi aſcenſionē nõ intraſſet. ideo erumna ſuſtinuit. Uerbi grã. aliqs dñs tpalis hñs ſeruũ põt ꝯcedere ſibi qꝫ filius quē generaret foret liber ſtatiꝫ cũ ſtatiꝫ naſcereſ intãtũ qꝫ nũq̃ filius ſuus nat⁹ fuiſſet ſeruus. ⁊ tñ certuꝫ eſt qꝫ

ꝯ illã rõnē

iſte fili⁹ neceſſario idiguiſſet tali liberatione a iugo ſeruitutis pp neceſſitatem cõtrahēdi: ſic in propoſito. ¶ Contra. q̃ñcũq̃ iſta nec̃itas ꝯhēdi fuerit ibi ex nã ꝓpagatiõis ſi aĩa actualr ⁊ formalr nũq̃ ꝯxit. igiſ neceſſitas iſta tñ fuit ex pte carnis. Tunc arguo. Qñcũq̃ ibi fuit neceſſitas ꝯhendi iſta neceſſitas tñ fuit ex pte carnis ⁊ nũq̃ attigit ad aĩaꝫ beate virginis. Sꝫ illud nũq̃ idiguit redēptiõe niſi in quo fuit neceſſitas ꝯhendi ꝑ te. igiſ aĩa beate virginis nũq̃ idiguit redēptione. ¶ Itē. Illud nũq̃ indiguit redēptione qđ nũq̃ actualr fuit perditũ: qđ pꝫ de paruulis q nõ ꝑducuntur niſi qꝛ habēt actualr aĩas ꝓprias nõ ſolũ parentũ infectas origialr. Sꝫ ꝑ te in aĩa beate vginis ſolũ fuit neceſſitas ꝑditionis: ſed nõ actualr. igiſ ⁊c̃. ¶ Itē. Si aĩa beate virginis a corpore ante chriſti paſſionem fuiſſet ſepata ipſa non intraſſet ianuam per te. Si igitur ipſa nunq̃ contraxiſſet hoc eēt crudele. qꝛ fuiſſet ſine culpa. ¶ Itē. Sicut ſi ab eq̃libus eq̃lia demas que relinquunſ erũt eq̃lia. ita ſi ab altero equaliuꝫ illud in quo ſunt equalia demas ⁊ nõ ab altero que relinquunſ nõ erũt equalia in illo in quo ꝑ fuerũt equalia: ſicut pꝫ de duob⁹ bicubitis. Sꝫ aĩa ⁊ caro humana quãtũ ad hoc ſũt equalia qꝫ ambo debēt redimi qꝛ ãbo ꝯhunt originale. ſicut pꝫ in nobis: ⁊ quo ad hoc qꝫ neutrũ dꝫ redimi ſi ab vtroq̃ tollas originale ſicut pꝫ de chriſto. Igitur ſi altero tollas peccatũ origiale. ſ. ab aĩa vt dicis in beata virgine fuiſſe inquantũ dicis nũq̃ peccatũ attigiſſe ad aĩam ⁊ nõ tolliſ peccatũ originale a carne. ſeqtur qꝫ caro beate virginis dꝫ redimi quantũ ad glorificationē vel dotationē corporis in gñali reſurrectione. ſꝫ nõ quãtũ ad beatitudinē patrie. ¶ Rñdeo ad exēᵐ de dño tpali. qꝫ nõ eſt ſile: qꝛ neq̃

Ad exēᵐ in rõne.

ꝯtra prudentiã neq̃ ꝯtra ſapiam tpalem eēt quin dñs liberre poſſet ſeruo naſcituro nondũ nato relaxare iugũ ſeruitutis. qꝛ nulla pena ſenſibilis eſſet h̃ dño. Sed ſapiam diuinã nullo mõ hoc deceret qꝫ ꝑ paſſionē crudeliſſimã ⁊ penã ſenſibiliſſimã aliquã nãm liberaret q̃ nũq̃ fuiſſet ꝑdita actualiter. ſꝫ ſoluꝫ potentialr. Dico ğ qꝫ poſito qꝫ beata vgo redimereſ ꝑ paſſionē chĩi neceſſario cõtraxit originale. Et ꝑ h̃ verbũ bene ſoluunſ argumēta tria Aureo. qꝫ hñ ꝓbãt qꝫ decētia abſolute ꝯſiderata hñ decuiſſet qꝫ nõ ꝯxiſſet originale. ſed qꝛ habuit plenitudinē grẽ nec contraxit veniale. ⁊ ſic nec incinerationē accepit: tñ hypotheſi poſita qꝫ redimēda erat ꝑ chriſti paſſionē opoꝛtuit eã ꝯtrahere. ¶ 3° arguo

ꝯ Aureo. ⁊ Sco.

ꝯtra iſtaꝫ opionem ꝓbabilr deducēdo ad magnũ abuſum ſcripture ſic. Abuſus. imo ꝑiculuꝫ fidei. eſt talē modũ ponere. q ex ſimili poſſet eē occaſio magnarũ hereſiuꝫ: ſꝫ hoc eſt hꝫ. igiſ ⁊c̃. Probaſ. Dicã eniꝫ de ſaluatore noſtro qꝫ nõ ſuſtinuit de facto penã peccati. ſ. famē / ſitiꝫ / fatigationē / ſꝫ ſolaꝫ iſta dicit ſcriptura de eo pp neceſſitateꝫ patiēdi. ſ. qꝛ habuit noſtrã miſerã nãm que nec̃io talia patiſ. ¶ Itē. Dicã de pena añ paſſionē qñ incepit pauere ⁊ tedere ⁊ eē triſtis vſq̃ ad mortē qꝫ nõ patiebaſ de facto. ¶ Itē. Dicã de paſſione ⁊ morte qꝫ de facto nõ patiebaſ paſſionē nec morteꝫ ſꝫ ſcriptura hoc dicit pp neceſſitatē patiēdi. ¶ Itē. Dicã de baptiſmo paruloꝝ cũ pellagianis. qꝫ de facto nõ ꝯtrahebãt: ſed ſcripture hoc ꝓbãtes ad quas adducit Aug. ꝯ eos dicũt eos ꝯxiſſe pp neceſſitatē ꝯhendi: ⁊ infinita abſurda poſſunt adduci. ¶ Itē. 3. li. ſenten. diſ. 1. ca. 11. vbi magiſter ꝓbat qꝫ chĩs nõ ꝯtraxit de facto ꝑ ꝓbat i ꝑn° capituli qꝫ iſta nã quã aſſumpſit de beata virgine ꝑ fuit obnoxia peccato originali: ⁊

lē: ꝑ ꝯñs fuit necessitas ꝯtrahendi: sꝫ nō fuit sanctificata vt sic nō ꝯtraheret. Igit̄ eadē rōne ne auctoritates sctōꝝ essent in nobis cū erroris: circa beatā virginē debebat distinxisse ꝙ in ipsa p̄mo fuit necessitas ꝯtrahēdi. sed ꝙ nō ꝯtrxit de facto qꝛ sanctificata fuit in p̄mo instāti. Sꝫ hoc non innuit. 3. lib. sen. magister nec auctores sup̄ allegate ꝛ illō multū ē. g.

Tertius arti. An posse fuit beatā virginē peccatū originale nō ꝯtxisse. Ubi sciendū est ꝙ de potētia dei absoluta fuisset posse ꝙ beata virgo nūꝗ̄ ꝯtxisset cuius ꝓbatio est. Quia peccatū originale nō est ipsa essentia nāe humane. vt ꝑ se est certū. Nec est actus ꝓprius homini inquātū homo. sicut ꝑuatio nāe: qꝛ tunc infuisset nāe hūane a p̄ncipio. Nec ꝓpriū aut ꝯñs viꝫ generatiuā hoīs inquātū homo. qꝛ tūc a p̄n° infuisset vi gñatiue in Adā qḋ falsum est: generasset eniꝫ si stetisset iustos filios. Sed de° de potētia absoluta posset annihilare totū illud qḋ nō est de per se eēntia hoīs inquantū hō nec ei ꝓpriū. ꝛ sīr totum illud qḋ nō est de eēntia virtutis gñatiue nec ei ꝓpriū. retinēdo naturā hūanā in eē ꝛ gñationē humanā in esse. Sꝫ hoc faciēdo potuit beata virgo habuisse nāam humanā ꝛ ꝑ gñationē nālem sine hoc ꝙ peccatū originale ei infuisset. igitur ꝛc.
¶ Itē. Modus huius possitatis oñditur ꝙ dupl'r pōt intelligi ꝙ iustitia originalis fuisset in Adaꝫ. Uno mō naturalr ita ꝙ fuisset vis nālis itrinseca semini. Alio modo ꝙ fuisset donū gratie. sicut posuīt doctores. Si p̄ mō fuisset. hī ꝓpositū: qꝛ tunc si Adā stetisset naturalr. naturalr filios iustos generasset. qꝛ in semine gñantiū fuisset q̄dā radicalis iustitia que vocat̄ originalis que fuisset nō accītalis. sꝫ itrinseca nature seminis. Si igit̄ deus in gñatione beate virginis creasset istā radicalē iustitiā in semine ꝓpagato a suis parētib° certū est ꝙ annihilasset ꝑuationē siue carētiā iustitie originalis que fuit in semine q̄ dī peccatū originale. Igit̄ ꝑ istum modū potuit deus annihilasse peccatū originale. ita ꝙ beata v̄go illud nūꝗ̄ ꝯtxisset. Si 2° mō adhuc hī ꝓpositū. eadē rōne ꝙ statiꝫ in vniōe aīe ad corpus potuit creasse cū illud sit donū gr̄e. igit̄ qḋ p̄. ¶ Confirmat̄ vtrūqꝫ ꝑ illi° rōnis. Qꝛ iustitia ista originalis p̄cessit in Adā iniustitiā originalē: ꝛ ꝑ ꝯñs nō est repugnātia q̄re deo agēte nō semꝑ p̄cedē posset. Igit̄ qñ de° creat aīaꝫ ꝓlis i corpe poterit añ iniustitiā originalē creare in ea iustitiā originalē: ꝛ qua rōne poterit creare istā iustitiā añ iniustitiā in ꝑpetuū poterit illam sine oī iniustitia conseruare. ꝛ ita de po° absoluta poterit ꝙ nūꝗ̄ ꝯhat̄ iniustitia origīalis. ¶ Est ḡ intelligē° ꝙ qnqꝫ casus sunt in qb° posset fieri hō sꝫ nō ꝯheret peccatū origīale. ¶ Prim° est iste quē iā ꝓbaui. puta ꝙ aliqs ꝑ ꝓpagationē gñaret̄: sꝫ tñ iustitia origīalis in vniōe aīe sibi ꝯcrearet̄.

[Margin: Hō quis pl'r modis originali pctō possꝫ ꝓpagari.]

¶ Scḋo si aliqs hō miraculose eēt fact° sine ꝓpagatiōe ꝛ ex nihilo. ¶ 3° si formaret̄ miraculose ex carne hūana. sic fuit de chrīo cuius rōnē ponit Tho. p̄ma scḋe. q. 81. ar. 4. qꝛ nullus ꝯhit originale nisi qꝛ gñatur ab illa vi gñatiua q̄ corrupta fuit ab Adā. ¶ 4° si Eua peccāte Adā nō peccasset. oēs fuissemus sine originali vt dicit ibidē arti. 5. Rō est eadē qua supra qꝛ nō descēdit illō peccatū nisi ex vi actiua in gñatiōe q̄ nō est in muliere. ¶ 5° si nec Adā nec Eua peccassent. sꝫ aliqs de filijs eoꝝ nō ꝯtxissemus originale peccatuꝫ vt dicit alius doctor. Et rō pōt abstrahi ex p̄missis. Qꝛ ad quēcūqꝫ g descēdisset de Adā nō habuissem° ꝯparatiōnē nisi sicut ad ꝑsonā singularē nō sicut ad p̄n^m totius gñatiōis in quo fuissemus omnes vnus homo.

¶ Distinctio. XXXI. ¶ Questio. I.

¶ Nunc superest inuestigare qualiter illud peccatum a patribus traducatur in filios: scilicet an ̄ſm solam animam / an ̄ſm carnem / siue ̄ſm vtrumqꝫ ꝛc.

Circa dis. 31. ꝛ 32. querit̄ vtrū peccatū originale possit ꝓbari fore culpa.
Hic quinqꝫ. ¶ P̄rio ingraꝫ an sit culpa. ¶ 2° dato ꝙ sit qualr trāsit ꝑ modū culpe ad posteros. ¶ 3° oñdaꝫ ꝙ modi g ad hoc oñdendū ponunt̄ sunt insufficiētes. ¶ 4° ponā modū g appet magis sufficiēs. ¶ 5° ex illo ad pōnē q̄ ponit ꝙ est reat° tñ.

Primus arti. An pctm̄ originale sit culpa. Ubi Durā. lib. 3. dis. 30. ar. 2. declinat ad illā ptēꝫ ꝙ pctm̄ originale est reat° tñ. P̄rio ꝑꝑ rōnē istā. Illud qḋ trahit̄ in nobis ꝑ originē est solū nobis culpa qꝛ fuit Ade culpa ̄ſm illud ad Rom. 5. In Adā oēs peccauerūt. Sꝫ nihil fuit Ade culpa. nisi peccatū actuale. qḋ actib° suis cōmisit. nihil est in nobis culpa nisi illud idē qḋ fuit in Adā. Peccatum actuale Ade qḋ ꝯsistebat in actib° g formalr ꝛ subtive fuerūt in Adā nō est in nobis formalr. nō. n. trāsit in nos formalr. sꝫ pōt solū deriuari ad nos obligatio quedā aut reatus tñ.

[Margin: Durādus Arg^m p̄^m]

¶ 2° ꝑꝑ auctoritatē Aug. lib. 1. de libero arbitrio. Qꝛ culpa est malū qḋ facim°: pena est malū qḋ patimur. Sꝫ carētia iustitie originalis que vocat̄ pctm̄ originale aut ꝓuitas in malū ꝛ bō. sūt mala que patimur taꝫ nos q̄ꝫ et Adā nō que facim°. Nā ista carētia nō est effect° ꝑ nos vel ꝑ Adā. Sed est quedā pena ꝯñs actuale pctī qḋ cōmisit Adā. qḋ est ꝓpositū ꝙ est reat° tñ.

[Margin: Arg^m 2^m]

¶ 3° ad Ro. 5. Apostolus ex itētione loqtur de illa mā ꝛ ibi ꝯparat demeritū ade merito chrīi dicēs. Sic̄ ꝑ vnū hoiem mors itrauit ꝛc. Sed ꝯstat ꝙ ꝑ obedientiā chrīi nō infuit nobis aliqḋ meritū formalr ꝛ subtive. sꝫ qḋdā donū gr̄e. igit̄ ꝑ peccatū Ade nō infuit nobis culpa aliqua. sꝫ reat°. aut obligatio ad penā damni.

[Margin: Arg^m 3^m]

¶ 4° ꝑ cōe dictū doctoꝝ dicētiū. ꝙ peccatū originale est carētia iustitie originalis debite cū dignitate hñdi ea. Sed carere iustitia debita ꝛ eē indignū ad eā insunt sine oī peccato suo. imo ꝑ culpā solā p̄cedentēꝫ in alio. sicut pꝫ de filio exheredato ꝑꝑ p̄ris ꝑditionē. igit̄ ꝛc.

[Margin: Arg^m 4^m]

¶ Sūt dubia. P̄rio qꝛ scriptura dicit ꝙ nascimur filij ire ꝛ in peccatis ꝛc. Scḋo qꝛ sicut vi se hīe iustus ad iustos sic peccator ad peccatores. Sꝫ si Adaꝫ stetisset in iustitia originalē iustitiā transfundisset in filios. igit̄ sic de iustitia ꝛ culpa.

[Margin: Dubia mouet.]

¶ Ad p̄^m videt. ꝙ sicut dī iratus nō ̄ſm affectū. sꝫ qꝛ parat penā debitā ꝛ affligit sic dicimus filij ire ꝛ peccatores. nō ̄ſm affectū ꝛ formalr. sꝫ qꝛ rei sum° pene ꝛc.

[Margin: Ad p̄mū]

¶ Ad 2^m dicūt 2ᵉ. P̄rio ꝙ sic̄ si nō peccasset transfudisset iustitiā originalē ita post pctm̄ transfudit nāam cuꝫ carētia illi° iustitie ꝛ ex illa carētia seqtur indignitas nobis ꝛ reat° tñ. alr si nō peccasset trāsfudisset iustitiā originalē. sꝫ nō gratuitā. sꝫ solus de° eā infudisset: silr peccādo transfudit carētiā iustitie originalis. sꝫ nō culpā q̄ directe opponit̄ gr̄e.

[Margin: Ad scḋm]

¶ Sꝫ miror de isto hoīe quō ad hāc viā audeat accedē. Magr̄. n. sen. li. 2. dist. 30. mouet istā q̄ōnē ꝛ ca. 3. recitat opiōnē hereticoꝝ g Pellagiani vocant̄. Sciendū est inqt. hereticos ꝛc. g dixerūt ꝙ in nascētib° nullū est pctm̄ oīno: ꝛ infra ca. 6. Quidā. n. putāt ꝛc. recitat opiōnē alioꝝ g putāt origīale pctm̄ eē reatū pene ꝛ nec eē culpā nec penā vt dic̄. ꝛ ca. 7. sic ait. Sꝫ ꝙ origīale pctm̄ sit culpa plurib° sanctoꝝ testimonijs edocet̄. Māifestū igit̄ est h̄ ꝙ stricte loquēdo de pctō ꝛ culpa vt distinguit̄ ꝯ reatū vult magr̄ ꝙ peccatū originale sit culpa. Pꝫ igit̄ ꝙ isti male dicūt. Unde auctoritates q̄s magr̄ ponit qꝛ expsse sunt. ¶ Item. Aug. rñsione 5° ꝯ Pellagianos recitat opiōnē sic dicēs. Dixerūt Pellagiani ꝙ pctm̄ originale nō hꝫ rōnē culpe nec in paruulis nec in adultis: qḋ. n. dat̄ paruulis vt tingant̄ in remissionē peccatoꝝ solū est ꝑꝑ formā symboli tenēdā. vbi gñalr dī remissionē peccatoꝝ. vt sic tradita ꝯsuetudo teneat̄. Qꝛ autē dat̄ adultis in remissionēꝫ peccatoꝝ h̄ est qꝛ vsu liberi arbitrij pctā ꝯhere poterūt. Cōtra h̄ arguit Aug. De° nō est in pte

[Margin: Reprobatur. Durādus]

verax ꝛ in pte mēdax. Sȝ symbolū inspiratū Aptis legitur de oīb⁹ saluādis tā puulis ꝙ adultꝭ ꝙ baptism⁹ est in remissionē pctōꝝ. igr̄ iste articulus nō est verax de adultis ꝛ nō de paruulis. sȝ in toto verus. s. ꝙ est in remissionē pctē p in oīb⁹. ¶ Itē ibi. Ita exsufflaf in puulis sicut in adultis in receptiōe baptismi. Sȝ ista exsufflatio est vt pnceps huī⁹ mūdi eijciat foras. Sȝ vbi fuit diabolus eijciēdus ibi fuit nō solū reat⁹. sȝ culpa. igr̄. ¶ Itē. Arguit sic. De⁹ nulli est iniuriosus: sȝ si nō est silis rō in adulto ꝛ in puulo vt p exsufflationē pctīn ꝛ diabolus eijciātur tūc fiet imagini dei iniuria in illa exsufflatiōe. qꝛ p̄p̄o⁹ in aīs puuli q est imago dei nō est diabolus. ¶ Itē. Ibidē in euāgelio ait. Ipse saluū faciet populū suū a peccatis eoꝝ. ꝙ nō est saluator nisi re⁹ pctōꝝ. Si igr̄ puuli nō hnt pctīn igr̄ nō saluanf p xp̄m: quē errorē voluerūt ipsimet Pellagiani vitar̄ qꝛ ꝛ ipi baptiçabāt puulos suos. ¶ Itē. In euāgelio. Nō est opus valentib⁹ medic⁹. sȝ male hntib⁹: sȝ puulis adhibef medicina baptismi. ꝙ sunt egroti egritudine peccati. ¶ Ad hoc idē psal. Et in peccatis cōcepit ꝛc. Glosa sup illud dicit ꝛ est Aug. Qd ibi nō solū est pena. sȝ meritū pene. istud est pctīn. Et sup illud Job. Quis pōt facere mūdū de imundo xceptū semine ꝛc. **Dubium** Immūdicia est pctīn ꝛ nō reat⁹ tn̄. ¶ Dubitaf ꝫ Aug. Arguit eniȝ originale crimē eē pctīn. qꝛ eijcif exsufflādo: sȝ illud q eijcif pctīn ptinet ad eēntiaȝ sacri. igr̄ exsufflatio est de eēntia sacri. **Rñsio.** ¶ Rñdeo ꝙ nō vult ibi illō pbare nisi ꝙ in puulis est pctīn: ꝙ ꝙ hoc pbat p exsufflationē nō ē pbatio p cām. sȝ pbat p signū: ꝛ ita exsufflatio nō ptinet ad eēntiā. Uerbi grā. chris insufflādo dedit spūm sanctū. sȝ cā istius datiōis nō fuit insufflatio. sȝ ipse de⁹: insufflatio tn̄ bene signat qd aliqd donū dei de facto fuit imissuȝ spūs inspiratiōe ꝛ pctīn expulsuȝ sicut insufflatiōe aliqd imittif illi cui fit insufflatio ꝛ aliqd expellif. sic in pposito ꝙ insufflaf in puulos. nō est qꝛ insufflatio est de eēntia sacri sȝ qꝛ significat qd grā mittif ꝛ culpa expellif. ¶ Itē. Oēs doctores tā antiq. s. Alexā. tarētasius / Anbaldus hoc tenēt in scriptis suis. ꝙ nō tn̄. quos infra ponā in secundo articulo.

Opio pᵃ **Secundus** arti. An pctīn originale trāsit p modū culpe. Ubi qdā attēdentes ꝙ opȝ ꝙ aīa fit necio subm culp: posuerūt ꝙ sicut p ppagationē traducif corpus ita ꝛ aīa: ꝛ ita dicebant ꝙ aīa in ple esset infecta. ꝛ ab ifecta aīa deriuabaf. ꝛ hoc erat ꝫbē originale. ¶ Sȝ qꝛ illud est hereticū ꝛ reprobatuȝ a magro sen. di. 30. in pn⁹ ꝛ Tho pᵃ 2ᵉ. q. 81. ar. 1. s pede saluātes ꝙ aīa est subȝ originalis culpe dicebāt ꝙ manifestū est ꝙ ex corruptōe in semie est corruptio in prole sicut cū leprosus gñat leprosuȝ. Tūc arguebāt vltra. Cū corpus ꝫ pportionē aīe videm⁹ ꝙ defectus corpis redūdat in aīam lȝ aīa fit subm istoꝝ defectuū nō corpus. v. grā. pp indispōnē corpis aliq sunt naturalr fatui ꝛ ēt gñant fatuos. Ergo a sili in pposito. Lȝ aīa nō semē fit subm culpe originalis: pp tn̄ corruptionē. in semie pōt deriuari talis culpa in aīaȝ plis. ¶ Cōtra ista est. qꝛ lȝ aliq defectus trāseūt de parēte in plē. Uel fm corpus vt cū leprosus gñat leprosuȝ. Uel fm aīam vt cū stult⁹ gñat stultuȝ: tn̄ talis defect⁹ nō hȝ rōnē culpe obligātis ad culpā qꝛ. 3. ethi. dī. Nullus iproperabit ceco nato. sȝ magis miserebif. Et ratio est qꝛ culpa nūꝙ est nisi in actu volūtario saltē suo vel alteri⁹. igr̄ cū dubitatio est hic qualr originale trāsfundif p modū culpe. seqtur ꝙ nō soluif questitū. **Ꝫᵐᵘᵐ op.** ¶ Unī dicūt isti ꝙ iste defect⁹ in ple est culpabilis: sȝ hoc est inquātū depēdet a volūtate pᵐ parētis nō inquātū trāsfundif p gñationē nālē. Et dicūt ꝙ nō est culpabilis ex aliquo defectu in volūtate ipsius plis sȝ ex defectu in volūtate pmi parētis. Ubi dicūt. eē nōndū ꝙ oēs q descēderūt de Adā pnt 2ᵉ ꝯsiderari. **Rñsio.** Uno mō vt oēs sunt singulares psone p se. Alio mō vt fuerunt oēs vnus hō in Adaȝ. ꝙ multa mēbra in vno corpe.

Primo modo iste defect⁹ originalis quē omnes ꝫhnt non est culpabilis nec voluntarius. Secūdo modo est culpabilis ꝛ voluntarius cuilibet inquantuȝ fuit cōmissus ex mala volūtate Ade. Ponūt exēplū. Act⁹ mēbroꝝ nroꝝ nō sūt volūtarij volūtate ppria: ꝛ p ꝯñs nec culpabiles: sȝ culpabiles ꝛ volūtarij sunt in volūtate nrā que mouet oīa illo sicut gñale pn⁹ motus. sic in pposito. ¶ Idē dicit vnus ali⁹ doctor Egidius in quodā tractatu suo ca. 3. nisi ꝙ addit vnum exēplū de milite q fecit talr ꝙ oēs de suo gñe in ppetuū priuanf hereditate eis debita. Hoc tn̄ nō est qꝛ sūt singulares psone. sed inquātū fuerūt vnus hō in eo. Et ita puatio hereditatis est in eis culpabilis ꝛ nō fm ꝙ singulares psone. qꝛ nec sic volūtarie: sȝ fm oēs sunt vnus hō in illo pmo parēte q ex actu malo ꝛ volūtario ꝛc. Et hoc appet rōnabile. qꝛ fȝ ꝙ oēs fuerūt vnus hō in illo pmo parēte suo. ꝛ vt sic volūtas ei⁹ fuit volūtas oīum: ꝛ p ꝯñs act⁹ laudabilis ꝛ culpabilis volūtas ei⁹ fuit vt sic act⁹ laudabilis ꝛ culpabilis act⁹ volūtatis in oībus. **Egidius** ¶ Illud exē⁹ Egidij est magis ꝯueniēs ꝙ pᵐ. Qꝛ lȝ mēbra nō cōmittūt pctīn volūtariū nisi inquātū a volūtate mouenf. tn̄ opȝ ꝙ p tūc qn̄ cōmittūt pctīn ꝙ volūtas habeat cāūsalitatē sup act⁹ illi⁹ mēbri: sȝ hoc non pōt dici de Adā re⁹ oīuȝ genitoꝝ p ppagationē nisi poneremus ꝙ ipse maneret influēs in gñationē oīuȝ sicut Plato posuit de ideis. igr̄ illud exē⁹ pᵐ nō est ꝯueniēs. Sȝ 2ᵐ exē⁹ apparet ꝯueniēs qꝛ ponit ꝙ in gñatiōe nrā ꝫhif culpa p respectū ad aliquē actū culpabilē q trāsit l pteritū: qn̄. s. aliqs de gñe nro culpabilis. culpabilē fore facit nō p respectū ad aliquē actū in aliquo alio a nobis q aliter maneat hns cāūsalitatē re⁹ actuū nostroꝝ. Et pm⁹ modus est corrñdēs cōmissioni peccati originalis ga ōrelinqtur pp pctīn Ade q pterijt: ꝛ iō exēplū istud appet ꝯueniēs. **op. Auc.** ¶ Huic mō ponēdi ex itētiōne ꝯcordat Aug. p quo ad hoc ꝙ p culpā ad depravationeȝ volūtatis Ade fuit in nobis culpabilis ꝛ depravata volūtas. Unī Aug. ꝫ Pellagiū. 3⁹ rñsione ꝫ eos q dixerūt hoīem p liberū arbitriū posse recte agere. Querit. n. Aug. ab eis. q̄re gvenit chris saluādo ꝛ hn̄faciēdo oppssos a diabolo. Rñdet Aug. pctō pmi hoīs humanū genus factū est mortale. ꝛ in ceteris sic Adaȝ liberꝝ arbi. depravatū ꝛ obnoxiū subiacebat peccatis. ꝛ iō p oībus saluādis venit. Scdo ꝙ h fuit inquātū Adā fuit nō singularis psona: sed pn⁹ totius hoīs. Unī seqtur ibidē. Ergo cū de libero arbitrio agif nō de pte hoīs agif. sȝ de toto qꝛ cū peccauit hō pmus nō in pte aliq. sȝ tota q ꝯdita est nā deliqt. Et h declarat exēplo. Qꝛ magis vi ꝙ ptes pnt vitiari ad vitiationē tot⁹ ꝙ ad vitiationē ptis vitief totū. Sȝ videm⁹ ꝙ in hoīe vitiato libero arbitrio vitiaf totus hō. Igr̄ vitiata nā Ade tota nā hūana: ꝛ p ꝯñs toto libero arbitrio hūano ēt ꝛ in eo ꝛ in qlibet singulari hoīe suū liberū arbitriū. ¶ 3⁹ auctē: cū p Prophetā di. Dabo in vobis cor nouū ꝛ spūm nouū qd aliud sigt nisi volūtates hoīum lapsas puaricatione veteris hoīs p xp̄m noui hoīez repari ꝛ pparari ad dei voluntatē sicut scriptū est: pparatur volūtas a dño. ¶ Ad h exponit infra illud de hoīe q descendebat ab Hierl'm in Jerico ꝛ incidit in latrones qui spoliauerūt euȝ ꝛ vulnerauerūt de libero arbitrio. ꝛ tunc ibidem. ꝛ infra multa circa hoc vsqȝ in finem.

Tertius arti. Quo volūtas nrā teneaf obnoxia pctō Ade. Ubi dico ꝙ lȝ in isto mō ponēdi ꝯcordāt doctores oēs qs vidi. ꝛ sūt mlti valde. ꝛ magr̄ sen. di. 30. post mediū ꝛ Aug. h ꝛ ibidē: ꝛ oēs scī. Et lȝ iste modus sit **Opio pᵃ.** verus quātū ad illō qd dic. tn̄ nō est sufficiēs pbatio. Ex cā eniȝ quā hēmus in altero puta ꝙ depuata fuit volūtas nrā in Adā q fuit vl'e pn⁹ ꝛ totale gñis hūani. hn̄ seqtur ꝙ cāūaliter l nobis iest culpa: ꝛ ꝙ sumus rei pene sȝ nō opȝ ꝙ p illā culpā que fuit in volūtate Ade subiectiue. ꝛ formalr sit volūtas nrā vt pticulares hoīes sumus. formalr ꝛ subiectiue depra

uata

nata ꝛ culpata. Sed de h̄ est difficultas. igitur nihil ad difficultatē. ¶ Aliq doctores q declarāt Tho. quō h̄z rōnem culpe. dicūt ꝙ volūtas i Adā sicut in q̄lz alio habuit duplicem actū. s. elicitū ꝛ iperatū: ſ3 iſ3 act⁹ elicit⁹ nō est iputādus nisi solū ipsi eliciēti act⁹. tñ iperat⁹ ex q̄ nitiẗ alio vt instr̄o alteri tūc ēt alteri vt instr̄o est iputādus: ꝛ sic act⁹ sui peccati nō est iputādus ꝛ culpabilis sibi solū: ſ3 oīb⁹ instr̄is suis: ſ3 glibet gn̄atus eo ipso quo gn̄atus est pōt aliū gn̄are ꝛ ita est instr̄m ipsius Ade: q est p̄n̄ᵐ tot⁹ nr̄e gn̄atiōis. Igiẗ act⁹ peccati Ade nō solū est sibi culpabilis ꝛ iputādus: ſ3 est culpabilis oīb⁹ gn̄atis. ¶ S3 nec iste modus facit aliqd. Probo. Qꝛ solū cōcludit ꝙ causalr̄ est nobis iputabilis ꝛ culpabilis pctm̄ Ade: qꝛ volūtas est cā motionis mēbrorū solū3 causalr̄ ꝛ vlr̄ oē agens p̄ncipale re⁹ instr̄alis est cā re⁹ instr̄i ꝛ nō formā iprimit: ſ3 nō ꝯcludit ꝙ formalr̄. Scđo. Qꝛ illō exēplū haberet locū si remaneret volūtas Ade. mō depranata influēs in nos. sicut idee Platonis agebāt ad gn̄ationē fm̄ eū. ꝛ sicut volūtas nostra actu manet influēs in mēbra nr̄a: ſ3 nō est verū. ¶ Dic ꝯcordādo cōib⁹ sine p̄iudicio cogitāti p̄mo vnū modū. v3 ꝙ pctm̄ originale (vt cōiter ponitur) est carētia iustitie originalis cū debito h̄ndi eam. S3 h̄ carētia ꝛc̄. est formalr̄ in idigno ꝛ est sibi culpabilis. igiẗ pctm̄ originale est formalr̄ culpa in tali idigno ꝑpagato: ꝛ nō solū est in eo q̄dā reat⁹ derelict⁹ ex pctō Ade sicut ex cā. Probo minorē quo ad p̄ᵐ. Priuatio enī3 nō est negatio extenua. ꝛ iō determinat sibi subm̄ ꝛ per ꝯñs ipm̄ mō suo informat ꝛ denoiat: sic p3 ꝙ a cecitate dī aliqs formalr̄ cec⁹ ꝛ ab ipotētia dī aliqs ipotens vt p3. ς. meta. ca. de Ad aliqd. Probo quo ad zᵐ. Qꝛ indignitas que pōt reduci in volūtatē nostrā est nobis culpabilis. S3 sic est hic. volūtas enī3 Ade q fuit p̄n̄ᵐ vlr̄ oium nostrorū fuit nostra volūtas ꝛ nō est dubiū q̄n talis indignitas ꝛ carētia formalr̄ fuit in volūtate Ade peccāte. igiẗ ꝛc̄. ¶ S3 istud adhuc h̄z dubiū. Primo, qꝛ p̄uatio illa iustitie originalis quantūcūq3 reducaẗ in voluntatē Ade. oriẗ simul cū aīa ꝛ p̄cedit peccatū originale q. quedā dispositio necessitās ad ipsā. S3 qđ p̄cedit originale non est formalr̄ originale. igiẗ. ꝓbo maiorē. Qꝛ ꝙ aīa est sub tali carētia. hec est rō ꝛ dispō p̄ma q̄re diabolus h̄z ius inhabitādi ipam. S3 q̄n inhabitat ipsā est in pctō originali. Igiẗ p3 ꝙ illa carētia p̄cedit origiale. ꝓbatio h̄ minoris est per Aug. ꝯ Pellagiū rn̄sione ς⁹ vbi ꝓbat ꝙ ꝑ baptismū expellit p̄nceps huius mūdi qđ nō eēt nisi peccatū origīale icluderet diabolū inhabitātem. igiẗ. ¶ Confirmaẗ. Qꝛ quātūcūq3 p̄uatio reducaẗ in voluntatē Ade nūq3 sequitur ꝙ volūtas ꝑ eā est foīalr̄ corrupta vsquequo diabolus vel aliud agēs agat aliqd circa ipā: ſ3 solū sequiẗ ꝙ est disposita ꝛ h̄z cām vt corrūpaẗ. Uerbi grā. quātūcūq3 mā sit sub potestate nālis agētis ꝛ sit sub p̄uatiōe nō sequiẗ ꝙ sit formalr̄ corrupta vsq3 agēs nō corrūpit eam: ſ3 solū sequiẗ ꝙ est corruptibilis ꝛ ꝙ h̄z cām vt corrūpatur. ¶ z⁹. Qꝛ quātūcūq3 talis indignitas reducaẗ in voluntatē Ade sicut in cām: dum tñ nihil ponit in nobis positiuū. sed priuatiuū. nō vr̄ eē nisi pena peccati ꝛ reat⁹. Uerbi grā. tarditas ad bene agendū ꝛ h̄ remanēt in nobis ex originali sic ex cā ꝛ post baptismū nō sunt culpa. sed pena. igiẗ si originale sit culpa nō erit pura p̄uatio ſ3 aliqd positiuū. ¶ Cōfirmaẗ. Nā s3 Aug. ꝛ magistrū sen. Peccatū originale ſ3 nō ꝯsistat in actu elicito posito in ipso gn̄ante tñ est aliqd positiuū: est enī3 cōcupiscibilitas aut fomes aut libido in ipsa aīa corrñdēs feditati que p̄cessit in carne. S3 cōcupiscibilitas ꝛ h̄ nō sunt pura p̄uatio. Probo maiorē. Magr̄ lib. z. dis̄. 30. ca. sed ꝙ originale: vult ꝙ sit culpa: ꝛ in sequēti determinans qđ sit dicit. ꝙ est cōcupiscibilitas. Et ibidē. 31. reprobat opionē dicentiu3 ꝙ sola caro trahit originale. ſ3 tenet ꝙ in carne est sicut in cā ꝛ sic in subō manet in aīa. in ca. igiẗ enī3 peccatū ꝛc̄. Ecce ꝑ positiuū ē ꝙ originale est cōcupiscibilitas quedā in aīa: ſ3 cōcupiscibilitas dicit aliqd positiuū. s. vel actū vel habitū. igitur ꝛc̄. ¶ Diu⁹ opionis fuit Sco. lib. z. disti. 30. in rn̄sione cuiusdā obiectiōis ad p̄mā. q. S3 in rn̄sione ad zᵐ dicit ꝙ peccatū originale nō est p̄uatio ſ3 carētia iustitie ꝛc̄. cū debito h̄ndi eā. Ita ꝙ dimittit istū terminū cōcupiscētia. ꝛ dicit ꝙ est debitū h̄ndi. Debitū aūt h̄ndi vt dicit in rn̄siōe ad 3ᵐ argᵐ p̄me. q. nō solū dicit carētiā. ſ3 positiuū sicut in alijs p̄uationib⁹: cōcurrūt enī3 p̄uatio ꝛ aptitudo ad habitū: ꝛ ita tenet ꝙ est positiuū. Qꝛ aūt debitū h̄ndi dicit aptitudinē3 ꝛ positiuū supponiẗ ibi. Qꝛ v̄o originale sit debitū saltē quātū ad subm̄ mōle. ꝓbat supra ꝑ Ansel. de cōceptu virginali 17. ꝛ de casu diaboli ca. 5. ꝛ. 6. ꝛ ꝑ totū sic. Oē donū est debitū qđ daẗ a deo dāte volūtate aīte nō ꝯñte. i. ꝙ daẗ sine aliquo merito. S3 q̄n Adā accepit iustitiā filio ei⁹ data est iustitia sine oī merito. g̃ filius ei⁹ factus est debitor ꝛc̄. Ponit exēplū. Qñ grā p̄ueniēs alicui daẗ nō daẗ opus meritoriū in se sine volūtate ꝯñte. ſ3 solū daẗ virtualr̄ in ipsa grā. S3 non obstāte ꝙ nō sequiẗ opus meritoriū formalr̄ ſ3 v̄tualr̄ h̄ns gratiā est debitor bonorū opeꝝ. Ergo eodē mō cū fili⁹ Ade receperit iustitiā originalē virtualr̄ in Adā3 fuit debitor ꝛc̄. ¶ Confirmaẗ. Quia rō debiti accipiẗ ex rōne dationis: ſ3 siue deẗ illa iustitia filio eius in se ꝛ formalr̄ siue virtualr̄ semꝑ est ibi datio. igiẗ ꝛc̄. ¶ Ista via p̄mo deficit in p̄ncipali ꝙ. s. originale sit peccatū. Dicit. n. ꝙ est debitū seu peccatū. qđ ꝓ eodē accipit. qꝛ accepim⁹ in Adā iustitiā originalē virtualr̄ quā ꝑdidimus: arguo. Debitū qđ incurrim⁹ ꝑ ꝑditionē ꝙ nunq3 habuim⁹ formalr̄ ſ3 virtualr̄ solū3. h̄ pōt arguere ꝑditionē virtualē que ꝯsistit in reatu ſ3 nō formalē que consistit in culpa. ¶ Itē. Debitū illud sicut ꝛ carētia p̄cedit inhabitationē diaboli. ex debito enī illo h̄z ius inhabitandi. Sed nullus est in peccato originali ante inhabitationem. vt supra probatur. igitur ꝛc̄.

Quartus arti. Quō ꝑfecte cognoscere possimus peccato origiali nos eē obnoxios. Ubi ꝓpter illas instātias duas q̄s feci ꝯ hoc. ꝙ originale sit carētia ꝛc̄. ꝛ ꝯferēdo. ꝛ sine assertione. dico. ꝙ peccatū originale ꝯsistit formalr̄ in p̄uatione: ſ3 nō in illa que est carētia p̄cedēs inhabitationē diaboli. sed in ea que sequitur. ¶ Ubi est aduertēdū ꝑꝑ p̄mā instantiā que dixit ꝙ origiale nō pōt ꝯsistere in carētia qꝛ p̄cedit ꝛc̄. Qꝛ peccatū ꝙ fuit in volūtate p̄mi parētis est cā q̄re puulus nasciẗ cū carētia iustitie originalis ꝛ cū quadā idignitate ꝛ debito h̄ndi eā. Hoc habeẗ in glossa ad Ro. ς. sup illud. Si. n. ꝑ inobediētiā (ibi. Rn̄deo) ꝛ sic iure subdiẗ diabolo suggerēti in peccatū (hoc exq̄site hī. z. li. dis̄. 20.) ꝛ ex illo iure acq̄sito sibi stan3 in vniōe aīe diabolus inhabitat eā ꝯuertendo eā ad sui obsequiū ꝛ auertendo a deo: ꝛ sic bene peccatū originale est p̄mo causalr̄ a volūtate p̄mi parētis ꝛ dispositiue quodā modo a p̄uatiōe iustitie originalis. ꝛ a debito h̄ndi eā: ſ3 formalr̄ ꝯsistit in illa auersione a deo quā ꝯsequitur ex inhabitatiōe diaboli ꝛ ex cōuersione in ip3. ꝛ ita consistit in p̄uatione formalr̄. Intelligēdo hoc nō de p̄uatione que est carētia p̄cedēs ꝛc̄. ſ3 quadā posteriori que sequitur inhabitationē diaboli ꝛ ꝯuersionē volūtatis puuli ꝛ eā que est auersio a deo. ¶ Per hoc ad dubiū ꝙ ihabitat diabolus ꝑ pctm̄ originale p̄mo p3 ꝑ auctoritatē Aug. ꝯ Pellagiū rn̄sione ς⁹. Ubi vult ꝙ ꝑ baptismū eijcitur diabolus. qđ nō est verū nisi in h̄nte originale prefuit inhabitādo. Secūdo p3 ꝑ signū qđ ponit Augu. ibi. Qꝛ in baptismo p̄nceps mūdi hui⁹ eiciẗ insufflādo. qđ non op3 nisi ad denotādū ꝙ p̄mo fuit inhabitādo. Inhabitat dico. nō sicut forma informās nec per formā aliquā quā creat in aīa peccatrice sicut deus in ea creat. ſ3 habitat per dominiū in peccāte seu alie v̄bis iure dominij. ꝛ potestatis ad hoc Gerardus quolibeto. z. ¶ z⁹ iuxta zᵐ instantiā quā posui.

Margin notes: Opio 1⁹. — ꝯ S. Tho. Peccatū originale quid sit: ꝛ quo inst. (?) — Dub⁹ 1ᵐ — Dub⁹ 1ᵐ — opi. Sco. d̄ peccato origi. — ꝯ Sco. — Peccatū originale formalr̄ ꝯsistit in p̄uatiōe q̄dā. — Ad p̄mū dubiū3 in arti. 3. — Ad scđm dubium.

q̄ originale est qd positiuū.Dico.q̄ q̄ñ diabolus inbabitā do ꝯuertit in potestate volūtatē pueri ad se ꝛ auertit adeo q̄ peccatū originale nō est pure ꝛ totalr̄ illa priuatio pcisa q̄ est auersio.sȝ simul includit aliqd positiuū.ꝛ nō illud positiuū qḋ est debitū babēdi ꝛc̄.q̄ illud pcedit.sȝ includit cōuersionē volūtatis ꝛ obsequiū diaboli ꝛ illud positiuū seqtur inbabitationē. ¶ 2° ad solōnē quesiti.Primo ostēdo q̄ hoc cōuenit officio diaboli p nunc.sibi causare talē ꝯuersionē Qr vl'r videmus q̄ vbi deficit ppriū agens.vle agēs supplet ei' cālitatē:vt pbatur.4.lib.q.pma.articulo pmo.post mediū.in rñsione tertij argumēti.Sȝ volūtas Ade fuit ppriū agēs respectu originalis.nostra aūt nunq̄ fuit.q̄ non ꝯsistit in actu nostro elicito vel iperato:ꝛ certū est q̄ voluntas Ade iā deficit in illo effectu qui iaȝ non est sub culpa:ꝛ certū est q̄ diabolus est vl'is cā tot' malitie.igit̄ ꝛc̄. ¶ 2° pbo q̄ nō solū pro nūc sed q̄ a pncipio Diabolus fuit causa agēs respectu originalis.Qñ eniȝ ad effectū cōcurrunt cā vl'is ꝛ pticularis.sic tñ q̄ aliqd est in effectu sup qḋ cā vl'is bȝ ppriā causalitatē.ꝛ pticularis nō:tunc respectu illi' ē cā vl'is cā agens ꝛ pticularis solū cā occasionalis.Sȝ Adaȝ ꝛ diabolus sic cōcurrunt ad causandū originale.igit̄ ꝛc̄.Probatio maioris pȝ de aīa itellectiua.Qr eniȝ solus de' in generatiōe bois bȝ ppriā cālitatē sup ipsaȝ.ideo de' est agēs ipsaȝ ꝛ gñans est solū cā occasionāis.Et eodē mō posuit Alpharabius sup pma ppōne de causis.q̄ solus deus influit esse rebus.quia imaginabat̄ q̄ esse eēt pprius effectus dei: viuere ꝛ itelligere ꝛc̄.agētis nālis.Hāc aūt opinionē reprobat magister di.30.Probo minorē in pmo filio quē genuit Adā post peccatū.certū est q̄ Adā fuit cā pticularis que tñ nullā actionem babuit nisi circa traditionē corpis nō circa aiam.Nec filius genit' babuit aliquā actionē in aīa sua per quā se inficeret originalr̄.q̄ tunc originale ꝯsisteret in actu elicito.ꝛ istis duob' exclusis nō remanet cā agens mali nisi diabolus qui est vl'is cā malitie.q ēt pōt incitādo ad spūm penetrare.igit̄ ꝛc̄.Et sicut est argutū de Adā respectu filiorū suorū:ita pōt argui de Adā respectu oium aliorū.Qr qñ due cause vl'es cōcurrūt ad effectū:sic tñ q̄ aliqd est in effectu sup qḋ vna vl'is bȝ cālitatē reliqua nō.tunc illa reliqua nō est cā efficiēs respectu effect' illius.Verbi grā.in generatione bois.de' ꝛ celū concurrūt.Sȝ q̄ solus deus bȝ cālitatē sup aiam:ideo est solus efficiens.Silr̄ Adā ꝛ diabolus sunt due cause vl'es originalis culpe in oībus.ꝛ Adā nō attigit nisi ad traductionē corporis.Diabolus aūt ad spiritū. igitur:sȝ tunc accipit̄ qḋ diabolus nō creat ipȝ nec animaȝ paruuli efficit. ¶ Rñderi ēt q̄ posset pmo q̄ sicut sciētia educit̄ de potētia aie naturali:ideo nō est incōueniēs q̄ de potētia originali aie educatur originale:nec est incōueniēs creature cōicari potētiā creādi de potētia obediētiali vt pbatur lib.4.di.3.art.3.Uel alr̄ q̄ sicut aīa est ex nihilo ita relicta ipsa nāe sue pōt naturalr̄ pro quolibet instanti trabi ad maluȝ ꝛ maxime postq̄ erat spoliata iustitia originali ꝛ donis alijs supernālibus. ¶ Iteȝ Ostēdo q̄ pōt hoc facere sic.Qr diabolus pōt vno actu intenso cāre in pprio passiuo disposito qḋ possum' plurib'.Sȝ volūtas cuiuslibet ppagari pōt plurib' actib' frequētatis qbus se conuertit ad aliquē finē causare in se babitū incitantē ad malū.ꝛ voluntas ipsa subdit̄ potestati diaboli ꝛ disponit̄ ad ei' incitationeȝ ꝛ abductiōe pp carētiā iustitie origīalis.Igit̄ diabolus statiȝ in vnione aie cū corpe nostro pōt ꝯuertere voluntatem in eius obsequiū ꝛ cāre in ea inclinationē ad malū: saltē cū ad vsum liberi arbitrij puenerit. ¶ Itē.Probat̄.Qr satis vī q̄ tantā potestatē bȝ diabolus sup voluntatē dispositaȝ sicut cōiter bȝ obm sup potētiā dispositā.Sed sm oēs.obȝ aliqd positiuū causat in po' vel sm aliquos actuȝ ipm(vel sm alios ꝛ maxime Simpliciū libro pñtoruȝ)aliquā ꝯuocationē aut excitationē ad actū.Quere di.23.ar.4. ¶ Itē. Probat̄ p cōparationē scripture que cōparat diaboluȝ aie peccatrici sicut spūm scūm aie iustificate.Sȝ spūs sanctus inbabitādo cōuertit aiam ad bonū ꝯuersione positiua.Ad Ro.8.spūs venit pp iustificationeȝ ꝛc̄.ꝛ infra pp inbabitantē spūȝ eius in nobis:glossa.Euidētissime appet nō tm̄ spiritus.sȝ corporis mortē pp peccatū boiem meruisse ꝛ p spiritū scm̄ vtrūq̄ liberari a chro ꝛc̄.Uide ibi.igit̄ ꝛc̄.Et isto mō pōt teneri magister ꝛ sancti doctores q dicūt q̄ originale est cōcupiscētia. ¶ Hec vī opinio Petri de tarē.10.li.2. di.30.q.3.in pede.Ubi querit.An peccatū originale sit concupiscētia.ꝛ tenet q̄ sic mālr̄ lȝ formalr̄ sit priuatio.Uult eniȝ q̄ materialr̄ sit ꝯuersio babitualis volūtatis ad bonū cōmutabile.ꝛ formalr̄ sit auersio babitualis volūtat' a deo ꝛ sic vult q̄ formalr̄ ꝯsistit l carētia debite iustitie accepta carētia formalr̄.s.que seqtur auersionē volūtatis.Sed non dispositiue in illa que pcedit inbabitationē diaboli:ꝛ istaȝ auersionē de qua supra dictū est.De hoc infra di.36.Et ideȝ dicit Anibaldus lib.2.di.30.q.2. ¶ Sȝ tunc est dubiū.Cū eniȝ actus volūtatis diaboli sunt imanentes quō poterunt aliqd siue actuale siue babituale cāre l volūtate nr̄a. ¶ Dicendū.q̄ illa ꝯuersio quā causat diabolus in voluntate nr̄a pōt itelligi in nobis causari 3r.Uno mō q̄ p hoc q̄ diabolus elicit in volūtate sua ppria actū malū ipse causet in voluntate nostra quandā ꝯuersionē ꝛ inclinationē ad ei' obsequiū.ꝛ hoc falsum:q̄ ille act' volūtatis diaboli est imanēs sibi ꝛ nihil sibi correspondet extra opōnē.Alio° q̄ q̄ñ diabolus bȝ malū actuȝ in se elicitū ille act' malus psentet̄ voluntati nostre per quādaȝ subtilitatē diaboli.ꝛ tūc volūtas ꝯsītens actū malū in se eliciat.ꝛ hoc falsuȝ q̄ peccatū originale nō ꝯsistit in actu nostro elicito q̄ tunc nō differret ab actuali: Gerardus quoli.3°cōcedit diabolū ibabitare peccatorē mouēdo phātasmata eius ꝛc̄.Tertio mō q̄ diabolus q est plenus oī malo psentet voluntati nostre aliqḋ malū volitū ab ipso mediāte quo malo psentato sub apparētia boni volūtas excitet̄ ꝛ puocetur ꝯtinue ad illud ꝛ aliud diaboli:ꝛ iste modus est ad ppositū:ex hoc eniȝ q̄ diabolus bȝ ius l nos ex peccato pmi parentis statiȝ in vniōe aie nostre cū carne cōcupiscibilr̄ seminata exeqtur ius suū:pmo ostēdendo nobis malū sub spē boni sicut fecit Eue.ꝛ ꝯsiter excitādo ꝛ alligādo ꝛ trabēdo voluntatē nostrā in sui obsequiū.ꝛ tali intēso actu derelingt in volūtate nostra quēdā babitū cōuersiuū in ipsi' obsequiū.ꝛ auersiuū a deo.ꝛ cōstituti sum' originaliter peccatores per illam babitualē auersionem.

Quintus arti.An sit reatus tm̄.Ubi pmo declaro q̄liter pōt aliqd cāre in nobis.Qñ eni rō est corrupta in nobis pp psentiā intell's ad volūtatē pōt itell's frequēti excitatione pulsare volūtatē sub spē apparētis boni.Ita q̄ in ipsa causabit quandā iclinationē babitualeȝ in suū malū dictamē sic diabolus ex iure sibi acqsito i nos potest statiȝ in vnione aie nostre facere se psenteȝ sibi ostēdēdo aliqḋ malū ꝛ incitādo fortiter ipm aliqd cāre ꝛc̄.Melr' p exēplū pbatuȝ est lib.1.q.1.ar.3.Qr de' si vellet posset imediate facere se psenteȝ ꝛ ostēdere se itellectui nr̄o hic in via:ꝛ eadē rōne posset ostēdere ea q̄ relucēt in sua notitia ꝛ amore ꝛ facere ea psentia nobis:ꝛ eadeȝ ratio erit de alijs itelligētijs a silr̄ in pposito.poterit ergo de' si vult saltē volūtate pmissiua facere q̄ diabolus q acqsiuit ius sup nos faciat se presentem anime nostre presentādo ꝛ ostendendo se ꝛ malitiā ꝛ alia que in itellectu ꝛ volūtate sua sunt anime nostre ꝛ hoc sub specie boni ꝛ sic excitādo nos causare malū babituȝ in nobis. ¶ 2° ostēdo qualr̄ hoc pōt ꝛ maxime p moduȝ babitus sine actu elicito nostro ꝛ hoc maxime pȝ p aliud simile de specie.Ponunt eniȝ quidā ab obto spēm itelligibilē causari in itellectu ante actum itelligendi.Aliud sile pōt esse sm

Opi. Petri taren.

Dubium

Rñsio.

Diabolus quō potest nos ciraf.

eē ſm opinionē Simplicij ꝛ Cōmē.quā poſui ſupra di.23.arti.3.Qꝛ obiectū cauſat in potētia quandā excitationē paſſiuā preuiā actui itelligēdi ꝛ differentē ab ea.Sed verū eſt ꝙ nō derelingt habitū (vt ꝓbatur.3.lib.diſ.13.arti.3.)quia excitatio illa nata eſt ſemꝑ ꝯiūgari cū actu elicito ſꝫ Simplicium.i.actus itelligēdi ſemꝑ cōcomitatur illā que ſupplet tm̄ ſicut habitus valeret.In ꝓpoſito aūt qn̄ diabolus cauſat originale ꝑ ꝯuerſionē aīe nr̄e implet tm̄ ſicut habit⁹ ipſe ꝛ auertit a deo.nō tn̄ ſtatim opꝫ nos habere act⁹ elicitos malos:ideo cauſari pōt ille habit⁹ malus ſine actu noſtro elicito ꝯſite.

Inſantia Peccatū originale ꝯſiſtit i habituali cōuerſiōe ad malum.

℄ Sꝫ origiale ꝯſiſtit in habituali ꝯuerſione ꝛc̄.ꝓbatur dupl'r.3.lib.decretaliū de baptiſmo ꝛ ei⁹ effectu in capitulo maioris.Qd̄ ibo illi cōcedūt ꝙ ꝑuuli credant non ꝑ viſuꝫ.ſed per habitū fidei:ꝛ adducit decretalis ꝓ hac pte qd̄ theologi aliq̄ aſſerunt paruulis v̄tutes infundi in baptiſmo quo ad habitū nō quo ad viſuꝫ:ꝛ iſta opinio determinat̄ eē ꝓbabilior q̄ cōtraria lib.3.de ſūma trinitate ꝛ fide catholica.℄ Itē.Lib.3.vbi ſupra tenet̄ ꝙ in amētib⁹ ꝛ dormiētibus ſicut in paruulis dimittit̄ originale lꝫ nō actuale:quia qua rōne origiale ſine ꝯſenſu ꝯtrabitur ſine cōſenſu dimittitur ecōtra de actuali.

R̄ſio

℄ R̄ndeo originale cōtrahitur ſine cōſenſu actuali nō ſine habituali ꝑ oppoſitū ad actuale.ꝛ ſi ille modus de habituali auerſione ꝛ ꝯuerſione nō placeret.alio mō ſine p̄iudicio poſſet aſſignari illa habitualis cōuerſio ꝛ auerſio.nō ꝙ cauſaret̄ in nobis aliquo actu elicito ex pte diaboli:ſed ſolū illa eſſet a p̄ncipio vniōis aīe in nobis iuriſdictiōe ſeu dominatōe habituali ex pte diaboli.Uerbi gr̄a.Qꝛ ideo dicamur natura filij ire ſeu peccatores ꝛ culpabiles.qꝛ nō obſtāte ꝙ aīe create in natura ſua mūde ſint eo ꝙ vnite informāt carnē propagatā ſtatiꝫ hꝫ eas oēs ſuas ꝛ ſibi iure ſubiectas.vt ꝓbatur lib.3.diſ.20.arti.1.tunc arguo.Habere voluntates noſtras iure ſibi ſubiectas hoc eſt habere eas ſibi ꝯuerſas ꝛ ſeruas ꝛ obediētes ꝛ a deo auerſas ꝛ iobediētes.Sꝫ talis inobediētia voluntatū multorū que in rei veritate eſt obediētia diabolo vt ipſe volūtates multe cōtinent̄ in mala voluntate ſui capitis vel p̄ncipij vocat apoſtolus culpā illā quā vocamus peccatū originale.vt pꝫ ad Ro.5.ſ.per vnius inobedientiā ꝛc̄.Pꝫ igit̄ ꝙ illa obedientia vel ſubiectio que eſt in nobis ad diabolū ex iuriſdictiōe diaboli ſuꝑ voluntates noſtras.eſt peccatū ſeu culpa originalis.℄ Pꝫ ēt que dr̄ia eſt inter culpā originalē ꝛ actualē.Qꝛ origialis nō eſt dicēda culpa.qꝛ a volūtate noſtra elicita.qꝛ hoc ꝓpriū eſt actuali:ſꝫ qꝛ volūtas in volūtate culpabili iure poſſeſſa eſt volūtati culpabili obediēs ꝛ ſubiecta.Et vltra/qꝛ illa habitualis ꝯuerſio vel obediētia ſeu ſubiectio dicit aliq̄d poſitiuū in nobis quo formal'r ꝛ poſitiue ſumus obediētes ꝛ ſubiti:ideo peccatū originale dicitur aliq̄d poſitiuū in nobis.Siue aūt teneat̄ vn⁹ modus habitualis ꝯuerſionis.ſiue alius pōt r̄ndere ad argumēta.℄ 3⁹ declaro ꝙ illa ꝯuerſio ꝛ auerſio eſt culpa qꝛ ex hoc ſaluāt doctores ꝙ originale eſt culpa qꝛ ineſt nobis ex culpa que fuit in volūtate Ade.ꝛ hoc qꝛ volūtas eius fuit volūtas toti⁹ nature ꝛ oīum noſtrūꝫ.Sed vt ſupra dictū eſt diabolus appropriauit ſibi ius Ade.Igit̄ oēs volūtates noſtras ſibi appropriauit:ꝓ hoc ḡ ꝙ diabolus mala volūtate ſua qua appropriauit ſibi oēs volūtates noſtras cauſat in nos habitualeꝫ ꝯuerſionē ad ſe ꝛ auerſionē a deo illud peccatum eſt nobis voluntariū ꝛ ita culpabile.℄ Ad hoc vide gloſſaꝫ ad Ro.5.ſuꝑ illud.ſicut per inobediētiā vni⁹.Ubi dicit qd̄ ex voluntate p̄mi hoīs eſt ſeminatū.vt in illo eēt ꝛ in oēs tranſiret.ꝛ vltra/qꝛ illa ꝯuerſio ꝛ auerſio eſt in nobis.i.in nr̄a voluntate ꝛ formal'r ꝛ ſubiectiue.ideo peccatū originale eſt in nobis formal'r ꝛ nō ſolūꝫ ſicut eſt de reatu q̄ eſt in reo ex cā que p̄ceſſit in altero:ꝛ eſt aliq̄d poſitiuū ſaltē quo ad ſuum male qd̄ eſt ꝯuerſio.

Ad p̄mū arg̃m ar.1.

℄ Ad p̄ᵐ.Durādi qn̄ ꝓbat.Qd̄ eſt reatus tm̄ nō eſt culpa.Pōt r̄nderi ad maiorē.Qn̄ dicit̄ illud qd̄ ꝯbit̄ in nobis ꝑ originē eſt nobis ſolū culpa:qꝛ fuit Ade culpa:verū eſt cauſal'r:culpa enim Ade fuit cā culpe noſtre originalis:ꝛ ſm̄ h̄ cōcedo ꝯcluſionē argumēti.ꝙ nihil fuit nobis culpa cauſal'r niſi peccatū Ade.ꝛ qn̄ vlteri⁹ arguitur in ꝓſyllogiſmo ꝙ peccatū actuale Ade non eſt formal'r in nobis hic variant̄ termini ꝛ ſeq̄tur noua ꝯcluſio.ſ.ꝙ peccatū actuale Ade.nō eſt formal'r peccatū originale in nobis:ꝛ hoc eſt veruꝫ ſm̄ p̄dicta.Immo illa habitualis ꝯuerſio ad malū ꝛ auerſio a bono quā diabolus cauſat vel hꝫ in nobis ex cauſa aſſumpta ab Adam eſt formal'r originale in nobis vt viſuꝫ eſt:cauſat dico ꝑꝑ primā viā quā poſui:hꝫ dico ꝑ 2ᵐ.

Ad ſc̄dm

℄ Ad auctoritatē Aug.ꝙ culpa eſt malū qd̄ facim⁹ ꝛc̄.Dico ꝙ nos facere malū pōt intelligi dupl'r.Uno mō actu nr̄o ꝑſonali elicito ꝛ ſic actuale eſt ſolum culpa nobis.Alio mō actu noſtro ſm̄ eſſe qd̄ habem⁹ in p̄ncipio noſtro totali ꝛ ſic dicebamur facere malū oēs ſimul qn̄ Adam peccauit ꝛ iſto quodā modo pōt dici ꝙ facimus malū in ꝯtrahendo originale peccatū.qꝛ diabolus q̄n̄qꝫ operabat̄ illud maluꝫ in nobis:ex peccato eniꝫ p̄mi parētis cōqueſiuit ſibi v'lem poteſtatē ſuꝑ volūtates oīum.ſicut a p̄ncipio habuit.vt ſupradictū eſt.Tunc ad argumētū:cōcedatur ꝙ originale eſt malū qd̄ facim⁹.Dicis qd̄ nō ꝑ Aug.Dico ꝙ imo.quaten⁹ Adā vel Diabolus q̄ ſuccedit vite eius hoc faciūt pro nūc ſm̄ primū modū vel a p̄ncipio ſm̄ 2ᵐ modū quē poſui ꝛ h̄ ſicut ille q̄ hꝫ volūtates noſtras ſibi appropriatas quadam appropriatiōe v'li ſeu capitali.

Ad tertiū.

℄ Ad auctoritatē apoſtoli.Dico ad minorē.ꝙ verū eſt ꝙ ꝑ obedientiā cḣri non infuit nobis aliq̄d meritū formal'r.qꝛ meritū conſiſtit in actu nr̄o elicito ꝑſonali:fuit tn̄ in nobis donūꝫ gratie formal'r gratis date.i.oīum ſacramētorū ſic ex peccato p̄mi parētis nō infuit nobis formal'r culpa actualis q̄ ꝯſiſtit in ꝑſonali:infuit tn̄ culpa originalis formal'r que eſt oīum vel habitus cauſatus a diabolo pro nunc in nobis vel ſaltem a p̄ncipio ſm̄ aliꝫ modum quē poſui vltimo.

Ad q̄rtuꝫ

℄ Per illud pꝫ ad omne dictū doctorū.ꝙ eſt falſuꝫ ꝙ eſt pura carētia ꝛ p̄uatio.imo eſt aliq̄d poſitiuū cauſatū in nobis.ſ.habitualis ꝯuerſio ſub priuatiōe que eſt auerſio vt dictū eſt.℄ Hec dicta ſūt ſine aſſertione ꝛ p̄iudicio qui vult tenere cōeꝫ opinionē ꝙ originale eſt carētia iuſtitie origialis cū idignitate ꝛ debito modo habēdo eā.pōt dicere ꝙ nihilominꝰ originale eſt culpa nobis quatenus eſt i volūtate noſtra que fuit in Adā.Et vltra/pōt dicere ꝙ eſt formal'r in nobis qꝛ indignitas ſuo mō eſt formal'r in indignis ꝛ ſic de alijs ſicut habitus in h̄ūte.

℄ Diſtinctio.XXXIII.ꝛ.XXXIIII. ℄ Queſtio.I.

℄ Predictis adijciendū videt̄ an peccata precedentiū patrū ad paruulos tranſeant ſicut illud primi hominis delictuꝫ in oēs carnaliter genitos diximus redundaſſe ꝛc̄.

CIrca diſ.33.ꝛ.34.querit̄.Utrū act⁹ ꝓpagationis quo tranſfundit̄ originale recipiat̄ ſubiectiue in ꝓpagato.Et videt̄ ꝙ ſic.Qꝛ al'r nō ꝯberetur originale.℄ Cōtra.Actio eſt in agente ſubiectiue:al'r enim per actionē nō diceret̄ relatiue ad paſſiuum qꝛ opꝫ relōnem eſſe in relato.℄ Qꝛ difficultas vī q̄ūo originale tranſfundit̄ in genitū niſi act⁹ ꝓpagatiōis reciperet̄ in ꝓpagato.al'r.n.nō vī poſſe dici ꝯbere originale niſi in q̄dā denoīatione.

R̄ſio.

Ideo hic tractabo q̄ōnē.An actio ſit in agente.¶ Et primo inquiram.An actio ꝛ paſſio addant rē abſolutā ſuꝑ motū.¶ 2⁹.An actio ſit i agēte.¶ 3⁹ declarabo ꝓceſſum Ariſ.in h̄ qd̄ ē obſcurus.¶ 4⁹ r̄ndebo ad ꝯria.

Opio pª.

Primus arti. An actio ꝛ passio addāt eē absolutum sup motū. Ubi dr cōiter ꝙ cū actio ꝛ passio sunt idē motui vt ꝓbatur.3.phy.ꝛ ad hoc idē sunt multa cōmēta a.20.cō.ꝛ infra.nō potuerūt dicere nisi ꝙ actio ꝛ passio sūt duo respect⁹ fundati in motu. Qr actio ꝛ passio addūt supra motū solū respectū. ꝓbatur sic.

Argᵐ pᵐ

¶ Deus.n.nō pōt separare eē absolutū ab alio absoluto: sed nō pōt separare motū ab actione ꝛ passione.igiť ꝛc.

Argᵐ 2ᵐ

¶ 2°. Qd aduenit alicui sine mutatione facta in ipso est respect⁹.5.phy. Sed actio qñqз aduenit agenti sine mutatiōe facta in agēte.sed in solo passo sibi nouiter approximato.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē. Ad eē absolutū pōt esse motus: sed ad actionē nō pōt eē motus.5.phy.

Argᵐ 4ᵐ

¶ Itē. Illud qd non est nisi quidā motus se hñdi circa aliquod nihil varians de itrinsecis rei videť esse respect⁹. Hm̄ sunt actio ꝛ passio: actio enīз nō dicit vltra motū.nisi a quo aliud: passio qd est ab alio. Ista aūt esse.non sunt nisi modi habēdi esse.igiť ꝛc.

Opio 2ª idē actio et passio addunt quid absoᵐ.

¶ Alii Guido.quolibeto.2.q.3.dicūt ꝙ lз actio ꝛ passio sint idē motui.ꝛ idē motui nō est nisi eē in eodē subiecto vel eē idē sub̄tiue.sicut expresse loquť Phs 3.phy.d.neqз actio cū passione idez ꝓprie est.sed cui insunt hec motus. Cōmen.ibidē cō.22.mouere ꝛ moueri sunt idē per subm ꝑ qd inueniunť ꝛ idē est motus: tm̄ ex hoc non hз qn actio ꝛ passio aliqd absolutū addant sup motū: ꝑ motū enim agēs dat eē.ꝛ ꝑ motuз patiēs recipit eē. Sз nō vr q̄re illa datio esse quā actio addit sup motū nō posset eē quedā dispō absoluta ꝛ forma absoluta supaddita motui sicut color vel figura supficiei.ꝛ eodē modo accipiēdo eē ēt poterit esse dispō absoluta supaddita. Igiť non opз ꝙ addāt solos respectus. ¶ Iste modus ponēdi pōt declarari sic. Cū enī in eadē supficie recipiunť plura accidentia: puta.color.calor.ꝛ figura: lз oīa ista accidētia habēt subm idē.s.supficieз tn̄: tm̄ cuilibet istarū formarū receptaruз in supficie corrñdet ꝓpria rō recipiēdi. Sed iste diuerse rōnes receptiue in supficie ꝛ si sint insensibiles nobis ꝑ rōnē ꝯiuncti.pз tm̄ ꝙ sunt ꝓprietates seu dispōnes absolute supaddite supficiei. Ergo a simili cū in motu fundenť respect⁹ actiōis ꝛ passionis cū isti respectus fundati regrunt in motu diuersas ꝓprietates absolutas.seu dispōnes mediantib⁹ qbus in ipso fundanť.puta motus iquātū dat esse vel causat in alio.fundat respectū actionis: inquātū per ipm aliqd accipit eē fundat respectuз passionis.ita ꝙ facere ꝛ fieri que sunt due ꝓprietates mot⁹ sint quedā dispōnes absolute in ipso motu fundātes respectū actionis ꝛ passionis. Et dico fundātes sič ꝓxima fundamēta nō sicut rōnes fundādi qr li.1.di.2.q.2.arti.3.ꝓbatur ꝙ distincte rōnes fundādi absolute nō exigūtur ad fundandū distinctas relones. Probatio assumpti: qr habitudo que est inter aliqua sic ꝙ nō stant in sola oppositionis habitudie: sed sūt vnū inter se.talis habitudo nō arguit relonem. Uerbi grā.ptis ad totū: accidentis ad subm: scie ad sciētē.5.meta.nō est respectus: ps enim fit vnū cū toto accidēs cū subiecto. Sз inter formā receptam ꝛ recipiēs nō est habitudo oppositiōis: sed vt fiat vnū cū recipiente. alr enī forma recepta semp diceret habitudinē ad recipiēs ꝛ nūq̄ inhereret sibi ꝑ informationē.ergo oē recipiēs iquātū hз est absolutū. ¶ Confirmať. Qr dare efficiēter eē cōuenit agenti inquātū agens ꝛ accipere eē cōuenit patiētī inquantū patiēs. Sз agens nō est formalr agēs per respectū nec etiā patiēs est formalr ꝛc.ꝓbo minorē. Quia agens est agēs per formalē rōnē agēdi: sed respectus nō pōt esse formalis rō nec agēdi nec terminādi.5.physi.ergo nec agēs est formalr agēs per respectū ꝛc. ¶ Pro isto sunt argumenta. Qua rōne alia pdīta respeᵗⁱᵘᵃ extrīsece aduēiētia hñt ꝓpa absoluta: eadē rōne actio ꝛ passio. Sз Ubi hз.igr.ꝓbo.qr vbi est circūscriptio passiua loci a locato: sed circūscribi passiue est aliqd absolutū alr nō fundaret relonem cōtētī ad contenta nec mensurati ad mensurā.igiť ꝛc. De hoc.3.lib.dis.2.arti.2.ꝛ dis.13.arti.4. ¶ Ad declarationē hui⁹ dicūt ꝙ circūscribi loco nihil aliud vr q̄ȝ fore in loco: esse autē in loco pōt esse absolutū: qd pз.est enim terminus motus localis. ¶ Itē. Motus localis est absolutū.igiť Ubi. Consequētia pз.qr terminus est maioris ꝑfectionis q̄ȝ motus vel via ad ipsuз. Añs ꝓbatur tripl̄r. Qr qd est simplr pmū in ordine absolutorū est absolutū: sed motus localis est prior alteratione ꝛ augumētatiōe.8.physi.de quo est certū ꝙ sint absoluti ꝛc. ¶ Itē. Omne sensibile est aliqd absolutū: est enim cā sensationis: motus est hm̄ 2° de aia. ¶ Itē. Motus localis est mensura aliorū.8.phy.10.meta.mensura est qd absolutū.5.meta. ¶ Itē. Sup actionē ꝛ passionē fundanť relones. Sed qd fundat relonē est absolutū.alr enim eēt ꝓcessus in infiᵗᵘᵐ. Ma.ꝓbať maior.5.meta.ca.de ad aliqd. Ubi ponit aliqua relatiua fm poᵗᵐ vt calefactiuū ad calefactibile ꝛ quedā fm actiōes potētiarū vt calefaciēs ad illud qd calefit. Et planū est ꝙ loquťr de fundamētis ibi relonū: poᵗ⁹ enī fundat relonē. ¶ Itē. Mouere dicit ꝑfectionē simplr. nō enīз dicit solū ꝑfectionē entis sicut relo: sed ꝯstat ꝙ melius est esse q̄ȝ nō esse.alr nō ꝯueniret pme itelligētie mouere celum ꝛ purus respectus non dicit perfectionem simplr. qr tunc aliqua ꝑfectio simplr eēt in vna ꝑsona in diuinis q̄ nō esset in alia.igiť.

Ad pmū argᵐ pme opionis.

¶ Qui sunt de ista opione 2ª. Rñdent ad pmū in oppositū.ꝙ nō oē absolutū pōt separari ab alio sicut nec quātitas terminata a figura.

Ad scḋm

¶ Ad 2ᵐ dicūt ꝙ nō oē qd aduenit alicui sine sui mutatione est respect⁹: sed opз subītelligi ꝙ illud qd aduenit alicui sicut subto.ꝛ sine mutatione.ꝙ est ei⁹ respectus: lз actio nō aduenit agēti sič subto.lз passo.

Ad tertiū

¶ Ad 3ᵐ dicūt.ꝙ nō ad oē absolutū pōt eē mot⁹.lз oporteret saltē addere ꝙ illud absolutū sit de gñe ꝑmanētiū: mot⁹.n.est act⁹ qdā ꝛ forma absoluta ad motū.tm̄ nō est mot⁹.

Ad q̄rtuз

¶ Ad 4ᵐ dicūt.ꝙ supra dixerūt ꝙ actio ꝛ passio nō solū supaddūt motui modos hñdi vel eēndi.lз q̄sdā dispōnes absolutas ꝑ q̄s disponiť mot⁹ vt egrediť ab agente.ꝛ ꝑ quas disponiť vt recipiť in patiēte.

Instantia ꝯ 2ᵃᵐ opinionem.

¶ Sз ꝯtra istā viā vr Cōmē.expsse.3.physi.cō.20. Ubi vr velle ꝙ illud ꝙ Phs dicit ꝙ actio ꝛ passio sunt vnus mot⁹ lз dīnt diffōne seu qdditate ꝛ ꝙ illa diña sit solū ꝑ respect⁹. Uñ dicit sic. Et actio ex qua nō seqtur si fuerit duoꝝ vt qdditas eoruз sit vna de gñe relonis.sicut relo ei⁹ qd pōt ad illud ad qd pōt.illa enī est dispō ei⁹ q referť ad aliud.s.qm̄ relo iter illa est vna diffinitio extris iter duo ꝛ hec est actiōis qñ fuerit vna lз vnū modū ꝛ duo fm aliū modū.

Rñsio.

¶ Rñdeo ꝙ nō itēdunt Phs ꝛ Cōm.ibi dicere.nisi rñdere ad argᵐ qd fecit Phs ꝯ se sic. Si actio est in patiēte.igiť idē est act⁹ duoꝝ. Rñdent.n.ꝙ nō est ipole ꝙ idē sit act⁹ duoꝝ. Ponūt exēplū. Sič.n.relo fm ꝙ est qdda itervallū iter duo relatiua est vna.ꝛ tm̄ dīnt qr vnū dr ꝑ modū actiui/reliquū ꝑ moduз passiui: sic in ꝓposito de actiōe ꝛ passiōe sunt vn⁹ modus.ꝛ tm̄ dīnt qdditatiue: q̄ aūt mō dīant qdditatiue vtrū sint puri respect⁹ additi vel nō: nō determiat ibi Phs ꝛ Cōm. ¶ Nota q̄ cōmētū ꝙ illd qd dič.ꝙ dīnt qdditatiue sič relones qm̄ silitudo in ꝓpoˢᶦᵗᵒ in relatiuis ꝑcise attēdiť q̄ȝtū ad hō.ꝙ sic relo est eadē duoꝝ sic in ꝓposito. Nec silitudo currit sup pl̄es pedes.qr argᵐ nō plus regrit in alijs argᵗᶦˢ ꝯ se factis. ¶ Et nota hñ imagiⁿᵃᵗᵒᵉᵐ isti⁹ opionis de q̄ hr li.3.dis.2.ar.2. Imagiᵗᶦᵒ aūt est talis ꝙ in hō dīni pdīta respectiua extrinsec⁹ aduenientia a relatiōe.ꝙ relo nō hз ꝓpriū absolutū itrinsecū sui gñis (absolutū dico qd est fundaᵐ) lз fundať sup rē q̄ȝtitatē ꝛ q̄litatē ꝛc. Extrinsecus aūt aduenientia hñt ꝓpria absoluta fundaᵗᵃ sui gñis. Imaginanť.n.isti.ꝙ mot⁹ est ꝑ se ꝛ pˀ de gñe actiōis ꝛ passiōis vel fundās respectū actiōis ꝛ passiōis ꝛ eē i loco ē ꝑ se ꝛ pˀ de gñe Ubi.fūdās respectū vbicitatis: ꝙ.n.ista pdīta sūt in pdīto ꝑ terminos suos.accidit eis extrinsece. ¶ 2° ex hō

sequuntur

sequuntur duo. Primum est q aliter habent predicamenta respectiva sua elementa ppria & non solum appropriata sui generis q relatio. Quia ista extrinsecus advenientia habent sua elementa ppria que sunt sua ppria fundamenta: & que sunt intra pprium genus: & quedam etiam eorum .s. actio & passio habent ppriu fundamentu comune .s. motum: & ppria specialia: scilz dispositiones illas pprias in motu: de qbus supra dictum est. Relatio aut no habet suu fundamentu p elnto intrinseco sui generis: sed elementa ppria sui generis sunt sua ppria potentia & pprius actus que sunt inferioris entitatis q suu fundamentu & ex hoc sequit 2m .s. q relatio minimum hz de entitate inter alia predicamenta.

Opinio — Argm 1m

Secundus articulus. An actio sit in agente. ¶ Ubi dicunt quidam q actio formaliter accepta & sm q est predicamentum. est subiective in agente. Et premittunt primo distinctionem quandam Simplicii super capitulum actionis & passionis. Ubi querens & respondens ad questionem: quare Aristo. assignavit predicamentum agere & no sm actione dicit. q dupl'r di actio: di .n. factio. & factionis effect9. Dicut g q actio pot 2r accipi. Uno mo p ipso agere qd est pntu. Alio mo p ipsa actione q est res acta vel effect9 actionis. v.g. calefactio pot accipi p ipsa calefactione qua calefacit vel p ipsa calefactione cata i calefactibili. Primo mo dicut q actio & passio sut duo mot9: & actio est i agente: & passio in patiente. Scdo mo sut vn9 mot9. & iste mot9 di actio vt est ab agete & passio vt in patiete. Primo mo e actio pntu distinctu a passione: & sic tractat in libro pntoz. 2o mo no. Et sic tractat .3. phy. & sic sm istos. Actio q est pntu i agente est subiective no in patiete. Istius opionis vi oino Simplici9. vbi p in pn9 capli reprobat opione dicetu q actio & passio sut vnu gen9 q est mot9. Et valde multis iterpositis ad hoc pbadu in fine capli actionis 2cludit. q descindere & descindi lz lateat eoru distictio pp comistione: vtruq3 tn vi 2sistere in agedo vel vtruq3 in patiedo: sut tn duo mot9 distates adinvice sm nam. Sz si actio vt est gen9 & vt accipit p descindere vel p ipsa actione qua ages agit. sit mot9 sz nat'a sua distinctus a descindi qd est effectus ipsius & passio etiam que realiter distinguuntur possunt habere distincta subiecta precipue in pposito. Ex hoc enim .3. physic. arguit philosophus q actio est in patiete: quia actio & passio sunt vnus mot9. Seqt ergo q actio put est pntu pot esse subiective i agete.

Argm 2m

¶ Ite. Mot9 q a pho ponit in patiete est act9 entis in po9. Sz vt pbat Simplici9. actio accepta p actione q est pntu & q est ppria q foialr agit ages no est mot9. Sic .n. actio q agit ages 2venit agenti sz q ages est pfectu & i. actu. Igit actio sic accepta no est in patiete: sz in agete.

Argm 3m

¶ Ite arguit sic. Q2 actio di mot9 est pdicatio causalis sic hic odor e fumalis evaporatio. Sz ca realr differt a causato. igit actio differt a motu q causat in patiete. Probo maiore .3. phy. co. 18. sup illo pbi motor movet sm q agit & se hz ad motu sic agens. Comentator. Actio motoris est facere motu. Probatio minoris .5. ethi. co. 3. pbat Cometator q gno no est opo: q pcedit opone & est ca ei9 & ca est aliud a ca totali.

Argm 4m

¶ Ite per totu .3. phy. Ubi Aristo. vult q actio & passio sut vn9 mot9. loqt de actione q est actio acta: & no de actione q est agere. Ergo ex illo 3o nihil phibet actione ee in agete. pbat assumptu. Q2 .n. arguit q si actio & passio sut ide mot9. igit docens docebit. Certu est q illd no seqt nisi accipiedo doctione p doctrina causata: si .n. accipit doctio p docere no seqt q docens docebit: sz q docens docebit. Ena qn Aris. ridet determinado q sut ide mot9: sz differut sz diffone & qdditate. Comentator co. 21. & 22. Prio ponit dicaz q actio di vt est ab hoc passio vt est i hoc. Sz certu e q accipiedo actione p eo qd e ab agete illd est effect9 agetis & actio acta. igit &c. ¶ Confirmat. Q2 actio pprie accepta put est foialis ro ipsi9 agetis p que agit no est q ipsa actio sit ab alio: sz illa est ppe actionis vt est acta ppria. Ergo ro actionis est q sit illud p qd aliqd est ab alio. cu igit phs in 3o no loquat de actione nisi sm q est ab alio seqt q no loqt nisi de actione acta no de actione pntali que est agere.

Argm 5m

¶ Item ex hoc arguitur. Formalis ratio est in eo cuius est formalis ratio. Sed actio vt est illd per quod agit est formalis ratio agentis. ergo actio vt actio est ipsz agere p qd ages agit est in agete.

Argm 6m

¶ Ite. Impole est q due relones opposite sut in eode: puta. pnitas & filiatio. Igit ipole est q earu pria fundameta sut in eode. Sz prima fundameta earu sut agere & pati: & gnare & gnari. igit generatio actio & gnatio passio no sut i eode.

Argm 7m

¶ Ite. In eodez subiective est delectatio 2 opone & opo. Sz delectatio est in ipso agete. igit ipsz agere.

Argm 8m

¶ Ite 2o de aia pbat q sensus no sut activi. qr agerent in se: & pbat p sile. sicut si cobustibile haberet vim cobustiva coburreret se. Sz illd exe9 est falsz nisi illud qd hz vim activa coburedi agat actione que sit subiective in agete. igit &c.

Argm 9m

¶ Ite. Oe ages e pfectu cu pot in opone sua. Sz ex hoc no est pfectu q pot agere in aliud qr tunc de9 eet pfectior qr pducit ex. igit qa pducit i se actione sua.

Argm 10m

¶ Ite. Predicametu actionis est pntu biudiale sive resultativu. Sz biudinale no est in eo subiective in quo est terminative. sicut pz de pnitate q no est subiective in filio: sz solu terminative. Cu igit actio est in patiete terminative seqt q no subiective: sed potius in agente.

Contra primum opinionem.

¶ Contra tria dicta in ista opione arguo per ordine. Primo contra hoc qd dicit. q accipiedo actione p agere quo ages agit no sit motus arguo sic. Et p pmitto duo. Unu est q cu in diffone motus

Motus qdo dicit act9 entis in po9.

ponit q est act9 entis in po9. q hoc dupl'r pot intelligi. Primo q sit in po9: puta. q sit in potetia respectu termini ad quez & hoc 2venit motu p & p essentia: no enim est motus antequa act9 inchoet nec postq act9 cessat: est g actus incept9: sed in via & in potetia ad terminu. Alio mo pot intelligi q sit entis in po9 sicut subiecti hoc est reqrit subm recipiens ipz & hoc scdario 2venit motui sicut cuilz accideti. Scdm qd pmitto est illud. Q2 ages qntu ad pma intentione eius intendit subito pducere effectu suu & in vltimo coplemeto. tn qntum ad dispone qua invenit ibi in reb9 nalibus necessario agit successive. Ex quo arguo sic. Mot9 est act9 entis in po9 accipiendo esse in po9 respectu termini ad que: sed qn ages agit suus act9 vel suu agere no statiz est in termino & in vltimo coplemeto: sz in po9 ad illud. g illud agere est mot9.

[illegible marginal note]

¶ Ite. Qd p se mesurat tepore est mot9: sed ipsiz agere qd est formalis ro agedi mesurat tepore. igit &c. Maior pz: qr qd p se mensurat tepore .4. physi. ponit motus: qd p accns mensuratur quies. Minor pz etia qr cuius esse est 2tinuu & divisibile in infinitu illud ponit mensurari tepore p se: sz agere est bene cotinuu divisibile & in fieri sic passio sibi corrides. igit &c.

Ad pmuz & scdm

¶ Per hoc ad Simpliciu q agere no est motus: qr motus est actus entis in potetia: agere aut est actus agetis. Dico q veru est. q agere no est mot9 in ipso agete sm q motus est actus entis in potetia: vt subiecti: no eni recipit in agete sic in subiecto: sed in patiente: tn agere est motus sm q motus est actus entis in potetia respectu termini ad que acquiredu per ipsuz: qr hoc facit essentia motus vt dictu est. Q2 autem Simplicius ibidem alia argumenta facit ad hoc. q motus est via ad fine & incopletus: actio aut statiz est in fine & complemento. Veru est qntuz ad intentione agentis: sed quatuz ad dispositione que est in reb9 nalibus no statim est in fine & coplemento.

Ad tertiu 4m & 5m

¶ Scdo arguo 2tra hoc qd dicut q accipiedo actione pro agere q actio & passio no sunt vnus motus sm intentione phi .3. phy. nec actio est in passo: sed solu accipiendo p actione acta.

Actio & passio sut vn9 motus

Nam Simplicius & illi qui distinguunt actionem que est agere contra actionem actaz. ipsi accipiunt actionez pro movere vt distinguitur contra moveri: sic eniz dixit Simplicius q actio & passio no sunt vnus motus qr descindere alius motus est a descindi vt supra ha

dicē. Sꝫ vt pbabo in.3.phy. vbi Aristo. vult ꝙ actio ꝛ passio sūt vn⁹ mot⁹ ꝛ vtrūqꝫ in mobili. ipse ibi actionē accipit p mouere. Igit̄ ipse vult ꝙ actio accepta p agere ꝛ nō pro actione acta solū sit idē mot⁹ cū passione ꝛ in mobili: pbat̄ assūptū. Phs.n.3.phy. dicit sic. Manifestū est ꝙ motus est in mobili. motiui aūt act⁹ nō ali⁹ est. motiuū qdē enī in ipso posse. mouēs aūt in ipso opari vel agē. Ecce expsse ꝙ postq̄ dixit ꝙ act⁹ motoris ꝛ mobilis est idē exponit se de actu q est agere. ¶ Itē Cōmētator ibidē cō.18. Necesse est vt motus sit idē vtriusqꝫ.s. motoris ꝛ moti: nō ꝙ mouere sit aliud a moueri oībus modis.s. aliqd existēs in eēn⁹ motoris: quēadmodū est mot⁹ in eēn⁹ moti. Ecce expsse ꝙ actio q̄ ponitur eadē cū passiōe ꝛ q̄ ponit̄ in mobili est ipm agē ꝛ mouere. ¶ Itē ibidē seq̄t in ꝯmēto. Actio motoris q̄ est mouere est ipsi⁹ motoris nō in ipso: actio enī motoris est facere motū in aliud. ¶ Itē cō.22. expsse accipiēdo actionē p agere seu mouere dī sic. Mouere ꝛ moueri sunt idē fm subꝫ p qd inueniunt̄ mouere ꝛ moueri: ꝛ illud est mot⁹: sꝫ nō sūt idē fm qdditatē: qꝛ diffō eoꝝ est diuersa: mouere.n. est actio motoris in rē motā: moueri est passio moti a motore. ¶ Per h̄ pꝫ ad argꝫ eoꝝ qui dicūt. Qꝛ Aristo. nō loq̄t in.3.phy. nisi d̄ actiōe acta falsū est: imo loq̄t de actiōe q̄ est agē. Qn̄ pbat̄ p argm̄ qd facit ad oppo^m. Dico ꝙ nec illud. nec argꝫ alia q̄ facit ibi ꝯ ꝯnē faciūt fidē: qꝛ sūt argꝫ logica ꝛ pbabilia solū vt dicit ibi phs. Un̄ faciēdo ibi phs illa argꝫ dicit noua trāslatio. ꝙ hī hic dubitatio rōnabilis. Lr̄a antiq̄ hꝫ in hoc est loc⁹ qōnis logice. Un̄ post soluit argꝫ illa. ¶ Un̄ dī ꝙ respondendo ad illa dubia ostēdit phs ꝙ actio differt a passione qꝛ actio est ab agēte: sꝫ eē ab alio dicit actionē actā. Dico ꝙ actio vt est ab agēte dicit ita bn̄ actionē q̄ est agere: ꝛ plus q̄ actionē actā. pbat̄: qꝛ ita bn̄ differt a subā agētis actio q̄ est agē p quā agit. sic actio acta q̄ est effect⁹ agētis: sꝫ postq̄ ipsa nō est suba agētis. nec ipsa ē ens p seipꝫ opꝫ ꝙ accipiat eē ab agēte: ꝛ ita pꝫ ꝙ actio q̄ est agē est ab agēte. ¶ Ad cōfirmationē. Un̄ dī ꝙ rō actiōis est ꝙ sit illō p qd aliud sit ab agēte: nō igit̄ actio est ab agēte. Rn̄deo. ꝙ ab agente est aliqd dupl'r. Uno mō sic illō p qd agit. Alio mō sic illō qd agit̄. Un̄ igitur dī. ꝙ actio est illud p qd ꝛc. nō q̄ ipsa est ab agēte. Dico ꝙ nō est ab alio sic illud qd agit̄. pōt tn̄ esse ab alio sicut illud p qd agens agit. ¶ 3ᵒ arguo ꝯ hoc qd dicunt. ꝙ illa actio quā Arist. dicit eādē cū motu nō ē pdicalis. Primo p eūdē Simpliciū. Dicit.n. ꝙ Aris. breuē sermonē fecit de actiōe ꝛ passiōe in pdicatis: qꝛ plene de his determinat.3.phy. Sꝫ ista excusatio nulla eēt si in tertio nō declararet de his vt sūt pdica. igit̄ ꝛc. ¶ Itē. Sub illa rōne vī actio pdicatū fm quā qdditatiue differt a passiōe. Sꝫ vt actio est in patiēte: ꝛ vt ꝯsideratur in 3ᵒ differt a passiōe qdditatiue. igit̄. pbat̄. Inquit.n. fine cō.18. ꝛ.21. Sunt idē fm subꝫ mouere ꝛ moueri diuersa aūt fꝫ diffōnē. Et Cō.22. Sūt idē fꝫ subꝫ ꝙ est motus: mouē aūt ꝛ moueri nō sūt idē fꝫ qdditatē: qꝛ diffō eoꝝ est diuersa: pbat̄ sic. Mouere.n. est actio motoris in rē motaꝫ. moueri aūt est passio a motore. Sꝫ dicere ꝙ mouere est act⁹ motoris in rē motā est aliō a dicere ꝙ moueri est actio moti a motore. igit̄ seq̄t ꝙ differūt. ¶ Per hoc posset iuuari Simplici⁹ qui dicit. ꝙ sūt duo mot⁹ ꝙ dicēdo ꝙ h̄ sufficit sibi.s. ꝙ sūt duo mot⁹ qdditatiue distincti. h̄ est p formales rōnes pdicales: nō tn̄ ꝙ sunt duo real'r distincti vn⁹ subiectiue in agēte ꝛ ali⁹ in patiēte. Et hec vī intētio sua qꝛ solū vult pbare ꝙ nō sūt vnius gen⁹ qd est mot⁹: ꝛ iō ex opposito vult dicere ꝙ sūt duo mot⁹ hoc est duo pdica fūdata sup motum.

Tertius articulus. Quō intelligat̄ pcessus phi de actione respectu agētis ꝛ patiētis. Ubi arguo ꝯtra ꝯnē.s. ꝙ actio nō sit in agēte: sꝫ in patiēte. ¶ Primo qꝛ Ari. vt pbatū est in 3ᵒ loq̄t de actiōe q̄ est agē. Et soluēdo ad argm̄ ꝙ actio vī eē in agēte: qꝛ actio vni⁹ cuiusqꝫ in ipso vī esse ꝛ nō in altero dicit ꝙ nō est icōueniēs ꝙ actio vni⁹ sit in altero: sicut actio docētis est in addiscēte ꝛ i recipiēte doctrinā. igit̄ vult ꝙ agē sit in patiēte. ¶ Istā rōnē declarat ibi Aris. sic. Nā ꝙ act⁹ vni⁹ sit in altero sic ꝙ p̄ fuit in vno ꝛ postea abscinderet̄ ab eo ꝛ fieret in reliq̄. h̄ eēt incōueniēs: qꝛ seq̄t̄ accn̄ia migrare de subo in subꝫ. Qꝛ aūt actio vni⁹ sit i alio sic ꝙ illō qd p̄fuit i vno v̄tual'r sit in eā ꝛ nō formal'r ꝛ inherēter fiat ab ipso in alio p quādā applicationē vel ꝯtinuationem cū eo: hoc nō est icōueniēs. Sꝫ sic vt dicit Arist. est in proposito. vn̄ dicit. Aut neqꝫ vni⁹ actū i altero eē. icōueniēs est enī doctio actio docētis in q̄dā tn̄. sꝫ nō decisus sꝫ hui⁹ i h̄ Cōmētator cō.20. ꝛ nō dicim⁹ ꝙ actio agētis est in patiēte fm ꝙ abscindit̄ ab agēte sꝫ fꝫ ꝙ est ꝯtinua ab hoc i h̄.s. ab agente in patiēte. ¶ Itē. Agēs v̄tuale qōlꝫ dꝫ agē fm modū sibi pportionatū ꝛ ppriū. Sꝫ agēs v̄tuale qd in agēdo acq̄rit sibi ipsi aliquā pfectionē agit actiōe q̄ recipit̄ i ipso agēte: sic pꝫ in actiōib⁹ immanētib⁹ q̄ solū pficiūt ipsamet agētia. sicut visio vidētē ꝛ speculatio speculātē. 9. meta. Igit̄ agēs v̄tuale qd i agēdo causat pfectionē in altero hꝫ actionē receptaꝫ in alio. Sꝫ agēs actione trāseūte causat pfectionē in altero: vt ēt hī eodē cō. igit̄ ꝛc. ¶ Itē. Si actio req̄reret vnū subm ꝛ passio aliō hoc ita bn̄ teneret in agētib⁹ eq̄uocis sic i vniuocis. Qd pꝫ. Actio.n. Solis in iferiora. est ita bn̄ pdicalis sicut actio calidi in fridū: ꝛ ista positio ponit ꝙ actio pdicalis est pcise in agēte. Añs pꝫ. Nā q̄ñcūqꝫ due relōnes req̄runt fundamēta duo in distictis subiectis h̄ ita bn̄ tꝫ in agētib⁹ eq̄uocis sic in vniuocis. v̄.g. Relō actiui ꝛ passiui req̄rūt distincta fundamēta in subiectis distictis.s. po^ra actiuā in vno ꝛ passiuā in alio: ꝛ iō hoc ita bn̄ tꝫ in sole re^u gn̄ati iferi⁹ sic i calido re^u frigidi. Sꝫ i agētib⁹ eq̄uocis est ipōle ꝙ actio sit in agēte sꝫ solū in patiēte. Igit̄ in oīb⁹ aliꝫ. pbat̄ minor. qꝛ cū Sol efficit calorē i iferiorib⁹ ipōle est calefactionē actionē recipi subiectiue in Sole: qꝛ tūc eēt formal'r calidus sicut ignis cui⁹ calefactio actio recipit̄ in ipso subiue fꝫ istos. Pꝫ ēt: qꝛ Sol nihil causat in istis iferiorib⁹ nisi p motū suū: motus āt corpoꝝ celestiū ē solū i eis passiue cāt⁹ ab itelligētijs mouētib⁹ efficiēter. ¶ Cōfirmat̄ rō. Qꝛ sic Sol ē agēs vle re^u oīuꝫ iferioꝝ hīs vleꝫ efficiētiā: ita calꝫ re^u ppriꝫ calefactibilis est agēs pticulare pportionatū. Cū g̃ Sol ex vli causalitate efficiētie quā hꝫ re^u oīuꝫ iferioꝝ pōt in oīa inferiora ex h̄ pcise ꝙ quādā cālitatē v̄tualē hꝫ re^u oīuꝫ. ꝛ h̄ pter hoc ꝙ p̄ tꝫ in se ipso suā actionē p quā agat (vt dctm̄ est) q̄ g̃ repugnātia est ꝙ a pn⁹ cuiꝫ agēti pticulari cōcedat̄ talis v̄tualis cālitas re^u ppriꝫ effect⁹ ꝙ ex h̄ pcise pōt qōlꝫ sibi pportionatū effectū cāre ꝙ.s. ipꝫ hꝫ quādā v̄tualē cālitatē sup ipm pter h̄ dico ꝙ ipꝫ agēs p̄ sformet ppria actiōe. ¶ Itēꝫ ad pncipale. Eque bn̄ remanet agēs subo distinctuꝫ a passo si actio recipiat̄ in ipsomet agēte sic si non recipiat̄ in eo: si g̃ p te nō est ipōle ꝙ agēs trāsmutet passūꝫ ad aliā formaꝫ nō obstāte ꝙ subo distiguit̄ ab eo (qn̄.s. i format̄ sua actiōe) eadē rōne nullū est ipōle ꝙ agēs trāsmutet passūꝫ ad aliā formā nō obstāte ꝙ subo distiguit̄ ab eo p h̄.s. ꝙ v̄tualē cālitatē hꝫ sup ipꝫ passūꝫ: ꝛ ita nō oportebit actionē recipi i agēte. ¶ Itē sic arguit phs ꝛ Cō^tor p̄ phy. Incōueniēs ē fieri p plura qd pt fieri p pauciora. dūmō pcise m̄r⁹ icōueniēs seq̄t̄ p vnū q̄ p plura. Sꝫ si ponat̄ actio cāta i patiēte ꝛ ponat̄ idē mot⁹ cū passiōe: tūc saluat̄ ꝙ for^a aliq̄ acq̄rit̄ p motū ꝛ ꝙ acq̄rit̄ vnico motu. Sꝫ si pōat̄ actionē real'r differre a passiōe ꝛ subo. ēt tūc aliq̄ for^a acq̄rit̄: sꝫ multis motib⁹ sil': ꝛ ēt due alteratiōes vni⁹ rei ducūt ad eādē for^am (qd ē ipōle vt arguit phs.3.phy.c.9.) igit̄ ꝛc. ¶ Itē. Agēs in agēdo nō mutat̄: sed si actio subiectiue recipiat̄ in agēte agēs mutat̄: qꝛ oē recipiēs mutat̄ p formā receptā. igit̄. ¶ Itē. Si actio recipit̄ in agēte illa actio vt recipit̄ in agente hꝫ respectum passionis: ꝛ vt ab agente respectū actionis: ꝛ ita idē act⁹ eēt in gn̄e actiōis ꝛ passi⁹ ōis (qd ipsi nitunt̄ vitare) ēt qua rōne ꝯcedūt ꝙ actio ꝛ passio sūt vn⁹ mot⁹ in agēte vel vn⁹ actus

Actio dī ab agēte.

Ad terciū ꝛ reliqua.

eadẽ rõne hñt cõcedere q̃ in paciẽte actio ⁊ passio sũt vn⁹ mot⁹. ❡ Itẽ sic. Nã .9. meta. In eodẽ po⁹ p̃cedit actũ: sed in diuersis act⁹ p̃cedit po^am. Sz si agere recipiat̃ in agẽte tũc act⁹ p̃cedit po^am in eodẽ q: agẽs est in actu ⁊ recipiẽs in po^a: sz p̃us agit agẽs actũ suũ q̃ ip̃z recipiat. si aũt act⁹ recipiat̃ in patiente tũc est manifestũ q̃ in diuersis act⁹ p̃cedit po^as. igit̃ ⁊c. ❡ Itẽ arguit̃ sic. Nihil põt agere in se: sz hoc ponit ista positio. Probat̃ assumptũ. Q: magis differũt po⁹ actiua ⁊ passiua ⁊ rel'ones p modum actiui ⁊ passiui q̃ rel'o similis ⁊ eq̃lis: eq: rel'o actiui ⁊ passiui frequenter est iter ea q̃ differũt sp̃e: eq̃litas aũt ⁊ silitudo solũ iter ea q̃ sunt eiusdem sp̃ei. Sz nihil põt ẽẽ sibi ipsi sile vel eq̃le. g̃ nihil p̃t agẽ i se.

Ad primũ solũ artic.

Quartus articulus. Ubi r̃ndet̃ ad arg^ta alioꝝ. Ad p^m pz supra q̃ Simplicius noluit plus: nisi q̃ actio ⁊ passio nõ ẽẽnt vnũ gen⁹: qõ est mot⁹: sz ẽẽnt diuersa gña ⁊ hoc saluat̃ p istũ modũ ponẽdi postq̃ actio ⁊ passio differũt in motu q̃ddidatiue: ⁊ s̃m suas diffõnes. vt supra visũ est.

Ad secũm ❡ Ad 2^m q̃ actio nõ est mot⁹: responsũ est ẽt supra.

Ad tertiũ ❡ Ad 3^m qñ dĩ q̃ actio est cũ mot⁹. Dico q̃ hoc nõ est veꝝ q̃ actio sit res differẽs a motu subo ⁊ causans ip̃z: sed hoc p tãto põt cõcedi: q: actio dicit circa motũ respectũ causalitatis ⁊ passio dicit respectũ causati eẽ. Hoc dico s̃m eos q dicunt q̃ nõ addũt nisi respect⁹ sup motũ. Uel s̃z alios põt dici. q̃ actio addit supra motum quãdã dispõnẽ cãlẽ ⁊ passio dispõnẽ causati eẽ: cũ hoc tñ ꝯstat q̃ ambo sũt idẽ subo ipsi motui.

Ad q̃rtum ❡ Ad 4^m de p̃cessu. 3. phy. dc̃m est supra.

Ad q̃ntum ❡ Ad 5^m dico. q̃ fo̾aliṡ nõ est in eo cui⁹ est ⁊c. verũ est. in eo suo mõ eẽndi. s. in ipso agẽte sic in cã nõ sicut in subo: vt supra declaratum est.

Ad sextũ ❡ Ad 6^m dico q̃ due rel'ones opposite itrinsece aduenĩẽtes nõ p̃ñt eẽ in eodẽ nec eoꝝ ꝓxima fundamẽta: due tñ extrinsec⁹ aduenĩẽtes p̃ñt hẽe sua fundamẽta in altero ipsoꝝ. Cui⁹ rõ est: q: in rel'onib⁹ extrinsec⁹ aduenĩẽtib⁹ sufficit q̃ rel'o sit subiectiue in eo cui nouiter aduenit aliq̃d nouũ extrinsecũ ⁊ in alio opposito sit p nãlẽ denoiationem orta tñ ex nã rei. v.g. vbi est respect⁹ extrisec⁹ aduenĩẽs: ⁊ ad hoc q̃ iter locatũ ⁊ locũ sit rel'o extrinsec⁹ aduenĩẽs. sufficit q̃ in locato sit aliq̃d nouiter acq̃situ. s. eẽ i loco. Et dico rel'o extrinsec⁹ aduenĩẽs: q: si inter locatũ ⁊ locũ sit aliq̃ rel'o intrinsec⁹ aduenĩẽs: puta. locatiui ad locabile. dico q̃ illa rel'o intrinsec⁹ aduenĩẽs. l. locãtis est subiectiue in locato ⁊ nõ in loco: sic̃ rel'o actiui ⁊ passiui: q̃ sũt rel'ones itrinsec⁹ aduenĩẽtes: in se hñt q̃ rel'o actiui est subiectiue vel fundat̃ in potẽtia actiua ⁊ rel'o passiui in passiua: rel'o tñ extrinsec⁹ aduenĩẽs (scilz q̃ ꝯseq̃t̃ actualr̃ locare) est solũ subiectiue vel fundat̃ in locato: q: aliq̃d nouũ acq̃rit̃ ipsi locato. qõ põt tales rel'ones nouiter extrinsec⁹ aduenĩẽtes fundare: ipsi aũt loco nihil nouiter est acq̃situ. Et iõ nõ req̃rit̃ q̃ rel'o q̃ extrinsecus ipsi loco aduenit sit in eo subiectiue seu fundet̃: sic in ꝓposito de actione ⁊ passione. Q: aũt ipsi loco nihil sit nouũ acq̃situ qñ actualr̃ locat: pz: q: illud sibi aliq̃d acq̃rit qõ mouet̃ ad terminũ suũ vel ad p̃fectionẽ: locatũ aũt mouet̃ ad locũ: ⁊ loc⁹ est imobilis: ⁊ iõ locatũ acq̃rit sibi suũ Ubi: sed loc⁹ nihil acq̃rit sibi. Hoc idẽ pz exẽplo. Qñ. n. res tẽporalis adiacet tẽpori. tẽpori nihil est acq̃situ. Hoc idem pz in p̃sito habit⁹. Habẽti. n. aliq̃d acq̃rit̃: sz rei habite nihil acq̃ritur.

Dubium. ❡ Sz tũc remanet difficultas. Q̃ũo tales respect⁹ extrinsecus aduenĩẽtes sũt reales ex vtraq; p̃te: cũ tñ in altero non sit reale fundamẽtũ illoꝝ respectuũ: vt pz hic. Uidet̃ ẽt q̃ rel'o mẽsure sit realis p aliq̃d nouiter acq̃situ ipsi mẽsurato. ❡ Dico q̃ lz actio agẽtis recipit̃ in passo subiectiue: tñ ita formalr̃ ⁊ ex nã rei denoiat agẽtẽ ac si in ipso reciperet̃ subiectiue. Lz. n. mouere q̃ est actio mouẽtis recipit̃ in moto ita vere saluat̃ q̃ mouere est actio mouẽtis: ac si in mouẽte reciperet̃ subiectiue. Sz q̃diu actio agẽtẽ denoiat ⁊ ex nã rei. siue sit in eo. siue in alio. semp tñ ip̃z refert ad illud re^r cui⁹ est agẽs: iõ q̃ actio sit in alio nihil ipedit rel'one agentis ad passũ. Et eodẽ mõ pz h̃ in vbi ⁊ habitu. Eq̃ue. n. vere denoiat vbi ipsũ locũ vbicantẽ. ⁊ Habit⁹. ip̃z vestimẽtũ dans esse vestitũ. ac si loc⁹ ⁊ vestis acq̃rerẽt sibi aliq̃d. ❡ Per h̃ ad aliud de rel'one mõ mẽsure. Cõcedo. n. q̃ respect⁹ q̃ est inter scibile ⁊ sciaz s̃m q̃ scibile cõpat̃ ad ipsaz sicut ad obz ⁊ sufficiens ⁊ mouẽs: ⁊ rel'o q̃ est extrinsec⁹ aduenĩẽs s̃z actionez ⁊ passionẽ. est realis ex vtraq; p̃te. tã mẽsure q̃ mẽsurati. Relatio tñ extrinsec⁹ aduenĩẽs q̃ est in mẽsura sub rõne mẽsure p̃cise ⁊ nõ sub rõne actiui vel actionis. est rel'o rõnis tñ. Q: aũt aliqua for⁹ possit eẽ in vno subiectiue: ⁊ tñ denoiare aliud: pz. Uisio. n. est in oculo subiectiue: ⁊ tñ denoiat totum hoiez. Itẽ act⁹ legẽdi est in legẽte vel in aere: ⁊ tñ nõ solum denoiat legẽtẽ. sz illõ qõ est lectũ: q: nec hõ dĩ lect⁹ nec aer: sz liber dĩ lect⁹. ❡ Itẽ act⁹ itelligẽdi est in itelligẽte: ⁊ tñ nõ solũ denoiat itelligẽtẽ: sz obm nõ solũ. n. hõ dĩ intelligẽs sed obm dĩ itellectũ. ❡ Alr̃ diceret q̃daz q̃ rel'ones intrinsece aduenĩẽtes sũt in eodẽ: puta. qñ itells agit in se actũ itelligẽdi. De hoc supra di. 17. ar. 3. ⁊ dis. 34. in fine. Et qñ graue mouet se li. 3. dis. 22.

Ad 7^m ❡ Ad 7^m dico. q̃ delectatio est in eodẽ in quo opõ. Uñ sic opatio est in agẽte sicut in cã ita delectatio est ẽt in agẽte: nõ solũ eniz delectat̃ illud qõ recipit opõnẽ: sz illud qõ agit: nõ tñ seq̃t̃ q̃ eodẽ mõ sint in agẽte opatio ⁊ delectatio.

Ad 8^m ❡ Ad 8^m dico. q̃ ad illõ de cõbustione dc̃m est de hypothesi sicut in p̃n⁹ sc̃di dĩ. q̃ si Dolabra est aial. Acuties est ei⁹ for⁹ subalis: neutrũ tñ est in re verũ.

Ad 9^m ❡ Ad 9^m dico. q̃ agẽs actiõe trãseũte est p̃fectũ: q: põt in actionẽ transeuntẽ. Et hñ seq̃t̃. igit̃ de⁹ est p̃fectior eo qõ põt in opõnez ad ex̃ q̃ si nõ posset. v.g. Sapia ẽ aliq̃d p̃fectiõis sic de⁹ q: sapiẽs: nec tñ seq̃t̃ q̃ de⁹ acq̃rat p̃fectionẽ ab ex̃: q: illõ posse ab ex̃ nõ acq̃rit ex creatura: sz hz illud ex se ipso: ⁊ iõ verũ est ꝯcedere q̃ est p̃fect⁹ ad ex̃: sz nõ ab ex̃ acq̃rẽdo. Uel forte apparẽti⁹ põt dici q̃ nõ seq̃t̃. Producere ad ex̃ est perfectionis. igit̃ de⁹ est p̃fectior: q: põt ꝓducere ad ex̃. Q: regula nõ tz nisi in his q̃ dicũt p̃fectionẽ simplr̃. v.g. Posse gñare oliuã g̃ rõne nãli est p̃fectionis. igit̃ de⁹ p̃fectior erit si h̃ possit: nõ seq̃t̃. q: nõ est p̃fectiõis simplr̃. q: hoc nõ est cuilz meli⁹ eẽ q̃ nõ eẽ. Sic nec ꝓducere ad ex̃. est p̃fectiõis simplr̃. q: nõ hz terminũ simplr̃ p̃fectũ: sed mistũ cũ iperfecto.

Ad 10^m ❡ Ad 10^m qñ dĩ q̃ rel'o nõ est in eo absolute in q̃ terminatiue. Dico q̃ falsum est in rel'onib⁹ extrinsecus aduenĩẽtibus vt dictum est.

❡ Distinctio. XXXV. Questio. I.

❡ Post hec videndũ est q̃d sit peccatũ. Peccatũ est vt ait Aug. oẽ dictũ / vel factũ / vel cõcupitum. qõ sit ꝯtra legem dei ⁊c.

Utrum deus posset facere vnũ nouuz mũdũ in q̃ eẽnt hoies eq̃les in nã cũ istis q̃ sũt in nr̃o mũdo: ⁊ q̃ eẽnt ipeccabiles per naturam.

Hic tria. ¶ Pmo. An p̃hie repugnet pluralitas mũdoꝝ. ¶ 2⁹ dato q̃ sic. An theologie repugnet. ¶ 3⁹ dato q̃ nõ. An rõnes p̃hi peccãt in p̃hia in hac mã.

Arg^m p^m

Primus articulus. Utrũ possent eẽ plures mundi. ❡ Hic p̊ ponẽda est intẽtio p̃hi. p̊ de celo ⁊ mũdo cõ. 76. Ubi ꝓbat q̃ nõ ⁊ p̊ ponã rõnes s̃m q̃ Cõmẽtator ptractat eas sic. Si sint duo mũdi. terra vni⁹ mũdi necẽio mouebit̃ ad locũ terre alteri⁹ mũdi: ⁊ iteꝝ redibit ad locũ ꝓpriũ terre in suo ꝓprio mũdo. Sz h̃ est ipõle. igĩ ⁊c. Maiorẽ ꝓbant p̃hs ⁊ Cõme^tor sic. ꝯ. 77. Si aliq̃s posuerit mũdũ necesse est vt ponat ip̃z vniuoce cũ hoc ex cõuenĩẽtibus ptibus in sp̃e. Pz p sile: q: inexistimabile est opinari q̃ sit ali⁹ hõ nõ ꝯueniẽs isti hoi nisi in noie tñ. Ita est de ptibus vni⁹ mũdi ⁊ alteri⁹ inopinabile ⁊ ipõle existimare q̃ differãt for⁹ ⁊ nõ ꝯueniãt nisi in rõne tñ. ❡ Impositatem minoris ꝓbat Cõmẽtator p regulã Arist. in eodẽ loco ⁊ est

hec. Si aliqs loc⁹ fuerit nālis alicui nec̄e est vt ɔ̄riū illi⁹ sit violētū illi corpi. Sʒ cū terra vni⁹ mūdi mouet̄ ad locū p̄priū terre alteri⁹ mūdi: ⁊ iterū reuertit̄ ad locū ꝑpriū terre in suo ꝑprio mūdo mouet̄ motib⁹ ɔ̄rijs. Igit̄ seq̄t̄ ꝙ terra mouet̄ ad mediū violēter in suo motu: qd̄ est ipōle. ¶ Euidētiā isti⁹ ɔ̄clonis (⁊ si sit manifesta) ꝓbat Cōmentator sic. Qꝛ certū est ꝙ terra sic dū mouet̄ de vno mūdo in aliū mūdū in altero istoꝝ motuū mouet̄ ad circūferētiā: ⁊ ēt mouet̄ a medio. Sʒ mot⁹ terre ad circūferētiā: ⁊ ēt a medio est violentus: ⁊ certū est iterū ꝙ terra in vtroqʒ motu suo de vno mūdo in aliū mouet̄ ad mediū: qꝛ mediū vtrobiqʒ est ꝓprius loc⁹ terre: clare igit̄ seq̄t̄ ꝙ terra mouet̄ ad mediū violenter. Seq̄t̄ cōmēto. 78. Sed si nā terre illi⁹ mūdi sit eadē spē cū nā terre isti⁹ mūdi nec̄e est vt moueat̄ ad mediū quo mouet̄ ista terra ⁊ sil'r est de igne. s. si fuerit idē i spē cū isto. ⁊ sil'r e ɔ̄rio ɔtingit vt terra isti⁹ mūdi moueat̄ ad medium terre alteri⁹ mūdi ⁊ eodē mō de igne duoꝝ mundoꝝ: ⁊ tūc manifeste h̄r maior p̄ncipalis rōnis.

Instantia

¶ Cōtra maiorē inducit ph̄s instātiā ⁊ Cōmētator ɔtractat eā sic cō. 80. Pōt aliqs dicere: ꝙ lʒ terra vtriusqʒ mūdi sit eiusdē nāe: nō tn̄ opʒ ꝙ terra vni⁹ mūdi moueat̄ ad locū terre alteri⁹ mundi. nec e ɔ̄rio: ⁊ sil'r est de alijs elītis. Et rō est: qꝛ terra vni⁹ mundi nō est eque ꝓpinq̄ ad locū terre alteri⁹ mundi sic̄ ad locum terre ꝓprij mundi: ⁊ ideo lʒ sit eiusdem nature cum vtroqʒ medio vtriusqʒ mundi tamen mouebitur ad ꝓpinquiorem nō ad remotiorē. Uel al'r ēt pōt dici contra minorē ꝓpōnē vt dicit Cōmētator. s. ꝙ nō est incōueniēs ꝙ terra moueat̄ motib⁹ ɔ̄rijs dū tn̄ nō sint mot⁹ eiusdē rōnis. Uerbi grā. ꝙ vn⁹ sit mot⁹ appropinquādo ad locū ꝓpriū ⁊ ad ꝓpinquū ⁊ ali⁹ recedēdo ab ipso ad locū remotū alteri⁹ mūdi. ita ꝙ mouet̄ motib⁹ ɔ̄rijs fm̄ appropiatiōnē ⁊ remotionē. Et intelligēdo rn̄sionē Cōmētatoris sic. nō est incōueniēs terraʒ motib⁹ nālib⁹ ɔ̄rijs moueri. s. appropiquādo cētro vni⁹ mūdi ⁊ recedēdo a cētris alteri⁹ mūdi: dūmō vterqʒ loc⁹ sit sibi nālis. Uerbi grā. iō mot⁹ ɔ̄rij. sursū. s. ⁊ deorsum. nō pñt nāl'r cōuenire terre: qꝛ vn⁹ loc⁹ est sibi ɔ̄ri⁹ ⁊ ali⁹ nō. Igit̄ ex opposito. si sunt duo mūdi: ⁊ ꝑ ɔ̄ñs duo cētra in medio terre nāl'r ēt motib⁹ ɔ̄rijs. s. appropiquādo vni ⁊ recedēdo ab alio poterit moueri: qꝛ vterqʒ loc⁹ erit nālis sibi: mot⁹ eniʒ ei⁹ ad mediū est nālis.

Rn̄sio

¶ Rn̄det ph̄s ad p̄ᵐ. Qꝛ cū diuersitas motuū sit ꝑꝑ diuersitatē foiaꝝ subaliū ⁊ iam supponit̄ ꝙ terra vtriusqʒ mūdi sit eiusdē spēi ⁊ h̄ns eandē for̄ᵐ subalē: ⁊ idē supponit̄ de medijs ad que terra mouet̄ in vtroqʒ mūdo: seq̄t̄ ꝙ terra vtriusqʒ mūdi idifferēter mouebit̄ ad mediū vtriusqʒ mūdi lʒ forte ꝓpinquū ⁊ remotū faciāt ꝙ citi⁹ vel tardi⁹ mouebit̄ ad vnū meᵐ q̄ȝ ad aliō ⁊ h̄ est dicē ɔ̄ p̄mā rn̄sionē. Sʒ qꝛ rn̄sio Cōmētatoris est ꝓbabilis ideo expresse Ari. hic nō iprobat eā sʒ addit alia argᵗᵃ ad p̄ncipale hic.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. Ad ɔ̄nē p̄ncipalē. c. 89. arguit ph̄s ⁊ Cōmētator sic. Probatū est. 8. phy. ꝙ nec̄e est ōuenire ad vnū motorē tm̄ ⁊ ad vnū mobile tm̄. s. celū. Igit̄ nec̄e est vt mūdus sit vn⁹. Cōsequētia est (vt mihi vʒ) ꝑ h̄ ꝙ si eēnt duo mūdi nec̄e est ꝙ vterqʒ h̄ret suū ꝓpriū motorē p̄ᵐ ⁊ p̄ᵐ mobile sic̄ est in isto mūdo q̄ nūc est.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē cōm. 90. arguit sic. Declaratū est. 4. phy. ꝙ celū nō est in loco: qꝛ ex̄ ipʒ non est aliqd̄ cōtinēs. Sʒ si sint duo mūdi ex̄ celū est aliqd in loco: hoc ē ipōle. igit̄ ⁊c̄. Minor pʒ: qꝛ a ex̄ celū vni⁹ mūdi est ali⁹ mundus ⁊ e ɔ̄rio.

Instantia.

¶ Cōtra hāc ɔ̄nē arguūt ph̄s ⁊ Cōmētator sic cō. 91. Oē corp⁹ nāle: ⁊ ēt oē corp⁹ sensibile est cōpoᵐ ex mā ⁊ for̄ᵃ. Et supplet Cōmētator argᵐ vltra. Sʒ celuʒ est corp⁹ nāle ⁊ sensibile. igit̄ est cōpoᵐ ex mā ⁊ forᵃ. Et arguit ph̄s ⁊ Cōmētator vltra. In oib⁹ q̄ videm⁹ cōposita ex mā ⁊ foia sūt plura ⁊ ifinita entia eiusdeʒ spēi. igit̄ sunt plures celi. aut ɔtigit eē: ⁊ eadē rōne multi mūdi.

Rn̄sio.

¶ Rn̄det Ari. cō. 93. Qꝛ si aliqd est cōpoᵐ ex mā ⁊ forᵃ nō est nec̄itas ipʒ hic plura idiuidua: neqʒ ēt ɔtigit facta eē plura: sʒ illō ex tota mā sua est. Et ifra cō. 93. ponit exēᵐ. Si. n. simitas ⁊ curuitas ⁊ mā simitatis est caro. posito igit̄ ꝙ ex oib⁹ carnib⁹ vna fiat caro ⁊ existat in hac simū nō erit nisi vnū simū neqʒ ɔtingit esse. Ponit ph̄s aliō exēᵐ sil'r. Si hoīs sūt mā carnes ⁊ ossa. si ex oib⁹ carnib⁹ ⁊ oib⁹ ossib⁹ hō fiat nō erit nisi vn⁹ hō neqʒ cōtingit eē. sil'r ⁊ i alijs. Et ifra cō. 96. applicat ad ꝓpoᵐ dicēs. Sʒ totū ab extrema circūferētia ɔtentū. i. tot⁹ mūdus fm̄ Cōmētatorē ibidē ex oi nec̄e est ɔstare nāli ⁊ sensibili corpore. Cōmētator ibi. tot⁹ mūdus est cōposit⁹ ex oib⁹ corpib⁹ nālib⁹ sensibilib⁹ q̄ sūt mā ei⁹. Et ɔcludit ph̄s ɔ̄nē. Propter qd̄ neqʒ eē vllū ex̄ celū corp⁹ neqʒ ɔtingē factū eē: ⁊ sic p̄sticit ɔ̄nē ph̄s.

Argᵐ 4ᵐ

¶ Adhuc arguo sic ꝑ rōnē. Si eēnt duo mūdi. Aut igit̄ circūferētie tāgerēt se: aut nō. Si sic. igit̄ cum sint spherice figure tāgerēt se in pūcto: ⁊ fm̄ totū aliud de circūferētijs nec̄io distarēt: sʒ cū ex̄ circūferētias istoꝝ mūdorū nō posset eē corp⁹ eēt vacuū: hoc aūt ipōle. Si nō tāgāt. igit̄ distāt. Et si vt p̄ nō est distātia positiua. qꝛ extra circūferentias mūdoꝝ nihil ē. igit̄ eēt vacuū. vt p̄.

Argᵐ 5ᵐ

¶ Itē spāl'r arguo sic. Qua rōne possent eē duo mūdi possent ifiniti. Cōsequētia pʒ a sil'i. 4. phy. Si duo corpa possent eē in eodē loco ⁊ infinita. Sʒ qua rōne pñt eē infiniti mūdi pōt idē mūdus augeri in ifiᵐ: vt ꝑ se pʒ: ⁊ ad hoc seq̄t̄ ꝙ pōt eē ifiᵐ in actu. hoc aūt ipōle. igit̄ ⁊c̄. Probatio assūpti. Qꝛ fm̄ Cōmētatorē. 3. phy. augumētare in q̄ntitate est ire ad formā. sic in nūo: subtrahere est ire ad formā. Sʒ fm̄ ph̄m ibidē: q̄ñ itur ad formā tn̄ ɔtingit eē in actu q̄ntū in poᵃ: seq̄t̄ igit̄. si mundus pōt augeri in ifiᵐ ꝙ mūdus pōt eē ifinit⁹ in actu.

Secundus

articulus. An theologie repugnet pluralitas mūdoꝝ. Ubi catholici dicūt ꝙ sic Crisostomus sup illud Joānis oia ꝑ ip̄m facta sunt ⁊c̄. Et si oporteret plures factos eē mundos tales ⁊ ifinitos idē manet oib⁹ sufficiēs nō ad mouēdū eos solū: sʒ ɔtinuandū eos post ɔditionē.

Opio p̄ᵃ.

¶ Sʒ ō mō ponēdi sūt aliq q̄ putāt illū aliū mūdū ɔiungi isti mūdo q̄ nūc est fm̄ totū: ita ꝙ non posset esse corp⁹ circuibile tāgēs istū i pūcto sic ꝙ latera distarēt: sed vterqʒ eēt cū vtroqʒ fm̄ totū. Qd̄ ꝓbant sic.

Argᵐ p̄ᵐ

Qꝛ latera nō possent distare nisi ꝑ aliqd̄ mediū positiuū sic̄ nec eē albū sine albedie. Sʒ si ille mūdus nouiter creat⁹ istū q̄ nunc est solū tāgeret i pūcto. īter latera vtriusqʒ mūdi nō eēt mediū positiuū: qꝛ eē positiuū est infra circulū vtriusqʒ mūdi. Igit̄ si tangeret ipʒ in pūcto nō distarent latera. igit̄ vterqʒ mūdus sil'r eēt cū vtroqʒ fm̄ totū.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. 5. phy. Que tāgunt se fiunt sil'r: sʒ ibidē quorū nullū est mediū illa sūt sil'r: cū igit̄ īter latera vtriusqʒ nullū est mediū ipsa erūt sil'r fm̄ totum.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē. Impōle est ꝙ tm̄ distēt ea q̄ distāt ꝑ meᵐ negatiuū sic̄ q̄ distāt ꝑ meᵐ positiuū: qꝛ cū positio ⁊ negō non eq̄nt̄ erūt effect⁹ eq̄les ⁊ cāe ineq̄les. Sʒ h̄ seq̄t̄ si latera possēnt distare ꝑ solū meᵐ negatiuū. Igit̄ latera vtriusqʒ mūdi nō distāt ꝑ meᵐ negatiuū: nec ꝑ positiuū: certū est igit̄ oino ⁊ fʒ totū sūt sil'r. Probō minorē: qꝛ si facias aliqd̄ q̄dratum puta scacarū cui⁹ latera distēt ꝑ supficiē mediā. cū tūc de⁹ posset destruere illā supficiē mediā ⁊ tenere latera in eadē distantia seq̄t̄ ꝙ tm̄ distāt negᵗᵉ sic̄ ꝑ meᵐ positiuū.

Argᵐ 4ᵐ

¶ Itē. Si nō eēnt elīta isti⁹ mūdi q̄ nūc est statiʒ ptes celi nō distarēt. q̄ a sil'i. si īter latera vtriusqʒ mūdi nihil eēt meᵐ statim eēnt sil'r. Maiorē imagiat̄ sic. Lʒ loc⁹ nō depēdeat a locato fm̄ subaʒ tn̄ ōpēdet a locato fʒ dimēsionē ⁊ distātiā ptiū: ⁊ eodē mō lʒ celū nō ōpēdeat ab elītis fʒ subaʒ suā: tn̄ depēdet ab his fm̄ dimensionē ⁊ distātiā ptiū.

ɔ̄ p̄ᵐᵃᵐ opinionem.

¶ Cōtra istā viā arguit̄ sic. Quecūqʒ cōsiderant̄ fm̄ depēdēs ⁊ indepēdēs sic se habent ꝙ lʒ depēdēs nō possit eē sine indepēdēte tn̄ indepēdēs pōt eē sine depēdēte. Sed elīta depēdēt a celo ⁊ non e ɔ̄rio. igit̄. ¶ Itē. Cōcursus laterū eēt mot⁹ localis ⁊ ille cōcursus eēt in istāti cū nihil est resistēs. igit̄ motus localis in istāti: qd̄ est ɔ̄ ph̄m.

Opio 2ᵃ

¶ Sʒ nō asserēdo vi ꝙ posset fac̄ aliū mūdū q̄ istū solū tāgeret in puncto. Qꝛ q̄ rōne posset facere

ꝙ celũ vni⁹ mũdi posset tãgere celũ alteri⁹ mũdi ⁊ ꝙ s̃z totũ aliud celũ distaret a toto alteri⁹ celi eadẽ rõne vĩ mihi ꝙ vtroq̃z toto mundo:s̃z illud poĩe est.igiẽ ⁊c̃.Probatio minoris:q̃z celũ istius mũdi est creatũ vbi nihil erat ante ei⁹ creationẽ.Sed qd̃ nõ est:est etiã tale ꝙ nihil est extra illud.g̃ ex celũ qd̃ nũc est.vbi est nihil posset aliud celũ creari eadẽ rõne.Et tũc vltra.Isti duo celi ꝓꝑ suã rotũditatẽ sunt nati solũ tangere se in puncto.⁊ s̃m totũ aliud sunt nati distare situalr̃.Sed de⁹ põt ꝯseruare oĩa in tali esse qd̃ nõ repugnat eis:sed natũ est cõuenire sine oĩ medio extrinseco a maiori q̃ñtũ ad accñtia q̃ sine subo põt ꝯseruare:igiẽ põt illos celos ꝯseruare in tali distãtia sine oĩ corꝑe medio.¶ Itẽ.In illo eẽ qd̃ ꝯuenit alicui ꝑ nãm sui ⁊ ꝑ prius.põt de⁹ rem ꝯseruare amoto illo eẽ qd̃ ꝯuenit sibi extrinsece ⁊ ꝑ posteri⁹.Uerbi gr̃a.quãtitati ꝯuenit ꝑ nãm sui esse formalr̃ extensũ:s̃z per subm hoc ꝯuenit sibi extrinsece:⁊ iõ in sacr̃o altaris põt eã tenere in eẽ extenso sine subiecto.g̃nimo diuersas q̃ñtitates põt cõseruare in diuersis sitib⁹ extẽsas sine subiectis. Sed duo corꝑa spherica ꝑ ꝓpriã nãm ⁊ ꝑ ꝓprias situalitates sũt nata solũ tangere se in puncto ⁊ s̃m aliud totũ sui distare:extrinsece aũt ꝯuenit distare ꝑ corpus mediũ inter latera vtriusq̃z.Igiẽ de⁹ põt tenere illa in illa distãtia q̃ ꝯuenit eis per sui nãm.i.ꝑ diuersas ⁊ distãtes situalitates ꝓprias põt tenere illa in diuersis distãtib⁹ sitib⁹ amoto positiuo.De hoc li.4.q.de resurrectiõe.¶ Cõfirmatẽ exẽplo.Q̃z posito ꝙ de⁹ a ꝑn⁹ creasset aliq̃z domũ q̃ ꝑ sui nãm hr̃et tale eẽ ⁊ distãtiã parietũ q̃lẽ nunc h̃z ista dom⁹ artificialis ⁊ artificiata.Si g̃ annihilaret totũ aerẽ q̃ est īter ꝑietes illi⁹ dom⁹ nãlis.adhuc posset tenere illos ꝑietes in suis sitib⁹ nãlib⁹(vt manifestũ est)q̃z nõ indiget aere medio ad tenẽdũ:rez in eẽ postq̃ res h̃z ꝓpriã formã qua mediãte de⁹ eã teneret.Cũ igiẽ isti parietes suis sitib⁹ nãlib⁹ distent(vt positũ est)ne:c̃io de⁹ tenere:⁊ illos in distãtia nãli amoto illo medio:sic in ꝓposito cũ corꝑa spherica ꝑ nãlez situalitatẽ suaz sunt nata distare ⁊c̃. ¶ Nota ꝙ ꝑ nãm suã nata sunt distare ꝑ illud p̃z ad argumẽta alteri⁹ pãtis.Ad p̃ᵐ dico ꝙ nõ op̃z ꝙ distẽt ꝑ mediũ positiuũ extrinsecũ:s̃z ꝑ mediũ positiuũ.i.ꝑ ꝓprios sit⁹ s̃m quos nõ tangũt se nãlr̃ s̃m totũ:sed in puncto cũ sint corꝑa spherica.¶ Ad zᵐ dico ꝙ hec minor nõ est ph̃i.Illa se tangunt quoꝝ nullũ est mediũ:sed iste est textus ph̃i.Tangere sũt quoꝝ vltima sũt sil.S̃z cũ ista spherica nõ p̃nt hr̃e vltima sil.Nõ tangũt se:⁊ ꝑ ꝯñs distãt.¶ Ad 3ᵐ dico,ꝙ tñ distãt:idest tãta distãtia q̃ñ nõ hñt positiuũ sicut q̃ñ hñt:g̃a situs.coꝝ manẽt idẽ s̃z nõ distãt tñ tot causis distãtie:q̃z illa ꝑ ꝓprios situs tñ nõ ꝑ mediũ positiuũ.¶ Ad 4ᵐ eodẽ mõ.L.i.n.ad ordinẽ q̃ nũc est forte oĩa cõcurrerẽt si mediũ nõ eẽt plenũ:tñ q̃ñtũ ad ordinẽ qd̃ deus posset facere nõ est verũ.Si.n.de⁹ teneret aliqua distãtia in sitib⁹ annihilãdo totũ mediũ.adhuc distarẽt suis nãlib⁹ sitib⁹ vt ꝓbatũ est.

Tertius articulus.Ubi vĩ aliq̃bus.s.Uar.qd̃ intentio Aristo.põt saluari q̃ñtũ ad ph̃iaz nãlẽ:sed tñ põt aliter cõtingere q̃ñtũ ad viã sup̃nãlẽ.Q̃z cum in p̃ argumẽto accipit Aristo.ꝙ terra illi⁹ mũdi nãlr̃ moueretẽ ad terrã istius mũdi posset dici ꝙ verũ est nãlr̃:s̃z ꝑ potẽtiam dei nihil ꝓhibet ipsaz teneri in esse ꝯ inclinationẽ nãlẽ:sicut accidẽs p̃ter subm.¶ Assũptũ zᵐ ẽt arguit.ꝙ necesse est esse vnũ mouẽs ⁊ vnũ mobile verũ est si motores terminentur ad numerũ mobiliũ vt ponit Aristo.8.phy.⁊.12.meta.sed si sit vn⁹ motor sufficiẽs infinitis mobilib⁹ vt theologi dicunt nõ op̃z:sed poterit esse vn⁹ motor ⁊ plures mũdi.¶ Q̃z aũt dicit.3.ꝙ si extra celũ eẽt aliq̃d ꝙ celũ hr̃et locũ põt dici ꝙ nõ est verũ si tãgeret ip̃z in puncto:sed oporteret ꝙ circumdaret eũ tãgẽdo ip̃z:s̃m totũ.¶ Qd̃ dĩ.4.ꝙ iste mũdus cõstat ex tota mã̃ sua.g̃ nõ põt esse alius mũdus.Põt dici ꝙ nõ põt esse ali⁹ per gnõnẽ nãlẽ:posset tñ eẽ ali⁹ per creatiõnẽ.Uerbi gr̃a.si vnus hõ hr̃et totã mãz hoĩs nõ posset ali⁹ gñari:posset tñ creari.S̃z saltẽ ex ista r̃nsione seq̃ẽ.ꝙ de⁹ faciendo duos mũdos faceret terrã vtriusq̃z violẽter:q̃z ꝯ iclinationẽ nãlẽ q̃esceret:⁊ eadẽ rõne de aliꝭ elñtis qd̃ est icõueniẽs.Iõ meli⁹ põt dici:ꝙ de⁹ faciẽdo duos mũdos faceret ꝙ elñta vtriusq̃z mũdi limitatã hr̃ent iclinationẽ ad loca in ꝓprio mũdo.¶ Et forte ad argᵐ Aristo.⁊ Cõmẽtatoris supra posset dici ꝙ rõ Aris.⁊ r̃nsio illa Cõmẽtatoris ad p̃ᵐ argᵐ ambo sunt falsa.Immo si ponerentẽ duo mũdi,terra vni⁹ mũdi nõ hr̃et inclinationẽ ad locũ terre alteri⁹ mũdi.Et l̃z rõ Aristo.apparẽs sit multũ,vĩ tñ mihi.ꝙ sit cõtra ph̃iaz.Q̃z cũ terra illi⁹ mũdi nouiter creati fuerit in ꝓprio centro erit in ꝓprio loco.S̃z cũ aliq̃d habuit illũ qd̃ est sibi ꝓpriũ cessat ei⁹ inclinatio.Igiẽ terra illi⁹ mũdi nõ hr̃et inclinationẽ ad centrũ isti⁹ mũdi:⁊ ita falsũ assumit Aristo. cũ dicit ꝙ mouetẽ ad locũ terre alteri⁹ mũdi.Probo minorẽ.Q̃z si mã̃ p̃⁹ hr̃et ꝓpriã formã nullã aliã reciperet s̃z Cõmẽtatorẽ p̃ phy.¶ Itẽ s̃m Aris.Centrũ vtriusq̃z eẽt eiusdẽ spẽi.S̃z q̃ñ aliq̃d ꝑticipat aliquã formã nũq̃ appetit formã eiusdẽ spẽi sicut Sortes nõ appetit for⁹ Platonis.g̃ a sili terra vni⁹ mũdi hñs centrũ ꝓpriũ mũdi nũq̃ appeteret centrũ alteri⁹.Minor p̃z.q̃z nihil ꝑticipãs aliquã formã appetit eã nisi ꝓꝑ sui ꝑfectionẽ.Unĩ ph̃s p̃ phy.ponit ꝙ mã̃ appetit formã sicut turpe bonũ:bonũ aũt ꝑficit turpe.S̃z ea que sunt eiusdẽ spẽi neutrũ est alio ꝑfecti⁹.igiẽ ⁊c̃.¶ Sed alia argumẽta q̃ ꝯseq̃ñter facit l̃z nõ sint forte demõnes ẽt s̃m ph̃iaz:tñ disponũt p̃nᵐ ph̃ie:⁊ ẽt illa duo argumẽta q̃ cõiter facit addidi:deo tamen agente possent plures mundi eẽ vt visum est in fine secundi articuli.

Margin: Ad p̃mũ s̃mi articuli. — Ad scd̃m — Ad tertiũ — Ad r̃nsionẽ ꝯ istã — Ad 4ᵐ ⁊ 5ᵐ.

¶ Distinctio.XXXVI. Questio.I.

¶ Sciendũ est tñ quedã sic eẽ peccata vt sint ẽt pene peccatoꝝ.vñ Aug.sup illũ locuz psal.57. sup cecidit ignis ⁊ nõ viderũt solẽ ait.ignis superbie,⁊ cõcupie,⁊ ire intelligiẽ ⁊c̃.

In distin.36.querit̃.Utrũ circũscripto a nã peccabili peccato.an ipsa sit aliqua ꝑfectio in se. Hic pertractãdo difficultatez illam.An creatura sit sola depẽdẽtia ad deuz per sui nãz.faciã q̃tuor.¶ Primo ponã duas opiones extremas ⁊ vnã mediã.¶ z⁹ distinguẽdo.tenebo ꝙ depẽdẽtia illa q̃ creatura est q̃odam ens põle in se est ipsa eẽntia creature:depẽdẽtia aũt s̃m quã relatiue dĩ ad p̃ᵐ p̃nᵐ.est alia res ab ipsa.Per quã distĩõnẽ patebit ad argᵃ oĩuz opionũ.¶ 3⁹ dubitabiẽ ꝯ p̃ᵐ.mẽbrũ distĩctionis.¶ 4⁹ dubitabiẽ ꝯ zᵐ membrum.

Primus articulus.An creatura sit sola dpẽdẽtia ad deũ.Ubi dicũt q̃dã Comgton.ꝙ respectus depẽdẽtie sũt de ꝑ se itellectu creature.De eẽn⁹.n.rei existẽtia est ꝙ ipsa sit res rata.i.ꝙ sit res ex̃ aĩaz.Sed res rata vt est in effectu h̃z esse existere.igiẽ de eẽn⁹ rei existis(vt est in effectu)est ꝙ sit res rata.Sed qd̃ ꝑ eẽntiã est res rata infra suã eẽntiã includit respectũ ad deũ.Igiẽ q̃l̃z creatura.vt existẽs.includit in eẽn⁹ sua respectũ ad deũ.ꝓbatio assumpti. Quia qd̃ est res rata vel est ens a se vel ab alio:s̃z eẽn⁹ rei p̃ mõ nõ est res rata.igiẽ scd̃o mõ.Sed eẽn⁹ ab alio dicit ex suo eẽntiali cõcepit respectũ ad aliũ.igiẽ respect⁹ est de p̃ intellectu creature.¶ Itẽ.Oĩs creatura h̃z eẽ ptĩs ⁊ ꝑ ꝑticipationẽ de⁹ h̃z eẽ ꝑfecti ⁊ toti⁹.S̃z amoto a deo eẽ ꝑfecti ⁊ toti⁹ amouetẽ ipse de⁹.igiẽ amota a creatura esse partis ⁊ participationis amouetẽ ipsamet creatura. Sed esse ptĩs est eẽ in respectu.ergo amoto respectu a creatura remouetẽ ipsamet creatura.¶ Itẽ.Depẽdẽtia accñtis ad subiectũ est de p̃mo intellectu accidẽtis.ergo hic idẽ.ꝓbat̃ assumptũ:q̃z

Margin: Opio p̃⁹ Argᵐ p̃ᵐ — Argᵐ zᵐ — Argᵐ 3ᵐ

depēdētia accñs est vnū de transcēdētib⁹ qꝛ cōuenit cuilꝫ accñti: sed qōlꝫ transcendēs est idē cū eo cuius est: qꝛ ens ꝛ vnū nihil addūt. ℂ Itē. Arguo eodē argumēto q̄ phs. 4. meta. cō. 3. ꝛ Cōmētatoꝛ vbi pbāt ꝙ vnū nihil addit super ens pp pcessuꝫ in infi^m querēdo pp qd est vnū. Eodeꝫ mō hic querit ppter qd creatura dependet. Si seipsa hꝫ ppositū. Si sua depēdētia tanq̄ redeūte, querit de illa ppter qd dependet. Si seipsa habet ppositū. Si alio pcedit in infinitū. ℂ Itē. Si respect⁹ nō est ipsa essentia igit est accñs. Ergo accñs est pcedēs reꝫ. qd nō pōt eē: qꝛ tunc respect⁹ est ante fundamētū. Aut ꝯsequit. qd nō pōt stare: qꝛ tūc eēntia creature eēt idepēdēs. Aut ꝯcomitās: qd nō est: qꝛ tūc depēdentia posset separi a creatura. ℂ Itē. Ostēdūt ꝙ respect⁹ negatiuus in ordine ad deū est de ei⁹ p̄ itellectu sic. Quicqd est pfectionis in creatura pōt attribui deo. ēt sm suā rōneꝫ formalē: vt pꝫ de formalib⁹ rōnib⁹ attributoꝝ. Sꝫ preciso quolꝫ qd est extra essentiā ꝛ per se itellectū lapidis. lapiditas nō pōt deo attribui nisi mediate. g̊ lapiditas in suo p̄ intellectu formali includit iperfectionē. Sꝫ iperfectio ex formali significato dicit respectū negatiuū. sicut dissile ꝛ oē priuatiuū. igit ꝛc. ℂ Itē. Quelꝫ creatura est distans a p̄ esse. g̊ cōponit ex esse: ꝛ ex nō esse in hoc intrinsece. Sꝫ nō cōponit ex nō esse qd est simplr nihil: sed ꝙ nō est ex se esse: sed ab alio: ꝛ oē tale in suo p se itellectu includit respectū negatiuū ꝛ iperfectionē. g̊. ℂ Itē. Creatura aūt ex se hꝫ repugnātiaꝫ vt deo attribuat. ꝛ hꝫ ppositū. s. ꝙ per essentiam dicit imperfectionē: qꝛ que dicūt pfectionē deo pnt attribui. Aut nō, ꝛ tūc ex se esset pfecta: qd falsuꝫ est. ℂ Cōtra hoc arguit Alexan. sic. De p̄ intellectu rei est pcise illud qd p nomen ꝛ distinctionē significat. Sed distinctio rei nō signat rem vt effectā vel exēplatam. ꝛ sic de alijs respectib⁹: qꝛ tūc nō esset diffō subē. igit ꝛc. ℂ Itē. Prioꝛ est habitudo rei ad p̄n⁹ itrinseca q̄ ad extrinseca. igit in illo priori pōt itelligi tota res quo ad suū esse qdditatiuū sine oī habitudie ad sua p̄n⁹ extrinseca. Sꝫ habitudo rei ad deū est habitudo rei ad cāꝫ extrinsecā: qꝛ de⁹ est efficiens vel finis. igit in aliquo priori itelligit creatura sine respectu ad deū: sm totū suū qdditatiuū esse. ℂ Hic distinguunt qdam. Qꝛ relo ad deū cōis oī creature est idē fundamēto realr: nō tn̄ idē formalr ꝛ precise. Primū sic pbāt. Illud qd sic pprie dī inesse alicui ꝙ sine illo nō pōt esse sine ꝯtradictione illud est sibi ideꝫ realr. Sed talis est dependentia qua creatura depēdet ad deū respectu ipsius creature. igit. Probo maiorē. Quia via pbandi ꝙ aliqua differunt realr est: qꝛ vnū pōt esse sine alio sine cōtradictione: pꝫ. 4. meta. per hoc. n. pbat phs ens ꝛ vnum esse idē. Ergo a ꝯtrario. Via pbādi ꝙ aliqua sunt idē realr est iposibilitas ꝙ vnuꝫ possit esse sine alio sine ꝯdictione. Minoꝛ pꝫ sm oēs. Qꝛ ipole est lapidē eē sine deo: ꝛ sequit. igit ipole est lapidē eē sine depēdētia ad deuꝫ. Cōsequētia apparet. Nā si posset eē sine dependentia illa, posset eē sine termino illius depēdētie: qꝛ nō reqrit terminū nisi ppter dependētiā quā hꝫ ad ipsuꝫ. ℂ Itē. Qd vniformiter dī de oī alio a deo nulli eoꝝ accidit. Sed talis relo dependentie dī vniformiter de oī alio a deo, ergo nulli accidit: sed est idē. pbo maiorē. Qꝛ si alicui accideret pari rōne alteri: vt puta: si relo depēdētie accideret lapidi vel ꝙ ipsa depēdētia eēt alia res pari rōne depēdētia illi⁹ relonis accideret sibi ꝛ esset alia res: ꝛ ita in infi^m. ℂ 2^m pbat sic. Per Aug. 7. de tri. ca. 2. Oē qd relatiue dī est aliqd excepta relone: qd nctio intelligit formalr: qꝛ fundamētū differt formalr nctio a relo neqꝛ alr relo posset fundari in relone in infi^m si nō oporteret deuenire aliqd absolutū. ℂ Itē. Arguit p arg^m Alexan. de diffōne supra. ℂ Iteꝫ. Si in formali intellectu creature nihil includeret nisi formalis rō sola cōis relonis ꝛ dependentie nō magis distingueret a deo q̄ relones diuine inter se qꝛ distingueret hincinde p solā formalē rōneꝫ relonis: ꝛ ita creatura est relo subsistens sicut psona diuina. ℂ Item. Relones creaturarū ad deū q̄. s. sunt sua cōis dependentie nō distinguunt spē in creaturis. Igit si nulla creatura formaliter ꝛ pcise est aliud q̄ sua dependētia. g̊ creature nō differunt spē. Probatio maioris: qꝛ oīb⁹ illis relonib⁹ in creatura corrñdet idē extremū vni⁹ rōnis ex pte dei. s. de⁹. vt p̄⁹ cū: relonib⁹ āt alteri⁹ rōnis corrñdet termin⁹ vni⁹ rōnis. ℂ Itē. Creaturarū ad deū est triplex relo. s. cāe efficientis. finalis: ꝛ formalis. igit qua rōne creatura nihil est formalr nisi vna. eadē rōne nihil nisi alia. Igit nō pōt earū esse vna tm̄. ergo opꝫ ꝙ sint oēs. Sꝫ hoc nō pōt eē: qꝛ oēs iste differūt spē: sed vna creatura se ipsa nō differt foialr a se ipsa. g̊. igr imaginat sic. ꝙ ex pfectione cōtinētis est: ꝙ ipꝫ sit idē realr cum alio ꝛ nō ex pfectione cōtēti. Uerbi grā. ꝙ aīa itellectiua est idē realr cū negatiua ꝛ sensitiua h̄ est ex pfectione ipsi⁹ intellectiue. etiā ꝙ hoc ens sit idē ꝙ vnū bonū ꝛc. hoc est ex ppria pfectione nō ex pfectione istarū passionū. Etiā in diuinis: ꝙ relatio sit idē ꝙ eēntia est ex pfectione eēntie. Et eodē modo dico imaginandū ꝙ creatura ita pfecte ꝯtinet illā relonem quā hꝫ ad deū ꝙ preuenit ei⁹ actualitatē ꝛ nō pmittit eā eē accidēs: sed idē sibi realr: ꝛ h̄ est ex pfectione ipsi⁹ eē creature. ℂ Ultra dicūt ꝙ in pmissis exēplis. lꝫ aīa intellectiua sit idē realr cū vegetatiua tn̄ ipsa eque formalr est intellectiua ac si supadderet sibi sicut res differēs ab ea: ꝛ eodē mō pꝫ in alijs exēplis: sic in pposito. Lꝫ creatura absoluta: puta: subā sit idē realr cū sua dependentia: tn̄ ita formalr manet absoluta ac si ista depēdētia accideret sibi ꝛ p ꝯns ita formalr distincta a sua depēdētia: ꝛ ita nō est sua depēdētia formalr ꝛ precise: sꝫ sit absolutū foialr. ℂ Hic dico p̄ ad istaꝫ opionē mediā ꝙ lꝫ ꝯclo eēt vera. tn̄ exēpla que ponit nō sūt ad ppo^m. Cū. n. dicit ꝙ aīa itellectiua est realr sensitiua ꝛ vegetatiua. Uerū est ꝙ oīa hec tria sunt vnū realr ꝛ p eēntiā: nō tn̄ hī gn itellectiua aliquā pfectionē realeꝫ addit sup vtrūqꝫ sm quā realr pōt differre ab vtraqꝫ pcise accepta: ꝛ ita in pposito nō pbant ꝙ depēdētia nō addit rē supra eēntiā creature pcise acceptā: sꝫ ꝙ sūt p eēntiā vnū. De hoc. 3. li. di. 15. ℂ Itē. Exē^m de ente nō est ad ppo^m: qa multi dicūt ꝙ dīa illarū passionū circa ens nō est realis: sꝫ rōnis ꝛ intētionalis de hoc di. 22. ar. 4. Sꝫ sicut illa depēdentia est realis ita ei⁹ dīa foialis debꝫ eē realis. igit ꝛc. ℂ Itē. Exē^m de relone in diuinis nō est ad ppo^m. Tum qꝛ multi dicūt ꝙ dīa ei⁹ ab eēntia est sm rōnē tm̄: tum qa simplicitas in diuis ꝛ idētitas. nō arguit idētitatē i creaturis. ℂ Et qd ēt dicit. ꝙ distiguit foialr. nō vī sufficiēter dictū: qꝛ dīa foialis est cōis ad dīaꝫ rōnis ꝛ rei: ꝛ iō oꝫ distinguere vnā differentiam formalem specialem.

Arg^m 4^m

Arg^m 5^m

Arg^m 6^m

Arg^m 7^m

Arg^m 8^m

3 h^m opinione.

Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Opio 2°

Rñsio ad 2^m op.

Secūdus articulus. Ubi dico ꝙ depēdētia creature est duplex. Quedā. n. sibi ꝯuenit ex iperfectione sua. s. ex hoc ꝙ est qdā ens pole in se. Alia sibi cōpetit ex certa relone ad deū. s. inq̄tū creata vel ꝯseruata. ꝛ hō. Primo mō dico. ꝙ depēdētia creature nō est aliud q̄ ipsa eēn⁹ creature: sed 2° mō dīt ab ea. Propo^m pbo sic. Mā p̄⁹ ꝯsilr depēdet ad formā subalē suo mō sic creatura ad deuꝫ tanq̄ ad cām finalē vel efficientē: qd pꝫ: qꝛ res eēntialr depēdet ad oē cām: ꝛ oēs q̄tuoꝛ cāe sūt cāe p se suis modis cālitatis. Sꝫ depēdētia q̄ mā ex se ꝛ itrisece: inq̄tū ipsa est po^a in gñe sube illa po^a vel illa depēdētia non est aliud q̄ suba māe (sꝫ Cōme^{tē} de suba orbis) illa tn̄ po^a vel depēdētia q̄ depēdet ad for^m ad quā trāsmutat p agēs q̄ est de pfto ad aliqd est aliud a mā (vt deducit Cōmētatoꝛ p̄ phys. ꝯ. 70.) igit sic in pposito. p̄⁹ depēdētia creature est de eēn⁹ ei⁹ ꝛc. ℂ Itē. Alia dīa sbalis q̄ ē dīa toti⁹ dīt re ab ea ē dīa sbalis. lꝫ dīa subalis pncalis differat. U. g. hūanitas nō dicit rē addītā sup hoīeꝫ: sꝫ rōnalitas dīt ab hoīe sic ps a toto accipit

Depēdētia creature ad deum est cā eēn⁹

enim a parte hois. Sed ita hñ sicut po^a mãe qua intrinsece ꝛ essentialr est in po^a est sua dña subalis eque hñ pôt dici ꝙ po^a qua q̃lꝫ creatura ƒꝫ se totũ est qddã ens poſe, est sua differentia subalis qua differt a deo. Igiẽ illa po^a seu dependentia qua creatura est intrinsece qddã ens poſe seu dependẽs est essentia ipsa ipsius creature. ¶ Itẽ. Nullum trãscẽdens dicit rẽ additã sup illud qđ transcendiẽ: pꝫ de ente respectu oium entiũ. Sed lꝫ depẽdẽtia qua creatura dependet a deo nõ est transcendens: sed in determinato genere. s. relõis: dependẽtia tñ qua quelꝫ creatura intrinsece ꝛ essentialr est dependẽs ꝛ qddã poſe esse est trãscẽdẽs ad oẽm creaturã ƒm qđcũqꝫ gen^9 accipiaẽ creatura. igiẽ ꝛc. ¶ Itẽ. Depẽdẽtia q̃ accidens ad subm dependet in essendo ita extranea vĩ esse nã ipsius accidentis sicut depẽdẽtia creature ad deum ipsi essentie create: qꝛ ita hñ de accñte vĩ ꝙ sua dependentia sit passio eius ꝛ dicaẽ de eo scđo mõ dicendi p se: sicut videtur de dependentia creature ꝙ sit eius ꝓprietas. Patet ẽt a maiori. Quia accñs pôt absolui ab actuali inherentia. creatura aũt a dependẽtia ad deũ nõ. Sed dependẽtia qua accidẽs dependet ad subiectũ in essendo eo ꝙ accidẽs in nã sua est qddã ens iperfectũ est ipsa eẽntia accidẽtis. Igiẽ dependẽtia qua creatura dependet eo ꝙ creatura est ens poſe ꝛ imperfectũ erit ꝛc. ꝓbatio minoris. Quia metaphysicus cõsiderat qdditates rerũ. igiẽ si accidẽs haberet qdditatẽ ꝑcisaꝫ a sua dependẽtia a subo saltẽ metaphysicus lꝫ physicus nõ posset ꝑcise nisi ex intentione inq̃rẽ diffõnes accidẽtiũ. diffinituisset accñtia precisa dependentia ad subiectũ ab eorꝫ diffõne. Sed. 7. meta. ex intentione tractans de diffinitione accidentiũ diffinit illa in ordine ad subiecta. igiẽ dependentia aliqua est de essentia accidentis. Sed illa qua dependet ad subiectũ per relõnẽ illã ƒm dici qua pars dĩ ad totũ ꝛ accidens ad subꝫ nõ est de eius essentia: qꝛ cõsimis relo ƒꝫ dici que est iter mãm ꝛ formã ƒm ꝙ mã est in po^a ad formã nõ est substãtia ipsi^9 mãe (vt arguit Cõmẽtator. 1. phy. cõ. 70.) ergo alia depẽdẽtia qua scilꝫ dependet ad subꝫ eo ꝙ intrinsece est qđ iperfectũ est de ei^9 eẽntia. Itẽ. Phs ꝛ Cõmentator. 4. meta. cõ. 3. volunt ꝙ ens ꝛ vnũ idẽ significant. s. subaꝫ rei (vt exponit Cõmẽtator) qꝛ eadẽ gnõne generanẽ ꝛ corrumpunẽ. Qđ si intelligaẽ de pma gnõne. s. ꝙ qꝛ in illo priori q̃ in gnõne subali idiuiduũ õ gñe sube pcedit oẽ accñs circa idẽ est dicere ꝙ generaẽ ens hõ, ꝛ iste hõ, ꝛ vnus hõ: ꝛ ideo ens ꝛ vnũ idẽ tũc significãt. s. subam indiuiduã dictũ potuit saluari. Si aũt intelligaẽ ꝙ qa eadẽ gnãtione gñanẽ sua indiuidua ꝛ ƒm aliud accñtia sua ꝓpria. ideo sunt iter se eadem: falsuꝫ est dictũ suũ. Igiẽ dictũ phi est verũ ꝙ que gñanẽ eadeꝫ gnõne pma. sunt eadẽ in essentia: ꝛ q̃ gnãnẽ eadẽ gnõne scđaria. nõ sunt eadẽ in suba. Sed qñ creatura creaẽ. si accipiaẽ eẽntia creature in illo priori quo pcedit relõnes fundatas in ea. s. relõnis creationis passionis ꝛ ꝯseruationis: tunc ideꝫ est dicere creatura creaẽ ꝛ ens dependens creaẽ. intelligendo p ens depẽdẽs ens poſe creari: ꝛ in illo priori non erit verũ. ꝙ creatura cũ suis relõnibus creaẽ: sed hoc erit verũ in scđo priori. Ergo illa depẽdẽtia q̃ conuenit rei eo qđ est poſe qddã per suã essentiã est eadẽ essentie rei: sed dependentia q̃ est de genere relõnis. nõ est eadẽ essentie. Probaẽ minor quo ad scđaꝫ ptẽ. Prima. n. pꝫ: qꝛ lꝫ dicaẽ ab aliq̃bus ꝙ creatio passio: ꝛ ꝯseruatio passio. sunt idẽ cuꝫ re create: ꝛ p prĩs siĩ creanẽ cũ re create: tñ nullus pôt dicere ꝙ illi respectus q sunt ibi de genere relõnis q relinquunẽ ibi p cessationẽ creationis passionis: ꝛ tunc p̊ sunt qñ cessat ipꝫ creari passio ꝙ illi siĩ gnãnẽ cũ re create: sed scđario solũ. Qꝛ si sic: tũc siĩ eẽnt qñ est ipsa creatio passio q̃ ponit eadẽ cũ re create cuius ꝯriũ dĩ ꝙ sunt tũc p̊ qñ creatio passio cessat: sicut loqẽ phs. 5. meta. ꝙ tũc est pr ꝛ filius nõ qñ actio ꝛ passio est sed qñ cessant: pr enim dĩ: qꝛ egit. ꝛ filius qꝛ genitus est. Sed de talibus relõnibus loquor in ꝓposito. s. q̃b^9 creatura mõ dependet ad deũ in esse create ꝛ ꝯseruato postq̃ eius creatio cessauit. Igiẽ iste relões nõ gnãnẽ siĩ cum creatura gnõne pme.

¶ Ad argumẽta Cũgton. pꝫ per hãc distinctionẽ. Qꝛ verũ ꝯcludũt ꝙ dependentia qua dependet creatura est in se qddã ens poſe ꝛc. est de essentia creature: nõ tñ dependentia q̃ est relo.

Ad pmaꝫ pmi artic.

¶ Argumẽta ẽt Scoti. Pria q̃ ꝓbant ꝙ sunt idẽ ƒm hũc itellectũ: cõcedẽda sunt. Que vero scđo ꝓbãt ꝙ differũt formalr. cõcediẽ. qꝛ sic scđo mõ depẽdentia qua est ens poſe in se verũ est ꝙ dependẽtia formalr differt. ex nã eniꝫ rei alius ꝯceptus est natus formari de hoie sub abstracta rõne hois ꝛ vt hõ est ens poſe. si de dependentia relõne verũ est ꝙ differũt realr.

Ad arg^a 2^e opionis

¶ Argumẽta ẽt Alexan. q̃ directe videnẽ cõtra p^m mẽbrũ distinctionis ꝓbare soluunẽ. Primũ eniꝫ soluiẽ sequẽti articulo in rñsione ad 2^m dub^m. ¶ 2^m arg^m eius soluiẽ p diſtõnẽ datã. Cũ. n. dĩ ꝙ prior est habitudo ad cãs intrinsecas ꝛc. Dico ꝙ vocãdo habitudinẽ depẽdentiã illã qua res depẽdet vt est in se qddã ens poſe ꝛ participatũ. ꝙ verũ est ꝙ prior est habitudo ꝛc. prius enim est creatura in se qddã ens poſe. ꝛ hoc per pn^a sua essentialia q̃ȝ referaẽ ad deũ: ꝛ iõ concedo ꝙ illa est de essentia creature. Vocãdo ꝯo habitudinẽ dependentiã illã que est de gñe relationis sic concedo ꝙ illa est posterior creatura nec est de eius eẽntia. ¶ Primũ arg^m Cũgton. ꝛ p^m ꝛ 2^m Scoti faciũt difficultatẽ vnã ſpãlẽ: sed hoc excludiẽ arti. 3. in responsiõe ad p̊mum dubium in fine.

Ad p^m ꝯ p^m op.

Ad scđm

Tertius articulus. An dependentia creature vt qddã ens sit eius eẽntia. ¶ Hic pro huius solone ponunẽ aliqua dubia. ¶ Primũ est, ꝙ si depẽdẽtia mãe ad formã esset de essentia ei^9. igiẽ nõ posset separi a for^a ƒꝫ diffinitionẽ sicut tu dicis ꝙ depẽdẽtia accidentis poniẽ in ei^9 diffõne: qꝛ est de ei^9 essentia. Sed ꝯriũ huius dicit Cõmẽtator. 2. phy. cõ. 12. dicens ꝙ mã separaẽ a forma ƒm diffõnẽ lꝫ nõ ƒm esse. ¶ Rñdeo vt p̊us ꝙ mã duplicẽ hꝫ dependẽtiã ad formã vnã q̃ est intrinseca mãe p quã in suba sua est po^a, aliã per quã relatiue dĩ ad formã q̃ est de gñe relõnis. Tunc dico ꝙ mã pôt separari a forma ƒm diffõnẽ q̃tũ ad illaꝫ dependẽtiã que est de gñe relõnis: nõ tñ quãtũ ad illã que est intrinseca sue substãtie: ꝛ sic loqẽ Cõmẽtator. Qđ pꝫ: qꝛ verisile est ꝙ nõ ꝯdicit sibi in. 2. ꝛ in. 1. li. sed illo li. cõ. 10. ꝓbat ꝙ mã non est sua po^a: ita ꝙ sit ps diffõnis vt dicit: qa tunc mã eẽt de pđto Ad aliqđ. nõ de pđto sube. Ecce excludit a dffõne illã dependẽtiã per quã eẽt de pđto Ad aliqđ. nõ illã per quã remaneret adhuc in gñe sube: lꝫ p illã q̃ est intrinseca sibi ꝛ p quã est quedã suba in po^a non excludiẽ a genere sube: lꝫ p illã q̃ est de gñe relõnis excludiẽ. q̃ Cõmentator intelligit ꝓpositũ nostrũ nõ ꝯ nos.

Dub^m p^m

Rñsio

Vide art^a 3ª supra. Mã non posse separari a forma

¶ 2^m dubiũ est. Qꝛ si dependentia sit de eẽntia creature. igiẽ: nõ poterit creatura cognosci aut diffiniri nisi deus cadat in eius diffõne: qa dependentia eẽntialis alicuius ad aliud facit aliqđ poni in eius diffinitione: vt pꝫ de accidẽte. ¶ Respondeo. Primo posset dici: ꝙ si depẽdentia que est relatio esset de essentia creature apparens esset ꝙ deus poneret in eius diffõne ƒm ꝙ cõmuniter dĩ ꝙ vnũ relatiuũ poniẽ in diffinitione alterius: si ꝯo dependentia illa sit qua creatura in se ꝛ ad se est dependens ƒm ꝙ in se est ens iperfectuꝫ: sic nõ opꝫ. qa dependentia vt sic nõ respicit oppositũ extremũ: ꝛ sic loqmur in ꝓposito. Scđo ex supabundãti pôt dici. ꝙ duplex est cognitio rei. Quedã qua cognosciẽ res ƒm oẽs spẽs demõstrationis q̃bus pôt essentia demonstrari: cum igiẽ essentia rei pôt demonstrari p demonstratiões acceptas ab oibus quatuor causis vt ꝓbaẽ scđo posterioꝝ: oẽs enĩ cause sunt cãe p se ꝛ equales rei: isto mõ non pôt res cognosci vsquequo cognoscanẽ oẽs cãe rei tã ꝓpinque q̃ȝ remote vsqꝫ ad vltimũ motorẽ ꝛ vlt^m finẽ ꝛ exponit Cõmẽtator pmã ꝓpõnẽ libri

Dub^m 2^m Rñsio.

Dup^x rei cognitio.

phy. Alia est cognitio que habet p diffonē: τ tūc cū3 diffinitio nō accipit oēs cās ad quas res h3 essentialē depēdētia3: sed pcise illas ex qb⁹ accipit gen⁹ τ dīa essentia. cū igit vt pbat. 7. meta. suba creata ex suo itrinseco h3 vñ pōt accipi eius gen⁹ τ dīa. s. mām τ formā nō op3 φ de⁹ aut aliqua cā extrinseca ponat in ei⁹ diffōne: accñs aūt nō pōt hēe dīas nisi in habitudie ad subiectū: ideo eius diffinitio est in habitudine ad subiectū.

Ad arg^m ¶ Tūc ad formā qn̄ dī essentialis dependētia est cā quare dependēs nō pōt cognosci aut diffiniri sine termino dependētie. Dico φ verū est φ nulla creatura nec accidens nec substātia pōt cognosci pma cognitione nisi in habitudine ad deū: sed scda cognitione bñ pōt quel3 creatura tam accñs q̄3 suba. s. diffōne.

Du^m 3^m ¶ 3^m est. Qz ois creatura est p essentiā ens pole cui⁹ 3rium vult phs. 12. meta. de intelligētijs. Cū. n. pbauerat pmā intelligētiā eē actū purum sine magnitudine τ eēntia. querit statī3: quot sunt tales: τ determiat. φ tot quot orbes.

Rñsio. ¶ Rñdeo. Dico φ phs τ Cōmētator voluerūt φ itelligētie sint quedā pol'ia eē (vt pbat. 2. lib. dis. 5.) ita φ oia sint pol'ia respectu ipsi⁹. S3 dico φ hoc pōt intelligi quadruplr.

Intelligētie dīr 4^r possibilis. Uno mō φ sint pol'ia sic φ sint in po^a ad motū. Et sic aligb⁹ vī φ nō sunt pol'ia. Un̄. 12. met. cū phs pbauerat pmā intelligētiā esse actū purū ita φ non sit q̄nq3 in po^a ad mouēdū: s3 semp actu mouet. querit quot sunt tales: sed hoc nō faceret vt vī: nisi supponeret alias itelligētias eē act⁹ puros in semp mouēdo. τ hoc ibidē dicit Cōmētator cō. 30. τ oē eternū est actio pura. Alio mō φ sint in po^a respectu ppriaꝝ opōnū. s. actuū intelligendi. Et sic vult Cōmentator φ intelligētie abstracte q̄ intelligūt aliud a se φ in eis est po^a receptiua respectu intellectionis. Na3. 3. de aia cō. 5. vult φ in oī intelligētia etia3 abstracta q̄ intelligit aliud a se est aliqd sile māe τ aliqd sile forme τ. 12. meta. cōmento. 51. assignat cām quare itellectio nostra nō est eade3 qz intelligit aliud a se: puta deū vt pbat Cōmētator. 44. sicut est de ciuib⁹ respectu pncipis segē τc̄. Alio mō φ eēnt in po^a q̄ est ad alteratione3 seu corruptionem τ isto mō vult Cōmētator φ nō sunt pol'ia: sed necesse esse. 12. meta. c. 41. Ubi h3 p ipoli φ aliqd ingnābile sit pole in se τ necīus ab alio τc̄. Alio mō φ sunt pol'ia eē eo φ in essendo dependēt ab alio φ in eis nec̄io dicit potētialitate3 τ iperfectione3. Et isto mō vult phs in fine. 12. φ oēs intelligētie dependeant ab vno pncipe: τ de ista pol'itate disputam⁹ q̄ est intrinseca τ de essentia creature.

Ad arg^m ¶ Tunc ad formā qn̄ dī. φ phs ponit eos act⁹ puros. Dico φ verū est sic intelligendo φ semp agerēt τ mouerēt τ nō essent q̄nq3 in po^a ad mouere aliud. sic φ in eis nō esset po^a ad alteratione. nō tñ sic qn̄ eēnt in po^a ad recipiendū suā opatione τ qn̄ essent in po^a intrinsece in se ipsis. in dependēdo. in essendo. ad pmā intelligentiam.

Intelligētia qūo dr po^a intrinsece. Qz aūt po^a hec sit intrinseca eis τ intrinseca eēntie earu3 p3 qz eo φ dependent a deo in eēndo nec̄io distāt ab eo in aliquo gradu eēntie: s3 nō pn̄t distare a gradu eēntie a po^a simplici nisi cadāt eaꝝ essentie in quādā cōpōne3 τ fm hoc in maiorē fm φ magis a pma distant. Sed ipol'e est eē cōpositū sine pmis dīis entis q̄ sunt act⁹ τ po^a. igit eēntia earu3 necessario est pol'is. Qz sic op3 eēntias icludere cōpositū deducit Cōmētator. 12. meta. cō. 51. dicēs φ pma intelligētia ē oino simplex τ alie sunt minoris cōpōnis fm ppinqtatē p simplici: τ ponit exēplū de caloribus. φ pmus est oino simplex τ alij sunt cōpositi: τ fm hoc magis fm φ distant a p calore. S3 qz de scdo mō fuit dubiū de intētione Cōmētatoris. dico φ hoc posito φ intelligētia q̄l3 sit suū itelligere: tñ nō vī auferre qn̄ sit qōdā pole esse in se τ intrinsece. Qd p3. qz intelligētia inferior q̄l3. eo φ est ens dependēs a pma eo dicit iperfectionē τ potētialitatē. igit posito φ ipsa esset opatio: τ cū hoc φ nō aufert qn̄ sit ens depēdēs: adhuc erit pole eē: pbat assumptū. Quia φ ipsa sit opatio sua hoc nō dat plus nisi φ opatio sua q̄ in vitate est ens depēdēs sit eadē sue essentie q̄ est nunc res depēdēs: τ ita hypothesis non vult qn̄ sit res dependens: qd fuit assumptū in arguēdo. Et hec vī fuisse intētio Cōmētatoris q nō negauit itelligētias dependere a deo: τ tñ eē act⁹ puros. Quere. lib. 2. dis. 6. s3 ista soluit ibidē.

Dub^m 4^m ¶ 4^m est. Quia idē qd dicit aliū cōceptū a cōceptu pncipioꝝ intrinsecorū τ a cōceptu cōstituti ex his dī de re scdo mō dicēdi per se: τ p 9ñs vt passio rei. v. g. risibilitas dicit aliū cōceptū a cōceptu māe aut forme τ a cōceptu humanitatis. τ per hoc pbat φ est passio 9ñs suppositum. Sed depēdētia qua res depēdet eo φ ens qōdā pole nō dicit mām aut formā per se aut cōstitutū ex his: qz cōstitutu3 iportat per hoie3 q includit vtrūq3: aut p asinū: τ hō. Igit dependentia dicit aliquē hoie3 cōstitutū in suo esse: τ ita dicit passionē q̄ cōuenit rei scdo mō dicēdi p se.

Rñsio. ¶ Rñdeo dico φ nec mā nec forma nec compositū est 9ñs: τ p 9ñs nec passio. Unde dico φ nec mā nec forma nec cōpo^m nec eēntialr intrinsecū cuil3 eorū pōt vocari passio. Si aūt sit itrinsecū cuil3 eorū nō est passio 9ñs: sed de eēntia: vt p3 de ente transcēdēte respectu oiu3 entiū. Qd iō nō est passio 9ñs: qz l3 nec sit mā nec for^a nec cōpo^m: qz tñ est intrinsecū cuilibet enti vt pbat. 3. meta. ideo dicit qd. τ essentiā rei in quolib3. S3 in pposito. depēdētia q̄ conuenit cuil3 rei eo φ est ens pole (vt dictū est) intrinseca est cuil3 rei τ pncipys eē reꝝ. Igit erit de essentia nō passio consequens.

Dub^m 5^m

Quartus

articulus. Ubi aliqua sūt dubia. Primū si creatura sit alia a sua dependētia qua. s. relatiue dependet ad deū in eē cōseruato. igit creatura poterit remanere in esse sine hoc φ 9seruet in eē. Qd p3: qz prius in absolutis pōt absolui a posteriori τ retineri in eē.

Rñsio. ¶ Rñdeo φ hec ppositio (prius pōt absolui a posteriori) cōiter in relatiuis negat. Sī eni3 φ positis extremis nō pōt absolui relo cōsequēs qcqd sit de hoc in absolutis: saltē in duob⁹ casibus deficit.

Prius qūo dr absolui a posteriori. Unus est qn̄ prius est talis nāe φ nō est manutenibile fm se. v. g. q̄ntitas pōt separi a qualitate τ remanere in eē: qz q̄ntitas ex nā sua est quedā nā actualis: s3 mā p^a fm cōem opionē nō pōt separi a forma τ remanere in eē: qz fz cōem opionē ipsa est pura po^a. Scds casus est qn̄ illud qd est posterius est pprietas cōstātie sui subiecti τ nō solū dicit quādā dispōnē circa subiectū cōstans. Uerbi grā. si ponit corpus de gne quātitatis positio prius in toto qd ptinet ad pñm positionis: τ p 9ñs est posteri⁹ nō pōt separi a corpore de gne q̄ntitatis vt p se p3: nec ēt ecōtrario. ¶ Itē. Posito corpe aut supficie aut linea cōstās figura q̄ est q̄litas d 4ª spe q̄litatis nō pōt separi ab eis: nec ecōtrario: τ tota rō in his est: qz positio prius in toto τ figura sequunt ipsu3 esse seu ipsam cōstantiā corpis quāti. Sed bñ verū est φ quātitas pōt separi a qualitate τ corpus q̄ntum a loco: Deus eni3 posset manutenere corpus in loco si vellet (Hoc pbat li. 4. dis. 42.) τ rō est: qz vbi τ qualitates nō sunt pprietates q̄ntitatis ipsius existentie q̄ntitatis. sed solū dispōnes circa quātū: vt ia3 existit.

Creatura nō pōt absolui a respectu passio. ¶ Ad ppositū dico φ creatura nō pōt absolui a suo respectu q est 9seruatio: passio ēt l3 differat ab ea qcqd sit de respectu creationis que est relo respectu cause efficientis de quo statim dica3. pbo. Quia creatura vt imaginat prior illo respectu si pscindat ab illo respectu est talis nāe φ non est manutenibilis in esse sicut nec mā pma sine forma. Immo minus qz mā pma precisa a for^a saltē est aliqd. s. potentia: sed creatura si nō 9seruet statim est nihil: τ^o qz ille respect⁹ cōseruationis est pprietas pertinens ad constantiā creature τ nō solū cōsequens subiectū cōstans in eē.

Instantia. ¶ Adhuc vlteri⁹ videt aligb⁹ φ prius absolutū nō pōt q̄nq3 absolui a relatione cōsequente. intelligēdo de relone de genere relonis quā h3 respectu sue cause. Uerbi grā. Qz aliqd recipiat esse pductū τ φ habeat suū esse τ respectus pducti

non fundatur

nō fundaꝛ in illo eſt repugnātia q̄ꝛ erit ens ꝓductū ⁊ nō ꝓductū. Sed tunc ad propoſitū. ita eſt impoſſe q̄ creatura ſit ꝓducta a deo per creationē. ⁊ q̄ abſoluaꝛ reſpect⁹ creati eē ⁊ eodē modo eſt impoſſe q̄ duret in eſſe ⁊ q̄ abſoluaꝛ reſpectus ad eū ꝯſeruantē. ❡ Sed alij ſoluerēt di. q̄ relo talis ꝯñs poſſet abſolui. Et qñ dicꝛ q̄ idē eſſet productū ⁊ nō ꝓductum. Dicerēt q̄ eſſet ꝓductum fundamētalr. ſ. q̄ poſſet fundare relonem talē: ſed eſſet nō ꝓductū relatiue. ⁊ iſta nō ꝯtradicunt. ꝑmū argu^m Comigtoꝛi. ⁊ primū Scoti ad itellectū videbanꝛ ire. volebāt enim ꝓbare q̄ eē exiſtētie creature includit in ſuo itellectu reſpectū ad deū. videlicet illū reſpectū quo creatura eſt ens ab alio ſed ſoluunꝛ ꝑ rñſionē ad iſtud dubiū.

Rñſio

❡ 2^m dubiū eſt quō relo differēs a materia poſſet fundari in ea cū ipa ſit pura potētia. ❡ Dico ꝑmo q̄ accidētia que ſunt in mā̄ ſꝫ nō informatiue nō regrunt ſubm in actu. Verbi grā. In inſtāti quo mā̄ eſt ſubm gñationis ī differēs ad formā corruptā ⁊ inducendā. dimēſiones interminate ⁊ qualitates ſymbole ſꝫ ꝓ tūc manēt: nō tñ ſunt in materia informatiue: ſicut. ſꝫ ipſa mā̄ tūc manet: tñ nō eſt ꝓ tūc informata forma ſubali. Pꝫ etiā rōne q̄ꝛ nō informant mām̄ niſi mediāte forma ſubali ꝑcedēte. igꝛ ipſa corrupta nō manent in mā̄ informādo. ❡ Itē. 1. phyſi. cō. 64. ꝟ imaginaꝛ Cōmen. Dicit enim q̄ in tranſmutatione ſubali. cum aliqd tranſferꝛ de terreſtreitate in vegetatiuitatē. tūc remanet corpus demonſtratū idē in numero. Et infra dicit q̄ illud corpus demonſtratū idē numero. q̄ eſt tres dimenſiones ⁊ eedē numero ⁊ que videnꝛ inſeparabiles a mā̄ ſūt accidens. Infra dicit. q̄ illud qō eſt ꝑma mā̄ ⁊ primū hyle eſt ſubm tale qō nō hꝫ actu ꝓ tunc aliquā diſpōnē aut accidētalē aut ſubalem. ſed hꝫ nām̄ recipiēdi ⁊ eſt potētia ad oēs diſpōnes ſubales ⁊ accidētales. Ecce exꝑſſe q̄ dimenſiōes que cōueniūt genito ⁊ corrupto manēt eedē numero in mā̄ ꝓ illo inſtāti quo mediat īter duas tranſmutatiōes ſubales: ſed pro tunc nō ſunt actu recepte in mā̄. hꝫ tñ pro tūc nām̄ ⁊ potentiā recipiēdi eas vt dicit. Sed qō actualr nō eſt receptū in aliquo nō eſt informatiue in illo. Igꝛ habeꝛ ꝓpoſitū. q̄ iſte dimēſiōes tūc nō ſeparanꝛ a materia. ſꝫ quodā modo ſunt in mā̄. nō tñ informatiue.

Dimēſiones manēt eedē nūero i ſbto.

❡ Dices, ergo accidētia ſunt ibi ſine ſubiecto.

Inſtantia

❡ Dico q̄ hoc qō dī q̄ accidentia ſunt ibi in actu ſine ſubiecto negarent Phi: ſed q̄ ſunt ibi in via ad eſſe in actū ⁊ ꝑ ſolū inſtās nature nō per aliqō ſignū durationis: cōcederent Phi. Verbi grā. q̄ mā̄ pōt eſſe actu ſine forma includit ꝯtradictionē (vt dicit Cōmē. 2. phy. cō. 12.) q̄ꝛ tūc vt dicit. qō nō ē in actu eēt ī actu. Qꝛ aūt mā̄ ꝑ^a ſit ſine oī forma per ſolum inſtās nāe ⁊ nō durationis. ſ. qñ in tranſmutatiōe ſubali mediat inter formā corruptā ⁊ inducendā. ⁊ qñ ſic eſt in via ad eſſe ꝯcedit Cōmen. hic ⁊. 6. phy. Phs expreſſe.

Rñſio.

❡ Dices q̄ eē poterūt ꝓ tunc habere.

Inſtantia

❡ Dico ꝑmo q̄ tunc ſolū ſunt entia intelligēdo de entitate eſſentie ꝑ vlem cōtinentiā cauſarū vliū: cauſe enim vles pro aliquo inſtāti nature nō durationis poſſunt retinere res in tali eſſe qō cōuenit eis ſm q̄ ſunt in via ad eſſe. Verbi grā. de mā̄ ꝑma qñ mediat inter duas formas ſubales. tunc enī nō hꝫ eſſe per aliquā formā ſubalem. ſed per ſolā cōtinentiā cāꝛum vliū. Scdo dico q̄ accidētia quedā que cōueniūt ſubto gñatiōis ⁊ informatiue. nō regrunt ſubꝫ in actu. Verbi grā. ſubm gñationis eſt ens in potētia: ⁊ certū eſt q̄ relo modo potētie paſſiue fundaꝛ imediate in ipſa mā̄ que recipit ab ipſo agente formā ſubalem: ita q̄ ipſamet mā̄ in nuda eſſentia ſua recipit ipaꝫ formā: ⁊ ita ambo illa accidētia. ſcilicet relo ⁊ paſſio ſunt imediate in ipa materia.

R. ñſio

❡ Dices. Quare informat iſta magis mām̄ q̄ꝫ dimenſiōes interminate informabāt.

Dubium

❡ Dico q̄ dimenſiōes informabāt mediāte forma ſubali. ſunt. n. accidētia toti⁹ cōpoſiti: ⁊ iō ſicut ablata forma ſubali nō manet cōpoſitū. ſic nec illa accidentia manēt interminata aut fundata ꝑ ipm ſubm: nec manēt informatiue. ſed ſolū cōcomitanꝛ mām̄ pro tūc. Immo ſi informarent nouiter hoc eēt q̄ꝛ eſſent nouiter actu recepte in ꝓprio ſubiecto cōpoſito qō eſſet nouiter in actu ꝑ formam ſubalem. nulla enim forma pōt dici informās niſi reſpectu ꝓprij formabilis ſeu ꝓprij ſubiecti. Sed vt dictū eſt. relo potētie paſſiue ⁊ recipere formā ſubalem ſeu pati recipiendo. ſunt accidētia ꝯuenientia ipſi materie ꝑme. vt eſt ſubm gñationis ⁊ in potētia ad formā. ⁊ ſunt recepte in ea vt in ꝓprio ſubiecto. Igꝛ illa ſunt informatiue in materia ⁊ in ſubiecto qō eſt ens in potētia: nō aūt quātitas interminata.

R. ñſio

Dimēſiones q̄ꝛ dicūꝛ i ſbto manere.

Qꝛ autē mā̄ vt eſt in potētia ſit ꝓprium ſubm reſpectu relonis mō potētie paſſiue ⁊ reſpectu tranſmutatiōis paſſiōis: ⁊ q̄ ſit relo ipſa ⁊ trāſmutatio paſſio actu recepto in ea pꝫ expſſe per Phm ⁊ Cōmen. 5. phyſi. cō. 8. Ubi ꝓbatur. q̄ gñatio nō eſt motus. q̄ꝛ ſubm gñationis nō eſt ens actu, ſed in po^a ſolū: ſubm enim mot⁹ eſt ens actu. Certū eſt aūt q̄ ipſe vult hic q̄ ſubm gñationis eſt in potentia paſſiua ⁊ actu recipit paſſiue gñationē paſſionē ſicut mobile recipit motū. Igitur vult q̄ illud qō eſt in potētia. pōt eē ſubiectū actu recipiēs relonem modo potētie paſſiue ⁊ paſſionē de gñie paſſionis. Cōmen. ibidē per totū cōmentū dicit expreſſe de ſubiecto. q̄ ſubm in tranſmutatiōe ſubali eſt ens in potētia. Infra. c. nō admiſcetur actus oīno. Et infra dicit. q̄ cā quare gñatio nō eſt motus eſt q̄ꝛ eſt de nō ente ⁊ ipm eſſe de non ente eſt ꝑ accidēs. cauſa aūt eſſentialis. In hoc eſt dicere q̄ gñatio nō eſt motus. q̄ꝛ trāſmutatū in ea eſt de nō ente in potētia. Nota q̄ in tranſmutatiōe ipſa ſubiectum eſt ens in potentia: ⁊ q̄ ipſum tranſmutatum eſt ens in potentia: ſed tranſmutatio iſta dicit ſubiectuꝫ actu recipiēs generationē paſſionē. ergo nō ſolū relo mō potētie paſſiue. ſed ipſa paſſio de gñie paſſiōis ſūt actu recepte in ſubiecto ſm q̄ eſt in potētia. ❡ Itē. Hoc expreſſe pꝫ ꝑ Cō. 1. phyſic. cō. 63. qō allegatur ꝯ̄ informationē dimenſionū. Ibi enī dicit Cōmē. Cū ita ſit q̄ ſubm gñationis nō hꝫ actu formā ſubalem aut accidentalē. ſed hꝫ nām̄ recipiendi diſpōnes ſubales. ḡ vult. q̄ an̄ diſpōnes ſubales ꝑ^a mā̄ ⁊ primū hyle in ſe hꝫ actu potētiā illā recipiēdi ⁊ actū receptiōis qua i ſe recipit: ⁊ ita vult ꝓpoſitū de iſtis accntib⁹. ſ. relonis ⁊ paſſiōis q̄ ſunt informatiue in pura po^a ꝟ lꝫ neget de alijs. ❡ Itē. Ad hec rō poteſt eē. Qꝛ relo potētie paſſiue minimū hꝫ de entitate. ⁊ iō ſubꝫ qō eſt ens in potētia ⁊ minime entitatis: dūmō ens in potētia dicit entitatē infra genus ſube ſibi ſufficit. ❡ Itē. Gñatio paſſio que eſt iſtātanea ⁊ in fieri eſt minime entitatis cū ſit accidēs poſt relonē. ⁊ ideo mā̄ vt eſt in po^a poteſt ſubſiſtere accntibus inſtātaneis ⁊ in fieri que ſunt minime entitatis ⁊ durōnis minime.

❡ Cōtra. Sicut relo ⁊ paſſio de gñie paſſionis ſūt accidētia minime entitatis. ſic illa accidētia iterminata ꝓ tūc hñt minimū eē ⁊ debiliſſimū ⁊ ſunt in via ⁊ in fieri ad eſſe ſicut ⁊ paſſio. igꝛ mā̄ prima poterit eis ſufficere pro ſubiecto.

Inſtantia

❡ Rñdeo. Dico q̄ ſi iterminatio q̄ accntia dicunꝛ iterminata eēt rō poſitiua determinās ad eē in ſubto ſicut relo ⁊ paſſio ⁊ accñā terminata dicūt rōnē poſitiuā ⁊ ꝯcretionē ad ſubm. tunc bene ſequereꝛ q̄ mā̄ ꝑ^a vel aliqd aliud neceſſariū eēt eis ꝓ ſubto in quo hñt eē informatiuū: nūc aūt eſt totū ꝯ̄riū vez. ſ. q̄ illud eē debile qō hñt quo dicunꝛ iterminata ⁊ nō terminata ſeu nō firmata in aliquo ſubiecto. illa rō que dī iterminatio nō dicit poſitiuā rōnē ſeu ꝯcretionē ad ſubm. ſed dicit ꝑuationē cuiuſlibet ſubiecti. ⁊ dicit priuationē ꝯcretionis ad multa ſubta: ⁊ ideo nō opꝫ q̄ ꝗdiu ſtāt in illo eē iterminato q̄ ſint in mā̄ vel in quocūq̄ꝫ alio ſubto informatiue: ſicut eſt de relone ⁊ paſſiōe: ſed iterminatio hec dicit q̄ ſunt idifferētia ad multa ſubiecta. Et pōt poni exēplū. Prima mā̄ ſi accipiatur vt determinaꝛ ad eſſe exiſtere qō eſt qd poſitiuū. nec io regrit

Rñſio

formā subalem informantē ipsaz. Si tñ ꝯsiderent mā pma vt dicit puationē oīs for^e seu vt idifferēs ad oēm for^am vt loquit Cōmē. 12. meta. cō. 14. dicēs q sm hoc est pfecta imaginatio māe pme. sic planū est q nō regrit aliquā formā informātē. sz tunc dr̄ pma p ablationē oīs forme vt dic̄ Com. Proportionabilr dico de accidētib^a que positiue ꝯcernūt subiectū sunt in aliquo informatiue: que aūt nō cōcernūt subiectū sicut sunt accidētia interminata nō regrunt subm: sed sunt indifferentia ad multa subiecta.

¶ Distinctio. XXXVII. ¶ Questio. I.

¶ Sunt aūt τ alij plurimi longe alr de peccato τ de actu sentiētes/asserunt eniz voluntatē malam/τ actuz malū peccata esse/τ nulla rōne bona nec sm aliquā rationem ex deo auctore esse/ quia sine deo fiunt τc̃.

In distin. 37. quero qd sit subs imediatū re^a peccati. Et qz hec difficultas dependet ab hac. An potētie aïe sint ipsa eēntia: ideo hoc pertractando faciā quatuor. ¶ Primo declarabit modus p quē forma subalis pōt eē pn^m operationis. ¶ 2° ingret gñaliter. An q̄libet forma subalis sit imediatū principiū sue opōnis. ¶ 3° specialr. An aïa sensitiua sit ipsamet sua potētia per quā opat. ¶ 4° de anima itellectiua. An ipsa sit principiū suarū operationuz.

Primus arti. Quō forma subalis pōt esse pn^m operationis. Ubi ponētes formā subalem eē pncipiū suarū opōnuz imaginant sic. q sicut mā pma est vna p eēntiā: tñ diuersimode fūdat habitudinē ad diuersas formas. sm hoc diuersimode dr̄ in potētia ad diuersas formas nō q isti diuersi respect^a in mā addāt diuersa absoluta sup māam que sunt diuerse forme absolute p quas mā diuersimode respicit formas. sed solū isti diuersi respect^a addunt sup māz diuersaz determinationē ad formas diuersas. Et hāc opinionē aliqui Cōmētatores iponūt. 12. meta. cō. 11. vbi ponit māam eādē respectu oīum formarū: sz solū diuersificatā sm diuersas habitudines. Sic in pposito ponūt aliq q quelibet forma subalis in agēdo (sicut de mā in patiēdo) q ipsa for^a vna exīs est pn^m operationū subalium: vtputa. for^a subalis in gñante est pn^m gñationis subalis τ nutritiōis τ aliarum opōnum subaliu: sm hoc solū sm q p diuersos respectus determinat ad diuersas istas opōnes: τ eodē mō dicunt de aïa sensitiua τ intellectiua. q suba aïe sensitiue est pn^m oīum opōnū sensitiuarū: sed tñ p diuersos respect^a a pte aïe determinat ad diuersas opōnes τ ex pte corpis p diuersa organa: τ itellectiua p diuersos respect^a fūdatos in aïa itellectiua determinat ad suas diuisas opōnes τ forte p spēs a pte obiecti.

Opio p^a **Secundus** arti. An q̄libet forma subalis sit imediatū pn^m sue opōnis. Ubi dicūt gdā q sicut calor est pn^m forme respectu alteratiōis pcedētis iductionē forme subalis qua facta ipsa for^a subalis ignis iducit formā subalez ignis qui gñat aliū ignē. τ sic in alijs: τ ita forma subalis est imediatū pn^m sue opōnis. Et faciūt ꝯclam hanc. Forma accñtalis p suā eēntiaz est ipsa sua potētia qua agit: g̃ subalis a maiori. Añs pz. qz si po^a nō eēt ipsa eēntia accñtie. puta calor. sz res addita de re ipsa que est po^a. querit vtz eēntia illius rei que eēt po^a. eēt po^a vel nō. Si sic. eadez rōne standū est in p^a. Si nō. erit pcessus in infinitū. Sic arguit Cōmē. 4. meta. q ens τ vnū sunt idē. Consequētia pz. tñ qz ex eadē forma arguēdi. qz po^a que mediat iter po^am τ operationē in gnōne subali. aut ē eēntia sua forme subalis τ ita pari rōne stādū est in p^a. Uel si nō erit pcessus in in^{fi}m. qz forma subalis est maioris pfectionis q̄ accñtalis. ¶ Itē. Lz for^a accñtalis dispōnat in gñatiōe subali: tñ ipsa non est imme-diata rō agēdi formā subalē. Sz eniz calor dispōnat in generatione ignis. tñ ignis forma sua subali gñat ignē dispōne p calorē terminata τ cōpleta. Qd pbat pmo: qz q rōne in quocūqz gñe ponit pn^m actiuū τ passiuū: actiuū determinat ad eligendū actionē suā circa passiuū pprtū illius gñis. alr frustra in eodez gñe cōbinarent actiuū τ passiuū vt eēnt vnī gñis. Pz et exēplo. In gñe sube est ponere formā τ māz pncipiū p^m agendi τ patiēdi in gñatione τ corruptiōe. ideo forma subalis determinat vt sit pn^m agēdi in corruptiōe τ generatiōe τ mā determinat vt sit pn^m patiēdi. Sz in gñe q̄litatis ponunt q̄litates actiue τ passiue. g̃ τc̃. Sz in istāti generationis subalis nō est itelligere passiuā qualitatē in mā qz tunc forma adueniret enti in actu. Ergo q̄litas actiua p tūc penitus nō agit. g̃ forma subalis tm̄. ¶ Itē. Phs 2° de gñatione arguit ꝯ eos q dixerūt q alterās τ transmutās est p se cā gñationis p q̄litates actiuas τ passiuas. Et dicit q hi nō recte dicūt auferentes cām pncipalē qd gd est τ formā: τ certū est q hi nō negabāt qn forma accidētalis agit in virtute sube: nec ꝯ hoc arguit Phs. g̃ arguit ꝯ eos q posuerunt accidētia mediare in gñatione subali. Sic ergo in pposito ipsa aïa vegetatiua τ sensitiua τ aïa itellectiua sine accidente medio agunt opōnes debitas suis subiectis. ¶ Itē. Mā pma sine quocūqz medio absoluto recipit formas subales: alr. n. nō seipsa. sz aliq̄ alio reciperet. τ sic nō eēt prima po^a capax forme subalis: τ etiaz accidēs absolutū imediate haberet subiectū ens in po^a. Et ēt si po^a que eēt absoluta mediaret de illa eēt qd vtrū alia mediaret. Qz si sic eēt pcessus in infi^m vel stādū eēt in mā pma: sed si seipsa mā est rō p^a receptiua. g̃ ops q sit distincta rō ex distinctō re^a ad formā τ sic erit ipsa aïa re^a diuersoꝝ obiectoꝝ. g̃ τc̃. ¶ Itez. Hoc vult Aug. de spū τ aïa sic ingens. Aïa est spūs itelligibilis sm officiū sui operis. varijs nūcupata noibus. Di aïa duz vegetat: spūs dū cōtéplat: sensus duz sentit: animus duz sapit: mens duz intelligit: memoria duz recordat: duz ꝯsentit volūtas: dum discernit rō. Et addit ista nō differūt in suba quēadmodū in noibus qz sui pprietates sunt diuerse: sed eēntia vna: nec sunt iste potētie aliud q̄ aïa qz tota videt: tota reminiscit: tota audit: τ tota itelligitur. τ sic cōcludit de ceteris aïe potētijs. ¶ Itē. Aug. de trinitate memoria/itelligētia/τ volūtas sūt vna eēntia.

ꝯ p^{ma} opinionem.

¶ Cōtra istā opionem arguit. Primo. Qz act^a τ po^a sūt in eodē gñe. Sed act^a cuiuscūqz forme subalis est accidēs. g̃ τ po^a. ¶ Itē. Alij sic pbant. Accidētia que sunt in fieri necessario supponūt alia accidētia que sunt in gene τ in esse fixo sicut calefacere. Sz itelligere τ sentire τ vlr oēs actiōes τ passiones sunt accidētia in trāsitu τ fieri. g̃ psupponunt ex pte aïe aliqd accidēs fixū absolutū rōne cui^a illa opō que est sentire τ itelligere insunt aïe. Illd aūt absolutū rōne cui^a inest aliqua opō est po^a. g̃ po^a est accñs. ¶ Itez. Oē agens agit mediāte aliquo pncipio accñtali. τ nō seipso imediate: qz agēs actiōe trāseunte nō attingit ad nudā eēntiā māe vt sm se aliqd est. sed solū vt est sub determinatis dispōnib^a. ita q tales dispōnes entis pexistētis in qd: agēs agit abijciūtur τ ꝯrie inducunt actione agētis. Sz hoc nō pōt fieri. s. q agat mediantib^a dispōnibus accñtalibus nisi agat p aliq̄s dispōnes a pte sui. nō ergo agit imediate. ¶ 2° pbat idē in actione imanēte. q a suba imediate nō posset esse talis act^a. Quia aut eēt sepabilis aut insepabilis τ non aduētitius. Si 2° mō nō pt talis act^a pduci de nō eē i eē ab ipsa suba: sz sil pducit in eē cū ipsa suba ab eis a qbus ipsa suba pducitur qz pducēs formā sil pducit cū ea oīa accidētia ppria sua. Si pmo mō adhuc supponit aliqd accñs fixum mediāte q̄ recipiat sicut illuminari psupponit diaphaneitatē. ¶ Est aūt alius g hoc pbat. Sicut est. n. iuenire aliqd vt subaz qd est pmanēs τ aliquod qd nō est pmanēs nec suba vt actio:

Arg^m p^m
Arg^m 2^m
Arg^m 3^m
Arg^m 4^m
Arg^m 5^m

⁊ iter ista extrema sunt duo media vtꝫ ipote.s.ꝙ aliqd sit suba ⁊ nõ pmanẽs.⁊ aliud pote.s.ꝙ aliqd sit pmanẽs ⁊ nõ suba:⁊ ab extremo ad extremũ nõ cõtingit nisi ꝑ mediũ ꝑuenire.Ergo a suba ad actionẽ nõ ꝓcedit nisi mediãte accidẽte pmanente.Sed tale accñs.s.pn^m actionis ponit potẽtia.g̃ ⁊c.

Arg^m 6^m ℂ Quidã aliq ꝓbãt sic:spẽs q̃litatis sunt accidẽtia absoluta nõ suba aie:sꝫ ois po^a nãlis est de 2ª spẽ q̃litatis.

Arg^m 7^m ℂ Aliq sic.Agẽs in accidẽtia imediate fundata in suba põt ipsaꝫ subam corrũpere qꝛ suba sine talib^9 accidẽtib^9 eẽ nõ põt:si g̃ opõ aie sit imediate recepta in eẽntia aie:g̃ phantasma ꝙ põt in opõnẽ in aia.s.in actũ itelligẽdi seqtur ꝙ possit corrũpere aiam.

Arg^m 8^m ℂ Itẽ.Aliq sic.Sicut eẽntia ad esse ita po^a ad agere.g̃ pmutatiꝫ sicut eẽ ad agere ita po^a ad eẽntiã.Sed in solo deo eẽ est idẽ ꝙ agere.g̃ in solo deo po^a est eẽntia.ℂ Itẽ.Respect^9 nõ põt eẽ pn^m opõnis ⁊c.

Rñsio Aucto. For^a sbal' ẽ imedia' tũ pn^m ef' fectiuum. ℂ Sed vĩ mihi ꝙ seqñdo intẽtionẽ ꝓhi.ꝙ for^a subalis cõpleta alteratione ꝓcedẽte gñationẽ est imediatũ pn^m effectiuũ re^a introductionis for^e subalis pmo ꝑ illud 2° de gñatiõe.vbi arguit ꝯ eos q dixerũt ꝙ alterãs est cã gñatiõis ꝑ qualitates actiuas ⁊ passiuas ⁊c.vt supra.ℂ Itẽ.7.meta.in capi.vbi agit de gñatione vniuoca.vult ꝙ in gnõne subarũ semp est gñatio vniuoca saltẽ fꝫ gen^9:semp.n.suba gñatur a suba:in accidẽtib^9 aũt nõ:nõ eniꝫ q̃litas semp gñatur a q̃litate aut quãtitas a quãtitate:ait.n.sic in fine.Sꝫ ꝓpriũ sube ex his est accipere:qꝛ neẽe ꝑexistere semp alterã subaꝫ actu existẽtẽ que facit vt aial sit aial.Quale ⁊o ⁊ quãtũ nõ necẽꝫ nisi potestate solũ.Tũc quero de p^a q̃litate ⁊ p^a q̃titate q̃ imediate ꝯsequunt formã subalez in genito.a q̃ effectiue gñantur.Nõ põt dici ꝙ a simi q̃litate existẽte in gñante.qꝛ illa ꝑexisteret in actu in gñante.Sꝫ q̃uis in gñatione subali opꝫ necessario subaꝫ ꝑexistere in actu:tñ in q̃litate non est neẽe ad hoc ꝙ alia qualitas gñetur sꝫ sufficit ꝙ sit ibi in po^a.Ergo si hꝫ.ꝓprie passiões causarent in genito opꝫ ꝙ pn^m effectiuũ illarũ sit forma subalis in gñante:qõ est ꝓpo^m.s.ꝙ for^a subalis est imediatũ pn^m ⁊c.Aut si p^a q̃litas in genito causetur ab ipsamet forma subali illius geniti vt aliq intelligunt istũ passuꝫ ꝙ ibm est imediatũ pn^m sue passiõis:hꝫ ꝓpositũ.ℂ Confirmat fm expõnem Cõmẽ.ibidẽ.cõ.32.q dicit ⁊ ꝓpriuꝫ est sube iter alia pñta vt añ generatũ sit alia suba agẽs ipsaꝫ que est in actu ex spẽ illius qõ agit.vt aial qõ generat aial sibi sile.Sed nõ est neẽe vt añ qualitatẽ gñataꝫ sit alia q̃litas gñans.⁊ ꝑ ꝯñs talis q̃litas gñata erit imediate a suba.qõ est ꝓpositũ.

Instantia ℂ Dices.Qõ Cõmẽ.põderat ibi ly ꝓpriũ.Ita ꝙ exponit ꝓhs sic.Qõ nõ semp ꝓducit q̃litas a simi q̃litate:sꝫ ponit exẽplũ ꝙ gñatio scḃarũ qualitatũ seqtur formã mistiõis q̃litatũ pmarũ ⁊ ita non hꝫ ꝓpo^m ꝙ q̃litates que p^o sequunt gñationẽ forme subalis nõ generet a simi q̃litate in gñante:sꝫ bñ hꝫ ꝙ nõ semp in gnõne q̃litatũ opꝫ ꝑexistere aliquã q̃litatẽ silez q̃ sit cã gnõnis ei^9.

Rñsio. ℂ Respondeo.ꝙ dicit hoc.innuẽs ꝙ lꝫ q̃litas que est ꝓpria passio gñet a suba.nõ tñ vlr ois q̃litas.sꝫ in multis casib^9 gñatur q̃litas a nõ suba:ꝓbo.Prio istud 2^m ꝓbatur qꝛ ibi Cõmẽ.

Qualitas aliqñ gñatur a non suba. diffundẽdo se dicit:aliqñ gñatur q̃litas silis a simi q̃litate.vt calor a calore.⁊ aliqñ a dissimili.vt scḃe q̃litates a primis:⁊ vna p^a q̃litas ab alia.vt nigredo aliqñ a calore aliqñ a frigiditate ⁊ aliqñ ex motu.vt de oib^9 ponit ibi exẽ^m.ℂ Probat p^m.Qꝛ ꝑ illud qõ imediate est allegatũ in cõ.ꝙ añ ibm ponit ꝙ sit alia suba agẽs ipsaꝫ.sꝫ nõ est neẽe ꝙ añ q̃litatẽ gñatã sit alia q̃litas gñans.illõ maxĩe hꝫ itelligi de p^a q̃litate ꝯñte formã subalẽ in genito.Prio qꝛ ꝓhs ⁊ Cõmen.in illo passu loquunt de simplr p^a gñatiõe sube ⁊ ꝑ ꝯñs cũ q̃libet formã subalẽ in genito sequat ꝓpria q̃litas loquẽdo ibi de gnõne q̃litatũ loqtur ibi de simplr p^a gnõne q̃litatũ. Scḃo qꝛ ꝓhs ⁊ Com.ibidẽ nõ ponũt ibi aliquã q̃titatẽ ꝑus exi er e nisi potestate solũ:sed nullũ instãs põt assignari quin

sube est in po^a ad qualitatẽ ⁊ q̃titatẽ: ita ꝙ nõ sit actu sub aliq̃ q̃litate vl q̃titate nisi ꝑ solo signo instãtis quo for^a subalis in genito ꝓcedit suã pmã q̃litatẽ ⁊ q̃titatẽ.Ergo tot^9 iste ꝓcessus ꝓhi vult dicere ꝙ q̃litas nõ gñatur a q̃litate sed a suba imediate.ℂ Itẽ.Expõ quã iponis Cõmẽtatori si itelligat ꝙ q̃litas lꝫ nõ semp sit a simi qualitate:tñ est ab alia q̃litate.Hec ꝯdicit textui Aris.qꝛ vult ꝙ in substãtijs semper sit vniuocatio fm gen^9 saltẽ ꝙ semp suba est a suba.sed hoc dicit falsũ eẽ i q̃litate.Si itelligit sic.ꝙ saltẽ causat ab alio gñe.s.a motu vt iponis sibi.hoc cõcedit ꝓpo^m:qꝛ si ille calor causat a motu ⁊ res nulli^9 gñis põt esse pn^m actiuũ nec motus alteri^9 rei nisi suba vel q̃litas.⁊ nõ ponis illũ motũ nec calorẽ causari a q̃litate.g̃ a suba.qõ est pncipale ꝓpo^m.ℂ Itẽ.Istã mãm diffuse tractat Cõmẽ.12.meta.cõ.18.añ mediũ cõmẽti.Et p^o dubitãdo ꝓbat ꝙ Auicẽ.dixit falsuꝫ in ponẽdo datorẽ formarũ:qꝛ querit a quo pncipio effectiuo gñatur forma ignis nõ a forma subali ignis gñantis qꝛ forma subalis ignis nõ vĩ ꝓducere formã subalez in alio igne qꝛ vt dicit in li^o peri geneseos.in igne nõ est agẽs nisi calor tñ.Nec a calore qꝛ calor nõ põt ꝓducere formã subalem qꝛ tunc forma eẽt ex nõ forma.i.sile ex nõ sili.g̃ seqtur 3^m.s.ꝙ erit a datore formarũ.Infra parũ rñdet.Primo ad ꝯnez dicẽs.Intẽtio Aris.est ꝙ cõueniẽs fit ex cõueniẽti nõ ꝙ cõueniẽs agit ꝑ se ⁊ ꝑ suã formã sibi ꝯueniẽtia.s.ꝑ creationẽ.sꝫ est dicere ꝙ extrahit formã ꝯuenientis ex po^a in actũ ⁊ non est agẽs qꝛ inducit in mãm aliqd extrinsecũ sicut dicũt datores.Scḃo rñdet ad p^m ꝙ ẽt talis forma subalis non est a calore:qꝛ semina nõ faciũt nisi ꝑ calorẽ:sed calor non facit nisi calefactionẽ aut desiccationẽ.nõ figurã:nec formã aiatam.Ecce Cõmẽ.arguit hic ꝑ diuisionẽ trimẽbrẽ.ꝙ forma subalis ignis geniti vel causat a for^a ignis gñantis vel a q̃litatibus actiuis:vel a datore formarũ:⁊ excludit ꝙ nõ a datore formarũ nec a q̃litate qꝛ illa nõ attingit ad formã aiatã vt dicit.sed ad dispõnẽ.Qõ opꝫ itelligi ẽt in ṽtute forme subalis:qꝛ ꝓpria ṽtute nõ põt attingere ad dispõnes illas.Ergo cũ ṽtus quã hñt ille q̃litates ẽt in ṽtute forme subalis terminat ad illas dispõnes.illud qõ vltimate ⁊ imediate itroducit formã subalem erit forma subalis in gñante.Istud cõmẽtũ ꝯdicit pmo:qꝛ ibi dicit ꝙ qualitas nõ agit qualitatẽ.hic dicit ꝙ calefactio agit calefactionẽ.Dico aũt ꝙ in cõmẽto ꝑus allegato loqtur de pmis q̃litatibus que.s.imediate sequunt formã subalem:hic loqtur de illis que insunt genito postq̃ est ꝓductũ in esse.⁊ de his que sunt in agẽte pro hora qua alteratio ꝓcedit gñationẽ subalem.⁊ in isto 2° casu planũ est ꝙ qualitates agũt in qualitates gñando ⁊ corrũpendo eas nõ in pmo casu.ℂ De ista mã Cõmen.7.meta.cõ.31.vbi tenet ꝯ Auicẽ.q posuit intelligentiã agentẽ in generatione substãtiali.⁊ tenet ꝙ forma subalis sit ibi agens:sed bñ cõcedit Auicẽ.ꝙ apparet ꝙ ibi nõ sint potẽtie agẽtes subas nisi qualitates.Sed illud apparet in libro elntorum.ℂ Itẽ.Forma quãto actualior tãto actiuior:qõ pꝫ.qꝛ vnũqḋq agit fꝫ ꝙ est in actu.Sꝫ forma subalis ex seipsa ẽ actualior q̃ accñtalis:sed fm oẽs forma accñtalis est imediatuꝫ pncipiũ ꝓprie actionis.g̃ substãtialis.ℂ Itẽ.Unũqḋq ꝑfectuꝫ põt in ꝓpriã opõnem.Sed indiuiduũ de genere sube preciso quolibet accidẽte est ens ꝑfectum in genere substãtie:perfectio enim quã addũt sibi accidẽtia nõ est aliud nisi supaddere sibi quasdã dispõnes.ergo indiuiduũ de genere substãtie põt ex seipso in generationẽ idiuidui in genere substãtie:ita ꝙ accidẽtia solum disponãt in illa gñatiõe.Quere plus lib.4.q.1.ℂ Itẽ.Aia sepata a q̃libet alia suba icorporea imediate cognoscit se ⁊ nõ ꝑ phãtasma creature.Sed cognitũ mouet potẽtiã cognitiuã.g̃ saltem in aia separata substãtia aie est imediatũ pn^m sue opationis.⁊ hoc loquẽdo de cognitiõe ei^9 naturali.ℂ Confirmo.Qꝛ eiusdẽ

nature est aīa cōiuncta ꝛ sepata.ergo.lꝫ ipſa vt cōiuncta nō cognoſcit ſe cū effectu niſi p phātaſmata creaturarū ſꝫitūs eſt ex pte obiecti mouētis ipſa ſuba ale mouet ſemp ad cōceptū ſuiꝫ ita ſemp ſuba anime eſt imediatū pncipiū pprie

Rñ^o ad i.

opatiōis.¶ Nec valet dicere.ꝙ fruſtra erit talis motio cū nō ſeqtur effect^9 Dico eniꝫ ꝙ imo ſeqtur effectus ſp.ſaltez ſm Cōmen.vt pbatur.q.ſup ſentē.arti.1.dicto 3°.Ubi pbatur ꝙ Cōmē.poſuit alam habere duplicē itellectionē itelligentiarū.ſ.p phātaſmata creaturarū ꝛ in ſeipſis.¶ Ad argumēta aliaꝝ opinionū.

Ad p^mū 3 p^m opinionem.

Ad pmū cū dī.Actus ꝛ potētia ſūt in eodē gñe.Dico ꝙ falſuꝫ eſt.de potētia que eſt pncipiū recipiēdi actū:qꝛ potētia actiua ꝛ paſſiua nō eſt ſua actio nec ſua paſſio.Sed ſolū eſt verū de potētiali qđ transfert de potētia ad actū.Uerbi grā.Homo in potētia ꝛ hō in actu ſunt in eodē genere:ſed iſto mō ppoſitio non eſt ad ppoſitum.

Ad ſcdm

¶ Ad 2^m cū dī.Accidētia in tranſitu ſupponūt accidētia fixa.taꝫ in actiōe tranſeūte ꝙ̄ in imanēte.Dico ꝙ falſuꝫ eſt in actione tranſeūte(vt ſupra pbatū eſt p Phꝫ ꝛ Cōmen.) ꝛ eodē mō dico ꝙ falſuꝫ eſt ď actiōe imanēte.Uel pōt dici ꝙ ppoſitio eſt vera in alteratiōe ſiue gñatiōi nō in ſubſtā

Ad tertiū.

tiali generatiōe.vt hꝫ expreſſe.11.meta.cō.18.¶ Ad 3^m qñ pbatur de actione tranſeūte ꝙ agēs actiōe tranſeūte nō attingit eſſentiā nude mãe ſed mediātib^9 accidētalib^9 diſpoſitionibus:ꝛ eadē rōne a pte agentis elicit act^9 mediātibus accidētibus ꝛc̄.Dico ꝙ verū eſt p hora qua alteratio precedit gñationē ſubalez:ſed pro hora gñationis ſubalis agēs imediate attingit eſſentiā:vt pbat Cōmē.1.phy.cō.63.Ubi diſtīgnit ex itētione tranſmutationē qua attingit eēntia materie qua.ſ.pditur nomē ꝛ diffinitio ꝛ qua ſolū attinguntur

Ad q̄rtū

accidētia qua nō pditur nomē ꝛc̄.¶ Ad aliud qñ pbat de actiōe imanente cū querit aut eſt ſepabilis aut inſepabilis. Dico ꝙ ſepabilis.Et cū arguit.ꝙ nūꝙ̄ ſeparabile aduenit niſi mediāte accñte fixo inſepabili ſicut illuminari nō aduenit aeri niſi mediāte diaphaneitate.Dico ꝙ veruꝫ eſt de actu ꝗ eſt extraneus rei ſm ſubam ſuā ꝛ naturā ſicut illuminari ſe hꝫ reſpectu ſube ꝛ nature aeris:ſed in ppoſito itelligere eſt pprius actus ꝯueniēs nãe intellectiue ſicut ignire

Ad q̄ntū

igni.¶ Ad aliđ qñ dicit.Inter oīno pmanēs qđ eſt ſuba.ꝛ oīno nō pmanens.ſ.actionē.ſunt duo media quoꝝ vnū eſt poſſe reliquū ipoſſe verū eſt.Et qñ dī ab extremo ad extremū nō itur ſine medio poſſibili.Dico ꝙ ſi ppoſitio intelligatur abſolute falſa eſt qꝛ tūc ſequit ꝙ deus nō poſſet creare motuꝫ in creatura niſi accidente mediante a parte dei iter motum quem cauſaret ꝛ ſeipſum:quod falſum eſt.Ergo opꝫ ſic itelligi.ꝙ verū eſt in agēte cui cōuenit agere p tale mediū.Sed tunc nihil valet.Qꝛ vt ſp dictū eſt non opꝫ ꝙ agēs agat p accñs ꝙ mediet iter ipm ꝛ ſuā opōnē.loquēdo de opōne ꝗ̄ ꝯuenit ſibi p naturā ſic itelligē re^e nō itellectiue.

Ad ſextū

¶ Ad aliud qñ dicit.ꝙ potētia eſt de 2ª ſpē q̄litatis diſtiguo de potētia re^u actus pmi eliciti ꝙ duplex eſt.Quedā re^u actus pmi eliciti.Quedā reſpectu actus ſcdi eliciti.vt pꝫ de igne ꝗ generat aliū ignē per formā ſubalem ſuā.ꝛ tale facit mediāte calore.ſicut pꝫ ſuperius in iſto articulo.Eodem mō dico.ꝙ pmus actus elicitus ꝗ cōuenit hoī eſt gñare hominē:fortiter aūt currere aut bene pugillare.eſt actus ſcđs. ¶ Tunc ad arg^m qñ dicit ꝙ potētia nãlis eſt in 2ª ſpē q̄litatis.Dico ꝙ Ariſ.loqtur de potētia reſpectu actus ꝗ cōuenit alicui nō pmo.ſꝫ ſcđario.loqtur eniꝫ de potētia nãli ſm quā pugillatores vel curſores dicunt.Sed in ppoſito loqmur de po^a reſpectu act^9 eliciti ꝗ pmo ꝯuenit alicui(vtputa.generare ſibi ſimile)ꝛ ideo in talib^9 actib^9 pmis.forma ſubſtātialis eſt imediatū pncipiū.Et pōt iſta rō vlteri^9 deduci pter ſequētes articulos ꝙ qꝛ pmus act^9 elicitus qui cōuenit aie vegetatiue eſt nutrire vel generare.ꝛ pmus ꝗ cōuenit ſenſitiue eſt ſentire.ꝛ itellectiue itelligere:ideo reſpectu iſtarū operationū anima eſt imediatū pncipium. Nota tū ꝙ nihil phibet ꝙ hꝰ potētia ſit de 2ª ſpē q̄litatis q̄tum ad modū pdicandi:ꝛ ꝙ ſit ſuba ſicut eſt de dria ſpecifica.5. meta.ca.de q̄litate.

Ad 7^m

¶ Ad aliud qñ dicit agens in accñtia imediate fundata in ſuba pōt ſubam corrūpere.Dico ꝙ verū eſt.ſi agit actione que eſt corruptio:ſed in ppoſito obiū agit in potentiā actione que eſt ſalus ꝛ pfectio.

Ad 8^m

¶ Ad illud de cōmutata pportiōe.Dico pmo ꝙ maior eſt falſa.Agere eniꝫ ſic ſluit a potētia ꝙ eſt actus elicitus ꝛ realr differens ab ea.eſſe ꝟo ſic ſluit ꝙ eſt actus formalis eētie:ſed actus formalis nō differt a forma.Scđo dico ꝙ ſi ꝯcederetur adhuc nō valet.Qꝛ dicet ꝙ cōmutata pportio nūꝙ̄ tenet niſi qñ cōmutata pportio accipit ſm illud idē ſm ꝙ pme propoſitiones hñt cōparationeꝫ.Uerbi grā.in ppoſito.Sicut ſe hꝫ eſſentia ad eſſe ita potētia ad agere.Iſta cōparatio itelligitur ꝙ ſicut eſſe ad eſſentiā ita agere ad potētiam.Et tūc cōmutata pportio erit vera dicēdo.ꝙ ſicut eē ſe hꝫ ad agere.ita potētia ad eſſentiā.Qđ veruꝫ eſt:qꝛ ſic eſſe ſe hꝫ ſicut illud qđ eſt ab eſſentia:ꝛ agere ſe habet ſicut illud qđ eſt a potentia.Ita ex alia parte.eſſentia ſe habet ſicut illud a quo eſt eſſe:ꝛ potētia ſe hꝫ ſicut illud a quo eſt agere.Sed qñ in cōmutata pportione addit aliqđ aliud ꝙ̄ fuerit in pmis ppoſitionibus ſicut hic addit idētitas vel diuerſitas eoꝝ adinuicē tunc nō valet.¶ Ad corollariū de re^u.Dico ꝙ reſpectus nō eſt pncipiū opationis:ſed abſolutū ſub diuerſis reſpectibus eſt pncipiū diuerſarū opationuꝫ.ſicut materia prima ſub diuerſis reſpectibus dicitur diuerſa potētia paſſiua ad diuerſas formas.

Opio p^a

Tertius arti.An aīa ſenſitiua ſit ipſamet ſua potētia p quā opatur.Ubi dicūt pmi.ꝙ potētie ſenſitiue ſunt ipſa eēntia aīe.ita ꝙ nō addūt reꝫ abſolutā.Unū dicūt ꝙ ipa eēntia aīe eſt ipa potētia ſenſitiua.Sꝫ ꝙ Phs videt innuere ꝙ ſint res addite qꝛ ipſe ſunt plures.aīa autez vna:dicit ꝙ illa pluralitas nō eſt potētiarū.ſꝫ p tāto hic dī. ꝙ ipſa aīa nō eſt pncipiū ſentiēdi niſi mediātibus ꝗbuſdā diſpōnibus que ſunt in ipſis organis que ꝗdē diſpōnes puta diaphaneitates in oculo ꝛ q̄litates ſenſibiles in actu ſunt organis a pprietate ad tales opationes ſentiēdi.

Reprobatur.

¶ Contra illud arguūt aliꝗ ſic.Illud per qđ inexñs aīa determinat ad aliqđ agendū determinate hꝫ rōnē potētie.

Arg^m p^m

Dico aūt inexiſtēs.ad dñiam determinationis que ſit ex pte obiecti.quod nō inexiſtit ipſi aīe.Et rō ppoſitionis eſt:qꝛ illud p qđ iexiſtēs aliqđ determinat ad determiate agendū eſt pn^m opationis.ꝛ hec dicit potētia:ſed aīa p accidēs inexñs determinat ad actiones agēdū corpales determinatas:qꝛ p qualitatē inexiſtētē organo viſus ꝛ auditus determinat oculus ad videndū:ꝛ ſic de aliꝗs.

Arg^m 2^m

¶ Itē.Subſtātia nō eſt imediatuꝫ pn^m alteratiōis.ſed qualitas.Qꝛ Phs de ſenſu ꝛ ſenſato dicit ꝙ ignis ꝛ aq̄.terra.ꝛ hō.non agūt nec patiunt ſꝫ ꝙ hꝰ:ſꝫ ſꝫ ꝙ ꝯria.Unū Cōmē.7.meta.cō.31.Eēnta nec agūt nec patiunt niſi p qualitates non p formas ſubſtātiales.Et rō eſt: qꝛ prime qualitates ſunt ille in quarū virtute oīa agūt ꝛ patiuntur quecūꝙ̄ alterātia ꝛc̄.ergo eēntia anime cum nō ſit qualitas pma nec illā in eētia icludit.ſeqtur ꝙ anima per eſſentiā nō ſit imediatū pncipiū alterationis.Sꝫ in operationib^9 ſenſitiuis eſt alteratio vt pꝫ p organa ſenſitiua que diuerſimode alterātur p diuerſas opationes ſm ꝙ ſunt vehementes ꝛ minus vehemētes.ergo operationū hꝰ non eſt anima pncipiū imediatū.

Arg^m 3^m

¶ Sunt etiā aliꝗ qui idē ſic probant.Materia eſt pter formā ꝛ diuerſitas materie pter diuerſitatē forme:vt dicit Cōmen.ſuper pmū de anima cō. 53.ꝛ infra per totū ꝛ.63.Non differūt mēbra leonis a membris ceruí niſi qꝛ anima differt ab aīa.Ergo in codeꝫ corpe opꝫ ꝙ diuerſitas organorū ſit pter diuerſitatē anime.Sꝫ iſta diuerſitas organica nō pōt eē pter diuerſitatē anime

in eſſentia

in essentia cum sit oino simplex: ergo pp diuersitatē quātū ad potentias.

Arg^m 4^m

¶ Alij sic. Quia lz actus sunt suppositoꝝ: tñ pter ista supposita q̄lz actio recipit̄ in supposito mediante aliq̄ ppria rōne formali recipiēdi. Quero ḡ. quid est ppria rō ꝛ formalis recipiēdi actū istū q est sentire si po^a sit eēntia. Aut ipm organū pcise sumptū vt distinguit̄ ꝯ essentiam aie ꝛ ꝯ po^{am} quācūqꝫ quā nos vocamus sensitiuā. Aut ipsa essentia aie est ppria ꝛ formalis rō recipiendi. Aut 3^m ꝯña vtrūqꝫ. s. po^a sensitiua. Primū non pōt eē: qꝛ organus vt sic est nō viuit. ꝛ p ꝯñs nō pōt eē rō recipiēdi actū vitalē q est sentire. Nec pōt esse eēntia aie qꝛ sentire est actio mālis. sed actio mālis p ppa rōne receptiua nō pōt hre illud qd̄ ex se foialr est imāle vt est eēntia aie. Si ḡ 3^m hr ppo^m.

Arg^m 5^m

¶ Itē. Potētia visiua quātū ad suā qdditatē ꝛ p formā intrinsecaꝫ nō depēdet ab esse organi. sicut nec calor a ligno (ꝛ hoc precipue si ipsa sit essentia aie) sed tñ vtrobiqꝫ depēdet si est a subto. Ergo si po^a visiua realr ꝛ qdditatiue sit ipsa essentia aie ꝛ ponat̄ sīl cū hoc q organū visus corrūpit̄. certū est q aial erit cecū. Ponat̄ etiā q eēntia aie maneat in aiali. certū est q po^a sensitiua manet fm potētiā: ꝛ ita est aial cecū: ꝛ tñ habebit potētiā visiuā quo ad totā suā qdditatē ꝛ perfectionē intrinsecā. ꝛ hoc falsuꝫ. igit̄ ꝛc̄.

Rñsio ad arg^a Potētie sensitiue requirūt dispositionē

¶ Propter argumenta ista ē itelligēdū. Qꝛ lz potētie sensitiue sint ipa eēntia aie: tñ reqrūt aliq̄ passionē vel dispōnē in organis qb^9 mediātibus agunt suas opationes: puta. sicut potētia tāgendi reqrit determinatā pportionē qualitatū tangibiliū. ita po^a visiua determinatā pportionē qualitatū lucidarū: vt probat Cōmē. de sensu ꝛ sensato in oculo. Lz ḡ po^a sensitiua quātū ad essentiā potētie nihil est nisi essentia anime sub respectu determinato. tñ quātū ad dispōnē accidētalē est accidentia illud accñs est sibi rō recipiēdi suū actū sic supficies corpis est rō recipiēdi calorē. ¶ Per qd̄ pꝫ ad pmū ꝛ ad q̄rtū. s. q illd̄ p qd̄ incpñs sentit ꝛ pcipit actū sentiēdi est huius dispō in organo: nō tñ po^a. ¶ Per idē ad 5^m illo accñte corrupto nō sentit sicut nō ꝯuertit cibū corrupto calore. ¶ Per illd̄ pꝫ ad 8^m. q illa diuersitas organoꝝ est nō solū pp diuersitatē aiaruꝫ aut pp diuersitatē potētiarū sensitiuarū: sed pp diuersitatē dispōnuꝫ taliū ꝛ illis destructis dr̄ aial cecū aia remanēte.

op. Auct.

¶ Ergo mihi vr̄ q sequēdo sniam Aris. 2. de aia q potētie sensitiue sunt ipsa aia loquēs de visu vt pertinet ad oculū: ꝛ per ꝯñs vt est po^a sensitiua dicit q si oculus eēt aial / visus esset eius suba: ꝛ p hoc pbat q ita est in toto aiali: puta. qꝛ asinus est aial opꝫ q aia sit for^a ei^9 subalis.

Arg^m

¶ Tūc arguo. In ꝯña cuius aña ē ipole opꝫ q teneat v̄tute alicu^9 medij veri vt statiꝫ dicet̄. Tūc quero p qd̄ mediū tenet p̄^a si oculus eēt aial ꝛc̄. Aut. n. p hoc mediū visus est suba. ꝛ hr̄ ppositū. Aut cū v̄itate istius ꝯñtie stat q visus sit accñs: sꝫ hoc est ipole. qꝛ qd̄ vni est accñs nulli est suba. 1. phy.

Rñsio p^a

¶ Dices q Phs arguit ibi ex hypothesi dicens. si oculus eēt animal ꝛc̄. ꝛ i tali arg^o ex hypothesi bene stat q visus est accidēs: ꝛ tñ ꝯña erit bona: qꝛ Phs ibideꝫ arguit: si dolabra eēt corpus nāle for^a ei^9 eēt suba. ꝛ tñ certū est q forma dolabre est accñs. ḡ in tali argumēto ex hypothesi pōt esse ꝯña bona lꝫ forma dolabre sit accidēs. ꝛ eodē mō de visu.

Reprobatur.

¶ Contra. Ubi intelligēdū q Aris. p̄ posuit exēpluꝫ de dolabra: ꝛ postea qꝛ vidit q illud exēpluꝫ nō fuit sufficiēs posuit exēplū de visu tāqꝫ magis sufficiēs. Aliud est hic itelligēdū. q qñ arguit̄ ex hypothesi ipoli opꝫ q ꝯña teneat p mediū verū vel explicitū vel iplicitū. Verbi grā. Si asin^9 volat asinus hꝫ alas istud tenet p hoc mediū q oē volās est alatuꝫ.

Arg^m p^m

¶ Ex his arguo q falsum assumit̄ in rñdendo. Illud exē^m Aris. taꝫ de dolabra q̄ꝫ de oculo est ex hypothesi ipoli. ergo vtrobiqꝫ opꝫ tenere p mediū verū explicitū vel iplicitum. Sed Cōmē. saluat ꝯñam de dolabra p mediū veꝝ iplicitū deducēs sic. Si dolabra eēt corpus aiatū. qd̄ est forma eius eēt eius suba: ꝛ nō fundat se sup istud medium explicitū. q acumen est suba. sꝫ sup istud iplicitū: ptes sube sunt sube: vt pꝫ ibidē cō. 8. De oculo aūt fundat se sup ppriū mediū explicitū. Illud qd̄ visus est suba. sicut arguēdo: si oculus esset aia / visus eēt ei^9 suba dicēs sic. Qꝛ visus est suba. Vñ ait cō. 9. Cōparatio visus q est ps ad oculuꝫ est sic cōparatio tot^9 aie sensitiue ad totū corpus: ꝛ qꝛ cōparatio ei^9 est eadē ꝛ visus est suba. seqtur q aia erit suba. Expsse hic hr̄ q tam ꝯña de dolabra q̄ꝫ de visu tenet p mediū. q forma est suba nō p mediū q forma est accñs. ḡ male rñdetur.

Arg^m 2^m

¶ Itē. Probo q nō pōt rñderi per sīle p pcessuꝫ Aris. ibidē. Cū eniꝫ pbauerat aiam esse formā subaleꝫ corpis p exēpluꝫ de dolabra negat illaꝫ ꝯñam tenere p mediū explicitū dicēs sic. Si dolabra eēt corpus nāle tunc forma dolabre eēt eius suba: addit negatiue ad denotandū q hoc nō tenet p mediū ppriuꝫ sic dicens. Nunc aūt est dolabra nō huiuscemodi corpis q qd est esse ꝛ rō aie. Sed de oculo totū ꝯtrium tenet sic dicēs. Si oculus esset aial visus esset ei^9 suba: ꝛ addit affirmatiue. ad denotādū q tenet p ppriuꝫ mediū veruꝫ. hic enim suba oculi est que fm rōnem: sed hoc nō faceret si esset sīle vtrobiqꝫ. ergo male adducit̄ silitudo. ¶ Confirmat̄ specialr q visus est suba p Cōmē. Auer. ibi sic dicētē. Necesse ē q ita sit de toto sicut pte in hac intētione. qm̄ cōparatio alicuius mēbri ad suā formā pticularē sensibilē in eēndo suba illius mēbri est cōparatio tot^9 sensus ad totuꝫ corpus sensibile ꝛ seqtur: qꝛ cōparatio est eadem ꝛ visus est suba. seqtur q aia est suba. ¶ Nota p qd̄ mediū arguit visuꝫ i eēndo eē sbaꝫ.

Arg^m 3^m

¶ Itē. 3° pbat̄ ex pbatione Aris. q nō est simile. cū. n. dixerat q si dolabra eēt corp^9 nāle acumē eēt sba ei^9. pbat h̄ qꝛ hac dimissa nō ăpli^9 dolabra erit nisi equoce. ¶ Nō q tūc for^a dolabre eēt sba si nō mā̄eret dolabra nisi equoce. qñ ista for^a auferet̄. ꝛ ecōtrario: iō for^a ei^9 nō ē suba qꝛ manet post ablationē ei^9. ꝛ nō equoce nūc aūt est dolabra. Sed de oculo ibidē vult totū ꝯtrū. qꝛ vult q postq̄ꝫ auferet̄ visus q nō sit verū dicere. nūc aūt est oculus ꝛ nō equoce. sꝫ totum ꝯtriuꝫ est verū. s. q manet equoce. Vñ postq̄ꝫ dixerat / visus est suba oculi ꝛ oculus est ei^9 mā. addit q̄ deficiēte non adhuc est oculus nisi equoce. sicut lapideus aut depictus. ḡ sequit̄ q visus est suba ꝛ q nō est simile de dolabra. ¶ Cōmentator ibidē cō. 7. lib. 8. reddit rōneꝫ quare dolabra manet dolabra ꝛ nō equoce post absolutionē forme ei^9. Qꝛ in rebus artificialib^9 tota suba rei est mā. ꝛ q̄diu manet res ꝛ nō equoce manet suba: iō qñ remouet̄ a dolabra ei^9 forma artificialis manet dolabra ꝛ nō equoce. Sꝫ vt dicit in reb^9 nālibus est ꝯtrū. qꝛ suba pmo ibidē dr̄ de forma sc̄dario de aggregato: iō qñ aufert̄ for^a subalis aufert̄ totū aggregatū: ꝛ p ꝯñs nō manet res nisi equoce.

Rñsio 2^a

¶ Et iō sūt alij alr rñdētes q ꝯcedūt q visus de q̄ loqtur ibi Phs est suba oculi: sꝫ dicūt q nō loqtur ibi de po^a visiua: ꝛ ita nō hr̄ ppositūꝫ q po^a visiua sit substātia: sed dicūt q aia sensitiua est extensa extensiōe tot^9 corpis: ꝛ ita suba aie quo ad aliquā ptē sube sue est in oculo sic in quolibet alio mēbro. ꝛ tūc est verū q visus sic accipiēdo pro pte aie que est in oc'lo est substātia. Et tūc etiā bene seqtur. q si oculus esset aial visus eēt eius suba: nec mirū. qꝛ p istuꝫ modū visus est substātia ꝛ qd̄ vni est substātia alteri pōt eē suba. sꝫ qd̄ vni ē accidēs alteri nō possit esse suba.

Reprobatur.

¶ Cōtra istud arguit̄ sic. Si Phs in demōstratione sua sic poneret q anima sensitiua sic extēderetur in corpe ꝛ hēret tales ptes peteret pncipiū in demōstratiōe sua. Sed si Phs loquit̄ ibi de potētia visiua supponendo. vꝫ q aia hꝫ tales ptes virtuales vel potestatiuas. nō est petitio pncipij. Ergo in ista demōnstratione accipit̄ visus pro potētia visiua nō pro pte anime itegrali. Probatio assumpti. Qꝛ q anima sic extēdatur ad extensionē corporis negatur a multis ꝛ ab Aug. 6. de trini. ca. 7. Et de sensitiua: ꝛ ex h̄ ibi

apparet q̄ sit dubiū. Q2 aūt habeat ptes virtuales seu potestatiuas q̄ sunt principia opationū. nullus negat. Iz dubitent qualr tales ptes potestatiue differāt ab eēntia anime: oēs enim taz ponētes potētias differre solū re'pectibus ab ipsa q̄ alij cōcedunt q̄ aīa est multiplex vtute: sed accipere dubiū in demr̄atione est petere pn̄m: accipere aūt cōcessuz ab oībus nō est petere. ḡ rc̄. ❡ Confirmat̄. Q2 tale totuz ⁊ ptes pcise dicunt̄ cōcedi in aīa qualia distinguētes totū in ptes cōcedūt in ea. Sz Boetius libro diuisionū distinguendo totū in ptes cōcedit aīam eē totū vtuale solū vel potestatiuū nō totū integrale. Ergo solū dz supponi in demr̄atiōe q̄ hz ptes potestatiuas que sunt pn̄ᵃ opōnuz nō ptes extensas ⁊ integrales: ⁊ ita visus accipit̄ p pte potestatiua. s. p poᵃ aīe: Boetiᵘ libro diuisionū in illa pticula. vbi diuidit totum in ptes/ait sic. Totū nāq3 multiplr dr̄. Totū nāq3 quoddaz est ꝯtinuū vt corpus vel linea vel aliqd hm̄. Dicimᵘ quoq3 totū qd̄ est incōtinuū vt totū gregē totū ppl̄m. Ecce totū integrale. Seqtur. Dicimᵘ ēt totū. qd̄ est vle. vt hō vel equus reᵘ suoruz pticulariū. Ecce totū subiuū. Seqtur. Di quoq3 totū. qd̄ ex qbusdā vtutibus ꝯstat. vt aīa. aīa eniz sapiendi. aīa sentiēdi. aīa vegetādi. ptes sunt aīe vt spēs. Ecce totū potestatiuū. Et nota q̄ tale totuz ⁊ ptem cōcedit in aīa ⁊ nullo mō totū integrale. Sz si aīa extēderet̄ ad totū corpus fm ptes suas extensas eēt totū integrale sicut ⁊ totū corpus est totū integrale. ❡ Itē. Si ista rn̄sio eēt bona rū fm itētionez Phi aīa itellectiua sit forma corpis vt pbat̄ lib. z. dis. 19. sequitur q̄ aīa itellectiua est extēsa: pbo. Q2 tu dicis q̄ Phs in pbatione sua pbādo aīam esse actuz corpis supponit q̄ forma corporis est extensa fm ptes. vt sic se hēat tota forma ad totū corpus sicut ptes forme ad ptes corpis. Sz ista suppositio nō valeret si aliqd posset eē forma corpis ⁊ nō extēdi. ḡ rc̄. Falsitas vel saltē dubietas ꝯñie pbatur ēt fm intētionē Phi lib. 3. dis. 18. de extēsione aīe itellectiue arti. 1. per totū: ⁊ per ꝯñs nō pōt accipi tāq̄ mediū ad pbanduz sine petitione pncipij. vt argutū est in ipo argumēto. ❡ Itē. Ad hoc est Aug. 11. de trini. ca. z. vel. 4. Sensus aūt oculoꝝ non ob aliud sensus corpis dr̄ nisi q2 ⁊ ipsi oculi mēbra sunt corporis. Sed si potētie sensitiue eēnt vtutes corpales existentes in mēbris tūc sensus oculorū ob aliud diceret̄ sensus corporis q̄ pp mēbra corpis. s. pp ipas vtutes copales. igit̄ rc̄. ❡ Confirmat̄ p hoc q̄ seqtur ibi. Et q̄uis non sentiat corpus ex aīa aīa tn̄ cōmista corpori p instr̄m sentit corporeuz ⁊ illud instr̄m sensus vocat̄. Arguo igit̄ sic. Utit̄ Aug. imediata diuisione. Uel q̄ corpus sit sine aīa. Uel q̄ sit aiatuz. ⁊ tūc aīa per instr̄m sentit corporeū. Sz si poᵃ sensitiua differret ab aīa eēt dare 3ᵐ mēbrū. s. q̄ ipa poᵃ visiua p instr̄m sentit corporeū.

Dubium

❡ Dubitat̄ ꝯ ꝯnem pncipalē q2 illa dispositio quā ponis in organo est aliqs actus inexn̄s organo qd̄ est pn̄m opationis vocamus potētiā. ḡ poᵃ sensitiua est actᵘ.

R̄nsio

❡ R̄ndeo q̄ male vocatis vocādo potētiā dispōnē. Quia dispositio est res diuersa a poᵃ sicut pma spēs q̄litatis a zᵃ. ❡ Itē. zᵒ ethicoꝝ. Potētia distinguit̄ ꝯ habitū. q2 ptinent ad diuersaz spēm q̄litatis. Et eadē rōne ꝯ dispōnem. cū habitᵘ ⁊ dispositio sint de eadez spē. Et q2 posset proteruiri q̄ verū est de dispōnibus ⁊ habitibᵘ acqsitis. ideo pono aliud exēplum de dispositione naturali. In oculo enim fm oēs est qdd̄am lumen naturale innatū. tn̄ nullus vocat illud potentiam. sed dispositionem potentie.

Opio pᵃ.

Quartus arti. An aīa itellectiua sit pn̄m suaꝝ opōnū. Ubi dicūt aliq q̄ potētie imāles differūt realr ab aīa. Et pter argumēta in pmo arti. ad hec facta adducunt̄ alia: p sic.

Argᵐ pᵐ

❡ Nihil directe ⁊ imediate ducit seipm de poᵃ ad actū: sed hoc cōtingit si eēntia sit potentia: pbat̄. Cū enim angelus itelligit seipm imediate ⁊ directe causat in se suā itellectionē ⁊ sic directe ⁊ imediate reducit se de potētia ad actū. si sua subā sit sua poᵃ. Ergo ad hoc q̄ directe ⁊ imediate ducat se de poᵃ ad actū opz poᵗᵐ eē actū. ❡ Itez. Posita hypothesi itelligere angeli est eēntia angeli: pbat̄. Cū eniz itelligit seipsuz itellectio mediat inter seipsuz intelligentē ⁊ seipsuz intellectū. Sz extrema non plus distant a medio q̄ a seinuicē. Si igit̄ angelus itelligēdo seipsuz sic se hz q̄ poᵃ itellectiua eius sit eius eēntia. ⁊ illud qd̄ itelligitur est eius eēntia ⁊ intell'ᵉ ⁊ intell'm sunt extrema ⁊ sunt eadē. igit̄ intellectio que mediū est eadē est eēntie. ❡ Itē sic. Nihil idē ⁊ vnū extrīs pōt esse mouēs nō motū ⁊ mouēs motū. Sed eēntia aīe est mouēs nō motū cū sit pncipale: ⁊ potentie aīe sunt mouētia mota. ḡ nō sunt idez realr. Maior pz. Probāt minorē. Q2 qualitercūq3 potētie distinguuntur ab essentia lz respectibᵘ: tn̄ sunt instrumēta aīe. Aug. eniz. 15. de de trini. ca. zz. (cui iponitur ista opinio) dicit. q̄ memoria non meminit sibi: nec itelligētia itelligit sibi: nec voluntas vult sibi. Sed hoc est ppriū instr̄o nō agere pp se. sz pp alterū. Ergo potētie q̄litercūq3 distinguunt̄ ēt lz respectibus tamen sunt instrumenta anime. Sed instrumentuz est mouens motum: ⁊ principale agens mouens non motum. ergo pz minor pncipalis rōnis. ❡ Itez. Non videt̄ magis repugnare aīe q̄ ipsa p motū sit: ⁊ tn̄ mediāte aliquo accidēte recipiat suas opōnes q̄ q̄ eēntia efficiēter causet aliquē effectuz ⁊ tn̄ mediāte accidēte: sed hoc videmus. igitur rc̄. pbatio minoris. Aīa vegetatiua agit ad ꝯūatiōnē carnis mediāte calore. z. de aīa. ❡ Sed vr̄ mihi ꝯtrium. pmo sic. Q2 simplicitas que pōt cōcedi generalr in oī forma materiali ⁊ in anima sensitiua. pōt concedi in forma māli ⁊ in aīa itellectiua: Sed vt pbatuz est in duobᵘ arti. pcedētibus. oīs forma subalis generalr ⁊ ēt aīa sensitiua hēt tantā simplicitatē q̄ poᵉ opatiue earū nō dn̄t re absoluta ab eis. igit̄ rc̄. ❡ Itē. Aīa rōnal' ē suba icorpea ⁊ oīs sba icorpea ē ꝯūsiua p opōnē sup se. fm Proculū. ppōne. 16. ḡ ipsamet suba aīe est cōuersiua sup se p opōnem ⁊ ita ipsamet suba est sua poᵃ opatiua itellectiua. ❡ Itē. Qua rōne vna suba est imediatū pncipiū ⁊ alia. Sed suba imediate pōt mouere itell'm ad actū itelligendi vel imediate causare spēm que sit pn̄m actus. ergo eadē rōne hic: pbatio minoris. Q2 lz accidētia maximā ptē ꝯferant ad cognoscendū qd̄quidest. tn̄ ipsuz qd̄quidest sube tādē cognoscit̄ p suā diffōnē indicātē qd̄quiderat esse. Quero ḡ quo mouetur intell's qn̄ diffinit subam. puta hoīs. Uel ab accñtibus hoīs: qd̄ nō est. q2 accidētia hoīs ꝯferunt solū ad cognoscendū qd̄quidest. nō formalr. sed tn̄ repñtatiue. Aut a specie hoīs: ⁊ hr̄ ppositū. q̄ suba est imediatuz pncipiū in efficiēdo spēm. Aut ab ipsa suba hoīs: ⁊ hr̄ ppositū. ❡ Itē. Aīa itellectiua ipsa est itellectiua quolibet accidēte circūscripto: aīr eniz nō differret nisi p aliqd̄ accñs ab asino. Sz itellectiuo quātū itellectiuū q̄libet alio circūscripto cōuenit sua opatio. s. itelligere. sicut calefactiuo īquantū calefactiuū calefacere. ḡ suba est imediatuz pn̄m. ❡ Confirmatur. Nō hn̄s artē ad scindēdū ligna non scindit nisi mediāte istr̄o. q2 ars i seipsa nō ē incisiua: ⁊ ignis calefacit mediāte calore. q2 forᵃ ignis circūscripto calore. nō ē calefactiua. Ergo ex oppoᵗᵒ. cū aīa circūscripto q̄lz accñte ē itelleᵗᵃ. ipa imediate itelligit. ❡ Itē. Si itell's sit accñs absoᵐ additū. ḡ pōt separari ab aīa sicut posterius a priori ⁊ retinebit opationez suam vt separatur: sicut calor separatur: ⁊ sicut accidētia in sacro. Hoc ipole. q2 tunc opatio vitalis erit a nō viuo. ⁊ ēt accñs posset beatificari p opōnez quā sic hēt. qd̄ est impoīe: q2 vt sic separatur eiᵘ nā est irrōnalis. nūq̄ eniz Phs vel Cōmē. posuit nām rōnalem nisi subam. vel saltē cōiunctā sube: sed nā irrōnalis nō est beatificabilis. ❡ Itē. Ad h̄ adducūt aliq auctoritates Aug. 9. de tri. vsq3 in finē. 15. libri dicēris. q̄ memoria/itelligētia/⁊ volūtas/sunt vna eēntia: vna vita. Sz vt videbit̄. q. de imagine: in toto isto pcessu nō accipit

Ꝯ pᵐ opōnem.

cipit Aug. memoriā/itelligentiā/ꝛ voluntatē ꝓ potētijs aie: sed ꝓ ipsamet eēntia aie vt est itellectiua ꝛ itelligibilis ꝛ volibilis. ꝛ iō ille auctoritates nō sunt ad ꝓpositū. Sʒ verꝫ est ꝙ argui pōt de vna deductiōe noscitiua. Aug. 5. de tri. ca. 4. ꝓbat ꝙ mens vt noscitiua/noscibilis/ꝛ amabilis/est sua sbāsic. Nullum accidens excedit suum subiectuʒ. Si intelligatur in essendo: tunc minor Augustini est falsa. videlicet ꝙ itellectus excedit suum subiectum essendo in alio subo. Si in opando. tunc minor accipit̄ in eodē itellectu. s. ꝙ intellꝰ in sua opatiōe excedit. supple intelligēdo se sicut alia: ꝛ tūc sequitur ꝯ in eodē itellectu. s. ꝙ intellꝰ q est poᵃ opatiua non est accñs. qð est ꝓpositū. Sed nec istud argᵐ ꝯcludit ſm itētionē Aug. vt ꝓbat̄. q. de imagine art. 5. argᵗᵒ. 4. vbi deducitur argᵐ istud assumptū.

Ad primū. ℂ Ad argumenta. Ad pᵐ qñ dr̄. ꝙ idē imediate deduceret se de poᵃ ad actū. Dico ꝙ idē nō vt idē sed vt diuersuꝫ: puta vt obm ꝛ vt poᵃ. qð nō est incōueniēs: vt pꝫ per Aug. 9. de trini. Mens sola parens est notitie sue. Et tunc idē reducit seipm de poᵃ ad actū: sed diuersimode. sic obꝫ ꝛ vt poᵃ. ℂ De hoc li. 2. dis. 23. ꝛ. 24. ꝓ toᵐ.

Ad scdm. ℂ Ad aliud qñ dr̄. Aīa siue angelus est sua itellectio. Dico ꝙ nō sequitur. Et cū ꝓbatur. Qua rōne extrema possunt esse idē. s. intelligēs ꝛ intellm vt cū intelligit seipsa. mediū pōt esse ideꝫ extremis qꝛ plus distant extrema adinuicem q̄ a medio. Dico ꝙ verū est de extremis que sunt pmo ꝛ essentialr̄ diuersa (sicut albedo ꝛ nigredo) nō aūt est verū de extremis que accidentalr̄ sunt diuersa. s. ꝓ hoc solū ꝙ diuersimode aliqd accipiat̄ vt obm ꝛ vt potentia. sicut hic.

Ad tertiū. ℂ Ad aliō qñ dr̄ ꝙ idē nō pōt esse mouēs nō motū ꝛ mouēs motum ꝛc̄. Dico ꝙ qñ instrm re absoluta nō distinguit̄ a pncipali agente aut pncipali rōne agendi. sꝫ solū distinguit̄ formaliter ab eo: ꝙ tunc idē re absoluta pōt esse mouēs ꝛ motū ꝛ mouēs nō motū: sed nō vt idē. sꝫ vt formalr̄ diuersuꝫ: sicut ex pte passiui. rō recipiēdi que inquantū hꝰ est rō instrumētalis nō differt re absoluta a pncipali recipiēte sicut est de poᵃ mr̄e pme tunc est māifestū ꝙ idē re absoluta pōt esse vltimū motū ꝛ nō vltimū: sꝫ nō vt idē: sꝫ vt distinctum formalr̄. s. vt subm est vltimū motū vt instrꝫ nō est vltimū motū: sed mediatū motū. Sic in ꝓposito. Essentia aie vt est pncipale agēs. est mouēs nō motū: vt aūt dicit respectū ad obm ꝛ hꝫ rōnem potētie est mouēs motū.

Ad quartū. ℂ Ad aliud qñ dr̄ ꝙ vegetatiua mediāte calore nutritionē causat ꝛ ꝓducit. ergo eadē rōne itellectiua mediante aliq̊ accñte recipit ꝛc̄. Dico ꝙ in alteratione pcedente gnationeꝫ sbālem causat mediante calore. sꝫ in fine imediate agit ꝓpriā operationē: sed intelligere/sentire/ꝛ vegetare/sunt ꝓprie opōnes anime intellectiue: illas ergo imediate causat vel recipit.

ℂ Distinctio. XXXVIII. ℂ Questio. I.

ℂ Post predicta de volūtate/eiusqꝫ fine disserendum est/scienduꝫ ergo est ꝙ ex fine suo (vt ait Augu.) voluntas cognoscitur vtrum recta an praua sit ꝛc̄.

Circa dis. 38. querit̄. An deus possit facere creaturā ipeccabilē ꝑ nām. Hic duo. ¶ Primo ptractabo istā difficultateꝫ in se nūquid sit per nām factibile. ¶ 2ᵒ qꝛ cōiter ponit̄ ꝙ rō/ingratā de difficultate alia nec̄io annexa qualiter sit ipeccabilis per donuꝫ gratie: ꝛ tamen ꝙ non possit fieri per naturam.

Alexan. Primus arti. An creatura possit eē ipeccabilis ꝑ naturā. Ubi dicunt qdam Alexā. de halis ꝙ deus nō possit facere creaturā ipeccabilē ꝑꝑ tres rōnes q̄rum pma est.

Argᵐ pᵐ. ℂ Ois volūtas. que in agēdo ꝛ operando nō est regula sue actiōis/sed hꝫ regulā superiorē se. pōt discordare ab ipsa ꝛ deuiare/ꝛ per ꝯñs nō recte agē ꝛ opari. Sed nulla volūtas creata pōt esse sua regula in agēdo sed necessario hꝫ inniti regule volūtatis diuine. ğ ois volūtas creata pōt nō recte agere ꝛ opari.

Argᵐ 2ᵐ. ℂ Itē. Voluntatis create obm nō est tm̄ bonū verū/sed ēt bonū apparēs/volūtas. n. creata nō hꝫ pro obto sibi adequato bonū verū ꝛ finē vltimuꝫ. sicut hꝫ volūtas diuina. imo bonū cōe ꝯuertibile cum ente/siue bonū qð est cōe bono vero ꝛ bono apparēti. Sꝫ nulla poᵃ pōt creari. que nō pōt tendere in bonū apparēs. sed circa hꝰ obm cōtingit errare ꝛ recte agere. ğ.

Argᵐ 3ᵐ. ℂ Itē. Aug. de ciuitate dei. Volūtas q̄ est ex nihilo/pōt deficere/ꝛ in nihil tēdere derelicta sue nature. ergo volūtas creata eo qð creata est/deficere potest. Sꝫ voluntatē posse deficere/est creaturā posse peccare. ğ ꝛc̄.

Scotus ꝯ Alexan. Argᵐ pᵐ. ℂ Cōtra istas rōnes arguit Scotus lib. 2. dis. 23. dicēs. ꝙ iste rōnes/q̄uis sint ꝓbabiles non tm̄ necessario ꝯcludant. Prima nō. Qꝛ intellꝰ noster est circa pma pncipia/ꝑ que sicut ꝑ regulā dirigit̄ in agēdo: est eniꝫ intellectus sicut tabula nuda/in qua nihil depingitur. Ergo intellectus est circa intelligibilia. ꝛ tamen intellectus circa principia nō pōt errare. Hoc ğ ē falsuꝫ: ꝙ ois potētia que nō est sibi regula in opando/a sua regla pt deuiare.

Argᵐ 2ᵐ. ℂ Idē videt̄ seq de volūtate beata. Nā accepta cū qbuscūqꝫ habitibus glorie siue gratie/non est sibi regula in opando/sed subditur regule diuine. ꝛ tm̄ nō pōt errare in opando. Ergo sꝫ hoc volūtas beata cū oibus illis habitibꝰ est peccabilis: ꝛ sic nō est beata.

Ad pmā Alexan. ℂ Per hoc pōt dici ad rōnem negando assumptū. Non. n. est necesse/ꝙ ois volūtas que nō pōt errare sit sua regula: sed sufficit ꝙ ꝯformetur sue regule: vt pꝫ de itellectu reᵘ primoꝝ pncipioꝝ/ꝛ de voluntate beata reᵘ vltimi finis. Uñ oē illud. qð nec̄io cōformat̄ sue regule. ꝛ si nō sit sua regula. nō pōt plus deficere/q̄ꝫ sua regula pōt deficere. ğ nec̄io ꝯformatur sibi. Non ğ reqritur ad ipeccabilitateꝫ ꝙ volūtas sua sit regula in opando/sed sufficit ꝙ non possit obliquari circa suā regulā.

Argᵐ 3ᵐ. ℂ Contra secūdam rationem. Q̄uis bonū cōe nō ponat̄ obꝫ volūtatis diuine. tm̄ volūtas diuina extēdit se ad oē volibile/ad qð se extēdit volūtas creata: sicut intellectus diuinus extēdit se ad omnia intelligibilia/ad que se extēdit intellꝰ creatus. ğ extēdit se ad bonū apparēs/ꝛ tm̄ nō ꝑꝑ hoc pōt deuiare.

Argᵐ 4ᵐ Sco. ℂ Itē. Eadem volūtas in nā sua manet in beatitudine cū grā: grā eni psupponit nām. Ergo suū pᵐ obm sibi adequatū nāle manebit. s. bonū cōe ad bonū verū ꝛ bonū apparēs: qꝛ manēte poᵃ naturāli eadē. manebit obm suū. Sed frustra maneret nisi apprehenderet̄. ğ in beatitudine apphenditur bonū verum ꝛ bonū apparēs. ğ ꝛ tunc poterit peccare. Probatio huiꝰ. Qꝛ si ex cōitate obiti volūtatis ad bonū verū ꝛ apparēs/potest ostēdi ꝙ volūtas sit naturalr̄ peccabilis: cū nā habitꝰ superioris nō tollat applicationē potētie ꝛ sui obiecti nālis. Ergo si peccabilitas nō cōtradicat volūtati in statu nāe/rōne huiꝰ obiecti/nō ꝯdicet sibi in oī statu: ꝛ sic sequitur ꝙ volūtas beati possit peccare.

Argᵐ 5ᵐ. ℂ Contra 3ᵃᵐ rōnem. Si creatio ꝯdicat ipeccabilitati/vt qꝛ est de nihilo/beatus pōt peccare qꝛ quicquid est in volūtate tali hac vel illa naturalr̄ vel supernaturaliter habitū totū pōt tēdere in nihil. Ergo poſe est deficere in agēdo sicut i eēndo. ꝛ ideo defectibilitas in actiōe voluntatis est peccatū formalr̄. si ğ esse ex nihilo infert possibilitatē deficiēdi/nec̄io in volūtate manēte sua nā. ergo cuꝫ ipsa actio recta volūtatis eque sit de nihilo/ipsa actio recta manēs eadē nūero inquātū est de nihilo posset eē nō recta. qð falsuꝫ est. qꝛ trāsit cū q̄litate sua.

Ad tertiā Alexan. ℂ Iō pōt dici ad rōnē. Qꝛ omnis natura creata eo ꝙ est de nihilo pōt tēdere in nō esse/ꝛ sic deficere/ſm Dam. ca. 7. qð a nihilo incipit versione i nihil itēdit: ꝛ ita actio recta volūtatis sicut ēt ipsa volūtas pōt deficere in eēndo. Qꝛ enim vtrūqꝫ est de nihilo/iō pōt esse ꝛ nō esse. Sed ex hoc nō sequtur ꝙ volūtas potest

¶ Sed q̄ualr oēs rōnes istius doctoris tāʒ ɔtra alios q̄ p se sic possunt solui per illud qđ cōiter ponit theologia.s.per h̄ile de bitu glorie:ʒ ex h̄ appeat satis ꝙ nō necīo ɔcludunt: tñ reuertit̄ in se p̄ᵃ difficultas. Iste.n.bitᵘ nō determiat voluntatē imobil̄r ad bonū in vl̄i (Q2 hoc hʒ a nā sua) sed immobilitat eā circa oīa ɔtingētia. Uel posito ꝙ firmet ipsam in vtroqʒ bono idē erit. Iste.n.bitᵘ beatificᵘ sic imobilitās volūtatē in toto bono ʒ necīo ʒ ɔtingēti nō est pfectio isinita itēsine ʒ in tali imobilitatione nō aufert libertatē voluntatis:ʒ pfectio q̄ nō est infinita nō repugnat plus creature isrisecari sibi nāl̄r vel icē saltē sic ppetas nālis q̄ copulari nouit accītal̄r:sic forᵃ ciᵘ. Ergo nāe volūtatis nō repugnat ꝙ p nāʒ suā cēt ɔfirmata i toto bono ʒ necīo ʒ ɔtingēti:ʒ tñ ꝙ remaneret libera:ʒ sic erit ipeccabilis p nāʒ suā:qđ est ɔ ppoᵐ istoꝝ. Per istas reprobōnes sūt solute istoꝝ rōnes.

Ds.sco.

Secundus

articulus. Qualr bitus posset facere volūtatē ipeccabilē. Ubi rſidēt in fine.q.ꝙ habitᵘ nō facit ꝙ volūtas firmet̄ in bono:ʒ h̄ facit:q2 deus coopat̄ ipsi in actiōe sua:ʒ sic p diuinā coopationē determinat̄ ad bñ agere. Et stat imaginatio sua in h̄ qđ si voluntas cēt p nām aut bitū determiata ad boᵐ nō saluaret̄ libertas sicut nec bauti libere appetit:q2 appetitᵘ suus determinat̄ ab bonū suū sicut ad cōmodū sui. ¶ Cōtra. Illa coopatio:q̄ deᵘ coopat̄:ʒ nō aufert libertatē. ƒm oēs est aliqđ creatū: vt puta īspiratio aut q̄dā ipulsio ad bonū. Sʒ creatū cūʒ sit finitū p nām:pōt cōpetere creature:sicut argutū est de bitu g̃ ista via sine cā fugit bitū. ¶ Huic nitunt̄ rñdere in rñsione ad 4ᵐ argᵐ ɔ 2ᵒᵐ ɔōnē Alexā. ʒ dicūt:ꝙ lʒ bitᵘ glorie nō sit isinita pfectio:nō tñ illa vtᵘ posset ɔuenire nāe ipsiᵘ volūtatis. Sʒ hoc nihil facit:q2 nō intēdo ꝙ illa vtᵘ accītalis intrinsecaret̄ nāe volūtatis:ʒ volo ꝙ volūtas a p̄nᵒ sue creationis fuisset creata in nā sua in tāta pfectione ꝙ p nām ista sibi alia ppria passio:ita pfecta.sic est bitᵘ glorie. Et certum est.ꝙ h̄ nō fuisset deo ipole:cū tāta pfectio sit:ʒ hoc posito planū est ꝙ eq̄ pfecta opō sequeret̄ tūc sicut seq̄t̄ nūc.g̃ reducet̄ ppoᵐ vt statiʒ arguā plus ad hoc in ponēdo itentionē meā. ¶ Propter qđ sine p̄iudicio distinguo ꝙ volūtatē fieri ipeccabilē p nāʒ pōt itelligi dupl̄r. Uno mō accipiendo volūtatē stāte ɔditione nāli quā hʒ mō:puta.idifferēs ʒ libera ad eligēdū vtrūqʒ oppositoꝝ. Alio mō ꝙ de poᵃ absoluta deᵘ a p̄nᵒ creasset eā in ɔditione tali ꝙ a p̄nᵒ fuisset determinata ad bonū simpl̄r:tñ salua libertate sua:sicut beata aia ponit̄ libera ʒ determiata (ēt si p bitū ɔfirmatiōis in patria.s.p lumē gr̄e) ʒ tūc poterat fuisse dictū cū ɔditiōe ꝙ p nām suā fuisset ipeccabilis:nō ƒʒ ɔditionē nāe quā hʒ mō: ʒ ƒʒ ꝙ id di nāle isepabile a tota nā remanēte nā:sicut posse itelligere itētiōes vl̄es di nāle hoi:lʒ cōpetit sibi p itell̄ʒ: g̃ est a deo. ¶ Aliud exēᵐ. Lʒ.n. Cōmētator posuit intell̄m poleʒ ʒ agētē subas sepatas:tñ Aris.ʒ chr̄iani eo ꝙ ponūt ꝙ a p̄nᵒ sūt v̄tutes isite nāe nr̄e ʒ isepabiles a tota nā:ponunt inesse p nāʒ,nō obstāte ꝙ sūt ab eēntia. Ita lʒ dona gr̄e sint dona sepata a nā nr̄a,tñ si deᵘ a p̄nᵒ vnisset ea nāe,ʒ fuissent insepabilia ʒc. ēt nō obstāte ʒc. ¶ Dico g̃ ꝙ p̄ mō nulli dʒ eē difficultas,qn ipole fuisset ꝙ fuisset ipeccabilis p nāʒ:ʒ scđo mō potuit. Probō p̄mi pʒ leuiter. Impole.n.est ꝙ aliqđ sil̄ ƒʒ idē sit libeꝝ.ʒ nō liberū. Sʒ volūtas stāte nā quā hʒ mō p nāʒ volūtatis est idr̄ns ʒ ad libere eliciēdum ʒc. si ɔo fuisset ipeccabilis p nām:nō fuisset p nām volūtatis indifferēs quacūqʒ libertate:ʒ fuisset determiata ad bonū solū.g̃ ʒc. Et iō miror quō doctores disputāt qōnē sub hoc intellectu. ¶ Probatio scđi. Pzio in p̄cedētibᵘ dictum est ꝙ oēm pfectionē quā deᵘ tribuit volūtati mediāte bitu glorie posset dare sine mediāte q̄cūqʒ coopatione,salua sua libertate. Sʒ mediāte bitu seu cooperatione diuina volūtas immobil̄r terminat̄ ad bonū,ʒ saluat̄ sua libertas:q2 necessitas imutabilitatis:vt dicūt oēs doctores,nō tollit libertatē simpl̄r:ʒ libertatē ƒm qd.s.libertatē ɔtingētie.g̃ ʒc. ¶ Itē. Uirtutes alique p nāʒ suā sunt determinate ad rectitudinē sicut celū qđ semp vniformiter mouet̄,ʒ intell̄s ad verā cognitionē p̄ncipioꝝ. Tūc arguo. si determinatio ad rectitudinē in istis nō repugnat libertati:tūc p nām determinari possent ad rectitudinē:ʒ tñ esse libera. Sʒ determinari ad boᵐ per nām nō tollit libertatē simpl̄r volūtatis:sicut nec determinati p habitū:q2 solū est necessitas imutabilitatis. ¶ Itē p hoc saluamᵘ ꝙ volūtas libere pducit in diuis spūʒ.s.q̄a,illa necessitas:q̄ est ibi est necessitas ɔditionata:pp̄ter hoc.n. nō pōt nō spirare:q2 nō hʒ aliqđ cur:q̄re nō spiraret (q̄re libᵒ p̄ dis.11ᵃ articulo 3ᵒ.) Sʒ nō repugnat nāe volūtatis absolute sumpte talis necessitas ɔditionata:nō.n.repugnat nature volūtatis absolute sūpte ꝙ cōiungat̄ intellectui sic dispositio ꝙ nō ostēdat̄ sibi p itell̄m aliqđ cur:q̄re resiliendū sit a bono in vl̄i. Ergo p nām imutabilitatis ferri pōt in bonū:qđ est eē ipeccabile p nām:ʒ tñ esse libera. Probat̄ minor:q2 in p̄ria nō repugnat nāe volūtatis:ƒm oēs.g̃ nō repugnat sibi absolute. ¶ Itē. Qđ volūtati cōpetebat ʒ libere.in p̄ instāti sue creatiōis.potuisset sibi semp cōpetere ʒ libere. Sʒ p nām suā fuit ipeccabilis in p̄mo instanti:ʒ tñ libera.g̃ ʒc. Probo maiorē. Q2 volūtas libera fuit nō solum in p̄mo instanti:sed in tota duratiōe sua. Probat̄ minor.q2 actus qui natus fuit cōpetere volūtate in p̄ instāti fuit motus nālis volūtatis rectus respectu boni simpl̄r.vt cōiter dicunt oēs doctores,ʒ habet̄ ab Augustino 3ᵒ de tri.ca.5. Ubi dicit ꝙ oēs holes beati eē volūt illudqʒ vnūʒ ardentissimo amore appetunt. Sed sicut qđ est idē apud oēs illud est naturale:ita etiā iste motᵘ est liber libertate simpl̄r lʒ nō contingētie.ƒm doctores.g̃ ʒc.

Rñᵒ q̄dā

¶ Hic dicūt in rñsione ad vltᵐ argᵐ:ꝙ ille motus natura nō est actus elicitus volūtatis sed q̄dā inclinatio naturalis voluntatis in bonū.

Rñᵒ q̄dā Scoti.

¶ Cōtra hoc Augᵘ ibidē ca.4.vult ꝙ oēs volūt beatitudinē:ʒ pbat inductiue. Qui.n.ponūt bēitudinē in voluptate volūt voluptatē:qui in virtute animi volūt virtutē:ʒ sic de singulis. Sed certū est.ꝙ virtuosus ʒ voluptuosus volūt actu elicito.ergo. ¶ Itē.5.ca.vult ꝙ glʒ scit vitā beatā:ʒ ex hoc ɔcludit ꝙ q̄libet pōt velle eā:sed velle qđ seq̄t̄ ex scire est actᵘ elicitᵘ.g̃. ¶ Scđo dato ꝙ sit inclinatio solū.habet̄ ppositū. Primo q2 inclinatio nālis est pp actū suū ad quē inclinat:si igit̄ in p̄mo instāti fuit nālis inclinatio in bonū.g̃ p tūc fuit actus sequēs q per nām natus fuit fore rectus. Scđo si talis inclinatio in bonū naturalis infuit in p̄mo instanti ʒ omne p̄us precise ƒm eos independens a posteriori pōt p diuinā potentiaʒ retineri in perpetuū sine posteriori.ergo illa naturalis inclinatio in bonum poterat fuisse semp durans preciso posteriori:sed inclinatio voluntatis in bonū ʒ in maluʒ indifferēter est posterior q̄ʒ illa inclinatio p se bona vel saltem potuit fuisse posterior. Et certū est ꝙ bona inclinatio nālis non dependebat.g̃ in perpetuū p diuinā potētiā potuit sic stetisse sub naturali inclinatione ad bonū:ʒ ita fuisset p nāʒ impeccabilis per diuinam potentiā:qđ est ppositū.

Instantia ɔ Scotᵘ.

Instantia p Scoto.

¶ Dices volūtas sic determinata ad bonum non esset eiusdē spēi cum voluntate que est modo:de illa aūt que est mō est questio.ergo nihil respondet. ¶ Dico primo ꝙ questio hec est de volūtate creata in gn̄ali:ʒ ideo posita hypothesi siue eēt alterius speciei siue non:dummō remaneret creata sufficienter est responsuʒ.

Rñsio pᵃ

¶ 2ᵒ posset dici ꝙ remanet eiusdem spēi. Q2 si ille habitᵘ glorie imobil̄r fuisset sibi a p̄nᵒ tanq̄ʒ dispositio cōnālis ita fuisset accītalis dispō sicut mō ʒ sicut mō nō variat volūtatē in aliā nām ƒm spēʒ sic nec si a p̄nᵒ ifuisset illa dispō:ʒ hoc certe sequeret̄ potētiā obediētialem sine nālē. Hoc declarat̄ supra dis.4.arti.3. ¶ Itē. Hoc spāl̄r pʒ de volūtate. Certū est.n.ꝙ diūa specifica volūtatis non est

Rñsio 2ᵃ ɔ Scoti.

De pᵃ pōte absoluta pōt creari r̄a ipeccabilē fieri.

sua ꝯtingẽtia quã hȝ re° boni veri ꝛ apparentis. Nec ẽt sua determinatio ad bonũ simplr. Qꝛ q̃cũqȝ istarũ cẽt vna excluderet alia a volũtate. Sed ablato ab aliquo eo qḋ nõ est sua dĩia specifica nihil minus remanet eiusdẽ spẽi. Ergo a pn° ablata a volũtate sua ꝯtingẽtia ꝛ nõ remanẽte determinata ad bonũ adhuc eẽt eiusdẽ spẽi. Verũ est tñ. ꝙ nõ esset eiusdẽ ꝯditionis q̃tũ ad vires suas q̃s hȝ mõ. Sȝ variatio in virib° nõ arguit variationẽ in ipsa po° q̃tũ ad rõnẽ specificã po°. sicut pȝ ꝙ itell's practic° ꝛ speculatiuus ꝛ po° concupiscibilis sũt vna po° ꝛ diuerse vires. Igit̃ ẽt si aĩa nr̃a a pn° nãlr habuisset habitũ oĩuȝ sciaꝝ (vt posuit Plato) nũc caruisset illa vi acq̃rẽdi sciaȝ quã mõ habem°: ꝛ tñ Aristo. nõ arguit eũ ꝙ aĩa fuisset alterius spẽi. ergo sic in ꝓposito.

Ad omnia argumenta obiũ articuli. ❡ Tria arg'a aliorũ q̃ sunt ꝯ me soluunt̃. ❡ Ad pm̃ qñ dĩ. Volũtas q̃ nõ est sua regula põt obliquari ꝛc̃. Dico ꝙ iȝ volũtas creata de facto nõ sit sua regula ꝑ eẽntiã sicut aĩa: possel tñ ꝑ nãȝ fuisse sua regula de ꝓrimo ꝑ po'm diuinã eque

Ad secundum. bñ sicut ꝑ diuiñ glorie. ❡ Ad 2m eodẽ mõ: qñ dĩ ꝙ volũtas hñs obȝ bonũ apparẽs ꝛ ꝯtingẽs nõ firmat̃ ꝛc̃. ❡ Dico ꝙ veꝝ est de facto ꝛ sȝ dispõnẽ q̃ mõ est: poterat tñ de po° del habuisse verũ bonũ precise ꝓ obꝫ: ꝛ ꝑ nãm fuisse firmata

Ad tertium. in eo sicut ꝑ diuiñ. ❡ Ad 3m qñ dĩ qḋ est ex nihilo necio põt deficere. Dico ꝙ verũ est absolute loq̃ẽdo: supposita tamẽ manutenẽtia dei (sicut opȝ supponere in q̃one) poterit volũtas firmata fuisse in bono ꝑ nãm sicut per grãm.

❡ Distinctio. XXXIX. Questio. I.

❡ Hic aũt orit̃ qḋ satis nec̃ia ex supiorib° causaȝ trahens. dictũ est. n. supra volũtatez inesse nãlr homini sicut intell's ꝛ memoria ꝛc̃.

Circa dist. 39. q̃rit̃. Verũ ꝑmordialis distinctio rerũ sȝ spẽs suas accipiat̃ ex pte mãe sue vel ex pte forme sue. Hic primo pmitto. ꝙ aliud est querere vrũ ꝑmordialis distinctio eoꝝ q̃ spe differunt accipiat̃: ꝛ vrũ distinctio specifica accipiat̃: ꝛ hoc (vt īfra patebit) ẽt nõ solũ in ꝑuatiuis cuiusmodi sũt peccata. sȝ in aliqb° positiuis: sicut i aĩalib° iperfectis q̃ gñant̃ ex putrefactione. ❡ Jḋ ꝑ ingrã vrũ in genitis ex putrefactiõe: accipiat̃ distinctio ꝑmordialis. ¶ 2° vrũ accipiat̃ eorũ specifica. ¶ 3° vrũ accipiat̃ ꝑmordialis in ꝑuatiuis. ¶ 4° vrũ accipiat̃ eorũ specifica.

Symber. Primus articulus. Vrũ accipiat̃ ꝑmordialis distinctio eoꝝ q̃ spe differũt. Ubi dicunt gdam Symbertus ꝙ ꝑmordialis distõ in gñe subali aliq̃ꝝ est ex pte mãe: nõ ex pte agẽtis: nec ex pte diuersi ꝑncipij formalis agẽdi: vt in ipso agẽte: vt pȝ de Sole. q gñat diuersa aĩalia sȝ spẽs ex mã putrefcã. Vñ qñ vespe gñant̃ ex corpib° eq̃ꝝ mortuoꝝ: ꝛ apes ex corpib° vaccarũ mortuarum: ꝛ rane ex putrefactione aq̃: ꝛ musciliones ex vino corrupto. Oĩa ista manifestũ est ꝙ nõ gñant̃ sicut sile ex sili: ita ꝙ formalis distinctio sit in ꝑncipijs formalib° agẽdi. Et iḋ dicit Themisti° loquẽs de istis. 12. meta. cõ. 18. ꝙ Aris. fuit oblit° talia aĩalia qñ dixit ꝙ sile semp ex sili gñat̃. qꝛ talia aĩalia gñant̃ a Sole in q̃ nulla est distõ nec ḃm ꝙ est agẽs nec ḃm diuersas rationes agẽdi. Opȝ ḡ ꝙ distinctio ꝑmordialis sit ex pte ma-

Jo. pul. terie. ❡ Quidã tñ Joannes de puly quol. ꝑ. q. 4° nitant̃ respondere ꝙ in genitis ex putrefactione sp̃ gñat̃ sile ex sili. Imaginant̃. n. ꝑ ꝙ sicut in gñatis ex semine in ipsis seminibus sunt q̃dã vtutes q̃ assimilant̃ genitis ex illis semib°: ita in genitis ꝑ putrefactionez a Sole in materijs putrefactis ex qb° aĩalia gñant̃ causant̃ q̃dã vtutes q̃ assilant sibi aĩalia genita ex eis ꝛ ista ꝑ° distõ nõ est ex pte mãe: sȝ ex pte agẽtis q̃tũ ad illas vtutes q̃ sũt formalis ꝑn° agẽdi. Et hoc est qḋ dicit Cõmẽtator. 12. meta. ꝯ. 18. volẽs saluare ꝙ genita ꝑ putrefactionẽ gñant̃ sicut sile de sili excusat obliuionẽ Aris. ꝛ dicit ꝙ ħ itellexit in suo sili. s. in aĩalib° gñatis ex semine: ꝛ dicit sic. Putrefactio ex q̃ gñant̃ aĩalia est sic̃ semen i aĩalib° gñantib°. s. ꝙ sicut in seminib° est vtus gñatiua spẽi habentis illud semen quã Aris. assilat artificio: ita vt° q̃ est in putrefactione ꝓpria alicui° aĩalis est silis artificio qḋ est in semine. Ecce expresse ꝙ ponit vtutẽ ꝑ quã gñatio est silis ħ sili in mã putrefacta. ❡ 2° imaginant̃ hoc in alio exẽplo ħ artificialib°. Et imaginant̃ ꝙ sicut itell's polis (solẽt sȝ actiuos) est vnũ agẽs sȝ spẽz in gnõne oĩum artiũ q̃s acq̃rit. tñ qñ diuersa artificiata dȝ ꝓducere hoc facit ḃm diuersas artes in se causatas: ꝛ ita facit sile ex sili: vt sic ꝑmordialis distinctio in artificijs nõ sit ex pte mãe. sȝ ex pte agentis quo ad ꝑn° formalis agẽdi. Ita dicit. Qñ sol gñat aliq̃ ex putrefactione causat aliã vtutẽ in mã putrefacta q̃ est silis semini i aĩalib° gñantib°: ꝛ sic̃ vnã vtutẽ in vna mã putrefacta ita in alia aliã: ꝛ sic sile gñat̃ ex sili in genitis ꝑ putrefactionẽ sic̃ in brutis semen ꝛ ħ est qḋ imediate subdit ꝙ cũ ea q̃ generant̃ ex artificio fiũt ex ꝯuenientẽ necẽ est vt ea q̃ fiũt ex vtute q̃ est ex putrefactione ꝓpria alicui° aĩalis fiãt a ꝯuenien-

Symber. ꝯ Jo. pul. te. ❡ Arguit Symbert° ꝯ ħ. Oĩb° istis ꝯcessis hȝ adhuc ꝓpositũ. ꝙ ꝑ° distõ aliquoꝝ effectuũ est ꝑmordialr ex parte mãe nõ ex pte agẽtis. Qꝛ Cõmentator vult. 12. meta. ꝙ illa vt° q̃ fit in mã ex q̃ aliq̃ḋ gñat̃ ꝑ putrefactionẽ causat̃ a sole tñ: vñ dicit sic: ꝛ nulla dĩa est īter virtutẽ q̃ est in putrefactione q̃ assilat̃ artificio. ꝛ eã q̃ est in semine: nisi ꝙ ista q̃ est in semie est ex hñte semẽ ꝛ sole: illa aũt q̃ est ex putrefactione est a sole tñ. Et tũc arguit̃ sic. Tales vtutes in diuersis materijs putrefactibilib° causant̃ a Sole tñ in q̃ nulla est distõ. Sed istas diuersas vtutes nõ põt Sol cãre nisi ꝑ disponat mãȝ ad receptionẽ illarũ: qꝛ ꝓpria vt° aut forã nõ recipit̃ nisi in ꝓpria ꝛ disposita mã. Ergo ꝑ° distõ simplr ẽ

ꝯ Symb. ex pte mãe ꝛ nõ ex pte illaꝝ vtutũ. ❡ Sȝ ꝯ istud est. Qꝛ lȝ tales vtutes causent̃ a sole tñ sic̃ a ꝑncipali agente: tñ circa mãm põt eẽ ali° ꝛ ali° calor causat° ex actiõe elntoꝝ q dispõnat mãm diuersimode: ꝛ ad diuersimode recipiendã istas vtutes: ꝛ ita hȝ totũ ꝯtriũ. vȝ. ꝙ aliq̃ sint po° distincte: aut dispõnes distincte in mã ꝑcedũt distĩcta ꝑn° formalia agẽdi ex pte agẽtis: ꝛ hic vĩ eẽ itell's Cõmẽtatoris cõ. 18. Ubi bñ negat ꝙ calor nãlis q est nãlis i semie: nõ ẽ elntaris nec ignis nec igne° (igneus. n. calor corrũpit aĩalia nõ gñat) ꝯcedit tñ ꝙ calor ille q facit calefactionẽ ꝛ desiccationẽ: ꝛ nõ formas aĩatã põt eẽ igne°. ꝛ ꝑ ꝯñs elntaris. Sȝ in ꝓposito loquitur de tali elntari calore q disponit mãm putrefactibilẽ calefaciẽdo: aut desiccãdo: aut ꝯsilib° modis disponẽdo ad receptionẽ ꝑdictarũ vtutũ q tenẽt locũ seminũ in gñatis ꝑ putrefactionẽ. Hoc igit̃ vĩ ꝓpo'm ꝙ tales calores ꝑcedũt oẽm dispõnẽ in mã. ❡ 2° ꝙ lȝ Sol vniuocẽ hẽat vtutẽ ex parte sui: tñ agere põt circa genita ex putrefactione mediãtib° stellis disponẽtib° diuersimode mãm: sȝ ħ cõcesso aũ distõnẽ oẽm ex pte mãe ꝑcedit distõ. Et ħ dicit Cõmẽtator expsse. vbi ꝓr logt̃ de calore mediãte q̃ oĩa viua gñant̃. Et dicit. Et fact° est calor ille in terra ꝛ aq̃ ex calore solis admisto cum calore aliarũ stellarũ: ꝛ ideo sol ꝛ alie stelle sunt ꝑncipiũ vite cuiuslȝ viui in mã. Calor ergo solis ꝛ stellaruȝ diffusus in aqua ꝛ terra gñat aĩalia ex putrefactiõe nata: ꝛ vr̃ oĩa q̃ fiũt ex nõ semie: ꝛ multa sequunt̃ ibi ad ꝓpo'm. ❡ Itẽ 2° phy. ꝯ. 48. hȝ Cõmẽtator ꝙ Aris. ꝯnumerãdo cãs efficientes dimisit ꝯtigẽs eq̃lr: ꝛ videt. Qꝛ a ꝯtingẽte eq̃lr nulla ꝓuenit actio. Qꝛ si sic: eq̃lr fieret vtrũqȝ ꝯtroꝝ sil. Et iḋ dicit. ꝙ ꝯtigẽs eq̃lr hȝ nãȝ mãe nõ for°: qꝛ mã est pata ad recipiẽdũ duo ꝯtria eq̃lr: ꝓcedit igit̃ ꝙ si a cã ꝯtingẽte eq̃lr dȝ ꝓuenire actio: actio nõ inuenit̃ ex eo nisi ex alia cã extrinseca cõiuncta cũ eo. Tũc arguo. Aliq̃ mã putrefactibilis est equalr nata ad duo ꝯtria sil: ꝛ certũ ẽ ꝙ Sol q̃tũ est a pte sui est in-

differēs ad pducēdū de mā putrefactibili vnū ꝯiū vl' aliō. Ergo si dꝫ aliqd determinatū agē opꝫ ꝙ h̄ sit alia cā ꝯcurrē te cū ipso:ꝛ sic pˀ distō est ex pte agētis.Et p istū modū pos set negari illa famosa ppō.ꝙ sol eadē ṽtute ꝛ eadē actione ꝯstrigit lutū ꝛ dissoluit glaciē:ita ꝙ tota diuersitas effectuū sit pp diuersitatē mãe.Qꝛ posset dici:ꝙ lꝫ h̄ ageret vnica ṽtute q̄ntū est ex pte sui:tñ h̄ agit mediātibꝰ diuersis q̄litati bus elntaribꝰ q̄ sūt in aq̄ ꝛ i terra vl' mediātibꝰ diuersis stel lis q̄rū effectꝰ vnꝰ sit ad desiccādū ꝛ aliꝰ ad liquefaciendū.

Ph̄s.met. ¶ Cōtra.Quo posito ponit̄ effectꝰ circūscriptis q̄buscūq₃ alijs:ꝛ q̄ nō posito alijs positis nō ponit̄ effectꝰ illō est cā to talis effectꝰ.Sꝫ posita mā diuersimode disposita stāte vni tate agētis si agat aget distīctos effectꝰ:qꝛ ppria forª nec̄io coexigit ppriā₃ mām.ꝛ posita vna mā:puta cadauere eq̄z. dato ꝙ cū Sole ꝯcurrāt stelle.nūq̄ gn̄ant̄ ibi spēs vel alia aialia nisi vespe.vt p ꝫ ꝓꝫ.ḡ.¶ Cōfirmat̄.Lꝫ.n.distinctio p̄mordialis nō accipiat̄ a mā vt mā est idifferēs ad vtrūq₃ ꝯrioꝝ.tñ vt mā est in poª ppria reⁿ alicuꝰ forᵉ.sic nec̄io est: qꝛ tūc solū cōpat̄ ad agēs p̄nˡᵉ formā:puta.ad solē vt gene ratiuū hoꝝ mistoꝝ:nō aūt ad agētia disponētia mām:puta ad calorē vel' qd̄lꝫ aliud tale.¶ Per h̄ pꝫ ad tria argᵗᵃ ꝯtra

Ad argª ꝯ Symbo. Symbertū.Qꝛ oia currūt de mā vt indr̄ns:ꝛ vt respicit cās agētes dispōnes in ea vt fiat ppria poª.Uide ad ppoᵐ de ꝯtingēte eq̄lr supra dis.zz.arti.p̄.¶ Ulteriꝰ pōt dici ꝙ mā est p̄mordialis cā pria nō remota.¶ Sꝫ ꝯ istud vī vna de

Dubium. ductio Aris.p̄ de gene.Qꝛ idē iq̄ntū idē ip facit idē:ꝛ iō cum Sol q̄ntū est ex pte sui hꝫ vnicā vim actiuā vult ꝙ q̄dāmō diuersificat̄ vt diuersos pducat effectꝰ.Per h̄.n.ꝙ sol ascē dit in Zodiaco crescūt terre nascētia:p hoc aūt ꝙ descendit marcescūt:ꝛ eodē mō p ascensū₃ ꝛ descēsū₃ Solis q̄dā elnta hn̄t victoriā sup alia in diuersis tēporibꝰ:sic ignis in esta te,ꝛ aq̄ frigās in hyeme.Ex his appet ꝙ q̄ñ agens hꝫ vnam ṽtutē ex pte sui ad h̄ ꝙ diuersa agat sufficit ꝙ agat diuersis motibꝰ ꝛ ita nō opꝫ ꝙ ad h̄ ꝙ diuersa pducant̄ ꝙ agat me

R̄ñsio. diātibꝰ distinctis p̄ncipijs formalibꝰ agēdi. ¶ R̄ñdeo.Qꝛ vtrūq₃ ꝯcurrit s̄m opīonē Cōmētatoris:qꝛ cū h̄ ꝙ diuersis motibꝰ causat terre nascētia ꝛ corrūpit:hoc tñ est medianti bus q̄litatibꝰ elntaribꝰ diuersis vel stellis diuersis:saltē s̄z ꝙ supra dixit.ꝙ Sol ꝛ stelle sūt p̄nª vite cuiuslꝫ viui l nā.

Secūdus articulus.Que sit distinctio specifica in ge nitis ex putrefactiōe.Ubi dico ꝙ q̄uis pri mordialis distinctio accipiat̄ a diuersis p̄ncipijs foralibꝰ te nētibꝰ se ex pte agētis.distictio tñ specifica accipit̄ a pprijs formis subalibꝰ.Qō pꝫ.Diīa.n.specifica est q̄ distinguit ali qua s̄z spēꝫ:ꝫ diīa specifica semp sumit̄ a forª in positiuis mexie.Uñ ph̄s.10.meta.Masculinū ꝛ femininuꝫ que acci piant̄ a materia nō distinguunt̄ spē.igit̄ ꝛc̄.

Tertius articulus.De distōne pctōꝝ.Ubi dico ꝙ pri mordialis distictio p̄uatiuoꝝ.i.peccatoꝝ est ex obiectis pctōꝝ.Qō pbo:qꝛ pctā mexie ꝯsistūt in opatio nibꝰ aie:ꝫ p̄mordialis distinctio opōnū aie est ex pte obie ctoꝝ ꝛ p̄cipue de illis diuersis opōnibꝰ q̄ pñt eē vniꝰ poᵉ:ꝫ in multis opōnibꝰ itellꝰs pōt eē pctm̄ ꝛ in multis opōnibus volūtatis sil'r.ḡ ꝛc̄.Nec tamen ista distinctio ex pte obiecto rū est specifica eis vt pbatur.ꝫ.libro dis.

Quartus articulus.Uñ sumat̄ p̄uatiuoꝝ distinctio specifica.i.vtrū penes ꝯuersionē ad creatu

S.Tho. rā vel auersionē q̄ est q̄dā p̄uatio.Ubi dicunt q̄dā Tho.p̄ª zᵉ.q.7z.arti.p̄ ꝙ ex pte actuū positiuoꝝ q sūt actꝰ volunta tis q̄bꝰ ꝯuertit se ad creaturā.Qō pbat̄.Qꝛ vnūqd̄q₃ iegē spēꝫ s̄m illud qō est p se intentū nō s̄z illud qō est intētū p accn̄s.Sꝫ actꝰ volūtariꝰ p se intēdit̄ a peccāte.Per se.n.in tēdit peccator elicere actū sibi placitū ꝛ delectabilē:inordi natio aūt q̄ auertit a deo p accn̄s intēdit̄:nemo.n.intendēs ad malū opat̄:vt dicit Dionysius 4ᵒ de di.no. Et pōt foia ri ista rō sic.Ex illo nō distinguunt̄ peccata specifice in quo oia pctā ꝯueniūt:ꝫ ex illis in q̄bus oia distinguunt̄.Sꝫ oia pctā cōueniūt in hoc ꝙ sūt q̄dā auersio a deo seu negō recti tudinis in deū:distinguunt̄ aūt in h̄ ꝙ q̄dā peccādo cōuer tunt se ad honores.q̄dā ad delectatiōne venereoꝝ.q̄dā pe cuniarū:ꝛ hꝰ q̄ oia sūt positiua.ḡ ꝛc̄.¶ Alij Herueus dicūt

Herueus ꝯ.S.Tho. eō.Qꝛ ab eo accipit̄ spēs a q̄ accipit̄ distictio.Sꝫ lꝫ oia pec cata ꝯueniāt in auersiōe a fine vltio q est deꝰ:tñ distinguun tur spālibꝰ auersionibꝰ a pprijs finibꝰ distinctis in diuersis materijs.inq̄ntū iste diuerse auersiōes diuersas negant recti tudines.In illis igit̄ distictio accipit̄ penes auersiones.Pro bo minorē,nā pctm̄ Luxurie pōt distingui a pctō Auaritie inq̄ntū pctō luxurie p̄uamur bono tēperātie ꝛ eiꝰ rectitudi ne:ꝛ pctō auaritie p̄uamur bono liberalitatis:ꝛ sic de alijs. Et illud qō plus mouet p ista opīone vī mihi auctas beati Aug.1z.de ciui.dei cap,8.vbi dicit.Qꝛ malā volūtatē nō fa cit nisi defectio qua deserit̄ deꝰ.Defectio aūt solū dicit p̄ua tionē seu auersionē sup subaꝫ actꝰ voluntatis.ḡ foialr pctm̄ ꝯsistit in auersiōe.Et cōfirmat̄ expssius.Qꝛ vbi Augꝰ stri cte distinguit p̄uationē ꝯ positiuū si vt sic attribuit aliquid p̄uationi cū exclusione positiui ibi vī attribuere totā p̄nci palitatē ꝛ specificationē p̄uationi:sic logt̄ in pposito.vnde ait sic.Neq₃ ingt auri vitiū est auaritia:sed hois peruerse amātis aurū iustitia derelicta q̄ incōpabilr auro dꝫ añ po ni(nota iustitia derelicta)neq₃ luxuria vitiū est pulchroruꝫ suauiūq₃ corpoꝝ:ꝫ aīe puerse amantis corpeas voluptates neglecta tēperātia.Uī ḡ ꝙ pctā foialꝰ p̄uatiuo distinguun tur q̄ positiuo.¶ Itē hoc pꝫ ex rōne spāli de ṽtutibꝰ mora libꝰ.Uirtus ꝛ vitiū sūt opposita disticta:ꝛ p ꝯtrīs modis op positis distinguunt̄.Sꝫ ois ṽtꝰ moralis ꝯsistit in electione cōformi ꝛ cōcordi ad rōnē rectā:rectitudo aūt ꝛ ꝯformitas opponunt̄ difformitati.Ergo vitiū foialr vī ꝯsistere in pri uatione seu carētia rectitudis.Hoc dꝫ rōne de ṽtutibꝰ nāli bus.Eadē.n.rō vī eē de pctis q̄ p̄uāt iustitiā supnālē sic de alijs p̄uationibꝰ nālibꝰ.Sꝫ alie p̄uationes vl'r distinguunt̄ spe sic nate sūt distingui p negōnē hituū positiuoꝝ q̄s p̄uāt sicut surditas ꝛ cecitas:ꝛ hꝰ distinguunt̄:qꝛ p̄uāt visuꝫ ꝛ au ditū.Ergo spālia pctā distinguunt̄:qꝛ p̄uāt spāles iustitias. ¶ Itē.Uīr malitie differūt eo mō opposito q̄ differūt bo nitates.Sꝫ bonitates differūt positiue.ḡ ꝛc̄.Maior pꝫ.Qꝛ malus dī ꝯ iustitiā q est iniustus.ꝛ malus dī ꝯ ꝯtinētiā qui est icōtinēs:ꝛ sic de alijs.¶ Ad p̄ᵐ in oppᵐ.Qñ dī ꝙ spēs

Ad argᵐ S.Th. accipit̄ penes illud qō p se intēdit̄.Dico ꝙ in positiuis cu iusmodi sūt ṽtutes.accipit̄ penes illud qō p se intendit̄ s̄m rectā rōnē ꝛ hoc ex lectione itrinseca ṽtutis in p̄uatiuis aūt penes illud qō rectitudinē p̄uat.Et qꝛ pctm̄ est formalr pri uatiuū(vt hitū est p auctes Augustini)iō pctā p̄uationibꝰ: seu auersionibꝰ distinguunt̄.¶ Per illud pꝫ ad ꝯfirmatio nē.Qñ dī ꝙ pctā distinguunt̄ positiuis volitionibꝰ.Dico ꝙ nō precise:ꝫ q̄tenus iste volitiones sūt q̄dā delectiones virtutum ꝛ sic priuationibus.

¶ Distinctio.XL.ꝛ.XLI. Questio.I.

¶ Post hec de actibus adijciendum videtur. vtꝝ ꝛ ipsi ex fine sicut volūtas pensari debeant boni vel mali ꝛc̄.

Circa dis.40.ꝛ.41.querit̄.Utrū hō p pctm̄ sit lapsus in tantaꝫ seruitu tē ꝙ ꝯ ꝯsciaꝫ q̄nq₃ oporteat eū nec̄io agere. Et vī ꝙ sic.Qꝛ pp trāsgressores lex posita est.Sꝫ q̄nq₃ s̄m leges opꝫ iudicare ꝯ ṽitatē quā scit qs in foro ꝯscie.ḡ trāsgressio iponit seruitutē agēdi ꝯ ꝯsciaꝫ.¶ Cōtra.Ueritas in oibꝰ est seruā da.¶ R̄ñdeo.Hec qō itroducta est vt sciat̄ an iudex pōt iudicare s̄m ṽitatē quā scit in foro ꝯscie aut s̄m allegata.

Ubi quatuor. ¶ Prio ponā q̄dam subtilitates ꝛ subterfugia q̄ iudex in tali casu dꝫ

exercere. ¶ 2° ostendā ꝙ si tales subtilitates sibi nō valeāt ꝙ vlr iudicare dʒ ſm allegata. ¶ 3° remouebo cōes obiectiones ad ꝯtriū. ¶ 4° docebo ꝙ si sint scrupulosi aut ꝑplexi ita ꝙ facilr conscientiam suam talibus iuribus nō possunt ꝯformare. quid eis sit agendum.

Primus articulus. Que subtilitates ꝛ astutia iudex exercere dʒ in iudicādo. Ubi sciēdū ꝙ ad hoc antiquitus qdā dixerūt. Ꝙ iudex ſm ṽitatē quā nouit dʒ iudicare. ꝛ nō ſm allegata q̄ scit falso allegari. Unī talez accusatū dʒ absoluere vt inocētē ꝛ i nullo ꝯdēnare. Sʒ istō nūc cōiter nō tenet: ꝛ rō patebit in 2° arti. Uerūʒ est tñ ꝙ dʒ ad h̄ niti 2r. Prio. ꝙ ꝑ viā aliā iuris ipʒ liberet si pōt nō innitēdo tñ finalr illi ṽitati quā ad pñs scit. Sʒ ad h̄ diligēter dʒ ꝓcedē in trib⁹. Prīo sūmo studio testes examinādo. Scdo ꝓbōnes. Tertio vt h̄ ꝯueniēt⁹ fieri possit ciʒ differēdo. Ut. n. fieri poterit si sit bn̄ diligēs. qn aliq̄ via sibi occurrat q̄ sine iuris offensa ipʒ valeat liberare. U. g. in p° casu puta si testes circa factū cōmissūʒ q̄ ad locū ꝛ tp̄s ꝛ alias circūstātias seorsūʒ examiet ad modū Danielis. v. g. in 2° casu: marie si possit ꝓbari ꝯtriū: puta. si ꝓbari possit ipsū tali tūc alibi fuisse ꝛ modis ēt ꝯsilib⁹. v. g. de 3° casu. s. dilatione: pōt eni sic differre ꝙ ex̄ iudi^m testes ad pñs velit exhortari ad dōm ṽitatē/ꝛ eis ꝑ se ꝛ alios bonos viros facē ꝯsciaʒ: stādo tñ in gñali. nihil isinuādo: ēt dicēdo eis. forte aliq de h̄ sciūt ṽitatē. ꝑ q̄s si sitis ꝯuicti in penas iuris incīditis. Etiā in aliqb⁹ locis. nullus puniť ad mortē nisi ꝓprio ore sit ꝯfessus q̄lescūqʒ ēt ꝓbationes habeanť: ꝛ pōt multas subtilitates facere circa tormēta. Si tñ ꝑdictis vijs ipʒ ꝑ viā iuris liberare nō possit: tūc 2° deberet alias cautellas gr̄e vidcre: puta. si sit iudex supior ꝛ h̄ facē possit sine iuris offensa ꝑ viaʒ gr̄e. ipʒ dʒ liberare nō sentēciādo ipʒ inocētē vel testes esse falsos vel isufficiētes: sʒ ex alijs causis: puta. ꝓꝑ alia q̄dā ei⁹ merita. Et q̄ ad ista credo p^{us} opionē eē falsā. Si tñ testes ꝛ ꝓbōnes in iudicio aducte ꝑ viā iuris nullo mō possint repelli: nec iudex possit sine iuris offensa eū ex gr̄a liberare: qꝛ forte nō est iudex supior: tūc ē difficultas qōnis vbi seqť.

Judex. 3. in iudicio seruare dʒ

Secundus artic. Ad qd iudex tūdē necessitet seruādū in iudicio. Ubi ad h̄ alij doctores rñdent ꝙ talis iudex istis suppositis. pōt sic accusatū ꝛ corā se cōuictū licite ꝯdēnare sic ꝯuictū legittime ſʒ iura. Prio ꝓbaťur: qꝛ iudex dʒ iudicare ſm ꝙ fungiť publica ptāte ꝛ nō vt ꝑuata ꝑsona. Sʒ talis i casu ꝓpo^{to}. illū accusatū nō nouit innocētē nec approbatā ꝑsonā i ꝓcessu iudiciario siue iuris. Imo sic nouit eū vt ꝯuictū ꝛ reū sic ꝙ sine iuris offēsa ꝓbōnes repelli nō pñt. ¶ Cōfirmať. Qꝛ iudiciaria ptās dʒ esse vlīs eiusdē auctatis in oīb⁹ iudicib⁹ ne forte ꝑ aliq̄ꝝ maliciā bo^m publicū ledať. Sʒ bo^m cōe lederet si tales ꝓbati rei ꝛ ꝯuicti possent absolui: qm̄ mali iudices ſʒ libitū seq̄renť motū sue volūtatis i cōitatis detrimētū. Ergo i tali casu iudex licite pōt inocētē ꝯdēnare corā se cōuictū. ꝑcipue si adhibita est debita diligētia ꝛ de pertinentib⁹ nihil omiserit. Probo maiorē p̄n^{lis} rōnis. Publica ptās respicit bo^m tot⁹ cōitatis. ꝛ ex ꝯsti oēs de cōitate vt sūt ps cōitatis ꝛ ad cōitatē hñt ordinē: publica aūt ptās respicit ꝛ ꝑ se regriť publicū ꝓcessuʒ ꝛ ſʒ ordinē iuris factū. Judex ḡ dʒ iudicare ſm illō qō nouit vt ꝑsona publica ꝛ ꝓcessu iudiciario coraʒ se legittime scōr: ꝛ hec fuit maior. ¶ Cōfirmať. Qꝛ publica potestas dʒ saluare bonū cōitatis magis q̄ cuiuslʒ singularis ꝑsone. ¶ 2° sic. Judex reū aliquē in rei ṽitate in iudicio nō accusatū neqʒ ꝯfessuʒ neqʒ ꝯuictū. nō pōt licite punire q̄ntū cūqʒ sciat eū reū. Jmmo si manū posuerit pōt (imo teneť) eū vt inocētē ꝛ nō ꝯuictū neqʒ ꝯdēnatū absoluere. Ergo pari rōne inocētē corā se ꝯuictū ꝯdēnare vt legittime ꝯuictū. Ans accipiť ex ꝯsilio cartaginēsi: ꝛ poniť. 6. q. 3. Placuit. Et. ex̄ de officio iudicis ordiarij. Si sacerdos. Cōsequētia ꝓbať ex h̄. Qꝛ ꝙ reus nō ꝯuict⁹ nec ꝯfessus nō pōt ꝑ iudicē puniri est: qꝛ h̄ sibi vt iudici nō ꝯstat. vt dicit cap^m. Si sacerdos. Et qꝛ illō certis documētis euenire nō pōt (vt dicit caplm placuit) pari rōne cū isti in ꝓposito casu iudicanti inocētia illi⁹ accusati nō ꝯstet vt iudici nec h̄ posset euinci certis documētis: sʒ poti⁹ opp^m nō dʒ eū liberare vt inocētē: sʒ p̄t vt ꝯuictū legittie ſʒ iura ꝯdēnare. ¶ 3° sic. Scōʒ Aug. li. d̄ pnia q̄ icipit. Ꝙ sit vtilis dicit Aug. Quis vā sūt q̄dā: nō tñ iudici facile credēda sūt. nisi certis indicijs demonstrenť. Nos ṽo a cōione quēquā ꝓhibere nō possum⁹ q̄uis hec ꝓhibitio nō sit mortalis: sʒ medicinalis: nisi aut spōte ꝯfessū aut aliq̄ siue seculari siue ecclīastico iudicio noiatū atqʒ ꝯuictū. Quis. n. vtrūqʒ sibi audet assumere vt cuiusq̄ʒ ipse sit accusator ꝛ iudex. hec Aug⁹. Jn ꝓposito aūt. Si iudex solus sciēs ṽitatē illū vt inocētē absolueret ipe testis eēt ꝛ iudex: qō ē ꝯ Aug^m. Et ēt si nō lʒ ꝓhibere reū a cō one q̄ peccat mortalr ꝛ eternalr moriť. ꝓꝑ h̄ ꝙ ei⁹ pctm̄ nō est notorie ꝯfessuʒ nec ꝓbatū: nec i ꝓposito licebit istū vt inocētē liberare: qꝛ ei⁹ inocētia notorie nō ꝯstat: sʒ solū ad pñs: sic ꝙ ēt opp^m ei⁹ ordinate est ꝓbatuʒ. Unī Jsidorus in suis synonymis: ꝛ allegať ēt in canī. Quāuis aliq̄ ṽa sūt credēda nō sūt: nisi qm̄ manifesto examie ꝯuincunť: aut q̄ ordie iudiciario publicanť: hec Jsidorus. ¶ 4° pʒ idē ꝑ decretalē. ex̄ de officijs iudicis delegati pastoralis. Ubi dī. Ꝙ ordiari⁹ sniam iudicis delegati q̄uis sit iniusta teneť exeq si sibi mandeť nisi a delegato ab h̄ onere geteť sup q̄ dicit glosa i appatu. Ꝙ iudex dʒ ſʒ allegata iudicare ꝛ deponē ꝯsciaʒ si eā scrupulosaʒ hēat d̄ ꝯtrio. ¶ Ad h̄ idē sūt q̄ plima dcreta/leges/ꝛ glosse/q̄ꝝ q̄dā dicūt ꝙ iudex dʒ ſʒ iura iudicare. q̄dā ṽo ſm allegata. ¶ Et ꝯfirmanť ꝑdicta. Nāqʒ deuteronomij. 19. dī. Jn ore duorū aut triū testiū ꝑibit q̄ iterficieť. Et seqť imediate. Nemo occidať vno ꝯ se dicēte testimoniū. Ex q̄ manifeste vz ꝙ accusat⁹ i iudicio si sit ꝯuict⁹ ꝑ tres testes ꝯ q̄s non possit excipi auctē legis licite poterit occidi: testimonio vni⁹ sol⁹ siue iudicis siue alteri⁹ ad ꝯtriū nō obstāte. Unī ꝛ btūs Aug⁹ dicit i qōnib⁹ leuitici. ꝛ poniť. 23. q. 5. Cū hō iuste occidiť lex eū occidit nō tu. Quasi dicat: cū hō publica ptāte ſm ordinē iuris occidiť legis ordiatiōe occidiť ꝛ nō tua ꝑuata volūtate. ¶ P̄. Judex ecclīastic⁹ sciēs ad pñs aliquē clandestine cuʒ aliq̄ mrī^m ꝯtxisse si iste postea ꝯbat cuʒ alia in facie ecclīe ꝑ sniaʒ excōicationis iubebit eū stare cū 2ª desponsata i facie ecclīe: cū tñ ad pñs sciat ꝛ hēat ꝯsulere ꝙ stet cū p̄ª: hic manifeste ferť snia excōicationis q̄ iter oēs penas q̄s ecclīa pōt isligē ē ḡuissima. ꝯ illō qō ꝯscia ꝑuata certū teneť. ḡ silr poterit fieri in ꝓposito. ¶ Nec vz sufficē qō aliq niťuť rñdē. ꝙ lʒ ꝑdict⁹ modus sniandi ꝯ illō qō ꝯstat iudici vt ꝑsone ꝑuate possit eē licit⁹ i cāis ciuilib⁹ ꝛ ecclīasticis vbi nll's ꝯdēnať ad mortē: sec⁹ tñ i cāis criminalib⁹: sic in casu ꝓpo^{to}. vbi aliqs ꝯdēnať ad mortē ꝛ vbi mai⁹ est ꝑiculū. Hoc inq̄ non valʒ: qꝛ lʒ i ciuilib⁹ ꝛ i ecclīasticis nō sit tale ꝑiculū vite corporalis sic i criminalib⁹: tñ modus iudicādi ꝛ sniandi q̄ ibi iustus est ꝛ iuste ac sine pctō obseruať ꝛ in maiorib⁹ causis est iustus: neqʒ magis neqʒ min⁹ in talib⁹ faciūt diuersitatē q̄ntū ad iustū ꝛ iniustū in mō sniandi: lʒ faceret mai⁹ ꝛ min⁹ pctm̄ si modus iudicādi eēt iniustus. ¶ Et ꝯfirmanť predicta ex alio. Si iudex ex his q̄ ex̄ iudiciū vt ꝑsona ꝑuata nouit posset innocētē corā eo cōuictū absoluere ipse licite poterit accusantē ꝛ testes punire vel saltē sine punitione poterit eoꝝ occultū delictū ꝓdere ꝛ eos vt falsos diffamare. Nā accusatū absoluēdo a iudicio: ꝛ inocētē reddēdo: testes opʒ eē falsos q̄ testimoniū de opposito ferebāt in iudicio: cuʒ ḡ nō possit eos conuincere de falso testimonio illos diffamaret: ꝛ se ipsuʒ periculo exponeret: qō sibi ēt nō vz licere. ḡ ꝛc. ¶ Hanc ḡ viā plures solēnes doctores tenēt. S. Thomas de aquino Joā. de pulj. Gerardus de bononia. Eustechius de grandiuria. Et plures alij silr: ꝛ cōiter iuriste. Raymundus tñ in sua sūma dicit ꝙ nō auderet talē ꝯdemnare.

Rñ⁹ iudi.

Tertius articulus. In quo soluunt aliqua de articulo pcedenti. Ubi dico q no obstante q talis accusatus est innocens. q hoc no ostat iudici vt fungitur publica ptate: sz sibi vt puate psone ostet. Ut sic aut no bz ptate iudicandi: sz solu vt bz publica ptate: r fz iudiciariu ordine sibi alia innotescut: neqz ipse in tali casu ipz occidit. sz pbo edita. vt pus dictu est. Uel vt dicit diuus Tho. 2a 2e. q. 64. arti. 6. ad 3m argm. In tali casu illi q testificant eu reu ipsuz occidut: r no iudex. ¶ Silr no obstat q iudex in h videret facere 3 osciaz. Qr vt qda dicut. lz i hoc faceret 3 osciaz qua bz ad pte. tn in hoc no facit 3 osciaz recta: qr no dz sibi formare consciaz in iudicando fz illud qd nouit vt puata psona r ex iudicio: sz solu fz illud qd scit r legitime ostedit in iudicio: r no q sententiet illu vt reuz in rei vitate: sed solu vt legitime r fm iura coram eo in iudicio de tali crimine conuictum.

Quartus articulus. Quid de reb dubiys seruanduz sit in iudicando. Ubi dico. q qa multi iudices sut scrupulosi in oscia. si iudex no possit formare sibi consciaz q fm allegata r pbata in iudicio deberet iudicare in tali casu possit alteri vices suas comittere vel caz suo superiori remittere put dicit Hugo. r silr Raymundus. r Thom. in solone argumenti supra dicti. ¶ Si dices, adhuc no euadet periculu: qr illud vi facere qd vice r noie ei fit: sic est in pposito si cam alteri comittat. Itez exponeret illu manifesto periculo. ¶ Pot dici. Prio q comittedo alteri caz iste no sententiabit noie alteri: sz sentetiabit aucte publica r auctoritate iuris. no aut aucte sibi deriuata. Scdo pot dici q cu hoc fiat solu pp scrupulosaz osciaz vt ei satisfaciat sufficit q alteri comittat: supposito q in hoc ei oscia trqlliet. Qr no pot ee ita pplexus q in casu pposito no audebit ex conscia eu odenare: cu sciat eu innocente: nec et audebit eu vt innocente liberare cu 3 eu in iudicio legittime sit pcessuz nec alij comittere: tali no videret alio restare nisi q superiori eu reseruaret qsi ab ipso aucte no biet neqz p osis ei aucte vl vice ei sentetiaret. ¶ Et cu addit h faciedo exponeret eu pateti periculo. Dico ad h duplr. Prio q no exponeret eu periculo: sz solu relinqueret eu in picalo in q aliude fuisset si quicqz ali ei iudex fuisset. Un sic iste si a pn non fuisset iudex p hoc qd solus sciuisset no potuisset illu liberare solus testificado negone alijs vel pluribz fm forma iuris pbantib: ita r nuc se bz si alteri caz comittat r pcipue superiori: qr nullo nouo picalo illu ide exponit in hoc. sz se qntum pot a picalo oscie nitit pseruare. Scdo dico q iste iudex remittedo superiori caz poterit reu plus iuuare vt liberet a periculo: qr forte iuxta cursuz curie ad testimoniu isti soli q p sciuit vitate anq fuit iudex superior poterit testes qonare si cat suspectos. Lz.n. testes p vnu de falsitate no possint conuinci: tn fm cursuz quorunda locoz p tale teste icepto ei iuramento possent reddi suspecti vt sic aliq via habeat illu innocente liberadi qntu fieri pot. Neqz tn p hoc itedo asserere q talis modus qonadi r ex tali ca sit licitus: sz supposito q licit ee, tuc sic posset pcedi: si et ad snia iudicis pmi q scit vitate facti: talr accusatus ad superiore appellaret adhuc incideret in pmissa. Hec g sine piudicio sint dicta ad qone. Per dicta pz ad rone pncipale. ¶ Dist. XLII. Qo. I.

¶ Cum aut volutas mala r opo sint pctm queri solet vtru in eode hoie circa eandez rem hec duo vnu sint pctm vel diuersa r c.

Circa dist. 42. queritur vtru oium bonaru volutatu sit vn finis. Et vi q no. Qr si sic h eet de. Sz de no est finis. Probo minore. Qr qd no est cogitatu no est intentu. Sed in oi bona actione non est necessariu de deo cogitare. g r c. ¶ Cotra. Finis r ages sibi correspondent. Sed omniuz est vnum primum agens. ergo r vnus vltimus finis.

Hic duo. ¶ Primo. An sit vn finis in que ordinatur ois bona volutas itelligedo de vltimo fine simplr. ¶ 2o an oium tam bonaz q malarum voluntatum sit vnus vltimus finis.

Primus articulus. An sit vn finis simplr in que ordinat ois bona volutas. Ubi dico. q cum querit de fine volutatis qd pot itelligi. Uel de fine ad que ordinat fm esse nature. Uel de fine quem intendit voluntas in actu suo osiderato fm esse morale. Si pmo modo, sic dicendum est q omniuz voluntatum bonaruz r malarum est finis pximus vnus fm speciez. Remotus aut est vnus fm numerum vel fm speciem vel fm aliquam aliam acceptionem: qd pz: quia pximus finis vniuscuiusqz rei est eius ppria operatio. Remotus aut est bonitas diuina vel representatio diuine voluntatis. Sed eorum que sunt vnum fm speciez quales sunt omnes voluntates fm esse nature est ppria operatio eadem fm spem. g singularum voluntatum fm spem est vnus pximus finis idem fm spem ad quem ordinant fm esse nature: bonitas diuina si ponat vltimus finis vna est fm numerum. representatio aut diuine voluntatis no est vna fm numerum sed plures fm numerum representatoz. ¶ Si vo loqmur de fine que intendit voluntas in actu suo osiderato fz ee morale: sic dans elyna itedit mereri aliqd apud deu vl vana gloria apud hoies: q sensu vi videre qd. Dicz q est finis pxim r remot. remot finis qntu finis oiuz bonaz volutatu e vn r ide fz spez circa eadem maz: pxim aut no est ide. Primu pz. Qr recte agit solu otigit vno mo: deficere aut multis: vt pz ex 2o ethi. Sz modus q otigit recte face est ex recta itetione q itedit bo vtutis: r bonu vtutis est finis gnalis r remot no pxi nec ppinquus. g finis remot ide fz spez itedit ab oi bona voluntate circa eade maz fz spez. Et in h differt bona volutas a mala. Qr male volutates circa eade maz in diuersa r qnqz otria ferunt sic volutas itperati r sensualis circa delectabilia gustus r tact: sz volutates bone ferunt in ide r pp idem oes.n. teperaci eade volutate r psequunt r pp ide: qr pp bonu vtutis qd est vnu. Scdz pz. Qr finis pxim pportionat his q sut ad fine: sz ea circa q sut bone volutates dint fz speciem: vt pz in obiectis diuersaru vtutu. g r c. Un et phi. p ethi. dicit. q multis operationibus entibus r artibus r doctrinis multi dicuntur fines.

Finis 2x moralis, et naturalis.

Secundus articulus. An tam bonaz q malaz voluntatu sit vn finis. Ubi dico q si nos loquamur de fine vltio sic de eo possum log 2r. Uno mo fz gnale rone vltimi finis. Alio mo fz illd in q spalr ro vltimi finis inuenit. Prio mo, oiuz volutatu ta bonaz q malaz est vn vltim finis. Qd pz. Ro.n. gnalis vltimi finis est bonu pfectu gentis volutate: in vltio.n. est qes i ipfecto aut inqntu hz nihil qescit: sz mouet ad sua pfectione: qr mot est actus iperfecti. Ergo ro vltim i. est q sit bonu pfectu: istud aut finalr itedit ab oi volutate. ad h.n. tedit ois volutas qntum pot vt possit carere malis: adipisci bona: tale aut. bonu est pfectu. na bonu iperfectu inqntu iperfectu est: hz aliquo mo ronem mali: ideo r c. ¶ Quatu vo ad illud in quo ro vltimi finis osistit. sciedu q volutas bona. Aut seqt rone syllogizante ex pncipijs fidei. Aut syllogizate solu ex pncipijs legis nalis. Si seqt rone syllogizate ex pncipijs fidei sic oiuz bonaz volutatu est vn vltimus finis. s. vita eterna. Qd pz duplr. Prio. Qr volutas no est bona nisi precedat recta ro practica. Ubicuqz g pcessus ronis practice deriuat ex vno pn ibi electio volutatis r ei itetio terminat ad vnu fine: qr pn ronis practice est finis. Sz tot pcessus ronis practice syllogizantis ex pncipijs fidei deriuat ex vno p pn. s. ex vita beata: vn r tam chris q Ioanes arguebat sic. Pniaz agite appropinquabit regnuz celoz. Et in alio loco. Si vis ad

Finis vltimus dupl cond.

vitā igredi serua mādata: ⁊ hoc filia. ergo ⁊c. Scdo/ qr illud qd est vltimū in acquisitiōe est p̄mū in itētione: sꝫ vltimū qd assequūt oēs bone voluntates illuminate p fidē est vita btā q est deus ipse sic simplr vltimū. ergo ⁊c. ¶ Si aūt voluntas sequat rōnē delibertē ex pncipiis legis nālis sic magis dubiū est. An oiuꝫ bonorū voluntatū sit vnus finis: ⁊ si est vnus: quis sit ille: nā supnālis de quo iā dcm̄ est expectat ex alteri' munere: ⁊ est vnus: qr vnū est qd nobis ex p dat.i. visio diuina. Sꝫ finis nālis attingit pprio opere: est.n. vsus alicui' pncipii nālis opōnes.n. sūt fines vbi pter actiōes opōnes nō sūt opata vt dī p̄ ethi. cū ergo pn̄a opōnū multa sint in nobis: bit' ēt vtuosi qb' redditē op' bonū multi sint ⁊ nō vn' tm̄. Uī ergo q nō possit eē vn' finis oiuꝫ bonaꝝ voluntatū. ¶ Sꝫ hoc nō obstāte pbabilius tenēdū est q est vn' finis oiuꝫ bonaꝝ voluntatū. Qr lꝫ sint in nobis multa pn̄a actuū ⁊ multi bit' ⁊ act': est tm̄ i eis ordo: qr ⁊ po' ordinat ad po'ᵃᵐ ⁊ bit' ad bitū ⁊ act' ad actū: sic sensitiuū ordinat ad itellectiuū ⁊ bit' ⁊ act' sensitiue ptis ad bit' ⁊ act' itellectiue ptis. Lꝫ ergo ppria opō fm vnāquāqꝫ vtutē sit finis pxim' istius vtutis: opō tm̄ pfectissime po' fm pfectissimū bitū re' pfectissimi obi finis est vltim' oiuꝫ potētiaꝝ ⁊ habituū iferioꝝ. Et hoc mō phs ponit. 4. ethi. felicitatē q est optima eē finē toti' vite būane: nec tm̄ opꝫ q hic finis actualiter ⁊ explicite itēdat in aliq actu bone voluntatis: sꝫ sufficit q intendat in bitu ⁊ iplicite sic ad bonitatē voluntatis sequētis rōnē illuminatā p fidē nō reqrit q semp actu explicito intendat btitudo. Multi eniꝫ sunt boni fideles q explicite nesciūt qd sit btitudo: ⁊ qdā sūt q nō semp in qlꝫ bono actu de ipsa cogitāt: sꝫ sufficit q a pn° ordinēt act' suos ad salutē: ⁊ vt' hui' ordiatiōis remanet in actibus meritoriis q succedūt. Et eodē mō sufficit in bonitate morali q a pn° intēdat hō ea q deducūt ad vtutē pfectā q intētio bitu manet in oibus actib' sequētib'. Per hoc apparet ad p̄mū argumētū.

¶ Distinctio. XLIII. Questio. I.

¶ Est preterea qddā peccati genus ceteris grauius ⁊ abominabilius qd dī pctm̄ in spūꝫ sanctū: de quo in euāgelio veritas ait. Qui peccauerit in spiritū sanctum non remittetur ei neqꝫ hic neqꝫ in futuro ⁊c.

VTrum actus elicit' ab bitu in voluntate. seu bona ɔscia augeat bitū.

Hic duo. ¶ Prio qd est bituꝫ augeri. ¶ 2° de babitibus acquisitis. Utrum possint augeri quolꝫ actu.

Primus articulus. Quid sit bituꝫ augeri. Ubi dico q dispositionē vel bitū augeri nō est pcise illud qd p̄fuit magis firmari: sꝫ est pcedētē dispōnē in se intēdi ⁊ pfici: sic q ipsa in augēdo sil' ⁊ intēdit ⁊ firmat. Qd sic ostēdo multiplr. Prio. qr act' sequētes q ponunt bitū augere si a nuda po' eliceretur aliqd de eēn' dispōnis in po' relinquerēt. cū sint eiusdē rōnis cū p actu q dispōnē causauit: multo forti' ergo cū po' est iaꝫ disposita aliqd eiusdē rōnis in ea creare poterūt. Nō q dē dispōnē de nouo gnāndo. ergo per gētē de nouo intēdēdo: ⁊ ita ad gradū eēntialē dispōnis attingēt. ¶ Cōfirmat. Qr in augumēto corpali aīaliū fit quedā adgeneratio: sicut ⁊ in nutritione fit deperdite subē instauratio: ⁊ in gnōne noua pductio. ¶ Scdo: qr si in augumēto bit' pcedens vel dispō eēt bit' pfect' ⁊ pfecte augumētatus qcūqꝫ iperfecta dispō eēt bit' pfect': ⁊ p ɔñs bit' itrinsece ⁊ pprie loquēdo nō augeret neqꝫ itēderet. qd nō vī ponēdū. ¶ 3°/ qr nullo mō vī itelligibile q act' sequētes firmarēt pcedētē dispōnē nisi p nālr aliqd iprimāt aut immittant rōne cui' illā firmare dicantur incītū illud immissuꝫ cedit in idē cū preexistēte. Probat. Firmatio.n. noua iportat mutationē q ne̅cio ipꝫ firmādum respicit vel vt subm vel vt mām. Habit' aūt nō est subꝫ talis mutationis siue firmationis: tuꝫ qr tale subꝫ est ipsa po'tum qr si bit' eēt subꝫ oporteret dare aliquā formā q in habitu sic in subo firmaret qd nō ponit. Relinquit ergo q bit' sit termin' talis noue firmationis ⁊ noue mutatiōis ⁊ in eo erit aliq nouitas. s. maior pfectio q p̄ fuit. ¶ Dico ergo q bitū augeri est dispōnē pexntē nō solū magis firmari: sꝫ ēt magis itēdi pfectionalr. Imēsio aūt pfectionalis est vel qr magis ⁊ cū maiori conatu iclinat in ppriā mām q p̄ stāte eodē gradu discōueniētie. Uel est: qr magis attingit me'ᵐ rōnis ⁊ itegritas oiuꝫ circūstātiarū. q. pfectu' pricipādo ɔueniētiā ⁊ ipressionē rōnis q per p oppᵐ de discōueniētia maiori ad rōnē in bitib' vitiosis. Et iste scds modus itēsiōis bit'. s. in ordie ad rōnē suppōit q i me' rōnis sit dare magis ⁊ min' pfectū ⁊ ipfectū: qd forte aliq negarēt d q nō curo ad p̄ns.

Secūdus artic. Utrū bit' qlꝫ actu augeant. Et ad hoc dicūt qdā Thomas p̄ 2°. q bit' acqsiti ex actib' nō augent qlꝫ actu. Qd sic declarāt. Naꝫ fm phm. 2. ethi. ex actib' siles bit' gnant: qd nō solū hꝫ vitatē in actib' diuersis fꝫ bonitatē ⁊ maliciā: puta q de bonis actib' gnat bon' bit' ⁊ ex malis malus. Sꝫ ēt hꝫ vitatē vt dicūt i eisdē actib' diuersis fꝫ itēsionē ⁊ remissionē. vt sic ex actib' itēsis bit' itēdat. ⁊ ex actib' remissis remittat. ¶ Unī dicunt. q act' q elicunt pportionalr fꝫ iclinationē bituū qsi eque pportionalr vel magis itēse q illi. augēt ⁊ itēdūt bitū vel saltē disponūt ad ei' augūᵐ: sic fit de alimēto re' mot' augumēti q nō est ɔtinuus: sic neqꝫ cauatio lapidis p guttas: sed multi act' disponūt: ⁊ tādē vn' in vtute pcedētiū formā inducit. Alii aūt act' q eliciunt ab bitu nō fm eqlē ppor'ᵉᵐ: sed remisse qsi ab iclinatiōe bit' deficiētes: illi vt dicūt nō augēt bitū nec ad augūᵐ disponunt: sꝫ magis ad ipsi' diminutionē. Qd innuūt eē de mēte phi. 2. ethi. s. q act' negligenter facti diminuūt bitū. ¶ Sꝫ istud nō bn̄ itelligo p̄. Qr actus remissus alicui' bit': puta bit' virtuosus lꝫ remissus sit/tn̄ vtuosus est ⁊ fm rectā rōnē elicit': sic ergo a pn° ɔsileꝫ bitū generasset si a po' nuda fuisset elicit': ita nūc supponēdo bitū illū pot' augebit q diminuet. ¶ Cōfirmat. Nā diminuēs ⁊ ad diminutionē disponēs si multiplicet ⁊ ɔtinuet totalr corrūpit: diminutio.n. est via ad corruptionē: vn̄ ⁊ charitas cōiter negat p venialia posse diminui ne p venialia ponat totalr posse corrūpi: Si ergo act' vtutis remissus diminuat vl disponat ad diminutionē vtutis si ɔtinuet ⁊ multiplicetur totalr corrūpet vtutē: ⁊ p ɔñs a pn° in nuda po' nihil de habitu vtutis gnasset qd nō vī ponēdū. ¶ P. Illud qd corrūpit ⁊ diminuit bitū regnat ⁊ auget oppᵐ bitū. Pꝫ p iductionē in bitib' vtuosis ⁊ vitiosis. Sꝫ act' vtutis qdiu sūt fꝫ rōnē ⁊ vtuosi: lꝫ sūt remissi nullo mō gnant bitū vitiosū ⁊ ɔ̄ rōnē: qr eis nō assilat talis bit'. ergo ⁊c. ¶ Unī vī mens phi q act' remissi a vtute eliciti nō diminuūt vtutē vel disponant p se ad ipsi' diminutionē sic isti accipiūt. Solū.n. vult q ex actibus fꝫ rōnē elicitis gnat ⁊ auget bit' vtuosus ⁊ vitiosus diminuit ⁊ corrūpit: ⁊ p oppoᵐ: qd ex actibus ɔ̄ rōnē elicitis generat ⁊ auget babitus vitiosus. ⁊ virtuosus corrumpitur. Uep.n. est q sicut ex actib' intēsis generat intensus babit' ⁊ auget intensꝫita ex remissis actib' gnat remissus act' ⁊ ex eis remisse ⁊ paꝝ auget. Neqꝫ phi. aliud vī velle. nec in 2° nec in 3° ethi. Lū eni in 3° ethi. dicit. Justi ⁊ ɔtinentes efficimur remisse viuēdo ⁊ p negligētiā nostrā: nō intēdit p act' remissos ⁊ negligētes. act' virtuosos ⁊ fꝫ rōnē elicitos: lꝫ nō fm totū conatū: sed pot' act' vitiosos qb' vitiosus remittit ⁊ resoluit: sicut incōtinēs fit mala ⁊ imoderata incōtinentia: ⁊ cōtinēs est calidus de calidis degens a qb' esset abstinēdū si diligētes essemus ad virtuosaꝫ vitā: vt ibideꝫ dicit. ¶ Qn etiā isti accipiant q aliq act' disponūt augumētum babituū: q tn̄ nō augēt ipsos qmo pcedāt fm totā iclinationē babituū: sed vn' supueniēs in virtute pcedentiū pōt age-

Cōclusio.

Sā.Th.

Sā.Th.

re sicut accidit in cauatione lapidis ꝛ augmēto aialis. Hoc inquā pōt bñ ꝛ male intelligi. ℂ Uñ aduertendū ꝙ in augmēto gñalr loquēdo solū illi actus videnē disponere ad augmentū ꝛ nō augere q remouent dispōnē ꝯrā vel qui inducūt dispōnē pmā differētē a for͛ augumētata. U.g. virtus aie vegetatiue ꝑ disponit alimentū remouēdo ꝯtras dispositiones ꝛ inducendo ꝯueniētes ꝛ dissimiles q̄ realr differunt a for͛ augumētāda: ꝛ iō in talibus act⁹ pcedentes ita disponūt ad augumētū ꝙ nō augent nisi vlteri⁹ in v̄tute precedentiū silr ꝛ de guttis q̄ ꝑ emolunt lapidē causando dispositionē differētē a forma: puta ab ipsa cauatione. ꝛ iō solū disponūt ꝛ nō cauāt. Sed vltima in v̄tute dispōnis pcedentiū guttarū cauat. In ꝓposito ergo applicādo ad augumentū habituū. L3 in pma gnōne op3 dispōnes ꝯtrarias remouere si insunt ꝛ quo ad remotionē taliū aliq act⁹ possent disponere ad habituū gnōnē qui forte ad iprimendū3 aliquid de actu nō attingunt ꝛ si attingunt ad dispōnē aliquā positiuā3. inꝙtū illa nō h3 ꝓprie rōnē habitus: q2 nō h3 rōnē habitus nisi sit totalr firmata ꝛ p modū nāe inclināis vt in plurib⁹ vt ꝑus tangebat ꝛ p tāto aliq pnt disponere ad habitū q ipsu3 ſm eē cōpletū habit⁹ nō inducūt tñ in augumēto habit⁹ vbi iam ꝓprie hz rō habit⁹ ꝛ ꝯria dispō est remota act⁹ disponēs ad augumētū ēt auget. Immo sūme disponere est agere habitū: q2 in hꝯ nō differt dispositio a for͛ augumentāda. S3 pon⁹ dispō quā act⁹ nat⁹ est relinquere in po⁹ est gradus aliqs pfectionalis ipsius habit⁹. ℂ Alia opio est quorūdā dicētiū ꝙ habit⁹ acqsiti qōl3 actu augent: extēdēdo tñ nomē habit⁹ ad quācūqz habitualē dispōnē sic ꝙ sic ex ꝑ actu generat quedā dispōitio p act⁹ sequētes illa augeret vsqz dum habit⁹ ꝓpriā rōnē habit⁹: q ēt deinceps per act⁹ sequētes auget. Istud declarant ꝛ ꝓbāt sic. ℂ Habit⁹ ꝛ dispositio sunt vnū in essentia: sed quol3 actu attingit eēntia dispositionis ꝛ auget: q2 ql3 actus natus est aliquā dispositionē iprimere in po⁹. g. ꝛ ql3 act⁹ adauget eēntiā habitus. Maiorē ꝓbant ex hoc ꝙ habit⁹ ꝛ dispō sunt in ꝑ⁹ spē q̄litatis: que l3 sit spēs subalterna ꝛ nō spālissima ꝓ quāto i ea ꝯtinent diuerse spēs habituū ꝛ dispōnū: tñ accipiēdo hītu3 aliquē in esse suo iperfecto eiusdē essentie est cū ꝓpria dispositione. Sic ꝛ in 3ª spē qualitatis dicūt distingui passionē ꝛ passibilē q̄litatē. ℂ Et ꝯfirmat hoc idē sic. Nā in hoc differt for͛ subalis: ꝛ habit⁹ ꝙ in gnōne forme subalis fit resolutio ad mām ꝑᵃᵐ vt ponit cōis opio Parisi: sic ꝙ dispōnes nō manēt. In gnōne ꝟo habit⁹ dispōnes manēt: q2 est dispō ipsa firmata ſm Simpli. sup p̄dic. Dicit. n. exponēdo pmā spēz q̄litatis: ꝙ habitus ꝛ dispō nō differūt spe. q. specificis diffis: nec ēt differūt nūo ab inuicē sicut Socrates a Platone: sed differūt tpe: sicut differt pauci tpis albū a diuturno: q2 magis mansiuū. Et infra. Tēpore solo: ꝛ p facile ꝛ difficile trāsmutari differūt habit⁹ ꝛ dispō: pp qđ ꝛ in eadē specie collocant. Itē infra in habitu ꝛ dispōne intensio ꝛ remissio mālis est ꝛ nō facit dñias ſm spēz. Et infra. Habitus ꝟo nō est appositio alicuius specifice variationis a ꝓpria dñia sed tñ perfectionis eiusdem speciei.

ℂ Distinctio. XLIIII. Questio. I.

ℂ Post predicta cōsideratione dignum occurrit. vtrū peccandi potentia sit nobis a Deo vel a nobis ꝛc̄.

VTrum omissionis pctm̄ cōsistat semper in aliquo actu.

Hic quatuor. ¶ Prio ponā antiquas difficultates pp quas consueuit teneri ꝙ pctm̄ omissionis ꝯsistit in solo actu priuatiuo. ¶ 2⁰ ostendā ꝙ nec̄io ꝛ semp fundat in aliquo actu positiuo volūtatis saltē interpretatiuo ꝛ hoc itelligēdo de actu volūtatis iterori. ¶ 3⁰ declarabo qđ d3 itelligi p actū volūtatis ꝛ interpretatiuū3. ¶ 4⁰ ostendam ꝙ nō nec̄io ꝛ semper requirit actum positiuum exteriorem seu imperatiuum.

Opinio S. Tho.

Arg^m p^m

PRimus articulus. Propter qđ pctm̄ omissionis dz̄ in actu priuatiuo ꝯsistere. Ubi sciendu3 ꝙ fuit vna antiqua opinio que tenet ꝙ peccatum omissionis distinguitur a peccato cōmissionis: quia hoc cōsistit in actu illud in negatione actus. Ratio opinionis. Omne peccatu3 cōmittitur per recessum a recta regula: hoc patet in natura ꝛ artes. Sed regule a deo posite sunt precepta affirmatiua ꝛ negatiua. ergo per vtrūqz recessum peccamus. Sed recedimus a negatiuis (puta non furaberis) actu positiuo. ergo recedimus ab affirmatiuis (puta ab honorare parentes) actu negatiuo. scilicet nō honorando. ℂ Istius opinionis videtur fuisse S. Thom. 4. senten. distin. 35. q. 3. Primo sic.

Arg^m 2^m

Peccatum qđ consistit in sola pretermissione actus videt consistere in sola negatione: sola enim pretermissio actus est exclusio actus. Sic est peccatū omissionis. Probo: quia volūtas ex libertate sua pōt ꝑtermittere actū quē d3 facere ꝛ pōt. Pōt cū hoc ꝑmittere: sic. ꝙ nō vellit ei⁹ oppo^m. Pōt ēt sic ꝑtermittere ꝙ nō vellet actū quē d3 facere nec actū ei⁹ oppo^m nec vellet ēt qđcūqz aliud qđ aliquo mō ipediat ei⁹ actū quē facere tenet. Istis oppositis: p3 ꝙ voluntas stat in sola ꝑtermissione ꝛ cū h̄ peccat: q2 ponit ꝙ ꝑtermittit actū quē d3 facere. g. ꝛc̄. ℂ Itē. Illud qđ est p accńs in pctō non reqrit nec̄io ad pctm̄: s3 omittendo illud qđ debea3 facere accidit ꝙ veli3 aliquē actū positiuū: puta ludere. ꝛ hꝯ. g. ꝛc̄.

Arg^m 3^m

3. S. T.

ℂ Cōtra. Per illud nō distinguūt aliq̄ specifice quo amoto adhuc distinguant illa specifice: q2 dñia specifica est in diuisibilis ita ꝙ ipsa mutata mutat spēs. 8. meta. S3 possu3 velle ꝑtermittere p expssu3 actū volūtatis elicitū: possu3 enim velle nō ire ad ecclesia3: q2 nolo laborare in aliꝯ: ꝛ possum velle nō honorare parētes: q2 volo parcere sumptib⁹ q̄ requirunt ad faciēdū opa honoris ꝛ velle laborare. S3 ista omissio q̄ ꝯsistit in velle omittere ꝛ velle laborare ꝯsistit in actu positiuo sicut pctm̄ cōmissionis. Ergo in h̄ nō distinguunt. Alia arg^a ꝯ h̄ ꝛ rñsiones ad argumenta eorum ponam ponendo ꝓpriam positionem articulo 4⁰.

SEcundus articulus. An pctm̄ omissionis semp fundet in actu positiuo saltē interpretatiuo. Ubi dico ad qōnē distinguēdo ꝙ in pctō pnt attendi duo act⁹. Unus volūtatis ꝛ interior q noiat velle elicitū. U. g. in pctō homicidij est act⁹ volūtatis iterior q gñalr loquendo vocat velle aut velleitas. Ali⁹ est act⁹ volūtatis: ꝛ exterior q vocat velle iperatū. U. g. in pctō homicidij est act⁹ volūtatis interior q̄ q₃ vult occidere ꝛ est act⁹ volūtatis exterior. s. occidere. ℂ Dico g̃ ꝙ in pctō omissionis semp ꝯcurrit act⁹ volūtatis iterior aliquo mō sicut ꝛ in pctō cōmissionis. v. g. Sicut in pctō cōmissionis reqrit qñqz act⁹ volūtatis expsse vt qñ ex intentione vult homicidiū. Uel iplicite ꝛ interpretatiue: vt qñ negligit actū suū: sicut cū iterficit hoiem putans eū solū modicū ꝑcutere. Sic in pctō omissionis reqrit actus voluntatis expresse cum ex intentione vult omittere ire ad ecclesiam: ꝛ quandoqz actus interpretatiuus: vt quādo occupat se circa aliquid ad ꝙ sequitur non ire ad ecclesiam: vel ex desidia negligit. Sed in peccato omissiōis non semp ꝯcurrit actus exterior ꝛ imperat⁹: ꝛ in hoc differt a peccato cōmissionis: ꝛ hoc p3. In pctō. n. cōmissiōis semp vult volūtas explicite vel iterpretatiue actū exteriorē. v. g. Uult expresse qñ interficit ex intētione: iterpretatiue qñ ex ebrietate ꝯ⁰ ebri. S3 in pctō omissiōis volūtas nō impat aliquē actū exteriorē positiuū: nec expsse nec interpretatiue: imo solū impat omissionē act⁹. s. nō ire ad ecclesia3 (ꝛ hoc intelligēdū ad p se rōnem peccati omissionis) accidentalr tñ qñqz

Opio 2ª.

impat actū exteriorē: vt cū ipat non ire accidit qñqȝ ꝙ ipet actū ludendi vel bibēdi. ¶ Declaro ꝯnē illā in qua cōsistit maxia difficultas. s. ꝙliter act⁹ omissionis posset dici act⁹ voluntatis positiuus iplicite vel interpretatiue. Circa qđ est intelligendū. Qꝛ dīa est inter actus nāles qb⁹ nec laudamur nec vituperamur: ⁊ act⁹ volūtarios q sunt nobis iputabiles: qa act⁹ priuatiui nāles nō dicunꝰ positiui nec in se nec p applicationē in alio actu positiuo. U. g. Quies nō est act⁹ positiu⁹ nec in se nec p denoiationē a motu. Sed act⁹ volūtatis priuatiui dicunꝰ positiui ⁊ nobis iputabiles per alios act⁹ positiuos. Qđ pȝ p phm. 3. ethi. Ubi vult. si aliqs ex ignorantia cu⁹ ipse est cā ⁊ dñs faciat malū ꝙ illud culpabile est ⁊ sibi iputandū: vt si qs p ignorātiā peccet: puta. si neglexit addiscere vt in legib⁹. Uel p incontinētiā ⁊ inobedientiā: vt qa nō obedit medico egrotat. Uel p incōsiderationē. vt si precit ꝙ nō pōt resumere. Tūc arguo. Arist. vult ꝙ pctm ignorantie/inobediētie/incōtinētie/inaduertētie/ sūt culpabiles ⁊ volūtarij: qꝛ talis ignorās sibi ipsi est cā ⁊ dñs: ⁊ a p⁹ eniȝ vt dicit inerat tales nō facere pp qđ volūtates sunt vt dicit culpabiles. Sed isti sunt act⁹ negatiui ⁊ solū interpretatiue includētes actū volūtatis positiuū: ⁊ nō expresse: ignorās. n. ⁊ negligēs: ⁊ inaduertēs: nō agūt sciēter ⁊ in electione volūtatis. Ergo aliqs actus ⁊ negatiuus pōt dici volūtarius ⁊ positiuus interpretatiue p implicationē act⁹ positiui: sed hꝰ est qđ querimus de peccato omissionis. g ⁊c. ¶ Iteȝ quero de isto q noluit ire ad ecclesiaȝ qñ debuit quare cū potuit vitare illud nolle q̄re nō vitauit. Nō pōt dici qꝛ noluit: qꝛ in nolitionib⁹ nō pōt esse status: qꝛ nolle nō pōt hēre rōnē finis. Ergo opȝ istud nolle reducere ad aliquā affirmatiuaȝ: sicut hic nō est asin⁹: qꝛ est rōnalis. Sȝ ista affirmatiua in quam reducitꝰ nolle nō pōt esse nisi suū ꝯtrariū: qđ est velle: sicut hō nō est asinus nō reducitꝰ nisi in affirmatiuā iplicitā. s. qꝛ hō est rōnalis. Igitꝰ hꝰ ꝓpositū. ꝙ ois actus omissionis est positiuus iplicite. Hec est opio Guidonis quol. 2. q. 16. ⁊ in hanc redit Thomas. 2⁹ lib. dis. 3⁹ in fine positionis. Et ideȝ dicit p̄ma scđe. q. 71. arti. 3. Et in idē venit Gerar. quol. 4. q. 7.

Tertius articulus. Qꝛ sit act⁹ interpretatiuus volūtatis. ¶ Ubi circa hoc qđ dictū est de actu interpretatiuo volūtatis quē isti doctores ponūt cōcurrere ad peccatū omissionis: est magna difficultas. Utrū sit act⁹ elicitus vt dicunt Guido ⁊ Gerardus. Aut solū act⁹ virtualr cōtentus in sua cā. Henr. quol. 12. q. 24. vꝫ tenere ꝙ sit actus elicitus. Dicit. n. ꝙ peccatū omissionis nō iputatꝰ hoī nisi quatenus hȝ actū voluntatis positiuū in quo ꝯsistit sicut in radice: ⁊ ponit exempla. Primū est de peccato homicidij cōmissi in ebrietate: de quo manifestū est ꝙ formalr ꝯsistit in actu homicidij: sed in radice in actu potationis. Aliud exēm de suffragijs mortuorū que fiūt a viuis. Qꝛ. n. valent p mortuis nō est: qꝛ meritū formalr ꝯsistat in operib⁹ que fecerūt ipsi mortui: sed formalr cōsistit meritū in opib⁹ ipsoꝝ viuorū: sicut tñ in radice cōsistit meritū mortuoꝝ in opibus viuorū. Sic dicūt de peccato omissionis ꝙ reqrit aliū actum positiuū tanq̄ radicē rōne cui⁹ illud peccatū est iputabile. U. g. si faciat aliquē actū ad quē necio seqꝰ omissio. ¶ Ista opio ponit ꝙ pctm omissionis reqrit actū volūtatis interpretatiuū elicitū: vt pȝ in exēplis in applicatione: sed vꝫ ꝙ iste actus nō sit elicitus: sed virtualis solū. Matthei vltimo dꝛ. Qui nō crediderit cōdēnabitꝰ. Et Jacobi. 4. Sciēti bonū ⁊ nō faciēti ⁊c. Ad hoc aūt ꝙ aliquis nō credat vel nō faciat qđ scit. nō opȝ necio ꝙ nō credere vel nō facere omittatꝰ eo ꝙ aliqs se occupat circa aliquē actū. Immo hoc pōt ꝯtingere: qꝛ volūtas nō inclinat ad illos actus: cū tñ hoc sit in potestate: ⁊ hoc est ꝓpositū ꝙ volūtas dꝛ solū interpretatiue hꝰ nolle: qꝛ in potestate sua est hoc velle ⁊ sibi ipsi est cā ꝙ nō facit. Hec est intētio Arist. 3⁹ ethi. Ubi vult ꝙ si aliqs peccat ex ignorātia vel negligētia ꝙ peccat voluntarie: qꝛ sibi ipsi est cā negligētie ⁊ dñs: inꝗtū ꝙ illā posset amouere si vellet. Et sic pȝ ꝙ iste act⁹ voluntatis q vocatꝰ interpretatiu⁹ est cāliis seu virtualis solū nō elicit⁹. Et ꝯfirmatꝰ: qꝛ alr nullus posset peccare pctō omissionis nisi siꝰ peccaret pctō cōmissionis ⁊ sic duob⁹ peccatis.

¶ Ad argm eoꝝ q nitunꝰ ꝓbare ꝙ non reqritꝰ act⁹ volūtatis positiuus quocūqȝ mō. Ad p̄m cōcedo totā deductionē ꝙ peccam⁹ tam ꝯ̄ precepta affirmatiua q̄ negatiua. Qꝛ recedim⁹ a regulis diuinis q̄ oēs fundanꝰ sup charitatē que est ꝑfectio volūtatis: ⁊ ita nō solū qꝛ recedim⁹ a regulis peccamus. sȝ qꝛ nō fundate recedim⁹. Et qñ additur. A precepto affirmatiuo recedim⁹ p p̄m actū priuatiuū. s. omittēdo honorationē. Dico ꝙ nō peccam⁹ ꝑcisa omissione: sed qꝛ omissione volūtaria. Uolūtas. n. sibi ipsi est cā illius omissionis ⁊ posset eā corrigere si vellet: ⁊ hec vocatur volitio interpretatiua cāliis. vt supra. ¶ Ad 2m nego minoreȝ ꝙ peccatū omissionis cōsistit in sola negatiōe. Ad ꝓbōnem qñ dꝛ ꝙ voluntas ex libertate sua pōt stare in pura ꝑtermissione cuiuslȝ act⁹ quē dȝ facere ⁊ in ꝑtermissione tali ꝙ nō occupet se circa aliqđ qđ natū est ipedire actum quē debeat facere. Dico ꝙ sic stando in oī ꝑtermissione iam posita hic excluditꝰ act⁹ elicit⁹ solū: sed nō excludetꝰ qn in potestate libertatis sue eēt inclinare vel elicere seu ipare actuȝ quē debeat facere ⁊ in hoc nō faciendo sibi ipsi est cā: ⁊ ita peccat actu interpretatiuo causali seu virtuali. vt supra. ¶ Ad 3m qñ dꝛ ꝙ accidit ꝙ nō faciēdo ꝙ debeo faciā aliū actū vt ludere ⁊c. Dico ꝙ ad hoc ꝙ illa omissio sit culpabilis sicꝫ accidat act⁹ elicitus vel ipatus a volūtate tñ p se reqritꝰ ꝙ voluntas sit cā istius omissionis. Posset. n. eā amouere si vellet ⁊ ita est actus volūtatis interpretatiuus causalis ⁊c.

Quartus articulus. An peccatū omissionis semp reqrat actū positiuū exteriorem. Ubi declaro ꝙ pctm omissiōis nō solū sp coexigit actū positiuū exteriorē ipatū explicite nec interpretatiue. Immo solū vertitꝰ circa actualē omissionē q̄ntū ad act⁹ exteriores. ¶ Qꝛ non reqrit actū exteriorē explicite: pȝ: qꝛ act⁹ omissionis exterior est. nō ire ad ecclesiaȝ: nō honorare parentes ⁊ hꝰ. Sed ad hoc ꝙ isti act⁹ exteriores omittanꝰ lȝ accidat qñqȝ ꝙ volūtas imperat alios act⁹: vt ludere ⁊ hꝰ: tñ hoc nō est p se reqsitū ad hoc ꝙ p̄mi omittanꝰ. Pñt. n. omitti ex desidia: vel negligētia: vt dicit phs. 3. ethi. Pȝ g ꝙ p se nō reqrunꝰ: nec ēt omissio sp ⁊ p se exigit actū exteriorē explicite: qꝛ actus exterior tūc reqritꝰ qñ sequēs actus exterior totalr est culpabilis ex p̄. U. g. 3. ethi. Qui interficit hoīeȝ in ebrietate dꝛ in volūtate interpretatiua ipȝ interficere: qꝛ volūtarie fuit ebrius: ad quaȝ ebrietatē seqꝰ homicidiū. Sȝ vt iaȝ dcm est: ad hoc ꝙ omittatꝰ act⁹ exterior. s. ire ad ecclesiaȝ ⁊c. nō p se. sed solū accidētalr ꝯcurrit alius actus exterior: vt ludere aut hꝰ. ergo ⁊c. Ipsa g omissio q̄ est purus act⁹ ꝑuatiu⁹ est p se obm in pctō omissionis. Et qđ pura negō in hoc casu possit esse obȝ p se ꝓbo. Qꝛ ad hoc ꝙ aliqđ sit obm volūtatis p se: sufficit ꝙ cōtineatꝰ sub obo adeq̄to volūtatis: sed talis act⁹ negatiuus est hꝰ. ꝓbō. Quia hoīa q̄ omittit appetit bonū omittēdi: sȝ bonū cōe ad bonū verū ⁊ bonū apparēs est obȝ volūtatis. vꝫ. 2. phy. dꝛ ꝙ nō differt. Utrū finis sit bonus vel apparēs bonus. Et qđ dicit phs qđ ꝑuatio cognoscatꝰ p accñs: qꝛ p habitū. Uerū est de tali ꝑuatione sicut est de nō ente respectu entis ⁊ tenebre respectu lucis. sed bonū verū ⁊ apparēs nō sūt ꝑuatiue opposita: sed vtrūqȝ est positiuū: ⁊ cōueniūt in bono r osito in cōi/lȝ nō in eodē gradu positiuo: sicut suba ⁊ accidēs in ente: ⁊ sic bonū in cōi est obȝ adequatū sicut ens in respectu ad substantiam ⁊ accidens quarto metaphysice.

¶ Hec ad laudem indiuidue trinitatis.

¶ Doctoris

Opinio Henri.

Ad primum argumentum principalis articuli.

Ad secundum.

Ad tertium.

¶ Doctoris resoluti. Joānis Bachonis. Anglici Carmelite. Liber tertius super sententias.

¶ Distinctio. I. Questio. I.

¶ Cum venit igitur plenitudo tēporis (vt ait apl's) misit deus filiū suū factū de muliere/ factū sub lege/ vt eos q sub lege erāt redimeret vt in adoptionem filiorū dei reciperemur ⁊c.

Utrū possibilitas vnionis nature humane ad verbū possit pbabiliter declarari. Arguit ꝙ nō. ¶ Quia inter extrema in infinitū distantia nō est probabile fieri vnionē. ¶ Contra. Ea que sunt fidei ⁊ si nō demonstrent: probabiliter tamen declarantur.

Hic quatuor sunt exponenda. ¶ Primo quid dz intelligi per vnionē ꝑsonalē. ¶ Secundo qualr ista vnio sit possibilis ex parte essentie diuine. ¶ Tertio qualiter est possibilis ex parte nature humane. ¶ Quarto dubitatur in contrarium ⁊ soluitur.

Primus articulus. Quid intelligendū sit ꝑ vnionē ꝑsonalē humane nāe ad verbuz. ¶ Ubi

Opi. sco.

dicit qdam Scotus. ꝙ ista vnio non dicit per se aliqđ absolutū. Quia quocūqz absoluto intellecto in vno extremorū vel in vtroqz. non intelligit ꝑfecta rō vnionis. qr vnio semp est ad alterx: ergo dicit respectū. Non aūt dicit respectū eiusdē rōnis in vtroqz extremoꝝ. vt filitudo ⁊ poa: ergo dic respectū disqꝑerātie. ꝙ. s. vnū plus depēdet ab alio ꝙ ecōuerso. qr vnū realr depēdet ab alio ⁊ nō ecōuerso: ⁊ ita illa relatio est ordinis. Nō aūt est ordinis q est causati ad cāz. qr illa est cōis toti trinitati: nec causati posterioris ad cāū prius. qr Vbū nō est aliqd cātū: ergo est relatio ordinis siue depēdentie alterius rōnis ꝙ cāe ⁊ cāti. ¶ Est ergo talis q̄lis est accn̄tis ad subiectū. Accn̄s eni depēdet ad subiectū duplr. Uno mō per modū informātis. ⁊ ille modus dicit impꝑfectionē in subo qr subiectū illo mō se hz vt ꝑfectibile ⁊ potētiale respectu accidētis. Alio mō se hz per modū posterioris nālr ad prius nālr. ⁊ sustētificati ad sustentificās. Primus modus dicit impꝑfectionē in subo. qr potētialitatē. Scđs Vo ꝑfectionē qr dicit sustētatiuitatez. Sic ergo. quātū ad hoc. est hec vnio silis dependētie accidentis ad subiectum. ⁊ quantumad hoc illa dependentia hz ꝑ termino ꝑsonā vt ꝑsonam. non nām vt nām: nec ista

Contra Scotum

vnio est silima ei que est depēdētia cāe ⁊ causati. ¶ Contra ista. Prio ꝯ illud dictū ꝙ vnio est relatio. Et volo probare/ qr licet vnio sit relatio vt forte vnio in q̄ltate est silitudo: tñ ꝙ vnio sustētificantis ⁊ sustentificati vel recipiētis ⁊ recepti nō sit relatio. Et arguit sic. In illa relatiōe

Unio q̄ō nō sit relatio.

q̄ vnio est relatio. extrema vnionis sunt relatiua. Sz vnita ꝑ sustētatiuitate inq̄tum hmōi nō sunt relatiua. Ergo

Argm pm.

vnio istoꝝ que est ꝑ hoc ꝙ vnū sustētat aliud nō est relatio. Maior pz. qr relatio facit necessario relatiua vt albedo albū: ergo in illa relatiōe q̄ aliqd est relatio ipm faciet relatiua. Minor pbat. Quia vbicūqz est talis dependentia ꝙ vnū initit alteri in essendo. ⁊ nō depēdet ab illo ꝑ se in sola habitudine ad ipm. ibi nō est relatio. Uerbi grā. qr scia dependet ad scientē sicut a subiecto cui initit. ideo scia non dicit ad scientē. 5. Meta. tex. cō. 20. sed solū dī ad scibile a quo depēdet sola habitudine oppositi: sicut ēt pz de parte respectu totius: ⁊ de accidēte respectu subiecti et etiā de relatione respectu fundamēti. qr nec pars ad totū nec accn̄s ad subiectū nec relatio ad fundamentū est relatiuū. Ergo ⁊c. Ista ꝓbant diffuse. li. 1. q. 2. arti. 4. ¶ Itē rō

Argm 2m

formalis cuiuslibz ꝑsiti est simplex ⁊ nō duplex seu bina. Sz si iter vnita eēt relatio realis. rō formalis ꝑsiti eēt duplex ⁊ idē bis. i. duplici rōne diceret (vt dicit Phūs. 5. Metaphy. tex. cō. 20.) sicut cū scia dī ad scibile si ēt diceret ad scientē idez bis diceret. ergo. Probatio minoris. qr scia est

Scia non dī ad scientem.

relatiuū reale sm ꝙ eius eē est ad aliud se hēe. Si ergo relatiue realr dicat sm ꝙ est in sciente. igit relatiue realr diceret: ⁊ qr est ad aliud: ⁊ qr est in alio. ⁊ sic duplici in ratiōe. ¶ Qr aūt sic debeat itelligi illud Phi idez bis diceret (lz cōmētator hec alr exponat) ꝓbo. Quia ꝙ scia bis dicat. i. duplici habitudine ad aliud nō est incōueniens. scia eni sicut dī ad scientē vt mensuratū ad mensurā sic dī ad scibile sicut effectus ad agēs saltē sm passiuos: vel ad itellectū sm actiuos. ergo cū relatio nō hz nisi duplex eē. s. in. ⁊ ad. ergo itelligi opz ꝙ est incōueniens idez bis dici sm istas duas rōnes. s. in alio ⁊ ad aliud: qđ est ꝑpositū. s. ꝙ habitudo initatis vel vnionis nō est de gnē relationis. ¶ Item.

Argm 3m

Ubi tāta est vnio ꝙ vnū initoꝝ pōt dici aliud. talis vnio nō pōt eē relatio. Sz nā humana sic vnit deo. ꝙ deus est hō. ⁊ hō est deus. ergo. ⁊c. Probo maiorē. Prio. qr vbi est vnio tāta. ꝙ hoc est hoc. ibi est maior vnio. ꝙ vbi hoc est in illo. Sed vbi est vnio. ꝙ hoc est in illo. ibi vnio non est relatio realis. sed sm dici solū: sicut pz iter ꝑtē ⁊ totū. libro pꝛ̄toꝝ de capite ⁊ capitato. ⁊. 5. Meta. tex. cō. 20. de scia ⁊ sciēte. Scđo. qr relatio sz totū genus est vna de q̄tuor speciebus opponēs. ⁊ per ꝯns q̄libet eius spēs. Sed vnū oppositū hn̄ dī respectu alterius. sz nunꝙ vnū est aliud: ergo

Argm 4m

vbi est vnio q̄ hoc est hoc. ibi nō est relo. ¶ Itē. Cum hic agit. vtrū vnio sit relo. difficultas nō est de relone. accipiēdo relationē ꝑ respectu extrinsec' aduenīēte (vt aliq fru-stra imaginant) sed ꝑ respectu de gn̄e relonis: tūc arguit sic. Impole est ꝙ ad purā relationē terminet ꝑ se aliqua actio tanꝙ ad id qđ pncipalr acqrit: ex 5° Phy. tex. cō. 10. ⁊ 18. Sed vnio actualis. aut eē vnitū (qđ ꝑ eodez hēo) est terminus ille q in ꝑposito pncipalr acqrit. Ergo illa vnio nō est relo de gn̄e relonis (vt dictū est de tali vnione q̄ extrema maneret actu vnita) ⁊ nō est difficultas de passiua vniōe q̄ trāsit. illa. n. vnio est respect' extrinsec' aduenīēs. ergo ⁊c. Probatio scđi assūpti. Qr certū est ꝙ nā diuina nō est illud qđ pncipalr acqrit. qr illa p̄fuit: nec nā humana est illō qđ pncipalr acqrit. qr ipa ēt p̄fuit vniōi. ꝑus. n. formabat ⁊ aiabat in vtero btē vgis ꝙ assumebat. ⁊ i icarnatiōe chri nō sūt nisi iste due nāe ⁊ earꝝ vnio. Relinqt ḡ ꝙ vnio actualis siue eē vnitū pncipalr acqrit. ¶ Cōfirmat. Jo. n. for' subalis in gn̄atiōe subali pōt eē formalr terminus. qr nō p̄fuit sed acquirit nouiter. Sz in ꝑposito vtraqz nā

Argm 5m

p̄fuit ⁊ sola vnio acquirit: ergo ⁊c. ¶ Itē. Alij arguunt sic. Scđm istos. relatio nō dicit ꝑfectionē. Sed vnio vel vnitū eē dicit ꝑfectionē: ergo ⁊c. Probo minorē. Quia illud est ꝑfectionis cuius contrariū est impꝑfectionis. Sed amotio vnionis inducit impꝑfectionē. sicut patet in corruptione qua remouet aīa a corpore: ergo eius vnio erat ꝑfe-

Argm 6m

ctio. ¶ Itē. Illud est ꝑfectionis qđ est causa operationis

Argm 7m

perfecte. Sed per vniri verbo. humanitati cōpetit ꝑfectissima opatio. cui opatio puri hoīs nō pōt eqꝑarari. ¶ Itē. Illud quod est ratio ꝑsonandi nature humane nō est relatio creata. Sed ratio quare natura humana personatur in verbo est/ qr est vnita. ergo ⁊c. ¶ Item. Relatio noua

Argm 8m

nō venit sine nouo absoluto. quia licet relatio possit alicui

aduenire sine sui mutatiõe tñ impossibile est sine alterius mutatione ⁊ illa sine nouo absoluto. Sed humana nã cõpleta ꝓm totam quidditatẽ sue speciei vlterius acquirit illã vnionẽ nec ipsa mutat vlterius postq̃ est cõpleta nec deus etiam. ergo illa vnio nõ est pura relatio. ¶ Quid ergo est vnio. ¶ Rñdeo ꝙ est absolutũ: sed non est aliud q̃ ipsa entitas totius. vel ipsũ totũ. Et sicut partes eẽ vnitas nihil est nisi totũ esse. ita vnio nihil aliud est nisi entitas totius vel ipsum totũ. Unio ergo nature humane ad verbũ est esse christũ. sicut partes eẽ vnitas. est eẽ totum. ¶ Probat per cõmẽtatorẽ 1° physicoꝝ textu cõmẽ. 17. Ubi expresse dicit. q partes esse totũ est sophisma cõpositiõis ⁊ diuisiõis: q2 ptes sil sumpte sunt totũ. ſ3 diuise nõ. ¶ Scdo pbat. q2 ptes eẽ vnitas est hoc eẽ in hoc ſ3 hoc esse in hoc nihil est nisi ipsã rẽ esse: ergo vnio nature humane ad verbũ nihil est absolutũ superadditũ nisi ipsũ christũ esse. Probatio minoris. 7. Metaphysice textu cõmẽti. 27. hñ post pncipiũ ostẽdens qualr generãs facit rẽ loquit in simili de sphera enea dicẽs. Natura in hac. hãc spẽm facit ⁊ est hec sphera enea. ¶ Itẽ. Ipsa vnio nihil addit sup partes. ſ3 partes vnite ⁊ simul sumpte sunt ipm totũ ⁊ entitas rei (ꝓm cõmentatorẽ 1° physico. tex. cõ. 17. cõ. 3.) ergo vnio nihil est nisi entitas vel nã rei. Sed intellige. ꝙ nõ loquit de vniõe actiue ⁊ passiue (q2 certũ est. ꝙ illud est aliud a partibus. q2 ipsa trãsit manẽtibus ptib9) sed loquit de vnione partiũ adinuicem qua vna sustẽtat aliã. Probat assũptũ. s. ꝙ illa vnio nihil addit sup partes. Quia Phs. 8. Metaphy. tex. cõ. vltimi. (vbi ex intentione in fine determinat de illa mã) vult q in his quoꝝ vnũ natũ est sustẽtari per aliud nõ est aliq̃ cã cõcurrẽs p quã fiant vnũ nisi vniens effectiue. sed ipsa inter se vniuntur imediate per hoc ꝙ vnũ est po° reliquũ actus. Unde querit. quid igit est qd facit vnum hoiem: rñdet infra. Si autẽ vt dicimus hoc qdem materia. illud ꝟo forma: hoc quidẽ po° illud ꝟo actus. nõ adhuc videbit dubitatio eẽ quod querit. Et eodẽ modo dicit de sphera que est vnum per accidẽs: ꝙ nõ est adhuc dubitatio quare rotundum ⁊ es sunt vnum. s. sphera. q2 hoc quidẽ materia illud ꝟo forma. Et addit expresse. Quid igit cã eius si quod potentia ens actu sit preter faciẽs in quocunq3 genere. nulla nãq3 est cã altera eius qd ptãte sphera actu esse sphera. Sed si vnio supadderet aliqd partibus. aliqd concurreret in gñatione totius ex partibus pter agẽs ⁊ partes. s. ipsa res que est vnio q2 in gñatione necessario est vnio partium. Hoc est falsum: ergo vnio nihil addit sup partes. ¶ Item. Infra iterat statim opiniõẽ Licrofontis ⁊ alioꝝ qui dicebant vniõẽ partiũ esse per participationẽ. Et aliqui dicebãt illã participationẽ esse coexistentiam aie vt Licrofons qui dicebat sciam eẽ coexistentiã. s. eius qd est scire. ⁊ anime. Alij ꝟo dicebãt viuere eẽ cõiunctionem anime cũ corpe. q2 eadẽ ratio in oĩbus: ⁊ eni3 sanũ esse. aut coexistentia. aut colligatio. aut cõiunctio anime ⁊ sanitatis. ⁊ album etiã verũ est cõpositum supficiei ⁊ albedinis. Modo Phs rñdet ꝙ in nullo istoꝝ aliqd tale mediat dicens. Simile est querere vnius que cã ⁊ vnũ essendi. vnum enim vnũqdq3 ⁊ quod po°. ⁊ qd actu vnũ aliqualiter est: quare causa nulla alia est nisi vt ꝙ illud qd mouens ex potẽtia ad actũ. ¶ Arguo igit sic. Hic ex intentione negat oẽs illas opiniones que posuerũt ꝙ ex pluribus fiat vnũ mediante aliqua collectione vel colligatione que sit res media vniens partes: ⁊ hoc eque negat in subalibus sicut in accidẽtalibus. negat enim ex aia ⁊ corpore fieri vnũ mediante cõiunctione. sicut negat de albedine ⁊ supficie. Sz ille opiniones fuerũt eedẽ cũ illa que ponit ꝙ vnio mediat inter ptes tanq̃ res differẽs ab eis. Igit talis opinio de vnione reprobat. Minor p3. Quia illud idẽ qd nos intelligimus per vnionẽ partiũ. intelligit per cõiunctionẽ partiũ vel coexistentiã. ¶ Sed q2 aliqs posset dicere ꝙ Phs loquit vbi vnũ iniũtoꝝ se h3 vt verus actus. reliquũ sicut po°. sicut est inter mãm ⁊ formã: non aũt est verum vbi vtrũq3 est quedã actualitas. sicut inter verbũ ⁊ nãm humanã. ⁊ diuinã. ⁊ accidens. ⁊ subiectũ. sed ibi vnio mediat sicut tertiũ ab his. Rñdeo. ꝙ manifestum est, ꝙ Aristoteles extẽdit actũ ⁊ po°s. non solum ad actũ ⁊ potentiã in genere subẽ. sed accidẽtis. loqt eni tam de vnitate sphere q̃ hoĩs: ⁊ eãdẽ cãm assignat vtrobiq3. ¶ Ex quo quarto arguo sic. Phs vult ꝙ vbicunq3 est vnio per sustentificationẽ vnius per aliud (siue per modũ substãtie siue per modũ accidẽtis) ibi nõ requirit aliqd tertiũ vniẽs vtrãq3 partiũ. Sed vnio nature humane cũ verbo. est per sustentificationẽ ⁊ per modũ quo subiectũ sustentat accidẽs. vt dicunt isti. Igit nihil addit vnio. ¶ Qz etiã vlr vbicũq3 fuerit vnio per sustentificationẽ. ibi h3 intelligi: p3 per illa que excipit in pncipio capli. ait enim. oĩum eni3 q̃cũq3 habent partes plures ⁊ nõ est vt aceruus. i. non manẽt separata sicut lapides in aceruo. q: toto si inest aliqd. totũ preter partes est alia cã: q2 in corporibus his qdez tactus est cã vnũ eẽndi alijs: nec viscositas aut altera passio alia talis. Ex quo hic arguo sic. Ecce lapides ⁊ hmõi corpora que nõ tenent se (vt p3 in muro) requirũt aliqd mediũ cõiunctionis. s. cementũ qd est quedã viscositas: igit Aristo. solum excipit illa a regula. ita ꝙ nõ requirit mediũ inter vnita que non pñt se sustẽtare. Sed natura humana sustẽtari põt a diuina cũ sit summe pfecta (vt pbatur articulo scdo) ergo vnio illius non est mediũ aliud ab extremis. ¶ Per illud patet ad illud. 7. Metaphy. textu cõmẽ. 60. siue vltimi in fine. vbi dicit ꝙ syllaba. ba. non solũ est. b. ⁊ a: sed alterũ aliqd. Verũ est: sed ꝙ ambo sunt in actu. q2 sic necessario sunt diuersa. ⁊ nõ sunt vnũ ꝙ ba. sed vt vnũ est in potẽtia ⁊ reliquũ in actu. sic. b. ⁊ a sunt ba. ⁊ nõ alterũ: ⁊ sic loquit Phs ibi. Dicit eni3 ꝙ nõ sunt ba. vt dissolutũ ẽ. i. vt ambo sunt actu. Nunc ergo cõtra hoc ꝙ scdo dicit ꝙ nã humana in illa vnione dependet ad verbum eo modo quo accidẽs dependet ad subiectũ: sicut posterius nãlr ad prius naturalr: non aũt eo modo quo accidẽs dependet ad subiectũ sicut ad illud qd informet. ¶ Et pmo sic. Si verũ sit ꝙ natura humana informat diuinã sicut accidẽs informat subiectũ: tamẽ exemplũ non est ad ppositum. Probo. Quia natura humana dependet ad verbũ realiter ⁊ extra intellectũ: ideo exemplũ debet esse de tali depẽdentia que est realis extra intellectum. Sed qd accidens depẽdet ad subiectũ sicut aliquod esse reale nisi per informationẽ. siue ꝙ accidens possit habere esse per subiectum sine hoc quod informat subiectũ. non est in natura rei. sed solum in intellectu. Igit exemplum non est ad propositũ. ¶ Item. Accidenti non solũ non cõuenit per suam naturã sustentificari a subiecto precisa informatione: imo hoc repugnat sibi. Sed nature humane non repugnat sustẽtificari a verbo precisa sua informatione vt patet de facto. Ergo exemplũ nihil ad propositũ. Qz sibi repugnat patet. Quia in sacramẽto altaris. in accidentibus separatis tunc ibi apparet ⁊ ponitur in actu illa potentia obedientialis ⁊ que est non repugnãtia ad esse. Sed nullus ponit ꝙ ibi habent aliqd esse sustentificatum a subiecto. l3 nõ informent. Ergo tale esse sustẽtificatũ repugnat eis. s. ꝙ dicant sustentificari a subiecto ⁊ tamẽ ꝙ non informent subiectũ. ¶ Item. In proposito nos querimus qualr vna natura posset sustẽtificari in esse hypostatico sine informatione. Sed cõcesso cũ istis ꝙ accidẽs hñt aliqd esse sustẽtificatũ a subiecto pcisa informatione. tamen illud

Responsio auctoris

Unio nature humane ad diuinã est qd absolutũ. s. eẽ christus.

Argm̃ pm̃

Argm̃ 2m̃

Argm̃ 3m̃

Replica.

Argm̃ 4m̃

Argm̃ 5m̃

Ꝫ 2m̃ dictũ Sco.

Opinio scī Tho.

illud non esset hypostaticari.qꝛ accidens non est natū hy
postaticari.Ergo exemplū nihil ad ppositū.¶ Ideo sūt
alij qui ponūt aliud exemplū vnionis istius(.s.Tho.Cō
tra gent.lib.3.cap.5.)ꝛ dicunt ꝙ natura humana vnita est
verbo sicut organū ꝛ instrm̄ quoddā quo deus operat̄. Sed
non sicut instrm̄ separatū.sed sicut cōiunctū:sicut manus
est instrm̄ hois.non aūt sicut dolabra. Et ideo opationes
humane ibi dicunt̄ opationes diuine. Nec dicunt ꝙ hoc
discrepat a cōsuetudine loquēdi ꝙ natura humana sit in
strumentū nature diuine ꝛ tn̄ ꝙ natura diuina nō est for
ma eius. Lingua enim est instrm̄ intellectus. que tn̄ nul
lius hois est forma.¶ Sȝ illud nihil facit. Quia vnio ali
cuius vt organi vel instrī.non est vnio hypostatica qꝛ or
ganū non est natū esse hypostasis:sed de tali loquimur in
pposito.¶ Item. Illud qđ est instrm̄ coniunctū vere est
ens per formam subiectalem totius que est forma infor
mans ipsum sicut partem. Sed isto modo non se habet
natura humana ad verbum.

Jl.Tho.

Secundus

articulus. An vnio nature humane ad verbū sit possibilis ex parte nature di
uine.¶ Ad qđ dicunt qdā.s.Scotus ꝙ non repugnat di
uine psone ꝛ hoc pbat sic. Quia si repugnaret diuine per
sone. Aut hoc eēt inquantū psona diuina:sed illud non in
fert aliquod repugnans psone diuine.qꝛ nullā potentia
litatē dicit.nec cōpossibilitatē:sed solū ꝙ terminans talē
dependentiā sit independēs hñs talē entitatē qualis re
quirit̄ ad terminandū talē dependentiā:ꝛ illud non repu
gnat diuine psone. Aut repugnaret.qꝛ psona hec puta.qꝛ
vna psona vnit ꝛ alia non:qđ nō est. Quia lȝ respectus cō
sequens nām vel terminare respectū cōsequentē nām sit
cōmunis tribus.non tn̄ opȝ ꝙ ille qui non ꝯsequit̄ nām
vt naturā.sed vt psonabilem sit cōis.¶ Dicit ergo. ꝙ enti
tas psonalis inquantū indepēdēs.est formalis ratio assu
mēdi.qꝛ forma inquantū indepēdens pōt terminare de
pendētiam alterius ad ipm̄ qđ alterū natuȝ est hēre termi
nū talē. Sed depēdentia nature humane nata est hēre pro
termino psonā non nām. Ergo psonalitas diuina vt inde
pendēs pōt sufficiēter in eē psonali illā terminare. Et ad
dit cōtra alios ꝙ ratio terminādi in psona diuina nō pōt
esse.qꝛ psona diuina cōtinet virtualr̄ pfectionē cuiuslibet
psone create. Quia psona diuina qua rōne cōtinet virtua
liter vnā psonalitatē vnius psone create.eadem rōne infi
nitas. Sed illud qđ de se est ratio cōtinēdi infinitas pfe
ctiones opȝ ꝙ sit pfectio simplr̄ cuiusmodi nō est relatio
sm̄ istos.ergo.¶ Itē. Ita virtualr̄ cōtinet essentia diuina
oēs essentias creatas sicut psonalitas diuina oēs psonali
tates.sed ista essentia diuina est hoc ꝙ est virtualiter oēs
essentie create:nō pōt eē formalr̄ essentia alicuius eēntie
create vt suppleat formalr̄ vicē create nature:puta ꝙ det
eē albū qꝛ est virtualr̄ albedo.ergo nec psonalitas ex hoc
ꝙ est virtualr̄ quelibet psonalitas poterit supplere vices
cuiuslibet psonalitatis.¶ Cōtra. Illud non pōt eē prima ꝛ
precisa cā.qđ hȝ cām sui. Sed ꝙ aliqd non depēdeat sua
independētia hȝ cām q̄re nō depēdeat ꝛ priorē cām. Er
go dependētia non est prima ꝛ pcisa cā alicuius effectus.
Maior patet. Minor pbat̄. Prio cōiter. qꝛ ois negatio
psupponit affirmationē cām sui. Verbi grā.q̄re nō est hō
lapis.qꝛ hō est hō. Scđo spāliter.qꝛ ois negatio cōnotans
aliquā pfectionē hȝ affirmationē priorē sc cām sui. Ver
bi grā.imortalitas,impassibilitas,dicit̄ de deo.qꝛ est actus
purus. Sed nō depēdentia est negatio dicēs pfectionē.
ergo ꝛc.¶ Dico ergo ꝙ sine piudicio pcisa cā illius sustē
tificationis est.ꝙ psonalitas verbi est sufficiēs actus respe
ctu illius potētie qua creatura est in po^a vt subsistat. ꝛ nō
inquantū est psona infinite pfectiōis,vt dicit alia opinio.

Opi.sco. Arg^m p^m. Arg^m 2^m. Ꝯ Scotū. Opinio aucto.

¶ Illud pbo primo sic. Ad hoc ꝙ aliqua po^a reducat̄ in
actū (siue sit po^a nālis siue obediētialis) nunq̄ requiritur
ꝙ talis po^a dūmodo sit finita reducat̄ in actū per actum
formalē infinitū vel excedentē.sed sufficit actus pportio
nalis. Sed po^a qua creatura est in po^a vt subsistat subsistē
tia verbi est finita.sicut ipsa creatura. Ergo non opȝ ꝙ p
sonalitas verbi sit sibi ratio subsistēdi. sm̄ ꝙ est infinita
(vt aliq dicunt) vel excedēs.sed poterit hoc facere precise
sm̄ ꝙ est sufficiens actus finitus ꝛ pportionalis respectu
eius.virtualr̄ cōtinens psonalitatē illius nature supposi
tabilis. Minor patet. Maior pbatur. Quia actus forma
lis cum sua po^a semp pportionatur.(Verbi grā.quātitas
est in po^a obedientiali vt subsistat) sed actus quo formalr̄
subsistit nō est infinitus:subsistit eñi ppria actualitate tan
q̄ formali actu subsistēdi.ꝛ iō mā p^a nō pōt p se subsiste
re q̄cūqȝ po^a.qꝛ nullā actualitatem icludit. Ergo eodē mō
in pposito cū creatura est in po^a obediētiali finita ad sub
sistēdū.nō opȝ ꝙ psonalitas verbi sit sibi rō subsistēdi vt
ipa est actus ifinitus vel excedēs.sed pcise vt est sufficiēs
respectu cūis inq̄tū ꝯtinet virtualr̄ qcqđ ppria subsistē
tia ꝯtinere pōt.¶ Et ex ista rōne sequit̄ vna ꝯ.s.ꝙ Ange
lus posset assumere nām humanā.ꝛ et q̄libȝ creatura alia
q̄ posset eē sufficiēs act^9 respectu subsistētie alterius.si de^9
vellet.¶ Cōtra hoc.hꝫ missio.di.3.ar.1.¶ 2° pbat̄ idē p
argu.qđ ipsi faciūt formādo illud ad ꝯriū. Si eēntie diui
ne nō repugnaret psonatio:de^9 suppleret vicē eēntie crea
te:tūc ex hoc ꝙ eēt actus virtualr̄ ꝯtinēs oēm creaturam
posset formalr̄ supplere vicē eēntie create:puta ꝙ daret
formalr̄ eē albū ex hoc.ꝙ ꝯtinet virtualr̄ albedinē. Sȝ h
repugnat sibi.sequeret̄ eñi ꝙ esset pars qđā in creatura:
ideo nō pōt. Sed nō repugnat psonalitati verbi vt,pȝ,de
facto sustētare nām humanā. Ergo ex hoc ꝙ est actus suf
ficiēs virtualr̄ ꝯtinēs actū subsistēdi ad quā creatura est
in po^a poterit ex hoc eē ratio creature vt subsistat sua sub
sistentia.relicta ppria.¶ Itē. Si aliqđ ipediret ꝙ verbi
psonalitas eēt actus sufficiēs g hēt talē pfectionalē cōti
nentiā multaȝ subsistētiaȝ.hoc esset qꝛ relatio diceret p
fectionē simplr̄ vt ipsi arguūt:qꝛ oē qđ cōtinet multas p
fectiones pōt cōtinere ifinitas.ꝛ dicere pfectionē simplr̄
(vt arguūt aduersarij) sed hoc nō sequit̄: ergo ꝛc. pbatio
assumpti. Quia lȝ relatio pīnitatis vel filiatiōis sit sustēti
ficatiua alicuius ꝛ ita dicat pfectionē formalē sui gñis(qꝛ
sustētificare ꝛ actū dare sunt pfectiōes psonales) tñ illa su
stētificatio cū alicui certe relatiōi attribuit̄ est notionalis
nō essentialis. Sȝ nihil in diuinis dicit pfectionē simplr̄
nisi essentialē. Ergo pōt simul stare.ꝙ illa relatio dicat p
fectionē summā sui gñis.ꝛ eē sustentificati respectu cuius
cūqȝ sustētificabilis ab illo.ꝛ tñ dicit pfectionem simplr̄.
¶ Et si arguat̄ vt cōiter arguitur:ꝙ ad hoc sequit̄ ꝙ si re
latio dicat aliquā pfectionē licȝ nō simplr̄.saltē in aliqua
psona erit aliq̄ pfectio q̄ nō erit i alia. Dico ꝙ nō vr̄ plus
incōueniēs ꝙ in aliq̄ psona sit notionalis pfectio forma
lis sui gñis q̄ nō sit in alia.q̄ ꝙ vna psonalitas vl̄ relō pso
nalis sit in vna q̄ nō sit in alia:qđ oēs ꝯcedūt h. Intellige
tñ ꝙ p hoc nō excludant̄ idētitas cū eēntia oīuȝ q̄ sunt in
diuinis imo vnū seq̄t ad aliud:cū.n.psonalitas necessario
dicat pfectionē qꝛ actū ꝛ sustētiuitatē sm̄ mo^m hȝ quē erit
distīcta ꝛ notionalis psonalitas erit distīctio ꝛ notionalis
pfectio.¶ Probationē hui^9 diffuse q̄re.li.1.di.23.¶ Per
ista pȝ ad arg^m sua. Ad 1^m ꝙ nō seq̄t .ꝙ diceret pfectionē
simplr̄ sȝ pfectionē sūmā ꝛ ifinitā notionalē.¶ Ad 2^m di
co.ꝙ nō est silē. Qꝛ in vno casu est repugnantia ꝛ alio nō.
eēntie eñi diuine repugnat formalr̄ supplere vicē eēntie
create:sȝ rōni suppositabili nō repugnat supplere vicē rō
nis suppositalis creature vt pbat̄ in arg^o p^o ad istā ptē.

Arg^m p^m. Arg^m 2^m. Arg^m 3^m. Rñsio ra cita. Ad p^m Scoti. Ad 2^m.

Opi. sco.

Tertius articulus. An vnio ista ꝑsonalis sit possibi
lis ex pte nature humane. ¶ Ad qđ dicūt
isti. s. Sco. ꝙ est possibilis. Ad qđ ostendendū pmittūt.
ꝙ ꝑsonalitas nō addit aliqđ positiuū supra nām ⁊ sic ꝓ
bant. ¶ In natura creata ꝑsonalitas solū dicit negationē
dependentie actualis ⁊ aptitudinalis (qđ dicit ꝓpter aīam
intellectiuā) ⁊ iō bñ est possibilis vnio. Probatio assum
pti. qꝛ da ꝙ diceret entitatē positiuā tūc eēt positiua enti
tas in hoīe in assumptibilis: ꝯñs falsum fm Damā. cap. 52.
qđ est in assumptibile est increabile. Tum qꝛ illa nā non
posset dimitti qn nouiter sibi opporteret dari noua enti
tas positiua illa. s. quā verbū dimisit in vniendo sibi nām
non ꝑsonā vel remaneret nō ꝑsona. ¶ Ad propositū. Sic
deus pōt tollere a re suū actuale recipiēdo aptitudinale:
qꝛ hoc nō includit repugnātiā terminoꝝ. qꝛ quelibet res
est in ꝑfecta obediētia ad deū. Ergo deus pōt facere ꝙ na
tura ꝑsonalis nō dependeat in actu ad ꝓpriū suppositū
deo sustentāte illā. lꝫ aptitudine depēdeat. Sed qn daꝛ si
bi illa dependētia aptitudinalis solū ⁊ ablata est actuali
tas tunc ꝑsonatur actu ꝑsonalitate illius ad qđ dependet
actu: ⁊ qn nō daꝛ sibi nec actualis nec aptitudinalis. tunc
in seipsa ꝑsonatur illa negatione formaliꝛ: ergo illa assum

3 Sco.

ptio est possibilis. ¶ Cōtra. Posito ꝙ ratio suppositalis
diceret aliqđ positiuū nō minus posset assumi nā suppo
sitalis. Et si dicat solam negationē. ergo illa cā nulla. Pro
batio assumpti per rōnem ꝓpriam. Quia dicunt ꝙ ratio
illa negatio actualis dependētie que facit suppositū. pōt
absolui. ⁊ ita non erit suppositū in se sed in alio. qꝛ hoc nō
includit repugnantiā terminoꝝ etiaꝫ qꝛ quelibet res est
imꝑfecta poᵃ obedientiali ad deū. Sed si res supposita
per aliqđ positiuū ita vere est in poᵃ obediētiali ad deū. si
cut si per negationē. nec plus est repugnātia terminorum
hic ꝙ̄ ibi. qꝛ hic sicut ibi prius plus absolueret a posterio
ri. s. nāꝫ a rōne suppositali ꝙ̄ si rō illa sit negatio: ergo ⁊c.

Opio au ctoris

¶ Dico ergo ꝙ licet eē suppositale eēt aliqđ positiuū in
natura suppositali. tñ ꝓpter ordineꝫ qui ex natura rei est
inter essentiā suppositalē ⁊ suū esse suppositale pōt vnuꝫ
assumi sine alio. Nec videt mihi ꝙ hoc aliqđ facit ꝙ sit
affirmatiuū vel negatiuū sꝫ solus ordo. ¶ Unde hic duo
suppono. Primū est ꝙ esse subsistētie sit idē realiter cum
essentia subsistēte: ⁊ tñ ꝙ ex natura rei. est ordo eēntialis
inter essentiā ⁊ eē subsistentie. sicut inter nām suppositalē
⁊ eē suppositale. Ista suppositio que cōtinet duo pꝫ ex. 8.
Metaphy. tex. cō. 15. ante finem. Ubi phi. postq̄ȝ locutus
fuerat quō materia que est in poᵃ ad formā que est actus
se hꝫ. statim querit qualꝛ ens in poᵃ qđ est cōpositū se ha
bet ad actū suum quē recipit per generationē. s. esse deus.
Quid ergo huius cā eius. s. ꝙ poᵃ ens actu fit. Et infra po
nit de quo actu ⁊ poᵃ loquit. s. cōpositi dicens. eius pōte
sphērā actu esse sphērā. Et rñdet preter faciēs in quocūqꝫ
genere nulla cā est altera: eius quidē pōte sphērā actu eē
sphērā sed hoc erat ꝙ qđ erat eē vtriqꝫ. Ex qua rñsione ac
cipio. Primo (quo ad hoc) ꝙ eē cōpositi subsistētis qđ ge
nerat (de quo loquit) nō est aliud realiter ꝙ̄ ipsa essentia
cōpositi qꝛ dicit in gñbus est gñatio nulla est altera cā qua
re sphera in poᵃ est sphera in actu pter faciēs. Sed cū ge
neratio terminet ad esse. si eē esset aliud ab eēntia bñ eēt
altera cā quare generatū eēt in actu. s. ipm esse qđ nouiter
acquireret. Et hoc est qđ addit. Sed hoc erat qđ quid erat
esse. Scđo accipio ex hoc dicto scđam partem huius sup
positionis (. s. ꝙ ex natura rei inter essentiā ⁊ esse est ordo
ex natura rei) qꝛ actio qua aliqđ nālr deducit de potentia
ad actū necessario supponit ordinē ex nā rei. Sed hoc di
cit auctoritas phi. ꝙ faciēs cōcurrit deducēdo spheraꝫ de
potētia ad actū: igit. ¶ Scđm qđ pncipalr suppono. est.

Et quādo inter aliquā naturā suppositabilē ⁊ suū eē sup
positabile sit ordo ex natura rei. (lꝫ natura suppositabilis
sit idē realiter cuꝫ eē suppositabili) tñ si in ordine illo illa
natura suppositabilis ꝑhaberet aliqđ sufficiēs supposita
tiuū posset ab illo alio suppositari nō accipiēdo ꝓprium
esse suppositabile ad qđ se hꝫ vt ad sequēs. Hoc statim pa
tet. Essentia diuina est nā suppositabilis. ⁊ ex nā rei est or
do originis inter ipsam ⁊ esse suppositabile filij. que tamē
idē est realiter cū ipsa: quo nō obstāte. qꝛ ipsa nā supposi
tabilis fm ordinē originis prehabet eē suppositabile pa

Arg°

tris sufficiēs suppositatiuū. ipsa ꝑsuppositatur in patre ⁊
tñ pater nō accipit eē suppositabile filij: ⁊ hoc totū est pro
pter ordinē. ¶ Ex his arguo ꝓpositūꝫ sic. Lꝫ natura sup
positabilis eēt realiter idē cum esse suppositabili. tñ inter
illa est ordo ex nā rei hoc habet ex prima suppōne. Sed
licet nā suppositabilis sit idē realiter cū esse suppositabi
li dūmodo inter illa sit ordo ex nā rei. ⁊ dūmodo ꝑhabet
sufficiens suppositatiuū. pōt ab illo suppositari ex 2ᵃ sup
positione ⁊c. ⁊ ꝑsona in diuinis hꝫ perfectam suppositati
uitatē vt de se patet respectu cuiuscūqꝫ essentie supposita
bilis. Igit essentia suppositabilis pōt ab ipso ꝑsupposita
ri dimisso ꝓprio esse suppositabili. quod est ideꝫ cum eo.

Nota

¶ Sed lꝫ ista ꝓpositio qua ꝓbatur ordo nature inter eēn
tiam ⁊ esse appareat ꝓbabilis. tñ non est ad propositum.
Quia illa ꝓpositio bñ ꝓbat ꝙ essentia in poᵃ. vt ꝑsuppo
nit gñationi. est prior suo actu. i. seipsa eēntia vt est termi
nus gñationis. sed nō ꝓbat ꝙ esse vt est terminus gñatio
nis. est prior suo actu qui est eē subsistere in seipo. Sed in
ꝓposito nō est difficultas de primo modo. s. qualꝛ eēntia
in poᵃ est prior seipsa in actu. lꝫ de scđo modo. qualꝛ essen
tia vt est terminus gñationis. ⁊ vt est actualiter natura hu
mana est prior suo actu qui est subsistere. ⁊ sic possit assu
mi a verbo relicto suo eē subsistere. Ergo nihil ad ꝓposi
tum qđ dicit. ¶ Propter qđ vt incipiat iste punctus vbi
terminauit primus. Dico ꝙ illud quod acquirit per gña
tionem est essentia suppositabilis. de qua dixi pmo ꝙ est
realꝛ sua vnio. Et dico tunc ꝙ eēntia suppositabilis actu

Int eē tiā ⁊ eē suppositabile est ordo ex natura rei. Arg°

cōstituta ex partibus vt est terminus gñationis. est prior
nālr suo subsistere. vel eē suo suppositabili. Qđ sic imagi
nat. Quia illud qđ acqritur per gñationem illud est eēn
tia in actu ⁊ nata subsistere ⁊ ipsam essentiā sic genitā pro
pria actualitate per se stare hoc est subsistere vel esse sup
positum. Sed inter ipsam essentiā sic genitā ⁊ suuꝫ per se
stare est ordo in nā rei. Igitur inter essentiā suppositabilē
vt est terminus gñationis. ⁊ suum eē suppositabile est or
do ex natura rei. Et tunc pꝫ ꝙ prius potest assumi sine po
steriori vt ꝓbatum supra. Maior quo ad primā partē est
phi. 7. Metaphy. tex. cō. 27. Ubi ostendit ꝙ gñatio non
terminatur ad mām. nec ad formam. sed ad cōpositum.
Sed cōpositūꝫ ex vtroqꝫ est eēntia rei que est supposita
bilis. Igit gñatio terminatur ad essentiaꝫ suppositabilē.
Maior pꝫ quo ad 2ᵃᵐ partē. s. ꝙ eēntia per se stare ꝓpria
actualitate hoc est subsistere vel eē suppositū. illud est cō
cessum ⁊ famosum apud oēs. Minor ꝓbatur qꝛ Phs in
7. c. tex. cō. 28. loquitur qualꝛ generās generat aliquid ex
subiecto dicit facit ⁊ generat ex hoc tale. Et addit ⁊ quādo
generatū eē hoc tale vt callias aut socrates. Ecce pmo di
cit ꝙ generās generat tale. s. eēntiaꝫ cōpositiuam suppositabilē
vt supra ꝓbauit. ⁊ nō statiꝫ addit. ꝙ hoc est eē gene
ratū ⁊ eē calliā ⁊ socratē que ꝓprie exprimūt eē subsistētie
⁊ eē suppositabile: sed hoc dicit ꝑ quandā cōiunctionē se
quentē ordinē ⁊ cū cōcomitātia. s. per qñ sic dicēs. Qñ ge
nitū est. est hoc tale. s. callias aut socrates: igit inter essentiā
suppositabilē ⁊ suppositū eē est ordo ex natura rei. ¶ Cō

Confir°

firmat. Quia apud ipsum idē est formā per gñationeꝫ eē
in materia

in materia τ cōpositum generari:τ ideo sine omni dictio-
ne exprimēte ordinē dicit hoc esse hoc.τ non dicit φ hoc
est qñ hoc est:dicit enim sic. In hoc hanc spēm facit τ est
hec sphera enea.igit̄ si nō intelligeret aliquē ordinem in-
ter essentiā suppositabilē generari τ ipsam essentiaȝ subsi
stere:puta ipsam eē calliā aut socratem differret generās
generat tale(τ hoc est eē calliā τ socratē)τ nō differret qñ
generatū est hoc tale.callias aut socrates. Et nūc addo 2m
suppositū ſm eundē intellectum.τ est. Ubi iter nām sup-
positabilē τ suū esse suppositabile vel suū eē subsistere est
ordo ex nā rei(τ si sint idem realiter)ibi ipsa nā supposi-
tabilis etiā vt est terminus gñationis pōt ab alio esse sup
positabilis vel ab alia subsistētia q̄3 a ꝓpria que est eadem
cū ipsa.suppositari:si prehabeat aliud esse ꝑsuppositabile
cōueniens sibi sufficiēter suppositatiuū. Et supponat gra
tia exempli.φ inter nām suppositabilē filij in diuinis(vt
etiā est terminus gñationis)τ ipm suuȝ subsistere actualē
(qđ est idē realiter)est ordo ex nā rei. Et manifestū est.φ
ꝓpter ipsum ordinē in nā rei ipsa nā suppositabilis filij.
vt terminus gñationis.posset aliunde presupposítari q̄3 a
subsistētia filij que est eadem sibi. Et hoc dico si hēet suffi
ciēs suppositatiuū. Quia qua rōne eēntia filij pōt ab alia
rōne suppositabili sufficiēter suppositatione.s.prius ꝑsup-
positari.pp illum ordinē qui est inter ipsaȝ essentiā τ rela-
tionē filiationis que est eadē realiter cū sua essentia.eadē
rōne in ꝓposito pp ordinē ex nā rei inter nām supposita
bilē filij.vt etiā est terminus gñationis τ suū actuale sub-
sistere.posset ipsa suppositari ab alia rōne suppositatiua.
q̄3 a ꝓpria cum qua est eadē realiter:τ hoc si prehaberet
sufficiēs ꝑsuppositatiuū. ❡ Tertio suppono φ non repu
gnat supposito diuino suppositare quācūqȝ nām supposi-
tabilē. Quia lȝ deus nō posset suspēdere actū formalē qui
primo inest alicui:pōt tñ suspendere actum formalē qui
secūdario inest. Uerbi gr̄a. Nō pōt suspendere a quātita
te illū actum qui est eē extē sum:pōt tñ suspendere suū ex-
tendere inherendo subiecto. Sed primus actus formalis
qui inest cuilibet nature suppositabili.est actus proprius
sue speciei(puta.nature humane humanare:asinine natu
re asininare:τ sic de singulis)τ actus secundarius huma
ne nature ⁊c̄.est humanare per se stādo. Igit̄ lȝ sit impoēe
diuino supposito assumere nām suppositabilē sic.φ suspē
deret actum primū qui est dare eē humanū. τ hmōi:non
tñ est impossibile ipm assumere quācūqȝ nām supposita-
bilē.sic φ suspēdat suū actum formalē scōariū.qui est per
se stare faciēdo ipsam in alio stare. ❡ Tūc formet̄ princi
pale argm sic. Inter essentiā suppositabilē(vt est termin9
gñationis)τ suū subsistere actuale est ordo ex nā rei quā-
tūcūqȝ sint idem vt dicit pma suppositio. Sȝ vbi inter na
turā suppositabilē τ suuȝ subsistere est ordo ex natura rei
ibi ipsa nā suppositabilis vt etiaȝ est terminus gñationis
pōt aliūde ꝑsuppositari q̄3 a ꝓpria rōne suppositatiua q̄
est eadē sibi:τ si hō ꝓhēat sufficiens suppositatiuū vt dicit
scōa suppositio. Igit̄ quelibet nā suppositabilis vt ēt est
terminus gñationis pōt aliūde presuppositari q̄3 a ꝓpria
rōne suppositatiua.etiā si sit eadē sibi realr:τ hoc si ꝓha-
beat sufficiēs ꝑsuppositatiuū. Tūc vltra ꝓsyllogizo. Sed
certū est φ ꝓprietas ꝑsonalis filij est sufficiens supposita
tiuū ex sua summa ꝑfectione suppositatiua τ prehabet oī
rōni suppositatiue creature:τ suppositare quācunqȝ natu
rā creatā sibi nō repugnat.vt dicit suppositio:igit̄ hoc to-
tum pōt fieri. ❡ Itē. Arguo scōo sic ad ꝑncipale. Quācū
cūqȝ aliqua sunt vnū realr si respectu tertij hēant dīam.
vnum pōt cōuenire tertio τ nō reliquū:τ vnum pōt assu
mi sine alio. Sed lȝ natura τ eēntia vel suppositū sint idē
realiter.tñ respectu tertij hñt dīaȝ ⁊c̄.s.respectu ꝑsone in

[margin: Nō repugnat supposito diuino suppositare nām suppositabilem.]

[margin: Argm]

[margin: Argm]

diuinis:q2 non est idē filio.esse nām humanā.τ eē suppo-
situ nature humane q2 vnū est possibile τ reliquū impossi
bile.ſm fidem. Ergo nō obstāte φ nā τ esse sunt idem ⁊c̄.
Maior ꝓbat̄. Quia supficies τ locus sunt idē realiter. sȝ
tñ superficies bene est supficies respectu corporis cuius
est.nō tñ est locus.q2 locus est respectu alterius corporis
cōtenti.τ est supficies respectu corpis cuius est:lȝ hoc nō
est nisi ꝓpter differentiam q̄3 habent superficies τ locus
respectu tertij.scilicet corporis cuius est superficies.

Quartus articulus. Ubi mouent̄ dubia circa ꝑdi-
cta in 3o arti. Et primo dubitatur contra
primā suppōnem. Uidet̄ enī φ ꝯtradicit sibi. Quia dicit
φ essentia est eadē res cū sua subsistētia τ tñ φ inter ista
est ordo nature. Hec enī ꝯtradicūt.ergo ⁊c̄. Probo mino
rē. Quia inter que est ordo nature verū est φ in illo prio-
ri qñ hoc est aliud nō est:vt ꝓbatur lib.2.qō.2.arti.2. Si
igit̄ inter essentiā τ suū subsistere est ordo nature: igit̄ in
illo priori quo essentia est.subsistere nō est. Sed de qbus
est verū dicere hoc est qñ hoc nō est.illa nō sunt eadeȝ q2
hoc est cōtra primū pnm(de quolibet dī eē vel non eē/et
de nullo eoꝝ ambo)igit̄ cōtradicunt ⁊c̄. ❡ Rńdeo. Pri
mo instādo. Homo qñ est in po9 non est homo:qñ est in
actu est hō. Ergo homo in po9 τ homo in actu nō sunt ea-
dē res cuius cōtrarium dicit oīs opi. Aīs cōcedūt. Phi.
τ cōmentator prio.τ.5. Physicoꝝ tex.cō.8. Quia alr gñā-
tio substātialis non hēet ꝓ terminis eē τ non esse. ❡ Alia
instātia albedo prius nā est aliqd in se q̄3 de album subie
ctū. Tunc arguo. Albedo est qñ albare non est. Ergo albe
do τ suus actus formalis nā sunt eadē:quod cōiter negat̄
de omni actu formali. ❡ Scōo ex his.rńdeo ad argumē-
tum. Qñ dī φ cōtradicunt φ aliqua sunt eadeȝ τ tñ inter
ea est ordo nature.negat̄. Et qñ ꝓbatur.cōcedo totaȝ de-
ductionē vsqȝ ibi cū dicit̄:de quibus est verū dicere hoc
est qñ hoc nō est. illa nō sunt eadem. Dico φ in essentijs
ordinatis si est verū dicere hoc est.qñ hoc nō est.tunc nō
sunt eadē res.sicut pȝ de subiecto τ passiōe τ de relatione
que inascit̄ fundamēto. Sȝ de eadē re trāslata de vno gra
du eēndi in aliū gradū eēndi.lȝ sit veꝝ dicere. φ hoc est.
qñ hoc nō est.tñ sunt eadem essentia. vt de hoīe in actu τ
hoīe in po9:τ de forma τ actu formali. Uerū est tñ φ non
sunt idē ſm eundē gradū essendi:sic enī cōcedo. distin.2.
φ eē τ essentia sunt eadē res.τ tñ differūt ſm gradus eēn-
di. ❡ Dices. Esse addit gradū eēndi sup essentiā: gradus
aūt oīs dicit aliquā ꝑfectionē:igit̄ cuȝ christus assumpsit
nām:nō esse:ergo nō assumpsit hoīem ſm totam ꝑfectio-
nē hoīs. ❡ Rńdeo. Primo φ idem sequit̄.τ clarius si eē
realr differt ab essentia. Scōo dico φ nō sequit̄ q2 eē aut
accipit̄ pro.actualitate essentie:aut ꝓ actualitate subsistē
tie. Si ꝓ actualitate eēntie:sic dico φ christus assumpsit
naturā humanā.que fuit in actu.nō que fuit natura huma
na in po9 solū:illa enim nā quā assumpsit ita vere fuit ꝓ-
ducta in actu p.s.i.in beā virgine.τ ita fuit nā humana in
actu:sicut in quacūqȝ gñatione naturali. Si pro actualita
te subsistentie:sic dico φ nō assumpsit illū gradūȝ. ¶ Tūc
ad argm.dico φ qñ essentia transfert̄ de po9 ad actū(intel
ligēdo de actualitate essentie)tunc acqrit sibi aliquē gra-
dū ꝑfectionis:q2 generās effectiue dat ꝑfectionē in eē. ſm
cōmētatorē.8. Metaphysice.tex.cō.15.τ ideo bene seque
ret̄ φ si christus nō accepisset talē gradū essendi φ nō ac
cepisset totam ꝑfectionem hoīs:nunc aūt concessuȝ est φ
accepit:ideo ⁊c̄. Si xo eē dicat actualitatem subsistētie:τ
actualitas subsistētie est effect9 cāe formalis solū.sic nō ad
dit ꝑfectionē:q2 act9 formalis nō addit aliā ꝑfectionē sup
formā. Cōcessuȝ est aūt.φ chrs istū gradū eēndi dimisit:
q̄re nō seqtur φ dimisit aliā ꝑfectionē. De hoc satis de.2.

[margin: Dubm pm argm]

[margin: Rńso]

[margin: Et τ essentia quō dicunt esse idē, ħ differant.]

[margin: Instātia]

[margin: Rńso]

Dub^m 2^m

articulo.6.¶ Cōtra 2us suppositionē sunt dubia. Cū ꝙre essentia in diuinis pōt suppositari anteꝗ̄ supponitur in filio nō obstante ꝙ sit idē realiter cū rōne suppositabili filij.est:ꝗ ipa nā ex se est suppositabilis alia suppositatiōe s.pr̄is.Sʒ eēntia humana(s.in illo priori quo p̄cedit suppositabile h̄ois)nō est p̄suppositabilis nisi ab hoīe: ergo nō est sile.¶ Scdo.Si pp̄ h ꝙ eēntia p̄suppositabilis p̄cedit suā po^tem suppositiuā pōt p̄ueniri alia rōne p̄suppositatiua:ḡ eadē rōne erit in pr̄e in diuinis.Lꝙ eēntia ī ipso vt p̄suppositabilis p̄cedit suū eē suppositatiuū ⁊ ī illo priori poterit aliunde p̄suppositari ꝗ̄ rōne suppositatiua pr̄is:ergo

Dub^m 3^m

h falsuʒ.¶ Dubitatio est ꝫ ꝯnē in se.Qꝛ cū eē suppositūʒ sit effect^o formalis eēntie supponibilis.⁊ effect^o formalis nūꝗ̄ sepaꝛ̄ a formali cā:⁊ nō in christo:ita vere enī humanitas ibi humanificat sicut in alijs hoīibus.Igiṫ falsuʒ est qō di.Est ergo intelligēdū ꝙ nā suppositabilis hʒ duplicē po^as suppositabilitatis.Unam obedientialē:aliā nālē. Scdo est intelligēdū.ꝙ ordo agentiū ⁊ actuū est ſm ordinē po^m ⁊ ecōuerso.Sed deus est primuʒ agens:ideo po^a

Ad 2^m Dubium

obedientialis est prior po^a nāli.¶ Ad primū igiṫ dubiū cōcediṫ maiorē:⁊ negaṫ minorē:est enī nā humana nā p̄suppositabilis.alia p̄suppositatione ꝗ̄ humana ſm po^as obedientialē que p̄cedit nālē seu humanā vt dictum est. ¶ Ad 2^m cōcedo ꝙ essentia suppositabilis in pr̄e.vt p̄cedit rōnem suppositatiuā pr̄is:posset p̄suppositari alia suppositatione.si ibi eēt aliq̄ prior po^a respectu alterius suppositabilitatis.Sed in proposito.humana nā vt per po^as obedientialē.est prior seipsa ſm potentiaʒ nālē.que tn̄ in potētia respectu alterius suppositabilitatis vt dictū est.ergo ⁊c̄.

Ad 3^m Dubium

¶ Ad 3^m dico ꝙ effectus formalis nālis hn̄ pōt separari a cā nāli.qn̄ hʒ potentiā obedientialē. Uerbi grā. extēdere subiectuʒ separaṫ a ꝗ̄titate.qn̄ p̄ se existit ⁊ hoc ꝓpter potentiā obedientialē.Eodē modo in ꝓposito. Esse existere ꝓpriū nature humane.separaṫ ab eo pp̄ potētiaʒ obedientialē quā hʒ ad esse aliud suppositabile.Sed humanare nō separaṫ ab eo:ꝗ respectu talis separatiōis nō hʒ potentiā obedientialē:⁊ cā ꝙre existere pōt separari.⁊ non humanare:est ꝗ humanare sequiṫ nām.vt nā est talis.⁊ ita est actus formalis primarius:existere aūt nō sequitur nām vt natura est precise.sed vt sibi relicta:⁊ ideo est actus formalis secūdarius:sicut extendi est actus formalis ꝗ̄titatis p̄mus.extendere subiectū est secūdarius.Sicut igiṫ ꝗ̄titas pōt separari ab actu formali secūdario nō

Du^m 4^m

primario.sic hic.¶ Adhuc superest vnū dubiū.Cum in rei veritate in illa vnione sit vera hec humana nā. Utrū ꝓprie ipsa recipit p̄dicationē hois.sicut si per se subsisteret, vt sit bona p̄dicatio.Nec nā humana est hō.sicut hec/sortes est hō.

R̄ñso p^m.

¶ Cōiter dicaṫ.ꝙ nō:ꝗ homo ſm spēm non predicaṫ nisi de sorte ⁊ platone ⁊c̄. Sed hmōi nō solum sunt hec nā ⁊ hoc natura.sed sunt per se subsistētia. in hac

R̄ñso 2^a

natura:ergo cū ꝯtrariū est hic:sequitur cōtrariuʒ.¶ Sed sine p̄iudicio videṫ mihi ꝙ eque ꝓprie p̄dicaṫ de natura humana in christo.hō ſm spēm sicut de sorte ⁊ platone.

Homo sʒ spēʒ vere p̄dicaṫ de humana natura in christo.

Cuius ratio est.Quia manēte cā essentiali p̄dicationis remota accidētali q̄libet ita ꝓprie predicaṫ sicut stante accidētali.Sed p̄cisa ⁊ essentialis cā quare hō ſm spēm ꝓprie predicaṫ de sorte ⁊ platone est.ꝗ sunt indiuidua eiusdē speciei ammotis subsistētijs suis:ita vere hō ſm spēm predicareṫ de his sicut manētibus suis subsistētijs. Sed natura humana assumpta a verbo:nō est nā ſm spēm solū.sed est hec indiuidua nā composita ex hoc corpe ⁊ hac aīa:ergo ita ꝓprie ⁊c̄.

Ad p̄mam rñsionem

¶ Ad arg^m cōc.qn̄ dicit. Non predicaṫ nisi de subsistētibus.Dico ꝙ per se ⁊ essentialr̄ predicaṫ de his vt sunt indiuidua speciei.sed ꝗ in separabiliter et.quasi.accidētaliter in his est subsistere:ideo.quasi. accidētaliter predicaṫ de his vt subsistūt:⁊ vt sunt indiuidua subsistētie.¶ Habita possibilitate incarnatiōis quero.Scdo de facto:ꝗ lex noua ꝓbat factū p̄ legē antiquā. Quero an p̄ antiquā legē q̄ est scriptura recepta a iudeis possit ꝓbari ꝙ christus venerit in p̄terito:di.19.et.20.

¶ Distinctio.II. Questio.I.

¶ Et ꝗ in hoīe tota humana natura vitio corrupta erat/totā assumpsit.i. animā ⁊ carnē/vt totā curaret ⁊ sanctificaret.

In dist.II. agiṫ de ꝓprietate p̄sonali filij.Utrū possit terminare vnionē nāe humane ad x̄bū.¶ Ubi q̄ro an ꝓprietas p̄sonalis possit dare ipsi x̄bo subsistētiā p̄sonalē.Arguo ꝙ nō.Qꝛ relatio p̄sonalis dat esse.Relatiuū nō est esse subsistētie prius ꝯstituendo ꝗ̄ distinguendo.¶ Cōtra.Supposita diuina sunt supposita subsistentia.⁊ nō sunt supposita nisi per relationes.Igitur relatio dat esse subsistentie.

Hic tria. Primo declarabo aliqualr̄ qd̄ est esse subsistētie.¶ Scdo descendā.An relatio in diuinis det eē subbsistētie.¶ Tertio.q.correlarie. An dando eē subsistētie siue quēcūqʒ aliū modū essendi:prius cōstituat suppositū in essendo ꝗ̄ ipm̄ distinguat ab opposito.

Primus articulus.Qd̄ est eē subsistentie. ¶ Ubi est intelligēdū.ꝙ aliq̄ in creaturis ponūt formā subalem cōstituere indiuiduuʒ in genere sube. seu ipsam substantiā primā(qd̄ idē est)ita ꝙ non solū forma substantialis det ipsi substātie prime eē subsistēs in se.sed etiā dat sibi eē indiuisibile:quo ſm numerū distinguitur ab alijs substātijs primis.

Opio p^a

¶ Alij ponunt ꝯtrariū:ꝙ.s.forma substātialis dat ipsi substātie prime eē subsistētie:⁊ aliquid additū:puta ꝗ̄titas vel p̄scitas.dat sibi eē indiuiduale.quo numero distinguitur ab alijs indiuiduis. Isto vltimo modo imaginanṫ aliq̄ in diuinis. ꝙ relatio p̄sonalis dat solū p̄sonis diuinis eē suū indiuiduabile quo numeraliter distinguunṫ ab inuicē:essentia aūt diuina hʒ viʒ forme subalis in dādo cuilibʒ supposito diuino eē subsistētie.

Opio 2^a

Secundus articulus.An relatio in diuinis det esse subsistentie.¶ Ubi dicūt qdā.ꝙ essentia ipsa in supposito diuino est ratio subsistēdi ipsi supposito diuino ⁊ nō relatio.Supponūt.n.ꝙ aliter est in diuinis ⁊ in creaturis.In creaturis illud quo suppremū subsistit.est illud quo suppositū formalr̄ ⁊ cōplectiue est suppositū. In diuinis x̄o non sic.sed per essentiā formalr̄ subsistit ⁊ per relationē est formalr̄ ⁊ cōplectiue suppositūʒ.

Opio p^a

Et huius ratio est.Quia subsistere.dicit esse ſm p̄fectissimuʒ modū essendi.Sed p̄fectissimus modus essendi est eē in se.vel ad se.qd̄ in diuinis non conuenit alicui nisi ratione essentie.Ergo suppositū in diuinis subsistit per essentiam nō per relationeʒ.

Arg^m p^m

¶ Hoc expresse vult Aug.7.de tri.Si deus inqt relatiue subsistit sicut relatiue gignit. iā nō erit suba:ꝗ relatiuum erit.Ecce habet pro impoli ꝙ subsisteret formaliter relatione:⁊ ideo statim ꝓbat per simile. ꝙ substantia formalr̄.dicēs.Sicut enī ab eo ꝙ est esse appellatur essentia:ita ab eo qd̄ est subsistere subam dicimus: si ois ergo res ad seipsam subsistit ꝗ̄to magis deus.

Arg^m 2^m

¶ Iteʒ. Istā suppositionē ꝓbat sic. Esse ad aliud nō dicit aliquā perfectionē.Quia si sic:eēt aliqua p̄fectio in vna persona que non esset in alia.Sed subsistere dicit perfectionē. Igitur in diuinis subsistere nō est per relationē sed per essentiā.

Arg^m 3^m

¶ Cōtra quā arguunt alij sic.Talis est ratio subsistendi/qualis est subsistentia.ꝗ ex effectu arguitur cā.Sʒ subsistētia in diuinis est relatiua:igiṫ rō subsistēdi est relatio.

Opio 2^a
Arg^m p^m

Minor pbaf dupliciter. Primo qr suppositū ꝛ subsistē
tia sunt idē realiter ꝛ formalr. qr suppositū nihil addit su
per nām singularē nisi subsistētiam: ꝛ ideo per idē est sup
positū ꝛ subsistētia. Sed vt dicūt suppositū est suppositū
per relationē. ꝛ est relatiuū: igitur subsistētia est relatiua.
Scdo qr fm Aug. 5. de tri. cap. 10. qcqd fm subam dr sin
gulariter non pluralr dicif. Sed dicimus in diuinis tres
Arg^m 2^m subståtias. ꝛ tres subsistētias: igif ꝛc. ¶ Itē. Nō minoris
simplicitatis est suppositū in diuinis q̄ in creaturis. Sed
vt isti cōcedunt. in creaturis idē est suppositū ꝛ illud qḋ
subsistit: igif in diuinis ꝛc. Sed in diuinis suppositum est
suppositū per relationē. vt dicūt isti: ergo subsistet relatio
Arg^m 3^m ne. ¶ Itē. Persona est formaliter psona per suā subsistē
tiam. Sed per te subsistentia est absoluta in diuinis: qr di
cis ois res ad se subsistit q̄to magis deus: ergo in diuinis
psona est formaliter absoluta. Probo maiorē p Boe. de
du. no. ꝛ vna psona christi. Persona est rōnalis nature in
diuidua subståtia. Sed in ista diffinitione exprimēte qḋ
formalr est psona non pōt accipi subståtia indiuidua pro
nā singulari. qr tunc humana nā in christo esset psona: er
go substātia dicif ibi p subsistētia. ergo psona est formali
ter psona per suā subsistētiam. ꝛ tali nā que non est intel
Arg^m 4^m lectibilis. ¶ Item. Illud in quo est ratio terminādi nām
assumptā ꝛ eius dependētiam: tale est vere habens illā: ꝛ
in cōcreto dicif illud. Verbi grā. Deus hz rōnem termi
nandi illā dependentiā: ꝛ ideo deus est vere hō. Sed sub
sistere est ratio terminandi ꝛc. Igif in quibus est idē sub
sistere in illis erit humanitas. Sed subsistere vt absolutū
distinctū a relatione: est vnū in oibus (fm regulā Augu.
5. de tri. cap. 10. quicqd singulariter ꝛc.) ergo oēs persone
Ad tacitā risionem sunt incarnate. ¶ Nec valet dici q lz essentia sit imme
diata ratio terminādi. tn̄ requirif determinata ꝓprietas
Arg^m 5^m relatiua ꝛ psonalis. ¶ Cōtra hoc. Ex quo persone conue
niunt in rōne terminandi formali: quātūcunqz ad hoc re
quiranf ꝓpria persona: p: tn̄ in determinādo dependētiā
determināt vt vnū. Verbi grā. qr pater ꝛ filius cōueniūt
in formali rōne spirandi: lz ad actū spirandi cōcurrāt ꝓ
prietates vtriusqz: tn̄ pater ꝛ filius sunt vnū inspirando.
Ergo nō obstāte q in determinādo depēdentiā requirā
tur ꝓprietates relatiue psonarum: tn̄ ratio terminandi
sit cōis tribus. terminabūt istā dependentiā sicut duo spi
Arg^m 6^m rant. ¶ Item. Vnio facta est in persona vt psona distin
guif cōtra essentiā (fm Ansel. de incarnatione verbi.) nā
qui recte suscipit eius incarnationē. credit nō assumpsisse
hoiem in vnitatē nature. sed in vnitate psone. Ergo illud
qḋ est causa istius vnionis in psona. est illud quo persona
Ad p^m 2^e oplonis distinguif z essentia: sed illud est relatio. ergo ꝛc. ¶ Ad
primū alioꝝ. qn̄ dicif. q persone in diuinis habēt pfectis
simū modū subsistēdi. Dico q si illud arg^m esset bonū. eo
dēmodo arguif de psonalitate q habēt pfectissimū mo
dū personalitatis. Et tunc si minor aliorū sit vera q pfe
ctissimus modus subsistēdi est absolutus: eodēmodo per
fectissimus modus psonandi est esse psonam absolutā: ꝛ
sequif. igif psone sunt absolute. Propter qḋ dicunt q ma
ior est vera. supposita tn̄ possibilitate pluriū personaꝝ in
vnitate essentie. sed hoc non stat cū modo subsistēdi abso
luto sed relatiuo solū qn̄ illa subsistētia erit relatiua. ꝛ prin
Ad scdm cipiū subsistēdi erit relatio. ¶ Ad scdm de Augustino: di
cunt q ipse accipit subsistere p substātia non hypostasi.
sicut greci: ꝛ tūc vult dicere q deus non solū est ens rela
Ad tertiū tiuū. sz est substātia. ¶ Ad tertiū qn̄ dicif subsistere dicit
perfectionē: Dicunt, verū est. Et qn̄ additur relatio nō di
cit pfectionē. Dicūt q imo: qui dicit entitatē: ꝛ ois entitas
necessario est aliqua pfectio: ꝛ vltra in vna psona est aliq̄
perfectio notionalis que nō est in alia. Quia posse gene
rare que est in solo patre. est pfectio: nam non posse gene
rare eēt impfectiōis in pīe: igif eius opponi. Tū. f. posse
generare est pfectionis. Tum qr psonalitas est pfectio. ꝛ
tamen aliqua psonalitas est in vna persona que nō est in
Opinio aucto. alia. ¶ Sed sine preiudicio videf mihi. q essentia est p
ma ꝛ pncipalis ratio subsistēdi. sed relatio personalis est
vltima ꝛ finalis. Qḋ sic declaro. Quia subsistere est act^s
formalis. quo subsistēs subsistit. ergo reqrit pncipia actua
lia: ꝛ fm illū ordinē requirit ista pncipia actualia fm q
sunt actualia. Sed essentia est prima ꝛ pncipalis actuali
tas in diuinis. relatio aūt solummodo est actus vt funda
tur in ipsa essentia. Igif eēntia est primū ꝛ pncipale pnci
pium subsistēdi. relatio aūt est pn^m subsistētie in essentia.
Sed vt sic non pōt eē nisi vltimū ꝛ finale. ergo eēntia est
prima ꝛ pncipalis ratio subsistēdi. relatio aūt vltima ꝛ fi
nalis. ¶ Hic nihil est dubiū nisi qḋ supponif. s. q relatio
Eēntia ꝛ relatio sūt ratiōes formales subsistendi. intrinsece ptinet ad subsistētiā. Qḋ sic probo. Quia si to
ta subsistētia eēt cōpleta per essentiā. ita q relatio nō eēt
intrinseca. sed quodāmodo necessario ɔn̄s (lz extrinsece)
sequeref q suppositū diuinū non eēt intrinsece ꝛ per qd
ditatē suā relatiuū: tūc si tota subsistētia eēt cōpleta q̄tum
ad eēntiā suā finalr ꝛ cōplete p eēntiā: pcise qcqd aliūde
veniret eēt accidētale. Sz oēs ɔcedūt q relatio aduenit
eēntie: igif accidētalr: igif ex essentia. ꝛ relatione ɔstituif
vnū p accidēs. ¶ Dico g q vtrūqz. ꝛ eēntia ꝛ relatio sunt
formales rōnes subsistendi. Sed essentia p^o ꝛ pncipalis.
relatio vltimata ꝛ finalis. Et fm ista mēbra distinctionis
cōcedo argumēta vtriusqz partis. ¶ Per idē patet ad il
lā: vbi est summa difficultas qualr ex essentia ꝛ relatione
cū sint res diuersi generis cōstituaf vnū per se. ¶ Dico
q pcisa cā quare qḋlibet accidens quod est alterius gene
ris. ꝛ substātia aduenies substantie subsistēti ɔstituit vnū
accidēs cū ea. est qr extrinsece aduenit tali substātie sub
sistenti vt est actu cōpleta in sua subsistētia. Igif ex oppo
sito. si sic adueniret q qdditatē intraret eius subsistentia
faceret vnū per se cū ea ꝛ non per accidēs. Sed sic ponif
in ꝓposito. q relatio itrinsece ꝛ qdditatiue ptinet ad sub
sistētiam psone in diuinis: ergo facit vnū per se cū eēntia:
Instā. p^a non obstāte. q formaliter sit res alterius generis. ¶ Con
tra istud videnf eē tria. ¶ Primū est q vltimū ꝛ finale
Instā. 2^a in quolibet vr̄ eē pncipale. ergo distinctio nulla. ¶ Scdz
est fortius Aug. 7. de tri. cap. 4. Arguit cōtra grecos q vo
lentes rn̄dere. cū querif qd tres. dixerūt tres substantie ꝛ
vna essentia. vbi nos dicimus tres psonas ꝛ vna essentia:
ꝛ ꝓbat q male dicūt per significatū nois sic. Sicut enim
essentia sumif ab eē. ita substātia a subsistere dicif. Si er
go hoc est deo eē q subsistere. ita nō erunt tres substātie.
sicut non dr̄ tres essentie. Arguif primo. Totū arg^m suū
fundaf sup hoc. q nō possunt cōcedi in diuinis tres sub
sistentie. sicut nec tres essentie. Sed si quelibet relatio p
sonalis daret ꝓpriū eē subsistētie. essent ɔcedende tres
subsistentie: ergo male est dictū. ¶ Item. Ibidem arguit
probando minorē suam sic. Si aliud est deo esse ꝛ aliud
subsistere (sicut aliud est deo esse. ꝛ aliud patrē esse) tunc
oporteret q subsistere esset relatiuū. sicut pater est relati
uū: ꝛ per cōsequens deus relatiue subsistit: qḋ habet pro
impossibili. qr vt dicit. tunc substātia nō erit substātia. qr
relatiuū erit. ꝛ eē relatiuū non est esse suū. ¶ Nota q ha
bet p impossibili q deus relatiue subsistit: imo tunc deus
nō esset substantia: sed ista in disputādo non haberet pro
impossibili. si relatio posset quocunqz modo dare eē sub
Instā. 3^a sistentie: ergo male dixisti. ¶ Tertium est. q Ricar. 1. de
tri. cap. 16. corrigens diffinitionē persone datā a Boetio
dicit. q persona est incōicabilis existentia: ꝛ ita hn̄ conce
dit q relatio pōt dare incōicabilē existētiam. Sed illud

qd est precise principiū indiuiduationis pōt dare incōi-
cabilē existentiā non dando incōicabilem subsistentiā
(vt patet de sortitate ꝛ quātitate sm aliquos.)igr̄. Ri.
est istius opiniōis ꝙ relatio est ꝑncipiū ꝛ nō subsistētia.

Ad pmaz Instātiā.

℄ Ad primū. Dico ꝙ vltimū qd propriā actualitatē dat
alteri.est principalius(vt pꝫ de forma substātiali. que est
terminus gnationis:ꝛ de differētia specifica.que cōstituit
spēm)vltimū autē qd accipit suā actualitatē ab alio(sicut
patet de accidēte respectu obiecti.ꝛ de relatione respectu
fundamēti.sicut in ꝑposito)nō est verū.

Ad scdaz Instātiā.

℄ Ad argumen
tū Augu.est intelligenduꝫ ꝙ subsistere ex ꝓprietate nois
denotat substantiā primā:sed paternitas/aut filiatio ex ꝓ
prietate nois.non denotant substantiā primaꝫ ꝛ per cōse-
quens/nec subsistentiā.sed ꝙ dicūt subsistētiam hec.cōue
nit eis eo ꝙ sunt relationes diuine.Tūc dico.ꝙ Aug.opti
me arguit cōtra grecos.qꝛ illud est incōueniens cōcede-
re in.diuinis.ꝙ ex significato nois denotat aliquid repu-
gnans diuinis.Sed ponere tres substātias in diuinis.qd
idē est ꝙ tres subsistētie(vt dicit Aug.hic)dicit repugnā-
tiā deo.qꝛ dicit hic tres subas primas in deo. Ergo Aug.
hoc volens auferre grecis:ꝙ isto modo nō essent tres. ꝛ
ꝙ substātia non subsistit relatiue optime ꝓcedit. Sed ex
hoc non habet̄ propositū.Quia sicut ille personales rela-
tiōes habēt vltra oēs alias ꝙ sunt diuine.ita eo ꝙ sunt di
uine possunt dare subsistētias personales.lꝫ hoc non pñt
ex per se rōne sui nois.Et hoc est ꝙ cap.4.ꝯcedit ꝙ eque
iꝓpropie potest cōcedi.ꝙ ibi sunt tres ꝑsone sicut tres sub
stantie:sed ex vsu quo intelligimus.per ꝑsonas relatiōes:
hū cōcedimus:sed ꝑsona ex significato nois.eque hū de-
notat subsistentiā sicut prima substantia. Igit̄ Augu.vult
cōcedere in diuinis tres subsistētias relatiuas. lꝫ hic non
significet ex ꝓprietate noium relatiuorū. ℄ Item. In il-
lo ꝓcessu habet Aug.pro impossibili.ꝙ pater subsisteret
relatione tanꝗ̄ totali rōne subsistēdi.ꝛ nullo modo essen
tia.Sed ꝓbando ꝙ relatio non sit totalis ratio subsisten-
di.nō excludit̄ qn sit partialis.igit̄ ꝛc̄. Probo maiorem.
Ibi enim reprobat hoc dictuꝫ(siqs dicat ꝙ aliud est deo
esse.ꝛ aliud subsistere.sicut aliud est deo esse aliud patreꝫ
esse)ꝛ arguit sic.Si aliud est ꝛc̄.igit̄ illud aliud quo subsi
stit.erit pñitas.ꝛ sic relatiue subsistit. Qd hꝫ pro impossi
bili.tripliciter. Primo.qꝛ tunc substātia non erit substan-
tia.qꝛ substātia erit relatiuū.Scdo.qꝛ dicēdo ꝙ deus sub
sistit.ꝛ non substātia:hoc est cōtra significatum nois.sicut
enim ab eo ꝙ est eē.appellat̄ essentia:ita ab eo ꝙ est sub-
sistere:substātiam dico.Tertio.qꝛ omnis res ad se subsi-
stit quāto ꝛc̄.Tunc arguo.Si concedat̄ Aug.ꝙ pater nō
subsistit totaliter relatione sed essentia tanꝗ̄ primo prin-
cipali principio formali ꝛ fundamētali.a relatione tanꝗ̄
formali ꝑsonali:tunc nō sequunt̄ incōuenientia. Nō pri-
mū,qꝛ ꝙ substantia in patre sit relatiua fundamentaliter
non est incōueniens. Non scdm.nec tertiuꝫ:qꝛ cōcesso ꝙ
principalr̄ subsistit per essentiā.saluat̄ ꝙ substantie con-
uenit subsistere:sicut esse etiā qd quelibet ꝑsona ad se sub-
sistit.ita deus.cōcesso Ꝟo Aug.ꝙ pater totaliter relatione
subsistit.incōuenientia predicta sequunt̄:igit̄ ꝛc̄.

Ad tertiā Instātiā.

℄ Ad il
lud Rica.dico:ꝙ per hoc.qd dicit.ꝙ in diuinis sunt tres
incōicabiles existentie.nō excludit quin sunt tres incōi
cabiles existentie relatiue.Qd patet.qꝛ ibideꝫ : distinguit
tres incōicabiles existentias.cōtra cōicabilē existētiam.
quam vocat essentiā diuinā.Sed certū est.ꝙ essentia cōi
cabilis subsistit.qꝛ quelibet res ad se subsistit.ꝗto magis
deus:ergo in alio mēbro accipitur existētia ꝓ subsistētia.

Opio pª

Tertius articulus. An relatio dat esse subsistentie
siue quēcūqꝫ aliū modū essendi prius cōsti-
tuat suppōne in eēndo ꝗ̄ distinguat ab opposito.

Argᵐ pᵐ

℄ Ubi
dicūt qdā.ꝙ illud qd primo distinguit est relatio. Distin-
guere.n.est essentiale relationi vnde relatio. ꝛ cōstituere
accidit sibi in determinata natura.Sed illud cōuenit rei
prius.qd conuenit sibi essentialr̄.ꝗ̄ quod cōuenit sibi ac-
cidentalr̄:igit̄ ꝛc̄. Probatio maior.Quia relatio vñ rela-
tio dicit ordinē:ꝛ ordo dicit distinctionē. ℄ Itē. Ista tria

Argᵐ 2ᵐ

in relatione se habēt sm ordinē. Primuꝫ est ꝙ relatio est
interuallū.Scdm ꝙ sit interuallū terminatuꝫ ad tale ex-
tremū terminatū:puta.habitudo patris ad filiū. ꝛ ecōuer
so.Tertio.ꝙ sit interuallū in determinata nā:puta in di-
uinis.Sed primo modo ꝛ scdo.nō cōstituit.qꝛ ille vterqꝫ
modus est cōis deo ꝛ creaturis.igit̄ solū.tertio modo cō-
stituit:sed habitudo aut interuallū in determinata natura
dicit distinctionē eque hū sicut etiam duobus primis mo
dis(habitudo enī in omni casu reqrit primo ꝛ ex ꝑmo si-
gnificato distincta extrema.)igit̄. ℄ Iteꝫ. Primū in noie

Argᵐ 3ᵐ

relationis est ad.ꝛ eē in.scdm.sicut in absolutis est ecōuer
so.vnde albedo tm̄ dicit naturā albedinis nō cōcernēdo
suppositū.sed ad.importat distinctionē.ergo ꝛc̄. ℄ Item
sequit̄.Est ad alteꝝ in nā diuina.ergo est ad alterū:ꝛ non

Argᵐ 4ᵐ

uertit̄.Sed illud est primū a quo nō cōuertitur ꝯsequen-
tia.Ergo eē ad alterū est prius ꝗ̄ esse ad alterū in natura
diuina:qd est cōstituere.Sed eē ad alterū dicit distinctio
nē.ergo. ℄ Aliꝫ tenent ꝯtrariū.Quia si relatio distinguit

Opio 2ª
Argᵐ pᵐ

primo:aut ergo cōstitutū:aut nō cōstitutū. Si constitutū.
habet̄ ꝓpositū.si nō cōstitutum:ergo aut iy.non: dicit ne
gationē extra genus(ꝛ tunc nō distinguit:)aut in genere.
ꝛ tunc distinguit essentiā. ℄ Item. Prius cōpetit cuilibꝫ

Argᵐ 2ᵐ

esse.ꝗ̄ alteri cōparari.tam in relatiuis ꝗ̄ absolutis:quod
eni refertur.opꝫ aliquid esse.Sed in quolibet priori in di
uinis.in quo relatio est in esse suo in eodē priori cōstituit:
ergo ꝛc̄. ℄ Itē.Ut est in ꝑmo.constituit:vel distinguit.sꝫ

Argᵐ 3ᵐ

relatio est aliqd a fundamēto.in quo carateriȥat̄.vt in eo
carateriȥat̄.non vt est ad oppositū.ꝛ relationē carateriȥa
ri vel esse in essentia:est cōstituere suppositum:ergo ꝑmo
cōstituit per suū eē in. ℄ Itē.Omne constitutū inquantū

Argᵐ 4ᵐ

hmōi.habet tale affirmatiue quale hꝫ ratio ꝯstituēdi.Sꝫ
cōstitutū prius est in se vnū ꝛ distinctū affirmatiue. ꝗ̄ di
stinctū ab alio aut nō idē alteri:qꝛ negatio reducit̄ ad af-
firmationē ꝛ non ecōuerso.Ergo ratio cōstitutiua primo
dat eē qd dicit affirmationē.ꝗ̄ distinctionem que dicit ne
gationē ꝛ non idētitatē. ℄ Ad dissolutionē istarū contra

Rñsio

rietatū est intelligendū ꝙ quidā imaginant̄. ꝙ esse in.qd
relatio hꝫ in fundamēto.est realitas ipsius relationis. Et
isti cōiter imaginant̄.ꝙ cum relatio in diuinis.eo ipso ꝙ
est realis cōstituere pōt suppositū.qd sequitur:qꝛ ipsa re-
latio vt est in fundamēto cōstituit ꝑsonam.Sed cū prius
natura vel intellectu saltē.opꝫ imaginari relationē esse in
fundamēto.ꝗ̄ fundamentū referre.sequit̄ ꝙ prius cōsti-
tuit.ꝗ̄ refert vel distinguit. ¶ Aliꝫ imaginant.ꝙ eē in re-
latiuis.nō est qdditas relationis:sed tunc ꝑmo est relatio
aliqd.qñ habet̄ eius qdditas aut habitudo.sed prius non
pōt ꝯstituere ꝗ̄ hēat eius qdditatē.Ergo nō pōt cōstitue
re.anteꝗ̄ dicit habitudinē aut qdditatē:sed habitudo ꝑ
ꝛ eētialr̄ dicit distinctionē:ergo relatio ex ꝑma sua rōne
distinguit. ¶ Sed tertiū videt mihi verius.s.ꝙ re ꝛ intel-
lectu.relatio siḿl constituit ꝛ distinguit:ꝛ sic declaro.Quia

Relatio re siḿl ꝛ intellectu. ꝯstituit ꝛ distingut.

certū est.ꝙ esse in.nō cōplet qdditatē relationis:qꝛ eē in.
est cōe absolutis predicamētis accidētibus.sicut relatiōi.
Ergo qdditas relationis cōplet̄ per suū ꝓprium esse ad.
sed nō per ꝑcisum ꝛ purū eē ad.qꝛ eē ad.est cōe oībus ꝑ-
dicamētis respectiuis.Ergo per suū esse ad.ꝛ cū suo eē in.
seu cū suo modo fundādi.Sed tūc arguo.Tūc primo cō-
stituit relatio:qñ hꝫ suam qdditatē:ergo primo constituit
qñ sic est formaliter qdditas.quod primo hꝫ suuꝫ esse in.

Sed

Sz qdditas p bris suũ esse in.adhuc p suo intellu impor-
tat distõnez.qz quocũqz modo fundet semp dicit distõné
(vt pcedũt isti.z aliq.) g̃ zstituere z distinguere.ambo p cõ
ueniũt relationi.z ita simul:qđ est ppositũ.¶ Cõfirmat.
Relationé inquãtũ hz zstituere.est zstituere in eé relati-
ue:sed zstituere in esse relatiuo simul re z rõne.est distin-
guere.g̃. ¶ Jté.Propetas absoluta pus ex nã rei z rõnis
zstituit q̃z distinguit:g̃ ex opposito relatio etiaz simul re z
rõne zstituit z distinguit. ¶ Jté.Si in aliquo priori zsti-
tueret nõ includẽdo ad.z distõné tũc relatio nõ cõstitue-
ret.qz in intellectu,neqz in nã est relatio aliqđ excludẽdo
suã additaté. ¶ Jté. Esse in.z eé ad.simplicé qdditaté re-
lationis integrãt.Ergo qdditas relõnis simplex non põt
ordine aliquo pus eé in.q̃z ad:nec per zñs pus cõstituẽ q̃z

Ad pmuz arg. pme opionis.

distinguẽ:nec eõ:nec itells in zcipiẽdo qdditaté relõnis
simplicé pus vnũ alio zcipe. ¶ Per istã declaratiõez pz
rñsio ad argta vtriusqz op.Ad pm pz qñ dĩ in diuinis.q cõ-
stituere accidit sibi.Dico q hoc est falsum. ¶ Ad zm quã-

Ad zm.

do dĩ q habitudo in determinata nã distõnez dicit.Dico
q verũ est.z addo q dicit tũc p qdditaté relõnis:z qz tũc
p zstituit qñ habet qdditaté relõnis:ideo tũc p zstituit qñ
p distinguit.z ita simul. ¶ Ad 3m qñ dĩ,q eé in relõne est

Ad 3m.

zm.z eé ad.pm.Dico q neutrũ pcise acceptũ est relatio:sed
ambo simul zstituunt qdditaté relationis(vt pbatũ est)z
ideo neutruz põt zstituere pus alio.aut pter aliud. ¶ Ad
4m qñ dĩ q esse ad alteꝝ est pusq̃z eé ad alterũ in nã diui-

Ad 4m.

na:z vt est ad alteꝝ in nã diuina zstituit.Cõcedo,q vt sic
zstituit:sed eé ad alterũ in nã diuina eque bene importat
distõnez.sicut eé ad alterũ in cõi:z ideo nõ habet q cõsti
tuat nisi prout distinguit. ¶ Ad argta alterius opi.Ad pm

Ad pmuz scõe opi.

qñ querit:aut distinguit zstitutũ:aut nõ zstitutũ. Dico q
distinguit zstitutũ z zstituẽdo distinguit:qz zstituẽdo dat
eé relatiuũ z distinguit.z sic zstituẽdo distinguit.Jgit ha
bet ppositũ.q simul zstituit z distinguit. ¶ Ad zm quan-

Ad zm.

do supponit q constituit,vt est in.Dico q nõ:vt pcise est
in.sed vt est habitudo fundata in:z qz habitudo quocũqz
modo fundata semp dicit distõnem.ideo zc. ¶ Ad 3m qñ

Ad 3m.

dĩ,q pmo zstitutũ est in se q̃z ab alio.sicut affirmatio pce-
dit negationé.Dico q(qcqd sit de absolutis)de relatiuis
est verũqz falsum. Paternitas enim sicut qdditate sua est
aliqđ in se.ita quidditate sua imediate z sine omni ordine
distinguit a quolibet:z sicut qdditate sua affirmatiue ac-
cepta.est aliqđ affirmatiue.ita qdditate sua imediate z si-
ne omni ordine distinguit .vel est non idé cuilibet alteri.

Instãtia.

¶ Cõtra hoc arguit sic.Jsta tria se hñt sm ordiné:psona
pducẽs.eius actio producẽs.z psona pducta.Uerbi gr̃a.
Pater:gñatio:filius.Sed actio mediat iter agẽté z produ
ctum.Si igit relatio simul zstituit z distinguit.igit simul
est pr̃ z filius:z simul zstituunt,sicut simul distinguũtur.
Si igit gñatio pcedit zstõnez pr̃is.erit actio ante agens.
Si sequit zstõnez pr̃is,z simul zstituunt pr̃ z filius:sicut
simul distinguunt.igitur gñatio sequit zstõnez filij:z ita
erit pus q̃z generet. ¶ Jté embrio in matrice pus est aial
q̃z homo.Cũqz ergo eẽt eadé forma aialis z hõis.tñ ppter
diuersitaté rõnuz formaliũ in hac forma eẽt hic ordo rõ-
nis in his formis eodé modo. Cũqz eadem enim simplex
qdditas sit relatio,vt zstituit z distinguit:qz tñ hic est ra-
tio formalis diuersa.qz zstituere est rñs reli zstituti distin-
ctio.respectu oppositi erit ordo rõnis in his rõnibus for-
malibus que sunt cõstituere z distinguere. ¶ Ad illa que
sunt zra me.Ad pm qñ dĩ.Si relatio pmo zstituit z distin
guit.g̃ pr̃ z filius simul zstituunt,sicut simul distinguunt.
Dico q hoc nõ sequit.sed bñ sequit q pr̃nitas simul zsti
tuit z distinguit pr̃em in habitudine ad filiũ quem simul
coexigit relatiua coexigẽtia.sed nõ simul exñtia simulta-

ne:dico excludẽte oém ordiné: vt pdictum est.q.precedẽte.
¶ Ad aliud de hoie z aiali.Dico q nõ est sile:qz iste inté-

Rñsio

tiones sunt due pre intẽtiones cõplete per se:sed relatio nõ
cõpletur,nisi per essentiam.

Questio.II.

Utrum ratio assumendi nãm humanã in verbo sit essentia,vel relatio.
¶ Ubi ad intellim istius qõnis est intelligẽ-
duz.q qz ista vnio nature humane ad Vbuz
est simillima accñtis ad subm(vt cõiter po-
nitur)z in vnione accñtis ad subm est duo zsiderare.Pri
mũ est.qđ est a pte subi ratio sistendi vel terminãdi depẽ
dẽtiã vel inherẽtiã:z illud cõiter dĩ forma subalis:qz per
illud subm est in actu : z subm accidẽtis dz eé ens in actu.
Scdm est.qđ est z qs terminus ad quez.qué accidẽs req
rit ex pte sui per suã vnionez ad subm:z illud cõiter poni-
tur suũ existere. ¶ Uñ hic erunt duo articuli. ¶ Primus
qđ a parte assumẽtis sit ratio terminãdi,vel sistendi istaz
vnionez. ¶ Scõs qđ sit illud vel qs sit terminus ad quez:
qué reqrit sibi humana nã ex pte sui in illa vnione.

Primus articulus.Quid ex parte assumẽtis sit ratio terminãdi istã vnionez. ¶ Ubi circa

Opinio Durãdi

hoc duo dicũt qdã.Durãdus.dĩ.1.q.z.Primũ est.q essen
tia in Vbo est illud quo p z imediate nã humana vnit in
Vbo:z quo ex pte Vbi sistitur z terminat pmo eius vnio.
Scdm est.q illa vnio nature,cum nã nõ sufficit ad vnio-
nez psonalé psone cuz nã:sed vlterius reqrit vnio cũ his
que sunt ppã psone. ¶ Ad pm pbãduz supponit.q aliter
est in diuinis.z aliter in creaturis.Quia in creaturis illud
quo suppositũ subsistit,est illud quo suppositum formalr z
cõplete est suppositũ zc. Quare.1.lib.dĩ.26.q.z.art.z.ar-
guit.Ex his arguũt ad ppositũ sic. ¶ Per illud p cõuenit

Argm pm

psone diuine vnire nãm assumptã.per qđ zuenit ei depẽ
dẽtiã nature humane terminare.Sz hoc zuenit psone di-
uine per subam nõ per relationé.Ergo per subam p vnit
sibi.nõ per relationez . z ita illud qđ in assumẽte est ratio
assumẽdi,vel subsistẽdi nãz assumptã est eẽntia. Maior
pz de se.Minor pz ex suppõne.Per illud enim sibi cõue
nit terminare alterius depẽdẽtiã.per qđ sibi zuenit subsi-
stere per se. Hoc est eẽntia.vt pbatũ est.igit zc. ¶ Jnstãt

Instãtia zseipm.

aũt zra seipsos dupli.Primo,qz nõ opz q nã per quam
subsistit suppositũ sit imediata ratio vnionis eius ad nãz
que isistit. Uerbi gr̃a.Forma subalis corpis est illud quo
corpus subsistit.z tñ nõ oportet q forma subalis sit ime-
diata ratio vnionis coloris ad corpus.sed supficies. Ergo
a sili in pposito:lz eẽntia sit illud quo suppom subsistit.nõ
tamen oportet zc.sed aliqđ aliud põt esse imediata ratio
vnionis.s.ratio suppositabilis. ¶ Scdo sic.Quia nã hu-
mana nõ vnit psone diuine,nisi pdat ppriã psonalitaté.
z ppriã suppositatiuitaté.z induat psonalitaté eius ad qđ
assumit.Quãtuz ergo est ex pte psone assumẽtis videt q
vniatur pus z imediatius ei sm illud.sm qđ magis attẽdi-
tur psonalitas in diuinis,z suppositabilitas.hoc aũt rela-

Rñsio

tio.nõ eẽntia.igit zc. ¶ Ad pmuz rñdent q nõ est sile:qz
color nãliter habet eé in corpe per inherẽtiã:z ideo deter
minat sibi mediũ quo inheret.Sz nã humana nõ habet
vniri psone diuine per nãlem inherẽtiã.sed solũ:qz priua
tur ppria subsistẽtia : z ideo pm qđ sibi determinat dz esse
illud qđ est ratio subsistẽdi. ¶ Ad zm dicit.q lz per rela
tioné sit psona formalr psona in diuinis.tñ oportet q na-
tura psonabilis sibi imediatius,z prius vniatur sm qđ.re
spectu talis nature psonali magis habeat vicez psonalita
tis:qualis debet illi nature psonabili . Sz hoc est eẽntia:
qz talis nã.s.humana magis nata est psonari eẽntia intel-
lectuali q̃z relatione:sm.s.q illa vnio per eẽntiã non suffi

Argm zm

cit. ¶ Sed vltra reqrit vnio cuz his qui sunt ppria per-

sone. Probant ipsi sic. Quia vbi formalis ratio/ꝛ cõpleti/
ua suppositi nõ ↄsistit in per se subsistere. sed in aliq̄ sup/
addito. ibi vnio per eẽntiã que est solũmodo cã subsisten
tie nõ sufficit: sed reqrit vnio in aliquo supaddito: sed sic
est in ppposito. igit ꝛc. ℂ Itẽ esse illud qd̄ ↄuenit alicui p/
sone in diuinis rõne pcise eẽntie. hoc ↄuenit oibus perso/
nis. Si igit nõ reqrit aliqua vlterior vnio q̄ per eẽntiã.
oẽs psone eẽnt incarnate. Igit reqrit talis vlterior vnio
ad ppriã psone. ℂ Cõtra pᵐ dictũ arguo sic. Quia si eẽn/
tia est pꝛima ꝛ imediata ratio assumẽdi. Aut ergo est/vt
essentia diuina absolute. Aut vt includẽs relationẽ psona
lẽ. Aut vt solũ cõnotat. Si pᵒ modo arguo. In quocũqꝫ est
ratio terminãdi vel recipiendi aliqd dũmodo est in actu
respectu recepti. in eodẽ est actu ipm respectu: cuiᵒ est ra/
tio recipiẽdi. Verbi gr̃a. supficies est ratio recipiẽdi colo
rez. ꝛ ideo in quocũqꝫ est supficies ꝛ actu informata colo/
re: in eodẽ est color in actu. Sed per te eẽntia diuina abso
lute accepta est ratio terminãdi vnionez nature humane
ꝛ assumẽdi eaz. ꝛ essentia modo de facto in actu actualis
eẽntie est in oibus psonis. Igit humana nã respectᵘ cuiᵘ
est ratio assumẽdi est modo de facto in oibus personis ꝛ
vna incarnata oẽs incarnant. Sed si eẽntia sit pꝛima ra/
tio terminãdi/vt includẽs relationẽ. ꝛ eẽntia/vt includẽs
relationẽ psonalem est ipm suppositũ: sicut albedo, vt in/
cludit ipm subm est album. Ergo eẽntia nõ est pꝛima ra/
tio assumẽdi: sed totũ suppositũ qd̄ est alia opinio. Si 3ᵒ/
vt cõnotat relationẽ. ꝛ nõ scd̄o modo/vt includit. Arguo.
Essentia/vt cõnotat relationẽ: sic solũmodo habet relonẽ
extrinsece denoiantẽ ꝛ nõ ↄstituẽtez vnũ eẽntialr cuz ea:
sed eẽntia, vt hñs relationẽ extrinsece solũ. ꝛ nõ ↄstituẽtẽ
vnũ essentialr cuz ea. sic nõ est suppositũ: nec determinat
sibi/vt sit aliqd̄ suppositũ. Igit si eẽntia est ratio assumen
di nãm humanã vt solum cõnotat relationẽ. sequit q̄ hu
mana nã nõ assumat ad eẽ suppositabile aliqd̄. sed q̄ so/
lũmodo est vnio nature humane ad nãm diuinã. ℂ Itẽ.
Ois receptio vel assumptio que est suppositi/vt supposi/
tum est. reqrit aliã rõnem recipiẽdi pꝛimã q̄ sit ipsa for/
ma subalis que est sibi ratio subsistẽdi. Sed assumere na
turã humanã est suppositi/vt suppoᵐ est. Igit reqrit aliq̄
pꝛimiorẽ rõnẽ recipiẽdi q̄ eẽntiã qua subsistit. Maior
pbat. Quia ita est imaginandũ de toto sicut de partibus.
Sz manifestũ est, q̄ in receptione partiũ vna pars est pꝛi/
ma ꝛ immediata potẽtia receptiua respectu alterius. sicut
mã respectu forme. Ergo in receptiõe que debet toti sup
posito/vt suppositũ est/siue recipiat aliqd qd̄ inheret/siue
qd̄ sustentat per ipm totũ. recipiet illud vel sustẽtabit per
rõnẽ receptiuã pꝛimã ꝛ imediatã que sit potẽtia totius vt
totũ est: ꝛ ita nec forma subalis, nec mã erũt pꝛima ꝛ ime/
diata ratio recipiẽdi aliqd qd̄ ↄuenit supposito/vt suppo/
situ est. lz bene respectu alioꝝ receptoꝝ mã sit pᵃ ꝛ pmor/
dialis ratio recipiẽdi. s. quãtitatis. ꝛ forᵉ q̃litatis. ℂ Ideo
sunt aliq tenẽtes ↄ̃riũ. Sco. lib. 3. q. 5. Qꝫ relatio terminat.
Qd̄ pbant sic. Quia si relatio nõ terminaret. ergo eẽntia.
Cõsequẽs falsum. Probo. Quia in quocũqꝫ supposito est
formalis ratio terminãdi vnionẽ. illud terminat illã. Sz
si eẽntia est formalis ratio terminandi/ꝛ ipsa est in patre.
Igit ꝛc. Maior pbatur. Quia suppositum nõ terminat:
nisi qꝛ habet formalẽ rõnez terminãdi. sicut nec creat: nisi
qꝛ habet formalẽ rõnez creandi. Sicut g̃ in q̃cũqꝫ est for/
malis ratio creandi ipm creat: ita in quocũqꝫ est formalis
ratio terminãdi vnionẽ. ipm terminabit. ℂ Dices q̄ tres
psone alio modo hñt eẽntiã: ꝛ pp̄ter aliũ modũ habendi.
vna terminat non alia. ℂ Cõtra. Ista vnio cum sit realis
hʒ et rõnẽ vniẽdi realez sub rõne reali. sed iste alius mo
dus hñ. di est tñ relatio rõnis in ista eẽntia. qꝛ. aliter eẽn/
tia realr referret ad se/vel ad psonã. ergo ꝛc. ℂ Itez. Iste
diuersus modus hñdi essentiã: vt cõuenit filio nõ est/nisi
pp̄ter cõicationez passiuã. Sed hoc nihil facit ad hoc q̄
vna psona terminat ꝛ nõ alia: qꝛ si pã fuisset incarnatᵘ cui
ↄuenit cõicatio actiua. tñ pã terminasset vnionez/ꝛ nõ fi/
lius. Ergo iste modus hñdi essentiã: qui ↄuenit filio ad h
q̄ vna psona vniat sibi nãm ꝛ nõ alia, nõ sufficit. ℂ Istã
ↄ̃nez. s. q̄ vnio ista terminat ad relonez. arguũt aliq sic.
ℂ Quia si aliqd ipediret q̄ terminaret ad relonez h eẽt:
qꝛ relatio nõ posset eẽ terminus. Sed hoc nõ impediret.
ergo ꝛc. Minor pbat. Quia cuiuslibet opationis debʒ eẽ
aliqs terminus. Sed est dare actionẽ: vbi alius terminus
eẽ nõ põt/nisi relatio. Verbi gr̃a. cum aliqs sit alio albior
possibile est albedinẽ remitti in eo vsqꝫ fiat alteri equalr
albus. Et manifestuz est: q̄ in tali remissione nõ acqritur
aliqs gradus absolutᵘ: sed corrũpit. sed tñ in fine illius re
missionis est vnus aliq silis ꝛ eq̃lis in silitudine: ꝛ nõ fuit
pmo. Ergo alius terminᵘ nõ est hic/nisi silitudo ꝛ equali/
tas. igit ꝛc. ℂ Itez. In q̃libet genere est ppa poᵃ ꝛ ppꝛius
actus. ꝛ h pbat lib. 1. di. 28. q. 2. arti. 3. Sed nulla ppa poᵃ
reducit ad ppꝛiũ actũ/nisi per ppꝛiã mutationẽ ptinentẽ
ad ppꝛiũ genus. hoc pꝫ per diffinitionez motᵘ. qui ẽ actᵘ
entis in poᵃ fm q̄ in poᵃ. i. fm q̄ vadit ad actuz. Ergo in
q̃libet genere est ppa mutatio. ergo in genere relationis.
ℂ Itez. Illud qd̄ põt esse terminus mutationis: põt ter/
minare istã vnionez. sed relatio põt esse terminus muta/
tionis: igit. Minor pbat per Phm 5ᵒ phys. cõᵗᵒ 10ᵒ. Qui
dicit q̄ simili precxũti põt aduenire relatio sine sui muta
tione: ꝛ nõ negat qn ad silitudinez nouiter acqsitã sit mu
tatio. Immo videt ↄcedere hoc. dicit eniz. Neqꝫ enim in.
Ad aliqd motᵘ est: ↄtingit enim altero mutãte verũ esse/al
terũ nihil mutãs esse. Igit intẽtio sua ibi est q̄ ad relonẽ
est mutatio. ℂ Itẽ Phs 7ᵒ physic. tex. cõ. 17. ꝛ 18. pbat q̄
ad habituz ꝛ v̄tutem nõ põt esse motᵘ. qꝛ v̄tus est pfectio.
Vbi Cõmẽtator. Et hoc/qꝛ perfectio est indiuisibilis. ꝛ in
indiuisibili nõ est motᵘ. Sed manifestũ: q̄ lz in diuisibi/
le nõ acqrat per motũ: tñ per mutationez acqrit: vt pꝫ de
forma subali. Et hoc sufficit ad ppositũ/q̄ saltem relatio
modo vnius possit esse terminus mutationis: lz nõ motus
pp̄ dicta: qꝛ relatio modo vnius ↄsistit in indiuisibili: qꝛ
vnum per se est indiuisibile. 5. meta. tex. cõ. 11. ꝛ phys. tex.
cõmẽ. 69. ℂ Cõtra. Omne qd̄ põt eẽ terminᵘ: põt sistere
actionem agẽtis. sed hoc nõ põt relatio: qꝛ relatio refert ꝛ
nunq̄ terminat. ℂ Item Phs 7ᵒ physi. tex. cõ. 17. vbi p/
bat q̄ ad habitũ nõ est motᵘ. pbat per illud mediũ in ad
aliqd nõ est motus. Sz illud mediũ nihil faceret ad ppo/
situ: nisi verũ esset/q̄ nec ad relonez esset motᵘ/vt relatio
est in fundamẽto nõ soluz in opposito: vt dicũt aliq. Ergo
hoc est ↄtra Phm. Probo minorez. Quia v̄tus ꝛ habitus
acqrunt in sbto qd̄ pficiũt nõ in aliq̄ opposito: nisi. igitur
hec eẽt vera in ad aliqd nõ est motᵘ (vt est in sbto vel fun
damẽto) nunq̄ sequit ex illa, q̄ si in ad aliqd nõ est motᵘ.
igit nec in habitu ꝛ v̄tute. ℂ Itez. Illud qd̄ est debilioris
entitatis nõ põt terminare illud qd̄ est maioris entitatis.
Sz relatio est debilioris entitatis q̄ actio vel passio. Igi/
tur relatio nõ põt terminare/nec vnionez passionem. nec
vnionez actionẽ. Maior pꝫ. Quia terminus reᵃ termina/
ti hẽt dꝫ vim sistitiuã. Sed illud qd̄ est minoris entitatis
nõ habet vim sistitiuã reᵘ maioris entitatis. ℂ Item. Aut
terminat vt relatio. ꝛ tũc ois relatio terminat illã vnionẽ.
Aut inquãtũ hec relatio includẽs essentiaz diuinã. ꝛ vt sic
nõ pcise relatio. sed suppositũ relatiuũ/sicut albedo vt in/
cludit subm. nõ est pcisa albedo: sed subm albuz. Ergo re/
latio nõ est pcisa ratio terminãdi. sed totũ suppositũ rela
tiuum. ℂ Ideo sunt aliq Burdini, qui dicũt q̄ incarnatio

Marginalia: ↄ Duriᵐ — Opi. sco. — Argᵐ pᵐ — Cõtra ra/citaz ni/sionez. — Argᵐ 2ᵐ — Argᵐ 5 — Opio 5. — Argᵐ pᵐ — Argᵐ 2ᵐ — Argᵐ 5ᵐ — Argᵐ 4ᵐ — ↄ tertiaz opionẽ. — Opio 4.

ex pte assumētis terminaē ad totum suppositū per se.s.ad
psonā xbi:nec vt dicūt oz ibi esse aliqs terminus forma/
lis:quo.s.termineē ipsa vnio.sed soluz terminus adequat⁹
qō.s.qō terminat ipm vniti.Cõ sic arguūt. Filius dei assū
mens per actū assumptiōis nō habet aliā habitudinē ad
nām assumptam/nisi rōnis tm̄:q2 nulla est relatio dei ad
creaturā/nisi rōnis soluz. Sed in eo ꝙ respicit aliqd ſm
relonez rōnis tm̄ nō est dare quo terminatiuū re⁹ alteri⁹
ad qō habet habitudinē illā:sed solū qō terminatiuū. Er/
go a pte filij dei assumentis:nō opz ponere quo termina/
tiuū illi⁹ assumptionis:sed solū qō.s.suppositū. Probo mi
noꝛē.Quia in relone modo mensure ex pte mēsure est be
ne qō referē:⁊ illud qō terminat relonez mensurāti. Igiē
ibi est qō terminatiuū.sed ibi nō est quo:q2 tota cā:quare
mensura dē ad mēsuratū est:q2 mēsuratū dē ad ipm:ergo
in mensura ipsa nō est qō terminat habitudinē mēsurati:
sed est in altero.s.in mensurato. Igiē pz minoꝛ/ꝙ in rela/

Cōtra q̄rtam opi.

tione rōnis nō est quo terminatiuū:sed solum qō. C Cō/
tra. Lz ɔclusio esset forte vera:tm̄ rñsio nō ɔcludit. Quia
ipse rñdet ꝙ illa relatio rōnis iter deū assumētem ⁊ nām
assumptā nō habet quo terminatiuū.sed solū qō.sed nos
loqmur nō de ipa relone:sed de ipa assumptione a parte
assumētis.que nō est ipa relatio. Igiē rñsio nulla. Probo
ꝙ ipa nō est relatio. Tum q2 ipsa est pꝛioꝛ relone:sicut fun
damentū eius.ex actu.n.assumptionis est illa relatio rō/
nis dei ad creaturā. Tum q2 illa relatio est ens rōnis.sed
illa assumptio de qua loqmur est realis.ḡ assumptio non
est ipa relatio. C Cōtra ɔnem arguiē sic. Ubicūq3 aliqō
ens in suo per se intellu includit aliqua duo.ibi est vlr ve
ruz ꝙ qcqd ɔuenit sibi formalius ⁊ pncipali⁹:ɔuenit sibi
rōne vnius ꝗ̄ alterius. Sed suppositū diuinū in suo per
se intellu includit essentiā ⁊ relonez:igiē qcqd ɔuenit ⁊c̄.
Sz illud quo formalius ɔuenit aliqd alicui illud est suuz
quo.distinctū a suo qō.ergo. Probo maioꝛez. Quia aliter
illa duo ifra eius cēntiā essent eiusdē gradus entitatis:qō
est ipossibile in entitatib⁹. Pz etiā exēplo. Quia cōpositū
ꝗcūq3 recipit formalius ⁊ pncipalius/recipit p formā vel
per mām: per formā.n.recipit accñtia magis actualia.per
mām magis potētialia.vt ꝗ̄titatez. Ideo pz in toto relati
uo:qcqd enim ɔuenit pr̄i/vel pncipalius/ɔuenit sibi rōne
subē:vt subsistere/vel rōne relonis:vt referri. C Itē qñ/
cūq3 aliqs effectus nō ɔuenit alicui cause ſm se accepte:⁊
ɔuenit sibi cuz alio addito.opz ꝙ in se cuz alio addito sit
aliqō quo distinctū a qō:quo sibi illud ɔueniat. Uerbi.g.
quāto ſm se accepto nō ɔuenit mouere visum.cōuenit tm̄
sibi ſm ꝙ coloratum:⁊ ideo in quāto colorato inest coloꝛ
qui distinguiē a quāto nō colorato.que est quo mouet vi/
sus.sed deo absolute sumpto nō ɔuenit incarnari:cōuenit
tm̄ diuino supposito. Ergo in diuino supposito est aliqō ꝗ̄
re⁹ incarnationis distinctū a qō. C Ideo hanc opi.ponit

Opinio Aureoli.

aliter Aureē.q.1.de paruis qōnib⁹. Ubi vult q⁹ in diuinis
psona ɔstituiē per aliā formalē rōnez ɔstitutiuā.sicut al/
bū per albedinez.sed psona est aliqd ɔstitutū resultās ex
vnione pluriū ex equo ɔcurrētiū:sicut domus resultat ex
vnione ptiuz. Tūc ad ppositū dicit:ꝙ p̄⁹ ad qō terminat
vnio nature humane ad xbū.nō est cēntia/nec ppꝛietas.
sed est totum resultans ex illis/siue ipa tota personalitas.

Ad arg.3 q̄rtā opi.

C Ad arg⁹ dicūt:ꝙ verū est ꝙ cōstituto ex plurib⁹ pnci
palius ɔuenit ɔstitui per vnū illoꝝ qñ ɔstitutū est ɔstitu/
tum per aliqō formalr:nō aūt qñ resultatiue:vt pz in do/
mo. Ista opi.de ɔstōne psone resultatiue ⁊ nō formaliter
est in lib.1.di.26.q.2.art.1.⁊ diffuse reprobaē ibidē. C Et
dato q⁹ illud eēt verū. Respōsio tamē deficit. Primo in
creaturis. Quia si ex equo ɔcurrūt ad ɔstōnē domus plu
res ptes eius.ḡ opz ꝙ ille ptes sint equalis entitat:⁊ hoc
ſm ꝙ ɔcurrūt in ɔstituēdo.quia si nō sit equalitas in cau
sando/nec in eē causato. Sed h est impossibile:q2 que nō
sunt eq̄lis gradus entitatis in se nō poterūt eē equales in
alio:pz de mā ⁊ foꝛ⁹:⁊ de nouez ꝗ̄ubus accñtiū in ꝗ̄cūq3
sbto sint. Sed impossibile est ꝙ in reruz nā sint aliq duo
equalis gradus entitatis in se:q2 specie nō differrēt.ḡ ⁊c̄.
C Itē. Si in aliq̄ ɔstituto resultatiue aliqs effectus pnci/
palius ⁊ nō exequo cōpeteret vni pti:vt ɔcurrit ad ɔstitu
tionē ꝗ̄ alteri.tūc opz dare quo pncipalius. Hoc pz ex op
posito rōnis eoꝝ.qñ dicūt ꝙ exequo cōcurrūt.sed domui
ɔstitute ex parietib⁹ ⁊ tecto ɔcurrētib⁹ pncipalius ɔuenit
coopire rōne tecti ꝗ̄ parietuz.igiē. C 2⁹ ex hoc arguo/ꝙ
deficit rñsio in diuinis. Quia si ex⁹ tuū sit ad ppositū de
domo. Arguo. Lz domus sit effectus resultans.tm̄ opatio
que ɔuenit domui iam ɔstitute pncipalius ɔuenit sibi rō/
ne vnius ɔstituētis ꝗ̄ alterius. Sz in pposito loqmur de
terminare qui est effect⁹ ɔñs suppositū ɔstitutū:qō intuo/
cas suppositū resultās.ḡ hoc nō obstāte effectus pncipa/
lius ɔueniet alteri cōstituto sicut quo. C Item. Lz ecclia
determinauerit ꝙ cēntia nō ḡnat/nec ḡnaē.sed pater ⁊c̄.
tñ nō negat qn cēntia sit quo ḡnat ⁊c̄. C Sed si pr̄ cōsti/
tuereē solū resultatiue:⁊ hoc ipediret ꝙ cēntia eēt quo.vt
tu dicis. Igiē ita ipediret ad intra/sicut ad ex̄. C Itē defi
cit in diuinis. Quia si ɔcedereē ꝙ pr̄ ɔstituereē resultati/
ue ex cēntia ⁊ relone.sicut quo ɔueniret pr̄i subsistere per
subāz:⁊ pncipalius referri per pr̄nitatez. Sed eadez ratio
est in pposito determinare vnionez nature assumpte. Quia
sicut terminare est act⁹ formalis.sic subsistere vel referre.
C 3⁹ deficit:⁊ hoc pōdero. Quia si psona ɔstituereē/sicut
aliqd resultās.ex hoc nō habeē.ꝙ ad ipm:sicut ad p̄⁹ ter/
minū terminaē assumptio. Sz oporteret dare po⁹ assum
ptiuā que eēt pxima ratio ad quā terminareē talis assum
ptio. Quia ois assumptio vel receptio que est act⁹ suppo/
siti:vt suppositū reqrit aliā rōnem recipiēdi que sit pxi/
ma ratio que sit ɔñs suppositū:q2 suppositū.vnde suppo/
situz.nihil dicit/nisi subsistē.po⁹ aūt talis assumptiua vel
receptiua.dicit respectū ad aliud. Sz assumere est actus
suppositi ⁊c̄. Ergo pter suppositūz ipm assumēs opz dare
rōnez recipiēdi.i.assumēdi que sit ɔñs suppositū:vt subsi
stit. ¶ In qōne 3⁹ quā exqsite ordinauit ar.2.tenet ɔtrium
⁊ pbat:⁊ ex intētione ꝙ relatio est foꝛ¹⁹ termin⁹.vide ibi.

Opinio Authoꝛ.

C Sed sine piudicio videē mihi ꝙ qōlibet illud qō est
ratio assumendi nāz humanā seu sustētificādi/seu sisten/
di sicut qō.sit ipm suppositū xbi. Tñ si loquamur de rō/
nib⁹ partialib⁹:dico ꝙ nec cēntia.nec relatio.nec ipm sup
positū xbi.est partialis ratio pxima ⁊ imediata assumen
di nām humanā/⁊ sistendi eius dependētiā.sed po⁹ sustē/
tificatiua que forte realr est eadē cum supposito. Subm
enim cuz est in actu statim pōt recipe accñs. Forma igiē
subalis est pncipalis ratio accipiēdi accñs:sed potētia re/
ceptiua pxima ⁊ imediata qua recipit accñs.ɔsequiē ipm
subm. Sic in pposito. Essentia est principalis ratio vnio/
nis istius.q2 tm̄ verum suppositū nō vnit sibi nām:nisi vt
ipa est in actu:ideo po⁹ vnitiua vel sustentificatiua ɔseqē
ipm suppositū. C Unde ad hō intelligētiā. Primo ondā
ꝙ in deo opz ɔcedere ꝙ sit talis po⁹ sustentificatiua ɔñs
suppositū:vt suppositū est. ¶ 2⁹.ꝙ illa po⁹ nō est essentia
vel relatio.sed quedā alia ɔñs ɔstitutū ex cēntia ⁊ relone.
¶ 3⁹ ex hoc dicā ad qōnez:⁊ ad pcipuā difficultatē que est
in qōne. ¶ 4⁹ per hoc rñdebo ad oia arg̃ᵃ aliaꝝ opionū.
C Primū ostendo sic. Qua rōne ſm cōem habitudinez
quā habet deus ad creaturā in ḡne cause efficiētis:opz da
re quādā cōem po⁹ ɔñtez suppositū.eadē rōne in illa spe
ciali habitudine quā habet deus ad creaturā sustentificā
do nām creatā in vnitate suppositi:opz dare ppꝛiaz po⁹

quasi in gñe cause formalis que cõsequit̃ suppositũ: qr ita opʒ ꝙ act⁹ sit suppositi in ꝑticulari, sicut in cõi. ⁊ ita mediãte alia poᵃ in speciali / sicut in cõi: sicut loquit̃ ph̃s 2° physic. tex. cõ. 38. ꝙ effect⁹ ꝑticularis est a cã ꝑticulari, sicut vlis ab vli. Sed ſm cõem habitudinez quã habet ad creaturã inq̃tũ est creator creature. est in deo poᵃ cõis respectu creature que vocat̃ poᵃ creatiua que ↄ̃sequit̃ ipsa supposita. Ergo ſm habitudinẽ quã habet ad creaturam inq̃tũ sustẽtat eã: est in deo ponere poᵐ sustẽtatiuã ↄ̃itẽ suppositũ. Et vltra / lʒ in deo poᵃ creatiua sit eadẽ realiter cuʒ suppositis creãtib⁹: tñ q̃dãmodo differt ab ipsis / sicut dicimus poᵐ differre ab agẽte. Igit̃ sic in ꝓpoᵒ: lʒ poᵃ sustẽtificatiua sit eadẽ res cuʒ supposito assumẽte. tñ differt ab eo aliqualr. ¶ 2° ondit̃: ꝙ illa poᵃ nõ est ꝓꝑe aliquid ↄ̃ñs ẽẽntiã vel relõnez. sed ↄ̃seqt̃ ipm suppositũ assumẽs: ⁊ hoc dico ſm ꝙ differt ab eo: ꝓbat̃ sic. Quia eodẽ modo est iudicãdũ de poᵃ sustẽtificatiua a ꝑte assumentis. sicut de poᵃ receptiua a ꝑte recipiẽtis. Sʒ qḋ recipit aliqd ſm ꝙ ipm est suppositũʒ ens in actu (qḋ dico ad dĩam receptionis mãe p̈⁹) ipm recipit per poᵐ receptiuã que est ꝓprietas ↄ̃ñs suppositũ. Uerbi grã. suppositũ recipit accñs inquãtũ ipm est in actu: ⁊ ideo accñs nõ recipit̃ in mã p̈ᵃ: nec in forᵃ. sʒ in poᵃ receptiua subi vel suppositi. Sʒ Xbũ qḋ assumit nãm humanã est ens in actu. ⁊ suppoᵐ in actu in illa assumptiõe. Ergo nõ assumit ipam per poᵐ assumptiuaʒ / vel sustẽtificatiuã que appropriet̃ ẽẽntie vel relationi. sed per poᵐ sustẽtificatiuã que ꝓꝑe est suppositi: vt suppoᵐ est. Itẽʒ. eius est poᵃ cuius est act⁹: ita ꝙ nũs actuũ est ſm nũm poᵃʳ / vt dicit Cõmẽ. 12. meta. tex. cõ. 11. Sed act⁹ sustẽtificãdi est act⁹ ↄ̃ñs suppositũʒ. igit̃ ⁊c̃. ¶ Ex his 3° dico ad q̃õnez. Qr sicut subm 2ᵐ ꝙ ipm est in actu p̈prima ⁊ imediata ratio recipiendi est poᵃ receptiua illa que est suppositi / vt suppositi. sʒ p̈ᵃ ⁊ p̈nˡⁱˢ ⁊ imediata est illud quo ipm est in actu. s. sua forᵃ qua subsistit. Ita in ꝓposito: qr illud qḋ assumit est suppoᵐ. vt suppoᵐ est in actu. p̈prima ⁊ imediata ratio assumẽdi est ipa poᵃ sustẽtatiua que est ꝓprietas ↄ̃ñs suppoᵐ: vt suppoᵐ est. sʒ p̈ᵃ ⁊ p̈ncipalis ⁊ imediata est ipsa sua ẽẽntia que subsistit. Tũc ad p̈cipuã difficultatez q̃õnis. s. q̃re vna ꝑsona de facto assumpsit sine alia. Dico sic. ꝙ lʒ ẽẽntia qua Xbũ subsistit que est p̈ᵃ ⁊ p̈ncipalis ratio assumẽdi sit cõis tribus. tñ p̈prima ⁊ imediata ratio assumẽdi (sciʒ poᵃ assumptiua de facto) est potẽtia suppositi: vt ꝓbatũ est: ⁊ determiati suppositi: vt supponit̃ in q̃õne. qñ querit̃ qd in Xbo assumẽte est ratio assumendi. Quia g̃ nõ solũ in assumptiõe illa reqrit̃ poᵃ p̈ᵃ ⁊ p̈ncipalis: sʒ p̈prima ⁊ imediata que determinat ad vnũ suppoᵐ: ideo vna ꝑsona assumit. nõ alia. ¶ Sʒ dices adhuc remanet p̈nˡⁱˢ difficultas. Quia adhuc restat q̃rendũ qd est p̈ncipalius in poᵃ assumptiua. s. an relatio vel ẽẽntia. ⁊ ista fuit p̈ncipalis difficultas. Ergo distinctio tua seruit pro nihilo. ¶ R̃ñdeo ꝙ ista distinctio tollit oẽʒ difficultatez. Quia si q̃ras que est p̈ncipalior ratio in ↄ̃stituendo poᵐ assumptiuã. Bñ verũ est. ꝙ illa est ẽẽntia vel relatio ſm oẽm opionez. Sʒ certe habita p̈ncipaliori rõne ↄ̃stituente ipam poᵐ assumptiuã adhuc restat maxima difficultas que est p̈prima ⁊ imediata ratio assumẽdi nãm humanã. ⁊ illã pono poᵐ assumptiuã. Ideo distinctio ad tollendũ oẽm difficultatem sũme est necñia. Uerbi grã. in creaturis forᵃ vel mã est p̈ncipalior ratio recipiendi accidẽs. ⁊ tñ poᵃ receptiua que sequit̃ totũ cõpositũʒ est ratio p̈prima ⁊ imediata / sic in ꝓposito. ¶ Itẽʒ dubitat̃: qr poᵃ assumptiua: vt distincta ↄ̃tra suppoᵐ assumẽs est solũ ens rõnis: sʒ p̈nᵐ realis assumptionis nõ dʒ esse ens rationis. ¶ R̃ñdeo ꝙ verũ est. ꝙ opʒ p̈nᵐ realis assumptionis eẽ ens reale. ⁊ hoc est in ꝓposito. Sʒ nõ opʒ ꝙ differat realr. sicut res diuersa ab eo cui⁹ est poᵃ. Uerbi grã. Primo qr intellect⁹ diuinus est p̈nᵐ reale reᵃ intellectionis realis que ↄ̃uenit deo: nõ tñ differũt realr a deo. ¶ 2° pʒ de poᵃ creatiua que est realis: ⁊ tñ nõ est alia res a ꝑsonalib⁹ creantibus. ¶ 3° mã recipit ſm ꝙ est in poᵃ (ſm Cõmẽ. 1. physi. tex. cõ. 68.) ⁊ tñ poᵃ que recipit nõ est res differẽs ab ea: lʒ sit res. Et ex his exẽplis ↄ̃uinci põt. ꝙ hec est bona regula q⁹ ad ꝓblema de eẽ non sequit̃ ꝓblema de differre: qr in ꝓblemate de esse. tenet si ratio est realis ꝙ p̈nᵐ agendi est reale aliq̃ manẽte. sʒ nõ sequit̃. igit̃ p̈nᵐ agẽdi realiter differũt ab agẽte: vt est visum in trib⁹ exẽplis: ⁊ põt videri in oĩbus actionib⁹ que deo attribuunt̃. De h̃ in isto lib. 1. di. 2. q. 2. art. 3. ¶ Ex his 4° ad argᵐ / ⁊ p̈ p̈me opionis. Ad p̈ᵐ qñ dĩ ꝙ ẽẽntia est p̈ᵃ ⁊ imediata ratio assumendi. Negat̃. Et qñ ꝓbat̃. qr est p̈nᵐ subsistẽdi. Dico ꝙ per hoc ꝓbat̃ ꝙ est p̈ᵃ ⁊ p̈ncipalis ratio assumẽdi. sʒ nõ ꝙ est p̈prima ⁊ imediata. sʒ ipsa poᵃ assumptiua / seu sustentatiua: sicut forᵃ subalis est p̈ᵃ ⁊ p̈ncipalis ratio subo recipiẽdi accidẽs tñ p̈prima ⁊ imediata est poᵃ receptiua subi: vt ꝓbatũ est supra. ¶ Ad aliud in alio artiᶜˡᵒ suo qñ ꝓbat: ꝙ reqrit̃ vlterior vnio q̃ per ẽẽntiã. Cõcedo cum eo. s. poᵉᵐ assumptiuã suppositi. ¶ Ad argᵗᵃ alterius opi. de relone. Ad p̈ᵐ qñ dicit: ꝙ ẽẽntia nõ terminat illã vnionem. ergo relatio. Posset negari ↄ̃ñtia. Quia dup̈ˣ est mediũ. s. ipm suppoᵐ (vt dicit 3ᵃ opinio) vel poᵃ assumptiua (vt dicit 4ᵃ) dico tñ aliter ꝙ falsuʒ assumit in aũte qñ accipit. ꝙ ẽẽntia nõ terminat. si intelligat determinate p̈ ⁊ p̈nˡᵗ. Et qñ ꝓbat. qr tũc cũ in q̃libet ꝑsona est ẽẽntia: tũc q̃libet assumeret. Dico ꝙ nõ: qr ẽẽntia lʒ sit p̈ᵃ ⁊ p̈ncipalis ratio assumendi: tñ p̈prima ⁊ imediata ratio assumẽdi est poᵃ assumptiua que est ꝓpa suppositi: ⁊ qr illa est ꝓpa nõ cõis saltez de facto: vt supponit̃ ex titulo q̃õnis. ideo vna ꝑsona assumit sine alia. ¶ Ad alia duo: qñ ꝓbat ꝙ alius modus hñdi essentiã nõ sufficit: ꝙ vna assumit sine alia. Dico ꝙ lʒ h̃ sit verũ. tñ alia poᵃ assumptiua appropriata vni supposito: ⁊ nõ alij bñ sufficit. ¶ Sʒ nũquid cuʒ relatio ꝑsonalis non sit p̈prima ratio ⁊ imediata ⁊ p̈ᵃ / nec p̈ncipalis. Utrũ aliquo modo sit ratio assumẽdi. ¶ Põt dici. ꝙ ẽẽntia est p̈ma ⁊ p̈ncipalis ratio assumẽdi ex parte assumẽtis. sʒ relatio nõ est ratio assumendi: sʒ solũ ratio indiuiduãdi nãm assumptã: ⁊ ita ratio solũ cõditionãs assumptiõez. Et ex hoc vt p̈ põt solui. quare vna ꝑsona incarnat̃ sine alia. Quia humana nã est assumpta a nã subsistẽte / vel ꝑsona subsistente: ⁊ assumẽte nõ solũ est ẽẽntia ratio assumẽdi. sʒ ipsa relatio est ratio indiuiduãdi: sicut ⁊ ẽẽntia subsistẽdi. Sed relatio ꝑsonalis: sic ꝑtinet ad vnã ꝑsonã ꝙ nõ ad aliaʒ: g̃ vna ꝑsona assumit sine alia: ⁊ per istã distõnem p̈nt argᵗᵃ solui: sicut per aliã. ¶ Argᵗᵃ Xo illa que ꝓbant ꝙ relatio põt esse terminus actionis. qr alias inducũt difficultates. aliter soluunt̃. ¶ Ad p̈ᵐ qñ dicũt: ꝙ est actio aliq̃ cui⁹ terminus est relatio. Negat̃. Et qñ ꝓbãt cuʒ corrũpit̃ maius albũ: ⁊ fit illic minus albũ. tunc est ibi equalitas ad aliqḋ minus albũ. eq̃litas est relatio. Dico ꝙ eq̃litas nõ est terminus illi⁹ diminutionis. sed actio que est corruptio nullũ terminũ habet de se positiuũ: sed solũ per accñs. s. illuʒ gradũ qui remãsit qñ cessauit diminutio: ⁊ qr sup illũ gradũ fundat̃ equalitas ad aliqḋ minus albũ. ideo 2° per accidẽs fuit eq̃litas illa terminus diminutiõis: ⁊ nõ est incõueniẽs relõnem eẽ terminũ mot⁹ per accñs: ⁊ maxime scḋario per accñs. ¶ Ad 2ᵐ qñ dĩ. ꝙ in q̃libet gñe est ꝓpria poᵃ. Dico ꝙ illud qdaʒ negãt hoc in relone ⁊ in oĩb⁹ p̈ntis respectiuis. Posito tñ ꝙ verũ eẽt. tũc cum dĩ in minorẽ. ꝙ q̃libet ꝓpa poᵃ reducit̃ ad actũ per ꝓpriã mutationez. Uerũ est. qñ est actualitas ⁊ ꝑfectio. que põt fieri cui⁹ nõ est relatio. vnde in talib⁹ nõ est ꝓꝑe mutatio/

Po° determiati suppositi ẽ rõ. q̃re vna ꝑsona s̃ alia assumpsit.

Instãtia.

R̃ñsio

Instãtia

R̃ñsio

Ad argᵐ p̈ᵐ prime opionis.

Ad 2ᵐ.

Ad p̈ma Scḋi.

Ad 2ᵐ et 3ᵐ.

Dubium.

R̃ñsio

Ad p̈ᵐ 3ᵉ opionis.

Nulla est actõ cui⁹ t̃mĩn⁹ sit relatio.

Ad 2ᵐ.

Ad 3m.

nisi per accidēs. ℂ Ad 3m qn̄ dr̄ q Phs dicit in 5° physi. tex.cō.10. Sili pexn̄ pōt aduenire relatio sine sui mutatione. et nō negat qn ad silitudinē nouiter acqsitā sit motus: sed vr̄ hoc ꝯcedere: dicit.n. neq3 in. Ad aliqd mot9 est: ꝯtingit.n. altero mutāte verū eē alterū nihil mutās. Nota q ipe ꝯcedit q alterū relatiuoꝝ mutat: sed h nō pōt itelligi de eo qd pfuit. ergo de relone nouiter acquisita. Dico q ex h nō habet q relatio sit per se termin9 mutationis.

Relō pōt eē tmin9 mutatōis p accūs.

sed bn̄ sequit q sit termin9 mutationis: et h dico aliq modo per accns: et h est q imediate sequit nulla lr̄a iterposita. Quare sm accns motus hoꝝ est. Qd dico qr sequit illa relatio tm̄ motū per se. s. quātitatē vel qualitatē nouiter acqsitā. Nota q nō dicit in singulari de altero illoꝝ relatiuoꝝ qd pfuit (qr sm accns huius mot9 erit) s3 de vtroq3 in plurali: quare sm accidēs mot9 hoꝝ erit. agit tam vult de relone noua q̄ de pexn̄te q ad ipsas nō sit motus nisi per accidēs.

Ad 4m.

ℂ Ad 4m qn̄ dr̄ q ad habitū pōt eē motus accipiēdo motū pro mutatione. g ad relonē. Dico q non est sile: qr vt accipit illa ratio habit9 est pfectio et actualitas in se, et per ꝯsequens pōt sistere actionem. Sed relatio non est perfectio: aut si sit. saltem non que nata est aliquid sistere in se. sed ad aliud referre.

Secundus

articulus. Quid sit: vel qs sit terminus ad quē in hoc vnione ex pte nature humane.

Opinio Duradi

ℂ Ubi dicūt qdā Durādus q termin9: et illud qd acquirit humana nā ex pte sui est ipa sua vnio passio. qua acqrit sibi cum nā et psona assumēte. Qd pbat. Quia

Argm p̄m

terminus nō pexistit actioni quā terminat. sed qn̄ habet terminus cessat motus sm Phm p̄ de gña. tex. cō. 55. habitibus pstib9 in mā cessat mot9. Sed nā diuina. relatio. et psona. pexistūt incarnationi. Ergo nō sunt terminus. Sed vnio acqsita nō preexistit actioni: g et c.

Respōsio tacita.

ℂ Si dicat q locus pexistit motui locali, et est termin9 eius. ergo falsa est maior. Dicūt q locus nō est terminus mot9 localis: sed eē mobilis in loco ad quē mouet. sed illud eē nō pcedit motū: sed acqrit per motū. Et codē modo dicūt imaginādum in pposito: q illud qd acquirit per assumptionē illud est terminus assumptionis: s3 illud est eē vnitū: g vnio est terminus.

Respōsio tacita.

ℂ Si dicat q talis vnio est relatio. et ad relonez nō est mot9. Dicūt q ad relonem que est in p̄nto relonis nō est mot9: qr est respect9 itrinsecus aduenies. sed ad relationē que est respect9 extrinsecus aduenieus cuiusmodi est vnio. dicūt q nō est incōueniēs. Et h sic pbant. Quia

Argm 2m

motus localis nō terminat ad relonez: sed ad Ubi. Ubi aūt est circūscriptio passiua corpis locati a loci circūscriptione pueniēs. et ita est respectus extrinsecus adueniēs. Ergo incarnatio pōt terminari eadē rōne ad rem extrinsecū q est vnio passiua. ℂ Probāt etiā alij qd isti dimittūt. s. q Ubi est per se terminus mot9 localis: qr ad motū localem per se sufficiūt cōtinuitas et ꝯrietas. Sed Ubi ad Ubi est ꝯriū: sicut sursum ad deorsum. et manifesta est cōtinuitas iter hec. Ergo et c.

Argm 3m

ℂ Itē. In omni motu opz aliquem per se terminuz. Sed in motu locali nullus est nisi Ubi. Quia si sic eēt locus: sed locus nō pōt eē: qr illud qd acqrit per motuz dz eē in moto et pfectio eius: qr ad h est mot9: vt mobile vadat de impfecto ad pfectuz. et locus nō est in moto manifestū est. sed circūscriptio passiua qd est: vbi est in moto: ergo. ℂ Itē illud est per se termin9 ad qd alia per accns reducunt. Sed illud est Ubi. qr ex hoc q corpus circūscribit loco. sequit q habet. Situz. Positiones: et Qn̄ et c.

Opi. Sco.

ℂ Quidā alij Sco. q. 1. arti. 2. ostēdūt possibilitatē hui9, imaginātes q relatio tripl'r se habet ad suū fundamētū. Uno9 q fundamētum nō pōt poni sine relatione, sine ꝯdictione. cuiꝰ sunt relones creature ad deum. Alio9 q fundam3 pōt poni sine relone. qr sine termino opposito: tn̄ posito ipso et termino necīo sequit relatio. exēplū de silitudine. ℂ 3° q nec nā necīo sequit fundamētū: nec necīo ꝯsequit ambo extrema posita: sed ꝯtingēter isto modo se hn̄t multe relones: et cōiter vniones absoluti ad absolutū. Si eni3 forma eēt per se. et mā per se (puta corpus organicū: et aīa separata) vel subm eēt per se: et accidēs per se (puta quātitas. et suba panis) hic nō eēt relatio vnionis iter hec. s3 cōtingēter sic se hr̄et ad ista. s. q posset incē et nō incē. Dicit g q ad relonez de duob9 primis modis nō pōt eē mutatio per se. sed ad relonem tertij modi: qr nō est relatio intrinsecus aduenies. s. necīo ꝯns fundamētū itrinsecus. s. quātitatē, vel qualitatē: sicut est in alijs relonib9. Sed illud qd nō sequit necīo ad pductionē alterius. si dz incē aliqn opz per motū acqri: ergo opz eam acqri per nouā mutationez. Et ponit exm de Ubi. qd exēplum ponit sic. Ubi sm Phm est p̄ntuz respectiuū de respectiuis extrinsecus aduenientib9: sed qr posito corpore, et posito loco separatis non necīo corpus circūscribit loco, vbicatur. ideo opz necessario corpus moueri ad Ubi. qd est respect9: et ita mot9 est ad respectū extrinsecū.

ꝯ Scoti et Durā.

ℂ Cōtra ꝯnez animi. Primo physice. Unio passiue recepta: vt est respectus extrinsecus adueniēs: sic est passio (vt passio distinguit ꝯtra actionē) et nō est ipm vnitū: qr ipm vnitum nō est respect9 itrinsecus adueniēs, nec extrinsecus: s3 substātia.

Argm p̄m

In assumptiōe humane nature: qd acqrit nō est ipa vnio passio.

Sed ad passionē nulla opatio pōt terminare: quia passio nō est, nisi fieri et fluxus qdā. et via ad terminū sm Cōmē. 3° physi. tex. cō. 4. ℂ Itē Phs 5° physi. tex. cō. 10. sub codē tex. ponit q in Ad aliquid. nō est motus. et q in actione et passione, et ceteris p̄ntis respectiuis. Ex h iferēs q mot9 solū est in tribus gnīb9. Sed si ad passionē posset terminare mot9: s3 nō ad relonez. nunq̄ sequit q motus

Argm 2m

eēt in tribus gnīb9 tm̄. s3 saltē eēt in quatuor. igit.

Argm 3m

ℂ Itez hoc pbo per argm Phi. ibidē. Quia si mot9 posset terminari ad motū, idez mot9 actio ad motū: passionē tn̄ h nō pōt eē q mot9 sit mot9, sicut subi. qr mot9 nō est subm: ergo h eēt. qr mot9 sit terminus mot9: vt hic ponit. Hoc est impossibile. qr hoc eēt pcedere in infinitū. ergo et c.

Argm 4m

ℂ Itē. Scdo theologice. Quia per te ista vnio est respect9 extrinsecus adueniēs: sed per illā vnionē iste nature sunt vnite. ergo vniunt solū per rem extrinsecus adueniētē. Hoc est ꝯtra theologiā: qr que vniunt per rem extrinsecus adueniētez vniunt per ꝯcomitātiā solū. et retinēt suas pprias distinctiones: sic q nō veniūt adinuicē ad aliquā substālē vnionem: aut vnitatē: vt p3. de agēte et patiēte que vniūtur per agere et pati: et de loco et corpe locato. Si ergo nā diuina et humana vnirent in Xpo sola vnione que est respect9 extrinsecus adueniēs. solū vniūtur per quādā associationē: sic q retinēt suas psonales distōnes. et tn̄ veniūt ad substālē vnionez in vnitate psone.

Rnsio

ℂ Dices q distinguūtur: s3 nō psonalr: et soluz vniūtur per ꝯcomitātiā pro illo istāti, vel pro toto illo tpe quo nā humana et diuina vniūtur in agere et pati. s. qn̄ filius actiue est in actu assumēdi. et natura humana est in assumi passiue: in fine tn̄ illi9 assumptionis vniūtur in vnitatē psone.

Contra

ℂ Cōtra. Ista vnio que remanet cessante actu assumptionis nō est actio vel passio: s3 est ꝯns assumptiōez, actionē et passionez: nec est de alio p̄nto respectiuo extrinseco. s. Ubi. et Quādo et c. vt p se p3. Ergo nō saluas positū. q vnio illa est respectus extrinsecus adueniēs, et de illa est difficultas. ergo nihil respōdes.

Argm 5m

ℂ Itē ad p̄ncipale. Illa vnio que cessante actu assūptionis manet. est illa de qua est difficultas. Sed illa ptinet ad genus sube et relonis itrinsecus adueniētis. et nō ad genus actionis et passionis que sunt respect9 extrinsece et c. Ergo nihil ad ppositū de rem extrinseco. Probo minorez. Quia habitudo subaꝝ adinuicē nō est de gn̄e relonis: qr

nõ ɔsistit in oppõne extremoꝝ.sed magis in vnione. habitudo aũt est relatio que ɔsistit in oppõne extremoꝝ (de hoc diffuse p°.q.sup 3m.art°.1.) sed habitudo quaz hñt adinuicẽ nã humana ⁊ diuina in xpo.est habitudo duaruz subaꝝ adinuicẽ.ergo nõ ptinet ad genus relõnis. Et clarũ est q nõ ptinet ad genus q̃litatis, vel q̃ntitatis (q2 tunc vnirent̃ accñtalr nõ subalr) nec ad genus actionis ⁊ passionis (q2 manet cessante actione ⁊ passione) nec ad alia pdicta. Planum est ḡ q ptinet ad genus sube: sicut suo modo aptitudo que est inter ptes sube ptinet ad genus sube. Probat̃ minor quo ad 2m ptem. Quia illa vnio que manet cessante actu assumptionis est vnio qua nã humana manet passiue vnita. Sed illa ptinet ad genus relonis.ḡ. Probat 5° meta.cõ.20.ponit Phs habitudines fore relationes que manẽt cessante actu: vt pr̃ dr̃, q2 genuit: filius, q2 genit⁹ est. Probat̃ etiã minor quo ad 3m partez. Quia ista vnio que ptinet ad genus actionis ⁊ passionis fundatur in ipso actu: vt pz 3° physi.tex.cõmẽ.18.19.20.q actio ⁊ passio fundatur in motu: ⁊ loquit̃ ibi de motu in cõi ad motũ ⁊ mutationẽ. hic aũt loquitur de illa que manet cessante actu.ḡ ⁊c. ¶ Ex pmissis breuiter põt declarari falsitas opinionis. Quia q̃ro.qd intelligũt per vnionẽ qñ dicũt q est terminus. Aut.n.intelligũt vnionez que est vnitio.actio.⁊ passio. Aut vnionẽ formalẽ qua psonalitates sunt formalr vnite. Aut eẽ vnitũ, vt derelinquit̃ ab agẽte cessante actione ⁊ passione.sicut dicit Phs 5° meta.tex.cõ.20.q filius remanet genit⁹ cessante gñatione. Primo⁹ nõ põt saluari.q respect⁹ extrinsecus adueniẽs sit terminus. Quia lz vnitio que est actio ⁊ passio dicat̃ respect⁹ extrinsecus adueniens.cum nec actio nec passio sunt terminus agẽtis maxime in actione trãseũte: sicut est in pposito: vt pbat̃ 5° physi.tex.cõmẽ.12. Nec etiã volũt hic dicere: q2 tũc dicerẽt q nã humana nunq̃ esset formalr vnita: sed semp staret in vniri, ⁊ in via ad vnitũ esse: sicut dicit Cõmẽtator 3° physic.tex.cõ.4.q motus, vt est passio est via ad formã. Nec scd̃o, q2 vnio formalis ptiũ est habitudo cõpõnis extremoꝝ nõ distõnis ⁊ oppõnis. Sed oẽs re^nes taz itrinsecus q̃ extrinsecus adueniẽtes ɔsistũt in oppositiõe ⁊ distõne. Ergo nec est respect⁹ extrinsecus: nec itrinsecus realis. Et etiã si eẽt respect⁹ nõ eẽt extrinsecus adueniẽs.q2 talis vnio formalis ptiũ in toto dr̃ formalis: quia formalr sequit̃ rem.sicut calere sequit̃ calorẽ. Et nõ est respectus sequẽs agens.imediate fundat⁹ in agere ⁊ pati.q2 respect⁹ extrinsecus adueniẽs nõ innascit̃.sic q mediate ⁊ formalr sequat̃ rem: sz fundat̃ in agere ⁊ pati. Nec tertio modo, q2 respect⁹ qui remanet in effectu.cessatiõe agẽtis nõ est extrinsecus adueniẽs.sed de gñe relonis: vt statim supra pbat̃. ¶ Cõtra hoc qd̃ dr̃, q mot⁹ terminat̃ ad respectũ: q2 ad Ubi. Quia (vt arguũt alij ⁊ pbabilr) posito q mot⁹ posset terminari ad Ubi.adhuc nõ terminaretur ad purũ respectũ: ergo dictũ istoꝝ nihil. Probatio assumpti. Quia oĩa pñta extrinsecus adueniẽtia hñt suũ ppriũ.nõ solũ approp̃atũ absolutũ intrinsecũ: qd̃ statim apparet de Ubi. Quia Ubi.est circũscriptio passiua corpis locati a loci circũscriptione pueniẽs. Circũscriptio passiua est absolutũ itrinsece nõ approp̃atũ simplr.s.per soluz aduẽtũ eius: ⁊ nõ posse fundari in locato est noua relatio. Sed hec est noua relatio ɔtẽti ad ɔtinẽtez, ⁊ mẽsurati ad mẽsuraz.⁊ nihil locato, nisi sola circũscriptio aduenit. Ergo Ubi.qd̃ est circũscriptio ⁊c.est absolutum intrinsece. ¶ Itẽ.multa sunt accñtia absoluta cõpleta in gñe ⁊ specie que per se.⁊ p̃ nõ sunt in genere q̃litatis vel q̃ntitatis: sicut mot⁹ ⁊ opationes. Ergo quãtuz ad absolutũ qd̃ est in eis sunt per se in pñto actionis ⁊ passionis sub diuersis respectibus. ¶ Itẽ.nihil inclinat̃ ad puruz re^m: sicut ad ppriã pfectionẽ.q2 sm istos respectus nõ dicit pfectionez. Sed graue inclinat̃ ad suũ vbi: vel loco circũscribi tanq̃ ad pfectionẽ.q2 esse in loco est pfectio acq̃sita mobili: nec sicut ibi acq̃rit̃ per motũ. Ergo esse in loco qd̃ est vbi: nõ est purus respect⁹. ¶ Itẽ mot⁹ localis est itrinsece absolutus: ergo Ubi. Cõseq̃ntia apparet: q2 terminus est maioris pfectionis q̃ mot⁹ ad eum. Añs pbat̃ dupl̃r. Primo. Quia absolutũ est simplr p̃us relatiuo. Sed mot⁹ localis est prior alijs.s.alteratione ⁊ augumẽtatiõe.8° physi.tex.cõ.57.de q̃bus nõ est dubiũ qn sint absoluti intrinsece.ḡ. Scd̃o. Sensibile per se est absolutuz: q2 cum sit cã sensationis nõ erit iferioris entitatis q̃ sensatio.de qua est certum q est absoluta pfectio po^e.2° de aĩa.tex.cõ.64.mot⁹ est sensibile per se. Tertio. Quia mot⁹ localis est mẽsura oium alioꝝ.8° physic.tex.cõ.65.⁊ 10° meta.tex.cõ.40.sed mẽsura est pfectio mẽsurati.ḡ est pfectior alijs: sed alij.s.alteratio ⁊ augumẽtatio sunt absoluti.ergo. ¶ Itez.super Ubi.fundat̃ respect⁹ mẽsurati ad mẽsurã: q2 vbicatũ mẽsurat̃ a loco, sicut a sua mensura. Sed relatio mẽsure que est respect⁹ itrinsecus adueniẽs nõ põt fundari sup Ubi.si sit solus respect⁹ extrinsecus adueniẽs. ¶ Nota bñ hic q habet̃.2.dis.33.⁊ 34.arti.1.in fi.que sunt ppa absoluta. Nec valet qd̃ q̃dã dicũt.q respect⁹ fundat re^m: sicut proportionabilitas fundat̃ sup ppor^nes. Quia hoc est dicere, q pportionabilitas fundat̃ sup pportionata: sicut dicerẽ q eq̃litas fundat̃ sup pportionem.i.sup pportionata.pportionata aũt sunt absoluta. Ideo ad istuz articulũ dico (vt supra pbatuz est.q.1.art.1.diffuse) q accipiẽdo terminũ adequatũ: ⁊ totalr istius assumptionis: tam ex pte nature diuine q̃ humane.q ille termin⁹ est vnio totalis naturaꝝ.qd̃ est idez q eẽ Chrm. Et eodẽ modo dico in pposito q accipiẽdo terminũ ppriũ ⁊ partialez istius assumptionis quẽ acq̃rit sibi nã humana. Dico q h̃ est sua partialis vnio cuz nã diuina. Et vltra dixi ibi q illa vnio nõ erat relatio: nec respect⁹.sed absolutũ ⁊ ad ipm soluz ɔsequit̃ respect⁹. Eodez mõ dico in pposito.q illa vnio partialis ppa nature humane nõ est respectus.sed absolutũ: ad ipm aũt solũ sequit̃ respect⁹. ¶ Ad euidẽtiã huius: ⁊ solonis arg^tos est intelligẽdũ q p̃cisa ratio cuiuslibet relationis ⁊ cuiuscũq̃ respectus: taz extrinsecus q̃ itrinsecus adueniẽtis.q2 est eẽ ad.ideo est eẽ in habitudine. Ergo p̃cisa ratio cuiuslibet vnionis: q2 ɔsistit in esse in.dz eẽ ad se ⁊ absoluta: sicut pz de pte in toto.⁊ de accñte in subo. Ergo cuz in assumptiõe nature humane a xpo est eẽ in per inisum: ⁊ silr per receptionẽ locati a loco est eẽ in per receptionẽ.sequit̃ q tale eẽ.s.assumi a xpo ⁊ esse in loco.est absolutũ. Sed vltra, q2 ipossibile est locatũ in loco recipi, nisi sequat̃ respect⁹ circũscripti ad circũscribẽtẽ.⁊ silr impossibile est humanaz nãm vniri per inisum nature diuine, nisi sequat̃ respect⁹ assumẽtis ad assumptum.ideo iste vniones: sic sunt absolute q ad illas ɔsequitur respectus. ¶ Per qd̃ pz ad oĩa arg^ta. Ad Scotũ cuz dicit: q q2 sunt q̃dã respect⁹ extrinsecus adueniẽtes nõ necio ɔñtes fundamẽtuz.ideo opz illos acq̃ri nouiter. Dico q verũ est.sz nõ per se: sed per accñs.vz.q2 aliqd̃ nouũ absolutũ acq̃rit̃ sicut ad eẽ in loco qd̃ est absolutũ: ⁊ acq̃sitũ per motũ per se: sequit̃ respect⁹ inter circũscribẽtẽ ⁊ circũscriptũ.⁊ sic in pposito. ¶ Ad arg^m alioꝝ qñ pbãt, q Ubi.est terminus. Dico q accipiẽdo Ubi pro re^e nõ est verũ: accipiẽdo aũt pro fundamẽto respect⁹.s.eẽ in loco.verũ est. Et qñ pbãt q iter.Ubi.⁊ Ubi.est ɔ̃rietas ⁊ ɔtinuitas. Dico q iste cõditiones nõ sufficiũt ad per se terminũ mot⁹, nisi in re absoluta.que habet vim sistendi: ⁊ in signũ huius Phs in 5° physi.tex.cõmẽ.18.ostẽdit in q̃bus pñtis nõ posset eẽ motus: ⁊ determiat. Tertio in q̃bus posset eẽ mot⁹.⁊ tũc ha

Mot⁹ nõ terminat̃ ad re^m.

Mot⁹ localis ẽ itrinsece absolut⁹.

Rñ° formalis.

Rõ p̃cisa cuiuslz respect⁹ est esse in habitudine.

Unio est absolute.

Ad p̃mũ Scotus.

Ad p̃mũ Duradi Ubi q̃n põt re^m minus.

bitis illis tribus. postea addit illas cōditiones q̄ mot⁹ est a 3̄rio in 3̄riuz ₇c. ¶ Ad 2ᵐ ₇ 3ᵐ, q̄n dicūt q̄ in motu locali nō est terminus motus locus. ergo. Ubi. Dico, q̄ q̄z terminus mot⁹ dz esse aliqua pfectio acq̄sita in moto: ₇ illud est eē in loco. dico q̄ eē in loco est terminus nō locus: nec vbi: nec respect⁹. Ad 4ᵐ cum dicūt, q̄ ad vbi sequunt̄ cetera per accñs. s. respect⁹ circūscriptī. dico q̄ ista sequunt̄ ad eē in loco, qd̄ est absolutū. ¶ Ad argᵐ illius: qui pbat q̄ nō est quo terminatiuū qd̄ ponit̄ in 4ᵃ opi. pmi articuli. Dico vt supra, q̄ illud bn̄ pbat q̄ nō habet quo. quo referat̄ ad creaturā: sed nō pbat q̄ nō hz quo. quo assumat.

Ad 2ᵐ et 3ᵐ.

Ad argᵐ 4ᵉ opi.

¶ Distinctio. III. Questio. I.

¶ Querit̄ etiam de carne verbi, an priusq̄ cōciperet̄ obligata fuerit peccato: an ₇ talis assumpta fuerit a verbo: ₇c.

Circa distin. 3ᵃᵐ. quero vtrū solū verbū possit assumere quācūq̄ naturā in vnitatē suppositi ₇ psonare eam. Et videt̄ q̄ non. quia est effectus finitus. ergo potest cōmunicari alijs suppositis creatis. ¶ Contra. Ergo non esset maximum miraculum.

Hic tria. Primo. An aliqd̄ aliud creatū suppositū possit assumere nām creatā in vnitate suppositi. Scdō supposito q̄ soli vbo h̄ cōpetat. An indifferēter possit quācūq̄ nām. s. tam irrōnalez q̄z rōnalē assumere. Tertio posito q̄ sic. An illā nām irrōnalem psonaret: aut supposítaret tm̄. Sequit̄ de pmo articulo.

Primus articulus. An creatuz suppositū possit assumere nām creatā in vnitate suppositi.

Opio pᵃ

¶ Ubi dicūt qdā. s. Guido q̄ nō. Quia nihil potest dare alicui nature eē suppositale: nisi suppositū illud talē eēntiā habeat formalr, vt ppriaz: vel nisi v̄tute ₇ origine, vel cālitate illā ptineat. Uerbi grā. Nā sortis nunq̄ pōt sustētificari nisi a sorte. pro tāto: q̄z formalr ₇ ex se est in sorte: imo est ipsemet sortes. Suba q̄z nō sustentificat accñtia: nisi ptineat causalr ea: vnde talia accñtia que non cānt̄ a subo, nullo mō pñt sustētificari ab illo. sicut albedo nullo mō pōt esse in angulo. Sed nulla suba creata aliā subam creatā, nec pfecte, nec cāliter eam ptinet ppter suā limitationem. ḡ ₇c. ¶ Itē. Si suppositū creatū posset assumere vnā nām creatā. eadez rōne ifinitas. Cōseq̄ns est falsum. ppter limitationē suā. ergo añs. Cōseq̄ntia pbat̄. Quia si suppositū creatū assumeret vnā nām creatā simul cū sua ppa quā habet. ḡ due nāe eēnt in eodem supposito. Tūc arguo. Qua rōne due nature eiusdem rōnis eēnt simul in eodē, eadē rōne ifinite. sicut arguit phs 4ᵒ physi. tex. cō. 8. 12. q̄z corpa eēnt in eodē loco ₇ ifinita. ¶ Itez. Quādo aliq̄ nā assumit̄ ab aliq̄ supposito, suppositum illabit̄ tali nature. Sz supposito creato repugnat alij creature a sua illabi. ḡ. Probat̄ maior. Quia maior vnio que fit post trinitatē psonaz est vnio ad suppositū in Chrō. vnde illa est maior vnio q̄z vnio gñalis illapsus. Sz in gñali illapsu. quo deus illabit̄ cuilibet creature. deus est in q̄libet creatura per illapsuz. Ergo ₇ in ista maiori vnione qua suppositū assumeret nām. suppositū esset in nā assumpta per illapsum. ¶ Itē. Qn̄ aliqd habet terminū adequatū ipossibile est: q̄ aliud cx̄ illud possit eē terminus. Sz supposito creato termin⁹ adequat⁹ est ppriā nām assumere. ḡ. ¶ Cōtra istas rōnes est vnū. s. q̄ bn̄ pbāt: q̄ vnū suppositū nō posset nām alterius assumere per poᵐ suā nālez. s. q̄ hoc pueniat sibi per nāz: sicut locus corpi. sed q̄n per poᵃ que est nō repugnātia possit hoc fieri nō pbāt: ₇ illud idez est verū de vnione nāe humane ad suppoᵐ diuinuz. ¶ Uñ

Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

Argᵐ 4ᵐ

Ↄ primas opioné.

Opinio Aucbod

teneo ↄ̄nez 3̄riā. ppter rōnez superpositā pᵃ q. huius tertij. art. 2. in medio. Pz aūt resolutio oium argᵗᵒʳᵘᵐ per illud de poᵃ que est nō repugnātia. ¶ Ad pᵐ maior est vera de poᵃ nāli. ¶ Ad 2ᵐ. dico q̄ hoc nō eēt incōueniēs q̄ vnū suppositū creatū sustētaret nās ifinitas: si illud suppositū hāret ifinitā actualitatē, rōne cuius nō repugnaret sibi illa sustētare. Unde q̄z ibi deficit poᵃ que est non repugnātia: q̄z nō habet ifinitam actualitatē: ideo nō pōt fieri. ¶ Ad 3ᵐ ₇ 4ᵐ. nō video: vnde repugnaret supposito creato illabi nature create: illabi dico nō per eēntiā, pñtiā, ₇ poᵗᵉᵐ, sicut deus. sed per sustētificationē. sed h̄ nō puenit per potētiā nālez. Eodē mō ad 4ᵐ, q̄ nō repugnat sibi per poᵃᵐ que est nō repugnātia aliā nām q̄z ppriā sustētificare. Et itellige q̄ per totū accipio assumere large pro sustētificare: qd̄ dico. q̄z hic nō determino. an creature possit cōmunicari virtus effectiua assumēdi aliam creaturaz. sed probabiliter dico. q̄ possit sustentificare.

Ad pmus argᵐ. Ad 2ᵐ

Ad 3ᵐ ₇ 4ᵐ.

Secundus articulus. An indifferēter vbuz possit assumere quācūq̄ nām. s. rōnalē ₇ irrationalē. ¶ Ubi dicit qdā Henricus: q. 13. q. 5. q̄ nō. Quia ipossibile est q̄ de⁹ sit in aliq̄ nā per illapsum. q̄n ipsa sit pnᵐ elicitiuū opationis ppe. Ergo ipossibile est q̄ de⁹ sit in aliq̄ creatura, vel nā per circūincessionē q̄n ipsa nā sit pnᵐ elicitiuū opationis ppe circūincessioni: ita. s. q̄ opatio attribuat̄ nature cui circūincidítur. sicut pnᵒ elicitiuo s̄m nām illā que circūincedit: sicut dicimus de Chrō. Iste hō creauit stellas. qd̄ est verū rōne nature diuine que circūincedit. Sed h̄ est ipossibile in nā irrationali, q̄ possit eē pnᵐ opationis diuine. s. itellectiue. ergo. Cōsequētiā pbat. Quia ipossibile est vīr q̄ aliqua nā sit susceptibilis primi actus, nisi ipa sit susceptibilis opationis 2ᵉ (que est ppa sibi) aliter. n. in nā eēt aliqd frustra. Unde phs in si. quarti Metheoᵉ. tex. cōmē. 54. oia opere determinant̄: ₇ sunt propter suas opationes. ₇ tādiu sunt q̄diu pñt opari suas ppas opationes. ₇ cum deficiūt opationes: tūc simul desinūt esse. ¶ Cōtra ↄ̄nez in se arguit Gotfre. quol. 9. q. 3. sic. Cuz dico nām assumptibilē nō dico poᵗᵉᵐ nālez in creatura. nec actiuā. nec passiuā. sed tm̄ obediētialē. Sz quelibet creatura talē habet reᵘ dei. ḡ ₇c. Uerūz est ergo q̄ de poᵃ absoluta: lz nō de poᵃ ordinata. Tum q̄z nō decuit. Tum q̄z alia nā est magis de ppinquo filio ₇ psonabilis. ¶ Cōfirmat pᵐ per h̄ qd̄ cōtra ponit̄ q̄. s. illa non pōt sumere aliā creaturā in vnitatē. Ratio est. q̄z hō suppositū habet nām limitatā. ₇ nā limitata nō pōt supplere rōnez suppositi alterius (supponēdo ipsam) ex opposito. ḡ sicut nā diuina est illimitata in nā sua. ita q̄libet psonalitas in ea est illimitata. ḡ illa psonalitas supplere pōt oēm rōnem suppositabilē. ¶ 2ᵒ arguit ptra rōnez Henrici. ₇ pbat iste. q̄ nō repugnat sibi assumere nām irrōnalē: eo q̄ nā illa nō pōt eleuari per poᵗᵉᵐ suā ad opationes suas que sunt velle ₇ itelligere. q̄z si vniat̄ sibi nā eleuabilis ad hō opationes ex vi vnionis nō est necesse ipam eleuari s̄m ipas operationes sine dono grē habitualis. ergo ₇c. Assumptū pbat. Quia vniendo sibi nām eleuabilez nihil efficit̄ in natura assumpta. per qd̄ possit facere opationes ppas alterius rationis. s. gliosas vel gratiosas. Quia nā diuina in supposito eius cui⁹ subsistit. nec est forma nature assumpte. nec ex rōne huius vnionis aliqd formalr influit ei pficiēs. q̄z tm̄ terminat̄ ad eē psonale. Sed pnᵐ elicitiuū cuiuslibet operationis est formalr pficiēs (lz aliqd aliud sit ratio dispositiua) ergo ex vi vnionis nō hāet q̄ faceret alias opationes q̄z sibi ppas s̄m nām ppriaz: sed ex dono gratie habitualis. ¶ Itez. Ex vi vnionis nō tollit̄ illa libertas a deo quā deus nāliter habet respectu creature. Sed s̄m Augᵐ de vidēdo deū. a creatura si vult videt̄. si nō vult non vi-

Opinio Henrici.

Gotfred. ↄ̄ Henr. Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

deẽ Ergo ex vi vnionis nõ de necessitate videẽ a nã ele-
uabili. ℂ Et addit Gotfre. ꝙ lz opationes sensitiue essent
ppe ipsi irrõnali nature assumpte sicut pñs: elicitiuos tñ
cẽnt dei: sicut suppositi: vt vult Dam. lib. 3. ca. 15. ꝛ ifra. si-
cut modo de facto: ita est in Christo ꝙ vere audit / vere vi
det: ꝛ tñ iste opationes sunt vere opationes nature sensiti-
ue ex seipsa. Nec tñ dicit se velle asserere istũ articulũ: ꝙ
nõ opz grãm habitualẽ ponere ad eleuationez po ppter
instãtias. Quia hõ assumpt⁹ (si sibi relinqueret) posset tunc

Opis 3ª.

peccare ꝛ dãnari. ℂ Dic tñ dicit qdaz ꝙ alicui nõ videẽ
incõueniẽs. ꝙ posset peccare rõne alterius nature ꝙ sue:

Op. 4ª

sicut mori ꝛ cõburi. ℂ Uel aliter dicũt alij Henricus. Et
nõ sequiẽ ꝙ possit peccare. Quia posito ꝙ non supfunde-
reẽ nature vnite gra habitualis. Adhuc illa nã se haberet
ad suppositũ diuinũ: sicut instrm ꝯiũctũ. Sed instrm nõ
agit: nisi vt motũ a pncipali agẽte ꝓalsecum nõ hz aliam
formã ꝯriã impssam a pncipali agẽte. s. hab itũ nãlez ma-
lũ. Ergo cũ deus nõ posset cogere sibi vt peccaret: seqẽ
ꝙ nõ peccaret. ergo. Et aũt potuit assumpsisse naturaz ir-
rationalẽ: sic pbatur. Quia vnio que ꝯcediẽ ibi ab oibus.
Aut fuit vnio per poam opatiuã tñ. Aut per subam. Non
per poam. qꝛ vnio per poam nõ est vnio / nisi per opationẽ.
Illa aũt vnio fuit per cẽ. Nõ per opationẽ tñ. fuit. n. Chri
stus deus ꝛ nõ tñ egit opa dei. Si dicaẽ per subam. Aut
igiẽ per subam inquãtũ suba. Aut inquãtũ talis suba. s. ele-
uabilis per opationẽ supnãlem. Hoc nõ est: qꝛ illa eleua-
bilitas est posterior illa suba: sed posterius nõ ipõnit ne-
cessitatẽ priori: imo põt ab ipso pscindi. Nec valet dici / ꝙ
h fuit ppter esse aptitudinale quod habuit ad cẽ rõnale.
Quia qñ aliqd est pcisa ratio alicui⁹ vnionis vel inheren
tie. tũc nihil põt inẽe alicui actui / nisi qd habet illã rõnez
formalẽ vniẽdi vel inherentie (vbi grã. nõ põt actu figu-
rari cui actu nõ inest quãtitas) sed illud corpus mortuũ
fuit actu vnitũ: ergo ratio vnionis fuit rõnabilitas. Tunc

Corpus chri in triduo sub/erat possibilitati et corruptioni.

ꝗ actu fuit rõnabile: ꝛ per pñs vnũ: qd est error. ℂ Ad il-
lud ꝯstat / ꝙ in illo triduo illud corpus potuit fuisse cõbu-
stũ ꝛ incineratũ si fuisset applicatũ igni: ꝛ tũc fuisset actu
cinis genit⁹ vnitus vbo. sicut ꝛ corpus mortuũ: sed ille ci-
nis nõ fuisset in aptitudine nãli ad rõnabilitatez. plus ꝙ
alia irrõnabilia. Ergo aptitudo nãlis ad rõnalitatẽ nihil
facit ad vnionez illã. ℂ Itẽ. hoc pbaẽ ex ifinitate psona-
litat / suppositi assumẽtis. Sz ifinita suppositabilitas suf-
ficit ad supponẽdũ omne suppositabile cuiuscũqꝫ rõnis.

Ad argm Henrici

ℂ Ad Henricũ pz. Cũ. n. dicit ꝙ eleuata ad vnionez di-
uinã ipsa eleuaẽ ad opationẽ diuinã. Uerũ est. ꝙ eleuaẽ
fm opationez modo ꝯueniẽti nature assumpte ꝛ eleuate:
nũc autẽ nã pcise irrõnalis nõ est nata eleuari ad opatio-
nes itellectiuas (que sunt itelligere ꝛ velle) sz solũ ad sensi
tiuas. Et ideo bñ sequiẽ ꝙ nã irrõnalis si assumereẽ ele-
uabiẽ fm opationes sensitiuas: verũ enim erit dicere ꝙ
ille opationes sensitiue sunt dei / vt suppositi. ℂ 2ª pz. non
enim necio eleuaẽ intellis fm operationez (ꝛ si eleueẽ fm
esse) quia prius absolui potest a posteriori.

Opinio Henrici

Tercius articulus. An verbũ psonaret nãm irrõna-
lẽ. si eam assumpsisset. vel tñ suppositaret.
ℂ Ubi dicũt qdaz Henri. ꝙ lz hec ppositio sit vera nul-
lũ suppositũ nature irrõnalis põt cẽ psona. Dicũt tñ ꝙ il
la ppositio est vera de illo: ꝙ sic est suppositũ nature irra
tionalis ꝙ est sibiipsi relictũ ꝛ ꝯstitutũ simplr in esse sup-
positali per nãm irrõnalem: nõ aũt habet vitatẽ de sup-
posito qd cẽt suppositũ nature irrõnalis per eius assum-
ptionez ad suppositũ iam pexistẽs: ꝛ iam phabẽs esse per
nãm itellectualẽ. Qd enim sic cẽt suppositũ posset cẽ sup
positũ nature itellectualis ꝛ posset cẽ psona. sic esset in p-

3 Henri.

posito. ergo ꝛc. ℂ Cõtra ostẽdo ꝙ nullo° dz ꝯcedi illam
nãm irrõnalem psonari. Quia qd repugnat alicui forma-
liter. stãte illa formali repugnãtia nullo° põt sibi cõueni-
re. Sed nature irrõnali per h ꝙ irrõnalis. repugnat for-
maliter psonari: qꝛ vt irrõnalis habet dñaz oppositã na-
ture psonabili. Nã eniz psonalis est rõnalis: ꝛ fm Boet.
ꝛ fm Ricardũ. Persona enim fm Boem est rõnalis natu
re indiuidua suba: ꝛ fm Ricardum. Persona est rõnalis
nature incõicabilis subsistẽtia. Ergo stante nã in cẽ irrõ-
nali ipossibile est cã psonari. ℂ Ideo dicũt alij. s. Scotus

Opi. Sco.

ꝙ nõ dz ꝯcedi: ꝙ nã irrõnalis psonareẽ. Et distinguũt. ꝙ
ipam psonari põt intelligi duplr. Uno° attẽdẽdo ad ipaz.
nãm irrõnalẽ. que cẽt assumptũ istius psonationis passi-
ue. ꝛ sic dicũt ꝙ nullo° ꝯcedẽdũ est ꝙ nã irrõnalis perso-
nareẽ. ppter repugnantiã quã habet ad cẽ psonale. Alio°
attẽdẽdo ad sustẽtiuitatẽ istã nature in vnitate suppositi:
ꝛ sic põt ꝯcedi personari. Quia ipsum sustẽtãs sustẽtificat
ipm per esse psonale / ꝛ nõ per quãcũqꝫ aliã rõnem. s. nõ p
hypostaticã: vt distinguit ꝯtra cẽ personale: vt qdã ima-
ginanẽ. Probãt. Quia si diuina psona esset solũ hyposta-
sis. ꝛ nõ persona. ꝛ tñ in cẽ hypostatico cẽt hypostasis to-
taliter indepẽdẽs. posset sustẽtare in esse hypostatico nãz
irrõnalẽ: vt oẽs ꝯcedũt. Sed nihil tolliẽ ab ea: per hoc ꝙ
est persona indepẽdẽs. ꝗ quãtũ est ex pte sui per suã per-
sonalitatẽ indepẽdentẽ põt psonare eãdez nãm irrõnalẽ.
ℂ Itez. Unio illa est realis: ꝗ opz illã rõnez que est ratio
supponẽdi illã cẽ realez. Sed nulla alia rõ realis põt ibi
esse / nisi personalis. Ergo quãtũ est ex pte assumẽtis: ratio
supponẽdi est psonalitas. Probaẽ minor. Quia si aliqua
alia realis ratio cẽt ibi oporteret: ꝙ illa cẽt ratio hyposta
tica: cui tũc ratio personalis supueniret: qꝛ ratio supposi-
tiua alterius rõnis. Sz hoc non põt. qꝛ vbi ex nã rei vna
ratio: sic supuenit alteri nõ est summa simplicitas. imo il-
lud cui tales rõnes ꝯueniũt vere põt esse in gñe rõnis ta-
lis determinabilis ꝛ determinatiui. ℂ Dico tñ sine asser-

Opinio Authoris

tione: ꝙ sicut nã irrõnalis nõ est psona (quãtũ est ex par-
te sui) ita nec persona diuina: vt sustẽtat cã / sustentat eam
quãtuz est ex parte sui. per rõnẽ psonalitatis. sed per aliã
rõnez. s. hypostasis vel suppositi. Qd sic imaginor. Quia
lz aliq̃ sint idem realiter quãtũ est ex parte sui. si tñ ex nã
rei a parte sui sibi cõueniũt diuersi modi. ex parte sui ali-
quid põt sibi ꝯuenire. Uno° (etiã ex nã rei ex itellectũ di
co) qd non alio modo. Uerbi grã. Supficies ꝛ locus sunt
idez realr quãtũ est ex parte sui. ꝛ verũ est ꝙ ex parte sui
aliter est supficies / ꝛ aliter locus. Est eniz supficies: vt nã-
liter sibi cõpetit cõparari ad corpus / cui⁹ est terminando
ipm in se: ꝛ est locus vt nãliter competit sibi cõparari ad
aliud corpus ꝙ ad illud cuius est: ꝯtinẽdo ipm. Et mani-
festũ est. ꝙ qꝛ isti modi sunt fm nãm rei ex pte ipsi⁹ supfi-
ciei diuersi: ideo aliqd põt sibi ꝯuenire quãtũ est ex par-
te sui: vno° qd non alio°. Sic in pposito: lz personalitas ꝛ
suppositalitas. vel hypostasitas sint idez realr (quãtũ est
ex pte sui) tñ ex intellm videẽ posse cẽ alius modus quo
sustẽtat personalitas personã itellectiuã ꝛ rõnalem. ꝛ quo
irrõnalẽ: ita ꝙ quãtũ est ex pte sui dẽ personalitas: vt cõ-
paraẽ ad nãm rõnalem. ꝛ dẽ hypostasitas: vt cõparaẽ ad
irrõnalez. ℂ Sed diligẽter notãduz ꝙ nõ itelligo ꝙ illa
ratio psonalis hypostaticat ꝛ nõ psonalitas: ꝙ personali-

Contra Scot.

tas sit qdã perfectio supaddita hypostasitati: sicut rõnali-
tas in hoie ipsi sensitiue. sed est eadẽ simplex pfectio sine
omni gradu pfectionali⁹ supaddito ipsa psonalitas ꝛ ipsa
hypostasitas (in deo loquor) sed pro tanto eadẽ perfectio
simplex hypostaticat ꝛ nõ personat irrõnalẽ: qꝛ psonare
ipersonabile. repugnat sibi ꝛ ex parte sui ꝛ ex pte subiecti.
Huiõ aũt est nã irrõnalis. Sed hypostaticare hypostasi-
bile nõ repugnat sibi. Exm est idez ꝙ p̃. Supficies enim

⁊ locus materialr acceptus sunt idem realiter oino: supfi- ciei tn̄ vt cōparatur ad locabile. repugnat supficiare. qꝛ su perficiare est inherere ⁊ informare: sed locare non est in- herere. nec informare. sed extrinsecus conuenire. Sed ve rum est ꝙ non repugnat superficiei. vt comparatur ad lo cabile. locare ipsum: ⁊ ideo quantum est ex parte sui idem manens oino realiter quantū est ex parte sui aliqd pōt lo care. qđ non pōt supficiare: sic in ꝓposito. ¶ Hoc dixi ꝓ- pter argm̄ Scoti qui dixit ꝙ qꝛ sic oportet personalitatem esse rōnem additam hypostasitati. Patet ꝙ non oportet. Nec etiā hoc dato sequitur ꝙ eēt in genere nisi in natura limitata. ꝑrnitas enim addit super relationē in diuinis: et tamen non est in genere. ℂ Item. Ad principale eodem modo est imaginandū in diuinis quantū ad causam for- malē ⁊ efficientē. Sꝫ in genere cause efficientis in diuinis potentia generatiua ⁊ creatiua dicunt idē realiter. ⁊ tamē vt cōparantur ad filiū dicit̄ generatiua. ⁊ vt ad creaturas dī creatiua. Ita ꝙ ex parte potētie vt actiua est in ordine ad diuersa diuersimode dicit̄ potentia actiua sicut ex par te potentie passiue diuersimode dicit̄ passiua scꝫ genera- bile ⁊ creabile. Ergo sic in genere cause formalis susten- ficare (qđ est effectus formalis) nō solū quantū est ex par te nature sustentificantis dicit̄ dare esse hypostaticū vel ꝑsonale. sed q̄tū est ex pte formalis rōnis supponendi di cet̄ ħ ꝑsonalitas ibi hypostasitas. lꝫ sint idē realr. ℂ Itē. Actus ⁊ potentia semꝑ ꝓportionant̄. ita ꝙ necessario ꝓ- prie potētie. ꝓprius actus correspōdet. Aliter eni nō esset actus respectu potentie vel ecōuerso. potentia non respe- ctu actus. Sed (vt isti concedunt) in istis sustentabilibus que sunt natura rōnalis ⁊ irrationalis est alia ⁊ alia poten tia ꝓpria respectu rationis ⁊ actus. s. sustentātis. etiā si na tura irrōnalis vniret̄ verbo. Ergo in rōne ⁊ actu sustentā te que est ratio ꝑsonalitatis (etiam ex parte sui) est diuersa ratio suppositandi hincinde. ⁊ non solū ex parte sustentifi cabilium. ℂ Itē. Actus ex pte sui tm̄ actuat. ⁊ non plus neqꝫ minus quantū suū potentiale est dispositum: qꝛ cū actus actiuoꝝ sint in patiēte ⁊ disposito. 2. de anima tex. cō. 24. oportet gradū actuandi ex parte sui correspōdere gradui dispositi ex parte sui. Sed natura irrōnalis ex parte sui so lum est disposita ad esse hypostaticū: natura aūt rōnalis ad esse ꝑsonale. Igitur ratio suppositalis verbi (ex pte sui) vnam ꝑsonat. ⁊ aliā hypostatizat. Pōt poni exēplum (po- sito vt aliqui ponunt. ꝙ aer non est natus recipere formā ignis sed flāme) manifestum est ꝙ eadē forma est flāma fm̄ se accepta. ⁊ tn̄. vt recipitur in aere cōstituit aliquid in esse flāmeo tātū: vt autē recipitur in stupa cōstituit in esse igneo. Ergo sic in ꝓposito de personalitate nature rationa lis ⁊ irrationalis non obstāte ꝙ ratio personalis sit eadē res ⁊c. ℂ Sꝫ ꝑ qđ distinguit̄ ex pte sui. Dico ꝙ hoc ꝑ qđ sunt ꝓprie sustētiuitates sicut potētia creatiua ⁊ ġnatiua.

ℂ Questio. II.

Utrum oppositio que est inter culpam ⁊ gr̄az. ipediat ꝙ btā virgo nō po tuit fuisse in originali peccato per solū instās. ℂ Et videt̄ sic. Quia possibile est corpus eē in loco suo per solū istās. ergo a simili possibi le est accidēs esse in suo subiecto per solū instās. ℂ Cōtra. ergo nō fuisset in originali peccato actu.

Hic quinqꝫ. Prio recitāde sūt due opiones circa eē sil' in eodē istāti. ¶ Scdo, que sunt illa que pñt eē per solū instās. ¶ Tertio, que sūt illa oppo sita que pñt esse sil' in eodē instanti. ¶ Quarto, si peccatū originale possit eē per solū instās. ¶ Quinto, si eius pmū esse. ⁊ eius oppositum qđ est eius nō esse primū. possunt esse simul in eodem instanti.

Primus arti. An potuit fuisse in pctō originali per solū instās vel simul in originali ⁊ in gr̄a. ℂ Ubi dicit gdā. Hēricus quol. 15. q. 13. Primo ꝙ potuit fuisse in originali per solū instās. Qđ ꝓbat per duo exem pla. Primū est. ꝙ si faba moueret̄ sursum ⁊ obuiet fortiori mouēti (puta lapidi molari) in eodē instāti in quo ascēdē do obuiat fortiori mouēti mouet̄ descēdēdo. sed in alio ⁊ alio signo illius instātis: sic in ꝓposito ⁊c. Aliud exemplū ponunt: puta. si mediū per qđ ascēdit faba vsqꝫ ad illū pū- ctū aeris in quo obuiaret lapidi molari eēt clarū. ⁊ totum mediū per qđ hēt vlterius ascēdere esset obscurū. Tunc qñ faba obuiaret lapidi in pmo pūcto medij obscuri. ver est dicere ꝙ faba eēt in illo puncto obscuro per solū istās ⁊ tn̄ in toto tpe ꝑcedente fuisset in medio claro: ⁊ etiā in to to tpe sequēte. qꝛ descēdendo statim redit ad illud mediū clarū. Sic in ꝓposito. Btā virgo toto tpe ante vnionē aie cū corpore caruit pctō originali. ⁊ sic quasi fuit in medio claro: ⁊ in toto tpe sequente vnionē ꝯceptio cōicabat̄ semꝑ caruit illo. ⁊ ita solū in instāti medio qñ fuit actualis vnio cōtraxit illud. ⁊ habuit illud tm̄ in trāsitu: ⁊ illud instans diuidebat̄ in duo signa ꝑoris. ⁊ posterioris: ita ꝙ in signo in quo instās fuit terminus ꝑteriti fuit pmo. Sed in illo si gno quo fuit pn̄m futuri fuit vltimo. ⁊ ita totū fuit in vno instāti. ℂ Scdo inquirūt vtrū in illo instāti in quo fuit in originali sil' fuit in originali ⁊ in gr̄a. Ubi distiguūt: ꝙ gr̄a ⁊ culpe. Uel pñt comparari ad subiectū in quo sunt. Uel ad agēs a quo sunt. Si pmo modo. dicūt ꝙ gr̄a nō fuit in aia beate virginis simul cū originali. nec in eodē instanti. nec in aliquo signo eius. sed in toto tpe sequēte. Quia due ꝯrie forme mā siue (scꝫ quoꝝ eē est in ꝑmanentia) nō pñt simul (etiā fm̄ diuersa signa) esse in eodē subiecto. ℂ Hoc etiā patet. Quia Phs. 8. phys. tex. cō. 69. vult ꝙ in conti- nuo motu nō est dare vltimū ens nō esse forme generate. sed ipsi nō esse eius correspōdet totū tempus ꝑcedens: sꝫ est dare primū instās ipsius eē forme generate. Igit̄ a cō- trario in formis mansiuis que nō sunt in cōtinuo fieri (cu iusmodi est gr̄a) pmo esse coꝝ nō correspōdet instās sed tempus. ⁊ vltimo nō esse coꝝ correspōdet instans. Igitur gr̄a non fuit in aia btē virginis in eodē instāti in quo ori- ginale. sed in toto tpe sequēte. Si scdo modo. dicunt ꝙ in eodē instāti fuit in culpa ⁊ in gr̄a. sed fm̄ diuersa signa: qꝛ in expulsione effectiua. opꝫ ꝙ expellēs ⁊ expulsum sint si mul duratione. Sed expulsio actiua qua gr̄a expellit cul- pā est instātanea. sicut eius infusio. Igit̄ culpa expulsa in duratione instantanea est simul cū gr̄a expellente. Proba maiorē. Quia illud qđ nō est. nō expellit̄. ergo opꝫ ꝙ pro in hora sue expulsiōis sit simul cū expellente. ℂ Itē. Alij hic arguūt sic. Nihil ꝓhibet cōtraria sil' eē in eodē in quo dā esse impfecto ⁊ in trāsitu: qꝛ sic nō habēt plenā cōtra- rietatē. sicut nec albū ⁊ nigrū in medio colore. Sed cōtra ria ⁊ quecūqꝫ alia vt respiciūt agens in q̄tum agens. s. vt actu agit (sunt in quodā esse impfecto. s. in moueri: ⁊ in trā situ ad suū esse cōpletū) igit̄ nihil ꝓhibet contraria esse si- mul in ordine ad agens. ℂ Cōtra primū dictū. s. ꝙ pecca tū originale solū fuisset per instās. Probant gdā. Marsi- feld: ꝙ nihil posset esse per instans. Quia nullus effectus potest actualiter durare per mensurā que est solū in potē- tia: qꝛ mensura ⁊ mensuratū sibi correspōdent. Sed qđli- bet instās in tempore est ens in potentia. cum cōtinuet tē- pus. ex. 4. Physi. tex. cō. 104. et. 105. Igit̄ ⁊c. ℂ Contra. Illud de faba arguunt alij Gorde sic. Illud esse qđ habet faba in spatio sibi equali in occursu ad lapidē. est eē in po tentia. qꝛ illud instans in quo occurrit lapidi est cōtinuās tempus ascensus eius cū tempore sui descēsus. Sꝫ instās cōtinuans tempus est in potentia: ⁊ gratia vel culpa non

Opinio Henrici

Ꝯ Henricū peccatū originale nō fuit ꝑ solū instans in btā virgine.

sic requirūt esse in potētia/vel in actu permixto potētie.
Ergo exēplum nihil ad propositū. ¶ Itez. Qđ supponit
in illo exēplo ꝙ ascensus fabe. ꝛ descēsus sint motus con/
trarij. ꝛ eodem modo motus ad originale. ꝛ motus ab ori/
ginali sunt motus ꝯtrarij: falsum est. Quia aliqua nō sunt
ꝯtraria/nisi fm ꝙ accipiūtur in actu perfecto ꝛ simplr. si/
cut patet in albo ꝛ nigro. Sed isti motus (ascēsus ꝛ descē/
sus) nō sunt actus cōpleti ꝛ terminati. sed ꝯtinuantur per
positum. igit̄ falsum supponūt. In art° 4° sequenti cōtra
primaz opinionē argumēto 2°. ¶ Per illud respōdēt ad
argumētuz de faba ꝙ nō est simile. Quia fabā esse in spa
tio sibi equali per solū instans. nō est incōueniēs. quia in
spatio sibi equali nō habet esse/nisi solū in trāsitu ꝛ in po/
tētia. Sed culpa habet esse in beā virgine in actu. ¶ Per
idem respōdet ad alia duo argumēta ꝓbātia ꝙ gratia et
culpa. fuerūt simul in eodez instāti in beā virgine per re/
spectuz ad agens. Dicūt enim ꝙ bene ꝓbarēt. si soluz ha/
berēt ibi esse in trāsitu ꝛ in potētia. sed si in actu nō ꝓbāt
ꝓpositum. ¶ Cōtra diuisionē instātis arguūt sic. Quia il
la diuisio instātis in signa. Aut est fm rem. Aut fm ratio/
nem. Nō fm rem. qꝛ tūc indiuisibile non esset indiuisibi/
le. Nec fm rationē. quia hoc nihil faceret ad distinctionē
realis ordinis. qualis est inter ipm esse rei primuz ꝛ vlti/
mum esse. ¶ Item. Unuz signū datuz: aut est diuisibile.
ꝛ tūc erit processus in infinituz: aut indiuisibile. Aut igit̄
indiuisibile qđ est istās. ꝛ tūc negat̄ ꝓpo^m. qꝛ istās ponit̄
diuidi in signa nō instātanea. Aut est indiuisibile qđ nō
est istās. ꝛ tūc seqt̄ ꝙ nō est dare: q̄re illud indiuisibile nō
diuidatur: ita hñ sicut instans. ꝛ erit ꝓcessus in infinitum.
¶ Cōtra hoc ꝙ gratia ꝛ originale aliquo modo fuerunt
simul in beā virgine: scilz per respectū ꝛ in trāsitu. arguūt
sic. Quia illa ꝯtraria que simul possunt inesse eidem. sunt
ꝯtraria habētia mediuz. nō autē ꝯtraria extrema in actu
perfecto: sicut patet de albo ꝛ nigro/que in aliquo colore
medio insunt simul eidem. nō aūt vt extrema. Sed grā ꝛ
culpa nō habēt mediū. Igit̄ nullo modo insunt eidē/neqꝫ
in trāsitu/neqꝫ in mora. ¶ Itez. Illud qđ est in trāsitu so/
luz. est ens in fieri solū. nō in facto esse. Si igit̄ beā virgo
fuit in originali soluz in trāsitu. Igit̄ pctm̄ originale nun/
q̄ fuit in actu in ea: sed semꝑ in fieri. ¶ Itez. Tāta est re/
pugnātia istoꝝ: ꝛ quorūcūqꝫ ꝯtrarioꝝ in vno instāti. sicut
in toto tēpore. Sed ista repugnātia impedit ne sint simul
in tēpore. Igit̄ impedit in quolibet instāti.

Gra ꝛ originale simꝫ nō fuerūt in beā virgine.

Secundus articulus. Que sint illa que per instās solū pñt esse simul. ¶ Ubi dico ꝙ oēs
subite mutationes ꝛ opationes hñt esse per soluz instans.
Quia illa hñt eē per instās solū: quoꝝ eē est instātaneuz.
Sed hō sunt subite mutationes ꝛ opationes. In hoc. n. di
stinguunt̄ a motib⁹ ꝛ opationib⁹ ꝓdurātibus q̄ ꝛc. ¶ Itē
hoc declarat̄ sic. Res nō durāt diutius q̄ recipiūt influē
tiaz a cā sua eēndi. Sz mutationes subite ꝛ instātanee nō
recipiūt influētiaz a cā sua eēndi/nisi solū per instās. qꝛ si
diutius reciperēt nō eēnt instātanee. ergo ꝛc. ¶ Itē. si du/
rarēt plus q̄ per instās. h videret̄ esse tota ratio. qꝛ in illo
instāti in quo sunt ṗmo nō pñt corrūpi. qꝛ tūc simul eēnt
ꝛ nō eēnt. Ergo oportet ipsas durare per aliqđ tēpus iter
suū ṗmuz esse. ꝛ suū ṗmū nō esse. Sed hec ratio nulla est
in ꝓposito. Igit̄ ꝛc. Probatio assumpti. Quia ex hoc solū
hñt durare per tp̄s mediū inter suū p^m esse ꝛ suū ṗmū nō
esse: qꝛ illi duo motus sunt ꝯtrarij qbus acqrit̄ suū p^m esse
ꝛ corrūpit̄ fm Cōmē. 8° phy. cō. 65. demōstrātem ꝙ tē/
pus mediū intercidit inter duos mot⁹: ista aūt demōstra/
tio nō dz intelligi/nisi in eodē moto. qđ mouet̄ motib⁹ cō
trarijs. Sed sic nō est in ꝓposito: qꝛ mutatio nō corrūpit̄
per aliqđ ꝯriuz (sicut calidū per frigidū) sed solum di nō

Oēs opationes subite hñt esse per instās.

esse. qꝛ sua cā nō influit in ipam. Cum igit̄ cā sua in ipam
(cum sit subita) nō influit/nisi per instās ipsa nō erit ens/
nisi per instās: ꝛ in toto tp̄e sequēte erit nō ens. Et eodem
modo dico in motu ꝯtinuo. Qꝛ sicut esse qđ mobile habet
in spatio sibi equali. durat per solū instās. qꝛ ex quo mot⁹
eius ꝯtinuus est agens. nō influit in suū esse in spatio sibi
equali/nisi per instās. qꝛ si per tp̄s/motus discōtinuus re/
quirit̄. Et eodem modo dico qñ est ꝯtinua intēsio vel re/
missio etiā forme que est de nā permanētiū: puta albedi/
nis. ꝙ qlibet gradus albedinis nō durat/nisi per instans:
qꝛ ex quo mot⁹ ponit̄ ꝯtinuus. ꝛ ptes eius ꝯtinue gñant̄ ꝛ
corrūpuntur: agēs nō influit in suum esse/nisi per instās.
Hoc dico fm opinionem ponētium in augumēto ꝓcedē/
tem gradum semper corrumpi.

Tertius articulus. Que sunt illa opposita que in eo/ dē instāti simul pñt eē. ¶ Ubi dico ꝙ ter/
mini ꝯdictorij qui sunt termini vnius mutationis sunt in
eodē instāti: puta. vltimū nō esse forme gñande: ꝛ p^m eius
eē. Et eodē modo dico in corruptiōe: ꝙ vlt^m eē forme cor
rupte. ꝛ p^m nō esse eius. sunt in eodē instāti. Sz nolo dice/
re ꝙ termini ꝯdictorij. qui sunt ꝯriarum mutationū: sicut
est eē qđ acqrit̄ per gñationē. ꝛ nō eē eiusdē: qđ ṗmo acq/
rit̄ per eius corruptionē. que est mutatio ꝯria eius gñōni
sint in eodem instāti. sed itercidit quies media. Probatio
assumpti. s. ꝙ vlt^m nō esse forme gñande. ꝛ p^m eius eē sunt
in eodē instāti. Quia si aliqđ impediret. hoc eēt qđ quasi
oēs doctores dicūt. ꝛ etiā qđ Phs 8° physic. tex. cō. 69. di/
cit. s. Qꝛ nō est dare vlt^m nō esse forme. sed ipsi nō eē eius
corrñdet totuz tēpus ꝓcedēs: ꝛ instās solū corrñdet p esse
eius. Sz hoc est falsum: imo expsse ponit ꝙ instās corrñ/
det vltimo: sicut ꝛ p eē. igit̄ ꝛc. Probo minorē. Quia Phs
dicit: ꝙ nisi instās diuidat̄. res posterior. i. que gñat̄ simul
erit ꝛ nō erit. Unñ dicit sic. Manifestum est: qꝛ nisi aliqs
faciat diuisiones tp̄is. diuidēs signum prius ꝛ posterius/
semꝑ posterioris rei erit simul eē ꝛ nō esse: ꝛ qñ fit nō est.
Et ꝯcludit. Signū igit̄ vtriusqꝫ cōe est. ꝛ idez ꝛ vnū nume/
ro. rōne nō idem: huius aūt finis. illius aūt prin^m. ¶ No/
ta ꝙ ꝯcedit: ꝙ est idez numero vtriqꝫ cōe. Et ponit Phs
exēplum ibidē. Cum enim aliqđ fuerit nō album in toto
tēpore. a. ꝛ fuerit album in toto tēpore. b. nisi signum me/
dium in quo est gñatio albi ex nō albo sit cōmune vtriqꝫ
scilz esse nō albo. ꝛ esse albo. erit simul album ꝛ nō albū.
Sed illud qđ oēs doctores accipiūt (qđ. s. istās correspō/
det primo esse ꝛ nō correspōdet vltimo nō esse) accipiūt
ex hoc ꝟbo ꝙ Phs dicit. Res autē semper posterioris
est passionis. Sed hoc nihil est. quia Cōmētator sic expo
nit. cōmēto 69°. Hoc idem dignius est: vt instās attribua/
tur posteriori passioni: quia posterior passio: scilz termi/
nus gñationis est ens. sed terminus a quo est eius nō eē:
ꝛ quia dignius est attribuere enti q̄ non enti. ideo passio
dignius attribuitur posteriori. Et nota ꝙ Cōmētator nō
negat quin attribuitur termino a quo qui est non esse. sed
termino ad quez qui est esse dignius ꝛ magis attribuitur.
Igitur doctores nō habēt intētum. quia bene attribuitur
aliquid duobus: ꝛ si alteri magis. Et ne aliquis dicat: ꝙ
Phs vocet illud signum aliqđ breue tēpus mediuz iter
preteritum ꝛ futurum. nō instās. Exponit hoc Cōmenta/
tor ibidem de instanti: sic dicens. Cum sit impossibile ꝙ
aliquid sit simul album ꝛ non album: necesse est ꝙ finis
motus ꝛ principiuz perfectionis motus sit in re diuisibi/
li. Et isra. Idest in instāti indiuisibili quod distinguit in/
ter duo tempora. ¶ Item 6° Physicorum. textu cōmen/
ti 41°. Hoc nomen transmutatio dicitur principaliter de
ea que de non ente in ens. ꝛ de ente in non ens. Et est ma/
nifestum de hac trāsmutatione ꝙ nō habet mediū. Sed
cū trāsmutat̄

Termini ꝯdictorij vnius mutatiōis sūt simul in eodē instanti.

Nota

cum transmutatur aliqd de non ente in ens:statim quãdo separatur a non ente:necesse est vt sit in ente. Arguo. sed si eẽ ⁊ non esse essent in codẽ instanti:esset aliquid mediũ inter

Instãtia

hec. ❡ Dices ꝙ multi ꝓhi ⁊ doctores ꝑ tanto attribuũt tempus ipsi non esse precedenti. ⁊ instans ipsi esse sequenti ꝓpter cõtradictionẽ primi principij. s. aliquid simul esse ⁊ non esse. Sed quando ex non albo fit album eque bene est cõtradictio inter vltimũ non esse. ⁊ primũ esse:sicut inter totum precedens nõ esse. ⁊ primũ esse. Igitur eque est impossibile ꝙ vltimũ nõ esse ⁊ primũ esse sint simul. Igitur ⁊c.

R̃nsio

❡ Respondeo ꝙ falsum imponitur ꝓhilosopho. Non enim saluat ꝓhilosophus ibi cõtradictionem inter esse ⁊ non esse. per hoc ꝙ non esse mẽsuratur tempore precedente. ⁊ non sit dare vltimũ non esse:cui respondeat instans. sed saluat ꝓhilosophus ibi contradictionẽ per hoc ꝙ diuiditur instans in principiũ ⁊ finem. Ita ꝙ primo signo instantis quod correspõdet termino a quo subite mutationis mensuratur vltimũ non esse. ⁊ vltimo signo mensuratur primum esse:vt expresse patet in textu. qui dicit ꝙ nisi aliquis diuidat signum prius ⁊ posterius (loquit̃ enim de signis instantis) aliquid simul erit ⁊ non erit. Resume textũ hic superius positum. ❡ Item. Uide penultimũ argumentũ cũ sua instantia.

Instãtia

❡ Adhuc aũt dices. Quicquid sit de dicto ꝓhilosophi. semper erit verũ per primũ principium. ꝙ idem simul non potest esse ⁊ non esse propter formalẽ repugnantiã. Sed eque formalis repugnãtia est quando esse ⁊ non esse sunt termini mutationis cui correspondet instans. sicut quando sunt termini motus cui correspondet tempus. Sic ergo est impossibile ꝙ simul tempore sit aliquid ens ⁊ non ens.

R̃nsio

❡ Responsio ꝙ omnis cõtradictio fundatur ſm idem ⁊ codẽ modo sumptũ. Quando igitur dicit̃ ꝙ eque formalez repugnantiã habent esse ⁊ non esse quando sunt termini mutationis ⁊c. Dico ꝙ illa formalis repugnantia non soluꝫ debet concipi ſm idẽ: scilicet ſm tempus vel ſm instans. sed ſm eundem modũ simultatis. Sed in proposito/lꝫ esse ⁊ non esse accipiantur ſm idem. i. ſm idem instans. non tamen codeꝫ modo: quia in termino a quo siue in principio accipitur non esse. ⁊ in termino ad quem esse.

Instãtia

❡ Si adhuc obijciatur de duratione ꝙ qualitercunqꝫ diuidas per signa verum est dicere ꝙ in termino a quo non habet esse duratiuũ. ⁊ in termino ad quem habet esse duratiuũ. Sed contra oẽm imaginationem est ꝙ aliquid in codẽ instanti habeat esse duratiuum ⁊ non esse duratiuum. Ergo impossibile est ꝙ aliquid sit ⁊ non sit in eodem instanti simul etiam diuiso per signa.

R̃nsio

❡ Responsio ad minorẽ quando dicitur. Impossibile est ꝙ aliquid in codẽ instanti habeat esse duratiuũ ⁊ non esse duratiuũ. Dico ꝙ esse duratiuum ⁊ non esse duratiuũ possunt cõparari adinuicem dupliciter. Uno modo in esse permanenti. Uerbi gratia. ꝙ nõ esse fortis maneat aduenĩete eius esse. ⁊ sic est impossibile. Alio modo in trãsitu. Uerbi gratia. ꝙ vltimũ non esse fortis sit terminus a quo subite mutationis. ⁊ primũ esse sit terminus ad queꝫ. ⁊ isto modo est necessariuꝫ ꝙ sint simul duratione. Cuius ratio est. qꝛ terminis subite mutationis non correspondẽt diuerse partes mutationis:sed solũ diuerse partes ordinis nature. Quod ꝓbatur.

Terminis subite mutatõis correspondent diuerse partes ordinis nature.

Termini mutationis non plus distãt. nisi quantũ durat mutatio que mediat inter terminos. Sed mutatio subita non durat/nisi per solũ instans. Igitur termini non distãt ſm partes durationis. sed soluꝫ ſm ordinem nature. Uel formetur sic. Termini mutationis habẽt distantiã ⁊ simultatem principij ⁊ finis illius mutationis. Sed in subita mutatione principiũ eius ⁊ finis nõ distant ſm ordinem correspond ẽtẽ diuersis instantibus/aut diuersis partibus temporis. sed sunt in codeꝫ instanti.

Igitur esse ⁊ non esse que sunt termini alicuius vnius mutationis sunt in codẽ instanti. lꝫ in eodem instanti sit ordo nature. ꝓbo maiorẽ. Quia principium mutationis ⁊ finis illius correspõdent termino a quo. ⁊ termino ad quẽ. ergo distãtia terminorũ est assumẽda respectu principij. ⁊ finis illius mutationis. ꝓbo minorẽ. Quia si inter principiũ ⁊ finẽ mutationis subite caderet maior distantia ꝙ̃ instans. ergo mutatio non mẽsuraretur instanti. sed tempore. Cuius ꝯriũ ponit ꝓhs/⁊ Cõmentator/⁊ oẽs. ❡ Item. In in illo instãti in quo materia est in proxima dispositione ad formã. verum est dicere ꝙ forma nõ est. qꝛ si forma esset tunc materia nõ esset in proxima dispositione ad formã. sed haberet eã. Et in codẽ instãti ſm diuersuꝫ ordinẽ nature quo materia sit vltimate disposita veruꝫ est dicere ꝙ forma est. Ergo in subita mutatione vel generatiõe termini oppositi sunt in codẽ instanti. lꝫ ſm diuersuꝫ ordinẽ nature. ꝓbo minorẽ. Quia tunc materia est primo in ꝓxima dispositione ad formã quãdo ois forma que prefuit in ea est corrupta. Si ergo in codẽ instãti forma inducenda nõ esset in ea ſm diuersum ordinẽ nature. tunc sequit̃ ꝙ materia per aliqđ instãs posset esse sine omni forma. et eadẽ ratione imperpetuũ. ❡ Itẽ. Instãs vt cõparatur ad terminũ a quo qui est nõ esse. est diuersum a seipso. ſm diuersum ordinẽ nature. vt cõparatur ad terminũ ad quem qui est esse. ergo ⁊c. ꝓbo minorẽ. per illud. 8. ꝓhy. tex. cõ. 69. Manifestũ est:qm̃ nisi aliqs faciat diuisiones tꝑis diuidens prius ⁊ posterius:semꝑ posterioris rei erit simul esse ⁊ nõ eẽ. Ecce nisi diuideret signũ in prius ⁊ posterius simul esset aliqd ⁊ nõ esset. Igit̃ per talẽ diuisionez vnius ⁊ eiusdẽ instantis saluatur ꝙ aliqd est ⁊ nõ est in codẽ instanti ſm diuersum ordinẽ nature. tñ ⁊ hoc est qđ ꝯcludit statim. Signũ quidã ⁊c. Ergo vtrisqꝫ cõmune est ⁊ vnuꝫ ⁊ idẽ numero. ratione nõ idem. huius aũt finis. illius aũt principiũ. ❡ Ex hoc infero ꝙ gratia. ⁊ culpa. ⁊ oẽs forme ꝯtrarie pro in hora expulsionis sunt simul in codẽ istãti.

Forme ꝯtrarie possũt esse in eodem instanti.

Quia vt probatũ est. termini vnius mutationis sunt in codẽ instãti quãdo est gñatio ⁊ corruptio. lꝫ cõtrariuꝫ sit qñ sunt due mutationes cõtrarie. Sed cuꝫ expellitur culpa ⁊ iducit̃ gratia. est vna mutatio:lꝫ tñ quãdo generat̃ culpa: ⁊ iterũ corrũpitur sint due mutationes contrarie. Igit̃ ⁊c.

Quartus ⁊ quintus articulus. An peccatũ originale in btã virgine possit esse per solũ instans. Uel esse ipsius ⁊ nõ esse. in codẽ instãti possit simul esse.

❡ Ubi pro hmõi intelligẽtia. quantuꝫ ad ꝑmũ dicũt quidã. ꝙ sic. Quia nihil repugnat alicui esse per solũ instans tꝑis discreti. Sed gratie ⁊ culpe nõ repugnat mẽsurari instanti tꝑis discreti:qꝛ sunt habitus ⁊ priuatio supernãles. Igit̃ possunt esse simul per solũ instans temporis discreti.

Oplo ꝑ°

❡ Sed istud nihil est ad propositũ. Quia que mensurantur tꝑe discreto sunt oꝑationes subite que nõ sunt de natura formarũ permanentiũ. ⁊ talia possunt esse per solũ instans vt ꝓbatũ est supra. Non aũt est ibi ꝓbatũ:nec etiam isti ꝓbãt ꝙ forma que est de natura permanẽtiũ vel eius primũ non possit durare per solũ instans. ergo ratio istoꝝ nulla.

Reprobatur.

Unde dico ad quartũ articulũ ⁊ quintũ simul sic distinguendo. Qꝛ peccatũ originale põt imaginari corrumpi dupliciter.

Peccatũ originale põt corrumpi dupl̃r.

Uno modo ꝙ dicat̃ non esse. qꝛ suũ agens non influit in ipsum/seu non manutenet animam sub tali priuatione. Alio modo ꝙ corrũpatur per mutationẽ contrariaꝫ sue generationi. Primo modo:dico ꝙ deus potest facere non solũ ꝙ mutationes subite sint per solũ instans. Sed etiã ꝙ forme que sunt de nã pmanentiũ. ⁊ etiã priuationes earũdẽ sint entia ꝑ solũ instãs. Quia vt dictũ est supra 2° arti. in ꝑn°. Illa que sunt de ꝑ mõ non sunt diutius entia ꝙ̃ suũ agẽs influit in ea:lꝫ tñ est possibile ꝙ deus nõ

influat in ea que sunt de natura permanētiū.puta albedi-
nis ⁊ quātitatis.nisi per solū instans.sicut est possibile de
opationibus ⁊ mutationibus subitis:igit̄ ⁊c̄.Si scḋo mo-
do.sic dico ꝙ peccatū originale nō posset esse in btā virgi
ne per solū instans:ita ꝙ actu eēt in ea.sed in potētia solū.
Et codē modo dico de qualibet forma que est de natura
ꝑmanentiū.⁊ de priuatione ei opposita.¶ Contra.Arguo
sic.Deus non pōt illud qḋ includit cōtradictionē.Sed ꝙ
aliq̄ forma de natura ꝑmanentiū.⁊ eadē rōne ꝙ aliq̄ pri-
uatio de natura ꝑmanentiū cuiusmodi est originale(quia
non est subita mutatio)sit producta in esse.⁊ ꝙ sine tēpo-
re intermedio sit corrupta corruptione ꝯtraria sue gnātio
ni.includit cōtradictionē:ergo ⁊c̄.Probo minorē.cōmen-
tator.n.dicit.8.Physicoꝝ cō.72.Si posuerimus ꝙ mot⁹
cōtrarij sint cōtinui:(Uerbi grā/motus de nō albo ad al-
bū:⁊ de albo ad non albū sint cōtinui)habet̄ ꝙ in eodem
instanti corrūpat̄ non albū ⁊ fiat albū.⁊ sic in eodē instan
ti erit aliquid ens ⁊ nō ens:qḋ est impoīe.Ecce cōmētator
reducit hoc ad contradictionē.⁊ loquit̄ de forma ꝑmanē-
ti.s.albedine.¶ Cōfirmat̄ ista ratio quantū ad hoc ꝙ ea-
dē ratio est de priuatione que est de natura ꝑmanentium.
Quia quies nō est nisi priuatio.Sed est de natura ꝑmanē
tiū.⁊ Cōmentator ⁊ Phs.ibidē per totū.⁊ precipue cōmē
to.65.probāt.ꝙ quies que intercidit inter duos motus cō-
trarios.necessario mēsurat̄ tēpore.Igitur verū est de pec
cato originali qḋ est priuatio de natura ꝑmanentiū(q̄ nō
est mutatio vel opatio subita)ꝙ eius esse inter sui gnātio-
nem ⁊ sui corruptionē mensurat̄ tpe.non instanti solū.si-
cut de for⁹ positiua que est de natura ꝑmanētiū.¶ Cōfir-
mat̄ etiā ista ratio:⁊ ꝙ iste demōstrationes Arist. intelligū
tur.in.8.tex.cō.65.solū de illo qḋ mediat īter duos motus
cōtrarios.accipiēdo motū distinctū contra mutationem.
Quia cōmentator cōmēto.65.in ṗncipio istius materie di
cit.ꝙ ista declaratio est vlis omnibus.trāsmutationibus:
igit̄ mutationi distincte cōtra motū.Sed contractio origi
nalis est in rei veritate mutatio.ergo ibi sicut alibi intelli-
git̄.¶ Itē.Cōiter ponit̄ ab oibus qui ponunt ipsaz cōtra
xisse originale.ꝙ originale fuit in actu in ea.Sed si fuerit
in actu in originali solū per instans.sic.vz.ꝙ cū contraxit
originale per vnā mutationē.statim corrūpitur originale
per cōtrariam mutationē.hoc non pōt saluari.Ergo isto
scḋo mōdo est impoīe ipsam fuisse in originali per solum
instans.Probo minorē.Quia si peccatuz originale duret
per solū instans.tunc motus quo causabat̄ ipsum nō erat
in actu terminatus sed cōtinuus sine interpollatione tēpo
ris cū motu sequēte:patet hoc in exemplo eoꝝ de faba re-
percussa.Sed motus q̄ndiu est sic ꝙ non est actu termina
tus.est actus entis in potētia nō in actu.Ergo si peccatum
originale duret per solū instās.peccatū originale erit ens
in potētia non in actu.¶ Istam rōnem.s.ꝙ si motus gnā-
tionis alicuius.⁊ motus corruptionis eiusdē.sint cōtinui.s.
sine tpe intermedio.ꝙ ibi nō sit terminus in actu. Istius
sn quā ꝯsequentie ꝓbationē innuit cōmentator supra tex.
cōmē.66. Ubi dicit̄.ꝙ illud qḋ mouetur est impotentia.
Ex quo sequit̄.ergo illud qḋ continue mouet̄ continue est
in potentia.⁊ nō habet generatū esse in actu.¶ Itē. Istius
cōsequentie ꝓbationem innuit eodem textu cōmen.65.su
pra.Ubi dicit.ꝙ motus non est finis motus.quia dicit.
Unus motus non potest terminare alium motuz in actu.
Sed si aliquid mouetur vno motu ⁊ sine interpollatione
temporis.illud mobile mouetur motu cōtrario. Primus
motus non habet ad qḋ terminetur nisi aliuz motum qui
continuatur.Sequitur ergo si motus cōtrarij sint cōtinui.
ꝙ primus motus non habet terminum in actu.¶ Ex his
duabus rationibus patet quare faba potest esse per soluz
instans in spatio sibi equali inter suos motus contrarios
qui sunt ascensus ⁊ descensus.ita ꝙ in eodez instanti sunt
suum esse ⁊ non esse inter illos motus cōtrarios:q̄ nec ibi
habet esse permanens.Quia vnūquodqz quod alij cōiun
gitur habet esse motum vel ꝑmanens s̄m fluxū vel ꝑma-
nentiā eius cui coniungit̄.Sed lapis iste molaris cui con
iungit̄ ponitur esse in cōtinuo motu.Igitur faba est in cō
tinuo motu.Qr hoc sit verum patet per cōmentatorem.8.
Physicorū cōmento.56.¶ Item.Hoc contingit q̄ nō ha
bet tunc esse in actu.q̄ qḋ mouetur est in potentia.¶ Ad
illud est auctoritas cōmentatoris expressa cōmento.65.
Duo in actu impossibile est vt sint in vno instanti:⁊ tūc ꝑ
locuz ab oppositis.duo in potentia possibile est esse in eo-
dem instanti.¶ Item.Cōmentator.8.Physico.cōmē.56.
vult ꝙ duo motus successiue possunt esse eterni.s. sine in-
terpollatione temporis dicēs sic. Motus est eternus.aut
q̄ est vnus cōtinuus.aut q̄ cōponitur ex motibus succes-
siuis.s.q̄:oꝝ vnus est ante aliū ⁊ vnus post alium:ita ꝙ
finis precedentis sit cū principio sequētis.Sed eternitas
est in motu cōtinuo essentialiter.⁊ in successiuo accidenta
liter.Ecce expresse patet.ꝙ duo motus successiui fabe.vel
cuiuscunqz alterius possunt esse eterni sine interpollatio-
ne tēporis.sed per accidens.Et hoc maxime habet appa-
rentiaz quādo vnus motus succedit alteri per reflexionē.
non a corpore quiescente sed moto:sicut est de faba reper-
cussa a lapide descendente.Igitur patet propositū ⁊ ibi be
ne dictū cōmentatoris est verū : ꝙ motus est eternus sine
interpollatione.non cōtinuus tamē.q̄ de contrario in cō
trarium.¶ Dubitatur de hoc quod cōmentator in prima
ratione ad istā partem habet plus pro impossibili.s. ꝙ ali
quid sit simul ens:⁊ non ens.quādo circa aliquid sunt due
mutationes contrarie.q̄ꝫ ꝙ circa aliquid est vna mutatio
de non esse ad esse vel ecōuerso:vt concessum est supra ar
ticulo 3°.Immo videtur qua ratione contradictoria cōpa
tiuntur se in vno casu.⁊ quolibet:⁊ qua ratione duo cōtra-
dictoria cōpatiuntur se in vno instāti.⁊ in infinitū.¶ Se
cundo dubitatur de hoc qḋ supponitur in secunda ratione
scz ꝙ si beata virgo fuerit in originali:ꝙ oportuerit ꝙ ori
ginale habuerit esse in actu in ea.⁊ non in potētia.⁊ in trā
situ.Immo verius.ꝙ idem respectu eiusdem potest habe
re esse in actu ⁊ esse in potentia.Uerbi gratia.Esse qḋ mo
bile habet in loco potest esse sic ꝙ mobile in loco pōt esse
in transitu ⁊ in potentia:⁊ potest esse in loco mansiue ⁊ in
actu.Ergo sic in proposito originale potest esse in anima
in transitu ⁊ in potētia.⁊ esse in actu ⁊ mansiue.¶ Ad pri
mū.Dico ꝙ Philosophus supra probauit ꝙ inter duos
motus contrarios ⁊ per cōsequens inter illorū terminos
necessario intercidit tempus mediū:⁊ ibi est manifestum
ꝙ est impossibile ꝙ termini illorū motuū sint simul in eo
dem instanti.Sed quando est vna mutatio nō oportet ne
cessario ibi ꝙ tempus intercidit medium.sed soluz muta-
tio:que cum sit per soluz instans possunt etiā termini eius
esse in eodem instanti cum eo:vt probatum est.Nec valet
quod additur ꝙ que cōpatiuntur se per instās.⁊ in perpe
tuū.Quia hoc non est verū nisi compaterentur de in per-
manentia sicut qualitas ⁊ quātitas in subiecto.sed hec cō-
patiuntur se in transitu ⁊ s̄m diuersum ordinem nature.
¶ Ad 2m.dico ꝙ sicut mobile q̄ndiu in loco est. in transi-
tu non est in moto esse:ita si originale solum esset in beata
virgine in transitu ⁊ in potentia.sequeretur ꝙ solum origi
nale esset in illa in contrahi ⁊ fieri.⁊ nunq̄ꝫ in facto vel in
contracto esse.¶ Itē.Originale est de priuationibus que
sunt de natura permanentium.Sed probatum est articu-
lo 3°. ꝙ tales priuationes que mediant inter motus cōtra
rios permanent in actu:ergo ⁊c̄.

¶ Distinctio.

Marginal notes (left column): ꝯ pᵃˢ opi. Argᵐ pᵐ — Argᵐ 2ᵐ — Mobile aliqḋ pōt eē ꝑ soluz instans in spatio si-bi equali īter duos motus cōtrarios.

Marginal notes (right column): Dubᵐ pᵐ — Dubᵐ 2ᵐ — Ad pᵐ Dubiū — Ad 2ᵐ Dubiū

Distinctio.IIII. Questio.I.

¶ Cum vero incarnatio verbi/sicut in superioribus tractatũ est/operatio vere sit patris/ꝛ filij/ꝛ spiritus sancti/investigatione dignũ nobis videtur quare in scriptura spiritui sancto hoc opus sepius tribuatur/ꝛ de ipo christus conceptus ꝛ natus memoretur.

In dist. IIII. agitur qualiter beata virgo pōt dici mater christi ꝛ est questio. Utrũ beata virgo aliqd active ad gñationez filij aut quo qũo ad assimilationem filij ad ipsam egerit. Et videt̃ ꝙ sic. Quia aliter non fuisset pfecte mater. ¶ Cōtra videt̃ per Phs primo de generatione animaliũ. siue decimo de aïalibus. cap.18.

Hic quatuor. Primo ponent̃ snie cōtrarie quas videt̃ Aristo. habere circa activitatem mulieris in gñatione. ¶ Scdo reducentur ad concordiã. ¶ Tertio ponent̃ modi quibus virtute gñationis proles assimilat̃ parentibus. ¶ Quarto pertractabit̃ quibus illis modis christus assimilatur matri.

Arg. 1. Primus articulus. Qñ Aristo. videtur sibi cōtrarius circa activitatem matris in gñatione. ¶ Ubi pro hmōi intelligẽtia querit̃. An beata virgo active egit ꝛc. Et pbat̃ ꝙ sic. Quia fuit vnivoce mr̃ cum alijs mulieribus. Sed alie agũt. ergo ꝛc. Probo minorẽ. Quia Phs pᵒ de gñatio. aïal. cap.2. siue de animal. li.10. cap.2. de aïalibus post mediũ cap. loquẽs de mare ꝛ femina ait sic. Sperma exit de ambobus. ꝛ ex mistiõe illius spermatis erit creatura. ꝛ creatio embrionis: ꝛ ppter hoc dicimꝰ ꝙ mas ꝛ femina sunt pñm gñationis: ꝛ non dicit̃ mas nisi illud qd̃ generat in alio. ꝛ dicitur femina qꝛ generat in se. ¶ Arguo igit̃. Generare est agere ad plis pductionem: igit̃ matres agunt.

Arg. 2. ¶ Item. Phs arguit cōtra eos qui dixerũt ꝙ genitũ assimilat̃ gignẽti sm̃ totũ. qꝛ sperma exit a toto corpe: ꝛ est argm̃ circa mediũ cap.4. sic. Qñ si illud qd̃ exit ex mare ꝛ femina fuerit sm̃ vnũ modũ (infra parũ) quoniam sperma femine exit a toto corpore. ꝛ sĩr sperma maris. dꝫ genitus esse similis vtriqꝫ. ꝛ nō dꝫ esse vnus sed duo ꝛ debent ex eis eẽ duo aïalia. ¶ Arguo igit̃. Phs nō negat alijs quin si sperma exit a toto corpe maris ꝛ femine qn genitus dꝫ esse similis vtriqꝫ. sed hoc ꝯcedendo cũ eis reducit ad aliqd inconveniens. s. ꝙ genitus erit duo nō vnũ. Sꝫ cũ in rōne assimilandi aliud sibi: sꝫ corpus includit̃ ratio agẽdi ad formationẽ corporis. nullo modo sequeret̃ ꝙ si sperma exit a toto corpore ꝙ proles assimilat̃ matri nisi mater ageret ad formationẽ corporis: qd̃ est ppositũ.

Arg. 3. ¶ Item. Parũ infra eodẽ cap. Qua de causa non gignunt femine de se si sperma exit a toto corpore. ꝛ femine habent vas ad illud sperma recipiendũ. Arguo igitur. Illud argumentũ non valeret nisi mulieres spermatiçarent. Sed spermatiçare est agere active ad gñationem. Et hoc est quod dicit in principio primo de generatione animali. cap.2. vel.10. de animalibus. cap. primo. Mas generat in alio: mulier in se.

Oppo. Arg. 1. ¶ Cōtra. Illud quod tm̃ dat menstruum ꝛ materiã. ꝛ non spermatiçat non agit ad generationẽ. qꝛ virtus activa que ponitur in generatiõe ponit̃ in spermate. nō in materia. cũ materia ꝛ efficiens non coincidũt. ex.2. Physico. tex. cōmẽ.70. Sed hmōi est femina respectu geniti. Unde Phs de genera. animal. lib.1. siue.10. de animali. cap.2. Remansit nobis declarare ꝛ distinguere ꝛ narrare dispositionem menstrui ꝛ cũ hoc fecerimus declarabitur dispositio in femina vtrũ spermatiçat sicut vir. ꝛ illud quod generat̃ est admixtum a duobus spermatiçantibus aut nō exeat a femina oĩno. Ad istam aũt questionẽ respondet ex intentione. cap.12. in principio dicẽs. Natura feminarũ est debilis. ꝛ minoris caloris maribus: necessarium est igitur ꝙ sanguis exiens ex feminis superfluũ sit sanguis qui exit menstruis: ꝛ manifestũ est ꝙ menstruũ est supfluitas: ꝛ illa supfluitas ꝯveniens est spermati qd̃ exit ex maribus. Et cōcludit in fine ca. Et manifestũ est. igit̃ ꝙ mẽstruũ in femineis est simile spermati in maribus in aïalibus generãtibus aïalia. Et vltra. Manifestũ est igit̃ ꝙ sperma femine nō est cōveniens gñationi. qn si fuerit sperma non erit menstruũ. ꝛ si fuerit menstruũ non erit sperma.

Arg. 2. ¶ Itẽ. Cap.18. circa mediũ. Manifestũ est ꝙ erit femina cōveniẽs in gñatione sm̃ viã materie. s. sub3 menstrui: menstruũ aũt non est nisi supfluitas. Ex hõ quidã hoĩes putant ꝙ femina cōveniat gñationi ppter sperma qd̃ eijcit apud coitũ pp delectationẽ falsũ est.

Arg. 3. ¶ Itẽ. Cap.14. ante finẽ. Accidit sicut respectu ꝙ vir dat formã: ꝛ principium motus ꝛ femina dat corpus ꝛ mãm. Et sicut accidit in lacte coagulato. ꝙ corpus erit ex lacte ꝛ coagulatio erit ex coagulo. ita erit illud qd̃ abscindit̃ a mare ꝛ femina. Et infra eodẽ cap. Manifestũ est ex rōnibus quas diximus ꝙ femina non convenit gñationi pp sperma qd̃ exit ab ea. sed ppter sanguinẽ menstruũ. ¶ Idẽ dicit in fine capli ꝛ cap.19. ante finẽ. Ex masculo erit pñm motus et ex femina erit materia. ꝛ pp hoc nō generat femina ex se qm̃ natura indiget pñcipio motu.

Arg. 4. ¶ Itẽ. In fine decimi quarti videt̃ hoc probare sic dicens. In rebus habẽtibus virtutes distinctas. ꝛ corpa distincta. ꝛ naturas diversas necessario diversificat̃ virtus operãtis ꝛ patiẽtis. Si vir igit̃ movens ꝛ operans. ꝛ femina sicut patiens. manifestũ est ꝙ sperma femine non cōvenit viro in gñatione. sed cōvenit sicut materia. Et hoc est qd̃ dicit cap.15. post principiũ. Manifestũ est ꝙ masculus est operans ꝛ femina patiens sicut erit scãnum ex carpentario ꝛ ligno. Hanc ꝯclusionẽ tenet in fine cap. ꝛ libro de gñatiõe ani.3. siue.12. de aïalibus. cap.8. ante finẽ ꝛ cap.9. bene post pñcipiũ ꝛ vbique. Et ponit Phs. exemplũ lib.3. de gñatione ani. siue.12. de ani. cap.7. post principiũ. Qꝛ in menstruo mulieris nō est prima res. s. principiũ nature: ꝛ propter hoc ova venti que sunt in qbusdã aïalibus sunt privata pma re. ꝛ ppter hoc non erit ex ovis venti animatũ qꝛ animatum. s. virtus anime non erit in ovis nisi ex semine maris.

Secundus articulus. Quid in hmōi contrarietate sentiendũ sit. ¶ Ubi dico mediãdo inter ista duo dicta. ꝙ in pductione plis sunt due gñatiões. Una que est ministratio materie vel mẽstrui vsqꝫ ad matricẽ. Alia que est trãsmutatio mẽstrui ẽt ministrati p virtutẽ activã in semine vsqꝫ ad eẽ individuũ speciei. Tertia etiã pōt vocari illa gña. que est trãsmutatio circa mẽstruũ vsqꝫ ad alterũ sexũ. Primo mō dico ꝙ mulier se hꝫ active. Istas duas gñationes distinguit Phs. pmo de gñatione aïal. siue de aïal. cap.1. Mas generat in alio mulier in se. ¶ Primũ pbat̃ sic. Quia menstruũ. qd̃ exit a muliere a pñᵒ nō fuit in matrice sꝫ trãsit de diversis partibus corpis ad matricẽ: ꝛ hoc cōtingit aliqñ mulieribus sine mare (vt pꝫ in ovo vẽti li.1. c.19. siue.11. c.) sꝫ talis motus nō pōt eẽ sine agẽte: igit̃ ħ gñatio fit active p mulierẽ. ¶ Itẽ. Gñatio est actus vegetative. Sꝫ vegetativa in mulieribꝰ nō generat spmatiçãdo: igit̃ mãm ministrãdo. ¶ Itẽ. Gñatio sibi correspondet relationi active. Sꝫ chrũs fuit filius vginis ꝛ sortes mr̃is sue. Ergo mr̃ se habuit active nō in gñando. ꝙ est spmatiçãdo. Ergo mĩstrãdo mãm. Et eodẽ mō dico in ministrãdo fetũ ꝛ augmẽtãdo corpus se habuit active. ¶ 2m pbat̃ multis auctibus Phi. Qꝛ nihil trãsmutat mãm ad

spēm ⁊ indiuiduū nisi qđ spermatizat. Quia ph's ponit q̄ res nature que trāsmutat ad esse spēm vel indiuiduum est in spermate. sicut. c. 15. supra. sed fm eūdē supra mulieres nō spermatizant. ergo ⁊c. ¶ Argumēta illa etiam que primo articulo pbāt mulieres spermatizare bn̄ veruz est q̄ pcedebāt ex illo medio q̄ mulieres spermatizant: hoc tn̄ nō est de intentione. Aristo. sed q: ibi disputat ꝫ alios q illud mediū nō negabant. Jō arguēdo cōtra illos poterat vti alio medio. qđ tn̄ infra pbat falsum. vt supra visuz est. ¶ De tertia gñatione videt ph's. c. 13. velle q̄ mulieres aliqn̄ emittūt qđdam humidū qđ tn̄ non est sperma: ⁊ rōne illius accidit q̄ mulieres pariūt femellas: sicut pz lib. de ani. c. 13. Sed verū est q̄ ex ista auctoritate nō habet q̄ mulier se hz actiue determinādo ad sexū: q: illđ bn̄ potest pbere impedimentū mari. sicut q̄ passiuū indispositū pbet agēti. Et hoc est qđ ph's supra eodem lib. c. 8. vult q̄ femineitas ⁊ masculineitas accidūt pp̄ter temperantiaz ⁊ intemperantiā seminū maris ⁊ femine. Jsto ergo modo nō se hz actiue mulier. ¶ Ex his pz primo q̄ beata virgo fuit vere mater christi: q: vere se habuit actiue in administratiōe mãe corpis christi. ¶ Tn̄ vnū videt obstare. s. q̄ actio nālis matris est in tpe. ¶ Dico q̄ pbat q̄ non fuit mater eius per actiuaz cōicationem. que sit in tpe. sed non excludit qn̄ cocgit. cum. s. administrādo mãm in instāti. Lz eni ab actione sua afferebatur mora tpis. nō tn̄ actiuitas virtutis: sicut nec si deus coageret motuū ignis supius in tn̄s q̄ deo coagēte ignis moueret in instāti: pp̄ter hoc nō oino excluderet actiuitas ignis in illo motu. Et p istā rōnem negaret q̄ administratio materie fuit in instāti. ¶ Scdo. Rñdeo ad dubiū. Utrū filiatio sit vnica relatio re spectu pris ⁊ matris. aut due. Quia aut vnitas relationis accipitur a fundamēto. Aut ab vnitate rationis fundandi. qđ forte verius est. Si ab vnitate fundamēti: tunc sic. Filiatio est vnica relatio. q: res quaz mr̄ ministrat est totū cōpositum in poᵃ ⁊ per marez fit in actu. Sed actus ⁊ potentiā nō variāt essentiā. Ergo idem fundamentū est in vtraqz gñatione. s. mēstruū qđ ministrat mulier. Si ab vnitate rōnis fundādi certū est q̄ hic est alia ⁊ alia ratio fundādi. Quia rō fundādi rōnē filiationis est gñatio. Sz h̄ est alia ⁊ alia gñatio vt dctm̄ est. Ergo alia ⁊ alia filiatio.

Dubium

Resso

Tertius articulus. Quō ples virtute gñationis assimilat parentibus. ¶ Ubi est aduertenduz q̄ ph's vtit multis silitudinibus. Uel fm naturā speciei. Uel fm aliqđ accidēs. Et pmo modo cōtingit tripliciter. Primo qn̄ ad illā facit natura seminis in vtroqz seminantiū. Un̄ in lib. de aiali. Recte sunt inquit filij similes parētibus ⁊ patribus: q: illud qđ exit a mēbris simile est ei qđ remansit. Sperma eni sile est cuilibet mēbro in poᵃ nō in actu: pp̄ter gñationē que est ex semine ⁊ menstruo alia cōceptio similis ei erit. Qđ exit a corpe in poᵃ simile est ei a quo exiuit. Scdo est silitudo ad spēm. ⁊ ad hāc facit cibus li. de aial. siue de gñatione aial. cū aliquid generat ex vulpe ⁊ cane. in vltimo erit natus similis femine pp̄ter cibū. ibi sicut femina extranea primo recipit semen qđ seminat in alia regione. Sed ista silitudo intelligit quantuz ad signa psonalia. q: quo ad spēm assimilat mari. Tertio est similitudo ad spēm que est in dnationem seminuz maris ⁊ femine inter se inuicē. Unde de gñatione aialiuz. Si in feminis fuerint oua venti deinde coierint cū maribus ante q̄ alterat a citrinceitate ⁊ efficiunt tota alba erunt tūc ista oua cōueniētia gñationi post q̄ fuerint ex ouis vēti. Et si coierint cum alio ⁊ exit citrinuz adhuc exibit plus ex illo ouo. similis ei qui coiuit vltimo. Et pp̄ter hoc quidaz qui vtunt auibus faciunt ⁊ mutant genus ⁊ genus. Et accidit hoc pp̄ter mixtionez. ⁊ q: virtus operatur ⁊ sperma facit hoc per suā virtutē. ⁊ aptat cibum fm aliā viaz dirigendo ⁊ calefaciēdo: ⁊ accipit cibuz ex ouo dū fuerit ei possibile. Et similiter accidit in generibus quorūdam pisciū ouantiū. Quedā enim est similitudo pp̄ter feminā quo ad accidentale principiū. Un̄ libro de aialibus siue de gene. ani. cap. 8. post principiū. Bene accidit in regiōe que grece dicit coclas: q̄ quedā mulier coiuit cū ethiope ⁊ peperit filiā albam: deinde coiuit illa filia. ⁊ peperit filiaz nigram. Quedā est similitudo ad sexū pp̄ter feminā lib. de aial. siue de genera. animal. 13. Qđ ꝯo. putant quidā hoies q̄ femina conueniat gñationi pp̄ter sperma qđ eicit apud coitum pp̄ter delectationem. est falsum. sed veruz est q̄ exit qđdam humidū. sed non sperma imo ⁊ appropriatum loco. s. matrici. Et accidit qbusdam mulieribus quibusdam non: ⁊ non accidit nisi albis mulieribus in maiori parte. ⁊ illis que pariunt feminas. nō aūt nigris ⁊ pariētibus mares. Et hoc est qđ supra eodē libro. c. 8. versus finez dixit. Femineitas ⁊ masculineitas non est q: sperma exit a toto corpore: sed pp̄ter aliam cām. s. pp̄ter temperantiā spermatis aut intemperantiā. s. sperma viri ⁊ mulieris. Quia aūt quidā assimilant auo ⁊ proauo. ⁊ q̄ quidā assimulant patribus in pncipijs accidētalibus habendo maculas sicut pr̄es habuerunt: sicut qdam genitus hēbat signum in brachio simile signo pr̄is: ⁊ hoc erat in regione grece. s. calbian (hec recitant lib. 15. c. 8.) nō reddit ph's cām nisi forte tangat eām huius in filī de muliere que coiuit cū ethiope ⁊ peperit filiā albā. cuius cā est accidētalis in semine.

Quartus articulus. Quō christus assimilat matri. ¶ Ubi dico q̄ si loquamur de assimilatione primo modo que est qn̄ duo mares cōcurrunt ad generationē: q: tunc proles assimilabit ei qui vltimo coiuit cum femella. Uel si loquamur. scdo modo. qui est qn̄ masculus ⁊ femina simul cōcurrunt q̄ tunc fm spēm assimilatur vtriqz dūmodo sint eiusdem speciei: certū est q̄ neuter istorū duorum modoꝝ hic hz locū. Sed si loquamur. tertio modo fm q̄ proles in fine assimilatur femine quādo generās alterius speciei cōcurrit cum femella. proles assimilatur femine. ⁊ hoc q: proles accipit cibū a femina: isto modo certum est q̄ christus fm humanitatē fuit maxime similis matri sue. non spiritui sancto. qui fecit actiue gñationē istā: q: est alterius speciei a beata virgine: ⁊ etiaz per istam rōnem q: accepit alimentū a muliere. Et ista ratione etiā maxime debet assimilari matri. quo ad signa psonalia: q: ibidem dicit q̄ si mulier recipit semen in alia regione pp̄ter cibū. proles assimilat matri. Et hoc necessario intelligit quantuz ad signa personalia: q: certum est quo ad spēm assimilatur mari sicut femelle. Ergo christus qui totū habuit cibum suū a matre assimilatur quantum ad signa. Jmmo magis q̄ aliquis alius filius matri sue. Probat ex eodem. Quia quando aliquis generatur extra regionē suam. certū est. q̄ semen viri habet aliqualez vim attrahendi prolem. vt assimiletur sibi quantū ad signa psonalia. lz forte non tantā sicut respectu mulieris eiusdem regionis. de qua ipse est. Si ergo hoc non obstante proles assimilet matri quādo recipit semen in alia regione: ⁊ hoc q: accipit cibum a muliere. Ergo in beata virgine vbi nullum semen oino fuit cuiuscunqz viri attrahēs prolē ad similitudinē aliam. sequit q̄ proles maxime assimilat matri quantū ad signa personalia. cū ab ea accipiebat cibum. Si loquamur de similitudine quo ad colorē que dicit fm accidens ⁊ est quartus modus. Dico q̄ maxime assimilat matri pp̄ter rōnem ibi dictam. q̄ mulier alba concepit filiā albam de ethiope. q: ibi saltē potuit fuisse impedimentū pp̄ter semen viri: hic aūt non potuit. Si loquamur quīto mō quo ad sexū. ⁊ sexto mō q̄ ad maculas. Dico q̄ nec

talis similitudo fuit ibi:non s̄m sexum.qꝛ nõ suppono ali qõ humidũ superfluũ fuisse in menstruo:nec quo ad maculas qꝛ maculas precessisse in btã virgine non suppono.

¶ Distinctio.V. Questio.I.

¶ Preterea inquiri oportet cũ ex premissis cõstet verbũ dei carnem ꝛ animã simul assumpsisse in vnitatẽ persone/quid horũ potius cõcedendum sit.s.ꝙ persona personam/vel natura naturam/vel persona naturam/vel natura personam assumpserit ꝛc̃.

Circa distinctionẽ qntã querit̃.Utrũ oẽs persone possent simul assumere vnam naturam numero.

Hic duo sunt facienda.¶ Primo ponã duas opiones ꝯtrarias.¶ 2° qd mihi vi.

Primus articulus.De opinionũ diuersitate circa assumptionẽ eiusdẽ nature per plures ꝑsonas.s.An oẽs ꝑsone possent simul assumere vnã numero nãm.¶ Ubi dicunt qdã Tho.ꝙ sic.Quia ꝯditio assumentis attendẽda est ex cõditione assumentis eo ꝙ tota ratio assumentis est ex po^a assumentis.Sed cõditio assumentis est.ꝙ vna nã numero est in tribus suppositis.Ergo ex potẽtia assumẽtis fieri poterit ꝙ vna nã simul assumat̃ a tribus.¶ Aly.Henricus addũt:ꝙ qñ aliquid non hꝫ vnitatẽ a supposito manẽte eius vnitate.põt eẽ in vno.vel pluribus suppositis simul.Sed natura assumpta non hꝫ vnitatem numeralẽ a supposito assumente sed ex se est hec ꝛ singularis.Ergo ipsa numero vna põt eẽ in vno vel in pluribus simul.¶ Aly.Durandus ꝓbant sic.Persone diuine a nullo absoluto se excludunt cũ distinguunt̃ solũ realibus relationibus.Sed nã absoluta est qd absolutũ.Ergo ꝑ hoc ꝙ assumit̃ ab vna nõ excludit̃ qn simul assumat̃ ab alia.¶ Itẽ.Nõ minus est incõueniens vnũ absolutũ siƚ eẽ in diuersis ꝑsonis q̃ vnã relationeꝫ numero:pꝫ in diuinis.Sed relatio spiratiõis que est vna numero est simul in duabus ꝑsonis:ergo ꝛc̃.¶ Itẽ.Posterius potest multiplicari sine priori:sicut pꝫ:ꝙ accidẽtia multiplicant̃ in subiecto manẽte vnitate subiecti.Sed eẽ indiuiduũ est prius q̃ ꝑsonari.aliter eni indiuidua nã non posset assumi sine sua ꝑsonalitate.Ergo indiuidua nã simul põt eadem manere multiplicatis tñ ꝑsonalitatibus.¶ Scotus lib.3.q.2.tenet ꝯtrariũ.Quia in omni depẽdẽtia essentiali.vnũ depẽdens põt depẽdere precise ad vnũ si illud vnũ totaliter determinat eius dependentiã:qꝛ si nõ depẽderet essentiaƚr ab aliquo quo nõ existẽte nihilominus ipsum esset.Sed vna nã assumpta essentiaƚr dependet ad esse suppositale.ꝛ totaƚr supposítat̃ a persona verbi.Ergo ꝑcise depẽdere põt a ꝑsonatione verbi.Probatio minoris quo ad ꝑmam partẽ pꝫ de se.Quia ois natura suppositabilis ordinat̃ ad eẽ suppositabile eẽntiaƚr.Patet quo ad 2^am partem.Quia ꝑsonalitas creata totaƚr terminat depẽdentiã nature assumpte qñ non est assumpta.Sed non minus terminat eã increata q̃ creata.ergo ꝛc̃.¶ Alys.s.Guidoni videtur ꝙ impoƚe est ꝙ vna nã numero terminata per vnum suppositũ possit simul manẽte tali suppositatione ꝑ aliud terminari primo sic.¶ Actus qui cõuenit vni supposito diuino vt tale suppositũ est.excludit ab illo actu aliud suppositũ s̄m oẽm modum.Uerbi gratia/generare filiũ conuenit patri vt est determinatũ suppositũ.ꝛ ideo ꝙ filius generaret̃ ab alio supposito siue illo modo quo generat̃ a patre.siue alio modo est impoƚe.Sed cuꝫ filius assumpserit nãm humanã.illic actus est actus determinati suppositi vt determinatũ suppositũ est.Ergo ꝙ illa nã que assumpta est a filio assumat̃ ab alio supposito siue illo modo ꝑsonalitatis quo assumit̃ a verbo:siue alio modo est impossibile.¶ Itẽ.Nõ minus ꝑfecte est natura assumpta a verbo in supposito verbi.q̃ si ꝑsonaret̃ in supposito ꝓprio.Sed si ꝑsonaret̃ in supposito ꝓprio impoƚe eẽt siƚ suppositari in alieno.ergo ꝛc̃.Minorẽ ꝓbant sic:qꝛ si suppositaret̃ in ꝓprio supposito eẽt ꝑ se subsistẽs nõ initens alteri.si aũt in alio suppositaret̃ eẽt alteri initẽs nõ in se existẽs.Ergo si simul cõicaretur sibi suppositari in alio ꝛ in se ipso simul eẽt in se existẽs ꝛ nõ in se existens.ꝛ simul alteri initẽs ꝛ nõ initens alteri.¶ Item.Natura creata non põt in altero supposito suppositari nisi s̄m ꝙ supplet̃ in ea rõ ꝓpria suppositi.Scdm hoc ergo ꝙ nã in se põt hẽc ꝓpriũ suppositũ.sic põt in alio supposito eius suppositatio suppleri.Sed nulla creata nã:põt vna existẽs numero in ꝓpria subsistẽtia suppositari nisi vnica suppositatiõe.Ergo nec in alio supposito supplet̃ ꝑsonalitas nisi ꝙ soluꝫ hẽat vnã ꝑsonalitatẽ.sꝫ si simul eẽt in tribus suppositis siƚ hẽet tres ꝑsonalitates:ergo ꝛc̃.¶ Iteꝫ.Impoƚe est.ꝙ idẽ sit simul sub multis formis eiusdẽ rõnis.Sꝫ si simul nã assumpta esset in tribus ꝑsonis hoc eẽt.ergo ꝛc̃.Probo minorẽ.Qꝛ terminatio talis nãe assumpte.s.intellectualis hñ est essentiale ꝙ terminet̃ a ꝑsona.sed ꝙ ab hac vel ab illa.s.a p̃re vel filio accidẽtale est.Ergo s̄m eundẽ mediũ ratio essentialis terminãdi est ꝑsonalitas.sed ꝙ hec ꝑsonalitas p̃nitas vel filiatio hoc accidit.Tũc arguit̃ sic.Ad essentialem rõnẽ terminãdi est attẽdendũ.Sꝫ in eẽntiali rõne terminãdi oẽs rõnes terminãdi sunt eiusdem rõnis.qꝛ oẽs sunt formaƚr ꝑsonalitates.Si igit̃ nã creata simul sit in diuersis ꝑsonis.Ergo simul erit sub diuersis formis eiusdeꝫ rõnis.¶ Itẽ.Si nã creata vna numero simul supposítet̃ in tribus ꝑsonis.Aut tota depẽdẽtia talis nãe ꝛ totaƚr terminat̃ per vnã ꝑsonã.ꝛ tũc tñ ꝑsonabit̃ ab vna ꝑsona.qꝛ vltra q̃ꝫ depẽdet nõ põt terminari.Aut vna pars ꝑ vnã ꝑsonã ꝛ alia per aliã.ꝛ tũc cũ due ꝑsone nãm assumptam p̃nt dimittere remanente vnione ad tertiã ꝑsonã.ꝛ tũc pꝫ:nãe erit suppositata in supposito alieno.ꝛ tñ due ptes nõ erũt suppositate in ꝓprijs suppositis sibi relictis.qõ est absurdũ.¶ Itẽ.Qñ aliq̃ plura cõparant̃ ad aliquẽ effectũ large accipiẽdo effectu.ꝛ nõ per eãdẽ rõnẽ realẽ que sit vna res.imo distincte.ꝛ q̃libet eaꝝ est sufficiẽs per se.nec vnũ coopat̃ ad aliud sicut primũ ad scdariũ.impoƚe est ꝙ ambo illũ effectũ terminẽt:aƚs eẽt cõclusio.Et pꝫ assumptus.Si eni p̃r ꝛ filius spirarẽt.vt duo distincti.ꝛ cũ hoc vterqꝫ esset per se sufficiens.ꝛ sine hoc ꝙ vnus respectu alterius hẽet aliam primitatẽ vel auctoritatẽ.nunq̃ꝫ esset possibile ꝙ ambo cõcurrerẽt si vnus posset totũ.Sꝫ in tribus ꝑsonis nõ est vna vis terminãdi s̄m rẽ sicut nec vna ꝑsonalitas.ꝛ q̃libet eaꝝ est sufficiẽs ꝑ se ad terminãdũ depẽdẽtiã nãe assumpte.nec vna incarnat̃ mediãte incarnatiõe alterius:nec vna respectu alterius se hꝫ.q̃si scdariũ ad primũ.Igit̃ impoƚe est ꝙ oẽs tres ꝑsone siƚ terminẽt illã assumptionẽ.¶ Itẽ.Anselmus de incarnatiõe verbi cap.7.Impossibile est s̄m q̃libet ꝑsonã hoiem.i.humanã nãm eẽ incarnatã.Et 2° cur deus hõ cap.9°.Plures eni ꝑsone nequeunt vnũ ꝛ eundẽ hoiem assumere.Et certũ est ꝙ accipit hoiem ꝓ nã nõ pro supposito sicut alia.ergo.¶ Ad argumẽta ꝑme opinionis dicũt.qñ dĩ ꝙ tota ratio assumptionis pẽsanda est ex rõne assumẽtis.Dicũt ꝙ insup requirit̃ nõ repugnãtia in nã assumptibili:sed eẽ in tribus sibi repugnat ꝓꝑ suaꝫ limitationẽ.¶ Ad 2^m qñ dĩ ꝙ illud qõ habet vnitatẽ numeralem ex se põt simul inesse pluribus.Dicũt ꝙ non simul sed successiue:ꝛ hoc si sit nã limitata.¶ Ad 3^m quando dicit̃ ꝙ persone diuine a nullo ab

Margin notes (left column): s. Tho. — Henricus — Durãdus Arg^m p^m — Arg^m 2^m — Arg^m 3^m — Scotus — Guido Arg^m p^m

Margin notes (right column): Arg^m 2^m — Arg^m 3^m — Arg^m 4^m — Arg^m 5 — Arg^m 6^m — Arg^m 7^m — Ad arg^m S. Tho. — Ad arg^m Henrici — Ad arg^m p^m Durã.

solnto se excludunt. Dicunt q hec maior est falsa. qr si eet vera nõ solum cõcluderet de possibili sed de facto. s. q eet iã assumpta ab oibus. ¶ Ad quartũ qñ dicit q nõ minus repugnat vnũ absolutũ esse in diuersis q̃ vnã relationez. Dicunt q vniformiter accipiẽdo verũ est. pp̃ter hoc eniz relatio spirationis est in duobus. quia cõuenit eis vt sunt vnũ: et ideo sil'r assumere nãm humanã cõueniret pãi et filio vt sunt vnũ in essentia verũ eet. Sed qr assumeret ab eis ad diuersas psonalitates. et per pñs nõ vt sunt vnum: ideo zc. ¶ Ad qntũ qñ dicitur q posterius multiplicari põt sine multiplicatione prioris. Dicũt q nõ est verũ qñ posterius se hz conuertibiliter ad prius: vt puta. non possunt eẽ plures risibilitates sine pluribus humanitatibus. Sed ratio indiuidualis incõuertibiliter se habet ad naturam indiuiduam vel singularem: ideo zc.

Ad 2m

Ad 3m

Secundus articulus. De veritate hmõi quesiti. ¶ Ubi tenẽdo primã opionẽ. s. q tres psone possunt assumere eandẽ nãm numero. Duo videnť declaranda. Primũ est. q lz natura assumpta a verbo sit sufficiẽtissime intensiue psonata quãtum ad eimodã psonationẽ ptinentez ad filiationẽ. non tñ sufficiẽtissime extensiue. s. quantũ ad psonalitates aliaz psonaz. Scdo ex hoc cõcludeť q simul possit psonari pluribus psonalitatibus q̃ sola filiatione. ¶ Primũ probo sic. Quia oẽs cõcedũt q illa natura que est assumpta a v̄bo de po^a absoluta potuit fuisse assumpta a pãe et spũ. s. Sed lz illa natura assumpta sit sufficientissime intensiue psonata personalitate verbi. sic q psectius nõ potuit personari illa psonalitate que est personalitas verbi. tñ illa personalitas verbi nõ extendit se in psonando ad tm̃ q psonet illam nãm vt est personabilis psonalitate patris et psonalitate. s. s. Igitur lz sit sufficiẽtissime intensiue psonata. non tñ sufficiẽtissime extensiue sic qn vlterius possit personari. Maior est concessa ab oibus. Minorem pbo. Quia pp̃ria po^a nõ perficiť nisi per pp̃rium actum. Sed psonalitas verbi non est pprius actus respectu potẽtie obediẽtialis in natura assumpta que est respectu psonalitatis patris vel. s. s. sed soluz respectu potentie obediẽtialis respectu psonalitatis pp̃rie. s. filiationis: qr sicut potẽtie ille sũt diuerse. ita et actus ex. 9. Metaphy. Ergo personalis pp̃rietas nõ extendit se in psonãdo ad illam nãm vt est psonabilis psonalitate patris vel spũs sancti. ¶ Scdm pbatur sic. Lz natura humana sit sufficientissime intensiue psonata in verbo. nõ tñ sufficientissime extensiue est psonata quin de po^a absoluta dei põt alia psonalitate personari q̃ illa quã hz. ita q ambe ille psonalitates simul ponẽt illam nãm. Igitur de po^a absoluta dei. fieri põt q natura humana simul personeť pluribus psonalitatibus. Maior patet ex precedẽtibus. Minor pbatur. Quia si humana nã fuisset assumpta a verbo retẽta pp̃ria psonalitate humanitatis de po^a absoluta dei potuit fuisse factũ. q illa psonalitas hois simul mansisset in illa natura assumpta. Et q simul fuisset psonata eadem natura humana psonalitate verbi. nullus negat. sed veruz est q tunc nõ staret illud qd fides ponit de facto. s. q verbum et hõ fuissent vna psona imo christus fuisset due persone. Ergo eodẽ modo in pp̃osito. lz humana natura sit psonata psonalitate verbi. eadem tñ natura humana simul posset psonari alia personalitate. s. patris et. s. s. et hoc de po^a absoluta dei. sed verũ est q tũc de facto non esset vna. sed due. Sed huius possibilitatis sic iã cõcesse in vtroqz casu scz q̃re stante pĩma psonalitate posset simul scdam recipere. non põt reddi cã. nisi qr prima psonalitas nõ extendebat se ad illã psonalitatẽ scdam: si eñi prima extendisset se ad illaz: nunq̃z illa sibi postea supueniret. Ergo qñ natura psonabilis est psonata si nõ sufficiẽter extẽsiue de po^a absoluta dei simul põt stante prima psonalitate alia psonalitate personari. et sic pbatur minor pñcipalis. Et lz maior huius pbationis sit concessa cõiter et põt sic pbari. Quia si deus de po^a absoluta nõ posset facere q stãt psonalitate humane nature simul psonalitate verbi psonareť. opz hoc esse pp̃ter istarũ adinuicẽ repugnantiã. vel pp̃ter incõpossibilitatẽ ad se cõpati in eodẽ. Sed primũ nõ est inuenire. Quia cũ potẽtie correspõdentes actibus in eodez non habẽt repugnantiã. nec actus pp̃riij istaz potentiaz. Sed potentia nãlis in humana natura ad pp̃riam nãlez personalitatẽ et po^a obedientialis eiusdẽ nature humane ad psonalitatem verbi non hz repugnantiã inter se in humana natura. cũ sint potẽtie diuerse rõnis. et repugnantia fundeť super idẽ vt idem: ergo zc. Nec 2m. Quia non assignatur ratio quare cognitio rerũ in verbo nõ est incõpossibilis cũ cognitione rerũ earũdez in pp̃rio genere. nisi qr sunt actus alterius rõnis. Ergo eadẽ rõne in proposito cũ personalitas pp̃ria in natura humana. et psonalitas verbi sint actus alterius rõnis non videť ratio q̃re nõ zc. ¶ Ad principale. Posito q ambe sic essent actus eiusdez rõnis scz. q ambe essent psonalitates naturales hoi adhuc cum cõditione que poniť in pp̃osito nõ videť quare nõ starent simul in eodẽ. Uerbi gratia/posito q aia sensitiua in hoie maneret suppositans hoiem in aduentu intellectiue: nõ video quare hoc nõ posset deus facere. ¶ Sed diceret forte. Quia ita due psecte forme hypostatice nõ possunt manere in hoie in pp̃riis actualitatibus hypostaticis nisi homo esset duo supposita. Ergo eodem modo in pp̃osito q due psonalitates eiusdem rõnis supnaturales scz paternitas diuina et filiatio diuina simul hypostatizarent hoiez. Dico hoc deus de po^a absoluta põt facere: sed tũc erit humana natura due psone: qd est pp̃ositum. ¶ Itez ad pñcipale. Non est repugnãtia a parte nature humane q ipsa vna numero sit in pluribus: nec est repugnãtia ex parte psonalitatẽ diuinarũ q ipse vt plures sint in vna natura limitata. Simul igiť hoc põt fieri: qd est pp̃ositum. Probať pĩmũ assumptum. Qd conuenit alicui per se et ex sua natura semp cõuenit stante sua nã in quocũqz vel quõcunqz fuerit. Sed natura humana ex se et per seipsam est vna natura numero. qr ex quo est natura ex se nata est subsistere. et cũ nihil natũ est ex se subsistere nisi singulare ipsa ex se est singularis. qd est eẽ vnã numero. Ergo in quibuscũqz fuerit erit vna numero et ita ex parte sua nõ repugnat sibi q sit vna numero in pluribus. Probať 2m assumptũ. Quia psonalitates diuine sunt psonalitates relatiue sz q in vna natura numero et limitata sint tres relationes sil' dũmodo sint ibi mõ limitato et finito nõ est incõueniẽs: sicut pz in eodẽ calore numero sil' fundať relatio actiua ad passiuũ silis ad sile et equalis ad eq̃le. Sed psonalitates diuine si plures sint sil' in humana nã psonãtes sũt modo limitato et finito. qr potẽtie obediẽtiales q̃s pficiunt ibi sunt limitate et finite. Ergo nõ est incõueniens plures psonalitates simul esse in humana nã psonantes eam. ¶ Per hoc pz ad argm Scoti. Qñ dĩ in minori. q totalr determinantur zc. Uerũ est intẽsiue quantũ ad eimodã psonationẽ nõ tñ extẽsiue quo ad alias psonalitates. ¶ Ad rõnes alterius opinionis respondeo. Ad 1m qñ dĩ. Actus qui cõuenit determinato supposito vt determinatũ suppositũ est excludit ab illo actu fz oẽm modũ omne aliud suppositũ. Uerũ est. si iste actus ɔuenit illi determinato supposito. ita q po^a ad illuz actũ sufficiẽter determineť intẽsiue. et extẽsiue. sicut gñare cõuenit determinato supposito. Ita q nã genita nõ remanet po^a q̃ nec intẽsiue possit actuari p gñationẽ. Dico aũt nec extẽsiue. s. nec cõicari p gñationẽ in alieno suppo. Sz in pp̃o cũ nã assumiť a v̄bo post illã assũptionẽ relinqť

ibi potentia

Nota 1m

Nota 2m. Nã humana psonaľ verbi psonatione intẽsiue nõ extẽsiue vide in fine qõ.

Ad vltimã rñsionem

Ad argm Sco. in pĩmo arti.

Ad pĩm Guidonis

ibi potētia obediētialis qua est in potētia ad aliā rōnem suppositabilem: ⁊ ita nō fuit illa po° assumētis sufficiēter terminata extēsiue. ⁋ Ad 2m qn̄ dī q̄ non minus pfecte supposita in xbo ⁊c̄. ɔcedat. ad minorem qn̄ dī: q̄ si sup positet in ppo supposito ipossibile cēt eaz simul supposi tari in alieno. Dico q̄ nō est verū de po° absoluta dei: vt pz supra. ⁊ dūmodo cēt duo supposita. Sed nō negat de facto: qz non ponit q̄ Chris sit/nisi vnū suppositū. ⁋ Ad 3m qn̄ dī, q̄ nā creata nō pōt in alieno supposito supposi tari/nisi sm q̄ ⁊c̄. Negādum est: imo in alieno supposito pōt suppositari: nō vt supplet ratio ppriaȝ supposita. sed vt stāte rōne ppria supposita sm po° obediētialē aliā a ppa po° suppositātis simul pōt suppositari: vt supra pbatum est. ⁋ Ad 4m qn̄ dī, q̄ plures forme eiusdē rōnis cēnt in eodē negādū ⁊c̄. Dico q̄ qn̄ nā dz assumi a pluribus psonis: vt supponit in isto° rndēdi ad qōnem. tūc nō accidit q̄ ab hac vel ab illa psona. sed tūc est cētiale: qz ex quo dz assumi a plurib° cētiale est q̄ in assumētibus pintelli gat. ⁋ Ad 5m qn̄ dī: si assumeret a plurib°: aut totū suffi cienter psonaretur ab vna: aut vna pars ab vna: ⁊ alia ab alia. dico q̄ tota psonat ab vna sufficiēter: nō tn̄ sufficien ter extēsiue: ⁊ ideo pōt ab alia suppositari. ⁋ Ad 6m dici tur eodē modo qn̄ dī: q̄ quādo plures cause ɔcurrūt ⁊c̄. ⁊ vnū est sufficiēs reliq̄ nihil faciūt. verū est qn̄ est sufficiēs itēsiue ⁊ extēsiue. ⁋ Ad Ansel. verū est q̄ nō pōt assumi a plurib° in vnitatē psone. ⁋ Ad rōnez pn̄ ɔcedo maio rez. Ad minorē cum dī. Nature diuine ɔuenit pp̄ter eius ifinitatē q̄ sit sil in trib° psonis. Verū est per nālē vnio nez: sed nō ɔuenit nāe limitate. sz q̄ nā nō possit eē in tri bus psonis per vnionem assumptionis nō ɔcludit ratio. ⁋ Intelligēduz q̄ hoc qd̄ dico in nof. pmo ⁊ 2° q̄ nā as sumpta sufficiēter psonat psonatione xbi itēsiue nō extē siue pōt itelligi dupl'r. Vno° q̄ psonalitas p̄ris: ⁊ sp̄ussan cti nō pficerēt eā intēsiue suis psonalitatib°. imo q̄ so la filiatio psonaret eā quātū psonabilis est. Vt sit sensus. q̄ per h q̄ diceret psonari pnitate ⁊ spiratiōe nō deno taret q̄ ipam pficerēt suis psonali°: nec cōicarēt sibi sua idiomata (s. q̄ pr̄ caro factus est: ⁊ h̄) imo q̄ ɔcomitāter nā assumpta solū nōiaret sub pnitate ⁊ spiratiōe. Alio°, q̄ sic filiatio psonat eā itēsiue quātū psonabilis est. sic pnitas psonat eā q̄tūz psonabilis est itēsiue. ⁊ eodē mō de. s. s. Et isto 2° modo est itelligēdū q̄ nō psonat filiatiōe q̄tū pso nabilis est extensiue. Ita q̄ ly extēsiue nō excludat pni tatez ⁊ spirationē psonare intēsiue: sed denotet q̄ nō solū personari possit filiatione: sed pnitate ⁊ spiratione.

Ad 2m. Ad 3m. Ad 4m. Ad 5m. Ad 6m. Ad 7m. Ad rōnez pme opi.

⁋ Distinct. VI. Questio. I.

⁋ Ex premissis aūt emergit questio plurimū continens vtilitatis: sed nimium difficultatis atq3 pplexitatis: cum enim constet ex pdictis ⁊ aliĳs pluribus testimonĳs: oēsq3 catholici vnanimiter fateant deum factū esse hominē: ⁊ christū veruz deū esse ⁊ verū hoiem: que rit/an his locutionib° deus fact° est hō: filius dei factus est fili° hois: deus est hō: ⁊ homo est deus: dicat deus factus esse aliqd ⁊c̄.

Veculsq3 de cōparatione istarū dua rū nāruz adinuicē in assumēdo. Nūc incipio q̄rere de vniendo in eē. Et circa dist. 6m. quero p̄. Verū per scripturā receptā a iudeis possit pbari q̄ natura humana est vnita cum diuina. ita q̄ Chris sit verus deus ⁊ verus homo.

Hic tria. Primo pbabo ppositū q̄ sic per vnaz au ctoritatē fortē. Scdo ponā quādā malitio sam respōsionē ⁊ excludam. Tertio fortificabo ppositūz principale per multas alias cogentes auctes.

Primus arti°. An ex scriptura veteri possit pba ri vnitas humane nature. ⁊ xbi dei. Ubi dico q̄ sic. Ad hoc aūt pbādū adduco auctēz. Hier. 23. Ec ce dies veniūt dicit dn̄s: ⁊ suscitabo Dauid germē iustū. Et per h apparet chri humanitas. qz hec auctas sm oēs expositores itelligit de Chro ad lrām. Sequit in eādē se riem text°: ⁊ de eadē psona. Et hoc est nomē qd̄ vocabunt euz dn̄s iustus nr̄. Per qd̄ exprimit vera christi diuinitas. Quia vbi hēmus dn̄s in hebraico habet nomē dn̄i Te tragrāmaton. qd̄ qdez est ppriissimū iter noīa dīna. Et p pter hoc de nullo dī/nisi de deo vero. ⁋ Sz ad h respō dēt aliq̄ dicētes q̄ nomē dn̄i Tetragrāmaton. nō dicitur de deo trimodo. sz etiā de aliĳs. Verbi grā. Ezech. vlt°. de illa ciuitate que ibi describit ibidez dī. Et nomē ciuitatis Dn̄s. Ibidē, vbi habemus dn̄s in hebraico ponit nomē dn̄i Tetragrāmaton. Et sic illud nomē dī de illa ciuitate: que tn̄ nō est idez qd̄ deus. g̃ ⁊c̄. ⁋ Itē Gen. 22°. vocauit nomē loci illi° dn̄s videt. Ubi habemus. dn̄s. hebreus hz nomē dn̄i Tetragrāmaton. Et sic locus ille noiat illo no mine: vt vr̄. ⁋ Itē Judicū. 6. edificauit g̃ ibi gedeon alta re dn̄o: vocauitq3 illud dn̄i pax. hebreus dicit dn̄s pax. et ibi est nomē dn̄i Tetragrāmaton: vbi hēmus nomē dn̄i: ⁊ sic altare illud noiatur noie dn̄i Tetragrāmaton: vt vr̄. ⁋ Item Exodi. 17. Edificauit moyses altare dn̄o: ⁊ voca uit nomē eius dn̄s exaltatio mea: vbi habem° dn̄s: ibi est nomē dn̄i Tetragrāmaton. ⁊ sic idē qd̄ prius. ⁋ Sed pdi cta rn̄sio nulla est. Quia nullū pdictoȝ noiat noie dei p priū. qd̄ est nomē Tetragrāmaton. sed noiat qd̄libet pdi ctoȝ a quodaz effectu dei qui deus solus noiat illo noie. Et h nō est incōueniēs. Nā aliq̄s hō hn̄ vocat Adeoda tus/vel Deusdedit/vel aliqd h̄: nō tn̄ vocat de° absolute: qz hoc cēt impropertiū. Et h pz discurrēdo per oīa pdicta: qz Ezech. vlt°. nō dī nomē ciuitatis dn̄s: ita q̄ noiet noie dei Tetragrāmaton. sed dī ibi nomē ciuitatis dn̄s ibidē: idest denoiari dz a diuina ihabitatiōe. Et h pz per trāsla tionē chaldaicā/que sic habet. Nomē ciuitatis exponēt a die qua fecit dn̄s descēdere diuinitatē suā ibidez. ¶ Silr Gen. 22. nō dī/vocauit Abrahā nomē loci illi° dn̄s abso lute. sed dn̄s videt. Quia ille locus non est noiat° noie dn̄i Tetragrāmaton. sed est denoiatus a diuina visione: qz vi dit humilitatē ⁊ afflictiōez ipsi° Isaac liberās ipm a mor te: ⁊ arietez loco illius ponēs. Vel aliter: qz Abrahā in spi ritu vidit ibi tēplū edificādū per Salomonē: in quo de° visurus erat pces populi ⁊ oblatiōes. Et hoc pz per chal daicaz. Ubi dicit/adorauit ibi abrahā. ⁊ ait corā dn̄o hic erūt colētes. ¶ Silr Exodi. 17. Moyses nō vocauit illud altare noie dn̄i Tetragrāmaton absolute. sz vocauit illud dn̄s exaltatio mea. a q̄dā effectu diuino: qz dn̄s liberauerat de manu Amalech ad pces Moysi. vt pz ibidem. ¶ Silr Judicū. 6. Gedeon non vocauit illud altare noie dn̄i Te tragrāmaton absolute. sed a q̄daz effectu dei: ⁊ ideo voca uit illud dn̄i pax/vel dn̄s pax: qz dn̄s pmiserat sibi pacez ab inimicis psequētib°: ⁊ de facto cōpleuit. Et hoc pz per trāslationē chaldaicā que dicit. Edificauit ibi Gedeon al tare dn̄o: ⁊ seruiuit sup illud dn̄o qui fecit ei pacem. Pz g̃ ex pdictis q̄ nomē dn̄i Tetragrāmaton non dī de aliq̄ nisi de ipo vero deo. ⁋ Hoc etiā dicit expsse Rabi moy ses in libro directionis perplexoȝ dicēs. Oēs oia noia deri uata sunt ab opib° diuinis: pter nomē dn̄i Tetragrāma ton: qd̄ est appropriatū altissimo creatori. qz sm ipm signi ficat diuinā eēntiam cum pprietatibus suis intrinsecis ⁊c̄.

Rn̄° q̄dā. Reprobatur.

¶ Intellige tamē ẜm eum: q̄ noīa diuina iposita sunt ab opib⁹ diuinis: sicut pz de h̄ noie Eloy: ꝛ Adonai: que inter cetera alia videnť magis ꝓpa: ꝛ tamen hoc nomē El. vel Eloy. iponiť ad signandū deū ex gnali ꝓuidētia. ꝛ ꝓpter h̄ cōicaẜ alijs. Unde iudices ꝛ sapiētes in diuina sapiētia ꝓditi. aliqñ noianť Eloy in sacra scriptura/ ẜm q̄ dicit in psal. Ego dixi dij estis ꝛc. in hebraico poniť Eloym: ꝛ cōsilia habent in plurib⁹ locis. Et silr est de hoc noie qḋ imponiť ab vli ꝓuidētia. Et ideo hn̄ dī in scriptura de potētib⁹ ꝛ regibus: nō sic aūt est de noie dn̄i Tetragrāmaton. qḋ signat diuinā eēntiā nudā ꝛ puraz absq̧ recessu ad creaturas: vt dicit Docto: ꝑdictus: ꝛ ideo nō est cōicabile alteri. Et ideo cum ipe Chr̄s noieť hoc noie (vt pz per auc̄tez ꝑalle gatā. Hiere. 23°.) sequiť q̄ ipe Chr̄s est vere deus. Aug. in ẜmone. Cōuenio vos o iudei. Hoc ꝓbat. Et ꝓbať in Homelia de trāsfiguratione domini per totum nouum ꝛ vetus testamentum inductiue.

Expositio qdaȝ.

Secundus arti^lus^. De cauillosa quorūdā rñsione. Ubi sciēdū q̄ qdā soluūt aliter auc̄tez ꝑdictā corrūpētes verā lraz: dicētes q̄ sic est in hebraico Hiere. 23°. Et hoc est nomē qḋ vocabūt eū dn̄s iustus nr̄. Ita q̄ nomē domini Tetragrāmaton: loco cu⁹ poniť in trāslatione nr̄a Dn̄s (vt dictū est) nō referť ad messiaz filiū Dauid. sed ad deū qui vocabit ipm ad libationē populi israel qñ sibi placuerit.

Reprobatur.

¶ Cōtra istā solutionē non pōt argui: nisi ostēdēdo q̄ ipsi corrūpūt lrām: vt negent Chr̄i diuinitatez. Hoc aūt optime possēt fieri ex antiqs biblijs que nō eēnt corrupte in passu isto. ꝛ in alijs in qb⁹ fit mentio de diuinitate chr̄i si possent hr̄i. ꝛ h̄ modo illi qui precesserūt nos ꝯtra illos in isto passu ꝛ ꝯsilib⁹ arguebāt. Lȝ aūt ego nō viderim aliā bibliā hebraicā que nō sit corrupta in passu isto. tn̄ audiui a fidedignis (rōne/ sciē/ ꝛ vite) affirmātibus iuramēto. q̄ sic viderāt in antiqs biblijs: sicut habet trāslatio Hiero. supius inducta. Si aūt nō possint hr̄i biblie antique nō corrupte recurrēdū est ad alias trāslationes quas iudei rōnabilr non pn̄t negare. ꝛ per h̄ poterit ꝑdicta falsitas deꝑhēdi. ¶ Et pmo deꝑhēdiť per trāslationē septuaginta: que sic habet/ sicut trāslatio Hieronymi: vt pz per offm̄ ecclasticū: qḋ de illa translatione assumptū est. in quo qdez officio/ sic poniť illa auctoritas. in dieb⁹ illis saluabiť iuda: ꝛ israel habitabit ꝯfidēter: ꝛ h̄ est nomē qḋ vocabūt eum dn̄s iustus nr̄. Ex quo pz q̄ nomen dn̄i Tetragrāmaton referť ad ipm Chr̄m.

Dubium.

¶ Sed queret aliqs ꝛ bn̄. Septuaginta sic trāstulerūt: qꝛ quātuz poterāt opiebāt in sua trāslatione diuinitatē Chr̄i/ ne rex Ptolemeus crederet eos adorare duplicez diuinitatē ẜm q̄ dicit Hiero. in ꝓlogo sup Pētatheucum. ꝛ in pluribus alijs locis.

Rñsio

¶ Dōm ad hoc. q̄ septuaginta in h̄ loco sufficiēter opuerūt diuinitatē christi. Quia trāsferendo de hebraico ad grecum. nō potuerūt ponere nomē dn̄i Tetragrāmaton. sed loco eius posuerūt nomē cōe. Kyrios/ qḋ in greco sonat idem q̄ dn̄s apud nos: ꝛ h̄ nomē indifferēter pōt dici de deo/ seu de quolibet magno ꝓncipe/ seu magnate. Et eodē modo Hiero. trāsferēdo de hebraico in latinū. qꝛ nō habuit nomē ꝓpriū corrn̄dēs nomini dn̄i Tetragrāmaton. ideo loco eius posuit h̄ nomen cōe dn̄s: qḋ indifferēter dī de deo ꝛ de quolibꝫ hoie magno. Propter q̄ auctoritas ꝑdicta Hieremie. 23°. simplr nō est efficax ad ꝓbādū diuinitatē chr̄i ẜm trāslationē Hiero. sed solū ex hebraica ꝟitate. ẜm quez modū ego ꝓcessi. ¶ 2° pz falsitas in loco ꝑdicto per trāslationē chaldaicā que est auc̄tentica apud eos: vt supra visum est. Ecce dies veniunt dicit dn̄s: ꝛ statuā dauid messiaz iustū. Ubi habemus germen iustū: ex quo pz q̄ hec auctoritas intelligiť de Christo ad lrāz. Sequiť in trāslatione chaldaica. Et h̄ est nomen qḋ ipsi appellabūt eum dn̄s iustus nr̄. Ex Hiere. 23° Trāslatio chaldaica. Et hoc est nomē qḋ ipsi dicēt ei dn̄s iustus nr̄. Et ibi poniť nomē dn̄i Tetragrāmaton. vbi posuit h̄ nomen dn̄s. Ex quo pz q̄ in hebraica ꝟitate nō est vocabit: sed vocabūt. Et sic pz q̄ nomen dn̄i Tetragrāmaton referť ad messiam. quo noie dicit Hiere. chr̄m appellandū/ seu noiandū a pplis sibi subditis.

Expō 2ª.

¶ Et ideo aliter alij soluūt dicētes: q̄ per h̄ nō habeť q̄ messias sit de⁹: qꝛ nō dī q̄ debeat esse deus: sed vocabiť.

Reprobatur

¶ Sȝ ista rñsio non valet. Quia si vocatio vel noiatio vera est. sequiť q̄ ipe sit deus ꝛc. sicut noie. Sic aūt est in ꝓposito: qꝛ ibidē ꝑmittitur de ipso: sic noiato. Ecce dies veniūt dicit dn̄s. ꝛ suscitabo dauid germen iustū: ꝛ regnabit rex ꝛ sapiens erit: ꝛ faciet iudiciū ꝛ iustitiā in terra. Hoc eēt falsum si nomē diuinitatis sibi vsurparet: ꝛ illo noie se vocari permitteret: nisi ẜm ꝟitatē deus eēt. ¶ Itē. Lȝ iudei expectēt messiā purū hoiem futurū. tn̄ expectāt eum sicut ꝓphetā scītissimū. etiā sanctiorē Moyse. Hoc aūt eēt ipossibile/ si pmitteret se vocari noie dn̄i Tetragrāmaton. nisi sic esset ẜm ꝟitatem: imo incurreret peccatum blasphemie. Et sic patet q̄ illa obiectio est nulla.

Tertius articulus. De corroboratiōe ꝟbi dei ad humanā nām. ¶ Ubi ad ꝓbādū christū esse deū ꝛ hoiem veruz. adduciť auctoritas Esaie. 9. vbi dī sic de Chr̄o. Paruulus dat⁹ est nobis ꝛ filius dat⁹ est nobis. ꝛ fact⁹ est ꝓncipat⁹ sup humerū eius: ꝛ vocabiť nomen eius admirabilis/ deus fortis pr̄ futuri seculi/ princeps pacis. Per hoc qḋ dī hic paruulus nat⁹ est ꝛc. ondiť ipsius christi vera humanitas. Per hoc aūt qḋ subdiť: ꝛ vocabiť nomen eius admirabilis. cōsiliarius. deus fortis ꝛc. apparet eius diuinitas.

Rñ° qdā

¶ Sed ad h̄ rñdēt dicentes: q̄ in hebreo nō habeť. vocabiť. sed magis vocabit. ꝛ sic illud qḋ immediate sequiť (qḋ exꝑmit diuinitatē) nō referť ad paruulū natū. sed ad verū deū noiantē ipm. Et nomē pueri poniť in fine auc̄tis cum dī: princeps pacis. Ita q̄ ẜm eos non est ibi ꝓnceps in noiatiuo casu. sȝ magis in accusatiuo ꝓncipem pacis. Qḋ de facili pn̄t dicere: qꝛ nomia apud eos sunt indeclinabilia: ꝛ ideo eodez modo scribiť noiatiuus ꝛ accusatiuus. Est igiť sensus auc̄tis ẜm eos talis. Paruulus nat⁹ est nobis ꝛc. ꝛ vocabit ille qui est admirabilis. cōsiliarius. deus fortis. pr̄ futuri seculi. nomē eius. i. nomen paruuli nati ꝓncipem pacis. Et ideo dicūt q̄ ista auctoritas intelligēda est de Ezechia rege Juda. sub quo de⁹ dedit pacē populo. iterfecto exercitu Sēnacherib regis Assyrioꝝ ab angelo diuinit⁹ misso: vt habeť. 4. Regū. 19°. Uel si dicať q̄ de Christo debeat itelligi: per hoc non ꝓbať eius diuinitas. sed q̄ iter ceteros hoies ipse fuit respectu suoꝝ ꝓnceps pacificus.

Reprobatur.

¶ Sed qꝛ sic rñdētes corrūpunt textū. ideo hic recurrēdū est ad alias trāslatiōes/ sicut in alia auc̄te fuit dictū. Et pz hoc falsum ꝑ trāslationē septuaginta interꝑtuz que habet. hic vocabiť. sicut ꝛ trāslatio Hiero. Trāslatio septuaginta habet: puer natus est nobis: ꝛ filius dat⁹ est nob. cuius iperiū sup humerū eius: ꝛ vocabiť nomē eius magni ꝯsilij angelus. Et isto modo in officio misse recitať in natiuitate dn̄i: qꝛ offm̄ ecclasticū in his que accipiunť de veteri testamēto: seqť trāslationē septuaginta iterꝑtuz: saltē vt in plurib⁹. ¶ Per hāc aūt trāslationē pz q̄ in hebraico nō est vocabit: sed vocabiť. vt dicūt corrūpētes textū. Et per ꝯn̄s q̄ ista noia admirabilis. ꝯsiliarius. deus fortis ꝛc. que sunt exꝑmētia diuinitatē referunť ad puez istū noiatū: ꝛ nō ad deū nominātē ipm. ¶ Pz etiā per hāc trāslationē q̄ hec auc̄tas nō pōt itelligi de Ezechia rege Juda: qꝛ ista noia diuinitatez exꝑmētia. s. admirabilis. ꝯsiliarius. deus fortis ꝛc. nō pn̄t ei ꝯuenire. ¶ Patet 3°. q̄ in fine auctoritatis nō habeť in

hebraico ꝑncipem pacis in accusatiuo casu (vt ipsi dicũt corrũpẽdo sniam) sed magis ꝑnceps pacis in nominatiuo. Quia sicut dictũ est in auctẽ ꝑmittiẽ .vocabiẽ. ⁊ non vocabit. Et per ꝯñs, si in fine auctis ponereẽ ꝑncipem pacis in accusatiuo: nihil eẽt dictũ: vt de se pꝫ. ❡ Itẽ. Qd dicunt istã pacẽ debere itelligi de pace quam habuit pplꝰ israel sub Ezechia iterfecto exercitu Sennacherib. pꝫ falsum ꝑ seqñtẽ textũ. Quia imediate subdiẽ in auctẽ Esaie predicta. Multiplicabiẽ eius iperiũ: ⁊ pacis nõ erit finis. Quia ista pax que fuit sub Ezechia, fuit satis breuis: vt pꝫ inspiciẽti 4m librũ. ❡ Item ꝑdicta expositio iudeoꝝ. pꝫ falsa per trãslationẽ chaldaicã: que sic habet. Infans datꝰ est nobis ⁊ filius datꝰ est nobis: ⁊ recipiet sup se legẽ ad seruãdũ eã: ⁊ vocabiẽ nomen eius de ante mirabilis. ꝯsilio deꝰ fortis. ꝑmanẽs in secula sclo ꝝ messias. in cuius diebꝰ pax multiplicabiẽ. Per h enim qd dĩ hic messias. pꝫ ꝙ auctoritas hec nõ est itelligẽda de Ezechia: sed de Chro. Per h aũt quod hic dĩ. vocabiẽ nomẽ eius de ante mirabilis ꝯsilio. deus fortis. pꝫ ꝙ noĩa diuinitatẽ exꝑmẽtia referantur ad Chrm. Ita ꝙ ipe est verus deus. Qz aũt iterponiẽ hic ista determinatio de ante. que nõ est in hebraico: h est ad denotãdũ ꝙ nomen Chri ꝑus vocatũ est a deo: ⁊ etiã ab angelo ꝙ̃ ꝑaliter nasceretur. ẜm ꝙ habeẽ Luce 2º. ⁊ Matth. Qz autẽ in hac trãslatione chaldaica dĩ. Et recipiet sup se legẽ ad seruãdũ eam. Loco cuius in hebraico: ⁊ in trãslatione Hieronymi habeẽ. Et factꝰ est ꝑncipatꝰ sup humerũ eius. Hoc est ad denotãdũ ꝙ Chrs erat ipleturus legẽ: ⁊ seruaturus ẜm ꝙ ipemet dicit exꝑsse Matth. 5. Nõ veni soluere legẽ: sꝫ adimplẽ. ❡ Itẽ notãdũ ꝙ in ꝑdicta auctẽ Esaie: vbi de Chro dĩ. Multiplicabiẽ eius iperiũ. In hebraico poniẽ Lemãbre qd sonat in latino: ad multiplicãdũ. Scribere hec dictio hebraica sic. ꝙ hec lrã men clausa poniẽ in medio dictionis: qd est cõtra nãm huius lrẽ. ⁊ modũ scribẽdi hebraicũ: qz nunqz alibi poniẽ nisi in fine dictionis: ẜm ꝙ tãgit Hiero. in ꝓlogo allegato. Ubi dicit ꝙ apud hebreos sunt qnqz lrẽ duplices. qz per eas aliter scribunt fines dictionum. ⁊ aliter media. ⁊ ꝑnª. Et de istis qnqz lrĩs duplicibꝰ: vna est lrã men: qz vna est men aperta: alia clausa. Et men clausa semper poniẽ in fine dictionis. men. apta in medio ⁊ in ꝑnº. Hic aũt vt dictũ est ponitur men. clausa in medio dictionis ꝯtra nãm lrẽ ⁊ modũ scribẽdi ad denotãdũ: ꝙ Chrs de quo loquunẽ ꝓphe erat nasciturus de ṽgine clausa: ⁊ ꝯtra modũ: ⁊ ꝙ mysteriũ incarnationis erat clausum ⁊ secretũ. Sicut. n. ꝑtes per figuras grãmaticales signãt aliqd subtilr intelligẽtibꝰ. sic ꝓphete per talẽ modũ scribẽdi insolitũ occulta aliqñ designabãt: ⁊ h modo Moyses signabat pluralitatẽ ꝑsonaꝝ in vnitate diuine eẽntie. ꝯiũgẽdo hoc nomen Eloym cũ ṽbo singularis nũi: vt supra dictũ est. Itẽ ꝓbaẽ 3º incarnatio diuine ꝑsone per auctẽ Michee 5º. Et tu bethleem effrata paruulus es in milibꝰ iudã. Ex te egrediẽ qui sit dñator in israel: ⁊ egressus ab initio a diebꝰ eternitatis. Qz aũt hec auctoritas itelligaẽ de Chro ad lrãm. pꝫ per trãslationẽ chaldaicã. que sic habet. Ex ꝑte mihi egrediẽ messias. Ubi translatio Hieronymi sic habet. Ex ꝑte mihi egrediẽ: qui sit dñator. Per hũc aũt exitũ de bethleem manifeste ostẽdiẽ ipsius Chri humanitas. qui ẜm carnẽ natus est de semine Dauid: qui fuit de bethleem: vt habeẽ Reg. 16º. Propter qd scribe iudeoꝝ periti in lege iterrogati ab Herode de loco natiuitatis chri rñderũt: ꝙ nasceretur in bethleem. ⁊ ꝯfirmauerũt dictũ suum per hãc auctẽ Michee 5º. hic ꝑallegatã: vt pꝫ Matth. 2º. Per exitũ ṽo eius a diebus eternitatis exꝑmiẽ natiuitas eius eterna: qua sꝑ nasciẽ a pãe: ⁊ sꝑ natꝰ est. ❡ Sꝫ ad h rñdẽt aliq: ꝙ per h non intelligiẽ eternitas chri ẜm diuinitatẽ. sed ꝑuisio ⁊ ꝑdestinatio sue natiuitatis que est in humana natura sua.

Rñº quedã hebreorum.

❡ Sed h nõ valet. Quia eternitas talis ꝑuisionis est oĩbus cõis. qz oĩa quãtũcũqz minima sunt a deo eternaliter ꝑuisa ⁊ ꝑordinata: ⁊ ideo si hoc modo itelligereẽ predicta auctoritas per ipsam nõ exꝑmereẽ alia spẽalitas in christo reꝰ alioꝝ quãtũcũqz minimoꝝ. Propheta aũt intẽdit per ipsam exꝑmere ꝑeminẽtiã ⁊ excellẽtiã chri: vt pꝫ intuẽti.

Reprobatur.

❡ Propter qd dicũt alij iudei ꝙ septem res fuerũt create a deo ante mũdũ. s. Lex. Penitẽtia. Gehẽna. Domus sanctuarij. Thronus glie. Hortꝰ voluptatis. Nomen messie. Et ideo sic exponunt illud Gen. 2. de horto voluptat. Plantauerat aũt dñs hortũ voluptatis a ꝑnº. i. ante mũdũ per duo milia annoꝝ. Et h modo exponit illud qd diciẽ Michee. 5. Et egressus est ab initio ⁊c. quia nomẽ messie fuit creatũ ante mundũ modo ꝑdicto.

Rñº alia hebreorum.

❡ Sed h dictũ est ita irrõnabile ꝙ nõ indiget reprobatione. Lex. n. nõ potuit per se creari: sed in aliq̃ intellu. Hoc aũt nõ põt eẽ in intellectu diuino in quo nõ põt aliqd creari. nec in aliq̃ itellectu angelico vel humano potuit sic creari ante mũdũ. qz angelus vel hõ nõ ponunẽ iter creata ẜm ipsos ante mũdũ. ❡ Silr ꝙ penitẽtia que nõ est: nisi de peccato ꝑterito. fuerit ante mũdũ: ⁊ per ꝯñs ante pctm. Hoc est absurdũ. ¶ Hic etiã posset argui ⁊ de istis ⁊ de alijs ꝯñtibꝰ: sed dimitto, qz illa dicta sunt friuola ⁊ absurda. ❡ Itẽ. Incarnatio filij dei ꝓbaẽ per auctẽ Cant. 4. Egredimini filie syon: ⁊ videte regẽ Salomonẽ in diademate quo coronauit eum mr̃ sua. Salomonẽ. i. ẜm oẽs doctores hebreoꝝ deũ: vbicũqz in liº Cant. poniẽ nomẽ Salomonis. sub illo noĩe itelligẽdus est ipe deꝰ. qui est magnus Salomon: idest pacificus: qz facit pacẽ ⁊ ꝯcordiã in creaturis ꝑ cõnexionẽ ꝑtiũ vniuersi: ẜm ꝙ dĩ Job. 25. qui facit ꝯcordiã in sublimibꝰ suis. Unde dĩ ꝙ in illo lib. agiẽ de deo ⁊ synagoga. sub noĩe Salomonis ⁊ spõse seu amice. sicut etiã doctores catholici dicũt: ꝙ in eodẽ liº sub noĩbus ꝑdictis agiẽ de ꝯiũctione chri ⁊ ecclesie. Hoc supposito arguo ad ꝓpositũ. Quia qd dĩ in ꝑdicta auctẽ. dĩ de matre Salomonis. Si ḡ noĩe Salomonis itelligẽdus est ipse deus. etiã ẜm sensum lrãlẽ ẜm ipsos. Ergo opꝫ eos ꝯcedere ꝙ deus habeat mrẽm. Hoc aũt ipossibile est ẜm nãm diuinã: ⁊ silr ẜm angelicã. Ergo talis nã. est nã humana in qua ꝯuenit sibi hãc matrem: qz nã humana est nobilior iter alias nãs que sunt per gñationẽ. ⁊ sic pꝫ incarnatio diuine persone.

Reprobatur.

❡ Sꝫ ad hec rñdẽt aliq iudei dicẽtes. ꝙ deus qui est magnus Salomon vocat hic ecclĩã israel mrẽm ad exꝑmẽdũ magnũ amorẽ. quẽ habuit ad ipam: sicut vocat eam aliqñ filiã. aliqñ sororẽ.

Rñº quedã hebreorum.

❡ Sed ꝯtra h arguiẽ. Quia vnus passus obscurus sacre scripture nõ dꝫ exponi nisi per aliũ locũ clariorẽ eiusdẽ scripture. Nunqz aũt alibi in scriptura veteris testamẽti inueniẽ simile. s. ꝙ deus vocet Ecclĩam isrl̃ mrẽm. sꝫ bene inueniẽ ꝙ vocat eã spõsam. amicã. filiã. ⁊ hmõi. ẜm ꝙ dĩ Hiere. 2º. recordatꝰ sum tui miserãs adolescentiã tuã. ⁊ charitatẽ despõsationis tue qñ secuta es me in deserto. Et Hiere. 31º. Reuertere ṽgo israel ad ciuitates tuas vsquequo dissolueris filia vaga. Ergo ꝑdicta expositio nõ est rõnabilis. ❡ Itẽ. Mater reª filij habet rõnẽ ꝑncipij. Hoc aũt nullo mõ põt itelligi de Ecclĩa israel reª dei. ergo ⁊c. ⁊ remanet ꝑdicta expositio nr̃a rõnabilis ⁊ vera.

Reprobatur.

❡ Item. ꝓbaẽ diuinitas ⁊ humanitas Christi per auctẽ Zacha. 9º. Exulta satis filia syon: iubila filia hierlm: ecce rex tuus venit tibi iustus ⁊ saluator ipse pauper ⁊ ascẽdit sup asinam ⁊c. Scdm. n. doctores hebreoꝝ ista auctoritas nõ põt exponi ad lrãm nisi de messia. Per h enim qd hic dĩ pauper ⁊ ascẽdẽs sup asinã. ostẽdiẽ eius humanitas. in qua sicut pauper iter nos ꝯuersatꝰ est. Per h ṽo qd diciẽ rex iustus ⁊ saluator. ostẽdiẽ in eo nã excellẽtior per quam

possit saluare τ regnare:q3 pauper inq̃tũ hõ.est impotẽs ad talia.Et ideo fuit sil' in vnũ diues τ paup.diues in nã diuina.pauper in humana.℄ Et φ sic debeat itelligi pdi' cta auctoritas Zacharie.p3.per glosam hebraicam apud eos auctẽticaȝ sup illud Cant.p̊.Exultabim⁹ τ letabimur in te glia.in te deo scõ τ bñdicto.Sile enim est hoc cuidã regine,cui⁹ marit⁹ τ filij τ generes trãsierãt mare:postea per magnũ tps dictũ est ei venerunt generes tui.Rñdet. Quid ad me:letent̃ filie mee.Dictum est ei.Uenerũt filij tui.Rñdet.Letent̃ nurus mee.Qñ aũt dictuȝ est ei venit vir tuus dixit.Hec est pfecta letitia mea.Sic factũ est:vt cẽnt pphe dicẽtes ad hierlm filij tui de lõge veniẽt.Rñ/det gd ad me/letent̃ filie iude.Sed cuȝ dictum est ei Za/charie 9°.Ecce rex tuus venit τc̃.nũc fuit ei letitia pfecta. Unde ibidẽ premittit̃.Exulta satis filia syon:iubila filia hierlm.Ex ista glosa p3:φ Zacharia ppha loquit̃ de ad/uẽtu dei ad filios isrl.Si igit̃ fm eos nr̃a auctoritas itelli/git̃ de messia:qui etiã in eadẽ auctẽ:di venire in paupta/te.cõcludit̃ φ iste sit deus τ homo.Ita φ sit pauper rõne humanitatis.τ potens saluare ratione diuinitatis.Patet ergo ex pdictis.s.qualiter ex scripturis receptis a iudeis possit probari incarnatio diuine persone.

℄ Distinctio.VII. Questio.I.

℄ Scd̃m primam ꝓo dr̃ deus factus est ho/mo:τ homo fact⁹est deus:q3 deus cepit esse quedã substãtia rõnalis que ante nõ fuerat:τ illa substãtia cepit esse deus:τ hoc grã nõ na/tura vel meritis habuit τc̃.

Utrum Christus(vt natura diuina τ humana vniũtur in ipso) habeat plura esse.

Hic duo. Primo/an Chris dicen/dus est plura simplici/ter fm eẽ nãe vel eẽntie.Scd̃o/vtrũ dicẽ/dus est simplr plura fm esse existẽtie.

Primus articulus.An christus dicẽdus est plura simplr fm esse eẽntie.℄ Ubi dicũt gdã

Opinio Gotfre.

Gotfre.quol.8.q.1.φ Chris fm nãm humanã τ diuinã nõ est dicẽdus simplr plura.Quia iste due nature nõ pdicã/tur de Chr̃o in abstracto:di enim Chris nã diuina:sed nõ dr̃ nã humana:sed hõ.S3 si pdicarent̃ de Chr̃o in abstra/cto.bene diceret̃ plura simplr per has:q3 tũc tenerẽt for/malia sua sigñata.Ergo a 3rio τc̃.℄ Cõtra arguit̃ sic.Er/go eadẽ rõne accidẽs τ subm nõ dicunt̃ plura simplr.ga accidẽs nõ pdicat̃ de subo in abstracto.Qd̃ falsum est:q3 accidẽs τ subm sunt vnũ fm gd.τ per 3ns plura simplr.

3 Gotf. Arg^m p^m

℄ Item.Que sunt vnus masculine.τ plura neutralr plu/ralitate actuum.sunt simplr plura:q3 ibi est aliud τ aliud fm actũ.S3 hõ albus est vnus masculine.τ duo neutra/liter:q3 aliud est albedo:τ aliud humanitas.q̃ sunt actua/litates quedã:τ ideȝ est arg^m de duab⁹ naturis in Christo.

Arg^m 2^m

℄ Item ad pncipalẽ 3nez.Aut subm τ accidẽs sunt duo simplr.τ tũc a maiori due pfecte sube actuales:quaꝝ neu/tra est formalis pfectio alterius(sicut 3tingit de nã diui/na τ humana in Chr̃o)sunt due simplr.Aut subm τ acci/dẽs sunt duo fm quid.τ tũc hoc/q3 accidẽs nõ est simplr ens.sed ens q3 entis:τ q3 eẽ eius est esse subi qd̃ pficit for/maliter.S3 vtraq3 suba in Christo:vt pus est actuale ens pfectũ τ neutra est for⁹/vel pfectio alterius.g̃ τc̃.℄ Con/firmat̃.Si mã p⁹eẽt simplr ex se ens τ actuale.τ non per formã.inq̃tũ formalr pficit eaȝ.fieret vnũ simplr.S3 q3 est iperfectũ de se.τ ens simplr pfectũ per formã.q̃tenus est eius pfectio formalis.Ideo sunt vnũ simplr.g̃ a 3rio.

Arg^m 3^m

℄ Itẽ.Tres psone diuine sunt simplr tres masculine p/pter diuersitatẽ suppositoꝝ.τ sunt simplr vnũ ppter vni/tatẽ nature.vnũ dico neutralr.℄ Itẽ a 3ria ppor^{ne} Chris dr̃ vnus simplr masculine ppter vnitatẽ suppositi.τ sim/pliciter plura neutralr ppter pluralitatẽ nãruȝ.Ad h est auctoritas Aug.3tra Felicianũ.de masculino τ neutro g̃ dicit.Post partũ v̄ginis nõ alius dei,τ alius hois.sed idẽ Chris dei τ hois fili⁹.Sed aliud fuit dei,τ aliud hois.No/ta aliud τ aliud.℄ Item adhuc sic.Unũ τ ens 3uertunt̃. Sicut g̃ Chris est simplr vnũ vel plura.sic in Christo est simplr vnũ eẽ vel plura esse simplr.S3 dictũ est φ chris est vnũ fm suppositũ:τ simplr plura fm naturas.Ergo in Chr̃o sunt plura eẽ simplr loquẽdo de esse nature.

Arg^m 4^m

Arg^m 5^m

Secundus articulus.An chris dicẽdus est esse plu/ra fm eẽ existẽtie.℄ Ubi dicũt gdã.s. Egidius ponũt distĩõnẽ de eẽ exñtie τ subsistẽtie.dicẽtes φ esse in effectu sube put cõparat̃ ad subam est eẽ existẽ/tie:τ subsistẽtie.put cõparat̃ ad accidẽs est eẽ exñtie non subsistẽtie.Sicut igit̃ in vnoquoq3 nõ est/nisi vnũ eẽ sup/positi qd̃ est eẽ subsistẽtie eius qd̃ pncipalr subsistit:τ illõ idẽ est eẽ exñtie nõ subsistẽtie re^{m} quorũcũq3 in illo existẽ/tiũ(vt dictũ est)sequit̃ φ l3 in vno possint eẽ plura existẽ/tia.h nõ est/nisi per vnuȝ eẽ exñtie:sicut in vno sunt mul/ta exñtia.sed nõ est nisi vna exñtia vni⁹ q̃titatis.℄ Con/tra arguit̃ sic.De chr̃o nõ minus ptinet v̄tualr exñtia na/ture diuine in Chr̃o oẽm exñtiã nature humane q̃ subsi/stẽtia diuina subsistẽtiã humanã:q3 a doctorib⁹ cõiter po/nit̃ cã.pmo in h.φ q3 subsistẽtia diuina 3tinet v̄tualr sb/sistẽtiam humanã.ideo põt sua subsistẽtia nãm humanã subsistẽ nõ assumpta subsistẽtia nature humane.dempta sua ppa exñtia.℄ Dr̃ φ nõ est sile.Quia de per se intelle/ctu nature que includit ppriã actualitatẽ est suũ pprium existere cũ est in alio:q3 cuȝ per eẽntiã sit includẽs actuȝ. ipossibile est φ sit in alio gn det sibi actũ p^m.Sed act⁹pri/mus entis in alio est existẽ.τ ita eẽ exñtie est de per se itel/lectu nature actualis que nata est subsistẽ.Nõ est aũt suũ subsistẽ:nisi q̃tenus illa nã est pducta in seipa stãdo non alij innitẽdo:τ ideo cuȝ nã humana:vt est in Chr̃o non est pducta in seipa stãdo:sed alteri innitẽdo.põt sine 3dictio/ne subsistẽ suba diuina:qd̃ tñ nõ posset:vt esset pducta in seipa.℄ Ideo 3tra illud arguit Gotfre.sic.Si esse exñtie est idẽ cuȝ eẽntia.Igit̃ vbicũq3 inuenit̃ eẽntia erit actua/litas eẽntie.Sed vnicuiq3 formali eẽntie fm modũ natu/re sue 3uenit ppa actualitas fm rõnem formalis pfectio/nis.τ nõ pficit re^{m} suipsius.Ergo artifex de ente inq̃tũ ens.φ accñtia nõ sunt entia:nisi q3 sunt entis qd̃ est suba. Si igit̃ tñ vnũ esse existẽtie hñt:q3 hñt vnuȝ subm.Ergo vnũ eẽ simplr qd̃ est eẽ eẽntie τ eẽ exñtie hñt.q3 sunt en/tia entitate vni⁹qd̃ est suba:τ ita in eodẽ subo nõ differũt eẽntie accñtiũ diuerse.℄ Itẽ ex exẽplo eoꝝ arg' sic.Oia extẽsa vna q̃titate hñt vnũ esse extẽsum.Ergo a cõtrario multa iformata/vel vnũ iformatũ multis formis:puta q̃/litate τ q̃titate hñt diuersa esse.℄ Cõfirmat̃.Quia eẽ in subo/vel iformare subm:qd̃ ideȝ est φ esse exñtie in subo. est vnũ per vnitatẽ forme informãtis.Igit̃ erũt plura eẽ existere a pluralitate formarũ iformãtiũ.℄ Item.Sicut ens dr̃ analogice.ita eẽ exñtie dr̃ analogice:aliter.n.nõ di/ceret̃ pmo analogice.Sicut g̃ entia dicunt̃ entitate essen/tie diuersa τ plura ppter diuersum gradũ entitatis essen/tie.ita eẽ exñtie diceret diuersa ex diuersis gradib⁹ eẽndi in subo/vel iformãdi subm.si qualibet diuersam essentiã accñtalẽ sequit̃ diuersa ratio τ gradus iformãdi sbiectũ. igit̃.℄ Tenet g̃ Gotfre.duo de Christo.Primo φ nã hu/mana habet ppriũ existere.Scd̃o/φ illud existere ppriũ est,aliud ab existẽ nature diuine.¶ Pri^m pbat sic.Uiuere

Egidius

3 Egid.

Rñsio

Gotfre. 3 Egid. Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

viuentibus est eẽ existere. Sȝ in Chr̃o est duplex viuere. s. vnũ creatũ s̃m aiaȝ: ⁊ aliud increatũ s̃m diuinitatẽ. ergo.

Arg^m 5^m

¶ Item. Nã humanitatis in Chr̃o ex se: sicut in alijs est pura po^a. ⁊ tñ for^a eius est in ea informatiue. ⁊ dat sibi aliqđ eẽ, nõ eẽ eẽntie. q2 illud hȝ ex se. Si eẽ existẽtie: etiaȝ habet ppositũ. Si eẽ subsistẽtie. etiam habet ppositũ: q2 qđ dat eẽ subsistẽtie dat existẽ. Et sil'r assumptũ est falsuȝ. q2 nõ supposita reẽ suppositatiõe Vbi. Ergo tñ dat eẽ existẽ illi in alio supposito. Scđm pbat, q᷑ nã humana cõposita habet aliud existẽ in Chr̃o ab exñtia nature diuine in cõparatiõe tot^o. nec ad diuinã: sicut supra pbauit. hoc ex cõparatiõe for^e humane ad mãm ppriã. sic dicẽs. Quidã in Chr̃o dup^r negãt eẽ s̃m rem. ⁊ h̃ tali rõne. Ideo in aliq̃ re sunt duo eẽ. q2 for^a que est in alia re non ptinet ad eius eẽ psonale vel hypostaticũ: sicut in forte albo est dup^r eẽ. vnũ s̃m quid. ⁊ aliud simpl'r: q2 albedo in eo nõ ptinet ad eius eẽ hypostaticũ vnũ. Cuȝ igit̃ nã humana in Christo nõ aduenit sic diuine nature: sed hypostatice. Cõseq̃ns videt̃ q᷑ s̃m nãm humanã nõ aduenit filio, nisi nouũ esse. sed solũ noua habitudo eẽ psonalis pexñtis ad nãm humanã: vt. s. per illã iam dicat̃ nõ solũ s̃m nãm diuinã: sed humanaȝ. Et ponit̃ ex^m. Quia eẽ capitatũ ⁊c̃. hoc ptinẽt ad psonã vnã fortis. Ideo ex his oĩb^o nõ sit, nisi vnũ eẽ in forte. Et si ptingeret q᷑ post pstõnez psone fortis aduenirent sibi pedes vel manus ex his nõ accresceret forti aliqđ eẽ nouũ. sed solũ relatio quedã ad hec: q2 diceret̃ esse nõ solũ s̃m ea que p̃us hẽbat: sed s̃m hec que sic sibi nouiter aduenerãt.

Arg^m p^m

¶ Cõtra. Lȝ accidẽs nõ suppositat̃ in subo: q2 nõ est nature suppositabilis. tñ certũ est q᷑ oĩa accñtia in supposito retinẽt ppa eẽ existẽ: vt supra pbat̃ in p̃ arg^to ptra Egidiũ. Ergo eadẽ ratio erit de nã humana. Cõsequentia pȝ. Quia nã humana nata est dare eẽ actualẽ eque bñ sicut accidẽs. q2 est actualior q̃ȝ accidẽs.

Arg^m 2^m

¶ Itẽ. gñatio ⁊ natiuitas nature humane in chr̃o. sicut q̃libet alia terminat̃ ad aliqđ eẽ. Sed illud esse re^m huius natiuitatis nõ est hypostaticũ: q2 tũc nõ eẽt vnũ suppositũ cum Vbo. Ergo est aliqđ eẽ in alio. Sed hoc eẽ est eẽ existere. g̃.

Arg^m 3^m

¶ Item. Nec valet ex^m coȝ de ptibus aduenientib^o toti. Quia pars in toto ⁊ cum toto habet vnã formã. ⁊ ideo adueniẽte pte nullũ eẽ nouũ: nec existẽtie: nec subsistẽtie venit. Sed in pposito sunt due for^e quaȝ neutra puertit̃ in aliã: nec vtriq3 cõuenit per se eẽ. sed vna innitit̃ alteri in eẽndo. g̃.

Arg^m. 4.

¶ Itẽ. Inter ptẽ ⁊ totũ nõ est realis relatio: qđ est. q2 pars in toto nõ habet distõnẽ realẽ: ⁊ per pñs: nec inesse diuersant̃. Sed in chr̃o nature assumẽtis ⁊ assumpte. lȝ nõ p modũ filiationis: sȝ per modũ diuerse natiuitatis põt ibi eẽ realis relatio. Ergo põt eẽ ibi diuersum eẽ.

Declaratio opionis Gotfredi

¶ Stat igit̃ tota imaginatio coȝ in hoc (vt pȝ in si. qõnis: ⁊ circa mediuȝ) q᷑ est dare triplex eẽ. s. subsistẽtie: vt in subsistẽtibus: ⁊ inexistẽtie: vt in accñtib^o, ⁊ existẽtie. Et illud eẽ existẽtie: vt dicunt imediate sequit̃ rei essentiã ⁊ nãm. ⁊ nõ solũ suppo^m. ⁊ est cõe ad eẽntiã rei, siue subsistat, siue inexistat. Vñ dicunt. q᷑ si aliqđ inexistẽs fiat subsistẽs (vt accñtia in sacro altaris) manet eius eẽ existẽ qđ p̃ (sicut eadẽ eẽntia manet) sȝ nõ manet ideȝ in existẽ. sed acq̃rit̃ subsistẽ. Ex hoc sic arguit̃. Que ptinẽt ad nãm multiplicant̃. sed eẽ existẽtie non ptinet solũ ad suppositũ. Sed ad eẽntiã: sicut essentia vel ens. Igit̃ eẽ existẽtie multiplicat in christo.

Ↄ Gotf.

¶ Cõtra istam imaginationeȝ arguo sic. Primo q᷑ sit falsa. Quia in proposito est difficultas de esse existẽtie tanq̃ȝ de vno modo singulari eẽndi in effectu: qđ distinguit̃ ptra eẽ eẽntie: sicut dubitat̃ de inexñtia accñtis in effectu, an sit idẽ q᷑ subsistẽtia sube: nõ aũt an sit eẽntia sube. Sed in pposito illđ eẽ existẽtie, qđ ipse ponit cõe ⁊ mediũ iter eẽ subsistẽtie ⁊ inexñtie. illud est solũ esse eẽntie. Igitur illud nihil valet.

¶ Itẽ q᷑ nõ sit singularis modus eẽndi in effectu alius a subsistẽtia ⁊ inexñtia pbat̃. Quia si sit illa non coincidet cum altero istoȝ. sed possẽt eẽ sine vtroq3 istoȝ. ⁊ hoc pȝ eadẽ rõne qua isti nõ coincidũt: q2 sunt singulares modi eẽndi in effectu: h̃ etiã pȝ ex vi nois quo dr̃ singularis in effectu. Sed h̃ est ipossibile ponere. igit̃ ⁊c̃. Probatur minor. Cõmẽtator p̃ phy̆si. cõ. 29. Manifestũ est q᷑ ipossibile est q᷑ accñtia separent̃ a subis. q2 si separent̃ erũt accñtia per se exñtia. Sed ista pñtia nõ valeret, si iter existere per se qđ est subsistẽ. ⁊ in alio existere. eẽt alius modus singularis eẽndi in effectu. qui nõ incideret in alteȝ istoruȝ. Igit̃ ⁊c̃.

¶ Ad idẽ est Cõmẽtator 4° physi. cõmẽ. 60°. Si quãtitas est separata. quãtitas est suba.

Ↄ p^m arg. 2^i dicti.

¶ Scđo dico ad 2^m dictũ: q᷑ lȝ accñs hẽt ppriũ existere in suo subo: nõ tñ opȝ q᷑ nã humana in Vbo. Cuius ratio est. Quia ex h̃ solum põt puinci q᷑ accidẽs habet ppriũ existẽ in suo sbo. q2 põt ppriuȝ actũ causare in ppo subo: sicut albedo dare eẽ albũ. Sed cum nã Vbi nõ est vere in po^a receptiua respectu nature humane (q2 hoc eẽt impfectionis) non põt eaȝ pficere, vel ppriũ actũ in ea causare. sed solum põt ab eo suũ eẽ recipe. Igit̃ ⁊c̃. Probo maiorẽ. Quia si accidẽs nõ daret ppriũ actũ subo. Igit̃ solũ reciperet illud eẽ in subiecto nullũ existere ppriũ hẽret in subo: sed solũ per subsistere subi.

Ad arg^a

¶ Per istud soluunt̃ oĩa argumẽta que pcedebãt per sile de exñtia ppa accñtis. Pȝ enim q᷑ nõ est sile. Accñtia enim cuȝ sint quedaȝ actualitates. nata sunt dare eẽ actuale subis suis. q2 sbta sunt in po^a respectu accñtiũ. Sȝ nã diuina nõ est nata recipe aliqđ eẽ ad humana sibi vnita. cum nullo modo sit in po^a: ⁊ ideo relinquit̃ q᷑ natura diuina suppositata det eẽ subsistẽtie, seu suppositabile ipsi nature humane.

¶ Per hoc pȝ ad p^m. qđ fuit ptra cõclusionẽ quã tenet Egidius. Et per idẽ pȝ ad vlt^m. Ad alia duo nõ curo r̃ndẽ: q2 sunt solũ ptra modũ ponẽdi Egidij.

Ad primũ ⁊ 2^m. Ad 4^m

¶ Ad alia arg^ta Gotfredi. Ad p^m cuȝ dr̃, q᷑ in chr̃o est duplex viuere. Dico q᷑ si accipiamus viuere diuinum p̃cise. sic est ibi vnũ viuere. Si iterũ accipiamus viuere qđ aĩa Chr̃i dat sue materie. sic est ibi aliud viuere: ⁊ sic sunt ibi duo viuere ⁊ duo existẽ. Sed de isto existere ⁊ viuere qđ aĩa Chr̃i dat sue materie nõ est difficultas in pposito. Sȝ est difficultas, an humana nã cõposita ex sua mã ⁊ sua forma habeat ppriũ viuere ⁊ ppriũ existere in ipso supposito Vbi. Et de hoc dixi supra q᷑ non: imo isto modo. Scđo totalr viuit. ⁊ existit subsistẽtia Vbi: quare nõ pcludit. Et ratio posita fuit supra. q2 nã humana per vnionẽ suã non põt dare aliqđ eẽ eẽntie diuine, vel supposito diuino. sed solũ accipe.

Ad 5^m

¶ Per idem pȝ ad 2^m. qđ pcedit de viuere ⁊ existere: qđ aĩa Chr̃i dat sue materie. ¶ Ad arg^m Gotfre. que pbãt q᷑ nã humana cõposita dat ppriũ eẽ. sicut alias dictum est q᷑ nõ est sile.

Ad 2^m. 2^i dicti.

¶ Ad 2^m de duplici natiuitate ⁊ gñatione. Dico q᷑ si loq̃mur de natiuitate ⁊ gñatione eterna ⁊ tpali: q̃ aĩa chr̃i vnitur sue mãe. veruȝ est q᷑ acq̃rit̃ nouũ eẽ. sed de illa nihil est ad ppositũ. sed de vnione naturarum nõ.

Ad 3^m ⁊ 4^m.

¶ Per dicta opoztet ad duo sequẽtia. Quia due nature vnite non dant duo esse. nisi quando sequens perficit primam per suam formam.

¶ Distinct. VIII. Questio. I.

¶ Post p̃dicta inq̃ri dȝ: vtrũ de nã diuina cõcedẽdũ sit: q᷑ de v̆gine sit nata: sicut dr̃ in virgine incarnata. Et videt̃ vtiq3 nõ debere dici nata de virgine: cũ nõ sit nata de p̃re. Que. n. res nõ est de p̃re genita: nõ dr̃ de matre nata: ne res aliqua filiationis nomen habeat in humanitate que illud nõ teneat in diuinitate ⁊c̃.

Post ɔsiderationem istarũ nãruʒ ad inuicẽ in cẽndo. ⁊ assumẽdo. Quero de relationibus ɔsequẽtibus assumptionẽ ⁊ vnionẽ. Et circa dist. 8ᵘᵐ. quero. An christo facto hoĩe relationes ɔsequẽtes assumptionẽ illã fundent̃ in suba. ¶ In ista. q. sunt duo facienda. Pr̃ᵐ an filiatio fundet̃ in suba. Scdo dato q̃ sic. An due filiationes fundate sup nãm diuinã ⁊ humanam in Christo sint relationes reales.

Oplo p̃ᵒ

Primus articulus. An filiatio fundet̃ in substãtia. ¶ Ubi dĩ a quodã Hercle q̃ nõ. Quia realitas relõnis est realitas fundamẽti. Sʒ relatio est accidẽs. ergo nunq̃ fundat̃ nisi sup accñs. Maior pbat̃ in lib. 1. di. 28. in duab' q̃õnib'. ¶ Cõtra. Quilibet filius dĩ relatiue ⁊ est. Sʒ tam paternitas q̃ filiatio fundãtur sup subam. g̃. Probatio minoris. Boet. sup p̃nta post p̃mᵐ ca. de Ad aliqd. Ipm ṽo Ad aliqd, p̃ter aliud p̃ntuʒ nõ possumus itelligẽ: vt patrẽ ⁊ filiũ, vel seruũ ⁊ dñm. Fm subaʒ ɔsideramus. nã ⁊ q̃ dñs est. ⁊ q̃ huius est. suba est. ¶ Itẽ. ibidẽ rñdẽs ad q̃õnẽʒ. Utrũ relatiuoꝝ sit ppriũ recipere ɔ̃ria. dicit sic. Quocirca, qm̃ p̃ter aliud p̃ntuʒ per se relatiua, nullus intelliget fm ea p̃nta de qbus intelligat̃ relatio fm ea dĩ ɔ̃ria posse recipe: vt Socra. qdeʒ ipse suba est: sʒ ⁊ ɔ̃ria suba nõ recipit. Pater ṽo ⁊ fili' fm subam p̃dicat̃. nõ enim est pr̃: aut filius, nisi in suba sit: quocirca, qm̃ fm subam dĩ. ɔ̃rietate caret. Et eodẽ modo dicit de q̃ititate: q̃ cuʒ nõ habet ɔ̃riũ: ⁊ duplũ: ⁊ dimidiũ, nõ sunt ɔ̃ria relatiua. Et addit. Qualitas ṽo q̃ recipit ɔ̃rietatẽ ɔ̃rietate nõ caret. g̃ que fm p̃dicta relatiua dicunt̃. si illa suscipiũt cõtrarietatẽ: ⁊ illa suscipit. ⁊ si ṽo illa p̃us repudiãt ɔ̃rietatẽ. Nec illud Ad aliqd q̃õ fm ea dĩ vlla nunq̃ ɔ̃rietate diuidit̃, quare hr̃e ɔ̃ria relõnis ppriũ non est. habet enim hec q̃litas. Nec in oĩbus aliquid ɔsiderari põt q̃ nõ fm talia dicũt ad aliqd p̃nta que nõ recipiũt ɔ̃rietatẽ: vt fm subaʒ pr̃ ⁊ filius: vel fm q̃ititatẽ duplũ ⁊ dimidiũ: in talibus relatiuis nullo mõ ɔ̃ria reperiunt̃ q̃ vno nec soli, nec omni inest ppriũ. nõ est g̃ ppriũ relatiuis nõ hr̃e ɔ̃ria. ¶ Nota q̃ hic vr̃ q̃ relatio fundet̃ sup subam: q̃ pbat q̃ relatiua que fundant̃ sup gñia hñtia ɔ̃rietatẽ sunt ɔ̃ria: que aũt fundant̃ sup genera nõ hñtia ɔ̃rietatẽ nõ sunt ɔ̃ria. Sed iste pcessus nõ valeret: nisi suba esset fundamẽtũ relationis, sicut alia genera. g̃ ⁊c̃.

Contra p̃enã opl. Argᵐ p̃ᵐ Relo dĩ fundari sup sbaʒ Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ ¶ Iteʒ. suba p̃us pducit̃ q̃ accñs: aliter enim accñs nõ hr̃et subm in quo pduceret̃. Sed producti est relatio realis ex 5ᵒ meta͂ᶜᵉ. tex. cõmẽ. 20. ca. de Ad aliqd. Ergo in illo p̃ori suba est relatiua. q̃ suba p̃us pducit̃. Probat̃ per Boeᵐ. 1. c. de suba in editione. 1. Uñ post p̃nᵐ vult q̃ accñtia p̃ veniũt indiuiduo sube p̃ᶜ q̃ scde: sic dicẽs. Prime sube indiuidua ⁊ singularia noĩant̃: pncipaliter ṽo sube indiuidue dicunt̃: q̃ accidẽs p̃ in indiuidua post in 2ᵐ sbas venit. Nã qm̃ Aristarcus grãmaticus hõ vero est. Aristarcus est hõ grãmaticus. Et ɔcludit. Igitur q̃ p̃us subm est. hec suba p̃ncipalr̃ appellat̃.

Arg. 4ᵐ ¶ Itẽ parũ supra. loquẽs de p̃ᵃ suba reᵘ accñtis, dicit sic. Nihil eorum que sunt in sbto, p̃ter subaʒ poterit pmanere. sed p̃or est illa sine qua alia esse nõ p̃nt. quocirca p̃or nãliter videt̃ cẽ suba. Et nota q̃ ly, videt̃. accipit̃ pro est: q̃ aliter nõ esset ɔclo sequẽs ex p̃missis. cum in vtraq̃ p̃missaꝝ ṽbũ copulãs subm p̃dicato accipit̃. ¶ Hoc affirmat̃: q̃ parũ post ponit talẽ obiectionẽ dicẽs. Dicet aliqs. q̃ cum omne q̃õ p̃us est sublatũ. aufert illud q̃õ posterius. Sʒ sublato indiuiduo nõ aufert̃ nec genus, nec spẽs. sʒ ablato genere: aut specie. auferunt̃ indiuidua. Igitur genera ⁊ spẽs sunt magis prime sube q̃ indiuidua. Inter ṽo duas rñsiones. p̃ᵃ est. Or q̃ nã humana nõ ɔsistit in vno indiuiduo: adeo vno ablato põt hõ remanere. Et ɔcludit. Igitur sublatis singulis hoĩb' hõ nõ remanet. Nota hic ɔcedit rñdendo q̃ oĩa indiuidua simul sumpta sunt p̃ora scdis substãtijs: q̃ illis sublatis auferunt̃ scde. Igit̃ eadẽ rõne indiuidua de gñe sube sunt p̃riora accñtib'. ⁊ nõ vident̃ tm̃ cẽ priora.

Argᵐ 5ᵐ ¶ Itẽ p̃ phyſi. cõ. 63ᵒ. distinguit Cõmẽtator trãsmutationẽ in subalẽ qua pdit̃ nomẽ ⁊ diffinitio: ⁊ in accñtalem qua nõ pdit̃. Sed iter agẽs ⁊ subm recipiẽs eius actionẽ est relatio realis. g̃ ⁊c̃.

Argᵐ 6ᵐ ¶ Iteʒ. 10. tex. cõ. 7. vult Cõmentator q̃ suba p̃ma est mẽsura scdaꝝ aliaꝝ subaꝝ. g̃ oẽs alie sunt mẽsurate. Sʒ mẽsurati ad mẽsuraʒ est relatio realis. ergo ⁊c̃.

Argᵐ 7ᵐ ¶ Iteʒ duo indiuidua in gñe sube sunt distincta ⁊ sunt silia in nã. Sed ista duo faciũt relões silitudinis. Igit̃ ⁊c̃. De hoc lib. 1. di. 3. art. 1.

Argᵐ 8ᵐ ¶ Itẽ Phs. ṽsus finẽ ca. Ad aliqd. dat pbationẽ ad pbãdũ q̃ relatiua fm dici. nõ sunt relatiua fm cẽ: ⁊ est. q̃ ea que sunt Ad aliqd. sic se habẽt q̃ qui diffinite cognoscit vnũ. diffinite cognoscit ⁊ reliquum: vt si qs nouit duplũ. ⁊ cuius est duplũ nouit. Silr̃ si qs nouit Anchisem diffinite esse patreʒ Enee: ⁊ Eneam esse filiũ diffinite cognoscet: si indiffinite nouit: qm̃ pr̃ est indiffinite nouit q̃ fili' est. Sed taʒ Aristo. q̃ Boetius dicũt: q̃ in substãtijs non est ita: q̃ caput ⁊ manus que sube sunt p̃nt sciri diffinite. Ad q̃õ aũt dicantur nõ est necesse. Arguo. Caput ⁊ manus vt sube sunt. p̃nt sciri sine eo cui' sunt. Sed suba pducta nõ magis põt itelligi: nisi cum ordine ad pducẽtẽ. q̃ pr̃ cum ordine ad filiũ: vel duplũ ad dimidiũ. Ergo substãtia vt pducta. verissime est relatiua.

Oplo p̃ᵒ. Argᵐ p̃ᵐ

Secundus articulus. An hõ relationes reales sint due fundate sup duas nãs. ¶ Ubi pbat̃ q̃ sic. Quia posito q̃ pr̃ fuisset incarnat'. esset vere filius ṽginis: ⁊ alia filiatione, ⁊ reali: q̃ illa quam p̃ habuit. Cum g̃ fili' nõ minus est vere filius ṽginis q̃ foret pater si cẽt incarnat'. igit̃ aliã ⁊ realẽ sumpsit filiationẽ quã habuit. Igit̃ alia est relatio ei ɔ̃ñs.

Argᵐ 2ᵐ ¶ Itẽ. Hic est fundamẽtum aliud reale: ⁊ aliud reᵘ filiationis: q̃ natiuitas eterna que est per modũ nature: vt intell̃s ⁊ natiuitas tpalis que est per modũ nãe: vt nã distinguit̃ ɔtra itellectũ. ⁊ hic est respect' alius ⁊ alius ex nã rei. q̃ ad pr̃eʒ ⁊ matrẽ. g̃ alia ⁊ alia relatio.

Argᵐ 3ᵐ ¶ Itẽ. Posito q̃ fili' sumpsisset nãm humanã in sexu feminino. fili' dei vt femina. cẽt vere filia virginis (⁊ h̃ dico respectu reali filie ad matreʒ) ⁊ alia filiatiõe q̃ sit illa quã ab eterno habuit ad pr̃eʒ. q̃ illa nõ fuit relatio filie. Cuʒ g̃ filius dei: vt hõ fm sexum nõ minus vere est filius ṽginis: q̃ tũc foret filia posita hypothesi. est. n. idẽ per iudiciũ vtrobiq̃.

Argᵐ 4ᵐ ¶ Item nõ põt dici, q̃ Chr̃s incarnat': vt sic est vere filius ṽginis: tñ nõ relõne filiationis fm rem. sed fm rõnem (sicut vere est dñs creature: tñ relatiue) fm rõneʒ tm̃. Quia fm illã relõneʒ tm̃ est ibi filiatio. fm quã est ibi filiatio ab eterno deterᵐ ad matreʒ. Sʒ filiatio ab eterno est deterᵐ ad mr̃em per aliqd quod realr̃ depẽdet ad mr̃eʒ. Igit̃ est ibidẽ filiatio realr̃ depẽdẽs ad mr̃em nõ fm rõnem tm̃. Sed per filiationẽ suaʒ eternã nõ depẽdebat realiter ad mr̃em. Hic igit̃ est alia ⁊ alia realis relatio.

Argᵐ ¶ Item si deus pduceret creaturã de suba sua. realr̃. relatiue diceret̃ ad creaturã. Sed chr̃s inquãtũ hõ pducit̃ realr̃ de substãtia ṽginis. Igit̃ vt sic ⁊c̃.

Argᵐ 6ᵐ ¶ Itẽ. Nullũ suppoᵐ quãtũcũq̃ vnũ duab' naturis fundamẽtalib' gñe distinctis. referi ad duos terminos genere distinctos vnica relõne reali. cum realitas sit a fundamẽtis vel oppositis. Sed nã diuina in chr̃o ⁊ humana q̃ fundarẽt filiationes in eodẽ sunt gñe distincte: ⁊ silr̃ mater tpalis. ⁊ pr̃ eternus qui sunt termini. Igit̃ filius nullo modo põt vnica relõne reali ad eosdẽ referri.

Argᵐ 7ᵐ ¶ Itẽ. Si nã humana in christo cẽt dimissa sibi, vt sbsisteret ppria subsistẽtia. vere cẽt filius ṽginis ⁊ vere manere posset fi-

lius dei in alia subsistētia. ⁊ tñ nihil de nouo sibi daretur. ¶ Itē. In oi relōne cuiuscūq; spēi. vlr relatio tñ denoiat fundamētū ꝙ̄ subm. Uerbi gra. Tā quātitas est eq̄lis ꝙ̄ quātū: ⁊ silr qualitas silis. ⁊ silr tūc po⁹ calefactiua dī calefactiua. sicut suppo^m agēs dī calefactiuū. Igiť silr in ꝑposito: si filiatio fundeť mere sup nām humanā. nā humana erit filius. ¶ Cōtra. Filiatio sequiť suppositū. Sz hic tñ est vnū suppo^m. ꝗ. Probatio assumpti. Quia eodē modo ⁊ eadē rōne dī filius esse fili⁹ filiatione. qua relone respicit prēz. Sed h nō est nisi inq̄ntū suppo^m. q2 aliqs non dī pr̄. si tñ ꝑduceret māz vel tñ formā. sed si totū cōpositū ꝑducat. Ergo filiatio ꝑcise suppo^m respicit. vt nihil sit fili⁹ filiatione nisi suppo^m. Probatio assumpti. Quia magis vř ꝙ aliqd posset dici prēr hoc ꝙ ꝑduceret hoiez: ꝙ̄ ex h ꝙ ꝑduceret māz vel formā. Sed per h ꝙ ꝑduciť hō nō dī pr̄: q2 7° meta. tex. cō. 28. ⁊ 12. tex. cō. 18. nō generať hō. sed iste hō: ⁊ certū est ꝙ nullus est pr̄ nisi re^e eius qd̄ gn̄ať. Igiť in illo priori quo ꝑduciť hō anteꝙ̄ ꝑducať iste hō ꝑducēs nō dī pr̄. Et ista est opinio aliq̄rū dicentiū relonē tñ fundari in Chro: vt suppo^m est. nō vt nā / vel diuina / vel humana.

Opinio Henrici

¶ Alij Henricus quol. 4. q. 2. dicunt. ꝙ si aliqs postꝙ̄ est pr̄ per h ꝙ genuit. si iterū gn̄et aliū filiū. dī relatiue ad 2^m filiū: nō noua p̄nitate. sz antiqua. Quia si noua p̄nitas inciperet in eo in 2ª gn̄atione. cū certum est ꝙ p^a nō corrūpiť eēnt duo accn̄tia eiusdē spēi in eodē solo nūo dr̄ia. Eodez modo dicit. ꝙ si aliqs fuerit filius ab eterno per eternā natiuitatez. si nouiter nascať in tpe. dī relatiue nō noua filiatione. sz illa quaz ꝑhabuit: ita ꝙ nō sunt ibi due filiationes fm rem. sed solū fm rōnez. Fili⁹. n. ab eterno ad prēm habuit relonē realez per filiationē eternā. ⁊ tñ nā humana nouiter ꝑsonať illa filiatione eterna: tūc fili⁹ nouiter eadē filiatione eterna referť ad mrēm. sed relatio filij dei ad cr̄ē est relatio rōnis. ergo ille filiationes differūt. ¶ Cōtra Henricū arguiť. Quia si pr̄ fuisset incarnat⁹. fuisset filius noua filiatione. Ergo a simili videtur. ꝙ nō est sile. Quia pr̄ nō habet filiationē: ⁊ ideo nō habet vnde posset nām assumptā filiare. Uñ si nouā nāz assumeret nascēdo. oporteret ꝙ nouiter fieret filius sicut qñ aliqs p̄ gn̄at nouiter fit pr̄. Sed fili⁹ ab eterno habuit filiationez: ⁊ ideo per illā pōt nām assumptā filiare: sicut ꝯtingit de prē in 2ª gn̄atione.

Ꝯ Henri.

¶ Cōtra Henricū sunt argumēta ꝑus facta ꝯtra rōnē prōnis. Cū. n. dicit ꝙ due p̄nitates nō p̄nt eē in vno patre re^e diuersoꝝ filioꝝ: nihil est. Quia hoc ideo est: q2 duo accn̄tia eiusdē rōnis eēnt in eodez solo nūo dr̄ia. Sed h nihil est. q2 ille due filiatiōes in Xbo nō sunt eiusdē rōnis. ¶ Itē. Si in prē essent duo funda^ta realř distincta re^e duaꝝ p̄nitatū: tūc nō negareť qn due p̄nitates simul eēnt in eodē / vel eē possent. Sed sic est hic. Qd̄ dico ꝑpter silitudines fundatas sup vnā albedinē: q2 illa silitudo est vna nūo / sicut fundamētū. sz diuersimode terminat. ¶ Itē. Qr duo accn̄tia eiusdē spēi solo nūo dr̄ia: que hñt nūationē suā a sbiecto / vel a seipsis eēnt simul in eodem sbiecto eēt calūniabile. sed qñ nūarenť per cōparationē ad diuersa extrema nō eēt. Sz iste p̄nitates differūt nūo per cōparationem ad diuersa opposita relatiua extrinseca. ¶ Cōfirmať. Quia idez accn̄s numero posset eē in diuersis subiis qñ nō nūanť a sbiecto: sz ab extrinseco. Uerbi gr̄a. Si nauis staret in aqua ꝯtinue fluente. distātia quā hñt ille ptes aq̄ ad totū. dī eadez nūo in oīb⁹ ptib⁹. Igiť eadē rōne plura accn̄tia eiusdē spēi p̄nt simul eē eidē. Propterea falsum est. ꝙ ille p̄nitates in eodē patre nō differūt nūo. q2 ꝑxime rōnes fundādi eas differūt nūo. puta diuersa genuisse. Probatio assumpti. Quia ꝑxima ratio fundādi nō est po^a gn̄andi. q2 eēt pr̄ anteꝙ̄ gn̄aret: nec in actu gn̄andi. q2 gn̄are ꝑcedit fetus formationē ⁊ aīationē: ⁊ per ꝯñs: si pr̄ moreret ante / nō esset pr̄. igitur sup genuisse (nō vt dicit negationē: q2 negatio nō fundat rez) sz vt dicit eē genitor habitualř. Sed fm nūm gn̄ationū relinquiť aliud ⁊ aliud esse habituale genitor. igiť alia ⁊ alia p̄nitas illud eē habituale ꝯñe. Probatio minoris. Quia aliqs pr̄ nūc est habitualř genitor per actū gn̄andi ꝑcedētez. ⁊ cras erit habitualř genitor trāseunte alio actu gn̄andi. Sz p^m esse habituale genitor nō est 2^m esse habituale genitor. q2 p^m est qñ 2^m nō est. ergo ⁊c̄. ¶ Itez. Due p̄nitates in eodē prē differūt nūo. sicut. n. pr̄ determinata gn̄atione gn̄at istū. ita deter^ta p̄nitate referť ad istum. Et ecōuerso. Fili⁹ deter^ta filiatione referť ad istū prēz. Sz in ꝑntia ca. Ad aliqd. relatiua pempta se p̄imūt. Igiť qñ moriť iste filius ꝑimiť ista p̄nitas. Si igiť illa eadē p̄nitate referebať ad oēs filios: sequiť ꝙ viuentius nō est pr̄ re^e filioꝝ viuētiū: qd̄ falsum est.

Opinio Author.

¶ Primo teneo ꝙ in Christo fm phiaz Ari^lis nō poterūt eē due filiationes. Quia Phs 5° meta. tex. cō. 20. distinguit tres spēs relonū modo po^a. Unā que ꝑcedit actum. sicut calefactiuū ad calefactibile. Aliā que est cum actu. sicut calefaciēs ad calefactū. Tertiā que sequiť actū. sicut pr̄is ad filiū: q2 egit. Tūc illa relatio que inasciť cū actu nō pōt terminari / nisi ad ꝑpriū suppositū. Probať 7° meta. tex. cō. 28. ⁊ 12. tex. cō. 18. Nō enim gn̄at hō: sed iste hō. Igiť. eadē rōne relatio supponit ꝑpriū suppo^m in quo fundať. Sed humana nā in christo nō habet ꝑpriū suppositū. ⁊ distinctū a Xbo. Igiť nec ꝑpriā ⁊ distinctā filiationē.

Instātia

¶ Dices ꝙ verū est / ꝙ gn̄atio pr̄is semꝑ terminať ad suppo^m / ⁊ ad suppo^m filij. nō tñ opz ꝙ ad h ꝙ genitū sit filius gn̄antis. ꝙ genitū sit filius filiatione que sit illi⁹ speciei / cuius est gn̄ans. Uerbi gr̄a. Asinus gn̄ans cū iumenta. gn̄at mulū. qui vere est filius asini gn̄antis. Igiť sic in ꝑposito. a pte mr̄is. Ad h ꝙ christus sit vere filius mr̄is suc. nec̄io regriť ꝙ natiuitas quā habet a mr̄e termineť ad suppo^m filij. Qd̄ verū est. q2 terminať ad suppo^m filij dei: nō tñ opz ꝙ ibi sit suppo^m filij. quātū ad filiationē que sit de specie humana.

Rīsio

¶ Rn̄dēs dico ꝙ Phs nunꝙ̄ ꝯcederet ꝙ mulus genit⁹ ab asino eēt filius eius nisi per actū gn̄ōnis asini / mulus ꝑduceret in esse suppositi. ⁊ h gn̄ōne nālī. Uel nisi ad actū gn̄ationis nālis semꝑ ꝯsequať ꝙ ꝑducať in esse suppositi. ⁊ ꝑpo eē suppositi. ⁊ eiusdē spēi cum gn̄ante. Dico aūt gn̄ōne nālī. Quia lz nā humana in Christo ꝑducať in eē suppositi: ⁊ per spūm sctm̄ vniať supposito Xbi. nō tñ ꝯcedereť ꝙ est pr̄ eius. q2 h ꝯtingit gn̄ōne nālī. Dico aūt. vel ad actū gn̄ationis nālis semper ꝯsequať ⁊c̄. Quia lz in gn̄ōne hoīs ab hoīe. nō ꝑducať genitū in eē suppositi a gn̄ante. sed ab eo qui īfundit aīam intellectiuā: tñ q2 sequiť semꝑ ⁊ īfallibilř gn̄ōnē. ꝙ hō genit⁹ ꝑducať in ꝑpo esse suppositi ⁊ eiusdē spēi cū gn̄ante. ideo ꝯcediť ꝙ est filius eius. Sz in ꝑposito deficit vtrūꝙ̄. Quia certū est quāuiscūq; Chrs nat⁹ sit de btā vgine. tñ nā humana in Christo nō est ꝑducta per btām vginē in esse suppositi ꝑprij: nec qcūq; gn̄ōne nālī. sed actione spūssancti ꝑduciť in eē hypostatico Xbi. Etiā est certū / ꝙ nec ad illā natiuitatez ꝯsequiť ꝙ humana nā in Chro ꝯsistit in eē ꝑprij suppositi. Igiť nō habet / nisi ꝑpriā filiationem distinctā a filiatione Xbi.

Sciatur pōt dici filius gn̄antis duplr.

¶ Sed ꝑpter arg^m est intelligēdum: ꝙ genitū pōt dici filius gn̄antis / vel mr̄is duplr. Uno mō ꝑpter modū accipiēdi nām ab alio. Uel ꝑpter modū hn̄di illā nām. Primo modo dī genit⁹ fili⁹ gn̄antis / vel mr̄is. qñ accipit nām per verā gn̄ōnē / vel per verā natiuitatez: ⁊ isto modo pōt ꝯcedi ꝙ Chrs vere est filius btē vginis filiatione etiā distincta ꝯtra filiationez eternā: sicut ⁊ ibi ꝯceduntur due natiuitates. Scđo aūt modo dī fili⁹ alicuius solū qñ habet illā nām in ꝑpo esse suppositi ꝯsilis / ⁊ eiusdē spēi ei a quo accipit illā nām. Et

q2 hoc deficit in pposito. ⁊ iste solus scđs modus est quo xp̄c dī filius (vt supra pbatū est) ideo in Christo nō sunt due filiationes reales. ℭ Per h̄ pz ad oia argu̾ in opposi tū. Ad p̄m ꝯcedo q̄ si p̄z assumꝫ silicet nām humanā q̄ cēt vere filius v̄ginis. ⁊ distincta filiatione ꝯtra p̄nitatē: h̄ quātū ad modū accipiēdi nām. q2 nascēdo accepisset: nō tñ quātū ad modū h̄ndi eā. q2 nō fuisset p̄priū suppositū. ℭ Eodē modo dico ad 2m 3m 6m 7m / ⁊ 5m. ℭ Ad 4m dico q̄ relatio filiationis ad mrē3 nō est rōnis tm̄: nec realis p̄ illū modum quo filiatio xp̄i mediāte nā humana depen deat ad mrē3 (vt argu̾ illud p̄tēdit) sed est realis ⁊ distin cta ꝯtra relonem filiationis xp̄i. sm̄ q̄ relatio filiationis fundaẗ sup modū accipiēdi nām. s. per distinctā natiuita tē: vt dictū est supra. ℭ Cōtra p̄n[cs] distīnonem. Tu dicis q̄ in p̄re sunt due p̄nitates ppter diuersa genuisse stante vnitate suppositi. Igiẗ in filio erunt due filiationes ppter duo nasci stante vnitate suppositi. ℭ Rn̄deo q̄ nō valet. Quia maior distinctio causatur in principiatis q̄ȝ preexi gatur in principijs.

Ad argu̾ p̄m prime opionis.
Ad 2m et 3m.
Ad 4m.
Instātia
Rn̄sio

Questio. II.

In ista q̄ōne. 2. Ad intelligēnā triū q̄ōnuꝫ sequētiū est intelligēdum: q̄ ista tria videnẗ se hic per ordinem: nā hec / seu singula ris ⁊ nā singularis existēs ⁊ nā singularis sup posito sue spēi / vel alterius. Et sm̄ istū ordinem sunt tres difficiles q̄ōnes. ¶ Prima est. Utrūꝫ singulare qd̄ est in diuiduū nāe addat aliqd sup nām spēi. ¶ 2a / an esse eēntie vel subsistēne addat aliqd sup indiuiduū nature. ¶ 3o per qd indiuiduū existēs ⁊ subsistēs indiuidueẗ. ℭ Circa p̄m q̄ōnē3. 4or sunt faciēda. ¶ Primo ponenẗ difficultates q̄ faciūt estimare q̄ indiuiduū addit rem sup spēȝ. ¶ 2o ostē deẗ per rōnez q̄ ꝯclo illa est falsa. ¶ 3o q̄ plane est cōtra intētionē Phi ⁊ Cōmētatoris. ¶ 4o ponam vnā declara tionem qualiter decipiūtur qui ponūt ipsa differre. ⁊ per hoc respondebo ad argumenta eorum.

Primus articulus. Utrū singulare addat aliquid sup nām spēi. ℭ Ubi dicūt q̄daꝫ Scot9. q̄ differūt ex nā rei. nā specifica ⁊ indiuidualis ex̄ intelle ctū. qd̄ sic pbaẗ. ℭ Relatio silitudinis ⁊ eq̄litatis funda tur sup vnū in q̄litate. Sed cū iste relōnes sint reales: vt vult Phs 5o meta. tex. cō. 20. ca. de Ad aliqd. opꝫ illā vni tatē eē realē. sed illa vnitas realis nō est indiuidualis: q2 nihil sibi est sile / vel equale. Igiẗ ista vnitas specifica est realis ex̄ intellm̄ distincta realr̄ ab vnitate iuiali. ℭ Itē. Ratio quare ex̄ itellm̄ in q̄libet gn̄e est dare vnū p̄m eēn tiale. est q2 ois multitudo per se reduciẗ ad vnū p̄m essen tiale. Igiẗ cū multitudo indiuiduoꝝ. est multitudo q̄dā per se ⁊ realis: q2 intēta a nā. opꝫ ipsam reduci ad aliquid vnū p̄m eēntiale ⁊ reale. Sꝫ illud vnū p̄m eēntiale ⁊ reale nō pōt esse aliqd̄ indiuiduū. q2 ordo indiuiduoꝝ adinui cē3 est accn̄talis. Igiẗ illud vnum p̄m eēntialr̄ ordinatū est nature spēi vnitas. ℭ Itē. Intellus agēs nihil reale attri buit obto. sed manifestat illud qd̄ p̄us fuit abditū. sed sub lumine itellc̄ agētis mouet res in itētione vnica cōi ⁊ vli. Igiẗ ista cōitas fuit aliqd ex̄ itellm̄ distinctū. ℭ Itē. Ꝯdi ctoria realia nō ꝯueniūt eidē sm̄ aliaꝫ realitatē. Sed hec est vera ex̄ itellm̄ distinctum. Iste hō gn̄at. ⁊ hec femina. Hō gn̄at. vel nā specifica gn̄at. sm̄ Phm 7o meta. tex. cō. 28. Igiẗ ex̄ itellectū alia est realitas: ⁊ per ꝯn̄s vnitas nāe specifice / ⁊ nature indiuidue. ℭ Itē. Quecūqꝫ realr̄ cōue niūt: ⁊ realr̄ differūt: sicut ex̄ itellectū in his est alia diuer sitas realis qua realr̄ differūt. ita ex̄ itellm̄ est in eis alia realitas. vnitas. ⁊ cōitas. qua ꝯueniūt realr̄. Sꝫ duo indi uidua eiusdē spēi realr̄ differūt sm̄ vnitatē iuiales. ⁊ rea liter ꝯueniūt sm̄ vnitatē specificā. aliter. n. nō essent realr̄ cōparabilia sm̄ nām specificā. Cuius ꝯn̄ū pbat Phs 7o physi. tex. cō. 27. 28. 29. igiẗ. ℭ Itē3. Sciētia est de specie nō de indiuiduis. Si igiẗ vnitas spēi nō eēt ex̄ itellectuꝫ distincta ab vnitate indiuidui / vel nulla esset simplr̄ sciē tia / vel si aliqua eēt. illa nō eēt realis: sed rōnalis ⁊ logica tm̄. ℭ Itē3 sm̄ Phm 3o de aia. tex. cō. 37. Scie secātur / vt res. Si igiẗ vnitas spēi nō eēt realr̄ ex̄ itellectuꝫ distincta ab vnitate indiuidui. ⁊ omne indiuiduū est ꝯtingēs. sequi tur q̄ nulla sciētia eēt de necc̄ijs. ℭ Itē. Per te vnitas sor tis / ⁊ vnitas platonis nō sunt vna res ex̄ aiam. Sꝫ vnitas specifica est vnitas realis ex̄ aiam. igiẗ ⁊c̄. Minor patet. Quia passio vna realis / ⁊ ex̄ aiam est p̄ vnius entis realis ⁊ ex̄ aiaꝫ. Sed in qualibet scia p̄dicaẗ vna passio de sub iecto. sed subm̄ scie est spēs: ⁊ nō indiuiduū. Igiẗ nā spēi est p̄mo vnum esse reale etiam extra aiam.

Opi. sco.
Argu̾ p̄m
Argu̾ 2m
Argu̾ 3m
Argu̾ 4m
Argu̾ 5m
Argu̾ 6m
Argu̾ 7m
Argu̾ 8m

Secundus articulus. Utrū singulare addat aliqd sup nām spēi. Ubi per rōnez ꝯtra istā viam arguiẗ sic. ℭ Illud quo nā singularis sortis differt a nā spēi. nō est relatio. q2 p̄cise loquiẗ hic de nā singulari sortis. quātū ad positiuū quo itra genus sube habet p̄ ad ditionē ad nām spēi. Ergo est aliqd absolutū ponēs cōpo sitionē cum nā spēi. Tūc queriẗ. Aut illud positiuū qd̄ est absolutum: ⁊ per ꝯn̄s ponēs cōpositionē. Aut est mā / vel forma / vel cōpositū. Nullū istoꝝ est: q2 oia ista sunt in nā specifica. Igiẗ est 4m in genere sube: in q̄ nō tm̄ nunq̄ȝ Aris. diuisit subam. ℭ Rn̄dēt ꝯcedēdo / q̄ illud 4m additū nō est quarta res distincta cōtra mām / ⁊ formā / ⁊ cōpositū. ⁊ tñ differt realiter a cōposito accipiēdo cōpositū pro nā spēi cōposite. quia nā spēi cōposite est determinabilis: et per ꝯsequēs in potētia. sed indiuidua nā determinat eā ad esse determinatū: ⁊ per ꝯn̄s est quodāmodo act9. Sed actus ⁊ po9 cum realiter diuidāt rem sunt due reales. ⁊ tñ in eadē re nō dicūẗ diuersas nās. Igitur nā spēi ⁊ nā in diuidui differūt realiter. ⁊ tñ indiuiduū nō dicit quartā rem additā. ¶ Et dicūt plus q̄ per istuꝫ modū nā indiui dui cōponit cum nā spēi vocādo cōpōnē per oppōnē ad fieri vnū: sicut psona diuina sit vna ex eēntia ⁊ relone: q2 hic saltem est cōpositio ex actu ⁊ po9. ℭ Sed sic addēdo nō tenēt ipsi opinionē suā. Quia aut intelligūt: q̄ illud eē actuale qd̄ addit nā indiuidua super nām spēi. sit esse. exi stere. ⁊ subsistere: ⁊ tūc nō habēt isti opinionē aliquam: q2 hoc oēs de mūdo cōcedūt q̄ indiuiduū: vt existit / differt a nā specifica: sicut qd̄ est in actu existēte. ab eo qd̄ in po tētia ad existēdum. Aut intelligūt q̄ natura indiuidua: vt precedit suū existere actuale addit super naturā spēi for mā indiuidualē: que sit actus quidā dans esse existere in diuiduale: ⁊ tūc redit argumētū qd̄ probat: q̄ differt rea liter a materia / ⁊ forma / ⁊ cōposito: q̄ probo. Quia sicut na tura humana sm̄ spēm accepta: ⁊ vt precedit suū existere est in potētia ad esse existere: eodē mō natura indiuidua. si cōsidereẗ / vt precedit formā indiuidualē que sit quidā actus superaddit9 super naturā spēi. erit ita per oēm mo duꝫ in potētia ad existēdū sicut natura spēi. Igitur si no lūt saluare / q̄ natura indiuidua sit actus respectu nature spēi (⁊ hoc ante suū existere) sequiẗ q̄ oportet dare formā indiuidualeꝫ que sit res addita super naturā spēi. que nec sit materia: nec forma spēi: nec cōpositū speciei. sed que dam forma determināe naturā spēi ad esse existere indi uiduale. ℭ Ideo sunt aliqui tenētes istam opinionē per istum modū dicētes: scilꝫ Hyltoñ. q̄ sicut genus physicuꝫ in species physicas ⁊ reales descēdit per formas specifi cas: quarū quelibet addit rem. differētez a re generis (pu ta. anima rōnalis dicit rem quā nō dicit anima sensitiua in cōmuni accepta) eodeꝫ modo natura spēi in indiuidua descēdit per formas indiuiduales sibi superadditas que realiter differūt a natura spēi. ℭ Ad primuꝫ argu̾ rn̄dēt q̄ forma

Ꝯ Scoti
Argu̾ p̄m
Respōsio Scoti.
Ꝯ rn̄sionē Scoti.
Opio 2a
Rn̄sio Ad p̄muꝫ Ꝯ Scoti

ꝙ forma indiuidualis nec est materia nec forma ſm ſpēz nec cōpoſitū.ſed q̄rta res que est forma indiuidualis.ꝛ qn̄ dē non ſaluat̄ diuiſio Ariſto.que diuidit ſubam in mām:ꝛ formā:ꝛ cōpoſitum:dicūt ꝙ imo.qꝛ ſub forma accipit̄ forma ſpeciei ꝛ forma indiuidualis.¶ Cōtra.ꝙ.ſ.in ſorte nō est alia res vl'is nec magis idifferēs q̄ ſortes.Accipio enī ſorteitatē ſortis ꝛ eius humanitatē. Inter iſta per te est diſtinctio realis.ita ꝙ humanitas est cōmunior q̄ ſorteitas ſua.¶ Cōtra. Illud qđ terminat ſorteitatē est ſortes ꝛ nō est res cōmunior ꝛ indifferētior q̄ ſit ſortes vel ſorteitas: illud enim qđ ſic determinat ſibi ſortē ꝙ nō inuenitur in alio q̄ in ſorte.illud non est cōmunius q̄ ſortes:planū est ex oppoſito.ſi eēt cōmunior q̄ ſortes eo ipſo poſſet in alio q̄ in ſorte inueniri. Modo accipio minorē.Sed humanitas ſortis vel illa humanitas in ſorte determinat ſibi ſorteitatē.ſic ꝙ illa humanitas eadē numero non inuenit̄ in Platone.Igit̄ humanitas nō est cōior q̄ ſortes.¶ Item.

Ↄ illam rationem Arg^m p^m

Arg^m 2^m

Scđo ſic.Accipio humanitatē illam que est in ſorte.ꝛ accipio eā vt est res diſtincta ꝯtra ſortē pciſe.Et accipio illam humanitatē que est in Platone.ꝛ accipio eā vt est diſtincta a platone pciſe.Uolo tunc loq̄ de humanitatibus iſtis nō includēdo ſortē ꝛ platonē.Quero.vtrū iſte due humanitates que ſunt in ſorte ꝛ platone que ponūtur diſtingui ꝯtra ſortē ꝛ platonē ſint vna humanitas numero vel due numero diſtincte ſm ſe.Si due/hēo ppoſitū.ꝙ.ſ.humanitas ſpeciei nō est res vna extra intellectū. Si vna/hoc est impoſſe.ſ.ꝙ vna humanitas numero in ſe indiuiſa ſit i ſorte ꝛ platone.Et hoc multis modis appꝫ.Cōmētator enī.3. Metaph.tex.cō.14.dicit ſic.ꝙ vnum numero impoſſe est inueniri in pluribus.Et etiā ſic pbatur.Que ſunt vna ſuba.vnū nō pōt annichilari ſine alio.nec vnū in aliud cōuerti in qđ aliud nō cōuertat̄.Sed per te vna humanitas est in ſorte ꝛ in platone.ꝛ eadē rōne vna ſuba panis est in duabus hoſtijs.alr̄ enī de^s nō poſſet annichilare ſorteitatē cū humanitate ſua.niſi ānichilaret platonē:ꝛ nō poſſet vnā ranā annichilare niſi annichilaret oēm ranā:nec hic panis in ſacro altaris cōuertit̄ in corpus chriſti niſi in eodē inſtāti cōuerteret̄ ois panis in mundo qđ est contra fidē eccl'ie.¶ Itē.Eadē humanitas eēt in Chriſto ꝛ in Juda.qꝛ chriſtus aſſumpſit humanitatē ꝛ nō ſuppo^m hoīs:ꝛ nō est diſtinctio per te inter humanitatē vnius ꝛ alterius niſi per aliud realr̄ ab humanitate.puta p ppꝛietatē indiuidualē.¶ Si dicat̄ ꝙ vno mō eēndi nihil pꝛohibet vnū numero eē in multis ſingularibus nō tm̄ ſicut accidens in ſubiecto vel corpus in loco.ſed ſicut vl'e est in ſuis ſingularibus.Exemplū. Illud tp̄s numero qđ est hic.est rome. Illud dico non valet.Ul'e enī quocunq̄ʒ modo ponat̄ in ſingulari.ita est realr̄ cōiunctū cū ſingulari ꝙ non est extra ſingulare.ſicut idea platonis:etiā corpus ꝛ angelus est ſic in loco ꝙ nō est pn̄s loco alicui niſi eidē cui ſingulare est pn̄s:nec est in diuerſis ſimul per nām ſuā ſicut oēs concedunt qꝛ vix ꝯtradicunt ꝙ virtute diuina poterit hoc eſſe.¶ Inſtantia etiā de tp̄e nihil valet.Nā in rei veritate tēpus non est in hoc loco nec in illo niſi ſm modū loquendi vulgarē:ſicut dicimus celū est rome ſicut hic.Cuius ratio est qꝛ tp̄s est accidēs ſubiectiue exiſtens in motu pmo ſm cōem opinionē.Igit̄ ibi in illo loco est tp̄s vbi est motus primus.Eodē ergo modo est tp̄s hic ꝛ rome.ꝛ est idem:qꝛ motus celi est idē hic ꝛ rome:ſed ſi tempus eēt paſſio motuū inferiorꝫ ſicut non est,eſſet idem motus hic ꝛ rome qꝛ est idē mobile.Sic in ppoſito. Humanitas est forma ſortis que est hic ꝛ non rome.Ergo impoſſe est ꝙ eadē numero ſit forma Platonis hic.ꝛ ſortis rome.Ergo eadē ſpecietātū:ꝛ tūc nō ꝯueniunt ſortes ꝛ Pla.magis in humanitate q̄ ſorteitate:ꝛ p ꝯñs fruſtra ponitur humanitas res alia a

Ad tacitā rationem

ſorte vt ſit cōior q̄ ſortes. Probatio aſſumpti. Accipio.n. humanitatē ſortis diſtinctā ꝯ ſorteitatē.p te:ꝛ eodē modo humanitatē platonis diſtīctā ꝯ platoneitatē ꝛ cōparo humanitatē ſort' ad platonē:ꝛ platoneitatē:ꝛ dico ſic. Humanitas per nām ppꝛiā ſm quā diſtinguit̄ a ſorte diſtinguit̄ a platone ꝛ platoneitate illud est certū.Si enī humanitas ſortis diſtinguit̄ a ſorte realr̄ cuius est forma ꝛ in quo est. multomagis diſtinguit̄ a platone cuius nō est nec in quo est.Eodē modo dico de humanitate platonis vt cōparatur ad ſortē ꝛ ſorteitatē. Igit̄ ſortes ꝛ plato hn̄t in ſe res q̄bus ſufficiēter diſtinguunt̄ ab inuicē pter ſorteitatē ꝛ platoneitatē.Sʒ illa diſtinctio est ad minus numeralis.minor enī eſſe non pōt. Igit̄ pone ꝙ humanitas ſortis ꝛ humanitas platonis ſint alie res a ſorte ꝛ platone ita erunt diſtincte p humanitates ſuas ſicut p ſorteitatē ꝛ platoneitatē. igit̄ fruſtra ponit̄ humanitas cōis magis q̄ ſortis. ¶ Itē. Data iſta opione h̄ est falſa.Sortes est hō. Probo. Ueritas cuiuſlibet ppōnis depēdet ab vnitate rei ſigňate p pdicatū ad rē ſigňatā p ſubiectū. In eo enī qđ res est vl' nō.in pꝛitis. cap.6.de ſuba in fine.Unī idētitas rei ad rē est cā ppōnis in veritate in affirmatione.ꝛ diuerſitas rei est cā falſitatis in affirmatione ꝛ veritatis in negatione. Illud pbat̄ per eoſdē ꝛ p rei veritatē. Ipſi enī arguūt.ꝙ ppoſitio illa est imediata ꝛ imediate vera in qua negat̄ vnū gn̄aliſſimum ab alio gn̄aliſſimo:vt nulla ſuba est q̄ntitas:ſm Ariſt.pmo perihermenias cap.de oratione.Et hoc ſm eos qꝛ res vnius gn̄is est pmo diuerſa a re alterius gn̄is:ꝛ res ſpēi vnius nō est pmo diuerſa a re alterius ſpēi gn̄is. Jō iſta nō est imediata. Nullus hō est linea.ſed iſta nulla ſuba est q̄ntitas qꝛ res q̄ est hō ꝛ res q̄ est linea nō ſunt tā diſtincta ex nā rei ſicut res ſuba.ꝛ res q̄ntitas. Igit̄ veritas ppōnis ꝛ falſitas ppōnis.ꝛ maior ꝛ minor ꝛ imediatior ꝛ mediatior depēdet ex ꝯuenientia vel idētitate rei ſigňate p pdicatū.ꝛ rei ſigňate p ſubiectū. Igit̄ nunq̄ʒ est ppoſitio vera affirmatiua niſi pdicatū ꝛ ſubiectū ſignificēt eadē rē numero:ſiue p ſe.ſiue p accn̄s:ſiue ſm totū.ſiue ſm ptē. Modo res quā ſigňat ſortes est total'r alia res a re quā ſigňat hō.ita ꝙ nihil est in vno qn̄ realr̄ diſtinguat̄ ab alio.Ergo totū a toto.ꝛ ita ſortes nō est hō. Probatio aſſūpti.Quia ſortes est ſuba cōpoſita ex mā ꝛ for^a.ꝛ hō ſigňat cōpoſitū ex mā ꝛ for^a.alio qui nō eēt cōe per pdicationē indiuiduis cōpoſitis ex mā ꝛ forma.Et tūc quero:vtꝝ eadē materia numero est in ſorte ꝛ in hoīe:ꝛ ſilr̄ de forma ſi eadē materia:ꝛ eadē forma ſm numerū.ꝛ ex eadē materia.ꝛ eadē forma ſm numerū nō reſultat niſi idē cōpoſitū numero.Certū est igit̄ ꝙ ſubſtantia cōpoſita quā ſignificat hō est eadē cū ſuba quā ſignificat ſortes.Ergo hō ꝛ ſortes ſunt eadē res ſm numerū:qđ est cōtra opionem ſi ſit alia materia ꝛ alia forma. Igit̄ aliud cōpoſitū. Igit̄ totus hō est alius a toto ſorte.ſm ꝙ totus tenet̄ cathegorematice nō ſincathegorematice.nam nulla pars vnius est eadē cū alia alteri^s.nec totū cū toto. Igit̄ vere hoc cōpoſitū nō est illud cōpoſitū:ſicut nec illa for^a est iſta. nec illa mā iſta.ergo ſortes nō est hō. ¶ Itē. Probo ꝙ ſi vnū pdicat̄ de alio.ꝙ ſūt vna res neceſſario. Nā dato.ꝙ nō.a.ꝛ.b.non ſunt vna res ꝛ tn̄ hec est vera.a. est.b.ita ꝙ res pdicat̄ de re.¶ Tunc arguo.Qn̄ alterū de altero pdicatur q̄cq̄d pdicatur de pdicato pdicat̄ de ſubiecto in pdicatis per ſe(Ariſtoteles in antepꝛedicamētis)ꝛ iſta regula nō tm̄ tenet in pdicabilib^s ordinatis in genere pꝛedicabili.ſicut q̄dā dicūt imo in oībus pꝛedicabilibus. vbi mediū non variatur:ſicut quādo pꝛedicatur idē de ſeipſo vt ſi tunica est veſtis ꝛ est alba.ꝛ tunica est alba:ꝛ in pdicatione per accn̄s.ꝛ cū iferius de ſupiori.vt particulariter quodā aīal est homo.ꝛ ille hō est ſortes.igit̄ quoddā aīal est ſortes.Unde vniuerſaliter accipiēdo vniformiter me

dium ꝛ per eandem rem: nunq̄ deficit regula. Probatio illius. Nā aliog nō valeret ꝓcessus Aristo. in libro p̄storꝝ. Nā euidentia syllogistica in qua cōcludit maior extremitas de minori depēdet ex cōuenientia eoꝝ in medio termino. Et iterū Arist. docet facere syllm expositoriū ꝑ hoc q medio existēte hoc aliqd necesse est extrema cōiungi sicut hoc.a. est hoc.b. ꝛ hoc.b. est hoc.c. necessario hoc.a. est hoc.c. indubitāter sequit̄ q.a. est.c. Tunc volo q.c. ꝑdicatū illud. sit differēs ab.a. nā hoc ꝑdicatū conuenit ipsi per nām huius rei que est.b. per te: nā.a. ꝛ.b. sunt distincta per nām rei vtriusqꝫ. Igit̄ sequit̄ q a primo ad vltimū hoc.a. est hoc.b. differēs ab.a. igit̄.a. indifferēs mediū est hoc aliquid ꝛ vniforme. Sed ꝯñs est impoſſe. igit̄ illud ex quo sequit̄. Sequit̄ aūt ex hoc q ponit̄ q vna res ꝑdicatur de alia: ꝛ tū q sunt realr distincta. Unde antiquitus solet dici a logicis. q quādo ꝑdicat̄ supius de īferiori predicatū vt supius verificat̄ vt idē. ꝛ illud dictum est adhuc validuꝫ. ¶ Itē. Si sic ista deductio est bona Sortes est hō. Homo est cōis. Ergo sortes est cōmunis. Nec pōt dici q est fallacia accidētis: sicut hic. Sortes est hō. Homo est spēs. ergo sortes est spēs. Non eniꝫ est varietas medij sicut ibi. Cū enim dī sortes est homo: hō significat veram rē extra aiam. Sed cum dī homo est spēs. accipit̄ homo ꝓ intentione in aia. ꝛ sic est medium variatum. imo vera fallacia equiuocationis. Quia hic. hec vox homo significat vere rē realem ꝛ intentionē. non sic ex parte illa. Nā sic dicendo sortes est hō. Hō qui hic ꝑdicatur de sorte. est illa res alia a sorte: ꝛ illa eadē oino est ex natura rei per quā ꝑdicatur de sorte cōmunis ex natura rei per te. Igit̄ per eandē rem homo ꝑdicatur de sorte ꝛ subijcit̄ Platoni. Igit̄ medium vniforme. Igit̄ deductio bona. ¶ Itē. Sequit̄ maximuꝫ incōueniens. s. q aliqd sit mediū inter deū ꝛ creaturā. qđ neqꝫ sit deus neqꝫ creatura: q2 illa sapiētia in qua cōuenit deus cū creatura. nec est deus nec creatura. Probatio. Illa res est alia a deitate. aliequi nō magis cōuenirent creatura cū deo in sapiētia q̄ in deitate. cū sit vna res ꝑ te. Nec est creatura. tunc enim cōueniret deo. Igit̄ est res media inter deū ꝛ creaturā. Hoc est incōueniens per Augu. 1. de tri. cap. 60. omnis res que deus non est: sequit̄ q creatura est. ¶ Itē. Sequit̄ q deus sit simplr cōpositus. Nā deus ꝛ creatura ex natura rei analogant̄ in tertio. Nā sapiētia analogice dī de deo ꝛ creatura sicut oēs concedunt: ꝛ nullo modo equiuoce. Probat̄. Quia si sapiētia diceret̄ equiuoce de deo ꝛ creatura nunq̄ posset cōcludi aliqua sapientia in deo per hoc q sapiētia est ꝑfectio simplr in creatura. Igitur ꝯuenientia illa est ex natura rei. lꝫ tenuis. Et vt isti concedunt significat rē extra aiam sicut spēs. ꝛ conuenientia in gñe est cōueniētia in re: sicut cōuenientia in specie: lꝫ minor ꝛ magis tenuis nec tanta. sicut cōuenientia in spē. ¶ Tunc arguo. Impoſſe est q deus cōueniat cū creatura in re ꝛ distinguat̄ ab ea per eandē reꝫ oino. Illud patet. 4. Metaphy. tex. cō. 27. ꝑmo Phy. tex. cō. 30. Quia cōtradictoria non pñt inesse eidē ſm idem. Cōuenire eniꝫ ꝛ differre includunt contradictionē. Deus cōuenit cuꝫ creatura aliqua re ꝛ non in deitate. nam in illa distinguit̄. Igitur in alia re a deitate. ꝛ illa est in deo. Ergo in deo est aggregatio rerum. Ergo non est omnino simplex.

Argm

Tertius articulus. An affirmatiue asserere q singulare addat supra spēm sit cōtra Phm. Ubi dico q sic. Quia cōtra illud est expresse intellectus Phi ꝛ Cōmentatoris per totū quartū Metaph. tex. cō. 3. Ubi vult q ea que generant̄ eadē gñatione primaria sunt vnū realiter. Dico aūt primaria vna. ad dñiam ꝓpriarum passionū que non sunt idē cū subiecto. q2 subiectū ꝛ eius passio non gñantur vna gñatione primo. sed ſcdario. Sꝫ ibi vult Phs ꝛ planū est q eadē gñatio primaria qua generatur iste homo generat̄ homo ꝛ ens hō. Igit̄ iste hō ꝛ homo sunt eadē res. ¶ Itē. Si nā speciei sit res cōmunis q̄dā differēs a nā rei ab indiuiduis. sequit̄ q mā ꝑma erit vna cōis per informationē. i. hīs vnam formā cōem ipaꝫ informantē ꝛ non erit vna per ablationē cuiuslibet forme. Cōsequēs falsum. Probat cōmen. q2. 7. Meta. tex. cō. 34. 35. 36. 37. ad eēntiam spēi. ꝛ ad diffinitionē pertinēt mā ꝛ forma. Et idē ꝓbat̄. 2. phy. tex. cō. 91. et. 92. q taꝫ forma q̄ materia ꝑtinēt ad eēntiā rei nālis. Igitur si spēs sit res cōmunis. Ergo mā cōis ꝑtinens ad spēm erit informata forma cōi pertinēte ad spēm. Et ita sequit̄ prima ꝯsequentia. q materia erit vna per informationē ꝛc. Falsitas ꝯsequētis apparet. 12. Metaph. cōmē. 14. Ubi vult q mā ꝑma est vna per ablationē omnis forme ab ea: ꝛ dicit ibidē. q hec est ꝑfecta imaginatio materie ꝑme. Et confirmat̄ per ꝓcessum suū ibidē. ꝛ ꝑmo phy. cōmē. 69. Planū est enim q qua rōne nā speciei diceret quandā rē cōem differentē ab indiuiduis in qua indiuidua conuenirēt. eadē rōne genus subalternū diceret aliā rē cōem in qua cōuenirēt oēs spēs contente sub eo: ꝛ eadē rōne qdlibet genus ascēdēdo vsqꝫ ad genus generalissimū: puta in rebus materialibus ꝛ vocet̄ illud corpus. diceret eni aliquā rem cōem in qua cōuenirēt oia genera intermedia. Illud igitur generalissimū includeret necessario mām cōem ꝛ formam cōem: puta corporeitatē. Sꝫ hec est opinio quā Cōmētator in. 12. tex. cō. 14. reprobat. s. que imaginabat̄ q mā prima esset vna per formā cōem corporeitatis. Et hoc ibi hꝫ pro īpossibili. Quia tunc vt ꝓbatur. 1. Phy. cō. 68. si hēt formam ꝓpriā talē nullam aliā recipiet. igit̄ pꝫ q est cōtra Phi. ꝛ Cōmētatorē. ¶ Item. Ad hoc est Phs ꝛ Cōmentator. 7. Metaph. tex. cō. 20. vbi ꝓbat q in his que sunt per se. idē est qđ qd est cū eo cuius est. Ubi Cōmētator cōmē. 20. dicit sic / vult hic ꝑscrutari vtrum ista suba que est qdditas ꝛ suba singularis que est idiuiduū sube sint idē: ita q qdditas que est suba sit qdditas singularis: ꝛ illud singulare est suba per illā qdditatē. Et infra. Apparet eni q nihil aliud est singulare q̄ suba cuius est. s. qdditas eius: ꝛ apparet ēt econuerso. s. q suba q̄ est qdditas est suba singularis. Uerbi gr̄a. Sortes est aial rōnale mortale. Sortes enim nihil aliud est q̄ aialitas ꝛ rōnalitas que sunt qdditates eius: nec aialitas ꝛ rōnalitas sunt qdditates nisi sortis ꝛ platonis. ¶ Et istā conclusionē ꝓbat infra ex intentione sic dicēs. Rectū est dicere. q in eis que sunt vnuꝫ per se q sunt vnū cū suis qdditatibus: lꝫ supra dixerit illud nō eē rectū in his que sunt vnū per accñs. Qđ sic ꝓbat. Qm̄ si iste substātie sensibiles sunt ꝑme sube: manifestuꝫ est q ipse sunt idē cū suis qdditatibus. Probo. Quia si nō. nō erunt ꝑme sube. sed erūt sube alioꝝ. sicut ꝯtingit hoc ponētibus q qdditates eoꝝ sunt sube separate ab eis. Sꝫ idē inconueniēs sequit̄: si forma indiuidualis eēt alia forma a forᵃ spēi tanq̄ posterior. q2 tūc sube indiuidue nō eēnt prime sube. sed suba speciei: sed hꝫ Cōmētator ꝓ impoſſi. igit̄ ꝛc. ¶ Item. Aliter ꝓbat ꝯclusionē suā sic. Quia si qdditates rerū non eēnt per se eedē cū rebus. sꝫ eēnt abstracte ab inuicē: ꝯtingeret vt q̄dā sube nō essent scite: sed prime sube. Et format Cōmētator sic rōnē. Et diximꝰ q ꝯtingit q ꝑme sube nō sunt scite: q2 res nō sciunt̄ nisi per suas qdditates: ꝛ cū sue qdditates sint alie ab eis q̄uo poterunt sciri. Et in fine cōmēti sup illā lrām Phi. Necesse est vt bonū ꝛ eēntia boni sint idē. ꝛ oia que nō dr̄ de alijs: sꝫ sunt ꝑma ꝛ per se: ēt dicit Cōmētator. Et intēdebat ꝑmas subas. i. q ita ēt est de ꝑmis substantijs. s. q qdditas. ꝛ hñs qdditatem sunt ideꝫ. ¶ Itē. Auctoritates alie sunt. ad hoc Aristo. ꝑᵒ de aia. tex. cō. octaui. Ule nihil est. vel posteriꝰ est. Cōmentator ibidē

Argm

Argm

cōmento

cōmento 8° dicit sic. Aristoteles per hoc verbum demonstrat ꝙ nō opinatur. ꝙ diffinitiones generis. ꝛ specierum sunt diffinitiones rerū vniuersaliū extra aīam. sed sunt diffinitiones rerū particulariū extra aīam. sed est intellectus qui agit in eis vlitatē. ℂ Itē. Aristo. 7. Metaphy. tex. cō. 45. 46. 47. 48. Qm̄ ꝟo de suba est ꝑscrutatio dicit: ꝛ ꝓbat per multas rōnes ꝙ vle non est substātia. ℂ Scda ratio est hec. Vle dī de multis. suba non. ergo ꝛc. ℂ Dices ꝙ Aristo. intendit de vli quod posuit plato. Sed cōtra ꝟ dicit recitādo quod prius dixit in. 7. postea in. 8. in tex. cō. primi ꝑncipio dicit sic. Ostensum erat: in. 7. tex. cō. 44. ꝙ quicqd erat eē suba est. ꝛ ꝙ vle non est substantia. tex. cō. 45. 46. 47. 48. ſꝫ de ideis vtrū sint subsistētie posterius est dicendū. Igit̄ ibi nō intēdit de ideis. Et lr̄a Aristo. est. Amplius vt vle substantia nec genus: de ideis aūt est manifeste posterius ꝑscrutandū. s. in tertio. Et ideo ista rn̄sio excludit̄: per hoc ꝙ suba dicitur ꝙ vle dicitur de multis. suba non: sed hoc falsum est de ideis. idea enim dicitur de vno solo. ℂ Aliter alij dicūt ꝙ Aristo. vult ꝓbare ꝙ vniuersale non est suba prima. sed non excludit qn̄ sint sube scdē. ℂ Cōtra. Aristo. in ꝑncipio diuisionis hoc supponit qn̄ diuidit subam. supponit eni ꝙ non est substātia ꝑma. Igitur hoc non ꝓbat. Probatio antecedētis. Naꝫ primo diuisit subam in quatuor. quoꝝ membroꝝ vnuꝫ est vle. s. quartū. ꝛ aliud. s. tertiū est indiuiduum. ꝛ suba prima. Sed certū est ꝙ mēbra diuisionis supponit eē distincta anteꝙ̄ fiat diuisio: ꝓbo ꝙ tertiū sit indiuiduū. ℂ Dicit postea in illo caplo vbi loqtur de materia ꝛ forma ꝛ composito ex his. dicēs cōpositum ex ambobus aperta suba est. i. sensibilis qd̄ est indiuiduum. ℂ Preterea quero. Quō accipit subam. Utrum eodē modo quo prius qn̄ diuisit subam. s. quādo ꝓbat ꝙ vle nō est substātia vel nō. Si non. igitur frustra diuidit prius. qꝛ nullus eēt cōtinuus processus. Si sic. certum est ꝙ ꝓ substantia cōi accipit: qꝛ nulla prima substātia dicit̄ de aliquo sicut dicit̄ in ꝑdicamētis. Igitur sic vult probare ꝙ vle non sit substātia. ℂ Itē. Aristo. 10. Metaphy. tex. cō. 6. dicit sic. Si ita est ꝙ nullū vniuersaliū esse subam est impoſe esse. sicut in sermonibus de substantia ꝛ ente dictū est: nec ipsum hoc subam nec vnū aliquid ꝑter multa possibile est esse. Et cōmentator cōmēto. 6. dicit hec verba exponēdo hoc qd̄ dixit. ꝛ addit. Nā possibile est aliqd vnū eē preter multitudinē. i. qꝛ impoſe est ꝙ aliqd̄ cōe pluribus sit substātia nisi ſm ꝙ est in anima. Et nota ibidem quō frequēter recitat illam propositioneꝫ (ꝛ semper ad hūc intellectuꝫ) ꝙ nullum cōmune quo quō sit extra intellectum.

[margin: Rn̄sio q̄dam. Reprobatur.] [margin: Rn̄sio 2a] [margin: Reprobatur.]

Quartus articulus. Quō singulare ꝛ nā specifica nō differunt. Ubi est intelligendū ꝙ isti imaginant̄ ꝙ primo produceret̄ aliqua res cōis: puta aīal vel hō. ꝛ ꝙ post per additā formam realē. ipsa res descenderet in rē speciei: ꝛ in res que sunt indiuidua adderēt super nām speciei. sicut quandā aliam difficultatē. ℂ Aliqui dicunt (ꝛ forte verū est) ꝙ natura specifica addit aliquā reꝫ naturam generis: vt puta ꝙ homo addat sup animal illuꝫ gradum perfectionalē realeꝫ quo homo est perfectissimū aīalium. De hoc require tertio lib. dist. 1 ꝗ articulo. 2. in fine primi dicti. Vide bene ibi. Sed totuꝫ contrariū primi dicti est verū. s. ꝙ primū quod generat̄ est res que est indiuiduuꝫ. ꝛ tunc cōsequitur genus ꝛ spēs. Igitur non opꝫ ꝙ indiuiduū addat rē super naturā speciei. s. talē formā indiuidualē. qualem ipsi ponunt que sit posterior specie ꝛ determinans ipsam ad indiuiduū. Unde cōmētator. 6. Ethicoꝝ cōmen. 100. Non enim simplr̄ hoiem natura facit ſꝫ aliquē hoiem. ꝛ equuꝫ silr̄ ꝛ aīalium vnūquodqꝫ. ℂ Dico tn̄ propter quedā argumēta que sequunt̄ ꝙ postꝙ̄ res indiuidua est in effectu ex natura rei possunt ibi oriri intentio generis ꝛ speciei. tunc. qꝛ quelibet res indiuidua nō solū nata est eē: sed nata est mouere intellectū postꝙ̄ ipsa iā est ſm intentionē gn̄is ꝛ speciei. ꝛ est hn̄ verum. Primuꝫ dictū est plane intentio Phi. 7. Metaph. tex. cō. 28. Ubi vult ꝙ iste hō generat̄ per se. homo aūt per accn̄s. Sꝫ qd̄ est per accn̄s est posterius eo ꝙ est per se. Igitur primum genitū est indiuiduū: ꝛ qd̄ cōsequitur est spēs. ℂ Ad argm̄ aliorū. ad ꝑmū quādo dicit̄ ꝙ relatio modo vnius debet fundari sup vnitatē spēi. Dico ꝙ ad hoc ꝙ sit relatio realis silitudinis inter duo similia. non opꝫ ꝙ primo ꝓducatur alia natura in sorte que sit natura cōmunis spēi sorti ꝛ Platoni. ꝛ tunc ſꝫ illa natura fundet̄ similitudo inter sortē ꝛ platonē. sed sicut qn̄ ꝓducit̄ hec natura sortis scd̄ario generat̄ hō per accn̄s. ita qn̄ ꝓducit̄ hec natura in sorte: qꝛ hec natura sortis vt est hec natura sortis hꝫ ex nā rei. et vt est res absoluta quandā cōformitatē ad hanc naturam absolutā humanitatis que est in Platone ideo super istas particulares naturas absolutas: que sunt cōformes fundamentalr̄ in eis scd̄ario fundat̄ relatio silitudinis inter eos que est quedā cōformitas formalr̄. Si non placet exēplū in natura humana (qꝛ quidā negant ibi relationē realem similitudinis qd̄ reprobaui lib. 1. dist. 31.) ponat̄ exemplū de duabus albedinibus ꝙ in idē reddit. Et hec est intētio Boetij. qui vult ꝙ relatio modo vnius requirit vnitatem vnionis nō singularitatis. Quere intentionē suā. 1. lib. dis. 31. arti. 1. in fine. Sed si requireret vnitatē realeꝫ distinctā ab indiuiduis illa eēt quedam res vna distincta in q̄ vnirentur res singulares. ℂ Ad aliud quādo dicit̄ opꝫ reducere oēm multitudinē ad vnitateꝫ. Dico ꝙ verum est. sed non opꝫ ꝙ illud vnū sit res diuersa a quolibet multorū ꝛ cōmunis eis: sed sufficit ꝙ sit ideꝫ cuilibet: puta ꝙ natura sortis sit sua humanitas. ꝛ Plato suā: ꝛ sic de singulis: ꝛ sic habēt rē vnam. s. humanitatē que tn̄ non est tertia res distincta ab eis. sed eadē cuilibet. ℂ Dices: vt humanitas cuiuslibet est eadē sibi. sic pluralitas humanitatū non reducit̄ ad vnitatē. sed ad diuersitatē. ℂ Rn̄deo ꝙ nec multitudo humanitatuꝫ dꝫ reduci ad aliam vnitatē realem que sit vna res cōmunis multis humanitatibus: sic imaginando (vt vis imaginari) ꝙ primo in re extra producatur humanitas ꝛ scd̄ario illa humanitas cōmunis contrahat̄ ad indiuiduū per vnaꝫ formā indiuidualē superuenientē Sorti vel Platoni. sed totalr̄ ecōuerso. ꝙ postea ꝓducatur sortes ꝛ Plato ꝛ sic de singulis. Et qꝛ hec humanitas in sorte nata est mouere ꝛ ex natura rei non solū ad cōceptum hominis. sed hōis in vniuersali. ꝛ sic de humanitate Platonis: ideo iste particulares humanitates reducunt̄ ad vnitatē realē. i. in vnitatem que oritur ex nā rei. ℂ Ad aliud de intellectu agēte dico ꝙ verū est ꝙ vnitas specifica ꝛ indiuidualis sunt in re ex natura rei distincta in quodā esse intelligibili. s. vniuersale ꝛ particulare. ¶ Propter qd̄. sciēdum est ꝙ naturaꝫ speciei differre a natura indiuidui vel vnitatē speciei differre ab vnitate idiuidui ꝛ a natura rei. potest intelligi dupliciter. Uno modo ꝙ sint diuerse res ꝛ sic est falsum. Alio modo ꝙ differant a natura rei sic ꝙ a natura rei res indiuidua mouet ad diuersos actus intelligendi rem ſm rationem speciei ꝛ ſm rationem indiuidui ac si realiter distinguerent̄. ꝛ hoc est veruꝫ. Natura enim indiuidua in sorte ex nā rei hꝫ ꝙ diuersimode pōt mouere ad intentionē gn̄is ꝛ spēi ꝛ indiuidui ac si oīa ista in ipo realr̄ distinguerent̄. ℂ Ad aliud: dico ꝙ nature spēi non cōuenit gn̄are. quod tn̄ cōuenit indiuiduo. Hoc aūt nō est qꝛ distinguunt̄ sicut diuerse res. sed qꝛ spēs non hꝫ esse distinctū ab indiuiduo nisi ſm esse intētionale. ꝛ rei. ſꝫ intentionali nō cōuenit actus generādi. Ad formam qn̄ dicitur

[margin: Ad p͞m Scoti] [margin: Ad 2m] [margin: Instātia] [margin: Rn̄sio] [margin: Ad 3m] [margin: Ad 4m]

contradictoria non dicunt de codē. Uerum est sm idem. Sic in proposito. Siiare cōuenit indiuiduo sm ꝙ est res naturalis. gñare aũt negatur a spē sm ꝙ spēs dicit sup indiuiduũ eē intētionale.

Ad 5m

℄ Ad aliud dico ꝙ cōueniunt: qꝛ sunt res due indiuidue eiusdē rōnis. nō qꝛ hēant pter nās suas indiuiduales tertiā rē cōem: ꝗ differt a natura indiuiduali vtraqꝫ: ⁊ tñ qꝛ sunt eiusdē rōnis ⁊ hñt inter se ex natura rei quādam cōformitatē ideo inter se fundāt quādaꝫ cōparationē seu relationē.

Instātia

℄ Sed adhuc videt̃ stare forma argumēti sic. Equalitas est relatio realis modo vnius ⁊ per ɔñs fundat̃ in vnitate reali. Sed illa vnitas realis non pōt inueniri nisi vnitas specifica sit aliqd reale extra aīam. Qūtitas enim que est in vno equaliũ non hꝫ vnitateꝫ realē cum q̄ntitate que est in altero equaliũ: igit̃ ⁊c̃.

Rñsio

℄ Respondeo ꝙ dupl'r pōt imaginari ꝙ relatio reqrat fundamentũ. Uno modo accipiēdo fundamentũ relationis. sic imaginādo ꝙ relatio vt imaginat̃ quodā interuallũ inter extrema ⁊ relata requirēt fundamentũ. Alio modo ꝙ relatio vt est in extremis relatis in ipsis reqrat fundamentũ. Primus modus est falsus. sed scđs est verus. Tūc ad formā qñ dicit̃. Equalitas cũ est relatio realis modo vnius requirit ⁊c̃. Dico ꝙ verũ est ꝙ requirit vnitateꝫ realē que sit tertia res cōis duabus rebus in extremis: imo hoc esset verũ si relatio vt interuallũ requireret fundamentũ. sꝫ requirit vnitatē realē hoc est requirit in extremis relatis tales res fundātes que ex nã rei inter se sint cōformes. Ita ꝙ vnitas realis in ꝓposito denotet ꝙ ex nã rei fundamēta sint cōformia fundamētal'r: ⁊ hoc vocat Boetius qđ dꝫ eē vnitas vnionis.

Ad 6m

℄ Ad aliud qñ dī ꝙ aliter nulla esset scīa. Dico ꝙ ad esse sciam de spē non de indiuiduo sufficit ꝙ spēs nō distinguat̃ ab idiuiduo in eē intelligibili ex nã rei.

Ad 7m

℄ Ad aliud. Eodē modo dico ꝙ ideo sciētia pōt eē de spē tanq̄ꝫ de re necessaria ⁊ nō cōtingenti. qꝛ sm ꝙ spēs in eē intelligibili differt ab indiuiduo. sibi accidit corrupt: ⁊ certũ est ꝙ scīa est de spē nō de indiuiduo sm ꝙ differũt in eē intelligibili.

Ad 8m

℄ Ad aliud de vnitate passionis. Dico eodē modo de vnitate passiōis. sicut de vnitate spēi ꝙ vnitas passionis sm spēm extra intellectũ nō est distincta ab vnitate passionis indiuidue nisi sm eē intentionale. ⁊ hoc sufficit ad sciam. ℄ Et qꝛ argumēta quedam mea que feci in ꝑncipio articuli vident̃ ꝓbare ꝙ natura spēi nō distinguit̃ nisi sm cōceptũ intellectus. Ideo est exponendũ. nisi in esse intētionali cuius esse est in ordine ad intellectuꝫ. vt dictum est nunc respondendo ad argumenta.

Distinctio. X. Questio. I.

℄ Solet etiã a quibusdam inquiri vtrum christus sm ꝙ homo sit persona vel etiam sit aliquid. Ex vtraqꝫ parte huius questionis argumenta concurrunt ⁊c̃.

Utrum esse subsistētie sic differat a natura ꝙ eē subsistentie addat rem super essentiam.

In ista qōne. ¶ Primo videt̃ vtruꝫ esse differat ab eēntia operatione intellectus sola. ¶ Scđo. Utrũ intētiōe que sit dīia media inter realē ⁊ rōnis. ¶ Tertio. An per hoc ꝙ eē cōcernat accidētia eēntia nō. ¶ Quarto. An per hoc ꝙ sunt diuerse res ꝑciose quolibet accidēte. ¶ Quinto dicā intētionē ꝓpriā qual'r sunt ideꝫ. ¶ Sexto qual'r differũt ⁊ hoc nō sicut diuerse realitates: sed sicut diuersi gradus eēndi rei. ¶ Septimo ostēdā qualiter ille gradus diuersus eēndi nō addit aliaꝫ ꝑfectioneꝫ. Scđo ꝙ nec aliam rē. Tertio ꝙ nec aliquā entitatem nec formalitatem ⁊ hoc vt esse ⁊ essentia cōparant̃ adinuiceꝫ.

Primus articulus. An eē vt essentia differant sola operatio intellectus. Ubi dicũt qdā. s. Mandmessed. ꝙ sic. Quidā aũt ꝙ non. Et hoꝝ quidē dicētiũ ꝙ nō. Arguunt sic.

Opio se
Argm pm

℄ Rōnes obiectiue ꝓsupponunt̃ potentys ꝓprys ⁊ distincte distinctis. Sed sm Auicē. eē suppositi est obiectũ suppreme sensitiue: ⁊ q̄tas in q̄ntũ q̄tas intellectiue. Ergo ista distinctio est a parte rei. ⁊ presupposita.

Argm 2m

℄ Itē. Ubicũqꝫ a parte rei est ordo cōceptuũ. ibi a parte rei est distinctio. Sed cōtingit cōcipere prius q̄titatē hanc a parte rei qꝛ a parte rei hoc hꝫ eē sine alia. qꝛ eēntia est indifferēs ad eē ⁊ non eē. ergo ⁊c̃. ℄ Itē. Cōceptus equinitatis est absolutus ex natura rei. qꝛ equinitas nihil est nisi equinitas. Sed conceptus eē est respectiuus ad eēntiam ex natura rei. qꝛ eē est ipsius eēntie. sed que ex natura rei differũt sicut abstractũ ⁊ respectiuum differũt pter opus intellectus. igitur.

2a Opio Aureoli

℄ Ideo. Aureo. 1. li. dist. 7. q. 2. articulo. 3. tenet ꝙ differunt cōceptibil'r. Non qđ dicat aliud ⁊ aliud cōceptibile. sed alium modũ cōcipiēdi sicut res sm quid nois ⁊ sm qd diffinitionis differunt: non enĩ dicunt aliud cōceptibile. sed idē conceptũ confuse ⁊ determinate. Sed in proposito dicunt ꝙ eēntia dicit conceptũ p modũ quiescētis. eē vero p modũ cuiusdā fluxus seu act⁹. seu p modũ operationis imanentis. ¶ Ponit exēpla de luce ⁊ lucere. flore ⁊ florere.

Ↄ Aure.

℄ Sꝫ istud nihil facit ad difficultatē qōnis. Quia hic agitur de differētia eē ⁊ eēntie vt cōparant̃ adinuicē in ipsa re: puta vt esse existere cōparatur ad nãm in christo ⁊ alibi. Hic etiā est difficultas de cōparatione eē ⁊ eēntie ad suas causas. vꝫ. cũ eēntia sit effectus formaliter respiciens causas intrinsecas. s. materiam ⁊ formā: eē vero est effectus. effectus eniꝫ efficiētis est terminus formalis actus generandi. Unñ dubitatur qũo sunt idē vel nō idē. Tu aũt solũ rñdes de dīia que est coꝝ in causando diuersos cōceptus. Immo loqueris de sola dīia in intellectu ⁊ pōnis exēplũ de diffinitiōe ⁊ diffinito clare ⁊ obscure cognito. ergo nihil ad ꝓpositum. ¶ Nec valēt exempla alia qꝛ lucere ⁊ florere sunt effectus formales: sed eē non solũ formalis sꝫ efficiētis. s. generātis. Nũc aũt alia est dubita⁹ de effectu efficiētis. Alia de formali vt patebit arti. 6.

Secundus articu. Qua intētione differāt ēe ⁊ eēntia. Ubi dicũt aly. Hēri. quol. 1. q. 8. ꝙ differũt intētione q̄ est dīia me⁹ inter dīiam rōnis ⁊ rei. sꝫ nō accipit intētional'r in ordine ad intellectũ. sꝫ in ordine ad cās reales sm diuersas relationes.

1a Opio Henrici

℄ Cōtra ipsuꝫ aũt arguit̃ ⁊ pmo sic. Esse vt differt ab eēntia est formalis terminus gñationis. Sed vnũqđqꝫ accipit spēm ⁊ denoīationē a formali termino suo. Ergo vnũqđqꝫ specificat̃ a suo eē. Si ergo nō addit nisi intētionē. sequit̃ ꝙ oīa entia erũt intentionalia ⁊ nulla realia.

Ↄ Henric
Argm pm

℄ Scđo. Ex dictis suis alibi vbi vult ꝙ eēntie rerũ sunt ab eterno. Ergo si esse est ideꝫ eēntie. igitur eē rerũ est ab eterno.

Argm 2m

℄ Sed huic respōdet ꝙ lꝫ sint idē realiter tamē differunt sm relationes. Quia eēntia respicit deum in gñe cause exemplaris. esse autē in gñe cause efficientis. Et qꝛ deus fuit exemplar ab eterno non efficiēs. ideo pōt creatura eē eterna sm eēntiam non sm esse.

Rñsio Henrici

℄ Contra. Ut primo arguitur de intentione. pōt hic argui. ꝙ omnia entia erunt relatiua ⁊ nulla absoluta: qꝛ formalis terminus erit relatiuũ.

Reprobatio.
Alia responsio.

℄ Ad aliud videt̃ alicui eē rñdendũ ꝙ verũ est ꝙ esse sm ꝙ cōparat̃ ad agēs est mere relatiuũ. ⁊ vt sic oīa supposita sunt mere relatiua. sed vt cōpat̃ ad eēntiā est mere absolutũ.

Reprobatur.
Argm pm

℄ Sꝫ ↄ hoc arguo. Prio ex cōparatione relatiuoꝝ adinuicē sic. Relōnes reales in eodē fundamēto q̄ spē distinguunt̃. lꝫ sint disparate ⁊ nō opposite in eodē adinuicē cōpate real'r differũt: sicut pꝫ de silitudine ⁊ accnte in calorē. Sꝫ eē existie creature est eē ꝓductũ ab alio ⁊ eē existie est eē extractiũ: ⁊ primus

respectus

respectus est de modo potētie. scōs de modo vnius. Ergo eē existentie ad eē existentie cōparatū differt realr ab eo.

Arg^m 2^m

¶ Scōo idē arguit de cōparatiōe relonis ad fundamētū. Quia respectus eē fundat in essentia. sed respectus realis cōparatus ad fundamentū realiter formalr differt ab eo. ergo etc. et hoc retenta sua cōparatione ad oppositū vt hic loquor: vt probatur primo lib. dist. 34.

Tertius articulus. Ubi dicunt alij Jacobus de Uiterbi q̄ eēntia et esse differūt sicut cōcretum et abstractū. Unde q̄ntum ad pncipale significatū sunt idē sicut albedo et albū. sed ad scōarium signatū differunt in deo sm rōnem. in creaturis sm rem. Ita q̄ eē quo ad p^m et pncipale significatum pncipalr significat eēntiā. sed ex cōsequenti omne illud qd essentie cōiunctū est et sine quo eēntia non inuenit: et hoc est aliqd aliud ab essentia sicut accidētia, q̄litas, et quātitas. Et sic pp talem compositionē dicit Boetius de ebdom. q̄ diuersum est eē et qd est.

Reprobatur.

¶ Contra. In supposito de gñe substātie pter subam non sunt nisi accidētia. Sed acciñtia noie substantie non significant. Igitur ergo eēntia et eē sint concreta substantie nihil nisi subam significant. ¶ Item. Esse quod ptinet ad indiuiduū sube in aliquo priori nature psupponit eē accidentis. et vt sic non dependet ab accidētibus. Ergo prius ordine nature generat indiuiduum de genere substantie q̄ de gñe acciñtis. ex vnione enim forme cum mā quod est eē genitū consurgit omne acciñs. Igitur eē concretū in gñe substantie nō includit acciñtia sicut nec abstractū. ¶ Itē. Si non hēret substātia propria concreta nō diceret Phs. 7. Metaphy. tex. cōmē. 20. q̄ in his que sūt p se: idē est q̄ qd est cū eo cui^9 est.

Opinio scī Tho.

Quartus articulus. An differāt sic diuerse res. Ubi dicunt alij Tho. 2. cōtra gentiles cap. 54. (require arg^m sua lib. 2. dist. 17. arti. 9.) q̄ eē addit rē super eēntiam.

Arg^m p^m

Ratio est. Per eēntiam eni pcise sumptā est potens eē realiter. Sed per eē non est tm in potētia. Ergo eē non est eēntia.

Arg^m 2^m

¶ Item. Hec est vera ab eterno. Eēntia est eēntia realiter. Hec tamē falsa est ab eterno. Eēntia est in effectu.

Arg^m 3^m

¶ Item. Qd realr vno intellectu pōt intelligi sub opposito intellectu alterius non est ipsum realr. Sed eēntia vno intellectu quantū ad eius conceptū quidditatiuum et realē pōt intelligi non eē in effectu. ergo etc.

Arg^m 4^m

¶ Itē. Mā est indifferēs ad formam et priuationē. ideo nec est forma. nec priuatio realr. Sed eēntia est indifferēs ad eē in effectu et non eē in effectu. ergo etc.

Arg^m 5^m

¶ Item 4. Metaphy. tex. cō. 3. arguit q̄ ens et vnū sunt idē. q2 eadē gñatione generātur et corrumpunt. Et certū est q̄ vult pbare q̄ sunt idem realr: vt exponit cōmētator cōmē. 3. cōtra Auicē. Ergo ex opposito. que non corrumpunt eadē corruptione nō sunt idē. sed res pōt corrumpi quo ad suū eē. ita q̄ nihil remanet de eius eē. non tn corrumpit quo ad eius eēntiam. sed eēntia rei pmanet. q2 eēntia rei per corruptionē solum reducitur in potētiam materie. igitur.

Opinio 5

¶ Alij tenētes istam conclusionē dicunt magis expresse. s. q̄ eē est ipsa forma. sed forma differt ab eēntia compositi sicut pars a toto. Et ideo dicūt q̄ eē differt ab eēntia sicut ps a suo toto. Assūptū. s. q̄ eē est ipsa forma probant sic. Sicut cōpositum sua cōpositione requirit mām ita requirit formam: sicut ergo mā ad posse eē compositi. ita forma ad eē compositi. sz materia est quo cōpositum primo pōt eē: imo est ipsum posse. ergo forma est quo cōpositum primo est: imo est ipsum eē.

Opio q̄dam.

¶ Dicunt aliq ad hoc. q̄ mā est illud quo aliqd pmo est. Quia certū est q̄ mā ptinet ad eēntiam. et ipsa est primum pncipiū. q2 subiectū in cōposito.

Reprobatur. Forma ē q̄ p̄ aliqd ē nō aūt mā.

¶ Contra. pbo q̄ per formā primo est aliqd. Quia vnūqdq3 opatur primo per illud quo pmo est. sed vnūqdq3 primo opat per formam. sicut patit pmo per mām. ¶ Item 9. Metaphy. tex. cō. 22. Unūqdq3 primo intelligit per hoc qd est. ens eni est obiectū intellectus. Ergo primo intelligit per hoc qd pmo est. Sed vnūqdq3 primo intelligit per formam: vt pōt hri ex 7. Metaphy. tex. cō. 7. et 1. Phy. tex. cō. 69. ¶ Itē. Primus terminus gñationis est forma. Sz res non hz eē anteq̄ generet. q2 qd generat nō est. 5. Phy. tex. cō. 13. Ergo forma est illud quo res pmo est. ¶ Itē ad pncipale. Gñatio substantialis per se est vna. sz si existere vel subsistere realiter differret a forma. gñatio subalis eēt plures. igitur. Probo minorē. Quia ille gñationes sunt plures per se. que habēt plures actuales terminos realr distinctos. sed gñatio substantialis terminatur ad eē existere pcise. Unde 7. Metaphy. tex. cō. 28. hō non gñat p se. Sz iste hō. et gñatio substātialis terminat ad formam subalē per se. Si igit forma subalis et eē existere realr differunt in gñatione substātiali erunt plures actuales termini realr distincti. et per ɔns gñatio substātialis nō est vna. sed plures. ¶ Itē. Cum po^a vsr dicitur relatiue ad actū. multitudo actuū est sm multitudinē potētiarum et ecōuerso. Sed impoē est dare mediam po^as inter potētiam substantialē et accidētalē. Igit impossibile est dare mediū actu inter actū subalē qui est forma subalis et actum accidētalē qui est forma accidētalis. Sed si eē existere indiuidui de gñe substantie eēt alia res a forma subali (et certū est q̄ non est forma accidētalis) eēt tertia res. et actus tertio modo dictus medius iter vtrūq3. Ergo impoē est q̄ eē existere iduidui sube sit alia res a forma substantiali. ¶ Itē. Eē indiuidui in gñe substantie tm est in gñe substātie per reductionē. Sed eē in gñe per reductionē assignātur tm isti modi tres. Primo sicut priuatio per habitū. qd non cōuenit de eē. q2 eē non significat per modū priuationis sz p modum habitus. Scōo sicut motus per terminū qd non cōuenit de eē, q2 eē indiuidui substantie est pmanēs non successiuum. Tertio modo sicut pncipiū gñationis. Sed certū est q̄ eē non est in gñe sube p reductionē sicut principiū quod est mā. q2 mā non est eē. sed via ad eē. Igit est in gñe per reductionē sicut illud pncipiū gñatiōis qd est forma.

Ɔ 5^am et 6^am Opiones

¶ Cōtra istā opinionē quo ad ɔclusionē sunt quattuor arg^a que ɔsequunt in pn^o quarti arti. Sed spālr arguo cōtra illud qd dicit de forma: q2 eē existere siue ens existēs qd p eodē hēo est terminus adequatus gñationis. Sz forma subalis non pōt eē terminus adequatus sz solū terminus formalis. Ergo forma subalis nō est idē qd eē existere. maior pz. 7. Metaph. tex. cō. 27. vbi Phs vult q̄ gñatio non terminat ad formam nec ad mām sed ad cōpositum.

Ad arg^m S. Tho. 2° ɔ ge. c. 54.

¶ Per istud pz ad primum argu. eorum qn di mā est po^a in re imo est post se etc. Dico q̄ materia non est totū posse rei sz partiale. q2 totū cōpositū est in po^a et alr q̄ mā. De hoc lib. 2. dis. 18. arti. 3. Et eodē modo q̄ forma nō est totus actus cōponētis. sz partialis. forma eni est actus solū tanq̄ totale pn^m essendi in actu. eē existere est actus totius cōpositi. Et ita differūt isti duo actus sicut pars et totū. vel sicut terminus ptialis et totalis. Qualr aūt eē sit actus formalis totius cōpositi q̄re arti. 6. in rñsione quarti argumēti.

Ad 2^m

¶ Ad 2^m dico q̄ nō est inconueniens q̄ vnius gñationis sint plures termini. dūmodo non sint eiusdē rōnis: sz vnus formalis. alter adeq̄tus. Immo hoc vult Phs. 2. phy. tex. cō. 29. q̄ for^a et finis coincidūt. Igit for^a est finis siue terminus gñationis. sz non est terminus adeq̄tus. 7. Meta. tex. cō. 27. sz eē. Igit in q̄libet re ēt sunt duo termini. Et qn phat q̄ gñatio nō eēt vna. Uerum est si eēnt termini eiusdē rōnis: nisi aliō reformaret p acciñs. qd dico pp ponētes duas for^as in hoie. De hoc li. 3. di. 21.

Ad 3^m

¶ Ad 3^m qn di. Eē nō est for^a subalis nec acciñtalis. igit me^a iter vtrūq3. Dico q̄ hec rō pcedit ex falsa imaginatiōe. s. q̄ eē eēt q̄dā for^a recepta in eēntia sicut for^a subalis in mā et ac-

cidens in subiecto: qd non est verū. sed esse est ipsa res vel ēentia vt in effectu. Qn̄ igitur dr̄ q̄ eēt media forma inter subalem et accidentalē. Verū est si esset forma recepta in alio: sed modo non sequit̄ q̄ sit media forma. sed bn̄ sequitur q̄ sit quedā res que nec est forma subalis nec accidentalis: qd verū est. qr est eēntia cōposita vt est in actu suo pfecto essendi. ¶ Ad 4m. Dico est quartus modus essendi in gn̄e per reductionē sicut indiuidua specierū. vel sicut pn̄a indiuiduātia illius gn̄is: qr nec indiuidua nec illorū pn̄a sunt directe in gn̄e. qr ad specialissima iubet plato quiescere. Et sic eē est in gn̄e p reductionē tanq̄ pn̄m indiuiduationis vel ipsum indiuiduū. Dico q̄ nō differt eē ab eēntia sic q̄ sit res alia. Quia nō est imaginādū q̄ eēntia participet eē sicut aliqd receptū. sicut aer pticipat lucē. et corpus albedinē. qr sic manifestū est q̄ differrēt realr: sed sic participat eē q̄ eēntia de se est tanq̄ aliqd abstractū indifferēs ad esse et non eē: et tunc dr̄ eē qn̄ per potentiā agentis est pducta in effectu tanq̄ eius expssa similitudo in effectu. Sed res vt pducta in effectu nō dicit eē recipi in eēntia. sed tn̄ dicit essentiā subsistere. sicut si dicerē q̄ sol produceret radium suū per se subsistentē nō diceret aliqd receptū in radiū. sicut lux recipit̄ in aere. sed tn̄ dicerē essentiā radij subsistentē vel pductā in effectu que p̄mo fuit in po tantū. Igit̄ eē non differt realr ab eēntia tanq̄ aliqd receptū in ea. sed est ipsamet essentiā vt pducta et in actu.

Arg. 1m **Quintus** articulus. Quo esse et essentia dicant̄ esse idē. Ubi arguo sic. Ita se hz eē ad essentiā sicut verū et bonū et vnum ad ens. sed ista nihil reale addunt sup ip̄m ens. dicēte Pho. 4. Metaphy. tex. cō. 3. nō differt hō et eque hō et vnus hō. ¶ Si dices verū est de

Ad tacitā rñsionem: esse eēntie nō de eē existentie. Cōtra q̄ loquit̄ de existere pz. qr loquit̄ de eē rei singularis et subsistētis dicēs. Manifestū est q̄ sermo dicētis iste homo et vnus homo nō significat diuersa. cū nō sit dr̄a inter dicere hō et iste homo. nec in gn̄atione nec in corruptione et sil̄r est de vno: et idē

Arg. 2m dicit ibidē cōmētator cōmē. 3. igit̄ et c. ¶ Item. Arguo sic. et est argm cōmentatoris ibidē cum dixerat cōmentator q̄ homo et vnus hō et iste cōuertunt̄. Probat hoc cōtra Auice. qui dixit vnū et ens eē intentiones entis sic dicēs. Substantia cuiuslibet rei est vna essentialr et nō per rē additā qm̄ si res esset vna per aliā nām additam nature sue. tunc nihil eēt vnum per se et per suā subam. sed per rē additam substātie sue siue nature sue: et illa res supple que est addita per quā res dicit̄ vna querit̄ de illa: si dicat̄ q̄ est vna per intentionē additā essentie sue. querit̄ de illa re per qd est vna: si dicat̄ se ipsa. eadē rōne standū est in p̄mo: si existit per aliqd additū reuertere qd et pcederetur in infinitum. ¶ Cōfirmatur ista forma arguēdi de existentia per hoc. Qr sicut cōmentator ibidē cōtradicit vnū nō addere sup ens aliqd querēdo de illa vnitate que est formalis ratio vnius per quid est vna. eodē modo est qd in proposito de existentia que est formalis ratio existentis in quantū existens per qd existit: qua igit̄ ratiōe valet argm ibi et hic.

Arg. 3m ¶ Item. Si differat ab essentia non est accidens. qr tunc suba subsisteret per accidens. Nec est substantia. qr nō est materia qr materia non dat subsistere formalr sed recipit eam. Nec forma qr forma est pars eēntie a qua causat̄ eē. Nec cōpositum: qr tunc hz propositū: q. s. est eēntia que subsistit. Et addo q̄ in hoc differt dicere in deo q̄ essentia et eē sunt idē et creatura tripliciter. Primo, qr esse creature est participatū formalr et effectiue. Scdo. qr ex se natū est cadere in non eē. Tertio, qr includit aliā cōpositionē saltē s̄m diuersos gradus eēndi per actū et poā. Sed cum nullū istorū cōueniat deo seq̄t q̄ multiplr deficit creatura a diuina simplicitate lz in ea realr sit idē eēntia et eē sic pz.

Sextus articulus. Ubi seqtur videre de mō quo differt eēntia ab eē subsistētie vel esse existētie qr hec est difficultas. ¶ Un̄ sine p̄iudicio vr̄ mihi dōm. Qr

Eē et essentia differt sicut actus et poā: siue diuersos gradus eēndi.

non solū differt ab eēntia rōne opata per intellectū vt dicūt p̄mi. Nec intētione, vt dicunt scdi qr tūc cū eēntia sub eē est suppom sube seqt̄ q̄ suppom sube eēt suppom intētionale. Nec differt vt eē dicit reus ad agēs. vt ibidē vr̄ dicere. qr tūc suppom sube eēt suppom relatiuū. et nō sube. Nec differt vt Hodo. vult dicere (vt supra dist. 7. q. 1. arti. 2.) quol. 8. q. 1. s. inquantum cōnotat aliqd in respectu ad extrinsecū: puta q̄ dicat̄ eē subsistētie. Quia nō innitit̄ alij in eēndo: vt dicit qr ista cōnotatio negatiua qua dr̄ nō inniti opz fundari sup pprīū positiuū. Igit̄ opz dare aliqd pprium positiuū additū eēntie sup qd fundant̄ isti respectus et negationes: et illud positiuū nō pōt esse accn̄s. vt pbat̄ supra cōtra Jacobū. relinquit̄ ergo q̄ sit eē subsistere proprij generis q̄ aliquo mō differat ab eēntia. ¶ Dico igit̄ q̄, esse subsistere differt ab eēntia sicut actus a poā. Et vltra qr actus et poā non variāt essentiā: dico q̄ eē subsistere et eēntia minus differunt q̄ res diuerse per eēntiā. Propter qd est intelligendū q̄ q̄druplex est dr̄a. quedā est dr̄a rex sicut differt mā et forma. et sicut differt qdlibet p̄dicatū absolutum ab alio: qm̄o relationes reales in extremis realr fundate diuersis. lz sic nō differūt eē subsistere et eēntia. Alia est dr̄a non rex. sed tn̄ realis: et sic differunt actus totalis rei qui dr̄ esse et poā totalis rei que dr̄ essentia: sicut eēntia sortis et existētia vel subsistētia sortis: et hic accipitur actus totius et poā totius. Alia est dr̄a a nā rei sicut differūt intentiones obiectiue et modi realis formalr diuersi ɔ̄uetes nāz rei sine ope itellectus sic est de vno et bono respectu entis. Alia est dr̄a mere cōstituta ex opatione itellectus. vt in columna dextrū et sinistrū. Sed 2o mō differt eē subsistere ab eēntia. et pōt vocari ista dr̄a s̄m diuersos gradus eēndi large loquēdo de gradu essendi (vt apparebit articu. 7.) non s̄m diuersas eēntias: nec s̄m diuersos modos nec s̄m intētiones. ¶ Per illud vnicū verbū pz ad oīa argta in opposituū.

Dr̄a quadruplex dicitur.

¶ Ad p̄m qn̄ dicit̄ q̄ per essentiā solū est aliqd potēs esse. dico q̄ vex est: et ideo essentia et eē differūt s̄m diuersos gradus essendi qui sunt actus et poā. s. totalis. ¶ Ad 2m dico q̄ posito q̄ essentie eēnt ab eterno: tunc differrent ab eē s̄m diuersos gradus essendi. s. in actu et in poā. ¶ Ad 3m qn̄ dicit̄ q̄ vnū pōt intelligi sub opposito alterius. dico q̄ vex est qr sunt oppositi gradus eēndi. Ad 5m eodē modo dico q̄ eē corrūpit̄ manēte eēntia: qr res pōt corrūpi ablatiōe vnius g̃dus eēndi: remanēte tn̄ re sub alio g̃du eēndi.

Ad 1m S. Tho. 1 4o arti.
Ad 2m
Ad 3m
Ad 5m

Dub. 1m Arg. **Septimus** articulus. Ubi occurrit p̄mo dubitatio cōtra totū sil̄. Quia gradus eēndi actualis est pfectior gradu eēndi potētiali. seqtur ergo q̄ rō supponēdi est pfectior eēntia ipsa rei: qd falsū est: qr essentia est cā ipsius subsistētie suppositi et per hec pfectior vt probat Phs et cōmentator. 2. Phy. cō. 4. q̄ forma est magis suba q̄ cōpositum. qr cā est dignior causato. Hoc etiā spālitter est cōtra veritatē. Quia tūc christus dimisisset assumere illud qd pfectū est in hoīe. ¶ Ad solutionē istius dubitationis est intelligendū q̄ ista tria se hn̄t s̄m ordinē. Hec eēntia in poā. Hec eēntia pducta in actu ens. Hec eēntia per se subsistēs. ¶ Eēntia in poā (itelligēdo de eēntia cōpositi) est indiuiduū nāe in poā. Hec essentia pducta: et actu ens. est indiuiduū nāe in actu. Hec eēntia p se subsistens est indiuiduū subsistētie in actu. De ista distinctiōe indiuidui require p̄ma qōne. sup tertiū vel in fine. ¶ Qn̄ ergo dr̄ q̄ gradus actualis est pfectior potētiali. Verū est: intelligēdo h̄ de p̄mo gradu actuali q correspōdet indiuiduo nāe in poā. Verbi grā. Res qn̄ est actu pducta et actu ens. est pfectior seipsa vt in poā materie. ratio est qr res. vt extrahit̄

Rñsio

Ad argm Gradus actualis eēndi nō ē pfectior gradu potētiali respectu indiuidui subsistētie in potentia.

de potentia

de potentia ad actū vadit ſm ordinē gñationis. ordo autē
gñationis eſt de impfecto ad perfectum. Si vero illud di/
ctum intelligatur de gradu actuali qui correſpondet indi/
uiduo ſubſiſtētie in potētia: falſum eſt. Uerbi gratia. in ꝓ
poſito. Hec natura chriſti que fuit actu ens hec nã anteꝗ̃
aſſumebatur: puta ſi modo dimitteret ꝓprie ſubſiſtētie: ⁊
per ſe ſubſiſteret actu nō diceret pfectionē additā. Ratio
eſt. Quia eſſe iſto modo eſt ſolū effectus formalis eēntie.
nō effectus efficientis. Effectus aūt formalis non eſt pfe/
ctior ſua cauſa. qꝛ effectus formalis ꝓcedit a ſua cauſa ſm
ordinē pfectionis. in ordine aūt pfectionis qḋ eſt ꝑus eſt
pfectius. Quia igiť in propoſito nō negamus de illo actu
formali quo aliquid eſt actu indiuiduū nature qn illud in
diuiduū aſſumpſit chriſtus. aſſumpſit eniꝫ nãm humanã
in actu non in potētia. ſed loquimur de indiuiduo ſubſiſten
te ideo ſm iſtam viã non habeť ꝙ ratio ſupponēdi eſt p/
fectior ſua cauſa. ❡ Scḋo dubitať. qꝛ ſm te actus iſte for/
malis dicit gradū eſſendi: ſed repugnantia intellectuū eſt
ꝙ in re ⁊ extra intellectū ſit aliqḋ quod dicat gradum ſup
aliud ⁊ ꝙ rē non addat. ergo cōceditur propoſitū. ❡ Re/
ſpondeo. Qꝛ tripl'r poſſunt accipi gradus eēndi. Uno mo
do per additionē. Uerbi grã. quãdo intendiť albedo reci/
pit nouū gradū per additionē. Alio modo per trãſlationē
de potētia in actū. Uerbi gratia. quando homo in potētia
per gñationē trãſfertur de potētia in actu. ⁊ albedo in po/
tētia per alterationē fit albedo in actu. Tertio modo per
effectus formales cauſationi. Uerbi grã. quãdo albedo in
ſubiecto dat eē albū. ❡ Per hoc ad argumētū dico. ꝙ qñ
aliquid ſup aliud dicit graduꝫ eēndi per additionē qḋ eſt
repugnantia intellectuū ꝙ non addat rē ſicut pꝫ in inten/
ſione. Quãdo aūt dicit ſup aliud gradū eſſendi per trãſla/
tionē de potentia in actū (ſicut eſt quãdo eſſentia in potē/
tia eſt ꝓducta ⁊ fit actu qdditas) tunc cū actus ⁊ potentia
non variēt eſſentiã talis gradus eſſendi qui eſt eē actu qd/
ditas non dicit nouã rē. ſed ſolum nouū graduꝫ eſſendi qꝛ
ſolum addit pfectionem in eſſe. vt ꝓbatur lib. 2. diſt. 16. ar
ticu. 4. et. 5. Quãdo aūt aliquid addit actuꝫ formalē ſolū.
tunc nec addit rē nec pfectionem qꝛ effectus formalis. nec
dicit aliam nec aliã pfectionē ab ipſa cauſa formali vt cō
muniter diciť ⁊ ſupra eſt ꝓbatum. Et de iſto tertio modo
loquimur in ꝓpoſito. Quia eſſe actu indiuiduū ſubſiſtētie
eſt effectus formalis ipſius eſſentie. Et ita reuertiť princi
pale ꝓpoſitum ꝙ eſſe nō addit rē ſup eſſentiam. imo nec
perfectionē. ſed gradum eſſendi ſolū. ❡ Et nota ꝙ ꝓ tan/
to pōt actus formalis dici qdam gradus eſſendi reſpectu
forme: lꝫ ſint eadē res: qꝛ cauſa formalis ſub ꝓciſa rōne cãe
formalis non dicit effectū formalē. niſi ſm quandã virtua
lē cōtinentiã. Uerbi grã. Albedo ſub formali rōne albedi
nis non eſt formal'r eē album. ſed cōtinet eſſe albū virtua
liter ſolum: ⁊ eſſentia non dicit formaliter eē exiſtere aut
ſubſiſtere ſed virtual'r ſolū. Sed effectus formalis ſignat
aliqḋ nō in virtuali ꝯtinētia ſolū ſꝫ formali. Uerbi grã al
bare vel colorare ſubiectū dicit formal'r eē albū: ⁊ ſubſiſte
re dicit formal'r eē. Sꝫ nūc eſt ita ꝙ qñ aliqḋ deduciť de
eē in virtuali ꝯtinētia ad eē tale formal'r dī acqrere nouū
gradū eēndi. Ergo in ꝓpoſito hñ dī eē addere gradū eēn/
di. non obſtãte ꝙ ſint eadē res ſicut ſuo modo res in potē/
tia ⁊ res in actu ſunt eadē res. ⁊ tñ res in actu ſup ſeipſam
in potētia addit non rē. ſed graduꝫ pfectionis. in eē. ❡ Et
cōfirmatur illud ſimile qꝛ quãtūcūqꝫ via data ſatis appa
ret ꝙ res in actu ſup ſeipſam in potētia aliquo gradū eēn
di addit. Sed non adderet gradum pfectionis in eſſe. niſi
qꝛ vadit ad eſſe ſm ordinem gñationis. Igiť cum effectus
formalis vadit ad eſſe ſm ordineꝫ pfectionis effectus for
malis addet gradum eſſendi aliquo modo. lꝫ non addat

perfectionē. ❡ Cōtra iſtud ſunt dubia. Primū. ꝙ ſubſtã/
tia ſuſciperet magis ⁊ minus. ❡ Scḋm ꝙ chriſtus non
aſſumpſit totum eē hoīs qꝛ non illū gradū eēndi. ❡ Ter
tiū ꝙ ſi chriſtus dimitteret naturã humanã ꝙ non ſuppo
ſitareť ſine nouo efficiēte illam ſuppoſitationē. qꝛ nihil re
cipit nouū gradum eſſendi niſi per cãꝫ efficiētē. ❡ Quar
tum. ꝙ eſſe ſubſiſtere eſt maioris pfectionis ꝗ̃ natura ſpe
cifica qꝛ gradus actualis ſp eſt pfectior potētiali. ❡ Ad ꝑ
mum dico. ꝙ opꝫ omnē opinionē cōcedere. ꝙ ſubſiſtētia
ſuſcipit magis ⁊ minus ſm diuerſos gradus eſſendi. gene
rans enim largiť pfectioneꝫ in eſſe ſm cōmentatorem. 8.
Metaphy. tex. cō. 15. non tñ ſuſcipit magis ⁊ minus ꝑ no/
uam eſſentiã additam ſicut accidētia. Uerbi gratia. quan
do nouiter generať albedo ſuſcipit magis ⁊ min9 ſm gra
dū eſſendi. qꝛ deduciť de potētia eēntiali in actum. Sic in
ꝓpoſito. quãdo argumentať ſuſcipit magis eſſe pfectum
per nouã eſſentiam additã: quod negať in ꝓpoſito. ❡ Ad
2m dico. ꝙ chriſtus aſſumpſit totū eſſe hoīs qḋ fuit poſſibi
le ſtare cū aſſumptione. Sed ſubſiſtētia propria humani
talis nō potuit ſtare. qꝛ non fuiſſet aſſumpta ſed aſſociata.
❡ Ad 3m dico ꝙ ſubſiſtere eſt effectus formalis eſſentie.
Dico ergo ꝙ minimus gradus eſſendi qui eſt effectus cau
ſe formalis non efficiētis: non reduciť in actum per agēs
ſed ſoluꝫ per hoc ꝙ forma relinquiť ſue nature. ❡ Si di/
ces ꝙ effectus formalis nō pōt ſeparari a ſua cã. Dico ꝙ
verū eſt de effectu formali pmo: nō ſcḋo. Uerbi grã. Extē
di in ſe nō pōt ſeparari a quãtitate ſed ſubiectū extendere
hñ pōt. ſic hic humanare nō pōt ſeparari a natura aſſum/
pta: ſubſiſtere tamē propria ſubſiſtētia pōt. ❡ Ad 4m. Di
co ꝙ gradus eſſendi qui acqritur per agens eſt perfectior
potētiali. quãdo ibi eſt proceſſus ſm ordinem gñationis
que ꝓcedit de impfecto ad pfectuꝫ. Sed vbi gradus eēn/
di eſt effectus cauſe formalis illud qḋ ꝑcedit eſt pfectius.
qꝛ procediť ſm ordineꝫ pfectionis. vbi illud qḋ eſt prius
⁊ cauſa eſt pfectius. Sic eni. 2. Phyſicoꝝ cōmen. 4. ꝓba/
tur ꝙ forma eſt magis ſubã ꝗ̃ cōpoſitum. qꝛ eſt cauſa per
quã cōpoſitum eſt in actu. ❡ Tertio dubitať. Lꝫ eniꝫ eē
ſubſiſtētie non ſit aliqḋ pfectius ipo indiuiduo nature. tñ
ſaltē aliqḋ addit īfra ambitū entis: qꝛ ꝑ te diť gradū entis.
Sed qcqḋ dicit aliqḋ entis dicit aliã pfectionē. ḡ aliã pfe
ctionē addit quã chriſtus nō aſſumpſit. ❡ Rñdeo ꝙ nō
ſeqtur addit gradum entis. ergo addit aliqḋ perfectionis
ſeu aliã entitatē. Hoc enim habet locum quãdo eſt ſermo
de gradu eſſendi qui acqritur per additionē (vt in intēſio
ne forme vel eius trãſlatione de potētia ad actū) non autē
quãdo eſt ſermo de actu formali reſpectu forme cuius eſt
actus. Sicut quãdo aīa ſeparata per ſe icipit exiſtere. nul/
lã entitatē ſibi ſupaddit: ⁊ idem eēt ſi nata eſſet ſubſiſtere
ſine aptitudine ad corpus. ❡ Cōtra. Hoc aſſumiť ſcꝫ eēn
tia. Hoc non aſſumiť .ſ. ſubſiſtētia. Ergo hoc ens non eſt il
lud ens. ❡ Reſpondeo. Nō ſeqtur. ſicut hic. Aīa ſeparata
reuniciť in reſurrectione ſua. per ſe exiſtētia nō reunictur.
ergo nō eſt ſua exiſtētia. ſꝫ ſuus formalis actus. ❡ Ad ar/
gumentuꝫ. quãdo dī eſſentia aſſumitur: eē non aſſumitur.
Dico ꝙ aliqḋ cōcedi de vno ⁊ negari de alio pōt cōtinge
re dupl'r. Uno modo ꝓpter diuerſitatē realē eorū ab inui
cē. ſicut calefacere cōceditur de calore ⁊ negať de frigore.
⁊ de materia cōceditur ꝙ manet in corruptione ⁊ gñatio/
ne: forma nō. Alio modo ꝓpter hoc ꝙ. vꝫ. non obſtãte ꝙ
aliq duo ſint idē real'r nihilominus reſeruať eis ꝙ vnus
effectus ꝯcediť de vno ⁊ negať de alio ac ſi realiter diſtin
guerenť. Uerbi grã. Non obſtãte. ꝙ forma intellectiua ⁊
corporeitas ſm cōem opinionē ſint vna forma per eſſen/
tiã. de corporeitate eque concediť ꝙ extendiť. ⁊ de intelle
ctiua ꝙ nō extēdiť. ac ſi real'r diſtiguerenť. Et de aīa ſepa/

Nō ſup/ponēdi ſi eſt perfe/ctior ipſa eſſentia.

Dub̄m 2m

Rñſio

Gradus eēndi tri/pliciter.

Rē nō ad/dit rē ne/qꝫ pfectio/neꝫ ſuper eēntiaꝫ ſꝫ gradum eſſendi.

Dub̄m 3m

Dub̄m 4m

Dub̄m 5m

Dub̄m 6m

Ad 3m dubium

Subſtan/tia quō dī ſuſcipere magis et minus ſꝫ gdus eēn/di.

Ad 4m

Ad 5m

Ad 6m Dubium

Dub̄m 7m

Rñſio

Inſtãtia

Rñſio

rata ita cōceditur ꝙ reunieť in resurrectione ⁊ existētia ꝑ se quā nunc hȝ nō reunieť ac si realr differrent. Et in sole de potētia dissoluēdi glaciē.ↄcediť.ꝙ ipsa dissoluit aquā. ⁊ nō cōcediť ꝙ cōstringit ipsam.ac si realiter distinguerē tur in sole vis dissoluēdi. ⁊ cōstringendi.Sic in ꝓposito. Qꝛ essentia assumiť.esse nō.hoc non est ꝑꝑ diuersitatē rea lē coꝝ ab inuicē.sed qꝛ cum idētitate coꝝ reseruat eis sub tilitas nature.ꝙ eque vnus effectus. pōt cōcedi de vno ⁊ negari de alio.ac si realr differrent. ¶ Cōtra. Scdm istā rn̄sionem vlr destrueret primū ꝑncipiū.Quia cū arguiť materia manet.forma nō.Ergo hoc ens non est illud. Di cam ꝙ nō sequiť qꝛ nihil ꝓhibet ꝙ aliqua sint idem reali ter ⁊ tn̄ natura inseminauerit eis ꝙ vnus effectus cōcedi tur de vno.⁊ negať de alio.ac si realiter differrēt. Et sicut hic.ita alibi est arguendū.ergo ⁊c̄.Scdo saltem non tene bit primus ꝑnm in omni mā:hoc falsum est: qꝛ ꝓpter hoc poniť primū ꝑncipium fundari sup terminos vniuersalis simos.i.sup esse ⁊ non esse vt teneat in omni mā. ¶ Pro pter solutionē istoꝝ que sunt forma.est intelligēdū(vt ha bitū est ꝑmo lib.dist.34.articu.4.)ꝙ aliqua differre rea liter pōt intelligi duplr.Uno modo cōparando ea adin uicē:⁊ isto modo est disputatio.an esse differat ab essentia. ⁊ teneo ꝙ nō.Alio modo cōparādo aliqua duo ad tertiū. Uerbi gr̄a.cōparando essentiā ⁊ esse ad potentiā assumē tis.⁊ cōparando aīam intellectiuā ⁊ corporeitatē ad exten di in subiecto:⁊ sic de alijs exēplis supra positis:⁊ isto mo do differunt.Essentia eni ex natura rei est in potētia obe diētiali passiua vt assumať in vnitatez suppositi:esse non. Et ſm hoc dico ꝙ ꝑmum ꝑnm vlr saluatur in omni mate ria suo modo.Qn̄ enim diciť materia manet.forma nō.er go hoc non est hoc.Cōcedenda est conclusio.ꝙ hoc nō est hoc.ēt vt cōparanť adinuicē.⁊ sic est de multis alijs. Qn̄ Ꝟo arguiť.Essentia assumiť qꝛ hȝ poam obedientialē respe ctu assumentis esse:lȝ sit idē essentie nō assumiť.qꝛ non hȝ illam potentiā.ergo differūt.Cōcedo vt hec cōclusio sequi tur ex premissis.Quia lȝ esse sit idē essentie tn̄ si ambo cō paranť ad potentiā assumentis ex natura rei differunt. ⁊ hec cōclusio est vera. ¶ Per hoc ad primū argm qn̄ diciť ꝙ vlr destruit primū principiū.Dico ꝙ nō. sed saluať in omni materia suo modo.Et quādo diciť ꝙ Imo. quia hoc possum dicere de materia ⁊ forma ⁊ subiecto ⁊ accidēte ⁊ sic de singulis ꝙ nihil ꝓhibet ista esse eadem realiter ⁊ ta men ꝙ vnus effectus cōcediť ⁊c̄.Dico ꝙ non est silis ra tio vbiqȝ/nō eniȝ oīa entia sunt eiusdē rationis:qbusdam eni cōuenit distingui realiter vt adinuicē cōparanť:qbus dā solū vt ad alterū.⁊ ideo necessarium est ꝙ ꝑ primuȝ principiū aliter ↄcludať ex natura rei in alijs ⁊ in alijs nō vno modo tātū. ¶ Per idē ad 2m ꝙ primū principiū te net in omni materia:lȝ non eodem modo.

Instātia
Argm ꝑm
Argm 2m
R̄n̄sio
Ad argm primum
Ad 2m

¶ Distinctio.XI. Questio.I.

¶ Solet etiam queri vtrum debeat simplr di ci atqȝ cōcedi christū eē factū vel creatū ⁊c̄.

Circa distin.11.queritur.Quid suppo situ subsistens addit supra nāȝ. Hic tria. Primo an addit modum realē cōsequentē acciden tia.¶ Scdo dato ꝙ non.An addat cōno tationē in ordine ad accidētia ⁊ preceden tē ipsa.¶ Tertio dato ꝙ nō.An addat ali quid aliud a subsistere ad se quod precedat ⁊ accidentia:⁊ cōnotationem ab accidentia.

Primus articulus.An suppositū addat modū rea lē ↄsequentē accidētia. Ubi dicit Egidius ꝙ sic. ¶ Quia cū nā sit aliqd habitū.⁊ suppositū aliquid habēs.⁊ habitū ⁊ habens nō ꝑnt eē idē nisi in potētia sim plici cuiusmodi nulla est creatura.qꝛ quelibet est cōposi ta ex poa ⁊ actu:ergo ⁊c̄.Sed illud additū vt dicūt nō pōt eē accn̄s aliqd.qꝛ tūc suppositū nō eēt ens ꝑ se/sȝ ꝑ accn̄s: nec esset ⁊ per se in aliquo ꝑsito cū nō eēt ꝑ se vnū.⁊ iō sup positū nō includit nām ⁊ accidētia aduenientia. Sȝ suppo situ dicit illud qd hȝ ꝑ se eē ⁊ ꝑ se agere.nā aūt nō hȝ hoc: vt pȝ de nā humana assumpta a Ꝟbo. Igiť opȝ ꝙ suppo situ importet ⁊ significet quēdam modū se habēdi quē cō sequiť.eo ꝙ subest ipsi subē ⁊ ꝓprietatibus sine qbus na tura actu nō existeret nec per se ageret. Rōne tn̄ hȝ sup positū nō differt a natura.⁊ tn̄ suppositū differt realiter a natura.Uerbi gr̄a.Materia extensa ⁊ non extensa differt realiter a seipsa.⁊ tn̄ non dicit aliam rē a ꝑte sui vt est extē sa ⁊ non extēsa.Hoc pȝ.Quia lȝ certum sit ꝙ materia ex tensa vt includit quātitatē formalr extendentez sic differt re ⁊ realiter a seipsa non extēsa.materia tn̄ vt solū est extē sa a parte sui.q̄si passiue preter hoc ꝙ includit quātitatez. sic mā extēsa non dicit aliaȝ rē q̄ mām:est tn̄ alia ſm mo dū realē.Et idez est dicendū de oībus accidentibus qbus suba subijciť.Quia cum materia alicui forme cōiungitur cui ꝑmo non erat cōiuncta trāsmutať vere ⁊ realiter ad il lā.⁊ vere ⁊ passiue realr subijciť illi forme. Sȝ cū in eēn tia sua est vere ⁊ realr variata differt realiter ⁊ vere a seip sa nō variata.⁊ quēdaȝ modū realē hȝ a parte sui quē ꝑus non hēbat.ergo ⁊c̄. ¶ Probať 2o spāliter.vȝ.ꝙ extensio nullam rē aliā dicit. Ita eni materia seipsa extēdiť passiue per quātitatē non mediāte alia extēsione.sicut q̄titas seip sa extendit mām non mediāte alia extēsione.Sed q̄titas qꝛ extēdit se ⁊ nō mediāte alia extēsione.ideo pōt extēsio sua realiter differre a q̄titate.sed addit sibi solū modū. ⁊ idē pōt dici de oī fora ꝙ actus formalis quē dat subo non addit rē sup formā informantē.sed solū modū.Ergo extē sio materie nō dicit aliā rē vel essentiā q̄ mām.⁊ tamē in ipsa materia est alius modus realis. ¶ Cōfirmatur exem plo non solū cōparando actū formalē forme ad ipsaȝ for mam vt iā factuȝ est.sed ad mām.ꝑ hoc ꝙ dicit Phs.1.de gn̄atione.tex.cō.22.Ubi querit quō differt materia vt est sub formis cōtrarijs ⁊ soluēdo dicit ꝙ est eadē ſm eēntiā nō ſm esse.Arguo.hmōi esse ſm ꝙ attendiť talis dr̄ia nō vocat essentias formaꝝ.q.d.ꝙ materia existēs sub formis cōtrarijs differt ſm esse qꝛ differt ſm essentias formaruȝ. eadē enim esset rn̄sio ad qōnem cū ipsa qōne.hoc eniȝ est quod queriť quō differt per ipsas formas cōtrarias. Ergo vult ꝙ differt per modos aliquos quos ipse forme dere linquūt in materia. Idem igitur dicēdū est de materia ex tensa ⁊ non extēsa ꝙ differt realiter a seipsa. Sicut igitur materia extensa ⁊ nō extēsa differt realiter a seipsa per cō iunctionē ad quātitatez.Similiter in ꝓposito principali. Eadē essentia in se considerata vt non subijciť perfectiōi bus superadditis diciť natura. vt Ꝟo subijcitur eisdē si sit per se existēs dicitur suppositū.Sic igitur suppositū dif fert realiter a natura ſm se accepta. non tamē dicit aliam rem. ¶ Cōtra hoc quod diciť ꝙ materia extensa ⁊ nō ex tensa differunt realiter.nō tamen ꝓpter alias res. ⁊ sic de supposito arguunt alij.Godofredus quol.7.q.7.sic.Sicut implicat cōtradictionem ꝙ aliqua differant ſm rationez ⁊ vnum non sit alia ratio ab alia. ergo sic in proposito. ¶ Item.Aut ille modus realis est ens absolutum realiter differens a natura ⁊ tunc erunt due essentie qd ipsi negāt. Aut respectiuū ⁊ tunc omne subiectuȝ dicitur relatiue ad suum accidens. ¶ Item. Eadem ratione qua dicitur ꝙ suppositum differt realiter a natura propter illum modū quem sortitur natura vt subest ipsi essentie ⁊ accidēntibus. eadem ratione est dicendū ꝙ accidentia vt aduenīūt sup posito

Opinio Egidij
Argm
Godofre. ↄ Egidiū
Argm ꝑm
Argm 2m
Argm 3m

posito bñt alium modum realem essendi ab ipsa sua nã. Sed iste modus nõ põt eẽ absolut⁹ eadẽ rõne qua dictuꝫ est de alia: nec respectiuus. qꝛ cuꝫ hẽc talẽ modũ diuersuꝫ sit de rõne cuiuslibet accñtis iformãtis ꝛ subiti informati. Igit̃ sequit̃ ꝙ oia erũt respectiua. ꝛ nulla absoluta. Precipue 2o indiuidua sube erũt oia respectiua. nam talis modus respectiuus: lꝫ rõne fundamẽti reducat̃ ad genus sbstãtie, sicut in diuinis. tñ si ille modus formalr est illõ formale quo indiuiduũ est indiuiduũ, omne indiuiduuꝫ erit indiuiduũ relatiuũ sicut in diuinis. ❡ Hic spãliter quoqꝫ arguit isti. Cõtra hoc qõ dicũt, ꝙ indiuiduũ addit super nãm modũ tñ: qui ↄstituat suppositũ sic. Si de rõne suppositi cẽnt accñtia: ita ꝙ accñtia cẽnt gd formale. ꝛ cõpletiuũ in rõne suppositi. deberẽt dici supposita accñtalia: vt supra dixi. Sicut. n. ꝓpter hoc supposita in diuinis dicũtur vere relatiua: quia relatio est cõpletiuuꝫ ꝛ formale in ↄstõne suppositi. Ita si de rõne suppositi eẽt talis modus dꝫ dici suppoᵐ modale. ❡ Itẽ. Lꝫ talis modus dereliuquat̃ in nã: vt est sub accñtibus. tñ ille modus nõ dꝫ dici ponere ad rõnẽ suppositi. sed dꝫ dici ↄñs suppositũ ↄstitutũ. Probatio assumpti. Prius. n. nã subest ipsis accidẽtibus ꝙ̃ talis modus ex h derelinquat̃. Sed nõ põt itelligi eẽ sub accñtibꝰ: nisi pro tũc sit hñs in se rõnẽ subsistẽtis ꝛ suppositi. g̃ ꝛc̃. ❡ Itẽ. cum ille modus esse sit nã posterior vnione accñtiuꝫ cum mã. Igit̃ ꝑus nã est totũ cõpositũ ex accñtibꝰ, ꝛ nã ꝙ̃ ille modus sit. Et sic. si ille modus esset formalis ratio suppositi suppositũ in sua rõne ꝑ includeret nãm: ꝛ accñtia cum illo modo. ꝛ sic verã essentiã adderet ad nãm qõ ipsi negãt. ❡ Itẽ. Iste modus nõ est suba per se, nec per reductionẽ: qꝛ non derelinquit̃ ex ꝑncipijs sube. sed est accñs per reductionẽ: qꝛ derelinquitur ex ꝑncipijs accñtis. Dicit enim positio ista. ꝙ a nã inquãtũ subsistit accñtibus ↄsurgit talis modus. ꝛ sic cõpletiuũ ꝛ formale suppositi sube est gd accñtale: ꝛ debilr accidẽtale. ❡ Itẽꝫ. Ille modus: qui sic est posterior substãtia ꝛ accñtibꝰ est qõdã ens diminutũ, ꝛ iperfectũ, ꝛ modicam hñs entitatẽ. Ergo nõ põt eẽ extẽdi rei cã que est gd ꝑfectũ ꝛ reale. ꝛ de gñe ꝑmo. ❡ Istud etiã argᵐ valet cõtra illã positionẽ que ponit, ꝙ modus queꝫ addit indiuiduuꝫ supra nãm nõ sit gd derelictũ ex accñtibꝰ. sed est q̃deꝫ modus subsistẽdi qui cõpetit nature sube ꝺm se virtualiter: sꝫ per agens in actu: qꝛ qualitercũqꝫ ponat̃ iste modus semꝑ est gd diminutũ. ❡ Propter misionẽ ad argumẽta

Rñsio ꝫ Egidiũ. Subsistẽ dr̃ duplr.

Egiõ. ne videat̃ ponere suppositũ modale est itelligẽduꝫ ꝙ subsistere, seu eẽ suppositabile qõ suppositũ dr̃ addere sup nãm põt duplr imaginari. Uno mõ ꝙ subsistẽ significet quẽdã modũ se habẽdi quẽ ↄsequit̃ suppositũ: eo ꝙ subest q̃ntitati ꝛ ꝓprietatibꝰ, sine qbus nã nullo modo per se existeret. sicut ponit iste Doctor ꝙ mã: eo ꝙ subest q̃ntitati ↄsequit̃ quẽdã modũ eẽndi. s. eẽ extẽsum. Alio modo ꝙ eẽ dicat actũ formalẽ eẽntie ꝓducte. ita ꝙ eẽ subsistentie ꝓcedat ordine nature q̃titatẽ ꝛ oia alia accñtia. Uerbi grã. Essentia ignis genita est terminus adequatꝰ actualis gñationis. Eadẽ aũt essentia genita ꝛ sibi derelicta statim subsistit: ꝛ istud esse subsistere est actꝰ formalis ipsius eẽntie genite: ꝛ istud eẽ subsistẽ ꝓcedit accñtia ipsi inexi

Ad argᵐ

stia. ❡ Per h ad positionẽ ꝛ argᵗᵃ Egidij. qñ ꝓbat ꝙ suppositũ addit solũ modũ sup nãm. est dõm. Primo ad po

Suppoᵐ non ẽ mo dale: sed reale.

sitionẽ in se, ꝙ positio sua deficit in duobus. Primo, quia actꝰ realis ꝛ qui ↄsequit̃ formã realẽ: vt realiter ꝑficit: nõ dꝫ dici modus: sꝫ actus formalis. Uerbi grã. Aiam viuificare ꝛ formã iformare sunt actꝰ formales ꝛ nõ modi tñ. sꝫ esse suppoᵐ, seu subsistẽ est actꝰ realis: ꝛ qui ↄsequit̃ ꝛc̃. igitur ꝛc̃. Et per h dico ego ꝙ suppoᵐ nõ est modale: sed reale. Quia denolatio que ↄsequit̃ formam mediãte actu formali est denolatio realis. Uerbi grã. Esse sensibile qui est effectꝰ formalis aie sensitiue denotat aliqd eẽ aial reale. ꝛ esse albũ denotat aliqd reale: ꝛ sic de alijs. Scdo deficit. Quia ponit ꝙ eẽ suppositabile ↄsequit̃ vnionẽ accidẽtiũ cum subo: qõ falsuꝫ est. ❡ Per hoc põt rñderi ad oia

Ad omes rationes Egidij.

argᵗᵃ sua. Cõcesso enim sibi ꝙ in casu suo ꝛ silibꝰ ad vnionem accñtiũ cum suba (puta ad vnionẽ q̃ntitatis cuꝫ mã) sequit̃ gdẽ modus qui est eẽ extẽsum: ꝛ sic in silibus. Adhuc nõ habet̃ ꝙ suppositũ addit solũ illũ supra nãm: qꝛ ille modus ↄñs nõ est formale ↄstitutiuuꝫ suppositi. sꝫ actꝰ formalis qui ꝓcedit. ❡ Sed qꝛ argᵗᵃ. Hotfre. apparẽt cõ

Ad ꝑmuꝫ argumẽtũ Hotfre.

tra modũ meũ ponẽdi iferius, sicut ↄtra Egiõ. Ad ꝑᵐ quãdo dicit: ꝙ sicut ↄdictio est ꝙ aliqua differãt ꝺm rõneꝫ: ꝛ tñ ꝙ ibi nõ sit alia ꝛ alia ratio. ita est ↄdictio ꝙ suppositũ differt realr a nã, nisi subsistere qõ est formale ↄstitutiuũ per te sit alia res a nã. Dico ꝙ alietas rei põt accipi dupliciter. Uno modo ꝙ dicat alietatẽ eẽntiaꝝ. Alio mõ ꝙ nõ dicat alietatẽ eẽnᵃꝝ: sꝫ alietatẽ eẽndi eiusdẽ eẽnᵉ: sꝫ realeꝫ.

Subsistẽ non dicit alietateꝫ eẽntie: sꝫ eẽndi.

Uerbi grã. Actus ꝛ poᵃ nõ variãt essentiã: sꝫ dicũt alietatẽ essendi ꝛ realem: sꝫ tñ eiusdẽ essentie. Sic in ꝓposito dico de subsistere, ꝙ nõ dicit alietateꝫ essentie a nã: sꝫ alietateꝫ essendi eiusdẽ eẽntie. Subsistẽ. n. dicit per se eẽ ꝛ in actu: nã aũt dicit hoc in poᵃ. Et isto modo ↄcedo, ꝙ sicut supposituꝫ ꝛ nã differũt realr. sic suppoᵐ ꝛ nã sunt alia ꝛ alia res. nec tollit̃ hic aliqd de formalitatibꝰ. ❡ Per ideꝫ ad

Ad 2ᵐ

2ᵐ qñ queritaut illud subsistẽ qõ addit suppoᵐ dicit aliã essentiã: aut solũ aliũ respectũ. Dico ꝙ est dare 3ᵐ. Nõ. n. dicit aliã essentiã: vt dictũ est: sꝫ dicit actũ formalẽ substãtie. ois aũt actus formalis sube est absolutꝰ sicut substãtia: ꝛ maxime subsistẽ. Augustinus. n. ondẽs, quõ pater est ad aliqd. ꝛ suba ad se. dicit 5ᵒ de trini. c. 5. Si ois res ad se sbsistit quãto magis deus. ❡ Ad argᵗᵃ Hotfre. que sequunt̃

Ad 5ᵐ ꝛ 4ᵐ.

nõ sunt ↄtra me: sꝫ ↄtra Egiõ. ponẽteꝫ, ꝙ esse suppositabile dicit modũ ↄñtem vnionem accñtium cum suba.

Secundus articulus. An suppoᵐ addat cõnotationeꝫ in ordine ad accidentia.

Ubi dicit

Hotfre.

Hotfre. vbi supra. ꝙ suppoᵐ ꝛ nã ideꝫ signant de ꝑncipali signato: puta hõ ꝛ humanitas. Et h est qõ dicit Phs 7ᵒ metaᶜᵉ. tex. cõ. 20. In substãtijs. n. ideꝫ est qõquidest cum eo, cuius est (ratio est: qꝛ eadẽ diffinitio vtriusqꝫ) sed differũt in cõnotato. Declarat hñ iferius. Nã. n. ex suo modo signandi signat per modũ ꝑtis ꝛ initentis supposito: ꝛ excludat oia accñtia. Suppositũ signat per moduꝫ totius: ꝛ cui initit̃ nã. Et lꝫ nõ excludat accñtia: tñ nõ excludit (immo dicit) habitudinẽ ad ꝑtes ipm ↄstituẽtes. ꝛ ad accñtia que nata sunt ipm ↄseqꝫ ꝛ sibi inesse. ꝛ ita cõnotat oia ista ꝛ applicat ad diuina. Qõ qꝛ suppoᵐ: sic cõnotatiue signat totũ, ꝛ per se existẽs, ꝛ alteri nõ initẽs, ꝛ eẽntia nõ: ꝛ Xbũ potuit assumere in vnitatem suppositi: illud qõ nõ dicit per se esse: sꝫ nõ illud qõ dicit per se eẽ: ꝛ alteri nõ initẽs. ideo potuit assumere nãm nõ suppositum. ❡ Contra. Primo

ꝫ Hotf.

deduco positionẽ ad ipossibile ad qõ deducit alẽs sic. Secũduꝫ illam rationeꝫ cõstituit ratio suppositalis supposituꝫ ꝺm quam ratio suppositalis differt a formali rõne nature. Sed per eos ratio suppositalis: vt differt a rõne formali nãe est respectiua. etiã debilissimo reᵒ ꝺm rõnem et ꝺm dici. Ergo omne suppoᵐ est formalr respectiuũ: etiam debilissimo reᵒ ꝛc̃. sicut arguit ↄtra alios, ꝙ omne suppositu erit modale. Maior pꝫ. Quia cuꝫ suppoᵐ aliq̃ modo differt a nã: opꝫ ꝙ ipse formales rõnes ↄstitutiue constituãt ipsa: vt iter se differãt. Probat̃ minor. Quia cõnotatio quã dicit suppoᵐ. vltra nãm. per eos ꝙ signat per modũ totius: ꝛ cui aliud initit̃. ꝛ ecõuerso. nã signat per modũ ꝑtis ꝛ initẽtis. Sꝫ cõnotatio que est iter totũ ꝛ ꝑtes est relatio ꝺm dici in ꝑñtis. c. Ad aliqd. ❡ Itẽ. Si sic. Aut il

la ꝯnotatio dicit aliqd additum ex nã rei. Aut per intellectũ. Si a nã rei. arguo sic arguunt ꝯtra alios. Sicut est repugnãtia ꝙ aliq̃ differũt ẜm rõnem: nisi sit alia ⁊ alia ratio: ita est ipossibile ꝙ differãt ex nã rei: nisi sit alia ⁊ alia res. Sꝫ hoc negãt isti sicut aliq̃. ergo ꝯdicũt sibi. Si per intellectũ tũc: ꝯtra. Precisio per intellm solũ nihil aufert ex parte rei. Sꝫ hic p̄scindit̃ suppoᵐ: qḋ nõ assumit̃ per intellectuz solũ: vt dĩ. Igit̃ ita realr̃ assumit̃ suppoᵐ sicut nã. Sꝫ verissime assumit̃ nã ẜm oẽs. ergo suppoᵐ qḋ negat̃ ab oibus. Sic igitur primo ꝯtra cõnotationem.

Tertius articulus. Ubi spẽaliter arguit̃ ꝯtra Egidiũ. ⁊ Gotfre. ꝙ suppoᵐ addit aliqd supra nãm qḋ p̄cedit oẽm modũ ꝯñtez accñtia: ⁊ oẽm cõnotationez p̄cedẽtez ipa. ❡ Ubi aduertẽdũ ꝙ p̄ducto indiuiduo de gñe sube. hec quatuor se hñt ẜm ordinẽ. Primo. n. si nã sibi derelinquat̃ statim sequit̃ effectꝰ suus formalis qui est per se subsistẽ. Scḋo ordine nature ꝯsequunt̃ ibi qdaz respectꝰ suppositi subsistẽtis ad suas p̄tes actu dãtes sibi eẽ subsistẽs. ⁊ ad accñtia nata sibi in esse. Tertio isunt accñtia. Quarto sequit̃ qdã modus formalis derelictꝰ in eo ex inherẽtia actuali accñtiũ. s. eẽ extẽsum, ⁊ eẽ album, ⁊ huiꝰ. ❡ Dico ergo ad articulũ ꝙ suppoᵐ addit sup nãm actũ formalẽ subsistẽdi ad se p̄uiuz omni cõnotationi Gotfre. respectiue: ⁊ omni iherẽtie accñtiũ: ⁊ modis positis ab Egidio. Qḋ p̄bat̃ sic. Actꝰ formales: lꝫ nõ formalr̃ differant a formis: quaꝝ sunt effectꝰ. tñ hñt ordinẽ eẽntialẽ ẜm ordinez eẽntialẽ formaꝝ: ⁊ sapiũt ꝯditionẽ suã a formis. Sed suba est p̄or accñte: ⁊ suba est ad se. Ergo effectꝰ formalis sube qui est subsistẽ p̄cedit omne accñs: ⁊ maxime respectiuũ. ⁊ erit ad se: sicut ⁊ suba. ❡ Ultra dico ꝙ ẜm h̃ posset dici ꝙ Ꝟbũ assumpsit nãm nõ suppoᵐ. qꝛ põt p̄uenire actũ formalẽ scḋariũ qui est subsistere: lꝫ nõ p̄mariuz qui est humanare. sicut in sacro supplet subsistẽtiã quã accñs habet a subo. lꝫ nõ extẽsionẽ. De hoc. q. 1. art. 3. Nec valet ꝙ tũc nõ assumpsit accñtia que p̄exigunt subsistere (puta intelligere, ⁊ velle ⁊ hũ) qꝛ h̃ est verũ ꝙ p̄exigũt subsistere actuale qñ suppoᵐ relinquit̃ sue nature. Qñ Ꝟbo p̄uenit̃: tũc p̄exigũt solum ipm aptitudinalr̃ ⁊ actualr̃ cõplet̃ per rõnez suppositalẽ que habet vim ei equipollẽtẽ. De hoc in. q. 1. vbi supra. art. 2. De ista mã qualiter nã assumit̃ nõ subsistere. quere di. 10. artᵒ 6. ⁊ 7.

Verbum assũpsit nãm non suppoᵐ.

Questio. II.

Ad declarationem p̄cedentis q̃ōnis queritur. Utrũ vnũ ⁊ idem sit p̄nᵐ quo ꝯstituit̃ indiuiduũ: ⁊ quo distinguunt̃, seu multiplicant̃ indiuidua. ⁊ quo suppoᵐ aliqd addit sup nãz.

Hic tria. Primo ꝙ nõ sint idẽ ista tria. Scḋo quid est p̄nᵐ formale indiuiduatiõis. Tertio qd formale p̄nᵐ multiplicatiõis indiuiduoꝝ in eadẽ specie.

Primus articulus. An p̄nᵐ quo indiuiduũ ꝯstituitur. ⁊ quo distinguit̃. Et quo addit aliqd sup nãm. Ubi dico ꝙ nõ sunt idez. Quia sicut dicit Phs ⁊ Cõmẽ. p̄ de celo. cõmẽ. 92. ꝙ qꝛ forma celi occupat totã mãm suã. ideo nõ p̄nt eẽ plures celi. Et tñ certũ est ꝙ celũ est indiuiduũ qḋdã. Igit̃ aliqd (sicut pꝫ de celo) est p̄ncipiuz indiuiduationis qḋ nõ est p̄ncipiũ multiplicatiõis. ❡ Itez. pꝫ in itelligẽtijs: etiã illud qḋ est p̄nᵐ indiuiduationis ⁊ multiplicationis indiuiduoꝝ nõ est illud qḋ supposituũ addit sup nãm. Quia qñ nã indiuidua cõstituit̃ in esse nãe per sua p̄nᵃ itrinseca. tũc ꝯsequit̃ ipm suuz eẽ per se. Ita ꝙ suũ per se esse qḋ est esse suppoᵐ p̄supponit ordine nature: ⁊ si nõ durationis ipam nãm indiuiduã. Principiũ aũt formale indiuiduatiõis ⁊ distĩõis, seu multiplicationis nõ ꝯsequit̃ ipam nãm indiuidui. sꝫ p̄cedit ipsam sicut p̄nᵐ p̄ncipiatum. ergo non sunt idem.

Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ

Secundus articulus. Quid est p̄nᵐ formale indiuiduatiõis. Ubi dico ꝙ forma est p̄nᵐ indiuiduationis: nec de h̃ dꝫ esse opinio aliq̃. Cõmẽtator enim 2ᵒ de aia. cõ. 9. p̄fingit illã ꝯnez: sic dicẽs. Indiuiduuz nõ est indiuiduũ, nisi per formã. Et p̄bat h̃ sic. Quia non est indiuiduũ: nisi ẜm ꝙ est in actu: sed nõ est in actu, nisi per formã. nõ per mãm. Hoc p̄bat Phs 2ᵒ de aia. tex. cõ. 6. qḋ aia est actꝰ ⁊c̃. ❡ Item cõ. 7ᵒ. arguit sic. Per illud est indiuiduũ per qḋ aliqd est vnũ. sꝫ nõ est vnũ per mãz: sꝫ per formã. ❡ Itẽ cõmẽ. 8ᵒ. In h̃ est dĩa iter artificialia ⁊ nãlia: qꝛ nãle indiuiduũ nõ dĩ hoc, nisi per formã suaz: sꝫ in artificialibꝰ est hoc per mãz suã: nõ per formã suã. Sꝫ illo quo est hoc. illo est indiuiduũ. ergo. ❡ Itẽ cõmẽ. eodem innuit tale argᵐ. Per illud est aliqd hoc ⁊ indiuiduuz. quo ablato nõ remanet hoc, vel indiuiduũ. Sꝫ ablata forma in rebus nãlibꝰ nõ remanet hoc ⁊ indiuiduuz qḋ p̄fuit: sicut etiã in artificialibus remota mã nõ remanet qḋ p̄fuit. Ergo in nãlibꝰ forma est p̄nᵐ indiuiduationis. ❡ Itẽ cõmẽto. 7. arguit sic. Aiatũ nõ est hoc eẽ, nisi ex hoc ꝙ habet aiam. Sꝫ declaratũ est, ꝙ aia est p̄ᵃ p̄fectio corporis nãlis. ⁊ forᵃ. Igit̃ per formã est aiatũ h̃ eẽ, seu indiuiduũ. ❡ Hanc viam tenet Gotfre. qḋlib. 7. q. 5. ⁊ Pet. de Aluer. qḋlibe. 2. q. 5. p̄pter argᵐ Cõmẽ. cõᵗᵒ 9. ⁊ 7. ❡ Unde arguit magister Petrus sic. Illud quo aliqd p̄, ⁊ formalr̃ ⁊ simplr̃ est ens subsistẽs: eo p̄ est in se ens signatũ ⁊ indiuisum: ⁊ a q̃libet alio signatũ ⁊ formalr̃ diuisum. Hoc est forᵃ. ergo. Hanc innuit Boet. liᵒ de vnitate ⁊ vno. ❡ Cõfirmat̃. qꝛ eẽ subsistẽtie, siue esse in effectu est eẽ signatũ ⁊ determᵐ: ⁊ per ꝯsequens singulare. Lꝫ ergo forma in cõi det esse in cõi. tamen vt dat eẽ subsistẽtie dat eẽ p̄ticulare, siue indiuiduale. Igitur est p̄nᵐ indiuiduationis. ❡ Itẽ. cuz mãe sit dupˣ subsistẽtia. s. subalis ⁊ quãtitatiua: sicut per subam q̃titatiuaz est indiuiduũ de gñe quãtitatis: ita per subalẽ subsistẽtiaz que est per formã erit aliqḋ indiuiduuz de gñe sube. ⁊ ita eẽ indiuiduũ sube est per se, ⁊ p̄ per formam. sicut actio ⁊ ꝯcomitãter per quãtitatẽ. ❡ Itez Cõmẽ. 2. de aia. cõ. 60. Cã diuersitatis mãe est diuersitas forᵉ. ⁊ nõ eꝯ. Arguo. Sꝫ qḋ est cã diuersitatis, est cã indiuiduatiõis: qꝛ indiuiduatio est diuersitas. ergo. ❡ Itẽ cõmẽ. 8. p̄bat ꝙ indiuiduũ nõ est per mãz per locũ ab oppositis: sic res nõ est indiuiduuz: nisi per illud quo est in actu: sꝫ nõ est in actu per mãz: sꝫ p formã. ergo. Unde dicit sic. Hoc igit̃ indiuiduũ nõ est: nisi per suã formã nõ per suã mãm. Mã ergo nullo mõ habet eẽ in actu, in nãlibus ẜm qḋ est mã. ⁊ eẽ nõ est in actu, nisi forᵉ. ❡ Hec ergo est opi. Gotfre. ⁊ Pet. de Aluer. quoꝝ vtriusq; ratio p̄ncipalis est ratio Cõmẽ. supaddita. 2ᵒ de aia. cõ. 9ᵒ. Et vterq; addit aliã rõnez: ⁊ est hec. Suba cõposita p̄us est in actu nãliter per formã corꝑis, q̃ qḋcũq; accidẽs adueniat ei. Unde Cõmẽ. de suba orbis. p̄ ca. Subiecta oiuz accñtiũ sunt indiuidua sube que sunt in actu: sꝫ per illud per qḋ aliqd existit in actu est indiuisuz in actu. Ergo indiuisio sube cõposite ex aiaz p̄cedit eẽ cuiuslibet accñtis. Sꝫ indiuiduatio est indiuisio nãliter. ergo. ❡ Itez. Hoc voluit Thom. Nõ enim voluit ꝙ q̃titas eẽt p̄nᵐ indiuiduationis: sꝫ multitudinis. Probo. Quia arguit q̃titatẽ eẽ p̄nᵐ diuisionis. sꝫ diuisio causat multitudinem (vt p̄bat Phs 10ᵒ meta. cõ. 9ᵒ. ⁊ ibi.) igit̃ volebat solũ arguere ꝙ q̃titas est p̄nᵐ multitudinis indiuiduoꝝ. Imponit̃ tñ sibi ꝙ posuit ꝙ quãtitas est p̄nᵐ indiuiduatiõis. ❡ Unde arguit sic. Illud quo aliqd p̄ diuidit̃ a q̃libet alio. illud p̄ est in se indiuisum: ⁊ a q̃libet alio diuisum: qḋ est eẽ indiuiduuz. Hoc est q̃titas que est simplr̃ p̄ᵃ ratio diuisibilitatis in omni re diuisibili. ergo ⁊c̃. ❡ Itẽ. esse indiuiduũ est eẽ vnũ numero: sꝫ eẽ vnũ nũo est eẽ aliqd per vnitatẽ numeralẽ. Ergo cũ vnitas nũalis sit q̃titas. sequit̃ ⁊c̃. ❡ Itẽ. omne diuisibi-

Petrus de aluer.

Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

Arg. 4

S. Tho.

Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

se est diuisibile per magni^{ne}/vel multitudinez fm̄ Ph̄m
3° phys.tex.cō.35.Sʒ hoc spāliter ptinet ad genus q̄titā
Arg^{m} 4^{m} tis.Ergo multitudo nō est per subaʒ. ℂ Itē forma nō est
alia:nisi q2 alia est mā.Sʒ mā nō est alia nisi ppter quā/
Arg^{m} 5^{m} titatē.ergo ₇c̄.ℂ Itē.In eo in quo ɔueniūt in eo: vt sic nō
differūt.cuʒ ḡ indiuidua in eadē specie in tota nā subē cō
ueniūt.Ergo cuʒ indiuidua eiusdē spēi differūt:opʒ ꝙ su/
pra nām quaʒ iportat spēs addat indiuiduū aliqd per qȝ
nā cōis in eo indiuiduet.₇ ab aliqs eiusdē spēi distingua/
tur. ℂ Cōfirmat.sicut.n.cōe qȝ est genus nō pōt diuidi
in diuersas spēs,nisi per dr̄ias diuersas que abūdat super
genus mō suo ppo abūdādi.ita cōe qȝ est spēs nō pōt di/
uidi in plura indiuidua realia:nisi per realia supaddita si
bi.Sʒ illud additū nō pōt eē ptinēs ad eēntiā ₇ nām in/
S.f.Tho. diuidui.q2 hoc totū dicit spēs.ḡ est accn̄s aliqȝ. ℂ Cōtra
Arg^{m} p^{m} arguit sic.Qȝ est pus indiuiduū q̄ aduenit q̄titas nō est
indiuiduū per quātitatē . Sʒ fm̄ Cōmē.7° meta.cō.2.di/
cit ꝙ Arist.vult ibi ōndere ꝙ q̄dditas subē est pōr in esse
q̄dditatib^{9} oīuʒ accn̄tiū.manifestū est per se.Hoc pbatur:
Arg^{m} 2^{m} q2 accn̄tia regrunt subm̄ in actu. ℂ Itē.Prima suba que
est indiuiduū subē nō est ens per accn̄s plusq̄ 2^{a} illa que
est spēs:q2 tūc spēs nō p̄dicaret de eius indiuiduis p̄ mo
do dicēdi per se.Sʒ spēs subē nō ɔstituit in esse specifico
Arg^{m} 3^{m} per aliqȝ accn̄s.pʒ per se.ḡ.ℂ Itē.qȝ includit res diuer/
soꝝ generuʒ nō est per se vnū.Sʒ indiuiduū subē est p se
vnū.Probo.2.de aia.tex.cō.7.₇.8.meta.tex.cō.15.₇.16.in
Arg^{m} 4^{m} fine. ℂ Item Ph̄s 5° phys.tex.cō.15.₇.16.vult ꝙ gn̄atio
subalis habet ppriū termini:sicut alteratio ₇ augumēta/
tio.sʒ hoc nō est,nisi forma subalis.Sʒ gn̄atio cōis termi
nat ad hoc aliqd.7.meta.tex.cō.27.₇.28.Ergo for^{a} suba/
Arg^{m} 5^{m} lis facit hoc aliqd.ℂ Item remanēte formali in p̄n^{o} indi
uiduationis in ppa nā vr̄ ideʒ indiuiduū.Sʒ si deus vni/
ret aiaʒ Petri corpi Pauli in resurrectione,ibi eēt ppria
quātitas in ppa mā.Ergo idē Paulus qui p̄ hoc manife/
ste falsum.De h diffuse lib.2.dis.2.art^{o}.2. ℂ Per hoc ad
Ad p̄mus arg^{m} sua.ℂ Ad p̄^{m} qn̄ dr̄ p̄^{a} diuisio est per q̄titatez. Dico
S.Tho. ꝙ prior diuisio est per formas subales numero diuersas.
Ad 2^{m} ℂ Ad 2^{m} cuʒ dr̄,ꝙ multitudo nūalis nō est nisi per quā/
titatē.Uerū est de multi^{ne} que sequit diuisionē.ɔtinuum
aūt est verū de multi^{ne} que sequit numeralē diuisionē for
Ad 4^{m} maꝝ subaliū.ℂ Ad 3^{m} per ideʒ.ℂ Ad 4^{m} dico ꝙ maior
est falsa. Immo est eʒ.i.ꝙ mā est alia:q2 for^{a} est alia fm̄
ꝙ dicit Cōmen.2.de aia.cō.60.cā diuersitatis māe est di/
uersitas for^{e} nō ecōuerso.ibidē.₇ in p̄ de aia.cō.53.Uñ di
Ad 5^{m} cit.ꝙ mēbra leonis nō differūt a mēbris ceruī:nisi q2 aia
differt ab aia.ℂ Ad 5^{m} qn̄ dr̄ ɔueniūt in nā specifica. Di/
co hoc nō est ɔuenire in aliq̄ reali:ideo iter se realr̄ diffe/
rūt quātū ad formas indiuiduales que sunt forme subales
coꝝ.ℂ Per idē pʒ ad ɔfirmationē:ꝙ verū est ꝙ per for
mas subales per quas supabūdāt sup ɔueniētia in ietio/
ne speciei differunt non per quantitatem.

S.Tho. **Tertius** articulus. Quid est p̄n^{m} formale multipli/
Arg^{m} p^{m} cationis indiuiduoꝝ in eadeʒ specie . Ubi
dr̄ ꝙ q̄titas est formale p̄n^{m} multitudis indiuiduoꝝ.q2
multitudo sequit diuisionē.10.meta.tex.cō.9.sʒ diuisio p
se cōpetit q̄titati ibidē.₇.5.c.de quāto.tex.cōmē.18.ergo.
Arg^{m} 2^{m} ℂ Itē.Forma nō est alia:nisi q2 mā est alia.Sʒ mā non
est alia:nisi per quantitatē.Ergo alietas ₇ multitudo est a
Arg^{m} 3^{m} q̄titate.ℂ Itē.In eo in quo aliq̄ ɔueniūt in eo non diffe/
rūt.Sʒ indiuidua eiusdē spēi ɔueniūt in suba.Ergo si dif/
ferūt:opʒ aliud supaddi subē quo differāt ₇ distinguant.
Sʒ dr̄iam ₇ distinctionē facit maxime q̄titas.ḡ.ℂ Con/
firmat.q2 spēs nō differret a gn̄e : nisi aliqd adderet quo
supabūdaret sibi.Ergo nec indiuiduū differret a nā spēi:
nisi aliqd supadderet quo ₇c̄. Sʒ hoc nō pōt eē dr̄ia aliq̄
in gn̄e subē.q2 dr̄ia subē causat distōnē specificā.ergo est
Nota quātitas.ℂ Declarāt se alibi Tho.sup p̄ Boetij de trini.
sic.Quia nulla for^{a} mālis inquātū est for^{a} est de se multi/
plicabilis.Et dicit inq̄tuʒ est for^{a} pro itelligētia que de se
est hec ₇ multiplicabilis. Sʒ h nō est inq̄tū est forma:sʒ
inq̄tū quedā itelligētia.Et posset rōcinari sic.Quia si re/
cipiat in tota mā sua nō est multiplicata p̄ de celo ₇ mū/
do.tex.cō.93.Ergo for^{a} nō est multiplicabilis de se inq̄tū
est forma.Ergo est multiplicata fm̄ ꝙ recipit in mā. Sʒ
mā nō est diuisa ₇ multiplicata,nisi per q̄titatem.ḡ quāti/
tas est p̄n^{m} ₇c̄.ℂ Addūt tn̄ ꝙ illa q̄titas nō est quātitas
terminata.q2 talis quātitas variat eodē remanēte indiui/
duo in nūo.Sʒ quātitas iterminata que in mā p̄cedit for
maꝝ:₇ distinguit in ea diuersas ptes ad diuersas formas:
vt pbat Cōmen.de suba orbis.tract.p̄.ℂ Pro opione de
q̄titate sunt Porphyrius,Boeti^{9} ibidē.p̄ de trinit.Darh.
in logica.9.c.Ari.5.meta.tex.cō.18.quātuʒ est diuisibile in
ea que isunt.Sʒ diuisio est cā multitudis.ḡ.ℂ Cōtra con
S.f.Tho. clusionē p̄ in se arguit.Que q̄titatiue distinguunt distin
Arg^{m} p^{m} guunt per q̄titatē:q2 de opposito est oppositum in adie/
cto.Ergo que subalr̄ distinguunt:distinguunt per subaʒ.
Sʒ planū est sortez ₇ platonē subalr̄ distingui . Ergo per
Arg^{m} 2^{m} subaʒ.ḡ multitudo in suba est sine quātitate. ℂ Itē.Que
nō hn̄t esse simplr̄ nō dant distinctiōeʒ simplr̄:quia nihil
agit vltra suū esse.Et ecōuerso.que hn̄t eē simplr̄,si distin
guant opʒ ea distingui simplr̄.Sʒ accn̄tia nō hn̄t eē sim/
pliciter.7.meta.tex.cō.2.post p̄n.hn̄.Ergo nec distinguūt
simplr̄.Subē hn̄t simplr̄ esse. Ergo distinctionē simplr̄.
Arg^{m} 3^{m} ₇ ita subalr̄ sine omni accn̄te.ℂ Itē.In q̄cūq̄ gn̄e accidē
tis est reperire ppa indiuidua:sʒ nō per se exn̄tia:q2 accn̄ti/
bus nō ɔuenit per se existere.Ergo in suba erūt ppa indi/
uidua ₇ per se exn̄tia:q2 subē ɔuenit per se esse. ℂ Cōfir/
mat.Quia aut q̄ōlibet indiuiduū accn̄tiuʒ est per se indi/
uiduū.₇ eadē rōne in suba.Aut per aliud.₇ tūc est stāduʒ
in illo alio ₇ habet ppositū.aut p̄cedit in ifinitū. Sic enī
Arg^{m} 4^{m} arguit Cōmē.cō.4.9.meta.ɔtra Auic. ℂ Iteʒ.Distinctio
est fm̄ rōneʒ p̄n^{m} distinguētiū.Si ḡ sortes ₇ plato solum
distinguunt per accn̄tia.ḡ sortes non differt a platone in
suba.Ergo si quacūq̄ vtute mutaret sortes in accn̄tib^{9},et
darent alia accn̄tia nūo.₇ si maneret mā sua p̄stina ₇ for/
ma p̄stina sine corruptione:sequit ꝙ erit alius numero.
Arg^{m} 5^{m} ℂ Itē.Si quātitas sit cā multitudis:aut interminata qȝ
falsum est. Quia illa sequit indiuiduū subē in actu tanq̄
eius subm̄:nec terminata.illa eniʒ est cōis genito ₇ corru
pto:₇ ita eēt in diuersis eadē quātitas nūo:₇ sic nō distin/
S.f.Tho. guit nūo.ℂ Cōtra declarationeʒ sic arguit . Quia ex quo
Arg^{m} p^{m} dimēsiones iterminate nō sunt separate:sed sunt in mate
ria nec io p̄exigit mām aliq̄ modo p̄exactionis. Quero ḡ
cuʒ ɔsequunt mām.Aut ɔsequunt eā in cōi acceptā.₇ tūc
nō distinguūt in ea aliq̄s partes ad distinctas formas: vt
dr̄.q2 qua rōne pn̄t dimensiones hō ad distinctas formas
stare in mā distincta:₇ in cōi accepta sine hoc ꝙ eā distin
guant p vnū imitās,₇ in ifinitū. Aut ɔsequunt māʒ:vt est
hec.₇ sic mā prius est hec q̄ per quātitatē.₇ ideo multitu
Arg^{m} 2^{m} do est per māʒ nō per q̄titatē.ℂ Itē.Dimēsiones inter/
minate sunt cōes genito ₇ corrupto:vt vult Cōmentator
de suba orbis.tract.p̄.salnē in aliqbus. Si igit post corru/
ptioneʒ redeūt eedeʒ dimēsiones ₇ ille indiuiduent.seqt
Opio 2^{a} ꝙ p nām poterit eadē indiuidua res nūo redire. ℂ Pro
pter qȝ sunt aliq ponētes mām cām multiplicationis indi/
uiduoꝝ. Naʒ 7° meta.tex.cōmē.27.gn̄ans nō gn̄at aliud,
Arg^{m} p^{m} nisi ppter mām.ℂ Itē 5° meta.tex.cō.12.ca.de vno nūo:
sunt vnū quoꝝ mā vna. Ideʒ dicit.c.de eodē.§.ḡ per op/
positū multa sunt nūo:quoꝝ mā nō est vna.sic ex opposi
Arg^{m} 2^{m} to accipit Ph̄s vtroq̄ cap.in fine.ℂ Item 2° de aia.tex.

cōmēti.47.ponit cām plurificationis individuoꝝ ꝓpter defectū ꝑpetuitatis.s.qꝛ idē nūo nō pōt manere.ideo generat simile:vt maneat in filio qđ nō pōt manere in seipo. Sȝ cā defect⁹ ꝑpetuitatis est mā que est po^a corruptiōis. igit. ¶ Itē 12° meta.tex.cō.49.⁊ p̊ de celo ⁊ mū.tex.cō. 93.ꝓbat Phs.q nō sunt plures celi:qꝛ celū ↄstat ex tota mā sua.igit ecōtra pluralitas materie. ¶ Itē cō.3.de aīa. tex.cō.9.sup illud. Aliud est magnitudo ⁊ magnitudis eē: nō sunt plures itelligentie in eadē specie:qꝛ nō hñt māȝ. Cōtra. Sicut ens in actu regrit p̊n^m actuale quo actu ↄstituat:ita distincta in actu regrunt distincta p̊n^a actualia distinguentia:sȝ distincta individua sube sunt entia in actu. Ergo per p̊n^a actualia distinguent. Sȝ distincte materie in qbuscūqꝫ distinctis sunt semꝑ entia in po^a ex se.g̊ individua sube nō distinguent per mām. ¶ Itē per regulā Phi 5° meta.tex.cō.12.ca.de vno ⁊ de eodē. Sicut diuersa sunt:quoꝝ mā est alia:ita eadē nūo quoꝝ mā est eadē nūo. Si igit per h intelligas:q idētitas materie sit causa idētitatis individui:⁊ multitudo māꝝ sit cā multitudinis individuoꝝ:vt dicis.cū sit eadē mā geniti/⁊ corrupti.sequtur q genitū ⁊ corruptū sunt vnū numero. Sȝ agens nāle corrūpendo vnū de eadē mā gñat aliud. Ergo p agens nāle pōt redire idem nūo. ¶ Itē.cum Phs in 5°.tex.cō. 12.accipit illa esse eadē nūo:quoꝝ mā est eadē nūo.si illa auctoritas eēt ad ꝓpositū:oporteret q ibi acciperet mā fm q est altera pars cōpositi.qꝛ sic est difficultas de p̊n° individuatiōis:an.s.sit mā que est altera pars:aut forma que est altera pars. Sȝ ibi accipit mā pro nā individua que vocat mā re^m spēi nō pro mā que est altera pars cōpositi:vt sit sensus.sortes est idē nūo sibi:qꝛ mā.i.qꝛ nā individua sortis est eadē sibimet nature individue sortis:⁊ sic de platone. Ergo ille auctēs nihil ad ꝓpositū. Probo minorē. Quia eodē modo loquit ibi de vno fm mām:sicut de vno fm formā.nō aūt accipit ibi formā pro for^a:vt est altera pars:sed pro ipsa nā specifica:vt sit sensus sortes ⁊ plato sunt vnū fm formā.i.fm spēm. Vñ antiqua lrā habet(vnū fm mām:⁊ vnū fm formā)vbi lrā noua habet vnū fm nūm:⁊ vnū fm spēm)vt pȝ in 5° cōmē.12.di.⁊c. Etiā loquit de vno fm mām accipiēdo vnū fm māȝ nō pro mā que est altera pars.sed pro nā ipsa individua. Pȝ etiā minor. Quia si acciperet pro mā que est altera pars cū mā sit.sic eadē in genito ⁊ corrupto:sequit q genitum ⁊ corruptū esset idē nūo. ¶ Per hoc pȝ ad illas auctēs 7° meta.tex.cō.12.(⁊ quascūqꝫ alias accipiētes mām pro altera pte apparebit īfra)q ille alie ⁊ alie materie in diuersis individuis fm se nō sunt:nisi quedā entia in po^a.for^e subales sunt quedā actualitates. Et qꝛ ad actū ptinet separare ⁊ distingue 6° meta.tex.cō.49.ideo ex his auctēbus bñ habet q in gñatione alia ⁊ alia est mā:nō tñ habet q mā alia ⁊ alia facit:aliud ⁊ aliud individuū que sunt entia in actu.sȝ hoc facit alia ⁊ alia forma subalis. ¶ Dico g̊ q forma est p̊n^m distōnis ⁊ multitudinis individuoꝝ. Qđ declarat. Verū est enim fm Cōmē.12.meta.cōmēto 2.q materia est distincta respectu distinctaꝝ formarū ꝑ distinctas habilitates:etiā fm Cōmē.de suba orbis.trac. p̊mo. Cum for^a deter^a.determinatā q̄titatē regrit:opȝ in materia deter^are deter^e for^e.q p̄cedāt dimēsiones proprie illi forme in mā. Sȝ ille dimēsiones sunt in potētia in materia:vt dicit.⁊ ideo vocat illas iterminatas. Ex quo arguo. Distinctio māꝝ ⁊ dimēsionū:que p̄exigunt distinctis formis subalib⁹ in ↄstōne distinctoꝝ individuorū in gñe sube est distinctio entiū in po^a. Cum aūt in talib⁹ distinctis materijs ⁊ dimēsionib⁹ itroducunt distincte for^e subales numero:⁊ sic ↄstituant individua sube.illa est distinctio entiū in actu.forme enī sunt act⁹ gdā. Sȝ ens in po^a nō dat denoīationē rebus nālib⁹:nec artificialib⁹/nisi forte aliā valde diminutā.ens aūt in actu dat denoīationē cōpletā. Ergo distinctio individuoꝝ/seu multitudo est simplr:⁊ cōplete a formis subalib⁹ que sunt entia in actu. Probatur minor per Phm ⁊ Cōmē.2° physi.cō.2. Nihil dicimus hic nām/vel eē nāle cum fuerit in po^a ⁊ non habuerit in actu illā nām. Verbi grā. Qm̄ quicqd est in po^a caro/vel os nō dicit hic nās carnis ⁊ ossis/donec recipiat formas carnis:aut ossis.per quā rñdent ad quid/⁊ ex qua fit diffinitio:⁊ idē dicit de re artificiali. ¶ Itē. Illud quo aliqd p̊ ⁊ simplr est.illo distinguit a q̊libet qđ nō est ipm. Sȝ per for^{as} subalez p̊ ⁊ simplr est q̊libet suppo^m in gñe. Ergo q̊libet ab alio p̊ ⁊ simplr distinguit ⁊ multiplicat per formā. ¶ Itē ꝓbatū est q for^a subalis est formaliter ↄstitutū individui. Sȝ illud qđ est formale ↄstitutū in eē est formalr ↄstitutū in esse multiplicato si sit ibi multitudo:sicut pȝ:sicut dr̃ia specifica ↄstituit spēȝ spālissimā:ita distincte dr̃ie ↄstituūt multas spēs:vbi genus multiplicatur in spēs. ¶ Itē. Qđ sic est cā diuersitatis q sua diuersitas est cā diuersitatis in oīb⁹ alijs.illud est p̊ncipalis cā diuersitatis.pȝ per se. Sȝ diuersitas materie/⁊ diuersitas dimēsionū p̄exigunt ꝓpter distinctas formas:vt dictū est. Et Cōmē.p̊ de aīa.cō.53.⁊ 2° de aīa.tex.cō.60.dicit expsse q cā diuersitatis materie est diuersitas for^e.nō ecōuerso. Mēbra leonis nō differūt a mēbris ceruinis:nisi qꝛ anima differt ab aīa. ¶ Itē. Sicut distinctio q̄titatū ad quāta. ita distinctio subaꝝ ad subalia. Sȝ duo individua q̄titatis distinguunt:⁊ multiplicant per suas quātitates. Ergo duo individua sube multiplicātur per suas formas subales. ¶ Itē. Forme sbales/quaꝝ q̄libet de se est hec.pñt eē cause multitudis in alijs. Hoc pȝ:qꝛ dicētes formas nō eē cās multitudis fundāt se sup hoc q for^a sbalis de se nō est hec.sȝ ab alio:⁊ ideo nō est de se(vt dicūt)p̊n^m multitudinis. Sȝ due itellectiue sic se hñt/q vtraqꝫ de se est hec. Ergo pñt eē cause multitudis in suis individuis. ¶ Rñdet q due itellectiue sunt de se hec:sȝ hoc est spāle.qꝛ itelle^{va} de se est hoc aliqd.⁊ ideo sunt de se inq̄tū forme. ¶ Contra. Intellectiua fm q creatur in corpe hoīs:sic est for^a. hoc aliqd est vt separat. Sȝ vt in corpe creat:sic de se est hec. Ergo de se est hec:vt est forma. Probo minorē. Quia vt creatur in corpe terminus creationis nō est hō.sed ipsa aīa itelle^{va}:sȝ terminus creationis est aliqd signatuȝ. Ergo intellectiua de se est hoc signatū:⁊ sicut de vna/sic de alia. ¶ Nec valet dici/q.nō est terminus creationis:nisi vt in hac mā/vel sub hac quātitate.⁊ ita est hec ab hac mā/vel ab hac quātitate nō a seipsa. Quia qđ creatur in hac mā ⁊ sub hac q̄titate hoc est soluȝ coexigitiue nō terminatiue. Lȝ enim determinatā mām coexigat deter^a intellectiua in qua creetur.tñ illa mā ministrat a nā/⁊ nō includit infra terminuȝ creationis. Ergo nā ipsa itellectiua est p̄cise res creationis.sed terminus creationis est h signatū.g̊ ⁊c. ¶ Itē ⁊ si simul duratione creatur ⁊ inest/seu iformat.tñ p⁹ nā creatur:vt sit forma que inest vel iformat.qꝛ informare p̄supponit formā eē formā p̄suppōne ordinis nature. Sȝ in q̄cūqꝫ priori creat ipsa est hec.g̊ prius est hec q̄ isit vel iformat.⁊ ita est hec de se formalr:lȝ a deo efficiēter. ¶ Vltra arguat/cum itellectiue nō repugnat esse formā vere iformātē:⁊ esse de se hec. Igitur nec repugnabit alijs formis subalib⁹.⁊ ita forme sunt cause multitudinis individuoꝝ. Et lȝ itelligētia sit alterius rōnis cū alijs formis(puta q est separabilis ⁊ imālis)tñ cum vere est for^a informās in essendo formā est eiusdē rationis cum alijs. ¶ Itē. Gñatio sbalis sicut quelibet mutatio regrit terminū in actu:⁊ nō solū terminū adequatū.sed terminuȝ formalē. Ergo alia ⁊ alia gñatio sbalis aliū ⁊ aliū terminum

Arg^m 3^m

Arg.4^m

Arg^m 5^m

Arg^m 6^m

Ad arg^m S.Tho.

For^a sbalis ē p̊n^m distōnis ⁊ multitudinis individuoꝝ.

Arg^m p̊^m

Arg^m 2^m

Rñ^o qdā

Reponebatur.

Ad tacitā instantiā.

formalē in actu. Sʒ hic nō pñt assignari/nisi distincte for
me sbales: q2 mā nō est terminus. sʒ subm. ⁊ quātitas non
est terminus gñationis sbalis. Ergo for. sbales ex se tpis
sunt alie ⁊ alie. ¶ Ad argm que pbāt de quātitate. ¶ Ad

Ad pmū S. Tho.

pm qn dr/ φ diuisio ⁊ multitudo p sequunt quātitatē. Dico
φ si loquaris de q̄titate terminata que sequit sbiectuʒ in
actu: tūc solū p manifestāt sensui distōnē indiuiduoꝝ. nō
tñ causant. Et sic loquunt oēs. Nō causant: q2 prius distin
guunt duo indiuidua in gñe subē per suas formas sbales
q̄ per q̄titates suas. Si loquaris de quātitate iterminata
⁊ in po. Tūc dico φ etiā falsum est: quia pus distinguit
māꝫ per distinctas habilitates ad distinctas formas. ⁊ ex
hoc ɔsequit in ea φ habet distinctas dimensiones in po
reꝫ distinctaꝝ formaꝝ. Etiā esto φ p distinctio esset per
q̄titatē distinctā iterminatā. Dico φ ex hoc hñ habet: φ
quātitas est pm pnm multitudis: sed in po. Forme tñ sba
les corñdētes distinctis materijs ⁊ distinctis dimēsioni
bus iterminatis ⁊ in po: sed pn distinctiua in actu. Et q2
distincta indiuidua in actu regrūt distincta pn distincti
ua actualia. ⁊ actus etiā separat ⁊ nō po: vt dictū est. ḡ for
me sbales distinguūt ⁊ multiplicāt. ⁊ nō quātitas. ¶ Ad

Ad 2m

2m qn dr/ φ for nō est alia ⁊ alia/nisi ppter aliā ⁊ aliā ma
teriā. Dico φ illa distinctio que est in mā. ⁊ in dimēsioni
bus ad formas distinctas est in po: ⁊ nō est cā multitudi
nis ⁊c. vt p. ¶ Ad 3m qn dr φ indiuidua ɔueniūt in suba.

Ad 3m

Dico φ verū est fm spēm: sed differūt formis sbalib fm
nūm. ⁊ hoc sufficit ad distōnē nūalē. Qn addit si differūt
in gñe subē ɔstituūt spēs. Dico si differūt dr̄ijs specificis:
verū est si nūalib solū nō opꝫ. ¶ Ad declarationē ɔcedo

Ad not.

ɔñs: φ dimēsiones iterminate pcedūt. sed fm esse potētia
le: ideo nō sunt cā. Et qn dr/ φ forma nō multiplicat/nisi
ppter māmꝫ: q2 si recipit in tota mā sua non multiplicat.
sed si recipit in distinctis materijs multiplicat: tñ distin

Argo 2e opionis.

ctio māꝝ est solū in po. ⁊ ideo nihil facit. ¶ Ad argm p
bātia/ φ mā est pncipiū multitudinis. Dico ad omnes au
ctoritates que possent induci: φ verum est in potētia. sed
hoc nihil facit.

¶ Distinct. XII. Questio I.

¶ Post predicta querit. Utruʒ homo ille ce perit esse/vel semper fuerit: sicut simpliciter enunciamus christum/vel dei filium semper fuisse/nec cepisse ⁊c.

VTrum aia christi sine omni grā ha
bituali ex sola vi vniōis ad
Ubū in vniōe hypostatica fuerit btifica.
Hic tria. ¶ Primo; an regrit ali
quis habit supnālis/qui
sit actus pmus eleuās ad actū beatificū.
¶ 2o dato φ nō. An saltē regrit alia mo
tio/vel excitatio spālis que sit quedaʒ passio ⁊ actus scdo.
per quem moueat ad actuʒ. ¶ 3o dato φ sic. An illa motio
passio sit aliqd reale tñ/vel sit motio metaphorice dicta:
sicut dicimus φ finis mouet agentem.

Petr de Aluernia

Primus articulus. An regrit habit supnālis qui
sit actus pmus eleuās ad actuʒ beatificū.
Ubi dicūt aliq Pe. de Aluer. qdlib. 2. q. 3. φ ad h φ Chrs
fruat fm aiam nečio regrit habitū. ¶ Qd pmo pbāt sic.
Chrs fm aiam est eiusdē nature cum alijs hoib: q2 posi
to φ sit pfectior in nā. hoc tñ nō ponit ipm ex gradu natu
re hois. q2 tūc nō eēt vere hō. Cum ḡ hō per nām aie non
possit in fruitionē: sed regrit aliqs habit. ḡ ⁊c. ¶ Itē. cuʒ
chrs nō sit equoce: sed vere hō. in pte sensitiua habuit mo
tus nāles qui nō regulant ex seipsis: sed indigēt alio habi
tu regulāte ⁊ dirigēte. Ergo indiguit aliq̄ habitu regulāte
⁊ dirigēte: vt hñ disponat hō motus fm φ ɔuenit in ordi
ne ad fruitionē. ¶ 2o ostēdit φ nō sufficit ad hoc deitas
vnita humanitati. Quia in aia regrit aliqd inherēs quo
formalr disponit. Dicit tñ φ iste habit nō fuit gñatus ex
actibus: sʒ pcedēs actū fruitionis ⁊ fuit eius pnm. nec fuit
ex nā: sed sequebat ipam vnionē. sicut cetera dona grarū
que fm plenitudinē: tūc recepit. ¶ Itē. Beatitudo vt est
in Chro est nobilior/⁊ melior/⁊ alterius rōnis q̄ sit vnio
hypostatica. Ergo nō nečio est cā btitudinis eiusdeʒ. Cōse
quētia pꝫ: q2 effect nunq̄ est melior: aut nobilior sua cau
sa. Añs pbat quātū ad pmā ptē. Tum q2 melius eēt sibi
vniri vnione beatifica ⁊ nō hypostatica: q̄ hypostatica ⁊
nō beatifica. Tum q2 btitudo est finis vltimus reꝫ vnio
nis. Sʒ finis ⁊ vltm ɔuertunt cum nobili vel meliori. Un

Finis et vltm ɔuertunt cum nobili vel meliori.

Cōmē. 2o phys. cō. 23. Ultimum ⁊ finis nō ɔuertunt: nisi
dicamus vltm nobilissimū nō vltm qd ɔuenit ex necessita
te nature sicut mors. Et isra. Mors que est vltm distingui
tur ab vltimo qd est finis. in hoc. φ Ultimuʒ qd est finis
est ipsa quies ad quā veniūt gñata. Mors aūt venit post
illud vltm qd est finis. Sʒ frui est nobile vltm reꝫ vnionis:
⁊ vbi est p quies. Ergo est coꝝ finis. ¶ Si dicat φ verū

Cōtra tacitā rñsionem.

est/ φ Cōmē. ponit ibi finē ⁊ vltm nobile ɔuerti. put finis
accipit pro nā: vt dr de for. Adhuc valet argm: vt finis dr
de fine distincto ɔtra formā. Si enim finis ⁊ vltm ɔuertū
tur: q2 est vltm nobile: ḡ qd est simplr vltimū nobile ɔuer
tit cuʒ fine simplr dicto. Sed hō est finis: vt distinct con
tra formā. Cōmē. 2o phys. cōmēto. 31. cōnumerat cās que
collocātur sub cā māli ⁊ formali. Deide induxit gen qd
est fm finē. ⁊ dixit. Qm illud ppter qd. q2 est nobilius il
lis que querunt ppter illud est bonū itentū per istas res.
Et ideo est cā oiuʒ illaꝝ. agēs enim ⁊ mā nō simplr sunt.
ppter finē enim sunt: ⁊ silr forme nō sunt/nisi ppter vltm
finē. Et hec descriptio est cōis rebus voluntarijs ⁊ nālib
pꝫ. ḡ. Minor pbat quātū ad 2am ptē. vꝫ. φ sint alteri rō
nis: q2 terminus fruitionis/siue btitudis pfecte est tota tri
nitas. Sed terminus vnionis est solū psona Ubi. ḡ est al
terius rōnis. ¶ Itē arguit sic. Qd est in libertate volūta
tis nō sequit nečio. Sed ⁊ si ex vnione aie Chri ad Ubuʒ
adsit tota trinitas in rōne cogscibilis/⁊ amabilis aie chri.
tūc volūtas christi est libera: vt possit in actū volēdi/⁊ nō
volēdi. Nō igit nečio: sed sine actu volūtatis nunq̄ btifi
cat nō. Igit nečio beatificat. ¶ Dicūt alij Henric. qdlib.

Henricus

6. q. 6. φ ad actū fruitionis sufficit obm pñs in rōne frui
bilis: ⁊ po eleuata: ⁊ disposita/vt idonea sit ad operādum
cuʒ sibi pñtetur: sed ex vi vnionis ista isunt aie Chri. ḡ ⁊c.
¶ Primo pbāt 2m sic. Habit nō ponit in anima: nisi vt
po eleuet: ⁊ disponat vt expedite inclinet in obm fruibi
le pñs. Ergo oēm habilitatē/⁊ eleuationē quā potuit face
re habit in po: vt eleuet vel inclinet in obm pñs. multo
em inētius pōt opari ipsa vnio in vnitate psone cuʒ obto
fruibili. Si ḡ habitus hoc facit. ḡ ⁊ vnio ipa a maiori. As
sumptū pbat. Quia deus illabit nature humane in chro.
nō solū gñali illapsu qua illabit cuilibet creature. nec so
lū illapsu spāli que est per grāꝫ qua illabit beatis: sed illo
spāli illapsu qui est per circūincessionē. Cuʒ ergo hic vlti
mus illapsus sit spālissimus ⁊ pfectissimus: ⁊ includit vir
tualiter vtrūq̄ pcedētꝫ. ⁊ in illo qui est per grām: statim
sequit fruitio ex vi illius illapsus. ḡ a maiori ⁊c. ¶ Cōfir
mat sic per Magistrū sent. di. 17. Cū enim posuerit spm
sanctū charitatē: ɔsiter posuit φ spūsscūs qui est ipsa cha
ritas eleuet ipsam poam. sicut charitas creata faceret. Un
dicit φ charitas est motus animi: nō φ sit mot/vel affe
ctio/vel vtus animi. sed q2 per cā. q. eēt vtus. afficit mens
⁊ mouet. ¶ Itē. Impossibile est poam eleuari in beatis q̄
ad actū beatificū gn simul nečio beatificet eēntia aie. Et

vltra,qȝ aia beatificaṫ in ẽntia:ꝛ ſm ẽntiã eſt forᵃ corporis ex btitudine in ẽntia aie nec̃io beatificaṫ corpus quo ad dotes corpis. Quare cum ẽntialioꝛ ſit oꝛigo ꝛ pceſſus ab ẽntia ad poᵐ q̃ʒ cõ.qȝ poᶜ oriunṫ ab ẽntia:ipoſſibile eſt nãm eleuari in eſſe nature gn eius poᶜ in eẽ nãe eleueṫur:vt ex tali eleuatione ponẽs facilr ſe inclinare ad actũ btificũ:ſicut per quẽcũqȝ habitũ(ꝛ hoc ꝯcedũt aduerſarij ſcilʒ Gotfre.quol.9.q.3.)Illud per ſile cõtingit ſic pbari. Quia ſicut ipoſſibile eſt poᵐ eleuari gn eleueṫ ẽntia.qȝ poᵃ initiṫ ẽntie in eſſendo ꝛ opando:ita ꝙ ẽntia de neceſſitate nature pullulat ex ſe formã:ita ipoſſibile eſt ẽntiã eleuari in aliq̃ gradu itrinſeco ꝛ ẽntiali,vel in aliquo gradu extrinſeco cõi ſibi ꝛ poᶜ gn poᵃ corrñdẽter in eiſdẽ eleueṫ. Uerbi grã. Sicut ipoſſibile in aliq̃ obto ꝙ ignis itrinſece recipet maioꝛẽ gradũ nouiter gn caloꝛ corrñdẽter recipet maioꝛẽ gradũ:qȝ aliter nõ pcederet ex ipa forma ignis de neceſſitate nature:qȝ talis pceſſus eſt ſm impetũ.ita ipoſſibile eſt ꝙ ignis extrinſece per diſpõnẽ maioꝛẽ ſibi ſuſcipet pfectius eẽ gn caloꝛ corrñdẽter pfectius eẽ recipet:qȝ caloꝛ eſt cõiter ſuſceptibilis talis eleuatiõis in eẽ:ſicut forma ignis. Sic in ꝑpoſito.igiṫ ꝛc. ¶ Itẽ. Si ex vi vnionis nõ eleueṫ:ꝛ inclinareṫ poᵃ.tũc ex vſu liberi arbitrij per grãm poſſet mereri ſuã fruitionẽ,ꝛ econuerſo malo vſu liberi arbitrij ſine grã poſſet peccare:ꝛ pmereri dãnationẽ:vt vere poſſit dici,ꝙ deus eſt dãnatᵘ,ꝛ obſtinatus,ꝛ hõ. ¶ Itẽ. Aia chr̃i ex vnione hypoſtatica habet eẽ pfectiſſimũ.qð ſibi poſſet dari:qȝ habet illud eẽ qð eſt eẽ hypoſtaſis Xbi.qȝ qð eſt de ẽntia cõpoſiti exiſtit per eſſe cõpoſiti. Sed eẽ pfectiſſimũ ex ea vi qua eſt pfectiſſimũ:ſequiṫ pfectiſſima opatio. Igiṫ aia Chr̃i ex ea vi qua vnitur Xbo:ſequiṫ pfectiſſima opatio ſua. Sʒ hec eſt operatio btifica que eſt vltima pfectio aie create. ¶ Itẽʒ. Ex vi vnionis per ſe deus:ꝛ hõ cõicãt ſibi ſua idiomata. Ergo hec eſt per ſe ex vi vnionis,iſte hõ eſt deus,aut igiṫ ex vi vnionis eſt btũs:ꝛ habeṫ ꝑpoſitum:aut nõ. Ergo ex vi vnionis nõ eſt deus:vel ſi ſit deus erit btũs. ¶ Item. Ex vi vnionis habet ꝙ nõ ſit ignorãs ignorãtia peſſima.ſed peſſima eẽt ignorãtia ſi ex vi vnionis nõ ſciret ſe deuʒ. Et vltra ex vi vnionis habet ꝙ nõ ſit peſſime in voluntate diſpoſitᵘ:ſed peſſime diſpoſitᵘ eẽt in volũtate,ſi nõ diligeret ſeipm deũ. Sed in actu itellͦs ꝛ volũtatis cuʒ quiete,ꝛ delectatione eſt btitudo cuʒ.ſit in deũ. Igitur. ¶ Itẽʒ. In lapſu grãtiabili eleuaṫ creatura nõ ſolũ ad eẽ:ſed ad opationẽ ꝯñteʒ ad ipm eẽ.g̃ in lapſu ſupnãli eodẽ modo eſt. Sʒ eleuata ẽntia neceſſe eſt poᵐ eleuari. Ergo nõ ſolũ creatura eleuabiṫ ex vnione ad operatiõeʒ ſupnãlẽ.ſed ꝛ poᵃ itellectiua ex eadẽ vi:ꝛ ita fruetur itelligẽdo,ꝛ volẽdo:nõ ſolũ ſuppõne.ſed elicitiue ſm ꝑpriuʒ pñᵐ. ¶ Cõfirmaṫ. Quia Xbũ vnitur fortiᵘ nature humane per circũinceſſionẽ q̃ʒ poſſet vniri per quãcũqȝ grãm. Ergo maxime ſeqtur opatio ipm eẽ. ¶ Itẽ ad ꝑncipalẽ ꝯñeʒ arguiṫ ſic. Illud qð eſt ſũmũ in creatura includit oĩa ad que eſt ſũmũ. Sed grã vnionis eſt ſũma iter grãs.g̃ includit omneʒ. Si igiṫ per grãm habitualẽ potuit eleuari poᵃ ad fruitionẽ:ꝛ per iſtã. Probatio aſſumpti Aug.13.de tri.c.10. In rebus per tps ortis iſta eſt ſũma grã,ꝙ hõ in vnitate pſone coniũctus eſt deo. ¶ Itẽ hec eſt ꝯñtia formalis. Deus vnitur nature humane hypoſtatice.g̃ beatifice. Sed in ꝯñtia formali ꝯñs eſt de per ſe itellͦtu añtis. Ergo vnio hypoſtatica includit per ſe:ꝛ iferṫ beatificũ. Probatio aſſumpti. Quia ex oppoſito ꝯñtis iferṫ oppoᵐ añtis.ergo ipſa eſt formalis. Aug.2.de tri.c.6.vidẽs:ꝙ ſpũſſcũs nõ fuit vnitus colũbe hypoſtatice:vel flatui in quo apparuit.pbat ſic. Flatᵘ nõ beatificaṫ. Ergo nõ fuit ſibi vnitᵘ ſpũſſcũs:ſicut deus nature humane. Primũ pbãt ipſi ſic. Sed ex vi vnionis ẽntia diuina nõ eẽt pñs in rõne obti fruibilis itellectui aie Chr̃i cuʒ habitᵘ nihil facit,niſi ꝙ eleuat poᵐ. Si ꝯcomitãter in tali vnione creareṫ ipe habitus adhuc habito tali habitu nõ poterit aia Chr̃i elicere actũ beatificũ.cuʒ nec ex vi vnionis:nec ex vi habitus.ſit ibi eſſentia diuina obm pñs in rõne fruibilis. ¶ Uñ dicũt iſti,ꝙ cuʒ nã diuina que eſt ſũme itelligibilis ex vi vnionis eſt cum nã humana pñtialr vnita in eẽ nature que eſt itellectiua.ipoſſibile eſt gn ex vi vnionis ſit pñs ibi in eẽ itelligibili obiectiue. Sicut ſi poᵃ viſiua ex poᵃ ſua abſoluta nata eſſet videre aliqd ſibi ſbalr impñium ſi lux:tũc ſbalr:vt forᵃ quedã ifundereṫ in oculũ ad perficiẽduʒ ipm oculũ ſm eius ſbam.ꝛ lux inquãtũ hõ hẽt rõnẽ viſibilis ipoſſibile eſſet gn lux ifuſa ſtaret ideʒ ꝑncipalr in eẽ viſibili:ſicut in eſſe reali. Sed poᵃ itellectiua ex ſua poᵃnãli abſoluta nata eſt oĩa itelligere,ſiue ſubalr ſibi ſint ꝯiũcta,ſiue non.ergo ꝛc. ¶ Itẽ.contingit ſic arguere. Qñcũqȝ aliqd vnitur alicui ſm vnũ eẽ qð nec̃io ꝯſupponit aliud eẽ.ipoſſibile eſt vniri ſm pᵐ eẽ gn eadẽ neceſſitate vniatur ſm eẽ cõſuppoᵐ. Uerbi grã. Si lapis ſm nudã q̃ntitatẽ ſuã qua ẽntialiter eſt itelligibilis vnireṫ itellͦtui meo in eẽ nature reali:cum etiã vnio realis in eẽ q̃dditatiuo ꝯſupponit in eẽ itelligibile ꝑncipalr. Sic g̃ in ꝑpoſito.cuʒ ẽntia diuina que ſm ſe eſt itelligibilis vnitur ſm eſſe reale.ꝛ hec vnio ſm eſſe reale nec̃io ꝯſupponit eẽ itelligibile. Ergo ex vi vnionis ẽntia diuina ad itellectũ Chr̃i ſe habet obtiue in eẽ itelligibili ꝛ fruibili. ¶ Itẽ. Diuerſis modis ẽndi in re correſpõdẽt diuerſi modi mouẽdi vel operãdi.ſicut ſpecies in itellͦtu nõ ſolũ mouet itellectũ:qȝ forᵃ eſt cuius eſt eſſe pñᵐ moṫᵘ.ſed qȝ ſilis oppoſito mouet in rõne ſilis. Cũ ergo in iſta vnione reali in nã diuina que vnitur nõ ſolũ eſt eẽ diuinũ in effectu vnitiũ:ſed eẽ ifinitũ itelligibile eſſentie diuine.nõ ſolũ erit ibi modus mouẽdi qui eſt ꝑpꝛius eſſentie reali.ſed qui eſt ꝑpꝛius ẽntie itelligibili ꝛ ifinite. Sed hoc eſt eẽ pꝛius in rõne obiecti mouẽtis ad fruitionẽ.g̃. ¶ Cõtra hoc qð pmi dixerũt,ꝙ in Chr̃o regrebaṫ aliqd iherẽs ꝛ iformãs quo diſponebaṫ formalr. Arguiṫ ſic. Poſito ꝙ forᵃ eẽt in mã mediãte diſpõne nõ ꝯueniẽte aliqua impfectius hẽt eſſe in mã q̃ʒ ſi vnireṫ materie nude. Quid igiṫ eleuaret formã ad pfectius eẽ. Nõ diſpoſitio ꝯueniẽs.qȝ nulla poniṫ mediare iter formã ꝛ mãm.igiṫ ipſa ſuba materie inq̃ntũ per ſeipam eſt ꝯueniẽs ad formas. Sed certũ eſt,ꝙ forᵃ nõ iformaṫ a mã. Ergo aliqd põt aliud eleuare ꝛ ipm nõ iformare. Et vltra qua rõne ſuba potẽtialis põt hoc facere.ꝛ ſuba actualis põt.cuiꝰ eſt diuina. ¶ Confirmaṫ. Quia poſito ꝙ mã eẽt ſuba actualis de ſe:ꝛ etiam ꝙ nõ eẽt nata iformari per formã.ſed eẽt alius modus quo ex eis fieret vnũ:adhuc forᵃ ſic pfectius eẽ haberet in mã amota omni diſpõne nõ ꝯueniẽte q̃ʒ poſita alia nõ cõueniẽte. Quid ergo eleuaret,ſic in ꝑpoſito. ¶ Item forma ſubalis nõ põt exire in opationẽ debitã ſibi per nãm nõ ꝯcomitãte ſecũ ꝑpꝛio actuali iſtͦ:puta caloꝛ in igne:ꝛ tñ certũ eſt ꝙ tale accidẽs nõ iformat formã ſubalem. Sed poſſe exire in opationẽ ad quã pꝛius non potuit eſt eleuari ad pfectius eſſe opatiuũ q̃ʒ pꝛius.igiṫ. ¶ Itẽ deus per grãlẽ illapſum eleuat:quedam ad pfectius eẽ q̃buſdã:ꝛ tñ in nulla re in qua eſt per illapſuʒ eſt per iformatiõeʒ. ¶ Sʒ tũc eſt alius doctoꝛ Sco.lib.3.di.9.qui ꝯdicit vtriqȝ ꝙ nõ regriṫ a pte poᶜ receptibilis ꝙ pficiaṫ formalr per actuʒ beatificũ(qð eſt ꝯtra pmã opi.)ſed regriṫ a pte poᶜ ad eliciẽdũ actũ beatificũ:qð eſt ꝯtra 2ᵐ opi. Uñ ibideʒ in illa diſ.ꝛ vlt.q.ꝛ penul.13.diſ. Diſtinguit ꝙ aia chr̃i hẽe actum beatificũ põt itelligi duplr. Uno modo formalr.ſ.vt iformeṫ ꝛ perficiaṫ actu beatifico. Alio modo elicitiue.ſic ꝙ ipſa,aia ſit pñᵐ elicitiuuʒ illius actus beatifici ſine gratia.

Scotᵘ cõtra pe.ꝛ beati

Argᵐ jᵘ

Primo modo dicũt q bñ possit hẽre actum beatificũ sine grã: ꝛ sine omni lumine grẽ: qꝛ ꝓpꝰ actꝰ põt recipi in ꝓpria poᵃ. Sed ipsa aĩa est in poᵃ obediẽtiali ad ipam beatitudinẽ. Igiẽ ipsa posset ipsam imediate recipe: sicut etiã ipsimet ponũt q aĩa posset imediate recipe lumẽ: qꝛ ipsamet aĩa est in poᵃ obediẽtiali ad ipm. ¶ Itez. Si tale lumen eẽt ratio recipiẽdi actũ beatificũ. Igiẽ si per se esset/ posset recipe talẽ actum. Ut si superficies eẽt per se. per se posset recipe colorẽ: qꝛ est ratio recipiẽdi colorẽ. Hoc impossibile: qꝛ tũc posset tale lumẽ beatificari. ¶ Itẽ. Si lumen sit ratio recipiẽdi talẽ actũ btificũ. Igiẽ itells quietatur. ꝛ per ꝯñs btificaẽ ante oẽm visionẽ ꝯñtez tale lumẽ. Probatio ꝯñtie. Quia tunc quietaẽ aliqd per pfectissimã formã ad quaz est in poᵃ. Sed tale lumen est pfectissima forᵃ cum sit ratio recipiẽdi oẽs alias. Qñ igiẽ habet ipam quietaẽ. ¶ Itẽ. Actꝰ btificus est aliqd absolutũ. Igiẽ põt eẽ terminus creationis in eo cui nõ repugnat ipm recipere. Sed nõ repugnat itellui recipe actũ beatificũ. ¶ Dicũt igiẽ q deus põt actũ btificuz imediate in itellu creare. Scdo modo. s. q aĩa sit pñᵐ elicitiuũ sine grã est ipossibile. Quia si aĩa sit elicitiua actus btifici: ipsa tñ reᵈ actus beatifici nõ est cã totalis: qꝛ si se sola posset elicere talem actũ. talis actꝰ eẽt sibi nãlis. Ergo in eliciẽdo istuz ꝯcurrit aliqd aliud: ita q illud aliud cum ipsa aĩa facit vnã cãm totalez. Sed illud aliud cõiter ponit grã. Igiẽ lumen grẽ in eliciẽdo actũ btificuz necẽio reqriẽ. ¶ Et ꝯfirmãt illud alibi: qꝛ cã creata nõ põt ita pfecte per se solũ in suuz effectũ: sicut cuz aliqua cã 2ᵃ: sicut ignis nõ ita pfecte de se generaret aliqd aliud mediãte calore. Sed aĩa nrã est causa creata. Ergo nõ põt in cognitionẽ dei: ita pfecte ꝛ in dilectionẽ per se: sicut cum aliqua cã 2ᵃ. Sed cã scdaria nõ põt eẽ deus. ğ opz q sit grã. ¶ Dicũt tñ isti itelligẽdũ q grãm ꝯcurrere cuz ipsa aĩa in eliciẽdo actũ btificũ potest dupl'r itelligi. Uno modo q sit cã minus pncipalis: sicut mr cuz pẽe (posito q ambo agãt in gñatione) ꝛ si isto mõ ꝯcurreret grã cuz aĩa in eliciẽdo actũ beatificũ. Dicũt q deus de poᵃ absoluta: nõ posset facere q aĩa sine grã eliceret actũ beatificũ. Alio modo q sit cã scdaria: sicut instrm pncipalis agẽtis. Et tũc dicũt q posset de poᵃ absoluta: nõ tñ de poᵃ ordinata. Quia poᵃ ordinata reqrit q aĩa Chũtum pficiaẽ actu pᵒ per grãm ꝙ actu 2ᵒ. s. per visionẽ. Hec colligunẽ ex duabus vltimis qõnibꝰ. 13. dis. ꝛ penul. q. dis. 14. ¶ Rõnes oẽs oium opionuz recitataꝝ ptñt solui per distĩnctiõnez de poᵃ absoluta ꝛ ordinata. Nã de ordinata determinatũ est q necẽio reqriẽ lumen eleuãs. in Clemẽ. c. 3. de heret. Ad nrm. de absoluta. Uide hoc pᵒ lib. q. 1. ante fi.

Secundus articulus. An reqraẽ aliq̃ motio spãlis ad hõ. Ubi pro hõ declaratione.

Uidetur q 3ṁuz põt teneri oibꝰ opi. Prima enim ponit aliqd in poᵃ per modũ habitꝰ ad recipiẽdũ actũ beatificũ. Secũda ponit habitũ in poᵃ ad eliciẽdũ actũ beatificũ. Tertia nec ponit in poᵃ habitum. neqꝫ aliud: sed q pñtia obiecti cuz poᵃ sufficit. Cõtra istã vltimã põt poni q aliqd reqritur in poᵃ. Contra alias duas põt poni q de poᵃ absoluta nõ reqriẽ q illud nõ est habitꝰ: nec actꝰ pmus: neqꝫ actꝰ scdarius. sed passio quedã: puta illa passio qua passiue excitaẽ poᵃ ab obiecto suo: vt exeat in actũ. ¶ Qd sic pbaẽ. Quia itellectꝰ respectu actꝰ beatifici est solũ in poᵃ obediẽtiali. Sed siue sit poᵃ passiua/ siue actiua nõ reqriẽ aliquẽ habitũ. reqrit tñ aliqd aliud. ergo. Probo minorẽ. Quia si sit poᵃ passiua: manifestũ est q nõ reqrit habitũ. Quia poᵃ obediẽtialis imediate ꝓpriũ actũ recipit: sicut poᵃ naturalis ꝓpriũ actũ suũ: vt pz in euidẽti exẽplo. qꝛ quantitas in sacro altaris per suã poᵗᵉᵐ obediẽtialẽ recipit actũz per se subsistẽdi: nõ recipit tñ aliã nouã formã q̃ sit actus per quẽ subsistit. sed imediate suũ subsistere recipiẽ in eo: etiã sm ponẽtes eẽ differre ab eẽntia realr. ¶ Cõfirmatur. Primo. n. quãtitas est in poᵃ/ vt per se subsistat. ꝛ scdo sup ipam trãsit actio diuina reducẽs ipsam de poᵃ illa ad actũ qui est subsistẽ. Et hõ est manifestũ. q nihil nouũ sibi aduenit: nisi actio dei trãsiens sup ipsam. Sic in ꝓposito. Pz etiaz ista minor. si sit poᵃ actiua. s. q reqrit aliqd aliud ꝙ habitũ qd. s. sit passio de gñe passionis. Quia sm omnẽ opi. ignis ifernalis agit in spũ. nõ tñ poniẽ q alia forma noua que sit actꝰ pmus impmaẽ igni illi. sed solũ q q̃daz ifluẽtia. vel q̃dã motio recipiaẽ in eo a pncipali agente p quã põt in talem effectũ. Sic in ꝓposito itells quãtũcũqꝫ sit actiuus vel passiuus reᵘ actꝰ btifici. ꝛ obm sit ibi pñs reqriẽ q intells illã spãlẽ ifluẽtiam: ꝛ motionẽ recipiat a deo per quã ꝯfortẽ: vt possit in talẽ opatiõez. ¶ Nec valet dicere q ista exẽpla non sunt ad ꝓpoᵐ. Primo/ qꝛ ista exẽpla pbãt q de facto nõ reqriẽ aliqs habitꝰ impressus in poᵃ obediẽtiali: qñ vadit ad actũ. qd falsum est de itellectu btificabili per. 6. lib. de heret. ad nrm. Scdo/ qꝛ exẽpla sunt de potẽtijs obediẽtialibꝰ nõ apphẽsiuis: nec beatificabilibꝰ. in ꝓposito est ꝯ̃riũ. Ista dico nihil sunt. Quia nõ semp opz in exẽplis arguere a pari. sed a sili per locũ a maiori/ vel minori/ vel a ꝓporᵐ. Sic in ꝓposito poᵃ obediẽtialis de facto/ ꝛ de poᵃ ordinata reduciẽ cõiter ad actũ sine noua forma ipressa que sit actꝰ pmus. Igiẽ per locũ a ꝓporᵐ. sic vr improbabile q de poᵃ absoluta in potẽtijs apphẽsiuis hoc possit ꝯtingere. ¶ Et tenet ꝓportio. Quia ita poᵉ apphẽsiue subsunt deo: saltẽ sm poᵗᵉᵐ obediẽtialem sicut alie: ꝛ maxime cum nãliter intells nr/ ꝛ volũtas nata sint in actionibꝰ suis nãlibꝰ sic exire in actũ: q pᵒ sola excitatiõe obti in eis. ¶ Uñ ad illud est ꝯueniẽs exᵐ quorũdã doctoꝝ/ qui ponũt q quãtũcũqꝫ obm sit pñs intellui ꝛ moueat intellm. Dicũt tñ q obm sic excitãs intellm causat in intellu q̃dã excitare per qd intells ꝯformaẽ: vt possit elicere actũ intelligẽdi. Et aliud exᵐ est de calore: q vt est instrm aĩe vegetatiue põt in gñationẽ carnis: ꝛ tñ sibi nõ iprimiẽ alia forma ab aĩa vegetatiua que sit actus primus. sed solũ recipit ab ea quãdã ifluẽtiaz ꝛ motionẽ per quã põt in talẽ opationẽ. Ista diffuse ꝓbanẽ lib. 1. dist. 7. artᵒ. 4. ꝛ 5. ꝛ lib. 2. di. 6. ꝓbaẽ q pma specie impssa artᵒ 3ᵒ. ¶ Per istã viaz põt rñderi ad argᵐ oium aliaꝝ opionũ. Quia que negãt lumen ꝯcedẽda sunt: quãtũ ad absolutaz necessitatẽ: lz de facto sit ibi. ex̃ de here. ad nrm. Que posuerũt lumen ꝯcedẽda sunt: quãtũ ad hõ q ꝓbãt q poᵗᵃ: opz hẽe dispõnẽ supnãlẽ. Nec plus ꝓbãt: qꝛ q ista dispositio sit lumẽ/ vel grã nõ ꝓbãt. ¶ Illa ṽo que ꝓbãt q nihil totaliter reqriẽ in poᵃ ꝯcedẽda sunt per moduz. s. actus pmi vel habitus. Requiritur tamen aliquid per modum motionis propter insufficientiam potentie.

Tertius articulus. An illa passio siue motio sit aliquid reale. Ubi dico q ista passio.

Aut est effectꝰ efficiẽtis: aut finalis. Ut si sit effectꝰ cause efficiẽtis. tũc est manifestũ, q est aliqd reale causatũ in aĩa. Si ṽo sit effectus cause finalis. tũc vr q nihil ibi sit tñ. ¶ Propter ista est itelligẽdũ q deus põt cõparari ad intellectũ dupl'r. Unoᵒ in rõne obti mouẽtis: ꝛ vt agẽs. Alioᵒ in rõne finis. Si cõparaẽ ad intellectuz in rõne mouẽtis: ꝛ vt agẽs. Tũc dico vt pᵒ q est effectꝰ cause agẽtis quod causat aliqd in intellu. s. quãdaz passionẽ anteqꝫ itells intelligat. Qd ꝓbat sic Simpliciꝰ sup ꝓ̃dicta. c. actionis post mediuz. rñdẽs ad illud dubiũ. Utrũ intelligẽ sit pati solũ. Rñdet q nõ. sed est cõmixtũ de actione ꝛ passione. Per hũc modũ. q pᵒ passiue excitaẽ ab obto. ꝛ 2ᵒ post talẽ excitationez passionẽ actiue eliciat ꝓpriã opationẽ. Et addit. q lz pᵒ' actionẽ. s. excitationẽ recipiat sm passionẽ: tñ ex passione

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

Argᵐ 4ᵐ

Ad tacitã instantiã.

Cõtra opinionez quorũdã.

Deus 2ᵒ se cõparat ad itellm nostrũ.

facit actionē que est intelligere. ⁊ addit φ licet pōrē actionē .s. excitationē recipiat ſm paſſionē tñ ex paſſione facit actionē que eſt intelligere ⁊ videre. Ex quo arguo ſic. Certū eſt. φ illud excitari qḋ ponit p̄cedere actū intelligendi eſt aliqḋ reale in intellectu. alr̄ ſimplicius nō attribueret ſibi ſubiectū ⁊ recipiēs reale. Sed ſicut dicit auctoritas illud reale p̄cedit in po^{a} actū elicitū per eū. Igiẗ habeẗ ꝓpoſitū φ aliqḋ reale p̄cedit in intellectu ante actū beatificū. Si aūt deus cōpareẗ ad actum beatificū ſicut agēs p̄ncipale cōcurrens cū eo in eliciēdo actū beatificū ſicut ſol cum hoīe in gñatione hoīs. ad hoc dico φ deus cauſat aliquid in intellectu in eliciēdo. qḋ qḋdāmodo p̄cedit actuꝫ vt elicitū ab intellectu. Probaẗ. Quia agēs p̄ncipale ⁊ p̄mū ſemꝑ p̄cedit ⁊ p̄uolat in agēdo re^{a} agentis ſcḋi ⁊ ꝓximi. ſed ſic p̄uolando dirigit agēs ſcḋariū vel directiōe generali vel ſpāli. Hoc pꝫ per illud exemplū ſupra de calore reſpectu aīe vegetatiue ⁊ de igne iḟernali. Sꝫ dirigēs in eo qḋ dirigit cauſat directionē paſſiue. Igiẗ agens p̄ncipale re^{a} actus beatifici cauſat in intellectu quādā directionē paſſiue ſm quā p̄determinaẗ a dirigēte.

Dub^{m} p^{m}

¶ Cōtra iſta ſūt duo dubia. Primū eſt qꝛ terminus agētis dꝫ eē aliqḋ abſolutū. Sed paſſio nō hꝫ aliqḋ abſolutū ſui gñis ſed acceptū ab alio gñe ſed illud aliud dꝫ eē q̄litas vel q̄titas vel ſubā que ſunt actus p̄mi. Ergo iſta paſſio quā tu negas habitū vel actū p̄mū eſt actus p̄mus.

Dub^{m} 2^{m}

¶ Scḋm de p̄ncipali eſt ꝯcluſio. Quia oīa exēpla que ponūẗ ſunt de actu trāſeunte ſed actus beatificus eſt actus imanēs. igiẗ nihil ad ꝓpoſitū.

Dubium Dīa ſiue iſpiratio diuina in intellectu nō ē qḋ abſolutū.

¶ Ad p^{m} dico φ oīa ſex p̄ña p̄ter relationē hñt ꝓpriū actū ſui gñis nō aliunde acceptatū. Ut pbaẗ ſup. ibi de termino vnionis nature ad nām articulo. 2. ⁊ lib. 2. queſtio. de creatione ⁊ paſſione articulo. 2. Et propterea ꝓbatur per arg^{m} idem ſic. Illud quod pōt eſſe terminus agētis eſt abſolutū. Sed alia motio vel opatio pōt eē hm̄. igiẗ ⁊c. Probo minorē per Phm̄. 9. Metaph. tex. cō. 15. 16. ⁊ p̄mo ethicoꝝ cap. 1. Ubi dicit expreſſe φ in qbuſdaꝫ opationes ſunt fines ⁊ termini. ⁊ in qbuſdā ip̄m operatū. ponit exemplū de actibus intellectus. Et per eundē mo^{m} imaginoꝛ in ꝓpoſito. φ ipſa motio paſſio que recipiẗ in intellectu eſt terminus dei mouentis ⁊ per ꝯñs eſt aliqḋ abſolutū.

In actiōe trāſeunte ēt opere eſt termin^{9}.

Et ēt in actib^{9} trāſeūtib^{9} eſt veꝝ φ ipſa opatio eſt terminus agentis. Uerbi grā. cytharizare eſt vere act^{9} cytharizantis ⁊ vere trāſiens in cytharam. ſicut edificare edificiū. ⁊ tñ ſm oēs hic nihil generaẗ niſi ipſe actus qui eſt cytharizare. ſilr̄ ſi pcutiam lignū nihil recipiẗ in ligno niſi pcuſſio paſſio. Sic in ꝓpo^{to} dico. Iſta motio ⁊ iſfluentia eſt actus trāſiens a deo influēte in aīa.

Inſtātia

¶ Contra illud eſt expreſſe textus Ariſ. 9. Metaph. tex. cō. 16. qui dicit in antiqua trāſlatione tñ ſigno diſtributiuo ſic. Oīa que nō hñt aliā opationē p̄ter actum actus eſt in eis. Igiẗ vult φ vbi opatio eſt terminus φ hoc ſolū verū eſt in actiōe in manēte.

R^{n}ſio

Diciẗ φ li oē dicit diſtributionem accōmodā que eſt vera ꝓ maiori per ſe. Cuius ꝓbatio eſt. Quia in noua trāſlatione dimittiẗ illud ſignū. Diciẗ eñi ibidē indiffinite. Quoꝝ ho nō eſt aliud opus p̄ter actionem in ipſis exiſtit actio.

Ad 2^{m} Dubium

¶ Ad 2^{m} dī φ lꝫ actus beatificus ſit actus imanēs tñ motio illa paſſio que p̄cedit eū eſt actio trāſiens. ⁊ ita exempla ſunt ad ꝓpoſitū. Sicut actio trāſiens pōt cōuenire deo ſicut creare. ¶ Preterea poſito φ ignis poſſet affligere ſe ipſum actione imanēte. adhuc tñ hoc ita bene poſſet tūc ſibi cōpetere per influentiā a deo ſicut per formā impreſſam que eēt actus primus eadē rōne que reſpectu alioꝝ. ⁊ ita de actu trāſeunte nihil ad ꝓpoſitū. ¶ Sꝫ ſi poneret 2^{m} mēbrū. ſ. φ iſta excitatio paſſio que p̄cedit in intellectu. vel in volūtate ante actū deſiderij eliciti. ſit effectus cāe finalis ⁊ non hꝫ aliqḋ efficiens. Tūc ꝯtra hoc videẗ φ nō ſit aliqḋ cauſatū in aīa. Quia Phi ponentes aliquid recipere eſſe a deo. vt a cā finali. poſuerunt hoc ſolū reſpectu eternoꝝ. vt pꝫ. 2. li. q. 1. Sed illud excitare eſt nouū in tpe.

Arg^{m} p^{m}

¶ Cōtrariū tñ ſatis expſſe videẗ hr̄i. 5. Metaphy. tex. cō. 2. cap. de cā. Ubi Phs vult. φ lꝫ forte reſpectu cōpoſiti oēs cāe hēant eandē cauſalitatē (oēs eñi ſunt cauſe eiuſdeꝫ vt ibi diciẗ) tñ expreſſe vult φ cā finalis ⁊ efficiens ſibi inuicē ſunt cauſe vt puta laborare eſt cauſa euexie .i. bone diſpōnis. ⁊ hoc laborandi. Sꝫ certū eſt φ finis nō eſt cā agētis niſi cāndo in ipſo agēte aliqḋ. Sꝫ illḋ aliqḋ cātū nō pōt eē niſi illud excitari quo excitaẗ ad ambulandū vel deſideriū ad ambulandū. Igiẗ illud excitari vel deſideriū eſt nouus effectus. ⁊ in tpe. Igitur cā finalis de nouo ⁊ in tpe ſine oī cā efficiente hꝫ ꝓpriū effectū.

Arg^{m} 2^{m}

¶ Itē. 12. Meta. cō. 36. ponit φ balneū mouet. vt agens ⁊ vt finis. Et vult expreſſe. φ vt agēs hꝫ effectuꝫ ꝓpriuꝫ .ſ. motū quo executiue ꝓducitur balneuꝫ extra: ⁊ vult φ vt finis mouet agentē ad deſideriū faciendi balneuꝫ extra. Sed hic expreſſe pꝫ φ dat ꝓpriū effectū balneo vt eſt finis. ⁊ aliū effectū ꝓpriū dat ſibi vt agēs ⁊ de nouo in tpe. Igiẗ expreſſe habeẗ ꝓpoſituꝫ φ cā finalis hꝫ effectū ꝓpriū.

Arg^{m} 3^{m}

¶ Itē Phs. 3. phyſi. tex. cō. 12. repr̄hendit eos qui dixerūt φ motus eſt alteritas. Et dicit φ eſt falſuꝫ. qꝛ nō neceſſe eſt aliqḋ moueri ſi ip̄m ſit alterū. Certū eſt eñi φ illi qui dixerūt φ motus eſt alteritas nō intelligūt hoc ſic. Omne qḋ eſt alterū vel differēs ab altero mouetur. qꝛ tūc poſuiſſent φ quieſcens fuiſſet motū de quo certū eſt φ nullus opinās vnq̄ꝫ poſuit. Igiẗ intellect^{9} eoꝝ fuit φ motus eſt alteritas. qꝛ qḋ moueẗ ſe hꝫ aliter nūc q̄ꝫ prius. Igitur Ariſto. ꝯtra dicit eis in iſto intellectu qñ dicit ſi aliqḋ ſit alterū non eſt neceſſe ip̄m moueri. Igiẗ Ariſto. vult φ aliqḋ pōt ſe hēre aliter nūc q̄ꝫ prius ſine motu vel mutatione. qꝛ ibi gñalr̄ loqtur de motu vt eſt cōis motui vel mutationi ⁊ de nouo. Sed aliqḋ nō pōt ſe hēre aliter nunc q̄ꝫ prius ſine motu vel mutatiōe ſm φ reſpicit agēs. qꝛ Ariſto. nō poſuit agens niſi cū moueẗ aliqua ⁊ mutatione de nouo vt pꝫ. 8. phyſi. tex. cō. 9. Igiẗ hoc dictū Ariſto. φ aliqḋ pōt aliter ſe hēre nunc q̄ꝫ prius eſt verum ſm aliqḋ qḋ eſt cauſatuꝫ a cā finali.

R^{n}ſio ſe malis Dīa vel ue motu diuinum ē effectus cāe agentis.

¶ Tenendo igiẗ φ iſta excitatio paſſio ſit effectus cāe efficiētis. Arguiẗ p̄mo. Quia cōmentatoꝛ. 12. Metaph. cō. 44. dat regulam φ tūc aliqḋ ꝯcurrit vt agens ⁊ nō vt finis qñ aliqḋ ſubiectū extrahitur de po^{a} ad actū. Sꝫ manifeſtū eſt φ illud excitari paſſio educiẗ de po^{a} voluntatis vel intellectus qui excitaẗ ſicut motus educiẗ de po^{a} mobilis qḋ eſt ſubitum. ergo. ¶ Scḋo. Quia certū eſt φ volūtas vel intellectus per hoc φ illud excitari nouiter cauſaẗ in eo mutaẗ. qꝛ aliqḋ nouuꝫ reale recipiẗ in eo. Qḋ aūt aliqḋ nouiter mutetur ſine agēte hoc eſt ꝯtra Phm̄ ⁊ cōmētatorē vbiqꝫ. Probo maiorē. Quia ſm Simpl. ſuper caplm̄ actionis ⁊ paſſionis in p̄ntis. illa excitatio ſe hꝫ ad intellectum ſicut doctio docentis ad animā diſcipuli. aut ſicut parupēſſo q̄ aliqs ꝓuocaẗ ad animū ꝓuocati. Sed talis doctio ⁊ prouocatio ſunt aliqḋ nouum reale in docto ⁊ ꝓuocato vt per ſe pꝫ. Et eſt etiā exēplū Ariſt. 3. phyſi. tex. cō. 18. φ motus q̄ꝫtum ad id qḋ eſt realr̄ eſt in patiēte nō in agente.

Ad arg^{m} 1^{m} ⁊ 2^{m} dicitur.

¶ R^{n}deo igiẗ ad p̄mū. cū dī φ cā finalis excitat agentē. Dico φ hoc non dī pro tāto φ cā finalis cauſat aliqḋ nouuꝫ reale (puta excitare paſſionē ſicut calefaciēs cauſat calefieri in calefactibili.) ſed ꝓ tanto dī φ cā finalis excitat agentē φ qñcūqꝫ finis eſt in intētione ita neceſſario inclinaẗ agens ad agenduꝫ ac ſi finis excitaret cauſando in ipſo effectū realē .ſ. excitationē paſſionē. Nō opꝫ tñ φ finis illud reale prius cauſet in agente q̄ꝫ ipſe agēs ꝓcedat ad effectū. Uerbi grā. Mā diciẗ appetere formā qꝛ qñcunqꝫ mā eſt ſine forma ⁊ eſt in po^{a}

in potētia ad formā ita necessario inclinatur ad formā ⁊ ita necessario appetit formā ac si appetitus forme eēt in materia ipsa quidā actus elicitus quo desideraret formā: non tñ sic ꝙ in ipsa materia sit talis appetitus q̄ sit quid reale causatū in materia ꝓcedēs receptionē forme substātialis: quia tunc accidēs ꝑmanens ꝓcederet formā subalez in materia. Aliud exemplū est. Agens naturale dicit̄ agere aliqd ꝓintēdendo finem. Quia qñcūq; agens naturale dicitur exire in actū ꝓexigitur necessario ꝙ ipsuz sit determinatū ad agendum respectu talis finis ac si intentio finis esset aliqs actus realis causatus in eo quo actu ad talē finē determinat̄. Nō opz tñ ꝙ intētio finis in agēte naturali sit quidā actus elicitus ꝓcedens executionē finis. Non enim ignis ꝓvno actu intendit calefacere ⁊ 2° alio actu calefacit. Per hoc pz ad ꝑma duo argumēta de .5. meta. tex. cō. 2. ⁊ de Coī. 12. tex. cō. 36. ¶ Ad 3ᵐ qñ dicitur ꝙ antiqui dixerūt ꝙ motus est alteritas. Dicendū est ꝙ nō intēdebāt dicere ꝙ omne alterum moueatur. qr tunc quiescens moueret̄: ⁊ hoc est verum. qr non fuerūt tales asini. ꝙ ꝓmo ⁊ directe hoc volebāt dicere. tñ ad dictū eorū sequebatur. Et ideo Aris. bene arguit ꝯtra illū intellectū quo hoc sequebat̄. Pz qr cū diffinitio motus sit alteritas. ꝓm eos sequebat̄ ꝙ oē alteruz esset motū. ⁊ per ꝯñs alterū qḋ est quiescens esset motū. Quia cuicūq; cōuenit diffinitio ⁊ diffinitū. ⁊ ideo debebāt cōditionasse suā diffōnem sic. s. ꝙ motus est alteritas qua aliqd se hz aliter nūc ⁊ ꝓus. ꝓm actum iperfectū. ⁊ tunc nō fuisset secundum illud incōueniens. imo tunc fuisset illud diffinitio q̄ Arist. ibidē dat de motu. Quia igit̄ isto modo nō potest saluari ꝙ aliqd positiuum precedit in anima istū modū tenendo oportet tenere. ꝙ illud exercere nō soluz sit effectus cause finalis sed efficientis de hac materia. r. lib. dif. 17.

¶ Distinctio. XIII. ¶ Questio. I.

¶ Preterea sciendū est christuz ꝓm hominem ab ipsa ꝯceptione gratie plenitudinē recepisse, cui spūs datus est nō ad mensurā, in quo plenitudo diuinitatis corporaliter habitat ⁊c̄.

Vtrum anima christi pōt actualr̄ videre omnia que videt v̄bū. Ubi quatuor. ¶ Pmo ponā cōmunē modum ponēdi q nō distinguit vtz oia cogn̄scit actualiter vel habitualr̄. ¶ 2° magis specialr̄ inquiret̄ an actualr̄ possit oia illa videre etiā si sint infinita. ¶ 3° dabo vnū modū quo posset teneri ꝙ sic. ¶ 4° dato ꝙ sit pol̄e inquiram an illa sit de facto.

Opio pᵃ Primus articulus. An anima christi cognoscat oia actualr̄ vel habitualr̄. Ubi dicit quidā ꝙ anima christi pōt cognoscere in verbo oia que cognoscit v̄bū sciētia visionis: nō tñ pōt oia cognoscere que cognoscit verbū sciētia simplicis notitie. Scientiā visionis dicunt q̄ cognoscunt̄ ea que pro alia ꝑte temporis cōtingit existere. Scientiā simplicis notitie vocāt qua habēt cognosci possibilia fieri siue quādocūq; existat siue nō.

Argᵐ ¶ Rō ē. Potēs videre omnimode oīs effect⁹ in cā pōt cōprehendere cām. Sed deū nullus intellect⁹ creatus pōt cōprehēdere, igit̄ ⁊c̄.

Reprobatur. ¶ Contra rōnem. Cognoscēs posterius (etiā omnimode) non opz ꝓpm totalr̄ cognoscere prius ꝓcipue qñ illud prius habet ꝓpriā intelligibilitatē excedentē intelligentiā posterioris: pz de relōne ⁊ fundamēto. passione ⁊ subiecto. accepto fundamēto ⁊ subiecto vt excedūt relonem ⁊ passionē. Huiusmodi ꝓus est deus respectu tot⁹ creature vt ꝑ se pz. igitur. ¶ Confirmat̄ per exēplum eorū. Qr omnimode cognoscēs ꝯclusiones oēs cōprehendit ꝓncipiū. Quia si tales ꝯclusiones sint omnino adequate ꝓncipio, tūc est verum. si v̄o ꝓncipiū sit excedēs oēs ꝯclusiones scitas de eo tunc est falsum ꝙ ꝓncipiū cōprehēdit̄. sed sic est de deo respectu totius creature ēt possi. igitur ⁊c̄.

Rñº ada ¶ Dices verū est ꝙ cognoscens posterius nō cōprehendit prius excedens qñ illa cognitio incipit a posteriori: qñ tñ cognitio incipit a priori ⁊ a cā sic ꝙ cognitio prioris qḋ est cā cognoscet posteriora oia tunc opz illud prius excedens cōprehendi. Sed sic loqmur in ꝓposito de sciētia anime christi qua cognoscit res in v̄bo. ita ꝙ verbū sit primū cognitū in quo sicut in cā cognoscantur creature.

Argᵐ ¶ Probatio assumpti. Qr qñ effectus cognoscunt̄ in causa tunc opz ꝙ causa ꝑfectius cognoscat̄ ad hoc ꝙ plures effectus cognoscant̄. vt pz de cognitione ꝯclusionū in ꝓncipio. Igit̄ si oēs effect⁹ debēt cognosci oportet cām cōprehendi.

Reprobatur. ¶ Nec illud valet. Quia qñ creature cognoscuntur in verbo ita ꝙ verbū sit ꝓmū cognitū ⁊ creature scḋario: tunc adhuc est notum ꝙ verbū nō cōparatur ad creaturas sicut causa ꝓcise adequata ⁊ cōmensurata eis. sed sicut in infinitū excedens. Ad hoc aūt ꝙ effectus cognoscātur per cognitionē sue cause non opz cām cognosci nisi ꝓm cōmensurationē ⁊ proportionē quā hz ad tales effectus: nō enim opz ꝙ rusticus cognoscens vermē ꝓduci a sole comprehendat solē. Ergo in tali cognitiōe a priori ⁊ in causa nō opz verbū cōprehēdi. sed solū apprehēdi in ꝓportione ad tales effectus.

Ad argᵐ ¶ Per hoc ad argumētum qñ dicunt ꝙ qñ effectus cognoscunt̄ in causa tūc opz ⁊c̄. ꝯcedat̄. Et qñ additur. igitur si oēs effectus ⁊c̄. Dico ꝙ veruz est de causa ꝓcise adequata ⁊ cōmensurata: nō tñ est veruz de causa excedente.

3 pᵃᵐ opinionem. Aia cħi cognoscit oia q̄ v̄bū sciētia simplicis notitie. ¶ Contra hoc qḋ dicunt de sciētia simplici intelligētie. Primo qr nō repugnat anime christi in v̄bo videre aliqḋ futurū possibile nūq; fiendū. q̄ eadē rōne nec oia nisi aliud ꝑpediat q̄ nūq; esse fiendū. Consequentia pz. Quia eadem rō incognoscibilitatis in vno taliū ⁊ in oibus. Probatio antecedentis. Quia multa que cadūt sub scientia visionis sunt nobiliora cognoscibilia q̄ que cadūt sub sciētia simplicis intelligētie qr multi angeli q sunt sancti sunt nobiliores multis spēbus muscaruz quas deus posset facere ⁊ nūq; faciet. Sed regula phy. 3. de anima tex. cō. 7. ꝙ intell's qui potest in magis itelligibilia nō ipeditur respectu minus itelligibiliū sed eleuatur magis. Igitur si anima christi potest videre oia in verbo sciētia visionis pōt ⁊ sciētia simplicis intelligētie.

Rñº ada ¶ Dicitur ꝙ que nūq; fient fugiūt ab itelligibilitate sicut ab entitate. ⁊ regula Phi tenet de entibus itelligibilibus.

Reprobatur. ¶ Contra regula Phi hz locū etiā de cognitione ꝓuationis per habitū ⁊ ꝓuatio est non ens.

Argᵐ pᵐ ¶ Preterea. L3 fiēda fugiunt ab entitate in se. nō tñ fugiunt a possibilitate eēndi. Igitur l3 fugiūt a cognoscibilitate quantū est ex se tñ nō fugiunt a cognoscibilitate vt sunt entia in sua cā. Sz sic loquimur in ꝓposito de creaturis vt cognoscant̄ in v̄bo. ergo ⁊c̄.

Argᵐ 2ᵐ ¶ Itē. Potētia que pōt in obiectuz adequatū pōt in oia cōtenta sub obiecto adequato. Sed anima beata hz pro obiecto ens qḋ est cōmune ad naturalr̄ cognoscibilia ⁊ supernaturalr̄. Ergo pōt saltē aliquo modo i oia naturalr̄ ⁊ supernālr̄ cogn̄scibilia ꝯtēta sb ente. Sz possia fieri q̄ nūq; fiēt sunt q̄dā supernālr̄ cogn̄scibilia ꝯtēta sub ente in sua cōmunitate: pol̄e enim logicaz cōtinetur sub ente cōi. igit̄ ⁊c̄. ¶ Confirmat̄ ratio. Quia quādo in aliquo nō est maior possibilitas ad duo q̄ ad vnū si habet possibilitatez respectu duorū. ⁊ infinitorū. Uerbi gratia. ¶ Quia nō repugnat plus alicui parti aeris recipere duas spēs simul q̄ vnaz. iō pōt recipere infiᵗᵃ. Sz itell's beat⁹ pōt in aliq̄ taliū poliuz. Igit̄ in oia si sint īfinita. ¶ Itē. Arguo ex rōne eorū. Talis sciētia simplicis intelligētie repugnat anime christi. ꝓpter hoc ꝙ tunc verbū cōprehenderetur. Hoc non sequr: quia cām excedentē infinituz nō oportet cōprehendi ad cognitionem effectuuz eius in eo. tamen qr nūq; sequeret̄ cōpre-

hensio cause infinite ad cognitionē effectuū nisi pbaretur φ illi effectus essent infiniti nō solū in se.sed in itelligente. Sed causa de qua loquitur est infinita.ꝛ isti non pbant φ possibilia que nūφ sunt fienda sunt infinita:saltē nō pbant φ sunt infinita in ordine ad intellm:quedā enī sunt infinita aliquo modo in se:nō tñ in ordine ad intellectum.Qd dico ppter continuū qd aliquo mō est infinitū:qa fm diuisionē:ꝛ tñ non est infinitū in ordine ad intellectū:qꝛ tunc metaphysica que considerat diuisionem cōtinui in infinitū esset de eo qd nō posset intelligi.Jgitur nisi isti plus addāt in positione sua nihil faciunt.

Opio pᵃ.

Secundus articulus.An anima christi omnia vidē possit actualr φ vbū videt:ēt si isinita; Ubi sunt loquentes de infinitate q dicunt φ anima christi potuit cognoscere oīa in verbo habitualiter nō actualiter. ¶ Primū declarant.Quia potuit fuisse creatus in oīa vnus habitus qui oīa creabilia representasset.sed per habitū habetur necessario habitualis cognitio lʒ non actualis.Ut pʒ 3° de anima.tex.cōmē.8.cum autē singula sciat(ꝛ loquit de habituali scientia)sciens dicit.¶ 2m pbatur quia virtus infinita nō potest in plura φ infinita obiecta.Si igit intellectus finitus posset in infinita.igit virtus finita adequaret infinite. ¶ Itē.Qꝛ virtꝰ finita distinctꝰ videt duo φ tria vel φtuor ꝛ sic ascēdēdo quāto plura videt tāto idistinctꝰ videt. Ergo in infinitum ascendendo in infinitū idistinctius videt. Sed videre in infinitū indistinctius est videre oīa in confuso ꝛ vnitim ꝛ nō est videre infinita vt infinita dicunt φdam multitudinē summā sicut hic loquimur.Jgitur finita virtus nō potest videre infinita. ¶ Contra hāc distinctionem arguitur.Quia si sit vnus talis habitus repñtās oīa hoc est qꝛ talis habitus fundabit infinitos respectus ad infinita obiecta.sed eadē pbabilitate dicetur φ aliquis actꝰ vnus in intellectu fundabit infinitos respectus ad infinita obiecta:ꝛ ita sequitur φ si habitualiter cognoscunt infinita ꝛ actualr. ¶ Confirmatur.qꝛ habitus talis fundās infinitos respectus ad infinita obiecta aut est in re infinitus.aut finitus.si infinitus.Jgitur nō est incōueniens φ sit vnus actus infinitus repñtans infinita.si finitus etiā non est inconueniens φ vnus actus finitus sit respectu infinitorum obiectorum ꝛ ita.siue sic siue sic.vnum membrum sequitur ad aliud. ¶ Itē.Omnis habitus pōt habere actum adequatū sibi corrñdentem vel actus corrñdentes:quia oīs causa pōt habere effectum adequatū vel adequatos in pfectione.Si igitur ponat talis habitus habēs infinitos respectus ad infinita obiecta.Jgitur poterit sibi corrñdere actus vnus repñtās infinita obiecta vel saltē infiniti actus corrñdentes habitui cū suis infinitis respectibus qd est propositum. ¶ Propter qd alius reuerēdus doctor Scotus dicit φ aīa christi videt verbū actualr nō per vnū habitū creatū vt dixit pma opinio.sed habitualr verbo cognoscit oīa.Uerbū enim est ratio cognoscēdi oīa que relucēt in verbo.Per hoc igit φ anima christi cognoscit verbū actualr cognoscit oīa illa habitualr.Hoc sic declarāt.Quādo intellꝰ est in potentia accidētali ꝛ pōt cōsiderare cū voluerit:tunc dicit sciēs actu pmo vel habitualr.sed per hoc φ anima christi actu cognoscit verbum pōt se cōuertere ad cognitionē creaturarū repñtatarū in verbo cū voluerit.igit ꝛc. ¶ Dices idē pōt quelibet alia anima.Jgit anima christi nō hʒ prerogatiuam. ¶ Rñdent φ anima christi p hoc φ actu videt verbū pōt se cōuertere ad qdcūφ voluerit qd est representatū in verbo qꝛ dicit.eēntia diuina obijcit oīa anime christi ita φ per cōuersionē anime christi ad iperium voluntatis pōt conuertere ad qdcūφ qd verbum videt.Animabus alijs non obijcit omnia.sed nunc hoc nūc illud sicut sibi placet. ideo non est simile.

Argᵐ

Reprobatur.

op. Sco.

Instantia

Rñsio.

Tertius arti.Quid determinate tenēdū sit circa istā cognitionē anime christi.Ubi sine piudicio videt mihi φ pōt teneri aliquo modo φ anima christi potest videre actu oīa que videt verbū.ꝛ hoc cū tota infinitate quā habēt.Quia certū est φ ad hoc qd cognita eēntia diuina actu cognoscant creature oēs iam existētes ꝛ possibiles fore in tota multitudine.nō opʒ ppter hoc φ cōprehēdatur essentia diuina:qꝛ tūc eēntia diuina actu nō eēt obiectum excedēs itelligibilitatē creaturarū.sed obiectū adeqūte repñtās creaturas ꝛ nō plus neφ minꝰ. ¶ Hoc suppoō arguo sic.Essentia diuia pcise accepta.vt repñtatiua oium creaturarū entiū ꝛ possibiliū non est ipsa eēntia diuina vt accepta infinita intensiue.sed potꝰ vt finita ꝛ sub determinato modo.Sed lʒ cōiter negēt φ anima christi possit cōprehendere essentiā diuinā cū cōiter nō negatur qn anima christi possit apphendere actu essentiā diuinā vt finitā in repñtando.Jgit lʒ cōmuniter negaretur φ anima christi possit cōprehendere essentiā diuinā vt infinita intensiue:tñ nō est negādū qn possit apphēdē eēntiā diuinā actu vt est repñtatiua oium creaturarū existētiū ꝛ poßiū. ¶ Declaratur.Concedūt enim phi φ itelligētia pxima ad pmam intelligentiā actualr possit apphendere essentiā diuinā vt finitā in repñtando.Sed hec itelligētia eo ipso quo actu cognoscit essentiā diuinā in gradu sibi pportionato simul cōsecutiue ex pfectione illius actus cognoscit oīa repñtata in essentia diuina ꝛ actualr.Ergo anima christi actu cognoscens essentiā diuinam vt repñtatiuā oium creaturarū ex perfectione illius actus cognoscet actualr ꝛ distincte quasi per modum cuiusdā sequele oēs creaturas existētes ꝛ fore possibiles:minor declarat pulchre.2.lib.dis.5. ¶ Per istō pōt solui pcipua difficultas in ista questione qn arguitur. Cognoscere hoc est finite pfectionis ꝛ cogscere aliud ꝛ aliō est maioris pfectionis.Jgit cognoscere infinita est infinite pfectionis.Hec videt esse demōstratio Aris.8.phy.tex.cō. 79.vbi vult φ si aliqua virtus pōt mouere aliqd:maior virtus plus mouebit ꝛ sic ascēdēdo ita φ tandē virtus erit infinita ꝛ mouebit in nō tpe. ¶ Rñdeo φ infinita cognosci ab alia virtute ꝛ actu pōt itelligi duplr.Uno mō φ illa virtus pmo cognosceret aliqua coaū ꝛ tādē per intētionē pficeret ad cognoscendū illa infinita vt in seipsis ꝛ isto modo apparet cōña φ talis virtus eēt isinita sicut pbādit argumentum Aris.8.phy.tex.cō.77.Alio modo φ illa virtus cognosceret pmo aliqd finitū vel aliquid infinitū sub ratione finiti.ita tñ φ cognitio illius finiti esset ita nobilis ꝛ pfecta in se φ quasi p modū cuiusdā sequele actu cognoscerent isinita alia que essent inferioris ordinis nō vt in seipsis.sed cōsecutiue ad cognitionē pmi.tunc talis virtus nō est infinita. Sed sic in pposito dictū est in locis pallegatis.igit ꝛc.In hac responsione concordat Hodo.quoli.10.q.3.

Ad argᵐ pnᵉ opi.

Instᵃ cognosci ab aliq̄ dis.

Quartus articulus.An de facto anima chri videat oīa que videt verbū.Ubi magister senten. dis.14.tenet φ sic.p illō.13.Ubi dr φ spūs nō est datus ei ad mēsurā.Ecce loquitur ō facto:ꝛ allegat auctoritatē Fulgētij qui asseruit christum scientiā oium habere per illud ad Col.2.In quo sunt oēs thesauri sapiētie ꝛ sciētie abscōditi. ¶ Dubitat autē cōtra se per opinionē vnam que arguebat φ tunc sciētia eius adequaretur sciētie dei.Et rñdet φ scit oīa que deus nō ita clare aut pspicue. ¶ Cōcordat Hodos. in 5ª rñsione vbi supra.quantū ad oīa illa que naturalr cognoscunt in deo. ¶ Cōtra. Marci.13.φ diē iudicij nemo scit neφ filius. ¶ Respōdeo.Primo φ glossa Hilarij exponit illud de filio dei non de homine christo dominus φ filius nescit de die illo.i.nescit a se.sed per prē:ꝛ hoc est qd dicit filius ꝛ spūs sanctus(qꝛ nō sunt a se)de die illa nesciūt a se.pater aūt quia est a se scit a se. ¶ 2° respondeo φ glossa

Instantia

Rñsio

Bede videt hoc itelligere de filio hominis.qui pro tanto sm eum dicit diem illuz nescire qꝛ lz sciat oia sibi nō tamē nobis:nō eniz hoc expedit vt dicit.nec apostolis nec nobis. vt nos diem illuz docuerit vt sic semp de eius aduētu incerti quotidie viuamus ac si alia die iudicaret.Et pbat glossa ꝙ sciuit sibi ꝛ nō nobis.per illō Act.1.Non est vestrū nosse ꝛc.¶ Itē.Ad hoc est glossa Mathei.24.que dicit ꝙ codices qui habēt neq; filius debēt sic itelligi. Neq; filius scit oia cū patre.qꝛ nō fac homines scire.ꝛ hoc est qō dicit apostolus ꝙ oēs thesauri ꝛc.sunt absconditi in eo.¶ 3° video ꝙ eadē glossa exponit hoc de filio adoptiuo.Vn̄ dicit neq; filio adoptiuo ꝯcessit notitiā oium.i.neq; vlli sanctorū hominū.Ecce hic excludit nō hoiem assumptū.sed alios sanctos homines.¶ 4° dico ꝙ glosse cōcordāt in hoc ꝙ christus sciuit oia sibi.Vn̄ glossa Bede sup illud nō est vestrū nosse ꝛc.dicit.Hic christus scientiā illius diei apostolis negat.sed nō negat se habere.¶ Itē.Glossa sup illud.13.non est datus ei ꝛc.dicit.Hominib⁹ dat ad mensurā filio nō ad mensurā sed sicut pz ex seipso toto genuit filiū suuz:ita icarnato filio suo totū suum spūm dedit nō particulariter nō p subdiuisiones.sed generalr ꝛ vlr. ¶ Questio.II.

Vtrum anima christi videat ea visione q̄ videt essentia diuina aut alia.

Hic quatuor faciā.¶ Primo ponentur opiones dicētes ꝙ nulla creatura necessario videt eadez visione qua videt deus.¶ 2° ponent ille que dicūt ꝙ alique necessario vident ꝛ alique nō.¶ 3° ponetur illa que dicit ꝙ oia necessario videntur.¶ 4° tenebo ꝙ ea que precise cadūt in scientia speculatiua dei necessario vident ea visione que in dispositiua nō est q̄uis hec ꝛ illa necessario repñtantur.

Henric°. **Primus** articulus.An aliq̄ creatura necio videt ea visione qua videt deus.Ubi dicit Henri. quoli.7.q.5.ꝙ nō vident necio eadē visione sed volūtarie nunc istud nūc illud.qō declarat sic.¶ Si eniz eēt speculū corpale libere visuz posset mouere ad visionez sui absq; h ꝙ moueret ad visionē aliorū repñtatorūz in ipso ꝛ posset mouere ad visionē quorūdam repñtatorum ꝛ nō oium. Sed eēntia diuina libere mouet intellectū beati ꝛ est speculū voluntariū.ergo ꝛc.¶ Confirmat.Quia eēntia ꝛ creatura sunt duo obiecta.Igit nō necessario viso vno videtur reliquū.ꝛ iterū volūtas distincte pōt ferri ꝛ velle vnū non volēdo reliquū q̄re intell's poterit distincte vidē.¶ Contra illud arguit Aureo.in quoli.q.10.ar.1.Quia eadē ꝯditione eēntia diuina repñtat qua est exēplar/ars/ꝛ idea.ꝛ oia ꝯtinens eminēter.hec est enim causa repñtationis.Sz diuina eēntia necessitate nature nō ꝯtingenter ꝛ libere est exēplar oium ꝛ ars plena rōnum viuentiū ꝛ oia eminēter existens.Igitur nō libere.sed necessitate nature repñtat oia ꝛ per hoc soluit rō opinionis.¶ Preterea.Qn̄cūq; aliquis vnus actus transit sup duo obiecta ordine quodā causalitatis.ꝛ per p̄us super vnū ꝛ posteri⁹ super aliud.ꝛ transit⁹ sup vnū est causa ꝙ transeat sup aliud.q̄diu trāsitus super primū est necessarius/tādiu est necessari⁹ super 2ᵐ.quia effect⁹ sequit nāz cause ꝛ vbi vnuz ꝓpter aliud vtrobiq; tm̄ vnū. Sed actus quo videt diuina essentia transit super eēntiam p prius ꝛ super creaturas.quasi p posterius.ꝛ ille transitus est cā istius ꝛ cōstat ꝙ q̄diu videt diuina eēntia transitus super eēntiaz est necessarius.Igit necessarius est transitus eiusdē visionis super creaturas:ꝛ per ꝯns pro tunc nō est liberuz speculū eēntia in repñtando eas.¶ Per hoc pz ad ꝯfirmationes.Procedūt enim de diuersis obiectis que attingunt diuersis actib⁹ ꝛ disperatis:sic ꝙ transitus super vnū oīm nō est causa ꝛ rō vt aliud attingatur.¶ Propter qō Henri.quoli.6.magis declarat se ꝛ dicit.Qꝛ intellect⁹ videns diuinā essentiā ex nā rei videt ea que sunt realr in ipsa. vt sunt persone diuine.ꝛ relones psonarum.ꝛ modi emanationū.sed res creatas nō videt.Primū pbat.Quia visa clare aliqua nā videnī ea que sunt naturalr in ipsa.Sed intellectus beati clare videt diuinā eēntiaz.Sed hec sunt per se ꝛ relones earum ꝛ origines ꝛ modi emanationuz.quare ꝛc. Scōm pbatur sic.Quia intell's finitus ꝛ limitatus pōt aliquid sub rōne absoluta cognoscere absq; hoc ꝙ cognoscat ipm sub ratione relata.sed eēntia diuina est rō cognoscendi seipsaz sub rōne absoluta est etiam ratio agnoscēdi alia sub rōne relata.s.idee.Igit essentia diuina pōt cognosci sm se ꝛ absolute absq; ꝛc.Et ita ex natura visiōis diuine eēntie nō est ꝙ necessario in ipsa videant res create qcquid sit de cōclusione.¶ Contra hoc Durādus dis.14.tertij libri qōne 2ª arguit.Quia beat⁹ nō minorē cognitionē habet de aliqs a diuina eēntia visa diuina essentia clare ꝛ imediate q̄ꝫ nos naturalr habemus.Qꝛ visio quā hz beatus de diuina essentia clare ꝛ imediate visa nō solū est in se ꝛ in cognitiōe absoluta.sz etiā sub rōne cause que est rō respectiua.Ergo a fortiori rōne beatus nō solū cognoscit diuinam essentiā in se ꝛ absolute.sed etiā sub ratiōe cause.Sed sic itelligēdo ipsam itelligit alia ab ea.qꝛ nō est causa suipsius.sz alioꝝ.q̄re ꝛc. ¶ Itē.Si beatus intelligeret diuinā eēntiam solū sub rōne absoluta talē itellectionē nō sequeret delectatio.Igitur falsum.Igitur p̄mū.pbatio ꝯntie.Quia voluntas nō delectatur in aliquo nisi sit apphensum sub ratiōe boni ꝛ cōuenientis.sed ratio boni ꝛ cōueniens est respectiua.¶ Item. Ratio in 2° iterimit eam que est in p̄mo.qꝛ ponit ꝙ potest videri essentia sine creatura qꝛ absolutū pōt videri sine respectu.Ergo si sit bona ratio potest essentia videri sine psonis.¶ Itē.Qō prius potest videri sine posteriori locum hz in cognitione abstractiua. Hic loquimur de intuitiua. igitur rō nulla.¶ Per hoc pz ad argumentū in oppositū.

Durādus ꝯ Henri.

Secundus articulus.Quo sm aliquos aliqua videntur ꝛ aliqua non.Ubi distinguit Godo. quo.10.q.3.sic dicēs.Sciendū ꝙ q̄dā sunt q̄ p essentiaz diuinā naturalr representantur sicut oēs q̄dditates seu quidditatiue rōnes creaturarū ꝛ hec oia etiam diuina eēntia nude visa necessario vident qō pz sic.Qꝛ que equalr representātur per diuinā eēntiaz equalr vident p eā.Sz oia talia que repñtant p diuinā eēntiā.Probo mino.Qꝛ eēntia diuina equalr essentialr ꝛ naturalr representat que per eam sm suam infinitatē repñtantur naturalr.Sed eēntia diuina sm suam infinitatē naturalr est similitudo oia talia representans. igitur ꝛc.¶ Infra versus finem dicit sic.Aliq̄ aūt sunt que nō ita naturalr repñtantur per diuinā essentiam sicut ꝙ homo ꝓponit facere hoc vel illud tali tēpore vel tali modo.ꝛ breuiter ꝓducere ea que libera voluntate ꝓduxit ꝛ potuit nō producere ꝛ potuit etiā absolute velle ꝛ nolle se facturū ꝛ talia nō vident nisi quātū deus vult.¶ Satis concordat Durādus lib.3.dis.9.q.2.nisi ꝙ magis expsse dicit.Dicit enim ꝙ cognoscit naturalr oēs essentias rerum sed non existētias.Et mouetur virtualr per ratiōes Godo. ¶ Cōtra rōnem Godo.qꝛ videt sibi ꝯtradicere.Dicit eniz ꝙ naturalr repñtat q̄dditates rerū qꝛ suam infinitatē est oium q̄dditatum similitudo.Sed eque verū est ꝙ p infinitatē suā est similitudo eorū que subsunt libertati volūtatis sue sicut ꝛ q̄dditatū.igit ꝛc.Probo mi.Qꝛ deus alr cognoscendo infinitatē suā nō cognosceret illa que subsunt volūtati sue.s.q̄dditates eorū.¶ Preterea.Infinitas videt esse mediū demōstrandi oia de deo.Sicut igit ex infinitate sua arguimus ꝙ causet oia taz eēntias q̄ꝫ cetera oia que subsūt voluntati sue.sic ex infinitate si illa sit rō.arguemus ꝙ oia repñtat eā ꝛc.¶ Contra hoc qō dicunt ꝙ essentie cognoscuntur.arguitur infra ar.4.¶ Contra hoc qō dicit Durā.

Godo. Durādus ꝯ Godo.

dus ꝙ eẽntie cognoscunt nõ existẽtie: arguo. Quia licet abstractiue possit videri eẽntia sine esse intuitiue. tñ nõ ẽ possibile & maxime si eẽntie videant nõ in medio quo. sed in medio qd. s. ꝙ illud medium habeat rõnem per se visi. Uerbi grã. Impossibile esset videre qdditatẽ imaginis hominis in speculo nisi videret imaginis existẽtia in speculo viso. Et ratio est. quia postꝙ speculũ ponit ibi per se visuz intuitiue opz ꝙ imagines existẽtes in eo & que videnẽ p visionẽ eius intuitiue videantur existere. Sed in ppposito loqmur de itutiua visione essentiarũ creaturarũ que videnẽ in deo sicut in obiecto per se viso. igit̃ &c. ¶ Itẽ. Si possent videri qdditates sine existẽtys. igit̃ cũ beatitudo sit alia qdditas poterit beat⁹ videre suã beatitudinẽ naturalr in deo & ignorare se eẽ beatũ. & poterit videre qdditates celi & terre & aliuz que in eis sũt. & ignorare celũ & terrã existere. & sic de alys: qd valde repugnat ratiõi. ¶ Itẽ. Cogitatio mea & cursus meus sũt alique qdditates. Igit̃ quilibet beatus põt istas qdditates naturaliter videre in deo qñ sunt. Sed in talib⁹ nõ põt videri qdditas nisi videat̃ existentia. Probo mi. Quia in successiuis nõ est aliud qdditas ꝙ̃ existẽtia eius. Sicut enĩ mot⁹ est act⁹ entis in potẽtia ita illud idẽ est existẽtia motus. Qd pz. Quia cũ motus qdditatiue diffinit̃ ꝙ est actus entis &c. diffinitur in cõcretione ad subm. & ɔueniẽter valde. qz sic diffiniũtur oĩa accidẽtia. 7. meta. tex. cõ. 4. 14. & 15. Sed eẽ qd mot⁹ hz

Cõ Godo. & Duran.

in cõcretione ad subiectuz est esse existẽtie. igit̃ &c. ¶ Et ꝙ nec essentie sicut nec existẽtie creaturarũ naturalr videant̃ ex natura visionis cõtra Godo. & Durandũ. pbat̃ sic. Primo de eẽntys. Quia si sic cũ gratia & libertas volũtatis nostre sint qdditates (vt per se pz) seqtur ꝙ beatus naturalr videt oĩa & gratias quas deus facit & oĩa opera nostra libera cui⁹ ɔtrarium dicunt. ¶ Itẽ. Christi passio, resurrectio, & ascensio, sunt qdditates. vel fuerũt tẽpore suo. Si igit̃ beat⁹ naturalr vidit oẽs qdditates. igit̃ & illas: qd est contra Dio. & glossas ad Ephesios. 3. infra positas arti. 3. que dicũt ꝙ angelis ista

Rñ° qdã

misteria fuerunt reuelata per ecclesiã. ¶ Ad istud dicit̃ ꝙ ipsi sciuerũt quidditatẽ passiõis & qdditatẽ christi naturaliter: sed ignorabãt istã cõplexionẽ pdicati ad subiectum. s. christũ fuisse passuz. ¶ Cõtra. Ista cõplexio est quidditas

Reprobatur.

alia &c. Probatio assumpti. Quia ista cõplexio. Aut est nihil. qd nõ est ponendũ. Aut est idẽ. qd isti termini christus. & passio. & tunc est qdditas. Aut est aliqd ens additum reale. & tunc est quidditas. Aut in intellectu solum. & tunc christũ esse passuz nõ est in re. sed in cogitatione solũ. ¶ Item. Supra pbatuz est. ꝙ omne ens & oĩs modus eẽndi creaturaruz est repñtatus in intelligentia diuina & ex natura rei: & per ɔñs ista cõplexio & per te oĩa que naturalr repñtant̃ ex natura visiõis videntur. Igit̃ & ista cõplexio. ¶ Item. Quelibet cogitatio mea que subest libertati mee est aliqua quidditas. & qdlibet cogitatũ in cogitatione mea est aliqua qdditas. Utputa cogito hanc ppõnẽ volo cãtare. istud enĩ est aliqua qdditas licet nõ forte differẽs a sba cogitationis. Si ergo beatus cognoscit oẽs eẽntias. Ergo oẽs cogitationes meas & oẽs cõplexiones cognitoruz: qd isti & oẽs cõiter negant. ¶ Et idẽ argumentũ põt fieri de oĩbus secretis reuelationibus. illuminationib⁹. & locutionibus. Quãdo eniz sunt. sunt alique quidditates. Igitur quando sunt ab omnibus cognoscuntur. quod nullus dicit.

Opi. qdã

Tertius articulus. An oĩa nec̃io videnẽ. Ubi sciẽduz ꝙ quedã est alia opinio huic ɔtraria que dicit ꝙ beati videntes diuinã essentiã necessario vidẽt oĩa in ipsa ex natura talis visionis. & quia vbi plura repñtantur equalr per vnuz mediũ & nulluz repñtatoꝝ excedit facultatez itellectus qua ratione vnũ cognoscitur eadẽ ratione & omnia. Hoc pz. Quia nõ põt esse differẽtia ex pte representãtis cũ ponit̃ equalr repñtare oĩa simul & singula per se. Nec ex pte intel. cui fit repñtatio. Quia ponitur ꝙ nullum eorũ p se nec oĩa simul excedũt facultatẽ suã. sz omnia creata & creabilia repñtantur in diuina eẽntia: aliogn de⁹ qui nõ cognoscit nisi per essentiã nõ cognosceret oĩa alia a se qd est falsum. & repñtant̃ omnia equalr quantũ ad hoc ꝙ clare & distincte repñtant̃. qz aliter distincte nõ cognoscerentur a deo. Etiã nõ excedũt facultatẽ intell's diuinam eẽntiam vidẽtis. Quia nõ attingũt ad infinitatẽ diuine eẽntie que clare & nude videt̃ eadez ratione & oĩa aut nullum. Cũ ergo nõ sit dicendũ ꝙ nullũ eorũ videat̃. opz ꝙ videantur oĩa. ¶ Concordãt argumẽta Scoti arti. 2. qõnis pme.

Ad moti[illegible] rñsionẽ.

¶ Nec valet si dicat̃ ꝙ magis est videre diuinaz essentiã & creaturã sit̃ ꝙ̃ solã diuinã eẽntiã. Et id licet eẽntia diuina vel oẽs creature per se nõ excederẽt itellectũ nrz beatũ qn ab ipso possit clare videri. tñ cũ vlitate creaturaꝝ excedit ipz. & ideo intell's vidẽs diuinã essentiã cuz ipsa nõ poterit videre oẽm creaturã. ¶ Istud enim falsum est. Quia ex quo est idẽ mediũ vidẽdi vtrũqz nõ est magis videre vnũ ꝙ̃ alterũ. vtpote. qz eẽntia diuia ẽ sufficiẽs rõ vidẽdi se & creaturas si eẽntia diuina que est mediũ cognitiõis nõ excedit facultatẽ intell's quin ab ipso possit clare videri nec ipsa cuz qbuscũqz repñtatis per ipsaz excedit facultatẽ eiusdẽ. vbi enim vnũ pp alterũ vtrobiqz tñ vnuz. ¶ Sed qz ista opi

Reprobatur.

nio nõ põt saluare qũo anima christi plura videt ꝙ̃ minimus sanctus. Nec etiã põt saluare ꝙ deus habeat misteria penes se. nec ꝙ solus cognoscit cogitatiões cordis. Nec etiã põt saluari ꝙ fiant alique reuelationes. Naz auctoritates sanctorum sunt ad oppositum. Unde apostolus ad Ephesios. 3° dicit (& loqtur de christo) vt innotescat pncipibus & potestatibus in celestib⁹ per ecclesiã multiformis sapiẽtia dei. Ubi dicit glossa Hieronymi. Misteriũ incarnationis & passionis christi ad purũ nõ itellexisse angelicas dignitates donec cõpletũ est. Et subdit. ꝙ nõ solũ patriarchis & pphetis & potestatib⁹ celestibus multiformis sapiẽtia fuit p ecclesiã reuelata. Et glossa Ambrosy que dicit ꝙ multiplex est sapiẽtia dei multas spẽs & formas habẽs quã pncipes & potestates per ecclesiã agnouerũt. Sed hec vera nõ eẽnt si vidẽtes diuinã essentiã oĩa viderẽt. Ergo hoc poni nõ põt. ¶ Preterea. Aug. super Gen. lib. 2. cap. 52. loquẽs de visione rerũ in verbo dicit. Quia neqz in itellectu dei noscerẽt nisi quantũ ipse monstraret. Quis eniz cognouit intellectũ domini aut quis consiliari⁹ eius fuit. ¶ Preterea. Dio. 6. capi. hierarchie celestis. Angeli inferiores illuminant̃ a superioribus & purgant̃. Ergo vidẽtes deũ non vident oĩa pcipue futura cõtingentia et cogitationes occultas. ¶ Preterea. 24. dicit glossa sup illud. de die autẽ illa nemo scit neqz angeli celorũ qz nulli sanctorũ angelorũ cõcessit notitiã huius diei. neqz filio adoptiuo. i. neqz vlli sanctoruz. ¶ Preterea glossa ad Ephe. 3° super vbo supius allegata reducẽs ad cõcordiã expositionẽ Augustini. que videt̃ dicere ꝙ nõ debet intelligi ꝙ per ecclesiaz innotuerit pncibus & potestatibus multiformis sapiẽtia dei. qz ipsis a seculo innotuit oĩs creatura. Uolẽs glossaz & Hieronymi & Ambrosy concordare qui dicũt ꝙ misteriũ ab ecclesia didicerũt dicit glossa sic. Et ne videant̃ sibi ɔtradicere in pdictis sentẽtys sacre pagie doctores: ita põt dterminari ꝙ dictũ est vt illis q maioris dignitatis sunt & per quorũ ministeriũ illa sunt nũtiata cognita fuerant ex parte. vtpote. familiarib⁹ & nuntys. illis vo qui minoris dignitatis incognita eẽnt. Hec aũt vera nõ eẽnt si quilibet vidẽs diuinã essentiã de necessitate videret omnia. ¶ Preterea. Sequeret̃ ꝙ christus nõ haberet h priuilegiũ singulariter vltra alios beatos. Hoc est falsum & ɔ illud ad Colocenses 2°. Ubi dicit̃ in quo sunt oẽs thesauri sapiẽtie & sciẽtie absconditi. Et illud Apocal. 5. Dignus est agnus qui occisus est accipere vtutez & diuinitatẽ. ¶ Sed

Aureo.

Aureo. vult aliquo mō saluare φ vidēs essentiā diuinā videat omnia. Sed ꝓpter auctoritates. 7. quoli. q. 10. articu. 3. circa mediū dicit φ vidēdo eēntiā diuinā pōt videre oia. pōt itelligi dupl'r. Uno modo formal'r videlicet vt cognoscantur sic quedā obiecta scd'aria quo ad ꝓprias formas et quidditates. Alio mō nō formal'r. sed equalēter. i. φ ita cognoscantur ṡm ꝓprias rōnes ac si formal'r distinguerenť et vt dicunt neutro istoꝝ modoꝝ cognoscanť oēs creature ex cognitione diuine essentie. q͛ tūc nō saluarenť auctoritates sanctoꝝ nec reuelatiōes nec excellentia anime christi et hꝫ. ¶ Tertio modo φ eminēter seu vnitiue aut virtual'r et indistincte et non ṡm ꝓprias rationes. neqꝫ formal'r neqꝫ equiualēter et sic cōcedit. Uerbi gratiā. Sicut si aliquis videt aliquē parietē in quo erūt multe celature. si tñ nō distinguerēt inter illas videret illas in quodā eminēti et indistincto et hoc quantū est ex pte actus lꝫ eq̄ualenter distincte q̄titum est ex parte obiecti et isto modo saluanť reuelationes.

Ubi alio actu vidēt eēntiā diuinam et creaturas.

¶ Sed q͛ adhuc remanet dubiū qual'r beati distincte cognoscunt creaturas in verbo. dicit. 4. arti. φ vno actu videtur diuina eēntia et oia in ea vnitim. Sed dicit φ notitia in ipsis eminēter et postea cognitio ṗncipioꝝ causat in nobis aliā notitiā distictā distictarū ꝯnū. Qđ aūt ista notitia matutina in verbo que est experientia sit alius actus a notitia verbi. ꝓbat per Aug. 2. super Gen. capi. 13. ait enim. Angeli ex quo sancti sunt ipsa eternitate. i. deo sancta et pia cōtēplatione perfruunť atqꝫ inde ista. i. creaturas respiciūt. Nota inde. i. ex cōtemplatione verbi iste aspectus creaturarūꝫ infertur.

Dub^m p^m

Arg^m p^m

¶ Sed ꝯ hoc qđ dicit φ videntur distincte alio actu. sunt dubia. ¶ Primo quidē. Quia ṡm hoc nō erunt solū due cognitiōes. vna. s. matutina et alia vespertina sꝫ erūt tres due matutine cū vna vespertina.

Arg^m 2^m

¶ Preterea. Tūc nō videbiť creatura in verbo. sed magis ex verbo. Sed hō est cōtra beatuꝫ Augustinū vbicūqꝫ de materia ista tractat ṗcipue. i. super Gene. cap. 13. et 14. et in multis alijs capitulis. Et. 2. de ciuitate dei. capi. 7. q͛ in his tractat ex itētione istā materiā.

Arg^m 3^m

¶ Preterea. Si ex notitia diuine essentie inferť et causať notitia creaturarū. Aut hoc ē de necessitate: et p ꝯñs redit ṗma difficultas φ vidēs diuinā essentiā ex hoc ipso causabitur in eo notitia creaturarū. imo et infinite notitie in actu. qđ est impossibile. Aut hoc nō est de necessitate. sed vt subest volūtati videntis. et sic quilibet beat⁹ poterit videre qđ voluerit et equabiť ipsi christo in notitia creaturaꝝ. Aut hoc est vt subest volūtati dei oñdentis. et tunc nō est veruꝫ φ est ex notitia verbi vel ex verbo viso. Aut ex essentia φ talis notitia referať. imo ex sola dei volūtate: et per ꝯñs nō videnť creature in verbo aut in essentia nec ex verbo nec ex eēntia. Sed ex sola dei volūtate sicut et cetera que deus reuelat. sed constat hoc esse absonū. Igiť illud poni nō potest.

Arg^m 4^m

¶ Preterea. Que videnť in alio sicut in speculo eodē actu videnť post speculū. Hoc pꝫ si sit speculū naturale. Etiaꝫ si sit voluntariū hoc tenet postq̄ꝫ tale speculū voluntariū est oñsum. Sed eēntia diuina est voluntariū speculū vel saltē natural'r representat postq̄ꝫ est oñsum. vt dicit iste doctor in ṗmo articulo illius q̄ōnis vbi reprobat Henricū. Igitur eodē actu ꝛc. Probatio ma. Conclusiōes repñtanť in ṗncipio potential'r seu virtual'r tm̄. tñ ea que repñtantur in speculo sunt ibi formal'r in eē repñtatiuo. Tūc arguo sic. Uiso aliquo intuitiue in quo aliqua repñtantur formal'r videnť talia formal'r repñtata lꝫ hoc non sit verū de his que potential'r sunt repñtata. Igiť ꝛc. hoc pꝫ de distinctis formis que informāt parietē: viso enim clare pariete et illa videntur.

Arg^m. 5^m

¶ Preterea. Omnis sciētia deducta ex ṗncipijs naturalibus si est vere sciētia natural'r acq̄sita. s. per continuaꝫ acq̄sitionem natural'r continue pōt intēdi. Sed taleꝫ scientiā naturalē. in cōtinua acq̄sitione et intensiōe non ponunt doctores habere in ṗma. Sed solū ponunt ibi sciētiā libere datam statim a ṗncipio vel postea per reuelationes et huic cōcordat pħia que ponit itelligentias statim a ṗncipio habere totā scientiā suā. Nec discordat theologia. sꝫ solum addit φ fiunt ibi noue illuminationes.

R[espon]sio Ad arg^a

¶ Sed nō mouent argumēta. Quia qđ dicit φ illa notitia illata deduciť de illa qua videť deus sicut cōclusio de ṗncipio nō est sile. ¶ Primo. Qꝛ que videnť in deo ab aliquo videnť in eo sicut in speculo et sicut formal'r repñtata nō sicut ꝯclusio in ṗncipio vbi est potential'r et virtual'r solū. ¶ 2° q͛ in illis pōt esse sciētia per deductionē conclusionis de ṗncipio vbi est sciētia acq̄sita et nō desuper data.

Ad scdm

¶ Ad illud Aug. q̄ñ dicit φ sancti deo fruunť et deinde creaturas respiciunt. Dico φ ly / deinde / non dicit ordinē distinctoꝝ actuū. sed solū dicit ordinē cognitionis scd'arij obiecti et primarij in eodē actu. Hoc dico de his que natural'r cognoscunť sine reuelatiōe.

Quartus articulus.

An ṗcise que cadūt in sciētia speculatiua dei necessario sic videnť. Uel ēt que in dispositiua. Ubi quia difficultas istius quantū ad hō. omnia videanť et an oia videanť eodem actu. stat sup hoc an omnia natural'r et distincte repñtantur. Ideo ṗma cōclusio erit.

Cōclo p^a Oia nāl'r et distincte repñtari deo 2^r dē.

Omnia natural'r repñtantur et distincte in deo. Scđa quō saluabanť reuelationes et hꝫ. ¶ Ad ṗmā existimo φ sic. Sed distiguo q͛ hoc potest dupl'r intelligi. Uno mō φ talis repñtatio sit disticta ex nā rei. et p̄supposita ad omne opus itellectus. sic nō itelligo vt ꝓbatur libro primo dis. 39. articulo ṗmo. Alio modo φ hec representatio distincta sit in intelligentia diuina. Ut sic sit sensus φ sicut ex natura rei et nō soluꝫ voluntarie sunt omnia itellecta a deo et distincte sic ex natura rei et distincte sunt oia distincte expssa et repñtata in itelligentia diuina. et sic existimo φ ista conclusio sit vera. Illa enīꝫ sunt natural'r et distincte repñtata itellectui beato cognoscēti deū que repñtantur necessario et disticte ex nā rei in deo. Hoc pꝫ. Quia que necessario et ex natura rei repñtantur in aliquo quantuꝫ est ex parte repñtantis necessario et natural'r cuilibet repñtantur taꝫ homini q̄ꝫ deo. q͛ speculū naturale total'r et ex toto ipetu cuilibet sine occultatione se manifestat. Sꝫ in deo ex natura rei et necessario repñtantur disticte qđlibet eē cuiuslibet creature taꝫ esse pole eorum que nūq̄ꝫ erunt: tam esse existentie et eēntie eoꝝ que sunt aut erunt: tam esse cōtingēs q̄ꝫ necessariū. tam tēpus ꝓductionis q̄ꝫ modus. et sic de quolibet eē cogitabili circa creaturā. Igiť qđlꝫ eē cuiuslꝫ creature est in deo nāl'r repñtatū intellectui beato. Minor ꝓbatur. Qꝛ illa ex natura rei et necessario distincte repñtanť in deo q̄ necessario et ex natura rei sunt distincte expressa in itelligētia diuina siue in actu itelligendi diuino. Hoc pꝫ. q͛ ṗdicatū icludit subiectū. Sed ex natura rei et necessario qđlibet esse creature et quilibet modus eēndi taꝫ cōtingēs q̄ꝫ necessarium et sic de singulis modis cogitabilib⁹ est distincte cognitum a deo: et per ꝯñs distincte expssum seu ostensum in itelligentia diuina. Ergo qđlibet esse creature necessario et ex natura rei repñtatur in deo. Minor ꝓbatur. q͛ aliter deus natural'r nō cognosceret qđlibet esse creature et distincte: et sic reuerteretur error qui iponitur Cōmentatori. s. φ deus nihil intelligit natural'r de his que sunt hic nisi in vlī. ¶ Itē. Deus ex natura rei ēt necessario est eminenter tota entitas seu totus mūdus. Igitur intelligēdo se necessario et ex natura rei intelligit eminēter totuꝫ ens seu totū mundū: q͛ vnūq̄đqꝫ sic se habet ad cognosci sicut ad eē. Sed distinctio creaturarū ṡm q̄đcūqꝫ esse accipiať est quedā entitas. Igitur itelligendo se necessario et ex natura rei itelligit eminenter creaturā et quālibet distinctionē que cōuenit creature. Et ita habeť ꝓpositum φ ex natura rei in itelligētia diuina sunt expresse obiectiue et repñtatiue distincte omnes

creature ſm q̃dlibet ſuum eſſe. ¶ Item Grego. 4° Dialo. querit quid eſt ꝙ nõ videt q videntẽ omnia videt: quaſi di ceret. nihil. Ulis ergo ꝙ omnia videt quantuꝫ eſt ex parte obiecti repreſentantis qui videt deuꝫ oĩa videntẽ ¶ Tũc arguo de iſto videntẽ. Deus dicitur oĩa videns quãdo actu elicito intelligendo ſe intelligit oĩa ⁊ habet omnia expreſſa in ſua intelligentia diſtincte. Igitur Gregorius vult dicere ꝙ ille videt omnia quantum eſt ex parte repreſentantis qui videt ⁊ intuet̃ diuinã intelligentiã in eſſe itellecto exp̃/ menteꝫ omnia diſtincte. Sed ſi in diuina intelligentia oĩa eſſent diſtincte expreſſa ſolũ voluntarie tunc nõ neceſſario oporteret verificari ꝙ omnia videt qui videntẽ oĩa videt. Si vero ex natura rei ibi ſunt expreſſa diſtincte tunc habet ineuitabileꝫ apparentiã ꝙ quantuꝫ eſt ex parte rei omnia diſtincte videt qui ⁊c. igit̃. ¶ Itẽ Aug. in libello de triplici habitaculo dicit ſic. Qꝛ in viſione illa qua deum videbim⁹ trina naſcetur ſciẽtia. ſ. hominis qui cernit. dei qui cernitur ⁊ ceteri oẽs oĩa videbũt ⁊ intelligent ſicut nũ per ſpeculuꝫ trina nobis viſio miniſtrat̃: qꝛ noſipſos ⁊ ipſum ſpeculum ⁊ quicquid adeſt p̃ſens videmus. Sic per ſpeculũ diuine cla/ ritatis ⁊ ip̃m deum vt eſt videbimus quantuꝫ poſſibile eſt creature ⁊ noſipſos ⁊c. ⁊ certa ſciẽtia cognoſcemus tũc ap/ petita creaturarũ ⁊ ipſius inferni videndo deũ videbim⁹. Et ſubdit. Tunc manifeſtũ erit quõ mundus eſt antequ͂ in ſeipſo eſſet nõ mundus. ſed deus. Sꝫ q̃d de ſpeculo viſo di/ cit. ſ. ꝙ videmus ſpeculuꝫ ⁊ nos ⁊ omnia ſibi preſentia hoc poſſet negari ſi rep̃ſentaret voluntarie ⁊ indiſtincte. Igit̃ ſi exẽplum eſt ad ppoſitum ſequitur ⁊c. ¶ Sed iſtis cõceſ/ ſis ſequit̃ difficillima queſtio 2ª. ſ. qualr̃ ſaluabunt̃ reuela/ tiones ⁊ dicta ſcõꝝ ſuperius allegata ⁊ priuilegiũ aie chri.

Libro 2°

¶ Propter quã difficultatẽ diſtinguendũ eſt cũ queritur; an videns diuinã eẽntiã clare neceſſario videt omnia in ea ex natura viſionis. Quia aut loquimur de neceſſitate abſo/ luta aut cõditionata. Si de abſoluta ſic nõ vident̃ omnia in ea deo viſo. Probo. Qꝛ tota theologia hoc cõcedit ꝙ de⁹ nihil agit extra ſe neceſſario. Et in hoc diſcordam⁹ a philis qui ↄtrarium poſuerũt. vt pꝫ. 4. lib. diſtinctio. 14. q̃d maxi me eſt verũ de abſoluta neceſſitate: ſed deo volũtarie viſo ſi hoc ponat̃ ꝙ libere nõ videãt̃ creature aut ſaltẽ ſit neceſ ſario ꝙ neceſſitas nõ ſit cõditionata. imo ſit neceſſitas ab/ ſoluta. ſequit̃ ꝙ deus ageret aliqd extra ſe neceſſario neceſ/ ſitate abſoluta. Igitur ⁊c. Probo minorẽ. Quia nihil videt̃ ab itellectu noſtro niſi ſit ibi obiectũ mouens ipſum. Sed mouere intellectũ eſt agere extra ſe. Si igit̃ neceſſitate ab/ ſoluta viderentur deus ageret extra ſe neceſſitate abſoluta. Si vero loquamur de neceſſitate cõditionata ⁊ ꝙ ponantur iſte cõditiones. ſ. ꝙ intellectus ſit eleuatus per lumen glo/ rie. ⁊ ꝙ videat deuꝫ. ⁊ ꝙ viſo deo oẽs creature in illo deo viſo ex natura viſionis tunc videntur: doctores cõmuniter cõcedũt ꝙ ſequatur. Ut patet ſupra arti. 1. per Aureoluꝫ ⁊ Durandum. ⁊ Heruεum. Ubi arguunt contra Hẽricum. Quia nõ poſſunt ſaluare reuelationes nec dicta ſanctoꝝ

op. Auc.

ipſo cõceſſo vt eis videt̃. ¶ Sed ſine p̃iudicio videtur mi hi ꝙ antecedẽte conceſſo adhuc poſſent ſaluari reuelatiões generalr̃ in oĩbus beatis: ⁊ plus ⁊ minus de reuelationibus in diuerſis beatis. ¶ Primũ declaratur ſic. Deus enim co gnoſcendo ſe de creaturis duplicẽ habet notitiã. Unaꝫ ſpe/ culatiuam qua. ſ. videndo videt diſtincte quamlibet crea/ turã taꝫ poſſibilẽ q̃ꝫ exiſtentẽ ⁊ quẽlibet modũ eẽndi crea/ ture taꝫ exiſtentẽ q̃ꝫ poſſibilẽ. Aliã diſpoſitiuã que eſt circa eſſe creaturarũ. ſ. que diſponit ꝙ hec creatura generetur in ſuo eſſe/ illa vero corrũpatur: ⁊ ꝙ hec creatura que eſt poſſi͂s fieri. fiat: ⁊ iſto tẽpore. ⁊ iſto modo. ⁊ cetera hõ. hec vero que eſt poſſibilis nũq͂ꝫ fiat: ⁊ quã creaturã ſic diſpoſuit ꝙ libere hoc vel illud cogitabit ⁊ libere faciat ſic vel ſic: ⁊ ſic loquẽ/ do de omnibus diſpoſitionibus. ¶ Ad ppoſitũ dico ꝙ ea que ſic naturalr̃ rep̃ſentantur in deo clare viſo ꝙ nõ tran/ ſeunt in eius ſcientiã diſpoſitiuã. ſed ſoluꝫ in eius cognitio/ nem ſpeculatiuã cadunt ſicut ſunt pſone diuine: ⁊ de his eſt verũ ꝙ viſa eſſentia vident̃ naturalr̃ ⁊ neceſſario neceſſita te abſoluta vel cõditionata. Hoc pbatum eſt lib. 1. diſ. 1. q. 2. arti. 2. Que vero naturalr̃ rep̃ſentantur ſic ꝙ etiaꝫ ſubſunt ſciẽtie diſpoſitiue ſicut ſunt q̃dditates reꝝ ⁊ ipſe extitie ⁊c. de his eſt verũ (generalr̃ loquendo) ꝙ viſo deo lꝫ naturalr̃ repreſentent̃. ⁊ naturalr̃ exprimant̃ ⁊ diſtincte in itelligen/ tia diuina. nõ tamẽ neceſſario a beatis cognoſcunt̃. ſed vo/ luntarie. Probo. Qꝛ quãtũcũq͂ꝫ oẽ ens ⁊ oĩs modus eſſen/ di creature ſint naturalr̃ expreſſa in intelligentia diuina ⁊ formalr̃ ſicut in ſpeculo: tñ eoipſo. ꝙ cadũt ſub ſciẽtia diſ/ poſitiua dei eoipſo cadũt ſub libertate dei. Quia nihil aliõ eſt dicere cadere ſub ſciẽtia diſpoſitiua niſi ꝙ ſciens poteſt diſponere prout vult. Sed eoipſo ꝙ ſic ſunt naturalr̃ rep̃/ ſentata: ꝙ tñ cadũt ſub libertate dei ꝙ poteſt diſponere dẽ eis prout vult eoipſo ſeqt̃ur ꝙ poſſunt oſtẽdi vel nõ oſten/ di reuelari vel nõ reuelari. Igitur ſeqt̃ur ꝙ ea que ſic gene ralitẽr rep̃ſentantur in itelligentia diuina: ꝙ tamẽ cadunt ſub ſciẽtia diſpoſitiua dei ꝙ de talib⁹ erit generalr̃ reuela/ tio. ¶ Ex hoc ſeqt̃ur 2m. Quia que ſubſunt libertati volun tatis ſimplr̃ ⁊ abſolute ſubſunt etiã ſm plus ⁊ minus. Sed ſic eſt de reuelationib⁹ que cadunt ſub ſcientia diſpoſitiua. igit̃ ⁊c. Maior pꝫ. Quia q̃d eſt illimitatũ ſimplr̃ eſt illimi/ tatũ ad oẽm gradũ. ¶ Per hanc diſtĩonem poſſunt ſaluari excellentia anime chriſti. reuelationes ſecretoꝝ ⁊ cogita/ tiones cordiũ illuminationes ⁊ locutiões in angelis ſupio/ ribus reſpectu inferioꝝ: ⁊ omnes auctoritates ſanctoꝝ ſu/ perius allegate ꝙ. ſ. chriſtus excellebat omnes ſanctos quia ſibi ſoli erant reuelata omnia que erant in ſciẽtia diſpoſiti/ ua dei. ¶ Dicetur ẽt ꝙ ſaluantur reuelationes etiã cogita/ tionũ ſecreta. ⁊ illuminationes ⁊ locutiões per ſingulos an/ gelos de illis ſecretis que ſũt eis nota in ſciẽtia diſpoſitiua. ¶ Dicetur etiã ꝙ quãdo ſancti dicunt ꝙ nõ nouerunt. oĩa loquunt̃ excipiẽdo que ptinent ad ſcientiã diſpoſitiuã (vt pꝫ) loquunt̃ enĩ auctes ꝙ diſpõ que fuit circa chri paſſio/ nem. ⁊ ſtatum eccleſie. latuit angelicas dignitates. ⁊ ꝙ nulli mõſtrauit ad plenũ cõſiliũ ſuuꝫ ⁊c. Unde auctoritates in 3°. arti. ¶ Per hanc diſtĩonem poſſunt ſolui auctoritates oĩuꝫ que pbant ꝙ beati cognoſcũt omnia ex eadeꝫ viſione qua vident deum. ¶ Ad primum q̃d facit Aureo. arti. 1. contra Hẽricũ qñ pbat ꝙ eẽntia diuina nec̃itate nãe rep̃ſtat oĩa. dico ꝙ neceſſitate nature repreſentant̃ oĩa in itelligẽtia di uina. ſed ex hoc non ſequitur ꝙ oĩa neceſſario ſit cognita a beatis. qꝛ fallit ↄ̃ña in his que tranſeũt in ſciẽtiã diſpoſiti uam. ⁊ tenet ſolũ in illis que p̃ciſe cognoſcunt̃ ſcientia ſpe/ culatiua ſicut ſunt perſone diuine. ¶ Ad 2m. Ad minorẽ qñ dicitur ꝙ intellectũ diuinũ tranſire ſuper ppriam eſſentiã eſt cauſa quare tranſit ſuper creaturã. Dico ꝙ hoc eſt verũ quantũ ad perſonas que preciſe cognoſcuntur ſciẽtia ſpecu latiua: non tamẽ in his que tranſeunt in ſcientiam diſpoſi/ tiuã. Imo in his volũtas diuina cõcurrit in cãndo: volunta/ rium enim eſt illa reuelare. ¶ Ad argumẽtũ q̃d fuit cõtra Godo. in 3° articulo qñ pbatur ꝙ oĩa vident̃ qꝛ infinitas dei videt̃ ⁊ infinitas eſt ratio repreſentãdi oĩa. Eſt dicẽdũ ꝙ illud argumentuꝫ eſt ↄ God. nõ ↄ me. Nõ. n. pono ꝙ p/ pter viſioneꝫ dei infiniti vident̃ omnia. ſed ꝙ illa que ſub/ ſunt ſcientie diſpoſitiue vident̃ ppter voluntariaꝫ reuela/ tionem. ¶ Ad aliam opionem que pbat. 3. articulo ꝙ oĩa equaliter vident̃. quia omnia equalr̃ repreſentantur. Dico ꝙ omnia equaliter ex parte obiecti repreſentantur quãtuꝫ ad hoc ꝙ naturalr̃ ⁊ diſtincte rep̃ſentantur ſeu exprimunt̃ in intelligẽtia diuina. Eo tamen ꝙ ſm quodlibet ſui eẽ trã/ ſeunt

Ad argm Aur. ar. 1.

Ad argm God. ar. ſcdo.

Ad argm ar. 3°.

seunt in scientiã dispositiuam eoipso cadunt sub libertate sciẽtis vt ea alijs monstret vel nõ mõstret: doceat vel non doceat. ℂ Dubitatur primo ex parte dei de hoc qđ dicit q ex natura visionis beatus videns essentiã diuinam videt necessario personas que naturalr representantur in deo & cadunt in sciẽtia eius speculatiua. Igit videtur q pcedẽdũ sit q ex natura rei videt etiam oẽs rationes attributales & oia que sunt deo ppria que cognita sunt sciẽtia speculatiua dei. Et ita oẽs beati erũt equales in his que sunt circa deuz. ℂ Respondent aliqui. q oẽs equaliter sunt beati extensiue videndo. s. omnia que sunt ppria deo non tamen intensiue. ℂ Immo fm q lumẽ glorie in vno est maioris perfectionis q̃ in alio fz hoc beatitudo in vno est intensiue maior q̃ in alio. ℂ Alij dicerẽt q nec intensiue nec extensiue sunt equales. Immo qui perfectius lumen habet intensius & extensius etiã plura videt. ℂ 2° dubitat de hoc qđ dicit q beatus nõ videt naturalr aliqđ esse creature nec eẽntie: nec existẽtie. ℂ Contra. Per te beatus videt naturalr illa & distincte que nõ cadunt sub sciẽtia dispositiua. Sed istud qđ est representare creaturaz fm qđlibet sui esse non cadit sub sciẽtia dispositiua. qz omnia representare distincte naturaliter cõuenit deo. per te supra. Igit beatus videt deuz representare creaturã fm qđlibet sui esse. Sed vidẽs clare representatiuũ naturaliter & distincte representatiuũ videt naturaliter representata. Ergo naturalr beat' videt omnia. ℂ Respondeo q representare distincte creaturã fm qđlibet sui esse non cadit sub sciẽtia dispositiua absolute loquẽdo & ex parte obiecti. representare tamen ad extra. s. intellectui creato cadit sub voluntate dei & scia dispositiua. ℂ Et per hoc patet ad dubium aliquorũ qui dicunt q in deo naturaliter & distincte sunt creature in esse obiectiuo nec tale esse cadit sub scientia dispositiua. esse tamen cognitum qđ natum est causari extra. s. in intellectu beati cadit sub scientia dispositiua. Et ratio est quare primum esse & nõ 2m cadit &c. Quia primum esse & creature est increatũ. 2m esse est creatũ. sed eẽ creatũ creature cadit sub libera dei dispõne.

ℂ Distinctio XIIII. ℂ Questio I.

ℂ Hic queri opus est cuz anima christi esset sapiens sapientia gratuita/vtruz habuerit sapiẽtiam equalem deo/siue omnium rerum scientiam habuerit/vel habeat idest vtrum omnia sciat que deus scit &c.

Uia hic agitur de nobilitate cognitiõis anime christi. Quero An creature quas cognoscit in verbo sint entia ita nobilia q vt pcesserunt in memoria patris generationez verbi habuerunt aliquam causalitatez super pductiõe vbi.

Hic tria. ¶ Primo. An idee creaturarum precedant in patre gignitionem verbi quantum ad esse. ¶ 2° an pcedãt i patre actualẽ cognitionẽ creaturarũ & hoc pertinet ad agere. ¶ 3° posito q sic. Utrum precedant ibi creature vtroq mõ. sic q sint aliquo modo principiũ elicitiuum & dictiuuz verbi.

Primus articulus. An idee creaturaruz pcedant in patre generationẽ vbi quantũ ad eẽ. Ubi sunt quidã. s. Scotus dicẽtes. q idee vel esse creaturaz intelligibile nõ habẽt esse in deo nisi p intellectum diuinũ: & q gignitio verbi pcedit esse creaturarũ. Et arguũt sic. Causalitas reruz in esse intelligibili pertinet ad tres personas. Ergo prius est verbũ q̃ tale esse intelligibile creaturarum. Probatur assumptũ. Quia prius naturalr est essentia diuina psens intellectui suo q̃ aliquid aliud. qz ipsa est pmariũ obiectum. omnia alia sunt obiectũ scđarium. Sed intellectus diuinus habẽs pprium obiectũ psens nõ tñ est potentia operatiua circa ipm: sed productiua notitie adequate. & similiter est de voluntate respectu amoris adequati. Ergo prius naturalr pducũtur persone diuine q̃ aliquid aliud: & per 9ns psupponuntur omni productiõi oium aliorum. Sed vt isti supponunt. Idee non habẽt esse nisi per actuz intellectus diuini. ergo gignitio verbi precedit esse intelligibile creaturaz. ℂ Et imaginãt isti sic. Si Sortes generet Platonẽ est duplex ordo originis. Unus simplr quo Plato est a Sorte. Aliud fm quid. quo risibilitas Platonis est a Sorte. & dicit iste secũdus ordo. ordo originis fm qd. qz risibilitas Platonis non est directe. sed quasi 9sequenter a Sorte. qz. s. Plato nõ est a se sed a Sorte: & per 9ns eius risibilitas ẽ a Sorte. posito g q risibilitas eẽt vna cõis pprietas Sortis & Platonis 9supponens sil' vtrũq. vez eẽt dicẽ q risibilitas Platonis isto 2° mõ eẽt origiata a Sorte. & tñ q nõ psuisset in Sorte añ gñationẽ Platõis sic in ppo'° fili' originat a patre pmo modo originis. & eẽ itelligibile creaturarum originat in verbo a patre 2° modo originis & est cõmunis pprietas patris & filij: & per 9sequens supponens vtrũq & cum hoc stabit q esse intelligibile creaturarũ non fuit in patre ante gñationem verbi. ℂ Contra hoc arguit sic. Qđ cõuenit alicui ex se formalr. cõuenit sibi in quocũq priori ipsum ponit. sicut patet q representare cõuenit speciei itelligibili in quocũq priori quia cõuenit sibi formalr. Sed eẽntia diuina ex se formalr representat omnia que intellectus suus potest itelligere. Igitur in quocũq priori ẽt ante productionez ipsa ponitur: & representatio omnium. ℂ Item Esse intelligibile creaturaruz psupponitur in patre vt dicens. sic dictũ est. Igitur psupponitur verbo dicto. Consequentia patet. Qz dicere psupponitur dicto. Probat assumptũ. Quia cuz esse itelligibile creaturaruz est in vbo pducto si non pcessisset in patre pducente pater perfecte non dixisset fm Aug. 15 de trini. capl. 35. pater perfecte integre se nõ dixisset si aliquid minus vel amplius eẽt in e' verbo q̃ in eo. ℂ Item. fm Augustĩ. In ideis tanta vis inesse constat. vt sine his nemo sapiẽs esse possit. Igitur si nõ psuerunt in patre anteq̃ in verbo verbũ nõ pcessisset tanq̃ sapiẽtia de sapientia. ℂ Item. Quicqd cõmunicat filio p fuit in patre. sed hõ est esse itelligibile creaturarũ. Igit &c. ℂ Itez. Esse intelligibile est qđdam esse perfectionale qz vnũqđq est intelligibile per esse in actu. actus autẽ est pfectio. Sed in quocũq priori pater habet oẽm perfectionez. ergo esse intelligibile oium. ℂ Ad argumẽta istorũ. Ad primũ rñsum est in pmo articulo scđi. ℂ Ad 2m concedo vsq ibi quo dicit esse intelligibile est cõmunis pprietas patris & filij: & per 9ns supponens vtrũq. Unde dico esse itelligibile creaturarũ quo ad representare. dicitur cõmunis proprietas vtriusq pter cõmunitatẽ essentie que est cõmunis vtriqz cuius est pprietas primo. & per se. nõ autẽ qz sequitur post esse suppositabile vtriusqz. Et qz eẽntia pus est in patre q̃ in filio. ideo illud eẽ intelligibile creaturaz pus est in patre q̃ verbum pducatur. Sed esse creaturarũ vt nũc est esse itelligibile tñ sed esse factiuum creaturarũ quo ad executionẽ operis pmo pertinet ad vtrũq suppositum si vni per aliud sicut currit similitudo. ℂ Dicit ergo vnus doctor Ualsyngã. q idee pcedũt gignitionẽ verbi. Quia qđ conuenit alicui esse formalr cõuenit sibi pus q̃ illud qđ cõuenit sibi per aliud. Sed representare creaturas sibi cõuenit formaliter & habere verbum conuenit sibi per relationẽ originis. igitur &c. ℂ Ad hoc est expressa auctoritas Lynco. super septimo capitulo de diuinis nominibus dicens. Omnia in ipsa dictione omniuz pehabet in se ideas & rationes causales omnium.

Rñsio
Ubi quo
ad sr dici
tur bti ex
tẽsiue vel
intensiue.

Dub' 2m

Rñsio.
Esse crea
ture qđolz
cadit sub
scia di spe
culatiua ex
gte obi.

opi. Sco.

3 Scot.
Arg' pm

Arg' 2m

Arg' 3m

Arg' 4m

Arg' 5m

Rñsio
p Scoto.

Op. Ual
syn.

Opio 2ª.

Secundus articulus. An idee pcedant in pře actualem cognitionē creaturarū. Ubi dicunt quidā φ deus nō plus intelligit creaturas φ̄ perducat verbū: quia deus non pōt intelligere iperfecte. Sed hoc sequeretur posito isto casu. Igitur ꝛc. Probatio mino. Quia intellectus intelligit imperfecte illo non producto qd̄ est complementū intelligētie eius. Sed verbū in diuinis est cōplementuz intelligētie paterne. Si ergo in aliquo priori itelligeret creaturas anteφ̄ pduceret verbū intelligeret iperfecte. ❡ Alij hoc pbant sic. pater producit verbū itelligēdo essentiā suam. Sed essentiā suam itelligit anteφ̄ intelligat creaturas. Igit̄ productio verbi est ante cognitionē creaturarū. Probatur minor: q2 intelligit obiectū magis presens. ❡ Item. Alij hoc pbant. Filius pcedit de tota notitia patris. alr̄ enim pater nō diceret verbū perfecte. Si ergo cognitio creaturarū precedit in patre verbi pductionez, verbū pcedit de memoria patris vt includit notitiā creaturarū. ꝛ ita necesse pcedere de possibili esse. Hoc est ipossibile. igit̄ ꝛc. ❡ Itē. Si an̄ productionē verbi cognoscit. Igit̄ prius habet actum intelligēdi respectu obiecti equiuoci φ̄ vniuoci. Consequētia pz. Quia eē verbi cum patre est vniuocū. sed esset ꝯcreatura est equiuocū. Cōsequēs est falsuz: quia vniuocū est sibi ꝓprium obiectum. ꝛ equiuocum nō est ꝓprium nisi per aliquid aliud sed vnūqdq; prius fertur in ꝓprium obiectū φ̄ in nō ꝓprium.

Scotus

❡ Quidā alij hoc probant Scotus sic. Quādo inter duo est ordo, omnis opatio que est circa primuz illius ordinis potest compleri anteφ̄ aliqua operatio sit circa s̄m illius ordinis ꝛ possent ponere exēplum de subiecto ꝛ ꝓpria passione. Sed inter essentiaz diuinā que est summe itelligibilis ꝛ creaturā in esse itelligibili est ordo sicut inter primariū obiectū ꝛ scdarium. Ergo omnis operatio intrinseca quā deus habet circa ꝓpriā eēntiaz prius cōpletur φ̄ aliquā habeat circa creaturā. ꝛ ita p sone prius pducunt̄ φ̄ creature intelligant̄. ❡ Itē sic. Nihil est actu cognitū ante pductionem verbi nisi qd̄ est precontentū in memoria patris. Sed hō nō est esse itelligibile creaturarū: quia illud pducitur per actū itelligentie vt supponunt. igitur.

Ꝯ istā opi. oluz ille ꝛ. Argᵐ pᵐ Idee pcedūt in patre ante pductionez verbi.

❡ Contra istā positionē argui̅t sic. Deꝰ prius intelligit essentiā suā φ̄ producat verbū. Et hoc ipsi concedunt. Et etiā pbatur. Quia actus quo itelligit essentiā suaz est absolutus. quo autem producit verbū est respectiuus. sz absolutuz est prius respectiuo s̄m Cōmen. 1. ethico. cō. 52. Tunc vltra. Sed actus quo pater intelligit eēntiam suam intelligit omnia alia. Igitur cognoscit creaturas ante pductionem verbi. Probatio istius est. Uerselenē. super. 7. ca. de diuinis noibus. Nō habet deus vnam ꝓpriaz cognitionem sumpsius ꝛ aliaz cognitionē creaturarū existentiū. sed cognitione sui cognoscit oia.

Argᵐ 2ᵐ

❡ Itē. Productio verbi presupponit in patre perfectissimā notitiā: sed pfectissima notitia cōsupponit notitiā oium noscibilium cuiuscūq; itelligibilitatis vt pbatur lib. 1. dis. 39. ar. 1. igit̄ ꝛc. ❡ Itez. Pater hz an̄ pductionē verbi oēm perfectionez simplr̄. Sed hō est intellectio creaturarū. q2 aliter nō attribueretur deo s̄m regulā Ansel. igitur ꝛc. ❡ Itē. Pater ante productionē verbi est summe beatus ꝛ quo ad beatitudinē accidentalē ꝛ eēntialē: quia aliter aliqd reciperet a filio quoquomodo. Sz hoc nō eēt nisi tūc itelligeret oia. igitur. ❡ Itē. Si pater ante pductionez verbi tm̄ cognosceret essentiā suā ꝛ in v̄bo creaturas. Igr̄ saperet sapiētia genita s̄m regulā Aug. Probatio ꝯñe. Quia illud quo primo vel in quo primo sicut in speculo cognoscit illo sapit. Si igitur in verbo primo cognoscit creaturas. Igitur verbo sapit. verbum autem est sapientia genita. igitur.

Tertius articulus. An idee sic pcedāt in patre φ sint pncipiū elicitiuū ꝛ dictiuū verbi. Ubi dicūt illi q sunt de pma opione. s. Sco. φ non. Et seqtur ex pmissis. Qd̄ eniz nō est an̄ verbi pductionē nec in eē nec in cognosci nō est in memoria patris pductiuū v̄bi nec alicuiꝰ in verbo. Sed vt supra pbauerūt eē itelligibile nō est nec in eē nec in cognosci an̄ pductionē verbi. Igit̄ eē itelligibile creaturarū nō est in memoria patris tāφ̄ dictiuuz verbi nec alicuiꝰ in verbo.

op. Sco.

Opinio Ualsyn.

❡ Alij aūt q sūt de alia opione Ualsyngā. dicūt φ lz creatur̄ quo ad eē itelligibile ꝛ quo ad itelligi pcedant in patre pductionē verbi. nō tn̄ pcedunt sicut pnᵐ dictiuū verbi aliquo mō hn̄s cāitatē in illa pductiōe. Q2 creature in illo priori in quo pater est pnᵐ verbi nō sunt in memoria patris subiectiue. sz solū obiectiue. Q2 (vt dictū est ab eis. q. de verbo) eē itelligibile qd̄ creature hn̄t in pře nō est aliqd̄ esse qd̄ hn̄t in patre sed est qd̄dam esse realiter differēs a patre ꝛ ab eēntia sz φ creature sunt obm̄ intellis diuini. Sed tūc vltra. Uerbū vt dicūt nō gignit̄ nisi de eo qd̄ est in memoria patris subtiue vel q̄si obiectiue. Q̄re ꝛc. ❡ Addunt φ lz creatura vt existit in memoria patris non est illud de quo verbū gignit̄. est tn̄ illud per qd̄ verbū dr̄. q2 per verbū dr̄ nō solū qd̄ est in memoria patris subiectiue sed obiectiue.

Rñsio.

❡ Ad istū articulū. Dico φ dici pōt φ eē itelligibile creaturarū pcedit in memoria patris pductionē verbi quo ad eē. ꝛ quo ad cognosci. Un̄ posset dici φ lz eē itelligibile creaturaꝝ nō hēat cāitatē sup pductiōe verbi. hz tn̄ sup aliquo pducto in v̄bo. s. sup eē itelligibile creaturarū pducto in verbo. Et hoc dico eo modo quo memoria. ꝛ ea que relucēt in memoria hn̄t causalitatez. ❡ Hanc aūt ꝯnez dico s̄m cōem opionē que imaginat̄. φ idee sunt rōnes pducendi ꝛ cōndi p quas deus causat ꝛ pducit. Un̄ intelligēdū est φ verbū duplicez respectū hz. reᵘ memorie pr̄ne. Unū inq̄tū est mere deitas pducta ꝛ sic tātū respicit in memoria patris deitatez precise. sic φ nihil aliud qd̄ est in memoria hz causalitatē super verbū. Scōm habet respectū inquantū est tale pductū. s. vt exēplar creaturaꝝ ꝛ ars earū. ꝛ sic respicit in memoria patris creaturas. Ita φ nihil aliud qd̄ est in memoria patris hz causalitatē super eē itelligibili creaturarū in v̄bo tāφ̄ ꝓpriū pnᵐ earū. nisi eē itelligibile earū qd̄ est in memoria patris. Probatur vtrūq; sic. Ubicūq; eniz in pducto inueniunt̄ due forme eiusdē rōnis dr̄ φ ꝯueniēs i pducto ē a cōueniēte i pducēte. v. g. Igneitas i igne pducto ē ab igneitate i igne pducēte ꝛ calor i igne pducto ē a calore in igne pducēte. Sed in memoria patris est deitas ipa ꝛ ēt eē itelligibile creaturaꝝ. Igit̄ silr̄ in verbo pducto est deitas pducta ꝛ eē itelligibile creaturaꝝ pductū. Ergo verbū vt deitas est a deitate in memoria pr̄is. ꝛ eē itelligibile creaturarū in v̄bo ab eē itelligibili creaturaꝝ in memoria pr̄is. ❡ Confirmat̄ ista pª rō. Q2 vbicūq; aliquod pductū pōt reduci in cām vniuocā meliꝰ est hoc reducere in cām vniuocā φ̄ equiuocā. Sz sic posito vt hic ponit̄ h̄ saluat̄ φ ditas ē a ditate ꝛ creatura a creatura. igr̄ ꝛc. ❡ Itē. Qd̄ ꝯtinet̄ in dicēte vt dicēs est actiue se hz reᵘ dicti vt dictū est. Sz eē itelligibile creaturarū ꝯtinet̄ in dicente vt dicēs est. q̄ ꝛc. Sz minus incōueniēs est φ eē itelligibile creaturaꝝ se hēat actiue reᵘ dicti q̄tū ad eē itelligibile creaturarū dictū vel pductū cū reᵘ deitatis dicte vel pducte. igit̄ ꝛc. Minor pbat̄. Q2 qcquid ꝯtinet̄ in dicto ꝛ dictū est ꝯtinet̄ in dicēte vt dicēs est. s̄m eē itelligibile creaturarum sic ꝯtinet̄ φ dictū vt dictū iportat respectū ad creaturas: q2 vt est dictū est ars pr̄is reᵘ creaturarū. ❡ Itē. Potētia que exit in duo obta lz ordine nāe pꝰus exit in actuz reᵘ vniꝰ φ̄ reᵘ alteriꝰ: tn̄ vtrūq; per se est actiuū reᵘ ꝓprie notitie in tali actu. Uerbi grā. lz visus in suo ordine nāe pꝰus cognoscat vnico actu nūero colorē φ̄ albedinez. vtrūq; tn̄ p se causat ꝓpriā notitiā in tali visiōe. Sz lz in cognitiōe pr̄is quodā ordie nāe vt dicūt alij pꝰus cognoscat̄ φ̄ creature: tn̄ vnico

actu

actu numero intelligunt. Ergo hoc nō obstāte vtrūqȝ causabit ppriā notitiā: et ita verbū erit notitia causata a deitate vt in memoria p̄ris et esse intelligibile creaturarū in verbo erit notitia causata ab esse intelligibili creaturaꝝ in eadem memoria. ¶ Item. Quicqd est pfectionis in nobis est perfectionis in deo: et per ꝯñs deo attribuendū. Sed quicquid in nobis in memoria nostra generat notitiā suā hoc est perfectionis: qꝛ ex hoc est vnūqdqȝ perfectū ꝙ potest sibi simi lem notitiā facere. Igit̄ qcqd est in memoria paterna generat ppriam notitiam. deitas igit̄ in memoria est p̄ncipium generandi deitatē in verbo et esse intelligibile creature suū est intelligibile in eodem. ¶ Istam opinionem non teneo.

Op. auct.

Quia sicut in patre est cognitio creaturarū consecutiue eo ꝙ cognoscitur essentia: ita in filio pducit̄ eorum esse intelligibile per p̄ncipalē productionē qua pater producit filiū et non per ppriā eis correspondentē sicut est de productione relationis cum fundamento. ¶ Per hoc ad argumētū pȝ ꝙ non cōcludunt quādo aliqd dicit̄ precise consecutiue. De hoc lib. 1. dis. 39. in fine questionis.

Ad arg. rńsio.

¶ Distinctio. XV. Questio. I.

¶ Illud quoqȝ pretermittendum non est ꝙ dei filius nām hōis accepit passibilem: aiam passibilem/carnē passibilē et mortalem ꝛc.

In distin. 15. agit̄ de defectibus quos chūs assūpsit vbi ecōtra quero de perfectione ꝛc. An aia christi in aliquo gradu substantiali sit perfectior anima iude. Et videt̄ ꝙ nō. Quia nō essent eiusdem speciei. ¶ Contra est articulus Parisiensis. 124.

Hic duo. ¶ Primo ꝙ nulla forma substātialis suscipit magis et minus: nec s̄m rōnes speciei: nec s̄m gradus materiales forme etiam nec anima chūi. ¶ 2° ꝙ suscipit tripl'r vt forma facit speciem superabundare gn̄ū: et vt habet esse graduale in mā et vt extendit̄ in materia.

Primus articulus. Qꝛ nulla forma sub̄alis suscipit magis et minus. Ubi sciendū est ꝙ formaȝ substātialē suscipere magis et minus pōt multipl'r intelligi. Uno mō enim pōt forma substantialis considerari respectu duorum cōtentorum: et hoc sicut per modū generis materie: sicut anima sensitiua respectu oīum animalium nō cōsiderando in ea rōnabilitatem vel irrationabilitatem aut quācūqȝ speciem siue per modum speciei sicut anima asini respectu oīum asinorum. Alio mō pōt ꝯsiderari forma substantialis: vt forma inqn̄tū specifica se hȝ per additionē ad seipsam inquātū generalis: sicut anima asini aliqd addit super animaȝ aīalis simpl'r dicti. Primo mō nō suscipit magis et minus respectu cuiuscunqȝ: sed scd̄o mō suscipit magis et minus in quocūqȝ fuerit. Probatio p̄mi est per ph̄m. lib. predicamentoꝝ in sermone de substātia cū dicit sub̄a. Non suscipit magis et minus. vt hec substātia homo nō dicit̄ magis et minus esse homo. Et idem exemplū ponit Cōmentator. 8. meta. cōmēto. 10. super illud ph̄i. Quēadmodū in numero nō est magis et minus simil'r neqȝ in substātia que est quasi forma. ¶ Arguo igit̄. Forma specifica vniuoce et eq̄ p̄mo se habet ad oīa sua contenta ꝙ nō suscipit magis et minus (vt hic ex premissis auctoritatibus ph̄i. et Cōmentatoris habet̄) sic nec forma substantialis generalis vt ad sua cōtenta cōparata (puta anima sensitiua ad oīa vt materie sensibilia cōparata) nō suscipit magis et minus: et sic pȝ primuȝ. ¶ Sed hic est intelligendum ꝙ aliud est formaȝ suscipere magis et minus s̄m speciē et aliud s̄m gradus materiales forme. Verbi gratia forma accidentalis (puta albedo) s̄m speciē non suscipit magis et minus q̄tum ad dr̄iaȝ specificā: eque enim complete minima albedo habet differentiā albedinis et diffinitionem sicut maxima albedo: tn̄ dicitur suscipere magis et minus s̄m gradus materiales remissos et intensos qui sibi adueniunt et recedunt: stante semp ratione speciei. ¶ Igitur est dubium forte an forma substantialis possit suscipere magis et minus s̄m tales gradus materiales. Verbi gratia. ꝙ anima chūi habeat plures gradus pfectiores in intellectualitate q̄ aia Jude: et ꝙ tn̄ eq̄l'r participent dr̄iaȝ specificā aie rōnalis. ¶ Et vr̄ ꝙ sic. Quia dicit articulus Parisiensis. 124. ꝙ incōueniens est ponere aliqs intell's nobiliores aliis: qꝛ tn̄ ista diuersitas non pōt esse ex parte corporū opȝ ꝙ sit ex parte intelligentiarū et sic anime nobiles et ignobiles essent necessario diuersaꝝ specierum sicut intelligentie. error. Quia sic aia chūi nō esset nobilior aia iude. ¶ Item. Ad hoc vr̄ cōcordare ph̄s. 8. meta. tex. cō. 10. Ibi eniȝ loquens de formis sub̄alibus. vult ꝙ nō suscipiāt magis et minus q̄tū ad illud qd̄ exprimit̄ per diffinitionē. Sed gradus materiales non cadunt in diffōne rei. sed dr̄ia specifica que accipit̄ a forma substātiali: nō enim intensuȝ et remissuȝ ponit̄ in diffōne albedinis: sed eius dr̄ia specifica. Ergo ph̄s nō vult negare gradus in forma substantiali. sed solū in dr̄ia specifica. Maior pȝ. arguit eniȝ sic. Quēadmodū enim negaret̄ a numero ablato aliquo aut addito ex quo numerus est nō adhuc ideȝ numerus est: sed alter q̄tūis minimū auferat̄ aut addat̄. sic nec diffō nec ꝙ q̄derat esse erit adhuc ablato aliquo aut addito. ¶ Item 3°. Sic debet intelligi textus Aristo. sicut exponit seipsum. Sed sequit̄ in textu eius. Quēadmodū nec numerus suscipit magis et minus. sic neqȝ s̄m speciē sub̄a sed sic quidē que cū mā. ¶ Itē. Sic dicit in predicamentis in sermone de sub̄a. Unaqueqȝ sub̄a hoc ipsuȝ qd̄ est nō suscipit magis et minus vt hec substātia hō. nō est magis et minus hō. ¶ Tūc arguo sic. Substantia sic accepta vt dicat̄ hoc ipsum qd̄ est sic accipit̄ s̄m quidditatem et perfectionē specificā non s̄m gradus materiales. igit̄ ꝛc. ¶ Item Aristo. in p̄litis negat ibidē formam sub̄alē suscipere magis et minus p illū modū quo forma accidentalis suscipit magis et minus. s. ex permistione ꝯtrarij. Unde cum p̄mo dixit substātie nihil est ꝯtrariuȝ: et vult ꝙ qualitati aliquid est ꝯtrariū dicit. ꝙ substantia non suscipit magis et min⁹ sicut albū altero est magis albū. Tūc arguo. Aliud est suscipere magis et minus s̄m gradus mā̄les ex pmistione ꝯtrarij vel recessu a ꝯtrio. et ex additione sil'is cum sil'i. Igit̄ cū ph̄s ibi et in. 5. phy. tex. cō. 10. pbat ꝙ sub̄a nō suscipit magis et minus: qꝛ nō hȝ ꝯtriū: nō intendit negare quin s̄m gradus mā̄les suscipiat magis et minus per additionem ad sil'e (puta ꝙ vnus gradus intellectualitatis addat̄ alteri vt sic aia chūi habeat aliquē gradū intellectualitatis sibi additū pfectiorē q̄ aia iude) sed solū ꝙ sub̄a nō suscipit magis et minus oībus modis qbus forma accn̄talis. ¶ Cōtra ista. Videt̄ ꝙ tunc ad formaȝ substātialem posset esse motus et paulatine posset induci et nō in instāti. quoꝝ cōtrarium intendit ph̄s in. 5. physi. tex. cōmē. 8. ¶ Posset dici ꝙ gradus in forma neutrū argueret nec motū nec inductionē per tp̄s nisi talis forma h̄ns gradus haberet ꝯtrarium in subiecto. Verbi gratia. Lumen in medio intensissimū h̄ns mille gradus sola illuminatione instantanea: et per ꝯñs sola illuminatione que est mutatio et motus pōt induci: si mediū sit vltimate dispositū et nō h̄ns cōtrariuȝ. Sed in pposito forma substātialis semper inducit̄ in materia vltimate disposita. Igit̄ et si habeat gradus inducet̄ in instāti. ¶ Sed ista apparens rn̄sio destruit totā p̄mā viā. Prio. Qꝛ forme eiusdē spēi in materijs eq̄l'r dispositis ab agēte eiusdeȝ spēi semp sūt eq̄les s̄m oēs gradus. V. g. Duo lumia causata in duab⁹ ptib⁹ medij equal'r dispositi a duab⁹ candelis eq̄lis luminositatis. Sed vt tu ꝯcedis in q̄ōne sub̄ali mā semper est in

Arg.ᵐ — *Notād.* — *Inventio q̄ōnis.* — *Arg.ᵐ pᵐ* — *Arg.ᵐ 2ᵐ* — *Arg.ᵐ 3ᵐ* — *Arg.ᵐ 4ᵐ* — *Arg.ᵐ 5ᵐ* — *Dubium.* — *Rn̄° q̄dā* — *Reprobatur.*

vltimata dispositione. Igitur due forme sibi impresse a duobus agentibus eiusdẽ spẽi recipient̃ in ea ſm eq̃les gradus. ¶ Confirmat̃ dupl'r. Primo q2 agens ſm nãm semꝑ agit ſm totũ impetũ suũ. Cum ergo natura nõ deficit in necessarijs: sequit̃ ꝙ vterqz imprimet formã ſm vltimã ꝑfectionẽ suã. ¶ Scdo. Ideo duo ignes equales nõ causant eq̃les calores: q2 sua susceptibilia pñt esse diuerse dispõnis. Igit̃ da ꝙ sint eiusdẽ dispõnis: sequit̃ ꝙ forme impresse erũt equales in oibus gradibus. ¶ 3. Posito casu ꝙ ab aliquo agente ꝓpter debilitatẽ suã induceret̃ forma substãtialis in remisso gradu: ita ꝙ huj causa esset debilitas agentis ⁊ nõ dispositio mãe. Tunc cum mã respectu talis forme remaneret in vlteriori dispositione ad talẽ formã. Uel natura deficeret in necessarijs: qđ est falsuz. Uel supplebit agentis defectuz. Si supplet. cũ possibile est ꝙ ꝓpter debilitatẽ agẽtis ꝑma forma deffecerit a suo cõplemẽto in multis gradibus, possibile erit. Uel ꝙ in instãti quo ꝑducit̃ forma in mã in gradu remisso simul ipsa nã suppleat inducẽdo oẽs alios: ⁊ tunc ipsa forma erit equalis cũ alijs formis eiusdẽ speciei ꝑ omnẽ modũ. Uel ꝙ paulatine quiescat illa forma in mã ꝑ tales cõtinuas crescentias ⁊ diuturnas sicut est de forma accidentali: ⁊ sic redit ꝑmũ argm. ¶ Sed lz ista faciãt difficultatez: ⁊ precise ꝓpter articulũ Parisiensez: tñ pro nunc nõ teneo eã. Et inter cetera multa hic bona mihi apparẽt. Quia si forma subalis suscipit magis ⁊ minus in subiecto ſm gradus mãles: opz sic imaginari. ꝙ quãdo intẽderet̃ ꝙ retineret suum esse: ita ꝙ esse qđ prehabuit esset terminus a quo intensionis hoc est ipole. igit̃ ⁊c̃. Cõsequentia pz. per simile in intensione forme accidentalis. Assumptũ ꝓbat̃. Quia forma subalis semꝑ dat materie esse simpl'r. Si igit̃ remaneret in termino a quo. igit̃ gradus sequens adueniret enti in actu: ⁊ ita generatio nõ esset ex nõ ente in ens: qđ est contra phz. 5. phy. tex. cõ. 7. ¶ Rñdet̃ ꝙ in formis substantialibus nõ est intensio per hunc modũ ꝙ gradus precedẽs maneat dando esse in aduentu sequentis: sicut est in augumento (q2 augumentũ est preexistẽtis q̃titatis additamentũ: sed gradus precedẽs corrumpit̃) sed q2 sequẽs gradus ꝗ pro tanto dr̃ intendere eã q2 in se cõtinet aliũ gradũ virtualr̃ adueniẽs enti in potẽtia: ideo saluat̃ generatio. Et hoc pz ꝑ de generatione tex. cõ. 31. cap. de augumẽto. Ubi Aristoteles probat ꝙ augumentũ est preexistẽtis q̃titatis additamentũ sic. Q2 si illa q̃titas corrũperet̃ in aduentu sequẽtis nõ esset augumentatio. sed q̃titatis generatio. De hoc lib. 1. dis. 14. ar. 2. sic in ꝓposito. ¶ Sed hoc nihil est: q2 ꝑcedẽs gradus quicũqz datus cõstituebat aliqđ indiuiduũ in genere sube. Si ergo gradus corrumpit̃. igit̃ indiuiduũ substãtie corrũpit̃: ⁊ adueniente nouo gradu nouũ indiuiduuz generabit̃: ⁊ ita in forma substãtiali nõ erit intensio: sed continua gñatio ⁊ corruptio. ¶ Nec valet dici ꝙ pro tanto est intẽsio: lz ꝑmus gradus corrũpat̃: q2 sequẽs gradus virtualr̃ cõtinet ꝑmuz: sicut dicunt q̃dã in augumentatione accidentali. Nam ipsi saluant augumẽtationẽ accidẽtalẽ: q2 ꝑmus gradus cõtinet virtualr̃ 2m. ⁊ cũ hoc quia saltẽ aliqđ idez remanet substractũ vtriqz scilz subiectũ ⁊ aliter nunq̃ saluarent augumẽtationẽ. Sed in ꝓposito nõ solũ ponit̃ precedens forme corrumpi: sed subiectũ vt ꝓbatũ est. ergo nunq̃ saluat̃ intẽsio. ¶ Ideo rñdeo ad articulum qñ dicit̃. ꝙ anime christi est nobilior aia Jude ⁊ nõ ſm speciez vt dicit. igit̃ ſm gradus materiales. Dico ꝙ tertiũ membrũ est. s. ſm bonas dispositiones accidẽtales ad quas sequit̃ nobilior operatio intellectiua anime chr̃i: ⁊ hoc est qđ vult saluare articulos. Et dico ſm dispositiones nobiliores accidentales: ⁊ hoc aut ſm naturales absolutas (ſm ponentes potentias anime re absoluta differre ab aia) aut ſm naturales habilitates / ſm ponentes potentias re relatiua solum differre. Sicut enim si potẽtie anime sint accidentia quedam anime absoluta nõ repugnat eis suscipere magis ⁊ minus in operatiõe ⁊ in essentia: sic si addunt respectus super animã nihil prohibet quin ſm esse perfectius ⁊ imperfectius redicent̃ seu fundentur in essentia anime: ⁊ ſm hoc ꝙ in anima sit diuersus gradus habilitatis in ordine ad perfectiorez ⁊ imperfectiorẽ actum. Et ſz hanc cõparationẽ hoc nihil prohibet ꝙ vnus sit subtilioris intelligentie q̃ alter seu ꝙ vnus sit habilior altero ad intelligendum. Uel si vterqz modus deficeret posset articulus intelligi ꝙ anima prehaberet nobiliores dispositiones accidentales. acquisitas vel infusas.

Ad scdm. ¶ Ad auctoritatez phi. Ad ꝑmã. 8. meta. tex. cõ. 10. Dico ꝙ ibi ponit solũ formã nõ suscipere magis ⁊ minus ſm differentias specificas q2 illud solum est ibi ad ꝓpositũ. Ibi eniz loquit̃ quõ quelz differentia specifica addita generi variat speciez ⁊ diffinitionẽ sicut vnitas in numeris variat speciez numeri. Per hoc aũt non intendit ꝯcedere tales gradus materiales: ⁊ q2 vtrũ tales sint vel nõ sint nõ est ad ꝓpositũ suũ.

Ad tertiũ. ¶ Ad aliud qñ dicitur ꝙ imo q2 ibidem Aristo. dicit ꝙ suscipit magis ⁊ minus cum mã. Dico ꝙ per hoc nõ intendit gradus mãles: sed diuersuz esse qđ forma hz in materia. s. ꝙ primo est in potentia ⁊ postea in actu. Et isto modo inferius in cõtinuatione istius ꝓcessus phs. 8. meta. tex. cõ. 15. cõcedit ⁊ Cõmentator. ꝙ suscipit perfectionẽ seu maioritatẽ. Uult eniz ꝙ generans transferens formã de potẽtia ad actum nõ largit̃ sibi multitudinem graduũ: sed perfectionẽ in esse.

Ad q̃rtum. ¶ Ad illud de libro ꝑdicamentorũ. Dico vt ꝑmo ꝙ nõ negat ibi gradus mãles nec asserit: q2 nõ sibi aduenit ad ꝓpositũ.

Ad q̃nt. ¶ Ad illud de cõtrarietate dico ꝙ Aristo. in oibus ꝓcessibus illis supponit isto esse cõnexa scilz formã suscipere magis ⁊ minus ⁊ hẽre cõtrariũ: vñ cõcederet omnes albedines esse equales si oia subiecta albedinũ essent equalis dispõnis: ita ꝙ nullũ eorũ posset recipere aliqđ cõtrarium albedini. ¶ Et qñ dicis ꝙ nõ: q2 põt esse additio similis ad simile. Dico ꝙ si due forme eiusdem speciei recipiunt̃ in subiecto vltimate disposito ꝙ ambe recipientur in vltimato esse perfecto: ⁊ per ꝯñs non erit possibilis additio similis ad simile.

Secundus articulus.

Argm p'm. An forma subalis possit dici aliquo mõ suscipere magis ⁊ minus. Ubi arguo sic. Libro eniz predicamẽtoꝝ cũ phi. dixerat substãtia nõ suscipit magis ⁊ minus. addit. Dico aũt hoc non. q2 substantia nõ est alia substantia magis ⁊ minus. Hoc autez dictũ est: q2 vt dicit Boetius: ⁊ est versus finem capituli de substãtia. Substãtiã inquit neqz magis neqz minus suscipere nõ hoc dicimus: qm̃ substantia non est magis alia suba. Hoc eniz dictũ est q2 est. i. qm̃ inueniunt̃. Ait enim superius. Primas substantias. i. indiuiduas maxime esse subas. In scdis ꝯo substãtijs magis eẽ substãtie spẽs q̃ gña.

Due pro sunt duo arti. ¶ Tũc arguo sic. Aut accipit genus ⁊ spẽm in ꝓposito pro re substracta intentioni generis ⁊ speciei: ⁊ tunc cum concedit in suo sermone ꝙ species est magis substantia q̃ genus habetur ꝓpositũ. i. ꝙ forma substantialis specifica puta anima asini inq̃tum se habet per additionem ad animam sensitiuam simpliciter est magis substantia q̃ anima sensitiua q̃ est anima animalis simpliciter. Aut accipit in proposito genus ⁊ speciem pro intentionibus ipsis: ⁊ tunc cum ipse intẽtiones non sunt ficte. sed quidditatiue substantie ⁊ naturam substantie significantes. igitur ipsamet substantia vt specifica est magis substantia q̃ substantia generalis: puta anima asini est magis substantia ex seipsa q̃ anima sensitiua simpliciter.

Pro pa. Forma subalis est quo nõ suscipe magis ⁊ minus. ¶ Nunc igitur ostendo vtrunqz mẽbrũ sic. Phs ⁊ Commentator. 8. meta. cõmẽto. 10. habent pro impossibili ꝙ numerus vel forma substantialis suscipiant magis ⁊ minus nisi solum in illo casu vbi variatur species. Sed forma generalis substãtialis (puta anima sensitiua) vt ab ipsa

precindit ois dña specifica subalis (puta sensitiua asini vt cōparat ad sua cōtenta ꝓpria) nō variat sm speciem. Igitur isto modo suscipere magis ꝛ minus nō potcrunt: qḋ est ꝑmū membrū ꝓbandū. Igit ipsimet habent pro possibili ꝛ tanq̄ cōcedendū ꝙ numerus ꝛ forma subalis pñt suscipere magis ꝛ minus cū variat species. Cum ergo forma subalis vt specifica variat genus ꝛ speciem. Igit forma subalis vt specifica. est magis substantia q̄ ipsamet forma vt generalis, rōne illius perfectionis q̄ variat speciē. ¶ Et nota ꝙ intendo dicere. ꝙ substātia suscipit magis ꝛ minus vt facit speciem superabundare generi: nō vt per hoc intelligat ꝙ genus dicat aliquā rem cōmunē preter rem speciei ꝛ ꝙ species addat aliquā rem cōem supra genus: ꝛ īdiuiduū addāt aliquā rem super spēm (vt aliqui imaginant) sed intendo ꝙ per nomen speciei exprimat aliqs gradus forme indiuidue substracte intentioni generis ꝛ speciei. qui gradus forme nō exprimit per nomen generis. Uerbi gratia. Nō intēdo dicere ꝙ aial dicat aliquā rem cōmunē aliā ab animalitate hoīs ꝛ asini ꝛ aliarū specierū aut ꝙ species asini dicat aliaꝫ rem a realitate istius asini ꝛ illius: sed intendo loqui precise cōparando vnum gradū perfectionalē forme ad aliuꝫ gradum perfectionalē in eadē forma hac singulari ꝛ signata: vt puta. aīa intellectiua sortis addit aliquē gradū substantialeꝫ in aīa sortis vltra eandeꝫ aīam sensitiuā sortis. ¶ Et etiam qualis sit differentia istarum cōparationū pꝫ. Quia prima est inter cōmune ꝛ sua cōtenta. Scd̃a est inter gradus eiusdem forme adinuicem. Uel in verbis pōt dici. ꝙ ꝑma comparatio est sm formā totalem puta cōparando animalitatē ad humanitatē ꝛ asineitatē. Tertia aūt est sm formā partialem: puta sm aīam intellectiuā comparatis adinuicē diuersis gradibus. Et hoc probo sic. Quia cū diffinitio indicet qḋ rei ꝛ nām rei. alia diffinitio indicat aliā q̄dditatē ꝛ aliaꝫ naturā. Sed vt vult Cōmentator. 8. meta. cō. 10. ꝛc. Alia est diffinitio aialis sm ꝙ est vegetabile. ꝛ alia sm ꝙ est aial: ꝛ alia sm ꝙ est homo: ꝛ hoc ꝑpter diuersam. ꝛ diuersam differentiaꝫ additā aiali: que sunt nutribile, sensibile, rōnale. Ergo alia ꝛ alia q̄dditas ꝛ nā saltem sm diuersos gradus substātiales eiusdeꝫ rei repertos in ipsa anima sm ꝙ est vegetabilis: sensitiua: ꝛ rōnalis: ꝛ ita sm additionē istoꝝ adinuicem vel diminutionē adinuicē suscipit ipsa substātia aīe magis ꝛ minus. ¶ Iteꝫ Cōmentator. 8. meta. cō. 10. dicit ꝙ quēadmodū quādo alicui addit vnuꝫ aut ab eo diminuit vnum transfertur in aliam naturā numeri: sic diffinitiones cōposite ex animali ꝛ substātia istaruꝫ differentiarū que sunt nutribile: sensibile: ꝛ rōnale. quādo ab animali diminuitur aliqua istaruꝫ differentiarū transfert diffinitio ad diffinitionē alterius nature. Arguo tunc sic. Per istas non transfert diffinitio aialis nisi ad aial vt est vegetabile, sensibile, ꝛ homo. Ergo aial sꝫ ꝙ vegetabile: ꝛ sensibile rōnale. est alterius nāe ꝑ gradus subales: ꝛ ita aial que est forma subalis sꝫ quā oīa ista insunt sibi in substātia sua ꝛ hꝫ gradus q̄dditatiuos suscipiendi magis ꝛ minus. Et intellige signanter ista argumēta ꝯcludere differentiā realē q̄dditatiuā ꝛ essentialē nō differentiā realē essendi solū. ¶ Item sic. Illa duo in quorum vno aliqua cōueniunt realr ꝛ quidditatiue. ꝛ alio realr differunt ꝛ q̄dditatiue. nō sunt idē realr q̄dditatiue. Sed homo ꝛ asinus realr q̄dditatiue cōueniunt in animali: ꝛ realr ꝛ q̄dditatiue differunt in rōnalitate ꝛ irrationalitate. Igit rōnalitas ꝛ irrationalitas sunt ibideꝫ gradus additi animalitati siue anime sensitiue differētes realr q̄dditatiue ab eaq̄ qḋ est ꝓpositū. ¶ Itē. Quandocūqꝫ aliqua duo sunt idem q̄cq̄d repugnat vni repugnat alteri: ꝛ hoc dico sm ꝙ sunt idē realiter. Sed si rōnalitas esset eadem realr anime sensitiue: ita ꝙ nullū gradum realeꝫ q̄dditatiuum sibi supadderet. Uel esset idē in rationalitate realiter: ita ꝙ ambo essent in rōnalitate. Uel in sensualitate: ita ꝙ ambo essent ipsa natura sensitiua ꝛ̄t q̄dditatiue. Sed aīe sensitiue ad rōnalitatem ꝛ ecōuerso infinite sunt resistentie: q2 hec intellectualis, illa nō est: hec sensualis, illa nō ꝛc. Ergo nullo modo sunt idem realr quia vnū addit rem super aliud. Minor pꝫ. Quia si forma nō adderet rem super mām nec ecōuerso: q2 immo essent totalr vna res necessario. Uel essent eadē res que est mā. Uel que est forma. Quia si dicerent eadem res soluꝫ ꝑpter identitatē cōpositi sequit oppositū: q2 cum ptes in cōposito sic se habeant ꝙ vna addit rem sup aliaꝫ: sequit ꝙ materia addit rem sup formaꝫ ꝛ ecōuerso. Ergo a simili. Si anima sensitiua ꝛ rōnalitas non sint eadē solū ꝑpter identitatē cōpositi. sed sic sunt ideꝫ ꝙ sunt penitus q̄dditatiue ꝙ ambo sint ipsa rōnalitas vel ꝙ ambo sint ipsa nā sensitiua. ¶ Item. Una eadē res q̄dditatiue nō potest esse excedens materiā. ꝛ hoc dico realiter nisi ibi sit aliqua diuersitas realis q̄dditatiua saltem generalis: aliter enim cōtradictoria dicerent de eodem sm idem sed illa intellectiua sm intellectum est essentia excedens materiam. ergo ꝛc. ¶ Sequitur de scd̃a parte huius articuli vbi arguit. Si anima intellectiua addit rem super sensitiuam. Ergo humanitas super aialitatē. Cōsequens est falsuꝫ. Probatio cōsequentie. Quia si forma addit rem super formā. Ergo ꝛ formatū super formatū alioqn forma nō daret esse materie sm totalitatem forme: ꝛ sic ille gradus sꝫ quē nō daret esse materie esset frustra in natura. Probatio falsitatis ꝯñtis. Si sic tūc animal diceret rem cōmunē aliā a qualibet specie sic ꝙ illa res cōmunis cōtrahatur ad diuersas species per diuersas realitates formarū specificarum sibi super additas: ꝛ eadem rōne species diceret rem cōmunem aliaꝫ ab indiuiduis ꝛ per superadditas differentias indiuiduales cōtraheret. cuius cōtrarium ꝓbat dis. 9. ¶ Rñdent quidā cōcedendo ꝯñs: q2 videt ꝙ sequit ex precedentibus argumentis que satis sunt fortia. Et qñ dicitur. Igitur species addit rem cōem preter indiuidua: negant aliqui cōsequētiaꝫ: cōcedentes ꝙ genus addit rem cōmunem super specieꝫ: nō tamen species sup indiuidua. Ratio est. Quia species addit gradū quidditatiuum ꝛ essentialeꝫ super genus. sicut vna species numeri super aliā: ꝛ ideo differentia addita variat diffinitionē. Indiuiduum autem super speciē solū addit gradū essendi: q2 qḋ species dicit q̄dditatem ꝛ essentialr. hoc dicit indiuiduū existenter. Unde super hominē nō dicit sortes nisi existentiā gradus aūt q̄dditatiuus seu essentialis variat rem ꝛ essentiaꝫ sicut ꝛ diffinitio: gradus autem essendi eiusdem rei non addit rem sup ipsam essentiam: vt pꝫ de essentia rei que est in potentia ad esse actu non variat per hoc ꝙ est esse in actu. q2 actus ꝛ potentia non variant essentiam. ergo ꝛc. ¶ Sed istud non est verum qḋ dicunt de animalitate. Quia anima sensitiua nō dicit rem cōmunem ad animā sensitiuā hominis ꝛ asini ꝛc. Nec animalitas addit animalitateꝫ hominis ꝛ asini. patet. Anima enim sensitiua hominis ꝛ asini ꝛ leonis dicūt diuersas naturas sensitiuas in singulis eorū: ꝛ solum ꝯueniunt in intentione cōmuni sensualitatis. Sed hoc imaginatur ista responsio. ergo male. ¶ Propter qḋ respondeo aliter: quādo dicitur ꝙ si humanitas addit rem super animalitatem tunc animal diceret rem cōmunem contrahibilem per humanitatem ꝛ hꝫ. ¶ Dico ꝙ humanitatem addere rem sup animalitatem potest intelligi dupl'r. Uno modo ꝙ hoc cōtingat eo ꝙ natura sensitiua primo dicat naturam que sit cōmunis ad animā sensitiuā in oībus aialibus ꝛ eiusdē rōnis in oībus: sed per intellectiuā illa nā que de se est cōis contrahatur ad speciem humanā: ꝛ sic de aliis: sicut dicunt alij de natura specifica respectu suorū indiuiduoꝝ: ꝛ ille intell's est falsus. vt dictū est. Alio mō ꝙ natura sensitiua in hoīe ꝛ asino sit alterius rōnis sicut ꝛ in leone ꝛ cane: tñ adueniēs intel-

Suba suscipit magis ꝛ minus, vt aliqd exprimit noīe forme ꝙ nō gñis.

Scd̃a ps. Argu.

Rñsio pª

Reprobatur.

Rñ° auct.

lectiua virtualr̃ cōtinet sensitiuā:ꝙ tñ trahit ip̃a3 ad aliam speciē / sicut est de sensitiua respectu nutribilis ⁊ vegetabilis in alijs aīalibus. Et sic est verū ꝙ humanitas addit re3 sup aīalitatē in hoīe. sicut de sensitiua in cane ⁊ leone super vegetatiuā. ¶ Tunc ad formā: qñ dicit̃, Si humanitas addit rem sup aīalitatē. ergo aīalitas dicit rem cōmune3. Dico ꝙ est fallacia ɔ̃ñtis. Addit enim re3 aliter: scil3 q2 intellectiua: virtualr̃ infra essentiā suā cōtinet sensitiuā:⁊ addit gradum q̄dditatiuū essentialē specificū sup sensitiuā. Et ista mēbra distīōnis differūt p3. Quia p̄ma cōpatio in supadditione aliquorū adinuicē est inter cōmune ⁊ sua cōtenta. scḋa est inter gradus q̄dditatiuos eiusdē forme comparatos adinuicem. ¶ Qḋ dicūt alij ꝙ nō sequeret̃ idem de nā specifica respectu indiuiduorū: q2 indiuidua addant solum gradū essendi. Reputo verū vt diffuse ꝓbaui. di. 10. arti. 6. ¶ Sed est hic intelligendū ꝙ duobus alijs modis pōt intelligi formā substantialē eductā de potētia mãe suscipere magis ⁊ min⁹ ſm esse qḋ h3 in mã. Primo mō ꝙ forma sit in mã ſm eē diminutū: ⁊ incōpletū: ⁊ postea per actū generationis actualr̃ ⁊ perfecte sit in mã: ita tñ ꝙ illud esse diminutū ⁊ imperfectū forme nō dicat in ipsa essentia forme substantialis aliquos gradus. s. remissum ⁊ intensum: sed solū dicat diuersos gradus essendi in materia: puta ꝙ p̄mo sit in materia in potentia ⁊ postea in actu. Alio mō ꝙ ipsa forma in materia extendat̃ sicut mã. ⁊ hoc est magis ꝓprie suscipere magis ⁊ min⁹. Hoc vult phs: ⁊ Cōmētator. 8. meta. cō. 8. Ubi dicit ꝙ quēadmodū in numero est magis ⁊ minus. similr̃ que est quasi forma nisi sit substantia que est cum materia. ¶ Cōtra. Si hoc fuerit erit ſm ꝙ forma est in materia (hoc satis diffuse habet̃ lib. 2. dis. 18.) Sed dictū est p̄mo libro dis. 14. art. 4. ꝙ que suscipiunt magis ⁊ minus dicitur in esse ⁊ in essentia. ¶ R̃ñdeo ꝙ verū est in formis accidētalibus ꝙ ipse suscipiunt magis ⁊ minus in esse per additionē nō solū per trāslationē de potentia ad actū (de hoc supra di. 10. arti. 6. in responsione ad. 5. dubium) imo in accidentalibus nō est verū ꝙ suscipiunt magis ⁊ minus in essentia. s. suscipiunt in esse quādo illa trāslatio est solum de potentia ad actū. Quando eni3 albedo educit̃ de potētia subiecti ⁊ fit actu nihil addit̃ essentie albedinis: sed solū suscipit magis ⁊ minus in gradu essendi (vt dicit̃ dis. 10.) ⁊ sic est de forma substātiali. Scḋo etiam modo concedo. Hoc ꝓbat̃ diffuse infra di. 18. ¶ Et addo hic quedam argumenta. Primū est hoc. Quia corpus de genere substantie formaliter ex seipso habet partē extra partes ⁊ non tñ per quātitatem que est accidens: ⁊ ita seq̄t̃ ꝙ forma vel materia in cōposito ex se habent partes extra partem formaliter. Probatio ɔ̃sumpti. Illud qḋ continet̃ in linea predicamentali substantie est substātia. Sed corp⁹ continet̃ in linea predicamētali substātie ſm Porphyriū. Ergo corpus est substantia. Sed hec est repugnantia intellectuū ꝙ sit corpus ⁊ non habeat actualiter ⁊ formalr̃ partes. sed tñ virtualr̃. Ergo corpus de genere substantie hab3 formaliter ⁊ actualiter partem extra partem. Probatio minoris istius syllogismi. Quia repugnantia intellectuum est ꝙ s diffinito neget̃ diffinitio. Sed diffinitio corporis est ꝙ est illud qḋ extendit̃ quo ad omnes partes ſm Cōmētatorē3. 3. phy. cō. 43. Ergo repugnat ꝙ sit corpus nisi intelligatur habere partes extra partes actuali extensione ⁊ formali ⁊ nō virtuali tñ. ¶ Item. 7. physic. tex. cō. 25. dicit phs. Qz multū in aqua. ⁊ multū in aere equiuocant̃. Ubi habet alia translatio. Magnū ⁊ paucum equiuocant̃. Sed ista equiuocatio nō accipit̃ in q̄ntitate: q2 est cōmune accidēs vtriq3: s3 ꝓpter diuersitatem recipientiu3 vt dicit Cōmētator ibidē. Igit̃ sequit̃ ꝙ magnitudo aliqua est in aqua ⁊ in aere distincta a magnitudine que est aīs ſm quā diuersimode latet illa equiuocatio. ¶ Itē. Scḋo de aīa tex. cō. 6. dicitur ꝙ aīa est actus corporis organici. Certū est aūt ꝙ aīa est actus substantie. ergo corpus organicū est substātia. Sed nullus hōīs sensati negabit qn corpus organicū formalr̃ habeat ptes extra partes. Ergo ⁊ corpus de genere sube formalr̃ h3 ptē extra parte. ¶ Itē. Phs. 3. phy. tex. cō. 37. dicit ꝙ quel3 pars aeris est aer. Quero ergo. Aut accipit ibi ptes aeris ſm ꝙ aer est substātia: ⁊ habet ꝓpositū. Aut ſm ꝙ aer includit q̄ntitatē3 que est accidens: ⁊ tūc nō valet argumentū suū. Qz ipse arguit ibi a simili ꝓbando ꝙ impossibile sit ꝙ infinitu3 sit substātia separata actu existēs sic. Quel3 pars aeris est aer. ergo si infinitū sit substātia quel3 pars infiniti est infinita: ⁊ ita multa infinita: qḋ est impossibile. Sed si in aere non essent partes nisi p q̄ntitatē3 nō esset simile. Qz si quel3 pars aeris est aer per q̄ntitatē. Ergo si infinitū sit substantia separata a q̄ntitate nō haberet partes nec finitas nec infinitas. ¶ Itē3. Necessario intelligit̃ ibi ꝙ aer vt suba h3 partes. Qz Commentator hoc dicit expresse ibidē cō. 37. dicēs. Quel3 ps infiniti est infinita. diffinitio eni3 ptiū subarū ɔ̃siliū ⁊ diffō sube sunt eadē. U. g. q2 pars aeris est aer ⁊ ps aque est aq̄. Tunc arguo sic. Hic accipit ptes aque ⁊ aeris: ſm q2 eade3 est earū diffō sube aeris ⁊ aque vt dicit hic Cōmētator. S3 diffinitio sube aeris ⁊ aque nō est per aliqḋ accñs extrinsecu3 cuiusmodi est quātitas que est accñs s3 p ꝓpria p̄ncipia similia intrinseca. Ergo ptes sube nō accipiunt̃ hic ſm partes accidentales: sed ſm partes subales qḋ est p̄ncipale propositū. ¶ Itē. Primo phy. cō. 28. ɔ̃tra Parmenidez ⁊ Melissū ponentes oīa vnū dicit phs. Qz illud vnū nō pōt eē corpus: q2 corpus dī de suba ⁊ quātitate. Ergo hī ꝓpositū ꝙ eē corporis est extensu3. ¶ Itē3. 2° phy. cō. 31. dicit phs. Elīta sunt mã oīu3 cōpositorū nō per cōpositionē solū sicut litere syllabarū: nec p alterationē solū sicut aqua ⁊ mel oxymellis: sed p cōpōnē ⁊ alterationē. Sed inter indiuisibilia nō pōt esse cōpositio sube. Ergo forme elītorū sunt idiuisibiles qḋ est ꝓpositū. ¶ Est tñ notandu3 solicite ꝓpter auctēs quas ponit phs hic ⁊ p̊ phy. tex. cō. 17. 3. phy. tex. cō. 1. ⁊. 69. 5. metaphy. tex. cō. 18. ⁊ in multis locis dicēs. ꝙ nihil est diuisibile nisi p q̄ntitatē. Qz accidens aliquo mō est cā receptionis: q2 q̄ntitas accidētalis est accñs necessario ⁊ cōcomitans corpus de genere substantie: quia nunq̄ est substantia extensa nisi quātitas actu insit sibi.

¶ Distinctio. XVI. Questio. I.

¶ Hic querit̃ qḋ ex p̄dictis ducēs originē. dcm̃ est. n. supra ꝙ c̄hr̄s in se nostros defectus suscepit preter peccatum ⁊ c̄.

In distin. 16. agit̃ de necessitate moriēdi in c̄hr̄o de quo certū est ꝙ infuit sibi rōne forme misti ibi q̄ro. An for̃ subales elītales in aliq̄ casu suscipiūt magis ⁊ minus eo mō quo accidētales. ¶ Et vī ꝙ sic. Quia hoc ponit Cōmētator. 3. de celo cō. 67. ¶ Cōtra. remissum ⁊ intensu3 in accidētalibus nō variant spēz. Sed oīs gradus in suba variat spēz: vt p3 de vegetatiuo / ⁊ sensitiuo / ⁊ rōnabili. ergo non eodem modo.

Hic tria pono. ¶ Primo ostendo ꝙ nō d3 concedi ꝙ forme subales elementorū maneant in misto: sed aliqua que sint realitates ipsorū elementoru3 op3: que fuerunt realitates ipsorū elementorū. ¶ 2° ex his ostendam ꝙ nec forme subales elītorū nec forma misti suscipiūt magis ⁊ minus. eo modo quo accñtales ⁊ cū casu. sed solū in illo casu quo duo miscent̃ adinuicem ⁊ fit ex his tertia forma. ¶ 3° dupliciter contra dicta in vtroq3 articulo.

Primus articulus. An forme elementales maneant in misto. Ubi dicūt quidā Aureolus ꝙ sic

Forma substantialis educta de po° materie dī suscipere magis ⁊ minus.

Instantia

R̃ñsio

Opinio Aureoli.

Et circa hoc duo dicunt. Primū est q̄ elementa ꝛ forme elementales manent in misto ſm ſuas realitates. ¶ Secundo dicūt q̄ ille realitates formaꝝ elemētaliū ſunt tales medietates earū. q̄ nō ſunt aliqui gradus: neqȝ medij neqȝ remiſſi ipſarum formarū elemētaliū. ¶ Primū ꝓbāt ſic. Quinto meta. cap. de elēto idest tex. cō. 4. Elementū dicitur de quo inexiſtente componit̄ aliqd. Sed que veniunt in cōpoſitione alicuius intrinſece ſeu extrinſece: ſūt in cōpoſito ſm ſuas realitates: vt pȝ de mā ꝛ forma: ꝛ ꝑma ꝑncipia in demōſtrationibus manent in ipſis demonſtrationibus. Hec ſunt exēpla Ariſtotelis ibidē. ¶ Item. Ibidem vult ph̄s. q̄ illa ſūt elementa in que reſoluunt̄ res per diuiſionē vltimata reſolutione. Sed res nō reſoluit̄ per diuiſionē niſi in illa quoꝝ realitates fuerūt in eo. igit̄ ꝛc̄. ¶ Itē. Primo de gn̄ōne tex. cō. 90. in fine. cōcludit q̄ miſtio eſt miſcibilium vnio. Sed vnio miſcibilium dicit q̄ miſcibilia manent in ſuis eſſe: ꝛ per conſequens in ſuis realitatibus. igitur ꝛc̄. ¶ Item. In principio celi vult q̄ ſi miſcibilia ambo maneant in ſuis excellētijs nō eſt miſtio: q2 miſtio preſupponit alterationē per quas extrema alterant̄ recedendo ab excellentijs ſuis. Nulla enim alteratione precia nō dicerentur magis miſta nunc q̄ prius. Et ſi vtrunqȝ corrumpit̄ nō eſt miſtio: q2 nō entia nō miſcent̄. Et ſi alterū corrumpit̄ ꝛ alterū manet nō eſt miſtio: ſed generatio. vt cū ignis cōſumit ligna. Tūc ſic. Miſtio nō ſit miſcibiliū vnio: q2 miſcibilia non manent in ſuis excellentijs nec vtrunqȝ corrumpit̄ nec alterū. Igitur ſic manent realitates eoꝝ: q2 manent realitates eoꝝ in quibus medietatibus: qđ eſt ꝓpoſitū. Hec eſt poſitio Cōmentatoris 3° de celo cō. 66. expreſſe. ¶ Scđm probat ſic. Si remanerent forme elementales in miſto ſm ſuas medietates eſſent gradus medij vel remiſſi ipſius forme: tunc for° ſubalis ſuſciperet magis ꝛ minus. ꝛ poſſet ad ipſas eſſe motus: q̄ ſunt ɔtra ph̄s. 5. phy. tex. cō. 10. ꝛ 8. meta. tex. cō. 10. ¶ Item. Retineatur gradus quātūcūqȝ paruus forme aeris: ꝛ alius q̄tūcūqȝ paruus aque vel terre. dummō iſte forme non ſint cōfuſe inuicē: ſed manent in ſuis ꝓprijs formalibus rōnib°: ſequit̄ q̄ forma terre parua conſtituet paruā terrā ꝛ parua forma aeris paruum aerē: ꝛ ita miſtuȝ non erit quid vnum ceteri multa. ſ. parua terra ꝛ paruus aer: ꝛ ſic de alijs. ¶ Itē. Forme aeris ꝛ terre nō ſe cōpatiunt̄ in ſuis excellentijs in miſto ꝓpter ɔ̄rietatē ſuā. Sed data quacūqȝ parua pte forme aeris: ꝛ terre dummodo nō ɔfundant̄ adinuicē: ſed remaneant parui gradus diſtincti in ꝓprijs diſtinctionibus ſpecificis remanent cōtrarie. Ergo ipſis ſtantibus in ꝓprijs formalib° rōnibus: qđ ponit̄ eo q̄ ſunt gradus remiſſi ipſaruȝ formarū elementaliū nō pñt miſceri. Ergo iſto mō non pñt remanere. ¶ Dicunt igit̄ q̄ realitates formarū elemētaliū manent in miſto ſm ſuas medietates nō ſic q̄ ille medietates ſint gradus formarū elementalium: ſed ſic q̄ corruptis ipſis formis elntalib° reſultant q̄dā ptes reales fracte ipſarū formarū elntaliū que nō ſunt gradus forme. Verbi gr̄a. Fracto circulo corrūpit̄ forma circuli. ſi igit̄ frangat̄ in multas partes ille partes fracte remanentes nō habent formaȝ circuli nec ſm gradū paruū: aut mediū. Si tamen aliqđ artificiale cōſtitueret̄ ex his partibus verum eſſet dicere q̄ partes circuli eſſent in illo artificiali ſm ſuas realitates eodeȝ mō dicit q̄ facta alteratione circa qualitates ꝓprias aeris ꝛ ignis corrumpit̄ forma aeris ꝛ ignis: ſed remanent quedam partes fracte illarum que non ſunt gradus remiſſi aut medij illarū ꝛ iſte partes cōflant̄ in vnū ꝛ ſic forma miſti eſt ex realitatibus earum. ¶ Et tūc notent q̄ forma ſubſtantialis nō ſuſcipit magis ꝛ minus: q2 forma ſubſtātialia corrumpit̄ in fine alterationis qualitatū ꝓpriarū: ꝛ tunc ille partes remanentes nō ſunt gradus: ꝛ ſic non ſuſcipit ipſa forma magis ꝛ minus: ſed ipſa corrumpit̄ in aliā formam.

Ponunt aliud exemplū. b. ꝛ a. q̄ veniunt in cōſtitutionem ipſius ba. perdūt ꝓprias voces: ſic q̄ nec vllus diſtinctus ꝛ purus ſonus ipſius. b. nec vllus ꝛ oino purus ipſius. a. manent: ꝛ per ɔ̄ns nec gradus vocis aut ſoni ipſius. a. aut ipſi° a. manent. Et tamen eſt manifeſtū q̄ in hac ſyllaba ba voces. b. ꝛ a. ſic cōmiſcent̄ ꝛ cōfunduntur in vocem tertiam q̄ in ſonis ſuis fractis realiter cōtinent̄ in ba. ergo habet̄ propoſitū. ¶ Contra premiſſa videt̄ mihi q̄ nō debeat ɔcedi q̄ elementa maneant in miſto ſm realitates ſuas medias. Sed dȝ cōcedi q̄ aliquid qđ fuit elementorū manet realr̄ in elementatis. Qđ probo ſic. Quia ſm iſtos ꝛ ſm veritatē elementa que tranſeunt in miſtum nō manent in ꝓprijs realitatibus ſȝ gradus medios aut remiſſos qui ſint gradus retinentes ꝓpriū eſſe ſpecificū qđ habuerunt ante: ſed corrūpunt̄ in ſe ꝛ trāſeunt in formā miſti: ſicut in nouaȝ rem. Sȝ qđ corrumpit̄ ꝛ deducit̄ de ꝓpria ſpecie non manet in quocūqȝ ſm realitatē ſuā ꝓpriā. lȝ verū ſit q̄ aliqd qđ fuit eius maneat in alio. ergo ꝛc̄. Minor pȝ de ſe ꝛ per exemplū ph̄i ꝑmo de gn̄ōne tex. cō. 10. Vbi vult q̄ in gn̄ōne totū tranſit in totum ꝛ nihil corrupti manet: lȝ veruȝ ſit dicere q̄ aliqd qđ fuit corrupti ſit mō geniti. Vn̄ ſi obijciat̄ ſibi q̄ qualitates ſymbole que ſunt cōmunes geniti ꝛ corrupti manent: ꝛ eadē rōne etiam materia manet. R̄ndet̄ q̄ hoc nihil facit. Quia hec iaȝ nō ſunt paſſiones hui° corrupti: ſed paſſioneȝ opȝ eſſe eius in quod tranſmutat̄ ſcilȝ geniti. ¶ Ad euidentiam iſtorū oſtendo per quē modū dȝ concedi q̄ aliqd elementorū manet in miſto. Vbi eſt intelligendū q̄ aliqd manere in miſto pōt intelligi tripl̄r. Vno mō q̄ quelibet forma elementalis corrumpat̄ vſqȝ ad aliquem gradū remiſſum ipſius forme ita q̄ illi gradus remiſſi remaneāt infra ſpēs ꝓprias. V. g. ſicut parua albedo ꝛ parua nigredo infra ſpēs albedinis ꝛ nigredinis. Alio mō q̄ forme elementales corrumpant̄ vſqȝ ad eſſe remiſſuȝ quodam. Ita tñ q̄ illud eſſe remiſſuȝ nō dicat gradus infra ſpēm illaꝝ formaꝝ: ſed ſolū dicat aliquas ptes fractas remanentes ſic q̄ ex illis ſic remanentib° ꝛ mediātibus inter formas ſm ſe ꝛ ſm oēs ſuos gradus: ꝛ inter formā miſti generādi generet̄ ſeu cōſeruet̄ forma miſti. Verbi gratia. Qñ corrūpit̄ circulus remanent quedā partes circuli: ſed ille partes fracte remanentes non ſunt gradus habentes formā circuli (nō enim ſunt quidam parui circuli) ex illis tñ remanētibus vel mediantib° inter circulū corruptū ꝛ aliqd fabricandū nouum ex his pōt cōſtitui vna fabrica. Tertio mō q̄ forme elementales corrūpuntur vſqȝ ad gradus remiſſos: ꝛ tunc illi gradus remiſſi nō remanent infra ꝓprias ſpēs: ſed tranſmutant̄ a proprijs ſpeciebus imediate in tertiā formā cōpletā ex his ita q̄ nō fieret ꝑmo trāſmutatio illoꝝ graduū in ptes māles ꝛ ɔ̄ſter in tertiā formā. V. g. Si imaginemur q̄ in nutritioneȝ alimentū imediate tranſmutet̄ a ꝓpria ſpecie in ſpēm carnis ꝛ non tranſmutet̄ ꝑmo in aliquā nām nutritiuaȝ ꝛ ɔ̄ſter in carnē. Et iſto tertio mō dȝ cōcedi q̄ aliqd elementoꝝ manet in miſto: nō duobus ꝑmis modis: vt ſic dicat̄ q̄ elementa ſeu forme elementales manēt in miſto ſm gradus ſuos medios aut remiſſos tranſmutatos in formā miſtā per hoc q̄ dico q̄ manēt ſm gradus ſuos medios aut remiſſos trāſmutatos in formā. Sȝ vt ꝑ hoc q̄ dico q̄ manent ſm gradus ſuos, intelligatur q̄ aliqua realitas modica illaruȝ formarū elntaliū manet in miſto. Et ꝑ hoc q̄ dico ſm gradus excludat̄ q̄ nō trāſmutent̄ ſm ptes fractas aut mediantes aliquas formas elntariū in for° miſti gnāndi ꝑ hoc q̄ dico trāſmutātes excludat̄ q̄ illi nō remanent infra ꝓprias ſpecies. Hoc declarat̄. Ex nutritione eniȝ alimentum conuertitur ad materiam primam. Hoc declaratur exemplo. In nutritione enim alimentū conuertit̄ in ſubſtantiā rei alende. Sed certū eſt q̄ in illa cōuerſione alimentū nō reducit̄ ad

mām primā anteq̄ transeat in sbām rei alende q: tūc esset generatio ₇ nō mistio. ¶ Itē. Certū est q̄ alimentū nō manet infra ppriā spēm/et in quocūq₃ gradu remisso: q: tunc nō esset nutritio: s₃ q̄dā coaceruatio vel accumulatio. Ergo est dare tertiū. s. q̄ aliqua realitas alimēti manet in alito. s₃ tñ transmutat̄ a ppria spe in aliā spēm. Sic in pposito de mistione. Dic. n. pbat̄ intentio phi. pmo de gene. tex. cō. 83. ca. de mistione. Probat. n. q̄ mistio nō pōt eē gnātio: q: in gnōne alterū corrūpit̄. sicut cum gñat̄ ignis ex lignis: ligna cōsumunt̄: nō aūt pōt eē alterius miscibilis corruptio aut vtriusq₃. Quia si alterius tunc erit gnō. si vtriusq₃ non erit mistio. nō entiū eni₃ nō est mistio. Nec pōt esse nutritio: q: in nutritione alterū manet: sicut p₃ q̄ corpus qd̄ nutrit̄ manet. Nec pōt esse alteratio: q: in alteratiōe vtrūq₃ manet. s. corpus ₇ qualitas sibi acquisita. Nec pōt esse augmētatio: q: hoc q̄q₃ fit sine mistione. vt si qs mille milib⁹ amphoris vini infunderet guttā aque augumentarent̄: sed nō miscerent̄: q: corrūpit̄ aqua ₇ addit̄ ad vinū. Et ideo cōcedit sine medio q̄ miscibilia nō manent in actu corp⁹ ₇ figura: neq₃ in potētia: sic q̄ corrūpit̄ alterū aut ambo (vt in aliis pdictis mutationibus) sed sic q̄ que miscent̄ prius erant separata: sed ex separatis fiunt cōuenientia sic q̄ saluat̄ vtus eorū. ¶ Tunc arguo sic. Mistio fit sic q̄ mistio nō est generatio. vbi totū est in potētia: nec augumētatio. vbi vtrūq₃ manet actu: neq₃ nutritio. vbi alterū in actu. Sed sic q̄ separata fiunt ꝯueniētia saluata vtute vtriusq₃. Sed nisi in mistione maneret aliqua realitas miscibiliū ibi eēt gnātio: q: resolo ad mām ₇ sic per ꝯñs prius separata nō fierēt cōuenientia: q: si oīno resoluerent ad mām pmā: ₇ per ꝯñs destruerent/esset generatio: nō aūt fierent ꝯuenientia. ¶ Itē. Ille realitates mediantes/aut gradus remissi formarū elntaliū nisi trāsmutarent̄ in tertiā nām (scil₃ in formā misti) nō fierent cōuenientia ex sepatis: q: si remanerent infra pprias spēs in quocūq₃ esse remisso semp remanerent discōueniētia: nec sola virtus eorū saluaret̄. imo actualitas vtriusq₃. Ergo bñ dictum est q̄ forme elntales manent f̄m gradus remissos aūt medios transmutatos in formā misti. Declarat̄ hoc q: l₃ sensitiua cōtineat vegetatiuā virtualr̄: non tñ cōcedimus q̄ ex vegetatiua ₇ sensitiua fit vna forma mista. Et rō ex his dictis accipit̄: q: mistio fit ex p̄us separatis existentibus ₇ reductis ad medium sed nō oīno corruptis. Sed ista ratio nulla esset nisi vtraq₃ cōditio pertineret ad mistionē: scil₃ q̄ transmutarent̄ extra pprias spēs ad mediū: ₇ cū hoc aliq̄d qd̄ fuit eorū remaneret. Ergo habet̄ propositū. ¶ Item ad p̄ncipale. Infra recitat phs tres opiniones que ponebāt quō tunc fiebat mistio qñ minima vnius ponebat̄ iuxta minimū alterius. Una dixit q̄ qñ minima f̄m quātitatē erant iuxta posita q̄ erat mistio. Uerbi grā. Si grana ordei ponerentur iuxta grana frumēti. Alia dixit q̄ quādo minima f̄m sensu₃ erant iuxta posita. Uerbi grā. Lapides indiuisibiles in arena. Tertia dixit q̄ quādo minima f̄m formā ponerent̄ simul: sicut tinctura: s. remissus gradus albedinis retinens tamen speciē albedinis poneretur simul iuxta partiam nigredinē. Infra tangit vna₃ alia₃ imaginationē₃. Quid etiā fieret quādo gradus paruus adderet̄ maximo. Uerbi gratia. si vna gutta vini adderetur mille millibus amphoris aque. ¶ Des positas tres primas cōclusiones reprobat vnico verbo. Quia in tali mistione minimorū dūmodo maneant infra pprias species in quocunq₃ gradu remisso nō esset cōclusio sed esset compositio. Sed mistio vt dicit est conclusio nō compositio. Ergo iste opiniones non saluant mistionem. Quartam reprobat. Q: fieret augumentatio non mistio: quia in mistione neutrum mistibilium manet in suo dominio ₇ propria existentia. vt probatur supra ca. de augumento. Ergo non erit mistio sed dominantis augumentatio. ¶ Item. Foret generatio non mistio: q: in pposito soluit̄ species vini ₇ trāsmutat̄ in forma₃ aque. Tunc sic. Opiniones tres pme nō saluant mistionem: quia cōcedunt illa minima iuxta posita manere infra pprias species: s₃ in gradibus remissis ₇ non cōfunduntur in inuicem in tertiā naturā. Quarta non saluat: q: concedit alterum miscibiliū oīno corrumpi. Ergo si sit mistio oportebit tenere mediū modu₃. s. q̄ elementa corrumpant̄ sic q̄ non remaneant infra pprias species nec f̄m gradus remissos nec intensos: ₇ q̄ oīno nō corrumpant̄ ₇ hoc ppositum q̄ illi gradus remissi remanent f̄m aliquas realitates modicas suas/s₃ transmutent̄ a pprijs speciebus in quandā mediam formā cōmune₃. ₇ hoc est quod cōcludit. Quādo aūt supple miscibilia potētijs adequant̄ tūc trāsmutat̄ vtrūq₃ in dominans ex sui ipsius nā: non aūt alterum. Sed mediū cōmune intellige in dominans idest in formam misti: quia post mistionem illa dominatur. ¶ Item 2⁹ de generatione tex. cō. 48. ca. De elementis autem. Ex quibus resumit ista₃ materiam q̄ medietates miscibilium manent in misto. ita tamen q̄ transmutant̄ a proprijs speciebus sic q̄ corrumpunt adinuicem suas intensiones: ita tñ q̄ non sit resolutio vsq₃ ad materiam pma₃: neq₃ vtrunq₃ contrarioꝝ manet simplr̄ ₇ in actu: sed manent f̄m medietates suas vel aliq̄d sui ₇ transmutant̄ oīno extra proprias species. Hoc patet. Quia ex quo corrumpunt suas intensiones. sed tamen non oīno corrumpuntur per resolutionē ad materiam primam. vt dicit pma pars ppositionis. ergo oportet q̄ aliquid eoꝝ remaneat. ¶ Ite₃. Ex quo vtrunq₃ nō manet in actu ₇ simpliciter. imo neutrum (vt dicit ibidem ₇ infra) sequitur q̄ transmutantur a suis speciebus: quia si remanerent infra pprias species haberent esse simplr̄. Sed nunc accipit hoc tanq̄ per se mediū: scil₃ que miscentur corrumpunt intensiones adinuicem neq₃ materia erit neq₃ illorum cōtrariorum alterutrū actu simplr̄: sed mediū. Igit̄ sequit̄ ppositū q̄ elementa manent f̄m aliquid sui sed transmutantur a pprijs speciebus. ¶ Item. Deducit infra. q̄ tunc est mistio quando transmutant̄ quousq₃ adequent̄ adinuicem ₇ venerint ad medietate₃: ₇ tunc fit caro ₇ os ₇ alia mista. ¶ Hoc etiā pbat in fine de ge. per exemplū quādo pueri balbutiūt ₇ anticipant mō vna₃ litterā anteq̄ debet sonari: tunc non est bona mistio in sono syllabe: ratio est: qñ soni non bene reducunt̄ ad medium ₇ adequationem. Ita dicit q̄ queda₃ miscibilia balbutiuntur adinuicem ₇ a panseternatia. idest anticipantia sunt: puta vnum non recipit bene mistionem alterius cum ipso: sicut quādo stagnū miscetur ęri: tunc eni₃ vt dicit: qñ ꝯ modo resistit mistioni non est bona mistio. Immo stagnum quasi euanescit ₇ est quasi color quida₃ in ęre. Igit̄ ad hoc q̄ sit mistio requirit̄ q̄ neutrū euanescat: s₃ aliq̄d sui remaneat ₇ nō resistēt: s₃ trāsmutatū qd̄ est ppo^m.

Secūdus articulus. An forme elementales suscipiāt magis ₇ minus sicut accidentales. Ubi dico q̄ nō. Quia nō est imaginandu₃ q̄ quando continue corrumpunt̄ qualitates proprie elementales: q̄ tunc etia₃ continue diminuatur forma elementalis. Sed in vltimo alterationis ₇ corruptionis qualitatum corrumpit̄ forma elementalis ad medietatē aut ad gradū remissū: ita tñ q̄ qñ est per corruptionē deuentū ad illū gradū nō sistit ibi actio agētis tanq̄ in termino ad quē: sed subito trāsmittit formā elntalē f̄m illū gradū in nām nouā. s. in formā misti. Igitur cū ibi nō sint ptes aut gradus in forma elntali eundo in via ad corruptione₃ forme elementalis nec relinquitur ibi gradus per corruptionē: s₃ ille gradus transmutat̄ in aliud. p₃ manifeste q̄ forme elemētales nō suscipiūt magis ₇ min⁹. ¶ Confirmat̄: q: oīno oppositis causis ponit̄ forma accidētalis suscipere magis ₇ minus ₇ forma sbalis. Propter

Declaratio notanda.

Arg^m 1^m

Forme elementales non suscipiunt magis ₇ minus.

hoc eniꝫ ꝙ forma alterabilis in corruptiõe paulatine diminuit̃ ⁊ tandẽ sistit qñqꝫ corruptio est.ad aliam partẽ forme alterabilis tanq̃ ad per se terminuꝫ corruptionis:nõ ponit̃ suscipere magis ⁊ minus.Tamen in substãtijs est oppo^m.s. ꝙ nec paulatine diminuit̃:nec etiã qñqꝫ peruenit̃ ad eius medietatẽ tanq̃ ad p se terminũ alicuius diminutionis:sed solum puenit̃ ad eius medietatẽ in quodã trãsitu siue in qꝺ dã transferri in aliã spẽm.De hoc supra artic.p circa mediũ ⁊ legit̃ ꝙ nõ suscipit magis ⁊ minus.℄ 2° pꝫ ꝙ forma misti nõ suscipit magis ⁊ minus.Quia sicut forme subales ⁊ elmtales nõ corrumpunt̃ paulatine qñ diminuunt̃ ꝓprie qualitates earũ:sed corrumpunt̃ vsqꝫ ad medietates suas in vltimo instãti illarũ alterationũ:ita for^a misti nõ generat̃ paulatine qñ paulatine ꝓcedit alteratio qualitatum vsqꝫ ad medietates.Sed in vltimo instãti illarũ alterationũ inducitur forma misti in qua vniunt̃ ipsa elmta miscibilia.Et ideo dif finit phs mistionẽ ꝙ est miscibiliuꝫ alteratoꝝ vnio. Nota esse alteratũ est ꝑus q̃ forma misti:eodẽ mõ.qñ corrumpit̃ forma corrumpit̃ in vltimo instanti illarũ alterationũ:⁊ ita nec in gñõne nec in corruptiõe suscipit magis ⁊ min^s.℄ 3° pꝫ ꝙ for^e elmtales subales nõ suscipiũt magis ⁊ minus sicut accidẽtales.Accñtales.n.paulatine acqrunt̃ ⁊ corrumpunt̃ ⁊ intra spẽs ꝓprias habẽt gradus remissos ⁊ intensos(vt ꝓbat̃ suo loco)substãtiales nõ:vt hic ꝓbatũ est.Qñdã mõ tñ suscipiunt magis ⁊ minus sicut accidẽtales quãtũ ad tria.s. ꝙ in mistione veniũt ad medietates suas:⁊ ꝙ perdũt ꝓpriũ esse specificũ:⁊ ꝙ ex earũ collectione ꝯstituit̃ forma misti q̃ est alia sm spẽm.Ecce in istis tribus casibus vult ꝙ forma subalis suscipit magis ⁊ minus sicut accidẽtalis:nõ tñ vult ꝙ in 4° casu.s.ꝙ habeat gradus infra ꝓpriã speciẽ sꝫ quos possit paulatine acqri ⁊ corrumpi sicut accidentalis.℄ In isto intellectu loqt̃ Cõmẽtator.3.de celo ⁊ mũdo cõ.67.qñ dicit ꝙ forme subales elmtoꝝ corrumpunt̃ sm medietates suas.Ecce ꝑmũ.Et qñ addit.Et ex eis generat̃ vna forma. ecce 2^m.Seqt̃ igit̃ ad ꝓpositũ ꝙ cũ sint forme imꝑfecte ⁊ diminute nõ est ĩpoẽ vt forme elementoꝝ subales administrant̃ ⁊ perueniat ex collectione earũ alia forma:sicut cum albedo ⁊ nigredo admiscent̃ fiunt ex his multi colores.Reprehendit eniꝫ ibidẽ Auicennã ꝙ posuit mistionẽ in formis accidẽtalibus nõ in substãtialibus:⁊ arguit cõtra eũ. Quia ex collectione medietatũ illarũ formarũ scilꝫ elementalium resultat forma misti sicut in accidentibus.Primo.Quia si nõ,cum notũ sit ꝙ forme elmtales sũt in misto,seqt̃ ꝙ maneant in cõposito in actu.Sed hoc dato.cõpositũ nõ eẽt vnũ qꝛ nõ haberet vnã formã subalẽ.℄ Scdo.seqt̃ ꝙ ipsum mistũ est vnũ sm cõtactuꝫ qꝛ hoc dato quelꝫ forma elmtalis erit distincta a misto:sed que vniunt̃ ⁊ sunt distincta sm formas substãtiales sunt vnũ solo cõtactu. Tertio.qꝛ si forme elmtales manent in misto in actu.igit̃ ⁊ qualitates elmtorum sunt in misto in sũmo.Hoc est ĩpoẽ vt dicit.Et ꝓbat hoc dupl'r.Primo.qꝛ ignis nõ est ignis in actu nisi calore ⁊ siccitate que sunt in sũmo.Scdo.si dicas ꝙ ille qualitates in mistione sua amittant aliquã partẽ sui:⁊ tñ substãtie maneant ꝑfecte:tunc dicam ꝙ qua rõne forme subales elmtoꝝ pñt manere perfecte:⁊ tñ qualitates sue amittant aliquam partem sui.eadẽ rõne pñt manere perfecte ⁊ amittere aliaꝫ ⁊ aliã partem:⁊ sic possibile est ꝙ denudent̃ a qualitatibus suis sm totũ.idem eniꝫ est iudiciũ totius ⁊ partis.Et addit. Et totũ hoc est ĩpoẽ.℄ Nota ꝙ in isto ꝓcessu cõtra Auic. vult ꝙ in formis subalibus sit mistio ⁊ collectio quedã medietatũ:⁊ ꝙ forme elmtales nõ manent in actibus suis:sꝫ ꝙ resultet tertia forma ex his:sicut oĩa ista sunt in formis accidentalibus:nunq̃ tñ facit mẽtionẽ ꝙ substãtiales diminuantur paulatine sicut accidentales.Igit̃ concedit propositum in tribus casibus sed non in quatuor.

[margin:] Arg^m 2^m — Arg^m 3^m — [...]ole elm[...] [...]les non [...]minuun[...] [...]r paul^o. [...]ic.

Tertius articulus.Ubi sunt plura dubia ꝯtra ꝑdicta. Primũ dubiuꝫ est. Quid est illud reale elmti qꝺ ponis remanere in misto.Scdo dubitat̃ ꝙ realitas rei ⁊ entitas eius specifica sunt idẽ.Unica enim gñõne ꝑmaria generant̃ vt arguit phi.4.meta.tex.cõ.3.de ente ⁊ vno. Sꝫ que sunt idẽ vnũ nõ corrumpit̃ sine alio.Quo aũt elemẽtũ corrumpit̃ sm speciẽ:⁊ manet tñ eius esse reale.℄ Tertio dubitat̃.Quia tu dicis ꝙ forma subalis non suscipit magis ⁊ minus:qꝛ dicis ꝙ qualitates elementoꝝ paulatine corrũpunt̃ in alteratione preuia generationi ⁊ in fine alterationis corrumpit̃ forma substantialis:⁊ per ꝯñs manet in suo esse perfecto vt dicis in toto tẽpore alterationis.Sed Commentator arguit cõtra Auicennã.3.de ce.cõm.67.⁊ dicit ꝙ q̃diu elementũ manet in actu qualitates manent secũ in sũmo.Igit̃ si vis dicere cuꝫ Cõmentatore oportebit te dicere ꝙ aut qualitates nõ suscipiunt magis ⁊ minuant ꝙ forma subalis cõtinue diminuat̃ sicut ⁊ qualitates.Et hoc vltimũ videt̃ fuisse intentio Cõmentatoris.℄ Ad p^m dubiuꝫ ꝑmo intelligendum.ꝙ aliud est esse transmutabile per modum subiecti.⁊ aliud per modũ alimenti. Qꝺ eniꝫ transmutatur per modũ subiecti:de forma in formaꝫ semper retinet suam entitatem specificam quaꝫ hꝫ intrinsecã sibi.Uerbi gratia. Materia in genito ⁊ corrupto est eiusdẽ speciei quantũ ad intrinsecam naturã materie.Et simil'r corpus:vt subest diuersis qualitatibus nominat̃ a ꝓpria specie intrinseca.Qꝺ autem transmutat̃ per modum alimenti transmutat̃ a propria specie intrinseca in aliam speciem.scilꝫ a forma panis ad formam carnis.Scdo intelligendũ ꝙ vtrũqꝫ istorũ trãsmutabiliũ in hoc cõueniunt ꝙ habent esse qꝺdam cõmune vtriqꝫ termino trãsmutationis.Uerbi gratia. Materia est cõmunis genito ⁊ corrupto:⁊ cõsimiliter substantia alimenti est cõmunis:vt determinet̃ ad speciꝫ panis ⁊ carnis:non enim panis oĩno resoluit̃ in materiã primam qñ nutrit:sed aliqd eius manet.℄ Tertio dico ꝙ mistio assimilat̃ nutritioni magis q̃ generationi.In mistione enim nõ fit resolo ad mãm primaꝫ:nec miscibile manet in ꝓpria actualitate: vt vult phi.2.de gene.tex.cõ.48.ca.de elementis autē ⁊c. ℄ Tunc ad dubitationẽ:qñ queris quid est illud reale elementi qꝺ manet in misto.Dico ꝙ est mistio:maxime cum assimilet̃ nutritioni magis q̃ gñõni.Quia illud esse reale qꝺ habet cõmune ad speciem elmtaleꝫ ⁊ spẽm misti est cõe per modũ alimenti nõ per modũ subiecti manentis.Illud aũt esse qꝺ est reale cõmune ꝑ modũ alimẽti:nõ est esse specificũ alimenti manens cõe per modũ subiecti.Igit̃ habet̃ ꝓpositũ.ꝙ ibi manet esse reale aliqꝺ elmtoꝝ in misto:non tñ eoꝝ esse specificũ.℄ Ad 2^m,qñ dicitur ꝙ que sunt idem vnum manet quãdo reliquuꝫ corrumpit̃.Dico sicut supra dixi ꝙ verum est ꝙ nõ dꝫ cõcedi ꝙ aliqd elementi manet in misto:sic intelligendo:ꝙ illud qꝺ manet sit aliquid elementi:sed sic intelligendo ꝙ illud qꝺ manet fuit aliqd elementi.Et sm hoc cõcedo ꝙ sicut entitas specifica elemẽti corrũpit̃:sic ⁊ eius realitas:sicut eniꝫ entitas specifica elmti non manet in misto.sic nec aliqua realitas que est realitas elementi manet.Sed solũ cõcedo.ꝙ aliqua realitas q̃ fuit realitas elmti manet illa.s.que est cõis elmto ⁊ misto. Et ad hoc est exemplũ de alimento.Illud eniꝫ de mã ꝑma ⁊ qualitatibus simbolis est clarũ:sed nõ ita verum sicut illud de alimento.Cũ eniꝫ corrumpit̃ spẽs alimenti nulla realitas q̃ nũc est realis alimẽti manet:sed q̃ fuit.manet enim illa que est cõis alimẽto ⁊ carni.℄ Ad 3^m dico ꝙ Cõmẽtator bene arguit cõtra Auicennã non cõtra me.Auicenna eniꝫ posuit (vt imponit sibi Cõmentator)ꝙ forme elemẽtales manẽt in misto in actibus suis cõpletis:ita ꝙ nõ diminuunt̃ vsqꝫ ad gradus remissos infra proprias spẽs:nec ꝙ corrũperentur aut transmutarentur in aliã formã sm speciẽ(scilꝫ mix-

[margin:] Dub^m p^m — Dub^m 2^m — Dub^m 3^m — Ad ꝑmũ Dubium. Trãsmutatio 2^x s. p modum subi ⁊ per modũ alimenti. — Reale elmti manens in misto ẽ mistio. — Ad scdm — Realitas elmti non manet in misto. — Ad tertiũ

tr)in qua remaneret sm suas medietates aut sm aliqd esse remissuz. Et io ppositio Cōmentatoris qua dicit q si ignis est in actu in misto q etiā ppria qlitas ei⁹ est in eo in summo est pbabilis 3 eū. Qr si forma sit talis q ipsa nunq̄ nata est nec diminui nec corrūpi quo ūo(cū ppria passio sequat̄ 9dit onez sui subiecti) pbabile est: q nec ppria passio eius diminuat̄: sed semp maneat in sūmo. Sed vt pbabitū est in 2⁰ arti⁰ nos ponimus q forme elīales corrūpunt̄ in formā misti et qdāmō diminuunt̄ 9q in misto cōtinent̄ remisse sm suas medietates idē alteratione pcedēte formā misti. qn. s. elīta alterant̄ ad mistionē: et io opz q vel ipse forme subales infra cēntias in suis diminuant̄ vel saltē pprie earū. Sz de formis subalib⁹ est ipole: vt dicim⁹. imo in fine alterationis corrūpunt̄ simplr. Igit̄ nos bn̄ tenebim⁹ q in illa alteratione preuia diminuūt qlitates elīto nō ipse forme elīales. ¶ Hec est imaginatio Cōmētatoris p physic. cō. 63. Ubi vult q qn̄ inter aliqua est gnatio et corruptio q in accīib⁹ pprijs sit diminutio et intensio: sed nō posset fieri in subalib⁹ formis. Un. dicit. In spermate apud gnōnē hominis non cessant ptes spermatis recedere et ptes hois fieri donec forma humana pficiat̄. et hoc si for⁹ recipit partitionē. Nō aūt illud necessario accidit in accidētib⁹ pprijs forme generate. ¶ Ad argumēti opionis pbātis q elīta manent sm realitates suas in misto. Dico q bene pbāt q manent sm aliquā realitatē q̄ fuit eo nō q̄ iam est eorum.

Aū alteratione pūia diminuun tur q̄litates elīto nō forme.

Ad arg⁹ Aureoli. p⁰ arti⁰.

¶ Distinctio. XVII. Questio. I.

¶ Post pdcā 9siderari opz. vtrū cbūs aliqd volucrit vel orauerit qd factū nō sit et c.

Circa dis. 17. p querit̄. An aīa vegetatiua et sensitiua sm quā cbūs patiebat̄ sit extēsa p totū corpus passibile.

Hic tria. ¶ Primo ponent̄ difficultates spāles que sunt circa extensionē aīe intellectiue. ¶ 2⁰ ponent̄ ille q̄ sunt circa extensionem aīe sensitiue et vegetatiue. ¶ 3⁰ accedēdo ad solonē difficultatū de aīa sensitiua videbimus quō est difficile et forte ipole cōcordare. phm et Aug. circa extensionē aīe sensitiue.

Primus articulus. An aīa intellectiua extendat̄ ad corpis extensionē. Ubi dico q circa extensionez formarū sunt due opiones extreme. ¶ Una dicit q nulla forma subalis est quāta nec extensa per accidēs. Quia hoc nō esset nisi rōne sui subiecti: qd non est: qr imediatum subz forme subalis est mā pma. Sz mā pma vt subz forme subalis nullā qntitatē hz p quā quo quo mō quātificari vel extēdi posset. igit̄ et c. ¶ Sed nō cognouit. Quia q aliquid extendat̄ p accīs: nō opz q recipiat̄ in subo quāto: sed sufficit q sit subm vel pars subiecti recipientis qntitatem. U. g. Mā sm oēs est extensa p accīs: et tn̄ nō est subz quātitatis. Qr tunc forma subalis nō esset pma pfectio ei⁹: sed ps subi recipiētis quātitatē. Sed clarius est. q for⁹ subalis est pars subiecti recipiētis q̄ mā p⁹: qr p illā est subm in actu vt possit recipe accīs. igit̄ et c. ¶ Propter qd est scda opio Gerar. q̄ dicit q ois forē subalis. ēt intellectiua extēdit̄ p accīs. Et hoc pbat sic. Tomo hō est quātus Aut igit̄ quātitas recipitur in cōposito. ita q imediate recipit̄ in mā sicut in rōne imediata illius receptionis: et hoc est ipole: qr tūc p prīs cōpeteret sibi esse alteri⁹ gnis q̄ esse de gnē sube. Aut recipit̄ in mā mediāte forma subali: sicut color in supficie: et tūc planū est formā subalē (quātūcūqz itellectiuā) extēdi p accīs: qr tūc sicut ipsi 9cedūt q mā extēdit̄ p accīs: et ēt supficies. qr sunt imediata rō recipiēdi qntitatē: ita opz nec̄io 9cedere q ipsa forma subalis q̄ ponit̄ imediata rō recipiēdi quātitatē sit quāta et extēsa per accīs. Aut imediatū receptiuum

Opio p⁰.

Reprobatur.

Opio 2⁰. Arg⁹ p⁹

Aīa intellectiua dicit extēsa per accīs. q. 5. questi ar. 2.

est totū cōpositū inq̄tū totū: ita q nō est rōne alteri⁹ ptis: et habet̄ ppositū. Qr qd cōuenit toti inq̄tū totū sic q nō rōne alterius ptis: 9uenit toti rōne vtriusqz ptis: et p accīs extendit̄ sm qualz sui ptē. ¶ Itē. Si totus hō sit extēsus per accīs. opz qualz ptē hois extēdi per accīs: qr si nulla pars esset extensa p accīs: nec totū esset extensum per accīs. Si ēt aliqua ps esset extēsa et nō alia (puta mā et nō forma vel ecōuerso) seqt̄ q mā vt sic extendit̄ sine forma: et sic erit sine oī forma et eodē mō si ecōuerso dicat̄. Sed oēs cōcedūt q totus hō est extensus per accidēs. Igit̄ qualz pars eius. ¶ Itē. Si subz totū extēdit̄ per accīs: opz q illud pncipalius extendat̄ per accīs p qd pncipalius est subm. Sed hō pncipali⁹ est subm et ipsuz totū qd extēdit̄ rōne forme substātialis q̄ mā. Igit̄ forma pncipalius extendit̄ p accidēs. Sed oēs cōcedūt mām extēdi p accidēs. Igit̄ sequit̄ for⁹ extēdi p accīs. Minorē pbant. Tum qr suppositū accīs est ens in actu: sed p formā est res magis in actu q̄ p mām. Tum qr corpus de genere sube est subm pximū et imediatum corpis de genere qntitatis. Sed corpus de gnē sube est magis corpus de genere sube per formā q̄ per mām: sicut et oia alia pdicamēta. magis sunt entia per subam rōne forme q̄ māe. igit̄ et c. ¶ Item phs. 2. phy. tex. cō. 4. pbat q forma magis est suba q̄ mā. Immo ibidez pbat q digni⁹ hz nomē sube q̄ cōpositū. Sed qd magis hz rōnē substātie magis hz rōnē essendi subm in his qb⁹ 9uenit alijs subijci. ergo et c. ¶ Itē sm istos. Aīa intellectiua et corporeitas sunt vna forma: sed corpeitas q̄ est forma subalis extēdit̄ per accidens saltē. igit̄ intellectiua. ¶ Itē. Ponamus q sit aliquis natus sine manu: et post per miraculū addant̄ sibi man⁹: tūc certū est q illa manus nouiter viuificaret̄ nō p aiaz nouiter creatā. Quia tūc essent due aie in eodē corpe si p animā pcedentē. Hoc nō pōt fieri nisi p motū. Nō aūt per motuz localē: qr talis motus nō 9uenit suo corpi. igit̄ p motū extēsionis. ¶ Alibi argumt sic. Qd subijcit̄ alicui forme in rōne informabilis inq̄tū hō recipit effectū formalē et denoīationē illi⁹ forme. Ista pz de se qr eius oppositū includit cōtradictionē. i. q subm sit informatū p aliq̄ formā et nō denoiat̄ ab illa: qr subm esse informatū est eē denoīatū: sicut esse informatū albedine est esse albū. Sed mi totū cōpositū subijcit̄ quātitati et informant̄ p eā ptes essentiales ei⁹ que sunt mā: et aīa itellectiua in hoīe ēt subijciunt̄ et informant̄. Igit̄ saltē per accīs mā et forma dicūt̄ quāte et extense sicut cōpo⁹. ¶ Itē. Qd 9uenit supiori p se et pmo 9uenit cuilibz 9tento sub eo p se lz nō pmo sz corpi de genere sube cōuenit extendi p se et p. Igit̄ et hoī (qr in linea pdicamētali cōtinet̄ sub corpe) 9uenit extēdi per se lz nō pmo: sed qd 9uenit alicui toti per se lz nō pmo pōt 9uenire partibus et si nec pmo nec per se saltē per accīs. Igit̄ ptes ambe hois extendunt̄ per accīs. ¶ Scdo argumt ppositū ex responsionib⁹ aliorū sic. Nō pōt dici quare itellectiua nō extendit̄ per accidens sicut alie forme subales: nisi qr supergredit̄ mām. Sz hoc nihil est. qr dicere q supergredit̄ mā non est dicere q nō est forma et actus materie. Sed qd pōt separi a materia. Igit̄ qndiu est forma materie ita est imersa materie sicut substantie. Et hoc pz exemplo. Si enim duo hoies sint imersi aque. lz vnus euadat et alius nō: ita tn̄ fuit vnus imersus sicut alius qndiu fuit in aqua. ¶ Item. Illud est imersum alteri cuius nihil est extra ipsuz. Sed nihil ipsius intellectiue est extra materiā hois qn̄ informatur. Igit̄ quādo informat est immersa sicut alie. Dicunt alij q nō supergredi etiam non imergi est. ¶ Item. Qr scilicet non dependere a materia. Hoc est oppositū in adiecto. Quia hoc ipsuz q est informare est dependere ab alio sicut sustentificante ipsuz p modū subiecti. Hoc enim dicit Cōmētator. p phy. cō. 80. q forma sustentat materiā et mā formā. ¶ Itē. Qd est īperfectionis includit

Arg⁹

Arg⁹

Arg⁹

Arg⁹

Arg⁹

Arg⁹

Arg. 9

includit dependētia. Informare est īperfectionis. qz nihil est in mundo qđ nō posset attribui pfectissimis entib⁹ nisi rōne depēdentie ⁊ īperfectionis. ⁊ informare nō attribuit deo nec angelis. igit̄ ⁊c. ¶ Itē. Informās hȝ rōnē ptis. Sȝ hoc est hīe esse depēdens ⁊ īperfectū. igitur ⁊c. ¶ Itē. Hic pbatur propositū ex aliqs rōnibus sic. Non pōt saluari q̄uo homo totus est extensus ⁊ nō forma. nisi qz aliqđ pōt cōuenire toti rōne alteri⁹ ptis. puta ꝙ homo totus est extē‑sus. qz materia est extensa. Sicut totus homo dicit̄ crispus qz solū caput est crispū. Et suppositū verbi dicit̄ passuȝ. qz natura humana patit̄. Immo dicūt quidā ꝙ aliqđ cōuenit sic toti ꝙ neutri pti per accidēs. Verbi grā. Risibile cōue‑nit homini nō tñ cōuenit mãe neqȝ forme. Aliquid etiam cōuenit toti qđ soluȝ cōuenit alteri parti. sicut nūerus gna‑rius est impar. tñ dualitas nō est ipar. Sed illud nihil est. Probat̄. Primo de materia. Qđ eniȝ cōuenit soli materie nūq̄ȝ cōuenit toti cōposito. Verbi gratia. Esse subm̄ forme substātialis cōuenit soli materie esse etiā pmā potentiā cō‑uenit soli materie. Sed nec esse subiectū forme substantia‑lis. nec esse pmaȝ potentiā nūq̄ȝ cōuenit toti supposito. Igi‑tur nūq̄ȝ saluat̄ ꝙ totus homo est extensus nisi ꝙ sola ma‑teria est extensa. Scđo. Exemplū de crispedine non est ad ppositum. Quia si crispedo nō posset esse in capite nisi eēt in pede. Immo ꝙ mediāte pede eēt in capite. tunc pes ita vere esset denominatus crispus sicut caput. ⁊ sic est arguen‑dū de qualibet alia pte corporis sicut de pede. Sed in pro‑posito extensio nō potest recipere mām̄ imediate sed me‑diāte forma. Igit̄ ita vere extēditur forma sicut mā. ¶ Itē. Caput est pars integralis sed mā ⁊ forma sunt partes essen‑tiales. Sed de ptibus integralibus sunt multa cōcedenda respectu ipsarū adinuicē ⁊ in respectu ad que non possunt cōcedi de ptibus eēntialibus nec respectu ipsarū adinuicē nec in respectu ad totū. Verbi grā. Caput pōt esse in domo lȝ pes nō sit in domo: etiā caput pōt esse in domo lȝ totum corpus nō sit in eadē. Sed de partib⁹ eēntialibus non pōt cōcedi ꝙ materia sit in domo nisi forma sit in eadē. Igitur non pōt etiam cōcedi ꝙ materia sit extensa nisi forma sit extensa ⁊ etiā totū cōpositum. ¶ Itē. Si sola mā sit exten‑sa. certū est ꝙ nō extēditur sicut illud qđ subest. qz tunc eēt subiectū. Igitur extēditur sicut illud cui inest quātitas. Si igit̄ quātitas nō inest sibi mediāte forma. seqtur ꝙ quanti‑tas iterponit se inter mām̄ ⁊ formam. qđ est impoīe. ¶ 2m exēpluȝ de natura hūana nō est ad ppositū. Probo. Pri‑mo qz hic loqmur sicut Phi. illud aūt exēplum est de fide. Scđo qz materia ⁊ forma ita sunt vnita adinuiceȝ ꝙ nihil p alterationē naturalē pōt aduenire materie nisi mediante forma. Sed natura humana ⁊ diuina ita sunt vnite ꝙ sm̄ naturas suas ita manēt separate ꝙ possibilitas ⁊ hō que cō‑ueniunt humane nature nō cōueniūt sibi mediāte natura diuina: imo nō plus q̄ȝ si eēnt omnino separate.

Dubium.
Arg. 1m

¶ Contra istā dubitatur. Qz si anima intellectiua sit quāta per se aut per accidēs: nō intelligeret vlē: qz qđ recipit̄ in quāto reci‑pitur sitnalr̄ ⁊ sm̄ hic ⁊ nūc. Igitur oēs species reciperent̄ in eo sm̄ hic ⁊ nunc ⁊ sitnaliter. Sed tales species ducerent solum in cognitionē singularē.

Arg. 2m

¶ Itē. Si extenderet̄ extē‑sione corporis diuideret̄ diuisione corporis. sicut si celum esset diuisibile q̄cquid extēderetur extensione celi diuidere‑tur diuisione celi. Hoc est īpossibile. Primo qz esset corru‑ptibilis: diuisio eniȝ est via ad corruptionē. pmo de gñatio‑ne. Lȝ enim disgregatio ⁊ cōgregatio que consistūt in diui‑sione nō sint generatio ⁊ corruptio sunt tñ via ad gñationē ⁊ corruptionē. Scđo. qz omnis diuisio terminat̄ ad plura. Igitur si diuideret̄ vna aīa intellectiua fieret ples.

Rñsio.
Ad pmū

¶ Ad pmū rñdent. ꝙ si anima sit quanta non opȝ. ꝙ omne qđ re‑cipitur in ea recipiat̄ sitnalr̄ nisi quantitas eēt ratio recipiē‑di illud. Exempluȝ. Color enim recipitur in lacte albo. nec opȝ ꝙ efficiatur albus. qz albedo nō est ratio recipiēdi co‑lorem. Esto etiā ꝙ species reciperent̄ ibi sitnalr̄ ⁊ singula‑riter. nō seqtur ꝙ ducant in cognitionē singularis. qz nō in‑ducerent rōne sue singularitatis: qz spēs existētes singula‑res in eēndo (puta que sunt in intellectu possibili) sunt vlēs in representādo vlē (vt dicit Auicē. 5. meta. capt. 2.) nec rō‑ne quātitatis: qz magis repugnat rōni vlīs singularitas q̄ȝ quātitas. Sȝ hō nō ipedit vt dictū est. igit̄ ⁊c. ¶ Itē. Dato ꝙ eēntia anime eēt quāta. nō oporteret intellectū possibilē esse quantū: sicut lȝ anima itellectiua sit forma corporis. nō tñ itellectus possibilis. Cū igitur spēs ponant̄ recipi in itel‑lectu nō in anima. Igitur esse quātū nihil impedit propter vlitatem.

Ad scđm

¶ Ad 2m dicunt ꝙ diuisio in corpe pōt intelligi dupl'r. Vno modo p omnimodā separationē partiū (sicut cum manus vel pes abscindit̄) ⁊ tunc non seqtur ꝙ aīa di‑uiditur. sed ꝙ omnino separat̄ a pte diuisa. ⁊ remanet soluȝ in reliquo corpore a quo diuidit̄. Et sic nec in isto casu diui‑ditur corpus. pprie loquēdo: qz altera ps nō manet eiusdē spēi vt prius: manus enim abscissa nō est manus nisi equo‑ce. Non igit̄ est diuisio eiusdē. sed noue rei generatio. Alio modo potest intelligi diuisio corporis per aliquā partiū so‑lutionē inter se. nō tñ a toto. sicut cū aliqs vulnerat̄ gladio absq̄ȝ diuisione totali alicui⁹ ptis: ⁊ sic cōcedendū est etiaȝ in homine ꝙ cōpositū diuidit̄ sm̄ q̄ȝlibet sui partē. tā for‑mā. s. q̄ȝ materiā. Et cum arguit̄ ꝙ diuisio est via ad corru‑ptionē. Dicendū ꝙ nō est verum vlr: si enim celuȝ esset di‑uisibile in plures partes quelibet esset eque icorruptibilis sicut celum. Exponenda est igit̄. ꝙ diuisio est via ad corru‑ptionē in re corruptibili. sed anima itellectiua est icorrupti‑bilis ¶ Ad 2am confirmationē cū dicit̄ ꝙ per diuisionem fierēt ibi plures anime. Dicūt ꝙ verū est si fieret talis diui‑sio ꝙ eēt totalis separatio partis a toto ⁊ maneret anima in parte abscissa cuius 3rium dictū est supra: si tamē fiat diui‑sio partiū remanentiū in toto nō erūt plures anime. ¶ Ad aliud Aug. 6. de trini. si adduceret̄ ꝙ anima nō diffundit̄ p spatiū corporis. sed est tota in toto ⁊ tota in qualibet parte. Dicūt ꝙ Aug. loqtur ingrendo. ⁊ loquit̄ ibi suppositiōe cōi suppositā que habebat̄ in tēpore illo nō determinādo. cuȝ in libro de quātitate anime dicat ꝙ tanta est anima quātā eam corpus esse pmittit. Hoc est quāta est dispositio corpo‑ris. vt. s. in corporibus dispositis ad maiorē quantitatē ma‑gis extēditur ⁊ in minus minus. ¶ Quedā alia argumenta ducunt in contrariū: puta. ꝙ nō opȝ formā que supgreditur materiā extēdi per accidēs. Itē ꝙ totum erit extensuȝ rō‑ne partis materie. sicut homo dicit̄ crispus propter caput solum. Hec soluunt̄ per hoc ꝙ pbantur non esse ad ppositum: supra argumento quarto ⁊ nono.

Opio pª

Secundus articulus. An anima sensitiua aut vege‑tatiua extendatur ad extensionē corpis. Vbi est pma opio dicēs ꝙ omnes forme inanimatorū sūt quante per accidēs. s. ꝙ denomināt equalr̄ totum ⁊ partes. Non enim quelibet pars animalis est animal. sicut queli‑bet pars ignis est ignis. Scđo ex pte quātitatis. sic quātita‑tis est eiusdē rationis in omnibus forma. igit̄ que est quan‑ta per accidēs reqrit ptes eiusdē rationis. sed anima reqrit in suis ptibus diuersitatē. Tertio ex pte opationum: forma que non habet easdē opationes in toto ⁊ in partibus nō est quanta per accidēs. Hoc patet per oppositū. forma eniȝ est quanta per accidēs que habet similes opationes. sȝ anima non habet easdē operationes ⁊c. Ex his inferunt ꝙ forme elementorū ⁊ inanimatorū sunt quante per accidēs. equalr̄ enim denominant totū ⁊ partes nec reqrunt diuersitatē in partibus ⁊ habēt similes opationes in oībus.

3 pᵃᵐ opinionem.
Arg. pᵐ

¶ Contra il‑lud videt̄ Phs. 2. de anima tex. cō. 20. vbi vult ꝙ quedaȝ

tõ in qua remaneret fm suas medietates aut fm aliqd esse remissiuz. Et iõ ppositio Cõmentatoris qua dicit q si ignis est in actu in misto q etiã ppria qualitas ei9 est in eo in summo est pbabilis 2 eũ. Qr si forma sit talis q ipsa nunq̃ nata est nec diminui nec corrũpi quo quõ(cũ ppria passio se quat 2dit onez sui subiecti) pbabile est: q nec ppria passio eius diminuat: sed semp maneat in summo. Sed vt pbabitũ est in 2° arti9 nos ponimus q forme elmtales corrũpunt in formã misti: et quodãmõ diminuunt: qr in misto cõtinent remisse fm suas medietates idẽ alteratione pcedẽte formã misti. qñ. s. elmẽta alterant ad mistionẽ: et iõ opz q vel ipse forme subales infra cẽntias in suis diminuant vel saltẽ pprie earũ. Sz de formis subalib9 est ipole: vt dicim9. imo in fine alterationis corrũpunt simplr. Igit nos bñ tenebim9 q in illa alteratione preuia diminuũs qlitates elmtoz: nõ ipse forme elmtales. ℂ Hec est imaginatio Cõmẽtatoris p̃ physic. cõ. 63. Ubi vult q qñ inter aliqua est gñatio et corruptio q in accntib9 pprus sit diminutio et intensio: sed nõ posset fieri in subalib9 formis. Un. dicit. In spermate apud gñõnẽ hominis non cessant ptes spermatis recedere et ptes hois fieri donec forma humana pficiat. et hoc si for9 recipit partitionẽ. Nõ aũt istud necessario accidit in accidẽtib9 pprus forme generate. ℂ Ad argumẽtũ opionis pbãtis q elmta manent fm realitates suas in misto. Dico q bene pbãt q manent fm aliquã realitatẽ q̃ sunt eoz: nõ q̃ tam est eorum.

ℂ Distinctio. XVII. Questio. I.

ℂ Post pdcã 2siderari opz. vtrũ cbrs aliqd voluerit vel orauerit qd factũ nõ sit et c.

Circa dis. 17. p̃ querit. An ala vegetatiua et sensitiua fm quã cbrs patiebat sit extẽsa p totũ corpus passibile.

Hic tria. ¶ Prio ponent difficultates spãles que sunt circa extensionẽ ale intellectiue. ¶ 2° ponent ille q̃ sunt circa extensionem ale sensitiue et vegetatiue. ¶ 3° accedẽdo ad solonẽ difficultatũ de aia sensitiua videbimus quõ est difficile et forte ipole cõcordare. phm et Aug. circa extensionẽ ale sensitiue.

Primus articulus. An aia intellectiua extendat ad corpis extensionẽ. Ubi dico q circa extensionez formarũ sunt due opiones extreme. ℂ Una dicit q nulla forma subalis est quãta nec extensa per accidẽs. Quia hoc nõ esset nisi rõne sui subiecti: qd non est: qr immediatum subz forme subalis est mã pma. Sz mã pma vt subz forme subalis nullã qntitatẽ hz p quã quo quo mõ quãtificari vel extẽdi posset. igit et c. ℂ Sed nõ cognouit. Quia q aliquid extendat p accñs: nõ opz q recipiat in subo quãto: sed sufficit q sit subm vel pars subiecti recipientis qntitatem. U. g. Mã fm oẽs est extensa p accñs: et tñ nõ est subz quãtitatis. Qr tunc forma subalis nõ esset pma pfectio ei9: sed po subi recipiẽtis quãtitatẽ. Sed clarius est q for9 subalis est pars subiecti recipiẽtis q̃ mã p9: qr p illã est subm in actu vt possit recipe accñs. igit et c. ℂ Propter qd est scda opio Herar. q̃ dicit q ois forẽ subalis et intellectiua extẽdit p accñs. Et hoc pbat sic. Tõtus hõ est quãtus Aut igit quãtitas recipitur in cõposito. ita q immediate recipit in mã sicut in rõne immediata illius receptionis: et hoc est ipole: qr tũc p pus cõpeteret sibi esse alteri9 gñis q̃ esse de gñe sube. Aut recipit in mã mediãte forma subali: sicut color in supficie: et tũc planũ est formã subalẽ (quãtũcũq3 itellectiuã) extẽdi p accñs: qr tũc sicut ipsi 2cedũt q mã extẽdit p accñs: et ẽt supficies. qr sunt immediata rõ recipiẽdi qntitatẽ: ita opz nec̃io 2cedere q ipsa forma subalis q̃ ponit immediata rõ recipiẽdi quãtitatẽ sit quãta et extẽsa per accñs. Aut immediatũ receptiuum est totũ cõpositũ inq̃ntũ totũ: ita q nõ est rõne alteri9 ptis: et habet ppositũ. Qr qd cõuenit toti inq̃ntũ totũ sic q nõ rõne alterius ptis: 2uenit toti rõne vtriusq3 ptis: et p accñs extendit fm quãlz sui ptẽ. ℂ Itẽ. Si totus hõ sit extẽsus per accñs. opz quãlz ptẽ hois extẽdi per accñs: qr si nulla pars esset extensa p accñs: nec totũ esset extensum per accñs. Si ẽt aliqua ps esset extẽsa et nõ alia (puta. mã et nõ forma vel ecõuerso) seqt q mã vt sic extendit sine forma: et sic erit sine oi forma et eodẽ mõ si ecõuerso dicat. Sed oẽs cõcedũt q totus hõ est extensus per accidẽs. Igit quelz pars eius. ℂ Itẽ. Si subz totũ extẽdit per accñs: opz q illud pncipalius extendat per accñs p qd pncipalius est subm. Sed hõ pncipali9 est subm et ipsuz totũ qd extẽdit rõne forme substãtialis q̃ mãe. Igit forma pncipaliu9 extendit p accidẽs. Sed oẽs cõcedũt mãm extẽdi p accidẽs. Igit sequit for9 extẽdi p accñs. Minorẽ pbant. Tum qr suppositũ accñtis est ens in actu: sed p formã est res magis in actu q̃ p mãm. Tum qr corpus de genere sube est subm primũ et immediatum corpis de genere qntitatis. Sed corpus de gñe sube est magis corpus de genere sube per formã q̃ per mãm: sicut et oia alia pdicamẽta magis sunt entia per subam rõne forme q̃ mãe. igit et c. ℂ Item phs. 2. phy. tex. cõ. 4. pbat q forma magis est suba q̃ mã. Immo ibidez pbat q digni9 hz nomẽ sube q̃ cõpositũ. Sed qd magis hz rõnẽ substãtie magis hz rõnẽ essendi subm in his qb9 2uenit aliqs subyci. ergo et c. ℂ Itẽ fm istos. Aia intellectiua et corporeitas sunt vna forma: sed corpeitas q̃ est forma subalis extẽdit per accidens saltẽ. igit intellectiua. ℂ Itẽ. Ponamus q sit aliqs natus sine manu: et post per miraculũ addant sibi man9: tũc certũ est q illa manus nouiter viuificaret nõ p aiaz nouiter creatã. Quia tũc essent due ale in eodẽ corpe si p animã pcedentẽ. Hoc nõ põt fieri nisi p motũ. Nõ aũt per motuz localẽ: qr talis motus nõ 2uenit suo corpi. igit p motũ extẽsionis. ℂ Alibi arguunt sic. Qd subycit alicui forme in rõne informabilis inq̃ntũ hmõ recipit effectũ formalẽ et denoiationẽ illi9 forme. Ista pz de se qr eius oppositũ includit cõtradictionẽ. i. q subm sit informatũ p aliq̃ formã et nõ denolat ab illa: qr subm esse informatũ est eẽ denoiatũ: sicut esse informatũ albedine est esse albũ. Sed tñ totũ cõpositũ subycit quãtitati et informant p eã ptes essentiales ei9 que sunt mã: et aia itellectiua in hoie ẽt subyciant et informant. Igit saltẽ per accñs mã et forma dnr quãte et extense sicut cõpo9. ℂ Itẽ. Qd 2uenit supiori p se et pmo 2uenit cuilibz 2tento sub eo p se lz nõ pmo sz corpi de genere sube cõuenit extendi p se et p. Igit et hoi (qui in linea pdicamẽtali cõtinet sub corpe) 2uenit extẽdi per se lz nõ pmo: sed qd 2uenit alicui toti per se lz nõ pmo põt 2uenire partibus et si nec pmo nec per se saltẽ per accñs. Igit ptes ambe hois extendunt per accñs. ℂ Scdo arguunt ppositũ ex responsionib9 aliorũ sic. Nõ põt dici quare itellectiua nõ extendit per accidens sicut alie forme subales: nisi qr supergredit mãm. Sz hoc nihil est. qr dicere q supergredit mã non est dicere q nõ est forma et actus materie. Sed qd põt separi a materia. Igit q̃diu est forma materie ita est immersa materie sic substantie. Et hoc pz exemplo. Si enim duo hoies sint immersi aque. lz vnus euadat et alius nõ: ita tñ fuit vnus immersus sic alius q̃diu fuit in aqua. ℂ Item. Illud est immersum alteri cuius nihil est extra ipsuz. Sed nihil ipsius intellectiue est extra materiã hois qñ informatur. Igit quãdo informat est immersa sicut alie. Dicunt aly q nõ supergredi etiam non imergi est. ℂ Item. Qr scilicet non dependere a materia. Hoc est oppositũ in adiecto. Quia hoc ipsuz q est informare est dependere ab alio sicut sustentificante ipsuz p modũ subiecti. Hoc enim dicit Cõmẽtator. p̃ phy. cõ. 80. q forma sustentat materiã et mã formã. ℂ Itẽ. Qd est iperfectionis

An alteratione que pcedit diminuunt qlitates elmtoz nõ forme.

Ad arg9 Aureoli p9 arti9.

Opio p9.

Reprobatur.

Opio 2°.

Arg9 p9

Aia intellectiua dicit extẽsa per accñs. q. 2. e qõni ar. 2.

Arg9 2°

Arg9 3°

Arg9 4°

Arg9 5°

Arg9 6°

Arg9 7°

Arg9 8°

includit dependētia. Informare est īperfectionis. q̄r nihil est in mundo qđ nō posset attribui pfectissimis entib⁹ nisi rōne depēdentie ⁊ iperfectionis. ⁊ informare nō attribuit deo nec angelis. igit̄ ⁊c. ¶ Itē. Informās hʒ rōnē ptis. Sʒ

Argm 9m

hoc est hic esse depēdens ⁊ iperfectū. igitur ⁊c. ¶ Itē. Hic pbatur propositū ex aliqū rñsionibus sic. Non pōt saluari quō homo totus est extensus ⁊ nō forma. nisi q̄r aliqđ pōt cōuenire toti rōne alteri⁹ ptis. puta q̄ homo totus est extēsus. q̄r materia est extensa. Sicut totus homo dicit̄ crispus q̄r solū caput est crispū. Et suppositū verbi dicit̄ passuʒ. q̄r natura humana patit̄. Immo dicūt quidā q̄ aliqđ cōuenit sic toti q̄ neutri pti per accidēs. Uerbi grā. Risibile cōuenit homini nō tñ cōuenit mūero neqʒ forme. Aliquid etiam cōuenit toti qđ soluʒ cōuenit alteri parti. sicut nūerus gnarius est impar. tñ dualitas nō est ipar. Sed illud nihil est. Probat̄. Primo de materia. Qđ eniʒ cōuenit soli materie nūq̄ʒ cōuenit toti cōposito. Uerbi gratia. Esse subm̄ forme substātialis cōuenit soli materie esse etiā pmā potentiā cōuenit soli materie. Sed nec esse subiectū forme substantialis. nec esse pmaʒ potentiā nūq̄ʒ cōuenit toti supposito. Igitur nūq̄ʒ saluat̄ q̄ totus homo est extensus nisi q̄ sola materia est extensa. Scđo. Exemplū de crispedine non est ad ppositum. Quia si crispedo nō posset esse in capite nisi eēt in pede. Immo q̄ mediāte pede eēt in capite. tunc pes ita vere esset denominatus crispus sicut caput. ⁊ sic est arguendū de qualibet alia pte corporis sicut de pede. Sed in proposito extensio nō potest recipere mām̄ imediate sed mediāte forma. Igit̄ ita vere extēditur forma sicut mā. ¶ Itē. Caput est pars integralis sed mā ⁊ forma sunt partes essentiales. Sed de ptibus integralibus sunt multa cōcedenda respectu ipsarū adinuicē ⁊ in respectu ad que non possunt cōcedi de ptibus eēntialibus nec respectu ipsarū adinuicē nec in respectu ad totū. Uerbi grā. Caput pōt esse in domo lʒ pes nō sit in domo: etiā caput pōt esse in domo lʒ totum corpus nō sit in eadē. Sed de partib⁹ eēntialibus non pōt cōcedi q̄ materia sit in domo nisi forma sit in eadē. Igitur non pōt etiam cōcedi q̄ materia sit extensa nisi forma sit extensa ⁊ etiā totū cōpositum. ¶ Itē. Si sola mā sit extensa. certū est q̄ nō extēditur sicut illud qđ subest. q̄r tunc eēt subiectū. Igitur extēditur sicut illud cui inest quātitas. Si igit̄ quātitas nō inest sibi mediāte forma. sequit̄ q̄ quantitas iterponit se inter mām̄ ⁊ formam. qđ est impoīe. ¶ 2m exēpluʒ de natura hūana nō est ad ppositū. Probo. Primo q̄r hic loquimur sicut phūs. illud aūt exēplum est de fide. Scđo q̄r materia ⁊ forma ita sunt vnita adinuiceʒ q̄ nihil p alteratione naturalē pōt aduenire materie nisi mediante forma. Sed natura humana ⁊ diuina ita sunt vnite q̄ s̄m naturas suas ita manēt separate q̄ possibilitas ⁊ hʒ que cōueniunt humane nature nō cōueniūt sibi mediāte natura

Dubium. Argm pm

diuina: imo nō plus q̄ si eēnt omnino separate. ¶ Contra istā dubitatur. Q̄r si anima intellectiua sit quāta per se aut per accidēs nō intelligeret vl̄e: q̄r qđ recipit̄ in quāto recipitur situalr̄ ⁊ s̄m hic ⁊ nūc. Igitur oēs species reciperent̄ in eo s̄m hic ⁊ nunc ⁊ situaliter. Sed tales species ducerent

Argm 2m

solum in cognitionē singularē. ¶ Itē. Si extenderet̄ extēsione corporis diuideret̄ diuisione corporis. sicut si celum esset diuisibile q̄cquid extēderetur extensione celi diuideretur diuisione celi. Hoc est ipossibile. Primo q̄r esset corruptibilis: diuisio eniʒ est via ad corruptionē. pmo de gñatione. Lʒ enim disgregatio ⁊ cōgregatio que consistūt in diuisione nō sint generatio ⁊ corruptio sunt tñ via ad gñationē ⁊ corruptionē. Scđo. q̄r omnis diuisio terminat̄ ad plura.

Rñsio. Ad pmū

Igitur si diuideret̄ vna aīa intellectiua fieret plēs. ¶ Ad pmū rñdent. q̄ si anima sit quanta non opʒ. q̄ omne qđ recipitur in eo recipiat̄ situalr̄ nisi quantitas eēt ratio recipiēdi illud. Exempluʒ. Color enim recipitur in lacte albo. nec opʒ q̄ efficiatur albus. q̄r albedo nō est ratio recipiēdi colorem. Esto etiā q̄ species reciperent̄ ibi situalr̄ ⁊ singulariter. nō sequitur q̄ ducant in cognitionē singularis. q̄r nō inducerent rōne sue singularitatis: q̄r spēs existētes singulares in eēndo (puta que sunt in itellectu possibili) sunt vl̄es in representādo vl̄e (vt dicit Auicē. 5. meta. cap. 2.) nec rōne quātitatis: q̄r magis repugnat rōni vl̄is singularitas q̄ȝ quātitas. Sʒ h̄ nō ipedit vt dictū est. igit̄ ⁊c. ¶ Itē. Dato q̄ eēntia anime eēt quāta. nō oporteret intellectū possibilē esse quantū: sicut lʒ anima itellectiua sit forma corporis. nō tñ itellectus possibilis. Cū igitur spēs ponant̄ recipi in itellectu nō in anima. Igitur esse quātū nihil impedit propter

Ad scđm

vl̄itatem. ¶ Ad 2m dicunt q̄ diuisio in corpe pōt intelligi duplr̄. Uno modo p omnimodā separationē partiū (sicut cum manus vel pes abscindit̄) ⁊ tunc non sequit̄ q̄ aīa diuiditur. sed q̄ omnino separat̄ a pte diuisa. ⁊ remanet soluʒ in reliquo corpore a quo diuidit̄. Et sic nec in isto casu diuiditur corpus. pprie loquēdo: q̄r altera ps nō manet eiusdē spēi vt prius: manus enim abscissa nō est manus nisi equiuoce. Non igit̄ est diuisio eiusdē. sed noue rei generatio. Alio modo potest intelligi diuisio corporis per aliquā partiū solutionē inter se. nō tñ a toto. sicut cū aliqs vulnerat̄ gladio absq̄ diuisione totali alicui⁹ ptis: ⁊ sic cōcedendū est etiaʒ in homine q̄ cōpositū diuidit̄ s̄m q̄lbet sui partē. tā formā. q̄ȝ materiā. Et cum arguit̄ q̄ diuisio est via ad corruptionē. Dicendū q̄ nō est verum vl̄r: si enim celuʒ esset diuisibile in plures partes. quelibet esset eque icorruptibilis sicut celum. Exponenda est igit̄. q̄ diuisio est via ad corruptionē in re corruptibili. sed anima itellectiua est icorruptibilis. ¶ Ad 2m confirmationē cū dicit̄ q̄ per diuisionem fierēt ibi plures anime. Dicūt q̄ verū est si fieret talis diuisio q̄ eēt totalis separatio partis a toto ⁊ maneret anima in parte abscissa cuius 2rium dictū est supra: si tamē fiat diuisio partiū remanentiū in toto nō erūt plures anime. ¶ Ad aliud Aug. 6. de trini. si aduceret̄ q̄ anima nō diffundit̄ p spatiū corporis. sed est tota in toto ⁊ tota in qualibet parte. Dicūt q̄ Aug. loquitur ingrendo. ⁊ loquit̄ ibi suppositiōe cōi suppositas que habebat̄ in tēpore illo nō determinādo. cuʒ in libro de quātitate anime dicat q̄ tanta est anima quātaʒ eam corpus esse pmittit. Hoc est quāta est dispositio corporis. vt. s. in corporibus dispositis ad maiorē quantitatē magis extēditur ⁊ in minus minus. ¶ Quedā alia argumenta ducunt in contrariū: puta. q̄ nō opʒ formā que supgreditur materiā extēdi per accidēs. Itē q̄ totum erit extensuʒ rōne partis materie. sicut homo dicit̄ crispus propter caput solum. Hec soluunt̄ per hoc q̄ pbantur non esse ad ppositum: supra argumento quarto ⁊ nono.

Secundus articulus. An anima sensitiua aut vegetatiua extendatur ad extensionē corpis.

Opio pa

Ubi est pma opio dicēs q̄ omnes forme inanimatorū sūt quante per accidēs. s. q̄ denomināt equalr̄ totum ⁊ partes. Non enim quelibet pars animalis est animal. sicut quelibet pars ignis est ignis. Scđo ex pte quātitatis. sic quātitatis est eiusdē rationis in omnibus forma. igit̄ que est quanta per accidēs reqrit ptes eiusdē rationis. sed anima reqrit in suis ptibus diuersitatē. Tertio ex pte opationum: forma que non habet easdē opationes in toto ⁊ in partibus nō est quanta per accidēs. Hoc patet per oppositū. forma eniʒ est quanta per accidēs que habet similes opationes. sʒ anima non habet easdē operationes ⁊c. Ex his inferunt q̄ forme elementorū ⁊ inanimatorū sunt quante per accidēs. equalr̄ enim denominant totū ⁊ parteʒ nec reqrunt diuersitatē in

Z pma opionem. Argm pm

partibus ⁊ habēt similes opationes in oībus. ¶ Contra illud videt̄ phūs. 2. de anima tex. cō. 20. vbi vult q̄ quedaʒ

animalia viuunt decisa de aia. Igitur que est in illis partibus decisis. aut est ibi per nouã gñationem. aut per solã diuisionem. Non p generationẽ q2 nullũ gñans apparet ibi. nec etiã talis alteratio qualis consueuit pcedere gñationẽ. Si per diuisionẽ ⁊ illud qd diuidit alterius diuisione extẽditur cũ eo. igit anima fuit extensa cũ materia illa cũ qua
Argm 2m
diuiditur. ¶ Itẽ. Phs ibidez dicit φ anima in talib9 diuisis fuit vna in actu. multe Ɓo in potẽtia. Sed ibidẽ nõ loquitur qualr illa multitudo in potẽtia reducit ad actũ nisi per decisionem. Igitur ibi nõ generat anima sed diuidit.
Argm 3m
¶ Itẽ. Cõmẽ. cõ. 20. 2. de anima expsse dicit φ anima diuiditur. Aut enim quemadmodũ videmus φ quedã plantarum cum diuidant viuunt partes postq̃ sepatur vita propria. ita φ anima q̃ est in vegetabilibus. q. sit forma vna in actu in illo vegetabili ⁊ plura in potentia. i. φ põt diuidi in animas que sunt eedẽ in forma cuz anima existente in eo. Ita forma que est in aliquo mõ animaliũ. s. ãnuloso. Nota expresse φ est ibi diuisio forme nõ generatio. ¶ Item. Ar-
Argm 4m
guunt alij. vt reputant fortiter. Impoĩe est aliquez habere operationẽ eam extensaz nisi potẽtia sit extensa. aliter eniz aliqua parte esset opatio vbi nõ esset potẽtia. Sz patet ad sensum φ opationes sensitiue sunt extense. contingit enim tãgere per omnes partes manus: ⁊ videre etiã nõ consistit in diuisibili: sed extẽditur quantũ extẽditur organuz visus. Nec rõnes mouent. Lz enim forme iperfecte non possint pficere per suaz extensionẽ ptes diuersarũ rationuz. nec eis cõmunicare opationes diuersarũ rationũ. nec per ɔsequẽs aliter denominare totũ ⁊ partes: nulla tamen repugnantia est φ forme pfectiores cuiusmodi est anima respectu non anime nõ possunt per suaz extensionem perficere diuersa.
Opio 3a
¶ Alia opinio media est φ oẽs forme educte de potentia
p9 ratio.
materie extẽduntur per accidẽs. Quidã per hoc assignant cãm. Quia forma que educit de potẽtia materie sic educit φ pars educit de parte ⁊ tota de toto: ⁊ etiã tota recipitur
Reprobatur.
in toto ⁊ pars in parte. sed hoc est extendi. ¶ Sz ɔtra. Forma imediate educit de potentia materie ⁊ ẽt recipit imediate in ea nõ mediãte quãtitate. Sed materia sine quãtitate non habet totũ ⁊ partẽ. Igitur totũ nõ educit de toto.
2a ratio.
nec ⁊c. ¶ Alia causa dat sic. Ubicũq3 forma sic depẽdet a materia φ ipsa sm nãm nullo modo eẽt nisi esset in materia talis sequr conditionẽ materie in omnib9 in operari ⁊ extendi. Hõ sunt omnes forme pter intellectiuã. Igitur ⁊c. Maior pz quia ex quo forma depẽdet a materia quãtum ad suuz eẽ. videt φ debet depẽdere a materia sm oẽs pfectiones posteriores cuiusmodi sunt operari sm cõditiones materie: ⁊ hoc est opari organice ⁊ extense.

Rñsio p9
Tertius articulus. De solutione huius qõnis ac pncipalis difficultatis. ¶ Ubi dico φ (qcquid
Argm pm
sit de intẽtione Phi in istis declarationib9) certuz est φ de intentione Aug. 6. de trini. capi. 7. φ tam sensitiuã q̃ intellectiua est tota in toto ⁊ tota in qualibet pte. Qd pbat specialiter de sensitiua. Quia cũ quecũq3 exigua pticula corporis sentit simul sentit. Et aliõ l li9 de imortalitate aie ponit exẽplũ in fine libri. Cum eniz quis dolet in pede. oculus aduertit. lingua loqtur. manus admouet. Sed vt dicit ibidẽ hoc non eẽt nisi illud anime qd est in oculo ⁊ in alijs ptibus eẽt in pede. Sz clarũ est. φ si anima extẽderetur. illa ps anime que esset in oculo ⁊ in alijs ptibus nõ eẽt in pede. Igit non extẽditur. sz est in qualibet parte tota. Probat assumptũ. s. φ ad sentionẽ pedis nõ ɔsentirent alie partes nisi illud anime qd est in alijs ptibus sic. Si illud anime qd est in alijs partibus nõ esset in pede esset tunc absens pedi. Sed illud qd est absens pedi non põt sentire illud qd est factũ in pede. q2 ibi tm sentit vbi est. Igitur qñ alie ptes sentiũt illud qd sentit pes. opz φ illud anime qd est in alijs partib9 sit in pede. ¶ 2o sic. Quãdo alie ptes sentiunt passionẽ que sit in
Argm 2m
pede. hoc nõ est: q2 illa passio currit per continuationẽ mobilis ad alias partes. Igitur opz φ hoc fiat q2 illud anime qd est in pede sit in alijs partibus nõ per continuationẽ. i. non per extensionez. sed tota simul sentit in singulis. ⁊ tota simul distant sm distantiã ⁊ continuationẽ partium mobilis: quia cum patitur in vna parte nõ oportet ipsum pati in alia. Igitur ex opposito. qñ anima sensitiua patitur in vna parte simul patiat in alijs. sequr φ partes eius nõ distant sm distantiaz ⁊ continuationẽ sui subiecti. Tunc vltra. Si partes anime sensitiue non distant sm continuationez sui subiecti. nõ oportet tunc φ passio ab vna parte currat ad alias per continuationez mobilis in suo subiecto: ⁊ hoc est ppositum. ¶ Pro isto vidi Aug. cõtra epistolã fundamenti. 4. folio. Et φ sit opinio Aug. ppria patet in prologo sup librũ de imortalitate anime. Ubi tractat multa dicta sua. sz non istud. ergo ⁊c. ¶ Itẽ. Ad idẽ est Hiero. de origine ani-
S. Tho.
me. ¶ Ista sentẽtia Aug. sic declarat. ⁊ põt ista declaratio trahi a. 2. lib. 3 Henti. 71. capi. ⁊ melius a p9 parte questione. 76. arti. 8. Albedo (⁊ idez est de alijs formis iperfectis) est tota in qualibet parte superficiei. quantũ ad totalitatez essentie (albedo eniz que est in qualibet parte cõtinet oia. s. differentiã specificaz ⁊c. omnia que ptinent ad essentiã albedinis) albedo tamen quantũ ad totalitatẽ quãtitatis sue. nec quantũ ad totalitatẽ virtutis sue nõ est tota in qualibet parte supficiei. Et hoc videt sibi cõpetere. Ex iperfectione eniz sua est φ oportet ipsaz sequi conditionẽ sui subiecti vt videlicet ipsa sit quãta per accidẽs ⁊ diuisibilis ⁊ partita. ⁊ in esse ⁊ in virtute seu in operari sm ptes sui subiecti. Igit cum anima sensitiua inter omnes formas materiales est pfectissima ipsa erit sic tota in qualibet parte (quantuz ad totalitatẽ eẽntie) φ etiã quantũ ad totalitatẽ quãtitatis sue erit tota in qualibet parte: vt videlicet sic sequat conditionem sui subiecti. vt per illud sit ipsa quãta per accidẽs. ⁊ diuisibilis. ⁊ partita sm partes sui subiecti: lz forte (sm ponẽtes potentias sensitiuas differre ab ipsa anima) diuisibilis sit ⁊ partita sm organa sui subiecti quantũ ad vtutes ⁊ operationes suas. Anima Ɓo intellectiua que minime depẽdet a materia erit sic in qualibet parte materie tota quantũ ad totalitatẽ essentie. φ etiã nec sit diuisa. nec partita. nec quãta per accidẽs sm partes sui subiecti. nec etiã sm partes sue operationis. sed ipsa in qualibet parte tota existẽs sm totalitatẽ essentie ⁊ quantitatis sue. tota intelligit in qualibet pte.
Rñsio ad arg9 opis
¶ Ad argumẽta in oppositũ posset responderi sicut cõmuniter dicit. φ potẽtie sensitiue in animalib9 iperfectis extẽ-
Reprobatur.
duntur per accidẽs ⁊ diuidunt. Hoc dicunt contra Henti. lcovbi pmo. ¶ Sed hec rñsio est ɔtra rõni Aug. Annulosa eniz (sicut animalia pfecta) cum sentiũt in vna parte statiz cum aduertũt a culo caput mouẽt. Sed ex hoc pbat Aug. totam animã esse in singulis ptibus. ¶ Propter φ dicitur
Rñsio 2a
aliter φ opinio Augustini in ista materia est cõtraria opinioni Phi. Phs enim cõcedit formas iperfectoruz animalium diuidi. ⁊ Cõmentator etiã expresse vt supra pz. Sed
Cõcordia S. Aug. cũ Pho.
qui vellet niti cõcordare Phm cum dicto Augu. posset dicere. φ non dicitur forma substãtialis in talibus animalib9 cum partibus diuisis. Sed φ dr adhuc partes erãt in toto ⁊ informãt per formaz totius que erat in actu vna erant in toto. quedã alie forme erant in potẽtia. sicut in materia que iformat forma animalis in actu sunt multe forme in po9 in mã hominis (vt declaratũ est libro 2o dis. 18. vbi agit de diuisione formarũ) cum autẽ inceperit diuisio reducunt ille
Ad pmũ argm ɔtra pmam opio. 2. arti.
forme de potentia ad actum ⁊ est ibi noua generatio. ¶ Et quãdo arguitur. φ ibi non est generatio. q2 nõ apparet ibi generans. Dico φ diuidẽs est generans ibi. ¶ Et quãdo dicitur φ nõ: quia ibi non est alteratio qualis consueuit procedere

dere generationi. Dico ꝙ vbi materia est in vltima dispositione ad formā nō expectaᵗ alteratio pcedēs. sȝ tales ptes sunt in toto in vltima dispositione vt ab ipso diuidente statim recipiant suas partiales. ¶ Et cum dicitur ꝙ Phi. ꝛ pcise Cōmentator dicūt ꝙ animali ānuloso dicitᵗ forma sicut in plantis. Ad hoc est dicendū. ꝙ ibi duo dicit de plantis. s. ꝙ partes ab eis separate viuunt. Et aliud etiā dicit ꝙ anima in eis est vna in actu: plures ꝯo in potētia. Et exponit qꝛ anima dicitur in eis. sed ad animalia ānulosa dicit in vtraqȝ litera sua ꝙ partes decise post decisionem habent sensum ꝛ motū. ꝛ desideriū ad imaginationē: modo dicit ꝙ forma in eis diuiditur. Unde in litera dicit sic. Ista accidunt in animato. modo anime in animalibus ānulosis qñ abscinduntᵗ vtraqȝ pars ꝛ motū ꝛ sensum habet. Eadē verba dicit etiā ibi Cōmentator cum dicit ꝙ animā plantis diuiditur ad diuisionē partiū. Et cuȝ dicit ꝙ ita est de forma que est in animali ānuloso exponit se statiȝ. i. postq̄ abscinduntur patiuntᵗ de actionibꝰ vite illud qđ patiebatur illud animal. s. sensum ꝛ motū. ¶ Nota igitᵗ ꝙ similitudo inter plātas ꝛ illa animalia non currit super vtrūqȝ pedē. sed solum super hunc ꝙ vtrobiqȝ partes viuunt post decisionē ꝛ habent suas opationes. Et certe hoc concurrit processui Phs enim ibidē quesierat. An iste potētie ꝛ operationes (scilicet moueri ſm locū ꝛ sentire) distinguūtur loco ꝛ tempore animalis. dicit ꝙ in quibusdā animalibus statim est medium ꝙ non distinguitur loco sicut in ānulosis: sicut enim in plātis quelibet pars separata viuit: ita quelibȝ pars in animali ānuloso sentit ꝛ mouetᵗ ꝛ ita nō distinguunᵗ loco ſm distantiā partiū. Sed supposito ꝙ in qualibet pte decisa mouerentur sequeretᵗ noua anima que pmo fuit in potētia in toto ꝛ ꝙ ipsa anima prior nō diuidatᵗ. ita bene saluabitᵗ ꝙ nō distinguuntur sensus ꝛ motus ſm locuȝ sed in qualibet parte esset sensus ꝛ motus ac si omnia diuiderentur: ꝛ ita patet Aristoteles noluit hic dicere de diuisione sensitiua in animalibus. sed solum ꝙ partes decise sentiant ꝛ mouentᵗ.

Ad 2m

¶ Ad 2ᵐ pncipale cum dicitur quando operatio sensitiua est extensa. igitur anima sensitiua. Posset dici ꝙ nō sequitur nisi forte ſm ponentes potentiā sensitiuā essentiaȝ anime. Nec sequitur ſm eos. Quia vt infra dicetur: si operatio sit extensa in organo non oportet animā sensitiuā extendi: sed oportebit ꝙ ipsa sit in qualibet parte organi extensi ꝛ hoc saluatur sine extēsione per hoc ꝙ ē tota in toto ꝛ tota in qlibet parte.

Ad 3m rō. 3. op.

¶ Ad tertium pncipale quādo dicitur ꝙ forma que dependet a materia sequitur conditionem materie in oībus ꝛc. Posset dici. ꝙ hoc est verum de formis omnino imperfectis sicut albedo ꝛ forme substātiales inanimatorum ꝛ forte anime vegetatiue. nō tamen est verū de forma substantiali perfecta sicut est sensitiua: vt dictuȝ est in declaratiōe supius a S. Tho.

Reprobatur cōcordātia Au. ꝛ Phi.

¶ Sȝ lȝ ista pᵒ Phi posset sic ꝯcordari cum sancto Augustino. tamen nō videtur ꝙ pars illa scđi de anima tex. cō. 9. vbi Phs dicit ꝙ si oculus esset animal visus esset eius substantia. Ubi pbat totam animam esse substātiā corporis sic. Proportionaliter sicut se habet pars sensitiua ad parteȝ corporis. ita ꝛ totus sensus ad totum corpus sensitiuuȝ. Sed pars sensus puta visus est substantia oculi. igitur tota anima sensitiua est substantia et actus corporis. Quero enim quomodo accipit partem sensus. Aut pro parte ipsius substantie anime que sit in parte corpis. sic tota anima est in toto: ꝛ hȝ ppoᵐ ꝙ sit extēsa. Aut pro parte sensus. s. pro particulari sensu. ꝛ tūc accipit dubiū valde in pbatione. s. ꝙ potentia sensitiua particularis. s. visus sit substantia anime ꝛ tunc non sequitur ꝙ tota anima sit subā corpis. sed ꝙ totus sensus idest omnes potentie sensitiue sint actus ꝛ substātia corporis. hoc autem non intēdit ibi. sed principalr intētio sua est de anima. ¶ Confirmatᵗ. Quia si intelligatur de parte anime clara est ppositio Phi ibideȝ. si auferatur anima ab oculo nō est oculus nisi equoce. qꝛ est omnino mortuus ꝛ ex hoc satis apparēter sequitur ꝙ est substātia. Si intelligatᵗ de potētia sensitiua nō est clara quia multi perdūt visum ꝛ tamē oculus nō est mortuus. sed sentiunt motus in oculo post. Et ideo nō est apparens ꝙ sit substantia oculi ꝛc.

3 2ᵐ rñsionem ad argumēta 2. arti. Aīa sensitiua dr extensa nō p accidens.

¶ Propter qđ (pro conclusione) credo Aristotelem tenuisse infallibiliter ꝙ aīa sensitiua est extensa. Et forte lȝ istud argumentū puta de animalibꝰ ānulosis posset euadi. quantuȝ ad conclusionē quā mouet Aristoteles tāqȝ ad verba Cōmentatoris. sȝ quantū ad ea que apparēt ad sensuȝ nō potest solui. Cum enim diuiditur anguilla. ad sensum apparet ꝙ quelibet pars habet vitā ꝛ sensum tactus. ꝛ tamē nulla pars constituit aliam nouā spēm. nec nouum indiuiduū. in aliqua specie animalis. Nulla enī pars facit nouaȝ spēm animalis nec nouū indiuiduum anguille: quia tūc essent ibi tot anguille quot partes. qđ falsuȝ est. Ex quo arguitᵗ sic. Necessariū est cōcedere ibi vel diuisionem anime ꝛ per ꝯsequens extensionē cum diuiditᵗ anguilla vel aliud. Sed generatio nō potest cōcedi. Probo. Quia generatio illa que esset ibi eēt generatio in habente sensuȝ: quelibet enim pars habet sensuȝ tactus. Sed vbi est generatio ſm animaȝ sensitiuā ibi est generatio animalis. Sed generatio animalis est vel ſm nouā speciē. vel ſm nouum indiuiduū. que hic negatur. igitᵗ ꝛc.

3 ad 4ᵐ

¶ Itē. Qđ respondetur ꝙ operatio potest esse extensa sine extēsione potentie per hoc ꝙ tota est in toto ꝛc. Non valet. imo sequitᵗ contrariū. Ex hoc. n. ꝙ cōceditur ꝙ itellectiua est tota in toto ꝛ tota in qualibet parte. Ex hoc sequitur ꝙ anima est in qualibet parte corporis. sed nō sequitᵗ ꝙ eius operatio est extensa ſm extensionē partiuȝ corporis. Igitur eodē modo sequitur ꝙ si anima sensitiua sit tota in toto ꝛc. sequitur ꝙ sentiat in qualibet parte. sed nō sequitur ꝙ eius operatio sit extēsa ad extensionē partiū. Et hec fuit imaginatio Augustini. Posuit enim ꝙ cum ad lesionē pedis omnes partes patiebantur. hoc nō erat per defluxuȝ vel extensionē illius passionis per partes corporis. sed sine defluxu aut extensione illius passionis totuȝ patiebatᵗ: quia tota erat in toto ꝛ tota in qualibet parte. Et istud argumentum maxime cōcludit ſm ponentes potentiā sensitiuā eandē cum anima: qđ probatum est lib. 1. dis. 3. q. 4. arti. 2. Etiam ideȝ sequitur ſm ponentes potentiaȝ differre. sicut enim extensio operationis arguit potentiā extensam sic extensio potentie arguit essentiam anime extēsaȝ. Patet per oppositū. sicut enim extensio actus intelligēdi arguit potentiā inextensaȝ sic inextensio potentie intellectiue arguit animā intellectiuā inextensam.

3 ad rōnē 3. opionis

¶ Itē. Cū respondēdo dicitur ꝙ forma educta de potentia materie nō sequitur conditionē materie nisi in formis imperfectis. Non valet. qꝛ causa quare ponitur sequi ꝯditionem materie in esse ꝛ in operari est. qꝛ educitur de potētia materie. sed eque sensitiua que ponitur perfecta educitᵗ de potentia materie sicut alie. igitur ꝛc.

3 pᵐ rñsionem in 3ᵒ ar. Ad pmū

¶ Tunc ad Augustinum cogimur respondere ꝙ Aug. illā opinionē posuit tāqȝ pbabilem. argumenta tamen sua sunt solubilia. ¶ Ad primum quādo probat ꝙ ad lesionē pedis non sentirent oēs alie partes. nisi illud anime qđ est in pede esset in alijs partibus. Negatur. Imo hoc potest esse posita extensiōe anime propter viuacitateȝ tactus que radicatur in anima sic extēsa: ꝛ ideo videmus ꝙ ānulosa animalia ꝛ que multum sunt indurata in tactu vel aliter cuȝ sentiunt in pede non statiȝ sentiunt in toto corpore. Et quādo pbatur ꝙ illud anime qđ est in pede non sentit nisi vbi est. Hoc est verum ꝙ illa pars non sentit nisi vbi est. tamē omnes alie ptes que sunt continuate cum ea in eodem corpore simul patiuntur cum ea. quia connectuntur cum ea in essendo in vna cōmuni vi

Ad scđm

uacitate tactus. ¶ Ad 2m quando dicitur q illa passio non currit per continuationem subito per partes corporis. Dico q verum est q nõ currit per continuationẽ partium quasi transeundo spatium subito per motum localem sed bene dicitur per continuationẽ currere ad omnes partes quia ad subitum motum sanguinis ad cor: maxime in animali vbi viget viuax tactus. ad lesionem vnius partis sentit quelibet alia. Et qñ pbatur per illud de candore nõ est simile q2 in illis non viget viuacitas tactus sicut in aĩalibus perfectis.

¶ Distinctio. XVIII. ¶ Questio. I.

¶ De merito etiam christi pretermittendum nõ est de quo quidam dicere solent q non sibi sed membris tñ meruerit 7c.

Circa distin. 18. quero. An difficultates probantes intellectiuam extendi in homine possint sufficienter solui.

Hic tria. ¶ Primo accedẽdo ad solutionẽ difficultatum de intellectiua, premittã quedam generalia. quibus soluetur illa generalis difficultas qualiter intellectiua est forma substãtialis oium partium 7 totius 7 nõ extẽditur ad omnes partes. ¶ 2o accedã ad illam specialem difficultatem quo hoc erit si intellectiua 7 corporeitas sint vna forma. ¶ 3o dubitabitur in contrarium.

Primus articulus. An anima intellectiua sit forma substãtialis oium partium 7 totius. Et nõ extẽdatur vt dictum fuit. q. pcedenti arti. 1. Ubi ad dissolutionem premisse opinionis circa extensionẽ de anima intellectiua pmitto. Primo q licet materia fm se non possit esse proxima 7 imediata ratio per quã substãtia accidentaliter extẽdatur. materia tamen vt actu informata forma corporeitatis bene potest eẽ pxima 7 imediata ratio ipsi substãtie recipiẽdi suam extensionẽ accidentalẽ. q2 vt informata est ens actu. Dico proxima referẽdo hoc ad formã corporeitatis: 7 dico imediata referendo hoc ad materiam. Sicut enim superficies est parieti imediata ratio recipiendi colorem. corporeitas vero parietis est sibi ratio recipiẽdi colorẽ quia per corporeitatẽ est ens in actu. etiam corporeitas est sibi proxima ratio recipiẽdi colorem in esse extenso. q2 corporeitas est propria ratio per quã extendi cõuenit cuilibet extensibili. Sic dico in pposito q posito supposito q intellectiua 7 corporeitas sint vna forma: nihilominus per rationem corporeitatis conuenit corpori extendi extensione accidentali que est de genere quãtitatis tãq per rationem proximam. Et sibi cõuenit per accidens extendi per materiam sicut per rationem imediatam. ¶ 2o pmitto q licet anima intellectiua non sit proxima 7 imediata ratio recipiendi illam extensionẽ accidentalẽ. tamen est pma ratio 7 pncipalis ipsi substantie recipiendi suam extensionem accidẽtalem. quia per animã intellectiuã est homo primo. 7 pncipaliter ens in actu. ¶ 3o pmitto q licet oporteat q illud qđ est proxima 7 imediata ratio recipiẽdi illam extensionẽ accidentalem sit extensa per se vel per accidens (sicut pꝫ q nec figure in superficie nec etiam albedo vnq extẽderetur per se vel per accidẽs realr) tamẽ non opꝫ semper q illud qđ est pma proxima 7 principalis ratio recipiẽdi extensionẽ. sit extensa per se vel per accidẽs. sed oportet q sit extensa. per equipollentiam. Hoc est dictum. q si sit forma talis cui per essentiã repugnat diuidi in corpore per se vel per accidens. sicut de intellectiua 7 vniuersaliter de omni itelligentia oportet q ipsa tota sit in qualibet parte extensa ipsius substantie. Quia si nõ esset extensa cum extensione partiũ. nec tota in qualibet parte esset materia extensa fm aliquas partes suas in quibus nulla forma substãtialis eẽt. Immo quãtitas imediate reciperet in essentia materie. Probatur exẽplo. Imaginemur enim q punctus esset forma substantialis linee (sicut imaginantur geometre q punctus fluens causat lineam) si igitur sit linea in longũ extensa 7 non possumus concedere q punctus extẽditur (habens scilicet partes extra partes inter se) oportet cõcedere q ipse punctus sit totus in qualibet parte linee. Similiter enim materia extẽsa esset sine forma substantiali. Et q2 in essendo tota in toto 7 tota in qualibet parte est forma substãtialis totius 7 oium partiũ ac si extẽderet. ideo hic voco formã extendi per equipollentiam. ¶ 4o vero dico. q licet non concedatur q forma substãtialis hominis extendatur per accidẽs. sicut hic stricte loquimur de extendi per accidens. q scilicet est habere partem extra ptẽ: p accidens tamẽ qđdã generali mõ ipsius per accidens possumus cõcedere q per accidens extendatur. s. quia est in eo qđ extenditur per accidens sicut phs. 5. meta. tex. cõ. 35. capi. de accidẽte concedit q musicus est albus per accidens. qđ nõ est propter aliud nisi quia musica est in eo qđ est album per accidẽs. sicut satis exprimit phs 5. meta. tex. cõ. 13. capi. de ente. ¶ Tunc ad argumenta ad oppositum in pmo arti. pcedentis questionis. Ad primum concedo q totum cõpositum qđ subijcit quãtitati 7 informatur per eam. s. homo iste extẽditur per accidẽs. Et quando dicitur q etiam partes essentiales extenduntur per accidens. Dico q illa pars eẽntialis que est proxima 7 imediata ratio excipiẽdi extensionẽ (scilicet materia 7 forma corporeitatis) extẽditur per accidẽs. pars autẽ que est prima 7 pncipalis ratio excipiẽdi extensionem nõ extẽditur p accidens realiter sed solum per equipollentiã. s. inquantũ eque vere est in qualibꝫ parte materie extense ac si extenderet. Hoc dico non extẽditur per accidẽs nisi solum 2o modo. q non est ad ppositum: quia scilicet est in eo qđ extendit per accidens. ¶ Ad 2m concedo q totus homo est extensus. Et quando querit in quo recipit quantitas. Dico q in cõposito vt informatur forma corporeitatis. Et quãdo arguitur. igitur forma extẽditur. Dico q verum est de forma que est prima 7 imediata ratio recipiẽdi extensionẽ. non tamẽ oportet de forma si sit solum pma ratio 7 pncipalis. sed sufficit equipollẽtia. q s. ita vere sit in qualibet parte extensa ac si extẽderetur. ¶ Per idẽ pꝫ ad tertiũ. ¶ Ad quartum etiam patet per idẽ. Quia cõcedo per formã substantialem est aliquid proximus 7 etiã principalius subiectũ accidentis q per materiã non tamen sequit q forma extẽdatur p accidens fm quolibet sui. sed solum fm illud esse sui fm qđ est subiecto propria 7 prima ratio recipiẽdi extensionem (vt declarabitur arti. 2.) fm vero illud qđ est prima 7 principalis ratio extensionis nõ extẽditur per accidens. sed sufficit q sit in qualibet parte extensa ac si extẽderetur. ¶ Ad quintũ dicetur infra arti. 2. ¶ Ad sextum de manu nouiter creata. Dico q illa manus viuificaretur per animã intellectiuam que precessit. nõ q nouiter diffundat se seu se extendat per totum. sed q fiat tota in singulis partibus. Et cum dicitur q hoc fiat per motum. Dico q si faceret nouiter in illa manu creata per quandam sui diffusionẽ seu extensionẽ forte posset concedi ibi motus. Et dico forte. Quia licet sensitiua in brutis extẽdatur nõ statim conceditur sibi motus: si tamen fiat tota in toto 7 tota in qualibꝫ parte nõ fit ibi motus. Cuius ratio est fm Cõmen. 3o physicorum cõmen. 4. quia motus nihil aliud est nisi generatio partis post partẽ alicuius perfectionis ad quã vadit. Cum igitur forma que est tota in toto 7 tota in qualibet parte nõ habeat ptes. igit ipsa non est in diuersis partibus per motum. nec tamẽ per creationẽ quia illa precessit. Igitur qđdam alio modo subtili satis 7 occulto. qđ potest dici q est per quandam cõmunicationem in qua agens erit ipse deus qui primo creauit:

eam:

Materia 7 actu pñt eẽ rõ imediata extẽsionis accidentalis forme.

Aia intellectiua ẽ pa 7 pncipal rõ extẽsionis accñs ipsi subẽ.

Aia intellectiua dicit extẽsa per eqpollentiam.

Aia intellectiua qđo dr extẽdi p accñs.

Forma substãtialis q ẽ pncipal rõ extẽsionis extẽdit tur p equipollẽtiam.

Ad scđm 7 tertium.

Ad quartum

Ad quintũ

Ad sextũ

Ad 7m

eam: vel per talez cōmunicationē naturalē que est vltima subtilitas nature. ¶ Ad septimū cōcedo ꝙ homo inquātū īferius ⁊ cōtentū sub corpore de genere substātie est per se extensus. Et qn̄ dicitur. igitꝰ partes eēntiales eius extendun tur. s. materia ⁊ forma corporeitatis. Cōcedo. sed loquimur nunc de extensione accidētali que est per quantitatem: ⁊ sic nihil est ad ppositum. ¶ Ad octauū qn̄ dicitꝰ ꝙ quantum supgreditur materiā qđ est actus materie ⁊ eadē ratiōe po test extendi cum ea. Dico ꝙ verū est nisi quodā eqpollēti modo ⁊ excellentiori posset esse perfectio materie. Et hoc dico ꝙ habet inquantū potest esse cuiuslibet partis forma sine extensione per hoc ꝙ est tota in toto ⁊ tota in qualibet parte. ¶ Et nota ꝙ oēs iste responsiones de equipollentia bene roborantꝰ per illud qđ in. q. pcedenti declaratur arti culo 2° in pncipio. Ꝙ q̄uis sunt eadē forma: tn̄ nō retinent sibi cōditiones pprias contrarias ac si distinguerentꝰ rea liter: puta intellectus est principiū intelligendi, corporeitas non. Unde ad Achillē quando dicitꝰ. si totuz extēditur per se. s. homo. ergo partes eēntiales. Dicendū ꝙ non est veruz in formis que sunt eedē. sic ꝙ retinent cū hoc eque suas cō trarias cōditiones pprias ac si realiter distinguerentꝰ sicut hic (puta ꝙ intellectiua est eque simplex ac si realr distin gueretur a corporeitate. ⁊ corporeitas eque diuisibilis ac si realiter distinguerētꝰ ab itellectiua) sed sufficit ꝙ sit ibi ex tensio in altero eoruz per equipollentiā. s. in forma simpli ci. ¶ Ad nonū vbi arguitꝰ contra exempla aliorū. concedo ꝙ etiam in isto argumento ⁊ in pcedenti bene arguitꝰ con tra alios: ⁊ nō curo plus pro eis videre.

Dubium.

¶ Contra pmissaz risionem generalē potest dubitari. Diceꝰ eniz ꝙ ista argu menta sunt apparenter soluta per hoc ꝙ dictū est de eqpol lentia. sed nihilominus remanet principalis difficultas. q̄ liter in rerū natura potest esse equipollentia talis. videlicet qualr̄ est possibile ꝙ aliqua forma sit tota in qualibet par te diuisa ⁊ extensa alicuiꝰ rei diuisibilis. ⁊ tamen ꝙ illa for ma informās nullo modo sit diuisa aut extensa.

Rn̄sio.

¶ Dico ꝙ illud est declaratū superius per exemplū de puncto. Sup ponamus enim ꝙ pūctus esset forma substātialis linee (sic supponūt geometre. ꝙ punctus fluens causat lineā) si post addamus huic suppositioni ꝙ punctus nullo modo potest diuidi nec s̄m situm nec s̄m positionē. nec s̄m extensionē. nec quocūqꝫ alio modo cogitabili. seqtur ꝙ punctus sic est forma substātialis linee ꝙ est totus in tota linea ⁊ totus in qualibet parte. Sic in pposito. Igitur male allegasti ꝙ pn̄ cipalis difficultas nō fuit declarata.

Rn̄° for malis.

¶ Ut autez videatur ꝙ ista declaratio sit bona. est intelligendū ꝙ taz in theolo gia q̄ȝ in phia est duplex modus declarandi. Unus oīno pbatiuus ⁊ per ppositiones affirmatiuas. Alius supposi tiuus. s. per vnaz ppositionē affirmatiuā suppositā. ⁊ aliaz assumptā sed negatiuā. Verbi gratia. de pmo si vis pbare hominē esse animal potes hoc probare affirmatiue per ea per que homo cōuenit cū alijs in natura ⁊ in pprietatibus nature. Pōt etiam theologus aliqua pbare dici de christo per ea in qbus conuenit cū alijs hominibus in natura ⁊ in pprietatibus nature. Exemplū de scḋo. Si vis probare ꝙ actus noster intelligēdi sit imaterialis ⁊ sepatus. non potes hoc pbare per ea que cōmuniter conueniūt sibi ⁊ alijs for mis in nobis. sed opꝫ primo supponere ꝙ anima intellecti ua est forma nostra. lꝫ hoc Phis multis fuit dubiuz. Et hac suppositione facta. ⁊ hac ppositione negatiua adiuncta. ꝙ potētia per quā intelligimus nō operatur mediāte organo. sequitꝰ cōclusio. ꝙ actus noster intelligēdi est separatꝰ. Eo dē modo arguit theologus. Supponit enim ex fide ꝙ tres persone sunt vna simplex eēntia. ⁊ assumit vnaz negatiuaz. ⁊ hoc non pōt saluari si persone diuine cōstituerentur per formas absolutas: ⁊ cōcludit ꝙ persone distinguuntꝰ relati ue. ¶ Ad ppositum dico ꝙ animā intellectiuā esse totā in toto ⁊ totaz in qualibet parte indiuisaz ⁊ inextensaz. nō po test hoc pbari faciendo pbationem per ea que sibi ⁊ alijs formis substātialibus cōueniunt: ⁊ sic pcedere via pbati ua ⁊ affirmatiua. qꝛ in multis fugit naturā aliarū formarū. Supponimus eniz ex fide vel ex phia vel ex vtraqꝫ ꝙ ani ma nō potest diuidi nec s̄m situm. nec s̄m positionē. nec sꝫ extensionē. vel quocūqꝫ modo cogitabili. vt ex fide vel ex phia habemus vel ex vtraqꝫ. Seqtur igitꝰ. ꝙ sic est forma nostri ꝙ ipsa est tota ⁊ indiuisa in qualibet parte nostri. Et qui querit aliā declarationē in talibꝰ. querit nodū ī scirpo.

Ala ē for ma sbalis corpis nr̄i tota ī toto ⁊ ī q̄libet parte īdiuisa ⁊ īex tensa.

Secundus articulus.

Arg m.

Quo anima intellectiua non extēdatur si sit vna forma cū corporei tate. Ubi videtꝰ dicendaz aliqbus ꝙ ista est difficultas etiā ponentibus corporeitatē differre ab intellectiua: qꝛ apud eos sensitiua est eadē intellectiue. ⁊ tamen concedi oportet sensitiuā extendi lꝫ non intellectiuā.

Rn̄sio p°

¶ Dicunt quidam ꝙ hn̄ potest. sicut substātia panis cōuertitur in corpus christi non in animā intellectiuā.

Reprobatur.

¶ Sed illud exemplū est fidei: hic aūt loquimur physice. Igꝰ nihil valꝫ.

Rn̄sio 2°

¶ Ideo possent po ni alia exēpla. Uidelicet ꝙ alimentū cōuertitur in substan tiam cōpositi ⁊ corporis in nutrimēto naturali. ⁊ ita p acci dens in formā corporeitatis ⁊ in naturā materie per accns. nullo modo tn̄ cōuertitur in naturā intellectiuā. Qđ patet. Quia si intellectiua in homine cuꝫ corporeitate fieret vna forma per quandā mistionez. sicut forma misti cōtinet for mas elemētares reductas ad quandam medietatē (vt dicit Cōmentator 3° ḋ celo ⁊ mundo cōmē. 67. ⁊. ⁊ pbatur supra dist. 16. arti. 1.) tunc oportet ꝙ quicqd cōuerteretur in vnuz per accidens cōuerteretur in aliud per accidēs: si tamē itel lectiua ita fiat vna forma cū corporeitate ꝙ trahet ipsaz in sui identitatē (salua tamen ex integro ppria natura intelle ctualitatis) eque bene ac si realr differret a corpēitate. nec per talē idētificationem corporeitatis in ipsam sit reducta ad aliquā medietatē. tunc poterit aliquid cōuerti in corpo reitatem per accidēs qđ non cōuerteretur in intellectiuam per accidens: qꝛ corporeitas habebit aliqd cōmune cum re corporali rōne cuius non repugnat sibi talis cōuersio. Sed itellectiua nihil hēbit cōe: qꝛ ponitꝰ ex itegro retinere suas spūalem naturā.

Ala itellectiua ⁊ cor poreitas dr̄nt s̄m plures q̄ dns ī eadē forma.

Ad arg°

¶ Et per illud potest solui illud de sensiti ua. Quia per hoc ꝙ educitꝰ de potentia materie habet ali quid cōmune cū conditionibus materie. Ꝙ hoc sit verum patet s̄m ponentes intellectiuā eandē corporeitati. Ponūt enim ꝙ non obstāte idētitate cōtraria. eque vere sibi cōue niunt sicut si realiter differrēt. Intellectiua est imaterialis. corporeitas est materialis. intellectus est pncipiū intelligē di. corporeitas nō est principium intelligēdi. ⁊ sic de alijs. ¶ Unn̄ lꝫ forma sensitiua sit eadē cū corpeitate: tn̄ cōiter pcedit ꝙ corporeitas p se extēditꝰ ⁊ sensitiua p accns. Igitꝰ cū itellualitas plus excedit corporeitatē q̄ȝ sensualitas. lꝫ ponatur eadē sibi poterit corporeitas extēdi per se. ⁊ intel lectualitas nec per se nec per accidēs. ¶ Aliud exemplum potest poni ex pncipijs ipsius intellectiue. In primo enim aspectu ita apparet inconueniens ꝙ anima intellectiua sit substātialis perfectio substātie extense istius hominis: ⁊ tn̄ ꝙ nullo modo sit extensa cū ipsa substātia que conceditur extensa sicut apparet incōueniēs ꝙ itellectiua sit eadē cor poreitati. ⁊ tn̄ ꝙ corporeitas aliquo modo extēdatur. ⁊ nō intellectiua. Sed nos (⁊ maxime theologi) saluamus ꝙ est substātialis perfectio substātie extense sine sui extensione. si tamen sit tota in tota substātia extensa. ⁊ tota in qualibet parte. Igitur sic in pposito potest saluari ꝙ intellectiua est eadē corporeitati. ⁊ ꝙ corporeitas aliquo modo extēditur ⁊ non intellectiua. Si tn̄ cōcedamus cū hoc ꝙ tota intelle ctiua est in qualibet parte corporeitatis ⁊ eadē cuilibet pti

corporeitatis. Et hoc videt̃ cõcedendũ. Sicut enim concedimus ꝙ in toto corpore est tota intellectiua ⁊ in qualibet parte corporis est tota intellectiua. ita postq̃ꝫ cõcedimus ꝙ intellectiua est eadẽ corpeitati oporteret cõcedere ꝙ intellectiua est eadẽ cuilibet parti corporeitatis ⁊ tota est eadeꝫ toti corporeitati. Illud tamen exemplũ est sine assertione.

Dubium

¶ Et si querat̃. si corporeitas ⁊ anima intellectiua sint idẽ ⁊ extẽditur ratione corporeitatis nõ ratione intellectiue q̃liter. igitur differũt.

Rñsio.

¶ Respondendũ est q. licꝫ sint vna forma. dicunt tamen diuersos gradus in eadeꝫ forma: ⁊ iõ ista questio de idẽtitate intellectiue cuꝫ corporeitate consueuit vocari questio de gradibus formaꝝ ⁊ accipit̃ a Tho. p̃ma parte summe vbi querit istã q̃õnem. ⁊ ſm hoc est dicendũ ꝙ extenditur per accidens ratione gradus corporeitatis ⁊ manet inextensa ratione intellectualitatis.

Tertius articulus. Quomodo possit anima intellectiua nõ extẽdi extẽsione corp̃is. Ubi p̃ dubitat̃ circa hoc. q2. 8. phy. te. cõ. 78. ⁊. 86. arguit Phs ꝙ p̃ᵐ intelligentia non potest esse in magnitudine q2 tunc posset diuidi ſm partes ⁊ totum ipsius magnitudinis. sic ꝙ pars in parte magnitudinis moueret in minori tẽpore. ⁊ tota q̃ esset in tota magnitudine moueret in longiori tẽpore. Sed istõ nõ esset verũ nisi intelligentia extẽderetur extẽsione sui subiecti si esset forma eius. Igitur anima intellectiua extenditur extensione corporis cuius est forma.

Rñsio.

¶ Dicitur ꝙ Phs nõ itendit dicere ꝙ intelligentia diuideretur ad diuisionẽ corporis cuius est forma intelligendo de diuisione sue substãtie: sic ꝙ ps substãtie sue esset in parte corporis. ⁊ tota substantia in toto, sed intelligit de diuisione virtutis sic intelligendo ꝙ plus requirit̃ virtutis ad mouendũ totum q̃ꝫ partem / simpliciter loquendo. Et verum est: quia sic sunt ibi totum ⁊ pars. Et verum est etiam ꝙ concludit ex hoc ꝙ pars virtutis mouet in breuiori tempore parte mobilis per partem spatij sibi equalem q̃ꝫ tota virtus moueat totum mobile per illam partem spatij que est equalis parti. Sicut citius transit digitus locum sibi equalẽ q̃ꝫ tota manus transit locum digiti. ad hunc intellectuꝫ videtur textus Philosophi. Quia semper diuidit potentiã que ponitur in magnitudine: non autem facit mentionem de substantia: potentia autem ⁊ virtus vident̃ accipi ibi pro eodeꝫ ⁊ in signuꝫ huius post in litera vocat potentiã viꝫ que impellit ⁊ mouet: vis autẽ ⁊ virtus idẽ sunt.

Reprobatur.

¶ Cõtra. Philosophus dicit ibidẽ in minore ꝙ impossibile est potentiã diuidi diuisione magnitudinis. Et Commentator cõmen. 68. (quod cõmuniter nõ habetur) exponit totum. ꝙ si motores celorum essent forme in materia. ꝙ tunc oporteret ꝙ maior eẽt potentia totius q̃ꝫ partis ⁊ ꝙ potẽtia est diuisibilis per diuisioneꝫ partis materie. Et tunc infra dicit Cõmentator ꝙ arguit Philosophus ibidẽ a destructione ꝯsequentis. Et si ipossibile est ipꝫ habere ptem quanto magis est ipossibile ipsum habere formaꝫ in materia. Ecce ꝓpositum ꝙ Phs vult ꝙ diuideretur ſm partes sue substantie si esset forma in materia. Et hoc est q̃õ infra in alia ratione magis exp̃sse dicit. Omni forme existẽti in materia cõuenit diuisibilitas idest possibilitas diuidẽdi ex parte materie. Et ideo concludit ꝙ cum forme celestiũ corporũ sint simplices ꝙ nõ sunt forme in materijs. Supra etiã (ibi notandũ) ꝓbat maioreꝫ satis apparẽter sic. Q2 cũ p se pꝫ opꝫ totã mãm informari per formã. sequitur ꝙ cum positũ fuerit ꝙ poᵉ motus corporum celestiũ sint forme in materia nõ poterit corpus celeste perfici per illã potentiaꝫ nisi in certis ptibus illius. sꝫ forme ⁊ materie: ⁊ ita omnis forma existẽs in materia concedit diuidi ſm diuisibilitateꝫ mãe.

¶ Itẽ. Philosophus ibidem vult ꝓbare principalr̃. ꝙ infinita virtus nõ potest esse in magnitudine. Sed hoc nõ intelligitur quia sit in magnitudine sicut motor põt dici in moto. s. virtualr̃ eius motum cõtinens. Igitur intelligit ꝙ nõ potest esse in magnitudine per informationem. Quia igitur vlterius addit ꝙ si esset in magnitudine diuideret̃. oporteret eodẽ modo intelligi ꝙ. s. si esset in magnitudine per informationẽ ꝙ tũc diuideretur. q̃õ est ꝓpositum.

¶ Iteꝫ. 2. de anima tex. cõmẽ. 9. loquẽs ex intentione de forma informãte corpus probat totaꝫ animã esse formã ⁊ substantiã totius ex partibus anime partes corporis informantibus. Sed ista ꝓbatio nulla esset nisi quelibet forma corpus informans haberet partes substãtiales partes corporis informantes. Igitur quelibet forma informãs corpus est extensa. Minor patet. Quia si ptes de quibus loquimur essent accidentia nũq̃ꝫ ista pars esset substãtia oculi. Q̃õ eniꝫ vni accidit nulli est substãtia. Cõmẽtator ibidẽ dicit ꝙ demonstratio fundat̃ super hoc ꝙ visus in cẽndo est substãtia.

Rñº formalis.

¶ Propter hoc dico ꝙ illa ratio Phi in. 8. tex. cõ. 78. ⁊. 86. nõ est demõstratio in rei veritate vt ꝓbatur questione de infinito in vigore. articu. 4. Uel si vellem sustinere ꝙ est demonstratio dicerem ꝙ est bona demonstratio in illo loco philosophic. Ibi eniꝫ Philosophus loquitur ſm propositiones physicas communes, sed ſm propositiones physicas communes ista est satis famosa ꝙ omnis forma recepta in materia extẽditur extensione materie. sed ſm ꝓpositiones ꝓprias de intelligentia est falsuꝫ.

Propositio nãlis sũt i dupli cĩ dĩa.

Uerbi gratia. In. 2. de anima tex. cõ. 24. probat Phs ꝙ anima itellectiua est forma corporis per illud cõmune principiũ quo probat de sensitiua ⁊ vegetatiua dicẽs. ꝙ anima intellectiua est illud quo intelligimus p̃mo. sicut sensitiua quo sentimus primo ⁊ sic de alijs: ⁊ tamen in. 3. de anima tex. cõ. 20. probat ꝙ intellectiua est immixta ⁊ separata ⁊ incorruptibilis ⁊ ipassibilis. que oĩa sunt vera ita de anima ipsa sicut de intellectiua potẽtia ⁊c. ⁊ tamẽ ſm istas ꝓprias conditiones suas nõ conuenit ipsam esse formã materie. quia omnis forma materiam ꝑficiens est contingens ⁊ corruptibilis ⁊ passibilis eo modo quo formaꝫ ponit pati. Quia igitur Phs i. 2. li. ꝓcessit mere vt physicus: ideo bene arguit ꝑ isto loco. licꝫ ꝓpositio sua nõ sit vera simplr̃ ⁊ stricte. Alia exẽpla sunt quãdo cõmuniter loquimur de actiõe ⁊ passione loqmur de eis sicut essent duo motus. Unde diffinitur actio quasi sit quidã motus quo agẽs transit in passum. q̃õ est quãtũ in id q̃õ subijcitur agere dicimur. Passio ꝯo diffinit̃ ꝙ sit quidã alius motus causatus in passo. s. ꝙ est effectus illarioꝫ actionis. Et istũ modũ loquendi reciperet Aristo. sicut alij Phi ⁊ nos. Unde in. 3. physi. tex. cõ. 20. 21. 22. 23. vbi stricte loqtur de ista q̃õne. Utrum sint vnus vel plures. determinat ꝙ sunt vnus. Similiter Aris. cõmuniter loquens de relatione distinguit eiᵘ species per fundamenta. vt patet. 5. metaphy. ⁊ libro predicamentoꝝ cap. 8. siue ad aliqd. In. 12. meta. tex. cõ. 19. ⁊. 28. Ubi mouet istaꝫ questionem ⁊ determinat ꝙ habet propria elementa sui generis sicut alia predicamenta. quere libro. 1. di. 28.

¶ Dico igitur ꝙ ex his sequitur ꝙ intellectiua est forma corporis quia vt vult Commentator. 8. physicorum commento. 78. Iste est solum reducens ad inconueniens: sicut si sic argueretur vt dicit. Si lapis volat hꝫ alas: sꝫ nõ habet alas. ergo non volat. Ita dicit in ꝓposito: arguitur enim a destructione consequentis. Si potentia primi motoris eẽt in magnitudine diuideretur. Sed non potest diuidi. ergo nõ est forma in materia. Eadeꝫ ratione. Cum arguit̃ de anima intellectiua. Si est in magnitudine diuiditur. Igitur a destructione consequentis. Non diuiditur. igitur non est forma in materia.

¶ Respondeo vt prius ꝙ prima consequentia tenet ſm propositiones communes physicas scilicet si vnitur materie. igitur diuiditur. sed non tenet ſm proprias ꝓpositiones de intelligentia.

¶ Distinctio.

¶ Distinctio.XIX. ¶ Questio.I.

¶ Nunc ergo queramus quomodo per mortē ipsius a diabolo ⁊ a peccato ⁊ a pena redempti sumus ⁊c̄.

VTrum corporeitas que fuit in christo ante mortem fuit forma realr̄ differens ab anima intellectiua.

Hic quinque. ¶ Primo ꝙ differunt in hoīe. ¶ 2° Quō saluarēt illi qui nō sunt astricti ad articulos anglicanos ꝙ eēt generatio substātialis in aduentu intellectiue cum adueniat enti in actu. ¶ 3° Qualr̄ saluarēt ꝙ cōpositum esset vnum simplr̄ cum sint due forme subales in eodē. ¶ 4° quō hoc sit magis verum in homine ꝙ̄ in alijs. ¶ 5° ponā modum in quo opꝫ anglicos ꝑpter articulos Oxonienses aliter saluare omnia ista.

Primus articulus. An corporeitas ⁊ anima intellectiua differat in hoīe. Ubi dico ꝙ in hoīe corporeitas differt ab anima intellectiua. Et ꝓbo sic. Diuersorū agentiū diuersis mutationib⁹ impossibile est terminum esse vnuꝫ ⁊ eundē numero. Hoc ꝓbatur ex 5° physi. tex. cō. 12. Sed homo in generatione hominis agit ꝓpria mutatione. ⁊ deus in creādo animā agit alia: aut etiā alio tēpore siue mutatiōe. Igitur alia ⁊ alia forma terminat hinc inde. ¶ Istud declaratur. Quia s̄m aduersarios. in aduentu aīe intellectiue corrūpitur ꝓcedens forma subalis in hoīe. qua corrupta redditur materia i vltima dispōne ad intellectiuā. Tūc sic. Qñ corrūpitur forma subalis ꝓcedens per agens sicut per agens naturale inducebat̄: ita per agens naturale corrūpit̄ ⁊ materia est vltimate disposita ad intellectiuam. Aut ergo p agēs naturale inducit̄ forma in materia sic disposita. Aut nō. Si sic. ⁊ pro eodeꝫ signo instantie (vt dicunt aduersarij) quando materia est vltimate disposita inducit̄ intellectiua. Igit̄ sequr ꝓpositum. ꝙ simul in materia inducuntur due forme subales. Si nō. hoc est ipossibile: q2 agēs naturale nūꝙ̄ agit corrūpendo s̄m vnaꝫ formā quin generet s̄m aliam. ¶ 2° sic. Ecclesia tenet p articulo fidei ꝙ idē omno penitus erat corpus christi viuū animatū qd̄ surrexit ⁊ in celos ascendit. ⁊ qd̄ mortuū fuit ⁊ sepultū. vt habet̄ de cōse. di. 1. Dia. Sed si ibi nō esset in hoīe viuo corporeitas distincta ab anima itellectiua cū in homine mortuo sit corporeitas distincta ab anima itellectiua. hoc non saluaretur. Igitur ⁊c̄. Et hoc dicit Aug. super psal. deus deorū domin⁹ loquutus ⁊c̄. Discipuli inqt ꝓmo nō crediderūt donec tangerent ⁊ palparēt si caro resurrexerat q2 caro mortua erat. deitas aūt que mori nō poterat adhuc in carne resurgente latebat. Ad ꝓpositum tñ ostēdebat dominus eā carnē eādē formā quā in cruce viderant que in sepulchro postea nota erāt vt quos crucifixus dimiserat titubātes faceret fortes. ¶ Ad idē arguit Henricus quoli. 1. q. 4. vide ibi. ¶ 3° sic. fides tenet ꝙ tota subā panis s̄m materiā ⁊ formā substantialē cōuertitur in corpus christi nō in animā intellectiuaꝫ nec in eius deitatē: ꝙ nō pōt saluari nisi corporeitas christi differat ab anima intellectiua de hoc quoli. 9. q. 9. ¶ Item. Arguitur sic. ecclesia tenet ꝙ si in triduo aliqs celebrassꝫ ꝙ fuisset ibi cōuersio facta in corpus christi sed tūc nō fuisset cōuersio facta in animaꝫ intellectiuam quia tunc fuit separata. Igitur nō sunt idē. Probatio maio. q2 ecclesia tenet ꝙ sacramentū eucharistie habuit eandē efficaciā a ꝓma institutione sua quā hꝫ modo: sed tunc fuit institutuꝫ. igitur ⁊c̄.

Corporeitas dif realr̄ ab aīa intellectiua.

Secundus articulus. An anima intellectiua vniat̄ mediāte corporeitate differēter se habētibus hoc mō dicto. Ubi Tho. ⁊ sui sequaces negāt hoc. Q2 dicunt ꝙ nō saluaret̄ generatio subalis si intellectiua vniretur mediante corporeitate. ¶ Sed hoc nihil est. Primo q2 dicerēt illi qui nō obligant̄ ad articulos Oxonie. ꝙ non est alteratio sed subalis generatio. ¶ Ad cuius intellectuꝫ ꝓmitto. ꝙ sicut aduersarij cōcedunt ꝙ lꝫ corporeitas precedat animā vegetatiuā ⁊ vegetatiua sensitiuā. hoc tñ est sic. ꝙ in aduentu vegetatiue corrūpitur corporeitas ꝓcedens vt saluet̄ generatio substātialis ⁊ vocet̄ alteratio. sed redditur cū materia in aduentu vegetatiue in qua cōtinetur ⁊ sic est de vegetatiua in aduentu sensitiue. Eodē modo opꝫ cōcedere ꝙ in aduentu intellectiue corrūpitur corporeitas ⁊ relinquit̄ materia in potētia eēntiali ad corporeitatē ⁊ aiaꝫ intellectiuā: vt sic saluet̄ generatio subalis. Lꝫ in hoc differat. ꝙ quādo reddit̄ corporeitas materie. hoc non est sic ꝙ corporeitas includat̄ infra eēntiam anime intellectiue. sed sic ꝙ qñ a deo infundit̄ intellectiua vt ab agēte supnaturali. simul duratione ⁊ natura ab agēte naturali vel particulari vel vniuersali supplente defectū cause ꝑticularis reddit̄ quedā corporeitas eidē materie. Et tūc pōt formari rō sic. Si corporeitas quā inducit̄ ab agēte naturali. ⁊ aia intellectiua que inducit̄ ab agēte supernaturali. simul inducerentur vt est in potētia essentiali. tunc aduentus itellectiue nō esset alteratio. q2 adueniret enti in potētia. Sed hoc est possibile. igit̄ ⁊c̄. Probat̄ minor. Quia si nō possent simul induci. Aut hoc eēt q2 ideꝫ nō esset simul in potētia essentiali ad vtrāqꝫ formā: qd̄ nō ē. q2 quādo corrumpit̄ corporeitas in aduentu itellectiue: sicut materia p illo instāti est in po° ad itellectiuā eodē modo est in po° ad corporeitatē. q2 tñ actu est priuata corporeitate. Aut hoc est ꝑpter incōpossibilitatē illarū formarū simul in eadē materia ita ꝙ repugnātia simultatis illarū formarū in respectu ad idem subiectuꝫ sit causa ipediens: qd̄ nō est. q2 vna est dispō ad aliaꝫ. ¶ Sed lꝫ Parisieñ. possent sic dicere. tamen anglici nō possunt ꝑpter articulū. 16. in materijs naturalib⁹ cōdēnatū per dominuꝫ Kyldoardhi ꝙ intellectiua vnit̄ materie ꝓme ita ꝙ desinit siue corrūpitur omne qd̄ ꝓcessit intellectiuā ipsam vsqꝫ ad materiaꝫ primā error. Propter qd̄ posset aliter saluari generatio subalis s̄m ꝑncipia aduersariorū. forme que sūt diuerse res si sint incōpossibiles adinuicē in eodē subiecto eque ēt sunt incōpossibiles adinuiceꝫ in eodē subiecto si ex his fiet vna forma. Hoc dico si maneāt in suis excellentijs. Uerbi gr̄a. Sicut est impoīe ꝙ albedo ⁊ nigredo vt extrema colorū sint simul in eodē subiecto. ita est impoīe ꝙ ex his fiat vnus color qui hēat ea in suis excellētijs. ⁊ sic insint alicui subiecto simul. Sꝫ corporeitas hominis que s̄m aduersarios virtualr̄ cōtinet̄ in itellectiua. ⁊ fit vna forma cū ea. certū est ꝙ est eque ꝑfecte corporeitas ⁊ ita in sua excellentia ac si realr̄ distingueretur ab ea: ⁊ idē est verū de anima intellectiua. ⁊ sunt simul in eodē subiecto. Ergo corporeitas hominis ⁊ eius intellectiua nō erunt cōtrarie nec incōpossibiles in eodē sbto si eēnt realr̄ diuerse forme plusꝙ̄ si sint vna forma. Ergo tota incōpossibilitas istarꝫ formarꝫ in homine (vt sunt realr̄ diuerse) est ex parte agentis naturalis: quia videlicet agens naturale in agendo hꝫ sic virtuteꝫ suā limitatā ꝙ nō potest inducere duas formas. sed quādo inducit vnā formā corrūpit quālibet aliā realiter differētē a se. ¶ Tunc arguo ad ꝓpositū. Si agens supnaturale nō hꝫ limitatā virtutē in agēdo. sic ꝙ necessario agat corrūpendo. sed ꝙ cōuenit sibi res cōseruare in esse. Ergo in isto casu iaꝫ posito qñ materia est in potētia eēntiali ad vtrāqꝫ formā simul qñ agens naturale inducit formā corporeitatis in materia nuda ⁊ in potētia existēte potest agēs supnaturale iducere intellectiuā qd̄ est ꝓpositū. ¶ Confirmatur. Quia nō video necessitatē quare corporeitas sit magis dispositio in ꝓcedēdo si sit realr̄ differens ꝙ̄ si sit vna forma cū itellectiua. Vbi gr̄a. Posito ꝙ superficies esset eadē res cū

Opinio s. Tho.

Reprobatur.

Corporeitas nō ipedit qn sit imediata vnio forē subalis.

Alr̄ rñ.

colore.tunc bene oporteret ꝙ suꝑficies eēt dispō corporis: insimul eēndo cū eo.sicut si eēnt diuerse res.sed nō eēt dispositio in ꝓcedendo.Sed qn̄ corporeitas ⁊ intellectiua sunt vna forma.corporeitas est solū dispō insimul essendo nō ꝓcedendo.qꝛ in quocūqꝫ priori ꝓcederet.cū ipsa sit ꝑfecte corporeitas ⁊ subā.sicut qn̄ realr̄ differt ita ꝑfecte daret eē in actu ac si differret.⁊ per ꝯñs tūc est alteratio.qd̄ negant. ¶ Sed nec istud possent anglici saluare.Qꝛ sicut nec corporeitas corrūpitur in aduentu intellectiue ꝑ articulū.26.ita nec corrūpitur in aduētu vegetatiue.nec vegetatiua in aduentu sensitiue corrūpitur vt dicit minor istius rōnis.Hoc ꝓbatur ꝑ corollariū.7.q dicit ꝙ sit error ꝙ ꝑ istū modū sil' tpe sit in embrione vegetatiua/sensitiua/⁊ intellectiua/ꝙ sensitiua ⁊ vegetatiua corrūpant̄ que ꝓcesserūt ⁊ post in vno instāti sil' nouiter educant̄.vt imaginant̄ aduersarij.Articulus dicit sic:ꝙ vegetatiua ⁊ sensitiua sint sil' in embriōe tpe. ita ꝙ iducta sensitiua corrūpat̄ vegetatiua ibi ꝓus ex̄ns ⁊ silr̄ sensitiua re° intellectiue.error. ¶ Ueritas habetur arti.5.

op. S. T. **Tertius** arti.An duab⁹ formis subalib⁹ in hoie existentibus cōpo^m sit vnū ꝑ se.Ubi dicūt qdā Tho. opi. Hen. ꝙ nō.Alij aūt dicūt Hen.quolib.3.q.15.circa mediū ꝙ nō obstāte ꝙ in hoie sint due forme subales tn̄ cōpo^m est ꝑ se vnū.Cuius rō ꝑstringit̄ sic.Qꝛ nec mā.nec corporeitas existunt añ aduentū aie intellectiue.sꝫ vtrūqꝫ hꝫ esse in potētia. forma aūt subalis adueniēs enti in potētia cōstituit vnū ꝑ se.Nō obstāte g̊ ꝙ ista corpeitas differret realr̄ ab aia intellectiua.qꝛ tn̄ nō aduenit corporeitati iā existēti in actu.sꝫ in potētia cōstituit cū ea ⁊ cū mā vnū per se. ¶ Ad hoc adducitur Phs.8.meta.te.c.15.⁊.16.Ubi querit istā qōnē.quō est hō vnus cū sit cōposit⁹ ex aia ⁊ corpe que sunt existētia in actu.Et rn̄det/oi ꝙ ponit ꝙ corpus ⁊ aia sunt duo diuersa(supple existētia in actu)cōuenit ei dicere qd̄ sit cā ligamēti aie cū corpe:supple.qꝛ tūc nō poterūt eē vnū ꝑ essentiā.sed ꝑ ligamētū vt pꝫ ibidē.Qui aūt dicit ꝙ aia est perfectio corporis ⁊ ꝙ corpus nō existit sine aia.nō sunt apō eū ista duo diuersa nec accidit ei qd̄ hec. ¶ Ad idē sunt multa cōmenta vsqꝫ in finē.Et addūt exēpliū ꝙ sicut in diffōnibus multe dr̄e sunt in po^a sed vltima dr̄a est in actu.⁊ ex hoc ꝙ ista vltia que est in actu est vna diffō est vna simplr̄ sic qꝛ in tali cōposito vltima forma ꝑ quā ens est in actu est vnica lꝫ alie sint in potentia in ea.tamen esse compositū est simpliciter vnum.⁊ sic est verū ꝙ vni⁹ rei vna est forma per quā est ens in actu ꝑ qd̄ nō excludit̄ qn possit alia forma istā ꝓcedere in mā dispositiue ⁊ ichoatiue que ex se nō hꝫ eē nisi in po^a. ¶ Aliud exēpluꝫ in verbo nā hūana ⁊ diuina nō hn̄t nisi vnū eē subsistētie.Cui⁹ rō est.qꝛ nā humana vt ꝓsupponit̄ nāe diuine in tali vnione nō ꝓhabꝫ ꝓpriā existuā actualē sꝫ potētialē solū. 3 Henri. ¶ Cōtra istō arguunt alij/ipoſe est ꝙ aliqd sit corpus actu nisi hēat formā corpis in actu.Sꝫ certū est ꝙ hō est corpus in actu lꝫ in actu non sit solū corpus sed aial rōnale corruptibile.Ergo corpeitas nō est solū forma in po^a ⁊ sola aia intellectiua dās eē in actu vt dicit ista opio. ¶ P.Impoſe est aliqd transferri de po^a ad actū sine noua gn̄atiōe.Sꝫ corpus chri mortuū fuit vere ⁊ actu corpus.⁊ ꝑ te corpus chri viuū nō habuit istā corporeitatē formā ei⁹ nisi in po^a.Ergo in chr̄o mortuo fuit noua corpeitas genita:⁊ ꝑ ꝯñs corpus chri viuū ⁊ mortuū nō fuit idē nūero. ¶ P.Iste doctor ꝯdicit sibiipsi quoli.4.q.13.post ꝓn^m vbi fac̄ istud arg^m.Quelibet mutatio realis hꝫ terminū realē ⁊ in actu ad quē terminat̄.Sꝫ gn̄atio nālis qua corpeitas gn̄atur in hoie est vna mutatio re distincta a creatione qua aia intellectiua creat̄ in hoie.Ergo corpeitas ⁊ aia intellectiua q̄ sūt termini reales istaꝝ mutationū sūt termini in actu ⁊ nō in po^a solū. Rñsio. ¶ Propter ista arg^ta dicerēt isti fore itelligēdū ꝙ corpeitatē eē in po^a in hoie pōt itelligi 2^r.Uno mō ꝙ ꝑ instāti vel signo instātis.q̄ mā est in vltia dispōne vt intellectiua vniat̄ hoi sit in mā dās solū eē in po^a: ⁊ sic nec̄e est dicere ꝙ corpeitas sit solū for^a in po^a in hoie. sꝫ.n.ꝑ tūc eēt dās eē in actu aduēt⁹ itellectiue eēt alteratio nō gn̄atio.Alio mō ꝙ pro instāti vel signo instātis quo intellectiua vnit̄ māe infuit ei corpeitas in po^a:⁊ hoc est impoſe qꝛ tūc pro aliquo istāti vel signo instātis eēt actu hō ⁊ non actu corpus qd̄ est ipoſe.Ita ꝙ sic imaginādū est ꝙ sil' duratione nā quo agēs nāle actuat mām ꝑ formā corpeitatis sil nā ⁊ duratiōe agēs supernāle eādē māꝫ actuat ꝑ formā intellectiue.vt declaratū est arti.2.Et hoc pōt cōtingere.Qꝛ vt dicit iste.mā ꝑ vnā po^{am} a parte sui est in po^a ad vtrāqꝫ formā.Et sic qꝛ ꝑ eodē istāti idiuisibili ⁊ signo istātis actuatur mā que est ens in po^a.Iō aduēt⁹ neutri⁹ forme est alteratio:sed vtriusqꝫ sil' est gn̄atio.Et qꝛ in ista simultate qua sil' vniunt̄ corpeitas est dispō itellectiue.⁊ itellectiua est vltimata ⁊ cōpleta.⁊ illud qd̄ solū hꝫ rōnē dispōnis non dat eē simplr̄ inquātū est dispō sed illud ad qd̄ disponit.Ideo ꝑꝑ vnitatē ei⁹ ad qd̄ disponit.s.itellectiue di hō simplr̄ vn⁹. Reprobatur. ¶ Sꝫ ꝯ istō sunt articuli ꝓus allegati.Ambo enim articuli volunt ꝙ nō corrūpitur for^a ꝓcedēs in aduentu itellectiue. ita ꝙ materia sit in pura potentia ad vtrāqꝫ.vt hic dicitur.

Opio p.a **Quartus** arti.vbi videdū est q̄re magis poſe sit in hoie sil iduci duas forās sbales q̄ in alijs reb⁹ nālibus. ¶ Ad qd̄ rn̄det eodē quoli.q.eadē ꝯsus finē. Qꝛ sicut dicit Cōmē.12.meta.tex.cōmē.18.(vbi loqtur de formis que ex̄hunt̄ de po^a māe)cuilibet forē corrn̄det ꝓpria po^a ⁊ ꝓpria habilitas in mā.Qꝛ vt dicit.multitudo potentiarū in mā est ſm multitudinē ſpērum.Sꝫ ꝓpria forā cū ꝓpria po^a constituit vnū cōpositū ⁊ hoc aliqd.Ergo qn̄ sil idifferēter due forme subales iducerent̄ in mā.qꝛ tn̄ distincte forme reciperent̄ in ꝓprijs distinctis potētijs resultarent duo distincta hoc aliqd nectio.Ergo a ꝯtrio cū forma subalis oino imālis ⁊ supnaturalis nō hꝫ aliquā po^{am} propriā in mā.qꝛ Cōmē.nō ponit nisi ꝓprias potētias re^a formarū nisi que extrahunt̄ de po^a māe.Ergo talis for^a substātialis supernaturalis necessario appropriat in materia potentiā que est ꝓpria re^a alicuius forme nālis:⁊ sic ista for^a nālis ⁊ supnaturalis ꝑficiunt eandē po^{am} in mā ⁊ ita nō resultāt duo hoc aliqd.Uel qꝛ aliq̄ for^a est act⁹ adequat⁹ illi⁹ potētie māe que est po^a re^a corpeitatis ꝓpria.ideo est vnū h aliqd. Opio 2a ¶ Alij tn̄ dicūt ꝙ ſm ph̄iaꝫ nō pōt reddi rō qua nō possit idifferēter hec pō hīe locū vtrobiqꝫ.sꝫ articuli fidei de christo inducūt necessitatē in vno casu ⁊ non in alio.

Quintus arti.An anglici possent ꝯcedere plēs formas subales in eodem hoie.Ubi dico ꝙ anglici vt saluarēt articulos suos cōcederēt cū Henrico ꝙ materia per vnā potentiā esset in potētia:ad oēs illas formas hominis.sed discordarent in modo ponēdi.Non enim ponerent ꝙ materia per illā vnicā potentiā esset in potentia ad corporeitatē ⁊ vegetatiuā ⁊ sensitiuā quādo recipit intellectiuā sed esset in actu vt dicunt expresse articuli.Ideo saluarent ph̄iam per hunc modū ⁊ dicerent.ꝙ ſm intētionē Aristo.intellectiua non est forma nostra sed extra ducit̄ 2.libro de gene.animalium siue.11.de animalibus capi.3.⁊ tunc diceret ꝙ cum agens mere naturale nullo modo possit attingere essentiā materie pure nisi corrūpendo formaꝫ substantialē que ꝓcessit.Et ideo ſm ph̄iaꝫ seqtur ꝙ in alijs ab homine que naturalr̄ generant̄ non est nisi vna forma. Quia tamē agens supernaturale pōt attingere essentiā potentie vel materie ſm ꝙ est in potētia imediate ⁊ non corrūpendo illud qd̄ precessit.ꝙ quādo materia informat̄ forma corporeitatis etiā in actu simul remanet ipsa in potentia ad intellectiuā.quia eadē est potētia vtriusqꝫ(vt dictum est)ideo stante ⁊ remanente corporeitate in actu in materia

⁊ non

⁊ nō corrupta pōt ēt induci intellectiua in ipsa. Et sic salua tur articulus. 16. qui dicit ꝙ itellectiua vnit̄ mā͞e ꝑme sic ꝙ nō corrūpit̄ oē illud qḋ precessit intellectiuā. ❡ Etiam sic saluabit̄ articulus. 17. q dicit ꝙ qñ inducit̄ sensitiua nō corrūpitur vegetatiua q̄ ꝑcessit. Qꝛ dicet̄ ꝙ sicut agēs supernāle ex se pōt agere nō corrūpendo qḋ precessit. ita nāle qḋ est agēs ne cēuꝫ disponēs respcū effect⁹ agētis supnālis quadā ꝑticipatione hoc pōt. lꝫ agens mere nāle nō pōt agere nisi corrūpēdo formā q̄ ꝑcessit. ❡ Et sic saluabit̄ gnō subalis in vtroqꝫ articulo ꝑdicto. Qꝛ forma subalis iprimit̄ a tali agēte qḋ attingit potētiā mā͞e. ❡ Et sic saluabit̄ vnitas simplr: qꝛ oēs ille forme subales perficiūt vnā potētiā mā͞e vt allegatuꝫ est ex. 12. meta. textu cō. 18. ❡ Et sic saluabit̄ ꝙ talis pluralitas formaꝝ est magis ponēda in hoīe q̄ȝ i alȳs reb⁹ nālibus: qꝛ respectu hoīs est agens. s. super nāle vocādo supnāle nō sicut theologi vocant: sed qꝛ agit supra cōēꝫ modū nā͞e. ❡ Tūc sunt dubia. Primo ꝫ articulos. Uīr. n. per articulū. 16. ꝙ corꝑeitas remanet alia for⁹ nūo ab intellectiua: qꝛ remanet actu in aduentu itellectiue ⁊ nō corrūpit̄. Sed hoc ponit articulus. 17. de vegetatiua ⁊ sensitiua. s. ꝙ nō corrūpant̄ in aduentu itellectiue. Ergo iste tres for⁹ seu tres aīe sunt realr differētes. ❡ 2ᵐ est quare eodē mō nō pñt dicere in qualibet re naturali ꝙ est vna potentia in materia respectu omnium formaruꝫ: puta ꝙ dicemus ꝙ in misto est vna potentia respectu omnium formarum elementaliuꝫ ⁊ respectu forme misti. Et ideo ꝙ in qualibet re naturali sunt plures forme. ❡ Ad ꝑᵐ dicendum. ꝙ lꝫ vegetatiua ⁊ sensitiua remaneant in actu ⁊ non corrumpantur in aduentu intellectiue: sicut ⁊ corporeitas: non oportet tamen ꝙ sint anime realiter differentes sicut de corporeitate. Corporeitas enim est cōmunis genito ⁊ corrupto: ⁊ per cōsequens sicut per articulum ponitur nō generari generatione qua inducetur intellectiua nec corrumpi. Et per regulam phī. 4. meta. tex. cōmen. 3. Illa realiter differunt que nec eadem generatione generantur nec corrumpuntur: ideo de corporeitate bn̄ pōt teneri ꝙ realiter differt ab intellectiua. sed de vegetatiua ⁊ sensitiua nō est ita. Quia lꝫ articulus ponat ꝙ non generantur generatione qua inducitur intellectiua: sed prefuerunt ⁊ remanent actu ⁊ nō corrumpuntur in aduentu intellectiue: tamen vult articulus ⁊ fides ꝙ vegetatiua ⁊ sensitiua corrūpuntur corruptione qua recedit intellectiua. Et ideo nō vī incōueniēs: quin quando intellectiua aduenit corpori ꝙ intrinsecat ⁊ idētificat sibi vegetatiuam ⁊ sensitiuaꝫ: ⁊ ex hoc sequat̄ ꝙ oporteat ꝙ vnica corruptione corrumpat̄. ❡ Ad 2ᵐ dōm vt supra dictuꝫ est. ꝙ quia vna est potentia qua materia propria hominis est in potentia ad formam corporeitatis que est ꝑpria hominis. ⁊ que est in potentia ad intellectiuam: ⁊ per cōsequens illa potentia vnica existens nō fuit omnino ⁊ adequate per formam que est ꝑpria corporeitas hominis: ideo intellectiua potuit aduenire materie stante corporeitate in actu ⁊ distincta ab intellectiua. Sed eadem ratione qua corporeitas que est propria hominis ⁊ propria dispositio non accidentalis: sed substātialis ad intellectiuaꝫ potuit habere vnam potentiam in materia cuꝫ intellectiua que non fuit satiata ⁊ manere in actu in aduentu eius: eadeꝫ ratione vegetatiua ⁊ sensitiua que sunt ꝑpria dispositio substantialis ad animam intellectiuam potuerunt habere eandem vnicam potentiaꝫ ad intellectiuaꝫ, ⁊ non omnino satiatam: ⁊ ita intellectiua potuit aduenire materie proprie hoīs stante vegetatiua ⁊ sensitiua in actu ⁊ non corruptis: etiam poterant mansisse distincte forme ab intellectiua si intellectiua non fuisset magis natus intrinsecare illas sibi q̄ȝ sit natus de corporeitate. Sed de omnibus formis substantialibus aliarum rerum naturaliuꝫ est aliter. ❡ Confirmat̄ similitudo de vegetatiua ⁊ sensitiua respectu itellectiue sicut de corporeitate. Quia hec locuꝫ habent vt dictum est. quādo vltima forma est effectus agentis supra naturaꝫ que poꝫest generare non corrumpendo. Sed intellectiua sequens vegetatiuam ⁊ sensitiuam eque vere est effectus dei sicut sequens corporeitatem. Sequitur ergo ꝙ est vna potentia respectu vegetatiue/sensitiue/⁊ itellectiue in homine: sicut ⁊c̄. In nulla autem re naturali alia ab homine ponitur agens supra cōmunem modum nature. s. que generat non corrumpendo: ideo in alȳs rebus naturalibus non potest contingere vna potentia cōmunis respectu plurium formaruꝫ substantialium que simul insint. ❡ Et per hoc respondeo ad hoc quod posset argui de asino. Posset eniꝫ argui ꝙ in asino est propria corporeitas dispositio substātialis ad vegetatiuaꝫ: ⁊ vegetatiua ad sensitiuam. sicut in homine ⁊ forme elemētales in misto reducte ad suas medietates sunt dispositio substātialis ad formā misti ꝫ cō. 3. de ce. ⁊ mun. cō. 67. ḡ in his po⁹ vnica ⁊ plures forē sil'. Rn̄deo vt supradictū est. Ex hoc eni nō ꝯuincim⁹ ꝙ possit eē vna po⁹ cōis respcū plurū formarū sil' ⁊ ꝙ plures sil' possint inesse: qꝛ vna vī dispō subalis ad aliā. Sed oia ista ꝯuincim⁹ ex alio. Ex hoc. n. ꝙ vltia for⁹ est causata a supmo agēte q est supra totā nāꝫ ꝯuincim⁹ ꝙ pōt attingē mām iaꝫ existē sub vna for⁹ ꝑter h̄ ꝙ corrūpat ꝑcedētē. Et h̄ idē ꝯcedim⁹ de agēte nāli qḋ est instrꝫ et⁹ re⁹ vltie for⁹. Et qꝛ h̄ appet cuilꝫ ipoīe ꝙ h̄ possit fieri nisi in mā eē po⁹ ad talē formā sequētē qñ existit sub ꝑ⁹ ⁊ appet ēt cuilꝫ ipoīe ꝙ saluaret̄ ꝯstatui vnitas simplr nisi eēt vna po⁹ in mā re⁹ oiuꝫ formaꝝ: q̄ nata sit trahi ad spēꝫ ab vltia for⁹ solū: ⁊ ꝑ ꝯñs ꝑcedētes sūt dispōnes subales: dispōnes dico in sil' manēdo. Iō ex h̄ aīte. s. ꝙ vltia for⁹ sit extra ducta. ꝯcludim⁹ cōeꝫ po⁹ vnicā: ⁊ ꝙ vna for⁹ subalis sit dispō substātialis ad aliā isil' coexistēdo. ⁊ ꝙ plures sil' sint in eodeꝫ. Et qꝛ illḋ aīs solū hꝫ vitatē in hoīe: iō solū ꝯcedit̄ in hoīe. ꝙ corꝑeitas ꝑpria hoīs ⁊ vegetatiua q̄ ꝑcesserūt sūt dispō subalis ad aliā formā: dispō dico isil' manendo. Uel alr. Qꝛ hoc est spāle in hoīe ꝙ vna po⁹ ꝑpinq̄ est in re⁹ duarū formaꝝ. iō in hoīe est spāle plitas foiaꝝ. ❡ Et qḋ dī. 3. de celo ꝙ manēt ꝫ medietates for⁹ subales ifra ꝑprias spēs falsuꝫ est: vt diffuse ondit̄ qōne de formis elmtalib⁹ in misto supra dis. 16. ar. 2. ❡ Hec dicta sūt sequēdo articulos supra positos. Si aūt aliqḋ de dictis vel de dicendis repugnaret illis vel alicui de articulis dn̄i Joānis de pecḣ. pro nō dicto habeat̄. ❡ Questio sequēs sumpta est ex postilla doctoris super Matheum. ❡ Distinctio. XX. Questio. I.

❡ Si ꝑo querit̄. vtrum alio modo posset deus hominēꝫ liberare q̄ȝ per mortem christi. Dicimus ⁊ aliū modum fuisse possibilē deo/cuius potestati cuncta subiacent/sed nostre miserie sanande conuenientiorem modum alium non fuisse/nec etiam oportuisse ⁊c̄.

Circa distin. 20. quero vtrum homo redimendus erat a diaboli potestate per viam iustitie.

Hic duo. ¶ Primo quare deus voluit contra diabolum procedere iustitia nō potentia. ¶ Scḋo ꝙ non processit iustitia cōtra eum ab eo hominēꝫ redimendo. sed eius iniuriam per iustitiam vincendo.

Primus articulus. Quare deus via iustitie nō potētia voluit ꝑcedere ꝯtra diabolum in hoīs redemptione. ❡ Ubi dico ꝙ huius cause Augu. assignat rationem. 13. de tri. ca. 14. Nā in iusto iudice seruādus est ordo rect⁹ iudiciari⁹. Sꝫ de⁹ est iustus iudex. ps. Justus dn̄s ⁊ iustitias dilexit ⁊c̄. Et ordo rectus iudiciari⁹ est. qñ ꝑcedit

Dub^m p^m
Dub^m 2^m
Ad p^m dubium.
Ala sensitiua ⁊ vegetatiua n̄ s̄t realr ab itellectiua
Ad 2^m
Ad tacitā obiōnē.
Ad arg^m in tacita obiectione

iustitia ꝛ sequitur corrigendi potētia. ¶ Aliam rōnē moralē
assignat ibi. Nam diabolus vitio puersitatis sue factus fuit
ab initio amator potētie. oppugnator iustitie. Sed vitium
dꝫ destrui per virtutē cōtrariā. vt ꝓdigalitas largitate: ꝛ sic
de alijs scdo ethi. ca. 7. Justitia ergo ꝛ de potentia erat dia-

Dubium 2m

bolus superandus. ¶ Sed adhuc restat difficultas. Nūqd
diabolus aliqd ius acquisierat in hoie. super quo diuina iu-
stitia erat deuincendus. Videtur ꝙ sic. Deus enim hominez
ab initio reliquit sue libertati. iuxta illd ecclesiastici. 15. Deus
ab initio cōstituit hominem ꝛ reliquit illum in manu ꝯsilij
sui: apposuit tibi aquaz ꝛ ignez ad qd volueris porrige ma-
nuz tuaz. Sed qd habetur pro derelicto ꝯceditur occupāti.
Ergo diabolus hominē inuadens ius in eo habuit. ¶ Hoc
etiā vr Aug. sensisse. 13. de tri. cap. 12. dicens. Modus iste quo
traditus est homo potestati diaboli. non ita debet intelligi
tanqȝ hoc deus fecerit aut iusserit. sed ꝙ tm̄ permiserit. iuste

Rn̄sio.

tamen: illo eniz deserente peccantē peccati auctor illico in-
uasit. ¶ Sed dico ꝙ nō est verū. Nā regula iuris nālis di-
cit ꝙ fraus ꝛ dolus nemini dꝫ patrocinari. Sꝫ vt dicit Au-
gustinus in glossa super illud. Justificatꝭ ergo ꝛc. ad Ro. 5.
Si Deus ꝛ diabolus in cām venirent. diabolus in actione
cause penitus deficeret. Diabolus eniz deo iniuriam fecisse
cōuinceretur: qr seruum eius hominē fraudulenter abduxit.
Domini quoqȝ iniuriaz fecisse conuincerentur: quia illū ꝓus
premittendo bona decepit ꝛ post mala inferendo nocuit.
¶ Similr regula iuris nālis dicit ꝙ locupletari nemo dꝫ
cum alterius iactura. Sed vt dicit Aug. 13. de trini. cap. 12.
Sane intelligas ꝙ deus nō ita deseruit creaturam suam vt
ea legem sue potestatis amiserit. quis nec sic deseruit diabo
lum: nam ꝑncipale trahit ad se accessorium. sed tam diabo-
lus qȝ homo a deo vitā hn̄t ꝛ in vita cōseruantur. Ergo sui vi-
uificatoris iudicio subduntur. Tenet ergo Aug. ꝑ cōclusione.
Et quia homo iniuriaz intulit deo. qr precepta domini con-
tempsit ꝛ se alieno domino mancipans suo domino damnū
intulit per iraz suam iustā deus hominē diabolo subdidit.
Hec ibi. ꝛ in glossa ad Ro. 5. Et sic nō habuit diabolus ius
iuste acquisitionis: sed solum iuste carcerationis vel deten-
tionis ex iusta dei traditione.

Secūdus articulus. Quare deus magis ꝓcessit eius
iustitiā patienter vincēdo. qȝ ex iustitia ho-
minē redimēdo. Ubi dico ꝙ rōnabilr egit. Nam rōne deli
cti iustū est officiorū honore officij sibi cōmissi priuari. De
priuil. in. 6. ca. volentes. Et de sñia exco. cum illorū. Sꝫ dia-
bolus post traditionē generis humani a deo in potestatem
eius pessime deliquit excedendo limites officij sui. Nā solū
fuit sibi cōmissa potestas in peccatores ꝛ excessit fundēdo
sanguinē iustuz chri. Hec rō habetur. 13. de trini. cap. 13. ꝛ. 16.
Uerūtn̄ contra eum deus iuste processit hominē sanguine
suo redimēdo. nā deo iniuriam fecit qr seruū eius hominez
fraudulenter abduxit Ro. 5. in glo. Sed cui facta est iniuria
erga euz est redemptio ꝑmo ꝛ satisfactio facienda in forma
iuris debita: ꝛ hoc est in sanguie christi in lege ꝓmissi. ꝗ ꝛc.
Sic determinat Apostolus ad hebreos. 9. qr vt allegat ibi
sm legez sine sanguinis effusione nō fit remissio. Et hoc in-
telligendū est de christo vt deducit ca. 10. Unū ꝛ sic cōcludit
cap. 9. dicens. Si sanguis hircorū ꝛc. sanctificat ad emunda
tionem quāto magis sanguis christi qui semetipsuz obtulit

Dubium.

immaculatum deo emundō. consti. enim ꝛc. ¶ Sed numquid
iure equissimo diabolus vinceretur si potentia tm̄ chrus cum

Rn̄sio.

illo agere voluisset. ¶ Rn̄det glossa ad Ro. 5. super illud.
Justificati nunc in sanguine ipsius. Et sic. Quia vtriqȝ scilꝫ
homini ꝛ diabolo preerat deus. Hoc intelligo de potentia
iuris absoluta (quia conditor legis nō est legi subiectus) nō
de potentia ordinata qua decreuit hoiem liberare in sangui
ne filij sui. vt deducit Apls ad Hebreos. 9. ꝛ. 10. Et hoc est

qd dicit glo. Ro. 5. Justitia humilitatis hoiem liberauit cuꝫ
sola potentia equissime liberare potuit. Et glossa ibi supra
dicit ꝙ alius modus deo fuit possibilis: sed nullus alius no
stre miserie sanande fuit conuenientior. Tarde enim mētes
nostre sunt vt in dei amorem erigantur ꝛ prone vt in peccata
prolabantur. Sed nihil mentes nostras tm̄ in deo erigit ꝛ a
peccato ꝛ desperatione retrahit sicut considerare ꝙ dei filius
mala nostra moriendo deleuit ꝛ dona sua sine vllis nostris
meritis dona (scilicet beatitudinis) nobis cōtulit. ¶ Dices.

Instantia ꝑma.

Ex quo potuit ꝛ iustissime (vt dicit glo. Rom. 5. pro vtroqȝ
satisfacere voluit diabolū. s. vincendo ꝛ hominem reparan-
do.) ergo fuit imprudentia ꝛ iniustitia sua sanguinem suum
effundendo. ¶ Dico ꝙ fuit prudentia sūma. Nam ꝑncipa-

Rn̄sio

lis ratio passionis fuit redemptio generis humani offerēdo
seipsum deo. ꝛ ad hanc redemptionem consequebatur iusta
victoria diaboli ꝛ iusta reparatio hominis. Sed redemptio
fieri nō potuit salua iustitia vindicatiua (que est nobilis spe
cies iustitie. 5. Ethi. cap. 8. ꝛ. 7.) nisi sanguinē suuꝫ funderet.
Ergo fuit iustitia ꝛ prudētia. Minor patet cap. 7. Nam in
cōmutationibus vbi est redemptio oportet qd differentiaꝫ
nocumenti respicere ꝛ equalibus vti. Sꝫ nocumētū in deū
fuit infinitū. Nam vt dicit cap. 8. Lesio pensatur iusta dignita
teꝫ lesi: vt si ꝑncipē qs ꝑcussit nō opꝫ solum repercuti sed ꝛ
puniri. supple morte. Igitur oportuit redemptionē fieri per
precium infinitū qd solum reperiri potuit in sanguine chri.
¶ Contra. Pone ꝙ deus creasset nouum hominē nō de ge

Instantia scda.

nere ade per talem potuit deus hominē redemisse vt cōce-
dit Aug. 13. de tri. c. 18. ꝛ per viā iustitie qr in iustitia origi-
nali fuisset creatus ꝛ sic fuisset equalis ꝑmo parenti: ꝛ per
consequens potuit satisfecisse pro nocumēto equalibus vtē
do. ¶ Respondetur ꝙ non fuisset equalitas: quia peccatum

Rn̄sio

ade fuit infinitum ex dignitate dei cuius ius fuit lesuꝫ. Aliā
rationem assignat Anselmus. 2o cur deus homo. ca. 18. Naꝫ
lꝫ homo satisfacere debuit pro peccato. tamen innocens hō
qualis fuisset ille nouiter creatus: nec angelus hoc debuit.
Debuit ergo homo qui fuit de genere Ade. sed nō potuit qr
peccator fuit. Sed si essent vna persona. deus ꝛ homo de
genere Ade ille debuit: ꝛ etiam potuit si conceptus de spiri-
tusancto vna persona cum deo fieret. Solus ergo christus
redimere iuste potuit ꝛ debuit. ¶ Adhuc dices. Et qr deo

Instantia tertia.

ꝛ parentibus nullus potest retribuere sm dignitatem: ideo
sufficit retribuere sm ꝙ est possibile. 8. ethicorūꝫ. caplo. 11.
Ergo homo creatus iustus sufficeisset ad redemptionē iuste
faciendam deo. ¶ Pro huius solutione nota ꝙ differunt

Rn̄sio.
Dña iusti-
tie.
Distribu-
tiue.
Cōmuta-
tiue.
Uindicati-
ue.

iustitia distributiua: cōmutatiua: ꝛ vindicatiua. ¶ Naꝫ vt
dicitur. 5. ethic. cap. 6. in iustitia distributiua oportet tenere
medium sm proportionem geometricam. ꝛ hec est equali-
tas. non rei simpliciter ad rem. sed equalitas in qua seruatur
comparatio totius ad totum: quemadmoduꝫ partis ad par
tem. Et hec proportio seruatur quando fit distributio sm
possibilitatem soluentis vt qui potest totum: totum persol-
uat: ꝛ qui non potest soluat partem quā potest: nam lex est
de possibilibus solum. di. 4. ca. 1. Et ista proportio geome-
trica ponitur de solutionibꝫ. ca. odoardus. ¶ In cōmutatiua
seruatur medium sm proportionem arithmeticam. 5. ethi.
cap. 7. Nam in cōmutationibus sicut in arithmetica seruatur
non tm̄ equalitas que est proportionalitas ꝓportionis. sed
equalitas rei ad rem. Ut si scindes pannum. vel lineam. vel
dicam: ꝛ des ementi tm̄ de panno in valore quantum valꝫ
pecunia quā recipis vel quantum signat pars linee vel dice
quā scindis. ¶ In vindicatiua vt dicitur ibi cap. 8. oportet
etiam tenere medium sm proportionē arithmeticaꝫ. Quia
in iustitia vindicatiua fit cōmutatio sm quam quis contra
pati debet sed quod nocuit ꝛ lesit. Nam vt dicit Aristo. ibi
videtur verum ꝙ pithagorici dixerit ꝙ iustū idē est ꝙ cōtra

passum. Nam vt subdit Aristo. ibi si quis patiatur que fecit recte fit vindicta. Sed in redemptione generis humani procedendum est secundum iustitiã vindicatiuam. nam in satisfaciendo patri pro peccato summe iustum erat q peccans ecõtra pateretur secundum q nocuit & lesit ius patris. Ergo iustum erat q apud patrẽ fieret redemptio per preciũ in re equiualens qđ nõ potuit fieri nisi in natura deo vnita. Cõuenientissimus ergo modus redemptionis humane fuit in precio sanguinis Jesu christi. ¶ Per hoc ad argumentũ cum dicit q sufficit soluere qđ est possibile. Dico q verũ est. vbi locum habz iustitia distributiua: qđ nõ est in peccatoribus: quia in nullo poßunt soluere sicut nec ciuilr damnati ad mortẽ: sed non est veruz in cõmutatiua vel vindicatiua vt supra. Sz hic nõ possunt soluere secundum iustitiaz distributiuã. Patet. Naz distributiões pro peccatorum satisfactione fiebant in hostijs & oblationibus. Sed ille nõ valebant ad cõsũmataz salutẽ nisi per oblationẽ corporis Jesu christi. Unde ad hebreos. 10. ostẽdens q distributio hostiarũ & oblationũ nõ potuerunt auferre peccata nisi per christũ dicit Apostolus. Impossibile est sanguie hircorũ aut taurorũ auferre peccata. Ideo de christo intrante mundũ dicit propheta. Corpus aptasti mihi holocausta pro peccato non placuerunt tibi: tunc dixi ecce venio. In capite enĩz libri scriptũ est de me vt faciaz voluntatẽ tuã deus meus. Tunc arguit Apostolus sic dicens. Oblationes & holocausta pro peccato noluisti auferre que secundum legez offerunt dicens. ecce venio facere. vo. i. statuit legem sequentẽ christi in qua voluntate sanctificati sumus per oblationẽ corporis Jesu christi qua vna oblatione cõsũmauit in sempiternũ sanctificatos. ¶ Adhuc dices. De vna gutta sanguinis christi suffecisset ad redemptionẽ iuste faciẽdaz. ergo nõ debuit mori. ¶ Dico q cõueniens fuit mori ad cõsumationẽ iustitie. Nam magis est amicitia q̃ iustitia. Qđ probat phus. 8. ethic. capi. p. Nam amicis hominibus existentibus nihil opus est iustitia: iusti autem existentes indigent amicitia. Qđ solum veruz est de vindicatiua. nam cõmutatiua & distributiua egent amicitia sed iustitia redemptionis nostre qua secundum iustitiam vindicatiuam voluit christus pati pro peccato nostro decuit esse optime cõditionis: & per cõsequens informari amicitia de qua Joãnis. 16. dicit. Jam non dicaz vos seruos sed amicos. Sz amicus eligit secundum rectã rõnem mori gratia amicorũ. 9. ethi. cap. 13. Ergo vt iustitia christi esset informata charitate perfectissima cõuenienter voluit mori pro nobis. ¶ Per hoc ad argumentũ cum dicit q fuit imprudentia mori cuz aliter potuit & iuste hominẽ saluare. ¶ Dico q & si iuste alias poterat magna virtus erat q iustuz amicitia ornaret secundum modũ cõuenientẽ: sed sic fuit hic: moritur enim natura eximia charitate que nõ cõmisit. manet illesa q̃ cõmisit. Qđ. II.

Ad rõnes Instantie.

Instantia Rñsio.

Ad hmõi Instantiã

VTrum per sacram scripturaz & per cõputationes iudeorum possit probari q aduentus messie in carnem & ad passionem &c. sit factus in preterito & nõ expectãdus in futuro. **Hic duo.** ¶ Primo q sic per aliquas auctoritates aliqualiter planas. ¶ Secundo per computationes aliquas iudaicas.

Primus articulus. An christi aduentus ex sacra scriptura cõuincit iam processisse. Ubi adduco primo prophetiam patriarche Jacob gen. 49. Non auferet sceptrũ de iuda & dux de femore eius donec veniat qui mittendus est & ipse erit expectatio gentiuz. Modo autem ablatum est regnuz & dominatio a iudeis a tẽpore herodis ascalonite sub quo natus est Jesus. Ergo ab illo tempore venit christus. ¶ Ad hoc respondent aliqui dicentes q hec auctoritas nõ est intelligenda de christo ad literã sed de Nabuc. rege Babylonis qui missus est ab ordinatione diuina contra hierusalem propter peccata populi (vt habetur. 4. regum. 24.) & ex tunc defecit regnum iudeorũ: quia cepit Sedechiã regez & excecauit & occidit filios eius vt habet ibidẽ. c. 25. nec postea aliquis de stirpe eius regnauit. ¶ Sed hoc dictũ patet falsuz quia post captiuitatem Babylonicã habuerunt duces & principes: sicut patz de Zorobabel, Esdra, Nemia, & Machabeis. Habuerunt etiaz reges. quia Joannes ircanus Symonis machabei filius imposuit sibi diadema regni (primo ma. 5.) & ex tunc regnauerunt filij eius vsqz ad Herodem qui fuit alienigena a gente iudeorũ: & ideo vsqz ad illud tempus nõ fuit amotum omnino dominium iudeorũ. ¶ Si dicatur q a tempore Nabuc. fuit amotũ de tribu iuda de qua amotiõe loquitur prophetia predicta: quia illi qui regnauerunt postea fuerunt de alia tribu. quia Machabei fuerunt de tribu sacerdotali. Hoc dictuz non valz. quia Zorobabel qui post captiuitatẽ babylonicã fuit dux eorũ fuit de tribu iuda: vt patz manifeste ex testibus scripture in pluribus locis. Similiter Machabei. Quoniã tribus sacerdotalis & regia erãt cõmiste. Et ideo si Machabei fuerint de tribu sacerdotali per consequens & de regia. ¶ Aliter alij soluunt dicentes q prophetia intelligitur de Roboam filio Salomonis a quo recesserũt decem tribus & adheserunt Hieroboam filio Nabat vt habetur. 3. Re. 12. cap. Sic ergo exponunt predictã auctoritatẽ Nõ auferet sceptrũ de iuda &c. donec veniat Sylo. Quia vbi Hieronymus transtulit qui mittẽdus est, hebraica veritas habz Sylo. & est nomen loci vt dicunt. Quia in illo loco venit Roboam vt cõstitueretur rex post patrem suũ ex illo loco recessit ab eo populus israel & cõstituerunt super se regẽ Hieroboam qui erat de alia tribu, scilz de tribu effraim: etiam sic ablatuz fuit tunc sceptrũ israel de iuda. Uerumtñ quia ipsi Roboam filio Salomonis remanserunt due tribus. Ideo sequitur secundum hebraicã. & ei aggregauerunt gẽtes. Ubi Hieronymus transtulit & ipse erit expectatio gentiũ. ¶ Sed ista responsio patz falsa per textũ. 3. Re. 12. ca. quia ibi dicitur q ille locus vbi Roboaz a populo fuit derelictus vocatur Sichem. qui est locus bene remotus ab illo loco qui vocatur Sylo. ¶ Itẽ. Hec responsio & precedẽs & cõsimiles apparent false per translationẽ chaldaicam. Quia vbi Hieronymus transtulit donec veniãt qui mittendus est. Hebraica veritas donec veniat Sylo: Chaldaicuz habz donec veniat messias. Quia illud qđ erat occultũ per hoc voluit declarare. Et sic patz q predicta auctoritas nõ pot intelligi de Nabuc. neqz de Hieroboã neqz de aliquo alio q̃ de christo. ¶ Quia aũt sequitur in hebraico. Et ei aggregabuntur gentes. Sic est intelligendũ. quia iudei in aduentu christi pro maiori parte fuerũt obstinati in sua infidelitate: & gentiles qui nomine gentiuz designantur aggregati sunt ipsi christo fidem eius deuote suscipientes secundum q dicit Apostolus ad Rom. z. cecitas ex parte cecidit in israel donec plenitudo intraret &c. ¶ Quod autem tempore herodis ablatum sit sceptrũ: patet. Quia ipse fuit primus alienigena qui regnauit in iudea. Pater enim eius fuit idumeus. Iste eniz herodes auxilio romanorum fretus debellauit Antiochũ regem iudeorũ qui descenderat a Machabeis & omnẽ prolẽ regiã occidit & libros de genealogia regũ cõbussit ne imposteruz deprehenderetur & ipse & filij alieni a regno Dauid. Interfecit etiã doctores legis qui docebant in populo (iuxta illud Deutero. 17. de medio fratrum tuorũ pones super te regẽ) vt sic auferret a iudeis oẽm viam recuperãdi sceptruz. Qđ etiam patz per effectuz. Quia ab illo tempore vsqz nũc fluxerunt. 1309. anni ad minus (quia tali anno incarnationis dñi scriptũ est hoc opus) & adhuc iudei videntur a predicto sceptro magis longinqui q̃ a principio. Cũ igitur ablatio sceptri fuit signũ eis predictũ de aduẽtu christi manifeste patz q illud est impletũ: cũ tpe Herodis q̃ regnãte natus est christus. Et sic patz propositum. vz. q tpe incarnatiõis in preteritũ sit. ¶ Itẽ. Hoc idẽ probatur per auctẽ aggei. i. hec dicit dñs exercituũ. Adhuc vnũ modicũ est. & ego

Argumentum primum

Rñsio iudeorũ

Reprobatur.

Ad tacitã obõnẽ.

Alia rñsio iudeorum

Reprobatur.

Argumentum secundum

mouebo celum ⁊ terrā/mare ⁊ aridā ⁊ mouebo oēs gentes: veniet desideratus cūctis gentib⁹. Segr̄. Magna erit gl'ia domus istius nouissime magis ꝙ̄ pme dicit dominus exercituum. Sed ſm oēs expositores hebreoꝝ. iste desideratus est rex messias siue chr̄s. Patet igit̄ per plura in ista auctoritate posita ꝙ tēpus aduentus chr̄i est preteritū. ¶ Primo per illud qd̄ dī ibidē. Adhuc vnū modicū: ⁊ subdit̄ de aduētu. ⁊ veniet desideratus ⁊c̄. Ageus enim propheta dixit hoc verbū. 2. anno Dary regis persarū. Ab illo aūt tēpore vsq₃ nunc fluxerūt anni. 1659. ſm cōputationē iudeorū: ⁊ plures adhuc ſm cōputationē nostraȝ scilȝ. 1701. talis numerus in scriptura nō dicitur modicus. Cum igit̄ ꝓpheta dicat restare modicū tempus vsq₃ ad aduentuȝ desiderati cunctis gentibus pȝ ꝙ tempus sui aduentus est p̄teritū. ¶ Sed ad hoc dicunt aliq sic. Qȝ tn̄ tēpus bene dī in scriptura modicum. Quia in ps. 89. dicit̄ mille anni ante oculos tuos: tanq̄ȝ dies vna que preteryt ⁊c̄. ¶ Sed ꝙ hec responsio nō valeat pȝ. Si eniȝ tp̄s mille annorū cōparet̄ eternitati. modicū est: ⁊ sic loquit̄ auctoritas p̄us dicta qd̄ pȝ per hoc ꝙ dī. mille anni ante oculos tuos. Quia diuina cognitio que p oculos designat̄ eternitate mensurat̄. Sed si referat̄ tempus mille annoꝝ ad expectationē populi. sic nō potest dici rōnabilr̄ loquendo tēpus modicū sed magnū. Unī ⁊ Baruch. 6. tp̄s captiuitatis babylonice predicit̄ longum quātū fuerit modicum respectiue. ¶ Itē. Patet ꝓpositū per illud qd̄ in auctoritate subdit̄. Ueniet desideratus cunctis gentib⁹ ⁊ replebo domū istā gloria. Et loquit̄ ꝓpheta de domo dn̄i edificata a iudeis post reditū captionis Babylonice. Igit̄ stante illa domo venit chr̄s: qz propheta dicit eā replendā gloria per aduentū ipsius desiderati cunctis gentibus. domus aūt illa destructa est p Titū ⁊ Uespasianū. 42. anno post passionē dn̄i. ergo ⁊c̄. ¶ Itē. Hoc idē pȝ per illud qd̄ seq̄t̄ in auctoritate. Magna erit gloria domus illius nouissime magis ꝙ̄ pme. Et cōstat ꝙ loquit̄ ꝓphetia de domo edificata post captiuitatē babylonicā (vt dictum est) ad cuius edificationeȝ inducebat populū ⁊ predixit gloriaȝ maioreȝ futurā ꝙ̄ fuerit gloria domus edificate per salomonē. Hoc aūt non pōt intelligi ꝓpter maiores diuitias seu honores vel cultū diuinū aut edificationes: qz status populi illo tempore erat q̄si nullius respectu illius status qui fuit tempore Salomonis. Propter hoc dicit̄ Esdre. 5. ꝙ sacerdotes qui viderant primaȝ domū lachrymabant̄ alys exultantibus in edificatione domus scd̄e: quia quasi nullius momenti erat respectu alterius. Et ideo nō potest intelligi maior gloria eius nisi per aduentum desiderati cunctis gentibus qui eam glorificauit presentia sua. quando in ea mane fuit oblatus ſm ꝙ p̄dixit Malachias ꝓpheta. 3. ca. Statim veniet ad templum sanctum suum dominator quem vos queritis ⁊ angelus testamenti quem vos vultis. Ipsam etiam domuȝ honorauit q̄n ibi frequenter docuit ⁊ predicauit. ¶ Dicūt aliqui iudei ad hoc. ꝙ maior fuit gloria scd̄e domus ꝙ̄ prime in annis: quia plus durauit. ¶ Hoc tamen non fuit ad eius gloriā. sed magis ad ignominiam quia pluribus temporibus conculcata ⁊ dehonorata. Quia Antiochus epiphanes posuit ibi abhominandi idolum: fecit prostibula multorum. ſm ꝙ habetur primo libro machabeorum ⁊ scd̄o. Sed quia illū librū non recipiunt iudei. ideo potest dici ꝙ hoc ideȝ habet̄ Dan̄. 8. Hoc idem etiam dicit Josephus lib. antiquitatum. 12. ca. quando ciuitas hierosolimitana fuit capta per Pompeiuȝ imperatorem romanum: ⁊ iterum per Herodem ascalonitam ⁊ vltimo quando destructa per Titum omnibus istis temporibus fuit illa deiecta ⁊ conculcata. ¶ Item. Ista maioritas durationis non videretur alicuius notabilitatis: alr̄ enim diceretur lapis maioris honoris ⁊ glorie ꝙ̄ natura humana quia est multo maioris durationis. ¶ Item. Si cō-

Rn̄sio iudeoꝝ.

Reprobatur.

Alia rn̄sio Iudeorū Reprobatur.

putemus durationem domus secunde ſm computationem iudeorum qui dicunt durasse tn̄. 420. annos habebimus ꝙ prima domus plus durauit quia plures anni fluxerunt a decimo anno regni Salomonis in quo fundata est domus prima vsq₃ ad vndecimū annum Sedechie: in quo destructa est. Quia fluxerunt anni. quatuor milia ducenti septuaginta ſm ꝙ potest computari per tempora regum intermediorum inspiciendo tertium ⁊ quartum regū. perfecta aūt fuit. 2. anno regni Salomonis ⁊ fuit perfecta. 423. annis: ⁊ sic durauit plus ꝙ̄ secunda. Aut si accipiatur duratio secunde domus ſm computationem iudeorum: lȝ autem secūda domus plus durauit (vt dictum est) tamen ista obiectio est efficax contra iudeos: quia procedit ex suppositione computationis eorum quā reputant veram. Patet ergo ex predicta auctoritate Agei ꝙ tempus aduentus christi est preteritum. ¶ Sed restat ostendere ꝙ in predicta auctoritate dī dubium: scilȝ ꝙ in aduentu desiderati cunctis gentibus sit impletum. Quia dicitur adhuc vnum modicum ⁊ mouebo non solum terram: sed etiam celum ⁊c̄. ¶ Dicendū ad hoc ꝙ celum in aduentu christi motum est. accipiendo motum pro omni mutatione ⁊ innouatione: quia magna nouitas in celo apparuit: quia in natiuitate christi noua stella visa est propter qd̄ reges venerunt ad ipsum adorandum. ¶ Iteȝ. Circa idem tempus scilȝ sub tempore Herodis sub quo natus est christus in iudea de qua magis loquit̄ propheta ꝙ̄ de alys terris factus est terremotus intn̄ ꝙ gentes ꝓpinq₃ credebant in iudea nullum hominem remansisse. vt dicit Josephus primo libro de iudaico bello. Et ex hoc arguitur probabiliter aliqua notabilis coniunctio planetarum fuisse seu constellationis ex quibus solent talia accidere. Quia ēt mote sunt omnes gentes tributarie romanoruȝ se profiteri: ⁊ ꝓpter hoc singuli ibant ad loca vnde erant orti ad predicta faciendum. Propter quod etiaȝ Joseph ascendit de Galylea ad Bethleem vt ibi profiteretur cum Maria sibi desponsata pregnante vxore. vt habetur luce secūdo. ¶ Tūc temporis facta est magna cōmotio in iudea. Quia quidam nomine Judas natione galileus publice asserebat esse illicitum iudeis recognoscere alium dominum ꝙ̄ ipsuȝ deum: ⁊ multi iudei sequuti sunt ipsum. ⁊ postea interfecti sunt ab exercitu romano: vt dicit Josephus. 20. libro antiquitatuȝ. Et idem habetur actuum. 5. Ante hos dies extitit iudas Galileus ⁊c̄. De coniunctione autem Maris non oportet exēplum ponere: quia frequenter solet accidere.

Dubium.

Rn̄sio.

Secundus articulus. An aduentus christi possit probari ex computatione Judeorum. Ubi dico ꝙ patet ꝙ tempus aduentus christi fuit impletuȝ per auctoritatem Dan̄. 9. Ubi angelus gabriel instruit eum de tempore aduentus christi dicēs. Septeȝ ebdomades abbreuiate sunt super populum tuum ⁊ super vrbem sanctaȝ vt consumatur preuaricatio: ⁊ finem accipiat peccatum ⁊ deleatur iniquitas ⁊ adducatur iustitia sempiterna. ⁊ impleatur visio ⁊ prophetia. ⁊ vngatur sanctus sanctorum. ¶ Ad intellectum huius prophetie. Primo videndum est qualiter accipiatur hic ebdomades vel ebdomada. quod idem est. In sacra enim scriptura vno modo accipitur ebdomada pro tempore septem dierum ⁊ hoc modo cōmuniter accipitur ebdomada: ⁊ hoc modo loquitur scriptura de ebdomada leuit. 22. vbi scriptura dicit ꝙ septem ebdomade accipiende sunt a festo pasche que faciunt. 40. dies ⁊ in illo die celebrandum est festum penthecostes. Alio modo accipitur pro tempore septē annorū ⁊ hoc modo loquitur scriptura de ebdomada leui. 25. vbi dicit numerabitis septem ebdomadas annorum que faciunt. 49. annos. ⁊. 50. īmediate sequēs dī iubileus qz apud iudeos erat ānus remissiōis vt ibi dicit̄. Nec inuenit̄ ebdomada accipi modis plurib⁹.

Ebdomade Dan̄. qd in sac⁹ scriptura significet.

Non pōt aūt accipi hic ebdomada dierū:qr tota ꝓphetia Dan̄.fuisset cōpleta infra annū ⁊ dimidiū. Igit̄ per locum a diuisione opꝫ ꝙ accipiat̄ pro ebdomada annorū. Et in hoc oēs expositores conueniunt catholici ⁊ hebrei. Sed in hoc differūt:qr aliq catholici vt Beda/⁊ alij/dicunt ꝙ isti anni sunt intelligendi anni lunares q sunt breuiores annis solaribus vndecim diebus. Motus aūt fuit ad hoc dōm ex duobus. Primo ex textu qr dicunt̄ ebdomades abreuiate. Et sicut dictū est anni lunares sunt breuiores solaribus:⁊ per ɔ̄ns ebdomades annorū lunarium sunt breuiores. Scdo:qa angelus loquebat̄ Dan̄.qui erat hebreus. Hebrei aūt cōputant per annos lunares vt dicit Beda. Et ideo angelus posuit numerū istorū annorū p ebdomadas annorū lunarium.

Expositio Bede.

¶ Sed salua reuerētia Bede vtrūqꝫ videtur esse falsum. Primū qdē:qr in hebraico nō ponit̄ abreuiate (prout sonat in detruncationē seu diminutionē) sed in hebraico ponitur precise vt notat tēporis determinationē.idest non plus nec minus. Similr̄ 2m est falsū. Si enim iudei haberēt breuiorem annum vndecim diebus q̄ annus solaris quo vtimur. cum s̄m legem teneant̄ primo mense cuiuslibet anni facere pascha ⁊ die determinata scilꝫ.15.die primi mensis.sequeretur ꝙ pascha iudeoꝝ huius anni anticiparet seu precederet pascha anni precedētis in vndecim diebus:⁊ eodem modo pascha anni sequētis precederet per.22.dies.⁊ sic cōsequenter anticipando tempus quolibet anno per vndecim dies. Ad qđ qdē sequit̄ ꝙ ipsi celebrarēt pascha suū ex obligatione precepti infra breue tempus in quolꝫ mense totius anni. Sed hoc apparet falsum ex vsu eoꝝ:qr semꝑ faciunt eodem tēpore:⁊ ideo sequit̄ ꝙ cōputant per annos solares sicut ⁊ nos. Lꝫ enim ipsi incipiāt mēses a lunationibus tñ tertius annus apud nos hꝫ.13.lunationes:ita ꝙ per embolismos faciunt equationē temporis:⁊ sic cōputant per annos solares sicut ⁊ nos. Dato tñ ꝙ cōputarent annos lunares nihilominus haberet̄ ꝓpositū vt videbit̄. ¶ Scdo videndū quot annos cōtinent ebdomade predicte. Et pꝫ ꝙ si multiplicentur septuaginta per septē resultant.490. ¶ Tertio vidēdū est quo tempore incipiet cōputatio istarū ebdomadaꝝ. Et dicunt aliqui iudei ꝙ incipit ab vndecimo anno regis Sedechie qn̄ destructū est p̄mo templū. Alij dicunt ꝙ incipit a p̄mo anno Darij qr illo tempore dicit Angelus Dan̄. Alij dicunt ꝙ incipit a reditu captiuitatis sub Zorobabel duce anno.2.Ciri regis persarū. Alij dicunt ꝙ incipit.20.anno regni Artaxersis cui missus est Neemias ad reedificandū ciuitatē Hierusalē. Que aūt istarū opinionū sit vera ⁊ aliarū iprobationē hic omitto ꝓpter ꝓlixitatē vitandā:⁊ quia istud diffuse scripsi super Dan̄. Et iterū s̄m oēs istas cōputationes habebit̄ sufficienter ꝓpositū.s.ꝙ tempus aduētus christi sit preteritū. Qđ pꝫ qr angelus determinate assignat 490.vsquequo impleat̄ visio ⁊ prophetia ⁊ vngat̄ sanctus idest christus. Sed qualitercūqꝫ accipiantur anni lunares vel solares:⁊ vbicūqꝫ incipiat̄ computatio s̄m predicta:qr plus non potest incipi q̄ a duodecimo anno Artaxersis regis.totum tamen tempus predictum iamdiu est preteritum. ⁊ hoc sufficit ad propositum nostrum. Siquis autem velit plenius videre qualiter iste numerus annorū predictus impletus est per partes singulas:⁊ qualr̄ in medio ebdomade vltime passus est christus ⁊c̄.que faciunt ad expositionem huius textus.poterit recurrere ad illđ qđ scripsi super Dan̄. vbi ista diffuse tractaui ⁊ contraria dictis.prout potui impugnaui. ¶ Breuiter tamen hic volo remouere quandam solutionem falsam quā dat Rabi salomon ad rationes predictam dicens:ꝙ ille septem ebdomade non continent tp̄s precisum vsqꝫ ad christi aduentum ⁊ eius passionis misterium (vt predictum est) sed continent tempus precisum a destructione primi templi vsqꝫ ad destructionem scdi per

R n° 444 Judeorū.

Titum ⁊ Uespasianum dicens sic. Septem ebdomade precise sunt idest prefinite super populū tuū ⁊ super vrbem tuā anteq̄ veniat perfecta captiuitas ipsorum que facta est per romanos comburentes ciuitatem ⁊ templū.eiicientes inde iudaicum populū:vt consumatur preuaricatio.idest vt desistant a preuaricationibus castigati per dictam captiuitatem ⁊ deleatur iniquitas eorum:scilꝫ per captiuitatem ⁊ afflictionem predictam que est eis pro pena (vt dicit) ⁊ aducat̄ iustitia sempiterna.idest vt in eternum iustificent̄ predictam captiuitatem pro peccatis tollerando vt sic finaliter impleatur visio ⁊ prophetia.idest visiones de christo promisse per prophetas:⁊ vngatur sanctus sanctorum.idest archa dñi ⁊ vasa sanctuarij que recuperabuntur per messiam venturum in fine huius captiuitatis.vt dicit. Sed q̄ntum debeat durare ista captiuitas non dicitur:⁊ per consequens tempus determinatū aduentus ipsius hic non diffinitur. Qualiter aūt exponat literam sequentē.hic omitto. Tum quia nō est necessarium ad propositum. Tum qr diffuse tractaui sup Dan̄. ¶ Qr autem ista expositio sit falsa ⁊ extorta patet per l̄ram precedentem. Ubi dicitur ꝙ Angelus Gabriel venit ꝓpter orationem Dan̄.orantis pro liberatione populi ad declarādum exauditionem sue petitionis. Et ideo non solum denunciauit sibi liberationē a captiuitate babylonica:sed ēt perfectā liberationē fiendā per chr̄m.de qua Dan̄. p̄ncipalr̄ orabat. Et ideo dicere ꝙ Angelus venerit ad denunciandum Dan̄.perfectā captiuitatē populi ⁊ nullū certū tp̄s liberationis fiende per chr̄m.hoc est valde absurdū ⁊ precedenti l̄re cōtrariū:qr angelus nō venisset ad ɔsolationē Dan̄.sed magis ad eius desolationē. ¶ Item. Qr dicit ꝙ per captiuitatē in qua sunt desistunt a preuaricationibus:hoc est manifeste falsum:qr super oēs gētes intendunt sortilegijs ⁊ augurijs vt sciunt illi q nouerūt facta eorū. Et tñ ista maxie prohibent̄ in lege diuina sicut pꝫ Deutero.⁊ Exodi.⁊ in pluribus alijs locis veteris testamenti. ¶ Item. Qđ dicit visiones impleri ꝓphetarū p merita eorū est ɔtra illud qđ dicit̄ Deute.9. Scito ꝙ nō ꝓpter iustitias tuas dñs deus tuus dedit tibi terram hanc in possessionē ⁊c̄.⁊ multominus ꝓpter iustitias eorū impleta est ꝓmissio de chr̄o. Et maxie.qr de ipso scribit̄ Esaie.8.⁊ est ad lapidem offensionis ⁊ petram scandali duabus domib' israel ⁊ in laqueū ⁊ in ruinam habitātibus hierusalem. ¶ Item. Qđ dicit p vnctionē sancti sanctorum ɔ̄nctionem arche ⁊ sanctuarij que recuperabunt̄ per regem messiam. Hoc est cōtra illud qđ dī Hiere.tertio. Cumqꝫ multiplicati fueritis ⁊ creueritis in terra in diebus illis ait dñs. nō dicent vltra archa testamenti dñi neqꝫ descendēt super cor:neqꝫ recordabunt̄ illius:nec visitabunt̄ nec fiat vltra: qr cerimonie veteris testamēti oīno cessauerūt post passionem. ¶ Pluribus ēt alijs modis arguit ɔ̄ predictū errorem sup Dan̄.sed ad presens ista hic sufficiunt. ¶ Item. Probatur tp̄s aduentus chr̄i esse preteritum per illud qđ habetur Dan̄.2. Ubi dī ꝙ Nabuc.vidit statuā magnā. Huius autem statue caput ex auro optimo erat. Pectus aūt ⁊ brachia de argēto puro. Uenter ⁊ femora ex ere. Tibie aūt ⁊c̄. Sequit̄. Abscisus est de monte lapis sine manibus ⁊ ꝑcussit statuam in pedib' eius ferreis ⁊ fictilib' ⁊ cōminuit eos. Per hanc aūt statuā designant̄ q̄tuor regna magna sibi in orbe succedentia s̄m ꝙ Dan̄.diuinitus inspirat' ibi exponit. Primum est regnū chaldeoꝝ.qđ signatur p caput aureū vt ibidē dī. Scdm est regnū persarū.qđ signat̄ p argentū:qr sibi subiecit regnū chaldeoꝝ. Tertium est regnum grecoꝝ seu Alexādri.qđ signat̄ per es:qr subiecit sibi regnum ꝑsarū. Quartū est regnū romanoꝝ:qđ signat̄ p ferrū qr subiecit sibi regnū grecoꝝ ⁊ alia regna mundi sicut ferrum domat omnia. Per lapidem autem abscisum de monte sine manibus designatur ipse christus siue regnum eius cui subijciendum est vt

Reprobatur.

Argu.m 3m

predicitur regnū romanorū. ¶ Ista aūt plenius determinaui sup Dan. sed pono hic breuiter qz in predicta expositione oēs expositores catholici ꝛ hebraici cōueniunt. Hoc supposito sic arguo. In predicta prophetia exprimitur ꝙ ille cui subijciendū erat imperiū romanorū est ipse chrūs. Cūz hoc igitur sit impletū tēpore Cōstantini ꝛ Syluestri pape quo tēpore romanorū imperium per veraz fidē subm̄ssū est Jesu filio Marie p3 ꝙ ipse est vere chrūs. Questio.II.

Utrum per auctoritates iudeoꝝ possit ꝓbari ꝙ messias cuius passio erat promissa venerit in preterito.

Hic tria. ¶ Primo ꝙ sic, per eorum auctoritates. ¶ Scdo inducaz cōmunia argumenta que faciunt cōmuniter iudei: ꝛ soluam. ¶ Tertio soluā qdā dubiū vulgare apud iudeos: ꝛ chrīanos.

Argumentum primum

Primus articulus. An chrī aduentū ꝓbari possit ex auctoritatibus iudeoꝝ. similiter ꝛ passio ipsius. Ubi dico postq̄ ꝓbatū est tempus aduentus christi eē preteritū per scripturā canonicā hoc idez ꝓbatur per glossas ꝛ dicta doctoꝝ hebreorū apud eos autentica. Esaie eniz vltimo scribitur. Anteq̄ parturirent peperit anteq̄ veniret partus eius peperit masculū. Ubi glo. hebraica qz anteq̄ natus fuisset ille qui in seruitutē redegit vltimus natus fuit redemptor. Ergo ante natiuitatē Titi. qui templuz ꝛ ciuitatē destruxit ꝛ populū captiuauit ꝛ venditioni in seruitutē exposuit intantum ꝙ dabantur .30. pro nummo argenteo (vt dicit Hugo floruz) fuit natiuitas ipsius chrī. ¶ Hoc idē p3 per translationem chaldaicā ibidez. Adhuc nō erit ei adueniens angustia redimetur ꝛ adhuc nō veniet ei tremor cūz doloribus ꝓpter partuz reuelabitur messias. Dolor enim ꝛ angustia partus exprimunt maximā calamitatem quā sustinuerunt in obsidione Titi ꝛ Uespasiani. Ergo ante illā obsidionē ꝛ miseriā venit christus. Et hoc cōcedūt multi apud eos. ꝙ ipse chrūs natus sit in die destructionis templi: sed tū ab illo tēpore fluxerit anni. 1235. Et si queritur ab eis vbi sit ipse chrūs ꝛ vbi per tantū tēpus fuerit. Tunc aliqui dicunt. ꝙ ipse est cūz alijs viuens sibi eo modo quo Moyses vixit quadraginta diebus in monte synai ꝛ expectat preceptuz domini ad se ostendendum. Alij dicunt ꝙ est vltra montes caspios expectans similiter preceptuz domini de liberatione populi. Alij aūt dicunt ꝙ vadit per mundū sicut humiliatus propter peccata populi fm ꝙ dr̄ Esaie. 53. Et nos reputauimus euz q̄si leprosuz ꝛc. quousqz appareat ex precepto domini in virtute ad liberationē filiorum israel de seruitute ꝛ miseria in qua sunt. Talis aūt varietas ostendit manifeste ꝙ dictū eorum quādam ad hoc est fictitiū sed veruz est q̄ntū ad hoc ꝙ tempus chrī iam diu est preteritū. ¶ Item. Idem patet per quandā traditionē apud eos autenticā: ꝛ cōtinetur in quodā libro q apud eos vocatur liber iudicum ordinarioꝝ qd traditum est a domo Helye. idest a discipulis. Per .61. annoꝝ erit mundus duo milia vanitatis: duo milia legis: duo milia dierū Messie. Ad cuius intellectū sciendū ꝙ hebrei dicunt hoc fuisse dictuz a filio mulieris sareptane quē suscitauit Helyas. qui ēt habuit postea spiritū ꝓphetie ꝛ ꝓphetauit de duratione mundi ꝙ duraret vt dictū est. 6. milibus annoꝝ. Duo antez milia dicuntur vanitatis. Quia a ꝑncipio mundi vsqz ad vocationē Abrahe qū dcm̄ est a dn̄o egredere de terra tua ꝛc. Gen. 12. mundus defluxit ad vanitatē peccatoꝝ. Primo ꝑ luxuriaz vt patet tempore Noe / ꝓpter hoc autem factū est diluuium super terram: quia omnis caro corruperat viam suam gen. 6. Per idolatriam post diluuium: vnde circa natiuitatez Abrahe totus mundus erat idolatrie deditus. ipse autem primus ausus est publice vnum deum creatorez predicare (vt dicit Josephus primo libro antiquitatum) ꝛ illō tempus durauit per duo milia annorum ꝛ vigintitres: quia Abrahā habuit septuagintaquinqz annos qū vocatus est. Ex tunc autē incepit tēps legis: quia lex non datur nisi populo adunato. per Abraam aūt incepit populus ordinari sub fide vnius dei ꝛ ad legem suscipiendā disponi. Et ꝓpter hoc Abrahe data est circuncisio ad distinctionem illius populi qui erat legem accepturus ab alijs populis. Ab illo autē tēpore scilz a vocatione Abrahe vsqz ad natiuitatē chrī fluxerunt duo milia annorum nisi ꝙ deficiunt vigintinouē. Si ergo accipiantur viginti tres qui supabundant vltra duo milia annorū predicta / qui dicuntur milia vanitatis. habebimus quatuor milia annoꝝ a ꝑncipio mundi vsqz ad natiuitatē christi nisi ꝙ deficiunt quinqz anni. Si illi quinqz anni quibus latuit christus in egypto ꝓpter persecutionē Herodis iunguntur cum predictis annis: ita ꝙ dies messie incipiēt cōputari ab illo tēpore quo reuersus est de egypto. habebimus a ꝑncipio mundi quatuor milia annorum vsqz ad dies messie scilz duo milia vanitatis ꝛ duo milia legis fm ꝓphetiā predictā. Utrum autez dies christi debeant durare tm̄ per duo milia annorū vel plus vel minus nō me intromitto: qz finem mundi determinatū predicere non intendo. sed sufficit mihi ostendere fm predictaz traditionem iudeorū ꝙ tēpus aduentus christi sit preteritū. Ex quo iaz diu transierūt a ꝑncipio mundi quatuor milia annorū: qz a ꝑncipio mūdi ipsi cōputant. qnqz milia. 70. annos vsqz ad ānū dn̄i. 1309. in quo presens opus fuit scriptū. ¶ Item. Propositū ꝑ rationem ex scripturis vt preterita ꝓbo. Considerando enim processum veteris testamenti op3 ꝙ filij israel quando fuerunt obedientes deo in statu prospero fuerunt: ꝛ si aliquādo fuerant captiuati ꝛ afflicti hoc fuit ꝓpter peccata illius populi ita ꝙ ante captiuitatem Babylonicā fuerunt idolatre pessimi ꝛ occisores ꝓphetarū eos a peccatis reuocantiuz in tm̄ ꝙ repleuerant ciuitatē hierusalē sanguine ꝓphetarum vsqz ad eos (vt dr̄ li. regum) ꝛ multa alia mala fecerunt ꝓpter que captiuati sunt in babylonē: ꝛ tū illa captiuitas nō durauit nisi per. 70. annos. Cum igitur captiuitas in qua sunt modo iam durauerit. 1235. annis. nec adhuc appareat eorū liberatio. de chrīo op3 eos credere ꝙ peccatū illud ꝓpter qd tamdiu captiuati sunt sit maius q̄ peccata precedentia captiuitatem babylonicā. cūz pena debeat correspondere peccato. Hoc aūt nō pōt dici nisi ꝓpter illud peccatum grauissimū quo christuz eis in lege ꝛ ꝓphetijs ꝓmissuz negantes ꝛ persequētes crudeliter occiderunt: qz post reditū captiuitatis babylonice non leguntur idolatrasse: ꝛ ꝓphetas occidisse ꝛ tāta crimina cōmisisse in alijs sicut ante: ꝛ ideo non potest rōnabiliter assignari causa tante captiuitatis ꝛ miserie nisi illa q̄ dicta est. scilz: quia nō cognouerunt tempus visitationis sue vt dicit saluator. ¶ Hoc etiam dicit Rabi Moyses in libro iudicum. Jesus nazarenus visus est esse messias ꝛ interfectus est per domum iudicum ꝛ ipse fuit causa ꝛ ꝓmeruit vt destrueretur israel gladio. ¶ Item. Doctrina aliqua declaratur vera dupliciter. Uno modo per reductionē ad ꝑncipia euidentia. ꝛ hoc modo declaratur veritas in hijs que subiacent facultati n̄ali intellectus. Alio modo per diuinū testimoniū scilz quando ad confirmationē alicuius doctrine fit tale miraculum: de quo certū est ꝙ nō pōt fieri nisi diuina virtute sicut est suscitatio mortui. illuminatio ceci ꝛ cōsimilia. Cōstat. n. ꝙ deus nullo modo potest esse testis falsitatis. Et ideo si tale factuz diuinū perpetretur ad declarationē alicuius doctrine sufficienter concluditur talem doctrinam esse veram: ꝛ hoc modo declaratur veritas eoruz que excedunt intellectus facultatez sicut patet ꝙ hoc modo determinata est veritas eorū que dicta sunt per Moysen ꝛ Josue ꝛ cōsimiliū. Nūc aūt ita est ꝙ opera diuina multa valde ꝛ manifesta sunt facta ad declarationē doctrine chrī ꝛ Aploꝝ: vt p3 per scriptores veracissimos ꝛ famaz publicā vsqz nūc ꝯtinuatā que in

Argumentum 2m

Argumentum 3m

Argumentum 4m

Argumentum 5m

talibus sufficienter facit fidē: sicut firmiter tenemus Aristo. fuisse ꝛ Platonē: ꝛ tñ nō habemus aliā ꝓbationē. ¶ Hoc etiam pꝫ per libros apud iudeos autenticos. Scribūt enim in quodā libello qui apud eos intitulat̄ de generatiōe Jesu Naçareni ꝙ leprosuꝫ curauit: ꝛ claudū ex vtero matris stare fecit: ꝛ mortuū suscitauit. ꝛ multa alia que nō poterāt fieri nisi virtute diuina. Dī tamen ibi ꝙ talia faciebat virtute nominis domini tetragrāmaton. Quia ꝗ sciret illud nomē debito modo ꝓnunciare posset virtute illius miracula facere. vt in eodē lib° dicit̄. Jesus aūt naçarenus ꝓnunciationē illius nois didicit ꝛ in templo domini lapideꝫ sup quē steterat archa dñi antiquus inuenit in quo erat insculptū nomen dñi tetragrāmaton expositū. vocat̄ aūt expositio illius nominis descriptio ꝛ determinatio qualr̄ debeat pronunciari. ¶ Lꝫ aūt hoc dictū nō sit verū tamen ex hoc cōtra iudeos habet̄ argumētū ꝙ nomen dñi tetragrāmaton qd̄ est inter alia sanctissimū ſm ipsos nō pōt habere virtutē ad cognoscendū aliqd contrarium honori diuino sed magis ad illud qd̄ est diuino honori cōsonuꝫ. Lum ergo dicant virtute illi° nominis Jesus Naçarenus fecit miracula opꝫ eos concedere ꝙ doctrina eius ad cuius cōfirmationē talia faciebat non erat falsa nec diuino honori ꝯtraria sed magis consona. Lū igitur docuit se esse verū chrīstū a deo missum verū hoiem ꝛ verū deum sequit̄ per ꝯñs ꝙ istud sit veruꝫ. Aliter sequeret̄ ꝙ fuisset falsus propheta ꝛ ascribens sibi blasphematorie diuinitatē ꝛ ꝙ ad cōfirmationē huius falsitatis fuissent facta vera miracula virtute diuini nois sanctissimi: qd̄ est incōueniens. ¶ Itē. Pronunciatio cuiuscūqꝫ nominis nō potest talia facere: sed solus deus talia facit ad inuocationē sui nominis ꝛ virtutis. Si igitur Jesus naçarenus virtute nois sui fecit predicta opꝫ cōcedere ꝙ illa fecerit virtute diuina: ꝛ per ꝯñs ꝙ doctrina sua ad cuius cōfirmationē talia fecit sit vera. cū deus non posset esse testis falsitatis vt predictū est. ¶ Hec ēt ꝛ alia predicta vī expresse dicere. Josephus qui fuit maximus hystoriographus iudeorū ꝛ apud eos autenticus: dicit enim sic. z. libro antiquitatū describens tempora Tyberij cesaris sub quo passus est chrīs. Jesus fuit hisdem temporibus vir sapiens. si tamen eum virum nominare fas est. Erat enim mirabiliū operū effector ꝛ doctor hominū qui libenter ea que vera sunt audiunt. ꝛ multos qdeꝫ iudeoꝝ. multos ēt ex gentibus sibi adiunxit. hic erat. Hunc accusatione ꝑmoꝝ nostre gentis viroꝝ cuꝫ pilatus in cruce agendū esse decreuisset nō deseruerunt hi qui ab initio eum dilexerāt. Apparuit eis iterū viuens ſm ꝙ diuinitus instructi ꝓphete vel hec vel alia de eo innumerabilia futura esse predixerant.

Arg^m 6^m

¶ Item. Quādo scriptura sacra aliquid futuruꝫ denuntiat ꝛ determinat tp̄s, modū, ꝛ locum. si oia ista in vnum cōcurrant manifeste pꝫ ꝙ illud qd̄ fuerat predictuꝫ est adimpletū. Sacra autem scriptura predixit aduentum christi (vt patet in multis locis) ꝛ hoc cōcedunt iudei. Determinauit etiā tp̄s veniendi videlꝫ qñ fieret translatio regni vt habet̄ gen̄. 49. nō auferet̄ sceptrū ꝛc̄. Similr̄ modū veniendi. i. ꝙ christus in paupertate veniret. Zacharie. 9. Ecce rex tuus venit tibi. iustus ꝛ saluator: ꝛ ipse pauper. Similr̄ determinauit scriptura modum moriendi. s. in humilitate ꝛ patientia ex pte ipsius chrī. ꝛ in crudelitate ex pte occidentium ipsuꝫ vt habet̄ Esaie. 43. Sicut ouis ad occisionē ducetur ꝛc̄. Similr̄ locū Michee. 4. Et tu bethleem effrata ex te mihi egredie̅t qui sit dominator in israel. hec autē oia manifeste sunt impleta in Jesu naçareno ex quo rōnabilr̄ concluditur ꝙ ipse fuit vere chrīs.

Secūdus articulus. Ubi cōtra hoc arguunt multipliciter iudei. ¶ Primo per illō qd̄ hr̄ Esaie. z. vbi loquitur de tempore aduentus christi. Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus dñi in vertice montium ꝛ eleuabit̄ super colles ꝛ fluent ad eum oēs gentes ꝛc̄. Sequit̄ ꝛ cōflabūt gladios suos in vomeres ꝛ lanceas suas in falces nō leuabit gens contra gentem gladiū nec exercebunt vltra ad prelium. Et ex istis formant quadruplex argumentū.

Arg^m p^m

Primo ex hoc ꝙ dicit̄ hic erit in nouissimis diebus ꝛc̄. Jesus enim naçarenus nō fuit in nouissimis dieb°: ꝗa post mortē eius ꝛ natiuitateꝫ multa tempora fluxerunt. Ergo nō fuit vere christus cuius aduentus promittit̄ in nouissimis diebus.

Arg^m z^m

Scd̄o ex eo ꝙ subdit̄ ꝙ mons domus dñi erit in vertice montiū. Mons ille dicit̄ mons syon vbi fuit templū. Mons aūt ille nō est in aliquo eleuatus. Ergo adhuc nō venit chrīs. Unde occasione huius verbi dicunt aliq doctores hebrei ꝙ dñs debet portare montē thabor: ꝛ monteꝫ synai. ꝛ montē carmeli. ad locū vbi est hierusalē ꝛ super verticē montiū istorū ponere montem syon. Hoc aūt nōdū est adimpletum. ergo ꝛc̄.

Arg^m 3^m

¶ Tertio arguunt ex hoc qd̄ subdit̄. Et fluent ad eum omnes gentes. nō aūt oēs crediderūt in Jesum naçarenū nec adhuc credunt. Ergo non fuit vere christus. ¶ Quarto per illud qd̄ subdit̄. Non leuabit gens contra gentē gladiū ꝛc̄. qꝛ nō cessauerant bella ꝑ orbem: vt pꝫ manifeste. ꝛ maxime qꝛ post mortē Jesu naçareni in iudea fuerunt bella atrocissima tempore Titi ꝛ Uespasiani. Igit̄ ipse nō fuit vere chrīs.

Rñsio. Ad pmū

¶ Rñdeo ad pmū dōꝫ ꝙ dies nouissimi dicuntur in sacra scriptura dies messie. qͥ ꝗ ſm doctores hebreoruꝫ debeant durare ad minus per duo milia annorū (vt patet ex predictis) ꝛ nō solum dies messie dicuntur nouissimi: sed etiā alia tempora ipsum christū precedētia. vt pꝫ gen̄. 49. Ubi patriarcha Jacob dixit filijs suis cōgregamini vt annuntiem vobis que ventura sunt in nouissimis diebus: ꝛ ibidem cōsequēter denuntiat nō soluꝫ de aduentu chrī. sed etiā de multis que impleta sunt tēpore regum israel ꝛ iudicū (vt pꝫ literā intuenti: ꝛ etiā ſm expositores hebreorū) ideo non valet predictuꝫ argumentū.

Ad scd̄m

¶ Ad z^m dicit̄ ꝙ eleuatio montis syon nō est intelligenda ſm eleuationē localē (vt intelligunt predicti iudei) sed ſm nobilitatem ꝛ aptationē ſm etiā ꝙ dicit Rabi salomon magnus doctor apud eos. Hoc est dictu. ꝙ tanta signa ꝛ maiora in aduentu christi debent fieri in monte syon ꝗ̄ in predictis alijs montibus. Et hoc pꝫ adimpletū per Jesum naçarenuꝫ qꝛ ibi illuminauit cecū natū ꝛ sanauit paralyticū in ꝓbatica piscina ꝛ multa alia mirabilia ibi fecit. Ibi etiā spūꝫ sanctū Apostolis dedit. ꝛ fuit maximū mirabile ꝙ hoies idiote ꝛ simplices habuerūt notitiā ꝑfectā scripturarū ꝛ loquebantur idiomata oium linguarū.

Ad tacitā obiectionē.

¶ Si aūt dicat̄ ꝙ hec solo accipiat̄ ex euangelio: ꝛ idō nō est efficax ꝯ iudeos. Non valet. Qꝛ ad ꝓbandū aliqd in diuinis opꝫ vti scripturis apud eos autenticis: in rñdendo ꝯo eorum argumentis hoc non opꝫ semp. Et iterum nō solū euāgeliste scribunt chrm̄ vera mirabilia fecisse in Hierusalē. sed ēt doctores hebreorū vt pꝫ ex predictis in argumēto. 5. in fine in ꝑ arti° ꝓpter qd̄ ista solutio hꝫ efficaciā ex eoꝝ libris.

Ad tertiū

¶ Ad 3^m dōm ꝙ ibi est distributio pro generib° singulorū ꝛ nō ꝓ singulis generū: sicut cū dī ꝙ oē aial fuit in archa noe: qꝛ de singulis speciebus aialiuꝫ fuerūt ibi aliq̄ indiuidua. Silr̄ de oib° gentib° aliq crediderūt chrō vt pꝫ per diffusionē fidei in toto orbe. ¶ Alr̄ pōt dici ꝙ oēs in sacra scriptura frequēter accipit̄ pro multis. sicut habet̄ regū. 17. Dixit Absalon ꝛ oēs viri israel. melius ꝯsiliū ꝯcludi ꝛc̄. Certū est eniꝫ ꝙ nō erāt ibi pñtes oēs viri israel ꝫ multi. Et sic est in ꝓposito. qꝛ multi de oib° gentibus sunt ꝯuersi ad fidē catholicā ēt a tpe aplo̅ꝝ: qꝛ in oēꝫ terrā exiuit sonus ꝑdicationis eoꝝ.

Ad q̄rtuꝫ

¶ Ad 4^m dōm ꝙ circa tp̄s chrī fuit pax diuturna in orbe ꝛ maxie in iudea. Qd̄ pꝫ ex hoc ꝙ iminēte natiuitate. pacatis oib° regnis ꝛ sub iperio romano redactis. ꝑceptū fuit a cesare Augusto vt describeret̄ vniuersus orbis: ꝛ a tpe illo vsqꝫ ad 40^m ānū post passio-

nem christi:q3 tunc inceperũt iudei rebellare romanis non
leguntur aliqua notabilia bella fuisse in iudea nec iudeos
visos fuisse:q3 terra custodiebaꝛ a romanis. Et ideo proba/
bile est ꝙ tũc ꝓpter diuturnitatẽ pacis iudei instrũa quibus
vtebanꝛ prius in bellis mutauerunt in instrumẽta agricul/
ture apta sicut sensibilr vi fieri in terris vbi est pax diutur
na. Et iõ di in auctoritate premissa.ↄflabũt gladios suos ꝛc.
Qz aũt subdiꝛ nõ leuabit gens ↄtra gẽtẽ gladiuz nec exer/
cebunꝛ vltra ad preliũ nõ iportat pacis eternitatez sed diu/
turnitatẽ solũ. Ubi enim habemus vltra:in hebraico ponit
aad que dictio nõ sonat eternitatẽ sicꝫ p3.4.re.ca.6. Et vltra
nõ venerũt latrones syrie i terrã israel. In hebraico hi aad.
Et tamen certuz est ꝙ nõ importat ibi eternitatẽ:q3 ibi po/
stea frequẽter leguntꝛ syri inuasisse:ꝛ depredasse terrã israel.
Sed iportat diuturnitatẽ temporis.hoc est vsq3 ad longuz
tempus ne eis accideret sicut accidit illis quos in samariaz

Argm 5m

deduxit Heliseus.de quibus est sermo. ¶ Quinto arguunt iu
dei cõtra aduentũ chri per hoc qd̃ habeꝛ Esaie.2. Egrediet
virga de radice iesse ꝛc. Ubi scriptura loquitur fm oẽs de
aduentu chri. ¶ Sequiꝛ ibidẽ. Habitabit lupus cũ agno ꝛ
pardus cũ hedo accubabit. Et sequiꝛ ibidez. Et delectabiꝛ
infans ab vbere super foramina aspidis ꝛ in cauerna reguli
qui ablactatus fuerit manũ suã mittet. Dicunt eniz iudei ꝙ
in aduentu chri aialia syluestria debent sic domesticari ꝙ
pacifice habitabunt cum aialibus nã mansuetis:ꝛ aialia ve
nenosa nõ nocebũt hoibus vel pueris. Immo infantes secu
re ludent cũ eis:hoc aũt nõ est impletũ vt p3 ad sensuz.igiꝛ

Rñsio

chris nõ venit. ¶ Dõm ad hoc ꝙ ibi est locutio metaphori
ca:q3 hoies ibi noiantꝛ noib9 aialiũ. Simile habeꝛ gen.49.
Beniamin lupus rapax ꝛc. ꝛ ibidẽ. Neptalim ceruus emis/
sarius ꝛ post Dan.coluber in via ꝛc. Sic igiꝛ dõm in ꝓpo/
sito ꝙ iudei:ꝛ Gentiles q ꝑus erãt adinuicẽ nociui ꝛ odiosi
post pacifice simul habitauerunt conuersi ad fidem christi
(fm ꝙ di actuũ.4. Multitudinis credentiũ erat cor vnum
ꝛ aia vna.) ꝛ tamen ab illo tempore fuerunt aliqui gentiles
ad fidẽ christi conuersi:vt eodez libro p3. Et eodem modo
exponẽdũ est qd̃ sequiꝛ de pueris ꝛ animalibus venenosis.
Quia simplices ꝛ pueri nõ ledanꝛ ab illis qui ante cõuersio
nẽ ad fidẽ christi erant veneno ĩfidelitatis ꝛ perfidie reple/
ti. ¶ Qz autem talis modus loquendi sit in predicto caplo
Esaie. Patet per illud qd̃ ibi premittiꝛ. Quia stirpem Esaie
vocat virgam:silr ipsum christum vocat florem.cum dicit.
Et flos de radice ꝛc. Similr cum subdit. Erit iustitia cingu
lum lumborũ eius ꝛ fides cinctorium renũ eius. Manifeste
p3 enim ꝙ ibi accipitur cingulum ꝛ cinctorium metaphori
ce. Et hec nomina patent per caldaicam interpretationez q̃
sic habet. Exibit rex de filijs Esaie:ꝛ messias de filijs filio/
rum.sequiꝛ. Et erunt iusti circumcirca ei ꝛ fideles adheren/
tes ei.vbi habemus. Et erit iustitia cingulũ lumborũ eius ꝛ
fides cinctoriam renũ eius. Sequiꝛ. Et pax in diebus eius
multiplicabitur.vbi habemus Habitabit lupus cũ agno.
Ex quo p3 ꝙ ibi est locutio metaphorica. ¶ Potest etiam
dici ꝙ illud adimpletũ est ꝛ ad literam in fidelibus christi.
Quia frequenter inueniꝛ ꝙ fere mansuete facte sunt coram
fidelibus christi deuorationi expositis. Similr bestie vene
nose non poterunt eis nocere fm ꝙ promiserat saluator in
euangelio:dedi vobis virtutem calcandi super serpentes ꝛ
scorpiones ꝛc. Et actuũ.28.di ꝙ Paulus percussus a vipe/
ra in nullo lesus est. Propter hoc barbari vidẽtes ꝛ admi/

Argm 6m

rantes dicebant ipsum esse deũ:vt ibidem dicitꝛ. ¶ Sexto
arguunt per illud qd̃ habeꝛ Deutero.30. Si ad cardines celi
fueris dissipatus inde retrahet te dominus de9 tuus:ꝛ assu/
met atq3 introducet in terrã quã possederunt patres tui ꝛc.
Ex hoc arguunt. Cum simus per totum mundũ dispersi ꝛ

Rñsio

non congregati:sequiꝛ ꝙ non venerit chris. ¶ Dicenduz ꝙ
illud fuit adimpletũ in reductione eoꝝ de captiuitate baby

Iohannis

lonica. ¶ Sed cõtra hoc arguunt ꝑ illud qd̃ habeꝛ Eze.39.
Sciant ꝙ ego dñs eorũ eo ꝙ transtulerĩ3 in nationes ꝛ cõ/
gregauerim eos sup terrã ꝛ nõ dereliquerim ex eis quemq̃
ibi. Multi aũt derelicti sunt de captiuitate babylonica ꝛ as
siriorũ:q3 nõ oẽs reuersi sunt. Igiꝛ tunc nõ fuit impletũ illõ

Rñsio.

qd̃ dictũ est. ¶ Dõm ꝙ nulli fuerũt ibi derelicti qui volue
runt reuerti. Quia cyrus qui erat monarcha in oĩbus illis re
gnis dedit generalẽ licentiã oĩb9 reuertendi.imo etiã dedit
munera reuertentibus(vt p3 Esdre ꝑmo) ꝛ iõ in hoc cõple/
tu3 est verbũ Eze. ꝛ ipsius Moysi:q3 nullus derelictus est
ibi qui voluit reuerti.illi autẽ qui noluerunt facti sunt indi/
gni diuino beneficio. ¶ Aliter põt dici ꝙ predicta cõgre/
gatio intelligenda est per fidẽ ꝛ charitatẽ que quidez cõgre/
gatio facta est per ipsum chrm fm ꝙ exponit Joannes euã
gelista ꝑmo caplo. Ubi di ꝙ Cayphas prophetauit ꝙ Je/
sus moriturus erat pro gente ꝛ nõ tm̃ pro gente:sed etiam
vt filios dei qui erãt dispersi cõgregaret. Nullus aũt extra
cõgregationẽ derelinquiꝛ qui velit intrare:q3 nulli claudi/

Argm 7m

tur gremiũ ecclesie. ¶ Septimo arguunt iudei ꝑ illud qd̃
habeꝛ Zacharie.6. Ecce vir oriens nomen eius.translatio
caldaica sic h3 messias nomen eius. Ex quo patet ꝙ illa au/
ctoritas intelligiꝛ de christo. Sequiꝛ in auctoritate. Edifica
bit templũ domino. Jesus naçarenus non edificauit aliqd̃

Rñsio.

templũ dño. Igitur nõ fuit chris. ¶ Dõm ꝙ hec auctoritas
intelligiꝛ de templo scdo edificato per Zorobabel vt dicit
Rabi Salomon doctor hebreorũ. Et ẽt ex hoc nõ habent
cõtra nos argumentũ dato etiã ꝙ intelligatur de christo ad
literã. Quia dõm est ꝙ ipse edificauit templũ de lapidibus
viuis ꝛ spiritualibus videlz de ipsis fidelibus. Et talis edi/
ficatio debeꝛ ipsi chro q3 est ꝑfectissima. Unde super illud
gen.28.nõ est hic aliud nisi domus dei ꝛc.dicit glosa hebrai
ca.ꝙ patriarcha Jacob vidit domũ dei in terris ꝛ domum
dei edificandã in celis:ꝛ ideo dicit nõ est hic aliud ꝛc.idest
domus que est edificanda hic in terris nihil est respectu do
mus celestis illa ꝓprie edificaꝛ ex lapidibus viuis videlz
ex fidelibus qui in presenti cõpaginanꝛ adinuicez ꝛ cõglu/

Argm 8m

tinanꝛ per gratiã, ꝛ in futuro per gloriã. ¶ Octauo arguũt
ꝑ illud qd̃ habeꝛ Hiere.23. Ecce dies veniunt ꝛ suscitabo
Dauid germen iustum:qd̃ intelligiꝛ de chro vt supra allega
tum est. Et subdiꝛ ibidẽ. In dieb9 illis saluabiꝛ iuda ꝛ israel
habitabit cõfidenter. Sed nunq̃ tot miserie acciderunt fi/
lijs israel sicut post mortẽ Jesu naçareni:sicut p3 in destru/

Rñsio.

ctione ciuitatis ꝛ templi. Igiꝛ nõ fuit vere chris. ¶ Dicẽdũ
ꝙ iam nõ erant filij israel ꝛ iuda ꝓprie loquendo:q3 erant
auersi a deo.christum enim negauerant ꝛ occiderant ꝓpter
qd̃ ꝛ istam miseriam meruerant:ꝛ ideo ex ista miseria ma/
gis concludiꝛ propositũ sicut patuit ex predictis. Illi autez
qui erant vere filij israel:ꝛ iuda qui scilz christuz receperũt
saluati sunt per ipsum non solum spiritualiter quantum ad
animas:sz etiã corporalr. Quia(fm ꝙ diciꝛ in ecclesiastica
historia)in iminente destructione ciuitatis hierosolime per
Titum ꝛ Uespasianũ amoniti sunt fideles qui erant in iu/
dea ꝑ angelũ vt transirẽt in regnum regis agrippe.qui erat
ↄfederatus romanis ꝛ ibi saluati sunt in bona pace. ¶ Alr
põt dici ad auctoritatem hier.ꝙ illi sunt perfecte de regno
christi de quo ibi loqꝛ. Ergo iam sunt in gloria celesti:ꝛ illi

Argm 9m

habitant ↄfidenter ꝛ sunt perfecte saluati. ¶ Nono arguũt
per illud Dan.7. Aspiciebã in visione noctis ꝛ ecce cum nu
bibus celi quasi filius hois veniebat ꝛc. Et fm oẽs expositu
res catholicos loquiꝛ de aduentu christi. Jesus aũt naçare/
nus nõ venit in nubibus nec in tali potestate qualis ibi de/

Rñsio.

scribiꝛ. Igiꝛ nõ fuit chris. ¶ Dõm ꝙ scriptura loquitur de
duplici aduentu chri scilz in mundũ ꝛ ad iudiciũ. Primus
aduentus describiꝛ cum humilitate/Dan.autẽ loquitur de

2° aduētu. Unde ibidē ꝓmittitur. Aspiciebā donec throni positi sūt ꝛc. Et sequitur ibidē. Antiquus dierū sedit. ꝛ libri aperti sunt. Judei autē excecati quia nesciūt hunc aduentū duplicē distinguere. Et ideo errāt multipliciter: qꝛ aliqui expectant in aduentu suo statim apparentē in tāta virtute ꝛ potestate q̄ possit omnia terrena sibi subijcere ꝛ eos liberare ꝛ regnū eorū restituere. Propter qđ etiā christi discipuli post resurrectionē eius q̄rebāt dicentes: Domine si in tempore hoc restitues regnū israel. ¶ Alij autē ꝓpter scripturas que manifeste loquūtur de christi humilitate ꝛ passiōe ꝛ ꝓpter illas que loquuntur de eius eminētia ꝛ potestate, expectant duos messias. Unus qui dicitur filius Joseph ꝛ iste passurus est ꝛ occidendus. Alius qui dicitur filius David q̄ messiam filium Joseph suscitabit ꝛ regnū israel restaurabit. ¶ Sed istud dictum de scripturis nō habet auctoritatē. Licet enim plures dicti sint messie siue uncti qđ idem est participaliter (vt David ꝛ Saul ꝛ quidā alij) nullus tamē dicitur in scriptura venturus ad salutē populi nisi vnus. ¶ Itē. Istud dictum pro quanto habet aliquā apparentiā ipletum est in christo qui fuit filius Joseph putatiuus. ꝛ sic vocatus vt patet in euangelio ꝛ est filius David s̄m carnem vt patet ex ꝓdictis.

Arg. 10m

¶ Decimo arguunt per illud qđ habetur Esaie. 30. Erit lux Lune sicut lux Solis. ꝛ lux Solis septempliciter sicut lux septem dierum. in die qua alligauerit dominus vulnus populi sui. ꝛ percussurā plage eius sanauerit. Cum igitur aduentus expectetur ad salutem populi. Igitur in aduentu eius debet fieri mutatio corporū celestium. Cum igitur nō sit facta adhuc sequitur q̄ promissio de aduentu christi non sit adhuc impleta.

Rñsio.

¶ Dicendū sicut ad argumentū p̄cedens. q̄ loquitur de aduentu christi ad iudicium. Tunc enim mutabuntur ꝛ innouabuntur quodā modo corpora celestia ꝛ tūc sanabitur vulnus populi ꝛ percussura plage eius: qꝛ tunc destructur mortalitas per peccatū primorū parentum inducta quia oēs homines resurgent ad vitā imortalē.

Arg. 11m

¶ Undecimo arguūt per illud qđ habetur Esaie. 53. Uidebit semen longeuū ꝛc. ꝛ psal. 88. Ponā in seculū seculi semen eius ꝛc. Jesus autē naçarenus non legitur filios suos habuisse. Igitur nō fuit christus.

Rñsio.

¶ Dicendum q̄ habet ꝛ habuit filios spūales ꝛ talis filiatio debebatur per fidem ꝛ sacramēta: nō autē per carnalē ꝓpagationē que semꝑ habet feditatē admixtā. Unde super illud gen. 21. in Isaac vocabitur tibi semē. Glossa hebraica. His qui confessus fuerit duo secula vocabitur tibi semen vocantur hic duo secula tēpus legis ꝛ tempus christi.

Arg. 12m

¶ Duodecimo arguunt per illđ qđ habetur Eze. 40. Ubi describitur quodā tēplū mirabile ꝛ magnū in terra israel edificandū. ꝛ hoc dicunt in aduentu christi cōplendum. Hoc autē factū nō ē. igitur ꝛc.

Rñsio.

¶ Dicendū q̄ scriptura ibidem loquitur sub metaphora de domo celesti de qua supra dictum est. Et hoc patet per illđ qđ in fine Eze. 9. dicitur. Et nomē ciuitatis ex illa die dominus ibidē. Hoc etiam patet per multa alia que ponuntur ibi in litera. Quia ibi describitur fluuius habens ligna pomifera ex vtraq̄ parte facientia fructus quolibet mense ꝛ habētia folia nūq̄ defluētia que nullo modo videntur verificari ad literam. Hoc etiā videtur per dictū Rabbi salomonis dicentis: q̄ de hierusalem superna loquuntur simpliciter scripture in fine Eze. ¶ Hec sunt que arguunt iudei contra predicta. ¶ Quedā alia argumenta eorū dimitto: tum ꝓpter prolixitatem vitandā. tum qꝛ solutio eorum patet ex ꝓdictis. Et sic patet tertiū p̄ncipale qđ erat determinādū in ista q̄ōne. Uidelicet q̄ tempus aduentus christi sit preteritum.

Dubium

Tertius articulus. Ubi soluendū est argumentū. Quia si ꝓdicta de fide catholica possent ꝓbari per scripturā a iudeis receptam non est verisimile quin illi qui sunt inter illos studiosi hoc percepissent: ꝛ per cōñs suum errorem reliquissent.

Rñsio.

¶ Dicendū q̄ multi literati inter illos perceperunt etiā a tēpore christi sicut patet de Natanaele: ꝛ Nicodemo ꝛ Gamaliele qui fuerunt doctores ꝛ periti in lege. Similiter de Paulo apostolo ꝛ Appolo ꝛ multis alijs. Unde Joannis. 12. dicitur de p̄ncipibus multi crediderūt in eum: sed ꝓpter pharíseos non cōfitebantur ne de synagoga expellerentur, dicebant tūc p̄ncipes sacerdotes ꝛ legis doctores. Multi etiam postea legis periti hoc perceperūt sicut dictū est supra de Josepho. ꝛ idē posset dici de multis alijs.

Judei tribus causis auertuntur a fide.

Multi tamen auertuntur a fide christi triplici de causa. Una est ꝓpter timorē penurie tēporalis qꝛ semper fuerūt cupidi ꝛ in lege eorum ꝓmittitur frequēter abundantia tēporalium: ideo supra modū abhorrent cōtrarium. Alia causa qꝛ a cunabilis nutriunt in odio christi ꝛ legis christiane ꝛ christicolis maledicunt in synagogis omni die. Illa autē ad que homines sunt assueti a pueritia sunt quasi in naturā versa: ꝛ ꝓ cōñs auertūt in eorum intellectus a virtute cōtraria. Tertia causa est ꝓpter difficultatē ꝛ altitudinē eorum que in fide catholica ꝓponuntur credenda. sicut est trinitas personarum in diuina natura ꝛ due nature in vna christi persona ꝛ sacramentum eucharistie que nullo modo possunt capere: ꝛ ideo reputant nos tres deos adorare colere ꝛ credere. In ipsa sacra eucharistia reputant nos pessime idolatrare sicut per experiētiā cognouerūt illi q̄ de istis frequēter cum eis contulerunt: ꝛ ideo a fide catholica pro talibus auertuntur ꝛ plures iam baptiçati ad vomitum reuertuntur.

¶ Distinctio. XXI. ¶ Questio. I.

¶ Post predicta cōsiderandū est / vtrū in morte christi a verbo sit separata aīa vel caro: ꝛc.

Utrum totus sanguis qui fuit effusus in passione christi redierit ad corpus in sua resurrectione.

Hic tria. ¶ p̄° ondā q̄ est ꝓbabile q̄ totū sanguinē quem effudit in passione resumpsit in resurrectiōe. ¶ 2° dubitabo in cōtrarium ꝛ soluā. ¶ 3° ondam q̄ licet hoc sit probabile non tamen est necessarium.

Primus articulus. An christus totū sanguinē in passione effusum in resurrectionē assumpserit. Ubi dico q̄ ꝓbabile est hoc fuisse. Et circa hoc. Primo supponendū est q̄ quicq̄d ad veritatē humane nature in christo pertinuit in eius resurrectione resurrexit ꝛ ad naturam humanā in christo redijt ꝛ reparatū fuit. Quia vt dicit Damascenus lib. 4. capi. vlti. Resurrectio est eius qđ cecidit sed non surrectio. Sed quicq̄d ꝑtinuit ad veritatē nature cecidit ergo. Secūdo accipio q̄ aliq̄d esse de veritate nāe humane cōtingit dupliciter. Uno modo qꝛ actu ad naturā humanā pertinebat sicut caro os ꝛ cōsimilia. Alio modo dicitur aliquid de veritate nāe humane sine quo nā hūana remanere ꝛ durare nō pōt. sicut est sanguis. ꝛ alij humores. ꝛ illa que natura ordinauit ad diuersa iuuamēta. Hoc est igitur in ꝓposito eē de veritate nature hūane cum quo natura haberet eē melius q̄ sine illo. Ita q̄ si ab aliquo subtracta esset vna gutta sanguinis ille minus bene esse haberet q̄ illa nō subtracta. ꝛ ipsa ad perfectionē nature sue humane ꝑtinet. Si autē subtracta vna gutta vel amplius natura melius eē hēat q̄ ante. illa non fuit de veritate nature hūane. Et ideo si in christo in hora passionis ꝛ specialiter in hora apertionis lateris nō supabundauit sanguis eius in aliquo qđ nō faceret ad bene esse nature eius totus redijt in resurrectione: si autē fuerit aliquis superfluus nō redijt. ¶ Uidetur tamen ꝓbabilius posse dici q̄ nūq̄ fuit sic. Et arguo sic. In nā optime disposita ꝛ optimo regimine gubernata nihil inordinatū aut putridū seu superfluū cōtingere pōt. Huius autē ꝓpōnis rō est. Quia s̄m medicos nā optime disposita nullas habebit super

fluitates vel illa cui⁹ erunt nõ vtet̃ optimo regimine. Sed supponimus christũ siue corpus ei⁹ de purissimis sanguinibus virginis Marie sancti spũs opere fabricatũ esse optime cõplexionatũ ꝛ dispositũ. ꝛ ꝓpter hoc in sua passiõe sustinuisse dolorẽ maximum ſm illud Tren. 1. capi. O vos oẽs qui transitis per viã attendite ꝛ videte si est dolor sicut ꝛc̃. ❡ Itẽ. Qꝛ optimo regimine vsus fuerit pꝫ. de⁹ eni est ꝛ fuit semp. Et ↄfirmat̃. qꝛ si in ipso fuisset talis sanguis supfluus nõ fuisset cõuersus in substantiã mẽbri. qḋ nõ fuisset nisi ex ĩpotentia nature: oĩs aũt ĩpotentia est ꝑter naturã per Phm. 2. de ce. tex. cõ. 37. Sed nihil ꝑter naturaꝫ fuit in christo nec etiaꝫ talis impotẽtia in natura optima que tãtũ appetit quantuꝫ põt digerere. ḡre ꝛc̃. Hanc rõnem tangit Damascenus lib. 3. capi. 20. in ꝑncipio dicẽs. Confitemur ꝙ nõ oẽs naturales ꝛ indetractabiles passiones assumpsit. to tuꝫ .n. hominẽ ꝛ oĩa que hominẽ sunt assumpsit ꝑter peccatuꝫ. si ergo naturales passiones assumpsit ꝛ nõ innaturales ꝛ talis supfluitas est super naturã sequit̃ ꝙ talẽ sanguinem supfluũ aut corruptũ nõ habuit. ❡ Itẽ. Si peccatũ nõ assumpsit ꝛ talis sanguis supfluus aut corruptus ↄtingit ex peccato nature lꝫ nõ que sit culpa. sequitur ꝛc̃. ❡ Et per istas rõnes cõcludunt ꝙ nũꝗ̃ talis sanguis superfluus fuit in christo. ꝛ ideo nũꝗ̃ flõmia indiguit. ❡ Itẽ. Specialr̃ videt̃ ꝙ in hora passionis aliqs sanguis supfluus nõ fuit dato etiaꝫ ꝙ prius aliqualiter fuisset. qꝛ die Iouis post cenã iuit trans torrentẽ cedron in prediũ getsemani vbi orauit. ꝛ vigilauit donec venerũt tyranni qui duxerunt eum ad domũ Anne ꝑmo ꝛ postea Cayphe. vbi tota nocte fuit examẽ. Crastina ꝟo die in mane duxerunt ipsum ad domum Pilati vbi multa passus fuit. Deinde ipso cõdẽnato circa horã sextaꝫ ĩposuerunt sibi crucẽ suam. Nec legit̃ ꝙ post cenaꝫ biberit aut comederit. Cũ igitur vigilie ieiunia ꝛ labores desiccẽt. christus per hec fuit desiccatus: ꝛ per ↄñs minus habuit de sanguine ꝙ̃ prius. qm̃ permisit carni que ꝓpria fuit vt dic̃ Dam. 1. li. ꝛ ca. ꝑdicto. ꝛ ca. 19. Et sic dato ꝙ ꝑus aliquẽ sãguinẽ supfluũ habuit: nõ tñ tunc in hora passionis: ꝛ sic tot⁹ sanguis quẽ tunc habuit ad veritatẽ ꝛ perfectionẽ nature hũane pertinuit. ❡ Itẽ. Etiã cõmuniter in oĩbus in etate perfecta iuuenili (puta circa. 30. ꝛ. 32. annũ) sunt pauciores superfluitates ꝙ̃ aliis tẽporibus ꝓpter virtutis ꝛ caloris fortitudinẽ. Cũ igit̃ chr̃s passus fuerit in illa etate puta circa. 32. annũ. dato ꝙ alias sanguinẽ supfluũ habuerit: nõ tñ tunc in hora passionis. Et ideo ꝓbabiliter põt cõcludi ꝙ totus sanguis christi qui in passione effusus fuit ad ipsum in resurrectione rediit ꝛ resurrexit. Sꝫ istud omnino nõ assero: multa enim christus dispensatiue operatus est que nõ noui.

Arg^m ꝑm **Secundus** articulus. Ubi soluunt̃ dubia circa hoc. Naꝫ posset aliqs dicere. Sudorũ ꝛ humorũ supfluitas videt̃ causari ex eo qḋ aliquẽ cibuꝫ natura nõ põt in sub̃am mẽbri cõuertere nec insensibilr̃ resoluere: sed christus sudauit. nam Luce. 22. dicit̃. Et factus est

Arg^m 2^m sudor eius sicut gutte sanguinis decurrentis. igit̃ ꝛc̃. ❡ Itẽ. vt dicit̃ in ꝑmo de ge. tex. cõ. 38. In omni habẽte formaꝫ in materia cuiusmodi est christus est dare ꝑtes ſm formam ꝛ ꝑtes ſm materiã. partes autẽ ſm materiã fluunt ꝛ refluũt vt ibideꝫ dicitur. Tunc arguo. In quocũꝗ̃ est fluxus talis ꝑtiũ videt̃ esse humor supfluus ad veritatẽ humane nature

Arg^m 3^m nõ ꝑtinens. In christo erat hec. igit̃ ꝛc̃. ❡ Iteꝫ. Si totus rediérit sequit̃ error in ecclesia: qꝛ in norlibico ꝛ brugis ꝛ in multis aliis locis dicit̃ eẽ sanguis christi seu aliqua portio sanguinis christi ꝛ tñ adoratur. qḋ esset error si totus sanguis effusus in eius passione in eius resurrectiõe redisset. ꝙ̃re ꝛc̃. ❡ Ad primũ dicendũ ꝙ sudor põt 2^r ↄtingere. Uno

Rñsio ad ꝑmũ. Sudor 2^r ↄtigẽ põt. modo vt tangit argumentũ ꝓpter supabundantiã humoꝝ vel corruptionẽ ꝛ sic ꝓpositio est vera. ꝛ sic sudor nõ fuit in christo qꝛ talis cõtingit preter naturã. Alio modo ꝓpter laborem aut passionẽ ꝛ talis põt cõtingere in natura optime disposita ꝛ vtente optimo regimine in qua nulla est supfluitas preter naturã: ꝛ sic fuit sudor i christo. s. ꝓpter passionẽ. dicẽte Damasceno vbi supra capi. 20. statim post ꝟba ꝑus posita. Naturales eniꝫ ꝛ idetractabiles passiones sunt que in nobis ꝗcũꝗ̃ ex ea ꝙ̃ ex trãsgressiõis ↄdẽnatiõe in hũanã deuenere naturã: puta fames / sitis / dolor / somn⁹ / lachryme / corruptio / resurrectio / mors / timor / agonia / ex qua sudor vel gutte sanguinis. Ecce sudor ille ex timore ꝛ agonia ꝓcessit. ꝛ ideo fuit vere in christo absq̃ hoc ꝙ in christo esset aliqḋ humor nõ ꝑtinens ad perfectionẽ nature. ❡ Ad 2^m dicendum ꝙ fluxus partiuꝫ ſm materiã. ꝛ insensibilis resolutio

Ad scḋm que fit in corpe hũano põt eẽ: imo est de necessitate in quacũꝗ̃ nã hũana ꝗ̃tũcũꝗ̃ optime disposita ꝛ vtẽte optimo regimine. Cõtingit eniꝫ ꝓpter hoc ꝙ est cõposita ex contrariis que appropinquata ꝛ sibi derelicta necessario agunt: ꝛ patiuntur adinuicẽ. ex qua actione cõtingit fluxus partiuꝫ ſm mãꝫ ꝛ isensibilis resolũo. Propter qḋ quecunꝗ̃ natura humana sibi derelicta necessario indiget nutrimẽto si deat saluari: christus aũt ſm Damas. carni permisit que ꝓpria sunt. Et sicut dico de sanguine sic itelligo de omnib⁹ que ad veritatẽ ꝛ perfectionẽ nature humane ꝑtinent in christo. ꝛ sic erit in nr̃a resurrectiõe. ❡ Ad aliud potest dici. Qꝛ si illi

Ad tertiũ apud quos ille sanguis est assererent qḋ fluxisset de corpore domini male facerẽt cũ oppo^m vt dixi sit ꝓbabilius. Sꝫ si ostẽdant adorandũ nõ videt̃ periculuꝫ. qꝛ ille sanguis vt dicit̃ a ꝗbusdã fluxit de quadã imagĩe ꝑcussa in cõtumeliã chr̃i. Uel põt fluxisse de ꝗdã hostia ↄsecrata ꝑcussa in cõtumeliã chr̃i sic̃ nuper accidit in vico iudeoꝝ. Si igit̃ fluxerit de corpe chr̃i põt ꝛ dꝫ adorari adoratiõe latrie sic̃ sacratissima religa christi. Si fluxit de imagine chr̃i aut de hostia ↄsecrata. qꝛ oĩs talis fluxus fuit miraculosus repñtãs passionẽ ꝛ ipsuꝫ christũ passuꝫ. Ideo ẽt dꝫ adorari adoratione latrie. nõ ꝓꝑ se sꝫ ꝓpter christũ passuꝫ cuius passionẽ representat. sicut etiã christi imago. Et ideo siue fluxerit de corpore christi siue nõ. nõ est error in ecclesia nisi asseratur ꝙ de corpore christi fluxerit qḋ vt puto nõ faciunt.

Tertius arti. An fuerit neciũ ꝙ chr̃s in resurrectione assumpserit totũ sanguinẽ quẽ amisit in passiõe. Ubi dico ꝙ nõ fuit neciũ ꝙ totũ sanguinẽ effusuꝫ resumpserit. Probat̃. Qꝛ nõ est neciuꝫ ꝙ tot⁹ sanguis fuerit de ꝟitate nãe hũane. Igit̃ nõ oportuit totũ resumere. ↄña pꝫ ꝑ locũ ab oppositis ꝙ̃ supra arguebat̃. ꝙ resumpserit totũ. Probatio añtis. Qꝛ illḋ nõ est oĩno neciuꝫ in chr̃o cui⁹ ↄriũ põt eẽ valde cõgruum. Sꝫ valde congruum fuit ꝙ habuisset in corpe aliquaꝫ portionẽ sanguinis ꝑter illam q neciũ fuisset ꝟitati nãe quẽ deuotioni fideliũ ꝛ miraculoꝝ ostẽsioni dimitteret i terra post resurrectionẽ. igit̃ ꝛc̃. ❡ Per h̃ pꝫ ad

Ad arg^m arg^a in. 1. ar. Qꝛ veꝝ ↄcludũt ꝙ errore nãe vel i po⁹ vel defectu regiminis nõ fuit ꝙ aliqs sãgnis supfluus fuit ibi. aut nõ ꝑtinẽs ꝑcise ad ꝟitatẽ nãe hũane. sꝫ h̃ fuit ex pia dispẽsatiõe diuina ad populi deuotionẽ ꝛ miraculoꝝ ostẽsionem.

❡ Distinctio. XXII. ❡ Questio. I.

❡ Hic querit̃ vtrũ in illo triduo mortis christ⁹ fuerit hõ: ꝙ nõ videtur quibusdã / qꝛ mortuus erat / ꝛ homo mortuus non est homo ꝛc̃.

Circa dis. 22. quero vtrũ dos agilitatis fuit cã efficiẽs motus ascẽsionis christi in celum.

Hic sex. ꝑ ponã rõnes Phi. 8. phy. tex. cõ. 29. 30. q arguit ꝑ ꝛ ꝫ de motu grauiũ ꝛ leuiũ ꝑ leuitatẽ ꝛ grauitatẽ. ꝙ mouẽt se ꝛ ꝙ nõ mouẽt se. ❡ 2° ostẽdam ꝙ

dã ꝙ neutrã ptẽ reputat se demõstrasse. ¶ 3° ꝙ satis rõnabilr potuit sic ꝓcedẽ. ¶ 4° ingrã qd veri⁹ sit in istis ptib⁹ ad q̃s ꝑhs arguit. ¶ 5°. Plane ponam ꝓcessuz ꝛ determinationẽ ꝑhi circa hoc. 4. lib. de ce. ꝛ mũdo. ¶ 6° ad q̃õnẽ rñdebo.

Argm̃ 1m

Primus art. An grauia ꝛ leuia moueãt se vel nõ. Ubi sciẽdũ ꝙ ꝑhs ꝓbat vtrãq; ptẽ. s. ꝙ nõ moueãt se. ꝛ ꝙ moueãt se. Qꝛ aũt nõ moueãt se ꝓbat sic. 8. phy. circa mediũ. tex. cõ. 29. ꝛ 30. Cur. n. mouẽtiũ ꝛ eoꝝ q̃ mouẽtur ꝛ mouẽt se hñt pn̄m vitale. ꝛ pñt ꝑ formã suã se mouere ꝛ gescere. Hec patẽt in aialib⁹ vt dicit. Aialia. n. se mouẽt ꝛ pñt sibi cẽ cã ambulãdi ꝛ nõ ambulãdi. Sequit̃ ꝙ. Si igit̃ graue mouet se. segtur ꝙ gescet vbi voluerit sic̃ aial. ¶ 2° vt dic̃ irrõnabile est ꝙ aliqd moueat se motu vno tm̃. Cõmẽtator cõ. 29. Principia. n. que nata sunt mouere: nata sũt mouere motib⁹ diuersis. Si igr̃ ignis posset mouẽ se sursuz etiã poterit naturalr̃ moueri sursuz ꝛ deorsuz q sũt mot⁹ diuersi. ¶ 3°. Nullũ ꝯtinuũ ꝯtigit seipz mouere. Probat hoc ꝑhs. Que. n. se debẽt mouere debẽt diuidi ꝛ solo tactu cõtingi: qꝛ si hoc est natũ agere illud ẏo pati a tale: ſm eni ꝙ est ꝯtinuũ est receptibile passiõis ꝛ mot⁹. ſm Cõmẽ. ꝛ ſm ꝙ est segregatũ. erit natũ agere ꝛ pati. Cũ igit̃ grauia ꝛ leuia sint ꝯtinua in suis ptib⁹ ꝛ ꝯsimilia. etiã segtur. ꝙ nullus istorũ mouet se. cõsita. n. sũt. Cõmẽ. 30. Motor dz distigui a moto. Aut ſm cẽ tm̃. Aut ſm diffõnẽ tm̃. aut ſm cẽ ꝛ diffõnẽ insil. Scdm esse tm̃ sicut in his que mouent̃ ab extrinseco. Aut ſz diffõnẽ tm̃ sicut est dispõ in hñtib⁹ aias. in his eni aia distinguit̃ a corpe ſm diffõnẽ lz nõ ſm cẽ. qꝛ ipoẽ est aiaz esse sine corpe. Et qꝛ corpa simplicia sunt distincta ſz diffõnẽ. ꝛ nullũ põt diuidi in motorẽ ꝛ motũ. necesse vt nõ sint mota ex se nisi esset poẽ vt motor esset ipm̃ motũ.

Argm̃ 4m

¶ Cõmẽtator aũt instat. Qꝛ corpa simplicia sunt cõposita ex mã ꝛ forma ꝛ hoꝝ vtrũq; distinctũ est a reliq̃ ſm diffõnẽ. Rñdet dicamus. ꝙ mã pma nõ est exñs in actu ꝛ illud qd mouet̃ ex se dz distingui in motorẽ ꝛ motuz in actu: qm̃ illd qd est in po⁹ neq; mouet̃ neq; mouet. Si igit̃ lapis mouetur ex se ꝯtingeret vt cẽt mouẽs ꝛ motũ eodẽ mõ ſm formã qꝛ nõ est exñs in actu nisi ſz formã. hoc est ipoẽ. Hec Cõmẽ. ꝛ ifra dicit ꝙ argm̃ ꝑhi sic cõponit̃. Corpa nãlia sũt cõsimiliũ partiũ simpliciũ: ꝛ illa que sunt cõsimiliũ ptium ipoẽ est vt moueãt se. Igit̃ corpa naturalia non mouẽt se.

Argm̃ 5m

Nõ grauia ꝛ leuia mouentur ab alio.

¶ Post hoc ꝑhs declarat q̃o pñt moueri ab alio nãlr̃ ꝛ nõ violẽter. Qꝛ que mouent̃ ſm nãm nõ mouent̃ violẽter ſz naturalr̃. Uerbi grã. qñ inducit̃ quãtitas vel qualitas in subto ab agẽte extrinseco nõ est violẽtia. qꝛ subm̃ est in potẽtia naturali re⁹ horũ ꝛ etiã hec nata sunt sibi nãlr̃ in esse. Silr̃ est de graui ꝛ leui ꝙ sunt in po⁹ nãli re⁹ suoꝝ motuuz ꝛ cõcludit violẽtia. Igit̃ mouent̃ tñ extra nãm: nã aũt cuz ipsoꝝ actus po⁹ entia. Post hec ſm illã lrãm ꝑhi. Erit gdã idẽ. ꝛ quanti. ꝛ q̃le. ſz alterũ alteri accidit ꝛ nõ ſm se existit. Cõmẽ. exponit. q̃o graue a gñante mouet̃ sed ꝑ accñs cõ. 31. post mediũ: dic̃. ꝙ verũ agẽs nõ hẽat nãz largiẽdi nisi vnũ tm̃. ꝛ parũ supra in cõ. hz sic. Qñ igit̃ vnũ agẽs gñat qualitatẽ ꝑ se gñat quãtitatẽ ꝑ accidẽs. Uerbi grã. qñ aqua mouet aerẽ ad frigus gñat in eũ minorẽ quãtitatẽ ꝛ ecõuerso. Et q̃cq; gñatur quãtitas ꝑ se ꝛ quãtitas ꝑ accñs. Uersus finẽ cõmenti. dicit ꝙ corpa nãlia manẽt sic ꝙ mot⁹ corporũ nãliuz in loco est in rei veritate ab eo q gñat alia accidẽtia que inueniunt̃ generari in re ꝑ gñationẽ ipsi⁹. tex. cõ. 32.

Nõ grauia ꝛ leuia mouentur se ipsa.

¶ Ista parte sic ꝓbata ꝛ declarata. statim ostẽdit q̃o alia ps est ꝓbabilis. s. ꝙ mouet̃ a seipsis dicens. Qñ aliqd est in po⁹ ẽentiali non põt moueri sine aliquo extrinseco. Uerbi grã. Aer in po⁹ nõ fit in actu nisi per aliud agens. nec ẽt calidũ in po⁹ fit in actu nisi per aliud. Etiã nec sciẽs in po⁹ fit in actu nisi ꝑ aliũ. nec graue in po⁹ fit in actu nisi a gñante. Cũ ẏo aer hz formã suã ꝛ est in potẽtia accñtali põt in suã operationẽ cũ voluerit: ꝛ silr̃ calidũ in actu ꝛ in po⁹ accidẽtali põt calefacere ꝛ ignis facere se sursum ꝛ hñs sciam põt ꝯsiderare. Cõcludit. silr̃ sic se hz in physicis ꝛ circa graue ꝛ leue. L; eniz leue pmo fuerit in po⁹: tñ qñ factũ est hñ mox operabit̃ nisi sit aliud qd ꝓhibeat. Actus autẽ leuis est alicubi esse. Infra. Sed si auferã ipedimẽtũ agit. actio aũt sua est vt sit supius. Infra. Si auferat̃ ipedimẽtũ statiz agit suã actionẽ ꝛ sic semꝑ supius. ¶ Ad istũ intellm̃ exponit eum Cõmẽ. hic cõ. 32. circa mediũ. s. ꝙ nõ indigẽt motore extrinseco postq̃ hñt formas suas ꝛ constituunt̃ in potẽtia accñtali. Uñ dicit sic. Cũ declarauit ꝙ potẽtia dicit̃ duob⁹ modis. s. de po⁹ accñtali ꝛ essentiali ꝛ ꝙ accidẽtalis nõ indiget motore extrinseco nisi per accñs. Infra. Et ſm hunc modũ duarũ potentiarũ que existũt in adiscẽte ꝛ sciẽte inueniũtur iste due potẽtie in corpib⁹ simplicib⁹ nãlibus. Quẽadmodũ eniz adiscẽs ꝛ in potẽtia sciẽs cũ fuerit actu operat̃ sua scientia nisi aliqd ipediat. Et sicut corpus qd fuit in po⁹ calidũ aut ignis aut aliud motũ supius. Cũ fuerit ignis i actu fit superi⁹ in actu nisi aliqd ꝓhibeat. silr̃ est circa graue ꝛ leue ꝛc̃. ¶ Nota expsse ꝙ nõ indigẽt motore extrinseco nisi per accidẽs. s. ad remouenduz ꝓhibens habent formam in actu ꝛ constituuntur in potentia accidentali.

Secundus arti. An demonstrabile sit q̃o grauia ꝛ leuia mouent̃. Ubi dico ꝙ Aris. neutrã partẽ reputat se demõstrasse. Non primã. s. ꝙ mouent̃ ab extrinseco. Probat̃ sic. Quia postq̃ ꝓbauit illã partẽ addidit in illa pte tex. cõ. 32. post mediũ. ꝙ qꝛ potẽtia multiplr̃ dicit̃. s. de ẽentiali ꝛ accidẽtali ꝛ qd est in accidẽtali potest mouere se vt deducit. dicit ꝙ hec causa eius nõ esse est manifestum a quo huiusmodi mouentur vt ignis sursum ꝛc̃. Tunc arguo. Si Aristoteles reputasset se demonstrasse illã partẽ nõ dixisset statiz ꝙ nõ est manifestũ a quo mouẽtur vel saltẽ soluisset dubitationẽ quã duxit ad ꝯriuz. Sed pmũ dicit expresse ꝛ 2m̃ nõ soluit. vt pz in ꝓcessu. igitur ꝛc̃. ¶ Itẽ. Certũ est Aris. nõ fuisse ita rudem vt reputaret illa argumẽta cõcludere que petunt pncipiũ. Sed cũ dicit primo in pmo argumẽto ꝙ oẽ qd mouet̃ a se põt stare cũ voluerit. Et cũ dicit in 2° argumẽto ꝙ oẽ qd mouet se potest se mouere motib⁹ cõtrarijs: hic vbiq; petitur pncipiũ. Qꝛ lz hec sint vera in animatis que non determinant̃ ad differẽtias loci. tñ in his que sic mouent̃ naturalr̃ ꝙ terminant̃ ad vnã differentiã loci nõ est manifestũ. ꝙ si mouerẽt se ꝙ mouerẽt ſm diuersos motus. ꝛ ꝙ possint gescere circa suũ locuz. ¶ Sed est forte tñ dubiũ ꝛ maius q̃ pncipalis qd. Igit̃ petitur pncipiũ. ergo ꝛc̃. ¶ P. Qꝛ continuũ nõ posset mouere se ratiõe forme subalis. ꝛ ꝙ vna ps materialis nõ posset mouere aliã. ꝙ organice nõ est manifestũ: imo multi ꝛ magni hoc dicunt: pcipue Cõmen. 3° de celo ꝛ mundo cõ. 28. Sed accipere ꝓpositionẽ talẽ. s. ꝙ continuũ non potest se mouere rõne forme subalis cuius ꝯriuz multi ꝛ magni dicũt ꝛ nõ ꝓbare. est petere pn̄m. Sic est hic. igit̃. ¶ Item cũ in. 3. argumẽto dicit ꝙ nullũ ꝯtinuũ mouet se pmo. Aut intelligit de cõtinuitate (hoc est de vniõe forme subalis cũ materia) ꝛ tunc accipit falsuz: qꝛ in animali vbi forma cõtinuatur. i. vnit̃ cũ materia animal mouet se. Aut de ꝯtinuitate partiũ: ꝛ iterũ est falsuz. qꝛ in animali ptes sunt vere cõtinue ꝛ nõ simul solũ vel cõtigue: qꝛ tũc nõ ꝑficerẽtur forma substãtiali toti⁹. ¶ Itẽ. Argumẽtũ 4m̃ cõmẽ. 8. phy. cõ. 30. nõ cõcludit. cum dicit ꝙ partes grauis ꝛ leuis (. s. materia ꝛ forma) nõ possunt distingui diffõne qꝛ materia que est sbz motus est in actu. Quero. Aut intelligit ꝙ debet cẽ in actu per essentiã suaz. ꝛ tunc cũ in animali nõ est in actu ꝑ essentiã nõ poterit se mouere animal ratione istarũ partiũ. Aut intelligit ꝙ debet esse in actu in esse per hoc ꝙ informatur forma substãtiali. ꝛ tunc habet̃ ꝓpositũ. ꝙ hoc est ita verũ

in graui sicut in animali.s.ꝙ materia sua actuat per formã substantialẽ.¶ Or aũt declarabãt ꝓpositum.s.ꝙ a gñante mouet per accidẽs argumẽto 5° hoc nõ sufficit. Primo qꝛ in omni genere cause opꝫ deuenire ad aliqḋ per se: alr enĩ in mouentib⁹ ⁊ motis esset ꝓcessus in infinitũ. Scḋo qꝛ illud qḋ causat a gñante inquantũ gñans cessat fieri qñ cessat generatio ⁊ est in facto esse. Uerbi grã. de passione que generat gñatione sui subiecti. cessante gñatione est in facto esse. Sed motui repugnat habere factũ esse. sed semp est in fieri. Igitur impoĺe est ꝙ causet a gñante nisi gñans semp generaret ṗncipale genitũ ⁊ nũꝗ esset in genito eẽ.¶ Postea ostẽdo ꝙ nõ intẽdit demõstrare alterã.s.ꝙ mouerentur ex se ṗmo in argumẽto.6. Quia ex cõpleta rõne de potẽtia accidẽtali ṗmo. cõcludẽdo capitulũ cõcludit ꝯnem sequentẽ ex ṗma parte. sicut etiã illã oppositã iaꝫ cõcluserant' sic Quidã. ergo nihil horũ mouet seipsuꝫ manifestũ est. ⁊ motus hꝫ ṗncipiũ nõ mouẽdi neqꝫ faciẽdi sed patiẽdi. Sed si reputasset se dmõstrasse illã partẽ.s.ꝙ mouerẽt se ꝯcludẽdo illã partẽ: nec simul cõcluderet istã ꝯriam.ꝗ ⁊c.¶ Itẽ. Illa demõstratio Aris. nõ necessario hꝫ veritatẽ de potẽtia actiua solũ. sꝫ de hac ponat exemplus de calido ⁊ igne ⁊ hꝫ que põt habere locũ suũ de passiua. Sꝫ talis est hec. Ergo nõ necessario cõcludit ꝙ mouẽt se actiue. sed põt intelligi passiue. Probatio minoris. Luꝫ eniꝫ dicit ꝙ illud qḋ est in potẽtia eẽntiali nõ exit in actũ per seipm ⁊ qḋ est in accidẽtali põt exire cũ voluerit: illud etiã verũ de potẽtia passiua ⁊ tñ simul reqritur mouens extrinsecũ. Uerbi grã. Nõ habens potentiã visiuã est in potẽtia essentiali nec põt exire in actũ inherẽdi nisi per agens extrinsecũ: etiã hñs iaꝫ ⁊ existẽs in potẽtia accidẽtali nõ põt videre sine agente extrinseco.s.obiecto. Hoc idem patet in multis alijs exemplis de potentia passiua sicut de actiua. igitur ⁊c.

Tertius arti. An rationabilr Phs ꝓcesserit neutraꝫ partẽ demõstrãdo determiãte. Ubi dico ꝙ Aris. satis rõnabilr potuit sic ꝓcedere sine determinatione alteri⁹ partis. Sicut eniꝫ pꝫ in ṗncipio istius ꝓcessus Aris. nõ dispu(ta)t ex intẽtione hic. an grauia ⁊ leuia moueant. sed vult inductiue ꝓbare ꝙ oẽ qḋ mouet mouet ab alio. Et h etiã expsse dicit Cõmẽ. cõ.37. Nõ terminat (inqt) ista materia. sed siue grauia ⁊ leuia moueant ex se. siue ex alio. semper habet Aristo. intentũ suũ quantũ ad grauia ⁊ leuia ꝙ mouent ab alio. Ergo non habet necesse determinare se ad alteraꝫ partẽ. sed hincinde argumẽta facere. Probõ minorem. Quia si mouent a gñante planũ est ꝙ mouerent ab alio. si moueant a ꝓpria forma substantiali. inquantũ cõstituit ea in potẽtia accidẽtali ad mouere se. plane habet ꝙ mouent ab alio. sicut animalia mouentur ab alio. quia totũ moueretur ratione alterius partis.

Quartus arti. Ubi restat videre que pars est verior. Ubi dicit Guido ꝙ grauia ⁊ leuia nõ mouẽt se actiue. Quia si hoc esset oporteret ꝙ reducerẽt seipsa de potẽtia accidẽtali ad actuꝫ. Hoc est impoĺe. ergo. Antecedens ꝓbatur multiplr.

Argm̃ pm̃

¶ Primo qꝛ.5. meta. tex. cõ.17. vbi generalr describit potẽtia actiua (⁊ per ꝯns taꝫ accidẽtalis ꝙ̃ essentialis) dicit ꝙ est ṗncipiũ transmutãdi in alio ad alterũ inquãtũ alterũ.

Argm̃ 2m̃

¶ 2°. Quia potẽtia actiua hꝫ actũ. passiua autẽ caret actu. Sed impoĺe est illud qḋ hꝫ aliqḋ cãre illud in se. Igit impoĺe est potentiã actiuã accidẽtalẽ aliqḋ cãre nisi in alterũ. Hec est ratio Aug. 2. de lib. ar. ca. 26. vbi ꝓbat ꝙ nulla res põt formare seipsam. qꝛ nulla res põt dare sibi qḋ nõ hꝫ. nec ecõuerso aliqua res nõ põt dare sibi illud qḋ habet.

Ad tacitã rñsionẽ.

¶ Nec valeret dici ꝙ inquantũ est virtualr tale: faceret se formalr tale. Quia esse virtualr tale est nobilius ꝙ̃ esse formalr tale. Sed nihil natũ est transferre se de nobiliori esse ad ignobilius esse. igit ⁊c. Probatio minoris. Quia illud qḋ virtualr est tale est causa eius qḋ est formaliter tale. ⁊ virtualr tale est tale equoce: formalr tale est tale vniuoce. Sed esse tale equoce ⁊ esse causa est eẽ nobili⁹ sicut pꝫ in oĩbus causis equocis. igit ⁊c.

Argm̃ 3°

¶ 3°. Qꝛ motus est passio corporis mobilis. Sed lꝫ aliqḋ subiectuꝫ possit eẽ causa respectu alicuius sue passionis: tñ nullus ponit corporeitatem posse esse cãm effectiuã alicuius passiõis. Graue igit p suã formã que est corporeitas nõ põt cõstituere aliquid in potẽtia accidẽtali. vt cã motus.

Argm̃ 4°

¶ 4°. Argumentum Phi nõ valeret. Probo. Lum eniꝫ arguit Phs ꝙ grauia ⁊ leuia nõ possunt se mouere. qꝛ hoc est vitale ⁊ ꝓpriũ animatorum. Quero de qua potẽtia loqtur. Si de accidẽtali. habeo ꝓpositum. Si de eẽntiali. falsuꝫ dicit. animatũ eniꝫ nõ potest se moue fm ꝙ est in potẽtia essentiali ad formaꝫ.

Argm̃ 5m̃

¶ 5°. Quia graue nõ põt habere rõnẽ mobilis deorsum ratiõe materie. qꝛ per materiã nõ plus fertur deorsum ꝙ̃ sursum. Igit per formã fertur deorsuꝫ. Si ergo est in potẽtia accidẽtali per formã ad deorsuꝫ. hoc erit solũ per ṗncipiũ passiuũ sicut dicimus ꝙ habẽs visuꝫ est in potẽtia accidẽtali ad videnduꝫ. ⁊ tñ visio est passio.

Argm̃ 6m̃

¶ 6°. Quia qua rõne illud qḋ est in potẽtia accidẽtali actiue mouet se. si hoc est veruꝫ de vno ⁊ de quolibet alio. Sed celũ p propriã formã est in potentia accidẽtali ad motũ. Igit mouet se actiue. Hoc est falsum. igit.

Argm̃ 7m̃

¶ 7°. Quia demõstratio Aris. 8. phy sicoꝝ. tex. cõ. 31. vltra mediũ illius capituli (ad dicta aũt ⁊c.) per quã ꝓbat ꝙ idẽ non põt mouere seipsuꝫ qꝛ mouens est in actu. ⁊ mobile est in potẽtia. ⁊ sic idẽ eẽt in actu ⁊ in potẽtia ⁊ fm idẽ. vt calidũ ⁊ nõ calidũ: tota illa demonstratio ꝓcedit de eo qḋ est in potẽtia accidẽtali. vtputa de eo qḋ est actu calidũ ⁊ vlr de quolibet qḋ habet formã per quã mouet. qḋ nõ põt mouere seipsuꝫ. Igit si demõstratio valeret haberet ꝓpositum.

Argm̃ 8m̃

¶ Itẽ. Luꝫ arguit Phs ꝙ nullũ continuũ mouet se. hoc tñ intelligit verũ de potẽtia accidẽtali sicut de eẽntiali. Sed graue qñ est in potẽtia accidẽtali ita est cõtinuũ sicut qñ est in potẽtia eẽntiali. Igit nec mouebit se quando erit in potẽtia accidẽtali.

Argm̃ 9m̃

¶ Istam viã declarãt dicẽtes ꝙ graue mouet a gñante ꝗdiu est generãs. si aũt corruptum esset generãs reliquit ⁊ deriuauit quandã virtutẽ in locum seu cõtinens graue. que virtus derelicta in continuitate hꝫ vim actiuã vt moueat graue ad se quasi per modũ tractus: sicut Adamas virtute deriuata a se. ad se mouet ferruꝫ per modũ tractus. Or aũt sit virtus quedã in loco attrahẽdi ad se grauia ⁊ leuia si generãs corrũperet vel mutaret de suo loco. habet. 4. de celo ⁊ mundo. ⁊ est in textu cõ. 20. versus finẽ. Ubi dicit Aristo. ꝙ nõ est sicut antiqui putauerunt ꝙ simile semp mouet ad simile sicut terra ad terraꝫ. qm̃ si quis transponeret eaꝫ vbi nunc Luna est (Cõmentator. 1.) in cõcauo orbis Lune nũc quelibet pars eius nõ moueret ad cã sed ad locũ vbi nunc existit ⁊ silr accidit oĩbus alijs rebus cõsimilibus. Nota si terra generãs terraꝫ ⁊ sic de alijs quatuor elemẽtis corrũperetur ꝙ locus attraheret grauia ⁊ leuia ad sua loca ⁊ esset motor eorũ.¶ Si sint alique auctoritates dicentes graue mouere se actiue intelligunt ꝙ mouet se per accidẽs: graue enim descendẽdo mouet aerẽ per se. Aer autẽ motus impellit graue quoddã modo. ⁊ ita graue per aliud mouet se. Uerbi gratia. Homo existẽs in naui per se mouet nauẽ. nauis autẽ mota mouet hominẽ in naui existenteꝫ ⁊ ita homo per accidens mouet se. Ad hoc notat Cõmẽ. 3. de celo cõ. 28. in fine satis expresse.

Reprobatur.

Argm̃ pm̃

Loc⁹ non hꝫ virtuteꝫ tractiuaꝫ.

Infra ar. 6° ad 10m̃

¶ Sed cõtra hoc qḋ dicitur de tractu videt. 7. phy. cõ. 10. Philosophus expresse. Ubi dicit ꝙ tractio nõ est tractio in rei veritate sꝫ equiuoce. vbi attrahens nõ est motũ sed quiescẽs. Sed certum est ꝙ locus grauis ⁊ leuis est quiescẽs ⁊ non mouetur. Ergo locus nõ mouet motu tractus.¶ Itẽ. Ibidẽ sequitur in cõmẽto. Attractio autem in qua attrahens ⁊ quiescens ⁊

attractum

attractū motū nō est attractio in rei veritate. sed attractum mouetur ex se ad se vt pficiat se vt lapis mouetur ad inferius et ignis ad superius. Et silr hec opz itelligi de motu ferri ad magnetē, et nutrimēti ad mēbra. Uerbi gratia. Sanguis ad superiora corporis et vlr nutrimenta arborū ad supiora eorū. Nota expresse ꝙ graue mouet se et ꝙ locus nō attrahat ipsum cū sit qescens. ¶ Itē. 4. de ce. in cōmē. 23. pbat Cōmentator ꝙ corpora mouentur ad sua loca similia et cōuenientia eis sicut ad finē et perfectionē seu formā. Sed si mouerētur ad locū motu tractus. ita videlicet ꝙ locus sit efficiēs illuz motū tractus vt hic intēdit dicere nō se haberet loc⁹ solū vt finis et forma. igitur etc. ¶ Ad p^m et 2^m simul dicitur ab vno ꝙ mobilia que mouentur per attractionē sunt duplicis dispositionis. Quedā enim sunt de difficili attractibilia nō habētia dispositionē. vt sic attrahantur sicut cū trahitur nauis vel lapis. Alia sunt que sunt in pxima dispositiōe vt sic attrahantur. et sunt illa que sunt in potētia accidētali. vt sic pal'siue moueantur. cuiusmodi sunt grauia et leuia. et ferrū a magnete. et sanguis in corpe et hm̄ō. et talia que sunt in potētia accidentali vt moueantur dicuntur moueri ex se lz nō possint mouere se. ¶ Quādo autē dicitur ꝙ attractu in rei veritate nō est quādo attrahens est quiescēs. Uerum est ꝙ in his que sunt in vltima dispositione vt attrahantur nō oportet attrahēs appōnere tātā vim vt attrahantur nec etiā opz ipsz se īclinare et applicare ad attractibilia et p ꝯsequēs moueri in seipso in attrahēdo. sicut est quādo attractibilia in vltima dispositiōe vt attrahantur: ideo in respectu ad ista que sic accipiunt in tali tractu dicitur. ꝙ qn̄ attrahens est quiescens ꝙ est tractus equiuoce: nō tn̄ excluditur quin absolute loquēdo illud attrahens qescens effectiue attrahat et moueat tractū. Qd etiam pbatur ex exemplis Cōmētatoris ibidē qui ponit vnū exemplū de nutrito. i. quiescente qd attrahit nutrimentum. Certuz est enim ex. 2. de anima. tex. cō. 48. ꝙ vis nutritiua sicut quelibet virtus anime vegetatiue est actiua respectu sui subiecti. igitur nutritiua que ponitur a Cōmen. attrahens et quiescēs attrahit nutrimentū effectiue mouēdo illō ad se. ¶ Itē. Mot⁹ ferri ad magnetez est mot⁹ localis: sz certū est cū magnes quiescēs ex hoc ꝙ solū alterat ferrū nō mouet ferrū localiter. igitur mouet ferrū ex hoc ꝙ attrahit ipz effectiue qd est ppositū. ¶ Itē. Quāto aliqd naturalius et eēntialius inest alicui tāto per prius sibi inest (hoc dico quolibet alio excluso) sed graui naturalius et essentialius inest motus deorsuz qz ferro ad magnetē sursuz. stantibus ergo simul in ferro grauitate naturali et vtute recepta a magnete (si excludatur qdlibet aliud agens) citius et per prius ferretur ad inferius qz ad magnetē. cuius cōtrariū videm⁹ ad sensuz. Igitur oportet ponere ibi aliqd aliud agens in isto motu qz virtutē participatā a magnete vel qz ipsaz grauitatē. Sed in tali motu tractus nō est cōuenientius agens ponendum qz ipsum trahens. igitur sequitur ppositum. ¶ Ad aliud dicendū est ꝙ lz graue feratur ad locū suum tanqz ad finem et formā. nō tamen excluditur quin etiā ad attrahens ipsum in suuz finē et ad suā formā. Unde hoc non dicitur excludendo sed magis subinnuendo. quia forma et finis non acquiruntur sine agente: et per ꝯsequens in motu tractus non acquiruntur sine attrahente.

Arg^m 3^m

Resp. Ad p^m et 2^m.

Ad tertiū

Quintus articulus. Ubi ad dissolutionez pncipalis difficultatis ē itelligēdū ꝙ Phs (. 4. de ce. tex. cō. 1. in pmo ca. Nos autē dicamus etc.) ex intētione disputat de motu grauiū et leuiū et determinat eum motuz. Et hoc est qd Cōmen. supra cō. 21. dicit ꝙ pncipiū cōtēplationis est ꝯsiderare in causis accidentiū prouenientiuz ab his duab⁹ naturis. s. mot⁹ ad inferius et motus ad supi⁹ et oibus ꝯtingentibus graui et leui. ¶ Postea intelligēdū est ꝙ grauibus et leuibus conuenit triplex motus. Unus enim motus cōuenit eis qui dicitur pmus motus eorū. et est ille qui cōuenit eis statim cū habēt formas grauis et leuis. In eodē enim instāti quo recipiunt formas grauitatis et leuitatis necessario ponuntur in hoc inferius vel supi⁹ nisi adsit ipedimentū. Alius motus est qui dicitur posterior et est quicūqz motus cōuenit eis toto tēpore sue durationis qñcūqz sunt extra sua loca. Tertius motus est qui cōuenit eis cōmuniter taz quo ad pmos mot⁹ suos qz quo ad posteriores etc. Et est ꝙ graue descendendo et leue ascendendo mouet aerez per quem ascendunt et descēdunt. ¶ Si loquamur de pmo motu eorū sic ex intētione vult Phs et Cōmentator ꝙ grauia et leuia mouentur a gn̄ante. Unde Cōmētator. 25. cōmento dicit ꝙ Arist. vult perficere sermonē de modo motus elementorum et ostēdere ꝙ nō mouentur ex se in rei veritate sed extrinsece. Et stat argumentū Aristo. in hoc et etiā Cōmen. ꝙ quādo aliqd transfertur de potentia ad actuz. sic ꝙ non pficitur per vnaz formā nisi cōcomitanter secum pducatur alia forma vtraqz alia forma est a pducente vel generāte. Ponunt exemplū. Membrū sanabile supple qd fuit tractum vel deformatū est in potētia ad formā mēbri et sanitatē. forma autē mēbri non est nata recuperari nisi concomitetur sanitas. ideo agens qd mediāte nutrimēto generat formā mēbri generat sanitatē: Sed quādo aliquid transfertur de potētia leui et fit actu leue recipiēdo formā leuis ipsaz nō perficitur omnino nisi cōcomitanter acquirat suum vbi ppriuz qd est eius perfectio. Et cōcludunt ꝙ eadē est causa qua leue sit existēs actu leue. et qua mouetur superius. et hec causa est gn̄ans. Et hoc est qd sequitur. Mouet autez qd a pncipio fecit Cōmētator ibidē cō. 25. d. Ita est in acqsitione forme et vbi in lapide insimul. sicut in acquisitiōe forme puenientis a cibo et nutrimento in membro sanabili et sanitatis insimul: cibus enim est materia forme mēbri et sanitatis insimul. Sicut igitur virtus que generat cibum dat vtrūqz insimul (. s. formā prouenientē in mēbro et sanitatem) ita est de for⁹ corpis grauis et leuis. et de vbi / si hic nō fuerit prohibēs. Sic igitur patet pncipalis cōclusio. s. ꝙ pmus motus grauiū et leuiū est effectiue a gn̄ante. sequitur statiz. Et simul generans dat formā eis: et mouet ad sua vbi: nisi sit ipediens. Et hoc est qd cōcludit antiqua translatio de pmo motu eoruz dicens. Et omne mobile pmo mouetur re agente. Nota ꝙ dico nisi sit ipedimentum. Et hoc est qd sequitur aut a remouente phibens etc. Quare aūt generās nō pōt terminare actionez suā ad formā grauis nisi cōcomitāter moueat graue ad suum vbi et simul tēpore saltem. lz nō simul inesse (vt dicit Cōmentator hic cō. 25.) ratio est ista quā assignat Phs in pncipio capi. Nunc autē dicimus et est tex. cō. 22. 4. lib. de celo et mundo. Quia nō solū forma grauis est forma et pfectio ipsius grauis. Sed suum vbi est ei⁹ forma et perfectio. sed agens perfectū deducens aliquid de potentia in actum non solū producit in eo perfectionē primā sed perfectiōes concomitantes sicut pducens formas substantiales cuz producit quātitatē et qualitatez. Igitur generans nō solum habet generare formā ignis sed et ipz vbi. Sed vbi nō potest generari nisi per motum. Igitur generans ignē vel lapidez simul mouet ipsuz ad suum locuz. Ista ratio habetur in textu a necessarijs. Res mota est illud qd est graue in potētia aut leue in potētia. Necessariū est vt motus cuiuslibet elementorū ad suuz locum sit motus ad suam formā nō translatio. Mobile aūt ē ꝙ potentia graue et leue. In eum autez qui est ad suuz locum ferri vnūqdqz ad suā speciē est ferri. Qz autē locus sit perfectio locati vt hic supponitur. probat Phs sic. Quia ꝙ partes inclinantur. hoc maxime videtur quia esse in loco est eorū perfectio. Sed magis inclinantur locatum in locū qz partes in totum. ergo etc. Probat minorem inferendo contra quosdā qui dixerunt (vt exponit Cō

Primus mot⁹ grauiū et leuium.

Grauia et leuia pmo motu ac sibi pprio mouentur a gn̄ante.

Grauia et leuia triplici motu mouentur

mentator) q simile mouetur ad suum simile:puta q pars terre mouet̃ ad terrã.sed q partes intendunt totũ nõ solũ q corpus intendit locuz.dicens.q hoc est impossĩe.Quia si aliquis auferret terraz ⁊ poneret eaz in loco Lune,tũc quelibet pars eius nõ moueret̃ ad ipsaz sed ad locũ in quo existunt nunc. Rõnem dicti reddit Cõmen.q2 si partes mouerentur ad terrã translatã ad concauũ orbis Lune.tunc perirent superius ⁊ mediũ.Et etiaz corpora nõ mouerent̃ ad mediũ naturalr ⁊ a medio ⁊ circa mediuz:qd est ipossibile vt dicit Cõmẽ.Et specialr declarat hoc cõmẽ.22.c.dicens sic.Et differt in animalibus ⁊ grauibus ⁊ leuibus.Animal autẽ quãdo generat̃ est in actu.sic videlicet q eo ipso q hz animalitatẽ nõ necessario limitat̃ statim ad motum.graue autẽ cum generat̃ necessario est in potentia.sic videlicet q habere formã est esse in potẽtia necessario ordinata ad motum deorsuz.Sed agens pducens aliqd si tamẽ illud pducat sic q pstituatur in potentia respectu vlterioris pfectionis idẽ agens statiz effectiue causat illud in eo ad qd fuit in potentia.Sicut cum pducitur substãtia (vt dicit ibi Com.) accidẽtia inseparabilia a forma statim existũt in re caz forma ab ipsis agẽtibus.Ergo gñans graue statim efficit motũ deorsum.

Dub^m p^m

¶ Dubitatur.Quia fm hoc motus grauiũ nõ habet cãm motus sui nisi per accidẽs:cũ igitur oẽ per accidens reducatur ad per se in illo genere.remanet pncipalis difficultas quid est mouẽs graue in suo pmo motu.

Rñsio.

¶ Respondeo q ea que generantur per accidẽs generatione sui subiecti reducunt̃ in causas per se sed nõ sui generis.Uerbi gratia.quantitas que generat̃ generatione substãtie nõ habet per se generans sui generis sed generis substãtie.ea autẽ que generant̃ per accidens psequentia principiũ elicitiuz sed accidentalr ⁊ sui generis reducunt̃ ad aliquid per se sui generis.Exemplũ.Sanitas qua medicus sanat se per accidens reducit̃ ad medicinã qua per se medicus sanat infirmũ.Sed in pposito ponitur motus quãtitatis per accidens generatio sui subiecti.s.grauis:⁊ ideo nõ debet inquiri ad quã causam per se sui generis reducatur.sed ad causam sui subiecti.qd est generans in genere substãtie.

Graue et leue non hñt cãm mot^9 per se sui generis.

Dub^m 2^m

¶ Dubitatur contra rõnem Phi.Uidet̃ eni q petat principiũ.Cũ.n. dic̃ q dans formã dat formã psequentẽ.sicut generãs dando formã substantialẽ dat quantitatẽ ppriam psequentez.hoc nõ videt̃ verũ in forma psequente.que est operatio seu actio.pcipue quãdo est actus psis formaz de necessitate nature.Uerbi gratia.Si generet̃ ignis nõ oportet ipsuz priuari ppria operatione ⁊ q sua operatio attribuat̃ generãti.imo ignis cum ascendit ad locũ ignis in toto suo ascensu calefacit effectiue per propriã formã caliditatis quã habet.Cuz ergo ponentes graue mouere se effectiue ponũt q illa motio est actio eius ⁊ actio psequens de necessitate nature.videtur q Phs petat principiũ in sua demõstratione.

Rñsio

¶ Respondeo q efficiẽs primã formã efficit scdam ⁊ consequentem.quãdo scda ⁊ psequens est necessario psequens ⁊ perfectio eius cuiusmodi ⁊ prima.Uerbi gratia.Efficiens formã substantialẽ ignis efficit calorẽ.Et hoc dico etiã si 2ª forma sit actio.Assignant eniz Phs ⁊ Cõmen.rõnem quare generans animal nõ efficit eius motũ qui est actio:q2 nõ necessario statim mouet̃ animal cũ generat̃ sed est in potentia ad motũ.Quãdo aũt est actio cõmunis psequens ⁊ necessario: sed tamẽ nõ est perfectio eius cuius est pma forma.tunc efficiens primã formã nõ efficit scdam.Uerbi gratia.efficiẽs calorẽ nõ efficit calefactionẽ.sed ipsemet calor est efficiens q2 calefactio nõ perficit ipsuz calefacibile sed aliud ab eo.Sed eius cuius forma grauitatis est perfectio etiaz motus deorsuz est ei^9 perfectio.Quia motus grauis est forma recepta in ipsamet.igit̃ ⁊c̃.Et intelligendũ est hoc totuz in pma generatione rei:nõ autẽ est verum de motu seu actione psequente post cessationẽ actus generationis.vt statim pbabit̃.

Efficiens pmam formam efficit 2^m si actio est psis ⁊ pfectio eius.

¶ Sequit̃ de 2° modo motus.s.que cõuenit grauibus ⁊ leuibus post eorũ generationẽ.s.toto tẽpore sequente qdiu durant.Ubi pmo dico q ille motus nõ põt esse a generante.Hoc pz ex pcedenti demonstratione.Quia illa forma est a generante que necessario cõgeneratur cum forma principali.s.cum forma grauitatis.Sed iste motus grauis qui modo nouiter incipit nõ cõgeneratur cum forma grauis.q2 forte fuit genitũ ad decem annos ab hinc.Igit̃ iste ⁊ hõi motus posteriores generatione ipsius grauis non sunt a generante effectiue:etiã nõ plus q̃z accidens nouiter genitũ in me effectiue est a patre meo q est Rome.Et ideo illi qui dicunt q inter motũ ⁊ mobile requirit̃ distinctio subiecti a subiecto.dicunt q illi posteriores motus sunt ab attrahẽte.s.loco effectiue.Alij aũt dicentes q sufficit q distiguant̃ nã ⁊ diffõne (sicut est in aialib^9 distinguitur aia a corpe nõ subiecto sed nã ⁊ diffinitione) dicunt q forma substãtialis grauis est pncipium effectiuũ motus eius.Sed qui sequeretur intentionẽ Phi ⁊ Cõmentatoris (3.de celo ⁊ mũdo.tex.cõ.28.⁊.4.de celo ⁊ mundo.tex.cõ.24.) haberet dicere.q illi motus posteriores sunt ab ipa grauitate effectiue ⁊ recepti in ipso graui passiue mouẽte ipsam grauitatẽ tãq̃ rõne receptiua.Ita q idẽ est pncipium effectiuũ illorũ motuuz ⁊ receptiuũ lz diuersimode.Probatur.Quia Phs.4.de celo in illo capitulo.Nos autez dicimus (tex.cõ.24.) in parte precedẽte illam quã tractaui nunc.ponit (generalr loquẽdo de eo qd mouet grauia ⁊ leuia) q omnes motus conueniunt in hoc q vadũt ad suos terminos pprios.puta q quedam alterant̃ ad sanitatẽ.quedam augumẽtant̃ ad magnitudinem fm locum.quedã ad superius quedaz ad inferius.Sed differunt in hoc graue ⁊ leue.q2 in seipsis vident̃ habere pncipium sue trãslationis.hec autẽ nõ (puta augumẽtabile ⁊ sanabile) sed ab extra q̃uis quãdoqz ex seipsis trãsmutentur.

Solo mo 2° grauia ⁊ leuia...

Grauia et leuia mouent̃ motu 2° a forma ppria effectiue.

¶ Et ne aliqs dicat q hoc videatur eẽ suspectuz q translatio Cõmen.dicit habent.Unde dicit tex.cõ.24.Sed eorum que dicimus quedã habent principiũ translationis ex se lterius vt graue ⁊ leue ⁊c̃.Quero eniz aut Philosophus accipit pncipium translationis pro pncipio actiuo ⁊ habetur ppositum.Aut pro passiuo:⁊ tunc dicit falsuz.que enim alterantur ⁊ augentur non semper habent ab extra principiũ passiuum.Ibi enim vocat principiũ passiuuz ipsum subiectum sanabile ⁊ augumentabile.de quo certuz est q habent a seipsis.¶ Item Cõmentator ibidẽ cõ.24.exponit de principio motiuo ⁊ actiuo dicens.Et differunt quia quedã habent principium translationis qd mouet ab intrinseco (vt graue ⁊ leue) nõ ab extrinseco.quedã habent principiũ transmutationis ab extrinseco nõ ab intrinseco vt sanabile augumẽtabile ⁊c̃.¶ Item Cõmentator instat.Primo quia in pluribus speciebus sanitatis pncipium motionis est ab intrinseco scilicet egritudinibus que sanantur ex se sine causa extrinseca etiã in libro pigenescos dicit q principiũ motus augumẽti est in augumentabili.Secũdo contra aliud.Quia vt dicit in 8° physico.tex.cõ.29.⁊.30.declarauit q motor in graui ⁊ leui essentialr est ab extrinseco ⁊ est faciens ipsum.Et respondet ad primũ.q semper alterabile alteratur ab extrinseco:q autez alterabile alteretur per se hoc accidit.Postea respondendo ad 2^m continuat de isto dicto sic dicens.Qd alteratur per se ⁊ hoc accidit cum in eo fuerint due partes scilicet pars alteratiua ⁊ alterabilis vt accidit infirmo sanabili per se (cor enim in eo alterat mẽbrũ egrotabilis ad sanitatẽ) graue aũt ⁊ leue totũ trãsmutat̃ a toto fm modũ q dictus est in octauo ⁊ qd dõm est hic post.Argno.Pars grauis nõ mouet partem sed tota grauitas est ratio mouẽdi.⁊ tota est ratio moti esse fm modum qui dictus est in.8.physico.tex.cõ.32.⁊ hic dicetur.Sed in

octauo

actiuo hoc dictū est q graue mouet se fm q est in potētia accidētali ad motū τ per ꝯñs vt in actu. τ ibi τ vbiq3 dicit q mouetur fm q est in potētia ad motū3. Igitur grauitas vt diuersimode accepta. s. si vt in actu est pncipiū mouēdi τ vt in potētia est principiu3 passiuum moti esse. Et hoc est q post versus finem cōmenti vigesiminoni physicorū dicitur hic. q ista mota differūt ab animalibus τ ab alijs. q3 in alijs differunt motor τ motum fm subiectu3: in animalibus diffinitione. In istis autem motores non differunt a moto nisi fm motum fm actum τ potentiam: vt dicit expresse. 3. de ce. cōmen. 28. d. ¶ Item. Grauia τ leuia sunt qualitates actiue in respectu ad extra. Probat eni Phs (. 3. de ce. tex. cō. 28. quoniam autem natura est in ipso existens τc.) q aer mouetur in parte lapidē tam cum naturaliter descēdit q3 cum violēter ascendit. Et probat per hoc. q aer est leuis τ grauis τ quasi mediu3 inter vtrūq3. Ergo fm q leuis faciet motum lapidis sursum. fm q grauis deorsum τ hoc in virtute principalis mouentis. Patet igitur q sunt qualitates actiue saltem in respectu ad extra. ¶ Dices verū est. sed aer non mouet lapidem per ppriam virtutem. sed virtute participata a principali mouente sicut est de baculo in quo nulla virtus actiua est. ¶ Sed ꝯtra est expositio Cōmentatoris ibide3 cōmen. 28. Dicit eni3 q lapis cum ascēdit superius verum est q aer deferens qui mouebit ad superius mouebitur a proyciente lapidem per lapideitatem que est in eo. Sed siue vna litera habeatur siue alia. habet propositū. q grauitas τ leuitas seu lapideitas ipse sunt agētes motum. ¶ Item. Sequitur ibi in cōmento continuando de motu violento lapidis ad superius dicens veru3 est q a lapide tunc mouetur aer τ expellitur. τ stati3 eque expellit lapidem. τ tunc lapis in isto motu habuit duos motores. naturam scilicet τ motorem extrinsecum. ¶ Nota q cum aer expellit lapidem tunc habet motorem per naturā τ motorē extrinsecū. Motorē per nāam vocat leuitatē aeris τ extrinsecum vocat proycientē: τ ita habetur propositū de leuitate. ¶ Item. Huius dicti assignat rationem. q3 subdit. q motus lapidis ad superius est inquantum aer est leuis. Tunc arguo. Ille motus est naturalis cuius pncipium est natura. Si ergo motus lapidis ad superius est naturalis inquantum aer est leuis. Igitur leuitas per suam naturam τ non solum in virtute alterius est principium illius motus. ¶ Item. Hoc patet ex declaratione quā ponit. Quia dicit q etiam quiescente principali proyciente non quiescit lapis quia habet adhuc duplicem motore3. scilicet principiū vel virtutem participatam a virtute τ principiū naturale. scilicet ipsam leuitatem aeris mouentis. Patet igitur q nō solum leuitas est principium effectiuum motus saltem ad extra per virtutem participatam sed per seipsa3. Unde dicit. L3 motor quiescat tñ res mota mouebit: q3 aer tūc mouebit ipm qñ aer. Et post subdit. τ q est p vtutē pricipata3 a proyciente τ per naturā simul. dicens. Quia principium motus ab extrinseco motore remanebit postq3 fuerit separatus a re mota. motum per se per principium naturale qd est in eo scilicet grauitatem τ leuitatem. Et si hoc non esset caderet lapis cum motor separetur ab eo. quia lapis nō habet in se principium leuitatis. Nota bene. l3 motus extrinsecus sit separatus. quia tñ lapis accipit principium sui motus ab eo simul (supple cōcurrente natura vt dicit) mouetur lapis: τ tunc verum est etiam qd supradixit. q ille motus est cōpositus ex naturali τ violento. ¶ Ite3. Hoc patet ex responsione ad principalem consequentia3. Utrum aer sit necessarius omnino ppter motum localem aut adiuuans tñ. Respondet q inquantum est corpus passiuum τ continens seu deferens mobile est necessarius fm q est graue τ leue facit motum esse faciliorem τ perfectiorem. nō q sit necessarius sed iuuans. Et ne aliquis glosset q iuuat solum in motu violēto addit. Aer enim iuuat motum naturalem. Ecce grauitas τ leuitas faciunt τc. tam in motu naturali q3 violento. Et hec est cōclusio principalis illius passus Phi.

Risso. *Instantia*

¶ Ex his arguo ad propositum sic. L3 potentia actiua ad extra habeat actionem receptā in alio. nulla ratio repugnantie videt quare non posset illam actionem in seipsa causare si ipsamet esset receptiua per naturam suam talis actionis. Uerbi gratia. Sol est vtualiter calidus in respectu ad extra. sed tota repugnātia quare non calefacit se passiue nec etiam ignis. est q3 non sunt nati recipere passiue calefactionem in se. Sed certum est fm istos aduersarios. q graue τ leue per natura3 suam. nata sunt recipere in se passiue motus suos fm superius τ inferius: τ iam probatū est. q grauitas τ leuitas sunt qualitates actiue ad extra τ per sua3 naturam. Igitur nulla repugnātia est quare grauia τ leuia nō efficiant in seipsis pprios motus. ita q dicantur actiua inquantu3 sunt in actu τ virtualiter talia. τ passiua inquantū sunt in potentia ad esse sursum vel deorsum. τ ita sunt actiua τ passiua fm diuersum modum. ¶ Hec est imaginatio Cōmentatoris in 3° de celo commen. 26. Ubi dicit q iste motus non est primus neq3 essentialis a motore extrinseco sed a forma moti. Et infra. In animalib° motor est alius a moto, cum motor sit anima τ motu3 sit corpus. In corporibus autem simplicibus idem est motor τ motum fm positionem. sed differunt fm motum. Lapis enim mouet se inquantum est grauis in actu τ mouetur inquantum est in potentia inferius. ¶ Quod autem graue per suam forma3 sic posset esse vno modo in actu τ alio modo in potentia: τ per consequens mouere se. probat Cōmentator ibide3. Ad cuius intellectum. Primo est intelligendum q l3 celu3 habeat formam in materia fm aliquos. vel sit queda3 forma per naturam vt volunt alij. In hoc tamen cōcordant q celum ratione forme sue non agit nec mouet se. sed agit τ mouet ab intelligentia. Etia3 qd dr agere ad extra, hoc nō cōuenit sibi ratiōe forme sue sed dicitur agere ad extra p motum causatum in eo ab intelligētia vel per lucem vel silem qualitatem. Ad hoc. 3. de celo commento. 28. habetur istud diffuse. q. de efficientia corporum celestium in fine pmi articuli. Si que autem dicantur ibi de graui que non concordant istis, sunt dicta accepta ab alijs non de sentētia ppria. Secundo intelligendum. q l3 animal moueat per animā, anima tamen est ita principium mouendi effectiue. q3 nō est formale principiu3 mouendi passiue. sed passiue mouetur ratione corporis: vt hic supra habetur a Cōmentatore in proximo precedenti argumento. ¶ His premissis intēdit Commentator tale argumentu3. Illud qd sic est forma in materia qd sibi correspondet aliqua actio tanq3 pncipio formali agendi (qd dico propter formam in celo) τ sic est forma in materia q sibi vt sic competit passio tanq3 principio formali patiendi (τ dico propter animam in animali) talis forma vno modo potest esse in actu inquantu3 est potentia actiua. τ in potentia inquantum est potentia passiua. Hoc habetur. 8. physico. tex. cōmen. 30. τ. 31. q mouens est in actu motum in potentia. Sed vt deductū est in tertio argumento precedēte. forma grauis sic est forma in materia q sibi vt forma cōpetit actio. Per formā enim grauitatis mouet aer lapidem inferius τ per formam leuitatis mouet eum superius vt ibide3 habetur. ¶ Item. Forma grauitatis sic est forma in materia q p forma3 grauitatis est eque in potentia passiua vt passiue inferius feratur. Probatur enim q quando primo generatur graue τ est extra suum locum quod est in potentia passiua vt moueatur ad suum locu3. Igitur graue vno modo potest esse in actu τ alio modo in potentia τ per consequens mouere se. Pro isto argu

Aer dicit motor deferens in motu.

Graue τ leue mouet se inquantu3 ē actu: mouet autē inquātū po° inferi° aut superius.

Celū non agit ad extra rōne forme sue s3 motu aut lumine.

mento addit ibi Commentator tertio de celo cōmento.28. Et causa in hoc quod inuenit̄ vno modo in actu ⁊ alio mo do in potentia est quia componitur ex materia ⁊ forma. Er go se mouet inquantum est forma (supple cui actio compe tit alicui nihil valeret vt dictum est de celo) ⁊ mouetur sz ꝙ est materia (supple tanꝙ principium formale patiendi. aliter enim nihil valeret vt dictum est de anima) sequitur. non enim est motus lapis nisi ſm ꝙ in poꝰ inferiꝰ ſm ꝙ est in mā. ¶ Itē Intendit ibi Cōmē. tale argū. Illa positio est vera per quā soluuntur omnia dubia. ⁊ que etiam vidē tur contraria illis. Sed posito ꝙ graue moueat se inquātum est in potentia vno modo ⁊ in actu alio modo soluunt̄ du bia ⁊ contraria omnia. ergo ⁊c. Probo minorem. Primo i quantum ad dubia. Dubitationem enim quā induxit Pla to (vt dicit ibi Commentator) ꝙ primus motor mouet se essentialiter eo ꝙ in lapide motor ⁊ motum sunt idem. hic soluitur ꝙ lz in eo (scilicet in lapide) motor ⁊ motū sint idē: non tamen eodem modo sed diuersimode. in deo autē nō est talis diuersus modus actus ⁊ potētie. Aliō dubiū est de septimo physicorum tex. cōmen.1. Ubi dicitur ꝙ omne qd mouetur ab alio mouetur. quia ſm ꝙ vno modo est in actu ⁊ alio modo in potentia sic nō est omnino vnum sed aliud. Et hoc est qd expressius dicit ad illud septimo physicorum ⁊.4. de celo commento.22. Philosophus per illum sermo nem quem scripsit in septimo physicorum non intendebat nisi declarare ꝙ nihil mouet se ita ꝙ motor sit idem cū mo to: ⁊ eodem modo non intendebat per omnia illa nisi con tradicere Platoni in eo qd opinabatur ꝙ quedam entium mouent se ita ꝙ motor in eis sit cum moto ſm substantiam. lapis enim est vnum eorum que existimabant̄ esse talia: sz vt dicit paruz supra. non est ita quia in lapide distinguitur essentia. diffinitiōe lz non subiecto. Cōtrarium huic est vnū quod communiter dicitur. Qz non solū mouetur graue ab alio sz ab extrinseco. Sz sz istū modū ponēdi nō nominat̄ iter ea que mouent̄ ab extrinseco. Rūdet ꝙ illud eōc dictū scilicet ꝙ mouetur ab extrinseco est verum. non tamē mo uentur hoc motu ab extrinseco sine medio. Hoc est dictu. ꝙ illud dictum est verum includendo medium. Aer enim effectiue iuuat ea tam in motu naturali ꝙ̄ violento (vt ha betur supra in instantia contra missionem ex.3. de celo. tex. cōmen.28.) non tamen oportet includere generans vel at trahens ⁊ huiusmodi. Aliud contrarium est quod dicit̄ cō muniter ꝙ assimilantur eis que mouentur per se. pro tāto scilicet: quia non apparet extrinsecum sicut in motu violē to. Respondet supra parum ꝙ hoc dicitur fieri per assimi lationem. quia motor in eis non distinguitur a moto sicut in animalibus tanꝙ diuerse partes. sicut anima ⁊ corpus. Aliud contrarium est qd communiter dicitur ꝙ graue mo uet se accidentaliter. Respondet ꝙ graue non mouet se ſm ꝙ graue nec mouetur sz ꝙ graue nisi materialiter accipiē do reduplicationem. Quod probat. Quia si eēntialiter mo ueret se lapis ſm ꝙ grauis ⁊ ſm ꝙ grauis moueretur eēn tialiter. Ergo motor ⁊ motum essent essentialiter idem: qd est impossibile. Et ideo vt dicit mouet se ſm ꝙ est in actu ⁊ mouetur ſm ꝙ est in potentia deorsum. Et quia talia prin cipia transmutationis puta esse in actu ⁊ in potētia sunt ex tra intellectum grauis ſm ꝙ graue. ideo dicitur mouere se accidentaliter ⁊ etiam moueri essentialiter. Quia etiaz ex alia parte lz ista sint extra intellectum grauis ſm ꝙ graue. quia tamen conueniunt graui ſm sui naturam. dicit etiam excludendo ꝙ lapis in rei veritate non est motus nisi eēn tialiter: nec etiam mouet se nisi essentialiter. ¶ Qz aūt gra uia ⁊ leuia moueant̄ ab extrinseco in p̄mis motibꝰ. sed in po sterioribus a seipsis habetur libro de motibus alaliū. In principio enī libri probauit. ꝙ oē qd mouet̄ / mouet̄ ab alio.

Graue sz ꝙ graue nec mouet nec mouet: sz ſm ꝙ i potentia.

quo nō moto. sed quiescente. Bene infra mouet questionē. Utrum omne tale mouens quiescens esset extra illud quod mouetur ita ꝙ non sit pars aliqua eius ⁊ hoc vtrum sit ne cessarium esse in omni. Respondet infra ꝙ in animalibus mouens est imobile ⁊ quiescens ⁊ est aliqua pars ⁊ nō ex trinsecum aliquod. Et hoc est qd dicit. Et hoc oportet qdez quiescere: illud autē moueri. velut si quis moueatur ſm p tem. Uult dicere sicut supradixit in p̄ncipio libri. ꝙ in ani malibus sic est pars quiescens ꝙ si moueatur aliqua parti cula oportet aliam quiescere. ⁊ ideo vt dicit iuncture insunt animalibꝰ ⁊c. Postea dicit ꝙ dubitabit aliqs de inanima tis (.s. igne ⁊ terra ⁊ hꝫ) vtrum habeant in seipsis quiescens ⁊ mouens ⁊c. aut impossibile. Respondet distinguendo si a quibusdam principijs moueant̄. hec omnia enim ab alio mouentur inanimata: principia autem omnium sic moto rum. ipsa seipsa sunt mouentia. Nota ꝙ in primis motibꝰ mouentur ab alio. sic autē (idest in alijs motibus a p̄mis) seipsa mouent ⁊c. sicut animalia. Et hoc confirmatur ꝑ hoc ꝙ sequitur immediate cōparando ipsam ad animalia. Ta lium idest de talibus conditionibus ⁊ de animalibus dictū est ⁊ in quo assimilantur. Talia enim oīa necesse ⁊ in ipsis habere quiescēs ⁊c. ¶ Itē. Philosophus statim infra que rens vtruz aliquid possit augumentare aut alterare seipm. Respondet ꝙ de generatione est manifestum ꝙ nihil ge nerat seipsum: quia est primus motuum: ⁊ ideo dicit consi militer ꝙ preter alterationes ⁊ prime augumētationes ab alio fiunt ⁊ per alias causas ⁊ in isto intellectu dicit ꝙ nihil potest esse causa sibiipsi quia vt arguit preexistere oportet motiuum ei qd mouetur. sed in isto modo nihil primo est ipm seipso. ¶ Arguo. ipse vult ꝙ sicut in generatione nihil pōt seipsum. generare ita quando aliquid habet solum in potē tia essentiali qualitatem vel quantitatem non potest altera re se nec augere. nō negat tā. sz innuit ꝙ habita q̄litate actu a ꝙ aliqs pōt seipz alterare puta ꝙ aliqs sanat ab intrinseco calore nāli vt vult Cōmē. 4. de ce. cōmē. 24. ergo a simili qñ graue p̄mo acquirit sibi formam grauitatis, si simul lo cum vt Philosophus ⁊ Cōmentator volunt. 3. de celo tex. cōmen. 28. non mouet se tunc. Habita tamen illa poterunt se in secundis motibus mouere. ¶ Sequitur de tertio mē bro: Ubi dico ꝙ graue descendendo ⁊ eodem modo de le ui ꝙ mouent se per accidens. ¶ Ubi primo intelligendū. ꝙ cum hoc quod dicitur sit mouere per accidens. descen dendo vult Cōmētator ꝙ mouet se per se ⁊ essentialiter: qd est contra alios qui dicunt ꝙ per illud qd dicit̄ hic de mo tu eius per accidens intelligitur ꝙ nullo mouet se nisi per accns. Hoc patet. Cū enim dixerat ꝙ graue mouetur quo dam modo per accidens. scilicet quia actione graui. Sed graue esse in actu ⁊ in potentia (attendendo tñ ad illud qd tali motu mouetur) non conuenit graui nisi per naturā. con clusit. ⁊ ideo non est lapis motus nisi essentialiter ⁊ mouet se essentialiter. Post addit. ꝙ cum ita est nihilominus mo uet se per accidens. Nota ꝙ vult vtrūqz. scilicet ꝙ mouet se per se ⁊ essentialiter. ⁊ ꝙ tale per accidens stat cuz per se. Probat sic. Quia illud qd mouet per se (supple seipsuz) ne cesse est ꝙ accidentaliter moueat se. quia lz homo moueat se per se. quando tamen mouet aliud essentialiter. ad cuius motū sequitur motus suus tunc mouet se ꝑ accidens. Uer bi gratia. Homo mouet seipsum per se: quādo tamē mouet nauem in qua ipse est / ad motum nauis mouet se per acci dens. Idem habetur. 4. de celo cōmē. 22. ⁊ 23. ¶ Ex premis sis potest accipi distinctio per quaz soluantur argumenta ad oppositum. Quedam enim sunt mota in quibus motor differt a moto subiecto. In quibusdaz differt natura ⁊ dif finitione vt in alalibus. In quibusdam ſm modum tñ. ſm ꝙ est in actu ⁊ ſm ꝙ in potentia vt in grauibus ⁊ leuibus.

Tertiꝰ membrum grauium ⁊ leuium.

Ad argꝰ in 4° arti.

Uerum aūt ista distinctio fm motum dicat realem distin-
ctionem inter potentiam ꝛ actum aut gradualem tm̄ (fm ꝙ
hec tangunt̄.2.lib.dis.17.in fine ꝛ dis.24.artic.2.) non curo
pro nunc. ❡ Per hanc ad primū argm̄. quando dicit̄ ꝙ po-
tentia est ꝑncipium transmutandi ꝛc. Dico ꝙ aut intelligis
stricte. ꝙ nihil sit potentia actiua nisi illa de qua exprimit
se phs: ꝛ tunc sequit̄ ꝙ in animali mouente se nō est poten-
tia actiua: phs enim exprimit se solū de potentia actiua que
est respectus distincti suppositi vt exemplificat de arte medi
cine que non est in medicamento: sed in medico. ꝛ de poten
tia edificatiua que est solum in edificante non in edificato.
Aut intelligis ꝙ phs ibi exprimit modum magis famosum
vt in illo intelligantur alij modi minus famosi. scilꝫ quādo
mouens ꝛ modum distinguunt̄ fm diffinitionem seu natu-
ram ꝛ fm potentiam ꝛ actum sine fm modū: ꝛ tunc habeo
ppositum. ❡ Ad 2m quando dicitur ꝙ idem non habet ali-
quid ꝛ caret illo. Uerum est eodem modo: sed ꝙ idē habeat
aliquid virtualr̄ ꝛ vt causa: ꝛ non habeat illud formalr̄: sed
careat illo ita ꝙ non sit forma informans eum inq̄ꝫtum est
virtualiter ꝛ causa. sed vt subiectum recipiens non est incō-
ueniens: sicut ponitur de voluntate quādo mouet se ad exer
citium actus fm alios. ❡ Ad aliud ꝙ nihil qđ habet aliqđ
modo eminentiori ꝛc. Uerum est. ꝙ illud qđ habet aliquid
eminentiori modo nō causat illud in se minus eminēti mō
ꝛ hoc fm ꝙ habet illud eminētiori modo. sed tamen inq̄ꝫtū
est in potentia ad illud: ꝛ non habet illud. sic pōt bene causa
re illud in se minus eminenti modo. sic est de graui inq̄ꝫtuꝫ
est in actu per formam grauitatis ꝛ vt sic nō causat motum
in se inquantū est in potētia deorsum. ❡ Cōmētator. 4. de
celo. cō. 21. vbi phs reddit cām quare graue mouet̄ inferius
ꝛ leue superius ait sic. Qm̄ si aliquis sciuerit quare quedam
corpora mouentur superius ꝛ quedam inferius ꝛ quedā ad
vtrunqꝫ ex suis causis vniuersalibus. Ex hoc inducitur via
ad cognoscendū causas facientes istos motus: ꝛ quare mani
festū est p se ꝙ grauitas ꝛ leuitas sunt cause agētes istos mo
tus. Nota hic pluſꝙ supra. ꝙ nō solū grauitas ꝛ leuitas sūt
cause agētes respectu ad extra: sꝫ respectu ppriorꝝ subiecto-
ruꝫ. ❡ Ad 3m concedo ꝙ nō mouet se effectiue p corporei-
tatem: sed per qualitatē grauitatis que est actiua. ❡ Ad oīa
argumēta phi de. 8. phy. dico ꝙ verū est ꝙ ꝯcludūt ꝙ mo-
uetur a generāte: ꝛ nō a se. etiā vt graue hꝫ formā grauitatis.
sed illa argumenta vt pbatuꝫ est nō inducunt̄ tanꝙ ad de-
monstrandū: sed postea ponit contrarium. ❡ Ad aliud ꝙ
graue nō habet moueri inferius per materiā: Dico ꝙ imo p
grauitatē ipsaꝫ vt est in potentia deorsuꝫ. ❡ Ad illud de ce-
lo. Dico ꝙ verū cōcluditur si in celo poneretur forma celi
vel alia forma in eo actiua sicut grauitas ponit̄ in graui: sed
non ponitur per phiam totum passiuum quod est in celo.
❡ Ad illud de. 8. physicorꝝ tex. cō. 30. ꝛ 31. ꝙ idem nō pos-
set esse in actu ꝛ in potentia. Dico ꝙ phs loquit̄ ibi in casu
qñ motor ꝛ motū necessario habēt distingui subiecto ponit
enim ibi exēplū de calefaciente ꝛ calefacto ꝛ ibi planuꝫ est
ꝙ idē nō mouet se. ❡ Ad alia argumenta que pbant ꝙ cor
rupto generāte attrahens moueat. dico ꝙ non est simile de
protracto ad magnetem vel de nutrimēto respectu vegeta-
tiue sicut de graui respectu loci: qꝛ ferrum ꝛ nutrimētū non
habēt formas ppriꝫ per quas moueant̄ talibus motibus:
sed hoc habens precise virtute suorū attrahētiū sup se. graue
aūt ppriā formā habet ex se que agit suū motū. ❡ Dices ꝙ
phs. ꝛ Cōmētator. 7. phy. cō. 10. indistincte ꝯcedūt ꝙ graue
est attractū inferius sicut ferrū a magnete ꝛc. Uerū est: sed
nō eodem mō. Magnes enim est totalis cā motus ferri ad
eum ꝛ sic de nutrimento. Sed locus attrahens in grauibus
est adiuuās solū sicut ꝛ aer de quo habet̄ tertio de celo cō-
mēto. 28. Isti aūt qui arguunt ad ꝯriū intendūt ꝙ attrahēs
est totalis causa motus grauis deorsuꝫ post corruptionē ge-
nerātis: qđ falsuꝫ est. Quia si locus attrahens mouet sicut to
talis cā post corruptionē eadē rōne ante corruptionē: quia
mouet rōne qua est locus eius nālis: sꝫ eque est locus eiꝰ nā-
lis viuēte generāte sicut ipso mortuo. ❡ Hic vñ dubitatio.
Nam fm premissa sequit̄ ꝙ motus grauis ꝛ leuis sūt actio
nes imanentes. Quia dicit̄ ꝙ grauitas vt in actu causat mo
tum in seipso vt in potentia deorsuꝫ: cuius cōtrariū est verꝫ
in oī motu locali: qꝛ. s. est transiēs. ❡ Rñdeo ꝙ si grauitas
accipiat̄ vt precise est ratio faciēdi motū inferius: ꝛ etiā vt
est rō per quā graue mouet̄ inferiꝰ: ꝛ ita actio recipiatur in
graui rōne grauitatis: sic est actio imanēs in rei veritate. Si
ꝯo accipiat̄ vt actio grauitatis transit in ipsuꝫ totū corpus
graue: ꝛ facit ipsuꝫ acquirere suū vbi / extrinsecus adueniēs: sic
est transiens. Et qꝛ iste motus est maior: ideo famosius dici-
tur actio transiens ꝙ̄ immanens.

Ad primū · Ad scdm · Ad tertiā rationē · Ad tertiū · Ad quartū · Ad quintū · Ad sextū · Ad 7m · Ad 8m · Ad tertiā rationē · Dubium · Rñsio.

Sextus articulus. Ubi dico ꝙ agilitas fuit tm̄ actiua motus ascensionis: quia (vt dictum est) leuitas est causa effectiua motuꝫ posteriorū ipsius leuis. Sed ascē
sio non statim sequebat̄ agilitateꝫ datam corpori christi. sꝫ
diu post sequebat̄. Stetit enim cum illa agilitate in terra a
die resurrectionis vsqꝫ ad ascensionem. Igit̄ agilitas fuit cā
actiua illius ascensionis.

❡ Distinctio. XXIII. Questio. I.

❡ Cum ꝯo supra perhibitū sit christum plenū
gratia fuisse non est supernacuū inquirere vtrū
fideꝫ ꝛ spem sicut charitatē habuerit ꝛc.

Circa distinctionē. 23. Quero an ꝑncipa
lis articulus fidei nostre. s. qui po-
nit trinitatē in vnitate essentie possit proba
ri ꝯtra iudeos p scripturas receptas ab eis.
Hic tria. ¶ Primo que sunt scriptu-
re ab eis recepte. ¶ Secūdo
tenebo ꝙ per scripturas ab eis receptas pos
sit probari trinitas personarum in vnitate essentie. ¶ Ter-
tio pertractando alia loca Biblie ꝛ simul inducēdo respon-
siones ꝛ destruendo.

Primus articulus. An tota sacra scriptura accepteꝫ
apud Hebreos. Ubi sciendū ꝙ canonici li
bri veteris testamenti sunt ab eis recepti. tanꝙ deo inspirā-
te scripti. Et sunt in numero. 22. fm antiquam cōputationē.
ꝛ 24. fm modernā: qꝛ lamētatiōes Hieremie: ꝛ libri Ruth
ponunt̄ mō pro duobus libris a libris Hieremie ꝛ Judicū
separatis. De istis libris. qnqꝫ dicunt̄ legales. scilꝫ qnqꝫ libri
Moysi. ꝛ sūt in pmo ordine apud iudeos. Alij dicunt̄ pphe
tales. s. Josue. Maiꝰ Samuel. i. pmus ꝛ scđs Re. Machil.
tertius ꝛ quartꝰ Regū. Esaias / Hieremias / Ezechiel. Libri
12. pphetarū: ꝛ isti sunt in scđo ordine. Reliqui libri dicunt̄
Agiographi. i. scripture sancte vel sanctorū: ꝛ sunt isti Libri
psalmorū. Parabole salomonis / Job / Ecclesiastes / Cantica /
Ruth / Lamētationes Hieremie / Hester / Daniel / Esdras /
Paralipomenon. ꝛ isti sunt in tertio ordine. ❡ Cōsideran-
dum ēt ꝙ isti libri apud eos sunt dupl'r cōscripti. Uno mō
pure hebraice: sicut pmo traditi sunt: scilꝫ sermone hebraico
ꝛ literis hebraicis. Alio mō hebraice. sed nō pure videlꝫ ser
mone chaldaico. sed literis hebraicis: qꝛ chaldaicū ꝛ hebrai
cuꝫ sunt idiomata ppinqua eandē numerū literarꝫ hñtia. ꝙ̄
litere. ꝙuis discrepent in figura / tñ cōueniūt in sono ꝛ virtu
te (vt dicit Hieronymus in ꝓlogo galeato) ꝛ iđ vnū idioma
pōt facil'r scribi per literas alterius. Hoc ergo modo plures
scripserunt vetus testamentum: ꝛ maxime Jonathas filius
Oziel. cuius scriptura ita est auctētica apud hebreos ꝙ nul
lus ausus fuit sibi ꝯdicere. Propter qđ in libris notabilibꝰ
iudeorꝫ ponit̄ hebraicū purū i vna colūna ꝛ chaldaicū scri-

Sacra scriptura multipl'r scripta mouet argm̄ ꝯtra hebreos

ptū ab isto Jonathā literis hebraicis ī altera. ⁊ vtunt̄ iudei chaldaico q̄si p̄ expōne: q̄ aliqua que erant multū obscura in hebraico purocclarius ponunt ⁊ quasi exponunt̄ in illo chaldaico (vt infra patebit magis) ⁊ ideo illa translatio necessaria est ad disputandū cū iudeis in passibus multis. Similr translatio. 70. interpretum apud eos habet̄ saltem apud aliquos studiosos. Illi enim. 70. fuerant electi de toto populo israel tanq̄ excellentissimi ⁊ periti in lingua hebraica ⁊ greca: s̄m q̄ dicit Josephus. 12. libro antiqtatū. ipsi aūt nō semp̄ trāstulerūt de hebraico in grecū vbū ex verbo: sed frequēter sensū ex sensu mutantes aliqua. vel occultātes ex industria que poterant esse causa erroris Ptolemeo regi. Hanc aūt translationē voluerunt habere studiosi hebreoꝝ tanq̄ factū sapientissimū viroꝝ. ⁊ dato q̄ nunq̄ apud eos haberet̄ tamen nō p̄nt ipsi negare cū illa fuerit facta a sapientioribus ⁊ melioribus de toto populo ⁊ in tanto numero. Et ideo de illa possumus nos iuuare ad p̄bandū aliquid ipsis iudeis. sicut infra videbit̄. ¶ Item. Preter scripturas canonicas sunt alie scripture a iudeis recepte tanq̄ auctentice scilꝫ. Thalmud: q̄ s̄m ipsos scriptura ista non differt a scripturis canonicis nisi sicut lex data verbo a lege data in scripto. q̄ ista fuit Moysi reuelata a deo. sicut illa que sunt scripta in libris legis. Sed tamen Moyses nō scripsit ea q̄ continent̄ in Thalmud. Et hoc potuit esse duplici de causa. Ut pote: q̄ non erat necessariū vt populus sciret talia sicut erat necessariū de legis preceptis. Uel q̄ talia magis erāt in secreto habenda. Moyses tñ ea tradidit Josue ⁊ alijs senioribus verbo sicut habuerat a domino. ⁊ illi alijs posterioribus eodē modo: ⁊ sic cōsequenter quousq̄ scripta sunt talia per auctores posteriores ne caderent in obliuionē. Similiter dicta doctorū hebraicoꝝ qui glossauerant vetus testamentū sunt auctentica apud eos. multo magis q̄ apud nos dicta Hieronymi, Augustini, ⁊ aliorum doctorꝫ catholicoꝝ. Et potissime p̄pter illud q̄d scribit̄ deutero. 17. Nō declinabitis a verbis eorū ad dextraꝫ siue ad sinistraꝫ. Ubi loquit̄ scriptura de sacerdotibus ad quos precepit scriptura in dubijs recurrere ⁊ eorum sententiam indiscusse tenere. ¶ Lꝫ aūt hē scripture p̄ magna parte sint false scilꝫ Thalmud ⁊ glosse doctorū hebraicorū: tñ per eas possumus contra eos efficaciter arguere ex quo sunt ab eis predicto mō recepte: sicut ecōtrario. Argumentū q̄d facerent cōtra nos. ex euangelio ⁊ scripturis apostoloꝝ: n̄ hē esset efficax cōtra nos. lꝫ reputant hē scripturas falsū cōtinere.

Secundus articulus. An ex sacra scriptura a iudeis accepta possit p̄bari trinitas p̄sonarum in vnitate essentie. Ubi dico q̄ sic. Et p̄mo adduco argumētum magistri sniaꝝ. di. 2. p̄mi libri. Ubi p̄bat pluralitatē p̄sonarū in diuinis per illud quod scribitur in p̄ncipio gen. In principio creauit deus ⁊c̄. Hebraica veritas habet sic. In p̄ncipio creauit heloym celū ⁊c̄. Heloym aūt est nomē plurale huius nois el, vel heloy: q̄d significat tñ vnum suppositū diuinum in singulari: sicut satis patet per proprietates idiomatis heloy. Per hoc autem q̄ nomen plurale diuinum coniungitur cum verbo singularis numeri cum dicit̄. creauit heloym ac si diceret creauit dij: ostendit scriptura q̄ in deo est aliqua pluralitas in vnitate essentie: quia talis modus frequentissime in veteri testamento inuenit̄ de deo ⁊ de nullo alio. Ex quo satis patet: q̄ aliqua pluralitas est in vnitate diuine essentie que in nulla alia natura inuenitur: ⁊ hec est pluralitas personarū in vna simplici essentia que in predicto modo loquendi designatur per verbū singularis numeri coniuncto nomini plurali. ¶ Sed ad hoc rńdent dicentes q̄ hoc nomen heloym. differenter accipitur p̄ plurali ⁊ singulari: ⁊ quando dicitur de deo vero semper accipitur pro singulari ⁊ sic est in proposito. quando dicitur in principio creauit deus ⁊c̄. ¶ Sed contra hanc solutionem arguo ex textu sacre scripture q̄ hoc nomen heloym ⁊ alia nomina diuina dicuntur frequenter de deo vero in plurali. Q̄d patet manifeste. Quia coniungunt̄ cum adiectiuis pluralis numeri ⁊ cum verbis pluralis numeri. Uerbi gratia. de adiectiuis Josue vltimo dicitur. Non poteritis seruire dn̄o: quia dominus sanctus ipse. Ueritas hebraica habet sic. Non poteritis seruire domino: quia Heloym fuit ipse. ¶ Item Jeremie. 23. Peruertistis verba dei viuentis dn̄i exercituum dei nostri. Ueritas hebraica habet sic. Peruertistis verba heloym viuentium domini exercituum dei nostri. ¶ Et notandum q̄ ibi cum dicitur in auctoritate p̄missa. domini exercituū: vbi habemus domini in hebraico ponitur nomen domini tetragrāmaton: quia significat diuinā naturaꝫ s̄m suas proprietates intrinsecas absq̄ respectu ad extra (vt patebit magis infra) ⁊ sic patet q̄ in intrinsecis diuinitatis est aliqua pluralitas per pluralitatem immediate precedentem (cum dicitur in auctoritate. peruertistis verba heloym. idest deorū viuentium) ⁊ cōiungitur ista pluralitas nomini dei tetragrāmaton cum imediate subditur domini exercituū ⁊c̄. Et sic patet per hoc q̄ in vnitate diuine essentie est aliqua pluralitas cū simplicitate que nō est in alijs. Quia vbi scriptura ponit aliquid denominans pluralitatē personarū ibidem ponit illud q̄d ostendit essentie vnitatē. sicut per auctoritates precedentes ⁊ per sequentes patebit. ¶ Item Ysaie. 54. dicit̄ sic. Dominabit̄ tui qui te fecit. dn̄s exercituum nomen eius. Hebraica veritas habet sic. Dominatores tui factores tui dn̄s exercituū nomen eius. In hac auctoritate vbi ponit̄ dn̄s exercituū. ponit̄ nomen domini tetragrāmaton. Et ideo ex hac auctoritate argui potest sicut ex precedēti. ¶ Similr hoc nomē heloym frequēter cōiungit̄ cum verbo plurali. Uerbi grā. 2. Regū. 7. cap. Que est gens vt p̄pls israel in terra p̄p quē iuit deus vt redimeret sibi populum ⁊c̄. Hebraica veritas hꝫ sic. Quis est vt p̄pls tuus israel dn̄s vna in terra p̄p quē incurrerūt heloym ad redimendū sibi. ¶ Item. Ecclesiastes. 2. Quis est homo in quem vt sequi possit regē factorē suū. Hebraica veritas hꝫ sic. Quis est hō vt intret post regē q̄ iam fecerūt eū. Patet ergo ex p̄dictis. q̄ predicta responsio est falsa: q̄ nomen heloym dictū de deo vero accipit̄ frequēter in scriptura sacra in plurali. q̄ pꝫ ex auctoritatib⁹ p̄dictis q̄ nō p̄nt intelligi ad litteraꝫ nisi de deo. ¶ Itē. Alij soluunt aliter. In glosis super illud Ecclesiastes q̄d inductū est. Quis est hō vt intret post regē qui iam fecerūt. Dicit. n. glossa hebraica. Si queratur qui fecerūt eū. i. hoiem pōt dici deus sanctus ⁊ dn̄s cōsilij sui. Et similr rńdet̄ in glossa super psalmum qui factus ab Asaph. Deus deorū dn̄s locutus est ⁊c̄. In hebraico sūt nomina diuina scilꝫ el heloym: ⁊ nomen dn̄i tetragrāmaton loco cuius habemus hoc nomen dominus. Querit. n. glossa. Quare Asaph ter nominauit deum in p̄ncipio huius psal. Rńdet. vt ostēderet q̄ deus in tribus p̄prietatib⁹ creauit seculū. ¶ Si. n. p̄siderent̄ iste due rńsiones sunt verissime. Prima eniꝫ que dicit q̄ deus ⁊ dn̄s p̄silij sui fecerūt hoiem: ⁊ p̄p hoc dr̄ in plurali ecclesiastes scdo q̄s est hō. vt intret post regē q̄ iam fecerūt eū. Quia deus hic accipit̄ pro patre. dn̄s sui p̄silij p̄prie dr̄ filius: qui est verū ens paterne. ⁊ spūs sanctus amor ex ipsis p̄cedens. Silr alia rńsio que dicit q̄ Asaph ter noiauit deū: q̄ deus in trib⁹ p̄prietatib⁹ creauit mundū est verissima. Q̄ tres sunt p̄prietates in diuinis paternitas. filiatio. ⁊ spiratio. que sūt p̄prietates p̄stituētes p̄sonas. ⁊ mundus creatus est in trib⁹ p̄prietatib⁹ istis: q̄ā indiuisa sūt opa trinitatis. ¶ Pꝫ ēt ex his q̄ nō est p̄ itētionē antiquoꝝ doctoꝝ hebraicoꝝ q̄ aliq̄ pluralitas ponat̄ in diuinis: dū tñ seruet̄ vnitas diuinitatis: q̄ā vnitatē catholici verissime p̄sitent̄. Hāc āt rńsionē vltimā (q̄ vt visū est p̄uiet.

Rńsio iudeorū.

Repetitur.

Expō iudeorum.

veritatem)posteriores iudei damnant dicētes q͂ iste tres p
prietates in q̄bus deus creauit mundū sunt in diuina sapia:
bonitates:⁊ potētia:in quibus facit oīa.Et ideo in p̄ncipio
gen̄.dicit̄. In p̄ncipio creauit Heloym in plurali.ad deno-
tandū istas tres p̄prietates siue attributa in deo.in quibus
omnia operant̄.Et eodē modo exponūt auctoritates alias.

Reprobatur.

¶ Sed ista expositio non est rōnalis. Primo. Quia sicut
deus operat̄ per potentiā:sapientiā:⁊ amorem:ita artifex
creatus operat̄ partez suā sicut per regulā directiuam:⁊ p
potentiā transmutādi mām:⁊ p amorē lucri sicut pp finē.si
igit̄ pp predicta.s.pp sapiētiā:potētiā:⁊ bonitatē diuinā.no
men diuinum ponit̄ in plurali cum dī operari.eadez rōne
vel maiori deberet scriptura sic loq̄ de artifice creato ope-
rationē eius exprimendo q̄d nō inuenitur:⁊ talis modus lo
quendi de deo in sacra scriptura frequēter habet̄. ¶ Et cō-
firmat̄ ratio.Quia sapientia:amor:⁊ potentia plus differūt
in artifice creato q̄ in deo:quia differunt re absoluta q̄d nō
potest esse in deo.Ergo modus loquendi in plurali magis
competit in expressione operationis creati artificis q̄ ipsius
dei. ¶ Item arguit̄. Intentio Moysi erat inducere popu-
lum ad cultum vnius dei ⁊ ipsum ab idolatria reuocare ad
quā populus erat pronus:vt p̄z ex toto processu veteris te-
stamenti.Cum ergo per modū loquendi predictum in plu-
rali posset haberi aliqua occasio cogitandi pluralitatem in
diuinis nō est verisimile q̄ Moyses qui cognoscebat pro-
nitatē populi ad idolatriaz visus fuisset tali mō loquendi:⁊
in scriptura reliquisset:nisi per hoc subtilr̄ sapientibus in-
dicare voluisset q̄ cum vnitate simplici essentia in deo stat
pluralitas personaruz.Aliter suus modus scribendi esset cō
trarius sue intentioni. ¶ Sciēdū quoqz q̄ in hebraico mi-
steria abscondita:⁊ solū sapientibus nota.ex modo scribēdi

Instantia prima Iudeorū.

inconsueto frequenter designant̄. ¶ Quidam aūt libellus
scriptus hebraice inuenit̄.vbi predicta ratio aliter soluitur.
Et quantū ad istuz articulū dixit sic auctor illius libelli.Or
illi qui arguunt pluralitatē personarum in diuinis per hoc
nomen heloim.q̄d pluralitatem significat vel importat ⁊ di
citur de deo.innitunt̄ super baculū arundineuz confractū.
Non enim valet:q̄z talis modus loquendi aliter inuenit̄ de
vno solo sicut p̄z Re.1.c.28.vbi scriptura loq̄t̄ de suscitatione
Samuelis. Ubi dī q̄ dixit illa mulier phitonissa.Uidi he-
loym ascendētes de terra ⁊ seq̄t̄ verbū saulis:qualis est for-
ma eius ⁊c̄. ¶ Itē. Non solū loq̄t̄ scriptura de noīe heloym:

Instantia scđa.

sed etiam de aliquibus alijs. Uerbi gratia Ezechielis.46.
dicitur sic. In die autem Kalendarū vituluz imaculatū de
armento ⁊c̄.in hebraico non ponit̄:temim:q̄d significat ima
culatum:sed teminum q̄ est plurale huius nominis.tamin
⁊ cōiungit̄ in singulari:⁊ temen:per hoc non importat̄ aliq̄
pluralitas.ergo ⁊c̄.Et sic per ista loca scripture arguit ꝯtra

Instantia tertia.

predicta. ¶ Item.Aliquando verba pluralis numeri ꝯiun-
guntur cum nominibus ⁊ pronominibus singularis nume-
ri.Uerbi gratia.canticoꝝ.1.Trahe me post te curremus ⁊c̄.
⁊ sic nō valz argumentū quo concludit̄ pluralitas persona
rum ex hoc q̄ nomina diuina cōiunguntur cum verbo plu-
ralis numeri vt videt̄. ¶ Sed per ista in nullo infringunt̄

Responsio Ad primaz

ea que dicta sunt. Quia s̄m expositores hebreos Samuel
non surrexit solus sed Moyses cum eo.Dicunt eniz q̄ Sa
muel surrexit tūc non virtute magica.sed virtute diuina seu
permissione.Q̄d dictum cōuenit cum opinione ista.quam
tangit Aug.in epistola ad Simplicianuz:⁊ habet̄ in glossa
Remigij super locum istuz.Dicunt igit̄ hebrei q̄ Samuel
timuit ad diuinū iudiciū euocari:⁊ ī͂o rogauit Moysen ve-
nire secū vt esset sibi testis q̄ integre seruauit legē ab eo scri
ptaz.Mulier ergo phitonissa que solū Samuelem vocaue
rat videns alium ipsum associantem dixit in plurali deos
vidi ascendentes de terra.i.homines diuinos. Et indicauit

modum visionis Sauli lz hebraice scribatur.1.Re.28.cap.
Saul aūt non quesiuit nisi de figura illius q̄ p̄mo apparue-
rit ei non de associante ipsum.⁊ propter hoc quesiuit in sin-
gulari:qualis est forma eius:q̄z cum solo Samuele volebat
loqui.Et sic patet ex dictis doctorum hebraicorum expone-
tium istum passum q̄ nō infringit̄ argumentū nostrū pre-
dictum:sed magis confirmatur:quia heloym de duobus di-
citur. ¶ Si autem dicatur s̄m aliam opinionem quam tan
git etiam Augu.q̄ non fuit vere Samuel qui apparuit tūc.
Dicendum q̄ duo apparuerunt videlz Demon primatus
illius mulieri magice:⁊ quedam forma representans Sa-
muelem.⁊ propter hoc dixit in plurali vidi deos ⁊c̄. Saul
autem non quesiuit nisi de vno scilicet Samuele quem vo-
cari fecerat. ¶ Ad 2m dicendum.q̄ teminus qui significat

Ad scđaz

imaculatos in plurali.non cōiungitur cum vitulo in singu-
lari vt ipse arguit ⁊ male:sed cum genitiuo pluralis nume-
ri. Non enim habent varietatem casuum sicut nos:sed tm̄
variantur nomina s̄m numerum singularem ⁊ pluralem ⁊
est sensus. In die autem Kalendarum vitulum de armento
imaculatorum.(idest de numero illorum imaculatorū que
ad hoc reseruabantur)faciet sacrificiū ⁊c̄. ¶ Ad cuius eui-
dentiam notandum q̄ ex statuto legis in p̄ncipio cuiuslibet
mensis debebat offerri vitulus vnus imaculatus:⁊ ideo or-
dinauerant sacerdotes vt in vno loco proprio templi serua
rent̄ tales duodecim ad minus:⁊ de illis sic ad hoc reserua-
tis semper accipiebat̄ ille qui in p̄ncipio mensis seu Kalē-
darum(q̄d idem est)offerebatur. De tali autem oblatione
loquitur Ezechiel in loco predicto:⁊ ideo ad hoc posuit te-
minum in plurali ad denotandū q̄ vnus de illis sic plurali
bus.debebat offerri.Et sic patet q̄ predicta non infringunt
que dicta sunt de hoc noīe heloym. Propter q̄d antiqui do-
ctores hebreoruz aliter nitebant̄ soluere predictuz argumē
tum.vt patet ex dictis. ¶ Ad 3m dicenduz/q̄ liber ea causa

Ad tertiū

a doctoribus hebreorum cōponit̄ de deo.⁊ synagoga:sicut
a doctoribus catholicis de christo ⁊ ecclesia.vt dicet̄ infra:
Ergo s̄m eos.illa verba(trahe me post te)sunt verba syna-
goge que dicit̄ sponsa dei.Et ideo talis sponsa non est vna
persona singularis.Sed collectio fideliuz.Ideo ad hoc sub
ditur.curremus.in plurali ad denotandū pluralitatem per-
sonaruz.Et ideo ex hoc non infringit̄ argumentum de hoc
nomine heloym:⁊ alijs nominibus etiā de nomine domini
tetragrāmaton.que coniungunt̄ cum verbis pluralis nume
ri ad denotandū aliquā pluralitatem per modū predictuz:
sed magis per hoc argumentum predictum confirmatur.
¶ Quedā etiā alia inducit auctor predicti libelli ad suum
propositum que omitto ad presens.Tum q̄z predictis solu
tis alia patent.Tum q̄z intendo illum librum improbare p
omnia destruendo:q̄z ibi multa tangunt̄ ꝯtra fidē christianā.

Tertius articulus.An ēt ex dictis prophetaruz possit
p̄bari trinitas personaꝝ in vnitate essentie.
Ubi nō solū arguit̄ pluralitas personarū in diuinis ex hoc
nomine heloym:sed eandem pluralitatez clarius exprimūt
prophete in multis locis. Uerbi gratia psal.44.que non
potest exponi ad literam nisi de christo.quod ego diffusius
declaraui super epistolam ad hebreos.1.cap.vbi ⁊ ibidem
sic dicitur de christo.Sedes tua deus in seculum seculi vir-
ga equitatis.virga regni tui.Dilexisti iustitiam:⁊ odisti ini-
quitatem.propterea vnxit te deus deus tuus. In hoc aucto-
ritate christus tanq̄ deus exprimitur.Quia in hoc q̄ dicit̄.
Sedes tua deus in seculuz seculi.ostenditur eius diuinitas.
In eo autem q̄ dicitur propterea vnxit te exprimitur eius
humanitas assumpta:q̄z in hūana nā assūpta vnctus est ple
nitudie grē.Exprimit̄ ēt de9 vngēs ip̄z tanq̄ p̄sona distin-
cta ab ipso vncto:q̄z scriptura de ipso vngente loquit̄ tanq̄
de alia persona. ¶ Notandū etiam q̄ ex p̄te dei vngentis

duplicat hoc nomen deus(cū dī vnxit te deus deus tuus) ad denotandū distinctionē patris et spūs sancti. Et sic pz ex hac auctoritate pluralitas psonarū et diuinitas ipsius. Propter qd ad idez propositū pbandū inducit eā Apls ad hebreos.1.ca. ¶ Itē ps.109. Dixit dñs dño meo etc. Ista enim sunt verba patris ad filium: vt pz per translationez chaldaicam que dicit sic. Dixit dñs verbo suo. ¶ Patet etiā per illud qd sequit in eodē psalmo. Ex vtero ante luciferū genui te: qd nō pōt cōpetere alicui nisi filio dei. Per hoc nomen quod dicitur hic dei verbuz. ibi dixit dominus verbo suo: et per hoc q dī ex vtero(idest de substātia dei)ostendit vnitas essentie: quia diuinitas plurificari non potest. Per hoc aūt q dicitur genui te de substantia dei(ibi ex vtero)ostenditur distinctio persone: qz nulla res seipsaz gignit. Similr. per hoc q dicit. sede a dextris meis. Una eniz persona non pōt dici sedere ad dextraz sui ipsius. Et sic, ex hac auctoritate pz pluralitas personarū: et maxime qm hic ps. nō pōt exponi ad literā nisi de christo sicut pus declaraui in epla ad hebreos.1.caplo. Propter qd saluator allegat eum in hoc sensu Mathe.22. et Apls ad Hebreos pmo caplo. ¶ Item pluralitas personaz nō solum exprimitur in scriptura veteris testamēti: sed ēt determinata pluralitas videlz trinitas beata Esa.48. Non a pncipio in abscōdito loquutus sum ex tempore anteq fierent: ibi erā: et nunc dñs deus misit me: et spūs ei9. Ista sunt verba domini loquētis sm q pz ex textu imediate precedente. Silr ex hoc q imediate subditur. Et hec dicit redemptor tuus sanctus israel. In hac igit auctoritate Esaie premissa. logt dñs de datione legis que data fuit in manifesto: qz de die et audiēte toto populo vocē domini loquentis(vt habet Exo.19. et 20.)et hoc est qd dicit dñs a pncipio in abscondito loquutus sum a pncipio. idest quādo lex pmo fuit data: et imediate subdit. et nunc me misit dñs et spiritus eius. Ubi deus dicit se missum a deo et spiritu eius: Nunc autem est ita q inter mittentē. et missuz semp est distinctio personalis. Ergo trinitas personarū est in diuinis.s. dei missi/dei mittentis/et spūs eius. Deum aūt missum dicimus filiū incarnatū: deum mittentem. et spiritū eius. dicim9 patrem et spirituz sanctū: et sic pz trinitas personarū. ¶ Ad euadendaz aūt istud Rabbi salomon adinuenit vnū mendatium super locū istum dicens. Qz omnes prophete fuerūt in monte synai a Moyse: et ibi accēperunt prophetias suas sicut et Moyses legez: sed postea illas pphetias denuntiauerunt et publicauerunt populo tēpore a deo determinato. Et ideo dicit q verba premissa sunt verba Esaie ab illo loco. Ex tēpore anteq fierent ibi eraz a tēpore dationis legis de qua fit ibi sermo fui in monte synai. Et qd subdit(et nūc me misit dñs etc.)refertur ad tps quo Esaias fuit missus ad annuntiādū populo illa que pus acceperat in montez synai a dño. ¶ Sed istud dictu pz falsuz multiplr. Quia imediate premitti verbū dñi loquentis de datione legis cū dicit. Nunc a pncipio in abscondito loquutus sum: et ibi imediate subdit. Ex tēpore anteq fierent etc. Et ex mō loquēdi pz q est verbū eiusdē et sic pz q istud 2m nō est verbū Esaie sed ipsius dei sicut et pm. Qz aūt pm sit verbū dei loquētis de datione legis. pz per literā precedētē: qz ibi pmittit. Ego primus et ego nouissimus. manus mea. fundauit terrā etc. quod nō pōt dici de Esaia. ¶ Itē Glossa hebraica que apud eos reputat autentica: super illum locū Exo.20. Ego dñs deus tuus etc. dicit sic. Si dicis in secreto fuit sermo. legis nō ne iam dictū est Esaie.48. nō a pncipio in abscondito loquut9 sum etc. Et sic pz per istaz glossaz q illud verbū Esaie dicit in persona dei loquētis de datione legis. ¶ Itē super illud Exodi.19. Uenerunt in solitudinez synai etc. dicit sic glossa apud hebreos autentica. Data est lex in publico vt ois qui voluerit eam recipere recipiet. Sequit. Et ecce deus sanct9 benedictus est dominus Esaie.48. Non a pncipio in abscōdito loquutus sum anteq fierent ibi eram etc. Et idez habet super illud Exodi.20. Ego sum dñs deus tuus. Et sic pz nō solū ex textu precedente et subsequēte: sed etiā ex glossis hebraicis apud iudeos autēticis q auctoritas pallegata Esa.48. Non a pncipio etc. non est intelligenda de ipso Esaia loquente in ppria persona: sed magis in psona dei qui primo dedit legē in monte synai: et post ea missus est in mundus a deo patre et spiritu eius ad redemptionem generis humani sm q exprimit manifeste in predicta auctoritate. Et in fine illius auctoritatis ponit. hec dicit redemptor tuus sanctus israel. ¶ Illud ēt qd dicit Esaiam fuisse in monte synai est valde absurdū. Quia Esaias nō erat adhuc natus. imo fuit post per.686. annos qz ab egressu de egypto vsqz ad 4m annum regis salomonis in quo fundatuz est templū fluxerunt anni.480. vt habet.3. Re.6. et ex tunc vsqz ad pmuz annuz Ozie regis iuda sub quo Esaias incepit pphetare fluxerūt. 206. vt pōt haberi de facili cōputando tempora regū intermedioz. Inspice tertiū et quartū librū. ¶ Si aūt dicatur q Esa. postq accepit pphetiā in monte synai mortuus est et postea tēpore Ozie resuscitatus. Istud vī oino fictitium. Quia scriptura nullo modo hoc innuit. sed magis cōtrariū. Et maxime quia opz sm eam idem dicere de omnibus prophetis: vt pz ex predictis. ¶ Si autem dicatur q aīa Esaie creata fuerit ante corpus et sic fuit in monte synai in anima et non in corpore. postea illa aīa circa tempora Ozie coniuncta est corpori(per viā nature)generato et organizato. Hoc dictum est cōtra scripturā gen. pmo. Formauit deus hoiez de limo terre et inspirauit in eū spiraculum vite. Ex quo pz manifeste q organizatio corporis humani precedit origine creationē anime et infusionē. ¶ Item Zach.13. Et dixit dominus extendens celum et fundans terram et surgens spūm hominis in eo. Ex quo pz q anima hois creat in ipso corpe iam organizato. Unde et glossa hebraica supra locum istuz sic dicit. Creator creat animā cum perfectione figure corporis humani. ¶ Item. Arguit contra vtrāqz responsionē sil. Quia si Esa. propheta fuit in monte synai tempore legis date(et hoc siue in anima tm siue in aīa simul et corpore)et ibi accepit pphetiā quā postea denuntiauit. et similr alij pphete: sequit q scriptura veteris testamēti pro magna parte sit falsa: que frequētissime dicit prophetas accepisse spiritū pphetandi de nouo: sicut pz de Heliseo.4. Regū.2. et de Ezechiele Eze. pmo. et de multis alijs. Silr q reuelationes sunt facte ipsis pphetis de illis que ignorabāt sicut pz de Heliseo.4. Regū.4. Ubi dicit de illa sunamite. Anima eius in amaritudine est et dñs celauit hoc a me. Et per Dan. de quo scribit Dan. pº quō dñs dedit ei intelligētiā visionū. Et 2º cap. qualr reuelatū est ei somnū Nabucodonosor et eius interpretatio. Et ca.9º quō introducit Gabriel angelus reuelās Dan. misterium hebdomadarū. in pluribus alijs locis eiusdē libri simile inducit et similiter in alijs libris veteris testamēti vt patet inuenti. Alia quoqz exempla pretermitto ad plixitatē vitandaz. Hec aūt oia et similia essent similr falsa. si prophete accepissent prophetias suas in monte synai. Quia extunc fuissent de omnibus illuminati dum fuissent ibi in anima tm sine corpore. Et sic patet q dictū Rabbi salomonis non solum est contra totam philosophiā Aristo.12. met. tex. cō.17. que dicit aiam non precedere corpus tēpore: sed etiam cōtra totam scripturā veteris testamenti(vt patet ex predictis)et sic ex predicta auctoritate Esa. pz trinitas psonarū in diuinis. ¶ Ad idē ēt facit illd qd hr Ecclesiastes.4. Funiculus triplex difficile rumpit. Glossa hebraica. Sensus vī eē misteriū terni dei et vni9: qd nō de facili discutit. Sz hāc glossaz antiquā moderni peruertunt retorquentes hāc trinitatē ad tria attributa diuina que sunt sapia/poten

Rñso. Rabbi salomon.

Reprobatur.

Argᵐ pᵐ ꝯ Rabbi salomon.

tia/⁊ bonitas:sed hoc supra improbatum est circa medium scḋi articuli. Patet igiṫ pmū pncipale scilꝫ qualr pluralitas personarum possit pbari per scripturā a iudeis receptam.

℄ Distinctio. XXIIII. Questio. I.

℄ Hic queriṫ si fides tm̄ de non visis est q̄o veritas aplis ait. Nunc dico vobis priusq̄ꝫ fiat vt cum factum fuerit credatis ⁊c.

Circa distin. 24. quero. An fides gnālr accepta possit stare cū scientia.

Hic ponetur opinio que vꝫ satis moderata que dicit. ꝙ fides accepta generalr (prout dicit adhesionem alicuius ꝯclonis ppter auctoritatem dicentis) potest stare cum scientia ⁊ cum visione. Fides tñ stricte accepta (put dicit cognitionem enigmaticā ⁊ obscurā) non. Primum pbant sic. Quia que non repugnant possunt simul stare ꝫm illa que non repugnant. Sed assentire alicui dicto ppter auctoritatem dicentis: ⁊ propter demonstrationem vel apertum visionem nō repugnant ꝫm ꝙ hꝫ. Quod pꝫ: qꝛ phs frequenter post demonstrationes adducit testimonia aliorum quod non faceret si auctoritas ꝫm ꝙ huiꝰ repugnaret demonstrationi: igiṫ ⁊c. ℄ Item. Fides generaliter dicta non dicit inevidentiā/nec enigma/nec obscuritatem (quia ista sunt fidei specialiter ⁊ scḋo modo dicte) dicit igiṫ solum ⁊ precise assensum ppter auctoritatem dicentis. Sed fides: ⁊ scientia. ⁊ visio cōmuniter conceduntur posse siꝉ stare: nisi ppter oppositionem euidentis ad inevidēs: ⁊ hꝫ. Igiṫ fides generaliter accepta pōt stare cum vtroqꝫ. ℄ Contra hoc arguit sic puly: quol. 3. q. 6. Fides qualitūcūqꝫ generaliter dicaṫ est in minus ⁊ inferius q̄ꝫ opinio vel syllogis. dialecticus: quia infirmiorem facit adhesionem. qḋ pꝫ: quia syllogis. dialecticus vel opinio aliqualē facit euidentiam. sed fides inq̄ꝫtum hꝫ nullam penitus. Sed opinio propter suaꝫ infirmitatem (quia scilꝫ est de his que contingit aliter se habere) non potest stare cum demonstratione que est de necessarijs. Ergo fides generaliter accepta non stat cum scientia vel visione. Hec ratio ponitur pmo posterioꝝ. cap. 25. tex. cō. 4. 4. Manifestum autem ex his est ꝙ non contingit siꝉ opinari idem ⁊ scire: simul enim vtiqꝫ habebit existimationem aliter habendi ⁊ non idem. qḋ nō contingit. ℄ Ad hoc est Boetius qui inter locos dialecticos locum ab auctoritate posuit extrinsecum. i. infirmiorem. ℄ Item. Adhesio quā facit fides qualitūcūqꝫ generaliter accepta est cum formidine: quia est infirmior q̄ꝫ opinio que est cum formidine: in fine primi posterioꝝ. Opinio enim imbecillis ⁊ certa est adhesio quā facit scientia. ⁊ visio est sine formidine. Si ergo in eodem homine stant simul fides qualitūcūqꝫ generaliter dicta cum his, simul idem homo adherebit eidem obiecto cū formidine ⁊ sine formidine. ℄ Item. Fides nunq̄ꝫ pōt ita generaliter accipi retenta ratione sua quin includat inevidētiam ⁊ enigma: ⁊ ita falsa est distinctio quā ponunt. Sed ꝫꝫ eos fides vt includit enigma ⁊c. non stat simul cuꝫ his. Igiṫ nullo modo qualitūcunqꝫ generaliter accipiatur. Probatur maior. Quia fides qualitercūqꝫ generalr accepta est de non visis ⁊ non apparentibus sed solū visis in enigmate: vt dꝫ ad Corin. 13. Nunc videmus per speculum in enigmate. Et ad hebreos. 12. Fides est subā rerum sperandarū. Si ergo visum in enigmate ⁊ vt non apparens includit obscuritatē ⁊ inevidentiam ⁊c. igitur. ℄ Dices ꝙ hec est diffinitio fidei specialr accepte ⁊ non generaliter: ⁊ ita nihil ad ppositum. ℄ Contra. Primo quia tunc oportebit te assignare mihi illam aliam generalē in sacra scriptura: quare ⁊ non invenies. ℄ Secundo per te ⁊ Damas. Fides nunq̄ꝫ ita gnāliter accipitur quin dicet adhesionē ppter solaꝫ auctoritatē dicentis. Sed vbicūqꝫ est adhesio ppter solā auctoritatē dicentis ibi non vꝫ cui adhereṫ. Ergo fides nunq̄ꝫ generalr accipitur quin erit respectu nō visi ⁊ nō apparētis: ⁊ sic est hec diffinitio fidei generalr dicte. ℄ Itē. Adherere absolute dictū ⁊ sic cōmuni bene stat cum demonstratione ⁊ visione: qꝛ est superius. ⁊ predicabile de vtraqꝫ. habet enim demōstrationem adherere cōclusioni demonstrate ⁊ qui videt adheret rei vise. Sed adherere cum isto addito scilꝫ propter auctoritatem dicentis est ex opposito diuisum contra adherere per demonstrationē: ⁊ per visionem: quia sic acceptū adherere est adherere apparenti ⁊ non viso. Igitur cum isti in distinctione sua accipiunt fidem generaliter prout dicit adhesionem propter auctoritatē: sequitur ꝙ fides generaliter dicta: ⁊ specialiter est eadeꝫ: ⁊ ꝙ vtraqꝫ est respectu nō visi: lꝫ fides generaliter dicta prout dicit adhesionē in generali posset stare cum demonstratione ⁊ visione. Sed hoc nihil ad propositum. ℄ Ad argumenta istoꝝ. Ad pᵐ potest dici ꝙ repugnat assentire ppter auctoritatē. ⁊ demonstrationē seu visionem. Quando dꝫ ꝙ phs confirmat demonstrationes per testimonia. Dico ꝙ hoc non facit propter illos qui intelligebant demonstrationes suas: sed ppter rudes qui cū non capiebant veritatem ostensam per demonstrationes saltem caperent propter testimonia sapientum: sed ꝙ contraria simul vel opposita simul sint in diuersis nō est incōueniens: nec contra propositum. ℄ Ad 2ᵐ qḋ fundaṫ super distinctiones eorum. Dicendū est ꝙ nō cōcludit: qꝛ distinctio nulla: vt pbatū est. Nō enim pōt obscuritas: ⁊ hꝫ prescindi ab habitu f. dei. prout accipiṫ p habitu dicēte adhesionē pp auctoritatē. vt dictū est. ℄ Hic nihil dico de intentione mea.

Questio. II.

Circa eandem distinctionē. 24. quero 2ᵒ. Utrū fides in speciali. f. vt dicit inevidentiā. possit stare cū scia pprie dicta.

Hic duo. ¶ Primo poneṫ opio que dicit ꝙ fides in spāli accepta pōt stare cū scia. ⁊ inquirā pmo. An habitus fidei posset stare cū habitu scie. ⁊ ēt cum habitu glorie. ¶ 2ᵒ an actus fidei posset stare cū actu sciendi ⁊ cū actu beate viuendi.

Primus articulus. An habitus fidei ⁊ scie possit stare siꝉ ēt cū habitu glorie. Ubi gdā Durandus lib. 3. ℄ Et pᵒ pbat ꝙ habitꝰ g sunt scia ⁊ fides pnt siꝉ stare. Qꝛ illa nō sunt incōpossibilia quoꝝ rōnes fōiales nō sūt incōpoles. Ista sūt hꝫ. Probaṫ. Formalis. n. rō fidei est ꝙ sit rō assentiēdi ex auctē. ⁊ scie. Qꝛ sit rō assentiendi est ex demōne. Auctoritas aūt ⁊ demō se cōpatiunṫ sicut pꝫ. Qꝛ cū gs noviter addiscit demōne de eo qḋ pᵒ credidit ex auctoritate. nō minus credit auctoritati magri hita demōne. Imo magis vt vꝫ. Ergo se cōpatiunṫ. ℄ Cōfirmaṫ. Qua. n. rōne assentiṫ in alijs auctoritati magistri eadē rōne in isto: qꝛ ex hoc ꝙ hꝫ demōnē de dicto magistri non minꝰ reputat magrꝫ. verū dixisse. Sed manifestū est ꝙ in alijs assentit magro pp auctē. ℄ Itē. Si fides ⁊ scia nō cōpatianṫ se. hoc eēt pp repugnātiā. Aut medioꝝ qḋ nō est: vt iam pbatū est. Aut obiectoꝝ qḋ nō est: qꝛ idē obiectiuū formale pōt esse opionis ⁊ scie vt dicāt gdā Girardus quol. 2. q. 12. ar. 3. Require qōnē de obo volūtatis ⁊ intells dis. 22. pmi libri. Aut actuū qḋ nō est: qꝛ illā repugnātiā faceret euidēs ⁊ inevidēs qḋ nō est: qꝛ fides lꝫ nō faciat euidētiā in actu: nō tñ facit inevidētia in actu: sic albedo lꝫ nō faciat videre: nō tñ facit eē cecū. ℄ Itē. Nō minꝰ se cōpatiunṫ fides ⁊ scia q̄ꝫ fides ⁊ opio. qꝛ vtrobiqꝫ esset pp repugnātiā ppriā suo mō. Sꝫ hec se cōpatiunṫ. g. Probaṫ: qꝛ hoc eēt: qꝛ formido eēt de rōne opionis. Hoc est falsuꝫ: qꝛ hñs opionē nō formidat sic pꝫ ꝙ gs nō formidat gn in corruptione sube fiat resolō vsqꝫ ad māꝫ pmā: ⁊ tamen hꝫ est opio solū: qꝛ est ꝫ sensum:

Arg. 4 contra sensum aũt non habeẽ scientia. ¶ Item. In probabilibus est deuenire ad prima ꝓbabilia aliter esset processus in infinitũ. Sed de primis probabilibus non est formido cum ꝓpter ea assentiaẽ aliqꝫ z tamen de illis est opinio igitur. ¶ Itez. Doctores adducunt persuasiones ad ea que *Arg. 5* sunt fidei. Aut igitur ille causant aliquaz notitiam vel non: si sic/pꝫ ꝙ non scientiam: quia articuli non possunt sciri. vt *Arg. 6* dicit ista opinio. Ergo opinionem. Si non/igitur frustra adducunẽ. ¶ Item, 6. ethico. Quidam opinantium non dubi- *Arg. 7* tant sed estimant se scire certitudinaliter. ¶ Item Augu. p̊ libro de mẽdatio. Opinans estimat se scire quod opinatur. ¶ Item. Plus repugnant fides z scientia ꝗ̃ scientia z opinio. Sed hec nõ repugnant. igiẽ. Probatur maior. Quia lꝫ opinio haberet formidinem tamen fides nõ habet. In hoc igitur conuenit cum scientia z minus sibi repugnat. Probatur minor. Quia quando pħs adducit auctoritatem post demonstrationem. patet ꝙ aliquaz notitiam generat nõ scien- *Arg. 8* tiam. patet igitur opinionem. ¶ Itez. 5. ꝑncipaliter arguũt. Aliquis adducit demonstrationem ad probandum que credit sicut ad ꝓbandam vnitatem dei sed hoc non euacuat fidem. Probatur. Quia non est dicendum ꝙ talis theologus sic laborans perdat meritum fidei. Sed si fides cessaret habita demonstratione perderet meritum: quia meritum virtutis nõ est in eo in quo non est virtus. ¶ Dices ꝙ meritũ *Rñsio. Reprobatur.* manet. quia adhuc manet promptitudo ad credẽdũ. ¶ Cõtra. Uel promptitudo nõ manet cessante habitu: qꝛ est actꝰ formalis habitus. Uel si manet minus est ꝗ̃ ipse habitꝰ: qꝛ minus est habere promptitudinem ad credendum: ꝗ̃ habitum ipsũ: qꝛ habitꝰ est causa talis ꝓmptitudinis, vt pꝫ tertio de aĩa. textu cõmenti. 8. cum autem sic singula fiant. Si igitur solum manet ꝓmptitudo diminuitur meritũ. ¶ Itẽ non plus repugnat fides z scientia ꝗ̃ cognitio clara z obscura. Sed hec se compatiuntur vt patet de matutina z vespertina. ¶ Secundo probãt (tertio libro dis. 31. q. 2ᵃ) ꝙ habitꝰ *2ᵐ princ. Arg. 1* fidei stat cum habitu glorie. Qδ ꝓbat p̃mo. Quia Paulus in raptu habuit habitum fidei z tunc vidit deum vt dicitur in glossa. 2. ad Corin. 12. z habeẽ in Augu. super epistolã ad hebreos. Sed qua ratione poterant simul stare per vnum instans z per infinitum tempus. ¶ Item. Probant per si- *Arg. 2* mile. Quia opinio z scientia stant simul. Igitur in proposito a simili. Consequentia patet: quia in ꝓposito est euidẽtia z ineuidentia que opponantur sicut ibi formido z nõ formido. Probatur antecedens. Quia si esset repugnantia hoc videreẽ propter formidinez que est propria opinioni. Hoc est falsũ. Quia illud quod debilitaẽ quando aliud fortificatur non videẽ esse de ratione eius. Sed dum fortificaẽ opinio debilitatur z diminuitur formido: quãto eniꝫ quis plures rationes probabiles adducit tanto minus formidat. g. ¶ Item. Duo contraria bene stant simul in eodez dummõ *Arg. 3* non inclinent eodez modo. Uerbi gratia. Inclinatio in graui ad deorsum per naturam. z inclinatio ad sursum per virtutem participatam a magnete. Ergo in proposito fides z gloria stabunt simul: quia nõ inclinant eodem modo. sꝫ ista in visum. alia in non visum. ¶ Aliꝫ ad hoc directe arguunt *Arg. 4* sic. Qꝛ habitus fidei z glorie non stant simul hoc ꝓpter repugnantiã que est inter habitũ qui natus est causare notitiã obscuraz z clarã. Hoc nihil est. ergo. Probatur assumptũ. Quia habitus fidei a sui formali ratione non est habitus cognitiuus. Probaẽ. Quia infideles habent cognitionem alicuius articuli nostri complexi de quo disputant nobiscum: non tamen habent habitum. Sed si fides esset habitus cognitiuus nõ esset cognitio que est propria illi habitui in aliquo in quo nõ est ipse habitus sicut nec disgregare est in aliquo in quo nõ est albedo, igiẽ zc. ¶ Item. Fides z habitus *Arg. 5* glorie qui vocatur lumen non habent repugnantiam in ratione habitus. Igitur inquantum fides est lumen imperfectum vel habitus imperfectus z aliud est perfectum. Hoc nihil est. igitur. Probatur minor. Primo. Quia fortitudo z temperantia sunt imperfectiores ꝗ̃ iustitia. z stant cum ea. Secundo hoc patet in habitibus diuersi ordinis quod magis est ad propositum. Quia virtutes morales sunt imperfectiores theologicis z stant cum illis z circa idem obiectum. etiam in patria. ¶ Tertio. Si fides corrumpitur in patria. *Arg. 6* Aut est propter subiectum. qδ non est: quia illud est incorruptibile. Aut propter cõtrariuꝫ: quod non est: quia lumen lumini nõ cõtrariatur. Aut propter suam imperfectionez: qδ non est: quia verecundia que est virtus imperfecta stat cuꝫ virtute perfecta. 4. ethicorum. ca. 16. Aut ratione cognitionis: quod non est quia cognitio cognitioni non cõtrariatur: sed errori: fides autem nõ est error. ¶ Item. Habitualis co- *Arg. 7* gnitio nihil est nisi species. Sed species speciei non contrariatur: qꝛ sunt simul in eodem sicut species albi z nigri in eodem puncto aeris. ergo. ¶ Item. Qꝛ fides z gloria non cõ- *Arg. 8* patianẽ se hoc non videẽ. quia vnus habitus nõ tollit aliũ: sed quia vnus habitus aufert actum alterius auferendo eiꝰ obiectum vel materiam: sicut si quis aufert mihi pecuniam non aufert mihi habitum liberalitatis sed aufert actum: qꝛ aufert mihi materiam liberalitatis. Ebrietas autem nõ tollit habitum scientie: sed tollit considerationem non ꝓpter oppositionem formalẽ quã habet ad ipsam: sed quia impedit phantasiam: z per consequens tollit obiectum considerationis. Ergo sic hic inter fidem z gloriam non necessario concluditur repugnantia: sed soluꝫ quia fides que est respectu non visi aufert actum z obiectuꝫ glorie qui est respectu visi z econtra. non tamen habitus aufert habitum. ¶ Contra illud arguitur per Ioã. puli. quoli. 3. q. 6. Primo ꝙ sit hereticum. Quia contra canonem Apostoli ad Corin. 13. Cum veneris quod perfectum est euacuabitur quod ex parte est. Sed accipit Apostolus perfectum pro visione beata z ex parte pro actu fidei. z hoc subdit. Sed nunc videmus imperfecte: quia per speculum in enigmate: tunc autez facie ad faciez. Sequitur ergo conclusio ꝙ illud quo videmus imperfecte scilꝫ fides euacuabitur tunc quando videbimus. Nota ꝙ omnes glosse exponunt illud de fide. ¶ Dices Apostolus loquiẽ de actu non de habitu. ¶ Contra. Non valeret *Rñsio. Instantia* argumentum Apostoli quod stat in hoc ꝙ euacuabitur propter imperfectionẽ: sed ita bene est habitus fidei imperfectus respectu habitus glorie sicut actus huius scilꝫ credere respectu actus visionis. ¶ Item. Habitus fidei a nullo ponitur manere. Ergo eadem ratione nec fides. Probatur cõsequentia. Uirtutes habentes obiectum idem sub eadem ratione non separantur abinuicem. sicut patet de prudẽtia z virtute morali quã dirigit: non enim dirigeret eaꝫ nisi cognosceret eius obiectum sm̃ ꝙ est ꝓpriũ sibi. Sed hꝰ sunt fides z spes. deus enim est obiectum vtriusqꝫ z sub eadem ratione: quia sub ratione nõ visi: ad Ro. 8. Spes que videẽ non est spes. Glossa res sperata non est spes: nam qδ videt quis quid sperat. Hebreos. 2. fides est argumentum non apparentium: z per consequens non visorum. ¶ Secundo arguiẽ ꝙ est contra sanctos. Primo. Quia Augu. p̃mo de doctrina christiana. 43. z. 43. vult ꝙ his decedentibus charitas adhuc remanebit. ¶ Item. 13. de trini. Mens rõnalis sicut purgata cõtemplationem dꝫ rebus eternis. sic purganda tẽporalibꝰ fidẽ dꝫ eternis. Sed sibi repugnat ꝙ sit purganda in p̃ria. Igiẽ fides ibi repugnat. ¶ Itẽ in enchi. c. 5. Plena visio est summa felicitas alicuius perspicuitate. Et rursus. Tantũ distat fides nostra ꝗ̃tũ ab eternitate mortalitas. Sꝫ tñ distat mortalitas ꝙ sil stare. eis repugnat. igĩ zc. ¶ Itẽ. Ibidẽ legẽ. Cũ ad spẽz venerimꝰ quẽadm̃ succedit fidei vitas ita mortalitati succedit eternitas. Sꝫ eternitas sic

succedit mortalitati q̄ mortalitas:qua mortale hoc induet imortalitatē. ¶ Itē.14.de tri.ca.2.dicit.Et si tūc poterimus recolere nos habuisse fidē in reb⁹ preteritis.et translactis: non tamen est respectu presentium et semper manentium. ¶ Item. Primo ad Cori.13.dicit q̄ fides et spes ex toto destruentur:sed ex parte scientia cuius est actus et modus destruet. Glo.super illud.euacuabitur quod ex parte est. Nota q̄ in his et in alijs(puta in glossa super illud.fides est arg^m non apparentium.et in epistola ad hebreos et in enchi.cap.9. et in Omelia.38.super Joānē)totum suū argumentū quare euacuabitur est:qr est de non visis. Beatitudo autem est de visis. Et dicit Apl's euacuabit:quia nunc videmus in enigmate:tunc autem facie ad faciem:et sic pz q̄ ratio euacuationis assignatur propter contradictionem que est inter visum in se et non visum in se sed contradictio impedit q̄ aliqua nō possint simul stare nec de facto nec de possibili. Sequit ergo q̄ non solum ille auctoritates prius aducte cōcludunt fidem manere de facto. Immo etiaʒ de possibili. ¶ 3° arguit q̄ est contra rōneʒ. Quia si isti habitus stent simul aut stabunt simul etiaʒ ſm actus suos aut sine actibus suis. Nō cum actibus ꝓpter auctoritates Apli et sanctoꝝ que loquunt de actib⁹ q̄ vnus euacuabit aliuʒ ꝓpter cōtradictioneʒ vt dictum est iam. Nec sine actib⁹. Qd̄ ꝓbat multiplr. Primo qr habitus est ꝓpter actum. Sed 2° phy.tex.cō.62. dicit illud est frustra qd̄ natū est habere finē et nō hʒ. Ergo si ille habitus fidei nō habeat actū erit frustra. Probat maior neʒ.9.meta.di.potētiā habemus ꝓpter actū.nō enim vt visuʒ habeāt vident aīalia.sed vt videāt visuʒ habent. Silr edificatoriā habent artē vt edificent:et similr theologicam vt speculent. ¶ Itē 2°. Ubicūqʒ est pōle ponere habitum opʒ ponere.q̄ ibi possit esse quātum ad id qd̄ sibi p̄ncipalr convenit aliter magis posset dici q̄ nō esset possibilis:sicut qd̄ est tale ſm qd.verius pōt dici non tale:sed habitus p̄ncipalr est ꝓpter operationē magis q̄ꝫ ꝓpter perficere subʒ. qr in actu magis cōsistit perfectio agentis q̄ꝫ in habitu. Unū charitatē magis querimus ꝓpter opus meritoriū q̄ꝫ ꝓpter subiectū. ¶ Item.2.ethi.cap.5.Substantia virtutis est respectu operis. Uirtus est que habentē perficit et opus eius bonum reddit. Et etiam.7.phy.tex.cō.18.Uirtus est dispositio perfecti ad optimū. Et probat q̄ virtus est pfectio per operationem sic.2.de aīa tex.cō.34. Tunc enim vnūqd̄qʒ perfectum est qn̄ pōt agere sibi simile. ¶ Itē. Lʒ sit possibile q̄ aliqs habitus posset stare cum actu habitus ɔtrarij sicut habens habitū intemperantie potest habere habitum temperantie:tn̄ habitus contrarij non possunt simul stare vt temperātia et intemperantia. Tunc arguit sic. Fides et lumen glorie sunt habitus tales contrarij:lʒ nō ſm cōtrarietatem boni et mali vt temperātia et intēperātia:sed ſm contrarietatem que est respectu visi et non visi.ergo nō pñt sil' stare. ¶ Item. Potest sic argui q̄ fides et gloria nō stent sil. Primo. Quia sicut cōtraria ſm vitiuʒ.et virtutē nō compatiunt se simul in eodem(sicut dictum est de temperantia et intemperantia)sic nec contraria quorū vnū excedit perfectionem alterius. Sed fides habet duo contraria sciʒ infidelitatem que est habitus erroneus.et ista duo sunt contraria ſm virtutem et vitium.et habet gloriam pro contrario: quia fides excludit perfectionem glorie. Sicut ergo est impossibile q̄ fides et infidelitas stent simul in patria(sicut omnes concedunt)ita etiaʒ q̄ fides et gloria stent simul in patria. ¶ Confirmatur. Sicut enim ad primam specieʒ predicte contrarietatis sequitur contradictio.sic ad scd̄am. imo vniversaliter ad omnem contrarietatem. Probat. Sicut enim nigrum contrariatur albo sic/etiam nigrum non est album sic. Sequitur ergo q̄ si album et nigruʒ simul insint eidem q̄ contraria insunt eidem sic. Etiam sequitur q̄ si album et nigrum insint eidem q̄ album et non album insunt eidem:et ita contradictio:et sic arguendum est de fide:et gloria:et omnibus cōtrarijs.ergo etc. ¶ Confirmatur. Quia non solum contraria que opponuntur ſm generaleʒ oppositionem non compatiuntur se:sicut corporale et incorporale:sed etiam que opponuntur ſm speciem:sicut album et nigrum. Sed infidelitas vel error opponitur fidei in generali.gloria opponitur in speciali.tanq̄ꝫ habitus qui addit perfectionem supra ipsum. Ergo neutrobiqʒ se compatiuntur. ¶ Secundo quia impossibile est separare a re illud qd̄ est de eius essentia et diffinitione:sʒ tertio de anima tex.cō.18. a philosopho et Cōmentatore diffinitur habitus.q̄ habitus est quo quis potest operari cuʒ voluerit.ergo etc. ¶ Tertio quia sicut in essentialibus consequentijs cui repugnat consequens sibi repugnat antecedens:ita in operationibus. Unde in libro primo de celo et mundo tex.cō.58.dicitur quod impossibile est factuʒ esse:impossibile est fieri:sed operatio sequitur ad habitum sicut factum esse ad fieri.ergo si in patria non posset manere actus nec habitus. ¶ Quarto quia ista op̄.est contra omnes doctores et precipue contra sanctū Thomam prima scd̄e qōne.67.arti.3.et tertio sententiaruʒ dis.21. ¶ Ad argumenta. Ad p̄m de Paulo. Dico q̄ ꝓbabiliter potest teneri q̄ in illo raptu discessit fides et post sibi reddebatur. Qd̄ probat a simili vel a maiori. Quia potest ꝓbabiliter teneri q̄ anima sua pro tunc fuit separata et postea reunita. Qd̄ patet. Quia ipse dubitat.vtrum tunc fuerit in corpore vel extra corpus:et per consequens vtraqʒ pars postq̄ꝫ sibi dubitabilis erat potest probabiliter teneri. A simili vel a maiori est probabile q̄ ad tempus fuit extra statum accidentalē cuiusmodi est status fidei et viatoris et post redijt ad pristinum statum. Quia magis apparet probabile q̄ per aliquod tempus fuit extra statuʒ accidentalem q̄ꝫ q̄ fuit extra statum naturalem cuiusmodi est status vniōis anime cū corpore precise de homine qui post est visus mortalis.ergo etc. ¶ Uel aliter potest dici q̄(vt dicunt)bene potuit stare habitus fidei cum actu opposito sciʒ visione. sicut habitus intemperantie cum actu temperantie:quia in Paulo potuit in illo trāsitu fuisse actus sine habitu glorie: sed in patria non potest hoc esse:quia ibi opʒ ponere actuʒ illum mansiuum sine habitu glorie:quia ibi essent oppositi habitus simul quod est impossibile vt habitum est supra. Hec est responsio eorundeʒ. ¶ Sed videtur mihi(ſm Augustinum)bene posse tenere q̄ pro tūc discessit fides vt habuit veram visionem beatam.ita q̄ remansit viator solum ſm corpus.videlʒ ea ratione qua corpus suum nō fuit oīno mortuum.sed alienatum fuit sensibus. Qr autem fuit visio. probat Augusti.12.super gen̄.ad literam cap.7.et.8. Quia si illud quod vidit fuit corpus aut similitudo corporis tunc potuit dubitare. An vidit in corpore et oculis corpeis. Imagines enim corporum et corpora videmus per sensus corporum et in somnis.et post talia enarramus dicendo vidimus oves aut boves:et per consequens nō potuit dubitare vtrū visio sua fuit corporalis aut imaginaria. Si xo illud quod vidit fuit spiritus nō potuit dubitare quin illud vidit extra corpus non oculis corporeis:sed visione intellectuali:et ideo tenet q̄ fuit visio intellectualis. ¶ Secūdo ostendo q̄ Augusti.voluit q̄ illa visio fuit beata:et per consequens euacuauit enigmaticam. Et hoc expresse asserit ad Orosium versus finem vbi sic dicit. Ob hoc raptus est Paulus in tertiū celum et ad intellectualem visionem vbi deum.non per corpus.non per similitudinem corporum:sed sicut est veritas ipsa cerneretur. Addit. Ad hoc profecto venerat Paulus vt deum sic in tota vita ista videret sicut sancti videbunt post hanc vitam. Sed certum est q̄ sancti beatifice videbunt et clare et non in enigmate sed in specie. igitur etc. ¶ Item.

Arg^m 4^m

Ad 3 [illegible] rōnem.

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

[illegible] habit' [illegible] glo[illegible] nō pñt [illegible] sil.

Arg^m 5^m

Arg^m 1^m

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

Ad p̄m arg^m scd̄i dicti. Durandi.

Raptus pauli fuit visio intellectualis.

hoc habetur in glossa super illud secunde ad Cori.12. Scio hominem raptum ad tertiū celum. Per tertium signatur ꝙ non ad celum aereuȝ vel sydereum. sed ꝙ ad empireum raptus sit. significans ꝙ deus ostendit ei vitam in qua vivendus est in eternuȝ. Sed illa visio est beata. igitur ⁊c. ¶ Itē ibidem exponit glossa. ꝙ primum celum est visio corporalis cum quedaȝ corporalia videntur: sed dei munere vt Heliseus vidit igneos currus quando raptus est Helias. Secundum est visio imaginaria. vt quādo aliquis in extasi vel somno videt non corpora: sed imagines reruȝ dei revelatione vt Petrus vidit Christum in actibus Apostoloꝝ. ¶ 3^m est intellectualis visio vt quando mira potentia mentis intuitus in substantijs incorporeis figitur. Et infra. Ubi sine omni imagine comperta videt quis perspicuam veritateȝ. vbi beata vita in suo fonte bibitur. vbi est secura quies. vbi ⁊ deus videtur non per corporalem visioneȝ vt in syna vel per spiritualem visionem vt vidit Esaias aut Joannes euāgelista in Apoc. sed per speciem ⁊ non in enigmate. vbi est visio qua videtur facie ad facieȝ hoc modo visionis Petrū Moysen videre Deum postq̄ȝ cum multis figuris viderat. Sequitur in glossa. Ad 3^m celum raptuȝ se dicit Apostolus. Certum est ꝙ conditiones visionis superius dicte sunt conditiones visionis beate ⁊ fideȝ euacuantes. igitur ⁊c. ¶ Itē Ibidem infra aliter exponit. Ut per tres visiones intelligātur tres ordines angelorum. In primo ponit Dionysius angelos. archangelos. ⁊ virtutes. In secūdo p̄ncipatus. potestates. ⁊ dominationes. In tertio / thronos / Cherubin / ⁊ Seraphin. Ad horum similitudinem deum vidisse dicitur Apl's ⁊ illud est tertium celum ad quod raptum se dicit: vt. s. sicut illi deum vident sic ipse deum videt. Sed certum est ꝙ illi deum vident beatifice ⁊ sine habitu fidei. igitur ⁊c. ¶ Tertio dico ꝙ tenet Aug. ꝙ quando habuit excellentem visionem cum beatis ꝙ nihilominus fuit viator s̄m corpus. Unā in libro de videndo deum ad Paulinam. ⁊ in glossa secūde ad Corin. Non incredibile est quibusdam sanctis nondum ita defunctis vt ⁊ eorum sepelienda cadavera remanerent hanc excellentiam visionis fuisse concessam que fuit cōcessa paulo. Nota hic habes ꝙ quidā alij sancti etiam cuȝ paulo habebant corpora que non erant sepelienda: ⁊ per consequens non omnino erant mortui: ⁊ ita fuerunt viatores s̄ȝ corpus: ⁊ tamen habebant excellentem visionem. ¶ Nota ꝙ de hoc ꝙ Paulus fuit viator s̄m corpus ⁊ non erat oīno mortuus: s̄ȝ solū alienatus a sensibus dubitavit Aug. 12. sup gen. c. 9. sed in glo. ⁊ ad Paulinaȝ ⁊ ad Orosium asserunt ꝙ nō fuit omnino mortuus. Qd̄ patet: quia ad Orosium dicit ꝙ raptus fuit Paulus ⁊c. vt supra. sed si fuisset mortuus nō fuisset raptus Paulus: quia anima Pauli non est Paulus. igitur. ¶ Item. Ad Pau. ⁊ in glo. 2. ad Corin. dicit ꝙ Paulus ⁊ sancti habebant visionem divine essentie: non tamen corpora erant sepelienda. quod non esset verum si fuissent mortui.

Ad scōm ¶ Ad aliud de opinione cuȝ dicitur ꝙ formido nō est de eius ratione: quia tunc non debilitaretur quando fortificatur opinio. Dicit ꝙ nunq̄ȝ. si adducantur multe probabiles rationes fortificabitur opinio sic ꝙ recedat formido: ⁊ ideo remanebit semper repugnantia ⁊ incompossibilitas.

Ad tertiū ¶ Ad 3^m dicit ꝙ habitus non stat cum opposito habitu. s̄ȝ cum opposito actu: sed in proposito oporteret vtrunq̄ȝ quia compateretur secum habitum glorie: quia actus glorie non erit sine habitu suo. ¶ Ad illud autem de magnete dicūt ꝙ ille dispositiones contrarie que sunt simul in ferro qd̄ movetur a magnete sciȝ ad motum sursum ⁊ a gravitate sua ad motum deorsum non sunt ambe simpliciter in ferro: s̄ȝ vna simpliciter. scilicet gravitas ⁊ alia s̄m quid scilicet levitas. Qd̄ patet. Cuius in quacunq̄ȝ distantia fuerit ferrum / grave semper movetur ad suum locuȝ. Sed ferrum non movetur ad magnetem nisi in certa distantia quod nō esset si levitas inesset sibi simpliciter. Ergo gravitas ⁊ non levitas inest sibi simpliciter. Hanc rationem ponit Cōmentator. 7. phy. cōmento 3. Sed quicunq̄ȝ habet generalem fidem ecclesie (que vocatur habitus fidei) ipse est simpliciter fidelis. ⁊ quicunq̄ȝ habet beatitudineȝ patrie ipse simpliciter est beatus s̄ȝ nō eque perfecte sicut beata virgo. Sicut modicus lapis non est ita gravis sicut molaris s̄ȝ sit simpliciter gravis. Igitur ista obiectio de magnete nihil est ad propositum.

Ad q̄rtū ¶ Ad 4^m quando dicitur ꝙ habitus fidei non est habitus cognitivus. Dicunt ꝙ solus actus proprius arguit habitum proprium. sed ꝙ infidelis disputans cum christiano de articulis fidei habet cognitionē de articulo fidei. hoc non est ꝙ illa cognitio sit actus fidei infuse: sed cuiusdam similis fidei quā naturaliter acquisivit ex extrinseco qd̄ habuit nobiscū: sicut esset de quodam iudeo qui esset nutritus a pueritia inter christianos theologos. Et ideo cognitio infidelis de articulo fidei nostre non arguit ꝙ habet habitum cognitivum quem nos habemus. arguit tamen alium habitū cognitivū fidei: ⁊ ita vniversaliter fides est habitus cognitivus.

Ad q̄ntū ¶ Ad 5^m dicendum ꝙ imperfectior virtus stat cum perfectiori quando non sunt respectu eiusdem obiecti nec s̄m rationes contrarias nec contradictorias sicut est de temperantia ⁊ iustitia. Quando autem sunt respectu eiusdeȝ ⁊ s̄m contrarias vel contradictorias rationes tunc non stant simul sicut est de habitu fidei ⁊ gloria que sunt respectu eiusdem scilicet fides vt respectu non visi gloria respectu visi. ¶ Ad illud de virtutibus moralibus: dicendum ꝙ virtutes morales ⁊ gloria non sunt accidentia eiusdem generis (vt per se patet) nec eiusdem subiecti: quia hec sunt in appetitu. ille autem in intellectu. Diversa autem accidentia genere maxime possunt simul esse in diversis subiectis: sed gloria ⁊ fides sunt accidentalia eiusdem generis etiam propinqui. Qd̄ patet. Tuȝ quia habent idem obiectum p̄pinquum scilicet veritatem primam. Tum quia privative opponuntur respectu illius subiecti s̄m privationem ⁊ habitum sicut album ⁊ nigrum respectu coloris. Nigruȝ eniȝ est privatio albi. 10. metaphy. tex. cōmen. 9. Que autem opponuntur privative circa idem pertinent ad idem genus propinquum vt patet in albo ⁊ nigro. Tum quia habent idem subiectum fides ⁊ gloria: quare nihil ad propositum.

Ad sextū ¶ Ad 6^m dicendum ꝙ non corrūpitur propter subiectum: sed p̄pter contrarium. Et quando dicitur lumen lumini non contrariatur. Dicendum ꝙ nec albedo nigredini contrariatur in corpore: sed inquantuȝ talis: ⁊ sic in proposito fides contrariatur glorie inquantuȝ tale lumen quod compatitur secuȝ enigma. Quando vlterius dicitur ꝙ non contrariatur ratione imperfectionis ⁊c. Dicitur primo ꝙ verecundia non est habitus: sed passio. 4. ethi. cap. 16. Ex autem dicitur de verecundia tanq̄ȝ virtute. Nō oportet. passioni enim magis assimilatur q̄ȝ habitui. Dicitur secundo ꝙ verecundia ⁊ virtus perfecta sunt respectu diversorum obiectorum: sed perfectum ⁊ imperfectum respectu diversorum obiectorum stant simul. Et quando vlterius dicitur ꝙ nō contrariantur ratione cognitionis. Dico ꝙ opponuntur sicut cognitio clara ⁊ enigmatica ⁊ illa tn̄ impedit. vt supradictum est. sicut cognitioni in ratione opponitur error.

Ad 7^m ¶ Ad 7^m cum dicitur cognitio habitualis nō est nisi habere speciem ⁊c. Dicunt ꝙ habitus nō est species vt supponunt. Tum quia omnes ponunt habitus cognitivos: non tamen omnes ponunt species. Tum quia (s̄m ponētes species) species precedit actum simplicem intellectus. habitus sequitur actuȝ intellectus ⁊ respectu obiecti complexi sicut scientia generatur per demonstrationeȝ. Tum quia species est similitudo obiecti: habitus solū inclinat ad actum. Minor etiam s̄ȝ sit vera ꝙ species speciei non cōtrariet̄ tamen

habitus

Ad 8m

habitus habitui contrariatur. ¶ Ad 8m quando dicitur ꝙ fides ⁊ gloria non cōpatiuntur se/ non est repugnantia eorum ita ꝙ vtrūq; tollit aliud. Dicunt ꝙ si vnus habitus tollit obiectum alterius: īpossibile est quin etiam tollat habitum alterum. quia si tolleret obiectū ⁊ remaneret habit⁹ respectu talis obiecti ille habitus remaneret frustra (vt probatum est supra) qꝛ nō posset in actum. Sed īpossibile est aliquid in natura esse frustra: vt dicitur. 3. de anima tex. cō. 63. ⁊ 2. meta. cō. 1. Igitur si tollit obiectū tollit habitū. Exēpla non sunt ad ꝓpositū. Quia qui aufert pecuniā nō aufert omnino obiectū liberalitatis qꝛ remanēt passiones quibus aliqualiter afficit̄ ad pecuniā. Cum igitur liberalitas habeat regulare illas passiones remanet obiectū liberalitatis: ⁊ per ꝯsequens habitus potest remanere. Et in ebrio remanet obiectū ꝯsiderationis in quodā esse abdito lʒ nō in esse prompto. Qđ patet. Quia recedente ebrietate cōuertit se cum voluerit igitur cōcedunt ꝙ gloria omnino aufert obiectum fidei ⁊ econuerso. sequitur ꝙ habitus tollit habitū ⁊ ecōuerso. ¶ Hucusq; dicta sunt recitatiue. Qđ dico quia sequenti questione tenebo ꝙ poterunt simul stare.

Opi. q̄dā

Secundus

arti. An act⁹ fidei cū actu sciēdi ac beate viuēdi sit stare possit. Ubi est opio q̄ videtur multū excedere que dicit ꝙ tam habitus fidei q̄ act⁹ fidei possunt stare cū gloria. ⁊ cum actu visionis. Probāt

Argm 1m

hoc primo. specialr̄ quo ad habitū preter argumenta ad B in primo articulo: ⁊ hoc sic. In appetitu habitus perfectus ⁊ īperfectus respectu eiusdē obiecti stant simul: puta virtus moralis. s. tēperantia que est virtus īperfecta respectu latrie: ⁊ tn̄ respectu eiusdē actus ⁊ eiusdē obiecti inueniuntur he due virtutes cōcurrere: sicut cū aliquis ieiunat ex voto. sic qđ ieiunare ei placet vt quia est bonū tēperantie ⁊ quia est deo debitum ratione voti. sic enim pertinet ad latriam. Ergo in intellectu nō obstante ꝙ fides ⁊ gloria differūt sicut habitus perfectus ⁊ imperfectus stabunt simul respectu

Argm 2m

eiusdem obiecti. ¶ 2° hoc probant specialr̄ de actu sic. Sicut opponuntur euidens ⁊ ineuidēs/ ita magis euidēs ⁊ minus euidēs. Sed intellectus simul in patria habet actū magis euidentem ⁊ minus euidentem. sicut cum beatus cognoscit res in verbo ⁊ in proprio genere. Ergo ⁊ actus fidei ineuidens ⁊ actus visionis euidens poterunt etiā in patria se cōpati. Qđ arguunt sic/ premittendo ꝙ causa euidētie est p̄sentia rei. causa ineuidentie est absentia: causa indifferētie ad euidentiam ⁊ ineuidentiā est illud qđ nec facit absentiā nec presentiā. Tunc sic. Enigma vel ineuidentia nō est cōditio eētialis vel inseparabilis ab illo habitu vel actu que non necessario est respectu absentis vel presentis. sed indifferenter cōpatitur absentiā ⁊ presentiā. Quia vt dictum est. Ineuidētia solū sequitur ad habitū absentis ⁊ ineuidētis. Sed habitus fidei. ⁊ actus credendi sunt hm̄. q̄uis enim nō faciant obiecti presentiā tamen nō faciūt absentiā. g̃. Minor pꝫ. Quia habitus fidei nihil aliud facit nisi ꝙ disponit itellʒ ad assentiēdū vero dicto: verū aūt dictū: lʒ nō p̄ns eo ꝙ dictū est. tn̄ nō īpeditur eius p̄ntia eo ꝙ est dictum: nec tn̄ eo ipso est absens. Igitur patet assumptū ꝙ neutrū sibi determinat. Sed nulla ratio signatur quare habitui ⁊ actui fidei repugnet stare in patria nisi ꝓpter suā ineuidentiam. Igitur cum hec sit inseparabilis sequitur ꝙ possit manere.

Argm 3m

¶ Item. Omnem ineuidentiā quā habet actus elicitus a fide haberet actus elicitus ab intellectu s̄m se. exclusa fide. si ineuidentia esset actus sine fide. ita ꝙ fides non perficeret intellectū. Sed talis actus elicitus a nudo intellectu s̄m se non perfecto per fidē respectu alicuius articuli nō haberet ineuidentiā de essentia sua nec annexā inseparabiliter. quia tunc nūq; posset fieri euidens. ergo ⁊c̄. Pro isto ꝙ ineuidētia nō sit de essentia actus credēdi valet argumentū quod faciunt supra articulo in 2° argumēto scdi dicti. i. ꝙ formido non est de essentia opinionis. quia tunc quanto plus formidaremus tanto fortius opinaremur. ¶ Ad hoc arguūt

Argm 4m

alij sic. Formidare est actus reflexus superueniens opinioni. ergo nō est de eius essentia. Probatur añs ꝑ oppositū. Quia nō formidare est actus reflexus superueniens scientie. cum enim qs scit se scire, tunc p̄mo nō formidat. Ergo a simili cum quis reflectit̄ supra opinionē suā cōsiderando illā possibilē tunc primo formidat. ¶ Primi etiā addunt. Qꝛ opinio dicit possibile sic se habere. nō autem dicit possibile aliter se habere: nisi forte qđ hoc accidit sibi. Sed dicere possibile sic se habere nō dicit formidinē ⁊ incertitudinē: qꝛ Phs. 1. posteriorū tex. cō. 44. capi. 25. vbi dicit ꝙ opinio incerta est. ⁊ hec est eius natura. hic ꝯsequēter dicit ad illud qđ p̄dixerat ꝙ opinio est de his que possunt se aliter habere ꝙ opinio nō includit formidinē. possent probare assumptū: per hoc ꝙ opinio inducit probabilitatē: sed si includeret post se aliter se habere. nō induceret probabilitatē. sed magis īprobabilitatē ⁊ dubitationē: quia opinio non differret a syllogismo sophystico qui apparēter vtriq; partem cōtradictionis includit. ¶ Sic autē dicendo saluāt sacrā scripturā. Cū enim dicit apostolus fidem euacuari seipsum etiam exponit. Cū enim inquit/ venerit qđ perfectū est euacuabitur ⁊c̄. Et post exponit. ꝙ per fidem videmus per speculū ⁊ in enigmate: Ergo intēdit apostolus ꝙ fides quātū ad substantiā habitus ⁊ actus nō euacuabit̄: sed quantū ad īperfectionē. s. s̄m ꝙ est ineuidens ⁊ enigmatica cognitio. ¶ Qđ iterū probatur. Sicut enim scriptura ibidē dicit fidem euacuari sic dicit donū scientie ⁊ ꝓphetie ⁊ linguarū euacuari. Donū autem scientie ⁊ linguarum nō destruetur quantū ad habitus s̄m doctores quin sciēt loqui varijs linguis nec ꝓphetie. sed quantū ad īperfectionē actus solū. Et hoc est qđ ibidē dicit ꝙ destruent̄. Quia ex parte ⁊ īperfecte prophetamus ⁊ ex parte cognoscimus. ergo eodē modo de fide ⁊ actu fidei. ¶ Itē. Ibidem cōparat fidē ⁊ actū fidei perfectioni etatis cū eram paruulus ⁊c̄. sed habitus ⁊ actus quos habuit paruulus non oportet destrui quādo factus est vir nisi quo ad imperfectionē suā. ergo ⁊c̄. ¶ Itē Ad p̄ncipale. Christus fuit verus beatus s̄m animā ⁊ tamē in ipso fuit habitus fidei. Matthe. 13. Non est propheta sine honore. Et loquebatur de seipso. Etiā habuit actū prophetie in ꝓphetando passionē suam ⁊ ruinā hierusalem ⁊ multa hm̄. Igitur sic de fide ⁊ eius actu re⁹ visionis. ¶ Per

Ad arg° 2. opi. ar. p̄mi.

istum modū possūt rn̄dere ad omnia argumēta ab ipso facta ⁊ a sanctis qui negant fidem ⁊ ei⁹ actū stare cū visiōe ꝓpter repugnantiā inter perfectū ⁊ īperfectū/ visum ⁊ non visum. Dicitur enim ꝙ verū est. ꝙ nō stant cum visione nec cum gloria s̄m ꝙ fides ⁊ actus suus includunt īperfectionē ⁊ ineuidentiam ⁊ nō visionē. sed solū stant s̄m qđ fides ⁊ eius actus accipiunt̄ s̄m suas essentias p̄cisis ab illis obscuritate ⁊ ineuidentia ⁊ imperfectione ⁊ hm̄. ¶ Ista opinio p̄mo

Ꝯ opio. 2. arti.

cōtradicit sibiipsi. Quia ipsa p̄mo ꝓbat ꝙ fides ⁊ eiusdē actus stant simul cum gloria ⁊ visione s̄m ꝙ virtus perfecta stat cū imperfecta ⁊ s̄m ꝙ minus euidens cognitio stat cū euidentiori: puta matutina cum vespertina ⁊ s̄m ꝙ duo cōtraria fuerūt simul in Paulo fides enigmatica ⁊ visio. ⁊ s̄m ꝙ duo cōtraria stant simul īmanifesta: hoc habetur in p̄n° p̄mi arti. in p̄° opione. Sed īpingebat̄ in eū de heresi ꝓpter dicta apostoli. nūc dicit ꝙ stant simul. sed ꝙ ineuidētia ⁊ īperfectio possunt separari a fide ⁊ eius actu ⁊ ita contradicit. ¶ 2° falsum dicit. Quia illud est de formali significato alicuius. vel saltē inseparabile ab illo. per qđ primo ⁊ per se ⁊ essentialiter distinguit̄ a quolibet alio. Sed per ineuidentiā distinguit̄ fides ⁊c̄. Igit̄ ineuidētia est de eius essentia vel inseparabilis ab ea. Minor ꝓbatur. Quia oīs

habitus cognitiuus distinguit᷑. aut per necessariū ⁊ contingens. vel per verū ⁊ falsum. vel per euidens ⁊ ineuidens. Sed fides nō distinguit᷑ a scientia ⁊ visione duobus p̄mis modis. qꝛ fides est de necessarijs ⁊ etiā de veris tertio modo, igitur. ¶ Itē. Lꝫ nulla spēs cuiuscūqꝫ generis includat intrinsece ⁊ per essentiā ꝑperfectionem illam que est ꝓpter ꝓuationem eius quelibet/tñ spēs includit illam iperfectionem. siue entitatē minus perfectā intrinsece ⁊ essentialr per quā distinguit᷑ a qualibet specie perfectiori illius generis siue opposita siue disperata. Uerbi gratia. Lꝫ irrōnalitas que est ꝓpria asino non includat priuationē sibi oppositā: scilicet carentiā irrationalitatis: includit tñ illam imperfectionem siue entitatē minus perfectā intrinsece ⁊ eēntialiter per quā specifice distinguitur a rōnalitate ⁊ a qualibet irrationalitate que pertinet ad pfectiorē spēm. Qđ patet. Quia si eēnt in eodē gradu pfectionalitatis nūqꝫ distinguerentur specifice abinuicē. Sed ineuidētia que ponit᷑ ptinere ad habitū fidei non est illa iperfectio que est priuatio fidei (qꝛ illa est carētia fidei siue infidelitas) sꝫ est iperfectio siue entitas minus perfecta que accipit᷑ in habitudine ad alios habitus intellectuales. s. intellectum/sapientiā/scientiā/⁊c. Igit᷑ ineuidētia de qua in ꝓposito est difficultas/est de essentia fidei ⁊ differētia eius substātialis. ¶ Itē. Illud est de per se intellectu alicuius tāqꝫ differētia substātialis. quo posito ⁊ omni alio amoto ipsuꝫ differt a quolibet alio ⁊ quo nō posito ⁊ q̄libet alio posito nō dīt realr a q̄lꝫ alio, sed per ineuidentiam quocūqꝫ alio amoto differt fides a q̄libet alio habitu intellectuali vt per se patet ⁊ ipsa nō posita quolibet alio posito nō differt qꝛ posito quocūqꝫ alio qđ excludit ineuidentiā excluditur ratio fidei. qꝛ est solū adhesio ꝓpter auctoritatē dicentis. ¶ Itē. Dic argūo soluendo rōnes eorū sic. Fides (vt dicūt) nihil aliđ dicit nisi assensuꝫ alicui vero dicto. Addo. Fides est habitus q facit assentire alicui vero dicto soluꝫ ⁊ pcise ꝓpter testimonium dicentis. Sed illud cui assentit᷑ precise ⁊ solū ꝓpter testimonium ⁊ nullo modo ꝓpter rōnem aliquā nec probabilē nec demōstratiuā illud est omnino ineuidēs vt per se patet. Ergo fides omnino est ineuidens. ¶ Additū pꝫ. Quia illud qđ est creditur simplr est tale. ꝙ cessante omni rōne mūdi ipsum crederet᷑ ꝓpter testimoniū. ¶ Per hoc pꝫ ad longā deductionē eorū. s. ꝙ illud quo ꝓbauerunt p̄ncipale assumptum suū in 2° argumēto ⁊ 3° (s. ꝙ fides nō dicit euidēs nec ineuidēs nec p̄sens nec absens) ꝙ est diminute sumptū. ¶ Iteꝫ. De per se intellectu opionis est formido. Igit᷑ ineuidentia est de per se intellectu fidei. Consequētia patet p eos. Probatio ātecedentis. Quia ſm eos. hoc principalr impedit. qꝛ tunc fortificaret᷑ formido. ⁊ tanto plus formidaret aliquis quanto plus ꝓbabilr opinaretur. Sed hoc nō sequit᷑. igit᷑. Probatio. Si eniꝫ disgregare eēt de per se intellectu albedinis tunc ſm ꝯsuetudinē rei que modo est bene sequeret᷑ ꝙ si albedo intēderetur ꝙ etiā disgregare fortificaret᷑. sed si albedo intenderet᷑ per accessuꝫ ad suuꝫ oppositū. s. nigrū sic ꝙ per illud accessum imaginet᷑ appropinquare ad conditionē nigri q̄ est ꝯgregare. tūc nō seq̄ret᷑. ꝙ q̄ñ albedo plus itēderet᷑ ꝙ plus disgregaret. sꝫ min⁹. Sꝫ sic est in ꝓposito, quanto eniꝫ plures vel ꝓbabiliores rōnes abducunt᷑ plus accedit opinio ad conditionē sui oppositi saltem disparati scilicet sciētie. Conditio eniꝫ scientie est firma adhesio quātum autē aliquis plures habet rōnes ꝓbabiliores firmi⁹ adheret. Igit᷑ minus fortificat᷑ formido que est de eēntia opinionis. Per hoc pꝫ ad argumentū illud. ¶ Itē. Formidare nō est actus reflexus super opinionē adueniēs. Igit᷑ non opꝫ ꝙ sit extra essentiā eius. Consequētia accipit᷑ ab argumēto eorū. Probatio a simili. Lꝫ enim actus intellect⁹ quo quis ꝑcipit se opinari sit actus reflexus. tñ opinari simplr

Ad argum

nō est actus reflexus. Similiter. Lꝫ ꝑceptio qua quis ꝑcipit se formidare sit actus reflexus. tñ formidare nō est act⁹ reflexus. sed necessarius intrinsecus opinioni. Per hꝫ ad aliđ. ¶ Item. Obiectū opinionis nō est solū ⁊ precise possibile esse sed possibile esse ⁊ possibile aliter esse. Sed actus q est circa poſſe alr se habere est actus dubius ⁊ cū formidine ⁊c. ergo. Probat᷑ maior. Quia obiectū opinionis est poſſe. non qđ sequitur ad necessarium. sed qđ distinguitur contra necessarium. Sed possibile qđ distinguitur cōtra necessariū est possibile ⁊ possibile nō esse. igitur ⁊c. ¶ Confirmatur p Phm. 1. posteriorū. tex. cō. 44. capi. 25. Si enim poſſe esse simplr esset obiectū opiniōis nō distingueret Phs ibi opinionē a scientia. per hoc qđ sciētia est de necessarijs. opinio de his que possunt alr se habere. sꝫ magis distinxisset istos habitus respectu essentialiū obiectorum. s. necessarij ⁊ possibilis esse: cuius contrarium facit. ¶ Itē. Ibideꝫ dicit ꝙ nulla opinio est incerta. qđ non esset nisi esset respectu possibilis aliter se habere: per hoc ad aliud. ¶ Contra. Fides est lumen. Igit᷑ ineuidētia non est de intellectu eius. Consequentia patet. Quia oē lumen facit euidentiā: sꝫ ſm magis ⁊ minus. ¶ Respondeo. ꝙ lumē accipit᷑ duplr. Uno mō generalr ⁊ sic oē illud qđ facit ad cognitionē intellect⁹ siue qđ facit itellectū ita firmiter adherere alicui sicut p cognitionē dicitur lumen illuminās intellectuꝫ. Alio modo specialiter ſm ꝙ lumen natū est facere euidens ⁊ manifestuꝫ. Primo modo fides que est habitus cognitiuus ſm aliquos (quia facit intellectuꝫ ita firmiter adherere credibili sicut cognitio) dicitur lumen: non 2° modo.

Instantia

Rñsio.

¶ Distinctio. XXV. ¶ Questio. I.

¶ Predictis adijciendū est de sufficiētia fidei ad salutem/illis enim qui precesserūt aduentū christi/⁊ qui sequuntur/videtur ꝓfecisse fides ſm tēporis processuꝫ/sicut ꝓfecit cognitio ⁊c.

Circa dis. 25. quero. An supposito ꝙ ineuidentia sit sp̄alis fidei. ita ꝙ eēt de eius essentia. vtrū fides possit stare cum scientia ⁊ actus fidei cū actu scientie.

Hic tria. ¶ Primo sine p̄iudicio et assertione dico ꝙ de potētia dei absoluta posset fides ⁊ lumen glorie ⁊ actus credēdi remanere in patria cū visione. etiā si ineuidētia esset de eēntia fidei. ¶ 2° dubitabo ꝯtra conclusionē ⁊ modū ponendi ⁊ solutā. ¶ 3° ex solone dubitationuꝫ ⁊ ex modo ponēdi soluaꝫ argumēta oium aliorū opinionū que contrariantur opinioni mee.

Primus articulus. An de potētia dei absoluta posset fides ⁊ lumē glorie ⁊ actus credendi simul remanere in patria cū visione. Ubi dico ꝙ sic/etiaꝫ si ineuidētia esset de essentia fidei. ¶ Et pro deductiōe p̄mo p̄mitto ꝙ ꝓpter cōclusionē in se nō intēdo dicere ꝙ habitus/fidei/⁊ lumen glorie/⁊ actus fidei ⁊ actus visionis possint stare sic ꝙ intellectus habeat simul istos duos act⁹ elicitos in se (qꝛ hic nolo agere de ea opinione que ponit ꝙ intellectus noster pōt intelligere plura simul. sꝫ de hoc habetur lib. 2. dist. 10.) sed volo dicere ꝙ isti duo habit⁹ ⁊ duo actus nō habēt formalē oppositionē cōtrarietatis aut alterius speciei oppositionis adinuicē. nec per ꝯsequens incōpossibilitatē quin quantū est ex ꝑte sui deo agente possint inesse eidē subiecto. s. anime intellectiue: ⁊ aīa posset ista recipere simul. sꝫ nō simul ꝑcipere ſm aliquos: ⁊ possint sil' inesse receptibilr sꝫ nō ꝑceptibiliter. Uerbi gratia. Per oppositū albedo ⁊ nigredo ⁊ actus disgregādi non possunt sil' stare in eadē parte supficiei ⁊ hoc ꝓpter formalē repugnātiā que est inter istos duos habit⁹ ⁊ actus nec in eadeꝫ ꝑte

supficiei

superficiei est aliq̃ capacitas simul recipiẽdi istos duos act⁹ vel habitus. ¶ 2⁹ ꝓpter declarationẽ cõclusionis p̄mitto qualr̄ aliqua sunt priuatiua: nõ tñ priuatiue opposita. Ubi ꝯsiderãdũ est ꝙ Ph̃s. 9. meta. tex. cõ. 3. post p̄ncipiũ dicit. ꝙ duplex est priuatio. Quedã que p̄uat omnino. sicut cecitas visũ. Quedã que priuat nõ oĩno sed est priuatio perfectionis. sicut turpitudo pedũ nõ priuat pedes vt non sint. sed vt nõ sint pulchri. Intelligendũ igitur ꝙ priuatiua que priuant oĩno nullo modo cõpatiuntur se in eodez simul. q2 directe opponunt̃ sicut patet de cecitate ꝛ visu. Priuatiua q̃ priuãt perfectionẽ. Aut differunt in eadẽ re sicut perfectũ ꝛ iperfectũ. sicut turpes pedes ꝛ pulchri in forma pedis. ꝛ sic̃ actus ꝛ potẽtia in eadẽ re. ꝛ tunc non cõpatiunt̃ se simul in eodẽ ꝓpter directã oppositionẽ. Aut differũt sicut due forme disperate. sicut perfect⁹ calor naturalis ꝛ iperfectus (puta calor aeris) ꝛ tunc cũ non habẽt oppositionẽ directã sed disperatã solum cõpatiuntur se sil' in eodẽ.

Arg^m 1^m ¶ Ex quib⁹ arguo. Posito ꝙ ineuidẽtia sit de per se itellectu fidei ꝛ etiaz actus credẽdi ꝛ euidẽtia sint de per se itellectu visionis. tñ cũ illa oppositio priuatiua est inter illa que nõ priuãt oĩno: fides enim nõ priuat omnino cognitionẽ nec adhesionem. fides igit̃ cõparata ad scientiã ꝛ visionem priuat ſm perfectũ ꝛ imperfectũ. Nõ in eadẽ forma (q2 fides ꝛ sciẽtia sunt duo diuersi habitus itellectuales) igit̃ in diuersis formis ꝛ diuersis rebus. Sed talis nõ ipedit simultatẽ in eodem vt deductũ est de calore naturali ꝛ aduentitio iperfecto. Igit̃ posita hypothesi ꝙ ineuidẽtia sit de per se intellectu fidei ꝛ actus credẽdi adhuc poterũt stare cũ visiõe. ¶ Per hoc possunt solui oĩa argumẽta de euidẽti ꝛ ineuidẽti, de opiõne ꝛ sciẽtia habita in. 2. 4. di. s. s. ꝙ nõ cõcludũt: q2 illa oppositio est in diuersis formis ꝛ nõ oĩno priuatiuis.

Instantia ¶ Dices ꝙ calor naturalis ignis ꝛ aeris cõpatiũtur se in eodẽ. sic ꝙ neuter est in extremo. sed calor ignis in extremo si adueniret corpi destrueret totũ calorẽ naturalẽ vel saltẽ ad sui naturam traheret. sicut patet. 1. de generatione tex. cõ. 88. vbi Ph̃s ponit exẽplũ de gutta aq̃ si infunderet̃ mille amphoris vini. Sed in ꝓposito lumẽ glorie ꝛ actus vidẽdi sunt in extremo claritatis. Igitur vel destruunt lumen fidei ꝛ actũ credẽdi vel si aliquid de his manet lumen glorie ꝛ act⁹ visionis trahent illos ad sui naturã. sicut ponit̃ ꝙ charitas patrie attrahit qđ manet de charitate vie in sui nãm.

Rñsio ¶ Rñdeo ꝙ hec est differẽtia iter materiã ꝛ formas aliquas materiales ꝛ inter materialia ꝛ formas receptas in eis ꝙ forma materialis quãdo in extremo seu in vltima ꝑfectione ponitur in materia propria ꝑficit eaz intensiue ꝛ extẽsiue. Uerbi gratia. de omni forma substãtiali. q2 q̃diu ꝑficit ꝓpriaz materiã. ipsa stante nulla alia põt ipsaz materiã informare. Istud pz de accidẽtibus multis sicut de albedine in margarita. Et forte de talibus est calor ignis in extremo. q2 trahit ad sui naturã oẽz calorẽ cõcurrentẽ. Sed in materialibus est ꝯtrium. Lz enim intellectus noster perficiat̃ in extremo visione clara rerũ in verbo ꝛ ita intensiue. tñ vlterius põt cognoscere in ꝓprio genere: ꝛ ita vlterius ꝑfici extẽsiue ac si nõ videret res in verbo. ¶ Idẽ pz ſm ph̃iam. Lz enim habeã demonstrationẽ de aliqua cõclusione: possuz tñ nouiter ꝓbabile argumentũ facere de eadẽ.

Ad arg^m ¶ Per hoc ad argumentũ ꝙ nõ est simile. Et per idẽ pz ad primũ exẽpluz. Lz eniz nõ curat super oẽs pedes tñ bonũ fuit ad ꝓpositum p̄ncipale ꝛ etiam ad illud qđ iam dictũ est. Calor eniz naturalis lz in extrema ꝑfectione sua poneretur in corpore nõ excludit̃ quin illud idẽ corpus possit simul recipere tẽperatũ calorẽ aeris vt per se pz. Qđ non esset verũ si calor naturalis ꝑficeret materiã suam intensiue ꝛ extensiue. ꝛ ita exẽplum est ad p̄ncipale ꝓpositum. Et ad illud qđ iã dictũ est ꝙ. s. a simili lumen glorie stat cũ lumine fidei ꝛ act⁹ credẽdi cũ actu videndi. q2 possibile est ꝙ lz lumen glorie ꝑficiat oĩno intensiue respectu actus visionis: tñ q2 adhuc ipsa est in potẽtia receptiua respectu alteri⁹ luminis ꝛ ꝑ ꝯñs nõ ꝑficitur extensiue quãdo itellectus ꝑficit̃ itẽsiue ꝑ actũ videndi res in verbo est in potẽtia videndi res in ꝓprio gñe solũ.

Arg^m 2^m ¶ Itẽ. Illa que nullo genere oppositionis opponunt̃ possunt simul stare. Hoc accipit̃ ab aduersarijs qui dicunt ꝙ nõ stant simul ꝓpter repugnantiã euidẽtis ꝛ ineuidentis. Sed hẽ sunt fides, ꝛ lumen glorie, credere, ꝛ actus vidẽdi (etiã posito ꝙ ineuidẽtia sit de essentia fidei ꝛ eius act⁹) igitur ꝛc̃. Probatio minoris. Q2 fides ꝛ si diceret ineuidentiã per essentiã: tñ ꝓpter illã ineuidentiã nõ esset extremũ contrariũ visioni vel sciẽtie. Q2 visio ꝛ sciẽtia clara tenent vnuz extremũ. ꝛ habitus erroneus aliud extremũ. Sed in omni cõtrarietate sunt intantũ duo extrema. 10. meta. Igit̃ fides nõ est extremũ contrariũ visioni ꝛ sciẽtie. Probatio minoris. Quia ꝑfectissimũ tenet vnũ extremũ in cõtrarietate ꝛ vilissimũ aliud vt habetur ibidẽ: sed sic se habet visio ꝛ error. igit̃ ꝛc̃. Nec etiã sicut ꝯtrariũ mediũ participãs extrema. Quia mediũ hõ ꝛ nõ mediũ abnegatiuũ participat aliqđ de extremis. Sz fides que est habitus positiuus vt per se pz nihil pticipat de sciẽtia neqz de clara visione. q2 fides nullũ gradũ euidẽtie includit quoquomodo. Nec sicut mediũ cõtrariũ per abnegationẽ. Quia hõ mediuz dz esse tale positiuũ ꝙ sit mediũ inter duas malicias. sicut pz de virtute liberalitatis inter prodigalitatẽ ꝛ auaritiã. Sed hoc deficit in ꝓposito vt pz. non eniz est fides malicia iter scientiã ꝛ visionẽ. igit̃ ꝛc̃. ¶ Itẽ. Mediũ ꝑ abnegationem in cõtrarijs dz esse aliqđ positiuũ habẽs ꝯtrarietatẽ ꝛ incõpossibilitatẽ respectu vtriusqz extremi: sicut pz de liberalitate ꝛ ꝓdigalitate ꝛ auaritia. Sed fides nõ hz oppositionẽ ꝯtriam ad visionẽ. sed solũ respectu habitus erronei. Igitur non est mediũ ꝯtrariũ per abnegationẽ. Minor declarat̃. Habitus eniz iperfectus ꝗ imaginat̃ mediũ iter duo extrema sic imaginat̃ mediũ ꝙ quãdo cõparatur ad vnũ extremũ: cuius est priuatiuũ ſm disparatã formã tunc ex ea pte hẽ ne cõpatitur secũ aliud extremũ: ꝛ tamẽ ad extremũ aliud cõparatũ per eẽ vere contrariũ nõ secũ cõpatit̃ ipsuz. Uerbi gratia. de cognitione vespertina que est cognitio rez in ꝓprio gñe. Si ipsa cõparetur ad cognitionẽ rerũ in verbo est cõparatio priuatiua ſm disperatã formã. ꝛ ideo se cõpatiuntur: si tñ cõparet̃ ad habitũ erroneũ circa cognitionem rerũ in ꝓprio gñe sũt duo habit⁹ positiui ꝯtrarij quorũ vn⁹ destruit aliũ. Sz oppositio fidei ad visionẽ est priuatiua isto modo ꝛ oppositio fidei ad habitũ erroneũ est ꝯtria ꝛ totalr̄ destruit ipsum. ergo ꝛc̃. Nec opponit̃ cõtradictorie eis. Q2 euidẽs ꝛ ineuidẽs que ꝯsequunt̃ fidẽ ꝛ scientiã vel fidem ꝛ habitũ glorie ꝛ actus corrñdentes accipit̃ ſm idẽ. Ꝯdictio aũt nõ accipit̃ ſm idẽ. Nec etiã opponit̃ p̄uatiue. Q2 p̄uatiue opposita nata sunt fieri circa idẽ subiectũ seu circa eãdem formã inherentẽ subiecto. Uerbi gr̃a. Aia nõ solũ est subiectũ habitus veri ꝛ falsi. sed ipsemet habitus aie determinatur cuz vero ꝛ falso. opinio est qñqz vera qñqz falsa. ꝛ qñqz clara ꝛ qñqz obscura. Sz nec habit⁹ fidei nec act⁹ eius nati sũt recipe vtrũqz oppositoꝝ. s. euidẽs ꝛ ieuidens q2 si reciperet euidẽs sicut charitas recipit eẽ perfectũ nõ oporteret plus dicẽ fidẽ euacuari q̃ charitatẽ: etiã si nullã hẽnt opõnẽ. Nec sũt relatiue opp^ta. q2 relatiue oppo^ta negãtia se adiuicẽ fundant̃ super aliquo istoꝝ triũ modorũ oppositionis. Non enim hoc est euidẽs respectu huius: ꝛ illud ieuidens respectu illius nisi ꝓpter aliquã oppositionẽ in fũdamentis. Uerbi gr̃a. Diuersa nihil idẽ habẽtia nõ dicunt̃ relatiua ratione diuersitatis nisi pp oppositionẽ ꝯdictoriaz in fundamẽtis que sunt nihil ꝛ aliqđ nec duo dissimilia dicũtur relatiua ratione dissimilitudinis nisi ꝓpter cõtrarietatẽ

in fundamētis.nec magnū ⁊ paruū inequalia nisi ꝑꝑ oppositionē priuatiuā.¶ 3ᵒ rō pncipalis.Si fides ⁊ eius actᵘ nō stant cū lumine glorie ⁊ actus visionis.aut hoc est ꝑꝑ repugnātiā que est inter assensū firmū ⁊ magis firmū:puta ꝙ actus fidei nō dicat ita firmū assensū sicut actus visionis. Sed hoc nō īpedit.q₂ posito ꝙ aliquis iudeus a pueritia sua nutritus ⁊ instructus fuerit in fide iter christianos si talis postea fiat vere christianus per hoc ꝙ recipit fidem infusam non perdit habitum per memoriam quem habuit de fide acqsita.sed cū manet fides acquisita in eo posse est ꝙ cōuertat ad illū habitū que est fides acqsita ⁊ assentiat per illū articulis fidei.Ergo cū illa fides acqsita nō faciat ita firmū assensū sicut infusa vel ecōuerso.q₂ postq̄ differunt specie differūt in suis operationibᵘ que sunt firmiter assentire.ergo ꝙ in tali nouo christiano nō stēt simul.firmᵘ assensus ⁊ minus firmus hoc est ꝑpter repugnātiā iter euidens ⁊ ieuidens.Sed hoc nihil est q₂ si aliquis ꝑhs haberet aliquā demonstrationē de aliquo articulo(puta ꝙ deᵘ est vnus vel omnipotēs)si postea fiat christianᵘ ⁊ assentiat per fidē infusā nō ꝑpter hoc ꝑdit demōstrationē quā habuit:⁊ tū demonstratio facit cognitionē euidentē ita ꝙ euidētia est de per se intellectu eius sꝫ oēs:⁊ fides infusa facit ineuidentē ita ꝙ ineuidentia est de per se intellectu eius vt cōmuniter dicit.Ergo illa repugnātia nō īpedit (ēt posito ꝙ ineuidētia sit de per se itellectu)fidei.¶ Itē.Sicut opponuntur euidēs ⁊ ieuidens.sic etiam opponuntur magis euidens ⁊ minus euidens.⁊ cognitio maxime euidēs.s.matutina stat simul in patria in eodē intellectu cū vespertina que est minus euidēs.cuius rō melior non assignat.nisi q₂ iste cognitiōes sunt disparate ⁊ alterius rōnis.Sed posito ꝙ ineuidētia sit de per se itellectu fidei seu ipsius actᵘ credēdi.semꝑ tamē saluabit ꝙ actus credēdi ineuidēs ⁊ actus videndi euidēs erunt cognitiones disparate.Ergo eadē idē in ꝑposito concedendū est.¶ Confirmat.Sicut enim cognitio matutina est rei vt in se vise ⁊ vespertina vt in alio (puta in specie)ita visio beatifica est rei in se vise.credē autē rei vt ꝑtria in alio:puta.in habitu fidei:⁊ ita neutrobiq̄ assumit euidens ⁊ ieuidens ſm idē.nec per ꝯñs est oppositio directa.sꝫ disparata.Ideo mirū est de Thoma in pᵐa parte.q.58.arti.7.in rñsiōe tertij argumēti.ꝙ fides nō stat cū visione.sed cognitio matutina stat cū vespertina.Ratio enim sua vtrobiq̄ similē videt habere efficaciā.Dicit enī ꝙ stant simul.Quia ꝑfectio matutina ideo nō opponit imperfectioni vespertine.q₂ qᵭ aliqd cognoscat in seipso non est oppᵐ ꝙ cogscat in alio.Sꝫ planū est ꝙ cognitio q̄ est ꝑ habitū fidei est cognitio in alio.cognitio q̄ est visio ē cognitio rei in seipsa.Ergo nō repugnat:⁊ per ꝯñs ſm opionem suā fides ⁊ sciētia nō repugnāt.Addit enim ibidē.Intelligendū est qñ aliqd cognoscit per duo media quorū vnum est perfectius ⁊ aliud īperfectius.nihil habet repugnāe.sic ad eandē cōclusionē habere possumus syllogismū demonstratiuū ⁊ dialecticū ⁊ similiter eadē res pōt sciri ab angelo per verbū increatū ⁊ per speciē innatā.Sed pꝫ ꝙ cognitio rei per fidē ⁊ scientiā est cognitio ꝑ diuersa media.ḡ ⁊c̄.

¶ Itē.Si credere eēt actus formalis ipsius itellꝰ sicut calor ipsius ignis nō maiorē oppositionē haberet.q̄ hꝫ mō. q₂ eque bene eēt per essentiā ieuidens sicut modo.Sꝫ hec possent stare simul q₂ illa essent disparata.Ergo ⁊ mō ꝑñt. ꝑobatur minor.Q₂ nihil ꝑhibet qn aliqua priuatio insit alicui per nām ⁊ quā simul ⁊ ī perpetuum insit sibi ꝯtrium disparatū aliūde.Verbi grā.Quelibet creatura de se est nihil.⁊ tñ a deo semꝑ est ens.⁊ materia ex se est sub ꝑuatione forme ⁊ per formā semꝑ informata ⁊ in actu.¶ Itē.Opio ⁊ scientia stant simul ſm ꝙ diuersi habitus.Ergo euidens ⁊ ineuidēs in dispati:.Consequētia pꝫ ex aduersarij.s.Aliq scilicet ꝙ opinio stet cū sciā.pōt sic ꝑbari.Posito ꝙ aliqs diu habuit opinionē de aliqua cōclusione.⁊ ꝙ nouiter acqsierit demonstrationē tunc est possibile ꝙ obliuiscat demōstrationē istā ⁊ in promptu reuertat ad opionē diu formatā.¶ Tunc quero quādo sic prompte reuertit ad opi.Aut hoc est.q₂ illa mansit habitualr cū demōstratione:⁊ habet ꝑpositū.Aut derelinqtur in eo quedā promptitudo reconuertēdi ex hoc ꝙ talis habitus diu fuit firmatᵘ in eo sꝫ mō nō sit in eo.⁊ tunc per istū modū destruet omnis habitᵘ q₂ de omni habitu dicet ꝙ cōuersio talis nō est per habitū q manet sꝫ per hoc ꝙ talis promptitudo derelinquit ex hoc ꝙ aliquādo fuit talis habitus firmatus.Et eodē mō potest argui de raptu Pauli qui cōuertebatur ad fidem quā pᵐo habuit qñ recognouit deū dicens.Dñe qd me vis facere.

Secundus articulus.Ubi mouent dubia circa hoc pro pte negatiua ⁊ soluunt.¶ Et pᵐo mouet dubiū.Quō actus fidei possit eē in patria in bono ⁊ ꝙ ipse nō sit viator.cū credere sit ꝑpriꝰ actus viatoris. ⁊ ꝑpriꝰ actus propriū arguit suppositū.¶ Primo dico ꝙ possibilitas credēdi nō ponit aliquē extra statū vidēdi ꝑfectissime sed necessitas sic vidēdi.s.ꝙ actus credēdi maneat in patria ponit de possi nō de necessario ⁊c̄.¶ Cōtra. cū dispata opposita possunt sil stare ⁊ discredere ⁊ despare sunt solū opposita dispata ad visionē.Ergo beatus videns posset despare ⁊ discredere ⁊ per ꝯsequēs peccare:q₂ voluntas posset sequi iudiciū rōnis erroneū.Probatio assumpti. Q₂ discredere ⁊ despare cōtingit ex hoc ꝙ solum ꝯstat de obiecto fidei ꝑ testimoniū alteriᵘ ⁊ non per euidentiā rei ⁊ ita discredere ⁊ despare attendunt penes habitū fidei.⁊ videre penes sc:⁊ ita sunt dispata.¶ Rñdeo ꝙ discredere ⁊ despare nō attendunt penes habitū fidei.sed penes quēdā habitū erroneū in itellectu q vocat infidelitas.Habitᵘ aūt erroneus directā ⁊ ꝯtriam oppositionē hꝫ ad rectā visionē sicut ad extremū ꝯtrium(sicut habet supra)⁊ nō dispatam sicut fides:quare ⁊c̄.¶ 2ᵒ dico ꝙ de potentia dei ordinata nō pōt fides nec eius actus remanere in patria cū visiōe. Qᵭ pꝫ.cognitio eni matutina ⁊ vespertina stāt sic in patria nō obstāte ꝙ differūt ſm ꝑfectū ⁊ iperfectū.q₂ vna est naturalis ⁊ alia nō:⁊ nāles ꝑfectiones hñt remanere cū supnaturalibus.hoc aūt nō cōpetit fidei ⁊ visioni.ambe enim ꝑtinent ad eundē statū.¶ Itē.Charitas vie manet in pria q₂ ipsa aucta ad ꝑfectū pōt habere ꝑfectissimā operationē qualis dꝫ in patria.s.ꝑfectissimā dilectionē dei ⁊ ꝑximi: fides autē si intenderet in infinitū nūq̄ posset esse pncipiū visionis.quāto enim plus itenderetur fortius fidelis assentiret.Sed nō videret clarius sic cōparando fidē ⁊ eiᵘ actū ad habitus alios remanētes ⁊ actus eorū.Pꝫ ergo ꝙ de potētia ordinata dei nō cōgruit ipsam nec eiᵘ actū remanere ī patria.¶ Hoc ēt pꝫ.Q₂ illud nō debet fieri de potētia ordinata qᵭ nō cōgruit fieri.¶ Sꝫ cum visio facit assensū firmissimū ⁊ ꝑfectissimū nō cōgruit ꝙ fides aliquē assensum faciat q esset ꝑfisse in eodē genere cognitiōis.s.supernaturalis.Qᵭ dico.q₂ forte satis cōgruit ꝙ fides nālis remaneat in patria sicut cognitio naturalis ⁊ vespertina cū matutina.¶ 3ᵒ dico.ꝙ dialectica vel opio ⁊ demōstratio quātū ad habitū maneāt simul in vno.nō est necessariū.est tñ congruū de potētia ordiata.Nec est necessariū ꝙ assensus q fit per demonstrationē sufficiēter cōtineat illā qᵭ est per opionem ⁊ in eodē genere cognitionis.s.naturalis q₂ tamē est possibile obliuisci demonstrationē vel nō hēre in promptu.ideo est congruū ꝙ saltē simul maneat ꝑbabilis rō in habitu quā als acquisiuit.¶ 4ᵒ dico ꝙ si scientia ponatur in via stare cum habitu fidei ⁊ hoc est de potētia ordinata. non est tñ ponēdū hoc de fide ⁊ visiōe.Quia sicut in ꝑhia naturali ponitur intellectus qui est habitus pncipiorum ⁊

scientia

Margin notes:
- Argᵐ 3ᵐ
- Argᵐ 4ᵐ
- 3 Di.X.
- Argᵐ 5ᵐ
- Argᵐ 6ᵐ
- Dubium.
- Rñsio pᵃ
- Instantia
- Rñsio. Despare attēdit penes hitū infidelitatis.
- Rñsio 2ᵃ
- Fides nec actᵘ eiᵘ rōt remanē in pria de poᵃ ordinata.
- Demōstratio ⁊ opio nō incōuenit simul manēre ad hitū sꝫ nō necīo.

scientia que est habitus ɜnam stare sil' & de congruo ad hoc q si scientia esset oblita vel nō occurreret in promptu &c. ita etiā videtur q si ponatur fides que sit habitus articulorū & principiorū theologie viatoris stare cū scientia theologie viatoris q hoc erit de potentia ordinata & de congruo. Si enim theologia acquisita esset oblita vel nō esset in promptu/oporteret recurrere ad fidē. Sed habēti visionem non oporteret dubitare de aliqua oblivione vel impromptitudine cognoscendi oia: visio enim non solū habet ɔclusiōes theologie. sed & pncipia. Cū igitur iste ponunt̄ cause quare est simultas de cōgruo inter opionem & demonstrationē. fidē & scientiā. Igitur de fide & visione sequitur propositum.

Ad arg^a Et marie 2. opi. p. ar p q ar. p. 2. q.

Tertius arti. Ubi ex solonibus scdi articuli soluunt̄ oia argumēta aliarū opinionū. Nā per hoc pōt responderi ad apostolū & dcā sanctox. & glosas. Qr ipsi ponunt fidē & eius actū euacuari. qr nō possunt manere de potētia ordinata & de congruo. possunt tn̄ manere simul de potētia absoluta. Et qn̄ ɔfirmatur q apostolus & sancti reducunt eā ad oppositionē pfecti & iperfecti visi & non visi. Pōt dici q illa oppositio bene arguit q nō possunt manere de potētia ordinata & de cōgruo. qr semp iperfectior habitus cū alio habitu eiusdē generis ad nihil seruiret vt argumentatū est: & hoc fuit eis satis argumentū q fides debet euacuari ne posset manere. Qr apud sanctos iconueniēs est q aliqd fiat a deo nisi de potētia ordinata ad aliquā ɔgruitatē: illa oppositio tn̄ nō arguit quin possint simul manere de potētia dei absoluta. qr illa oppositio nō est aliqua repugnantia cū non sit ſm idem. vt supra pbatum est. ¶ Per idē pōt dici ad oia argumēta eorū. q si fides poneret̄ in patria de potētia ordinata (ita q fides ordinaretur ad actū) si nō sequeret̄ actus esset frustra. Et ita oia argumenta sua vt pz inspiciēti pcedunt de fide si poneret̄ de potētia ordinata: si aūt ponatur de potētia absoluta nō oportet q sequat̄ eius actus nec per hoc erit frustra: qr potētia absoluta non ponitur pter opōnez sed solū ad ostendendū q in tali facto nō includit̄ ɔdictio si fiat. ¶ Alia argumēta que adducūtur de ɔtrarietate & cōtradictiōe etiā soluunt̄. qr fides & visio nō cōtradicunt sed ɔtiantur. qr nō sunt ſm idez. sed ſm dispata vt pbatum est.

Instantia

¶ Contra pmissa videt̄ q illud qd est totū fundamentū opionis. s. q cōpatiuntur se ſm diuersa media nihil est vt arguūt quidā. s. Heruetus quolibe. 2. q. 1. aā finē.

Rāsio.

¶ Dico q hoc habit⁹ distigunt̄. Nā habit⁹ fidei & sciētia vel gloria possunt dupl'r ɔsiderari. Uno modo ſz se & absolute sine cōperatione ad actus quorū sunt pncipia & sic nihil phibet ista stare simul in eodē sicut grauitas & leuitas in lapide cōiuncto magneti. & sic in Paulo fides stetit cū visione. Alio modo ſm q inclināt in actus pprios: & sic non cōpatiuntur se quātūcūqz sint media diuersa & diuerse rōnis. Qr tn̄ dicunt q euidēs & inevidens sunt diuersa media respectu actus credēdi & vidēdi seu sciendi: sciendū est q aut intelligūt q habitus euidēs & habit⁹ inevidens sint diuersa media sic q vterqz habeat causalitatē respectu sui effectus. puta fides respectu actus credēdi & sciētia respectu actus sciēdi. aut non. Si sic/seqtur cōtradictio eque sicut si esset per idē mediū. Uerbi grā. q aliqs videat per potētiā visiuam tāqz per cām efficientē visionē & q nō videat sil' per fumū tāqz destruentē visionē. eque est ipossibilis ɔtradictio ac si videret & nō videret simul per potentiā visiuā. Sic in pposito. q aliquis simul habeat euidentē cognitionē & inevidentē etiā per diuersa media: dūmodo ea media hēant causalitatē respectu illorū actuū sequit̄ contradictio eque ipossibilis sic per diuersa media sicut si per vnuz. Si non. tunc nihil ad ppositum. Probo. Qr tūc nō sunt diuersa que ponunt̄ diuersa media causantia diuersos actus ſm istā opinionē que iam ponebat̄. ¶ 2° si hoc diceret̄ vterqz habitus nō haberet causalitatē. tunc appareret cuilibet. q nullū difficile erat dicere q starent simul. sed esset derisio dubitare. sicut dubitare. an aliqs simul posset videre p oculuz & nō videre. per idē quippe nō est natus causare visionē. ¶ Dices q fides nō causat actū euidentē nec inevidentē. sed subaz actus credēdi qd est subiectū eius. & est neutrū ad euidēs & inevidens.

ɔ iactum rōnem.

¶ Cōtra. Primo qr videt̄ ponere q euidēs & inevidēs sint accidentia supuenientia substātie actus credēdi vel sciendi qd falsuz est. ¶ 2°. Qr si sint pua/tiue opp^ta circa actū credēdi. Igr̄ ambo nata sunt sibi ineē & ita suba actus credēdi haberet oēm rōnem per quā remaneret in patria. sicut charitas nō solū de possibili sed de cōgruo. dūmodo enim actus credēdi pficeretur vt fieret euidens posset remanere. sicut charitas cū sit pfecta. si sint opposita cōtradictoria. tunc falsuz dicunt q act⁹ credēdi est indifferens. qr alterū cōtradictoriorū dicit̄ de qolibet. ¶ 3° Non saluant suā positionē. Ipsi enim dicunt cōtra alios. q actus credēdi & videndi stant simul. etiā si inevidētia includatur infra essentiā fidei. Non igit̄ possunt euadere per hoc q facit solum substantiā actus credendi non inevidentiā.

Ar g^m pūt ms opio.

¶ Itez arguunt sic. Sciens sicut euidēs nō pōt simul moueri ad assentiendū oppositū rei scite ēt qlz alio dicēte sibi opp^m qr pcedit ex necessarijs. Sz si scia & fides staret sil' ſz q sunt habitus inclināntes in suos actus hoc sequeret̄ igit̄. Probo. Qr fides generalr loquēdo nō dicit certitudinē oīmodā: & ideo si aliquis doceat pbabil'r eius oppositū nō repugnat quin assentiat̄ eius opposito. Si igit̄ cū sciētia. sequitur in minori. s. q aliqs poterit assentire opposito rei sciте altero dicente sibi oppositū.

Ad pmū argm.

¶ Ad pmū aūt eorum dico q verū est eē ipōle eē. q aliqd vnū & idē poneret̄ ieē & nō poneret̄ i eē ab vna & eadē cā & a pluribus causis. sed tn̄ q duo dispata que differūt sicut perfectū & iperfectū simul a diuersis causis ponant̄ inesse nulla est contradictio. Uerbi gratia. Qr actus vidēdi ponat̄ inesse per potētiā visiuā sic p cām & sil' destruat̄ p fumū. & q lapis ascendat p virtutez a magnete & simul destrueret̄ ei⁹ ascensus p grauitatē p quā descendat eque est ipossibilis ɔtradictio ac si simul poneretur visio inesse & nō poneret̄ inesse & sic de grauitate &c. Sed posito q Sortes eēt psens oculo meo pñtia psonali & q sil' aliqd speculū eēt pñs oculo depicta. sic fixū in veste sua ante oculos meos ad aliqd speculū in quo ei⁹ imago sit creata. tunc quātū est ex pte istorū dispatorū mediox nulla est repugnātia qn sil' in oculo meo causaret Sortes actum intuitiuū rōne pñtie psonal' & actū enigmaticū rōne sue imaginis in speculo. Sz sic ponit̄ i ppo^to. q in visiōe beata eēt pñs itellectui meo de⁹ ipe pñtia reali sue eēntie & q esset psens itellectui meo p habitū fidei ɔcreatū q̄re nō repugnabit actus credēdi & vidēdi stare sil' tanqz duo dispata & per dispata media.

Ad scdm

¶ Ad 2^m p idē pz. q ipōle eēt q aliqs moueretur ad assentiendū opposito rei vise p idē medium sed q per mediū dispatū qd esset idifferens ad cāndum assensum & nō assensuz non esset ipossibile de potentia absoluta lz esset impossibile de potentia ordinata.

¶ Distinctio. XXVI. ¶ Questio. I.

¶ Est aūt spes virtus qua spūalia/& eterna bona sperantur. i. cū fiducia expectantur &c.

V Trum spes sit vtus theologica dīna ab alijs theologicis vtutibus. **Hic quatuor.** ¶ Pri͂o qualiter spes est passio nō virtus. ¶ 2° an spes sit virtus theologica & qualiter ab alijs distinguat̄. s. a fide & charitate. ¶ 3° de ordine spei ad fidē & charitatē. ¶ 4° in quo sit spes.

Due sunt potētie appetit⁹ sensitiui.

Primus articulus. An spes sit passio vel virt⁹. Ubi dico q̄ spes est passio ⁊ nō vtus. Pro quo notādū q̄ in nobis distinguit̄ duplex appetitus. superior: scilicet volūtas: ⁊ inferior. vt ꝯcupiscibilis. ⁊ irascibilis. Est aūt spes passio irascibilis. que vt cōmuniter dī dīt a ꝯcupiscibili eo q̄ est boni vel mali ardui. ⁊ sūt due potētie appetitiue irascibilis ⁊ cōcupiscibilis. ¶ Contra. Apprehensiua p̄cedens nō est nisi vna. s. estimatiua. Igit̄ sequens non est nisi vna. ¶ Dicendū q̄ sicut sunt duo appetitus inferiores ita sūt due estimatiue. q2 sicut supior. s. volūtas ē vna pp̄ imaterialitatē ⁊ abstractionē. sic ecōtrario appetit⁹ inferior est duplex ꝓpter materialitatē ⁊ cōtractionem. Et sicut etiā intellectus est vnus ꝓpter imaterialitatē ⁊ abstractionē. ecōtra estimatiue erunt due apprehensiue. nō tñ due estimatiue. vna est respectu boni vel mali delectabilis s̄m sensum: alia respectu boni vel mali sensati vt ardui. ¶ Uel dicendū q̄ intell's speculatiuus ⁊ practicus sunt diuerse potentie s̄m quosdā ⁊ irascibilis ⁊ cōcupiscibilis in volūtate s̄m alios vel saltē vires. ⁊ sic corrīdent sibiīuicē apprehēsiue ⁊ appetitiue superiores vel inferiores. ¶ Uel dicendū q̄ estimatiua est vna lz appetitiue sint multe. sicut prudentia est vna respectu virtutū moraliū: ⁊ hoc ideo q2 differētia boni delectabilis. ⁊ ardui diuersificat appetitū nō vim apprehēsiuaz. Et ratio huius est q2 respectu eius arduū iportat difficultatē ꝓpter passiōes in eo exītes. nō sic aūt respectu apprehēsiue. Sic igit̄ spes est passio irascibilis cuius obiectū est bonū / futurū / arduū / possibile adipisci. Per bonuz dīt a passionibus respectu mali / odio / fuga / timore / audacia. Per futuruz in speciali a delectatione ⁊ tristitia que est respectu p̄sentis: ⁊ amore ⁊ odio que est p̄sentis ⁊ absentis: sed in hoc cōuenit cū desiderio ⁊ oībus passionib⁹ irascibilis. Per arduum differt ab oībus concupiscibilibus ⁊ sic a desiderio. Per possibile adipisci dīt a desperatione ⁊ forte a desiderio. sz alr̄ ⁊ alr̄ q2 desideriū est respectu poīs ⁊ ipoīs. desperatio v̄o tñ respectu impossibilis. Ab ira v̄o q2 est passio composita habēs duo obiecta. s. bonū ⁊ malū. Patet igit̄ cuius potētie spes sit passio ⁊ quō dīt ab oībus alijs passionibus.

Spes ē virtus theologica.

Secundus articulus. An spes sit virtus theologica. Ubi dico q̄ sic. Pro q̄ sciēdū q̄ virtus theologica dicit̄ que hz deū pro obiecto. Sed hoc pōt itelligi dupl'r. Uno mō de obiecto imediato. Alio mō de obiecto p̄ncipali. sed mediato. Si de obiecto imediato sic dicūt quidam. q̄ spes non esset virtus theologica. q2 imediatū obiectū spei nō est ipse deus sed beatitudo formalis que est qd creatū. Qđ patet. Q2 spes pertinet ad amorē cōcupiscentie quo volumus nobis aliqd bonū. sed ꝑmū ⁊ imediatum obiectū amoris ꝯcupiscētie nō est deus s̄m se sed est s̄m se obiectū amoris amicitie. Igit̄ est aliqd aliud. Sed hoc nō nisi beatitudo creata. vt pz ex ipsa descriptione spei. s. q̄ est expectatio future beatitudinis. igit̄ ⁊c̄. Si v̄o loquamur de obiecto p̄ncipali. sz tamē mediato. sic deus est obiectū spei. ⁊ spes sic est virtus theologica. Beatitudo enim que habet deū pro obiecto est ꝑmū obiectū spei (vt dictū est) ⁊ ita obiectū p̄ncipale spei est illud qđ est obiectū beatitudinis. Illud est deus. igit̄ ⁊c̄. ¶ Et per hoc pz qualr̄ spes distinguatur a fide ⁊ charitate. Distinguit̄ enim ab vtroq3 dupliciter. Uno modo penes obiectū q2 obiectū fidei ⁊ charitatis imediatū est ipse deus. imediatū autē obiectū ipsi⁹ spei est beatitudo creata cuius mediatuz ⁊ p̄ncipale sit ipse de⁹. Alio modo distinguitur spes a fide penes subiectū. q2 fides perficit intellectum: spes autē voluntatem. A charitate autem penes actum quia actus charitatis pertinet ad amorē amicitie. actus autem spei ad amorem concupiscentie: ⁊ sic patet primum. De ista tamen opinione distictiōis nihil teneo. nec probo pro nunc.

Spes d'r distinguit̄ a fide ⁊ charitate.

Tertius articulus. Quō se hēat spes ad fidē ⁊ charitatē. Ubi sciēdū q̄ d'r loq possumus de ordine spei ad fidē ⁊ charitatē. Aut. n. loqmur de ordine tpis. Aut nature. Si tēporis. sic quantū ad diuinā effusionē illorū habituum nō est inter eos inuenire talē ordinē. q2 simul infunduntur. Si v̄o loquimur de ordine nature. sic planū est de fide. q̄ ipsa naturalr̄ p̄cedit spē ⁊ charitatē. Qualē autē ordinē habēt spes ⁊ charitas nō est adeo clarū. Si eniz cōsideremus actū amandi ⁊ actuz sperandi q videnī esse a spe ⁊ charitate. sic charitas videt̄ p̄cedere spē: sicut diligere p̄cedit sperare. Prius enim diligit̄ aliqd tāq̄ bonū q̄ speretur vt possibile. ¶ Sed hoc nō obstāte dicendū q̄ spes p̄cedit charitatē ordine nature qđ pz dupl'r. Primo sic. Illđ est prius alio quo amoto amouet̄ alterū. ⁊ nō ecōuerso. Sz amota spe amouet̄ charitas. ⁊ nō ecōuerso. Igit̄ p̄cedit charitatē. igitur ⁊c̄. ¶ 2°. Propriuz est charitatis ponere circa oēz bonū actū rōne meriti. Sed hoc nō facit spes. vt pz in hītib⁹ fidē ⁊ spē ifformes. Sed nullaz meritū pōt esse sine charitate (vt pz prime ad Corin. 13.) meritū aūt est vltima pfectio que est poīs in actib⁹ volūtatis saltē in viatoribus. igit̄ charitas est vltimus habitus volūtatis. ⁊ sic pz 2m.

Fides ordie nāe p̄cedit spē ⁊ charitatē.

Spes p̄cedit charitatē ordie nature.

Quartus articulus. s. in qbus sit spes. Ubi aduertendū est q̄ aut querit̄ de spe quo ad habitū. aut quo ad actū. Si quo ad habitū. sic nō est in dānatis demonibus. vel hoib⁹. Et ex cōmuni dicto arguo hoc sic. Habitus infusus amittit̄ per vnicū actū malū ꝯtrariū. Sed cōstat q̄ in damnatis est actus malus desperationis de habenda beatitudine. Q2 sicut ad pfectionē beatitudis ptinet securitas de ea nō amittēda. sic ad cumulū miserie dānatorum ptinet. q̄ ipsi sciāt q̄ nllo mō possint dānatiōez euadē nec ad btitudinē puenire pp̄ qđ desperāt de ea. Igit̄ in eis nō est spes quo ad habitū. Si qđ querat de spe quo ad actū. sic dicendū est q̄ ꝓprie actus spei non est in damnatis nec in beatis sed solū in viatorib⁹. Qđ pz. Q2 deficiēte obiecto necesse est actū deficere. Sed in damnatis ⁊ in beatis deficit obiectū spei. Igit̄ deficit eius actus. Maior de se pz. Minor ꝓbatur per ꝑmū articulū. vbi dicit̄ q̄ ad formale obiectū spei (vt est virtus theologica) requirit q̄ sit bonū arduū futurū possibile haberi. Cōstat aūt q̄ in damnatis āgelis vel hominib⁹. nō ē h̄ inuenire sz potius oppositū. in beatis aūt quo ad glorā suaz beatitudo eētialis nō est futura sz p̄ns lz accn̄talis quo ad gloriam corporis futura sit in eis ⁊ silr̄ fuit in christo ante resurrectionē. Silr̄ in beatis quo ad gloriā corporis nō est spes. q2 illa gloria nō hz rōnem ardui ⁊ difficilis. Tuz q2 lz gloria sit quodā arduū p̄ cōparationez ad nām humanā absolute ꝯsideratā. tñ nō p̄ cōparationez ad eā iā hn̄tem gloriā aīe. Tuz q2 gloria corpis est qd minimū p̄ cōparationē ad gloriā aīe. Tum q2 hn̄s gloriā aīe hz sufficiēter cāz glorie corpis. Pz igit̄. q̄ tā in beatis q̄ in dānatis defic̄ aliq̄ ꝯditio obti spei. Igit̄ nō pōt eē ꝓprie act⁹ sperādi. Dico autez ꝓprie. q2 accipiēdo sparē pro quacūq3 expectatione boni futuri sic in eis est expectatio stole vel glorie corpis. vel alteri⁹ p̄mij accn̄talis. ⁊ sic sparē dicunt̄: sic ex glona chr̄i dr̄ i psal. In te dn̄e spaui. vt glossa expōit.

Spes nec maliē solū i viatoribus.

¶ Distinctio. XXVII. ¶ Questio. I.

¶ Cū aūt chr̄s fidē ⁊ spē ñ habuerit dilectionē tñ habuit inq̄ztū hō tātā q̄ maior eē nō vz. q ex charitate eximia aīaz posuit p amī. ⁊ inimi. ⁊c̄.

Circa dis. 27. quero. Utrū habit⁹ fidei sit virtuosus sine charitate. Uidetur q̄ nō. Q2 vtus est vltimū de potētia. p̄mo de celo ⁊ mūdo tex. cōmen. centesimi septidecimi. 7. phy. tex. cō. 18. Sz fides nō est vltimuz de potētia. Igit̄ ⁊c̄. Minor ꝓbatur.

Argm̄.

batur.quia de potentia potest in visionē dei.

Contra. Habitus acq̄siti sunt virtuosi. Igit̄ ⁊ infusi. Antecedens p3. Consequētia probat̄. Quia nō minoris pfectiōis sunt infusi q̄3 acquisiti. ❡ Itē. Fides est dispositio perfecti ad optimū. Igit̄ virtus. Consequētia p3 7° physicoꝝ. Añs pbatur q2 disponit ad videndu3 deum. ¶ Circa istā q̄ōnem ponet̄ p̄ vna opinio solēnis ⁊ quedā īpugnationes ei⁹ cū suis solutionibus. ¶ 2° per quandā distinctionem ponetur veritas de eo qd̄ queritur.

Opi. p°

Primus articulus. An habitus fidei sine charitate sit virtus. Ubi sciendū q̄ quidā dicunt q̄ nō. Et ad hoc pbandū inducūt quinque act⁹ intell'. Aliqñ enim cōtingit q̄ aliquis assentit alicui obiecto ex quodam signo tñ: ⁊ ista est cōditio suspicantis. Aliqñ fluctuat intellectus inter duas ptes cōtradictionis ⁊ nulli assentit: ⁊ hec est cōditio dubitātis. Aliqñ intell's assentit alicui vni pti cū formidine ad oppositū: ⁊ hec est cōditio opinātis. Aliquando h3 intell's euidētiā certā ⁊ determinatā de obiecto: ⁊ hec est cōditio scientis. Aliqñ firmiter adheret siue assentit alicui obiecto: nullā tñ euidentiā h3 de eo sed solū hoc facit ex īperio volūtatis. pōt.n. vt dicūt illud obm esse volūtatis ⁊ nō īntell's: ⁊ hec est cōditio credētis. ❡ Istis inductis arguunt sic ad questionē. Quādocūq3 aliqs actus dependet ex duabus potētijs ille nō pōt esse pfectus nisi vtraq3 potentia sit pfecta. sicut ad secādū cōcurrunt man⁹ ⁊ serra ⁊ ad act⁹ morales vis sensitiua ⁊ ratio. Cū igit̄ credere sit ab itellectu ⁊ voluntate: q2 intellectus nō mouet̄ nisi ab obiecto ⁊ voluntate: ab obiecto autē solo nō pōt moueri cū non sit euidēs. Igit̄ op3 intellectū ⁊ volūtatē esse pfectos. Intellectū q̄de3 per fidē: ⁊ voluntatē per charitatē. Igit̄ habitus fidei non pōt esse sine charitate pfectus. ❡ Addūt etiā auctoritates sanctorū. Unā apostoli ad Corin. 4. in captiuitatē redigentes oēm intellectū. Aliā Augustini dicentis. Cetera pōt homo inuitus: credere aūt nō nisi volens. ❡ Sed cōtra istam opinionē arguit̄ sic. Ois habitus inclinat po^am in determinatū actū ⁊ determinatā po^am. Fides aūt est habitus. igit̄ ⁊c̄. ❡ Nō est igit̄ verū qd̄ dicis. s. q̄ intell's nō mouetur nisi a voluntate vel obiecto. pōt eni3 moueri ab habitu. ❡ Ite3. Sicut lux ad lucendū sic fides ad credēdū. Sed lux lucet sine motiōe alicui⁹ extrinseci. Igit̄ fides mouet intell'm ⁊c̄.

Reprobatur. / Arg^m p^m / Arg^m 2^m

❡ Iste rōnes nō concludunt. Maior p̄me rōnis est falsa. q2 habitus nō determinat potentiā ad actū nec ad obiectū quantū ad substantiā actus sed solū quantū ad modū act⁹. ❡ Ad illud de luce dicendū q̄ lux nō est habitus pprie loquendo de habitu prout loquit̄ Ph's. 2. ethi. c. 3. 5 s'm q̄ habitus distinguitur contra passiones. sed est forma quedam.

Rñsio ad ea. / Ad p̄mū argm. / Ad sc̄m

Secundus articulus. Qūo habitus fidei ēt sine charitate sit virtus. Ubi dico q̄ fides q̄de3 sine charitate est virtus. nō tñ est virtus vocādo virtutem illud qd̄ pducit opus meritoriū sed est v̄tus inquantū producit bonū actū itell's. Sicut eni3 potētia visiua dicit̄ v̄tus. q2 potest per se in actū vidēdi l3 non possit in actū meritoriū. sic omnis habitus est v̄tus que est semp inclinans circa suū obiectū. Fides sine charitate est h'. igit̄ ⁊c̄. ❡ Itē. Uirtus facit opus bonū. Sed fides sine charitate facit opus bonum. quia bonum ipsius intellectus est verum. igitur ⁊c̄. ❡ Item. Ad virtutem intellectualem sufficit facilitare ad bonum opus: sed hoc facit fides sine charitate nō boni meritorij sed boni in genere. ❡ Item. Ille habitus est virtus cuius oppositum est vitium. Sed oppositum fidei est vitiū. s. infidelitas. ❡ Ad rōnē p̄ncipalē qñ di. q̄ virt⁹ est vltimū de po^a. Dico q̄ h̄ est veꝛ in his q̄ agūt de necītate nāe.

Fides sine charitate ē v̄t⁹ s3 non meritoria. / Ad argm p̄ncipale.

❡ Distinctio. XXVIII. ❡ Questio. I.

❡ Hic potest queri vtrum in illo mādato dilectionis ꝓximi totū proximū. i. animā ⁊ corp⁹ nosq3 ipsos totos diligere p̄cipiamur ⁊c̄.

Circa dis. 28. quero. Utrum p̄cisa oī charitate infusa naturaliter plus debemus diligere deum q̄3 nosmetipsos. ¶ Primo videndum est de eo quod principaliter queritur. ¶ Secūdo q̄ prius debet homo velle se non esse q̄3 offendere deum peccando.

Primus articulus. An p̄cisa charitate deū magis q̄3 nos diligamus. Ubi quidā dicūt q̄ homo naturalr̄ plus diligit seipm q̄3 deum. Qd̄ sic pbant. Omnis dilectio est per quandā vnionē. Igit̄ qd̄ est magis vnū cu3 homine magis ab eo diligit̄. Sed nihil ita est vnū cū hoie sicut ipsemet homo. Igit̄ seipm naturalr̄ plus diligit q̄3 qd̄cūq3 aliud. ❡ Itē. Tam in amore cōcupiscētie quo aliquis vult sibi bonū q̄3 in amore amicitie vel beneuolētie q̄ alij vult bonū charitas tñ eleuat volantatē ad nouū modū diligendi. s. meritorie ⁊ diligere deū super oīa ⁊ omnia ꝓpter deū. Sed si illud esset naturale homini frustra poneret̄ talis habitus ad sic eleuandū. igit̄ ⁊c̄. ❡ Ite3. Modus amoris sequit̄ modū essendi. igit̄ modus amādi gratuite sequitur modum essendi gratuite ⁊ modus amādi naturaliter modū essendi naturalē. Sicut igit̄ ad modū eēndi gratuite sequitur q̄ homo plus diligit deū q̄3 seipm. ita ad modū eēndi naturalem sequitur q̄ homo plus diligit seipsu3 q̄3 deu3. ❡ Item. Modus volendi sequitur modum cognoscendi. Sed naturalr̄ p̄mo ⁊ plus homo cognoscit seipm q̄3 deu3. igitur. ❡ Itē. Si nō. cu3 in diabolis ⁊ dānatis maneāt naturalia integra. igit̄ illi plus diligunt se q̄3 deū. ❡ Prio arguendo ꝯtra istā viā ponā3 quedā argumēta que sunt solones ad argumēta ia3 facta. ❡ Ad qd̄ arguunt alij sic. Dilectio naturalis nō sit p quālibet vnionē sed per vniones ad summe cōueniens ⁊ summe pfectum. Sed in obiecto volūtatis summe cōueniens ⁊ summe pfectū est ipse deus. Igit̄ naturalr̄ plus diligit̄ de⁹ ab homine q̄3 ipse homo. ❡ Per illud p3 ad p̄mū in oppositū qñ dicit̄ q̄ dilectio est p vnionem. Uerū est suo modo. ⁊ ideo maxima p maxima3 vnionē ad maxime pfectum. ⁊ sic dilectio maxime naturalis est circa deū. ❡ Itē. Charitas perficit naturā ⁊ per ꝯñs amorem naturale3. Sed si perficit nām. igit̄ facilitat ⁊ inclinat naturā in finē suū sibi naturalr̄ p̄stitutu3. Non aūt inclinat naturā vt plus diligat seipm q̄3 deum: sed ecōuerso: q2 tunc inclinaret in peccatū. Igit̄ naturalr̄ nata est volūtas plus deum q̄3 seipm diligere. ❡ Per illud p3 ad 2^m ⁊ 3^m. Ad 2^m quidē qñ dicit̄. Charitas solū facit ad modū actus: sed si naturale eēt homini nō oporteret q̄ ad aliquē modū faceret. s3 natura satisfaceret. R̄ndeo. q̄ l3 natura iclinet in substātiā illius actus ⁊ in modū naturalē tendendi in illū amorē dei super oīa. non tñ inclinat in modū illius actus supernaturalē qui est diligere ex p̄cepto dei ⁊ meritorie. ⁊ ideo non est frustra. ❡ Ad 3^m p3 per idē. Cōcedat̄ eni tota deductio q̄ modus amādi sequitur modū essendi. Et qñ ꝯcludit̄. Sicut igitur ad esse gratuitū sequtur q̄ homo plus diligit deū q̄3 seipm ita ad esse naturale sequtur q̄ plus diligit ipam naturā q̄3 deū. Dico q̄ nō sequtur. sed debet sic cōcludi. Q2 sicut ad esse supernaturale qd̄ habet homo per donū charitatis. sequit̄ q̄ nō diligit deum qd̄ est summū bonū plus q̄3 se supernaturaliter ita ad esse naturale qd̄ habet homo p inclinationem nālem sequtur q̄ diligit summu3 bonum plusq̄3 se naturalr̄. ❡ Itē. Potētia volitiua ⁊ itellectiua sunt potētie naturalr̄ se sequētes. Illō igit̄ qd̄ ratio naturalis magis indicat diligendū magis naturalr̄ est diligendū. Sed intell's ex puris naturalibus magis indicat deum diligendū q̄3 seipm. igit̄.

Opi. p°. / Arg^m p^m / Arg^m 2^m / Arg^m 3^m / Arg^m 4^m / Arg^m 5^m / Reprobatur. / Arg^m p^m / Ad p̄mus arg^m p̄me opionis. / Arg^m 2^m / Ad sc̄m / Ad tertiū / Arg^m 3^m

Probatio minoris. Quia ex puris naturalibus iudicat ꝙ

Ad qrtum

est bonum purū ⁊ summū. ¶ Per idem patet ad quartum argumentū. Licet homo prius ⁊ pfectius cognoscat se ꝙ deus cognitione absoluta. tn̄ cognoscēdo se in rōne ad deū cognoscit deū esse per se totū bonū ⁊ summū seu primū: vt pꝫ 12. meta. te. cō. 52. Ubi vult Phūs ⁊ Cōm. ꝙ est in fine bonitatis: ⁊ ideo ex recto dictamine plusꝙ seipm̄ diligit. Licꝫ enī primo seipsuꝫ fm̄ ordinē pcedēdi ab ipersecto diligat. tamē fm̄ ordinē pfectionis ⁊ nature primo diligit deū: fm̄ eniꝫ ordineꝫ deus prius cognoscit: vt pbatur. 1. lib. dis. 3. q. pncipali

Argm̄ 4m

arti. 3. ⁊ 4. ¶ Iteꝫ. Uolūtas est quedā creatura cōdita fm̄ artē diuinā sed ipossibile est ꝙ primus motus q natus est pgredi ab artificio diuino sit iordinatus. Sed si homo primo naturalr̄ diligeret seipsuꝫ magis ꝙ deuꝫ esset motus valde iordinatus. Cū eniꝫ bonitas eius sit ens a volūtate dei. ⁊ vnūquodqꝫ sicꝫ se hꝫ ad eē sic ad cognosci ⁊ diligi: ⁊ deus sit magis diligēdus. Igr̄ impoīe est ꝙ homo naturalr̄ ⁊ primo diligat

Ad qntuꝫ

seipm̄ magis ꝙ deū. ¶ Per illud pꝫ ad 5m in oppositū ꝙ diaboli ⁊ damnati si diligunt fm̄ rectū dictamen naturale ꝙ plus diligunt deū. Si tn̄ diligāt fm̄ dictamē depiatatū nō solū non plus nō diligūt: imo odiūt. Nec reputo tn̄ istas

Ꝯ ꝯclon̄.

rōnes per quas soluit demōstrare. Scđo arguēdo ꝯtra cōclusionē in se. ꝯtractabo quādā rōneꝫ cōeꝫ in hac materia.

Argm̄ pm̄

quā alij reprobāt que est hec. ¶ Appetitus itellectiuus nō videt minus ordinatus ꝙ naturalis. qr̄ omnis ordinabilitas que inuenit in irrationabilib⁹ deriuat ab ordiabilitate in rōnabilibus. sicut pꝫ ꝙ ordinabilitas artificū diriuatur ab ordinabilitate intellectus. Sed appetitus nature magis tendit in bonū cōnexionis vniuersi ꝙ in pprium bonū. igitur. Probatio minoris: exēplo. Aqua eniꝫ lꝫ naturalr̄ tēdat deorsum tn̄ ppter bonū cōnexionis vniuersi magis naturaliter tendit sursum ne sit vacuū. vt pꝫ in multis (Pꝫ eniꝫ ꝙ vapores sursum attrahunt ab aere) sicut etiā manus naturalr̄ exponit se magis pro toto corpe ꝙ pro seipsa. ¶ Ad istā rn̄det Scotus lib. 3. dis. 27. articu. 3. Ubi respondendo dicit ꝙ ista exempla de aqua ⁊ manu bene ostēdunt ꝙ vni-

pa rn̄sio Sco. ꝯ argumentū.

uersuꝫ vel aliqđ totū magis diligit se vniuersuꝫ vel se totū ꝙ eius ptē. ⁊ magis diligit ptē pncipaliorē ꝙ minus principalē: sed ex hoc non habes cōuersam eius quā intēdis. s. ꝙ pars aliq̄ plus diligat eē dei vel vniuersi ꝙ seipsum. Probo ꝙ solū pbant hoc. Qr̄ primū exemplū de aqua non hꝫ veritatē ꝙ aqua moueat seipam sursuꝫ naturalr̄ ppter qđcūqꝫ bonū vniuersi. Qr̄ cū aqua naturalr̄ determinet ad iferius per suā formā naturalē illa forma manēs eadē numero ⁊ natura nō pōt esse naturalr̄ pncipiū mouendi ad superius (qr̄ tunc natura eēt rō agendi opposita) mouet igitur quantū est ex se naturalr̄ inferi⁹ p causas alias regētes vniuersuꝫ mouet ad supius ppter bonū vniuersi. Et ita habetur ꝙ totū vniuersuꝫ magis appetit bonū vniuersi ꝙ hui⁹ ptis. nō aūt ꝙ hec pars plus appetat bonū vniuersi ꝙ sui ipsius. ¶ Idē habet ex alio exēplo. Nā manus nō se exponit pro toto corpore vt citius ipsa pereat ꝙ totū corpus, sed ipse homo exponit ptem p toto ⁊ partē pncipalē pro pncipaliori. ¶ 2o respondet. ꝙ posito ꝙ exempla eēnt vera nō

Rn̄sio sco.

tamen pbant. Quia iste partes sunt aliquid totius: ⁊ ideo saluando totum intendunt sui salutem qđ habent in toto. Nō sic hic. quia creatura non est aliquid partiale dei licꝫ sit participās esse a deo sicut eius effectus. ¶ Propter qđ isti ponunt alias ratiōes quas reputant efficaces. Prima est hec.

Argm̄ pm̄ Sco. ꝯ hm̄ opio.

Ratio naturalis ostēdit volantati aliquid summe diligendum: ⁊ primum omnium diligibilium: quia ratio naturalis dicit ꝙ in omnibus essentialiter ordinatis est perueniendū ad primum quod est maxime tale. Sed voluntas naturaliter inclinatur ⁊ ex se ad illud quod ratio recta dictat quia aliter esset naturaliter mala malitia nature. aut saltem non esset libera ad tendendum in quodlibet fm̄ dictamen rationis. Ergo naturaliter est inclinata ad summum bonum. ¶ Confirmatur specialiter de angelis. Quia angeli nō fuerunt creati beati quia non possent tunc habuisse nec rectum nec malum. quia tunc non fuisset culpa sua eis imputanda ⁊ cum fuerint intelligentie create. actum aliquem rectum habere potuerunt saltim naturalem. Sed ille actus rectus naturalis non fuisset actus diligendi seipsos super omnia. ergo deum. ¶ Item. Philosophus. 3. ethico. vult ꝙ fortis politicus debet exponere se morti propter bonum commune: non autem propter bonum pprium. quia Philosophus qui nō ponit vitam futuraꝫ non poneret forteꝫ sibi aliquid acquirere sed per actum mortis ⁊ fortitudinis totuꝫ perdere. Sed hec nō essent vera nisi circūscripto oī bono pprio aliquis plus bonū cōe ⁊ diuinū diligeret ꝙ seipsuꝫ. ¶ Si

Ad tacitā rn̄sionē.

dicat ꝙ in exponēdo se morti acqrit maximā virtutē ⁊ maximā delectationē: melior aūt est talis actus intensus ꝙ quātumcūqꝫ breuis ⁊ multi remissi. ⁊ ita non eligit nō esse ppter bonū publicū sed eligit pncipalr̄ sibi optimū esse. ¶ Contra hoc arguūt sic. Illud est simplr̄ magis volitū pro cuius salute omnia alia sunt volita citius nō esse ꝙ ipsuꝫ pereat. Sed citius vult se nō esse ⁊ actū virtutis (qr̄ act⁹ vtutis fꝫ Phm̄ perdit per mortē) ꝙ perire bonū publicū. igitur ⁊c.

Ꝯ Scotū. Ad pmā

¶ Contra. pbo ꝙ nec iste cōcludunt. Nō prima. cū enim dicit ꝙ ratio recta dictat aliqđ sūme diligēdū. Dico ꝙ verū ē. ꝙ dictat tale eē sūme diligēdū: sꝫ ꝙ mihi sit sūme diligēdū nō pbat rō. Ideo non sequit ppositū: imo dicā ꝙ recta rō dictat mihi summe diligere summū diligibile. mihi pportionatum. s. summū bonum meum. nō sūmū diligibile simpliciter. Et ꝙ additur de angelo ꝙ naturalr̄ potuit habere actum rectum primuꝫ ⁊ nō respectu sui dicerent alij ꝙ angelus potuit dilexisse se plusꝙ deum in primo actu suo dilectione mere naturali ⁊ sine omni peccato nature ⁊ hoc si p naturalia sua non vidisset deum summe diligendū sed hoc est certū de nobis vt dicunt ꝙ hoc naturalr̄ non videmus: quare de dilectione istius de qua est questio nihil cōcluditur. ¶ Nec cōcludit scđm principale quando dicunt ꝙ na-

Ad scđm

turali ratione fortis pponit bonum publicum vite sue. Dico ꝙ non: sed hoc facit ppter bonum virtutis vt dictuꝫ est. Et quando arguunt in contrariū. ꝙ fortis citius vult se non esse ⁊ virtutē non esse ꝙ pereat bonum publicum. Dico ꝙ non. Immo citius vult modico tēpore habere actum virtutis intense ꝙ diu viuere sine tāta virtute: qr̄ hoc reputat magis virtuosum ꝙ vita exponit se morti ⁊ vite breui ppter se.

Rō Auc. ꝯ ꝯclonē. vt supra.

¶ Adduco ergo principale aliter pro conclusione ⁊ arguo ad propositū sic. Motus quo cause vniuersales regentes vniuersum faciunt aquā ascendere ne sit vacuum ⁊ quo totus homo facit manum defendere totum corpus est motus naturalis. Sed in istis plus diligit bonum totius ⁊ vniuersi ꝙ bonum partis. Ergo data ista responsione supra posita adhuc per simile habet propositū ꝙ naturaliter plus diligimus bonuꝫ vniuersale totale ꝙ est deus ꝙ nosmetipsos. Probatio maioris. Quia non solū motus qui sequit formā ppriam est rei naturalis. sed qui sequitur causam vniuersalem. Uerbi gratia. Motus qui seqtur appetitum sensitiuū fm̄ ppriam inclinationem non solum est sibi naturalis. sed quia seqtur ipsum vt regitur a recta ratione. ¶ Item. Phūs 2o phy. tex. cō. 38. numerat causas vniuersales inter causas per se. Sed motus qui causant a causis per se sunt naturales. ergo ⁊c. ¶ P. Isti in respondendo sine causa ipingunt in principalē. quia cum loqmur de naturis reruꝫ debemus loqui vt Phi. Tunc arguo. Si Phūs diceret ista. ꝙ manus exponeret se pro toto corpore subitelligeres ꝙ hō hn̄s manum exponit se pro toto corpore Sicut pꝫ primo de anima tex. cō. 64. Ubi loquitur contra eos qui probant aie (que

est pars

est pars cõpositi)aliquas operationes conuenire ⁊ non ipsi cõposito.deridet eos ⁊ dicit. ꝙ hoc idẽ est ac si diceret.alias texere ⁊ edificare. Igitur eodem ratione quãdo alia opinio dicit ꝙ manus exponit se pro toto corpore intelligi debet ꝙ habens manũ exponit se pro toto corpore.

Secundus articulus. Utrũ magis sit eligendũ simpl'r non esse ꝙ̃ peccare mortaliter. Ubi dicunt quidaꝫ ꝙ aliquid esse eligibile contingit dupliciter. Uno modo per se.⁊ sic est certum ꝙ neutruꝫ est eligibile:⁊ per consequens nec vnuꝫ magis alio. Alio modo per accñs. scilꝫ ratione alicuius annexi.⁊ sic magis est eligibile non eẽ simpl'r. Probaẽ. Illud qđ aliquo modo potest bene eligi est magis eligibile ꝙ̃ quod nullo modo. Sed non esse potest bene eligi.sicut patet in sanctis martyribus pro defensione fidei.peccare aũt nullo modo põt bñ eligi.ergo ⁊c̃. ¶ Iteꝫ. Qđ destruit.minus est eligibile ꝙ̃ qđ non destruit. Sed nõ esse simpliciter non destruit.quia ordo indiuidui ad vniuersum est accidentalis.peccare aũt mortal'r destruit ordinem vniuersi.quia auertit a summo bono ad qđ omnia ordinantur.ergo. ¶ Iteꝫ. Sicut agere est melius ꝙ̃ pati ita deteri⁹ est male agere ꝙ̃ male pati. Sed fieri nõ ens simpliciter ex ente est male pati:peccare mortal'r est male agere.igiẽ ⁊c̃.

Nõ eẽ sim pl'r eligibi lius est ꝙ̃ peccare mortal'r.

¶ Distinctio.XXIX. Questio.I.

¶ Post predicta de origine charitatis agendũ est:qꝛ dicit sponsa/introduxit me rex in cellã vinariã/⁊ ordinauit in me charitatẽ ⁊c̃.

Circa distinctionẽ.29.queriẽ. Sub qua rõne deus est obiectum dilectiõis supernaturalis. ¶ Primo ponam opinionẽ que ponit deum obiectuꝫ respectu amicitie supernãlis per respectum ad extra. ¶ Scđo vnam que ponit per absolutam rationem sue bonitatis. ¶ Tertio inquiram. An data vna vel alia vtrum ex operibus frequẽtatis charitatis possit generari aliquis habitus nouus.

Opio p^a

Primus articulus. Ubi dicunt quidam.ꝙ deus est obiectum amicitie naturalis vt est cõmunicatiuus bonorum supernaturaliũ. Dicunt enim ꝙ deus est obiectum dilectionis supernaturalis sub ista speciali ratiõe qua est bonum beatificatiuum vel sub ratione absoluta boni. ¶ Quia.8.ethic.cap.3.amicitie distinguuntur penes diuersas cõmunicationes. Sed illa cõmunicatio qua cõmunicamus cum deo per dilectionem supernaturalem est in quodam esse beatifico. Igitur illa distinguuntur a naturali per esse beatificum. ¶ Item. Que in nobis distinguuntur ẜ rẽ in deo distinguuntur ẜm rationem. Sed quãdo diligimus aliquem virtuosum duplici amore.scilicet naturali ⁊ virtuoso:tunc sunt in eo duo obiecta realiter distincta que sunt obiecta illorum amoruꝫ.scilꝫ natura eius ⁊ virtus eius. Ergo qñ deum diligimus duplici amore scilꝫ supernaturali ⁊ naturali erunt in eo duo obiecta ẜm rationem distincta scilicet.bonitas sua ⁊ ratio beatificandi. ¶ Alij dicunt contrariũ.scilꝫ ꝙ non est obiectum sub ratione qua beatificat.quia dilectio charitatiua est amor amicitie non cõcupiscentie. Sed diligere deum.quia obiectum beatificuꝫ est amor cõcupiscẽtie. ergo ⁊c̃. ¶ Item beatificum nihil addit supra bonum simpliciter nisi respectum rationis. Sed respectuꝫ rationis nõ est intrinsecus obiecto formali actus beatifici.igiẽ. ¶ Propter quod dicunt alij. Qꝛ vtraqꝫ ratio est intrinseca obiecto dilectionis supernaturalis.scilicet ratio boni absoluta ⁊ ratio beatificandi. Quia si essent duo dij ⁊ vnus beatificaret ⁊ alius non:hoc nõ obstante ambo supernatural'r diligerenẽ ⁊ ex charitate.sed ille magis qui beatificaret.quia aliter act⁹ diligẽdi ex charitate nõ esset conformis recte rationi. Sꝫ ille non magis diligeretur ex charitate nisi illa cõditio beatificandi caderet in per se obiecto dilectionis ex charitate simul cũ ipsa sua deitate ⁊ bonitate absoluta.ꝙ̃ ⁊c̃. ¶ Item. Si vnumqđqꝫ diligeretur supernaturaliter precise ab absoluta ratione bonitatis. Igitur quod est melius plus supernaturaliter diligeretur a quolibꝫ. Sed maximus sanctus in paradiso est melior minimo. Ergo quilibet sanctus ex charitate plus diligit maximuꝫ sanctum ꝙ̃ seipsum:quod est contra charitateꝫ. Ergo simul cum absoluta ratione bonitatis cadit aliqua alia ratio per se in obiecto charitatis.

Opio 2^a. Arg^m p^m. Arg^m 2^m. Opio 3^a Arg^m p^m. Arg^m 2^m.

Secundus articulus. Ubi dicunt alij Brito.singularem viam tenentes:dicentes.ꝙ deus est obiectum sub absoluta ratione bonitatis.non sub quacũqꝫ ratione determinata:vt bonum beatificans ⁊ cetera huiũ. Et huius ratio est. Quia sub illa ratione videẽ esse obiectuꝫ illius actus voluntatis que vltimate quietat illam.cuiusmodi est fruitio sub qua omnes alie rationes reducuntur in illam. Illa ratio est absoluta ratio bonitatis sũme ⁊ perfectissime nõ quecũqꝫ alia determinata.ergo ⁊c̃. Probo minorẽ. Quia omnis ratio glorificandi vel beatificandi:⁊ huiusmodi reducitur vt in causam ad summã bonitatem. ¶ Item. Eodem modo est iudicandum ex parte voluntatis quo ad summũ obiectũ ⁊ in actibus intellectus quo ad suum. Sed ex parte intellectus videmus ꝙ illa complexa de quibus est scientia non sunt formale obiectum scientie. Verbi gr̃a. conclusiones sunt quedam cõplexa que proprie sciuntur:⁊ tamen scientia non est de conclusionibus tanꝙ̃ de per se ⁊ formali obiecto:sed solũ de illo scibili ad quod omnes conclusiones reducuntur. Ergo sic in ꝓposito. Deus sub aliqua ratione sue summe ⁊ perfectissime bonitatis est obiectum charitatis nõ sub quacũqꝫ cõplexione sub qua aliqua passio de eo demrẽ. vt sunt beatificũ:⁊ hõ. ¶ Item. Si virtutes in hoie essent realiter natura hominis.nõ alio amore diligereẽ homo ⁊ alio amore virtutes hominis:sed idẽ homo sub vna rõne esset obiectũ amoris nãlis ⁊ amoris quo diligereẽ inꝙ̃tum virtuosus. Sꝫ in deo virtus ⁊ nã sunt idẽ.ꝙ̃ sub eadem rõne est obiectũ duoꝝ amoruꝫ scilꝫ naturalis ⁊ supernaturalis.ergo. ¶ Item. Iste due rõnes formales sil. (scilꝫ absoluta bonitas dei ⁊ ratio beatificãdi)non põt esse ratio obiecti dilectionis supnãlis:quia ipse vt due ⁊ vt formaliter accepte nõ sunt vna rõ formalis. Sꝫ respectu vni⁹ actus ẜm spẽꝫ dꝫ esse vna rõ formalis.nec formalis rõ illi⁹ obiecti põt esse rõ beatificãdi precise accepta. Ergo absoluta rõ bonitatis ꝑcise accepta est obiectũ illius act⁹. Probo ꝙ ratio beatificãdi põt esse obm formale. Quia rõ beatificandi precise accepta vt distincta ꝯtra absolutaꝫ rõnẽ bonitatis simpl'r est iperfectior ⁊ minoris entitatis ꝙ̃ bonitatis absolute accepte:qꝛ est respectus rõnis tñ:cum sit ad extra. Si ergo esset obiectum dilectionis nãlis sub absoluta rõne bonitatis:⁊ obiectũ dilectionis supnãlis sub ꝑcisa rõne formali beatificandi.esset obiectũ dilectionis nãlis sub pfectiori rõne ꝙ̃ dilectionis supernãlis hoc est incõueniens.ergo. ¶ Dicunt ergo ꝙ deus est obiectũ dilectionis supnãlis sub absoluta rõne bonitatis.sed rõ beatificandi:⁊ hõ sunt ꝯñtia ꝓmũ obiectũ ⁊ sunt rõ scđaria obiectiua. Et vltra dicũt. Qꝛ cũ specificatio act⁹ nõ accipiaẽ penes scđariã rõnẽ obiecti. nec penes dispõnẽ que se tenet ex pte suppositi agentis.ꝙ dilectio supnãlis nõ distinguiẽ a nãli.nec per eẽ beatificũ. nec p charitatem. Et vltra innuebant. Qꝛ cum deus sub absoluta rõne sue bonitatis sit obiectũ dilectionis supernãlis:⁊ etiam naturalis.ꝙ dilectio nãlis ⁊ supernãlis nõ differũt specie.sed solũ ẜm quasdam ꝓprietates:quarũ quedã se tenent a parte subiecti:vt charitas:⁊ quedam consequuntur obiectũ.vt rõ beatificãdi ⁊ hõ:⁊ hec accidũt in vna dilectione nõ in alia. ¶ Isto tenendo respõderi posset ad argumẽ

Arg^m 2^m. Opio 4^a. Deus sub absoluta rõne bonitatis ẽ obꝫ charitatis. Cõclusio. Ad arg^a quedam.

sa que pbant φ differunt specie amor nãlis ꝛ supnãlis siue gratuitus. Quia sic se videnť habere amor nãlis ꝛ supnãlis respectu volũtatis sicut scia ꝛ fides respectu intellect⁹. Sed

Arg^m 2^m

ista differunt specie. ḡ ꝛc. ℂ Itẽ. Que nõ differũt specie nõ differunt genere. Immo si differunt solo numero differunt. Si ergo amor nãlis ꝛ supnãlis nõ differũt specie. sunt ambo in spe amoris supnãlis: ꝫ si solo numero differunt ꝛ hoc in spe amoris supnãlis. Sed certũ est φ altero amore meremur. Ergo amore nãli meremur: ꝫ ille amor quo meremur

Arg^m 3^m

sit alius numero ab illo amore quo nõ meremur: ꝛ ita seqť error pellagij φ nãlib⁹ meremur. ℂ Itẽ. Phs. 3. de aia tex. cõ. 38. Sicut scie secanť specifice vt res fm dñias oppositas in rebus: ita vĩ φ affectiones specifice distinguunť ꝫ dñias oppositas in ipsis. Sed manifestũ est φ scientie distinguuntur vt res ꝫ dñias oppositas in reb⁹. Uerbi grã. scia que est de syllo dialectico ꝛ scia que est de syllo demonstratiuo. Ergo in affectionibus: ille specifice distinguunť que oppositis differentijs distinguunť cuiusmodi sunt nãle ꝛ supnãle vel amor nãlis respectu supnãlis. ℂ Item. Lꝫ perfectũ ꝛ imperfectũ nõ variant speciẽ qñ accipiunť ab eadẽ forma. tamẽ qñ accipiunť a diuersis formis variant spẽꝫ. Sed amor naturalis ꝛ supernãlis sunt a diuersis formis accepti: qꝛ vnus est per nãm inhabitantẽ. alius p gratiã inhabitãtẽ. ergo ꝛc.

Ad pmũ

ℂ Ad p^m. ad maiorem qñ dĩ φ sic videnť isti duo amores differre sicut fides ꝛ scia. Dici posset φ nõ: qꝛ ista requirunt

Ad scdm

diuersa obiecta formalr. ℂ Ad 2^m qñ dicit̃ si nõ differunt. ergo amore nãli meremur sicut supnãli. Dici posset φ non sequiť. Qꝛ deficit dispõ potentie in vno casu ꝛ non in alio.

Ad tertiũ.

ℂ Ad 3^m quãdo dĩ actus distinguunť specie vt res: sed naturale ꝛ supnãle specifice distinguunť. Dici posset φ verum est, vt res que sunt obiecta: nõ aũt vt res que sunt dispositiones potentiaꝝ. cuiusmodi sunt naturale ꝛ supernãle. ℂ Ad

Ad q̃rtuꝫ

4^m eodem mõ dõm. l. φ sit alia obiectiua pbabiľr vt tenet in suo finali. libro. 4. dis. 46. artic. pmo.

Opio h^a.
Arg^m p^m

Tertius articulus. An ex frequẽtatis opibus charitatis generet̃ habitus nouus. Ubi dicunt qdã φ ex frequentatione actuũ charitatis infuso generať alius habitus. que est virtus acqsita. ℂ Primo sic pbant. Quia charitas nõ est virtus que destruat inclinationẽ nãe. ꝫ que pficit eius inclinationẽ. Ergo sicut est imaginandũ in operationibus q̃ sequunť nãm relictaꝫ pprie inclinationi. sic in operationib⁹ cõsequẽtib⁹ charitatẽ. Sꝫ ex pmis frequẽtatis necessario relinquiť habit⁹. Ergo ꝛ ex actib⁹ charitatis. Probatio minoris. Phs. 2. ethi. ca. 1. in pncipio. Si igiť virtutes neqꝫ nã neqꝫ preter nãm insunt. perfectis aũt p assuefactionẽ scilꝫ operationẽ. Et hoc est qđ sequiť. Facientes B dicimus. puta edificãtes edificatores fiunt: citariçantes citariste: sigdẽ ꝛ iusta operantes iusti efficimur: tẽperata autẽ

Arg^m 2^m

tẽperati: fortia vero fortes. ℂ Itẽ. Possibile est φ aliqs q din fuit fidelis corrumpať quo ad vnũ articulũ. Sed de tali certũ est φ possẽ est adhuc ipsuꝫ firmiter credere alios articulos. ꝛ hoc nõ est per fidẽ infusaꝫ: qꝛ ille habitus corrumpitur p discredẽtiã circa vnũ articulũ. sicut charitas p vnũ mortale. Ergo si maneat firma credulitas quo ad alios articulos hoc erit p aliquã fidẽ quã acqsiuit q̃diu habuit habi

3 h^{am} op.
Ad pmũ

tuꝫ fidei. ℂ Quicqd sit de cõclusione rõnes iste nõ valent. ℂ Unde ɔtra pmã arguo sic cuꝫ maiori eorũ. Sic imaginandũ est de opõnib⁹ elicitis a charitate sicut de operationib⁹ que sequunť nãm relictaꝫ pprie inclinationi. Sed talib⁹ operationib⁹ sic cõsequentib⁹ nãm ꝛc. a potẽtia informata habitu nõ acquiriť nouus habit⁹. sed solũ augmentať precedẽs. Ergo a voluntate informata charitate nõ acqriť nouus habitus. sed solũ pcedẽs augeť. ꝛ ita nõ soluiť difficultas. Probatio minoris. Qꝛ cũ aliqs hñs habitũ tẽperãtie assuescit se in operationibus tẽperantie nõ dicit phs ibi supra. φ acquirit p hoc nouuꝫ habitũ. sed dicit operãtes tẽperata tẽperati efficimur. Ergo per actus elicitos frequẽter a potẽtis informata habitu temperãtie nõ acqriť nouus habitus q sit ali⁹ a tẽperãtia. ꝫ tẽperati efficimur perfectius q̃ pmo. Et hoc est qđ dicit pfectis aũt p assuefactionẽ. ℂ Cõfirmať. Quia si vis sic arguere de acquisitione virtutis per charitatẽ. sic est in acqsitione virtutis moralis. tunc nõ probabis φ a voluntate informata charitate acqriť nouus habitus. sed φ a voluntate nuda acquiriť aliqs habitus nouus. scilꝫ amicitie vel aliqd hõ. Qđ nihil est ad ppositũ. Probatio huius. Qꝛ (vt deductũ est) a potẽtia informata habitu morali nõ acquiritur nouus habitus: sed solũ augmentať precedẽs. verũtñ potentia nuda per suos actus frequẽtatos generat nouũ habitũ. ergo sic in pposito. ℂ Cõtra scdam rõnem arguo. Cũ

Ad scdm

dicit φ per discredẽtiã vnius articuli corrũpiť totus habitus fidei infuse in eo. ergo cũ manet in eo credentia aliorum articulorũ hoc est p fidẽ quã acqsiuit p diuersos actus credendi. dũmõ habitus fidei mansit in eo. Primo arguo ɔtra antecedens sic. Habitus vnus cõtinẽs plura põt in habente ipsuꝫ corrumpi q̃tuꝫ ad vnũ cõtentum in ipso ꝛ manere incorrupt⁹ q̃tũ ad subaꝫ suã ꝛ q̃tũ ad ɔtinẽtiã aliorũ. Uerbi grã. Intell's qui est habit⁹ pncipioꝝ cõtinet multas ɔclusiones: ꝛ in hñte illũ habitũ possẽ est corrũpi aliquã ɔclonẽ eligibilẽ vel elicitã de illo pncipio: ꝛ tñ φ maneat suba illi⁹ habit⁹ q̃tũ ad cõtinẽtiã aliarũ ɔclonũ elicitarũ de illo pn⁹ vel habitu. Quinimo possẽ est φ aliqs nouiter sentiat ɔtraꝫ alicui⁹ ɔclonis prius elicite de illo habitu. ꝛ tñ remaneat i eo scis ꝛ euidẽtia aliarũ ɔclonũ. Sed habit⁹ q est fides infusa cõtinet nõ solũ vnũ articulũ. sed plures. Ergo possẽ est corrũpať q̃tũ ad vnũ ꝛ maneat quãtũ ad alioꝝ: qnimo φ sentiať ɔtrũ vni ꝛ φ adhereať alijs. ℂ Scdo cõtra ɔñtiã arguo sic. Possibile est φ aliquis discredat vni articulo ꝛ φ recipiat alios ꝛ nõ per habitũ acqsitũ ex actibus credendi. Igiť consequẽtia nõ est nccia. Probatio assumpti. Qꝛ possẽ est φ alicui adulto infundať fides infusa: ꝛ φ statiꝫ an̄ oẽꝫ actũ credendi in eo eliciꝫ ab habitu dissentiat vni articulo ꝛ non alijs. Sed cũ nõ dissentiat alijs articulis certũ est ipsuꝫ hẽre fidẽ de illis. qꝛ fides nõ corrũpiť circa aliquos nisi p actum discredendi circa eosdẽ. Ergo possẽ est discredere vni articulo ꝛ aliorũ credentiã retinere sine oĩ habitu acquisito per actus credendi. ℂ Ad argumenta alioꝝ pꝫ per hoc. Primũ

Ad arg^a in se.

enim pbat augmentationẽ charitatis possibilẽ. sed nõ probat noui habitus generationẽ. ℂ Scdm assumit falsũ. etiã ɔñtia sua nõ valet. ℂ Ideo pista duo exptimẽta pbo istaꝫ ɔclonẽ. Primũ est φ actus credendi frequẽtati sint tante efficacie in habẽte fidẽ infusaꝫ sicut doctrinatio in hñte fideꝫ acquisitã. Sed hoc est certũ φ iudeus a pueritia nutrit⁹ inter christianos posset acqrere credentiã articuloꝝ fidei p magnam doctrinationẽ. igiť ꝛc. Et quia rõne hoc est verum de actibus credendi: poterit etiã esse de actibus diligẽdi. ḡ.

Ex frequẽtatis actib⁹ charitatis nõ generatur nouus habitus.

ℂ Scdm est. φ qui aliqñ fuit in charitate ꝛ mõ nõ est. promptior est q̃ qui nunq̃ fuit. Sed promptitudo est pprietas iseparabilis ab habitu. Ergo in illo qui aliquãdo fuit in charitate ꝛ mõ nõ est relinquebatur aliquis habitus ex actib⁹ charitatis qui sic ipsam promptificant.

ℂ Distinctio. XXX. Questio. I.

ℂ Hic solet queri quid potius sit/plurisqꝫ meriti diligere amicos/an diligere inimicos ꝛc.

Circa distinctionẽ. 30. quero. Utrũ hñs charitateꝫ certitudinaľr põt se scire esse in charitate.

Hic duo. ¶ Primo tractabo istam materiã cũ cõibus dictis. ¶ Secundo per speciales difficultates.

Arg^m p^m

Primus articulus. An habēs charitatē pōt certitudinal'r scire se esse in charitate. Ubi sciendū q̄ loquendo ex cōib⁹ dictis dicunt q̄dā q̄ sic. Quia q̄cūq̄ scit se operari s̄m charitatē scit se habere charitatē. Sz existens in charitate potest scire se operari s̄m charitatē. ergo rč. Maior p3. Probatio minoris ex tribus suppositionibus. Prima est q̄ habēs habitū pōt exire in actū cū vult. Secūda est. q̄ a determinato habitu elicit determinatus act⁹. Tertia q̄ due potentie anime scilz itellectus et volūtas pūt reflectere se sup suos actus ex mutuo. scilz q̄ voluntas pōt velle actū intellectus et intellectus pōt intelligere actū voluntatis. Tunc arguo. Ex p̄ma suppōne, Uolūtas habēs habitū charitatis pōt in actū ei debitū cū vult: et ex scda. Uoluntas s̄m istū determinatū habitū eliceret actū determinatū. et ex tertia suppōne. Intellectus pōt cognoscere actus volūtatis. Ergo itell's pōt cognoscere volūtatē determinate et certitudinal'r elicere actū determinatū correspondentē habitui charitatis: et hoc est existētē in charitate scire se operari s̄z charitatē.

Arg^m 2^m

¶ Itē alij arguunt sic. Oppositor̄ eadē est scia. Sz existens in peccato mortali certitudinal'r pōt scire se eē in peccato mortali. ergo exñs in charitate q̄ opponit peccato mortali pōt idē scire de charitate.

Arg^m 3^m

¶ Itē. Ita se hz habitus supnālis ad actū supnālē sicut habitus nālis ad nālē. Sz ipole est nos hr̄e actus nobilissimos et latere nos. s̄m ph̄z. 2. poste. tex. cō. 27. et cap. 13. in fine. Igit̄ rč. Probatio maio. Quia sic habit⁹ citarizandi cognoscit̄ per actū citarizandi. ita habit⁹ fidei ex actu credēdi. Et cā est: q̄ habitus et cōditio habitus cognoscit̄ ex actu et cōditione actus.

Ad tacitā obiectionem.

¶ Nec valet dicere in cōtrariū illud qd̄ dī ecclesiastes 9°. Sunt iusti atq̄ sapientes et opa eorū in manu dei. et tn̄ nescit hō vtrum amore vel odio dignus sit. Quia hoc est veȝ quantū ad finalē perseuerantiā. Et cā vna pōt eē. Qz q̄i boni eadē vident sibi accidere et malis cōtenūt vltra bn̄ agere: et cū malis ad inferos deducunt̄. Et hoc est qd̄ ibidē sequitur in litera. Nemo scit vtrū amore rč. sed oīa in futuruȝ seruant̄ incerta. eo q̄ vniuersa eque eueniunt iusto et impio, bono et malo, mūdo et immundo, imolanti victimas et sacrificia cōtēnēti, sicut bonus: sic et peccator. Et hoc est pessimū inter oīa que sub celo fiunt q̄ eadē cunctis eueniunt. Unde et corda filiorū hominū iplent̄ malicia et cōtemptu in vita sua et post hoc ad inferos deducuntur. ¶ Itē. Exponendo q̄ dixit faciētes opa dei nesciūt vtruȝ amore vel odio digni sint. addit quasi exponēdo non solū q̄ pōt intelligi de finali perseuerātia: quasi debeat intelligi quantū ad finalē perseuerantiā: q̄ q̄ in mūdo viuit spiritual'r. pōt mori spūal'r. Unde dicit ibidē. Nemo est q̄ semp viuat: et q̄ huius rei habeat fiduciā: viuentes enim sciunt se esse morituros nec hñt vltra mercedē: q̄ obliuioni tradita est memoria eoȝ. amor quoq̄ et odiū sil' perierunt. ¶ Itē. Statim mouit ad finalē perseuerantiā dicens. Oi tpe vestimenta tua sint candida. Infra. Qdcūq̄ pōt manus tua facere instanter operare. Et addit etiam dicens. Uerti me ad aliud sub sole et vidi nec velociū esse cursuȝ. nec fortiū bellū: nec sapientiū panē. nec doctorū diuitias. nec artificū gratiā: sed tempus casusq̄ qd̄ in oībus. Et addit. Nescit hō finē suū: sed sicut pisces capiunt̄ hamo, et sic aues cōprehēdunt̄ laqueo: sic capiunt̄ hoies tempore malo. Uult ergo expresse q̄ hō nescit vtrū odio vel amore dignus sit q̄ntū ad finalē perseuerantiā. q̄ nescit finē suū: pōt enim cadere in bono et capi in malo sicut auis in laqueo.

Arg^m p^m

Secundus articl's. De difficultatib⁹ sp̄libus in hac q̄one. Et habeo argumēta mihi fortia. Ubi p̄mo est aduertendū q̄ ista questio nō querit vtrū habens charitatē pōt se scire habere charitatē. et hoc cognitione naturali. sed cognitione sequente fidē. Querit̄ enim vtrū possit cognosci ab hñte eā. Sed certū est q̄ nullus pōt eā habere nisi fidelis. Tunc arguo sic. Accepta vna ppositione (in his que sunt fidei) possibili: et altera de facto. sequit̄ scientia de facto. Uerbi gratia. Scio per fidē q̄ quāntitas per verba sacramētalia nō repugnat fieri sine subiecto: et iterū scio me sacerdotē. cū intentione ecclesie ptulisse illa verba sacramētalia super debita mām: sequit̄ cōclusio. q̄ ego fidelis cognitione que sequit̄ fidē scio hic esse corpus christi. Ergo sic in pposito. Similiter. Scio per fidē et per cōfessionē peccatorū q̄ nō repugnat mihi acqrere charitatē. Et iterum scio me fecisse cōfessionē qualis reqrit̄ ad habendā charitatē: q̄ scio me fecisse cōfessionē cū oībus illis circumstantijs q̄ per scripturā requirunt̄ ad cōfessionē: qd̄ est satis possibile: q̄ oēs ille circumstantie sint finite et in scriptura expresse et possibiles sciri. Ergo sequit̄ ɔcl'o q̄ de facto scio me habere charitatē.

Rñsio.

¶ Rñdet̄ q̄ nō est sile. Quia in p̄mo casu nullū pōt accidere īpedimentū q̄n sit ab hñte ordinē. Sz in scdo multa pñt occurrere īpedimēta: quare nō merear charitatē.

Reprobatur.

¶ Sed istud nihil est. Quia lz nō pōt sciri facil'r cū occurrunt multa īpedimēta: tūc tn̄ pōt sciri q̄n scit̄ q̄ illa īpedimenta interueniunt. Sed hoc scire nō est ipole in isto casu. Ergo habet̄ scia de facto. Probat̄ minor. Quia cū illa que ex necessitate reqrunt̄ ad cōfessionē nō sint infinita nec impossibilia sciri a fideli et sunt expressa in scriptura: sequit̄ q̄ oia ista pōt quis se sciri seruasse: et ita pōt se scire remouisse oia q̄ īpedirēt salutarē cōfessionē.

Arg^m 2^m

¶ Itē. Aliqs pōt p certitudinē pbare se diligere inimicū: et hoc precise pp preceptū christi. q̄ amicitia nālis nullus inclinat̄ ad dilectionē inimici. Sz diligere inimicū pp deū est hr̄e charitatē. Ergo p certitudinē pōt q̄s se scire hr̄e actū charitatis. Cōsequētia p3. Qz act⁹ vterq̄ est supnālis. pbō assūpti. Prio p Augu. 2. de tri. ca. 2. Habēs fidē videt fidē suā (et loq̄t ō fide īfusa: et ȝ videre vocat ibi scire) igr̄ rč. Scdo q̄ aliqs pōt expiri in seipso q̄ assentit alicui ineuidēti: puta q̄ de⁹ est trinus et vnus. et pōt experiri q̄ illū assensuȝ nō hȝ p aliq̄ sensibilia nec p hoc q̄ est edoct⁹ et nutrit⁹ iter christianos vel alio ɔsili cā. Immo forte cogitat q̄ si nūq̄ audiuisset christianū loquētē q̄ vellet assentire: q̄ a deo est pceptū. Igit̄ expit̄ talē assensū pp auctē dei. Sz assentire alicui articulo ineuidēti solū q̄ credit deū hoc dixisse. h̄ est ppriissime credere fide infusa. Ergo aliqs pōt scire se hr̄e actū credēdi p certitudinē.

Arg^m 3^m

¶ Itē. Possibile est q̄ aliqs adultus baptizat⁹ sciat se accipere bap^m nō ficte: et possibile est. q̄ statim post acceptū bap^m ɔsideret statuȝ in q̄ est. Sz ille status est status fidei infuse et charitatis. q̄ rč.

¶ Distinctio. XXXI. Questio. I.

¶ Illud quoq̄ nō p̄tereūdū q̄ q̄dam asserunt charitatē semel habitā ab aliquo nō posse excidere: nullūq̄ dānādū hāc aliq̄n habere q̄ hanc traditionē sub dictis muniūt testimonijs rč.

Circa distī. 31. q̄ro. Utrū ipse act⁹ omnis meritor̄ cadat sub p̄cepto.

Hic duo. ¶ Primo an cadat sub p̄cepto. ¶ Secundo de intētione diligendi sub illo precepto.

Opio p^a

Arg^m p^m

Primus articulus. Ubi dicit q̄dā Ricardus mior. q̄ aliqd cadere sub p̄cepto pōt dupl'r itelligi. Uno° ita q̄ illud sit de itētiōe p̄cipiētis. Alio° ita q̄ sit de obligatiōe p̄cepti. ita q̄ omittēs h̄ sit de obligatiōe p̄cepti. Et dant isti duo modi intelligi ter se. Qz de itētiōe legislatoris est iducere hoies vt v̄tuose opent̄. et pp hoc dant leges (vt dī. 2. ethi. cap. p̄) nō tn̄ operari virtuose est de obligatione precepti. ita q̄ omittens virtuose operari sit transgressor precepti: dum eniȝ facit preceptū siue virtuose siue nō, nō reputat transgressor precepti. Eodē

modo in proposito de dilectione dicit. quod de intentione legislatoris est quod homo diligat deum ex charitate et meritorie: non tamen ita quod qui dimittit hoc peccet mortaliter et sit transgressor precepti. ¶ Probatio primi. Qui sic intendit precepta impleri: ita quod per hoc perueniat homo ad beatitudinem intendit precepta impleri secundum intentionem legislatoris. Sed hoc non potest fieri sine actibus meritoriis prouenientibus ex charitate in obseruatione mandatorum dei. Unde Matthei. 19. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Ergo actus amoris meritorij cadit sub precepto quantum ad intentionem legislatoris. ¶ Probatio secundi. Quia si ille esset transgressor precepti et peccaret mortaliter: quia non impleret mandatum ex dilectione meritoria. Ergo qui in actu bono ex genere omitteret diligere ex charitate ipse peccaret mortaliter: puta. Si aliquis honoraret parentes ex pietate naturali existens in peccato mortali. vel etiam diligeret deum ex toto corde amore naturali sine charitate tunc ipse in utroque actu peccaret mortaliter. Sed hoc est absurdum. ergo etc.

Arg^m 2^m ¶ Item. Sub obligatione precepti non cadit nisi illud quod est plene in potestate nostra ut patet in omnibus legibus preceptorijs etiam humanis. sed diligere ex charitate et meritorie non est in potestate nostra. ergo preceptum dilectionis non obligat ad hoc ita quod omittens sit transgressor precepti peccando mortaliter. Probatio minoris deutero. 30. Mandatum quod tibi precepi non est supra te.

Arg^m 3^m ¶ Item. Sicut se habet habitus fidei ad actus credendi ita habitus charitatis ad actus diligendi. Sed credens articulos fidei fide acquisita non infusa non reputatur infidelis nec reputatur transgressor precepti et peccare mortaliter. ergo sic in proposito.

Instantia ¶ Contra seipsos arguunt sic. Ista presupponit hominem in statu medio scilicet nec in statu damnationis: nec saluationis: quia eo quod non peccat mortaliter non damnabitur et eo quod non agit meritorie non saluabitur. igitur si staret aliquo tempore in illo statu et moreretur nec damnaretur nec saluaretur.

Responsio ¶ Dicunt quod deus potuit hominem a principio in statu medio (scilicet sine peccato et sine gratia) fecisse et eadem ratione posset nunc hominem ad illum statum reducere. Vel aliter dicunt quod homo naturaliter natus est filius ire: et ita in peccato et illud non potest deserere sine gratia.

Opinio 2^a. Arg^m primum ¶ Contra istam viam arguunt alij Petrus de sancto Dionysio. Idem iudicium est de qualitate et de alijs virtutibus theologicis. Sed fidem et spem tenetur homo ex precepto (et hoc obligatorie) ita quod non habens eas peccat mortaliter. igitur. Probatur minor. Quia non habens fidem est infidelis. Sed infidelitas est peccatum mortale: quia illud peccatum arguetur in iudicio quod solum conuenit mortalibus. Joannis cap. 17. glo. super illud arguet mundum de peccato. de iudicio et iustitia etc. De peccato. i. peccato infidelitatis. ¶ Item. Homo ex precepto tenetur ad salutem propriam ita quod omittens illud peccat mortaliter. Igitur ex precepto tenetur ad illud sine quo impossibile est saluari. ita inquam quod omittens illud peccat mortaliter. Sed hoc est charitas secundum Apostolum. igitur. ¶ Item. Quecunque aliqua concurrunt secundum magis et minus. si illud quod minus concurrit cadit sub precepto: ita quod omittens illud peccat mortaliter idem iudicium erit de secundo quod magis concurrit. Sed non fornicari et non esse auarum concurrunt ad salutem homini: etiam charitas secundum magis et minus (quia hoc est primum et maximum mandatum) et non fornicari etc. cadunt sub precepto. ita quod omittens illa peccat mortaliter. igitur et charitas. ¶ Item Joannis ca. 15. Hoc est preceptum meum ut diligatis inuicem (et sequitur) sicut dilexi vos. Sed certum est quod ipse dilexit eos ex charitate. Ergo charitas cadit sub precepto. Sed omittens preceptum ut preceptum est peccare mortaliter. igitur etc.

Ad primum prime opinionis ¶ Ad primum argumentum in oppositum dicunt quod charitas cadit sub precepto obligatorio respectu proprij obiecti: scilicet respectu dei et proximi. ita quod omittens hoc peccat mortaliter: sed non cadit sub precepto respectu obiecti cuiuscunque alterius mandati. ita videlicet quod quicunque implet aliud mandatum et non ex charitate quod ipse peccet mortaliter eo facto. ¶ Per idem patet ad 2^m et 3^m.

Ad 2^m et 3^m Quia si aliquis crederet in deum fide acquisita solum et absolute quod peccaret mortaliter: si autem cum conditione sic scilicet quod paratus esset credere supernaturaliter: si ista fides acquisita deficeret non peccaret mortaliter. Eodem modo dicitur de amore quem quis habet ad parentes quod est primum argumentum.

Secundus

articulus. Utrum ex charitate tenetur homo plus diligere corpus proprium quam animam proximi.

Opinio prima. Ubi dicunt quidam quod animam proximi. ¶ Quia illud magis est diligendum ex charitate quod magis plenarie habet rationem diligibilis. Sed hoc est anima proximi. ergo minor patet. quia anima simpliciter accepta est melior corpore simpliciter accepto.

Opinio 2^a ¶ Alij distinguunt quod aliquid plus diligi. Vel debet attendi secundum affectum. Vel secundum effectum. Primo modo anima proximi est magis diligenda quia melior. Secundo modo corpus proprium. Et forte ratio est: quia corpus proprium maiorem vtilitatem confert proprie anime hominis in essendo quam anima proximi faciat.

Opinio 3^a ¶ Alij distinguunt quod corpus tripliciter potest accipi. Uno modo ratione generis nature scilicet ratione carnis absolute. Alio modo ratione conditionis vitiose. Tertio modo inquantum est pars integralis constitutiua esse nature humane. Primo modo est anima proximi magis diligenda: quia melior. Secundo modo non est corpus diligendum magis quam lapis. Sed tertio modo dicunt quod corpus proprium est magis diligendum ex charitate. Probatur. Quia illud quod de necessitate requiritur ad perfectionem consummate beatitudinis et sine quo non potest haberi: est magis diligendum quam illud sine quo potest haberi. Sed corpus proprium est hoc quod de necessitate requiritur etc. anima proximi est sine quo potest etc. ergo. Probatur minor. Quia beatitudo perfecta et consummata requirit esse perfectum: quia cum beatitudo consistat in operatione perfecta requirit esse perfectum. Sed perfectum esse hominis requirit corpus proprium. Igitur consummata beatitudo hominis de necessitate requirit corpus et sine corpore non potest esse. ¶ Item. Ad consummatam beatitudinem requiritur satietas appetitus. Sed sine corpore non satiatur appetitus anime. Igitur nec sine hoc habet consummatam beatitudinem.

¶ Distinctio. XXXII. Questio. I.

¶ Premissis adijciendum est de dilectione dei qua ipse diligit nos: que non alia est quam illa qua diligimus eum. Dilectio autem dei diuina essentia est. eademque dilectione pater et filius et spiritus sanctus se diligunt et nos etc.

Circa distinctionem. 32. quero. Utrum deus contulit tantam gratiam alicui homini quod potuit mereri in primo instanti sue conceptionis. et hoc ex actu meritorio. ¶ Primo ostendam. Utrum christus pro quocunque tempore potuit mereri sibi. ¶ Secundo. An alijs. ¶ Tertio. An in primo instanti.

Primus

articulus. An christus pro quocunque tempore potuit mereri. Ubi dicunt quidam quod sic. Quod sic probant. Quicquid est perfectionis in homine fuit perfecte in christo. sed posse mereri bonum quod non habetur est perfectionis in homine. igitur etc. sed multa bona fuerunt que aliquando non habuit christus puta impassibilitatem et omnes dotes. et huiusmodi. Igitur christus ista potuit mereri sibi. ¶ Distinguit tamen hic quidam doctor Tho. 3 parte q. 19. arti. 3. quod quia nihil debet attribui deo nisi quod includit dignitatem. et quedam sunt que preiudicarent christi dignitati si per meritum acquirerentur. et quedam non: ideo aliqua acquisiuit per meritum et aliqua non. Cuius rationem ponit. Quia meritum est respectu alicuius quo aliquando caruit. Sed quedam sunt quorum carentia pro quocunque tempore magis argueret indignitatem in christo quam acquisitio per meritum dignitatem. sicut sunt gratia et scientia et beatitudo anime et deitas. Et quedam sunt econuerso quorum acquisitio per meritum

S. Tho.

magis arguit dignitatē q̄ eorū carentia pro aliquo tempore argueret indignitatē:sicut ea que pertinent ad exteriorē excellentiā christi sicut resurrectio/ascensio/glorificatio corporis/et alia huiusmodi ideo illa que sunt de prima cōditione nō potuit mereri.ista autē potuit.

Secundus articulus.An christus potuit mereri alijs. Ubi dicunt quidā q̄ sic. Ratio est.Quia in christo gratia merendi nō fuit sicut in singulari homine. sed sicut in capite totius ecclesie.Sed actio capitis aliqualiter pertinet ad omnia membra:q2 non solū sibi sentit.s3 ad omnia mēbra.igitur 7c.Et hec est illa vulgata auctoritas ad romanos.Sicut per vnū hominē mors intrauit in mūdū ita per vnū hominē iusti constituunt multi.

Opinio

Tertius articulus.An christus potuit mereri in primo instāti cōceptionis sue.Ubi dicunt quidaz q̄ non. Quia mereri est actus rōnis vel necessario presupponens eum.Sed christus in primo instanti sue cōceptionis non potuit habere actum rōnis:q2 actus intelligendi dependet ab actu sentiendi.sed istū actū nō potuit christus habere in primo instanti propter defectū debitorum organorum.igit 7c. Cōtra. In primo instanti sue cōceptionis potuit christus habuisse sciam infusaz.Sed in quocūq3 instanti potuit habere rectam scientiā potuit cōsiderare 7 habere rectas affectiones 7 hoc est mereri.igit 7c. Probatio ma. Quia intellectus in sua natura est perfectus actus in primo instanti in quo est sicut est in toto tempore post. Igit quātū est ex parte sui ita bn̄ potuit recipere suum accidens propriū in primo instanti sicut in toto tempore sequente. Probatio ptie.Quia vnūquodq3 recipit formā accidentalē s3m q̄ est in actu. Probatio mi.Quia habitu vtimur cū volumus. Igit habens sciam pōt considerare cū vult.Sed actus volūtatis inseparabilr sequit actuz intellectus.Ergo cuz quis habet scientiam pōt cōsiderare 7 habere rectas affectionez in cōtinenti. Et istā cōclusionem tenet Tho.3.phy.q.35.arti.primo.

Reprobatur. op.S.T.

Distinctio.XXXIII. Questio.I.

Post predicta de quatuor virtutibus que principales vel cardinales vocant differendū est/q̄ sūt iustitia/fortitudo/prudētia/tēperātia 7c.

In distin.33. agit de materia morali.Ubi quero i generali qd est virtus:7 est questio.Utruz habitus virtuosi vel virtutes sint formalr relatio.vel saltē formalr relatiua. Et vi q̄ non. Quia virtus est perfectio.7. physic.tex.cō.18. Perfectio aūt est aliqd absolutū.g 7c.

Oppo. **Contra.** Uirtus est Ad aliquid ibidē in.7.tex.cō.17. Sed qd est Ad aliqd.vel est formale relatio. vel formaliter relatiuum.igitur 7c.

Rn̄ prīo **Ad intellectū** qōnis pmitto q̄ habitus tripl'r accipit.Uno mō generalr.vt est trāscēdens ad oīa.Et hoc probo.Omnia enim predicamenta quodam mō dicunt habētia.Substantia eniz composita dicit habere partes suas:7 etiā dicit habere in se omnia accidentia.Et quātitas dī habere qualitatē 7 qualitas relonē:7 per quātitatē habemus situm.7 positionē.7 per qualitatē actionem:7 passionē:7 sic de alijs.Sed vbi est habens 7 habitū (7 hoc generalr)est ibi ēt quidā respectus extrinsecus adueniens ex adiacētia habētis ad habita.s3m quē hūs dī 7 denominat ab habito.igit 7c.Probatio minoris. Sicut hūs calciamentū suo modo denominat ab eo calciatus.sic suo modo de virtute sermonis.substantia hn̄s qualitatē dicitur qualificata:7 per q̄ntitatez quātificata 7 situata:7 qualitas:7 q̄ntitas.habentia relationē.dicunt relata:7 qualitas p actionē passionē dicit actuata 7 passionata.7 sic de alijs. Igit generalr loquendo habitus est nomen transcendēs.

Habitus generalr dicitur trāscendens.

Alio mō vt est predicamentū per se specialr dicens respectū extrinsecus aduenientez ex adiacentia habentis ad aliquā rem determinatā habitam puta ad vestimentuz:7 hōi ornatus corporalesita q̄ loquit Aristo.in predicamētis sicut aliquis dicitur vestitus vel calciatus. Tertio modo s3m q̄ habitus est quedā habitualis perfectio qua disponimur bene vel male de qua.7.phy.tex.cō.17.Et isto modo solum agit hic de habitu virtuoso. Et quia in isto intellectu difficultas in ista materia ortum habet principalr a.7.phy.ideo hoc ordine procedam sex faciendo. Primo ostendam q̄ processus phi concludit.q̄ virtus est pura relatio. Scdo q̄ sit formalr absolutū. Tertio q̄ cōcludit q̄ sit formaliter relatiuum. Quarto ponā rōnes aliquoruz qui volunt euacuare istas cōtradictiones per hoc q̄ Aristo.in isto processu nō loquit ad rem sed procedit famose:7 s3m opinionē aliorū:7 hoc reprobabo. Quinto ponā alias rōnes aliorū qui bene pcludunt q̄ loquit ad rem:7 volunt euacuare istas ptradictiōes saltez duas:7 arguunt cōtra illos. Sexto tenebo q̄ loquit ad rem 7 euacuabo omnes tres contradictiones.

Habitus spālr dicitur predicamētū

Habitus vt dicit pfectionem est q̄litas prima spe.

Primus articulus.Ubi ostendo q̄ intentio Arist.7.phy.tex.cō.17.fuit q̄ virtus sit pura relo. Nam pbando q̄ ad habitū nō est motus.arguit sic ex supposito suo.5.phy.tex.cō.10. In Ad aliqd non est motus. Sed tam habitus generalr q̄ virtus 7 malitia specialr est Ad aliquid.vt in.7.textu cōmenti.17.Igit ad virtutes non est motus. Quero enim cū assumit in maiori in Ad aliqd non est motus.Aut Ad aliqd accipit pro pura relatiōe. Aut pro absoluto cuz relatione.Si primo mō:oportz q̄ vniformiter accipiat in minore scilz q̄ virtus est pura relatio.aliter enim esset in argumento fallacia accidentis. Si accipiatur secūdo modo.maior est falsa.in omni eniz motu.motus terminat ad absolutū cum relatione.productuz enim semper relatiue dī ad producentē in oī motu. Rndet a qbusdaz q̄ phs nō negat qn ad virtutem sit motus per accidens:sed hn̄ pcedit hoc. Un̄ arguit.Ad aliqd nō est motus nisi p accidens:virtus est Ad aliqd. Igit ad virtutē nō est motus nisi per accidens.7 hoc sufficit. Cōtra. Ista responsio cōis est 7 dat ppositū.Qz cū dī in minori:in Ad aliqd nō est motus nisi p accns. Hoc nectio dat q̄ Ad aliqd accipit in maiore p pura relone. Probatio.Quia phs ibidem declarat qualr ad relonē est motus p accidēs:q2 acquisito per se termino motus pseqt relo:7 sic distinguit ibi relonē 3 fundamentuz. Tunc vlterius arguo.Si minor dz accipi in eodē itellectu in quo accipit maior. Igit cū dī in minore q̄ virtus est Ad aliqd/accipit vtus p pura relone:qd est ppositū qd querimus. Itē rnsio dat ppositū. Quia argumētum phi nō pcludit in itellectu quo pcludit falsuz:sed pclo.s.q̄ ad virtutē nō est motus nisi p accns est falsuz.Quia si intelligat de motu pprie. falsa est:q2 nō seqt p accidens motus corporū.de qbus ibi loquit. Si p motu 7 mutatione ad pfectionē falsa est. Quia si acquirat p actus frequētatos itellectus non est terminus per accidēs.s3 p se.q2 nihil aliud est sibi terminus p se acqsitus. Propter qd rndent alij.Qz verū est q̄ in maiore accipitur Ad aliqd p pura relone.s3 hoc est s3m q̄ relo est qd cōe ad relonem s3m esse 7 s3m cōnotari.siue s3m dici:7 tūc sic arguēdo.in Ad aliqd(accepto s3m esse vel s3m dici)nō est motus. Habitus est Ad aliqd s3m esse vel s3m dici.igit 7c.verū est. Cōtra. Hoc dat ēt ppositū.Quia dat q̄ habitus in illa demrōne nō dicit ex suo significato absolutū:s3 precise relonē s3m eē vel s3 dici:7 hoc volūt alij vitare q̄ nullo mō sit pura relo dicētes.q̄ dicit absolutū 7 cōnotat relonē.igit. Item.Si intelligat q̄ virtus est pura relatio s3m dici, dicunt falsum.quia tunc cōcedunt q̄ virtus nihil est nisi pura relo rōnis:qd falsum est s3m oēs. Probatio ptie. Quia

Argumētum a nō.q̄ntitat.

Rn̄ prima

Reprobatur.

Rn̄ scda

Reprobatur.

relatio fm dici vt distincta cōtra relationē fm rem est relatio rōnis. Falsitas consequētis pz. Multi enim dixerunt q̄ virtus est relatio fm rōnem. sed nullus dicit q̄ est pure relatio rōnis: qz tunc nulla virtus esset aliqd in rerū natura fz illos. Si intelligant q̄ sit pura relatio fm rem: habet̄ ppositū.

Argm 2m

¶ Itē Infra arguit sic. Neqz fm intellectiuā partem aie est alteratio (.7. phy. tex. cō. 20.) Qd pbat. sciens enim maxime Ad aliqd dr. Sed planū est q̄ si scia que est virtus intellectualis fm nullā acceptionē sui possit esse pura relatio tūc ad ipsaz poterit esse motus. Igit̄ si bn̄ arguit phs habet̄ ppositū. ¶ Itē Hoc pbat phs ibidē sic. Supposito enim ex .5. phy. tex. cō. 10. q̄ aliqd qd aduenit alicui per solā mutationez factā in altero. illud est pura relatio. sed qn̄ intellect⁹ accipit scientiā vlem in intellectu nō fit noua generatio aut acceptio scientie. sed sola mutatio fit in sensu. Ut ponit exēpluz in pueris ꝛ senibus q̄ qn̄ cessant turbationes in eis q̄ fiunt in parte sensitiua statiz fiunt sciētes. tex. cō. 20. Textus enim est istud. Hoc aūt manifestū est: fm enim nullam potentiā in mouentibus factā qd est scientia: sed existente quodam: ex ea enim que est fm sensum experientia vlem accepimus scientiā. Qm̄ enim ex principio acceptio scientie nō est scientie generatio neqz alteratio. in sedēdo ꝛ quiescendo fit aia sciens ꝛ prudens. Et ppterea infantes nō pñt addiscere. sed senes: multa enim turbatio circa hoc est motus. ergo.

Argm 3m

¶ Item Expressius hoc dicit ibi Cōmenta. cōmēto. 20. Cognitio nō fit in cognoscente: ita q̄ pars cognoscens fit transmutata. sed fit qn̄ aliquid aliud transmutatur. Sicut est dispositio omnibus relatiuis. Ponit exemplū. In colūna enim nō transfert̄ in se quando de sinistra facta est dextra. sz aliud transmutatur puta sortes cum mutat se de dextro. Et addit infra. Et hoc absqz eo q̄ fiat transmutatio in parte intellectiua. Ecce q̄ expresse ponit sciaz aduenire intellectui sine mutatione facta in itellectu: sicut dextrū ꝛ sinistrū in columna sine mutatione facta in ea per solā mutationem sortis. Sed Aristo. 5. phy. tex. cō. 10. ꝛ 7. phy. tex. cō. 17. distinguens relationē cōtra predicamenta absoluta (scilz contra qualitatem ꝛ q̄titatem) vult q̄ hoc est pprium pure relationi: puta q̄ aduenit alicui sine mutatione facta in eo. Igit̄ habet̄ ppositum.

Argm 4m

¶ Item Phs ibidem scilz. 7. physi. tex. cō. 17. probat ppositū de sanitate corporali. sic imaginans q̄ proportionaliter talis est sanitas in aia suo modo. Sed vt dicit. sanitas corporis nihil est nisi quedā cōmensuratio calidorū ꝛ frigidorū. Sed cōmēsuratio nō videt̄ addere super cōmensurata. nisi quandā pportionē ad quandā medietatez adinuicē. Proportio autem (aut medietas aliquorum adinuicez) non addit nisi relationē (ꝛ hoc est qd Cōmentator dicit ibidē q̄ medium dicit̄ relatiue in respectu extremorū.) ergo. ¶ Itē Phs. 7. phy. tex. cō. 17. pbat qd dicit sic. Quia sanitas/pulchritudo/macies: ꝛ hm̄ nō vident̄ esse aliud nisi quedaz dispositiones entis pfecti ad perfectū statū. Perfectū enim (vt dicit) nihil aliud est nisi esse bene dispositū fm nām. Tum sic. Pulchritudo. macies: ꝛ hm̄ nō plus dicunt super dispositiones entis perfecti absolute dictas: nisi habitudinē ipsius entis perfecti ad statuz optimū. Sed habitudo que cōsistit in pura additate nō est plus nisi pura relo. ergo ꝛc. ¶ Per hoc igit̄ videt̄ q̄ habitus sit pura relo fz phz. 7. phy. t. c. 17.

Secundus articulus. Ubi dico primo q̄ processus phi in. 7. phy. tex. cō. 17. ꝛ. 18. probat directe q̄ virtus est formalr̄ absolutum. Probo sic.

Argm pm

¶ Probat enim Aristo. q̄ ad virtutē non est motus: quia virtus est perfectio. tex. cō. 18. Sed perfectio vt distinguit̄ cōtra Ad aliqd est formaliter absolutū: ꝛ sic accipitur hic: qz precedens relatio quaz posuit fuit de Ad aliquid: ꝛ ita nullā mentionē facit de Ad aliqd. sed solum de perfectione. igit̄ ꝛc.

Argm 2m

¶ Itez. Hoc pz per probationē suaz. probat enim q̄ virtus est perfectio. per hoc q̄ vnūqdqz tunc est perfectū quando maxime attingit proprie virtuti: ꝛ tunc est maxime fm naturā. Sed attingere proprie virtuti in generando sibi similem fm naturam maxime cōuenit rei absolute: nihil enim fm regulaz phi. 5. phy. tex. cō. 9. potest esse pncipiū sue operationis nisi ipsum sit intrinsece absolutū ꝛ aliquid excepta sua relatiōe. ergo.

Argm 3m

¶ Item Cōmentator. 7. phy. cō. 18. dicit q̄ ad pfectionez nō est motus: quia perfectio consistit in indiuisibili. Et hoc imaginatur sic. Quia nullus est perfecte virtuosus quousqz pertingat ad optimū. sicut Aristo. dicit q̄ virtus est dispositio perfecti ad optimū. Per optimū aūt intelligit Commentator finē. Et tunc dicit q̄ finis rei debet esse indiuisibile: ꝛ sic ad ipsum nō poterit esse motus. Arguo igit̄. Certum est q̄ esse indiuisibile nō arguit qn̄ ipsum possit intrinsece ꝛ formaliter esse absolutū: ꝛ suo modo terminus mutationis. lz nō motus (vt patet 5° phy.) quia forma substantialis que est indiuisibilis est intrinsece qddam absolutuz ꝛ terminus generationis. Igit̄ in pposito. Lz virtus cōsistat in indiuisibili ipsa pōt esse intrinsece ꝛ formaliter absolutū ꝛ ad ipsaz poterit eē mutatio suo mō. scilz qualis est in aia (puta. salus ꝛ perfectio) lz ad ipsaz nō est motus stricte dictus.

Argm 4m

¶ Item sic. Cum pbasset phs tex. cō. 20. q̄ in parte intellectiua non est motus: qz sciens maxime dicit̄ Ad aliqd. addit aliam: qz anima fit sciens ꝛ prudens in sedendo ꝛ quiescēdo facta alteratione circa passiones corporales puta circa vigilias ꝛ ebrietates ꝛc. Igit̄ anima in acquirendo scientiā non alterat̄. sed dicit̄ Ad aliquid. Tunc arguo. Manifestum est q̄ phs nō negat hic alterationē in parte intellectiua nisi illam que est vera alteratio (sicut est surgere ꝛ ambulare post dormitionē) ꝛ que est circa contrarias passiones: sicut alterari de ebrietate in sobrietatem ꝛ ecōuerso. Sed si intellectus recipiat aliquā perfectionem absolutaz in seipso que ipsuz perficiat ꝛ sit salus ꝛ perfectio. ex hoc nō cōcludit̄ q̄ in ipso sit talis vera alteratio que est a cōtrario in cōtrarium que sola est vera alteratio vt probat̄ 2° de aia tex. cō. 58. Igit̄ ex ista demonstratione phi nō habet̄ qn̄ scia possit esse aliqua forma absoluta recepta in intellectu.

Argm 5m

¶ Item Cōmentator cōmento. 20. ibidē exponit qualiter receptio scientie vī eē de pdto Ad aliquid nō de pdto qualitatis vt sit alteratio sic dicens. Et signū eius est q̄ generatio istorū videt̄ esse de gn̄e relationis ꝛ maxime partis rōnalis magis q̄ de qualitate. Et intendit q̄ cōprehensio nō est aliqd factū in se. sed in respectu ad aliud. Lqn̄ aia fuerit preparata ad recipiendum illas cōprehensiones: vt ferrū preparat̄ p tersionē ad recipiendū lucē aut alios colores ꝛ formas. Et infra. Illud preparatū per tersionē vocat speculū ferreū tersuz. Arguo. Certuz igit̄ est q̄ lux est aliqd absolutū (vt cōmuniter ponit̄.) est enīz terminus generationis realis. Et cum fm Cōmēta. qn̄ lux generat̄ in speculo vltimate disposito non est ibi generatio nec alteratio de genere qualitatis: sed circa ea que impediunt̄ accipere lumen est vera alteratio scilz tersio ꝛ mundatio. Ergo eodē mō vult dicere q̄ est circa receptionē scie. q̄ lz sit absolutū: vī tamen esse relatio pura: qr aduenit intellectui sine mutatione facta in ipso solo mutatiōe facta circa ceteras turbatiōes. s. dormitionē. ebrietatē. ꝛ hm̄.

Instantia

¶ Dices. Ista rō adducit̄ in pmo articulo ad pbandū q̄ sit pura relatio. ꝛ hic ad pbandū q̄ sit purū absolutū. Ergo rō eadē valet ad cōcludendū duo cōtradictoria.

Rn̄sio.

¶ Rn̄deo q̄ Cōmenta. exponit illud p duo exēpla. Unū exemplū est de relatione scilz dextro ꝛ sinistro in columna que adueniūt per solam mutationē factā in altero. Et aliud est de luce que aduenit facta mutatione in speculo per mundationē ꝛ tersionem: ꝛ de scientia in intellectu que aduenit facta sedatione passionum in sensu. ¶ Per hoc ad dubiuz quando dicitur q̄ eadem ratio valet ad concludendum ꝯtradictoria. Dico

ꝙ nõ est precise vna ratio.sed est vna que põt applicari ad relationẽ ⁊ ad absoluta.¶ Et ideo si arguat᷑ per exemplũ de relatione sic.Ad illud nõ est motus qḋ aduenit alicui si/ne mutatione facta in eo.Sꝫ virtus est hm̃.Igit᷑ vt similiter in columna valet argũ.⁊ seq̄t᷑ vna ꝯclusio.s.ꝙ virtus illo mõ est pura relatio.Si v̄o arguat᷑ per exẽplũ de absoluto sic. Ad illud nõ est motus qḋ aduenit ⁊c̃.Sed virtus est hm̃.sic̃ sunt ⁊ scientia que sunt absoluta.Ergo virtus isto mõ est ab/solutũ.siłr currit argũ.Et sic ista rõ reducit᷑ ad ꝓpositũ pro vtroqꝫ dicta.¶ Sed tunc est dubiũ:q2 tũc virtus ⁊ vitiũ essent idem:q2 sunt idẽ absolutũ.Nam idẽ absolutũ põt eẽ virtus ⁊ vitiũ.sicut taciturnitas in me vno tempore potest esse virtus ⁊ alio tẽpore vitiũ.¶ Rñdeo ꝙ falsuꝫ est.Q2 taciturnitas que est in me virtus fuit genita per rectã rõnẽ ⁊ virtuose:scilꝫ ꝙ silerem qñ opꝫ ⁊c̃.Taciturnitas v̄o que est vitium fuit genita per rõnẽ erroneã.puta ꝙ silerem qñ non opꝫ.ne haberẽ caput fractũ:⁊ ideo sicut duo actus diffe/runt re absoluta ita sui termini.¶ Contra.Ille sunt forma/les rõnes aliquorũ quibus alteratis ipsa variant᷑ ſm speciẽ sicut albedo ⁊ nigredo sũt formales rõnes hoĩs albi ⁊ nigri: q2 si nigredo que est in me nigro poneret᷑ in sorte albo ⁊ ecõ/uerso.ego ⁊ sortes differremus spe.Sed si respectus ad bene agendũ que est in taciturnitate mea virtuosa poneret᷑ in ta/citurnitate mea vitiosa.taciturnitas mea que p̄mo fuit vir/tuosa fieret vitiosa.⁊ si ecõuerso,sequeret᷑ ecõuerso. Igitur formales rõnes virtutis ⁊ vitij sunt respectiue.¶ Rñdeo negando minorem:⁊ pꝫ in simili.Si enim respectus qui est in calore poneret᷑ in frigore ⁊ ecõuerso.adhuc calor ⁊ frigus ſm suũ esse absolutũ distinguerent᷑ specie qualitatis.Et eo/dem mõ si respectus gratie poneret᷑ in peccato:⁊ ecõuerso adhuc differrent specie.Hoc etiã est verũ in habitibus.Si enim diligo aliquẽ amore amicitie ⁊ amore vitioso ⁊ cõcu/piscentie ita ꝙ alterarent᷑ isti respectus:attamen adhuc isti habitus q̄ acq̄rant᷑ per diuersos actus ſm speciẽ.specie dif/ferunt in substãtia sua:respectus enim extrinsecus aduenie/tes seu supadditi nihil variant in substãtia habitus. Sic in ꝓposito.taciturnitas que est vitiũ ⁊ taciturnitas que est vir/tus:⁊ si alterarent᷑:eorũ tñ respectus adhuc differrent spe re absoluta in prima specie qualitatis.

Dubium

Instantia

Rñsio.

Tertius articulus.Ubi probo ꝙ habitus non est pre/cise relatio nec precise absolutum sed forma/liter ⁊ q̄dditatiue relatiuum:⁊ nõ solũ relatiuum per cõno/tationẽ vt aliqui dicunt.¶ Ubi est intelligendũ ꝙ calor ⁊ omne fundamẽtũ relationis potest tripliciter accipi. Uno mõ vt precise est in se quedaꝫ res absoluta.Alio mõ vt sub nomine fundamenti nominat᷑.Tertio mõ vt relatione fun/data in eo informat᷑.Uerbi grã.Calor est qualitas hec:calor est hoc fundamentũ respectu huius calefactibilis:calor actu fundat relõnẽ ad calefactibile.Primo mõ est mere absolu/tum.Scḋo modo cointelligit᷑ in ordine ad calefactibile:⁊ sic dĩ relatiuum per cõnotationeꝫ.Tertio mõ refert᷑ ad ca/lefactibile:⁊ sic dĩ relatiuũ q̄dditatiue ⁊ realr̃. Sic in ꝓpo/sito.cõmuniter dĩ ꝙ habitus qui est de p̄ma specie qualita/tis est absolutum in se sicut calor qui est de tertia specie:tñ quia non põt intelligi habitus nisi cum respectu ad aliud: ideo habitus dicit᷑ relatiue:non tñ per cõnotationẽ.sed q̄d/ditatiue ⁊ realr̃:sicut calefaciens dĩ ad calefactũ:⁊ pater ad filiũ.¶ Et hoc est qḋ volo ꝓbare ꝙ phs vult ꝙ habit᷒ for/maliter ⁊ q̄dditatiue est relatiuũ sicut pꝫ.Declaratio dicti se/quit᷑ arti.6.Et hoc sic Aristo.lib.p̄dicamentoꝝ docet q̄ sunt relatiua realia dicens.Ad aliquid sunt quoꝝ esse est ad aliḋ se habere.Qḋ sic intelligo.s.ꝙ in vtroqꝫ relatiuoꝝ sunt duo fundantia relationẽ in predicamẽto Ad aliquid. Unũ sicut subiectum.aliud sicut primũ fundamentũ.Et ly ad aliquid dicit habitudinem in ordine ad oppositũ.Uerbi grã. Dñs

Argũ pm̃

est relatiuũ.Igitur dicit duo absoluta.scilꝫ subiectũ ipsiũ ⁊ potentiam cohercendi seruũ:⁊ ista duo absoluta suis modis fundant habitudinẽ dñi ad seruum.Ex quo arguo sic.Illud est formalr̃ ⁊ quidditatiue relatiuũ cuius esse est ad aliud se habere p duo absoluta.⁊ habitudinẽ in medietate funda/tam in eis ex natura rei ⁊ ex p̄mo significato nois. Sed oĩa ista(ſm assignationẽ Aristo.hic in.7.tex.cõ.17.)cõueniunt virtuti.Ergo est essentialr̃ ⁊ q̄dditatiue relatiuum. Minor pꝫ.Cum enim dicit phs.7.phy.tex.cõ.17.ꝙ virtutes sunt Ad aliqd.exponit se dicens.Dispositiones quedã perfecte.Ecce duo absoluta:dispositio enim est absolutum:⁊ ens perfectũ est aliud absolutũ.Et subdit Ad optimũ. Idest in ordine ad nobilissimũ esse:ſm Cõmenta.Et certuꝫ est ꝙ iste ordo est ex nã rei.cũ phs loquat᷑ de rebus:⁊ ex primo significato.q2 qua ratione negares mihi ꝙ ens perfectũ bene dispositum nõ diceret᷑ ex significato sui nominis per cõparationem ad optime dispositum sui generis.negarem tibi ꝙ seruus ex si/gnificato sui nominis diceret᷑ relatiue in ordine ad dñm:⁊ sic de oĩbus relatiuis.¶ Confirmat᷑.Quia Cõmẽtator ibi/dem exponit.quõ sunt dispositiones perfecti ad optimum dicens.Pulchritudo:⁊ fortitudo sunt in caplo Ad aliqd.sic̃ sanitas:q2 pulchritudo ⁊ alie forme corporales similes his sunt dispositiones laudabiles in animalibus.Ecce quõ vir/tus hucusqꝫ accipitur pro duobus absolutis:scilꝫ aĩali:⁊ suis dispositionibus.Et statim subdit quõ sunt relatiua dicens. Et he dispositiones animalis non intelligunt᷑ nisi in respe/ctu laudabilis dispositionis:sicut aliquod aĩal dicit᷑ forte in respectu nobilissimi animalis:⁊ similr̃ de pulchritudie. Sꝫ certum est.ꝙ illud sine quo res potest intelligi est de primo significato nois.primus enim cõceptus rei est q̄d nois.Igit᷑ habemus ꝓpositũ q̄tũ ad oẽs conditiones.ꝙ virtutes sunt formalr̃ ⁊ q̄dditatiue relatiue.¶ Item.7.physi.tex.cõ.20. vbi Aristo.ꝓbat ꝙ ad sciam nõ est motus,sciens maxime Ad aliqd dicit᷑.Sed certũ est ꝙ sciens est formalr̃ relatiuũ (ex p̄mo significato nominis vt patet ex.5.meta.vbi ponit ꝙ scientia realiter refertur ad scibile.)igit᷑ ⁊c̃. Probatio mi/noris.Quia regula phi.libro predicamẽtorũ in predicamẽ/to Ad aliquid est ꝙ illa sunt relatiua ſm esse ⁊ ſm essentiã (qḋ idem est)quorũ esse ex primo significato nominis est ad aliud se habere sicut ad terminum oppositum.Sed ꝙ phs ponit scientiaꝫ.5.meta.tex.cõ.20.in genere relationis ħ est in ordine ad oppositum scilꝫ ad scibile nõ ad scientem (vt probat ibi)igit᷑ ⁊c̃.¶ Iteꝫ.Omne p se contentũ in aliq̄ specie relationis est formaliter relatiuum.⁊ nõ cõnotatiue tñ.Sed in tertia specie relatiõis realis ponit᷑ scilꝫ respectus scibilis.5.meta.tex.cõ.20.igit᷑ ⁊c̃.¶ Huic dĩ ꝙ Aristo.non numerat ibi species relationis:sed ponit quasdam diuisio/nes generales famosas circa genus relõnis.¶ Contra.Qua ratione ponit ibi vnã specieꝫ relationis ⁊ aliaꝫ:sed in p̄nci/pio cõmenti.20.Cõmenta.statim exponit eum de specieb᷒ relationis dicens,vna specierũ relationis terminata est vt ad duplum ⁊ dimidium.igitur ⁊c̃.¶ Confirmat᷑.Quia cer/tum est.ꝙ ea que per se continentur sub genere sunt species. sed in fine capituli de relatione de per se relatiuis cõcludit sic.Scḋm se igitur dicta Ad aliquid hec quidam sic dicun/tur.illa v̄o si genera sint talis vt medicina Ad aliquid quia scientia.Tunc arguitur sic.Cum Aristoteles ponit ꝙ medi/cina per se est Ad aliquid:quia suum genus per se est Ad ali/quid scilꝫ scientia.Quero aut intelligit ꝙ genus medicine: puta scientia sit per se ⁊ essentialr̃ relatiuum ⁊ habetur pro/positum.Aut intelligit ꝙ non sit per se.⁊ essentialiter rela/tiuum:⁊ hoc nõ:quia illud qḋ ex natura rei importat habi/tudinem nõ ad subiectum solum.sed ad oppositũ terminũ est realiter ⁊ formalr̃ relatiuũ.Sed hm̃ est scientia.igitur ⁊c̃. Maior patet.per rationem Aristo.lib.predicamentorũ in

Argũ 2m̃

Argũ 3m̃

Rñ°q̄dã.

Reprobatur.

predicamento Ad aliqd. vbi dat artem inveniendi relatiua realia qdditatiue et essentialr: que est ista. Si aliqd circūscriptis oibus alijs habeat tale esse q est ad aliud se habere: sic ad terminū oppo^m. ipsum est relatiuū realr. vt si a domino prescindant bipes. albus etc. quia esse dñm est in ordine ad seruum: ideo dñs est relatiuū. Sed precisis a scia. q est accidens et q est in pma specie qualitatis: et hmōi. planū est q hoc qd est esse sciam est se habere ad scibile: ita hn sicut hoc qd est dominū esse est ad seruum se habere: eque eniz ipoīe est sciam esse sine subiecto sicut dñm sine seruo. ¶ Itez. Illud qd est tale per essentiam est tale formalr et qdditatiue. Sed sciētia respectu scibilis est in substātia sua relatiua. ergo etc. Probo mi. Cōmentator eniz. 5. meta. cōmēto. 20. distinguēs quō est relatio scientie ad scibile et nō ecōuerso sicut in alijs duobus modis relatiuorū. dicit q relatio in alijs est in substantia vtriusqz relatiui. Sed hic est tm̄ in substātia alteri^s et illud vocat scientiā. ¶ Item. Illud qd est pncipium vel rō agendi operationes reales est essentialr et realr relatiuum. p illud enim vult phs. 5. meta. tex. cō. 20. pbare q calefactiui ad calefactibile est relō realis. Sed virtutes sunt hmōi vt fortitudo et prudentia etc. Et de scientia. 3. de aia. tex. cō. 8. ponit Aristo. q habens scientiā per eam potest operari cū voluerit. ergo. ¶ Item. Cuius actus et diffinitio ex nā rei cōsistit in conformitate ad aliud formalr et essentialr est essentialr relatiuū. per aliud nō pōt phs pbare q inter duo similia vel equalia sit relatio equalitatis vel similitudinis. Sz oēs virtutes morales q̄tum ad totaz naturam suā ɔsistunt in q̄dā cōformitate ad rectaz rōnē vt per diffinitionē virtutis moralis pz. 2. ethi. ca. 5. ergo etc. ¶ Cōfirmat. Quia si sigillatiz pensent oēs conditiones virtutis oēs important relationes reales. Cuz enī dicit q virtus est habit^s electiuus. electiuū dicit super habitū (qui est eius fundamētū) formalr relationez ad eius eligibile. sicut scientia ad scibile et cum addit immediate cōsistēs/medietas dicit relationē. Nam. 7. phy. cō. 17. cum phs pbat q sanitas est Ad aliqd: qr est quedaz medietas calidorū et frigidoz: dicit Cōmentator. q mediū. tale dicit respectu extremoz. Et qd addit q ɔsistit in medietate put sanitas determinabit cuilibz. pz q ɔsistere in medietate respectu determinationis est cōsistere in respectu. ¶ Dices. Si habitus est qdditatiue relatiuū. Igit relatio pertinet ad qdditatē habitus: et sic erit ens per accidens. ¶ Dico negando cōsequentiā. Uerbi gratia. Sortes vt pz. est qdditatiue relatiuum. Ergo Sortes est qudditatiue relatiuū: non valet. Sic in pposito q dixi habitū eē qdditatiue relatiuū. nō dixi per pbationes nisi accipiendo habitū prout est pncipiuz operandi. Et ideo nō sequit: qr habitus intrinsece et qdditatiue est relatiuuz: sed qualitas absoluta sicut Sortes est substantia. ¶ Si queraf qd est habitus. Dico q nō est illud aggregatū ex respectu et qualitate: sz est ipsa qualitas: et ita est per se absolutum. Quia lō phs qñqz accepit virtutē pro qualitate ipsa: qñqz pro respectu accidente sibi. qñqz p vtroqz simul. hoc nō fecit hic ad denotandū q respect^s ptinet ad qdditatem eius. Quia in. 7. phy. tex. cō. 17. et. 18. non inuestigat quid est habitus vel virtus. sed istis trib^s modis considerauit virtutez ad satisfaciendum isti questioni q ad virtutē nullo modo est motus per se sicut volens q ad substantiam nullo mō est motus per se. pbat q negat ad ipsaz esse motus vt est substātia nec vt est pncipiuz operādi: nec vt sibi accidit relatio. De hoc infra arti. 6.

Arg^m 4^m
Arg^m 5^m
Arg^m 6^m
Rñ^o q̄dā.
Reprobatur.
Ad tacitā q̄ō.

Op. q̄dāz

Quartus articulus. Ubi dicunt quidā q in pmo argumēto qn̄ phs. 7. phy. tex. cō. 17. et. 18. gñaliter pbat q habitus et virtus sunt in predicamēto relōnis. q accipit ibi. Ad aliqd fm famositatem nois: nō autē q̄tū ad qdditatiuū conceptū suū. Immo dicunt q vt sic finalis intentio Aristotelis fuit q virtutes sunt formalr pmo et essentialr absolute. sed solum fm famositatez nominis relatiue. Probatur. Quia cum Aristoteles libro predicamentoz. in predicamento qualitatis dixit. q nō opz turbari et sic faciēdo ppositū de qualitate multa cōnumerauit de Ad aliqd vt de habitu et dispositione que sunt in Ad aliqd vt exponit eum Simplicius. sic q in talibus qualitatibus genera dicūtur Ad aliquid singularia lō alterius non dicitur. vt grāmatica nō dī alicuius grāmatica: nec musica: nisi forte fm genus. ¶ Ex quo arguit propositū sic. In pposito distinguendo singularia cōtra genus accipit singularia pro speciebus specialissimis. Iste enim est modus phie. qñ genus distinguit cōtra singularia vt pz pmo phy. cō. 4. vbi dicit phs. q opz procedere a cōib^s vsqz ad singularia: dicit q nō intendit p singularia indiuidua: sed vltimas species. Uult igit dicere q habitus et dispositiones fm illud qd sunt intrinsece sunt qualitates absolute. sed fm genus sunt relō. Illud aūt qd cōuenit alicui fm speciem cōuenit sibi qdditatiue: et qd cōuenit sibi fm genus ɔuenit sibi solū famose. Ergo vult Aristoteles q solū sunt relatiue famose. sed nō essentialiter absolute. ¶ Cōtra. Lz illud qd cōuenit alicui rōne generis cōueniat in cōi et sic famose. tamen ex hoc nō excludit qn qdditatiue et essentialr cōueniat ei. Genus enim est qd predicat de oib^s in qd. Naz cuz a Simplicio habeat q virtutes et habitus sunt Ad aliqd fm genera: bene potest haberi q sunt Ad aliqd fm generales suos cōceptus: nō tñ negat qn qdditatiue sint Ad aliqd. ¶ Itē. Illō qd dicit Simplicius dicit Aristoteles. 5. meta. tex. ɔ. 20. Dicit eniz q aliq̄ dicunt Ad aliqd: qr eorū gen^s ad aliqd dī vt medicina. cara medicine: aut ipsius generis. scilz scia dī Ad aliqd. Sz certū est q mensuratū est qdditatiue relatiuum et non famose tñ vt phs vult ibi: sed mensura est famose relatiuū. Hoc habito pbat euidenter: q etiā spēs sunt qdditatiue relatiue. Qr genus predicat de suis speciebus qdditatiue et vniuoce. sed si genus esset qdditatiue relatiuū et species qdditatiue absolutū nō predicaret genus de suis spēb^s vniuoce sed equiuoce. Igit tam fm rōnē generis q̄z speciei sunt qdditatiue relatiue. ¶ Itē. Si rñsio de famositate valeat. arg^m Aris. non valeret. Quia cuz dicit in maiore: virtutes sunt Ad aliquid. accipit ibi ad aliqd vniformiter sicut in minore. Sed cum accipit in minore (in Ad aliqd nō est motus) accipit Ad aliqd realiter: et nō fm famositatē. Igit ibi intendit q habit^s et dispositiones sunt in Ad aliquid realr et non famose tñ. Probatio minoris. Quia minorem suā accipit demonstrataz a phō. 5. phy. tex. cō. 10. et ibi loquit de Ad aliqd realiter. Intendit enim ibi probare q in genere relationis non est motus sicut in alijs tribus generibus. Sed certū est q non loquit ibi de genere qd est intentio logica: sed pro re substracta intentioni cum sit artifex realis. igit etc. ¶ Dimissa pma rōne Aristo. ad alia duo nitunt aliqd rñdere. Quando enim Aristo. in speciali pbat q ad sciam que est in aia nō est motus. Dicunt q nullus dz hic dubitare qn Aristo. accipit hic scientiaz pro pura relatione rōnis: vel pro formalr relatiuo fm rationem et nullo modo pro absoluto. Et hoc declarant. Quia dicunt q Aristoteles et Cōmentator fundauerunt se super errorē suū. 3. de aia. tex. cō. 5. q esset vnus intellectus in oibus et illi intellectui a pncipio innata fuisset scia oium speculabiliū et nō diceret nouiter acqrere sciam nisi p hoc q intellectus copulat nobiscū. ita sciētia dicit nouiter esse acquisita per nouā copulationē phantasmatū nostrorū ad ipsam: et ita mutatio esset in parte sensitiua et nulla in intellectu nisi fm quosdā respectus rōnis: inquātū nouiter terminaret noua phantasmata nostra. Sed mensura dī relatiue fm rōnem inquantū terminat relationē scientie ad ipsam. Et certum est q sic videt currere textus Aristo. 7. phy. tex. cō. 20. ponit enim q sciens dī ad aliqd. nec tñ est alteratio.

Rñsio ad arg^m pmi artic.
Reprobatur.
Arg^m pm
Arg^m 2^m
Arg^m 3^m
Rñsio ad 2^m et 3^m

Quia

Quia ea que est ſm partē (ſupple ſenſitiuā) experiētia vniuerſalem accipimus ſcientiā. ¶ Contra. Non eſt veriſimile q̄ Phūs ſupponeret aliquid in demonſtrationib⁹ ſuis niſi qḋ per eum p̄mo alibi fuit demonſtratū. ſicut in prima demonſtratione ſua p̄bat intentū ſuum hic per demonſtrationē (.5. phyſico. tex. cō. 10.) vel ſaltē per aliquid qḋ erat cōceſſum ab aliquo famoſo Phō p̄babiliter loquēte. Sȝ certum eſt q̄ de intellectu noſtro Ariſtote. nihil adhuc demōſtrauerat vſq; ad iſtū ſeptimū phyſicoȝ. q2 totus liber phyſicorū ordie ſue doctrine p̄cedit librū de anima. vbi de hoc tractatur. Igitur falſum eſt q̄ aſſumit̄. ſ. q̄ hic innitit̄ errori ſuo. Immo ſi alicui innitatur. hoc eſt Platoni qui fuit famoſus in iſta opinione q̄ ſcire nō fuit noua generatio ſcientie. ſȝ recordari q̄ nō eſt. q2 ip̄ſuȝ īpugnat alibi. igit̄. ¶ Si dicas q̄ innixus fuiſſet p̄prio errori ⁊ q̄ fuiſſet p̄pria opio. ¶ Contra. Cōmentator ibidē dicit cōtrarium cōmento. ſ. 20. in cuius fine dicit q̄ Ariſto. intēdebat in hoc loco q̄ anima nō eſt tranſmutata per accidens quaſi acq̄ſitione ſcientie. nō q̄ hec ſit opinio eius. ſed intēdebat demonſtrare viȝ illius opinionis vt cum homo ſciuerit iſta ſigna habebit p̄ īpoſſibili vt ſit alterius in ſua ſciētia. ¶ Et eſt notandū pro intellectu Cōmen. q̄ tres ſunt opiniones de tranſmutatiōe aīe in acq̄ſitione ſcientie. Una imaginat̄ q̄ aīa tranſmutat̄ in ſua ſubſtātia in receptione ſcientie ſicut materia in recipiēdo formā. Alia fuit q̄ tranſmutatur eſſentialr̄ ſupple q̄ reciperet ſcientiā tanq̄ terminū per ſe tranſmutationis ſicut albedo eſt per ſe terminus dealbatiōis. Tertia opio q̄ per tranſmutata in nobis per accidēs ſic videlicet q̄ facta tranſmutatione in alio ſicut in ſenſu ⁊ in corpore p̄ quietationē turbationū. per accidens generatur in eo ſine omni mutatione aut per ſui. ⁊ hec fuit famoſa opinio Platonis. His intellectis intendit Cōmen. 7. phyſico. tex. cō. 20. ſic dicere q̄ Ariſ. hic ponit q̄ in anima in receptione ſcientie nō fuit aliqua mutatio per accidens. Non q̄ hec fuit opinio ſua. ſȝ p̄ illud qḋ aſſumitur a Platone tanq̄ per quedā ſigna poterat fortius cōcludere q̄ non ſit tranſmutata in eſſentia ſua per accidens nec eſſentialr̄. Et ita habet̄ p̄poſitum q̄ hic Ariſ. innitebat̄ opioni famoſe Platōis. ¶ Et credo vez eē ⁊ ſi nō in toto p̄ceſſu. tn̄ in iſta rōne in p̄te. q2 in p̄bando iſtā ōneȝ de ſcientia. Primo ponit p̄priam demonſtrationē ⁊ rō eſt hec: in ad aliqḋ nō eſt mot⁹. 5. phy. te. c. 17. ⁊ 7. phy. t. cō. 20. ſciēs maxīe. Ad aliqḋ dicit̄. ergo ⁊c. ¶ 2° h̄ declarat p̄ vulgarem opinionē Platonis: ⁊ ideo per modū declarationis addit nomen declaratiuū dicens. Hoc autē manifeſtū eſt ⁊ infra. Ex ea eni que ſm partē experiētia vniuerſalem accipimus ſcientiā. ¶ Sed quicquid ipſi dicunt vnū eſt q̄ per hoc non eſt reſponſum ad rationem Ariſtotelis.

Ad rationes.

Alia opio transmutationis in acq̄ſitione scie.

Opi. aliorum

Quintus articulus. Ubi ſunt alij qui dicunt q̄ p̄ceſſus Ariſto. hic habet q̄ habitus ſit formalr̄ abſolutum ⁊ quodā modo relatiuū non formalr̄. ſed connotatiue ⁊ cōcomitāter. Qḋ ſic declarant. dicunt enim q̄ ſicut albedo pōt triplr̄ accipi. ſ. pro ipſa albedine que eſt res abſoluta: ⁊ in tertia ſpecie qualitatis: ⁊ pro fundamēto: ⁊ p̄ cōſtituto ex vtroq;: ſic habitus triplr̄ accipitur. ſ. pro quadam qualitate abſoluta: ⁊ pro actu fundāte reſpectū quēdā ſub q̄ habens iſtum habitū dicitur ſe habere bene vel male. 3° p̄ aggregato ex fūdamēto ⁊ iſto reſpectu. Primo modo dicūt q̄ eſt de tertia ſpecie qualitatis. Dicunt enim q̄ non ſolum poſſibilis qualitas ſm quā aliquis patitur paſſione que eſt in abiectio. eſt in tertia ſpecie qualitatis. ſed ēt illa qualitas que eſt ſalus ⁊ perfectio. Ad hoc eſt Phūs in predicamētis. Ubi in fine tertie ſpeciei ponit paſſiones in anima. Secundo modo vt ſcilicet fundat reſpectū cōgruentie vt. ſ. aliqḋ p̄ iſtum habitū ſe habet vt congruit: vtputa. cuȝ in humorib⁹ conſiſtat ſanitas. ⁊ in figura pulchritudo ſit. connotat ⁊ habet reſpectū in ſuo cointellectu. ⁊ ſic eſt relatiuū ſȝ dici. Ut enim actu fundat reſpectū relatiuū non eſt ſm eſſe. quia vt fundat reſpectū eſt abſolutū. ratio eniȝ fundādi eſt abſolutum. Sed quia eſt repugnātia itellectuū nō intelligit̄ actu fundans reſpectū niſi intelligat̄ reſpectus ⁊ fundatus: ideo eſt de ſuo cointellectu. ⁊ ſic relatiuū ſm dici. ¶ Hoc declarat̄. Ut. n. fundat reſpectū ſic dicit fundamētū in recto ⁊ reſpectū in obliquo: fundare enim reſpectū eſt eſſe fundamētum reſpectus. Sed qḋ dicit fundamentū in recto ⁊ reſpectum in obliquo eſt ſolū relatiuū ſm dici. Probo. Q2 qḋ dicit fundamētū in recto ⁊ reſpectū in obliquo. ex p̄ma ſignificatiōe dicit abſolutū. ⁊ ex ſcḋaria dicit reſpectū. Sȝ qḋ ex p̄ma ſignificatione ſua dicit abſolutū ⁊ ſcḋaria dicit reſpectuȝ eſt relatiuū ſm dici. vt patet de capitato ⁊ capite. ergo. ¶ Si accipiat̄ tertio modo (. ſ. vt aggregatū ex fundamento ⁊ reſpectu) ſic eſſentialr̄ ⁊ quidditatiue eſt relatiuū etiaȝ ſm eſſe. q2 aggregatū ex fundamento ⁊ reſpectu ex primaria ſignificatione ſua ⁊ in recto dicit relōnem. Uerbi grā. Pater ⁊ viſibile in obliquo dicūt fundamentū. ſimile eniȝ in recto ⁊ ex p̄ma ſignificatione eſt relatiuuȝ ⁊ dicit fundamentū omnino. ſimile enim dicit quo īportatur habitudo. ſ. fundamēti. ⁊ aliud quidez in recto aliud in obliquo. Ad p̄poſitū dicūt q̄ 2° mō eſt habit⁹ p̄ma ſpecies qualitatis nō p̄mo modo aut tertio. Sequitur igit̄ q̄ habitus eſt abſolutum ⁊ relatiuū ſm dici ſoluȝ. ¶ Per hanc diſtinctionē rn̄dent ad rōnes Ariſto. 5. phyſi. tex. cō. 10. Ad primā quando dicitur. In ad aliquid nō eſt motus. cōcedunt. Ad minoreȝ quando dicitur. Uirtus eſt Ad aliquid. Uerū eſt dicūt cōnotatiue nō formalr̄. nec quidditatiue. ¶ Ad 2m quādo p̄bant q̄ ad virtutes anime non eſt motus quia ſciens maxime dicit̄ ad aliquid. Uerū eſt dicunt cōnotatiue nō formaliter. ¶ Contra iſtā poſitionē arguo p̄mo oſtēdo q̄ nō ſoluit rōnes Ariſto. Scḋo q̄ cōtradicit ſibiipſi. Tertio q̄ deſtruit primā ſpeciē qualitatis. Quarto contra ↄcluſionem. ¶ Primū probo ſic. Hanc maiorē (in ad aliqḋ nō eſt motus) accipit Phūs demonſtratuȝ ex 5° phyſi. tex. c. 10. 7. phy. cō. 17. vt exponit Cōmentator in fine. 17. cōmē. a p̄pria relatione vel pro formalr̄ ⁊ quidditatiue relatiuo. Igit̄ in minore (cum dicit̄ virtus eſt ad aliqḋ) accipitur formaliter ⁊ quidditatiue nō cōnotatiue tn̄ ſicut ipſi dicunt. Probatio minoris. Ariſto. 5. phyſico. tex. cō. 10. vſq; ad tex. cō. 18. vult collocare motū in certo genere. ⁊ tenet q̄ nō pōt eſſe in genere relōnis. Sed collocare aliqḋ in aliquo genere vel remouere ab aliquo genere eſt loqui de eo ⁊ de genere formaliter ſm formalē ⁊ quidditatiuā rōnem ſuam. Igit̄ Ariſto. loquitur ibi de relōne quantū ad illud qḋ eſt quidditatiue ⁊ formaliter vel ſaltē de relatiuo eodē modo. ¶ Item. Si minor intelligatur q̄ virtus eſt ad aliquid connotatiue tn̄ tunc maiorē accipit eodē ſenſu in Ad aliquid. i. in illo quod cōnotat reſpectū non poteſt eſſe motus. Sed ſi accipiendo propoſitio Phi. in. 5. tex. cō. 10. eſſet falſa: quia omnis terminus motus neceſſario connotat reſpectum. ergo. ¶ Itē. Qḋ eſt maxime tale eſt formaliter ⁊ q̄dditatiue tale. Sed Ariſ. 7. phyſico. tex. cō. 20. dicit q̄ ſciens maxime dicitur Ad aliquid. Igitur iſta ratio magis fortificatur infra. ¶ 2° probo q̄ ↄdicit ſibiipſi. Q2 ſcia ſȝ eū vt fundās reſpectū ↄgruētie eſt in p̄ª ſpecie qualitatis. ſed fundās īquātū fūdās ē fūdās per formalē rōnem fundādi. Sed per eos formalis rō fundando eſt mere abſoluta. Igitur fundans ſm eum inquantum fundans eſt mere abſolutum ⁊ cōnotans reſpectuȝ. cuius cōtrariuȝ ipſi dicunt. ¶ Iſtud declaratur. Q2 vbi imaginamur tria ſunt imaginanda quatuor. Primo. ſ. q̄ eſt quid abſolutum. Scḋo ſciētia que eſt actu fundās reſpectū que eſt abſoluta inquantum hm̄ ⁊ non addit niſi reſpectum fundandi. Tertio eſt reſpectus iplicatiuus cum enim di fundās

Ad primas rationes.

Ad ſcḋm

Reprobatur.

Arg^m 1^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

īplicatur respectus ad aliqđ fundamētū.Quarto est ibi cō-
stitutum ex fundamēto ⁊ respectu.Tunc arguo.Scientia
vt fundans est prior respectu cōplicato ⁊ nō relatiuū cōpli
catū.qꝛ aliter nō esset prior.Igr̄ in illo priori habet̄ pᵃ spēs
qualitatis que est mere absoluta ⁊ nō respectiua nec per cō
notationē nec essentialr̄.¶ Confirmat̄ ſm eos ⁊ ſm veri-
tatē:fundans inquantū fundat dicit absolutū in recto ⁊ re-
spectū in obliquo.Sed qđ īportatur in recto est prius eo qđ
īportatur in obliquo.sicut p̄mus modus dicēdi p se est prior
2ᵒ modo dicendi per se.Cū igitur spēs generū accipiantur
penes p̄mū modū dicendi per se.sequit̄ ꝙ p̄ma species q̄-
litatis accipit̄ penes fundare vt est absolutū nō vt cōnotat

Argᵐ 5ᵐ respectū.¶ Tertio pbo ꝙ destruit primā spēm qualitatis.
Quia species cuiuslibet generis dꝫ esse ens per se.Sꝫ fun-
damentū vt cōnotat respectiuū est ens per accidēs:vt ipsi
cōcedunt dicētes ꝙ vt est p̄ma species qualitatis.respectꝰ
cōuenit sibi in 2ᵒ modo dicendi per se.ergo.Probatio ma-
ioris.Quia bene cōceditur a doctoribus ꝙ ex rebus diuer-
sorum generū potest aliqđ esse constitutū per accidēs:sicut
albū/quantū/⁊ hō.quādo collocatur per se in genere:rōne
alterius partis(qđ est ens)per se collocat̄ in vno genere ⁊
in vna specie:⁊ rōne alterꝰ partis in altero genere:⁊ in alia
specie:⁊ ita habet̄ ppositū ꝙ species cuiuslibet generis est
ens per se.⁊ hoc est manifestū:alr̄ enim genus nō pdicaret̄

Rñᵒ aure. ad istū argumentū, de specie in quid:dicēdo hoc est hoc.¶ Huic respōdēt alij
Aureolus declarādo se ⁊ dicunt ꝙ duplex est illud accidēs
quodā est simplex ⁊ quodā copulatū sicut simitas.¶ Di-
cunt etiā ꝙ accidens pōt tripl̄r ꝯsiderari.Uno modo pci-
se.Alio modo vt copulatū alteri.Tertio modo vt est pars
cōstituti ex tali accidente ⁊ subiecto.Et tunc dicunt ꝙ albe
do vt pcise accepta est de tertia specie qualitatis.Ut aūt co-
pulata subiecto cui ipsa cōgruit sic habet rōnem habitus ⁊
bone dispositionis:puta.vt si ponatur in ebore vel marga
rita:⁊ sic dicūt de simitate ꝙ vt ipsa copulat̄ naso sic est ha-
bitus ⁊ sic nihil est.nisi quidditas simitatis.Sed tertio mō
dicit ens per accidēs.s.ipsum simū.¶ Per illud dicunt ad
argumentū.Qꝛ illud qđ includit res diuersorū generū tāq̄
ꝯstitutū ex his est ens p accñs.¶ Qđ aūt icludit res diuer-
sorū generū sic ꝙ est copulatū solū rei alterius generis non
est ens per accidēs potuit ponere exēplum de inherētia ac-
cidētis quia inherentia dicit copulationē cū altero:⁊ tamē
inherētia est ipsa essentia.¶ Contra.Primo ostēdo ꝙ fru-

Ꝫ Aureo. Argᵐ pᵐ stra faciunt tantā difficultatē circa ens per accidens.Non
enim sequitur albū est ens per accidēs.ergo albedo est ens p
accñs.Sic in pposito.Nō sequit̄.aggregatū ex habitu ⁊ re-
spectu cōnotato est ens per accidēs.Ergo habitus est ens p

Argᵐ 2ᵐ accidens.¶ 2ᵒ ostendo ꝙ ex his per que vitant ens p acci
dens incidūt in illud qđ a pncipio volunt vitare.s.ꝙ respe-
ctus cōgruentie nō esset de essentia virtutis.sed solū quid
cōnotatum.Quia aut intelligūt ꝙ inherentia accidētis seu
copulatio cum subiecto sit passio accidētis:⁊ tamen passio
cum subiecto facit cōstitutum per accidens.tunc nō vitarēt
ens per accidēs.Aut est ipsa eēntia accidētis.⁊ tunc cum eē
virtutis cōsistit in qualitate vt copulata:tunc esse copulatū
est de essentia virtutis ⁊ illud esse copulatū vocant ipsi re-
spectum cōnotatum qua p̄ma species qualitatis abūdat su-
pra tertia qđ vt dicunt a Simplicio habet̄ super pdicamē
ta saluando ꝙ virtus est in diuersis generibꝰ.ergo respectꝰ

Argᵐ 3ᵐ cōnotatus est de eēntia virtutis.¶ 3ᵒ probo ꝙ habitus nō
est in pᵃ specie q̄litatis vt fundās respectū.sed vt informās
subiectū suo mō.s.bn̄ vel male.Nā illa rō q̄ prius ꝯuenit gn̄i
ꝯuenit cuilibet speciei suo pprio modo.Uerbi gratia.sicut
ratio generis relōis est Ad aliqđ se habere suo modo.Sꝫ
generalis ratio qualitatis est ꝙ ſm eā quales dicimur.Igi-
tur specialis ratio cuilibet speciei qualitatis est ꝙ ſm eam
quales sic dicimur.Sed qualitas in genere ſm quā quales
dicimur se habet ad nos iformatiue.Igit̄ prima species q̄-
litatis sicut oēs alie accipiantur vt informant subiectū nō

Argᵐ 4ᵐ vt fundant aliquem respectū.¶ Itē.Hoc patet specialr̄ de
p̄ma specie qualitatis.Aristo.enī in pdicamēto qualitatis
distinguens ea que sunt in p̄ma specie qualitatis adinuicē
dicit ꝙ in hoc differt habitus a dispositione.qꝛ habitꝰ per-
manētior est ⁊ diuturnior.Et infra.affectiones ⁊ dispōnes
vere dicuntur que sunt faciles.⁊ cito pmutabiles.Et ponit
exemplū.afficitur enim homo circa eas quodā modo.cito
autem permutatur quādoq̄ vt ex egritudine in sanitatem.
Manifestū est aūt ꝙ hic distinguit habitus ⁊ dispōnes ſꝫ
permanentiā ⁊ mobilitatem quā habent.qđ nō faceret nisi
ratio illius speciei acciperet̄ in ordine ad subiectū.sicut rō

Argᵐ 5ᵐ generis.¶ Itē.Phs.5.meta.tex.cō.20.ca.de Ad aliqđ ver-
sus finem dicit ꝙ quedā dicuntur relatiua quia sua genera
sunt relatiua sicut medicina est eorū que ad aliquid sunt qꝛ
ipsius genus qđ est scientia videt̄ esse eorū que Ad aliquid.
Et quia Cōmentator in eodem tex.habet p mirabili.quō
genus pōt esse in Ad aliqđ ⁊ nō species.Ideo dicit ꝙ in h
est causa quia scientia non est genus medicine in rei verita-
te.Et addit.Scientia non est genus medicine in rei verita-
te nisi diceretur ad scientē ⁊ medicina ad medicū.Ecce ex-
presse ꝙ Arist.supponit ibi medicinā esse de gn̄e q̄litatis ⁊
nō de gn̄e Ad aliqđ.Et nō pōt saluare ꝙ scia sit genꝰ in rei
veritate nisi sciētia dicatur ad scientē ⁊ medicina ad medi-
cum qđ non esset nisi tā genus q̄ prima species qualitatis
sumerētur in ordine ad subiectū.Igit̄ habitus est de prima

Argᵐ 6ᵐ specie q̄litatis vt informat subiectū.¶ Itē.Tm̄ vel plus
videt̄ 2ᵃ species qualitatis fundare vel cōnotare respectū
sicut prima.poᵃ enim naturalis vel materialis.ita vi dicere
respectū ad operationem sicut habitus.Sꝫ hoc nō obstāte
2ᵃ species sumit̄ in ordie ad subiectū.Uult enī Aris.in p-
dicamēto qualitatis.ꝙ si aliqui sint dispositi aliquo modo
ꝙ ppter hoc non sint in 2ᵃ specie qualitatis.sed sint dispo-
siti ſꝫ potentiā naturalē vel materialē ad faciliter aliquid
agendū vel patiendū:vt pugillatores ⁊ cursores dicunt̄ nō
ꝙ sint dispositi.sed ꝙ habeāt naturalē potentiā:vt aliquis
sit cursor vel pugillator vel hō.Consistit igit̄ 2ᵃ species q̄-
litatis in habere formā qualificantē.Sed habere formam
est informari per eā.Igit̄ 2ᵃ species qualitatis consistit in
qualitate vt iformat.¶ Confirmatur.Posset enī aliquis
dicere ꝙ auctoritas ista dicit ꝙ 2ᵃ species qualitatis consi-
stit in potētia naturali ſm quā pōt faciliter agere vel pati:
⁊ ita vt cōnotat respectū.Rñdeo ꝙ Boetius illud dubiū
volens excludere super predicamentū qualitatis longo sup
hoc habito tractatu.finalr̄ cōcludit dando finalē solutionē
⁊ dicit.pugillatores nō dici ab eo ꝙ pugillatorie artis vsū
exerceāt.sed ab eo ꝙ ea ſm potentiā naturalē affecti sunt.
Ex quo arguo ppositum.Illud nō pertinet ad formalē ra-
tionē prime nec scđe speciei qualitatis qđ ab eo excludit̄:
sed pcise illud qđ affirmatiue sibi attribuit̄.Sed ſm Boe-
tiū potētia naturalis excluditur a secūda specie vt dicit re-
spectum ad vsū actus pugillatorū que iportat respectū.sed
collocat̄ in 2ᵃ specie ꝙ pugillatores ea naturalr̄ affecti sunt
idest dispositi ⁊ informati.Igit̄ potētia est de 2ᵃ specie qua-

Informare sibi vel dicē respectū rōnis nō ē de qdditate in gene vel spēi. litatis vt informat subiectū.¶ Hic tamen intellige ꝙ hoc
qđ dico informare subiectū nō est formalis ratio vel quid-
ditatiua generis qualitatis aut specierū eius(vt informare
iportat respectū rationis ad informabile)Quia cū informa
re dicit respectum rationis ⁊ ex natura rei(de hoc libro.1.
di.22.q.2.ar.3.)supra qualitatē(⁊ sic dicit accidēs q̄tūcūq̄
diminutum)sequeretur ꝙ genus qualitatis esset ens per ac
cidens.Informare igitur vt est idem ꝙ ipsum esse acciden-
tis in subiecto aut ipsa accidentis dependentia ad subiectū

est formalis

Dic° t tē° vt fūdāt re spectū nō sūt i p° spē q̄litatis ar ti. sequē.

est formalis ratio quidditatiua generū accidētis. Nec facit ens per accidens cū eis. Qr dependētia accidētis ad subiectum est de accidētis essentia lib. 1. dis. 29. etiam esse t essentia sunt idem lib. 3. dis. 5. ¶ Teneo igit̄ q̄ habitus t virtus non sunt de p̄ma specie qualitatis per fundare aliquē respectum. Et hoc nec ſm opionem meam vt visuz est nec etiaz ſm cōmunem opionem. Qđ sic declaro. Cōmunis opinio dicit q̄ respectus rationis non fundatur in rebus ex natura rei. sed magis in intellectu. vt pz de dextro in colūna qđ nō dicitur relatiue (sic dixerunt in animali per dextruz fundatum in natura rei) sed quia intellectus concipit colūnam in respectu ad dextrū in animali: illō pz in mensura de respectu ad mensuratū. 5. meta. tex. cō. 20. Sed si aliquis respect° hic iporteatur inter qualitatē informantez subiectū t ipsum subiectū erit precise relatio rationis. Igitur nō oportet ponere talez respectū fundari in qualitate. t sic cōstituere primam spēm qualitatis. Probatio minoris. Quia cū inter aliqua duo est talis habitudo que nihil aliud est nisi quedam cōuenientia eorū adinuicez qua vnum fuit in alio informatiue t ponit cum eo aliquid tertiū: nūq̄ȝ est relatio realis. sz p̄cise rationis. Sed quādo est talis habitudo q̄ vnuz respicit aliud sicut ad qđ opponit̄ t nō ad terminū cū quo cōponit: tunc est relatio realis in p̄dicamēto relonis. Verbi grā. libro p̄dicamentorū. Domini ad seruū est relatio realis. qr respicit eum tāq̄ȝ terminū oppositum. Sed partis ad totum non est relatio realis. sed ſm dici tm̄. quia pars respicit totum cum quo cōponit. ¶ Itez. Habetur. 5. meta. tex. cō. 20. q̄ scientia non dicitur ad sciētē. sed ad scibile. Sed planuz est q̄ habitudo que est īter qualitatē t subiectuz nō est nisi quedā cōuenientia qua hoc sit in isto t cōponit cū eo. g̊ tc.

Sextus articulus. An virtus sit relatiuuz formalr̄. Aut absolutū. Aut per cōnotationē. Ubi est ꝯsiderandum q̄ ex hoc habēt doctores difficultatē in ista q̄ōne. Qr quidā volunt īponere Aristo. q̄ posuit habitū ita absolutum formalr̄ q̄ non relatiuuz formaliter t quidditatiue. Quidā econuerso. Quidaz q̄ non sic nec sic. sed q̄ est relatiuum per cōnotationem. Et cōmuniter omnes volunt negare q̄ Aristo. 7. physico. tex. cō. 17. t. 18. in illa demōstratione sua accipit habitū pro pura relone. Volo autem dicere cōtrarium in omnibus. ¶ Quod sic debet imaginari in simili. Forma eniz substantialis simpliciter t ex natura rei tripl̄r pōt cōsiderari. Uno modo p̄cise vt est q̄daz p̄fectio absoluta ipsius materie. Scđo modo. prout est fundamentum relationis. Tertio modo pōt accipi pensando relonez ipsaz que sibi accidit t fundatur in ea. Quarto modo: p cōstituto ex suo absoluto t illo respectu. Dico igit̄ q̄ si Aristo. 5. physi. tex. cō. 10. t. 7. physico. te. cō. 15. 16. 17. vellet p̄bare hic ratione excludente oēm risionem cauillatoriam q̄ ad substantiā non est motus. haberet hoc p̄bare non solum vt est quedā perfectio absoluta materie. nec quantū ad respectum accidentē sibi t ꝯsequentem ipsam. nec inquantū est constitutū ex absoluto t respectu sibi accidēte: sz de oībus modis debet hoc p̄bare. ¶ Eodē modo dico in proposito. Qr habitus potest accipi quadrupl̄r. Uno modo pro q̄daz dispositione absoluta perficiente suum subiectuz. Alio modo vt est fundamentū cōnotans rōnem: nec solum vt fundamentū. sed etiā vt cōnotans relonez. Tertio modo p respectu quodā accidente sibi quem talis dispositio importat ad oppositū terminū. Verbi grā. Sicut aliquis dicit̄ pulcher per respectum ad pulcherrimuz hominem. vel aliqs dicitur habere scientiā per respectū ad operationē cōsiderandi. Quarto modo potest accipi habitus pro cōstituto ex vtroq̄ȝ. ¶ Dico igit̄ q̄ Aristo. 7. physi. tex. cō. 17. t. 18. volens p̄bare q̄ ad habitū vel ad primā spēm qualitatis non est motus. t hoc excludendo oēm viam rationis cauillatorie.

For° sbal simpl̄r pt ꝯsiderari tripl̄r.

Dicimus sic dici 4r.

Hoc° nō p̄ ecc̄ l hēm t cuiūe vt dicit rela tionē.

Primo p̄bauit q̄ ad habitū nō potest esse motus. si aliquis ridens vellet accipere habituz pro pura relatiōe que est accidens fundatuz in virtute que est qualitas. Hoc fecit in p̄ma demonstratione. 7. physi. tex. cō. 17. quando p̄bauit q̄ ad habituz non potest esse motus: quia in Ad aliquid nō potest esse motus. Probo q̄ sic accipit. Quia (vt supra dictum est) istā maiorem accepit a. 5. physico. tex. cō. 10. vt ibidem dicit Cōmentator t planū est q̄ in hoc accipit Ad aliquid pro genere relonis. Vult enim ibi p̄bare q̄ in genere relonis non est motus. Sed genus relonis dicit purā relonem. Cuz igit̄ minor debeat accipi vniformiter sub maiore: clare patet. q̄ cū dicit q̄ habitus est Ad aliquid (7° phy. te. cō. 17.) ibi accipit Ad aliquid pro pura relone: t ita habetur p̄positum. ¶ Et confirmatur. Quia Aristo. 7. physi. tex. cō. 17. probat ibi q̄ ad relonem non potest esse motus. Quia pōt aduenire alicui sine mutatione facta in eo p solā mutationem factā in altero. Sed hoc dictum nō est veruz de relatione vt includit fundamētū acq̄situ per mutationē factā in eo cui aduenit. Si g̊ hoc dcm̄ hēat veritatē est vez de pura relatione t ita in 5° physi. tex. cō. 10. accipit̄ Ad aliquid pro pura relone. ¶ Nota q̄ hoc non soluz est verum de relatione rationis vel ſm dici. sed de reali. Probo. Quia exemplū Aristo. ita currit de vna sicut de alia. Sicut enim dextrū fit in colūna per solaz mutationē animalis: ita aliqs factus est similis realr̄ per nouam albedinem genitā Rome: t similitudo est relatio realis. Scđo modo (scilicet pro puro absoluto) accipit habitū in 2ª demonstratiōe. 7. phy. tex. cō. 18. cum dicit habitus est perfectio. t ibi dicit q̄ virtus est p̄fectio. quia tunc vnūq̄đq̄ȝ est perfectū quando pōt in actionē sue speciei. illud autē quo aliquid agit actionem suam est perfectio absoluta. 5. physi. Tertio modo intelligitur pro respectu. Si enim ad ipsaz perfectionē nō est mot°. Igitur nec ad respectū ꝯsequentem. 5. physi. Quarto modo accipit habitū pro cōstituto ex vtroq̄ȝ in declaratione p̄me demōstrationis sue. Cum enim vt supradictū est ex forª demonstrationis que innititur. 5. physi. p̄cise voluit p̄bare q̄ ad habitū nō est motus (vt est pura relatio vt p̄batum est) ne aliqs videret q̄ per hoc vellet tollere q̄ ad habitū vt est cōstitutus ex respectu t fundamento qđ est relatiuuz formale non esset motus. statim subdit exēpla que extēdūt se ad formaliter relatiuū: t ponit exemplū de pulchritudie t macie. quas dicit esse quasdā dispositiones bonas respectu optimi sui generis. ¶ Tūc arguo. Ad dispositiōes que dicūtur in respectu nō est motus. Immo de his dicit Phs 5. physicorū q̄ ad habitus t dispositiones nō est motus. sed ꝯsequuntur terminos motus. Dispositio autē cum respectu est formal̄r relatiuū. Extendit igitur se ad formal̄r relatiua q̄. s. ad illa non est motus maxime que fundamentaliter sunt de prima specie qualitatis de quibus principal̄r agit. ¶ Idē facit in alia demōstratione qn̄ p̄bat q̄ ad scientiaz non est motus. qr sciens dicitur maxime ad aliqd: sciēs aūt est formaliter relatiuū ad scibile. ¶ Ex p̄missis patēt quedam valde necessaria. s. q̄ si habitus accipiat̄ pro suo p se: t q̄dditatiuo significato. sic est absolute principal̄r. t de prima specie qualitatis. Si accipiat̄ p'out fundat relonez. sic est relatiuū cōnotatiue. Si pro puro respectu consequente qđ est accidens eius. t inherēs sibi sicut fundamēto. sic est formaliter t essential̄r relatio vt dictū est. Si accipiat̄ pro aggregato sic formal̄r significat relationez. t quidditatiue: sicut hoc nomen pater. vt dictum est. Si igit̄ debet cōcedi q̄ habitus est relatiuum cōnotatiue hoc est verū extensiue q̄r. s. relatio fundata in habitu est accidēs eius t non de eēntia eius. ¶ 2° sequit̄ qualiter debet concedi q̄ habitus est ens per accidēs. Si enim accipiat̄ quantuz ad suum per se t q̄dditatiuū significatū. sic est qualitas. t ens per se. Si vt

Dic° t tē° q̄ō dicit relatiua t absoluta.

Dic° q̄o dz ens per accidens.

cogit suaȝ ppriam passionem. sic est ens per accidẽs. sicut ignis ſm per se significatũ est substãtia: vt calidus vel sicc° est ens per accidens. ¶ Ex hoc corollarie seqtur tertiuȝ ꝙ absolute loquẽdo hec nõ est concedẽda. Habitus est ens ꝑ accidens. Uerbi grã. Non seqtur albuȝ est ens per accñs. Igiť albedo. ¶ Per ista dicta pȝ ad tres dictos articulos.

Ad pⁱmũ articulũ.

Ad pⁱmũ articulũ cõcedo ꝙ Aristo. 7. phyſi. tex. cõ. 17. in pⁱma demonstratione sua ꝓbando ꝙ ad habitũ non potest esse motus: qꝛ Ad aliquid accipit in demonstratione sua in minore habitũ pro pura relõne. ¶ Sed hic valde itelligẽdum est. ꝙ hoc nõ accipit volẽs tenere illud pro vero. sic ꝙ solũ. ꝛ precise habitus sit pura relatio. sed ad excludendam cautillosam rñsionem. si aliquis vellet cõcedere ꝙ sic accipiendo habitũ: ꝙ ad ipm posset esse motus: ꝛ ita dictũ fuit contra hominez non cõtra rem.

Ad 2ᵐ ꝛ 3ᵐ arti.

¶ Per illud pȝ ad 2ᵐ ꝛ 3ᵐ artic. Qꝛ in 2°. 7. phyſi. tex. cõ. 18. voluit ꝓbare ꝙ ad habitũ non est motus. Lȝ enim vt dictũ habitus est formalr absolutuȝ: cõsistit tñ in diuisibili sicut omnis ꝑfectio ꝛc̃. vt in. 2. arti. ¶ In tertia. 7. phyſi. tex. cõ. 20. vult ꝙ ad habitũ non põt esse motus vt est formalr relatiuũ. Lȝ enim que ꝑtinẽt ad primã spẽm qualitatis vt includunt respectuȝ ad aliud sint formalr relatiua: tñ nõ sunt per se termini motus. sȝ cõsequuntur ad per se terminũ ꝛc̃. vt in 3° arti.

Dubᵐ pⁱᵐ

¶ Hic sunt dubia. Primũ. Quare Aristo. 5. phyſi. tex. cõ. 10. ꝛ. 7. phyſi. tex. cõ. 15. 16. 17. cum ꝓbauit ꝙ ad substantiã nõ est motus nec in quarta specie qualitatis cum eedẽ cautillationes possent fieri circa substantiã sicut circa habitũ. quare nõ triplicauit sicut hic.

Rñsio.

¶ Rñdeo/dico ꝙ in omni arte vltim° sermo dȝ esse oium cõplementũ. Et ideo qꝛ Aristo. in isto ca. 7. phy. tex. cõ. 15. 16. 17. ponit finẽ sue ꝯsiderationis qualr ad hꝯ que ꝯsequuntur per se terminos motus sicut sunt forme substãtiales ꝛ alia de quarta specie qualitatis nõ est motus per se triplicando ꝓcessum suum circa habitũ hoc fecit. vice oiuȝ consimiliuȝ quecũqȝ sint.

Dubᵐ 2ᵐ

¶ 2° dubitať de eo qd̃ supponiť ꝙ habitus vt informat subiectũ sit formaliter absolutum.

Rñsio pᵃ

¶ Rñdeo. Ad hoc patet satis per ꝑdicta. ꝛ hoc ſm cõmunem opinionẽ. Quia inter que est habitus cõuenientie solũ per modũ cõpositionis ꝛ per modũ forme ꝛ informati. ibi nulla est relatio nisi in intellectu solũ. qꝛ vbi extrema opponuntur vt sic nõ est aliqua oppositio extremorũ nisi ſm ꝙ intellectus cõcepit aliquã oppositionẽ. perfecti ad perfectibile. Sed sine oppositione non consistit relatio. qꝛ relõ est quarta spẽs oppositionis (vt aũt) ꝛ iter que est solũ relatio in itellectu in natura rei remanet omne absolutũ ꝛ ita habetur ꝓpositum.

Rñsio 2ᵃ

¶ Aliter ſm meaȝ opionem rñdetur supra artic. 5° in fine anteqȝ arguiť contra dictum tertiũ.

Dubᵐ 3ᵐ

¶ 3° dubitatur qꝛ negať Aristo. 7. phyſi. tex. cõ. 17. ex intẽtione posuisse ꝙ virt° ẽ pura relatio ꝛ nihil aliud qꝛ ipse posuit exẽpluȝ de sanitate. Sed sanitas est pura relatio ꝛ nihil aliud. ergo ꝛc̃. Probatio minoris. Quia nulla qualitas generatur per calorẽ nisi calor. Sed sanitas põt gñari per solã calefactionẽ. Igiť sanitas aut est calor aut nulla qualitas. Sȝ certum est ꝙ nõ est calor. qꝛ non est de primis qualitatis. Nec quantitas nec de aliquo alio ꝑdicamẽto de sex respectiuis. Igiť est pura relatio.

Ad tacitã rñsionẽ.

¶ Dices ad minorẽ ꝙ veꝝ est ꝙ nulla qualitas de tertia specie generať per calefactionẽ nisi calor: qualitates tñ pⁱme speciei (cuiusmodi sunt sanitas ꝛ aliȷ habitus ꝛ dispositiones) per accidens possunt gñari ꝑ calefactionẽ.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Cõtra. Ex extremis non resultat nisi media q̃litas. vt vnus de quinqȝ caloribus que cadunt iter extrema per Aristo. in libro de sensu ꝛ sensato. Sed certũ est ꝙ sanitas non est qualitas media constituta ex extraneis qualitatibus. qꝛ tunc nõ esset in pⁱma specie qualitatis. sed in tertia. sicut colores mediȷ sunt in tertia specie qualitatis: sicut sua extrema. ergo.

Argᵐ 3ᵐ

¶ 3. ẽ. Omnis qualitas absoluta virtute diuina posset esse sine alia etiã si sit posterior. sicut pȝ de quãtitate respectu substãtie ꝛ de qualitatib° absolutis respectu quãtitatis. Cũ eni q̃litas intrinsece dicat aliquẽ gradũ actualitatis nõ repugnat sibi manuteneri a deo in eum sine quãtitate. Sed sanitas nõ põt teneri in esse a quocũqȝ non existente corpore ꝛ nõ existẽtibus qualitatib° pⁱmis. Igiť non est aliquid absolutũ.

Rñsio. ad dubiũ.

¶ Ad ista respondeo. Ad pⁱmum: sicut dictuȝ est. ¶ Ad 2ᵐ quãdo dicitur ꝙ ex qualitatibus extremis ꝛc̃. Dico ꝙ hec ꝓpositio põt dupľr intelligi. Uno modo ꝙ talis resultatio sit per viã cõpositionis. ſm ꝙ mediuȝ cõponitur ex extremis: ꝛ sic ꝓpositio est vera. Alio modo ꝑ modũ cõsecutionis sicut Aristo. dicit hic in. 7. tex. cõ. 17. ꝙ ad habitũ non est motus. qꝛ ꝯsequitur aliquid aliud qd̃ acquiritur per motuȝ. Si cõcedo in ꝓposito ꝙ calefactio causat sanitatẽ. qꝛ facit transmutatiões circa aliquas qualitates in corpore reducentes ad proportionẽ vel ad medietatem. ꝛ tunc resultat sanitas. ¶ Ad 3ᵐ dico ꝙ hoc ꝓbaret. ꝙ figura que est quarta species qualitatis põt esse separata per se sine corpore. Et ideo dico ꝙ ꝓpositio assumpta est falsa de hꝯ qualitatibus ꝛ accidẽtib° quorũ actualitas characterisata est in alio. qꝛ precisa ista characterisatione aufertur eoꝝ essentia: ꝛ cõstãtia vt est relatio/motus/habitus/ꝛ hꝯ. De ħ plenius libro. 4. dis. 49. Et libro pⁱmo questione de dimensionibus interminatis. dis. 42.

¶ Questio. II.

Secundo quero de subiecto virtutis: ꝑ de virtute intellectuali in quo sit sicut in subiecto. ꝛ est questio. Utrũ habitus intellectualis sit in itellectu subiectiue. ¶ Primo vidẽduȝ est quid sit habitus itellectualis. s. vtrum habitus intellectualis acquisitus etiam theologicus sit ipsa species repzesentans obiectum. ¶ 2° videndum in quo sit subiectiue.

Primus articulus. Quid sit habit° itellectualis. Ubi dicuntur duo. Primo in generali de habitu intellectuali. Scd̃o de speciali de theologia.

Opio pᵃ.

¶ Ad primũ dicit quidã Prosper. ꝙ spẽs dupľr potest accipi. Uno modo quantũ ad esse primũ qd̃ pⁱmo habet in potẽtia ꝛ sic nõ est habitus. Alio modo ſm ꝙ talis spẽs intenditur ꝛ firmatur iteratis ꝛ frequentatis actibus. Et sic est idem ꝙ species repꝛsentans obiectuȝ. Qd̃ ꝓbatur sic.

Argᵐ pᵐ. Habit° itellectualẽ ipse species.

Illud qd̃ soluȝ requiritur in nobis rõne obiecti ad supplendũ absentiã obiecti est spẽs. ħ pȝ de necessitate ponendi spẽm. 3. de aia. vbi ponitur species lapidis in anima. qꝛ lapis nõ potest esse in anima. Sed habitus solũ reqritur ad supplendũ absentiã obiecti. igitur ꝛc̃. Probatio minoris. Quia si habitus aliqd adderet super spẽm que habet rõnem repꝛesentãtis maxime videretur. qꝛ habitus facilitaret potẽtias vt prompte ꝛ faciliter quãdo volumus possemus nos cõuertere ad obiectũ: quia in aliqs ꝯditionibus satis cõcordant habitus ꝛ species puta ꝙ vteqȝ est similitudo obiecti ꝛ ratio determinãs potentiã ad obiectũ ꝛ cetera hꝯ. Sed ꝓp hꝯ facilitationeȝ non oportet ponere. igiť. Probať. Quãdo eniȝ due potẽtie vni° agentis sunt equalr abstracte ꝛ ordinate ad vnũ actum. hoc sicut agens/hoc sicut patiẽs: ꝛ in agendo ꝛ patiẽdo sunt adequate: si potẽtia per quã agit nõ indiget dispositione facilitante vt agatur nec patiens indigebat vt patiať. etiã ex quo ponũtur sic ordinate ad vnum actuȝ tãqȝ equalr abstractũ videtur ꝙ necessario sunt in equali dispositione ꝛ facilitate respectu oꝑationis abstracte.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Item. Ex quo ponunť adequate in agendo ꝛ patiendo necessario oportet ꝙ sint in eq̃li dispositiõe ꝛ facilitate respectu actionis ꝛ passionis. quia ex opposito satis inferť oppositũ. Sed hꝯ potẽtie sunt itellectiue agẽs ꝛ possibilis. vt. 3. de anima. tex. cõ. 16. 17. 18. Igitur si possibilis requireret habitũ facilitantẽ preter specieȝ etiam intellectus agens: qd̃ falsum est ſm oẽs. qꝛ tunc esset

in potentia

in potentia: τ tñ fm ꝓhm τ Cōmen. ibidem. ipse est actio pura in sua substātia. Posset ēt poni ista ꝓbatio. Qꝛ si cessante actu itelligēdi remaneat species. ita faciliter per illam spēm remanentē possumus nos cōuertere cū volum⁹ sicut si per actum causaretur aliquis habitus q remanet cessante actu. ¶ Ad 2ᵐ idē dicūt de habitu theologico nostro. ꝙ sit idē ꝙ species. ¶ Unde hic est notandū. ꝙ habitus theologie nostre pōt accipi dupliciter. Uno mō pro habitu fidei. Alio modo ꝓ habitu quo in lumine naturali deducim⁹ aliquas cōclusiones sequētes ex argumēto fidei. τ quib⁹ declaramus aliqua circa fidē: τ iste habitus magis ꝓprie est theologia nostra. Et de hoc probant intentum suum sic. Omne acqsitum ex actibus τ firmatū ex eorum frequentia quo cōuertimus nos cū volumus est habit⁹. Hec est diffinitio habitus collecta ex multis locis. Naz. 2. ethico. dicit ꝙ est causatus ex multis actibus. Et libro ꝑdicamentoꝝ. ꝙ est firm⁹ seu de difficili mobilis. Et 3° de anima text. cō. 8. ꝙ est quo possumus ꝯsiderare cum volumus. ¶ Sed spēs repñtantes obiectū in theologia nostra deductiua τ declaratiua sūt hmōi. igit̄ ꝛc. Probatur. Qꝛ ex actibus quib⁹ cognoscim⁹ creaturas multis vijs. s. per viam remotionis, eminētie, causalitatis, ꝛc. acquirimus aliquas species qbus de articulis multa deducimus τ circa illos multa declaramus. Ille ēt spēs cū sint de natura permanētiū possunt firmiter cessante actu intelligēdi transeunte τ multis actib⁹ frequētatis maxime firmari etiā cū sint firmate mansiue in nobis in promptu nos possumus per eas nos cōuertere. igit̄ ꝛc. ¶ Qꝛ autē sit species respectu dei. habet̄. 9. de trini. c. 2. Ubi dicit̄. Habet ergo animus nōnullā speciei note similitudinez. Infra. Quocirca inquantū deum nouimus similes sumus. Qꝛ aūt spēs firmata in sensu sit habitus possent magis expresse habere ab Aristo. τ Cōmen. Unde 3° de anima cō. 20. d. querit questionē de rememoratione: τ respondet ꝙ non est rememorādū post mortē: qꝛ memoria nostra fit ꝑ tres virtutes māles. s. cogitatiuā, imaginatiuā, rememoratiuā, qꝛ post mortem intellēs materialis nō copulabitur cum eis. τ in eis (vt deducit in cōmento sexto) ideo post mortē nō rememoramur. ¶ Et ex his sequitur ꝙ habitus rememoratiuus non est nisi spēs in sensu firmata. Qꝛ aūt sit habitus pꝫ ex ꝓho τ Cōmen.

Opio 2ª

Argᵐ 1ᵐ

¶ Contra opinionē arguit̄. Illud qđ reqritur ratione potentie soluz τ non ratione obiecti non est spēs. Habitus est hmōi. reqritur eniz ad facilitādū poᵃᵐ vñ 3° de aīa dicitur ꝙ reqritur vt cōsideremus cū volumus. τ hoc pꝫ esse ex parte potētie.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. Nihil est causa suiipsius. Sed species est causa habitus. Probo. Quicquid est causa prioris τ posterioris. Sed spēs est causa actus aliquo modo. Igit̄ τ habitus ꝯsequentis.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē. Si species firmata sit habitus. quero quid addit illa firmatio super spēm. Aut respectiuū: aut absolutū. Nō respectiuū. quia cū illa firmatio generet̄ ex actibus. sequitur respectiuū esse terminū actionis. Si absolutum habet̄ ꝓpositū: qꝛ cum firmatio illa cōstituat habitum. sequitur ꝙ habitus realr̄ differt a specie.

Argᵐ 4ᵐ

¶ Itez. Ab eodem agente generat̄ forma τ firmat̄ seu augetur. Sed spēs generat̄ virtute intellectus agentis. igitur τ auget̄. Hoc pꝫ. Quia intellectus agens est agens modo nature τ possibilis est patiēs modo nature. τ semꝑ in vltima dispositiōe ad patiendū. Sed agens modo nature i patiēte modo nature vltimate dispositio statim ꝓducit effectū ꝑfectissimuz τ non iperfectū expectantē ꝑfectionez maiorē. igit̄.

Argᵐ 5ᵐ

¶ Itē. Illud nō pōt esse spēs τ tenens se ex parte obiecti quo sciens refertur ad scibile ratōne mensure: qꝛ super spēm que est intētio sola nō fundat̄ relatio realis. qꝛ relatio esset maioris entitatis q̄ suuz fundamentū. Sed per sciam que est habit⁹ refertur sciens relatione reali ad scibile (5. meta. cō. 20) igit̄ ꝛc.

Argᵐ 6ᵐ

¶ Itē. Spēs pōt esse intensior τ habitus remissior. qđ non esset si essent idē. qꝛ ponentes ꝙ sunt idez ponunt habitum magis firmatū τ magis perfectū q̄ speciē. Hoc tamen non sequitur ad alios qꝛ possent ponere habitū ita remisse genitū ex actibus ꝙ non firmaret̄ ita fortiter sicut spēs ipressa virtute intellectus agentis iprimentis ex toto ipetu. Probat̄ assumptū principale. Si enim aliqs haberet phātasma bene ordinata reciperet intēse speciē. si modicū tñ se exercite: tre missum τ modicū habebit habitū.

3ᵃ ᵒᵖ.

¶ Contra istaz opi. est. Qꝛ ponimus animā separatā cognoscere res in ꝓprio genere. ¶ Sed hoc nō pōt fieri per species firmatas vel habitus que sunt in potētia sensitiua. Igit̄ oportet ꝙ sint firmati in intellectu.

Ad pⁿᵐ

Dit⁹ intellectuᵃ ꝑ⁹ requirit̄ rōne obi.

¶ Ad argumēta eorū. Ad primū posset dici ad minorē: ꝙ habitus reqritur primo τ principalr̄ ad supplendā absentiā obiecti. sed ꝯsecutiue facit ad facilitationē potentie. Ex hoc enim ꝙ potentia habet spēm firmatam τ obiectū ꝑsentatiuum. sequitur ꝙ potest ꝯsiderare se cū vult.

Ad scđm

¶ Ad 2ᵐ pōt dici ꝙ lꝫ nihil sit causa suiipsius quantuz ad suum primū esse: tamen aliquid pōt esse suiipsius causa aliquo modo quantū ad firmius esse in alio. Uerbi grā. calor exiccando lignū magis se firmat.

Ad tertiū

¶ Ad 3ᵐ dicitur. ꝙ firmatio addit absolutū non qdem nouum absolutū differens ab ipsa sicut quedā res alterius generis vel speciei vel nouum gradū essendi absolutū. Uerbi grā. quādo albedo intendit̄ non addit rē nouā sed nouū gradum essendi in subiecto: qꝛ esse in subiecto dicit esse absolutū. ideo addit nouuz absolutum. sic in ꝓposito.

Ad q̄rtū

Act⁹ frequentatio reqrit̄ vt spēs fiat habitus.

¶ Ad 4ᵐ cōceditur maior. lꝫ patiatur calūniam. Et quādo dicitur ꝙ agens modo nature in passo vltimate disposito statim ꝓducit in esse ꝑfectissimo. Uerū est si tñ recipiēs nō sit bene retinēs sine alio. tunc illud aliō reqritur ad firmandum qđ ꝓductum est: sic est in itellectu possibili. ꝙ non est bene retinēs sine exercitio. ideo act⁹ frequentati faciunt ad firmandū spēm vt fiat habitus.

Ad q̄ntū

¶ Ad 5ᵐ dicit̄ negando maiorem. Ad ꝓbationem ꝙ spēs est intētio quedā. Dicitur ꝑmo. ꝙ per idez argumentū. nec fm habitum si differat a specie fundat̄ relatio realis. eadē eniz ratione dicam ꝙ habitus τ actus intelligēdi sunt intentiones sicut spēs. Scđo dico. τ verū est. ꝙ super intētionem scđaz non fundat̄ relatio realis. tñ super intētionem ꝑmam bene fundatur. sed spēs cum habeat cām realē intellectū agentē vel obiectū est ita intentio prima sicut habitus vel act⁹ intelligendi.

Spēs intelligibil' ē intētio pᵃ

¶ De intētione 2ᵃ qdem quere lib. ꝑmo dis. 19. q. 1. arti. 4.

Ad sextū

¶ Ad 6ᵐ dicitur. ꝙ habitus semper est firmior specie vel aptitudine. non tamen semper actu: puta quando deficit causa scilicet exercitium.

Secundus

articulus. An talis habit⁹ sit in itellectu subiectiue. Ubi qdā Prosper. ꝙ nullus habitus est in intellectu subiectiue. Unde dicunt ꝙ duplex est habitus. Quidā enim ponitur ad auferendā difficultatem potentie. sicut omnes virtutes morales: τ he requiruntur ꝓpter potentiā τ ponuntur in ipsis potētijs subiectiue. Quidā non reqruntur ad auferendaz difficultatē potentie sicut omnes itellectuales. qꝛ intellectus non habet difficultatem ad actū suum sed est in vltima dispositione ad ipm. τ solum reqritur ꝓpter obiectū. s. vt obiectū sit presens τ in prōptu. τ ideo nō reqritur ꝙ habit⁹ itellectuales sint in intellū subiectiue.

Dit⁹ vt q̄libet 2ᵐ oᵖ.

Opio pᵃ

Argᵐ pᵐ

¶ Tunc arguunt. potētia que non indiget habitu nisi vt obiectū sit presens, si nō potest habere obiectum presens nisi in alia potētia nō pōt habere potentiam in seipsa. sed in alia potentia. Intellectus est hmōi. igitur. Maior pꝫ. Probatio minoris quo ad primā ꝑtem patet ex primo articulo. Scđa pars ꝓbatur. Quia potētia que hꝫ obiectum ꝑsens per habitū in seipsa formalr̄ prius naturaliter actu elicito cognoscit se q̄ ea quorū est habitus: pꝫ de angelo. si intelligat per species vel habitus. Hoc est falsuz (3° de anima tex. cōmē. 8.) quia intellectus prius intelligit alia q̄

ſe. ¶ Confirmatur. Quia pſentia eiuſdem ad ſe in potentia reflexiua ſupra ſe eſt pmior ꝛ intimior ꝙ aliorū repreſentatorum per ſpecies. igiť ꝛc. *Inſtantia* ¶ Dices ꝙ cū potentia ſenſitiua habeat formaľr ſpēm in ſe. Igitur ſʒ dicta prius cognoſcet ſe ꝙ alia. *Răſo.* ¶ Reſpondeo ꝙ nō, quia non eſt reflexiua. Uel diceret aliqui ꝙ nec ſenſus in ſe habʒ ſpecies, ſed vnus ſenſus preſentat alteri: puta exterior interiori ꝛ vnus interior alteri, alś non eſſet neceſſe ponere memoriam ſenſitiuam. *Inſtantia* ¶ Cōtra. Hec ſunt duo. Primo qꝛ oēs colores multiplicāt ſe per totū mediū ꝛ eadē rōne per oculū. Scđo qꝛ in oculo animalis dormiētis ſunt ſpēs nō tñ actus. *Răſo.* ¶ Reſpondeo ꝙ hec pbant ſpēm in organo nō in ipſa potentia ſenſitiua.

Argᵐ 2ᵐ ¶ Itē ad pncipale. Potētia que non pōt errare niſi rōne alteri⁹ poſ̄ oñdētis ſibi obiectū nō hʒ habitū dirigētē niſi in potētia oñdentē rōne cuius pōt errare. Sed intellectus nō pōt errare niſi pter imaginatiuā. Probatur. Qꝛ cū intelľs nō ſit difficultabilis reſpectu ſui act⁹ ſi habeat obiectuʒ bñ pſentatū bene recipiet actū ſine errore. ergo. ¶ Confirmať precise. cū obiectū agat mō nature. *Argᵐ 3ᵐ* ¶ Itē. Si habitus ſciētie eſſet in intellectu acgreret cū innouatione facta in itellectu. Sed acgritur in nobis mutato quodā altero. vt pbatur 7° phyſicorū. ergo. *Argᵐ 4ᵐ* ¶ Itē. Poteſt ſic argui. In illa potentia eſt habitus ſubiectiue ſm quē eſt in potētia accidentali ad ꝯſiderandū cū voluerit: pʒ 3° de anima. tex. cō. 8. Sed ſi ponatur ſpēs alicui⁹ itelligibilis bene firmari in potētia imaginatiua tūc intelľs agēs pōt ſe cōuertere cū vult ad illā illuminādū ꝛ intelľs poſſia ad itelligēdū. Igiť talis ſpēs firmata in imaginatiua eſt habit⁹.

Ꝯ opi. ſe. Argᵐ pᵐ ¶ Contra opionē arguiť p ꝙ ꝯdicit ſibi. In pmo .n. articulo dī ꝙ ſpēs firmata ex actib⁹ frequētatis intelligēdi ſit ēt itellectualis habitus. ita ꝙ hoc eſt habitū fieri ꝛ generari. Sed ſpēs exiſtēs in parte ſenſitiua nō firmatur ibi ex actibus intelligendi nec generať. ſed magis firmať ex actibus ſentiēdi ꝛ etiā talis firmatas generatur ex frequētatis actibus ſentiēdi. Igitur habitus exiſs in potētia ſenſitiua nō erit habitus itellectualis. *Ꝯ ꝯclonē. Argᵐ 2ᵐ* ¶ Contra ꝯnem in ſe arguiť ſic. Primo per totū 3ᵐ de anima ponunť ſpēs in intellectu. ¶ 2° qꝛ Phs. 6. ethico. Ars ꝛ prudētia ſapientia ꝛ ſciētia ponuntur in intellectu: ꝛ ſecundo ethicorū relictis partib⁹ ſenſitiue ponit felicitatē in rationali p eſſentiaʒ. Etiā 2. ethico. capi. 5. Uirtus habētē perficit ꝛ ei⁹ opus bonum reddit. opus intellectus eſt bonū. Igitur intellectuʒ perficit. ¶ Itē. In 2° magnorū moraliū reprehendit Ariſ. Socratē qui poſuit vtutes morales ſciētias: ꝙ vt dicit ſciētie oēs ſunt in intellectu ꝛ rōne. ¶ Itē. Hieronymus ſuper Matthe. capi. 13. dicit ꝙ prudētia eſt in rōne ſicut odium in cōcupiſcibili. ¶ Itē. Auguſtinus de imortalitate anime pbat aiam imortalē per ſcientiā ꝛ artē que ſunt in aīa imortali.

Argᵐ 3ᵐ ¶ Itē. Illud qđ pmo ꝛ per ſe cauſať ab vniuerſali ſm ꝙ vľe eſt in potētia abſtracta eſt in itellectu ſubiectiue. Sed ſciētia eſt hō. igitur. Maior pʒ 3° de anima tex. cō. 4. Ubi vult Phs ꝙ illud quod debet cognoſcere magnitudineʒ inquantū magnitudo debet eſſe immīſta ꝛ imaterialis. Minor pʒ. 1. meta. in phemio. Ubi Phs vult ꝙ experimētum ꝛ ars cauſanť a pticularibus: ſed pticularia ſimul ſumpta faciunt vľe de quo eſt ſcientia. *Argᵐ 4ᵐ* ¶ Item. 9. metaphyſi. tex. cō. 13. vult ꝙ nihil transfert de potētia eētiali ad actū niſi per formā aliquā actuantē potentiaʒ per quā cōſtituiť in potētia accidentali reſpectu actus intellect⁹. Sed intellectus habens ſcientiā per ipam eſt in potētia eſſentiali. Igiť ſcientia actuat intellectū. ¶ Itē. Super illud ad Corin. hic ex parte cognoſcimus ꝛc. Scientia eſt po⁹ ci⁹ cuius act⁹ eſt viſio. *Argᵐ 5ᵐ* Sed viſio eſt actus intelľs. igitur ꝛc. ¶ Iteʒ. Phs. 7. phyſi. tex. cō. 20. pbat ꝙ in itellectu nō eſt alteratio in acquiſitione ſcientie. Sed hoc nō oporteret ſi ſciētia ſʒ ipſuʒ nō eēt in intellu. igiť. *Argᵐ 6ᵐ* ¶ Aliq. Petrus de S. Diony. arguūt ſic. Habit⁹ ſūt forme abſolute ſʒ for̄ abſolute denomināt ſubiectum in quo ſunt. ſequiť igitur ꝙ homo eſt ſciens per imaginatiuā nō per intellectiuā. ¶ Itē. Potētia que ſm ſe eſt ideterminata requirit l ſe determināſ. Hꝰ eſt itellectus. cū ſit ſic tabula raſa. *Argᵐ 1ᵐ* ¶ Itē. Potentia que pōt errare regrit rōnem determinatā ſi ordiatio in alia potētia nō ſufficiat ſibi. Sʒ ſtante ordine phantaſmatū itellect⁹ pōt errare. igiť. Probatio minoris. Qꝛ quātūcūq; phantaſmata ſint bene ordiata qōlibet phantaſma eſt virtualr multa ſm ꝙ per intellectū pōt cōparari ad multa etiā per itellectū de quolibet phantaſmate multa poſſunt deduci. Sed in tali deductiua operatione itellectus poſſet errare niſi in ſe haberet habitū. igiť itellectus poſſet errare niſi in ſe haberet habitū. igiť intelľs neceſſario regrit habitū in ſe. *Argᵐ 2ᵐ* ¶ Confirmatur. Qꝛ ex vno apprehenſo in potētia inferiori pōt ſuperior (prout imaginatur) multa cognoſcere. pter qđ pōt errare: ꝛ pter hoc regrit habitū vt cōcedunt iſti. igiť ſic in pꝑoſito.

Răſo. 1ᵐ argᵐ. ¶ Ad pmū rńdent ꝙ actus intelligendi nō generat habitū intellectualem, ita ꝙ ſint inducētes ꝛ cauſantes ipſum. ſed quodā modo generant ipm. quia actus intelligēdi ſunt mouentes imaginatiuā ad exercitiū ſuorū actuum: ꝛ etiā actus intelligendi ordinant ipſa phantaſmata. vt itellect⁹ prompte ꝛ faciliter poſſit recto ordine deducere ꝯcluſiones ex pncipijs qui cōuertit ſe ad phantaſmata. Quādo igiť diciť: ꝙ habitus itellectualis generať ex actibus itelligendi ſicut a cauſa pxima. dicunt ꝙ nō. ſed ab actibus exercitis ipſius imaginatiue: ſed ſolum generať ex actibus intelligēdi ſicut a cauſa vniuerſali mouēte ꝛ ordināte tales ſpēs formatas. Ultraq; qꝛ iſta ordinatio ſpecierū ꝛ firmatio ipſarū eſt in ipſa imaginatiua. ideo tales habitus itellectuales ſunt ſubiectiue in ipſa imaginatiua vel phātaſia quas pro eodē accipio. Per hoc rńdent hic. Quare ruſticus habēs firmatas ſpecies nō habet ſcientiaʒ. Dicunt ꝙ ſi habeat eas firmatas ꝛ bene ordinatas vt recte ſciat deducere cōcluſiōes ex pncipijs ꝙ habet ſcientiā.

Ad ſcōm ¶ Ad omnes auctoritates tertij de anima ꝛ pmi ꝛ ſcđi ethicorū ꝛ oīum aliorū. Dicunt ꝙ Phs accipit p actu intelligēdi in 3°. De hoc regre. 2 lib. diſ. 6. arti. 2. Et ad hoc cōcordat vt dicunt ꝙ Phs ibidē dicit. ꝙ itellectus eſt locus ſpecierū. Locatū eniʒ non eſt in loco per inherentiaʒ vel informationē ſicut accidens in ſubiecto. ſed p quādam pſentiā ſic ſpēs in phantaſmate expſſe ſūt in itellectu ſoluʒ per quādam preſentiā vel repreſentationē. ¶ Si dicať ꝙ alia lr̄a habet. ꝙ intellectus eſt ſubiectū ſpecierū. Dicunt ꝙ intellectus eſt ſubiectū circa qđ agunt ſpēs nō in quo recipiuntur. Per hoc ad auctoritates. Dicunt ꝙ verum eſt ꝙ vocādo ſpēs actus intelligendi ꝙ ſic ſunt in itellectu ſubiectiue: vocando tamen ſpecies habitus firmatos de genere qualitatis. ſic ſunt in potētia ſenſitiua. Et idē eſt dicēdum de prudētia ꝛ alijs habitibus itellectualibus vt ſicut actus ſunt in intellectu ꝛ habitus ſunt in ſenſitiua. Huic ſatis concordat. 2. ethicorum vbi virtus moralis poniť habitus electiuus ꝛc. ¶ Ex hoc ſatis patet ꝙ electio eſt in alia potentia ꝙ habitus. qꝛ electio eſt in voluntate habitus in ſenſu (vt cōmuniter dicitur) ſic de itelligibili ꝛc. Et hoc expreſſe ponitur ſeptimo phyſicoruʒ tex. cōmen. 20. Ubi probatur ꝙ habitus ꝛ ſcientia ꝛ virtus acquiruntur per mutationeʒ factam in ſenſu non in intellectu: immo quieſcente anima fit ſciens ꝛ prudens: nullus tamen negat quin actus intelligendi ſint ſubiectiue in intellectu. *Inſtantia* ¶ Dices. Igitur ſm hoc virtutes intellectuales non ſunt rationales per eſſentiā: ſed per participationem ſolum ſicut morales, morales eniʒ regulantur ꝛ ordinantur a ratione. ſicut ponitur hic de intellectualib⁹ que ſunt in ſenſu. Hoc eſt contra diuiſionē Philoſophi. 2. ethicorum. 3. ꝛ primo magnorum moralium ca. 5. Ubi indifferenter videť diſtinguere virtutes morales ꝛ

intellectuales penes subiecta sua sicut. Igit̃ in vna parte vi ponere morales subiectiue in rationali per participationez ita intellectuales subiectiue in rõnali p essentiã. ¶ Rñdẽt. ꝙ ad pħm moralẽ nihil ptinet in quo virtus sit subiectiue. sed solũ circa qd agat. Sed in quo sit subiectiue hoc ptinet ad physicũ vel ad metaphysicũ. Hoc pz. Quarto enim ethi corũ dicit pħs. Naturales qõnes relinquuntur: quia nõ sũt presentis considerationis. sed intendimus conuenientia ad mores. Sz ad mores nihil pertinet qd sit virtus. nec in quo sit subiectiue. sed solũ quõ ẜm virtutes ꝛ passiones nos habeamus bene vel male in actibus nostris. Igitur ad moralem solum pertinet considerare quantum ad illa circa que versantur earum actio. ¶ Huic concordat scđo ethicorum caplo qnto. Ubi philosophus non diffinit quid est virtus vel passio in se. sed in respectu ad actũ scilicet quo bene vel male possumus. Dicit. n. ꝙ virtus est habitus electiuus ꝛc̃. Ecce electionẽ actus. ¶ Per hoc ad argumentũ. Dicunt ꝙ vniformiter distinguit pħs ṽtutes itellectuales ꝛ morales in respectu suorũ subiectorũ circa que operant̃. Uirtus eniz moralis hz operationẽ circa potentiã sensitiuã: ꝛ intellectuales circa intellectũ: ita ꝙ actus morales sunt in sensu subiectiue ꝛ actus virtutũ intellectualiuz subiectiue in intellectu: accidit tñ oino ꝯsiderationi pħi in quo ipse virtutes seu morales seu intellectuales sint subiectiue: ꝛ ẜm hoc ille dicunt̃ rõnales per essentiã: ille per participationẽ.

Rñsio · *Ad tertiũ arg^m*

¶ Ad 3^m ṗncipale. Dicit̃ ꝙ illud qđ causatur ab vniuersali est actus: ꝛ verum est ꝙ actus est in intellectu subiectiue: ꝛ etiã scia, accipiendo sciam pro actu. Species tamen firmate in imaginatiua ꝛ bñ ordinate que possunt vocari habitus intellectuales seu sciẽtia vt causant̃ ab vniuersali. nõ sunt in intellectu subiectiue. ¶ Dices. Uniuersale non est idem ꝙ actus. sed idez ꝙ spẽs representans vlr. Cum igitur spẽs representans vlr sit in sensu: sequit̃ ꝙ vle est in sensu: qđ est tñ inconueniens sicut ṗmũ. ¶ Dicũt ꝙ vniuersale nõ est ipsa species: quia species in quocũqz fuerit est quid singulare. sed vniuersale magis põt vocari ipsa representatio speciei qua vniuersalr representat. Sed hoc nullũ est incõueniens ꝙ aliquid sit singulare in essendo: ꝛ per consequẽs in potentia sensitiua subiectiue ꝛ ꝙ ipsuz sit vle in representando ꝛ hoc virtute agentis vlis sciłz intellectus agentis attingẽtis.

Instantia · *Rñsio* · *Ad q̃rtuz*

¶ Ad 4^m di ad maiorẽ. ꝙ verũ est ꝙ intellectus nõ transfert̃ de potẽtia essentiali ad intelligendũ ad actu intelligendum nisi per aliquid receptuz in eo: non enim intelligit nisi per actuz intelligendi receptum in eo. Et quãdo dicit̃ vltra. ꝙ illud quo cõstituitur in potentia accidentali illud subiectiue recipit̃ in eo. vt puta scientia in intellectu. Dicitur ꝙ hoc accidit ꝙ sit in eo subiectiue. sed bene requirit̃ ꝙ sit in eius potestate. Sed species firmate ꝛ bene ordinate in imaginatiua sunt ita in potestate intellectus vt se cõuertat ad illas prompte ꝛ ordinate cũ voluerit ac si essent subiectiue in ipso: quare ꝛc̃.

Instantia · *Rñsio.*

¶ Dices. Eius est habitus cuius est actus. Uirtus perficit habentem ꝛ opus eius (sciłz habentis) bonum reddit. Ergo cum scire sit actus intellectus sicut subiecti habentis. Igitur ꝛ scientia est eius sicut subiecti habentis. ¶ Respondet̃ ꝙ eius est habitus cuius est actus. Uerũ est ei⁹ sicut suppositi recipientis: non tñ sicut potẽtie recipiẽtis. Uñ verum est ꝙ scientia est habitus hoĩs sicut scire est act⁹ hoĩs.

Instantia · *Rñsio*

¶ Contra. Pħs ibidẽ ponit exemplũ de oculo nõ est studiosus nisi p aliqd qđ est in eo. Igit̃ hoc intelligit de potẽtia. Rñdeo p ꝙ illud nõ est exemplũ verificatiõis. sed declarationis sciłz vt sentiant: qa di sũnt. Scđo ꝙ illud exẽplũ ponit ṗncipalr ꝓpter virtutes morales de qbus magis ṗncipalr loquit̃ ibi vñ dicit ibi. ꝙ hoc opus nõ est cõtemplationis gratia. sz vt boni fiamus. habitus aũt intellectuales saltim aliq sunt contemplatiui. Sed in moralibus verum est ꝙ actus ꝛ habitus sunt eiusdẽ potẽtie. Tertio ꝙ Cõmentator ꝛ Albertus hoc exponũt vlr de oĩ virtute. ꝙ Aristoteles accipit ibi oculum pro habente oculum. ad qđ insinuandũ ponit exempluz de equo ꝛ hoĩe.

Ad qntũ

¶ Ad 5^m di ꝙ pħs loquitur de scientia ibi ẜm actum: ꝛ hoc est verũ ꝙ actus sciendi est subiectiue in intellectu. Qz loquit̃ de actu sciendi satis cõstat. Quia illa ps vbi pħs ꝓbat ꝙ ad habitũ non est alteratio est vna pars per se ꝛ precedens. Et infra pħs probat: ꝙ neqz in intellectiua pte est alteratio: qz sciens maxime ad aliquid dicit̃ a litera ꝛ cognoscens ꝛc̃. Et tota lr̃a sequens valde videt̃ de actu sciendi loqui. sequit̃ etiam cõcludendo: neqz igit̃ actus generatio est.

Ad sextũ

¶ Ad 6^m dicitur ꝙ ille species in imaginatiua non dicũtur intellectuales: quia sunt in subiecto intellectuali vel qa faciunt subiectũ intellectuale: sed qz referunt actum intelligendi: sicut loquit̃ pħs in predicamentis ꝙ qualitates dicũtur passibiles: non quia subiecta sua patiantur ab his. sed qz inferunt passionem sensui. Et ẜm hunc intellectuz concedendum est ꝙ hõ est sciens per imaginatiuam. i. illud qđ est in imaginatiua infert actuz intellectui.

Ad 7^m

¶ Ad 7^m dicitur ꝙ potentia determinata ꝛ habens difficultatem respectu actus requirit habitũ determinantem in se. Potentia autem que nullam hz difficultatem nõ requirit habituz. sed sufficit ẽ h iectuz terminans siue in se siue in alio nõ est cura.

Ad 8^m

¶ Ad 8^m dicitur ꝙ stante ordine phantasmatuz intellectus non põt errare sicut patet. 12. de trini. caplo. 15. Qui interrogatus de geometria respondit. ita ac si peritissimus fuisset in ea: ꝛ h quia ordinate proponebant̃ sibi questiones ille. Et quando probatur: quia intellectus in deducendo potest errare. Respondetur ꝙ si argumentum valeat oportebit in intellectu ponere infinitos habitus: etiam si habitus sint in intellectu. Quia habitus quem ponis in intellectu est virtualr multa ꝛ potest ad multa comparari. ꝛ intellectus multa potest deducere de ipso ꝛ in deducendo potest errare: ideo requirit̃ alius habitus ꝛ iterum alius eadez ratione ꝛ sic in infinitũ. ¶ Si dicas ꝙ ẜm virtutẽ ṗmi habitus oĩa possunt deduci sine errore. Habent ꝓpositũ ꝙ oĩa possunt etiam determinate deduci: qz phantasmata sunt ordinata.

Ad tacitã obiectionem. Dubium.

¶ Ad confirmationẽ. Dicunt ꝙ non est simile. quia imaginatiua habet difficultatem respectu actus sui. ¶ Sed tunc circa conclusionem ṗncipalez videt̃ dubium. Quia magis videntur poni tales species firmate in memoria sensitiua que est cõseruatiua specieruz q̃z in imaginatiua.

Rñsio

¶ Dicunt ꝙ siue imaginatiua distinguatur a phantasia (ẜm Auicennã. 6. naturalium per. 10.) siue non. scđo de aĩa. Tamen imaginatiua est cõseruatiua specierum. Et (vt dicunt isti) in considerando imaginatiua differt a memoria: qz memoria cõcernit differentiaz temporis sciłz preteritum. imaginatiua ꝟo sine diﬀa temporis concernit. Ad hoc enim eius conseruatio valet precise vt re absente suppleat eius presentiam. Qz autẽ suppleat obiecti presentiam: qđ poterit in eius cognitione vt futurum est oĩno accidit. Quia igitur intellectus in itelligẽdo abstrahit ab hic ꝛ nũc. ideo qñ se conuertit recurrit ad imaginatiuaz nõ ad memoriam sensitiuã.

Reprobat oĩa supradicta.

¶ Istã opinionẽ nõ teneo. nec in ṗmo nec in scđo articulo. Sed de hoc libro. 2. dis. vltima articulo primo.

Questio. III.

TErtio quero de subiecto virtutis moralis. Hic tria. ¶ Primo tangaz ordinate opiniones que ponunt virtutes morales in appetitu sensitiuo vel intellectiuo. ¶ Scđo tangaz vnam que ponit ꝙ possent poni in vtroqz appetitu ẜm aliquid sui. ¶ Tertio tangaz difficultates ad propositum cum solutionibus que dantur.

Opio hᵒ. Arg^m hᵒ

PRimus articulus. An virtutes morales sint in appetitu itellectiuo. aut in sensitiuo. Ubi aliq dicũt ꝙ oẽs ṽtutes morales sũt in appetitu sensitiuo. Qz ibi

bȝ poni virtus vbi est vitiũ. Sed vitiũ subiectiue bȝ esse in appetitu sensitiuo ⁊ oẽs passiones sunt in appetitu sensitiuo Ergo ⁊ omnes virtutes moderatiue passionum. Maior pȝ. Quia opposita priuatiue nata sunt fieri circa idem. Minor pbatur. Quia voluntas non habet aliquas passiones ex se. sed si habet hoc est ex appetitu sensitiuo trahente.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Itē. Phs. 2. Ethi. versus finem. dicit ꝙ virtutes morales sunt in eo quod est mediũ inter plantatiuã ⁊ rationalẽ. Sed illud medium necessario est ex parte sensitiue. ergo.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itẽ. Uirtus ponit ad terminandũ potentiã ad opus bonum de genere moris. Ergo nec in illa potentia que ex se est determinata ad vnum sicut potentia mere naturalis nec in potentia q̃ se potest ex sua libertate determinare ad opus rectũ est virtus necessaria. Sed appetitus intellectiuus est talis potẽtia que potest se determinare ex sua libertate in vtrũqȝ oppositorũ. Igit in neutro illorũ ponenda est virtus moralis. Erit igit media inter illas. igit in appetitu sensitiuo que est rõnalis per participationẽ.

Opi. 2ᵃ.
Argᵐ 6ᵐ

¶ Scḋa op. est que ponit aliquas in appetitu intellectiuo aliquas in sensitiuo. Primum pbant sic. Quando potentia de se determinatur ad aliqḋ obiectuȝ non opȝ ponere in eo virtutẽ inclinantẽ. Ergo quãdo obiectum excedit opȝ. Uerbi grã. Quia obiectum beatificũ excedit ponimus charitatẽ. Quia vo bonũ in vli non excedit voluntatẽ: ideo respectu eius nõ ponimus virtutem moralem inclinantẽ. Sed bonuȝ ad alterũ quodã modo excedit voluntatem nostrã. multa eniȝ nos retrahunt a bono ad alterũ. Igitur respectu boni ad alterum opȝ ponere in voluntate virtutem inclinantem. Uirtutes igitur que respiciunt bonũ ad alterũ cuiusmodi sunt iustitia, liberalitas, ⁊ similia sunt in voluntate.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Scḋm probant sic. Quia respectu eius ad qḋ nõ determinat appetitus sensitiuus sȝ patit difficultatem opȝ ipsum habere virtutẽ inclinantẽ. Sed respectu boni ad seipsum patitur quandoqȝ difficultatẽ vt respectu temperantie ⁊ fortitudinis ⁊ hꝰ. Ergo tales sunt in appetitu sensitiuo. ¶ Cõfirmat. Quia. 6. ethic. cap. 5. ⁊ 6. vult phs ꝙ quedã virtutes sunt in rõne per essentiã. ⁊ quedã in ratione per participationẽ. Sȝ in rõne per essentiã sunt mere intellectuales. Ergo in rõne per participationẽ sunt oẽs alie. Sȝ participare rõnẽ cõuenit vtriqȝ appetitui. Ergo ⁊c.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itẽ. ꝙ alique sint in appetitu sensitiuo. Quia phs primo polytice dicit ꝙ aĩa hȝ duplicẽ pncipatũ. Unũ hȝ quo pncipatur corpori. ⁊ iste pncipatus dicit despoticus: quẽ pncipatuȝ hȝ dñs super seruum: ⁊ quia sicut seruus nõ hȝ resistere nec cõtradicere dño suo. sic nec corpꝰ hȝ vnde resistere possit aĩe: ⁊ ideo in corpore nõ debet poni aliqua virtus qua inclinet ad obediendũ ⁊ obtemperandũ aĩe. Aliũ pncipatuȝ hȝ ꝙ dominatur aĩa viribus inferioribus ⁊ est pncipatus polyticus quo rex pncipatur baronibus suis: sicut barones ex aliqua causa possunt regi contradicere sic vires inferiores que appellant disciplinantes (scḋm phm pmo ethi. ca. 20.) ⁊ non vires inferiores indigent virtute qua obedire cogant dictamini recte rõnis. In appetitu igit sensitiuo oportet aliquas virtutes subiectiue poni. ¶ Item. Quando pncipium immediate eliciens aliquem actuȝ est imperfectuȝ ⁊ indispositũ ille actus est imperfectus ⁊ diminutus. Igit in appetitu sensitiuo existente indisposito quantũcũqȝ pars superior ⁊ rõ sit disposita semp actus eius est imperfectus. Ad hoc igitur ꝙ actu temperantie possit esse perfectus opȝ in eo ponere subiectiue habitũ tẽperantie: ⁊ ita de alijs. ¶ Iteȝ Phs. 2. ethi. ca. 9. ponens differentiã inter cõtinentẽ ⁊ temperatum dicit sic. Continens hȝ passiones prauas: sed non deuincit: temperatus aũt nõ hȝ passiones prauas. Sed istud dictum phi non esset veruȝ. nisi in temperato esset aliquis habitus refrenans tales passiones vt eas nõ sentiat qui habitus non est in continente. ergo. ¶ Item. Confirmat ratio per auctoritates. Primo sic. Phs. 3. ethi. cap. pmo ⁊ 2. dicit sic de virtutibus moralibus. Uident autem he irrationabilium. Qḋ exponens Cõmentator dicit sic. Non ideo dicit videt ꝙ alique sint irrationabilium partium ⁊ alique non. sed ideo dicit videt. quia ante tempora sua nõ fuit hec opinio. Uult igitur Commentator ꝙ sensus phi fuit. ꝙ virtutes morales subiectiue essent in appetitu sensitiuo. ¶ Item Phs. 2. ethi. 5. dicit ꝙ que sunt in anima. Aut sunt passiões. aut habitus. aut potentie. Ibi dicit Cõmentator. Anima que irrationabiliũ partium est. Ergo virtutes subiectiue sunt in parte irrationali per essentiaȝ. cuiusmodi est appetitus sensitiuus.

Opio 3ᵃ.

¶ Tertia opinio est que dicit ꝙ omnes virtutes morales sunt in appetitu sensitiuo excepta vna que est in voluntate. ⁊ illa vna est iustitia. Non iustitia generaliter accepta. sed iustitia legalis. Et in hoc discordat ab alia opinione. Quia illa posuit in voluntate plures virtutes morales: quia ponit omnes illas que respiciunt bonũ ad alterum.

Argᵐ 1ᵐ

¶ Ideo autẽ iustitia legalis ponitur in voluntate: quia sicut volũtatis est imperare sic in ea debet poni virtus dirigens ipsam in actu imperandi: talis autem virtus est iustitia legalis. ¶ Cõfirmatur per hoc. ꝙ sicut videmus ꝙ in intellectu sufficit vna virtus vt prudentia dirigens ipsum in actibus suis ⁊ respectu aliarum potentiarum. sic videtur ꝙ in volũtate que est potentia imperatiua. sufficit vna virtus ipsam dirigens in actu imperandi respectu aliarum potentiarũ. Hec autẽ virtus est iustitia legalis.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Item. Illius potẽtie cuius est actꝰ est habitus subiectiue inclinans in talem actum. Sed volũtatis est imperare. Igitur in ea est habitus subiectiue inclinans in talem actum. Sed talis habitus est iustitia legalis. igitur.

3 op. pᵐ
Argᵐ 1ᵐ

¶ Contra. Phs. 3. ethi. ca. 5. diffiniens virtutẽ moralem dicit ꝙ virtus est habitꝰ electiuus in medietate ↄsistẽs. Ex hoc arguo sic. Eiusdẽ potentie est actuȝ habere cuius est elicere actũ electiuũ ⁊ perfici habitu electiuo. sed rõnis vel appetitus rõnalis est elicere ⁊ habere actũ electiuum sicut patet per phȝ. 6. ethi. 5. cap. Ergo eiusdem ⁊c. In voluntate igitur subiectiue habet virtus moralis esse qua est habitus electiuus.

Rñ° q̃dã.

¶ Sȝ forte diceret aliqs ꝙ appetitus sensitiuus est rõnalis per participationem: sic etiam competit sibi eligere ⁊ habere actum electiuũ participatiue: ⁊ ita virtus moralis que est habitus electiuus poterit subiectiue poni in appetitu sensitiuo.

Reprobatur.

¶ Sed ista solutio nõ valet. Quando eniȝ dicit ꝙ appetitus sensitiuus est rationalis per participationem. ista non debet sic intelligi ꝙ sit rationalis per participationem ꝙ aliqua possit actu ratiocinandi elicere. Sed dicitur rationalis: quia in actu suo rationi subijcitur aut codẽ modo: dato ꝙ appetitus sensitiuus ita sit per participationem electiuus eo ꝙ potentia subijcitur electiue: non tamen est sic electiuus ꝙ possit elicere ⁊ habere actum electiuum: ⁊ per consequens nec in eo poterit esse subiectiue habitus electiuus siue virtus moralis sed tñ erit in voluntate cuꝰ est elicere ⁊ habere actum electiuuȝ.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Item. Qȝ virtutes morales debent poni in voluntate subiectiue arguitur sic a quibusdam. Quando aliqua potentia indeterminate fertur in aliquod obiectum sic inquantum indeterminate ꝙ potest ferri in ipsum ⁊ in eius oppositum ⁊ bene ⁊ non bene. talis potentia indiget aliqua virtute inclinante eam in illud oppositum. Sed voluntas indeterminate fertur in bonum oẽ (citra finem vltimum respectu cuius necessitat) ⁊ indeterminate potest ferri in ipsum ⁊ in eius oppositum. ⁊ potest in ipsum ferri bene ⁊ non bene. ⁊ hoc habet ex sua libertate ⁊ voluntas respectu cuiuscunqȝ boni indiget virtute inclinante in tale bonũ ⁊ bene. ergo.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Item. Appetitus sensitiuus in nobis eo ꝙ est rõnalis p pticipationẽ põt indeterminate ferri in bonũ (vt dicit aduersariꝰ) ⁊ ex hoc indiget vtute inclinãte ⁊ dterminãte ipȝ i boᵐ. Sȝ multo fortiꝰ põt rõnalis

per essentiã indeterminate ferri in totũ bonũ hoĩs ꝛ multo indeterminatius ꝙ̃ appetit' sensitiuus. Ergo multo fortius

Argm 4m

indigebit ol virtute morali inclinante ꝛc̃. ❡ Item. Uoluntas non magis determinate fertur in bonum ꝙ̃ intellectus in verũ. Sed intellectus ad boc ꝙ feratur in verũ. ꝛ etiam circa p̃ncipia que sunt maxime vera ꝛ in que maxie determinate fertur. indiget babitu ꝛ distinctis babitibus quibus ferat̃ in distincta p̃ncipia. Ideo p̃hs ponit babitus intellectuales tam respectu p̃ncipiorũ ꝙ̃ respectu conclusionũ. 6. ethi. ca. 4. In intellectu ergo ad boc ꝙ voluntas determinate ꝛ bñ ferat̃ in particulare bonũ ꝛ in omnia particularia bona indiget diuersis babitibus moralibus inclinantibus

Argm 5m

ipsam in talia bona. ❡ Itẽ. Distincti babitus distincta obiecta respicientes sunt subiectiue in illa potentia que respicit obiectum cõmune omnibus illis particularibus obiectis. Uerbi gratia. Distincti babitus particulares respicientes distincta obiecta particularia vera. sunt subiectiue in illa potentia que respicit veruz simplr̃ qđ est cõmune omnibus illis particularibus veris: q2 omnes tales babitus sunt subiectiue in intellectu qui respicit verũ simplr̃ ꝛ absolute. Igit̃ simplr̃ distincti babitus particulares morales respicientes distincta bona particularia erunt subiectiue in illa potentia que respicit bonuz simplr̃ qđ est cõmune oĩbus illis bonis particularibus. Sed voluntas respicit bonũ simplr̃ ꝑ obo. Ergo omnes babitus morales sunt subiectiue in voluntate.

Argm 6m

❡ Item. Quando aliqđ cõuenit alicui particulr̃ cõuenit ei diminute ꝛ imperfecte ꝛ qđ conuenit per essentiã conuenit perfecte ꝛ quadã vniuersalitate. Sed qđ appetitui sensitiuo cõuenit esse subiectũ virtutis boc non est nisi participatione: quia nõ nisi inq̃tũ participant rõnem. Parti aũt rõnali per essentiã cõuenit: q2 est per essentiam rõnalis vel saltem magis est rõnalis ꝙ̃ pars sensitiua. Igit̃ sibi competit per-

Argm 7m

fecte ꝛ vlr̃. ❡ Item. Quecũq3 potentia põt frequẽtare act' fm dictamen recte rõnis ꝛ circa talem mãm circa quã contingit bene agere ꝛ non bene. illa potẽtia ex talium actuum frequentatione fm dictamen recte rõnis circa talem mãm potest sibi babitum acqrere. Sed voluntas circa materiaz cuiuslibet virtutis moralis potest frequentare actus fm dictamen recte rationis: ꝛ circa talez mãm contingit agere bñ

Zop.3m

ꝛ non bene. ❡ Contra aliam opinionez que ponit tñ iustitiam legalez esse in voluntate ꝛ nullam aliam arguo sic. Eustrasius: ꝛ etiam Michael Scotus. 5. ethi. cõmento. 3. dicunt ꝙ iustitia legalis se b3 ad alias virtutes sicut genus ad spẽs ꝛ est cõmunis virtus. Tunc arguo sic. Nullum tale cõmune pluribus (sicut est vl̃e qđ de pluribus predicat̃) habz aliqđ reale extra suas species ꝛ indiuidua. p3: qa tale cõmune vt genus preter species ꝛ indiuidua non b3 esse nisi abstractũ. Ergo virtus legalis nullum esse babet nisi in particularib' virtutibus moralibus: ꝛ per consequens in nullo babet esse subiectiue nisi vbi sunt alie virtutes. Si igitur alie virtutes morales sunt in appetitu sensitiuo subiectiue iustitia legalis erit subiectiue in eodem appetitu sensitiuo. Uel si iustitia le-

Opio 5a.

galis sit in voluntate subiectiue. igit̃ ꝛ virtutes morales particulares. ❡ Ideo dicũt alij Henricus quol. 4. q. 22. ꝙ oẽs virtutes morales que babẽt rõnẽ virtutis babent esse subiectiue in voluntate. Dicunt tamen ꝙ volũtas tripliciter põt considerari. Ut nã quedam: ꝛ sic naturalr̃ ꝛ determinate fertur in bonum. ꝛ voluntas sic cõsiderata non indiget aliqua virtute inclinante eam in bonum: quia vt sic determinate ꝛ naturalr̃ fertur in bonum. Et isto modo considerando volũtatez non ponit̃ in ea esse aliqua virtus moralis subiectiue. Alio modo potest voluntas cõsiderari vt deliberatiua: ꝛ voluntas sic cõsiderata sic se babet ad obiectuz suum vt ad bonum apprebensuz qđ potest intellectui imperare. vt videat ꝛ discutiat. vtruz tale bonum sit eligendũ vel non: ꝛ facta distinctione ꝛ data sententia ab intellectu circa tale obiectum adbuc potest voluntas ex libertate sua ferri in tale bonum apprebensum ꝛ non ferri: ꝛ ideo vt sic considerata indiget virtute ꝛ babitu inclinante ipsam vt ferat̃ in bonũm ꝛ bñ. Et addunt isti ꝙ ꝑfecte babituatus nõ deliberat: sed ita delectabilr̃ operat̃ ꝙ statim sine omni deliberatione agit. Et ideo dicit p̃hs. 3. ethi. ꝙ ille est perfecte fortis ꝛ perfecte b3 babitum fortitudinis qui repente pericula aggreditur. Et Auicenna. 9. meta. ponit mores in volũtate. igit̃ vt deliberatiua est in ea babent esse subiectiue omnes virtutes. Tertio modo potest cõsiderari voluntas vt est arbitrio libera: ꝛ in voluntate sic considerata fm eos non babet esse aliqua virtus moralis subiectiue: quia si in voluntate sic cõsiderata talis babitus eam sic inclinans poneret̃ eius libertas impediretur ex quia sibi competit ferri in bonuz ꝛ in eius oppositũ

Reprobatur.

ꝛ ferri in bonũ ꝛ nõ bñ. ❡ Sed cõtra istam opinionem arguit Ciuoñ. quãtũ ad boc ꝙ dicit ꝙ in volũtate vt arbitrio libera nõ potest poni virtus moralis. Ex boc enim nõ seq̃t̃ ꝙ voluntas vt arbitrio libera necessitet̃. aut libertas ei' impediatur: quia ipsimet ponunt in voluntate vt deliberatiua esse babitum eam inclinantẽ in bonum: ꝛ tamen ex boc non necessitat̃ nec eius libertas impedit̃. Immo nõ obstante tali babitu ponunt ꝙ põt in bonum ꝛ eius oppositum. Ergo similiter in voluntate considerata vt arbitrio libera potest poni babitus moralis subiectiue eam in bonum inclinans sine eius necessitate aut libertatis impeditione qui possit in bonum ꝛ eius oppositum.

Secundus articulus. Qualiter virtutes morales sũt in vtroq3 appetitu. Ubi est vnus modus dicendi ꝙ ad virtutẽ moralẽ ista per ordinẽ requiruntur. scil3 rectũ dictamen in intellectu. recta electio in voluntate: ꝛ recta obedientia in appetitu sensitiuo: ꝛ ista frequẽtata generant quãdã inclinationẽ ad bene obediendũ ꝛ tales inclinationes genite ꝑ assuefactionez in voluntate ꝛ in appetitu sensitiuo constituunt vnam virtutem moralem. Ita ꝙ v̇tus moralis non est vna forma vnitate nature: sed est vna fm esse moris: in qua vnitate cõcurrit quedã multitudo diuersarũ inclinationũ ad cõstituendum vnaz virtutem moralẽ sicut in virtute naturali cuiusmodi est sanitas concurrunt multi bumores ꝛ qualitates ad constituendũ vnam sanitatem. ꝛ sicut multa membra ꝛ diuerse qualitates etiam pertinentes ad diuersas species qualitatis: sicut color qui est in 3a specie qualitatis. ꝛ figura que est in 4a. faciunt vnã pulcbritudinẽ. Etiam q̃nq3 diuersa spẽe cõcurrunt in vna specie qualitatis sicut ars pugillatoria ꝛ cursoria. ❡ Per boc p̃nt

Ad pmaz opionem.

soluti rationes opinionis. Quia rationes probantes ꝙ oẽs virtutes morales sunt in appetitu sensitiuo: possunt solum ꝙ bene ꝑbant ꝙ in appetitu sensitiuo oportet ponere aliquas inclinationes moderantes passiones. ❡ Et que probant ꝙ

Ad 2am

omnes sunt in voluntate possunt per idem solui ꝙ bene ꝑbant ꝙ in voluntate sunt quedam inclinationes ad rectam electionem ꝛ rectum imperiũ: sed tamen neutra opinio probat intentum suum: scil3 ꝙ virtutes morales sunt solũ in appetitu sensitiuo. nec solum in intellectu. Immo quelibet virtus moralis cum boc ꝙ est vna modo quo dicet̃ arti. 3. fm aliquid sui est in appetitu sensitiuo ꝛ fz aliquid sui in appetitu intellectiuo: sicut pulcbritudo fm aliquid sui idest fm aliquam qualitatem consistit in vno membro ꝛ fm aliquid

Ad 3am

sui idest fm aliam qualitatem in alio. ❡ Opinio 3a probans ꝙ alique virtutes sunt solum in voluntate vt iustitia ꝛ liberalitas: ꝛ buiusmodi. Dici potest ꝙ non probant plus nisi ꝙ in voluntate propter difficultatem talium actuum op3 ponere aliquas inclinationes: sed ex boc nõ excluditur quin etiam in appetitu sensitiuo: op3 alias inclinationes ponere ne appetit' sensitiu' ꝯ initãt volũtati iperãti bonũ ad

Aureo. Arg

alterum. ¶ Huic modo dicendi cõcordat quidã doctor in quol.q.12.artic.2. Et pbat eaz. Primo sic. Nõ sunt due virtu tes noie morales respectu eiusdẽ mãe. Sed inclinatio q̃ est in volũtate ⁊ illa que est in appetitu sensitiuo nõ ꝯstituerẽt vnã virtutẽ moralẽ indiuisibilẽ: sic ꝙ ista sine illa non esset virtus nec ecõuerso. sequeref enĩ ꝙ due virtutes morales in hoie essent respectu eiusdẽ mãe: quelz enĩ de illis iclina tionibus esset distincta virtus moralis ꝑ se: nã quelz eẽt ha bitus in medio cõsistens ⁊ inclinãs ſm determinationẽ re cte rõnis vt in potestate nostra cõsistẽs. Igif necessariũ est ꝙ iste due inclinationes cõcurrant ad rõnẽ vnius indiuisi bilis virtutis moralis.

Ad tacitã rñsionẽ.

¶ Sed forte dices ꝙ in volũtate nulla est iclinatio. nec virtus moralis. pro eo ꝙ nõ est subie cta passionib nec cõtratendit vel ꝯtendit rationi: ⁊ ideo nõ indiget virtute vt phs innuit ꝑmo politice. ¶ Sed hoc sta re nõ põt. Nõ enĩ magis resistit rõni volũtas respectu ope rabiliũ in qbus est iustitia q̃ respectu passionũ in qb sunt alie virtutes. Sed ſm phm. 5. ethi. ꝑmo. ⁊. 9. respectu opera biliũ opz ponere in volũtate virtutẽ iustitie. Dicit enim ꝙ talez habitũ volumus dicere iustitiã a quo volumus iusta ⁊ iusta operamur: ⁊ per ꝯñs in voluntate est iustitia qua volu mus iusta. Igif respectu omnis alterius mãe est virtuosa in clinatio in voluntate qua volumus. ¶ Preterea nõ est mi nor resistentia ad rõnẽ que orif libertate ⁊ dominio q̃ que orif ex passione. Qd pz ex hoc ꝙ cõtra passiones põt hõ ꝑ dominiũ ⁊ electionẽ moueri. Sed in volũtate ⁊ ex volũta te orif libertas ⁊ dominiũ actuũ humanoꝝ. est enim dñs ve rus vt dicit Cõmẽtator. 9. meta. cõ. 4. Igif in volũtate opz ponere habitũ firmantẽ cũ rõne. ¶ Preterea vitiosus non solum a virtuoso in appetitus deordinatione. imo ⁊ ex per uersitate volũtatis existẽtis differt: hz enim ꝓpositũ ꝑuer sũ ⁊ firmũ electionẽ habitualẽ. Sed oppositoꝝ rõnes per oppositũ sunt sibi sumẽde. Igif ⁊ virtuosus non solũ hz ap petitũ sensitiuũ bene dispositũ: sed rectã rõnẽ. imo ⁊ volun tatez firmataz in bono per inclinationẽ per quã põt resiste re. ¶ Et cõfirmaf. Quia si vitiosus nõ hz volũtatẽ peruer sam cõtinẽs nõ differt ab incõtinente: nõ enim differũt ex ꝑte appetitus. 7. ethi.

Ad tacitã rñsionez.

¶ Sed forte diceĩ (vt dicit Henricus quol. 4. q. 22. versus finẽ) ꝙ nulla inclinatio existens in ap petitu sensitiuo ꝑtinet essentialr̃ ad virtutẽ. sed tñ ꝑ modũ redundantie eo ꝙ appetitus nõ mouef ad bonũ rõnis per se nec illud directe attingit. ¶ Sed nec hoc potest stare. Cõ stat enĩ ꝙ irrationalis ps aie que cõcupiscibilis dicif vel irascibilis attẽdif penes appetitũ sensitiuũ ⁊ nõ penes vo luntatẽ. Sed phs. 7. ethi. cap. 12. dicit ꝙ fortitudo ⁊ tẽperan tia videnf esse virtutes partiũ irrationabiliũ. Igitur incli nationes appetitus sensitiui essentialr̃ pertinent ad virtutẽ moralẽ. ¶ Preterea phs. 7. ethi. cap. 12. ponit virtutes in il lo irrationabili apto nato obedire rationi: ⁊ etiã passiones. Sed cõstat ꝙ iste est appetitus sensitiuus. ergo idẽ qd ꝑus. ¶ Preterea. In oi potentia in tñ ponitur virtus humana inq̃tũ est apta nata participare rõnem per quã hõ est hõ. Sed appetitus sensitiuus inq̃tũ hz ꝙ est aptus natus obe dire rõni habet hoc. s. appetitus brutoꝝ. iuxta illud gen. 4. subter te erit appetitus tuus ⁊c̃. Igif in appetitu sensitiuo necesse est vt sit virtus humana. Hec aũt vel est moralis vl̃ intellectualis (vt pz ꝑ ethi.) nõ est aũt intellectualis. igif mo ralis. ¶ Itẽ. Inclinatio ista cõformis recte rationi existẽs in appetitu de necessitate habentẽ perficit (scilz appetitũ) ⁊ actũ eius bonũ reddit: est etiã appetit ꝑfecti in ordine ad optimum: quia est actus. Igitur essentialiter est virtus ſm vtrãqz diffinitionẽ. etiã ſm phm. 2. ethi. cap. 5. Sed omnis virtus vel est corporalis vel moralis vel intellectualis: q̃ de pluribus nõ fit mentio in. 6. ethi. Cum igif ista inclinatio non sit pure corporalis: nec etiam intellectualis. necesse est dicere ꝙ includaf essentialr̃ in morali.

Ad tacitã rñsionẽ.

¶ Tertio forte dice tur ꝙ nõ est incõueniens vtrãqz inclinationem esse virtutẽ moralẽ per se ⁊ distincte: ⁊ ita erũt due virtutes morales re spectu eiusdẽ mãe. Sed istud stare nõ põt. Tum qr phs nõ agit de duplici fortitudine ⁊ duplici temperãtia. Tum quia carens altera non dicif absolute temperatus.

Arg 2

¶ Secundo ꝑncipalr̃ arguo sic. Unius perfectibilis per virtutẽ in ordi ne ad vnaz mãm est vna perfectio. Sed ſm vtrũqz appeti tum est homo vnum perfectibile circa moralem materiaz. Qd patet. Quia nisi in voluntate sit vna inclinatio nunq̃ bene obediret rationi: ⁊ nisi in appetitu sensitiuo sit vna in clinatio nunq̃ bene obediret rationi. quia appetitus trahit appetitũ sicut rota trahit rotam vt dicif. 3. de aia tex. cõ. 57. Et ob hoc dicif Dañ. 14. cõcupiscentia subuertit cor tuum. Et Jacobi ꝑmo. Unusquisqz tentatur a concupiscentia sua attractus ⁊ illectus. Ex quibus arguo sic. Uirtus moralis q̃ cõsistit in obediendo suasioni rationis nõ est perfecte in ho mine ſm alterũ appetitũ sine altero. ita ꝙ requiranf ambo esse ordinata ad vnũ: scilz ad rõnẽ. Sed ordinata adinuicẽ in ordine ad aliqd vnum perfectiuum sunt vnũ perfectibi le. Igif homo ſm vtrũqz appetitum est vnum perfectibile moraliter. ¶ Et confirmatur per simile de sanitate ad quã cõcurrunt in vno membro dispositiones bone omniũ par tium illius membri si debeat dici sanũ. Et similr̃ si debeat dici pulchrum opz ꝙ multa cõcurrant in vno membro ſm diuersas partes eius vt pote nasi, oculorum, labiorũ in vul tu. Et ratio huius est. quia membrũ habet rationem vnius sanabilis aut vni susceptibilis respectu pulchritudinis q̃ tũ habeat plures partes ⁊ idem est de toto homine q̃tum ad esse obedibile rationi ſm vtrunqz appetitum. igitur ⁊c̃.

Arg 3

¶ Tertio ꝑncipaliter ad eandem conclusionem sic. Ille in clinationes concurrunt ad vnam virtutem moralem a qui bus actus est virtuosus circa materiaz aliquam qui elicitiue dependet sub ratione qua virtuosus. Qd patet ex diffinitio ne virtutis: quia habentem perficit ⁊ opus eius bonum red dit. Habitus enim dicif virtuosus: quia inclinat ad actum. ⁊ icciĩco omnes inclinationes que exiguntur ad actum vnũ virtuosum sunt vnius habitus virtuosi. Sed circũstantie qbus actus redditur virtuosus ĩpossibile est ꝙ insint actui ex vna inclinatione sola alterius appetitus: non enim actus elicif delectabiliter si appetitus sensitiuus careat inclinatio ne obedientiali nec firmiter nisi volũtas sit iclinata. igif ⁊c̃. ¶ Et confirmaf. Quia ad rationem vnius indiuisibilis syl logismi tot propositiones essentialiter cõcurrunt quot sunt necessarie ad inferendam conclusiones nec plures nec pau ciores (vt puta ma. ⁊ mi.) ⁊ ratio huius est: quia forma ⁊ vni tas syllogismi accipitur ex ratione vnius principij illatiui cõclusionis. Quare cum virtus sit illatiua actus virtuosi in quãtũ virtuosus est ⁊ ex hoc solo habeat rationem virtutis tot inclinationes concurrunt ad eam quot exiguntur ad in ferendas circunstantias virtuosas in actu.

Arg 4

¶ Quarto ꝑnci paliter. Scdm ꝙ deducit phs. 2. ethi. Uirtutes nõ sunt nisi delectationes ⁊ tristitie moderate circa passiones ⁊ opera tiones. Ubi dicit Cõmẽtator: ꝙ virtutes existũt in actioni bus ⁊ passionibus. Omnez aũt operationẽ ⁊ passionẽ sequi tur delectatio ⁊ contristatio: ⁊ ꝑꝑ hoc opz ꝙ virtus sit circa delectationes ⁊ tristitias: scilz vt ambe delectationes ⁊ tri stitie sint ſm ꝙ opz. Illa igif cõcurrũt ad rõnẽ vnius virtu tis respectu alicui mãe: que de necessitate ꝯcurrũt ad vnũ. Delectari aut tristari ſm ꝙ opz circa illam mãm. sed incli natio vtriusqz appetitus cõcurrit: si enim fuerit tristitia in altero minuif dẽlectatio aut tollif ab altero ⁊ eꝯ. expellit. n. delectatio tristitiã ⁊ que ꝯria ⁊ que cõtingens si sit fortis. 7. ethi. Ergo iclinationes vtriusqz appetit idiuisibilis ꝯcurrũt ad vnam rõnem moralis virtutis: quo ꝑncipalr̃ illud quo

dempto ab aliquo toto nõ manẽt.rõ.tot⁹ essentialr ↄcurrit ad illud totum.Et ideo cor ꝛ cerebrũ sunt de integritate essẽtiali hoĩs.nõ aũt digitus:qꝛ impoſſe est manere hoĩem illis demptis sicut manere põt digito absciso. ℂ Item. Remota inclinatione appetitus sensitiui conformi recte rõni non manet virtuosus:vt pʒ in cõtinẽte(remota enim habituali electione ꝛ habituali ꝓposito.iam non manet virtuosus:vt pʒ in illo qui ꝑus temperatus existens mutat voluntatẽ vel ꝓpositũ)qꝛ cõstat ꝙ non est virtuosus.Igiẽ vtraqꝫ inclinatio essentialr exigiẽ ad moralẽ virtutem.

Arg^m 5^m

Dub^m p^m

Tertius articulus. An plures iclinationes pluriũ siue vnius potẽtie possint vnã virtutẽ ↄstituere. Ubi diciẽ ꝙ nõ. Nã videẽ ꝑmo ꝙ sit ipoſſe plures inclinationes siue in eadẽ potẽtia siue in pluribus existẽtibus concurrere ad ↄstitutionẽ vnius virtutis. Uirtus eniʒ hñs specificã vnitatẽ cuʒ ponaẽ in ꝑma specie qualitatis.si ↄstituatur ex istis inclinationibus.Uel est aliqd absolutũ cõstitutuʒ ex istis inclinationib⁹ per modũ cuiusdã tertie rei resultantis ex ipsis.Uel est tñmodo illa multa inter se aggregata.Uel est illa multa habentia tñmodo vnitatẽ ordinis ad inuicẽ.Sed nõ põt dici ꝙ sit aliqua tertia res ex istis inclinationibus cõstituta.Tum qꝛ inclinationes ponunẽ in diuersis potẽtijs.Tum quia tunc vna esset alterius actus qd nõ est:sed quilibet actus.Tum qꝛ quilibet vĩ vnũ distinctũ indiuiduũ ab alio in genere habitus.ꝛ per consequens non possunt cõstituere vnũ habitũ.nec vnã rem simplicem que sit virtus. ℂ Nec põt dici 2^m:quia vnitas aceruĩ nõ sufficit ad vnitatẽ specificam vnius qualitatis. ℂ Silr nec vnitas ordinis.cum talis sit in toto vniuerso.Ergo ipossibile est ꝙ ↄuenire inclinationes cõcurrant ad cõstitutionẽ vnius virtutis.

Dub^m 2^m

ℂ Scdo modo videẽ in speciali ꝙ sit impossibile de duabus inclinationibus:quarũ vna est in voluntate.alia in appetitu sensitiuo.Sicut enim se hʒ potentia ad potentiam sic habitus ad habitũ.Sed voluntas ꝛ appetitus sensitiuus nõ possunt cõstituere vnaʒ potentiaʒ. Ergo habitus vnius ꝛ alterius vnũ habitũ vel vnã virtutẽ. ℂ Preterea magis conueniunt voluntas ꝛ intellectus ꝙ̃ voluntas ꝛ appetitus sensitiuus:sed prudẽtia que est in intellectu respectu vnius moralis materie nullo modo est eadeʒ virtus cum inclinatione que est in voluntate ad eandẽ materiã.igiẽ inclinatio que est in voluntate ꝛ illa que est in appetitu sensitiuo non cõstituerent vnã virtutẽ. ℂ Cõfirmaẽ.Tum qꝛ pari ratiõe diceẽ.ꝙ oẽs inclinationes in q̃buscũqꝫ potentijs ponantur circa vnã materiã cõstituent vnam virtutẽ:ꝛ ita in potẽtia executiua:ꝛ in appetitu exteriori.ꝛ in appetitu interiori.ꝛ in voluntate.ꝛ in intellectu est vna virtus moralis:qꝛ in oĩbus sunt inclinationes partiales circa vnã materiã. ℂ Tum ẽt quia omnes inclinationes que sunt circa diuersas materias morales videnẽ respicere hoĩem sicut vnũ perfectibile:ꝛ ꝑ cõsequens cõstituent vnã virtutẽ qd est absurdũ.

Dub^m 3^m

ℂ Tertio videẽ ꝙ dato ꝙ inclinationes multe cõcurrant ad vnã virtutem vna scilʒ in voluntate ꝛ alia in appetitu sensitiuo: nõ tamen iste cõcursus est per se.sed per accidens.Quando enim aliqua per se ꝛ essentialr vniunẽ ꝛ exigunẽ ad cõstitutionẽ alicuius:altero dempto nõ manet.Sed in aĩa separata manent virtutes in que nõ manent inclinationes appetitus sensitiui sed tñmodo volũtatis.Igiẽ ad essentiã virtutis moralis nõ facit per se vtraqꝫ inclinatio.

Resp^o. Ad p^m dubium.

ℂ Ad euidẽtiã ꝑme difficultatis est considerandũ ꝙ inter modos vnitatis positos a phõ(.5.meta.tex.11.)vnus est vnitas totalitatis.quẽ modus distinguiẽ ab vnitate cõtinuationis ꝛ ab vnitate simplicitatis.Unẽ Cõmẽtator ibideʒ cõmẽto.11.dicit.Differẽtia est inter vnum sm cõtinuationẽ ꝛ vnũ sm totum.quia vnuʒ sm totũ ꝛ ꝑfectũ nõ dĩ vnum sm continuationẽ partium.sed ꝑ suã formã.qꝛ nihil diminuiẽ ab eo.idest qꝛ habʒ oĩa que pertinẽt ad integrationẽ.Uerbi grã.Quia sotular dicĩẽ vnũ per suaʒ formã cõpletã nõ per cõtinuationẽ ꝑtiuʒ. Ex quo pʒ.ꝙ quãdo plura cõcurrũt ad aliqd vnuʒ dato ꝙ nõ sint habentia vnitatẽ simplicitatis vel cõtinuitatis.hñt tñ vnitatẽ totalitatis.sic ꝙ ista totalitas in indiuisibili consistit.Ita ꝙ non põt fieri additio vel diminutio quin mutetẽ nomen ꝛ diffinitio.Hec aũt vnitas nõ est alicuius ꝛ sufficit hec vnitas ad vnitatẽ quarũdã specieꝝ directe ordinabiliũ in predicamẽto.Oratio nãqꝫ que est mẽsura distincta syllabe longe vel breuis nõ hʒ vnitatẽ nisi totalitatis:ꝛ tñ poniẽ species qualitatis ꝛ idẽ est de numero.De hoc Cõmentator ibidem. ℂ Similr etiaʒ syllã hʒ vnitatẽ cuiusdã totalitatis quia cõsistit ex duabus ꝓpositionibus nec pluribus nec paucioribus.Et sm hoc in ꝓposito inclinationes iste.quaꝝ vna est in voluntate ꝛ alia in appetitu sensitiuo.ↄcurrũt ad vnã totalẽ inclinationẽ perfectaʒ ꝛ ad vnam totalẽ cõgruentiaʒ ad rectã rõnẽ.ꝛ ad vnuʒ totale bene esse ꝛ quale esse sm bñ esse. ℂ Ad formã igĩ difficultatis dico ꝙ iste due partiales inclinationes cõcurrunt ad vñe specificũ.sic ꝙ vna sine altera nõ hʒ nomen nec diffinitionẽ illius speciei que dĩ vtus. Et cũ addiẽ ꝙ vel ex istis fit res tertia aliqua cõstituta vel remanet solus aceruus ꝛ multitudo.Dicendũ ꝙ tertiã fieri põt intelligi.Uel per modũ mistionis sic ꝙ fiat vna res indiuisa cõflata ex ipsis cõstituentib⁹ nõ remanẽtib⁹ in actu ꝛ distincte.sed tñ in potẽtia sicut elẽta in misto:sic ipoſſe est ꝙ ex istis inclinationib⁹ partialib⁹ fit vna res tertia que sit vtus.Uel põt intelligi ista res tertia hñs vnitatẽ solũ totalitatis cõstitutis remanẽtib⁹ actu distinctis sicut est dictũ de oratione que est mẽsura distincta in ꝓlatione:ꝛ sic ↄcedẽdũ est ꝙ ↄstituiẽ res tertia que est vtus. ℂ Et cũ addiẽ.ꝙ talis totalitas vĩ aceruus. Nõ est verũ. Unitas nãqꝫ totalitatis cõsistit in rõne cuiusdã indiuisibilis:qꝛ in hoc nõ põt fieri diminutio vel additio.sm Cõmenta.5.meta.vbi supra. Unẽ si diminuaẽ vna ps nõ habeẽ totũ.aut si addaẽ hĩ aliud totũ.vnitas aũt aceruĩ nõ cõsistit in indiuisibili.imo aceruus vt aceruus nõ iportat formalr vnitatẽ.sʒ multitudinẽ ꝛ aggregationẽ. ℂ Et cũ addiẽ.de pari rõne totũ vniuersuʒ poteriẽ poni vna species in vno determinato predicamẽto cũ habeat vnitatẽ ordinis ꝛ totalitatis.Dicendũ ꝙ nõ est verũ.sed solũ cõcedendũ est in his que cõcurrunt adinuicẽ sʒ debitã ꝓportionẽ in quodã esse indiuisibili:ita ꝙ quocũqꝫ eorũ deficiente ipsuʒ nõ est tale.sicut ad vnã qualitatẽ que vocaẽ pulchritudo ↄcurrunt color/figura/ꝛ magnitudo.Unde ea que pertinẽt ad ꝑmã spẽm qualitatis nõ sunt forme simplices.

Ad scm dubium.

ℂ Ad euidentiã ſo scde difficultatis.sciendũ ꝙ cuʒ bonũ hoĩs ꝓpriũ cõsistat in esse rõnali sm diuisionẽ ꝑfectionis rõnalis opʒ ꝙ accipiaẽ diuisio boni humani. Est auteʒ q̃dã ꝑfectio rõnalis ex hoc ꝙ disponit ad actũ ratiocinandi ꝑ essentiã.Alia ſo ex hoc ꝙ disponit ad rõcinari ꝑ conformitatẽ ꝛ obedientiã.Unẽ duplex est rõnalis ꝑfectio. Quedã que dĩ cognoscitiua eẽntialr.Quedã ſo obeditiua ꝛ hoc totũ pʒ ꝑmo ethi.cap.9.Sic igiẽ ipoſſe est ꝙ cõcurrãt ad vnũ bonũ humanũ iste ꝑfectiones que sunt due ꝑme differentie que distinguunt bonum hominis sm rationeʒ.In homine ſo sunt duo que sunt opera nata recipere perfectioneʒ obedientialem.voluntas scilʒ ꝛ appetitus in obediendo:sicqꝫ adunantur ꝙ impossibile est vnum esse in perfecta obediẽtia rationis reliquo existente rebelli:ꝛ ideo cõcurrunt in ratione vnius apti nati obedire propter quod inclinationes vtriusqꝫ constituunt vnuʒ bonum rationis in esse obedibili.

Ad p^m

ℂ Ad primam igitur instantiam huius difficultatis dicendum ꝙ non est simile de perfectionibus ꝛ de potentijs nisi tñ in esse ꝑfectibili.Cũ aũt volũtas ꝛ appetit⁹ nõ sit vna po^a sm nãm in rõne tñ ꝑfectibilis obedibilis sunt vnũ perfectibile vt dictũ est:ꝛ ideo inclinationes vtriusqꝫ vnaʒ

faciunt obedibilē perfectionē. ¶ Ad id aūt qđ dr̄ scđo. Di-
cendū q prudētia in intellectu est bonū rationis quasi q̄dā
perfectio rationalis per essentiā. virtus vero moralis est tātū
modo rōnis per obedientiā. Propter qđ Auerrois sempe r
vocat virtutes morales virtutes obedientiales. Et ita pz q
sunt pfectiones diuersi generis ꝛ bonū rōnis diuersimode.
ppter qđ nō ꝯcurrunt ad vnū indiuisibile quale fm bonū
humanū. sed inclinationes. quarū vna est in voluntate alia
in appetitu sensitiuo ꝯcurrunt ad vnū perfectibile obediē-
tiale. Unde sicut nō cōcurrit ad sanitatē cōstitutiue medici
na que dirigit ad sanitatez. nec ad pulchritudinē speculum
(lz per ipsuz quis dirigat ad faciē ordinandā) sic nec prudē
tia cōcurrit ad virtutē cuius sit preceptiua ꝛ directiua respe
ctu eius. ¶ Ad pmā ꝯfirmationē dicēdū. q motiua nō est
obediens imediate rōni sed mediante volūtate ꝛ appetitu
que mouent ꝛ determinant potentiā executiuaz ad agere: ꝛ
ideo est capax virtutis obedientialis respectu rōnis. Ratio
nāqz mouet per modū finis ꝛ cuius gratia vt dr̄. 6. ethi. 3. ca.
ꝛ ideo nō mouet nisi p modū obiecti. Mouet igit voluntа-
tez ꝛ appetitū obiectiue: ꝛ iccirco in eis ponit virtus obediē-

Ad tertiā obiectionem.

tialis respectu rōnis: nō aūt in potētia executiua que nō mo
uetur obiectiue: nec ēt in appetitu exteriori. ¶ Et si dicatur
q nec etiā ratio mouet appetitū inferiorē: sed tm̄ virtus co-
gitatiua. Dōm ratio particularis mouet appetitū sensitiuū:
siue illa sit virtus cogitatiua (vt aliquibus visuz est) siue spe
ctet ad intellectū: intensiones eniz particulares mouent ap-
petituz. ¶ Ad scđaz cōfirmationē. dōm q lz omnes virtu-
tes morales sint cōnexe ratione vnius prudentie: nō tamen
cōnectunt in vnico actu simplici virtuoso sicut cōnectunt
voluntas ꝛ appetitus respectu vnius determinate materie.
Et iccirco he due inclinationes cōcurrunt ad vnā per se ra-

Ad tertiā obiectionem.

tionē virtutis indiuidualis: nō aūt inclinationes omnium
que sunt respectu oīum materierū moraliū. Et si dicatur q
vnus actus vnius virtutis nō elicit firmiter: vtputa iustitie
nisi coassistat alia virtus. s. castitas: qr non castus rōne pul-
chritudinis posset a iustitia deuiare. Dico q iuuat vtrūqz re-
mouendo phibēs: nō aūt elicitiue p se. Et per hoc pz ad cō-
firmationē qua dicebat q homo est vnū perfectibile p oēs

Ad tertiū Dubium

actus oīum moraliū virtutū: nō sic q sit per se vnitas: sz ma
gis cōnexio per modū remouentis omne prohibēs. ¶ Ad
euidentiaz vero vltime difficultatis: sciendū q perfectio dz
pportionari perfectibili. Sicut igitur aīa sepata nō est hō
perfecte sed est ps hōis: sic inclinatio remanens in aīa sepa-
rata in voluntate non est perfecte virtus moralis humana.
sed pars ipsius. Et per hoc pz q inclinationes que ꝯstituūt
vtutē moralē humanā inq̄tū humana est nō vniunt p acci-

Op. auct.

dens. imo per se. Et ideo instantia nō procedit. ¶ Sed vr̄
mihi q opinio de volūtate est pbabilior: ꝛ ad hoc sunt argu
menta supra articulo pmo post mediuz. Et hoc apparet. Qr
melius est fieri per pauciora q̄ per plura. Sed si ponantur
virtutes morales in appetitu sensitiuo vt sequatur rōnem ꝛ
determinet p eaz. eadez ratio remanet. Quare opz etiaz vir
tutes multiplicari ꝛ poni in appetitu intellectiuo. qr ꝛ ipse
est solū rōnalis per participationē ꝛ indeterminatus ad bo
num ꝛ malū sicut sensitiuus. Si vero ponant in appetitu in-
tellectiuo nō opz virtutes multiplicari hincinde. imo alis q̄
erit in intellectiuo poterit ordinare ꝛ determinare ipsum p
ꝛ ꝯsequēter mouere appetitū sensitiuū vt bene ꝛ recte agat.
ergo ꝛc. Minor pz exemplo sicut ponunt aduersarij q vir-
tus in appetitu sensitiuo existens mouet alias vires sensiti-
uas vt sequant eius inclinationē: ꝛ charitas mouet intellēm
vt bene iudicet ꝛ discernat. ¶ Item fortissima ratio que
cōmuniter ponitur q sunt in appetitu sensitiuo est hec. Qr
cum passiones sint in appetitu sensitiuo. ergo ꝛ virtutes. cuz
opposita habeant fieri circa idē. Sed positis oībus in itel-
lectiuo ista difficultas vitari pōt. igitur nō cogit. Probatio
mi. Quia priuatiue opposita habet accipi pportionalr sic.
q diuersimode in diuersis. Nunc aūt volantas de se est in-
determinata ꝛ malas pnitates ad sequenduz multa indiui-
bz sicut appetitus sensitiuus. Etiaz quedā passiones pnt ge-
nerari in voluntate sicut ꝛ in appetitu sensitiuo vocādo pas
siones vitia. Igit virtus moralis pōt poni in appetitu intel
lectiuo ad auferēdū eius priuationē que est indeterminata
ꝛ multe pronitates: ꝛ passiones multe. Sed hoc posito vo-
luntas virtuosa facta ipsa nata est redundare seu iprimere
aliquā impressionē in inferiorē appetituz ꝛ auferre vel mo
derari eius passiones. Igit positis in intellectiuo nihilomi-
nus saluabit q virtus ꝛ eius priuationes sunt circa idem lz
diuersimode. Erunt eniz virtutes quo ad essentiā ꝛ q̄ditа-
tem suā in appetitu intellectiuo expellentes eius indetermi
nationē ꝛ pronitates malas ad male agenduz ꝛ eius passio-
nes. ꝛ in sensitiuo erunt fm quasdaz redundantias aut ipres

Instantia Respō.

siones suas expellentes etiaz eius passiones. ¶ Dices. Tu
ponis passiōes in volūtate. qđ nullus posuit. ¶ Dico q po-
nēde sunt: ꝛ hoc vocādo passiones vitia ꝛ opposita virtutū.
Non enim pōt dari rō quare in voluntate nō possit gnari
ita hīi intemperātia ꝛ alia opposita virtutū sicut in iustitia
(sed hoc ponit cōis opinio) vel inimicitia respectu amici.
Probatio ma. Quia esse temperatū ꝛ intemperatum est in
potestate voluntatis. ꝛ subest eius electioni. sicut iustum ꝛ
iniustū. Sed voluntas pōt in omnē actū qui est in potesta-
te eius siue bonū. siue malum. igit ꝛc. Sed ex bonis genera
tur virtus: ex malis vitiū siue passio mala. igitur ꝛc. ¶ Con
firmat. Quia omne peccatū est voluntariuz. Sed opposita
virtutum sunt peccata. Igit in illa peccata potest volūtas ꝛ

Instantia

hoc quo ad substātiā actus. scilz intemperātiā ꝛc. ¶ Dices.
illas impressiones quas ponis iprimi in appetitu sensitiuo

Respō.

vocabo virtutes: ꝛ ita multiplicat hincinde. ¶ Rn̄deo p
q nō seqt. Lz em̄ ad gnōnē forme subalis cō secutiue causet
passio: non tm̄ seqt q passio sit forma subalis nec delectatio
est ipsa opatio ad quā seqt fm cōem opionē: sic nec illa im-
pressio erit virtus: sed q̄dā passio ꝯns eā. Secūdo specialr
pōt dici. q virtus est q̄dā pfectio absoluta de pma spe q̄lita
tis: ꝛ sic est actꝰ pmus ꝛ esse. Sed ille ipressiones causate in
appetitu sensitiuo nō sunt nisi q̄dā excitationes causate in
appetitu sensitiuo: sicut potentia intellectiua pmo excitatur
quadā excitatione ꝛ postea agit actū intelligendi. Excitatio
aūt que est passio in fieri nō est virtus que est actꝰ pmus. sic
nec excitatio causata in potētia est spēs: quare ꝛc. De hoc li.
2. dis. 23. arti. 4. ꝛ 3. lib. dis. 13. arti. 3. ¶ Qr aūt habitus exis
in vna potentia possit causare ipressionē in alia que sit sola
passio pz. Si eniz phantasia iudicet verū aurū eē auricalcū.
si intellēs p demōnē cōuincat q sit verū aurū corrūpet fal-
sa opīo q̄ fuit in phantasia: ꝛ tm̄ habitꝰ veridicus in itellectu
nō causabit habitū aliquē scientificū in phantasia: sed. sola
impressione corrumpet eius falsam estimationē ꝛ excitabit
ipsaz ad veraz. ¶ Item. In intellectu meo informato recto
dictamine habitus ille dictatiuus mouebit voluntatē ad se-
quendū eius iudiciū: ꝛ tm̄ nō iprimet volūtati habitū dicta-
tiuū vel directiuū. sed solū puocabit voluntatē ꝛ excitabit

Ad tertiā obiectionem.

ad sequendū eius ipressionē ꝛ directionez. ¶ Nec valet q
ex talibus ipressionibus tandē gnabit habitus. Quia dico
q nō est verū de illis actibꝰ qui se hñt ꝯsecutiue ad habitū.
vt habitus est pfectꝰ: sz est verū solū de illis que aliquo mō
faciunt ad pfectionē habitꝰ. Uerbi grā. Actus beatoꝝ non
generant habitꝰ vt cōiter dr̄. Immo consequit solū ad ha-
bitū glorie. Eodē mō actus intellēs adepti nō gnant habitꝰ.
Immo solū cōseqt speculatio fm illū hitū. ꝛ rō est pfectio
istoꝝ habituū: actus tm̄ viatoꝝ ꝛ intellēs in habitu generant
habitū vel augumētant: nō eniz sunt pfecti. ¶ Ad ppositū
habitus

habitus morales in volūtate existes sunt perfecti respectu partis sensitiue: et ideo ad illos vt pfecti sunt consequuntur in appetitu sensitiuo inclinationes recte et opationes: nō tñ oportet generari habitus. Argumēta que pbant q sunt in appetitu sensitiuo. soluuntur per hoc q pbant q sunt ibi vel sm quidditates suas. vel sm ipressiões suas: et illud 2m est verum. Hec est opinio Henri. quoli. 4. q. 22. Ubi ridet ad illud argumētū et alia. per ipressiones istas. Per idez possunt solui oia argumēta Aureo. que pbant q virt⁹ moralis nō cōstituitur ex diuersis inclinationibus que sunt in appetitu sensitiuo et intellectiuo. Cum enim dicit in pmo: q due virtutes nō possunt esse eiusdē materie etc. sit ita. Et quādo dicit in mino. q hoc sequitur etc. Dico q nō seqtur. Quia illud moderatiuū passionū qd ponit in appetitu itellectiuo erit virtus essentialr et quidditatiue: qd aūt ponitur in sensitiuo erit ipressio causata ab illa. Per idem pz ad 2m. Quando enim dicitur q homo sm vtrūqz appetitū est vnū pfectibile morale. Dico q verū est. sed ordinate ita q sm appetitū intellectiuū est pfectibile per virtutē sm eētiaz eius et per eius ipressionē sm appetitū sensitiuū. Ad 3m quādo dicitur: q oēs ille inclinationes ptinent essentialr ad virtutē vnaz a qua actus virtuosus coelicitiue depēdet. Dico q verū est loquēdo de illis inclinationib⁹ qbus actus virtuosus principalr est virtuosus. nō autē est verū de his qb⁹ pfrequēter et p redūdātiā vel ipressionē a pn'' act⁹ est virtuosus. Nūc aūt pn' act⁹ est virtuosus. p iclinationes q̄ causant in volantate per rectā electionez et rectū iperiū. q̄re etc. Ad quartum quando dicit moderatio tristitie vtriusqz appetitus concurrit ad virtutem moralem et eadem ratione inclinatio vtriusqz appetitus que sequitur talem moderationem concurrit. Dico q moderatio vtriusqz concurrit. sed non eodem modo. quia vna essentialiter et alia cōcomitāter et per impressionez a prima: et eodem modo est de inclinationibus. Ad quintum. Quando dicitur, remota inclinatione appetitus sensitiui conformi recte rationi non manet virtus. Uerum est quantum ad illud quod est essentialiter, et quantum ad illud qd est concomitanter et per redundantiam: manet tamen essentialiter: sicut homo ablato risibili. Secundo dato q isto vnico verbo nō soluerentur dicta eius: tamē alio verbo eque facili soluuntur omnia argumenta et reprobatur positio: et responsiones quas ponit ad argumenta contra ipsum. Quia iste diuerse inclinationes in diuersis potentijs existentes sunt vnum vnitate per accidens. Que enim subiecto distinguuntur non faciūt vnum per se. Sed virtus est vnum vnitate per se. Probatio. Genus enim qualitatis est vnum per se. Igitur quelibet eius species. Igitur iz possent facere vnum totum per accidens sicut multe syllabe inter se ordinate dictionem que est ens per accidens et multe pulchritudines: scilicet oculi, nasi, et faciei, faciunt vnam pulchritudinem que est vnuz per accidens resultans ex diuersis pulchritudinibus sm speciem: tamen virtutem que est ens per se non possunt cōstituere. Per hoc soluuntur omnia argumēta. In omnibus eniz argumentis preter illud quod ponitur oportet addere. q hoc qd assumitur vnum est. si cum assumpto stare possit vnitas vtutis per se. sed tunc deficiet mi. Per hoc etiaz patet q non respondent ad argumenta. Quia vnitas totalitatis est vnitas per accidens quando parte subiecto vel specie distinguuntur. vt patet de sotulari et oratione de quibus exemplificant.

Marginalia: Ad arg⁹ pme opi. — Ad pmū Aureo in 2⁹ ar. — Ad scdm — Ad terciū — Ad q̄rtuz — Ad qntū — Rñsio 2ª ꝯ Aureo.

Distinctio. XXXIIII. Questio. I.

Nunc de septem donis spiritus sancti agendum est, vbi prius considerandum est, an hec dona virtutes sint etc.

In dis. 34. agit magr de donis et btitudib⁹. Ubi cōuerqueritur. Utrū dona spūs sancti cum ipsis virtutib⁹ moralib⁹ et itellectualib⁹ sint idē.

Hic tria. Primo quō distinguuntur dona a virtutib⁹. 2⁰ quō virtutes distinguunt a beatitudinib⁹. 3⁰ quō beatitudines distinguuntur a fructibus.

Primus articulus. An dona spūs. s. distinguant a vtutibus moralibus et spūalibus. Ubi dico q virtus pōt accipi duplr. vno modo generalr. et sic dicitur virtus que habentē pficit et opus eius bonū reddit: et sic oia dona spūs sancti vocant virtutes. Et sic loqtur expresse auctoritas Ambro. quā allegat magister in pncipio isti⁹ distinctionis. quere ibi. Alio modo accipit virtus specialr vt virtutes distinguunt ꝯtra dona. Uerbi grā. Fortitudo que est virtus cardinalis distinguitur contra fortitudinem que est donū spūs sancti: et sm h in pposito est difficultas. Uñ dicunt quidā Luton q septē dona spūs sancti sunt idē habitus cuz septē virtutib⁹. Uerbi grā. sapiētia, scientia, et itellectus. sunt tres habitus itellectuales pcipui quas nominat Phs. 6. ethi. ca. 4. et cū his (vt dicunt) sm subam sunt idē. sapientia, scia, et itellectus. que sunt dona spūs sancti. Item. Quatuor sunt virtutes cardinales prudētia, iustitia, fortitudo, et tēperantia. et cū his vt dicunt sunt idē sm rez alia quatuor dona spūs sancti. Ita q donū consilij idē est q prudētia virtus. Donū fortitudinis idē q fortitudo vtus. Donuz pietatis idē q iustitia vtus. Donū timoris idē q hūanitas que est spēs tēperātie. Ista doctrina vt dicūt pōt haberi a Grego. pmo moraliū ca. 28. vbi septē dona appropriat septē virtutib⁹, trib⁹ itellectualibus. et quatuor cardinalib⁹: quere ibi. Sed dicunt q lz sint idē virtutibus acqsitis. dñt tñ ab his: qz virtutes acqsite non merentur dici dona spūs sancti sm se. sed tunc pcise merent dici dona cū habētur pfecte et cū fuerint charitate informate: et cū sic ordinētur ad nobiliores opationes et nobiliorē finē q̄ ordinentur sm q sunt acqsite. Contra. Ois actio noua terminat ad nouū effectū. Sz in infusione cuiuslibet doni spūs est inspiratio noua. Igit actio differt ab actione qua gñatur virtus moralis et itellectualis. Ergo quelibet vtus hic inde genita est diuersus effectus sm subam. P. Uirtutes supnaturales ita ꝯceduntur differre sm subam a virtutibus acqsitis. Uerbi grā. Eque bene cōcedimus fidē infusaz differre sm subam a fide acquisita sicut fortitudinē naturalē que vocatur robur corpis. differre a fortitudine que est virtus moralis. Sed dona spūs sancti sūt supnaturales vtutes. ergo etc. Itē. Illa dñt sm subam quorū vnū realr pōt separi ab alio. Hoc pz. per locū cui ab opposito pbat Phs. 4. meta. tex. cō. 3. q ens et vnuz sunt idē. Sed dona spūs sancti pnt separi: in aliquo eniz est timor in quo nō est ꝯsiliuz et sic de alijs. ergo. Itē. Effectus supnaturalis cui soluz corrñdet potētia obediētialis differt sz subaz ab effectu naturali cui corrñdet potentia nālis vt pz de amore nāli et charitatiuo. Sz dona spūs sancti sūt effect⁹ supnaturales. igit etc. Ad illud Gregorij qd allegat est dicendū q sm aliquas pprietates possunt dona appropriari septē virtutib⁹ nō tñ idētificari vel ꝯsubstantiari. Dico ergo. q fortitudo que est vtus moralis differt a fortitudine que est donū spūs sancti sicut differt charitas ab amicitia nāli et fides infusa. et simul sunt in anima sicut et ipsa. De cōmistione donorū quere pmo moraliū capi. 28. et per multa capitula. q̄re per totū.

Secundus articulus. An vtutes distinguant a beatitudinibus. Ubi di q cuz beatitudo sit idē q felicitas et felicitas cōsistit in opatione (vt pbat pmo ethico. ca. 8.) sequr q beatitudines sunt opōnes ꝯsequētes

Marginalia: Opio p⁹ — Argm p⁹ — Argm 2m — Argm 3m — Opio 2ª ꝯ arg⁹ prime opi. — Argm pm — Argm 2m — Argm 3m — Argm 4m — Ad terciū

ipsa dona spūs sancti. Et iste beatitudines p ordinē nūerāʳtur Mat.5. Opatio eni timoris est būliare se i spiritu: ꝛ h est qd̄ dī. Beati pauperes spū. Operatio sciētie est declinare passiones ꝛ cōcludere seinuicē. Et hoc est qd̄ seqtur. Beati mites. Operatio intellꝰ q est habitus pncipioꝝ est emūdari vsqꝫ ad speculationē principioꝝ ꝛ maxie dei: ꝛ hoc est qd̄ seqtur. Beati mundo corde. ca.7. Operatio sapie (vt habet 6° ethi.) est nō solū cōclusio scire. sed circa pncipia veꝝ dicere. sed ꝛ christi lex. cū luctu ꝛ penitētia passiones mūdanas cōcludit fugiēdas: ꝛ pncipia fidei cōtemplari: iō subditur. Beati q lugent. Operatio fortitudinis est aduersa pati ppter iustitiā. ꝛ hoc est qd̄ dī. Beati qui esuriunt ꝛ sitiūt iustitiam. Operatio consilij est dimittere vt sibi dimittaṫ. qd̄ ptinet ad pietatē: ꝛ de hoc seqtur. Beati misericordes. Operatio pacis est pacē facere: ꝛ hoc est qd̄ seqtur. Beati pacifici. ¶ Et est itelligendū φ alie beatitudines que sequuntur (vt Beati qui persecutionē patiunṫ ppter iustitiā. ꝛ Beati eritis cū vos maledixerint ꝛc̄.) nō appropriant̄ hic ad aliquod donū speciale sicut nec multe beatitudines que enūerantur in sacra scriptura. Qd̄ pꝫ. Primo qꝛ cū diciṫ. Beati q persecutionē patiunṫ ꝛc̄. ibi nō promittiṫ fruct⁹ specialis sed ille idē qui pmo promittebaṫ pauperi habēti donū timoris vtrobiqꝫ promittiṫ fructus: qm̄ ipsoꝝ est regnū celorū. Sed si eēt beatitudo specialis sibi debetur fructus specialis. ergo ꝛc̄. ¶ Itē. In beatitudine cū dī. beati eritis cū vos maledixerint: ibi nō promittiṫ aliqs fructus specialis sed generalis. Vn̄ subdiṫ in gn̄ali. Gaudete ꝛ exultate qm̄ merces vr̄a ꝛc̄. qd̄ nō eēt si ageret̄ ibi de spāli beatitudīe.

Opi. alis. **Tertius** articulus. An beatitudīes distinguanṫ a fructibus. Ubi cōmuniter dī. φ fructus est vltimū qd̄ expectaṫ: ꝛ vltimū s̄m quālibet opōnē est sua ppria delectatio vt habeṫ. 10. ethico. Fructus ergo distinguūtur a beatitudinib⁹. sicut pprie delectationes a pprijs operationibus. ¶ Contra. Ubi fructus sunt expressi in scriptura nō oportet illos fingēdo significare. Sꝫ euāgeliū respectu cuiuslibet beatitudinis assignat ppriū fructū corrñdentē per modū pmij nō solū p modū cuiusdā sequele (vt isti imaginaṫ) ergo ꝛc̄. Probatio mino. Pauperib⁹ assignaṫ regnū celorū pro fructu. Mitib⁹ possessio terre pmittit lugētibus ꝯsolationē. Esurientibus saturationē. Misericordib⁹ misericordie consecutionē. mundis corde dei visionē. Pacificis filiorum dei nominationem.

Reprobatur.

¶ Distinctio. XXXV. ¶ Questio. I.

¶ Post premissa diligēter considerandū est in quo differat sapientia a scientia ꝛc̄.

IN dis. 35. egit magr̄ de vita actiua ꝛ contēplatiua que sit nobilior. Et qꝛ christus determinauit istā qōnem inter Mariā ꝛ Marthā. iō pcedēdo de virtutibus moralibus que ptinent ad actiuam adhuc quero. Utrū in appetitu sensitiuo possit inesse a natura quedam medietas extremarū passionū que fieret virtus superuenīete prudētia.

Hic tria. ¶ Primo. Qꝛ a natura qbusdā insūt quedā extreme passiones vituperabiles ꝛ quedam laudabiles. ¶ 2°. An tales extreme passiones que sunt circa eādem mām. s. timor ꝛ audacia que sunt circa terribilia aliquādo reducanṫ ad mediā qualitatē quādā. ꝛ ꝯstituāt quādaꝫ inclinationē virtuosaꝫ in illo gn̄e moris sicut albedo ꝛ nigredo veniūt ad mediū ꝛ cōstituūt in genere coloris mediū colorē. ¶ 3°. An talis q̄litas vel habilitas media possit inesse a nā ꝛ fieri virt⁹ vel virtuosa superueniēte prudentia.

Primus articulus. An a nā insint quedam extreme passiōes laudabiles aut vituperabiles. Ubi sciendū est φ in appetitu sensitiuo sunt quedā habilitates ꝛ idoneitates naturalr̄ insite ex cōplexione puenientes sunt etiā qñqꝫ ex assuefactione. Hoc aūt per experientiā pꝫ. Qꝛ sunt aliq hoies iracundi ꝛ ex cōplexione sua proni ad irā. ꝛ aliqui timidi. aliq audaces. ꝛ sic de alijs. Consuetudo ēt īducit pronitatē cū sit altera natura. 7. ethi. cap. 14. ꝛ. 2. magnorū moraliū ca. 4. Auctoritas x° scripture docet hoc. Gen. 8. Sensus ꝛ cogitatio humani cordis pna fuit ad malū ꝛc̄.

Secundus articulus. An passiōes que sunt circa eādē aliqñ reducanṫ ad mediā qualitateꝫ ī illo gn̄e moris. Ubi dicit Aure. ī q̄li. φ sic. ¶ Sed vt magis elucescat ondit pmo h eē ipo̾e sic. Habilitas nāl̄is media iter habilitates que inclināt ad passiōes extremas semper inclinat ad mediū rei. Quod pꝫ. Tū qꝛ actus pportionatur suo pncipio ꝛ p ꝯn̄s habilitas media s̄m reꝫ nō inclinabit nisi ad passiōes medias s̄m rē. Tū qꝛ videm⁹ φ tepidū nō calefacit in summo nec infrigidat. sed semp medio mō moueṫ. Nūc aūt vtus in appetitu sensitiuo exn̄a nō inclinat ad mediū rei. sed ad mediū rōnis qd̄ aliqñ cōgruit eē extremū: s̄m reꝫ: qꝛ s̄m rectā rōnem decet aliqñ hoieꝫ multū irasci. aliqñ parū. aliqñ nihil. ꝛ vlr̄ taꝫ extremū q̄ȝ mediū s̄m rē in passionib⁹ s̄m diuersa tēpora fines ꝛ cās prudens determinat eliciēdū. Et p ꝯn̄s virt⁹ obedibilis que est in appetitu sensitiuo sequēs mediū ꝛ iudiciū rōnis aliqñ iclinat ad extrema passiōes s̄m rē. Igiṫ habilitas que est media īter habilitates iclinātes ad extremas passiōes nō pōt eē virtus nec econuerso. ¶ 2° sic. Inclinatio que est virt⁹ acqriṫ ex actib⁹ ꝛ assuefactione vt pꝫ. 2. ethi. ca. 1. Sꝫ habilitas acquisita ex actib⁹ nō est eiusdē coordinatiōis nec eiusdē generis cū illis habilitatib⁹ nālibus que ad extremas passiones inclināt. Nā ea que insunt a nā. ꝛ ea que sunt ex assuefactione nō sunt eiusdē ordinis. Igiṫ vt videṫ. vtus nō est habilitas media iter extremas habilitates aut eiusdē coordinationis cū eis. ¶ 3° sic. Virt⁹ est q̄litas media iter malitias extremas que sūt habit⁹ vitiosi. Sed nāles habilitates que sunt ad passiōes extremas nō sunt malitie nec habit⁹ vitiosi. cū tales habilitates a nā pn̄t iesse ꝛ qbusdā īsunt. malitie aūt nō insunt a nā: vt pꝫ. 2. ethi. capi. 1. In his. n. que a natura insunt nec laudamur nec vituperamur vt dī in. 3. ethico. ca. 8. Igiṫ virt⁹ nō pōt eē habilitas media iter habilitates extremas. ¶ Sꝫ istis nō obstātib⁹ dī ꝯtrū ad illud qd̄ pus. Qd̄ pōt multiplr̄ declarari. Primo sic. Illa q̄litas que est sanitas appetit⁹ media est inter habilitates iclinātes ad passiones extremas: tales nāqꝫ passiōes sunt egritudīes nostri appetitus. Qd̄ euidēter docet apostolus ad Ro. 7. Qui cū hōi iclinationes quas vocat legeꝫ mēbroꝝ repugnantē legi mētis. ꝛ q̄s ēt vocat habilitates in carne peccati. Et cū aliquādiu ingstiasset in fine capituli cōcludit. Infelix hō quis me liberabit de corpe mortis hui⁹. Per hoc innuens φ pnitates iste sunt egritudines que iducūt ad mortē. Vn̄ in fine ca. 6. dicit. Humanū dico pp infirmitatē carnis nostre. Carnē dicēs infirmā pp habilitates hō qbus iclinamur ad passiones extremas. Nūc aūt ly sanitas semp est mediū inter egritudies ꝛ eiusdē coordinatiōis cū eis: sicut pꝫ φ sanitas corporalis cōsistit in media pportione huōꝝ: exit⁹ autē ab illa pportione in magis vel minus. ꝛ ad diuersas extremitates sunt egritudines. Sꝫ cōstat φ virtutes sunt sanitates nostri appetitus ꝛc̄. ¶ Qd̄ virtutes sint sanitates pꝫ Isaie 58. cū loqueret̄ de virtutib⁹ ꝛ operib⁹ vtuosis. ꝛ diceret. Dissolue colligatiōes ipietatis dimitte eos q ꝯfracti sunt liberos. Frāge esurieti panē tuū. ꝯcludit. Tūc erūpet quasi mane lumē tuū ꝛ sanitas tua citi⁹ orieṫ. Per hoc ondēs φ virtutes que acqrunṫ ex actib⁹ sunt lumen. ꝛ sanitas appetitus. Phs ēt. 2. ethi. ca. 3. dicit. φ virtutes medicine sūt. Igiṫ virtutes sūt q̄litates medie ꝛ habilitates moderate existēs iter passiones

Opi. Aur.

Argᵐ pᵐ ꝯ ipsum.

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

Argᵐ pᵐ ad oppoᵐ.

Argᵐ 2ᵐ

passiones extremas.❡ 2° sic. Illa qualitas in qua nō est dī recte acqsitio. sed dī acqri ex intēsione vnius extreme qualitatis ⁊ remissione alterius. est per necessitatem mediam iter illas qualitates. sicut pȝ ꝙ ex remissione vnius hūoris ⁊ diminutione ⁊ intensiōe alteri⁹ statī segtur ǭlitas media que est sanitas: ⁊ pp hoc in sanitatē nō est directe motus vt pȝ. 7. physi. tex. cō. 17. Sed ẜm p̄hm ibidē in virtutes morales nō est directe motus. sed acqruntur transmutatiōe facta circa passiones pꝫ ꝙ vna passio diminuiṫ ⁊ alia itēdiṫ vt diē Cōmē. ibidē. cō. 19. ꝙ virt⁹ sit alys reb⁹ alterat. Uirtus eniȝ est pbibitio virtuosi a receptiōe passionū corporaliū. aut est receptio mō terminato. ⁊ quocūq; mō fuerit necesse est vt sequaṫ passionē. Et subdit. Si aūt v̄tutes fuerint in passione. sicut est verū. manifestū est ꝙ sequuntur alterationē. ipsa etiaȝ passio corruptibilis est per alterationē. Et cōcludit ꝙ existētia v̄tutis pfecte necessario segtur alterationē passionū. Igitur virtus nō est aliō ꝙ̄ quedā qualitas mediās iter habilitates extremas iclinantes ad passiones.

Argᵐ 3ᵐ

❡ 3° sic. Illa sunt in eodē genere ⁊ cōtraria que eidē subiecto vicissim insunt ⁊ mutuo se expellūt ⁊ i eodē subiecto incōpossibilia sunt. Hoc pȝ. Quia talia necessario sunt cōtraria ex diffōne ꝯriorum. cōtraria aūt sunt in eodē genere vt pȝ. 4. meta. tex. cō. 3. Sed habilitates extreme ⁊ virtus sunt in eodē subiecto ⁊ vicissim (.s. appetitu sensitiuo) ⁊ mutuo se expellunt. Nā in appetitu virtuoso nō pñt esse iclinationes ⁊ pnitates ad extrema aliogn tpat⁹ posset esse icōtinēs: posset eni hr̄e iclinationē ꝯriaȝ habitui tēperātie qḋ ē oino impole. Igiṫ necesse est ꝙ v̄tus ⁊ habilitates extreme sint in eodē gñe ⁊ in eadē coordinatiōe sicut forme ꝯrie. Cōstat aūt ꝙ nō sunt ꝯrie sicut extrema ꝯrietatis: imo talis est cōtrarietas ipsaꝝ habilitatū que sunt ad extremas passiones. relinguitur ergo ꝙ sint ꝯria sicut medium ꝯriatur extremis.

Argᵐ 4ᵐ

❡ 4° sic. ⁊ est ꝯfirmatio p̄cedentis rōnis. Inter duas qualitates que sunt extrema cōtrarietatis infra aliqḋ genus. non possumus reperire nisi vnā mediā qualitatē in eadē distantia ad illas: ꝗ̄uis eniȝ inter albedinē ⁊ nigredinē possint eē diuersi colores medij ẜm diuersos gradus distātie. in codeȝ tñ gradu est impole ꝙ reperiaṫ nisi vna spē's coloris. Sed inter habilitates extremas inclināntes ad passiones reperiṫ virt⁹ vt tenēs mediū in iclinando. Igiṫ nō pōt poni ꝙ virt⁹ ⁊ illa habilitas sint due res aut due ǭlitates: aliogn erūt duo media in equali distātia ad extrema cōtraria: qḋ est īpossibile.

Argᵐ 5ᵐ

❡ 5° sic. Uirtus generaṫ in appetitu sensitiuo ex passionib⁹ medijs recta ratione regulatis. vt pȝ. 7. physico. tex. cō. 20. ⁊ 2. ethi. ca. 5. Sed cōstat ꝙ passiones regulate ⁊ ad mediū redacte extremas habilitates diminuūt ⁊ mediā habilitatē iducunt: qꝛ ex actib⁹ silibus dispōnes siles relinquunṫ in subiecto. ex extremis quedā extreme. ⁊ ex medijs medie. Igiṫ habilitas media que gñatur ex passionib⁹ medijs in appetitu sensitiuo nō erit aliud ꝙ̄ virtus disponēs ⁊ iclinās postmodū appetitū ad siles passiones.

Ad argᵐ pᵐᵐ. Ad pᵐᵘᵐ

❡ Rñdent igiṫ isti ꝙ nō p̄cedunt rōnes pbantes oppositū. Prima siquidē nō. Habilitates eniȝ iste cū sint in appetitu sensitiuo q̄ moueṫ ab obiecto ⁊ nō elicit actū suum actiue. opȝ eē dispositiones iclinantes nō qdem actiue. sȝ tñ passiue. eo modo quo leuitas in sphera inclinat ipsaȝ ad facile mouēduȝ. Nunc aūt sic est ꝙ mediuȝ facile trahiṫ ad extrema. ⁊ ideo appetitus existēs sub humilitate extrema ad irā cū difficultate mitesceret ⁊ traheret ad mititatē. Et silr ecōuerso. extāns tñ sub hūilitate media facilr traheret ad vtrūq;. Et ratio hui⁹ est qꝛ mediū ⁊ si sepatur actu ab vtroq; extremoꝝ: est tñ vtrūq; in virtute: ⁊ quāto magis reduciṫ ad mediū tāto facilius traheret ad extremū. Uidemus autē ꝙ mediū qḋ nō hȝ sensibilē ad actum tepidū nec ifrigidat nec calefacit sensibilr. aut parū mouet. Ad ppositū igiṫ dicendū ꝙ habilitas media extāns in appetitu sensitiuo disponit ipȝ vt faciliter trahaṫ ad extrema passionū ⁊ ad quēcūq; gradū put erit a rōne dictatū. ⁊ i h̄ ꝯsistit mediū rōnis: nō icludat aūt sensibilr. aut modicū motū facit ad aliquē gradū passionis. sed quāto se habet magis idifferēter ⁊ quāto dispositio illa magis cōsistit in medio. tāto appetitus est magis obediēs rationi ⁊ minus rebellat. Propter qḋ talis habilitas est virtus obedibilis ẜm Auerro. 1. ethico. in fine. Et pp hō seque, strationē appetitus a rebellione quā facit hec qualitas stoici putauerunt virtutē eē ipassibilē. Non est aūt verū ẜȝ magis mediocritas. vt supra visuȝ est ex dicto Cōmen. 7. phy. cō. 19.

Virt⁹ q̄re dicat a stoicis ipassibilis.

Ad 2ᵐ sc̄dm

❡ Nō p̄cedit ēt 2ᵃ rō. Qꝛ modi acqrēdi diuersificāt spēm. Unde nō est incōueniēs qualitatē illaȝ que acqritur ex ꝯsuetudine esse eiusdē gñis ⁊ coordinationis cū habilitatibus illis extremis que insunt hoībus a natura. Precipue qꝛ ꝯsuetudo est altera nā. 7. ethico. ca. 4. ⁊ ma. mora. cap. 4°

Ad tertiū

❡ Et qꝛ act⁹ qui sequunṫ habilitates sunt apti nati icēdere illas habilitates aut diminuere (sicut pȝ in iracūdis naturaliter qui fiunt iracūdiores) nō p̄cedit ēt 3ᵃ rō. nā habilitates extreme nō habēt rationē habitus vitiosi nisi prout induunt cōceptū copulatū respectu incōgruentie ad rectā rōnem. Lȝ igiṫ sint vitia quedā nālia prout insunt a natura ⁊ rōnem p̄ueniunt. nō tñ sunt vitia moralia nisi put accedit ꝯsensus rōnis. Et silr dicenduȝ de habilitate media. Cū aliquis habeat eā a nā nō est virt⁹ p̄ncipalis siue moralis. sed tñ nāli eā adueniēte tñ vsu ⁊ cōcordia rōnis efficieṫ virtus moralis (vt dicit Phs. 6. ethi. cap. 17. ⁊ magnorū moraliū ca. 5. ⁊ mag̃ infra patebit) ⁊ ita ꝯformiter habilitates extreme sunt malitie. morales aut vitia naturalia ⁊ habilitas media est virtus moralis vel naturalis.

Tertius

articulus. Ubi queriṫ ēt dato ꝙ talis qualitas media insit a nā an iduat rōnē v̄tutis moralis adueniēte sola prudētia ⁊ rectitudine rōnis nulla alia mutatione facta in ea. Uel facta pditione vel diminutione ex ꝯsuetudine si cōtingat illa declinare ad alterū extremorū. Uel nullo modo aliq̄ habilitas que insit a nā possit fieri virtus.

Oplo pᵃ. Argᵐ pᵐ

❡ Uideṫ eniȝ ꝙ realitas virtutis totalr gñeṫ ex actib⁹ ⁊ nihil qḋ insit a nā transeat in v̄tutē. Qꝛ diuersa efficiētia ⁊ diuerse cāe iducunt diuersos effect⁹. Sȝ nā ⁊ ꝯsuetudo sunt diuerse cāe ⁊ alteri⁹ rōnis. Igiṫ realitates habit⁹ que p ꝯsuetudinē acqruntur. sunt alterius rōnis a qbuscūq; realitatibus que insunt a nā. Nō igiṫ mansuetudo aut liberalitas que inest aliqbus hoībus a tota cōplexione pōt trāsire in mansuetudinē aut liberalitatē moralē: sed dīnt oino realr.

Argᵐ 2ᵐ

❡ P̄. Inclinatiōes distinguunṫ penes formales rōnes eorū ad que inclināt. Sȝ mā̄suetudo / clemētia / ⁊ liberalitas cōplexionalis iclināt. quatenus sunt delectabiles ẜm cōplexionē ⁊ appetitū ⁊ sensitiuā apprehensionē: put autē sunt virtutes morales iclināt ad act⁹ prout sūt delectabiles ẜm rectā rōnem. Inclinari aūt ad aliqḋ prout est ꝯueniēs rōni. ⁊ iclinari ad idē prout est cōueniēs sensui ⁊ cōplexioni est formalr diuersuȝ ⁊ alterius rōnis. Igiṫ nullo mō hec inclinatio ⁊ illa possent esse idē realr.

Argᵐ 3ᵐ

❡ P̄. Inclinationes opposite nō icidunt in idē realr. Sed liberalitas cōplexionalis opponiṫ liberalitati morali. qñq; eniȝ recta rō dictat nō dandū. ⁊ moralis liberalitas inclinat p ꝯñs ad nō dandū. ⁊ tñ quātū est ex cōplexione homo inclinaṫ ad dandū. Igiṫ in liberali ex cōplōne ⁊ assuefactiōe videṫ realr differre he due liberalitates. ⁊ p ꝯñs nāl̄ habilitas nō est virtus moralis.

Oplo 2ᵃ Guido. Virt⁹ nāl̄ pōt effici moral̄ icl lectu suꝑueniente.

❡ Sed his nō obstātibus diciṫ ꝯriuȝ cū Phō ꝙ habilitates medie nāles pñt iduere rōneȝ virtutis sola prudētia ⁊ solo vsu acqsito in intellectu. Habilitates ēt extreme p diminutionē ⁊ additionē ad mediū redacte etiaȝ induunt rōnem virtutis moralis p hoc ꝙ efficiunṫ cōgruentes recte rōni. ❡ Hec ēt est mens Phi in 2° moraliuȝ ca. 5.

qui sic dicit. Nõ (sicut putãt aliq) rõ dux est ⁊ ꝑncipiũ virtutis, sed magis passiones. Opꝫ eniꝫ ad bonuꝫ quendã motuꝫ irrõnalem ꝑmũ fieri deinde rõnem posteri⁹ supuenientẽ ⁊ discernentẽ. Uidebit autẽ vtiq; qs ex pueris absq; rõne viuẽtibus: in his eniꝫ absq; rõne fiunt motus passionũ absq; rõne ad bonũ ꝑsens. deinde rõ posterius supueniẽs ⁊ cõnumerator existẽs facit operari bona: pp qd magis ꝑn⁹ videtur ad virtutẽ passio bene disposita q̃ rõ. hec ꝓhs. Ex qbus pꝫ ꝙ illa inclinatio que est ad bonũ in pueris ſm ipꝫ fit virtus moralis iã sola rõne ⁊ prudẽtia supueniẽte ꝑ modũ eius cõnumeratoris ⁊ dirigẽtis. Siľr idẽ pꝫ. 6. ethi. capi. 17. vbi mouet hanc qõnem. ait eniꝫ. Oẽ oibus videnť inexistere virtutes aliqualr a natura. Eteniꝫ iusti. ⁊ temperati. ⁊ fortes, ⁊ alia habemus ꝯfestim a natiuitate. Et infra Si aũt accipiat intellectũ in operari differt: habitus eniꝫ simul existens tunc erit ꝓprie virtus. Et cõcludit. Qz cũ sint due virtutes vna nãlis ⁊ alia ꝑncipalis siue moralis nõ fit sine prudẽtia. Ex quo pꝫ ꝙ est de mente sua ꝙ virtus nãlis solo itellectu adueniẽte tãq; directore ⁊ cõnumeratore efficiť virt⁹ moralis. ¶ Rõne ẽt idẽ pꝫ. Est eni pũctus inq̄sitionis. An illa nãlis habilitas media possit eẽ imediatũ fundamentũ partiale eo modo quo dictuꝫ est in qõne ꝑcedenti respectu cõgruentie ad rectã rõnem. vel exigať aliqua alia realitas absoluta acq̄sita ex actib⁹ super quã fundeť. Et sic itelligendo ꝓbo ꝙ talis habilitas media si insit alicui a nã solo visu adueniẽte in itellectu ⁊ conformi iclinatione acq̄sita ꝑ consuetudinẽ in volũtate induit rõnem virtutis aut saltẽ trãsibit per intensionẽ vel remissionẽ si declinet ad alterũ extremorũ. Hoc sic ꝓbatur. Qz si requireť aliq̃ qualitas media ⁊ habilitas media in appetitu distincta a priori. Aut oporteret poni illã ꝓpter modũ acq̄rendi. qz illa. s. a natura. ista vero ex actibus. Aut pp modũ obediẽdi. qz illa facit obedire appetitũ apprehensioni nãli. hec aũt apprehensio in rõnali post discursuꝫ. Sed ꝑmũ nõ ipedit. Tum qz modus existẽdi a natura vel per acquisitionẽ nõ variat spẽm qz ꝯsuetudo est altera nã. 7. ethi. ca. 14. ⁊ 2. magnorũ mora. ca. 4. Tũ qz actus ꝓcedentes ex habilitate intendant ⁊ cõstat ꝙ virtutẽ generant. Igiť habilitas prior fuit virtus. Scdm ẽt nõ ipedit: qz apphensio intells cõponentis que mouet est eiusdẽ rõnis i mouẽdo: siue insit itellectui practico subito ⁊ sine ꝯsilio. siue eidẽ ꝑ ꝯsiliũ ⁊ discursuꝫ (sicut pꝫ. 3. ethi. ca. 10. ꝙ virtus magis appet in repẽtinis) ⁊ ita eadẽ habilitas q̃ reddebat appetitũ obedientẽ apprehensioni intells practici nãli faciet ipsum obedientẽ apprehensiõi itellectus practici discursiue ⁊ iudicio consiliatiuo. Et ideo ꝓhs. 2. magno. moraliũ ca. 4. dicit ꝙ ratio supueniens fuit cõnumerator passionis. Igiť nõ apparet qualr habilitas nãlis nõ possit trãsire in rõnem virtutis. ¶ Confirmatur. Tuꝫ qz habilitates extreme induũt rõnem vitij adueniẽte ꝯsensu habituato in volũtate ⁊ iudicio imprudẽtie in itellectu. Tuꝫ qz ꝯstensuꝫ est supra ꝙ virt⁹ est habilitas media iter habilitates extremarũ passionũ: ⁊ per ꝯñs sicut ille possunt induere rõnem icõgruẽtie ⁊ transire in rõnẽ virtutis: sic ⁊ habilitas media si insit a nã in rõnẽ v̾tutis. Et iterũ seq̄reť ꝙ in eodẽ appetitu eẽnt due habilitates medie eque distãtes ab eisdẽ extremis qd ꝯñsum est supra fore ipossibile. ¶ Rñdetur aũt ꝙ nõ ꝓcedunt rõnes superi⁹ inducte. Prima siqdem rõ nõ. qz in habilitatib⁹ est reciprocatio. Nã habilitates que insũt a natura sunt ꝑncipiuꝫ respectu earũ que insunt ex cõsuetudine ⁊ illas habilitates gñant ⁊ intẽdunt. Et qz habilitates ex ꝯsuetudine genite etiã in agẽdo nõ ꝯtrianť illis que insũt a nã. sed ad ꝯsimiles actus inclinant iccirco stant sil. ¶ Ad 2ᵐ dicendũ. ꝙ habilitas naturalis inclinat ad actũ sub rõne boni cõgruentis nature hois ſm dictamẽ intells practici que mouet intellectũ sine discursu ⁊ sine cõsilio. virt⁹. Ao

Ad primũ arg͂ᵐ ꝑme opionis.

Ad scdm

ad idẽ iudicatũ post consiliũ ⁊ discursuꝫ. Et ita pꝫ ꝙ bonuꝫ rõnis vnũ ⁊ idẽ est: qz discursus ꝑmus vel nõ ꝑmus nõ faċ variationẽ duꝫ tñ in fine sit idẽ iudicatũ. ¶ Ad 3ᵐ dicẽdũ ꝙ inclinatio nãlis pro tãto est inclinationi virtutis opposita pro quãto declinat ad alteruꝫ extremũ. ⁊ ꝓpter hoc talis nõ est ꝑfectio media: ⁊ ideo si debeat induere rõnem virtutis oportet ꝙ per actus ꝯsuetudinarios ad mediũ reducať. Hec Guido in quolibeto. 3. q. 10.

Ad tertiũ

¶ Distinctio. XXXVI. ¶ Questio. I.

¶ Solet ẽt queri vtrũ virtutes ita sint sibi ꝯiuncte vt separiꝫ nõ possint possideri ab aliquo/ sꝫ qui vnã habet omnes habeat ⁊c̃.

Circa dis. 36. q̄riť. vtrũ prudẽtia vnit ⁊ connectit oẽs virtutes morales. Hic Guido in quoli. 3. q. 10. sic procedit. ¶ Primo ostẽdit ꝙ est vna prudẽtia respectu omnium virtutum moralium. ¶ 2° qꝫ vna serui ⁊ dñi. ¶ 3° ꝙ est vna monastica iconomica ⁊ politica.

Primus arti An sit vna prudẽtia respectu omniuꝫ virtutũ moraliũ. Ubi intelligendũ ꝙ hic loqur de vnitate prudẽtie ſm suã rõnem specificã. que in vno ⁊ eodẽ simul existẽs est vna numero. Qd ꝓbat nã ſm ꝓhm. 6. ethi. ca. 6. prudẽtia accipit ꝑncipiũ a fine. ¶ Tunc arguit, illa prudẽtia respectu oium illorũ cuius formale ⁊ ꝑ se ꝑncipium est vnũ. est vnius rõnis: ista pꝫ: qz principiũ ꝑmuꝫ ⁊ ꝑ se adeq̄tũ cõsidet habitui ex ꝑncipio tali deducto. Sed respectu oium moraliũ virtutũ est vnũ per se ꝑncipiũ ꝯsiderationis. qz vnus formalis ⁊ gñalis finis ex quo per se sumiť ꝑncipiũ ꝯsiderationis prudentie. qz videlicet bene eẽ ſm rectã rõnem: ita ꝙ si multis modis ꝯtingat habere hoiem esse ſm rectã rõneꝫ. oẽs illi modi (. s. tẽperantie/ iustitie/ fortitudinis/ ⁊ sic de alijs) accipiũt rõnem ab hoc fine ⁊ in hoc oẽs ꝯueniunt. in vno ꝑncipio ꝯsiderationis. s. ꝙ faciunt ad bene eẽ hominis ſm rõnem. Igiť a fine prudentia sumens ꝑncipiũ ꝯsiderationis re⁹ oium virtutũ moraliũ quorum fines sub hoc fine cõtinenť vna erit. ¶ P. ſm ꝓhm. 6. ethico. ꝑ tãto oẽs virtutes morales cõnectunť prudentie. qz q̄uis aliq possint habere a nã aliques inclinationes ad aliq̃s v̾tutes morales (vt aliqs ad libalitatẽ vel fortitudinẽ) iste tñ nõ sunt virtutes absq; directiõe ⁊ visu recte rõnis. qz ex tali iclinatione sic inclinareť ad dandũ semper vel aggrediẽdũ sic ꝙ nõ discerneret tẽpus vel locũ quando ab his deberet cessare. Et iõ opꝫ ꝙ a prudentia habeat qñ deꝫ ⁊ qñ nõ: ⁊ vt opꝫ ⁊ ſm ꝙ opꝫ. Ita ꝙ ad hoc req̄riť rectũ iudiciũ rõnis. sed hoc nõ põt fieri nisi vni existẽti prudẽtie oẽs morales coexistãt. Qz impoſſe est. ꝙ qñ aliqua sic se habẽt ꝙ d̾ vno nõ põt haberi rectũ iudiciũ nisi certũ iudiciũ de alio hẽať ꝙ sit ꝑfecta virt⁹ iudicatiua vnius nisi sit ipa eadẽ iudicatiua alteri⁹ aľs nõ eẽt virt⁹ recte iudicatiua. Sꝫ nõ põt prudẽtia recte iudicare d̾ actu tẽꝑãtie nisi recte iudicet de actu fortitudinis. Pono eniꝫ aliquẽ tẽperatũ ⁊ tñ nõ habere rectũ iudiciũ fortitudinis. ⁊ ex passiõe timoris iudicabit nullo modo moriendũ ⁊ ex hoc nõ iudicabit de actu tẽperantie. quia ex timore iudicabit ꝙ non est moriendum. Igitur male iudicabit de actu temperantie. Ergo vna ⁊ eadem prudentia erit omnium istorum iudicatiua ⁊ directiua. Unde Philosophus dicit. 6 ethico. cõcludendo. Simul eniꝫ prudẽtie vni existẽti oẽs fuerũt. ¶ P. Quãdocũq; aliqua duo cõparanť adinuicẽ necesse est ꝙ simul ⁊ ab eodeꝫ vtrũq; apprehendatur (vt patet. 2. de anima tex. commen. 146. ⁊ 149.) quia impossibile est ꝙ intellectus aliqua simul compares vel eorum habitudinem comprehendat gñ vtrũq; illorũ apphendat. Sed cõtingit virtuosuꝫ frequẽter

Arg͂ᵐ ꝑᵐ

Prudentia oĩ vna oiuꝫ moraliũ.

Arg͂ᵐ 2ᵐ

Arg͂ᵐ 3ᵐ

cõparare

cōparare actus pluriuz virtutū fm prudentiā. Verbi gr̄a. Occurrit actus fortitudinis .s. q̄ inimici inuadūt ciuitatem occurrit pater pascendus. Ipsi hos actus simul iudicat. qs eorū fm rectā rōnem est magis psequendum. ⁊ prefert fm rectū iudiciū prudētie bonū ciuitatis. bono patris vt exeat ad defensionē ciuitatis. Igit̄ vnica prudētia ad istos actus

Arg^m 4^m

pluriū virtutū se extēdit. ¶ P̄. Habitus nō plurificantur fm spēm pp̄ter distōnem obiectorū materialiū ꝯtentoruz sub vna rōne formali vt q̄uis sub sciētia metaphysice sint plura ꝯsiderata .s. suba ⁊ accidēs. tñ q̄ oia sub rōne entis cōsiderantur vel q̄ oia attributionē hñt ad vnū, ideo non est plures. sed vna sciētia ⁊ habit^9 vnus. 4. meta. tex. cō. 4. Similiter q̄uis in medicina multa sint ꝯsiderata puta diuersa mēbra hominis ⁊ diuersa cōcurrētia ad sanitatez. nō variatur tñ per se habitus medicine: vt formalr̄ dicat̄ alia medicina vni^9 mēbri ⁊ alia alteri^9: imo vna ⁊ eadē hz p obiecto sanitatē totius hōis includentis hōiem fm oēs ptes. sed prudētia q̄uis sub ea multa cōsiderētur agibilia ⁊ bona partialia hominis: puta bonū tēperātie. bonū fortitudinis (que sunt quedā partiales hōis sanitates) tñ oia hec cōsiderat ⁊ dirigit ac mēsurat sub vna formali rōne .s. fz q̄ ꝯueniūt in bono hōis totius ita q̄ prudētia lz consideret ⁊ dirigat partiale bonū hominis .s. tēperātie: tñ p̄mo respicit totū bonuz hōis cōnectens oia partialia bona. Vñ Ph̄s. 6. ethico. capi. 6. dicit. Videt̄ aūt prudētis posse bene consiliari circa ipsa bona ⁊ conferētia. Nō fm nō partē puta qualia ad sanitatē vel fortitudinē. sed ad bene viuere totū. Ubi Cōmē. cō. 6. vel capi. 6. dicit. Qz q̄ multa sunt bona talia ⁊ ꝯcludit aliquē esse directū circa aliqd̄ bonorū (puta circa fortitudinē cōtingit aliquē circa plura vel oia) ideo dicit nō fm partez sed ad bene viuere totū. Unde si quis soluz consiliat̄ bene de his que sunt ad sanitatē nō dicemus eum simplr̄ prudētem. sed eum qui consiliat̄ recte ad oia que ipsi conferētia fm totū bene viuere: siue sint aīalia. siue corporalia. siue exteriora dicimus simplr̄ prudentē. Igit̄ respectu oium que faciūt ad bene esse ⁊ viuere hōis existentiū in potestate nr̄a

Arg^m 5^m

est vna prudētia. ¶ P̄. Ut pz. 2. ethi. capi. 3. virtus est circa difficile. Unde fm diuersas formales difficultates ponunt̄ in mā morali diuerse v̄tutes. Et q̄ appetitus aliaz formalr̄ hz difficultatē circa passiones insurgētes ex delectabili fm tactum ⁊ gustū: ⁊ aliaz difficultatē circa timorē ⁊ audaciā: ⁊ aliā circa reddere ⁊ dare bona exteriora. Ideo ad rectitudinē ponunt̄ circa materiā moralē ⁊ bene esse hōis plures v̄tutes morales ⁊ appetitiue. Et silr̄. Qz est alia difficultas intellectus circa scibilia fm eoꝝ rōnes vles ⁊ necessarias: ⁊ alia fm q̄ res sunt cognoscibiles cū executiōe ad opus. Iō ponit̄ alia virtus sciētia ⁊ alia virtus cognoscitiua: ⁊ operatiua .s. prudētia vel ars. Sed respectu oium agibiliū nō hz intell's aliā ⁊ aliā difficultatē in cognitione veri. q̄ fm totā mām moraliū habet pro formali obiecto fm q̄ facit ad totū bene esse hominis: ex habitudine enim cuiuslibet agibilis ad bonū hominis in ordine ad vltimū finē ꝯcludit̄ qd̄libet agibile esse agendū. Igit̄ stāte distinctiōe virtutū moraliuz est respectu finis ⁊ actus oium virtutū moraliū vna prudentia oium directiua. ¶ Ex dictis pōt patere q̄ q̄uis oium agibiliū sit vna prudētia: nō oportet tñ q̄ oium factibiliū sit vna ars: q̄ ars nō habet respectu factibiliuz vnam rōnem quā p̄mo itendat sicut prudētia respectu agibiliuz.

Ars vna nō est respectu oium factibiliuz sed agibiliū.

Non enim ars in faciēdo calceū respicit per se nisi pedez ⁊ figurā pedis: ⁊ in faciēdo capuciū nō respicit nisi figurā capitis absq̄ relōne ad aliud. Ideo distinctarū partium hōis pn̄t esse distincte artes factiue artificiatorū ptinētiuz ad diuersas partes hominis. nō sic de prudētia que respicit totū bonū hominis ⁊ partialia in ordine ad totū. Unde prudentia vna exn̄s ⁊ directiua oium virtutū moraliū ⁊ eis modū ⁊ mensurā iponit. ¶ P̄. Aut prudētia est vna respectu oiuz virtutū moraliū aut nō. Si sic. habet̄ ppositū. Si nō. pala q̄ alia est prudētia fortitudinis ⁊ alia tpantie. Cōtra. Prudētia fortitudinis est. vt recte cōuenienter se habeat appetitus circa delectabilia. gustus ⁊ tactus. Ita q̄ iudicat q̄ sic appetitus fortitudinis ferat̄ in delectabile vt nō exeat mensurā rōnis. Sed hoc nō pōt recte facere nisi recte se habeat iudicādo circa timores ⁊ audacias. q̄ ei^9 iudiciuz qd̄ habet circa delectabilia trahit̄ ex motu passionis. Igit̄ illa que recte iudicat de delectabili est illa que recte iudicat de timore ⁊ audacia. Unde pro tāto fm Ph̄m. 6. ethi. capi. 6. Imprudentia non est obliuio. q̄ ipsa vna est circa mām omnium moralium que quotidie occurrunt ad vitam hominis ⁊ circa ea quotidie se exercet.

Secundus articulus. An vna sit prudētia dn̄i ⁊ serui. Et videt̄ q̄ nō. ¶ Nā Ph̄s. 1. politi-

Arg^m.

corū ponit seruū a natura cui est defectus rōnis. Unde sibi expedit vt a prudētia dn̄i dirigatur. Et lz vt Ph̄s dicit. seruus modicū vigeat rōne ⁊ itellectu. tñ q̄ in eo est rō ⁊ irrationale (.s. itell's ⁊ appetitus sensitiuus) ideo opz in eo ponere has virtutes. Unde Ph̄s p̄mo politicoꝝ dicit. Posuim^9 autē ad intra vtilem esse seruuz. quare palam q̄ virtute indigebit ⁊ parua ⁊ tanta. vt neq̄ pp̄ter timiditatē neq̄ pp̄ter intēperantiā deficiat ab opēribus. Et videt̄ velle ibi Ph̄s q̄ viri ⁊ mulieris nō sit eadē virt^9 ⁊ domini ⁊ serui. Unde dicit q̄ nō est eadem virtus viri ⁊ mulieris. Mulieri eniz ornatū p̄bet silentiū sed viro nō hoc. ¶ Et 3° politicorū in p̄ncipio dicit. q̄ mulieris virtus est seruare. viri autē acquirere. Et prudētia pp̄ria virtus p̄ncipis sola. als aūt videtur cōueniens esse necessariū subditorum ⁊ p̄ncipum. subditi

Rñsio.

autē nō est virtus prudētia sed opinio vera. ¶ Sed dico q̄ dictū Ph̄i est sane intelligendū. Non enim pōt intelligi ista alietas v̄tutis fm spēm. q̄ vt dicit alie virtutes (.s. tēperantia, fortitudo, ⁊ iustitia) sunt cōmunes ⁊ eedē in subdito ⁊ principe. Sed constat q̄ eedē virtutes morales cōnectuntur in eadē prudētia. Igitur cū ponātur eedē virtutes in domino ⁊ seruo necessariū est ponere eādem virtutē prudentie in dn̄o ⁊ subdito. ¶ P̄. Ubi est po^9 eiusdem rōnis ⁊ re^9 obiecti eiusdem rōnis ⁊ mensura. seu regula eiusdez rōnis. oportet ponere virtutes eiusdē rōnis. Sed in viro ⁊ muliere domino ⁊ seruo est potētia eiusdē rōnis q̄ appetitus sensitiuus in eisdē est eiusdē rōnis. ⁊ sicut ad hoc q̄ bene se habeat appetitus circa delectabilia sensus ponit̄ medius habitus fm mensurā rōnis in viro ⁊ domino. sic silr̄ in muliere ⁊ seruo. Unde tēperātia in muliere ⁊ seruo est eiusdē rationis subiecto ⁊ obiecto cū tēperātia viri ⁊ domini. Et silr̄ de alijs v̄tutibus moralibus. Quia est in appetitu sensitiuo ⁊ respectu delectabilis fm gustū ⁊ tactū. ⁊ hz mēsurā eiusdē rōnis. q̄ rectitudo rationis talis actus sit fm q̄ recta ratio iudicabit .s. vt oportet ⁊ fz q̄ opz. Quādo igit̄ virtus in eis est eiusdē rōnis. nec variatio que est in aliqua circūstantia semp facit varietatē eēntialez in virtute. Immo fm Ph̄m pro tāto in virtutibus est mediū rōnis ⁊ nō rei. q̄ nō eodē modo sumit̄ in oībus. Ut qd̄ est multū vni est paucū alteri vt nimis Magistro gigasioꝝ comedere duas mensuras. Et esset modicū Niloni. Unde ex hoc nō variat̄ in talib^9 essentialr̄ virtus quin in Nilone plus comedēte ⁊ alio minus comedēte sit eadem virtus tēperātia dum vterq̄ circa talia se habeat fm rōnem q̄ etiā vni ⁊ eidem vno tēpore ⁊ alio tēpore est parū: vnde qd̄ est parū viro loqui est mulieri nimis. Unde per hoc nō est essentialr̄ alia virtus que cōuenienter ꝯuenit mulieri i affabilitate. ⁊ que lz vni nō dictet plus loquēdo q̄ alteri (q̄ etiā viro dictat recta rō plus loquendū vno tēpore q̄ alio) ⁊ sic prudētia eiusdē rationis est in domino ⁊ seruo. lz maior regratur in domino (q̄ seipsum

debet dirigere ꝛ seruus) ꝗ̃ in seruo q se solū hȝ dirigere ꝛ im-
perium domini facere. Qꝛ ex quo est moderatiua passio-
nū eiusdē rōnis in seruo sicut in dño. Nā sicut dñs ſm pru-
dentiā dicit ꝙ delectabile ſm sensuȝ nō est ꝓsequendū. nisi
ſm rectitudinē rōnis affuerit. ꝙ hoc est tale. ꝛ ſm tales cir-
cūstantias est cōueniens recte rationi. sic seruus si attingat
medium temperantie ꝛ vt eius appetitus referatur ad ta-
le delectabile oportet ꝙ eodem modo circa idem obiectuȝ
ꝛ vt sibi conuenit indicet. Igitur necessario est eadem pru-
dētia domini ꝛ serui lȝ non sit perfecta in seruo sicut in do-
mino. ꝛ in muliere sicut in viro.

Opio pᵃ. Argᵐ pᵐ

Tertius articulus. An prudētia monastica iconomi-
ca ꝛ politica sit vna. Ubi dicūt qdam ꝙ nō:
sȝ differūt ſm spēm. ¶ Qđ ꝓbant. Qꝛ prudētie dīnt specie
quorū fines ꝑ se dīnt. ista pȝ. Nā habitꝰ practici differūt pe-
nes fines. Sed fines istorū prudentiarū per se differunt si-
cut bonum vnius hominis ꝛ bonum domus ꝛ bonuȝ ciui-
tatis. Ergo differunt prudentie circa ista bona. ¶ P̄. ſm

Argᵐ 2ᵐ

Philosophum. 3. politicorum. Prudentia est propria vir-
tus principi conueniens. Ergo vbi sunt principatus specie
distincti ibi sunt prudentie specie distincte. Sed principa-
tus quo quis regit seipsuȝ ꝛ quo quis regit domū ꝛ quo ci-
uitatem sunt distincti ſm spēm. ergo. ¶ Confirmaṫ. Quia
aliqs bene consiliaṫ circa ꝓpria ꝛ bene se habet in regimē
sui: qui tñ non bene regit ciuitatē. Unñ. 5. ethi. ca. 3. dicit Phs
ꝙ multi bene valnṫ in ꝓpria virtute. in his autē que ad al-
teruȝ nō possunt. ꝛ ꝓpter hoc bene illđ biātis ꝙ ṗncipatus
virum ostendit: alterū enim in cōmunitate iaȝ ṗnceps. Igi-
tur vna prudentia que sine alia esse potest non est illa.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itē. Super illo verbo. 6. ethico. ca. 8. Est autem politica
prudētia idē qđ habitus esse aut non. idem dicit Cōmenta-
tor plane ꝙ differunt specie iste prudētie. Ait enim sic eadē
politica ꝛ prudētia ſm ꝙ vtraqȝ habet consiliari optimuȝ
homini operabiliū ſm rōnē. qꝛ autē consiliat sibiipsi. opti-
mus politica autē que ciuitati differunt rōne. Et subdit. Quo-
rum subiecta habituū differūt ex necessitate ꝛ ipsa differūt.
Et infra dicit. Si aliqs in mediuȝ deducat res circa vtrūqȝ
horum negociaṫ. sciet enim ex istis ꝓfectā horū differētiaȝ.
Differt autē prudētia ab iconomica ꝛ politica nō soluȝ ſm
subiecta que illa quedam intendit prudenti conuenientia.
Iconomica que domui ꝛ omnibus que in ipsa. Politica vo
que ciuitati. Et infra. Ciuiliter conuersantibꝰ ꝛc. Sed vtiqȝ
ſm speciem quoniaȝ ꝛ specie differunt abinuicem qui vni
proprie congruunt ꝛ que domui ꝛ his que ſm domum ꝛ ci-
uitati ꝛ ciuiliter conuersantibus.

Opio 2ᵃ.

¶ Sed videtur mihi alia
opinio verior. ꝛ magis ſm mentem Philosophi scilicet ꝙ
sit vna ꝛ eadem prudentia specie qua quis bene consilia-
tur ꝛ bene dirigit in domo ꝛ in se. Nec aliquis habet per-
fectam prudentiam qua per eandem non bene conuiuit
alijs que bene viuit in se. quia (vt dictum est) prudentia est
circa totum bene viuere hominis ꝛ nō circa partem. Sed
totum bene viuere hominis solum comprehendit ꝙ bene
sibi viuat: imo bene viuens ꝛ sibi ꝛ alijs. ꝛ quibus natus est
cōuiuere ex hoc ꝙ sibi nō sufficit naturalr̄ inclinaṫ ad cōui-

Argᵐ pᵐ

ctum aliorū. ¶ Nā ṗmo politicorū dicit Phs ꝙ homo est
animal ciuile vñ eius totū bñ viuere includit distinctos gra-
dus ꝛ status vite. s. ꝙ bene viuat in se ꝛ ꝙ bene viuat in cō-
uictu domꝰ ꝛ ciuitatis. Qꝛ vt tractat ibi Phs. ciuitas est gra-
tia sufficiētie: ꝛ qꝛ homo sibi nō sufficit habet cōmunicatio-
nē domus que includit cōbinationē viri ꝛ vxoris: patris ꝛ
filij: domini ꝛ serui. Et qꝛ hec cōmunitas non sufficit reqrit
cōuictū aliorū. Unñ ex domibus factus est vicus / ꝛ tādeȝ ci-
uitas. Et qñ nō sufficit tādem fit maior collectio plurimoꝝ
qbus si vnus vel plures principenṫ dicunṫ diuersi ṗncipa-
tus: vt pȝ 3ᵒ politicoruȝ. Igiṫ distincti modi ꝛ status vite vt

partialis ꝯtinentur sub formali obiecto prudētie qđ est to-
tū bene viuere hominis. Igitur est vna prudētia formalr̄ ꝛ
ſm spēm. ¶ P̄. Uirtutes morales ſm Phȝ. 6. ethico. capi.

Argᵐ 2ᵐ

17. fine in fine libri sunt cōnexe inter se ad vnā prudentiaȝ
ita ꝙ nō habet ꝑfecte tēperantiā qui nō hȝ iustitiā nō solū
particularē. sed etiā legalē. Qđ ꝓbo. Qꝛ sicut ex eo ꝙ aliqs
nō bene afficiṫ ad bonū cōmune (puta ad saluāduȝ ciuita-
tē) vt ꝑ defensione ciuitatis noluit bona sua tradere ex hoc
iordinato affectu quo non vellet tradere pecuniā ad defen-
sionē sic ipeditꝰ ab actu fortitudinis. qꝛ anteꝗ̃ velit sua tra-
dere indicabit ꝙ fugiaṫ a defensiōe ciuitatis ꝛ recedat ꝗ̃ ꝙ
moueat ꝛ tradat. Igiṫ vt actus fortitudinis nō ipediaṫ opȝ
ꝙ habeat iustitiā legalē. Igiṫ eadē erit virtus moralis qua
bene se habet in se: ꝛ qua cōnexa est iustitie legali que respi-
cit cōmunitatē. Igiṫ cū virtus moralis sit cōnexa prudētie
monastice ꝛ eidē sic sit cōnexa iustitia legalis qua respicit
bonū cōmune ꝛ ciuile per eādē virtutē prudētie bene se hȝ
quis ad se ꝛ ad bonū cōmune. ¶ Confirmaṫ. Qꝛ nō minus
se extēdit prudentia que est in rōne ꝛ ṽtute cognitiua ad di-
uersa ꝗ̃ virtus moralis cū Phs dicat. 5. ethi. ca. 1. ꝙ virtus
nō est oppositorū. sed cognitio. Igiṫ cū nō sit alia tēꝑantia
boni politici: imo eadē cum habeat eadē obiecta ꝛ subiecta
eiusdē rationis in vtroqȝ. Igiṫ longe magis ad prudentiam.

Argᵐ 3ᵐ

¶ P̄. Ut dicit Phs. 6. ethi. capi. 7. Prudētia fit ꝑ experiē-
tiā que reqrit multitudinē tēporis: ꝛ si prudentia qua qs re-
git ciuitatē nō est eadē ſm speȝ cū illa q̄ qs regit seipm. tūc
opȝ ꝙ rector ciuitatis acqrat eam per experientiā exercen-
do se circa actum regiminis. Tunc quero. Quādo acquirit
istam prudentiā: nō qñ est subditus: qꝛ tunc nō exercet actꝰ
regiminis vt circa eos possit experiētiā accipere. Igiṫ nūꝗ̃
aliqs anꝗ̃ sit rector poterit habere prudentiā qđ est incon-
ueniēs vt ṗmo fiat rector anꝗ̃ sciat regere. Relinqtur ergo
ꝙ sit vna prudentia boni viri ꝛ boni politici: quā expꝰs sub-
ditus acqrit. Unde Phs. 3. politicoꝝ ait. Sed est qdā ṗnci-
patus ſm quē ṗncipatur filibus generen ꝛ specie filibus: ꝛ li-
beris: hunc enim dicimus esse ciuilē ṗncipatū quē opȝ ṗnci-
pē subditū adiscere velut eqstribꝰ ṗncipari euȝ q inter illos
subditus exercitū ducere in exercitu ductū. Propter qđ di-
ꝛ hoc bene non bene ṗncipari euȝ qui non sub ṗncipe fuit.
¶ Et ꝯfirmatur. Qꝛ ſm Phȝ iniustū est equales semꝑ eq̄-
libꝰ dominari. opȝ igiṫ assumere subditos ad dominiū. igiṫ
prius habuit sciam ꝗ̃ scit ṗncipari. hec autē est quā habuit
expꝰs subditus ꝛ bonus vir. Unñ Phs dicit ꝙ eadē est virtꝰ
ꝛ prudētia optimi viri: ꝛ optime ciuitatis ciuis ꝛ principis.

Argᵐ 4ᵐ

¶ P̄. Quādo actus ṗmus ꝛ eēntialis alicuꝰ ṽtutis est vnꝰ
ꝛ vnius rōnis tunc ṽtus est vnius rōnis quantūcūqȝ actus
minus ṗncipales ꝛ ꝯsequentes sint diuersi. qꝛ virtus maxi-
me attendiṫ talis ꝓpter actum ṗmuȝ ꝛ essentialē. Sed ſm
actus minus ṗncipales solum attēditur differētia penes cō-
ꝑfectius ꝛ iperfectius talis ṽtutis. Qđ pȝ in prudētia mona-
stica: pono aliquem q habet prudentiā circa tēperantiam ꝛ
aliū q habet prudentiā circa fortitudinē (qꝛ actus prudētie
est agibilia dirigere ſm rōnem) ideo qꝛ in hoc cōueniūt est
vna prudētia ſm spēm tñ. Et quia nō habet perfectū esse
dum habeṫ solum circa tēperantiā: ideo non sic extendit se
ad omnia sicut dum perfecte habeṫ. Sed prudentie mona-
stice / iconomice / ꝛ politice est ṗncipalis actus idem. s. diri-
gere se ꝛ alios in bonum ṽtutis. istud enim maxime intēdit
legislator vt faciat ciues bonos. Cōstat qdeȝ ꝙ iste est actꝰ
idem in oībus. Nam non precipit aliam tēperantiam prin-
ceps in subdito ꝗ̃ bonus in seipso. Nec aliam fortitudineȝ.
lȝ in qbusdam alijs actibus ꝯsequentibus differant ſm ꝙ
aliquos actus precipit ṗnceps respectu subditorū quos nō
precipit bonus vir respectu sui. qꝛ non habet illam habitu-
dinē bonus vir ad se nec ad tot actus sicut princeps habeṫ.

Unde

Unde nō habet leges imponere. nec sermo precipere ⁊ huiꝰ actus sicut p̄nceps: tamen si bonus vir habet perfectā prudentiā ſm ratione speciei est prudentia que ad omnia illa se extendit ad que se extendit prudentia p̄ncipis. ꝫ ad hoc non vtat: quia nō habet auctoritatem talem. Constat enim ꝙ bonus vir pōt esse dignus p̄ncipari: non esset aūt dignus nisi haberet prudentiā p̄ncipi dignam. Verū est tamen ꝙ ad perfectā prudētiā ſm statum boni viri ⁊ ſm eius vitā solitariam: nō requirit ꝙ ad tot actus se extendat sicut requiritur ad perfectam prudentiā ſm statum p̄ncipis: quia ad tot actus non habet bonus vir cōmunicationem sicut bonus princeps. Nec ꝑpter hoc differt temperantia a prudentia specie: quia temperantia p̄ncipis ad plura se extendit q̄ temperantia boni viri solitariā vitam gerentis. Sufficit. n. ad temperantiā istius quantū ad eius statum vt bene se habeat circa delectabilia ſm sensum que sibi ⁊ ad vitam eius occurrunt. Constat enī ꝙ nō tot occurrunt ad vitā solitariā sicut p̄ncipis cui occurrunt multa ex cōcursu hominū ⁊ mulierū: ⁊ tamen nō ponitur alia temperantia ſm speciē in p̄ncipe ⁊ in vitam gerente solitariā. Nec igitur ꝑpter hoc erit alia ⁊ alia prudentia ſm speciē: ꝫ vna requiratur perfectius ad plura se extendere q̄ alia. ¶ Preterea. 7. politicorum ostendit ꝙ eadem est felicitas vnius hominis ⁊ ciuitatis. Sed felicitas vnius hominis est per prudentiam. vt dicit Cōmētator. 6. ethi. cap. 15. Igitur prudentia que respicit bonum vnius hominis ⁊ totius ciuitatis est vna ſm speciē. Unde homo non habet perfectā prudentiam ſm rationē speciei si non haberet eam ad omnem actū qui cōuenit nature ⁊ speciei prudentie. sciꝫ ad dirigendum se in ordine ad bonum domus ⁊ ciuitatis seu regni. Unde pħs. 6. ethic. cap. 9. dicit ꝯtra dictum Euripidis qui dicebat simpl̄r prudentiam se esse ad se q̄uis non esset prudēs ad superflua extra se. dicit q̄uis forte non est sine iconomica neq̄ sine vrbanitate. Quia vt Cōmentator ca. 9. dicit ibidem. Non sufficienter est prudēs sine prudētia vel iconomica vel politica: quasi existens in domo faciat directionem boni domus: ⁊ in ciuitate nō faciat bonum ciuitatis nō dicimus talem sufficiēter prudentem. Cum enim homo sit animal cōmunicatiuū ⁊ natura sociale: q̄uis a p̄ncipio per aliquod tempus nō sit homini impossibile ꝙ homo acquirat sibi prudentiam per quam bene se habeat ad se: ⁊ acquirat sibi necessaria: ita ꝙ ſm Cōmentatorem ſm perfectum viuere hominis cum sit animal ciuile: tamen nō est perfecta prudentia que nō exit in actum regiminis domus ⁊ ciuitatis. ꝫ homo ſm statum mere solitariū possit habere prudentiam que quo ad talem sufficit. Si ꝟo exeat ad regimē domus ⁊ ciuitatis vt dictū est. ꝑpter hoc nō opꝫ ponere differentiā ſm spēm inter prudentes. ꝑpter diuersos actus. Unī ēt Cōmentator. Est vnus ſm spēm nec ꝑfecte simpl̄r hꝫ aliq̄s colorē cui deficit aliq̄s gradus: nihilominus tñ pōt hīs decē gradus plus causare q̄ hīs q̄nq̄: nec tñ respectu actus qui cōuenit habēti q̄nq̄ gradus hꝫ ꝑfectū colorē si habet q̄nq̄ gradus coloris. Silr quo ad hoc est simile de prudētia. Quia vna est ſm speciē que dirigit hominem solitariū: ⁊ que ad domū: ⁊ que ad ciuitatē. nec perfecte habetur prudentia que ad omnes istos non dirigit: quo tamen ad vitā dirigendā solitariā sufficit si ad sibi necessaria dirigat ei alia nō. Unde Cōmētator dicit Sibiipsi bonū querere ⁊ estimare illud operari: ⁊ nihil superfluū adinuenire in rebꝰ multis. s. inuicē prudētis est: ⁊ si multi essent seruātes hoc ꝓpositū prudētes vtiq̄ essent. nō politici: nō tamē sufficiēs existēs ciuitati preesse. ⁊ presidere ⁊ cōes res ꝓcurare. ⁊ cōia negotia vt politicus nolet. ¶ Tenēdū igit̄ est ꝙ eadē prudētia est monastica. iconomica. ⁊ politica ſꝫ spēz: cū totū ꝑfectū bonū ⁊ bn̄ viuere eis videat ꝑ p̄mo ⁊ ꝑ se obō ⁊ fine: ꝫ possunt differre numero ⁊ ſꝫ ꝑfectū esse ⁊ ip̄erfectū. Unī per eandē prudentiā q̄ scit dirigere p̄ncipē in p̄ncipando. ꝑ eandē dirigere scit in subijciēdo si esset in statu subditi: nec opꝫ aliā ponere. Et sicut scia de celo ⁊ eius passione p̄ma est vnꝰ speciei q̄uis exn̄s in vno ꝑfectior se extēdat ad plures ꝯclones cognoscēdas de celo q̄ ip̄erfectior exn̄s in alio: sic eadē prudētia in gerente vitam monasticā ⁊ ciuilē. ꝫ ad plura dirigenda se extendat illa q̄ est iconomica vel politica. ¶ Ad rōnes opposite opīonis. Ad p̄mā dōm ꝙ minor est falsa: q̄ ꝑ se formal̄r ⁊ p̄ obꝫ prudētie ⁊ finis est vnū. s. totū bn̄ viuere hōis in quo tanq̄ mālēs ⁊ ꝑtiales includunt̄ isti. s. bonū vnꝰ ⁊ bonū domus ⁊ ciuitatis. ¶ Et si dicas ꝙ isti sūt fines distincti fozal̄r: q̄ (ſm pħꝫ p̄ politicoꝝ) politica ⁊ iconomica differūt specie ⁊ causant diuersas scias. ¶ Dōm ꝙ nō est incōueniens ꝙ aliqua sint distincta spē ⁊ fozal̄r ſm se: que tñ in aliqua formali rōne obiecti cōueniunt ⁊ in illa nō sint plura formal̄r. sed tm̄ māl̄r. Cōstat enī ꝙ albedo ⁊ nigredo differūt spē: q̄ tñ in rōne visibilis ꝯueniūt nō sunt formal̄r obiecta visus. Et hō ⁊ asinus differūt spē: rōne tñ mobilis ꝯueniunt: nec causant diuersas scias māles formal̄r. Sic q̄uis ſm se differūt formal̄r. relata tñ ad totū bn̄ viuere hōis sunt cōtenta sub hac vna rōne. Unī q̄ obiectū prudētie est totū bn̄ viuere hōis. iō est vna p̄ma rō obiecti fozalis ⁊ finis: quare ad oīa vna prudētia se extēdit. ¶ Utrū aūt oīum istorū sit vna ꝑfecta scia ita ꝙ sit vna scia moralis. taꝫ meliorationis vnius hōis ſm se q̄ hōis respectu domus ⁊ respectu ciuitatis que solū sunt distincta ſꝫ diuersos libros ⁊ tractatus put vna scia includit cognitionē multarū ꝯclusionū ſꝫ diuersos libros terminataꝝ. nō est multū. Q: vī dicere pħs in fine quarti ethi. ꝙ ad cognitionē de moribꝰ requirit̄ cognitio de politicis ⁊ legis pōne. Unī ꝯtinuat p̄ ethi. librū politicoꝝ tanq̄ vnius scie ptē vnā ꝑfectā sciaꝫ dicēs. Dicamus. ḡ incipiētes: ⁊ ſꝫ h̄ de moralibꝰ sciaꝫ Ethices ⁊ politica ⁊ iconomica incē vnā sciaꝫ. Q: ſꝫ Cōmētatorē. 4. ethi. Q: ꝯsiderat de felicitate hꝫ ꝯsiderare de v̄tutibꝰ sine qbꝰ nemo felix sit. ⁊ hꝫ cōsiderare de legū positione ⁊ bonis politicis: q̄ sine bonis legibꝰ non bn̄ acq̄runt̄ v̄tutes: sic ad ꝑfectā sciaꝫ ⁊ integrā. dū bonū ꝑfectū hōis ſꝫ eꝰ totū viuere nec̄io ꝯcurrit. ibi ēt nec̄io ꝯcurrit notitia de v̄tutibꝰ q̄ ꝑtinet ad sciaꝫ de bono ⁊ felicitate hōis. ⁊ notitia de legis positione. Et politica similiter tractās de scia cōsiderante finē hōis. Pħs enī p̄ ethi. dicit ꝙ est moralis politica. ita ꝙ videtur sub vna scientia totū ponere: ⁊ methodus quidē: quia ⁊ hoc appetit ciuilis q̄daꝫ existēs: ⁊ tunc dicetur vna scientia diuisa per partes ⁊ tractatus. sicut scientia nālis. Quia non est minor cōuenientia inter bonū vnius ⁊ bonum gentis ad causandū perfectā notitiam de bono agibili hominis q̄ inter planetam ⁊ celum ad causandū notitiam de ente naturali. Et sic intelligit̄ Cōmentator p̄mo ethi. ꝙ istas scientias diuidit penes partialia obiecta. ita ꝙ sunt distincte simul penes partiales tractatus. Ita ꝙ habens scientiam de bono vnius non habet perfectā sciaꝫ moralē nisi habeat sciētiā de bono ciuitatis ⁊ domus (sicut nō hꝫ ꝑfectā sciaꝫ nālem q solū hꝫ sciam de celo) ⁊ notitia omniū istorū integrat vnam ꝑfectā moralē que est de bono agibili hōis ſꝫ suū totū bn̄ viuere: ⁊ sicut de hīs est vna prudentia ꝑfecta sic ⁊ vna scia. Uel posito ꝙ istorū sint distincte scie ſꝫ ꝙ in vlī alia est rō boni ciuitatis: ⁊ alia boni vnꝰ. nō tñ opꝫ ꝙ sit alia ⁊ alia prudētia: q̄ prudētia est oīū istorū directiua ſꝫ vnā rōnē. s. vt cōplet bn̄ viuere hōis. ¶ Ad 2m dōm ꝙ prudētia est ꝓpria. Nō q̄n cōueniat subito cum nō sit virtuosus aliq̄s sine prudentia. sed q̄ actus p̄ncipandi ⁊ dirigendi q cōueniunt prudētie sunt actus p̄ncipis magis q̄ subditi. Nec opꝫ ꝙ si p̄ncipari ⁊ subijci ⁊ p̄ncipatus distinguunt̄ ꝙ ꝑpter hoc prudētie sint distincte: per eandē enim virtutē prudētie dirigit̄ q̄s ⁊ in bene precipiendo ⁊ in

Arg^m 5^m

Ad p̄mā p̄me opīonis.

Distincta spē ⁊ formal̄r ſꝫ se p̄nt vna rōne fozali eē idez.

Scia moralis est vna: l; plures tractatus diuisa.

Ad scdm

bene subyciēdo: ꝛ per candē q̄ fugit malū ꝛ ꝓsequit bonū. ¶ Ad cōfirmationē dicendū q̄ si q̄s hȝ perfectā temperātiā per eā bn̄ se hȝ nō solū in vita solitaria. sed ꝛ cōuictu multerū. ꝛ si nō tunc nō hȝ ꝑfectā temperantiā: q2 si nō ad oēȝ actū tēperātie. Similr̄ dico de iustitia ꝛ de prudentia q̄ aliquis pōt eam habere respectu vni' actus ꝛ nō respectu alterius qui natus est ab ea: ꝛ tunc nō opȝ eam perfectā esse simplr̄ f̄m rōnē sue speciei.

Ad tertiū

¶ Ad 3^m dōm q̄ Cōmētator non vult q̄ tales prudētie differāt specie simplr̄. sed vult q̄ concurrant diuersis f̄m spēm. vt ipse declarat q̄ prudentia monastica est de ꝓprio corpore ꝛ anima curans. Iconomica q̄ qualr̄ habebit domus nō solū in familia sed in bona dispositione rerū ꝛc. ꝛ qualr̄ bn̄ ad viuere ꝛc. Polytica de legib' intendit ꝛ qualiter erunt optime ꝛ vtiles: ꝛ f̄m mores ciuilr̄ cōuersantiū ꝛc. ꝛ de bello: ꝛ de pace: amicitia: ꝛ inimicitia: ꝛ de iustis ꝛ iniustis ꝛc. Ita q̄ vocat prudētias istas distictas specie: q2 cōcernūt distinctos act' specie q̄ oēs ab eadē virtute fieri pn̄t: q2 per eādē prudētiā ad hec oia pōt se prudēs dirigere. vt dictū est. Un̄ vocat vnā distinctā ꝓpter distinctos actus ab ea ꝓcedētes: q̄ oēs cōtinent sub eius formali obiecto. s. bn̄ habere f̄m totū viuere. vn̄ ph̄s. 6. ethi. cap. 6. dicit. Propter hoc existimamus dispensatiuos ꝛ polyticos. Ubi Cōmentator. Quia dicit in diffōne prudētie: q̄m circa hoīs bona ꝛ honesta practica est prudētia. cōstituit aūt hoc a cōi cōceptione: q2 est prudētia circa talia. ꝓpter hoc ꝛ eos prudētes esse existimamus: q̄m hoies existētes pn̄t speculari q̄ sibiipsis bona ꝛ alijs hoīb': f̄m q̄ hoies sunt. Propter qd̄ dicit ph̄s. 6. ethi. cap. 9. Est aūt polytica ꝛ prudentia ideȝ habitus f̄m spēȝ ꝛ eētiā: esse aūt nō idē. q2 non fit ꝑfectus vnus habitus sicut alius semper: vt ex dictis pȝ. Unde Cōmentator dicit ibi. Q2 differt ratione.

¶ Distinctio. XXXVII. Questio. I.

¶ Sed iam distributio decalogi que in duob' mandatis cōplect cōsiderāda est/ hȝ eniȝ decalogus decē precepta que sunt decachordū psalterium/ que sic sunt distributa/ vt tria que sunt in prima tabula ꝑtineāt ad deū. s. ad cognitionem ꝛ dilectioneȝ trinitatis/ septem que sunt in scd̄a tabula ad dilectionem ꝓximi ꝛc.

UTrum perfectio virtutū aut ꝓceptorum dei consistat in actu interiori: aut exteriori.

Hic sex. ¶ Primo q̄ in illo actu exteriori nullo modo cōsistit bonuȝ virtutis formalr̄. sed solū in actu interiori. ¶ Scd̄o q̄ cōsistit in illo actu exteriori finalr̄. ¶ Tertio q̄ hn̄s vtrāq3 opōnē sic est melior ꝛ perfectior q̄ hn̄s solā interiorē. ¶ Quarto q̄ ēt ipsa opatio interior est ꝑfectior existens cū exteriori q̄ sine illa. ¶ Quinto ex istis est forma solōnis eliciēda ꝛ applicāda ad qōnē. ¶ Sexto ꝛ hoc corollarie cōcludendū est: q̄ magis meret hn̄s opationē interiorem cum exteriori q̄ habēs operationem interiorem solam.

Argm pm

Primus articulus. An ꝑfectio preceptoꝝ dei ꝯsistat in actu interiori formalr̄. Ubi dī q̄ sic. Et ꝑmo declarat ex ꝑte potentiaꝝ perfectibiliū per habit' ad actus virtuosos sic. Illarū potētiarū sunt actus virtuosi formalr̄ quarū sunt habitus virtuosi. Sed habit' virtuosi non ponunt nisi in rōnali per essentiā ꝛ in rōnali per participationē. Igit ēt nō erūt actus virtuosi formalr̄ nisi q̄ sunt in illis formalr̄ ꝛ eas perficiunt per inherentiā.

Argm 2m

¶ Itē. Declarat idē. s. q̄ actus exteriores nō sunt virtuosi formalr̄. sed solum actus interiores ex parte actuū. Quia si aliqs act' extra appetitū possit esse virtuosus formalr̄. cū ille possit fieri ab aliquo in quo nō est habit' virtuosus: nec ēt electio virtuosa puta ex passione: ꝛ pōt esse ille act' oino talis qualē faceret virtuosus. tunc agēs illū diceret in hoc virtuosus. qd̄ falsuȝ est. Un̄ dicit ph̄s. 2. ethi. ca. 4. Res q̄dā iuste ꝛ tēperate dicunt quādo sunt tales q̄bus vtiq3 iustus vel tēperatus operatur. Iustus aūt temperatus est: nō q2 hoc operat. sed quia sic opat vt iusti ꝛ tēperati operant. Et parū post cap. 4. dicit quō hoc cōtingit dicēs. Uirtutes fiunt nec in hoc qualr̄ habeant iuste vel tēperate opata sunt. i. virtuose: ꝛ si operās qualr̄ hn̄s operet. scilȝ eligens ꝛ firmiter se hn̄s ꝛc. in sic se hie formalr̄ cōsistit opatio. Et sic pȝ. q̄ tales opōnes exteriores nō sunt iuste formalr̄. sȝ illud qd̄ interius est quo q̄s iuste ꝛ tēperate operat est iustū vel tēperatū formalr̄: actus interior quo q̄s hȝ electionē rectā ꝛ subest ei facultas operandi: talis dī bonus ꝛ iustus ꝛ v̄tuosus simplr̄. Igit in illo actu ꝯsistit bonū v̄tutis moralis foialr̄. Et pōt foīari sic rō. Qui hȝ vel agit actū v̄tutis exteriorē sine actu v̄tuoso iteriori nihil hȝ de bono v̄tutis foialr̄. nec v̄tuosus dici pōt: q2 re i ipso nō est aliqd v̄tutis foialr̄. Qui aūt hȝ actū v̄tutis iteriorē hȝ bonū v̄tutis foialr̄: ꝛ bon' ac v̄tuosus dī simplr̄. Igit soluȝ in illo ꝯsistit bonū v̄tutis. Un̄ dicit Aug. 9. de tri. ca. 9. q̄ ꝑfecte nouit ꝑfecteq3 amat iustitiā. iā iust' est ēt si nulla ex ista f̄m iā forinsec' necessitas opandi sequat. Et sic pȝ ꝓpo^m ex ipsis actib' q̄ fuit 2^a via ꝓtacta.

Argm 3m

¶ Itē. 3° pȝ idē ex rōne meriti ꝛ ōmeriti. ꝓ q̄ tota rō merēdi pōit i actu merēdi sic. Actu q̄ foialr̄ ē v̄tuosus meremur. Actu aūt iteriori sine exteriori simplr̄ meremur. actu v̄o exteriori q̄tūcūq3 bono sine iteriori nihil meremur. igit. Un̄ dicit Hugo de sacris li. 2. ꝑte. 14. ca. 6. Totū meritū in volūtate est. Quō q̄ nō pōt si vult: ipossibilitas. n. nō imputat. Uolūtas igit remunerat q2 in ipso suo actu ꝓ quē meremur ꝯstat meritū. ¶ Cōcludendo igit dōm q̄ act' aliaꝝ potētiarū ꝛ organoꝝ q̄ sūt foialr̄ act' v̄tutū sensitiuarū apphēsiuaꝝ vel organoꝝ corpaliū inq̄tū ꝑtinēt ad ho^m ꝛ subsūt facultati volūtatis bn̄ dnr̄ morales ꝓ vt dicit ph̄s. 6. ethic. ca. 6. q̄ prudētia ꝛ v̄t' moralis est circa hoīs bona ꝛ mala. sed non pn̄t dici formalr̄ v̄tuosi sȝ sine foialr̄ q̄dā bona moralia inq̄tū sūt bona hoīs: vt ipsȝ participent ꝛ informentur.

Secundus articulus. An ꝑfectio ꝓceptoꝝ dei ꝯsistat finalr̄ in actu exteriori. Ubi declarando 2^m supi' ꝓpo^m dico q̄ bonū v̄tutis ꝯsistit in actu exteriori finalr̄. Et ꝓbo sic. Cū de rōne finis sit querere ꝛ determinare iclinationē. hoc aūt facit exterior ꝛ nō iterior: seqt q̄ act' exterior est ille in quo ꝯsistit bonū v̄tutis finalr̄: ꝛ nō actus v̄tutis iterior moralis. Un̄ ph̄s. 6. ethi. ca. 6. itellectualiū practicarū dicit eē fines opōnes exteriores. ita q̄ artes practice ēt vltra opōnē exteriorē hn̄t aliqd aliud ꝓ fine. Sed prudētie finis est ipsa actio ꝛ nō aliqd aliud. Un̄ dicit Cōmētator ibi. Prudētia practic' extrīs hic' ipsȝ hȝ bn̄ agere nō querēs aliqd aliud: ꝛ nō itelligit ꝓ bn̄ agere opōnē interiorē. sȝ exteriorē. ¶ Hoc ēt pōt declarari ex rōne seu ꝯditione ipsi' felicitatis. Q2 illa opō dȝ dici finis v̄tutis qua existēte felix dī eē ꝑfect' ꝛ qua nō existēte caret ꝑfectione finali. Talis aūt est opō exterior. q2 cū caret illa. Et iaȝ desiderat. ꝛ desideriū est appetit' alicu' boni absentis carēs fine. Et hoc pȝ ꝑ ph̄ȝ p̄. ethi. dicētē sic. Hn̄tē v̄tutē: sȝ potētē opari nullus sic viuētē felicitabit: q2 a tali rescindit. q2 f̄m v̄tutē est opatio nō interior. sed exterior. Et sic pȝ 2^m. qd̄ erat declarandū.

Tertius articulus. An habens vtrāq3 operationē melior sit q̄ habens solā interiorē. Ubi dico q̄ lȝ actus exterior nō sit in quo consistit formalr̄ bonū virtutis seu virtuosi: q2 tamen illud est in quo finalr̄ bonū virtutis ꝛ virtuosi seu felicis cōsistit (loquendo de felicitate iperfecta polytica vel actiua): ꝛ qd̄ est tale f̄m finem ꝛ formam

Argm pm

est melius eo qd̄ est tale formaliter solū. Igit̄ multū perfectior ⁊ melior est habēs operationē exteriorē cum interiori (ceteris paribus) q̄ habēs solum interiorē ⁊c̄. sicut habens vtrūq̄ actū quasi in statu fruentis loquendo de fruitione īperfecta. Quia vt dicit Augu. z. de mori.bus ecclesie. Nihil aliud est frui. q̄ presto hr̄e qd̄ diligit. Sic igit̄ ēt cōtingit in ꝓposito: vt pꝫ applicanti. Unde Cōmētator super illud. 7. ethi. Omnis proheresis vel electio bonū aliqd̄ expetere vr̄. Post electionē sequit̄ motus ⁊ ipetus ad actū: deinde sequitur vsus ⁊ sic cessat appetitus post vsum. Et accipit hic vsū pro fruitione prout etiā Aug. 4. de tri. ca. 26. accipit vsū ꝑ fruitione dicens. Frui est vti cum gaudio. nō adhuc spei. sꝫ iam rei. Proinde omnis qui fruit̄ vtitur. assumit̄ enim aliqd̄ in facultate voluntatis cū fine delectationis. ⁋ Itē Aug. pmo de moribus ecclesie. Nihil aliud est frui q̄ pre se habere qd̄ diligit. Et. 10. de tri. ca. 26. Frui est amore inherere alicui rei ꝑpter se. Un̄ sicut pncipia talis s̄m esse cognitū efficiunt actū volūtatis bonū. sic ꝙ in illo actu interiori ꝯsistit bonū viatoris moralis formalr̄: ⁊ in exteriori obiectiue s̄m ꝙ absens est ⁊ quasi in specie ⁊ in hoc causat actū q̄ potest dici quasi visus: ita ⁊ idē presens s̄m existentiā realē efficit in volūtate actū pfectiorē q̄ pōt dici quasi fruitio. in quo ēt cōsistit magis pfecte formalr̄ bonū virtutis moralis. Et silr̄ in illo actu exteriori realr̄ existente consistit bonū virtutis inq̄tū hꝫ terminare ⁊ quietare appetitus inclinationē: ⁊ videnī differre sicut actus quo desiderat̄ res absens ⁊ actus quo qs vtitur ⁊ fruitur. Et sic patet tertius articulus eorum que erant declaranda.

Quartus articulus. An opatio interior sit pfectior cū exteriori q̄ sine ꝙ nō solū habēs operationē vtrāq̄ predictā est melior ⁊ perfectior habente solū interiorē. sed ꝙ etiā ipsa operatio interior existens cū operatione exteriore est melior ⁊ perfectior q̄ existens sine illa. ⁋ Quia omnis inclinatio vel motus perficitur in hoc ꝙ se quit̄ suum finē vel attingit terminū: sic aūt in ꝓposito. Un̄ dicit Hugo vbi supra: volūtatē ⁊ opus requiri vt ipso opere ⁊ voluntate augeatur: tale eniꝫ est cor hominis vt in opere suo amplius inardescat. opere enim affectus nutrit̄ vt crescat ⁊ amplior sit: ⁊ vix fieri pōt vt voluntas opere suo non augeat̄: ⁊ sic fit perfectior cōsequit̄ qs in adipiscendo opus tale inquantū scilicet inclinatio voluntatis terminat̄ ⁊ quietatur. ⁋ Item etiam in hoc ꝙ actus voluntatis perfectior efficitur ⁊ inquantū opus adeptū est qd̄dam bonum ipsius agentis. cum prudentia ⁊ virtus moralis sit circa hominis bona. ⁋ Si autem arguatur ꝙ tunc nunq̄ dꝫ quis cessare ab opere exteriori q̄ncūq̄ illud pōt agere. igitur semper dꝫ homo dare quādiu hꝫ ad dandū aliquid ⁊ semꝑ vti cū numerationibus iustitie ⁊ sic de alijs. Ad hoc dōm: ꝙ opus exterius nō hꝫ rationem moralis boni finalis nisi adsint debite circumstantie. Et verū qdē ꝙ illis existentibus semꝑ est opus tale eidem exercendum: vnde quia non semꝑ adsunt non oportet ꝙ semper sit exercendū. sed hoc verum est q̄ncunq̄ est eliciendū tunc est faciendū si adsit facultas: ⁊ ideo nullus debet se priuare facultate faciendi tale opus cū fuerit cōueniens illud facere ⁊ cū opportunitas occurrerit nisi propter aliquod aliud magis bonum ⁊ per hoc minus bonum impediretur.

Quintus articulus. An bonū virtutis moralis tm̄ in actu interiori cōsistat formalr̄. Ubi dico ꝙ circa hoc elicitur forma solonis qōnis ꝓposite. scilꝫ ꝙ cōsiderādo istos actus seorsū ⁊ diuisim ꝑut adinuicē possunt separari: tunc illud bonū virtutis moralis cōsistit formalr̄ in actu interiori solo. In actu aūt exteriori si solus sit (puta cū aliqs facit aliqd̄ bonū opus externus sine oī interiori) in illo quoq̄ cōsistit bonū virtutis finalr̄. Et in ipso ēt cōsistit aliquo modo bonū actus moralis formalr̄. sꝫ in ipso nō cōsistat bonū virtutis moralis formalr̄. Non enim ois actus qui pōt dici actus moralis formalr̄. est virtuosus formalr̄: q2 vt predictū est. solū ille actus pōt dici virtuosus formalr̄ qui pficit potētiā quē etiā perficit habitus virtuosus. Sed ois ille actus pōt dici moralis formalr̄ qui pertinet ad bonum hoīs s̄m ꝙ hō subiacet facultati hoīs: q2 circa idē sunt prudentia ⁊ virtus moralis: prudentia eniꝫ est circa omnes actus hominis que sunt bonū hoīs. ⁊ quorum hō potest esse pn̄ per intellectū ⁊ volūtatē. Et hec patent ꝑ phm̄. 6. ethi. Ubi dicit ꝙ prudētis est bonū consiliari circa hoīs bona ⁊ cōferentia: nō s̄m partē. sed ad bn̄ viuere totū. Et tales existimamus esse q ipsis bona ⁊ alijs s̄m ꝙ hoīes sunt pnt̄ speculari. Sed in dicto actu exteriori solo existente. cum hoc ꝙ est ibi bonitas moralis formalr̄ est etiā ibi bonitas virtutes moralr̄ formalr̄: quia nō terminat inclinationē virtuosam voluntatis: sed in potētia: quia aptus natus illā terminare: ⁊ ēt materialr̄. inq̄tū scilꝫ nō actu hꝫ rōnē agentis ⁊ mouentis. sed in potētia. vt agens aliquē bonū actum dicto modo. sine actu interiori virtuoso dicit̄ agere actum virtuosū materialr̄ non formalr̄. sic intelligendo dictum est ꝙ nō habet habitudinē ad actū virtuosū formalr̄. sed in potētia est tm̄ actus moralis formalr̄ modo supradicto. ⁋ Si aūt cōsiderent̄ isti duo actus cōiunctiꝫ. est dōm ꝙ hn̄s ipsos lꝫ non sit perfectior q2 plures habeat pfectiones formalr̄ virtuosas est tm̄ perfectior in hoc ꝙ hꝫ plures pfectiones mālēs formalr̄ s̄m plures actus quorū vterq̄ est moralis formalr̄. sꝫ nō virtuosus formalr̄. sed solum causaliter ⁊ effectiue. vel finaliter ⁊ terminatiue.

Sextus articulus An actus volūtatis cū actu exteriori est magis meritoriꝰ q̄ sine. Ubi dico ꝙ corollarie ꝯcludendū est ꝙ ille actꝰ volūtatis q est cū adeptione actꝰ exterioris est magis meritoriꝰ q̄ ille q est sine actu exteriori. Quia si actꝰ bonꝰ volūtatis est meritoriꝰ actus melior volūtatis est magis meritoriꝰ. Hec aūt ꝑ pdicta pꝫ ꝙ actus interior cōiunctus cū exteriori est pfectior q̄ ab illo separatus. Igit̄ ⁊c̄. Et hoc dicit Hugo vbi supra dicēs: ꝙ q̄uis totū meritū hoīs in volūtate sitū ꝑ ope ⁊ merito hoīs adiscitur. q2 ipso ope volūtatis auget̄. Nō solū igit̄ auget̄ meritū quantum ad premium accidentale. sed etiaꝫ quantū ad premium essentiale suppositis supradictis.

⁋ Distinctio. XXXVIII. Questio. I.

⁋ Sciendū tm̄ tria esse genera mendaciorū/ sunt enim mendacia quedā ꝓ salute vel cōmodo alicuius/ nō malicia sed benignitate dicta/ qualiter obstetrices mētite sūt ⁊ raab/ Est ⁊ aliud mendacij genus qd̄ fit ioco qd̄ nō fallit ⁊c̄.

Circa distinctionē. 38. querit̄. Utrū oē mēdaciū sit peccatum.

Hic tria. Primo qd̄ sit mendaciū. 2ᵒ q̄lr̄ diuidat̄. ¶ 3ᵒ an oē mendacium sit peccatum ⁊ quale pctm̄.

Primus articulus. Quid sit mēdaciū. Ubi sciendū ꝙ mēdaciū sic describit̄. Mendaciū est falsa vocis significatio cū intētione fallēdi. i. falsū dicēdi. Ad mēdaciū aūt s̄ꝫ cōpletā rōnē eiꝰ. duo ꝯcurrūt. Unū formale (scilꝫ itētio dicēdi falsū) ⁊ vnū māle. s. falsa vocis significatio. Un̄ mētiri s̄m esse materiale nō est cōtra mētē ire: mētiri tm̄ s̄m esse formale est ꝯ mentē ire. Dicēs igit̄ verū qd̄ credit falsū mentit̄ formalr̄. Dicens aūt falsū qd̄ credit verū. mentit̄ materialr̄. Et hoc est verū de rōne mendacij ꝑpter defectū formalis rōnis. Dicens ꝟo falsū qd̄ credit esse falsū materialr̄ ⁊ formalr̄:

de quo ꝓprie ꝓdicta descriptio.i.est falsa vocis sigtatio ꝛc. mentiẽ formaliter ꝛ materialiter.

Secundus articulus. Quotuplex sit mēdaciū. Ubi dicit̃ ꝙ mēdaciū pōt dupl'r diuidi. Uno modo ſm ꝓpriā ratione ipsius. ꝛ sic cū mendaciū opponat̃ veritati. mendaciū diuidet̃ in duo sicut cetera vitia que opponunt̃ virtuti. scilꝫ mendaciū qḋ transcendit veritatem in maius ꝗ̄ circa determinataꝫ mām (ꝛ hoc pertinet ad iactātiam) ꝛ mendaciuꝫ qḋ deficit a veritate in min⁹ ꝛ ptinet ad ironiā vt patet ex 4° ethi.cap.14. Alio mō pōt diuidi mendaciū inquātū hꝫ rōnē culpe grauioris vel minus grauis: ꝛ sic diuidit̃ mendaciuꝫ in perniciosuꝫ: iocosuꝫ: ꝛ officiosum. Et hoc modo diuidit̃ ex parte finis intenti. Si eniꝫ per mēdacium intendat̃ alicuius nocumentū sic est perniciosum. Si aūt intēdat̃ aliqḋ bonū. Aut illud est delectabile: ꝛ tunc est mendacium iocosum qḋ fit causa placendi. Uel illud bonū est vtile: ꝛ sic est mendaciū officiosum: ꝓpter qḋ intenditur iuuamentū alicuius vel remotio nocumēti. ¶ Hec distinctio habet̃ in glossa super illud. Perdes oēs q loquunt̃ mendaciū. Ubi dr̄ ꝙ tria sunt genera mendaciorū. Quedaꝫ enim sunt pro salute ꝛ cōmodo alterius. Et est aliud qḋ fit ioco. Tertiū qḋ fit ex malignitate. Primū bonū est officiosum. scḋm iocosuꝫ. tertiū perniciosuꝫ. ¶ Sub hac aūt diuisione trimēbri cōtinet̃ alia diuisio octo mēbroꝝ que ponit̃ in litera. s. ꝙ sub mendacio pernicioso cōtinent̃ tria genera mendaciorū. Finis enim damnosus q intendit̃ a mendacio pernicioso. Aut est vt noceat̃ in spūalibus: ꝛ sic est ꝓmū genus mendacij: qḋ fit in detrimētū fidei. Aut est vt noceatur in tēporalibus. Et hoc aut ita vt alicui noceat̃: ꝛ nulli ꝓsit: ꝛ sic est 2ᵐ genus. Aut est ne alicui noceat ꝛ alicui ꝓsit vt mēdaciū falsi testis in causa ciuili vel pecuniaria: ꝛ sic est tertiū genus. ¶ Sub mendacio aūt iocoso continent̃ duo. Quia finis illius est delectatio vana. Aut est igit̃ delectatio ꝓpria in ipso loquente: ꝛ sic est quartū genus mendacij qḋ fit ex sola libidine mentiendi. Aut delectatio aliena qḋ est in iudicāte: ꝛ sic est quintum genus qḋ fit intentione placendi alteri. ¶ Sub mendacio aūt officioso continentur tria. Quia aut qs mentit̃ pro seruatione passionis exterioris: ꝛ sic est sextū genus. Aut pro seruatione vite corporalis: ꝛ sic est septimū. Aut ꝓ seruatione aīe vel salutis: ꝛ sic est octauū. Et sic pꝫ 2ᵐ.

Op. cōis. Mendaciū ꝑniciosuꝫ tm̄ est peccatū mortale.

Tertius articulus. An oē mendaciū sit peccatū mortale. Ubi dico ꝙ oē mendaciū est peccatum: nō tn̄ omne mendaciū est peccatū mortale. sed soluꝫ perniciosum. ¶ Primū cōcedit̃ ab oībus doctoribus. Et ꝓbat̃ cōiter sic. Omnis actus voluntatis cadens super indebitaꝫ mām est malus ex suo genere. Sed oē mendaciuꝫ est huiō. igit̃ ꝛc. Maior pꝫ. Minor ꝓbat̃. Uoces enim sunt sicut signa intellectuū ꝛ rerū. i. rerū vt intellecte sunt (vt dicit̃ fere in ꝓncipio ꝓmi peri hermenias.) ꝛ ſm Augᵐ. Uerba instituta sunt nō vt hoīes per ea fallant. sed vt cogitationes sibi inuicem notificent. Sed indebitū ꝛ abusus ꝙ qs voce vtat̃ ad significanduꝫ qḋ non mente tenet. Et ideo phs dicit 4° ethico. ca. 14. ꝙ mendacium est prauū ꝛ iniustū. ¶ Ad ideꝫ addunt qdā rōneꝫ nouā taleꝫ. Omne mendaciū opponitur veritati. Sed deus est veritas. Ergo omne mendacium opponit̃ ꝓme veritati que est deus. Hoc aūt nō est sine peccato. ergo ꝛc.

Opio 2°.

¶ Sed istud nihil est. Quia deus non est oīs veritas formaliter: sicut nec omnis bonitas. Igitur nō opꝫ ꝙ veritas cui opponitur mendaciū sit veritas diuina. sicut nō oportet ꝙ bonitas cui opponit̃ qḋcūqꝫ malum qḋ fit in doctrina fidei directe contrariet̃ dilectioni dei. Illud eniꝫ qḋ dicit̃ in nocumentū alterius spūale/temporale/vel corporale/contrariat̃ dilectioni proximi. Mendaciū autem qḋ ordinatur ad bonum vtile (sicut est officiosum) vel ad delectabile (sicut est iocosuꝫ) nō opponit̃ directe nec ex suo genere dilectioni dei neqꝫ ꝓximi: ꝛ ideo non sunt peccata mortalia. Et hoc est qḋ dicit Augusti. super psalmos. Qꝛ duo sunt genera mendaciorū in qbus non est magna culpa. nō tamen sunt sine culpa: ꝛ loquit̃ de mēdacio iocoso. ꝛ officioso: Gregorius etiā dicit ꝙ mendaciuꝫ officiosum facile credimus relaxari. Patet igitur ꝙ quantū est ex genere suo sit peccatum veniale ꝛ cōmuniter ꝯcedit̃.

Reprobatur.

¶ Quidaꝫ tamen dicunt ꝙ lꝫ nō omne mendacium ex genere suo sit peccatū mortale tamen in viris perfectis (siue perfectione status. siue perfectione personali) est peccatū mortale. Qḋ probant de perfectione personali sic/Adam in statu innocentie ratione ꝑfectionis ꝑsonalis quā habuit non potuit ꝓmo peccare. nisi mortal'r. igitur nec isti. De perfectione status ꝓbant sic. Qꝛ perfecti perfectione status vt sunt religiosi ꝛ prelati credit̃ tanꝗ̄ conseruatoribus veritatis. Sed si mentiēdo a veritate deuient de cetero eis nō credit̃: qḋ nō pōt esse sine magno preiudicio ecclesie ꝛ sui status. Igit̃ omne mendaciuꝫ est in eis graue vel mortale peccatū.

Opio 3°. Argᵐ pᵐ.

Argᵐ 2ᵐ.

¶ Et cōfirmat̃ hoc ꝑ Augustinū in libro cōtra mēdaciū: qui dicit. ꝙ perfectio est preceptū omnino nō solū nō mentiri. sed nec velle mentiri. Sed facere cōtra preceptū est peccatum mortale. igitur ꝛc. ¶ Sed istud non valet. Quia facere illud qḋ non est cōtra preceptū nec cōtra votum nō debet esse peccatuꝫ mortale: omnis enim obligatio ad peccatū mortale vel est ex precepto superioris vel ex obligatione ꝓprij voti. Sed mentiri officiose. vel iocose. nō est contra preceptū general'r factum omnibus (quia tunc omnes sic mentientes peccarent mortaliter qḋ ipsimet nō concedunt) nec est contra preceptum perfectis simpl'r datū (quia illud preceptum nusꝗ̄ legit̃) nec est cōtra preceptū perfectorū. (quia nullus perfectus ꝑfectione personali vel status vouet non mentiri) vt sic qui vouent hoc sibi sit peccatū. Igit̃ mentiri officiose vel iocose nō est viris perfectis peccatū mortale: nisi forte per accidens ratione scandali ānexi.

Reprobatur.

¶ Et ad hoc potest referri qḋ Augu. dicit perfectis preceptū esse non solū non mentiri. sꝫ nec velle mentiri. ¶ Item. Uiatores de cōmuni lege non sunt in extremo cum sanctis. nec in altero extremo cū dānatis. Igit̃ sunt in medio inter peccare mortal'r ꝛ oīno nō peccare. Quāuis Aug. illud non sub assertione. sed dubitatione dicat. Premittit enim forte ꝛc. ¶ Nec rōnes aliorū concludant. Prima eniꝫ eque concludit de quocūqꝫ veniali quod nō posset esse in viris ꝑfectis sicut de mendacio: ꝛ cōstat ꝙ hoc est falsuꝫ cū beatus Joānes de se ꝛ alijs dicat Joannis ꝓmo. Si dixerimus qꝛ peccatū nō habemus ꝛc. Nec est simile de Adam in statu inocentie q nō ꝓmo peccauit venialiter. Quia illud fuit ex dono originalis iustitie per quā oīa inferiora sic subdebant̃ superioribus vt nō posset in eis aliqua deordinatio cōtingere nisi ꝓus deordinata voluntate a deo per peccatū mortale. ¶ Ad aliud dōm ꝙ ꝑfectis perfectione status nō credit̃ sicut cōseruatoribus veritatis in oībus dictis ꝛ factis eorū. sed tm̄ in illis que ad officium cōseruande veritatis pertinēt: sicut est de doctrina ꝛ documento in deum in quibus si a veritate deuiarent non est dubium quin peccarent mortaliter.

Ad pᵐ

Ad scḋm

¶ Distinctio. XXXIX. Questio. I.

¶ Nunc de periurio videamus/periurium est mendacium iuramento firmatuꝫ/hic queritur vtrum sit periuriū vbi nō est mendaciū ꝛc.

Circa distinctionem. 39. queritur. Utrū periuriū sit peccatū mortale.

Hic duo. ¶ Primo An omne periurium sit peccatum mortale. ¶ Secundo de comparatione eiusdē ad quedam alia peccata quo ad grauitatem.

Primus articulus. An oē periuriū sit pctm̄ mortale. Ubi dico ꝙ duplex est iuramentū. s. asser-toriū. ꝛ ꝓmissoriū. Ex hoc est duplex periuriū. Unū quo as-serit̄ falsuꝫ assertorie. Aliud quo ꝓmittit̄ aliquid qḋ postea redditur. De periurio pmo dōm ꝙ si iurans aduertit se iura-re falsū. siue certo siue ioco. periurat ꝛ peccat mortalr. Cui⁹ ratio est. Quia oē illud in quo directe ɔtemptus dei includi-tur est peccatū mortale. Sed periuriū quo scienter falsum iuratur. siue serio siue ioco. est directe in cōtemptū dei ꝙtuꝫ est ex genere dicti. eo ꝙ deus q est sūma veritas assumit̄ in testimoniū falsi. Igit̄ periuriū est peccatū mortale. Nec ex-cusat cōsuetudo que magis vocanda est illicita corruptela: nec locus plusꝙ primuꝫ. Si aūt iurās nō aduertit se iurare: sed ex lubrico lingue iuret. ꝙtū est ex genere dicti pōt excu-sari a peccato mortali. qꝛ nihil imputat̄ hoi ad pctm̄ morta-le nisi qḋ facit sciens ꝛ volens. igit̄ ꝛc̄.

[Opio pᵃ.] **Secundus** articulus. An periurium sit graui⁹ altero peccato mortali. Ubi dico ꝙ circa hoc est duplex modus dicendi. Unus ꝙ periurium ex suo gñe est grauius peccatū ꝙ homicidium. Qḋ probat̄ sic. Tanto pctm̄ est grauius per se ꝛ ex suo genere quāto cadit sup ma-teriā magis indebitā: ꝙuis eniꝫ ex parte peccātis grauitas per accidēs attendat̄ ex motiuo ad peccandū. (grauius eni peccat in eodē genere peccati peccans ex electione ꝙ ex in-firmitate vel ignorātia) grauitas tñ peccatorū per se attēdi-tur ex ꝓportione ad mām siue ad obiectū. sed actus periurij cadit super māꝫ magis indebitā ꝙ actus homicidij. igit̄ ꝛc̄. Maior iaꝫ pꝫ: qꝛ cū plus teneamur deo ꝙ ꝓximo periuriū qḋ est in irreuerentiā dei magis cadit super indebitā mām ꝙ homicidiū qḋ est in iniuriam proximi. ℂ Alius modus [Opio 2ᵃ.] dicendi est huic totaliter oppositus: scilꝫ ꝙ homicidiuꝫ est grauius pctm̄ ꝙ periuriū. Qḋ ꝓbat̄ sic. Illud peccatum est grauius qḋ opponit̄ maiori bono. Sed homicidiuꝫ opponi-tur maiori bono ꝙ periuriū. homicidiū eniꝫ opponit̄ dile-ctioni ꝓximi. periurium autē opponit̄ latrie que est maior charitate. ergo ꝛc̄. ℂ Et rñdent isti ad rōnē alteri⁹ dicentes. [Ad pmā pionē.] Qꝛ nō opꝫ ꝙ sicut se hꝫ obiectū ad obiectū sic se hꝫ act⁹ ad actū. quādo actus sunt diuersarū rationū. sed solum qñ sunt eiusdem rōnis. Uerbi grā. Maius est iniuriari pncipi vbo ꝙ ciui: sed si qs iniuriet̄ pncipi dicendo ei verbū conuicio-sum. ciui aūt facto vulnerādo eū. grauius est peccatū cōmis-suꝫ in ciueꝫ ꝙ in pncipem. A simili pōt dici. ꝙ simul est ir-reuerētia facta ɔtra deū ꝛ ꝓximū in verbo sicut fit in periu-rio est grauius cōtra deū ꝙ cōtra ꝓximū. Qñ autem fit irre-uerentia deo in solo verbo ꝛ ꝓximo in facto sicut in homi-[Rñsio. p 2ᵃ opione] cidio: nō est incōueniens ꝙ hoc sit maius ꝙ illud. ℂ Sed illi de opione cōtraria possent dicere ꝙ hoc nō valet: qꝛ pn-ceps ꝛ ciuis habēt aliquā ꝓportionē: sed deus in ꝓportio-nabilr excedit oēm hoiem: ꝛ ideo omnis iniuria facta quo-cunqꝫ mō cōtra deum excedit omnē iniuriā factam contra proximum. ℂ Quicqd horū sit verius nihilominus omne periuriū scienter factum est peccatū mortale.

ℂ Distinctio. XL. Questio. I.

ℂ Sextū pceptuꝫ est. Nō desiderabis vxorē ꝓ-ximi tui/septimū est. Nō ɔcupisces domū ꝓxi-mi tui/nō seruū/nō ancillam ꝛc̄.

Circa distōnē. 40. qrit̄ vtruꝫ lex vetus cohibeat animū ꝛ nō solū manū. **Hic tria.** ¶ Primo ponent̄ dubia p vtraqꝫ pte. ¶ Scḋo rñdeo ad qōnē. ¶ Tertio rñdebo p hoc ad dubiū.

[Opio pᵃ. Argm̄ pm̄] **Primus** articulus. An lex vetus co-hibeat animuꝫ vel solum manum. Ubi arguit̄ pmo ꝙ solū animū. ℂ Quia illud qḋ [Argm̄ 2m̄] ꝓhibet concupiscētiā cohibet animū. sed lex vetus est huiꝰ vt pꝫ per duo precepta decalogi. igitur ꝛc̄. ℂ Itē. Lex vet⁹ congrue obseruata introducebat ad vitā saltē merito. ꝙuis ad hoc remaneret impedimentū de solōne generalis debiti fienda per chrm̄. sed cohibitio exteriorū actuū sine cohibi-[Oppoᵐ. Argm̄ pm̄] tione animi nō sufficeret ad meritū. igit̄ ꝛc̄. ℂ In cōtrariū est illud qḋ dicit glossa Exodi 2ᵒ vbi di ꝙ lex vetus ꝓhibꝫ [Argm̄ 2m̄] manū. nō animū. ℂ Et arguit̄ p rationē. Quia lex vetus ne-minē ad perfectū ducit vt habet̄ ad hebreos. 7. sed ꝑfectus est q est ordinatus in actib⁹ exteriorib⁹. igit̄ lex vet⁹ cohibet actus exteriores nō īteriores ꝛ cohibet manū nō animum.

Secundus articulus. Ubi rñdet̄ ad qōnē. Pro quo est aduertendū. ꝙ hic intelligit̄ per ma-num actus exterior: per animū ꝟo voluntas seu operatio in-terior. Differt aūt sic prohibitio a cohibitione: quia prohi-bitio fit solummō ꝛ absqꝫ pene cōminatione: cohibitio aūt est per factū vel per metū ꝛ pene ꝓmissionem. ℂ Dicēdū igit̄ ad qōnē. ꝙ lex vetus prohibet nō solū manum. sed etiā animū: nec solū malā operationē exteriorē. sed etiaꝫ malaꝫ volūtatē interiorē: nō tñ cohibet nisi manū hoc est opōneꝫ exteriorē. ℂ Primū pꝫ. Quia eiusdē est ordinare animum ad bonū ꝛ ꝓhibere a malo. sed lex vetus ordinabat hoiem ad boᵐ. s. ad dilectionē dei ꝛ ꝓximi. igit̄ ꝓhibebat ipꝫ a ma-lo. ℂ Scḋꝫ ēt pꝫ. Quia tm̄ extendit se cohibitio seu coactio legis ꝙtum se extendit afflictio penarū determinatarū per legē: nulla eniꝫ lex hꝫ virtutē coactiuaꝫ nisi pp penas quas infligit. Sꝫ lex vetus nō infligebat nec cōminabat̄ nisi pe-nas tēporales ꝛ p factis exterioribus sicut non ꝓmittebat expresse nisi bona tēporalia bene operantibus: ꝙuis taꝫ pe-ne tēporales ꝙ premia veteris legis essent figura pmiorūꝫ ꝛ penarū extremarū ꝛ spūaliū quas lex noua ꝓmittit. Igit̄ lex vetus nō cohibebat expresse ꝛ literalr animū. sꝫ tm̄ ma-nū: sꝫ noua vtrūqꝫ prohibeat.

Tertius articulus. Ubi rñdet̄ ad argumenta. Uñ ad [Ad pmū pmeoꝝ.] pmū argᵐ pꝫ solo. Quia solū ꝓbat ꝙ lex ve-[Ad 2ᵐ] tus ꝓhibebat animū. sꝫ nō cohibebat. ℂ Per idē pꝫ ad 2ᵐ ꝙ lex vetus cū obseruabant̄ sufficienter pcepta legis ꝓhi-bebat nō solū manū. sed ēt animū: ꝙuis cohibitio penarum nō se extenderet ad animū seu ad peccata interiora. ℂ Ad [Ad pmuꝫ 2ᵉ oꝝ.] argumēta alteri⁹ ptis dōm ꝙ illa glossa intelligit̄ de cohibi-[Ad scḋm] tione: ꝛ nō de ꝓhibitione. ℂ Ad aliud dōm ꝙ lex dꝛ nemi-nē ad ꝑfectū adduxisse nō qn ꝓhiberet animū. sed qꝛ non erat spūs plenitudinis grē q incarnationē Jesu chri incepit per quē grā ꝛ veritas facta est: ꝛ de cuius plenitudine oēs ac-cipimus gratiam pro gratia. Questio. II.

Ulia ad Romanos. 5ᵒ dꝛ in cap. 5ᵒ. Lex in-trauit vt abundaret delictuꝫ qrit̄ circa distinctionē istā. 40. vtrū lex fuerit bona. ¶ Primo ponēde sunt cōtrarietates circa hoc. ¶ Scḋo rñdeo ad illos. ¶ Tertio viso ꝙ aliquo mō fuit bona aliquo modo mala. Uidenduꝫ quibus bonis specialiter dabatur iudeis lex moralis ꝛ quo modo omnib⁹ alijs in eis. ¶ Quarto ꝙ nō erat pro omnibus data in ipsis iudeis lex cerimonialis. ¶ Quinto generalr quibus de cau-sis data fuit vtraqꝫ lex qualiscūqꝫ fuerit data. ¶ Intellige ꝙ que hic ponunt̄ habentur in glossa super illud. Lex autem intrauit ad Ro. 5.

[Opio pᵃ.] **Primus** articulus. Utrū lex vetus fuerit bona. Ubi sciendū ꝙ circa hoc sancti de lege varie lo-quētes dissentire atqꝫ ɔria dicere vidr. Quidā. n. dicere vidr ꝙ nō fuit bona. Ait. n. dñs p Eze. dedi eis pcepta nō bona ꝛ iustificatiōes nō bonas i qb⁹ nō uiuāt. Cui ɔcordat aplšs. d. Lex neminē ad ꝑfectū duxit. ꝛ itē. Lex irā opat̄. Et ibi. lex subintrauit vt abūdaret delictū ꝛc̄. ℂ His āt ɔria vidr alia q̄ [Opi. 2ᵃ.] dic̄ Beda. ꝛ Den. h i glo. Justitia legis suo tpe custodita nō

solum bona temporalia. sed ꝛ vitaȝ cõferebat eternam. Et apl's ait. Jtaqȝ lex qdẽ sancta ꝛ mandatũ sanctũ ꝛ iustum ꝛ bo^m. Et dñs in euãgelio ait. Nõ veni legẽ solue͂. ſȝ adiplere.

Secundus articulus. Ubi p̃dictis ↄpionib⁹ p̃mi articuli ex glossa possumus ridere. Jngt eni͂ sic. Lex aliqñ dr̃ tota scriptura veteris testamẽti. Aliqñ scriptura gnqȝ librorum Moysi. Aliqñ decalogus scriptus in tabulis. Aliqñ cerimonialia trñ. i. figuratiua ſȝ lr̃aȝ. Aliqñ lr̃a cũ ſpũali itelligẽtia. Aliqñ obseruãtia alicui⁹ mandati. sicut in eadẽ lege sepe dr̃ hec est lex pasche: hec est lepre: hec est lex holocaustorum: ꝛ hm̃ͦ. ❡ Ex hac distinctione ridet glossa.

Ad p̃mã opionem

sciendũ est hec esse dicta ſm diuersas legis acceptiones. Cũ eniȝ dr̃ dedi eis p̃cepta nõ bona ꝛ iustificationes nõ bonas in qb⁹ nõ viuent. intelligendũ est hoc de p̃ceptis legaliũ cerimoniarũ que dicunt̃ nõ bona: nõ q̲ꝛ mala essent. sed q̲ꝛ bonos nõ faciebant obseruãtes. Et ſm lr̃am hoc modo: ẽt sunt

Ad 2^am opionẽ.

alia accipienda que dicta sunt in hac parte. Que aũt ecõtrario dicunt̃ accipiẽda sunt de lege ſm spiritualeȝ intellectuȝ ꝛ ſm moralia que in euangelio nõ tolluntur. sed adimplent̃ sicut in Mattheo ostendit̃. cap. 5. Non veni legeȝ soluere ſȝ adimplere. ❡ De hoc q̄ cerimonialia nõ iustificabant habet̃ magis expresse in glossa (ꝛ est Aug. de spiritu ꝛ lr̃a) sup

Precepta cerimonialia nõ iustificabant.

illud ad Ro. 3. Quia ex operib⁹ legis nõ iustificabit̃ omnis caro. Ubi dicit glossa. Sũt opera legis que cũ lege icipiũt ꝛ cũ lege terminant̃ vt cerimonialia ꝛ figuratiua: ꝛ hec nõ mũdant cõsciaȝ etiã si cũ charitate ꝛ deuotione sint facta. Quedam sunt que cõsũmant̃ in lege euangelij ꝛ illa iustificant. ❡ Glossa. Si querat̃ quare in charitate facta nõ iustificãt. Respondem⁹: q̲ꝛ nõ fuerũt iustificata in sanctificatiõeȝ aut iustificationẽ. sed in futurorum significationeȝ ꝛ peccati infirmitatis ostensionem. ❡ Glossa hic querit. Nunqd Dauid: Moyses. ꝛ alij boni. ex lege fuerint iustificati. R̃ndent. Justi qdẽ sed nõ ex operib⁹ legis. Primo. Quia nõ erat nisi iugũ. Unde Petrus ait. Quid tentatis iponere nobis iuguȝ qd̃ nec vos nec patres vestri ꝛc̃. Secundo. Quia lex nõ venit peccata soluere. sed ostendere. ❡ De hoc etiã qd̃ dicitur

Precepta moralia cõferebãt grãȝ. Instantia

q̄ moralia puta circũcisio ꝛc̃. cõferebant gratiã. Jntelligendũ est nõ vt precise accipit̃. sed virtute fidei incluse. ❡ Dices. Qd̃ dr̃ lex quoad moralia iustificasse in fide. hoc nihil facit ad hoc: q̲ꝛ circũcisio iustificabat ex fide: quia circuncisio nõ erat ex lege. sed ex p̃ribus. ❡ R̃ndeo q̄ vnuȝ sequit̃

R̃nsio.

ex alio. Si eniȝ verũ est q̄ sola fides iustificat. sequit̃ q̄ nec lex stricte accepta nec circuncisio. large vocando legeȝ. Uñ apostolus ad Romanos 3° p̄bat tria. Primũ q̄ ex operib⁹ legis nõ erat iustitia. Secũduȝ q̄ ex fide erat iustitia. Tertiuȝ sp̃alr̃. q̄ ex operib⁹ legis large accepte. scilȝ circuncisionis nõ est grã. ❡ Primũ p̄bat sic. Jllud nõ iustificat quod producit peccatũ ꝛ facit peccatũ prius ignotũ alij esse notũ ꝛ qd̃ ostẽdit peccata esse grauiora q̄ȝ putabant̃: q̲ꝛ hec oĩa sũt pena peccati nõ remediũ. Hoc facit lex. Uñ subdit apl's Per legeȝ. n. cognitio peccati. Glossa. Jdeo dicunt̃ peccata cognosci per legẽ. q̲ꝛ quedã per legẽ cognita sunt esse peccata q̃ añ ignorabant̃ eẽ peccata. Quedã ẽt grauiora p̲ legem cognita sũt q̄ȝ añ putarent̃. ❡ Jtẽ sic. Si lex fuisset p̲fecta. superueniẽte igit̃ noua nõ fuisset exclusa ſȝ p̲fectior facta. Sȝ gloriatio legis exclusa est per legẽ fidei que est in chr̃o Jesu (ſȝ q̄ dr̃ ibi. Ubi est gloriatio tua. exclusa est ꝛc̃.) ꝗ. ❡ Probat Scd̃m ẽt ibi. Quid igit̃ inquit dicemus Abraam inuenisse apud deũ ſm carnẽ. Aut eniȝ iustitiaȝ ex opib⁹ ꝛc̃. opa habuit bona a se. q̲ꝛ illa habuit añ legem. vt pȝ geñ. 15. ꝛ. 18. Jgit̃ fuit iustus a se nõ a dei dono. Si per fidẽ. hr̃ p̲positũ. Per te eniȝ credidit abraam deo. (Geñ. 15.) ꝛ reputatum est ei ad iustitiã: vt dicit Apl's Jaco. 2. reputatũ est ad iustitiaȝ nõ in circuncisione. sed in preputio. Jgitur iustitia ex fide. ❡ Tertium p̄bat excludendo dubitationẽ. Diceret̃ enim. Quare fuit circũcisio si per fidẽ fuit iustificatus ante circũcisionẽ. ❡ R̃ndet q̄ hoc accepit in signũ vt eẽt p̃r multarũ gentiũ. Glossa Augustini ꝛ Ambrosij. dicit in signũ: nõ scilȝ q̲ꝛ virtus fieret. sed qua virtus. ꝛ sic p̃r esset oĩuȝ credẽtium. Et dicit glossa q̄ erat signũ trñ. ❡ Sed intellige q̄ 3^m magis facit q̄ fides iustificat ꝛc̃. ideo plus arguit ad hoc. Uñ vlteri⁹ arguit sic. Ex fide abrahe fuit sibi facta p̄missio hereditatis nõ p̲ legẽ q̲ꝛ nõ fuisset si ex lege poterat iustificari ꝛ habilitari ad tam sũmũ bonũ. Probat apl's minorẽ. Si eni͂ ex lege hereditas est prius p̄missa. Ergo lex fuit illo tẽpore. Hoc falsuȝ supponit. q̲ꝛ ex scriptura fuit p̄missio sibi facta qñ diuisus fuit loth ab eo Geñ. 13. Sed lex fuit data tẽpore Moysi postea per quadringẽtos annos sicut p̲phetauerat angelus Abrahe geñ. 15. ❡ Jtẽ hoc pȝ falsuȝ. Q̲ꝛ scriptura dicit ꝯ̃riũ. dicit eniȝ credidit abraaȝ deo ꝛc̃. nõ dicit data est sibi lex ꝛ reputatum est ꝛc̃. ❡ Jtẽ arguit sic Apl's. Lex fuit posita ad puniendũ. Sed fides posita est ad remunerãdũ. qd̃ nõ esset nisi ex fide eẽt iustitia ꝛ nõ ex lege. iustitia. n. nõ erat danda in munus sed in penã. Maiorẽ p̄bat. Lex eniȝ nostra operat̃. Ubi nõ est legis preuaricator. nec opȝ legeȝ eẽ. Fides ẽt remunerat. Quia scriptũ est. Patrẽ multarũ gẽtiũ posuit te: qm̃ credidisti. ❡ Ultimo ↄcludẽdo p̄bat apostolus q̄ merito iustificabat fides Abrahe. q̲ꝛ perfectissima erat. Probat hoc. Quia cũ fides sit de nõ apparentib⁹. illa erit perfecta valde q̃ est de multis inapparẽtib⁹ ꝛ sine hesitatione ꝛ diffidẽtia. sciẽs q̄ apud deũ nihil est ipossĩ. Huiõ fuit fides abrahe. credidit. n. q̄ foret p̃r. ꝛ p̃r multarũ gẽtiũ. Jmmo q̄ multiplicaret̃ semen ei⁹ sicut arena maris. ꝛ ista valde inapparẽtia erãt. q̲ꝛ ibi erat spes ↄ spem nãe. Jpse. n. erat centuȝ annorum. ꝛ habebat corpus quasi emortuũ ꝛ vxor eius sterilis. ꝛ nõ hesitauit de p̃ma hac p̄missione scilȝ q̄ generaret filiũ. Jmmo nec de repromissione. qñ angelus p̄misit ſm hoc tp̃s veniã ꝛ erit Sarre fili⁹. sciẽs q̄ quecũqȝ promisit de⁹ potẽs est facẽ (hec habẽt geñ. 1[illegible]. ꝛ. 22. d.) igĩ ꝛc̃.

Tertius articulus. Jn qb⁹ bonis lex data fuerit ipsis iudeis. Ubi glossa (loquẽdo de lege q̄ñtũ ad moralia que in nr̃a lege cõplent̃) assignat duas rõnes. Uñ sic dicit. Lex data est pp̃lo iudeorum trñ. iõ q̲a ille populus solus vnũ deũ colens dignus erat cui eloquia dei crederentur ceteris idola colentib⁹. ❡ Scd̃a rõ est, q̲ꝛ de hoc pp̃lo nasciturus erat dei fili⁹: ꝛ iõ data fuit ei lex per quã illud intelligeret ꝛ dei filiũ vẽturũ expectaret. ❡ Tertio addit glossa. Q̲ꝛ cũ lex data sit illi soli pp̃lo data est ẽt oĩbus hominiȝ generibus qui erant in illo populo.

Quartus articulus. An p̲ oĩb⁹ data fuerit lex quo ad oẽs ipsis iudeis. Ubi quãtũ ad hocetiã dicit glossa q̄ lex quãtuȝ ad cerimonialia q̃ euacuant̃ in lege nõ fuit data p̲ oĩb⁹. Uñ dicit sic. Lex nõ fuit data p̲ oĩb⁹. Erant. n. in illo pp̃lo tria gñ͂a hoĩuȝ scilȝ duri: incipientes: ꝛ p̲fecti. His oĩb⁹ data est lex. ſȝ nõ sit pro oĩb⁹ data est. Q̲ꝛ duris in flagellũ. incipiẽtib⁹ in pedagogũ. iustis in signum: sed non pro iustis data est. Ut eniȝ alibi dicit Apl's p̲ iusto lex posita nõ est q̲a p̲ eam iustitie nihil accreuit.

Quintus articulus. Quibus de causis data sit vtraqȝ lex. Ubi (vt mihi vr̃) dr̃ ſȝ glossaȝ ibidẽ q̄ lex data fuit ad domandũ superbũ. Ad flagellandũ duruȝ. Ad ostensionẽ delicti. Ad ostendẽdũ humanã infirmitateȝ. Ad instruendũ incipientẽ. Ad manifestationẽ ꝛ testimoniũ grẽ. Ad futurorũ significationẽ. Et sic est finis q̃õnis ꝛ tertij lib. ad laudẽ Dei ꝛ gloriosissime v̲ginis Marie matris ei⁹.

❡ Joannis Bachonis super tertio sententiaruȝ libro hic finiunt subtilissime questiones.

❡ Doctoris

¶ Doctoris resoluti Joannis Bachonis Anglici carmelite / Liber Quartus sup sentētias.

¶ Questio Prima Prologi.

Circa prologus quarti sententiarū quero p̄mo. Utrum ex scripturis veteris testamenti & sensibus earūdem scripturarū certū sit christū iam venisse. Quia iudei in hac materia errāt ex ignorātia distinguendi varios intellectus scripture.

¶ Ideo primo ostēdo q̄ scripturā veteris testamēti multiplicē habere debet intellectum. ¶ 2° q̄ per prophetias eorum s̄m literalē intellectum earum iam venit. ¶ 3° q̄ s̄m spiritualē figuras & moralem iam venit: & per singula retorquebo prophetias (per quas arguunt) contra ipsos.

Primus articulus. An scriptura veteris testamenti multiplicē habeat intellectū. Ubi dico q̄ sic: & sic arguo. ¶ Lex diuina supposita debet esse rōnabilis. Sed lex rōnabilis habet multiplicē sensum. Ergo lex veteris testamēti. Minor p3. Nam sciētia que fundatur in naturali rōne est summe rōnabilis (di.5. capi.5. §. naturale ius) & est ratio ibi. quia cepit ab exordio rōnalis creature & semper imutabilis perseuerat. Sed scientia que fundat̄ super naturali ratione habet quadruplicē sensum. primum. s. literalē. De quo Phs dicit. 1. physico. tex. cō. 2. q̄ in scientia naturali debemus p̄cedere a notioribus nobis ad notiora nature: vt per significationes nominū p̄cedendū sit ad cognoscendū naturas rerum. ¶ Item spūalem. Nam a cognitione rerū naturaliū materialiū perueniendū est ad cognitionē rerū intellectualiū. i. dei & intelligentiarum. 12. meta. tex. cō. 43. qui sunt spūs. ¶ Itē figuralē. Docet enim Phs. 2. de anima tex. cō. 8. figuralr (vt dicit) nos cognoscere q̄ habemus animas sic. Si securis eēt res naturalis, acuties eēt eius forma. nam per eam operat̄. Sed experimur nos viuere, sentire, itelligere. ergo habemus aīaz qua viuimus, sentimus, & itelligimus. ¶ Item moralē. Docet eni Phs. 1. politico. ca. 1. q̄ hō debet esse animal cōmunicatiuum & sociale in moribus. Naz animalia que volunt viuere in grege & societate. melioris moris sunt q̄ que volunt viuere segregate & bellicose. Itē habet sensuz distinctionalē. Docet eni Phs 5. meta. tex. cō. 1. 4. & 5. & 6. q̄ quādo termini sunt duplices & dubij q̄ distinguendi sunt: ita q̄ reducant̄ ad certos sensus. Debet ergo habere lex diuina quatuor p̄mos sensus: & si aliquem h3 multiplicē d3 distingui & ad aliquē istorū reduci.

Secundus articulus. An messias s̄m lr̄ales sensum sacre scripture iaz venit. Ubi pro declaratione p̄mo p̄mitto. Quis est lr̄alis itellectus de eius aduētu promisso. Scdo. Quis lr̄alis sensus de aduētu eius in facto. ¶ Et quātū ad primū ponit̄ hec 2clio lr̄alis sensus de eius aduentu promisso est iste. Promissionē christi vocant iudei promissionē messie. Christiani ꝟo p̄missionē christi vt p3 psalmo. 2. Principes conuenerūt in vnuz ad dominū & ad christū eius. Itez Danielis. 9. ¶ Christus ergo primo fuit generalissime. Quādo mulieri dicebat q̄ per partū ei9 diabolus vinceret̄. Ait enim dominus ad serpentē. Inimicitias ponam inter te & mulierē. & semen tuuz & semen illi9. ipsa cōteret caput tuū. ¶ 2° viro generalr Gen. 12. dictum eni est Abrahe. In te benedicent̄ omnes 2gregationes terre. ¶ 3° magis specialr̄ tribui Jude. Gene. 29. Non auferetur sceptrū de Juda &c. donec veniat q̄ mittēdus est. ¶ 4° specialissime regi Dauid. & sub nomine christi. Naz in psalmo dicit p̄pheta Dauid orādo. Propter Dauid seruū tuuz non auertas faciē christi tui. Jurauit eniz dominus Dauid de fructu ventris tui ponam super sedē tuam. ¶ Modus autē historialis per quē descensurus erat de semine Dauid fuit ex parte mulieris tm̄. prout dixerat Gene. 3. Et q̄ 2ciperet eum debuit virgo. De hoc Esaie. 7. Audite domus Dauid. Ecce virgo concipiet & pariet filiū & vocabit̄ nomen eius Emanuel. Et itelligendū est q̄ hoc nomen virgo. pro virgine a viro omnino incognita. non pro abscondita: vt q̄dam dicunt. Nam Propha p̄misit. Pete tibi signum. i. admirabile vt insolitū fieri consueuit. vt petijt Gedeon de vellere. Judicū. 7. Sed q̄ abscōdita 2ciperet filiū de Achaz nō eēt Achaz vel Esaie mirabile. Intelligendū q̄ est de virgine oīno incognita. Hoc quoq3 clarū patet per illam sequentē. Nam sequitur ibi. Paruulus natus est nobis. & filius datus est nobis. Sed si cōceptus fuisset ex semine viri. tūc nō esset verū dicere. q̄ natus eēt datus. sed genitus. ¶ Itē. Uerba q̄ ibi sequunt̄ correspōdēt v̄bis p̄phetie p̄missiōis. Nā dicit̄. Et vocabitur nomē eius admirabilis: qd̄ correspōdet huic. Pete tibi signuz. Silr̄. Uocabitur deus fortis qd̄ corrn̄det huic. Uocabit̄ Emanuel. i. nobiscū deus. Silr̄ sequit̄. Super regnuz Dauid sedebit: qd̄ corrn̄det huic. Audite domus Dauid &c. Sed filius Dauid mirabilr̄ datus q̄ est deus fortis exp̄sse notat. q̄ mater eius cōceptione nō corrumpet̄. Naz vnio dei cū homine ipsaz nō corrūpit. sed p̄ficit sicut ignis in rubo. rubuz nō cōbusit. sed illustrauit. Exo. 3. Et pluuia descendēs in vellere ipsuz dealbat & nō maculat. ¶ Perfectio huius aduentus historialis christi in carne tāta fuit q̄ filius Dauid est verus homo & verus deus. Unde cū dixerat: vocabit̄ deus fortis. denotās q̄ nō est vocatio nominis tm̄ sed rei: subdit. Zelus dn̄i exercituuz faciet hoc. Nota, faciet hoc. Ergo erit etiā de facto deus. ¶ Itez cū dixerat p̄pheta. Misericordias dn̄i in eternū cātabo. addidit paulo post: q̄ illa misericordia esset miraculū de celo ibi. Confitebuntur celi mirabilia tua. Querit eniz propheta si hec mirā fieri posset per filiū dei adoptiuū tm̄ ibi. Quis in nubibus equabitur dn̄o similis erit deo in filijs dei. Et r̄ndet q̄ erit verus deus magnus & gloriosus. Un̄ sequitur r̄ndēdo. Deus q̄ glorificat̄ magnus & terribilis sup oēs q̄ in circuitu eius sunt &c. ¶ Silr̄ r̄ndendo tacite dubitationi quō poterit fieri q̄ deus verus sit homo. R̄ndet per assumptionē nature humane de semine israel regis Dauid. Un̄ sequitur. Domini est assumptio nostra & sancti israel regis nostri. ¶ Itē. Alio psal. 44. cū dixerat de christo. Speciosus forma pre filijs hoium. & eū alloquens addiderat. Specie tua &c. p̄cede regna &c. subdit q̄ christus iesus erit deus regnās. Un̄ sequitur. Sedes tua deus in seculū seculi. virga &c. ¶ Item. Utrūq3 exp̄sse p̄phetat Baruch. Cū enim dixerat ca. 3. q̄ deus docuerat Jacob oēm sciētiam &c. ibi subdit capi. 4. Hic deus noster & non estimabit̄ alius aduersus eum. Ipse tradidit illam Jacob puero suo: & in terra visus est: & cuz hoib9 conuersatus est ergo. ¶ 2° cōclusio est q̄ lr̄alis sensus de eius aduentu de facto est iste. Christus verus deus & homo iam venit de facto. Ubi notādum q̄ christiani multū se fundāt in p̄phetia. Gene. 29. Non auferetur sceptrū de iuda & dux de femoribus eius: donec veniat q̄ mittēdus est. Que dupliciter intelligit̄. Uno modo. Non auferetur de iure. de tribu iuda donec veniat messias. q̄ erit de tribu iuda: & ipse de iure sceptrū occupabit. Alio modo. Non auferet̄ de facto donec veniat q̄ mittēdus est q̄dam qui nō erit de tribu iuda & iste occupabit sceptrū de facto. & tūc veniet messias. Sicq̄

Marginalia: Chri. 4. fuit p̄missus. — 2clo 1°. — Modus historialis aduentus christi. — 2clo 2a. [de facto] — Opi. 4ai

accipiunt multi christiani viterius arguẽdo. Sed notorium est ex notorio facti: ꝙ qñ christus fuit natus ꝙ sceptrũ fuit ablatũ de femore iude. Naz tunc sub Cesare regnabat Herodes alienigena natiõe i iudea. Patet ergo christũ venisse.

[Rñsio iudeorum.] ℂ Sed lz istud argumentũ christianorũ verũ cõcludat, tñ dicunt iudei ꝙ nõ lig x. Naz ante Herodẽ alienigenã fuit sceptrũ ablatũ per Nabuchodonosor alienigenã. Nã tẽpore Nabuchodonosor regis babylonis q missus est ab ordinatione diuina ꝫ hierusalẽ pp peccata populi, fuit rex Joachim rex iuda: ꝛ post eum Joachin filius ei⁹. ꝛ vocat̃ Jeconias (Hiere. 22. ꝛ Matth. 1.) ꝛ postq̃ fuit captiuat⁹ regnauit patruus p eo. ꝛ Sedechias post eũ. ꝛ populus iudeorum est translatus ad babyloniã: ꝛ ibi tenebant in captiuitate priuati sceptro suo. Nã Sedechias pp periuriũ suũ ꝛ rebellionẽ fuit p̃uatus sceptro cũ oĩbus suis: ꝛ cessauit tunc regnum iudeorũ. Ut pz 4° Regũ. 24. ꝛ 25. ꝛ 2. Paral. 36. ꝛ in prologum sup Aggeũ ꝛ Hesdre 3. ꝛ infra.

[Reprobatur.] ℂ Rñdent christiani ꝙ pphetia nõ auferet̃ ꝛc̃. itelligẽda est de finali ablatione. Sz post tẽpus captiuitatis que nõ durauit nisi p. 70. ãnos Daniel. 9. ꝛ 2. Parali. ca. 36. ꝛ in plogo sup Aggeuz redibat populus ꝛ habebat ducẽ de tribu iuda Zorobabel. Hesdre 3. ꝛ Aggei. 1.

[Instantia Iudeorũ] ℂ Sed hoc non valet: qr Zorobabel fuit dux eorum solũ de licẽtia regis psarũ Cyri, Darij, Artaxersis, ꝛ alioꝝ vt pz ibi sed nõ cõcesserunt ei sceptrũ. sicut Nabu. cõcessit Joachim regnare sub eo. ꝛ Sedechie quousq rebellauit ꝛ piurauit. 4. Regũ. 24. ꝛ 25. ꝛ in plogo sup Aggeũ. Ergo durauit ablatio sceptri de facto. Ergo ꝙ dictũ est Matthei. 1. Jeconias genuit Salathiel: ꝛ ipse genuit Zorobabel. intelligendũ est de gñatione ducis sub regib⁹ psarũ ꝛc̃. non de generatione regis. Nam successio Regum per generationem omnino cessauit in Jeconia filio Joachim. Hiere. 22. ꝛ 4. Regum. 24. ꝛ 2. Paralipo. capi. 36. ℂ Similiter christiani si dicãt ꝙ sceptrũ fuit de facto finalr ablatũ christo nato, dicunt ꝫ euãgeliũ Matthei. 2. Ubi dr̃. ꝙ defuncto Herode regnauit Archelaus filius ei⁹ pro eo ꝛ tũc christus rediJt de egypto.

[Rñsio.] ℂ Rñdent christiani ꝙ filij Mathathie qui vocabant̃ Machabei, postmodũ regnabãt in iudea ꝛ hierusalẽ glibet post aliũ, vsq ad Joannẽ hircanũ q fuit filius Simeõis q fuit vltimus frater Machabeorũ: vt pz. 1. Mach. p totũ: ꝛ spãlr in fine. filij ẽt Joannis hircani Aristobolus ꝛ alij. successiue regnauerunt vsq ad Herodẽ alienigenã. vt dicit magister historiarũ in p̃ncipio an̄ euangelia.

[Instantia iudeorũ.] ℂ Sed hoc nõ valet cõtra iudeos: qr nõ recipiũt p̃mũ lib. Macha. vt pz p Hiero. in plogo sup libros Salomonis ꝛ magistrũ historiaꝝ. ℂ P̃. Mathathias fuit sacerdos i ciuitate modin. 1. macha. 2. ꝛ silr filij ei⁹ nõ regebãt nisi sicut sacerdotes. vt pz ibi vsq in finez. Silr filij Joannis hircani Aristobolus ꝛ alij fuerunt de tribu sacerdotali sicut patres eorũ (sicut pz in historia ꝛ biblia pauperũ) ꝛ sic posito ꝙ regnassent, nihilomin⁹ fuisset sceptrũ ablatũ de tribu iuda: ꝛ dux de femore ei⁹. Tunc nec Mathathias nec aliqs sequaciũ fuit de tribu iuda sed leui. ℂ Adhuc rñdent ꝙ trib⁹ iuda ꝛ leui. erant cõmiste in matrimonij: ꝛ sic potuerũt Mathathias ꝛ filij ei⁹ eẽ de tribu iuda. ꝛ sic sceptrũ ad eos puenisse.

[Rñsio.] ℂ Hoc nõ valet. Qr aut mistũ fuisset ita ꝙ dom⁹ illa in qua incubuit sceptrum iude trãsisset ad tribuz leui. ꝛ ad domũ parẽtum Mathathie: ꝛ sic hereditas ꝛ sceptrũ trãslatũ fuisset i Mathathiã ꝛ filios ei⁹. Hoc falsuz. qr matrimoniũ nõ potuit ꝫhere psona de vna tribu cũ alia: ita ꝙ hereditas trãsiret de tribu in tribũ. Nũi vltimo. Si aũt dr̃ ecõtra. ꝙ illi q fuerũt parẽtes Mathathie trãsissẽt ad illas de tribu iuda qbus incubuit sceptruz: ꝛ sic per gñationẽ cũ filiis de tribu iuda assecuti fuissent Mathathias ꝛ filij ei⁹ sceptrum. Hoc falsuz. qr tũc nõ potuerũt eẽ sacerdotes: quia illi nõ habebãt hereditatẽ iter filios israel. sed decimas ꝛ oblatiões. Numeri. 18. Et aũt nõ reuertebat̃ regnũ ad iudã habetur Hiere. 22. Uiuo ego dicit dñs qr si fuerit Jeconias fili⁹ Joachim regis iuda ãnulus in dextera mea inde euellã eũ. Infra. Hec dicit dñs. Scribe virũ istuz sterilẽ. virũ qui in dieb⁹ suis nõ psperabit̃ nec erit de semine eius vir q super soliũ sedeat Dauid. ꝛ potestatẽ hẽat vltra in iuda. Ad idem ca. 24. ꝛ 4. Regũ. 24. ꝛ ca. 25. ℂ Est ergo p̃m⁹ itells supra positus verus p quẽ christiani possunt perop̃time ꝫfutare iudeos arguẽdo ꝛ rñdẽdo p textũ. Qñ. n. dr̃. Nõ auferet̃ ꝛc̃. itelligendũ est. Nõ auferet̃ quo ad ius sceptri de tribu iuda donec ꝛc̃. Sed ꝙ fuerit ablatũ per Nabu. ꝛ successores ei⁹. hec nõ fuit ablatio iuris a tribu iuda. sed hec ablatio de facto fuit punitio eorũ tãq̃ per tortorẽ nõ tãq̃ p ius possidẽtẽ.

[ꝫ rñsionẽ iudeorũ.] Ergo nõ valet cauillatio iudeorũ cũ retorquẽt istã auctoritatẽ ꝫ christianos dicẽtes: ꝙ si ita est christũ venisse tẽpore captiuitatis ꝛ transmigratiõis sub Nabu. Qr ius sceptri nõ fuerat ablatũ a tribu iuda pz. Naz in psal. 88. dr̃ de messia. de Dauid q fuit rex iude. Inueni Dauid seruũ meũ ꝛc̃. Seqt̃. Semel iuraui sãcto meo. s. e. t. eter. ma. Et thro. e. s. s. con. meo ꝛ. s. luna p. in. e. Ecce thronus iude datus est a deo. Dauid ꝛ semini eius in eternũ: ꝛ sic ius habuit in eternũ. Qr aũt tñ fuit tortor eorũ. ꝛ ius nõ transiuit in Nabu. ꝛ in successores ei⁹ pz. Naz sequtr in psal. Si autez dereliquerint filij dauid legẽ meã ꝛ in iudicijs meis ꝛc̃. Uisitabo in virga iniqtates eorũ ꝛ in verberib⁹ ꝛc̃. vt. 4. Reguz. 24. ꝛ 25. Et sequtr. Misericordiã meã nõ dispergã ab eo. ꝛ que pcedunt de labijs meis nõ faciã irrita. Sed si ius fuisset acqsitũ Nabu. dispsisset deus miaz ad Dauid ꝛ irritũ fecisset iuramentũ suuz: quo semel iurauit: ꝛ semen eius ꝛ thronus in eternũ pmanebit. Fuit igr̃ tñ tortor. ꝛ ius dominij nõ hñs.

[Notã.] ℂ Nec est intelligendũ cum dr̃. nõ auferet̃ ꝛc̃. donec. ita ꝙ ly, donec accipiat̃ adimẽdo vel auferẽdo ius sceptri a iuda qñ christus veniet. sed dr̃ ꝫsumẽdo ꝛ tunc in christo ꝫsumabitur sceptrũ. Sicut cũ p̃r dixit christo. Sede a dextris meis donec ponã inimicos tuos scabellũ pedum tuorũ. Idest donec ꝫsumẽ illos sub pedib⁹ tuis i eternũ. sicut Aug. 1. de tri. ca. 8.

[Christo cõpetit sceptrũ Dauid iure diuino. ꝛ hũano.] ℂ Cõpetit ergo sceptrũ christo de iure hereditario ꝛ iure diuino in eternũ. Nam (vt supradictũ est) nato christo deo forti de virgine. dedit ei deus soliũ Dauid in eternum. Esa. 9. Sz habere soliũ in eternũ seu sceptrũ ꝛ a deo ẽ eẽ heres a iure diuino. ℂ Itẽ. In psal. 44. Dauid dicit. Speciosus forma pre filijs hoim pcede ꝛ regna. Seqtr. Sedes tua deus in seculũ seculi. Ecce deus dat sibi ius in eternuz. ℂ Cõpetit etiã sibi iure humano. Descenderat. n. ius regni Dauid per Salomonẽ p lineã descẽdentẽ vsq ad Joseph. Nam Joseph nõ solũ fuit popularis homo de tribu iuda sz ẽt de domo Dauid regia. Matthei. 1. ꝛ Luce. 2. Sz de⁹ voluit ꝛ approbauit ꝙ ipse qb⁹ ius dederat ꝙ ẽt iure adoptionis filij p eos adoptari tãmi heredes succederẽt. Uerbi gratia. Deus dedit hereditatẽ Isaac, Jacob, ꝛ serualis gñationi filij. Illa debuerat successisse Esau ꝛ tñ Isaac adoptauit i heredẽ. 2. genitũ (Ge. 25.) ꝛ abstulit ab Esau dicẽs. Maior seruiet minori. Et Isaac hec post hoc approbauit. Gene. 28. dominũ tuuz illũ constitui. Silr de volũtate dei dedit Jacob sceptrũ iuda iude ꝛ abstulit rubẽ. Ge. 29. Igit̃ eadẽ rõne cũ dedit fili⁹ virginis soliũ Dauid (Esaie. 9.) ꝛ soliũ Dauid ad Joseph p lineã descendẽtẽ venit Joseph in filiũ adoptauit notorie: naz curã eius notorie egit traducẽdo vicẽ ei⁹ tanq̃ legitimã vxorẽ ei⁹ i Bethleez qñ peperit chrm: demũ i egyptũ ducẽdo: ꝛ in nazareth reducẽdo. Igit̃ pz ꝙ sceptrũ Dauid iure hũano chro cõpetit. Immo nõ soluz fuit rex iude: sed ꝛ tot⁹ vniuersi orbis iure donatiõis p̃ne in psal. 2. Postula a me ꝛ dabo tibi gẽtes hereditatẽ tuam ꝛ possessionez tuaz terminos terre.

[Ad idẽ obiectu.] Et in alio psal. 71. ꝛ dñabit̃ a mari vsq ad mare ꝛ a flumi. vsq ad termi. orb terraꝝ. ꝛ ado. euz oẽs

reges

reges terre ⁊ oẽs gẽtes seruiẽt ei. ¶ Nec obstat. regnũ meũ nõ est de hoc mundo. Hoc eniz nõ dicit abnegãdo ius dominij. sed oñdendo se nõ curare de iure vsufructus. Idest nõ curauit exequi ius suũ in pceptione rerũ seu fructuũ mũdi. Et ideo cũ agebat corã Pilato ɔtra eũ super vsurpatione regni iudeorũ concessit se esse regẽ. sed negauit se curare de tẽporali vtili cõmodo eius addẽs. nõ est hic. Sicq; itellexit Pilatus rñsionẽ. Nã replicauit. Ergo rex es tu. ⁊ christus cõcessit sic. Tu dicis q: rex sum ego. Et addit christus corã. quare cõcessit se eẽ regẽ. Q: ad hoc veni in hunc mundũ vt testimoniũ perhibeã veritati. Pilatus igit̃ hãc veritatẽ cõcipiens scripsit verũ titulũ eius dicens. Jesus nazarenus rex iudeorũ. Nec ppter clamorẽ populi voluit delere. [Arg^m 2^m] ¶ 2° possunt cõuinci ex lr̃a pphetie in maiori ⁊ ex notorio facti: q messias iam venit: ⁊ est christus quem nos pdicamus: sic arguendo. Non auferetur sceptrum de iuda (quo ad ius sceptri) donec veniat q mittẽdus est (.s. ille de quo sequitur) ⁊ ipse erit expectatio gentiũ ⁊c. Sz ex notorio facti pz q christus noster fuit ille q fuit expectatio gentiũ. Sequit̃ igit̃ q messias venit cui incubuit ius sceptri. ⁊ q est christus noster. Assumptã pz. Nam messias dñ expectatio gentiũ. q: ipso veniente gẽtes ɔuertentur ad eũ. Esa. 41. Radix iesse q stat in signũ populoꝝ ipm gentes deprecabunt̃. Et Osee. 2. dicit̃ de gẽtibus. Miserebor eius q fuit absq; misericordia. ⁊ dicaz nõ populo meo populus meus es tu. ⁊ ipse dicet deus meus es tu. Ad hoc allegat apostolus multa ad Ro. 9. Sed notoriuz est q post christi aduentũ gentes ad christũ sunt cõuerse. Primo magi. Post multitudo populi ad pdicationẽ apostolorũ. Tãdem iperator romanus ⁊ totus populus cismontanus. [Arg^m 3^m] ¶ Item sequitur in lr̃a Gene. 49. Ligans ad vineam pullum suum: ⁊ ad vitẽ asinam suã. De hoc etiam ppheta cantat Zacharie. 9. Exulta satis filia hierusalẽ. ecce rex tuus venit tibi saluã. ipse paup ⁊ ascendens super asinũ ⁊ super filiũ asine. Sz hoc notorie ipletuz fuit in christo. qñ ascẽdẽs asinũ palã itrauit i hierusalẽ ⁊ cũ exultatiõe populus eũ recepit. [Arg^m 4^m] ¶ Itẽ sequitur. Lauabit in vino stolam suaz. ⁊ sanguine vue palliũ suũ. Nã pphetatũ erat de messia. Esa. 63. q iz esset formosus in stola sua. ⁊ñ sanguis aspersus fuit super vestimẽta sua. Sed hec notorie ipleta sunt in passione christi. Stola enim in scriptura dat̃ in signũ ⁊ decorem fortitudinis. Apo. 6. vidi sub altare dei animas interfectoruz ⁊c. ⁊ sequitur. ⁊ date sunt eis singulis stole albe. ⁊ h est qd ppheta querit de christo iterfecto in cruce. Esa. 63. Quis est iste q venit de Edom tinctis vestib⁹ de bosra. Et q̃re rubrũ est vestimẽtũ tuũ sic̃ calcãtiũ in torculari. Et rñdet. Iste est formosus in stola sua gradiens in multitudine fortitudinis sue. ⁊ aspersus est sanguis eorũ sup vestimẽta mea. Sed notoriũ est christũ fortiter passionẽ suã egisse vsq; adeo q totuz corpus suũ fuit rubrũ velut vestimẽtũ calcãtiuz botros seu vuas in torculari ⁊ reddit̃ rubeũ ⁊ vt sãguine aspersuz: ⁊ nimo ppter sitim vsq; ad mortẽ obtulerũt sibi acetuz qd est vinũ acre. Joã. 19. ⁊ Mat. 27. Dederunt ei vinũ cũ felle mistũ. Et sic ipletũ est illud. lauabit in vino ⁊c. [Arg^m 5^m] ¶ Item sequitur ibi. Pulchriores sunt oculi eius vino ⁊ dẽtes eius lacte cãdidiores. Prophetatũ eñi erat q resurgeret. psal. 138. Domine pbasti me ⁊ cognouisti me tu co. ses. m. ⁊ r. m. Itez q resurgeret cũ claritate ibi. Et nox illuminatio mea i delitijs meis. Et alibi i psal. 15. Notas mihi fecisti vias vite. Et ibi. Et .n. hereditas mea p. est mi. Sed christus resurrexit cũ magna claritate. erat enim aspectus eius sicut fulgur ⁊ vestimentũ ei⁹ sicut nix. ¶ Nec pñt iudei negare qn resurrectio ei⁹ fcã est notoria. cũ ipsi notorie custodes posuerũt custodiẽtes sepulchrũ ⁊ tñ sũmo mãe euasit ab eis. Matthei. 27. ergo ⁊c. [Arg^m 2^m principale] ¶ 2^m argumentũ pncipale christianorũ est Dani. 9. Cũ eñi ipse multũ oraret ⁊ fleret pro desolatione hierusalẽ ⁊ populi q erat sub captiuitate. Deus misit ad eum angelũ Gabrielem confortãtẽ eũ: q septuaginta anni qbus populus tenẽdus erat sb captiuitate abbreuiati erãt ad effectũ: vt adducatur iustitia sempiterna ⁊ vngatur sanctus sanctorum. ⁊ iteruz edificetur hierusalẽ vsq; ad christũ ducẽ. Et cõputat ibi certos annos vsq; ad christi mortẽ. Et sequitur ibi. Hebdomades. 7. ⁊ hebdomades. 62. erunt. ⁊ rursuz edificabit̃ platea hierusalẽ ⁊ muri: ⁊ post hebdomades. 62. occidet̃ chrs. Et q accipit̃ ibi hebdomades p annis: pz in pncipio capituli. Sed christiani cõcertãtes cũ iudeis de isto cõputo annorũ cõuincunt iudeos q isti anni iã effluxerũt ⁊ diu: sequitur q christus venit. ¶ Propter q posuerunt iudei q ista auctoritas nõ loquitur de vnctione messie sed de vnctiõe arce sanctuarij. post reuersionez de captiuitate. [Rñsio iudeorum.] ¶ Sed h est expresse cõtra lr̃am. Nam archa sanctuarij nõ dicebat̃ sanctus sanctorũ. [Reprobatur.] ¶ Silr̃ est cõtra textuz Daniel. 9. Nam dic̃ q tunc adducet̃ iustitia sempiterna. Sed archa nõ erat vngenda in eternũ. Hiere. 3. Non dicẽt vltra archa testamẽti domini. neq; recordabunt̃ illius. nec visitabit̃. nec erit vltra [Instantia iudeorum.] sed christiani nõ hñt firmũ fundamentũ sup cõputationibus annorũ. Hoc pz. Nam si cũ dicit. vngat̃ sanctus sanctorũ (vbi vocat christũ ducẽ) determinate itẽdat tps aduẽt⁹ christi. ergo cũ ab illo tẽpore Dañ. cõputat. 7. ãnos ⁊. 62. annos. añq; occidat̃ sequitur q septẽ ⁊. 62. annis vixit christus. [Rñsio] ¶ Dicit̃ q Daniel non cõputauit ibi tẽpora pcisa. puta q anni isti de aduentu christi ⁊ morte eius sibi imediate succedunt. sed loquitur idefinite. .s. hoc eueniet ⁊ illud post tot annos eueniet. Sed qñ determinate nõ dicit scriptura tẽpus. est intelligendũ q deus noluit tẽpus illud determinatũ reuelari p scripturã ⁊ est similis rõ sicut de die iudicij de qua dicit christus Mat. 24. De die illa ⁊ hora nemo scit neq; angeli celorũ nisi pater solus. Glossa nec filius ad reuelãdũ sz q isti anni nõ accipiũt̃ pro determinato tẽpore sed idefinite. pz p simile. Nã Apoc. 20. dicit̃ q ãgelus ligauit diabolũ mille annis. Qd nõ põt itelligi p ãnis millenarijs determinate. q: christus ligauit diabolũ per gratiã sui aduentus. vt nõ possit seducere gẽtes quãtũ vult p toto tpe idefinito vsq; ad tẽpus beatitudinis ɔsumende. ¶ Hunc intellectũ pbat Aug. 20. de ciui. ca. 8. ⁊ declarat̃ ca. 10. Hec enim est vera. Qua rõne tẽpus infinitũ ponit̃ in scriptura p finito. eadẽ rõne finitũ pro finito ãplioꝝ ideterminato: q: maior est pportio. Sz (vt pbat Aug. ibi) regnũ celorũ qd est eternũ accipit̃ in scriptura ⁊ pro regno psentis ecclesie. cuius tẽpus est finitũ ⁊ determinatũ. g̃. Hũc autẽ itellectũ opz iudeos cõcedere. Nã in psal. 104. scribit̃. Memor erit testamẽti sui. qd mandauit. in mille gñationes. Sed illd testamentũ trãsit in oẽs gñationes suas ideterminate. et sm opinionẽ eoꝝ. ergo. Nihilominus igit̃ sequitur christuz venisse sm lr̃az. Nã sequitur in Dañ. q cũ occisus fuit christus. Ciuitatẽ ⁊ sanctuariũ dissipabit populus cũ duce venturo. ⁊ in tẽplo erit abominatio desolationis. Sed notoriũ est de facto q post mortẽ christi Titus ⁊ Vespasianus cuz populo suo destruxerunt ciuitatẽ scãm hierusalẽ: ⁊ in tẽplo erat abhominatio desolationis. Nã Adrian⁹ post euersionẽ factã p Titũ statuã suã posuit vbi arca steterat ⁊ vestigia ciuitatis que remanserãt funditus destruxit. ne qs iudeorũ rediret ad ciuitatẽ nec in terra illa remaneret. Patet ergo ex lr̃ali ⁊ historiali intellectu prophetarũ christum venisse.

Tertius arti. Quo sm spũalẽ sensuz ac figuratiuũ illũ venisse pbat̃. Ubi dico q iudei errãt. ⁊ christiani turbant̃ q: nõ ɔsiderãt pphetias sz sensuz spũalem. ¶ Arguũt .n. iudei chrm nõ venisse. Nã Aggei 2° dñ q veniet desideratus cũctis gẽtib⁹: sequitur. Et magna erit gloria dom⁹ isti⁹ nouissime magis q̃ pme. Sz dom⁹ dei que edificabat̃ post reuersionẽ iudeoꝝ de captiuitate de licẽtia Cy [Arg^m 6^m iudeorũ.]

ri regis ⁊ Dary p Zorobabel ducē de tribu iuda(de q̄ hr̄ Esdre.1.⁊ Aggei.1.)nō fuit maioris glorie q̄ p⁹ quā edifica uit Salomō. Nā de illa 2ª domo quā faciebāt dixit eis Zo robabel(Aggei.2.)ex p̄cepto dn̄i.Qui ex nobis est.q vidit domū istā in gloria sua p̄ma.⁊ videt hāc que nūc est. Nunquid nō ita est quasi nō sit in oculis vestris.quasi dicat hec 2ª nihil est re⁹ p̄me. ¶ Itē Eze.4. vsq₃ in finē describit quō dā téplū mirabilissimū re⁹ tépli Salomonis ad edificādū in aduétu christi.tale aūt adhuc nō est edificatū.g̃ christus nō venit. ¶ Dic q̄ isti p̄phete loquūt̃ de domo sp̄uali.Q₃ aūt sp̄ualis sensus est habédus i scriptura sacra.p̄bat Apostolus Heb.4. Hortatus eni₃ fuerat Dauid iudeos ne idurarentur sicut patres eorū dicēs. Hodie si vocē eius audieritis no.⁊c.q₂ si sic nō itroibūt i requiē eis p̄missa₃.Tūc q̄rit de qua requie loq̄tur. Nā nō de terrena q₂ dicit hodie si vo.e.au.⁊c.Scib₃ aūt illud hodie iudei itrauerāt ⁊ possidebāt terra₃ p̄missionis.Ergo loq̄tur de rege sp̄uali in celesti patria. Loq̄tur g̃ Aggeus de domo in qua chr̄s regeret populū suū per sp̄u₃ sanctū.Vñ subdit̃ verbū.Placui vobis cū egrediemini d̄ terra egypti sicut ⁊ sp̄us me⁹ erit i medio vestrū: ⁊ iplebo domū istā maiori gloria q̄ p̄mā.Silr̄ dicit Eze.36.Effundā super vos aquā mundā ⁊c.⁊ dabo vobis cor no.⁊.s.no.po.in ın.v.Et ca.vltio applicat verba sua ad 12.apostolos.nā dicit.Porte erunt duodecim ex nominib⁹ duodeci₃ tribuū israel.Sed h̄ notorie ipletū est qn̄ palam in die pēthe.descēdit sp̄us sc̄us sup duodeci apostolos per quos q̄si p portas ecclesie oēs ad fidē itrauerūt. Juxta illō psal. In oēm terrā exiuit sonus eorū ⁊c. P₃ g̃ chr̄₃ venisse.

Arg^m. 2^m

Rn̄so.

Arg^m. 3^m

¶ 3° arguūt ꝫ christianos p illud Esaie.2. Egredietur virga de radice iesse ⁊ flos de radice eius ascendet.hec nō vidim⁹ eē ipleta sicut vidim⁹ ipletā p̄phetiā de virga Aaron que floruit ⁊ amigdala protulit: vt de⁹ p̄misit quē elegit in sacerdotē. Nūeri.17.⁊ sic ipleta est p̄phetia de v̄ga Moysi in qua facta sunt signa q̄ de⁹ p̄misit Exo.4. ¶ Dic q̄ loq̄t̃ figuralr̄ ⁊ q̄ figuralr̄ scriptura loq̄t̃. Di eni₃ i psal.8. Uidebo celos tuos ⁊ opa digi.t.Qō nō pōt itelligi ad lra₃.cū de⁹ digitos nō h₃.Sic igit̃ loq̄t̃ scriptura hic qn̄ di.egrediet̃ v̄ga de radice iesse. Hoc ipletū est in Dauid q fuit de radice iesse ⁊ q p̄mus tenuit virgā sceptri iude.2.Regū.ca.2. Na₃ Saul p̄mus rex fuit de tribu Beniamin.Dauid autē q fuit de tribu iuda sibi imediate successit.2.Regū.5.ca.Silr̄ h̄ fuit ipletū de Maria v̄gine matre chr̄i.Ipsa.n.fuit egressa de radice iesse. Habuit.n.Dauid duos filios de Bersabee Salomonē ⁊ Nathā.2.Regū.5.capi.⁊.1.Paral.3.Maria aūt descēdit de Nathā vt p₃ p Dam.lib.4.ca.6.Silr̄ qō sequit̃(⁊ flos de radice ei⁹ ascēdet)figurat̃ de messia q donis spiritus sancti erat florib⁹ multiplici gr̄a spiritus sc̄i.Vñ sequitur. Et reqescet sup eū sp̄us timoris dn̄i ⁊c.S₃ hec oia p euidentiā facti ꝯstat eē ipleta in chr̄o nr̄o. Nā notum est iudeis ip̄m descēdisse de semine Dauid p Mariā v̄ginē.notūq₃ est eis ip̄m eē natū de Nazareth que in hebreo iterp̄tat̃ flos: ⁊ notū ē eis ipsu₃ floruisse doctrina ⁊ scia sp̄ū sc̄i p arg^m Gama.q fuit honorabilis legis doctor. Actuū.5. Uolentib⁹ eni₃ iudeis doctrinā chr̄i ⁊ apostolo₂ extinguere dixit. Sinite istos.q₂ si ꝯsiliū hoc ex hoib⁹ est dissoluet̃.si aūt ex deo est nō poteritis dissoluere.S₃ p notoriū facti p₃ q hāc doctrinā nō potuerūt extiguere. seq̄tur g̃ chr̄m venisse.

Arg^m 4^m

Rn̄so

¶ 4° arguūt sic p illō Esa.2. Habitabit lupus cum agno ⁊ pardus cū hedo accubabit ab vbere ⁊ dlectabit̃ ifans sup foramina aspidis.⁊ in cauerna reguli q ablactat⁹ fuit manū suā mittet.Sed adhuc nō vidim⁹ agnos cū lupis habitare pacifice.nec pueros cū serpētib⁹ delectabilr̄ ludere. ¶ Dic q̄ loq̄tur moralr̄.⁊ hoc ꝯuenit scripture.Qō p₃. Nā dicitur Gene.49. Catulus leonū Juda.⁊ Isachar asin⁹ fortis.qō nō pōt itelligi nisi p₂ aliquos eo₂ mores.Sic loq̄tur hic scriptura.v₃ q̄ sb̄ lege chr̄i iudei q erāt simplr̄ populus dei habitarēt pacifice cū gentilib⁹ ꝯuersis ad fidē(q p̄us erat populus ferox erga iudeos)nec eis nocerēt ꝯuersi ad ecclesiā. Et hoc est qō seq̄tur. Nō nocebūt ⁊ nō occidēt in vniuerso monte meo.S₃ notoriū est q̄ gētiles ⁊ iudei ꝯuersi ad fidē inocēter sil̃ viuūt nec se occidant. Uenit g̃ chr̄s.

Arg^m 5^m

¶ 5° sic arguunt Hiere.23.di. Ecce dies veniūt dic̄ dn̄s ⁊ susci. Dauid germē iustū: ⁊ seq̄tur. In dieb⁹ illis saluabit̃ iuda ⁊ hierusalē hābi.cōfi.S₃ post chr̄i aduētū ꝯtinue sūt iudei in p̄iculo ⁊ pauore. ¶ Itē Esaie.2.di. Erit in nouissimis dieb⁹ p̄parat⁹ mons dom⁹ dn̄i in vertice mōtiū.⁊ ele.sup col.⁊.f.ad.e.o.g.⁊ nō leuabit gens ꝫ gētē gla.nec ex.vl.ad p̄.S₃ adhuc nō inuenit̃ q̄ fluxerūt ad chr̄₃ oēs gētes nec bella cessauerūt. ¶ Itē Dan. Aspiciebā in visione noctis.⁊ ecce filius hois veniebat ⁊ dedit ei dn̄s potestatē. ⁊ honorē.⁊ regnu₃.⁊ oēs populi trib⁹ ac lingue ipsi seruiēt.hec nō sūt ipleta.ergo ⁊c.

Arg^m 6^m

Arg^m 7^m

Rn̄so.

Ad p̄mi

¶ Dico q̄ op₃ vti sensu distōnali cōcernēte legē chr̄i. Na₃ p̄⁹ auctoritas loq̄tur moralr̄. Nā seq̄tur ibi. Et faciet iudiciū ⁊ iustitiā in terra.S₃ notoriū est sp̄ē notorietatis que vocatur notoriū p s̄nia₃ ex iure factā. De q̄ hr̄ 3° lib.de cohabita.cle.⁊ muli.q̄ in lege christiana hoies regunt̃ iustitia ⁊ recto iudicio iuris n̄alis. Nā euāgeliū chr̄i est publicū instr̄m oibus publice exhibitū tā iudeis q̄ christiāis ⁊ in eo(Mathei.7.)patenter ponit̃ s̄nia chr̄i dicētis.q̄ hoies viuēt f̄m ius n̄ale.s.que vultis faciant vobis hoies hec ⁊ eis faciatis. Sed sub lege iuris n̄alis ⁊ amoris n̄alis p̄nt hoies secure ⁊ ꝯfidenter viuere. P₃ g̃ chr̄m venisse.

Ad secū

¶ 2ª auctoritas loq̄tur historialr̄ de securitate. Nā dicit q̄ fluēt ad domu₃ dn̄i oēs gētes ⁊ nō leuabit gens ꝫ gētē gladiū. Hoc notorie ipletū est t̄pe legis christiāe. Nā t̄pe ꝯuersiōis Cōstātini fluxit ad chr̄m multitudo gentiliū.⁊ aū ꝯfluxerant multi iudei ⁊ ois gens distinguit̃ in gēte₃ iudeorū que est ex circūcisione ⁊ gentē gētiliu₃ que fuit sine lege.⁊ sic verificat̃.fluxerūt ad chr̄m oēs gētes. Nā ibi oēs distribuit p gn̄ibus singulorū: nō eni ait es fluēt ad eū singuli.s₃ oēs.S₃ t̄pe ꝯuersiōis Cōstātini fuit suspensus gladius gentiliū ꝫ christianos. Nā ex tūc suscepit Cōstātinus iperator defensionē christianitatis ne iterficerent̃ passim sicut aū.di.89.in ca.Cōstantin⁹: ⁊ ex tūc cessauit gladius Romano₂ ꝫ christianos q exercebat̃ toto t̄pe p̄cedente.vt p₃ di.15.ca.canones. Ideo notorie p₃ eē ipletū.⁊ fluēt ad eū ⁊c.⁊ nō leuabit vltra ⁊c.

Ad 3^m

¶ 3ª auctoritas loq̄tur sp̄ualr̄ ⁊ figuralr̄. Nā loq̄tur ibi de aduentu chr̄i ꝫ antichristū.vt p₃ in lr̄a. Etia₃ loq̄tur de p̄dicatione Helie, p quā ad regnū chr̄i sp̄uale ꝯuertent̃ illo t̄pe oēs trib⁹ israel.⁊ ipsi ⁊ oēs gētes fuient ⁊ obediēt filio hois chr̄o vt di in fine arti. Dan.9.iō f₃ historiā verū dic̄ Dan.q̄ oēs fuiēt ei. Sed q₂ illud regnū sp̄uale fore in futurū nō pōt p̄bari ex p̄cedentib⁹ factis notorijs cū futurū sit.sufficit hoc p̄bare p notorias p̄phetias p̄cedentes.Sed plena conuersio iudeorū pro tempore Helie p̄bat̃ Malach.vlti. Memētote ⁊c. Sequit̃. Ecce ego mittā vobis Heliā p̄phetam anteq̄ veniat dies domini magnus ⁊ horribilis vt cōuertat cor patrum ad filios ⁊ cor filiorū ad patres eorū.⁊ Hiere.23. Ego ꝯgregabo reliquas gregis mei d̄ oib⁹ terris ad quas eiecero eos. Illuc de conuersione gentiliu₃ in psal.21.reminiscent̃.⁊ conuertent̃ ad dominū.v.t.⁊ ado.in cō.e.v.fa.gen.

¶ Questio secunda.

Utrum iudei debeāt credere predicationi apostolorum f̄m prophetias veteris legis.

Uidic duo. ¶ Primo q̄ p rōnem pōt cōuinci q̄ vltra doctores ⁊ prophetas legis veteris fuit necesse alios doctores succedere q expsse docerēt que patres ⁊ p̄phete docuerūt.⁊ p̄diixerant figuralr̄ ⁊ obscure. ¶ 2° q̄ status docentiū expsse fuit stat⁹

apostolicus

apostolicus in lege veteri descriptus: et per consequens quod iudei debent eis credere per legem suam.

Primus arti. An rõne nãli cõuincat vltra pphetas alios doctores futuros q̃ pphetas et sacram scripturã declararẽt. Et dico quod sic. Ubi pro declaratiõe primo pmitto quod docuerũt phi deũ eẽ: et quod donis et sacrificijs est colendus. Unde. 4. ethi. ca. 5. de magnificẽtia di. Opz magnificũ sumptuosũ esse circa deos. et circa bona reposita et pparatiões et sacrificia. Et. 6. poli. capi. 6. di. Cõgruit aũt sacrificia imittentes facere magnifica. Silr. 7. poli. ca. 7. et. 8. et. 1. rhetorice capi. 18. dicit quod iniustitie fiũt maxime pp illũ in quẽ cõmittunt. vt q̃ defraudãt factores tẽpli in trib9 medys obolis. Et. 4. ethi. capi. 4. Tyrannos sacra pdantes nõ illiberales dicimus sz pnitiosos, ipios, et iniustos. Istud est cõis et quasi nãlis animi cõceptus. et istũ cultũ in sacrificijs docuit tenere filios suos (vt di in historijs) et h acceptauit deus tempore legis nature. vt pz de sacrificio Abel. ¶ Et vlterius docuerũt phi quod de9 ex effectib9 suis ãplius põt cognosci et coli q̃ cognitione per solã legẽ sacrificiorũ. Nã qr viderunt res nãles esse et moueri et cõtinue gñari et corrũpi. cõcluserũt necio vnã pimã cãz eẽ imobilẽ et ingñabilez et icorrupibilẽ. 7. phy. t. c. 3. et. 8. phys. te. cõ. 45. vsq3 ad. 54. et in. 12. meta. tex. cõ. 43. vsq3 ad. 47. iclusi. Et hac cognitione habita adhuc phi pmiserũt suis discipulis cognitionẽ dei et intelligentiarũ magis expͣssam. 3. de ala cõ. 36. et istã sciam de deo et cultu vocabãt itellectũ in habitu. Et istũ cultũ docuit lex mosaica: docuit eniz pp miracula in egypto et exẽpla facta p que ampliorẽ cognitionẽ acqsierunt de deo q̃ habuerant p solã oblationẽ sacrificiorũ deũ colere nõ solũ varijs sacrificijs. sed pp varia miracula dei eis ostensa varia festa deo celebrare: vt pasche etc. Et ea acceptauit deus et pmisit eis pphetas, messiã, et saluatorẽ futurũ. ¶ Tãdem docuit metaphysicus quod postq̃ homo haberet habitũ pfectum de sciẽtia rerũ nãlium quod mediãtib9 illis hõ attingit ad cognoscendũ deũ sm ea que sunt sibi ppria. l. quod ipse est pima substa itellectualis sciẽs seipm et itelligẽs et amãs: ita tñ quod sua scia et actualis itelligẽtia et amor sunt eadẽ quod ipe ẽt ponit quod de9 q est pimus motor est cõiunctus in mouẽdo corpori celesti. et quod motu suo oia entia bene disponit. Et istã sciam seu cultum vocãt intellm adeptũ. ¶ Istã cognitionẽ et cultum docuit lex obscure. Nã Ge. 2. docuit trinitatẽ psonarũ in vnitate obscure dicens. Faciamus hoiem ad imaginez et silitudinẽ nostrã etc. Silr docuit cõiunctionẽ nature hũane cũ deo obscure. Esaie. 7. Ecce virgo cõcipiet etc. Cũ g lex hec obscura neminẽ ad pfectum ducit. cõueniens fuit quod venirẽt doctores qui expresse sed nõ omnino clare docerent trinitatẽ in vnitate et christũ incarnatũ de virgine.

Secundus arti. An in veteri lege haberi possit notitia de statu apostolorũ. Ubi dico quod hoc pz euidẽter. Nã status apostolorũ est descriptus et approbatus in lege eorũ et notorie signis corrũdentibus cõfirmat9. Ergo eis debẽt credere. Consequẽtia pz. Qr tenent credere sue scripture approbate. maxime signis sequẽtib9 attestate. vt pz de vellere Gedeonis. Judicũ. 6. et similib9. Ans pbat multiplr. Primo ex istitutiõe stat9 aplici. Nã in psal. 44. de icarnatione chri mẽtiõe facta de chro hoie di. Speciosus for. pre fi. ho. Et infra tũc ppheta alloquẽs chrm cõcludit. Pro patrib9 tuis nati sunt tibi filij consti. e. s. o. t. etc. Sed qd dicit de filijs tũc nouiter natis hoc nõ põt itelligi de pphetis et doctorib9. aut eorũ filijs legis christi incarnationez pcedentib9. nã patriarche et pphete tpe incarnationis chri mortui fuerũt: et per cõñs nõ potuit eos christus pincipes ecclesie cõstituere. Ergo oportuit hoc itelligi de apostolis qui fuerũt filij iudeorũ. Sed notũ est quod christus apostolos qui fuerant filij iudeorũ. pincipes ecclesie cõstituit vbi[?] ecclesie fue. ac ẽt multa miracula fecerũt. Pz ergo quod status apostolicus hic pphetice est descript9 et signis notorijs approbat9 et attestatus. ¶ Confirmat p sequẽtia. Sequitur. n. Memores erunt nois tui dñe in etc. ppterea populi cõfitebuntur tibi etc. Quia lz pnunc in magno eẽnt odio. tamẽ publice pdicauerũt oi gñationi. Illud notoriũ est. nã pp pdicationez eorũ multitudo populorũ iesuz cõfitetur semp cõfitendo. Pz ergo quod status apostolicus in lege est descriptus et signis etc. ¶ Et idẽ est qd di in psal. Principes populorũ congregati sunt cũ deo Abraam. Hoc. n. nõ põt itelligi de patriarchis et pphetis. Naz ipsi tñ fuerũt pincipes iudeorũ nõ populorũ. i. gentiliũ de qbus hic specialr pmisit. regnabit deus sup gẽtes. Igit intelligendũ est de illis q cõuertebãt gẽtes. Hi sunt apostoli. put notoriũ est. Pz igit quod status apostolicus est etc. ¶ Confirmat p sequẽtia. Nã sequitur. Qm dij fortes terre vehemẽter eleuati sunt. Nota dij terre. Ergo loquitur de pdicatoribus q docuerunt credere in deũ Abrae. Sed post christi ascensionẽ notoriũ est de apostolis nõ de pphetis iaz mortuis. quod ipsi cõgregati fuerũt cũ deo Abraã: nam pcepta decalogi que docuit lex circũcisionis et Abrae: eadẽ docuerũt cõcorditer apostoli. Notoriũq3 est quod tãq̃ dij. i. filij adoptiui dei fortes. martyriũ fortiter sustinẽtes vehemẽter in honore eleuati sũt tãq̃ fundatores et pincipales pastores toti9 christianitatis. Pz ergo ex testimonio iudeorum et signis notorijs sequẽtib9 statuz apostolicũ in lege nostra eẽ approbatũ et acceptatũ. ¶ 2° pncipalr idẽ pz ex executiõe pdicationis apostolice. Nã in psal. q est de christo et predicatione sui nois sic pmittitur. Celi enarrant gloriã dei. Hec narratio nõ põt intelligi de celis mãlibus: nõ. n. ipsi vt sequitur loquunt et voces eorũ nõ audiunt ab eis significatiue. Unde subdit. Nõ sũt loquele neq3 sermones etc. Ergo opz itelligi de pdicatorib9 q sũt viri celestes qb9 cõuenit locutio et vox significatiua publice pdicans oi generationi terrarũ: prout sequitur. In oẽz terrã exiuit sonus eorũ etc. Hoc quoq3 nõ põt itelligi de pphetis et patriarchis. nã illi tñ dati erãt ad pdicãdũ iudeis q erãt ĩ lege Abrae et Moysi. Notoriũ aũt ẽ quod son9 pdicatiõis aplice in oẽm terraz exiuit. nec fuit insula ad quã nõ exiuit sonus pdicationis eorũ p eos vel p suos discipulos vel p famã publicã. Pz ergo quod status apostolicus est pbat9 descript9 et signis notorijs etc. ¶ Confirmatur p sequẽtia. Nã res pdicãda ibi exprimit. vz quod tales celestes viri narrare deberẽt chri incarnationẽ de virgine. Unde cõtinuãdo subdit ppheta. In sole posuit tabernaculuz suũ et ipse tãq̃ sponsus pcedens de thalamo suo. Hec aũt sunt euidẽs figura icarnatiõis chri de virgine. Lux eniz soli incorporat et solẽ nõ corrũpit. silr sponsalia que cõbunt pter carnalẽ copulã. Et notũ est quod h pbãt apostoli de chro. ¶ Itẽ. Predicãdũ erat quod cã icarnatiõis sue erat obedienter et fortiter cõfirmare cursũ passionis sue p nobis. Unde cõtinuãdo de ei9 obediẽtia et fortitudie dicit. Exultauit vt gygas ad currẽdã viã: et notũ est quod hec pbãt apostoli de christo. ¶ Itẽ. Predicãdũ erat quod post mortẽ resurgeret et in celũ ascẽderet vñ venerat. Et h est quod cõtinuãdo subdit de summo celo. e. e. et oc. e. etc. et notum est quod hec etc. Ergo stat9 apostolicus descript9 erat in pphetis et figuris. ¶ Itẽ ibi di quod pdicatores pdictorũ lz eẽnt paruuli sapia. tñ spiritu sancto inspirati fideles testes et sapiẽtes pdicatores fierẽt: et hoc est qd hic di. lex dñi imaculata cõ. a. t. d. fi. sa. pre. par. Et cõcordat illud Joel. 2. In dieb9 illis effundã de spũ meo et pphetabũt filij vri et filie vestre. Sz notoriũ est quod apostoli chri lz pus paruuli sapia fuissent tñ spũ sapie sup eos diffuso iuxta testimoniũ Joelis. testificabant et pdicabãt fidelr christi incarnationẽ eiusq3 passionẽ. Pz g quod status apostoli cui9 h est descript9 et signis notorijs attestat. ¶ Itẽ. In pdicatiõe q̃ est de chri icarnatiõe pmisit ppheta. mias dñi in eternuz

Dei cult9 ẽt a gẽtilibus venerabatur.

Arg9 6m

Arg9 2m

cantabo: ꝛ in eternum misericordia edificabitur in celis. Et ibi subdit ꝙ celestes ꝑdicatores hic ꝑdicaturi erāt in ecclesia sanctorū ibi. Cōfitebunt celi mirabilia tua ꝛc. Sȝ notū est ꝙ apostoli ꝑdicabāt chri miam in ecclesia fideliū dicētes. Penitētiā agite. appropinquabit. n. regnū celorū. igitur ꝛc. ¶ Confirmat. Naȝ querit sic ꝓpheta. Cū sit ꝓpriū deo facere miam de celis qs erit ille inter filios dei adoptiuos q hanc miam faciet ꝛ cuius mirabilia celestes ꝑdicatores ꝯfitebunt ꝛ ꝓbabunt. Vn̄ sequitur. Quis in nubib⁹ equabit dn̄o silis erit deo in filijs dei. Et r̄ndet ꝙ nō erit filius dei adoptiuus. sed ipsemet gloriosus deus. Vn̄ r̄ndēdo subdit. De⁹ q glorificat in ꝯsilio sctōrum magn⁹ ꝛ terribilis ꝛc. Et q̄ ꝑdixerat ibi ꝙ esset de semine Dauid. ibi. disposui testamentū ꝛc. iuraui ꝛc. Queri poterat quō de⁹ fieret homo. R̄ndet. Dn̄i est assumptio nostra ꝛ sācti israel regis nr̄i ꝛc. q̄si diceret ꝙ ꝑ assumptionē nāe humane de semie Dauid regis israel. Sȝ notoriū est ꝙ hec mirabilia. s. chrm eē deū

[Argm 3m] ꝛ hoiem ꝑdicauerunt apostoli. Pȝ ḡ ꝙ ꝛc. ¶ 3⁹ ꝓncipaliter idē pȝ ex legis veteris euacuatiōe ꝑ apostolos facte. Prophetauerat. n. Hiere. ca. 23. ꝙ vetus testamētū sacrificiorum erat mutandū in nouā legē. ꝙ ēt eius euacuatio exprimitur Malach. 2. vbi dr̄. Disperdat dn̄s magistrū ꝛ discipulū de tabernaculo Jacob offerentiū munus dn̄o exercituū. ita vt vltra nō respiciā ad sacrificiū nec accipiā placabile qd de manu vestra. Et noue legis successio ponit Hiere. 33. ꝛ Esa. 8. Qr cū ca. 7. ꝓphetauerat de chri icarnatione ibi. Ecce virgo cōcipiet ꝛc. ca. 8. dicit sic. Signa legeȝ in discipulis meis expectabo dn̄m q ascēdit faciē suā a domo Jacob: ꝛ sequitur Ecce ego ꝛ pueri quos dedit mihi deus in signū ꝛ portentū israel a domino exercituū. Isti aūt discipuli de qb⁹ loquitur Esa. nō pnt esse patriarche ꝛ ꝓphete. q̄ ipsi ꝑtinebāt ad tēpus legis sacrificiorū que auferret a domo Jacob ꝑ ꝓphetiā Hie. ꝛ Malach. Igit opȝ itelligi de discipulis ꝛ pueris q docerēt nouā legē succedentē legi sacrificioꝝ qui fecerūt signa ꝛ portēta. i. magna miracula de qbus mirabat dom⁹ isrl̄. i. iudeoꝝ. ¶ Sȝ notū ē oib⁹ ꝙ apli fuerūt illi pueri puri ꝛ puri q docebāt nouā legē grē. q dicebāt q crediderit ꝛ baptiçatus fuerit saluus erit. ꝛ ipugnabāt legeȝ veterū sacrificiorū vlterius ꝯtinuandā ꝛ tot miraculis ꝛ portētis legem christianā ꝯfirmauerūt: q̄ domus israel ꝛ totus mūdus de his mirabant. Pȝ ergo ꝙ hic stat⁹ apostolic⁹ est descript⁹ ꝛ

[Argm 4m] sig. ꝛc. ¶ 4⁹ ꝓncipalr ex noue legis ampliatione probat. Nam prophetauit Eze. 36. de lege sancti sanctorum in qua nomē dn̄i sacrificaretur dicēs. Cū sanctificatus fuero in vobis cōgregabo vos de vniuersis terris ꝛ effundaȝ sup vos aquā mundā ꝛ mūdabimini ab oībus iniqtatibus vestris. ꝛ dabo vobis cor nouū ꝛ spūȝ nouū ponā in medio vestri. Ista cōgregatio non erat fiēda ꝑ patriarchas aut ꝓphetas q̄ nō baptiçabāt in aqua. Nec ꝑ Joānē baptistā: q̄ nec baptiçabat in spū sancto. sed tm̄ ꝑparabat ad baptismū chri q erat in spū sācto. Vn̄ dicit. Ego vox clamātis in deserto parate viā dn̄i. Nec ꝑ chrm q̄ christus nō baptiçabat sȝ discipuli eius. Luce. 6. Ergo hic describit stat⁹ apostoloꝝ de quibus notoriū est ꝙ multos cōgregauerūt ad baptismū chri baptiçātes in aqua ꝛ spū sancto. Pȝ ḡ ꝙ stat⁹ apostolic⁹ ꝛc.

[Argm 5m] ¶ 5⁹ ꝓbatur ex morali apostolica instructiōe. Cōsistit eniȝ moralis instructio in actu iteriori electionis recte. Est eniȝ virt⁹ moralis act⁹ electiuus. 2. ethi. ca. 6. ꝛc. put recta rō determinabit. Sȝ deus vult hic pastores noue legis doctores moralis ꝑfectiōis iteriouis. Vn̄ ꝛ Hiere. 23. exꝓmit quales erūt illi noui pastores dicēs. Ecce dies veniūt ꝛ feriam domui iude fedus nouū nō ſm pactū qd pepigi cū patribus vestris cū educerē vos de terra egypti. ꝛ h̄ est pactū qd feriā cū domo israel. Dabo legē meā in visceribus eorū ꝛ in corde eorū scribā eā. Sed hec lex noua scribēda in cordib⁹ pastorū nō est iposita patriarchis aut ꝓphetis aut doctoribus qbuscūq veteris legis ꝛ veterē legē seruātib⁹. q̄ illa solū ꝓhibebat erga ꝑsonā proximi actū exteriorē ꝛ manū Exo. 20. Nō occides. Nō furabis. Nō eniȝ animū seu cor interiorē itelligebāt. Etiā qd dr̄ Leuiti. 19. diliges amicū tuum sicut teipsuȝ. ḡ a ꝯtrario sensu odies inimicū. Sȝ notoriuȝ est qd lex noua quā docebāt apostoli ꝓhibebat actū interiorē sicut ꝛ manū. ꝓhibet. n. nō solū occidere sȝ oīno irasci. Precipit ēt nō solū amicū diligere sȝ inimicū. put pȝ in publico instrō euāgelij Matthei. 6. toti mundo notorie exhibito. Pȝ ḡ ꝛc. ¶ Iteȝ. Pȝ ex itellectuali apostoloꝝ instructiōe. Consistit eniȝ doctrina virtutū itellectualiū in actu iteriori. Est. n. prudētia recta rō agibiliū iterior. 6. eth. c. 6. Silr scia ꝛ sapiētia ca. 7. Sed de⁹ reprobatis veterib⁹ pastorib⁹ Hiere. 2. addit Hiere. 3. Dabo vobis pastores iuxta cor meuȝ. ꝛ pascēt vos scia ꝛ doctrina. Sȝ isti pastores ſm sciaȝ docētes nō pnt itelligi qcūq doctores veteris legis. q̄ vt hic supra illa non ꝓhibebat actū iteriorē ire aut odij. Nec per ꝯns ꝓcedit ex scia. nā ſm rectā rōnem ꝛ rectā sciam simplr irrōnale est ꝛ illicitū ꝛ ꝓhibitū ex ira vel odio vltionē q̄rere de proximo. q̄ hoc nō est irasci vel odire put dȝ ſm rectā rōnē: qd solū facit virtutē. Vide ethi. 4. ca. 12. de mansuetudine. ¶ Fuit ergo tm̄ dictū cōparatiue vt dicunt iuriste. s. vt occasio que erat maius malū vitarēt. Doctrina aūt apostolica dicēs nō irasci aut odire proximuȝ. est doctrina que ꝓcedit ex sciētia: hoc eniȝ concluditur ex recta rōne. Ergo hic describitur ꝛc.

¶ Questio tertia.

Vtrum miracula que refert Matthe⁹ de christo sic cōcordent ꝓphetijs ꝙ ex concordia eorūdeȝ possit probari chrm illū sanctum hominē venisse qui dicitur messia.

Hic ostendam messiā venisse in ꝑsona christi nr̄i. ꝑcōcordādo ꝓphetias que scripte sūt de chro: ꝯcordādo miracula que refert Matthe⁹ de chro nr̄o. ¶ Pmo ex ꝯcordia ꝓphetiaꝝ ꝛ miraculoꝝ ꝯcernētiū ei⁹ icarnationē. ¶ 2⁹ ex ꝯcordia ꝓphetiaꝝ ꝛ miracloꝝ ꝯcernētiū legis grē istōnē. ¶ 3⁹ ex cōcordia ꝓphetiaꝝ ꝛ miracloꝝ ꝯcernētiū legis grē ꝯfirmationē. ¶ 4⁹ ex cōcordia ꝓphetiarū ꝛ miraculorū cōcernentiū ipsius legislatoris regnationem.

Primus arti. De ꝯcordātia ꝓphetaꝝ ꝛ miraculorū q̄ ad ei⁹ icarnatōeȝ. Vbi dico ꝙ ꝯcordādo fcā chri ꝛ ꝓphetias quo ad ꝑsonā chri ꝑ icarnationē ei⁹ de tribu iuda sequitur iā venisse. Ge. n. 12. fcā est ꝓmissio Abrae ꝙ ex semine ei⁹ descēderet chrs messias. Et hec ꝓmissio postea fuit fcā Dauid q fuit d tribu iuda. Hie. 23. Ecce dies veniūt dicit dn̄s ꝛ suscitabo Dauid germē iustū ꝛ regnabit rex ēt ꝛc. Et hr̄ Eze. 37. ꝛ Amos. 9. ꝛ Aggei. 2. ꝛ Zach. 4. Sȝ ꝙ chrs descēdit de Abraā, Juda, ꝛ Dauid: ꝓbat Matth. c. 1. cōputādo genealogiā chri ꝑ descensuȝ de Abraaȝ ꝛ Juda ꝛ Dauid terminat vsq ad chrȝ. Sequitur ḡ chrȝ ꝯcordādo ꝓphetias cū fcō venisse. ¶ Itē. Hoc sequitur ex. 1. ca. Matth. sicut Esa. 7. r̄ndēs ad qōnē de mō ḡnationis messie dic. Ecce vgo cōcipiet ꝛc. ꝛ h̄ vtute spūs sācti cū dicit. egrediet virga ꝛc. Et sequitur. Et requiescet sup eū spūs. Sȝ h̄ ipleta sūt in chro. Nā vt refert Mat. c. 1. cū ioseph voluit occulte dimittere Mariā btāē chrm in vtero dicit ei āgelus. Noli timere. qd. n. in ea natū est de spū scō est. Sequitur ibi. Et h̄ est qd dictū est. Ecce vgo ꝯcipiet ꝛc. ¶ Itē. Sequitur ex. 2. ca. volēs scriptura ꝑdicere mō q̄ messias appereret mūdo dixit ꝙ stella mediāte mōstraret. Nūeri. 24. orietur stella ex Jacob ꝛc. Et ēt ꝙ a regib⁹ adoraret i psal. 71. Reges thar. ꝛ insule ꝛc. Hoc infert Matth. ca. 2. vbi reges veniētes ad chrm dixerūt. Vidim⁹ stellā ei⁹ in oriēte ꝛ venim⁹ adorare eū. ¶ Itē. Hoc seqt ex. 2. ꝑdixerat. n. Hiere. ꝑsecutionē ei⁹ ꝑꝑ quā fugeret

geret in egyptũ. ⁊ postea rediret. Et ideo dĩ Osee. 11. vbi dĩ. Puer israel ⁊c. dilexi eũ ⁊c. Ex egypto vocaui filiũ meum. Sz hoc refert Matth. postq̃ ãgelus dñi apparuit Joseph in sõnis dicẽs. Fuge in egyptũ ⁊ esto ibi dũ dicã tibi. Scḋo q̄ defuncto Herode dicit ei. Reuertere in terrã iuda. defũcti enim sunt qui querebant animam pueri.

Secundus arti. De ꝯcordãtia ꝓphetarũ ⁊ miraculorũ christi quo ad ipsi⁹ legis institutionẽ. Ubi ⁊ ips̄ iã venisse ostẽdo per factũ ⁊ ꝓphetias ptĩculares ad legis sue institutionẽ. Predixerat enĩ Eze. cap. 36. q̄ daturus erat legẽ spũalis vnctiõis in messia. s. baptismũ in aq̃ ⁊ spũ sancto dicẽs. Cõgregabo vos ⁊ effundã sup vos aquã mundã ⁊ mũdabimini ab oĩbus iniq̃tatib⁹ vestris: ⁊ dabo vobis cor nouũ ⁊ spũm nouũ. Sed hoc refert ca. 3. Matth. de chro. referẽs quõ chr̃s fuit baptiçat⁹ in aq̃ a Joãne. ⁊ vidit spũm sicut colũbã descẽdentẽ ⁊ manentẽ sup eũ. Et tũc sãctificauit aq̃s instituẽdo legẽ nouã baptismatis. Et hoc est q̄ dicit Joanni. Sic nos opz adimplere oẽm iustitiã. Seq̄tur ḡ ex ꝓphetica vnctiõe in facto chr̃m venisse. ¶ Itẽ. Hoc sequitur ex diaboli cõfutatione. Predixerat. n. de eo ꝓpheta q̄ non timeret ab incursu ⁊ demonio meridiano psal. 90. Qui habitat. Sed chr̃s eũ nõ timuit se eũ tẽtante oĩb⁹ modis ꝓphetauit ⁊ p ꝓphetias legis vt pz Matth. 4. ḡ pz ⁊c. ¶ Itẽ. Hoc seq̄tur pmo ex noue legis morali spũali adimpletione: pdixerat. n. de eo Hiere. ca. 31. sic dicẽs. Post dies istos dabo legẽ meã in visceribus eorũ. i. mẽtes eorũ (vt expo nit apostolus ad Heb. 8.) ⁊ in corde eorũ scribã eã. Sz hoc fecit christus. vt refert Matth. 5. ca. Ait. n. q̄ chr̃s dicit nõ veni legẽ soluere sz adimplere. Et exponit modũ. Unñ seq̄tur de impletione mẽtali ⁊ spũali. Lex. n. vetus dixerat nõ occides: ego aũt dico vobis oĩno nõ irasci. q2 q̄ irascit̃ fratri suo re. e. ⁊c. Lex enĩ dixit nõ mechaberis. ego aũt dico vobis oĩs q̄ viderit mulierẽ ad ꝯcupiscendũ eã iam mechat⁹ est in corde suo. Et Lex dixit. diliges amicũ ⁊ odio habebis inimicũ. ego aũt dico vobis diliges amicũ ⁊ inimicũ ⁊c. Hec enĩ oĩa impletiua ptinent ad mentẽ ⁊ cor. ḡ ⁊c. ¶ Itẽ. Hoc seq̄tur ex legis iustificatiõe. Osee. 10. dĩ. Seminate vobis in iustitia: tempus aũt requirendi dñm q̄ docebit cũ venerit vos iustitiã. Sz ca. 8. Matth. docuit chr̃s legẽ iustitie dicẽs. Primũ q̃rite regnũ dei ⁊ iustitiã ei⁹. ⁊ hec oĩa adijcient̃ ⁊c. ¶ Itẽ. Sequit̃ ex legis ⁊ iudicij moderatiõe Hiere. 33. dĩ. In diebus illis germinare faciã Dauid germẽ iustitie ⁊ faciet iudiciũ ⁊ iustitiã in terra. Sz Matth. 7. ca. docet chr̃s moderamine in iudicio seruando dicẽs. Nolite iudicare ⁊ nõ iudicabimini. In quo. n. iudi. ¶ Itẽ. Seq̄t̃ ex auctoritate legem cõdẽdi. Ad deũ. n. maxie ptinet legẽ salutis condere Esa. 35. Ecce de⁹ nr̃ veniet ⁊ saluabit nos. Sz. 8. ca. Mat. manifestauit chr̃s deitatẽ suaz volũtate q̄ soli deo est ꝓpriũ leprosum curãdo. Ait. n. illi. Uolo. mũdare. Et ꝯfestim mũdata est lepra ei⁹. Et paraliticũ solo iussu curãdo dicẽs cẽturioni. Uade ⁊ sanat⁹ ẽ puer i illa hora. ¶ Itẽ. Hic seq̄t̃ ex lege cũ hoib⁹ ꝯuiuẽdi. Baruc. 4. dĩ. Hic ẽ de⁹ nr̃ ⁊c. Seq̄t̃. Et post hoc i terra visus ẽ ⁊ cũ hoib⁹ ꝯuersat⁹ ẽ. Sz chr̃s p legẽ hũilitatis voluit cũ pctõrib⁹ ꝯuenire ⁊ ꝯuersari. vt pz Mat. 9. Nã i domo Matthei cũ publicanis ⁊ peccatorib⁹ discubuit. Etiã domũ pncipis israelis ⁊ manũ filie sue quã defũctã dixerat tenuit ⁊ surrexit puella. ḡ ⁊c. ¶ Itẽ. Hoc pz ex potestate iurisdictionẽ legis sue alijs cõmittendi ⁊ cõmissarijs certã vitã tradẽdi. Ubi intelligendũ (put dĩ Exo. 18.) q̄ Moyses q̄ fuit legis veteris lator habuit potestatẽ cõmittẽdi (ꝯstituit enĩ pncipes populi ⁊ cẽturiones ⁊c.) ⁊ puidendi de spãli mõ nr̃o viuendi ipoꝝ cõmissarioꝝ q̃ ad ipsos (oportebat enĩ eẽ eos viros deũ timẽtes ⁊ ꝟitatẽ tenẽtes auaritiã odiẽtes: vt ibi dĩ) nec tñ fuit Moyses ꝓpheta q̄ dĩ messias. sz tñ figura ei⁹. Propter qḋ dĩ Deutero. 18. Prophetã sic me de gẽte tua suscitabit tibi dñs de⁹ tuus ipm audies. Sz Mat. 10. chr̃s apostolis suis cõmittit potestatẽ pdicãdi ⁊ sanãdi: ⁊ tradidit regulã spãlẽ fz quã viuere debebãt. aurũ ⁊ argẽtum non possidendo ⁊ cetera que ibi sequuntur.

Tertius arti. De ꝯcordãtia ꝓphetaꝝ ⁊ miraculorum chr̃i. Ubi ꝓbo iã messiã venisse per factum ⁊ ꝓphetias ptinẽtes ad legis sue ꝯfirmationẽ. Prophetauerat. n. Esa. 35. q̄ legẽ suã ꝯfirmaret captiuorũ liberatiõe: ait enĩ. Deus ipse veniet ⁊ saluabit nos. Tũc aperientur oculi cecoꝝ ⁊ aures surdoꝝ patebũt. Tũc saliet sic ceru⁹ claudus ⁊ apta erit ligua mutoꝝ. Sz Mat. 11. ridet chr̃s discipulis Joãnis missis ad iterrogãdũ eũ q̄s es. dicẽs. ite ⁊ eũtes renũciate Joãni q̃ vidistis ⁊ audi. Ceci vidẽt. clau. ãbulãt. leprosi mũdant̃. surdi audiũt ⁊c. Seq̄tur ḡ ꝯcordãdo ꝓphetias ⁊ fcm̃ q̄ chr̃s vẽit. ¶ Itẽ. Cõfirmat legẽ suã ex sabbati sãctificatione. Cõstat. n. q̄ ad solũ messiã ptinet legẽ de obseruatione sabbati interptari. q2 de eo solũ dicit dñs. Ipsũ sic me audietis. Deutero. 18. Sz chr̃s Mat. ꝯcedit se posse interptari de obseruatiõe sabbati in casu nec̃itatis ⁊ sanatiõe infirmoꝝ p sĩle de Dauid. q̄ ex nec̃itate comedit panes ꝓpõnis (qḋ tñ ex lege fuit illicitũ. 1. Regũ. 21.) ⁊ in casu mĩe fz illḋ Osee. 5. Miam volo nõ sacrificiũ. ¶ Itẽ. Cõfirmat legem suã ex for⁹ sue pdicatiõis ⁊ doctrine sue. Docet. n. ꝓpheta in psalmis. q̄ doctur⁹ eẽt in parabolis: de semino ẽt ꝯçanic: ⁊ frumẽti. ⁊ filib⁹. ¶ Itẽ. Cõfirmat p ꝓphetias ptinẽtes ad ꝓuidẽtiã suã pastoralẽ. Dixerat. n. Eze. 33. suscitabo sup gregẽ pastorẽ vnũ q̄ pascat greges meos. Seq̄tur ⁊ i pascuis vberrimis pascbã eas. Sz. 9. Mat. refert̃ de q̄nq3 panib⁹ ⁊ duob⁹ piscib⁹ pauit q̄nq3 milia hoium. igit̃. ¶ Itẽ. Cõfirmat p ꝓphetias ptinẽtes ad eius venerationẽ. Esa. n. 2. dĩ. Radix iesse q̄ stat in sig̃m populoꝝ ipm gẽtes depcabũt̃. Sz Mat. ca. 15. dĩ q̄ mulier gẽtilis cananea ipm p filia suã instãtissime depcabat̃. ḡ. ¶ Itẽ. Cõformat p ꝓphetias ptinẽtes ad Eccl̃ie fundationẽ. nã Nũe. 20. dĩ. Cũ edaperis aquã de petra bibet oĩs multitudo ⁊ iumẽta qḋ exponit̃ de fundatiõe eccle. 1. Cor. 4. Sz Mat. ca. 26. dĩc chr̃s Petro. Tu es Petrus ⁊ sup hãc pe. edi. eccle. meã. ¶ Itẽ. Cõfirmat p ꝓphetias ptinẽtes ad vnionẽ nãe hũane cũ diuina in vnitate psone Esa. 48. dĩ. Hec dĩc dñs redẽptor tu⁹ (hoc dĩc q̃tũ ad humanitatẽ) seq̄t̃. Ego dñs de⁹ tu⁹. Per ly ego qḋ est ꝓnomẽ demõstratiuũ singulr exp̃mit̃ vnitas psone dĩ redẽptoris. Sz Matth. 17. cũ chr̃s trãsfiguranit exprimit̃ ei⁹ hũanitas in corporis glorificatiõe: ⁊ eius diuinitas assumens hũanitatẽ in vnitate persone cũ patre sub ꝓnomine demonstratiuo singulari cum dicit. Hic est filius meus dilectus ⁊c.

Quartus arti. De ꝯcordãtia ꝓphetarũ ⁊ miraculoꝝ chr̃i q̃ ad ipsi⁹ regnationẽ. Ubi dico q̄ ips̄ iã venisse ꝓbat̃ ꝯtractãdo fcm̃ ⁊ ꝓphetias ptinẽtes ad ei⁹ regnationẽ. Prophetauerat. n. Zacha. 10. ca. q̄ modus eius regnãdi eẽt mitis hũilis dicẽs. Jubila filia syõ. Ecce rex venit tibi iust⁹ ⁊ saluator. ipse paup ⁊ ascẽdẽs sup asinã ⁊ filiũ asine. Sed Mat. 18. ca. vsq3 ad mediũ. 21. agit̃ de mõ chr̃i hũili regnãdi. De hũilitate. n. docet Mat. 18. Quicũq3 hũiliauerit se sicut paruulus iste hic maior est in regno celoꝝ. Et de paupertate docet. ca. 19. querẽti q̄d faciẽdo vitã eternã possideret. ⁊ dicit paupertatẽ docẽs ⁊ dicẽs. Si vis pfect⁹ eẽ vade ⁊ vẽde oĩa q̃ habes ⁊c. ⁊ habebis thesaurũ in celo. Seq̄tur. facili⁹ est camelũ p foramẽ ac⁹ trãsire q̃ diuitẽ intrare in regnũ celorũ. Et. 20. ca. de ei⁹ hũili ascẽsu in cruce docet dicẽs. Ecce ascẽdim⁹ hierosolymã ⁊ fi. ⁊c. 21. Hec quoq3 oĩa applicant̃ ad ꝓphetiã Zacha. Ubi dĩ. q̄ misit discipulos dicẽs. Ite i castellũ qḋ ⁊c. ⁊ statim inuenietis asinã allig. ⁊ pullũ cũ ea. seq̄t̃. Hoc aũt totũ fcm̃ est vt adimple. p ꝓphe. dĩ. Dicite filie syõ. Ecce rex tu⁹ venit tibi mansuet⁹ sedẽs sup asinã ⁊ pullũ filiũ subiugalis. Seq̄tur. Turbe clamabãt dicẽtes. Osanna

filio David ꝛc. Pꝫ ergo ex applicatiōe humili modi regnādi chꝛi. ꝛ ꝓphetia hāc humilitatē ꝓdicēte chꝛim venisse. ¶ Itē. Probat ꝑ regnū ptinēs ad spūalē istructionē iudeoꝝ. Pꝛophetauerat. n. Esa. 6. excecationē eoꝝ dicēs. Uade ꝛ excecat coꝛ populi ꝛc. Sꝫ cū chꝛs iuenit eos excecatos. tāq̄ potrectoꝛ ꝛ doctoꝛ ondit eis cāꝫ sue excecatiōis dicēs. Excecauit eos malitia eoꝝ. vt sic de cā eruditi sanarent. vt pꝫ. ca. 24. Fuit ergo spūalr rex eoꝝ de fcō. ¶ Itē. Hoc pbat ꝑ regimen ptinēs ad messie ꝓphetationē. Pꝛophetauerat. n. Moyses Deutero. 18. Pꝛophetā de fratrib⁹ meis sicut me suscitabit dñs. Sꝫ chꝛs tāq̄ piꝰ rectoꝛ ꝛ doctoꝛ ꝓphāuit eis futura dicēs. Ecce mitto ad vos ꝓphas: ꝛ ex illis occidetis ꝛc. Et ca. 23. ꝓphāuit eis dstructionē hierusalē ꝛ tēpli: ꝛ sig⁹ ꝓcedētia futurū iudiciū. vt pꝫ. ca. 24. ꝛ 25. ¶ Itē. Probat ꝑ regimē ptinēs ad coꝝ spūalē sctificationem. Pꝛophāuerat. n. de eo i psa. 109. q̄ ipe eēt futur⁹ sacerdos sctificās eos fꝫ ordinē Melchi. dicēs. Tu es sacerdos i eternū fꝫ ordinē Melchi. Sꝫ chꝛs vsus ē ordie Mel. offerēte panē ꝛ vinū. 26. ca. qñ de pane ꝛ vino corp⁹ suū ꝯfecit. ¶ Itē. Hoc pꝫ ꝑ regiā ptātē q̄ post passionē resurrexit. Pꝛophāuiat. n. David. q̄ tā alte ꝛ regal erat ptātis. q̄ lꝫ moꝛitur⁹ erat. nō tñ corrūpēdus: sꝫ ꝑ mō iterū ad vitā rediturꝰ dicēs in psal. 15. Nō dabis sctm̄ tuū vidē corruptionē. Notes. m. s. v. a. ꝛc. Sꝫ post mortē chꝛs resurrexit ca. 17. Igit pꝫ chꝛim venisse. ¶ Questio quarta.

VTrū miracula q̄ refert Ioā. d chꝛo sic ꝯcōdēt ꝓphetijs d xp̄o q̄ ex ꝯcordātijs eaꝝ dē possit ꝓbari messiā quē vocam⁹ chꝛm eē deū. **Hic** q̄tuoꝛ. ¶ Pꝛio q̄ ꝓphete ꝓdixerūt messiā eē deū quē latini vocam⁹ chꝛim. ¶ 2° q̄ iudei cogunt hoc ꝯcedere. ¶ 3° q̄ chꝛistiani cōcedentes miracula chꝛisti que refert Ioānes in euāgelio suo cogunt hoc idē cōcedere. ¶ 4° dubitatur in contrarium.

Pꝛimus art. An ex dictis ꝓphāꝝ habeam⁹ messiaꝫ siue xp̄m eē deū. Ubi nōndū q̄ chꝛm eē deū matrie pbat apostolus ꝑ ꝓphias David. Et rō est. nā (vt in ꝓlogo sup psalteriū dr̄) alijs ꝓphetis locut⁹ est de⁹ ꝑ dicta. ꝛ facta. ꝛ reuelationes: sed David q fuit ꝓpha specialr de chꝛi icarnatiōe loquut⁹ est de⁹ ꝑ seipm̄ iterioꝛi inspiratiōe: Un̄ in psal. 84. Audiā qd loq̄tur in me dñs. ¶ Probat ergo apostolus ad Heb. 1. chꝛm eē deū. Pꝛio ꝑ excellētiā quā dicūt ꝓphe ipm̄ hēe vltra nāꝫ āgelicā. ¶ Pꝛio arguēdo ꝯ hoīē sic. Uos itelligitis vestras scripturas fꝫ lrāꝫ. Sꝫ i psal. 2. q est de chꝛi istitutiōe ꝓpha loq̄ns in ꝑsona chꝛi ait. Ego aūt ꝯstitut⁹ suꝫ rex ab eo sup mōtē ꝛc. Seqtur. Fili⁹ me⁹ es tu ego ho. ge. te. ꝛc. Sꝫ ad lrāꝫ h nō pōt itelligi de aliq̄ angelo vel hoīe. q: gñatio est ꝑcreatio filij de filii in sbā. sꝫ nec angelus nec hō est filius deo in sbā. ergo itelligit de deo q maioꝛ ē āgel ꝛ hoīe. ¶ 2° argr ad idē. Nā si dicat q̄ itelligit de āgelis ꝯfirmatis q sūt filies deo filij dei adoptiui. arguit ꝯ. Naꝫ in psal. 96. q ē de chꝛi regnatiōe dr̄. Et adorēt eū oēs āgeli ei⁹: qd nō pōt itelligi de adoratiōe alicui⁹ filij adoptiui. q: ibi seqtur cā adoratiōis. s. qm̄ tu dñs altissimꝰ sup oēꝫ ter. ni. ex. est sup o. d. Sꝫ de⁹ sup oēs deos supm⁹ est de⁹ ver⁹ ergo ꝛc. ¶ Itē. In ps. 103. d ei⁹ ascēsiōe. Cū dixerat. ponis nubē ascēsū tuū. ibi dr̄. Qui facis āgelos tuos spūs. facit. n. āgelos spūs ꝯuertit ꝛ ptinet ad creationē sbē eoꝝ. Nā ꝑ sbāꝫ sūt spūs. Sꝫ q creat āgelicā sbāꝫ ē ver⁹ de⁹. ergo ꝛc. ¶ Itē ibi. Qui facis mīstros tuos ignē vrētē flāmā ignis. Sꝫ h ē ver⁹ de⁹. vt Exo. 3. pꝫ. Qui eni loq̄bat Moysi in rubo ardēte. fuit tñ log minister dei. Nō. n. loquutus est de⁹ hoi ꝑ seipsū: sꝫ ꝑ subiectā creaturā. Qd ꝓbat Aug. 10. de ci. dei. ca. 13. ꝑ h. q: Exo. 33. dr̄ q̄ ꝑ loq̄bat dñs Moysi facie ad faciē. sic solet log hō ad amicū suū: ꝛ post dixit. Dñe ostēde mihi gloriā tuā. ꝛ ait dñs. Nō poteris vidē faciē meā. Nō. n. vide. hō. m. ꝛ. vi. sꝫ videbis posteriora mea. Sꝫ q fecit de⁹ ministrū flāmā ignis (vt de Helie trāslatiōe in celūꝫ in curru igneo ꝛ ꝑ equos igneos) ille fuit verus de⁹. ¶ 2° pbat Apostolus ibi chꝛim eē verū deū ꝑꝑ excellētiā diuinitatis. quā sibi ꝓphe attribuūt. ¶ Et p° arguit ꝯ hoīeꝫ sic. Uos itelligitis scripturā ad lrāꝫ. Sꝫ 2. Re. 7. dicit lra ad David sic. Cū cōpleti fuerint dies tui ꝛ dormieris cū patrib⁹ tuis suscitabo semē tuū post te ꝛ stabiliā thronū ei⁹ vsq̄ in sempiternū. Qd nō pōt itelligi de Salomone. nā ipm̄ genuit dū viueret. Ergo itelligēdū est d messia q futur⁹ erat de semine David. q: sibi ꝓmittebat thron⁹ David i eternū vt pꝫ in psal. 88. Mīas dñi in eternū. Et Esa. 9. Paruulus dat⁹ est nobis ꝛ fili⁹ dat⁹ est nobis ꝛc. Ipse sedebit sup soliū David ꝛc. Amodo ꝛ vsq̄ in sēpiternū. Et ibi seqt. Et ego ero illi in patrē ꝛ ipe mihi in filiū. Qd nō pōt itelligi q̄ de⁹ pr̄ genuit eū gñatiōe semiali de q̄ hic supra. Nec spūali. q: tūc nō est ad lrāꝫ. Igit de gñatiōe diuina q̄ de⁹ pr̄ gñat filiū deū. ¶ Itē. Arguit ad idē. Nā in psal. 44. de incarnatione. Pꝛio ꝓmisit chꝛi hūanitatē ꝛ gñationē chꝛi hoīs ibi. Speciosus foꝛ⁹ ꝓ fi. ho. ꝛc. Et d regno ei⁹ seqt ibi. Specie tua ꝛc. itēde ꝓspere ꝓcede ꝛ regna. Deide exꝓmit regnationē suā 2° diuinitatē dicēs. Thron⁹ de⁹ tu⁹ ꝛc. ¶ Itē. Seqtur ibi. Dilexisti iustitiā ꝛc. Propterea vnxit te ꝛc. Hic māifestū ē q̄ ꝓpha ꝯtinuat locutionē suā i 2ª ꝑsona. Igit sic dꝫ ꝯstrui. Dilexisti iustitiaꝫ. ꝓpea vn. de⁹ de⁹ tu⁹. Unxit te. i. de⁹ pr̄. sic arguit glossa Aug. ¶ Itē. Post cōmēdationē chꝛi regis cōmēdat reginā chꝛi matrē ibi. Astitit regina a dextris ꝛc. Et post reddit cāꝫ q̄re hic voluit matrē reginā ita decorā. quia rex ipse de⁹ ꝯcupiscet in matrē. ibi. Et ꝯcupiscet rex. d. s. q. i. e. d. m. ꝛc. ¶ Itē. In psal. 101. de ei⁹ resurrectiōe postq̄ ꝓmiserat. Tu exurgēs dñe misereberis syō ꝛc. subdit. Et tu dñe i ꝓn⁹ terrā fūdasti ꝛ opa manuū tuaꝝ sūt celi. Sꝫ iste q creauit celū ꝛ ter. ē ver⁹ de⁹ ergo ꝛc. ¶ Itē. In psal. 18. d icarnatiōe ex virgie ꝓmisit. In sole posuit tabnaculū suū ꝛc. ꝛ ipe ꝛc. deide subdit. A sūmo celo egressio ei⁹ ꝛ occursus ei⁹ vsq̄ ad summum eius ꝛc. Sed ascensio vsq̄ ad summuꝫ celi summi. est ꝓpꝛium soli deo. Igitur. Nam lꝫ angeli sint in summo celo n̄ tñ ascēdūt ad soluū sūmū celi. ¶ Itē. In psal. 88. q est de effectu icarnatiōis chꝛi cū ꝓmiserat ꝓpha q̄ effect⁹ eēt dei mīa ibi. In eternū mīa edificabit i celis. q̄rit ꝓpha. Cū mīa sit ꝓpꝛi⁹ effect⁹ dei: nūqd igr in filijs dei adoptiuis aliqs eq̄bit dño i hac mīa faciēda ibi. Qm̄ qs ꝛc. Rn̄det q̄ nullus fili⁹ adoptiu⁹ sꝫ ipe de⁹ magn⁹. Un̄ fcā q̄ne subdit. De⁹ q glorificat i ꝯsilio iustoꝝ magn⁹ ꝛ terribil sup oēs q in circu ei⁹ sūt ꝛc. Innuitq̄. q. qūo h pōt fieri cū minima dꝫ fieri p messiā de semine regis David: vt ibi supra. Et vidēt q̄ de⁹ assumsit hūanā nāꝫ de rege David. ibi infra. Qm̄ dñi est assumptio nr̄a ꝛ sancti israel regis nr̄i. Est igit messias de⁹ magn⁹ terribilis ꝛc. ꝛ sic de⁹ ver⁹. ¶ Isti⁹ magni dei ponit cōmēdatio Baruc. 3. ꝛ 4. ꝯcludit. Hic de⁹ nr̄ ꝛ nō estimabitur ali⁹ aduersus eū. Et de eo subdit q̄ erit messias. Un̄ subdit. Post h in terris visus est ꝛ cū hoīb⁹ ꝯuersat⁹ est. ¶ Ad hoc vide Esa. supra. q. 1. hui⁹ libri ar. 1. ꝯne ꝓma.

Secundus arti. Ubi dico q̄ iudei cogunt cōcedere chꝛim quē nos adoram⁹ esse deū. Nā necesse hnt fꝫ ꝓphetias eoꝝ messiā esse deū vt hic supra. ar. 1. ꝛ hic messias est chꝛistus noster. vt pꝫ per ipletionē ꝓphetiaꝝ in chꝛo q̄ sunt de messia supra. q. 1. d messia. ꝛ. 3. ¶ Itē. Apostoli ꝓbant chꝛistū nostrū esse ꝛ ipsū credendū est per ꝓphetias supra. q. 2. de apostol. ¶ Itē. Uos habuistis Ioānē baptistā tāq̄ ꝓphetā missum a deo: qd pꝫ ex facto vestro. naꝫ hierosolyma ꝛ ois iudea. ꝛ multitudo phariseoꝝ ꝛ saduceoꝝ baptiçabant ab eo Matth. 3. ꝛ Ioānes testat ipm̄ eē deū. Nā testimoniū Ioānis qd dabat sacerdotib⁹ vestris ꝛ leuitis missis ad eū qñ baptiçauerat. erat q̄ in plenitudine chꝛisti oēs accipim⁹ grām pro grā. Io. 1. Sꝫ dare grām est ꝓpꝛiū deo cum sit creatoꝛ: de quo dicit scriptura vestra. In

ꝓncipio

Margin notes, left column: Chꝛm deū eē 2° pbat ab Apło. Argm pm · Argm 2m · Argm 3m · Argm 4m

Margin notes, right column: Argm pm · Argm 2m · Argm 3m · Argm 4m · Argm 5m · Argm 6m · Argm 2m · Argm 3m

Arg^m 4^m

ꝑncipio creauit deꝰ celū ⁊ terrā. ¶ Itē. Dicit Joānes bap. de chīo nro. Ecce agnus dei ecce q to. ⁊c. Seqꝛ. qui misit me baptiçare ille mihi dixit. sup quē videris spūm descēdētē: hic est q baptiçat in spūsancto. Et ego vidi ⁊ testimoniū ꝑhibui. qꝛ hic est filiꝰ dei.

Arg^m 5^m

¶ Itē. Nullus dicēs se eē deū missus est facere miracula cū effectu perdurante ⁊ ad legē dei perducentia. Dico. facere miracula pp luciferū q voluit eē deꝰ: ⁊ tn̄ nō fecit miracula. sꝫ statim ꝓiectus est in infernū. Dico cum effectu perdurante. pp antichristū. q dicet se esse deum. ⁊ faciet figmenta: sed nō durabit nisi p tres ānos ⁊ dimidiū Dan. 12. Usquequo horū finis mirabiliū. Rn̄dit vir dei. Et vsqꝫ ad tēpora ⁊ tēpus: ⁊ dimidiū tēporis. Dico perducētia ad legē dei. Quia lꝫ diaboli ⁊ antichris multiplicia faciant figmenta: tn̄ nō vt ꝑducant suos sectatores ad legē decalogi quā deus dedit Exo. 20. Sꝫ notoriū est vobis ꝙ chr̄s dicēs se eē deū. fecē miracl̄a ↄtinētia ppl̄z q̄ ↄtīsto adhuc ꝑdurat ⁊ p miracl̄a sua ꝑduxit hoies ad fuādū legi dī ꝑfecte n̄ solū q̄ ad corpus. sꝫ quo ad aīaꝫ: vt notū ē vob. ⁊ pꝫ Matth. 5. ⁊ 6.

Tertius articulus. An heretici concedentes miracula chr̄i que refert Joānes cogant cōfiteri ipsuꝫ deū esse. Ubi dico ꝙ christiani cōfitētes miracula chr̄i cogun tur cōcedere chr̄m esse deū. si ea intelligūt. Qd dico contra aliquos christianos dicētes ꝙ miracula q̄ refert Jo. de chr̄o nō cōuincūt ipsuꝫ esse deū etiā si cōcedant. ¶ Un̄ ꝑmo notandū ꝙ chr̄s dicit (Jo. 5.) si opa nō fecissē in eis que nemo alius fecit. pctm̄ nō haberēt. s. infidelitatis fm̄ Augꝰ ibi. Sꝫ nō dicit que nemo alius poterat fecisse. si deus de oipotētia sua absoluta hoc voluisset. Patet ergo ꝙ qn̄ sumunt argumenta de miraculis dei. attēdēdū est ad dei ordinationē nō ad oipotentiā eius absolutā: qꝛ sic poterat hominē sine miraculis ⁊ sine icarnatione ⁊ sacramētis reparasse.

Arg^m p^m

¶ Arguatur igit sic. Exo. 1. ca. Miracula que fecit chr̄s sunt talia. ꝙ deus ordinauit illa soli deo esse ꝓpria. g chr̄s deus. Consequētia patet. Sic enī arguit chr̄s ↄtra infidelitatē negātiū eius diuinitatē. Si opera nō fecissē ⁊c. Ans ꝓbat. Nā Joānis. cap. 1. dī ꝙ ipse reuelauit occulta cordis Nathanaelis. Nā ꝙ ipse erat verus israelita ⁊ sine dolo pēdebat ab occulta rectitudine cordis sui. Similr Mulieri cananee Samaritane. reuelauit occulta sua ſecrita. Septē inquit viros habuisti ⁊c. Joa. 4. Et Petro reuelauit occulta sua. Anteq̄ gallus cantet. Reuelare aūt occulta cordis ⁊ maxie de oi tēpore ordinauit deꝰ esse soli deo ꝓpriū. 1. Reg. 5. Hō videt que patent. deus aūt intuet cor: ⁊ Hie. 16. Prauum est cor hois ⁊ inscrutabile. qs ⁊c. Patet ergo ꝙ concedens miraculum de Nathanaele si attendat ad ordinationē dei ꝙ necesse hꝫ cōcedere chr̄m esse deū.

Arg^m 2^m

¶ Item. In 2ᵒ ca. dī ꝙ mutauit aquā in vinū solo verbo suo. ibi. Replete hydrias aqua. ⁊ aqua vinuꝫ factū est. Sed deus ordinauit ꝙ solū ipse transubstātiauit spēm in speciē. Ge. 2. deus edificauit costam quā tulerat de Adam in mulierē. Similr ordinauit sibi ꝓpriū esse solo verbo nouā subāꝫ facere seu noua forꝰ ornare: vt pꝫ Gen. 1. ꝑ totū. Patet ergo ꝙ cōcedēs hoc miraculū. si attendat ad dei ordinationē necesse hꝫ cōcedere chr̄ꝫ esse deuꝫ. ¶ Similr ibi. cū chr̄s eiecisset multitudinē forte de templo funiculo de cordis ⁊ cū interrogarent: ꝙ signū ostenderet tante potestatis. Respondit. Soluite tēplū hoc ⁊ in tribus diebus excitabo illud. Sed si fuisset tn̄ sanctus minister dei. cui deus assistisset faciens opera ⁊ nō ipsemet deus: falsum dixisset. Ego excitabo corpus meuꝫ a mortuis. Non enim attribuit actio supposito. cui ipsuꝫ agēs assistit. Uerbi gr̄a. Quia intelligentia celuꝫ mouens celo assistit tn̄. non est verū dicere celum mouet se: sed intelligentia mouit celū. Est ergo verus deus. ⁊ nō sanctus hō dei tm̄.

Intelligētia mouet celū ⁊ assi stens.

Arg^m 3^m

¶ Itē Joā. c. 3. discipuli Joānis dixerunt ei. Chr̄s cuius testimoniū ꝑhibuisti baptiçat ⁊ omnes veniunt ad eū. Joā. reprehēdit eos dicēs. Illū opꝫ crescere. me aūt minui. s. qꝛ ego sum hō sicut alij de terra. ipse aūt est de celo descendens. Unde ait. Qui de terra est de terra loqt qui de celo venit sup oēs est. Sed constat cum dicit qui de celo est. ly qui. notat suppositū: sed nō hois tm̄. Quia si chr̄s esset tm̄ homo fm̄ suppositū tm̄. falsuꝫ diceret. ꝙ de celo venerit. nam tunc illud suppositū hominis fuisset formatū suppositū in vtero virginis non in celo. lꝫ spiritussanctus illud suppositū hois formasset. Ergo sic saluat ꝙ persona christi descendit de celo ꝙ opꝫ intelligi per cōmunicationeꝫ idiomatū. s. quia persona filij dei venit de celo vniens sibi nām̄ humanā in vnitate persone.

Arg^m 4^m

¶ Itē. Joā. ca. 4. dicit ꝙ chr̄s cū adhuc absens esset curauit filiū reguli faciens mentionē de seipso. Nam tanq̄ potestatē hn̄s ait regulo. Uade filius tuus viuit. Et sanatus est puer in illa hora. sed deus sic ordinauit ꝙ qn̄ facit miraculū per aliū sicut per ministruꝫ eius: tunc actio tribuit soli deo. Uerbi gr̄a. Exo. 3. Deus cōstituit Moysem ministrū suū vt populuꝫ educeret de egypto: ita ꝙ deus noluit ꝙ Moyses. quasi ꝓpriā ꝑtātē habēs dicere potuerit: educā ppl̄m de egypto. sed dn̄s hoc sibi reseruauit dicēs vidi afflictionē populi mei in egypto ⁊c. ⁊ descendi vt liberarē eū ⁊ educerē de manibus egyptioꝝ ⁊ educā eū. Ergo ꝑ oppositū. cū christus curauit istuꝫ. ⁊ hoc fecit loquēs tanq̄ potestatē habēs: sequit ꝙ q hoc miraculū ↄcedit si attendat ad ordinationē diuinam concedere habet chr̄m esse deum.

Arg^m 5^m

¶ Item. cap. 5. dicit ꝙ angelus descendebat in piscinā ⁊ mouebat aquā. ⁊ qui ꝑmus descendebat in piscinā post motionem aque. sa. fi. a. de. infirmitate. Christus aūt hominē triginta. ⁊ octo annis infirmū: quia non habuit qui eū mitteret in piscinam mirabilius sanauit. Primo requirens eius cōsensum dicens. Uis sanus fieri. Scdo ipso ↄsentiente solo vbo ipsum curauit dicens. Tolle grabatū tuū ⁊ ambula. ⁊ statim factus est sanus ⁊ hoc fecit in sabbato. Curauit aūt hoieꝫ vltra formā cōcessaꝫ angelo dei. s. ad solū consensuꝫ infirmi ⁊ ad solū verbū medici. Et dispensatiue ↄtra legē dei p Moysem date nō reperis aliquē hoieꝫ cui tn̄ deus astitit fecisse. Ergo ↄcedēs hoc miraculū attendēs ad dei ordinationē circa sanctos viros. necesse hꝫ ↄcedere christū esse deū.

Arg^m 6^m

¶ Itē Joānis. ca. 6. dī ꝙ pauit quinqꝫ milia hoium ex qnqꝫ panibus ⁊ duobus piscibus eos multiplicādo. Sed qn̄ facta est augumētatio miraculosa tunc deus ordinauit sibi ascribi ordinationē mirabilē. vt quādo multiplicauit Helyseus quid parū de oleo ⁊ impleuit vasa nō pauca. 4. Reg. 4. ⁊ paruꝫ de pane in panē ꝓ multis diebus. 3. Regum. 17. voluit deꝰ ista miracula Xro deo ascribi. non sibi. Unde ibi sic dī. Hec dicit dn̄s hydria farine nō deficiet. Pꝫ ergo ꝙ cōcedēs hoc miraculū ⁊ attēdēs ad dei ordinationē hꝫ ↄcedere chr̄ꝫ esse deū.

Arg^m 7^m

¶ Itē. Joā. ca. 7. dī ꝙ iudei querebant eū interficere. Sed auditis verbis dicētis. ego sum a pr̄e ⁊ ipse me misit. Et iterū. Qui credit in me fluēt de vētre eius flumina aque viue. loquēs de spiritu sancto quē accepturi erāt credentes in eū: tunc qui missi fuerant nō poterāt manū mittere in eū lꝫ volebāt. Et interrogati a pontificibꝰ quare eū nō adduxerunt: responderūt. Quia nūq̄ sic locutus est hō. Sed si non fuisset hō a patre ꝓcedēs ⁊ cū eo spiritū sanctū mittens qd hic dixerat fuisset argumentū in oppositū. nam ꝓpter falsa verba deus hoiem nō saluat. Immo false volentes dij esse ex solo velle perierunt. vt Lucifer. ⁊ Eua. Pꝫ ergo ꝙ concedens ⁊c. necesse hꝫ ⁊c.

Arg^m 8^m

¶ Itē. Joā. ca. 8. dī afferebāt sibi mulierē in adulterio deprehensaꝫ querentes. qd dicis de ea. Et rn̄dit dicens. Quicūqꝫ vestrū sine peccato est ꝑmus in ipsaꝫ lapidē mittat. Et sic accusatoribꝰ se subtrahētibꝰ eā saluauit dicēs. Uade ⁊ ampliꝰ noli peccare. Sꝫ finaliter liberare accusatū a pena legis p deū datā: ad solū deū ꝑtinet. Naꝫ cuiꝰ est legē ↄdē eiꝰ ē ⁊ legē iterꝑtari seu a pena legis absoluere. planū ẽt ē ꝙ vba absoloīs seu libatiōis dixit deo. Unde ⁊

amplius rc. Patet ergo q̄ ꝯcedēs rc. necesse hꝫ ꝯcedere chꝛiꝫ esse deū. ¶ Itē. Jo. 9. c. dī q̄ ceco nato curato chꝛs ad credēdū ipꝫ esse dei filiū allexit ꝛ instruxit ꝛ adorationē deo debitaꝫ admisit. Nā cū venisset ad eū post dixit ei Tu credis in filiū dei. Et dicit ille. Quis es tu dn̄e. Et dixit ei. Jesus. Qui loquit̄ tecū ipse est. At ille ait. Credo dn̄e. Et procidens adorauit eū. Sed hoīb⁹ sanctis qb⁹ deus assistit nō inuenit̄ cōcessuꝫ q̄ hoīes tanq̄ȝ ad credendū eos tanq̄ȝ in filiū dei iducere liceat. ꝛ adorationē deo debitaꝫ sibi assumere. Patet ḡ q̄ qui rc. necesse hꝫ cōcedere verū esse deū rc. ¶ Item. Jo. ca. 10. dicit chꝛs. Potestatē habeo ponēdi aīam meā ꝛ iterū sumēdi eā. ¶ Itē. Ego ꝛ pater vnū sumus. Quibus auditis sustulerunt iudei lapides vt lapidarent euꝫ ꝛ exiuit de manibus eoꝝ. Sed nunq̄ȝ fuit cōpertuꝫ q̄ aliq̄s qui dicit se eē deum euasit lapidationē, lapidibus sublatis in eum (nec mirum cuꝫ lex dei p̄cipiebat blasphemos lapidari. Leui. 24.) ꝛ inter blasphemias maxima fuit se esse deū false dicere vt pꝫ hic. ca. Patet ergo q̄ cōcedens rc. necesse hꝫ rc. ¶ Iteꝫ. Joan. ca. 11. dī q̄ deus voluit chꝛiꝫ glorificare tanq̄ȝ filiū ei⁹ per resuscitationē Laꝣari. Unde ibi. Infirmitas hec nō est ad mortē: sed ꝓ gloria dei, vt fi. dei. p. e. Similr̄ voluit eum glorificare tanq̄ȝ potentē solo verbo resuscitare mortuum. Un̄ ibi clamauit. Lazare veni foras. ꝛ prodijt qui mortuus fuerat. Similr̄ voluit eum glorificare vt populus crederet in eū. Un̄ sequit̄. Multi ex iudeis qui viderant que fecerat crediderunt in eū. Resuscitare aūt hoīem tanq̄ȝ filius dei: ꝛ solo verbo. ꝛ tanq̄ȝ ille in quē credendū est: sunt soli deo reseruata. Nō eniꝫ voluit deus Heliseuꝫ glorificare per resuscitationē mortuoꝝ. cū hoc nō cōcessit sibi tanq̄ȝ filio dei in quē credendū est. sed vt sciret̄ esse vir dei. Nec solo verbo ordinauit hoc eū facere. sed deus per euꝫ resuscitauit vnum per tactū corporis sui (4. Re. 13.) ꝛ aliū per accubitū sup corpus eius. 4. Reg. 4. Patet ergo q̄ cōcedēs rc. si auté. rc. necesse hꝫ cōcedere rc. ¶ Item. Joānis. c. 12. dī q̄ cū venit Jesus hierosolymā sup asellā. turba q̄ sciebat eū Laꝣarū resuscitasse acceperunt ramos palmaꝝ ꝛ ꝓcesserunt obuiā ei ꝛ clamabāt Osanna rc. Benedict⁹ rc. rex israel rc. Sꝫ q̄ sic exultaret hierusalē in aduentu chꝛi prophetauerat Zacha. c. 9. Exulta filia hierusalē ecce rex tuus venit tibi iustus ꝛ saluator sedēs super asinā ꝛ super filiū asine. Et addit ibi. ꝛ dn̄s deus super eos videbit̄ ꝛ saluabit eos dn̄s deus eoꝝ. Patet ergo ꝑ prophetā chꝛistuꝫ esse regem israel ꝛ saluatorem dn̄m deum. Probata igit̄ deitate per eius miracula q̄ a chꝛistianis cōceduut̄ nunc idem ꝓbat̄ cōcedentibus eius verba. Capl̄o eniꝫ. 13. Joānis dī q̄ ipse sciebat horā quādo transiturus erat ad deuꝫ patrē de hoc mūdo: ꝛ predixit euꝫ iudam traditurū: ꝛ q̄ Petrus eū ter negaret anteq̄ȝ gallus cantaret. Et. ca. 14. dicit duo. s. q̄ pater in ipso manens facit opera (ex quo pꝫ q̄ a patre habuit scire horaꝫ passionis sue ꝛ futurā ꝓditionē iude ꝛ negationē trinā Petri) scḋo addit nunc creditis: q̄ ego in patre rc. alioquin ꝓpter rc. ex quo patet q̄ vult nos credere in ipsum tanq̄ȝ cōsubstantialē patri. Cuꝫ igit̄ est ꝓpꝛiū soli deo q̄ opera a p̄re sibi substātialr̄ immanente ꝓcedant ꝛ q̄ in eum credendū est tanq̄ȝ in consubstantialē p̄ri. patet q̄ cōcedens verba chꝛisti comparantis se ad patreꝫ. necesse ꝯcedere habet ipsuꝫ esse deū. ¶ Itē idem patet ex verbis suis quibus se comparat ad spiritum sanctū. Nā. ca. 15. dicit. Sine me nihil potestis facere. Et iō ca. 16. subdit q̄ mittet eis spiritū sanctū qui docebit eos oēꝫ veritatē. Et subdit q̄ spiritussanctus quem mittet ab eo sic a patre procedit: ꝛ esse ꝛ scire ab eo accipit. Et hoc est quod subdit. Ille me clarificabit quia de meo accipiet ꝛ annūciabit vobis. Sed spiritussanctus nō mitit̄ missione temporali. s. ad hoīem docendum neqꝫ missione eterna qua procedit tanq̄ȝ tertia persona in diuinis nisi a solo deo. Patet ḡ chꝛim esse deū. ¶ Itē. cap. 17. dicit hec est vita eterna vt cognoscant te solū deū ꝛ quē misisti chꝛim Jesum. Et innuens spiritū sanctū dicit. Quē tu p̄r misisti. Naꝫ supra. 16. cap. dī de ipso. s. quē mittet pater in noīe meo ille rc. Sꝫ dare vitaꝫ eternaꝫ cū p̄re ꝛ spiritusancto est ꝓpꝛiū soli deo. Patet ergo chꝛim esse deū. ¶ Itē. ca. 18. dī q̄ sciens oīa q̄ vētura erāt sup eū ꝓcessit obuiā ministris veniētib⁹ ad eū capienduꝫ ꝛ se eis obtulit dicens. Queꝫ queritis. Et cū r̄ndissent Jesum naꝣarenū: dicit. Ego sum. Et abierūt retrorsuꝫ ꝛ ceciderūt in terrā. Et. ca. 19. dī. Et sciens Jesus q̄ iam oīa ꝯsumata sūt de eis q̄ ꝑtinebāt ad eius passionē hoc solo excepto qḋ ꝓpheta dixerat. In siti mea. p. m. a. Ut ergo cōsumaret̄ scriptura dicit. Sitio. Et illi spōgiā aceto plenā obtulerūt ori eius. Cum ergo accepisset acetū dixit ꝯsumatū est ꝛ iclinato capite rc. Ex qb⁹ multiplr̄. pꝫ ipꝫ fuisse deū. p̄mo. n. ex eo q̄ dicebat Oīa q̄ vētura erāt sup eū. pꝫ q̄ presciuit passionē suā ꝛ circūstātias ei⁹. qḋ nō fuit ꝯcessuꝫ neqꝫ supioꝛib⁹ angelis neqꝫ inferioꝛib⁹. Nā inferiores quesierūt in ei⁹ ascensione. Quis est iste rex glorie. Et supremi quesierūt. Quare rubeū est indumentū tuū. Et has q̄ōnes fecerūt deificā cognitionē ab altero suscipere desiderātes. Hec s̄m Dionysiuꝫ ꝛ Cōmētatorē eius de celesti hierarchia ca. 7. Pꝫ ḡ chꝛiꝫ esse supiorē angelis: ꝛ sic ipsuꝫ eē deū. Scḋo ex eo q̄ ꝓcessit eis obuiā ꝛ dicit. Sitio, vt ꝯsūmaret̄ scriptura. pꝫ q̄ libere disposuit ḋ sua morte. Tertio ꝑ hoc q̄ audito (ego sum Jesus naꝣarenus ꝛ abierunt retrorsuꝫ in terrā) pꝫ: q̄ disposuit de sua passione tāq̄ȝ potestatē hn̄s. Sed q̄ habuit sciaꝫ vltra supiores angelos ꝛ inferiores ꝛ disposuerit de passione sua tanq̄ȝ p̄tātē habens vt in virtute noīs Jesu ꝓsterneret oēs hoīes in terraꝫ ille est verus deus. ḡ rc. ¶ Itē. c. 20. post resurrectionē eius dixit Apl̄is. Ascēdo ad p̄reꝫ meū ꝛ. p. v. deū. m. ꝛ. d. v. Sꝫ ne aliq̄s crederet q̄ deus p̄r eēt de⁹ chꝛi (sicut aploꝝ s̄m adoptionē vt̄. ca. 21.) cōfessi sunt apl̄i q̄ est p̄r chꝛi: sicut dei nō sicut filij adoptiui. hoc eniꝫ cōfessus est Thomas. Cū enim dixerat sibi. ifer digitū tuū rc. ꝓclamauit. Deus me⁹ ꝛ dn̄s meus. Silr̄ Joannes vidēs miraculū de captione pisciū ad verbū chꝛi dicētis mittite rhete in dexteram dixit. Dn̄s est. Silr̄ Petrus interrogatus si diligeret dn̄m. r̄ndit. Dn̄e tu oīa scis rc. Sed actuū ꝑ dī de apl̄is: eritis mihi testes in hierusalē rc. ꝛ vsqꝫ ad vltimū terre. Patet ergo ex ꝯfessione litteratoꝝ testium chꝛistum esse deum rc.

Quartus articulus. Ubi mouent̄ dubia circa predicta. Et p̄mo dubitat̄ cōtra fundamentū super quo fundat̄ iste. 2. arti. Fundat̄. n. sup hoc q̄ est deus. q̄ fecit ea opa que deus nō ordinauit aliū facere. Sed vt recitat Augu. Deus ordinauit q̄ Moyses ꝛ multi alij fecerant multa miracula que non fecit chꝛs ꝛ que nemo alius fecit. Ergo ꝑ hoc q̄ fecit que alius nō fecit. nō dꝫ chꝛs vel alius se dicere eē deū. vel quasi ipse esset deus. ¶ Ad hoc Augu. sup Joannē Omelia. 9. recitat alioꝝ miracula sic. Quis eniꝫ nisi Moyses egyptios plagis tot tantisqꝫ percussit. Diuiso mari ppl̄m duxit: manna de celo esurientib⁹ ipetrauit. aquā de petra sitientib⁹ fudit. Quis nisi Josue currentē solē emissaꝫ ad deū oratione firmauit ꝛ fixit. Quis p̄ter Sanson ꝓp suaꝫ sitim maxillā mortui asini expandāte satiatus est. Quis p̄ter Helyam in curru igneo ad alta subuectus est. Quis preter Heliseū sepulto suo cadauere cadauer alterius reddidit vite. Quis p̄ter Danielē inter ora inclusorū secū leonū esuriētiū vixit innocēs. Quis p̄eter tres viros. Ananiā, Aꝣariaꝫ, ꝛ Misael. in flāmis ardētib⁹ deābulauit illesus. ¶ Ad h̄ dicas q̄ vni soli scilꝫ messie cōcessum fuit facere opa s̄m formaꝫ ꝛ titulū quā p̄dixerant de eo ꝓphete. scilꝫ tanq̄ȝ filius dei. Sibi. n. soli ꝯcessū est dici. Dn̄s dī ad me fi. m. es tu rc. in ps. 2. de cōstitutione messie (vt hic supra declaratū est ar. p̄mo) chꝛs eniꝫ sua miracula fecit sub titulo filij dei. Illa

Dub^m p^m

R̄nsio.

minauit enim cecũ natũ a natiuitate vt glorificet̃ filius dei per eũ. Joan.9. Idem de Laçaro ꝛc̃. ꝛ miracula sua sibi soli deo ꝓpria cõfirmauit (vt hic supra articulo.3.) hec nõ reperiunt̃ in quocũqꝫ alio sanctoꝝ quare nõ est simile. Has responsiones tangit ibi Augusti. ¶ Sed preter hoc notat ꝙ christus inter oẽs sanctos in mõ ꝛ forma faciendi miracula ꝑcellebat. Miracula enim sua fecit magis auctentice q̃ aliquis alius. Naꝫ ea fecit verbo ꝛ iussu. Juxta illũ psalmi.32. ꝛ.148. Ipse dixit ꝛ facta sunt. Ipse enim dixit. Implete hydrias aqua ꝛ aqua vinũ factũ est. Jubendo dixit filio vidue. adolescẽs tibi dico surge: ꝛ statim resedit q fuerat mortuus. Et sic pꝫ de alijs multis. Simil'r miracula fecit extẽsius q̃ alij. Nam Marci.6. di. Quocũqꝫ intꝛoibat in vicos: aut villas aut ciuitates in plateis ponebãt infirmos ꝛ deprecabãtur eũ vt.v.si.v.e.t. ꝛ quotquot tangebãt eum salui fiebant. Idem Luc.6. ꝛ Matth.8. Simil'r faciebat melius. Nam Moyses ꝛ alij miracula faciẽtes multas qñqꝫ penas inflixerunt: vt pꝫ de miraculis factis in egypto. Christus aũt beneficia ꝯtulit. sed nullũ lesit. Immo de eo scriptũ est. bñ oĩa fecit. Simil'r faciebat intensius. Naꝫ nõ solũ corpora: sꝫ et animas curabat. Demonũ legiones eijciebat. Luc.8. Quinimo peccata dimittendo. Ait eniꝫ Magdalene. Remittuntur tibi peccata tua. Hec nõ reperiunt̃ in quocunqꝫ sanctorum. igit̃ ꝛc̃.

> Christus miraculis oẽs sctõs ꝑcellebat.

Questio quinta.

Vtrum retorquẽdo argumenta iudeorum cõtra seipsos probari possit ꝙ lex chri sit oĩno ꝑfecta: ꝛ cunctꝫ precedentis euacuatiua: ꝛ in se oĩum eternal'r cõsumatiua.

Hec tria in q̃õnis titulo contenta disputat Apostolus ad Hebreos.

Primus articulus. An lex christi sit oĩno ꝑfecta. Et ꝓbat Ap'ls ꝙ sic. ad Hebre.ꝑ sic arguendo Dicebant.n. iudei legẽ Moysi esse ꝑfectam: q2 per angelos fuit data: ꝛ hoc cõcedit Ap'ls ad Gal.3. Dicit eniꝫ lex ꝓpter transgressores posita est ordinata ꝑ angelos: ꝛ ideꝫ habetur Actuũ 3°. Sꝫ in lege chri nouissime dieb'ꝰ istis deus loquut'ꝰ est nobis in filio suo. Ergo a minori. per locũ ab auctoritate: seq̃ ꝙ lex chri est oĩno ꝑfecta. Istã minorẽ (videlꝫ ꝙ deus dieb'ꝰ istis loquutus est nobis in chr̃o sicut in vero filio suo) ꝓbat Ap'ls ꝑ legẽ iudeoꝝ. Quẽ deus pater dicit predicare suũ ꝑceptũ: ꝛ eẽ filiũ suũ. ꝛ sibi cõsubstãtialẽ ꝛ angelis meliorẽ. cõstat ꝙ nobis loq̃t tanq̃ꝫ in filio suo. Sꝫ Dauid loquẽs in ꝑsona christi ad patrẽ dicit psal.2. Ego ꝯstitutus sum ꝛc̃. ꝑdicãs ꝑceptũ eius. Et iterũ dicit. Dñs dixit ad me fi. meus es tu ego ꝛc̃. Et iterũ eũ exprimit eẽ figuraꝫ sube eius ꝛ meliorẽ angelis. Ait eniꝫ de eo. Et adorent eũ oẽs angeli eius. Et cõstat ꝙ nullus nisi cõsubstãtialis patri: nec tanq̃ꝫ filius dei est adorandus ab angelis nisi sit cõsubstantial'r deus: ꝛ melior angelis: q2 vltrã angelos non est q possit adorari ab eis nisi deus in cuius ministeriũ oẽs angeli sunt missi. Pꝫ ergo ꝙ in chr̃o loq̃t nobis tanq̃ꝫ in vero filio suo. ¶ Iteꝫ arguit sic. Queꝫ de' pr̃ dicit ꝑdicare nobis ꝑceptũ suũ tanq̃ꝫ heredẽ vniuersoꝝ. ꝛ sessurũ a dextris suis in excelso throno suo, cõstat ꝙ loquit̃ nobis in illo tanq̃ꝫ in vero filio suo: q2 hereditas ꝛ thronus ꝑtinẽt ad filiũ. Sꝫ deus pr̃ alloquẽs filium suũ de quo supra dictũ est ꝙ ꝑdicaturus erat preceptũ suũ ꝛ ꝙ est filius ab eo genitus. statim subdit. Postula a me ꝛ dabo tibi gentes hereditateꝫ t. ꝛ. po. t. f. terre. Et leg̃t in alio ps.44. de chr̃o. Thronus tuus deus in seculũ seculi ꝛc̃. Loquit̃ ergo nobis in chr̃o sicut in filio. ¶ Itẽ. In illo loquit̃ nobis tanq̃ꝫ in filio suo per quẽ tanq̃ꝫ per se imutabilẽ fecit secula. Nam angeli nõ sunt factores oĩno imutabiles: q2 oẽꝫ creaturã velut indumentũ ꝛ amictum põt mutare. Sed de chr̃o dicit psal. ca.1. Tu dñe terram fundasti. o. m. t. sunt celi ipsi peribunt. tu aũt permanes ꝛc̃. ¶ Forte aliq̃s diceret ꝙ

> Arg'm p'm

> Arg'm 2'm

> Arg'm 3'm

> Ad sectã abentu.

hñ ꝓbat Ap'ls ꝙ chr̃s in lege promissus est verus fili'ꝰ dei. sed nõ ꝓbat ꝙ iste christus quẽ nos christiani predicamus in lege promissuꝫ sit verus filius dei. Ideo ꝙ christus q nobis predicauit sit verus filius dei probat Apostolus ad He.2. sic. Christus qui nobis predicauit euangelium suum ipse post predicationes illud ꝯfirmauit/signis/ꝛ portentis/ꝛ varijs virtutibus. ꝛ spiritus sancti distributionibus s'm volũtatem suam. Hoc ꝓbatũ est sufficienter questione precedẽte arti.2. Sed agere s'm suam voluntatẽ signa/prodigia/seu portenta/s'm varias spiritussancti distributiones est ꝓpriuꝫ soli deo: de solo.n. deo scriptũ est psal.134. Omnia quecũq̃ voluit fecit. Patet ergo ꝙ chr̃s noster qui nobis predicauit ꝛ locutus est verus filius dei ꝛ verus deus. ¶ Ad intellectũ aũt dictorum. est intelligenduꝫ. ꝙ miracula per que confirmata est doctrina christi in duplici sunt differentia. Nã aliqua sunt que fieri possunt per naturaꝫ quantũ ad substãtiaꝫ facti: non tñ q̃tuꝫ ad modũ fiendi. sicut sanatio infirmoruꝫ quos christus sanauit. Poterant enim forte per naturã fuisse curati per ꝓcessum temporis. sed nõ in instanti sicut fecit christus curando leprosum: ꝛ seruum centurionis (Matth.8.) ꝛ talia dicunt̃. signa. ¶ Alia sunt que nõ possunt fieri ꝑ naturã nec q̃tũ ad subam facti nec quantũ ad modum fiẽdi: vt subita conuersio aque in vinum Joãnis.2. ꝛ illa vocãtur. Prodigia. ¶ Alia sunt que maxie excedunt nãm ꝛ quo ad substantiã facti ꝛ quo ad modũ fiendi. sicut subita resuscitatio Laçari fetidi. Joã.9. ꝛ illa vocant̃. Portẽta. ¶ Alia sunt miracula circa spiritus malos que excedunt naturã. vt subito eijcere legioneꝫ demonũ de obsesso vt Luce.8. ꝛ illa vocant̃. Uirtutes. ¶ Alia que concernunt spiritũ bonuꝫ vt dare diuersa dona spiritussancti. de quibus.1. Corin.12. alij per spũm datur sermo sapientie. alij fides. alij gr̃a sanitatuꝫ. alij genera linguarũ. alij interpretatio sermonũ. ꝛ illa vocẽtur. distributiones spiritus sancti. ¶ His premissis probat̃ ꝙ christus noster est verus deus sic. Soli'ꝰ dei est facere miracula que sunt signa: prodigia: portenta: virtutes: ꝛ spiritussancti distributiones: ita ꝙ hec fiant per imperiũ volũtatis. Sed chr̃s publice ꝛ notorie fecit hec oĩa genera miraculoꝝ in publicis locis populo (vt patet in locis supra allegatis) ex imperio sue voluntatis. Nã leproso dicit. Matth.8. mundare: ꝛ cõfestim mundata est lepra eius. Et centurioni dicit Matth.8. Uade ꝛ sicut credidisti fi. ti. ꝛ sanatus est puer in illa hora. ꝛc̃. Simil'r iperando dicit Jo.2. Implete hydrias aqua. ꝛ aqua vinum factum est. Simil'r iperando dicit. Laçare veni foras. ꝛ statim prodijt qui fuerat mortuus. Similiter precepit legioni (Matth.8.) vt exiret ꝛ exiuit. Simil'r libere dedit spiritum sanctum. ꝛ cum hoc dona varia ꝛ diuersa genera linguarum distribuit. ergo.

> Christus est verus deus.

Secundus articulus. An lex chri sit euacuatiua legis Moysi. Ubi dico ꝙ sic. Et probat̃ Hebre.3. ꝛ.4. cap. Arguebant eniꝫ iudei legẽ Moysi eẽ firmaꝫ ꝛ stabilem: q2 fuit dei ꝓmissio intrandi in requieꝫ suã. in psal.94. Hodi. si. vo. e. a. no. ꝛc̃. Et infra. Quibus iuraui in ira mea si introibunt in requiem meã. Sꝫ illa requies ꝓmissa fuit figuralis tñ ꝛ nõ vera. q2 tñ figurãs verã requiem in qua christus in lege ꝓmissus nos est introducturus. Ueritas aũt figure est euacuatiua. ergo ꝛc̃. Q2 fuerit tñ figura. notat hoc Ap'ls. Quia cũ Dauid in persona chri dicit de incredulis ꝙ non intrarent in requiem dei: hoc non põt intelligi de requie terrena in terra ꝓmissionis (vt dicũt) q2 Dauid dicit hoc diu post tp̃s in quo Josue: ꝛ Caleph: ꝛ alij introierũt terraꝫ ꝓmissionis. Ergo cũ Dauid dicit. Nolite obdurare corda. v. q2 si sic nõ introietis in requieꝫ dei: opꝫ ꝙ de alia requie loquat̃ q̃ de illa terrena requie. Ergo opꝫ intelligi de alia requie spũali q̃ requies terre ꝓmissionis signabat seu figurabat. Sed nulla alia requies spiritualis dei ex ꝓmiss̃ in

> Arg'm p'm

sacra scriptura nisi illa vera reqes que est beatitudo dei eterna. Ergo requies terre pmissionis fuit tm figuratiua vere requiei quã lex chri pmittit. Math.25. Uenite benedicti patris mei percipite regnũ quod vobis paratũ est ab origine mundi. ¶ Ad intelligendũ ergo rationem euacuandi legem Moysi per legem chri. est considerandũ q diuersimode euacuant cerimonialia. et precepta moralia. et iudicialia. Ad cuius intellectũ sciendum pmo q quando fit mutatio a contrario in contrarium. opz terminũ a quo totalr euacuari: sicut quãdo ex albo fit nigrũ: albedo tollitur. Quãdo aũt ex imperfecto fit perfectũ nõ tollitur totalr terminus a quo sed tm eius iperfectio. sicut quãdo ex minus albo fit magis album. nõ tollit albedo precedens sed tm eius imperfectio. Secundo cõsiderandũ est q quando corrumpit terminus a quo: tunc per accidens qd est ei adiunctum corrumpitur. Potest aũt manere cum termino ad quem si nõ habeat ad ipsum cõtrarietatem. non tamen manet idẽ numero fm aliquos: sed specie tm: sicut qñ de aere fit ignis. per accidẽs corrumpunt omnia accidẽtia aeris. tñ manet qualitas symbola. Cerimonialia ergo pmo mõ euacuant. Circumcisio enim et sacrificia legalia erant significatiua mysteriorũ que erant per christum adimplenda de futuro. Sed preteritum et futurũ sunt ɔtraria cerimonialia. Ergo illa que erant de respectu veritatis future omnino (vt sic) cessare debent cum iam impleta sunt de preterito. per regulã. q vnũ cõtrarioz tollit aliud. Thurificatio tñ nõ tollit: quia nõ significabat mysteriũ christi venturi directe: sed deuotionẽ populi ad christum. Sed nõ debet esse minor deuotio ad ipsum tam psentialr exhibitum q̃ erat tunc ad ipsũ venturũ. Propter qd in noua lege manet thurificatio. Et dixi (vt sic) quia fm moralẽ intelligentiã nõ cessant. dis.6.c. non est. Hec itaqz precepta et moralia non debent euacuari: quia sunt de lege nature. dis.6. vbi supra. Et hoc verũ est nisi fm imperfectionem eoz. Quia que sunt Moysi differebãt ab illis que sunt christi solũ fm perfectũ et iperfectũ: qz phibebant manum tm. sed que sunt christi phibent animũ. vt pz Math.5. et 6. ¶ Iudiciaria vero euacuant tertio mõ: qz nõ manẽt eadẽ numero. s. numerositate legali seu obligatoria: qz adueniente lege gre cessat eorum obligatio. Posset tamen aliqs pnceps ordinare q remanerent eadẽ specie et saluarent in regno suo. sicut symbola manent eadẽ specie: ita tñ q non reputaret ea esse obligatoria ex lege illa que fuit Moysi. Ratio autẽ predicti est: qz iudiciaria. aut legis precepta per se et directe non erant ordinata ad significãdũ aliquid futurũ sicut erant cerimonialia. sed erant ordinata per se. et directe ad seruandũ ordinẽ iustitie in populo iudaico. In lege aũt christi iustitia seruanda est. Ideo fm speciẽ nõ erant delenda: fm numerũ tñ erant delenda. qz hoc alr esset dicere q status ille adhuc durat. qd est erroneum et illicitum.

Tertius articulus. An lex christi sit eterna. et oium aliarũ ɔsumatiua. Ubi dico q sic. Et pmo pbat. Heb. cap.7. ex sacerdotij eternitate. Arguebant enim q lex Moysi erat omnino perfecta ex sacerdotij perpetua duratione per illud Exod. Aaron et filij eius erũt sacerdotes mei religione perpetua. Sed de hac pmissione ppetui sacerdotij leuitici pter peccata eorũ penituit deus. pmo Regũ.2. vt hoc cap. pbat ibi. Si igit consũmatio. et cap.8. vbi. Ecce dies veniunt. Sed de perpetuitate sacerdotij christi nunq̃ penituit. sed iurando cõfirmauit dicens. Iurauit dominus et non penitebit eũ tu es sacerdos in eternũ: et infra in hoc. c. Sacerdotiũ ergo est eternũ. ¶ Scdo pbat ad Heb. ca.8. ex tabernaculi sanctitate. Arguebant enĩ legẽ Moysi oino pfectam ex tabernaculi sanctitate. numeri.7. tabernaculum Moyses vnxit et sanctificauit cum oibus vasis suis. Sz tabernaculum qd vnxit christus fuit sanctus: qz fuit celeste et qd fixit de⁹ et nõ hõ: et de quo christus ministrat de celo nobis munera celestia. Sed tale tabernaculum digne dz esse eternum et euacuatiuũ testamenti minus sancti: et qd vnxit homo Moyses q nõ fuit deus. sed famulus eius ministrãs sacrificia terrena tm in terris. Minorem pbat Apostolus sic. Tale sacramentũ sanctum et celeste vnxit deus et non hõ qd disponit mentes hominũ et corda. vt fuit inscripti in populũ dei et ad eam perfecti a deo docti: q nõ sit necesse fratrem docere fratrem, dicendo cognosce dominũ qm omnes scient dñm. minor et maior: et ppitius erit deus peccatis hominũ. Huiõ est testamentũ christi. Ad hoc aũt accipit Apostolus pbationẽ a Hiere. ca.31. et allegat literã Hiere. q̃ multum facit pro lege chri sic dicens. Uituperans enim eos dicit ppheta. Ecce dies veniunt dicit dñs et consumabo super domũ israel et super domum iuda testamentũ nouũ. nõ fm testimonium qd feci patribus eorũ in die qua apprehendi manũ illorũ vt educerem eos de terra egypti. Sed qm ipsi nõ permanserunt in testamẽto meo ecce ego neglexi eos dicit dñs. Sed hoc erit testamentũ qd dispona domui israel. Post dies illos dicit dñs. dabo leges meas in mẽtes eoz: et in corda eorum scribam et ero eis in deum. et ipsi erũt mihi in populũ: et non docebit vnusqsqz proximum et vnusquisqz fratrem suum dicens, cognosce dñm: qm oẽs scient me a minore vsqz ad maiorẽ eorum et ppitius ero iniqtatibus eoz et peccatũ illorũ iam nõ memorabor. ¶ Adhuc ex hac auctoritate cõfirmat Apostolus legem christi esse euacuatiuã legis Moysi et esse eternã: qz legem chri ppheta vocat nouũ testamẽtũ qd fecit deus et nõ hõ: et qd est consumatiuũ veteris testamenti per sacrũ spũale. Sed tabernaculũ testamẽti noui qd vnxit deus et hõ: et qd est cõsumatiuũ veteris carnalis per effectũ spiritualẽ. dz vetus euacuare. Qd patet. Quia dicendo nouũ testamentũ veterauit testamentũ prius. Sz qd veterat et senescit prope interitũ est. Ergo vetus euacuat et interijt. Et vltra arguit sic. Adiecit etiã ppheta q in nouo testamento ppitius erit peccatis eorũ: et iam peccatũ illorũ non memorabit. Sed testamentũ quo pfecte sic delet peccatũ qd vlterius memoria nõ erit est eternũ. Ergo testamentum nouũ est eternũ. ¶ Tertio pbat He.9. q lex christi est eterna et euacuans illã Moysi ex pertinentiũ ad tabernaculi sanctitatem. Arguebant enim legem Moysi oino esse perfectam ex sanctitate eorum que in tabernaculo cõtinebant. vt pz in lra He.9. In tabernaculo aũt pmo erant candelabra, et mensa, et ppositio panũ etc. In 2° tabernaculo erat sanguis quẽ offerebat sacerdos pro se et populi ignorãtia. Sz tabernaculũ istud cũ ptinẽtijs suis nõ erat in rei veritate sanctũ. qz nõ introduxit ad vitã eternã. sed significabat tabernaculũ christi qui introiuit in sancta eterna redemptione inuẽta: vt patet in litera ab illo loco. hoc significante vsqz ibi. Eterna redemptiõe inuẽta. Patet ergo q lex christi rõne sancte redemptiõis eterne legẽ Moysi debet euacuare. ¶ Primã particulã que dicit q tabernaculũ cũ ptinẽtijs nõ erat sanctum nec introducẽs ad vitã eternã. pbat Apostolus. Quia sanguis hircoz et cetere hostie que offerebant. et baptismata varia. idest ablutiones corporales quas faciebant non poterant mundare cõsciẽtiã perfecte et dare vitam eternam. quia erant ad tẽpus correctionis imposita et nõ deo accepta in eternum. Qd probat. ca.10. per illud psal.39. quia de sacrificijs eorũ predixit deũ alloquẽdo. Sacrificiũ et oblationem noluisti. ¶ Scdam pticulã videlicet q tabernaculum. i. corpus chri cõfirmauit sanctificatos et ad eternã vitã redemit pbat. Qz christus seipsum obtulit hostiam imacula ã deo per. s. s. qd pbat. cap.4 qz cũ dixerat ppha p veteri tabernaculo. Sacrificiũ et oblationẽ noluisti. in psona chri igrediẽtis mũdũ addit. corp⁹ aũt aptasti mihi. vñ legit. Tũc dixi ecce venio. vt faciã volũtatẽ tuã de⁹ me⁹. sz reprobato veteri testa-

Marginal notes:

Quãdo mutatio alr fit dz qñ de ɔtrio in ɔtrium: et de ipfecto ad perfectũ.

Cerimonialia: et moralia alr et alr euacuant fide Jesu christi.

Argm 1m

Argm 2m

Argm 3m

mento.ꝛ nouo cōstituto in quo christus corpus suū offerret.
vt faciat voluntatem dei est donuꝫ spiritus sancti:ꝛ per ꝯñs
sufficiens ad cōsumandū sanctificatos in vitā eternā. Pꝫ ꝙ
(vt ꝯcludit apls) ꝙ vnica ablatione ꝯsumauit oēs sanctifi-
catos in sempiternū. ℂ Dubitat̄ incōtrariū. Mouet enim (Dubium)
Marcellinus qōnē ad Aug. (vt patet in epl̄a Augustini ad
marcellinū post pncipiū) querēs: q̄re hic deus (qui deus est (Argm)
veteris testamēti) deletis veterib⁹ sacrificiꝫs delectatus est
in nouis. Et pbat ꝙ male. Quia quod semel recte factuꝫ est
mutari nō debet nisi pbaret̄ rōne factuꝫ nō esse. Sed deus
nullo tēpore fecit aliqd nō rōne. ergo ꝛc̄. ℂ Rñdet Augu.
ꝙ iꝫ ex parte dei facientis non sit mutatio. sed sit eius ratio
semp immutabilis: tamen rerū natura ꝛ opera humana p tē-
porum opportunitate mutanda sunt ꝛ mutant̄. Nam alia in
adolescētia. alia in iuuentute. alia ꝛ senectute facienda sunt.
ꝛ alia in hyeme. ꝛ alia in estate. Verūtamen scientia ꝛ veri-
tas ipsa qual'r vnūqḋqꝫ agendum est. eadem sunt apud oēs
nec mutatur ratio agriculture cū agricola in hyeme iusserit
faciendū aliud in estate: sicut nec diuina ratio mutat̄ cuꝫ p
varietate temporū aliud ꝛ aliud iusserit faciendū. ℂ Per
hec rñdet ad argumentū Marcellini: cum enim dicit. Mu- (Ad argm)
tari nō dꝫ qḋ recte factum est. Dicit ꝙ verum est ꝙ non dꝫ
mutari mutatione se tenente ex parte mutationeꝫ facientis
dei. ex parte tñ opportunitatis creature dꝫ mutari. Mutata
qppe temporis causa: qḋ ratione ante factuꝫ fuerat. mutari
plerūqꝫ recta ratio flagitat: qꝛ vtrūqꝫ erit rectum si erit pro
temporū diuersitate diuersuꝫ. ℂ Et ꝙ in pposito hec muta
tio erat facienda fm̄ tempora. Probat Aug. per pphetam
dicentē Hiere. 31. Ecce dies veniunt dicit dñs: ꝛ cōfirmabo
super domū Jacob testamentum nouum: nō sicut testamen
tum qḋ disposui patribus eorū cum educerem eos de terra
egypti. Et quia lex fꝫ temporū varietatē debet mutari: ideo
describit̄ lex in respectu ad tps. di. 4. ca. Erit. Ubi dicit̄ ꝙ
lex pedagogus vere fuit in christo. Glo. s. 1. lex fuit puerorꝫ
nō adultorū. Sed lex puerine dꝫ euacuari adueniente statu
adulto. Prime ad Corin. Cuꝫ eraꝫ paruulus ꝛc̄. Cuꝫ autē fa-
ctus sum vir euacuaui que sunt paruuli. Et Ecclesi. 3. dicitur
Omnia tēpus hñt. Tempus plantandi ꝛ tempus euellendi
qḋ plantatū est. ℂ Est vlterius notandū ꝙ etiam tempore
legis christiane opꝫ leges moderare ꝛ mutare in his que pti
nent ad mores ꝛ perfectionē consiliorū: vt euidenter docet
Bonifa. 9. lib. 6. in pncipio. Nec mirū: qꝛ sic frequenter regu
la religionis christiane fuit mutata ꝛ mitigata. Primo enim
regula cōsiliꝫ ꝛ perfectionis. fuit tota multitudo credentiuꝫ
hierosolymis vixit in cōmuni: ꝛ in pauptate ꝛ abdicatione
personalis proprietatis. Ut pꝫ. 12. q. 1. dilectissimis: ꝛ accipi
tur de actibus apostolorꝫ. ca. 2. ¶ Scḋa regula mitigata sic
incepit. Videns enim Ecclesia ꝙ diutius possent sustentari
christiani si hereditates tenerent, statuit ꝙ christi heredita-
tes reciperent ꝛ egenis prouiderent. Ut. 12. q. cap. videntes.
¶ Tertia regula magis mitigata fuit. qñ ecclia tpe. Sylue-
pape pmi (vt pꝫ in chronicis ꝛ glo. s. di. c. Cōstātinus) recepit
a Cōstantino hereditates ꝛ ciuitates: ꝛ diuina: ꝛ honores. Co
ronam enim imperiꝫ ꝛ alia insignia iperialia sibi imposuit
ꝛ tanq̄ senator ipse imperator seruiens per frenum equum
suum duxit. Ut multa ibi. c. Constantinus. ¶ Quarta regula
fuit magis distincte mitigata. videlꝫ ꝙ bona Ecclesie diui-
derent̄ in quatuor partes. Prima antistiti ꝛ familie, ppter
hospitalitatem ꝛ susceptionē. Scḋa clero. Tertia patribus.
Quarta ecclesiꝫs reparandis. 12. q. 2. ca. Mos. ꝛ ca. Nobis. ꝛ
ca. concesso. ¶ Quinta regula magis mitigata fuit. ꝙ clerici
viuerent in cōmuni. ꝫ laici haberent quodā modo propriū
ppter culturā rerū: vt patet. 12. q. 1. Duo sunt. ꝛ. 9. cap. Habe-
bat. ꝛ ca. Scimus ꝛ. c. Tua nos. Primū capitulū fuit Hiero
nymi. 2m Augustini. Tertiū Urbani. Quartū fuit Gregoriꝫ
vt pꝫ ibideꝫ. ¶ Sexta regula fuit magis mitigata. Aug. enꝫ
videns clericos suos male obseruare abdicationeꝫ proprie-
tatis. cōcessit clericis suis (videlꝫ qui clericatum gerebant)
ꝙ in voluntate sua remaneret habere pprium vel nō habe
re. vt patet ibidē in. c. certe ꝛc̄. Quantū aūt ad clericos in cle
ricatu promotos ꝯcessit Papa Eugenius ꝙ vitam haberēt
de suis prebendis. ꝛ alia solū ad vsus cōmunes. Ibidē in ca.
Nulli. Et in hoc relaxebat̄ regula prelatorꝫ quo ad tres par
tes: ad quas pmo tenebant̄. per quartā regulaꝫ suprapositā.
Quia per hoc ꝙ clerici habebant pprium nō tenebant̄ plati
eis prouidere. ad quod tamen pmo tenebant̄. Naꝫ per hoc
ꝙ ipsi clerici ꝛ laici habebant pprium, relaxabant̄ in tanto
scilꝫ quo ad prouisionem pauperum: quia isti cum ipsis te-
nebantur prouidere pauperibus. Etiam per regulam ꝑben-
darum relaxabatur regula prelatoruꝫ quo ad fabricam ec-
clesiarū. Et sic final'r prelati multū erant exonerati. sicut aūt
ꝛ nunc iam videmus. nulla istaruꝫ regularū obseruabatur. (Instituti ordinis monachorum)
sed in tm̄ omnes sunt mitigate ꝛ prelati mere libere dispo-
nunt de istis portionibus tanq̄ de pprio prout eis fm̄ suas
conscientias videt̄. Et ideo vt primitiua regula Ecclesie ser-
uetur ꝛ saluetur ortus est in ecclesia dei status religiosorum
possessionatoruꝫ vt viuant in cōmuni (vt habetur. 12. q. 1. in
ca. non dicatis) ꝛ regula istorꝫ qui in cōmuni debebant viue-
re diuidebat̄ in tres regulas. videlꝫ Aug. benedicti: ꝛ Basi-
liꝫ: vt habet̄. 18. q. 2. perniciosam. sed quia isti possessionati
viuebant in cōmuni: sed tenebant predia ꝛ hereditates que
fuit pma regula mitigata pmū. Ideo orti sūt aliqui religiosi (Instituti ordinis mendicantium)
mēdicantes qui viuerent in cōmuni: ꝛ in mendicitate sine
prediꝫs: ꝛ hereditatibus: vt sic saluaretur vita fm̄ pmam re
gulam christianā ꝛ apostolicam. ¶ De statu istorum sit mē-
tio in concilio Lugdunensi in decreto qḋ incipit. Religio-
num diuersitateꝫ. Et ponitur in. 6 libro. De religiosis domi
bus. ℂ Dices / Tollerabile est ꝙ lex cōsiliorū mutetur. Sꝫ (Instantia)
nunquid lex nature que docet omnia esse communia. di. 1.
posset mutari. Et dicit̄ ꝙ non. di. 9. in pncipio. Contrarium
auteꝫ habetur. 12. q. 1. in multis capitulis. supra in regula pri
mis christianis allegata. ℂ Dic ꝙ propter iniquitatem ho- (Rnsio)
minum mutatur ius naturale ꝛ lex nature: que precipit oīa
esse cōmunia. Et est ratio. Naꝫ lex nature habet exceptionē
fm̄ Aristo. Nam ꝙ Socrates dicit. 2. poli. ca. 12. omnia de-
bere esse cōmunia etiam vxorem. reprobat Aristo. Quia se
queretur ꝙ de mille generantibus nullus cognosceret filiū
suum. Sed amor presupponit cognitioneꝫ. Ergo sic periret
amor patrum ad filios: quod est contra legem nature. Ergo
propter ius nature oportuit aliud ius concedere positiuuꝫ
ppter absurditatem que posset accidere nature. Canon. 12.
q. 1. cap. 1. dicit etiam ꝙ vxores debēt esse cōmunes. Glossa.
Non debent esse cōmunes quo ad thorꝫ. sed quo ad obsequia
charitatis in cōmunicando cōmuniter bona. Similiter lex
nature habet accusationem. vt arguit Arist. 2. poli. ca. 1. Nā
rebus existentibus cōmunibus multi negligerent laborare
cum aliꝫs: ꝛ tamen in vtilitate vellent esse pares: ppter qḋ
fierent litigia ꝛ accusationes. Ergo propter iniquitatem ho-
minuꝫ auferendā circa possessiones necesse fuit ponere ius
de pprietate habenda (vt ibi ꝛ. 12. q. Dilectissimi) ꝛ similit'
de furto: ꝛ adulterio vitando: ꝛ sic de aliꝫs iniuriꝫs. pmo rhe
torice. cap. 14. ℂ Item. Ius cōmune positiuum de nō adul
terando aut furando ꝛ similibus. compatitur defensionem
(vt dicit ibi philosophus) quia sepe confitentur homines
factum. sed non titulum aut crimen: puta simul fuisse cum
aliena vxore. sed non adulteratum fuisse: ꝛ alienum accepis-
se. sed non furatum fuisse. aut sacra spoliasse. Aut cuꝫ aduer-
sariꝫs fuisse. sed non prodidisse. ꝛ sic de similibus. Sed vbi
intercedere potest defensio criminum est necesse legem con
dere. Ergo ppter legē nature papā maliciosas defensiones

cōuincendas necesse fuit scribere expresse ⁊ distincte. Quid est furtum/quid proditio/quid adulterium.

Questio sexta.

Utrum fides christiana (quā apostolica ⁊ euangelica ecclesia tenet) sit in se indubitatissime tenēda. vel non.

Hic quatuor. ¶ Primo ꝙ sic. ¶ Secundo ꝙ quo ad credētes est securissima seu infallibilissima. ¶ Tertio ꝙ nullus vnꝗ̄ fuit saluatus nisi in fide saltim in christum venturuȝ. ¶ Quarto qñ incipit ligare lex ꝙ christus iam venit.

Primus articulus. An fides christi sit indubitanter tenenda. Ubi dico ꝙ sic. Et patet. ℭ Naȝ quilȝ dȝ indubitatissime dare ⁊ se subycere legi doctrine legis nature ⁊ legis scripte quā sapiens legislator dedit. Sȝ tota lex christiana est lex nature ⁊ in codicibus veteris testamenti ac noui scripta deo hec disponente. ergo ⁊c. Maior pȝ quo ad ꝑmā partem. scilȝ ꝙ quilȝ debet se subycere legi. Nam qui se separat a lege pessimus est oium. Primo enim pol. c. 1. in fine dī. sicut ꝑfectū ⁊ optimū aialium est hō sic ⁊ separatus a lege pessimū est oium. Probat. Nam homo nascit vt sit armatus prudentia ⁊ virtute. Sed si viuat illegaliter. non viuit sm̄ prudentiā ⁊ virtutē: sed prudentia abycitur in cōtrarium virtutis. viuens scelestissime ⁊ syluestrissime. sicut viuunt pessima animalia. Similiter debet se subycere legi nature. nam ratio naturalis que vocatur lex nature. distin. 1. ius naturale. semper quod iustum ⁊ naturale ⁊ equum est iubet apud omnem nationem seruari. ⁊ semper ad optima hominem suadet ⁊ deprecatur. 1. ethico. cap. 16. tali legi quilibet debet se subycere. ℭ Similr̄ patet quo ad scdam ꝑtem. s. debet se subycere legi scripte. Nā. 1. retho. ca. 10. ꝓbat phūs ꝙ preter ius nāle opȝ habere ius scriptū. Nā lex rōnis naturalis est genus ad omnē speciem legis. ȝ sub genere opȝ cognoscere ⁊ distinguere quid sit legale in qualȝ specie: quia a confusis ad determinata legis oportet ꝓcedere. 1. phy. tex. cō. 2. 3. Sed ꝙ talis distinctio legū sub genere per legislatorē in codicibus scribat ad memoriaȝ preteritorum ⁊ cautellam futurorum est vtile rei publice ⁊ personis. Ergo preter legē nature necessaria est lex scripta ⁊ maxime quā dedit sapiens legislator. Nam vt dicitur. 3. ethic. cap. 8. sapientes legislatores leges cōdiderunt ad cruciandū ⁊ puniendū mala operantes: bona aūt operantes honorant. mala opera prohibent ⁊ ad bona prouocant. Et hec est diffinitio iustitie legalis. 5. ethic. cap. 5. Ubi dicitur. Scdm vnam quāqȝ virtutem precipit viuere lex. ⁊ prohibet vnamquāqȝ maliciam. Minor patet. Nam ratio naturalis dictat ꝙ qlȝ faciat alteri qd̄ sibi vult fieri: nam. 5. ethi. cap. 3. dicitur ꝙ iustitia legalis generalis est sm̄ quā quilibet iuste se hȝ ad se. ⁊ ad alium. Sed in hanc iustitiam generalē tanꝗ̄ ipsum ⁊ vle principiū (scilȝ quecūqȝ vultis faciant vobis homines hec ⁊ eis faciatis) summat ⁊ reducit christus totam legem suam Matth. 6. lex igitur christiana est lex nature. Similr̄ cōclusiones deducte de hoc primo ꝑncipio. scilȝ decem precepta decalogi sunt scripte ⁊ tradite ad seruandum in veteri lege (Exo. 12.) ⁊ in noua lege scripte sunt cuȝ spirituali correctione scilȝ vt non prohibeant solum malum actum exteriorem puta non occidere. sed ⁊ malum animum scilȝ corde nō irasci. Est ergo lex christiana in codicibus veteris testamenti ⁊ noui scripta. ℭ Has aūt leges scriptas christus disposuit. Primo/literaliter in veteri testamento populo exeūte de egypto. Secundo/disposuit ꝙ literalis intellectus in spiritualem mutaretur in noua lege. Ut patet Hier. 31. vbi dī. Ecce dies veniunt dicit dominus ⁊ feriam domui israel ⁊ domui iuda fedus nouum: non sm̄ pactum quod pepigi cum patribus vestris in die qua apprehendi manum eoruȝ

Lex Moysi ꝑ mutatio i christi legē ꝓphetat.

vt educerem eos de terra egypti: sed hoc erit pactum quod feriaȝ cum domo israel. Post dies istos dabo legem meam in visceribus eorū ⁊ in corde eoruȝ scribaȝ eam. ℭ De hac spirituali mutatione ⁊ scripture in corde habes pulchre ad He. 8. Ubi tractat̄ hec auctoritas Hier. Silr̄. De hac dispositione dei habes copiose in quinqȝ qōnibus hic precedentibus. Nam in prima habes quō disposuit vt aduentus christi scriptus esset in lege ⁊ in ꝓphetis. In scda habes ꝙ deus disposuit in scripturis veteris testamēti legeȝ christi per Apostolos predicari. In tertia habes ꝙ deus disposuit legeȝ de sua humanitate ꝑ Euangelistā Matth. per scripturas veteris testamēti cōfirmātis. In quarta habes ꝙ disposuit legē de sua diuinitate per Joannē scribi ⁊ scripturis veteris testamenti confirmari. In quinta habes ꝙ deus disposuit veterem legem scriptaȝ mutari in noua ⁊ eam ineternum confirmari. ℭ Circa premissa restant duo declaranda. Primū qualiter ex hoc primo principio. Quecūqȝ vultis vt faciant vobis homines. hoc ⁊ eis faciatis: ⁊ que non vultis vt vobis faciant. nec eis faciatis (vt dis. 1. ca. 1.) sequūtur decē precepta decalogi tanꝗ̄ huius principij conclusiones. ℭ Dic per simile. Naȝ quia iustitia generalis precipit equaliter viuere quo ad se ⁊ quo ad alterum sm̄ omnem virtutem: ⁊ ꝓhibet omnem maliciaȝ omni virtuti contrariam. Ideo seqt̄ de omni virtute ꝙ habens eam. eque ⁊ recte se habet ad se ⁊ ad alterum sm̄ singulas virtutes: ⁊ ꝙ fugiat oēs malicias cōtrarias. Sequit̄ enim. Iste hȝ virtutē fortitudinis. Ergo eque ⁊ recte se habebit ad se ⁊ ad alterū: scilȝ in cā ꝓpria ⁊ aliena. Naȝ nō delinquet aciem nec in causa ꝓpria. nec aliena. Similr̄ sequit̄. Iste est temperatus. Ergo caste se habebit ad suā ⁊ ad alienā. nec ex cōcupiscētia mechabit̄ cū sua vel aliena: ⁊ sic de alijs virtutibus. Hoc habes. 5. ethic. ca. 2. Ergo a sili. Qr̄ igit̄ lex christiana ꝑcipit. Quecūqȝ vultis ⁊c. sequit̄. Ergo honora patrē tuū ⁊ matrē tuam. Et qr̄ ꝓhibet alijs facere qd̄ tibi nō vis fieri: seqt̄. Alienū nō furaberis: ⁊ sic de alijs ꝓhibitis. ℭ Istud idē pȝ inducendo per oīa precepta tam ꝑme ꝗ̄ scde tabule. ℭ Ubi nota. ꝙ sicut hoc est ꝑmū ꝑnm̄ in moralibus erga ꝓximuȝ (quecūqȝ vultis vt faciant vobis hoīes hoc ⁊c. ⁊ ecōtra que nō vultis vobis fieri eis non faciatis) ⁊ hoc ēt est ꝑmū ꝑnm̄ simplr̄ in moralibus quecūqȝ vultis ab alijs vobis fieri. hec ⁊c. ⁊ ecōtra que non vultis ⁊c. Justitia eniȝ gnālis nō solum ꝑcipit bn̄ se habere ad se ⁊ ad proximū. sed ēt ad deū in honoribus/donis/sacrificijs/⁊ oblationibus: vt dī. 4. ethi. ca. 5. de magnificētia ⁊. 7. po. ca. 8. Sȝ si tu esses de⁹ tu velles te tanꝗ̄ deū adorari/sabbatū tuū seruari/⁊ nomen tuū in vanum nō sumi. Silr̄ si tu esses pater aut mater velles te a filijs honorari ⁊ possessionē tuā nō furari/⁊ sic de alijs preceptis ꝑme tabule ⁊ scde. ⁊ taȝ in negatiuis ꝗ̄ in affirmatiuis. ℭ Dices ꝙ ponere legē christianā esse legē nālis rōnis aufert meritū fidei. ergo male. ℭ Respondetur ꝙ sic pono. legē christi legeȝ nāe ꝙ ex precepto diuino hō se dȝ legi christi subycere. Sed in obedientia subiectionis cōsistit meritū sm̄ Greg. ⁊ ponit̄. 2. q. 2. Quid igit̄. Ubi dī ꝙ deus ab initio hoīem sub obedientia ꝯstituit in tanto ꝙ homo ageret verius esset. quāto suo aditori se humilē subiectūqȝ exhiberet. ℭ Adhuc dices. Quare voluit nos regi per ius nāle in preceptis moralibus ⁊ nō ꝑ rōnē naturalē in his que ꝑtinent ad virtutes intellectuales: vt credere deū trinū ⁊ vnū: ⁊ sic de alijs credibilibus: q̄ tradunt̄ in lege christiana. ℭ Dicit̄ ꝙ oēs virtutes morales pn̄t reduci in vnū cōmune ꝑmū ꝑnm̄: sicut est iustitia generalis per quā homo sm̄ qualȝ virtutē bn̄ se hȝ ad se ⁊ ad alterū. 5. Ethi. ca. 3. ⁊ Matth. 6. vt pȝ hic supra. Sȝ ꝯclones que sūt articuli fidei nō pn̄t reduci in aliqd̄ ꝑm̄ ꝑnm̄ cōe intellectuale nāle: qr̄ nullū ꝑm̄ ꝑncipiū nāle pōt se extendere ad inapparentia de qbus est fides: ⁊ ideo ex magna specialita

Decē precepta et lege nāli sequunt.

Instantia

Rūsio.

Instantia

Rūsio. Articuli fidei ꝓueniunt ad nō legē naturali.

te expressit nobis christus articulos fidei quos primū pa^{us} vi/debit in futuro scḋm Aug.lib.de triplici habitu.

Secundus articulus. An fides christi sit infallibilis. Ubi dico q lex christiana est securissima τ infallibilissima quo ad credentes. Constat enim deum esse veritatem per essentiam/τ bonitatē/τ charitatē. Sȝ veritas. bonitas. τ charitas per essentiā nunq̄ permitteret Ecclesiam credentiū decipi p falsam legē que ei obediendo viuit scḋm legem nature τ legem scriptam veteris testamenti τ noui. Nam talis habet sufficiens motiuū ad credendū. Huiusmodi est lex christiana. vt pbatū est arti.p̊. ¶ Et hec rō cōfirmat. Nam qui credit in latorem legis Ecclesie credulitatē in lege τ pphetiis fundatā non dȝ in aliquo hesitare de his que continent in lege ecclesie sue: maxime cū Ecclesie sue cōmisit plenam τ illimitatā potestatē iudiciariā. Sed christus pnunciatur in lege τ pphetis legislator. Esa.33. vbi d̄ chris dī. Dns iudex noster dns legifer noster ipse veniet τ saluabit nos. Et in ps. 9. Cōstitue super eos legislatorē τc̄. Et ecclesie plenā cōmisit potestatē iudiciariā. Matth.17. Quodcūq̄ ligaueris τc̄. cū clausula. q nulla heresis aut falsitas ecclesiam eius vnq̄ maculare. Unde legē τ porte inferi nō preualebunt aduersus eā. Ad hoc.24.q.pma. Hec est fides. Ergo credētes decipi nō possunt. ¶ Adhuc cōfirmat. Nam posito p ipossibile q in lege sic fundata τ scripta. τ firmata esset aliqs defectus. tn̄ viuēs scḋm eā nihilominus esset excusatus ab oī culpa. Nam his positis cā ignorantie nō est in seruante legē: nā ad subditos legis nō pertinet de lege disputare sed scḋm eam viuere. Di. enim 4. ca.3. dicit Aug. cū leges institute fuerant. nō erat liberum iudicare de ipsis sed oportebat iudicare sȝ ipsas. Sed ignorantia cuius cā nō est in ignorante nō est culpabilis nec in ea punienda.3. ethi. ca.8. Ergo si per ipossibile esset defectus in lege nō esset seruanti culpa. Et est rō phi ibi τ ca.3. Si causa ignorantie nō est ignorare. g si male operet hoc nō facit volendo. Sed opatio nō est vitiosa nisi sit voluntaria. vt probat. Ergo si per ipossibile τc̄. Quinimo seruando talē meret: qz intētio sua est seruare legē quatenus licitū cōtinet τ iustum. Nam sibi sub intentione liciti τ iusti nulla lex obligat nec aliqs legalis ad eā intentionē suam dirigit.6. de iureiurando. Cōtingit. Sed seruatio legis sub intentione qua licitū cōtinet τ iustum semp est virtuosa τ meritoria. Nam hec est diffinitio legis que vocat iustitia legalis.5. ethi. ca.5. Lex scḋm vnāquāq̄ virtutē precipit viuere τ oēm malitiā prohibet. Ergo talis seruatio est virtuosa τ premenda. Et hoc est qḋ dicit phs.3. ethi. ca.8. Ubi dicit q legislatores leges statuūt p quas mala operantes cruciant. bona aūt operātes honorant. ¶ Item. Ex hoc fides pbat esse a deo: τ per ɔñs credentibus securissima si nulla psecutiōe possit dissolui. vt arguebat Gamaliel. Act.4. Dicit aūt psecutione ad differentiā aliarū legū cōtra quas nō fit persecutio. Nullus enim psecutione cogendus est ad fidē de iudeis τ sarracenis. Huiusmodi est fides Ecclesie christiane. Probatio minoris. nam Lex dei vetus que est preparatoria ad nouā fuit cōbusta: τ tn̄ ne dissolueret pdidit deus Hesdrā scribā doctissimū qui sciebat legem sine libro (sicut monachus psalteriū) τ ɔfestim scripsit eā Hesdre pmo τ in historia.i. Similr postmodū cōbusti fuerant libri legis qui reperiebant. p̊ Macha. p̊. Sed ne lex dissolueret aliqui libri legis remanserūt. ¶ Itē. Idē pȝ in noua lege. Nā lȝ Ptholemeus zelū habuerit de vero deo: tn̄ cū.70. suis interpretibus deposuerat aliqua que cōcernebant fidem filii dei christi. Ut illud. Ex egypto vocaui filiū meū Osee.2. τ alia. Similiter deponebat ea que cōcernebant fidem trinitatis. sicut illud tres τc̄. tamen ne dissolueret scriptura inspirauit deus Hieronymo q ista inueniebat in veteri τ nouo testamēto. Ut pȝ in prologo sup bibliam Desiderii. ¶ Similr vsq̄ ad tempus syluestri pape q fuit.32. tanta persecutio fuit in ecclesia dei q ppter psecutionem hereticorum nō potuit ɔciliū aliqḋ generale cōgregari. ne tamen dissolueret fides Ecclesie. prouidit deus cōuersionē imperatoris cum multitudine gentilium sub quo celebratū est cōciliū Nicenū τ tria sequētia sub aliqs tribus imperatoribus sequentibus. que cōtinēt totam fidem Ecclesie quasi quatuor dei euangelia. d.15. cap. Canones. ¶ Itē fides ecclesie pbat a dō q sit securissima. Quia cōstat q idiote g literas nescierunt pphetias cū miraculis christi non cōcordassent nisi in spiritu sancto vt dicit Hiero. in plogo galeato. Hec. n. fecerunt vt. q.3. τ.4. supra Matth. τ Joānē. Silr persecutores legis per pphetias legis nō fūdassent Ecclesiam nisi in spiritu sancto. Hec fecit Paulus. q.5. hic supra τc̄.

Tertius articulus. An vllus vnq̄ saluatus sit absq̄ fide Jesu christi. Ubi sciēdū q fuit qḋ Porphyrii. Utrū qui precesserunt christum fuerūt saluati in fide que est in christū vt recitat Aug. in epistola Deogratias τ est.79. Et arguit Porphyrius ex pncipiis christianorum q sic. Dicūt. n. christiani q in solo christo est salus oium. τ ideo in lege eorum plenitudo gratie sibi attribuit Jo. p̊ plenū gratie τ veritatis qḋ nō esset verū si illi q precesserunt eū in lege nāe τ Moysi nō saluarent in fide que est in eū. Sed in oppositū arguit sic. Si sic. ergo oportuisset q exhibuisset eis presentiā suā. τ doctrinā. τ legem. alr damnarent sine vlla culpa. Probat cōsequētiā. Qz cū christus qui ponit saluator oium nō exhibuit presentiā suam his q cū precesserunt nō fuit culpa eorum. Sed hoc nō fecit. ¶ Rñdet Aug. in illa epistola. q.2. c. medium. q oēs qui pcesserūt τ sunt saluati. crediderunt in christum venturū. Unde ait. Sicut nos in eū credimus τ merito crediderunt in eū venturū. Nam Ge.3. Primo fuit eis pmissus generalr. cū deus dixit serpenti inimicitias ponā inter te τ semen mulieris τ ip. cō. ca.1. Scḋo specialr Ge.12. In semine tuo benedicent oēs gentes. τ tunc simplices saluabant per illam fidem generalē. q deus saluatorem eis daret. sicut τ nūc in fide ecclesie credunt. ¶ Si querat cur presentiā suā nō exhibuerit. Rñdet ibi q se exhibuit eis presentē cum eos inspirauit τ eos docuit quō colendus esset in oblationibus τ sacrificiis. Sic enim eū Abel coluit cū ex primitiis ouium suarum munus ei obtulit: τ hoc fuit p inspirationē. vt dicitur in historia. ca.26. Et q fuerit talis inspiratio pȝ per effectum sequentem. Post pmos enim patres sequebant scripture: τ in scripturis fides in futurū exprimebat. Primo quo ad naturā. s. q foret homo τ nō angelus. Ge.3. Inimicitias ponam inter te τ mulierem τc̄. Scḋo quo ad gentem. Ge.12. dicit ad Abraam. Benedicam te faciamq̄ te crescere in gentem magnam atq̄ in te benedicentur omnes congregationes terre. Tertio quo ad tribum gentis ibi. Non auferetur sceptrum de iuda: τ dux de femore donec τc̄. Ge.49. Quarto quo ad domum gentis τ sexum. Audite ergo domus Dauid. Ecce virgo concipiet τ pariet. Esa.7. Quinto quo ad psonas vtriusq̄ sexus dicit angelus ad Mariam. Ecce concipies τc̄. τ vocabis nomen eius Jesum. Luce. p̊. ¶ Et si queratur quo modo differenter saluabantur ante aduentum christi τ post. respondetur per Greg. τ ponitur de cō. d.4. Qz sicut apud nos valet aqua baptismatis paruulis in fide parentum. τ adultis in fide propria. sic τ his qui de abrahe stirpe pdierunt ministerium circuncisionis: τ apud veteres in lege nature valuit paruulis sola fides parentum. τ pro maioribus virtus sacrificii. Sed nota q lȝ sicut intelligendum est sicut nunc per fidem sic tunc: sed nō sicut nunc per gratiam ipsius sacramenti. sic tunc.

Quartus articulus. scilicet. Utrum lex christi statim post passionem τ diuulgationem euangelii subsecutam obligauit. ita q peccarent mortaliter qui circuncisionē τ alia cerimonialia seruabāt postmodum. Quā/

Marginal notes: Opis porphyrii. Arg^m. — Rñsio. — 3.q.1. ar.1. — Ad tacitā questionem. — Christus exhibuit se p̄sentiā suā ab initio. — Ad tacitā questionem. Fide christi tunc salua bant. nō di gratia τ fide sicut nunc.

tus ad hoc longa fuit cōcertatio īter Hieronymū ⁊ Aug.m in diuersis epistolis. Dixit enim Hieronymus ꝙ statim post passionem ⁊ euangelij diuulgationē ⁊ executionem. Legalia nō solū erant mortua sed ⁊ mortifera suscipientibus. Et cum

Aug°.

arguebat cōtra eū. Quia in cōcilio qđ sub Jacobo factum fuerat ꝓnuntiatū erat ꝙ placuit spiritui sancto ꝙ suscipiētes legem christi abstinerent ab imolatis idolis. ⁊ fornicatione: ⁊ suffocato. ⁊ sanguine. sed legalia ⁊ circūcisionē ꝑmittebant eis. qꝛ Moyses adhuc multos hēbat fautores. Hec act. 15.

Hierony.

¶ Rñdebat Hieronymus ꝙ hoc factum fuerat dispensatione ⁊ cōsilio spūssancti. tamen hec iure cōi erāt mortifera.

S. Tho.

¶ Cōtra hoc arguit Thomas. 4. dis. 1. versus finem. Quia si erant mortifera de iure cōi. ergo eorum obseruatio erat cōtra veritatē vite. Sꝫ ꝯtra veritatē vite nulla cadit dispēsatio. ergo.

Aug°.

¶ Propter qđ rñdet Aug. ꝙ inter tēpus passionis ⁊ diuulgationis erat tēpus mediū: ⁊ in illo tēpore apli ⁊ alij fideles ea obseruabant: nō tñ ponentes spem in eis. q̄si gratia baptismatis nō sufficeret. in illo tpe medio nō peccabātqꝫ nullū ius obligat ante publicationē.

ꝯ Aug.m. Arg.m p.m

¶ Cōtra Aug.m arguit. Primo qꝛ diuulgatio solēnis erat facta ante ꝯciliū Jacobi. Petrus enim ante predicauerat pluries: ⁊ ꝯuerterat tria milia hoīum act. 3. ⁊ iterū q̄nqꝫ milia act. 4. Immo īdissinitā multitudinē act. 5. multitudīs credentiū ⁊c. ⁊ ecclesia erat iam edificata per totā iudeā ⁊ galileā ⁊ samariā. actuū. 9.

Arg.m 2.m

¶ Iterū cōtra hoc ꝙ dicit eos peccasse. Ad Gal. enim dicit Paulus ꝙ restitit Cephe in faciē qꝛ reprehēsibilis erat: qꝛ ante edebat de cibis gentiliū ante cōciliū Jacobi. sed postea fregebat se a cibis eorū ꝓpter timorem iudeorum: ⁊ in hoc fecit ꝯ ꝯciliū sub Jacobo: ⁊ Barnabas ⁊ alij cōsenserant simulationi eius ⁊ nō ambulabāt ſm veritatē euāgelij. Constat aūt ꝙ nō reꝑhēdisset eos de simulatione: ⁊ nō ambulassent ꝯ veritatem euangeli nisi peccassent.

Rñsio. Ad ꝑmum

¶ Ad p.m dōm ꝙ multiplex diuulgatio euangelij ꝑticularis fuit facta añ conciliū Jacobi ⁊ ante reprehēsionē Petri. Tñ Aug. vi. sentire ꝙ generalis preuulgatio tūc nō erat facta. de qua ꝓphetatū erat in psalmo. In oēm ter. ex. so. e. Et de hac gnāli diuulgatione vi. Aug. itelligere. Sed qñ erat illa generalis facta vi. Aplo sentire ꝙ tēpore illo quo scripsit epistolā ad Ro. 1. Fuit enim posterior epistola illa q̄ est ad Gal. vt pꝫ in ꝓlogo super epistolas. Et aplš ad Ro. 10. determinat ꝙ mundus nō se pōt excusare qn audierit fidem christi dicens. Et quidē audierūt qꝛ in oēm terrā exiuit sonus eorum ⁊ in fi. ⁊c. Et ꝙ ꝑticulares diuulgationes facte ante cōciliū Jacobi nō obligabant. Patet: qꝛ in illo placuit spirituisancto. ⁊ aplis ꝙ legalia tollerarent vt supra: ⁊ post illud ꝯciliū Paulus seruauit legalia: postea. n. circūcidit Thimoteū vt pꝫ actuū. 16. ⁊ Paulus seipsum ⁊ alios sanctificauit per purificationē legis act. 11.

Ad scdm

¶ Ad 2.m dōꝫ ꝙ Paulus reprehēdit Petrū ⁊ alios de simulatione. ⁊ ꝙ nō ambulabant ſm euangeliū circumcidentes alios. Nō quia ipsi peccauerūt ipso facto: sed quia iudei videntes eos dissimulare permittendo circumcisionem ex iniquitate sua. cōfirmabant opinionē suam ꝙ circūcisio erat necessaria sil' cū baptismo: qđ fuit heresis eorū ꝯ quem aggregabāt apostoli sub Jacobo. vt pꝫ act. 15. Nec fuit peccatū in apostolis. Quia ꝙ iudei occasionē acceperint de facto apostolorū ruine ⁊ scandali: fuit scandalū actiuū ex ꝑte iudeorum: ⁊ solum passiuū ex parte apostolorum. Sed scandalū passiuū nō est peccatū patienti.

Ad tertiā obiectionem.

¶ Et si dicatur vicari⁹ dei non dꝫ reprehendi. saltim in facie. i. publice vt q̄s ei audeat quasi obiurgando resistere etiā si esset in culpa: sed solum cū modesta reuerentia culpa sua sibi debet intimari: vt pꝫ de Marcellino papa. qui obtulit grana thuris idolis: ⁊ tamen cardinales cū summa reuerentia crimen eius sibi detegerūt dis. 23. ca. Non pigeat. Sed Paulus hic irruit in personam Petri ei in facie resistendo ⁊ quasi obiurgādo dicens. Tu iudeus cū sis cogis gētes iudaiçare.

Pap. i p... hiec ex... qui licet aliquid...

Respōsio est ꝙ de iure cōmuni Papa nō debet a subditis reprehendi etiam de crimine suo nisi cū sūma reuerentia. tamen de iure speciali ꝑ specialem nuncium dei ad hoc deputatum ⁊ ex ordinatione diuina potest reprehendi. vt eo reprehēso culpe aliorū sanarē. Et iste casus fuit in ꝓposito ⁊ a Paulo. qui fuit specialis legatus dei missus ad gentiles. Allegat. n. Paulus ad Gal. 2. ꝙ erat apostolus gentiū a deo cōstitutus. Et ideo ne gentes iudaiçarent cū iudeis. ex speciali ordinatione diuina reprehendit obseruationē legaliū: ⁊ etiam indirecte personam pape sed non pro culpa.

Dubiu...

¶ Sed videt̄ graue dicere. ꝙ oēs damnabunt̄ ad quos non peruenit ꝑdicatio de chrō: maxime de his q habent ignorantiā inuincibilē. Uerbi gratia. Judei q includebant̄ ante passionē chrī infra montes caspios qui oī hoī sunt inaccessibiles ⁊ impertransibiles hoc habet̄ in historia in fine Hester: ⁊ in p.̊ machabe. in ꝑncipio. ¶ Item. Sarraceni statuerunt ꝙ nullus predicet eis chrm: ⁊ per cōsequens ad eorum paruulos non pōt peruenire verbū dei. ¶ Itē. Possibile esset. ꝙ aliqui mali a ꝑncipio includerent paruulos suos in locis vbi nullus hō accedere posset. Isti oēs habent ignorantiā inuincibilē.

Rñsio

¶ Ad p.m posset dici. ꝙ vt verificet̄ illud psal. 18. In omnē terrā exiuit sonus eorū. ꝙ miraculose venit verbū chrī ad eos qui sunt intra dictos montes. Poterant enim predicatores ad eos accessisse ambulantes sup aerē dei miraculo sicut Petrus sup aquas: ⁊ sicut Helyas ⁊ Enoch fuerūt translati in celū ⁊c. Sic rñdet Aug°. 16. de ci. d. 7. ca. Ad qōnē quō aīalia que fuerunt in archa Noe poterāt multiplicari in insulis in q̄bus nō fuerūt. rñdet ꝙ poterāt. Et dicit ꝙ iussu dei vel permissu etiā opere angelorū poterāt transferri.

Fide Je... christi p... salutaris... hi ad q... predica... chri nō... uenit.

¶ Uel posset dici. ad illud ⁊ ad duo sequētia. ꝙ tam illi inclusi. q̄ filij eorum ⁊ paganorum. ⁊ maliciose incarceratorum: q a deo fuerunt presciti ⁊ predestinati se bñ de ꝯgruo ſm rōnē naturalē disposuerunt ad gratiam fidei. ⁊ tūc de⁹ īspirabat eis fidē de christo saltē in quodam generali. Puta ꝙ de⁹ ordinauit ꝑ eis saluatorē ⁊ relinquent idola ⁊ baptiçabuntur. baptismo aque vel sanguinis vel flaminis. De q̄bus di. 9. d. 4. c. baptismi vices. ⁊ ꝑ hoc. s. ꝙ predestinati disponētes de cōgruo per gratiam dei vocantur: ⁊ per ꝯñs iustificant̄ ſm Aplm. Et videt̄ facere illud ad Ro. 7. quos presciuit hos ꝑdestinauit hos ⁊ vocauit ⁊c. Glossa ibi. Interiori vocatione. Est eni (vt dicit) vocatio exterior. ⁊ interior. Exterior. que fit per predicatores que cōis est bonorū ⁊ malorū. Interior tñ est electorum. ¶ Itē Greg. 9. ca. allegat illud Osee. Uocabo eni plebē meā ⁊c. Et Ro. 10. ca. Non est distinctio iudei ⁊ greci. Ois enim quicūqꝫ inuocauerit nomen dñi hic saluus erit. Glossa. volentibus credere dat remissionē peccatorū. ¶ Itē. Ad hoc querit Aplš ad Ro. 10. Quō credent ei quē nō audierūt. Rñdet glossa. Nullus credidit q nō aliquo modo audiuit interius vel exterius. Et hoc est qđ ꝯcludit Apostolus. ca. 2. nō repulit de⁹ plebē suā quā presciuit. ¶ Quantū aūt ad reprobatos per locum a cōtrario est dōm: ꝙ nec reprobati infra montes caspios: nec alij incarcerati vel impediti saluabunt̄. Quia tales sunt quos deus presciuit ad bonū non se dispositurus: ⁊ ideo credere nō poterant quia nolebant. Et de hoc pulchriter habes in glossa ad Ro. 4. super illud. Domine quis credidit auditui nostro. Hanc sententiā scilꝫ: ꝙ verbū dei ꝑuenit ad omnes prescitos credituros ⁊ ꝙ ad quos nō venit ꝑsciuit nō credituros. Habes diffuse diffinitū ad Deogratias presbyterū per Aug.m in epistola. 29. q. 2. vsqꝫ in finem. Ubi sic dī. Merito predicari illis noluit christus quos nec verbis nec miraculis eius credituros esse ꝑsciebat. Infra. Nulli vnq̄ defuit q dignus fuit ⁊c. Defuit. ergo dignus nō fuit. Ac propter quibus omnino salus vera annunciata nō fuit non credituri perferebantur.

Questio. VII.

¶ Questio septima.

Utrum bonus christianus poterit ex prece dentib⁹ qonibus hic sufficienter confutare antichristum venturum.

Primo ex qua scriptura accipit q̄ ventur⁹ sit ₇ i qua potestate. ¶ 2° q̄ potestas eius multiplr̄ erit malitiosa. ¶ 3° q̄ malitia ei⁹ per Enoch ₇ Helyā erit confutata. ¶ 4° q̄ christus eum destruet. ¶ 5° ad questionem.

Primus articu. An ex sacra scriptura conyci possit Antichristū futurū esse. Ubi dicit q̄ christus Matth. 24. docet apostolos q̄ Antichristus futur⁹ est. Et aduētus ei⁹ scriptus est in Daniele. Querebāt eniꝫ apostoli de die iudicij. ₇ rn̄det christus q̄ ante iudiciū veniet abominandus Antichristus. Aduēt⁹ aūt ei⁹ scribit Dan. 7. ca. ¶ Ubi sciēdū q̄ aduētus eius describit in septima visiōe Danielis ₇ ponit p̄mo ei⁹ potestas secularis. Nā ibi describit quarta bestia terribilis mirabilis ₇ fortis. Nā ibi di q̄ habebit cornua decē. ₇ cornu aliud ortū est de medio coꝝ. ₇ tria de cornib⁹ p̄mis euulsa sunt. Post hec habuit Danie. hui⁹ visiōis expōnem ibi. Bestia 4ᵃ erit regnū magnū oībus regnis. ₇ habebit cornua decē (q2 regni ipsi⁹ decez erūt reges) ₇ cornu aliud erit ortū in medio coꝝ (q2 surget alius rex potētior priorib⁹) ₇ tria de cornib⁹ euellet q2 tres reges de illis decez hūilisbit. Consequēter apponit Dani. potestatē ei⁹ spūalē dicēs. Et hec bestia postq̄ destruxit tres reges loquet ꝯ excelsū ₇ sanctos altissimi cōteret: ₇ habebit oculos in cornu. ₇ putabit q̄ possit mutare tēpora ₇ leges ₇ sancti tradētur in manu ei⁹ vsq3 ad tēpus: ₇ tēpora: ₇ dimidiuꝫ tēporis. Hec in Daniele. Certū est aūt q̄ talis rex erit ꝯtra christū. P3 ergo Antichristū. i. christi aduersariū venturuꝫ. ¶ In historia quoq3 magister ca. 12. Danielis in alijs ꝟbis paucis exponit Danielē. ₇ magis in spāli. ₇ loquitur de Antichristo quātū ad eius secularē potestatē dicēs. Hec quarta crudelis bestia est regnū Romanoꝝ qd̄ feroꝝ intelligitur q2 cetera regna cōculcauit ab antiquo. ₇ habꝫ cornua decez. in fine mūdi diuidet in decē regna: sed ecce cornu aliud ortū est de medio eoꝝ: ₇ hoc est Antichristus de tribu Dan ignobilis ₇ in obscuro loco babylonis nasciturus: ₇ ille potētior erit p̄oribus. q2 l3 ex seminib⁹ parētū ꝯcipiet ₇ ex fornicatione (vt dicit Damascenus lib. 4. ca. 18.) tñ post cōceptū spūs malign⁹ descēdet in vtero matris cu⁹ v̄tute puer deinceps nascet, alet, ₇ adolescet. Hic potentia sua seculari p̄mo tria de cornib⁹ p̄oribus euellet: q2 p̄mo tres reges interficiet. s. regē Africe. Egypti. ₇ Ethiopie. Et tūc alij septē ei victori colla subijciēt. Seqtur ei⁹ potestas spūalis. Et ecce q̄si oculus hoīs erat in cornu bestie. q2 alta ₇ mirabilis diabolica scientia que magice mirabilia faciet erit in eo ₇ erit ei os loquens ingētia ꝯ excelsum. q2 deū se dicet: ₇ circūcidet se ₇ dicet se messiā esse ₇ sanctos altissimi ꝯteret. Et durabit potestas eius ꝯtra sanctos p tēpus ₇ tēpora ₇ dimidiū tēporis (occidet eni Enoch ₇ Helyā) nec durabit tēpus ei⁹ nisi per tres annos ₇ dimidiū. Tēpus. n. in singulari apud hebreos annū significat. ₇ tēpora in plurali duos ānos: ₇ sic habem⁹ tres annos ₇ dimidiū. ¶ Cuꝫ ista expōne Danie. ₇ quo ad malitiā eius spūalem ₇ tēporalē cōcordat Aug. de ci. dei li. 23. ca. 23. Et Apostolus ad Thesa. 2° ca. 2. Ubi dic̄ q̄ anq̄ veniat dies iudicij. Primū veniet fili⁹ pditionis qui aduersat ₇ extollit sup oē qd̄ di deus. Ita vt in tē. de se. ol. se. tāq̄ sit de⁹. Glossa exponit hoc de antichristo. Et dicit ibi Apostolus: q̄ tunc veniet discessio. Glossa gētes discedēt a Romano iperio: ₇ a spūali obediētia Romane ecclesie. ¶ In oībus his cōcordat visio Joānis Apoca. 13. vbi sic dicit. Et vidi de mari bestiā ascendētē habentē cornua decē (₇ hoc quātū ad decē regna ₇ capita) ₇. 7. diademata (hoc quantū ad. 7. regna) seqtur ₇ bestia quā vidi similis erat pardo, pedes eius sicut vrsi. ₇ os eius sicut os leonis. Hoc quātum ad tria regna. q2 tres reges (Dan. 7.) cōparauit leoni vrso ₇ pardo. Seqtur. Et dedit illi draco virtutē suā ₇ potestatē magnā. Hoc quātū ad eius potestatē tēporalē sup decē reges. Seqtur. Et vidi vnū de capitib⁹ eius q̄si occisuꝫ in morte ₇ plaga ei⁹ curata est. Hoc quātū ad potestatē spūalē seu ad oculū quē habebat in cornu: habebit eniꝫ (vt dicit ibi glossa) a diabolo scientiā per quā sciet simulatorie ondere se mori: ₇ resurgere ₇ in celū ascēdere. ₇ iterū redire. Seqtur. Et admirata est vniuersa turba. ₇ adorauerūt dracone ₇ bestiaꝫ. Hoc quantū ad hoc q̄ dicet se esse messiā. Seqtur. Et datū est ei os blasphemie in deū. Hoc quātū ad os loquēs ingentia. Seqtur. Et datū est ei bellū facere cū sanctis ₇ vincere illos. Hoc quantum ad Helyā ₇ Enoch.

Marg.: Matthe⁹ — Daniel. — Magi histo. — Aug. — Apostolus — Apoca.

Secundus articu. An ex sacra scriptura conycere possum⁹ ei⁹ malitias. Ubi dico q̄ sic. Et inter ceteras malitias positas ab Aposto. 2. ad Thesa. 2. ca. iste sunt notabiles. ¶ Primo q̄ sicut in christo ois plenitudo diuinitatis habitauit: ita i antichristo ois plenitudo malitie ₇ iniqtatis habitabit. q2 in ipso erit caput oium maloꝝ diabolus. Hoc in glossa 2° ad Thesalo. 2. ca. Nec est credēdū q̄ diabolus sit in eo per assumptionē psonalē (s3 Dam. libro. 4. capi. 18.) sed per diabolicā opōnem s̄m q̄ dicet se messiam ₇ circūcidet se. ₇ tunc ꝯfluent ad eū oēs iudei: ₇ reedificabūt tēplū a Romanis d̄structū. ₇ sedebit ibi dicēs se eē deū. Hoc in glossa. 2. ad Thesalo. 2. ¶ 2° q2 simulabit se mori per tres dies occidabit se ₇ dicet se resurrexisse. ₇ ascēdet: ₇ post apparebit populo. Hec in glossa Apo. 13. ¶ 3° q2 faciet ab oi opere abstinere die sabbati vt populū cōpellat in eū credere. ₇ iudeos sibi subijciat. Faciet ēt abstinere die dominico. q2 mori ₇ resurgere se simulabit. Hec habes de cō. di. 3. ca. Peruenit. ¶ 4° q2 cupidos aliciet muneribus q2 multos inueniet thesauros vt di in historia. ¶ 5°. q2 tāta signa est mōstraturus de his. 2. ad Thesalo 2. ₇ crudelia ac dura facturus (de qbus di. Matth. 24. d.) vt ad stuporem oēs mouebit. ¶ 6°. est q2 in fine mūdi ēt potes p̄es Enoch ₇ Helyam q in eius expugnationē seruati sunt carnali morte doloris transfiget. Hoc habes. 14. moraliū. ca. 18. ₇ hoc insra qōne. ¶ 7° quia tāta insuper cōtra iustos iniqtate effrenabitur vt etiā electorū corda non paruo feriantur pauore. Unde scriptū est. ita vt in erroreꝫ inducantur si fieri potest ēt electi supra hoc ₇ Matth. 24.

Marg.: 2. Thes. ca. 2. — Apoc. 13. — Mat. 24.

Tertius articulus. Quō malitie eius confundent ex Enoch ₇ Helya. Ubi notādus est ipse aduētus Helye ₇ Enoch. Nā q̄ quadruplex est effect⁹ aduent⁹ illoꝝ. Primus valens eoꝝ p̄dicatio. L3 enim in celū translat⁹ sit Helyas. 4. Re. 2. ₇ Enoch He. 5. ₇ Eccle. 44. tñ redibunt ad predicādū ꝯ Antichristū vt hī in apoca. 2. super illo. Dabo duob⁹ testib⁹ meis ₇ isti p̄ualebunt populos ad deū cōuertendo. Et hoc pbatū est Mala. vltimo. vbi sic dicit. Mementote legis Moysi serui mei quā mādaui ei in oreb ad oēꝫ israel p̄cepta ₇ iudicia. Ecce ego mittā vobis Helyā pphetā anq̄ veniet dies dñi magn⁹ ₇ horribil' vt cōuertat cor patrū ad filios ₇ cor filioꝝ ad patres eoꝝ ne forte veniaꝫ ₇ percutiā terram anathemate. ¶ Hoc pertractat Aug. 28. de ciui. ca. 29. dicēs. Curru igneo raptus est Helyas de reb⁹ hūanis. cū venerit ergo (legē spiritualr̄ exponēdo) cōuertet cor patrū ad filios vt filij. i. iudei sic intelligāt legeꝫ quēadmodū patres. i. pphete (iter quos fuit Moyses) intellexerunt. Hoc est eniꝫ corda patrū ad filios cōuerti: cū intelligentia patrū ad filios pducatur ₇ conuertet cor filioꝝ ad patres: duꝫ id qd̄ senserūt patres. sentiāt simul ₇ filij. ¶ Secundus erit eoꝝ crudelis passio. Quia vt habet Apoca. 2. bestia. i. Antichristus s̄m glossaꝫ ascendet de abysso ₇ faciet

aduersus Enoch ⁊ Helyam ⁊ vincet eos ⁊ occidet ⁊ corpora eorũ iacebũt in plateis ciuitatis vbi dñs illorum crucifixus est: ⁊ p tres dies ⁊ dimidiũ nõ sinent corpora eorum poni in monumẽtis. ¶ Tertius erit eoꝝ gloriosa resurrectio ⁊ ascẽsio qꝛ Apo. z. di. Et post tres dies ⁊ dimidiũ spũs vite a deo intrauit in eos (glossa .i. anima eternalr viuificãs) ⁊ steterũt sup pedes suos (glossa iam imortales ⁊ ipassibiles) ⁊ timor magnus cecidit sup eos q viderũt eos: ⁊ audierũt vocẽ magnã d celo dicẽtẽ ill. Ascẽdite huc: ⁊ ascẽderũt i celũ i nube. ¶ 4ᵘˢ effect⁹ est vltio dei. Vñ seqꝛ. Et i illa hora fact⁹ ẽ terremot⁹ magnus ⁊ decima ps ciuitatis cecidit. ⁊ occisa sunt in terremotu hoium. 7. milia: ⁊ reliqui in timorẽ sunt missi. Et ex merito pdicatiõis eoꝝ iplebit dictũ apostoli ad Ro. z. sic ois israel saluus fiet. glossa ibidez. Cecitas ex pte ↄtigit in israel donec ois israel predicante Helya ⁊ Enoch saluus fieret. Immo tũc totus mũdus conuertet i psal. zz. reminiscentur ⁊ conuertentur ad dominum vniuersi fines terre: ⁊ adorabunt ⁊c. cum ⁊c.

Quartus articulus. Quõ Antichrist⁹ destruet. Vbi dico q vt habet scđe ad Thess. z. Dominus iesus interficiet eũ spiritu oris sui. Glossa .i. virtute spũs sancti q dr spũs oris sui. qꝛ ab eo pcedit. Et hoc est veruz (vt dicit glossa) qꝛ vel iterficiet eũ per se: vel pcepto ⁊ potentis iussiõis sue p Michaelẽ. ¶ Pro hoc allegat illud Danie. 1z. In tẽpore illo ↄsurget Michael pnceps magnus: q stat pro filijs populi tui ⁊ veniet tẽpus qle nõ fuit ab eo q gẽtes esse ceperũt vsq ad tẽpus illud. ⁊ in tẽpore illo saluabit populus tuus ois q inuẽtus fuerit scriptus in libro. ¶ Idẽ habetur Apo. 1z. vbi sic dicit. Factũ est prelium magnũ i celo. Michael ⁊ angeli ei⁹ pliabant cũ dracone. ⁊ piectus est draco ille in terrã: ⁊ angeli eius cũ eo. Sed qd erit instrm diuine iustitie in destructiõe Antichristi. Videt q ignis Dan. 7. Vbi dicit. Aspiciebã donec throni positi sunt ⁊ antiquus dierũ sedit. Thronus eius sicut flãma ignis: rote eius sicut ignis accensus fluuiusq igneus egrediebat a facie eius. Et vidi qm iterfecta eẽt bestia ⁊ perisset corpus eius. Et traditum esset ad cõburendũ igni. ¶ Ad hoc Apo. z. si qs voluerit eis nocere ignis exibit de ore eorũ ⁊ deuorabit inimicos eorũ. In glossa aũt. z. ad The. z. sic dicit. Occidet Antichristus. vt tradũt doctores in mõte oliueti in papilione ⁊ in solio suo. ⁊ in illo loco ad quẽ ascendit dñs ad celos.

Quintus articulus. An ex pdictis auctoritatib⁹ ⁊ qõnibus possit Antichristus ↄfutari. Vbi dico q ex pcedentibus qõnibus sufficiẽter ↄfutãdus est Antichristus. Probatũ est enim. q. 1. plogi chrm venisse p pphetias dictas de eo ⁊ in effectu p euz notorie ipletas. Ergo Antichristus q dicet se chrm est ↄfutãdus. Consequẽtia pz. Quia pphete nõ pmiserunt nisi vnuz messiã. ¶ Itẽ. Probatuz est. q. z. p pphetias dictas de apostolis ⁊ p eos notorie cũ effectu ipletas. q credendũ sit pdicationi eorũ. Sed notoriũ est q ipsi pdicauerunt chrm messiaz venisse. Ergo ↄfutãdus est Antichristus. ¶ Itẽ. Probatũ est. q. 3. q miracula que refert Matheus de chro nostro a pncipio euãgelij sui vsq in finẽ per oia concordant cum effectu pphetijs scriptis de illo sancto homine q dicit messias. Ergo ↄfutandus est Antichrist⁹. q se dicet sanctũ hominẽ christũ. ¶ Itẽ. Probatũ est. q. 4. q miracula que refert Joãnes de deitate christi per oia ↄcordant pphetijs loquẽtib⁹ de deitate messie. Ergo ↄfutandus est Antichristus qui se dicet eẽ messiã. ¶ Itẽ. Probatũ est. q. 5. q retorqueri possunt argumẽta iudeorũ cõtra seipsos qbus pbant legẽ Moysi pfectã ⁊ eternã vt p eadẽ pbetur q lex christi est pfecta. ⁊ veteris testamenti euacuatiua ⁊ in eternũ duratiua. Ergo lex quã pbabit Antichristus est confutãda. ¶ Itẽ. Probatũ est. q. 6. q fides qua credimus in christũ argumentis oium legum iudubitatissime est tenẽda. q pfidia Antichristi est ↄfutanda.

¶ Questio octaua.

Vtrum exercitatio sophistica in theologia sit ianua ad hereses seminandas. ⁊ fouendas. pro perfidia Antichristi.

Primo Ad quid valet exercitatio sophistica. ¶ z⁹ q hanc precipit Apostolus tãq blasphemiã vitari arguendo in theologia. ¶ 3⁹ q etiã. ⁊ ridebo. ¶ 4⁹ q sophismatũ itroductio i theologiã siue arguẽdo siue ridendo occasio est heresis. pro nouissimis tẽporibus. Qđ idem est de dialectica.

Primus articulus. An exercitatio sophistica i se bona sit. Vbi dico q est vtilis in se quodam mõ. Quia vtile est exercere iuuenes ⁊ acuere in pncipio vt sciãt vitare deceptiões que nascunt ex apparẽtia ⁊ nõ existẽtia in noibus taz in dictiõe q extra. Sz hꝫ disputatiões nõ pñt vitari sine disputatiõe sophistica. nec hꝫ deceptiones. qꝛ ipsa est agonistica ⁊ pugnatiua fm apparẽtiã ⁊ non existẽtiã in dictione ⁊ extra. ergo. Hec est rõ Aristo. z⁹ elenco. capi. 1. ⁊. z. ¶ Itẽ. Vtilis est quodã mõ ad phiaz. Qꝛ vtile est se exercere in tali sciẽtia cuius arte dubia soluẽdi cognita: aptior est quis soluere dubia in phia per veritatẽ ipsi⁹ phie scitã. Sed si qs fuerit exercitatus in phia sciẽtia sophistica circa noium apparẽtiã ⁊ nõ existẽtiã aptior est p veritatez phie scitã soluere dubia occurrẽtia circa mãm realẽ. qꝛ qui nouit falsas que occurrũt in noibus aptior est ad discernendũ inter veruz ⁊ falsuz in rebus. Ergo est vtilis ars sophistica ad phiam. hec ratio secundi elencorũ. capi. 1.

Secundus articulus. Qꝛ christiani nõ debẽt vti sophisticis arguẽdo. Vbi nota q Apostolus. 1. thimo. 1. pcipit vitari fabulas iudeorũ que erant traditiones doctorũ legis. silr ⁊ vaniloquio z. i. que erãt accepta a lege eoꝝ que nunc sunt vana. Vt. n. pz in textu ⁊ glossa: ẽt idẽ intẽdit de argumẽtatione sophistica. Hoc pz. qꝛ vt qdã christiani arguebãt q non tenebant honorare dños suos q erant infideles: honore. ⁊ seruitio. ⁊ in tpalibus negocijs. qꝛ christus eos redemit. q dixit Joan. 8. Si filius vos liberauerit, vere liberi eritis. Econtra docet Apostolus q seruiãt dñis suis. ne nomẽ dñi Jesu blasphemet in doctrina. Innuit Apls hoc argumẽtũ (hoc est sophistica argumẽtatio) christianorũ: qꝛ verbũ christi allegatũ itelligit de spũali libertate: ⁊ tu christiane allegas illud p tẽporali: ⁊ sic sophistice. ⁊ equiuoce. Sz hꝫ sophisticatio ponit blasphemiã in theologia ⁊ doctrina dñi. Ponit enim huiusmodi q doctrina christi sophistica sit iniusta quasi inuadẽs iura aliena temporalia. Sic ergo argumẽtu sophisticaz in theologia est detestandũ qꝛ blasphemiã ponit in doctrinã christi. Hoc est in textu ⁊ in glossa. ¶ Itẽ. Arguebãt christiani q nõ debẽt dominis christianis seruire ⁊ obedire. qꝛ in lege christi dominus ⁊ seruus fratres sunt. Cõtradicit Apostolus dicens. Qꝛ qui sic. ibidẽ capi. 6. arguit. Qꝛ alr docet ⁊ nõ acqescit sanis sermonib⁹ christi (.s. dicẽtis. Que sunt cesaris reddite cesari. que sunt dei deo) superbus est ⁊ nihil sciẽs q languẽs circa qões ⁊ pugnãs verborũ. supple equocorũ. vt hic supra. Et hec sunt cõditiones sophiste. Nã pprie cõditiones ei⁹ sunt (vt pz. 1. elen. 1. ca.) q sophista est copiosus ab apparẽte sapiẽtia ⁊ nõ existe. ⁊ sic supbus ⁊ nesciẽs. ⁊ est litigiosus ⁊ agonista ⁊ sic pugnat verbis. Ago eniz fm Brito. est pugna vel certamẽ. Silr vt ibi dr capi. z. sophista disputat equiuoce. Sed vt addit Apostolus ex his (.s. supbia ⁊ insipiẽtia ⁊ pugna verborũ equocorũ) oriunt blasphemie. Ponit igit sophista blasphemiã in doctrina dei. ⁊ nõ solũ sophistica sciẽtia est causa blasphemie in doctrina dei sz etiã ruine a fide. Sophistica eniz sciẽtia ↄsistit circa multiplicitatẽ dictionũ. ⁊ circa opiniones fallaces taz in dictione q extra dictionez

p̄ elencorū ca.2.Et ideo falso noīe vocat̄ scīa vīi ⁊ diffinit̄ sophistica sciētia.ꝙ est apparens ⁊ nō exīs sapiētia.Uult enim sophisticus magis videri facere ⁊ nō esse.ꝙ̄ ecōtra.2.elen.capi.1.Sed ꝯ hꝫ fallaces oppositiōes in verbis equocis ⁊ sciētia falsi noīs in theologia cōcludit Apostolus epistolam p̄mā ad Thi.ca.6.dicēs.O Thimothee deuita prophanas vocū nouitates.Glossa.i.que ꝯsistunt in equocis dictionibus.⁊ deuita oppōnes falsi noīs sciētie:quā quidam fuerunt ꝓmittentes circa fidē exciderūt.Pꝫ ergo ꝙ sūt cā ruine in fide.⸿ Juxta istū sensum apostoli ꝓhibet Aug.in disputationibꝰ theologicis sophisticas adducere rōnes.2º de doctrina christiana ca.7.dicēs.Disciplina disputationis q̄ est ꝑ sophismata cauēda est.qꝛ ibi est libido rixādi ⁊ puerilis decipiēdi ostētatio ⁊ nō solū argumētationes sophistice sunt blasphemie ⁊ causa ruine ⁊ in theologia sūt stultitie.generāt enim lites.1.elen.sed que gñant litē in theologia sūt stultitie.Unī Apostolus.2.Thimo.postq̄.1.ca.p̄cipit Thimo.ꝓphana ⁊ vaniloga falsorū christianorū vitare.in fine capituli addit.Stultas ⁊ sine disciplina qōnes deuita qꝛ generant lites.⁊ ibi sophistica litigiosa vocat subuersiones fideliū.Unī ait 2º Thimo.2.ca.Hec cōmoneo corā deo.Noli verbis cōtendere:ad nihil eniꝫ vtile est nisi ad subuersionē audientiū.⸿ Itē.Ibi vocat sophismata laqueos diaboli.Nam ꝓprietates sophistici argumēti sunt resistere veritati obnubilādo eaꝫ ⁊ laqueat homines.qꝛ taꝫ arguentē q̄ʒ non arguētē dubiū faciunt.2º elencorū capi.1.⁊ ꝓpter istas cōditiones p̄cipit Apostolus deuitare qōnes que generant lites.Unde subdit.deuita ⁊c̄.si forte det deus litigātibꝰ que resistunt veritati a laqueis diaboli resipisci.Sunt ergo sophismata laquei diaboli.Et hoc est qđ dicit Hier.34.de hereticis.manifestus est sensus qui sophismatibus suis ⁊ arte diabolica sepe opprimit ecclesiasticos.

Tertius articulus.An christiani siue theologi debeāt vti sophisticis in rñdendo.Ubi probo ꝙ nō debēt sophismata fieri in theologia.vt sciamus argumenta hereticorū soluere sophistice.Et ꝙ ad nihil est vtile solutio sophistica ꝯtra hereticos.Qđ pꝫ.Naꝫ vbi veritas theologica scita sufficiēter:valet ad oēs hereses soluēdū ⁊ corripiendū.inutile ⁊ superfluū est soluere per artē sophisticā.Sꝫ vt dicitur.2.thimo.3.ca.theologia est hꝫ.Unī dicit Thimotee permāe in literis sacris quas didicisti que te possunt saluare.Omnis eniꝫ scriptura diuinitꝰ inspirata vtilis est ad docendū:ad arguendū:ad corrigendū:ad erudiēdū in iustitia vt perfectꝰ sit hō dei ad oē opus bonū instructus.Non est autē ꝑfecte instructus nisi sciat soluere ꝯtraria.⸿ Ad itelligēdū aūt dictū apostoli.nota ꝙ differūt logica aristotelica.⁊ theologica.Prima eniꝫ vtitur regula ꝙ in formis suis ex falso sequt̄ verū:vt hic.Omnis homo est aial/oīs asinꝰ est homo.ergo oīs asinus est animal.Silr̄ ex ambabus falsis:vt nullus homo est aial.oīs lapis est homo.ergo nullus lapis est animal.Et ideo logicus dicit.ꝙ syll's peccat in materia.Syll's aūt in logica theologica semꝑ p̄misse debēt eē vere.Pꝫ 2º de doctrina christiana.Ubi dicit̄.Ueritas sententiarū.i.p̄missarū a sanctis libris inuestigata est.⁊ hoc a natura rei nō ab institutione hominū.De hac logica Aug.ad Uolusianū epistola 2º.Quī in hac logica veritas aīe rōnalis deus est.supple eā inspirādo.Uult ergo regula ex veris nl nisi verū.⸿ Ex his ꝓbatur dictū apostoli esse veruꝫ ꝙ veritas theologica sufficit ad soluēdū sophismata.vt pꝫ experimēto.Nā vt pꝫ de summa tri.⁊ fi.ca.1.In theologiā introducebatur maxima heresis ꝑ hoc sophisma.Omnis pr̄ generat.Eēntia diuina nō generat.Ergo pater nō est eēntia diuina.Et idē argumentū fiebat de filio ⁊.s.s.sic.Oīs filꝰ generatur.spūs sanctus ꝓcedit.Essentia nec gñatur nec gñat.Ergo eēntia nō est filius nec spūs sanctus.Sed istud argumentū soluit̄:agnita veritate theologica sine ol solutiōe sophistica.Ergo nō oportet sophistice soluere ꝯtra hereticos.

Probatio minoris.Nā hec ꝓpositio.Essentia nō generat.⁊ hec.Pater generat:vtraqꝫ est diminuta.⁊ debet eius veritas sic suppleri.Essentia nō generat.nec generat̄:nec procedit.ne distinguat̄ a ꝑsonis.sed sit eadeꝫ res eis.Pater generat.filius generat̄.spūs sanctus ꝓcedit.vt distōnes sint in ꝑsonis.Et tūc sequt̄ vera ꝯclusio.s.ꝙ ꝑsone nō sunt eēntia:sub hoc sensu.ꝙ queadmodū ꝑsone distinguunt̄ adinuicē silr̄ essentia distinguat̄ a ꝑsonis.Et hoc est qđ dicit Decretalis illud exponēdo:ꝙ tres ꝑsone sunt vna res que est eēntia que nec gñat.nec gñatur:vt distōnes sint in ꝑsonis ⁊ vnitas in natura:⁊ idē est in silibus heresibus.Et eadē rōne nō sunt supradicta itroducēda in phiam.Nā sophistice sic arguitur.7.metaphysice tex.cō.27.⁊.28.dicit̄.Iste hō generat ⁊ gñatur:⁊ ibi.Homo nec gñat nec generatur.Sequt̄ g̊ ꝙ iste homo nō est idē qđ homo cuius ꝯtrariū demonstrat.4.meta.te.cō.3.Sed istud ⁊ silia soluunt̄ agnita v̄itate phie.Ergo nō opꝫ vti rñsione sophistica in phia.

Uide ista dist.1.q.4.arti.2.

Probatio minoris.Naꝫ hec est diminuta.Iste hō gñat ⁊ debet suppleri.Iste generat vt actus sint suppositoꝝ.Hō nō gñat vt actus sint nature.Et tūc sequit̄ ꝯclusio vera.Ergo hō non est suppositū sub hoc sensu.s.queadmoduꝫ actus attribuit̄ supposito vt ei qđ agit.Silr̄ attribuit̄ nāe:vt ⁊ quo agit:⁊ hoc verū est.qꝛ actio nō attribuit̄ nature nisi vt quo.s.suppositūꝫ agit.Dicere eniꝫ aīam itelligere est idē ac si diceret̄ ipsaꝫ texere vel edificare.1.de aīa te.cō.64.Et per idē soluit argumētū.ꝑsona assumit nām humanā.nā nō.ergo nō est ꝑsona.

⸿ Nec valet si itroducerēt regulas logicas ⁊ formas ꝑ artes holum istitutas.puta formas ꝯsitiarū.sub hoc colore ꝙ ꝯsitie nō sint sophismata.sꝫ bona dialectica.vt cū arguit̄ ꝑ formas libri p̄orū ⁊ similiū:ꝑ has eniꝫ corrūperet̄ veritas theologica.Uerbi gr̄a.Nā cū arguit Apostolus.1.Corin.15.ca.Christus resurrexit.ergo nos resurgemꝰ.negaret logicus ꝯsiam dicēdo.ꝙ nō est eadē causa in aīcedēte ⁊ ꝯsite.Naꝫ in aīte causa est deitas ⁊ diuinitas chr̄i que nō ē i ꝯsequēte.Utenda est ergo logica(ſm Aug.de doctrina christiana ca.31.de formis)fundata sup theologica veritate que est in re sic arguēdo.Christus resurrexit merendo resurrectionē nostrā.Igitur nos resurgemus merito christi.Et tunc ꝯsia est bona.⁊ eadē cā in aīte ⁊ ꝯsite:⁊ sic soluit̄ instātia de logica de formis fundata sup theologica veritate in v̄itate rei.Et hec responsio est ex intentione apostoli.Probat.n.ꝯsitiam sic.Per Adā p̄mū peccatorē demeritorie oēs moriunt̄.Ergo per chrm̄ p̄mū iustū meritorie ꝯuenit nos resurgere.Et hoc est qđ dicit.Sicut per hominē ⁊c̄.Silr̄ nec in phia dꝫ itroduci forma logica.sed dꝫ ibi argumētatio ⁊ ꝯsia valere ⁊ tenere ꝑ veritatē que est i nā rei.In ꝓlogo eni sup.1.phy.tex.cō.1.2.⁊.3.dicit̄.ꝙ in phia duplr̄ ꝓcedendū est vel a notioribꝰ nāe(.s.ꝑ p̄ncipia ⁊ elemēta)vel a nobis notioribꝰ.s.ꝑ effectus.Sed siue ꝓcedatur a notioribꝰ nāe siue a nobis notioribꝰ semꝑ ꝓcedit̄ a veritate que est in re ad ꝯnē veraꝫ.Et certe hoc seruato soluunt̄ facile sophismata ⁊ ꝯsitie falsum ꝯcludētes in phia.ꝑ ipsaꝫ veritatē phie.Naꝫ cū sic arguitur.Anima itellectiua est forma corpis.Igit̄ corrūpitur corruptiōe corporis.qꝛ forma nō est nisi in ꝓpria mā.Sed adde veritatē phie ⁊ soluit̄ hec logica.Naꝫ aīs est verū de forma māli ⁊ passibili.⁊ que educit̄ de potētia māe.Intellectiua aūt aīa imālis ipassibilis est.3.de aīa tex.cō.20.⁊.2.de gñatiōe ani.ca.3.Ergo de ea nō tenet ꝯsia.⸿ Nec valet ꝙ ipm factū opponēdi aut rñdendi sophistice pōt itroduci in theologiā hac pia itētione vt scientia soluere sophismata sophistice.Nā lꝫ itētio pia possit excusat̄ i facto ꝑsonali qñ ipm factū nō est ꝓhibitū(vt de regularibꝰ.c.Lꝫ.Ubi transire lꝫ de religione laxiori ad religionē strictiorē ⁊ arctiorē

Marginal notes: Nā ī actiō rñsionem. — Resurrectio nr̄a ꝓbat̄ sup resurrectione christi. — Nā factū rñsionē.

petita licētia lʒ nō obtenta: si intēdat finē melioris vite) tñ in facto ꝓhibito. qm̄ ipm̄ sc̄m est cōuolutū cū malo circa doctrinā ecclie vel fidei. nō licʒ vti ꝺ hereticis ex iniūcto: qꝛ q̄libet hereticus posset hoc piā intētionē a deo ispiratā ꝓ se allegare. vt ibi di. Sed Paulus ꝓcipit vitare sophismata. qꝛ ipsum factū itroductionis sophismatū in theologia est cōuolutū cū malo: circa doctrinā christi, ecclesie, ⁊ fidei, supra arti. 2. Ergo s̄m ꝓpheciā ei⁹ sub nulla pia intētione. nec opponendi. nec respōdendi pōt per factū sophisticādi in theologiā itroduci. Probatio minoris. Nā quo ad doctrinā ecclesie ꝓpheti̇ȥat indiffinite de ipso facto sophistico. 2. Thi. 3. ꝙ ipm̄ factū est seductorū discipulorū catholicorū hic dicentiū. Unde ꝓphetando ait. Thimotee scito qꝛ instabunt tēpora periculosa: ⁊ subdit cōditiones sophistarū. 2. elenco. capi. 1. in p̄ncipio ⁊ circa mediū ⁊ dicit. Et erūt hoies seipsos amātes, elati, superbi, timidi, proterui, habētes quādā spēm pietatis: virtutē eius abnegātes. Et cōcludit ex his ⁊ seducūtur mulIercule. Glossa infra. Seducibiles hoies discētes ab eis. Addit. Et hos deuita. Ecce idistincte ꝓhibet factum sophisticū in sacra pagina: qꝛ cōuoluuntur cuȝ seductione ⁊c̄.

Ad rectā rñsionē 3.

¶ Nec valet dici ꝙ loquit̄ de sophisticis p̄dicatoribus nō de disputatorib⁹. Nā ꝓphetat per cām sic. Sophisticos in vita. ⁊ morib⁹ deuita. qꝛ ipso facto suo seducūt audiētes. Ergo deuita sophistas in doctrina ecclesie ⁊ fidei: qꝛ facto suo seducunt discipulos ab eis addiscētes. Nā dicit cām cur seducent seducibiles. Quia semꝑ ab eis erunt discētes. ⁊ nūq̄ ad viā veritatis ꝑuenientes. Glossa. i. nūq̄ ꝑuenient ad sciētiā. Nūq̄ aūt ꝑuenire ad scientiā veritatis rerū cōpetit sciētie sophistice. sic̄ ⁊ vita sophistice. Ergo vtrūq̄ ꝓhibet Apostolus: ⁊ eadē cā est quare sophistice solutiones sunt vitāde qꝛ seducunt audiētes cū sint nō soluētes per causas rerū sed ꝑ deceptiones sermonuȝ. ¶ Nec valet dicere ꝙ loquit̄ de sophisticis intētione corruptis. nō de bonū itēdentib⁹. Naȝ corrupta itētio nō est cā ꝓhibitiōis boni facti. vt pȝ de malis sedētib⁹ super cathedrā Moysi. de q̄bus dicit christus Mathei. 23. que dicūt facite. Ergo nec pōt exponi ꝙ Apostolus ꝓhibet factuȝ sophisticationis in theologia propter malam intentionē sophiste. sed ꝓpter ipsum factū. quia seducunt discentes: opponendo. ⁊ respondendo.

Quartus art. An sophisticis vti in theologia sit cā heresum. Ubi ꝓbat̄ ꝙ sic. Nā sophismata in theologia suo facto nō solū arguēdo. sed rn̄dendo sophistice. sunt introductiua p̄mi gradus heresis. ⁊ iaȝ de facto. Nā cū q̄s resistit veritati itelligētie sacre scripture est in primo gradu heresis. Qꝛ Hiero. 24. q. 3. ca. Un̄ aūt. dicit. Quicūq̄ aliṙ sacrā scripturā intelligit q̄ sensus spūs sancti flagitat. i. inspirat a quo scriptura est lʒ ab ecclesia nō recessit: tñ hereticus appellari pōt. Tales sūt sophiste in theologia moderni in facto. Nā ꝓpōnes theologicas dicūt esse falsas de v̄itate sermonis. Ut hec, ceci vident. Uerbū caro factuȝ est, ⁊ hō plures. cū tñ spūs sanctus inspirat semꝑ sensum verū. s. q̄ fuerūt ceci vidēt. ⁊ verbū assumpsit carnē. Et valde abhorrenda est hec distō in rn̄sionibus in sacra scriptura. Quasi enim oēs ꝓphete. ⁊ multa de verbis dn̄i ⁊ apostoli possent sic deludi. Nā resistēdo posset sic dici. ꝙ falsuȝ dicūt de virtute sermōis. ⁊ sic sacra scriptura. ⁊ in ea cōtenta possent in paruipensionē deduci. Un̄ cōtinuādo. 2. ad Thi. 3. de habētibus spēm ⁊ nō rē ꝓphetat Apostolus dicēs: quēadmodū Jannes. ⁊ Mābres (q̄ fuerūt magi Pharaonis) resisterunt Moysi. sic ⁊ isti resistunt veritati.

prim⁹ gradus heresis.

2⁹ gradus

¶ Itē. Sophismata sūt dispō vt ipso suo facto itroducāt 2ᵐ graduȝ heresis. Nā secundus gradus est cū quis gignit falsas opiones. Un̄ Aug. 24. q. 3. ca. Hereticus. dicit. Heretic⁹ est q̄ alicuius tēporalis cōmodi. ⁊ maxime glorie sui gratia. falsas ac nouas opiniones vel gignit vel sequit̄. Sed de cupidis ⁊ elatis sophistis vanigloriosis. spēm veritatis ⁊ nō reȝ hn̄tib⁹. quoꝝ nō est rn̄dere ad rē. qꝛ hoc ꝑtinet ad Phm̄ nālem. i. physicū in p̄ncipio. Sed ad sensuȝ sermonū tā in dictiōe q̄ extra ꝯtinuādo dicit Apostolus. mali hoies ⁊ seductores ꝓficient in pei⁹ errātes. ⁊ in errorē mittentes.

3⁹ gradus

¶ Itē. Sunt ēt ipso facto in extremo gradu heresis. Nā extremus gradus heresis est. cū quis opionem suā falsaȝ ⁊ ꝑuersam ꝑtinaci animositate defendit: qđ maxime fit in rn̄sione s̄m Aug. 24. q. 3. cap. Dicit Apostolus. Sȝ de hn̄tibus spēȝ veritatis in theologia ⁊ nō reȝ (cuiusmodi sunt sophiste quo ad ꝑtinaciā eorū cōtinuādo) ꝓphetiȥat Aposto. dicens sic. 2. ad Thi. capi. 4. Et erit tēpus cū sanā doctrinā nō sustinebūt (glossa. quasi h̄ onus sit eis) sed ad sua desideria ⁊c̄. Et a veritate auditum auertent ⁊ ad fabulas ꝯuertent̄. Ecce ꝑtinacia. A veritate autēȝ auertent ⁊c̄. Ex his ꝓphetijs sequit̄. ꝙ si oppōnes sophistice fuerint itroducte in theologiā nō debēt in theologia solui per istā artē sophisticā ēt verā. sȝ per veritatē theologicā mō qui docet̄ supra arti. 3. Probatio assumpti. Nā ipm̄ factū rn̄dendi sophistice (ēt ꝑ veritatē illi⁹ artis logice) est seductoriū hoium seducibiliū. ⁊ resistēs veritati. ⁊ mittēs audiētes in errorē. ⁊ auertēs auditū eoꝝ a veritate: nā optima argumēta in theologia sunt ex ꝓphetijs ⁊ ex verbis christi ⁊ apostoli. vn̄ si arguat̄ ex ꝓphetijs sicut arguit Mat. 1. ꝙ mater christi peperit virgo manēs. ꝑ illud Esa. Ecce virgo cōcipiet ⁊ pariet ⁊c̄. ḡ hec virgo sophista rn̄debit ꝑ verā artē sophisticā. ꝙ nō valet de forma. sȝ est fallacia ꝯñtis a superiori ad iferi⁹: ⁊ idē dices de alijs ꝓphetijs qꝛ cōiter oēs sunt idefinite. Siṙ si arguat̄ de verbis euāgelij. ꝙ christus assumpsit verū corpus ⁊ nō phantasticū ꝑ illud. verbū caro factū est: ꝑ verā artē logicā ⁊ sophisticā rn̄debūt sophistice. ꝙ de forma nō valet. qꝛ añs est falsuȝ de virtute sermonis. Siṙ si arguat̄ de v̄bis apostoli. ꝙ chrs resurrexit. ideo erit resurrectio mortuorū. Rn̄debunt sua vera arte ꝙ non valet de forma. Imo est nō causa vt cā. Nā christus resurrexit virtute sue deitatis que nō est in alijs mortuis. Sed hō rn̄siones possunt seducere ⁊ mittere i errorē ⁊ auertere a veritate audiētes ⁊ ꝑ eas pōt resisti veritati. Ergo hō rn̄siōes nō sūt fiēde in theologia.

Ad rectā rn̄sionē.

¶ Nec valet dici ꝙ iste ꝓphetie itelligunt̄ de p̄dicatorib⁹. Nā Apo. 1. ad Thesa. ca. 5. p̄cipit ab oī spē mala abstinete vos. Sȝ spēs mala est conuerti ad sciam que est seductoria in phīa ⁊ fallacia sophistica. Un̄ ⁊ colo. 2. Uidete ne q̄s vos seducat. s. ꝑ phīam ⁊ inanē gloriā ⁊ fallaciā. ¶ Nec valet. ꝙ hoc mō non poterūt fieri argumēta ꝯtra fidē in disputationibus theologicis. qꝛ ꝑ hec pñt audiētes seduci. Rn̄sio: ꝙ nō est faciendū vt sophistice soluant̄. sed vt per veritatē theologicā friuola ostendant̄: vt sup̄ arti. 3.

Dubium. Rn̄so.

¶ Sȝ nūq̄d dialectica licȝ vti i theologia. ¶ Dic ꝙ dialectica vti dialectice nō licȝ i theologia. Dialectice dico. qn̄ stam⁹ i forīs ⁊ termis arguēdi dialectice. Un̄ Ansel. lib. de incarnatiōe verbi. ca. 1. dialectici dialectice heretici sunt. Qđ sic ostdit. Termini ⁊ forme dialectice arguēdi fundant̄ sup̄ imaginabilib⁹ sensibilib⁹ que apparēt sensui. Theologia fideliū est de inapparētib⁹ ad Heb. 2. Sed arguere in theologia ex apparētib⁹ ad inappꝛentia cāt heresim. nā ex apparētib⁹ nō possem⁹ hr̄e ꝙ tres psone cēnt vnum. nisi ꝙ sunt vnū ꝑ vnā itētionē cōem p̄dicabilē de eis (sȝ Cori. 12. meta. cō. 30.) ⁊ hec est heresis Joachim de sūma tri. ca. damnamus. ḡ.

Theologi vti pñt dialectica sȝ nō dialectice.

¶ Itē. Forme dialectice supponūt significata terminorū put significāt de virtute sermonis: Sȝ cuȝ dī in theologia. Ceci vidēt: termini significāt. ꝙ nō videntes vident. ⁊ sic sequit̄ ꝙ theologia errat a veritate. ¶ Iteȝ. Forme dialectice vtunt̄ terminis put pñt assumi generaliṙ. puta. a. ⁊. b. ⁊ ꝑ illos statim cōcludit̄ dialectice heresis. Qđ. n. dicit theologia pater ḡnat. Si arguat̄ in terminis dialecticis. hec est bona forma dialectice arguēdo. a. generat. b. nō generat.

gnat.ergo.a.nō est.b.Ergo eadē forma sequitur.pater nō est essentia:qđ tñ est heresis. ℂ Itē.Libēter arguūt dialectici dialectice in terminis theologie:quorū virtutē ignorāt sicut in ppriis.Sȝ ex hoc accidit heresis.Uerbi grā.Dialectice arguēdo hec est bona forma arguēdi.Persona filij assūpsit nām humanā.Natura filij nō assumit nāȝ hūanā.Ergo psona filij nō est ipsa natura filij. ℂ Rñdēt qdam φ hic verum cōcludit ppter forme dialectice sunt quedā tendicula ad laqueandos ridentes(dis.37.ca.Unio)ꝛ vt sunt quedā vane garrule in qbus delectantur opponētes.ca.Legimus φ. vbi Origenes cinifes ꝛ ranas qb⁹ egyptij pcussi erant.vanā dialecticorū garrulitatē ꝛ sophistica argumēta itelligit.Unñ hñ licȝ vti dialectica in theologia ad repudianduȝ hereses. ca.turbat ꝛ ca.Legimus.z.ꝛ prout est vtilis ad declarāduȝ que obscura sunt in theologia.capi.Qui de mensa.ꝛ ca.De quibusdā. ℂ Contra.Hec rñsio cōdēnat dialecticā modernā in theologia introductā.Nā(vt dictū est)ista est licita q̄ declarat ꝛ defendit ptes theologie.ꝛ ista est reprobata que in theologia vtit̄ tēdiculis que cōsistunt in multiplicatione garrulosa formarū dialecticarū.i opponēdo.ꝛ i captiosa inquietatiōe rñdendo.Hac vtuntur moderni theologi nō p⁹ (vt pȝ per euidētiā facti)Dicit̄ ergo φ theologice licȝ vti logica in theologia.ꝛ hoc fit quando sensus veritatis theologice exprimuntur in premissis ꝛ ex veritate theologica infertur cōclusio theologica vera:iuxta formas supra positas articulo tertio.Ergo ex his ꝛc̄.

Rñ⁹ qdā

Reprobatur.

ℂ Questio nona.

Utrum exercitatio i astronomia sit ianua ad hereses magicas defendēdas tpe Antichristi.Hic p̄ nota φ astronomia quedā est vulgaris ꝛ hec cōis est laicis ꝛ clericis vt cognoscere tēpora annitꝫ opportunitatē plātādi ꝛ hmōi.Quedā est sciētifica vt cognoscere cōiūctiōes astrorum ꝛ diuinare futuros euētus naturales.Quedā fatalis.vt diuinare ex cōstellationib⁹ mores ꝛ fortunas hoium.Quedā superstitiosa.vt obseruare dies ꝛ tēpora sub cultu p operibus faciendis.Iste tres vltime sunt periculose disponētes ad sectā Antichristi supra.q.6.ar.z.Unde ēt vitande sunt.

Astronomia est q̄druplex.

Pro quo videndū est quō astronomia est piculosa. qꝛ generalr̄ est piculosa ad artes diabolicas.¶ z°/qꝛ specialr̄ est fundamētū artis fatarie.q̄ fidei christiane valde aduersat̄.¶ 3°/qꝛ est specialr̄ fomētū oīs artis magice.¶ 4°/φ oēs ille artes sunt fallaces.¶ 5°/φ propter euentū rerū naturaliū ꝛ tēporaliū per illas fallacias nō est christi a fide recedendū ꝛ Antichristo inherendum.

Primus articulus.An astronomia scia sit piculosa ad hereses imitēdas.Ubi notādū φ astronomia vulgaris vt est ꝯsiderans ꝛ pcognoscens futura que naturalr̄ a corpibus celestib⁹ causant̄ vt siccitates ꝛ pluuie ꝛ opportunitates metēdi/sedēdi/ꝛ hmōi licita est in se ꝛ in sua diuinatiōe.Nā ad hoc posuit deus corpa celestia in firmamēto vt sint in signa ꝛ tpa ꝛ dies ꝛ annos Gen.1.Ueruntamen sciētifica astronomia est periculosa.Qꝛ ex eī⁹ assiduitate natura hūana prona est ex sua curiositate ad idolatriaȝ ꝛ diuinationē diabolicā.Cū eniȝ nescit diuinare per nālem astronomiā.iō est ianua ad hereses sciētias ꝛ magicas.Sicut.n.sors ab initio nō fuit mala.sȝ res in hūana dubietate indicans diuinaȝ voluntatē Iosue.7.Uerūtamen qꝛ ppter vsum eius labebant̄ hoies in idolatriā(qñqȝ enim vbi nesciebāt exqrere dei voluntatē p sortē cōsulebāt planetarios ꝛ magos)ideo ars sortiū phibetur.Hec oīa habes.z6.q.1. capi.1.ꝛ.z.ꝛ in multis locis per totam causam.z6. ℂ Notandū aūt sȝ Hui.z6.q.z.c.z.φ triplex est sors.s.Diuisoria vt si ingraȝ qđ cui sit exhibenduȝ siue illō sit res pcessoria siue honor/siue virtus/siue dignitas/siue pena/siue actio aliqua.Consulatoria:vt si iquirat̄ qđ agere oporteat.Diuinatoria.vt si queratur qđ sit futurū.Diuisoria nō videt̄ habere peccatū.qꝛ nō ptinet ad cultū sȝ ad istr⁹ ritū.nisi forte vitiū vanitatis:vtputa qꝛ forte res volunt exponi fortune.Consulatoria qua a deo expectat̄ iudiciū sortis.fm se nō est mala vt in electiōe Mathie.Tñ pōt in hoc peccatū triplr̄ accidere.Ut si fiāt sine aliqua necessitate.nā i necessitate licȝ vt si sequat̄ psona prelati fugere pōt:ꝛ tunc forte queri pōt p quē tute seruari pōt ecclesia fm Aug.i epistola ad Honoratū.Etiā si fiat necessitate absqȝ reuerētia.nā cū magna deliberatione debet oratio pmitti vt.c.nō exēplo.Etiā si diuina oracula ad terrena cōuertāt̄.nā hoc nō licȝ.7.c.Is qui.Uerūtamen ex cā phibetur in electionib⁹ ecclesiasticis sors.de sortilegijs ca.Ultima.Secus aūt in tēporalib⁹ dignitatib⁹. ℂ Diuinatoria supstitiosa est.ꝛ illicita.nā cū sortilegi diuinant vel pmittunt aliqđ bonū futurū per incantatiōes sortilegarū:aut vt quis suspendat ligaturas in collo ꝛ quecūqȝ hmōi.tūc querere docēt remediū per cultū aliquē:nō diuinū. ergo per diabolicū.z6.q.z.Sed ꝛ illō.ꝛ ca.Igit̄.ꝛ sequentibus. ℂ Et ēt astronomia vituperat̄ Gala.4.vbi dicit cōtra astronomos.Dies obseruatis.ꝛ menses.ꝛ tēpora.ꝛ ānos. timeo ne sine cā laborauerim in vobis.Ubi videte glossaȝ que supra dicta plane de astronomia prosequitur.Pȝ ergo φ astronomia scientia est periculosa.Qđ pbatur multiplr̄. Primo/qꝛ est pronitas ad artes magicas vt dictū est.Secundo/qꝛ periculosum est vacare sciētie per quā mediantibus malis angelis in toto orbe inualuit vanitas magicaruȝ artiū.Hec est scientia futurorū.z6.qōne.z.Qui a saluatore. ℂ Itē.Periculosuȝ est vacare scientie quā christiana pietas cōdemnat.Et cuius obprobriū hoc est.φ est mater idolatrie.Hmōi sciētia est que rimat̄ cursuȝ stellarū.ibi.ca.Illos. ꝛ ca.Sed ꝛ illud. ℂ Itē.Periculosa est sciētia per quā quis tendit ad suā damnationē:ꝛ fidē christianā.ꝛ baptismū suū preuaricat̄.ꝛ inimicitiā dei ꝛ iram eternā incurrit.Hec est astronomia ibi.q.7.Non obseruetis.z.q.5.non liceat.

Sors si sit est peccatū sȝ aliqñ ꝛ fm multiplr̄.

Secundus articulus.Quō astronomia sit mala eo φ est fundamētū artis fatarie.s.que ineuitabilitatē ponit actuū humanorū per natiuitates hoium ꝛ hmōi.Ubi sciendū φ multū vituperat Aug.4.cōfessionū ca. 3.astronomos ꝛ fatarios tāqȝ dei blasphemos.Nā vt dicit Planetarij pronitatē habent iponere ineuitabilitatē futuris actibus hoiuȝ:ꝛ dicere φ causa peccādi est Uenus/aut Saturnus/aut Mars/nō homo.Sed iponere ineuitabilitateȝ peccandi hoibus est retorquere peccatū hoium in deū qui est auctor hois.Istaȝ rōnem magis psequit̄.z.de doctrina christiana ca.6.ꝛ.z9.q.7.5.ca.Igit̄ gen⁹.Et istos astrologos vocat genethliacos ꝛ fatarios qꝛ ibi ponūt effectū actionū nostrarū ex cōstellatiōe in qua nati sum⁹.z6.q.1.c.Illō qđ. ℂ Ad intellectū aūt huius fati.Nota φ qdaȝ credūt φ qꝛ deus ꝛ itelligētie mouēt orbes celestes fm Aug.(de cognitiōe vere vite)ꝛ Phs.1z.meta.cō.44.iō disponūt de his que nascant̄ in suis cōstellationib⁹ ꝛ de actionibus eorū.ꝛ credūt φ imobilr̄ attingēt aliqđ magnū bonū virtutis vel dignitatis ꝛ similiū ꝛ hāc dispōnem horū deorū ipsi vocāt fatū fm loquellā eoruȝ.Sed hec reprobat Aug.sup.Io.ꝛ Grego.Omelia de trib⁹ regibus ꝛ.z.de doctrina christiana ca.6.ꝛ.5.de ciui.ca.1.ꝯtra fatū arguit Aug.sic.Ponētes fatū dispōnem stellarū determinātē qualis qsque erit ꝛ qđ boni vl̄ mali sibi eueniet.Aut hoc ponūt pēdere a diuina volūtate aut nō.Si nō.sequit φ deus nō est colēdus vel honorādus nec rogandus.Si sic.sequitur φ iniuriam facit deo. Nam tunc sequitur φ deus non est causa scelerum cum quis scelera facit.Hoc arg⁹ ponit̄ de penitētia di.z.p solū aū finē. ℂ Rñdent.φ stelle sua libera potestate mores aut alios euētus hoium bonos aut malos nō determināt.(etiā

Errores circa fatū.

Arg. aug. ꝯ astro.

Rñsio.

aliq̄ ptāte a deo accepta) sed in talib⁹ necessitatib⁹ īgrediēdis dicunt stellas oīno dei iussa adimplere. ¶ Sȝ hec solo nō valet. vt dicit. Nā de ipso deo seu de eius iussiōe sentiendū nō est qđ indignissimū est stellarū voluntati subire. Sȝ q̄ stelle sint auctrices scelerū que hoīes cōmittunt est eis indignissimū .ḡ. ¶ Tunc rñdent alr. q̄ stelle dicunt̄ pot⁹ ista scelera signare q̄ facere vt q̄ illa dispō syderū quedā locutio sit futura p̄dicens nō agēs. ¶ Nō valet hoc vt dič. Q̄ rñsio debet fieri iuxta intētionē opinantiū. sed ita nō ꝯsueuerunt loq mathematici fatales vt dicūt. Mars ita posit⁹ homicidā significat. sed homicidā facit. ergo. ¶ Itē.ca.z. arguit sic. Si cōstellatio determinat euētus genitoꝝ. Ergo gemini sub vna cōstellatiōe geniti maxīe debēt eē siles in actionib⁹ ⁊ passionib⁹. Probat ꝯñam.z.ca. Nā Hippocras scripsit q̄ cū duo fratres simul egrotare cepissent ⁊ silr eorū morbū ingrauescere ⁊ eodē tpe ab eodē morbo leuari. opinandū erat eos geminos fuisse. Et Possidoni⁹ astrolog⁹ asseruit eos cōceptos sub eadē ꝯstellatiōe astroꝝ. Sȝ dcm istorū est falsum. Ergo ꝯstellatio nō determinat ⁊c. Probat hoc. Naȝ ista silitudo egritudis ⁊ sanitatis potuit reduci in multas alias causas nāles q̄ in ꝯstellatione vel in gemellitate. Ergo ꝯña nulla. Probat assumptū. Nā iuxta ꝯiecturā medicinalē sicut parētes erāt corpore affecti p̄mo dispositi dū cōcūberēt. ita p̄mordia cōceptorū poterāt esse disposita. ⁊ vt sic nascerēt̄ i pari valitudie. Silr poterant nutriri in eadē domo: ⁊ eisdē alimētis: ⁊ in eodē loco: ⁊ in eodē aere. q̄ s̄m medicos multū valēt ad corpis valitudinē. Silr poterant assuefieri ad easdē exercitatiōes corporales. ¶ Cōfirmat̄. Nā sub eadē cōstellatiōe qua isti erāt ꝯcepti multi diuersi generis ⁊ diuersorū effectuū ⁊ euentuū in eadē regiōe potuerūt fuisse cōcepti. Ergo nō valet arguere silitudinem affectuū/ moꝝ/ ⁊ euētuū/ ⁊ peregrinationū ex idētitate ꝯstellatiōis. ¶ Rñdetur q̄ gemini sūt dissimiles lȝ nascant̄ sub eadē ꝯstellatione q̄ forte nō nascunt̄ sub eodē horoscopo .i. sub eadē hora. ¶ Arguit ꝯtra. Nā tātū valȝ horoscopus ad diuersitatē moꝝ ⁊ euentuū in geminis quātū ecōtra. vȝ generis eadē humilitas vel nobilitas. Sȝ si duo patres gemini habeāt duos filios natos sub eodē horoscopo. fili⁹ vnius q̄q̄ succedit in regnū ⁊ alter est pauper. Ergo eadem rōne de diuersitate moꝝ. aut euentuū alioꝝ. ¶ Confirmat. Q̄ si hec diuersitas ꝯditionis attribuat̄ hore .ḡ. si tā celeriter alter nō gemin⁹ post alterū nascit̄ vt eadē pars horoscopi maneat. Ergo ambo eēnt reges vel ambo miseri: qđ falsum videmus. q̄ nō oēs reges sunt q̄ nascunt̄ sub eodē horoscopo cap.z. ¶ Rñdetur q̄ lȝ videat̄ nobis q̄ horoscopus sit idē. tñ nō est idē sed velocissime trāsit. Et iō gemini nō sunt siles. Ponit̄ exēpluȝ Nigidij. Q̄ si rota figuli velocissime moueat̄. ⁊ q̄ cū atramēto p̄mo tāgat rotā. ⁊ z⁹ cū oī festinatione. tñ cessante motu signa derelicta inuenient̄ separata. Ergo sic. si duo nascuntur sub vna magna capacitate celi. alter post alteꝝ. dissimiles erūt i actib⁹. ¶ Arguit q̄ nō est sic. Nā ps sequēs in rota figuli nō est mā subiecta signationis p illa hora pro qua ps p̄cedens est mā subiecta significationi sȝ fetus seu figmētū adhuc in vtero extra est mā subiecta ꝯstellationi eiusdē hore. sed alter geminus q̄ p̄mus est nat⁹ ab vtero. q̄ stella nata est īprimere actionē suā in mām fragilē. Sȝ vas ꝯtinēs adhuc fetū .i. vterus ⁊ fetus sunt mā fragilis. sicut ⁊ tener puer nat⁹. Ergo ꝯstellatio p illa hora pro qua p̄mus nascit̄ pōt agere in alterū geminū adhuc nascitarum. ¶ Et ca.4. arguit ad p̄ncipale. Nā lȝ Jacob ⁊ Esau q̄ erant nati in diuersis spatijs tēporū erāt non solū dispares morib⁹ sȝ amorib⁹ (nam inter se distabāt sicut inimici) silr vnus diligebatur a matre alius non: similiter vnus consensit in vnam vxorem. ⁊ alius in aliam. Sed actus amoris inimicitie ⁊ liberi ꝯsensus. nō cadūt sub cōstellatiōe. sȝ sub electione. Ergo in effectib⁹ volūtatis exēplū de rota figuli est derisoriū. ¶ Et ca.5. arguit q̄ nō valet rñdere q̄ ꝯstellatio corrñdet natiuitati nō cōceptui. ⁊ iō nō opȝ geminos eē siles. nō enim nascunt̄ sub eodē horoscopo. Naȝ arguit̄ z. Quia Possidoni⁹ idifferēter attribuit ꝯstellationē natiuitati sicut ꝯceptiōi. Et supra ca.z. ꝯfirmat querēdo. vn̄ Jacob ⁊ Esau potuerūt habere diuersa fata i natiuitate ⁊ nō i ꝯceptiōe dicēs. Dicitis nō pōt tradi rō. quare isti vel alij q̄cūq̄ cōcepti in eodē momēto ꝯstellationis nō potuerūt in ipso momēto quo ꝯcepti erāt hīe sua p̄mordialia fata q̄bus ordinarent̄ ad diuersū tēpus natiuitatis. Sȝ vbi reperit̄ p̄mordialis rō dispōnis s̄m fatū ibi pōt fatū operari. Ergo i ipso momēto quo cōcepti erāt potuerūt hīe sua fata disparia sic̄ in natiuitate. ¶ Confirmat̄. Dicūt .n. astrologi q̄ si hora cōceptionalis inueniat̄. multa dici posse diuinam⁹. Ergo fatū cōceptionale ordiate ē ad ea que sunt dicēda ⁊ diuinanda in futurū. ¶ Cōfirmat̄. Q̄ a nōnullis p̄dicitur q̄ q̄dā sapiēs horā elegit. qua ipse cōcūberet vt filiuȝ mirabilē gigneret. Ergo sapiēs fatū cōceptionis referebat ad fatū bone natiuitatis ⁊c. ¶ Itē pȝ. Nā per eos natiuitatis fatuȝ ordinat̄ ad mores futuros. Ergo eadē rōne. ⁊ esse cōceptibile ad bonā natiuitatē. ⁊ alia ꝯña futura. ¶ Et ca.6. cōcludit. q̄ opa nostra pendēt a volūtate nostra. nō a fato: ⁊ narrat de fratre ⁊ sorore geminis q̄ nō obstātib⁹ fatis eoꝝ. in pposito vite ⁊ volūtate multū dispares erant. vt pȝ in lr̄a. Sȝ vt dicit non est credendū q̄ eēnt dispares in actib⁹ ptinentib⁹ ad prudētiā ⁊ electionē. vt hic narrat̄. si solum operet̄. ⁊ nō intellc̄s ⁊ volūtas hoīs. ¶ Ulteri⁹ cōcludit. Q̄ lȝ actus volūtatis nō pēdeat a ꝯstellationib⁹ ⁊ fato. tñ fatū cooperari pōt quo ad effectus corporales. Probat̄. Nā ad solas corporū differētias ptinet syderū afflat⁹ .i. cōstellatio seu horoscopus sicut accessus ⁊ recessus solis ⁊ Lune incremēta ⁊ decremēta augēt ⁊ minuunt quedā genera reruȝ. sicut ꝯchas ⁊ alia. ¶ Et 7.ca. instat. Nā si fatū agit ad effect⁹ corporales. Ergo eligamus dies fatoꝝ. Et rñdet p̄mo ad hoīem q̄ quēadmodū dictū est ca.1. q̄ s̄m hos astrologos iuxta voluntatē dei sydera in natiuitate determinant qualis q̄s erit. ⁊ per ꝯñs in his nālibus effectib⁹ in q̄bus cōstellatiōes operant̄ opȝ p̄cib⁹ ad deū ꝯfugere. ¶ Confirmat. Nā si soluȝ fatū faceret p se corporales effectus. hoc maxīe est verū in his que sunt eiusdē spēi ⁊ que fiunt sub eodē horoscopo. Hoc falsuȝ. nā sub eodē momēto innumerabilia aīalia eiusdē spēi nascunt̄: ⁊ similiter innumerabiles herbe eiusdē spēi oriuntur. ⁊ diuersos habēt exitus. ergo. ¶ Nota ex p̄dictis. q̄ cū tot incōuenientia sequunt̄ ad positionē astrologoꝝ de fato (vt pȝ a principio libri vsq̄ huc) nō imerito credit̄. q̄ si multa vera dicāt astrologi. q̄ñ hoc fit instinctu maloꝝ spūum. quoꝝ cura est has falsas ⁊ noxias opiones de astralibus fatis inserere humanis mētib⁹. atq̄ firmare. De hoc.z6.q.z.ca. Qui sine saluatore. Et duob⁹ sequētib⁹ caplis. ¶ Sciēdū aūt est q̄ fatū aliquo modo est ponendū ⁊ aliquo modo negādū. ¶ Prio ostēdo q̄ est dare fatū nāle ad nostros futuros euētus dispositiuū. Nā intelligētie mouēdo corpa celestia influūt in corpora nostra in cōceptione ⁊ natiuitate dispōnes p quas aīa est aptior vel ineptior ad futuros euētus circa nos. q̄si ipse intelligētie influēdo farent̄ .i. loquerētur quales in futurū erimus. Sed a fando dr̄ fatū ⁊ breuiter influentia. Ergo intelligentiarū est verbū vel fatū eoꝝ quo de futuris nostris operibus fant̄. Maior pȝ. Nā intelligētie mouētes orbes disponūt corpus nostrū vt sit aptū vel ineptū instr̄m ad futuras opōnes anime vitiosas vel v̄tuosas. ⁊ ad prudētiā. vel iprudentiā. acq̄rendi diuitias. ⁊ honores. ⁊ silia. vel ad his carendū. Sȝ influere corpi dispōnem vt sit instr̄m aptū vel ineptū opibus aīe que nōdū sunt est influere dispōnes ad futuros euētus nostros. ppriuȝ .n. est itelligētijs agere p verbuȝ mētale.

Reprobatur.

Rñº scda

Reprobatur

Argᵐ 2ᵐ

Rñsio astrono.

Reprobatur.

Rñº astronomo.

Reprobatur.

Ad idem rñsio.

Fatū ꝯ aliquo mō datur.

mētale. Pz ḡ q̄ vulgariter loquēdo possum⁹ dicere q̄ itelligentie influūt in nos disponēs ad futuros euētus quasi influēdo nobis ferētur .i. loquerent̄. Hec tenet Aug. 5. de ciui. ca. 6. vt hic supra. ℂ 2° ostēdo q̄ illud fatū nāle dispositiuū nō inducit necessitatē opibus aīe. Nā 2° ethico. ca. 1. mouet p̄mā q̄ōnē. verū virtutes insunt a natura. ⁊ determiāt q̄ tm̄ sunt a natura in aptitudine. sed sunt ab aīa rōnali per rōnez ⁊ rectā electionē. Ergo stat q̄ fatuz disponit nos ad futuros euētus. ⁊ tm̄ q̄ mores nostri ⁊ acq̄sitio diuitiarū ⁊ honoꝝ. ⁊ hm̄ sunt ab electiōe nostra ⁊ prudētia ⁊ pari rōne vitia ⁊ miseria sic dicit Aug. ca. 4. ⁊ 6. ℂ 3° ostēdo q̄ fatū nō aufert casum ⁊ fortunā. ⁊ diuinā grāz. Nā casus ⁊ fortuna sunt circa que accidūt sine ꝓposito. 2. phy. te. cō. 52. Silr gratia diuina circa gratis data. s̄m Aug. sup. Jo. ca. 1. Sed multi veniūt ad honores ⁊ opprobria ⁊ hm̄ frequēter p̄ter hoc q̄ ex īētione querāt ea. ⁊ silr a deo multa grata gratis data suscipiunt reducenda. Ergo sunt hm̄ casum ⁊ fortunez. igitur ⁊c.

Quo si cogitur ls dispone.

Quod n̄ aufert casū ⁊ fortunā.

Tertius articulus. An astronomia sit ianua artis magice. Ubi p̄mo vidēdū est q̄d est superstitiosum seu magicū. Dico q̄ quecūq̄ obseruationes sunt ab hominibus istitute p̄ quas remediū a deo nō querit̄: sed potius significāt quedā federa seu pacta cū demonib⁹. ⁊ sūt eis placida: supstitiosa sunt ⁊ illicita ⁊ ad idolatriā ⁊ magicā artez ꝑtinentia. Ut cū infirmi aliquas ligaturas suspēdūt in collo. que cōdemnant̄ ab ecclesia: ⁊ sic de silibus obseruatiōibus. per quas remediū querit̄ nō a deo nec a disciplina medicorum. De hoc. 26. q. 2. ca. Illō qō. Et. 2. de doctrina cristiana ca. 6. Et pz rōne. Nā ille diuinatiōes vel obseruationes facte ꝑ creaturas sunt tm̄ licite que fiunt ꝑ causas nāles vt cū per disciplinā medicinalē ꝑdicitur sanitas aut querit̄ vel cū significāt fedus deo placitū ⁊ gratū. sicut cū fundunt̄ orationes ꝓ sanitate aut oblatiōes fiunt. Ut. 26. q. 5. ca. Nō liceat. Igit̄ ꝑ locū ab oppositis si hāt obseruatiōes que nō sunt effectus nāles. nec ecclesiastice deuotiones significant fedus cū diabolo. ⁊ per ꝯns supstitiose sunt ⁊ ad idolatriez ꝑtinentes. ℂ Notandū q̄ hm̄ magica supstitio hz quattuor spēs. ⁊ ptes p̄ncipales. Prima est fatū. i. regrere cursus stellarū vt ex earū cursu mediāte arte diabolica euētus rerum inueniat̄. 26. q. 5. ca. Sed ⁊ illud. ⁊ c. Qui sine saluatore. Ubi dī. Uanitas magicarū artiū ex traditiōe malorū angelorū in toto orbe inualuit per quādā sciētiā futurorū. Et hec cōdēnat̄ qñ obseruant̄ dies ⁊ tēpora sub ritu paganoruz. 26. q. 7. ca. Si quis. et duob⁹ seqūētib⁹. ⁊ gala. 4. Itē. Si cursus stellarū rimant̄ demōes ꝯsultādo. q. 4. ca. 1. Aut imagines fabricādo aut caracteres scribendo. Guido. q. 7. ca. 1. Aut ꝑ fatalia astrolabia furta q̄rēdo ꝰ sortilegus. c. 1. ℂ 2° ē sortilegiū: ⁊ qñq̄ fit ꝑ p̄cātatōes: qñq̄ ꝑ ligaturas suspēsas ad collū. ⁊ ꝑ vanas obseruatōes supstitiosas. De qb⁹. 26. q. 2. c. Illō qō. Et ad idē ꝑtinēt illi qui dicūt se eqtare cū Diana dea paganorū de nocte. 26. q. 5. ca. epi. ℂ 3° est maleficū. vt hydromātia: ⁊ nigromātica. que diaboluz suscitat in terra vel in aq̄: ⁊ ab eodē accipiūt responsa ad iterrogata: ꝑ cū diuināt de p̄teritis ⁊ futuris. ⁊ vtrūq̄ maleficiū fit cū sanguine. 26. q. 5. ca. Nec mirū. ℂ 4° est p̄stigiū que illudit visus hominū. vt Ulysses ⁊ Archades q̄ hoīes in bestiarū formas mutauerūt. Et vt phitonissa que diabolū in specie samuelis suscitauit. 26. q. 2. ca. Nec mirū. Et q̄ phātasias hoium supstitiose illudit. vt videat̄ eis q̄ eqtent cū diabolo. 26. q. 5. capi. epi. Nec excusant̄ si inuocēt nomē chrī suis supstitionibus. ℂ De hoc notat Aug. sup Joannē Omelia 7ª. q̄ q̄dā spūs diabolinus docuit. q̄ si qs agrū emeret: silr cuz agro emeret sanguinē. Et hūc errorē idncit sub hac simulatiōe. q̄ qr christus nos suo sanguie redemit iō si cū agro emeret sanguinē fruct⁹ agri eēt maioris p̄cij. Et vt dicit Aug. ex h̄ errore inoleuit sortilegiū quo mali hoīes seducūt christianos. vt vtantur incātationib⁹ ⁊ caracterib⁹ ⁊ hm̄. dūmō in hm̄ incātationibus nomē christi miscerēt. Hunc errorē reprobat. Qr nomen chri imiscēt vt sic hoiem ad mortē ducāt. sicut venenū miscet̄ medicine vt per illud q̄ dulce est mors inferatur.

Tre modi ca. 4. spēs habet.

Quartus articulus. Qualr ars magica vlr est falsa. Ubi nota q̄ hm̄ artib⁹ diaboli hoies fallūt multiplr. ℂ Qñq̄ p̄terita reuelādo: ⁊ h̄ faciūt ꝑ p̄teritoruz reuelationē cū distinctiōe: puta talis fecit hoc vel illud tali tpe. tali loco. tali mō ⁊ silibus circūstātijs: ⁊ sic p̄terita reuelāt. ℂ Qñq̄ fallūt futura p̄nosticādo. ⁊ hoc ꝑ igeniū subtilitatē ⁊ harmoniā: hñt. n. de occultis naturis reꝝ notitiā ⁊ antiquā experiētiā: puta cognoscūt cōplexiōes hoium. ⁊ bestiarū. elmētorū. ⁊ elntatorū. Silr expti sunt mores hoium. ⁊ motus cursus nālius ⁊ sic infirmitates aialiū. ⁊ tēpestates. ⁊ sterilitates. abundantias: ⁊ hm̄ futuras p̄dicunt: ⁊ qñq̄ fallunt vtraq̄ ⁊ p̄terita ⁊ futura reuelādo ⁊ h̄ faciūt ꝑ spūalē suaz malitiā. hñt. n. notitiā malitiarū ⁊ tēpestatū: ⁊ illusionē ⁊ hm̄ q̄ opati sūt vl' sūt opaturi. vt ea reuelāt ꝑ se. ⁊ suos. ℂ Qñq̄ insuper fallūt reuelātes que rarissime accidere ꝯsueuerūt: ⁊ hoc faciūt ꝑ velocitatis po^{tm}. Preuidēt. n. ꝑ accidētia nālia rerū ⁊ motū hoium euētus rerū iuxta varietatē tēporū. ⁊ qr sunt velocissimi mot⁹. p̄currunt ea p̄nunciando ⁊ qñq̄ per obsessos suos: ⁊ ꝑ discipulos ⁊ ꝑ mortuos. velocissime nunciāt p̄terita rarissime eueniētia. ℂ Qñq̄ fallūt ꝑ mendacē ⁊ fictā sciam. Habēt eniz artē per certitudinē mētiēdi cum nimis curiose iterrogant̄ a suis discipulis: vt si interrogent̄ de iterrogatiōib⁹ hoiuz: aut de signis certis ꝑ que inotescūt cogitatiōes hoium: ⁊ tm̄ nec cogitationes ipsas in se nec per certa signa earū cognoscere p̄nt (26. q̄ōne. 4. ca. vlti.) ⁊ h̄ faciūt vt letos reddāt discipulos: ⁊ cū sic defecerint defectū iponunt suis coniectatorib⁹. Hoc vide. 26. questione 4ª capitulo Sciendum. ⁊ questi. 5. ca. Nec mirum.

Quintus arti. An si hm̄ ars magica vera diceret posset imitari. Ubi dī q̄ ⁊ si Antichristus vel q̄cūq̄ magici aliq̄ vera dixerint aut fecerint. ꝑ hoc nō sūt sectādi aut tolerādi. Nā Paulus eiecit spūm phitonicuz a femina vētiloqua. iz clamare. isti hoies serui dei excelsi sūt. 26. q. 2. capi. Illud. huius aūt facti rō est (s̄m Aug. 5. de ciui. dei. ca. 7.) qr hoc faciūt mali spūs ad decipiēdū. ℂ Si queratur quare deus hoc tolerat. rñdet̄ Deutero. 18. vt de⁹ p̄bet fidem ⁊ dilectionem hominū. 26. q. 5. capi. Nec mirum.

ℂ Questio decima.

Dictum est de dignitate capitis ecclesie ⁊ legislatoris chri. Nunc quero de dignitate vicarij sui in terris. Utrū possit leges christi cōdere super statū ecclesie ⁊c.

Hic quattuor. ¶ Primo. Si aliquez vicariuz dimisit qui est caput oium. ¶ 2°. An ipse pōt ex plenitudie potestatis sine fratrib⁹ suis statuere de vlī statu ecclesie. ¶ 3°. An eadē plenitudine possit statuere de statu vl'is pastoris ecclesie. i. sine cardinalibus per se successorē sibi cōstituere. ¶ 4°. Qualr sub ei⁹ ptāte ꝯstituti sūt cardinales. ⁊ alij stat⁹ ecclesiastici.

Primus arti. An christus aliquē vicariū dimisit in terris q̄ sit caput oiuz. Ubi sciēdū q̄ inter 43. errores quos abiurarūt nūcij grecorū in alabus dñorū suorū in ꝯcilio Lugdunēsi quos habui de libraria ecclesie Rosensis. Scđs error est. q̄ negāt p̄matū Romane eccl'ie. Et q̄rtus est. q̄ dicūt dñm papā non hre plus potestatis q̄̄ patriarchas grecos: ⁊ quicq̄d p̄ter ꝯsensum eorū per papaz. sine approbatione eorū factū est nullius valoris est: ⁊ q̄cq̄d actuz est ꝑ apostolicos a septima synodo ⁊ citra nullius est valoris. ℂ Nota q̄ greci p̄mo errant in hoc. qō dī in quarto errore papā nō plus hre potestatis q̄̄ patriarchas. Cōuenit. n. cū heresi quā asseruerūt Marsili⁹ ⁊ Joā. de gāduno.

Errores grecoꝝ in papa.

q̄ beat⁹ Petrus nec plus fuit caput ecclesie q̄ ꝗlibet alioꝝ apostoloꝝ:ꝛ hoc cōdemnat̄ tāq̄ hereticū per dn̄z Joannē 22. in cōstitutione que incipit. Lȝ fm apostoluȝ. Ubi contra hereticos Marsiliū de padua ꝛ Joānē de gādano ostēdit Petrū eē verū caput oīuȝ vicariū christi singularē. Qꝛ in singulari dr̄ Mat. 16. Tu es Petrus ꝛ sup hāc petrā ꝛc. Joā. 21. singulariter dr̄. Pasce agnos meos. ꝛ iterū Joan. 1. Tu vocaberis cephas qḋ iterpretat̄ caput. Et iterū Mat. 16. dr̄. Tibi dabo cla. re. ce. ꝛc. ꝛ oīa que sequunt̄ dicuntur in singulari. Et Luce. 5. dr̄ Petro. Duc in altuȝ ꝛ dixit alijs qui cū eo erāt. Laxate retia vestra in capturā. Ex his mīfestat papa q̄ Petrus fuit vicari⁹ ꝛ caput oīum sic. Cui cōmissa est potestas in spāli ꝛ singulari cū clausula gn̄ali subsequēte hȝ plenā cōmissionē vicarialē tāq̄ caput oīuȝ ꝗbus solū cōmittit̄ in gn̄ali. Petro facta est cōmissio specialr ꝛ singulariter cū clausula. Qḋcūq; ligaueris ꝛc. alijs apostolis solū in generali. cuȝ dr̄. Accipite spm̄ sanctū quoꝝ remiseritis peccata ꝛc. Et postmodum Petro in singulari dicit. Pasce agnos meos ꝛc. Joā. 21. Hāc mām vide qōne de clauibus. Dignitates singulares pape sunt. 42. q̄s habes in sūma hostiēsis de officio legati ꝛc. ¶ Errant 2⁹ greci negādo pmatū Romane ecclesie q est error 2⁹. Et mirū ē de hoc errore grecoꝝ. Nā sub obediētia Romani pōtificis steterūt vsq; ad ꝯcilium Nicenū qḋ fuit celebratū sub Syluestro papa di. 16. canones. §. Macedoniū. q fuit papa. 32. Sed statiȝ in pmitiua ecclesia sub Anacleto (q fuit terti⁹ Roman⁹ pōtifex) fuit questio sibi mota d̄ pmatib⁹ i ecclesia. ꝛ ipse r̄ndit q̄ a beato Petro apostolo ꝛ reliqs Apostolis: beato Clemēte ꝯstitutū fuit. q̄ pter episcopos i ecclesia dei eēnt pmates q in qbusdā locis patriarche vocantur: ꝛ metropolitani. seu archiepi. Sequr ibi. Romana tn̄ ecclesia nō ab apostolis sed ab ipso dn̄o saluatore oīum primatū obtinuit sicut ipse beato Petro dr̄. Tu es Petrus ꝛ sup hāc pe. ꝛc. Et qḋcūq; ligaueris ꝛc. Maligne ḡ negāt pmatū Romani pontificis q tāto tēpore ei obedierūt. Hec habes in libro q intitulatur registrū Roma. ponti. in decretis Anacleti pape. c. Anacletus aūt finē ca. 1. 2. ꝛ 3. ¶ Silr est mirū qḋ dicūt greci q̄ quicqd cōstitutū est pter ꝯsensum eoꝝ a. 7. Synodo. ꝛc. nulli⁹ est valoris. Nā aūt pmā Synodū. de qua hr̄ di. 15. canones ꝛ di. 16. Qm̄ sancte ꝛ c. Sancta octo. Dixit christus Petro. Qḋcūq; ligaueris ꝛc. erit ligatum ꝛc. ꝛ qḋcūq; solueris ꝛc. erit ꝛc. Sȝ potestas quā christus cōmisit Petro aūt primaȝ synodū semp remāsit in Romano pōtifice. Ergo vsq; post septimam synodum ꝛ vsq; in sempiternū manet vl̄is potestas in Romano pōtifice. ¶ Confirmat̄. Qꝛ Anaclet⁹ fuit terti⁹ Romanus pōtifex. diu aūt septimā synodū. Nā pma synodus fuit celebrata post cōuersionē Cōstātini tpe Syluestri (vt capitulo canones) q tn̄ longe post successit Anacleto. Sȝ vt pȝ libro registroꝝ Romanoꝝ pōtificū cap. 3. (ꝛ ponit̄ di. 22. c. Sacrosancta.) Anaclet⁹ loquēs de potestate Romani pontificis supra oēs patriarchas testat̄. q̄ inter beatos apostolos fuit discretio potestatis. Lȝ eniȝ oēs eēnt apostoli. Petro tn̄ cōcessuȝ est a dn̄o ꝛ idipsuȝ inter se apostoli voluerūt vt reliqs oībus pesset: ꝛ cephas ꝛ caput pncipiū teneret apostolatus: ꝛ apostoli hāc formā sub successoribus ꝛ reliqs episcopis tenendā tradiderūt. Sȝ qḋ ꝯcessum est a dn̄o. ꝛ per cōcordiā apostoloꝝ firmatū ꝛ successorib⁹ traditū remanet post septimā synodū (qḋ est ppositum) ḡ. ¶ Itē. Anacletus capi. 4. dicit sic. Si que vō cause difficiliores orte fuerint inter vos ad h⁹ sancte sedis apostolice quasi ad caput referre ꝛc. sequr. Hec vō apostolica sedes caput ꝛ cardo a dn̄o ꝛ nō ab alio est cōstituta: ꝛ sicut cardie hostiū regit̄ sic hu̇ sancte sedis auctoritate oēs ecclesie regūtur. ¶ Itē. ca. Sacrosancta. hāc pmitatē esse rōnabilē ostēditur p decretū Nicolai pape di. 22. capi. Oēs. Naȝ vt ibi dicit̄ oēs pmates siue patriarchas siue metropolitanos siue cuiuslibet ordinis dignitatē instituit Romana ecclesia: vt hic supra pȝ in decreto Anacleti. Sed chr̄s solus romanā fūdauit ecclesiā a beato vite eterne clauigero Petro terreni silr ꝛ celestis iperij iura cōmisit q chr̄i puilegio fungit̄. ꝛ illius auctoritate fundat̄. Sȝ ecclesia q oēs pmatus ꝛ dignitates ecclesiasticas sibi cōstituit iuste in ppetuuȝ pmatū sup oēs debet tenere silr ꝛ vicarius eius q oēm fundauit ecclesiam cuius vite ꝛ auctoritate fungit̄ ꝛ fulcit̄. ꝛ q hoc negat est hereticus. Nā negare auctoritatē vicarij est negare auctoritatē capitis ecclesie christi cōmittētis: ꝛ hoc est hereticū. qꝛ ꝯtra illud ppheticū dictū de christo psal. 117. Lapidem quē reprobauerunt edificā. hic. f. est in cap. an. Et hoc est. qḋ sequr ca. Omnes. q Romane ecclesie priuilegiū detrahit ab ipso summo oīum ecclesiarū capite traditū auferre conatur: hoc procul dubio in heresim labitur ꝛc. vt infra.

Secundus articulus. An papa ex plenitudine ptātis possit sine frīb⁹ suis aliqd statuere d̄ vl̄i statu ecclesie. Ubi sciendū q̄ Hui. 15. q. 1. Sunt quidaȝ. Uidetur fauere opinioni laure. q̄ papa particularē legem pōt cōdere sine cardinalib⁹. nō tn̄ generalē de vl̄i statu ecclesie. Ad hoc allegat ibi multa ca. supra que ad perpetuā. ¶ Cōtra facit q̄ chr̄s dicit in singulari Petro. tibi dabo claues regni celoꝝ. sic dr̄. 21. oēs ꝛ 24. ca. rogamus. ¶ Hui. vt velle r̄ndere silr. ca. Memor. 24. q. 1. Dn̄s. tūc forte ei soli dedit vel post resurrectionē cū alijs. s. Joā. 21. qn̄ insufflauit ꝛ dixit cōiter. Accipite spm̄ sanctū ꝛc. ¶ Hec r̄nsio nō cogit. Nā post singulr dixit Petro. pasce oues meas. Joā. 21. Dic ḡ q̄ heresis cōdēnata est p Joā. 22. q̄ papa nō hȝ potestatē illimitatā (ꝯ Marsiliū de padua ꝛ Joā. de gādano) in cōstitutionib⁹ lȝ Apostolus. ¶ Dices ibi cōdemnat̄ q̄ nō hȝ illimitatā tāq̄ caput oīum apostoloꝝ ꝛ cū collegio eoꝝ. nō tn̄ ibi diffinit̄ q̄ singulr hȝ potestatē vl̄em legē ꝯdere generalē sine fratrib⁹. ¶ Contrariū tn̄ arguit̄ ex forma verboꝝ christi. Ait eni singulariter ei. Qḋcūq; ꝛc. Sed sub isto vl̄i (Qḋcūq;) potestas ligādi taȝ per legē vl̄em de vl̄i statu ecclesie q̄ per legē particularē cōprehendit̄. Ergo oēm legeȝ tā vl̄em q̄ particularē licitā q̄ cuȝ cardinalib⁹ pōt cōdere pōt per se. ¶ Itē. Est cōtra formā iuris canonici. Nā pmo in singulari super Petrū tāq̄ super eius vicariū edificauit christ⁹ ecclesiā suā. Scd̄o in singulari adiecit q̄ porte inferi nō pualebunt aduersus eā. Tertio in singulari sibi dedit claues regni celoꝝ. Quarto in singulari gn̄alem clausulam apposuit. Qḋcūq; ligaueris ꝛc. Mat. 16. Sed qn̄ in cōmissione post clausulas spāles subsequr gn̄alis clausula. commissario plena potestas est generalr cōcessa: maxime si concedens ius habet tollendi leges vel cōdendi (Ad hoc. 6. de rescrip. Lȝ canō. fm Hui.) Sed hoc tenēt de chr̄o. ¶ Itē. Est cōtra rōnem nālem supra quā fundant̄ oēs leges tam diuine q̄ hūane di. 9. ca. Unā. Rō nālis dictat q̄ sit vnus pnceps a quo singulr celum pendet ꝛ tota natura. 12. meta. tex. cō. 38. Ergo si deus cōstituit vicariū vicē veri dei gerētis in terris. rōnabile est q̄ singulr vicē gerat: sic q̄ ab eius auctoritate pēdeat tota ecclesia ꝛ oēs ptes ecclesie. Sȝ Romanus pōtifex nō puri hoīs sȝ veri dei vicē gerit in terris. De tutela epoꝝ. c. Quāto. Uide glossaȝ ibi. ¶ Ad h̄ di. 22. vbi i singlari dr̄ btō Petro eterne vite clauigero terreni silr ꝛ celestis iperij iura cōmisit. Dicetur ḡ ꝛc. ¶ Itē. Qḋ dicit qn̄ papa sine cardinalib⁹ possit cōdere legē ꝛ gn̄alē ꝛ particularē sed nō de vl̄i statu ecclesie. nō valet. Nā argumēta ista pbant q̄ in oī casu pōt per se in quo pōt cum cardinalibus. ¶ Ad hoc Hugo hȝ. 25. q. 1. ca. Sunt qdam: ꝛ Soluo ipse statuit ꝛc. vt ibi. ¶ Ad h̄ de electione significasti. Ubi dicitur q̄ oīa concilia pro Romane ecclesie auctoritate facta sunt ꝛ robur acceperūt. ꝛ in ꝯciliorū statutis Romani

pontificis

Chr̄s fecit Petrum suū vicariū ꝛ caput ecclesie.

Papa est vicarius christi.

Opinio Guido.

Oppo^m

Risso Guido.

Reprobatur.

R^o alia

Reprobatur.

Arg^m 1^m

Arg^m 2^m

Arg^m 3^m

Arg^m 4^m

pontificis excipit auctoritas. Ad hoc. d. 15. Sicut sancti euāgelij. in glo. ¶ Nō pōt tñ statuere cōtra euangeliū ꝛ aplm aut prophetas. (25. q. c. Sunt qdā) nisi sub certo mō declaratiuo. de quo ibi in glossa. ꝛ in Guidone ꝛ in Hug. ꝛ in glos. 1. q. 6. Regstris. §. Ubi rigor. ¶ Jura aūt in oppositū allegata varie loquunt. Quia quidā dicunt ꝙ nō pōt sine cardinalib⁹. q2 nō decenter ꝛ honeste. cū sint fratres eius periti ēt quo modus statuēdi cū fratribus aduinicē sit obseruat⁹. Quidā loquunt ꝙ aliqua sunt que nō pōt statuere sine peccato. Ut si statuat licitū posi⁹ in fauorē persone ꝙ̄ reipublice: ꝛ sic de silib⁹. Quidā ꝙ nec in his que cōcernunt statum vlez ecclesie quo ad fidē seu quo ad structuraz fidei (vt dis. 15. Sicut euangelij) in alijs tñ pōt papa cōtra statuta conciliorū venire. In hac trimembri distinctione stat finalis snia Guido. dis. 25. Sicut euāgelij: ꝛ Hug. ꝛ glo. 25. q. 1. Sūt qdā.

Opinio. **Tertius** articulus. An de plenitudine potestatis Pape possit successorē sibi statuere sine cardinalib⁹. Ubi videt ꝙ possit successorē cōstituere. Nā vt di. d. 8. q. 1. Petrus ꝑmo linū ꝛ cletū in coadiutores sibi assumpsit ad ministrandū exteriora: nō tñ potestatē pontificij aut soluendi aut ligandi normā eis tradidit. sed successori suo. Ad

Rō qdā hoc est chronica. Marcel. ¶ Nituntur rñdere. Glo. hic. ꝛ ēt Guido. ꝛ Hug. ꝙ post hanc institutionē Clemētis p Petrū ad auferendū perniciosū exemplū ne post Pape successores sibi eligerent. Clemens renūciauit papatui. ꝛ elect⁹ fuit

Reprobatur. Linus: ꝛ post eū Cletus ꝛ post eū Clemēs. Sz nō opz dicere ꝙ clemēs renūciauit tanꝙ̄ tunc nō canonice a fratribus suis cōmuniter electus qñ Petrus cū cōstituit suū successorem. Nam in cōtrariū est textus canonis hic. Ait eniz ꝙ Petrus Clementē ordinauit successorē in auribus tot⁹ eccle: ꝛ per cōñs cū hoc ecclesie placuit fuit canonice electus electione: que vocat inspiratio spiritussancti que est canonica. (De electio. Quia papa) ꝛ per cōñs si sine renunciatione retinuisset Clemens nō fuit pniciosū exēplū. ¶ Cōfirmat. Nam vt sequit hic ꝛ ponit in libro q vocat registrū romanorum pontificū. ca. 1. Petrus dicit hunc vobis ordino episcopum soli cui mee doctrine cathedram trado quē pre ceteris expertus sum deū colentē. diligentē ꝛc. (vt hic sequit in registro) ꝓpter qd ipsi trado a dño mihi traditaz potestatē ligandi ꝛ soluendi. Et in eodem registro sequit folio ꝑmo. Cū Petrus regulā regendi oēs tradidit sibi laicos. diaconos. ꝑsbyteros. epos. §. Uerūtñ. §. Breuiter. vsqz in foliū tertiū ꝛc. Deinde collationē seu predicationē fecit cōcludēdo. Uos charissimi fratres huic qui presidet vobis ꝛ oib⁹ obedite ꝛc. (vt infra) ꝛ cū hoc dixisset in medio coraz oib⁹ manus sibi imposuit ꝛ in cathedra sua sedere cōpulit. Sed vbi est dignitas excellens in persona ꝛ cōcordia cleri ꝛ populi ꝛ solemnitas instituendi ꝛ cōfirmādi: ꝛ persona ꝑ obedientiā cōpulsa. ibi est electio canonica. d. 63. ca. Quanto. ꝛ c. Plures. ꝛ sequētibus. ¶ Itē ꝙ nō renūciauit. Lino. ꝛ Cleto. ꝛ post per electionez fuit electus. pz ex euidentia facti. Nam ꝺm chronicā q̄ dicit. Linū ꝛ Cletū pontifices summos fuisse. dicūt vtrūqz sedisse vndecim annis. ꝛ amplius: ꝛ sic ante Clementē. 22. ꝛ plus fuerunt. Sed Petrus appropinquāte sua morte ꝛ clementē in successorē suū instituens iniunxit clemēti ꝙ scriberet Jacobo hieroso. episcopo ad grande solatiū Jacobi. cui institutionē certis de causis. ꝛ magnis: ꝛ scripsit ei notificādo tunc se vrbis Rome epm: vt pz in registro romanoꝝ pontificuz ca. 1. Sed nisi sanctus Clemens tenuisset cathedrā: ꝛ se scripsisset papā ante. 22. annos nō seruasset mandatū Petri de cōso. Jacobi. cū notoriū mādatū Petri ad Jacobū cito puenit. Non igit eis renūciauit. Et hoc certificat ꝙ in registro romanoꝝ pontificū nō cōputant Linus: ꝛ Cletus. Simil ceteri successores Clementis. Clementē imediate cōputant

Dubium. post Petrū. Sz ꝑ quos fiebat electio Clementis. ¶ Dic ꝙ cōiter ab epis ꝛ clero ꝛ populo in vnū cōsentiētibus: ꝛ hoc

Rāso est ꝙ dicit. 8. q. c. 1. vt in registro. c. 1. ꝙ Petrus in cōuentu fratrū ꝛ auribus totius ecclesie clementē in successorē ordinauit: ꝛ pro illo tēpore hec fuit bona electio. nā cū assensu cleri ꝛ populi cōsueuit antiquus episcopi fieri electio. d. 63. ca. quāto. ꝛ ca. Plures ꝛ sequentib⁹. ꝛ spālr electio romani pontificis: ꝛ post annū dñi millesimū fiebat eius electio a cardinalibus cū assensu cleri: ꝛ ppli. di. 23. in noie dñi. §. qua ꝓpter ꝛ infra ꝛ dis. 63. ca. sacroꝝ in fine. Uerumtamen semꝑ electio pertinuit ad clerū: sz fidelis ppli cōsensus adhibēdus erat: q2 docendus est ppls nō sequēdus. d. 63. Nosse. Requirebatur aūt populi cōsensus vt esset animoꝝ vnitas. ꝛ vitaretur cōtrarietas ibi. c. Plebs. ¶ Sed q2 sepe post hec ꝑ improbe

Papa ꝑ cardinales eligendus est. ambitionis audacia grauē passa est ecclesia scissurā. Gregorius papa prouidit formā eligēdi papā que ponit. 6. di. de electionibus. ca. Ubi. ꝛ c. Fundamēta. s. ꝙ ex cōsensu fratrū seu ꝑ electionē eorum debuit papa institui. ꝛ fuit ex ordinatione chri. Naz Petrus a christo ꝛ ꝑ electionē apostoloꝝ fuit institutus in formā electiōis in futurū. d. 22. c. Sacrosancta. §. Inter beatos aploꝝ: vbi di. Lz oēs erāt apli. Petro tñ cōcessuz est a dño. ꝛ ipsi inter se idipsuz voluerūt vt reliqs oibus preesset apls: ꝛ caput ꝛ ꝑncipatū teneret apostolatus. q ꝛ eandē formā successoribus tradiderunt. Ad hoc. di. 21. c. In nouo. Cū cōcessa fuerit hec electio vide. Gui. 6. de re. c. 1. ¶ Itē electio vicarij chri: debuit fieri cōformiter ad electionē ipsi⁹ chri. Sed chrs fuit electus a collegio suo. s. pris ꝛ spūssancti

Instantia Esa. 42. Ecce electus me⁹ dedi spūz meū. ¶ Dices igit isto forma esset seruāda. s. ꝙ papa ante mortē cōstituit successorē sibi de cōsensu cardinaliū sicut chrs viuens elegit Petrum

Rāso. Matth. 16. ¶ Dic ꝙ seqt oppositū. Naz seruanda est for⁹ quā chrs seruauit eligēdo petruz. Sed lz Petro pmisit ꝙ foret caput ecclesie Joā. 1. ꝛ Matth. 16. tñ post mortem elegit ipsuz in pastorē. Jo. 21. cū post mortē dixit. Pasce oues meas. ¶ Itē. In legib⁹. cause legis sunt attendēde de vboꝝ significatione intelligētia. ꝛ de regulis iuris. 6. regula vltia. Sed chrs cōstituit Petrū sub hac forma ꝙ plus diligeret chrīz ꝙ̄ tēporalia qd exponit ibi. vt querat lucra chrō non sibi. Sz si qsz posset sibi in vita cōstituere successorez multi vellent lucra sue dignitatis sibi querere ꝛ ꝑus sibi ꝙ̄ chrō semen suscitare. vt. 8. q. 1. c. Aplica ꝛ olim. ¶ Itē. Deus noluit ꝙ Moyses eligeret sibi successorē in ꝑncipatu seculari. Sz de⁹ elegit Josue. Deut. 31. Ergo de⁹ noluit ꝙ sūmus sacerdos eligeret sibi successorē in ꝑncipatu q eligēdus erat lege spiritussancti. Cōsequētia pz. Quia maior est dignitas legis q̄ regit spiritu sancto ꝙ̄ legis secularis De cō. d. 3. c. Celebritatē. in fine. Et ex h sequit ꝙ nec sūmus sacerdos dz sibi eligere successorē nec cōstituere. ꝑꝑ munus obsequio. aut lingua aut manu. Sz si esset ius cōe ꝙ ꝑlati possent sibi successores cōstituere. eēt facilior via vt ꝑꝑ carnalitatē aut ꝑꝑ munera simoniaca sibi successores cōstituerent. ꝙ̄ si electio cōis collegij regrat. Ergo chrs voluit papā cōiter eligi. Hec rō ponitur. 8. q. 1. c. Moyses. ¶ Nec obstat ēt ponendo ꝙ Petrus

Rāso ad ꝑmā op. cōstituisset Clemētē ipso viuēte. Q2 ꝑdiffinituz fuit sibi. vt dr in libro registri romanoꝝ pontificū ꝑ spūm sanctū. Sed q spū sancto dei agunt nō sūt sub lege cōi. 19. q. 2. c. Due. ꝛ de regularib⁹ licet. Sic rñdet Gracianus. 8. q. 1. ca. Apostolica. Ait. n. ꝙ illō Petri assumi posset in arg^m si non crederet ꝙ

Instantia ꝑlati sanguini ꝛ cardialitati ōferrēt. cui⁹ opp^m iā cepit. ¶ Dices illimitata est ptās pape ibi. Quecūqz ligaueris ꝛc. (vt supra arti. 1.) ꝛ cōtrariū est hereticū. ibi Ergo si suo statuto ligaret ecclias ꝙ papa ꝑ se eligat valeret successorē. ¶ Dicet ꝙ hec

Rāso. vlis hz exceptionē in h casu. Nā chrs cōcessit romano pontifici leges cōdere. vbi euāgeliste ꝛ apli nequaꝙ̄ aliqd diffinierūt. 25. q. 1. Sūt qdā: ꝛ de cō. di. 2. Ligdo. sed Petrus de cōcordi cōsensu alioꝝ aploꝝ ꝑfuit oibus alijs aplis: ꝛ caput

⁊ cephas olim erat: ⁊ hanc formā ecclesie tenendā suis successoribus tradiderūt. d.22.c. Sacro sancta. Igitur hec vlis. §. Quocūq; ⁊c. habet exceptionē. ¶ Dices igitur canones aplo⁊ qui reperiunt in registro romano⁊ pontificū sunt immutabiles. ¶ Rńsio. d.16. Canones. ꝙ apls illos nō recipit ꝑ eo ꝙ illi ab hereticis cōpositi dignoscunt ⁊c.

Instantia

Rńsio.

Quartus articulus. scilz quo modo inceperunt cardinales ad quos pertinet papā eligere. Ut di.79.q.c. Oportebat. ⁊ c. Si qs pro pecunia. ⁊ de electionibus.6. Ubi tñ nō inueniť tēpus institutionis eo⁊ in iure ab antiquo sed in cōcilio Niceno videnť p̄mo instituti. Ubi dicit ꝙ nō debent cōdemnari nisi cū magna solemnitate testiū. 4.q.1. Presul. ¶ Dic ꝙ ex hoc ca. habeť ꝙ ante illud cōciliū Nicenū sub Syluestro celebratum instituti fuerūt. Immo vi ꝙ ab aplis sicut patriarche ⁊ archiepi. Apli enim vbi p̄mo ordinauerūt p̄sbyteros. Actuum.9. ⁊ epos: vt dī in Disto. Nā idē nomen vtriusq; erat (vt ibi) ⁊ erat cura epo⁊ in magnis ciuitatib⁹ vt in registro romano⁊ pontificū. ca.1. Preter istos p̄sbyteros ⁊ epos intēdentes ciuib⁹ suis habuit Petrus quosdam coadiutores peritos lateri suo assistentes ad mittendos in causis fidei ⁊ mo⁊ū. Nā qōne facta de circuncisione cū Paulo ⁊ Barnaba, misit Petrus Judam, qui cognominať Barsabas ⁊ Sila ad instruēdū fratres. Actuū. 15. Vi igiť ⁊ hoꝫ periti vocādi erāt cardinales p̄ rōnē q̄ ponit. di.22. Sacrosancta. Nā papa cardo dī: q̄ sicut cardine hostiū regiť: sic pape auctoritate oēs ecclie reguntur. Igiť eadē rōne. cū papa facta cōsilio fratrū suo⁊ romanā rexit ⁊ regit ecclesiā: fratres illi cardinales dicendi sunt. ¶ De hoc Hui. 6. de electionib⁹ vbi Hui. etiā. di. 22. cap. Sacrosancta idē dicit. ⁊ addit ibi. Sicut hostiū dom⁹ hꝫ cardinē sic ecclesia romana papā q̄ est hostiū ecclesie. ⁊ cardinales qui sunt cardo sup quē fūdatū est hostiū ecclesie. Silr hostiū preest ⁊ cardo subest. ita papa preest ⁊ cardinales subsunt. Sed q; tales collaterales opꝫ papā lateri suo semp habere assistentes ꝑ causis ecclesie emergentib⁹. Jō cōstituerūt apli post Judā ⁊ Silā quosdā Primates, seu Patriarchas ad audiēdas causas ⁊ appellationes ne qs iniuste sub epis periclitarenť: ⁊ postmodū ordinauerūt Metropolitanos seu Archiepiscopos p̄ p̄uincias vt citius cause diffinirenť. Hec in registro romano⁊ pontificū. c. so. 5. ⁊ 1. so. 19. ⁊ di. 86. Urbes. 9. q. 3. cap. Archiepi. ¶ Simile olim isto⁊ habes. Exo. 18. de Moyse. ¶ Hic potes videre cām quare cardinales p̄ferūtur patriarchis ⁊ archiepis. Nā lꝫ archiepi epi ⁊ patriarche sint maiores ratione ordinis episcopalis: tñ cardinales sunt maiores rōne iurisdictionis papalis. Nā ex dignitate status sui in iudicijs episcopo⁊. archiepiscopo⁊: ⁊ patriarcharū: corrigendis: ⁊ causis tam fidei q̄ mo⁊ū. ⁊ in cōstitutionibus pro vlī statu ecclesie cōdendis. imediate assistere debēt ipsi pape. Quinimo cardinales dicunť mitti a latere pape: q; sunt partes corpis eius. ⁊ lateri ei⁹ in cōsilijs assistunt: sicut milites proconsulis dicunť pars corporis eius ⁊ collaterales 6.q.1. ca. Sigs. §. Uerum. de hoc in glossa de offi. le. cap. Excōicatis. in fine. Ubi etiā ꝯcedit ꝙ quodā mō capellani pape de familia ei⁹ possunt dici mitti a latere. q; lateri ei⁹ assistunt. l. De electionib⁹. Juge. in fine. ¶ Similr excellēti gaudent dignitate cardinales qñ mittunť ad aliā p̄uinciā non sicut nuncij sup speciale. ⁊ specialibus causis sed vt legati a latere. Nā s̄m hosti. ca. de offi. le. §. Quot sunt. ⁊ Jo. mo. 6. ca. offi. Quidā dicunť legati rōne ecclesiarū suarū vt Cantuar. ⁊ Eboraū. ⁊ alij epi. Eodem ti. ca. p̄. ⁊ de appellatione. ca. 1. Et Hosti. vocat eos legatos natos. Nā ex electione sua sunt legati pape ad recipiendū appellationes suo⁊ suffraganeo⁊ ⁊ causas que per querimoniā deuoluunť ad eos. e. c. 1. Et patriarche dicunť legati respectu suo⁊ suffraganeo⁊ tam archiepiscopo⁊ q̄ episcopo⁊. De p̄uilegijs. ca. Antiqua. Alij

Dubium.

Rńsio.

Cardinales initiū habuerūt ab aplis.

Cardinales sūt maiores aliis p̄latis rōne iurisdictionis papalis: non ordinis.

mittunť a sede apostolica libere. vt placet pape. ⁊ vocantur legati pape dati. Alij a fonte deriuanť vt cardinales ⁊ illi p̄prie dicunť mitti a latere pape ⁊ vocanť deriuati. ¶ Jsti ēt q̄ nō tñ sunt dati: sed ēt a latere pape missi sunt multis honoribus decorādi: excedunt enim legatos natos. Nam ipsis presentibus alij cessare debēt ab executione officij sue legationis (de offi. le. c. Uolentes) ⁊ non portare crucē nec insignia sue legationis dignitatis: vel sue iurisdictionis. De priuile. Antiqua. ¶ Jtē excedunt datos. Nā dati nō p̄nt absoluere excōicatos ꝑ iniectione manuū nisi in p̄uincia ad quā missi sūt. sꝫ illi absoluūt ab iniectione seu excōicatione quā alij incurrerūt ꝑpter iniectionē manuū (de sen. ex. cum uenientiaꝫ) ⁊ hoc siue sint de sua legatione siue nō. Tales enim legati absoluunt postq̄ egrediunť vrbē quousq; in vrbem reuertanť de offi. le. c. Excōicatis. ⁊ in glossa ibi. Cū allegationibus suis. ¶ Jtē statuta que faciunt in p̄uincia sibi cōmissa ꝑpetua sunt. e. c. veni. ¶ Jtem remissiones quas faciunt pro ponti. seu in sīlib⁹ sunt ꝑpetue. Jbi in glo. ¶ Jtē possunt beneficia vacantia cōferre. 6. li. e. ca. offi. ¶ Jtē de ꝓcurationibus ⁊ de eis ꝓuidere. de censibus. ca. ꝓcurationē. ¶ Notat hic Hosti. ꝙ de his que sedes apostolica sibi reseruat spālr seu spāli auctoritate nō p̄nt se intromittere (de offi. le. De trāslatione) nec que sunt reseruata pape. 72. Honores. Et ponit ibi Hostiē. vbi exponit. Et ponit: ⁊ ꝓbat singulos casus reseruatos. ¶ Jtem delinquentes in cardinales multiplr puniunť. Si quis enim romane ecclesie cardinales fuerit insecutus hostiliter vel percusserit aut ceperit: vel socius fuerit faciētis aut fieri mādauerit. vel factū ratū habuerit. aut cōsiliū dederit: aut fauorē. aut postea receptauerit: vel defensauerit sciēter. sicut reus criminis lese maiestatis perpetuo sit infamis. ⁊ multis grauissimis penis puniať. Et si qs eorum filiū vel filios habeat vel nepotē vel nepotes p̄ rectā lineā descendentes quouis b̄nficio b̄nficiatos (ēt si pontificalem adepti fuerint dignitatē) sint eis ipso iure priuati oī spe promotionis sublata. 6. de penitē. c. felicis re. Et de terribili pena eorū q̄diu manent in cōtumacia. Uide ibi. Et de terribili mō agēdi penitētiā. §. p̄senti. Et d̄ pena p̄ncipū ⁊ p̄lato⁊ nō punientiū debite trāsgressores ⁊ in familiā eo⁊. Jbi.

Qui cardinales in sequuntur grauiter puniunť.

Questio vndecima.

Queritur de ordine seu dignitate pape tēporali. Ubi. ¶ Primo ostendo ꝙ christus rōne meriti plenū ius iudiciorum hꝫ sup istū mundū ⁊ sup res hui⁹ mūdi. ¶ Scdo, ꝙ plenū dispositoriū ⁊ distributoriū rōne diuinitatis. ¶ Tertio ꝙ chr̄s hō erat dn̄s totius mundi tēporalis rōne impeccabilis humanitatis. ¶ Quarto, ꝙ chr̄s totā istā p̄tātē tēporalē concessit Petro saltem vbi cā subesset.

Primus articulus. An chr̄s rōne meriti hēat plenū ius sup totū vniuersum. Ubi Thomas in p̄te 3ª. q. 59. ar. 3. spālr tractans. Utrū ad chr̄m ꝑtineat iudiciaria potestas quantū ad oēs res humanas. Et tenet ꝙ sic. Primo ex merito mortis ei⁹. Quia Daniel. 7. dī de messia. ꝙ de⁹ dedit ei honorē potestatē ⁊ regnū ⁊ oēs populi ⁊ trib⁹ seruient ei. Et in psal. 71. Adorabūt eū oēs reges terre oēs gentes seruient ei. Apls aūt dicit. ꝙ hoc dictū cōpetit ei ꝑ meritū mortis eius. Uñ dicit Ro. 14. Jn hoc chr̄s mortu⁹ est ⁊ surrexit. vt viuo⁊ ⁊ mortuo⁊ dominet. ¶ Scdo ꝓbat ex visione sic chr̄i q; oīa iudicat. Si eñ oīa iudicat hō spūalis (vt dī. 1. Corin. 2.) ⁊ hoc q; deo adheret per veritatē. Ergo a maiori chr̄s hēs in oīa plenā veritatē verbi diuini oīa dꝫ iudicare. ¶ Tertio ex opōne rerū humanarū ad finē humane salutis. Cui enim cōmittitur p̄ncipale: ⁊ accessorium. Sed res humane ordinantur vt per earum vsum debitum assequatur homo vitam eternam. ⁊ vite eterne iudex est chr̄s (vt patet Matth. 25.) q; ipse p̄feret sniam dicens,

S. Tho.

Uenite benedicti pr̃is mei possidete regnum ꝛc.

Secundus articulus. An chr̃s rõne diuinitatis hẽat plenũ ius dispositiuũ. Ubi ex eisdẽ rõnibus sequit̃ ꝙ chr̃s potestatẽ hꝫ dispositiuã: ꝛ distributiuã ꝛ translatiuã de persona in psonã. q̃tũ ad oẽs res hui⁹ mũdi. Deus enĩ hꝫ potestatẽ iudiciariã sup mundũ: ita ꝙ est dñs mundi plenitudine dñij. in psal. 23. Dñi est terra ꝛ plenitudo eius. Chr̃s ergo hõ ſm ꝙ est eadẽ psona cũ vbo dei. oĩmode dominiũ hꝫ super oĩa terrena. ꝛ hoc intelligẽdo de dominio ppꝛietatis. Et p hoc dñiũ põt dare oĩa ꝛ cõcedere sicut placet. sicut exponunt Innocenti⁹ ꝛ Hosti. hoc dictũ in. i. de vo. ꝛ vo. redẽ. ca. Cũ de his. Cũ ẽo oĩa q̃ ꝯueniũt deo cõceduntur ꝯuenire psone chr̃i pbãt: q: ꝯtrariũ est hereticũ. Determinatũ est enĩ in symbolo apostolico ꝛ Niceno. ꝙ filius dei Jesus chr̃s resurrexit. ꝛ ad celos ascendit. Et silr̃ cõcedunt doctores. ꝙ verũ est dicere ꝙ chr̃s creauit stellas: ꝛ hm̃: ꝛ hec oĩa vera sunt de chr̃o pp cõicationẽ idiomatũ. i. q: chr̃s ꝛ hõ sunt vna psona. Sed qua rõne chr̃s ſm ꝙ est vna psona cũ filio dei ꝯcessa est potestas dei ad resurgendum: ꝛ creandũ oĩa: eadẽ est cõcedẽdũ: ꝙ hꝫ in rei veritate potestatẽ dñij oĩa dandi ꝛ transferendi. ¶ Tertio ostẽdo pmo ꝙ chr̃s erat dñs totius mundi tẽporalis. Nam Adam creatus in statu iusticie originalis ꝯstitutus fuit dñs vniuersi orbis. Gen. i. ibi. Subijcite vobis terrã ꝛ dominamini illius. Sꝫ chr̃s factus est hõ ex virgine formatus ꝛ ꝯceptus in iusticia originali. igit̃ ꝛc. ¶ Itẽ. Quia Noe fuit pfectus coram deo. (Gen. 6.) dñs saluauit eũ in archa ab aqua ꝛ cõcessit sibi terraꝫ in possessionẽ dicẽs. Egredi. su. t. ꝛc. Gen. 8. Sed chr̃s silr̃ hõ fuit homo pfectus corã deo. ꝛ saluauit aqua baptismatis mundũ ꝛ passione sui corpis. Ergo merito tot⁹ mundi successit Noe. ¶ Itẽ. Quia Abraam obediuit deo egrediens de terra ꝛ cognatione sua ꝛc. (Gen. 12.) ait ei dñs. in te bñdicent̃ oẽs cõgregationes terre. Sed chr̃s factus est obediens deo vsq: ad mortem. Ergo in chr̃o benedicebant̃ oẽs nationes terre. Sed sine ꝯdictione vlla minor dĩ bñ a maiori. He. 7. Chr̃s ergo fuit maior ꝛ dñs habitantibus in terra. ¶ Itẽ. David ppter misericordiã fuit deo acceptissimus ꝛ pmo genitus dei excelsus pre regib⁹ terre. In psal. 88. Misericordias dñi. Sed hoc nõ dicebat̃ p psona David. Sed pro chr̃o hoĩe qui fuit rex misericordie q fuit semen ei⁹. Unde dĩ ibi. Et ponã in seculũ seculi semen eius ꝛc. Ergo christus fuit rex regum super omnes reges terre.

Tertius articulus. Utrũ christo cõpetat iudiciaria potestas sup oẽs ꝛ liberũ dñiũ distribuẽdi res oẽs rõne humanitatis sue quã sine peccato sumpsit. Ubi ex scriptura arguit̃ sic. Soli filio regis ꝛ dei ꝯuenit iudiciaria potestas rõne humanitatis ꝛ sup oẽs ꝛ sup res oĩuꝫ ſm prophetã in psal. 88. Qui sine originali peccato orit̃ de David. Et addo ꝙ ille dñiũ hꝫ sup oẽs licitũ: ꝛ p ꝯñs oẽs ceteri respectu eius se hñt sicut serui. sed sine originali est fili⁹ David assumptus a vbo q est chr̃s ꝛ solus ipse. Igit̃ ipse solus hꝫ iudiciariã ptãtẽ ꝛ plenũ dñiũ distribuẽdi rõne humanitatis sup oẽs ꝛ sup res oĩuꝫ. Maior pꝫ in psal. 71. Deus iudiciuꝫ tuũ regi da ꝛ iusticiã tuã filio regis. Deinde subdit̃ latitudo ꝛ illimitatio iurisdictionis eius sup oẽs cũ indifferenter subdit̃. Iudicare pplm̃ tuũ in iusticia. Et sic pꝫ maior. ꝙ ppheta⁹ erat fili⁹ regis messias q haberet plenũ iudiciũ ꝛ dñiuꝫ respectu eius. ceteri oẽs haberẽt simplicẽ cõditionem serui. ꝛ qcq̃d seruus acq̃rit / dño acq̃rit. qđ nõ fallit. quia absolute habent simplicẽ serui cõditionẽ. vt hic dĩ. Igit̃ oĩa bona tẽporalia sunt bona messie sicut dñi. Minor pꝫ. vꝫ. ꝙ iste messias sine originali est chr̃s. Nouimus enĩ eũ esse de semine David quis in psal. 88. Misericordias dñi. describitur status messie quãtũ ad modũ humanitatis ei⁹. Ubi dĩ. dñi est assũptio nr̃a. Et addit ꝙ illa humanitas assumet̃ de David in sanctitate ꝛ sine peccato. Ubi dĩ. Exaltaui electũ ð plebe mea: ꝛ inueni David seruũ meũ. oleo sancto meo vnxi eum. Et exprimit se ꝙ hũana nã nõ erit assũpta in psona David regis. sed in psona filij descẽdẽtis ab eo. Unde sequit̃. Semel iuraui in sancto meo semẽ eius in eternũ manebit. ¶ Sed dices. Propheta nõ loquit̃ hic determinate de chr̃o nostro.

Instantia

¶ Respondet̃ ꝙ hic loq̃t̃ indiffinite de filio David q nascet̃ sine originali peccato: q: vnctus spiritu sancto. Hic in speciali exprimit̃ de chr̃o nostro in psal. 88. vbi dĩ. Inueni David ser. m. oleo sancto meo vnxi eũ. Et Luc. pmo dĩ virgini. spũssanctus superueniet in te. Et cõcludit Luce p. ꝙ iste filius David q sanctus sine originali nascit̃ est chr̃s. Unde ibi dicit̃: qđ enim nascet̃ ex te sanctũ: sequit̃. Et dabit ei dñs sedẽ David pr̃is eius. Et apl's ad Ro. i. q factus est ei ex semine David ſm carnẽ: ꝛ in vbo dei ſm ipũm sanctificationis. Patet igit̃ minor. ¶ Addit tñ doctor. ꝙ hãc ptãtẽ chr̃s noluit exercere in terris veniens. Unde dicit Joã. 18. Regnum meũ nõ est de hoc mũdo. Cui⁹ rõnẽ assignat ibi Ambrosi⁹ dicẽs. Unde terrena declinat: q pp celestia descẽderat. Cũ aũt chr̃s homo fuerit rex regni iudeoꝝ pꝫ. Gen. 49. Tribui. n. Jude fuit ꝯcessuꝫ sceptrũ regale. ꝛ de iure vsq: ad aduentuꝫ chr̃i ꝛ nõ vltra. Nã ibi dĩ. Non auferet̃ sceptrũ de iuda ꝛc. donec ꝛc. Dico de iure. q̃ vsq: tunc sceptrũ de iure eis cõpetit lꝫ de facto ꝛ violenter gentes occupabãt regnũ iudeorũ. Hec diffuse tractant̃ supra. q. i. huius libri arti. p. ꝯne 2⁹.

Ad rationes

¶ Si dicat̃ ꝙ chr̃s illud ius tẽporale habuit p derelicto: ꝛ per ꝯñs licuit cuilibet occupare. cũ dicit Joã. 18. Regnũ meũ nõ est de hoc mũdo. Nõ obstat. Nã hic dicit ostẽdens ꝙ noluit pro tẽporalitate illa certare: q: venerat pncipaliter regnũ dei dare. Unde dicit. Si ex hoc mũdo esset regnũ meũ ministri mei decertarent vt non traderer iudeis: loq̃t̃ enim de angelis ministrãtibus sibi. Matth. 26. an nõ putas ꝛc. ꝛ dabit mihi ꝛc. Nõ tñ negauit se esse regẽ. Et iõ hec ppẽdẽs. Pilatus replicauit dicẽs. Ergo rex es tu. Chr̃s ẽo ꝯcessit hoc sibi. Unde seq̃t̃. Rñdit. Tu dicis: q: rex sum ego. Et illa rñsione data / ex tũc Pilatus egit circa eũ tanq̃ circa regẽ. Unde supra. regẽ vestrũ crucifigã: ꝛ titulũ scripsit. Jesus nazaren⁹ rex iudeoꝝ: ꝛ illõ noluit deponere. Silr̃ tot⁹ orbis chr̃s hõ fuit rex in ps. 71. de humanitate christi dicit̃. Adorabunt eũ omnes reges terre. omnes gentes seruient ei.

Quartus articulus. An chr̃s oẽm plenitudinẽ ptãtis sue sup tẽporalia ꝯcesserit Petro. Ubi dicẽdo ſm ꝙ sonãt vba euãgelij ꝛ canonis. ꝙ chr̃s oĩa iura predicta tẽporalia trãstulit in Petrũ. vbi cã subest. Nã in euangelio dĩ. Qđcũq: ligaueris sup ꝛc. Sꝫ qđcũq: sup terrã est signũ vl'e distributiuũ nõ solũ sup aĩas. sꝫ sup psonas ꝛ res. ꝛ vl'is potestas sup terrã in psonam ꝛ res soluẽdo ꝛ ligãdo (vbi subest cã) est posse ligare possessorẽ ne sibi incumbat actio. si ex cã possessionẽ rei sue in dñiuꝫ alteri⁹ transferat: ꝛ posse vl'r sup terrã soluere. est posse absoluere emptorẽ ne sibi obliget̃ ad restitutionẽ. Ergo vi p vba euãgelij ꝙ Petrus recepit a chr̃o ius dispõnũ ꝛ distributionũ. seu translatiuũ oĩuꝫ rerũ tẽporaliũ. Ubi cã subest ꝛc. ¶ Ad hoc vi ꝙ dĩ. 22. d. c. Oĩs. Ubi dĩ. ꝙ q fundauit celũ ꝛ terrã. beato Clauigero eius celestis sil' ꝛ terreni imperij iura ꝯcessit. Cõstat. enĩ ꝙ in aũte loq̃t̃ de isto mundo. q̃ ꝛ in ꝯñte. ¶ Item. Ad hoc facit ꝙ dĩ de trãslatione epi. c. Quãto. Ubi dĩ ꝙ romanus pontifex nõ solũ puri hoĩs: sꝫ veri dei vicez gerit in terris. ꝛ diuina auct̃e fulcit̃. Sed ꝯstat ꝙ de⁹ hꝫ plenum dñiuꝫ sup oĩb⁹ terrenis. ſm illud. Dñi est terra ꝛ plenitudo ei⁹ orbis ꝛc. ¶ Cũ aũt papa maioritatẽ ꝛ sũmã potestatẽ hẽat in oĩb⁹ ꝛ p oĩa ꝛ pre oĩbus ꝛ sup oĩbus chr̃ianis toti⁹ mũdi indistincte. pbat Hosti. sup ca. Per venerabilẽ. qui filij. Primo rõne ordis scripture. Cũ lex dignitate pꝛior ꝛ fortior trahit ad suã iurisdictionẽ oẽꝫ legẽ iferiorẽ. Sꝫ lex diuina p quã

Argumentum 1

Argumentum 2

Argumentum 3

Papa est sup oĩa ꝛ pre oĩbus indistincte.

⁊ in qua papa preest in ecclesia chri preponitur tanq̃ fortior omni legi humane.d.i.c.z. Hoc pbat rōne subiecti g est aia. Nā clarū est q chri iurisdictio est sup oēs aias. Ergo sequit q oia tēporalia sibi subsūt. Cōsequētia pz. Nā q hz q mai⁹ est hz ēt qd minus est.6.q.i.precipim⁹ ⁊ tēporalia accedunt aie nō ecōtra: vt dicit lex. Etiā aia facta est ad seruitium dei corp⁹ ⁊c. oia ad seruitiū aie nō ecōtra: vt dicit lex. Et fm legē q hz rusticū hz ⁊ bouē ⁊c. Ergo ⁊ sic per quandā cōsequētiā q hz regere aias hz iurisdictionē sup oēs res. Tertio h pbat rōne nāli. Qui est supra ⁊ pter nām. ac cui⁹ lex est supra nām dz sub eo trahere oia q̃ subsūt nāe. Sed dei incarnatio passio resurrectio ⁊c. ⁊ ei⁹ lex diuinit⁹ data p quaz papa preest sunt supra oēm nālē nām ⁊ rōnez in qua fundat ois lex tēporalis. Ergo trahere dz ad se oēm iurisdictionē tēporalē. ⁋ Cōfirmat. Quia sicut fili⁹ pri nālr similat. sic lex diuinitus data deo dz assimilari. nam lex quasi per natiuitatē a legislatore oritur. Sed deus est dñs vnus oium tam in tēporalibus q̃ spiritualib⁹. Ergo lex chri est dominatiua sup oib⁹ tam in ⁊c. Et addit Hostien. q sicut ponere plura pncipia mundi est hereticū (24.q.vi.ca.§.viii.) ita ponere duos vicarios generales in terra: ⁊ sibi essentiales credo esse hereticum. Quia cui cōmittit cā fidei ⁊ baptismatis. sibi soli cōmittit vnitas dominij. Juxta illud. Unus dominus vna fides vnū baptisma. ⁋ Quarto sic dicit. q in omni causa dubij papa hz iudicare ⁊ disponere vt hr. Qui filij sint legitimi.ca. Per venerabilē. Et allegat illud. Deuter.10. Ubi statuit sic. Si difficile ⁊ ambiguū fuerit iudiciū iter sanguinē ⁊ sanguinez: cām ⁊ cām: lepraz ⁊ lepram: ascende ad locum quem elegerit dominus venies qz ad sacerdotes leuitici generis ⁊ facies qdcūqz indicabunt. Sed iudiciū inter sanguinem ⁊ sanguinē est iudiciū ciuile: inter leprā ⁊ lepraz est ecclesiasticū ⁊ spūale. iudiciū aūt inter cām ⁊ cām: ⁊ vtrunqz refert tam ecclesiasticū q̃ ciuile. Locus aūt quē elegit dñs est sedes Petri ⁊ apostolica. vbi est sūmū sacerdotiū. Ergo in oi cā taz ciuili q̃ ecclesiastica est ad papam recurrendū. si quid dubiū fuerit. Sed nō esset ad papā recurrendum in oibus dubijs. ⁊ in oi cā tanq̃ ad superiorem ⁊ vltimū iudicez in terris: nisi eū superiorē in oi cā haberet. Et sic deducitur hec auctoritas legis. Qui fi. sint. le.ca. Per venerabilez. circa mediū. Chrs iudicauit in sanguis cā. qn pcepit Petro q poneret gladiū in vaginā (maxie qn ɔstat q pōt haberi cursus ad maiorē) vñ seqt. Nonne possū ⁊c. Silr in causa criminali qz liberauit mulierem in adulterio deprehensam. Silr in cā ciuili ⁊ ecclesiastica. Quādo inter pharisеos ⁊ herodianos diffiniuit cām. Reddite q̃ sūt Cesaris ⁊c. ⁋ Itez. Habet papa iudicare de regnis ⁊ regib⁹ in cā pacis ⁊ belli. Pōt.n. cōpellere pncipes tēporales: vt pacē ⁊ iustitiam sibi seruent inuicē. Quia pōt papa exercere ptātē suam sup oēs pncipes tēporales vt sibi obediant in oibus licitis fm oēs spēs iuris. ciuilis. canonici. nālis. ⁊ diuini. Nam Petro commisit pascere gregē suū. vocando oues gregē. Jo.21. Ergo totaz gregē suū ɔstituit sub obediētia Petri. Hec ɔñtia patet. Quia Joā.10. dicit chrs q oues pastores audiūt ⁊ ipsos sequunt. Sed Petrus est pastor vlis illimitatus fm illud. qd cunqz ligaueris sup terrā ⁊c. Ergo tenent eū seq ⁊ ei obedire illimitate in oib⁹ licitis ⁊ honestis. Sed pax est bonū maxime licitū ⁊ honestū. Ergo in cā pacis habent ei obedire. ⁋ Itē. Omnes pncipes tenent obedire oib⁹ mandatis suis legitimis ⁊ iudiciarijs si discordia mouet super tēporalitate eorū. Sed hoc est chrs. Nam in psal.71. de regno chri dicit sic. Deus iudiciū tuū regi da. ⁊ iustitiā tuā filio regis. Judicare pplm tuū in iustitia ⁊c. seqt. Adorabūt eū oēs reges. ⁊ reges tharsis ⁊ insule munera offerēt ⁊c. Manifestū.n. est hic q pphēta loqt de regno ⁊ ptāte chri tēporali: qz reges illi tēporalē adorationē sibi fecerūt Math.2. ⁋ Itē Math. viii. dicit chrs. Data est mihi ois potestas in celo ⁊ in terra cōmisit aplis latā ptātē. vñ dicit. Ite docete oēs gētes. do.e. seruare quecūqz mādauero vobis. Executorē aūt vt ei⁹ mādata seruarent ɔstituit Petrū. Sed inter mādata dei spālr ptinet. nō cōcupisces rem pximi tui nec aliqd qd illius est. Ergo inter pncipes vbi discordia mouet sup reb⁹ tēporalibus hz papa iudicare ⁊c. ⁋ Itē. Imperator (.63.di.) iurat obediētiā pape. ⁊ sic d iure sibi subest: ⁊ p ɔñs oēs alij terreni pncipes sibi subsunt a iure. 7.q.1. In apibus. Sed illud iuramentum ⁊ subiectio nō pōt interpretari qn subsit ei ad pcepta decalogi. Ergo si per furtū vel rapinaz: vel alr alter alteri⁹ rem cōcupiscat. vel occupet: q̃diu dubiū sit de eorū iure hz papa circa hoc puidere treugā seu pacē quousqz de iure de iniuria eorū iudiciū ⁊ iustitiā fecerit. ⁋ Itē. Habet eos iudicare in cā peccati. Pz iure diuino. Naz in psal.2. q est de chrō di. Postula a me ⁊ dabo tibi gentes hereditatez tuā ⁊ possessionē tuā terminos terre. Et nūc reges intelligite ⁊c. Seruite dño in timore ⁊c. Et ibi di q nisi hn seruiant delictū eorū puniet. Vñ ibi. Reges eos in virga ferrea ⁊c. Patet ergo q totus orbis ⁊ oēs res terre subiecti sunt chrō ⁊ in casu delicti ab eo puniēdi. Et idē habet in alio psal.88. de chrō vbi di. Ponā illū excelsuz pre regibus terre: ⁊ seqt. Si aūt dereliquerint filij eius ⁊c. Uisitabo in vir. ini. eo. ⁊ in ver. p. eo. Ex his arguit ppositū. De chrō enim pphetatum est q puniret in cā delicti vniuersuz orbē. Sed hoc nō exercuit tēpore suo: nec etiaz debuit ex iniuncto pris. Ergo saltim exercere hoc debuit p vicariū suū generalē romanū pontificē. Maior pz in argumēto pcedente. Minor pbat. Quia chrs debuit seruare ordinē iuris a pre instituti. Sed pz in psal.8. celi enarrant gloriaz. qui est de chrō ⁊ predicatione aplorū (fm Aug. dicis ⁊ iuste) q lex chri nō obligaret quousqz generalr promulgaret ⁊ ab orbe audiret. Vñ dic. Nō sunt loquelle neqz sermones ⁊c. Et ibidē diffinit pphēta. q ista gnalis pmulgatio per aplos debeat fieri. Vñ ibi sequit. In oēz terrā ⁊c. Sic.n. deducit aplus hūc psal. ad Ro. 8. Ergo p pncipē aplorū debēt nūc delicta oiuz hoiuz puniri. ⁋ Itē. Hic pz ex euangelio Math.18. Ubi di. Si peccauerit frater tuus corripe euz ⁊c. ⁊ rōne delicti pōt punire regē francie ⁊ alios. vt pulchre declarat de iudicijs.ca. Nouit. ⁋ Itē. Habet regē deponere. vt alteri regnū tribuat ratione iniquitatis vel inutilitatis sue psone. Auctoritate enim pape eiectus fuit rex francie de regno suo ⁊ alius institutus. vt pz.15.q.6.ca. alius. vbi sic di. Alius romanus pontifex. s. Zacharias regē Francorū nō tam p suis iniquitatib⁹ q̃ p eo q tante ptāti erat inutilis a regno deposuit. ⁊ Pipinum charoli Imperatoris prez in eius loco substituit. oēs francigenas a iuramēto fidelitatis absoluit. qd ēt frequenti auctore agit sancta eccl'ia cuz milites absoluit a vinculo iuramenti. Hugo illi dicit sic. Legit in hyst. francorū. q ille erat Rex effeminatus ⁊ ocio torpens. cū mulierib⁹ dissolute viuebat: qd vidētes qdā pncipes militie eius. s. Charolus pr Pipini. Pape totū significauit: ⁊ tūc dedit ei ⁊ alijs licentiā vt illuz eicerent. ⁊ aliū eligerēt. Quo eiecto aliū scilz. Pipinū filium Charoli q postea fuit pr magni Charoli. regē fecerūt. ⁋ Itē Imperatorē deponere ⁊ iperiū alteri dare si non deffendat eccl'iaz. Et de facto ɔstat de electionibus. Venerabilē. Et in glossa. Et si imperator vel rex francie vel alius ɔtumax fuerit pape. pōt eū excōmunicare ⁊ vassallos eius a fidelitate qua sibi obligant absoluere. Ut pz in c. Ali⁹.15.q.6. ⁊ d.96. ca. Duo sunt. vbi papa Innocētius excōicat Archadiū imperatorē. ⁋ Hec oia moderno tpe exercuit dñs Joā.22. cōtra coldrā Ducē bauarie: qz ɔtumaciter per electionē in discordia factā vsurpauit sibi imperiū vt pz in actibus circa istuz pcessuz additū. Extra de penitētijs.ca. vltimo ⁊ di.73. Ubi agit qualr iperator iurat Pape de fidelitate. ⁊ q ea que ad

Papa pōt cōpellere reges vt pacifice vi- uāt: ⁊ sibi obediant in licitis.

eius pertinēt tuebitur per se ꝛ p suos vicarios: ꝛ ꝗ dixerit ꝙ papa nō hꝫ potestatē coactiuā ꝛ maxime quo ad excōmunicationē delinquentiū corporalr: aut ēt ꝙ non possit punire est heresis cōdēnata p dñm. Joā. papam. 22. in cōstitutione (lꝫ sm doctrinā apostoli) que fuit edita cōtra hereticos. Marsiliuꝫ de padua. ꝛ Joannem de ganduno.

Questio duodecima.

Utrum papa possit licite aliquo mō infideles cogere ad fidē. Uel de temporalibus eorū se intromittere. ¶ Primo ꝙ ecclesia eos multiplr allicit ad fideꝫ. ¶ Scdo / ꝙ quodāmodo ad fidē infideles cogit. ¶ Tertio / ꝙ anmō ecclesia sic dꝫ eos cogere indirecte ne inter christianos cultū eorū celebrent. ¶ Quarto / ꝙ de terra sancta se potest intromittere ꝛc̄.

Primus articulus. An iudei ad fideꝫ alliciēdi sint. Ubi nota. ꝙ ad baptismuꝫ est necessarius ꝯsensus. ideo nullus dꝫ ad baptismū cōpelli. De baptismo ꝛ eius effectu. cap. maiores ante finē. ꝛ de iudicijs. ca. Sicut. verumtamen si non coactione absoluta: sed conditionali cogatur talis caracterem recipere. cogitur seruare fidem quā suscepit. cap. Maiores. Absoluta autem coactio est cum nil ꝯfert vim passo nisi volūtas: puta. qs ligat iudeū ꝛ infundit aquā super eū. Conditionalis. qñ cōditionalr voluntas consentit: puta potius vult baptiçari ꝙ̄ interfici. 3. et hic. ca. 1. ꝛ. 2. 15. q. 1. ca. Merito. Et lꝫ ipsi baptiçandi non cogantur ad fidē cogunt tñ dñi eoꝝ vendere seruos suos desiderantes bap^m. De iudeis. ca. vlt. ad Heb. di. 35. q. an Patri iure. Alliciunt ꝗ ipsi iudei baptiçandi ꝛ ad fidem inducunt p multiplicem benignitatē christiane fidei. Permittunt enim veteres sinagogas habere ꝛ eas reficere sm pristinā formā si corruerint suas cōseruātias seu festiuitates celebrare. De iudeis ꝛ sarracenis. c. cōsuluit. ¶ Itē. Nullus christianus quēlꝫ eorū sine iudicio terrene potestatis: vel occidere: vel vulnerare: vel suas pecunias ꝑsumat aut bonas quas hactenus habuerunt ꝯsuetudines immutare. presertim festiuitatū suaruꝫ celebrationē ne quisꝙ̄ fustib^9 vel lapidibus eos nullatenus perturbet: neqꝫ aliqs ab eis coacta seruitia exigat: que ipsi tempore preterito facere nō ꝯsueuerunt. ¶ Itē. Cimiteria eoꝝ nemo inuadat sine obtentu pecunie corpora humana effodiat. ¶ Itē. Christiani p eis puniunt. Quia si qs hꝰ decreti tenore cognito (qđ absit) contraire presumpserit honoris: ꝛ officij sui periculum patiat. aut excōmunicationis sententia plectet: nisi presumptionē suā digna satisfactiōe correxerit. Hec de iudeis ꝛ sarracenis. ca. Sicut iudei.

Secundus articulus. An eccl'ia aliquo mō cogat iudeos ad fidē chri. Ubi sciendū ꝙ ecclesia indirecte infideles cogit ad fidē. vexant enim in multis: vt vexatio det intellectū. quia nō possunt sinagogas ꝯstruere nec veteres exaltare: nec ampliare: aut preciosiores facere. De iudeis ꝛ sarra. ca. Cōsuluit. ¶ Itē. In die parasceues nō pñt hostia vel fenestras aperire. ca. Cū sup his. Nec diebus lamentationū in publicū venire: cap. In illis. ¶ Iteꝫ. Prohibent ne meretrices christianas teneant. ppter obprobriū qđ faciunt corpori chri. Nā meretrices post ꝙ̄ corpus chri sumpserunt per triduum anteꝙ̄ pueros eorū lactēt effundere faciūt lac in latrinā. ibi. capi. Et si iudeos. ¶ Silr ꝓhibet oībus christianis. ne iudeis pro aliqua mercede seruiant quia propter ꝯtinuaꝫ ꝯuersationē cū eis. possunt simpliciū animos ad suā ꝑfidiaꝫ inclinare ibi. Ad hec. ¶ Iteꝫ. Pro nulla causa christianos in domibus suis seruientes permittant habere: excōmunicet aūt quicūꝙ in his presūpserit habitare ibi. ca. Judei. 2. ¶ Itē. Nō pñt super chrianos aliqđ officiū exercere. ꝛ multiplr puniant quicūꝙ eis officia cōmittunt ibi ca. Cū sit. ꝛ ca. Ex speciali. ¶ Itē. Judeos nullus vocet in infirmitatibus aut medicinā ab eis recipiat 28. q. 1. ca. Nullus. ¶ Itē serui natiui iudeoꝝ. ꝛ serui empti ad seruienduꝫ eis si voluerit fieri christiani auferant ab eis nullo precio dato. De iudeis ꝛ sar. c. 1. Et vlt. ꝛ. d. 54. Fraternitatē. De hoc diffuse. d. 24. q. Utrū seruitus arti. 2. ¶ Ad articulū istū pꝫ ex ꝑmissis. ꝙ ecclesia recte iudeos ad fideꝫ allicit. ꝛ indirecte quodam modo eos cogit.

Tertius articulus. An ecclesia ꝑmittere debeat vt eorum cultus ac cerimonias seruent. Ubi dico ꝙ cū experientia eos monstrat induratos: nūꝙ̄ pietas christiana dꝫ vlterius illos tollerare in gratijs supradictis: ꝛ precipue quo ad libertateꝫ seruandi cultū iudaicū: certuꝫ est. n. ꝙ etiā non dꝫ ecclesia hoc tollerare approbando. Quia lex vetus est euacuata: vt ꝓbat apl's Heb. 8. (de hoc in prologo q. 5.) ꝛ est mortalis seruantib^9 ibi. q. vtrū lex christi ꝛc̄. ar. 2. Jam eniꝫ in oēm terrā exiuit sonus aploꝝ: qbus sm ꝓphetias suas tenent credere. In prologo. q. 2. ꝛ. q. 4. ar. 2. Tollerat ergo hoc ꝑmittendo. ꝛ hoc rōne qꝛ maloꝝ hoīum volūtates ad plenū ꝓhibere nō possumus. 31. q. 1. Hac rōne. Et ne videamur eos ad fidē cogere qꝛ hoc fieri nō dꝫ. d. 45. de iudeis ꝛ sara. in qbus ver. ¶ Sed nonne dictū est in ꝑ artic^o hu^9 ꝙ iudei nō sunt cōpellendi ad baptismū. ¶ Sed ista nō arguūt ꝙ illoꝝ cultus ꝑmitti dꝫ. Quia lꝫ nō possit ecclesia ꝓhibere malas volūtates pōt tñ statuendo ꝓhibere malos vsus. ꝛ actus exteriores cuiusmodi est cultus. Similiter ecclesia pōt ordinare cōtra eos sicut pōt ꝙ non erigant nouas synagogas ꝛ ꝙ cogant vendere seruos empticios: ꝛ sic de alijs statutis cōtra eos hic supra. Sed canonica auctoritas eis fauere interpretat que cum possit manifesto facinori desinit obuiare. De sentē. excōmunicationis. Quāto. Et hic maxie qñ peruenerint ad pertinaciā mali. Ergo ne ecclesia arguat de auctoritate āmodo cogere dꝫ eos ne cultum suuꝫ inter christianos exerceant. ¶ Itē. Cū nis nō liceat iudeos ad fidē vi cōpellere. di. 45 de iudeis. Hug. nec per corporalē violentiā nec per ablationē rerū suarū nec per terrorem. pñt tamen vt dicit grauari maiori onere pensionis. vt sic facilius trahant ad fideꝫ sicut rusticus obstinatus pensionis aggrauatione vt ad rectitudineꝫ festinet. 23. q. 6. Jam vero Ad hoc Guido ibi. Sicut ergo p̄teses eis imponit onus ꝙ nouas synagogas nō erigant. sic nūc postꝙ̄ obligati sunt dꝫ eis iponi onus coactionis ne infra christianā iurisdictioneꝫ cultū suū celebrent. ¶ Itē Innoc. de voto. Cū sup his. §. Et pp hoc dicit ꝙ papā de iure lꝫ nō de facto hꝫ ptātē sup oēs infideles. Et iō (vt dicit) Gentiles q nō hñt legē nisi legē nature punire pōt nisi ea seruēt. ꝛ iudeos iudicare si peccant ꝯ moralia ꝑcepta decalogi. Uel si hereses ꝯ legē suā inueniāt. Et eadē rōne pōt eos iudicare si vsurā cōmittāt. qa hoc est ꝯtra vtrūꝙ testamētū de vsuris debitū. sed papā infideles cogere vt seruent legē nāe ꝛ decalogi est coactione ꝯditionali indirecta eos cogere vt ad cor cōuertant ꝛ legē christi suscipiant. Quia lex chri fundat in lege nāe. d. 1. c. 1. ꝛ super preceptis decalogi. di. 6. añ finē. Pōt ꝗ papa infideles cogere ad fidē coactione (saltē indirecta) mō iam dicto: ꝛ eadeꝫ rōne cultū eorū interdicēdo. ¶ Itē. Papa pōt (vt dicit Innocē. ibi) mandare infidelib^9 vt ꝑdicatores euāgelij admittant: ꝛ qꝛ si nō fecerint peccant: iō puniēdi sūt. ꝛ brachio seculari cōpellēdi. ꝛ bellis ꝯ eos idicēdū. Ergo ꝛ sicut pōt eos brachio seculari cogere vt audiāt fidē chri sic a maiori pōt statuto eos ne cultū sue īfidelitatis exerceāt. ¶ Nec obstat (vt dicit) qđ di. 2. que. 1. Multi quid ad vos de his q foris sūt. Qꝛ logt ꝙ nō sūt cogēdi directe p excōmunicationem vel al's per vim ad fidem. lꝫ al's idirecte vt dictū est. directe ad fideꝫ cogi nō pñt: qa nō vi cōpellēdi sūt hoīes ad credēdū. sꝫ vocāte dei grā. ꝛ ꝓpria interiori ꝯuersione saluādi. sic ꝛ ꝓpria volūtate peccauerūt. di. 45. De iudeis. Cū ꝗ cogant

Ad[?] ꝗsiti

Instantia solutio

Ad incitā obiectionem.

cultū eorū eis interdicendo vel obseruationē ⁊ legē nāe vel
virtutū moraliū eis impediende nō est coactio directa ad fi
dem chri suscipiendā(qꝛ ad hoc nō agiꝛ)sed diuine vocatio
ni interiori reseruaꝛ. Nec est intelligēdū ꝙ Ecclesia debeat
infideles cogere ad seruandū ꝑ legē nature moralia ꝑcepta
prout sunt ꝑcepta legis nature vel mosayce:qꝛ hoc esset con
firmare infidelitatē eoꝝ ⁊ peccatū:qꝛ oē qꝺ non est ex fide
peccatū est ſm apostolū.Qꝺ exponiꝛ ſm Aug.28.q.1. Ois
§.Ex his.Quia ois vita īfideliū peccatū est.Intelligiꝛ ergo
ꝙ ea debent seruare prout sunt opera bona de genere virtu
tū moraliū.prout ibi allegaꝛ illud Hiero.ꝙ virtutibꝰ roma
ni ꝓmeruerūt imperiū:⁊ vna virtus est infidelibus in ma-
trimonio pudicitiā seruare. ¶ Nec peccauit ecclesia ad tē-
pus cultū infideliū tollerādo.deus enim in veteri lege tolle
rauit libellū repudij:tñ chrs in noua lege videns pertinaciā
eorū hoc reprobauit.Sed nunꝗ̄ sunt āmō tollerādi vt co-
habitent inter chrianos vt ꝙ nō ꝓpter blasphemiā ⁊ ma-
licias quas exercent circa corpꝰ chri.c.⁊ si iudeos ⁊ qꝛ ꝑ ni-
miaꝫ familiaritatē cū eis inclināt fideles ad perfidiā suā.c.
ad hoc:⁊ qꝛ intromittendo se de medicina corda hoīuꝫ faci-
liter possunt attrahere ad idolatriā ⁊ sortilegia ⁊ ꝑꝑ alia su-
perius dicta.⁊ qꝛ semꝑ fiunt ꝓniores ad varia maleficia:⁊
qꝛ lꝫ chriani erga iudeos sint benigni christianis reddunt re
tributionē quā iuxta prouerbiū suis hospitibus reddere cō
sueuerunt:mus in pera:serpens in gremio:ignis in sinu.de
iudeis ⁊ sarracenis.c.⁊ si iudeos.

Quartus articulus.An papa possit se itromittere de
Terra sancta.Ubi notandū est ꝙ chrio de-
beꝛ terra sancta in hereditatibus iure legittime dominatio-
nis.Sem primogenitus Noe bñdictus est a pře suo ⁊ ꝯsti-
tutus dñs.⁊ Cham scd̄s filius Noe genuit Canaam ꝙ illum
fecit deꝰ seruū sui fratris Sem.Gen.4.Canaaꝫ aūt ⁊ filij eiꝰ
acqsierunt terras multas in terre ꝓmissionis vt ibi ⁊ ipsaꝫ
hereditatē israel.ꝗ oēs transierūt in hereditatē filioꝝ israel.
In psal.134.Percussit oia regna canaā.⁊ dedit terrā here-
ditati eoꝝ.h.il.ser.l.⁊ Acuū.13.Sed seruus qcqd acqrit/do
mino acquirit.Ergo tota illa terra ꝓmissiōis fuit acquisita
Sem sicut domino.Sed de Sem benedicto ⁊ dño descen-
dit abraā.Ge.2.⁊ Dauid ⁊ christus Acuū.13.Ergo tota illa
terra sancta descēdit in chřm sicut in heredē legittimū:⁊ ꝑ
ꝯñs in christianos fideles qui chri fidelibus fuit ꝓmissio/il
la facta vt hic probabit.Ergo chřo debeꝛ terra ⁊c̄. ¶ Ulte
rius notandū(vt recitaꝛ in chronicis hierosolymitanis)ꝙ
diebꝰ Melchisedech/Abraam de mandato ⁊ voluntate do
mini exiens de terra ⁊ cognatiōe sua ⁊ de domo pris sui.ve-
nit in terrā Canaam que est terra ꝓmissiōis(nam ibi appa-
ruit dñs abrae dicēs/terrā hāc tibi dabo.Gen.12.)⁊ multis
diebꝰ habitauit in ea offerens dño filiū suū in monte visio-
nis:scilꝫ in monte in quo sita est hierusalē ciuitas sancta que
vocata est Bethel.Gen.12.⁊.22.Abraam etiā terrā sanctaꝫ
ꝓmissionis vsqꝫ ad obitum inhabitans in eadē idoneā ele-
git sibi sepulturaꝫ in loco sancto qui dr̄ Ebron ⁊ Cariatbar-
be.Gen.21.⁊.25.Ibi enim sepulti sunt in spelunca duplici
quatuor patriarche Adā scilꝫ cum Eua vxore sua.⁊ Abraaꝫ
⁊ Isaac.⁊ Jacob.Lꝫ enīꝫ Jacob defunctus esset in egypto
voluit tñ ⁊ precepit filijs suis vt corpus eius in terra sancta
cū patribus suis sepeliretꝛ. ¶ Post exitū aūt de egypto con
quisierunt ⁊ possederunt eam tribus israel multis annis ꝑ
se ⁊ christo.Postmodū de manu Cosdre regis persaꝝ Era-
clius romanus iperator terrā conquisiuit.Hec in chronica
hierosolymitana.que incipit.Terra sancta a cap.2.vsqꝫ ad
ca.16.Ubi ēt referꝛ de Petro heremita.ꝗ fuit de Ambiesi.
episcopatu.ꝙ inspiratione sibi facta in somno suscitauit plu
res ꝑncipes christianitatis.qui terrā sanctaꝫ adierunt anno
dñi millesimo.96.ciuitatē hierusalē ⁊ ciuitates longe lateqꝫ
adiacentes recuperarunt ⁊ dñm Godifridū de Boylum
in dñm ciuitatis elegerunt(vt pꝫ.ca.20.)⁊ ibi longo tēpore
multi reges successerunt vt pꝫ.ca.93.⁊ pacifice obtinuerūt.
83.annis.Hec in chronicis de domo sancte fidei. Noruic.
diocesis que vocanꝛ imagines historiarū post mediū. Ubi
agiꝛ de Uullo rege.ca.Oz aūt. ¶ Sed qꝺ hic dr̄ ꝙ Abraaꝫ
habuit terram promissionis:⁊ sepultus est in ea.cōtradicit
Hiero.episto.25.ad Dardanū dicens.ꝙ nec vestimentū pe-
dis terre promissionis dicitꝛ accepisse. ¶ Ad hoc Hēricus.
2.defunctis oībꝰ nō receptis repromissionibus dicit ꝙ non
acceperunt tanꝗ̄ indigene.⁊ conseruati in pacifica posses-
sione:sed tanꝗ̄ peregrini in terra aliena.vt ibi dicit Apls.
Et in casulis,glo.Nō acceperūt repromissionē plenarie de
habitatione abrae in terra promissionis in bersabee.Habe-
tur Ge.22.⁊ in Ebron.23.a.⁊ seqꝛ ibi.Dicit Abraam ad fi-
lios Beth.aduena ⁊ peregrinus sum apud vos.Sed nō ob-
stante ꝙ de facto nō possedit.sed erat quasi peregrinus.ni-
hilominus erat verus dñs a iure ex dono dei. ¶ Ex his pꝫ
christianos ꝗ succedūt chřo ius terrenū habere in terra san-
cta possessionis in vita ⁊ sepulture post mortē. Primo/iure
legitime donationis.Scd̄o/iure ꝓmissionis abrae facte.Ge.
12.Tertio/iure conquisitionis ⁊ ꝑcessionis filiorum israel.
Quarto/iure ꝯquisitionis:⁊ ꝑcessionis romani christiani im
peratoris eraclij. Quinto/iure conquisitionis ⁊ ꝑcessionis.
Godofridi christiani boylon. ¶ Sed forte dicent iudei.ꝙ
ꝓmissio terre sancte fuit facta semini Abrae.quid ꝗ̄ ad nos
christianos qui sumus de gentibus. ¶ Rñdeo.Et ꝑmo pre
mitto ꝙ ꝓmissio terre sancte nō fuit facta Abrae nisi rōne
fidei eiꝰ. Nā Ge.12.dicēte dño egredere de terra ⁊ de cogna
tione tua ⁊ veni in terrā quā mōstrabo.⁊ credēs vbo dñi.egressus
est cū tota suba ⁊ familia eius.in terra canaam:⁊ tunc eiꝰ pri
ma fide dicit ei dñs semini tuo dabo terrā hanc. ¶ Itē.ca.
15.dicente dño suspice celuꝫ ⁊ numera stellas si potes.dicit
ei.sic erit semen tuū.Credit dño abraam ⁊ reputatū est illi
ad iustitiā.Et visa eiꝰ fide dicit dñs Ge.16.Eris pater mul-
tarū gentiū.nec vltra vocabiꝛ nomen tuū Abram.sed vo-
caberis Abraam:qꝛ přeꝫ multarū gentiū cōstitui te. Sequi
tur.Daboqꝫ tibi ⁊ semini tuo post te terrā peregrinationis
tue.⁊ oēꝫ terrā canaam in possessionē eternā.Scd̄o ꝑmitto
ꝙ fides abrae nō reputabaꝛ ei ad iustitiā ꝑꝑ se tm̄.sed repu
tabatur ei ad iustitiā ꝑꝑ nos credentes in deū patrē ⁊ dñm
nřm chřm:⁊ ꝑ ꝯñs ꝓmissio terre sancte fuit facta abrae ⁊ se
mini eius.nō ſm carnē sꝫ ſm fidē. ¶ Ad hoc Aug.de ciuita
te lib.16.ca.16.⁊.c.23.sic exponit aplm Ro.4.dicēs Abraā
vt fieret př multarū gentiū.dictū est ei.Sic erit semen tuū:
sicut stelle celi:⁊ sicut arena maris:seqꝛ. Ideoqꝫ reputatum
est illi ad iustitiā. Nō est aūt scriptū tm̄ ꝑꝑ ipsuꝫ:qꝛ repu ta
tuꝫ est illi ad iustitiā.sed ⁊ ꝑꝑ nos.quos reputabat credētes
in eū Iesuꝫ chřm dñm nostrū. ¶ Itē supra.c.4. Dicimꝰ ꝗa
reputata est Abrae fides ad iustitiā.Quo ergo reputata est
in circūcisione.aut in preputio. Rñdet.Accepit signū circū-
cisionis signaculū iustitie fidei.que est in preputio.(glos.i.
tpe preputij)anteꝗ̄ circunciderentꝛ. Sequiꝛ in textu. Ut sit
př oīum credentiū per ꝑputiū.vt reputeꝛ illis ad iustitiam.
Nō his tm̄ qui sunt ex circūcisione.sed ⁊ his ꝗ sectanꝛ vesti
gia fidei:que est in ꝑputio přis nřī Abrae.nota. Nō his tm̄
sed ⁊c̄.Et reddit glo.rōnē ꝯstitie:q̄re Abraam est př gentiuꝫ
credētiū.Quia tēpore preputij ante circuncisionē habebat
ipse fidem:vt pꝫ ex ordine gen. Nā cōmendaꝛ a fide(ge.12.
⁊.15.)⁊ circūcisio ei dabaꝛ(gen.17.)⁊ sic nō cepit fides eiꝰ
in circuncisione.sed precessit tempore preputij.i.gentilita-
tis.Si ergo ꝓpter fidem precedentē circuncisioneꝫ dicitur
pater multarum gentiū.vt pꝫ gen.17.sequiꝛ ꝙ merito debꝫ
dici pater gentiū credentiū ⁊ nō solum iudeoꝝ circūcisoꝝ.
¶ Patet ꝗ ad argᵘ ꝑ ꝙ ꝓmissio terre sancte nō fuit facta

Instantia

Rñsio

Instantia

Rñsio.

Ad argᵘ instantie.

carnalibus filijs iudeoꝝ.ſed filijs ſm fidē quales ſunt gentiles ad fidē ɔuerſi ⁊c̃. Nota ad hoc glo.ibi.⁊ in fine. ¶ Itē habes ex Ro.9. Nō aūt ꝙ acciderit. Et.§.miſerebor. Et.§. Quos ⁊ vocauit.vſq3 in finē ⁊.ca.10.Oīs qui credit in illū vſq3 in finē.⁊.ca.z.vſq3 in finem. ¶ Et cōfirmaꝫ.Qꝛ chrs eſt heres terre ꝑmiſſionis. Nā vt īterpretaꝫ Dauid in pſal. 2° chriſtus fuit cōſtitutus ꝑdicator ꝓceptorū pr̄is:⁊ ꝑ ɔñs fi dei.ſicut Abraā illi īgēn.ego ɔſtitut⁹ ſū3 rex ab eo ſuꝑ ſyon montē ſanctū eius predicans ꝓceptū eius.pſal.z.⁊ ideo cōſeq̄nter dedit ei gentes ⁊ terras eorū in hereditatē. Uñ ſequitur filius meus es tu.ego ⁊c̃. Poſtula a me.⁊.o.ſ.⁊c̃. Qđ aūt ꝑmiſſio ille loquaꝫ de chro habes ad Heb.1.ibi. Cui eni3 angeloꝝ aliqñ dicit pater.filius meus es tu. ¶ Scđo etia3 p3 ꝙ ex hoc ſequiꝫ ꝙ eſt hereditas credentiū in chrm. Ad hoc Gala.3. Abrae dicte ſunt ꝑmiſſiones ⁊ ſemini eius.non dicit in ſeminib⁹ quaſi in multis.ſed q̄ſi in vno:⁊ ſemini tuo q eſt chrs. Et infra infert. Si autē vos chri eſtis ergo abrae ſemen eſtis ſm ꝑmiſſionē heredes. ¶ Per hoc ad articulū iſtū tertiū.ꝙ qꝛ romanus pontifex ſuccedit chro.vt vicari⁹ eius in terris ⁊ nō ſolū petri hois.ſed veri dei(de tranſlatione epoꝝ.ca. Quāto)⁊ nō ſolū celeſtis:ſ3 ēt terreni regis ſibi iura cōmiſit.d.zz. Omnes.ſeqꝫ ꝙ ipſe cū ſuis chriſtianis eſt heres terre ꝑmiſſionis. ¶ Eſt ergo preter cauſam iuris terreni ſcđa cā quare debem⁹ recuperare ſanctā terrā vt terra quā ſibi elegit dñs chri fidelib⁹ vniuerſis ſeruiaꝫ tam gentilibus q̄3 iudeis cōuerſis. Uñ in pſal.71.de gentibus ſicut ⁊ iudeis hoc erat ꝓphetatū.ibi. Et adorabunt eum oēs reges terre.oēs ḡ ſeruient ei. Et infra. Et bñdicenꝫ in ipſo oēs tribus terre.oēs gentes ſeruient ei. Et cā eſt vt dñs per inhabitantes terrā ſanctā annuncieꝫ oībus inſulis ⁊ finib⁹ gentiū ſm illud prophete pſal.95. Annunciate inter gentes gloria3 eius in oībus populis mirabilia eius. Et iterū. Afferte dño p̄rie gentiū gloriā ⁊ ho.dicite in gentibus:qꝛ dñs regnauit.

¶ Diſtinctio.I. Queſtio.I.

¶ Samaritanus enim vulnerato appropians curationi eius ſacramentoꝝ alligamenta adhibuit/quia contra originalis peccati ⁊ actualis vulnera ſacroꝝ remedia deus inſtituit ⁊c̃.

Circa diſtinctionē ꝑmā queriꝫ. Utrum gratia ſacroꝝ ſufficit ſuſcipiētib⁹ ad vitandū omne peccatū perplexitatis in fide ⁊ morib⁹. Et vi ꝙ nō. Quia nō ſufficit ad vitandū peccatū infidelitatis. Ergo non eſt ⁊c̃. Añs p3.qꝛ fides eſt de nō apparentibus.ad He.z.⁊ per ɔñs nō ſufficit ad excludendū dubietatem. Sed dubius in fide eſt hereticus ⁊ infidelis de hereticis.ca.1. ¶ Ite3. Non ſufficit perplexo inter duo mala.qn ſaltē eligat qđ minus.di.13.c. Aduerſus ⁊.c.z Nerui teſticulorum.ergo.

In oppoſitum ſunt multa anathemata.de cōſe. di.4.vbi in.c. Quiſq3 ſic dicitur. Qui dixerit nobis ꝑ gratia3 nō preſtari vt qđ faciendū cognouerimus ēt facere valeamus anathema.

Hic duo. { Primo An gratia ſufficit tentato de fide. Scđo. An perplexo in moribus.

Primus articulus. An gratia ſufficiat tētato de fide. Ubi videꝫ ꝙ ſic. Nam multe ſunt difficultates orte ex premiſſis fidei ex q̄bus vi ineuitabilr ſeq ɔclo heretica:⁊ ſic nō vitaꝫ peccatū in fide. Probatio aſſumpti. diffinit eni ɔcilium lateranenſe.ꝙ hec eſt tenēda ſub fide. Eſſentia diuina nō gñat.ſ3 pr̄ eſt q gñat:de ſūma trini.cap. Damnamus.nos aūt ex q̄b⁹ arguiꝫ ſic. Eſſentia diuina non gñat. Deus pr̄ gñat. Ergo de⁹ pr̄ nō eſt eſſentia diuina. Hec ɔclo eſt heretica. Ibidē.iſta deductio t3 ꝑ ꝑ^m ꝑn^m ſic. Eſſentia nō gñat:⁊ pr̄ gñat:⁊ affirmatio ⁊ negatio nō dicunꝫ de eodē.per ꝑn^m.de quolꝫ affirmatio vel negatio ⁊ de nullo eodē ambo. Sequiꝫ ergo pater nō eſt idem eſſentie. Scđo ꝑncipalr arguiꝫ ſic. Nā humana ⁊ ꝑſona humana ſūt idē. Igiꝫ chrs aſſumēs nām aſſumpſit ꝑſonā.ɔclo eſt heretica ⁊ ɔdēnata.di.15.ca. Canones. Añs ꝓbaꝫ.4.meta.tex.cō.3.ſic. Que vnica gnōne ſubali gñanꝫ(qđ dico ꝓpter gnōnē ꝓpriorum accidentiū)⁊ vnica ſubali corruptione corrūpunꝫ ſunt idē. Sed eadē gnōne ⁊ corruptione gñanꝫ ⁊ corrumpunꝫ hō.⁊ iſte homo.4.meta.tex.cō.3. Ergo ſunt idē. Maior p3. Quia idē nō diuidiꝫ aut ſeparaꝫ a ſe. ¶ Itē. Gratia nō ſufficit voluntati ad aſſentiendū inapparenti.ſtante inapparētia. Sꝫ habita gratia fidei articuli adhuc manēt inapparentes.ad He.z. Arguo tunc. Quātū ad articulos inapparentes(cuiuſmodi eſt aiam intellectiuā eſſe forma3 corpis ⁊ ſilia)ſtante ꝓpōne inapparenti nō poſſumus oppinari ꝙ ſit vera. Sꝫ volūtas nō pōt aſſentire niſi aſſentibile appareat eſſe verū. Ergo talibus ꝓpōnib⁹ inapparentib⁹ fidei nō pōt volūtas aſſentire credendo. Maior p3. Quia opio eſt circa ꝓbabile:⁊ per ɔñs circa apparēs. Minor ꝓbaꝫ per ph3.z.de aia. tex.cō.153. Ubi ꝓbaꝫ a philoſophis ꝙ opio nō eſt phantaſia.qꝛ phantaſiare poſſum⁹ cū volum⁹ circa ea que ſunt in phantaſia:ſiue ſint vera ſiue falſa. Sꝫ opinari nō poſſum⁹ cum volumus.ſed ſolum qñ opinabile apparet eſſe verum. ¶ Quarto ſic ꝑncipalr arguiꝫ ɔtra articulos repugnantes rōni naturali vt ꝙ vna ſimplex res ſit tres ꝑſone ⁊ arguiꝫ ſic. Huiō ꝓpōnes repugnant rōni nāli. Sed que repugnant rōni nāli repugnant itellectui. Ergo hō ꝓpōnib⁹ nō pōt intellect⁹ aſſentire. Maior p3 per Cōmētatorē.12.meta.ɔ.39. Ubi deridet opionē chriānoꝝ dicentiū vnū eſſe tria. Et dicit ꝙ euadere nō potuerūt ſic dicendo. Quia hoc eſt infallibilr verū ſm nālē rōnē noſtrā. Qꝛ vbi ſunt tria nō poſſunt eſſe vnū niſi per intentionē vnā predicabile3 cōiter de eis. Sed que ſunt vnū tm̄ ꝑ vnicā intētionē ꝑdicabile3 nō ſunt vna res ſimplex.igiꝫ. Omiſſis infinitis rñſionib⁹ ɔcordant doctores qđ aliquo mō eſt cōcedenda cōcluſio.ꝙ pr̄ nō eſt eſſentia.ne negeꝫ ꝑ^m ꝑn^m in diuinis:qđ eſſet magna deriſio apud phos. ¶ Uñ qdā doctores ɔcedunt ꝙ eēntia ⁊ perſona differunt ſicut res ⁊ res. Et in has rñſiones conflanꝫ oēs rñſiones. Saluant ḡ ꝑ^m ꝑn^m ꝑ ſic. Pater ſub rōne p̄nitatis gñat. Eſſentia ſub rōne eēntie nō gñat.ergo pr̄ nō eſt idem eēntie ſm rōnē. Alij ſaluant ſic. Pater ex nā rei ⁊ formalr ſumptus generat. Eſſentia ex nā rei ⁊ formalr ſūpta.nō generat. Ergo eſſentia ex nā rei ⁊ formalr ſumpta nō eſt pater ex nā rei formalr ſumptus. ¶ Omiſſis aūt infinitis reprobationib⁹. Prio ꝙ ad vtrāq3 viā arguiꝫ ꝙ pr̄ ⁊ eſſentia differunt ſic.ꝙ nō ſunt vna res ꝙ cōdemnaꝫ ibidē vbi diciꝫ. Nos ſacro approbante ɔſilio credimus:ꝙ vna quedā ſumma res eſt que veraciter eſt pr̄:⁊ filius:⁊ ſpiritusſanctus:tres ſimul ꝑſone:ac ſigillatim quelꝫ earundē:qꝛ quelꝫ illarū triū perſonarū eſt illa res videlꝫ ſubſtantia:eſſentia:ſeu nā diuina. Qꝛ aūt ſequaꝫ ꝙ nō ſunt vna res p3:qꝛ textus ibi dicit illa res que eſt eſſentia nō gñat:⁊ ſubdiꝫ.ſed eſt pr̄ qui gñat:ſequiꝫ ergo ꝙ pater nō eſt eēntia. ¶ Propter iſtā formā arguendi voluerūt aliq fugiendo dicere ꝙ ꝑ^m ꝑn^m nō t3 in diuinis:vbi vna res eſt tres res ⁊c̃. ¶ Sꝫ hec rñſio periculoſe cōcedit:⁊ negat male ꝑ^m ꝑn^m. Primū p3. Quia decretalis nō vult cōcedere ꝙ vna res eſt tres res. Qđ p3. Quia in cōdemnatione Joachim ponētis trinitatē rerū:vtiꝫ iſto termino res.pro eodē pro quo vtiꝫ ſuba.vel eſſentia. Unde dicit. Una quedā ſūma res eſt pater fili⁹ ⁊ ſpiritusſanctus videlꝫ ſubſtantia.eſſentia.vel natura diuina. Sed non vult concedere ꝙ vna res in deo eſt tres ſubſtātie.vel eſſentie.vel nāe diuine. Ergo nō vult cōcedere in diuinis ꝙ vna res eſt tres res. Et fundaꝫ decretalis ſuꝑ ꝓceſſu3. Aug.7.de tri.cap.4.

Ubi dicit & pbat q cum querit quid tres. non est rñdendū tres sube (vt greci dixerūt) sed tres psone. Ergo ad pbandū pmittit q deus non subsistit relatiue. quia sicut ab eo qd est esse appellat eēntia. ita ab eo qd est subsistere subaʒ dicim⁹ ʒ absurdū est subaʒ dici relatiue. oīs eniʒ res ad seipsaʒ subsistit quāto magis deus. Ergo deus nō subsistit relatiue. Ex his segt ppositū. s. q in diuinis vna res nō est tres res. Naʒ iste terminus res. sicut substantia put his terminis vtimur fm decretalē & Aug. restringit & ad significādū subsistētiaʒ absolutā: & ad se vnica res que est deus. non subsistit tribus substātijs absolutis. & ad se. Ergo fʒ decretalē & Aug. nō est ɔcedendū q in deo vna res est tres res: sicut nec q vna substātia est tres substātie. Sed p oppositū tenent decretalem & Augu. q possunt dici tres persone. Quia gignēs, genitū, & ab vtroqʒ spiratum. in deo possunt dici relatiue sicut deus relatiue dominat. Sed pr & fili⁹ & spiritus spiratus distōnē psonalē iportant in diuinis. vt dicit decretalis & Aug. Ergo ad qōnē gd tres. rñdēdū est tres psone. nō tres sube seu tres res. Nec valʒ q p se allegāt Aug. 1. de doctrina chrīana. c. 1. nec vbi dicētē. res qb⁹ fruendū est pr & filius & spiritussanctus vna sūma quedā res est cōis oib⁹ fruētib⁹ ea. Qr vt pʒ ibi vocat prēʒ & filiū & spiritū sanctū res qbus fruendū est nisi restringēdo istū terminū res ad denominādū realeʒ distinctionē psonaʒ. qr pr fm relationē realē distinguit a filio. nec est filius: & spūssanctus ab vtroqʒ. nec est pr nec fili⁹. sed pater tm̄ pr. filius tm̄ fili⁹. spiritussanctus tm̄ spiritussanctus: vt dicit ibi. Et istum sensuʒ necesse est cōcedere in diuinis cōtra heresim Noetianoꝝ: qui trinitatē noibus nō psonis distinxerūt. que cōdemnata est. 24. q. 3. c. Quidā heretici: circa mediū. Ergo nō est cōcedendū in diuinis q vna res est tres res. sed q vna res est tres psone relatiue reales nō noiales tm̄. Et et q sunt tres res. i. tres psone realr relatiue ostendit Ansel. de incarnatione verbi. ca. 2. ¶ Ex iam dictis pʒ responsio ad pmū argumentū in oppositū: & et sequit q pmū pncipiū tenet in diuinis. Ad pᵐ eniʒ cū arguit res que est essentia nō generat. pater generat. ergo pr nō est res que est essentia. Dōm q maior & minor sunt diminute. & dʒ maior sic suppleri. Res que est eēntia diuina nō generat vt sit verū dicere q eo quo essentia realr referatur. res que est pr generat vt sit verū dicere q eo quo pr realr refert. & sequit vera ɔclusio. Ergo realis psona que est pr nō est res que est essentia cū hac reduplicatione: vt quēadmodū pr eo qd pr relatiue refert realr. Sed res que est essentia. eo qd essentia relatiue realr refert. sic res que est essentia eo q essentia relatiue realr referat. Et hec ɔclusio est vera: & qʒ cōcludendo sub hac reduplicatione saluat q pr & essentia sunt vna res que est essentia diuina: & tm̄ personalr relationib⁹ realibus distinguunt. Et hec est finalis cōclusio decretalis. Unde sic dicit. Una quedaʒ sūma res est que veraciter est pr filius & spiritussanctus. essentia seu nā diuina: & illa res nō est generans nec genita neqʒ procedēs. sed est pr qui generat filius q generat spiritussanctus q pcedit. Et ɔcludit intentionem suā dicēs. Ut distinctiōes sint in psonis & vnitas in natura. Et sub hoc distinctione saluat Aug. distinctionē personaꝝ in vnitate essentie nō sub distinctione rerū. 7. de trin. cap. 2. Ubi dicit. Nō est verbū quo essentia vel sapiētia. (qr vbum nō ad se di: sed tm̄ relatiue ad ipsum cuius est verbū scilʒ filius ad patrē.) Sed sapiētia & essentia ad se: & essentialr intelligit. Et ca. 7. di. Aliud est deo esse aliud patrē esse. Qr. n. est deus ad se est. q aūt pater est ad filiū est. Patet ergo fm Aug. q hec cōclusio est cōcedenda. Pater est aliud ab essentia diuina sub hac reduplicatiōe videlʒ q nō quēadmodū pater est eo q pater refert ad filium. similr & essentia eo q essentia referat. ¶ Item hoc pbat p silitudinē physicaꝝ p exemplū de ente & eius passionibus que sunt essentia entis. vt pbat phs. 4. meta. & Cōmētator cōmēto. 4. Tunc arguo sic. Ens essentialr. i. eo quo essentialr sumptū qd est eadem res enti. est mediū in demonstrando aliquid de ente. Ergo eadem res sumpta eo quo passio generat demonstrationeʒ: & sumpta eo q essentia nō generat. Sic in pposito. Lʒ pr & essentia diuina sint idē. tm̄ eo q essentia nō generat & pr generat differunt. ¶ Itē. Lʒ suppositū & nā sint idē. 7. meta. tex. cō. 20. & 21. tamen dicit q nā nō generat sed suppositū. Tunc arguo. Natura essentialr. idest eo q nā sumpta⁹ non generat suppositū qd est eadē res suppositalr cū nā sūpta. s. eo q supponit pro supposito generat. ergo eadē res sumpta eo q suppoᵐ generat: & per ɔñs cōcludit q eadē res sumpta eo q res sūpta eo q suppoᵐ gñat & sūpta eo q nā nō gñat. ¶ Per hoc pʒ ad 2ᵐ argumentū pncipale cuʒ di persona & suppositū sunt idē. Ergo verbū sumendo nām humanam sumpsit personā. Dōm q bene cōcludit si essent idē fm se & fm omne esse suū reduplicatū. Sed reduplicatio sic dʒ fieri. Filius assumpsit nām (vt assumptio passiua stet cū dualitate nature in chrō) nō assumit suppositum (ne assumptio passiua arguat dualitatem personarū in chrō) & sequit ɔclo vera. Ergo natura & suppositū hois nō sūt sic idē gn assumptio nāe stet cū vnitate persone chri. lʒ nō assumptio suppositi. ¶ Et q psone repugnet nō nāe. Pʒ. Qr psonaʒ assumi est hereticū. naturā assumi est catholicū. Unde. di. 15. ca. Canones. Ubi sic dicit. Synodus ephesina Nestoriū duas psonas asserentem in chrō iusto anathemate cōdemnauit. & ostendit manere in duabus naturis dñi nostri Jesu christi i vnā psonā. Et rōnabilr hoc ponit cōciliū. Quia lʒ nā & persona sint idē. tm̄ ordo nature est inter nām & suuʒ per se existere. tertio modo psceitatis: qr eo quo nā significat per se existere posse. & psona significat p se actu exn̄s. Sed lʒ aliqua sint eadeʒ res: si tm̄ in essendo est ordo pōt deus peruenire & assumere rem ipsam sub suo pmo esse pter suū 2ᵐ esse: quia deus pōt agere circa res fm ordinē quē in se habent. ¶ Cōfirmat. Quia lʒ deus nō possit separare a re suum actuʒ formalem pmariū: pōt tm̄ scdariū: cuʒ ordinē hñt fʒ pmū & 2ᵐ. Uerbi grā: Lʒ in sacramēto altaris a qtitate nō possit separare extensionē per quā formalr est extensa: pōt tm̄ separare ab ea extensionē qua extendit subiectū. Et ita facit de facto: vt habet de ce. mi. s. ca. Cū marthe. Sed nām humanam humanare psonam in qua est actus primarius formalis nature humane: & persone existere. Tertius eniʒ modus perseitatis est actus eius formalis scdarius. Lʒ ergo verbuʒ nō pōt assumere nām humanā gn vt verū sit dicere verbū dei est hō. pōt tm̄ assumere nām preter hoc q verum sit dicere. q filius dei sit persona verbi dei: & psona hois. ¶ Pro solone tertij & quarti pncipalis que cōcludūt q fides est de inapparentibus: & volūtas in inapparenti nō pōt ɔsentire. Est intelligendū q fides seu credere quandoqʒ segt opinionē. vñ. 3. de aīa tex. ɔ. 57. di. Cōtingit. n. credere. & qd opinamur qñqʒ sequitur testationē sapientis & fm phm qñqʒ in certificationē. Et opinionis sue adducit testimonia maxime alioꝝ vt sic discipuli eius firmiter doctrine eius adhereant qui qdiu stabant in opinione sola formidabant. Qñqʒ sequit demonstrationē. p posterioꝝ tex. cō. 5. vbi di. Opʒ p demōstrationem scire & credere. Fides aūt de qua hic apl's. est ad quā sequit credere medio mō. s. per testimoniū legis dei. & pphetaꝝ. Et qr nō solum fidei quā docet deus & pphete est firmiter adherendū (cum deus sit veritas infallibilis) quin imo talis fides pbabilitatē hʒ. lʒ claram euidentiā nō indicat. Probabile est enim q illud qd sapientes dicūt veꝝ est. Unde christus vt pbaret q sibi esset credēdū ait: lʒ que credunt sint inapparentia Luc. 24. O stulti & tardi cor. ad cre. in omnibus &c. subdit. Nonne opportuit chrīm pati & sic &c. Et infra. Et dicit ad eos. Hec sunt verba que locutus sū ad

vos cum

Ad tertiū rōnē3

Ad argm pmū.

Ad idē

Ad 3ᵐ & 4ᵐ

vos cu3 adhuc essem vobiscũ. qm̃ necesse est ĩpleri oĩa que scripta sunt in lege Moysi ꝛ ꝓphetis de me. Sȝ nõ fuissent repꝛehendendi de stulticia ꝛ tarditate ad credendũ super his que ꝓdixerat eis cõtineri in lege ꝛ ꝓphetis de eo nisi testimonia legis ꝛ ꝓphetarũ aliã ꝓbabilitatẽ iduxissent ad credendũ. Fides ergo que fundat̃ sup testimonio prudentiũ ꝓbabilitatẽ facit ꝛ per ꝯñs mouet voluntatẽ ad ꝯsentiendũ. ꝛ adherendũ credẽdis. ¶ Et ꝙ fides inducit adhesionez ꝛ ꝓbabilitatẽ voluntati ꝓbatur per Aug. 21. de ciui. dei. ca. 2. Et infra ibi facit hanc ꝯñam. Credimus his q aliqñ nãs curiosius idagarũt. ꝛ tñ dixerunt inapparẽtia: imo quasi ꝯtraria nature. Ergo credendũ est his que fide tradunt̃ credẽda a deo lȝ sint inapparẽtia ꝛ supra nãm. ¶ Qz aũt phi qb⁹ credimus de naturis rerũ dixerũt inapparẽtia ꝛ quasi ꝯtria nature. Narrat Aug. taz in elementis q̃ mixtis. Primo in elementis. Dicunt enim Apud garamãtẽ fontẽ esse dieb⁹ ita frigidũ vt nõ bibat̃. noctib⁹ autez taz feruidũ vt nõ tangat̃. cui⁹ contrariũ videt̃ esse per nãm qz calidior est nox q̃ dies ꝛc. ¶ Itẽ. Qd̃ in egypto est qñdaz lignũ cuiusdã ficus qd̃ immersuz nõ natat. sed cũ diu in aqua fuerit ad suꝑficiez aque ascẽdit. Qd̃ tñ videt̃ ꝯtra nãz. qz cũ madefactũ est maioris est ponderis ꝛ grauitatis. ¶ Itẽ. Ponit̃ exemplũ in terra. Dicunt enim ꝙ qdam montes sunt in sicilia q semꝑ flammis ardent: ꝛ tñ semꝑ durant: qd̃ videt̃ ꝯ nãm. ¶ Itẽ. Ponitur aliud exẽplũ in terra. qz in terra sodomorũ sunt poma sicut alibi. sed cũ fuerint matura. si tangant̃ euanescũt in fumũ aut fauillã. qd̃ est ꝯ nãm fructus. ¶ Itẽ. Ponũt exẽplũ de igne. q de se est lucidus ꝛ tñ calore suo lucido adusta fac̃ nigra. ¶ Itẽ. Ponũt exẽplũ in magnete. Magnes eñi ãnulũ ad se trahit ꝛ tenet suspensuz. ꝛ ille ãnulus aliũ trahit ꝛ eundẽ suspendit. ꝛ sic terti⁹. ꝛ quart⁹: ꝛ tñ ꝯ nãm grauis est graue trahẽ sursuz. ¶ Itẽ. Ponunt̃ exẽpla in mixtis. Dicũt eniȝ ꝙ apd̃ persidẽ est lapis ꝑsicus q si ꝑmatur manũ adurit quod est ꝯ nãm lapidis. qz isti lapides valde frigidi sũt. ¶ Itẽ. Si viuo calci adhibeas oleũ nõ inflãmatur si aquã inflãmatur. cum tñ natura aque est extinguere. olei ꝟo inflãmare. ¶ Itẽ. Carbones fragiles sũt ꝛ leuissimo ictu frãguntur ꝛ in pulueres reducunt̃. ꝛ tñ nullo humore nec etate corrũpuntur. Immo si ponant̃ in fundamẽtis vbi ligna putrescerent, manent icorrupta. ¶ Itẽ. Ponũt exẽpla in animalibus. Salamãdra enim in igne viuit. q tñ lapides ꝛ ferrum consumit. ¶ Itẽ. Aug. cõseruauit carnẽ pauonis coctã plusq̃ ꝑ. 30. dies nec putruit. nec ei⁹ olfatũ offendit. Immo vt dicit ꝙ nec post annum eius olfatum offendit. ¶ Per hoc ad argumẽta: ad 3ᵐ qñ dicit̃ ꝙ aliq̃s articulus est inapparens. Dicendũ ꝙ adueniẽte fide in autẽtico testimonio. iaȝ incipit apparere ꝛ ꝓbabile esse. ꝛ esse assensibile qd̃ ꝑus fuit inapparẽs. ꝛ ꝙ solum in potẽtia fuit apparẽs fit fact⁹ apparẽs suo modo: sicut accidit de phãtasmate illuminato ab intellectu agẽte. ¶ Ad 4ᵐ di ꝙ cũ dicit̃ aliq̃s articulus repugnat rationi nãli. dicendũ ꝙ lȝ hoc sit verũ ꝑut rõ naturalis innitit̃ apparentib⁹ ex sensibilibus. nõ tñ repugnat rationi naturali ꝑut itellectus est in potẽtia obedibili respectu fidei supernaturalis cuiusmodi est supernaturalẽ ꝓbabilitatem adiscere. ꝛ firmũ assensuȝ causare.

Articuli fidei inapparentes dicũ̃ ꝑus apd̃ fideles.

Secundus articulus. An grã sufficiat ꝑplexo de moribus. Ubi dico ꝙ sunt multe difficultates ad ꝓbandũ ꝙ gratia nõ sufficit quin peccatũ opȝ cõmittere vno mõ vel alio vt qñ aliq̃s est perplexus iter duo mala ꝛ ponunt̃ casus ad ꝟ. 13. di. ca. Nerui. ¶ Primo sic. Aliq̃s est perplexus inter duo mala. Uerbi grã. Aliq̃s iurauit celare oĩa secreta socij sui. ꝛ tñ scit eũ velle iterficere maritũ adultere sue: timet eũ ꝓdere ꝓpter iuramentũ. ꝛ timet celare ne innocens interficiat̃. Dic quodcũq̃ eligit peccat. ¶ Silr̃ malus ꝑlatus ꝑcipit monacho esse solicitum circa negocia secularia: timet sibi in his obedire: qz scit ꝑlatũ esse malũ ꝛ corruptũ. Necnon obedire ꝓpter votum. ¶ Silr̃. Quis acq̃siuit ꝑlaturã simoniace. scit tñ ꝛ vellet regere hñ: timet retinere. qz simoniace acq̃siuit. timet gregez deserere. qz scit ꝛ vellet ꝓficere. ¶ Silr̃ aliq̃s est in altissima camera in turri. ignis est intus ꝓpter qd̃ mortẽ non põt euadere si remaneat. ꝛ si se ꝑcipitet scit se ꝓ certo moriturũ. ¶ Ponitur ẽt casus de iudeis occidentib⁹ chr̃m. Quia si occiderẽt peccarent. ꝛ si nõ occiderẽt peccarẽt. qz fuisset cõtra ꝯscientiã quã habebãt de lege que dicebat quicũq̃ deum se faciat morte moriat̃. ¶ Ad oẽs istos casus videtur ca. Nerui testiculorũ. Ubi di cũ mens inter minora ꝛ maxima peccata cõstringitur. si nullus oĩno sine peccato euadẽdi additus pȝ minora semꝑ eligant̃. Idẽ habet̃ ibi. Itẽ aduersus ca. duo. ¶ Sed ꝯtra ꝑmissa arguit̃ in glossa suꝑ ca. Itez aduersus. Qz ꝭm hoc necesse est hoiem vno modo vel alio peccare. ꝛ per ꝯñs lex que ꝓhibet oẽ peccatũ est impossibilis. ¶ Rñdet glossa ꝙ nullus põt eẽ ꝑplexus inter duo mala quãtũ ad rẽ ꝛ ꝭm nãm rei. Qz tunc sequeret̃ ꝙ necessario opȝ ꝑplexuȝ peccare. qz nulla ꝯsideratione põt mutare nãz rei. Ergo est ꝑplexus ꝭm animuz ꝛ ꝭm stultã opinionẽ quã hȝ de re. Et qz illa stulta opinio põt amoueri scripturas scrutãdo. ꝛ peritos ꝯsulendo. ꝛ per se rõcinãdo. Ideo nõ est necessariũ alterũ peccatũ eligere. ¶ Sȝ lȝ isto rñsio soluat casus vbi ꝑplexitas oriť ex animo ꝛ stulta opione ꝛ iperitia (vt de iurãte iperite. ꝛ d̃ indiscreto monacho: ꝛ iudeis chr̃m occidẽtib⁹ ꝛ similib⁹) tñ sunt aliq̃ casus in q̃bus esse videt̃ ꝑplexitas ex natura rei. ꝛ per ꝯñs non est responsio. ¶ Probatio mino. Quia ille q ponit̃ in turri vbi necesse est eũ incẽdi vel mori per ꝑcipitationẽ: non enim hic est mediũ ex ꝑte rei. Silr̃ nõ est mediũ inter reddere debitũ vxori. ꝛ aliquo mõ dele ctari. ¶ Itẽ. Monialis sacro velamine velãda subtrahit se in ipso instãti susceptionis velaminis aduertẽs se esse corruptã (corruptio eniȝ ipedit ꝙ sine peccato velari non põt. ẽt si in persecutione fuerit oppressa. 20. q. 1. Deuotis. ꝛ 27. q. 2. Respicit ꝛ. 15. q. 1. si quis. ꝛ 32. q. 5. Illa) aut ergo exꝑmet cãz sue subtractiõis (ꝛ tunc ꝓdit se qd̃ nõ licet. 2. q. 2. ca. 1.) aut simulat aliã. ꝛ tũc mẽtit̃. qz nõ licȝ ẽt vt aliq̃ ꝓfite (22. q. 2. Ne q̃s. ꝛ c. facit ꝛ c. oẽ) aut nullã cãz exprimit. ꝛ tunc reddit se stultaz subtrahere. ꝛ sic se accusat de stultitia directe. vel saltim reddit se suspectã de corruptiõe. qz illa est notoria cã se subtrahẽdi in iure: ꝛ tũc peccat. qz cõtra legẽ dei nature est ꝓꝑ occultũ crimen se publice diffamare: req̃rit eñi ratio naturalis ꝙ occulta crimina occulte corrigant̃. 2. q. 2. ca. 1. ¶ Itẽ. Qñ beata ꝟgo ꝯtxit cũ Joseph. tunc firmo corde deo ꝓmiserat castitatẽ (vt pȝ. qz hoc allegauit angelo nũciãti:) ꝛ tñ ꝯsensit animo in carnalẽ copulã cũ Joseph. qz alr̃ non fuisset legitimũ matrimoniũ inter illos (ꝭm illud erunt duo in carne vna) ꝛ hoc habet̃ cã. 2. q. 2. ca. 1. Igit̃ vel opportuit eã peccare ꝯtra legẽ dei de matrimonio (. s. nõ ꝯsentiendo in reddẽdo debitũ) vel ꝯ legẽ dei ꝯ votũ castitatis. ¶ Cõfirmatur. Qz si dicat̃ ꝙ votũ ꝯtractus fuerit cõditionale. puta ꝙ castitatẽ seruaret nisi de⁹ aliter reuelaret: ꝛ ꝙ ꝓmitteret se viro. si deus ordinaret. Pone tũc ꝙ Joseph petijsset debitũ anteq̃ deus reuelasset Marie ꝙ voluit eã cõtrahere cũ viro. sic ꝙ si se cõmisceret viro. si se cõmiscuisset añ peccasset cõtra ꝓmissam castitatẽ: si nõ se cõmiscuisset peccasset contra ꝑceptum dei: ꝛ sui viri. crescite ꝛ multiplicamini. Ge. 3. ¶ Itẽ. Aut vir reddet debitũ vxori petẽti. ꝛ tunc peccabit saltȝ venialr̃. 27. q. 2. Omne. ꝛ 34. q. 1. Uir. aut non ꝛ tunc peccabit cõtra debitũ matrimonij. ¶ Itẽ. Jus cõcedit accipere ad vsuraz de iure iuran. ca. Debitores. ꝛ tñ hoc est peccare. qz cõmunicat cum vsurario in crimine. In oĩbus istis est ꝑplexitas ex natura rei ꝛ nõ ex stulta opinione tñ. Ergo solutio ꝑus posita nõ est sufficiẽs. ¶ Pro solone istoꝝ ꝑ

Casus ꝑmus. Casus 2⁹. Casus 3⁹. Casus 4⁹. Rñsio. Reprobatur. Argᵐ. Rñsio. Reprobatur. Casus 5⁹. Casus 6⁹. Casus 7⁹. Casus 8⁹. Casus 9⁹. Rñ⁹ formalis.

mitto pmo. q de ipossibilibus nõ est lex seu obligatio. De re. iuris. 6. Nemo põt ad impoße obligari. Dinus in glossa. Nec ad impoße nature vt si tibi pmitto q celũ ascendã aut astra attingã. Neq ad ipoße facti: si pmitto tibi vltra mare deferre. Et sic nec ad impoße iuris. vt si pmittã tibi vendere rez sacrã. Et idẽ est de ipossibilib⁹ in vltimis volũtatib⁹ ⁊ in sentẽtijs ⁊ pceptis.

Obligatio ad ipoße ñ tz vllo mõ.

¶ Sed nũqd auctoritas iuris põt aliquez obligare ad ipoße. Dicit q nõ. qꝛ auctoritas dz esse circa poße ⁊ honestũ. ¶ Sed nũquid auctoritas legis de rigore cõtractus põt iducere obligationẽ ꝯtra nãm lz nõ ciuilẽ. Et arguit q sic. Quia ꝯsensus ex sua natura obligationẽ inducit. Rñdet q intelligendũ est qñ est ꝯsensus super re possibili. qꝛ nullus videt ꝯsentire sup re vel ꝯtractu ipossibili. Effectus ergo istius regule est gñalis. Qꝛ nec auctẽ cõtractus nec vltime volũtatis nec sentẽtie nec pcepti nec cõpositionis nec legis põt aliquis ad impoße obligare saltim ciuiliter. nec naturalr.

Lex hũana dispẽsabilis est.

¶ Premitto 2⁹. q omnis hũana lex etiam que est de possibilibus est dispensabilis. qꝛ ⁊ ius naturale ⁊ qd est a natura est ex cã dispensabilis. Ergo a maiori ius canonicũ: ⁊ ciuile. Nam de iure naturali ⁊ instinctu nature cõmunis est possessio oium (dis. 1. c. Jus naturale.) ⁊ tñ ex causa sup hoc dispensat ⁊ conceditr pprium. vt pz de Caym ⁊ Abraã: ⁊ Loth ⁊ de filijs Noe. Gen. 10. Et. 12. q. 1. ca. Expedit ⁊ c. Certe. Et ꝯtrariũ dicere est heresis cõdemnata dis. 16. ca. Sexta synodus. annotatione. 3. ⁊ 34. q. 3. capi. Quidã heretici. §. Apostoli. Igit dispensatio de pprio erat rõnabilis. qꝛ pp cõmunitatẽ accipiẽdi quã qlibet voluit occasio fuit pigritie ⁊ negligẽtia hominũ ad excolendum cõia cõtra pceptum dei. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. cũctis diebus vites sup terrã. Gene. 4.

Jus nãle qd ẽ ab euãgelio dispẽsabile ẽ

¶ 3⁹ pmitto q ius naturale qd est ab euangelio est dispensabile. Quia ius naturale ab euãgelio est quo quis iubetur alijs facere qd sibi vult fieri Matth. 5. ⁊ dis. 1. ca. 1. Sed si ego ⁊ proximus sum⁹ in vltima necessitate ⁊ solũ habeã q mihi sufficit pro vita saluãda pascam me ⁊ non proximum: ⁊ rationabilr. qꝛ charitas pmo respicit seipm. Et iste casus ponit dis. 13. ca. 1. Ubi dicit. Aduersus naturale ius nulla dispẽsatiõe admittatur. nisi forte duo mala ita vrgeãt vt alterz eorũ necesse sit eligi.

Lex diuina ĩdispẽsabilis.

¶ 4⁹ pmitto q lex diuina semp est indispẽsabilis. Lex. n. diuina animũ ꝯcernit. Primo erga deũ. videlicet q homo semp velit q deus vult. Secundo erga proximum. s. q velit semp alteri qd sibi vult ⁊ qꝛ iste due leges in oi casu sunt in libertate volũtatis nõ est cura q̃re cũ his dispenset.

Minus malũ cũ eligẽdũ occurrit desinit eẽ malũ.

¶ Ad ppositum igit cũ dicitur q in pplexitate de duobus malis minus malũ est eligendũ (dis. 13. ca. 1. ⁊. 2. circa mediũ) interpretãdũ est qñ ex causa ⁊ dispensatiue minus malũ desinit eẽ malũ. ⁊ incipit esse bonũ. Uerbi gra. cum malũ est cõia negligere ⁊ ppria habere. est minus maluz q̃ cõia negligere interpretãdũ est ⁊ dispensandũ q in hoc casu habere ppriũ est bonũ. qꝛ sic fiũt homines soliciti iuxta pceptuz domini. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. ⁊ Apost. ad Ro. 12. Solicitudine nõ pigri. ⁊ sic ex solicitudine circa ppria surgit vtilitas publica. Ideo sequitur ibi. Necessitatib⁹ sanctorũ cõmunicantes: hospitalitatẽ sectãtes: ⁊ puidentes bona nõ tñ corã deo. sed etiã corã oibus hominib⁹.

Jus naturalẽ est sp bonum aliud non semper.

¶ Ad intelligẽdum inter que põt esse pplexitas ⁊ alterũ dispensatiue desinere eẽ peccatũ. Nota p simile q duplex dr ius nature. Est eniz ius naturale cuius vsus nũq̃ põt eẽ malus in se. nec ex causa. nec ex culpa ex pte hominis. Uerbi gratia. Usus hõ pcepti (hoc facias alij qd tibi vis fieri) nũq̃ põt eẽ malus. Nã quecũq culpa vel causa cogitetur in hoie hoc semp est saluandũ. hoc fa. ⁊c. ⁊ nõ fa. ⁊c. de hoc dis. 1. ca. 1. Aliud est ius nature. qd est dictamen naturalis rõnis: cui⁹ vsus lz in se sit bon⁹: põt tñ ex cã accepta ab hoie vel ex⁹ culpa fieri malus. Uerbi gra. Cõmunis vsus rerũ oium lz ex se sit bon⁹. ex culpa tñ negligentiũ cõia. põt esse malus. Silr q vna sit vera libertas oiuz. lz naturalr bonũ sit. tñ ex causa põt eẽ malũ puta in stulto qui naturalr dz esse seruus. qꝛ nescit se regere. 1. poli. c. 1. De hoc dis. 1. c. Jus naturale.

Libertas ĩ licz oibus.

¶ Ad ppositũ ius naturale hoc facies alij ⁊c. nulla dispensatiõe potuit mutari. ius tñ naturale qd est cõis vsus oiuz ex causa ⁊ ex culpa ex parte hoium. potuit mutari ⁊ desinere esse culpa hoc supra in 2⁹ qd pmittitur. Silr est dicendũ q de qbus põt esse pplexitas in re sunt illa quoz alterũ põt desinere eẽ culpa. ¶ Per hoc ad argumenta ⁊ pmo ad pmos casus vbi est pplexitas sm stultũ animũ. ⁊ stultaz opionem.

Ad pmũ

¶ Ad pmum dicendũ q põt venire ꝯtra iuramẽtũ quatenus est illicitũ. qꝛ illicitũ euacuat ⁊ iuramẽtũ iuris dispensatiõe (6. de iure iurando cõtingit) ⁊ mutat qꝛ hoc bonũ est.

Ad scdm

¶ Ad 2ᵐ igit dicendũ: q nec minus nec maius peccatũ malũ opz subditũ eligere qꝛ vel p se rõcinando vel a perito adiscendo põt alterũ tñ q̃ bonũ eligere. puta obedire plato in pceptis licitis nõ i corruptis vt vbi est ignorãtia eius inuincibilis nõ peccat. qꝛ in hoc casu lex cũ eo dispensat. 6. de regulis iuris. lex non est de ipossibilibus ⁊ illicitis.

Ad 3ᵐ

¶ Ad 3ᵐ silr põt dici q resignare beneficio simoniace acqsito est bonũ. lz desideret ⁊ sciat pdesse. Et in hoc casu dispensat qd põt cessare a bono: puta alij pdesse. qꝛ nõ debet velle aliqd cũ interitu salutis sue. De iure iurando. Si vo.

Ad q̃rtũ

¶ Ad 4ᵐ similiter bonuz faciẽdo potuit iudeus ĩmouere ꝯscientiã suã erroneã. ⁊ christum nõ occidisse pphetias ꝯsiderando. Supra. q. 1. ⁊ sequẽtib⁹. ¶ Ad casus scdos in qbus est pplexitas rei vel ex natura legis dicendũ. Ad pmum q existẽs inter illa duo mala oino ineuitabilia dz se relinquere voluntati diuine. que pro tunc dispensabit secum. vt faciat qd p tunc meli⁹ occurret ⁊ sic nullo modo peccabit: ⁊ maxime cum vtraq mala pati sint pene. nõ culpe.

Ad q̃ntũ

Ad sextũ

¶ Ad illud de sanctimoniali dicendũ q põt se excusare in gñe dicens. Nõ reputo me dignam nec quocũq in statu peccabili ꝯsecrari taz solẽniter sponso christo. Et verũ dicet: ⁊ nihilominus hic põt sibi notare ad deuotionẽ. Ul si nõ occurrat hoc vel simile põt silere. sicut fecit christus in passione: ⁊ sine peccato qꝛ malũ aut scandalũ pati nõ est peccare: imo mereri ⁊ bonũ. Uel dicit q in hoc casu dispensat cũ ea vt sui detrimentũ patiat: qꝛ melius est oẽ maluz pene pati q̃ malũ culpe agere. 32. q. 4. Ita ne. Et quãdo dicit pati maluz publicũ cum occulto malo est ꝯtra legem dictaminis rõnis naturalis. Dicendũ q nõ est cõtra dictamen rationis naturalis informate lege diuina. Qꝛ lex naturalis lege diuina formata dispensat: ⁊ dictat q dilectio dei vel cautio offense eius est pposita omni passioni tẽporali. Dictat ẽt q qui spiritu dei agunt que est lex priuata nõ sũt sub lege humana. Etiã dictat q non solũ debẽt se homines morti offerre pro dilectione dei sicut fecit christus ⁊ martyres lz ex motiõe spũs sancti seipsos occidẽt. Ut de ciui. dei li. 1. ca. 10. 26. q. 5. ca. Si nõ.

Ad 7ᵐ Btã vgo nõ ꝯtẽ voto castitatis nuptias.

¶ Ad aliud de beata virgine Maria dic q hoc iure cõmuni eo quo dei volũtate cõtraxit matrimoniũ cum Joseph dispensatũ fuit cum ea vt redderet debitum si exacta foret a viro. lz pp votũ suũ pcedens exigere ipsa nõ debuit. Sic tenẽt canonistẽ de quolibet ꝯtrahente. etiã post votum simplex. Uel dicendũ q si post nuptias ante reuelationẽ angeli q cõciperet de spiritu sancto Joseph petijsset debitũ debuerat reliquisse se dispositiõi diuine. sicut fecit nubendo: ⁊ tunc ex spũs gratia sibi dispensata nec peccasset cõmiscendo nec abstinẽdo. quia pro tunc christus fuit dispensatiue incarnandus ab ea sm spũm sanctum sm illud Ro. 1. Jesus christus fact⁹ ex semine Dauid sm carnẽ filius dei in virtute sm spiritum sanctificationis. Igitur si p illo tẽpore ante christi icarnationẽ petijsset debitum Joseph. spiritus sanctus gubernasset eam: ⁊ sic non peccasset quoquomodo. ¶ Et si queres quomodo gubernasset

nasset eam.pōt dici ꝙ de similib⁹ simile est iudiciū.Sȝ cū volebat eā Joseph occulte dimittere cū iā cōcepat de spiritu sancto ne suspicaret̄ malum de ea tunc ex spāli dispensatione misit deus angelū suū q reuelauit sibi factū dicens. Noli timere accipere Mariā vxorē.Qđ enim in.e.n.e.de spiritu.s.est.Silr.Si Joseph petiisset debitū nature.ne venisset contra votū Marie angelus reuelasset Joseph.qđ in ea nascendū est de spiritu sācto est.ꝛ sic cessasset a cōmissione ꝛ peccato sicut ꝛ tunc fecit illud qđ precepit sibi angelus. Mat.1.

Ad 3ᵐ. ¶ Ad 3ᵐ.d.ꝙ reddēdo debitū debet habere firmū ꝓpositum in eius animo ad faciendū voluntatē dei.i.ples ad dei cultū ꝓcreare ꝛ sic nō peccaret.Et ꝙ dicūt ꝙ ipole est licita cōiunctione vxoris peccatū vitare. Intelligendū est accipiēdo impole q2 difficile.lȝ enim difficile sit vxorē cognoscere sine peccato veniali:tñ attēdendo ad sufficiētiā gratie a deo sibi dispensante est pole.Et hoc videt̄ Gregorius dicere versus finē.ca.Uir.Cū enim dixerat in ꝑncipio capituli.ꝙ vir cum ꝓpria cōiuge dormiens nisi lotus aqua ecclesiā itrare nō debet ꝑm vsum Romanoꝝ.q2 voluptas illa sine culpa nullatenus esse pōt:tamē circa finē dicit.ꝙ si quis sua cōiuge nō cupidine voluptatis raptus.sȝ solummodo ꝑ creādorum liberorū gratia vtitur.ille ꝑfecto siue de igressu ecclesie siue de sumēdo dominici corporis ministerio suo est iudicio relinquēdus:q2 a nobis ꝓhiberi nō dȝ accipere qui in igne positus nescit ardere. Uel dici pōt ꝙ si vir cum ꝓpria vxore generare nō possit sine cōcupiscentia voluptatis:ꝛ que est peccatū originale nature.ꝑm legē dei institutā qua sumus natura filii ire.tñ potest esse sine peccato ꝓsone actuali per gratiā dei dispensantē.si perfecte ei innitatur.

Ad nonū ¶ Ad 4ᵐ dicendū ꝙ placet deo ꝙ legis dispensatione indigens accipiat ad vsurā ex accipientis necessitate nō ex eius voluntate q2 si fieret ex voluntate:puta ꝯsentiendo vel faciendo extra vsū rōnis vel cooperādo ex effectu peccaret:sicut qui cognoscit fornicariā excōmunicatā eo ꝙ fornicariā exercet excōmunicat⁹ est:q2 nō cōmiscet se illi nisi volēdo:ꝛ idē est de fautorib⁹ ꝛ auxiliū ꝑbentibus in crimine de sen.ex.Inter alia ꝛc.Si cōcubine.Sic ḡ ad vsurā accipias ꝛ soluas vt vrgeat necessitas ꝛ vsuram accipienti nō applaudat volūtas.nec in eius peccatū ꝯsentiat:ꝛ sic nō est peccatum.In glossa de iureiurādo.Debitores.ꝛ idem dicit Thom.2ᵃ 2ᵉ.q.78.arti.4. ¶ Questio.II.

Utrum gratia sufficit in foro ꝯscientie ad vitandū peccatū male electionis in omnibus tentationibus aduenientibus.

Hic duo. ¶ Primo qđ queritur. ¶ Secundo.An vita tota non habentium gratiam sit peccatum ꝛc.

Primus articulus.An grā sufficiat ad vitāda peccata.Ubi dicunt qdam ꝙ gratia non sufficit ad vitandum oia peccata cōmittēda lȝ deleat oia cōmissa. Sed dicunt ꝙ hoc fuit priuilegiū matris dei ꝑm Aug.lib. de natura ꝛ gratia.ꝛ allegat illud in ꝑma canonica Joan.1. Si dixerimus ꝙ peccatū nō habemus mentimur ꝛc.Sed illud loqtur de facto nō de posse.

Gratia dei sine possum⁹ oia peccata vitare ¶ Probo ergo primo ꝙ sufficit ad hoc ꝙ possimus oia peccata vitare cōmittēda. Et dico ꝙ possumus.ne qs dicat ꝙ gratia ex parte sui sufficit.sȝ nō ex parte nostri.Probo ergo ꝙ per gratiā nos possumus vitare peccatū omne si ei debite innitamur.Naȝ hec pars gratie mihi sufficit ad vitandū hoc peccatū pro hac hora:ꝛ hoc pro illa:ꝛ sic de aliis.Ergo tota gratia si ei debite innitar ꝛ debito conatu.ꝓ toto tēpore mihi sufficit.Consequētia tenet per argumētū ꝓportionalitatis.2.de anima tex.cō.9.vbi ꝓbatur totā animā esse formā totius corporis.q2 hec pars anime.s.oculi est pars anime que est in oculo:ꝛ sic de singulis.Et hoc dicit Phs.5.ethico.ca.6.ꝙ ꝓportionalitas geometrica cōsistit in cōparatione toti⁹ ad totū quēadmodū partis ad partē. ¶ Itē.Gratia est instrm̄ infinite virtutis in vigore.s.spūs sancti.Ergo si debito conatu ei innitar mihi sufficit ad vitādū oē pctm̄.qđ ꝯsistit in ꝑtāte creature. ¶ Itē.Quādiu qs est in gratia est deo acceptus ꝑ gratiā.ꝛ q̄diu est a deo acceptus per gratiā.iuuat eū deus ꝛ saluat.Ergo pro toto tēpore quo est in gratia si toto conatu ei innitat̄ dei adiutorio pōt saluare se a peccato.Maior ꝛ minor ponunt̄.2.Corin.6.Hortamur vos ne in vacuum gratiā dei recipiatis.ait enim dominus/:pe accepto exaudiui te.ꝛ in die salutis adiuui te. ¶ Itē.Grā ꝯfertur hoī in baptismo ꝛ restituit̄ in penitētia.Sed sacrosancta Romana ecclesia diffinit cū Aug.de cō.dis.5.Placuit 3° ꝙ qcūq; dixerit.gratiā dei qua iustificamur ad solā remissionē peccatorū valere.que iam cōmissa sunt nō etiā ad adiutorium vt non cōmittant̄ anathema sit.Et iaȝ lata est sentētia contra oēs qui de sacramento penitētie ꝛ baptismatis ꝛ aliis ecclesiasticis sacramētis.aliter docet̄ aut sentire nō metuūt quā sacrosancta Romana ecclesia ꝑdicat ꝛ obseruat.De hereticis ad abolēdā.Opȝ ergo tenere ꝙ valet cōtra cōmittenda sicut contra iaȝ cōmissa. ¶ Nec valet dicere ꝙ loqtur indefinite non vlr. Nam qua rōne indefinita locutio valet pro vli cōtra cōmissa.eadē rōne cōtra cōmittenda. Nam eque est gratia instrumētū virtutis infinite vno modo sicut alio sed indefinite. ¶ Dices ꝙ gratia valet in remissionē peccatorū.Igitur pro vniuersali vt supra.d.cap.4.Non ex quo. Ergo eadē ideȝ de peccatis omnibus cōmittendis.ergo ꝛc. ¶ Itē.Benefacta ꝑncipis plenissime sunt interpretāda tā pro futuris q̄ ꝑteritis.De priuilegiis.capi.Qr circa.In qua ꝙ indefinita equipollet vli.In glossa.1.cū allegationibus suis.Et ratio ibi est.Naȝ cum legislator nihil exceperit nec alteri ꝑiudicat.nō solum pro tēpore ꝑterito.sed etiam ꝓ futuro intellexisse censetur. Sed posse cauere ꝑ gratiam cōmittenda omnia sicut ꝛ cōmissa benefactū est ꝑncipis qui nihil a gratia sua excepit nec alicui pōt ꝑiudicare.Ergo ꝓ omnibus cōmittēdis sufficit.

Ad tacitā obiectionem. ¶ Nec valet dicere ꝙ in ca.non ex quo subdit ꝙ lȝ in baptis.plena remissio oium peccatorum ꝙ adhuc in anima ex carnis corruptiōe remanet homo infirmus ad iterū peccandū. Juxta illud Ro.7.Ego carnalis hō venūdatus sum sub peccato in tñ vt nō qđ volo bonū hoc facio.sed qđ odio malū ꝛc.Naȝ Apo.se exponit ꝙ hic dicit ꝓpter īpossibilitatē.Unde lȝ dixerat video aliam legē in mēbris meis repugnantē legi mentis.verūtamē seqt̄.Quis me liberabit de corpe mortis huī⁹.Rñdet.

Ad tacitā obiectionem. Gratia dei per iesum christū dominū nostrū. ¶ Nec valet dicere ꝙ loqtur quantū ad sufficientiā gratie nō quantū ad sufficientiā nostri per gratiā.Naȝ questio est de facto.quis me liberauit ꝛc.ꝛ respōdet ꝙ gratia dei.Confirmatur.Naȝ Aug.Qui creauit te sine te.nō iustificabit te sine te.ꝛ h̄ dico iustificatione que cōsistit in actu meritorio vt in pugna contra carnem vt hic.Naȝ hoc est hereticorū.24.q.3.Quidaȝ heretici.§.Pellagiā.ergo si debite conerīs sufficit ex te tui. Et ad hoc de conse.dis.4.c.Quisquis.Qui dixerit ꝙ ꝑ gratiam chri nobis nō ꝑstatur vt facere valeamus illud qđ per gratiam faciendū cognouerimus anathema sit.nota valeamus. ¶ Itē.ꝑm magistrū sententiarū.2.dis.23.Adaȝ in statu nature poterat vitasse omne peccatū.sed nō meruisse vitam eternaȝ sine gratia.Ergo a maiori in statu gratie potest homo vitare omne peccatū.Consequentia patet de ꝯse.dis. 2.Reuera.Ubi dicit̄.ꝙ magis est gratia q̄ nature.vt probat ibi per varia miracula.Et Aposto.ad Rom.5.Ubi abūdauit delictū supabūdauit ꝛ gratia. ¶ Hanc quoq; ꝯnē habes per argumentū a maiori de ꝑhia.Nam per rōnē nālē potest homo vitare omne peccatū surgēs ex carne.quaten⁹ est vitium mortale.ergo a maiori pōt oēm culpā mortalē

per gratiā.Consequētia p3.q2 maior est gratia q̄ natura.de consecratione dis.2.Revera.Añs pbatur.Nam.7.ethico.ca.1.ponit phs vnam virtutē naturalē pfectissimā quā vocat heroicā.z illa vt dicit destruit oēm bestialitatem z facit hominē recte dici puerum dei pter virtutis excellentiaz. Deinde ca.2.ponit aliā virtutē quā vocat cōtinentiā.p quā homo pseuerās fit heroicus seu puer dei perfecte vivēs s3 rōnem.z habita cōtinentia qua perseuerat vivens sm rectā rōnem z non egreditur ab ea pōt vitare oē peccatum.ergo per rōnem naturalez potest homo vitare omne peccatum.
¶ Sequit de modo quo hō p grāz pōt vitare oē peccatuz z declaratur per simile de virtute naturali heroica z cōtinētia. Potest enim heroicus sic syllogizare.Sūmū bonū diligo ex toto corde.Deus est summū bonū.Ergo deum diligo ex toto corde.Maior z minor ponunt.12.meta.tex.cō.39. z lib.52.z cōclusio sequitur demōstratiue.Hac pclusiōe heroica demōstrata pbo.q per virtutē cōtinentie possum vitare oē pctm mortale.Nā h dilectio heroica dmōstratiue cōclusa nō pōt corrūpi nisi per aliqd iudiciū huic aduersum. Naz volūtas nō pōt aliqd nouiter velle sine nouo iudicio q2 simplr est verū.q nihil est volitū nisi cognitū.Aut ergo illa noua cognitio aduersa erit demōstratio:z hoc nō.nam demonstratio nō pōt fieri contra veritatē.Aut erit opinio ptraria vel cōtingens:hoc nō corrūpit demonstrationez.q2 quelibet opinio debilior est demōstratione.Sed fortius semper pōt vincere debilius.Ergo pclusio heroica demōstrata semp pōt vincere omne 3rium iudiciū.z sic pōt semper eē cōtinens z nō peccans.Et sicut argumētatū de peccato morali.sic arguendū est de peccato qd theologi vocant culpaz mortalē sic.Summū ex charitate toto corde diligo.Deus est hō.ergo zc̄.Et in hac cōclusione demōstrata possum semp esse cōtinens z non egredi ab ea nec p demonstrationē nec per opionem modo quo pbatuz est supra.Ergo per virtutē cōtinentie(per quā pseuerare possum semp in hac cōclusione deuz ex charitate diligo ex toto corde)possum vitare omne peccatum z mortale contrariū.z veniale cōtingens.

Instantia ¶ Dices forte.Hoc est verū in pfecto phō z theologo.sed nō in quolibet de cōi populo. *Rñsio.* ¶ Dic q imo.Naz si loquamur de paruulo baptizato tenet q in baptismo recipit gratias z virtutes theologicas.Vide de summa tri.z fi.ca.ca.1. Sed has pdere nō pōt per aliquā culpā vsquequo discretio nascat in eo.Nā illius ignorātie que pcedit pmā discretionē paruulus causa eē nō potest.Sed actus nō pōt dici voluntarius nec per pns iputabilis ad culpaz pro statu ignorantie cuius causa nō est ignorātie.3.ethico.ca.8.Et hoc est qd dicit de delictis puerorū ca.1.z in glossa.q puer nō pōt peccare vsq3 sit doli capax.Ergo vsq3 ad pmā discretionē p quā pōt vitare omne peccatū. ¶ Silr ab hora qua pmo recipit discretionē pōt sm eam recte tātū eligere quātū h3 de discretione.z sic proportionalr quātū crescit in discretione tātū pōt crescere in recta electione:z sic vsq3 ad terminū vite.z sic semp peccatū vitare.Q2 nō plus tenet ad rectaz electionē.nisi quantū datur sibi a deo pportionalr de discretione(vt supra argutū est de paruulo ab hora prime discretionis sue vsq3 ad terminū vite):z sic vlr per gratiā pōt homo vitare omne peccatum per totū tempus vite sue.

Opi. p° **Secundus** articulus.An tota vita nō habentiū gratiā sit peccatū mortale.Ubi dicūt qdaz q tota vita existētis in mortali peccato est peccatū.Etiaz si s3 bonos mores agat.Ro.14.Omne qd nō est ex fide peccatuz est.Glossa.Ois infideliū vita peccatuz est:z vbi deest agnitio eterne veritatis falsa virtus est etiā in optimis moribus. *Reprobatur.* ¶ Contra.Nā.28.q.1.ca.Ex his.recitant ista in textu z glossa.Et videtur q cuz dicit Apostolus.Quicquid nō est ex fide peccatū est:nō ita intelligendū est vt qcquid ab infidelibus fit credat esse peccatū.Sed sic.Omne qd contra pscientiaz fit edificat ad gehennā.z per pns est peccatū.Et hec expositio cōcordat cū Apostolo.Naz ibi pmisit qui discernit in sciētia sua de cibis legalibus q nō sunt manducandi:si māducauerit cum illa pscientia.dānatus est. ¶ Aliter exponit hec auctoritas ca.Ex his.Omne qd nō est ex fide peccatū est.i.hanc pditionē cōmunē cum peccato h3 vt ad eternā salutē inutile reputet.etiā si factuz ad bonos mores ptinet. ¶ Ad h de pe.d.3.c.qrat.6.Illd aūt hz.Tenet igr canon.q ea q̄ de suo genere sunt vtutes sunt ēt vere vtutes in peccatoribus z infidelibus.Sed nō sunt vere vtutes ipsis peccatoribus quo ad effectū.videlicet ad premiū salutis eterne.Ponit exēplum de matrimonio infideliū.Nā si infidelis cū cōiuge sua seruet fidē pudicitie virtus est sed caret effectu salutis eterne.Silr vt dicit apud hereticos sacramenta negant esse vera.nō quātū ad formā sacramēti.s3 quantum ad effectū.nō enim iuuant hereticos ad vitā eternam. Et pfirmat illud canon per illud Hiero.Uirtutibus Romani pmeruerunt iperiuz.Qd tn̄ fuit verū dum adhuc erant infideles.Confirmāt hec oia de pe.z re.Cū qdam.Ubi pcipitur q l3 aliqui sint impenitentes:tn̄ in pfessione penitētia est eis iponenda:q si eēt peccatū tūc auctrix peccati eēt ecclesia:qd nō est dicendum.

¶ Questio.III.

Utrum gratia sufficit in iudicialibus ad deponendū oēm pscientiā erroneā.

Hic duo. ¶ Primo an sufficit ad deponendum erga se. ¶ Scdo.An erga quemlibet alterum.

Primus articulus.An gratia sufficiat ad tollendū pscientiā erroneā erga se.Ubi pmo videndum est prius que pscientia est erronea. ¶ 3° q gratia sufficit quo ad se ad vitandū oēm pscientiā erroneā z quomō. *Quid sit pscia erronea.* ¶ Quātū ad pmū dicit Aug.dis.38.ca.Omis.Qui p vero approbat falsuz pprie errat vel ecōtra.Ergo q2 approbare falsum p vero vel ecōtrario est alr credere q̄ res se habet. Ergo psciētia erronea est cum quis credit aliter q̄ res se h3. Guido ibi.Quātū ad 2m punctū huius primi articuli dicit. Omnis error.Aut est falsa credulitas circa ea que sūt fidei. Aut circa ea que tradit ecclesia apostolica.Aut circa ea que docet canonū peritia.Aut circa ea que docet naturalis rō. ¶ De pmo habes de hereticis.p totū. ¶ De 2° habes de resti.spo.c.Literas.Et tūc 3 apostolicā ecclesiā errat quis. *Cōscia.4. errores cōtingit.* qn plus credit esse obediendū in foro dei sentētie hominis q̄ snie ecclesie.Ut si credat quis q pter allegata corā iudice.z pter sententiā eius debeat reddere debitum vxori quā scit sibi psanguine:āqd tn̄ phibet ecclesia de psanguinitate per totū.vt ibi. ¶ De 3° habes de simonia ca.Tuas.2. Tunc enim cōtra peritiā canonū errat quis qn potius stat stulte opinioni sue.q̄ psciētie peritorū.vt ibi. ¶ De 4° habes dis.38.ca.Omis.Tunc enim errat cōtra rōnem naturalē qn pro vero approbat falsum vel econtra cōtra naturas rerū. ¶ Quantū ad 3m huius articuli.Dico ad pmū errorē hic in 2° pūcto positū q pscientia erronea in fide facilr pōt tolli sic arguēdo.Potius standū est phantasie z sentētie cōi pluriū q̄ phātasie mee particulari.Sed cōis fidelis populus regit se credendo sicut ecclesia credit.Ergo z ego sic credam. *Gra suffi cit ad dponēdū psciētiam erroneā erga se.* ¶ Et rōnabilr d3 se qlibet tueri fide ecclesie.Nā primū pncipiū in qd reducit tota fides ecclesie est credere spiritū sanctū eē auctorē z doctorē ecclie:z id i symbolo Apostolico z Niceno pmittitur.credo in spūm sanctū.Et subditur tāq̄ cōclusio.Credo in sanctā ecclesiā catholicā.Ex pbatione huius psequētie exprimit pcilium Nicenū.Cuz enim dixerat.Credo in spūm sanctuz.Subdit.Qui locutus est p pphetas.sed locutio pphetarū est fundamētū ecclesie.Luce.24.O stulti z tardi ad credendū corde in oibus que locuti

cti sunt pphete:nõne oportebat tc.τ sequitur.τ incipiẽs a Moyse tc.Est ergo credendũ in spũm sanctũ tãq̃ in pnci piũ totius fidei:τ credere sicut ecclesia credit tãq̃ principa lis cõclusio.Sed in oi facultate si aliqd dubiũ oriat debet quilibet se defendere per pncipia τ pclusiones illius facul tatis.Ergo si obtinet aliqs ex eorũ erga fidẽ talis dicere dz. credo sicut ecclesia credit.quã spiritus sanctus fundauit tc. ¶ In hoc pncipiũ reducit Aug.cultũ τ ecclesiã oium legũ diuinarũ.Querit enim in epistola ad Deogratias τ est que stio.Qualr saluabant patres in lege nature τ Moysi.per hoc q credebãt in christũ venturũ.Respõdet q credebãt in inspiratione spũs sancti.sicut nunc credimus in christuz qui venit predicatione apostolorũ spiritu sancto super eos de celo dato.¶ Ad hoc pncipiũ excurrit naturalis phia cũ dubitat.Uerbi grã.Cũ phi dubitabãt quõ forma subalis i cipit esse aliqd in materia cũ ibi nõ sit pexistens.Dixerunt multi.q forme sunt a datore formarũ.ı2.metaphysice cõ. 2.Et specialr cũ Aristoteles nõ potuit videre vñ anima i tellectiua nũc inceperat esse τ nõ est educibilis de materia. diffiniẽdo pbauit.q est a datore formarum.vndecimo de aialibus.Ergo quo ad fidez ecclesie debemus recurrere ad spũm sanctũ.Cũ autẽ dei ecclesie indubitatissime sit standũ habes supra euidẽtissime declaratũ in prologo.q.5.¶ Dic ad 2ᵐ q pscientia erronea cõtra ea que tradit ecclesia. facilr põt deponi.sic arguẽdo.Debeo mihi formare pscientiã iu xta cõmunẽ pscientiam ecclesie.naz ipsa a christo hz potesta tez ligandi τ soluendi.statuẽdi τ in negocijs diffiniẽdi.d.2. ca.1.Sed cõmunis pscientia ecclesie dicit statuẽdo q nullo modo debeo cognoscere psanguineã meã lz a iudice sit sen tentiatũ cõtra me.Immo potius deberẽ excõmunicationẽ sustinere de restitutionib⁹ spo.c.Literas.τ.§.Porro.Ergo erronee credẽs se ligari potius snia hois decepti q̃ snia ec clesie.errorez hunc sic deponat.¶ Dico ad 3ᵐ q pscientia erronea ꝯ peritiã canonũ ex stulta opinione facilr põt de poni sic arguẽdo.Debeo formare mihi pscientiam iuxta di scretionẽ iurisperitorũ.Sed iurisperitia dicit q si habeam scrupulosaz hesitationẽ de christo meo q sit simoniacus.τ ppter hoc nõ debeo ministrare in ordine ab eo suscepto q debeo eã dponere cõsilio iurispitorũ.de simonia p tuas.2°. τ in glossa.ergo modo hunc errorẽ depone.¶ Ad 4ᵐ dic. q pscientia erronea cõtra rõnem nãlem facilr põt deponi sic.Debeo pformare appositionẽ meã sentẽtie eorũ q volũt fm rõnez naturalẽ qua rectitudo nãlis immutabilis semper perseuerat di.9.ca.1.Sed qui viuunt fm rationem natura lem docent q error est contra rationẽ naturalem.Ergo hoc modo hunc errorem depone.

Secundus articulus.An gratia sufficit in iudiciali bus ad deponendũ pscientiã erroneam quo ad alterũ.Uerbi gratia.Pone q ꝯtra Joannez sit fm formã iuris pbatum q Joãnes in capite decẽbris furatus est.10.Londonio τ iudex scit q tunc fuit pñs Rome.Si iudex condemnet eum edificat ad gehennã.qz facit contra pscientiã.Si liberet eum/facit contra iustitiã publicã.τ sic videt q errorẽ nõ põt vitare.ergo.¶ Canoniste plurimi tenẽt q debet iudicare fm allegata.vt pz.3.q.7.iudicet.cuz allegationib⁹ multis in glossa τ.15.q.5.Presbyter.Et specia liter ad hoc allegant capitu.Si sacerdos.De officio iudicis ordinarij.Ubi dicit.Qz si sacerdos sciat p certo aliquẽ esse reuz alicuius criminis.si ille cui damnum est illatũ petierit iustitiaz poterit excõmunicare auctorẽ damni.τ sic sequit allegata/non veritatẽ quã nouit in pscientia.¶ Silr vt ibi dicit fecit christus.Lz enim sciret Judã esse in peccato oc culto.nõ tñ remouit eum a cõmunione vt fuit planus chri stianorũ.¶ Itẽ.Allegant ca.Pastoralis de officio iudicis deleg.Ubi dicit circa finẽ.q si demandetur a superiore exe

[Margin: Opio h° canonista rum. Argᵐ hᵐ — Argᵐ 2ᵐ — Argᵐ 3ᵐ]

cutio alicuius sentẽtie ordinario.τ si sciat illaz sententiã esse iniustã nihilominus exequi tenet eandẽ.Ad hoc in glossa. Ad hãc opionẽ allegat Guido multa.6.de sen.τ re.iud.Cuz eterni.τ sicut.¶ Alij rñdent ad casum.q ibi iudex(vt hõ) aliã pscientiã habet de aliquo.τ aliam habet vt iudex.Per allegata τ pbata in iudicio corã deo.põt secure iudicare fz allegata.τ nõ peccat.nã hoc facit auctoritate canonis.τ sicut minister iuris.Unde nõ debet sequi pscientiam humanã.sz iudicialẽ seu pscientiam iuris.¶ Sed videt ꝯtrium verius esse.Ubi erit Prima cõclusio.Qz distinctio de pscientia iu dicis τ hominis nulla est in casu suprapposito.vt videt pec catum apud deũ.¶ Nã iudiciaria potestas iurib⁹ cõden dis τ causis diffiniendis data est ecclesie in capite ei⁹ Pe tro.cui dictũ est.Tibi dabo claues regni celoruz tc.di.20. ca.Decretales.τ tãq̃ dei vicario.de translatione platorum. Quanto.Sed vicarius eius q est veritas infallibilis nõ po test iudicare cõtra veritatẽ rei quã scit manifestã apud euz qui est pncipalis legislatori tc.Intentionẽ enim scit lg ver gi ad veritatẽ rei scite.qz sentẽtia in rei veritate nulla eẽt.de sben.capi.vl.Ergo cũ scit veritatẽ rei sine omni distinctio ne pscientie.cõtra rei veritatẽ nullo mõ dz iudicare si vult peccatũ vitare.¶ Itẽ.Potestas iudiciaria data ecclesie le gislatore est interptata τ arctata ad certã formã:vt quos li gat aut soluit in terra sũt ligati aut soluti apud deũ in celo. Sed apud deũ in celo nullus ligat aut soluit nisi q tñ solu tus est aut ligatus fm rei veritatem ppter quascũq̃ allega tiones corã iudice factas.De sen.ex.A nobis.Ergo idistincte debet iudex si vult vitare peccatũ seq veritatẽ quã scit no tã apud deũ.cũ potestas sua sit arctata ad soluẽdũ aut ligã dũ.vt reus se habet ad deũ.¶ Itẽ.Idẽ pz per diffõnẽ Apo stoli.Ro.13.Ubi ex itẽtione tractat de potestate iudiciaria τ dicit.Ois aia sublimiorib⁹ potestatib⁹ subdita sit.Seqt. Non est enim potestas nisi a deo.Hinc habes q nulla iu diciaria potestas est nisi a deo:τ q deo tanq̃ sublimissime potestati ois iudiciaria potestas subdi dz.Sed si iudex dz sequi iudiciariã potestatẽ iuris τ pscientiã(que vocat iudi ciũ fm allegata τ nõ pscientiam hominis.qz scit rei verita tẽ vt est apud deuz)tunc iudiciaria potestas nõ esset subdi ta deo.Ergo si vult peccatũ vitare indistincte.solũ dz sequi pscientiam hois fm quã veritas est nota apud deũ.¶ Itẽ. Hoc pz ex pbatiõe quã adducit Apostolus.Nã in iudicijs maxime dz esse rectus ordo τ seruari.als iponitur suspẽsio τ irregularitas.si suspensus infra sex menses ministret.De senten.excõ.sacro:τ.6.Cũ medicinalis.Sz si medicinaria potestas plena sequat veritatẽ notã apud deũ.tunc seruat rectus ordo.Et hoc est qđ dicit.Que aũt sunt a deo ordina ta sunt.Sed si pseruat allegata per hoiem non sunt ordina ta qz nõ est pncipalis legislator.Ergo dz iudex seq sniam τ pscientiã quã scit esse verã apud deũ si vult vitare peccatuz. ¶ Itẽ.Seqtur ibi.Qui aũt resistunt deo damnationẽ sibi acqrunt.Sed si iudex iudicet fm allegata hoium ꝯtra ve ritatẽ pscientie quã habet apud deũ.deo resistit.Nã mini ster q nõ obseqtur dño suo ei resistit.Lu.11.Qui nõ est me cum.cõtra me est.Sed iudex est minister dei in bono.vt se quitur.Dei enim minister est tibi in bonũ.Ergo si ppter al legata hoium iudicet contra veritatẽ pscientie quã hz apud deũ.Damnationẽ sibi acqrit.¶ 2ᵃ pclusio est q vbi pscien tia hominis ꝯtrariatur pscientie iuris.q ius abolet τ excla ditur.Et hoc pz.Naz vicarius a iure nõ potest soluere aut ligare nisi fm formã cõmissionis sue τ interptationẽ τ ar ctationẽ eius.Sed clauis ecclesie a christo sibi cõmissa hz certã formã cõmissionis sue τ interptationem arctatã.s.vt sic liget τ soluat in terris.q eius sẽtẽtia liget τ soluat de ce lis.Matth.16.Qđcũq̃ liga.tc.In celis aũt sola sentẽtia ve ritas rei tenet de sen.ex.A nobis.τ de sen.τ re iudica. Cum

[Margin: Opio 1ᵉ. ꝯclo hᵉ. — Argᵐ hᵐ — Argᵐ 2ᵐ — Argᵐ 3ᵐ — ꝯclo 2ᵃ. Ius abo let vbi cõ scia ꝯ iurt. Argᵐ hᵐ]

eterni. Ergo ius humanū desinit esse ius ligans aut soluens apud eū q certus est de veritate cōtraria. ¶ Itē. Potestas iudiciaria secularis a christo pncipibus secularib⁹ cōmissa habet certā formā vt liget ꝛ soluat fm opera bona vel mala. nō fm falsa allegata. Ait enim Apostolus ad Roma. 13. Pncipes nō sūt timori boni opis sȝ mali. Et ifra. Uis nō timeri ptātē ē tibi minister bo⁹ fac: dei. n. in bo⁹. Et ifra. Si ma. fe. ti. dei minister est vindex in irā ei q male agit. ¶ Itē. Hoc pȝ per distīōnem canonis. Nā veritas manifestata pfertur iuri: ꝛ ipsum abolet ꝛ excludit di. 8. ca. Ueritate. vsqȝ ad decimā. Sȝ cū iudex scit aliquid per allegata tm (qd vocatur ꝯscientia iuris) nō est veritas sibi manifestata sed opinio generata. De sen. ex. A nobis. Quando autē scit illud qd scit ita esse qd vocatˀ ꝯscientia hominis tunc veritas est sibi manifestata. Ergo sine distictiōe de ꝯscientia. veritas quā scit esse in re pferenda est iuri. Immo ipsuȝ ius abolet ꝛ excludit. ḡ ꝛc̄. Probatio mio. Nā veritas ipsa nō p dcm: sȝ p rei existiam manifestatˀ. Nono enim meta. tex. cō. 22. pbat Phs q veritas cōcernit esse sicut falsum nō esse. qꝛ pp verū dicere te esse albū. nō est verū dicere te esse albū. sed qꝛ tu albus es. verū est me te dicere esse albū. Et pmo etiaȝ peri herme. in capi. de oratione. In eo qd res est vel nō est oratio vera vel falsa est. ¶ Itē. di. 8. ca. Si cōsuetudinem. Probat q veritas est pferenda. Quia christus dicit Joan. 14. ego sum veritas. Sed deus est veritas fm rem. Ergo indistincte qualitercūqȝ veritas rei est māifestata siue fm cōscientiā hominis iuris siue fm ꝯscientiā semp est pferenda rei veritas. Si nō vis edificare ad gehennaȝ. ¶ Itē vt sequitur. Capitulū qui cōtenta. ꝛ sequens. pferunt veritatē iuri. qꝛ veritas de spū sancto est. Sed q spiritu dei ducunˀ nō sunt sub lege. Galla. 5. Ad hoc habes casum de regularibus ca. L. 3. ꝛ 19. q. 2. ca. Due sunt. Ubi dicitˀ. Qui pnata dei lege ducitˀ spū sancto. nulla rō exigit vt publica lege cōstringatur. Ergo quis scit veritatē rei per canonē nō cōstringitˀ. vt fm allegata iudicet. ¶ Itē. Ueritas iustitie idispensabilis nō dimittitˀ pp qdcūqȝ scandalum. De regulis iuris. Qui scandalizaueri: Et in glossa ibi. Sȝ veritas que in re opponitur falso est veritas idispensabilis. Ergo pp allegata nullo modo est dimittēda. Probatio minoris. Nā non mētiri de re quā quis nouit. est de lege nature. Nā verū dicere equum ꝛ iustū est naturale oī natiōi ex instinctu naturalis rōnis. nō cōstitutione aliqua: ꝛ hoc est ius naturale. di. 1. c. Ius naturale. ¶ Confirmatˀ. Naȝ di. 9. ca. 2. cōcluditur q cū diuine leges in naturali lege cōsistunt ꝛ fundanˀ. ꝛ canonica scriptura diuinis legibus cōtinetˀ. Constitutiones ergo. seu ecclesiastice. seu seculares. seu naturali iuri contrarie pbentur penitus sunt excludende. Sed sequi allegata que p certo scis esse falsa. est cōtra ius naturalis rōnis: naȝ hoc est monstrū. ꝛ peccatū in natura. ¶ Itē. Deus sic cōstituit homines iudices q nō vult vt cōmittant per se malū. vt etiaȝ iudices sunt. Sed si pp allegata possint mentiri ꝯtra veritatem notam committerent per se malum. Nam mentiri est per se malum ꝛ peccatum in se ꝛ in omnib⁹ speciebus eius. 22. questione. 1. cap. 1. ꝛ. ca. Ne quis. Et hoc pbatur per rationes Phi. 2. ethi. ca. 6. Que enim cōuoluta sunt cū malo ꝯfestiȝ nominata. i. ex suo noīe. talia fm seipsa sunt mala vt furtū, homicidiū, ꝛ similia. Nā talia nūqȝ possunt dirigi ꝛ ad medietatem reduci vt bene fiant. sed simplr facere qdcūqȝ horū peccatū est semp. Sed mentiri cōtra veritatem quā quis pro certo nouit ꝯfestim cū nominatˀ est cōuolutū cū malo. Ergo mendaciū est per se malū ꝛ peccatū. ¶ Itē. Omnis homo dȝ facere pximo suo sicut sibiipsi. Sȝ si aliquis homo sit per sententiaȝ iudicis iudicatus. fm allegata ad aliqd faciēdū: puta. reddere debitū vxori (in casu supra posito) vt homo scit veritatē quare nō dȝ reddere ꝛ tn non reddet. De resti. spoliatorū. Literas. Ergo sic diligit proximū q lȝ vt iudex scit ipsum iudicandū fm allegata dūmodo scit contrariū veritatē vt homo non dabit cōtra veritatē sentē: tiā. Ad hoc specialr de sentētia ex. q. 1. ibi articulo. 3. ¶ Itē. Seruare votū seu iuramētū in sacramētis interpositū est de iure cōi. ꝛ tn abolerˀ pp maius bonū deo faciēdum. Ut si qs cōtraxit matrimoniū vbi iterponitˀ fides de fide thori seruanda. ꝛ tn añ carnalē copulā pōt intrare religionē nec tenetˀ seruare iuramētū de sponsalib⁹ cōmissum de cōuersione cōiugatoꝝ rerū. 27. q. 2. Scripsit. Sȝ magis bonū est seruare fratri veritatē vite: puta. nō iudicare eū cōtra veritatē quā scit. qȝ pp falsa allegata eū iudicare. Ergo veritas rei quā scit apud eum abolere debet oē ius cōe humanū. ¶ Et ratio mutatiōis voti in matrimonio emissi est. Qꝛ in oī voto excipitˀ voluntas dei. ꝛ subintelligitˀ vt dȝ 2. q. 2. Si peccauit. Ubi exponitˀ firmū ppositū Marie de virginitate. q illud obligat nisi deus alr disponeret. Ad hoc satis in glossa ibi. Ergo sic ius cōmune dȝ itelligi q iudicādū est fm ipm nisi vbi veritas obuiat legi. vt habes di. 8. ca. Ueritate. vsqȝ ad. 10. d. Et hoc est qd Jacobus in canonica sua dicit. Qꝛ in oibus que dicim⁹ faciēda fore itelligenda est ꝯditio si deus voluerit. ¶ 3ª cōclusio est q oia argumēta canonistarū vnico casu canonis soluunˀ. Nā de senten. ꝛ reg. iudiciū. 6. Cū eterni. statuitˀ q si iudex in iudicio cōtra ꝯscientiam ꝛ iustitiā qcquid fecerit in grauamen partis. pp rancorē. aut amorē. aut preciū ꝛc̄. q eo facto sit suspensus ꝛc̄. vt ibi. Et simile dicit ca. Iudicet. 3. q. 7. super quo canoniste se fundāt. Ubi pcipit q iudex nō iudicet fm occultam ꝯsciētiā quā tulit de domo odio vel amore opertā ꝛc̄. ¶ Per hoc ad argumēta eorū ꝛ allegationē oium. In glo. ibi. 15. q. 5. Presby. ꝛ 29. q. 1. Ex his. ꝛ de offic. deleg. Pastoralis. ꝛ Guido. sup ca. Cū eterni. Dic q verū dicūt q cū iudicet nec iudicare dȝ iudex fm ꝯscientiam suā occultā quā tulerit de domo sua per grām vel sordes corruptā. vt ibi. Immo cōtra hanc occultā debet iudicare fm ꝯscientiaȝ quā in occulto scit pro certo esse verā. Ergo intellige iura q iudex debet iudicare fȝ allegata ꝛ pbata. vbi apud eū veritas est mera. nō vero vbi falsitas cōtra veritatē est mista. Ad hoc qd dī de offi. ordi. Dic q expresse loquitur vbi scit aliquē pro certo reum criminis in occulto. q tunc si pars instet in publico fm allegata dȝ eum punire. Naȝ hec est positio naturalis q vndecūqȝ crimina aduenerint ꝛ puenerint in publico puniēda sunt. De collusionib⁹ capi. 1. ꝛ in glossa ibi. Sed hoc nō tenet in casu inocentie: puta. vbi pro certo scio cōdemnatū aliquē esse pp falsas alterationes. ¶ Ad illud de Juda. Dic q christus non repulit eum lȝ sciuit eū in occulto peccato. ꝛ hoc fecit iuste. Nā peccator occultus prodi nō dȝ. 2. q. 2. Si peccauit. in textu ꝛ in glossa. Sȝ nō cōdēmnādo innocētē nō prodo peccatū. Quare nō est simile. ¶ Ad illud ca. apostoli. Pastoralis dicitˀ fm Innocētiū ibi. q ordinarius debet exequi sentētiā qūis sciet eā iniustā ex animo vel ex causa: puta. scit eam processisse ex ira iudicis. vel scit cām esse timorē vel munera. ꝛ similia. Ut habes. 6. capi. Iudicet. ꝛ ca. Cū eterni. Et adde fm glossaȝ ordinariam ibi. Secus est si sciat eam esse nullam. vt si esset lata pp falsas literas. aut propter alias falsitates vt ibi. Et dicit Innocētius nō exequatur contra conscientiam suam in criminalibus. ꝛ Hugo super ca. Iudicet. Hec ēt in qbuscūqȝ. ꝛ ēt nō in modicis. Nā si iudicet cōtra illud qd pbatum est in ꝯsciētia sua edificat ad gehēnā. 28. q. 1. Ex his. Nā in hoc casu magis dȝ obedire deo qȝ hominib⁹ cū leges humane nō sunt seruande cōtra diuinā. 2. q. 3. Nō semp. Et pbatuȝ est pma ꝛ 2ª ꝯclusiōe. ¶ Sed pono q aliqs nō est oino cert⁹ de sua opione. i. d veritate cōtraria allegatis. tn conscientia dictat sibi q ꝯtrarium est veruȝ. qd sibi est agendū. ¶ Dic q

Argᵐ 2ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

Argᵐ 4ᵐ

Argᵐ 5ᵐ

Argᵐ 6ᵐ

Argᵐ 7ᵐ

Mēdaciū sp ē malū.

Etiā post sponsalia q̄ ꝯ religionē intrare.

Ad primū argᵐ canonistarum.

Ad scdm

Ad tertiū

Dubium.

Rūsio

prius

p̄us deponat ꝯſcientiā illā.alr̄ ſi cōtra eam agat edificat ad gebennam.De ſimonia.Per tuas.z.ergo ꝛc.❡ 4ᵃ cōcluſio eſt de modo quo iudex ſe babebit vbi ſcit ꝯtrariam veritatez. vel ſibi ꝯſcientia ſua ſibi de ꝯtrario dictat. Hug.iudex vbi ſcit ſibi ꝯtrariā veritatē cōmittat cām alteri.❡ Contra.Per boc nō vitat peccatū punitionis innocētis.nā allegata corā te cōtra eum exbibebunt ei ꝛ cōdemnabit cōtra veritatē. Silr̄ poſſibile eſt ꝙ nō poterit cōmittere:vel q2 eſt ſubdelegatus.vel forte appellatū eſt ad ſolū papā.qui eſt ſumm⁹ iudex.❡ Aliꝗ dicunt ꝙ ſentētiet nomine iuris.❡ Contra. In boc caſu ius bumanū abolet ꝛ deſinit eſſe ius:vt ſupra ꝯcluſione.z.Preterea incidit in pctm̄ damnādi innocentē cōtra veritatē.ꝛ facit cōtra fratrē ſuū:qđ nō vult ſibi fieri. ❡ Quādo ergo ſibi occurrerit in negocio ꝙ ꝯſciētia ſana non pōt ꝓcedere etiā ſi ſit in ꝓferendo ſententiā ſupſedeat: ꝛ ſe debet excuſare.In boc ergo caſu dicat q̄ſcūq3 ſit iudex. ſiue poſſit delegare.ſiue nō.certū nō babeo motū i ꝯſciētia mea pp qđ nolo delibare.Uel pro nunc nō poſſum deponere:ꝛ nolo damnare meipſuz:ideo ſupſedeo.❡ Et ꝙ bec forma ſit ſana:ꝛ ꝙ etiā ſaluat cuilibet famā ſuam p3.Nam ſic vndequaq3 ſaluat iuſtitiā.Nā erga deuz q̄ veritas eſt:fidelis vicarius ꝛ miniſter veritatis eſt.Silr̄ erga ſeipſuz.q2 agit ſm̄ ꝯſcientiā.Silr̄ erga ꝓximū.q2 ꝓpter falſa nō ledit eum.Silr̄ ſaluat famā ſui ꝛ accuſati.ꝛ accuſatoris.ꝛ teſtiū:ꝛ oiuz vices ſuas iterponentiū.Nā excuſationē reddit quare non ꝓcedit ēt ſm̄ formam legis diuine.Nam Ro.9.docet Apl̄s eos q̄ in ꝯſcientiis ſuis diſcernebāt.ꝙ carnes in veteri lege ꝓbibite nō erant māducande:ꝙ ſtāte bac ꝯſcientia nō manducēt.dicēs.Qui diſcernit ſi mādicat damnat⁹ eſt. Et excuſationē reddit ſm̄ legē bumanā.Nā qui babet conſcientiā ꝙ aliquid eſt faciendū.ꝛ nō facit.edificat ad gebēnā:niſi p̄us deponat eā.de ſimonia.Per tuas.z.Sed recte agendo erga deū.ſeipſum.ꝛ ꝓximū.ꝛ ſm̄ legē diuinā.ꝛ bumanā.ſane agit ꝛ legitime excluditᷣ ois ratio infamie ꝛ iniq̄tatis.Sane ergo ſic ꝓcedat.Quinimo ſic ꝓſtat patrocinium multiplex veritati.Si enim banc ſupceſſionē faciat anteq̄ renūcietur vlteriori ꝓductioni teſtiū.tunc pōt corā oi ſuperiori iudice vſq3 ad ſupremū(.ſ.papā)admitti in teſtez pro pte inocētē ꝛ ipſos iformare.ꝛ monere in foro occulto:ꝛ oēs alios quos ſcit poſſe ꝓdeſſe ꝛ nō obeſſe(vt zᵃ queſtione pᵃ. Si peccauit.ꝛ capitulo.Deus oipotens)talr̄ ꝙ ſuperior inueniet cuz ſubtili cōſilio cautelas alias iuris.ad inocentē iuſte ſaluandū.Si ꝟo ſit ſupremus ꝛ iuris cōditor.tunc p p̄cedentes iudices informatus.poterit cū conſilio ſuo ꝓuidere de aliqua interꝑtatione iuriū vel ad cobercendū malorum audaciā ꝛ ad ſaluandū innocentiā.vel noua iura edere.Ut diſ.4.ca.Facte ſunt.Et quo ad allegatiōes partis aduerſe ꝛ ad alias circūſtantias teſtimonioꝝ.ꝛ ſic de ſingulis aliꝗs negociū cōcernentib⁹.Et cū ſic plenā adbibuerit diligentiaz coronādus eſt tāq3 ʒelator ver⁹ iuſtitie.Quinta cōcluſio eſt de modo ſe babēdi in purgationib⁹.ꝛ iuramentis ꝛ ſilibus. vbi iudex ſcit aliquē ſe velle falſe purgare aut falſo iuramēto aliqđ obtinere.Et in bis eſt ſpecialis difficultas.Nam in iudicio vbi ponunt allegata(vt ſupra ꝯcluſiōe quarta)pōt iudex ſciens contrariaz veritatē ſe excuſare ſine cuiuſlibet iniuria aut infamia:q2 ipſum factum litigatū iter multos ꝛ ex multis articulis ꝛ circumſtantiis poteſt verti in dubium. Sed non ſic vbi petitur purgatio.aut pro aliquo obtinendo offertur iuramentuz.Uerbi gratia.ſentiat ſe aliquis diffamatū.verū tn̄ cōtra eum nullus ꝓbetur nec etiā officiuz iudicis publice.petit tn̄ vt a iudice ſibi concedat purgatio. ſed iudex q2 in occulto ſcit ipſuz reuz.neq3 bāc ſibi facit in manifeſto iniuriā.ꝛ cū boc factū neminē tāgit niſi ſeipſ3 inſtantē:ꝛ ſup certo articulo nō pōt ſibi purgatio negari ſine infamia eius.❡ Item.Si exbibeāt ſe duo ſuper iuramēto columniādi aliquā rē ꝛ alter iurat.Iudex q2 ſcit alterū reū in occulto ſi nō admittit eius iuramētū in publico facit ſibi iniuriā ꝛc.vt i caſu p̄mo.❡ Itē.Si dāt duo ſibi inicē iuramentū vtroq3 ꝓponente ꝙ reus eſt ſuo:alterū non admittit q2 ſcit ꝛc.vt in p̄mo caſu.❡ Itē.Pars inducit teſtes ſuper facto ꝙ iudex falſum ſcit.ꝛ inter ceteros inducit vnū teſtez quē iudex ſcit ꝓpetraſſe crimen cū eo ꝛ ipſum repellit:quia ſcit ꝛc.vt in p̄ caſu.❡ Dic ꝙ iudex nō d3 repellere aliquē iſtorū in publico aſſignādo:vel inuendo aliquā ſuſpitionē. vnde ꝓdi poſſit eius occultum crimen.z.q.1.Si peccauit. Uerūtamen q2 iudex etiam in cauſa in qua nil falſi eſt.pōt multis iuſtis motib⁹ apud ſe moueri quare nō d3 ꝓcedere que tn̄ nō tenet exprimere.Puta ſcit apud ſe maiora pericula ex ſentētia ſua ſequi.vt inimicitie.mortalitates.vel detrimēta publica:ꝛ rei publice:ꝛ multa ſimilia.Pōt enim ſe iudex iuſte excuſare ſine alterius iniuria ꝛ ſui aut ſine infamia alterius.dicendo in publico.abſit vt de iſto q̄cquid ſiniſtrū ſuſpicemur.z.queſtione.Abſit.Uel ſic.Amice nō babeo cōtra te opinionē malā aut ſuſpitionē malā(ꝛ verū dicit.vt publicus iudex)ſ3 q2 babeo quedā in corde meo que me mouent.ideo me de boc negocio non intromitto.Et in iſto caſu bene cadit diſtinctio de ꝯſcientia iudicis.ꝛ bois:l3 non in caſu condemnationis aut liberationis.q2 bic nō fertur ſentētia in detrimentuz partis ꝛ in cōdēnabilibus ꝛ liberandis.Uerūtamen ſi ſit plaꝰs ſi ſperet ꝓdeſſe/debet ſingulos ad falſitatē promptos ad ſalutē monere(vt in euāgelio Matth.18.Si peccauerit ꝛc.)ꝛ monere corā eis q̄ poſſunt ꝓdeſſe ibi z.1.q.1.Si peccauit:ꝛ capitulo ſequēti.❡ Ad B dices ca.ſi ſacerdos de offi.ordinarij dicit ꝙ ꝛ ſi ſcias ꝑ certo crimen occultū debes ſi ſciat inſtātia punire.❡ Dic ꝙ loquitur vbi ſit inſtātia partis ſup vero crimine cōmiſſo:nō aūt loquitur de periurio:aut ſimilib⁹ falſe cōmittēdis preter inſtantiā alicuius volētis ſe periurare.❡ Uide in ꝯtrariū glo.15.que.5.Preſbyte.Ubi tenet ꝙ aliq̄s epiſcopus ſciens aliquē eſſe reū criminis debet eius purgationē audire:ſi ſit infamatus:nec peccat.q2 boc facit auctoritate canonis.Ergo in aliquo caſu ſine iſtātia pōt agere ad periuriū.De bac materia vide ibi multa.❡ Dic ꝙ gloſſā ſequitur ibi opionez ꝙ iudex debet iudicare ſm̄ manifeſta.nō attēdendo ad veritatē quā ſcit in occulto:qđ reprobatū eſt ſupra.Uel dic.ꝙ verū dicit quouſq3 ꝓpendat eū oino velle ꝑmanere.❡ Dices ſic.manebūt ſcandala publica ipunita in boc caſu diffamationis.ꝛ ſilr̄ in trib⁹ caſibus ſupi⁹ poſitis.ꝛ derelinquet publica iuſtitia ꝑtibus tn̄ inſtātibus.❡ Dic ꝙ ſequitur ꝙ ꝑtes manebūt ipunite ꝛ ſine culpa tui(q2 vitas mortē anime eius)nō tn̄ remanebūt oino ipunita.Nā pōt alteri cōmittere ꝛ informare cōmiſſariū ſuū vt licitis viis proroget purgationē eius ꝛ inſtātias aliorū vt in aliꝗs trib⁹ caſib⁹.vt ſic ꝑatio det eis itellectū veritatis.pōt etiā terrere eos in occulto iurādo eis manifeſte.ꝙ ſcit ꝯtriam veritatem.Et ſi oportet monere pōt eos coram bis q̄ poſſunt ꝓdeſſe.qđ ſi noluerint informet cōmiſſariū ſuum ꝙ licitis viis det ſibi occaſionem appellādi vel querelādi ad ſuperiorē.ꝛ tunc poteſt primus iudex ordinarius q̄ nouit veritatē contrariā.in bis caſibus informare ſuperiorē de falſitate eorū ꝛ per aliquā ſubtilitatē iuris contra eos recipi in teſtē.ꝛ per illū bonum teſtem cum aliꝗs ꝓſumptionibus(que forte ſufficient)conuincere eos:ꝛ tunc pōt ſuperior iſtā ſententiā dare.Ul ſi in teſtē recipi nō poſſit contra eos.poterit ipſe cuz ſuperiori ꝛ prudenti cōſilio taliter eū tenere vt oino cogat appellare. vel querelare ad perſonam ſupremi iudicis:ꝛ tunc ille per eos informatus de malitia eorūdem.cum adbuc lis durat. poterit iura interpretari.vel noua iura condere per que audacia eorum confundatur:ꝛ innocentia ſaluetur vt diſt.4. capitulo facte vt dictum eſt.ꝯcluſione quarta.

[Margin notes: Opio pᵃ. — Inſtantia. In.z.diſ.40.q.1.ar.4. — Opio zᵃ. — Inſtantia — Rñ° formalis. — Iudex ſciens ꝓbata falſa eē ſētētiā ꝓferre nō debet ſm̄ ipſa. — Inſtantia ſine argᵐ. — Rñſio. — Inſtantia — Rñſio — Inſtantia — Rñſio. — Inſtantia — Rñſio.]

¶ Questio.IIII.

Utrum ad pdestinationē q̄ vocat̄ pparatio ad gratiam ab eterno sequat̄ ista consequentia. Deus prescivit Paulū futurum iustum. Ergo necessario fuit iustus.

Hic contra levitatē noviter dicentiū. ꝙ oia eveniunt de necessitate. pono quinqȝ. ostēdens ꝙ ꝑpter hanc ꝯsequentiam, dicere oia evenire de necessitate, est falsum: si necessitas referat̄ ad adventū rei. i. ꝙ res ꝑscita necio eveniet. ¶ Primo ꝙ h̄ dicere est cōtra phiam speculativā ⁊ moralē. ¶ 2° ꝙ est cōtra theologiā. ¶ 3° ꝙ est cōtra canones ecclesiasticos. ¶ 4° ꝙ est cōtra canonē biblie. ¶ 5° ꝙ si per hoc velint excludere eventū rei ex libera voluntate ⁊ gratia: qđ est hereticum.

Arti. p°

Primus articulus. Qȝ ponere oia de necessitate evenire ex ꝑscientia dei sit ꝯtra utrāqȝ phiam speculativā. s. ⁊ moralē. Ubi sciendum ꝙ ut pȝ. 5. de civi. dei ca. 10. Cicero negavit in deo ꝑscientiā ⁊ pdestinationem. qȝ nō vidit ꝙ prescientia stabat cū libertate ⁊ arguebat sic. Si ꝑscita sunt oia futura. hoc ordine venient quo ventura eē ꝑscita sunt. Et si hoc ordine evenient. ergo certus est ordo rerum. Et si certus est ordo rerum, certus est ordo causarum. non enim fieri aliquid potest ꝙ non aliqua efficiens causa ꝑcesserit. Si autē certus est ordo cāꝛum quo fit oē qđ fit. fato fit. i. necessario fiunt oia que fiunt. Qđ si ita est. nihil est in nostra potestate. nullūqȝ est arbitrium voluntatis. ¶ Ad idē facta sunt multa argumēta. 12. meta. c. 51. Et cō. 3. tertij ꝺ aia. ꝓbando ꝙ de⁹ nihil scit de his que sunt ex̄ ipȝ. ¶ Sed ꝯtra utrūqȝ arguo sic. De⁹ ab eterno ꝑscivit oia futura ⁊ de⁹ (s̄m phias speculativā ⁊ moralē) posuit multa evenire contingēter. Ergo nō sequitur. Deus prescivit rē futurā. ergo hec res necessario eveniet. ¶ Probatio maioris. Nā lȝ Phs ⁊ Cōmē. 12. meta. tex. cō. 51. ꝓbent deum nihil aliud a se intelligere acqrendo sciam ab alijs a se tāqȝ ab obiectis ꝑ se intellectis ⁊ ꝑ se terminātib⁹ itellectionē divinā. tn̄ nō negabāt deū itelligere alia a se ꝯsecutive cognitiōe sue divine essentie. Immo hoc affirmabāt ut pȝ ꝑ declarationē Cōmē. 12. meta. cō. 51. ¶ Qđ sic abbreviādo deducitur de cō. Nā (ut dicit Cōmētator) incōveniēs est ꝙ deus ignoret ea que fiūt hic. qȝ tunc nō posset habere solicitudinē de eis. Sȝ hoc nō pōt esse acqrendo sciam ab eis tanqȝ nobiliorib⁹ se. qȝ tunc nō esset primū nobilissimū ⁊ ꝑfectissimum totius ordinis. Nec tāqȝ ab inferiorib⁹ ⁊ vilioribus se, qȝ tunc vilesceret ei⁹ itellectus. Nec pōt ea scire speculādo seipm tāqȝ qōdaȝ ens cōpositū ex oībus itellectis. ad hoc ꝙ oia cognosceret (sicut posuerūt antiqui: ut pȝ p̄mo de aia. tex. cō. 25.) qȝ tūc nō eēt simplex. Nec pōt ea scire speculādo seipm tāqȝ qōdaȝ simplex per actū differentē a seipso, qȝ tunc intellꝰ eius eēt primo in potētia ⁊ post in actu, ⁊ trāsferret̄ de potētia in actū. Relinquitur ergo ꝙ intelligit alia intelligēdo seipsū. Ita ꝙ in ipso idē est intelligēs, ⁊ intellectū ⁊ itellectio. Declaratur iste modus. Nā nō pōt dici ꝙ deus p̄mo itelligit se ⁊ subito transit ad cognoscendū alia a se. nō sistēdo semꝑ ⁊ tn̄ in cognitione sui: sicut intellꝰ ꝑspicax in nobis itelligit p̄ma p̄ncipia ꝑ itellectum qui est habit⁹ p̄ncipioꝛȝ. ⁊ subito cognoscit ꝯclusiones depēdentes a p̄ncipijs ꝑ sciētiam que est habitus cōclusionis. ¶ Nā ꝯ Themistiū sic imaginantē dicit Cōmē. ibi. ꝙ nō intelligit demonstrationē Aris. Nam intellectus qui itelligit aliud a se. nō ꝑ cognitionē suiipsi⁹, acqrit ab eo cognitionē quā nō pōt habere per cognitionē sui. Et sic deus acqreret cognitionē a viliori se. ⁊ sic vilesceret eius intellꝰ. Immo eēt vilissimus oīum itellectuum. quia minima vilitas accidēs itellectui divino eēt sibi vilissimus. Talis ēt non intelligit verba Aristotelis qui dicit ꝙ in deo idē est intelligēs ⁊ itellectum. Tenet igit̄ Cōmēta. ꝙ veritas est. ꝙ s̄m ꝙ deus scit se tn̄. ⁊ scit oia in esse qđ est ipm. Imaginatur enim deus ꝑ esse sue divinitatis tn̄. ⁊ continet omne ens perfectionalr̄ ⁊ virtualr̄. Igit̄ cōprehendendo se tn̄ tāqȝ obiectum per se itellectum per hoc ꝙ semper sistit in cognitione sui ex perfectione cognitionis sue consequenter ⁊ consecutive cognoscit reliqua oia. quēadmodum eēt si unus calor cōtineret oēs calores virtualr̄. ¶ Ad Ciceronē rñdet Augustinus ꝙ nō sequitur ꝙ si certus est ordo causaꝝ ꝙ necessario fiunt oia que fiunt. Nam voluntas nostra cōtinetur inter ordinē causaꝝ q̄s prescivit deus: ⁊ tn̄ voluntas nostra est libera ⁊ cōtingens. De hac materia vide usqȝ ad duodecimū capitulū. ¶ Probatur minor p̄mi argumenti scȝ ꝙ cū ꝑscientia dei stat ꝙ res cōtingenter eveniunt. Nā lȝ deus ab eterno vidit oia futura, tn̄ Phs. 2. physi. tex. cō. 48. cōcedit ꝙ non solū venient aliqua necessario ⁊ semper: sed quedā ut in pluribus: quedā rō a casu. ⁊ quedā cōtingētia ad utrūlibet. Silr̄. 2. ethic. ca. 1. vult ꝙ v̄tutes nō insunt a natura ⁊ necessario. sed per assuefactionē. ⁊ per electionē voluntatis. prout recta ratio terminabit ca. 5. Et. 3. ethico. c. 5. vult ꝙ electio dependet a cōsilio ꝑcedente. ergo non sequitur deus ꝑscivit hoc futurū. ergo eventus eius erit de necessitate. quinimo sequitur ꝙ eventus eius erit cōtingens. nā cū dicit deus scivit sorte vitiosum futurū antecedens est diminutuȝ: ⁊ debet suppleri ꝯsideratis ꝓpositionibus Aristo. sic: deus ꝑscivit sorte futurū vitiosuȝ eo modo quo futurus fuit vitiosus. sed futurus fuit vitiosus ex mala assuefactione ⁊ mala electione. ⁊ mala rōcinatione in eo cōtingentib⁹. ergo cuȝ ꝑscientia dei stat ꝙ ꝯtingenter erit vitiosus.

Secundus articulus. Qȝ omnia de necessitate evenire ex presciētia dei est contra theologiā. Et probatur. Nam s̄m Anselmū de concordia predestinationis ⁊ c̄. capitu. 2. Quod prescit deus necessitate futurum est sicut ꝑscitur. Sed sic prescit̄ ꝙ cuȝ prescia sua quā seqt̄ necessitas, stat libertas arbitrij qua removetur necessitas. Sine igitur repugnātia deus prescit aliquid esse futurum sine omni necessitate. ¶ Obstat discipulus dicēs. nō removes necessitatē cum deus scit me peccaturū. ¶ Respondet Anselmus sic. Non debes dicere prescit me deus peccaturū tn̄. sed ꝑscit me peccaturū sine omni necessitate. Et capi. 3. Nam me peccaturū scit deus qui previdet aliqd futurū ex sola voluntate. Igit̄ s̄m Anselmū argumentū sic debet formari. Quod ꝑscit deus de necessario illud ex parte sui futurum est in eventū rei, sicut prescit̄. Sed stante ꝑscientia dei stat eventus erit cōtingēter. ergo. ¶ Sed notandū ꝙ ꝑpter formā argumēti obstātis qui dicit ꝙ removes necessitateȝ cū deus hoc prescit futurū. Dicit ⁊ rñdet. ꝙ necessitas ꝑsciētie. nec cogit. nec provideat aliquid esse vel nō esse. Unde dicit. ꝙ duplex est necessitas. Una est precedens positionem rei in esse sicut necesse est cras solem oriri. ⁊ illa cogit rē eē. Alia est necessitas sequens positionem rei. ut te sedere quādo sedes. ⁊ rem preteritam esse preteritam: sed hec necessitas non cogit rem esse. sed prius res fuit contingenter ens: ⁊ contingenter verificatur. ꝙ necesse est rem esse. qȝ omne quod est quando est necesse est ipsum esse (primo peri hermenias capitulo ultimo) ⁊ omne quod fuit in preterito necesse est ipsum esse preteritum. Sic ut dicit dicendum est de eo quod prescitum est futurum. Nam qđ deus scit esse futurum necesse in futurum esse. Sed non sequitur. ꝙ res de necessitate erit. Sed libera voluntate. Sicut qđ preteritum est. necesse est esse preteritum. non tamen de necessitate evenit in preterito sȝ libere. ¶ Adhuc obstat capitulo secundo ꝙ alique auctoritates sonant ꝙ sola prescientia aut predestinatio imponit necessitatem rebus ut fiant. Ut illud Job. cap. 14. Cōstituisti terminos eius qui ꝑteriri non poterunt. Et illud apostoli ad Ro. 8. Quos ꝑscivit hos ⁊ ꝑdestinavit.

De⁹ oia intelligit cōsecutive.

3 Themi.

Prescita eveniunt sed non de necessitate.

Insta. p°

Duplex rerum necessitas respectu futurorum.

Insta. 2°

stinauit. ɋ vocauit/iustificauit/magnificauit. ¶ Rñdet ꝙ oia que eueniunt siue ex necessitate.siue ex libertate.apud diuinã sciaꝫ sunt necessario scita ɋ immutabilia.qꝛ apud deũ mensuranť eternitate(que est tota simꝫ apud nos)ɋ in seipsis sunt mutabilia.qꝛ tempori mutabili subiecta.

Tertius articulus.Ꝙ oia de necessitate euenire ex ꝑscia dei est ꝯ canones ecclesiasticos.Et pbať per Aug' ɋ poniť.23.q.4.Nabucodonosor.Ubi recitat saluationẽ. Nabuco.ɋ damnationẽ Pharaonis quoꝝ saluatio ɋ dñatio a deo fuit ꝑscita.Et pbat ꝙ vterqꝫ euentus erat cõtingens pp liberũ arbitriũ.nõ obstãte dei ꝑscia.Et arguit sic.Que est rõ diuini ꝯsilij quare flagellũ dei fuit Pharaoni ad interitũ ɋ Nabucodonosor ad salutẽ.Non nã aut dignitas:qꝛ q̃tũ ad nãm ambo hoies erant.q̃tũ ad dignitatẽ.ambo reges.Nõ malitia.nã ambo captiuũ pplm dei male possidebant.ppter qd merito flagellandi erant.Nõ desertio dei quo ad stimulationẽ p penã.naꝫ q̃tũ ad penã ambo flagellis clementer admoniti erant.Quid igiť fines eorum fecit esse diuersos.nisi ꝙ vnus manũ dei sentiẽs in recordatione ppꝛie iniquitatis ingemuit.alter libero cõtra dei misericordissimã veritatẽ pugnauit arbitrio.¶ Itẽ.Hoc ideꝫ pbat nõ obstante predestinatione.Nam Pharaonẽ q fuit vas ire.nunq̃ de' p ꝑdestinationẽ in malũ redderet in interitũ.si nõ spontaneũ inueniret hũc pctm. Ergo peccatũ est spontaneũ.ɋ ex libera volũtate nõ nec̃io eueniens ex ꝑdestinatione.¶ Cõfirmať.Nã opꝫ saluare ꝙ de' iuste iraꝫ ifert peccanti.sed hoc non põt saluari si hõ peccet ex necessitate pp predestinationẽ.ɋ hoc est ꝙ dicit Aug.ibi(spontaneum opꝫ esse peccatũ)quia nec deus peccanti hoi iuste iraꝫ ifert.si hõ ex predestinatiõe dei cecidisset in culpã. Soluit ḡ(.4.Hec sunt)argumẽtũ illud deus hoc presciuit ɋ ꝑdestinauit.igiť eueniet nec̃io.Diciť enim ibi sic.Quia ꝯuenienter dicať.si hec predestinata sunt vel prescita necessario euenient: nõ tñ ideo absolute verũ est necessario eueniunt.que ꝑdestinata sunt vel prescita.Glossa ordinaria.ɋ Hugo.ɋ Guido super.4.Hec sunt.dicũt ꝙ oẽs tales locutiones sũt duplices.s.cuꝫ dr̃ si hec predestinata sunt.vel prescita nec̃io.ḡ euenient.Quia si hec dictio(necessario)determinet totalẽ ꝯñtiã est locutio vera.Et tunc talis est sensus.Hec ꝯñtia bona.Si deus ꝑuidit aliqd.illud euenire est necessariuꝫ.Si aũt hec dictio(necessario)determinat ipsuꝫ cõsequẽs.est falsa.Et addunt glosse ꝙ hec ɋ oẽs siles propositiones sunt vere de dicto.de re aũt false.¶ Clarius rñdet textus.c. Nabucodonosor ɋ.c. Hec sunt.Nã cũ dr̃ si prescita sunt.ḡ necessario erunt. Dicit ꝙ hoc bene sequiť loquẽdo de necessitate ꝯditionata idest supposita hac ꝯditione ꝙ sũt ꝑscita.Nã vt dicit mediũ per qd tꝫ ꝯñtia est necessariũ conditionale.Nam qd quis nouit esse necesse est esse.Sed ad necessitatẽ cõditionatã nõ seqť absoluta:imo cum ea stat libertas absoluta. Uerbi grã. Lꝫ sequiť scio te ambulare.igiť necessario ambulas:nõ tamen sequiť.ḡ necessitate absoluta ambulas.Sic vt dictũ est in proposito.Nã bñ sequiť.Si hec prescita sunt a deo.ergo necessario euenient ex necessitate cõditionata.s.qꝛ a deo prescita: non tñ seqť ꝙ venient de necessitate absoluta:sed libertate sua absoluta.Et hoc est qd dicit hic.Ergo ad intuitum relata diuinũ nec̃io fiunt.p se vo cõsiderata.absolutã nãe sue libertatẽ nõ deserunt.Formeť ergo sylls ex hac ꝯñtia sic.Prescita euenient mõ quo a deo sunt ꝑscita euenire. Sꝫ ꝑscita sunt euenire cũ necessitate cõditionata.s.qꝛ deo ꝑscita.ɋ ex libertate sua absoluta.Ergo referendo necessitatẽ ad intuitũ diuinũ.euenient de necessitate cõditionata.referendo aũt necessitatẽ ad ipsaꝫ verũ euentũ.euenient de libertate absoluta.Et sic cõcludit textus.¶ Audito isto mõ ponẽdi quidaꝫ doctor.Bradin. Kardyn cõsentit mihi.q multũ fuit notat' eo ꝙ dixerat presciam ɋ predestinationẽ inferre necessitatẽ ꝙ isto mõ ɋ nõ aliter itellexit.¶ Declarať rñsio arguẽdo sic.Qd predestinať est ꝑdestinatũ euenire sub ꝯditione,nõ absolute.qd enim predestinatũ est obuenire mediantib' causis cõtingẽtibus põt ẽt nãliter.Ergo eius euentus est cõtingens.Añs est Greg.ɋ po.l.23.q.4.ca.Obtineri.Ubi sic diciť.Que ꝑdestinanť ita predestinata sunt.vt ꝑcibus obtineanť.Nam ipsa perennis regni ꝑdestinatio:ita est ab oipotenti deo disposita.vt ap hoc electi de labore perueniant:ɋ postulanda mereanť illud accipere.¶ Item ꝙ predestinatio sit ꝯditionalis pꝫ.Quia causa reprobationis alicui' fuit:qꝛ de' vidit euꝫ male vixurũ suo libero arbitrio in futurũ.Sꝫ effectus sequiť nãm suã esse.Ergo ppter hanc conditionẽ.s.pp malũ vsũ liberi arbitrij fuit reprobat'.ɋ sic nõ necessario.¶ Et ꝙ malus vsus liberi arbitrij preuisus in futurũ est cã predestinationis in malũ seu reprobationis.quodãmõ dispositiua. Habes.23.q.4.c. Nabuco.Ubi sic dr̃.Uirea obedire nõ iõ cuiq̃ subtraxit:qꝛ eũ nõ ꝑdestinauit.sꝫ qꝛ recessurum ab ipsa obedientia esse preuidit.ideo euꝫ nõ predestinauit.Et ecõtra dicit ꝙ si fuissent bene libero arbitrio vsuri fuissent ꝑdestinati.Uñ infra loquiť de illis:de quibus dr̃.Ex vobis exierũt.sed nõ fuerũt ex nobis:verificať.n.ꝙ voluntate exierunt.voluntate ceciderunt.Et qꝛ presciti sunt casuri.nõ sunt predestinati.essent autem predestinati si essent reuersuri.s.in sanctitate ac veritate mansuri.¶ Dices. Magister sen.d.41.c.3.per Aug.li.retra.ca.23.reprobat opionẽ que dixerat ꝙ Jacob elegit.quia talẽ eũ futurum presciuit.qui in eũ crederet ɋ ei seruiret.¶ Responsio. Reprobat.n.eam sub hoc sensu ꝙ futura credulitas Jacob est causa meritoria sue electionis.Et hoc est ꝙ sequiť.Naꝫ si pp futura merita esset.iam non est grã esset electio.non negat tñ quin sit causa electionis.ɋ ex nobis.Cõgnuit eniꝫ ꝙ quia ꝑuidet nos per liberũ arbitrium virtuose in futurũ viuere ꝙ spũꝫ fidei ɋ charitatis nobis donet.Et hoc est quod in fine dicit. Utrũqꝫ est nostrũ propter arbitriũ voluntatis.vtrũqꝫ suuꝫ ppter spiritũ fidei ɋ charitatis.¶ Sed ad hoc est cõtrã qd dicit glossa Aug.ad Ephe.1.Ubi diciť.Sicut nõ elegit nos eo ꝙ sancti essemus:ita nec ideo:quia sancti futuri essemus. Igitur bonus vsus in futurum nõ est causa ꝑdestinationis.¶ Responsio ꝙ glossa recitat ibi errorẽ illorũ:q dixerunt quasdã animas fuisse anteq̃ mundus visibilis fieret:ɋ tũc erga deum meruisse.ɋ ppter precedens meritum tunc fuisse electas.cum nobis cõiungerenť.¶ Itẽ. Recitat errorem Pelagij.qui dicebat ꝙ deus presciuit:qui eẽnt futuri sancti p libere volũtatis arbitriũ.ɋ ideo eos elegit.Sic ergo reprobat dicens ꝙ vsus bonus liberi arbitrij esset causa meritoria ꝑdestinationis:nõ tñ negat qn sit causa dispositiua de cõgruo.imo hoc diffinit libello de ꝑdestinatione cõtra Pellagium.Quia enim Apo. Ro.9.videbatur ponere predestinationem nõ habere causam nisi voluntatẽ diuinã.dicẽs. Cui vult misereť.ɋ quẽ vult indurat:ideo Aug.ostẽdit ꝙ deus predestinauit ex iusta causa precedente.nam vt dicit.predestinat ex secretarum causarum prescita discretione.Et supra ponit exemplum de Juda.ꝙ eum presciuit damnandũ ad mortem quia presciuit eũ in vitijs ppꝛie voluntatis pessimum futurum.Sed reum damnare.ex prescita discretione causarũ respectu futuri euentus.est ꝑdestinationem habere iustas causas precedentẽ in ꝑscientia dei. Ergo ꝑdestinatio habet causam precedentẽ congruaꝫ.ɋ iustam in prescientia dei relatã ad futurũ vsum liberi arbitrij.Unde de hoc totũ libellũ a ꝑncipio vsqꝫ in finẽ.Et pꝫ rõne.Nam ꝭm Ansel. lib.de li.ar.Diffinitio liberi arbitrij.in deo homine.ɋ angelo est cadẽ.c.1.Et est hec.Omnis libertas arbitrij est potestas seruandi rectitudinẽ volũtatis ppter ipsaꝫ rectitudinẽ ca.4.Sꝫ rectitudo volũtatis vbiqꝫ ꝑexigit rectitudinẽ intellectus saltem ꝭm ordinẽ originis in diuinis.nã sapientia ibi

precedit spiritũ sanctũ.qui est amor.ↄ similr precedit liberam ꝑductionẽ creaturarũ.Est igr̃ intelligendũ dictũ apostoli.Cui vult miserer̃ ↄc.Miserer̃ dico iuxta discretionez in prescientia sua precedẽtẽ.Et hec causa est bonus vsus futurus liberi arbitrij.¶ Ad hoc multa in glos.Ro.9.ab illo loco.Quid igr̃ dicemus:ↄ infra.

Quartus articulus.Q2 oia de necessitate euenire ex prescia dei est ꝯ sacrã scripturã.ꝓbat̃.Ubi nota ꝙ cũ inter iudeos cõuersos ↄ gentiles erat cõtentio dicentibus iudeis.ꝙ gentibus cõuersis debebant preferri:qa a diu meruerunt suam iustificationẽ ex operibus legis.quã seruabant.Ecõtra allegabãt gentes ꝙ ipsi male seruauerãt legẽ suã.ↄ dure ceruicis fuerant.ↄ ipsi legez ꝑus nõ habẽtes statim crediderũt ↄ seruauerunt:vt pz per Hiero.in ꝓlo.ad Ro.Ideo apls(vt dicit Hier.)pacificando eos ostẽdit eis:ꝙ nec hi nec illi fuerũt saluati ex operib⁹:sed ex gratia predestinationis ↄ vocationis dei:vt pz a ꝑncipio vsqz ad capitulũ.8.ibi.Quos predestinauit hos ↄ vocauit ↄc.¶ Dicit ḡ apls.ca.3.ad auferendũ cõtentionẽ eorũ tria.Primũ est/ꝙ ex operibus legis nõ iustificabit̃ ois caro.Secundũ ꝙ iustificati sunt gratis per grãm dei.Tertiũ/ꝙ per actum credendi q est actus liberi arbitrij.Ait enim.Iustitia dei est ꝑ fidẽ Jesu christi in oẽs qui credunt in eũ.Hoc ꝓbat per scripturam.ad Ro.4.Nã scriptura dicit Gen.15.Credidit Abraã deo ↄ reputatũ est ei ad iustitiã.Igr̃ nõ iustificat̃ ex operibus.sed ex gratia fidei ↄ actu credendi libero.Istã aũt iustificationẽ per gratiã vocat ꝑdestinationẽ(ca.8.)ↄ ab eterno.Ad ephe.ꝑ dicens.Elegit nos ante mundi ꝯstitutionẽ ↄ ꝑdestinauit in adoptionẽ filioꝝ ꝑ Jesuz chrĩz.¶ Ex his arguo.Solus apostolus loquit̃ de ꝑdestinatione:vt pz in Biblia.Ergo loquendũ:est de ꝑdestinatione ꝑut loquit̃ apls.Sed apostolus dicit ꝙ iustificamur ꝑ grãz predestinationis gratis datam ↄ ꝑ actum credendi liberũ.vt hic supra.ꝙ nõ esset verũ si necessario saluaremur:qz predestinamur.Ergo predestinatio nõ infert necessitatẽ.Et hoc est qd replicat.ca.4.Credenti in eũ qui iustificat impiũ reputabit̃ fides ad iustitiaz sm ꝓpositũ gratie dei.Glossa.Si eniz grã est gratis datur.¶ Declaratur intentio apli.Quia qũuis ꝯña sit bona.Deus presciuit Jacob saluandũ.Igr̃ necessario saluabitur.Tñ nõ seqr̃ necessitas cõsequẽtis.i.euentus salutis eius erit necessario.Nã ꝑdestinatio ab eterno precedens.ↄ in tẽpore cõcomitans euentũ rei.relinquit causas eius in sua plena libertate ad causandũ.Sed ex causis stantib⁹ in sua plena libertate effectus libere sequit̃.Ut pz.3.ethi.a.ꝑ.ca.Ubi docet qd est voluntariũ vsqz ad finẽ capituli scdi.Ubi cõcludit ꝙ in oppositionibus voluntarijs dñi.sumus a ꝑncipio vsqz in finẽ.¶ Q2 aũt taz ex ꝑte predestinati qȝ predestinãtis ꝙ cause relinquũt̃ in sua plena libertate.s.libertas arbitrij.ↄ libertas gratie adiuuantis.Probat̃.Nam in ipso actu predestinationis nõ fuit necessitas necessitans liberũ arbi^m.Nã ca.9.dicit̃.Nunqd dicet figmentũ ei qui se finxit qd me fecisti sic.¶ Q2 ẽt nec ex parte ꝑdestinationis ad gratiã.ꝓbat̃.Nam ibi dicit̃.De predestinatione cui vult miseretur.¶ Similr nec in actu cõferẽdi grãm fuit aliqua necessitas ex ꝑte cõferẽtis aut volũtatis suscipientis.Nam datio ↄ susceptio ambo fuerunt ex grã.Naz ibi dicit̃ pro dante.Miserebor.Et pro suscipiẽte.Cui miserebor.¶ Similr nec in operatione aut cõtinuatione cõsequente gratiam.Nam ex vtraqz parte totũ fuit ex gratia.Dicit̃ eniz ibi.Non est volentis neqz currentis.sed dei miserentis.Ecce ꝙ predestinatio nõ imponit necessitatẽ.lib.arbi.predestinati vt necessario predestinet̃ ad gratiã.Neqz vt necessario gratiaz suscipiat.Neqz vt necessario sm eam operet̃.Neqz vt necessario opera gratie cõtinuet vt ad finalẽ salutem.Igr̃ eadem rõne.Nec ex ꝑte predestinantis imponit necessitatẽ.vt euz necessario predestinet ad grãm.ac necessario gratiaz ei det.Aut vt necessario eũ operari faciat.Aut necessario cõtinuet vsqz ad finalẽ salutẽ:sed euentus salutis pendet ex lib.arbi.ↄ gratia libere iuuante.Ergo nõ seqr̃.Hunc ꝑdestinauit ad salutẽ.ergo necessario saluabit̃:sed stat cũ hoc ꝙ saluabitur in euentu effectus per suũ liberũ arbitriũ.ↄ gratiaz libere.ↄ gratis cooperantez.¶ Ex his preter cõem rñsionẽ(de veritate ꝯsequentie nõ ꝯsequentis)põt aliter responderi:ꝙ cũ di deus predestinauit hoc.igr̃ hoc necessario euenit.Uerũ est.si ꝑdestinatio eẽt absoluta.Uerbi grã.Ut quia predestinauit̃ absolute oẽs hoies esse mortales:seqr̃ ꝙ mors eorum necessario eueniet.Sed si predestinatio sit modificata.vt si ꝑdestinasset oẽs hoies esse mortales mediãtibus causis plene liberis.s.q bene vterent̃ suo libero arbitrio.ↄ gratia libere eos iuuante:tunc nõ sequit̃ ꝙ de necessitate morient̃.sed ex causis libere agentibus.Sic in ꝓposito.Formanda est ḡratio sic.Salus istius eueniet mõ quo ꝑdestinatus est.Sed ꝑdestinatus est saluandus mediantib⁹ causis plene liberis.scilz ↄc.Ergo euentus istius erit mediãtib⁹ ↄc.s.libero arbitrio ↄ gratia libere coadiuuante.¶ Nec obstat ꝙ Apls vĩ sentire ꝙ salus predestinatorum eueniet necessario Ro.8.Ubi postqȝ dixerat ꝙ ꝑdestinauit hos ↄ vocauit ↄc.subdit.Quid igr̃ dicemus ad hec.Si deus pro nobis qs ꝯtra nos.Et iterũ.Quis accusabit aduersus electos dei.Et iteruz.Certus sum ꝙ neqz mors neqz vita ↄc.poterit nos separare a charitate ↄc.Dico.n.ꝙ ꝑ hoc cõmendat efficatiã gratie.nõ necessitatẽ agendi sm grãm:sicut ꝙ dicit phs.7.ethi.cap.2.ꝙ cõtinentia facit ꝑmanere in rõne ꝑ qd cõmendat̃ eius efficacia nõ qd necessitatẽ inferat nõ egrediẽdi.Igr̃ certa est sententia apostoli ꝙ predestinatio nõ infert necessitatem.Nam cum dixerat.c.8.Si deus ꝑ nobis quis cõtra nos ↄc.(vt hic supra.)9.ca.exponens se dicit ꝙ electio ↄ ꝑdestinatio est ex vocante.Sed qui agit ꝓuocatus ↄ itellect⁹ volũtarie agit ↄ dominat̃ in actione sua a ꝑncipio vsqz ad finez.3.ethi.ca.8.Per hoc soluit apo.ꝯñtiaz de qua certamus.Cuz enim dixerat Ro.9.Cui vult miseretur ↄc.obijcit sic.Quid igr̃ adhuc queritur.Uoluntati.n.eius qs resistet.Ecce consequentia.Deus hoc ꝑdestinauit.Ergo nullus põt resistere.Ad hanc formã vide in glossa.Respondet ꝑmo retundẽdo arguentẽ vt dicit glossa ibi nunqd dicet figmentũ ei q se finxit qd me fecisti sic.An nõ hz ↄc.Scdo ridet ad rem dicẽs ꝙ in Osee.1.ca.scriptũ est.Uocabo nõ plebẽ meã ↄ nõ misericordiaz ꝯsecutam.Sed velle istũ saluare vocatione misericordie nõ est iponere sibi necessitatẽ.sed est opus gratie ↄ misericordie.¶ Cõtra formas exponẽdi ꝑncipale ꝯñs in oibus istis ꝑdictis cõclusionibus instat̃ ꝙ syllĩ exponẽtes supra nõ sunt in mõ ↄ figura.¶ Dic ꝙ in formis responsalibus nõ reqrit̃ ꝙ sint in mõ ↄ figura.sed sufficit ꝙ rñsio ꝑ expositione facta sit euidẽs.Uerbi grã.Si velim saluare ꝙ sortes ꝑscitus ad currẽdũ aliquo mõ currit necessario.ↄ aliquo mõ ꝯtingenter.sufficit sic exponere ꝑsciam dei.Sortes curret eo mõ quo est ꝑscitus currere.Sed sortes ꝑscitus est currere ꝯtingenter(referẽdo cursũ ad potẽtiã currẽdi sortis)ↄ necessario(referẽdo cursũ ad ꝑsciaz dei)ↄ sic euidenter saluat̃ ꝙ aliquo mõ currit ꝯtingenter:ↄ tñ ista responsio nõ est in mõ nec figura quo ad sumptionez medij termini.¶ P.Si ista forma velit esse ꝓbatiua.ↄ argumẽtalis põt fieri in Barbara sic.Ois prescitus predestinatus a deo necessario saluabit̃ mõ quo est a deo prescitus ↄ ꝑdestinatus.Sed quilz vsurus suo lib.arb.ↄ grã finalr est ꝑscitus ↄ predestinatus a deo.Ergo ois bñ vsurus suo libero arbi⁹ↄ grã.necẽio saluabit̃.mõ q est a deo ꝑscitus ↄ ꝑdestinat⁹.Et vltra arguat̃ sic.Per.c.Duo sũt 23.q 3.Modus q̃ de⁹scit quẽlibz necẽio saluãdũ est referẽdo suũ esse saluãdũ ad necẽitatẽ immutabilitatis ꝑscie diuine.Et cũ B saluabit̃ ꝯtingẽter referẽdo

Predestinatio non iponit necessitatem lib.arbi.

Ad tacitã obiectionẽ.

Instantia

Rñsio.

suum esse saluandum ad aduentum rei. Ergo stant simul q̄ quilibet presciti necessario saluabit (referendo necessitatē ad prescientiā dei) ⁊ cōtingenter referēdo ad libertatē voluntatis. ¶ Faciunt quoqȝ vnū p̄ncipale argm̄ qđ reputant fortissimū sic. Deus p̄sciuit ⁊ p̄destinauit se creaturū mūdū. Ergo necessario ipsuȝ creauit. Cōsequētia pȝ. Nam nō negatur hoc supra. nisi p̄ p̄ ꝯtingentiā nostre volūtatis. Sȝ creatio mundi nō pendet ex nostra volūtate. ¶ Rn̄dendū (vt p̄mo) q̄ deus p̄sciuit ⁊ p̄destinauit se creaturū mundū mō quo erat ipsuȝ creandus. sciȝ q̄ creaturus extra mundū necessario referendo ad presciam dei: ⁊ cōtingenter referendo ad euentū mundi creādi. Igit̄ stat sil' q̄ hoc mō creauit necessario. ⁊ hoc mō cōtingēter. ¶ Probo q̄ cōtingenter creauit referēdo ad euentū mundi. Nam s̄m Augm̄ ad Volusianū. Sic deus res ministrat vt p̄prios motus habere sinat. Et 2° phy. tex. cō. 78. Si agit̄ vnūqđqȝ sicut aptū natuȝ est agi. Sed creabilia nata sunt ex parte sui creari seu moueri ad esse ad creatū cōtingenter: q2 de se nō sunt necessaria: sȝ tm̄ possibilia esse ⁊ nō esse. ergo. ¶ Et si ista forma velit eē p̄batiua ⁊ argumentalis pōt fieri sic. Omne prescitū ⁊ predestinatū a deo eterno creabit̄ mō quo est prescitū ⁊ predestinatū a deo ab eterno. Sed mixta. cap̄. Quo sunt. Modus: quo deus scit omne creandū necessario creari est (referendo suū esse creandū ad necessitatem imutabilitatis prescientie dei) ⁊ contingēter referendo ad euentū rei. q2 de se est cōtingens vt sit. vel nō sit. ergo. Pro solutione aūt oīum auctoritatū ēt si sint mille. Nota. q̄ triplex est necessitas. s. necessitas nāe: ⁊ p̄pter nāe impetū operatiua tam ex parte agentis q̄ acti: sicut necesse est hoiem mori. Per impetū enim nature agunt qualitates actiue ⁊ passiue ⁊ necessario sequit̄ mors: ⁊ hec est necessitas simplr̄ ⁊ absoluta. ⁊ nō est libera. Alia est necessitas volūtatis qua vult finē seu per se volibile bonū. ⁊ necessario volitū: ⁊ hec est necessitas que vocat̄ imutabilitas ⁊ est vera libertas. Nam s̄m Ansel. libro de libero arbitrio. ca. 4. Liberū arbitriū nō est aliud q̄ arbitriuȝ potens seruare rectitudinē volūtatis p̄pter ipsaȝ rectitudinē. Sed cum recto iudicio cerno aliquid esse per se bonum volibile ⁊ illud imutabiliter volo: ⁊ sic volo seruare rectitudinē voluntatis p̄pter ipsaȝ rectitudinē. vt habes in p̄ima. q. ar. 2. Est alia necessitas voluntatis p̄pter rectitudinē seruata ex parte volentis nō ex p̄te voliti vt in creatione mundi: tunc enim p̄pter ꝯformitatē voluntatis diuine ad rōneȝ eius in quā vult deus imutabilr̄ mundū creare. sed mundus ex p̄te sui est cōtingenter volitus creari. nā sic volitū est vnūqđqȝ sicut natum est esse volitū. 2. phy. tex. cō. 49. Sed mundus est ꝯtingēs volibile ⁊ cōtingenter. ⁊ hec est necessitas conditionata. Vult enim deus creare mundū imutabilr̄ ex parte sui p̄pter conditionē positaȝ. s. p̄pter ꝯformitatē voluntatis sue ad rectā rōnē suā: sed est vera ꝯtingentia ex parte euentus voliti ⁊ creandi. Et hoc tertio mō loquunt̄ auctoritates dicentes q̄ prescita a deo veniunt de necessitate. De hac distinctione necessitatis. 5. de ci. c. 18. 5.

Quintus articulus. An dicere oīa ex dei p̄scia venire sit hereticū. Ubi dico q̄ periculosuȝ est dicere deuȝ oīa p̄ducere de necessitate. p̄pter notam heresis. ¶ Nā solus Paulus inuenit̄ istū terminuȝ (predestinatio) posuisse in Biblia: ⁊ eius effectum describit ephe. p̄ dicens. Predestinauit nos in adoptionē filiorum. Sed adoptio est electio volūtatis gratis adoptantis. Unā sequit̄. Predestinauit nos in adoptionē. in qua glorificauit nos. Et Ro. 3. de p̄destinatis dicit. Iustificati gratis p̄ grām ipsius. Sed adoptio seu electio p̄ gratiaȝ gratis nobis facta excludit necessitatē quo ad rei euentum circa nos. Igit̄ dicere q̄ prescita ⁊ p̄destinata eueniunt de necessitate est dicere cōtra Apostolum. Sed hoc est hereticū: q2 loquebat̄ in spiritu. s. Qui aūt aliter intelligit scripturam sacram q̄ spiritussanctus flagitat: hereticus est dicēdus. 24. q. 3. Unde aūt heresis. ¶ Itē Aug. li. de heresibus. ca. 88. dicit q̄ ex hoc q̄ predestinatio arguit necessitatē inferre. ortus fuit error q̄ ieiunijs ⁊ orationibus nō oppoꝛtuit intendere. aut de alijs solicitos esse ⁊ sic cōmuniter arguunt omnes populares. Sed hoc est hereticū. 24. q. 3. ca. vlt. §. Arriani. Igit̄ ne det̄ occasio heresis nō est dōm q̄ imponit necessitatem. ¶ Item. Si hec p̄positio indistincte sit vera q2 euētus rerū prescitarū necessario erit. Igitur euentus earum nō est s̄m liberum arbitriuȝ ⁊ grāȝ. Cōsequentia patet. Quia necessitas simplr̄ ⁊ indistincte accepta repugnat gratie. nam gratia dicit̄ eo q̄ gratis dat̄ s̄m Aug. super Ioan. p̄mo gratiā pro grā. cōsequens est heresis condemnata. 24. q. 3. c. Quidā heretici. §. Pelagiani. ¶ Itē. Si euentus rerū sit de necessitate. ergo aliqs non merito sui peccati: sed necessitate fuisset mortuus. Hoc est anathema. de. cō. d. 4. Placu. p̄mo. ¶ Itē. Si euentus rerū sit necessarius p̄pter prescientiā ⁊ predestinationē. Igitur nō omnes mundantur gratia in baptismate collata. Consequentia pȝ. Quia prescientia ⁊ predestinatio sunt tm̄ preparatio ad gratiaȝ ab eterno nō collatio gratie (in glo. Ro. 1. Cōsequēs est anathema vbi supra. c. Placuit. 2. ¶ Item. Si euentus reꝝ sit necessarius p̄pter prescientiaȝ ⁊ predestinationē. Igitur per gratiā nō iustificamur ab actualibus peccatis cōmissis nec per grām iuuamur vt nō cōmittamur. Cōsequentia pȝ. Quia tunc gratia superflueret. Consequens est anathema. ibi ca. Pla. 3. ¶ Item. Si euentus rerū sit necessarius p̄pter p̄scientiam ⁊ predestinationē. Igit̄ nō prestatur nobis p̄ grām qđ appetere quid vitare sciamus: nec vt qđ faciendū cognouerimus facere valeamus. Cōsequētia pȝ. Nam per positū. ista prestant̄ nobis p̄ presciam ⁊ predestinationē p̄cedentes. Consequens est anathema vbi supra. c. Quisqs. ¶ Iteȝ. Si sic. igit̄ gratia solū facilitat liberū arbitriū adimplendū iussa diuina. ita q̄ sine grā illa possumus facere: sȝ nō ita faciliter. Cōsequētia pȝ. Quia posita causa ex qua necessario sequit̄ euentus rei. alia causa nō necessario requiritur. sed solum vt promptius fiat. Consequens est anathema. ibi Placuit. 4. Et hec omnia fuerunt solemniter condemnata in cōcilio Elibertano.

Questio quinta.

Utrum confirmatus in gratia velit imutabiliter per se bonū. ⁊ tamē libere.

Hic quatuor. ¶ Primo q̄ libertas in homine est posse velle s̄m rectam rationem. ¶ Secundo q̄ cum voluntas s̄m rationem rectam vult imutabiliter per se bonum q̄ volitio est in potestate voluntatis. ¶ Tertio q̄ hec volitio est actus liberi. ¶ Quarto q̄ ex velle immutabiliter p̄ se bonum est actus liberi arbitrij.

Primus articulus. An libertas in homine sit posse velle s̄m rectam rōnem. Ubi intelligendū q̄ phs. 3. ethi. in p̄ncipio tractat de voluntario ⁊ inuoluntario dicens: q̄ vno modo dicit̄ inuoluntarium propter ignorantiam. q̄ enim quis p̄pter ignorantiam inuincibileȝ operatur. voluntarie non operatur. Bestie aūt ignorantiam inuincibilem habent q̄tum ad notitiam eorum que lib. arbi. habent fieri: ⁊ ideo circa ea voluntarie non operantur: nec p̄ consequens libere. Qđ sic declaratur. Nam bestie nō habēt iudicium vle sed solum habent phantasiam ⁊ iudicium singularium (. 7. ethic. cap̄. 5. c.) ⁊ omnia iudicia eorum habent pro fine vt seruiant ad persequendum passiones suas: ita q̄ quadam necessitate naturali seruiunt appetitui carnis. Ad hoc. 1. politice. cap̄. 3. vbi dicitur q̄ animalia bruta passionibus seruiunt. ⁊ ideo habent conditionem serui. Et Ansel. de libero arbitrio. ca. 5. dicit q̄ in equo voluntas ipsa non se subijcit sȝ naturaliter subiecta semper necessario carnis appetitui seruit. sȝ subijci ⁊ seruire passionibus est seruile ⁊ nō liberum. Econtra est de homine. Nā intellectus habet regi

Justitia

Rn̄sio.

Triplex necessitas liberi arbi.

Argm̄ 1m

Argm̄ 2m

Argm̄ 3m

Argm̄ 4m

Argm̄ 5m

Argm̄ 6m

Argm̄ 7m

lari per pͥncipia vlia tam speculatiua (vt ipoſſe eſt idez ſil' eſſe ⁊ nõ eſſe. 4. meta. tex. cõ. 27.) ꝙ̃ moralia. vt oē bonũ eſt pſequendũ. ⁊ omne malũ fugiendũ. In virtute aũt iſtorum vliũ pͥncipiorũ hʒ hõ in poteſtate ſua deteſtari paſſiones ꝯcupiſc malas ⁊ velle eligere prout recta rõ ſuadebit ⁊ determinabit. tam in ſciẽtijs ſpeculatiuis ꝙ̃ moralib⁹. Põt enĩ intellectus in vtraqȝ ſcia reducere extrema ad mediũ verũ ⁊ eligere ꝯclõnẽ rectã. 3. ethi. ca. 8. Sed habere in poteſtate ſua ꝙ poſſit predominari ꝯcupiſc ⁊ carnalitati ⁊ recte iudicare ⁊ recte velle ⁊ eligere. eſt vera libertas ⁊ ꝓprie dictuʒ liberũ arbitriũ. hõ igiẗ proprie liberũ hʒ arbitrium.

Secundus articulus. An velle bonũ p ſe ſit in ptãte voluntatis. Ubi premitto ꝙ (vt diciẗ. 3. ethi. ca. 5.) nõ eſt idẽ electio ⁊ volũtas. Nam volũtas eſt reſpectu finis: puta cum ſani aut felices eſſe volumus. Electio aũt eſt eorũ que ad finẽ eligim⁹ aut per que ſani erimus. Cõgrue enim dicimus ꝙ volumus eſſe felices aut ſani: naʒ voluntas prompte vult p ſe bonũ: ⁊ per ſe volibile. huius ſunt felicitas aut ſanitas. Electio aũt reſpectu boni precõſiliati. i. reſpectu eius ꝙ per ꝯſiliũ iudicaẗ eſſe bonũ ⁊ finis. ca. 5. Secũdo premitto (vt dĩ. 3. ethi. ca. 4.) ꝙ duplex eſt inuoluntariũ: ſcilʒ qḋ idẽ eſt ꝙ violentũ. aliud qḋ fit ꝑꝑ ignorantiaʒ. Et ſilr duplex eſt voluntariuʒ eis oppoſitũ. ſcilʒ qḋ ſponte. aut qḋ fit ex ſcientia. ¶ His premiſſis ꝓbo ꝙ velle qḋ eſt reſpectu finis p ſe volibilis cuiuſmodi ſunt felicitas ⁊ per ſe bonũ eſt actus qui eſt in poteſtate volũtatis. Nam vt diciẗ ca. 2. Inuoluntariũ violentũ diciẗ cuius eſt pͥncipiuʒ extra qñ operans vel patiens nihil cõfert ad operationez: puta ſi ſpiritus tulerit alicubi homines dñi: ⁊ tunc clarũ eſt ꝙ operatio nõ eſt in poteſtate operantis aut patientis. Igiẗ p oppoſitũ actus eſt volũtarius ⁊ in poteſtate noſtra. qñ pͥnm eſt in operante cõferens ad operationẽ. lʒ adſit extrinſecũ mouens. Sed volendo per ſe bonũ volũtas eſt pͥnm conferens ad ſuã volitionẽ. lʒ bonũ apprehenſuʒ ſit obiectũ aſſiſtens ⁊ extrinſece mouẽs. Igiẗ huiꝰ velle eſt in poteſtate volentis. Probaẗ mi. ibi. Si enim nihil cõferret volũtas in volitiõe per ſe boni. vt ſic haberet conditionẽ moti violẽter. cũ huꝰ videreẗ: q2 bona delectabiliſſima extrinſeca cogerent volũtatez. Sed hoc nihil eſt: q2 eadez rõne oĩa opera appetitus erunt violẽta ⁊ coacta. nã omnis appetẽs ſm ꝙ appetit alicuius grã delectatiõis appetit. Silr eſt falſuʒ. Quia. ca. 8. 3. ethi. diciẗ ꝙ beatus nõ eſt volens cũ triſtitia. nã nolẽs cum penitudine eſt. ⁊ p ꝯñs triſtaẗ. ca. 3. Sed voluntas volẽs per ſe bonũ in volẽdo delectaẗ. Nõ igiẗ vi cogiẗ. qnĩmo ſequiẗ ꝙ aliqḋ cõfert volũtati in operãdo. delectatio enim operationes perficit ⁊ coauget. 10. ethi. 5. ca. ¶ Itẽ arguit ſic. Dicere ꝙ exteriora bona vim ingerant volũtati eſt accuſare bona ⁊ nõ ſeipſuʒ. Sed ridiculũ eſt accuſare exteriora bona. dicendo ꝙ ſuperant eũ: ⁊ nõ accuſare ſemetipſuʒ qui ſe reddidit venabilẽ ⁊ ſuperabilẽ a talibus bonis. Igiẗ magis eẽt dõm ꝙ voluntas ſponte ſe dimittit ſuperari. Et ſic habetur ꝓpoſitũ ꝙ actus voluntatis eſt in eius ptãte cũ moueẗ a p ſe delectabili. ¶ Item. ca. 3. proſequiẗ 2m modũ inuoluntarij dicens: ꝙ inuolũtariũ eſt qḋ fit ꝓpter ignorantiã ⁊ ca. 4. 3. ethi. dicit ꝙ cõtrariuʒ voluntariũ eſt cuius pͥnm eſt in ipſo ſciente: ⁊ tunc actus eſt in poteſtate opantis: ⁊ ponit exẽplũ de inebriato. Sed cum volo ſciẽter per ſe bonũ habeo pͥnm volitionis in meipſo ſciente. Igiẗ eſt in ptãte mea. ¶ Nec valet dicere ꝙ ſcia cogit. Naʒ qñ dicit actũ voluntariũ eſſe in poteſtate operantis qñ pͥncipiũ eſt in ſciente. non intẽdit dicere ꝙ actus eſt voluntarius: q2 ſcientia eſt in ipſa voluntate ꝙ voluntas ſit ſciens. Ita intẽdit ergo ꝙ ad hoc ꝙ actꝰ ſit voluntarius ſufficit ꝙ ſcientia ſit in itellectu mouẽs volũtatẽ. Sed iſte ſenſus iſtaruʒ ꝓpoſitionũ nõ poſſet ſtare niſi iſta duo ſimul ſtarent: ꝙ per ſe bonũ moueret volũtatẽ ⁊ ꝙ in ptãte volũtatis eſſet illud volũtarie velle: qḋ eſt ꝓpoſitũ.

Volũtariũ ⁊ inuoluntariũ dupr̃ dĩr — *Argm pm* — *Argm 2m* — *Argm 3m* — *Ad tacitã obiectiones.*

Tertius articulus. An volitio ſit actus liber. Ubi dico ꝙ ſic. Nam ipſa eſt in poteſtate voluntatis vt ꝓbatũ eſt. Sed actus q eſt in poteſtate volũtatis eſt actus liber. lʒ nõ ea ſpecie libertatis que eſt electio de his q̃ ſunt bona cõtingentia. ¶ Ad declarationẽ huiꝰ videndum eſt que eſt ratio ſeu diffinitio liberi arbitrij. Solet dici ꝙ libertas arbitrij eſt poſſe peccare ⁊ nõ peccare. Hoc iprobat Anſel. li. de li. ar. c. 2. q2 ſi ſic nec deꝰ nec angelus haberẽt lm arbitriũ cũ nõ poſſint peccare. ¶ Obijcit diſcipulus ꝙ nõ valet cõſequẽtia. Nã aliud eſt liberũ arbitriũ hoĩum. aliud dei ⁊ angelorũ. ¶ Reſpondet Anſelmus. ꝙ ⁊ ſi differat liberũ arbitriũ hincinde: q2 hõ põt peccare. deꝰ ⁊ angelus nõ: tñ poſſe peccare ⁊ nõ poſſe nõ pertinẽt ad diffinitionẽ liberi arbitrij in genere ſumpti. Sicut lʒ hõ ſit rõnalis ⁊ aſinus nõ: tñ in diffinitione aĩalis nõ differunt. ſed in gñe eſt eadẽ diffinitio vtrinſqȝ. Sed hic agiẗ de diffõne liberi arbitrij in genere. Ergo lʒ hõ per liberũ arbitriũ poſſit peccare. angelus nõ. nihilominus erit diffinitio gñalis liberi arbitrij hominis dei ⁊ angeli. Tenet igiẗ ꝙ poſſe peccare: nec eſt libertas nec pars libertatis: ſʒ potiꝰ eſt ſeruitus (nã qui facit peccatũ ſeruus eſt peccati. Io. 8. c.) Seruitus aũt libertati oppoſiẗ. ¶ Cõcordat phũs. 3. ethi. ca. 12. d. ꝙ intẽperãtia circa delectationes ſeruile eſt ⁊ beſtiale. Hõ ponĩ p̊. pol. c. 2. Eſt. n. ſeruus q paſſionibꝰ ſeruit. Propter hoc. n. bruta ſerui ſũt nã paſſionibus ſeruiũt. Sʒ q delectaẗ in intemperantia ſeruiũt ſuis paſſionibꝰ. nã talis nõ ſuus eſt. ſed potius ſubiectus paſſionibꝰ. ⁊ ſeruus eſt: qui alteriꝰ eſt. ¶ Ad hoc inſtat diſcipulus. Si poſſe peccare nõ eſt libertas. g̃ hõ nõ peccauit libere ſed neceſſitate. ¶ Rñdet Anſel. c. 2. ꝙ hõ ⁊ angelus per liberũ arbitriũ qḋ fuit ſuũ peccauerũt: ⁊ ſic nõ neceſſitate: ſed nõ peccauerũt p hoc vñ liberũ erat arbitrium: ſicut nec deus. ⁊ ſic rõ ſeu diffõ liberi arbitrij eadẽ remanebit in deo ⁊ peccatorib⁹. ¶ Diffinit igiẗ Anſel. liberũ arbitriũ. c. 4. d. ꝙ libm arbim nõ eſt aliud ꝙ̃ arbitriũ potẽs ſeruare rectitudinẽ volũtatis ꝑꝑ ipſaʒ rectitudinẽ. ¶ Et addit. ca. 13. ꝙ in hac diffõne poteſtas libertatis eſt genꝰ. Qḋ addiẗ (ſeruãdi rectitudinẽ) ſeparat illã poteſtatẽ a poteſtate ſeruãdi aurũ. ⁊ ſilia: ⁊ qcqd nõ eſt rectitudo. Per hoc aũt qḋ dictũ eſt (ꝑꝑ ipſaʒ rectitudinẽ) diuidiẗ a poteſtate ſeruãdi rectitudinem volũtatis ꝑꝑ aliud: vt cũ ſeruaẗ ꝑꝑ pecuniaʒ aut nãlr. ſicut canis recte amat catulos ſuos ⁊ dominuʒ ꝑꝑ victũ. Probat ca. 4. hãc diffõnẽ eſſe bonã. Nã libertas data eſt rõnali nãe vt ad iuſtitiã ꝓdeſſe poſſit. Sʒ ſi iſta libertas nõ eẽt ſibi data vt rectitudinẽ volũtatis ſeruaret ꝑꝑ ſuã rectitudinẽ non valeret ad iuſtitiã: qñ ꝯſtat iuſtitiã eẽ rectitudinẽ volũtatis ꝑꝑ ſe ſeruatã. ¶ Hec aũt diffõ pulchre declaraẗ p phʒ. Nã 3. ethic. c. 7. dicit. Cõtingit p ſe bonũ tũc oẽ volibile qñ q hͦ vult recte vult: ⁊ tunc recte vult qñ ſtudioſus recte iudicat. Sed iudiciũ idẽ eſt ꝙ arbitriũ. volũtariũ idẽ ꝙ liberũ. rectitudo aũt eſt qñ bonũ ſeu felicitas queritur ꝑꝑ ſeipſaʒ. 4. ethi. c. 8. Pʒ igiẗ ꝙ lm arm nihil aliud eſt ꝙ̃ arbitriũ ⁊ ptãs ſeruãdi rectitudinẽ ⁊c̃. Ad hͦ. 1. poli. c. 1. potẽs mẽte pͥncipãs eſt nã ⁊ dñans. ꝙ aũt nõ: ſʒ corpe ſubm eſt ⁊ nã ſeruum.

Libm arm qd ſit. — *Libertas arb. nõ eſt poſſe peccare.* — *Inſtantia* — *Rñſio* — *Lib. arb. eſt arbim potẽs ſeruare rectitudinẽ voluntatis ꝑꝑ ipſam.*

Quartus articulus. An velle imutabilr p ſe bonũ ſit acꝰ liberi arbi. Ubi dico ꝙ ex pmiſſis pʒ pͥncipale ꝓpoſitũ. ſ. ꝙ vlr in deo angelo. ⁊ hoie volitio volibilis p ſe boni ſeu finis ſeu felicitatis eſt acꝰ liberi arbitrij. lʒ iſta velint imutabilr. Nã lm arm eſt ptãs ſeruãdi rectitudinẽ volũtatis ſm iudiciũ recte rõnis ꝑꝑ ipſaʒ rectitudinẽ. Sʒ cũ deꝰ. angelus ꝯformatꝰ. ⁊ hõ imutabilr diligũt volibile p ſe bonũ ⁊c̃. hñt ptãtẽ. ⁊ de facto ſeruãt rectitudinẽ volũtatis ſm iudiciũ recte rõnis ꝑꝑ ipſaʒ rectitudinẽ. g̃. ¶ Itez. ꝓbaẗ ſic. Nã 3. ethi. c. 8. dĩ deſideriũ finis inaſciẗ volũtati ⁊ hͦ innaſci eſt pfecta ⁊ vera natiuitas: nã optimũ eſt hr̃e pfectionẽ a ſe ⁊ nõ accipere ab alio. Sed hr̃e imutabilr amorẽ p ſe volibilis boni ⁊c̃. ⁊ nõ ab alio. eſt dñatio: ⁊ p ꝯñs libere

Argm pm — *Argm 2m*

amare. Igit amor p se boni seu finis est actus liberi arbitrij. ¶ Cōfirmat ibi. Nā tunc volūtas est maxime dña: q p ꝯñs libera: qñ a pncipio vult finē. ⁊ ex tunc vsqꝫ in finē elegit ea que sunt ad finē: ⁊ hoc est qđ cōcludēdo dicit q operationum volūtariarū a pn° vsqꝫ ad finē dñi sumus. Sed hoc verificat cū volumus beatitudinē imutabilr. ergo ⁊c. ¶ Itē. c. 8. pbat q nullus est beatus volēs sꝫ per pn^m volūtariū in eo. Nā leges puocāt hoies diligere btitudinē ⁊ q̄cūqꝫ p se bona. ⁊ ad hoc opa sua ordinare imobilr. 7. ethi. ca. 3. Sꝫ nullus puocat nos opari nisi ad ea q̄ sunt in ptāte nr̃a ⁊ voluntaria ⁊ libera. nā ad ea que necessario volumus. vt calefieri calore nos circūdāte: aut esurire. cibo vltra tempus absente. nullus nos puocat. nā frustra esset talis puocatio. etenī ēt nō existe puocāte: nihilomin° hec patimur. ¶ Copulatis ḡ his circūstātijs euidēter pꝫ volūtatē esse liberaꝫ respectu p se boni qđ solū ⁊ imutabilr puocat vt hic. Nā puocari tñ. ⁊ nō posse cogi vi nec violenter ipelli: sꝫ ptāte sibi innata ⁊ ex se imutabilr amare bonū dominando in actu suo a pncipio vsqꝫ in finē. est vera libertas. Hec supradicta sūt de voluntate beatitudinē volēte ar. 2. Et 2° di. 23. q. 1. o. Igit respectu beatitudis volite imutabilr volūtas ē libera. ¶ Sꝫ ex dictis orit dubiū. Quō hō aut angelus pōt peccare. Naꝫ stante recto iudicio in itellectu vlī q p se bonū in vlī est diligendū: ⁊ in pticulari. q de° est p se bonū: necīo seqt q de° est diligendus imutabilr. Sed huic iudicio stanti in vlī ⁊ pticulari: nō poterit volūtas cōtrauenire p arg^m Socratis. 7. ethi. ca. 3. Ergo nō pōt peccare. Supponit enīꝫ Socrates duas ppōnes veras. Prima est, q nihil pōt velle sine iudicio itellectꝰ: q nō pōt ferri in incognitū. Scđa est, q stāte ista rectitudine in vlī. ⁊ pticulari in intellectu. nō hꝫ volūtas iudiciū quare velit ꝯriū. Igit ⁊ sic opꝫ hoc iudiciū rectū prius corrūpi p iudiciū sibi ꝯriū. Hoc ipoīe. Nō. n. pōt corrūpi p ꝯriā demrōnē. nā ꝯ syllm verū nō cadit demōstratio. Nec p opionē. Qꝛ vt arguit. nihil corrūpit aut vincit nisi p fortius se. Sꝫ opio est debilior demōstratione. ḡ. ¶ Rūdetur ibi 3° cap. vsqꝫ in finē qnti. Qꝛ nihil est forti° rōne. qđ ipsaꝫ vincere possit: tñ superueniēs ꝯcupiscentia hoiem trahit in peccatū. hoc mō. Lꝫ. n. stet rō recta. tñ ꝯcupia que est ei contraria distrahit itellectū cōcupiscētis vt nō sit ei visa rō recta corā se pncipalr. Et stante distractione hac facta. voluntas que prona est ad cōsentiendū cōcupiscētie carnis cōsentit ⁊ pctm̄ cōmittit. Uerbi grā. Stante recto iudicio periti medici in aīa ei° q hoc dulce nō est bibēdū: qñqꝫ supuenit vehemēs ꝯcupia in eo ad bibēdū dulce in gnē. q̄ ꝯcupia distrahit ei° itellm ne videat rōnē de nō bibēdo. Et sic arguit medic° tractus a ꝯcupia sic. Propter vehemētē ꝯcupiaꝫ extinguēdā oē dulce est bibēdū. Sꝫ hoc est dulce (demōstrato dulci pus abiudicato) ⁊ ꝯcludit. Ergo hoc dulce est bibendū. Et sic p malitiā ꝯcupie gñat in eo opio noua ꝯria rōni recte quā rōnē rectā nō curat videre: ⁊ sic fit nō habitu: sed actu ignorans: ⁊ peccat. Propter qđ dicit phs. 3. ethic. cap. 3. Ignorat ois malus q̄ opꝫ opari. ⁊ a qb° fugere: ⁊ pp tale peccatū. iniusti ⁊ vlr mali sunt. ¶ Adhuc nō est clarū qlr ꝯcupiscētia q̄ est debilior pōt vincere rōnē necīo ꝯcludenteꝫ q̄ est fortior. ¶ Rūdet q opatio ⁊ electio nō seqt fortiorē: sꝫ fortius mouētē: sic est de ꝯcupia respectu rōnis. Uerbi grā. 7. ethi. ca. 5. Si sit aliqs sciēs ⁊ dormiat vel sit vinolētus. vel iratus. vel venerea ꝯcupiscēs. magis mouebit ab his passionib° cū eas ꝯsiderat q̄ꝫ a scia in habitu. Qđ pꝫ. Qꝛ hē passiones qñqꝫ trāsmutāt hoies in amētiā. ⁊ sic sylls ꝯcupie q est in actu ⁊ in ꝯsideratione vincet syllm rōnis q est in habitu: ⁊ nō in vsu. ¶ Sꝫ hec rñsio hꝫ locū in hoie vbi ꝯcupia sensualis pōt trahere hoieꝫ ad nouū iudiciū. sed nō in angelo. ¶ Ideo sic est dōm de peccato angeli. Habuit. n. angelus iudiciū rectū ⁊ iustū. sic arguēdo. Per se ⁊ sūmū bonū sume est diligēdū. De° est hui°. igit ⁊c. Sed stante isto syllo recto in vlī, ⁊ pticulari, potuit volūtas angeli imperare itellectui eius vt ingreret vlteri° si posset eē ali° modus diligēdi q̄litercūqꝫ: quo iperio facto. potuit itells in statu peccabili sic syllogiſare. Sūmū bonū dꝫ qlꝫ sibi desiderare. Esse deū est sūmū bonū. Ergo qlꝫ esse deū dꝫ desiderare. Hac ꝯclōne cōcupiscēte ꝯclusa habuit volūtas nouū iudiciū ꝯcupiscendi essendi deum. ⁊ q̄diu volūtas fuit peccabilis potuit amare amore ꝯcupie qđ iudicatū fuit ꝯcupiscēdū: sic auertere intellectū a p syllo ꝯo. ⁊ sic facere p^m iudiciū nō eē visuꝫ. Sed facta hꝰ auersione a p iudicio vero p nouū iudiciuꝫ fortius mouens q̄ p^m. potuit volūtas se ꝯuertere ad illud qđ iudicatū erat ꝯcupiscendum ⁊ sic peccare. ¶ Nec obstat qđ dī q nō potuit ꝯcupiscere eē deū. cū sciuit hoc eē ipoīe. Naꝫ per istū pcessuꝫ p nouū syllꝫ ꝯcupie cepit eē ignorās p^m syllm verū. silr. 3. ethi. c. 5. dī q volūtas est ipossibiliū: vt velle immortalitatē: aut hipocritā. i. miserū velle vincere Athletam.

Angelus q̄ō peccauit.

Ad tacitū obiectū.

Questio sexta.

VTrum gratia Christi sic fuit lex gratie q ⁊ lex iustitie sil fuit. ¶ Pmo q christus voluit recipere hoiem ad gratiā. sꝫ nō angelum. ¶ Scđo q saluare voluit hoieꝫ p iustitiā. ¶ Tertio q voluit hoies glorificare p iustitiaꝫ.

Primus articulus. Qualr cōuenienter chrs recepit hoiem ad grāꝫ nō angelū. Ubi ad hoc dī Mal. 4. Orief vobis timētib° nomē meum Sol iustitie. ¶ Ad hoc quoqꝫ ponit Aug. rōnē. 13. de tri. ca. 14. Nam in psal. 93. scriptū est. Nō derelinquet dñs hereditatē suā quo ad vsqꝫ iustitia ꝯuertat in iudiciū. Sꝫ tūc ꝯuertit iustitia in iudiciū qñ iustitia pcedit ⁊ iudiciū seqt cū potestas iudiciaria accedit iustitie tunc recte iudiciaria potestas ꝯstituitur. Decuit igit chrm pma iustitia hoieꝫ saluare. ¶ Sꝫ in ꝯriuꝫ vī. Nā si p iustitiā maxie videret q p iustitiā nālē: naꝫ illa est fundamētū imutabile oiuꝫ iuriū. d. 1. c. Nāle ius. Sed sic chrs errauit in repatione status hois. Probatio. Nā ius nālis rōnis dictat (vt pꝫ. 5. ethi. c. 7.) q q lesit damnū patiatur: ⁊ sic Adā ⁊ gen° humanū peccabile debebant crucifigi nō chrs inocēs. Sed ꝯ fecit chrs. Igit errauit ꝯ legē nālis rōnis. ¶ Itē. Ius nālis rōnis dictat q de° reddat placabilis hoib° p sacrificiorū cultū ⁊ oblatiōes sacerdotum. 7. pol. ca. 7. Ergo cū creatura poterat hāc adorationē adhibuisse. ⁊ ipse hoc poterat acceptasse sine hoc q ipse innocēs lederet debuerat sm legeꝫ nāe padorationē hominem saluasse sine sui lesione. Ecōtra fecit chrs. Igit errauit. ¶ Sꝫ his nō obstātib° dicit: q decuit chrm hoieꝫ saluare p aliā formā. ⁊ legeꝫ iustitie nālis. ¶ Primo ostendēdo q p ius nāle. Naꝫ recte decuit chrm legē ordinare oi nationi ꝯgruentē cū ipse sit redēptor oiuꝫ. ⁊ q̄ lex in se apud oēs ꝯtineret eqtatē. Sꝫ lex nālis est hꝰ. Nā vt dī. d. 1. c. Illius. Nāle est cōe oi nationi: eo q vbiqꝫ instinctu nāe nō ꝯstitutiōe aliq̄ hi. Seqt ibi. Et hoc ius nūq̄ iniustū. sꝫ q nāle ⁊ equū est ꝯtinet. Igit decuit chrm hoieꝫ p legē iustitie que est ius nāle saluari. ¶ Item. Lex chri est eterna. Igit recte debebat fundari sup fūdamētū imobile. Sꝫ di. 5. ca. 1. nāle ius iter oia pmatū tenet tēpore ⁊ dignitate: cepit enīꝫ ab exordio rōnalis creature: nec variat tpe: sꝫ semp imutabile pmanet. ¶ 2° ostēdēdo q illud ius nāle est aliud a iure sacrificiorꝫ corpaliū. Nā si querat. quid est illud ius naturale. ¶ Respondetur distin. 7. cap. 1. Ius naturale est illud quod in lege ⁊ in euangelio continet, in quod christus decem precepta reduxit Math. 7. quo scilꝫ qsqꝫ iubet aliij facere qđ sibi vult fieri. ⁊ prohibet aliij inferre qđ sibi non vult fieri. Ait enim. Oia quecūqꝫ vultis vt faciant vobis hoies hoc ⁊ eis facite. Igit per locū a contrario. Que nō vultis vobis fieri. aliis nō faciatis. Qꝛ ꝯo in hoc iure nāli cōtinetur tota lex euangelica. pꝫ. Nam si esset

Arg^m 3^m

Dubiumꝫ

Rñsio.

Nō peccat ex distractione iudicis.

Medici aliqñ ꝯcedūt quod prius abiudicabant.

Instantia

Rñ° q̄d̄

Reprobatur.

Rñsio 2°

Instantia

Rñsio.

deus recte velles te adorari sicut deū. ⁊ nomē tuū in vanū nō sumi: ⁊ tuū sabbatū servari. Silr si esses pater recte velles filios tuos te honorare, te nō occidi, tua nō furari, contra te falsum testimoniū nō dici, tecū nō fornicari, nec adulterari, res tuas ab alio nō ɔcupisci. Sȝ ista sunt que lex dei p̄cipit homines facere deo. per tria precepta p̄me tabule: ⁊ p̄ximo per. 7. precepta scd̄e tabule. Patet igitur ꝙ in hoc iure nāli quecūqȝ vultis ⁊c̄. cōtinet̄ tota lex christiana. ℂ Dices igit̄ ꝙ nālia possum⁹ mereri vitā eternā: qđ est cōdemnatū. 24. q. 3. Quidā heretici. §. Pelagiani. ℂ Dicit ꝙ non ꝑ solū ius naturale meremur sed per ius nāle vt a christo nobis imponitur ad servanduȝ per gratiā. De cō. dis. 5. cap̄. Quisqs. ⁊ c. 3. Placu. ℂ Oȝ christus de facto reparavit peccatorē per viaȝ iustitie ⁊ cōformiter ad iustitiā rōnis naturalis. pbat̄ per species iustitie nālis. Est eniȝ vna spēs iustitie nālis que est retributiva. ⁊ cōsistit in hoc. ꝙ facit equalitatē per repensum possibile. de quo habes. 8. ethi. cap̄. 10. in fine. Ubi dr̄. ꝙ nullus pōt retribuere deo s̄m dignitatē: ⁊ iō dȝ retribuere ꝓut est possibile. s. offerendo sibi dona ⁊ sacrificia. 4. ethi. ca. 5. ⁊ oblationes per sacerdotes. 7. politice. ca. 7. Sed ꝑ peccato parentū nō habuit hō sacrificiū deo gratū nec sacerdotem deo acceptū ad offerendū ꝑ eo: deus xp̄o naturā humanam accepit quā deo in sacrificiū pro nobis offerret tanq̄ verus sacerdos dei sūmus sic de facto hoiē per legē iustitie distributive reparavit. ergo. ℂ Itē est alia spēs que vocat̄ per cōtrapassuȝ mundi vindicativa. 5. ethi. ca. 8. dr̄. Si patiat̄ quisqȝ qua fecit vindicta recte fit. Sed si ꝑ peccato primorum parentum fuisset vindicta facta s̄m illud qđ fecit hō. aīa nō fuisset deo recōciliata. aīa eniȝ prestitit in statu impeccabili. Ut igit̄ recte fieret vindicta placuit christo aīaȝ sanctaȝ suam ponere ꝑ hoīe: ⁊ sic per legē iustitie q̄ est per ɔtrapassuȝ vindicativa nos reparavit. ℂ Itē. 5. ethi. ca. 15. alia est spēs que vocatur epicheia. scilȝ. ꝙ qn̄ lex ɔ̄ficit ⁊ nō habet̄. opȝ ꝑ sententiā iusti iudicis ꝑ eq̄tatē sentētiare. Sed nec lex sacrificij iustitie retributive. nec lex mortis iustitie vindicative. sufficit ad tollēdā offensaȝ dei per quācūqȝ creaturā. q2 fuit infinita ꝑꝑ dignitatē p̄ncipis lesi. His sic habentibus sententiavit deus pr̄ ꝙ filius ei⁹ qui fuit ei eq̄lis in deitate hoieȝ sibi recōciliaret. Sic igit̄ reparavit nos per iustitiaȝ Epicheia. ℂ Itē. 5. ethi. ca. 8. est alia spēs proportionativa qua. s. aliqs remittit̄ de iuris rigore ꝑ missionē amicitie. Sed postquaȝ christus passus fuit mortē pro me ex amicitia cōmutavit penā eternā in temporalē penitētiā. Reparavit igit̄ ꝑ ⁊c̄. ℂ Itē. Est alia species ibi que vocat̄ refamulativa. opȝ enim ei q gratiā fecit refamulari ⁊ gratiarū actiōes facē. ⁊ sic cōmanebit civis in civitate cū eo christus postq̄ recepit hoieȝ ad pniaȝ si ei refamulet̄ de peccatis cōterendo ⁊ gratiarū actiones referendo cōmanebit cū eo in civitate celesti. Reparavit igit̄ per ⁊c̄. ℂ Itē. Est alia spēs. 5. ethi. ca. 6. que vocat̄ cōmutativa s̄m ꝓportionē Arithmeticā que ɔsistit in p̄miando ⁊ puniendo s̄m ꝓportionē simplicē. puta. decē meruisti decem habebis: decē furatus es: ꝑ decē punieris. Sed christus reddit vnicuiqȝ s̄m merita sua. vt q decē meruit in gr̄a in decē habebit in gloria. ⁊ q decem meruerit in culpa decē habebit in pena. Reparavit igit̄ per ⁊c̄. ℂ Alia est distributiva ibi s̄ȝ ꝓportionē geometricā que cōsistit in puniendo ⁊ p̄miando s̄m ꝓportionalitatē duplicē. s. s̄m magis ⁊ minus: puta iste meruit s̄m dignitatē decimā iste qntaȝ ꝓportionaliter recipient. Sed christus reddet s̄ȝ magis ⁊ minus cuilibet s̄m ꝙ digne vel indigne meruit. ergo ⁊c̄. ℂ Ad argumenta. ꝓbantia ꝙ s̄m iustitiā nālē debuerat hō fuisse reparatus ꝑ suiipsius punitioneȝ ⁊ ꝑ repensaȝ adorationē. Dōȝ ꝙ verū est. si redditio s̄m iustitiā nālē sufficisset. sed nō sufficit. q2 nō potuit hō per se acceptabilr deo satisfacere nisi previa iustitia retributiva, vindicativa, ⁊ epicheia. q2 deus factus hō. se p̄mo sacrificavit ⁊ patri hoiem recōciliavit. Et his trib⁹ iustitijs cōpletis tunc p̄mo ex merito christi iuxta formā iustitie ꝓportionative potuit hō deo satisfacere per ɔtritionē per quā pena eterna cōmutanda erat in tēporalē. ⁊ tūc p̄mo potuit deū placare ꝑ iustitiā refamulativā deū adorādo donis ⁊ sacrificijs. Et his cōpletis dignus est depositū meriti sui a deo accipere ꝑ iustitiā cōmutativā ⁊ distributivā. 2. Timot. 4. reposita est mihi corona iustitie quaȝ reddet mihi dominus in illa die iustus iudex.

Secundus articulus. Quō christus voluit salvare hominē ꝑ iustitiā. Ubi ad hoc dr̄ ꝙ operibus meritorijs nō ꝓmereamur vitā eternā. ita ꝙ nobis debeant̄ ex ɔdigno seu iustitia per illud Ro. 8. Nō sunt cōdigne ⁊c̄. ℂ Tho. lib. 2. di. 17. tenet ɔ̄riū. s. ꝙ meremur ex condigno. ⁊ hoc accipiendo cōdignū s̄m ꝙ dicit eq̄litatē ꝓportionis nō s̄m ꝙ dicit eq̄litatē rei. ℂ Primo declaro pōnē suā quātū ad p̄mā ptē sic ꝙ redditio premij s̄m ꝓportionē geometricā est eq̄litas nō rei sed eq̄litas in qua servat̄ comparatio totius ad totū quēadmodū ptis ad ptē. vt cū merēti duplū reddit̄ duplū. sicut merenti simplū reddit̄ simpluȝ: ⁊ hec est iustitia distributiva. hec. n. est ꝓportionalitatis que est equalitas ꝓportionis. sed nō eq̄litas rerū ꝓportionatarū. Hoc habes. 5. ethi. c. 8. Sed redditio glorie pro opib⁹ meritorijs est talis redditio ꝓportionatis geometrice: q2 hn̄ti duo taleta dat̄ dupla merces. ⁊ hn̄ti. 5. qntupla reddit̄. Igit̄ p̄miū pro merito s̄m iustitiā distributivā: ⁊ ꝑ ɔ̄ns ex condigno. Iustū eniȝ in distributionib⁹ ɔfitent̄ oēs s̄m dignitatē oportere eē. 5. ethi. vbi supra. ℂ Scd̄o arguo sic. Condigna redditio q̄ est s̄m ꝓportionē Arithmeticā est s̄m iustitiam cōmutativā: q2 in Arithmetica servat̄ nō tn̄ eq̄litas ꝓportionis s̄ȝ eq̄litas rei ad rē vt si scindas pānū vel lineā ⁊ des ementi vlnā. vlnā: ⁊ ementi dimidiā: dimidiā. ⁊ hec est iustitia cōmutativa. 5. ethi. ca. 8. vbi ponit exē͞m de iscisiōe linee. s. tallie. Sȝ talis redditio est glorie ꝑ meritis. 1. Cori. 3. Unusquisqȝ mercedē accipiet s̄ȝ ꝓpriū laborē. ℂ Cōfirmat̄ ꝙ hic sit eq̄litas rei per sile. Aug. eniȝ epistola. 29. ad Deogratias p̄sbyterū. dicit ꝙ pena dȝ eē eterna ꝑ mortali. q2 discedēs i volūtate mortalis. eternā voluit hēe peccati fruitionē si in eternū vixisset. Ꝗ sili glia dȝ eē eterna. q2 discedēs in gr̄a in eternū voluit deo servisse in gr̄a. si in eternū vixisset: ⁊ sic est ꝓportio rei isinite ad isinitā. ℂ Aliter ɔfirmat̄. Q2 gloria ⁊ merces a deo. ⁊ gr̄a est meritū a deo: ⁊ sic ex vtraqȝ pte totū attribuit̄ deo. Sed de⁹ sibiipsi equat̄ eq̄litate rei. Igit̄ i cōmutatione qua reddit̄ gr̄a ꝑ gr̄a. est eq̄litas rei. ℂ Qđ totū meritū attribuit̄ deo habes ex Cōcilio Milletano: ⁊ ponitur de. co. d. 4. Placuit. 3. ⁊ placuit. 4. Qui dixerit ꝙ ꝑ gr̄aȝ dei facile possum⁹ iplere mādata. tn̄ ꝙ sine gr̄a possumus anathema sit. ℂ Cōtra hoc arguit. ꝙ dr̄ Joā. 1. De plenitudine ei⁹ oēs accepim⁹ gr̄aȝ ꝑ gr̄a: ⁊ sic reddit̄ ꝑ gr̄a vt Aug. exponit ibi. Nō igit̄ ex debito seu ex ɔdigno. ℂ Itē. Ad cōcordādū illud gr̄aȝ ꝑ gr̄a: ⁊ qđ dicit̄. 2. Timo. 4. Bonū certamen certavi reposita est mihi corona iustitie ⁊c̄. s̄ȝ Aug. sup Jo. ibi ꝙ glia nō debet̄ ex iustitia ⁊ ex debito operi meo. s. ꝙ vt sic accipim⁹ gr̄aȝ ꝑ gr̄a. reddit̄ tn̄ glia ex debito operi dei. ⁊ hoc sic ꝓbat. Posse ꝙ nō est a me tanq̄ meū ex debito iustitie nō dȝ coronari: nā si dixero hoc mihi debet̄ aliqd mihi assigno tanq̄ mihi debitū. Ro. 4. Ei aūt q operat̄ merces nō iputat̄ s̄m gr̄aȝ. s̄ȝ s̄ȝ debitū. Sȝ op⁹ meritoriū nō est a me s̄ȝ a deo. Igitur ex debito iustitie nō dȝ tanq̄ meuȝ coronari sed tanq̄ dei ⁊ hoc est qđ dicit Aug. ibi. cum p̄͞m mortalitatis tribuit post meritum. dona sua coronat: modo merita tua: non enim de tuo promeruisti. Similis ratio ponitur Enche. 62. Ubi dicit. ꝙ merito stipēdia peccati est mors nostra. q2 ex facto nr̄o reddit̄ nobis tanq̄ debitū. Sed dei gratia vita eterna. q2 opa nostra sunt munera dei. Sed ꝙ pro

donis dei nobis daẗ vita eterna.est donū gratis datuz quod est gratia. Ergo vita eterna datur ex gratia non ex iustitia ex parte nostri.sed ex parte dei qui iuste dona sua coronat.

Instantia 2ª op.

¶ Adhuc instari pōt q corona glorie nō redditˀ solū ex iustitia qua deus coronat dona sua.Sz ex iustitia quā ego habeo in re ꝛ ad rem:scilz in corona glorie ꝛ ad coronā glorie. Nā pp cursuz fidei cōsūmatū in p̄senti reposita est mihi corona iustitie futura(.2.ad Timo.4.)ꝛ deus acceptauit illud seruare mihi tanq̃ depositū meū supra.Scio inquit.qꝛ po. est de po.m.l.i.ꝛc.Sed reddere mihi depositum qd̄ a me in deposito accepisti est debituz.qꝛ est obligatio fm ius nāle. dis.i.ca.Ius naturale.Glossa scio tibi cap.i.mea cōmēdaui. Sequiẗ ibi.Potens est depositū meū seruare.i.salutē meā quā ei cōmēdaui.Sed in mea re quam deposui ꝛ ad ipsam meā rē depositā eo quo mihi est deposita habeo ius in illa ꝛ ad illaz:quia depositio presupponit ius in deponente ꝛ in re deposita.Igiẗ corona glorie mihi debeẗ ex iustitia quam habeo in re ad rem.¶ Itē.ca.4.Cum dixerat.reposita est igiẗ mihi corona iustitie.Sequiẗ.Quaz reddet mihi iustus iudex:ꝛ rei deposite redditio est de iure.dist.i.cap.ius nāle. Sed qua rōne redditio rei deposite est de iure quo ad suscipientē dpositū:eadē rōne repetitio est de iure quo ad deponentē.ꝛ rō fm Hunc capitulū ius nāle:qꝛ per depositionez nō transferẗ dñiuz rei a deponente in suscipientem depositū.Ergo possū repetere coronā mihi depositā:iure qd̄ habeo in ea ꝛ ad eaz.

Rñsio ad instantiam oppositi

¶ Ad saluandum Augⁿ dic.q per opus meritoriū qd̄ feci nō habeo ius ad coronā glorie:tñ quatenˀ deus ꝑpter opus meritoriū qd̄ feci acceptauit mihi seruare coronaz glorie tanq̃ meū depositū:sic iure priuato(scilz depositionis mee a deo sub iure deposita)acceptate habeo ius in corona glorie.ꝛ ad coronam glorie.

¶ Distinctio.II. Questio.I.

¶ Jam ad sacr̄a noue legis accedamus que sūt Baptismus:cōfirmatio:panis bñdictio.i.Eucharistia:pnia:vnctio extrēa:ordo:ↄiugiū ꝛc̄.

Circa distinctionē.2.queriẗ.Utrum sacramēta legis chr̄i diuulgata.ꝛ qbus vtiẗ ecclesia fuerit a chr̄o instituta.

Circa sacramenta chr̄i orte sunt multe hereses quas asseruit qdā heremita in ecclesia sancti Pauli.Anno domini mille.ccc.6.idus Januarij.Inter ceteras q sacramenta qbus vtiẗ ecclesia sancta nō fuerant a chr̄o instituta.¶ Contra qd̄ hoc notabis. ¶ Primo q chr̄s potuit cōmisisse apl'is potestatē instituēdi sacramenta:sed noluit. ¶ Scd̄o q singula sacramēta chr̄s ipe statuit. ¶ Tertio vbi chr̄s ea instituit.ꝛ de forma institutionis eorum.

Primus articulus.Qualr̄ chr̄s potuit cōmisisse apostolis potestatē instituendi sacramēta:sz noluit.Ubi dclaraẗ ꝑ Augⁿ super Joanē.Homel.5.Queriẗ.n. cū Joannes dixerat de chr̄o.ecce agnus dei ecce qui to.pec. mun.Jo.ca.i.ꝛ iterum.Post me venit qui an̄ me factus est. Quare post hāc cōfessionē dixit.Et ego nesciebā eū.¶ Respondet.q sciebat eū agnū immaculatū talē q peccatū mūdi tolleret.sed nesciebat q sibi singulariter reseruaret potestatem baptiçandi.ꝛ alijs cōmitteret solū ministeriū.Sed hoc post tunc didicit.qñ columba de chr̄o sibi dixit signanter ꝛ singulariter. Hic est q baptiçat i spiritu.Potuit tñ(vt dicit Aug.)ptāte alijs baptiçandi dedisse.sed noluit.Unde dicit. Potuit dñs Jesus chr̄s si vellet dare potestatē alicui seruo suo vt daret baptismū suū tanq̃ vice sua ꝛ trāsferre a se potestatē baptiçādi ꝛ cōstituere in aliquo seruo suo ꝛ tātā vim dare baptiçatio trāslata in seruū:quātā vim haberet baptismus datus a dño.Et hoc dclaraẗ in glo.i.ad Corin.p̄mo.

Ubi dr̄.q duplr̄ poterat hanc potestatē dedisse alijs. Uno mō q retinuisset sibi p̄ncipalē potestatē:ꝛ tñ dedisset eis nō solū ministeriū.sed quandā gratiā infudisset baptiçantibus. ꝑ quā grāz qdā mō ministri digni fuissent:sic dedit ꝓphetis per gratiā ptātē digne scire futura q̃ ipse scit ꝑ merā potestatē.hoc mō baptiçādi potuit deus cōmisisse seruis suis. ꝛ hoc facit de facto qñ sancti viri baptiçant.Alio mō q quāuis retineret sibi potestatē p̄ncipalē ꝛ nō faceret baptiçātes per gratiā dignos(sicut est.qñ peccator baptiçat)tñ potuit dare eis hanc potestatem vt deo hoc agente nihilominus in ipso etiā noie baptiçantiuz:vt Pauli/Petri/Apolo.puta.si diceret tñ hec v̄ba.Ego Paulus te baptiço.dareẗ baptismˀ in remissionez peccatoꝝ.sicut fit in noie chr̄i. Hic scd̄o mō dicit Aug. Homel.5.q hoc potuit.sed noluit.

Instantia

¶ Dices per Augu.nō solū his duobˀ modis potuit cōmisisse ptātē alijs. sed potuit transferre a se potestatē baptiçandi.ꝛ in seruo cōstituere ꝛ tantā vim dare baptismo translato in seruū q̃tuz vim haberet baptismus datus a dño.Ergo potētia creādi gratiam posset cōicari creature.ꝛ sic creature potuit cōicari virtus infinita in vigore.quia termini creationis sunt nihil ꝛ aliqd q distāt in infinitū.

Rñsio.

¶ Rñsio.Si intelligaẗ q posset transferre a se potestatē qua est p̄ncipalis auctor grē baptismalis.pz euidenter esse falsuz:qꝛ p̄ncipalē potestatez q̃ sibi deo cōpetit nō pōt a se in creaturā trāsferre.Ergo intelligēdū est dictuz Augustini p̄missis duobˀ modis.videlz.q chr̄s a se effectiue posset in apl'os transferre tantam grām q essent idonei ꝛ sancti ministri baptiçantis.Ac ēt qd̄ ad inuocationē ꝓpriorū noiuz ministrarēt sacr̄m baptismatis.chr̄o deo tñ p̄ncipali agente ꝛ grām baptismalē creante.Uerum tñ noluit eis ptātē illā baptiçandi sub ꝓprijs noibˀ cōmittere tanq̃ cōmissarijs etiā retēta sibi p̄ncipali ptāte:sed solū cōmisit ministeriū.Et hoc iō.Qꝛ si hāc ptātē ōdisset seruis sub ꝓprijs noibˀ credidissent alij.q tot eēnt baptismi quot essent serui.ꝛ baptiçati in seruo baptiçāte spez posuissent dicentes.Ego sum Pauli.Ego Apolo/vt pz.i.Corin.Sed hoc noluit dñs alicui ↄcedere nisi filio dei q hoc meruit in cruce.fm glossam.Ideoqz fm Augⁿ ibi clamabat apl's.Nūqd Paulus ꝑ nobis crucifixus est aut in noie Pauli baptiçati estis.Et q hoc credidissent hoīes.in illi declaraẗ sic. Lz.n. nō segẗ tot sunt ministri iudicis(vt puta. Sententie ꝓmulgator.Executor.Captiuoꝝ liberator.)ergo tot sunt iu̇ices quot dicti ministri:tñ si p̄ncipalis iudex nō obstāte q retineat sibi p̄ncipalē ptātē suā cōmittat tantā vim ꝛ ptātē multis cōmissarijs quātā ipse hz:tūc bñ segẗ.Tot sunt cōmissarij.g̃ tot sūt iu̇ices.ꝛ in tot est ponēda spes sūme iustie.Sic in ꝓposito.Lz nō segẗ tot sūt ministri baptiçātes a chr̄o instituti ad baptisma dandū/ad baptisma ꝓmulgādū/ad captiuos liberandū.g̃ tot baptismata quot ministri.Tñ vr̄ aliqbˀ q bñ sequereẗ.Tot sūt hñtes ptātē baptiçādi sub ꝓprijs noibus in v̄tute dei.g̃ tot sūt baptismi:ꝛ in tot ō legitimo baptismo est sperādū quot sūt baptiçātes.Sicut segẗ. In v̄tute dei ꝛ sub noie ꝓprio tot sūt hñtes ptātē ꝓphetādi vel in noie suo ꝓprio peccata dimittēdi.g̃ tot sūt ꝓphete vel remissiones quot ꝓphetātes vel remittētes.Et rō apparētie ad premissa est.Qꝛ numerus actuū est fm numerū ministroꝝ. Inductiue.n.lz.cuiˀ est poˀ eiˀ est actˀ.lz inductiue nō teneat cuiˀ est ministeriū eiˀ est actˀ.Minister.n.sub rōnē ministri est actˀ nō actor.¶ Ad ꝓpositū igiẗ dico q chr̄s noluit cōmittere cuiqz alteri a se ptātē statuēdi sacr̄a:sz ꝑ seipsuz distincte singula statuit.ꝛ ꝑ apl'os ea explicauit:ꝛ imposuit eis vt ipsa docerēt ꝛ ꝓmulgarēt.Matth.28.Docete o.q̃cūqz ꝛc̄.ꝛ hoc segẗ ex iā dictis ↄsiderādo reuerētiā sp̄ūssancti. Segẗ enim. Noluit cōmittere apl'is ptātē p̄ncipali ptāte sibi retēta.sz misteriū tñ in datiōe seu executiōe bapᵐⁱ:ꝛ eadē rōne nec alioꝝ sacroꝝ.g̃ noluit eis ↄmittē ptātē sacr̄a statuēdi ēt

ꝑncipalitate sibi retenta. Añs supra pz in pᵒ arti. Cõsequẽtia pz. Qz maior est ptãs statuendi q̃ exequẽdi. assumptum valet. s. q idẽ est de alijs sicut de baptismo. Ideo enĩz singulariter ptãs baptismi reseruatᷓ cħo: qz baptismus cħi singulr̃ 9ferᷓ in spiritusancto. Quia enĩz de cħo verificatᷓ hic est qui baptiçat in spiritusancto. ideo solus cħs dat baptismũ ꝑ potestatẽ: vt supra hic pz. Sed oĩa sacra danᷓ in spiritusancto. vt diffuse tractat Greg. ⁊ ponitᷓ. i. q. i. c. Multi. Ergo eadẽ rõne reseruatᷓ soli cħo collocatio ceterorũ sacroꝝ per ptãtẽ sicut ⁊ baptismus. Hanc 9clõnẽ tenet Tho. di. z. lib. 4. q. 4. ar. 4. m. ❡ Itẽ. Deus hãc reuerẽtiã seruauit spiritui sancto q vbiqz voluit dare spiritũ sanctũ in aliquibus signis ⁊ hoc nõ fecit nisi in signis per ipsuz ordinatis ⁊ institutis: vt pz de missione spũs in colũba. igne. ⁊ nube. Ergo cũ in signis sacris datᷓ spũs. signa illa sacramentalia a solo deo sunt instituta. Consequentia pz per locũ a maiori: qz excellẽtius est spiritussanctus in sacramẽtis: q̃ in colũba. ❡ Item. Qui dicunt q apl̄i statuerũt sacr̃m extreme vnctionis non pñt hoc dicere nisi de exteriori vnctione qua vngimus corpus. interior enim vnctio est a cħo in spiritu sancto de quo dicit Jo. Unctio cħi docet nos de oĩbᵘ. Sz in interiori vnctione cõsistit sacr̃m: qz illud efficit. Maiorem ⁊ Minorez habes titulo de sacra vnctione. c. Et sicut argutũ est de hoc sacr̃o eodẽ modo arguendũ est de oĩbus alijs: qz oĩa alia sacramẽta cõsistunt in spirituali vnctiõe: ⁊ iõ dicit. Joã. pᵒ. c. r. vnctio cħi docet nos de oĩbus. ❡ Tertio ista ꝑncipalis cõclusio ꝓbatᷓ per reuerẽtiã sanguinis cħi. Ubi notandũ est s̃m Augᵘ q sacr̃a erãt instituta in sanguine cħi super Joã. Homel. 120. Et idẽ habetᷓ ab apostolo ad Gala. 4. ca. Ubi dicit. Misit deus filiũ suum vt eos qui sub lege erant re. vt ad fi. re. Filij aũt adoptionis facti sumus per sacr̃a. 4. sic. sacramenta singulr̃ instituunᷓ in sanguine cħi. Igitᷓ nõ decet ea explicari statuendo nisi a solo cħo. Añs pz per predicta. ꝓbatio 9ñtie. 6. de re. iur. Priuilegiuz ꝑsonale personã prosequitᷓ ⁊ extinguitᷓ cũ ꝑsona: q aũt Jacobus dixit in canonica sua. 5. c. de extrema vnctione (infirmatᷓ qs in nobis ⁊c̃.) hoc dicit ꝓmulgando: nõ aũt dicit hoc statuendo. Qđ pz in ca. z. de sacra vnctione. Allegando. n. Jacobũ introducit eũ sub v̾bo loquẽtis nõ statuẽtis vñ sic dicit Jacobus apl̄s ⁊c̃. ❡ Itẽ Cħs post passionẽ suã ⁊ sanguinis effusionez venit ad discipulos ꝓnuncians se habere gnãlẽ ptãtẽ super ecclesiam dicens Matħ. 28. Data est mihi oĩs ptãs in celo ⁊ in terra. Et tunc in forma sua expressit sacr̃m Baptismi (quia oĩa excellit in hoc qđ est necessitas simplr̃) ⁊ sil̃ cũ hoc fecit mẽtionẽ de alijs sacramẽtis de q̃ apostolos suos docuerat vt ꝓbatᷓ hic artic. pᵒ dicens. Ite do. om. gen. bap. e. in no. pa. ⁊ fi. ⁊. s. s. Scđo subdit. Docentes eos seruare oĩaq̃cũqz mãdaui vobis. Matħ. 28. Tunc sic. In hac cõmissione qua cħs imposuit apostolis docere sacr̃m baptismi in spãli. ⁊ alia in gnãli. artauit eos vt tñ docerent ea que ipse mandauerat dicens. docete eos quecũqz mandaui vobis. Sed cõmissariᵘ nõ põt excedere formã cõmissionis ad quã artatᷓ: Ergo nõ potuerũt apostoli aliqđ sacramentum statuere nisi de quo habebant in mandatis.

Secundus articulus. Qualr̃ cħs instituit sacramenta singulr̃. Ubi q̃tũ ad Baptismũ ⁊ Eucharistiã satis est exp̃ssuz in euãgelio Matħ. Nã Matħ. 28. statuit baptismum dicens. Ite. do. o. g. baptiçantes ⁊c̃. Et Matħ. 26. statuit eucharistiã cõficiẽs corpus suũ. Quãtũz ad matrimoniũ est expressum Matħ. 5. ⁊. 19. vbi mrĩᵐ in paradiso institutũ approbando dicit. q nõ licz dimittere vxorẽ suã: qz quos deus coniunxit. hõ nõ separet. De sacr̃o penitentie habetᷓ Jo. 20. vbi dĩ quoruz remiseritis peccata remittanᷓ eis ⁊ quorũ ⁊c̃. De sacramẽto cõfirmationis habetur Matħ. 19. Ubi cħs dixit discipulis. Sinite paruulos venire ad me: ⁊ venerũt (vt ibi dĩ) vt imponeret eis manus. De sacramento ordinis. habes ibi cum christus dixit discipulis suis Matħ. 26. Hoc facite in meã cõmemorationez. cõficere enĩz corpus cħi requirit ordinẽ sacerdotalem. De sum. tri. ca. Fidelr̃. De sacramẽto extreme vnctionis vbi dĩ q cħs misit discipulos ad predicandũ. ⁊ sanandum: ⁊ vngebens oleo multos ⁊ sanabantur. Mar. 6.

Tertius articulus. De forma ⁊ modo institutionis sacramentorũ. Et ips. Ubi distinguendum est de institutione sacramẽtoꝝ. Quia aũt loquimur de institutione sacramentorũ s̃m q sacr̃m ꝓprie accipitᷓ s̃m diffõnẽ suã. videlz. vt sacr̃z est sacre rei efficiẽs qđ figurat (vt diffinitur. 4. sen. ⁊ a Greg. i. q. i. c. Multi) ⁊ sic sacramentorũ institutio cõsistit in sanctis obseruationibus quibus deus coliᷓ a cħi fidelibus. Et isto mõ cħs solus instituit oĩa ⁊ singula sacr̃a ipse enĩz docuit apl̄os suos in aqua baptiçare ex pane conficere: ⁊ a peccatis absoluere: ⁊ infirmos vngere. ⁊ sic de oĩbus alijs vt supra visum est: sic oẽs iste obseruationes sancte que sunt sacramẽta ecclesie sunt a cħo institute. Sed verum est q cõmissio est apl̄is facta ⁊ datũ mandatuz vt illa que cħs instituit ipsi ꝓmulgarent seruanda noĩe cħi. Et iõ dicit Matħ. 28. Ite do. o. g. seruare quecũqz mã. vo. Nota q docete. cũ clausula quecũqz mandaui, est verbũ solius ꝓmulgationis nõ institutionis. aũt loqmur de institutione sacramentorũ quãtũ ad formã verborũ per que cõferunᷓ singula sacramẽta. Et sic qz forma verborũ quo ad singula nõ inuenitᷓ expresse: ex hoc dixerunt qdã q quedã sacr̃a fuerũt ab apl̄is instituta. ❡ Posset rñderi q lz fuerint sacr̃a ꝑmitus ꝑ cħm instituta: poterat tñ cõmissio fuisse facta Apl̄is vel ecclesie: vt ipsi v̾ba formassent. ⁊ hoc sine auc̃te statuendi: qz sola formatio verboꝝ iuxta intentionẽ statuentis sibi plenã potestatẽ in efficacia retinẽtis. nisi tribuisset eis ptãtẽ statuendi. sed qđ statutũ est in certã formã verborũ redigẽdi ꝓut ponit Bonifacius in editione. 6. vt pz in ꝓlogo. Sz melius rñdetᷓ titulo de ce. mis. Ubi queritᷓ. Unde accipiebatᷓ forma verborũ q̃ dĩ in cõsecratione sanguinis. cuz illa forma in nullo euãgelio inuenitᷓ. Et qz finalr̃ nõ potuerunt inueniri illa verba oĩa sil̃ posita in sua forma. lz ex intellectu sacre scripture poterãt trahi (vt ibi declaratᷓ ꝑ singula) iõ finalr̃ stat papa in hac rñsione. Qz poterant esse verba cħi. lz in euangelio in forma sua non essent scripta ⁊ allegat. Et facit ad hoc q dicitᷓ Jo. vltᵒ. Multa fecit ille que nõ sũt scripta. Et cõcludit. q credendũ est q formã hanc v̾borũ (vt in canone ponitᷓ) acceperant apl̄i a cħo ⁊ ecclesia ab apl̄is. Eo modo põt dici de verbis aliorũ sacramentorũ que in euangelio non inueniuntur s̃m suam formam.

Rñso 1ª

Rñso 2ª

Questio secunda.

Utrum solus baptismus tollit culpam originalem.

Hic quatuor. ❡ Primo. Qualr̃ originale peccatũ transit per originẽ in posteros. ❡ 2ᵒ An transit per modũ culpe. ❡ 3ᵒ An circuncisio que precessit baptismum potuit culpam originalem tollere. ❡ 4ᵒ q sñia apl̄i est. q sola sacr̃a cħi cõferunt gratiã.

Primus articulus. Qualr̃ pcc̃m originale transit in posteros. Ubi ostenditᷓ q iuste transit in posteros. Et hoc ꝑmo probatᷓ iure nãe. Ubi notandum. q Adam fuit non solum singularis quedaz persona. sed totale ꝑnᵐ ⁊ vl̄is totius nãe humane. Et ideo ge. z. dĩ. q deus posuit hominem quez formauerat in paradiso. ⁊ homini dixit in quacũqz die comederitis ⁊c̃. Ecce dicit. Hominez. nõ Adã. Peccatũ eius ꝑmũ nõ fuit peccatum singularis ꝑsone. Sz peccatum nature. Ut dicit apostolus ad Ephe. z. Eramus nã filij ire. Et idem posuit Aug. de fide. ad Petrũ. ⁊ de cõse. distin. 4. cap. Firmissime. Sed peccatum nature concernit

Argᵐ 1ᵐ

Argᵐ 2ᵐ

omnes

Arg^m 1^m oēs nām habētes.ergo.¶ Itē. Hoc p3 iure scripto. Na3 vt exponit Aug. ppheticū illud qđ de christo dicit Ex vsuris ꝛ ini.red.ꝛc. loquit de peccato originali ibi. Accipitur vltra sortē.i.ex vsuris. Nā ꝑpter hoc filij cū patrib⁹ cōdemnant. S3 l3 vsura sit illicita tñ per modū pene ꝯuentiōalis est licita. De arbitrijs ca. Dilecti. ꝛ in glossa. Et cā est. vt metu pene ꝛ iniuria aut cōtumacia dimittat dis.4. Facte sunt. Igit ꝛ in penā cōtumacie (puta si homo ꝯtra ꝑceptum dei comedit de ligno vetito) potuit dñs ab Adam iuste petere vltra sortē.i. vt filij cū parētib⁹ damnarent. Sed qua rōne poterat vnū filiū petere vltra sortē. poterat ꝛ alios: qꝛ oēs equaliter per propagationē a ꝑmo homine nām humana3 acceperant. Sic igit iuste originale transit in oēs. ¶ 3° ꝓbatur idē ex iure carnalis geniture. Augu. enim. 3. de ciui. ca. 13. ꝓbat ꝙ recte peccatu3 qđ ꝑcessit in parētibus sequi d3 in nascentib⁹. sic homo eni ex puluere factus. peccator nō extitit qꝛ puluis hominis materies nō parens fuit. Sed homo hominē gignēs ci⁹ parens fuit. Ergo hec ē ꝑles peccati. qꝛ parens eius fuit peccator. ¶ Ad hoc ponit exēplū dicēs. Quēadmodū catuli statim cū nascant. in parētes ducūt vitā bestialē: sic īfantuli in ꝑmorū parētū deijciunt peccatū. ꝙ ab origine actiuant: ꝛ ideo hoiem post lapsum bestijs cōparauit dominus psal. 48. Hō cū in ho. esset nō inte. cōpa. est iu-

Instantia mentis ꝛc. ¶ Dices. Hec ratio ꝑcedit bene. si pñs ꝑ ꝑpagationē transfundēt aiam in prolē. sicut est in bestijs. Qua3

R̃sio. heresim reprobat Aug. super gene. ca. 15. ꝛ infra. ¶ R̃ndeo ꝙ l3 anima hominis nō transfundat ꝑpagationē. tamē qꝛ deus determinauit dare ꝑmo parēti animā rōnale3 vt oēs homines essent vnus homo in eo. ac si ab eo fuissent ꝑpagandi. tam ꝗm animā rōnale3 ꝗ̄ ꝗm corpus. vt p3. 13. de ci. capi. 14. Ideo iuste determinauit vt culpa eius in oēs trāsiret. sicut cecitas a primo cane in oēs catulos. ¶ Itē. Ad hoc assignat Aug. rōnem contra Pellagia. ca. 3. in fine: ꝛ dis. 1. 9. dis. 4. capi. Firmissime. nō enim descendit homo ab homine ꝗm spūalem generationē. sed ꝗm carnalē. Sed l3 in gñatione spirituali oia munda nascant: nō tñ in carnali: sicut ex oliue semine mundato: nō munda oliua sed oliaster cū cortice ꝛ alijs immundicijs oritur. Quarto probatur apostoli declaratione sequēte arti. 2. post principium.

Opio h^a Arg^m h^m **Secundus** articulus. An peccatū origiale trāsit per modū culpe. Ubi sciēdū ꝙ in h est maxima difficultas. Qꝛ vt supra deducit. Illa culpa trāsijt in nos. nō ꝑpter actum seu ꝯsensum volūtatis nostre. qꝛ puuli sumus nō habētes vsus liberi arbitrij. Sed in nos transijt ex delictis patris nostri Adam. ergo. Et sic videt in nobis eē reatus ꝛ obligatio tñ nō culpa. Et l3 aliqui doctores ꝑpter hanc rōnem dicebāt ꝙ erat reatus tñ: tamē hoc nullo modo est dicendū. Quia ad Ro. 5. expsse vocat peccatum vbi dicit ꝙ per vnū hominē intrauit peccatū in mundū in quo homines peccauerūt in terra. Sicut ꝑ vnius delictum mors abundauit in cōdemnationē in oēs. sic per iustitiam

Arg^m 2^m in oēs iustificatio vite. ¶ Itē. Ti. de baptismo. c. Maiores diffinitū ē ꝙ ē culpa. Ubi sic dicit. Et si originalis remittebatur per circūcisionis misteriū ꝛ damnationis vitat periculū. nō tñ per hoc ꝑueniebatur ad regnū celorū ꝛc. ¶ Qđ

Opio 2^a. aūt sit culpa. ꝓbat Magister senté. dis. 30 lib. 2. multis sanctorū testimonijs: ꝛ reprobat opionem dicentē ꝙ est reat⁹ tñ. Uide ibi. Propter qđ videtur. 1. ca. Maiores. ꝙ origiale est culpa in paruulis. Et qñ dicit ꝙ nō ꝯsentiunt. R̃ndet capitulū. Qꝛ ꝛ si paruuli nō ꝯsentiūt ꝯsensu actuali ꝯsentiūt tñ ꝯsensu habituali: ꝛ hoc sufficit ad h ꝙ sit culpa. ¶ Probat vtrūqꝫ per opionem que dixit. ꝙ q̃uis paruuli nō credant per vsum rōnis. ꝛ liberi arbitrij: credūt tñ per habitū fidei. Et hec opinio fuit approbata. 7. lib. ti. de sum. tri. ca. 1. Facere. Ergo a simili. sunt in culpa: non per consensum qui est vsus liberi arbitrij. sed per consensum qui est habitus inclinans ad malum. ¶ Confirmat decretalis (capi. Maiores) suā responsionē. Quia originale distinguit ab actuali per hoc ꝙ sine ꝯsensu actuali cōmittitur actuale aut cū consensu actuali. ergo ꝛc. ¶ Itē. Hoc declaratur ex ꝑcessu apostoli. Ro. 5. Habet enim pro simili. ꝙ sicut per vni⁹ obediētiam iusti meritorie cōstituunt multi. sic per vnius iobediētiam multi cōstituunt peccatores. Sed per christi obediētiā meritorie ꝯstituunt iusti multi solū habituali ꝯuersiōe ad deū sine vsu liberi arbitrij. vt in paruulis. Ergo vni⁹ delicto ꝛ inobediētia demeritorie ꝯstituuntur multi. ꝛ iniusti peccatores solū habituali ꝯuersione ad diabolū. ¶ Itē. Ad dictū apostoli pōt assignari rō per quē modū est culpa sic. Qꝛ volūtas Ade fuit volūtas oiu3. ideo Adā peccāte volūtarie peccauerūt oēs anq̄ eēnt. ergo ꝛ cū essent. sed statī cū eēnt nō peccauerūt qꝛ nō habuerūt vsum liberū. ergo habitualr. ¶ Ad hoc est glossa Ro. 8. ca. sup illud. Unū scio ꝙ nō habitat in me bonū. Ubi dicit expresse. ꝙ ex volūtatis arbitrio ꝑmorū parentū sauciata est aia. Ad hoc vide multa ibi in glossa ꝑ totū octauū capitulū. Sed ex arbitrio voluntatis ꝑmorū parētum nō esset anima nostra peccato sauciata. nisi volūtas Ade culpā cōmittēdo esset volūtas oiu3 nostrū quo ad esse nr̄m culpabile: ꝛ sic sequitur ꝑpo^m ꝙ ipso peccāte volūtarie oēs volūtarie peccamus saltē ꝯsensu habituali. Et hec ē rō Aug. de ci. ca. 14. Ubi dicit de⁹ creauit hominē rectū. Sed sponte dānatus iusteqꝫ damnatos generauit. Oēs enim fuimus in illo vno qñ oēs fuimus ille vn⁹ qui lapsus est in peccatū. Nondū eni3 erat nobis sigillati3 creata ꝛ distributa forma in qua singuli viueremus: ꝛ quia oēs fuimus ille vnus homo. ideo ꝯcludit ꝙ ex malo vsu liberi arbitrij ꝑmi hois calamitas peccati ad nos est exorta. Uñ subdit. ꝙ ꝑꝑ peccatū eius viciata fuit natura in Adam ac ꝑ h liberi arb. malo vsu. s. Ade series calamitatis ei⁹ exorta est. que humanū gen⁹ origine deprauata velut radice corrupta vsqꝫ ad scđe mortis exitū cōnexiōe perducit. ¶ Nota ꝙ qꝛ oēs fuimus vnus homo in Adā. ideo ponit Aug. ꝙ liberū arbitriū suu3 fuit liberū arbitriū oium nostrum. Et qꝛ liberū arbitriū suū fuit nostrū. iō viciato suo arbitrio libero series vitij sui li. ar. ad nos ꝑuenit. ꝛ nostrū li. ar. secum

Ad rectiꝰ obonem. in vitio cōnexit. ¶ Nec valet in contrariū replicare. ꝙ sequtur ex his ꝙ originale est pena tñ. Qꝛ vt dictū est ꝑ decretum. ꝛ sniaz dei inflictā ꝑ peccato. Nunq̄ sine culpa (ꝛ nisi subsit causa) est qs puniēdus. 6. de re. iur. Sic igit ꝑ culpā ꝑmi hominis tanq̄ ꝑꝑ cām inficit anima cuiuslibet ꝑpagati culpa originali sine culpa sui. ē igit iste ordo ꝙ ꝑmo inficiebatur liberū arbitriū ꝑmi hominis: ꝛ qꝛ liberū arbitriū ei⁹ fuit liberū arbitriū oium. ideo culpa eius fuit cā quare liberu3 arbitriū singulorū est per culpā in suo origine infectū: ꝛ sicut culpa primi hominis fuit cā culpe nostre. sic culpa nostra est reatus. Ut tñ macula que causat in anima nostra inficit liberum arbitrium nostru3 est culpa nostra ad quā sequitur reatus noster ad dānationē nostram. Et sic in nobis culpa precedit penam. l3 ad comparationem primi hominis reatus precessit culpam nostram.

Opio h^a Arg^m h^m **Tertius** arti. An circūcisio auferebat peccatū origiale. Ubi sciēdū ꝙ quantū ad sacramētū circūcisionis dicunt qdā3 ꝙ nō ꝯfert gratiā ex vi sacramēti. Cuius opionis videt eē magister sen. di. 1. ca. penulti. Ubi dicit. In circūcisione tñ peccata dimittebant. sed nec grā ad bene operandū ꝑ eā ꝑstabatur nec ꝟtutes dabātur. ¶ Itē.

Arg^m 2^m Ad hāc partē ꝯtingit sic arguere. Peccatū originale est formaliter carētia debite iustitie originalis ꝗm Ansel. de cōceptu virginali ante finē. Sed creditor pōt dimittere debitū debitori nihil aliud ꝯferendo sibi. Ergo deus potuit dimittere debitū iustitie origialis. nihil ꝯferēdo debitori. ¶ Cō-

Opio 2^a Arg^m p^m tra. Illud qd̄ est formale in peccato opponit̄ gratie. sicut ꝑ(i)uatio habitui ꝛ tenebra lumini. Sed ipoſſe eſt auferre puationē niſi reſtituat̄ habitꝰ ꝛ vmbrā niſi ꝑ lumen. Cū ergo ẜm oēs auferebat̄ peccatū originale per circūciſionē de baptiſmo cap̄. Maiores. igit̄ gratia ꝯferebat̄ ꝑ eā. ¶ Item. Arg^m 2^m Quia impoſſe eſt aliquā mutationē terminari ad reſpectus. id ipoſſe eſt i aliq̄ paſſo aliquā mutationē eē niſi termīet̄ ad aliā formā abſolutā ſicut alteratio in ſubiecto albedinis terminat̄ ad albedinē. Sȝ cū de aīa imunda per peccatū originale fit anima mūda. in aīa patiēte fit mutatio realis. Ergo ꝓter corruptionē peccati originalis neceſſe eſt in ea produci alia forma abſoluta que poſſit terminare hu(iu)ſ mutationeȝ. Sed illa nō pōt eſſe aliqd̄ vitiū. q2 deus non ꝓducit illud. Arg^m 3^m Ergo virtus vel gratia: qd̄ eſt oppoſitū. ¶ Itē. Si circūciſus ſtatim fuiſſet mortuus poſt circūciſionē. aut fuiſſet dānatus. ꝛ tunc fuiſſet dānatus ſine oī peccato. q2 ẜm oēs circūciſio abſtulit peccatū. Aut fuiſſet ſaluatus. ꝛ tñ ſi in circūciſione nō fuit collata gratia. Ergo fuit dignus vita eterna ſine oī gratia qd̄ eſt abſurdū. ꝛ hereticū. 24. q. 3. ca. Quidā. §. Arg^m 4^m Pellagiani. ¶ Itē. Cū ipoſſe fuit tollere vnū peccatū mortale ſine alio de pe. d. 3. ꝯ fineȝ. §. Sed ꝛ illud. Ergo neceſſe eſt. ſi circūciſus fuit irretitus multis mortalibꝰ peccatis. ꝙ circūciſio neſcio abſtulit oīa quoad culpā. lȝ nō quātū ad penā tpalē ſicut baptiſmꝰ vtrūq; poſſet facere: lȝ eniȝ nō ſit tāta gratia quāta eſt gratia baptiſmi: nihilominus fuit magna gratia. Ergo circūciſio ꝯtulit grām ex vi qua erat ſacramentū. deo tñ ꝑncipali agēte ſicut in ſacramētis no. le. Hāc oponeȝ tenet Henri. q. 2. q. vult ꝛ Media villa. 4. ſcripta 5 2^am opi. diſ. 2. q. 13. ¶ 2ᵒ ꝯtra opionē in ſe. arguit̄ ſic. formalr deꝰ poſſet ſeparare hoīem faciēdo cū i eodē ſtatu i quo fuit añ peccatū in ſtatu inocentie. nec fuit tunc in peccato. Certum eſt aūt ꝙ nec in gratia. vel ſaltē poſſe fuit ipm fuiſſe ſine gratia. Ergo ſic potuit reparari ꝙ nō maneret in peccato nec Ad arg^o tñ ꝙ eēt dicatus gratia. ¶ Ad argumētū de ꝑuatione ꝛ mutatione rñdent aliqui. ꝙ talis priuatio que eſt debitū tñ. ꝛ cui nō rñdet habitꝰ. ſed ſolū relaxatio delicti rōne cuiꝰ eſt debitū. nō opȝ ꝙ tollat̄ per habitū informantē. ꝛ per mutationē. ſed ſolū per relaxationē alterius. ¶ Sed videt̄ ꝯtra 3h^am opi. Arg^m p^m iſtos ꝙ dñs a ꝑncipio potuit feciſſe talē homineȝ: q nec ſteiſſet in peccato nec in gratia ſupnaturali (2. ſentē. diſ. 23.) ſicut fuit Adā in ſtatu inocentie. ſed poſtq̄ fuit factꝰ ꝛ corruptus ꝑ peccatū nō videt̄ ꝙ potuit expelli ab illo peccatum illud relaxatione tñ ſine hoc ꝙ ipſe eſſet in gratia ꝯſtitutꝰ. Utrū autē illa gratia ſit forma inherens. vel acceptio diuina tñ. ita ꝙ fuiſſet acceptus formali acceptatione paſſione in eo ſicut creatus ꝛ conſeruatus creatione paſſiōe. ꝛ conſeruatione paſſione. non proſequor modo. Exemplum. Deus potuit a ꝑncipio hoīem in tali ſtatu ꝛ diſpoſitiōe creaſſe ꝙ nec eſſet cecus nec vidēs. q2 viſus nō eſt neceſſariꝰ. 3. de ani. tex. cō. 64. Sed poſtq̄ homo eēt creatus cecus ipoſſe eſt cecitatē tolli ſine vi viſiua. q2 deꝰ nō pōt ſupplere effectū cāe formali ſine forma. Probat̄ rōne. Quia cuilibet priuationi ꝓprie correſpondet ꝓprius habitus. Sicut ergo deus non pōt tollere de aliquo ipſaȝ ꝑuationeȝ que eſt nō eē ſine tali habitu ꝛ actu ꝑmo q eſt eſſe. ita nec nō eſſe gratū niſi dādo eē Arg^m 2^m gratū. ¶ Itē. Lȝ deus poſſet ſubtrahere a materia ꝑma ꝑuationē (imo annihilare a materia ꝑuationē) ꝛ aptitudineȝ ad aliquā formā abſq; hoc ꝙ illa inhereret ſibi: puta poſſet ſubtrahere vel annihilare aliquā aptitudinē quā habet ad formā vermis. ita ꝙ vermis nūq̄ eēt in rerū natura: tñ hoc nō poſſet facere ita ꝙ materia ꝑficeretur in tali ſubtractione. q2 ipoſſe eſt ea ꝑfici niſi per formā. Sed ex hoc ꝙ ab aliquo tollit̄ peccatū originale ipm cōſtituit̄ in ſtatu ꝑfecto. ꝛ ꝑfectiori q̄ ꝑmo: q2 pauciorib(us) tranſmutationibꝰ ꝑuenire Arg^m 3^m pōt ad grāȝ ꝑfectionē. igit̄ ꝛc̄. ¶ Ad hoc poſſet dici ꝙ h(uiu)ſ verū cōcluderet. ſi peccator ſolū poſſet reparari ꝑ grām que eſſet habitus reſpectu culpe. nō tñ ſi per remiſſionē ꝛ acceptationē. Dic igit̄ ꝙ eccleſia recipit opionē ꝙ per circūciſionē originalis culpa remittebat̄. De baptiſmo. ca. Maiores. §. Caute. Per baptiſmū gratia ꝯferebatur. ꝛ ꝯtrarium quo ad baptiſmū eſt ꝯdemnatū ſub anathemate diſ. 9. 4. c. Placuit. 3. ꝛ duobꝰ capitulis ſequētibꝰ ꝛ ſub hereſi. 24. q. 3. cap̄. Quidā. §. Pellagiāi. ꝛ vtraq; hic ponunt̄ expſſe in glo. Ro. 4. vbi dī. In circūciſiōe tñ peccata remittebāt̄. ſȝ nec ꝑ eā ad bñ operādū ꝑſtabat̄: nec virtutes dabāt̄ nec augebāt̄. In baptiſmo Xo ꝛ peccata dimittunt̄. ꝛ grā cooperādi ꝯfert̄: ꝛ virtutes augent̄. Verūtamē an gratia baptiſmalis ſit forma aīam informās. aut acceptatio diuina ſine gratia informāte in ſua forma: nō fuit ab antiquo per canoneȝ diſcuſſum. Sed hodie in clementinis recitat̄ vtraq; opinio. ꝛ eligitur tanq̄ ꝓbabilior ꝛ dictis ſanctorum. ꝛ doctorū magis cōſona ꝛ concors illa que dicit. ꝙ in baptiſmo confertur informans gratia. ꝛ virtutes.

Quartus articulus. An ſolū ſacramēta chriſti conferant gratia ꝛ nō lex vetꝰ aut circūciſio. Ubi Arg^m p^m dico ꝙ (quicqd dicant doctores) ſentētia apoſtoli ꝛ Augu. eſt. ꝙ tpe legis nāe ꝛ ſacrificiorū erāt hoīes dō accepti ſolū ꝑ fidē in chriſtū promiſſum ꝛ venturū. ꝛ ſic nō per circūciſionē. Aſſumptuȝ ꝓbatur ꝑ Auguſtinū in epiſtola ad Deogratias. Promiſſus enim tūc erat eis gñali ꝓmiſſione de q̄ geñ. 3ᵒ dicit̄. ꝙ mulier in ſemine ſuo caput diaboli contereret ibi. inimicitias ponā inter te ꝛ mulierem ꝛ ſemen tuum: ipſa ꝛc̄. Sed illa ꝓmiſſio vt dicit ipleta fuit in ſimplicibus. ꝑ inſpirationē dei inſpirātis eis fidē generalē: puta. ꝙ deus ſaluaret eos ſicut nunc ſimplices credūt. prout eccleſia dei Arg^m 2^m credit. ¶ 2ᵒ. Tpe circūciſiōis erāt deo hoīes accepti ꝑ fidē in chriſtū ꝓmiſſum in ſpāli. qñ dixerat Abrae. geñ. 12. ꝙ in ſemine eius bñdicerent̄ oēs gñatiōes terre. Gal. 3. nō dicit in ſeminibꝰ. ſed in ſemine tuo qui eſt chriſtus. Sȝ ꝙ in fide qua crediderunt in repromiſſiuȝ fuerūt ſolū iuſtificati. ꝛ nō in ſacramēto circūciſionis docet Apoſtolus Ro. 4. ꝛ Gal. 3. dicens. Ex operibꝰ legis nō iuſtificat̄ oīs caro infra. ſed per fidē que eſt chriſto ieſu. Qd̄ ſic ꝓbat. Nā geñ. 15. dicit̄. Credidit Abraaȝ deo ꝛ reputatū eſt ei ad iuſtitiā. Et poſt gene. 17. Dedit ei ſignū circūciſionis. Ergo ꝑus fuit iuſtus ꝑ hoc ꝙ tēpore ꝓpucij ꝛ gētilitatis credidit diuine ꝓmiſſioni ſibi facte. Geñ. 12. q̄ fuit circūciſus: ꝛ ita non per circūciſioneȝ. ¶ Obijcit Apoſtolus ꝯtra ſe. ca. 4. Ro. dicēs. Quō igit̄ reputata eſt ei iuſtitia in circūciſione. Reſpōdet. ꝙ circūciſio fuit ſignaculū iuſtitie fidei. glo. Qr accepit circūciſioneȝ in ſignaculū iuſtitie fidei. nō q2 iuſtus fieret. ſȝ quia iuſtus oſtē Arg^m 3^m deretur ꝑ fidē habitā. ¶ 3ᵒ. Tēpore legis moralis ꝑ Moyſen date. Exo. 10. erant homines deo accepti nō ꝑ iuſtificationē ex operibꝰ legis. ſed per fidē ꝓmiſſionis. Ro. 3. Et ꝓbat hoc Gal. 3. Nā Abraaȝ fuit cōmēdatus de iuſtitia quia credidit ꝓmiſſioni dei. Geñ. 12. ꝛ. 15. Sed poſt ꝓmiſſioneȝ ꝑ q̄dringentos ꝛ. 30. annos. data fuit lex. ꝛ ſic añ legē Moyſi fuit iuſtificatꝰ ꝑ fidē. ¶ Obijcit Apo. 3 ſe. Ro. 3. dicens. Ad qd igit̄ data fuit lex. Rñdet vt per legē fieret cognitio peccati. Nā ſi lex nō diceret nō mechaberis neſcireȝ hoc eē peccatū. Et hoc eſt qd̄ dī Gal. 3. Propter tranſgreſſionē poſita ē lex. Alia rō ponit̄ ibi. Nā qꝛ lex ē poſita meliꝰ cuſtodiūt ſe ſub fide ſuſcepta ꝛ meliꝰ grāȝ expectāt i futurū. Et h̄ eſt qd̄ dicit Apo. ad Gala. 3. Ut ſub fide cuſtodirēt ſe homines in eā fidē que reuelāda erat. Alia rō ponit̄ ibi. Priꝰ tenentur iuuenes ſub pedagogo. i. ſub virga diſcipline anteq̄ libertaȝ habeāt habenas. Igit̄ primo erāt iudei ſub lege ſeruitutis tenēdi ꝛ poſt ad legē libertatis gratie venturi. Et h̄ eſt qd̄ dicit ibi Apo. ad Gala. 3. Lex pedagogus erat in chriſto. i. tenēs hoīem ſub ſeruitute. Et hoc allegat ibi allegoriā.

ꝙ Abraam

q Abraã p̄ habuit filiũ suũ de ãcilla. ⁊ post liberũ de vxore libera. Est enim sententia Apostoli ⁊ canonis: q deus solus in sacramẽtis veteris legis cõtulit fidẽ iustificantẽ: ⁊ sacramẽta illa tñ erãt signacula euidentie q suscipiẽtes illa habuerunt fidẽ ad iustitiã vt sup. Ro. 4. Et ibi in gl. diffuse. In sacramẽtis noue legis deus grãm ⁊ fidẽ ɔfert: ita tñ q ipsa sacramẽta ex merito passionis christi in hñtibus fidẽ christi sunt in gratia dei qbus grãm in eis secrete operat: a secretis eniz virtutibus: vel sacris sacramẽta dicunt. 1. q. 1. ca. Multi ⁊ ca. Detrahe. ❡ Nec legĩ q baptisma sit signaculũ tñ. qꝛ qñ datur adultis precessit gratia fidei ⁊ charitatis in eis baptismũ aque. Nã fides ⁊ charitas nõ erant gratia iustificãs nisi cũ habitudie ad desideriũ baptismi aq̃ dis. 9. q. 4. Baptiçat. Sz grã fidei ⁊ charitatis que p̄cesserũt circũcisionẽ Abrae nõ iustificabãt eũ in habitudie ad desideriũ circũcisiõis. qꝛ diu post fuit instituta vt hic supra: ⁊ ideo fuit signaculũ tñ in ipso ⁊ in sequẽtibus. Unde quũ dr̃ qñ dat adultis p̄cessit ⁊c. Dico q lz adultis fuit in grã quã desiderabant baptismũ aque. tñ illa gratia fuit grã desiderij tñ. sed sola grã desiderij nõ sufficit ad salutẽ nisi adsit vltimus gradus gratie amoris pfecti: sed tunc est pfectus amor qñ desiderans cũ effectu se subijcit legi late. Hoc fit cũ suscipit baptismũ aq̃. Joan. 3. Igitur tunc infundit gratia perfecti amoris ⁊ sic nõ est signaculum tñ.

❡ Questio. III.

Utrum i scriptura canonica possit inueniri puilegiũ spãle q aliqua alia psona a christo non cõtraxerit culpã originalẽ.

Hic quinque. ¶ Primo ponẽde sũt auctoritates vtriusq canonis. q solus christus excipit a culpa origiali de facto. ¶ 2° q solus christus (qꝛ nõ fuit p gñationẽ carnalẽ pcreatus) excipit nõ solũ a culpa. sz a cã ⁊ necessitate ɔhendi culpã originalẽ. ¶ 3° q necessitas ɔtrahendi originalẽ culpam que fuit in matre christi fuit statim extincta. Per puilegiuz spãle ab vtroq canone acceptũ. ¶ 4° soluuntur dubia. ¶ 5° q eius conceptio sit celebranda.

Arg. pᵐ **Primus** articulus. An solus christus fm auctoritates scripture ⁊ canonis excipiatur a peccato originali. Ubi dico q in proposito loquimur fm legem dei statutã ⁊ fm ea que in vtroq canone ɔtinent. Sz canõ biblie excipit solũ chrm de facto ab oĩ peccato de facto. In psal. 13. ⁊ 52. Oẽs declinauerũt simul inutiles facti sunt: nõ est

Arg. 2ᵐ qui faciat bo. nõ ẽ vsq ad vnũ. i. pter chrm ĩ glossa. ❡ Itez. Hũc versuz tractãs Apo. Ro. 3. pmittit qꝛ nõ est iust⁹ quisq̃. Seqtur ibi. Oẽs declinauerunt ⁊c. Glo. nisi solus christus.

Arg. 3ᵐ ❡ Itẽ. Ecclesiastes. 7. Uirũ vnũ de mille reperi. mulierez

Arg. 4ᵐ ex oĩbus non inueni glo. chrm q solus est pfecte bonus. ❡ Itẽ. Christus de facto est solus pnunciat⁹ sanct⁹ rõne psone: qꝛ filius dei. Luce. 1. Qd̃ eniz ex te nascet sanctũ vocabit filius dei. ⁊ hoc qꝛ de spũ sancto in vtero cõceptus ibi. Spũs sanctus supueniet in te ⁊c. Sz puilegiũ p se tñ psonam ɔsequitur

Arg. 5ᵐ de re. iu. 6. lib. ❡ Itẽ. Ex lege statuta nõ potuit quisq̃ cõcipi sine ɔcupiscẽtia que est cã origialis. 34. q. 1. Uir cũ vxo. de conse. dis. 4. ca. Firmissime: gnimo nec potuisset christ⁹ fuisse genitus p cõcubitũ sine cõcupiscẽtia parentũ. que inducit peccatũ originale. Ergo nec eius mater stãte lege statuta. Consequẽtia pz. Quia chris in oĩ lege magis erat puilegiandus q̃ mr̃ ei⁹. Et ponit. 27. q. 2. ca. Oẽ. Ubi dicit. q oẽ bonũ nuptiarũ fuit in parẽtibus chri: pter cõcubitũ nuptiaꝝ qꝛ h̃ i carne pcti fieri nõ poterat sine pudẽda cõcupiscẽtia

Arg. 6ᵐ carnis. que accidit ex peccato carnis. ❡ Itẽ. Hoc pz ex conditionibus peccati origialis. Cõtra eni peccatũ originale quo ad aperitionẽ ianue celi pudet in remediũ grã chri ⁊ redẽptio. Ex hac ɔditione arguit sic. Quelibet psona ɔtraxit de facto originale q̃ iustificatiõe eguit p grãz iustificãtẽ gratis datã. ⁊ p redẽptionẽ iesu christi. Sz q̃libet psona alia a christo eguit iustificatiõe p grãm gratis datã ⁊ p redẽptionem christi: qꝛ ipse solus fuit pfecte iustus redẽptor nõ redimendus. ergo. Maior pz Ro. 3. Ubi pmittit Apostolus q oẽs peccauerũt: ⁊ copulatiue cõnectit. q ⁊ egẽt gloria dei iustificati gratis per grãm ipsi⁹: ⁊ p redẽptionẽ que est in christo

Arg. 7ᵐ iesu. ❡ Itẽ. Conditio origialis fuit q oẽs trãsmisit ad limbũ ex qua sic arguit. Nulla psona que eguit liberari p fidẽ chri a limbo fuit de factõ excepta ab origiali. Persona Marie idiguit libari p chrm qꝛ alis mãsisset i limbo sp. igit. Maior ponit de cõ. di. 4. ca. Firmissime tene ⁊ nullaten⁹ dubites oẽz hoiem q p cõcubitũ viri ⁊ mulieris cõcipit. cũ originali peccato nasci: ⁊ filiũ ire a qua nullus liberat nisi p fidẽ mediatoris hois iesu christi. Hoc acceptũ est de lib. Aug. de fide ad Petrũ. Et ibi dic in fine libri. q heretic⁹ ⁊ ab oĩbus catholicis anathematiçandus appeat q huic libro ɔtradic.

Arg. 8ᵐ ❡ Itẽ. Peccatũ origiale delendũ erat p baptismũ. Joan. 3. Nisi qs re. fuerit ⁊c. Ex q̃ sic arguit. Nulla psona q̃ eguit baptismate spiritus sancti excepta fuit de facto ab originali distin. 9. 4. capitu. Quisquis. Et de baptismo capitu. Maiores. Persona Marie eguit baptismate spiritus sancti qꝛ sine illo nullus itrat in regnũ celoꝝ ca. Maiores. Et Jo. 3. ⁊ dĩ. 9. dis. 2. Baptismũ. Et nota q pmissa hic allegata phentia de facto oẽm psonã pter chrm originale de lege cõi statuta ɔtraxisse loquunt de origiali vt est culpa seu peccatũ: qd̃ est macula aie nõ vt origiale est necessitas ɔhẽdi tñ. Nã ianua clausa erat aiabus pp culpã eas maculãtẽ: silr ⁊ limbus pp origiale eos detinebat. Silr qd̃ dicit Apostolus. q oẽs peccauerũt. iustificati p grãz ⁊c. Nõ põt itelligi nisi de peccato qd̃ est culpa aie: nã gratia iustificãs solum est in remediũ ɔ culpã. silr peccatũ per qd̃ liberamur ab ira dei est remediũ culpe. Sz hec expressa sunt in his supra allegatis. Loquuntur igitur de originali vt est culpa anime vt de lege statuta.

Secundus arti. An nõ solũ chris excipit a culpa originali: sz ⁊ a necessitate ɔhẽdi. Ubi dico q cũ querit. Quare ex carne est nc̃itas ɔhẽdi origiale p qd̃ aia maculat. Rñdẽt sancti ⁊ doctores q hoc est ex lege statuta dei quã statuit: q oẽs p cõcubitũ carnalẽ geniti sũt filij ire. Ut pz p Apo. ⁊ de cõ. dis. 4. ca. firmissime. Ubi nõ q Phs. 7. ethi. c. 5. dicit q passiões aie trãsmutãt corpus ɔ rõnẽ. Nã ira ⁊ ɔcupiscẽtia isanire faciũt. silr inobediẽtia i aia parẽtis pmi corpus ei⁹ in rebellationẽ ɔ spũm trãsmutauit. Ro. 7. vt hic infra. ❡ Itẽ. Phs. 7. meta. t. c. 28. ⁊ 2. de aĩa. t. cõ. 49. q gñatio est siĩs de siĩi. Igit carne rebellãte spũi i pmis parẽtibus siĩs rebellio ɔsĩda erat in carne filioꝝ. Sed aia seqt dispõnẽ corpis. 2. de aĩa. t. c. 24. nã act⁹ actiuoꝝ sũt in patiẽte disposito ibi. Ergo filio p hũc ɔcubitũ regulr̃ cõcepto seqtur mox in aiatione q̃dã rebellio carnis ad spũm. Pz igit. q cã seu nc̃itas ɔhẽdi est ex carne rebellãte spiritui. qꝛ p cõcubitũ in ɔcupiscẽtia genita. Sz pctm̃ seu culpa q̃ est macl'a aie seqtur in aiatiõe. Et hũc modũ ɔhẽdi declarat Ansel. de ɔceptu vginali. c. 7. dicẽs. Qd̃ dic ppha. ⁊ iniqtatibus cõ. sum. (psal. 50.) nõ põt itelligi q in semie sit imũdicia peccati. aut peccatũ siue iniqtas: qꝛ pctm̃ nõ põt esse nisi in aia rõnali ⁊ volũtate vt pbauit. c. 3. ⁊ 5. Sz hic ppha dicit qꝛ ab ipso semine ⁊ ipa cõceptione ex q̃ hõ incipit eẽ accepit hõ nc̃e. vt cũ habebit aiaz rõnalẽ hẽat peccati immũditiam. que non est alid̃ q̃ iniquitas. ❡ Ad h̃ allegat illud Apo. 9. Corpus quod corrumpit aggrauat aiaz. ❡ Ad hoc Aug. de ci. dei lib. 2. c. 4. ⁊ 14. Et siĩe habes in canone. Naz loc⁹ carẽs hñdictione epi. scopali est ɔphen⁹. i. inept⁹ vt ibi diuina celebrent: nõ qꝛ carẽtia hñdictiõis q̃ est qd spãle sit peccatũ in ipo loco corpali. sz solũ est cã q̃re peccãt q in tali loco celebrãt. 6. de sen. Ex his q silr ɔles genita cũ carne in q̃ est q̃dã ɔnitas ad rebellãdũ spiritui ab Aplo vocatur in

obedietia (Ro.7.) seu caretia iusticie origialis sz Ansel. de cōceptu virgi. c.2.z.3. est iepta vt aia cū iustitia originali in eius carne recipiat. Nō q origiale qd est inobedietia aut carētia iustitie sit peccatū in carne cū sit vitiū spūale. sz solū ē cā z quedā necessitas q̄re aia corpi vnita ꝯtrahit peccatū origi nale q̄ est iustitia z iobedietia. vt dic Ansel. ibi. ca.7. ¶ Ad ppo^m cū g̃ vterq3 canō cōcordat q solus christus fuit ꝯceptus de spū sancto sine corpali ꝯcubitu. sequitur q solus christus origialē culpā nō ꝯtraxit nec nečitatē ꝯbēdi habuit. Et rō q̄re ꝯcubitus iducit necessitatē ꝯbendi assignāt z ponit de ꝯse. dis.4. c. Firmissime. Nā sz Apostolū de lege statuta originale est pestis nāe vt p cōcubitū genita z non p se tm. nā vt dicit Apo. ad Ephe.2. ca. Nā sum^9 filij ire. Sz qd inest a nā inest nečia in cōceptiōe. Igit p ꝯcubitū est nečitas ꝯbēdi. ¶ Rō Ansel. de ꝯceptu virgi. est c.14. z in.15. q2 q excipi dz ab originali oino z a cā ꝯbendi dz eē pditus iustitia z habitudie que fuit in Adā qn p̄mo fact^9 fuit. Sz tūc pditus habitudie z iustitia tali q caro obediebat spiritui: z q caro illa a solo deo data erat nō p cōcubitū accepta. Igit nullus excipit ab origiali oino nisi a deo fact^9 aut a spū sācto cōceptus: q̄lis est chris. Et iō hoc multū pōderandū est qd dicit Aug. de bono cōiugali z ponit .27.q.2. ca. Oē. Q2 fm legez dei statutā chris ipse nō potuit fuisse genit^9 p cōcubitū sine ꝯcupiscētia que accidit ex peccato. Aut n. Oē bonū nuptiarū fuit in parētib^9 chri p̄ter cōcubitū nuptiaꝝ. q2 h̄ in carne peccati fieri nō poterat sine pudēda ꝯcupiscētia carnis. que accidit ex peccato carnis. Igit a maiori. Mr chri de lege statuta nō potuit excipi oino ab originali gn saltē cā ꝯbēdi fuerit in ea (z loqtur ibi de origiali nō actuali) nā nulla lex est statuta q non possit homo vitare oē actuale gnimo hec dicere est anathema dis.9. se. dis.4. placuit.

Tertius arti. An nečitas ꝯbēdi pctm̄ origiale in beata v̄gine fuerit stati extīcta. Ubi dico q mox p p̄uilegiū spāle in hora ꝯceptiōis fuit cā z nečitas ꝯbendi origiale in matre dei extīcta. vt de iure p̄uato illa in animatione nō ꝯtheret originale. quo notat culpa z macula in aia lz alibi attēdēs ad ius cōe alr dixerim. ¶ Q2 igit Aug. in lib. de nā et grā: z Ansel. de cōceptu virgi. c.18. dicūt matrē chri pctm̄ oino nō habuisse. nec canones. aut alij doctores negāt eaz ꝯtraxisse cām origialis z mox in ea extīctā fuisse. Iō hic pbo. q lz pp reuerētiā canonice scripture ꝯcedat Mariā ꝯtraxisse cām z necessitatē vt in originali ꝯciperet inquātū fuit filia Ade. i. p concubitū genita nihilominus pōt saluari q illa cā z necessitas ꝯbēdi in ꝯtigēti fuit extīcta. inquātū pdestinata. fuit facta mater dei in spū sancto. Verbi grā. Gen.1. di. Terra inanis z vacua. i. sine forma. sz Aug.1. sup Ge. ca.18. Et saluat textū Aug. ibi. q terra de se fuit inanis. q2 nō hns formā de se. Et q2 de se nō habuit formā. iō in ea fuit cā z necessitas q̄ dz dici p̄us informis q̄3 formata prius (vt dicit) nō fm tps. sz fm ordinē originis. Et idē dic Phs de mā cuilibet rei corruptibilis.1. phy si. t.c.69. Mā n. de se nullā hz formā iō eā quodā mō p̄cedit sicut pfectibile suaz pfectionē nō p̄us fm tēpus. sz sz ordinē originis. Et q2 p̄us sz ordinē nāe dicebat mā de se informis q̄ erat informata. iō fuit i mā cā z nečitas. vt eēt sub p̄uatiōe p̄us q̄3 sub for^a. silr q2 caro Marie in ꝯceptiōe carnali (inquātū p ꝯcubitū genita) caruit iustitia origiali seu promptitudie ad obediēdū spiritui. iō p̄us fuit in eā cā z necessitas q̄ ꝯcepta erat in origiali q̄3 cā sz quā futura erat mater dei. Nā in nā sua eē cōcepta naturalr p̄supponit ad hoc vt in nā sua pdestinata sit futura mater dei. non tn̄ p̄supponit nečio fm ordinē tēporis. Quinimo habito q fuit futura mater dei. mox cessauit necessitas ꝯbēdi origiale. Quēadmodū mox cū mā ponit ens in rerꝫ nā cessat ei^9 informitas.2. phy. t.c.2. Et Aug. p sup Gen. c.18. Et qd dictū est. q cū mā ponit eē statiz cessat ei^9 iformitas. i. mox sit formata. Intelligēdū ē q statim cessat eius informitas. i. mox est aptitudinalr iformabilis. Ergo sic in pposito. Posita in eē carne Marie que pp ꝯceptionē apta fuit ad rebellādū spiritui. statim deo p̄destinante pōt corrūpi inobedietialitas carnis ad spūm. que est causa originalis: z iō acceptāte z ordināte. mox obedietialitas carnis ad spūm que sic cā nō ꝯbendi origiale. ¶ Hoc priuilegiū pbatur ex vtroq3 canone. Prio sic. Gen.3. di ad diabolū. Inimicitias ponā iter te z mulierē: z semen zc. Seqt. Ipsa cōteret caput tuū. Sed hec pphetia nō pōt itelligi de q̄cūq3 muliere cōceptura purū hoiem: q2 nulla talis potuit p̄uare diabolo euadēdo illō ius capitale qd hz in homine. ea rōne qua est seminalr seu p ꝯcubitū genit^9 qd ius est necessitas ꝯbēdi originale. Ergo singulr opz itelligere de muliere virgine illa. que cōceptura erat filium dei. Iuxta illud Esa.7. Ecce v̄go ꝯcipiet z pariet filiū. Et infra.9. Et vocabitur de^9 fortis. Sed qua rōne illa vt filiū dei ꝯceptura fuit p̄uilegiata vt caput diaboli inimici nostri foret ꝯteritura in q̄cūq3 istāti. eadē rōne z in p̄ q̄ erat chrm ꝯceptura ga rō ē eadē p oi istāti. s. reuerētia filiū dei ꝯcipiēdi. Ergo i p̄ q̄ erat ꝯcepta mox saluo solo ordie origis fuit p̄uilegiata ad caput diaboli ꝯterēdū. Sed cōtrictio capitis diaboli in p̄mo istāti nō pōt dici quo ad culpā originalē vel actualē: q2 non fuit tunc animata. Ergo opz itelligi q imediate fm ordinē nāe in p̄ma hora in qua cōcepta erat. fuit verꝫ dicere q p̄uilegialr fuit excepta a nečitate ꝯbēdi originale. ¶ Itē. Ro. p̄mo di de christo. q fact^9 est ex semine Dauid z p̄destinatus fili^9 dei in v̄tute fm spūm sanctificatiōis. Ex quo sic arguo. Lz mater ꝯtraxit necessitatē originalis in sua cōceptione put p cōcubitū erat genita. Uerūtamē sic imediate postq̄3 ipsa fuit ꝯcepta fuit verū dicē chris ꝯcipiēdus ē ex ea spālr. fm spūm sanctificatiōis (sz Apostolū) ita imediate fuit verū dicere. q mater christi ipm erat conceptura specialr fm spūm sanctificatiōis. Sz lex chri liberat hoiez a lege peccati z mortis. Ro.8. Et loqtur de originali: vt pz ca.7. in fine. Igit mox vt chrm ꝯceptura fuit specialr excēpta a cōmuni lege peccati. ¶ Cōsequētia hic posita est cuilibet mālfesta. Nā hec ppositio chris ꝯcipiēdus est ex matre sua specialr fm spūz sanctificatiōis: z ēt vt sic modificata p spūm sanctū. est relatiua ad hāc modificatā. Igit mater ei^9 ipm est cōceptura specialr fm spūm sanctificatiōis. Sz vnū relatiuoꝝ semp intelligit in altero lib. pdicatorum in Ad aliqd. Seqtur igit. Mater chri cōcepta. mox fuit verꝫ dicere. chris ꝯcipiēdus est ex matre sua spālr fm spūm sanctificatiōis. Igitur mater ei^9 fuit ipm ꝯceptura specialr fm spūz sanctificationis. ¶ Ad hoc est alia regula Phi.5. meta. c. de Ad aliqd. t. cō.20. Ubi dicit. q relatiue dicunt entia fm tpa vt q fiendū est ad id qd facturū est. Igit sicut est verꝫ dicere. hoc est calefaciendū specialr fm calorē. ita correlatiue est verū dicere modificādo. hoc est ipz calefacturū fm calorē specialiter sic hic. ¶ Itē. Hec ꝯña pz cōbinādo pphiā z euāgeliū. Nā cū Esaias ca. vndeci. dixerat spālr p cōceptiōe christi. Egredict v̄ga de radice iesse z flos de ra. eius as. z re. super eū spūs dni: postq̄3 referēdo verbū ad matrē ei^9 spālr dixit Angelus. Luce.1. ca. Ecce cōcipies zc. Et subdit modū spūs sctus supueniet in te z v̄tus altissimi obumbra. zc. Pz g̃ q ad priuilegiū christi quo fm. s. s. erat spālr ꝯcipiēdus sequtur p̄uilegiuz matris q ipsa erat eū ꝯceptura specialr fm spūz scilicet supuenientē in ipam. ¶ Itez. Hoc p̄uilegium pbatur ex canone ecclesiastico. Nā (19.q.2. ca. Due sunt) di qui p̄uata lege spūs sancti ducitur. nulla ratio exigit vt publica lege que pp̄ter transgressores posita est ꝯstringat. Sed (vt deductū est) mater christi postq̄3 fuit cōcepta spūs sancti lege mox spālr erat deducta z ordiata. vt sic filiū dei erat cōceptura. ergo zc. Ad hoc. 6. d. re. iuris. Generi per spēz derogatur

Argum. 1m

Argum. 2m

Argum. 3m

Argum. 4m

gaſ.℄ Confirmaſ. Nā tunc eſt ꝑuilegiū veruʒ ⁊ pfectum qn̄ lege ꝑuata eſt ſup facto puiſoriū ⁊ contrariȷ facti excluſoriuʒ. De verbo.ſig. Abba. ad ſinē. Ut ibi pʒ de puiuilegio ꝙ babebat abbas ſancti Bertini ſup ꝯſtitutiōe abbatis in monaſterio. S. ſyluani. Sʒ ꝑuilegiū ꝙ poſt ſuā ꝯceptionem mox fuit exēpta ab originali fuit puiſoriū per legē ꝑuateʒ ſpūs ſancti. vt hic ſupra diffuſe. q̄ lex ꝑuata ſpūs ſancti excludit legeʒ peccati. vt hic. Si ſpū ducimini nō ⁊c̄. Gal. 5. et. 2. ad Corin. ca. 3. Ubi ſpūs ibi libertas. Et hoc taʒ de originali q̄ actuali. nā ſpūs totalr̄ dominaſ. Et hoc eſt qđ ſeqtur. Dominus aūt ſpūs eſt. ℄ Itē. Hoc pʒ Scđo ꝑ ꝑuilegia bñficialia. Nā in beneficiȷs ꝑncipis pleniſſima eſt īterpretatio adhibēda. maxīe ſi remiſſio facta extiterit ſm̄ canonicas ſanctiones. Ut ſi epiſcopus remittat decimas epiſcopales cuʒ ꝯſenſu capituli ſui ⁊ cū nihil excepit cū poterat excepiſſe. de ꝑuile. Cū ⁊c̄. Sed qđ dī. ꝙ cōcepta matre chrī mox fuit verū dicere. ꝙ erat ipm̄ cōceptura ſm̄ ſpūm ſanctificatiōis cuius eſt ꝓpriū peccata remittere. hoc fuit bñficiū patris (vt pʒ Ro. 1. capi.) ⁊ ex ꝯſenſu toti⁹ trinitatis ſm̄ oēs. ⁊ nihil excipit. ſed indefinite dicit ſcriptura. ꝙ ꝯcipiendus erat chrīs ex ea ſm̄ ſpūm ſanctificationis. Ergo pleniſſime mox fuit exēpta. ℄ Itē. 6. de ꝑuile. ca. Si papa dat regulā ꝑ que verba cenſentur exēpti. Et ſi papa aliquos recipiat in ꝓprios ⁊ ſpāles ſubiectos. tunc cenſenſ exēpti. Sed cū per ſpūm ſanctū ordinauit deus ꝙ filiū ſuū ꝯciperet. Hoc erat eā recipere in ꝓpriam ⁊ ſpāleʒ ſibi ſubiectā. ergo ⁊c̄. Ad hoc faciunt alie forme exemptiōis ibi poſite. ℄ Itē. Idē pʒ vbi canon arctat ꝑuilegia. Nā (.6. de ꝑuilegiȷs. c. Uolētes) arctāſ libertates ꝑuilegiatoruʒ rōne delicti. ſiue cōtractus. ſiue rei de q̄ agiſ. Sed vt ſpecialr̄ ꝯceptura filiū dei ſm̄ ſpūm ſanctum ceſſat ois obiectio delicti. Ro. 8. Lex ſpūs liberat bo. a ſe ponit: ⁊ ſic ceſſat ēt ois actio rōne cōtract⁹ cū diabolo initi. ⁊ ois actio litigioſa ad ꝑſonā. nā nō fuit ꝯtractus cuʒ diabolo niſi ꝑ peccato. ℄ 3° hoc ꝑuilegiū pʒ per regulā Aug. in ſermone de aſſumptiōe virginis. Ubi docet ꝙ qꝛ in ſcriptura autentica nō inuenitur ꝙ aſſumpta ſit in corpe. vel nō. ideo īdagationi ſanctoꝝ ſtudioſū ſcriptura relinqt. Igiſ ſuppoſito ꝙ ex neutro canone eſſet diffinitū ꝙ ipſa concepta mox eēt eius cōceptio ſancta. ⁊ per ꝯñs ſup originali ꝑuilegiata ſtandū eſſet indagationi ⁊ ſentētie ſanctorū doctoꝝ. Sʒ inter ceteros ꝙ mox poſt eius conceptione carnalē cenſenda eſt cōceptio matris dei eſſe ſanctitate ꝑuilegiata. indagauit Anſelmus rōnib⁹ cogētibus. ℄ Ubi nota ꝙ aliqđ ſanctuʒ dici duplr̄ pōt ītelligi. Uno modo qꝛ ipm̄ eſt per grām informatū: ⁊ ſic cōceptio ei⁹ carnalis ſancta dici nō pōt. qꝛ caro nō cōpetit eſſe ſubm̄ gratie. Alio modo ꝙ ꝑ ſpūm ſanctū eſt ordinatū ⁊ acceptū ad aliqđ ſanctū ⁊ ſic caro ei⁹ ꝯcepta vt ꝑdeſtinata ꝑ ſpūʒ ſanctū ad icarnationē dei dī eē ſancta. nō formalr̄. ſed ordinabilr̄. ⁊ acceptabilr̄. queēadmodū templū dicif ſanctū qꝛ ordinatū ⁊ acceptatū ad ſacrificia ſacra de cō. diſ. 1. ca. 1. Et per oppoſitū. ſic peccatū originale dī eē lex peccati in carne. qꝛ caro cōcupiſcitura eſt aduerſus ſpiritū. Qꝛ autē carnalis matris dei cōceptio mox ſit ſancta. ſequiſ ex ꝑcedentib⁹. Nā ipſa eē concepta ꝑ ſpūm ſanctū de lege ꝑuata. ſup oēs ad effectū vt ſit mater dei. eſt eſſe ſāctaʒ ordinabilr̄ ⁊ acceptabilr̄ ad ſingularē ⁊ ſummā ſanctitateʒ ſuper oēs. Ergo hoc modo mox eſt ei⁹ cōceptio carnalis ſingulr̄ ſancta. Et ið lʒ Anſel. 2. Cur de⁹ hō. c. 16. ⁊ ð ꝯce. vir. ca. 16. ⁊. 18. aſſerat ꝙ cōcepta erat i originali tñ in lib. de ꝯceptiōe eius ꝓbat ꝙ mater chriſti nō ꝯtraxit. Hunc librum vidi in multis locis. ⁊ ponif in libro ꝙ eſt de vita beate Marie. ꝙ vocaſ magnū mariale. ℄ Incipit aūt liber Anſelmi de cōceptione ſic. Principiū quo ſalus mūdi ꝓceſſit. mihi ꝯſiderare volēti occurrit hodierna feſtiuitas ð ꝯceptiōe Marie matris dei ⁊c̄. Et pono hec argumēta ſua cū qbuſdā ſupplementis. Probat aūt eius ſolſitatē ca. 4. ꝑ ſimile in nā. Nuʒ enim caſtanea vel liliū naſci pōt inter ſpinas ⁊ ab illis nō pungi. Ergo mater chriſti poteſt cōcipi iter peccatores ⁊ tñ peccato nō tāgi. ℄ Et ſimilr̄ potuit fieri ſancta ordinabilr̄ ⁊ acceptabilr̄. Aut ergo ex ſpeciali ꝑuilegio voluit eaʒ tunc eſſe ſanctā ⁊ factū eſt. Aut noluit. Sed hoc eſſet irrōnabile. qꝛ ordinare eā ꝑuilegio ſm̄ ſpūm ſanctū ad cōcipiendū ſāctum ſanctorū, ⁊ nō eſſe ſanctā ordinabilr̄ ⁊ acceptabilr̄. includeret ꝯtradictioneʒ. ℄ Itē. Ca. 6. ꝓbat hoc ꝑ cōparationē ad totā mundi machinā. Deus ꝑdeſtinauit matrē ſuam concipiendā vt eſſet vniuerſorū. celi ⁊ terre. ⁊ oīum que in eis ſunt domina. ⁊ iperatrix: ⁊ hoc totū opus ex ꝑuilegio ſingularis gratie. Sed ordinare ꝯceptioneʒ Marie per grām ad hāc ſingularē ꝑcellentiā vt eſſet futura mater ſancti ſanctorū. ⁊ regina oīum ſanctorū in celo ⁊ in terra. ⁊ negare cōceptionē eius que chrīm erat cōceptura corporalr̄ eēt ordinabiliter mox ſanctā ⁊ deo acceptā. eſt ꝯdicere loco arguendi a maiori quo vtiſ ois ars. ℄ Itē. Ca. 5. hoc ꝓbat ꝑ cōparationē ad nām diuinā ſic. Deus eſt artifex ſapiēs. ⁊ ꝑpotens ⁊ ſanctus ſanctorū. Ergo ꝑmordialia fundamēta icarnationis ſue voluit habere ſancta ordinabilr̄. Sed cōceptio Marie carnalis vt ꝑdeſtinata ad cōceptionē filiȷ dei fuit vnum fundamētū. ⁊ ſpūs ſanct⁹ aliud (de qbus in pſal. 86. Fundamēta eius in montib⁹ ſanctis) ⁊ hoc totū fuit ꝑuilegiū. ex ꝑuilegio enim carnalis ei⁹ cōceptio fuit ſancta ordinabilr̄. Ad hoc ponit exēpla. Nā quidā angeli ꝑſciti reprobati ceciderunt. qdam ꝑdeſtinati ꝑſtiterunt. Igiſ ſi vnus de ꝑdeſtinatis in creatione ſua fuiſſet ex dei ꝑuilegio prouiſus vt a deo fuiſſet aſſumptus ꝓ ſalute populi. eius creatio ex eodē ꝑuilegio fuiſſet dicēda ſancta ex eo ꝙ ordinata ad ſalutē oīuʒ. Sic in ꝓpoſito. Tota cōceptio filiorū Ade dī eſſe in peccato. ex hac lege ꝑuata ſtatuta ꝙ deordinata eſt vt in omnib⁹ ꝯſtantibus caro cōcupiſcit aduerſus ſpūm. Igiſ conceptio Marie ex ꝑuilegio dei dicēda eſt ſancta qꝛ ordinata ad ſingularem ꝑcellentiā cōcipiēdi filiū dei in ſpū ſancto. in quo chrīo caro obediuit ſpūi. ℄ Cōfirmat oīa. Naʒ ſm̄ phm̄. 5. phyſi. tex. cō. 4. motus ſpecificaſ a termino ad quē. i. a fine ad quē ordinaſ: vt motus ad albedinē diciſ dealbatio. Sʒ finis cōceptiōis Marie fuit ex ꝑuilegio ordinatus ad cōcipere filiū ſup quem regeſcet ſpūs ſanctus. nā de eius conceptiōe dicit ꝓpheta Eſa. ca. 9. Egrediēſ virga de radice ieſſe ⁊ flos de radice eius aſcen. ⁊ requieſcet ſup eū ſpūs ſanctus.

Arg^m 5^m. Arg^m 6^m. Arg^m 7^m. Sacrū dī aliqd 3^r. Arg^m 8^m. Arg^m 9^m.

Quartus articu. Ubi ſoluunſ dubia circa hoc. Ubi ꝑmo ꝙ non obſtāt ꝙ tunc quilibet ꝑdeſtinatus mox poſt conceptionē ſuā eſt exemptus ab originali cū cuiuſlibet ꝑdeſtinatio eſt ex gratia ſpiritus ſancti. Nam ꝑdeſtinari eſt priuilegiū cōmunis forme. Per ꝑdeſtinationē enim cōſtituiſ idefinite de nūero cōi ſaluādoꝝ ſm̄ Gre. ⁊ Aug. 23. q. 4. Nabuchodonoſor. §. Due ſunt. Predeſtinari aūt filiū dei cōcipiendū eſt ꝑuilegium ꝑuate legis. nā per ꝑdeſtinationē que eſt cōcipiendū filiū dei vt immunis ſit ab omni cōditione peccati. ⁊ ab oī latitudie peccati. Unñ Aug. de natura ⁊ grā. De ſancta vgine Maria ꝓpter honorē dñi quē cōcipere ⁊ parere meruit (quē ꝯſtat nullū habuiſſe peccatū) nullā proſus cū de peccato agiſ volo haberi qōnem. Quia igiſ ad ꝑdeſtinationē que eſt ꝑuilegiū cōmunis forme nō ſeqtur ꝙ ꝑdeſtinati nūq̄ peccabūt. ad ꝑdeſtinationē legis ꝑuate per quā hec eſt cōceptura chriſtū ſingulari ordinatione ſpiritus ſancti. ſequitur ꝙ vt ſic. de ea nulla poteſt fieri queſtio de peccato. Ideo non ſequitur. Maria vt filiū dei cōceptura ex ſingulari priuilegio nō contraxit neceſſitateʒ ad originale. igiſ nec quiſq̄ ꝑdeſtinatus. Et ꝙ nō ſequtur patet. Nam predeſtinari eſt priuilegium quod vocatur priuilegium protectionis. ꝓtegit enim a ſimili damnatione lʒ non ꝑino a peccato. Predeſtinari ꝑ ſpūm ſanctū ad chriſtū

Rñſio ad obiecta.

concipiendū est ꝑuilegium qḋ vocaṫ ad indiciū ꝯceptio libertatis a dānatione: ꝛ oino a peccato. Sed ad ꝑuilegiū ꝑmo modo nō sequit ꝑuilegiū 2° modo: nā per ꝑmū non est plena exēptio sed per 2ᵐ est. De ꝑuilegijs ca. Recipim⁹. Et 6. ca. Si papa. Idē diffinitū est ꝑ regulas iuris que loquuntur de natura ꝑuilegiorū. Nā ꝑuilegiū quo Maria erat filiū dei cōceptura erat ꝑuilegiū ꝑsonale. Sȝ ꝑuilegiū ꝑsonale ꝑsonā ꝓsequiṫ. ꝛ cū ea extinguiṫ. 6. de iu. Silr ꝑuilegium paucorū legē cōem non facit. 25. q. 1. ca. vlti. Silr in genere nō veniūt de qbus nō est verisimile ꝙ in specie ꝯcedantur 6. de re. iur. Sed ꝑdestinari est genus ꝛc. Qđ aūt nō est verisimile liquet ꝙ cā nō est eadē. vt in ꝓposito de ꝑdestinatis. ꝛ in cōceptura dei.

Rñsio ad obie. ncl.

¶ 2° nō obstat ꝙ tunc nō indiguisset redēptiōe christi. Immo si ante mortua fuisset statiȝ ad celū euolasset. nā si quis ligaṫ duplici seruitute ꝫ redimaṫ ab vna adhuc remanet redimendus ꝓpter aliā. De hoc. De penitētijs ꝛ re. Oia vtriusqȝ in glossa. Sed per cōcubitū geniti ligaṫ necessitate ꝯhendi originale ꝛ ligaṫ ipso facto cōtractus: ꝛ ideo lȝ mater christi erat exempta vt de facto contraheret redēptorē tñ indiguit. qꝛ necessitatē ꝯxit. Propter idē est dicenduȝ ꝙ indiguit apertore ianue. ¶ Aliel. tñ videt. ꝙ nō obstat argumētū de redemptiōe aut de euolatione. qꝛ que ꝑdestinauit nihilominus ꝙ a filio dei redimeretur ꝛ ne aū christū moreret ꝛ sic neutra hypothesis est admittenda ꝓpter vtriusqȝ ꝯtrium positū.

Rñsio ad obie. ncl.

¶ 3° non obstat ꝙ qua rōne dicit ꝙ mox post ꝯceptionē fuit ꝑuilegialr exempta a necessitate ꝯhendi eadē pōt dici ꝙ simplr fuit exempta ne ēt quoquomodo ꝯxisset aut necessitatē aut factū. Nā de pōtētia absoluta dei bene potuit fuisse. sȝ non de statuta de qua loqmur. Naȝ ita stricte statuit ꝙ nec ipse christ⁹ potuit fuisse genitus ꝑ cōcubitū sine ꝯcupiscentia que accidit ex peccato carnis: ſm Aug. de bono cōiugali. ꝛ poniṫ. 27. q. 2. ca. Oē. Sed illa cōcupiscētia ex lege statuta inducit necessitatē: vt supra ar. 1. De lege igiṫ statuta nō potuit eximi ꝑ instāti sue cōceptionis potuit tñ eximi de lege ꝑuata.

Rñsio ad obie. ncl.

¶ 4° nō obstāt canones de cōmuni iure adducti. q̄ sine exceptione dicunt ꝙ oēs declinauerūt ꝑter chrm in ꝑmo. Glossa. Et oēs peccauerūt iustificati ꝑ grām ꝛc. Ro. 3. Et ꝙ ois homo ꝑ cōcubitū genitus igni eterno erat tradēdus. De cō. di. 4. Firmissime. Sȝ iustificatio ꝑ grām ꝛ dānatio ad penā eternā nō cōpetunt nisi hoibus animatis. Ergo ꝑ canones illos sine exceptione omnes contraxerunt culpā originalem ſm animam: ꝛ sic de facto ꝛc. Nam lȝ qui omne dicit nihil excipit hoc modificaṫ nisi pro quo caueṫ de obseruantia ieiuniorū oiuȝ. Et in glossa. Sȝ tunc bene excipit illud pro quo cautū est. Ut ibi ꝛ. 6. de re. iuris. Generi per spēm derogatur. Et. 19. q. 2. ca. Due sunt. sed de ꝯtractu originalis quo ad factū. ꝑuata lege tñ est de matre dei: vt ꝓbatur hic 2° articulo diffuse. Est ergo dicendū ꝙ oēs de facto ꝯxerunt de iure cōi. nō de iure priuato.

Rñsio ad obie. ncl.

¶ 5° non obstat dicere ꝙ ponis ipaȝ eximi a nēcitate ꝯtrahendi mox post eius esse ꝯceptū. Igiṫ nō ponis ipaȝ cōceptionē eximi nec ꝑ ꝯñs eē celebrādā. Nā accipiēdo ꝯceptionē vt est via ad esse cōceptū siue ad ꝑmū esse ꝓlis: nec est in cōceptione necessitas ꝯtrahendi nec exemptio necessitatis quo ad ipam ꝓlē. Qđ igiṫ dicit ꝙ i cōceptiōe ꝓlis ē necessitas ꝯhēdi ꝛ exēptio. intelligēdū ē accipiēdo ꝯceptionē ꝑ eē ꝯcepto ꝓlis seu ꝑ ꝑ eē ꝓlis. Et qḋ dē ꝙ mox post suū eē cōceptū fuit mater dei exēpta intelligendū est ꝙ ly/mox dicit. ordinē nāe nō tpis. vt sic in eodē instāti sȝ rē fuit ꝯcepta sub necessitate ꝯhēdi ꝛ exempta: ideo verū est dicere ꝛ ꝙ in cōceptiōe ꝯtraxit necessitatem. ꝛ post imediate fuit exempta in ipsa conceptione: accipiēdo post. vt dicit ordinē nature tñ. sicut per simile declaratū est ꝙ in eodeȝ instāti materia est informis ꝛ formata: ꝛ aer tenebrosus ꝛ lucidus saluo tñ ordine nature nō tēporis supra articulo. 1. ꝛ sub hoc intellectu saluaṫ ꝙ ei⁹ cōceptio est excepta sancta ꝛ celebrāda. ¶ Qđ dictū est ꝙ ei⁹ ꝯceptio vt est via ad ꝑmuȝ esse ꝓlis seu ad ei⁹ esse ꝯceptum nature in ea est necessitas ꝯtrahendi nec exemptio pȝ. Nā vt est via tñ ad ꝑmuȝ esse ꝓlis sicut adhuc ꝓles nō est ꝛ nō pōt ei inesse necessitas ꝯtrahendi aut exemptio. Antequā est igiṫ in ipsa cōceptione vt est via nō est necessitas aut exemptio. ¶ Iteȝ. Ut cōceptio est via tñ ad ꝑmū esse ꝓlis sic est post se act⁹ qdam actualis cōcupiscētie parentū. Sed in ꝑciso peccato actuali parentū nō est necessitas ꝯhendi originale: qꝛ semel pro semꝑ absoluti fuerant: ne parētes originale peccatū iterū ꝯtrahere possent nec est in ea exemptio a peccato. qꝛ per ꝯcupiscentiā solū actualr peccāt. Ergo in cōceptione vt est via ad ꝓlē. nec est necessitas ꝯtrahendi nec exemptio.

Articulus quintus. An eius cōceptio sit celebrāda.

Ubi dico ꝙ pȝ ex ꝑmissis ꝙ ꝯceptio ei⁹ est celebranda. ¶ Nā ꝙ ab hora postquā fuit ꝯcepta tota ei⁹ vita futura fuit sancta. probatū est per testimonia euāgelij ꝛ rōnib⁹ supra arti. 3. Sȝ sancta vita ꝑ testes idoneos lumine ꝓbata sufficit ad venerationē sanctorū. De veneratione sanctorū ꝛ religarū ca. 1. ꝛ de testib⁹ ca. Venerabi.

Arg^m 1^m

¶ Item. Christus vt ꝑdestinatus ꝯcipiēdus in spāli forma. s. ſm spiritū sanctificationis fuit venerādus. nā sanctificatio ꝑ spūm sanctū est sufficiēs ratio venerādi. Ergo ꝛ mater eius (vt in hac spāli for⁹ fuit ꝑdestinata vt chrm ꝯciperet) fuit venerāda. Sed ꝑ h̄ ꝙ ꝑdestinatio eius habuit effectū per ꝯceptionē subsequentē nihil diminuebaṫ de vita ꝛ veneratione. sȝ potius ꝑficiebaṫ. maxime cū mox post eius conceptionem necessitas ꝯtrahendi originale fuit extincta. vt hic supra arti. 3. Igitur mox fuit venerāda. Cōsequētia pȝ. Nam veneratio vnο relatiuorū vt relatiuū est: veneraṫ ꝛ reliquū vt ei⁹ correlatiuū est: vt si veneraṫ filius regis qꝛ fili⁹ regis est. veneraṫ ꝛ pater eius. qꝛ pater eius est. Sed chrs ꝑdestinatus est vt ꝯcipiēdus in hac speciali forma ſm spūm sanctū relatiue referitur ad matrē ꝑdestinatā. vt ipm ꝯciperet spū sancto superueniente in eaȝ. Luce. 1. Sequitur igiṫ christus vt ꝑdestinatus cōcipiendus est. ꝛ cetera est venerādus. igiṫ ꝛ mater ꝑdestinata ꝛc.

Arg^m 2^m

¶ Itē. Omnes ꝑdestinati eo quo ꝑdestinati in cōmuni forma. s. vt presciti ꝛ ꝑpati ad grām. sunt censendi sancti finalr. Ro. 8. Quos presciuit ꝛ ꝑdestinauit. hos iustificauit: ꝛ magnificauit: ꝛ ꝙ iustificati magnificenṫ hoc est eos inter sanctos venerari. Uerūtamen. qꝛ predestinati cōcepti mox eo ipso quo sunt ꝑdestinati nō habēt ꝑpetuaȝ ꝛ omnimodā sanctitatē. qꝛ adhuc peccaturi sūt. ideo eo quo predestinati mox nō sunt venerādi post conceptionē. Ergo cum mater christi in speciali forma per spūm sanctum fuit ꝑdestinata ad chrm ꝯcipiendum. ꝛ singulr nūquā peccatura ſm Augustinuȝ de natura ꝛ gratia. sequitur vt ꝑdestinata in speciali for⁹ ad chrȝ ꝯcipiendū censenda est sancta.

Arg^m 3^m

¶ Iteȝ. Res materiales venerāde sunt. qꝛ ordinate sunt ad cultum diuinū in eis exercendū vt ecclesie ꝛ tēpla dedicata. nam festa dedicationū celebranṫ. De cō. d. 3. Pronunciandū. Sȝ ipsa in scriptura vocaṫ tēpluȝ domini. Similiter imagines sanctorū sunt venerande. qꝛ representāt sanctos. De cō. di. 3. Uenerabiles ꝛ c. Perlatū. Igitur a maiori. ꝛ caro virginis: nam nō soluȝ fuit representatiua incarnationis. sed substantia ꝑmordialis.

Arg^m 4^m

¶ Itē. Partes sanctorum resolute in quācunque formam sunt tanquā reliquie venerāde ꝓpter ordinē quē habent ad sanctā animaȝ. vt ei vniantur resurrectione: vt si caro aut sanguis alicuius sancti posita in aliquo vase in aliam formam resolueret. adhuc esset veneranda. qꝛ cum anima resurrectura ſm doctores. Igitur ꝛ partes ꝑmordiales seu seminales matris christi que spāli ꝑuilegio erant ordinate ad vnionē cuȝ anima eius sancta ꝛ ad filiū dei incarnandū tanquā sancte reliquie sunt venerāde.

Arg^m 5^m

¶ Itē. Qua rōne ex lege statuta

Arg^m 6^m

ge statuta caro ɔtrahit necessitatē culpe ꝛ detestatiōis:eadē ratione ꝛ necessitatē ad grām venerationis. Naz leges proniores sunt ad benignitatē ꝙ̄ ad seueritatez. Ergo si gratia illa sit spālis forme ꝛ ppetua. ꝛ omnimoda. vt est de gratia matris dei erat spālis ratio venerādi. ❡ Nec obstat dicere ꝙ ppositio qua vtor cōmuniter. s. ꝙ mater chrīi mox post borā cōceptionis fuit chrīm conceptura sit iproprja. qꝛ sola materia matris fuit tunc cōceptura:nō mater. Nā loqmur pprie quādo loqmur vt scriptura loqtur. Sed pp̄ter conceptionē partis dicit scriptura suppositū esse conceptū. Ait. n. pphetɑ personalr loquēs. Ecce in iniquitatibus conceptus sum ꝛc. ꝛ tn̄ sola Maria cōcipit seu generat. ❡ Nec obstat ꝙ sanctitas p̄destinationis fuit respectu sancte vite future nō p̄terite. Nam christus vt s̄m spūm sanctificationis cōcipiēdus in futurū. erat venerādus. Igitur ꝛ mater vt s̄m spiritū sanctificationis fuit eū conceptura erat venerāda. Antecedens pꝫ. Nam oēs saluati qui p̄cesserant chrīstū saluati fuerunt per fidē in chrīm venturū vt pulchre declarat Aug. epistola. 19. ad Deodatū presbyterū: ꝛ hoc p venerationē in sacrificijs ꝛ circūcisione. Per Grego. de cō. di. 4. Ꝺe apud. Patet igit ꝙ christus futurus venerabat. Consequētia pꝫ. Nam cā venerādi ponit eadē in vno relatiuorū ꝛ in reliq̄ scilicet spūs sancti sanctificatio. ❡ Confirmat. Quia si duz adhuc christus futurus erat fuisset alia imago facta in reuerentia christi fuisset veneranda per rōnem capituli. Venerabiles ꝛ. c. Perlatū. De cō. di. 3. Ubi dī ꝙ imagines venerande sunt qꝛ sunt exēplaria sanctorū. Silr si aliqͦ templū fuisset factū tunc ad eius cultū fuisset venerandū. Nā tabernaculi festū celebrabat de cō. di. 1. ꝛ ex. v. ꝛ h̄ significabant p̄sonam christi qui erat tabernaculū non manufactū vt habetur He. 9. Ergo a maiori. mater christi euz conceptura in futurū fuit venerāda. nam ipsa vt chrīm conceptura fuit dignius dei tēplum ꝙ̄ Moysi tabernaculū: ꝛ digniorē habitudinē habuit ad chrīm cui subam incarnationis per spiritum sanctum ministrauit. ꝙ̄ imago per hominem facta.

❡ Questio. IIII.

Supposito qꝛ culpā originalē traxisset: querit. An adhuc in die conceptionis sue sit veneranda.

Hic tria. ❡ Primo an posito ꝙ ɔtraxerit possit eiꝰ conceptio celebrari. ❡ 2ͦ an ipso die q̄ cōcipiebatur. ❡ 3ͦ an sequēdo morem antiquuz debeat sacrosancta sedes apostolica hoc statuere.

Primus articulus. An posito ꝙ beata virgo cōtraxerit peccatū originale sit eiꝰ cōceptio celebranda. Ubi ad hoc sunt argumēta quedā ꝙ sic. ❡ Nā vt ipsa concepta vt specialr p̄destinata per spūm sanctū futura mater christi fuit sancta. nec originali quoquomodo infecta lꝫ eadē cōcepta nō erat sancta. sed potius originali infecta. vt ipsa erat filia Ade. i. per cōcubitū genita. Sed sub ratione qua eius conceptio fuit sancta ꝛ sine originali vt filia Ade: fuit venerāda a christo vt supra. igit nō obstāte ꝙ contraxisset originale vt filia Ade venerari poterat eius conceptio sub ista p̄cisione qua erat per spūm sanctū predestinata fore mater christi. Ꝺꝛ aūt vt mater dei fuit sancta ꝛ ab originali p̄uilegiata. habes pbatuz exq̄site. q. p̄cedente arti. 3. Et vide bn̄ argumēta Ansel. ibi. Et spāliter hoc accipitur ab Apo. ad Ro. 1. Naz ibi loquēs de filio eius dicit ꝙ factꝰ est ex semine Dauid s̄m carnez: ꝛ p̄destinatus filiꝰ dei in v̄tute s̄ꝫ spūꝫ s̄ctificatiōis. Sꝫ qͦ dī factꝰ ex semine Dauid. ꝛ qͦ dī p̄destinatꝰ s̄ꝫ spūꝫ s̄ctificatiōis. nō v̄ificant nisi itelligēdo h̄ de semie de quo mater chrīi cōcipiebat. qꝛ christus nō fuit ex alio semine carnali. Ergo conceptio Marie vt ipsa erat p̄destinata mr̄ dei futura fuit s̄cta. ❡ Et ꝙ verba apostoli itelligant de cōceptiōe matris. hoc satis declarat. per glossam: dicit enim glo. h. Itē. Si nō itercessit semen hominis in cōceptione virginis: recte tn̄ christus dicit factus ex semie qꝛ ea in carne. s. matris christus formatus est: quā cōstat esse ex semine. ❡ Itē. Ad venerationē cōceptionis sufficit ꝙ sanctitas talis cōceptionis sit per scripturaz canonicaz digne p̄conijs laudata. ꝛ testificata. 12. q. 2. Quatuor. Et de testibus. Venerabi. Sed hoc singulariter est verū inter puras creaturas de cōceptione seminali matris dei. Igitur hic singulariter venerāda. Probatio minoris. Christi eniz generatio seu cōceptio nō dicit benedicta vel sancta precise. sed simul cōnotando cōceptionē seminalē matris: ꝛ hoc cōnotatione singulari. Verbi grā. Qͦ dicit Gen. 12. ꝛ. 17. Abrae. In semine tuo benedicentur oēs cognationes terre: exponit Apo. Gala. 3. nō p̄cise de christo sic dicendo. In semine qͦ est christus bn̄dicentur ꝛc. Sed connotat. i. simul cōprehendit seminalē cōceptionē qua descendit de Abraā. Unde ibi Abrae facte sunt pmissiones. ꝛ semini eius Apostolus ibi. In semine tuo qͦ est christus. ❡ Nota ly tuo, qꝛ connotat conceptionē seminalē de Abraaz: ꝛ etiā singularē. Et hoc est qͦ dicit Apostolus. nō dicit in seminibꝰ. sꝫ semini tuo qͦ est christus. Sed seminalis cōceptio illa singularis nō potest intelligi nisi de semine illo de quo cōstat caro Marie de quo in singulari dicit Ro. 1. Christus factus est ex semine Dauid s̄m car. ꝛc. ꝛ sic exponit glossa ibi. Erꝰ igit conceptio seminalis simul in ordine ad christi conceptionē laudat benedicta ꝛ sic venerāda. ❡ Confirmat. Qꝛ si alia seminalis esset ascripta laudata ꝛ sic venerāda. maxime videretur de Joā. baptista q maior fuit inter natos mulierū. Mat. 11. Sed hoc nō, sed sola natiuitas eius laudat. Lu. 1. Et multi in natiuitate eius gaudebūt. ❡ Nec vꝫ obstare dubitatio aliquorū. Quo in die sue cōceptionis carnalis poterit esse conceptio sub ratione matris venerari: cū tunc nō erat purgata a radice originalis culpe. quā cōtraxit vt filia Ade. vt supponit in titulo huius qōnis. Nam ad hoc ꝙ idē possit vno modo venerari ꝛ alio modo reprobari: sufficit ꝙ diuersimode possit venire in nostrā considerationē. Et est ratio. Quia cū veneratio est actus voluntatis sufficit diuersa ɔsideratio in intellectu. Sed materia ɔcepta de qua fuit formatuz corpus beate virginis diuersimode considerat. s. in ordine ad christi incarnationē ꝛ peccati contractionē originalis. Igit vt futura mater dei est eius cōceptio veneranda. ꝙ̄uis vt sub originali concepta nō sit colenda. qꝛ diuersa consideratio sufficit. Uñ ꝛ potius dici dꝫ sanctificatio ꝙ̄ cōceptio. ❡ Patet hoc in omni scientia. Primo in logica. Syllogismus enim vt peccans in forma vituperat. ꝛ paralogismus vocat. 1. Elenco. ca. 1. Idē syllogismus vt nō peccans in forma syllogismus est ꝛ syllogismus vocat. 1. elen. capi. 1. ꝛ sic laudatur. ❡ Idem patet exemplo phie. Materia enim prima vt est fundamentū nature a phis laudatur. vt semp machinat ad maleficiū corruptionis vituperat. 1. physico. tex. cō. 80. ❡ Itē Exēplo medicine. Potio enim vt amara ꝛ veneno infecta est abominabilis: vt aūt sanitatis inductiua laudabilis. 4. meta. tex. cō. 2. ❡ Idē patet in exēplo iuris canonici de cō. di. 9. ca. 1. statuit ecclesia ꝙ dedicatio ecclesiarū debet celebrari qͦ non est intelligenduz inquantū est lutea vel lapidea quia hoc esset peccatuz idolatrie. sed vt ad diuina officia deputat. ❡ Idē est de imagine christi ibi. capitulo venerabilis. ❡ Ad hoc qͦ habet. 12 q. 3. Quoniā multos. Ꝺꝛ vxor/filij/ancille/rustici/seruiētes possunt cum dn̄o excōmunicato cōmunicare: qͦ nō est verum habita cōsideratione ꝙ ipse fuit cōtumax ecclesie. sed solū qꝛ filij naturaliter ꝛ serui ciuiliter sibi debēt reuerētiā. Sic in pposito. conceptio beate Marie non est colēda vt ad originale necessitata. sed qꝛ est quedā natura ad sanctam christi ɔceptionē ordinata. ❡ Idez patet de reliquijs mor-

Ad tacitā obiectionē.

Argꝰ pꝰ

Argꝰ 2ͦ

Ad tacitā obiectionē.

Infra ar. 3. arg. 1. s.

morū que non venerant vt ossa.sed vt ossa sanctorū.Silr festū dedicationis celebrat nō vt terreū aut ligneuz.sed vt officio dominico deputatū.¶ Idē pz per theologos.plat9 enim vt peccator dehonorādus est.Ipse idē vt iurisdictionē habens ꝛ super cathedrā Moysi sedēs.venerandus est. Idem est in quolibet peccatore qui fm culpā est detestandus.fm nām ē tñ superhonorādus.Sic in ꝓposito de cōceptione beate Marie dicendū/pensato ordine diuersimo de ad gratiā:ꝛ ad culpā.¶ Et nota ꝙ l hoc itellectu.s.ꝙ vt futura mater christi nō cōtraxit originale loquunt auctoritates sanctorū que in hac materia plus alleganī.Cum eniz diceret Ansel.lib.de ꝯceptu virginis.c.18.decebat vt ea puritate niteret virgo illa qua maior sub deo nequit intelligi. subdit.Que ipse dei filius substantialr facere sibi matrem eligebat.¶ Itē.Ex dicit Aug.lib.de natura ꝛ gratia ꝙ cuz de peccato agit de sancta virgine nolo habere qōnem.subdit.ꝑpter honorē domini.quē cōcipere parere meruit.Est ergo finalis cōclusio Ansel.lib.de ꝯceptione eius q incipit. Principiū ꝛc̄.vt pz in fine.6.ca.est ꝙ vt ꝑdestinata mater christi non cōtraxit.Et hoc est qđ concludit.Predestinata fuit ꝛ preordinata in hoc opus mirabile ꝙ dei sapiētia eaz sibi matrez elegit.Crediderim ergo queso ꝙ mors que per inuidiā diaboli occupauit orbē terrarū ipsaz in suo ꝯceptu pregrauari potuit.Subdit.Me autez considerāte rationes superius positas(.s.q.ꝑcedente articulo.3.)hic animus me9 credere vitat.intellectus abhorret.lingua fateri non audet. ¶ Idē tenet Ricardus de sancto Uic.Sermone nonduz e.ab so.i.dicens.Non decuit vt caro illa beate Marie peccato aliquādo obnoxiā se cognouerit sz electa est ab initio. nam dei sapientie indignum esse credimus vt ꝙ ad lumen gentium predestinauit tenebris prauitatis sineret inuolui. Et infra.Erit ne ingratus proprie matri.qui patri ꝛ matri honorem precipit exhiberi.

Nondum pulcherrimum.

Secundus articulus.An ipso die quo beata v̄go cōcipiebat sit eius ꝯceptio venerāda.Ubi sequitur ex premissis ꝙ carnalis eius conceptio celebrāda est in ipso die in quo fuit concepta:vt caro illa cōcepta fuit predestinata ad christi incarnationē per spiritū sanctuz.sz non vt futura filia Ade ꝛ culpam originalem contractura. Nam veneranda fuit pro omni hora vt fuit sancta lege ꝑnata.ꝛ priuilegiata spiritus sancti.Sed mox quando concepta fuit vt futura mater dei.vt sic fuit eius cōceptio sancta lege priuata.s.i.vt exquisite declaratum est questione precedente arti.2.Ergo pro die conceptionis sue semper fuit veneranda. ¶ Et quia forte non omnes intelligere possunt ꝙ eius seminalis conceptio celebranda sit vt precedit anime sanctificationez.Ideo hic pono alium modum quo indubitanter est celebranda in die cōceptionis eius carnalis pro illo tēpore.ꝛ ex tunc quo caro illa concepta ꝛ predestinata fm spūm sanctum postea fuit eius anime sancte vnita ꝛ copulata:ꝛ prout tam caro ꝙ̄ anima ei9 personaliter vnite ad filij dei incarnationez ꝑdestinate fuerunt.Et iste modus patet euidēter ex determinatione Ansel.in epistola ad coepiscopos suos anglie.Nam cū ibi docuerat eius conceptionem carnalez esse celebrandam.ꝑpter hoc non intelligentes consequenter docet.ꝙ saltiz moderno tēpore omnino est celebranda.quia caro virginis concepta postmoduz anime eius sanctitate fuit vnita ꝛ copulata.Unde sic dicit. Erubescant insensati tenebris ignorantie excecati qui diem conceptionis venerande dei genitricis respuunt celebrare eo ꝙ viri ꝛ mulieris copulatio in eius extitit conceptione. Nam ꝙ due sint conceptiones hominis omnib9 notum est peritis.Una spiritualis.Alia carnalis.Una que carnali copula viri ac mulieris agitur.Alia qua spūalis anima corpori diuinitus adunat.Si igitur non placet stultis dominice

Modo cōce pto beate virginis est celebranda.

matris celebrare conceptionem(supple carnalem)placeat colere spūalem qua anima eius creatur ꝛ sanctissimo eius corpori vnitur ꝛ consecratur.Et concludit.Non verus est amator virginis qui respuit colere diem eius conceptionis. Et infra.Celebremus igitur dignis officijs vtranq3 eius honorabilem conceptionez spiritualem scilicet ꝛ humanam. ¶ Hec via ostenditur euidentibus exēplis.Primo in philosophia.Nam lz generatio corporis precedit animaz intellectualem.tamen postq̄ vna persona fit ex his.non est verz dicere ꝙ sola intellectus intelligit.sed totus homo.primo de anima textu cōmenti.64.Simile est dicere animaz intelligere sicut texere vel edificare.sed est homo qui intelligit.ꝛ anima quo intelligit.2.de anima. tex.cō.24.Anima est quo primo viuimus/mouemur/sentimus/ꝛ intelligim9. Similiter.Lz caro concepta precessit animā ꝛ eius sanctificationem.tamen postq̄ ex anima ꝛ corpore facta est vna persona nō verum dicere.ꝙ sola anima est sanctificata ꝛ sit veneranda.sed totum compositum actualiter vtrūq3 complectens.Quia vt sic,totum est idem ꝙ partes.1.physicoꝝ commento.3.¶ 2° exemplo theo.nam lz fuissent prius corpora formanda ꝛ organiçanda q̄ animanda in statu innocentie(vt Gen.2.)tamen cum vnita fuisset anima corpori nō fuisset verum dicere solam alaz fuisse iustaz ꝛ sapientez iustitia ꝛ sapientia originali.sed ꝛ totum hominem vt diffuse patet.2.sentē.Sic in proposito.¶ Declaratur per rationem sic.Nam consumata sanctificatione anime virginis tota persona eius:ꝛ per consequēs caro eius concepta anime eiꝰ vnita fuit adoranda.adoratione latrie/hiperdulie/ꝛ dulie precellentis.ꝛ imutabilis.Sed qđ adorādū est.his modis vel aliquo eorum est venerandum.quia iste adorationes fm theolo.solis sanctis venerandis competunt.Maior declaratur.Naz fm theologos adoratio seu cultus que soli deo debetur vocatur latria:ꝛ adoratio cult9 que christo qui est sanctissimus homo debet vocatur hiperdulia:adoratio cultus que ceteris sanctis debetur vocatur dulia.Et habent theologi hanc regulam.ꝙ adoratione qua adorantur per se adorata.eadem adorantur(sed consequenter)que habent attributionem ad illa.Uerbi gratia.Deus vt deus per se adoratur latria.ideo humanitas dei ꝛc̄.que concernunt eaz vt in vnitate persone filij dei assumpta.consequēter adorātur latria.Similiter humanitas christi per se adoratur hiperdulia. Ideo ptes hominis christi vt partes sunt scilz sanguis ꝛ caro:etiam consequēter adorantur hiperdulia.Similiter ceteri sancti per se adorantur dulia:ꝛ ideo cōsequenter eorum reliquie.Sed caro concepta beate virginis vt predestinata mater dei habet attributionem ad filiū dei vt deus est.quia vt mater eius ministrauit sibi carnem assumptam in vnitate persone.Similiter vt mater sanctissimi hominis christi ministrauit christo homini partes humanitatis sue.Similiter vt mater christi fuit sanctissima ꝑ precellentiam vltra omnes puras creaturas ꝛ immutabiliter:quia nunq̄ post sanctificationē peccatuz habuit.Fuit ergo adoranda persona eius ꝛ ala ꝛ caro adoratione latrie. hiꝑdulie.ꝛ ꝑcellēeia dulie.¶ Itē.Declaratur per sile.Pone enim ꝙ semen Dauid de quo dicit Apostolus.1.capitu. Rom.Christum esse filium ꝛ predestinatum filium dei.nō esset adorandus pro hora seminationis.tamen caro christi concepta a tempore vnionis ad filiuz dei adoranda est.Ad He.primo.Et cum introduxit primogenitum ꝛc̄.Ratio est. qꝛ in vnitate persone assumpta:vt ibi allegat Apost.psal.2. Dñs dixit ad me fili9 me9 es tu.ego ho.ꝛc̄.Ergo caro mr̄is ꝯcepta a tp̄e vniōis ꝑsonalis cū aia ei9 sancta est venerāda. Silr qꝛ corpus christi in sacramēto venerat.ꝛ ei9 caro:naz ibi corpus venerat cū oibus cōicantibus chim.Igit ꝛ venerata aia matris dei venerat caro ei9 ꝛ alia cōicantia.Silr

Hereti balaci.

Adoratio dei christi ꝛ latina.

principale

principale pz exẽplo canonico. Nã relige venerant̃ a tẽpo-
re canonizationis sanctoꝝ: qꝛ tetigerunt corpa eorũ. vt ve-
stimẽta ꝛc. Et silr imagines eorũ: qꝛ tũc exemplaria memo-
ralia extiterant. de cõs. di. 3. ca. Venerabiles. ꝛ c. Prelatum.
Igit̃ a maiori. caro matris cõcepta qꝛ vnitur personalr aie
eius iam sancte. Silr in nocte natalis dñi venerat̃ stat⁹ bo-
norũ. ꝛ qui fuit ante legẽ ꝛ qui sub lege: qꝛ vterqꝫ status cõ-
summat̃ in statu legis gratie. ꝛ hoc significant tres misse in
natali: vt probat glossa de ce. mis. capitu. Cõsuluisti. Igitur a
simili. Cõceptio eius carnalis tũc iaꝫ cõsũmata fuit. qñ aie
Dubium eius sancte extitit vnita. ℂ Sed nunc restat dubiũ. Nunqd
posset celebrari hec festiuitas in die ɔceptionis eius carna-
lis nõ obstãte ꝙ caro eius pariter nõ erat aie sancte ei⁹ vni-
Rñsio ta. sed sub necessitate ɔhẽdi originale: ℂ Saluo meliori iu-
dicio. posset videri ꝙ nõ obstat. Nã aliqs minor annis cõ-
trahit sponsalia. Et pone ꝙ cũ dissensu volũtatis: ꝛ ꝙ in eo
dissensu stet vsqꝫ ad firmã etatẽ. Si tñ tunc ɔsentiat ɔuale-
scit p̃mus ɔctus ꝛ stat. 6. de spon. In publi. ca. 1. Igit̃ a maio
ri. cũ ɔceptio carnalis beate Marie virginis fuit ab eterno
ordinata ad chri incarnationẽ per sanctũ spiritũ: ꝛ sic ab ini
tio ꝛ vt sic. fuit rectus ɔctus. Igit̃ lꝫ originale cõtraxit vt̃ fi-
lia ade nihilominus venerãda est dies illius ɔceptionis pp
sanctificationẽ ab eterno ordĩa: in habitudine ad ɔsensum
sequentẽ. Ad hoc hec supra articulo. 1. Et ꝙ dꝫ celebrari in
die cõceptionis carnalis. s. 8. die decembris. pꝫ per ducenti
ca miracula que refert Ansel. cant. Archiepiscopus in epl̃a
ad coepiscopos anglie. ℂ Primũ est de Helsino abbate ra
mensi. Hic enim dirigebat̃ per Regem anglie ad Daciam
ad tractandũ de pace: qꝛ iam preparauerat Angliaꝫ armis
sibi subducere q. iure hereditario debitaꝫ. Sed pace felici-
ter obtenta maximã maris ptẽ redeundo transierat. Mox
horrida tẽpestas orta est ꝛ remis fractis, funibus ruptis, ca-
dentibus velis, spes salutis amittit̃. Inuocantibus ꝯo bea-
tissimã dei genitricẽ mariã quasi inter medias vndas naui
ɔximũ prospiciunt quẽdã in insula pontificali decoratum:
qui ad Abbatem dixit. Si vis sanus ad patriã redire. diem
cõceptionis Matris dñi nostri Jesu chri. 8. die decembris
deuote celebra ꝛ predica celebrandũ. Qđ cũ deuote promi-
sisset. Abbas cũ socijs concito flatu. ad littora anglicana ap-
plicauit. ℂ Scdm est. de sacerdote q ab adulterio rediens
in fluuio Secane a diabolo est submersus. lꝫ pro tunc horas
beate Marie virginis ore promeret. Die autẽ tertio ad lo-
cũ vbi eũ demones affligebãt venit beata dei genitrix Ma
ria ꝛ dixit eis. Ue qd mei famuli animaꝫ afflixistis. Rñde-
runt: qm capta est in opere nostro. At illa. Ergo nr̃a dꝫ esse
qm matutinas nostras dũ vos eũ peremistis decãtabat. Fu-
gientib⁹ demonib⁹ aiam detulit ad corpus ꝛ pbrachiũ ar-
ripiens hoieꝫ resuscitatũ de ɔfundo fluuij ad ripaꝫ incolu-
mem adduxit. At ille pedib⁹ eius est ɔstratus dicens. Quid
pro tot beneficijs retribuã. Rñdit mater dei. Cõceptionis
mee festum. 8. die decembris celebres. ꝛ p̃dices ad celebran
dũ. ℂ Tertiũ est de qđdã Diacono germano regis Unga-
rie. Qui de ɔsilio parentũ voluit nubere. Cũ ꝯo horas bea-
te dei genitricis decantaret ꝛ antiphonã. Pulchra es ꝛ deco
ra filia hierusalez. diceret subito ei apparuit beata dei geni-
trix dicens. Si ego pulchra sum. cur me dimittis ꝛ aliã ac-
cipis: At ille. Quid vis domina mea vt faciam. At illa. Si
conceptionis mee festũ. 8. die decẽbris. annuatim celebres.
ꝛ celebrandũ predices. in regno vnigeniti mei eris laurea-
tus. At ille monachalẽ habitũ accipiens ꝛ tandẽ patriarcha
aquilegie festũ ɔceptionis celebrauit ꝛ celebrãdũ p̃dicauit.
ℂ Refert solemnis doctor in theologia Alexander. ꝙ cuꝫ
Oxonie legeret in die cõceptionis. singulis annis legere vo
luit festi cõceptionis aliqui⁹ impugnatorẽ cũ alias legebat
semꝑ repentino morbo extitit vexatus: ita ꝙ nec legere po-
tuit: ac post modũ dictũ festũ celebrãdũ cũctis p̃dicauit. Et
hoc ipse refert in sermone suo. Fiat lux. ℂ Cõtra. Si cõce- *Instantia*
ptio venerãda vno mõ ꝛ nõ venerãda alio mõ: qꝛ vno mõ
facta alio nõ. Ergo si mortua fuisset ante filiuꝫ ꝙ fuit pole.
fit fuisset in statu dãnabili ꝛ nõ dãnabili. ℂ Dic sm Ansel. *Rñsio*
ꝙ posita hypothesi ꝙ ɔxit originale ꝛ ꝙ predestinata fuit
mater chri. includit̃ ꝙ fuit p̃destinata ne an̄ filij mortẽ ꝛ re
demptionẽ moreret̃. V. g. qꝛ de⁹ p̃destinauit ꝙ hõ cõpone-
ret̃ ex corpore ꝛ spiritu: in hac p̃destinatione icludit̃ ꝙ spi-
ritus cũ corpe nõ moreret̃. ℂ Sic in ɔposito. ꝛ est eadem
vtrobiqꝫ. Nã hypothesis ponibilis in esse sic poni dꝫ ne se- *Ex hoc fa cile concl' ci pt 2nd dubius opinionis*
quat̃ ipole aut incõpole. Sed si spũs corrũperet̃ corpe: seq
tur ipole. Immo incõpole. s. ꝙ idẽ esset corruptibile ꝛ incor
ruptibile: ꝛ idẽ est in casu isto. Nã si mater vno mõ sub cul-
pa ꝛ alio modo sancta ante filium moreretur. sequeretur ꝙ
idem spiritus esset damnabilis ꝛ nõ damnabilis. ꝛ ideꝫ spi-
ritus esset in limbo ꝛ in paradiso. Per hunc modum potest
responderi ad omnes casus ponibiles cõtra istam viam.

Tertius articulus.

An sequendo morẽ antiquum Ec-
clesia. zo. hoc deberet statuere. Ubi dicit̃. ꝙ
gratissimũ esset deo. ꝛ sacrosancte romane ecclesie laudabi-
li consuetudini consonuꝫ hoc festum generalr statuere per *Argm pm*
totam ecclesiam celebrandũ. ℂ Nam a multis annis dispu
tatũ est inter theologos in vniuersitatib⁹ Parisien. Oxon.
Cathebrugreg. ꝛ vbiqꝫ determinat̃. ꝙ sanctuꝫ est conceptio
nem beate Marie celebrare. habito respectu ad eius sancti
ficationẽ: ꝛ in dictis vniuersitatibus celebrat̃ per statutum.
Sed modus curie romane est: ꝙ cum ecclesia ea que in du-
biuꝫ vel errorẽ versa fuerit ꝛ per theologos exquisite dispu
tata fuerint. ꝛ determinata eorũ sententiã decreto ꝛ statuto
cõfirmare vt patet de sum. tri. ꝛ fi. ca. Dãnamus. Ubi post
disputationem magistri Petri lombardi contra abbatem
Joachim. super vnitate essentie diuine cũ personis diuinis.
cõfirmauit ecclesia sententiaꝫ Petri. Similiter post dispu-
tationem theologorũ de processione spiritussancti: a patre ꝛ
filio tanqꝫ ab vno p̃ncipio diffiniuit hoc sacrosancta sedes
apostolica. 6. eadẽ Responsione ꝛ fideli. ℂ Quinimo noua
iura multuꝫ seruant istũ modũ vt pꝫ in qõnibus ꝛ diffõni-
bus domini Joan. 21. ꝛ domini Benedicti. 12. Naꝫ post de-
terminationẽ theologoruꝫ de paupertate chri: ꝛ de visione
animarũ purgatarũ diffiniuit dominus Joã. ꝙ chrs ꝛ apli
habuerũt aliqd in cõmuni vt pꝫ in cõstitutione. Cum inter
nõnullos. ꝛ Ad conditorẽ canonũ: ꝛ Quia quorundam. Silr
post sententiã theologoꝝ diffiniuit dominus Benedictus.
ꝙ anime plene purgate ante diem iudicij clare ꝛ intuitiue
vident diuinam essentiam: vt pꝫ in cõstitutione Benedict⁹
deus. Ergo cum causa beate virginis merito omnibus debꝫ *Nota*
preferri post theologorũ determinationem cõcordem. ꝙ ra
tione sanctificationis est eius cõceptio celebranda. hac ha-
bita ɔsideratione institui dꝫ. ℂ Item. Publica ꝛ diuturna *Argm 2m*
cõsuetudine celebratũ est hoc festũ in curia romana: ꝛ etiã cũ
venerabili ɔgregatione dñoꝝ cardinaliũ cuꝫ solẽni missa ꝛ
sermone singulis annis in domo fratrũ ordinis beate Ma-
rie de carmelo: ꝛ hec durauerunt tempore multorũ romano
rum pontificũ vsqꝫ in presens tempus. Et constat ꝙ tanqꝫ
diuturnã ꝛ notoriã solemnizationem ipsis in curia presenti-
bus seruatam. bene nouerũt dñi nostri sũmi pontifices. ꝛ
sedes apostolica: ꝛ per consequẽs hec est sancta ꝛ catholica
religio. vt patet. 24. q. 1. In sede. vbi sic dicit Eusebi⁹ papa.
In sede apostolica extra maculam semper est catholica ser
uata religio. Sed sanctam religionem in curia. romana ser-
uatam maxime que matrem dei concernit decet vicarium
dei in terris. sancta sui officij auctoritate confirmare. Quin-
imo ad reuerentiaꝫ domini summi pontificis sic dĩ. ꝙ non
decet officij sui dignitatẽ super hac religione instituenda ta-

cere. Ari. 24. q. 1. Officij. dicit Julius papa. Officij nostri consideratione nō est nobis dissimulare/nō est tacere libertas. quibus maior cunctis christiane religionis zelus incumbit. Sz officio dñi nostri summi pontificis specialr incumbit zelus instituendi veneratione & festa sanctoꝝ. De. ve. sanctorum & reliquiaꝝ. ca. 1. Ergo hac cōsideratione officij sui decet dñz nrm moueri ad instituendū iuxta seruata religione apud sedem apostolicam veneratione conceptionis matris dei.

℄ Distinctio. III. Questio. I.

℄ Post hec videndū est quid sit baptismus: & que sit forma/& quando institutus/& causa institutionis &c.

Queritur que sunt antecedentia circa baptismum.

Hic duo videndū. ¶ Primo que sūt preambula ad baptismum. ¶ Scdo de cathecismo in speciali.

Primus articulus. Que sūt preambula ad baptismū. Ubi dico q̄ pmo debent cathetizari. i. interrogari si credāt in deū patrē &c. & sic de alijs. & per se debent rñdere (si sint adulti) vel per aliuz: si paruuli vel egri. surdi aut muti. vt habet. 4. sen. dis. 6. ca. Porro. ℄ Scdo debēt exorcizari. i. exsufflationibus adiurari vt exeat ab eis spiritus imundus vt dicitur sequenti. ca. De vtroqz habes de cō. d. 4. ca. Sine paruuli: & ca. Ante baptismū. ℄ Si etiā fuerint adulti debent habere. 20. dies ante baptismuz. in qbus instruanē in symbolo apostolico. De hoc habes ibidē cap. Ante. 20. dies. & diu sub abstinentia vini & carniū manere vt habet ibidē. ca. Baptizandi. De alijs que precedūt baptismuz. sicut signatio crucis in fronte & orationes que fiunt super cathecuminū & cathecuminando & salis benedictio qd ponit in ore & manuū sacerdotis iposítio & tactus nariū. & aurriū. de saliua. & inunctio pectoris de oleo sancto cū inuocatione trinitatis: & vnctio inter scapulas de eodē oleo: & cōsecratio fontis. habes ibidem. ca. Postea. per multa capitula vsqz ad capl'z. Uenit sacerdos. Et in illis capitulis assignant rōnes pro oib⁹ istis. ℄ Sed nunqd exorcismus & cathecismus precedant tanq̄ de essentia baptismi. Rñdet. 4. sen. dis. 6. ca. 6. q̄ nō sunt de essentia baptismi. Immo potius sunt sacramentalia q̄ sacramēta.

Exorcismus & cathecism⁹ nō sunt essentie baptismi.

Argum. **Secundus** articulus. Nunqd talis cathecuminus si discederet añ. baptismū intraret regnum celorū. Uidet q̄ nō. quia de cō. di. 4. ca. Cathecuminū dicit sic. Cathecuminū q̄uis in bonis operib⁹ defunctū vitā hic nō credimus. excepto dumtaxat nisi martyrij cōpleat sacr̄m: & scdo per hoc q̄ dñs formā tradidit dicens. nisi qs renatus fuerit ex aqua &c. *Oppo^m* ℄ In cōtrariū est q̄ ecclesia statuit expectare baptismā vsqz ad pascha & penthecostez. supra de cō. di. 4. ca. De cathecuminis. & per. 20. dies debent remanere sub exorcismo. infra. ca. Ante. 20. dies. Sed hec expectatio nō preciperet ab ecclesia nisi essent in via salutis. posito q̄ in medio tēpore morerent. ppter qd infra. cap. non dubito. *Rñsio.* ℄ Rñdet q̄ cathecuminus ad regnū celorū capescendus nō est idoneus. si ppter contēptū sacri nollet baptizari ante mortem. secus tñ est si humiliter in cathecumino expectet: quia in hoc casu intrabit reg. celoꝝ. s. si non cōtemptus religionis. Sed necessitas excludit ministeriū baptismi. Qd pbat. Quia tunc ante bap^m spiritu sancto repletus & iustificatus est a peccato. Quia qui dixit. Nisi qs rena. fu. ex. a. & s. s. nō intra. in reg. cel. Joā. 3. ca. &c. Ipse et dixit. Nisi abundauerit iustitia vestra plus q̄ scriba. & phar. (q sine spiritu dei ficti fuerunt bap. &c. Math. 5. cap.) nō intrabitis in regnuz celorū. Et hoc in glossa. & hic supra. ca. Cathecumini. ℄ Itez idem pbat. ca. Baptismi. Ubi sic dicit. Inuenio nō tñ passionez p noie chri. id qd in baptismo deerat supplere posse: sed etiam fidē cōuersionēqz cordis. Si forte ad celebrandū ministeriū baptismi i angustijs tempoꝝ fieri nō pōt. Neqz enim latro ille pro noie chri crucifixus est. sed p meritis facinoꝝ suoꝝ. sed dum pateret credidit & ei dictū est. Hodie mecum eris in paradiso. Patet ergo q̄ sicut martyriū mēte supplet baptismū in martyribus. sic in qbuscūqz cathecuminis deū confitentibus fides. & cordis conuersio ad regnum pducit. si nō contemptus religionis. sed necessitas excludit. ca. Nō dubito. & ca. Baptismi. ℄ Ad ar. cap. Cathecuminū. *Ad arg^m* Dicit q̄ q̄uis &c. nisi martyriū &c. Guid. & Hug. subintellige vel fides. vel cōtritio cordis. Et qd dicit caplm. Cathecuminum q̄ nō habebit vitā si moriat in bonis operibus: exponunt q̄ verū est. si fide informata. nō formata.

Questio secunda.

Utrum melius esset christianis sine voto bene facere q̄ in cathecumio aut posset vouere. Et quia magister parum tractat de voto christianitatis qd fit in cathecuminis: & etiā de voto regulariū qd fit in pfessione: & noua iura tractant multum de his: ideo de vtroqz voto exquisite tractabo in hac distinctione.

Hic tria. ¶ Primo de voto cathecuminis quo spōdēt abrenunciare satane. ¶ Scdo declaratur qd est votum. ¶ Tertio de quesito.

Primus articulus. De voto cathecuminis. Ubi notandū q̄ in cathecuminis tria sunt necessaria. s. votū abrenunciationis sathane: protestatio fidei: & tertio per patrinos. Interrogat igit baptizandus pmo quo ad fidei susceptionē. si credit in deū. scdo de diaboli abrenūciatione. de cōse. dis. 4. ca. p⁹ igit. ℄ Tertio tradit patrinis ad rudimentum fidei in ca. Ante cathecu. & ad hec oia rñdet p patrinū. Et Guid. in ca. patrina igitur querit quis obligatur per hec verba: credo: & abrenuncio. Et videt q̄ neuter. Nō paruulus. quia nō respondet pro eo ignorante & cōsensum nō hñte: nec responsor tenet. quia nō pro se. s; pro paruulo respondet. Dicit Guid. q̄ sm Hug. potest responderi. q̄ ibi spondetur pro paruulo: q̄ si euenerit ad maiorem etatem abrenunciabit sathane & credet. & sic obligat puer.

Secundus articulus. Quid est votū. Ubi respondet Hostiensis de voto titulo. 33. Uotum est alicuius rei bone faciende vel nō faciende. cum deliberatione animi deo facta policitatio rei licite. Exponit. Qz de illicitis nō est votū faciendū nec seruandū cum deliberatione: quia nō est obligatorium. Silr si ex facilitate sine arbitrio discretionis emittit facta policitatio. Quia si non faceret l; facere pponeret aliqñ. l; adhuc plene nō deliberasset: non obligaret si non esset plus in voto pcessuz (de voto litteratura) secus si iā deliberasset & firmiter proposuisset. quo ad deum obligat. 17. q. 1. Qui bona. ℄ Sed cuz votū sit circa bonū. nunqd si aliqs vouet bonū nō oino purū: puta seruare cōtinētiā. sed nunq̄ intrare religionē. sit tale votū seruandū. *Dub^m p^m* ℄ Rñdet Gratianus. 22. q. 4. Illicitū. in fine. Qz l; hoc videat reprehēsibile. nulla tñ auctoritate phibet seruari. *Rñsio. Gratiani.* Si nō phibet. igit est iuramentū licitū: & sic obligatorium. Rō Gratiani est. Quia & si nunq̄ religionē intret. salus corporalis & spūalis seruari valet. cum multi in laicali habitu sanctissimi inueniant. *Argu^m.* ℄ Contra. Omne votū transit in votum religionis tanq̄ in cōmutationem in melius. De voto. Scripture. igit nō licet vouere nō trāsire ad religionē. *Reprobatur.* Consequentia pz. Quia vouere cōtra cōmutationē in melius qd melius est a iure approbatū est illicitū. ℄ Item. Sic vouere est cōtra libertatē ecclesiasticā: qz cū statutū pape (vt dictū est p ca. Scripture) & papa est archa iuris cui⁹ est oēs libertates ecclesiasticas statuē. Ma. 17. sup hāc p. c. e. m. & d. 21.

ca.i.z.z.Sed votū cōtra libertatē ecclesiasticā irritū est a iure. De iure.iurando.Cōtingit in.6.¶ Itē. Huiusmodi votū est impugnatio spiritussancti.igit̄ illicitū. Aūs pz. Quia chr̄s indistincte cōsuluit tanq̄ opus pfectionis Math.19. Si vis pfectus esse vade ꝛc.Sed p obediētiā chr̄m sequi: ꝛ ppriū abdicare seruando castitatē cōstituunt religionē. De statu monachoꝝ.Cū ad monasteriū. Igit̄ intrare in religionē chr̄s cōsuluit: ꝛ per ꝯñs ꝯtra hoc vouere ꝛ spiritū sanctū impugnare.¶ Ex his seq̄t̄ ꝯtra Gratianū: ꝙ tale votū seruatū vergit in interitū salutis eterne: ꝛ est mortale. Quia vouere ꝯ cōmutationē in melius ꝛ a iure approbatū ꝛ ꝯtra libertatē ecclesiasticā ꝛ ꝯtra cōsiliū chr̄i ꝙ est a spiritusancto vergit ꝛc.ꝛ est mortale.sic in hoc casu vt supra.¶ Ad argm̄ Gratiani dicendū.ꝙ lz sine ingressu vtraq; salus pōt saluari in habitu laycali: ꝛ sine peccato cū sit cōsiliū tn̄ ponere obstaculū ingressui per votū.iuri ꝛ libertati ecclesiastice ꝯriū est ꝛ spūs.s.īpugnatiuū.ꝛ vergit ꝛc. Ideo Lau.dicit.ꝙ hic Gratianus delirat: q2 ſ is iuramentuz valeret ꝯtra augumentū charitatis.¶ Propter qd̄ r̄ndet Hosti.ꝙ tenet̄ tale votū obseruare: nisi postea a dn̄o cōtrariū inspiret̄: sed si sit illectus puta pp pinguiores delicias.nō dz intrare. ¶ Pro hoc scd̄o facit.q2 qui sic allicitur nō ducit̄ spiritu dei nec vt chr̄m sequat̄ ꝛ tēporalia relinquat.¶ Sed fm̄ Hug.cardinalē nō est verū.Quia hoc iuramentū est ꝯtra consiliū dei. Igit̄ simplr̄ nō est obligatoriū.¶ Et pro eo facit.ꝙ lz non ducat̄ spiritusancto delicias monasterij capiēs: tn̄ ingressus est dispositio vt corruptū animū corrigat.ꝛ sic⁹ verus fiat. Simile de existente in mortali cui expedit penitētiam agere (extra de pe.Quoniā) vt de⁹ illuminet illū.Et de pe.di.z. ante finē.§.sed ꝛ illud.¶ Propter qd̄ Gui.(zz.q.z.ca.Innocens) seq̄t̄ opiōnē illā ꝙ nō tenet̄ seruare votū. Naz cū sint due partes iniusticie.s.facere malū.ꝛ declinare a bono.lz iuramentū nō obligat ad faciēdū malū.sicut nec ad declinandū a bono (maxime vbi nulla est vtilitas in declinando) sz potius cōmutatio in melius: vt in ingressu religionis eo ꝙ dn̄s ꝯsulat opus pfectionis.Ergo ꝯtius quodāmō esset sibi si vellet ꝙ occasione iuramenti gs a statu pfectionis abstineret.Et dicit.q.z.ca.z.ꝙ nō est seruandū iuramentum vbi est peccatū mortale vel veniale: sed tunc pōt contrauenire Pape auctoritas.Et auctor de sn̄ia sn̄iaꝝ dicit: ꝙ nō est seruandū quia cōtrauenire nō est iuramentū frangere.sz illud in melius mutare.Simile de voto.c.Scripture. Tum quia illud iuramentū est temerariū: q2 maioris boni īpeditiuū. Tum quia ēt qd̄ iurat̄ est cōtra spūm sanctū: ꝛ ita mortale vel veniale.Et ideo Jo.in noua sn̄ia corrigit diffōnē Hosti. dicens.Qz votū est alicuius boni puri cū animi deliberatione deo facta pmissio. Naz ad rōnē voti reqrit̄ ꝙ illud qd̄ vouet̄ sit bonū purū: sine mali admistione. Vn̄ si aliquis pmittit seruare cōtinentiā.ꝛ nunq̄ intrare religionē.hec promissio q̄tū ad p̄m actū hz rōnē voti: q2 bonū est seruare continentiā in seculo.z̄m nō hz rōnem voti: q2 malū est se obligare ad non intrandū religionē.cum hoc pfectū religionis īpediat.vnde talis nō violat votū.si religionē intret. ¶ Ad hoc ꝯ ꝯclōnē in se pōt insteri. Nā vouens nō epari nō pōt ꝯtrauenire. Igit̄ a maiori.de iurante nō ingredi religionez. Antecedēs pz.85.de.ca.Archidiaconū florentinū. Vbi florentinus iurauit nunq̄ ad epatū accedere ꝛ ipso hoc allegāte cū extitit electus Papa fecit ingri ꝙ nō fecisset si illicitū fuisset iuramentū.q2 tunc poterat a iure cōtrauenire.6.de iure iurando.Cōtingit.Cōsequētia pz.Quia trāsitus ad epatū est melior q̄ ad religionē.De renun. Nisi cū pridē ari finez. Facilius indulget̄: vt ascendat monachus ad prelatū q̄ prelat ad monachatū descendat. ¶ R̄nsio nō est sic.Quia fm̄ Hug.ꝛ Guid.Qui iurat nō epari iurat licitū.ꝛ expediēs in casu puta vbi est puer non valens prodesse.ꝛ est parcus nolens panē suum in hospitalitate expēdere: qualis fuit iste florentinus vt sibi obijciebat̄.Qui aūt iurat nō intrare religionē iurat illicitū ꝛ nō expediēs: q2 cōtra cōsiliū christi.vt hic supra.Addit Gui.ꝙ licitū ꝛ expediens est qd̄ semp promouet ad bonū cuiusmodi nō semp est epari: puta.qn̄ magis dignus inuenit̄.Sed huiꝰ nō est religionē ingredi.quia semp fit ad augumētū perfectionis ꝛ charitatis. Sed nūq̄ hoc iuramentū obligat oīno sic ꝙ nullo modo possit epari. Respondet Hug.ꝛ Guid.c.Potentinū.Et si inueniat̄ alius dignus episcopatui.vel si nō.pōt substitui sine aliquo scandalo aliquorū bonorū de ecclesia.obligat̄ aūt ad tenendum illud qd̄ iurauit.Vn̄ dicit.ꝙ tale iuramentū (in oī casu in q̄ necessitas charitatis cōpellit illum recipere episcopatū siue sanctum negociū cū nullus alius inueniat̄ q̄ cōmode possit suscipere) nō obligat fm̄ dominū Hug.car. ¶ Sed querit Hosti.de vo.so.i.Quid igit̄ si Papa nulla necessitate instāte ꝙ melior ꝛ idonior eo inuenit̄ in ecclesia.precipit ꝙ epatum recipiat.¶ Dicit Hug.Ego non obedirē ei.sed potius dn̄o ipsius.z.q.z.Si dominus ꝛ.c.Qui resistit. Quia redditio iuramēti est de iure naturali ꝛ in lege precipit̄.redde dn̄o iuramenta tua.zz.q.i.Si peccatū.Posset tn̄ papa talē absoluere a pena periurij: ꝛ ab infamia quo ad ecclesiaz.ꝛ sic p ꝯñs nō repelleretur ab actu publico.¶ R̄ndet Hosti.Dicas ꝙ nisi expresse constet de voluntate diuina ꝯtia voluntati Pape.semp Pape obediendū est.Et rō est.Quia auctoritas eius videt̄ excepta.Vnde nō est voti transgressor q auctoritate sedis apostolice illud distulit adimplere.De voto. Nō est.Et etiā quia nō intelligit̄ hoc fieri auctoritate puri hois.sed dei: cum ipsius vices in terris gerat.De translatione.c.inter cor.ꝛ duobus.c.sequētib⁹.¶ Item dicas ꝙ q̄tūcūq; expressum iurauerit vel vouerit.(18. Videt̄ sensus.s. ꝙ nunq̄ fiat episcopus eo procurante: nec se denegabit deo vocante.8.q.i.In scripturis.Quare ergo si cōsequat̄ electio inspirata qcqd intellexerit non dz se denegare: q2 nec spiritusancto resistendū est: vt pbat̄ Actuū.7.ꝛ.zi.q.z.Qui resistit electioni. Igit̄ perfecte ab hoīe nullatenus cōsentias reuelationi diuine ꝯtie nō resistat. Nā si spālr̄ voluisset reuelationi resistere: tale votū nullū esset: cū sine mortali seruare nō posset.sed hic Hosti.¶ Ad argm̄ ꝙ pbat ꝙ iuramentum fuit illicitū.q2 papa fecit ingri.r̄ndet glossā.ꝛ Guid. Qz nō fecit inquiri: q2 fuit illicitū.sed pp̄ter scandalū aliquorū auferēdū.ꝛ maxīe in casu vbi magis dignus possit inueniri.

Tertius articulus.An melius sit facere aliqd ex voto q̄ sine. Vbi vr̄ ꝙ melius sit facere aliqd sine voto.Et hoc duplici medio.Primo q2 votū inducit necessitatē (fm̄ Aug.ad Paulū) ꝛ arctationē ꝛ de voto.magnū sibi inducit īperiū ꝛ sic aufert libertatē: ꝛ per ꝯñs meritū. Scd̄o: q2 si esset melius christus ꝛ ap̄li fecissent.ꝙ nō inuenit̄.¶ Ad p̄m dicit.ꝙ est melius intensiue. Nā vouere deo est in seruitiū dei se obligare.ꝛ hec est latria: q2 latria idem est ꝙ seruitus deo exhibita.Sed inter oēs latrias seu seruitia dei: facere ex voto est optimū: q2 cōfirmat ppositū hoīs cū deo: vt pz ex diffōne data.ꝛ ex pprietate beatoꝝ ꝛ angeloꝝ q in bono ꝯfirmant̄.Scd̄o est meli⁹ extēsiue.q2 largius se extendit in dādo q dat arborē cū fructu q̄ arborē tn̄: sic se hz secularis faciens sine voto ꝛ regularis ex voto/fm̄ Ansel.lib.de similibus. Nec obstat ꝙ tenet ex necessitate ꝛ īperio.Quia votū nō cadit sub īperio ex voluntatis coactiōe. sed ex libere voluntatis ꝯfirmatione in bono.De voto.Licz. Sed velle ꝯfirmari in bono semp vult voluntas rōnalis libere: lz secus de voluntate aīali.¶ Ad z̄m dic.ꝙ chr̄s approbauit abdicationē ꝛ obedientiā. Math 9.qn̄ dicit. Si vis pfect⁹ esse vade ꝛ ve.o.que.ha.ꝛ sequere me.Et castitatē ibi qn̄ ipsaz ꝓtulit mn̄⁹ dicēs ꝺ Eunuchis.Qui pōt cape capiat Matt.19.¶ Itē hec vota in se exercuit chr̄s.Vt obiaz.qn̄

Solutio r̄nsi ōnis Gratiani.

Ad argm̄

R̄n̄s Hosti.

Hugo.ꝯ Hosti.

Guid.

Instantia

R̄nsio

Dub'm z̄m

R̄nsio. Hugo.

R̄nsio Hosti.

Ad argm̄ ꝯ instantie predicat.

R̄nsio.

obedivit patri vsqʒ ad mortē. Abdicationeʒ ꝓprietatis.qꝛ in alieno presepio natus est.Castitatē.qꝛ Jo.de nuptijs revocavit.Silr ꝛ apostoli hec vota opere exercuerūt.Obediētiaʒ.ꝛ abdicationē qꝛ relictis oib⁹ sequuti sunt eū.Castitatē qꝛ chr̄o eis ridente ꝛ cōmendante virginitatē dicēdo.Qui pōt capere capiat hāc missionē acceptauerūt.Et qꝛ missi ad predicandū opere ꝛ exemplo castitatē docuerunt.d.84.Cū in preterito.ꝛ hec exēpla iure sufficiūt nobis ad vouēdū ꝛc̄.

Questio tertia.

Utrum cathecumini paruuli se pñt voto obligare:ꝛ qui alij.

Hic tria. { Primo de eo quod querit̄. 2° generalr̄ qui se pñt obligare ꝛ q̄ nō:ꝛ in qb⁹ nō. ¶ 3° spālr̄ de religiosis.

Primus articulus.An paruuli possint se ex voto obligare.Ubi videt̄ ꝙ non. Quō.n.paruulus spondere seu obligare se in etate paruuli pōt.ita ꝙ tūc obliget pro futuro cū nec pro tunc possit consentire. Sponsalia eniʒ q̄ ab initio ex defectu cōsensus nulla sunt ꝑ lapsuʒ tpis minime cōualescunt.ex ipsa natura sponsaliorū.sed soluʒ ꝑ nouū ꝯsensuʒ supuenientē.6.de desponsatione impu.Si infantes.

Rñsio p̄ᵃ

¶ Propter qd̄ Hug.vt recitat.Gui.dicit ꝙ sponsio paruuli pro tempore cathecumini.nō obligat rōne sponsionis.sʒ rōne susceptionis sacramenti.¶ Sed cōtra est ar.qd̄ ꝑus.s.quō poterit obligari rōne doni suscepti cū nō intelligit quid agat nec est sciens ꝛ voluntarius:que tñ requirunt̄ in obligatione.6.de regularibus.18.Qui ꝛ ca.Cōstitutionē.

Reprobatur.

Rñsio 2ᵃ

¶ Ideo melius rñdet̄:ꝙ in cathecismo cū spondet abrenūciare sathane.ꝛ in deum credere recipit habitū fidei ꝛ gratie per que fit sciens ꝛ volens habitualr̄ vt bene agat in futurū.Ad hoc.De baptismo.c.Maiores. Et in cle.De sum.tri. ca.i.§.vbi habet̄ ꝙ paruulus cōsentit consensu habituali.Et hoc habes vbi supra.d.2.q.2.arti.2.opione.2. Utrū grā baptismalis tollat culpā.Et per Gui.de cōs.d.4.c.Ante cathecizandi.Et per Jo.An.di.ꝛ vero in cle.de sum.tri. Sup v̄bo virtutes.Et vide ibi multa theologica. Et habitualis fides ꝛ cōsensus sufficit in paruulo.cū sit donū dei puulo ꝯueniēs.

Secundus articulus.Qui se pñt obligare ex voto ꝛ qui nō.Et qbus nō.Ubi dicit Hosti.de voto.§.septimo.Et vtruʒ a voto.Qꝫ lʒ regulariter sit votuʒ adimplendum:in talibus tamen ab eo discedi pōt.¶ Primus casus est si cōmutet̄ in melius.De voto.c.Scripture. ¶ Scd̄s est.si nō processit ad actū ꝓpositi firmati infra.c. Literaturā.17.q.i.Consaldus.¶ Tertius est si conditionale fuit ꝛ cōditio deficit.32.q.4.Nō solum.Et hoc intelligas siue cōditio sit specialis ꝛ expressa(dis.9.ap.c.Uerum)siue sit tacita.que ex sui nā inest voto.puta.si potero/si vincero/si deus dederit.nisi aliter deus reuelauerit/fm Hos. ¶ Quartus est vbi vouens non hʒ liberam facultatē vouendi.sicut episcopus/clericus/monachus/impubes/vxor/seruus. de q̄ declarabit̄ infra. ¶ Quintus.vbi auctoritate superioris ꝛ ex causa dilatū est.vel redēptū.vel mutatū.De voto. Licet. Et.c.In magne:ꝛ sequētibus.¶ Sextus est vbi votum ex sui nā est illicitū ibi.Quidā nō solū ponit.Immo dʒ a voto oino discedi.22.q.4.In mal.Hos.posuit aliū casum.qꝛ.s. cā ꝓpter quā votum emissuʒ est cessat.J.c.Magne in fine. Sʒ secus sit in voto religionis:qꝛ ex falsa cā nō viciatur.vt supra de cōuer.Qui ex parte:Hosti.dicit ꝙ generalr̄ nō cessat votū causa cessante.sed redemptio facilius admittitur.si tñ hoc expressit dicens.ꝙ si talis cā deficeret nolebat obligari:tunc planū est ꝙ causa cessante cessabit effect⁹.¶ Quantum aūt ad 4ᵐ declarat se Hostiē.§.Quis vouere possit.v. Eps nō pōt aliqd̄ votū emittere sine licentia pape. Intelligas ꝑ qd̄ dissoluat̄ vinculū matrimonij qd̄ est inter epm:ꝛ ecclesiaʒ suā sponsaʒ.¶ Itē.Nec aliud per qd̄ graue preiudiciuʒ fieret sponse sue:nec pōt emittere votū peregrinationis.ꝑ qd̄ ipʒ ab ecclesia oporteat absentare sine licentia speciali.vel gnāli.scilʒ Pape vel archiepiscopi. Uerumtamen votū abstinentie ꝛ elemosyne tēperate facere pōt.¶ Et breuiter quodlʒ votū pōt emittere per qd̄ bonū exemplū prebeat alijs:qꝛ ad hoc tenet̄.¶ Item.Clericus nō pōt emittere votum peregrinationis per se sine licentia prelati sui:nec aliquis per:qd̄ relinquere eū oporteat ecclesiaʒ suaʒ.nisi forte voueat religionē in quo casu sufficit licentiā petere:pōt tñ aliud votū charitatis.vel abstinentie facere.Quia dicit Hostien.ꝙ sufficit beneficiato petere licentiā intrandi religionē.ꝛ nō est intelligendū ꝙ sit necessariū. Immo inuito epo pōt intrare:qꝛ ingressus religionis est ex inspiratione spiritussancti:ꝛ qui spiritu dei aguntur nō sunt sub lege ad Ro. 8.Et vbi spirit⁹ dei ibi libertas.Hoc habes.19.q.2.Due sūt. ꝙ ēt ꝯdicente epo suo.ibi ante finē.

Eps pōt aliquꝫ vouere ꝛ seruare.

¶ Sed nūqd̄ bn̄ficium ingrediētis religionē infra annū ꝓbationis sit cōferendus.

Dub^m p^m

Rñsio p̄ᵃ

¶ Antiquitus fuit cōtrouersia.Dicit Joā.27.q.2.ꝛ Hos.ꝙ nō est cōferendū qꝛ intrat de licentia episcopi.¶ Alij dixerunt ꝙ nec ēt si sine licentia.¶ Sʒ a titulo de regularib⁹.c. Beneficiū.determinat̄ ꝙ nō est cōferendū ante ꝓfessionēʒ factā:sed per aliūʒ de ꝓuentibus ecclesie dʒ deseruiri ecclesie.Et dicit Gui.c.Beneficiū.Qꝫ hec ꝯstitutio emanauit ꝑꝑ ista sic vane vocata de licentia epi habenda.

Rñsio 2ᵃ

Rñsio 3ᵃ

¶ Sed pone ꝙ aliqs nō habebat ius in re.sʒ ad rē:puta sibi facta est grā per se post de prelatura.ꝛ interpositū est decretū:ꝛ ꝓcessus est habitus.postmodū intrat religionē. Nunqd̄ vacabit ius qd̄ habuit ad rem infra annū ꝓbationis.Monachus ibi facit argumēta ꝙ vacat.Jo.An.tenet ꝯtraʒ ꝛ soluit ea.qd̄ allegat de ꝓbendis.Et Guid.ibi.idem tenet. Nā iste vtit̄ beneficio iuris qd̄ mutat esse in religione cā ꝓbatiōis. Igit̄ ipsi⁹ iuris bn̄ficio nō dʒ defraudari.Uide allegationes eius:ꝛ responsionē eius ad Monachuʒ.Nota multas bones qōnes circa hāc materiā in tribus glossis.

Dub^m 2^m

Rñsio p̄ᵃ

¶ Dicunt tñ qdā.ꝙ clericus votū transmarinum emittere pōt sine licentia prelati. extra de voto.Ex multa.Alij hoc intelligunt de licentia prelati vel sedis apostolice.ꝛ ar.de clericis nō residentibus fraternitati.ꝛ de vo.Magne.¶ Item.Monachus nō pōt aliqd̄ votū facere ꝑ qd̄ ipsuʒ sine licentia abbatis exire oporteat. Nec votū abstinētie singularis neqʒ peregrinationis: neqʒ aliqd̄ aliud:ꝛ si fecerit nō dʒ exequi sine licentia abbatis:ne sit scandalū fratrū qb⁹ se dʒ cōformare:vel ne det̄ occasio euagādi.

Rñ^a scd^a

¶ Addunt tñ alij.Si aūt vouerit dicere vnū psalteriū vel aliquā aliā orationē(vbi nihil mali possit contingere)seruet votū:qꝛ est sibi licituʒ plus mereri.fm Tho. in sum.22.q.88.ar.8.ad 3ᵐ ꝛ fm Ray.ꝛ Inno. Uerūtamen excipit̄ votū strictioris regule siue religionis:ad quā si transire voluerit ꝛ nō ex leuitate vel temeritate in iacturam vel ruinā sui ordinis.sed ex charitate ꝛ inspiratione diuina dʒ humiliter licentiam postulare a prelato suo:qua petita siue fuerit concessa vel nō pōt transire.Extra de regularibus.c. L3.

Religiosus pñt aliqua vouere ꝛ seruare.

¶ Item. Impubes nō pōt se obligare sine tutoris vel patris auctoritate.Et intelligas impuberes.s.masculos vsqʒ ad.14.annū.ꝛ feminas vsqʒ ad.13.cōpletos.20.q.2.ca.i.ꝛ.2. Ibi eniʒ sup.c.Si in qualibet.Ponit Jo.ꝙ parentes filiūʒ vel filiaʒ in minori etate.pñt a monasterio reuocare:nisi in his duobus casib⁹.Quorū ꝑmus est qꝛ ambo parentes vel vnus eoꝝ filium vel filiā monasterio obtulit. Secūdus est quādo eis nolentibus vel nescientib⁹ habitū susceperunt ꝛ statim cū sciuerunt nō reclamauerunt.vnde si tales filij postea habitū deseruerunt debent ad monasterium reuocari. Hug.hic nō reprobat.sed ibi addit. Scd̄m opinionē nraʒ. talis ē si casus vt infra annos pubertatis filij doli capaces:ꝛ ꝯsentientes:si ad cōsensuʒ parentū intrant monasterium de cetero nō poterunt exire.Si vo nō sunt capaces doli ꝛ sine

Impuberes pñt aliqua vouere ꝛ seruare.

volūtate parentū intrant monasteriū: si parentes eos non reuocant ex quo sciūt & possunt. de cetero nō poterūt exire. Sed infra quot tp̄s pnt parētes minorē annis reuocare: dicit fm textū mox: q̄ nisi mox abdicauerint parētes ꝯtradixerint & prohibuerint susceptionē habit⁹. reuerti ad seculuꝫ nō licebit. vt in textu. ¶ Sed quid significat mox. rn̄det glossa. q̄ mox. i. infra annū & dieꝫ vel q̄ cito pōt. Uel infra mensem vel q̄ cito scit. Uel vsqꝫ ad. 10. dies vel ad tridiuū. Et mox qñqꝫ ponit̄ p qñcunqꝫ. sed in quo sensu accipit̄ hic nō determinat glo. se. Jo. sed infra terminat̄. c. de hac auctē. Ubi iste casus habet̄ expresse. & exponit mox. i. statim fm Gratianū. Guid. in. c. Si in qualibet. addit ad glo. que dicit q̄ cito pōt. q̄ alias nō excusat̄. Et. c. Mulier. 32. q. 2. di. Qz si mulier in puellari vouerit etate. si pr̄ statiꝫ cū audierit nō cōtradixerit tenebit̄ implere qd̄ pmiserit. Ibi dicit. Guid. statim & in eadē die & vt dicit est arg^m qz hoc. c. Mulier accipit̄ a libro numeri. 30. & ibi post q̄ dixerit q̄ si mulier in puellari etate vouerit q̄ nisi pr̄ ꝯtradixerit tenebit̄. Simile addit. Si virū habuerit mulier: & qcq̄ vouerit nisi statiꝫ cōtradixerit. votū reddet: seq̄t ibi in litera q̄ exponēdo ly statim. Qz si audiens vir tacuerit & in alterā dieꝫ distulerit sententiam. qdqd vouerit reddet. Filius tn̄ familias pubes pōt vouere votū religionis. 19. q. 2. ca. 1. & 2. Aliud aūt votū per qd̄ dissoluat̄ pr̄is potestas nō vr̄ q̄ possit emittere ad exēplum Uxoris. Monachi. & Serui. Tales. n. per se non sunt sui iuris. ¶ Et addit Hosti. Satis pōt dici q̄ votum ab eo emissuꝫ p qd̄ grauiter preiudicaret̄ paterne potestati: vel pater inde scandalizaret̄. nō debeat inuito patre obseruare: & est rō qz nō est volūtatis sue cuꝫ nec in hoc habeat liberum arbitriū cū patri obligatus sit iure patrie potestatis. ¶ Itē.

Uxor vouere nō pōt sine viri licentia.

Uxor nō pōt vouere sine licentia viri peregrinari: abstinere: seu ieiunare: nec religionē intrare. Quinimo si ante mr̄i^m cōtractū votū abstinētie emiserit: nō dꝫ inuito marito illud adimplere. si ēt licentia mariti votū emiserit ab initio. idē erit. Quia in talibus debꝫ obedire marito lꝫ maritus peccet illud qd̄ pmiserat phibendo. Et idē intelligunt qdā de viro vouente: qz nō ad imparia iudicant̄. ¶ Alij dicunt q̄ in voto abstinentie vir superior est. Qd̄ cōcedas nisi p huiꝰ votū fieret cōtra carnalē debitū piudiciū mulieri fm Hug. Tale eniꝫ seruare nō posset muliere inuita: qz nulla obstat exceptio in hoc casu. ¶ Hug. 33. q. 5. c. Manifestū dicit. Qz

Uxor vota aliq̄ facere pōt & seruare.

vxor vota aliqua abstinentie facere pōt sine licentia mariti (vt que sine scandalo viri adimplere pōt) & talia nō tenetur frangere sed adimplere. vt si vouit q̄ daret de suo pprio. Uel q̄ cantaret vnū psalteriū: vel psalmū. Uel pr̄ noster in nocte: vel in tali hora. Sed illa tenet̄ frangere si vult vir: q̄ non pōt implere sine scandalo mariti. Ut de ieiunio in tali die de nō comedēdis carnibus tali die. De surgēdo ad matutinā singulis noctibus. De iacendo tota nocte in camisia & huius. ¶ Sed lꝫ vxor scandalizet̄: nō tn̄ vir cogit̄ talia vota frangere nisi sint talia que faciant preiudiciū vxori reddēdo vel exigendo: vel ēt in alio iure. Hec aūt imparitas abstinentie in votis fit vt sic ostēdat̄ quāta sit subiectio mulieris ad virū. Gui. aūt. c. mr̄i^m. addit. Qz vir pōt emittere votum abstinentie sine licentia vxoris. Qd̄ inde cōuincit̄: qz spālr phibet̄ de vxore. Unde vr̄ permissuꝫ de viro. 27. d. Qualis cū similib⁹. Sed nec oīa vota abstinentie potest vir emittere sine ꝯsensu vxoris vt si voueret se affligere ieiunio in tm̄ q̄ nō posset reddere debitū. ¶ Itē. Serui nō pnt emittere

Vir pōt multa vouere: q̄ nō pōt vxor.

Seru⁹ nō dꝫ cōtra vouere inuito dn̄o.

votuꝫ peregrinationis inuito dn̄o. & exequi. nisi votum fuerit necessariū vt p absolutione obtinenda. Extra de sen. excōmunic. Relatū in fine. Et qd̄ dictū est supra quo ad filiū familias hoc intelligas quo ad seruū cū fortius q̄ patri fili⁹. sit seruus dn̄o ꝯstrictus. Hec Hosti. de voto. §. Quis posuit. ¶ Ad hoc vide multos casus. & causas qš a iuramēto pōt discedi. q. de iuramento.

Tertius articulus. De voto religionis spālr siue religiosorū. Ubi q̄uis habeant̄ multa infra. q. 4.

Dub^m p^m

Tamen circa hunc articulū mouet. q. Hug. 27. q. 1. ca. pposito. Aliqs pmittit firmiter intrare religionē. & si monachi euꝫ nolunt recipere nunqd teneat̄ adire aliud monasteriū.

Hugo.

Dicit q̄ sic. Nam si se obligando voluit se astringi regule monachali. Ergo si ibi nō pōt recipi querat vbi melius pōt votum suū pficere. 22. q. 1. cap. Scimus Tho. 4. d. 38. ad. 6.

S. Tho.

arg. tenet q̄ vera obligatio voti ex voluntate pcedit. Ergo intm̄ ligat obligatio inq̄tuꝫ se extendit voluntas & intentio vouentis. Sed p casuꝫ volūtas nō erat nisi ad hunc locuꝫ. Igit̄ ad aliud nō tenet̄. secus tn̄ esset si simplr obligat se ad religionē. ¶ Gui. super ca. Scimus. 12. q. 1. distinguit. Aut

Guid.

talis cogitauit religionis ingressuꝫ simplr. Aut de religione tali. Aut de tali loco religiosorū. Certe enim in duob⁹ pmis casibus tenet̄ aliud claustrū intrare. Si non pōt admitti in loco vbi petit: qz ibi locus non fuit de materia voti. sed religio in genere vel in spē que multa ꝯtinet loca. in tertio casu nō tenet̄ intrare aliud monasteriū: quia tm̄ se obligauit huic loco. Unde hec ꝯditio intelligit̄ si possuꝫ vel si volunt me recipe: qua ꝯditione nō existente: nō existit votū fm Hug. car. Ad hoc est ca. Porrectū de regularib⁹ vide ibi Innoc. & Hosti. ¶ Querit̄ vlteri⁹ Hug. 27. q. 1. pposito. Pone. pro-

Dub^m 2^m

mittens ingressum religionis recipit̄ in pbatione: displicet sibi vita monachalis. Poterit ne se abstinere a tali vita. Dicit q̄ sic: si ignorabat asperitatem illius vite ar. de regulari. Super eo. Sꝫ si nō ignorabat & sponte elegit vitā illaꝫ & est in pbatione & iterū displicet sibi talis vita. dicit q̄ non pōt recedere. sine peccato qn sit ibi vel i alio monasterio. Tho. tenet q̄ hoc nō est indistincte verū. Naꝫ obligatio voti est ex voluntate. Ergo siue ignorabat asperitatē siue nō qñ caꝫ elegit si intrauit cogitando de experiēdo & nō de perpetuitate remanēdi nō tenet̄. Silr si nō cogitauit de his cum vr̄ solū obligatus ad remanēdū vel exeundꝫ fm formā iuris cōmunis. que est habere annū pbationis (de rc. Ad apostolicā) etiā nō tenet̄. ¶ Sed Guid. 17. 1. cap. Qui bona. ponit

Dub^m 3^m

casū. Ulteri⁹ aliqs pposuit seculū mutare. & religionē itrare & cū tali pposito habitū recipit. nunqd talr ingrediēs obligat̄. Dicit Hosti. q̄ sic. Quia eq̄polet voto solēni & hoc vo-

Rñsio.

luit fm eū notare decre. extra de voto. Litera. Ubi dicit. Si plus nō est in voto ꝯcessuꝫ. q. d. si stetit in finibus sui propositi. ita q̄ nec votū emisit nec religionem intrauit. Et hoc ipse Hosti. notat ibidē & plenius extra de regularibus. Consulti. & c. Statuimus. ¶ Sed nunqd obligat̄ talis (volens vitā mutare & certā religionē ingrediēs) & talr q̄ ad minorē religionē infra annū pbationis nō possit transire. ¶ Dic

Dub^m 4^m

Rñsio.

q̄ poterit si vitaꝫ voluerit mutare ad religionē in gnē. De regularibus sup eo in glo. & textu. ¶ Sed pone q̄ voluerit intrare in illā religionē in specie. Nunqd ad aliā pōt trāsire mitiorē. ¶ Est arg^m q̄ nō per rōnē capli super eo. & c. Statuimus. opꝫ eniꝫ cū ad religionē intrare: quia vitam voluit mutare secularē in vitā religionis. Igit̄ opꝫ euꝫ in hanc intrare: qz in hāc voluit vitā mutare: aliter ēt non reddit dn̄o qd̄ vouit. sed aliud. Hāc rōnē subdūt ibi ca. allegato. ¶ Ad hoc est. c. Porrectū. Et ad hoc est ratio gnālis voti: qz votū obligat fm intētionē vouētis. ¶ Sed vr̄ q̄ hoc sit moderatum in. 6. de regularib⁹ Constitutionē. Ubi dr̄. q̄ pfessio tacite facta ifra annū pbationis p susceptionē habit⁹ pfessorū tm̄ obligat ad religionē in gnē. ¶ Rñsio. q̄ verum est in foro ecclie. Scdo susceptio habit⁹ pfessorū facit pfessionē psumptā in foro ecclesie. Hic agit̄ de foro apud deuꝫ in quo ponit̄ certū: q̄ vitaꝫ voluerat mutare in hāc religionē specie. Et notat hoc Guid. & Jo. an. q̄ nō loq̄t hic de pfessione tacita que fit p lapsum tp̄is anni: qm̄ tunc pfessio cense-

Dub^m 5^m

Rñsio.

Instantia

Rñsio

tur adultus religioni quam assumpsit que sit infra annum.
[Dub^m 6^m] ¶ Querit Hosti. si ingressus cui egredi de iure cõpetit reli-
gionẽ assumptã. verũtñ necesse bʒ ingredi latiorem: si post
[Rñsio.] egressum pme ⁊ ante ingressum scðe ɔbat mrĩ^m. Nunqd te-
net matrimoniũ. Hos. dicit q̄ mrĩ^m nõ tenet. Nã ⁊ si habit^9
solus nõ solẽniʒat votũ q̄tũ ad religionẽ assumptã solẽni-
ʒat tñ in genere quãtũ ad religionẽ in quã cõsensit intẽdẽs
[Dub^m 7^m] absolute vitã mutare. ⁊ habitũ assumpsit. ¶ Sed cui^9 mo-
[Rñsio.] nasterij erit monachus in genere deo obligatus. ¶ Rñdet
Hos. ⁊ Hosti. de regularib^9. Ex ei^9 vñ exiuit. ¶ Sʒ qd q̄ si
monachus est nullius monasterij sicut episcopus qui renũ-
ciauit episcopatui. Ad hoc. 6. de regularib^9 constitutionem.
[Dub^m 8^m] ¶ Sed nunqd si religiosi obligãt pueros sine auc̃te ordis
[Rñsio p^a] remanẽt pueri obligati. ¶ Argumẽtũ est q̄ nõ. Quia p̄nci-
pale trahit ad se accessoriũ. Igiẽ si sint obligati eorũ res ob
liganẽ ad monasteriũ qð est inique. Quia in hoc casu mona
steriũ nõ obligaẽ eis ⁊ obligationes ad paria sunt extẽdẽde.
[Rñ^o scða] ¶ Sed ɔ vi. Quia lʒ p talẽ obligationẽ nõ obligeẽ mona-
steriũ ipsũ recipere, q: sine auc̃te monasterij factũ est. tamẽ
p^sona q̄ se obligauit teneẽ ad religionẽ q: per se poterat se
ipsum obligare. ⁊ qð fecit sine auctoritate monasterij nihil
tollit de potestate sua. Verũtñ non videnẽ res sue obligari
monasterio ppter arg^m factũ in ɔtrũ qð põderat Guid. 5. q. 1.
Vidua. Unde addit. q̄ nõ obligaẽ quo ad translationẽ bo-
[Dub^m 9^m] norũ. sed quo ad deũ. ¶ Sed nunqd põt aliqs remanẽs in
seculo religionẽ pfiteri ⁊ habitũ suscipere ⁊ in domo ppria
[Rñsio.] cũ bonis suis viuere. ¶ Dico sic g clerici vel vo. sumat. Et
6. de regularib^9. Cõstitutionẽ. Põt eniʒ certe religioni pfi-
teri habitu nõ mutato dũmõ pfiteaẽ expresse nõ tacite tñ.
Sed qð dĩ. q̄ cũ tota suba sua põt remanere in domo sua:
glo. c. insinuãte cũ vsu fructu sue substãtie vt de vsufructu il-
larũ rerũ victũ ⁊ vestitũ haberet in vita sua. Quicqd enim
superest dʒ esse. ⁊ est monasterij: ⁊ si qd deesset suppleret ei
a monasterio. Similis enim ab episcopo habeẽ. 28. q. 1. Si
qs rapuerit. Et sic iste erit monachus: ⁊ põt remanere in do
[Du^m 10^m] mo quondã sua cũ vsu rex. quas cõtulit monasterio sic. 27.
q. 1. de viduis. ¶ Sed cũ casu primo hic p̄cedente dubio
7° dictũ sit q̄ obligatus a nõ hñte auc̃tẽ nõ transfert bona
sua in monasteriũ. q: nõ astringiẽ sibi. Nunqd si velit eum
[Rñsio.] monasteriũ recipe obliganẽ eius bona monasterio. ¶ Dico
sic p arg^m ɔtrium. Et facit p hoc opinio quã recitat ⁊ ponit.
Guid. 12. q. 1. Scimus. Dicit. n. q̄ si aliqs pmittit intrare ali
qð monasteriũ. põt monasteriũ agere ɔ talẽ vt votũ ipleat
si sit manifestũ: ⁊ per ɔñs põt agere ad bona q: p̄ncipale tra
[Du^m 11^m] hit ad se accessoriũ. ¶ Sed pone q̄ vouit intrare religionẽ
in gñe nunqd põt cõpelli. Sic sm illã opinionẽ vt ibi. ¶ Sʒ
pone aliqs vouit ɔditionalr dare bona sua ecclesie vel mo-
nasterio si deus hoc vel illud sibi cõcesserit: puta vt sanetur
[Rñsio] vel a suspendio libereẽ. Nunqd ecclesia vel monasterium
põt illa petere. ¶ Guid. 12. q. 1. Scimus. d. dicit q̄ non sm
Innocẽ. q: tale votũ est illicitũ cũ intendit a deo emere suã
sanitatẽ vel vitam: qð est simoniacũ. 1. q. 1. Qui studet. Sed
Hosti. vt recitat ibi credit q̄ tale votũ licite emittaẽ. Arg^m
expressuʒ (vt dicit Hosti.) est de seruis nõ ordinãdis. ca. Eo
libentius. Ubi dĩ q̄ serui ecclesie si sint manumissi. cũ cõdi
tione q̄ ordinati seruiant ecclesie cuius serui fuerũt. tenenẽ
ei seruire. Hanc sniam reputat Guid. veriorẽ. nec est symo-
nia. Nam Jacob cũ iret in mesopotamia pmisit deo deci-
mas. si deus fuerit secũ ⁊. c. 16. q. 7. Decimas deo. Et Jepte p
misit deo. Judicũ. 11. ca. Qðcũqʒ p̄mo sibi occurreret reuer
tenti si deus sibi traderet inimicos. 22. q. 4. Unusqsqʒ. Et
horũ reddit Guid. rõnẽ. 1. q. 1. Ordinationes. Deus enim do
minus est oĩuʒ ⁊ oĩa sũt sua. Ideo cũ eo nõ põt cõmitti simo
nia. sed cũ prelatis põt cõmitti q: sunt dispensatores tñ. Si
mile de simonia. Quia ad qões. vbi collegiũ recipit cõpen

sationeʒ in permutatione beneficiali. sectis de singularibus
p^sonis: q: collegium est dominus bñficij sibi in corpat: sm
Hosti. ibi. Simile (sm doctores) papa nõ põt cõmittere si-
moniaʒ. q: ipse dominus oĩuʒ bonoꝶ ecclesie ⁊ legislator. ⁊
interpres oĩum constitutionũ. Circa beneficia igiẽ cuʒ deus
sit dñs pleno iure oĩum, legislator ⁊ interpres cum eo simo-
niam committi non potest. Questio quarta.

Utrum votum cathecuminũ aut qðcũqʒ aliud religiosoꝶ sit solemne ad di
rimendũ matrimoniũ ɔtractũ. ¶ Hic. 6. faciaʒ.
¶ Primo qð queriẽ. ¶ Scðo q̄ si aliqð votuʒ
est solẽne dirimat matrimoniũ post ɔtractum.
¶ Tertio q̄ votuʒ religionis solẽne est obligatoriũ quo ad
ingredientes ante annũ. 14. ⁊ specialr quo ad mendicãtes.
¶ Quarto quõ tenet quo ad pfitentes infra annuʒ pbatio-
nis nõ elapsuʒ. ¶ Quinto: quid est pfessio tacita per quam
quis profiteẽ ante tempus cõsuetũ. vel post. ⁊ qd faciunt di-
stinctionẽ habitus. ¶ Sexto an fictio euacuat professioneʒ
sm formam iuris factam.

Primus articulus. An cognatio spũalis baptismi di
rimat matrimoniũ ɔtractum. Ubi dico q̄ [Dub^m p^m]
spiritualis cognatio cõtrahiẽ in cathecumino ⁊ ipedit ma-
trimoniũ ɔhendũ. sed nõ dirimit ɔtrũ de ba. ca. Cathecumi
ni li. 6. ¶ Sed nunqd si plures suscipiũt de baptismo pueꝶ
vel in ɔfirmatione ɔtrahiẽ cognatio spũalis ipediens ⁊ di-
rimẽs. ¶ Dico q̄ sic ibi. c. Q̃uis. Querit Gui. de cõs. d. 4. c. [Rñsio.]
Nõ plures. Quid si vnus nõ tangat puerũ: ⁊ tñ rñdet cum [Dub^m 2^m]
aliis ad interrogationes (vis baptiʒari) ⁊ noĩat ipsum cum
aliis. ¶ Dicunt qdã q̄ nõ fit patrinus nisi tangat. sicut nec [Rñsio.]
credũt q̄ missio patrinoꝶ sit de substãtia rei quo ad pater-
nitatẽ cõtrahendã. De hoc vide Gui. 24. q. 4. Q̃ aũt. vbi re
citat opinionẽ Hug. Ubi tenet q̄ si instanti tenent linteuʒ
circũquaqʒ ⁊ puer poniẽ in medio ⁊ ipm suscipiũt in linteo
oẽs sunt patrini p̄sertim si in ipso fonte ita suscipiant puerũ
⁊ addit q̄ hec snia approbaẽ. 6. de cognatione spi. Q̃uis.

Secundus articulus An votũ solẽne dirimat mrĩ^m
post ɔtractũ. Ubi dicit. Ray. lib. 4. tit. 5.
de impedimẽto voti. q̄ duplex est votũ. Unũ dĩ simplex. s.
qð simplr emittitur nulla solemnitate adhibita. Ut cuʒ di-
cit. Voueo cõtinentiã. Volo esse monachus: ⁊ non plus pro
cedit. Aliud diciẽ votũ solemne. ⁊ est quando post votuʒ so
lemnitas sequiẽ. Uerumtamen apud deuʒ votum simplex
nõ minus obligat q̄ȝ solemne. Qui clerici. vel voue. c. Rur-
sum. Et qui ɔtrauenit peccat mortalr. In glossa. Et facta. Et
infra. Et huiꝰ votum q̃uis coram multis factuʒ diciẽ sim-
plex. q. nõ vestitum seu institutũ a solemnitate. ¶ Unde In-
nocen. extra de regularib^9 in glossa super caplm. Porrectũ
sic dicit. Nos dicimus q̄ solemniʒatur votũ etiaʒ hoc mõ. [Et votũ solẽniʒat in seculo.]
Si qua mulier virgo vel vidua velum vidu itatis vel vir-
ginitatis acceperit: vestem religiosaʒ sumpserit: ⁊ in scriptu
ris a se vel ab alio factis ⁊ suo signo signatis promiserit se p-
petuo penitentiã seruaturã. Subdit. Credimus etiã idem. si
sine literis in manu alicuius religiosi fecit votum ⁊ vestem
mutauit vel aliquas apparentes solemnitates adhibuit. 26.
q. 1. c. Viduam. Ubi notaẽ in glossa q̄ votum solemne põt
fieri coram priuata persona. s. dummõ talis solemnitas in-
terueniat. Et addit Innoc. Nec sunt iste persone de foro ec-
clesie seu monasterij. Sed pñt habere ppositũ. Nec videẽ
q̄ qñ publice faciunt ⁊ cõuocatis testibus q̄ sit solemne vo
tum: nisi mutaret vesteʒ ⁊ in manib^9 religiosi fecerit votum
suũ. Sed si vestem mutauit. ⁊ scripsit vel sigillauit. votũ so-
lemne erit: lʒ in priuato fecerit. Hoc igiẽ mõ solẽniʒaẽ votũ
in seculo. ¶ Item solemniʒatur in seculo sʒ Hosti. c. 1. Qui
clerici vel vo. §. Quis vouens) per sacri ordinis susceptionẽ.
q: votũ dĩ solemne ex solemnitate adhibita. ¶ Põt etiam

dici q votū in seculo factuz etiā preter votuz in susceptione sacri ordinis. ¶ Pōt et dici solēne ꝓpter solemnitatē exhibitionis voti: puta. si coram multis fiat vel ꝓpter solemnitatē circūstātiarū exhibitarum: vt si voueat in manu digne persone (et singulariter) vt presbyteri vel religiosi vel alterius persone ecclesiastice. ⁊ cū subscriptione voti sui. Ui si voueat in manu publice ꝑsone: vel Episcopi. Uel eius vicarij: vel alteri⁹: cuius admissionē ratā hʒ: vel ꝑꝑ solemnitatē mutationis vestiū. Primo mō dr̄ solēne large. Secūdo mō stricte. Tertio mō strictiꝰ. Quarto mō strictissime. Hic collige ex dictis Innoc. ¶ Solēnizaᷓ aūt in religionē per professionē ſm modū ꝯsuetū factaʒ ꝑ iuris sui renunciationem infra annū (de regula. Ad aplicā) ⁊ ꝑ susceptionē habit⁹ qui ꝓfitētib⁹ dari cōsueuit. de his habes. Qui clerici vel vo. ca. Rursuz. in glo. ¶ Sʒ que vota dirimūt matrimoniū post cōtractū fuit opio cōis glosse ibi in. c. Rursum. Qui clerici. vel vo. ⁊ Hug. ibi ⁊ Innocē. sup caplm. Porrectū de regularibus. Qʒ votū cōtinētie solēne in seculo factū. Et lib. 6. d. voto ca. Qʒ votū. declaraᷓ q solū votū est solēne q̄tuʒ ad post cōtrahendū matrimoniū. ⁊ dirimenduʒ qđ solemnizatur ꝑ susceptionē sacri ordinis. aut ꝑ ꝓfessionez expressaz vel tacitam. factā alicui de religionib⁹ per sedē apostolicā approbatis. Reliqua ꝟo vota ⁊ si q̄ꝗʒ matrimoniū īpediant cōtrahendū: ⁊ quāto solēnius ⁊ manifestius fuerint emissa. tn̄ ꝑꝑ plurimū scandalū ⁊ exēplū durior penitentia transgressoribus debeaᷓ: nō tamen rescindere pñt matrimonia post contracta. Et excōicanᷓ si cōtra hanc. predicti: vel moniales in cle. de cōsanguinitate ⁊ affinitate. cap. p̊. ¶ Et nota. q sicut post votū solēne ꝯstitut⁹ in sacris. in seculo nō pōt ꝯhere: sic ⁊ si ꝯhat añ susceptionē sacri ordinis. nō pōt et añ ꝯsumatū matrimoniū carnale ad religionem migrare. sicut pōt religiosus. lʒ Hostien. supra dixerit cōtrariū. De hoc in cōstitutione. Joā. 22. c. Antique cōcertationis. Et multipliciter ponīᷓ vt ibi. De hoc. q. Nungd sponsalia de presenti pñt solui.

Votū in religione solēnizaᷓ.

Hug⁹ vo a dirimit m̄ri⁹ post ꝯtractuʒ.

Cleric⁹ in sacris ꝯstitutꝰ ꝯhere matrimoniū nō pōt ad religionem transire.

Tertius

articulus. An votū solēne religionis sit obligatoriū quo ad ingredietes añ. 14. annū vbi dr̄ q votū religionis est obligatoriū eo facto in casib⁹ sup⁹ expressis. scilʒ per professionē cōsuetā per iuris sui renunciationem infra annū: ⁊ per habitus ꝓfessoris susceptionez. Sed nūgd ingrediens obligaᷓ infra. 14. annum. ¶ Dic. q ſm ius cōmune nō. Excipiunᷓ tn̄ casus qui ponūᷓ in. 6. lib. d regula. ca. 18. q videlʒ nisi. 14. cōpleto ꝓfessionē faciat in sequenti. s. 15. anno. ac etiā solēniter (ſm Joānē monachū) more solito. Uel nisi habitū religionis suscipiat. q dari ꝓfitentibus ꝯsuenit. ⁊ vbi distinctio discerni pōt. alioqn non tenet ſm monachū. Uel nisi ꝓfessionē a se ꝑus factā ⁊ ante. 14. annū. ſm Monachū ratū habeat ⁊ expresse. Igiᷓ infra annū. 15. nō intelligiᷓ tacite ꝓfiteri ſm Monachū. ¶ Sʒ pone per totū annū sequentē. s. q̄ntūdecimū talis ingrediēs infra. 14. annū in religione permanet vbi professoruʒ ⁊ nouitiorū sunt habitus instistincti. Nungd ꝑ hoc ꝓfessionē fecerit. vel si qd ꝑus fecerit ratam habuisse sit iudicādus. ¶ Dico sic. vt ibi. nisi tanta indistinctio sit habitus: q ⁊ ꝓfessi ⁊ nouitij: sicut et alij cōes vitā cū eis ducentes silr penitus habitu induanᷓ. Jo. Mona. puta oēs sunt ꝑsbyteri. vel clerici: ⁊ in habitu clericorū secularīū: ⁊ tn̄ dʒ corrigi ꝑ Episcopum supra de testibus. Qʒ ingrediētibus. ¶ Sed nungd talis ingrediens infra. 14. ꝑmanens per totū. 15. vbi nō est tanta indistinctio sit cogendus ꝓfiteri. ¶ Dicit Mona. nō precise. sed causatiue. s. vel vt ꝓfiteaᷓ vel exeat. Supra de electionibus. Cū salutē. Sed si pubes intrasset. s. habens. 14. tūc precise cogereᷓ. ¶ Adhuc pone post. 14. annū habitū religionis assumpsit ⁊ per annū illū gestauerit. Nungd ex tunc est ꝓfessus si ꝓfessorū. ⁊ nouitiorū habitus minime distinguereᷓ: ⁊ alij cum eis degentes similibus vestibus vtanᷓ. ¶ Dico sic vt ibi. Quia cū ad discretiōis annos peruenerit. quid agit agnoscit. ¶ Nec te moueat q litera dicit: q videᷓ ⁊ ꝓsumiᷓ professus in casibus predictis: quia nō excipi videᷓ ⁊ presumiᷓ presumptione iuris ⁊ d iure contra quē nō admittitur ꝓbatio. Quid aūt sit ꝓfessio tacita: ⁊ per quid distinguitur habitus dicitur infra hic.

Dub^m p^m Rñsio.

Dub^m 2^m

Rñsio

Dubitam. Rñsio. Dubiam.

Rñsio.

Ad tacitā obiectionez.

Quartus

articl's. Nungd ꝓfessio quorūcūqʒ nouitioruʒ fieri pōt infra annū probationis. Ubi dico q Greg. 9. statuit q ante susceptū habitū qui dari consueuit ꝓfitentibus vel ante ꝓfessionez voce emissaz infra annuʒ libere pōt redire ad seculū nisi renūciauerit iuri suo. De regularibus. Statuimus. post mediū. Et lib. 6. ca. Non solū contra ꝑdicatores ⁊ minores aduciunᷓ pene si quez ad professionē admittant infra annū ꝓbationis elapsum. Ubi diciᷓ. In virtute obedientie ⁊ sub pena excōmunicationis auctoritate ꝑsentiū districtius inhibemus. ne ante annū probationis elapsuʒ q est maxie in subsidiū fragilitatis humane institutum: quēquā ad ꝓfessionē vestri ordinis seu renunciationē seculo faciendū. recipere. seu cōstitutū infra huius annū aliquatenus impedire: quo minus infra ipsuʒ ad aliā religionē quā maluerit trāseat. vel ad seculū redeat: si d sua ꝑcesserit volūtate. Qʒ si ꝯ hāc nostrā ꝓhibitionem quēquā recipere ꝑsumpseritis decreuimus eū. qui taliᷓ receptus fuerit nullatenus vestro eē ordini alligatū: vosqʒ a receptione quorūlibet ad ꝓfessionē eiusdē ordinis fore ipso facto suspēsos. ⁊ insup penis subijciendos q̄ fratrib⁹ ipsi⁹ ordinis ꝑ culpis infligi grauiorib⁹ ꝯsueuerūt. ¶ Sʒ hec cōstitutio tēperaᷓ cōditionando: vt pʒ in. 6. circa mediū. c. Nō solū. dicēs. Quēquā ad ꝓfessionē vestri ordinis recipere nō presumatis ante ꝓbationis annū elapsuʒ. nec cōstitutū infra ipedire quo minus ad aliā religionez quā maluerit transeat: vel ad seculū redeat. si de sua ꝑcesserit voluntate. Et subdit temperantias. Prima est. Nisi maior existens. 14. annis ꝓfessus sit tacite. vel expresse. Secunda est. Aut nisi ꝯstet euidenter eū vitā voluisse vitare. Subdit. Qʒ tn̄ nō ꝑsumiᷓ nisi clara ꝓbationē vel cōpetentibus indicijs ostendaᷓ. Tres sequuntur pene vt supra. Qʒ si forte ꝯ hāc ⁊c. ¶ Hanc ꝯstitutionē postmodū extēdit Bonifa. ad ceteros ordines mēdicantiū. cū suis tēperātijs ⁊ penis. c. Cōstitutionem. in. 6. sed excipit alios religiosos vt in. 3. li. ca. ad apostolicam.

Quintus

articulus. Ubi restat declarare q̄ est professio expressa ⁊ que tacita. Rñdet Jo. Monac. 6. de elec. ca. Nullus. Expressa ꝓfessio est. quā facit hō ⁊ q̄ voce est emissa. Tacita q̄ fit hoi. iuris auctoritate. Ui si ꝑ annū steterit in habitu: q daᷓ ꝓfitentib⁹. Aut si ꝑ alia indicia ꝯstet euidēter eū vitaʒ voluisse mutare. Hoc expressius habes in Hosti. ti. Qui cleri. vo. añ finē. ¶ Sed que sunt illa indicia ꝑ q̄ cōstat q vitā voluit mutare. Rñdet Guid. ca. Nō solū. Qʒ euidentia indicia pñt eē si qñ ingrediᷓ. renunciat seculo ⁊ facit testamentū ac si deberet mori. ⁊ transferat oia bona sua in heredes ⁊ legatarios. ⁊ in pias cās: ⁊ mutat habitū. Hoc in Host. Qui cleri. añ fi. 6. vbi dicit. Uera dr̄ ꝓfessio. qñ verbis exprimunᷓ. 20. q. 1. Uidua. Occulta ꝟo ⁊ ꝑsumpta iudicaᷓ. vel ex mora tpis puta: q ꝑ annū fecit sine reclamatione (supra de regularib⁹. Ad apostolicaʒ) vel per euidētia signa: puta. qꝛ qñ igrediᷓ renūciat seculo. facit testamentū ac si mori deberet: ⁊ transferret oia bona sua in heredes ⁊ legatarios ⁊ in pias cās ⁊ mutat habitū. Uel qꝛ assumunt habitū ꝓfessorū. Uel si nō est distinctus ad min⁹ legit ⁊ cantat. ⁊ facit sicut ꝓfessus. Supra de regularib⁹. Uidua: ⁊ caplo statuim⁹. 27. q. Uel vidua. 27. De qđ interrogasti. ¶ Sʒ per que cognosciᷓ Habitus distinctio. Rñdet Greg. 9 de regularib⁹. Statuim⁹. dicēs. Ad oēm ambiguitatem aūt mouēdā. cū in qbusdā locis religiosis nouitioꝝ habit⁹ nō distinguiᷓ ab habitu ꝓfessorū: io ꝓfessionis tēpore.

Quid sit ꝓfessio tacita: aut expressa.

Que sunt indicia ꝓfessionis tacite.

Habitus nouitiorū q̄do dr̄ differre.

benedicant vestesque profitentibus cōcedunt vt pfessoꝝ ac nouitioꝝ habitus discernant. Bonifa.6.ca.de regularib⁹. Is qui addit Distinctos quoqꝫ seu dissimiles intelligimus esse habitus cū siue nouitijs. siue pfessis dent dissimiles vestes. siue bñdicant vestes cū pfitentib⁹ cōcedunt. siue etiaꝫ aliqd aliud fiat. per qḋ nouitioꝝ ac pfessorū habitus discernant. Joan. mona. vt qꝛ nō hꝫ vocem in caplo nisi fuerit professus. Guid. Uel qꝛ dant a certis psonis vel certis diebus formis ⁊ solemnitatibus adhibitis. cleri.c.4.ca. Eos qui. Dicit ꝙ distinguit habitus nouitioꝝ qñ in scissura. vel in forma. vel in colore se distinctuꝫ patenter exhibent ab habituꝫ pfessorum. Joan. Andre. vt qꝛ nouitij albū. alij nigrū. Siue apud quasdā moniales distinguit pfessio per velum nigrū ab albo.

Dubium. ❡ Sed nungd si maior .14. annis recipiat habitū professorū infra annū. sit per hoc tn̄ pfessus ordini cuius habitū suscepit.

Rñsio. ❡ Dic fm Bonifa.c. Cōstitutionē. Q differt de expressa infra annū ⁊ tacita. Nam expresse facta etiā seculari habitu nō mutato illi religioni pcise obligatur quā profitēs est pfessus. tacite quoqꝫ facta infra annū pbationis per susceptionē habitus g pfitentibus tn̄ dat nō spāliter illi cuius habitus est susceptus. sed generaliter religioni alicui recipientē precise obligat. Si etatis apte sit. Si sciens ⁊ voluntarius ac triduo pseueret sciens. Guid. ⁊ Jo. An. Secus si nō intelligeret. vt si furore laboraret volūtarie. Sec⁹ si inuitus. Si triduo nō pseueret. Hoc di: qꝛ alij reputabāt minus breue.

Dubium. ❡ Sed nungd talis tacita obligat recipiētem habitū si fuit adultus quandoqꝫ ad ordinez cuius habitum suscepit.

Rñsio. ❡ Dico sic. si p annū gestauerit ⁊ fuerit .14. annoꝝ. qñ ipsuꝫ assumpsit. 6. de reg.c. Is qui. Etiā vbi habitus nouitioꝝ ⁊ pfessorū minime distinguunt. Ad hoc eniꝫ.c. Nō solū circa mediū. Et de distinctione habitus sic dicit cle.5.ti. de regularib⁹.c. Eos qui. Ubi sic di. Eos qui deinceps in discretionis etate ꝯstituti nouitiorū habitus in aliqua religione portauerint per annū (siue sit mēdicās vel non) hoc ipso religionē decernimus esse pfessos. vbi tamen habitus colore in scissura vel forma se distinctum patenter exhibeat.

Sextus articulus. Nungd professus tacite vel expresse possit postea discedere allegando fictionē: dicendo se ex aio nō fuisse pfessum.

Rñsio. ❡ Rñdet ꝙ nō.27.d.c. Qḋ interrogasti. Et rō ibi est. Nā si cōsenserimus ꝙ ois sacramēta ecclesiastica quis put vult fingat ⁊ nō vere faciat ois ordo ecclesiasticus turbabit: nec catholice fidei iura cōsistūt. nec canones sacri rite obseruanī. ❡ De hoc notat glo. hic ⁊ c. Uidua. De regu. Quinimo est cogendus ꝙ oino seruet qḋ suscepit.d.45. De iudeis.

Instantia ❡ Dicet. Ista vera sunt in foro ecclesie. sed si sit fictus nō ligat apud deū. Per regulaꝫ qꝛ ligant vouentes ⁊ cōtrahentes si sit sensus apud deū. per regulā Matth.19. Quos deus cōiunxit hō nō separet. Sꝫ tales fictos deus nunq̄ sibi cōiunxit. ❡ Itē. Si fictus ⁊ cōtradicens baptizat: ⁊ post discedat: nō est apostata aut preuaricator apud deū: qꝛ talis nec charitatē baptismi nec rem suscepit. De baptismo. Maiores. Sed hoc loquor de ficto aio ꝯdicēte in cōspectu dei. Ergo nō suscepit caracterē indelebilis pfessionis. ❡ Itē. Cordis seu tacita pfessio ligat apud deū qñ vult qs vitaꝫ suā mutare. De regularib⁹ statuimus ⁊.6. Nō solū. Sed hic ponit cōtrariū. ❡ Itē ꝙ pfessio ficti nulla sit apud deū ostendit p illud.6. de regularib⁹. Cōstitutioneꝫ. Ubi dicit ꝙ pfessio obligat si perfidens volūtari⁹ fit ⁊c. Unde Guid.c. Cōstitutionē.6. de reg. super. i. voluntarius dicit. Queri cōsueuit. quō pōt hoc esse. ꝙ si qs sumit a pncipio habitū per vim. i. metum. postea stando per annuꝫ. rectificat. sed per se. i. sine violētia sumēdo ⁊ sine intentione vouendi nō rectificat. ❡ Ad hoc est ꝙ legit ⁊ notat de priuilegijs Tuarū.§. Uerbū. In glossa post pncipiū dicit. Ad hoc pōt dici ꝙ coacta volūtas est volūtas. vt.15.q.1. Merito. Et ideo ibi est qḋ pōt rectificari. sed secus in eo q simulate ingressus est in quo a pncipio nulla voluntas fuit. Et ideo nihil e st ꝙ firmari possit.6. de del. impub. capit.1. ❡ Ad h concordat ꝙ notat Innocē.ca.4. Si quis in fine. Et glossa Tuarū. De priuilegijs. ❡ Ad hoc de spōsalibus. Tua nos.

Questio quinta.

Utrum votū in cathecismo sit dispensabile sicut alia. ¶ Primo qḋ querit. ¶ 2° quō pōt in alijs votis dispensari. ¶ 3° An papa possit in votis dispensare. ¶ 4°. Quō magis in voto simplici q̄ solemni cum eque obligant apud deum. ¶ 5° An redemptionē cōcedere pōt. ¶ 6°. An cōmutationē cōcedere pōt ⁊ spāliter si in cōmutando sufficit satis dispensatio quo ad religiosos.

Primus articulus. An votuꝫ in cathecismo sit dispēsabile. Ubi dicunt oēs ꝙ nō. Quia est votū necessitatis. Uide in Hosti. de voto.§. Quot sunt opiones.

Secundus articulus. Quō dispenset in votis. Ubi notandū ꝙ votoruꝫ quedā oino relaxantur. vt cū auctoritate pape religiosus vel religiosa cū secularibus cōtrahunt matrimoniū pp̄ter pacē regnorum. ⁊ silia. Aut cū pp̄ter infirmitatē incurabilem relaxat votū ieiunij ⁊ similia. ⁊ hoc vocatur dispēsatio. Quedā pecunia redimuntur. vt votuꝫ peregrinationis ad terrā sanctā intentione bellandi: si vouens reddat inhabilis. ⁊ hoc vocat redemptio. Quedam in alia mutant vt cum vna peregrinatio vel elemosina mutatur in aliam: ⁊ hec vocatur cōmutatio.

Tertius articulus. An papa possit dispensare in votis. Ubi cum recitat Hostien. De vo.§. Utrū ⁊ per quem recitat dixit Hug. ꝙ papa nō pōt dispensare super voto.

Opio p°. Quia redemptio voti est de lege nature. Lex eniꝫ nāe precipit ꝙ nullus mentiat. ⁊ ꝙ illud ad quod quis obligat. ⁊ ex nuda pmissione animo se obligandi orit obligatio. De voto. Literaturā. per cōtrariū. ❡ Nota ibi glossam. Qꝛ si pponas aliqd facere in aio. non tn̄ animo te obligādi nō poteris transgressor iudicari. sed si fuerit animus te obligandi peccas si nō impleas. De hoc de vo.ca. Ueniens. De illo qui se disposuit pficisci Hierosolymā si sit in etate. ⁊ cū licentia vel post licentiaꝫ ratū habuit: tenet. ⁊ indiget dispēsatione. Sed papa nō pōt cōtra legē nāe sicut nec ꝯtra pcepta.25.q.1. Sunt qdā.

Opio 2°. ❡ Alij dicunt ꝙ pōt dispensare in oibus voluntarijs votis excepto cōtinentie. Quia nō hꝫ melius in qḋ cōmutet.

Opio 3°. ❡ Distinguunt tertij. Aut vouēs vouit indeterminate. nō excludendo nec includēdo auctoritatem Pape aut de ipso nō cogitādo: ⁊ tunc pōt Papa dispensare. qꝛ talia vota vaga interpretationē recipiunt. Aut determinate intendebat se obligare in oēm euentū. Et si papa secus dispensaret: ⁊ tunc nō est tutū ꝯtrauenire. si votū sit licitum.

Opio 4°. ⁊ vltima ❡ 4° dicunt (qḋ verius. ⁊ hoc oino teneas vt dicit Hostien.) ꝙ Papa de plenitudine potestatis pōt dispensare in oi voto qḋ ab initio fuit volūtariū: nisi manifeste liqueat qḋ sit cōtra dei volūtatē. In voto aūt necessario sicut est obseruatio preceptorū dei nō pōt. De dispensatione Episcopoꝝ habes in fine.q. ❡ Sed pp̄ter argumētū ꝙ dispensatio huius est cōtra legē nature notat

S. Tho. Tho.2° 2e.q.88.ar. Qꝛ votū sicut lex respicit semp ad illud qḋ in pluribus est bonū. nulla tn̄ lex cauere pōt qn aliqñ qḋ lege statutum est vergat in malum. seu bonū impediat. Sed rō nālis dictat ꝙ qñ qḋ lege cōmuni statutū est vt in pluribus bonū. si vergat in malum aut sit boni impeditiuū in hoc casu nō sit obligatiuum. sed dispensabile. Ut pp̄ter pacem regnorum. Uel pp̄ter necessitatē psone vouentis. Et in hoc casu ⁊ similibus vbi cāe huiusmodi subsunt dispensat Papa super voto cōtinentie: ēt post professionē solēnizatā. De hoc diffuse Hosti. ti. de voto.§. Qualiter. Idem tenet Ricar. lib.4. di.38.q. ❡ De hoc

respondet

S. Tho. Arg^m.

rñdet Tho.lib.4.dis.38.q.4.Ad.2.ar.q obseruare votum durante eius obligatiõe est de lege nature.sed cessante nõ. Sed cessat qñ vergit in peiorẽ exitum.Et põt poni exẽplũ. Ut si deposuisti apud me gladiũ.si mutatus sis in furiã nõ restituã tibi:et tñ reddituo depositi est de lege nature dis.1. ca.Jus naturale.℄ Itẽ.Est intelligendũ si muteẽ in meli⁹. q reus voti nõ est qui illõ votũ mutat i meli⁹.De iurein.c. Peruenit.De hoc plenius arti.2.in fine.℄ Ricar.dicit ad

Ricar. 3 S.Tho.

pmũ argumẽtũ suũ q lz manifeste obligationẽ soluere sit de iure nature.Hoc tñ nõ est absolute.sed sub hac cõditio ne.s.quousq p supiorẽ ex rõnali causa fuerit relaxata τ rõ nabiliter.Hec cõditio itelligiẽ.qz talis obligatio pcedit ex volũtate que per naturaz est mutabilis in melius τ peius. Sed naturalis ratio dictat q in negocio mutabili dz iterue nire discretio τ dispositio supioris.℄ Ex hoc arguiẽ.Qz si papa dispensaret sup voto ex cã irrõnabili:puta.q religio sus cõtraheret cũ alia pp exaltationẽ suã aut pompã secu larẽ.aut q mendicãs religiosus fiat abbas:pp hõ pompam nõ valeret dispensatio.℄ Idẽ eẽt si cũ quo dispensaret pa pa.Papam deciperet/ptendens rõnalem cãm que tñ apud ipm eẽt iniqua τ falsa.qz tũc nõ itẽderet papa cũ eo dispẽ sare.Et ex hoc sequit q lz de plenitudine potestatis dispen sare possit super oẽ ius ecclesie de cõcessione pbende ppo suit:vbi tñ erraret contra voluntatẽ dei.non posset valere. Quia vbi errat cõmissarius ab intentione committẽtis.ni hil valet.De prebendis capitulo vltimo.

Arg^m.

Quartus articu.An papa magis possit dispensare in simplici voto q in solẽni.Ubi arguitur q nõ.qz lz ius cõmune dispensat idistincte q matrimoniũ cõ tractũ post simplex votũ nõ dirimaẽ.6.de voto.Qz votũ. Tñ in hoc iure(qõ est cõmune ad oẽs)nõ semp inueniẽ cã necẽia ɔhendi.sed solũ volũtaria τ frequenter sine vtilitate. Quinimo hõ ɔtractus semp est cũ mortali.qz simplex apõ

Rñsio p^a

deũ nõ min⁹obligat q solẽne.Qui clerici vel vo.Rursus. In hoc casu male dispensat papa in simplici voto.℄ Rñ det Hosti.ibi.§.Nec hodie.Qz lz ex vi voti.τ per ɔñs iure naturali.vterq; vouẽtes tã simplr q solẽniter ɔhere pro

Rñsio 2^a

hibeantur.tñ per cõstitutionẽ ecclesie stat matrimoniũ cõ tractũ.℄ Sed hec rñsio est mirabilis.cũ ecclesia nõ possit statuere ɔ legẽ nãe.maxime vbi in cõtractu interuenit pctm mortale.Propter qõ tangiẽ apparẽtior rñsio ibidẽ ca.Ue niẽs.Qz rõ post votũ simplex stat matrimoniũ ɔtractũ ne peius veniat.s.fornicatiõis reatus.Sz aduersus ius natura

Instantia

le dispensatio admittiẽ:qñ duo mala ita vrgent q alterum eorũ male sit eligi.dis.13.in pncipio.℄ Cõtra.ca.Ueniens. loqtur in spãli casu vbi timebaẽ de seueritate viri cui fidez dederat de nubendo.Sz hic loqtur de iure cõi per qõ stat matrimoniũ ɔctũ post simplex votũ quacũq; leui volũta

Rñsio.

te seu ɔcupiscẽtia celebratũ.nec ɔsideraẽ aliqõ pcedens ma lũ vitãdũ aut bonũ ɔsequendũ.℄ Propter qõ rñdet Ri. dis.38.Qz simplex votũ ipedit ɔhendũ.qz ɔctus iplicat icõ possibile voto ɔtinentie q iplicat tradere corpus suũ red dendũ debitũ vxori.Sz nõ dirimit ɔctũ.qz simplex votũ nõ est nisi pmissio sine rei traditione.iõ nõ transfert in do miniũ rez pmissaz ei cui pmittiẽ.sed pmittẽs remanet do

Instantia

minus rei promisse.τ per ɔñs si alteri donet tenet donatio. Hanc rõnem assignat Gui.de voto.Qz votũ.6.lib.℄ Sed nec cũ hoc valet.Qz per pmissionẽ nõ transferẽ dominiũ rei ei cui promittiẽ.vbi sũt ɔtractus separati pmissio τ do natio.Sed cũ qs vouet deo de libertate τ firmiter stati deo obligaẽ:qñtũcũq; sit simplex votũ:nõ minus erga deũ se

Rñsio.

obligat q qñ ɔhendo vouet solẽniter.Qui clerici vel vo. Rursus.τ in glossa.℄ Propter qõ dici posset q nõ statuit ecclesia q liceat trãsire a voto simplici ad matrimoniũ nec in hoc dispensat.cũ sit mortale.Sz pp dignitatẽ matrimo niũ a deo in paradiso istituti statuit ecclesia q matrimoniũ qõ ɔtractũ est remaneret in robore suo.lz sic in peccato cõ tractũ.sicut robur hz baptismus.lz cũ fictione:τ per ɔñs in peccato sit susceptus.De bapti.Maiores in fi.Uerũtamen vterq; sic puniri dz pro suo peccato vt⁹ in ca.Rursus.Sed si hoc facit reuerẽtia sacra cũ sacramẽtũ matrimonij sit ma ius quolibet voto.Ergo τ post votum solẽne dz stare matri

Rñsio Guido.

moniũ si ɔhatur sicut post simplex.℄ Rñdet Gui.de vo to ca.Qz votũ.Qz per hec vota transfert vouẽs potestatem τ dominiũ sui corporis in aliũ:puta.in abbatẽ p pfessionez: τ in episcopũ p susceptionẽ sacri ordinis.qõ non fit in voto simplici.τ per ɔñs nõ põt dare potestatẽ sui corpis mulie

ɔ Guido.

ri.℄ Sed hec ratio petit pncipium.Qz qõ dicit q p solẽne plus transfert dominiũ sui corpis in aliũ q per simplex in dominiũ dei:hoc est de ɔstitutione ecclesie.Et de hoc queri tur.Qualr cõstitutio ecclesie põt ipedire matrimoniũ.qõ a deo in paradiso est ɔstitutũ τ qũo plus in simplici q solẽ ni.cũ simplici trãstulit castitatẽ sui corpis in dominiũ dei.τ ex tunc p ɔñs iniuriaẽ deo si transferat corpus in potestatẽ mulieris.Assumptũ pz.Nã cum se vouit.se deo obligauit. De regularib⁹.Porrectũ.Rõ est.Quia vitã voluit mutare. 6.c.Nõ solũ τ.c.Cõstitutionẽ.Sz se deo obligare hoc est se tradere deo.℄ Itẽ.In solẽni voto castitatis extra religio nẽ vouẽs tradit se deo in manib⁹ Episcopi sicut τ ordinat⁹ i subdiaconũ:τ tñ cõtractũ matrimoniũ post tenet.6.de vo

Rñsio

to.Qz votũ.Ergo traditio nõ est cã.℄ Dic q christ⁹ appro bauit cõtinentiã sacri ordinis τ religionis specialr.Et ideo est rõnale q hec vota sint spãliter solẽnia ad dirimẽdũ ma trimoniũ ɔtractũ τ ne post hõ votũ ɔherent.Qz aũt christ⁹ hec vota approbauit.pz in epistolis quorũ status fuit sacer summe τ religiosus.τ ipsi pponunẽ aliqs in exẽpluz cõtinẽ tie.Uñ di.88.Cũ i pterito di.Qz placuit ɔcilio Cartaginẽsi q Antistites ac dei sacerdotes necnõ τ leuite:vl'q sacramẽ tis diuinis inseruiunt cõtinẽtes esse in oĩbus sicut apostoli hoc docuerunt.Glossa.Exẽplo τ opere.℄ Hug.dixit q hoc capitulũ τ sequẽs:τ p glossaz.loqtur de cõtinentia istoz or dinũ quo ad matrimoniũ nõ contrahendũ.τ hoc fuit cõsti tutũ vt dicit a patre apostolorũ.τ nõ de cõtinẽtia ab vxore

Reprobatur.

tñ.℄ Sz nec ista rõ sufficit.Nã ita approbauit chis sim plex votũ ɔtinẽtie sicut solẽne.qnimo post simplex votũ ɔ here est adulteriũ.27.q.1.ca.Proposito.τ cũ nuptiarũ.Qz labiẽ a sanctiori castitate cõtracta cuz christo τ oẽs rõnes τ

Rñsio. Uotũ so lẽne ma gis dirimit q simplex

glossa cõcludunt de simplici voto.℄ Dic igiẽ q votũ solẽ ne ordinis sacri τc.addit sup simplex.q ɔsumatũ est solẽ nius.qñ fit cũ susceptione sacri ordinis vel cũ pfessione re gulari.Et ideo lz vtrũq; eque obligat apud deũ.pp non so lẽniorẽ ɔsumptionẽ rõnalr ordinauit ecclesia.q votũ in or dine sacro emissuz τc.dirimat magis matrimoniũ ɔtractuz

Dubium. Arg^m p^m

q simplex.℄ Sz obstat qũo ecclesia potuit statuere q vo tũ aliqõ ipediret matrimoniũ.Cũ idistincte Deus matrimo

Arg^m 2^m

niũ ɔstituit vt dicit c.Qz votũ.℄ Silr qũo potuit statuere q cũ homo dederit deo castitatẽ sui corpis in simplici vo to q postmodũ potuit suũ corpus auferre deo maxime cũ

Rñsio Ad pmũ

nõ est cõmutatio in meli⁹.℄ Ad primũ dic q institutionẽ matrimonij idistincte nõ itẽdebat deus qn ius libertate cũ posset hõ sanctiori spõso.s.deo ɔhere.Imo h docuit Mat.

Ad scdm Obliuio ma nõ est mai⁹ q vo tũ castitas.

19.℄ Ad 2^m dicit q nõ itendebat deus q hõ p votũ suum se posset obligare qn exciperetur auctoritas capitis ecclesie vt semp posset statuere de psonis legitimis.τ illegitimis ad ɔhendũ:capiti enĩz ecclesie in respectu ad oẽs psonas eccle sie illicite dixit.Qõcũq; ligaueris τc.Math.16.τ ẽt hoc i telligiẽ de ptãte cõdẽdi statuta.p toto statu ecclesie(dis.18. decretales)τ sic nõ est iniuriatũ deo.Silr nec cõmutaẽ in peius.nã ecclesia nõ cõmutat votũ ɔtinẽtie in qõcũq; aliõ. Immo mortuo altero cõiugũ.q vouit reddit ad obligatio

nē voti.nec absolute dispensat.q2 tunc posset q̄ vouit debi-
tū exigere qd falsum est. Moderat̄ ergo tm̄ p̄p̄ vo.⁊ h̄ pōt
rōne tolerabili cū votū simplex nō sit ɔsumatū solēnitate
qua votū pfessiōis aut sacri ordinis ⁊ ad ɔsumationē respi-
cit ius:⁊ euangeliū.de ɔuersione ɔiugatorū ex publico. Nec
tm̄ excludit̄ qn ēt de plenitudine potestatis possit papa per
moderatā dispensationē dispensare sup vtroq3 voto tā or-
dinis q̄ pfessionis.ca.Quelibet. Christus enī3 Ma.19.dif-
finierat pro matrimonio loquēs de matrimonio ɔsumato.
quo fiunt vna caro.subiūxit. Quos de⁹ cōiunxit hō nō sepa
ret. Et tm̄ cū approbauit ibi ɔtinentiā dicens(q pōt capere
capiat)nō adiecit. Quos deus cōiunxit ⁊c̄. Relinqt ergo hu
ius dispensationē Petro.cui dixerat. Qd̄cūq3 ⁊c̄. Mat.16.
Q2 qd cōditor legis sibi spālīter nō reseruat eoipso ɔcessis-
se videt̄ de sum. Ex imp. ¶ Sz nūquid ɔiugēs post simplex
votu3 pōt cogere mulierē sine peccato mortali. ¶ Dicit̄ q
ab initio nō pōt.q2 post cōtractū pōt religionē intrare ⁊ vo-
tū seruare. De sponsalib⁹.ca.Cōmissu3. ¶ Sz nūqd in se- Dubium.
quētibus actib⁹ peccat mortalr̄. ¶ Dicunt qdā theologi q
sic.si exigat debitū. Q2 quo ad hoc est in potestate sua serua
re votu3:q de se fuit ppetuū.hec est ēt rō Hui.de votis. Q2
nō tenet̄ ad actus matrimonij nisi quantū ius matrimonij
ipellit eū exigere cū hoc sit libere volūtatis. ¶ Ad hoc alle
gat de iureiurādo. Quāto. Ubi dī q iuramētū licitū quan-
tū pōt d3 seruari als contra iustā ɔscientiā agēs edificat ad Dubium.
gehennā. De re.spo. Literas. ¶ Sz nūquid mortua vxore
tenet̄ cōtinere. ¶ Dicūt theologi q sic. Q2 p matrimoniu3
contractum non tollitur nisi ipsius voti executio.ergo ces-
sante contractu tenetur seruare votum.quia cessante causa
cessat effectus dis.77.capi.monachus.

Rūsio **Quintus** arti. An papa possit ɔcedere redemptionē
votorū. Ubi r̄ndet Hosti.de voto.§.Qua-
liter. Q2 in voto peregrinatiōis sic facienda est redēptio vt
expense que fierēt eundo.⁊ redeūdo ad alias pias cās erro-
gentur. Sz l3 Hostiē.loquat̄ gn̄alr̄:tm̄ ca.Magne ⁊c. Q2 su
per his.loquunt̄ de his qui vouerūt peregrinationē ad ter-
rā sanctā ⁊ crucē assumpserūt. Et de illis subdit̄ q expense
que fierēt eūdo ⁊ redeūdo errogent̄ in necessarios vsus ter-
re sancte sine diminutione quacūq3:⁊ vt labor itinerū.ieiu-
niorū/vigiliarū/⁊ orationū laborib⁹ cōpensent̄. De voto.c.
Dubium. Magno. ¶ Sz pone hebilis est ad eūdū pegrinādo. Nū-
quid redimet: R̄ndetur ca. Q2 sup his. Q2 si cruce signatus
Dubium. sit inhabilis ad eundū redimat. Silr̄ si pro satisfactiōe suo-
rū criminu3 iter peregrinatiōis sit iniūctū. ¶ Sz qd de eo
q vouit ire ad bellandum. Nūquid pōt redimere: R̄ndet̄
ibi q cū debiles corpoꝛ ⁊ inopes facultate magis ide factū
⁊ bonus accederēt q̄ pfectū:q2 q pugnare nō valēt ibi mē-
dicare coguntur. Primi si ppetuū cām ipedimenti patiant̄.
redimant.⁊ alios pro eis mittāt:⁊ ieiunijs ⁊ orationib⁹ labo
rē recōpensent. Si tēporale ipedimētum patiant̄.dāda est
eis dilatio scdī. Si oīno sint iopes aut debiles.sunt redimē-
Dubium. di pro penitētia alijs. ¶ Sz nūquid hec redēptio idistincte
est faciēda in debilib⁹ ⁊ pauperib⁹. R̄ndetur ibi.q nō. Q2
forte ibi debiles tales sunt nobiles ⁊ magnates q suis expē-
sis bellatores valēt adducere vel maturitate ɔsilij pugnan
tes iuuare ca.ex iniuncto. Silr̄ nō tenet si pauperes sint dū-
modo sint artifices ⁊ agricole q de laboribus suis sibi pñt
acqrē necīa.⁊ rōnabilr̄ subsidia ministrare. Sz vt dicit talis3
Dubium. multitudo ibi nō est opportuna pp̄ breuitatē possessionū.⁊
inhabitantiū paucitatē ca. Q2 sup his. ¶ Sz qd de mulieri-
bus. R̄ndetur ca. Q2 sup his. Q2 que noluerint remanere vi-
ros sequent̄ suos. Glossa loquit de mulierib⁹ nō vouētib⁹.
Et iō seqtur. Cetere no.s.que vouerūt de virorū licētia(s3
glossa3 ⁊ s3 ca.ex iniūcto)nisi suis expensis pñt ducere bel-
Dubium. latores.votū redimāt si voluerint. ¶ Sed pone vxor non

vult seq nec dare licentiā viro vouēdi votū in terre sancte
subsidiū. R̄ndet̄ ca.ex iniūcto.s. Q2 pter vxorē ac suos alij
ho̕ peregrinationis ppositū vouere valēt libere ⁊ iplere li-
bere. Sz vt assentiāt sūt attēti⁹ cōmonēde. ¶ Sz nūqd co- Dubium.
gēdi sūt nobiles hr̄des ire p parētib⁹ q vouerūt. Dico q sic
si eis cōmiserūt ⁊ max̄ si assūpserūt:⁊ ēt in breui tenet̄ ire.
al's puādi sunt hereditate. Excōicati:d voto. L3 sec⁹ de ali-
quo cui⁹ regnū est in guerra.q2 nō d3 iter arripere quousq3
regnū suū trāquillitati restituat̄:vel sup hoc mandatū apo-
stolicū receperit ibi. Nō est. ¶ Sz qd de clericis vouētib⁹ Dubium.
⁊ cruce signatis. R̄ndet̄ ca. Ex iniūcto.s. Q2 cū clericat⁹ offi-
ciū eos reddat ihabiles:nisi vel ɔsilio strenui vel officio p-
bationis istructi aut magnatuū sunt obsequio deputati:aut
vsq3 adeo dēcētes fuerit ⁊ potētes vt in expēsis suis aliquos
secū valeāt ducere bellatores.magis ab eis expedit redem
ptionē accipere q̄ ad votū eos cogere psequendū si neces-
sitas exigit vel vtilitas psuaderet. Hoc aūt de vouētib⁹ do-
minis nō de his qbus labor peregrinatiōis in penitētia est
iniūctus. ¶ Sz qd de religiosis q nō tm̄ clerici vocant̄(vt Dubium.
in ca. Ex iniūcto.sup glo.)s3 sunt regulares qbus(p antiquā
decretalē que incipit. Ad liberandū)erat specialr̄ ɔcessum
posse cruce signari ⁊ ānonā ecclesiarū suarū dare i succursu3
terre sancte. Nūqd pñt ire ⁊ peregriari ⁊ vicesimā suā dif-
ferre. ¶ R̄ndet eis papa ca. Postulatis. Q2 si ecclesie ve-
stre p absentiā vr̄ā enormiter nō ledant̄ ⁊ vos vtiles fue
ritis terre sancte verbo pariter ⁊ exēplo.q ɔsciētie vestre du
ximus relinquēdū ⁊ tūc dimissis pcuratorib⁹ idoneis in ec-
clesijs vestris tenemini votū peregrinatiōis adimplere:⁊
sic pōt in vsus nostros trāsire vicesima ecclesiarū nostrarū
terre sancte subsidio deputata. ¶ Pone q aliqs nullo pdi- Dubium.
ctorum modorū est astrictus.s.nec voto peregrinatiōis cru
cem ad hoc assumendo. Nec pro succursu terre sancte. Nec
in penitentia.sed simpliciter vouit peregrinari ad terram
sanctam. Nunquid si fuit legitime impedit⁹ tenetur aliu3
p se mittere. Innocē.sup.capi.l3. credit q non.qa itelligit̄
gn̄alis cōditio si potero. ¶ Sz qd si aliqs cruce signat⁹ vel Dubium.
ali⁹ vouit q2 extenderet vel mitteret in subsidiū terre sācte
c. Marchas postea igredit̄ religionē. Dicūt doctores q per
igressu3 religiōis liberat⁹ est quo ad laborē peregrinatiōis
(que est quedā penitētia. De voto ca. Scripture. Et i glo.)
nō quo ad pecuniā reddēdā. Q2 in ca. Scripture.nō muta-
tur votū ɔtinētie in votū religiōis.vbi qs tenet̄ ad restituē-
dū debitū ⁊ maxime ipendendū in subsidiū terre sancte.q2
in voto terre emisso in succursu3 terre sancte nō cadit dispē-
satio nisi vbi in spāli est ɔcessu3 de voto ex iniūcto:l3 secus
de alijs n̄ refutatis ibi i glossa. ¶ Sz qd si qs nō itendēdo Dubium.
de terra sancta vouerit q daret cētū marchas pauperib⁹ in
generali vel alicui certe psone. Uel q cōstrueret cenobiu3
cistercientiū. Nūqd si velit hui⁹ votū cōmutare in igressu3 re
ligionis liberat⁹ est intrando religionē. Dī q si ex tali pmis-
siōe vel voto est acquisita actio alicui.q2 forte donauit vel
pmisit q daret vel q faceret aliqd.nō liberat̄ p ingressu3
religiōis nisi de ɔsensu illoru3 qbus donauit vel pmisit:qd
l3 ex pposito nō oriat̄ obligatio:alteri tm̄ ex pmissione cu3
itētione se obligādi orit̄ actio alteri. De voto ad ligaturā ⁊
in glo.⁊ ca. Ueniēs. Igit̄ a ɔtrio. Si nulli pmisit nec in gene
re.s.pauperib⁹ nec i spē s3 solū pmisit deo hui⁹ elemosynā
facere liberat̄ dādo religioni:quā igredit̄. ¶ Contra.pap a Instantia
absoluit a fide societatis in pegrinatiōe ad terrā sanctā:⁊ tm̄
ius acqritur.cap. Ueniēs. ¶ Glo.tenet q papa pōt h̄ face- Rūsio.
re quis habet potestatem specialem super peregrinis eos
vouēdi.⁊ reuouēdi nō obstāte quacūq3 ɔfederatiōe. Q2 in
oī voto itelligit̄ excepta auctoritas pape de vo. Non est. Et
sup clericis a se vocādi ⁊ remittēdi vt placet.2.q.3. Per pn
cipalē:non obstāte quacūq3 eorum subiectione alijs.

¶ Sextus

Sextus arti. An papa pôt cômutationẽ ɔcedere ⁊ spe‑cial'r quo ad religiosos. Ubi nota ꝙ nõ solum redẽptio. sed cõmutatio voti est ɔcessa. Nam in veteri lege nõ minus ꝑceptũ dñi obligabat q̃ votuꝫ hodie. Sꝫ ibi nõ solũ mãdabanṫ ꝑmogenita leuitarũ reddi dño. Exodi. 21. ꝑcipiebanṫ leuitis iudicib⁹ multa ⁊. 22. spãliter ꝙ redderẽt ꝑmogenita filiorũ suorũ dño: vez ẽt ɔcedebanṫ aliqs tribu‑bus redimere ꝑmogenita. Exo. 34. di. ⁊ in aliõ cõmutare vt ꝑmogenitũ asini in ouẽ. Exo. 13. Ergo idẽ de vo. hodie. ꝟ arg^m ponĩṫ de voto Magne. §. ⸿ Sed que sunt cãe ꝑpter q̃s licꝫ cõmutare vel redimere. Rñdeo de voto ca. 1. ꝙ ge‑nerales cãe sunt ⁊ pendẽt ab arbitrio ꝑlati vt ɔsideretur q̃‑litas ꝑsone ⁊ cã cõmutationis vt infirmitas ⁊ filia. ⁊ ɔside‑rari dꝫ ꝙ cõmutatio fiat in melius ⁊ deo magis acceptuꝫ: ⁊ sũt tria ĩ cõmutatiõe voti attẽdẽda. Quid liceat ſꝫ canoni‑cã equitatẽ. Quid deceat ſꝫ honestatẽ. Quid expediat ſꝫ vti‑litatẽ. De voto Magne. ꝟ. ⸿ Sꝫ cũ ꝟ ola tenẽt in voto reli‑gionis. Nunqd cõmutetṡ oẽ votũ in votũ religiõis. Dico ꝙ sic de voto scripture. Ubi di. Fracti voti aliquatenus nõ hẽ ꝑ tẽporale obsequiũ ĩ ꝑpetuã religiõis obseruãtiã noscitṡ cõmutare. ⸿ Sꝫ nunqd in hac cõmutatione idiget ꝑsidẽ‑tis dispẽsatiõe vt de cõi iure. Hoc in ca. 1. Aut ipso iure cũ transeũte ad religionẽ dispensaṫ. Ray. lib. 1. di. 3. dicit ꝙ tuti⁹ est ꝙ dispenset abbas. Et allegat. ꝙ si vxor añ nuptias vouerit si nõ placeat viro post nuptias nõ ꝑsoluat. 33. q. 5. capi. Uoluit. Ergo si vir dispẽset ꝑsoluat. Ex quo pꝫ ꝙ ma‑trimoniũ quãtũcũqꝫ sit magnũ ⁊ in paradiso ɔstitutum nõ dissoluit votũ eo iure: sed dispẽsatione viri. Igiṫ nec religio que ɔstitutiõe hoīs est introducta. ⸿ Sꝫ argumẽtum est ad oppositũ. Nã trãsitus a castitate ad matrimoniũ nõ est trã‑situs ad mai⁹ bonũ vt pꝫ in rñsione christi Mat. 19. Sꝫ cõ‑mutatio in religionẽ est mai⁹ bonũ ei. Jõ post ɔtũ matri‑moniũ ꝑ verba de ꝑsenti añ carnalẽ copulã pôt ad religio‑nẽ trãsire. qꝛ hoc est ad frugẽ melioris vite aspirare. ꝯ spõ. cõmissũ. Uideṫ igiṫ dispensari cũ voto ꝑ ingressuꝫ religio‑nis ipso iure. ſm Aug. 33. q. 2. ca. Admonere. Ubi papa po‑nit in electione regis Astulphi qui vxorẽ occiderat ad reli‑gionẽ trãsire tãq̃ ad meli⁹ sibi i/als penitẽtiã solẽnem agat. ⸿ Ad hoc est ɔcessus Urba. Rubrica de vo. Naꝫ in. 1. ca. de iure cõi ẽt remanẽti in seculo ɔcediṫ cõmutatio ĩ meli⁹: sed exprimiṫ ꝙ hoc pẽdet de arbitrio ꝑsidentis. Sꝫ in cap. Scripture. editur ius speciale religiõis ⁊ ab eodẽ Alex. 3. que. 1. ca. Fecit. vbi nulla mẽtio fit de arbitrio ꝑsidentis: ⁊ ꝑ ɔrĩs gñi per speꝫ derogaṫ. 6. de electiõe ca. Licꝫ canõ. ⸿ Itẽ. Dispẽsatio nõ reqritur nisi quaten⁹ aĩa vouens remaneret reus fracti voti. vt pꝫ. ca. Nõ est. Sꝫ per solã cõmutationẽ ab ingrediẽte factã nulla mẽtione facta de arbitrio abbatis dicit ca. Scripture. ꝙ cõmutãs re⁹ fracti voti aliquaten⁹ nõ habeṫ. Igiṫ in ꝟ casu nõ reqriṫ abbatis dispensatio. ⸿ Ad hoc est Glo. ⁊ Hug. Nã ſm eos nulla penitẽtia est tali ipo‑nenda cũ tota vita sit penitẽtie ipensa. ⁊ per ɔrĩs nulla dispẽ‑satio: qꝛ in oĩ dispensatiõe voti dꝫ aliqd iponi: alĩs nõ esset debita cõmutatio aut redẽptio vt pꝫ ca. Uenieñs. ⁊ ca. Ma‑gne. añ finẽ. ⸿ Diceṫ. text⁹ loqtur de cõmutatione voti tpa‑lis cũ dicit reus nõ est ꝑ tẽporale ⁊c̃. Nõ igiṫ dispẽsat si vo‑tũ sit ꝑpetuũ vt si quis añ religiõis igressuꝫ vouerit ꝑpe‑tuũ ieiuniũ: aut semꝑ portare ciliciũ ⁊ similia. ⸿ Rñsio in canone ⁊ in oĩbus casualibus opꝫ loq ſm nãm casus positi. Sꝫ cũ dicit ca. ꝙ reus nõ est ꝑ tẽpore ⁊c̃. large loqtur de tẽ‑porali vocãdo obsequiũ tpale oẽm certã satisfactionẽ que ẽ minus bonũ q̃ ꝑpetua obediẽtie obseruãtia ſꝫ glo. ⁊ Hug. Unñ sup illud tẽporale obsequiũ dicũt. Nõ est illi certa ne‑cessaria delicti satisfactio cuius totũ vite tẽpus obediẽtie ĩ‑pendiṫ sui ɔditoris. De pe. di. 1. His auctoritatib⁹. Sꝫ mi‑nus bonũ est oẽ votũ seruatũ in seculo ẽt eterno q̃ obediẽ‑tia. Et per hoc facit. ꝙ iste text⁹ distiguit imediate ɔ ꝑpetuã religiõis obseruantiã tpale votũ: ⁊ per ɔrĩs sub tẽporali vo‑to itelligiṫ oẽ votũ qđ nõ est sub iugo obediẽtie. ⸿ Sꝫ po‑ne. Aliqs vouit de itrãdo religionẽ certã. Nũquid pôt sine peccato cõmutare ⁊ itrare aliam religionẽ. Dico ꝙ nõ. si sit latior. lꝫ teneat post ꝑfessionẽ solẽnizatã. 6. de regularibus. Qui post. Hui. ibi sup ꝑmo (ei penitẽtia est iponẽda) dicit. Hoc ideo. qꝛ ad laxiorẽ trãsiuit voto de itrando nõ cõple‑to: secus credo si ad arctiorẽ. Qꝛ nõ vi votũ infringere ꝑ il‑lud in meli⁹ cõmutat ca. Scripture. Et addit. Et ex eo ꝙ di‑cit hec decretalis in. 6. Qui post. ⁊ ꝑfitetur in ea crediṫ itel‑ligi arg^m a ɔtrio sensu. s. ꝙ vbi nõ ꝑfiteṫ. sed simpl'r est igres‑sus nõ pôt ibi licite remanere. ⸿ Ad hoc nota ꝙ di. 12. q. 1. Scimus. Uide allegatiões alias ei⁹. ⸿ Sꝫ nũqd iponeṫ ei penitẽtia. Dico sic. Qꝛ eque peccat apud deũ frãgens votũ simplex sicut solẽne. Qui clerici vel vo. Rursuꝫ. Et in gl. qꝛ vtriusqꝫ fractio pctm̃ ẽ mortale. ⸿ Sꝫ in qb⁹ casib⁹ pôt au‑ctoritate epi in votis fieri dispẽsatio aut cõmutatio aut re‑demptio. Dic ſm hostiẽ. (de voto. §. Qualr) ꝙ in omnibus excepto voto transmarino ⁊ continentie.

[margin:] Cõmuta‑tio voti ⁊ quõ ꝑlãda sit. — Dubium. — Dubium. — Instantia — Rñsio. — Dubium. — Dubium. — Dubium.

⸿ Distinctio. IIII. ⸿ Questio. I.

⸿ Hic dicendum aliquos suscipere sacramẽtũ ⁊ rẽ sacramẽti/ aliquos sacramentũ ⁊ non reꝫ/ aliquos rem ⁊ non sacramentum ⁊c̃.

Circa distinctionẽ quartam queritur de materia baptismi.

Hic duo. ¶ Primo videndũ est de mã baptismi. ¶ 2⁹ An sem‑per requiritur aqua vt sit veruꝫ baptisma.

Primus articulus. Que sit mã ba‑ptismi. Ubi dico ꝙ mã est aqua. ꝑp ꝟba saluatoris dicentis. Nisi qs renatus fuerit ex aqua Joan. 3. ca. ⁊c̃. De hoc habes. 4. sen. di. 3. Celebraṫ: cũ rõnib⁹ suis. ⸿ Sꝫ pone. Paruulus est in periculo mor‑tis. ⁊ nõ hĩ aq̃: sꝫ puteus ꝑfundus iuxta. Nũqd ꝑiciendus est in puteũ vt baptizeṫ. ⸿ Rñdet Ricar. ꝙ nõ. Qꝛ bapti‑smus nõ ɔsistit in submersiõe. sꝫ ablutiõe. Sꝫ si poneret in aliquo instrumẽto: ad ꝟ apto ⁊ dimitteret in puteũ eẽt ba‑ptizar⁹. qꝛ eẽt ablutio. ⸿ Et tenẽt doctores ꝙ dꝫ eẽ in sim‑plici aq̃. i. q̃ non alteraṫ a sua spẽ. qđ fit qñqꝫ ꝑ putrefactio‑nẽ vel digestionẽ. vt cũ ex aq̃ putrefacta in vite fit vinum: vel per nimiã additionẽ alterius liquoris ꝑ trahit aquã ad suã spẽm. vt cũ vinũ nimis limphaṫ. Et forte idẽ eẽt dicen‑dũ đ ceruisia. Qꝛ digestio aq̃ ⁊ icorporatio grani. videṫ tra‑here aquã ex̃ suã spẽm. Et aliq dicũt idẽ de lixiuio ꝑp dige‑stionẽ quã hꝫ cũ cinerib⁹. Per ɔtũ tenẽt ꝙ pôt fieri in aq̃ q̃ tñ est alterata. sꝫ nõ a spẽ: vt si aq̃ calefiat: vel alterata sit ꝑ locũ vel sitũ sicut aq̃ maris: que alteraṫ a loco ꝑ salsedinẽ. ⁊ aq̃ sulphuree: q̃ trãsierũt ꝑ terrã ⁊ de ea imutaṫ. ⁊ aq̃ stãs in stagnis ⁊ cisternis qñqꝫ alteraṫ. Dicũt igiṫ ꝙ in his pôt baptism⁹ fieri. Hoc tenet q̃rtũ scriptũ Tho. di. 3. q. 1. arti. 3. q̃stiuncula. 2. ad. 5. vtrũ possit fieri in aq̃ simplici. sꝫ opiõnẽ de lixiuio reprobat. Qꝛ si nõ est mã. qꝛ trãsit ꝑ cineres eadẽ rõne aq̃ trãsiẽs ꝑ mineras vel terras sulphureas nõ eẽt mã baptismi. qđ falsuꝫ est. Tenet igiṫ ꝙ pôt fieri in lixiuio sic in aquis sulphureis vel trãseũtib⁹ ꝑ terrã cõbustã vt pꝫ in rñsiõe qrti arg. ⸿ Ad maiorẽ declaratiõnẽ dictoꝝ opꝫ nota‑re hic ꝑhiam Aris. 1. de gene. (tex. cõ. 21. ⁊ fere ꝑ totũ) ꝙ dif‑ferẽtia est iter alterationẽ/ gñationẽ/ corruptionẽ/ mistionẽ/ nutritionẽ ⁊ vltimã resolutionẽ. ⸿ Alteratio est circa q̃li‑tatẽ solũ. Alie. 5. trãsmutationes sunt in suba. ⸿ Et dĩnt ista qñqꝫ circa subaꝫ. Et gñatio ⁊ corruptio sic se hñt adinuicez. ꝙ illud qđ ꝑcedit corrũpitur ⁊ qđ seqtur manet. vt in gene‑ratiõe aque ex aere. ⸿ In mistiõe vtrũqꝫ corrũpiṫ ⁊ gñaṫ

[margin:] Dubium. — Aq̃ sim‑plex ẽ mã baptismi. — S. Tho. — Lixiuiũ dĩ ẽt aqua simplex. — Transmu‑tatiões quõ differunt.

termini: vt pz in gñatiõe hydromellis (qđ cõponit̃ ex aqua ꝛ melle) ꝛ ceruisie. q̃ cõponit̃ ex aq̃ ꝛ farina: ꝛ in oĩ gñ inõe mistorũ ꝑ cõpositionẽ. Qđ dico qꝛ qñq3 est transmutatio ꝑ separationẽ a misto: vt cũ aqua ꝑ artificiũ separat̃ a misto: vt recitat̃ de ce. mis. c. Cũ marthe. ⁋ In nutritiõe ẽt qđ aduenit corrũpit̃. illud aũt cui aduenit nõ: vt cũ cibus ꝛ potus ꝯuertũt̃ in subam aliti. vel aqua tracta ꝑ vitẽ fit vinũ ꝛ similibus. ⁋ In vltimis aũt resolõne oĩa liquefactibilia resoluũtur in aquã. ⁋ His p̃missis habem⁹ viã ad cognoscẽdũ qñ aqua alterat̃ a sua spẽ ꝛ qñ nõ: ꝛ ꝑ ꝯñs in qua aqua põt baptiȥari ꝛ in qua nõ. Qñ enim aqua solũ alterat̃ vt de calido in frigidũ (vt in cõi aqua) vel de salso in dulce. vel amarũ: vt est de aqua maris ꝛ de sulphurea in venis sulphureis terre. ꝛ sic de oĩ mutatiõe vbi tñ est mutatio in q̃litatib⁹: tũc in hẽ aq̃s põt baptiȥari qꝛ remanet spẽs aque. Qñ ꝟo est generatio vni⁹ ꝛ corruptio alteri⁹. tunc solũ põt baptiȥari in vna aqua genita. sed nõ in ea que corrũpit̃ sicut in aq̃ genita ex aere. Qñ ꝟo resultat tertiũ ex mistione subarũ nõ: qꝛ mutat̃ spẽs sube. Et per hoc vĩ. ꝙ nec in ceruisia. nec in liqdo potagio. nec similibus põt baptiȥari. qꝛ ꝑ mistionẽ aque cũ alia suba ibi admiscet̃ gñatur noua suba. secus tñ est in transmutatione que est ꝑ separationẽ a misto qꝛ aqua sepata a vino est de spẽ aque. Et ꝑ h̃ vĩ ꝙ si aqua separet̃ ab ordeo vel cinerib⁹ ꝛ similibus in p̃ncipio añ gñationẽ ceruisie vel lixiuij ꝛ similibus põt in ea baptiȥari. Et silr̃ est de aq̃ sepata a luto qñ ẽt per mistionẽ aliqđ nouũ gñatur nõ põt in eo baptiȥari qꝛ transmutatur species. Et ideo non potest baptiȥari in sanguine vel vino. nec lacte, nec oleo ꝛ similibus. qꝛ sũt alteri⁹ spẽi q̃z sũt liqda ꝑ q̃ digõnẽ ꝛ nutritionẽ ꝯuertũt̃ in illa. Et ꝑ silr̃ vĩ. ꝙ nec in vrina nec in aq̃ rosacea. nec in sudore nec flegmate ꝛ similibus. quia ꝑ digestionem vĩ generari noua spẽs aque vltra subaȝ aque elemẽtaris. Per hoc facit decretalis. Nunqd de ce. mis. Qñ ꝟo per resolutionẽ liqda resoluunt̃ in aquã elemẽtarẽ tũc in eis põt baptiȥari qꝛ tũc fit resolutio in ꝓpriã mãm aque. qꝛ aqua oĩum liquefactibiliũ est materia: ꝛ materia ꝓpria nunq̃ est sine forma sua.

Que dicit ad simplr̃ ad mãȝ baptismi.

oꝑ. Her. Reprobatur.

Secundus

arti. An semꝑ reqritur aqua vt sit veruȝ baptisma. Ubi p̃mo dixerũt heretici ꝙ saluabant̃ paruuli sine baptismo aque. ⁋ Contra. Sine distinctiõe q̃libet lex mosayca dicit. Anima cui⁹ p̃pucij caro circũcisa nõ fuerit. 8. die peribit de populo suo. ꝛ tñ fuerũt paruuli rõne carẽtes. Igit̃ qđ nũc indistincte vox intonat euãgelica. Nisi qs re. fu. ex aqua ꝛ. s. s. nõ in. re. ce. Joã. 3. ca. rõnabiliter intelligẽdũ est de paruulis ꝑ oĩ etate cũ christus nõ distinguit. Hec rõ ponit̃ ti. de baptismo. ca. Maiores. ꝛ de cõ. dis. 4. c. Firmissime. Et rõnabilr̃ valet baptism⁹ ꝑuulis. Cõtrahunt. n. origĩale ꝑuuli lȝ careãt vsu rõnis. Ergo recipe p̃nt grãȝ. s. in bap^mo lȝ careãt vsu rõnis. cũ oĩs lex ꝓnior sit ad m̃iam q̃z ad seueritatẽ. Ponit̃ rõ per exẽplũ Joã. 3. Ubi vult ꝙ spũs sanct⁹. i. vẽtus s3 glo. venit ꝛ vadit vsq3 ad pulmones ꝛ est cã vite: ꝛ tñ venit ꝛ vadit inuisibilr̃. Et hec vera sunt tam in ꝑuulis q̃z in adultis. Igit̃ a silĩ arguit christ⁹ in euãgelio: cũ deus ita ꝓuidet vite spũali nostre sicut tẽporali. s. si in baptismo venit ꝛ vadit ad viuificãdũ animã. tã in ꝑuulis q̃z in adultis. ꝛ hec diffinit̃ sub fide ꝑ Augu. ꝛ ponit̃ de cõ. dis. 4. ca. Firmissime tene. Ubi di. Nõ solũ hoies ratione vtẽtes. verũ ẽt paruulos q sine in vteris matrũ viuere inceperũt ꝛ ibi moriant̃. siue iaȝ de matrib⁹ nati sine sacramẽto baptismi qđ dat̃ in no. pa. ꝛ fi. ꝛc̃. de hoc seculo trãsierũt sempiterno igne puniẽdos. Itẽ hec heresis est in sua forma cõdẽnata ti. de sum. tri. ca. Firmiter in fine. ⁋ Sed rõnabilr̃ dubitat̃. Quare christus ꝯcessit ꝙ sicut adulti saluantur in fide sua ꝛ desiderio baptismatis vbi mors imminet sine aq̃. ꝛ nõ ꝯcessit ꝙ paruuli saluent̃ in fide parentũ ꝛ desiderio fidei ꝑ eis in casu vbi iminet mors. Nã vĩ ꝙ ma-

Dubium. Arg^m p^m

le. Qꝛ clausula que dicit. Nisi quis re. ꝛc̃. nõ strahit in ꝛc̃. est gñalis. Igit̃ qua rõne fides ꝓbat ꝛ desideriũ sine aq̃ suffic̃ adultis in casu posito. eadẽ rõne fides parentũ in casu: ꝙ fides parẽtũ sufficit pro paruulis. ⁋ Itẽ. Principalis effect⁹ in baptismate aque. est collõ gratie ad salutẽ. ꝙ aũt adultis sine aq̃ valeat baptismus in sola fide ꝛ desiderio est grã accedens. Sed p̃ncipale trahit ad se accessoriũ. Igit̃ cum fide parentũ recipiãt p̃ncipalẽ grãȝ ẽt in eadẽ iterpretandũ est eos accipere accessoria. ⁋ Dic ꝙ nõ est silr̃. Qꝛ certũ est ꝙ paruuli q nõ sũt ꝑuenturi ad baptismũ in aq̃ sunt de reprobatis. Nã si eẽnt de p̃destinatis ad grãm ꝑuenirẽt ad sacramentũ gratie. iuxta illud ad Ro. 8. Quos p̃destinauit hos ꝛ vocauit, iustificauit, ꝛ magnificauit. Et qꝛ reprobatis nõ est fides ꝓfutura. iõ ꝑuulis nõ ꝑuẽturis ad baptismũ aque nõ valet fides parẽtũ. E cõtra est de adultis baptismũ aq̃ desiderantib⁹. s3 necessitate exclusis. Nã tales desiderãtes sunt de p̃destinatis ad grãm. nã nullus põt credere in chr̃m nisi in spũ sancto: ꝛ qꝛ p̃destinatis oĩa cooperant̃ in bonũ (Ro. 8.) iõ fides eis sufficit. ⁋ Per hoc pz ad p̃muȝ arg^m ꝙ non est simile. ⁋ Ad 2^m dic ꝙ p̃ncipale trahit ad se accessorium in apto nato ꝛ p̃destinato: s3 nec p̃ncipale nec accessoriũ capiunt effectũ in reprobato qualis est q̃libet nõ ꝑuentur⁹ ad baptismũ aque vt ꝓbatũ est in ꝓlogo. q. 5. ⁋ Dices. Si discedentib⁹ sine baptismo aque nõ põt ꝓdesse fides parẽtũ. qꝛ sunt reprobati. ⁋ Igit̃ nec reprobatis aliqs ꝑtingentib⁹ ad baptismũ. ⁋ Dic ꝙ p̃mi reprobati sunt in toto. s. ꝛ quo ad statũ gratie ꝛ glorie: iõ in nullo ꝓdest eis fides parentũ. Scdi reprobati sunt in tãto. s. qꝛ nõ habũt in grã. nec veniẽt ad gloriã. Et qꝛ sunt ꝑticipaturi grãm ad tẽpus. iõ ad tẽpus valet eis fides parẽtũ. ⁋ Notabis tñ ꝙ qñq3 est verus baptismus. quo ad rẽ que est grã sine aqua: sicut de illis adultis q in fide mortui sunt añq3 poterãt in aq̃ baptiȥari ꝛ ille vocat̃ baptism⁹ flaminis vel. s. s. seu inuisibilis. sic fuit de bono latrone. q fuit inuisibilr̃ baptiȥat⁹ in fide sua cum defuit aqua. De hoc de cõ. dis. 4. in. ca. Baptismi. Et silr̃ tenet̃. ꝙ si aliqs sine vnda baptismatis extremũ diẽ clauderet in fide sancte matris ecclesie credẽs se baptiȥatũ saluat̃: put h̃ habet̃ de quodã p̃sbytero. Rubrica de p̃sbytero nõ baptiȥato c. 1. ⁋ Nota ibi. glo. de baptismo flaminis: sanguinis: ꝛ inuisibili. Quinimo. Ubi baptism⁹ in aq̃ de se nullus est. valet tñ ad salutẽ dũmodo adsit baptism⁹ inuisibilis: puta. si aliqs baptiȥaret seipm (sicut fecit qdã iudeus) si talis cõtinuo decessisset. Nam ad patriã ꝓtinus euolasset. ꝓp sacramẽti fidẽ nõ ꝓp sacramẽtũ fidei. ꝛ tñ si aliqs seipm baptiȥaret nõ esset baptismus. Hec oĩa habes in Rubrica de baptismo ꝛ ei⁹ effectu debito titulo. 4. z. ⁋ Generalr̃ tñ tenebis in oĩbus casib⁹. Ubi est baptism⁹ sanguinis vel flaminis: seu inuisibilis ꝙ nõ valet si contẽneret̃ baptism⁹ aque. vt haberi põt de cõ. dis. 4. ca. Baptismi. Qꝛ tũc iplet̃ inuisibilr̃. cũ ministerium baptismi non contemptus religionis. sed terminus excludit necessitatis. ⁋ Sed quid esset de aliquo qui dubitaret de suo baptismo. Dico ꝙ si eẽt natus de christianis parẽtib⁹ ꝛ iter christianos fidelr̃ ꝯuersat⁹ ꝓ baptiȥato se dȝ reputare. ꝛ si eẽt deceptus sufficeret sibi fides baptismi donec 3tiuȝ sibi ꝯstaret euidẽtissimis argumẽtis. Hoc habes. Rubrica de p̃sbytero nõ baptiȥato. c. Ueniẽs. Et ꝑ locũ a 3rio. si verisilr̃ dubitaret si esset baptiȥat⁹ debet baptiȥari sub cõditione sub his verbis. Si es baptiȥat⁹ nõ te baptiȥo: ꝛ si nondũ baptiȥat⁹ es. ego baptiȥo te: vt habes de baptismo ꝛ ei⁹ effectu. c. De quo dubiũ est. Habent̃ hec de ꝯsecratione dis. 4. c. Baptismi. Rubrica de p̃sbytero nõ baptiȥato ca. Apostolicã: ꝛ supra c. Debitũ. ⁋ S3 pone filij fideliũ iterficiunt̃ ab infidelib⁹ in odiũ chr̃i. Nunqd sunt baptiȥati in sanguine suo sicut aqua. ⁋ Hui. ꝛ Hug. de cõ. dis. 4. Cathecumini. credũt ꝙ ecclesia nõ iudicaret eos saluos

Rñsio.

Ad p̃mu3

Ad scðm

Instantia

Rñsio.

Baptiȥãs seipm ꝑ ẽt saluari.

Bap^mo flaminis vȝ vbi põt haberi [illegible]

Credẽs baptiȥatũ saluatur.

Dubium.

Rñsio p^a

Rñsio.

sine

sine baptismate aque. sine reuelatiōe spāli. Nec vt dicūt est trahendū in exemplū factū innocētū: qz illud inter diuina miracula ꝛ dei ordinatiōe cōputat. ¶ Theologi vt Tho. ꝛ Pe. dicūt q baptismus aque fm legē cōem nō pōt suppleri in paruulis p baptismū sanguinis. Pie tñ credit̄ q si p christo occiderent̄ q sine baptismo aque saluabunt̄. ¶ Sed contra istā opionē theologorū pōt argui. Qz christus idistincte ꝛ gñalr dixit nisi qs re. fu. ex a. Jo. 3. ca. ꝛc. nullū sexū nec etatē excipiēdo. Igit̄ tenet nisi generi per spēm derogatur. Sz specialis acceptio solū fuit de adultis q. s. in sanguine ꝛ fide saluantur de cō. dis. 4. ca. Baptismi. ꝛ ca. Cathecumini. Hoc est argm̄ Inno. 3. de baptismo ꝛ eius effectu ca. Maiores. post mediū. Sz de inocētib⁹ est spālr tactū vt pz Mat. 2. vbi ponit̄ ppbetia p quā de⁹ ordinauit martyriū corū ibi. Et hoc est qđ dictū est per ppbetā. Uox in rama au. est ꝛc. Hieremie. 3. ꝛ. 31. Silr ꝛ acceptauit in Apoca. 14. ca. vbi dictū est. Uidi aias occisorū ꝛc. Sine macula sūt añ thronū dei. Nec est facilr opinandū 5 allegata de euāgelio ꝛ canone in sacramētis. Qz q alr sentit de baptismate ꝛ alijs ecclesiasticis sacramētis q̄ romana docet ecclesia vinculo ppetue anathematis inodat̄. De hereticis ad abolēdā. ¶ Nec valet argm̄ de innocentib⁹. qz puilegiū a deo spāliter cōcessuz nō est pro alijs trahendū in exēplū. Ad hoc. 14. q. 5. Dixit dñs. ¶ Ista argumēta cōcludunt q ex canone non pōt asseri q saluarentur. quin tñ pie possit opinari ex speciali gratia dei non probant. ¶ Questio. II.

Queritur de forā baptismi. ¶ Hic duo. ¶ Primo que sit eius for⁹. ¶ 2⁰ per que forma eius corrūpit̄ vel nō corrūpit̄.

Primus arti. Que sit forma baptismi. Ubi dico q cōsistit in inuocatione trinitatis. ꝑut habet̄ ex euāgelio Math. 28. Ubi dicit̄. Ite bap. in no. pa. ꝛ fi. ꝛc. De cō. dis. 4. Si reuera. ꝛ in. c. In synodo. ¶ Si obijciat̄ de baptismo apostolo᷑ in ꝑmitiua ecclesia in noīe iesu. Rñdetur p cap. In synodo. Ubi dicit̄ q si qs nō ɔfiteret̄ baptiçās tres ꝑsonas nō eēt baptismus. Uñ sic dicit. Qui vnā de ꝑsonis nō nominauerit sic q vnā de ꝑsonis nō ɔfiteret̄ ꝑfecto nō eēt baptismus. Sz cū apostoli baptiçabāt in noīe iesu trinitatez fatebant̄. Et iō tenet magr̄ dis. 3. q cū apl'i baptiçabāt in noīe iesu q in filio fatebant̄ patrē ꝛ. s. s. ꝛ q est nex⁹ vtriusq; ꝛ vere baptiçauit. ꝛ si idē nūc fieret eēt ve᷑ ba. Sz tuti⁹ est seruare forāam eccl'ie vt dic̄ ibi: ꝛ cōcordat regula iuris: in dubijs certior via est tenēda. ¶ Cōtra magistrum vī illud qđ dī de cōse. dis. 4. ca. Si reuera vbi dī q q de hereticis solū modū momētū ɔfitentur baptiçatos in nomine dñi sine dubitatiōe ad catholicā fidē veniētes in nomie trinitatis baptiçabis. Si ꝯo in nomine trinitatis fuerint baptiçati sola recōciliationis grā ipensa catholice fidei sociabis. Sz nō eēnt baptiçādi iterū si baptism⁹ in nomine dñi iesu esset ver⁹ baptism⁹. ¶ Propter qđ Tho in. 4. dis. 3. q. 1. ar. 2. q̄stiūcula. 2. An liceat aliqd mutare. In rñsione ad 3m argm̄ rñdit. Qz lz qdam dicāt 5iū tñ si qs modo baptiçaret in illa forma apostolo᷑ nō baptiçaret qz illa forma ex cā pp reuerentiā nominis christi fuit tunc vsitata ꝛ hoc est ex familiari consilio spūs. s. sed cessante causa cessat effectus (di. 77. Monachus) nec hec iterum pcederet ex spāli ɔsilio spūs sancti. Hosti. dicit non puto q eēt hodie baptiçat⁹ fm Hug. ¶ Sz vñ habes q in nomine iesu baptiçabāt apostoli ex consilio spūs sancti. Rñsio. Ex verbo christi ꝛ facto Petri. Dixerat eniz christus. Spirit⁹ sanctus quē mit. p. in nomine meo. ille vos do. o. Joā. 14. c. Sed Petrus post receptionē spūs sancti pdicans populo docuit dicēs. Baptiçet vnusqsq; vestrū i noie dñi iesu. Act. 2. Qđ igit̄ dicit magi. q si aliqs nunc baptiçaret in nomine iesu eēt verus baptism⁹. Verū est si ex speciali cōsilio spūs sancti fieret al's non. ¶ Tho. dicit in rñsione quarti argumēti q si aliqs baptiçaret in noie trinitatis nō distinguendo personas. q nō est baptismus: qz in noie trinitatis non exprimunt̄ ipse ꝑsone. sed nūerus tñ. ¶ Idē dicit hosti. p ca. In synodo de cō. dis. 4. In quo dī añ mediū. q quicūq; sine inuocatiōe trinitatis sacramētū nō hz. Infra. nisi in nomine pa. ꝛ fi. ꝛ. s. s. fuerit baptiçat⁹. Ergo loquitur vt explicite exprimat̄ nomē trinitatis. s. vocādo ꝑsonas. ¶ Itē. Dicit Tho. in rñsione ad. 5. Qz nō est baptiçandū in nomine genitoris geniti: ꝛ pcedentis ab vtroq;. Qz genitor nō signat ꝑsonā patris. sed actū quo pater generat. Hosti. dicit 5iūm. Dicit. n. q. Qđ si quis baptiçaret̄ in nomine genitoris. ꝛ sancti flaminis qđ baptiçat⁹ est. qz nec refert verū ex eqpollētib⁹ qđ dicat̄. Sz aliqs diceret q hoc tenēt in statutis: sz nō in sacramētis vbi forma verborū est operatiua. ¶ Hosti. querit verū baptiçari possit in noie paternitatis filiatiōis ꝛ spūalis sanctitatis. Dicit q nō fm Hos. ¶ Itez. In rñsione scđi argumēti vbi supra. Dicit Tho. q nō pōt dici nos baptiçamus. sed fm quosdā pōt dici ego baptiço vos: si plēs sint baptiçādi ꝛ erit baptismus. Per hoc facit illud Act. 2⁰ q vna die baptiçati fuerūt tria milia cū tñ pauci eēnt baptiçantes. Rō diuersitatis fm eū est. qz baptiço vos idem est q te: ꝛ te: qđ verū est de forma. Cū aūt dico nos baptiçamus: nō est idē q ego ꝛ ego: qz addit̄ forme (ca. 1. de baptismo) sed est idē q ego ꝛ ille baptiçam⁹ ꝛ ille nō est de for⁹. ¶ Sz nūqd si vnus diceret verba ꝛ alter imergeret esset baptism⁹. ¶ Dicunt qdā q nō. Qz alr in forma baptismatis cōtineret̄ peccatū. Nā exprimere actū esse ab illo a quo nō est. est peccare. Sz per casuz qui dicit baptiço te ꝛc. tūc nō baptiçat: sz alter. ¶ Alij dicūt q hec rō ɔcludit. q vn⁹ nō debet baptiçare ꝛ alter verba ꝑferre. vt vitet̄ peccatū baptismatis. nō tñ ꝓbat q hoc peccatū ex pte ministri derogat efficacie sacramēti: modus eniz exprimēdi ꝑsonaz baptiçātis nō est de eēntia sacramēti. ¶ Sed 5 illud facit q actus ꝛ forma baptiçādi eidē ꝑsone a christo iponunt̄. non enim dicit euntes baptiçantes tñ. sed quo ad ipsas ꝑsonas baptiçantes copulat baptiçare in nomine ꝛc.

Secundus articulus. An forma baptismi possit aliquo deprauari. Ubi in rñsione ad 6m argumentū dicit Tho. q si sit corruptio in verbis tāta. q mutat sensuz locutionis nō est baptismus. si nō mutat (qđ accidit qñ corruptio est in fine) est baptismus. Notabis ergo q si qs corrūpendo ꝑferret verba trinitatis dicendo. In noie patria ꝛ fi. ꝛ. s. s. ꝛ tñ ille q baptiçat: nō erroreż voluit itroducere aut heresim: sed p sola ignorātia locutiōis hoc dixerit nō est denuo baptiçādus. nec p ɔñs deficit forma. Hoc habes de cō. dis. 4. ca. retulerunt. ¶ Itē. Dicit Tho. q si iterponeret alia verba que essent corruptiua forme sicut si diceret: in no. patris maioris filij minoris mutaret̄ forma nec eēt baptismus. Uñ si iterponeret verba que nō corrūperēt formā nec itēderet iducere nouū ritū esset baptism⁹. ¶ Et hoc dicit Tho. in. 4. dis. 3. q. 1. arti. 2. questiuncula. 4. ad. 4. Uerū grā ꝛc. ponit exēpluz. qñ non corrūpit formā: reputa si aliqd adderet̄ ad deuotionez ꝑtinens vt si adderet̄. baptiço te in nomine patris ꝛc. ꝛ beate Marie p modū inuocationis ꝛ nō per modū faciētis ad subām baptismi poneret̄. ¶ Hosti. dic̄ doctores nostri dicūt siue aliqd ꝑmittat̄: siue sequat̄: siue iterponat̄: sp vitiat̄ baptismus. qz for⁹ nihil est addendū nec detrahendū. Et addit in hoc oēs cōueniūt. Et addit. Credam⁹ igit̄ eis sine assertiōe ꝑsumptuosa. ¶ Opi. Tho. in. 4. dis. 3. q. 1. arti. 2. questiuncula ad ꝑma que dic̄ q nō ois iterpositio verborū corrūpit formā. videt̄ magis rationalis. Primo: qz capitula que allegat pro se Hosti. de cō. dis. 4. Firmissime ꝛc. si nō sanctificat⁹ ꝛ ca. De Arrianis. nō faciūt nisi q sine verbis trinitatis nō est baptismus. nō aūt

pbauit q̄ verba iterposita que nō corrūpunt formā impediant. Unū sine pjudicio posset cū eo dici: q̄ iterpositio posset fieri tripl'r. Uel ex ignorātia siue inaduertentia vel alio vicio siue itētione noui ritus ⁊ sine hoc q̄ illa eēnt ꝯtria verbis sacramēti: ⁊ tūc nō tolleret effectū baptismi. Et est arg^m a maiori. Q̄r verba iterposita. que diminuūt aliqd de eo qd̄ dȝ apponi ⁊ addunt loco ei^9 corruptionē (vt cū di. In noie patria ⁊ filia ⁊c̄.) nō tollūt effectū dūmodo nō iducūt heresim de cō. di. 4. Retulerūt. Ergo a maiori / nec v̄ba ex simplicitate vel ignorātia iterposita que nec diminuūt nec corrūpunt dūmodo nō ⁊c̄. ¶ Alio modo pñt addi p modū inuocationis ⁊ precū: ⁊ tunc nō tollūt de cō. di. 4. Si nō sanctificat̄ aqua vbi di. Uerba erroris cū p̄cibus plata etiā ab hereticis in baptismo qd̄ in eis pueriū est nō euacuāt que recta sunt in baptismo: sed ab eis poti^9 euacuant̄ quēadmodū christi noie demoniū excludit̄. ¶ Tertio modo q̄ sint ꝯtraria forme ⁊ ad nouū ritū: ⁊ tunc tollūt. p illa capitula q̄ p doctores sunt allegata. ¶ Sȝ nunqd si iterponat̄ aliqua mora iter verba. Dicit Hosti. q̄ si sit naturalis ⁊ cōpendiosa: vt respirādo vl̄ tussiēdo vel spuēdo nō viciat̄ baptism^9. Q̄r si transponant̄ v̄ba dicēdo. ego te baptiço. Dicit q̄ securius est formā seruare ecclesie postponēdo ly te, que for^r habetur lib. 3. ti. de baptismo ca. 1. tñ si alia verba non mutent̄ nō viciat̄ bapti. ¶ Tho. in. 4. di. 3. q. 1. ar. 2. q. 4. An licȝ iterponere. ¶ Rñdēdo ad p^m argumētū dicit. q̄ si interponit longā fabulā que itercipit ⁊ corrūpit intētionē nō est baptismus: sed si intētionē nō discōtinuet est baptismus. Silr̄ si ēt transpositio fiat que mutet itellectū verborū nō est baptismus. In rñsione ad 2^m. ¶ Sȝ pone q̄ aliqs iterponet aliquid iter verba que ptinent ad formā vt dicēdo baptiço te Joanē ⁊c̄. dicit Ricardus q̄ cū talis iterpositio nō sit corruptiua forme nō ipeditur baptismus cū nō itēdit iducere aliquā nouitatē in formā: peccat tñ grauiter: q̄r ꝯtra formā ecclesie facit. Ecclesia enīȝ solum addit ex pte ante ⁊ ex pte post. nō in medio. Ut pȝ de ba. ⁊ eius effectu ca. 1. Ubi addit ly ego / a pte añ / ⁊ nō a pte post. ¶ Itē. Si nō intingeret̄ trina imersione. sed vna. ñ mutat̄ sub̄a baptismi. vt hȝ ō cō. di. 4. c. De trina. Immo licȝ fuat̄ diuersā ꝯsuetudinē ecclie vt ibidē dicit. Unū seqt̄ ibi. Tñ sicut dicimus nos abrenunciare oībus pōpis diaboli. ⁊ oībus opibus eius: ita in fonte vos toto corpe intingim^9 vt hȝ ibidē ca. 1. de quo accipiunt doctores q̄ totū corpus debet itingi. ¶ Tenet ēt cū Tho. q̄ imersio nō est de necessitate baptismi. 4. sentē. di. 3. q. 1. ar. 4. Unū dicit q̄ ablutio p aquā est de necessitate. sȝ q̄ fiat per modū imersionis / ablutiōis / vl̄ aspersiōis ⁊ similiū nō. Et allegat q̄ apostoli hoc mō baptiçabant. Quia cū legat̄ q̄ vno die ꝯuersi fūt. 5. milia: alio die tria milia: nō poterāt oēs imergi sed aspergi aut aq̄ supinfundi. sicut baptiçauit Laurēti^9 Romanū q attulit sibi vrceū aque. Et lȝ tot^9 puer nō imergat̄ in aqua baptiçatus intelligit̄ dūmodo ps aque sup eum infundat̄ sm̄ Joannē Andreā vt recitat Hostien. ¶ Itē. Persona baptiçās ⁊ baptiçāda debēt exp̄mi vt seruetur forma. Hoc habet̄ de forma ⁊ eius effectu ca. 1. vbi dicit̄. Si quis puerū ter in aqua merserit in noie pa. ⁊ fi. ⁊ s. s. amen. ⁊ nō dixit. Ego baptiço te in no. pa. ⁊c̄. nō est puer baptiçatus. ¶ Sic Tho. di. 3. q. 3. tenet q̄ expressio act^9 psone baptiçātis vt cū dī baptiço est de forma: ⁊ ēt exp̄ssio psone baptiçate est de sub̄a forme q̄r opȝ q̄ p formā virt^9 trinitatis inocate ad mām pposita determinetur. sed talis determinatio fit p exp̄ssionē actus respectu huius psone determinate. Et addit q̄ hec exp̄ssio psōe baptiçātis supple ly ego / nō est de forma quantū ad necessitatē sacramēti. sed ex istitutiōe ecclesie. Et ideo si omittant̄ est baptismus: sȝ peccat omittens. ¶ Cōcordat glossa Ber. q̄r plenū sensuȝ generat hec vox baptiço sine hoc pnomine ego. Hostien. dicit q̄ ly ego / nō est de for^a q̄r christus nō dixit vos baptiçate. ¶ Cōtra / greci sic nō baptiçāt exprimēdo baptiçantē. dicūt enīȝ sic. baptiçet̄ suus chri in no. pa. ⁊c̄. nec sūt ꝯdemnati ab ecclesia in hoc nec determinatū est cōtra eos q̄ baptiçati ab eis debeāt iterū baptiçari. ¶ Sȝ de forma grecoȝ dubitāt aliqui an valeat. ¶ Sȝ q̄r ecclesia fouet eos quātuȝ in dño pōt. De baptismo ca. Lȝ grecos. Ideo sine pjudicio videt̄ q̄ forma eorū valet. nā ecclesia reputat episcopos eoȝ vere ordinatos in sacerdotes ⁊ in episcopos: ⁊ pro talib^9 eos ab initio admisit in cōcilijs vbi fides ecclesie exq̄sitissime diffiniebatur di. 15. ca. Canones. ⁊ adhuc pmittit eos ⁊ ab ordinatis ab eis in curia romana / ⁊ alibi / missaȝ celebrare. qd̄ fieri nō posset nisi vere eēnt baptiçati. q̄r als̄ iterum debēt baptiçari. ⁊ postea ordinari. De presbytero nō bap. ¶ Item. Cū dicant baptiçet̄ seruus christi in nomie ⁊c̄. ipsi exercēt actū baptiçātis cū inuocatione trinitatis. sed hoc sufficit ad formā. Nā formādo hoc verbū baptiçet̄ ⁊c̄. pnunciāt primuȝ verbū forme qd̄ christus dixit Mat. 28. Baptiçate: ⁊ simul exercēt actū baptiçādi (⁊ sic verificat̄ in re. Ego baptiço te) ⁊ subdunt in no. pa. ⁊c̄. ⁊ sic realr̄ baptiçant in forma nostra. Ego baptiço te ⁊c̄. ¶ Confirmatur. Nā formando verbū baptiçet̄ ⁊c̄. ⁊ simul exercēdo actū baptiçādi cū itentione baptiçādi potius exprimūt intellectualē formā baptiçantis. ego baptiço te ⁊c̄. q̄ȝ qui corrūpendo verba dicit baptiço te in nomine patria ⁊ filia ⁊ spūa sancta. ⁊ tñ propter intētionē baptiçādi vere baptiçat de cō. di. 4. retulerunt. p hoc facit q̄ ecclesia in ꝯsecrando sanguinē nō tenet formaȝ litere alicuius euāgeliste. Sȝ for^e appropiquat tenēs itegre itellectualē for^am vt de ce. mis. c. cuȝ marthe. ¶ Nec obstat q̄ forma baptismatis est: ego baptiço te ⁊c̄. ⁊ als̄ puer non est baptiçatus de baptismo ca. 1. si quis. q̄r hoc veruȝ est nisi seruet̄ forma. ego baptiço te ⁊c̄. sm̄ intellectualeȝ ⁊ intētionalē formā baptiçandi vt capi. retulerunt. ad hoc Innocē. de baptismo ca. lȝ. Pro hoc facit q̄ christus nō tradidit formā baptismi sub for^a prime psone vt dicerent ego baptiço te ⁊c̄. sicut eucharistie sub forma tertie psone hoc est corp^9 meū. Sed solū formauit verba exprimētia actū baptiçātis circa baptiçatuȝ in nomine trinitatis. Matthei. 28. ite baptiçantes in nomine patris ⁊ filij ⁊c̄. igitur sufficit q̄ itegre seruetur forma intellectualis istorū verborum.

Margin notes (left column): Dubium. In terpositio excessiua v̄boȝ variat formam. — S. Tho. — Dubium. — Ricardus — Ablutio est de necessitate baptismi nō aūt imersio. — S. Tho. (right column): Cō greco.

¶ Questio. III.

Queritur de effectu baptismi / dicēdum qd̄ multiplex est.

Hic duo. ¶ Primo agendū est de effectu eius respectu aliorū sacramentorum. ¶ 2° de eius effectu in se.

Primus arti. An baptismus sit fundamētum oium aliorū sacramētoȝ. Ubi dico q̄ baptism^9 est fundamētū oium aliorū sacramētorū quātū ad statū salutis: q̄r nec sine eo saluus hȝi potest de cō. di. 3. Firmissime. Rub. de baptis. ca. Maiores. Qd̄ nō dī generalr̄ q̄ est fundamentū oium aliorū sacramētorū sic q̄ alia ipȝ nō pñt p̄cedere aut recipi sine eo: nō tenet̄ p oia. sed quo ad aliqua. Quātū eni ad sacramētū ꝯfirmatiōis necesse est baptismū p̄cedere vt tenet Tho. sup Diony. ⁊ Dama. libro. 4. di. 7. q. vtrū caracter ꝯfirmationis p̄supponit baptismalē. ¶ Itē. Quantū ad sacramētū ordinis necesse est baptismū p̄cedere. De hoc agit̄ rub. de presbytero non bap. ca. Ueniēs. Ibi enim ponit̄ casus de quodā ordinato in sacerdotē. ⁊ postea deprehēdit se nō esse baptiçatū. ⁊ Innocētius terti^9 fecit eū rite baptiçari. Et tunc orta fuit 2ª questio vtruȝ esset reordinandus. ⁊ arguit̄ q̄ sic. Q̄r cū baptismus sit sacramentū sacramentorū. ergo añ eius susceptionē nullū recipit̄ sacramētum. q̄r vbi fundamētū nō est. supedificari non pōt. ¶ Arguebatur in ꝯtrium. Quia nō solū p sacramētū fidei sed per

Margin note: Bap^mus est fundam^m oiuȝ sacramentorū.

fidem

fidē ēt sacramēti efficit mēbrū christi. De baptismo. c. Debitū. Et prout innuit in casu iste accepit sacramētū ordinis in fide ecclesie. Ergo nō est reordinandus. ¶ Rñdetur ibi capitulo Ueniēs. p cōciliū cōpendij. Ubi legit̄ ɔstitutū. q̄ si q̄s in presbyterū ordinat⁹ deprehēdit se nō esse baptiçatū baptiçet̄ ⁊ iterū ordinet̄. ¶ Nota tñ q̄ si q̄s ordinatus fuerit in presbyterū: ⁊ aliquos ordines inferiores nō susceperit nō dʒ generalr̄ iterū p singulos ordines vsq̄ ad sacerdotiū reordinari. vt hic p̄cipit Innocē. in hoc casu sp̄ali (nisi fundamētū sacramētoꝝ deficit) ſʒ dʒ suppleri ordo q̄ fuit p̄termissus. prout hʒ de quodā sacerdote q̄ nō fuerat ordinatus diaconus: ⁊ papa p̄cipit q̄ in diaconū ordinetur ⁊ de missa ministret in ordine sacerdotis. Rubrica de clerico p saltū promoto. Et tenet ibi Uincentius in glossa q̄ de ordine episcopali fallit ista regula q̄ lʒ ordinē episcopalē nemo pōt suscipere nisi sacerdos sit. tñ tenet ibi glossa ordinaria q̄ si fuerit ordinat⁹ in episcopū p̄termisso diaconatu vel subdiaconatu episcopus est dūmodo fuerit sacerdos. sed illū ordinē quē nō habuit añ ɔferre nō poterit. allegatiōes ponunt̄ ibi copiose. ¶ Itē. Sacramētū penitētie p̄exigit baptismū. Baptismus enim est p̄ma tabula in qua homo saluat̄ sicut in archa Noe. penitētia est tabula 2ª post naufragiū q̄ꝛ per hoc reparat̄. sed reparatio est respectu p̄habiti. De h Tho. 4. dis. 14. q. 1. ar. 2. questiuncula. 4. Utrū penitētia sit tabula 2ª. ¶ Itē. Sacramētū extreme vnctionis p̄exigit baptismū. Est enim baptism⁹ quedā regeneratio sp̄ualis ad vitā. penitētia quedam resuscitatio post vitam perditam. extrema vnctio quedā sp̄ualis meditatio. Sʒ meditatio p̄suppo nit vitā ⁊ habitā ⁊ reparatā. ideo extrema vnctio p̄supponit baptismū ⁊ penitētiā. De hoc Tho. 4. dis. 22. ar. 2. ¶ Quātū ad exceptionē quorūdā aliorū sacramētorū habes Rubrica de p̄sbytero nō baptiçato ca. Ueniēs. sic dicit̄. Or nō est generalr̄ verū in nouis vel veterib⁹ sacramētis q̄ baptismus sit funda^m illorū qm̄ etiā sacramētū eucharistie ante baptismū recipit̄. ¶ Quantū ad sacramētū cōiugij habes Rub. de diuor. c. Gaudem⁹. Ubi ponit̄ quō de īfidelib⁹ an post ɔuersionē isti debēt manere vel separi. Rñdet q̄ fideles facti licite p̄nt remanere q̄ꝛ per sacramentū baptismi nō soluunt̄ ɔiugia. sed crimina de hoc supra. c. Quāto. ⁊ multis allegationib⁹ in glossa. ¶ Quantū ad sacramētū eucharistie hoc tenet Tho. 4. sentē. dis. 7. q. 2. ar. 1. questiuncula. 3. an caracter ɔfirmationis p̄supponat caracterē baptismi in rñsione ad 2^m argumentū q̄ꝛ siue fidelis siue infidelis recipiat sacramentū eucharistie. corpus christi recipit. ¶ Itē. Hoc sacramētū. s. baptismi pōt dari a quocūq̄ ēt nō catholico: vt hʒ. 24. q. 1. Si q̄d. ⁊ de cō. dis. 4. p multa capi. Etiā pōt dari a pagano. 1. ca. Roman⁹. Sʒ generalr̄ nō p̄nt alia sacramēta ɔferri nisi a sacerdote. De sacramēto eucharistie habes Rubrica de sum. tri. ⁊ fi. ca. Firmiter. §. Or h vtrūq̄. De ɔfirmatione habes de ɔsecratione dis. 4. q̄ nō pōt dari nisi ab episcopis ca. De his vo.

Secundus artic. De effectu baptismatis in se. Ubi dico q̄ p̄prium eius est tollere originale. de cō. dis. 4. Firmissime. ⁊ Rubrica de baptismo. c. Maiores. Ubi hec q̄ō disputat̄ per Innoc. 3^m ⁊ soluunt̄ ibi auctoritates que vident̄ facere ad ɔtrium: ⁊ valde pulchre soluuntur. ¶ Itē. Tollit actualia seu volūtaria peccata de cō. dis. 4. ca. Regenerāte. Ubi dr̄ regenerāte carne tñmodo trahitur peccatū originale. regenerāte aūt spiritu sancto ēt volūtariorū fit remissio peccatorū. ¶ Itē. Tollit̄ ōis pena pro peccato debita. De pe. dis. 7. c. Dic; quasi in fine. ¶ Itē. Si cōtinuo decedat p̄tinus ad patriā euolāt. put habet̄ rubrica de baptismo ca. Debitū. vbi ponitur casus de quodā qui seipsū p errorē baptiçauit. ⁊ rñdetur q̄ nihilomin⁹ talis simplex si cōtinuo decessisset ad patriam p̄tinus euolasset. Ad hoc de pe. vbi supra. ¶ Dices s̄m hoc melius videt̄ differre baptismū vsq̄ in finē vite. ¶ Rñdetur ibidē vltra mediū. q̄ nō p̄p incertitudinē ad baptismū ɔueniendū. Unde sic dr̄. Periculosissimū est iteritu vicinū ad mortē ɔtrahere penitētie remediū. sed est magnū cui deus inspirat. Sed aliā rōnē assignat añ mediū ca. q̄ si forte ɔueniat. tñ q̄ꝛ talis in vera penitētia non fructificauit lʒ penā sic euasit. gloriā nō adduxit. Tertio quārū est ex se. in gloria sua maculā posuit. q̄ꝛ nō amore sed timore videt̄ ɔuersus. sed nō solum opʒ deū timere iudicē sed ⁊ diligere. Est igit̄ periculosissimū. Nā vndiq̄ disponit se ad obstaculū gratie. in fine. n. sūt p̄sentes filij/vxor/mūdus/quos illicite dilexit. morb⁹ vrget: ⁊ mala volūtas diuturna ligat. qui enim vsq̄ in finē malus durat. p̄sumit̄ velle durare. si semp posset viuere. Ideo timēdū est valde de tali ɔuersione. ¶ Itē. Extenuat fomitē sed ɔcupiscentiā nō euacuat. De cō. dis. 4. ca. 2. ¶ Itē. Dispensat cū ɔhēte in. 2° vel 3°. Rubrica de diuortijs ca. gaudem⁹. Notabis tñ q̄ nō tollit oē peccatū ciuilē ⁊ canonicū nō tollit seruitutē (vt hʒ Rubrica de seruis nō ordi.) nec cū bigamo añ baptismū dispensat (dis. 33. Si q̄s viduā) nec cū eo q̄ plures hʒ vxores vt duas teneat. De diuortijs. ca. gaudem⁹.

¶ Distinctio. V. ¶ Questio. I.

¶ Post hec sciendū est sacramentū baptismi a bonis ⁊ a malis ministris dari/sicut a bonis ⁊ a malis sumitur ⁊c̄.

Circa distōnē 5^{am} queritur. Utrū malitia baptiçātis īpediat sacramētū. **Hic duo.** ¶ Primo que malitia impedit in gñe. ¶ 2° q̄ in sp̄e. **Primus** arti. Que malitia in gñe possit īpedire baptismus in genere. Ubi dōm q̄ malitia. vel pōt precise cōparari ad p̄sonā illā malā baptiçantē: puta. q̄ꝛ ille est hereticus vel scismaticus vel fur. ⁊ hʒ. Et illa malitia nō īpedit si in forma ecclesie baptismus ɔferatur. vt hʒ. 1. q. 1. c. Dedit. ⁊ p plura capitula sequētia. Et dis. 19. s̄m. ⁊ de cō. dis. 4. Si iter ⁊ p multa alia capitula. Aut pōt coopari vt cooperat̄ ad baptiçantē. tāq̄ ad malū ministrū baptiçātis. Et tūc īpedit: puta si nō hēat ītētionē baptiçādi illū quē baptiçat. Intētio. n. est necīa vt tenet Mag. 4. sen. dis. 6. cap. Solet ⁊ c. Hoc ē. Ibi. q. Utrū ītētio reqratur. tenet idē. De hoc de cō. dis. 4. Retulerūt. Tho. quoq̄ in. 4. di. 6. ar. 2. questiūcula p⁹ ēt clari⁹ hoc dicit in rñsione q̄rti argumenti ⁊ tertij. Ubi dicit. q̄ sufficit ēt si nō fuerit actualis intētio. dūmodo a p̄n⁹ h ītēdebat ⁊ ītēdat face q̄ eccl'ia fac nec ɔria ītētio interuenerit. ¶ Cōtra hoc vr̄ q̄ dr̄ de cō. dis. 4. c. Nō illud. Ubi dr̄ q̄ baptism⁹ valet puulis ēt ⁊ si nō p recta ītētione offerant̄. Sʒ p tēporali cōmodo. ¶ Rñdeo q̄ loqtur de ītētione offerētiū: puta parētū. vel amicorū q̄ offerunt pueros ad baptismū p t̄pali cōmodo (puta p sanitate corporis. vel vt ditent̄. ⁊ hō) nō de ītētione baptiçātiū. quo ad formā baptismi rectā. Nocet igit̄ baptiçātis ītētio. Et habes casus aliquos in iure expssos. s. si v̄ba corrūpat ītēdens heresiꝫ introducere. De cō. dis. 4. retulerūt. Si addat v̄ba formā rectā immutātia: vt si dicat. In noīe patris maioris. ⁊ filij minoris. s̄m Tho. dis. 3. q. 1. ar. 2. questiūcula 3°. Uel nō ɔſitēdo oēs p̄sonas. Ue si ī noīe christi baptiçādo ītēdat negare patrē. De cō. dis. 4. In synodo. ¶ Sʒ nūq̄d baptiçat⁹ a tali nō hñte rectā ītētionē saluabit̄. Dico sic. si credat se baptiçatū. Rubrica de p̄sbytero nō baptiçato. Ad apostolicā. ¶ Sʒ q̄d si inotescat se eē per hereticū baptiçatū. Dico q̄ in hoc dubitabili casu. si verisilr̄ dubitet de ītētione baptiçātis vr̄ q̄ sit iterū baptiçādus p casū De p̄sbytero nō bap. ca. Ueniēs. Ubi clericus p̄cipitur ordinari. q̄ nō baptiçat⁹ p̄mo

Aliq̄ sacramēta p̄nt hʒi sine baptismate.

Dubium: Bap^{mus} si differri.

Instantia

Rñsio

Dubium.

Dubium.

fuerat ordinat⁹: ꝛ h̄ pp dubiū qḋ erat. vtrū possit caracterē ordis recipere sine caractere baptismi. Et qꝛ in tali dubio si ꝯditionalr baptiçaret. nō cōtēptus religiōis pensat. igit̄ p easdē rōnes hic. ¶ Sꝫ qd si aliqs bona fide alicui notificet ꝙ nō itēdebat eū baptiçare. In h̄ ēt casu vi idē ꝙ ꝑus. sile De cō. dis. 4. ca. Si nulla. Ubi loqtur de aliqb⁹ de qb⁹ vertebat̄ in qōnē an baptiçati erāt. Et r̄ndet̄ ꝙ si nulla existās iudicia inter ꝑpinquos parētes familiares aut vicinos: nec memoria est ꝙ baptismum acceperint. ꝯferendū eis vi ꝙ collatū esse nescit̄. Et addit ꝙ tūc nō iteruenit temeritas ꝑsumptionis vbi est diligētia pietatis nec vlla rō sinit vt iteratū videat̄ qḋ nō ostēditur eē gestū. Sꝫ in ꝑposito vbi baptiçans bona fide notificaret baptiçato. ꝙ nō itēdebat euꝫ baptiçare. verisilr pōt dubitare an sit baptiçat⁹. Nec itētio baptiçātis nisi per deū solū q pōt cor ꝑscrutari. pōt ꝯstare. Igit̄ ꝯferendū vi qḋ collatū eē nescit̄: p rōnes p̄missas. Sꝫ hoc faciendū est sub cōditiōe. Ut hī de baptismo ca. De quibus dubiuꝫ. ¶ Ad hoc Hostiē. §. si quis sit effectus in fine.

Secūdus artic. Que malitia ipedit bap^m in spē. Ubi Hosti. spāles casus ponit i qb⁹ malitia ipedit. §. Quis sit effect⁹. Un⁹. n. est si baptiçat⁹ nō itēdit baptiçari. Nā dic̄ ꝙ nō est baptiçat⁹ ti. de bap^mo. c. Maio. Ubi di. ꝙ ibi caracter ipmit̄ vbi obicē ꝯrie volūtat nō iuenit. Igr a ꝯrio nō baptiçat̄ vbi baptiçari n̄ itēdit. ¶ Nō igr. si q nūq̄ ꝯsenserit baptiçari. sꝫ penit⁹ ꝯdicit. tal nec rē nec caracterē suscipit sacri. Hoc hēs li. 3. ti. de bap^mo. c. Maio. circa finē. Et idē ē (vt ibi di) si dormiētes aut amētes baptiçātur si ꝑus q̄ amētiā icurrāt aut dormiāt. i ꝯdictiōe steterūt caracterē nō suscipiūt. Si tñ fuerūt i ꝑposito baptiçādi añ amētiā vel sōnū recipiūt caracterē: vt ibi di in fine. ¶ Sꝫ pone ꝙ nō ꝯdicat. Nūqd ē baptiçat⁹. R̄ndet̄ i. c. maio. Dic̄ ꝙ q coact⁹ baptiçat̄ ꝛ ꝯdicit ꝙ nō est baptiçat⁹ pp volūtatē absolutā ꝯriā: si nō ꝯdicat est baptiçat⁹. qꝛ hꝫ volūtatem ꝯditionalē ꝛ ꝯditionalis volūtas est. Et accipit̄ hoc dis. 45. in ca. de iudeis. Ubi statuit sācta synodus ꝙ nullus cogatur ad credēdū. sed libere ꝯuertant̄. sicut Adā libere peccauit. Sꝫ q coacti iā sunt ad christianitatē. qꝛ ꝯstat eos baptismi grāꝫ suscepisse eā tenere cogant̄. qꝛ hu⁹ ꝯditionalis coactio est volūtas. ꝛ obligat. Ibi in glossa. Rō est. Qꝛ cū licitū aliquid sit/ p malā ꝯdictionē robur nō amittit: vt hī de iureiu. ca. sup eo. Ubi di ꝙ si qs grauissimo motu iurauit ꝯ se (puta dare rē suā) seruare dꝫ. qꝛ pōt seruari sine interitu salutis eterne.

Dubium.

¶ Sꝫ nūqd licꝫ iudeorū pueros auferre. ꝛ istruī vt istructi postea baptiçent̄. Ur̄ ꝙ sic. 28. q. 1. iudeorū. Ubi sic di. Iudeoꝝ filios vel filias ne parētū vltra inuoluant̄ erroribus ab eoꝝ ꝯsortio separari decreuim⁹. deputatos aut monasterys aut christianis mulierib⁹ aut viris deū timētibus vt sub eorū ꝯuersione cultū fidei discāt. atq̄ in meli⁹ instructi tā in morib⁹ q̄ in fide pficiant. Glossa exponit hoc de filys iudeoꝝ iaꝫ baptiçatis quos forte parētes circūcidere nolebāt. Sꝫ Gui. c. Qui serena dis. 45. exponit h̄ de baptiçādis dum non auferant̄ a iudeis aucte suoꝝ dnoꝝ. ¶ Item. Iudei sunt serui christianoꝝ in rei veritate Gen. 9. Maledictus canaā seru⁹ sit fratrū suoꝝ. i. christianorū. In Sē. n. ꝛ Japhet ꝑuidit de⁹ cultū dei ꝑmansurū ibi ꝛ hīsto. ꝛ de iudeis ca. Et sacra. capi. Et si in p̄n⁹ i fine. Tūc arguo. Cū christiani nō hāt executionē sui iuris sup iudeos suos suos. tñ dñi eorū hāt: sic igit̄ ꝑncipes eorūꝫ pñt eis auferre filios puulos absq̄ ol iniuria cū illi i filys nō hēant potestatē. nisi tāq̄ serui vt pꝫ i eo qḋ legit̄ ꝛ notat̄. 32. q. 4. ꝛ sic idē ꝑnceps pñt eos puulos tāq̄ mācipia sua alys dare vel vēdere in seruitutē inuitis parētib⁹. ita pñt eos auferre ꝛ christianis tradere: faciūt ꝙ tuos se ad baptiçādū ēt in hoc: duꝫ tñ h̄ nō faciūt pp cōpellēdos hoc mō parētes ad fidē. sꝫ pp saluādos pueros p fidei sacrꝫ ad cu⁹ susceptionē sufficit ꝙ baptism⁹ nō ineniat obicē ꝯrie volūtatis. Ut de baptismo ca. maiores. ¶ Ali⁹ est si baptiçās nō erat in ꝑposito baptiçādi nec in ꝯrio: puta qꝛ nihil de hoc cogitauit nā vt dicit baptiçat⁹ est. Ad h̄ fac̄ qḋ supradixit. §. Quid erit si infidelis baptiçaret. Ubi tenet ꝙ infidelis baptiçat i fide ecclesie. Et infra dicit ꝙ si nō itēdebat baptiçare vel nō habuit itētionē ꝯriā ꝙ valet baptism⁹ lꝫ nō cogitabat sicut accidit de ebrio baptiçāte. De h̄. 1. q. 1. dedit. Qꝛ (vt ibi di) quos iudas/ homicida/ ebrius/ adulter/ baptiça ꝛ hīs baptiçat.

Instantia.

¶ Sꝫ istud capitulū hꝫ locū vbi a p̄n⁹ q eꝫ animo ꝛ itētione se posuit ad baptiçādū nec iteruenit itētio ꝯria. Casus aūt ponit̄ hic ꝙ nec baptiçat⁹ fuerit in ꝑposito baptiçādi nec ei⁹ ꝯrio. sicut de iocāte baptiçāte. igit̄ nō est sile.

R̄nsio Godo. R̄nsio Hostie.

¶ Jō Hosti. recitat Godo. q r̄ndit. ꝙ suffic̄. si ꝯria itētio nō adsit. ¶ Sꝫ Hosti. ꝯdicit ꝛ dic̄ ꝙ in baptiçato sufficit ꝙ nō hēat ꝯriā intētionē. Nā hīc ꝯriā in baptiçāte nō sufficit. Immo si ipmit̄ caracter p iocose baptiçātem. opꝫ eū iocādi intētiōe baptiçare. Et p hoc ꝙ si sil cuꝫ ioco adsit itētio baptiçādi facit. 1. q. 1. Et. c. solet. Ubi refertur. ꝙ Alexāder episcop⁹ vidit pueros ioco sese baptiçare ꝛ baptiçatos nō rebaptiçauit. qꝛ ritum cū ioco seruauerūt.

R̄nsio. Archi.

¶ Sꝫ q̄cqd sit de veritate de baptiçāte iocose. tñ Hosti. p factū Alexādri nō ꝑbat sufficiēter dctm̄ suū. ꝙ si cum ioco adsit itētio in baptiçāte ꝙ baptiçat⁹ est: qꝛ h̄ nō exꝑmit̄ in decreto allegato. sꝫ solū initit̄ Alexā. ꝙ pueri iocose baptiçantes seruauerūt ritū ecclesie: ꝛ nec ēt ibi determinat̄ q̄uo vtrū fuerint baptiçati vel nō.

Nisi adsit itētio si vꝫ qs baptiçare. q. se. arti. 2.

¶ Propter qḋ sine ꝑiudicio vi distinguēdū. An baptiçās nihil cogitat de baptiçāte nec hꝫ itētionē ꝯriā baptiçationi. Aut se in ꝑposito applicabat itēdens facere ꝙ ecclesia fac̄ nec ꝯria itētio obuiabat ꝛ tūc est baptism⁹ (vt pꝫ de baptiçāte in ebrietate) vel alr habēs aīuꝫ alienatū. 1. q. 1. c. dedit. Aut ꝑbabilr ꝑsumit̄ ꝙ nihil itēdebat nisi tñ iocare. aut aliḋ ipertinēs ad bap^m fac̄. tūc nō est bap^mus. Ad h̄ ō cō. dis. 4. c. si nulla. Et baptiçādus est sub ꝯditione. Rub. de baptis. c. dubiū.

¶ Questio. II.

Q Ueritur nunc de baptiçato. An eius natiuitas ab vtero sit expectāda. **Hic duo.** ¶ Primo que ipediūt baptisma ante natiuitatē ab vtero. ¶ 2⁹ que post natiuitatem ab vtero.

Primus arti. Que ipediūt baptismū añ natiuitateꝫ ab vtero. Ubi di ꝙ puer nō pōt baptiçari in vtero. Et hoc tenet Tho. dis. 6. q. 1. ar. 1. q̄stiun. 1. Et est rō.

Di. Tho.

Qꝛ baptiçādi sūt a ministris ecclesie vt pꝫ ex for^a verboꝝ ca. baptiço te ꝛc̄. Sꝫ i vtero nō subyciūt̄ ministris.

Dubium. Arg^m. R̄nsio. Baptiçari in vtero non pōt.

¶ Idē hī de cōsecra. dis. 4. Si baptiçata ꝛ. c. i. quare sicut. ¶ Sꝫ nunquid baptiçata matre baptiçatur fetus in ea. Arguitur ꝙ sic. Qꝛ est ps ei⁹ sicut fruct⁹ pēdēs in arbore est ps arboris. ¶ R̄ndet Tho in 2⁹ argumēto ꝙ q̄uis in vtero sit cōiunct⁹ matri ſm corpus. est tñ distinct⁹ ſm aīam: sanctificatio aūt respicit aīaꝫ: ꝛ ideo sanctificata matre nō sanctificat̄ fet⁹. ¶ Ad hoc hī de cō. dis. 4. ca. q̄ in maternis vteris. Ubi dicitur q in maternis vteris ꝯūctiō cū matre baptiçari non pñt. Qꝛ q nat⁹ adhuc ſm Adaꝫ nō est. ſm christū regn̄ari nō pōt.

Ad arg^m

¶ Idē hī ca. sequēti. Ubi di. Qꝛ nihil ꝑticipat in h̄ iure infanti. ppea ꝙ vnicuiq̄ ꝑpria volūtas monstrat̄. ¶ Et ad arg^m r̄ndetur ca. si ad matris. Ubi di. ꝙ nō est ps matris qꝛ est ꝑsona aīata ꝑ se: ꝛ sic nō est ps.

Dubium. Baptiçari pōt i vtero si pars appareat. dis. 6. q. 1. arti. 2. Dubium.

¶ Sꝫ nūqd dꝫ baptiçari si aliqua ps nascat̄ ab vtero. Dicit Tho. in r̄nsiōe tertij argumēti. ꝙ si timeat̄ de periculo egresso capite baptiçari dꝫ (vt qdā dicūt) secus aūt de alys ꝑtibus vt de manu ꝛ de pede. Et addit. Cāuis non noceat/ ēt si tunc aspergerent̄ ille ꝑtes baptiçabili aqua: qꝛ diuina mīa nō est arctāda. ¶ Sꝫ nūqd si postea nascat̄ est rebaptiçādus. Dic̄ ꝙ nō. sꝫ q̄ idā. Et addit. ꝙ nihil ꝑiculi accidit si ad maiorē cautelā baptiçatur. sub for^a ꝯditionali de q̄ hī Rubrica de bap^mo. c. de qb⁹

dubium

dubiū. Hosti. dicit φ fm Hug. si sup vētrē vel sup renes po nit aq̄ baptiçat⁹ est. Uel si sup pedē s3 quosdā: vt igrediōr ptē fundi adipiscēdā possessionē totı⁹ fūdi. ff. de acgrē. pos. possidet. Ibarçanus dixit φ caput ds pfundi vel maxia ps corpis. Cū co t3 Hosti. q: i capite viget rō hois ⁊ vbi caput est totū corp⁹ vē vi. ff. ō reli. ⁊ sūp. fu. cū i duisis. ⁊ addit Hos. φ si solus pes nasceref nō diceref nat⁹: nec p 9sis renatus. S3 opio Tho. ⁊ Hug. ē magis pia ⁊ magis vī secura: v3 φ q̄cūq3 ps appeat ds pfūdi. Et iuuat ad h rō ad opp^m cū aia rōnalis sit tota i q̄l3 pte s3 Aug. lib. de vtil. credēdi. Qd̄ Ho Tho. addit vltra istos: φ pp du^m ds baptiçari si euadat. est arg^m pco. di. 18. c. p̄sbyteri. Qz (vt ibi di in fine) qñ dubius est de susceptiōe bap^mi ordi. vel 9secratiōe eccliaz si bapti çaref sub 9ditiōe ⁊c. nō iteraf bap^m⁹ ⁊cc. s3 totū fit ad cau telā salutis. ¶ Ad idē li. 3. ti. de p̄sbytero nō baptiçato cap. Uenıēs. in fine. Ubi di. Nō itelligif iteratū qd̄ ambigif eē factū. Et de cō. d. 4. c. si nulla. Pro h facit qd̄ dicit Hosti. q. gs sit effect⁹. in fine dicēs. Dubiū itelligas. siue sit du^m de fa cto siue de iure. maxie i bis casib⁹ i gb⁹ sūt diuerse opiones.

Dubium.

s3 hec oia sūt. ¶ S3 nūgd si 9staret de scifıcatiōe alicu⁹ in vtero p reuelationē vel alr. Nūgd aq̄ ds baptiçari. s3 Tho. φ sic in. 4. d. 6. q. 1. ar. 1. q̄stiū. 3. quā facit. ⁊ h pp caracterem acgrēdū: ⁊ vt 9formef chri passioni. Facit p h φ baptiçati bap^mo flamis ds baptiçari ba^mo flumis. Tenef. n. vbi articu lus nec̄itatis excludebat. de cō. d. 4. c. bap^mi. Et h t3 Tho. d. 4. q. penul. ⁊ est. q. 3. ar. 3. q̄sti. 3. Et rō est. q: sacr̄m flamis l3 9tineat rē sacramēti q̄ est gr̄a in articulo necessitatis: tñ non supplet vicē baptismi quātū ad ipressionē caracteris.

Secundus articulus. Que ipediūt bap^m post natiui tatē ab vtero. Ubi dōz φ post natiuita tē ab vtero. Quedā ipediūt i toto ne gs sit baptiçat⁹. Ut si deficiat ītētio i baptiçato vt i iocose totalr baptiçāte. De h sup q̄ōne p̄cedēte ar. 2. fi. Itē si d̄ficit ītētio i baptiçato: puta in isto g nūq̄ 9sentit baptiçari. s3 penit⁹ 3dicit: q: talis nec rē. nec caracterē suscepit sacr̄i. Hoc habes li. 3. de baptismo. ca. maiores circa finez. Et idem est (vt ibi diceē) si dormien tes aut amētes baptiçarenf. si p⁹us q̄ amētiam incurrāt vel dormient in 3dictiōe stetērūt caracterem nō suscipiūt: si tñ fuerint in pposito baptiçādi añ amētiā ⁊ somnū: recipiunt caracterē vt ibi di in fine. ¶ S3 pone tertiū casuz. φ aligs

Dubium.

nec añ 9senserit nec in susceptiōe bap^mi 3dixit. s3 cōtinue sit furiosus aut dormiēs. Si baptiçaref nūgd suscipit caracte rē. Rñdet Hod. Uidef φ sic. Nā si nūq̄ voluit baptiçari. nūq̄ tñ voluit nō bapti. hoc vī sufficere ad caracterē impri mēdū: tūc. n. ipedit cū obicez volūtatis 3rie inuenit resisten tē. c. maiores: ⁊ ibi. Plus est expsse 3dicere q̄ minime cōsen tire. ¶ De hoc φ hic di (p. c. maiores) φ g nō 3dicit ⁊ est fi

Nota. Triplex fi ctio bapti çati.

ctus recipit caracterē s3 nō rē. Nota φ trip̄r est fictio in ba ptiçato. Una qñ baptiçat⁹ pseuerat in pctō nec est 9trictus: ⁊ ille h3 bap^mi caracterē. s3 nō rē quousq3 fictio recesserit vt de cō. d. 4. c. tūc valet. Alia est qua fictus in fide est: puta nō est de societate credētiū s3 ludēdo ⁊ inuite bap^m recipit: ⁊ de illo dubitat Aug. vtrū sit baptiçat⁹. de cō. d. 4. c. solet. ante fi nē. Glosa t3 φ si baptiçās intēdit baptiçare recipit sacr̄m: qualēcūq3 intentionē h̄eat baptiçatus. Itē Hosti. ⁊ Hug. 1. q. 1. c. s. §. recte. Alia est qñ baptiçat⁹ inuit⁹ est 3dicēs oino: ⁊ tūc fictus nō recipit caracterē. De bap^mo. ca. maiores. Ubi in fine dicit. Tūc caracterē ipmit sacr̄alis opatio. cū obij cem volūtatis 3rie nō inuenit obsistētē. ¶ S3 pone φ ali

Dubium. Caracter bap. ē vo lūtate 9di tionata su scipit.

gs nō 3dicat s3 terrorib⁹ ⁊ supplicijs coact⁹ suscipit sacr̄m. Nūgd suscipit caracterem. Dico sic. c. maiores. Quia l3 non vult volūtate absoluta baptiçari: vult tñ volūtate 9ditiona ta q̄ est volūtas ibi. 25. q. 1. merito. ⁊ pbaf. 3. ethi. c. 2. q: l3 sit inuolūtariū simpl̄r pijcere merces in tēpestate: tñ tunc est volūtariū cū pijciunf: mouet. n. tūc volūtas organa ad pij ciendū. Uidef tñ distinguēdū q: aliud est velle volūtate co acta 9ditionali vt si nolim absolute periurare. volo tñ vt vi tam: q: sic velle 9ditionalr est velle periurare. 25. q. 1. meri to. Silr si nolim idolatrare: volo tñ ne moriar velle idola trare: vt p3 de Marcellino papa. d. 21. Nūc aūt aliud insup est velle volūtate 9ditionali pcisiua. vt Jo. heremita voluit 3bere ad exercendū carnalē copulā. Sed noluit 9sentire in mři^m. de spōsalib⁹. Tua nos. Et fict⁹ monachus. ⁊ oio penit⁹ 3dicēs: vult victū ⁊ hitū monasterij. sed nō vult deo 9fiteri nec voluntatē mutare vt sit monachus. In p̄ casu hic posito 9ditionata est volūtas. s3 nō in scdo. S3 hic agitur de scdo. Igif i hoc casu nō obligaf p 9ditionalē volūtatē. q: hec vo lūtas ponit obicez: ⁊ hoc ipedit susceptionē caracteris. c. ma

S. dist. 3. q. 4. ar. 4. Dubium.

iores. ¶ S3 nūgd si cōditione baptiçaref ⁊ ratū h̄eat post. Nūgd val3. Rñdet glo. c. maiores. φ nō. Qz nō recipit: ⁊ id nō est qd̄ ratū h̄eat. ¶ Nota ēt φ l3 fict⁹ caracterē recipit

Caracter⁹ baptismi quo recipi tur aut nō

s3 nō gr̄az (de cō. di. 4. c. tūc. ⁊ logf de ficto pseuerāte in pec cato) s3 nihilomin⁹ val3 tūc sibi baptiçat⁹ cū veraci 9fessio ne recesserit. ibidē. Di: hoc. c. q̄uis. ⁊ c. hi reuera. ¶ Itez ba ptiçat⁹ sciēter ab heretico caracterē recipit nō gr̄az ibi. S3 post daf. s. s. p man⁹ ipōnē. c. de arrianis. de cō. di. 4. ¶ Cō tra gdā recipiūt rē ⁊ nō caracterē vt g credūt se baptiçatos ⁊ nō sunt. De quo hēs. 3. lib. de bap^mo. ca. dubiū. Et rubri. de p̄sbytero nō baptiçato. Aplicā. Itē g cōtriti sūt. Sed h t3 si

Dubium.

necessitas baptiçātiū excludit. de cō. di. 2. baptismi. ¶ Po ne aligs nascif cū duob⁹ capitib⁹. Nūgd ē baptiçādus vno bap^mo vel duob⁹ p̄tialr. ¶ Rñdet Tho. φ si apparēt duo pectora psumenf φ cēnt due aie: ⁊ tūc baptiçādus eēt vnus pmo. scdo ali⁹: sed in forma cōditionali que habef de bap^mo ⁊ eius effectu. c. de quibus dubium est.

¶ Distinctio. VI. Questio. I.

¶ Nunc qbus liceat baptizare addam⁹. de hoc Isidorus ait. Cōstat baptismū solis sacerdoti bus eē traditū / eiusq3 ministeriū nec ipsis dia conib⁹ iplere est licitū absq3 ep̄o vel p̄sbytero: nisi his procul absentibus vltima langoris co gat necessitas: qd̄ ēt laicis fidelibus pmittif ⁊c.

Circa distin. 6. querif. Utrū baptismus precesserit christi passionem.

Hic duo. ¶ Prio dōm de tpe bap^mi precedente passionē. ¶ Se cundo de tēporibus sequentibus.

Primus articulus. An baptismus Joānis gr̄am 9ferebat. an tñ aplo𝔯. Ubi dico φ de bap^mo Joānis nō est dubiū φ ba ptiçauit pplm dicēs in eū g vēturus est. Mat. 3. ⁊ Joan. 1.

Dubium. Rñsio Magri.

¶ S3 nūgd baptiçati a Joāne erant baptiçandi a christo. ¶ Rñdet. 4. sen. di. 2. c. 7. φ Jo. baptiçauit bap^mo pnie po pulū dicēs. In eū g vēturus est. i. Jesuz. Qui igif spē pone bant in bap^mo Jo. ⁊ nō credebāt spūz scm̄. iterū erāt bapti çādi bap^mo chri. q: aq̄ sine. s. s. ad salutē nō pōt sufficere. Et sic factū est Act. 9. vt dicit Hiero. sup Jo. Et sic p locū ab op positis t3 Magr. φ illi g nō posuerūt spē in bap^mo Jo. ⁊ pa trē filiū ⁊. s. s. eē credebāt nō erāt baptiçādi. s3 i pōne manuū ab aplis sup eos facta. s. s. receperūt. ¶ Hec opio magri nō

Reprobatur.

tenef cōiter. Tho. d. 2. q. 2. ar. 4. questiun. vl. tenet 9trariuz. Uult enim φ q̄uis baptiçati in aqua a Joanne spem ⁊ fi dem habuerunt in trinitatē. ⁊ chrm̄. fuerūt tñ rebaptiçandi quia sacr̄a hn̄t effectū ex opere opato. nō ex spe ⁊ fide que hn̄t effectū ex for⁹ q̄ nō fuit data tpe Jo. sic t3 Aug. in distin cte sup Jo. Omel. 5. ⁊ ponif. 1. q. 6. c. dedit. Itē Aug. lib. 5. con tra Donatistas. ¶ Ad illud qd̄ di φ apli tñ iponebāt ma nus baptiçatis in aqua: hn̄tib⁹ fidē in trinitatē ⁊ chrm̄. Rñ

dicit ibi Tho.in.4.d.2.q.2.ar.4.questi.viii.t Ric.ad pᵐ.q illi qb⁹ apli tn̄ man⁹ iponebāt fuerāt baptiçati a Philippo vnū de.7.diaconib⁹:⁊ sic baptismo chr̄i. Sʒ qr nō erat ep̄s.

Dubium.

lō missi fuerūt Jo.⁊ Pe.q fuerūt ep̄i ad cōfirmādū eos ma nus ipōne. ❡ Sʒ aliq dubitāt de bapᵐᵒ aploꝝ.vtrū bapti çati fuerūt a Joanne vel a chrō. Sʒ vitas est q credunt ba ptiçati fuisse bapᵐᵒ chr̄i ān passionē. De hoc hī.de cō.di.4. qn̄. Ubi dī qn̄o a hierosolymis exiuit chrs cum discipulis suis ⁊ baptiçabat:nō p seip̄z sʒ p discipulos suos:quos itelle ximᵘ iā fuisse baptiçatos:siue bapᵐᵒ Jo.siue q magis credi

Dubium,

bile est bapᵐᵒ chr̄i. ❡ Sʒ quā efficaciā habebat ille bapᵐᵒ posset videri sm q dicit Tho.4.d.1.q.1.ar.4.questi.3.q sa cramēta hūt efficaciā a pncipali agēte sm q ꝯtinuaṯ cuʒ eo in sacris. Et hec efficacia est ex trib⁹ vt dicit. Pmo ex iustifi catione diuina sicut ex pncipali cā agēte 2ᵒ ex iustificatiōe ex passione chr̄i.sicut ex cā pma meritoria 3ᵒ a fide sicut ex cōiunitate pncipali agēti. Et sm hoc cū bapᵐᵒ chr̄i prout tūc erat ex iustificatione diuina opabaṯ ad aploꝝ ⁊ aliorū iustificationē.⁊ maxie cū fidē habebāt. Et pie pōt dici q ex illa iustificatione ⁊ fide erāt opa eorū meritoria.sicut ⁊ post

Dubium.

passionē erāt amplius meritoria. ❡ Nūqd ille bapᵐᵒ apo stolorū:⁊ aliorū baptiçatorū ab eis ipressit caracterē. Tene tur q sic. Quia ibi erat debita mā:qr baptiçabāt ⁊ baptiça banṯ in aqua.qr hoc regrebat baptisma christi ⁊ erat debita forᵃ. Et certū est q baptiçabāt in forᵃ data eis a chrō de qua psumēdū est q vel baptiçāt in noie psonāꝝ trinitatis. Uel in noie Jesu in quo itelligiṯ trinitas:⁊ h̄ sufficit.vt hī supra de forma baptismi. Et certū est q habebāt debitā itētionē. quare ⁊c̄. Et facit p hoc decreta allegata.q̄ dicūt eos bapti çatos:⁊ nō faciūt mentionē q ipsi apli fuerūt vnq̄ȝ rebapti çati post passionē:nec ipsi.nec quos baptiçabāt vt hī.1.q.1. dedit. Sʒ q hūt fidē baptismi si nō hūt caracterē baptisma lē rebaptiçandi sunt. Ut rubrica de psbytero nō bap.ca.ve niēs. Ubi poniṯ casus de quodā psbytero fideli ad sacerdo tiū pmoto. Et qr nō habuit caracterē baptismalē fuit reba ptiçatus:⁊ iterū reordinatus. Et est argᵐ a simi. Siq eni sūt scieter baptiçati ab hereticis:qr nō receperūt grās p ipōnē manuū sūt eccl̄ie recōciliādi.sicut hī.de cō.di.4.c. Quia ⁊ sequēti. Igiṯ a simi de bapᵐᵒ aploꝝ. Si deo coagēte cui⁹ vir tus nō est alligata sacroꝝ modis nō ipressisset caracterem fuissent rebaptiçādi. Ad hoc facit rō decretoꝝ supra allega torū.de bapᵐᵒ aploꝝ.de cō.di.4.c. Qn̄.⁊ sequēti. Allegāt.n. ambo in finē q lotus est nō idiget nisi vt pedes lauet. Jo.13. Sʒ si bapᵐᵘˢ ille nō ipressisset caractere idiguisset lotiōe cor poris:⁊ nō pedū tm̄. Ut hī ⁊ pbaṯ p illud Alexā.3.li.tit.de bapᵐᵒ.c.nisi psona baptiçata poniṯ sub forᵃ bapᵐⁱ. Et p hoc facit glossa de hoc supra.q.de forᵃ bapᵐⁱ. Qr hoc actū est de

Bapᵐᵘˢ chr̄i qn̄ in cepit.

bapᵐᵒ chr̄i succedēte bapᵐᵒ Jo. ❡ Est aūt notādū de tpe qn̄ incipit istitutio bapᵐⁱ chr̄i. Nā tūc incepit. Pmo facto ⁊ exē plo qn̄ chrs sanctificauit aquas suo baptismate. Matth.3. venit chrs a galilea in iordanē vt baptiçareṯ a Joāne ō cō.di.4.c.aq̄. Ubi hec lr̄a pulchre exponiṯ. Scd̄o exercitio.vt qn̄ apli postmodū baptiçabāt (vt hī Jo.3.⁊.4.) ⁊ pfectum erat bapᵐᵒ vt hī.1.q.1.c.dedit bapᵐ. Tertio in pcio vt cū in passiōe de latere chr̄i exiuit sanguis ⁊ aq̄.de ce.mis.ca.cum marthe.§.quesiuisti.scd̄o. Quarto pcepto ⁊ forᵃ Matth.27. qn̄ chrs dixit. Eūtes docete.o.g.b.e.i.n.p.⁊.f.⁊.s.s. Ad hoc vi

Dubium. Baptismi pfectio flu xit de late re chr̄i.

de Hostiē.ibi supra. ❡ Sʒ q̄re dī q bapᵐᵘˢ fluxit de latere chr̄i si qn̄ fuit baptiçat⁹ in iordane habuit effectū. Rn̄deṯ in glo.de cō.d.3.ca.pprie. Ubi dī.q habuit bapᵐᵘˢ tūc effi caciā sacri.vt pʒ ibi.c.p aquā:⁊.1.q.1.c.dedit.sʒ nō tātā:sicut post passionē. Quia ān nō fuit porta celi apta.sʒ ad h̄ apta est passio siṯ cum resurrectione. Ut ti.de bapᵐᵒ.c.maiores.

Dubium.

❡ Sʒ nūqd mater chr̄i ⁊ Joā.baptista fuerūt baptiçādi in aqua. Dicit postilla q nō. Qr nō acceperūt.s.s.solū credēdo sicut apli ⁊ alij cathecumini sʒ erant plene sanctificati.⁊ ab originali mundati in vtero. Pro hoc facit q natiuitates eo rū tanq̄ȝ sancte ꝯstituunṯ celebrāde.de cō.d.3.c.pnūciādū:⁊ de ferijs.c.cōquestus. Unī ille q fecit sentētias sniāꝝ dicit q chrs baptiçauit Joānē baptistā ⁊ matrē suā. Sʒ allega tiones sue hoc nō exprimūt. Crediṯ tn̄ pie q salum fuerūt baptiçati bapᵐᵒ aque.qa bapᵐᵘˢ aque est necr̄ᵒ post bapᵐ fla

Jo.⁊ alij fuit bapti çati chr̄i bapᵐᵒ.

minis,1.s.s.vbi pōt hūi (vt pʒ.de cō.d.4.ca.baptiçati) maxi me post notificationē euāgelij. Sʒ Jo.nouit q chrs erat ve rū baptisma. Matth.3.tu venis ad me ⁊ ego a te debeo ba ptiçari.⁊ loquebaṯ de bapᵐᵒ aque. Uiuēte ēt matre chr̄i pu blice pdicauerūt bapᵐ aque.vt erat eis ipositū. Matth.28. Ite docete.o.g.bapt.⁊c̄.⁊ certū est q vterq̄ʒ habuit tps susci piendi bapᵐ aque.q ⁊c̄. ❡ Itē ꝯstat q Joānes ⁊ maria fue rūt vera mēbra eccl̄ie chr̄i. Sʒ chrs sic dilexit ecclesiaʒ suā q nō solū baptiçabat spiritu:sʒ aqua. Unī Aug.sup.Joānēʒ Ome.15. Forte diceret aliquis. Baptiçat Jesus a spū nō in corpe. Rn̄det Aug.vis ingt nosce q ipse baptiçat nō solum spiritu.sʒ ēt aqua.aplʒ audiat ephe.5. Sic chrs dilexit eccle siaʒ q seipsuʒ tradidit p ea mūdās eā lauacro aque in ver bo:vt exhiberet sibi eā gloriosaʒ nō hūtē maculā neq̄ʒ rugā aut aliqd hui⁹ mundās eā. Unī lauacrū aque in verbo:tolle

Dubium.

aquā nō est bap. Ad hoc hī.1.q.1.ca.detrahe. ❡ Sʒ dubitaṯ vtrū apli baptiçabāt pparādo ad bapᵐ chr̄i sicut Joā.aut nō solū caracterē (vt supra habitū est) cōferēdo sʒ gratiam. Opio Tho.4.sen.di.2.q.2.ar.1.q.2.est q tm̄ pparabāt as suefaciēdo hoīes ad bapᵐ ⁊ nō baptiçando in spū scō. Aug. sup Jo.Omel.15.tʒ q baptiçabant in spū scō:⁊ p pn̄s ꝯfere baṯ grā.⁊ hoc est qō dicit q cū ipsi baptiçabant ministrādo chrs baptiçauit iteri⁹ mūdādo. Et hoc est qō dicit.c.dedit.1. q.1. Qr baptiçabāt bapᵐᵒ chr̄i:Chrs aūt baptiçabat in spū sancto. Et h̄ est qō dī Mat.3. Hic est q baptiçat in spū scō.⁊ hoc pʒ qr al's fuissent reprobandi baptiçati ab eis:sicut fa ctū est de baptiçatis a Joāne. Sʒ ꝯtiū est verū q̄ ad pᵐ.vt pʒ.1.q.1.c.dedit. Ubi dī. Dedit bapᵐ iudas ⁊ nō est baptiçā dus post Judā. Dedit bapᵐ Joā.⁊ baptiçatū est post Joan nē: Etiā est verū quo ad 2ᵐ:scilʒ q dabaṯ spūs.s.hoc hī ab Aug.Omel.5.in fine ⁊ redditṯ rō.qr in bapᵐᵒ aploꝝ daṯ co

Instantia. Rn̄sio. Dubium.

lūba. ❡ Obijciṯ in ꝯtiū q̄re baptiçati ab aplis nō itrassent celū si fuissent mortui. Rn̄deṯ q h̄ nō fuit pp defectū grē. sʒ qr nōdū pciū erat solutū. ❡ Dubitaṯ. An ex euāgelio ha beaṯ ⁊ nō solū ex decretis.q Beata vgo ⁊ Joan.bapt. Apli

Joan fuit baptiçat⁹ baptismo chr̄i. Et ē apostoli.

fuerūt baptiçati bapᵐᵒ chr̄i. Pmo de Joāne baptista pbaṯ q sic. Nouit.n.chrm eē verū baptistā qr Jo.p dicit. Qui me misit baptiçare dixit. Sup quē vide.s.dē.hic est q baptiçat in spū:segṯ. Et ego vidi spūʒ descēdētē sup euʒ. Nouit ēt q debuit a chrō baptiçari:qr segṯ ibi. Ego debeo a te baptiça ri. Sʒ ꝯstat Joānē fecisse debitū suū cū replet⁹ fuit spū scō Luce.1.ergo. Scd̄o hoc pbaṯ de apostolis. Baptiçabāt.n. Joā.3. Ergo ⁊ ipsi fuerūt baptiçati. Sic arguit Aug.in epl̄a ad solētianū.de cō.di.4.ca. Qn̄.⁊ca.si eos. Dicit enim Aug. Qn̄ a hierosolymis exijt Jesus cū discipulis suis in iudeam terrā vbi morabaṯ cum eis baptiçabat nō per seipsuʒ sʒ p discipulos suos:quos intelligimus iam fuisse baptiçatos.si ue baptismo Joannis sm q nōnulli arbitranṯ siue q ma gis credibile est baptismo chr̄i. Ait eniʒ dn̄s Petro. Qui lo tus est non indiget nisi vt pedes lauet:sed est mūdus totus. Jo.13. Unī intelligiṯ q iaʒ Petrus fuerit baptiçatus.⁊ ideʒ argᵐ est de alijs.cū tunc lauit pedes eorū vt ibi. ❡ Tertio pbaṯ de Maria. Notoria enim fuit sibi cōmēdatio bapti smi chr̄i p Joānē baptistā factam. Matth.3.debeo a te ba ptiçari.notoriūq̄ʒ fuit sibi q demandatū erat baptisma exe cutioni per aplos. Sed cōstat q nō neglexit tam recōman datū sacramētū executioni demandatū.qr tunc fuisset con tēptrix religiōis baptismatis vt pʒ. De cō.di.4.c. baptismi

vicez. Hec omnia pbanẽ qꝛ ꝯstat oẽs illos esse in regno celorũ vt definitũ est de eis ꝛ aiabus purgatis in cõstitutione bñdicti.12.que incipit. Benedictus deus. Qḋ nõ esset verũ nisi essent baptiçati baptismo chri. Naz Joan.3.dicitẽ. Nisi qs re.fu.ex a.ꝛ.s.s.ꝛc. ℂ Sed remanet adhuc dubiũ. In qua baptiçabãt forma aplĩ. Patet ꝙ in forma trinitatis expresse. Nã certũ est.cũ a chro missi erant ad baptiçandũ:ꝙ baptiçabãt in forma seruata ꝛ expressa in baptismate christi. Sed in baptismate christi fuit trinitas personarũ expressa exprimebanẽ eniz pi ꝛ fi. Lu.3. vbi Jesu baptiçato dĩ vox. patris de celo facta est.tu es filꝰ meus dilectus.ꝛ ibi descendit.s.s.corporali specie sicut co.in ipsuz. Propter qḋ dicunt Tho.in.4.dis.3.q.1.art.5.questiuncula.2.ꝛ Ricar.ꝙ forma baptismi fuit p̃mo tradita Matth.28.c. Ite docete bap.ꝛc. sed hic p̃mo ꝛc.scḋo ad exercitiũ actus replicata.

Dubium.

Secundus articulus. Quibus temporibꝰ debeat quis bet baptiçari. Ubi dõm ꝙ in primitiua ecclesia solũ cõferebaẽ bap.in pascha ꝛ penthecostes vt habeẽ.de cõ.di.4.c. Nõ rõne.ꝛ sequentibus. Postea iminẽte necessitate mortis.ꝑsecutionis,egritudinis,obsidionis,naufragij.oĩ tẽpore põt baptiçari. Ibidẽ.ca.bi qdã ꝛ in sequentibus est statutũ ꝙ passim alio tpe tractaẽ bap.in hꝫ casibꝰ grauissimi lãguoris:ꝛ periculi morbi.c. Uenerabili.ꝛ sequẽte. ℂ Sed nũqd si sacerdos cathecuminos sanos alio tẽpore repellit a baptismate:vsqꝫ ad dicta tẽpora ꝛ ipsi interduz moriãẽ sibi iputabiẽ. Dicũt qdaz ꝙ nõ.maxie quo ad adultos. Absit.n.vt ea q̃ pp bonũ aut licitũ facimꝰ aut habemꝰ:si qd preter nostram voluntatẽ acciderit mali quicqd nobis imputeẽ.23.q.5.ca.de occidendis. ℂ Sed nunqd cũ moderno tpe in pluribus locis passim baptiçant paruulos ne superueniat periculũ.aut mors que aliqñ ex inspirato irruunt:sũt arguendi sacerdotes. Dicit ꝙ nõ:ꝛ cõsuetudinẽ allegant p iuris interpretatione.sic̃ de trina immersione que instituiẽ. De cõ.di.4.c. Postq̃z:ꝛ sequenti. Et tñ ħm diuersaz ecclesie cõsuetudinẽ nõ est reprehensibile si semel vel ter merganẽ vt habeẽ ibidẽ.caꝑ.de trina. ℂ Et rñdeẽ ad canones qui limitant ad pascha ꝛ penthecostes ꝙ loquunẽ de solemni baptismo:ꝛ ideo.ca.incipit per venerabilẽ:ideo vĩ ꝙ sacerdos esset reprehensibilis si puulus moreret ꝑpter arctationẽ ad ꝑdicta tẽpora .postq̃z iura illa abrogant ꝑ ꝯtriã ꝯsuetudinez vt dicit Hosti. Hodie adulti infra duos vel tres dies ad arbitriũ epi poterunt baptiçari ħm Hug. Et dicit ꝙ vbi esset periculũ ꝙ trucidarenẽ vel ipedirenẽ per aliquos in cõtinẽti sunt baptiçandi sicut dicit se feci sic̃ de quodã iudeo in casu vbi alij persequebanẽ eum ad mortẽ. De iure tñ scripto. de cõs.d.4.per totũ debent seruari tẽpora ibi statuta taz de cathecismo,exorcismo,q̃z baptismo,qꝛ in eis cõuersio mentis in deũ supplet baptismũ. Ibi.ca.baptismum. ℂ Querit Hosti.quid si mulier laborat in partu ꝛ timeaẽ de morte ꝑlis:ꝛ caput apparet:sed nõ põt sciri vtrũ sit masculus aut femina. Rñdet cõsulo obstetrici ꝙ accipiat aquã:ꝛ liniendo caput vel faciendo cũ aqua crucẽ super ipsuz dicat sic. Creatura dei ego baptiço te.in noie patris iterum dicat.ꝛ filij:ꝛ iterũ liniendo dicat.ꝛ.s.s.si ꝑles nascaẽ deporteẽ ad sacerdotẽ q querit de forma seruata sic:ꝛ ħm ꝙ audit vel iterum baptiçabit.vel supplebit qḋ omissum est. ℂ Sed quo noie dꝫ tũc appellari. Rñdet ꝙ siue sit masculus siue femina cõgrue põt appellari creatura bona:vel cara:vel bona res:vel bona dies:tñ de noie nõ est magna cura cuz nomen mutari põt in cõfirmatione dũmodo hoc nõ fiat in fraudẽ. ℂ Sꝫ querit si quis putet baptiçare puerũ ꝛ iponat ei nomen Petri cũ tñ sit puella nũqd est baptiçatus. Rñdet. Aut baptiçans itẽdebat baptiçare ꝑsonã cuiuscũqꝫ sexus esset:ꝛ sic dũ tñ nõ erret in ꝑsona tũc est baptiçata.vt docui supra in p̃nꝰ q̃onis. Aut intẽdit baptiçare masculũ ꝛ nõ feminã:ꝛ sic nõ

Dubium. Qñdo puer in vtero baptiçet.

est baptiçata. Aut de hoc nõ cogitabat.sed simplr baptiçabat. In istis duobus casibus vltimis securius est.ꝙ si viuat adhuc baptiçabiẽ sub conditione si nõ sit baptiçatus. Et infra dicit.ꝙ decretalis de qbꝰ dubiũ ti.43.hꝫ intelligi siue de facto siue de iure dubiuz oriaẽ.ꝛ maxime in his casibus in qbꝰ sunt diuerse opiones. ℂ Sed nũqd licet baptiçare paruulos in domibus ꝑprijs vel cameris. Dico sic.filios reguz ꝛ p̃ncipũ.sed nõ alios nisi talis necessitas emerserit ꝑpter quã nequeant ad ecclesiaz sine periculo accedere. In cle.de baptismo.c.vnico. ℂ Sed q itelligunẽ p̃ncipes vĩes. Dico ꝙ noie p̃ncipũ cõtineri vĩr oẽs potentes ꝛ diuites. De ma.ꝛ obe.ca.oẽs. Ubi dĩ oẽs p̃ncipes terre ꝛ ceteros hoies epis obedire ꝑcipiebat Petrus Jo.An.dicit ꝙ non vĩ ita gñalr accipi hoc nomen p̃nceps cũ decretalis fundata(.6.de elec. §.Ut igiẽ)loquẽs de potẽtibus post regẽ ponit Principez. tanq̃z maior Marchionibus. Ducibus.ꝛ ceteris omnibus. ℂ Sed que dꝫ esse necessitas seu periculũ. Rñdet Jo.An. forte pueri baptiçãdi existẽtis.in mortis periculo vel deferẽtiũ ad ecclesiaz q forte hñt hostes:vel obsessio loci.

Dubium. Dubium. Dubium.

Questio secunda.

VTrum baptismus iprimat caracterez initerabilem.

Hic tria. { Primo de initerabilitate baptismi. { Scḋo de initerabilitate aliorum quorundã. { Tertio q̃re qdã iteranẽ ꝛ qdã nõ.

Primus articulus. An baptismus sit iterabilis. Ubi dico ꝙ baptismꝰ nõ põt iterari. Uerũtñ si qs solũ caracterẽ recipit:ꝛ nõ rẽ(vt in ficto q adhuc manet nõ cõtritus)opꝫ fictionẽ deponere.vt valeat sibi ad salutẽ. De cõ.di.4.ca.tunc valere. ℂ Itẽ. Si qs fuerit baptiçatus ab heretico ad mutationẽ heresis postea ꝑ ipõnez manꝰ dꝫ recipe vĩtẽ.s.s.qꝛ nõdũ accepit:vt in.c. Omnis ꝛ sequẽti ibi. ℂ Itẽ. Si fuerit dubiũ.dꝫ baptiçari:sꝫ hoc nõ est iterari:qꝛ nõ itelligiẽ iteratũ qḋ ambigiẽ esse factũ ti.de ꝑsbytero nõ baptis.ca.veniens in fine.

Secundus articulus. Ubi dubitaẽ. Nũqd oĩa sacrã sũt initerabilia. Magr̃ sen.di.34.c. Querit in fine.sꝫ ꝙ tria. Baptismus. Confirmatio.ꝛ Ordo.non iteranẽ. Alia q̃tuor iteranẽ. ℂ Sed ꝯ arguiẽ:qꝛ eadẽ hostia bis nõ ꝯsecraẽ.nec idẽ chrisma:nec penitẽtia solẽnis iteraẽ. nec bñdictio daẽ in scḋis nuptijs.c.vir.ꝛ sic vĩ ꝙ oĩa sũt nõ iterabilia. ℂ Rñdet magr̃ in fine.c. Or cũ dĩ sacrm nõ esse iterãdũ. Si hoc referas ad sanctificationẽ rei:q̃ est sacrm:ꝛ de oĩ sacro gñalr illud est verũ. Uerũ cẽ intelligo ꝙ nec eadẽ res.puta panis bis ꝯsecraẽ aut sanctificaẽ aut oleũ. Nec bñdictio in scḋis nuptijs aut pnia solẽnis q̃ sũt qdã sanctificatiões bis danẽ. Si iterationẽ referas ad susceptionẽ sacri verũ est ꝙ qdã iteranẽ crebra susceptiõe. ℂ Hosti.c.ꝑ supti.de sacris nõ iterãdis.§. Et qdã sũt. Quedã argꝰ recitat de decẽ sacris:ꝛ rñdet sicut magr̃ dicẽs sic. Uel dic ꝙ iteratio est q̃tũ ad susceptionẽ nõ q̃tũ ad sanctificationẽ. Sꝫ qꝛ h vĩ hic instãtia de sacro pnie qꝛ solẽnis pnia nõ iteraẽ q̃tuz ad susceptionẽ sicut nec bap. Rñdet Hosti.ibidẽ.ꝙ cuz dĩ iteraẽ pnia itelligiẽ de pnia nõ solẽni nisi ꝯtriũ ꝯsuetudo alicubi vigeat. Hoc dicit pp opionẽ Gratiani q̃ recitaẽ in glo. tit.de scḋis nuptijs.c.vir. Ubi dĩ.ꝙ dixit Gratianꝰ.solemnẽ penitẽtiã iterari ħm ꝯsuetudinẽ aliquoꝝ locorũ. ℂ Itẽ. Instaẽ de extrema vnctiõe. Aliquoꝝ eniz fuit opio ꝙ nõ reiteraẽ q̃tum ad susceptionem vt patet.4.sen.vbi supra.ꝛ in glossa vbi supra. ℂ Magister iniꝫ rñdet ꝙ cõis opio est ad cõtrariũ:vt pꝫ in fine.c.querunt.taz pp sanitatẽ corpis q̃z aie.si igiẽ morbus iteraẽ quare nõ medicina. Idẽ tenet glo. de secũdis nuptijs sup.c. Uir.ꝛ ꝑ argꝰ. Et Hosti.vbi supra. ꝛ Raymundus.3.li.ti.de sacramẽtis nõ iter.tenẽt idẽ. Uide ibi pulchre de hoc. ℂ Sed que pena iterantiũ baptismum.

Oplo magistri sen. Instantia

Rñsio

Instantia

Rñsio.

Dubium.

Rñdet Hosti. vbi supra quãquã operet͂ q̄ sm̄ leges dz puniri vltimo supplicio. c. Ne scm̄ baptisma lege. z. Et sz canones q sponte sunt iterũ baptiçati vel cõditionalr̄ coacti pro moueri nõ pñt. d. li. cõfirmandũ. Et addit. Idem intelligo si ignoranter ⁊ postq̄ sciuerint ratũ habuerint vel si ab hereticis extiterint baptiçati. de hoc. 1. q. 1. ca. venter. in fine. Et nota multa de penis rebaptiçatorũ. De cõ. di. 4. cap. Eos. ⁊ cap. Qui bis. Addit Hosti. q qui ignorãter sunt baptiçati vl̄ coacte absc̄ondite pñt promoueri sm̄ quosdam de iure. Sm̄ quosdã de dispensatione epi qd̄ tutius est. Et de iure possit. vt per capi. placuit. 1. q. 1. ℭ Cõtrariũ habet͂. De cõs. di. 4. qui bis. Ubi dr̄. Qui bis ignoranter baptiçati sunt sm̄ canones ordinari nõ pñt. Rñdet Hosti. hoc dictum fuit olim in odium reprobantiũ ⁊ de magno rigore. Uel intelligendum est de ignorãtia iuris que nõ excusat in talib⁹: secus ergo de ignorantia facti. Et addit qd̄ dictũ est de rebaptiçato intelligas ⁊ de reordiato ⁊ recõsormato. Eadẽ per oĩa dicit Ray. vbi supra. ℭ Sed notandũ q fauor religionis iuuat q̄ñq̄z. Si enim acolitus intentione superne salutis faceret iniuriã sacramento baptismi p iterationẽ. si ad religionẽ transiret: ẽt si publicũ est poterit cũ eo dispensari vt ad maiores ordines p moueat͂. si occultũ est poterit excessuz suũ penitentia expiare vt habet͂ lib. 5. ti. de apostatis. ca. idem.

Dubium.

Quare baptism⁹: ordo: ⁊ ɔfirmatio nõ reiterant͂. secus aũt de religio.

Tertius articulus. Quare quedã sacr͂a iterent͂ ⁊ q̄dãz non. Ubi assignant͂ varie cause. sed breuiter põt dici q q̄dã sacr͂a ɔcernunt statũ hoĩs p̄fectũ scilz Bap. Ordo. ⁊ Cõfirmatio. Per baptismũ enim dat͂ q morimur peccato vt sil̄ cũ chr̄o resurgam⁹ imortales. ad Ro. 6. Cum sepulti sumus silitudini mortis eius simul ⁊ re. c. Per cõfirmationẽ dat͂ q assimilamur statui angeloꝝ. angeli eniz boni ɔfirmant͂ ad debellandũ malos. In Apoc. Factũ est prelium ⁊c. ⁊ Micha. ⁊ angeli eius ⁊c. Et per sacramentũ cõfirmationis ẽt cõfirmamur ad robur. De cõ. di. 5. c. s. s. Nã sm̄ Diony. cap. 6. angeli superiores ⁊ iferiores sm̄ ordines suos ministrãt deo. Ergo per ordinẽ dat͂ q assimilamur officiis angelorũ. ordinat͂ enim clerici vt in ecclesia chr̄i deseruiãt quilz in gradu ⁊ ordine suo sicut angeli in celo. d. 21. ca. Cleros: ⁊. di. 23. ca. Hostiarius. ⁊ sequentib⁹. Sic igit͂ hec tria sacramenta ponunt hoiez in statu p̄fecto ⁊ officio perfecto ad imitationẽ status perfecti chr̄i ⁊ angeloꝝ: vt dictũ est. De p̄fectione autẽ chr̄i ⁊ angeloꝝ nihil põt deleri. Ergo hec tria sacr͂a caracteres indebiles ponunt. ℭ Alia quatuor p̄tinẽt ad statũ hoĩs iperfectũ. ex iperfectione enim hoĩs est q non põt semper cõmemorari de chr̄o (qd̄ pertinet ad sacr̄m eucharistie) etiã qd̄ nõ põt in presenti satisfacere pro peccato ⁊ oĩ eius reatu (qd̄ pertinet ad penitentiaz) etiã qd̄ adhuc p̄gnõnẽ nõ est impletus numerus saluandoꝝ (qd̄ pertinet ad matrimoniũ) ⁊ qd̄ appropinquãte morte hõ hz timere ⁊ de infirmitate corporis ⁊ anime. qd̄ p̄tinet ad extremã vnctionẽ. Et q: in casib⁹ vbi hõ est imperfectus semp̄ est mutabilis: ideo sacr̄m eucharistie ꝑpter frequẽtẽ cõmemorationez de chr̄o est frequenter suscipiẽdũ: ⁊ pro frequẽtanda satisfactione pro peccato sacr̄m penitentie: ⁊ pro implendo numero saluandoꝝ sacr̄m matrimonij: ⁊ pro alleuiatione infirmitatis aĩe ⁊ corporis sacr̄m extreme vnctionis sunt iteranda.

Dubium. Propria passio nõ põt separi a suo sbo.

ℭ Sed que est cã quare caracter est indelebilis ⁊ non gr͂a. Causa ergo indelibilitatis caracteris est: q: ex cõditione sue nature hz ita firmũ esse in subiecto cuius est: q hz cõpossibilitatẽ cũ quolz actu circa suũ subm̄. qualr̄cũq̄z circumstantionato siue bñ siue male. Sed q: gr͂a ex cõditione sue nãe nõ hz ita firmũ esse cuz suo subiecto q possit cõpati secum actũ vitiosum: ⁊ ita nõ quẽlz actũ. ideo ad presentiam actus vitiosi in aĩa delet͂. nõ sic aũt caracter ex ɔ̃ria cã. U. g. Propria passio ita firmiter inheret suo subiecto q cõpatit͂ secũ qdcũq̄z aliud accidens q̄ diu manet suũ subiectũ. sed qualitates aduentitie nõ hñt tale firmũ esse cũ suo subiecto qd̄ cõpatiunt͂ oĩa alia accidẽtia: nõ eniz calor cõpatit͂ frigus nec ecõuerso. ℭ Qr aũt hec sit cã, ꝓbat͂. Illud est per se cã respectu alius effect⁹ cui⁹ opposito posito: tollit͂ effectus. Uerbi gr͂a. Potentia currẽdi est p̄ se cã act⁹ currendi: manifestum est eniz qd̄ posito eius ɔ̃rio. s. aliqs nõ habeat potentiã. tollitur effect⁹. q est currere. Silr̄ cã per se q̄re celũ est incorruptibile est: q: nõ hz intra se q̄litates actiuas ⁊ passiuas. manifestũ est enĩ q posito ei⁹ ɔ̃rio. s. q haberet in se q̄litates ⁊c. esset corruptibile. pz igit͂ ma. Sed manifestũ est: q posito opposito hui⁹ cãe assignate quare caracter est inseparabilis (scilz illud oppositũ q ex cõditiõe sue nãe nõ hz ita firmũ esse cũ suo subiecto) q hz cõpossibilitatẽ cũ quolz actu cuz quo ⁊ suũ subiectũ qualr̄cũq̄z circunstantionato sequitur q possit separi. Ergo p̄ se cã istius effect⁹ q̄re nõ põt separi est: q: ex cõditione sue nãe hz ita firmũ esse cuz suo subo q hz cõpolitatẽ cũ quolz actu cũ quo ⁊ suũ subm̄ qualr̄cũq̄z circũstantionato. ℭ Scdo ꝓbo q hic nõ ꝓbat͂ idẽ per seipsz. ⁊ q dat͂ cã a pori. pbo. Quia quelz negatio siue sit negatio negans p̄fectionẽ vt nõ hõ. siue negans iperfectionẽ. vt icorruptibile: ⁊ ingenitũ in diuinis sm̄ oẽs doctores: tñ in oĩ negatione ꝓpria affirmatio (q: affirmatio est cã negõnis) naturalr̄ est prius ea: vt q: sortes est hõ, sequit͂ q nõ est asinus. Sed esse p̄fectũ (qd̄ caracter ponit͂ hĩc in subiecto) ⁊ suũ eẽ cõpolẽ cũ quolz actu circa suũ subm̄ est vere affirmatiuuz. esse xo inseparabile est negatio saltim negans iperfectionẽ: scilz incorruptibile. Ergo esse lz isep̄abile eẽt idẽ realr̄ cum ei⁹ eẽ p̄fecto in subo incõpolĩ cũ quolz actu circa suũ subm̄: tñ eẽ p̄fectũ hui⁹ ⁊ cõpolẽ est cã p̄ se ⁊ a pori respectu ipsius insep̄abilis esse. ℭ Itẽ. Esse p̄fectũ caracteris in subo: ⁊ esse cõpolẽ est p̄tinẽs ad actũ pm̄: ⁊ eẽ sep̄abile vel inseparabile pertinẽt ad actũ zm̄. dicunt eniz ordinẽ ad separi vel nõ separari q sunt act⁹ scdi. Sz actus p̄mus est por ⁊ cã respectu actus scdi. Igit͂ tale est perfectũ eẽ caracteris in subiecto: ⁊ eẽ cõpolẽ est por nãlr̄ ⁊ causa susp̄ect⁹ esse insep̄abilis.

ℭ Distinctio. VII. Questio. I.

ℭ Nunc de sacr͂o ɔfirmationis addendũ est/de cuius xtute queri solet. Forma. n. aperta est. s. verba que dicit Eps̄ cũ baptizatos in frontib⁹ sacro signat chrismate ⁊c.

Circa distin. 7. querit͂ de forma sacr͂alis cõfirmationis.

Ubi sex vidẽda sunt. ¶ Primo a quo fuit institutum. ¶ 2°. Que est eius mã. ¶ 3°. Que est eius for°. ¶ 4°. Quid sit ei⁹ minister. ¶ 5°. Quid sit ei⁹ effect⁹. ¶ 6°. Qui sunt eius honores.

Opio 1°.

Primus articulus. An sacr̄m confirmationis fuerit institutus a chr̄o. Ubi dicit Tho. in. 4. sen. di. 7. q. p̄ma ar. p̄mo questiuncula p̄ma in rñsione ad p̄muz arg͂m q q̄dã dixerũt q nec a chr̄o: nec ab apl̄is. sz ex quodã cõcilio. Et forte loquunt͂ de cõcilio Orelieñ. de quo habet͂ de cõ. d. 5. c. vt ieiunus. Ubi dr̄. Nunq̄ erit christianus nisi cõfirmatione ep̄ali fuerit chrismatus. Hoc reprobat Tho. ibi. Quia sm̄ hoc eccl̄ia tota die posset statuere nouũ sacr̄m. ℭ Alij dicũt q ab apl̄is fuit institutũ ⁊ forte mouent͂ de B q hr̄ ibidẽ ca. man⁹. Ubi dr̄. Manus quoq̄z ipositionis sacramẽtũ tẽpore aploꝝ nõ ab alijs q̄ ipsis apl̄is legitur aut scit͂ per actũ eẽ. Sz hoc est falsum: q: fundamẽtũ legis in sacramẽtis ɔsistit: sed nec ecclesia nec apl̄i erant legislatores seu fundatores. sed ministri. ℭ Dicit ergo q ꝓbabilior opinio est q fuit institutũ a chr̄o qñ imponebat manus pueris Mat. 19. ℭ Sz in ar. 2. in q. 2. (vbi querit͂ d mã illi⁹ sacri) in rñsione ad pm̄ arg͂m dicit. q illa man⁹ impositio a christo.

Opio 2°.

Opio 3°.

Instantia

magis pōt referri ad impositionē que fit super cathecumi-
nos. Et preterea pōt argui φ dñs nō cōfirmauit aplos spū
sancto vsqz post resurrectionē quādo in penthecostes dedit
eis spūm sanctū ad robur. Act. 2. illa impositio manuū pre-
cessit. ❡ Itē. Cōfirmatio dat̄ baptiçatis. Sz de istis paruu-
lis qb⁹ christus imposuit manus nō legit̄ φ fuerūt baptiça-
ti nec ibi nec alibi. ❡ Sed argū hoc: nō legit̄ christū hoc fe-
cisse. ergo nō fecit. reprobat̄ de cele. mis. c. cū marthe. Qr̄ se-
queret̄ φ forma verboꝝ qb⁹ cōficit̄ sanguis nō esset for-
recta. nā in nullo euangelistarū repit̄: vt ibi. ❡ Propter qd̄

Rñsio.

videt̄ φ fuerūt baptiçati. Nā Ioā. 3. dī φ apostoli baptiça-
bant. Et Math. 19. dī φ paruuli oblati sunt chrīo vt eis ma-
nus iponeret: z dixit apostolis. Sinite paruulos venire ad
me. taliū eniz est regnū celorū. Sed regnū celorū est bapti-
çatorū tm̄ Ioā. 3. z de baptismo. ca. maiores. Ergo isti erant
baptiçati z post ad cōfirmationē oblati sunt. ❡ Item ꝯstat
eos fuisse baptiçatos per grām. s. s. Nam alias nō venissent
ad ipositionē manus chrī. Unde p hoc φ chrīs imposuit eis
manus post vt reciperent. s. s. in augumentū grē docuit apo-
stolos vt in augumētū gratie post baptismū manus ipone-
rent baptiçatis: z hoc est sacramentum confirmationis. De
cō. dis. 4. ca. spiritus sanctus.

Secundus articulus. Que sit eius mā: rñdet Tho. in. 4. dis. 7. q. 1. ar. 2. questiuncula. 1. z dic̄
φ in oī sacrō necessario exigit̄ mā. cū sacrm̄ sit sacre rei si-
gnū: z per ꝯñs opz φ in illa diuina virtus sub aliquo tegu-
mento secretius opet̄. 1. q. 1. c. multi. Sed illā materiā lz do-
minus per seipsūz in hoc sacramēto instituit: tñ aplis denū-
ciandā relinquit. vt dicit in rñsione pmi argumētī. Et rōna-
bilr̄. qr̄ illud sacrz icepit exerceri in aduētu. s. s. in aplos. z iō
tpe pcedente sufficit eis de mā instruere. z eis reuelare put
eis reuelasse credit̄ formā cōsecrandi sanguinē in euchari-
stia (de ce. mis. c. cū marthe ant̄ finē) z mā q̄ vtebant̄ fuit chri-
smo vt allegat p Dionysiū. 4. ecclesiastice. Hierarc. Ubi di-

Mā chrif matā.

cit. Est quedā pfectiua opatio quē duces nostri: quos aplos
noiauit chrismatū hostiā noiant. Et vt dicit in rñsione ad se-
quētē questionē. huic cōgruit φ aplis dabat̄. s. s. in linguis
igneis. ❡ Cōficit̄ eniz chrisma ex oleo z balsamo: sed oleuz
est cōueniens mā in nutrimētū ignis. Balsamus aūt placet
lingue: sed oia odorifera gustui. igitur congruenter in linguis
igneis figurabat̄ seu potius reuelabat̄. Quia oleuz balsama-
tum qd̄ est chrisma. est mā cōfirmationis de hoc habet̄. De
cōse. di. 5. c. vt ieiuny. in fine. Ubi loquit̄ de chrismate z cō-
firmatiōe. De h ti. de sacra vn. §. per frontis chrismatiōez.

Tertius articulus. Que sit forma ꝯfirmationis. Ubi rñdet Tho. in. 4. di. 7. q. 1. ar. 3. qūsti. 2. in qō-
ne vbi querit de forma: z dicit φ hoc qd̄ dī cōsigno te signo
crucis firmo te chrismate salutis. In noīe pa. zc. est for⁹ ꝯfir-
mationis. De h habes. De cō. d. 5. ca. nūqd. Ubi dī. Nunqd
nō oia chrismata sacerdotalis mistery signo crucis pficiūt̄.

Quartus articulus. Quis sit eius minister. Ubi dico φ eius minister. est solus episcopus. De h
habes. De cō. d. 5. c. manus. Ubi dī. φ nō ab alys q̄ꝫ qui apo-
stoloꝝ tenent locū sicut nec tēpore apostoloꝝ ab alys q̄ꝫ ab
episcopis perfici pōt vnqꝫ: z si alr̄ presumptū fuerit irritūz
habeat̄ z vacuū zc. Tho. vbi. q. 3. arti. 1. questiuncula. 3. q̄rit si

Opio p^a.

papa pōt cōmittere sacerdoti. Et dicit φ sic. qr̄ in ordine q̄
est super alios cōmittere pōt. lz nō in ordine in quo est par
alys: sed in ordine cōficiendi corpus chrī verū par est alys
sacerdotibus: z ideo nō pōt hoc cōmittere nisi hñti ordinez
sacerdotalē q̄tū ad ordinē quē hz ad corpus chrī misticum
sup oēs est: z ideo que ad corpus chrī misticū pertinēt oīb⁹
cōmittere sacerdotibus pōt: z sic cōfirmationē qr̄ cōfirma-
tio pertinet ad corpus christi misticū. Nec hz relonē ad cor-
pus christi verū: qr̄ nō opz cōfirmatū fieri sacerdotē: vt sic

Papa pt cōmittere confirma tionē simplici sacer doti.

statim cū fuerit cōfirmatus corpus christi cōficiat. Et ponit
hoc per simile: quia pōt hoc cōmittere oībus cōferre minores
ordines: qr̄ nō habēt actū circa corpus christi verū. Cōcor-
dat ricardus z p eandē rōnē vt pz in responsione quarti ar-
gumenti. Et fundant̄ ambo sup hoc qd̄ habet̄. 95. di. ca. per-
uenit. Ubi Grego. hoc cōmisit simplicibus sacerdotibus.
❡ Rñdēt alq φ fecit pp scandalū vitādū. ❡ Sz ambo h

Opio 2^a. Reproba tur.

reprobāt: qr̄ potestas cōferēdi sacramēta ptinet ad veritatē
doctrine. lz veritas doctrine nō est dimittēda ppter qdcūqz
scandalū de re. iu. 9. lib. scandalū glossa ti. de sa. vnc. ꝯcordat.
Ubi dicit glossa φ Greg. vtrūqz cōcessit dispensationez pp
scandalū. sed sic φ fieret sua auctoritate. alr̄ sacerdos nō cō-
feret. Idem expresse habet̄ ti. de cōsuetudinib⁹. ca. quāto in
glossa. Ubi hec mā disputat̄. Cōcordant oēs isti: φ nō pōt
cōmitti laico (Tho. in. 4. d. 7. q. 3. ar. 1. questiuncula. 3.) quia
nec diacono: nec subdiacono. Hosti. ti. de conse. alta. in fine
tenet idē per oia. ❡ Contra. Quia eadē rōne posset cōmitti

Instantia

sacerdotibus simplicibus recōciliatio ecclesiarū per aquā
per episcopū benedictā cui⁹ ꝯtrīū habet̄ lib. 3. ti. de cō. ecci.
ca. aquā. Ubi dī φ lz episcopus cōmittere valeat que sue iu-
risdictionis existunt: que ordinis cū episcopalis sunt nō pōt
inferioris gradus clericis demandare. ❡ Rñdet glossa su-

Rñsio

per. c. quāto de cōsuetudine φ hoc pbat̄ de episcopo nō de
papa. Immo ꝯtrīū pz in fine huius ca. Uide ibi glo. Uidet̄
φ papa posset cōmittere sacerdotib⁹ q̄ sunt ordinis epalis
vt chrismare z ecclesias ꝯsecrare: z hō de plenitudie ptātis
absolute. lz nō de potestate ordinata: lz sm veterē vsūz hoc
cōpetit solis episcopis z aplis. De cō. d. 5. ca. manus. Uel φ

Papa pt simplici sacerdoti cōmittere cōsecratio nē ecclesiar

de potētia absoluta cōmittere pōt sacerdotib⁹ dispensatiue
in glossa. c. manus hī. z di. 95. ca. puenit in glossa. Et est arg^m
ad hoc. Quia q̄ cōpetūt dignitati ordinis cuiuslz sunt ex sta-
tuto ecclesie. lz secus q̄ ptinent ad ipsūz sacrm ordis: z q̄ sunt
ex statuto romane ecclesie pōt romanus pontifex alys cō-
mittere. officia aūt oia ad dignitatē ptinētia instituit roma-
na ecclesia dis. 22. oēs. Et rōnabilr̄. Qr̄ chrīs romanā ecclīaz
fūdauit caput oīuz ecclesiarū ibi. z lz oēs essent apli ꝑ Petro
tñ ꝯcessūz est a dñō z apli inter se idipsūz voluerūt vt reli-
qs oīb⁹ preesset aplis. z caput. z pncipatū teneret apostola-
tus z eandez formā suis successoribus z reliqs episcopis te-
nendā tradiderūt. Et hoc in veteri testamēto fuit cōstitutūz.
Unñ scriptū est psal. 98. Moyses z aaron in sacerdotib⁹ ei⁹.
idest pmi inter eos fuerūt. Hoc di. 22. c. Sacrosancta. circa
mediū. Cū q̄ chrismare z ecclesias ꝯsecrare z similia ad execu-
tionē dignitatis z officy ordinis epalis ptinēt. seqt̄ φ hec sa-
cerdotib⁹ pñt cōmittere lz nouā spēz ordis epalis aliā quaz
chrīs instituit nō pñt statuere. Et hāc opi. tz Hug. di. 95. cap.
pucnit. Qr̄ chrismare z hō plus sūt iuris q̄ꝫ sacri. Ecōtra cōfi-
cere corpus chrī. qr̄ hoc est sacrū ordis z sacri qd̄ ex nā vbo-
rū opat̄ ēt chrismare poti⁹ est dignitas z reuerētia persone
epalis q̄ꝫ excellentia sacri. q̄ facilius pñt cōmitti. ❡ Querit

Dubium.

Hug. ibi multa. Primo nūqd eps h posset cōmittere psby-
teris. Dicit φ nō: qr̄ soli pape cōpetit hec dispensatio. De cō-
se. di. 5. manus. ❡ Itē. Nunqd papa posset cōmittere psby-

Dubium.

teris ꝯficere chrisma. Rñdet credo φ nō. lz apli hoc statue-
runt ca. manus. In multis enim statutis aploꝝ licita est di-
spensatio. ❡ Itē. Nunqd papa posset ꝯcedere psbyteris cō-

Dubium.

secrationē ecclesiarū vel virginū. Dicit φ sic. ❡ Itē. Nun-

Dubium.

qd papa posset hoc ꝯcedere diacono vel alicui clerico infe-
riori vel laico. Credit φ sic: si talis ꝯsecratio posset fieri sine
misso alr̄ nō. ❡ Itē. Posset ne papa ꝯcedē simplicib⁹ psby-

Dubium.

teris vt ꝯferāt oēs ordies. Credit φ sic: pter epalē. Naz ordi-
nē quē nō hz nullus pōt ꝯferre. Qualr̄ posset q̄ ordiare epm
nisi vel dixerit φ vltra sacerdotiū non sit ordo. Silr̄ credit
φ posset diacono cōcedere φ cōferat diaconatū z minores
ordines: z sic de alys. ❡ Sed nūqd pōt quilz cōfirmat⁹ cō-

ferre cõfirmationẽ. Respondet glo. de cõ. d. 5. ca. manus. Or ex demãdatione pape põt quilz cõferre qd hz. vt ordinat⁹ ordinẽ quẽ habet. ꝛ confirmatus cõfirmationẽ.

Quintus articulus. Quis sit effectus confirmationis. Ubi dico ꝙ effectus ei⁹ est collatio septifor mis grẽ spũs. s. cũ oi plenitudie. vt hĩ de cõ. d. 5. c. nouissime. Ubi di. signat̃ Baptismus cũ chrismate l sũmitate capitis p sacerdotẽ: per pontificẽ aũt in fronte: vt in priori vnctione si gnificet̃ super eũ spiritus sanctus descensio ad habitationẽ deo consecrandã. in scda quoqz. vt eiusdẽ spũs sancti gratia cũ oi plenitudine venire declaret̃. Scds effectus est ꝯnũs ex primo. s. ꝙ per cõfirmationẽ cõfirmet̃ ad pugnã cõtra inui sibiles hostes ꝛ ad ipsuz armandũ cõtra agones hui⁹ mun di (vt habet̃. 6. c. l. l.) ac insuper vt roboret̃ per. s. s. ad predicã dũ aliys idem dictũ ꝙ in baptismo consecutus est ibi.

Sextus articulus. Qui sunt eius honores. Ubi dico ꝙ honores eius sunt multiplices. ¶ Primus est ꝙ cõfert̃ a solis apostolis vel episcopis vt supra in Hosti. §. qs sit eius minister. De cõ. d. 5. ca. manus. ¶ Secundus ꝙ ꝯfirmatio dz fieri per signũ crucis de cõ. d. 5. nungd. ¶ Tertius ꝙ nõ est iteranda sicut nec baptismus. De cõ. d. 5 ca. di ctũ. ¶ Quartus quia tẽpore interdicti sicut baptismus põt cõferri lib. 5. ti. de snia ex. ca. Respo. ¶ Quintus ꝙ cõfirma tum nõ debent plures suscipere nisi vnus sicut nec baptiza tũ. De cõ. d. 4. nõ plures ꝛ. 6. de cogna. spiritu. c. Quis. Sed si plures ipsuz teneant inter oẽs cõtrahit̃ cognatio spũalis impediens matrimonia ꝯhẽda ꝛ dirimens post ꝯtracta ibi. ¶ Sextus in necessitate idẽ põt etiã cõpater in cõfirmatio ne ꝛ in baptismo. de cõ. d. 4. c. in cathecumino. ¶ Septim⁹ q filiastros suos idest filios vxoris de viro priori in cõfirma tione ignoranter tenent a matrimonio nõ separent̃. 30. q. 1. de his. ¶ Casus supponit ꝙ aliqs ꝯtrahẽs cũ vidua ꝛ post baptismũ cõtractũ cũ ipsa tenet in cõfirmatione filiũ vel fi liã: quã vxor illa habuit cũ priori viro iam defuncto. di ꝙ si ignorãter ipsuz tenuerit nõ dz separi sic ponit ca. 10. Guid. addit ꝙ nõ loquit̃ de ignorantia facti qꝛ iam in toto excu saret nec esset puniendũ peccatũ penitẽtia. vt hoc sequitur. Loquit̃ ergo de ignorantia iuris: qꝛ credebat esse licitum. Nota qñ ignorantia iuris ꝓcedit ex simplicitate parcit̃ ei vt hic ꝛ. 24. q. 1. si qs dederit. De cõ. di. 2. scriptura de rescri ptis super literis. Nota ibi. ¶ Octauus ꝙ episcopi nisi ieiu ni exceptis infirmis. ꝛ morte periclitantibus nõ debent h̃ sacramentũ cõferre. De cõse. di. 5. vt epi. ¶ Nonus nec de bent adulti suscipere nisi ieiuni ꝛ cõfes. vt ieiuny.

Notas

Questio secunda.

Queritur vlterius de formis debitis in electione pro cõfirmatione ca nonica obtinenda.

Hic duo. ¶ Primo quo ordine põt quis eli gi vt sequat̃ confirmatio. ¶ Secundo q̃ est electionis cõfirmabilis forma.

Primus articulus. Quõ debet qs eligi in epm vt se quat̃ cõfirmatio. Ubi dr̃ ꝙ nõ laicus nec acolitus di. 40. Nullus. ꝛ de eta. ꝛ qualita. or. A multis: ꝛ de tempore or. Dilectus. Eligi põt subdiaconus. di. 40. nullus. Inno. c. dilectus dicit. Or nõ est eligendus sed postulandus a ro. pon. vel metropoli. Et cõsonat litera sequẽs. ca. nullus. Nõ sine scientia ꝛc. Guid. dicit hodie postulandus est a solo papa. ca. nullus. Effectus aũt cõfirmationis electi est ꝙ oia põt que sunt iurisdictionis epalis. sed nõ que sunt ordinis d elec. transmissa. vide hanc materiã ibi in glo. bñ ꝑtractatã.

Secundus articulus. Que sit forma hꝰ electionis cõ firmabilis. Ubi dico ꝙ Innoc. tertius di uersas formas electionũ reduxit in tres. s. scrutiny. compro missi. ꝛ per inspirationẽ spiritussancti. De elec. Quia ꝓpter.

Trias for me electio nis.

¶ Prima est qñ assumunt̃ tres fide digni de collegio q se crete ꝛ sigillatim vota cunctorũ diligẽter examinant ꝛ in scriptis redigunt. ꝛ mox duplicant in cõmuni vt hec colla tione facta sit electus in quẽ oẽs vel maior pars ꝛ sanior ca pituli cõsentit. ¶ Circa istã formã scrutiny sunt multe diffi cultates. Prima a vtrũ oia predicta sint de substãtia ꝛ forma electionis. Hosti. in sũma. §. Qualr. ibi (assumant̃ tres) dicit. Credo ꝙ ab hoc loco. s. assumant̃ tres. oia sunt de forma. sed dicit glossa ibi. Ista sunt de forma ꝛ subã electionis vt secre to ꝛ sigillatim inquirat̃ de votis singulorũ ꝛ in publico col lect.o ꝛ electio in cõtinẽti fiat nullo actu ꝯtrario itermisso. sed vnũ post aliud: ꝛ ꝙ vota in scriptis sint redacta. vt appa reat p scripturã de consensu cuiuslibz vt si vellet obuiare ei obuiat scriptura. Or aũt qlz sit vocandus q cõmode possit vocari nõ credit esse de substãtia electionis ne videlz ꝓpter hoc casset̃ electio. dũmõ cõtemptus postea cõsentiat electio ni facte. Or ẽt tres debeant esse scrutatores nõ credit eẽ de substantia dũmõ tot sint ꝙ fraus fieri nõ possit nec ꝙ sint de eo collegio: qꝛ in electionibus cõsiliũ religiosorũ virorũ regri dz. vide allegationes ibi. ¶ Sed qualr est facienda collatio in scrutinio ꝑuato ꝛ post publicationẽ. Dic ꝙ post publicationẽ mox ante electionẽ cõem que fit p vnum vice oium opz facere collectionẽ nõ solũ si maior pars ꝯsenserit. sed simul cũ hoc si sit maioris zeli ꝛ meriti. Et hoc est ꝙ di cit maior ꝛ sanior. Hoc in glossa. Quia ꝓpter. vbi dicit ꝙ ze lus. Et Hosti. §. Qualr. vt diligenter: ꝛ zelus cõsistit in affe ctione animi. s. Utrũ carnalr moueat̃ qs vel spũalr. Utrũ moueat̃ prece vel precio vel timore. Uel ex fonte viuo cha ritatis meritum attendat̃ circa personas eligentiũ. ꝛ electi. vtrũ sint bone fame vel male. Utrũ sint in dignitate ꝯstitu te. Et de oib⁹ his dicit Hosti. faciendã collectionẽ. q̃tũcũqz numerus numerũ excedat. c. dudũ: ꝛ. c. scriptũ. Ubi numer⁹ numerũ in multũ excedebant ꝛ nihilominus merita ꝛ stu dia ꝛ dignitates cõsiderant̃. nã ꝛ merita ꝛ dignitates atten duntur. Ad hoc. c. in ge. ꝛ. c. ecclesia. z. Sz hodie si vna pars sit dupla numero ad aliã nõ valet exceptio post electionez. ꝙ aly sunt maioris zeli vel meriti. 6. c. s. qñ. ¶ Est igit̃ scda forma in qua ꝓp minoris difficultatis in quo ptãs eligendi cõmittit̃ aliqb⁹ viris idoneis vice oium. Hec forma vocat̃ cõpromissoria seu arbitraria: ꝛ hec plana est (vt dicit Hosti. §. cõmittit̃) dũmõ oẽs sil̃ ꝓuideant ꝛ nõ dicit maior ps cõ promissariorũ vt dicit supra is eligãt in quez oẽs vel maior pars. c. ꝛc. ¶ Sed querit Hosti. Nungd maior pars. ca. põt seq seu cõstituere formã cõpromissiõis. Credit ꝙ nõ. Quia quelz hz ius nec cogit̃ qs renũciare iuri suo inuitus. Pro h̃ facit qd dicit vice oium de. c. ꝓuideant. Non. n. dicit maior ps. ¶ Cõtra vtrũqz dictũ eius est qd dicunt aly. Dicũt eniz ꝙ regularis est vt ꝙ minor ps facit. valeat. De renunciatio nib⁹ capli. cũ inter. De his q̃ fi. a ma. p. ca. 1. Et ad hoc est ra tio. Nã hec for⁹ cõcedit̃ vt vitet̃ discordia ꝛ pericula q̃ imi nent ecclesie viduatis. c. Ne ꝓ defect⁹. Sed hec posset ꝯtin gere nisi maior ps possint eligere cõpromissarios in hac se cunda forma sicut in ꝑma: ꝛ ẽt nisi cõpromittere possent vt maior ps cõpromissariorũ posset ꝓuidere. ¶ Itez. In hac scda forma di ꝙ vice oiuz ꝓuideãt ꝛ sic succedũt vice oiuz. Sed qb⁹ cõpetit potestas oiuz hoc eis cõpetit. Uel qꝛ oẽs vel qꝛ maior ps oiuz vt in ꝑ⁹ for⁹. Igit̃ ex ꝑ⁹ dat̃ intelligi ꝙ maior ps valz in scda. Et h̃ mapie videt̃ tenere vbi caplm hz constitutionem ꝙ qui plures habet voces sic diffõnem seu cõpromissarius ꝛ vbi caplm admittit ꝓuisuz a plurib⁹ eorũ. Ad hoc. 6. lib. eo. c. cũ expediat. ¶ Nec valet ꝙ qs pri uabit̃ iuri suo inuitus. Quia idẽ sequeret̃ si maior pars suffi cit in ꝑma forma. Nec sequit̃ ꝙ facit inuitus. Quia hoc fit ꝓuisione iuris pro vtilitate cõmuni cui vult ꝛ dz obedire volũtate iuris. ¶ Tertia est qñ cõiter ab oib⁹. q. per inspi

Dubium.

Que sũt de substã tia electio nis.

Dubium.

Uso pres electorum sint cõpe rande.

2ª forma.

Dubium. Respo

Contra Hosti.

3 ser° de electione.

rationez absqz vicio electio est celebrata vt ibi. Quia ppter Hosti. infra. §. Qualr. vbi supra dicit. q hoc valet dūmodo cōis electio subsequat supple q vnus eligat vice oiuz alias ptra. c. in gen. Quia lz esset ab oib° in singulis cōmuniter. q. per inspirationē electus: tñ vt dicit. c. in gen. nō oz subsequi singularis electio. sed cōmunis. ℂ Jo. An. in. ca. sicut. tangit opio. Hosti. hic: z dicit q satis erat si oium vno ore sermo pcederet. Nec obstat vt dicit decretalis in ge. qa ibi singulariter nō vno ore cōiter elegerūt. Gui. ibi dicit. q qñ fit electio per viā inspirationis nō requirit q vnus vice oium eligat. z hoc intelligas in vera inspiratione: qz que fiunt diuina inspiratione nō sunt zc. 19. q. 2. due. De regularib° lz. Uñ non est vis siue dicat eligo siue dicat eligimus. nā qualitercūqz dicat semp intelligit cōmunis electio. Et infra exponit hic casum. 6. lib. sicut quādo pcedit per viaz scrutiny vel cōpromissi: vt ēt pz in textu.

Jo. An.

Dubium.

ℂ Sed qa erit ille vnus q pronunciabit vice oium. Dicit Jo. An. super. c. sicut q p eum qui hz pmā vocē vel per eū cui caplm cōmisit. Sed si caplm vel illi q cōsenserunt nō cōmittant expresse vnus aliis presentibus facta collectione vice sibi consentientiuz pnunciabit. z hoc satis est: vel qz ratihabitio z taciturnitas mandato comparat solum in re appetibili z meritoria. sicut est qō per electionē canonicā prouideat ecclesie: secus in onerosa. Guid. idez sentit cū ratihabitione ca. al. secus.

Dubium.

ℂ Scda difficultas est qualr intelligit q subdit. c. Quia ppter. de forma scrutiny z cōpromissi. qz si alr fiat electio nō valeat. Hosti. in sū. de elec. §. A quo cōfirmanda (ibi. Quid igit de his) tenet q nō valet: qz per sententiaz est annullāda. Uñ dicit q dz exponi electio facta q nō valeat. imo irritet. Et ad h psequenter exponit glossa. q in fine cōcludit. Qui ħo cōtra prescriptas formas eligere attēptauerit eligendi ea vice posse priuet. Glossa per sniam nō ipso iure. Ad hoc est. ca. antea in fine.

Dubium.

ℂ Tertia est qualr saluat caplm. Quia ppter (q. s. tria sunt tres forme) cuz Bonif. in. 6. dicit (in. c. cū expediat) q pmitti pōt in hac forma vt cōpromissary secreto z sigillatim volūtatibus oium inquisitis illū in quē maior z sanior pars capli cōsenserit eligere teneant. Sed clarū est. q hec nō est pma forma scrutiny: qz ibi dicit q sunt compromissary nec scda quia cōpromissary indeterminate in ea poterant prouidere. hic autē determinate tenent eligere in quem maior vel sanior pars cōsentit: nec est etiaz cōmunis inspiratio vt p se pz.

Rñsio.

ℂ Rñdet Guid. q hec forma partim est scrutiny: qz debent audire consensuz singulorz secrete. partim cōpromissi: qz in eos est cōpromissuz in certa forma: sed ex hoc sequit vt dicit q nō est alia de trib° formis: qz mistuz est aliqō ab electis. Propter qō rñdet. Jo. An. q pncipalius dicit esse forma cōpromissi. Sed qcqd sit de istis rñsionib° clarz est q hec est vna forma. Et dicit Jo. An. q hec est melior z expeditior q̄ hodie habemus. illa eniz que est scrutiny multas hz difficultates. Unde boni iuriste practicaz ignorantes in ea frequenter deficiūt. In illā etiā que est cōpromissi pari. nolūt canonici facilr consentire. nō eniz volunt ius suum in alios plene transferre ad perficiendū libere corā prelatum.

ℂ Nota vt habet in Hostien. §. Qualr. q lz vocandi sint oēs qui cōmode possunt interesse. tñ non cogit quis interesse nisi voluerit. Et si vocatus nō fuerit. sed cōtemptus. si prius cōsenserit valet electio. Sed per. c. Quia ppter. penitus interdicit. ne qs in electionis negotio pcuratorez cōstituat: nisi absens in eo loco de quo dbeat aduocari iustoqz ipedimento detentus venire nō possit super quo si opus fuerit fidē facit iuramento. Et tunc si voluerit vni cōmittat de ipso collegio vicem suā. si etiā ante publicationez nominādo aliqd voluerit mutare pōt. sz post nō. Et si qs negaret z vocez suā in publicatione standū est testimonio scrutatorz. etiā si plures essent negantes voces suas: quia sūt singulares. Et si nō pōt perfici electio vno die pōt continuari ad vlteriorē diem. Silr si discordia sit in electione pōt esse tractatus inter partes. vt cōcordent: vel ēt dici missa de spiritu sancto qz isti nō sunt actus cōtrary ei qō dictū est: mox fiat publicatio zc. Absit enim q talem actum dicamus contrariuz vt virtutes in vitia conuertantur.

Questio tertia.

Queritur de defectibus ex quibus cōfirmatio est neganda.

Hic duo. ¶ Primo qō queritur. ¶ Secundo mouentur dubia.

Primus articulus. Quō ipsa electio possit iritari aut nō cōfirmari. Ubi dī q multa faciunt defectū vnde electio facta ipso iure irrita est. Quos comprehēdit Hosti. §. A quo ꝯfirmāda est: sub his versib°.

ℂ Mixti/natales/vitium/laicalis abusus. Temporis elapsus/interdictūqz/ligate Ale/viuētis locus/appellatio/pape Jussus/forma iuri/reprobatio/neophitusqz. Defectus verbi/populi voces/anathema. Si simon interueniat/suspensio: scisma. Jus electorū nullū dat quolz horū.

Mixti. s. qñ fit electio p clericos z laicos. Extra. c. massana. Natales. puta. qz defectus est in natalib°. Extra. c. innotuit. viciū. puta aliqō peccatū mortale. vel aliqs defectus electi. Laicalis abusus. s. qñ laicalis ps eligit qō esse nō pōt. Extra. c. qsqs. Temporis elapsus. vt qñ fit electio post datū a lege. Extra. c. ne p defectu. Interdictū. puta: qz ab interdictis facta est electio. Extra. c. c. cū iter. Ligate ale. s. quia eps ligat° est alteri ecclie. Extra. c. c. vult. Uiuentis locus. puta ecclesia nō vacat de iure vel saltez de facto. Extra de cōs. p. c. 1. z. c. nostri. z. c. literas. Appellatio. s. iusta z rōnalis electionē. pcedens extra. c. Cōsiderauimus. z ca. Auditis: z caplo. Cū nobis olim. Pape iussus. scilz. quia forma rescripti nō seruat. Extra. c. cap. cū in veteri. extra de rescriptis. c. cū dilecta. §. vult. Forma iuri z ab hoie apposita: puta. caplo dante alicui potestatē pvidere de pprio gremio nō aliunde. Extra. c. cū dilectus: z idē est dicēdū si priuilegiū vel cōsuetudo habeat formā certā. Extra de ꝯsuetudine. Cū dilectus. Extra de verborz sig. abba. Reprobatio. s. qz alias reprobatus fuit ppter delictū populi. Extra de postula. prelc. grati. Neophitus. s. qñ in prelatū regularis ecclesie eligit nō pfessus. Extra elec. c. cumsamqz z. c. cū in magistrū: z caplo ad nram. Defectus verbi: puta qz electio nō est facta verbis. sed factis: vt qz intronizatus est. Extra. c. ti. ecclesia p in fine. Populi voces: puta ad clamorem popularē aliquis est electus extra de. c. Osius vel Ocius. 61. d. miramur. Anathema. puta si ab excōmunicato vel de excōmunicato fiat electio. Extra d. c. z qualiter. cū bone. Si simon interueniat. scilz qz simoniace eligit. Extra. ca. sup eo. z si alicui°. Suspēsio: qz de suspensis vel a suspēsis facta est extra de ꝯsue. cum dilectus. s. quia nobis. Scisma scilz si scismaticus eligatur. Jus electorū nullū dat. qōlz horū. i. si aliqd de premissis interuenerit electio nulla erit.

Secundus articulus. Quō ip se cāe ānullationis sint intelligende. Ubi dubitat circa illad qō dī de suspensione. q suspensus nō dz eligere. Rñdet q intelligit de suspensis ab hoie vt dicit glossa sup. c. si celebrat. de cle. ex zc. Qō ēt dī q nō tenet electio si qs de eligētib° sit excōicatus. exponit Jo. An. si scienter aly cōmunicauerint. alias sic. De sen. ex. de. ho. ad pbādū. n. q. 1. nos in hoiez. hoc ēt dicit Gui. de ele. si qñ.

Suspēso excōicato

ℂ Itē. Inno. de elec. sup. c. illa. lz q lō nō valeat electio pticipantiū cū eligentib° excōicatis: qa excōicati cū per se potuerūt eligere. noluerūt nisi cū excōicatis. Gui. 6. est sup. c. si qō tenet q ipedimētum est. qñqz ex parte electi. puta electus est vnus de collegio z excōicans in electione cū excōicatis eligētibus z sic est excōicatus minori. z hoc repellit electū ab electione passiua. lz non eligentes.

Dubium. actiue de elec.ex. Si celebrat. ¶ Dubitat̃ circa premissa.nã ponos q̃ pauciores eligentes fit de nõ excõmunicatis vel tñ vnus. Nũqd valet electio si nõ excõicati pauciores: vel

Rñsio. vnus tñ eligat cũ excõicatis. ¶ Joãnes dixit q̃ nõ: q̃z vnº vel minor pars nõ facit collegiũ Hosti.de elec.§. Qualr.lz Zeũ.cũ Vinc.ꝛ Lauren.dicens. Puto q̃ vnus solus retinet ius collegij: sicut q̃n potestas deuoluit̃ ad superiorẽ.c. Ne p defectu. Sic ẽt q̃n cõpromittit̃ ꝛ in vnũ solũ.6.e.cãm. Nec valet (vt dic̃) rõ Joãnis q̃ nõ est collegiũ: q̃z nõ respicit̃ singularitas persone. sed ius cõitatis redactũ in ipsuz. ¶ Idez tenet Guid.ꝛ Inno.z.q.1.nos. Et Guid. fortificat. Quia oẽs excõicati sunt extra ecclesiaz ille solus intra. Igitur cũ ecclesia nõ dz perdere remanet ius eligendi in eo. Distingue. Aut aut loquimur de ipedimẽto ex pte eligentiũ sicut loquunt̃ Innocẽ.ꝛ Jo.An.vt hic supra. Aut ex pte electi. Si ex pte eligentiũ.si scienter nõ excõicati recipiunt excõmunicatos tunc fm eos nõ valet electio.sed si ignoranter recipiũt eos. valet electio.fm Joan.An.per capitulũ. Ad probandũ de p curatoribus ꝛ de sen.ex.de hõie. Si aũt sciunt.sed separant se.vel si vnus solus scit ꝛ separat se ꝛ eligit.valz electio.quia totũ ius residet in eo vt pbatũ est. Si vo loquamur ex pte electi: tunc distinguit Gui.9.q.1.nos aũt: ꝛ de elec.si q̃n. Naz posito casu q̃ nõ excõicati vel vnus nõ excõicatus eligit cũ alijs excõicatis. Aut eligit̃ vnº õ collegio. Aut extra. Si de collegio cũ ipse electus cõicat cũ eligentibus excõicatis nõ valet electio: q̃z minor excõicatio impedit electũ.lz nõ eligẽtes de cleri.ex. Si celebrat. Si vo sit extra collegiũ valz electio.q̃z nõ cõmunicat in electione cũ excõmunicatis. ¶ Et cõfirmat̃ hoc. Quia lz eligentes nõ excõicati simul eligant cũ excõicatis ꝛ scienter participando nõ sunt extra ecclesiã. Igit̃ iste vnus eligẽs nõ excõicatus cõicãs cũ excõicatis eligentibus nõ est extra ecclesiaz. Sed q̃z nõ sunt extra ecclesiaz põt eligere quãtũ est ex parte sui p cãm. Si celebrat. Igitur

Dubium. valet electio per ipsuz facta. ¶ Sed cũ electus impedit̃ pp excõicatos electores.ꝛ hoc de electione in prelatis. Nũqd etiã impedit in procuratore alicuiº cõitatis in qua sunt alij qui eligentes excõicati: sicut in capitulis pũcialibus fratrũ. Ibi enim q̃lz cõuentus mittit vnũ electuz vice oium de cõuentu. Est argũm q̃ non. Q̃tum est ex parte electi.lz participet cũ electoribus excõicatis. Quia capm si celebrat reddit electũ in prelatũ inhabilẽ.q̃z ad electionẽ suam cõsequit̃ administratio sacroꝝ a qua minor excõmunicatio separat. ad electionẽ procuratoris q̃ hic nõ sequit̃: quare nõ est simile.

Dubium. ¶ Sed nunqd pcurator repellet̃: q̃z aliqui sui electores sunt excõmunicati. Est argumentũ q̃ sic. In casu ponit̃ de pcuratoribus.ca.vel Ubi Ber.sic ponit casus. Quedam cõmunitas cõstituit quẽdã procuratorẽ ad impetrandum maior de illa cõmunitate.ꝛ iurati p quos eadez cõmunitas regit̃ erant excõmunicati eo tẽpore quo iniunctũ fuit illi p curatori officiũ. Querit̃ vtrũ talis procurator pp̃ter hoc ab impetrando debeat repelli. Rñdet̃ q̃ non est pcurator hõ repellendus: nisi illi excõmunicati essent expressi in literis pcuratorijs: seu aliter pcuratio eorum auctoritate facta fuisset (glossa super hoc) puta: q̃z dicebat̃ in pcuratione eiº. Talis cõmunitas fecit nunciũ suũ pcuratorẽ ad impetrandũz. maior ꝛ iurati suam interposuerũt auctoritatẽ. Vel nisi ipsa cõmunitas sciens eos esse tales simul cũ eis cõstituisset eundem. Hoc fm rationẽ Guido.non obstat.9.q.1.nos aũt ꝛ.6. de elec.si q̃n. Quia vt dicit pcurator impedit̃: q̃z q̃ petit est gratiosum. In casu aũt electionis cõmunitas nõ excõmunicata petens cum excõmunicatis gaudet suo iure eligendi.ꝛ ideo procurator qui succedit iure eorũ potest exequi ius eligendi actiue pro eis (vt in.ca.si celebrat.) lz electus passiue in prelatũ qui interfuit electioni cũ excõmunicatis non põt exequi suam electionẽ: vt ibi. Vel pone q̃ esset simile: saltez nõ repelleret̃ procurator eligentium excõmunicatio vel si cõstitueret̃ procurator noie cõmunitatis. Ut si diceret̃. Cõmunitas talis loci fecit talẽ procuratorẽ. Hic Inno. sibi circa mediũ. Sed superius dicit q̃ pcurator cõitatis in duobus casibus supradictis repelli põt si sit excõicatio per sniam lata: non tñ pp̃ter excõicationẽ a iure: secus tñ est in electionibus ꝛ pcuratoribus eligentiũ. Vide rõnem ibi.

Dubium. ¶ Pone aliquis vult habere vocem in electione: obijcit̃ sibi excõicatio.sed nõ probat̃. Querit̃ quid est agenduz. ¶ Rñdet̃ de electione.c.cumana. Qz admittat̃ cum ptestatione q̃ si non deberet interesse nõ valeat eius vox. Innocentius ibi. Bona est protestatio q̃.s.si non sit excõicatus vel suspensus ꝛc. valeat eius vox de hoc.

Jo.An. ¶ Sed dices. Tu fundas oia super ca. Si celebrat. Qz dat electionẽ actiuam excõicatis minori excõmunicatione. Sed cõtra hoc est expressa decretalis de elec.ca.illa. Ubi Papa dispensat de plenitudine potestatis super defectu electionis. Quia quidã excõmunicati simplici participatione interfuerunt. Q̃ non esset si participatio nõ impediret in eligentibus.

Rñsio. ¶ Põt rñderi ad literã capli. Qz illa fuit. Inno.tertij. Capl̃m.si celebrat.fuit post nouiter editũ a Greg.9.ꝛ sequẽs ius dispensat cõtra precedens.6.de cõsti.lz romanus.

Rñsio. ¶ Põt ẽt aliter rñderi q̃ electio illa fuit canonica. Et hoc est q̃ in p̃ncipio capl̃i dicit Papa q̃ p certo didicimus electionẽ canonicã extitisse. Igit̃ q̃ dicit in fine de plenitudine potestatis dispensat q̃ excõmunicati simplici participatione interfuerunt: nõ fuerunt: nõ feciti: q̃z electio fuerat canonice ipedita: sed pp scandalũ auferendũ.q̃ inde fuit diuulgatũ vsq̃z ad papaz. Simile.85.ca. Archidiaconũ florentinũ. Ubi archidiaconus iurauit nunq̃ fore episcopũ. Nec excepit vtilitatẽ ecclesie nec auctoritatẽ pape.ꝛ sic illicitũ fuit. Et tñ cum post erat electus ꝛ pponeret cõtra se iuramẽtũ suũ. Papa fecit sup hoc inquiri q̃ nõ oportuit cum iuramentũ illicitum sicut.6.d.in.m.pstingit fm Hug.ꝛ Guid.ibi. Hec fecit papa pp scandalũ aliorũ auferendũ.

Questio quarta.

Tertio queritur vtrum consuetudo posset p̃ualere defectũ vt valeat p̃firmari.

Hic duo. ¶ Primo q̃ querit̃. ¶ Scdo mouebuntur dubia.

Secundus articulus. Qualiter per cõtrariã cõsuetudinez iuri derogat̃. Ubi distinguendũ est. Aut consuetudo respicit veritatẽ iuris diuini q̃ in euangelio cõtinet̃. Aut preceptorum moraliũ veteris testamenti in nouo contentoruz. Aut iuris naturalis rationis que nãliter indita est hoi. In his duobº casibus nõ põt preualere cõsuetudo iuri.sed veritati ꝛ iuri cedit.d.8.veritati. Hec in glossa Gui. ¶ Sz Hosti.de cõsuetudie.§. Quid sit. Ubi dicit q̃ gñalr ꝛ vlr verũ est q̃ p̃ualet cõsuetudo iuri vbi cõtingeret peccatuz mortale.de prescriptionibus.c.vlt. Alia regula dat̃ de consuetudinibus.ca.vl. q̃ iuri positiuo nõ põt preiudicium generare consuetudo: nisi fuerit rationalis ꝛ legitime prescripta. Ubi querit.glos. que est legitima prescriptio. Rñdet.40.annorũ ꝛ hec p̃scriptio sola locum hz in ecclesiasticis vt dicit. ¶ Item querit. Quã cõsuetudinẽ dices rationalẽ. Respondet quã nõ reprobant iura: ꝛ generalr illã dico rationalem que nõ obuiat canonicis institutis. ¶ Sed istas expõnes necesse est magis explicare. Ideo Hosti.in summa dicit de consuetudine vbi supra. Que sit rationalis illaz relinquo iudici cuz regula certa hic nõ posset dari. Item Guid.ꝛ Hugo.ꝛ alij.

Dubium. ¶ Sed ad hoc remanet p̃ncipale dubium. Quando per rõnalẽ consuetudinem derogatur iuri. Distingue. Aut loquimur de consuetudine cõtraria precedente ius positiuu: ꝛ tunc nõ derogatur ei per nouuz ius nisi expresse de cõsuetudine in nouo statuto caueat̃.6.de cõstitutionibus.L.z romanus. Aut loquimur de

mur de ꝯstitutione ꝯtra sequēte ius positiuū. ⁊ tunc si sic rōnalis ꝯsuetudo ⁊ ligitime pscripta abrogaꝫ ius moribꝰ vtentiū in ꝯtrarium dis. 4. c. l istis ⁊. §. leges. Ubi sic di. Leges instituunꝫ cū pmulgant. firmanꝫ cū moribꝰ vtētiū approbanꝫ. Sicut enim vtētiū moribꝰ in ꝯtrariū nōnulle leges hodie abrogate sunt. ita moribꝰ vtentiū ipse leges ꝯfirmanꝫ: sequitur ergo. vnde illud Telesphori pape qui decreuit vt clerici generalr a quinquagesima a carnibꝰ ⁊ delicijs ieiunēt. qꝛ moribus vtētiū approbatū nō ē. alr agētes trāsgressiōis reos nō arguit. ❡ Idem habetur capi. deniqꝫ. §. hec. Ubi de multis constitutionibus subdit. Hec ⁊ si legibus cōstituta sunt. tñ qꝛ cōi vsu approbata nō sūt. se nō obseruātes trāsgressionis rei nō arguit. Circa tñ hoc distinguit Hosti. ꝙ hec itelligenda sunt in statutis seu legibꝰ q̄ nō sunt pceptorie. sꝫ simplices. Ponit Gui. exēplū sup ca. istis. dis. 4. per illud de pace ⁊ treuga. nisi. Precipiꝫ treuga seruari in certa forma ⁊ episcopis iponiꝫ nec excōmunicēt eā nō obseruātes. Sꝫ qꝛ nō pcipitur hic epis ideo dicit ibi glossa. Epi ḡ nō seruāt hanc cōstitutionē nō dicunꝫ trāsgressores. qꝛ nō fuit moribꝰ vtētiū approbata huiꝰ treuga. Et allegat qḋ di di. 4. §. Leges. Et hec distō satis hꝫ in textu cap. deniqꝫ. §. hec silibus. Ubi cū dixerat/ꝙ nō sūt trāsgressores nō obseruātes leges que cōi vsu approbate nō sūt. subdit. aliogn si obediētes puidꝫ erāt honore. nisi forte qs dicat hec nō discernēdo eē statuta Gui. ibi pcipiēdo seqꝫ l tex. sꝫ exhortādo ꝯscripta. ❡ Ad ppositū. Quid igiꝫ de ꝯsuetudinibꝰ in electionibꝰ iuri ꝯtrajs. Dic ꝙ tenet de ꝯsuetudinibꝰ. cū dilectus. Ubi papa approbat ꝯsuetudinē lꝫ iuri cōi pindicet ꝙ monachi remēsis ecclesie teneanꝫ eligere abbatē de monasterio carnotēsi si ꝯsuetudo pbetꝫ. Certū ē aūt ꝙ hec ꝯsuetudo pindicat iuri cōi: vt hꝫ de ele. qꝛ pp. Ubi ꝯceditꝫ eligi idistincte qlibet idoneꝰ de hoc diffuse in glossa de ꝯsuetu. capi. vlti. ❡ Sꝫ nūqd in cōsuetudinibꝰ necessariū est ꝙ papa sciat ꝯsuetudies ⁊ approbet qñ sunt ꝯtrie iuri: ⁊ ius abrogāt. Jo. dixit ꝙ sic. sed glossa dis. 4. §. Leges ꝯtrarium dicit. Credo ꝙ ꝯsuetudo rōnalis ⁊ pscripta tollit legem ēt sine pncipis sciētia: difficile eniꝫ eēt eū oēs ꝯsuetudines que seruanꝫ scire. ❡ Idē dicit Hostiē. Hoc manifestū est de ꝯsuetudine rōnabili pcedēte ius. Qꝛ de illa dicitꝫ de ꝯstitutionibꝰ. 6. lꝫ Romanꝰ. ꝙ per sequētē ꝯstitutionē nō itēdit papa derogari ꝯsuetudinibꝰ locoꝝ. qꝛ pōt pbabilr ea ignorare cū in facto ꝯsistāt. Igiꝫ eadē rōne nec oportet eū scire cōsuetudines rōnales: ⁊ legitime pscriptas que abrogāt ius sequēs ꝙ nō est moribꝰ vtētiū approbatū. cū etiā eas pōt pbabilr ignorare cū in facto cōsistāt.

Dubium.

Secundus articu. Quō ēt aliqñ electio non canonica possit ratificari. Ubi circa religiosos ⁊ alios simplices querit Hosti. de ele. §. A q̄ vbi. Quid igiꝫ de his q ꝯ formas scrutinꝫ ⁊ cōpromissi. c. qꝛ pp de ele. hactenus electi sūt ⁊ q̄tidie p simplices eligūꝫ: nā si electio nō valet igiꝫ nec ꝯfirmatio nec ꝯsecratio. Rñdet/certe durū est fouere hunc intellectū. Et addit. Dicas igiꝫ ꝙ electio est per sentētiam allegāda. ⁊ qḋ legitur ibi. Alr electio facta non valet sub intellige. imo irritetꝫ de elec. cū post petitaꝫ in fine. ⁊. c. cumana. i fi. ⁊ cū in veteri. Nec obstat. ita est in Gen. in fine. Expone. n. irritas. i. irritādas. De h plene supra. q. 1. ❡ Sꝫ tūc occurrit grauior qō. Quid de his simplicibꝰ qui nō eligūt infra tres menses. qꝛ de his subdiꝫ. c. Ne p defectu. alr potestate careāt ea vice eligēdi ⁊ ptās ad superiorē deuolua. Et dicꝫ Host. ibi. §. tpis elapsus. Qꝛ tales puati sunt iure eligēdi ipso iure. ⁊ illud capitulū videꝫ esse multū ꝯ religiosos mēdicantes q differūt electionē poris gñalis p annum: ⁊ puincialis ⁊ localis: qñqꝫ vltra. 5. vl. 6. menses. ❡ Posset videri p lrām capituli. ꝙ pena iponiꝫ maioribꝰ electionibꝰ qꝛ loqtur de electiōe ecclesiaꝝ cathedraliū ⁊ regulariū: vbi pp dilationem iminet periculū animarū: ⁊ ecclesie facultatibus graue dispendiū si ecclesia diu stat viduata: sed in religiosis mendicātibꝰ p ordinatas cōstitutiones hꝫ precauetꝫ periculo animarū nec de facultatibꝰ timetꝫ dispendiū. qꝛ nō cōpetit eis possessiōes habere. 6. de rel. domibꝰ. religionū. ❡ Propterea collegia eorū nō vocāꝫ ecclesie regulares. sꝫ religiose domus. Mēdicantes. n. religiosi (in titulo de religiosis domibꝰ) distinguunꝫ ⁊ ponunꝫ. 6. de religiosis domibus. c. religionū. Ecclesia enim in iure cōiter vocaꝫ que dotari dꝫ a fundatore ita ꝙ dos sufficiat ad vitā ministroꝝ ⁊ ad luminaria fm Hosti. de eccle. edi. §. cuiꝰ auctoritate: ⁊ hꝫ de cō dis. 1. nemo. Idē repugnat ēt statui mēdicātiū religiosorū certa ⁊ sufficiēs dotatio seu possessio vt in. c. religionū. nā sic instituiꝫ ꝙ ad cōgruā sustētationē possessiōes habere eorū regula iterdicit. sꝫ p questū publicū incerta mendicitas tribuere victū solet. Nec ēt fuerūt religiosi mēdicātes (saltim pdicatores ⁊ minores) tpe Innocē. tertij q hāc edidit cōstitutionē p defectu. Nec carmelite nec augustinēses q hāc cōstitutionē pcesserunt ecclesias habuisse dicunꝫ. sꝫ potius heremite ⁊ oratoria hñtes vocanꝫ. vt pꝫ ibi ⁊ in regula carmelitarū. ❡ Uel alr pōt videri per lrām sequentē in ca. ne p defectu. Ubi diciꝫ ꝙ infra tres menses eligaꝫ ita ꝙ iusto ipedimēto cessante si electio celebrata nō fuerit ⁊c. potestate careat. Hosti. de ele. §. Qualr vbi. Qḋ aūt dicit ꝙ sit legitimū ipedimentū relinquo iudici. ⁊ ita est arbitrarius. Constat aūt ꝙ inter mēdicātes multa sūt legitima ipedimēta. nā in electiōe poris gñalis q̄ fit per puincias vniuersi orbis vix pōt fieri ꝯgregatio p annū. Silr l electiōe puincialis que fit p vniuersos ꝯuentus puincie. vix pōt cōgregatio fieri infra qnqꝫ vel sex menses: vel amplius. Silr pp multas circūstantias conuētuū localiū ēt in electiōe poris localꝫ pñt occurrere iusta ipedimēta. Et videꝫ valere p prioribꝰ localibus: quo ad dilationem ꝙ in cōstitutionibꝰ quorūdā ordinū ꝯtineꝫ. Prouideat dꝫ puincialis de electiōe localis q̄ citius poterit bono mō. Et ꝙ ꝯsuetudo hoc pstitit ⁊ p electionibus poꝝ puincialiū vel generaliū. videlicet qꝛ ipsorum electio nō ptinet ad ecclesiā aliquā p ut loqtur capitulū: ne p defectu. sed ad vnā multitudinē ꝯfusaꝫ que ita facilr non pōt sine discrimine cōgregari. sicut singulares psone vnius ecclesie collegiate: valet p localibꝰ/puincialibꝰ/gñalibus/ ꝙ. c. ne pro defectu. loqtur de ecclesijs facultates hñtibꝰ ⁊c. vt hic supra. ❡ Contra de ele. ca. vlti. sic di. Eis qbus iterdicitur vt absqꝫ supioris licētia eligere nō psumāt tps statutū a canone currit. ex quo in mora fuerūt huius licētiā postulādi. ❡ Dico ꝙ hoc verū est vbi hoc est pp negligentiā. quia infra tēpus dꝫ petere licentiā eligēdi. ❡ Sꝫ qd si lapsis tribus mensibꝰ post eligāt beneplacito supioris ad quē ius est deuolutuꝫ. Nūqd valet. Dico ꝙ sic. Qꝛ qlibꝫ pōt renūciare iuri suo de re. statuimus. Et videlicet si non cōmotus ex ira fm Hugo. ⁊ si sciēs suum ius libere renūciet fm Guido. 7. q. 1. q̄ periculosuꝫ hic supponiꝫ: quinimo si sciēter pmittat vꝫ valere. Qꝛ qui sciēter tacet (vbi agiꝫ de dāno suo) ꝯsentire videꝫ de his que fiunt a pla. sine ꝯsen. ca. c. continebaꝫ. ❡ Sed cōtra facit de so. cōpe. si diligēti. Ubi diciꝫ ꝙ bñficio psonali licꝫ renūciare sꝫ nō toti collegio idulto. Qꝛ autē electio deuoluaꝫ ad supiorē lapsis tribꝰ mēsibꝰ nō est psonale. sed dꝫ puidere cuꝫ cōsilio sui capituli (de ele. Ne p defectu) ita ꝙ puisio plati debet fieri ex cōsensu capituli sui vel saltē dꝫ consiliū capituli sui requiri: vt tenet glo. alr nō credit valere electionē. ❡ Quid si eligāt ⁊ supior ꝯfirmet illā electionē. que nulla est. Nunqd ꝯfirmatiōe subsequente oia suppleanꝫ. Innocē. ⁊ Hosti. dixerūt ꝙ sic. Gui. eos reprobat. Qꝛ qḋ nihil est cōfirmari nō pōt. Uide Gui. 6. c. si cui. Et allegationes fortissimas fm opionē Gui. nō video magis securū q̄ ꝙ in hoc casu eligaꝫ nouus prior localis p capitulū puinciale. sicut fieri pōt in qbusdaꝫ religionibꝰ. nisi alr

Rñꝰ secūda

Instantia

Rñsio.

Dubium.

Dubium.

Argꝰ.

Dubium.

Rñsio

gitimū ipedimentū vōceat corā superiore. Et approbet̄ qꝛ iudicare de iperito ptinet ad superiorē ꝫm Hostiē. vel ipse puideat si ius ad ipm fuerit deuolutū ꝫ formā ca. ne p dse cm. ¶ Sꝫ qꝛ illō est nimia durū: maxīe quo ad simplices: ideo pono hic rñsionez Innocē. ꝛ. B. ꝛ Cōpo. Qui dicūt ꝙ de rigore iuris canonici. qō ponit ex cā certā formā electionis vt lites ꝛ dispendia ecclesie vitent̄. necesse est formā canonicaꝫ seruari. si tñ electio nō fuerit canonica: qꝛ hui⁹ forā ꝛ solēnitates nō fuerūt obseruate. alā tñ erit canonica de tēperantia iuris naturalis: cū per subsequentē ꝯfirmationem roboret̄. Hanc intētionē vide ibi in Gui. cuius formā nō pbauit. Et p hac rñsione facit: qꝛ ius naturale est idē ꝙ equū. distōne. i. ius naturale. Sꝫ equū est ꝙ cū apō simplices nō est cā illa quare pena mulctatis est iposita nō seruātib⁹ formas canonicas ꝛ pscriptionē tēporis. Qꝛ ēt pena canonica ad eos nō extēdatur pꝫ de verborꝫ summa itelligētia. vbi dī. Intelligētia verborum ex causa est assumēda: et de re. iu. 6. odia restringēda sunt ꝛc̄. ꝛ ibi. In penis benignior est iterptatio faciēda. Sed apud simplr̄ eligētes aut simplr̄ obediētes superiorib⁹ itercedētib⁹ licentiā eligēdi. aut differētib⁹ licentiā cōcedere cōmuniter nō accidūt lites nec dispēdia ecclesiarū que sunt cause penevt in. c. qꝛ pp: ꝛ ca. ne p defectu. Igit̄ equū est ꝙ electiones simpliciū ex tēperātia iuris nālis valeāt. vel saltim ꝯfirmatione subseqnēte roboret̄ ꝛ suppleant̄. qꝛ qō ab initio nihil fuit de postfacto nouo ꝯsensu ꝛ ratihabitione valere incipit. De his que fiunt a prel. cū 9. c. cum nos: ꝛ. 9. de despon. ipuberuꝫ: ꝛ. 6. de re. iu. ratihabitionē retrotrahi ꝛ mādato non est dubiū cōparari. De hoc 6. d sen. ex. cū gs. i glossa Mona. ꝛ Jo. an. ¶ Ad argᵐ Gui. pōt rñderi cū arguit. Qō nihil est: ꝯfirmari nō pōt. Rñderent Inno. ꝛ Hosti. ꝛ Ber. ꝛ cōpos. ꝙ lꝫ huius electiōes simpliciū nihil fūt ex rigore iuris canonici. sunt tñ aliqd ex tēperantia equitatis iuris naturalis ꝛ ratihabitiōe ꝛ ꝯfirmatione subsequēte. Sunt ēt aliq attenta antiqua ꝯsuetudine ꝛ statutis ordinū in qbus seruat̄ ꝙ nō eligant quousqꝫ p superiorē fuerit eis cōcessuꝫ. Nā ꝯsuetudo ꝛ statuta pindicāt in electionib⁹ religiosorū iuri cōi: ꝫm eas est electio facienda (de consue. cū dilectus ad finē) ꝛ maxime qñ talis ꝯsuetudo ꝛ statuta morib⁹ vtētiū approbant̄ di. 4. in istis. §. leges ꝛ ca. deniqꝫ. §. hec ꝛ fi. ¶ 3° adhuc est grauior dubitatio de simplicib⁹ q nō pnunciāt electiōes suas in singulari. Naꝫ 6. de ele. sicut. sic dī. Sicut cū per formā scrutiniꝫ ad electionē pcedit̄. est p vnū pnunciāda ꝛ faciēda cōis electio. ꝫ canonica istituta. sic per vnū dꝫ fieri. cuꝫ p formā pcedit̄ cōmissi: q̄uis in arbitrijs cōpromissarijs lex hūana innuat ꝙ ab eis oibus sit pnunciatio faciēda: aliogn a plurib⁹ cōpromissarijs fa: ta simul electio corpso iuribus nō subsistat. Et reddit̄ rō. 6. de sen. ꝛ re. iu. ca. cū ab vno: vbi dī. Ab vno dꝫ pnunciari vt euidētī⁹ censeat̄ vnica ꝛ cōis quo ab vno vice oium electio pnunciat̄. ¶ Sed hoc facit ꝫ religiosos q in pnciales qsqꝫ diffinitores cōpromittunt̄: ꝛ postea in tabula sua pnunciāt nos talē ꝛ priorē cōstituimus. ¶ Dic ꝙ hec verba ꝯstituimus: si aliquo modo debēt saluari opꝫ itelligi ꝙ sunt verba publicatiōis votorū. qꝛ cōpromissarijs nō est iterdictū qn in plurali pnunciet seu publicet sicut nec scrutatorib⁹: vt pꝫ in cap. qꝛ pp. Unn̄ si publicādo dicerēt. Nos publicamus vobis voces ꝯsentiētiū ꝛ eligentiū: nō est ꝯtra formā ca. qꝛ pp: nec irrita eo iure esset electio. dūmodo post publicationē per vnū pnunciet̄ electio vt pꝫ. 6. in ca. sicut. Et ideo iter illos religiosos q sic pnūciāt in plurali est modus ꝙ pūincialis q est pncipalis cōpromissari⁹ ꝛ ordinari⁹ post instituit singulos publicatos in singulari. ꝛ dicit. Trado tibi curā animarū ꝛ domuꝫ: hoc videt̄ sufficere: qꝛ ca. sicut in sexto: lꝫ dicat ꝙ electio p vnuꝫ est pnunciāda: nō tñ dicit eligat̄ sub hoc termino eligo. Igit̄ sufficit termin⁹ seu sius eqpollētis de verbo. signi. in his. Ubi dī. ꝙ nō dꝫ aliqs ꝯsiderare verba pnunciātis. sed voluntatē. cū nō itētio verbis. sed verba intētioni debeāt deseruire. Et. 6. de re. iu. certū est ꝙ is cōmittit in legē q legis verba cōplectens ꝫ legē nitit̄ voluntatē. Sed cū dicit trado ꝛc̄. hꝫ voluntatē ꝛ itētionē pficiēdi eū in platū ac si diceret eligo. Ad hoc facit ꝙ ca. sicut statuit eādē formā electionis pnunciādū in scrutinio ꝛ cōpromisso. Sed qñ est electio p cōpromissionē nō ponitur termin⁹ eligo: sed dī puideat: vt in ca. qꝛ pp. Uel dī ordinet (vt in ca. ne p defectu) q sunt termini eqpollentes ei qō dī eligo. Et dicit Gui. sup ca. sicut. ꝙ dꝫ dicere. Eligo vel puideo. Nec in hoc est vis. siue dicat eligo siue puideo. Et hꝫ sentētie fuit Ber. cōpostelanus ꝛ Inno. vt dicit. Uerūtamen qꝛ a tēpore cōstitutiōis ca. sicut est ꝯsuetudo cōmunis vt dicat̄ eligo te ꝛ trado ꝛc̄. consulerem ꝙ sic poneret̄ in literis officij. Eligo te in priorem ꝛc̄.

¶ Distinctio. VIII. ¶ Questio. I.

¶ Post sacramentuꝫ baptismi ꝛ confirmationis sequitur eucharistie sacramentum per baptismum mundamur/per eucharistiam in bono consumamur ꝛc̄.

Circa distin. 8. queritur. Utruꝫ panem conuerti in corpus christi necessario cadit sub fide.

Hic tria. ¶ Primo arguet̄ ꝙ nō videtur eē necessariū ꝫ euāgeliuꝫ. ¶ 2° ꝙ ꝫm declarationē canonis est necessariū. ¶ 3° per hoc ad argumenta.

Primus articu. An panis ꝯuerti in corpus Chri sit necessariū ꝫ euāgeliū. Ubi arguit̄ ꝙ non. ¶ Nā euidētius saluat̄ veritas ꝟborū sacramētaliū euāgelij dicēdo (hoc est corpus meū) nō ponēdo ꝯuersionez q̄ ponēdo hoc. Igit̄ hoc ponere nō est necessariū. Probatio assumpti. Nam si ponat̄ panis assumi in vnitatē suppositi christi mediāte corporeitate sicut ponimus nām humanaꝫ mediāte anima. tunc sine difficultate hoc erit vera. hoc est corpus meū pp cōmunicationē idiomatū: hec eniꝫ est vera de christo. creauit stellas: qꝛ nature hūana ꝛ diuina in chro sic cōicant. ꝙ sicut vna psona ꝛ actiones sunt suppositoruꝫ. Sic in pposito. hec erit vera demōstrādo panē: hoc est corpus meū. qꝛ assumit̄ in vnitatē suppositi chri. Sed si hec est vera p cōuersionē. sunt multe difficultates. Nā seqtur ꝙ accidētia remanēt ibi sine subiecto. Et ēt cū cōstat spēs sacramētales nutrire: seqtur ꝙ accidētia nutriūt. Hoc falsuꝫ. naꝫ alimentū nutrit qꝛ subā. ꝛ auget qꝛ quantū (2. de aia tex. cō. 47. ꝛ. 48.) ꝛ ex his sumus ex qbus nutrimur. Ergo sumus ex accidētibus. Hoc cōtra Phm̄. 1. physi tex. cō. 60. vsqꝫ ad 64. Est ergo euidēti⁹ ponere panē assumi q̄ cōuerti. ¶ Et ꝯfirmatur. Naꝫ hec est vera clare patre loquēte. Lu. 3. Hic homo baptiçat⁹ est fili⁹ meus. pp assumptionē nature hūane in vnitatē suppositi. Ergo a filio chro loquēte hec ē clare vera. Hoc est corpus meum. assumptione panis ꝛc̄. ¶ Itē. Quid demōstrat ly hoc / istāti quo pfertur dicēdo. hoc est corpus meū. posita ꝯuersione hꝫ difficultates graues. Qꝛ si panē. est oratio falsa p tunc ꝫm rē dicēs. hoc ē corpus meū. Si corpus chri. falsa est de ꝟtute sermonis. qꝛ pro tūc non est. sed erit. Igit̄ iste modus est euidētior. ¶ Itē. Euidētius est vnū articulū p aliū ꝯsiter tenere q̄ plures sensus multiplicare. Uerbi grā. Qꝛ apostolus declarauit nostrā resurrectionē. qꝛ chrs resurrexit grāuit maiorē euidētiā fidelib⁹ q̄ si tradidisset vnā nouā obscurā dclatōez p se ô nra resurrectōe. Sꝫ si dicamus hāc esse verā. Hoc est corpus meū. qꝛ panis assumit̄ in vnitate suppositi. hic ꝯsiter dī ad hunc articulū fidei. Filius virginis est deus: qꝛ hūanitas assumit̄ in vnitatē

persone

Ad argᵐ

Dubium.

Instantia

Rñsio

Argᵐ pᵐ

Argᵐ 2ᵐ in 3ᵐ

Argᵐ 3ᵐ

psone verbi.¶ Itē. Euidētius ponit p qd facilius plura vitā tur difficilia. Sed positio assumptiōis est hō. ergo. Minor pbatur. Nā per hoc vitat q panis nō annihilat. Et corpus christi nō mutat in sua suba p conuersionē alteri⁹ in ipsum. Et corp⁹ chri i altari ē vt in loco p aliqd sui ñ p aliqd separatū ab eo. Nō pōt sit in diuersis locis inquātū assumit diuersas subas panis qd di Joan. 6. Caro mea vere est cibus rc. z di de cō. di. z. Ego Berēga. q corpus chri in veritate a manibus sacerdotis tractat / frangit. fideliū dētib⁹ aterit. z sic de

Arg^m 4^m

alijs infinitis difficultatib⁹. Per positionē aut de ɔuersiōe

Ad tacitā obiectionem.

talib⁹ difficultatib⁹ hō inuoluit. g rc. ¶ Nec obstat q arguitur verba euāgelij pñt verificari in sensu diuisiōis. Nec ergo opz verba cōponi vt hoc denotet ibi esse corpus chri. Nō enim bñdictio panis ait. Accipite z mādūcate: pōt intelligi de comestione panis illi⁹ bñdicti a chro: z qd sequitur hoc est corpus meū. pōt itelligi de passiōe christi qz pōt cōstrui cū illo qd sequitur (quod pro vobis tradetur. Luce. zz.) z sic nō habet q panis trāsubstantiat sed remanet. Per hoc fac arg^m hic supra. q panis pōt assumi in vnitatē persone quinto argumēto. ¶ Itē. Illa verba hñt spūalem significationez.

Arg^m 5^m

Qz Joānis. 6. postq̄ dixerat. panis quē ego dabo caro mea est. subdit. Uerba que loquor vobis spūs z vita sunt. Sed spiritualis significatio non arguit conuersionem vnius rei in aliam. sed gratia spiritus sancti viuificat animam vt pz in baptis. z in oibus sacramētis. Igit in pposito pōt eē sensus. q panis quē christus bñdixit est sacramētū ɔferēs gratiā sine oi ɔuersione. ¶ Itē. Uerba ɔsecrationis pñt habe-

Arg^m 6^m

re figuralē sensuz qz in his di q sunt ministeriū fidei: figure aūt in scriptura hñt significationē misticā vt hic. ego sum vitis vera. nō igit arguūt realē cōuersionē. ¶ Itē. De con.

Arg^m 7^m

di. 4. ponit sub fide q hec est vera: corpus chri frāgit rc. qd nō pōt saluari nisi panis remaneat qz de corpe chri partes nō facimus ibi ca. g mādūcāt. nec accña sunt corp⁹ christi. ¶ Itē. Qua rōne hec esset vera forma ɔficiēdi corpus:

Arg^m 8^m

eadē rōne forma qua vtimur in ɔuersione sanguinis eēt forma ɔficiendi sanguinē: hoc est falsuz qz in nullo euāgelistarū inuenit hec forma. ¶ Pro solone istorū est itelligenduz

Rāsio.

q (put dicit glo. sup prologū euāgelij Joānis) q cū Joan. redijsset de exilio cōpulsus est pcib⁹ epōrū Asie suū scribere euangeliū in quo approbauit fidē aliorum euāgeliorū z suppleuit aliqua que vidit deesse in alijs euangelijs. ¶ Ad

Ad primū

pmū arg^m pz in 3° arti. sequēti. Et ēt in. z. art. in nota. 4. argumēti. ¶ Ad z^m arg^m cū querit qñ incipit effect⁹ verbor sacramētaliū: z qñ desinit. Dic q verba que profert sacerdos

Ad scdm

sunt verba ministri tñ nō xba potestatē hñtis. Ad h Aug. super Joannē Omelia. v. h. d. Ideo nō est arguēdū q incipit z desinit in re^a ad verba sacerdotis. sz ad opōnem chri. Sic rñdetur de cō. di. z. c. panis in altari z ca. reuera. Sed christus operat in instāti z in instāti cōpletionis verborū

Ad tertiū

fm doctores. ¶ Ad 3^m cū di. q verba christi de pane z corpore suo pñt accipi in sensu diuisionis. Dic q nō. Qz Joan. 6. ponit ea in sensu cōpositionis. loquēs enī de pane quē de⁹ dat de celo nob ad mādūcādū ait copulatiue. ego sum panis

Ad 4^m

vite. hec rñsio habet de cō. di. z. oia quecūq. ¶ Ad 4^m de pane dicēs h ē corp⁹ meū. Joā. 6. carnē ponit dicēs. Panis assumptione z non de conuersione. Dic q Joan. 6. exponit hec de conuersione. Ubi enim alij dixerant q bene dixit quē ego dabo caro mea ē z caro mea vere ē cib⁹: z sanguis meus rc. Sed ppria significatio hui⁹ oratiōis panis est caro: est q panis ɔuersus est in carnē. ipropria est q assumat in vnitatē psone carnē habētis sine ɔuersione: nā q significat aliqd pncipalr z aliud scdario. p se positū stat pro modo famosiori z pncipali vt ens p suba. z sanitas p sanitate aīalis. 4. meta. tex. cō. 3. Igit cū Joā. dicit panis quem ego dabo rc. p hui⁹ argumēti rñsione hī de sum. trini. ca. i. cōuersione panis in carnez itelligendū est. ¶ Ad 5^m de spūali si-

Ad quintū

gnificatiōe. Dic q nō sequit. corpus christi qd in sacramēto mādūcat viuificat animā spūaliter. Igit nō est in sacramēto fm rei veritatē: quinimo eo quo est in sacramento in illa rei veritate qua ascēdit in celū eoipo fidelr credētes viuificat spūaliter: z hoc est p qd Joānes soluit errorē carnalr intelligētiū q itelligebāt q mādūcarent corpus chri p ptes dilaniādo sicut vendit in macello. Soluendo enīz hoc ait. Si videritis filiū hois ascēdentē itegrū z nō per ptes dilaniatū tūc itelligetis q spūs est q viuificat. Sic expōit Aug. super Joannē Omel. 17. z Ambrosi⁹. z ponit de cō. di. z. p⁹ heresis ad idē ca. q mādūcat. ¶ Ad 6^m de significatiōe fi-

Ad sextū

gurali. Dic q nō sequitur / nā misteriū non excludit veritatē sicut lz passio christi dicat exēpluz ibi. christus passus est p nobis. vere exēplū nō excludit qn in rei veritate fuerit pas-

Ad 7^m

sus. sic rñdetur ad hunc errorē de ce. mis. cū marthe. ¶ Ad 7^m de fractione dic q nō frangit corpus christi in se nisi sola accidētia: sed dicit ipm frāgi cōceptū qñale vt cōtinet sub spēbus sacramētalib⁹ sic rñdetur de cō se. di. z. ca. spēs z ca. q manducat. cū hac fractione stat q integrū manet in singulis portionib⁹ de cō. di. z. in singulis. sicut q plus colligit de manna nō plus habebat ex his. ¶ Ad 8^m de sāguine. Dic

Ad 8^m

q nō sequitur h forma nō est expressa in aliquo euāgeliorū. igit nō est for^a in qua sūmus euāgelista christ⁹ cōfecit. Nā Joā. z. z. z1. dicit multa fecit iesus que nō sunt scripta. Sed hoc maxime est sentiēdū quo ad illa que a Petro z reliqs apostolis ecclesia suscepit. vt di. z4. q. 1. ca. rogam⁹. Dic probat per euāgeliū. Mat. 16. qz Petro dictū est. tu es Petr⁹ z sup hanc petrā edificabo ecclesiā meā. Sz a chro summo euāgelista z apostolis accepit ecclesia formam conficiendi calicem que in canone reperitur de ce. mis. cum marthe. e. o. Hoc diffuse. q. 3. capi. z.

Secundus arti. Et fm euāgeliū sit necessariū panē in corpus chri cōuerti fm euāgeliū z p assumptionē. Ubi pmitto q si in euāgelio z apostolo cōtinerent verba. hoc est corpus meū. z nō exprimerent seu cauetur qs sit modus ɔuersiōis q declarationē sacrorz canonū opz imitari. Nā. z4. q. 1. hec est fides. sic dicit Hiero. 6. Hec est fides xpianissima quā in ecclesia catholica didicim⁹ q sine fide parū caute aliqd positū est. emēdari cupim⁹ a te q Petri sedē tenes z fidē: z si ɔfessio apostolat⁹ tui iudicio comprobet quicūq me culpare voluerit se iperitū aut maliuolū vel ēt nō catholicū sed hereticū cōprobabit. Et est rō q̄re opz declarationē Romani pontificis stare. Nā vt allegat c. Roman⁹. z4. q. 1. beato Petro tāq̄ capiti dcm est Mat. 16. Tu es Petrus z sup hāc petrā edificabo ecclesiā meaz. Et sibi soli di. Luce. 5. Duc in altū rethe. i. in pfundū disputatiōis fidei. ibi. c. cō turbatus. Ad funda^m igit z caput ecclesie cuius est pfunda fidei disputare debēt mēbra in obscuris fidei cōcurrere. Sic igit ad eū ptinet declaratio fidei ecclesie. Et iō in symbolo apostolico di. Credo in sanctā ecclesiā catholicā. Et in symbolo Niceno exprimit. credo i vnā sanctā catholicā z apostolicā ecclesiā. ¶ His pmissis / pbo

Arg^m p^m

q nec io ɔtinet sub fide q panis ɔuertit i corpus chri. Nā vt dictū est opz declarationē fidei tenere quā romanus pōtifex tenēdū declarat. Sz extra de sūma trinitate z fide ca. Firmiter credimus. sic dicit. Jesu chri corpus z sanguis, veraciter ɔtinent in sacramēto altaris sub spēbus panis z vini transubstantiat. pane in corpus. z vino in sanguinē potestate diuina. ¶ Itē. Probat q panis nō assumit de ce. mis.

Arg^m z^m

post mediū: sic enim ibi di. Si post sanguinis cōsecrationē aliud vinū in calice imittat illud qdē nō trāsit in sanguinē nec sanguini cōmiscet. Sed accidētib⁹ prioris vini rc. sed si vinū ibi remaneret z fieret sanguis p assumptionez posset priori vino cōmisceri. ¶ Itē. Ibi di vltra mediū. In h la-

Arg^m 3^m

cramēto ɔtingit accñia mutare subm. Cedit gppe nā miraculo ⁊ virtus supra cōsuetudinē operaꝛ. Sed si suba panis remaneret nō oporteret accidētia mutare subm nec miraculū fieri vltra ɔsuetudinē nature sed manerēt ꝑpria accidētia panis in pane. ¶ Itē. Ad pncipale de cō. di. z. panis in altari post multa verba sic dicit. Si tāta vis est in sermone dñi iesu vt īciperet esse qđ nō erat. quāto magis opatorius est vt sint q̄ erant ⁊ in aliud pmutenꝛ: ⁊ sic qđ erat panis añ ɔsecrationē fit corpus chři post ɔsecrationē. Idez dī infra: reuera añ fi. Nota panis in corpus chři pmutatur. ¶ Idez de cō. di. z. ego Berenga. cōpellitur Berenga. ɔfiteri ꝙ in veritate corpus christi manib⁹ sacerdotū tractaꝛ. frāgiꝛ. dētibus fideliū teriꝛ. Qꝛ nō est itelligēdū quātū ad subaz corporis chři. qꝛ idiuisibile ē: vt i. c. q māducat me: ⁊ per multa alia. sed est verū qđ frāgiꝛ ⁊c. sub spēbus: ⁊ sic exponit illud magister di. 4. ⁊ glossa in decre. Sed si suba panis remaneret ⁊ eēt corpus christi p cōicationē idiomatū (vt isti dicis) frangereꝛ corpus chři in ptes: qꝛ si panis remaneret: illō qđ frangiꝛ suba panis est. Ergo si saluemus ɔfessionē Berēga. valde incrēticaꝛ vt ibi pꝫ. ⁊ cū hoc saluem⁹ ca. que dicūt ꝙ nō frāgiꝛ suba corpis christi opꝫ nec̄io subaz panis ibi manere. ¶ Qꝛ aūt sic itelligēda est ɔfessio Berēga. habes īfra q. 5. sequente. ⁊ ꝙ oporteat nec̄io tenere ꝙ panis ɔuertaꝛ vt pꝫ. Naz cū in cōcilio latera. diffinierat Innocētius terti⁹ ꝙ panis transubstātiabaꝛ in corpus christi (de summa tri. ca. Firmiter) ɔsiter ti. de hereticis. c. excōmunicam⁹. i. dicit sic. Excōmunicamus ⁊ anathematiçam⁹ oēm heresim extollētes se aduersus hanc sanctā ortodoxā fidē quā sup⁹ exposuimus glo. de sum. tri. c. firmiter. ¶ Itē. De hereticis. Ad abolendā. z. sic dī. Uniuersos q de sacramēto corpis ⁊ sanguinis dñi nostri iesu christi ⁊c. alr sentire ⁊ docere nō metuunt q̄ȝ sacrosancta Romana ecclesia predicat ⁊ obseruat vinculo perpetue anathematis innodamus.

Tertius articulus. Ubi ad solonem argumētorū premitto ꝙ opinio que ponit panē manere. fundaꝛ sup ꝑpositione falsa ⁊ periculosa que dicit talis modus est ponēdi circa articulos fidei p quē magis euidēter saluātur ꝟba euāgelij ⁊ euidēti⁹ difficultates soluunꝛ. Hoc. n. falsum ⁊ piculosuz. Nā apostolus diffinuit fidez ad He. 11. Fides est suba sperandarū rerū arg^m nō apparentiū. Sꝫ arg^m qđ ɔsistit in reb⁹ sperādis ⁊ nō apparētib⁹ nō est arg^m per qđ euidēter difficultates soluunꝛ. Igiꝛ talis modus non est ponēdus circa articulos fidei p quē magis euidēter vitanꝛ difficltates. Maiorē Apostolus ꝑbat iductiue p ptes noui ⁊ veteris testamēti q oēs testimonio fidei ꝑbati nō acceperunt repromissionē. i. nō habuerūt nec viderūt euidētiā de his que crediderūt. Et dicit ibi glo. ꝙ laus est fidei sꝫ qđ creditur non videꝛ. ¶ Itē. Falsitas isti⁹ ꝑpōnis ꝑbaꝛ iductiue. Ponere eniz vnū deū suppositū ⁊ absolutū (sicut ponūt phī ⁊ iudei) est magis apparēs q̄ȝ ponere vnū deū ⁊ trinuz in suppositis. phi eniz cōcorditer pmū posuerūt sed z^m deriserūt. vtpꝫ p Cōmen. 39. cō. l. 12. meta. ¶ Idē posset iduci p aliquos articulos fidei falsificādo sibi maiorē. Nihilominus pōt rñderi ꝙ maior est diminuta: dꝫ eniz fieri ista suppletio. Qꝛ iste modus est ponēdus in his q̄ sunt fidei p quē mag euidēter. i. mag veraciter saluaꝛ euāgeliū ⁊ difficultates vitanꝛ sꝫ declarationē vicarij dei in terris Romani pōtificis: maxime qñ arti. poniꝛ ⁊ modus credēdi articulū in euāgelio nō exprimiꝛ: qꝛ si exprimereꝛ nō posset papa contrariū ponere vel exponere. 25. q. 1. sunt qdā. Sed qđ dī hoc est corpus meū. eius modus quo hoc fit nō exprimiꝛ in euāgelio. Sꝫ ꝙ hoc fit p ɔuersionē panis in corpus christi declaraꝛ p Romanū pontificē (vt diffuse ꝑba ū est arti. z.) q̄ iste modus est tenēdus. ¶ Qđ viteri⁹ deduciꝛ multe difficultates euidētius saluanꝛ ⁊ vitanꝛ si panis assumaꝛ. Dicē-

dus ꝙ euidētius quo ad hoīem nō tñ quo ad apostolicū canonē: sed pmū nō est necessariū: sed z^m. ¶ Amplius de ista mā habes. q. 4. hic sequēte ⁊ in. q. que est cōtra Io. d parisiꝰ. iter qōnes speculatiuas. De h. q. 5. de mutatione panis ⁊c. ⁊ q. z. de forma contra hereticum.

¶ Questio. II.

Queritur de mā eucharistie sacramenti. Dicendū ꝙ est panis ⁊ vinum de con. dist. z. cap. panis ⁊ aqua ca. in sacramento. ¶ Sed primo de pane dubitatur. ¶ Secundo de vino.

Primus arti. An panis sit mā eucharistie. Ubi primo dubitaꝛ. Utrū opꝫ ꝙ panis sit de tritico. Dic̄ Tho. di. 11. 4. q. z. ar. z. q. 1. (vbi de hoc querit) ꝙ panis dꝫ esse triticeus: ⁊ fecit p hoc vt dicit. ꝙ christus in euangelio grano frumēti se cōparauit Ioā. 12. Cōcordat Ricar. in. q. de hoc ⁊ allegat glossaz Augusti. super illud. Nisi granū frumēti: vbi dicit. Cū sint multa grana seminum nulli se cōparat nisi frumēto. Unde mos cepit ecclesie de hoc solo grano ɔficere. De hoc de cō. di. z. ca. in sacramēto. ¶ Sed nūqd possit pro necessitate ɔfici de spelta vel de farre. Rñdet Tho. 4. di. 1. q. z. ar. z. questi. 1. ad. 3. argu. ꝙ nō / qꝛ sunt alterius spēi. Qđ ꝑbat. Qꝛ ex grano tritici vbicūq̄ seminetꝛ nūq̄ nasceꝛ spelta vel ordeū. vel aliqd hꝫ p degenerationē pp nām terre. ¶ Dicit Alanus in scripto (vt recitaꝛ in summa. q. de hoc) ꝙ absq̄ dubio frumētū genus est ⁊ non spēs grani ⁊ hꝫ sub se hoc genus triticū ⁊ speltā. Unñ ⁊ spelta frumētū est ⁊ cōfici pōt de ea corpus dñi. sicut de tritico vt dicit. Hocq̄ nulli est dubiū ɔsideranti granū cuz grano. ⁊ panē cū pane. sunt enim due vicine spēs: ⁊ hñt frumētū p genere ꝑximo. ⁊ iō parū distāt: imo q̄si nihil ī spicarū formatiōe in forma granoꝝ ⁊ colore. ⁊ sapore panis: ⁊ hec vidi vera in anglia in australi canera. ¶ 3° nūqd de lollio ꝑ necessitate. Videꝛ ꝙ sic per arg^m Tho. Nā sicut dicunt agricultores expti de frumēto nasciꝛ lolliuz ⁊ ecōuerso. ¶ Rñdet ꝙ hoc est per degenerationē. ⁊ hoc hꝫ di. 56. ca. nasciꝛ. Ubi ꝑbaꝛ ꝙ boni de malis parētibus nascunꝛ vt de Iepte iudicū. 11. dī qui fuit filius meretricis. Et ecōtra mali de bonis vt Esau q malus fuit ⁊ genit⁹ erat de bonis de Isaac ⁊ Rebecca. Et sic p ɔtrium bonū triticū inter auenas lolliūq̄ degenerat. Et iō tenet Hosti. ꝙ non pōt ɔfici de lollio nec de aceto. n. de con. ⁊ in qōne ⁊ qñ bene post pn^m. ¶ 4° An si grano tritici aliquot admisceaꝛ possit inde confici. Tenet Tho. di. 11. q. z. ar. z. questiūcula. z. de hoc ꝙ si illud additū diletur vt attrahat ipm extra spēm suā aut ita cū eo cōmisceaꝛ vt ex his 3ª spēs ɔstituaꝛ. nō. Si ꝟo frumētū diciꝛ ⁊ maneat in spē sua sic. Et ista debēt cognosci per accidētia colorē / saporē / ⁊ hꝫ. qꝛ accñtia ɔferūt magnā ptē ad cognoscendū ꝙ qd est. Cōcordat Ricar. ¶ 5° si piper vel alia species misceaꝛ cū pane. Sm Hug. solū illud qđ frumētū est trāsubstantiaꝛ. ¶ 6°. An si admisceaꝛ fermētū cū farina triticea. Dicit Hug. ꝙ nihil agiꝛ: allegaꝛ ad hoc de cō. di. z. ca. 1. vbi dī. In solēnijs missarū panis tñ ⁊ vinū aqua mistū offerātur. Si panis tñ. ergo panis sine oī cōmistione. Dic ꝙ bene ꝑbat ꝙ panis açimus ⁊ nō fermētatus p statutum ecclesie dꝫ offerri. sꝫ nō ꝑbat ꝙ ex fermētato nō conficereꝛ. Propter qđ tenēt theologi Tho. ⁊ Ricar. ꝙ peccaret grauiter q in fermētato celebraret: sed ɔficeret qꝛ est eiusdē speciei cū açimo vt dicit Ricar. Ad hoc facit ꝙ verba ɔsecrationis indicāt subam cū dicūt. hoc est corpus meū. nō q̄litates q̄ sūt dulce in nō fermētato. ⁊ acutū in fermēto. ¶ Itē. Ut innuūt pdicti vī ꝙ ecclesia fuisset alq̄n in errore. Quia tpe Leōis pape celebrauit ecclesia in fermēto. ⁊ post reuertebaꝛ ad celebrādū in açimis: ⁊ sed ēt in açimo fecit christus ⁊ apostoli in primitiua ecclesia. De hoc pulchre hꝫ in Tho. di. z. q. z. arti. z. questiū. 3. ⁊ Ricardo. Dicūt enim ꝙ christ⁹

celebrauit

Arg^m 4^m

Nota.

Dubium

S. Tho.

Opinio Alani.

Dubium Lollii.

Dubium. Quid de mixtura.

Dubium.

Dubium.

Instantia

celebrauit in açimo vt hꝫ Matth.26.Mar.14. ¶ Sꝫ cōtrariū arguit̄ qꝛ greci ꝯficiunt in fermēto ⁊ allegāt ꝙ chr̄s ita fecit in cena ꝑ illud Jo.13. vbi dī. Ante diē festū pasche. ⁊ infra cōtinuat de cena facta. Sꝫ dies ꝓcedēs festū pasche nō erat dies açimorū (vt dicūt) qꝛ in die ante festū açimorꝫ

Rn̄sio.

vel pasche qđ idē est comedebat̄ fermentū. ¶ Ad intelligēdū euāgelistas notādū est ꝙ Exo.12. erat ꝓceptū ꝙ acciperent agnū decima die mensis. ⁊ imolarēt eū .14. die ad vesperū. ⁊ ederēt carnes ei⁹ cū açimis. Et infra dī. ꝓmo mense 14. die ad vesperā comedetis açima vsqꝫ ad diē .21. eiusdē mensis ad vesperā. 7. dieb⁹ fermentatū nō inuenief in domibus vestris: ⁊ seqꝭ dies ꝓma erit sancta atqꝫ solēnis. ⁊ dies septima eadē festiuitate venerabilis. ¶ His ꝓmissis rn̄dēt Tho. ⁊ Ricar. ꝙ dies festus pasche de quo loqtur Jo. erat ꝓma dies illarū septē q̄ erat celeberrima ⁊ dies iste erat .15. dies mēsis. Qđ pꝫ qꝛ festū açimorū durabat .7. dieb⁹ ⁊ vsqꝫ 21. ⁊ .6. ¶ Primus celeberrim⁹ erat. Igit̄ cū agn⁹ debebat imolari .14. die ad vesperū q fuit ante diē .15. in qua solēnitate celebrabāt. Exodi.22. ⁊ cū açimis comedi ⁊ tunc dominus fecit cenā ⁊ cū açimis ſm alios euāgelistas. Pꝫ igit̄ ꝙ Joā. cōcordat cū alijs euāgelistis qꝛ qđ alij vocāt ꝓmū diē açimorū Joā. vocat an̄ diē festū pasche. Rn̄sio ad leonē ponitur hic in fine hui⁹ articuli.

Rn̄sio

¶ Cā quare Leo statuit vt celebretur in fermēto fuit ſm Tho. ⁊ Ricar. qꝛ fuerūt qdam heretici hebionite (de qbus habes .24. in fine) ⁊ hi fuerunt iudei ⁊ ad lr̄am voluerūt saluare euāgelia. Et qꝛ christus ſꝫ euangeliū ꝯfecit in açimo: ideo ipsi disputabāt ꝫ euāgeliaꝫ ꝯficere cū fermēto. ⁊ ideo ad auferēdū illorū errorēꝫ statuit celebrari in fermēto ad tēpus.

Dubium.

¶ 7° pone ꝙ addatur pani triticeo aliqđ cōdimētū: sicut faciūt illi q faciunt nebulas ⁊ vaffras puta mel vel oleū oliuarū vel sal. Querit̄ ergo si citius coquat̄ hostia de pasta hꝫ: ⁊ sic panis ꝙ mel vel sal digeratur ⁊ alteret̄ ꝯ spē sua. Nunqd ꝯficiat̄ de ea. ¶ Rn̄det Hugo ꝙ solū illud qđ est ibi de sub̄a panis transubstātiaretur: ⁊ idē dicerēt Tho. ⁊ Ricar. ſm pri⁹ dicta qꝛ panis ifra spēm suā manet per positū.

Dubium.

¶ 8°. An de amito possit ꝯfici cū ibi sit sola cōmistio grani tritici ⁊ aque. Dicunt qdam ꝙ non: qꝛ fit amitū per quādā colationē extractionē medulle tritici. ⁊ post longā alterationē ⁊ corruptionē grani. ¶ Alij dicunt ꝙ per hꝫ colationē nō transmutat̄ triticū extra substantiam paste frumēticee: ⁊ ideo potest de ea confici.

Opinio p°.

Secundus

articulus. in quo dubitat̄ circa vinū vbi tenēt canones ⁊ doctores ꝙ debet eē vinū de vite. Nec pōt ꝯfici de agresta. qꝛ est tm̄ in via ad vinum ⁊ nondū est vinū. Nec de aceto qꝛ corrūpit̄ vinū ⁊ fit acetū. Hoc ponit Tho.l.4. ⁊ Ricar.

Opinio 2°. Reprobatur.

¶ Quedā glossa in .c. sicut in sanctificādo de cō. dis.2. dicit ꝯtrum. ¶ Sꝫ non est faciendū. Qꝛ doctores ꝓbāt ꝙ sunt alteri⁹ spēi. Nec pōt ꝑ defectu vini in aliqua terra ꝯfici de lacte vel de aliq̄ extraneo liquore. qꝛ ꝓter panē ⁊ vinū aqua mistū (ſꝫ sentētiā cōciliorū) nil in diuinis sacrificijs dꝫ offerri. vt hꝫ de cō. dis.2. ca. cū oē. Ubi reprobat̄ error de lacte. Nec ꝑꝑ defectū vini dꝫ aliqs tingere pannū lineū vel spongiā in vino: ⁊ sic ꝑ totū annū reseruare. ⁊ in tēpore sacrificij aqua pīē eius lauare ⁊ sic offerre. vt ibidēꝫ. Nec ēt de vuis dꝫ ꝯfici: qꝛ q̄diu sunt vue nō pōt eis admisceri aqua: vt hꝫ ibidē. ¶ Si tm̄ est defectus vini pōt ꝯfici ꝯ musto, vt dicunt doctores. ⁊ vue mature possunt cōprimi ⁊ de vino extracto pōt celebrari, vt hꝫ dis.2. vbi supra.

Dubium.

¶ Sꝫ nunqd de vino ꝯfecto aliquo liquore pōt confici. vt de vino salinato. ⁊ cereſata. ⁊ nectare: ⁊ hꝫ.

Rn̄sio de vino misto.

Primo est dicendū ꝙ non debet de his confici, per decretum allegatū de cō. dis.2. cap. oē. In quo dī ꝙ in diuinis sacrificijs ꝓter panē ⁊ vinū aqua mistū nil dꝫ offerri. Dicunt tn̄ doctores ꝙ si consecratio fiat sup liquoribus mistis anteq̄ vinū transmutaret̄ a sua spē: vtputa anteq̄ cereſata vel salinata corrūperetur vinum ꝯ sua specie qđ confectū esset, saltem quantū ad illud qđ est ibi de vino.

¶ Questio. III.

Queritur de forma ꝯsecrationis. ¶ Hic duo. ¶ Primo que corporis. ¶ Secundo que sanguinis.

Primus

articulus. De ꝯsecratiōe corporis christi. Ubi cōcordant omnes euangeliste. ꝙ sunt v̄ba ista. Hoc est corpus meum. De cō. dis.9. ca. qꝛ corpus.

Opinio cuiusdā.

¶ Sꝫ ꝫ effectū verborū quo ad ꝯsecrationē corporis. dixit qdā nouus heresiarcha. ꝙ in sacramēto altaris nō erat verū corpus christi sed tm̄ panis ⁊ vinū. Et dicebat ꝙ cū chr̄s fregit panē ⁊ ꝓdit discipul' suis dicēs. accipite ⁊ mādiicate ex hoc oēs. ꝙ hic dꝫ fieri pūct⁹. vt sit sensus ꝙ tūc chr̄s dedit panē in vera for⁹ panis. Secūdo dixit. ꝙ cū sequit̄ hoc est corpus meū. ꝙ ibi nō dꝫ eē punct⁹. sed dꝫ ꝯtinuari cū lr̄a sequēte que dicit. qđ ꝓ vobis tradet̄. ⁊ tunc est sensus ꝙ chr̄s loquebat̄ de corꝑe suo proprio qđ ibi fuit ꝓsens in for⁹ hūana. ⁊ voluit dicere chr̄s. hoc est corpus meū in forma hūana qđ ꝓ vobis tradet̄ ad mortē. Tertio dicit ꝙ cū subdit̄. hoc q̄tiescūqꝫ facietis ī meā cōmemorationē. nō sunt verba ꝑꝑ que debem⁹ credere ꝙ panis ⁊ vinū ꝯuertunt̄ in corpus christi: ſꝫ sunt v̄ba ad hortādū nos ad signa ⁊ exēpla amoris. vꝫ vt frāgamus panē nostrū ⁊ dem⁹ fratrib⁹ nostris sicͭ ⁊ hic chr̄s fecit.

Reprobatur.

¶ Sꝫ hoc ꝓncipale dictū est hereticū. ⁊ oēs pūctuatiōes sunt false. Qđ sic pꝫ ex textu euāgelij. Dixit eni chr̄s Jo.6. Panis quē ego dabo caro mea est ꝓ mūdi vita. Sꝫ nō inuenit̄ in scriptura ꝙ vnq̄ dederit panē discipulis suis faciēdo mētionē ō carne sua. nisi qn̄ dixit in cena sua. accipite ⁊ mādūcate hoc est corpus meū. Pꝫ igit̄ ꝙ ista verba debēt copulari. ⁊ panis in carnē chr̄i ꝯuerti: vt ꝓmissio sit vera q̄ dixit. Panis quē ego dabo caro mea est ⁊c̄. ¶ Itē. Idē iudiciū est de v̄bis dictis sup calicē ⁊ sup panē. Sꝫ sup ipꝫ vinū ⁊ nō sup sanguinē quē tūc gessit in corꝑe suo in forma hūana. dixit v̄ba ꝯsecratiōis calicis. vt pꝫ Matth.26. Igit̄ v̄ba que dixit de pane fuerūt dicta de ipo pane quē dedit discipulis suis ī cena: ⁊ nō de corꝑe suo qđ tūc gessit in forma hūana. ¶ Itē. Cōtra suā pūctuationē. Magis istandū est pūctuatiōi euangelistarū q̄ pūctuatiōi iste. Sed euāgeliste faciūt punctū hic. Hoc est corpus meū. vt pꝫ Matth.26. ⁊ Mar.13. Immo solus Lucas addidit: qđ ꝓ vobis tradet̄. Jō tenet ecclesia ꝙ nō ꝑtinent ad formā ꝯsecrationis. ¶ Itē. Cōtra hoc qđ dicͭ ꝙ cū dī quotiescūqꝫ ⁊c̄. sunt v̄ba dicta in signū ⁊ exē̄ amoris. Nō valet. Si eniꝫ id dici pōt figura ⁊ exemplū amoris ꝑꝑ hoc negat̄ ibi eē veritas corꝑis chr̄i. Igit̄ nec mors nec resurrectio chr̄i ⁊ hꝫ sunt veritas. qꝛ ista sunt dicta in exē̄. Scribit. n. Petrus apl̄s. chr̄s passus ē ꝓ nobis vobis relinquēs exē̄ vt se. ⁊c̄. Hec rō ponitur ti. de cele. mis. cū marthe. §. Ex eo aūt. Heresis quoqꝫ que ponit ꝙ corpus chr̄i veruꝫ nō sit in altari. sed solū sub sacro ⁊ signo. cōdēnat̄ de cō. di.2. c. Ego Berēga. Hec heresis ꝯdēnata est in sua forma. ti. de sum. tri. ⁊ fi. ca. firmiter in fine.

Rn̄° qdā

¶ Auditis istis rōnibus postmodū dedit mihi aliā fugā hereticā dicēs. Qꝛ verba sacramētalia nō hn̄t sensuꝫ realē sed sp̄ualem.

Argūm.

Qꝛ cū dixerat euāgelista Joā.6. Panis quē ego dabo caro mea est ⁊c̄. versus finē capitali excludēs sensum ꝙ esset ꝯuersio realis ait. Caro nō ꝓdest q̄cq̄: sequitur. Uerba que ego locutus suꝫ vobis sp̄ūs ⁊ vita sunt. i. sp̄ualē q̄dā itētionē hn̄t. s. dant vitaꝫ sp̄ualē mūdo.

Reprobatur.

¶ Cōtra vtrūqꝫ. Dixit eniꝫ euāgelista panis quē ego dabo caro mea est. ⁊ silr̄ dixit. ꝙ v̄ba que locut⁹ suꝫ sp̄ūs ⁊ vita sunt. Sꝫ chr̄s est veritas ꝑ cētiā ⁊ nō in ꝑte verus. ⁊ in ꝑte falsus. Igit̄ vtrūqꝫ est veruꝫ: ⁊ ꝙ panis est caro chr̄i. ⁊ ꝙ dat vitā sp̄ualē mūdo. ¶ Hic euidēter pꝫ ꝙ euāgeliū est exponēdū ſm itellectū quē dat diuinus apostolus Paulus. Sꝫ apostolus Paulus ꝓmo recitat verba (hoc est

corpus meū.i.ad Corin.xi.)que christus dixit in cena: & illa que dixit sup calicē: & post adiungit ꝙ illud corpus est accipiendū spūalr. qr alr accipiēs reus est corpis & sanguinis. & iudiciū sibi mādūcat & bibit: & est ratio sua. qr nō dijudicat corpus dñi. Igit vtrūqz est verū & ꝙ ibi est corpus dñi & ꝙ dat vitā spūalē. Ad h vide pulchra in glossa.i.ad Corin.x.

Ad arg^m ℂ Ad arg^m rñdet Aug. sup Jo. Omel.27. dicēs ꝙ caro nō pdest qcqꝫ fm intellm quē iudei habuerūt. Carnē qppe sic itellexerūt quo in cadauere dilaniat aut in carnificio vendit. sꝫ fm huc intellm. s. ꝙ si acciperēt carnē chri in for^a carnis: caro nō pdest. ℂ Itē. Caro nō pdest in h sensu. qr nō pdest ad vitā nisi credētib^9 & fidē hñtibus vt sequit in lrā. Sꝫ fides nō ponit ꝙ accipiendū est corpus chri in forma carnis in qua venditur in macello. sꝫ in forma panis vt supra dixit. panis quē ego dabo &c. Igit in h sensu nō pdest sꝫ solū pdest his q in fide sub for^a panis carnē chri accipiūt qd hic est accipere spūalr. & h est qd dic euāgelista. Verba

Johannis q ego locut^9 sum spūs & vita sunt. ℂ Tādē adiūgit dicēs: ꝙ chrs dixit in euāgelio. Ego sum vitis vera. qd nō est verum realr sꝫ silitudinarie qr facio fructū sicut vitis: sic in pposi

Risso to. ℂ Sꝫ h nihil valet. Qr qd dicit ego sum vi. statī appa ret. ꝙ est parabola. Sequit. n. Sicut palmes nō pōt facere fruct^9 nisi man. in vi. sic nec vos. Sꝫ cū dixit hic. panis quē ego dabo caro mea est. h ꝯfirmat p realē ppietatē carnis. Vñ cū litigabant iudei dicētes quō pōt hic carnē suā dare nob ad manducādū. Rñdet ꝙ realr dicēs. Nisi mādu. &c. & post. Caro mea vere est cib^9 &c. Ergo nō est simile. ℂ Itē. Nullibi inuenit ꝙ chrs dixerit aut euāgeliste: aut apostolus. Vitis ē corpus meū: & tñ postqꝫ dixerat panis quē ego da. &c. dixit chrs de pane vt testant euāgeliste. hoc est corp^9 meū. Ergo nō est sile. ℂ Itē. Nullibi testat scriptura ꝙ vitis ꝯuertit aut trāsubstātiat in corp^9 chri. aut ꝙ vitis p apostolos p corpe chri administrabat. Sꝫ p ꝯcilia gnalia diffinit sub fide ꝙ verū corpus chri ē i altari p trāsubstātiationē vt in cōcilio sub Nicolao papa de cō. di. z.4. Berēga. & in cōcilio Latera. & ponit tit. de sum. trini. ca. firmiter. versus finē. Et in cōcilio Vien. de veri. reli. fit mētio quō apostoli statim post spūs sancti missionē sacramētū corpis ministrauerunt: & ti. de ce. mis. ca. cum marthe. De hac materia habes diffuse supra hoc. q.i. huius. 8. di.

Secundus arti. De ꝯsecratione sanguinis chri. Ubi quātū ad ipsaꝫ ꝯsecrationē nō ꝯcordant oēs in vbis. ℂ Dubitat igit de h qd dicit apl's pme ad Corin.xi. Cū eniꝫ dicit dñs. Hic calix nouū testamētum est in meo sanguine. Quare in ꝯsecratione sanguinis vtimur alia for^a: puta. hic ē calix sanguinis mei &c. Rñdēt doctores ꝙ apostolus & euāgeliste recitabāt historiā de ꝯsecratiōe quā fecit christ^9. sꝫ nō itēdebāt tradere formā ꝯsecrādi sāguinē: & nihilominus^9 for^a misse est certa. Nā sic dī de ce. mis. cū marthe circa mediū. Credim^9 ꝙ ꝙ forme verboꝝ sicut in canone reperit: & a chro apostoli. & ab ipsis eoꝝ acceperūt successores. Et hoc pōt pbari. Nā si itendissent formā certā tradidisse ꝯsecrādi sanguinē debuerāt in certa for^a verborū ꝯcordasse. sꝫ nō ꝯcordauerūt sicut in ꝯsecratiōe corpis ꝯcordauerūt. hoc est corpus meū. Matth. n.26. dī. hic est sāguis no. te. q pro multis ef. in re. Marci.26. dī. hic sanguis no. te. q pro. m. ef. & Lu.22. hic est calix no. te. in m. san. q p vobis fundet. & eadē vba ponit Paulus pme ad Corin.z. Est igit credēdū i cōuenietissima for^a: que in missa vtimur. Lꝫ enī vba q narrāt oēs euāgeliste exp̄māt. ꝙ in calice ꝯtinet corpus chri vt pꝫ ꝯsiderāti singulorū vba supposita. Cū enim chrs in ꝯficiēdo corpus accipiebat panē in manib^9 suis idē potuit fieri de vino. Ergo dic magister ꝙ accipiēdo calicē dixit. hic est sanguis meus. oportuit eū accipere ꝯtinēs p cōtēto. vt sit sensus verborū: id qd ꝯtinet iste calix est sanguis me^9. Et in eodē sensu opꝫ accipi. qd dicūt Lucas & Paulus. Hic est calix in meo sanguine. i. illud qd ꝯtinet iste calix est sanguis me^9 sicut exponit ibi glossa. Sꝫ multo ꝯueniēti^9 accipit ꝯtinēs p ꝯtento cū dī. hic est calix sanguinis mei. quia vulgariter dī hic est ciphus vini mei. qꝫ dicēdo hic calix est me^9 sanguis vel dicendo calix est in meo sanguie qr hoc nō dī vulgariter. Igit for^a euāgelij ē hn ꝯueniēs. Vñ igit dī de ce. mis. cū marthe. post mediū. §. Credimus. ꝙ apostoli acceperūt hāc formā a chro & ecclesia ab apostolis. ℂ Et ꝙ sit credēdū pꝫ. Nā pphete & chrs: & Apostolus accipiūt calicē p ꝯtēto in calice. In psal.22. Calix me^9 inebriās &c. Eze.23. Calicē sororis tue bibes. Et Mat.10. & Mar.9. Calicē aque frigide que dederit vni &c. Et Joā.18. Calicē quē dedit mihi pater nō vis &c. Et.i. Corin.10. Calix bñdictionis cui benedicim^9 nōne cōicatio sanguinis chri est. Igit credēdū est ꝙ sic dꝫ vti ecclesia. Sꝫ accipiēdo ꝯtinēs p ꝯtento pprie^9 est sensus. hic est calix sanguinis mei. i. hic est calix cōtinens sanguinē meū. Igit credi dꝫ ꝙ hec for^a fuit accepta a chro & apostolis. ℂ Itē. Hac vtit ecclesia. Sꝫ credēdū est vsui ecclesie de cō. di. 4. c. i. vbi dī. Cū iterrogam^9 an credis in sanctā ecclesiā nō iterrogamus an credis in ecclesiā sicut in deū. sed est sensus. ꝙ in ecclesia ꝯuersantes in deū recte credis. Sꝫ ꝯsecrādo in hac for^a est ritus ꝯuersatiōis ecclesie. Igit est credendū in hūc ritū. ℂ Itē. 24. q.i. hoc est dī. ꝙ q nō credit illō qd approbat sedes apostolica est heretic^9. Sꝫ hāc formā approbat. c. cū marthe de ce. mis. Silr Magister sen. dic sup hāc pte. c. e. m. & po. l. se. nō p. ad. ol. Preualerēt aūt si forma ista approbata in. c. cū marthe nō eēt credēda. ℂ Sꝫ adhuc surgit dubiū. Quō apostoli cū hāc for

Dubium. mā acceperāt a chro in scriptura sacra hanc nō scripserunt sicut de corpe. Dici pōt ꝙ Jo. vl. dī. ꝙ chrs multa fecit que nō scribunt p singula. Vt igit ad h haberet vnū maximū arg^m. for^a huius sacramēti nō est in scriptura expssa. sꝫ memorie apostoloꝝ relicta. igit & multa alia. Hoc mō pꝫ de ce. mis. cū marthe post pncipiū. §. sane. vbi dī. Sane multa tā verbis qꝫ factis dñicis iuenimus ab euāgelistis omissa que apostoli vel suppleuisse vbo vel facto expsse legunt. Paulus. n. in actib^9 apostoloꝝ. c. 20. sic ait. Meminisse nos opꝫ vbi dñi iesu chri. q dixit beati^9 est magis dare qꝫ accipere. Hoc nullus qtuor euāgelistarū descripsit. Nullus ēt eoꝝ expsit qd Paulus de chro pme ad Corin.15. scribēs ait. Visus est plusqꝫ qngētis fratrib^9 sil. ℂ Sꝫ tūc ad h surgit fortior qō. Quare asserere attentauit aliqs plus chrm dixisse

Dubium. qꝫ aliqs euāgelistarū asseruit eū dixisse. asserit. n. for^a generalis in canone misse chrm dixisse eterni testamēti & misterium fidei: cum tamen ista verba eterni & misterium fidei a nullo euangelistarū dicant. ℂ Respondetur in capi. cū marthe post pn^m. Qꝫ qꝫuis illa verba in nullo euāgelistarū ꝯtineant p hoc nō hꝫ ꝙ dñs dixerit aplis hanc formā qua vtimur in canone misse que ꝯtinet illa verba. qr multa fec dñs & multa vba dixit que ab euāgelistis sunt omissa. Joā. 21. & ab apostolis postea expresse suppleta. Vñ notādū est ꝙ fm ꝙ hꝫ ab illa decretali (cum marthe) ꝙ possum^9 dicē chrm alia verba dixisse & in certa forma nullus euāgelistaꝝ hoc scripsit: & h ꝯtingit in multis casib^9. vno mō si aliquis apostoloꝝ hoc asserat chrm dixisse & ponit decretal exēplū. Paulus. n. in actib^9 apostoloꝝ. c. z. sic ait. Meminisse vos opꝫ dñi nři iesu. q dic beati^9 ē dare mag qꝫ accipe. h tñ nullus euāgelistarū descripsit. Et idē dic esse de h ꝙ Apl's scripsit. Visus est plusqꝫ qngentis fratrib^9 &c. Vñ est apostolis credēdū. ait enī vas electiōis. Ego ac. a dño ꝙ & tradidi vob i. ad Corin. z. ℂ Itē. Qñqꝫ p euāgeliū pōt approbari exē^m aliqd dixisse p arg^m a maiori. v. g. sic dicim^9 ꝙ qñ chrs ꝯfecit oculos leuauit ad patrē qd tñ nō inenit in euangelio. sꝫ hꝫ p locū a maiori. Et ponit exēplū decretalis. Si tunc intellꝫ

leuauit

leuauit ad patrē.cū ad corpus exalc aiam Lazari reuoca-
bat: pbabilius esse vi quod tunc oculos leuauit ad patrem in
celū cū panē z vinū in corpus ppriū cōmutauit. ¶ Item.
Qn̄qz pōt cōprobari chrīz dixisse aliqd qn̄ illud qd asserit
ptinet in sensu seu in itellectu verbi xp̄i. Et ponit decretalis
exēplū. Cū.n.dī testamētū.in hoc vbo ptinet eternū. Testa
mentū eniz in morte pfirmatū est fm apostolū.vt sic i eter-
nū imobile pseueret: z nihilomin⁹ eternū ptinetur in verbo
dn̄i cum dicit noui testamēti. Testamētū.n.fm apostolū in
scriptura repromissione eterna accipit. Dicit eniz sic. Ideo
noui testamēti mediator est vt repromissiōe accipiāt q vo-
cati sunt hereditatis eterne: z hoc vt dicit decretalis cōpro-
bari pōt ex euāgelio vbi dixit chrūs. Qui manducat carnem
meā z bibit meū sanguinē hz vitā eternā. ¶ Itē. Qn̄qz cō-
probari pōt chrīm dixisse illud qd asserit.qz pōt cōprobari
ex euāgelio quod ptineat itellectu dicti vel facti christi. Et pōt
poni exēplū per decretalē. Cū.n.dixit chrūs. Qui mā.me.car
nē z bibit me.san.hz vitā eternā Joā.6.z cū dicit. Caro mea
vere est cib⁹ z sanguis me⁹ vere est pot⁹.certū est quod in hoc
dicto z in hoc facto est magnum misteriū fidei. Qz vt hr̄ in
decretali dī hoc sacramētū misteriū fidei qm̄ ibi aliud cre-
dit q̄ cernat.cernit spēs panis z vini: z credit vitas carnis
z sanguinis. Sic igit pōt saluari pncipalis rn̄sio decretalis
quod chrūs verba z formā verboz apostolis tradidit: z pōt di-
ci quod chrūs illa dicit vt p decretalē deductū est. ¶ Sz tūc ex

Dubium.

oib⁹ istis pōt oriri via p hereticis vt hr̄ extra de hereticis.
heretici eni hereses suas asserūt eē dicta chrī eo quod ex ptib⁹
euāgelij psit cōprobari. Rn̄det quod pro tūc valet qn̄ hoc qd
cōprobat ex euāgelio seruat p psuetū ritū ecclesie (vt hr̄ di
sti.z.c.ecclesiasticaz) z maxime qn̄ seruat z approbat a se-
de Romana.vt hr̄ ibidē.c.ge nesciat z palez. Sed sic est in
pposito: vt pz superi⁹.c.cū marthe.z pulchre hr̄ in glossa su
per illo vbo. Sane multa. Itē sup illo. Sūt omissa. Sz B
deficit pro parte hereticorūz. ¶ Questio. IIII.

Hic queritur de appositione aq̄ in sa-
cramento: vtrū est quod ap
ponēda. De cō.dis.z.c.in sacro z ca.sequētib⁹ z

Dubium.

ca.oē. ¶ Sz nūqd aqua trāsubstāciat. Dico quod
B mouet.z.lib.ti.de ce.mis.c.cū marthe post me-
diū. Ubi recitant tres opiones. ¶ Prima est quod aq̄ z vinū
que cōmiscent in calice mutant in illa duo que fluxerūt de
latere chrī.vz in sanguinē z aquā. Alia est quod aqua z vinū q̄
cōmiscent nō manēt ibi duo.ita quod vnū pueriat in sangui-
nē z aliō in aquā.sed quod aqua mista cū vino trāseat in vinū
z sic aq̄ cū vino.i.vinū qd sibi aquā icorporauit z cōponit
ex vtrisqz.trāsubstāciat in sanguinē. Alia est fm quā pōt di
ci quod aq̄ nō transit nec pmo nec z⁹ mō iaz dicto.sz remanet
circūfusa accīntib⁹ pōris vini. Inter has eligit decretalis quod
pbabilior iudicat illa opinio z⁹.que asserit aquā cū vino i
sanguinē transmutari. Hec opinio ponit de con.dis.z.sic in
sanctificādo. Et hui⁹ pbabilitatis assignat rōnē: qz cū aqua
in sacro vino vnit itelligit quod fidelis populus chrō vnit qz
p aquā populus signat cum scriptū sit. Aque multe populi

Dubium.

mei. ¶ Sz nūqd illa fuit vera aq̄ que fluxit de latere chrī
vel humor flegmatic⁹.hec qd mouet ti.pcedēti ca. In q̄dā.
vltra mediū. Rn̄detur quod fuit vera aqua. Et pbat p verba
Joānis.z p figuras veteris legis: Et concludit. Restat g quod
qualiscūqz fuerit illa aqua siue nālis siue miraculosa siue de
nouo creata siue de cōponētibus resoluta pculdubio vera
fuit. ¶ Sz nūqd si aq̄ nō apponeret pficeret sanguis. Di-
cit magr̄ sen.dis.z.ca.penul.quod sic.sz grauiter puniēdus eēt.
¶ Ista qd mouet in glossa Corin.11.z rn̄det dicimus (sed
sine assertiōe) quod si nō animo itroducēdi heresiz.sz obliuiōe
ptermittitur nō iō minus pficit. Propter hoc facit qd hr̄ li
bro.1.de sum.tri.z fi.ca.firmiter. Qz ibi ponitur sub fide quod
vinū transubstāciat.quod aūt aq̄ transubstāciet relinquitur sub
opione qd nō eēt si sine aq̄ de vino sanguis pfici nō posset.

Instantia
Rn̄sio

¶ Contrariū vī de cō.dis.z.capi.sic in sanctificādo in fine.
Ubi dicit quod calix nō est nisi ad vtrūqz adunet. ¶ Hug.ibi
tenet quod ex solo vino pficitur z quod dicit lr̄a solū vinū confici
nō pōt.exponit.i.nō dz: grauiter.n.peccaret ibi.c.scriptura.
Rō quare sine aqua apposita pficitur fm eū.est qz vinū est
aqua vel essentialr̄/vel materialr̄/vel origiālr̄. Un̄ dī vinū

Dubium.

est aqua putrefacta in vite. ¶ Sz que pena est p nō appo-
nēte. Debet p antiquū ius suspēdi ab officio quousqz legiti
ma satisfactiōe fuerit correptus. De cō.dis.z.c.cū oē in fine.
Per nouū aūt ius si ex aperta malitia.vel nimia desipiētia
cōmiserit.pcipitur puari ab offō z bn̄ficio suo ppetuo. Li
bro.3⁹ ti.de cele.mis.ca.lr̄as. Nimia desipiētia notat p glo.

Dubium.

qn̄ qs ab alijs querere omittit. ¶ Sz nūquid liceat ponere
plus de aqua q̄ de vino. Rn̄detur quod nō.ti.de cele.mis.cap.

Dubium.

pniciosus. ¶ Sz. Nunqd si aliqs sciret aquā positā in do-
lio dz ponere nihilominus in calice. Dico quod sic fm Tho.in
4.dis.z.q.z.ar.4.questiun.4.ad.3. Facit pro hoc gn̄alis cō
suetudo ecclesie que in appositiōe aque obseruāda est in.c.

Dubium.

pniciosus.versus finē z in glossa p totū. ¶ Sz nūquid aq̄
mista cū alio liquore licz apponi. Dico quod nō.qz i sacrificijs
dominicis aliqd licitū offerre nō est/nisi panē tm̄ z calicez

Instantia

vino z aqua pmistū. De cō.dis.z.ca.in fine. ¶ Sz vī quod nō
est apponēda aqua qz Melchisedech nō obtulit nisi panē:

Rn̄sio

z vinū. ¶ Rn̄detur de cō.dis.1.c.in calice.vbi dī. Cōsequē-
ter figurata fuit mistio aque quando Moyses percussit pe
tram z exiuit aqua.z quando aqua fluxit de latere chrī. Ui-
de ibi multa de hoc. ¶ Questio. V.

Hic queritur de mutatione panis in corpus christi.

Hic qnqz. ¶ Pmo quare hec mutatio
dī pūsio. ¶ 2⁹ q̄re trāsubstā-
tiatio. ¶ 3⁹ quod hac trāsubstātiatione efficit cor-
pus chrī in rei veritate.z silr̄ sanguis. Et pp cōtinentiā sub
spēbus multa difficilia soluunt. ¶ 4⁹ quod verba sequentia in
cōsecratione calicis non sunt de forma. ¶ 5⁹ quod in sacro non
sunt solum corpus z sanguis.sed anima z diuinitas.

Primus arti. Quō pueniēter dī pūersio panis z vi-
ni in corpus z sanguis chrī. Ubi primo po

opi. Joā.
paris.

nit pillorū errorē q posuerūt panē remanere in altari. In-
ter quos fuit nouiter Joā.de paris.q dixit quod posset sustine
ri quod hec est vera. B est corpus meū.sz maneret ibi suba pa-
nis. Uerbi grā. Si fili⁹ dei demōstrādo corpus suū.qd por-
tauit ēt qn̄ cenā dixisset.hoc est corpus meuz.verū dixisset.
pp assumptionē hūane nature in vnitate psone.nō pp con-
uersionē vni⁹ nature in aliā. Et eodē modo qn̄ pfecit in ce-
na dicēdo.hoc est corpus meū.potuit B eē verū pp assum-
ptionē carnis in vnitate psone mediāte corpeitate.sic chri-
stus assumpsit nām humanā in vnitate psone mediāte pso
nalitate filij dei: z sic nō opz quod vna nā pūertatur in aliam.

Reproba
tur.

¶ Sz pūiam determinat ab ecclesia.spālit de con.dis.z.
ca.qm̄ corpus: z ca.panis: z ca.reuera. Et pbat ibi sic. Ope-
ratorius fuit sermo dei vt oia faceret de nihilo. Igit q̄ ope-
ratorius sit vt p spm vnū mutet in aliud.i.in corpus christi.
Et in c.qm̄ corp⁹ sic dī. Inuisibilis sacerdos visibiles crea-
turas in subaz corpis z sāguinis sui vbo suo pūertit. ¶ Itē.
In ca.reuera.hoc pbat. Hic agit de pūersione nō qua per
nāz.sz qua p grām. Sz p grām pūersa est vga in serpētem z
aq̄ in sanguinē. Exo.4.z.7.z m̄lta alia enūerat ibi. ¶ Itē.
Iste modus euidēter reprobat p textū. Joā.6.cū.n.dixerat
Ego suz panis viu⁹.subdit.z panis quē ego dabo caro mea
est. Sz panis nō est caro nisi p pūersionē. Ergo pz quod in B
sacro pūertitur panis in corpus. ¶ Itē. Pz ex argumēto te
xtus. Ait eniz quod panis sit vera caro vere cibās nos.p vitaz

quā chr̄s accepit a matre ⁊ vita diuina quā christ⁹ accepit a patre est efficax pactiuū ad ↄuertēdū panē in corpus christi vt supra hi. ⁊ sic ponit̄ de cō. di. z. ca. panis. ⁊ reuera. ¶ Itē. Hoc diffinitū est in ↄcilio Latera. ⁊ ponit̄ extra de sum. tri. ⁊ fi. ca. firmiter. Ubi post mediū sic di. Jesu christi corpus ⁊ sanguis veraciter ↄtinent̄ in sacramēto altaris sub spēbus panis ⁊ vini trāsubstātiatis pane in corpus ⁊ vinū in sāguinē potestate diuina. ¶ Itē. De ce. ca. cū marthe di. ꝙ accidēna miraculose ibi mutāt subm qḋ nō eēt verum si panis assumeret̄ ⁊ maneret. qꝛ tūc sapor ⁊ color i pane subsisterēt. ¶ Itē. Hec opio est excōmunicata. Di. eniʒ ti. de hereticis ca. Ad abolēdā. Uniuersos q de sacro corpe ⁊ sāguinis domini nr̄i iesu chr̄i vel reliqs sacramētis ecclesiasticis aliter sentire vel docere nō metuūt quo sacrosancta Romana ecclesia p̄dicat ⁊ obseruat. vinculo ppetue anathematis inodamus. Sʒ ista opio alr. imo ↄtrariū ponit sacris canonib⁹ Romane ecclesie superi⁹ allegatis. ergo. Hec ēt opio que datur reprobat̄ inter qōnes speculatas hui⁹. 4. Qualr aūt fit hec ↄuersio hi de cō. di. z. ca. quis sit sanguinis. Ubi sic di. Eodēq; momēto in celū rapit̄ misterio angelorū ↄsociandaʒ corpori christi ⁊ an̄ oculos sacerdotis in altari vi. Sed qḋ ibi dī panis rapi in celū est pie itelligendū. i. transubstātiat̄ in corpus christi qḋ est in celo de sum. tri. ⁊ fi. ca. firmiter. f. ⁊ nihilominus presens est in altari vbi manibus sacerdotis tractatur de conse. distin. z. ego.

Secundus arti. Ubi videndū q̄re ↄuersio dicit̄ trāsubstātiatio. Et triplex est rō. p̄ma est ↄ terminos phorū q cōuersionēʒ vocāt sub alem gn̄atione vt cū aq̄ ↄuertit̄ in aerē p subtiliorē gn̄ationē. ¶ Itē. Mistionē. vt qn̄ miscibilia ↄuertunt̄ in mistū p mistionē. ¶ Iteʒ. Nutritionē. vt qn̄ alimētū ↄuertitur in alitū p nutritioneʒ. Sʒ nulla istarū ↄuersionū locū hʒ in pposito: qꝛ in qualibet istarū corrūpitur forma p̄cedēs ⁊ noua succedit nec prima nā in sequentē trāsit per ↄuersionē vt hic: ⁊ iō altior est hec mutatio: ⁊ vocat̄ trāsubstātiatio. Et iste tres ponūt̄ de sum. tri. ⁊ fi. ca. firmiter. c. ⁊. z. ti. de ce. mis. cū marthe. a. ⁊. c. ¶ Et rōnabilr vocat̄ trāsubstātiatio. Si. n. imaginemur ꝙ cū ex aq̄ gn̄atur aer sic cessaret eē aq̄ ꝙ suba aque in subaʒ aeris trāsiret: illa mutatio nec eēt ſʒ phos ↄuersio que est gn̄atio/ nec mistio/ nec nutritio: qꝛ tūc vna suba altari nō succederet tm̄. ſʒ in aliā trāsiret ⁊ sic tāq̄ altior trāsmutatio dicēda eēt trāsubstātiatio. Sic est in pposito vt allegatū est. ¶ Et cōfirmat̄. Qꝛ ſm Philo. in p̄dicis in p̄di. sube. Suba maxime dī de p̄a suba. ſʒ h̄ p positū vna p̄a ⁊ idiuidua suba transit in aliā. s. hic panis in corpus chr̄i. Igit̄ ppriissime trāsubstātiatio vocat̄. ¶ z⁹ rō est pp terminos theologorū. Theologi. n. vocāt creationē qn̄ aliqd mutat̄ a nō eē oīno ad eē aliqd. ⁊ sic creatio pōt vocari versio. ⁊ econtra annihilationē/ ↄuersionē. Qꝛ igit̄ euāgeliū ⁊ canones nō ponant panē annihilari nec corpus chr̄i creari. sed subaʒ panis in corpus chr̄i cōuerti. iō hāc ↄuersionē trāsubstātiationē vocant: ⁊ sic pʒ ꝙ hec ↄuersio media est iter ↄuersionē de qua loquunt̄ theologi ⁊ phi. ¶ Rō 3⁹ est pp ppietatē accidētiū. In ↄuersionib⁹. n. subarū corrūpunt̄ accn̄tia ⁊ materie ppria. ¶ In hac cōuersiōe cedit nā miraculo. ⁊ mutāt accn̄a subm vt hi. d. cū marthe. e. Nec corrūpunt̄ vt pʒ ad sensuʒ. Dicēda est ḡ ↄuersio q̄ idētitatio: p idētitate. n. sonat ppō. hoc est corpus meuʒ.

Arg^m p^m — Arg^m z^m — Arg^m 3^m

Tertius arti. An in hac trāsubstātiatiōe efficit̄ corp⁹ chr̄i ⁊ sanguinis in rei veritate. Determinat̄ ꝙ sic ↄ heresim Berē. de cō. di. z. c. Ego Beren. Et de sum. tri. ca. firmiter. De cele. mis. c. cū marthe. e. vbi sic di. Distinguendū est subtiliter iter tria que sunt in hoc sacro. vʒ inter discretā formā visibilē. que panis ⁊ vini: ⁊ veritatē. s. carnis ⁊ sanguinis: ⁊ virtus vnitatis ⁊ charitatis. De hoc de cō. di. z. vtrū sub figura. ¶ Ex hoc dicto verificant̄ rñsiones ad

varias qōnes in diuinis vt in sequēti questione seqtur. Ad ea enim que respiciūt ip̄eʒ verā corporis subam in esse. alr est respondendum. ⁊ aliter ad ea que respiciunt ipsam vt sub speciebus. Si enim queratur que est illa caro ⁊ corpus quod in altari consecratur. Respondendum est in singulari ꝙ non aliud sed illud sane quod sumptum est de virgine quod passum est. ⁊ sepultum: quodq; resurrexit. ⁊ in celum ascendit. ⁊ sedet ad dexteram dei patris. ⁊ quod venturū est iudicare viuos ⁊ mortuos. Hec habentur de conse. di. z. cap. oia ⁊ ca. reuera in fine. ¶ Itē. Si querat̄ quantū ad esse qḋ habet sub speciebus. Uerbi gratia. Utrū corpus manet totū ⁊ integrū sub qualibet particula fracta. dicendū est ꝙ sic. q꞉ corpus non numerat̄ ad numerationē spērum cōtinentium: sed est vnū sub omnibus ptibus. qꝛ vnum est corpus in qḋ oēs ptes ⁊ oēs hostie ↄuertunt̄ sic vnū est corpus. qḋ est natū/ passum/ ⁊ crucifixū/ ⁊c̄. sicut vnus est de⁹ in oibus rebus. De hoc habes in ca. singuli ⁊. c. q māducat ⁊. c. qd sit. ¶ Silr si querat̄ vtrū corpus chr̄i sit in multis altaribus sil. Est dōm ꝙ lʒ sit in celo sedēs ad dexterā p̄ris ipꝛia statura. tn̄ est in multis altarib⁹ simul ⁊ apud multos sumētes submultiplicādo sacramēto. i. submultiplicata panis ⁊ vini figura (vt hi de cō. di. z. c. singuli ⁊ ca. spēs) ⁊ hoc sacramētalr/ veraciter/ ⁊ effectualr ſʒ ca. cū marthe. ¶ Itē. Si querat̄ q̄uo rōne cōtinentie verificat̄. Rñdeo ꝙ est ibi corpus verū sub qualibet p̄ticula de cō. di. z. singuli. ⁊. ca. q māducat ⁊. c. q inuitat. ⁊ hoc triplici modo p̄dicto. Sicut. n. dī esse in plurib⁹ locis simul qꝛ spēs veraciter ↄtinētur sub plurib⁹ locis. eadē rōne dī esse sub qualibet p̄ticula. sicut ⁊ fuit sub oib⁹ sil. ¶ Itē. Rōne ↄtinētie verificat̄ ↄfessio Berē. vʒ ↄficeret̄ panē ⁊ vinū post ↄsecrationē nō solū sacrm̄ sed etiā verū corpus ⁊ sanguineʒ dn̄i nostri iesu christi eē. ⁊ sensualr nō solū sacrm̄ sed in rei veritate manib⁹ sacerdotū tractari/ frangi/ ⁊ fideliū dētibus accipi. qꝛ lʒ corpus sit ipalsibile tn̄ vt ↄtinetur sub spēbus manib⁹ sacerdotū/ tractat̄/ frangit̄/ ⁊ dentibus terit̄. ¶ Itē. Rōne cōtinentie sub speciebus posset rñderi. Utrū in altari videt̄ oculo corpali: ⁊ pʒ ꝙ sic. Qꝛ qua rōne cōcedit̄ dente corpali atteri ⁊ manibus sensualr tāgi: ⁊ hac rōne ↄtinētie sub spēbus (vt iam dictuʒ est) eadē rōne videt̄ concedendū ꝙ oculo corporali videt̄ sub spēbus ⁊ sicut ad has questiones rñdetur per continentiaʒ sub spēb⁹. Similr poterit ⁊ ad alias similes. ¶ Ad intellectum dictorum est declarandū qualiter stant simul. ꝙ panis transubstantiatur. Et idēnficatur corporis christi qḋ est in celo. ⁊ tamē ꝙ est in altari reali sua presentia. ¶ Dic ꝙ christus sedens in sede sua in cena sumens panē in manibus dixit. hoc est corpus meuʒ. Et similiter dixit. accipite ⁊ manducate. Fuit ergo ibi duplex miraculuʒ. vnum quo panis identificabatur corpori suo sedenti in loco suo: ⁊ quo p̄sens erat in manibus sub speciebus in esse manducabili ꝙ vocatur esse sacramentale: sic in proposito. Huic consonāt verba Joan. vbi dicit. Panis quem ego dabo caro mea est. Et iterū caro mea vere est cibus. Igitur fides euāgelica hʒ vtrūq; tenere: ⁊ ꝙ panis identificat̄ miraculose hoi chr̄o q est in celo localr ⁊ in altari p̄sens māducat̄. Nec hic dʒ q̄ri alia pbatio nisi miraculi: hic eniʒ cessat rō ⁊ nā cedit miraculo. De ce. mis. ca. cū marthe. z. de cō. di. z. reuera. Ea enim oia que ad misticā fidē ptinent chr̄s voluit in eius oipotentia reduci. Unū cū p̄ciperet apostolis ꝙ docerēt oia illa mistica fidei que mādauerat eis p̄misit. Data est mihi ois potestas in celo ⁊ in terra Math. vlti. Sʒ oipotētia est p̄mus articulus fidei in symbolo apostolico Niceno: nec cōclusio est via ad oēs p̄cedētes solones oiuʒ qōnuʒ. Nā eo quo corpus christi p̄ncipalr ponit̄ in sacro pp eē māducabile. non repugnat sibi eē sub multis spēbus panis sil: ⁊ ēt sub q̄libet p̄ticula: qꝛ ad h̄ nō seqtur nisi ꝙ est sub multis spēb⁹ māducabiliter

Dubium.

cabiliter

cabilr qd est finis hui⁹ sacramēti ꝛ ex eadē cā pōt fieri solo ad omnes difficultates que sunt circa hoc sacramentum.

Opio pᵃ. Opinio. S. Tho.

Quartus articulus. An sola ista verba. Hic est calix sanguis mei. sint de sba ꝯsecrationis vini in sanguinē xpī. Ubi dicūt qdā ꝙ sic. Hoc reprobat Tho. 3. pte. q. 78. ar. 3. dicēs ꝙ hʒ vr̄ incōueniēs. qꝛ ea q̄ sequuntur sunt determinationes ꝑdicati .s. sanguis ꝛ nō misteriū. Sed determinationes sanguis ptinēt ad determinationē locutionis. p quā trāsubaꝛ vinū in sanguinē. Ergo ista vba noui ꝛc. vsqʒ ibi (quotienscūqʒ) ptinēt ad integritatē locutionis per quā fit transubstātiatio. Uerūtn̄ si ꝯsiderenꝛ verba eius nō vult ꝙ vba q̄ sequunꝛ .s. noui ꝛc. sint de for⁹. put loqmur de forma vboꝝ ꝯuersiua seu trāsubstātiatiua vini in sanguinē. sʒ pn̄t dici vba quodā mō de for⁹ q̄ sunt exprimētia effectuʒ sacri iam ꝯsecrati. ꝛ ꝑfecti. ꝛ formati. Propter qd ꝯsequēter dicit Tho. ꝙ oia ꝑdicta vba sunt de sba forme. sʒ differenter. Qꝛ p pᵃ vba. Hic est calix sanguis mei. signaꝛ ipsa ꝯuersio vini in sanguinē. eo mō quo dictū est in for⁹ ꝯsecratiōis panis. Per vba aūt sequētia designaꝛ virtus sanguis effusi in passione: q̄ operabaꝛ in hoc sacro. Que qdē ad tria ordinaꝛ. Primo qdē ꝛ ꝑncipalr ad adipiscendā eternā hereditatē: ſm illud Hebreoꝝ. 2. Habēs fiduciā ꝛ introitū sanctoꝝ p sanguinē ei⁹. Et ad hoc designandū dr̄. noui testamēti ꝛc. Scdo ad iustitiā grē q̄ est p fidē ſm illud Ro. 3. Quē ꝑpofuit deus ꝑpiciatorē p fidē in sanguinē ei⁹ vt sit iustus: ꝛ iustificās eū q̄ ex fide est Jesu xpī. Et quātū ad hoc subditur misteriū fidei. Tertio aūt ad emundationē peccatoꝝ. Heb. 10. Sanguis xpī emundabit ꝯsciās nostras ab opib⁹ mortuis .i. a peccatis. Et quātū ad hoc subdiꝛ. q p nobis ꝛ p multis alijs effūdeꝛ in remissionē peccatoꝝ. Propter qd Mag. sen. 23. lib. 3. ꝛ in historijs ꝙ ista vba. Hic est calix sanguinis mei. ptinēt ad subaʒ forme. sequētia aūt sunt ad expressionē virtutis sacri. ❡ Nec cogit rō Tho. ꝯ Magr̄ʒ. vt qdā intelligunt. Quia nō seqꝛ. Sunt determinationes ꝑdicati .s. sanguinis. igiꝛ eēntiales ꝛ ptinētes ad subeʒ sacri. Qꝛ vt dictuʒ est supra. pn̄t eē effectuales seu vtuales ad certos effect⁹ ostēdētes subaʒ corpis xpī iam ꝯsecrati. Et sic ptinētes ad. 4. modū q est de effectib⁹ ꝯstitub⁹ existiā rei. sicut interficiēs interficit: ꝛ interfect⁹ interijt. ꝛ silib⁹. Jmmo sibi vr̄ ꝯdicere sʒ sic intelligētes. Dicit. n. ꝙ p ista vba. Hic est calix sanguinis mei. fit ꝯuersio. sicut p hoc est corp⁹ meū. Sʒ ꝯuersio est trāsubstātiatio. vt pʒ de sum. tri. ꝛ fi. ca. c. firmiter. Ergo per hec vba fit trāsubstātiatio. Sʒ transubstantiatione cōpleta non sunt addenda vba subalia faciētia ad cōfectionē sacri. Ergo per hec vba sequentia nō ptinēt sic ad subam forme.

Opio magistri sen. ꝯ. S. T.

Quintus articulus. Nunqd nō solū est ibi corpus sed aia. ꝛ deitas cū panis nō possit in spūʒ ꝯuerti. ❡ Rn̄dēt doctores ꝙ sunt ibi p ꝯcomitantiaʒ. Est. n. ibi verū corp⁹ xpī qd sedet ad dexterā pr̄is (vt de cō. di. 2. cap. oia.) ꝛ corp⁹ xpī qd in celo sedet. cōtinet in se corp⁹ ꝛ aiaʒ ꝛ diuinitatē. igiꝛ ꝛc. Et eadē rōne ꝯcomitātie est dōm ꝙ xp̄s deus hō est ibi sub noībus relatiuis. vʒ xp̄s saluatoꝛ. ꝛ xp̄s hostia redēptionis. ꝛ vbi pr̄is ꝛcetera hō. Et iō qn̄ fit eleuatio in altari est corp⁹ xpī venerādū ꝛ in se ꝛ cū oīb⁹ ꝯcomitantijs suis. Et iō vt vidi scriptū in glossa cuiusdā decretalis cōgrue sūt dicēdi isti duo versus. Salue salus mūdi. verbuʒ pr̄is hostia sacra. Uiua caro deitas integra verus hō. Jsti. n. versus cōprehēdūt corp⁹ xpī cū oīb⁹ ꝯcomitantijs. Et eadē rōne cōcomitātie est dōm. ꝙ in sanguine est verū corp⁹ xpī ꝛ ecōtra in corpe sanguis p cōcomitātiā. vt dicūt doctores. ꝛ eadē est rō de alijs ꝯcomitantib⁹. Et eadē rōne cōcomitātie est verū dicere ꝙ tota q̄ntitas xpī est in sacro: oꝫ enim eam esse ibi cōicatiue lʒ nō circūscriptiue. qꝛ ibi nō est commensurando se ad species: qꝛ non circumscribunt in corpus xpī sed sunt separate a subiecto de ce. mi. s. ca. Cū marthe.

Questio septa.

AD declarationē premissoꝝ q̄ro. Utrū sit cōcedēdū corpus xpī frangi manib⁹ sacerdotuʒ. ꝛ hominū oculis videri. ¶ Prima pars q̄ōnis mota est pp heresim Berenga. ¶ Scda ꝑpter errorē beggardoꝝm in cle. ad nostrum.

Primus articulus. An corp⁹ xpī vaciter tractēꝛ sub spēb⁹ panis ꝛ vini. vl' tn̄ ipse spēs. Ubi pono opionē ꝛ ꝯfutationē Bereg. vt hr̄ de cō. d. 2. Ego Bereg. q posuit heresim duo ꝯtinētē. Primū ꝙ panis ꝛ vinū q̄ in altari ponunꝛ post ꝯsecrationē sunt solūmō sacrm̄ ꝛ nō veꝝ corpus ꝛ sanguis. Scdm fuit ꝙ corp⁹ xpī nō potuit sensualiter nisi in solo sacro .i. in spēb⁹ manibus sacerdotū tractari aut fidelib⁹ dentib⁹ atteri. ❡ Et eꝯ. papa nihilominꝰ cuʒ tota synodo corā. 100. ꝛ. 13. epīs fecit ipʒ abiurare vtrāqʒ heresim ꝛ cōfiteri ꝯ pmā per hec vba. Ego Berengarius ꝛc. ꝑfiteor panē ꝛ vinū q̄ in altari ponunꝛ post ꝯsecrationē non solū sacrm̄. sed ēt verū corpus ꝛ sanguinē dn̄i nr̄i Jesu xpī eē. Et ꝯ 2ᵃᵐ heresiʒ p hec verba ꝯtinuādo de corpe xpī. Et ꝑfiteor verū corp⁹ ꝛ sanguinē sensualr nō solū sacrm̄ sʒ in veritate manib⁹ sacerdotū tractari frangi: ꝛ fideliū dentib⁹ atteri. ❡ Nec est mirū si ꝯciliū generale cōpulit eū ad cōfitendum. ꝙ corpus xpī in veritate tractaꝛ. frāgiꝛ. teriꝛ. Qꝛ ista secūda cōfessio sequiꝛ necessario de pma. Ad hoc enim ꝙ post ꝯsecrationē est ibi verū corpus. seqꝛ ꝙ verū corpus ibi tractaꝛ ꝛc. Uerbi grā. Cū dn̄s dicit in euāgelio. Caro. m. ve. est cibus ꝛ san. m. vere est potus (Jo. 6.) īfert. Qui mānducat. m. viuet pp me. Et per istū modum allegaꝛ de cō. di. 2. verū sub figura ꝛ. c. in qbus. ꝛ. c. xp̄s panis est. Sed mānducare icludit dentib⁹ atterere. ꝛ ꝑsupponit manib⁹ tractare. q.

Secundus articulus. An corp⁹ xpī veraciter videaꝛ sub spēb⁹ panis ꝛ vini ꝛ nō soluʒ spūalr intelligaꝛ. Ubi multis appet: ꝙ in sacro sole spēs vīr. ꝛ ꝙ corpus xpī ibi solū spūalr itelligiꝛ: ꝛ crediꝛ: ꝛ nullo mō volūt ꝯcedere ꝙ corp⁹ xpī in sacro vr̄. ❡ Cōtrariū hō magis appet. vbi p̄ est aduertēdū ꝙ de triplici visibili pt̄ distigui scilʒ de spēb⁹ visibilib⁹. de corpe xpī visibili in ꝑpria for⁹: de corpe xpī visibili sub spēb⁹ sacri. sic tn̄ ꝙ totū ꝯtineatur ꝛ videaꝛ sub q̄lʒ pticula de cō. d. 2. c. singuli. ❡ De p̄ nō est dub⁹ ꝙ spēs ille vīr. ꝛ hr̄ de cō. di. 2. c. q mānducat i fine. ꝛ. c. oia in pn̄⁹. ꝛ. c. nos aūt. De scdo mō clarū est ꝙ non vr̄. vt de cō. di. 2. ca. pᵃ qdē. Ubi hr̄. ꝙ qn̄ xp̄s dixit. nisi mānducaueritis carnē. Jo. 6. ꝛc. dixerunt. Durus est hic sermo ꝛ separarūt se ab eo. Carnē qppe sic itellexerūt. quō ēt caro vēditur. aut i macello dilaniaꝛ. Sʒ isto mō nō vr̄ nec mānducaꝛ. Pʒ ibi ꝛ. c. nō hʒ corp⁹: ꝛ. c. q mānducat. ꝛ. c. hʒ est qd dicimus. ꝛ de ce. mis. c. cū marthe. Sʒ de tertio mō est solū difficultas. An nō solū sit ꝯcedēdū ꝙ spēs sacrales vīr. sʒ sil' sit ꝯcedēduʒ ꝙ sub spēb⁹ vr̄ corp⁹ xpī. Et sic verū sit dicere vtrūqʒ: ꝛ ꝙ hec q̄ vīr sint spēs. ꝛ ꝙ hoc qd vr̄ sit corp⁹ xpī. ❡ Et vr̄ ꝙ eccl'ia hʒ determinauit tenēdū p capl'm. ego Berengari⁹. Dicat. n. ibi vtrūqʒ ꝯcedit: ꝙ spēs franguntꝛ. ꝛ corp⁹ frangiꝛ. ꝛ nō solū sacrʒ .i. spēs. imo ꝙ corp⁹ xpī ꝟe frāgiꝛ: sʒ sub sacro tm̄. Ut exponit Mag. sen. illud. Ego Bereg. 4. li. di. 12. ca. Sed quia corpus. sic in ꝑposito videꝛ eadem ratione velle cōcedere ꝙ spēs videnꝛ ꝛ corpus sub speciebus. Et hoc conceditur de cō. di. 2. ca. qui mānducat. ibi diciꝛ. Qui manducāt ꝛ bibunt christum illud bibere est viuere qd in sacramēto visibiliter sumitur. ꝛ in ipsa veritate spiritualiter manducatur ꝛ bibiꝛ. Nota ꝙ nō solū spēs visibilr sumiꝛ. sed xp̄s ꝛ nō solū spiritualis intelligiꝛ sed visibilr sumiꝛ. ❡ Et ꝑbatur sic. Qua rōne corpus xpī verum sensualr sentiꝛ ab vno sensu/ lʒ sub accidētibus separatis: eadem rōne est cōcedendū ꝙ corpus xpī sensualr sentiꝛ ab alio sensu/ lʒ sub accidē-

Opio pᵃ. Opio 2ᵃ. Sensus questi. Argᵐ pᵐ.

tibus separatis. Sed nõ obstãte q corpus chri sit in altari sub spẽbus panis separatis (vt habet. de cõ. di. 2. c. spẽs) tñ vt habitũ est. determinatũ est per ecclesiã q verũ corpus chri z sanguis sensualr z nõ solũ sacrm manibus sacerdotũ tractatur. frangit. dentib⁹ atterit (q̃ ptinent ad sensuz tactus) z visus manducat (vt in ca. g manducãt. z alijs multis caplis) z gustat. vt in caplo reuera. Igit eadẽ rõne corpus chri vi a visu: lz sub spẽbus separatis.

Argm 2m

Scdo hoc pbat rõne decreti. Ratio enim decreti quare est verũ dicere q verum corpus chri sensualr tractat. frangit zc. est qz sub sacro est verũ corpus chri. vt pz. Ego berengr. in glo. z cap. spẽs. Tunc arguo. Hoc est verũ. qz sub speciebus est corpus chri verũ. Sz eadẽ fide est cõcedendũ qñ corpus chri leuat in manib⁹ sacerdotũ z presentat. ibi sub specieb⁹. hoc q̃ p̃sentat est corpus chri verũ sicut q̃ sub speciebus separatis manibus sacerdotum tractat. Igit eadẽ fide est pcedendũ. q hoc viso. s. speciebus q̃tũcũqz separatis hoc videt. s. corpus chri.

Argm 3m

Tertio hic declarat. Quia q̃ decretũ dicit q sub speciebus panis z vini que manent post psecrationẽ. frangit. z gustat verum corpus chri zc. hoc saluat pter cõicationẽ idiomatum vt hic. filius dei est mortuus mortua humanitate vt concedit symbolũ apostolicũ z Athanasij. q fil⁹ dei passus est z mortuus. hoc eniz est verũ pter cõicationẽ idiomatũ. Sed qñ corpus chri leuat ad oculos nostros sub speciebus separatis. ibi est cõicatio idiomatũ. sicut cũ tractat manib⁹: neqz eniz verũ est hic dicere. hoc est corpus meũ. sed cũ manibus tractat zc. Igit eadẽ fide est cõcedendũ q sub speciebus separatis que manent post pscrationẽ verũ corpus chri in qua cõcedit q tractat zc. Probatio maioris. Q̃d eniz di q corpus chri frangit sub speciebus. nõ põt hoc intelligi q̃tuz ad partes substãtie: qz sic corpus oino manet itegrũ z impassibile. z continet integrũ sub qualibet particula. vt dicit magister sen. 4. li. di. 2. c. 1. z 2. Igitur erit verũ rõne cõtinẽtie specierũ idest qz cõtinet sub illis speciebus. Ui habet de cõ. di. 2. ca. species: z. c. g manducat: z de sum. tri. z fide ca. firmiter. Quo premisso format argm. Cuz ly. hoc sit dicere hoc q̃ passum est: est filius dei in forma deitatis falsa est: qz deitas nõ est illud q̃ est passum. Si intelligat rõne suppositi vera est: qz rõne suppositi cõicant sibi de⁹ z hõ sua idiomata: ita q verum sit dicere. filius dei patit z hõ patit. Igit eodẽ mõ cuz di. hoc q̃ vi est corp⁹ chri. si intelligat q hoc q̃ vere est corpus chri in for⁹ z figura que habet in celo falsa est. Si uo intelligat. q hoc q̃ videt est corpus chri rõne cõtinẽtie verũ est qz sicut rõne cõtinẽtie cõicant sibi sua idiomata spẽs z corpus: ita dicendũ est q species frangunt. terunt zc. z corpus chri frangit. terit zc. Eodẽ mõ in pposito verificatio q̃ cadit hic dicendo. hoc q̃ videt sunt species: z hoc q̃ vi est corpus chri erit rõne ptinentie: z sic pari rõne ambo sunt cõcedenda.

Argm 4m

Ad hoc facit illud q̃ canit in prefatione natiuitatis vt duz visibilr deũ cognoscimus. Itẽ. Quarto hoc vi pbari a maiori. Cõcedit. n. frangi sub speciebus zc. que pertinent ad passibilitatẽ. videre aũt nõ limitat ad corpus passibile: z ipassibile: corp⁹. n. celeste vi. z corp⁹ chri gloriosuz videbat a Thoma post resurrectionẽ. Quia vidisti me Jo. 20. zc. z ab alijs pluries. Sed magis est apparens cõcedere chrm sensualr sentiri p sensationẽ que stat cũ corpore impassibili q̃ que sibi vi repugnare. igit zc.

Rñsio

Propter premissa sine preiudicio vi q vtrũqz est tutius cõcedẽduz q hoc q̃ vi sunt spẽs: z q hoc q̃ vi est corpus chri. lz non videat in ppria forma. Opz eniz pp illud decretũ (de cõ. di. 2. ca. ego Berengarius) cõcedere q corpus chri frangit vere sub speciebus. lz nõ in ppria forma quã hz in celo: z q gustat. p. c. reuera: z q visus manducat. p. c. pma gdẽ. In tñ q g dicit 2riũ. est excõicatus: vt pz de hereticis. Ad abolendã: vbi sic di. Uniuersos g de sacro corpis z sanguis dñi nrĩ Jesu chri vel religs ecclesiasticis sacris aliter sentire vl docere nõ metuunt q̃ sacrosancta romana ecclesia pdicat. z obseruat. vinculo perpetui anathematis innodamus. Sed (vt dictũ est) z cuilibet apparere põt. silis euidentia est vel maior cõcedẽdi q visis speciebus vi corpus chri: lz nõ in ppria forma: qz de silibus simile est iudiciũ. Et pp hoc decretũ vtrũqz cõcedit: z q chris visibilr sumit. z q illud q̃ vi spẽz corpalẽ hz de cõ. di. 2. ca. g manducat. Igitur expresse hic opz sentire z docere pp excõicationẽ vitandaz.

Hoc hic pbat p ea q̃ pcedũt pbi. Tota. n. rõ q̃re spẽs pcedunt videri z nõ corp⁹ est: qz spẽs sunt separate a corpe. Sed phs. 2. de aia tex. cõ. 68. pcedit q q̃dã corpa vir p colorẽ separatũ z extraneum: puta diaphana. sicut sunt aer z aq̃. z corp⁹ ppetuũ. s. celũ p Cõmẽ. Igit zc.

Ad tacti obiectum.

Nec valet dici q corpus chri celeste z diaphana vir mediante Luce. ita q lux sit obiectũ visus: qz ex intẽtione phs pbat ibi q color est obiectũ z q sub rõne coloris vir tanq̃ sub rõne obiectiua. z lux est dispõ sub q̃ vi color: vt pz. 2. de aia tex. cõ. 66. in. c. cuius gdẽ est visus. Et dicit h̃ est visibile: z subdit. visibile est color. z infra. nec est visibile sine lumine: vt pertractaui diffuse. 2. q. sup pm sen.

Sz pp decreta multa q̃ superi⁹ allegaui q̃ dicunt q corp⁹ chri nõ vi in altari. est dõm (vt ibi apparet) q loquunt q nõ vi in ppria for⁹ carnis. pcedit tñ decretũ q corp⁹ chri vi in altari vt spũalr manducat. z logt ipsuz decretum de ipso corpe chri. nõ de spẽb⁹ tñ. vt de cõ. di. 2. g manducat. Ubi vtrũqz pcedit. q chris vi vt pz in pn⁹ ca. z q spẽs panis corpalis vident. vt in fine.

Corpus chri frangi dr dupliciter.

Notãdũ pp decreta. z magrm sen. z glo. in decretis (sup illud. Ego Berengar.) q corpus chri frangi vere zc. põt intelligi duplr. Uno mõ q frangi z atteri dicãt diuisionẽ z ptitionẽ partiũ in corpe chri. z sic negãt corpus chri frangi in forma sua. sub spẽb⁹. imo corp⁹ chri manet integrũ sub qualz pticula. Alio mõ q vere frangit zc. sed illa fractio fit tñ. vt cõtinet sub spẽb⁹ (. q. d. totũ integre corp⁹ cõtinet sub qualz pte fracta) z sic exponit magr sen. di. 2. c. Sed qz corp⁹ chri dicit: ideoqz vba Berenga. distinguẽda sunt vt sensualr arguit vt nõ mõ. i. non tñmõ in sacro. sed in veritate dicat corpus chri tractari manib⁹ sacerdotũ: frãgi uo z atteri dentib⁹ vere qdẽ. sed in sacro tñ. Uerbi grã. Est ibi atteritio z partitio sed in singulis ptibus totus chris est. Hec magister. z sic est verũ.

Et idez p oia est dõm q totũ corp⁹ chri sub spẽb⁹ vi rõne vere cõtinẽtie sed non vi sub spẽb⁹ vt ptes corpis videant. sed partitionẽ spẽz. Pro ista distinctione hz satis supra arti. 4. argumento tertio. Hec omnia sine preiudicio sunt dicta.

Distinctio. IX. Questio. I.

Et sicut due sunt res illius sacramenti: ita ẽt duo modi manducandi. vnus sacramentalis. s. quo boni z mali edunt alter spiritualis quo soli boni manducant zc.

Circa distinctionẽ. 9. querit. Utrũ quotidie sit cõmunicandum.

Hic tria. Primo vidẽdũ de eo q̃ querit. Scdo an plures misse sint celebrande eodem die. Tertio que pena non cõmunicantium.

Primus articulus. De cõ. di. 2. ca. quotidie. Ubi di quotidie cõionẽ accipere eucharistiam nec laudo nec vitupo. Si tñ psideret decreti ĩtentionẽ mouet. Hoc enim dixit Aug. qz nesciuit vtrũ mens esset in affectu peccãdi vel nõ: z ẽt qz vnus ad hoc posset esse deuotus: z alter nõ. nã sicut Zacheus gaudẽs suscepit dñm in domũ suã: centurio dixit. dñe nõ sum dignus vt intres sub tectũ meuz vt habet. c. ca. dixit. Et ca. quotidie. §. Et iõ psulit Aug. z si mens sit in affectu peccãdi q̃uis peccato veniali mordea-

tur cũ lachrimis ⁊ orationib⁹ accedat ad eucharistiã intrepidus ⁊ securus. Jmmo ꝯtinue cõicare simplr est laudãdũ in bñ disposito. Qđ pʒ p effect⁹ sacri. Est enim primus effectus hui⁹ sacri. vnio charitatis cũ deo. Ut bĩ ti. de cel. mis. ca. cum marthe. Et accipit ab euãgelio Jo. 6. vbi dĩ. Qui mãducat meã carnẽ ⁊ bibit meũ sanguinem in me manet ⁊ ego in eo. ¶ Alius est remissio peccatoꝝ vt bĩ de cõse. di. z. ca. si quotiescũqʒ. Et iđ dĩ ibidẽ. Qui semp pecco debeo semp accipe medicinã. Sed si qs indeuotus sit. qualr dʒ se disponere: habes documẽtũ de cõ. di. z. timorẽ. Debet. n. talis in corde suo aduertere qđ dñs dicit. hoc facite in meã cõmemorationeʒ. Et silr cõmemorari dʒ ꝙ apl's dicit ad Phil. z. de dei filio. Humiliauit semetipsuʒ deus vsqʒ ad morteʒ. Et sic puto ꝙ possit ꝓuocari vsqʒ ad affectũ ⁊ dilectionẽ ipsius: ⁊ dei pr̃is: q ꝓprio filio suo nõ pepercit. sed p nobis oib⁹ tradidit illũ. ⁊ ad altare dñi accedere deuotius. Et per easdeʒ rõnes idem est dõm de celebratione quotidiana sacerdotis bñ dispositi exhibet enim maiorẽ reuerentiã deo. Probat assumptum. Hortat enim ius illũ quẽ peccata mortalia non grauant ad eucharistiã accedere: ⁊ quotidie. Jgit̃ hoc est magis reuerentiaʒ exhibere deo q̃ꝫ abstinere: quia ius nõ hortat nisi qđ est magis ad reuerẽtiã dei. Assũptũ pʒ p. c. qcũqʒ ⁊. c. quotidie. de cõ. di. z. ¶ Jtẽ. Lʒ celebrãs ⁊ abstinẽs ambo deo reuerẽtiã exhibent. tñ magis celebrãs. igit magis laudãdus. Probat assumptũ. Qz abstinẽs ex reuerẽtia vnit se deo p grãm. celebrans quotidie se vnit nõ solũ per grãm. sed p sacrm̃ ⁊ per rẽ sacri q̃ est corp⁹ chri: ⁊ p virtutẽ sacri que est vnio charitatis. vt hĩ. de ce. mis. ca. cũ marthe. §. distinguendũ. ¶ Jtẽ Qui abstinet reueret deo p humilitatẽ. q quotidie celebrat reueret. ⁊ p humilitatẽ. ⁊ p sui ordis misteriũ: qđ est vltra officiũ angeloꝝ di. 85. c. ecce. igit magis deũ reueret. Assũptũ pʒ. Qz in pn⁹ misse ꝓfestat se dignũ p gñalẽ ꝯfessionẽ. ⁊ sub hac ꝓfestatiõe totã missaʒ ꝯtinuat offiñ sui ordis exequẽdo.

Secundus articulus. An plures misse possunt vna die celebrari. Ubi rñdet de ce. mis. lib. z. ca. cõsuluisti. vbi dĩ. ꝙ excepto die natalis dñi. ⁊ nisi cã necessaria suadeat: sufficiat sacerdoti semel in die vnã missam celebrare. Et de cõ. di. 1. c. sufficit. dĩ. Sufficit vna die vnam missam celebrare: qz chr's semel passus est. ⁊ valde felix est. q vnã digne celebrare põt. Quid aũt significent tres in natali. habes pulchre in glossa ibi. ¶ Sed querit glossa. Quaʒ dicis hic necessitatẽ plures missas celebrãdi. Rñdet si celebrauit sacerdos de die ⁊ postea qs moriat põt aliã celebrare p defunctis. ¶ Jtẽ pro cã honestatis siue vtilitatis vt si dicta missa superueniat alia magna psona. Et Hosti. in sum. rubri. de ce. mis. addit. ꝙ hoc põt fieri ꝓpter peregrinos / ꝓpter hospites. ꝓpter cõmeantes. Cõcordat Ray. cũ eo. li. z. ti. de cõ. Et addit Ray. aliã cãm dicens: ⁊ forte pp necessitateʒ nuptiarũ. vbi tẽpus laberet. Addit Hosti. aliã cãm. vt si ꝓpter raritatẽ clericorũ: vel paupertatẽ eccl'iaꝝ: due eccl'ie vni sacerdoti cõmendent. Sũma cõfes. li. z. ti. 34. q. 126. addit vltra glo. ꝙ licet celebrare post missam dici aliã p defũctis. vbi corpus defuncti post missaʒ. Sʒ cũ canon nõ distinguit necessitatẽ celebrãdi alterã p defunctis. 1. ca. sufficit de cõ. dis. 1. nec ego distinguo. vtrũ hoc faciat pro corpore presente vel pro anniuersario ac deuotione ductus dũ mõ non sit corrupta intentio. nec cõtra cõsuetudinẽ loci vel aplicaʒ cõstitutionẽ synodalẽ fiat. Et credo ꝙ rõne extendũt doctores hanc libertatẽ: qz pluries celebrare nõ est expresse ꝓhibitũ vt dicit glo. cõ. in. c. ꝯsuluisti. ¶ Dicit hic Ray. ꝙ nũq̃ꝫ ois dʒ celebrare vltra duas pp necessitatẽ glo. Jđ dicit. sufficit. ca. altera. Nec hoc facere dʒ ex aliqua causa adulationis vel cupiditatis: qz tũc peccaret mortaliter. l. sufficit. Et Host. dicit ꝙ simonia cõmitteret. ¶ Allegat Ray. p se. c. sufficit de cõ. di. 1. Ubi dicit ꝙ lʒ celebraret duas missas pro necessitate ⁊ addit q̃ ꝫo pro pecunijs ⁊ adulatione faciẽs nõ estimo euadere damnationẽ. Allegat pro se Hosti. c. ad aplicaʒ tit. õ simonia: ⁊. c. ea que. ⁊. c. cũ ecclesie. Dicit tñ ꝙ sacerdos põt operas suas locare vide allegationes ti. de cõ. ecclesie. §. ⁊ qualr. in fine. ¶ Et notãdũ est ꝙ celebrãs duas: non dʒ in pma accipere ablutionẽ de mis. c. ex pte: qz tunc nõ accederet ad scđam ieiunus: qz vinũ vel aqua qđ superinfundit non transit in sanguinẽ de ce. mis. c. cũ marthe. ¶ Jtẽ. Uniuersi ecclesiarũ plati tenent ad plures missas cõuentuales in die vt pʒ ibi. c. cum creatura. vʒ ad missam p defunctis. Jta tñ ꝙ nõ dimittatur missa de festo vel de ferijs sm tpis ꝯgruentiã. ¶ Jtẽ. Persone singulares nõ debẽt audire tm̃ missas peculiares vt de trinitate: ⁊ hõ. sed si noluerint missas audire audiant de die ibidem. c. quidam laicorum.

Tertius articulus. Que pena debet his qui ꝯtin͛ nõ cõicant. Ubi rñdet de cõ. di. z. c. si qs qui nõ cõicauerit ꝓijciendus esse decreuimus donec penitentiam agat ⁊c. ¶ Jtẽ. Priuandus est ab igressu eccl'ie dũ vixerit ⁊ moriens chrianus careat sepultura nisi ob rationabileʒ cãm de ꝓprij sacerdotis cõsilio abstineat ad the. li. 5. ti. de penitẽtijs ⁊ remissionibus. Ois vtriusqʒ nisi volens prius accepisse obmutuit vel in frenesim lapsus fuerit anteq̃ꝫ sacerdos venerit ad eũ: ⁊ tunc si credit cõtinuus moriturus infundat ori eius eucharistiã. z6. q. 6. is qui. Simile de baptismo. maiores. in fine. Ubi ꝓpter periculũ põt baptizari dormiens. aut freneticus si precessit volũtas. ¶ Jtẽ. Si qs plures missas celebraret in die in qualʒ opʒ cõionẽ accipe ⁊ nõ in vltimis tñ al's p vnũ annũ est suspensus a grã cõionis. de cõ. di. z. c. relatũ. ¶ Jtẽ. Jn qualibet missa debet accipi sacramentum sub vtraqʒ specie nec põt accipere corpus. ⁊ a calice se abstinere al's arceat a susceptione integri sacri l de cõ. dis. z. comperimus.

Questio secunda.

Queritur scđo de susceptiõe huius sacri. ¶ Primo de his qui nõ debent accedere. ¶ Scđo q nõ debẽt repelli.

Primus articulus. Qui sunt illi q non debẽt accedere ad cõicandũ. Ubi dico ꝙ octo gña hoiuʒ sũt repellẽdi vel p seipsos abstinere debʒ. Et p⁹ nullus exñs in peccato mortali de cõ. di. z. quotidie. Nec sufficit contritio vt accedat sm doctores vbi põt hr̃e copiã sacerdotũ. nisi iminẽat piculũ vel scandalum ꝓpli vel psone sue sm Rica. vel iaʒ icepit misteriũ sacri aut amiserit loquelã. De hoc in sũma ꝯfes. li. z. ti. z4. q. 70. Qz in casu necessitatis sufficit ꝯtritio. habes in glo. c. z. de ce. mis. c. de hoie. in fine. ¶ Jtẽ. Nõ est dãdũ histriõib⁹ aut magicis. nec scenicis. idest publicis peccatorib⁹ apostatis aut talib⁹ de cõ. di. z. p dilectione. Sʒ postq̃ꝫ fuerit ꝯuersi non est eis negãda grã cõionis ibi. c. scenicis. Jtẽ i raptorib⁹ rerũ eccl'ie 1z. q. z. c. de viro. Jmmo debẽt ꝓuari p quadriennũ. 1z. q. z. de viro. ¶ Jtẽ. Nõ dʒ dari excõicatis suspensis iterdictis: pp sigñationẽ sacri q̃ est vnio cũ chro ⁊ eccl'ia ex̃ de ce. mis. ca. cũ marthe circa mediũ. tales eniʒ separant ab vnitate ecclesie. ¶ Jtẽ. nec patiẽtib⁹ pollutionẽ nocturnã ex ꝓcedẽti crapula vel cogitatiõe imũda. sʒ si ex. supfluitate nãe vel infirmitate nõ est timẽdũ. di. 6. testamẽtũ. ¶ Quid aũt sit crapula. dõm sm Hugo. ꝙ est imoderata voracitas cibi. crapula eniʒ q̃si cruda epula cui⁹ cruditate grauat stomachus ⁊ cibus efficit indigestus. hec Hug. Et est hic notãdũ sm textũ. ca. ꝙ dĩa est inter pcipiẽtẽ sacrũ ⁊ celebrãtẽ. Si. n. dormiẽs ex crapula polluat. ⁊ ꝯcussus fuerit turpi imaginationẽ. nõ dʒ pcipere nec celebrare. sed si turpis ꝯcussio nõ interuenit pcipere põt. lʒ nõ celebrare eadẽ die si ali⁹ assit q celebrare possit. Si dies fest⁹ exigat aut nec̃itas ipsʒ cõpellat exhibere misteriũ. qz ali⁹ sacerdos deest poterit celebrare. Et addit Hosti. Si sit necessitas sepeliẽdi mortuũ qui accidit pollutio

Margin notes (left column): 1ᵘˢ effect⁹ eucharistie. — Dubium. — Dubium. — Plures misse pñt vna die celebrare.

Margin notes (right column): pᵐ — 2ᵐ — 3ᵐ — 4ᵐ — Dubium. — Crapula qđ sit.

Dubium. ex turpi cogitatione abstinendū est. ¶ Sed nungd hoc in-
telligendū est de cogitatione tam mortali q̄ȝ veniali. Tho.
dis.9.q.1.ar.4.questiū.2.dicit ꝙ sic. Sed dicit ꝙ si cogitatio
sit venialis solum peccabit venialr.qꝛ nō exhibet debitam
reuerentiaȝ sacramēto. Sȝ addit. Nisi necessitas vrgeat aut
alia cā peccator reformet pactū. Decretū tñ vī loq de cogita-
tione puenięte ad ꝯsensuȝ q est mortalis. Uñ pallea sequēs
(q̄ incipit.sed pensandū est ꝛc̄) distinguit ꝛ determinat qñ
cogitatio est mortalis.s.qñ puenit ad cōsensum:ꝛ sic vī acci-
pere Hosti. Exponit eniȝ hoc qñ cogitatione pcedēte cōcu-
pierit aliquā mulierē.hic Hosti.li.3.di.6.ecclie.§.A quo cele-
brandū.ꝛ si pollutio. Et Ricar.in scripto exponit de pollu-
tione sequēte tam crapulā q̄ȝ cogitationē:ꝙ tunc necesse est
Dubium. abstinere qñ sunt mortalia peccata. ¶ Sed pone ꝙ sacer-
dos sit pollutus cū veniali.dȝ ne celebrare p alio q pollut⁹
fuerit mortalr.tenet Tho.ꝙ sic;vt pseruet fratrē suū imorta-
5ᵐ li. ¶ Itē. Ois hō añ sacramēti cōionē a ppria vxore absti-
nere dȝ.3.aut.4.aut.5.aut.6.dieb⁹ de cō.di.2.ois hō. Qd in-
telligendū est fm doctores nisi alter cōiugū debitū exigat.
ꝛ tūc q inuitus reddit cōicare pōt.sȝ qui exigit,nō. Et Tho.
dicit ꝙ etiā si fiat cā prolis pcreandę nō ipedit sumptionē.
Uñ addendū est ꝙ si hoc fiat nō cupidine voluptatis rapt⁹
ꝛ solū modo pcreandorū liberū grā.34.q.vbi cum ppria.
Dubium. ¶ Sed qd si aliqs exigat ifirmitate ductus. Rñdet Tho.
ꝙ lȝ moneri debeat ne accedat:si tñ oīb⁹ modis ex deuotio-
ne se ingerat nō est pbibendus.glossa ēt super dicto ca.ois
hō dicit. Abstinēdū est ab vxore ante cōionē.cōsiliū est nō
6ᵐ pceptū. ¶ Itē. Nō dȝ dari ei q vinū vel minimū cibū sum-
7ᵐ psit.7.q.1.nihil.§.multus de cō.di.2.liquido. ¶ Nec etiaȝ q
medicinā:qꝛ periculosius est post medicinā q̄ȝ post delecta-
bilē cibū:qꝛ medicina cōsueuit esse abominabilis:ꝛ in casu
hic est pbibitio de calice ereo.ꝛ super de cōse.disti.2.calix.
Sed si lauādo os guttā aque deglutiat si casu fiat nō impe-
dit.sed si ex pposito sic. Hec Hosti.li.3.ti.de cōse.ec.c.quali-
ter. ¶ Sed q̄tū ad hoc ꝙ dicit de medicina ꝯdicit sibi Io.
vt recitat ibi Tho.cōcordat cū Hosti.addens ꝙ intelligen-
dū est de cibo exteriori. Et subdit ideo que interius gerunt
nō videnī ipedire sicut deglutio saliue aut reliquiarum ibi
vel potus remanētiū in ore.ꝛ idē est de eructationibus ꝛ re-
8ᵐ liquijs aque vel vini qbus os abluit.hoc eniȝ si casu aliter
deglutiant nō ipediūt. ¶ Sed nungd q post mediā nocteȝ
comederit aut biberit vel per totā noctē nō dormierit pōt
Di.Tho. de mane celebrare. Tenet Tho.in pmo casu ꝙ non. Sed si
comederit añ mediā noctē ēt si post cibū vel potū nō dor-
mierit q̄tū ad rōnē precepti nō est abstinēdū.cuȝ supradi-
Hostie.3 ctis cōcordat sūma ꝯfes.lib.3.ti.24.vsqȝ ad.89. ¶ Sȝ Ho-
Tho. stiē.ꝯdicit Tho.tenens ꝙ reqrit dormitio. Et allegat illud.
Reprobatur. §.li.ti.de accusationibus si ꝯstiterit. ¶ Sed illud ca.loquit
Hostie. de sacerdote qui in taberna pernoctauit idest p totā nocteȝ
Ad tacitā obiectionem. fm glossaȝ.ꝛ talis fm glossaȝ fuit pransus. ¶ Nec obstat d
aplis ꝙ pransi sumpserunt.qꝛ fuit ex cā.vltimū enim hoc sa-
cramentū dedit eis indigressu suo ad passionē vt vehemē-
tius altitudo istius sacri infigeret cordibus ꝛ memorie eoꝝ.
de cō.di.2.liquido. Ultima eniȝ dona vel memorialia sunt
vehementiora ꝛ ppter honorē sacramenti añ ceteros cibos
hoc primum intrat os christiani ibidem.

Secundus articulus. Qui nō debent repelli. Dic ex-
istens in peccato mortali occulte.non dȝ
repelli noiatim.sed dȝ sacerdos eū admonere ad parteȝ.ne
se ingerat:qꝛ nec christus iudaȝ a cōione remouit li.1.arti.de of.
ordinarij si sacerdos. Nota fm glossaȝ. In gñe licet ꝯ tales
loqui vbi generalē occasionē mali nō inducat. Itē pōt cōi-
care publicus peccator post q̄ȝ recōciliatus est ecclesie ꝛ cō-
uersus de ꝯse.di.2.scenicis. ¶ Itē patiens pollutionem no-
cturnā ex nature supfluitate vel infirmitate di.6.testamētū.

¶ Item mulier tpe menstruoꝝ pōt assumere di.5.ad eius.
¶ Item dicit Tho.ꝙ pōt dari patientib⁹ fluxū sanguinis
vel seminis ꝛ leprosis. Uide in sūma cōfes.li.3.ti.24.q.76.
¶ Item pōt dari furiosis ꝛ amētibus in lucidis interual-
lis:ꝛ demoniacis nō est denegāda nisi forte cū certū sit ꝙ p
aliquo crimine a diabolo torqueantur. ¶ Itē. Nec stolidis
aut amentibus qui debilē mentē hñt.si tñ aliquo mō doci-
biles sint eoꝝ:que ad fidē ꝛ deuotionē pertinēt. Hec Tho.
vbi supra.q.1.ar.5.q̄stiun.3. ¶ Itē. Si sacerdos fuerit inui-
tatus ad cōicandū aliquē:ꝛ dum venit ex infirmitate obmu-
tuerit vel in frenesim cōuersus fuerit:patienti infundat sa-
cerdos ori eius eucharistiā si cōtinuo credit moriturus.26.
q.6.si ergo infirmitate. ¶ Addit Tho.vbi supra. Hoc intel-
ligēdū est si añ petierit ꝛ testimoniū super hoc habeat ꝛ pre-
sumat posse accipere sine periculo expuitionis vel vomit⁹
ꝛ hōs.als nō. ¶ Item. Lȝ deneganda sit pueris carentibus
vsu rōnis:tñ incipientibus discretionē hre ꝛ actualeȝ deuo-
tionē pōt dari ante pfectā etatē puta si sint.10.vel vndeciȝ
annoꝝ.ibi.q.84. ¶ Iteȝ. Non est deneganda suspensis in
patibulo si penituerint.30.q.vl.q̄situ est. Et reddit rō. Cuȝ
eniȝ p peccatis suis extremā penā soluunt.nō debēt bis pu-
Nota. niri. ¶ Item. Excōmunicatis satisfacientibus in morte nō
est deneganda li.3.ti.de sepul.c.vsi. ¶ Nota. Nō dȝ eucha-
ristia sumi nisi de manu sacerdotis.de cō.dis.2.peruenit. Et
nota ibi penā sacerdotis dantis per aliū:ꝛ est suspensus. Et
sumi nō dȝ de manu sacerdotis heretici.24.q.2.cepit. No-
ta q̄uo scient simplices sacerdotes casus in qb⁹ aliq sunt vi-
tandi ne cōicent:qꝛ sunt publici peccatores. De hoc habes
libro.3.ti.de cohabitatione clericoꝝ ꝛ mulierū.ca.vestra.in
glossa. Ubi narrat ꝙ aliqd est occultū,aliud fama,aliud ma-
Dis peccatorum. nifestū,aliud notoriū. Occultū vt dicit versus finē reputa-
tur q̄diu ab ecclesia toleratur lȝ plures sciant vt hic.ca.ve-
stra:ꝛ.15.q.vlt.scientib⁹. Fama vt dicit in pn⁹. Qñqȝ ex scia:
qñqȝ ex suspitione procedit.qñqȝ incerto auctore:qñqȝ ex
certo. Manifestū dī dupl'r. Uno modo vt distinguit cōtra
famaȝ:ꝛ sic dī.ꝙ ex scia ꝛ auctore certo pcedit. Alio mō vt
cōuenit cū notorio.ꝛ sic dī manifestū de quo constat per cō-
fessionē vel pbationē vel euidentiā facti. Notoriū aliud est
facti qd ita se exhibet cōspectui hominū ꝙ nulla pōt tergi-
uersatione celari:nec tñ requirit scia oium sed pluriū:ꝛ in h
nullus audit appellans. ¶ Aliud iure.ꝛ illud notorium est
de quo aliqs cōdemnatur p iuris pcessum super cōfessiōe
in iure facta.vt ibi.c.q̄uis. Et in hoc pmo notorio qñqȝ req-
ritur pbatio si negetur. Aliud est notoriū facti psumptū:vt cū
de facto presumit consanguinitas inter aliquos. Et dicitur
presumptū.qꝛ ꝙ aliquis sit filius alterius nō pōt vere pro-
bari. Quarto modo pōt dici notoriū iuris iterpretatione vt
si diffamatus noluerit se purgare. Ut hic.c.tuo in fine ꝛ de
sen.excō.ca.cum desideres. Uide allegationes in glos. Pro
crimine occulto lȝ plures sciant.vel pro fama vel pro mani-
festo pmo modo dicto.nullus debet repelli a cōmunione.
Sed pro manifesto qd est notorium iuris siue per sentētiaȝ
siue per confessionē in forma iuris factā:vel facti.debet vi-
tari.vt.c.q̄uis in fine.sed non pro notorio facti presumpto.
Q̄uicūqȝ sit notorium vel publicum fama:quotiqȝ senten-
tietur ab ecclesia pro diuortio facienda.ti.de diuortijs por-
ro. Nec pro notorio iuris interpretatione si ad arbitrium
episcopi se purgare noluerit. De sen.excō.cum desideres. Et
hic nota ꝙ sub notorio iuris per falsam comprehendunt ca-
sus quibus iudicialiter est aliqs cōuictus. Nā qñqȝ est p te-
stes lib.2.de testibus per totum.quandoqȝ per instrumēta
tabellionum vel iudicum.qnto de crimine falsi.per totum.
Per violentā suspitioneȝ.32.q.dixit.qñqȝ per defectū pur-
gationis. Qñqȝ per presumptionem facti post sniam.de his
supra. ¶ Sȝ nūgd suspectus de crimine rōne suspitiōis dȝ Dubium.

vitari. De hoc habes. 32. q. 1. dixit. Ubi distinguit suspitio in temerariam / probabilem / et violentam. Pro temeraria nullus ds vitari. qr irrationabilis est et sine causa: vt notatio. mona. li. 6. ti. ne clerici vt periculosa. Nec pp probabilem. nisi tenuerit se purgare vt in. c. cū desideres. Sed p violenta vt supra in ca. dixit. Qd intelligas post ꝙ violentia factum est notorium.

Dubium. ¶ Sed nūqd missa mali sacerdotis est vitanda. Dico ꝙ sic si peccatū suū sit notoriū p sniam seu cōfessionē factā in iu/re: aut euidētiā rei q̄ celari nō pōt. li. 3. de cohabitatione cle/ricorū. vestra et c. ꝙuis. Sed vt in glossa. in fine. c. vestra ab ol. cūm abstinere bono zelo pmittit. vt p hoc ad penitentiaz reuocet. sed ex cōtemptu abstinēdū nō est tanꝙ si taliuz in peccato iacentiū misteria respuant. quia hoc non licet. idem habetur in textu.

¶ Distinctio. X. Questio. I

¶ Sunt item alij precedētiū insaniam transcen/dentes q dei virtutē infra modū nālium rerū me/tiētes / audaci' ac piculosius veritati 3dicūt et c.

Hic queritur de diuersis casibus accidentib' in missa. ¶ Primo in quo actu sufficit cōtrictio sine 3fessione. De hoc habes. q. precedente in prin/cipio pmi articuli. ¶ Scdo qualiter confes/sus et cōtritus pōt presumere se non esse in peccato. Rñdet Tho. di. 9. ar. 3. et Petrus ꝙ p quatuor signa q̄ ponit Ber. q. 2. si deuote verba dei audit: si se promptū ad bñ operandū inuenit: si de pteritis dolet: si pponit abstinere in futurū: talis diligenti discussione prece/dente lz forte non sufficiēte nō peccat. De hoc in sūma. 3fes. lib. 3. ti. 24. q. 59. ¶ Tertio qualiter si sacerdos infra missam recordat aliqd peccatū mortale qd cōmisit: vel aliqd cōme/disse / vel bibisse / vel excōicatū esse. Rñdet Tho. 3. p. q. 83. ar/tic. 5. et 4. di. 13. in lra ꝙ si post cōsecrationē receptā recor/det de hō ds pficere et ppositū absolutionis querere. sed sic p inuisibilē pontificē Jesuz chrm absolutionē cōsegt p illa vice. Et est rō. Qr magis est piculosuz tūc dimittere (qr hoc est cōtra pfectionē ipsius sacri) ꝙ cōtrite pcedere. qr h ptinet ad cōditionē ipsius sumētis. Si xo ante 3secrationē sit memor tutius putarē (maxie in casu mādicationis et cōmu/nicationis) ꝙ missaz inceptā desereret. nisi graue scandaluz timeret (ibidē. q. ca. 6.) vt. s. fingeret se tanꝙ infirm' esset añ cōsecrationē. et aliū derelinqt: qr deū offēdit: et proximū deci/pit: sed celebrādo solū deū offendit.

Dubium. ¶ Quid si infra canonē misse perpendat se hre indebitā māz: puta. nō licitā vel cor/ruptā hostiā. Rñdet p Ricardū li. 4. Sexto querit qd si hoc ppendat añ 3secrationē. Dico ꝙ ds aliā hostiā accipere et incipere canonē a capite.

Quid de mā inde/bita. ¶ Sed qd si post cōsecrationē. Rñdet ꝙ si hoc pcipiat añ vini 3secrationē ds accipe aliaz hostiā et incipere canonē a capite: et illā 3secrare: et post sum/ptionē corpis et sangīs pmā accipere. ¶ Sed qd si h per/cipiat post corpis et sanguis consecrationē. Rñdet Petrus

Ricardus nō celebrabit iterū. qr ieiunus nō est. ¶ Ricardus tñ reci/tat hāc opionē: sed dicit qd alya vr 3riū: qr hic est casus ne/

S. Tho. cessitatis: et in hoc casu nō ieiunus pōt cōicare. Tho. aūt di/cit ꝙ ds iterū 3secrare et sumere. qr pceptū de pfectiōe sacra/menti est maioris pōderis ꝙ pceptuz ꝙ a ieiunis sumatur. Hoc in sum. cōfes. li. 3. ti. 34. q. 92. Et volunt isti vltimi dice/re ꝙ a chrō fuit statutum ꝙ hoc sacrm sumeret sub vtraqz spe qñ sacerdos celebrat. Hoc pz in verbis cōsecrationis in qb' vtrobiqz dr: accipite et c. et hoc ē statutū de cō. di. 2. cap. relatū. Qr aūt sumat a ieiunis solū est statutū ecclesie. de cō. di. 2. liquido: et statutū chrī pferēdū est statuto ecclesie. Un̄ in eodē ca. di. ꝙ si saluator monuisset ꝙ post cibos alios sem/per sumeret credo ꝙ cū morē nemo mutasset hoc de corpo/re.

Dubium. ¶ Sed qd si pcipiat in calice esse indebitā māz. Rñdet Ric. vbi supra. ꝙ si hoc pcipiat añ 3secrationē corpis ds ac/cipere debitā māᵐ et incipe canonez a capite. Et addit ꝙ si nō pōt hre debitā māᵐ: non ds vlterius pcedere. qa vt de cō. di. 2. ca. cōperimus. aut integra sacra cōficiant. aut ab in/tegris arceant.

Dubium. ¶ Sed qd si post. Rñdet ꝙ si post 3secra/tionē corporis pcipiat et añ plationē verboꝝ qbus 3secrat vinū. nō credo ꝙ debeat canonē incipere a capite. sed super debitā māᵐ ds incipere a vbo imediate sequente panis cō/secrationē.

Dubium. ¶ Sed qd si nō possit habere debitā māᵐ. Re/spondet ꝙ pp hoc nō ds omittere corporis susceptionē con/tritus et cū pposito 3fitēdi. Et p hoc facit ꝙ ca. cōperimus nō loquit ꝙ post alteri' spēi 3secrationez oporteat integra esse sacra vbi defect' stat p māᵐ. sed logt 3 malitiaz mini/stri potētis hre debitā māᵐ.

Dubium. ¶ Sed qd si hoc pcipiat post plationē verboꝝ super sanguinē. Rñdet si hoc pcipiat añ susceptionē ds accipe nouā māᵐ et incipere a filii mōre per/agere ministeriū. Et addit. ꝙ tutū est ꝙ añ pfusionē imedia/te post susceptionē sacri accipiat pmā māz sup quā dicebāt vba 3secratiōis.

Dubium. ¶ Sz qd si hoc pciperet post sumptionē. Rñdet dubie. sed in hoc casu idē vi dōm sicut dictū est su/pra de corpore in vltimo casu 3sili. ¶ Itē sūma. 3fes. lib. 3. titu. 34. q. 60. ponunt multi casus circa hanc māᵐ. Si defi/ciat sacerdos ante canonē: ds aliud icipe a pn' (si infra) vbi alius defecit. Si xo in ipsa platione verboꝝ q̄ sunt de for' sacri aliqb' pnunciatis: dicit Inno. ꝙ ds incipere a Qui pri/die. Si hoc accidit circa corpus. Alanus dicit: cōsulo ꝙ no/ua hostia accipiat et 3secret et pma ponat cū reliquijs. Idez dicit de hoc casu circa sanguinē.

Dubium. ¶ Sz qd si post sūptionez corpis percipiat nihil esse in calice. Dicit Tho. 3. p. q. 83. ar. vlti. ꝙ ds sup nouam hostiā 3secrare: qr vba q̄ sequunt post 3secrationez sanguinis sunt aliq̄ tam corpi ꝙ sanguini 3ue/nientia.

Dubium. ¶ Hic dubitat qd faciēdū est de corpe si appareat in spe peregrina: puta. pueri vel carnis. et qd agendū si aliqd de sanguie stillet sup mappas vel terraz.

De aliis accidētib' in missa. ¶ Ad pm rñdet in sum. 3fes. li. 3. ti. 34. q. 87. Tho. dicit ꝙ nō ds sumi p modū manducationis et cibi sm illud accipite et manducate: qr in casu posito nō hz modū cibi. Quid igit faciendū cū statutū sit ꝙ quotiēscūqz qs celebrauerit ds sumere sacrz in vtraqz spe de 3se. d. 3. relatū. Rñdet ꝙ ds iterū celebrare et sumere. ¶ Sed qd si. 2. et 3. appareat in forma carnis. Rñdet ꝙ ds poni cū reliquijs et ds iterū. 2. et 3. celebrare pp̄ter preceptū ecclie. ca. relatū. Pro hoc facit. ꝙ in casu necessitatis licz plu/res missas celebrare li. 3. ti. de ce. mis. c. 3suluisti in glo. De h supra di. 9. q. 1. ar. 2. Credo tñ ꝙ in hoc casu pmo esset ad ora/tionē instāter 3fugiēdū. ꝙ si nō audiret: tūc cogit argu ꝙ ds iterū celebrare pp decretū relatū. Alij tñ dicunt ꝙ in tali ca/su sufficit spūalis mādicatio: nec pp̄ter hoc nō sumēs est su/spensus: quia leges inspiciunt ad ea que frequentius accidūt nō ad ea que raro. ¶ Ad 2m Rñdet de 3se. di. 2. si p negli/gentiā: vbi di. Si p negligētiā aliqd de sanguine stillauerit in terrā. lingua lambet: radet locus super quem cecidit siue fuerit terra siue tabula. et igne 3sumat et cinis iuxta altare cō/dat. et sacerdos. 40. dieb' peniteat. Si super altare stillaue/rit calix sorbeat minister stillā et tribus diebus peniteat. Si vsqz ad 4m supple linteamen. 20. diebus peniteat et lintea/mina que stilla tetigerit tribus vicibus minister abluat cali/ce subterposito et aqua ablutiōis sumat et iuxta altare recon/datur.

Dubium. Quid si aranea vel simile cecidit in calicem. Respō/det in sua 3fes. ti. 24. q. 17. si ante cōsecrationem accidit de/ponatur et accipiatur noua materia. si post debet capi et la/uari et comburi: et ablutio simul cum cineribus in sacrariuz mitti. Si venenum ibi esse percepit nullo modo debet su/mere. sed cum reliquijs cōseruare. Et iterū a filii mō pp̄ter perfectionem sacramēti si quid turpe in calice ceciderit nō

est sumēdū glossa de cō.di.2.sup.c.si p negligētiā:vtputa si
fuerit musca vel aranea. ¶ Sz qd faciēdū est si qs euome-
rit post sūptionē sacri. Dic ꝯsilr. ꝙ sicut cū ceciderit stilla san-
guis sup terrā vel tabulā dz lingua labi, sic si appeant spēs
corpis dz euomēs illud lambere: ꝛ ps vomitus que his spe-
ciebus fuerat cō iuncta igne cōburat. ꝛ cinis iuxta altare re-
condat. Si vo lingua lambi nō possit. vel pp abominatio-
nē: vel aliā causam: tunc spēs accipiant cū aliqua pte māe
vomitus ꝛ seruent quousqz adsit sacerdos q eas abluat. qa
tractare hoc sacrm solius sacerdotis est (de cōsc. dis. 2. ca. per
venit) ꝛ tunc illas sumat euomens ieiunus: vel sacerdos vel
alius qui est sine peccato (si fieri pōt) aliogn inter reliquias
ponant. ꝛ ps spēb9 vomitus magis ppinqua iuxta altare re
condat. Hoc habes per similē. de cō. di. 2. si p negligētiaz: ꝛ
necesse est rńdere p sile. Quia ibi. c. si q per ebrietatē ponit
casus de vomitu ꝛ nō docet ibi qd fieri debeat de speciebꝰ
nec in textu nec p docto. cōficere. Rńdet lib. 1. ti. de sum. tri.
firmiter. §. vna. vbi dī ꝙ nemo pōt nisi sacerdos fuerit rite
ordinatꝰ. ¶ Sz nūqd heretici/excōicati/simoniaci i ordic/
scismatici, depositi/suspensi/interdicti/vez corpus chri con
ficiūt. aut epi tales cōferant caracterē ordis ordīatis ab eis.
De hoc tractat Hosti. in sum. li. vi. ti. de scismaticis. §. Quid
mater ibi. Primo circa ordines excōicatos. Ubi recitat opi
nionē Jo. fauēti. q sensit ꝙ ordinationes epoz scismaticoz/
hereticoz/excōicatoz/irrite sunt nec caracterē cōferunt. qa
extra ecclesia nihil agit. 7. q. 1. extra catholicā. Hostiē. ibi tz
ꝯtriū. ꝛ rńdet ꝙ caracterē ꝯferūt: dūmodo ordines in forma
ecclesie cōferant. 1. q. 1. c. qdā dicunt. §. Quis: vbi sic dī. Et sa
cramenta que apud hereticos nō aliter ꝙ in ecclesia dei ce-
lebrant vera ꝛ rata sunt ꝗtū ad se. sz falsa ꝛ inania sunt ꝗtū
ad effectū his a qbꝰ male tractant ꝛc. ¶ Scdo quo ad mis-
saz celebrantes dicit Hosti. (in sum. li. 1. tit. de tēporibꝰ or. q.
2. a quo. §. hec igr sit fides) ꝙ heretici ꝛ oēs illi de qbꝰ supra
querebat verū corpus chri ꝯficiunt. ꝛ vere ordinant (si sint
epi) dūmō in forma ecclesie agant. Et qd dicitur extra eccle
siaz nihil agit. dicit ꝙ intelligendū est extra formā ecclesie.
Allegationes quere ibi. ¶ Notat tñ ibi Hostiē. quatuor ca-
sus in qbꝰ ordinati ab hereticis ꝛ scismaticis impediunt ab
executiōe sui ordinis indispensabilr. lz fuerint ordinati a cō
secrato in forma ecclesie. ¶ Primo/si se fecerint in codē or-
dine iteruz ordinari. ¶ Scdo/si simoniace vel a simoniaco
ab ordie fecerint pmoueri. ¶ Tertio/si in iacturā baptismi
se fecerint iterū baptizari. ¶ Quartꝰ/si ad subuersionē fidei
adheserūt hereticis ꝛ in cōtemptu ecclesie se ab eis fecerint
ordinari. Uide ibi multas cōclusiones de his qui ordinant
ab hereticis: vel scismaticis: vel simoniacis in ordine: ac ēt
in collatione ordinis seu beneficioz. ꝛ multa pericula realr
ordinatoz. ¶ Sed adhuc specialr dubitat de deposito vel
degradato. An celebrans ꝯficit. Hāc qōnē mouet Hosti. in
sum. li. 5. ti. de clerico excōicato ꝛ deposito. §. Sed nunquid
depositus. Et tenet ꝙ sic. dūmō semel rite fuerit ordinatus.
Quidā tñ dixerūt cōtrariū. Hosti. n. hoc reprobat p locuz a
ꝯtrio sensu. p illud de sum. tri. ꝛ fi. ca. Ubi dī. ꝙ nemo pōt cō-
ficere nisi sacerdos rite ordinatus. Igit per oppositū rite or
dinatus ꝗdiu manet ordo pōt cōficere ꝛ sic non pōt separi
potestas a caractere: rōnes quare scismatici ꝛ hꝫ nō amittūt
caracterē habes. d. 24. q. 1. ¶ Sed nunqd patiētes defor-
mez infirmitatē: vt leprosi. ꝛ morbo caduco vexati. possint
celebrare. Quātū ad pm est clarū ꝙ non/cōi pplo ꝛ sano. De
clerico egrotante. c. de rectoribus: ꝛ. c. tua nos. qnimo remo-
uent a cura sua ꝛ prelatione. ca. de rectoribus. ꝛ in glossa. sic
Innoc. ꝛ Hosti. ca tua nos. Innocen. ibi dicit ꝙ his casibus
priuat quis iure suo sine culpa sua/paupertas/odiuz/fauor/
viciū/scelus/ordo. Paupertas. 16. q. 1. ꝛ tēporis odiū. 25. q. 1.
tua nos. Fauor. di. 22. renouantes. Uiciuz. vt hic. Scelus. vt

Dubium.

Dubium.

Epi here-
tici aut sci
smatici or
dinando
cōferūt ca
racterem.

Dubium.

Epus eius
graui infir-
mitate de-
tentus pōt
celebrare
dubium.

ibi. 13. q. 3. si habes. Ordo. sed. 63. dis. frequens generalr. Itez
Hostiē. caplo tua nos. ¶ Sed episcopus non remoueret a
prelatione ppter grauē infirmitatez. de clerico egro. ca. Ex
parte. vt ppter leprosum fm glossas. sed si leprosus fiat he-
remita ꝛ clericus ab extra iunct cū. ¶ Sed nunqd est lici-
tum vt celebret leprosus. Dico ꝙ sic. Et huic nō obuiant ca
pitula allegata. nec Innocentius. nec Hosti. hoc loco. nec se-
xtus. nec septimus hoc titulo. Sed potius est argm ꝙ pōt di
cere missaz a ꝯtrio: qz nō est magnū scandalū sanis ab ingres
su eius ad eos nec est abominatio populi (vt. c. tua nos) cum
nec populus est ibi presens. ¶ P. Ista capitula loquuntur
ꝙ sacerdos parrochialis non dz ministrare sanis ꝛ cōmuni
populo. ꝛ tñ priuant eum cura ꝛ prelatione: nō ergo ab exe
cutione sui ordinis in priuatis casibus premissis. 6. de reg. iu
ris. Pene sunt restringende ꝛc. Et de clerico egro. ca. ex par-
te. Afflictio nō est addenda sed potius eius miserie est mise
rendū. ꝛ preuideat episcopus ne laboret aliqbus passioni-
bus vel membroꝝ langore aut defectu ppter quas cogere-
tur nō posse perficere missam. cōtra. cap. illud diuini. 7. q. 1.
¶ Itē. Licet leprosis cimiteriū ꝛ sacerdotez hre de eccle-
sijs edifican. vt dicit apls. Sed nō negat qn leprosum. igit
in tali hoc esse cōcessum de sen. ex. nuper. ¶ Nec obstat in-
honestas. Nam magis inhonestuz est ꝙ corpus christi den-
tibus pphanis leprosi frangit: terit: ꝙ ꝙ manibus sacris sa
cerdotis leprosi tractatur. Sed cum cōmunicatur leprosus
dentibus eius frangit ꝛc. de cōse. di. 2. ego berengr. igit ꝛc.
¶ Item. Magis fuit inhonestum corpus christi in ppria
forma flagellari: crucifigi: manibus sacrilegis iudeoz. ꝙ tā-
gi manibus sacerdotis leprosi sacratis sub speciebus a suba
separatis. Hoc fit de ce. mis. cum marthe. ¶ Item. Magis
inhonestum intrare in stomachum miserū hominis. etiam
scelerati infamis ad patibuluz iudicati. ꝙ manibus leprosi
sacratis tangi. Primum fit quotidie ꝛ frequenter. 30. q. vlti.
Quantum ad hoc nota. ꝙ nullus textus nec glossa ipugnat
ꝯtra ppter inhonestatem. sed tñ ꝙ ppter scandalum non
debet administrare sanis. vt supra hic. ¶ Quantum ad 2m
sic dī. 7. q. 2. in literis. Cōsulimus ꝙ si frequēter hoc morbo
tangitur a missarum celebratione omnibus modis prohi-
beatur: si vo conualuerit eum sacrificatione non interdici-
mus. ¶ Sed querit Guid. 7. q. 2. in literis. qualiter scitur si
conualuerit. Respondet cum Hug. Lau. si diu steterit ꝙ nō
laborauerit tali morbo. scilz per annum vel per duos vel p
tres menses vel per alia indicia que medici melꝰ nouerūt.
¶ Sed quid si rare accidat. Respondet. d. 33. cap. cōmuni-
ter indefinite siue frequenter siue raro ꝙ nullus qui in tñ
a demonibus elicit aut qui quibuslibet vexationis incursi
bus efferantur indiscusse se igerāt sacramētis diuinis. Gui.
ibi super qbuslibet: vt furiosi/lunatici/epilentici/morbo ca-
duco laborātes: fm Lau. ꝛ Gui. super illud indiscusse: ꝛ nisi
pmo examinentur ꝛ pbentur an tales sint an nō. fm Hug.
ꝛ si ex toto liberentur licite possunt exequi officium suum.
Non igit si adhuc languet. ꝛ hoc intelligūt de promotis. ve-
rumtamen furiosi ꝛ alij predicti non sunt pmouendi: non
ex quo passi sunt semel fm glossam. ca. cōmuniter ꝛ. c. mari
tum. Hug. etiam si ex toto liberentur. ¶ Sed nunqd semp
requiritur discussio circa epilenticos anteꝙ celebrēt. Dicit
ꝙ sic. si cadant spumando ꝛ voces confusas emittendo (fm
glossas) quia isti sunt proprie epilentici. si sine spumatione
vel vocis confuse emissione ex aliqua corporis incōmodita
te eliduntur in terram (puta ex cardiaca vel hmōi) tunc non
requiritur discussio anteꝙ celebrent. ca. cōmuniter. §. exem
ptis. f. Et fm glossas debent hi habere alium sacerdotē pre-
sentem qui cepta suppleat si cadant. 7. questione. pma illud.
fm Hugo. caplo cōmuniter ꝛ fm glossaz. 7. questione scda
in literis: hoc etiam in sanis est verū si cōmode pōt seruari

Dubium.

Dubium.

Dubium.

Dubium.

considerata temporis,z loci,z cleri opportunitate.ibi z in glossa Hug.3rio vbi nõ tenet gs hec obseruare.¶ Sz circa demoniacos seu furiosos zc.statuit ibi q tamdiu erunt ab officio suo z loco z ordine suspensi quousqz vnius anni spacio p discretionẽ episcopi inueniant ab incursu demonũ liberati.c.cõtet.§.qui in.Ubi indistincte loq̃t.z de demoniaco intelligit Guid.z Hug.§.que tñ per textũ in fine capli.

Questio secunda.

Circa eandẽ distinctionẽ querit. Utrũ op3 in loco sacro missam celebrari.

Hic tria. ¶ Primo de hoc qð queritur. ¶ Secundo in quo casu debet locus consecratus recõsecrari pp eius destructionẽ vel aliã cãm.¶ Tertio qñ recõciliari pp pphanationẽ.

Primus articulus.An i loco nõ sacro licet aliqñ missaz celebrare.Ubi dico q diffinitum est.de cõ.di.1.c.1.q celebratio missarũ in locis sacris d3 fieri.z pbat ibi diffuse p nouũ z vetus testamentũ. Tho.quoqz li.4.di.14.q.2.ar.5.ad hoc ponit rõnẽ.Quia in hoc sacro ptinet ille q est totius sanctitatis cã.õ oia q ad ꝯsecrationẽ huius sacri ptinẽt debẽt eẽ sacra.s.ipsi sacerdotes,z ministri,vestimẽta,z vasa,z hm.Põt tñ in loco non sacro missa celebrari ex licẽtia seu pmissione epi de cõ.di.1.c.missarum.Põt ẽt in necessitate sub diuo.glossa.i.sub aere seu in tẽtorijs.c.cõcedimus.Et dicit hic Hug.q celebrari põt in capellis hoc est õ iure q dicit.c.ꝯcedimus.de tentorijs z sub diuo vñ ex dispẽsatione.s3 in vtroqz casu reqrit tabula cõsecrata vt dicitur in ca.concedimus.

Oppo b°.

Secundus articulus. An locus als ꝯsecratus possit recõsecrari.Ubi dixerũt quidaz q in.6.casibus recõsecrari d3 ecclesia.si sit igne cõsumpta:z si penitus sit destructa:si dubiũ sit an sit cõsecrata:si sit semine polluta:si altare sit remotũ:si homicidium aut sanguis effusio sit ibi ppetrata.Unñ versus.Ignis,adulteriũ,destructio,mẽsa remota.Mors dubiũz faciunt iterato tẽpla sacrari.Hec accipiunt ex caplis si motũ:z.c.ecclesia:z.c.ecclesijs de cõs.di.1.¶ Cõtrariũ tz Hosti.z Ray.z Inno.z Ber.ti.de cõse.ec.z altaris.Hug.ẽt de cõ.di.1.ecclesia.dicit q lz ponant predicti sex casus,ego tñ credo q ecclesia nõ p3 recõsecrari nisi in tribus casibus.s.vbi dubitat de eius consecratione.z vbi sic cõburit q destruet interi9 p totũ.z nisi ex toto destruet interius p totũ.Et vbi ex toto destruit vsqz ad fundamẽtũ vel maior ps extra de cõ.ecclie.ppostuisti.Glo.aũt.c.tribus.Infra vbi dicit q in alijs trib9 casib9 recõsecrat.dicit q cõsecratio large accipit p recõciliatione.Hec ponant e Guid.sup eodẽ.c.in lectura sua Ray.ti.õ cõ.d.z.li.3.d.z.¶ Quicqd aũt dictũ sit ab istis vel ab alijs q varia sup hoc notauerũt.tu teneas indubitanter q in tribus casibus d3 tñ ecclesia recõsecrari.Unus qñ dubitat an fuerit ꝯsecrata:qa nec apparet aliqua scriptura de hoc instrumẽto dotationis vel in ecclesia vel in columna vel in tabula marmorea:nec apparet ẽt vnus testis de visu:vel ẽt de auditu.Casus iste probat de cõ.di.1.c.ecclesie:z.c.ecclesijs.z intelligas tales semiplenas pbationes sufficere vbi nõ esset de hoc cõtentio per quã vel tolleret ista pbatio vel appareret q nõ posset haberi fides tali pbationi qn alteri fiat preiudiciũ. ¶ Alius est casus si sit exusta ecclesia.Dicit enĩ Ray.q si solũmõ tecta vel aliqua ps ecclie cõbusta est z parietes remanẽt integri,nõ est cõsecrãda ecclia.si xo ita sit cõbusta ecclesia q parietes adusti sint z dirupti oẽs vel maior ps d3 iterũ ecclia reconsecrari.¶ Tertius casus est,si funditus est destructa z de nouo repata,siue ex eisdẽ lapidib9 siue ex alijs de cõ.d.1.de fabrica.Et est rõ in his duobus casib9:qz ꝯsecratio ecclesie maxie ꝯsistit in vnctione exteriori z cõiunctione z dispositione lapidũ ar.de cõ.c.si ecclesia.S3 in duob9 casibus hic positi esset destructa vnctio z lapidũ dispõ.secus aũt esset si parietes nõ funditus.S3 successiue essent mutati:qz tunc nõ esset recõsecrãda vel recõciliãda.de cõ.di.1.si motum.Istos tres casus habes ex de cõ.di.4.ppostuisti.in glo.Hu.sup.c.si motũ.de cõ.di.1.sup verbo.Si parietes mutentur,z nõ altare salub9 tñ exorcizet dicit sic.Si p parietes innouãtur nõ a fundamẽtis,vel si a fundamẽtis p totũ.s3 p aliqua vel si p totũ nõ p sil sed pticulatim successiue alteri9 ptis salib9 tñ,exorcizet.s.aqua cũ sale exorcizata aspgat ecclesia:quo ad parietes.nec nocet totã ecclesiaz aspgi. Et in hoc casu nõ recõsecrat ecclesia:qz nõ desijt eẽ ecclia.S3 si parietes vndiqz a fũdamẽtis ex toto z sil nõ successiue aũ reedificationẽ destruerent z postea renouarent,tunc quasi esset alia ecclesia.z recõsecrat:z hoc ponit in glo.ifra.c.de fabrica.¶ Et est argm idẽ ad hoc fm Innoc.z Ber.sup.c.ad hec extra.de cõ.ec.Quia cõsecratio altaris cõsistit in cõpaginatione z cõiunctione mẽse cũ alijs lapidib9 vel cũ stipite:iõ si separent d3 altare recõsecrari.a sili,Cõsecratio ecclesie cõsistit in exteriori vnctione z in cõpagine z cõiunctione lapidũ.Igit quãuis ecclia reparet ex eisdẽ lapidibus d3 recõsecrari moto cemẽto quo cruces decrustant cũ muro seu pariete:ac ẽt si cementũ cũ quo lapis in quo fuit vnctio z crux decrustet vel cõsumat igne vel alio mõ d3 ecclesia recõciliari.Nota q Innoc.h3 decrustata vbi alij hñt decrusta.

Tertius articulus.Quid si ecclesia nõ sit ꝯsecrata sed bñdicta:sed fuerit seminis ac sanguinis effusione polluta.z sic pphanata.Rñdet Ray.de cõ.c.si ecclia.q d3 aqua exorcizata lauari ne diuine laudis organa suspẽdant.¶ Sed que est dria inter bñdictionẽ simplicẽ z cõsecrationẽ.Dicit.Cõsecratio fit cũ oleo sacro.de sacra vnctiõe ca.vnico.extra de cõ.ec.q in dubijs.Et cũ vino z cinere.ibi Proposuisti.z cũ missa vt in Hosti.ti.de cõ.c.z bñdictio fit sine oleo z missa.z sine vino z cinere.¶ Et cõcordãt doctores:qz nec p sanguis effusione nec homicidio nec p adulterio z pollutione cuiuscũqz seminis ẽt si vir vxorẽ cognouerit in ecclesia ꝯsecrari d3.s3 p aquã cũ vino.z cinere bñdictã recõciliari.¶ De dria istorũ qñ sine vino z cinere qñ cum his d3 recõsecrari vel recõciliari ecclia habes.q.sequẽte artic.3.Et extra de cõ.ec.c.Proposuisti.z de adulterijs.c.significasti.z melius de cõ.di.1.ecclesijs.¶ Item fm Hostie.ti.de ce.mis.super.c.consuluisti.Si ecclesia vel cimiteriũ vel aliud qðcũqz sacramẽtũ ab episcopo publice excõmunicato consecrat vel benedicat pculdubio talia recõciliatione indigent anteq̃ fideles vtant talibus tanq̃ sacris. Nam si corpus excõmunicati mortui.ecclesiam vel cimiteriũ execrat z necessaria est recõciliatio(vt dicit.c.cõsuluisti)multo fortius vbi ista cõsecratio perficit per os z manus excõmunicati:secus tñ in sacramentis que intrinsecus operant.hec Hosti.in glo.ibi.¶ Itẽ debet recõciliari cimiteriũ vbi excõmunicati sepeliunt.de cõ.ec.ca.cõsuluisti.¶ Itẽ dicit in sum.e.ti.q recõciliari d3 pro furto z qualibet violentia:vbi est consuetudo.¶ Sed nunqd pro furto.qz ista fornicationi equiparantur.Circa hoc tenet Guid.durãdi.in rõnali(ti.de cõ.ec.)fore honestũ.sed non est necessarium. Et addit q idem est.si ad ecclesiam cõfugiens inde per violentiam extrahatur.17.q.4.sic que ecclesiam.Uel si ibi actio ecclesie cõmittatur.Uel si preter sanguinis effusionem quis fracto esse seu liuore secuto absqz sanguine ibi verberet.Uel si ad mortem vel multiplicationem quis ibi presentialiter cõdẽnetur.Uel si inde extrahatur.Sequitur ibidem. Idem dicendum videt si ecclesia diu absqz tecto z ianuis spurcicijs animalium hominũqz locus diuersorij passim patuerit. Et addit.Si aliquis ante ecclesiam occisus mox infra ecclesiã infert.occisor xo vel alius mortuũ fore non credens corpi adhuc calido plagã infligit.ex qua sanguis fluit recõciliãda

Oppo 2°.

Ecclesia ... d3 re... secrari i... casi...

Dubium.

est. Tum ppter horrorē et abominationē. Tum ppter violentiā et peccādi volūtatē et iniuriā que ipsi cadaueri irrogatur. ff. de sepul. vio. l. 3. §. nō ppe. et §. aduersus ideo. Sed qd si de lapide vel ligno cadēte de ecclesia aliqs occidat, aut si aliqs furiosus se ibi p̄cipitauerit, aut ictu pprio occisus fuerit. Rñdet Hosti. q in hoꝝ casib⁹ fortuitis et vbi nō est mala volūtas hoīs ad aliā violētiā nō est necessaria recōciliatio.

Dubium.

¶ Itē. Si qs extra ecclesiā letalr vulneret et fugiēs ad ecclesiā ibi moriat nō reputat ecclesia violata. Hoc habes in sum. ɔfes. ti. de cō. q. qd si in ecclesia. Et opio est (vt ibi dī) q ecclesia nō est recōciliāda si qs ibi subeat martyriū hoꝝ sanguinis effusio eccliā nō polluit sed ɔsecrat Hug. c. si motū de cō. di. 1. ɔtradicit et dicit q martyriū sanctificat. Hoc verū est de sanguinis effusione in passione. Sed ex eius effusione actione polluit et eget recōciliatiōe. Jo. an. seqt eum. Extra de cō. ec. c. si ecclesiā. Qr sceleratius est iustū et sanctum occidere q̄ iniquū. 23. q. 5. c. si nō licet. Addit Hug. loc⁹ tñ vbi apparet vestigiū sanguis sancti nō est abluēdus, s3 claudendus et custodiendus. ¶ In rōnali sic dicit. Guilielmus. Si alibi vulneratus ad ecclesiā cōfugiens illic multo sangīe fuso moriat aut si supra tectū ecclesie sanguis effundit aut semen humanū emitit nō est ppter hoc ecclesia recōciliāda: qr hec extra ecclesiā cōmittunt. Sed si ecōuerso aliqs in ecclesia vulneratus extra moriat: velut extra ecclesiā sanguis ex vulnere fluxerit et nō intra d3 recōciliari: quia ictus vulnerū attendit. Extra de clerico p. c. 2. Uide ibi multa de hac ma. ti. de cō. ec.

Dubium.

¶ S3 dubitat. Utrū recōciliatio requirat si crimen sit occultū. Dicūt qdā q nō, nisi sit publicum p famā: et allegāt c. significasti de adulterijs. Huic opinioni cōcordat Hosti. in glo. quadā: et ponit in sum. cōfes. q. qn pro seminis. Dicit tñ in sum. q tutius vī q recōciliet et si non sit publica fama, ppter cōfusionē peccatoris: sed ita caute hoc fiat: ne ēt signo penitentia denudet. ¶ Prima opio pbat multiplr an finē huius qōnis Hu. de cō. di. 1. ecclesijs super illo effusione sanguinis notat hoc intelligendū de sanguine effuso per homicidiū et addit idē itelligo si sanguis est effusus p rixā et cōtentionē vel vulnerationē q̄uis homicidiū nō sit secutū.

Dubium.

¶ Ulterius querit de hoc in §. sequit pollute q si de naso: vel cicatrice vel de ore casu effundat sanguis in ecclesia. Rñdet nō est ɔsecrāda vel recōciliāda Jo. an. c. si ecclesiā extra de cō. ec. dicit q capl̄m loquit de sanguine humano iniuriose effuso.

Dubium.

¶ Quid si qs interficiat sine effusione sanguis. recōciliabitur ppter errorem facti criminosi.

Dubium.

¶ Quid si qs extra percussus intra ecclesiā fugiat, et ibi multū effundit de sanguine et moriat. Nō obest qr nō fuit factū in ecclesia homicidiū.

Dubium.

¶ Quid si itra vulneret et extra moriat. Dico oberit: qr in ecclīa fuit factū homicidiū.

Dubium.

¶ Quid si qs super tectū ecclesie occidat. Nō vī obesse: qr extra vī factū esse homicidiū.

Dubium.

¶ Quid si qs ibi. s. in ecclesia casu moriat p se. nō vī obesse: qr nō est ibi homicidiū.

Dubium.

¶ Quid si lapide vel ligno cadente vel fulmine aliqs in ecclesia occiditur. Nō obest. qa nō factū est homicidiū pprie. Hoc ponit Guid. in lectura ibi c. ecclesijs de cō. ec. et 6. de cō. ec. c. si ecclesiā. ¶ Seqt in c. ecclesijs. Aut semie pollute. S3 quo semine polluit ecclīa: Gui. 6. c. si ecclīā dicit q humano. Jo. an. ibi hūano et nō canino. S3 q̄ hūano. rñdet Hug. c. ec. emisso p coitū fornicariū aut adulteriū. Nā si p somnū siue per nocturnā pollutionē ibi emittat vel ob coitū cōiugalē nō ob hoc d3 recōciliari ecclesia: qr nō est adulteriū vel fornicatio Guid. 6. c. si ecclesiā. Idē tenet ēt glossa ordinaria. ¶ Sed Guid. obicit ɔ se. Qr littera dicit cuiuscūqz seminis. de cōse. di. 1. ecclesijs. et sic neminē vī excludere. ¶ Rñdet q l3 in ecclesia regulr nō debeat vxori reddi debitū (vt iura loquūtur regulr. 31. d. qm̄ et 33. q. 4. ca. penul.) si tñ petat et reddat nō cōmittit illicitū. ¶ Nō obstat q capitula dicūt tēpore

3. in fin⁹ arti.

Instantia

Rñsio.

opportuno. Nō enim dicūt tēpore vel loco honesto. sed opportuno. i. eo tpe quo vxor opus h3. 33. q. 4. Apo. de ɔse. di. pma si motū et c. vt ibi sequit pollute. ¶ Sed ɔ pollutione pphanat ecclesia. Rñdet Hug. de cō. di. 1. si motū. Illicita publica. et manifesta. Idē dicit Hug. 6. c. si ecclesiam. Et sic intellexit Uincentius vt dicit saltem de manifesto p cōfessionē alterius fornicātiū. ¶ Hanc vt dicit inuenies approbatā in glossa Ray. de sa. inter. §. pdicta. Idē tenet Jo. an. ca. si ecclesiā qr ecclesia nō iudicat de occultis. 32. di. erubescant: et de simonia. c. sicut et c. ita. Cōcordat Guid. de cō. di. 1. ecclesijs. Et p istas allegationes et p rōnē theologoꝝ (quā etiā ponit Jo. an.) fit recōciliatio hic: vt loca sacra habeantur in maiori reuerētia. vt peccatores de peccatis suis confundant et corrigantur: q̄ cā ex quo nescit locū nō h3.

¶ Distinctio. XI. Questio. I.

¶ Si aūt querit qualis sit illa cōuersio. an formalis/an subalis vel alteri⁹ generis diffinire nō sufficio/formalē tñ nō esse cognosco/qr spēs rerū que ante fuerant remanēt et sapor et pōdus et c.

Circa distinctionē. 11. querit in quo casu altare est recōsecrandum.

Hic quinqz. ¶ Primo de hoc qō querit. ¶ Scdo de consecratione cimiterij. ¶ Tertio a quo d3 recōciliari. ¶ Quarto q̄ pena celebrantibus in locis non sacris vel interdictis. ¶ Quinto nunqd vestimenta sacra possunt refici per pannum non sacrum.

Primus articulus. An altare sit aliqn recōsecrādū. Ubi rñdet Hosti. ti. de cō. ec. q altare non est recōsecrādū nisi mota sit mensa altaris. Et dicit mota. i. mutata vel destructa enormiter. Si eniz in exteriori parte modicū fracta fuerit nō est recōciliandū extra. de cō. c. eccl. ligneis. Seqt Hosti. Est igit necesse q appereat deformitas quā puto ad arbitriū episcopi reducēdū. ¶ Alius casus fm Hosti. est q si lapis cū quo sigillant. i. in quo claudunt reliquie que cōsueuerunt poni in cōsecratione altaris fract⁹ fuerit vel diminutus d3 altare cōsecrari: et ille lapis in quo sigillant reliquie qñqz ponit in medio altaris: qñqz retro altare. ¶ Qz aūt dictū est q mensa mota recōsecrandū est altare intelligit Ray. nō solum si penitus destruit vel enormiter ledit (vt dictū est) sed ēt cū mota fuerit iunctura que adheret stipiti. nā in illa presertim ɔiunctione intelligit esse cōsecratio altaris. Unde si aliqs de lapidib⁹ stipitis tangēs mensam illā esset motus: esset altare consecrandū. Extra de cō. ec. c. ad hoc et c. q in dubijs. Et idē dicit Inno. in glo. ibi in caplo ad h. Adhuc seqt ibi l glo. Ber. S3 si aliqd addat altari nō cōse. l3 sacrū trahit ad se non sacrum q exponit si p additamentū nō mutet forma altaris. ¶ Itē dicit quedā glossa q si mēsa tota cū sibi adherētib⁹ moueat nō op3 iterari ɔsecrationē q apparet in altari portatili q si portetur de loco ad locū nō pp hoc reconsecrat: dum tñ lapis supior nō separet ab eo cui cōpaginat. Uidet ēt ɔcordare Inno. sup. c. ad hoc. ¶ Hug. sup illo. si motū fuerit altare ecclesia denuo ɔsecrat. disputat quō accipit ibi ecclesia. Rñdet. q qdā itelligūt hoc de ipso corpe ecclīe: et dicunt q si mai⁹ altare de quo intitulat ecclesia mouet, recōsecrat ecclesia. si cetera moueant non cōsecrabit. S3 Hugo dicit non credo q pp altare execratū ecclesia sit recōsecranda. Alia eniz est cōse. ecclesie. et alia altaris: et sepe fit hoc sine illa et ecōuerso et sepe execrat ecclīa: et nō altare et ecōuerso. Ad illud qō dī ecclesia ɔsecrat. Respondet. q ecclesia accipitur pro altari vt. 1. q. 3. questiū post pn̄. Quia enim in galliarū partibus ecclesie vel decime vulgari noīe altaria nuncupant ecclesia exponitur pro mensa altaris: extra de conse. ecclesie ad hoc.

Dubium.

¶ Sed

Dubium. ❡ Sz gd si relige q̃ ꝑ ponebant̄ ꝯsecratiōe altaris abla
te fuerint erit eccl̄ia.i.altare recōsecrādū sic di.1.c.de fabri,
ca fm Hugo.ꝛ Ber.ꝛ Io.Et.6.ponit̄ in lectura vbi dicit.
Qđ dictū est de altari recōsecrādo ꝑ ablationē reliquiarū
intelligit̄ in eo casu qñ ex earū ablatiōe deconsecrat̄ altare
alr̄ nō ꝯsecrabit̄ altare:puta altare est ꝯcauū ꝛ apertum re-
trorsū ita ꝙ mēsa altaris nō est ibi ꝯtiguari aliqua capsula
reposita sūt relige.ita ꝙ nulla pte altaris mota pñt inde au
ferri.ꝛ aliq̃ casu ide auferunt̄ nō iccirco decōsecrat̄ altare.

Dubium. Rñsio ❡ Sz nūgd eccl̄ia vel altare pt ꝯsecrari sine reliquijs.Ur
ꝙ n.Argm̄ bi de.cō.di.1.c.placuit.Et Hug.nō dz fieri si alr̄
pōt esse.Sed credo ꝙ relige nō sunt de suba ꝯsecrationis
ecclesie ꝛ altaris:ideo nō minus ꝯsecrabit̄ ecclesia vel alta-

Opi.pᵒ re si ille nō habent̄.❡ Quidā loco reliquiarū apponūt cor-
pus dñi qđ laudat̄ ꝛ dz fieri ēt si habeantur relige.Hosti.ti.
de cō.ec.tenet ꝙ nō dz poni ibi corpus dñi.post pnᵐ.§.di-
cunt ēt.Et addit:ꝛ hoc notatū fuit extra de cō.di.27.vbi p-

Opio 2ᵒ. Corpus chr̄i nō dz poni i ꝯse. altaris. ceptū fuit ꝙ archa dñi fieret de lignis setbin.❡ Ulteriꝰ q̃-
rit Hug.c.si motū de cō.di.1.Pro qua motione itelligit̄ al
tare execratū.Dicit ꝙ si mouet̄ de loco ad locū nō execra-
tur ꝑ hoc sicut nec altare viaticū nisi totū altare sit destru-
ctū vel mensa.i.lapis p̄ncipalr̄ ꝯsecratus in altari sit motus
a cōiunctione lapidū cum gbus cōpaginat̄ ꝛ cōstringit̄ in
altari.ꝯsecratio enim in illa cōpaginatione ꝯsistit.Et infert.
Igit̄ si mensa moueat̄ vel aligs de inferiorib9 lapidib9 tā-
gentibus ipsos maneāt imoti.q̄uis de alijs inferiorib9 ali-
quis auferat̄.nō execrat̄ altare.Immo pticulatī oēs alij la
pides pñt remoueri ꝛ non execrat̄ altare dūmodo mensa ꝛ
lapides tāgentes remaneāt imoti.❡ Item.Si totum alta-
re sine motione mense ꝛ lapidū ei cōiunctorū artificio mo-
ueat̄ de loco ad locū:vel eodē loco in circuitu ꝛ sursum vel
deorsū nō execrat̄ ob hoc altare:sicut pz in viatico.Hec di
cta Hug.ponit Gui.in lectura sua.c.si motū de cō.di.1.Et
addit Laurē.Uincen.ꝛ can.intelligūt sic qñ tabula.i.mēsa
altaris nō est mota.ꝛ hic itelligūt tā de altari imobili qđ.s.
firmat̄ cū alijs lapidib9 q̄ de portatili.nā vtrobiq; ꝯsecra-
tio ꝯsistit in cōpaginatiōe seu situatione cū suis adherētib9.

Dubium. ❡ Sz gd si de mensa frangat̄ vel ledat̄ vel diminuatur.
❡ Distinguo ꝙ fractio illa vel lesio vel diminutio.Aut tā
git cōiunctionē mense ꝛ lapidis altaris.vel nō.Si tāgit in-
telligit̄ motū ꝛ execratū.Si nō tāgit non est execratū.si tñ
multā inducit deformitatē desecrat̄ altare.ꝛ alia mensa re-
cōsecret̄.Ad hoc vide glossā de cō.di.1.ecclesie:ꝛ extra de
cō.ec.c.ad h.Ubi fere eadē v̄ba dicunt̄.Sz glossa.c.eccl̄ie.
exponit tabulā enormiter fractā si sit fracta vltra medieta-
tē.Alia glossa dicit sic.Cū ꝯsecratio potissime ꝯsistat in su-
perficie tā interiori q̄ exteriori vbi fit aspersio aque ꝛ pin
gunt̄ cruces ꝛ fiūt vnctiōes decrustata supficie enormiter.
per excussionē vel alio modo:forte reconsecranda est eccle-
sia.Si v̄o superficies tñ fuerit excussa nec altare fuerit excu
ssum vel locus ille in quo fuerint cruces ꝛ reliquie posite
non est ecclesia reconsecranda.

Secundus arti.An cimiteriū sit reconsecrādū.Ubi
in summa tenet Hosti.duo.s.de cō.ec.§.
p̄mū est ꝙ cimiteria nō ꝯsecrata in gbus corpora paganorū
sepulta sunt nō debēt ꝯsecrari.sz si apta sint ad ꝯsecrandū
emissis ide corporib9 ꝛ basis parietib9 vl̄ tignis reedificet̄:
de cō.di.1.ca.ecclesiā.❡ 2ᵒ dic̄ de excōmunicatis.ꝙ si cor
pora excōicatorū sepulta sūt in loco ꝯsecrato recōciliari dz
locus(extra de cō.ecclesie.c.ꝯsuluisti)ꝛ ossa pcul pellenda
sunt si ab ossib9 fideliū discerni pñt.Aliogn si discerni non
pñt cōmode.meliꝰ est ipsa relinquere vna cū ossib9 fideliū.
q̄ ossa ipsorū fideliū exhumari.Hoc aūt pbat̄ de sta.mo.
sup ꝙ de sepul.sacris.❡ Quid si mulier sepulta est in eccle

Dubium. Opio pᵒ sia nūgd pōt ꝯsecrari ꝛ nō eiecta cū fetus in vtero sit paga-
nus.Rñdet Hug.ꝙ sic ꝛ sine incisione poterit sepeliri.Idē

De mulie pgnante ꝛ mortua. dicit Io.Nā fetus pars viscerū est.❡ Itē.Si fetus paga
nus in vtero ipediret matrē sepeliri in loco sacro.sequit̄ ꝙ
nec mulier p̄gnans partui vicina posset itrare ecclesiā cū fi
delib9:nec recipere eucharistiā.nec alia q̄ paganis negant̄.

Opio 2ᵒ ꝯ Hug. Hāc opionē approbauit God.❡ Alij dicūt ꝙ mulier scin-
di dz ꝛ si partꝰ viuat baptiȝet̄ si sit mortuus extra cimiteriū
sepeliat̄.Dicit Hosti.op.Hug.nō placet.s.ꝙ mulier sepelia

ꝯ 2ᵃᵐ opi tur cū viuo fetu sine incisiōe qꝛ cōmitteret̄ homicidiū quo
ad fetū viuū.❡ Nec 2ᵒ videt̄ approbāda idistīcte qꝛ qua

Opio 3ᵒ rōne admittit̄ p̄gnās ad baptismū sine incisiōe/eadē rōne
pōt admitti ad sepulturā.❡ Rñdet ḡ Hosti.supra de ꝯse.
ec.§.Itē cimiteria.Sic dicas ꝙ si ꝑ certo ꝯstat mortuū eē
ꝑ cū nō icidet̄ mulier.sed cū partu sepeliet̄.ꝛ in hoc casu di
cas verā esse senētiā Hugo.nec obstāt iura que volūt ꝙ pa
ganus sepeliat̄ in cimiterio:qꝛ ipsa itelligo qñ paganꝰ sepa-
ratur ab vtero matris chr̄iane secꝰ si in vtero matris chr̄ia-
ne.qꝛ nec tunc cōmode discerni posset:ꝛ sic nō est exhumā-
dus.vt pz in his ꝙ no.s.c.ver.Itē cimiteria.Si aūt certum
est ꝙ partꝰ viuit vel dubitat̄.In hoc casu oīno locū hz.2ᵃ
opio.Et hoc apte dicit lex regia.que vetat.ꝙ nō sepeliatur
anteq̄ scindat̄.quā nō inueni ꝑ aliquē dictorū magistrorū

opi.Auc. allegatā.❡ Quid rñdebo si gs me ꝯsulat in hoc casu.Que-
rā.An est mortuus partꝰ.Si dicat ꝙ nō:cā pietatis ꝛ hūa-
nitatis sine metu alicuiꝰ irregl̄aritatis possū rñdere.Pone
cito baculū i ore mulieris.ꝛ cōsulas chirurgicū puꝰ de cō.
di.1.de hoie ma nos.Si v̄o dicat ꝙ mortuꝰ est partꝰ.Que-
rā qualr̄ est certus.Si rñdeat certꝰ sū.Dicere possū.Si h
certum est sepeliri nō ꝓhibeo.sz nec p̄cipio.tu ēt caue tibi.
Qꝛ si partꝰ viuat tāq̄ homicida esses puniēdus/si eā sepeli

Dubium. res.sicut ēt dicit lex supius allegata.❡ Nungd ꝓphanata
ecclesia ꝓphanat̄ cimiteriū.Dico ꝙ sic si sit cōtiguū eccle-
sie.Si discontiguū nō.Sz nō tenet ecōtra.Prophanato.n.
cimiterio nō ꝓphanat̄ ecclesia.neq; si sit discontiguū neq;
ꝯtiguū.qꝛ accessoriū nō trahit ad se p̄ncipale.6.ti.de cō.c.1.

Tertius arti.An sacerdos de mādato epi possit eccle
siā recōciliare.Ubi dōm est ꝙ si locꝰ sit cōse
cratus nō pōt ecclesia recōsecrari nisi ꝑ epm.nō aūt ꝑ sim-
plices sacerdotes de cōmissiōe epi.Extra de cō.ec.c.aqua.
Et est ibi rō.Qꝛ lz eps cōmittere valeat que iurisdictionis
existūt.que ordinis tñ episcopalis sunt non pōt clericis in-
ferioris ordinis demādare fm Hosti.in sum.ti.de cō.vbi.

Dubium. ❡ Sz nūquid ꝑ furto.Dic̄ ꝙ eps nō pōt sacerdoti cōmit-
tere recōciliationē loci ꝯsecrati.qñ reconciliatio regritur a
iure:tñ vbi solū regritur de ꝯsuetudine.sicut est si furtū.aut
violētia fiat in loco ꝯsecrato.tunc pōt fieri per sacerdotē de
mādato epi.Si v̄o locus nō sit ꝯsecratꝰ dicit quedā glossa
Ber.sup.c.si ecclesia(extra de cō.ec.)ꝙ aq̃ ꝯfici pōt ꝑ sim-
plices sacerdotes.ꝛ ꝑ eos recōciliari pōt ecclesia nō ꝯsecra-
ta sine mādato spāli epi:vt habes in sum.ꝯfes.ti.de cō.q.gđ
fiat si ecclesia nō ꝯsecrata.❡ Qꝛ ꝑ sacerdotē nō pōt recōci
liari facit glossa Ber.sup ca.si ecclesia.Ubi querit̄ ꝑ quem
dz lauari ecclesia nō ꝯsecrata si semie aut sanguinis effusio-
ne fuerit polluta.Respōdet in hoc casu satis credo ꝙ ꝑ sa-
cerdotē.qꝛ si itellexisset papa ꝙ per epm dz lauari illud di-
xisset sic̄ dixit in p̄cedēte ca.aq̃ extra de cō.ecclesie.Et hoc
ide pz.qꝛ idē papa in vtroq;.c.scribit ecclesie.❡ Itē.Qꝛ ꝑ
aquā ꝑ sacerdotē factā pz.qꝛ arguit Ber.vbi dicit papa ꝙ
ecclesia nō ꝯsecrata recōciliari dz aq̃ exorciȝata.ꝛ nō dixit
ꝙ cū aqua benedicta que fit cū vino ꝛ cinere.sicut supra.c.
ꝓposuisti.sed aqua exorciȝata que fit ꝑ simplicē sacerdotē.
Ad idē vide allegatiōes quas ponit Ber.ibi.Et ꝯ eos ꝗ di-
cūt ꝙ hoc dz fieri de mādato epi currūt argumēta Ber.qꝛ
in p̄cedenti ca.aq̃ expssit papa.qñ ecclesia dz reconciliari ꝑ
epm ac ēt qñ ꝑ cōmissionē eiꝰ:ꝛ in sequenti ca.si ecclesia.de

neutro fecit mentionē.cū tñ eēt idē papa.ꝛ eidē scripsit.ḡ sic nec req̄rit̄ qḋ fiat per ep̄m nec ꝑ mādatū ei⁹.¶ Item. Mādatū canonis sufficit loco mādati ep̄i:maxime vbi cetera sunt in potestate seu executiōe sacerdotis.Sꝫ exorcizare aquā ptinet ad sacerdotē.ꝛ ꝑ eā lauare.q̄ꝛ hoc facit dieb⁹ dominicis.ꝛ sic itelligit Martinian⁹ ꝙ hoc dī de aq̄ exorcizata.¶ Itē.Text⁹ dixit hic.Protinus laueť.qḋ nō posset fieri si oporteret discurrere ꝓ ep̄o vel expectare eius mādatū.Nec cogit arg᷑ in ecclesia nō ꝯsecrata nō pōt celebrari sine licētia ep̄i.ergo nec sine ei⁹ mandato pōt recōciliari si ꝓphaneť.Qꝛ hoc nō tenet vbi beneficiū iuris supplet mādatū ep̄i.Sic est hic.vt probatum est per argumenta Ber.

Oplo p⁹.

Quartus art.Quā penā icurrāt q̄ i loco nō sacro celebrāt.dixerūt aliq̄ ꝙ q̄ celebrāt i loco ꝓphanato sāguie aut semis effusiōe ē irreg̃laris.q̄ꝛ i tali loco organa diuine laudis sunt suspensa.¶ Sꝫ Innocē.dixit cōtrariū ti.de ex.ꝑ.c.tanta.Hāc oplonē tenet Joā.in sum.sua: ꝛ rn̄det ad aliā opionez dicēs.Diḟa est iter cessatione seu diminorū organoꝝ suspēsionē.ꝛ iterdictū.Qꝛ i p̄ casu celebrās in tali ecclesia nō fit irregularis sꝫ in z°.Et hec opi.Innocē. ꝗ ꝯfirmata est 6° lib.tit.de sen.ex.is q̄:vbi dī.Si q̄s in ecclesia sanguis aut seminis effusiōe polluta.aut q̄ ꝑsentibus maiori excōicatione nodatis sciēter celebrare ꝑsumit.lꝫ sic in hoc temerarie agat.irregularitatis tñ laqueū(cū id nō sit expssuz in iure)nō icurrit.Si tñ celebraret in loco supposito iterdicto(Gui.)siue ab hoīe siue a iure fit irregularis nisi sup hoc ꝑuilegiatus existat ibi.Qꝛ ēt in locis iterdictis a iure vel a iudice celebrarūt vel fecerūt celebrari.aut excōicatos publice.aut iterdictos ad diuina officia seu sacra vel sepulturā admiserint:ab ingressu ecclesie sūt iterdicti donec satisfecerint ad arbitriū eius cui⁹ sniaz cōtēpserūt.nō obstāte ꝑuilegio quocūq̄.6.de ꝑuile.c.ep̄orū.Et si talis cui est interdict⁹ igressus ecclesie cū ꝑ ꝯñs sibi censeať in ecclesia diuinoꝝ celebratio iterdicta irregularia efficiť ꝛ ecclesiastica ꝑuatur sepultura si ꝯ̄ hꝰ iterdictū suo ingerat officio.sic ꝑus 6.de sen.ex.Is cui est.¶ Dubitať circa iā dicta p̄mo.Nunquid pena de iterdicto ab igressu ecclesie de qua p̄mo dicit ca.ep̄oꝝ de ꝑuil.6.Qꝛ celebrātes vel faciētes celebrari in locis iterdictis a iudice vel a iure ꝛ ꝙ subdit.Scḋo ꝙ admittētes excōicatos publice vel iterdictos ad diuina officia seu ecclesiastica sacramēta vel ecclesiasticā sepulturā.oēs predictos pari iure cōprehēdit ita ꝙ sicut iterdicti sūt ab igressu ecclesie q̄ celebrāt in locis iterdictis sic ꝛ q̄ ad officia diuina vel sacramēta vel sepulturā recipiūt publice excōicatos vł iterdictos.¶ Rn̄det Gui.sup ca.is q̄ de sen.ex.ꝛ ꝑ.c.alma. Qꝛ fuit āntiquū ius.ꝙ in p̄mo casu(quo ad celebrātes vel faciētes celebrari in locis iterdictis siue a iure siue a iudice) iterdicti sunt ab igressu ecclesie.q̄ ꝯ̈o celebrāt corā excōicatis publice sunt iterdicti ēt ab igressu ecclesie itelligēdo hoc de excōicatis ab hoīe nō a iure.Qḋ ꝓbat ꝑ hoc ꝙ dī.c.ep̄orū.Qꝛ subdiť ibi post penā iflictā quo ad recipiētes donec ad arbitriū ei⁹ cui⁹ sentētiā cōtēpserit satisfecerint:ꝛ qḋ dicť de excōicatis ab hoīe hoc eē itelligendū.Pari rōne ꝛ de interdictis ab hoīe.Sꝫ de recipiētib⁹ dꝫ itelligi.ꝙ nō sunt interdicti.Nā qḋ dicit Bonifaci⁹.c.ep̄orū.ꝙ iterdicti sunt celebrātes in locis iterdictis.ibi expssit.siue a iure siue a iudice:q̄ꝛ hoc a ꝑdecessorib⁹ suis fuit ꝯstitutū ꝑ capitulūz alma. vt dicit Gui.in gl.is q̄ de sen.ex.sꝫ quo ad admittētes excōicatos ꝛ publice iterdictos ad diuina officia ꝛc̄.nō expressit Bonifaci⁹ ca.ep̄oꝝ.ꝙ sunt iterdicti siue a iure siue a iudice. Qꝛ ḡ subdit ibi ḡnaliter.qui ꝯ̈o ꝯ̄ ꝑsumpserit.igressūz ecclesie sibi nouerit iterdictū:itelligi dꝫ in p̄mo casu quo ad iterdictos a iure vel a iudice:in z° ꝯ̈o nō.sꝫ tm̄ de publice excōmunicatis ꝛ iterdictis ab hoīe cuꝫ in penis benignior est iterpretatio faciēda.6.de iure.Et ſm hāc distīctōnez itelligenda est pena irregularitatis que infligiť iterdictis ab igressu ecclie si iterdicto durāte officio sui ordinis se igesserint.De sen.ex.6.c.i 6.qui.Nā siue sint iterdicti a iure vł a iudice in p̄mo casu fiūt irregulares z° soluꝫ qñ ab hoīe.¶ Sꝫ qualr cōtēnitur sentētia.Rn̄det Gui.de sen.ex.c.cū medicinalis. Cōtēnit q̄ aspernit ꝛ nō curat dis.zz.de ꝯstantinopolitana: ergo multū reuelat bona ꝯscientia apud deū vt.zi.q.3.q̄ iustus ꝛ.c.illud.ꝛ.z.q.de excōicatione arti.3.¶ Sed pone ꝙ iterdictus ab ingressu ecclesie nō igerit se officio sui ordinis in ecclesia.sed sub aere vel sub tētorio vel in domo ꝑuata celebrat.Nunq̄d erit irregularis.Dicit Jo.an.ꝙ nō:q̄ꝛ isꝑa dicit ꝙ in ipsa ecclesia censeť sibi celebratio interdicta.Adde tñ.Hoc fallit si celebret in suburbijs seu ꝯtinētib⁹ edificijs vel capellis:vł cimiterijs ꝯtiguis vbi ciuitas castrū.vel villa est aut ecclesia iterdicta.¶ Sꝫ q̄d faciēdū est si publice excōicati itrant ecclesiā.Rn̄det Gui.ꝑ.ca.ep̄oꝝ.Qꝛ oēs exibunt.z4.q.ois.Ubi legiť de Joāne euāgelista ꝙ cū quidā heretic⁹ itrasset balneū vbi Joānes erat ꝯtinuo discessit nō lotus dicēs.fugiam⁹ hinc.¶ Sꝫ nunq̄d sacerdos exibit si icepit missaꝫ.Dicit Gui.ꝙ nō:ſm Joā.ꝛ Laurē.ꝙ nō dꝫ relinq̄re missaꝫ iexpletā.7.q.i.nihil.Sꝫ Inno.itelligit ꝙ qñ incipit canonē misse.¶ Sꝫ qñ diceť q̄s publice excōicatus a iudice.rn̄deť in glossa de exceptionib⁹.c.exceptionez:vbi dī.Dico excōmunicationē publice latā si iudex publice uoluerit sentētiā illā in loco vbi iudex publice iudicare ꝯsueuit ꝑsentib⁹ officialib⁹ suis ꝛ ptibus vel altera absente ꝑ contumaciā.¶ Sꝫ nūq̄d iterdicti ab hoīe ꝛ a iure repelluntť indistincte ne admittanť ad diuina officia vel sacramēta.Rn̄detur.6.de sen.ex.alma.ꝙ iterdicti hꝰ tā sani q̄ꝫ infirmi ad penitētiā tp̄e interdicti admittanť.Sꝫ excōicati solū i mortis articulo nō admittunť ad penitētiā.q̄ sunt cā iterdicti ꝛ in culpa nisi iuxta formā iuris ibi expssaz fecerint vt teneť. a diuinis officijs excluduť.Uñ seq̄tur ibi.Adjicim⁹ ꝑterea ꝙ singulis dieb⁹ i ecclesijs vel monasterijs misse celebreť ꝛ alia dicanť diuina officia sicut ꝑus.submissa tñ voce.ianuis clausis.excōicatis ac iterdictis exclusis.ꝛ cāpanis nō pulsatis.Uerūtamē circa festa excipiunť.Uñ seq̄tur.In festiuitatibus natalis dn̄i/pasche/penthecostes/assumptionis virginis gloriose/cāpane pulsanť ꝛ ianuis apertis alta voce diuina officia solēniter celebrenť.excōicatis prorsus exclusis. sed admissis iterdictis.Ita tñ ꝙ illi ꝑp quorū excessuz interdictū hꝰ est ꝓlatuz ad altare nullatenus appropiquēt.ꝛ hec sola dispēsatio hodie hꝫ locū ꝛc̄.Antiqua iura in suo robore ꝑseuerāt:ꝛ oīa ꝑuilegia reuocanť ibi.¶ Nota ꝙ talis in cle.de sen.exco.ex frequētib⁹.Aggrauaī pena nō obseruātiū ḡnalia iterdicta sedis apostolice:vel aliorū locoꝝ ordinariorū vel ꝓuincialiū cōciliorū statuta vel eorū auctoritate. Nā religiosi taꝫ exempti q̄ꝫ nō exēpti obseruātes hꝰ iterdicta siue dolo ꝛ fraude ꝑforationis aut fenestratiōis aut alijs modis sunt excōicati:qñ cathedralē vel matricē loci ecclesiā ea viderint aut sciuerint obseruare.nō obstātibus q̄buscūq̄ appellatiōib⁹ aut ea ꝛ ad cādē vł aliā seu alios iterieci ꝛ alijs obiectionib⁹ q̄buscūq̄.Hic tñ accipiť moderatio decretalis.Alma.¶ Dubitaī circa ꝑmissa ꝑ ordinē p̄mo.Nūquid ad alia sacramēta ꝑter penitētiā pn̄t aliq̄ admitti tēpore iterdicti.sic ad baptismū ꝛ ꝯfirmationē taꝫ adulti q̄ꝫ paruli.ꝛ ad chrismatis vnctionē:ꝛ chrisma ꝯfici pōt die cene.6° 6 sen.ex.qm̄.¶ Itē.Penitētes moriētes pn̄t accipe viaticū extra de peniten.ꝛ re.ꝙ in te. Et addit Joan.an.ꝙ celebratio misse semel i septimana ꝓ ꝯficiēdo corpe chr̄i ꝓ ifirmis fieri pt.¶ Nūq̄d sanis post penitētiā pōt dari eucharistia.tenet ꝙ nō.Idē tenet Gui.¶ z° dubitatur.An virtute clausule.c.Alma.Qua dī.singulis dieb⁹ in ecclesijs ꝛ monasterijs misse celebranť.pn̄t monachi peculiares missas cantare.Jo.monachus dicit ꝙ hoc ꝑuilegiū ꝯcessuz religiosis

Opio z°. Ad rōnez ꝑme opi.

Dubium. Q ō de ꝑe interdicti.

Rn̄sio

Dubium.

Dubium.

Irregularis nō ē q̄ iterdict⁹ i loco ꝑuato celebrat

Dubium. Infra dis. 18.q.4.ar ti.3.si.

Dubium.

Quis dicatur publice excōicatus.

Dubium.

Nota.

Dubium.

Dubium.

Dubium.

Rn̄sio

datū est collegio nō singulis. Qr vt dicit ex hoc apparet ꝙ loquitur de missa vbi danṫ distributiōes ⁊ illa est cōuentualis. Etiā solis ep̄is pmittiṫ celebrare ⁊ facere celebrari missaȝ peculiarē tp̄e iterdicti. 6. de p̄uilegijs. Quā igiṫ 3riuȝ est ista cōe. ¶ Sȝ lr̄a idistincte loquitur. Dicit eniȝ ꝙ in monasterijs ⁊ in ecclesijs celebrenṫ sicut p̄us misse ⁊ alia diuina officia. Ergo cū nō distinguit de peculiarib⁹ ⁊ cōuētualibus restringi nō dȝ: nā odia restringi ⁊ fauores ꝯuenit ampliari de re. iur. in. 6. ¶ Itē. In. 6. de sen. ex. di. ꝙ cui est ecclesie ingressus iterdictus si in ipsa celebret est irregularis. si in suo officio agit sicut p̄us. Sȝ hoc extēdiṫ siue dicat missaȝ peculiarē seu ꝯuentualē. Igiṫ a maiori in gratijs videṫ extēdendū. 6. de re. iu. In penis benignior est iterp̄tatio facienda. ¶ Propter qd̄ Gui. sup illo (misse celebrēṫ) solū arctat h̄ p̄uilegiū ad extraneos dicēs. Celebrenṫ a proprijs clericis vel monachis. ⁊ nō admittanṫ extranei. Et sic loquitur p̄uilegiū ep̄i ca. qm̄. Ubi sic cōcediṫ celebrare: vel facere celebrari extra diocesim. sic allegat. Nec obstat ꝙ ibi fit mētio de distributionib⁹ admittēdis si nō iterfint horis canonici vel clerici. qr hoc penale ē i certo casu. ⁊ p̄ ꝯn̄s p̄ hoc gn̄ale b̄n̄ficiū celebrādi nō est restrictū. Ad hoc vide Gui. dubio p̄ximo hic sequēte in fine. Hoc sine p̄iudicio diximus. ¶ Dubitaṫ 3° de clausula. In festiuitatib⁹ celebrēṫ ⁊c. Quā in ip̄is festiuitatib⁹ poterit celebrari. R̄n̄det Io. an. ꝙ a vespera vigilie vsqȝ ad vesperā festiue diei iclusiue: ⁊ Monachus idē dicit. ⁊ r̄ndet ad argumentū in 3rium: ⁊ Gui. idem. Et addit Ioan. an. Cōpletoriū aūt. ⁊ reliqua post vesperas cātari nō poterūt. Et dicit Guido. ꝙ s̄m supficiē iuriū allegat Io. an. videṫ ꝙ dicto vespere in die festo nō ponit cōpletoriū dici alte ⁊ solēniter. Sȝ huic ꝯtrafacere vi. ꝙ oēs hore canonice diei dicūṫ aut matutinales aut vesptine. Ut p3. 11. q. 3. si qs ep̄s in cōcilio. ⁊ 92. ca. vl. Ubi notāt Hug. Laur. ⁊ Ioānes ꝙ matutina dicunṫ officia que celebranṫ vsqȝ ad nonā exclusiue: vespertina ℞o a nona iclusiue vsqȝ ad noctē: ⁊ sic cū dicaṫ hic ꝙ duo diuina officia solēniter celebrenṫ. itelligēdū videṫ ⁊ de officijs vespertinis. in q̄bus cōpletoriū ꝯtinetur. Et hoc visus est Alexāder. 3. inspexisse de ferijs. c. 2. vbi sic diṫ. Lȝ scriptū sit a vespera celebrabitis sabbata vestra. festorū tn̄ p̄ncipiū ⁊ finis iuxta eorū qualitatē ⁊ diuersaruȝ regionū ꝯsuetudinē dȝ attendi. ⁊ sicut magnitudo dierū exigit p̄us icipere ⁊ tardius terminare. Sequitur in Gui. ex q̄b⁹ ꝯcludo ꝙ in istis officijs. cōpletoriū ēt ꝯtinetur cū sit de horis vespertinis: ⁊ qr hoc papa gratiose ⁊ fauorabiliṫ agit circa ipsa officia celebrāda. Et sic est larga iterp̄tatio facienda. 8. e. lib. de p̄ben. quis in p̄ncipio. ¶ 4° dubitaṫ circa cōstitutionē clementi. de sen. ex frequētibus. Quid est gn̄ale iterdictū. R̄ndetur de ver. sig. cū in q̄tibus. Iterdictū gn̄ale dī nō solū cū regnū vel terra. sed ēt cū villa vel castrū iterdicto supponiṫ. Castrū s̄m Mona. 6. de sen. ex. Ciuitas distinguiṫ a villa. que non mutatione castrū. sed valnis. i. palis est munita seu vallata. ¶ 5° que itelligiṫ matrix ecclesia s̄m Io. an. in cle. de sen. ex frequētib⁹. maior ⁊ baptismalis que dī matrix. qr sicut mater gn̄at sic illa regenerat p̄ baptismū. Sequiṫ ibi. Et dico h̄ locū habere. ⁊ cū illa matrix ecclesia religiosis nō seruātib⁹ iterdictū subest quo ad p̄sentationē collationū vel qr sit ipsorū vicaria cū hic generaliṫ loquitur. ¶ Sȝ qd̄ dices hic ecclesiā. An ep̄m vel p̄latuȝ tm̄. vel vtrūqȝ mistū. Et qd̄ si vacat ecclesia cathedralis ⁊ ps capituli seruat ⁊ pars nō seruat ⁊ forte p̄tes sunt equales. In omnibus his casib⁹ puto ecclesiā sumi p̄ ipsa materiali ecclesia: ⁊ ipsius ecclesie parietib⁹ (de hoc ne p̄lati. 6. li. c. vl. cōcor.) ⁊ puto ꝙ ex quo i ecclesia celebraṫ ꝯtinue ianuis aptis siue p̄ p̄latū siue per capitulū totū vel p̄teȝ. siue p̄ alios clericos ecclesie ꝙ nō sit locus pene excōicationis posite lȝ pene irregularitatis. ⁊ alie haberēt locū i casib⁹ suis posite. ¶ Sȝ nūqd̄ quo ad iterdictū p̄uincie dicaṫ ecclesia metropolitana matrix. ita ꝙ illa seruāte nō seruantes sciēter ligati sint hac excōicatione. R̄ndent puto ꝙ nō. Qr lr̄a loquitur de cathedrali vel matrice: metropolitana neutra est talis. ¶ Ad huc querit. Si iterdicta est villa vel castrū nō habēs inclusaȝ certā ecclesiā cathedralē vel matricē. qd̄ cē posset: puta ꝙ matrix ecclesia est i alia terra nō iterdicta vel qr plures sunt ecclesie in villa vel castro. ⁊ nulla p̄ncipalior qr q̄libȝ baptiçat suos parrochiāos. ⁊ forte ex illis ecclesijs aliq̄ seruāt interdictū. aliq̄ nō. R̄ndet. Puto ꝙ tūc nō sit loc⁹ huic ꝯstitutioni. deficiūt eniȝ mens ⁊ verba. sicut nec locū haberet qn̄ in loco singulariter iterdicto: nulla eēt ecc̄ia. nisi illa religiosorū nō seruātiū. Habeāt igiṫ tūc locū iura antiqua. ¶ Adhuc dubitaṫ. Que sunt p̄uincialia statuta cuȝ de his hic loquitur. Dic s̄m Guil. ꝙ per legatuȝ sedis apostolice patriarchā p̄matē vel archiep̄m statuunṫ. ¶ Sȝ qd̄ si aliquis celebrauerit in loco nō solū p̄phanato sȝ in loco p̄phano sine ꝯsensu episcopi. Nunquid est irregularis. Respondeṫ de con. di. 1. capi. clericos. ꝙ talis deponatur.

Religiosi qdo p̄nt celebrare.
Instantia
Ratio
Dubium. Quid i festiuitatib⁹ 3cipiat.
Dubium. Quid sit i terdictum generale.
Dubium.
Dubium.
Dubium.
Dubium.
Dubium.

Quintus arti. An vestimēta sacra p̄nt refici ex vestimētis nō sacris. Ubi dicit Ber. in glossa sup ca. ꝙ in dubijs: extra de cō. ecclesie. ꝙ in reficiēdis sacris vestib⁹ filū nō sacrū / siue pannus nō sacer pōt apponi. nec est opus noua ꝯsecratione. Dicit ēt dn̄s Albert⁹ ad hanc q̄stionē sic r̄ndisse. ꝙ q̄diu forma vestis sacre manet. eā itерato ꝯsecrari nō op3. lȝ p̄ p̄tes plures reficiaṫ secus si for⁹ mutetur. Et est arḡᵐ ad hoc. ꝙ altare nō est reconsecrādū si aliquid ei addaṫ dūmodo eius forma nō muteṫ. vt supra dcm̄ est. Et rō in his qr sacrū trahit ad se nō sacrū. vt dicit glossa super. c. ꝙ in dubijs. Sȝ qd̄ faciēdū est de vestimētis sacris cū sint vetustate ꝯsumpta vel inutilia. R̄ndet Hosti. in summa. ti. de cō. ꝙ nō sunt in alios vsus redigēda. sȝ cōcremāda. Et idē est de vasis sacris ⁊ cādelabris ⁊ alijs de cō. di. 1. c. altare. Ligna ēt ecclesie dedicate nō debēt ad aliud opus iūgi nisi ad aliā ecclesiā vel ad profectū in monasterio vel igni cōburanṫ. in laicorū ℞o opa nō debēt admitti de cō. di. 1. ca. ligna. glossa. nō dȝ poni ad p̄fectū in monasterio idifferēter. sed in capitulo vl' in dormitorio ⁊ in alijs religiosis locis. nō i coquina vel in vineis ligādis. Nec debēt in laicorū opa ꝯuerti. Qr q̄ semel ꝯsecrata sit nō debēt redire i vsus laicorū. 20. q. 3. Que sel. ¶ Itē. Guil. i rōnali ti. d cō. ecclie. Si altare vel cathedra in q̄ sedet sacerdos sacris vestib⁹ iterdictis. vel candelabrū vel vellū. i. pannus vel cortina sup altare pēdens fuerint vetustate ꝯsumpta. crementur in cineres vel in baptisterio vel in pariete vel in fossis pauimētorum vbi nō sit trāsitus iacteṫ: vt statuit clemēs papa de cō. di. 1. Altaris. ¶ Sȝ nūqd̄ lȝ vestimēta ecclesie ad vsus seculares ponere. R̄ndet Guil. in rōnali ti. de cō. ecclesie dicens. Porro p̄hibitū est in ꝯcilio Aurel. (de cō. di. 1. Ad nuptiarū) ne diuina vestimēta p̄stētur ad nuptiaȝ ornatū. ne ipsorū tactu vel pōpa secularis luxurie polluanṫ. Quo nimirum ostēditur. ꝙ ex veste cuiuslibet p̄sone nō dȝ fieri casula vel aliqs sacris misterijs deputādus ornat⁹ de cō. di. 1. Uestimēta. ¶ Itē. Mortui nec inuolui nec sepeliri nec ēt operiri vel ēt feretrū dȝ cū palla qua calix inuoluiṫ seu cū q̄ sacerdos manus post ꝯsecrationē tergit. Ad hoc de con. di. 1. Nemo. ¶ Sȝ qs debet vestimēta ecclesie abluere. R̄ndet Guil. ibi. qn̄ ℞o palle. i. corpalia vel vella vel ornamēta altaris seu cortine sup altare pendētes sorditate fuerit. Diaconi ministris humilib⁹ illa lauēt vltra sacrariū. ⁊ nō extra: p̄ vel aūt lauādis que ad cultū altaris p̄tinēt. noua peluis habeaṫ. Palle aūt. i. corpalia ⁊ alia pelui lauanṫ. Uela quoqȝ ianuarie. i. cortine que extēdunṫ in ecclesijs in festis. ⁊ i. 40. in alia pelui lauanṫ. ⁊ ad hec misteria habeāt p̄pria vasa fo ris in q̄bus nihil aliō lauetur vt statuiṫ in cōcilio Ildu. De

Dubium. Nō lȝ secularib⁹ vestimēta ecclesie ꝯcedere: nec econuerso vestimēta quelibet.
Dubium.
Ablutio sacramētoȝ (alia a corporalib⁹) seminis cōceditur.

cõ.dis.3.Uis.Dug.sup ca.Nemo.de cõ.dis.1.dicit.Qõ dicit de lauãdis corporalis et reliquijs.nõ obseruat hodie gñali cõsuetudine saltẽ in his ptibus obtinẽte 3uiũ.Nã pter corporalia ola alia lauant extra ecclesiã ẽt a feminis idifferenter vbicũqꝫ in flumie vel riuo vel fonte vel in domo vel extra sicut ornamẽta vel vestimẽta laicorũ.❡ Quedã glossa dic. qꝫ ↄsuetudo hodie est qꝫ p moniales lauant corpalia.Et ordinale quodã religiosorũ hꝫ qꝫ pmo lauant diligẽter per diaconũ.et post p aliã deuotã psonã que sciuerit ea meliꝰ facere cãdida.prout pcipitur de custodia eucharistie.c.Relinquitur.❡ Sed vi qꝫ hec ↄsuetudo nõ valet.Naꝫ in ca.Nemo de cõ.dis.1.postq̃ decreuit qꝫ palle et ornamẽta p diaconos extra sanctuariũ lauent,seqꝫ ibi.Jccirco itra sanctuariũ pcipimus cũ diligẽtia custodire.Sꝫ decretũ et obedientia necẽitatẽ faciũt dis.4.c.deniqꝫ.§.Hec et si legibꝰ.❡ Opꝫ dicere qꝫ decretũ seu pceptũ exhortatoriũ nõ iducit necessitatẽ vt dis.4.c.Jõ.§.Leges.et ca.deniqꝫ.§.Hec et si legibus. Ut ponit ibi exẽplũ de decreto.qꝫ clerici ieiunarent a quinquagesima a carnibꝰ.decretũ tñ qđ p obedientiã iponit inducit necessitatẽ:vt.§.hec et si legibus.Sed obedientia nõ imponitur cum ablutio precipitur.sed nec cum ieiunium a quinquagesima seruandum discernitur.

❡ Distinctio.XII. ❡ Questio.I.

❡ Si aũt querit de accidentibꝰ que remanẽt.i. de spẽbus et sapore et pondere in quo subiecto fundentur/potius mihi videt fatendũ existere sine subiecto q̃ꝫ esse in subiecto et c̃.

Circa dis.12.querit.Utꝝ ecclia debeat gaudere emunitate.

Hic tria. ¶ Primo videndũ est.qđ sit emunitas seu imunitas ¶ 2° a qbus imunitatibus ecclesia debet eẽ imunis quo ad ipsam ecclesiaꝫ quo ad suos. ¶ 3° a quibus seruitutibus debet esse ecclesia imunis quo ad ipsam ecclesiam.et quo ad suos.

Immunitas vñ di.

Primus art.Quid sit imũitas ecclie.Ubi dic Hosti.de imunitate eccle.Emunitas seu imunitas.idẽ ẽ qꝫ libtas.Uel di.Emunitas ab e/qꝫ ẽ ex.et imũitas ab i/qꝫ ẽ sine:ide Emunitas seu Immunitas q̃si ex munera vel sine muneribꝰ data libertas.❡ Sꝫ Hod.eo.ti.Emunitas est libertas que cõpetit ecclie et ecclesiasticis psonis.Et rebꝰ ad eas ptinentibꝰ.Et sm Joannẽ.hec Emunitas dĩ libertas a muneribꝰ eo qꝫ ad munera seu onera secularia nõ tenet sed diuinis officijs.taꝫ ecclesie q̃ꝫ psone:et res deputãtur et sm oẽm legẽ dꝫ ecclesia cũ suis esse libera.Ut eni dicit Magr in histo.Abel et Chaym inspi.obtulerunt decimas et oblationes deo nõ pncipi.Jtẽ.Melchisedech decimas recepit de Abraã:et panẽ et vinũ obtulit dño.Jtẽ.Aaron et ois pontifex ↄstituit in his que sunt ad deuꝫ vt offerat deo et c̃. Et sic taꝫ in lege nature q̃ꝫ in lege mosaica possessiões erant bona dei:et per ↄña libera.❡ Jtẽ sacerdotio legis nature et mosayce successit sacerdotiũ christi tãq̃ꝫ verũ sacerdotiuꝫ.et cõplemẽtũ vtriusqꝫ.Nã vt tractat Apostolus ad hebreos. 7.sacerdotiũ eorũ erat figurale et tpale:xp̃i aũt eternum de ipso dic pppheta.Tu es sacerdos in eternũ sꝫ ordinẽ Mel. Sꝫ si figurale sacerdotiũ erat liberuꝫ a maiori.et xp̃i.Et iõ Cõstantinus spũsancto inspiratꝰ in ↄuersiõe sua ecclesiam dotauit libertate in psona dñi põtificis Syluestri.et in psonis clericorũ diuersi ordinis.Ut hĩ dis.96.Cõstãtinꝰ.❡ Et hãc libertatẽ taꝫ in psonis q̃ꝫ in rebꝰ varijs legibꝰ ab eis editis ↄfirmauerũt multi iperatores successores eiꝰ:q̃s leges inuenies in Host.ti.e.§.A qbus muneribꝰ.Ubi ego puto.et eo modo tribꝰ leuitica fuit libera.sicut et summꝰ sacerdos.tã in rebus q̃ꝫ in psonis.Quinimo Hiere.defleuit hierusalẽ et populũ pnidẽs eos angariari tributis.Ubi in lamẽtationibus Hiere.ca.1.sic di.Sedit Hiere.flens et dixit.Quõ sedet so.ci.ple.po.fa.est q̃si vi.do.gen.pn.puin.facta est sub tributo.

Secundus arti.Quibꝰ imunitatibꝰ ecclesia dotetur. Ubi dicit Hosti.§.A qbus muneribus. Ex munerũ alia sũt sordida:vt calces coquẽde/arene sodiẽde.stabula mũdandi.et hõ:et ad h̃ nõ tenet nec sui.Alia sunt honesta et ordinaria.Et illorũ.Alia vocat angaria:vt qñ aliquis tenet ire vel mittere in caualcatis ad expẽsaꝫ domini. Alia vocant pãgaria.qñ aliq tenent ire vel remittere i caualcatis ad expẽsas pprias.Alia vocant rerũ.sicut sunt tributa et sensus.siue seruitia certa.et alia possessionibꝰ q̃ ad ecclesiã puenerunt ãncxa.❡ Jtẽ.Alia sunt honesta.sꝫ extraordinaria:vt illa que sũt superinducta.vt tallie et hõ.Et illoꝝ. Alia ptinent ad publicã vtilitatẽ vt ire in exercitu pncipis ↄ sarracẽos et sic.Alia ptinẽt ad pietatẽ vt reparatio viaꝝ. et pontiũ et subuenire dño in necessitate.Uel qꝛ emptioneꝫ fecit.Uel qꝛ captꝰ est.Uel qꝛ filiã maritauit.Uel qꝛ miles factꝰ ẽ.Uel qꝛ ad pncipẽ iuit p suis negocijs.Uel alias expensas itollerabiles et graues fecit.Uel nimis est obligatꝰ. Uel nõ hꝫ qđ comedat.Uel alia quacũqꝫ de cã depauperatus est.Alia ptinent ad capitaneã volũtatẽ sm illud.Sic volo sic iubeo.sit p rõne volũtas.❡ Quo ad munera ordinaria q̃ vocant angaria seu pãgaria sunt clerici oino liberi et eorũ vxores et filij et coloni.Et hec itelligit Azo.nisi cũ iperator transit per locũ.❡ Hosti.dicit qꝫ hoc putat veꝝ.s. qꝫ tenent ire vel mittere in caualcatis qñ cõcernit res deputatas alimonijs illorũ q ecclesie deseruiũt et nõ multũ abundat.Et addit.Puto si eps vel abbas tenet magnũ mobile feudũ ab aliq pncipe qđ ↄsueuit ei certo mõ seruire.q̃uis nõ teneat ire in caualcatis psonalr:tñ dꝫ mittere sm qđ solitũ est.vt nõ teneat hñsiciuꝫ.nisi velit facere officiũ.Nec talis ↄsuetudo p pncipe est allegãda nisi longa fuit et bona side pscripta.❡ Quo ad munera reꝝ que sunt tributa et c̃.tenet ecclesia et clerici(.23.q.1.Si tributũ)alr icidunt in cõmissuꝫ i.qꝫ dñs põt accipere in manũ suã.Et ẽt si clericus dꝫ tributũ pncipi vel abbas et ↄ dñm suũ feloniã cõmiserit eo viuẽte res ptinet ad legẽ.sed eo mortuo dꝫ rex restituere successori.❡ Quo ad munera extraordinaria q̃ ptinẽt ad publicã vtilitatẽ.sicut ire in bellũ.libera est ecclesia et clerici.Sꝫ excipiunt vigilie murorũ ciuitatis a qbus nullus excusat. De emunitate ecclesie.c.Peruenit.Glossa et Hosti.h̃ itelligit quo ad hoies ecclesie nõ quo ad clericos.Addit Hostiẽ. Clerici eniꝫ nõ sũt matutinarũ vigilijs excusãdi.nisi forte tãta emineat necessitas.qꝫ de pcepto epi aliud fiat.❡ Quo ad extraordinaria que ptinẽt ad pietatẽ dicũt legiste(vt recitat Hostiẽ.)qꝫ clerici tenent:puta ad refectionẽ pontiuꝫ. vel viarũ et ẽt cũ iperator trãsit.Hoc tñ dicit Ego puto qꝫ oẽs sunt imunes ob his.et talibꝰ supinductis.maxie ecclesie reꝰ laicorũ.nã oẽs tales exactiones extraordinarie idebite sunt et cõdẽnate.nõ obstãte ab vsu ↄrie:et scribit ibi multas leges expssas.Et addit.qꝫ hoc est verũ ẽt iter laicos nisi gratis et cõi ↄsensu fiant vel a pncipe mãdet.et iter clericos nisi de ↄsensu epi fiat.et licẽtia pape.Uel nisi sit ↄsuetudo qꝫ in certis casibꝰ que ad vtilitatẽ pub.ptinẽt vel pietatẽ respiciunt et tunc moderate det.Et hec ↄsuetudo itelligẽda est q̃ ad laicos.et nõ quo ad clericos.Addit Hosti.Hoc itelligas nisi ↄsuetudo sit.qꝫ circa talia annuatiꝫ det.qꝛ tũc psumere debeo qꝫ ab initio fuit sic cõuentũ et ipositum.Et qꝛ lꝫ talia vocẽt.tñ sensus est.et in h̃ casu.ad ↄsciẽtiã informãdã.facit pacifica prescriptio tpis cuiꝰ nõ extat memoria.❡ Querit Hosti.Quid si sine violẽtia domꝰ scholaris grãs petit ob ecclesia.vel clerico vassallo suo.Nũqd ex pietate tenet dare. Rñdet.§.Quid si.Puto qꝫ ecclesia tenet ei dare si egeat qꝛ tũc tenet cuilibet in ftis necessitatibꝰ subuenire multo fortius ei

Dubium

tius ei a quo hz bñficiũ dz trãsferri.ꝙ nõ ex debito.sed gra
tis def ne in futurũ pĩudicet.Et supra.dicit Hosti.§.Pieta
tẽ.Or hoc itelligas qñ ex iusta cã eget.nõ si pdige expende

Dubium.

rit.¶ Querit vltra Hosti.qd de militib⁹ nostri tpis.q cuz
violẽtia faciũt tallias semel vel quoties ei vi.Rñdet.Pre
dones sunt.Raptores sunt.ad restitutionẽ tenenf:nec alia

Dubium.

ꝯsuetudo seu abusus excusat.maxie cũ sit violẽtia.¶ Que
rit vltra qd si fiat statutũ ꝙ aliqd certũ detur de cõi ꝯsensu
subditorũ.Rñdet.Credo ꝙ valet.sz nõ astringunf ecclesie.
ꝛ hodie est determinatũ.6.lib.ꝙ si hui⁹ statuta fiũt ꝫ liber
tatẽ ecclesiasticã irrita sũt.ẽt si iuramẽto vallenf.De iureiu
rãdo.c.Cõtingit.¶ Quo ad extra ordinaria que pertinent
ad capitanei voluntatẽ clerici non tenentur.Hoc habes in
Hosti.ti.de imunitate.¶ Itẽ.Libertatẽ hz ꝙ q̃uis non dz
ecclesia castellari tñ pp securitatẽ põt.Uñ Hosti.§.inquan
tum ver.Itẽ ecclesia:vbi dicit sic.Ecclesia icastellari nõ dz
nec ibi debẽt edificari ppugnacula vt inde fiat guerra.vel
ibi recipianf hi q guerrã faciũt ꝛ pcipue pdones q̃uis au
ctoritate epi tẽpore iuste necessitatis.hoc fieri posset ad tps:
puta pp metũ paganorũ/hereticorũ/piratarũ/latronũ/ꝛ pro
defendẽdo iure ecclesie.cũ forte nõ inueninf alibi ꝯgruus lo
cus.Ad hoc aũt vt in his casib⁹ ꝛ silibus nõ solũ clerici ibi
refugiũ habeãt sed etiã laici inocentes ꝛ fidẽ ac ius ecclesia
sticũ defendẽtes: ita tñ ꝙ necessitate cessante ꝛ icastellatio
cesset ar.supra de custo.eu.relig.42.di.c.pmo ꝛ finali.14.
q.6.si res.1.c.hi q.23.q.5.reos.i.de obser.iein.consiliũ.§.pe
nultimo ꝛ p:e.1.de re.iu.ꝙ si licitũ.¶ Itẽ.Laici nõ debẽt
albergũ seu hospitiũ petere seu exigere ab ecclesia tanq̃ ex
dbito:charitatiuũ aũt negãdũ nõ est.Hosti ti.de imunitate
ecclesie infra.e.c.1.42.d.gescamus.¶ de epis ꝛ cler.chari

Dubium

tatiuum aũt denegandũ nõ est.¶ Quid si possessio aliena
pueniat ad ecclesiã puta domus vel possessio alia que tene
baf albergiũ facere certũ ꝛ certo mõ.Puto ꝙ ecclia tenea
tur qr hoc est certũ seruitiũ.hec Hosti.Inno.idẽ dicit ti.de
imunitate ca.1.sz addit.Sz nob ꝙ nulli ẽt cleri.liceat violẽ
ter irrũpere domos ecclesie rõne alicui⁹iuris sibi debiti cũ
omnia bona ecclesiaꝝ sint sancta sanctoꝝ in eis cõmittitur
sacrilegiũ.12.q.2.nullus ẽt eadẽ rõne põt tollere de ecclia
que suo sunt necessitati hospitio ꝛ violẽter igredi domũ ec
clesie qr i pdicto casu nulla dom⁹ neq₃ alia res dz hãc serui
tutẽ:vel ẽt sunt ad hoc obligate.sz tñ ecclesia obligata est.
ẽt psonalis actio nõ realis ꝫ ecclesiã cõpetit.sec⁹ aũt de epo
vel aliquo hñte iurisdictionẽ in alia ecclesia q posset aliũm
inique intrantẽ violẽter expellere.ꝛ domum irrumpere:ꝛ
idẽ est de possessore alicui⁹ ecclesie:q̃si platus:secus re⁹ do
moꝝ capelle sibi subiecte qr capellã nõ possidet sz in ea ius
subiectionis habeat ar.ff.ad legẽ acql.De hac mã ꝛ silibus
habes ẽt oia pdicta fm Innocen.de imunitate ecclesie.c.1.
Etiã Hosti.ponit idez ibi in glossa ꝛ cõcordat.Et notat hic
Gui.sup c.nulli liceat.12.q.2.ꝙ quicqd offerf dño vel eccle
sie sanctũ vel sacrũ dici põt nõ qr sit sanctũ in se vel sacruz.
sed qr rei sacre oblatũ.Uñ q res ecclesie rapit sacrilegiũ cõ
mittit God.¶ Itẽ.Nõ solũ ecclesie ꝯsecrate gaudent emu
nitate.sz ẽt nõ ꝯsecrate de emunitate ecclesia.c.ec.Et est rõ
qr obsequijs diuinis dedicata ecclesia nullis temerarijs au
sib⁹ est pphananda.Hoc intelligit Ray.si auctoritate epi
scoporũ in suis diocesib⁹sunt edificate:ꝛ dicit ꝙ argumẽtũ
optimũ est extra de reli.domib⁹.¶ Idẽ.Inno.de imunita
te ecclesie super ca.iter alia.¶ Idẽ Hostiẽ.extra de sentẽ⁹
in glossa super.c.vi.ꝛ dicit sup ca.si ecclesia.extra de imuni

Cõmitterii ẽt gaudet imunitate ecclesie.

tate ꝙ efractores ecclesie nõ ꝯsecrate sunt ipso facto excõi

Dubium.

cati.¶ Sz quã emunitatẽ hz cimiteriũz.Rñdet Ray.de i
munitate ecclesie.Or candẽ quã ecclesia(vt ex eisdẽ capitu
lis colligi põt)ꝛ hoc iaz ponif in.6.li.ti.de cõ.ec.c.si ecclia.
qr pncipale trahit ad se accessoriũ.sz nõ ecõtra.¶ Sz nũ
quid emunitatẽ hz palaciũ episcopi.Rñdet Ray.ꝙ sic q̃
ad ꝯfugiẽtes ad ipm.vt ibi habeãt defensionẽ.17.q.3.c.10.
cõstituimus.glossa exponit plus hec si dom⁹ epi post eccle

Dom⁹ epi gaudet im munitate ecclesie.

siã infra.40.passus sit.Inno.d: imu.ec.c.inter alia.¶ Alij
aũt h itelligũt simplr sic Host.de imunitate.c.iter alia.Nã
ꝛ dom⁹ ecclesie que sunt infra.30.passus gaudẽt imunitate
17.q.4.q̃squis.Et cõcordat glossa alia.Or ibi sequr idẽ tñ
pũlegiũ hz si est extra illos passus.Gui.ibi glossas ꝯcordat.
Or si palaciũ epi habeat capellaz tũc vbicũq₃ fuerit hz im
munitatẽ:sz hoc non est itutu dom⁹ epalis capelle cui tota
dom⁹ epi pro cimiterio deputaf ꝛ iccirco mentionẽ faĉ de
domo epi.ꝛ qr ibi semp ꝯsueuit eẽ capella.¶ Qđ Ho dicit
Laurẽ.in glo.ꝙ dom⁹ epi nõ hz imunitatẽ nisi qñ est ppe
ecclesiã.ifra.40.passus fm Hugo.verũ est vbi dom⁹ epi si
hz capellã.De hac mã vide Innocẽ.ꝛ Hosti.extra de imu
nitate ec.c.inter alia.¶ Sz vtrũ pũata oratoria que hoies

Dubium.

habẽt in domib⁹ suis hoc pũilegiũ habeãt.Rñdit fm Ho
stiẽ.vt ibi.Quid de oratorijs puto ꝙ nõ.Idẽ dic God.itẽ
Hosti.in glossa vbi supra.Et addit ꝙ hodie est oratoriũz ꝛ
cras põt fieri camera:querit Hostien.de imunitate ecclesie

Dubium.

so.2.¶ Sz nũquid hoc pũilegiũ retinet ecclesia iterdicta.
Uidetur ꝙ nõ ex quo ibi nõ celebranf diuina:infra.e.c.ec.

Rñsio

Ad hoc p sic.Nã ꝛ clericus q̃diu iterdictus est vel suspen
sus vel excõicatus bñficiũ non pcipit.8.de app.pastoralis
in finez.t de etate ꝛ qua.cũ he.mr.ꝛ de postula.pmo capitu
lo.de elec.cũ in cũctis.§.cleri.ꝛ de cõcel.pben.qr diuersitatẽ
ꝛ de fal.expostulasti.nec hz executionẽ officij.32.di.nullus.
ꝛ c.pter hoc.i.de cohabi.cli.ꝛ mu.nostra ca.si infra.de simo
ni a.tãta.¶ Hosti.dicit ꝫ.Primo qr ꝛ depositus characte

Reprobatur. Ecclesia interdicta gaudet imunitate.

rẽ retinet.ꝛ qui ipz inijt manus violẽtas excõicatus est.81.
di.dictũ fm Godo.hec.n.reuerẽtia deo debef q nec delinqt
nec ecclesia sua.Scđo.qr cũ sine culpa ecclesie ecclesia iter
dicif nõ est ppter hoc violãda:nõ enĩz dz ei duplex iniuria
irrogari.sufficit ergo ꝙ illã de iterdicto sustinet.¶ Itẽ.Po
ne ꝙ ecclesia fundata est i alieno solo ignorante dño soli q
veniẽs petit solum vel saltẽ dari sibi censuz pro solo.Quid
fiet.Durũ eniz videf ꝙ ipse puẽf re sua.Et durũ ẽt est ꝙ ec
clesia destruaf vel efficiaf tributaria.¶ Rñdet Hosti.ad
hoc.Dico ꝙ ecclesia remanebit ꝯtracta nec efficief censua
lis vel tributaria.sed ille q ꝯstruxit dz domũ soli cõseruare
idẽtitationẽ.vel ẽt epo si ponẽdo pmũ lapidẽ vel postea in
ꝯsecratione fuit negligẽs in examinatiõe dotis vel mẽse(de
cõse.di.50.nemo.13.q.vi.cõperimus di.70.sanctoꝝ)ꝛ hoc
si solũ eẽt pũate psone:si.n.erat alteri⁹ ecclesie dz ei restitui
hoc mõ ꝙ ecclesia sic ꝯstructa sit ei subiecta quo ad ius pa
tronatus.22.q.2.apostolicos.17.q.4.questi.

Tertius articulus.Quibus imunitatib⁹ dotetur ipsa
ecclesia q̃ ad ipz locũ siue loca:ꝙ ecclesia ẽ
libera quãtũ ad multa.Primo qr in ecclesia nec eius domi
bus placita secularia nõ sunt tractãda(de emunitate ecclie
ca.1.)ꝛ maxime iudicia sanguis ifra.4.cũ ecclesiastica:dei
Ho ibi prit tractari.2.q.2.ca.viti.Itẽ nec infra ecclesiã sepe

Qui i ecclesia deberẽt sepeliri.

liri debẽt aliq nisi sint epi aut abbates aut digni pbyte.aut
fideles laici.13.q.2.Nullus.Et intelligũt qdaz hoc de laico
fideli p quẽ.s.miracula fiunt a fide.i.virtute.¶ Alij dicunt
de quolibet fideli laico.Dic ꝙ illđ itelligendũ ẽ de fideli ꝛ
in dignitate cõstituto.sicut cõiter de rege/iperatore/ꝛ sic de
facto seruaf.i.seruari deberet.Hoc Hosti.de imunitate ec
clesie.§.Inquãtũ.Gui.sup ca.Nullus.dicit sic.Ut qđ dictũ
ca.meli⁹ itelligas:dicas ꝙ.4.sunt que ipediunt aliqd sepe
liri in cimiterio ecclesie.s.infidelitas obeũtis vt de cõ.di.1.
Ecclesiã.Manifesta iniqtas decedẽtis extra de sta.mo.Cũ
ad monasteriũ.Ecclesie interdictũ.cũ.s.aliqs est cũ excõica
tis fm Laur.extra de sepul.sacris.ꝛ sup.ca.Sacris.¶ In
nocẽtius dicit ꝛ Host.ꝙ idẽ est de iterdictis a cõione sacra

mētorū ar.extra de cl'i.ex.si celebrat. ⁋ Idē de illis qb⁹ ē īterdicta sepultura.extra de vsuris.Quia in oīb⁹.s3 Hosti. ⁋ Quartū est corrigēdi exēplū vt de his q̄ moriunē in tor/neamētis.de torneamētis .c.i.s3 lau. ⁋ Itē.In ecclesia nō debēt fieri exclamatiōes lib.6.ti.de reliquijs.c.Decet.Qui enī in ecclesia exclamāt ⁊ diuinū officiū turbāt puniunē pe/nis capitis.ff.de his q̄ ad ecclīā ꝯfugiūt.denūciam⁹. ⁋ Itē. Nō debēt fieri ludi.neq3 monstra laruarū debēt in ea itro/duci extra de vi.⁊ ho.cleri.Cū decorē.Nota ludus vanita/tis ꝓhibeē nō deuotionis.vñ nō ꝓhibeē ꝑsentatio ꝑsepis vel sepulchri. ⁋ Itē.Nō debēt ibi locari suppellectiles ni/si ꝑꝑ hostiles icursus vel incēdia repentina vel ꝑꝑ alias ne/cessitates.Ita tñ ꝙ cessante necessitate.res ille deferanē.ex de cust.euchā.⁊ reliqui.c.2. ⁋ Itē.Oēs tumult⁹ ⁊ iudicia se/cularia ⁊ plamēta ⁊ cōtiones ⁊ hm̄ in ecclesia fieri ꝓhibenē 6.de īmunitate ecclesie.c.Cadet. ⁋ Itē.Debēt i ecclesia ⁊ ci/miterijs cessare tumultus ⁊c̄.put ex gl'ste ꝓuisū est lib.6. ti.de īmunitate.c.Decet.vbi sic dī.Nullus in ecclesijs in q̄/bus cū pace oīa ꝯuenit celebrari seditionē excitet.cōclama/tionē moueat.īpetūve cōmittat.Cessent in illis vl'r ⁊ socie/tatis quarūlibet cōcilia/ꝯcentiōes/⁊ publica plamēta.Silr de ecclesijs ⁊ cimiterijs sil' cessent in ecclesijs ⁊ earū cimite/rijs negociatiōes/⁊ ꝑcipue nūdinarū:ac fori cuiuscꝫ tumul/tus oīs in eis secularū iudicioꝝ ꝯquiescat.nulla in ibi cā ꝑ laicos criminalis maxime agitet.Sint loca eadē a laicorū cognitionib⁹ aliena.⁊ nihilomin⁹ ꝓcessus iudicū seculariū ac spāliter ꝓlate sentētie in eisdē locis oī careāt robore fir/mitatis. ⁋ Itē.Si seculares aliqua statuta ꝯ eccle.libertatē statuerint eo facto irrita sunt.⁊ nulla lib.6.ti.de im.iuran.ca. Cōtingit.nō obstāte quocūcꝫ iuramēto vt ibi dī. ⁋ Item. Hosti.ti.de imu.ec.§.Inquantū.Ubi sic dicit.S3 nec illa i/munitas ꝑtermittenda est.ꝙ q̄libet pōt regul'r rē suā relin/quere ecclesie ꝯ quā tñ multi diuersas machinatiōes presu/mūt.Aliq̄ eniꝫ statuerūt ꝙ ecclesia infra annū ⁊ diē eas di/strahāt.alias auctoritate ꝓpria occupāt.etiā relicta ꝑ oiab⁹. Sed hoc est directe ꝯtra ius īperiale.C.de sacro sancta ec. cl'iali ⁊ le.iubemus.Ubi lex dič ꝙ cuilibꝫ liceꝫ res suas patri/moniales vel partē.siue cā mortis.vel iure institutiōis. vel quocūcꝫ alio modo relinquere ecclesie.Et sup hoc fundaē statutū cōcilij generalis.⁊ poniē ti.de reb⁹ ec.nō alie.c.Lai/cis.Nec hec libertas aliqua cōstitutione aut ꝯsuetudie.aut statuto ꝯrio tolli pōt.ti.de ꝯsuetudinib⁹ ca.i. ⁋ Arguit sic Ho.in ꝯriū sbi.Qr si sic possent tpalia relinqui ecclesijs.ci/to poterūt ad ipsam oia ꝯuolui ⁊ i perpetuū.qr nihil aliena/re pōt.qr semel acq̄siuit.ti.de reb⁹ ecclesie nō ali.c.nulli.⁊ ꝑ totū allegāt ad hoc multas leges. ⁋ R̄ndet ꝙ leges iste q̄ allegant ad ꝯriū itelligēde sunt si feudū qd datur ecclesie sit datū ad camerā dñi ad tēpus.qr tūc nō pōt transferri ad ius ecclesie.⁊ idē itelligēndū est vbi nō est ius ꝑpetuū nec heres succedit.⁊ istud idē est cōitati in quo nō succedit cle/ricus ⁊ si sit filius s3 ius antiquū:qd tñ hodie vsurpatū est. ⁋ Idē est si de natura feudi est ꝙ vassallus i ꝓpria ꝑsona seruiat ēt in tali casu nō succedit clericus.⁊ si sit filius cū nō possit ꝑsonal'r seruire.Si vo feudū paternū ⁊ reale sit.sine ꝑpetuū ⁊ ꝯsueuit seruire ꝑ aliū(sicut fere vbicꝫ est)tūc pōt trāsferri in ius ecclesie.Et si allegeē in ꝯriū de iure feudi vel ꝯsuetudine.ꝙ quis nō pōt transferre feudū.bon⁹ iudex hꝫ estimare.Et addit Hosti.Nec ēt forte Imperator si vel let posset ꝯriam ꝯstitutionē facere ꝯ supradictā libertatē ec/clesie de acqrendo ⁊ tenendo ꝓuilegia ecclesie ab īperatori/bus general'r cōcessa.que hoc ꝯtinēt auctoritate apostolica sunt ꝯfirmata.L3 eniꝫ īperator ab initio cogi nō poterat ꝙ hec ꝓuilegia daret.tñ ex quo dedit.auferre nō pōt.l3 ēt pa/pa de feudo nō hꝫ iudicare nisi rōne violētie/negligētie/vl' peccati.tñ postq̄ feudū trāslatū est in ius eccl'ie hꝫ talia ꝓui/legia ⁊ feuda defēdere vscꝫ ad effusionē sanguinis cū3 ec/clesie generale statū respiciēt. Hoc Hosti.ibi.de excōicatio/ne imunitatē ecclesie in suis bonis īpedientiū:habebis ifra §.q̄.pe.q.sequē.Cōcordat Ray.ti.de īmuni.vbi sic dicit.Do/nari pōt ecclesijs ⁊ collegijs in infinitū.In auct.de nō alie. §.si vnus. ⁋ Itē.Si sit relictū aliqd eccl'ie vel monasterio. vel ad alias pias cās in testamēto ēt min⁹ solēni. volūtas testatoris tenet.ex̄ de test.cū eēs ⁊.c.translatū. ⁋ Itē.Trās/fertur dñiū rei in eos solo pacto.cū in alijs ꝑsonis sit neces/saria corꝑalis traditio.C.de sacro sancta eccle.nō iter domi/niū. ⁋ Itē.Qui īgrediē monasteriū.ipso īgressu itelligiē se ⁊ sua dedicasse deo.19.q.3.qr īgredientibus.⁊ sic hꝫ ꝓuilegia multa in acqrendo. ⁋ Itē.H3 in retinēdo.qr quo casu cur/rit ꝯ alios ꝑscriptio.30.ānorū vel breuior circa illos nō.nisi 40.annorū erit.extra de ꝑscri.De.q̄rta.16.q.3.ibi q̄s actio/nes.De hoc plenī⁹ inuenies.infra de raptorib⁹.§.nunc ꝑscri/ptiones.In amittēdo aūt hēt ꝓuilegiū.qr nō valet aliena/tio alicui⁹ rei ecclesie nisi in certis casib⁹ ⁊ debita for⁹ serua/ta.casus sunt.6.s.ꝑꝑ debitū vrgēs:ꝑꝑ redēptionē captiuoꝝ: ꝑꝑ pauperes pascēdos.ꝑꝑ ecclesiā edificandā.ꝑꝑ cimiteriū ampliandū.Item.Propter vtilitatē.potest vtile min⁹ vēdi di.10.q.2.ver.h ius.22.q 2.De hoc materia copiose tractat Hui.sup.c.casellas.10.q.2. ⁋ Ad arg^m ꝙ sic possent oia de/uolui ad ecclesiā dicit ꝙ nō eēt malū:imo hoc ꝓhibere ma/lū est.Nā hoc ꝓhibere est ꝯ legē diuinā.nā tpe chri ⁊ apo/stolorū erāt cōia ⁊ ꝑ ecclesiā distribuēda act.4.Silr est ꝯ legē canonicā.nā hoc firmatū erat ꝑ clemētē successorē bea/ti Petri.21.q.1.dilectissimi ⁊.c.vidētes.Silr est ꝯ legē ciui/lē.nā Cōstantinus vniuersi orbis monarcha dedit licentiā ꝑ vniuersū orbē ꝙ predia ecclesijs tribuerenē.ibi ca.futu/rā.⁊ de hoc.di.96.Cōstantin⁹ ēt īꝑator legē statuit.ꝙ liceret cuilibet res suas ecclesijs relinquere.ca.de sacro.s.⁊ genera/li iud.hic supra. ⁋ Dic.2.ꝙ hoc eēt s̄m se ⁊ simpl'r optimū ⁊ vī ꝙ ꝯriū est hereticū.Nā chr̄s docuit si vis ꝑfect⁹ esse vade ⁊ vēde oīa que habes ⁊ da pauperib⁹.Matth.19.S3 hec datio itelligēda est ꝙ oīa dātur ecclesie ad distribuēdū chri fidelib⁹:vt p3 act.4.⁊ in canonib⁹ supra allegatis.Sed ꝯtradicere euāgelice vite.quā christus docuit est hereticū. ⁋ Confirmaē.Nā s̄m ꝓphetas:chr̄s fuit rex de tribu iude. Gen.49.Immo vniuersi orbis in psal.71.⁊ dñabiē a mari vscꝫ ⁊c̄.⁊ hoc est verū quo ad ius regnādi l3 de facto regnā/di nō curauerit vt ꝓbatū est.q.1.sup prol.1.ꝯne.2.S3 ꝯdicē iuri christi dicendo ꝙ non est optimum ꝙ sibi offerantur que nobis dereliquit.hereticum videtur. ⁋ Item.Chri/sto cōpetit ius omnia tpalia distribuēdi.⁊ id ius transtulit in vicariū generalē sue ecclesie vt ꝓbatū est in ꝓlogo.q.2. arti.4.q.de dignitate papali tpali.Sed q̄ rōne ecclesie pri/uilegiū detrahit a summo ecclesiarū capite traditū in here/sim labi.di.22.c.oēs.Eēt igiē optimū ꝙ oīa bona chriano/rū eēnt cōia ⁊ ꝑ ecclesiā oībus cōiter distribuēda ne aliqs egēs eēt iter illos vt ꝓbaē di.25.de ꝑfectione ꝓprietatis in cōi.⁊ ꝑ ꝓncipes tāq̄ ꝑ defensores ecclesie eēnt defensata.vt di.97.c.eccl'ie tue.i fine:⁊ qd alij ꝯponerenē ꝑ ecclesiā ⁊ alij ꝯstituerenē:vt de electiōib⁹.c.venerabilē legiē fcm̄ fuisse.

⁋ Distinctio.XIII. ⁋ Questio.I.

⁋ Solet ēt q̄ri vtꝝ praui sacerdotes h̄ sacr̄z ꝯfi/cere q̄ant.Ad qd dici p̄t ꝙ aliq̄ l3 sint ꝓui ꝯse/crāt vo.s.q̄ itus sē noie ⁊ sacro ⁊ si nō vita/qr n̄ i merito ꝯsecrātis/s3 i vbo efficiē creatoris ⁊c̄.

Circa dis.13.querit.Utrum ecclesia in/differēter poterit saluare omnes malefactores.

Hic tria. ⁋ Primo vidēdū ad quos imunitas ecclesie se exten/dit.⁊

Tumult⁹ ⁊ plamēta debēt cēē ecclēia p̄ul.

Instantia

R̄nsio ad oñia tpalib⁹ cōuenit si p̄t transferri i ad ius ec/clesie.

Ad arg⁹ ist antic.

Ad idem

dit. ⁊ tñ ad fugiētē ad corpus dñi vbicūq₃ fuerit. ¶ 2° qualiter. ¶ 3° que pena debeť violātibus imunitatē ecclesie. tā₃ quo ad personas ecclesiasticas q̃₃ quo ad res ecclesiarum.

Primus ar. Qui dicūť gaudē imūi. ec. Ubi dico q̄ ſ₃ leges ciuiles ecclīa nō defendit homicidas. adulteros. ⁊ raptores virginū: in auté. de mā. prin. coll. vi. S₃ hec lex nō teneť. Jmmo corrigiť de imunitate ecclesie. c. inter alia. Excipiunť ibi depopulator agroꝝ. i. vastator seu cōbustor q de nocte cōburit segetes vicinoꝝ ſ₃ Hostiē. Jtē publicus latro. Sed vterq₃ casus intelligiť de illo q itinera frequētata vel ꝑ publicas stratas obsidet ꝑ insidias in textu hoꝝ ibi. si ꝟo nō i stratis sed extra vel ēt in stratis ſ₃ nō insidiose ſ₃ ex ipetu vel casu fortuito hoc cōmittat imunitate gaudebūt. Jdē Jnno. ſ₃ in quib° locis ista gaudebūt imunitate. ¶ Rñdet Jnno. ibi dicit ↄsuetudinē in his que pia sunt seruāda de si. ad apostolicā ⁊ de cogna. spi. sup eo. Hosti. c. imunitatē querit. Si qs furtū cōmiserit in ecclīa. Nūqd defendeť ab ecclesia. dicit ꝑ pdicta p₃ q̄ nō. Qui. n. occidit in ecclesia nō saluať. ⁊ hac rōne q₂ q cōmittit in legē frustra legis auxiliū inuocat. Et ibi ēt querit. si qs voluntarie extrahiť ⁊ post morti tradiť. offendiť ecclesia. Non. q₂ sola violētia puniť supra. iter alia ibi nō est violēter extrahendus. Jtē q malefactū cōmiserit infra ecclesiā aut prope cimiteriū itendēs ꝑ ecclesiā liberari. aľs nō cōmissurus: puta iterficit hoiem in cimiterio ꝑpe ecclesiā ⁊ itrauit ecclīa₃ incōtinenti. Et rñdit talē nō defendit ecclesia de imunitate ecclesie. c. imunitatē. ¶ S₃ que est illa ecclesia. ſ. c. iter alia. Rñdet nō ↄsecrata dūmodo auctoritate epi sit edificata: ⁊ diuina officia ibi celebrenť de imunitate. c. ecclesie in qua: ⁊ maxime vbi hoc h₃ ↄsuetudo. que pia est ⁊ per ↄiis seruanda de si. ad apostolicā. De alijs locis habes hic infra diffuse ⁊ spāliter. §. Nūquid emunitatē. ¶ S₃ qualr itelligiť qđ dicit. c. imunitatē aľs nō cōmissurus. Host. ibi rñdet q̄ hoc p̄sumiť ex ipso facto p̄sumptione iuris ⁊ de iure. nā ⁊ si hoc nō cōstet ēt si h₃ volūtatis eēt nihilomin° tñ locū habēt eē sequētes q̄ nō debēt gaudere imunitate q₂ in eo in quo qs delinquit puniri d₃: ⁊ frustra legis auxiliū inuocat q cōmittit i legē: ⁊ hec fuerunt cause finales statuti subditi. subueniretur tñ ei si ↄtrium p̄bareť: puta q̄ nullas habebāt inimicitias ſ₃ ex verbis ibi ortis ad homicidiū ꝑuenerit. Et facit ꝑ eo arg° a ↄrio. Ueruntamē hoc nō tenet diffiniēdo Hostiē. vt p₃ infra. §. dicas igiť. ¶ S₃ qđ in his q ↄfugiunt ad ecclesiam sine malefacto: vt pro seruitio dñi fugiēdo. Rñdet Hosti. ti. de imunitate. §. inquātū ver. sed dic. Ait eni₃ cū qs ad ecclesiā ↄfugit qui est seruus tūc cautiōe iuratoria recepta. q̄ nō male a dño tractabiť restituiť. c. qui ad hoc cōsu. i. p̄senti: ⁊ de imunitate. c. iter alia: ⁊ hoc si sine armis veniat vt se seruitio dñi si cū armis venerit cōtinuo extrahiť. §. de his q ad ecclesiā. ¶ Quid si seru° fugiēs. dānari d₃ ad mortē vel ad penā. Tunc rectores ecclesiaꝝ sibi obtinere debēt mēbra ⁊ vitā. super eo tñ q̄ inique aľa egit. est legitime puniēdus de imunitate ecclesie. c. inter alia. ¶ Sed qs interim ⁊ in expensis ei ꝑuidebit q legitime ad ecclesiam ↄfugerit. ibi. p̄senti in fine. Rector ecclesie sicut rector carceris ꝑuidebit captiuis. C. ꝺ episcopali aud. iudices. ¶ S₃ pone q̄ sacerdos seruū retinuerit in ecclesia postq̄₃ dñs eu₃ repetēs iuramētū dederit de ipunitate eius que pena est sacerdoti. Rñdetur. 17. q. 4. c. diffinit. q̄ si sacerdos nō abstraxerit eū ⁊ postea fugit. eū querere d₃ aut ſm electionē p̄ncipis dānū emēdet. Notat hic Hui. q̄ quidā dicunt q̄ idē est de publico latrone. ſ. q̄ extrahēdus est ꝑ sacerdotē. Arg° accipiť ex hac lrā nec in hoc casu dz tradere morti. sed lex (28. q. 5. cum homo iuste.) ſ₃ hoc nō tenet Hui. Ulteri° notat q̄ sacerdos puniť. vt hic deinde est. q₂ nō fecit qđ debuit ⁊ inde p̄sumitur fecisse qđ debuit arg°. 88. d. pasce. ſm Hugo. ⁊ arg° 26. q. 5. miser ſ₃ hen. ¶ Jtē dāni occasionē dedit is q fuū aliēnū ligatū mīa ductus vt fugeret soluit. insti. de lege aqui. in fine. Uideť dānu₃ dedisse. ¶ Sed qđ hic dī q̄ ad electionē p̄ncipis d₃ sacerdos emēdare. ↄtrium vī eni₃. q. 1. cōtinuus sed h solūit Hodo. ⁊ Laur. q̄ aliud est sacerdotes vel alios clericos icōsultis episcopis a p̄ncipib° vľ a iudice seclari iudicari: qđ ibi ⁊ in silibus ꝑhibeť. Aliud in causis seculi cōsulto ꝑprio episcopo sacerdotē debita pecūia pena mulctari q̄ hic ꝑmittitur ſm eos. ¶ Diciť q̄ nullū hoc est iudiciū sed cū damnū patiať p̄nceps vel alius dať ei optio. Utru₃ velit sibi damnū resarciri vel seruū reu₃ restitui: nec in hoc iudicat vel cōdēnat sacerdotē vel sentētiā dānationis in eū dictat. sed pro arbitrio elegit hoc vel illud. Et hoc in eo itelligit Hu. casu ↄfugiēs poterit inueniri ⁊ rehaberi. aľs nulla est electio si recuperari nō possit. ſ₃ p̄cise teneť sacerdos ad refaciendū damnū. ſ. de suis ꝑprijs reb° nō ecclesie q si nihil h₃ inanis est actio ⁊c. extra de restit. spo. olim vobis. Puniet tñ extraordinarie ſm Hugo. 12. q. 2. fraternitas. 14. q. 6. c. 1. Dicit tñ Hug. q̄ si postea redactus fuerit ad meliorē fortunā teneť ad dānū refaciēdū ar. 26. q. 7. c. 1. ⁊ extra de sol. odardus. ¶ Ulteri° pone q̄ dñs post iuramētū ol penitentie fidē nō seruauit que pena est dño. Rñdetur. 17. q. 4. ca. cōstituim°. q̄ ꝑ cōtēptu ecclesie excōiceť. ¶ S₃ qđ fiet si seruus exire noluerit postq̄₃ dñs iurauerit. Rñdetur ibidē q̄ a dño pōt occupari: ⁊ēt inuitus redire cōpelliť extra de imunitate ecclesie iter alia. Et poniť rō in. c. id cōstituimus. ⁊ sequentibus: occasione nāq₃ religionis seruus dñm suum cōtēnere ⁊ eius ministeriū destruere nō d₃. Hui. sup. q. 4. c. id cōstituimus. Si seruus armis se defendat nō iputať dño si eū iterficiat. C. de his qui ad ecclesiā cōfu. ¶ S₃ qđ fiet de libero vel debitore fugiente ad ecclesiā: vel de adultero: vel de fure. vel homicida. Rñdetur. c. id constituim°. 17. q. 4. q̄ d₃ satisfacere. Hui. hoc itellige ꝑꝑ penā corporalē hoc dicit supra. c. reum ibi. sed ꝑ penā pecuniariā ſm q̄ iniuria vel dānū intulit: ⁊ hoc notať ꝑ hoc qđ dicit. c. reū cōponat. Quid enim cōponere ꝑ damno dato vel iniuria pecunialr satisfacē ē. Non tñ negandū est qn ⁊ alia satisfactiōe satisfacere possit dūmodo fiat p̄ter corporalē penā: puta iurādo fidelitatē vel seruitiū p̄stando vt hic dicit glossa. ¶ Sed in corpore decetero nūqđ puniet ꝑ illo crimine ꝑ quo fugit ad ecclesiā. Jnfra. c. aliud cōstituim°. Quantu₃ ad penā corporis ecclesia p̄stat ei imunitatē. h Hui. sup ca. reū. ¶ Quid si ad ecclesiā ↄfugit volēs vitare litigiū sup debito cū ciuiliter ↄueniebať. Dic q̄ hic recipiť. nec est ex quo infra fines ecclesie est aliqua violētia inferēda cū ifra fines est repńtādus iudici ⁊ pōt se defendē ꝑ se vel ꝑ aliū sič dič Hod. aľs cōtra ipm ꝑceditur ⁊ distrahunť bona si qua habet ⁊ si ea ecclesia habet tenetur reddere ⁊ iurare qlibet de ecclesia. q̄ nō est conscius reꝝ suaꝝ ⁊ hoc totū tradiť. c. 4. p̄senti. c. 1. ⁊ sequentib°. Hoc Hostiē. ¶ Sed nūquid excōmunicatus/ suspensus/ ⁊ iterdictus/ ab ingressu ecclesie gaudeat hac imunitate. Arguit Hostiē. ibi q̄ nō. q₂ nihil ad nos de his qui foris sunt. Et qdem Hostiē. nō determinat. sed Hodo. tenet q̄ si quis in ecclesia furtum vel sacrilegiū cōmiserit tuebiť. q₂ iura canonica certas personas nō has excipiunt (vt iā supra dictū est) ⁊ hac rōne videť q̄ istos defendat ecclesia cū nō sunt excepti: vt patet de imunitate ecclesie ca. inter. ⁊ ca. immunitate. Nota ⁊ si certe persone excipiuntur a iure: tamen ecclesia anglicana ex pia deuotione oēs ↄfugientes tuetur latius q̄₃ alie. ¶ S₃ nūqđ lic₃ diuina celebrare in p̄sentia ↄfugientiū iterdictorū seu excōmunicatoru₃ publice. Arg° est q̄ nō. sed debēt separari ab alijs. recipiētes. n. iterdictos ab ingressu ecclesie sunt ipso facto ab igressu ecclesie iterdicti (6. li. de p̄ui. epoꝝ) ⁊ fiunt irregulares si diuinis imisceant. 6. li. de sen. ex. i scri. ⁊ ide₃ est de celebrantibus corā pu

Marginal notes (left): De fure ad eccle. fugiēte. — Dubium. — Dubium. — De seruo ad ecclīa₃ fugiente. — Dubium. — Dubium.

Marginal notes (right): Dubium. — Rñsio. — Dubium. — Dubium. Quid de debitore ad ecclesiam fugiente. — Dubium. — Dubium. — Quid si excōicat° aut iterdict° i ecclīa existat.

blice excōmunicatis ab homine. Hoc supra dis.2.artic.4. post principiū. Mortalr peccant recipiētes eos ad diuina si sint excōmunicati aut iterdicti a iure fm doctores. Inno. tñ de sen.excō.nuper.dicit si in ecclesia sit excōmunicatus nō causa orandi sed pro alio suo negocio nō video quare in eadē ecclesia orare nō possem.q2 si nō cōmunico in oratione.q2 nō orat.subdit alij cōtra. Sed hec opinio Innocen. nō videt liberare in pposito. Quia refugiētes ad ecclesiaz vtplurimuz fiunt deuoti ⁊ in ecclesia orātes.ideo si nō pōt induci vt separet se ad aliū locū(infra imunitatē)est tutuz ꝙ sacerdos cesset a missa ⁊ cū alijs exeat(vt.3.q.2.sicut apostoli ⁊.24.q.1.omnino)⁊ hoc nisi incepisset cōionez misse q2 tunc dz pficere q2 nō capit diuisionē.7.q.vlti.sed pōt cū eo remanere scholaris qui iuuat in missa. Hoc fm Innocē. c.nuper. Caueat tñ exiens ecclesiā pptr excōmunicatū ꝙ nō exeat nisi legitime cōstet de excōicatione.fm formā ec. ⁊ sacrorū canonū cū multiplex sit causa ⁊ ignorātia que cōmunicantē excusat vt hic dis.18.q.vlti.

Dubium.

¶ Sed querit Hostien.ti.de imunitate ec.cū ecclesia saluet ad se fugientez(vt patet ex pmissis)quare nō ē idē de recipiēte corp⁹ chri. Nā si iudicandus ad mortez ipso die captionis sue corpus chri recipit(qđ licitū est.13.q.vlti.)sicut pp hoc nō liberat:imo nihilominus suspendit.vel cremat:lz illa die puta iusticiā deferendā ⁊ sic intellige.13.q.2.ca.vlti.sunt de penis pgnantis vel forte trib⁹ diebus vel quatuor.

Ad corp⁹ chri cōfugiēs saluatur ⁊ quo.

Rūsio

Argumētū est de cō. dis.2.ca.ois homo.⁊.c.tribus gradibus. Et dicunt gdā.⁊ ibi glossa ordinaria.ꝙ hec est rō quare dānabitur. Q2 cū ecclesia corporalis sit.1.q.3.si quis obiecerit pōt saluare corpora ⁊ penas corporales remittere.corpus vo domini cib⁹ est anime.nō corporis(de cō.dis.2.nō iste panis)⁊ ideo aiam tñ saluat.nō autez corpus.

Instantia

¶ Sed hec ratio nō videt sufficiens. Quia ecclesia ad se fugientē saluans non corpus saluat tñ sed animā in corpore. Igitur cum magis sit corpus chri q̄ ecclesia materialis magis debet vitaz hominis que constat per hec ꝙ anima saluat in corpore. Tueri etiā corpus christi non tñ corpori humano pdest.sed anime dum hominez ab infirmitate allcuiat:imo pferēda est salus anime saluti corporis.sicut ⁊ penitētia extra de pen.cum infirmitas. Igit maxime debet animā seruare in suo esse.

Rūsio.

¶ Iō dixit Hug.ꝙ hec est ratio. Quia ecclesia sic est pulegiata ⁊ nō corpus christi.⁊ ideo priuilegiuz ad ipsum non extenditur articulo.7.q.si petisti.16.q.1.huic est.

Dubium.

¶ Sed quare magis conceditur hoc priuilegium ecclesie q̄ corpus Christi: cum sine cōparatione magis ⁊ dignius sit corpus christi q̄ ecclesia.

Rūsio

¶ Hosti.vbi supra. De his non teneo reddere rōnem.cuz ex volūtate pendeant ⁊ in facto consistāt. Nam ⁊ sepe hi qui minus seruiunt vel minus digni sunt melius remunerantur ⁊ magis priuilegiant.sic ibi.pro ratione volūtas sive for⁹⁹. Hos. Uel dicas ꝙ ecclia fugiētē ad se fuat ⁊ saluat in libtate i ipz q̄ iuenit. Igit a 2rio cū corp⁹ chri dat iudicato ad mortē ⁊ eū inenit i captiuitate ad mortē dcēter libertatē quā nō inuenit tueri nō pōt nisi forte ad tēpus aliquorum dierum vt supra dictū est.

¶ Ad hoc est ꝙ nec ecclesia seruuz ad eam fugientē tuetur nisi ad tēpus vt hic supra dictum est.

Instantia

¶ Sed nec hec ratio sufficit. Nam hac ratione non saluaret cōdēnatum ad mortē.si autem mortē caperet ecclesiā cuius contrariū cōstat de facto.

Rūsio

¶ Ideo finalis responsio Hosti.in hoc incidit.ꝙ rōnabile esset ꝙ corpus christi saluaret fugientē ad ipm.

¶ Querit eniz Host. Quid igit si quis confugit ad ecclesiam ⁊ obuiat sacerdoti corpus christi deferenti.⁊ ei adhereat nūquid ecclesia talez saluabit. Et rñdet Hosti.vbi supra. Utiqꝫ cū non sit expssuz in iure glibet catholicus hūc fouere dz sicut a maiori pbat fides mulieris fluxū sanguinis patiētis. Cū enim intra se diceret si tetigero tñ vestimētuz eius salua ero.ait iesus.Confide filia fi.tua te saluaz fecit:⁊ salua facta est mulier ex illa hora. Math.2. Ad hoc est argumentū. Nam statua presecti saluat hominem vt instit. Insti. De his qui sunt sui vel alie.iuris.§.sed hoc tēpore.versi.licet. Igitur multo fortius corpus christi cuz sit maius ⁊ dignius nec ei debet alia res anteponi vt.95.d.ecclesie.74.q.1.multi.de con.distin.2.nihil.

Ad rūsionē Hug. 2 hanc istantia.

¶ Nec obstat ꝙ dicit Hug.hoc eē priuilegium ecclesie.⁊ ideo non est extendendū. Respondeo. Fateor enim ꝙ priuilegiū vni⁹ ecclie vel nulli⁹ psone ad aliaz priuatū nō extēdit.q2 nemo debet hec auctē ppa vsurpare.vt d̄ puil.sane. Et sic intelligas iura per Hugo.inducta.sed finalr icidit in hoc ꝙ de mente iuris est ꝙ corpus christi saluat fugientem ad populum. Unde sequitur in Hostiē. Porro cum pdictum puilegium ob honorem dei ⁊ reuerentiam ecclesie concedatur ex mente iuris qđ vbi est maior ratio fortius extendat.

¶ Confirmatur. Iustum est enim ꝙ pulegiorum oium ⁊ creaturaz domino plusq̄ creaturis in talibus deferatur sicut alicui pulegio lex fiat idē: vt Insti.q.mo.tus.pa.po.sol. §.fi.⁊ in autētica 2stituto q̄.de dignitatib⁹.§.7.col.6.⁊.30.q.3.ita dilige. Silr odiosuz pulegiū restrigit.sz fauorabile ampliat.ff.de li.⁊ pos.cū gdā. Allata d̄ Hos.habes d̄ imu.ec.

Secundus articulus.

Qualiter dicunt tueri confugientes ad ecclesiam. Ubi dicendum ꝙ taliter est ecclesia libera ꝙ q̄diu confugiēs est infra ecclesiaz.ꝙ nō videt per violentiā eyciendus/nec detinendus/nec 2stringendus/nec requies/nec vestis/nec victualia denegandа.ca.psenti.rubri.1.§.1.

¶ Itē. Hanc libertatez hz. ne dum infra ecclesiā sed extra p.30.passus vt acghite natura re visum debitis exeat locis.17.q.4.diffinit. Et hoc est verz si minor sit ecclesia.sed si maior est.s.matrix tūc hz.40.passus.17.q.4.sicut antiquitus:⁊.c.minor.capelle vo que sunt infra ambitū murorū.s.ciuitatis.vel castri.ville nō ponuntur in hac.30.passuū obseruatiōe.17.q.4.gsquis B.Hosti. de imunitate nisi inquantū.§.⁊ nota ꝙ quātū.glossa sup.ca.sicut antiquitus.17.q.4. Passus vt ait Isidorus est mēsura gnqꝫ pedū.pes vo.15.digitorū.

Dubium 4

¶ De hoc qđ dicit text⁹ in ca.sicut antiqus.ꝙ qui psonā hominis vel bona eius de ecclesia subtraxerit excōicet. Querit ibi Hui. Quid ergo si aliquis a iustitia extra cimiteriū vel ecclesiā capiat ⁊ ducatur p ecclesiā ⁊ inde violēter extrahat. Nūquid violat imunitas. Uidet ꝙ nō p textū allegatū.q2 absolute nō subtrahit eū cuz fuerit in manib⁹ iustitiarꝫ sicut res ad eā pertinens.

¶ Rñdet ꝙ arg⁹ est ad 2riuм.17.q.4.c.diffinit. Ubi dr. ꝙ cōciliū toletanum diffiniuit ꝙ nullus ad ecclesiam confugientes vel residentes audeat inde abstrahere vel qđcunqꝫ nocibilitatis damni seu spolij residentibus loco sacro inferre. Nota residētib⁹ ⁊c.qđ est ad ppositū. Nā talis ductus per ecclesiaz.nec ad eam confugit.nec in ea residet.

Tertius articulus.

Que pena debeat violantibus ecclesie imunitatē. Ubi dicendū ꝙ pena violantiū imunitatē est multiplex. Est eniz fm leges.pena lese maiestatis.⁊ capite punit. C.de his qui ad eccle.cōfu.le.2.

Triplex pena 2 imunitas ecclesie quentes.

¶ Item. Est pena pecuniaria.17.q.3.c.si quis 2tumax. Ibi dicit Hui.circa hāc materiā. Distingue planius cum violat imunitas ecclesie. Aut enim persona inde abstrahit aut alia res.aut nec persona.nec res:psona si abstrahatur locum habet.ꝙ dicitur de imunitate eccle.s.ꝙ.30.solidos componat. Si autē res extrahatur.nouies cōponat dānuz.q.4.si quis domū in fine:⁊ hoc si manifesta violētia irruerit gs auferēdo sacrū de loco sacro:si autē res extrahatur furto aut claz mulctetur pecunia duplici aut quadrupli.si est i soluēdo. Si non est in soluendo inanis est actio:quo casu fustigetur 12.q.2.fraternitas. Ubi autez persona non abstrahitur nec res.tñ violat ecclesia.puta p fornicationē.locuz hz ꝙ di de immunitate ecclesie.si quis in aliquo:vbi di. Si quis in ali

quo ecclesie pugnā cōmittit aut homicidiū fecerit:qcqd p immunitate ecclesie violate emendādū est.alteri soluat cuiuscūqz fuerit illa ecclesia. Nota ly qcqd. ❡ Sed infra.c.qsqs. in fine.di ꝙ emunitatē tripl'r soluat.i.p emunitate violata soluet ecclesie triplū rei.sm Hug.Sed Gui.ꝛ alij dicunt ꝙ oēs iste pene sunt arbitrarie ꝛ debēt huiꝰ satisfactiones sm Hosti.reddi illi ꝑsone vel loco cui facta est iniuria. Si quis ꝟo epm a sede expulerit ꝛ cōprehēderit.vel manus violentas iniecerit in cle.ti.de pe.multipl'r pena infligit illi ꝛ consentiētibꝰ.c.si qs suadēte. ❡ Itē est pena restitutoria. Extra de immunitate ecclesie.c.quia ꝑlati.Ubi statuit vt ꝑlati q vltra debitam ꝓcurationē aliqd extorserint illud restituant:ꝛ tātūdē pauperibꝰ elargiri cogant. ❡ Itē.6.li.ti.de cēsibꝰ.c. romana in fi.ꝓhibet ne prelatus in visitatione sua vel qsq̄ de familia sua aliqd munus qdcūqz ꝛ qualiscūqz offeratur. ꝑsumat recipere:qd si ꝯ presumptū fuerit recipiens maledictionez incurrat:a qua nunq̄ nisi duplum restituat liberet. ❡ Itē ibi in.c.exigit.statuit vt q officio non ipenso ꝓcurationē in victualibꝰ aut aliqd aliud procurationis occasione exegerit aut a volūtate dare receperit duplū eius qd recepit ecclesie a qua illud receptū fuerit infra mensem reddere teneatur aliogn extunc patriarche/archiepiscopi/episcopi/duplū ipsius vltra predictū tēpus restituere differētes sibi ingressū ecclesie nouerint interdictū. Inferiores ꝟo ab officio ꝛ bñficio nouerint se suspensos.donec de duplo huiꝰ grauatis ecclesijs plenariaz satisfactionē ipenderint nulla eis in hoc casu dantiū remissione seu libertate seu grā valitura. Item eodē ti.c.q̄q̄.Statutū est ecclesias ꝛ ꝑsonas ecclesiasticas ad pedagia ꝛ guidagia penitus nō teneri:nec ꝓ rebꝰ suis soluere talia teneant.Qui ꝟo cōtrafecerint.si ꝑsone fuerint singulares excōicationis sniaz.si aūt colegiū vel vniuersitas ciuitatis castri seu loci alteriꝰ cuiuscūqz.ipsa ciuitas.castrum. vel locus īterdicti sentētias ipso facto incurrant.nec ab excōmunicatione hꝰ absolutionē vel interdicti relaxationem obtineāt donec exacta plenarie restituerint:ꝛ de trāsgressione satisfecerint cōpetēter. ❡ Itē est pena excōmunicatoria sm Hosti.ti.se.ꝛ Hod.violator immunitatis ecclesie est excōmunicandus.17.q.4.nullus ꝛ.c.sequētibꝰ. ❡ Itez a cōione corpis chri est separatoria.17.q.3.c.qsqs.vbi dicit.Si quis domū dei violauerit:ꝛ aliqua sine licētia ide abstulerit.vel ecclesiasticis ꝑsonis iniuriā intulerit:donec in ꝯuentū amonitus legitime satisfaciat sciat se cōione ꝓuatū eē. Quinimo cuz iuris solēnitate est excōicandus:ꝛ hoc est qd seqt. Et si post trinā monitionē satisfacere recusauerit nulli fidelium misceat Gui.hic dicit.ꝙ in hac excōicatione dz ꝓcedi ordie iudiciario.sicut sonat textus. ❡ Item est pena snie late fulminatoria. Fractor enī ꝛ incendiator ecclesie excōicatus est ipso iure.3.q.3.canonica extra de sen.exō.questi. ❡ Item in multis alijs casibꝰ sunt excōicati de facto violantes imunitatem ecclesiasticā:de qbus habes in snia Hosti.ti.de sen.exc. §.qui possit excōicari.in quo sic di.Unus casus late snie ex multis casibus cōtra potestates cōsules ꝛ rectores:ꝛ alios officiales laicos ciuitatū ꝛ aliorum locorū qui angaria ꝛ exactiones indebitas.ecclesijs.sacerdotibꝰ.ꝛ eoruz possessionibus.ꝛ alia innumera onera iponūt.fossata siue expeditiōes seu alia queis que agēda arbitrant de bonis ecclesiarū clericoruz.ꝛ pauperū chri vsibꝰ deputatis cōpleri ferre ꝯ volētes(subandi cū effectu(vel interdictū ꝑlatorū ꝛ auctē quā hnt in suis hoībꝰ euacuātes.Si.n.tales q in his cōmiserint cōpetenter admoneri nō desistant taz ipsi q̄ fautores eorum excōicationi se nouerint subiacere:nec debēt reddi cōioni donec satisfecerint cōpetenter de imunitate ecclie.nō minus.Et de hac mā plenius notat Hosti.supra de imunitate ecclie.§.a qbꝰ muneribus.Ubi ab angarijs.ꝛ sequētibꝰ.ꝛ.§.inq̄tū:sub vbi.sz nec illa imunitas.Seqt in Hosti. ❡ Octauus casus inuentus est ꝯ illos q supradictis officialibꝰ ꝓximo successerunt. nisi infra mēsez errorē sine excessu ꝑdecessorum:purgauerit: predecessoribꝰ nihilominus excōicatis remanētibus.donec vtrisqz satisfecerint cōpetenter de imunitate ecclesie aduersus.§.Nec poterūt clerici ꝓ necessitate subsidia cōcedere ꝑsentibꝰ sine licētia pape ibi. ❡ Nec obstat reuocatio in cle. de imunitate ec.c.qm ex necitate:qz ibi cōfirmant ista duo capla d imunitate ec.nō minꝰ.ꝛ aduersus.ait fine. ❡ Nonꝰ est et ꝯ illos q de cetero seruari fecerint statuta edita:ꝛ ꝯsuetudines introductas ꝯ ecclie libertatē:nisi ea de capitalibꝰ siue carticularijs suis vel alijs libris ifra duos mēses post hꝰ publicationē snie fecerint amoueri d sen.ex.grauē. Ergo ex duobꝰ casibꝰ hic sūt tales excōicati q̄ ad statuta.Primus est si ipsa de libris suis ifra duos mēses nō deleuerint. Scds si ipsa seruari fecerint q̄uis deleuerint. ❡ Decimus et in his q de cetero talia statuta fecerint. ❡ Undecimus ꝯ illos qui ipsa statuta scripserint. ❡ Duodecimus ꝯ ptātes/cōsules/rectores.ꝛ ꝯsiliarios locorū vbi hꝰ statuta ꝛ ꝯsuetudies de cetero edite fuerint vel seruate. Host.ibi substātiādi q̄uis nō statuerint nec seruari fecerint vt differat a ꝑcedētibꝰ casibꝰ. ꝛ est rō quā notauit supra:vbi gntus. ❡ Tertiusdecimus ꝯ illos q fz ea ꝑsumpserint iudicare iudicata.sz hec oia colligunt.i.c.nouerit fr aternitas tua ab illo vbi. Itez excōicatio vsqz in finē. Hec Hosti. ❡ Adhuc tres alij casus in qbꝰ clericorū iniuriatores.ꝛ ꝑsonarū ecclesiasticarū sunt excōicati. Clerici.n.ꝑuilegiū hnt ꝙ ad iudiciū ciuile trahi nō pnt nec ab eis cōdemnari/aut banniri/aut cōpelli/aut renunciandi libertati eccliastice/aut ꝓuari possessionibꝰ suis ad functiones et publicas obliuiscēti nō sūt. Uñ si aliq faciūt ꝙ debeāt ꝯueniri corā iudice ciuili vel eos cōdēnauerūt:ꝛ sic de alijs ꝑdictis vel ꝙ debeāt facere custodire castra.ꝛ huiꝰ excōicati sūt ex de sen.ex.grauē. ❡ Itē adhuc sūt casus ꝯ grauātes ꝑsonas eccliasticas.eos q tēporale dñiuz obtinētes subditis suis ne ꝑsonis suis eccliasticis aliqd vēdāt vel emāt ab eis. vel ne bladū eis molāt.aut panes coquāt.aut alia obsequia exhibere ꝑsumāt excōicati sūt.6.de imunitate ecclesie.c.eos qui. ❡ Itē sūt casus ꝯ cōpellētes ꝑsonas eccliasticas ad desistēdū de litibꝰ ptinētibꝰ ad cognitionē ecclie:ac et ꝯ trahētes eos ad forū secularē. Nā q in damnū ꝑsonarum ecclesiasticarū ipetrātiū.aut litigantiū.seu volētiū.litigare aut ꝓprinquorum suorū seu rerū illorum.aut eccliarum suarum ꝑ captionū:modū vel alijs qbuscūqz eos cōpellit seu cōpelli facit.aut ꝓcurat ꝑ se vel ꝑ alios aut ipediat quo minꝰ corā iudicibꝰ ecclesiasticis delegatis seu ordiarijs qrelātes de cāis q̄ vt ꝑmissū est ad cognitionez eorūdē ptinēt.pñt libere iustitiā obtinere aut dat ꝯsiliū:auxiliū vl' fauorē excōicationē se ipso fcō nouerit subiacere.a q̄ nisi cā iudici cuiꝰ cognitio ipedita fuerit vl' iurisdictio vsurpata ptimqz turbata i ꝑsecutiōe fuerit.de iniuria dānis expēsis ꝛ iteresse ꝑius ꝑ eūdē fuerit satisfactū: nullatenus absoluat.6.d imu.ec.qm hoc. Nec credat aliqs hāc ꝯstōnē reuocatā i cle.tit.de imuni.ec.qa ibi tm̄ reuocat ꝯstitutio.q̄ icipit.clericis laicos in festos. ❡ Preter has penas.est pena suspēsoria. Si.n.ꝑlatꝰ obliget eccliaz suā ꝓ debitis alienis.aut l'ras vl' sigilla sua ꝯcedit qbus posset ecclia obligari ab administratiōe tpaliū ꝛ spūaliū.sūt suspensi.ti.de solonibꝰ.c.q̄rūdā:ꝛ nihilominꝰ talis ꝯcꝰ nulliꝰ est firmitatis. ibidē. ❡ Idē.6.li.ti.de rebꝰ ecclie nō ali.c.Hoc ꝯsultissimo statuit ꝛ ꝓhibet.ꝙ ꝑlati eccliās sibi cōmissas seu bona imobilis aut iura eccliarum laicis submittere seu supponē.aut alienare sine ꝯsensu capl'i.ꝛ licētia se.ap.spāli:ꝛ si secꝰ fecerint.irrite sūt.ꝛ ꝑlati q secꝰ egerint ipso facto ab offō ꝛ bñficio sūt suspēsi.Et clerici hoc sciētes supioribꝰ nō denūciātes a bñficio qd in ecclesia obtinent.triennio sunt suspensi. Laici ꝟo qui ad hꝰ submissiones ꝑlatos cōpulerint nisi post cōpetentem monitionē res ecclesiasticas in sua libertate dimittant.

Pena restitutoria.

Pena excomunicatoria.

Pena suspensoria.

excõicati sunt. Sunt ēt excõicati si prelatos in futurū compellant. aut q ꝓpter huius cõtractus initos vel in futurū faciendos aliqd sibi illicite vsurpauerint: nisi legitime moniti ab huius vsurpatione destiterint. ꝛ que taliter vsurpauerint restituāt. ꝛ alʾs ex tunc ad supponēdū terrā ipsorū ecclesiastico interdicto libere procedaꝫ. ℂ Jtē in cle. de reb⁹ eccle. nõ alie. c. monasteriorū. statuiꝫ ꝙ nullus iura: redditus: aut possessiones eiusdē alicui ad vitā: aut aliud certū tēpus pecunia recepta quouismodo ꝯcedat. nisi necessitas aut vtilitas cõuentus sui exposcat: aut si cõuentū nõ habeat plati ꝓpriū cõsensū ad hoc nihilominus accedat: si qs aūt ꝯtra hoc fecerit penā suspensionis eo ipso incurrat nec ex cõcessione ipsius. recipiens aliqd acqraꝫ. Uerū ꝓmissa ad locationes vel ēt redditūum aut fructuū venditionē ad tēpus modicū faciendas nullatenus volumus extendi.

ℂ Distinctio. XIIII. Questio. I.

ℂ Post hec de pnia agendū est / pnia longe positis a deo necessaria est vt appropinquēt. Est. n. vt ait Hier. scda tabula post naufragiū: qꝛ si qs vestē Jnnocētie in baptismo ꝑceptā peccando corruperit / pnie remedio repare pōt ꝛc.

Circa distinctionē. 14. queriꝫ. Utrū penitētia alicui impenitēti sit imponenda. ¶ Primo videndū est. An pnia sit iniungenda his qui se asserunt a peccatis non posse abstinere. vel nõ ab oībus peccatis. sꝫ aliquibus. ¶ Scdo. An tales sunt absoluēdi. ¶ Tertio. An cessante impnia debēt iterum confiteri. ¶ Quarto. An melius esset īpenitēti pro tūc facere bona opera specialr elemosynas quam deferre quo ad vsqꝫ esset vere penitens.

Primus articulus. An pnia iniungenda sit. cū quis a peccatis vel saltē aliqb⁹ non posse abstinere se dicit. Ubi dī vt diffinitū est extra de penitētijs. ca. qd ꝙ impenitentib⁹ pnia est iniungenda. ℂ Sed glo. ꝛ doctores querūt. Quē effectū hꝫ talis pnia. cū nõ sit vera. vt ibidē dī. ℂ Rñdet glo. ꝙ qͣuis nõ sit vera. i. fructuosa ad vitam eternā (qa in charitate facta nõ est) tñ valebit sibi ad min⁹ suppliciū subeundū. de pe. di. 3. si qs aūt. §. nec ꝓdesse. qd exponiꝫ. de pe. §. sed illud. Nõ faciēdo eniꝫ pniaꝫ de vno peccato. magis cõtinue delectareꝫ in peccato ꝛ sibi magis supplicium cumularet. ℂ Jtē valet ad bonū tēporale obtinēdū. sicut dimitti ꝓpter aliqd bonuꝫ qd fecit in presenti. vt dicit Abraam Luce. 16. Recordare fili. qꝛ recepisti bona in vita tua. de pe. di. 3. cauendū. ℂ Jtē. Ad hoc vt deus cor eius illustret ad detestationē peccati. de pe. di. 3. §. illud. añ fi. ℂ Jtē. Ad hoc vt post peccati detestationē digneꝫ de⁹ sibi cām vere penitendi instillare. Nā vt ibi diciꝫ. scriptū est. Pluit de⁹ super vnā ciuitatē. sꝫ nõ super aliā: sequiꝫ ibi. Quia cū peccatū detestari qui sic incipit erga dei suo cordi instillatur. vt ad verā penitentiā perueniat. Et ad hoc. de pe. dist. 5. falsas penitentias. versus ponunꝫ in glo. Que cū mortali fiūt tibi dant bona terre. Cor quoqꝫ perlustrant minuunt tormenta gehenne. ℂ Hosti. de pe. in sū. §. ꝛ an ficte. istos tres effect⁹ ponit. ꝛ addit duos. Primus est ꝙ diabolus in tali homine nõ hꝫ tantā ptātē quātā hēet. si bona opa nõ essent. Ad qd facit ꝙ narrat Greg. de iudeo q muniera se signo crucis: ꝛ idō demones nõ potuerūt ei nocere: diabolus. n. eum ꝓ inuenierat ꝛ retulit hoc maiori demoni ꝛ ceteris in hec vba. Jnueni vas vacuū sꝫ signatū. Scd̄s est ꝙ valet ad assuefactionē bonorū operū. sicut dī de bap^mo Joānis. ꝙ nõ valuit ad remissionē peccatorū. sꝫ assuefactionē hñ faciēdi. ꝛ habilitatio neꝫ quādā. de cõ. di. 3. non regenerant: vñ vsus. Assiduatqꝫ bonis cremento criminis obstat. ℂ Et hoc qd supꝛ dictuꝫ est ꝙ pnia extra charitatē facta valet ad suppliciū tollerabilius subeundā dixerūt quidā ꝙ lꝫ opera bona extra charitatē facta nõ ꝓsint ad vitaꝫ eternā. nec ad relaxādum (dī de pe. eterna) tñ valent ad moderandū suppliciū damnādorū in inferno. ℂ Cõtra. vn⁹ solus modus hr̄ in scriptura in remedium cõtra omnē peccatū ꝛ oēm penā peccati. ꝛ ꝯ oēm gradū pene. s. grā chr̄i. nā indiffinite poniꝫ sola grā remediū ꝯ totā latitudinē peccati Ro. 6. Stipendia peccati mors. grā aūt dei vita eter. in chr̄o. ꝛ c. 7. Quis me liberabit de corpe mortis hui⁹. Gratia dei per Jesuꝫ chr̄m. Et hac fide in chr̄m venturū fuerūt pr̄es saluati q ante chr̄ꝫ saluabanꝫ ꝫ Aug^us ad Deodatū. Epla. 29. Sꝫ fides q̄ opaꝫ p grāꝫ est fides charitate formata. Jgiꝫ existēti extra charitatē nõ valet op⁹ bonū ad mitigandū penā ꝓ peccato. ℂ Rñdeꝫ ꝙ fides formata est in remediū ad liberādū de oī pctō. ꝛ oī pena eterna: fides tñ informis pōt mitigare suppliciū eternū. Et pro hac rñsione. vt vr̄ facit qd dicit Aug. ꝛ poniꝫ. de pe. di. 3. añ finē. §. si qs aūt. Ubi dī. Si qs nõ hñs charitatē graues persecutiones ꝓ chr̄o patiaꝫ timore gehenne. laudanda est illa paciētia. Estimādū est eni fore tolerabili⁹ ei futurū iudiciū. q̄ si chr̄m negādo nihil passus fuisset. ℂ Nec obstat. si charitatē nõ habeo nihil mihi ꝓdest. Qꝛ nihil ꝓdesse intelligiꝫ ad regnū celorū obtinēdū nõ ad extremi regni supplicium tolerabili⁹ subeundū. ℂ Cõtra. Qui alr̄ docet de sacris ecclesie. q̄ sacro sancta romana eccl̄ia docet. excõicat⁹ est: de heretic. ad abolēdā. Sed q dicit. ꝙ fides informis mitigat penā inferni est huiꝰ. Nā Ro. eccl̄ia docet ꝙ de lege statuta pena eterna nõ cõmutaꝫ in toto in penā tēporalē nisi ꝑ sacrꝫ pnie (de pnia di. 1. vsqꝫ in fi.) nec in pte: qꝛ arbitrari dꝫ pnia ꝙ tota corrñdeat toti pctō ꝛ singule ptes oīb⁹ circūstātijs ei⁹. (26. q. 7. c. tpa. ꝛ sequentib⁹. de pe. di. 5. c. ꝯsideret. de pe. di. 1. quē penitet) ꝛ hoc cõpetit sacro pnie ꝑ grāꝫ. qꝛ sacro noue legis efficiūt grāꝫ. Jgiꝫ pena eterna mitigari non pōt ꝫm ptē sicꝫ nec ꝫm totū ꝑ pniaꝫ nõ sacralē ꝛ sine grā. ℂ Jtē. Omne finitū resecante pōt cõsumi. Jgiꝫ intēsio pene inferni ꝑ opa exꝫ charitatē poterit cõsumi: ꝛ cū sit eterna: remanebit dānat⁹ in īferno sine pena: qd est hereticū. qꝛ ibi erit fletus ꝛ stridor dentiū. ℂ Jtē. Si sic. igiꝫ a maiori pnīt existes in peccato iuuari ꝑ īdulgētias. qꝛ ille ordinanꝫ in remediuꝫ ꝯ penā peccati cui⁹ ꝯriū obseruat eccl̄ia. ℂ Jtē. Si sic. post mortē ꝓ dānatis facienda esset oīo. ꝛ oblatio qꝛ eccl̄ia exercere dꝫ oēm pietatē. Sed hoc est ꝓhibitio ēt quo ad decedētes notorie in peccato. de statu monac. c. monachi. ꝛ cū ad monasteriū. de pe. di. 3. §. sꝫ illō. ℂ Rñdet igiꝫ ad rōnes ambor. Qñ. n. dī si fides desit. pena nõ satisfacit. Dico ꝙ nõ loquiꝫ de fide īformata charitate. de qua dī fides sine. op. mor. est. Nec valet qd dicit Augu. in rñsione illi⁹ instātie tolerabili⁹ eē suppliciū. Nõ. n. seqꝫ. erit tolerabili⁹. Jgiꝫ ꝫ mõ. s. mitigādo penā. Qꝛ poterit eē tolerabili⁹ suppliciū: qꝛ tpe. quo in peccato existit. bonū opus faciēs nouū pctm̄ nõ accumulauit. Sic exponūt doctores cõiter. Ad hoc Tho. 4. d. 15. ar. 3. q. vlti. ꝛ sic exponit Gratianus. ꝙ de⁹ pluit sup penitēteꝫ de vno pctō. ꝛ nõ de alijs. Qꝛ si de nullo peniteret maiori delectationi peccati suppliciū mai⁹ sibi cumularet. de pe. d. 31. §. illud. hñ añ finē. ℂ Magister ēt sen. li. 4. d. 15. ca. his rñderi. exponit hoc decretū dicens. ꝙ tolerabilius patieꝫ. qꝛ cessauit ꝛ cõtinuit se a peccato. nõ ꝙ pena sit mitior. ℂ Ꝑ. Nõ asserit Augu. ꝙ de cõi lege statuta tolerabili⁹ erit suppliciū. sed dicit forte. Sꝫ hoc pōt referri ad occultū dei iudiciū de grā dei ꝓuata: puta aliquē virū pacientē grauissimas tribulationes ꝓ chr̄o vult. misericorditer respicere. sꝫ hoc passus fuerit timore pene ꝛ sic fide informe. sicut de occulta misericordia liberauit Traianū de inferno. qui lꝫ erat gentilis. tñ multum iustus fuerat. vt legiꝫ in vita Greg.

Pnia ēt i mortali facta iuuat ad bonū.

Jus contra

Rñsio

Jnstantia

Rñsio

Secundus articl's. An ipenitēs ⁊ a peccatis nō ab-
stinere se dicens sit absoluentibus. Ubi
dicit Hosti.li.4.tit.de clādesl.desl.c.cū inhibitio.ꝙ nō est ab
soluendus. Idē dicit sup.c.ꝙ gdā extra.de pe.⁊ re. Et est rō.
Quia cōfessio dʒ esse vera ⁊ integra:nā,nunꝗ̄ dn̄s aliquem
Instantia
sanauit quē nō oīno liberauit.de pe.d.3.sunt plures. ℭ Cō-
tra hoc arguit. Quia p̄ica.ꝙ gdā. Talis est pn̄ia puniēdus:⁊
tn̄ p̄ te est ab absolutione repellēdus.qd ēt est penam sic de⁹
Rn̄sio p̄ᵒ
bis punit in idipsuʒ. ℭ Petrus ⁊ salis.de pe.di 3.§.his au
ctoritatib⁹,dicit,ꝙ qn̄ vere erit penitens absoluet:⁊ tūc ab
ecclesia satisfactio nō ei imponet. ℭ Sed hoc nō vr̄ tutum
Reprobatur.
dicere. Quia talis impenitēs remāsit in culpa.⁊ obligatione
ad penā:⁊ per ɔ̄ns satisfactio est pro vtroqʒ sibi imponen-
Rn̄sio 2ᵒ
da. ℭ Et ideo meli⁹ pōt responderi p̄ capi.ꝙ gdē. Ibi eniʒ
di.ꝙ illa pena nō fuit vera.sed tn̄ preparatoria ad verā pe
nitētiā vt supradictū est hic. Et iō multis modis ipenitens
est puniendus.tam pn̄ia ꝗ̄ negōne absolutiōis vt se magis
ad verā pn̄iaʒ prepararet. Et q̄n̄ di. Igit deus bis punit inid-
ipsuʒ. Dōm ꝙ nō,qn̄ ad vnā penā plene ⁊ debite est satisfa-
ctū:qn̄ tn̄ p̄paratorie tn̄ aut minus plene,tunc punit qd mi-
nus bene seu minus plene punitū erat.

Opio p̄ᵒ
Tertius articulus. An ille qui ipenitēs est mō p̄dicto:
cessante tali ipenitentia debeat iterū cōfiteri.
Ubi ad hoc rn̄det Host.de pe.§.si an peccata semel. ℭ Sʒ
casus est ꝙ qn̄ quis venit ad pn̄iaʒ ficte nō cū p̄posito ab-
stinēdi a cōmissis vel aliqd celandi. Dico ꝙ talis dʒ iterum
cōfiteri.ga talis est sine charitate.sine qua nullus adult⁹ deo
adherere pōt.ar.de pe.d.2.§.cū deo. ℭ Hanc opionē vt di-
Cōfessio ficta debʒ iterari.
cit. Hosti.vr̄ cōprobare Inno.ti. de baptismo.c.maiores.§.
sed adhuc querit. Ubi dicit ꝙ deus opus iperfectionis non
nouit.4.sen.di.15.ca.ad hoc.in fi.Hu.de pe.di.1.c.gs aliqn̄.
Dicit ꝙ qn̄ aliqs satisfacit de vno ⁊ nō de alio in cōfessione.
Opio 2ᵒ.
tunc fere oēs dicūt ipsuʒ teneri ad ɔfessionē ⁊ satisfactionē.
⁊ ad hoc allegat ca.sunt plures.de pe.d.1. ℭ Hosti.tn̄ vbi su
pra dicit ꝙ aliq cōtradicūt dicētes.ꝙ lʒ ficta vel diminuta
cōfessio nō fuit fructuosa quo ad vitaʒ eternā:illa tn̄ fiet fru
ctuosa qn̄ cessabit fictio ⁊ vera penitētia fuerit subsecuta.si-
cut sil'r dicit de ficte baptiçato.de cō.d.4.ca.tunc valere. Et
ad hoc arguunt. Qꝛ deus nō punit bis inidipsum fm̄ Hier.
Qꝛ enim gen⁹ humanum diluuio:sodomitas igne:egyptios
mari perdidit.scitote ideo tēporal'r pro peccatis puniuisse
ne in eternū puniret:qꝛ nō iudicabit deus bis in idipsuʒ. Pu
niret aūt bis si post pn̄iam ficte factaʒ iterū vera penitentia
puniret. Rn̄det Hosti.ꝙ idem. Ideo intelligendū est de il-
lis q inter flagella cōtriti sunt ⁊ penituerūt.vt ipsemet expo
Rn̄sio ad 2ᵃᵐ opi.
nit.23.q.5.quid igit.⁊ de pe.di.3.§.item opponit. Hoc argr̄
Instantia
de incōtrito. ℭ Itē. Pro se adducunt Greg.qui dicit super
Amos.4. Pluit super vnam ciuitatē ⁊ sup alterā non pluit.
Sʒ Greg.cū ille q p̄rimū odit ab alijs vicijs se corrigit:tūc
vna eadēqʒ ciuitas ex parte cōpluit.⁊ ex p̄te arida remanet:
qꝛ sunt q ꝗ̄dam vitia resecant:⁊ in alijs grauiter perdurant.
Rn̄sio.
ℭ Rn̄det Hosti.ꝙ hoc dicit Greg quo ad ipsius actus de-
testationē:nō aūt ꝗ̄tū ad criminis:sicut vr̄ ꝙ arguit de ba-
ptismo. Nam in cōfessione requirit oris p̄palatio p̄cedens
ex corde.in baptismo aūt sufficit veritas cordis. Et ideo qn̄-
cūqʒ accedit veritas cordis lʒ precessit fictio valet bap^mus si
cut noua acceptione incipit valere pn̄ia cordis in casu:vt di
cet hic articulo sequēte in fi.lʒ pn̄ia facta fuerit in peccato
nō sic in cōfessiōe.nisi vtrūqʒ adsit. Cui⁹ rō ponit.d.15.q.2.

Opi. p̄ᵒ
Quartus articulus. An jmpenitēs debeat pn̄iaʒ sibi
iniunctā statim implere. Ubi circa hoc du
bitant aliqui sic. Lʒ enim hᵒ penitētia vel spontanea elemo
syna in peccato facta habeant p̄dictos effectus,tn̄ meritoria
nō sunt vite eterne. Igit esset melius supsedere de elemosy-
nis faciendū quousqʒ gs esset vere penitens.⁊ nō elemosy-
nas facere. ℭ Sed ɔ̄riū vr̄ verū. Quia lʒ ipsa op̄a ⁊ elemo
Opio 2ᵒ.
syna in mortali facta.sint semp mortua:tn̄ in eodē istanti ꝗ̄
p̄mo peccator vere penitet virtute gr̄e per pn̄iaʒ recupate.in
cipit affectus charitatis in eo p̄ quē sibi cōplacēt oīa opera
ꝗ̄ fuerūt vera bona ex gn̄e suo.⁊ de nā bonoꝝ p̄ quocūqʒ tē
pore seu statu p̄us facta:⁊ habitual'r saltē cōgaudet his. Pa.
ad Corin.13. Charitas cōgaudet veritati. Sed p̄ charitatem
acceptare opera ꝗ̄ fuerūt vera bona fm̄ sui nām.est mereri
ꝙ illa sibi p̄sint. Igit per istā nouā cōplacentiā charitateʒ
bonoꝝ operū ꝗ̄ fuerūt vera bona de gn̄e bonorū incipit hō
vere penitēs esse in statu merēdi in p̄mo instanti quo p̄mo
vere penitet.⁊ optat vt p̄us acta sibi p̄sint. ℭ Cōfirmatur.
Quia meritū est actus volūtatis. Igit vbicūqʒ volūtas inue
nit rōnē merendi pōt mereri. Sed lʒ respectu boni operis
preteriti ⁊ preacti.nō pōt inuenire rōnē merēdi(vt tn̄ fuit
opus verū de genere bonorū)tn̄ circa hᵒ preteritū opus bo
num de gn̄e si ex charitate nouiter ei congaudeat merebit.
vt sibi valeat. Et patet per locū ab oppositis. Quia q ex cha
ritate nouiter dolet de opere preterito p̄ut malū fuit.mere-
Rn̄sio for malis.
retur veniā:vt pʒ.de vero penitētie. Igr̄ si nouiter ɔgaudeat
veritati operis p̄cedētis de genere bonorū mereret. ℭ Ex
his sequit rn̄deo ad qōnē ꝙ melius est existenti in peccato
facere elemosynas ⁊ bona opera ꝗ̄ differre. Quia vt dictuʒ
est.statim cū reuertet ad gr̄am per virtutē gratie.fit noua
acceptatio,per quā opera p̄us acta sunt meritoria sicut ꝗ̄ no
uiter fiunt.⁊ cū ad hoc addunt multa alia bona pro tēpore
quo peccator existens illa fecit scilʒ dispositio ad gr̄aʒ.⁊ oīa
alia supradicta.p̄mo articulo. Igit melius est existēti in pec
cato statim bona facere op̄a ꝗ̄ differre. ℭ Cōfirmat. Quia
meli⁹ est tenere certū ꝗ̄ icertū. Si aūt fecerit bonū exn̄s in
mortali certū est ꝙ se ad salutē suā disponit:⁊ ēt ad diminu-
tionē pene.⁊ aliorū que supradicta sunt. Est ēt certa presum
ptio p̄ fidē ꝙ sic disponēs se.final'r penitebit. Quia oīs qui
querit inuenit.⁊ pulsanti aperiet. Luc.11. Sʒ de eo q differt.
⁊ p̄ bona op̄a nō disponit se ad gr̄am est dubiū si final'r ve-
re penitebit p̄p multa que talē retrahūt de pe.di.7.hoc. De
hoc aūt supra.di.4.q.3.ar.2. Et sine assertiōe videt hoc esse
sententia.de pn̄ia.di.3.vltra mediū.§.his auctoritatib⁹. Ibi
enim p̄ponit qōnē. An plurib⁹ irretitus criminib⁹ veniam
vnius cōseq valeat sine alterius criminis pn̄ia. Et infra.§.
illud aūt. Diffiniendo dicit ꝙ nō,ꝗ̄tū ad veniā criminis sed
ꝗ̄tū ad detestationē peccati ⁊ p̄parationē ad gr̄aʒ.⁊ minus
supplicium subeundū(vt supra arti.1.) Et infra cōcludit ad p̄
positū ꝙ lʒ dū in peccato p̄seuerat nō valet pn̄ia ō vno pec
cato sine alio quo ad veniā:nec tunc eius fructus p̄cipietur
cū eius penitentia fuerit subsecuta sicut ad lauacrū ficte ac-
cedens regenerationis sacr̄m accipit:non tn̄ in christo rena
scit:renascit aūt virtute sacri ꝙ perceperat.cū fictio illa de
corde eius recessit veraci pn̄ia. ℭ Nec valet.ꝙ gdaʒ dicūt
hoc decretū intelligēdū de operibus mortificatis.que p̄mo
fuerūt bona:nō aūt de mortuis que nūꝗ̄ fuerunt bona. Qꝛ
qō p̄ncipalis mota est de eo q puniet de vno peccato non
de omnibus(vt pʒ supra)⁊ oīa talia op̄a sunt mortua.qꝛ(vt
dictum est)pn̄ia p̄ vno non valet ad veniaʒ sine alio. Et pʒ
ꝙ loqt de operibus bonis mortuis.s.de pn̄ia que est bonuʒ
opus ⁊ mortuū ꝗ̄diu pn̄is nō est vera.qa cōparat hᵒ pn̄iaʒ
ficte baptiçato:cōstat aūt ꝙ baptisma de se est opus bonū:
tamen qꝛ fictū est:est mortuū:qd tn̄ per nouam acceptatio-
nē fit bonū. Igit si bene exemplificat sequitur ꝙ opera mor
tua p̄ nouā acceptionem ad meritū nouiter nascunt. ℭ Itē
ad hoc sunt auctoritates Augustini ⁊ Hiero.que sequuntur.
de pe.di.3.§.illud autem visum pium est. Ibi enim Augusti-
nus ait. Pium est credere ⁊ nostra fides hoc expostulat.vt
cum gratia christi in homine destruxerit mala priora.etiaʒ
remuneret bona:⁊ cum destruxerit qd suū nō inuenit amat.

⁊ diligit bonū. ꝙ in peccato plantauit. Et Hierony. ibi dicit. Si qñ vides inter multa mala opera facere peccatorē q̄dā q̄ iniusti sunt nō est tam iniustus deus. vt ꝑꝑ mala multa obliuiscat̄ paucorū bonorū. Sed cū gratia destruxerit mortua peccata nascente noua acceptatione bonorū factorē tēpore peccati. illā acceptationē plantat: deus etiā ⁊ illa acceptatio ꝓcedit ex zelo iustitie. Igit̄ tunc nouiter nascit̄ fructus de operibus bonis. ¶ Itē. Si priuarent̄ penitentes vtilitate preteritorū bonorū operū peccati postq̄ in vera penitentia ea acceptant. hoc esset quasi quedā punitio: q2 priuaret eos beneficio iuris. Nā ratihabitionem retro. l. ad p̄terita trahi: ⁊ mandato nō est dubiū cōparari. de re. iu. li. 6. ⁊ cū iterū puniendi sunt de illis peccatis mortalibus ꝑ penitētiā. Igitur deus nō solū punit p̄terita peccata pena pniali. sed ꝑꝑ ipsa ēt priuat peccatorē iure cō(n)quo acceptatio boni operis preteriti sibi dȝ valere: ⁊ sic bis punit in idipsū in casu vbi qs per penitētiā se emendat: qđ est ↄtra publicā iustitiā. Nam vt dicit decretū. supra. §. auctoritas. Qui se nō emendat duplr sup eū ↄsurgit tribulatio: scilȝ ꝓ eodē bis punief. sic pbatur Herodes. Antiochus. puniti fuerūt a deo in p̄senti ⁊ futuro. secus aūt de eo qui se emendat. Cōcordat. Ric. li. 4. di. 15. q. 7. in pede. vbi ponit causā. ꝙ aliqs existens in peccato mortali pro tunc mandauit aliquā elemosynam pro se fieri. Nunqd prodest sibi viuo vel mortuo. si post redeat ad charitatē. R̄ndet ꝙ nō. nisi nouiter mandet fieri. aut demandationē factā acceptet: q2 illa executio mandati non est sua nisi q̄tū ad hoc ꝙ illud mandat vel acceptat. ꝙ tunc valet. Facit pro eo regula ratihabitionem retro ⁊c̄. nihil valet. ⁊ ponit̄ de pe. d. 3. §. q̄dā. Ubi exponit ꝙ post verā penitentiā cōsequet̄ fructū preteritorū bonorū quo ad remunerationē temporaliū ⁊ minorē penā. Quia qđ dicit ꝙ pōt exponi hō perceptio fructus bis modis. nō distrahit: gnetiā quātū ad fructū percipiendū ꝑ nouā acceptationē. si addit illa noua acceptatio aliqd p̄oribus remunerationibus qđ pȝ per gn̄alē epilogationem. §. penitentia. ¶ Sed cōcesso ꝙ elemosyne spontanee in peccato facte possint valere ad meritū per nouam acceptationē. Nunqd penitētia facta in peccato mortali possit valere ꝑ modū satisfactionis ꝑ nouā acceptationē. Distingue. Aut fuit penitentia suscepta tēpore gratie. lȝ post recidiuauerit: ⁊ tunc si acceptatio fuerit tāte charitatis intēsiue ⁊ extensiue. quāta fuisset charitas pnie iposite. tūc valebit ad satisfactionē tantū q̄tum valuisset pnia iposita. Nā sicut redeunt mortificata post pniam nouam. sic redit acceptabilitas respectu penitentie in gratia assistente: ⁊ redeūte illa acceptabilitate que poterit acceptare opus ꝙ de genere suo fuit bonū. incipiet valere illa satisfactio acceptata. Ad hoc cōcordat Tho. 4. d. 15. q. 3. arti. 3. ad 3m. Sed q2 dubiū est vtrū tanta sit acceptātis charitas. quāta fuisset charitas penitentie imposite. dicat sacerdos tali penitēti. Accepta penitentiā quā p̄mo fecisti. Et iuxta zelū charitatis quā percipit in penitente. arbitrariā iponat penitentiā. Aut penitentia fuit iposita impenitenti. ⁊ adhuc videt̄ ꝙ per sequētem acceptationē qñ factus est verus penitēs: pnia ficte facta incipit valere ad satisfactionē. Pro hoc facit ō pnia. d. 3. §. his auctoritatibus. Uide hoc supra. §. sine assertione ⁊c̄. Ad hoc enim facit. Nam ab opere ex nā sua bono si excludit̄ acceptatio cessante peccato. cū gr̄a perficiat nāȝ vbi nō ponitur obex. Sed hoc ponit̄ hic cū qs nouiter penitet. ¶ Sed dices si tantus feruor charitatis reqrit̄ in noua acceptatione. quātus cōpetebat pnie imposite ad hoc ꝙ tn̄ valeat satisfactio illa per acceptationē sicut penitētia. Igit̄ illa opera bona nihil operant̄. sed nouū opus qđ vocas acceptationē nouā opat̄ totū. ¶ Dic ꝙ mutuū operant̄ opera q2 talis penitentia. lȝ in peccato facta. exhibet materiam circa quā vertitur feruor noue acceptationis.

Dubium.

Instantia

R̄nsio.

Questio secunda.

Utrum penitentia hȝ partes. ¶ Hic quatuor. ¶ Primo videndū qđ est penitentia. ¶ Scđo quot sunt eius sp̄es. ¶ Tertio quot sunt eius partes. ¶ Quarto quales penitentie debent imponi.

Primus articulus. Quid est pnia. Ubi dicendū. ꝙ penitētia quatuor hȝ effectus. ¶ Primus est dolere. ⁊ f̄m hoc diffinit̄. Penitētia est verus dolor cordis ⁊ animi amaritudo ꝓ malis que qs cōmisit. De pe. di. 1. §. Item Ambrosius. ¶ Scđs est dolendo. peccatū punire ⁊ sic diffinit̄. Qr pnia est dolor cordis quo qs in se punit qđ deliquit. De pe. d. 1. ca. mensuram. §. quecūqȝ. ¶ Tertius est de q̄bus dolet iterum ea nō cōmittere. Nam qui sic aliqua deplorat. vt iterū illa cōmittat penitētiā agere. aut ignorat: aut dissimulat. De pe. d. 3. i p̄n. ¶ 4ᵘˢ est de suo dolore gaudere ⁊ sic diffinit̄. De pe. di. 1. in p̄n. Ubi dr̄. Tādiu gaudeat ⁊ speret de gr̄a q̄diu sustētat̄ a pnia. ⁊ infra. Semꝑ doleat ⁊ de dolore gaudeat. ⁊ ex fide doleat. ⁊ nō sꝑ doluisse doleat.

Quid sit penitētia.

Secundus articulus. Quot sunt sp̄es pnie. Ubi notandū est ꝙ pnia diuidit̄ in solēnē: publicā: ⁊ priuatā. Solēnis est que fit in p̄n. 40. cū solēnitate q̄ hr̄ ibidē. c. in capite. ⁊ iponit̄ ꝓ crimine publico ⁊ vulgatissimo qđ cōmouit totā vrbē. Hec habent̄. 26. q. 6. ca. vlti. Publica pnia est q̄ fit publice in facie eccl̄ie nō cū solemnitate predicta. sicut cū in facie ecclesie iniungit̄ peregrinatio per mundū cū baculo vel veste aliq̄ aut ad hoc ↄsueta. vl̄ cū cōpellunt̄ peccatores currere ad cimiteria vl̄ ad forū. De hac mā hēs f̄m rap. ⁊ Host. in sū. de pe. ⁊ re. Priuata dr̄ q̄ fit cū qs soluꝭ soli pctā sua ↄfitet̄ de hoc ex̄. de pe. ca. ois vtriusqȝ. Solēnis nō iponit̄ nisi ꝑ ep̄m vel ꝑ deputatū ab eo. Publicam ⁊ priuatā f̄m Ray. pōt qlȝ sacerdos iponere. q2 nō inuenit̄ ꝓhibitū nisi obuiet ↄsuetudo. Her. tn̄ dicit ꝙ simplex sacerdos nō pōt iponere publicā pniā. ¶ Circa pniā solēnē sunt. 4. attendēda. p̄m est. que est eius forª ⁊ est ꝙ ep̄s dȝ ponere manū solēniter penitētibꝰ ⁊ dȝ eis dare cilicū ⁊ comā eis deponere ⁊ vestimēta mutare. l. de penitētes. Hoc aūt qđ dr̄ de coma itelligit̄ tn̄ de viris: mulieres nō deponant comā qñ agūt solēnē pniā: q2 hn̄t eā i signū subiectionis. 30. di. c. 2. iponit̄ aūt. Hoc mō hr̄ di. l. c. in capite. videlȝ in capite. 40. debēt penitētes añ fores ecclesie ep̄o se p̄sentare. sacco indui. nudis pedibus. vultu in terram demisso: ⁊ ibi. Debēt eē p̄sbyter ⁊ archip̄sbyter. ⁊ ep̄s coram cōsilio. dȝ eis taxare pniā. Post hec in eccl̄iā eos itroducat: ⁊ cum ol clero septē p̄sbyteri in terrā ꝓstrati ꝓ eoꝝ absolutione decantent. postea cineres mittāt / postea capita eorū ciliciis cooperiant. ⁊ denūcient eis ꝙ sicut Adā fuit ꝓiectus de paradiso: ita ipsi ꝓ pctis suis ꝓiciant̄. Postea precipiet hostiariis vt eos de eccl̄ia expellāt. clerus ꝯo ꝓstratꝰ eos ꝓsequatur cū r̄nsorio in sudore vul. t. vel. pa. m. In cena dn̄i p̄sentent̄ liminibus eccl̄ie. Aug. aūt dicit hic ꝙ lȝ stent tūc in ecclesia: nō tn̄ cōicabūt nec recipiunt̄ i osculo pacis: ⁊ sic erūt in eccl̄ia vsqȝ ad. 8. pasche: ⁊ tūc iterū erunt ex̄ eccl̄iā vsqȝ ad cenā dn̄i sequētis anni. ⁊ hoc mō fiet vsqȝ ad finē pnie. Aug. lȝ. d. in capite. ¶ Sed q2 de introitu eoꝝ in eccl̄iam ⁊ cōione recipiēda sunt ↄrietates in iure. Jō Aug. addit itelligēdū ꝙ f̄m modū pnie. sibi iniunctā. qdam sunt foris vsqȝ ad annū. qdā vsqȝ ad biēniū. qdā vsqȝ ad triēniū vt. 22. q. 2. de viro ⁊. 33. q. 3. admouere. tn̄ intromissio in eccl̄iā fit a ꝓpriis sacerdotibꝰ nisi qñ solēniter debēt reconciliari in fine pnie. illa enim recōciliatio soli ep̄o competit. vt. 26. q. 6. ca. 1. Singulis igit̄ annis penitētes introducantur recōciliant̄ eccl̄ie. sed nō nisi finita penitentia recōciliant̄ ad cōmunionē sacroꝝ post trienniū. vel añ. vt. 22. q. 2. de viro. ⁊. 33. q. 2. latorem: ⁊ de peni. distinc. 5. si ꝯo ⁊ sic soluuntur contraria.

Triplex penitētia.

3ª regula pnie solēnis.

de introitu eccl'ie τ cōionē. Hug. ꝙ aūt dixit de introitu ecclesie. s. ꝙ min⁹ vel plus sunt ex ecclias est iuxta arbitriū sacerdotis pniaz īponētis. Ita dico τ de cōmunione sacroꝝ. s. ꝙ ponit̄ in arbitrio īponētis penitentiaz: que tñ differatur. Nam qsqꝫ differūt vsqꝫ ad mortē. vt. 26. q. si gs de corpe τ 23. q. 2. latorē. Qsqꝫ vsqꝫ ad finē pnie. τ hoc totū f̄m modū pniam iniungentiū a sacerdote fit cuius arbitrio est iniūgere qñ debeat cōicare penitēs. τ sic plane soluunt̄ 3ria introitu eccl'ie τ cōione. ¶ Guid. sup illud abyciunt̄ de paradiso sicut Adam. introducit illud qd̄ dicit. Magr̄. in hist. c. 3. vbi sic dicit. Electionē ꝑmoꝝ parētū de paradiso presentat ecclesia in capite ieiunij cū eiecit a se penitētes. Ciliciū eni dat in signū tunicarū pellicearū sub his verbis. Cinis es τ in cinerē reuerteris: τ in memoriā maledictionis electi. Candelas ferunt qꝛ ꝑ opere q̄ porrexerūt manus ad pomū vetitū apposita est ignea rumphea paradiso. Transeunt quoqꝫ ad aliam ecclesiaz τ clauduntur fores coram eis in signuꝫ aditus padisi quondā clausi. Nō ad mēsaz. sꝫ sup terrā comedāt. qꝛ maledicta terra in opere suo. Nemo dicit Aue. q. iam esset mutatio nomen eue. Herbas crudas comedāt. tanq̄ȝ iumenta: qꝛ homo cū in honore esset nō intellexit τc. ¶ Scd̄m est ꝙ penitētia nō est īponēda iuuenibus ꝑpter fragilitatem etatis. 30. di. ca. 2. Nec clerico. l. d. in capite. nisi sit depositus tunc. n. pōt eā facere. de cō. di. 6. sacerdos. 28. pśbyter. l. d. confirmāduꝫ. 30. q. si gs sacerdos. ¶ Cōtra. Gui. di. pśbyter. vbi ꝑcipit̄ depositi in furto. τ huius fit captus Glo. R̄ndet verū est. si. si peccatū sit publicū. τ sic nō punit̄ solēni. ¶ Tertiuꝫ est ꝙ solēniter penitētes nō dꝫ feudū retinere. cū diū tunc re nō possit: nisi tale sit feudū in quo ꝑ aliū seruire possit. tunc eniꝫ per aliū seruiet. De ep̄is τ clericis. g. igs hoc. Jo. 33. q. 2. latorē. Nec miles fieri pōt. nec redire pōt ad militiam. Si cōtrafecerit. 10. annis peniteat. de pe. di. 5. §. cōtrarium. Nec cleric⁹ pōt fieri. 33. q. 2. admonē. ¶ Quartū est ꝙ solēniter penitētes infamis fit. nō rōne penitētie. sed rōne criminis ꝑ penitētiā publicate. iō ordinari nō pōt. l. d. penitentes. Hoc aūt qd̄ hic di est verū. cū talis per sniam iudicis imponit̄: secus si aliqs ex deuotione facit pniaz publicā. sicut fecit Dauid. Hoc Hosti. extra de offō archiep̄s. c. 2. Nec pōt iterari solēnis penitentia nisi consuetudo sit de pe. di. 3. reperiuntur. d. l. si quis.

1° regula pnie solēnis.

Instantia Rñsio.

3° regula.

4° regula

Tertius articulus. Quot sunt sp̄es penitentie. Ubi est notandū ꝙ sicut in peccato mortali tria accedunt̄ /impudentia /delectatio /τ ꝑpetratio /sic penitēti triplici remedio opus est. Cōfessione. ꝯtra ipudentiā. Amaritudine. cōtra delectationē operis. Satisfactione. cōtra ꝑpetrationē. hoc Jo. de pe. d. 1. §. alij cōtra. Quō aūt his tribus dictis fit ad pniaz ꝑperandū τ qual'r signant̄ hoc in resuscitatiōe filie archisinagogi. τ filij vidue. hēs in sūma Hostiē. titu. de pe. §. gbus τ quot dictis. ¶ Ex premissis pꝫ ꝙ pnia non est solū passio. sed virtus (eligit enim vicia suis ꝯrijs extirpare vt dictū est) qnimo oia gña virtutū excellentissimarū continet ad vitia extirpāda. ¶ Primo hoc ꝑbat̄ quo ad morales. Quia inter virtutes morales heroica est excellētissima. nō eniꝫ hꝫ malitiā terminatā sibi oppositā: sed bestialitateꝫ que est vl'is malitia: τ hāc destruit τ facit hoiem vt mereantur dici pueri dei. Hec habent̄. 7. ethi. c. 1. Sed hō peccator vt sic est bestialis. in psal. 48. Cōparat⁹ est iumētis insipi. τc. τ hanc destruit pnia. Oē. n. pctm̄: aut est cōcupiscētia carnalis ad quā luxuria τ accidētia sequant̄: aut ꝯcupia oculoruꝫ τ auaritia quā sequunt̄ inuidia τ ira. aut superbia vite (pri. Joan. 2. ca.) ad q̄ȝ sequunt̄ oia vitia. τ hoc destruit pnia τ de peccatorib⁹ pueros dei facit. igit̄ pnia est heroica. ¶ Scdo idez ostendit̄ quo ad intellectuales. Quia inter virtutes intellectuales sapiētia est excellentissima. Sapia eniꝫ cōtinet intellectū q est habitus ꝑncipioꝝ: τ sciam q est habit⁹ cōionis:

Ex penitētia ꝯsequuntur oēs virtutes.

τ hꝫ verū dicere circa vtrūqꝫ. 6. ethi. ca. 6. Istos effectus hꝫ pnia. Hꝫ. n. ꝑ habitum sapie (cognitis tabulis legis diuī) hoc est verū dicere oē malū est ꝑ hāc legē fugiēdū. τ oē bo⁹ est agendū: τ per habitū sn̄ie hꝫ determinare: ꝙ iustū est peccata flere. τ illa iterū nō cōmittere. de pe. di. 1. τ sic tanq̄ȝ perfecta intellectualis cōcludere hꝫ: pniam agit. ¶ Tertio ad idez pꝫ quo ad affectuales. Nā inter virtutes affectuales iustitia generalis est excellentissima. 5. ethi. 3. ca. ꝑter eum iustitiā cōmutatiuā (que cōsistit in emptionibus τ venditionibus) τ distributiuā (que cōsistit in donationibus τ ꝑmiationibus: τ sic de alijs sp̄eb⁹) opꝫ dare vnā iustitiā generaleꝫ q̄ tribuat vnicuiqꝫ qd̄ suū est. vt pꝫ. 5. ethi. in ꝑcessu. Hoc facit penitentia. Igit̄ penitētia est iustitia gñalis. Minor pꝫ. Qꝛ eniꝫ peccator offendit cōtra deum ecclesiā τ ꝑximū: ꝑ verā penitentiā cuilibet satisfacit: deo. per cōtritionē. ecclesie ꝑ confessionē. τ ꝑximo per debitā restitutionem.

Quartus articulus. Quales penitētie debent iponi ipsis penitētibus. Ubi notandū ꝙ penitentie debēt iponi f̄m auct. cañ. al's vocant̄ false. de pe. di. 5. falsas vbi di. Falsas dicimus q̄ nō f̄m auctoritates sanctorum patrū ꝑ qualitate criminū iponunt̄. Ideoqꝫ miles vel negociator vel aliter officio deditus. modo quo sine peccato exerceri nō pōt cum ad penitentiaz venerit vel qui bona alteri⁹ iniuste detinet vel odium in corde gerit recognoscat se verā penitentiā non posse agere nisi negocium relinquat. vel officium deserat. vel odium ex corde dimittat. τ bona que iniuste abstulit restituat. ¶ Nota f̄m Guid. ibi ꝙ alijs etiā modis penitentia dicit̄ falsa. cum de vno peccato penitētia agitur. τ non de alio infra. c. tres. Item est falsa vbi scelus non corrigitur. vt fuit in iuda supra. c. di. 3. inter se. Item est falsa cū ignis alienus in corde retinet̄. supra eadem. d. 3. inter hec. ¶ Item est falsa que nō agit̄ pure. sed simulate que potius deum irritat q̄ȝ placeat. supra. c. d. inter hec. ¶ Item est falsa penitentia que nō plangit preterita τ plāgenda non committere desistit. supra. c. d. 3. ille penitentiam τ caplo irrisor. Joannes aūt addit alios modos: vt si imponit̄ aliqd̄ opus qd̄ non est satisfactorium. si nō prescindunt causam peccati: vt cum qs non relinquit officium qd̄ sine peccato exerceri nō potest. Notabis etiā ꝙ sunt qsqꝫ penitētie diminute vt quando pro mortali imponit̄ pater noster. Uel si omittunt illud qd̄ ad penitentiā est necessariuꝫ: vt qui offenso non satisfecit. aut offensus offendenti nō indulget. de pe. di. 5. caplo vlti. ¶ Sed ꝙ ex hoc penitentiā dicit̄ falsa nisi f̄m canonē iniungat̄. non intelligas ꝙ nō sit arbitraria ex causa. Unde glossa. de pe. di. 5. falsas. super illo (que f̄m auctoritatem canonum nō imponunt̄ sunt false) addit nisi ex cā tēperent̄. Hoc habes. 26. q. 7. ca. tempora τ multis sequentibus: τ. ca. tēpore sic dicit̄. Tempore penitudinis habita moderatiōe cōstituenda sunt tuo iudicio prout conuersorū animos prospexeris esse deuotos: pariter ēt habentes etatis simul intuitum /τ periculorū /quorūcūqꝫ aut egritudinū τc. Glo. Hic pꝫ ꝙ penitentie sunt oēs arbitrarie. Et ad hoc est ratio. de pe. dis. 1. ca. mensuram: vbi dicit. In arbitrio sacerdotis intelligentis relinquendaꝫ statuerunt canoneꝫ mensuram temporis. q̄ȝ doloris nec abstinentia tm̄ ciborum q̄ȝ mortificatio viciorum: ꝑpter quod tempora penitentie pro fide τ cōseruatione penitentium abbreuianda precipiunt. τ pro negligētia celanda existimant. tamen pro quibusdam culpis modi penitentie sunt impositi. ¶ Hic notat glossā. ꝙ cum penitētia sit expressa in canone eam debet imponere nisi ex causa duxerit eā grauare vel mitigare (vt hic τ supra dictū est) τ ad hoc bene dictum. de pe. ca. quesiuit. τ. c. is. Que autē impediunt penitentiam. Habes in Hosti. de pe. vbi qui inducant. Uide de his ibi. qꝛ motiua sunt ad predicandum.

Pnia dicit̄ falsa multipli'r.

Pnia pōt ex licita cā tēperari.

Questio tertia.

Trum arbitraria sit pnia. ¶ Hic q̄tuor. Primo ponēdi sūt casus in qb⁹ taxate sūt pnie in antiqs canonib⁹. ¶ 2⁹ casus taxati pnie in nouis. ¶ 3⁹ ponēde sūt q̄dā gn̄ales cōditiones q̄ sunt cōsiderande. qr̄ ex cā moderande sunt pnie antiquorum canonū arbitrio sacerdotis. ¶ 4⁹ ponēdi sunt casus in qbus penitēti pnia nō est ponenda.

Primus articulus. An in aliqbus casibus taxentur pnie in antiqs canonis. Ubi sciendū q̄ diuersi sunt tituli iuris. s. titulus de penis: ⁊ titulus de penitentiis. Sententie enī ecclesie sunt / excōicatio / interdictum / suspensio / depositio / degradatio: ⁊ hᵮ vocant̄ pene. que in foro penitentiali per certum tempus: ⁊ certū modū imponunt̄: vt est ieiunare per certū tempus: vel peregrinari: ⁊ hᵮ que p̄ cōfessorē imponunt̄. In proposito aūt nō intendo loqui de penis. sed de penitentiis in iure antiquo taxatis. Et sunt casus multi. quos ponit Hosti. de pe. §. que pnia. premittēs sic. Dicas. q̄ pro quolꝫ peccato mortali dꝫ regulr̄ septēnis pnia imponi. 33. q. 2. hoc ipꝫ. ⁊ §. sequēti. 22. q. 1. p̄dicandū. ¶ Ut aūt sacerdos circa penitētias dispensando cautius arbitret̄. notandi sunt casus in qbus per canones certe pene seu penitentie imponunt̄. Nam canones penitētiales tenet̄ scire sacerdos al's vix in eo nomē sacerdotis cōstabit f̄m Aug⁹. 38. di. que ipsis ⁊ sequētibus. ¶ Primus casus est q̄ p̄sbyter si fornicatus fuerit penitentiā decez annoꝝ facere dꝫ hoc mō: inclusus. sacco inductus. ⁊ humi p̄stratus misericordiā dei iugiter implorans. tribus mensibus cōtinuis de vespera in vesperam pane ⁊ aqua vtatur. exceptis diebus dominicis ⁊ precipue festiuitatibus. in qbus modico vino pisciculis ⁊ leguminibus recreatur. Elapsis ⁊ finitis sic tribus mensibus exit de carcere: nō tn̄ procedit in publicū ne grex fidelis in eum scandalū patiat̄. Per hoc apparet q̄ loquit̄ de publico. ¶ Post hec resumptis aliquantulū viribus anno vno ⁊ dimidio in pane ⁊ aqua penitet. exceptis dominicis ⁊ aliis precipuis festis. in quibus vino ⁊ sagmine ouis ⁊ caseo reficitur. Finito sic p̄mo āno ⁊ dimidio: particeps sit sanguinis dn̄i ⁊ ad pacem: ⁊ ad psalmos cum aliis fratribus cantādos in choro admittit̄: tamen ad cornu altaris nō accedit. sꝫ minorꝫ ordinum tn̄ officium gerit. Deinde vsqꝫ ad expletionem septimi anni tres legitimas ferias. s. 2. 4. ⁊ 6. exceptis diebus paschalib⁹ qui. s. sunt qnquaginta in pane ⁊ aqua ieiunet: tn̄ scdam feriam vno psalterio ⁊ vno denario poterit redimere. Et si sic septimuꝫ annuꝫ compleuerit. potest eum episcopus ad gradū pristinū reuocare. Ita tn̄ q̄ in trib⁹ annis sequentibus omni. 6. feria nulla interueniente misericordia in pane ⁊ aqua ieiunet. Sacerdoti ēt p̄ quolibet peccato siue crimine qd̄ depositionē inducit est consimilis penitentia iniungenda. Probant̄ hec omnia. 82. dis. presbyter. si fornicationē fecerit: ⁊ intelligunt hoc qdaꝫ etiam si fornicatio simplex sit alii de adulterio vel incestu. ¶ Scd̄s casus est q̄ sacerdos cognoscens filiaꝫ spiritualē. s. quā baptiçauit vel cōfirmari fecit. vel in penitentia audiuit. penitentiaꝫ. 7. annoꝝ agere dꝫ: ⁊ si in publicuꝫ prodierit deponendus est. Ep̄s aūt lꝫ ⁊ qui talia cōmisit. 15. annis peniteat. mulier ꝟo religioni tradenda est: rebus suis pauperibus erogatis. 30. q. 1. si quis sacerdos ⁊ c. nō dꝫ. ¶ Tertius casus est. si q̄s cōtra naturā peccauerit. si est clericus deponi dꝫ. vel religioni tradi. si corrigibilis appareat ad perpetuā penitentiā p̄ agēdā. Si laicus excōicari: ⁊ a cetu fidelium vsqꝫ ad condignā satisfactionem fieri alienus. igit̄ de excel. p̄la. clerici. ⁊ iunge q̄ no. infra est ver. quadragesimus. Hoc aūt vicium maius est q̄ȝ si matrem quis cognosceret. 32. q. 7. adulterii. ⁊ de hoc no. supra. e. §. de quibus ebri. §. actuale. Ubi inter peccata ⁊ sub. §. illud querit̄ ver. scdo. De ex. prela. cle. glo. in capite puniri debent f̄m leges. In auten. vt nō luxurient̄ ⁊ c. in frau-cia inhibitur. De maxima grauitate hui⁹ peccati habes dis. fusse. sū. cōf. d. 3. ti. de pe. ⁊ re. q. c. 25. §. 3. ¶ Quartus q̄ sacerdos q̄ interest clandestinis nuptiis triennio suspendit̄: ⁊ si culpa hoc exegerit grauius puniat̄: supra de clandest. despō. cū inhabitatio. §. p̄sbyter. Per cōstitutiones aūt legatoꝝ ap. sc. in p̄uincia tales siue sint clerici siue laici ad sedem ap̄licam sunt mittēdi. nō dicunt tn̄ q̄ sint excōicati. sed q̄ citra sedeꝫ ap̄licā absolui nō p̄nt (intelligas de peccato: consuetudo) ēt plerisqꝫ locis p̄uincie tales excōicatos reprobant quousqꝫ per sedē apostolicā fuerint absoluti. Puto tn̄ q̄ assignanda sit dies talibus qr̄ iter arripiant. ⁊ elapso si non obedierint sunt adhuc per censuram compellendi: ⁊ ex quo p̄pter hoc ligati erunt nō debent absolui quousqꝫ iter p̄fecerint ar. supra de ap. q̄onum. ¶ Quintus / q̄ si quis votū simplex violauerit tribus ānis penitere p̄ꝫ. 27. d. si vir. ¶ Sextus / q̄ si q̄s excōmunicatus celebrauit. triennio penitere dꝫ. ⁊ a vino ⁊ carnibus abstinere. 2. q. 3. de illis. ¶ Septimus / q̄ q̄ aliū iniuste accusat ad mortē. 40. dies in pane ⁊ aqua p̄ septē annos peniteat. si accusatus occisus sit vel si membrū perdidit: per triennium. supra de accusa. ¶ Octauus / q̄ quicunqꝫ filiā spiritualē vel cōmatrem suaꝫ cognoscit. per septeꝫ annos. peniteat. ⁊ ei consentientes naturalr̄. 30. q̄ non oportet. ¶ Nonus / q̄ si quis desponsataꝫ alii duxerit eā dimittat ⁊ 40. dies in pāne ⁊ aqua: ⁊ per annos peniteat. 8. de spon. du. accepisti. ¶ Decimus / q̄ qui cognoscit duas cōmatres vel sorores siue matreꝫ ⁊ filiā. adminus septē annis peniteat. lꝫ plus deberet. 30. q. 4. si pater. ¶ Undecimus / q̄ homicida voluntarius sine spe restitutionis deponit̄. ⁊ septem annis peniteat. l. d. miror. ¶ Duodecimus / q̄ casualis per. 5. ānos penitet. l. di. si qua ⁊ ca. si quis ⁊ ca. eos. ¶ Tertiusdecimus / q̄ si factuꝫ hoc sit propter necessitatē euitabilē per duos annos deber penitere. l. dis. de his. lꝫ si esset ineuitabilis nullo imputaret̄. l. d. quia te. Qd̄ verum est quo ad peccatum. sed quo ad cautelam ⁊ innocentiaꝫ suā esse ostendendā bonum est penitere. supra de homici. ca. 2. §. fi. 34. q. 2. in lecto. 23. q. 3. excōicatorū. Sed ēt si quis per insaniā cōmittat homicidium sibi imputat̄. 30. q. 14. iudicas. 15. q. 1. aliquātus ⁊ ca. illa. ⁊ c. si q̄s. Qui ꝟo ēt intuitu discipline incaute p̄cutiēdo occidit deponit̄ de homi. p̄sbyterū. 15. q. 1. si quis non tratum. Sed ⁊ q̄ ligatū latronē interficit deponit̄. supra de homicidio suscepimus. ¶ Quartusdecimus q̄ matricida per. 10. annos peniteat. f̄m formā satis asperā traditā. 33. q. 2. latorē. Uxoricide aūt imponitur maior penitentia. Talis enim ⁊ qui dominū occidit nunq̄ȝ equitat nec vehiculo deportat̄. vt patet. 33. q. 2. admonere ⁊ c. quicūqꝫ. Quare dixit Hugo. q̄ maius peccatum est vxoricidiū q̄ȝ matricidiū cū grauius punitur ar. 24. q. 1. non afferamus. Alii dicunt q̄ nō. sed id̄ maior penitentia imponitur: quia promptiores sunt hoies ad occidendas vxores q̄ȝ matres. ff. de penis aut facte. §. fi. Que autem penitentia imponatur his qui filios occiderūt. dic vt no. supra de his qui filii occid. §. quando ⁊ qualis penitentia. ¶ Quintusdecimus q̄ periurus per. 40. dies in pane ⁊ aqua per septeꝫ annos peniteat. ⁊ semper debet esse in penitentia. s. interiori. sex. q. 1. quicunqꝫ. ¶ Sextusdecimus in falsa mensura. 30. dierum in pane ⁊ aqua penitentia iponenda. supra de contrahenda emptione vt mensure. ¶ Decimusseptimus si quis solemniter penituit. ⁊ postea redyt ad vomitum. 10. annis peniteat. de pe. §. si qui vero. ¶ Decimusoctauus. qui deuotam vel monialem cognoscit decem annis peniteat. ⁊ ipsa similiter penitentiam agat f̄m formā traditā. 27. q. 1. de filia. ⁊ ca. deuotā. ¶ Decimusnonus. Qui cantāt missaꝫ ⁊ nō cōicant. āno penitere debēt ⁊ interim a cele. mis. cessare. de cō. d. 2. relatū. ¶ Uigesimus. Sacerdos qui mortuum inuoluit in palla altaris. decem annis ⁊ qnqꝫ mensib⁹ peniteat. Diaconus ꝟo triennio ⁊ dimidio siue sex

Sacerdos tenet̄ scire canones pniales.

mensibus de cõ.di.nemo per ignorantiam. ¶ 21°. Qui cõmittit sacrilegium violando ecclesiam. Uel chrisma. vel calicem sacrũ. pollutis manibus accipit. vel similia cõmittit. septẽ annis peniteat: in duobus primis nõ intrat ecclesiã: et vsq3 ad quartum nõ offerat: et tribus diebus in ebdomada a vino et carnibus abstinet ieiunando. Sed et alia consideranda sunt sicut supra plenius inuenitur. 12.q.2.de viro. ¶ 22°. Si parentes frangunt sponsalia filiorum triennio separentur a communione: et filij similr si in culpa sint sed si filij scd̃m promissionem factam contraxerint excusantur. Utercq3 quo ad penam ecclesie intelligas non quo ad reatum ex quo dederunt operam in contrarium. 31.q.3. si qui parentes artic. de pe. distin. 1. si cui. ¶ 23°. Qui ducit in matrimoniũ quã polluit per adulteriũ qnq3 annis peniteat. 31.q. pma. si qua vidua. ¶ 24° ꝙ maledicius contra deum vel aliquẽ sanctorum suorum linguam publice in blasphemiam relaxans debent agere penitentiam per septẽ ebdomadas. sicut habet supra. de maledicis statuim°. ¶ 25°. In sacerdote denudante illũ qui sibi cõfessus est verbo vel signo. qd̃ dicit. vt no. supra. c. §. in quo tenet. ¶ 26°. Qui compulsus cõditionaliter periurat si liber sit. 40. diebus per septem annos penitet si seruus sit trib° annis. 22.q.5. cõpulsus. ¶ 27°. Qui periurat in manibus epi in cruce sacrata tribus annis. qui in nõ sacrata vno anno penitet. qui coactus et per ignorãtiam iuris tribus quadragesimis. 22.q.5. cap. 2. ¶ 28°. Qui scienter iurat falsum vel alium iurare cõpellit. septẽ annos peniteat. 22.q.5. si qs cõuictus. ¶ 29°. Qui in dicendis horis canonicis et alijs officijs diuinis a cõsuetudine metropolitane pprie ecclesie discrepat. sex mensib° cõmunione priuatur. si ex contẽptu hic accidat duodecim. d. de his. ¶ 30°. Episcopus qui ordinat sine iusta causa clericum inuitũ vel penitus inuitum absolute pmo anno suspendit. 74. d. ca. 2. ¶ 31°. Eps qui correctionem de venditione misteriorum dissimulat duobus mensibus: sacerdos quatuor: diaconi etc. ad arbitrium iudicis peniteat. 1.q.1. qcqd inuisibilis. ¶ 32°. Sortilegus. 40. diebus penitet. supra de sortilegus regsiti. ¶ 33°. Qui videt in astrolabio duob° annis penitet. s. de sortilegijs ex tractu. ¶ 34°. Si per negligentiam aliquid de sanguine stillauerit in terrã. i. tabulam terre adherentem lingua lambat et tabula radat si nõ fuerit tabula locus conradatur cauando et cõburatur. et cinis iuxta altare cõdat et sacerdos 40. diebus peniteat. si super altare stillauerit calix. sorbeat. minister stillã et tribus diebus peniteat. si super linteum altaris et ad illud stilla peruenit. 7. dieb°. si vsq3 ad 3m. 9. si vsq3 ad 4m. 20. diebus peniteat. et linteamina que tetigerint stillã tribus vicib° minister abluat calice subinterposito et aqua ablutionis sumat: vel iuxta altare condatur. i. si sine abominatione sumi non põt de cõ. di. 2. si per negligentiã. ¶ 35°. Si per ebrietatẽ vel voracitatẽ euomerit. 40. diebus. s. si sit laicus clericus aũt. 70. diebus mile diebus peniteat. si pter infirmitatẽ hoc accidat. 7. diebus de cõ. di. 2. si quis p ebrietatem. ¶ 36°. Qui presbyterũ interfecerit. 7. annis peniteat infra. e. c. 2. ¶ 37°. Qui domum vel areã voluntarie succendit sublata vel incensa omnia restituat et tribus annis peniteat. supra de incẽdijs. si quis domum. Canon tamen dicit ꝙ si ex odio vel pro vindicta hoc fecit excõmunicari debz nec absoluit quousq3 satisfecerit: penitentia aũt iponit vt hierosolymis: vel in Hyspaniam vadat in dei seruitio. per annum integrum moraturus. Si quis archiepiscopus vel episcopus hoc relaxauerit damnũ restituat et per annum ab officio episcopali abstineat. 23.q.8. pessimam hodie postq3 denunciati sunt non possunt absolui circa sedem apostolicã infra de sen. exc. ubi no. qd̃ dic vt no. 8. de emptoribus sub rubrica. de incendio. in. §. et qua pena ibi. sed scd̃m canones et sequentibus. ¶ Item incendiario datur annus eundi vltra mare. i. hierosolymã aut hispaniam et qui hoc relaxauerit per annum suspenditur. 23.q.8. pessimã hodie post excõmunicationẽ epi non possunt absolui nisi a solo papa ex. de sen. excõmu. ubi. ¶ 38°. Qui cõmunicat heretico inscius anno peniteat. qui scienter. 5. annis qui pmittit hereticum cantare missam ignoranter. 40. dies si pro reuerentia eius per annum. Sed si in subuersione fidei tanq3 hereticus damnatur. nisi per decem annos peniteat. Si quis recesserit ab ecclesia ad hereticos confugiens et alios ad hoc idem induxerit faciendum. 12. annis peniteat. 3. ecclesiam. 7. inter audientes. 2. extra cõmunionem et sic. 12. anno cõmunionẽ sine absolutione pcipiat. 14. q. 1. si quis dederit. ¶ 39°. Qui ignorãter cognoscit duas sorores vel matrem: et filiam: vel amitam: vel neptẽ. 7. annis peniteat. si scienter perpetuo caret cõiugio. 33.q. si quis cum duabus. ¶ 40°. Qui cũ brutis coierit. plusq3 per septem annos peniteat. idẽ in processu. 33.q.2. hoc ipsum. et §. sequẽti. ¶ 41°. Patronus qui res ecclesie dilapidat. anno penitet. 16.q.7. filius. ¶ 42° Qui lustrat domũ suam cũ magicis et incãtatoribus. 5. annis penitet. 26.q.4. qui dicitur diuinatores. et c. nõ liceat. ¶ 43°. Si mus comedat corpus christi sacerdos. 40. dies peniteat. si perdidit. 30. de cõ. di. 2. qui bene si incaute dimisit quis nihil nephandũ inde acciderit. trib° mensibus ab officio suspendat. supra de custo. eucha. cap. 1. ¶ 44°. Qui iurat nõ facere pacem cum pximo suo anno peniteat. et ad pacem redeat. 22.q.4. qui sacro ¶ 45°. Pro periurio adulterio et homicidio dantur regulariter. 7. anni. Idem pro fornicatione nõ ita aspera penitentia iniungatur 22.q.1. precauendum als incipit preiudicatũ. 33.q.2. hoc ipsũ. et §. sequenti. ¶ 46°. Qui scienter rebaptizatur. 7. annis penitet faciendo tres quadragesimas et feria. 4. et 6. in pane et aqua ieiunando. Et si pro vicio heresis hoc fecerit: sin autem pro imundicia. i. pro salute corporis obtinenda. vt supra de apostatis. c. 2. tribus annis peniteat. de cõ. d. 4. qui bis baptizatur. vel etiam confirmatur sic de foro ecclesie. et cogit. supra regularis. 6. di. 9. d. 5. dictum est circumstantie.

Secundus articulus. An in nouis canonis texentur pnie. Ubi dico ꝙ sunt multi cas°. 7. utro lo de pῗulegi. vbi statuit ꝙ religiosi per duos menses subiaceant penis que scd̃m regulã eorum vel statuta pro grauibus culpis consueuerant imponi: nec absq3 manifesta necessitate valeat dispensari. Si in sermonibus suis ecclesiarum prelatis detrahant laicos ab ecclesiarũ suarũ frequentia vel accessu. Si indulgentias pnuncient indiscretas. Si cum fractionibus testamentorum intersunt a restitutionibus debitis alibi legatis matricibus ecclesijs faciendis retrahunt testatores. Si legata debita. aut male ablata iuncta sibi aut alijs singularibus sui ordinis fratribus vel cõuentualibus et in aliorũ preiudicium fieri aut irrogari pcurent. Si in casibus sedi apostolice aut locorum ordinarijs reseruatis absoluant. Si psonas ecclesiasticas presertim coram iudicib° delegatis a nobis suam contra eos iustitiam prosequentes vexare indebite. aut ad loca plura et presertim multum remota conuenire presumant. Prelatis etiam religiosorum illorum pena suspensionis imponit: nisi infra mensem postq3 requisiti fuerint satisfactionem plenariam exhibuerint ecclesijs aut personis ecclesiasticis damnum passis: nullo obstante priuilegio. ¶ Item in. 6. ti. de penis. c. si quis suadente. Preter excõmunicationem latam et interdictum. imponitur penitentia realis alijs benefactoribus. videlz ꝙ a feudis et locationibus et beneficijs spiritualibus seu temporalibus que aliquis tenet de ecclesia. hoc ipso cadat: et eandem ecclesiam libere reuertantur. si pontificem illius ecclesie iniuriose vel temere percusserit aut cepit aut bannierit: aut hoc mandauerit fieri. aut facta ab alijs rata habuit vel socius in his dederit fauorem seu scienter defensauerit.

Tertius articulus. Quõ penitẽtia sit moderãda arbitrio sacerdotis. lz in antiquis iuribus sit taxata: vt habes q̃ne p̄cedẽte. in fine. Ubi dico ꝙ sic/ſm Host. nisi cũ ex offõ iuris p̄cedit. Unñ Hosti. in sum. rubri. de pe. ⁊ re. §. qui pnĩa. vbi p̄mo sic dicit. Quidã dicunt ꝙ oẽs pnĩe arbitrarie ⁊ ad arbitriũ iudicis recurrit: ⁊ h̄ p̄bat Leo. 26. q. 7. c. tẽpora. ⁊ Nicolaus. c. de his ⁊. c. penitẽtibus. ⁊ Jo. de pe. di. 1. §. mensura. Et hãc opionẽ approbat cõsuetudo: q̃ gñalr hoc seruat. ⁊ pro hac facit ꝙ doctores iuris cõiter tenent penã scriptã in iudicio criminali ⁊ cõtentioso mutari posse de qua minus vr̃ esse cõtemnẽdũ q̃ pnĩa. Sequit̃ in Hosti. Hic vt notaui supra de accusatio. §. qs sit effect⁹. Ibi notat ꝙ lz cũ per modũ accusationis agitur in criminalib⁹ pnĩe p̄secutio nõ est in arbitrio iudicis. sed legis auctoritati reseruatur. z. q. 3. ca. si quẽ penituerit. añ mediũ: ita ꝙ op3 s3 legẽ positã iudicare. Uerum̃ põt ex causis legẽ positã mitigare ⁊ exasperare pensatis ꝯditionib⁹ p̄sone accusantis ⁊ delicti eius. Idẽ t3 glossa ⁊ Gui. ⁊ Hug. Et dicit Guid. ꝙ q̃nq3 põt in toto relaxare nisi p̄hibeat̃ expresse: ⁊ hoc dicit gñalr intelligendum in ordinario. ⁊ in delegato nõ credit ita generalr eẽ verũ ſm Hug. sed in foro cõfessionis nõ p̄cedit̃ per modũ accusationis. sed cõsiderant̃ circũstãtie cui peccatoris ⁊ peccati extra de pe. ca. oĩs. Ergo a maiori. ibi decet arbitrari. ¶ Itẽ ſm Hosti. pnĩe p̄secutio nõ reseruat̃ legi q̃ñ iudex p̄cedit ex officio. nisi fama accuset ⁊ nõ pars aduersa si mitĩr. sed desistere ab accusatione sine pnĩa legis añ inscriptionẽ. z. q. 3. c. si q̃s: ⁊ in glosa. z. de accu. ca. licet ⁊ in casibus Ber. sed hec nõ eueniunt in foro confessionis. ¶ Nota hic ꝙ nõ est necessitatis inscriptio in accusationibus religiosorũ. etiã nec in arduis: vt cũ ad depositionẽ prelati agit̃ nec alie iuris solẽnitates que apponunt̃ de accusationibus. cap. qualr enim. Qr cũ eĩ regrit facilius ⁊ liberius a suis administrationib⁹ amouent̃ q̃ prelati seculares ibi. Et nota periculũ accusationis. Nã temeritas accusatoris triplici mõ corrigit̃. Q̃nq3 enim cõdemnat̃ tanq̃ calumniator. Q̃nq3 tanq̃ preuaricator. Q̃nq3 tanq̃ tergiuersator. ¶ Calumniari est falsa crimina intẽdere. Preuaricari est falsa crimina abscõdere Hug. i. veras p̄bationes criminis. Tergiuersari est ab accusatiõe totalr desistere. z. q. 3. si q̃s. De penis eorũ in glo. hẽs. ¶ Sunt multa attẽdẽda q̃ñ pnĩa arbitraria est iponẽda in casibus in q̄bus in canonib⁹ antiq̄s ipsa est taxata. De his ꝯditionib⁹ habes. 26. ca. tẽpora. ⁊ sequẽtib⁹: ⁊ de pe. di. 5. ca. cõsideret ꝙ. de pe. di. 1. quẽ penitet: ⁊ extra de homicidio. sicut dignũ: ⁊ capi. interfecisti. ⁊ ca. perfodiẽs. ⁊ ca. sacerdote ⁊ de his sunt versus. ¶ Quis q̄s nisi q̄bus auxilijs cur q̃uo queri. Adiungas quãcũq3 relapsũ: qualecũq3 scelus. Hec sunt seruanda cunctis medicamina dando. De his ⁊ alijs habes in Host. de pe. in. c. dicta. fol. 5. §. qualis d3 esse cõfessio vera Nota ꝙ dicit de circũstãtijs in versu. q̄dã ꝯ circũstantie. ¶ Itẽ. §. in penitẽtia. vbi lz añ oẽs. Sunt et alij versus de cõditionibus cõsiderãdis q̄ faciũt mẽtionẽ de aggrauantibus culpã. Unñ sic di. Aggrauat ordo/locus/p̄sona/scia/tp̄s. Etas/ꝯditio/numerus/mora/copia/cã. Est modus in culpa/status alius/lucta pusilla. ¶ Sed qr circa q̄bz pctm̃ p̄ quo pnĩa in canone antiquo est taxata cõsiderare has ꝯditiones ⁊ similes esset. q̃si chaos ipole. Iõ decretales postea magis libere cõcedunt sacerdotibus arbitrari. Lz enim septẽ annis pnĩa pro quolz mortali a canone est iposita. tñ Innoc. 3. paucas enumerat circunstantias peccatoris ⁊ peccati glos. ibi. sic sanet egrotũ vt potius reddat rationem de misericordia q̃ de crudelitate. d. 85. non satis.

Quartus articulus. An penitẽtia taxata aliqua de cã cessandum sit vt nõ ipona t̃ penitenti. Ubi dico ꝙ sic. Nam nõ est penitẽtia imponẽda morituris. sed inotescẽda. ⁊ ꝙ cũ impleant si ꝯualuerint. ¶ Itẽ intranti religionẽ nõ est penitentia imponẽda. Quia nõ est illi necessaria certa delicti satisfactio cuius totũ vite tẽpus obedientie impendit̃ ꝯditoris de pe. di. 1. ca. mensurã. §. his auctoritatibus. si tñ post ingressum delinquat subdi d3 pnĩe regulari. ti. de regul. ca. vlt. Hoc habes plenius in glo. Ber. titu. de voto super. c. scripture: vbi dicit Ber. Hoc est arg^m ꝙ intranti monasteriũ nõ est iponẽda pnĩa. Qđ probat. Quia per ip̄m ingressu3 religionis publicata penitentia remittit̃: vt hi. 33. q. z. ca. admouere/ante mediũ. ¶ Itẽ p̄ ipsu3 ingressu3 religionis assumit̃ cõtinuũ exercitiũ pnĩe. sed nõ est talis pnĩa certa iniungenda vt supra allegatũ est. Hug. sup illud capl3 admouere post mediũ. ¶ Itẽ p̄bat. Quia hic. ca. admouere ponit in operationẽ penitẽtie. videl3. vel vt monasterium intret ipse (sicut rex Astulphus q̄ vxorẽ iterfecerat) vel publicã penitentiã faciat. Sed eo ꝙ ponit̃ in occasione ei⁹ sic mutare. est arg^m ꝙ põt intrare religionẽ. ⁊ ꝙ hec penitẽtia sibi sufficit. ¶ Hug. dicit sic. Nota ꝙ eo ꝙ cõponit̃ in adoptione eius vt faciat hoc vel illud. est arg^m ꝙ si iurauit vel vouit: vel et a dño papa est ei per penitẽtiã iniunctu3 vt eat Romam/vel Hierusalẽ/vel ad sanctum Jacobũ possit intrare monasteriu3 vel eligere aliã arctiorẽ vitã. ¶ Item Glo. ordinaria sup illo monasteriũ in. c. admouere. dicit sic. Ex h̄ loco videt̃ ꝙ quãtãcũq3 penitentiã q̄s tenet̃ facere. si intret religionẽ nõ tenet̃ ad illã: qr religio soluit vinculũ iuramẽti vt extra de iureiurando. peruenit. ¶ Item soluit votum vt extra de voto ⁊ scripture. ¶ Item soluit vinculũ obedientie laxatorie. 19. q. z. duo ⁊ ponit̃ in glo. notulã hic supra positam. ¶ Item textus ca. admouere. dicit ꝙ faciat illud qđ melius videri põt. Et subdit. Quapropter te rogamus hoc malũ seculũ relinque: ⁊ ingredere monasteriu3. Sed nõ est trãsgressor voti qui minus bonũ in meli⁹ cõmutat (. zo. q. 3. p̄posuisti: ⁊. 17. q. 1. qui bona) ⁊ maxie si auctoritate canonis vt hic. ¶ Sed nũq̄d hec mutatio fieri d3 ex auctoritate seu dispensatione abbatis. In glo. super ca. admouere. recitatur opinio quorũdã que dicit ꝙ tenet̃ implere. qđ vouit vel qđ iniunctum est sibi in penitẽtia nisi abbas dispenset secum. ¶ Hugo. tñ t3 ꝯtrium super. c. admouere. 33. q. z. vbi querit. Nunq̄d põt hãc cõmutationẽ facere q̄ intrat religionẽ sua auctoritate. Et r̃ndet credo ꝙ sic. qr licitũ est accipere sua auctoritate arctiorẽ ⁊ regularẽ vitã discreta supplicatiõe licentie precedẽte. qr lex priuata q̃ est motus. s. s. publica lege nõ cõstringit̃. sed vbi spiritus dei ibi libertas. scđe ad Corin. 3. ca. Sed ad intrandũ religionẽ iuris auctoritate est quilibet licentiatus. iuxta illud. si spiritu dei ducimini nõ estis sub lege. ad Gala. 5. ⁊. 19. q. z. ca. due sunt: ⁊ de regularibus. licet. ¶ Sed L. au. dicit. ꝙ lz intrauerit monasteriũ: aget tñ penitentiã p̄us impositã ⁊ talẽ cõmutationẽ intrando monasterium nõ põt facere. nisi auctoritate superioris. ¶ Guid. sup cap. admouere distinguit aut obseruatio voti seu penitẽtie posset prebere mãm euacuandi vel minuendi debitũ obsequiũ in quo tenet̃ ordini suo. aut nihil mali inde põt contingere vt si voueret dicere vnũ p̄salteriũ: vel aliã orationem: ⁊ in hoc scđo casu seruandũ est votum in religione qđ in seculo promisit. Et sicut dicit hoc notauit Innoc. qr licitũ est ei plus mereri. ⁊ vt dicit Guid. in hoc casu nõ põt votum cõmutare p̄p̄ria auctoritate. ¶ Sed ꝯtra Guid. vñr expresse facere canones per Ber. ⁊ Hug. superius inducti. In Petro enim post lachrimas ⁊ trinã cõfessionẽ ⁊ obedientie impositionem poterant fuisse. aut oratio. aut ieiuniũ. aut alia similia que prius vouisset de quibus nihil male contigisset. sed que prius vouerat vel in penitentia sumpserat seruasset. Et tñ dicit casum. Intra sibi non erat certa satisfactio peccati cui⁹ totum vite tempus obedientie impendebatur sui ꝯditoris. sed sufficit sibi illud propheticum psal. 33. declina a malo ⁊ fac bonum. Et sequit̃ ibi. Amplius bonum a peccatore nihil exigendum

[Margin notes:]

Pnĩa de arbitraria nisi ex officio iuris p̄cedatur.

Accusationes religiosorum q̃uo sint acceptande.

Penitentia arbitraria q̃uo cõsideratur.

Dubium. Opio p^a.

Opio 2^a.

Opinio 3^a.

Opio 4^a.

S. dist. 34. 3. arti. 2.

Contra 4^am opi.

exigendū est. Sed si hec obediētia sibi sufficit nec plus exigitur. Ergo nō tenet̄ ad aliā dispensationē sup alijs que prius vouerat aut in penitētia prius acceperat de q̄bus nihil male ptingeret si illa in religione seruasset. ¶ Itē. Astulphus poterat intrasse religionē & simul scruasse aliqua ptinētia ad publicā penitētiā. vt q̄ nudis pedibus icederet. & vultū in terrā demissuz haberet. & alia que infamiā nō inferūt de q̄bus habes. 1. dis. c. in capite. de q̄bus nihil mali cōtigisset: & tñ simplr ponit̄ cōmutatio in sua opatione. Et ad hoc concordat q̄ Hug. & glossa ordinaria idistincte tenent p institua iura. s. q̄ intrās religionē tenet̄ ad votū seu penitētiā prius assumptā. Et vident̄ vti regula que dicit. Non distinguaz vbi ius nō distiguit. & maxime in his que ptinēt ad fauorez religiōis: q2 in talib⁹ papa distiguit qñ vult distingui vt pz de sen. ex. cuz illorum. Et ad hoc cōcordat Hosti. ti. de voto ar. q̄s vouere possit. §. q̄d si religiosus votuz emiserit nunq̄ monasteriū itrare. Et videt q̄ vt supi⁹ pbauit m̄ltis iurib⁹ q̄ sicut monachus fact⁹ monachus nō pōt vouere sine abbatis sui licētia. sic idē dicēdū est q̄ sine licētia abbatis sui votū añ monasteriū ingressuz emissuz exequi nō dz. Arg̃. 33. q. 5. volūt. de talia nō opz. c. 2. infra de eo q̄ fur. or. sus. c. 2. ita de sen. ex. cū illorū. §. nos tñ: & pcedit. Nā etiā oīa tēperantia vota videt̄ mutasse in religionis obseruātiā. De voto scripture nō est necessaria & ca. 33. q. 2. admouere de pe. d. 1. his auctoritatib⁹. ¶ Sed que nō pōt exequi sine licentia abbatis ad ea obseruāda nō est obligatus post ingressuz religionis: imo iuris auctoritas in fauorē religionis pcessa cessat oīs pcedens obligatio. Igit̄ ad vota prius emissa nō tenet̄ nec per pñs est sibi necessaria dispēsatio p abbatem nec ad ea obligat̄. ¶ Hic tñ distinguit Hosti. Si eniz itrando religionez itēdebat cōmutari illud ad qd̄ pmo se obligabat & tunc nullo remanet obligatus. q2 vinculū obediētie prime qua tenebat̄ ad cpm̄ solut itroitus arctioris religiōis. 19. q. 2. due sunt. Si xo hoc nō itēdebat recurrat ad abbatē q̄ secū poterit dispensare p iura supra dicta: & sine cui⁹ licentia hoc nō posset exequi vt supra dixi. si tñ talis pmo votū tpale adimplet argumētū in terra. c. p mas. & meli⁹ infra d̄ spō. cōmissuz. ¶ Qd̄ hic dicit Hosti. de itētione itrantis debet intelligi s3 intellectū iuriū que allegant̄: sed illa loquuntur de itentione iuris cuius intētio est libere cōmutare oē votū tēporalē penitētiā in ppetuā penitentiā religionis: vt supra pz. Hoc igit̄ videt̄. q̄ si religiosus intrās habuit intētionez discretā. s. cōmutandi vitaz suā pteritaz in votū religionis saluo sibi beneficio iuris qd̄ in fauore religionis est pcessuz nec ei volunt renūtiare q̄ in nihilo tenet̄ ad primū votum vel penitētiā. Hanc materiā habes exq̄site diffusam supra dis. 3. q. vltima ante finem.

Nota.

¶ Questio. IIII.

UTrum fraude durāte sit penitētia iniungenda. Ut si mulier supponit partū alienū. vel ex adulterio natū. quem vir suus h3 pro legitimo herede. ¶ Respōdetur extra de pe. c. os. q̄ sicut mulieri q̄ ignorante viro de adultero prolē suscepit nō est denegāda penitentia. sic nec in hoc casu. Glossa. Lau. dubitat in 3riū q2 durāte fraude vere penitere nō pōt. 14. q. 6. si res. & de peni. dis. 3. penitentes. Sed fraus durat iure. q2 detegere nō pōt suppositionē. q2 ei nō credet̄ obstāte psumptione que habet̄ ex matrimonio. & q2 periculosuz eēt mulieri hoc detegere. ¶ Glo. Joan. dicit q̄ si nolet detegere q2 retinet animū fraudis. nō valeret penitētia. ¶ S3 posito q̄ haberet animū vere penitendi sicut posset cōtingere de qualibet pariente in adulterio. Tunc querit̄ p quas vias dz pcedere ad detegenduz. Rñdet Host. li. 5. i lectura ti. de pe. & re. sup. c. officij. q̄ nō. si sine periculo posset fraudē reuelare eis q̄ possunt pdesse. vt filio (supple. & viro) & alijs teneret̄ hoc facere. & de dicto suo fidē facere. q̄ si noluerint ei credere conteratur & peniteat. Si xo de hoc videat̄ periculuz ei nō reuelet. Sed si pbabilr psumat q̄ fili⁹ spuri⁹ velit sibi credere. sic dz indicare. & psulere q̄ religionē intret vel alienet se a patria. Vel si filius noluerit hoc facere. tenet̄ puidere heredib⁹ de suo si habet vel de sua dote vel alr. & si nullo mō possit puidere inopia excusat nisi postea venerit ad melius posse. De solonī h⁹. Odoardus. Si xo periculū eēt aut ifructuosuz filio spurio reuelare: quia forte filius stult⁹ est nec sciret tacere. & homicidia possent sequi non reuelet. sed cōteratur & peniteat. ar. 22. q. 2. nequis. Ubi conceditur verū occultare. si q̄s velit homicidiū ad mortē nō pdere. Et est rō. Q2 si taceat est damnū rerū tm̄. si reuelet adulteriū. Ponit̄ enim dānū corporū & animarū. & cum vtrūq3 vitari nō pōt minus malum est eligendum. d. 13. duo. & ca. numeri. §. est tñ.

Rāsō p⁹

Rāsō 2⁹

Dubium.

¶ Qō. V.

UTrum peccata semel dimissa redeant. ¶ Circa h̄ sunt varie opiniones. Quidā. n. dicūt q̄ pctā dimissa redeūt nō soluz quo ad reatū. i. obligatiōez pene s3 quo ad ecclesiaz. s. vt peccatū est macula quedā seu vitiū in aīa. In hāc opionem videt̄ declinare Gratianus de pe. dis. 4. ca. viti. p hac sunt multe auctoritates quas recitat ipse: & magister sen. lib. 4. dist. 22. & Hos. & Hostien. titu. de pe. sol. 16. §. an peccata semel pfessa. ¶ Alia est opinio quā recitāt Ray. & Jo. d̄ do. Hos. & Hos. vbi sup: q̄ dic. q̄ peccata semel dimissa nō redeūt. & multa p hoc allegāt. Et hāc sequuntur & exponūt oēs auctoritates ad oppositū dicētes. q̄ dicūtur redire. q2 ppter ingratitudinē cq̄ re⁹ peccator pstituitur ad dānatione eternā. cū iterz mortalr peccat sicut ante fuerat. Hāc tenet Tho. 3. pte. q. 88. Et q2 canoniste nō exposuerūt se qualr pp hm̄ ingratitudinē redeūt quo ad reatuz vel quo ad ecclesiam culpe. Ideo exponit illos canonistas. s. qualiter redeūt pp ingratitudine dicēs. Q2 illa peccata q̄ erant dimissa nō redeūt neq3 vt peccatū h3 rōnem macule. neq3 vt h3 rōnem reat⁹ pene eterne. q2 opus dei p opus hois redire nō pōt. remissio culpe est opus dei. peccatū sequēs est opus hoium. Duplr ergo vt dicit pōt itelligi peccatū dimissuz pp ingratitudinē redire. Uno modo quātū ad illā ingratitudinē que psistebat in ipis peccatis prius dimissis: & sic nō redeunt nec s̄m se nec s̄m ingratitudinē eorum: nec quo ad maliciā culpe nec quo ad reatuz pene eterne. vt supra dixit. Et rōnabilr. Quia ex quo p penitētiā deleta est culpa ipsa in se. & pena eterna ei debita cōmutata est in tpalem. nō debēt redire nec culpa ipsa in se dimissa nec pena eterna. Alio modo q̄ peccata dimissa dicant̄ redire pp ingratitudinem. q2 peccatū sequēs merito aggrauat̄ ex alijs pcedentib⁹ pp ingratitudinē & contēptū peccatoris. q̄ iterū post veniā redit in peccatū. Isto modo redeunt in peccata prius dimissa. s3 hoc nō est ea redire simplr. sed s̄m q̄d. s. inquātum dimissa pp nouā ingratitudinē virtualr seu potius maleficialr contētā in sequēti peccato: & itelligit sub hoc itellectu auctoritates ad oppositū. S3 lz ista redeant quodā modo rōne virtualis. seu malicialis cōtinētie p modū culpe & eternalr puniēde: vt dicit: tñ adhuc est ali⁹ modus quo ipsa prius dimissa in seipsis redeant ad grauiorē penā tēporalē. q̄z fuisset si sequens peccatū nō fuisset. q2 cuz p penitentiā eterna pena cōmutata fuit in tēporalē potuit ēt illa tpalis pena si peccator nō recidiuasset. minuta fuisse sanctorū suffragijs idulgētijs / orōnibus / elemosynis / & hm̄. Cū aūt post penitētiā delinquit. priuabitur gratia simplr post recidiuationez. sic q̄ ipsa durante: nec opere pprio nec alieno pōt minui eius pena: & sic per pñs peccatū prius remissuz remanet grauius puniēdum q̄z primo. Hanc viam tangit Hos. Ubi supra. ¶ Sed nūquid mortificata per culpam redeant per penitentiā. Dico q̄ sic: sed mortua non reuiuiscunt.

Opi. p⁹

Opio 2⁹.

S. Tho.

¶ Distinctio.XV. ¶ Questio.I.

¶ Et sicut predictis auctoritatibus illorũ error cõuincitur qui penitentiã sepi⁹ agendã nõ putant/⁊ per eam a lapsu peccãtes frequenter surgere diffitentur/ita eisdem illorum opinio elicitur qui pluribus irretitũ peccatis asserunt de nuo vere penitere/eiusdẽqz veniam a dño consequi posse sine alterius penitentia ⁊c̃.

Circa dis.15.queritur.Utrũ sola ꝯtritio sit satisfactio apd deũ ꝓ peccato. **Uidendum** est.¶ Prio qd sit cõtritio.¶ 2°.Quis modus cõterendi.¶ 3°.Utrum deleatur peccatum sine confessione.

Primus articulus.Quid ẽ ꝯtritio. Ubi dicit Hosti.ti.de pe. ⁊ re.§.quid sit.Qz cõtritio est dolor ꝓ peccatis verus ⁊ anxi⁹ cũ ꝓposito abstinẽdi/ꝯfitendi/satisfaciẽdi assumptus.Uel alr̃ sm eũ.cõtritio est a malo ad bonũ.a diabolo ad deum ꝯuersio:sm illud Joelis 2°.Conuertimini ad me in toto corde vestro:⁊ de pe.dis.1.c.conuertimini.

Secundus articulus.Quis sit modus ꝯterẽdi.Ubi dicendũ ꝙ homo dz cõteri qr deũ offendit.¶ Ad qđ intelligendũ.nota ꝙ deus ꝑncipalr̃ est diligẽdus pp se ꝯsiter dei beneficia sunt diligẽda pp deũ.Et silr̃ ꝑ ꝯtrium.Propter deum sunt.Primo odiẽda oĩa que sunt ꝯ honorẽ dei.Scḋo que sunt ꝯ honorẽ incarnatiõis ⁊ alioꝝ beneficioꝝ eius:⁊ hec ꝑtinent ad ꝑmũ ꝑceptũ.¶ Quantũ ad ꝑceptũ 2^m homo dz diligere se ⁊ ꝓximũ pp deũ ⁊ ꝯsiter dei ⁊ sui verũ bonũ nature ⁊ gratie ⁊ glorie pp deũ.Et silr̃ ꝑ ꝯtrium pp deũ dz odire verum malũ ꝯtrium vero bono:⁊ ꝯsiter malũ ꝯtrium bono nature/gratie/⁊ glorie.Et dico per oĩa pp deũ:qr alr̃ nõ est charitatiua dilectio nec meritoria. ¶ 2° notãdũ est.ꝙ dz ista dilectio esse talis ꝙ nullo modo ex deliberatione se auertat a deo:⁊ se ꝯuertat ad ꝓprias cõcupiscentias.qr in hoc formalr̃ ꝯsistit peccatũ. *[margin: Rñsio formalis.]* ¶ His premissis dõm est qualis debet eẽ ꝯtritio.Et dicendũ ꝙ ex prima notula seqtur ꝙ ꝯtritio dz fieri nõ ex timore.sed ex charitate qr alr̃ nõ est acceptabilis deo.de cõ.dis.4.ca.gratia. Unñ versus.Quicquid habes meriti ꝑuentrix gratia donat. Nil deus in nobis ꝑter sua dona coronat.Et accipit̃ ab apostolo infra ꝑme.ad Corin.13.c.Si linguis hoĩuz loquar ⁊c̃. Ex 2° cõcludit̃.ꝙ homo dz cõteri qr deũ offendit.⁊ hoc est ex charitate vt dictum est:⁊ dz sic arguere.Ex charitate est cõterendũ sic ꝙ modus ꝯterendi sit ꝓportionabilis modo transgrediẽdi.talẽ eniz ꝓportionẽ reqrit lex satisfaciendi.5. etbi.c.5.Sed homo ꝑncipalr̃ transgredit̃ ꝯ deũ quo ad precepta ꝑme tabule offendẽdo euz qr auertit se a dei amore ⁊ ab amore bñficioꝝ dei pp deũ ⁊ cõuertit se ad ꝓprias concupiscẽtias.Igit̃ quãtũ ad ꝑceptũ charitatis grã dñi dz cõteri ex charitate:⁊ g deũ ꝯ charitatẽ offendit auertẽdo se ꝑmo ab amore dei.⁊ 2° ab amore bñficioꝝ eius.Et itez qr cõuertit se ad ꝓprias cõcupiscẽtias.ꝑmo spreto dei amore ⁊ ꝯsiter spreto amore beneficioꝝ eius.¶ Itẽ.Quo ad precepta scḋe tabule sic dz arguere.Ex charitate sic est ꝯterendũ ꝙ modus ⁊c̃.Sz peccator quo ad ꝑcepta scḋe tabule deum ꝑncipalr̃ transgredit̃ offendẽdo deũ.qr auertit se a dilectione sui ⁊ ꝓximi pp deũ(quantũ ad vtriusqz veꝝ bonũ coꝝ) ⁊ ꝯsiter offendẽdo deũ.qr auertit se ab amore veri boni sui ⁊ ꝓximi pp deũ.nõ odiẽdo vtriusqz verũ malũ.⁊ in his cõuertit se ad ꝓprias cõcupiscẽtias.Igit̃ ex charitate sm ordinẽ istorũ modoꝝ opz ꝙ ꝯteratur.s.qr ꝑmo se auertit a dilectione sui ⁊ ꝓximi pp deuz.⁊ qr ꝯsiter a bono vtriusqz non odiẽdo vtriusqz malũ.sed vtrobiqz ꝯuertẽdo se ad ꝓprias ꝯcupiscentias.¶ Dicet̃ forte hoĩes sic cõiter nõ ꝯterũtur. *[margin: Instantia]* qr deũ his.4.modis offenderunt.Igit̃ cõiter non sunt veri cõtriti.nec per ꝯñs saluati.¶ Rñdeo.ꝙ fideles lz vt plurimũ sentiãt in se dolorẽ eo ꝙ pp peccata ꝑdituri sunt beatitudinẽ eternã ⁊ suscepturi penã eternã:tñ eo ꝙ fideles sũt habẽt fidẽ/spez/⁊ charitatẽ.ex qbus saltez habitualr̃ dolent qr deũ offenderũt.i hoĩe.n.fideli nõ ꝑuant̃ isti habitus sua debita virtute.⁊ si homo nõ semꝑ sentiat motus eoꝝ.⁊ sic sunt in via salutis:sicut paruulus in baptismo.cum grã recipit has ꝟtutes lib.7.ti.de sum.tri.c.1.in fine:nec tamẽ sentit istoꝝ motus.⁊ tñ saluat̃. *[margin: Rñsio]* ¶ Adhuc dicit̃.Immo ẽt perfecti viri nõ possunt pro hoꝛo cõtritionis oĩbus his modis cõteri.qr deuz offenderũt. *[margin: Instantia]* ¶ Responsio.Conterant̃ saltem intẽse de omnimoda sua offensa.⁊ post sigillatim de qualibet sic.⁊ quando ⁊ quantum.prout deus eis dederit. *[margin: Rñsio]*

Tertius arti.An peccatũ deleat̃ sine cõfessione.Ubi recitant̃ multe opiones.De pe.dis.1.in prin. Hosti.Ro ti.de pe.sol.2.§.hi dixit.recitat opionẽ Hug.quo dicit̃.ꝙ sola cordis ꝯtritione delet̃ peccatũ.si ꝓponit decetero nõ peccare.⁊ de cõmissis ꝯfiteri ⁊ satisfacere.Et addit Hug.ꝙ si postea oris ꝯfessio nõ sequeret̃ nihilomin⁹ peccatũ iam fuit dimissũz in cõtritione cũ firmo ꝓposito ꝯfitẽdi.nec illud peccatũ vnqꝫ redit:si tñ cũ põt satisfacere ⁊ confiteri hoc faciat:si nõ facit.nouiter peccat mortalr̃.⁊ sic intelligitur illud de pe.dis.1.c.magis. *[margin: Peccatum totiens [illegible] sine ꝯfessione,dimittit.]* ¶ Hosti.dicit.Hec opinio est celebrior.⁊ hanc teneas.Et probat hoc ꝑmo ꝑ longã auctoritatẽ Prosperi/que ponitur de pe.dis.2.§.charitas.Ubi inter cetera dĩ ꝙ est mors criminũ:qđ nõ eẽt verũ.nisi charitas que est in ꝯtritione totalr̃ peccatũ destrueret.¶ Itez. Allegat ad hoc ꝙ deus Lazarũ ꝑus suscitauit:⁊ deinde fuit a discipulis absolutus:⁊ ꝙ ꝑus leprosi in via mũdati sunt anteqꝫ ad sacerdotes venirẽt.Luce.17.sic allegat̃ de pe.dis.3. sol.2.hoc idẽ ꝓbatur.Et ꝙ peccatũ semel dimissũz nõ redyt.ꝓbat Hostiẽ.⁊ Joã.de deo multis auctoritatib⁹.De hoc habes hic.q.2.hic in me.ꝑcedente.¶ Si querat̃ quare opz ꝯfiteri si pctm̃ ẽ deletũ i ꝯtritione. *[margin: Dubium.]* Rñdet Hug.supra qr si pro loco ⁊ tpe nõ ꝯfiteret̃ peccaret nouo peccato mortali. ¶ Itẽ.sm Hug.Hol.Ray.Hosti.Oĩs peccãs mortalr̃ duplici vinculo astringit̃.Unũ est quo ligat̃ quo ad deũ ⁊ illđ in ꝯtritione remittit̃.Aliud quo ad ecclesiã:⁊ hoc ꝑ ꝯfessionẽ/⁊ satisfactionẽ/⁊ absolutionẽ relaxat̃.Et hoc ꝓbat ꝑ exẽ. scilz inducta de Lazaro ⁊ leprosis:⁊ expsse ꝓbat ti.de sen.ex. cũ a nobis.2.¶ Etiã seruat̃ ꝯfessio cũ cõtritione.vt iustitia seruet̃ erga deũ ⁊ ꝑlatos ecclesie que sunt mẽbra eius.Unñ versus.Te cor ꝯtritũ mũda ꝯfessio restat.Si queris quare capiti mẽbrisque tenemur.In caput ⁊ mẽbra cõmittis trãsgrediẽdo.¶ Et notabis ꝙ ꝯtritio qñqꝫ sufficit sine ꝯfessione:vt si o morte preueniatur volẽs confiteri.26.q.6.si quis. Itẽ si necessitas cõpellat sacerdotez celebrare ⁊ nõ põt hñr cui ꝯfiteatur.⁊ qꝫcitius possit ꝯfessionẽ faciat.ti.de cele.mis. c.de hoĩe.in glo.in fine.hoc tenet qñ iminet scandalum populi vel ꝑsone sue.¶ Itẽ.Si quis nouiter veniat ad baptismũ nõ dz ꝯfiteri.qr oĩa gratis cõdonat.Ro.2.Sine penitẽtia vocatio dei est.Idez in glo.⁊ de cõ.dis.1.regenerãte ꝯ pe dis.1.mũdicia.¶ Itẽ.Si nõ põt habere ꝯfessorem nisi de quo iuste timet ꝙ de ꝯfessione posset sibi accidere periculũ vel scandalũ.Sz Inno.de pe.⁊ re.oĩs.vel dicit.Meli⁹ est ꝙ ꝯfiteatur in genere.sed nõ de illa circũstantia de q̃ timet periculũ.¶ Itez.Si post ꝯsecrationẽ aliqs sciuerit se excõicatũ suffic̃ ꝯtritio ne icidat i irregularitatez.sm Tho. 4.scripti.dis.13.in lr̃a ⁊.3.pte.q.83.arti.3.¶ Itẽ.Excõicati si sint ꝯtriti ꝗ alr̃ eẽnt obsoluẽdi a se. ap.ꝑñt i mortis arti.ab aliqo absolui.de sẽ.ex.nõ dubiũ.c.qđ õ his.⁊.c.qꝫuis. *[margin: Excõicati possunt absolui vbi periculũ mortis iminet. Et quo.]* ¶ Sz nũqd hoc tenet.tñ quo ad excõmunicationẽ a iudice qꝫ a iure.Dico *[margin: Dubium]*

re. Dico ꝙ sic s3 Innocē. de sen. ex. q̄ualis ē in aliqb⁹ casib⁹ sbi expssis arg. est. c. si nobis. in fine. Ibi eniz idistincte loqtur de excōicato ꝛ solū remittit illos ad suos excōicatores q̄ dū3 viuerēt nō fuerūt absoluti. ibi in fine. ¶ Et dicit Innocē. ibi. ꝙ nō solū absoluunt̄ q̄ sunt in mortis articulo s3 in ifirmitate ꝛc. Et Inno. ibi. Infirmitate ē ex qua nō iminet periculū mortis vt podagra vel q̄rtana febris vl̄ inimicitia que timeat̄ in via. Inopia. vt si ita pauper est ꝙ non possit hic expensas itineris. nā nō est sibi p̄cipienda3 vt mēdicet C. ō mē. va. l. 1. Senili. nā si senex s3 fortis videat̄ ad subeū dū laborē tñ q2 periculū est absoluit̄ seu alis membroꝝ destitutionib⁹ ipeditur supra eādē capitulū. ipedimēto. q2 tenet̄ in vinculis. ¶ S3 nūquid si in his casibus decesserint

Dubium.

ꝛ absoluti post mortē corrigit̄ simul absolutio sui excōicationis. Inno. sup. c. si nobis dicit ꝙ absoluunt̄ a simplici sacerdote in articulo mortis. S3 arg. est ꝙ nō. q. c. ꝙ de his. ꝛ c. q̄ualis. mittunt ad se. ap. pro absolutione illorum solū q̄ vires resumūt arg. c. a nobis. Ibi eniz tm̄ remittunt̄ ad papa3 ꝛ ad suos excōicatores q̄ in excōicatione decesserūt. ¶ Itē. Si q̄s discedat in excōicatione ꝛ apparuerūt signa ꝯtritionis. ꝛ penitētie post mortē pōt absolui ti. de sen. ex. ca. nobis 2. ¶ S3 nūq̄d cū nō fuerat absolut⁹ dū3 adhuc viueret talis mortui absolutio erit a se. ap. regrēda. Dico ꝙ sic: si a se. ap. fuerat absoluēdus dū adhuc viueret: ꝛ eodē mō est regrenda alioꝝ sic decedentiū absolutio. a q̄bus dum viueret:

Dubium.

fuerāt absoluēdi. c. a nobis añ fi. ¶ Sed quare nō pōt absolui a simplici sacerdote. sic̄ in mortis articulo. Rñdet Innocē. q2 iā post mortē nō est periculū in mora. cēt aūt si adhuc viueret infirm⁹. ¶ S3 nūq̄d pro tali fuit elemosyna recipiēda. ꝛ oīo faciēda. Nō rñdet ad hoc text⁹ l3 hoc querat Inn. ibi. tu dicas ꝙ postq̄ post mortē fuerit absolut⁹. ꝛ ecclesia pro eo orabit. ꝛ p eo recipiet elemosynā. ꝛ nō añ. de sen. ex. ca. sacer. añ finē. ¶ Sed nūq̄d pōt sepeliri in cimiterio.

Dubium.

Non respondet textus nec glo. ¶ S3 nūquid exhumabit̄. si in cimiterio ecclesie humet̄. Rñdet glo. c. a nobis credo ꝙ nō. q2 ia3 est apud deū absolut⁹. ꝛ ꝙ hoc sufficit. dicit esse arg. 2. q. 3. tunc. Ibi eniz dī ꝙ absolutiōis veritas. arbitriu3. sequitur eterni iudicis. glo. 1. dei. Sequit̄ in glo. c. a nobis. S3 si alibi fuerit humatus debet exhumari ꝛ absolui ab ecclesia ꝛ potest in ecclesia sepeliri. ¶ Questio. II.

Queritur a q̄ scriptura accipit̄. ꝙ cōfessio oris requirit̄ ad satisfaciendum pro peccato.

Hic tria sunt vidēda. ¶ Primo ꝙ queritur. ¶ 2° sacerdoti singuli debent confiteri. ¶ 3° in quibus casibus debet mittere subditos suos ad episcopum.

Opi. p°

Primus arti. An ex sacra scriptura accipi possit cōfessionē necessaria3 fore. Ubi dico ꝙ circa hoc sunt varie opiones que recitant̄ in glo. de pe. di. 5. in p̄ncipio: vbi sic dī. Dicūt q̄da3 eā institutā fuisse in paradiso a dño statim post peccatū Ade dicēte dño ad Ada3. Adā vbi es: ideo eniz quesiuit vt ipso ꝯfitēte peccatū daret̄ forma alijs i posterū ꝯfitēdi. Et q2 illa iterrogatiōe dñs min⁹ expsse videbat̄ ad ꝯfitēdū monuisse. iō post expssius exquisiuit Caym fratricida: vbi est Abel frater tuus: ¶ Alij dicunt

Opio 2°.

ꝙ sub lege fuit p̄ instituta qñ Iosue p̄cepit Achā crimē suū ꝯfiteri ꝛ lapidat⁹ est. Iosue. 7. ¶ Alij dicūt ꝙ in nouo testamēto a Iacobo dicēte. c. 5. Cōfitemini alterutrū peccata vestra ꝛc. Sequit̄ in eadē glossa. S3 meli⁹ dī eā fuisse institutā a quadā vniuersa ecclesie traditiōe ex. no. le. ꝛ ve. t. auctoritate (vt hoc supra) ꝛ traditio ecclesie obligatoria est. vt p̄ceptū ar. 2. de in his reb⁹. Igit̄ necessaria est ꝯfessio in mortalib⁹ apud nos. Apud grecos nō q2 nō emanauit ad illos traditio talis. s3 nec ꝯficiūt in azimis. s3 in fermēto. Illō igit̄

Opinio 3°

Iacobi ꝯfitemini alterutrū peccata ꝛc. fuit ꝯsiliu3 aliogn ligaret grecos nō obstāte eorū ꝯsuetudie. ¶ S3 meli⁹ dicūt theologi ꝙ chūs ꝯfessionē instituit Ioan. 26. qñ dixit Apo. accipite spūm. s. quorum remiseritis peccata re. eis: ꝛ hec est dictō Aug. de pe. di. 1. c. si. c. vbi agit̄ ꝙ oris ꝯfessio est nec̄ia §. nemo sibi dicat. ¶ Allegat Aug. p institutiōe ꝯfessionis

Op. Auc.

illud euāgeliū (que solueritis in terra) ibi eniz sic dī. Si sufficit corde penitētiā agere igit̄ sine cā dictū est. que solueritis i terra soluta erūt in celo. Matth. 18. ꝛ sine cā claues date sunt ecclesie dei. Et tenet ꝯña. Q2 vna de clauib⁹ est scia. S3 sacerdos non pōt scire peccata hoium nisi p ꝯfessionē. Ergo chūs dādo claues ecclie ad soluēdū peccatores eo facto ꝯfessionē peccātium istituit. ¶ Itē. ti. de hereticis. c. ad abolendā: excōicāt̄ q̄ de sacramētis seu peccatoꝝ ꝯfessionē al̄r sentiūt q̄ sacra Romana ecclia p̄dicat ꝛ obseruat. Sed decretū ia3 allegatū. Ro. ec. tradit ꝙ est ore ꝯfitendū. Igit̄ hoc omnino est tenendū. Dicendu3 igit̄ ꝙ hoc sacramentū promulgauit Iacobu3 in canonica sua. sed christus hoc primo instituit. Uide supra di. 2. q. 1. ar. 2.

Secundus art. An liceat cuilib3 sacerdoti gñal̄r audire ꝯfessiōes. Ubi dico ꝙ h̄ tractat dif fuse Hosti. tit. de pe. ꝛ re. so. 4. §. ꝯfitendū: ꝛ tenet ꝙ gñal̄r q̄l3 tenet̄ ꝯfiteri suo parrochiali sacerdoti vt. c. oīs. extra de pe. ꝛ re. ¶ S3 vt dicit hic. fallit in q̄busdā casib⁹. Nā in aliquib⁹ casib⁹ pōt aliq̄s audire ꝯfessionē alteri⁹ parrochiani. ¶ Primo qñ p̄prius sacerdos idiscret⁹ est de pe. di. 6. placuit. Nā s̄m Aug. q̄ vult ꝯfiteri d3 querere sacerdotē q̄ sciat soluere ꝛ ligare de pe. di. 6 q̄ vult. S3 hoc nō d3 fieri sine licētia p̄prij sacerdotis. c. oīs. ¶ S3 q̄d si nō vult dare licentiā. Rñdet glo. Uī ꝙ sufficiat petere ar. supra de regularib⁹ l3. addit. S3 dic ꝙ ad supiorē recurri d3 ar. supra de iure pa. nullus. Glo. sup. c. oīs. dicit. Uadat ad supiorē vt illū cōpellat vel ipse supior dabit licētiā. S3 hodie diffinita est mat̄ia p3 hō antique cōcertatiōis. p Ioā. 22. in ꝯstitutiōe vas electionis. ꝯ magistrū Ioan. de puliaco edita. Ubi papa diffinit ꝙ ꝯfessi fratrib⁹ hūtib⁹ licētiā gñalē audiēdi ꝯfessiōes nō magis tenent̄ tales ꝯfitētes ꝯfiteri eadē peccata q̄ si als iā ꝯfessi fuissent eodē p̄prio sacerdoti iuxta ꝯciliū gñale. oīs vtriusq̄ sex⁹. Uñ in eadē ꝯstitutiōe ꝯtinet̄. ꝙ papa pōt dare talē gñalē licētiā audiēdi ꝯfessiōes. ꝛ ꝯtrium his asserere tanq̄ falsu3 ꝛ erroneū. ꝛ a doctrina sacra diuersu3 auctoritate apostolica. de fratrū ꝯsilio est dānatū. Hoc in ꝯstitutione vas electiōis. Hec aūt intelligas iuxta formā ꝯstitutiōis sup cathedrā postq̄ religiosi sunt admissi a diocesano in cle. de sepul. Et hoc p p̄uilegiū sup cathedrā p bullā extēsu3 est ad fratres beate Marie de carmelo put vidi. ¶ Nec mirū ꝙ licētia epōꝝ sufficit. q2 nō solū dicēdus ē parrochial̄ sacerdos curat⁹ imediatus. S3 papa ꝛ epūs. ꝛ legati gñales sedis apostolice ꝛ eoꝝ pniarij ꝛ gñales vicarij epōꝝ. Hoc tenet Hosti. in lec. sup. c. oīs vtriusq̄ sexus. De eodē Host. de officio archip̄sbyter. §. q̄ ptinēt. ver. octauo ꝛ sequenti. ¶ Dicet̄ ꝙ papa nō dic̄ in ꝯstitutiōe vas electiōis ꝙ ꝯfessio fcā hūti gñalē licētiā valet nō habita licētia parrochial̄ sacerdotis.

Dubium Soli fratres p̄uilegiati pñt audire ꝯfitentes sine licētia suorum parrochianoꝝ.

Instantia

Igit̄ illa reqritur cū h̄ sit de iure cōi. ō pe. ꝛ re. oīs vtriusq̄. Huic ꝯsonat qō dic̄ Hos. sup. c. oīs. Dic̄. n. ꝙ gñal̄ licētia nō sufficit nisi exp̄mat̄ ꝙ hoc liceat sine licētia p̄prij sacerdos. Sic ē determinauit Hen. quo. 4. q. 2. ꝛ 3. ꝛ q̄. 12. q. 13. ¶ S3 ista nō mouēt. Nā post. c. oīs. fcā est ꝯstitutio sup cathedrā que ponit̄ in cle. de sepulturis. Ubi dī. ꝙ p̄uinciales p̄dicatorū ꝛ minorū hūiliter petant a diocesanis. vt fratres p eos electi libere audire valeāt ꝯfessiones subditoꝝ suoꝝ ꝛ hūficium absolutiōis eis ipendere: ꝛ si epi hoc annuāt ꝯfessiōes eorum audiant. ꝛ beneficium absolutionis impendant. penitentias salutares iniungant. ꝛ cōmissam sibi beneficium exequantur. Si ꝯo p̄lati secundo p̄sentatis exhibere licen

Rñsio

tiā recusauerint.nos ex tūc ipsis vt ↄfessiōes sibi ↄfiteri vo
lentiū libere liciteq; audire valeāt.⁊ eisdē bn̄ficiuꝫ absolu
tionis ipartiri gratiose ↄcedimus de apostolice plenitudīe
potestatis.Sꝫ si necesse eēt licētia parrochialis sacerdotis.
tūc post admissionē epī nō prīt ffes stati libe ꝟtute admissio
nis epī pnias salutares iniungere:⁊ executionē hui⁹ officiū
exercere.cui⁹ ↄtriuꝫ hic ordinat papa.Sic itelligit Jo.an.su
per illo.libere dicēs.ꝙ libere denotat ꝙ nō est necesse licē
tiā parrochial' sacerdot' hr̄e.Nec obstat decretalis ois.vt di
cit ibi.Qꝛ itelligitur de illo ꝗ alteri nō est legitime ↄfessus.
❡ Idē tenet.6.de pe.⁊ re.c.si eps.Ubi eps cōcedit licētiaꝫ
gn̄alē alicui eligere sibi idoneū ↄfessoreꝫ.Et dicit Jo.ibi.ꝙ
eps pōt h facē de laicis parrochianis certe parrochie.Nec
obstat.c.ois.qꝛ qlibet de diocesi pōt recurrē ad penitētiam
ad epꝫ suū.sic ad parrochialeꝫ.Unū credit ꝙ sufficit alteri⁹
licētia.Ad idē.s.nullus in glo.vide.§.ac demū.❡ Hoc cla
re diffinitū est.in cōsti.10.vas electionis.Ubi expsse agitur
ↄ Joannē de puliaco dicentē ꝙ ↄfessi fratrib⁹ hn̄tib⁹ licen
tiā gn̄alē audiēdi ↄfessiōes tenent eadē peccata ↄfiteri suo
pprio sacerdoti:nec papa posset ↄtrium ordinare qn tenerē
tur.stante statuto ois vtriusq; sexus.Qđ cōdēnat papa tāq̄
erroneū ibi.Et addit dicēs.Qui pdictis fratrib⁹ ↄfitent nō
magis tenent eadē peccata iteruꝫ ↄfiteri q̄ si alꝛs illa ↄfessi
fuissent eorū pprio sacerdoti.Quere consti.vas elec.q.pxi.
ar.1.Cōstat aūt ꝙ tenerent si licētia parrochialis eēt neces
saria:nō est igit necesse.❡ Itē.Hoc patet.c.ois.ponit licē
tie parrochialis necessitatē:addēs.ꝙ alꝛs alien⁹ sacerdos sb
ditū suū non valet ligare nec absoluere.Hoc posterior vas
elec.dicit ꝙ habēs gn̄alē licentiā pōt absoluere eū:⁊ sic ad
uersat ↄstitutiōi.ois.⁊ per ↄn̄s eā euacuat.nā posterior eua
cuat pmā(.6.de cō.c.lꝫ Roman⁹)etiā lꝫ in posteriori nō fiat
mentio de pori igit a maiori eā euacuat.cū hic fiat mentio.

Aliq̄ casꝰ liceꝫ ↄfiteri alieno sacerdoti.

❡ Deinde ponit Hosti.in sum.de pe.⁊ re.sol.4.alios casus
in qbus qs pōt audire ↄfessionē alterius parrochiani nec i
bi̇s facit mētionē ꝙ licētia regrat.Unū ibi sequit ꝙ extra
neus sacerdos nō possit absoluere.fallit 2⁰ qn alien⁹ parro
chianus trāstulit domiciliū fꝫ Hos.⁊ Ray.Sꝫ vt dicit cer
te iaꝫ nō est alienus sed pprius.l.de parrochia.c.fi.❡ 3⁰ cū
qs vagabūdus existit.ff.de inde.heres absens.❡ 4⁰ cū qs
querit domiciliū vt se ↄferat.ppriū relinquēs iter faciēdo
vel nauigādo.Nā ⁊ is sine domicilio ē.ff.ad municipalē labeo.
in pn.⁊.l.eius.§.celsus.❡ 5⁰ rōne delicti infra ppriā parro
chiā cōmissi.ex de rap.c.1.6.q.3.placuit.Sed illa capitula
loquunt de excōicatione ferenda p delicto vt p furto ⁊ hꝫ
vt expsse in his pꝫ.Propter ꝙ Gui.ibi dicit.qđ dictū est.h
itelligendū est in foro ↄtentioso.❡ 6⁰ rōne studij.Et dič ꝙ
si ꝺ licētia platorū cā studij alicubi accedāt parrochiani sūt
eorū epi ad cui⁹ ecclesiā descēdūt ar.ff.de ide.si lōgi⁹.⁊ ꝺ cle
rico nō residente relatū.❡ 7⁰ tpe necītatis.26.q.6.si psbȳ
ter de pe.dis.3.qcūq; psbyter.qꝛ sicut ait Aug.tāta est vis cō
fessionis:ꝙ si immineat necessitatis articulus vt qꝛ infirmat
ad mortē is q vult ↄfiteri vel opꝫ eū itrare bellū ⁊ deest sa
cerdos nō solū pprio sed ⁊ cuilibet in tali articulo.Pōt ēt
laico vl' ēt mulieri si nō adsit ali⁹ ↄfiteri(de pe.dis.1.quē pe
nitet ⁊ dis.4.q vult:⁊ de cōse.dis.4.scrū)nō tamē heretico
vel excōicato dꝫ quis ↄfiteri.Qđ aūt dictū est de laico vel
muliere itelligas vel ondēdā fidē sacri.Unū si sic moriatur
pp fidē saluat.de baptismo debitū sacrꝫ.Tn̄ deficit vt ibi.
qꝛ nullus pt vere absolui vt.s.verū sit sacrm̄ pnie nisi sacer
dos sit argu.supra de sum.tri.c.1.§.vna.ideoq; si talis eua
dat debet sacerdoti pprio iteꝫ ↄfiteri:infra de sen.ex.dece
tero ⁊.c.ea noscit:⁊ si moriat pōt ⁊ dꝫ ei eccl'ie bn̄ficio sub
ueniri infra de sen.ex.c.a nobis.28.si ponat spē suā in sacer
dotem proprium.vt reatum habeat.ar.9.q.3.lugdunensis.
❡ Sequit in Hosti.In quocūq; aūt casu aliqs alienū par

rochianū sine licētia ppria sacerdotis audit.ei iniungat vt
q̄ cito poterit se coram sacerdote suo pprio repñtet:⁊ qđ
actū ē significet ar.1.est de sen.ex.decetero ⁊.c.ea noscit:⁊
c.de his in fine.❡ Sꝫ dubitat Si ↄsuetudo pbeat licentiā

Dubiū.

eligēdi sibi ↄfessorē.Dico ꝙ diffinitū est ꝙ nō.li.6.de pe.⁊
re.c.si eps:vbi di.Nullis pōt ↄsuetudine introduci ꝙ aliqs
pter sui superioris licētiā ↄfessorē sibi eligere valeat q cū pos
sit soluere vel ligare:⁊ hoc verū est ꝙ ↄsuetudo non sufficit
ratihabitio tn̄ pprij sacerdotis vr̄ sufficere fm Hosti.hic su
pra casu.7.⁊ allegauit p se illud.10.q.2.lugdunē.Ubi in sa
cramētis supplet ratihabitio.sicut cū Joānes chrisostom⁹
ratū habuit ꝙ clerici sui fuerāt ab alio epo ordiati.Ubi dič
gl.ar.ꝙ sequēs ratihabitio ↄfirmat qđ pri⁹ fuit inutile.vt.43.
hierosolymitane:⁊.26.q.1.c.vl.Ubi Gui.dicit ꝙ casus fuit
iste ꝙ qdam eps allegauerat ꝙ nullus ordinare dꝫ clericos
alteri⁹ epi:⁊ dubitauit ꝙ si feciā fuerit nullas haberet vires.
Et dato ꝙ haberet dubitauit.an posset cuꝫ eis dispensare.⁊
respondet papa ꝙ sic/fm Hug.⁊ Laurē.hec Gui.

Tertius arti.In qbus casib⁹ parrochiani mittere de
beāt parrochiāos subditos ad epm.Ubi ha
bes in Gui.de pe.di.6.c.placuit.ꝙ parrochialis sacerdos dꝫ
mittere ad epm.Primo qn̄ est solēnis penitētia iponēda q̄
tn̄ dꝫ iponi ab epo.vel de eius mādato a sacerdote.50.d.pe
nitētes ⁊.c.in capite.❡ 2⁰ in excōicatis.q̄s parrochialis sa
cerdos pōt aliqn̄ absoluere aliqn̄ nō.27.q.4.si qs suadēte.
❡ Sꝫ qn̄ pōt absoluere.Rn̄det ꝙ regul'r suos excōicatos

Dubium Quilꝫ excōmunicās suos absoluē pōt nisi aliqd superueniat

pōt qlibet absoluere fm Hosti.⁊ allegat dis.21.inferior.fal
lit tn̄ si superueniat ei q excōmunicauit ipedimētū.vt si ipse
met icidat excōicationē vel si auctoritas sua labatur ⁊ silia.
Uide h in Hosti.de sen.ex.§.qs pōt absoluere.Et infra.dis.
17.q.2.ar.1.dub.1.❡ 3⁰ vbicūq; inuenit irregularitatē con
tractā.qꝛ pp illa dꝫ euꝫ remittere ad epm vt ipse dispenset
si pōt.Uel cū lr̄is suis mittet eū ad papaꝫ.4.de icendiarijs
22.q.vlt.si qs mēbroꝝ ⁊.c.pessima.Itē p crimine publico
vt p blasphemia.extra de maledictis statuim⁹.❡ 4⁰ si sit
ↄsuetudo in aliquo epatu ꝙ aliquoꝝ certa crimina referan
tur ad epm.sicut obtinet ↄsuetudo in plurib⁹ ecclesijs:vt de
homicidijs/sacrilegijs/lr̄arum aut sigillorū falsarijs.viola
torib⁹ emunitatis ecclesiastice.⁊ alijs enormib⁹.Horū etiā
aliq mittunt ab epis ad sedē apostolicā pp enormitatē cri
minū.⁊ ad terrorē:fm Ray.q ita scripsit de pe.§.dꝫ qlibet.
cuꝫ duo.vel.§.se.❡ Joā.in noua summa lib.1.Rubrica de
ↄfessione.c.5.addit alios casus.s.ꝙ ad epm remittit p recō
ciliatione solēniter penitētis:publicā tn̄ penitētiaꝫ iponere
pōt sacerdos.s.pegrinationē cū scapulari ⁊ huiusmodi.nisi
obuiat ↄsuetudo.Hec fm Ray.Hos.⁊ Ber.dicūt ꝙ nō pōt
iponere publicam penitētiā:extra de excel.pla.accedentes.
❡ Itē.Qn̄ est ↄsuetudo ꝙ aliq̄ crimina horrēda reseruan
tur epo vel ipse synodo sua sibi aliqua reseruauit.vt de sor
tilegijs que fiant in eucharistia.vel chrismate ⁊ hmōi.Hosti.⁊
Ray.❡ Itē.Qn̄ est restitutio vaga qꝛ cū qs nō pōt indaga
ri psonas qbus restitutio est faciēda de re.quā inuenit:⁊ de
silibus tūc ↄsilio epi dꝫ erogari ipias cās.⁊ eps pōt sibi da
re iducias si nō pōt statim soluere.vel etiā pōt ei tāq̄ alteri
pauperi ptē vel totū dare.extra de iudeis cum nimis.Hec
Ber.§.⁊ Hosti.Credo tn̄ dicit Joan.ꝙ si sit difficile adire
episcopū tunc consilio confessoris pōt erogare in pias cās
ar.extra de sen.ex.nuper.❡ Archidiaconus dicit ꝙ restitu
tio fieri pōt de ↄsilio ↄfessoris etiā ille qui abstulit pōt ta
les i pias cās errogare extra de vsu.cū tu.extra de testi.c.⁊ h
vr̄ sentire Inno.10.vin.⁊.h.Nec obstat decretalis.cū sit.qꝛ
loqtur de iudeo nō de christiano.cui⁹ actus sunt suspecti:qꝛ
christianos ⁊ paupes hic archidiaconus de testi.relatū me.li.
6.❡ Itē.Qn̄ est votorū cōmutatio:de voto.magne.❡ Itē.
L.s qn̄ certū est iuramētū illicitū esse.tūc auctoritate ppria
potest

pōt iurās ꝯtrauenire.tñ qñ dubiū est an sit licitū tunc non pōt ꝯtrauenire nisi auctoritate supioris. Ber.tñ dicit ꝙ interpretatio dubij iuramenti ptinet ad papā. ¶ Itē. Qñ est violatio imunitatis ecclesie vel cimiterij. Hic casus maxie hʒ locū in allemania vbi epi qñ ꝯsecrant ecclesiā vel cimiteriū ferunt sniam ꝯ violatores imunitatis. Quidā tñ epi cōminationē faciunt de his casibus quos addit Joānes: sunt versus. Regula truncator.icēdit.mora homicida. Publica seruabis/votū/penitētia/canon. Iurās mutaṫ dubitās in restituēdo Theutonicus violat: quos psul soluere dʒ. ¶ Hostiē.titu.de pe.ꝛ re.c.ꝯsiderādū.ponit casus ꝙales: ꝛ addit. Septim⁹ est si ipse eps ꝯfessionē audiuit de aliquo peccato dis.zi.c.iferior. ¶ Frēs aūt pdicatores ꝛ miores poterūt p pruilegiū benedicti.z.(qḋ incipit iter cūctas) absoluere ꝛ cōfessiones audire nisi in gnqꝫ casib⁹. Sʒ hec diffinitio bndicti est reuocata in cle.ti.de sepul.c.dudū ꝛ ca.sup cathedraꝫ in fi. Caueāt igiṫ fratres ne psumant de puilegio bndicti vl alijs ꝯstitutionib⁹ sup.c.ꝯtrarijs. Qꝛ in illa dī ꝙ dñs papa nō itendit fratrib⁹ plus potestatis ipendere ꝗ̄ sacerdotib⁹ parrochialib⁹ est ꝯcessa.6. Per huius aūt ꝯcessionē: ꝛc.cle.ti.de puil.c.religiosi: excōicanṫ religiosi q excōicatos a canone pterqꝫ in casib⁹ in iure expssis vel p priuilegia a se.ap.eis ꝯcessis vel a sentētijs Joan.excōicationis suspensionis interdicti p statuta puincialia vel synodalia pmulgatis ꝗ̄quā absoluere psumūt ꝛ p diocesiꝫ excōicati publicenṫ. nec puilegio exēptionis suffragāṫ. ¶ Iteꝫ. Ibi phibet in vtute obedietie.ꝛ sub iterminatiōe malediciōis eterne ne quēqꝫ absoluāt in casib⁹ se.ap.ac locorū ordinarijs reseruatis nec pāt absolui ab hac inobediētia nisi grauem penitētiaꝫ per duos menses idispensabilr cōpleuerint: nisi māifesta necessitas excuset.

Dubium.

¶ Sʒ nūqd virtute lraꝝ biennaliū cōiter p summā penitētiaꝫ dñi pape ꝯcessarū.pñt hi vel alij absoluere ab excōicationib⁹: suspēsiōib⁹: iterdictis.in casib⁹ episcopis reseruatis vel a iure latis. Nō fratrē. Ergo qꝛ lra illa solū ꝯcedit absolutionē a peccatis nō dic a penis canonicis nec casib⁹ reseruatis. ¶ Itē. Qḋ dic lra summi penitētiarij a peccatis oibus vos absoluāt.gnalis est absolutio a penis excōicatiōis ꝛc.ꝛ reseruatis spēs sunt. Sʒ in gnīe nō veniūt que in spāli qs nō eēt verisilr ꝯcessur⁹: de re.iu.in.6. sile de cōcessione epi q ꝯcedēs alicui posse eligere ꝯfessorē p h nō ꝯcediṫ de sibi reseruatis .6.de pe.ꝛ de.c.si eps. ¶ Itē. Quilibet penitētiari⁹ ꝯcedēs potestatē absoluēdi de excōicationibus ꝛ reseruatis exprimit hoc in lris. vt pꝫ in vienna manifeste: forte igiṫ nō itēdit hoc vbi nō est exp̄ssūꝫ. ¶ Addit Joā.an.nūqd eps.casus de qbus añ hāc ꝯstitutionē sup cathedrā.poterant curati absoluere sibi reseruare posset hac ꝯstitutiōe sup cathedrā nō obstāte. Dicit ꝙ sic.qꝛ lʒ fratres sint exēpti.parrochiani tñ nō.de puilegijs e.fore.e.ti.p exēptionē lib.6.ꝛ sic semp pōt eps sup eos statuere ꝛ reseruare. ¶ Itē. Si pōt arctare potestatē curatorū.fortius hāc extraordinariā cēseaṫ diuersis iuṙ quo ad curatos ꝛ quo ad fratres. de puile.qꝛ circa. Igiṫ nō absoluat frater quē non absoluat curat⁹. Iste enim accītalia ꝛ de bene eē nō mutēt subalem ꝛ ordinariā potestatē epoꝝ. ¶ Nō obstat si dicas ꝙ hoc erit auferre vel decurtare puilegiū religionis pus cōcessaꝫ ꝙ fieri non poterit etiam indirecte de priuiṫ. quanto nō: qꝛ licitum est cuilibet facere qōlibet in re propria. dummodo non faciat non causa iniuriandi de elec.cū ecclesia vulterana cum suis concor.

¶ Questio. III.

UTrum propter indiscretionē sacerdotis parrochialis pōt quilibet alteri sacerdoti discreto sine ꝓpria licentia confiteri.

Uidendum est. ¶ Primo de hoc qḋ queriṫ. ¶ z°. An habita eorum licentia potest quilibet habens ordinem sacerdotalem eius subditum audire.

Propter ignorātiā ꝓprij parrochiali licet alteri cōfiteri.

Primus arti. An pp parrochianū idiscretum possit qs sine eius licētia alteri ꝯfiteri. Ubi vī ꝙ ꝓpter ignorātiā sacerdotis sui debeat aliū querere auctoritate canonū.ꝛ per ꝯñs sine eius licētia. Qꝛ de pe.dis.6.c.qui vult.hoc vī cōcedere ipse canō: ait eniꝫ. Qui vult confiteri peccata sua vt iueniat grām querat sacerdotē sciētē ligare ꝛ soluere ne cū negligēs circa se extiterit negligaṫ ab illo qui eū misericorditer monet ꝛ petit ne ambo in foueaꝫ cadant. Itē.c.sacerdos sic dī. Qui aūt dī vt penitēs eligat sacerdotē scientē ligare ꝛ soluere vī esse ꝯtrium ei ꝙ in canonib⁹ inuenitur vt nemo.vʒ alterius parrochianū iudicare presumat. Rñdet: aliud est fauore vel odio sacerdotē ꝓpriū cōtēnere (qḋ sacris canonib⁹ phibeṫ:) aliḋ cecū vitare. qḋ hac auctoritate quisqꝫ facere moneṫ ne si cec⁹ ceco ducatū pbeat ambo in foueā cadāt: ꝛ sic redit ꝓpositum ꝙ auctoritate canonis pōt vitare cecū et q̄rere scientē. ¶ Itē. Ad hoc facit.ca. placuit. vbi sic dī. Placuit vt deiceps nulli sacerdotū liceat quēlibet cōmissuꝫ alteri sacerdoti ad penitētiā suscipere sine eius ꝯsensu cui se prius cōmisit. nisi p ignorātia illi⁹ cui penitens pus ꝯfessus est: q vo ꝯ statuta facere tētauit gdus sui periculo subiacebit.

Opinio

¶ Rñdent qdaꝫ ad istos canones. ꝙ reuocati sunt p ꝯciliū gnale p.c.ois vtriusqꝫ. extra de pe. ꝛ re. Ubi statuiṫ ꝙ si qs iusta de cā sua peccata velit ꝯfiteri alieno sacerdoti.licentiā pus postulet ꝛ obtineat a ꝓprio sacerdote: alr illū nō pōt soluere vel ligare.

Reprobatur.

¶ Sʒ hoc non obstāte arguiṫ ꝙ pdicti canones stāt in robore suo. Qꝛ per spēm generi derogaṫ lib.6.de re.iu. Sʒ qḋ in.c.ois. dī ꝙ si iusta de cā velit alteri ꝯfiteri licentiā petat ꝛc. gnale est: qḋ vo dī in pallegatis canonib⁹ ꝙ ingrat sibi discretū sacerdotem pro ignorantia illius cui se commisit speciale est in casu ignorantie proprij sacerdotis. Ergo non obuiat.capi.ois. ¶ Item. Lib.6.titu.de constitutionibus capi.lʒ. dicitur ꝙ papa concedendo nouā cōstitutioneꝫ potem noscitur reuocare. Ubi dicit Joā.mo.ꝛ Joā.an.ꝙ verū est cōdēdo nouā aduersaꝫ.nō diuersaꝫ. Sed.c.ois.nō aduersaṫ illis canonib⁹ in casu spāli.sed solū diuersa est: qꝛ in gnali non renuit ꝗ qs nō esset verisilr in spē cōcessurus. Et iō Hug.de pe.dis.6.in per capitulū placuit distinguit. Qꝛ aut dubitaṫ de sacerdotis sui ignorātia: ꝛ tunc petat licētiā ab eo ꝛ obtineat vel ab epo aut certa est eius ignorātia: ꝛ tunc credit ꝙ licētia est petēda ab eo: qualr enim in pascha eū cōmunicabit cuꝫ forte sciat peccata eius: ꝛ nesciat eius ꝯfessioneꝫ ꝛ penitētiam: Sʒ si sacerdos ignorās regsitus nollet licentiā dare tūc auctoritate istius canonis. Placuit. libere vadat ꝛ accipiat penitētiā a perito. Sed magis idistincte loqtur glossa ordinaria in.c.placuit.sup illo.nisi p ignorantiaꝫ: vbi dicit sic. Igiṫ p ignorātia māifesta sacerdotis auctoritate hꝰ canonis poteris ire ad aliū sine licentia hois.s.psbyteri illi⁹ iperiti: suf ficit eniꝫ a iure ꝯcedi. Gui.hic diṫ ꝙ hec fuit sentētia Laur. ꝛ Uincē.sup.c.ois. Et addit Gui. dicat si placet.cū Hug.ꝙ si sacerdos est ignorās in soluēdo/in ligādo/ꝛ discernendo/ qualitatē: ꝛ quātitatē: ꝛ varietatē peccatorū p titulꝰ ignorātia licite mutaṫ sacerdos in accipiēdo penitētiā ab eo. non peccat.q eū mutat. nec sacerdos q dat penitētiā illi q ꝓpter hoc mutat sacerdotē: sed in alijs sacramētis nō sic preterqꝫ in baptismate in quo pp ignorātiā licite mutaṫ sacerdos sic in penitētia.

Dubium.

¶ Sʒ qualr cognosciṫ idiscretus sacerdos rñdet Hug. itellige ignorātiā eius in soluēdo ꝛ ligādo qualitatē/ꝛ quātitatē/ꝛ varietatē peccatorū ignorādo.

Quis dī idiscret⁹.

Dubium.

¶ Glo.ordinaria querit. Nunqd sacerdos extraneus cedet simplici vbo penitētis q dicit suū sacerdotē iperitū. Dicit ꝙ sic. quia nō est verisimile ꝙ cū mēdacio veniet ad ꝯfessionē.

Nota.

¶ Sʒ qꝛ circa salutē animarū tute est ꝓcedendū cōsulit. ꝛ si certa esset ignorātia sacerdotis nihilomin⁹ subditus petat ei⁹ licē

tiā:crederē eniȝ q̄ honestū eēt licentiaȝ petere ⁊ ēt hoc consulerē:lȝ Hugo dicat q̄ auctoritate canonis.Placuit.vadat ad peritū.si sacerdos ignorās requisitus nollet dare licētiaȝ. q̄z alij al'r dicūt.vt notat Gui.super capitulū ois.ideo consulit q̄ licentiā petat.Quinimo hoc videt̄ esse debitū:q̄z non dicit.nec etiā loqtur.c.Placuit.q̄ indistincte ire ad discretū ꝓpter ignorantiā proprij sacerdotis.lȝ addit ibi.Cui penitēs prius fuit confessus:⁊ hoc ponderat glossa.in ꝑncipio.c. Sȝ quātū ad religiosos gn̄alez licentiā hn̄tes ɔ papa.⁊ ep̄o iuxta ɔstōnē sup cathedrā in cle.ti.de sepul.nō est difficultas de licētia petēda ꝑ ignorātia parrochialis:vel ꝑ alia q̄cūq̄ iusta cā.Q̄z ꝑ diffōnē Jo.22.q̄ icipit.vas electiōis.ꝓsit ꝑ illā gn̄alē lnīaȝ audire ɔfessiones:nec tenent̄ ɔfessi eis iterū ɔfiteri ꝓprio sacerdoti.Et q̄z non hn̄t oēs ɔstitutionē iō hic eā inserō.in qua sic dī.Sane cū dudū dilectū filiū magistrū Joānē de puliaco sacre theologie doctorē certis ex causis de fratrū nostroꝝ cōsilio ad nostrā ꝑsentiā vocassem⁹. nā fide digna relō ad nostrū ꝑduxit auditū.q̄ ipse in qbusdā articulis tāgentib⁹ penitētie sacr̄m nō sobrie.sed ꝑperaȝ sapiebat infrascriptos articulos hos ɔtinentes errores docēs publice in suis ꝑdicationib⁹.⁊ in scholis.¶ Primo siquidē astruēs q̄ ɔfessi fratrib⁹ hn̄tib⁹ licētiā gn̄alez audiēdi ɔfessiones tenent̄ eadē peccata que ɔfessi fuerūt iterum ɔfiteri semel in anno ꝓprio sacerdoti.¶ 2° q̄ stāte statuto (ois vtriusq̄ sexus)edito in ɔcilio gn̄ali Roman⁹ pōtifex nō pōt facere q̄ parrochiani nō teneant̄ ɔfiteri oia peccata sua semel in anno ꝓprio sacerdoti quē dic̄ eē parrochialē curatū.imo nec de⁹ posset h̄ facere.q̄z vt dicebat iplicat ɔdictionē.¶ 3° q̄ papa nō pōt dare gn̄alē potestatē audiendi ɔfessiōes.imo nec deus qn ɔfessus hn̄ti gn̄alē licētiā teneat̄ eadē iterū ɔfiteri suo ꝓprio sacerdoti.quē dicit eē vt ꝑmittitur parrochialē curatū. Nos ergo scire volētes si suggestaȝ nobis veritatē haberēt articuloꝝ ꝑmissoꝝ.copiā eidē magistro Joāni fecimus assignari.⁊ ob defensionē sui.audientiā plenā sibi ꝑbuimus taȝ in nostra.⁊ dictoꝝ fratrū nr̄oꝝ ꝑsentia in ɔsistorio.q̄z al's corā aliquib⁹ ex fratrib⁹ ipsis per nos ad h̄ deputatis.Verū lȝ ꝑfatus dictos articulos ⁊ cōtēta in ipsis defendere niteret̄:asserebat tn̄ se paratū credere.⁊ tenere in ꝑmissis ⁊ alijs ea que credēda:⁊ tenēda eē sedes ap.diffiniret. Nos igit̄ attēdentes q̄ dictoꝝ articuloꝝ assertio/ꝑdicatio/⁊ doctrina/redūdare poterāt in multaruȝ ꝑnicie animarū.ipsos ꝑ plures magistros in theologia examinari fecimus diligēter. Nos ipsi ēt cū dictis fratrib⁹ nostris collocutionē solēnē habuim⁹ sup ipsis ꝑ quas qdē collocutionē.⁊ examinationez sup hoc ꝑhabitas cōperimus ꝑmissos articulos doctrinā nō sanā.sed periculosaȝ multū.ac veritati ɔtriaȝ cōtinere.quos ēt articulos oēs ⁊ singulos idē magr̄ Joā.veris sibi rōnibus opioni sue dudū habite ɔtrijs demōstratis in ɔsistorio reuocauit asserēs se credere eos nō veros sed ipsoꝝ ɔtrium verū eē.cū diceret se nescire rōnib⁹ sibi factis in ɔtriuȝ rn̄dere. Ideoq̄ ne ꝑ assensionē ꝑdictoꝝ ⁊ doctrinā h̄ꝫ in errorē(qd̄ absit aie supplicium)ꝓhent̄ oēs ꝑdictos articulos ⁊ quēlibet eoꝝ tāq̄ falsos ⁊ erroneos ⁊ a doctrina sana deuios auctoritate apostolica dānamus ⁊ reprobamus.de fratrū cōsilio ꝑdictoꝝ doctrinā ipsis ɔtriaȝ verā esse ⁊ catholicā.asserētes q̄ illi q ꝑdictis fratrib⁹ ɔfitētur nō magis teneant̄ eadē peccata iterum ɔfiteri q̄ si al's illa ɔfessi fuissent eoꝝ ꝓprio sacerdoti iuxta dictū generale cōciliū. Optātes aūt veritatis vias notas eē fidelib⁹:⁊ cunctis errorib⁹ ꝑcludere aditū ne subintrēt:felicis recordationis Alexādri quarti/⁊ Clemētis q̄rti/Romanoꝝ pontificū ꝑdecessoꝝ nostroꝝ vestigia imitando:vniuersis ⁊ singulis districtius inhibem⁹ ne q̄s q̄ dictos articulos ꝑ nos vt ꝑmittitur dānatos ⁊ etiā reprobatos vel cōtēta in eis vel aliquo ipsorū vtpote a catholicis mēbris respuēda tenere audeat seu defēsare qūolibet vel docere. Quo circa vniuersitati vestre ꝑ apostolica scripta districte ꝑcipiēdo mādamus quatenus vniuersi ⁊ singuli in ciuitatib⁹ ⁊ diocesis vestris conuocato clero cōiter ꝑmissa oia ⁊ singula ꝑ vos seu ꝑ alios solēniter publicetis. Nos ēt eidē magistro Joāni mādamus q̄ ipse in scholis.⁊ in sermone Parisius ꝑdictos articulos ⁊ cōtēta in eis tāq̄ veritati ɔtrios ꝓprie vocis oraculo ⁊ assertione cōstāti publice debeat reuocare.qd̄ se facturū dictus Joānes efficienter repromisit. Datū Auinioni.8.chalen.augusti pōtificatus nostri anno.5.¶ Hic aūt descindit antiqua cōcertatio ɔ ɔfessiones ꝑuilegioꝝ ꝓhibent̄ qōlibet 10.q.1.23.q.31.⁊ sequēte.¶ Uide multa argumēta pro hac determinatione ⁊ rn̄siones in contrariū ⁊ ɔtra glo.c.omnis vtriusq̄.vt hic infra hoc secundo articulo.

Secundus arti.An h̄ita licētia parrochianoꝝ possit q̄libet sacerdos audire ɔfessionē talium parrochialiū licētiatoꝝ.Ubi dicit Hosti.ti.de pe.⁊ re.so.5. §.cui ɔfitēdū.q̄ Ray.scripsit q̄ lȝ q̄libet sacerdos recipiat potestatē gn̄alē ligādi ⁊ soluēdi in ordinatione sua tn̄ ligata est talis potestas nisi a papa vl̄ diocesano hāc potestatez in ꝓpāli recipiat ad executionez faciendā.Et est rō Ray.de pe.⁊ re.lib.3.so.5.§.2° dicta.Quia ꝓprius sacerdos nō potuit dare talib⁹ iurisdictionē siue talē potestatē.sȝ solus ep̄s ar. 16.q.1.ꝑuenit.Et sic sequitur q̄ cui cōmittit̄ cura ecclesie per ep̄m q̄ talis qui vocat̄ rector aut curatus nō pōt licentiare suos.Propter qd̄ opionē hāc reprobat Hosti.ꝓpāl'r quo ad sacerdotes parrochiales:⁊ dic̄ q̄ sacerdos parrochialis ex quo sibi cura animaꝝ cōmissa est ab aliquo ep̄o sine aliq̄ licētia ꝓpāli potestatē hꝫ audiēdi ɔfessiōes parrochianorum suoꝝ.excōicādi ⁊ absoluēdi exceptis ꝓhibitis.q̄z in his cōsistit cura:de ele.dudū de offi.archiepiscopi.ca.1.⁊.2.⁊ offi.or.c.3.⁊ pōt cōmittere de pen.⁊ re.ois.¶ Itē.Infra distinguit Hosti.ɔ Ray.general'r q̄ntū ad illos q nullā curā parrochialitatis hn̄t dicēs.Aut q ɔfitetur hꝫ licentiā iudicis.q̄ ꝓpāliter tali possit ɔfiteri vel hꝫ licentiā in gn̄e seu idiffinite q̄ possit ɔfiteri cuicūq̄ voluerit:⁊ in his duob⁹ casib⁹ si discurrat ad discretū ⁊ ex cā secure ɔfitet̄ ⁊ ali⁹ eum secure audit de pe.⁊ re.ois.⁊ de pe.di.6.placuit. In his duob⁹ apostolis.cōceditur parrochiali ptās licētiare ex iusta cā.ita q̄ vadat ad discretū nō distinguēdo siue habeat curā siue nō. ¶ Nec obstāt iura que iducit Ray.q̄z itelligēda sunt de illis religiosis q nō hn̄t iurisdictionē ⁊ volūt vsurpare parrochias sine licētia supioris sui.⁊ sine auctoritate ep̄i vel quādoq̄ volūt audire aliquē sine licentia iudicis peccatoris vt hic innuitur.16.1.q.1.placuit.Et ꝓ hoc facit q̄ iurisdictio ordinaria cōtētiosa ꝓrogari.i.cōmitti pōt ti.de fo.cō.c.1.Igit̄ ɔ maiori ⁊ ordinaria volūtaria.¶ Itē.Cū q̄libet sacerdos in ordinatione ꝑcipiat ptātē soluēdi.⁊ ligandi.ergo dūmodo māām habeat pōt soluere ⁊ ligare.Māām aūt hꝫ ex quo de licētia ꝓprij iudicis aliquē audiuit.Ad hoc est q̄ notat̄ ti.d̄ ele.§.quo tpe ꝑ Hosti.q dicit. si parrochianus cām non hꝫ eūdi ad aliū.nisi q̄z vult abscōdere peccatū suū a ꝓprio sacerdote vel q̄z ip̄m cōtēnit seip̄m seducit.Un̄ qcūq̄ tu sacerdos audis alienuȝ parrochianū debes cām ꝑmo ɔsiderare.⁊ ab eo iquirere vt sic audias vel remittas ar.de pe.d. 6.placuit.⁊ c.ois.¶ Ex ꝑmissis est arg^m q̄ supfluebat ꝑuilegiū religiosoꝝ quo gn̄aliter eis erat ɔcessum audire ɔfessiones parrochianoꝝ alioꝝ. Nā ad h̄ vt dcm̄ est sufficit licētia ꝓprij sacerdotis:qnimo sine illa nihil operabat̄ ꝑuilegiū:⁊ certe hoc ɔcessit glossa ordinaria.c.ois vtriusq̄. Dixit eniȝ q̄ nō sufficit ꝑuilegiū sine licētia.¶ Ad arg^m tn̄ rn̄det q̄ valuit q̄ ad h̄:q̄ eq̄parauit eos sacerdotib⁹ hn̄tib⁹ curā.Q̄z vt dicit Hosti.ꝑuilegiū exp̄mit q̄ papa eos approbat tāq̄ discretos(qd̄ maxime reqrit.c.ois vtriusq̄)nō tn̄ quin opz hāc licentiā ꝓprij sacerdotis.Et est rō glosse.q̄z vbi sūt due

seruitutes

Hostiensis

Raymundus

R. epus hr̄. curā.

Hostiensis

R. illo

seruitutes vtrãq; ops tolli. sed religiosus sine priuilegio ligatur vna seruitute q examinari possit eius discretio sicut examinatur curatus in sua institutione et alia seruitute. vt si mittat falcẽ suã in messes alienã alteri preiudicat. Igitur lz valeat sibi priuilegiũ. quo ad testimoniũ discretionis. reqritur tñ licẽtia sacerdotis vt salubriter possit soluere et ligare. vt di. ca. ois.

Excomunicatio illa.

¶ Sz hodie sublata est hec glossa p ↄstitutiões sup cathedrã et vas electiõis. Ubi diffinitur q gñal licẽtia pape vl epi sufficit sine licẽtia curati (vt habes hic z. q. precedẽti ar. 1.) et q ↄdicẽti huic diffõni pape circa sacrm ↄfessiõis excõicatus est. de hereticis. ad abolẽdã. Ubi excõicatur. Qui alr sentire aut docere nõ metuũt de sacro ↄfessiõis q̃ sacrosancta Romana ecclesia pdicat et obseruat. Silr icidũt in errorẽ dãnatũ p sedẽ apostolicã. vt pz in ↄstitutione. vas elec. ¶ Etiã q icidũt in heresiz est argumentũ. Nã cũ ad fidẽ ptinet credere in sanctã ecclã catholicã. ad fidẽ vtiq; pertinet credere de sacris oium ecclesiarũ. et alr in heresim labitur di. zz. c. ois. et z4. q. z. hec ẽ fides. Sz p capitulũ. vas electiõis. docet Romana ecclesia q fratres hñtes gñalẽ licẽtiã pñt audire ↄfessiões sine licẽtia pprij sacerdotis. Igitur ↄtrium dicẽtes sunt heretici. Nec vt dicis ↄstitutio vas. p hoc destruitur. cap. omnis. Nã pprius sacerdos parrochialis nõ solũ est curatus immediatus. Sz papa et diocesanus: vt habes. q. prima precedente ar. 1. ¶ Itẽ. In heresiz dãnatã icidũt q ↄdicunt illuminationẽ iurisdictiõis pape vt in ↄstitutione Joã. zz. lz fm Apłm. De hoc di. 17. ar. 1. z. q. 1. ¶ Sz redeamus ad ppositũ nostruz.

Dubium principale.

Nũqd sacerdotes nõ hñtes curã. aut religiosi nõ hñtes priuilegiũ pñt audire ↄfessiões ex sola licẽtia pprij sacerdotis parrochialis. Dico q q vellet tenere Hosti. vt hic supra: diceret q sic. et q capitula que allegat glo. c. ois. loquuntur ↄ nõ hñtes curã. q nihilominus volebant dicere q rõne ordinis presbyteratus poterãt quos volebãt absoluere. qr eandẽ ptãtẽ ordinariã receperũt in ordinatione sua sicut hñtes curã: et hanc opionez reprobãt illa capitula. nõ tñ reprobãt qn si habeãt licẽtiã a sacerdotib; parrochialib;. et sint discreti qn possint absoluere sine aliqua licẽtia epi vel pape put idistincte sonat. c. ois vtriusq;. Un pz q in pmo intellectu loqtur glossa p capitulũ adycimus. 16. q. 1. §. ecce. Ubi infra sic di: de nõ curatis q penitẽtiã dare phibentur. Inde est q nulli sacerdotũ licz parrochianũ alterius ligare vel absoluere. Sequitur. Monachi aũt et si in dedicatione sui presbyteratus sicut et ceteri sacerdotes pdicãdi / baptiçãdi / penitẽtiã dãdi. peccata remittẽdi. bñficijs eccl'iasticis pfruẽdi: rite ptãtez accipiãt. vt tñ ãpli9 et pfectius agãt ea que sacerdotalis officij sanctorũ patrũ cõstitutionib; cõprobatur. q executionẽ sue ptãtis nõ hñt nisi a papa fuerint electi et ab epo cũ ↄsensu abbatis ordiati. Et in hoc itellu loquũtur alia capl'a q̃ allegãt Ray. et glossa vt. c. puenit. 16. q. 1. et c. legi. in fi. et c. gñaliter in fi. Hui. ibi sup. ca. qd vere. dicit Hugo. hoc. c. optime soluit. et est vera et gñalr solor de penis. et de sepeliẽdo mortuos. et de pdicãdo et baptiçãdo et de oĩbus que in supiorĩbus capitulis phibentur monachis. Et idẽ dicit Hui. 16. q. 1. c. adycimus. addẽs q hoc dicit Laur. et q hec solo amplectẽda est ad pmissa. Et q hñt potestatẽ absoluẽdi nõ curati ex ipo ordie presbyteratus. si plebs sit licẽtiata. Probatur p Hug. sup. §. q Ho. c. adycimus illo executionẽ nõ hñt. Uerũ est quo ad actũ exteriorẽ. q. nõ debẽt actũ exequendi sed nõ actũ nisi a pprio vel ab alijs fuerint electi. Nota ly nisi. Igitur si fuerint a pprio sacerdote electi. hñt executionẽ. Et addit Hug. ly nisi / qr vt dicit. sepe et oliz in secularib; Imperator ↄferebat honorẽ vel iurisdictionẽ alicui. sz nõ poterat eã exeqi nisi ei assignaretur populus sup quẽ illã exerceret. et tales dicebãtur hñe honorẽ fictũ. Sic in spũalibus glz sacerdos hz honorẽ sacerdotalẽ fictũ: nisi ei assignetur pplus cui i illo ordie ministret. ¶ Hãc opionẽ sequitur Hui. ibi dicẽs q habẽt dignitatẽ sine administratiõe. c. vt et

Sacerdotes hñtes licẽtiã gñalez ↄfitẽdi: nõ tñ põt hñi specialis.

apud nos. Ricar. de lãduno in cle. de priuil. c. religiosi. tangit qõnez. Utruz parrochialis sacerdos sua auctẽ possit queliz sacerdotẽ assumere i adiutoriũ sui. Rñdet q sic. sup illo. sine licẽtia spãli sacerdotis parrochialis. Ibi. n. dicit sic. Igr presbyter parrochialis q̃tũcũq; simplex ex q̃ sibi est cura ↄmissa in adiutoriũ ipsi9 cure poterit assumere sibi ad tps presbyterũ q̃tũcũq; religiosuz. vel aliũ. sine cuiuscũq; supioris lnia q̃ ipsũ iuuet forsã i. 40. p audiẽda ↄfessiõe suoꝝ subditoꝝ. Nã ex quo tales sunt rite ordiati pñt ita facere sicut alij. s. curati. nec eis aliqd deficit nisi mã. s. populus. Si igitur ille q hz hãc mãz ministraret ipam eis sufficiẽter pñt eã exercere vice alteri9 ex q̃ nõ pñt noie pprio ar. z6. q. 1. ecce sufficiẽter: et c. adycimus.

¶ Distinctio. XVI. ¶ Questio. I.

¶ In pfectione autẽ pnie tria obseruãda sunt. s. ↄpũctio cordis / ↄfessio oris / satisfactio opis et c.

Circa di. 16. nũc queritur de circũstãtib; ↄfessionẽ. ¶ Et pᵒ de peccatis de qb; singuli stat9 hoium debẽt ↄfiteri. habes de h in Hosti. si. de pe. et re. so. 5. §. cui ↄfitẽdũ: et inde illa q̃ edificatoria sũt. lz h tñmodo qnq; psequor vere. ¶ Primo q̃lr peccator se dz ↄfiteri. ¶ z° q̃lr ↄfessor dz eũ iterrogare. ¶ 3° ex qb; causis dz ↄfessio iterari. ¶ 4° an status post pcũ debz hõ ↄfiteri. ¶ 5° qualr dz ↄfessor penitẽtiã iponere aut absoluere cũ pro aliqbus remittit confessuz ad epm.

Primus arti. Qualr peccator se debeat ↄfiteri. Ubi de h habes pulchre p Hui. de pe. di. 6. sup c. ↄsideret. Ubi dicit q ↄfessio dz eẽ sepata et specificata nõ i gñe. ex ↄ ap. signatib;. Dz eẽ discreta. i. rõnalis ne nimis se affligat de cõ. di. 5. nõ mediocriter. Dz esse hũilis in cinere et sacco de pe. di. 1. pdiderat et di. 3. sic acab. Dz eẽ itegra. q̃tũ ad oia peccata de pe. et re. ois: et dz eẽ expssa quãtũ ad circũstãtias et i. c. ↄsideret. de pe. di. 5. Dz eẽ recta. seipm. n. dz accusare qr mẽa illũ excusat: q se accuset de pe. di. 3. illud Ho. Dz eẽ verecũda: qr verecũdia magna ẽ pena: et per ↄfis hz magnã pẽtẽ remissiõis. Dz eẽ pp deũ: qr q pp psentẽ pudorẽ penitet et rẽ et meritũ pdit. z3. q. 6. §. vlti. Dz eẽ spõtanea nõ coacta. 15. q. 1. merito. Dz eẽ amara et lachrymosa. Petrus enĩz lachrymas amaras fudit de pe. di. 1. h idẽ et §. his auctoritatib;. Dz eẽ puida. vt q̃rat sciẽtẽ soluere et ligare de pen. q. 1. quẽ penitet. Dz eẽ ppa nõ p nũtiũ. vt in. c. q penitet. Precepit. n. de leprosis mũdãdis. vt ostẽderẽt se sacerdotib;. Lu. 17. docẽs corpali psentia ↄfitẽdũ eẽ. nõ p nũciũ vl scriptũ. Qd verũ est nisi sacerdos sit psens vt dic Joan. in glo. sup. c. q̃l. 30. q. 5. alij dicũt nisi cogat nec̃itas vt si i extremis penitens nõ hẽat copiã sacerdotis. Alij dicũt vbi sacerdos eũ itelligat. Dz eẽ vera nõ falsa: ne pp hũilitatẽ de se mẽtiatur. zz. q. z. cũ hũiliter. dz hẽre q̃tũ. qr q diu peccauit diu peniteat. de pe. di. 1. vide. Dz hẽre q̃le. Cõfitẽdũ. n. est. vtrũ cõmisit adulteriũ vl icestũ. z3. q. 6. adulterij. Dz locus exprimi de pe. di. 5. ↄsideret. Dz exprimi psona. qd. n. ẽ laico fornicatio est sacerdoti adulteriũ. 3z. q. z. q vidit. Dz exprimi scia: scia. n. facit obligari dñz: et si ignorat tenetur p noxa. 3. q. 9. iudicans. Dz exprimi sexus: magis vir q̃ mulier peccat. Dz. n. vir regere mulierẽ. zz. q. 6. i dignatur. Dz exprimi etas: qr q doli capax si est. nõ facit iniuriã 15. q. 1. merito. Dz exprimi cõditio: qr excusantur serui in parẽdo dñis: qd itelligas in puis nõ in atrocib;. ff. de noxa. act. lege z. Dz exprimi tps de pe. di. 1. aut scã. Dz exprimi nũerus: qr dz dicere q̃ties peccauit. 6. q. 1. imitare. Dz exprimi locus: qr sacrum aggrauat. Dz exprimi puitas. z5. q. 6. ex ordinaria. et de pe. di. 5. ↄsideret. Dz exprimi ordo. 3z. q. z. q videt. Dz exprimi cã: de pe. d. 1. aut scã. Dz exprimi pseuerãtia. qr h pcũ augmẽtat. z4. q. 1. scisma. Dz exprimi tentatio: si vltro se imlit aut puenit. Dz exprimi status aut officij excellẽtia: et in multis ↄditio et status

rus de his habes de pe.dis.5.in pn°. ℭ De circūstātiis de q̄bus ↄ̄s.tēdū circa singulas p̄sonas in Hosti.ti.de pe.ꝛ re.§. que iterrogatiōes vł circa circūstātias. ℭ Uelo dꝫ eē integra.q: nūq̄ aliquē sanauit quē olno nō liberauerit de pe.dis.3.sunt plēs. ℭ Nūq̄d dꝫ eē festina.i.statī cū opportunitas se offert. Tho.tenet q̄ nō est necīum.nisi in causa periculi.ꝛ hꝫ dist.17.articu.1.de confessione.q.4. Idem Ricardus q.6.ibi. Innocen.ca.omnis.dicit q̄ magis est securus.

Dubium.

Secundus arti. Qualr̄ ↄfessor debeat ↄfitētē iterrogare. Ubi hoc habes de pe.dis.6.c.1. vbi dic̄ Aug. Diligēs inq̄sitor.subtilis inuestigator.sapiēter ꝛ astute iterroget in peccatore:qđ forsan ignorat vel p̄ verecundia velit occultare ꝛc. Et f̄m doctores iterrogatiōes debēt esse subtiles ꝛ prudētes.pp̄ īfirmitatē peccāiū. ℭ Prima iterrogatio est que oīb⁹ faciēda est. Utrū anno p̄terito ↄfessus sit.ꝛ vtrū ītegre:ꝛ sic vtrū pn̄iam expleuerit. Si dicat q̄ nō.tunc querat. Utrū sciat sibi pn̄iam ipositā. Si sic.tūc dicat q̄ adhuc expleat:ꝛ tūc nō opꝫ eu3 iterare ↄfessionē. Si aūt oblitus est tūc iterabit ↄfessionē anni p̄teriti quo ad illa pctā sine pctīs pro q̄ sibi fuerat iniūcta. Postea q̄rat vtrū annis singulis postq̄ ad ānos discretiōis peruenerit cōfessus sit ꝛ eucharistiā receperit. Postea querat de.7.viciis capitalib⁹ ꝛ trāsgressiōe decē p̄ceptoꝝ. De viciis aūt minus vsitatis vt de vicio ↄ̄ nām nō dꝫ expsse iterrogare.sed sub medio iuoluto.ita q̄ si ille est in tali peccato ↄsideret qd iteēdat:si in tali pctō nō sit:nō ↄsideret. Uñ icipiat sic. Tetigisti ne vnq̄ vētrē vel verēda tua. Si dicat sic.q̄ret. Sēsisti p̄ h̄ delectationē prauā. Si dicat sic.q̄rat. Fuisti ne pollut⁹ in vigilia. Si viderit ip̄m turbatū vel titubātē in r̄ndēdo.tūc faciat ei fidē dicēs. Ne verearis dicere pctā tua. Oēs.n.peccatores sum⁹.s3 opꝫ ↄfiteri ꝛ dolere de peccatis.dicas secure.q: ā̄plius diligā te ex detectiōe peccati q̄ā añ feceris.q: h̄ est signū veri chr̄iani cū ↄfitet̄ pctā sua. Oībus igitur peccatis in ↄfessione recitatis ↄfessor exponat igratitudinē ꝛ dicat in fine generalr̄.q: peccauit mortaliter ꝛ multis viciis ꝛc. ℭ Et vt modo veriꝫ sciat peccator ↄfiteri de oībus circūstātiis peccati ꝛ ↄfessor de singulis iterrogare notādū f̄m Hug.de pe.dis.5.in p̄ncio q̄ circūstantie peccatoꝝ. Aut adherēt ipsi peccato.vel p̄sone ipsius peccātis. Aut nec peccato nec p̄sone peccātis. Naꝫ vt extrinsecus ↄsideranť.peccato adherent.horribilitas/vt homicidiū.ꝛ peccatū ↄ̄ nām (f̄m Ray.)ꝛ qualitas vt in peccato occulto vel manifesto:ꝛ quātitas.vt in paruo mediocri vel enormi diuturno ꝛ hꝫ. Persone adherent/dignitas/libertas/etas/sexus/ꝛ hꝫ. Nec peccato nec p̄sone adherētes sunt vt locus/tēpus/ꝛ hꝫ cōsideratis. Igit̄ istis trib⁹ modis adherēdi f3 hos modos peccator ↄfessionē faciliter poterit facere ꝛ ↄfessor interrogare. De iterrogationibus aūt faciendis circa q̄libet genus peccati habes in Hosti.de pe.vbi supra.§.que interrogationes post p̄ncipiū. Et quales fiende sunt de singulis generib⁹ hominum.habes ibidem.versus finē.

Tertius arti. In q̄bus casibus debeat ↄfessio iterari. De hoc habes in Hosti.ti.de pe.ꝛ re.§.ante peccata fo.14.q̄.5.de causis ↄfessio est iterāda. ℭ Prim⁹ ē q̄ñ sacerdos suus q̄ est iperitus cui fuit p̄mo ↄfessus dat ei licentiā vt discretiori ↄfiteat̄:nam discretior ille als nō posset ei penitentiā iponere.de pe.dis.7.placuit. ℭ Scd̄s est si cōtēpsit satisfacere cū effectu de pe.dis.3.falsas. ℭ Tertius est q̄ñ pro enormitate criminis vel q: nō ptinet ad p̄sbyterū mittit.eū ad sup̄iorē:extra d pe.ꝛ re.significauit. ℭ Quart⁹ quis celauit aliqđ peccatū. Uel als sine p̄posito abstinēdi fuit ↄfessus:de pe.dis.3.sunt plures. ℭ Quintus est generalis.s.in casibus in q̄bus f̄m quosdā peccata dicunť redire. Et hoc clarū est vbi aliq̄s est absolutus sub cōditione si nō seruet ea3.6.de sen.ex.cos qui. ℭ Alii addūt q̄ ↄfessio dꝫ iterari q̄ñq̄ pp̄ cōditionē ↄfessoris vt si ↄfessus fuerit a suo p̄sbytero nō habēte potētiā absoluēdi.q: forte fuit irregularis vel aliud habēs canonicū ipedimentū:quandoq̄ ex pte confessi.vt non fecit satisfactionem ꝛ oblitus est eam.

Supra.d.14.q.1.articu.3.

Quartus arti. An statim post peccatū sit fienda confessio. De hoc articulo habes in fine primi articuli huius questionis.

Quintus arti. Quō ↄfessor debeat absoluere aliquē aut ei pn̄iaꝫ iniungere cū opꝫ ad sup̄iorem mittere. Ubi ad h̄ ponit̄ casus q̄ sacerdos audita ↄfessione sui subditi:pp̄ vnū vel duos casus hꝫ eū remittere ad ep̄m. Nūq̄d opꝫ oia illa iterare ep̄o de q̄b⁹ fuit ↄfessus suo sacerdoti. Et vi aliq̄b⁹ q̄ sic.q: ↄfessio dꝫ eē integra. ℭ Alii dicūt q̄ vel ep̄s dꝫ iterū totā ↄfessionē suaꝫ audire:vel remittere eū ad sacerdotē.ꝛ cōmittere sibi q̄ de his p̄ q̄b⁹ missus fuit ad ep̄m ꝛ sit de oībus peccatis de q̄b⁹ p̄us fuit ↄfessus sacerdoti.ip̄m absoluat. ℭ Alii dicūt q̄ ad alleuiādū vexationē sacerdotis:ꝛ ↄfitētis meli⁹ eēt q̄ sacerdos audita ↄfessione sua p̄ his q̄ ad eū ptinēt pn̄iaꝫ sibi iponeret s3 nō absolueret:ꝛ cū ep̄s sibi vices suas de his p̄ q̄bus ad eū fuit missus cōmiserit de oīb⁹ absoluat. ℭ S3 q: iste sunt dura/ideo ↄtra hoc sūt arg̃ᵃ. Primo. Q: iura que loquunť de iteratiōe cōfessiōis loquunť de ficte ↄfesso.q̄ aliq̄d celauit vel penitus abstinere nō p̄posuit.vt p3 extra de pe.ꝛ re.c.q̄ q̄dā.in textu.ꝛ glo.de h̄ habes supra.q.1.p̄cedēte ar.3. S3 iste q̄ vadit ad ep̄3 nō est fict⁹ s3 vere ↄtrit⁹. ℭ Itē. Cōsuetudo ē i oppositū q: cōiter sacerdotes absoluūt de his:q̄ ptinent ad eos:ꝛ ep̄i de his p̄ q̄b⁹ mittunť ad eos:ꝛ his vł ↄsonare euāgeliū Joā.20. Ibi.n.chr̄s dās iurisdictionē absoluēdi dixit īferioribus Petro.quoꝝ remiseritis pctā remittunť.ꝛ tamen infra.c.vl.ↄstituit Petrū caput oiuꝫ dicēs illi Pe.pasce agnos meos:vt ad quē i maiorib⁹ est remittēdū. Et sic fec̄ Moyses Exo.18.ↄstituēdo decanos:ꝛ cēturiones in minorib⁹ maiora sibi reseruādo. Ergo a sili de ep̄o ꝛ curato. Uł q̄ q̄ integritas in ↄfessiōe saluať cū inferior itegre absoluit.de his q̄ ad eū ptinēt ꝛ sup̄ior de his que ad eū:maxime cū in p̄ᵃ absolōne fuit ↄtrit⁹ de oībus. Et p̄ hoc fac̄.q̄ si q̄s fuerit seru⁹ duoꝝ seruit⁹ vna tolli pōt alia remanente.ff.de seruitute in pn̄⁹. ℭ S3 posito q̄ mittať ad ep̄3 p̄ excōicatiōe. Nūquid posset sacerdos eū absoluere de his que ad foꝝ suū ptinent ꝛ p̄ excōicatione remittere eū ad ep̄m. ℭ Dicūt q̄dā q̄ nō. Q: añq̄ aliq̄s absoluať opꝫ q̄ sit de gremio eccl̄ie.s3 remanēte est ex̄ ecclesiā. ℭ S3 ↄ̄. Q: q̄diu est in vna excōicatione est ex̄ ecclesiā.ꝛ tñ si q̄s sit excōicat⁹ a multis iudicib⁹ pōt f̄m oēs absolui ab vna sentētia excōicatiōis altera remanēte. Et iō Tho.in q̄dā q̄ōne de q̄libet tenet q̄ sacerdos eum absoluere pōt de his que ptinēt ad eū ꝛ de aliis ad sup̄iorē eum remittere ab eo absoluēdū. Cōcordat supra ↄfes.tim.de pe.li.3.q.71.ꝛ idē teneť ibi q̄ pōt absoluere ab his q̄ ad eū ptinēt.ꝛ p̄ excōicatiōe mittere eū ad ep̄3.q.73.regulari⁹ tñ fieret si p̄ᵒ absolueret̄ ab excōicatiōe. ℭ Ad arg̃ᵐ dici pōt q̄ sit itra ecclesiā vt sit capax absolōnis pctōꝝ suoꝝ a suo sacerdote in his q̄ ptinēt ad eū cū ↄtritiōe ꝛ p̄po⁰ debitū cōfitēdi suā excōmunicationē habet.

Opi.1ᵃ — Opio 2ᵃ — op.Aux. — Dubium. — Ratio — Reprobatur. — Ad primam opinionem.

ℭ Questio.II.

Hic circa celationē ↄfessiōis q̄rit̄ de q̄dā casu q̄ cōtigit his dieb⁹ q̄ tal̃ ē. Quidā mōstrauit secretū suū sacerdoti.tradendo sibi reꝫ alicui restituēdā.nō ↄfitēdo de h̄ se hr̄e culpā nec absolōnē petēs:sed nihilominus tradidit sibi sub sigillo ↄfessiōis sic q̄ eū nullo mō reuelaret postea sacerdos est in calūnia ꝛ p̄iculo p̄ re illa. Nunq̄d dꝫ reuelare p̄ditorē. ¶ p̄ᵒ est dāꝫ q̄nalr̄ q̄lr aliq̄s dꝫ se hr̄e in reuelatiōe vbi f̄cm aliqđ est occltū. ¶ 2ᵒ spālr̄ q̄ñ est sibi aliquid traditū sub sigillo secreti. ¶ 3ᵒ q̄ñ est traditū sub sigillo ↄfessiōis nō p̄ modū culpe. ¶ 4ᵒ q̄ñ ē traditū p̄ modū culpe.

ℭ Primus

Primus articulus. Quõ qs debeat se hĩe in reuelatione vbi factũ aliqd est occultũ. Ubi dico fm Hosti. in cle. li. 5. ti. de ac. c. qualiter. & añ pᵐ. §. vlt. in fine. q qñ crimnia in se sunt occulta ingrẽdũ nõ est. Et hoc dicit textus isti⁹ capli. qlr. & qñ de of. or. si sacerdos. Nec valebit tũc testimoniũ factũ sup his qbus infamia nõ precessit. nec is ɔtra quẽ inquirit puniet. vt ifra eodẽ ti. ca. inqsitionis. §. Ad hoc rñdemus. Sz qñ infamia est de criminibus alicu⁹ certe psone. & de certa muliere. tũc occultas circũstãtias criminum hõ manifestorũ testis reuelare tenet: vt si vidit vel audiuit factũ hõ in camera. alr nõ dz reuelare hõ circũstantias occultas. Et addit Host. q si iste diffamatus est de certa muliere. dz testis dicere reuelationẽ occultã. ẽt si iurasset nõ reuelare. Quia qñ iurauit. Aut itellexit q hoc nõ diceret (ẽt si iurat vt testis) & sic temerarie iurauit: vt pz ifra de cri. fal. c. 1. & supra. de testi. cõstint. Aut itellexit q hoc nõ reuelaret ex iusta cã. vel de hoc nihil cogitauit: & sic nõ obstãte iuramẽto (qd cõditionẽ hz) tenet hoc reuelare: supra de iureiurãdo ad nostrã. n. & c. queadmodũ. Cõcordat Inno. sup eodẽ ca. Dicit. n. q dz dicere fornicationẽ occultã & circũstãtias occultas, sed nõ dicit q licz reuelare occultã fornicationẽ si nõ sit fama de certa muliere. Qd tñ hic dr q fama dz pcedere inqsitionẽ. nõ est verũ qñ inqsitio est gñalis. tam de capite q̃z de mẽbris alicu⁹ ecclie. qr nõ opz famã pcedere. vt dicit Host. e. ti. c. qliter. & qñ. 2. §. hoc. n. notãdum. ¶ Item Hosti. in fi. c. qlr dicit. Qr qñ religiosis agit de disciplina regule. nõ est curãdũ. nec querẽdũ de fama. nec de alijs q̃ cõtinent in hoc. c. qlr. & qñ. §. dz. sz sufficit pclamatio i. c. facta de appel. c. repꝛehẽsibilis: & c. ad vim. & c. cũ spãli & p totũ. Et supra. §. super vbo puenit dicit q eẽt nũciata fama in depõne religiosoꝝ ab officio ɔsuetudo locoꝝ religiosoꝝ spãlr i hoc spectãda est: nec ad vnguẽ ibi seruat forma in. §. dieb⁹. sz tñ quo ad q̃dã seruat & remittit ad gsam. Et rñdet de accusationibus qualr est pcedendũ in criminib⁹ puniendũ. §. finalr. & in. §. dz & c. inqsitionib⁹. ¶ Sz nũqd reuelari psit occulta peccata. Dico q non. 2. q. 1. si peccauerit. sed erit pditor: vt ibi dr. Excipiunt casus. Qr nõ est verũ si caute & in veritate reuelaret ei q posset prodesse. Uñ glossa ibi. cõuenit. Nunqd dominus pdidit crimen iude. cũ dixit q intingit & c. & Paulus crimẽ iudeoꝝ tribuno. Actuũ. 23. q cũ volebãt occidere. Rñdet glo. q nõ qr reuelabat illis tñ q poterãt pdesse. & h maxime hz locũ. qñ est p magna vtilitate ecclie. vt pz. 23. q. 3. c. Maximianus. Ubi dr neqz Paulus aplͥs sue trãsitorie vite, sed ecclesie dei cõsuluit q cõtra illos q eum occidere conspirauerãt vt hic tribuno pderet effecit. ¶ Et ẽt licz reuelare occultũ alterius qñ pro vtilitate psone. 21. q. 5. hoc videt. Ubi tractat Aug. An si quis sciuerit aliquẽ velle falsũz iurare vtrũ sit pditor si eũ reuelet. Rñdit ibidẽ. Videt mihi q se ab hoc so'uat peccati vinculo si indicet talibus qui magis possunt pdesse q̃ obesse. siue eum corrigendo siue deum p eo placando. ¶ Cõcordat. Inno. de pe. & re. super. c. oẽs vtriusqz sexus. ibi pbat. §. secus. ¶ Sed nũqd de talib⁹ occultis possit fieri denũciatio sine monitione preuia. Dicit Tho. ad hãc qõnẽ scda. 2. q. 33. ar. 7. q si peccata aliqua sint occulta q̃ sunt in nocumẽtũ pximorũ. vel corpale. vel spũale (puta si qs occulte tractet quõ ciuitas tradat hostib⁹. vel si qs hereticus pͥuatim hoies auertat a fide) opz statim ad denunciationẽ procedere vt ipediat: nisi forte aliqs firmiter estimaret q statim p secretã monitionẽ posset hõ malũ ipedire. Et est rõ. qr ille qui occulte peccat nõ solum in te peccat, sed in alios. Pro ipso facit illud de Paulo. 8. q. 3. Maximia.

Textis te/cui occulti qũo tenet celare.

Quid de occultis religiosoꝝ. Infra. di. 18. q. 2. ar. 1. sl. Et d. 19. q. 1. ar. 2. circa med.

Dubium.

Peccata occulta reuelari nõ licet nisi i aliq̃ casu.

Secundus articulus. An si aliqd tradatur alicui sub sigillo secreti. possit reuelari. Ubi dicit. Ricar. 4. li. di. 21. q. 4. q frangẽs sigillũ secreti peccat mortalr. Et dicit q sigillũ secreti est (lz non dicantur verba) hoc trado tibi sub sigillo secreti (dũz tamen traditur tibi sub secreto) & tu sic recipis. Tenet ẽt q est sigillũ secreti. qñ aliqd dicit alicui secrete & bona fide dictũ. illud. n. hz mãz secreti: vt puta. qr posset esse periculũ si vlterius diceret. Tamẽ generalitas seruandi secretum fallit in casu. vbi infamia est de certis psonis vel de muliere certa cum certo hoie fornicãte vt habet supra arti. 1. in pn⁹. ¶ Addit Host. q si iurasset celare tñ in hoc casu. vt test. põt cõpelli. Et credo q fallit in casibus pcedentibus. in fi. In pmo arti. s. nisi põt pdesse: & vbi est p vtilitate ecclesie vel psone vel rei publice. Et est ad h argu. a maiori. Quia (vt dicet infra. 3. ar.) si qs hõ secretum cõmitteret per hec verba. trado tibi sub sigillo cõfessionis. dum tñ nõ esset mera cõfessio. nec in penitẽtiali iudicio traditur. & cogi posset ad testificandum.

Tertius articulus. An si qd tradat sub sigillo ɔfessionis. sz nõ p modũ culpe possit licite reuelari. Ubi circa hoc querit Host. in lec. sup. c. oĩs vtriusqz & c. vltra mediũ. Quid si qs reuelat secretũ suũz amico suo dicens. q hoc dicit sibi in ɔfessione vel penitẽtia. Nõne talis testificari cogit: & per ɔñs hõ secretũ reuelare supple si fama de certis personis oriat: dicit q sic. ẽt si sic dicat sacerdoti. qr nõ vult hoc dicere tanq̃ sacerdoti: sed tanq̃ amico cũ nõ dicat hoc in penitentiali iudicio. nec petit se absolui. ¶ Inno. sup. e. c. in fi. tenet q tales audiẽtes sunt cogẽdi facere testimoniuz: lz eis dicat hoc tibi dico in ɔfessione vel in pnia. Qr nõ est verũ q illi dicũt. nõ. n. h dicũt tanq̃ dei ministro. & tanq̃ q̃ penitẽt. ¶ Cõcordat snia cõf. li. 3. ti. 33. q. 97. & vnaz glo. de pnia. §. 41. Tho. lz. 4. li. di. 21. q. 3. ar. 1. q talis reuelatio nõ cadit sub sigillo sacralis ɔfessionis directe. cũ nõ sit de pctõ. ¶ Addit tñ Hos. sup oĩs vtriusqz. Uerũtñ vt sacerdos h celet. oĩno expedit & decet. ne fraus fiat canoni pcipiẽti celationẽ. alr. n. sacerdos hec reuelãs posset in alijs dicere q nihil audiuit in penitẽtiali iudicio. sz alio mõ Tho. dicit q summo studio hec celanda sunt pp̃ter scandaluz. & pp̃ter pnitatem que ex consuetudine posset accidere.

Nota.

Quartus articulus. An cũ aliqd tradit sub sigillo cõfessionis p modum culpe possit aliquo mõ reuelari. Ubi dico q cũ aliqd tradit in sacrali ɔfessiõe per modũ culpe tenẽt oẽs q celare tenet: & ẽt si sit laic⁹: cum sit ɔfes. sz Inno. sup. c. oĩs vtriusqz sexus. in fi. Qr ɔfitet sic dei ministro & idẽ sentit Host, vbi supra. §. qd si talis. ¶ Host. Inno. & Tho. l. 4. d. 21. q. 3. ar. 1. q̃rũt an h teneat de illo q cõfitet se eẽ i pposito cõmittẽdi pctũ puta homicidiũ: & hõ. & oẽs recitãt opionẽ q̃ dicit q nõ. qa nõ dicit hoc vt ministro dei: cũ nõ peniteat. Tho. aũt dicit q hec opio est erronea. qr lz accedat fictus: tñ sub sacrali ɔfessiõe cõtinet. sic baptisma est sacrũz lz fict⁹ accedat. Inno. ẽt dicit. q nõ placet sibi pdicta opio. Host. ɔcordat. §. pductionẽ vero. ¶ Tho. Inno. & Host. querũt hic si sacerdos audiuit vel vidit pctũ alicuius ex ɔfessionẽ: & postea sit sibi ɔfessus an hõ pctũ ɔtineat sub sigillo ɔfessionis. Tenet Hosti. q nõ. & Inno. idẽ lz in fi. ca. eo. oĩs. & Tho. di. 21. q. 3. Et addit Tho. siue hoc sciuit añ cõfessionẽ vel post nõ tenet celare. imo hoc eẽt pͥudiciũ iustitie publice: eo q nõ posset de hoc testificari qd nouit vt hõ. Addunt tñ isti q pp̃ter scandalum nõ dz hoc reuelare: nisi magna necessitas vrgeret. vel periculũ vel scandalũ vel vtilitas: & tũc debẽt dicere. Hoc vidi vel audiui ab eo ex cõfessionez vel ab alijs. ¶ Cõcordant oẽs q peccata in penitentiali iudicio tradita oĩa debẽt celari: qr tũc est ɔfessor vt de⁹ de of. or. si sacerdos. Sacerdos tñ oĩa remedia q̃ poterũt adhiberi debet ad emẽdationẽ peccatoris sine reuelatiõe ɔfessionis istruere de orãdo & hõ. ¶ Ulteri⁹ q̃rit Tho. vtrũ poterit reuelare ex licẽtia ɔfitẽtis. Dicit q sic. d. 21. q. 3. ar. 2. qr tũc dispẽsat sic hõ. Host. dicit sup vbo aliq̃teri⁹. §. caueat. q si peccator vult ducẽ sacerdotẽ i testẽ pt testificari de pctõ cõfesso. d. §. nemo. addit. dz ẽt citi⁹ mori & fieri martyr q̃ i casu nõ pmisso a iur. ɔfes. reuelare. sic añq̃ dissimularet adulteriũ.

Dubium.

Dubium.

¶ Distinctio XVII. Questio I.

¶ Hic oritur qõ mltiplex. Prio.n. qrit vtrũ absq; satisfactione τ oris cõfessione p solã cordis cõtritionẽ peccatũ alicui dimittat τc.

Circa distinctionẽ.17. querit. Utrũ in ecclesia sunt claues. ¶ Primo an xp̃s dedit principalius claues Petro q̃ alijs sacerdotib⁹. ¶ 2° an vni pape dant claues. q̃ successor ei⁹ nõ posset ei⁹ facta reuocare. ¶ 3° ad declarationẽ dictorum qualiter claues distinguuntur.

Primus articulus. An xp̃s principali⁹ dederit claues Petro q̃ alijs sacerdotibus. Ubi notandũ est. q̃ vna heresis nouiter fuit orta: q̃ dicebat q̃ btũs Petr⁹ aplus nõ fuit magis caput eccl'ie q̃ qlibz alioz aploz: τ fuit Marsilij de padua. τ Joã. de Janduno. Et hunc dñs Joã. 22. tanq̃ hereticũ cõdẽnat in cõstõne q̃ icipit. L3 fz doctrinã apli. τ pbat Petrũ eẽ verũ caput eccl'ie τ vicariũ singularẽ xp̃i. Quia sibi in singulari di. Mat. 16. Tu es Petrus. τ sup. Et ei. 21 singulr di. Pasce agnos meos. Et iterũ. Jo. 1. tu vocaberis cephas qd iterptat cap. Et iterũ Ma. 16. di. Tibi dabo claues regni: τ oia q̃ sequunt ibi. sibi dicunt in singulari. Ex his l dicta cõstõne format papa rõnẽ. Si maior est auctoritas nõ limitata q̃ limitata. i. maior est q̃ nõ solũ ẽ cõis cũ alijs. sz psonalis. τ singularis: τ cũ h l limitata ad oia q̃ q̃ limitata est vt sit gnãlis tñ cũ alijs. Sz oẽs alij apli recepe rũt h mõ ptãtẽ limitatã. i. in cõi tñ. Siue supra verũ corp⁹ xp̃i cõficiẽdũ τ sumẽdũ τ alijs ministrãdũ: q̃ qdẽ auctas seu ptãs fuit in cena dñi oib⁹ aplis attributa cũ dicit. h facite in meã cõmemorationẽ. siue post resurrectionẽ supra misticũ. dicẽs Jo. 20. Quorũ remiseritis pctã remissa sunt. τ q̃z reti nueritis retẽta sũt. Siue ẽt in ascẽsiõe sup oẽs fideles qñ dixit eis. Mat. vlt. Euntes docete oẽs. g. bap. in noie τc. Petro hãc ptãtẽ limitatã. s. oẽz cũ alijs cõcessit: τ nihilominus in singulari illimitatã ad oia. dixit ei. Pasce ag. meos. τ illimitate adiecit ibi. Qdcũq; ligaueris τc. igit τc. ¶ Jtez. Hoc in euãgelio Luc. 5. hẽs satis cõgrue designatũ. Ubi cũ loqt Petro τ alijs. dixit Petro in singulari. Duc in altũ rete. τ oib⁹ in cõi dixit. Laxate retia l capturã. Sz q̃ soli Petro dixit τ nulli alij duc in altũ. signat q̃ ad ipsũ solũ tanq̃ ad caput oium singulr ptinet in altum laxare rete capitalis iurisdictionis. ¶ Nec est suspicandũ q̃ Lucas hic fauorabilr diffinierit. eo q̃ cõtra ipz fautores Bauari vsurpãtis iperiũ h dixerãt. Qr ab antiquo hec heresis est cõdẽnata ab eccl'ia. di. 22. oẽs. Ubi diffinitũ est. q̃ dicẽdus est heretic⁹ τ pculdubio in heresim labit. q romanã cũctis ecclesijs nõ ptulisse cognoscit. ¶ Jtẽ. 24. q. 1. tota auctas eccl'ie sit in principe pontif in Petro. vt pz. c. manet: vbi di. Manet Petri priuilegiũ vbicũq; ex ipsi⁹ eqtate fert iudiciũ. Nihil erit ligatũ vel solutũ nisi q̃ btũs Petrus ligauerit: adhuc p totũ. Et. c. hec est fides. dicit. q̃ se hereticum comprobabit qui de Petro senserit q̃ eius iudicio non sit standum.

Ecclesie claues tripl'r accipi possunt.

Secundus articulus. An qd vnus papa virtute clauiũ agit alius succedẽs derogare possit. Ubi sciendũ q̃ de clauibus eccl'ie tpe Jo. 22. fuit ort⁹ error magnus: vt pz in cõstõne sua. qr quotidiã. Dicebãt. n. qdã filij mendacij. q̃ papa sequẽs nõ potuit p clauẽ ptãtis reuocare q̃ pdecessor suus firmauerat in fide τ moribus. patet q̃ est necũ scire de clauib⁹ ea q̃ sequunt. ¶ Primũ est q̃ claues eccl'ie tripl'r accipiunt. Prio. n. claues accipiunt p ptãte ligãdi τ soluẽdi in foro pnie: τ iste claues cõferunt in ordie sacerdotali. de qb⁹ hr. Mat. 16. τ Joã. 20. da. tri. cla. reg. ce. qdcũq; lig. τc. Alie sũt claues iurisdictiõis in foro exteriori in Roma pontifi. τ vocant claues iurisdictionis cõdendi statuta. τ decretalis in negocijs. τ causis diffiniẽdis: de qb⁹ hr in decretis. d. 20. c. 1. vbi sic di. Aliud est cãis terminũ iponere. aliud scripturas: iponere in negocijs diffiniendis auctas est necĩa. Tertio mõ accipiũt claues p ptãte excõicãdi τ absoluẽdi. de q̃ hr. Mat. 18. vbi dñs sic dicit. Nõ est volũtas. añ p̃rez vr̃z q in celis est. vt pereat vn⁹ de pusillis istis. Et idõ dedit formã correctionis hãc. Si pecca. in te frater tuus corripe τc. Math. 18. Si te nõ audierit adhibe et testes. Si eos nõ. dic tãdẽ eccl'ie. Et si ista terna monitione pmissa. eccl'iaz nõ audierit sit tibi sicut ethnicus τ publican⁹. i. p excõicatione separet. Et ex h vbo si eccl'iaz nõ audierit. sit tibi τc. accipit auctas excõicãdi eccl'ia: vt pbat. 21. q. 3. negãdũ τ. 2. q. 3. audi. §. cũ igitur ẽt. Et for⁹ trine monitionis pcedẽtis. τ hec trina monitio necĩa est i oi snĩa ferẽda excõi⁹ suspẽsiõis τ interdicti. 27. q. 4. c. d psbyteroz: τ d sen. ex. c. sacro: τ in scripus est faciẽda τ copia danda penitẽti ifra mẽsez. aliogn iudex snĩaz ferẽs suspẽsus est. vt hr d sen. ex. li. 6. c. 1. medicinalis. Jsti tres pdicti modi clauiũ sũmo roma. ponti. fm capitalẽ τ vlẽz ptãtẽ cõueniũt: qr ipse solus est vlis pastor eccl'ie. vt supra hitũ est hic. ¶ 2° nõn⁹ q̃ qlz istaz triũ monitionũ opz cõprehẽdere in se duas claues q̃ vocant claues ptãtis τ scie: de qb⁹ di in glo. Mat. 16. claues sunt discernẽdi scia: τ po. qr dignos recipe τ idignos excludere dz a regno. De his hr. 20. c. 1. vbi sic di. Xp̃s dicẽs Petro. qdcũq; liga. τc. prius dedit sibi claues celestes in altera dans ei sciam discernẽdi iter leprã τ leprã: in altera dans ei ptãtẽ eiciẽdi aliq̃s ab ecclesia vel recipiẽdi. Quare ille solus ipartit auctẽ decretis τ cõcilijs nec se subijcit eis. Pontif h τ li. 2. ti. de trãs. epoz. ca. iter. τ. c. τ vbi di. q̃ roma. ponti. nõ puri hois sz dei gerit vicẽ in terris. τ de⁹ est auctor legis nõ legi alligat⁹. ¶ Jdẽ pbat. d. 22. c. sacro sancta. Per illõ qd xp̃s soli Petro τ in singulari dixit tu es Petrus τ qdcũq; lig. τc. τ sibi celestis τ terrestris iperij iura cõmisit. d. 22. c. ois. τ. 25. q. 1. c. sũt qdã nota ca. significasti de elec. Nec audeat q̃sq̃ dicere q̃ hec iura verũ dicũt vbi papa agit p clauez scie. qr illimitate loqt de ei⁹ ptãte illimitata. ¶ Preterea vt dictũ est clauis scie non est hic⁹ scie sz auctas exercẽdi actũ scie. sz illa residet i papa siue heremita fuerit siue canonista. ¶ Jtẽ ad sciaz pape sufficit scia fidei: nõ. n. põt deponi nisi dephensus fuerit a fide deuius di. 40. c. si papa. Jgit q̃diu est fidelis põt canones cõdere. Nec huic auctoritati domini romani ponti. audeat q̃sq̃ cõtradicere: qr ca. omnes di. 22. dicit q̃ qui contradicit in heresim labit. τ. 24. q. 1. hec est fides.

Tertius articulus. Ubi querit. Qualr iste due claues distinguũt. Aut sic due q̃litates absolute. vel sicut duo respect⁹ ad diuersa officia exercẽda. De h est magna difficultas in pallegata cõstõne pape. ¶ Ad hãc dicunt Tho. Petrus. Rica. q̃ sũt vna clauis. Dicit. n. Tho. li. 4. di. 18. q. 1. ar. 1. q̃sti. 3° in pede. q̃ sũt due claues: nõ q̃ distinguãtur in eẽn⁹ auctis. sed q̃ act⁹ vni⁹ aliũ psupponit. U. g. Justitia est vna vt⁹ seu vna auctas hñs duos act⁹. s. cui est dãdũ vel reddẽdũ. τ iudiciũ executiõi demãdare. Sz exeq psupponit iudicare. Petrus ad h ponit ex⁹: q̃ ptãs liquefaciẽdi τ cõstringẽdi i sole sũt vna po⁹ cui corrñdẽt duo act⁹. ¶ Cõtra declarationẽ hãc q̃ facere vi p dño papa sunt q̃dã dubia. Supponit. n. q̃ auctas seu character sacerdotalis sit aliqd absolutũ in aia sic sũt vtutes theo^ce τ grã sacralis τ hõ. nisi. n. eẽt clauis aliqd absolutũ nõ posset fũdare religiones diuersas ad diuersos act⁹. Sz cõ h sũt fortes dubõnes post. Quia gñalr in ministris τ officialib⁹ nõ vi aliqd absolutũ dari in stitutiõe coz. sz solũ qdã respect⁹ ad aliqd offm vel ministeriũ exequẽdũ. U. g. Si aliqs dñs aliquẽ cõstituit in balliuũ. vel eps officialẽ: vel cap^m aliquẽ eligat in plãnũ τc. nihil absolutũ dat istis. sz hñt quẽdã respectũ iure ad exercẽda officia sua: sic vi i ppo^{to} d auctẽ seu charactẽ sacerdotali a xp̃o data seu cõmissa. ¶ Jtẽ. Character auctis iudiciarie nõ pt eẽ de gñe subẽ: qr nõ ptinet ad eẽntiã rei vl q̃titati qr nõ est

Rñsio

Dubiũ

Argm

Argm

magnitudo nec numerus. Igit̃ si est de genere absoluto, erit qualitatis. Hoc falsum, q2 nõ est dispositio: q2 nõ est de facili mobilis. Nec habitus, q2 ꝛ si de facili nõ corrũpit̃ tñ p contrarias actiones intẽsas corrũpit̃. Nec in scd̃a specie, q2 nõ est postea nãlis vel mãlis. Nec in tertia q2 nõ est passio que cito transit. Nec passibilis qualitas, q2 iste supponunt quantitatẽ. Nec de quarta, q2 nõ est forma: aut circa aliqd cõstãs figura quia illa reqrit quãtitatẽ. ¶ In cõtrariũ sunt alie difficultates. Quia necessario opz q character sit absoluta forma. Impossibile est respectũ fundari, siue sit respectus itrinsecus adueniẽs siue extrinsec⁹, q2 siue sic siue sic, est respect⁹ ad aliud se habere: ꝛ hoc nõ est fundare sed referre. Sed tu ponis q character sacerdotalis vel papalis dicit respectum ad diuersos act⁹ clauiũ q sunt discernere sciam ꝛ ligare p potentiã. Igit̃ character nõ est respectus. ¶ Itez. Character iz rõnez dispõnis passiue ꝛ actiue: vt in baptismo disponit ad suscipiendũ grãz: ꝛ in ordine ad agendũ officiũ ordinis ꝛ auctoritas iudicãdi ad agendũ ea que sunt iurisdictionis. Sed nullus respectus siue intrinsecus siue extrinsecus põt eẽ pncipiũ agẽdi vel patiendi: vñ nec mouens mouet: nec motus mouet̃ per istos respectus, igit̃ ꝛc̃. ¶ Itẽ. In omni actione opz q aliqd absolutũ pducat̃, p hoc eniz pbat phs. 5. phy. tex. cõ. 10. q nec ad actionẽ nec ad relationẽ põt esse motus. Sed est dare casuz vbi nihil põt esse nouiter pductum nisi character, vt si sacerdos ordiet̃ in peccato mortali. ꝛ si fict⁹ baptizet̃: de baptismo ꝛ eius ef. c. maiores. ergo. ¶ Itẽ. In recipiente sacrm̃ imprimẽs characterẽ, incipit esse noua relatio in eo ad deũ: character enim assimilat ꝛ repñsentat hñtẽ characterẽ, q hñs characterẽ est characterizatus fm̃ aliquã deputationẽ in ordine ad deũ. Sed ipossibile est q noua relatio adueniat alicui sine nouo absoluto. Sed deo nõ aduenit nouũ, igit̃ sacerdoti. ¶ Ad p̃m p̃me partis hic supra, qñ dĩ q in ministerijs nouis ꝛc̃, nõ cõfert̃ ꝛc̃. Distinguo, q aliquid deputari ad officiũ vel ministeriũ est duplr̃. Uno mõ q suã auctoritatẽ accipiat solũ p extrinsecã acceptionez vel acceptationẽ alterius aut p intrinsecã dispositionem. Uerbi gratia. Deus posset p solã acceptionẽ suã acceptare aliquez ad vitaz eternã sicut posuit magister sen. ꝛ põt ꝛ de facto facit aliqd acceptare mediante charitate infusa: vt tenet Aug. ꝛ doctores. Sic in pposito, posset deus hoiem acceptare ad vitam eternã sine sacramẽtis. Et acceptare posset verba sacerdotis quibus peccatorẽ iudicat ꝛ absoluit sine charactere sacerdotali: tamen hoc nõ facit de facto (vt tenemus) ꝛ h̃ dicit decretalis vel in. 7. li. de sum. tri. ꝛ fi. ca. in. fi. que ponit in baptismo grãm. ꝛ virtutes infundi. ꝛ idẽ dicit in sil̃i de hereti. Ad nostrũ: vbi ponit lumen glorie in beatis. Sz v̄tutes ꝛ lumen sunt in p̃ma specie qualitatis: que est genus absolutuz. ¶ Per hoc ad ar. qñ dĩ q ministris nõ cõfert̃ nisi nouus respectus. Dico q verũ est de illis ministris q instituuntur ad ministeria p solam voluntatẽ extrinsecã, s. dominoꝝ eos deputantiũ. Sed qñ instituit̃ p nouã idoneitatẽ vel dispositionẽ intrinsecã vt est character vel grã. vel clauis ecclesiastica tũc datur nouũ absolutũ. ¶ Ad 2ᵐ dicũt qdã q character est qdã supnãlis potẽtia: ꝛ sic est in scd̃a specie qualitatis per cõparationẽ ad potentiã naturalẽ. ꝛ per reductionẽ sicut habetur nãlis in p̃ma. ¶ Sed hoc nihil est. Q2 res absolute ꝛ si collocent̃ in genere per reductionẽ, tñ nõ collocantur in genere vt respiciũt causas suas extrinsecas vel naturales vel supernãles, sed precise per suas essentias intrinsecas vt albedo: virtus: ꝛ calor: ꝛ hmõ. Igitur si character aut clauis sit in genere, nõ opz ponderare an sit ab agente nãli, vel supernaturali. ¶ Propter qd dicunt alij q potentia naturalis ꝛ supernaturalis ẽt fm̃ qdditates suas nõ sunt in eodẽ genere (sicut dicit phs. 10. meta. tex. cõ. 26.) q2 corporalia ꝛ corruptibilia nõ sunt in eodẽ genere. Dico igit̃ q rem collocari in genere vel in specie est duplr̃. Uno modo, quantũ ad formalẽ generis ꝛ speciei rõnẽ. Alio mõ q̃tũ ad rẽ generis siue spẽi. Uerbi grã. Scientia acquisita ex accidenti nãe est res in genere qualitatis fm̃ Aristo. in p̃dicamentis. Character igit̃ quãtũ ad rẽ generis, s. fm̃ q est quedã dispositio vel habitus que nõ acquirunt̃ ex actibus non est in genere qualitatis sed res generis. Aristoteles tñ nõ negaret qn ipso posito, formalr̃ esset de aliqua specie qualitatis, sicut non negaret paternitatẽ in diuinis esse relationẽ mõ potẽtie si poneret̃. Et sic habemus q character põt esse de aliqua specie qualitatis q̃tũ ad formalẽ rõnẽ eius. Et vltra possumus arguere, q cuicũqz cõuenit formalis ratio generis vel speciei: si ipsuz ponat̃ in rerũ nã, ipsuz erit in genere ꝛ specie ẽt quo ad formalẽ rõnẽ generis. ꝛ hoc cõcederet phs. Cuz igit̃ nos theologi cõcedimus characterẽ ꝛ claues ecclesie in rerũ nã. ꝛ habere formalẽ rõnẽ habitus vel dispõnis vel potẽtie (nõ curo) habemus philosophice cõcedere q est in aliqua spe q̃litatis ꝛ realr̃ ꝛ formalr̃. ¶ 2ᵃ difficultas est hec. Qualr̃ illa res absoluta character, vel clauis, vel alia quecũqz: q̃ põt esse p̃nᵐ diuersaꝝ actionũ solũ multiplicat̃ p diuersos respectus ad diuersos actus. ¶ Rñdeo. Ad hoc patuit supra de iustitia: ꝛ potẽtia liquefactiua in p̃n° articuli. ꝛ pz de calore nãli, q vt est instrm̃ ad carnẽ nutriẽdã ꝛ gnãndã, dicit respectũ ad substantiã. Et ad hoc fert opiones ponentium, q aia esset sua potẽtie reabsoluta: ꝛ tamen sub diuerso respectu ad diuersa obiecta est pncipiũ diuersarũ operationum. Ad hoc lib. 2. di. 27. ¶ Cõtra ista est Scotus lib. 4. di. 18. q. 1. 3. art. q sunt simplr̃ due claues, ita q absolute verũ est dictũ chri: Da. tibi cla. ꝛc̃. Qd̃ pbat sic, q2 iste sunt distincte potestates a charactere quarũ vna põt esse sine alia in habente characterẽ, sed potestas cõficiendi corpus christi que pertinet ad characterem sacerdotij põt esse sine potestate clauiuz. ꝛ sic fuit in apostolis. Nam in cena cum dicebat̃ eis h̃ facite ꝛc̃. data fuit potestas eis cõficiendi. Sed potestas clauiuz non vsqz post resurrectionẽ. Jo. 24. quorũ remiseritis ꝛc̃. Sed eadem res absoluta non põt separari a seipsa, igitur differũt absolute. ¶ Item q separant̃ patet in quolibet sacerdote nũc ordinato. Primo enim dicit ep̃s. Accipe potestatem celebrãdi missam tam pro viuis q̃ pro defunctis, dans eis calicẽ. Et quibusdam interpositis ponens manum super caput ei⁹ dicit. Accipe, s. s. quo. remise. ꝛc̃. ¶ Itẽ alij dicunt q character nõ est nisi quidam respectus habentis characterem ad aliquod officiuz exercendum, hoc tenet Aureolus. Et ppt eã rationem, q possunt separi in. 4. li. tenet q sunt due relationes. Nam vna deputatur habens characterem ad effectum que est conficere corpus christi verum. Alia deputat̃ habẽs characterẽ ad effectũ circa corpus christi misticum. Sed relatio nõ potest esse eadẽ que est ad plures terminos, igit̃ ꝛc̃. ¶ Scd̃o probat eodem modo q potestates nõ sunt eedẽ. Quia potestates que possunt separari non sunt eedem. Sz claues scientie ꝛ potestatis sunt hmõ, potest enim alicui committi auctoritas cognoscendi in causa, sine hoc q cõmitteretur auctoritas diffiniendi. ¶ Ad p̃m Scoti dicunt quidã: q in separatis temporibus non dabatur character sacerdotalis ꝛ clauis, imo simul. Et quod dicit̃ q post resurrectionem dabantur claues. Uerum nõ est, inq̃tum claues sunt due potestates: sed solũ q p illa verba accipite ꝛc̃. determinarent̃ claues ad vsum, s. ad actum clauium exercendum. ¶ Contra. Si ista verba post resurrectionem dicta determinarent̃ ad effectum qui est habere vsum clauium. Igit̃ quilibet sacerdos in susceptione ordinum reciperet claues quo ad exercendum actũ: quia ista verba quorum remiseritis ꝛc̃. (q dicebant̃ post resurrectionẽ dñi. Jo. 2.) sibi ab ep̃o sicut ꝛ p̃ma verba dicunt̃. ¶ Itẽ. Si ista verba post resurrectionẽ dicta operent̃ ad exercitiũ clauiũ, qñ ep̃s dicit ista

Marginal notes: Oppo^m arg^m. — Character est for^a absoluta. — Arg^m 2^m — Arg^m 3^m — Arg^m 4^m — Ad primũ arg^m. — Ad scd̃m — Instantia — Rñsio ad 2^m. — Dub^m 2^m — Rñsio — Instan. Scoti 3 p^m q̃si — Op. aure. — Rñsio p^o Ad p^m Scoti. — Instantia

verba sacerdoti. Aut operant̄ prebēdo mām: qd nō est: q̄a nō dat sibi pp̄im. Aut eq̄ipando cū ex pte sui sacerdotib⁹ bn̄tibus populū subm. sicut facit dn̄s papa cū cōcedit religiosis tale priuilegiū p. c. sup cathedrā. cū admissiōe ep̄i subseq̄ute. Hoc falsum: q: tūc statī cū sint ordinati possent p diocesim ordinatis ordinate audire cōfessiones ⁊ absoluere sine licētia cuiuscūq; curati vt p̄nt fratres generale priuilegiū habētes. nō obstāte. c. ois vtriusq;. put diffinitū est. p. c. vas electionis. ergo. ℂ Dic igit̄ ad p^m ⁊ 2^m Scoti. potestas cōficiendi corpus chri verū. ⁊ ptās ligandi ⁊ soluēdi nō dant̄ separatis tēporibus. vt vna potestas p̄mo ⁊ alia post. Sed inquātum sunt due ptātes. sil̄ dabant̄ in ordinis susceptione sic q̄ scd̄a verba nihil operant̄ ad verba dicta in cena. sed solū fuerint dicta in illa forma verborū sicut verba cōsecrationis in diuersis euāgelijs sub diuersis verbis recitantur. ℂ Uel aliter dic. q̄ q̄uis sit vna qualitas absoluta: vtraq; potestas tn̄ dat̄ sepatis tēporibus ppter ordinē ⁊ respectū quē iportant ad diuersos actus inter se ordinatos habita debita mā vtriusq;. Nā p̄mo dabat̄ potestas ordis sacerdotalis ad cōficiendū corpus christi verū. habito pane frumenticeo. Scd̄o iurisdictionis ligādi ⁊ soluēdi. habito p posito subiecto. Nā q̄uis potētia liquefaciendi glaciem ⁊ restringēdi lutū sit vna virtus absoluta in sole: separatis tēporibus liquefacit ⁊ cōstringit ppter ordinē quē importat ad diuersos actus inter se ordinatos circa suas mās. Et sic ordinauit chr̄s in pposito. ℂ Ad p^m aūt Aureoli nego q̄ character est sola relatio. Immo est absolutū fundans tres relōnes ad corpus chri verū: ⁊ duos effectus circa corpus chri misticū: sicut iustitia dicit respectū ad intra iudicare. ⁊ ad ex̄ sententiare: ⁊ ad ex̄ distribuere vnicuiq; qd suum est. ℂ Ad 2^m dico q̄ verū est q̄ deus hoc potuerat fecisse de potentia absoluta. q̄ fuissent due claues ⁊ diuersis tēporibus collate. sed de ordinata de qua agimus: hoc nō fecit. ℂ Notandum est que est illa scientia que vocat̄ clauis. Hec qd mouet̄ in glossa. di. 21. c. 1. maxie cū aliqs habere possit clauē potestatis ⁊ nō sciaz. ⁊ ecōtra. ℂ R̄ndet̄ q̄ lz hec scia q̄ p̄cessit añ ordinis susceptionē nō fuisset clauis. tn̄ post ordinationem incipit esse clauis. Hec est opinio magistri sen. lib. 4. dis. 18. ca. 2. ℂ Sed in hoc magister nō tenet̄. sed reprobat eū sanctus Thomas. d. 18. q. 1. arti. 1. questiū. 3. ad 2^m arg^m. Quia si talis scia habitualis q̄ p̄cessit esset clauis superueniēte ordie sacerdotali. Igit̄ si aliquo ordinato in sacerdotē in quo non precessit talis habitualis scia. nō pōt infundi in susceptione ordinis vlr. nō esset verū q̄ in collatione ordinis sacerdotalis cōferunt̄ due claues: qd est cōtra euāgeliū. Math. 16. ⁊ Io. 20. Et ppter istā rōnē negat magistrū. Ricar. di. 19. q. 1. ⁊ Scotus li. 4. di. 18. ar. 2. Tenet igit̄ sanctus Thomas aliā opionē quā recitat ibi que dicit. q̄ scia que p̄cessit nō est clauis. sed autoritas exercendi actū scientie: que quādoq; sine scia est clauis: vt dī q̄ apostoli fuerunt laici quando in esse fuerunt ordinati sacerdotes.

R̄n^o auc. ad p^m ⁊ 2^m Scoti.

Ad p^m Aureoli.

Ad scd̄m

Dubium.

R̄n^o magistri.

S. Tho. 3. Magr̄ Scia nō ē sed clauis autoritas exercendi actū scie.

Questio secūda.

VTrum sacerdos parrochialis h̄z claues iurisdictionis vt possit excōicare. ¶ Primo de quesito. ¶ Scd̄o. Qui alij possunt excōicare. ¶ Tertio. An arbitri p̄nt excōicare.

Primus articulus. An sacerdos parrochialis possit excōicare. Ubi dicit̄ q̄ a iure p̄nt. 2. q. 1. c. nemo. ⁊ in glo. hoc tenet Hui. ibi. ad hoc de officijs ordinarij cū ab ecclesiarū. Hoc tenet Hostien. in notorijs criminib⁹: ⁊ in q̄bus nō reqrit̄ libelli oblatio. nō aūt in occultis. nec in his q̄ reqrant indaginē iudicia. lz nisi cōsuetudo sit in oppositū vel sp̄alis cōcessio. nec etiā tenet in illis notorijs vbi ep̄s inhibuit. hec in Hosti. de sen. exc. §. Quis non pōt excōicare ante fi. ℂ Sed vt dicit glos. sup. c. nemo archiepiscopi iam prescripserunt cōtra multos. ⁊ iterū est de facto: q̄ episcopi in multis inhibuerūt: ⁊ etiam cōsuetudo in multis est 𝔷ria. De hac mā diffuse in supra cōfessor. lib. 3. ti. 33. q. 49. Et ibi nota q̄ standū est s̄m cōsuetudinē. ⁊ sic in paucis excōicare p̄nt. Cōmuniter tn̄ excōicare p̄nt in furtis ⁊ damnis in p̄rochijs suis. nō tn̄ s̄m Hosti. ibi p̄nt excōicare a iure solemni excōmunicatione. que dī anathema. q̄ fit cū candellis accensis ⁊c. de qua. 2. q. 3. quidā tn̄ sacerdotes de ordinatione seu mandato episcopi cū candelis accensis ⁊ alijs solēnitatibus excōmunicant. ℂ Nunq̄d suos excōmunicatos possunt absoluere. R̄ndet Host. ī sen. exc. §. qs pōt absoluere. R̄ndet regulr̄ pōt absoluere q̄ pōt ligare. 21. di. inferior. nisi superueniat impedimentū puta q̄ excōicator in excōmunicationē inciderit. vel tēpus auctoritatis sue labat̄ vel reseruatio fit ⁊ silia. Secūdo in tēpore q̄ alij p̄nt Hui. c. cū medicina. li. 6. de sen. ex. vt dicit q̄ excōicare p̄nt sacerdos curatus. vt. 2. q. 1. nemo. vel alius p̄lat⁹ ecclesie. supra de offi. ordi. cū eccle. vel abbas de simo. vel p̄or de ma. ⁊ obe. cū in ecclesijs. vel archidiaconus vt ibi. Romana. ⁊ ca. venerabilibus.

Dub^m

Secundus articulus. Qui sunt alij īferiores qui p̄nt excōicare. Iudex etiā delegat⁹ excōicare pōt de offi. dele. p̄terea ⁊. c. ex literis ⁊. c. querēti. tertio vtrū arbitri cōpromissarij p̄nt excōicare. De hoc. 2. q. 7. q̄ de arbitris. ℂ Uidendū aūt est q̄ sunt iudices ⁊ q̄ arbitri ⁊ q̄ potestas vtriusq;. De h̄ hi. 2. q. 6. c. de arbitris. vbi dī. Iudices sunt ordinarij. vt pote q̄ ab apostolico vt ecclesiastici: vel ab imperatore vt pote seculares legitimā potestatē accipiunt. glo. potestatē ei⁹ rei. de qua vterq; ordinari⁹ iudex est. Nec pōt iudex ordinarius esse arbiter vt pbant Hosti. ⁊ Hod. c. de arbitrijs. §. qs possit. qd intēdit Host. ⁊ glo. c. de arbitris. de arbitro legato supple nō pōt iudex ordinarius esse arbiter delegatus sup his qui sibi subsunt: vt hic infra. nō hoc dicunt de arbitratore vel arbitrante amicabili. ⁊ volūtario.

Iudex ordinarius pōt excōicare non extraordinarius.

Iudex ordinarius. qd sit.

Tertius articulus. An iudices arbitrarij possunt excōmunicare. Ubi p̄mo sciendū q̄ arbitri sūt q̄ nullā habētes potestatē hi. s. sup eos q̄ in se compromittunt. (legit̄ in textu) sed cū cōsensu litigantiū in iudices eligunt̄. ⁊ in quos cōpromittit̄ vt eorū sententie stet̄. Sed q̄ ista descriptio arbitrorū est gnālis. ideo ibi vlterius distinguit̄ de arbitris: ⁊ dī q̄ arbitrorū alij sunt ordinarij ⁊ arbitrarij. alij arbitrij tm̄ ordinarij: ⁊ arbitrarij sunt q̄ eligunt̄ ab his q̄ nō sunt suppositi eorū iurisdictioni. tn̄ electi sunt de cōi cōsensu ⁊ dant̄ a superiore vt sint eorū iudices delegati. Et hi eorū p̄uilegio ordinarie dignitatis gaudēt. arbitrij tm̄ sūt. qui de cōi cōsensu ptium eligunt̄ ⁊ se volūtarie subdunt partes sententie eorū. sic exponunt Ioan. and. ⁊ Hug. Ab arbitro delegato appellat̄ ibi in fi. sed ab arbitro nō delegato sz voluntario nō. ibi in p̄ncipio. ℂ Concordant his Ioan. mona. 6. de arbitris ⁊c. idest vbi dicit q̄ arbiter est voluntatum. ⁊ aliquando accipitur pro iudice delegato: ⁊ ab illo appellat̄ aliquando pro arbitro in quem ex mera voluntate cōcertātium est conuentū: ⁊ a tali non appellatur. sed eius sententia siue sit equa siue inique tenenda est: ⁊ sibi imputet qui sic voluntarie in ipsum cōpromisit. Ioan. etiam Andr. 6. de arbitris. cap. 1. dicit sunt quidaz arbitri qui compromissarij vocantur ⁊ voluntarie adeuntur ⁊ ab eo appellant̄. ⁊ sic dicit sunt arbitri s̄m iuris formaz electi: ⁊ tunc ad eū de quo habent potestatem debet appellari. ℂ Sed adhuc aliter differunt iudices ordinarij ⁊ arbitrarij ⁊ arbitri in potestate. Nam s̄m Hosti. tit. de sen. excō. §. quis possit. ex. vbi solo dicit q̄ prelati omnes qui spiritualem iurisdictionem habent de consuetudine vel de iure cōmuni puta qui p electionem creant̄ nec 𝔷traria 𝔷suetudo repugnat excōicare p̄nt maiori excōicatione ēt si nō sint p̄sbyteri: nec curā animarū habēt dum tn̄ iurisdictionem habēt ⁊ subditos. nā iurisdictio sine

Sacerdos parrochialis pōt excōicare.

cohertione nulla est. Judex etiã delegat⁹ excõicare põt: ₇ de offi. delegati. preterea: ₇ c. ex literis ₇ c. querẽti. ¶ Ex premissis ꝯcludũt alij ꝙ arbiter cõpromissari⁹ ₇ nõ delegatus nõ põt excõicare. Nã ab oi excõicatione appellari põt: nã per legitimã appellationẽ suspendit excõicatio. ₇ si lata sit post nulla est. de sen. ex. ꝑ tuas. Sed arbitro cõpromissario non põt appellari. vt hic supra de arbitrijs. c. i. Jtẽ vt deductuz est ꝑ Hosti. excõicare solũ cõuenit iudicib⁹ ordinarijs ₇ delegatis: q₂ iurisdictionẽ hñt. Et dicit Host. §. quis possit. vbi talia possit in veritate. Aliud est arbitriũ. aliud iudiciũ: ₇ ali⁹ arbiter ₇ alius iudex. sed ꝑ hoc ꝙ cõcertãtes volũtarie pro-mittũt in arbitratorẽ ꝙ stent snie eius nõ dat ei iudiciaria potestas aut iurisdictio. cũ non ponit ibi alia denegatio ab habente iudiciariã potestatẽ aut iurisdictionẽ. ¶ Et ꝑ hoc ꝙ arbiter tñ nõ põt excõicare. facit ꝙ q₂ excõicare solum ptinet ad habẽtes iurisdictionẽ. Jgit ideo cũ agit de excõi-catione in genere di: caute ꝓuideat iudex ecclesiasticus. 6. de sen. excõ. ca. medicinalis: ₇ de sen. ₇ re. iu. cum eterni di. ca-ueant ecclesiastici iudices: ₇ infra ordinarius aũt delegatus. Gui. monachus. Jo. an. dicunt ꝙ hic nõ cõprehendit arbiter cõpromissarius: cõprehẽdit tñ qui succedit loco delegati. 6. de arbitris. c. i. vt supra que igit potestas arbitrij cõpromissarij. Dic ꝫm Hosti. de arbitrijs. §. qualiter cõstituat. ꝙ põt ponere penam vel alij partibus.

¶ Distinctio. XVIII. Questio. I.

¶ Hic queri solet si peccatũ oĩno dimissuz est a deo ꝑ cordis cõtritionẽ ex quo penitẽs votum habuit confitendi/ quid postea dimittatur ei a sacerdote: ₇c.

VTrum iniusta Excõmunicatio ligat. ¶ Primo que est cã excõmunicandi. ¶ Scdo qñ excõicatio est iusta vel iniusta. ¶ Tertio an iniusta ligat.

Primus articulus. Que debeat eẽ cã excõicandi. Ubi recitat Guid. 2. q. 1. nemo. ₇ 2. q. 3. epi snias multoꝝ ꝙ pro sola cõtumacia est qs excõicandus. Sed ca. epi dicit ꝙ opio Lauren. fuit ꝙ nõ tñ pro cõtumacia. sed etiaz pro alia offensa. dũmõ sit grauis. dz qs excõicari. Nam pro parua ₇ leui nõ. 2. q. 3. nullus. Hosti. eniz supra cõcordat ista de sen. excõ. §. qbus ex causis: ₇ dicit ꝙ per decretalẽ ex pte de sen. ex. vĩ ꝙ ferenda est pro contumacia vel pro offensa. vt dicit Laurẽ. Sed addit. Si recte incipiat nõ dz qs excõmunicari maiori excõicatione nisi pro cõtumacia: vt hic supra. ca. nemo. ₇ c. epi. Naz cõtumacia multiplex dicitur. Est enim cõtumax q citatus nõ venit. q veniens non respondit. qui veniens ₇ respondens illicẽtiatus recedit. q latet. Uel q se absentat vel procurat ne citatio ad ipm perueniat. Qui nõ satisfacit pro debito. Qui nõ penitet de peccato. Qui superiori nõ obedit. sed hec oia sunt ꝯtumacie sicut offense. Et vltra hoc cõtumax est qui venit cõtra ius: ₇ sic ois delinquẽs ꝯtumax est. Et sic ꝯcordat ꝙ fertur pro sola contumacia sicut ₇ pro offensa. nam oẽ graue peccatũ cõtumacia est. Et hoc est qd dicunt alij ꝙ cum aliqs di excõmunicari pro furto. homicidio: ₇ hm̃oi. pro cõtumacia de tali crimine. 2. q. 3. nemo ₇ cap. nullus. ¶ Cõtra. Quicqd sit de istis. certũ est ꝙ fornicatio/ adulteriũ/ furtũ/ homicidiũ/ ₇ similia/ sunt peccata: ₇ nõ sunt ꝓprie cõtumacia: quia vt plurimũ cõmittunt vbi monitio nõ precessit. ¶ Propter qd magis ꝓprie (vt recitat Guid. super. c. nemo. 2. q. 1.) dicit Hug. ꝙ pro sola cõtumacia quis excõicat. 2. q. 3. nemo ₇ c. nullus. nam nullus excõicatus est si ipse velit (vt ibi ₇ 75. d. sed illud: ₇ 24. q. 3. tanslatur: ₇ expsse. ca. nemo. vbi di. Anathema nõ nisi ꝑ mortali dz imponi crimine) ₇ illis q aliter nõ poterunt corrigi. nolle corrigi est cõtumacia. ¶ Cõtra de ver. sig. ex parte. 1. Ubi distinguit: ꝙ qñqz excõmunicat quis ꝑ cõtumacia/ qñqz pro offensa. ¶ Rñdet glossa ibi iuxta textũ. ꝙ si qs vocatus non venit ad iudiciũ excõicat pro cõtumacia directe: ₇ si nõ satisfecit de furto vel malefacto infra tẽpus cõstitutũ. indirecte excõmunicat pro cõtumacia: q₂ nõ satisfecit tẽpore cõstituto. Et sic oẽs opiones aliquo mõ cõcurrũt in illã ꝙ nõ est ferẽda nisi pro cõtumacia. Et pro hoc sensu facit. ꝙ chrs dans formã vitandi aliquẽ vt excõicatũ. ꝑmo docuit ipsuz monẽdũ ter. ₇ tandẽ si te nõ audierit sit tibi sicut ethnicus ₇ publicanus. Mat. 18. 24. q. 3. notãdũ. 17. q. 4. de ꝑsbyteroꝝ. 16. q. 6. oẽs decime. Et ad hoc facit de sen. exc. sacro. Jbi. n. precipit ꝙ trina monitio ꝑcedat: ₇ 6. e. cõsti. Ubi nihil ꝑcedit triplr monitio vel vna ꝑ tribus cũ debitis interuallis dierũ. etiaz cũ iure qs excõicat. hoc statuit pro futuris culpis: ₇ sic futurũ trahit loco monitionis. Patet igit ꝙ excõicatio non est ferenda quousqz monitus cõtumax est ecclesiaz nõ audiendo. ¶ Querit Hug. 2. q. 3. nemo. Quõ tenet ꝙ ꝑmo monet q percutit clericũ: ₇ in silibus cũ excõicatio est lata in preterito. vt sic dicant excõicari ꝑ cõtumacia. ¶ Rñdet. ꝙ ibi premissa est monitio. q₂ iamdiu in sacris canonibus ꝑcessit monitio. igitur percutiens clericum est contumax: ₇ sic de alijs transgressoribus canonis.

Instantia

Rñsio

Excõicatio ꝓprie inferri dz ꝑ cõtumacia.

Infra. q. 2. ar. 2. circa ꝑn^m ₇ mediũ.

Dubium.

Cõtumax dr multiplr.

Instantia

Rñsio

Secundus articulus. Quõ excõicatio dicatur iusta. Ubi dico ꝫm Hosti. extra de excõi. pla. ca. 1. ꝙ vt iuste qs excõicet q̃tuor requirunt. Primũ est/ ꝙ cã vera ₇ rõnalis subsit. Scdz/ ꝙ amonitio cõpetẽs precedat. Tertiũ/ ꝙ ꝓferẽs sniam ꝓcedat nõ exodij fomite: sz ex charitate correctionis. Quartũ/ ꝙ ferat in scriptis de hoc. 2. q. 3. snia in glossa. ¶ Sed que est pena illi⁹. q aliũ iniuste vel minus rite excõicat viriltr nõ obseruãdo ea q̃ ꝑdicta sunt in excõicãdo. Di ꝙ punit multiplr. Primo punit: eo ꝙ tenetur excõicato actiõe iniuriarũ. 2. q. 3. illud. ₇ c. temerariũ. Scdo/ ꝙ tanqz sacrilegus est puniẽdus. 24. q. 3. non ꝑperpetuũ. Et hee due pene spãlr locũ hñt qñ snia i aĩo est iniusta. Tertio/ ꝙ carere dz cõione hoiuz. ₇ arceri ab ingressu ecclie inqñtuz supiori visuz fuerit equũ. 24. q. 3. de illicita: ₇ hoc forte qñ iniusta ex cã spãlr locũ hz. Quarto/ si ferat nõ seruato ordine illius decre. sacro: de sen. excõ. l. (vt si nõ ꝑmisit admonitionẽ canonicã ₇ corã idoneis testib⁹) tunc interdicit ei ꝑ mensez vnũ ingressus ecclesie ipso iure. etiã si aliter sit snia iusta vt. c. sacro. Quinto/ si snia iniusta appeat ad interesse cõdemnat excõicato aliter: nihilominus si culpe q̃litas postulauerit supioris arbitrio puniẽdus vt in ꝑdicto. c. §. cũ aduersus. Etiã punit vt supior si sit requisit⁹ ei⁹ sniam reuocet vt ibi. 6. nõ solũ ab igressu ecclie. sz a diuinis officijs ꝑ mensez vnuz nouerit se suspensuz: ₇ si iterim celebrat irregularitatẽ incurrit. sup q̃ circa sedẽ aplicã nõ poterit secũ dispẽsari hoc. 6. e. ca. cũ medi. ¶ Sz nũqd de iniusta snia põt iudex excusari sup ꝑmissis. Dic excusat ꝓbabilis cã ꝓferẽte. maxie si laudabilis opionis existat ex. e. sacro. §. cũqz. Sed q̃rit glo. cap. sacro. Que est illa tam ꝓbabilis. Rñdet ꝙ forsitan credidit citationẽ ꝑuenisse ad ipz. credẽs ipz cõtumacẽ cũ nõ eẽt: vel credebat cãm excõicationis sufficiẽter ꝓbat. i. errãs in ꝓbationib⁹ dubijs. ¶ Jtem querit quare adit si sit laudabilis opionis. Rñdet. Quasi dicat nõ sufficit nisi sit laudabilis ₇ ꝓbabilis opionis. vt ꝑsumat ꝙ h̃ nõ fecisset nisi errasset.

Excõicatio iusta. 4. exigit.

Dubium.

Quintuplici pena punit qui aliũ iniuste excõicat.

Infra. q. 2. ar. 4. ꝑn. cip.

Dubium.

Tertius articulus. Quõ excõicatio dicit iusta. vel iniusta. Ubi Hug. dicit. 2. q. 3. si epũs excõicet. cũ iniuste quo ad aiuz. siue q̃ ad ordinẽ. siue q̃ ad cãz: puta. excõmunicat innocẽtẽ excõicatio ligat. de re. spoli. lrãs. Et tenẽt cõiter doctores ꝙ iniusta ligat. 2. q. nemo. 1. ₇ c. ꝙ igit. Jbi. n. dicit Gui. Ex isto canone nota rõnẽ q̃re ecclia voluit ꝙ ligaret excõicatio iniusta. Una est. vt sic hõ cresceret in merito parẽs snie iniuste ꝑ obediẽtie meritũ. vt h̃ sile ponit Apls.

Arg^m ꝑn

Rõ ꝑma.

Phi.2° q xps humiliauit se iniuste snie obediendo. pp q
deus exaltauit illū. Glossa. z humilitas z obediētia fuerunt
Ratio 2°
meritū. z resurrectio. z ascēsio. fuerūt premium. ℂ Scda vt
claues ecclesie in maiori reuerētia habeanť: dum timent ho-
mines snias etiā iniustas: z claues ecclesie nō ɔtemnūt. vt in
ca. nemo cōtēnat. ℂ Sed ibi recitat Gui. opi͂o Gratiani. qui
dixit q nō ē talis snia excōicationis: nisi talis sit cā p qua
qs dignus est excōicari. Subdit Gui. sup hoc. pōt solū intel
ligi quo ad deū nō quo ad ecclesiam: z hoc tenent doctores
cōmuniter. De hoc Gui. de sen. ex. cū medi. dicit q nō ligāt
quo ad deū. Probať p Aug^m. 2. q. 3. c. qui iniustus. Ubi dicit
q iustus est z iniuste maledicit premiū illi reddiť. z si nō te-
neať ligatus apud deū sentētie tñ parere dz. ne ex supbia li-
geť. q pus ex puritate cōscientie absolutus tenebať. ℂ Itē
ibi. c. illud. dicit q si qs iniuste anathema fuerit. ei potꝰ ob-
est. q facit. q ei q pro hoc patiť iniuriā. spūs enim sanctus
habitans in sanctis. p quē qs ligať atqz soluiť. imeritā nulli
ingerit penā: p cū qppe diffundiť charitas in cordibꝰ nr̄is q
nō agit pperā: sanctus. n. spiritus nō fm arbitriū hoīuz: sed
fm arbitriū dei peccantibꝰ peccata dimittit: columba tz. co-
lumba dimittit. Ex hoc pōt fieri argm. Spiritꝰ sanctus ha-
bitans in sanctis. p quē qsqz ligať atqz soluiť imeritaz nulli
ingerit penā. i. igeri pmittit. Sz si iniuste excōicatus apud
deū ligareť pmitteret imeritā ingeri penā (vt p se pz) igitur
apud deū nō ligať. Probat Aug. suā maiorez. Quia vbi. s. s.
ibi manet charitas p cū qppe diffundiť zč. Sed vbi manet
charitas ipsa nō pmittit aliqd agi. p peccatū. pmitteret aūt
agi p peccatū si iustos iniuste ligari permitteret. Pz igiť q
spiritussanctus in iustis hoībꝰ habitans. nō pmittit iniustaz
eis ingeri penā excōicationis. ℂ Itē sic arguit Aug. Spiri-
tus. s. nō fm arbitriū hoīuz: sed dei peccata tenet. i. peccato-
rez pena peccati ligat z dimittit. Sed iniuste excōicatꝰ fm
arbitriū hoīum tñ. nō fm arbitriū dei est excōicatione liga
tus. Ergo nō ligať pena erga deū. imo liber dimittiť apud
deū: z hoc est qd ɔcludit colūba tz. colūba dimittit. Sz sup-
posito q iniusta snia nō ligat apud deū. hec vera sūt qñ sen-
tētia est iniusta ex cā. qñqz aūt est iniusta: qz nō fuať ordo
Dubium.
iuris. De hoc di. q. sequēte. art. 3°. ℂ Sed nūqd poterit liga
tus iniusta snia ex iniusta cā ministrare in suis ordibꝰ. Sūt
argumēta q nō. Uñ. 2. q. 3. ca. 1. sic diciť ponať q culpa su-
spensione digna nō fuerit. ℂ Quero vtz sit deponendus q
officiū ɔtra phibitionez epi celebrare ausus est. Probat q
sic. p Greg. dicentē. Snia pastoris siue iusta siue iniusta te-
nenda est. Alia litera timenda. Hug. ibi vtrāqz literaz vidi.
Glo. ordi. dicit. Hic queriť. An ille sit dignus depositione q
excōicatus vel suspensus celebrat. Rñdet certe sic. Ut. 2. c.
si quos psbyter: z extra de cle. ex. fraternitati scdo. ℂ Ad hec
sunt rōnes qs ponit Gui. supra in pnº huiꝰ articuli. Nā talr
Rñsio.
ligatus dz querere meritū suū z cauere ne claues cōtēnat. sz
hoc facit abstinēdo: vt ibi Inno. de excel. pla. c. tāta. ℂ Dic
q in iure antiquo nō exprimiť q ministris inferať excōica
tio a iure sicut nostris. sed a qbꝰ hec obseruātia. 2. q. 3. si quis
eps. 1. z. 2. z ex hoc qd ibi di. q tali nature spes recōciliatio-
nis. Sed hodie est expressuz. de sen. exc. cū illorū: z de cleri.
Excōicatus iniuste si occulte ē pōt ministrare latēter. Uide. q. seq. art. 3. circa me.
excōicato. illud. ℂ Et sine preiudicio vī distinguēduz. Aut
excōicatio sua nota est hoībꝰ: z tunc nullo mō celebret in p-
sentia eorū. sed humilr ppter meritū suū obediat z ne con-
tēptor indiceť clauiuz ecclesie (vt in. c. qd igiť z. c. nemo con
temnat. 2. q. 3.) z de foro isto ecclesie loquiť. c. Greg. Ait eniz
Scietia pastoris siue iusta zč. Nota. Pastoris ecclesie. Hec
eniz verba significāt snias manifestaz. Nam ecclesie est de
manifestis iudicare. sicut logť. c. nemo. Ait eniz. Nemo con
temnat vincula ecclesiastica zč. ℂ Aut sua excōicatio occul
ta est soli deo z sibi. z tunc nō metuat dño ministrare. naz in
foro dei talis est snia nulla qz per Augm vt supra probatum

est spiritussanctus habitans in sanctis non permittit eis im-
meritam ingeri penam. Sed eam soluit z dimittit colūba.
Sed in casibus iuris. vbi snia nulla est fz canones ecclesie:
in ecclesia permittunť huiꝰ excōmunicati ministrare. Igiť
z in foro dei permittunť. ℂ Ad hoc est Hieronymus. 24.
q. 3. ca. si quis: vbi diciť. Si quis nō recto iudicio eorum qui
presunt ecclesie depellať z foras mittatur. (Guid. per excōi-
cationē) nihil lediť eo q recto iudicio hoībus videť expul-
sus: z ita interduz ille qui foras mittiť intro sit. z ille foris. q
intus videť retineri. Tunc sic. Per excōicationē mittiť qs
foras. z per oppositū quo ad forū in quo nō est excōicatus
est intus. Sed q in foro est intus sicut indigena libere pōt
ministrare. Igitur in foro dei in quo est intus pōt ministra-
Ad argm.
re. ℂ Nec mouēt argumēta ad oppom. Qz qd dicit Grego.
(sententia pastoris zč.) loquiť in foro ecclesie (z hoc est. qd
dicit pastoris ecclesie) z dictū est q ibi nō dz ministrare in
Ad primaz rōnem.
presentia illorū de ecclesia. q hoc sciūt. ℂ Et sic pz ad pm in
pncipio artic. ℂ Ad 2m qñ diciť q ppter meritū dz se hu-
miliare snie. Dicunt q in foro. s. ecclesie dz se humiliare vbi
veritas sua nō est cognita. ergo p oppositū apud deū. vbi cō
stat de veritate innocentie sue. nō dz mētiēdo se humiliare.
Ad scdam rōnem.
ℂ Ad 3m de cōtēptu clauiū. Dicūt. q in foro ecclesie in pre-
sentia eorū de ecclesia q sciunt eius excōicationē nō dz mi-
nistrare. ne cōtēptor videatur clauiū. Igiť per oppositū po
test in foro dei z occulte. qz apud deū nō iudicabiť contem-
ptor. cum apud deū snia nulla sit: z apud eū intus sit. z nō fo
ras: sicut nec qs iudicatur cōtemptor qñ qs excōicatus cele
brat corā papa. qñ papa scit q snia illa nulla est in foro ec-
Dubium. Uñ ois cōtēptꝰ inducit excōicationē.
clesie. ℂ Sed pone aliqs scit se iniuste excōicatū: nunqd si
cōtemnat. ɔtemptus ille inducit excōicationez. Uidetur q
sic. Qz doctores dicūt cōiter q snia iniusta nō ligat nisi con
temnat excōmunicatus: z ad hoc habeť. 24. q. 3. c. notandū.
in fine. Ubi di. Excōicatio medicina est. nō eradicatio: vbi
forte ex contemptu z superbia excōmunicati pueniat. De
sen. ex. 6. cū medi. vbi di. Excōicatio nō mortalis est: sed di-
sciplinans nō eradicans: dum tamen is in quem lata fuerit
Rñsio.
nō contemnat. ℂ Quicqd sit de veritate. Iste auctoritates
non probant q sit excōicatus. qz cōtemnit. nisi de excōmu-
nicatione que peccatū mortale est separans a vita eterna. nō
que vtať snia excōicationis: seu pena canonica. Nam pon-
dus auctoritatis vtriusqz iacet super hoc: q excōicatio intro-
duciť in ecclesia. vt saltim cōfusione pueniente spiritus eius
saluus fiat in die domini (fm Apostolū pmo ad Corin. 5.) z
allegat caplm notādū: z nō introduciť vt eradicet peccato-
rē de terra viuentiū. nec eradicať nisi finalr ɔtemnat: z sic
exponit Hug. ibi dicens. nisi cōtemptu substantiandi. Gui.
ibi cōtēptu finali. i. nullus cōtēnat z supbiat q excōicať vsqz
in finē. ℂ Sz glo. mona. Io. an. c. cū medi. vī facere 3. Naz
dicūt: si cōtemnat amplius ligať p caplm. notādū. 24. q. 3.
z de sen. ex. c. p tuas. Gui. si iniusta esset snia pp cōtēptū inci
pit vinculare. 2. q. 3. audi. §. cū igiť. Sed p hoc nō pbať q p
cōtēptū eo facto sit excōmunicatus. ℂ Ubi nota pmo qd
est cōtēptus sententie. Secundo quid est amplius eu ligari
seu ex contemptu excōmunicationē prouenire. ℂ De pmo
dicit Hosti. in lectura de sen. ex. dilecto filio: z de hoc de ex-
Quid ē ɔtēptꝰ excōicationis.
cel. prela. tanta. Qz multis modis apparet de ɔtemptu sen-
tentie excōmunicationis. Primo, qñ excōmunicatus culpā
nititur cumulare. extra. e. dilecto filio lib. 6. Scdo, qñ intrat
ecclesiam: z etiam dicendo ibidez diuina. 1. q. 1. nō liceat cle-
ricus: vbi forsan causa predicationis audiende qua audita
statim exeat extra. e. responsione. Tertio, si ecclesiam nō in-
trat: sed de foris ad valuas ecclesie stat dum dicuntur diui-
na z audit diuina: quod est contra iura extra de pen. z remi.
quod intelligit. §. 1. extra de priuile. q non nullus. Quarto,
si cōioni aliorū se ingerit cū in potestate sua sit cuitare eam

extra de cleri.ex.z4.ca.illud.Quinto si nimis dormit in sen
tentia sic ligatus per qd presumit q euanuerit medicina cu
nihil sit operata:sup quo tn est vsqz ad annu cópletu irregu
lariter expectádus.z.q.3.rursus:τ extra de hereticis.c.excó
municamus fm Hosti.Gui.c.cu medici.magis gnalr τ ma
gis pie exponit cótéptu dicens.Dicit aliqs otén ere si sper
nat.τ nó curat.zz.d.ca. de cóstantinopolitana:τ iste intellc
magis concordat regule que dicit.In penis benignior pars
est interpretáda:τ maxie vbi ius gnalr loquit de contéptu:
vt in.c.notandus:τ.c.cu medi.τ cap.epoz.de priui.6. ¶ Ad
zm dicit q cótemnés sniam amplius ligat ex ea:qr cótennen
do eá cósequit in eo cómissio noui peccati τ cótumacie:qd
est peccatu Ariolandi.Nu.1.Reg.15.Melior est.n.obedié
tia q victime:qn.q.peccatu Ariolandi est repugnare:τ qsi
scelus idolatrie nolle acqescere.Et id ex nouo peccato τ có
tumacia puenit q est excóicandus.z.q.3.nemo.Etiá aggra
uanda est snia si cótemnit.vt excóicent secu participantes
iuxta formas de cle.statuimus.de sen.ex.6.τ si pduret in có
téptu regrauanda est snia τ pyciendi sunt lapides cótra do
mu suaz.in signu.q.sue eradicationis de ecclesia.Et alie sunt
solemnes ofusiones.que sunt cótra eu exercende zm modu
paris.vel post.40.dies retrudendus est in carceré fm legé
anglie.Uel si monitus ab episcopo infra annus excóicatio
nez sná nó metuit.tanq hereticus est persequendus fm ca
nones.¶ Per hoc soluunt glosse allegate.nó eniz sequit ex
cótéptu excóicatus magis ligat vt in.c.per tuas:de sen.exc.
Uel ex cótéptu puenit excóicari:vt in.c.notandu.igitur ma
gis ligat:ita q puenit excómunicatio eo facto.Potest eniz
amplius ligari nouo peccato τ cótumacia:τ ex hoc puenire
q merito est excóicandus.per sniam iudicis aggrauandus.
regrauandus:vt dcm est.Ex hoc sensu possunt saluari glosse
qs viderent reprobande.Ná pene sunt restringende.6.de
re.iu.ca.odia.restringi conuenit.Et ibi.In penis benignior
pars est interpretáda.Et hoc maxime tenet.qn pena nó est
in iure expressa.6.de sen.ex.is qui.Ad idé glossa ibidé.Cum
igit nó hnt legé quá allegent.vt pter cótéptuz snie.qs eo
facto in eaz incidat.nó est hoc ad sniam latá extendendu.sz
potius deferenda monitione preuia.Et ad hoc faciunt capi
tula q allegát.z4.q.3.notádu.τ.z.q.3.au.§.cu igit.vtrobiqz
enim allegat euang.Ma.18.Qr si demu audire cótempse
rit peccator ecclesiaz est excómunicatione feriendus.

Quid sit amplius excommunicatus ex contemptu excommunicationis sententie.

Questio secunda.

Utrum sententia que est iniusta:qr nó seruatur ordo iuris ligat.

Hic tria. ¶ Primo de snia excómunicationis iniusta:qr nó seruantur monitiones canonice. ¶ Scdo de iniusta.qr nó pfert in scriptis fm formá iuris. ¶ Tertio dubitat. An si nullus sit ró de iniusta snia.pmo τ scdo articulo.

Primus articulus.An snia excóicationis iniusta eo q nó seruant monitióes canonice ipso iure
liget excóicatu.Ubi dico q excóicationé dz pcedere trina
monitio.sicut chris docuit Ma.18.q si peccaret frater ter mo
nédus esset anq ab ecclesia expelleret Mat.17.τ.18.q.4.
de presbyteroz:τ.16.q.7.oés decime:τ.z4.q.3.notandu.de
sen.ex.cótingit.Et qui excóicat canonica monitione nó pre
missa est ab ingressu ecclesie interdictus p mensem vnu.de
sen.exc.sacro:τ q interdictus est ab ingressu ecclesie τ in ea
celebrat durante interdicto.irregularis est de sen.excó.cum
me.6.¶ Dic igit q hmoi snia ligat.ca.romana.Ubi di q snie
absqz monitione premissa sut iniuste.Gui.ibi.Ex hoc euidé
ter apparet q snia lata absqz monitione canonica tenet.τ si
iniusta sit.z.q.3.ca.1.als nó diceret hic litera.iniustas τc.sed
diceret nullas sicut dixi.8.c.statu.in si.z.vbi.idé ibi. ¶ Sz
nuqd requirit canonica monitio in snia gnali.sicut in spali:τ

Admonitio.3.excómunicationé precedere dz.8.d.16.q.2.ar.1.si.Et li.ro.d.uy.q.1.arti.3.

Dubium.

sic ferat p culpis cómissis.Dico q sic.c.romana.§.sz nec in
spe.Gui.ibi.τ monet.Debet pcedere monitio gnalis qn ge
neralr fert excóicatio.oés q fecerunt furtu vel pctm si fece
rit. ¶ Sed nuqd p futuris culpis in gnie vel spe possit fie
ri excóicatio/sic dicendo.Excómunico tales vel istos.si tale
qd in futuru fecerint.vel ét p iam cómissis si in futuru non
se emendent infra tale tps.Dic q nó.c.rom.§.caueant. Ubi
mora exhibéda satisfactione vel culpa seu offensis pcesserit
vel alia rónalis cá quá in ipsis sentétijs exprimant.Subdit.
Gui.sup futuris. Nullus est excóicádus in genere vel in spe.
nisi ex cá expressa.c.sacre.τ.c.7.statuimus.Qd aut fallit sta
tim dicet.Et sup.c.cu medi.dicit q qdá dicunt q oia in scri
ptis debent exprimi:qn est snia de futuro.nec hoc pbat.Et
addit hoc ét seruant iudices si qnqz excóicant p futuris cul
pis:tunc eniz in scriptis cám exprimunt dicendo:excóico ti
tium si mandatis nostris non paruerit.vel si in hoc remissi
aut negligentes fuerint. ¶ Sed qre nó pót excóicatio fieri
pro futuris.Glosse dicunt(.6.lib.ca.romana.§.caueant)q p
futuris nó fert:qr tractus futuri téporis nó pertinet ad iudi
cez.Jo.an.dicit.q fallit qn qs est obligatus. Ubi igit aliqs
in presenti est cótumax.talis per sniam pót códemnari ad
futuras expensas dandas.Sed glosse dicunt q hoc fallit in
snia canonis.Nam p statutu pót ferri excóicatio p futuris
delictis.hoc mó.Statuimus q nullus hoc faciat:τ q fecerit
sit excómunicatus eo facto.In snia aut hominis hoc phibe
tur:nó enim possuz excóicare Titiu si furtu fecerit. Mon.
ca.roma.dicit hic q fallit ét vbi mora.vbi culpa.vel offen
sa pcessit vt hic.Et est ró sua.Quia vbi ius est presens spe
ctat tractus tpis ad iudicé:sed vbi mora/culpa/vel offensa/
vel alia causa rónalis precedunt:ná ius quare excóicet est
psens:qa iam obligat ad interesse.Sz qualr itelligit q mo
ra τc.pcedunt.dicit Mona.sup mora:vt si códemnatus nó
soluat tunc mora precedente prefigi poterit terminus ad sol
uendu.alioq excómunicabit. Super culpa.dicit:vt si eps
visitans visitaret clericos negligétes circa offm diuinu.Et
dicit q pp hanc negligentiá precedété excóicare pót oés q
nó intersunt vel interessent officio diuino. Sup offensa di
cit.q si qs teneat cócubiná a qua fuerit sepatus.iuste potest
excóicari dicendo.excóico te si vlterius tenueris eá. Hoc ét
ponit Jo.an. Uide allegationes Gui.pro singulis.Sed que
est rónalis cá.rndet Mona.q si nescit qs fecerit furtu vel
aliud delictu.cá est rónalis vt in hoc casu ferat snia in gnie.
¶ Sed nuqd pót iudex i hmoi sentétijs ferédis monere vna
monitione p oibus.Dico sic/dumó seruet cópetétia interual
la dieru inter monitiones.6.de sen.exc.cóstitutioné. Gui.sic
ordinat lram hmoi ostitutionis. Statuimus quoqz vt iudices
siue monitionibus tribus vtant siue vna p oibus.obseruent
cópetentia interualla aliorú dierum inter monitiones quas
iura premitti statuunt vt canonice snia.exc.pmulgetur nisi
facti necessitas aliter interualla suaserit moderanda. ¶ Sz
qualr dbét monitióes fieri a iudice qn sut tres. Dic fz Gui.
ibi q debét sic formari. Monemus.A.vel.B.qd abstineat
ab hoc malo infra talé diem:q si nó fecerit monemus eum
iterato vsqz ad talé dié peremptorie abstinere:alioq ex tunc
in eum in his scriptis excóicationis sniam pmulgamus.Et
addit. Uerum qn sunt tres monitiones.nó est ex necessitate
in tertia dicere peremptorie. ¶ Sed querit mó quo pnt eé
interualla iter monitiones.vt hic pcipit lra:qn iudex vtitur
vna monitióe p oibus. Rndet. Dic ibi eé vná monitioné tn:
ipsa tn plures hebit dilatióes.vt faciut executores gratiaz.
monédo semel cu p pa dilatióe dant duos dies vel plures:
τ sic de alijs:τ osile notat supra de resi.c.τ cdis.Jo.an.ibi di
cit.Judex iterdu dicit sic.monemus te p pa:q finita monet
zo:q finita 3o monet p tertia. ¶ Sz q sut interualla cópe
tentia dieru iter monitióes. Rndét oés tres glosse.q sut in

Dubium. q.pced.ar tic.1.circa fine.

Excóicatio p futuris fieri nó dz in spe determinato.

Dubium.

Dum 4m

8.q.1.ar tic.1. Admonitio vnica vala p tri na.positio interuallis téporis.

Dubium.

Dubium.

Dubium.

arbitrio iudicis qualitate negocii: et psonarum inspecta. Jo. an. et Mo. ¶ Sed que necessitas est q̄ moderabit hṁ inter-
valla. Rūdet Mon. qz factū celeritatē reqrit: vel qz cito ma-
lū grande posset perpetrari si darent̄ ꝯsueta intervalla hoi-
bus patis ad arma qb' iudex dz ꝑmpte obuiare. Guid. Vel
qz dilatio est periculosa. qz forte irent̄ ad arma vel aliud siler:
et tūc minora dz intervalla q̄ alr̄ faceret. Jo. an. Vel qz para
ti sunt ad rixā vel arma. nec timent monitionē episcopi: iter
dum eni3 nec tp̄s patit̄ plenius deliberare cōsiliū. ¶ Sed
nunqd illa spālis necessitas est exprimēda in snia spāli. Vi-
det̄ q̄ sic. p simile. 6. c. ro. vbi precipit̄ q̄ rōnalis cā pp quaz
opz in sententijs accelerare exprimat̄ in spāli. Et p hoc fa-
cit qz per. c. illud cōstitutionē. solū moderant̄ intervalla die-
rum nec oīno tollunt̄ ēt vbi est necessitas s̄m Guid. sed tūc
minora dat intervalla q̄ aliter faceret: cū ergo hic nō relaxā-
tur cōstitutiones. sacro. et. c. cū medi. Ergo vbi est necessitas
est causa exprimēda. ¶ Sed ex dictis orit̄ dubitatio cōtra
illā formā qua qdā excōmunicant sic. Canonica monitione
premissa excōico Titiū. si mādatis nostris nō parueris. vel
fueris in hoc remissius aut negligēs. Et dicūt qdā q̄ hic fert̄
snia de futuro (nisi culpa nō precessit) sed spectat̄ in euentū.
¶ Sed hoc est. Cōtra. c. ro. Nec intervalla dierū dant̄ qd̄
est cōtra. c. ꝯstitutionū. Ideo tutius est oīa exprimere iuxta
formā. Gui. supi' hic positaz. ¶ Pro alijs tn̄ forte videt̄ q̄
tunc post ligat snia in forma eorū qn̄ cōtra quē fert̄ incidit
p cōtumaciā in negligentiā. vel remissionē: et sic culpa pcel-
sit. et saluat̄. c. roma. ¶ Itē o tēpore monitionis precedētis
dat̄ opportunitas deliberandi: et discrete agēdi ne cadat in
cōtumaciā per remissionē vel negligentiā: et sic dat̄ interval
lū inter monitionē et sniaz: et saluat̄. c. cōstitutionum.

Secundus articulus. An excōicatio iniuste eo q̄ nō
ꝓfert̄ in scriptis s̄m formā iuris ipso fa-
cto liget. Ubi dī s̄m Gui. et glo. c. romana et. c. cū medi. Quia
et si nō ferat̄ in scriptis et circa. vt. c. cū medi. nihilominus li-
gat. sed relaxanda est sine difficultate vt ibi. et hic infra circa

Dubium.

med. arti. ¶ Sz nūqd pena suspensionis ab ingressu ecclie
lata in. c. cū medi. deprehēdit excōicatorē si ex odio et nō ex
charitate seu animo medēdi exercet illud. si in scriptis sniaz
nō ꝓferat. aut si cām excōicationis nō ꝯscribat. aut si requi
situs īfra mēsez excōicato exēplū scripture nō tradat. ¶ Di-

Rūsio. ī q. 1. artic. 2.

cit Guid. super ꝓlo. Temerari' violator violat hanc ꝯstitu-
tionē: qz ex odio nō ex charitate ꝓcessit. vel qz cā nō expres-
sit. vel qz nō in scriptis: vel qz requisitus infra mensez exem-
plū dare noluit. Et infra dicit: q̄ hec forma hṁ cōstitutionis
facit excōicator ex quo deficit vnum de istis quatuor. Et sic
vī seq s̄m eū q̄ q aliqd de istis quatuor omittit suspēsus est.

Reprobatur.

et irregularis si ministret ꝯ hāc formā. ¶ Sed nō vī veruz
de excōicante ex odio et nō animo medēdi. q̄ ex hoc est su-
spensus. Qz textus dicit. q̄ violator temerarius hṁ ꝯstōnis
sit suspensus et c. qd̄ Ivo premittit in p̄n' capl'i. q̄ ostēdat se p
sequi qd̄ corrigētis est et medentis. vī eē qddā ꝓhemium ad
dicenda. Cū g dicit. qsqs igit̄ excōicat et c. ibi vī statutū inci-
pere. et sic diuidit lr̄am Mona. ibi dicēs. Hoc ꝓ canonis pro
ꝓhemiū ad dicenda ponit. Scd̄o statuit ibi. §. qsqs. Suspen
sio aūt lata nō est. nisi p ipsuz statutū. Igit̄ pp precedētia in
ꝓhemio nō est excōicatus. Et pro hoc facit q̄ Jo. an. solum
numerat tria sequentia. Valet ēt q̄ excōicās in scriptis fa-
ciat et cām scribat: et reqsitus infra et c. Et subdit. Qui cōtrafe
cerit ab ingressu ecclesie est suspensus. ¶ Sed qs dī temera-
rius violator. Dicit Guiliel. q̄ is q iuri resistit temerarius
dī infra. c. hoc sexto cuz dilecto. s̄m Hosti. dicunt alij q̄ est
in dolo. sed Mona. hic dicit temere facit q fatue vel stulte
vel sine cā facit. Violator ēt dī corruptor. ꝑcussor. ꝯtamina-
tor. vl' pollutor. Vn̄ q temere percutit/seu ꝯtaminat/seu pol-
luit subditū suū cōtra mentē hṁ cōstōnis hic temerari' vio-
lator appellat̄. Jo. an. dicit q̄ sufficit q̄ negligētia/stultitia/
vel fatuitate hoc fecerit. nec reqrit̄ dolus. ¶ Sed nūqd hec
ꝯstitutio ligat nō solū in snia spāli. i. qn̄ fert̄ in certā ꝑsonaz:
sz qn̄ gnālr ꝓfert̄. Dicit Gui. q̄ qdā intellexerūt hanc qn̄ in
certā ꝑsonā ꝓmulgat̄: et hoc colligūt ex plurib' vbis in hac
ꝯstitutiōe maxime ex verbis. cū dicit in spāli. excōicato tra
dat et c. vt sequit̄ ibi. Alij quorū sniaz tz Hosti. intelligūt hūc
locū hīe ēt si ferat̄ snia gnālis. Sed ꝑor snia magis ꝯcordat
textui. s̄m Gui. et id potius est tenēda: vt hic agat̄ de pena q̄
nō est laxanda: sed restringēda. Hoc. 6. de re. iuris odia. et de
elec. statutum: et de rescriptis. nōnulli. ¶ Contra. Nam ista
ꝯstitutio gnālr ꝓuidet ꝯ supiores ꝑperā agētes in subditos.
Igit̄ gnālr est intelligenda. si qs ꝯ hāc ꝯstōnē perperā agit.
Nec valz q̄ textus loqt̄ in spāli de excōicato sicut de certa
ꝑsona: et si ꝑma facie nō ferat̄ in certa ꝑsona pōt ad certam
personam de post facto: vt si generalr excōicent̄ portantes
arma. de post facto locū habere pōt initio. Joā. and. dicit q̄
hec opio est tutior q̄ q̄ gnālr dicit cap'm qsqs excōicat et c. sz
qui excōicat in genere cōtinet̄ sub qsqs. Igit̄ de gnāli excō-
municatione includēdū est capl'z. Nec obstat qd̄ dicit excō-
municato: qz hoc pōt accipi p singulari/vago/et indistincto. sicut
et pro determinato. sz singulare vagū vagat̄ ad singula. que
sub genere cōtinent̄ vt aial vel hō. ¶ Sed nunqd ꝓferre

Dubium.

pōt sniaz excōicator p aliū. cum textus dicat. Qui excōicat
sniam ꝓferat. Gui. hic dicit q̄ qdā dixerūt q̄ p se tm̄: et non
p notariū. ¶ Alij dicūt q̄ per notariū ꝑsente iudice. Ita q̄

Episcopus excōicare p alium.

iudex dicat. Et nos talē in his scriptis excōicamus. Guid. di-
cit q̄ hoc vltimū dictū forte verū est in epo. 6. de re. iu. si sen
tentia. in alijs nō credo verū. ¶ Sed qualr̄ sine difficultate
relaxabit iudex. ¶ Guid. i. sine grauamine aliquo ipsi' ex-

Excōicatio debet relaxari sine ...

cōmunicati. i. sine mora. sine iuramēti ꝑstatione. sine satisfa-
ctione. sine oī cognitione: et hoc cū euidenter apparet ꝯ hanc
ꝯstitutionē et iuris ordinationē q̄ snia sit ꝓlata. Sed qn̄ cur
rit tp̄s mensis infra quē si fuerit reqsitus dz exēplū dare re
quirenti. Guid. dicit q̄ Hosti. intelligit q̄ mēsis iste nō cur-
rit nisi o tēpore late snie et reqsitionis facte ab excōicato. et
sic nō currit nisi postq̄ fuerit reqsitus. Et hoc clare demon-
strat litera: et dz litera sic ordinari. Infra mēsez si fuerit req-
situs tradat et c. et sic pz: qz iste mensis currit o die reqsitionis
nō snie ꝓmulgate. ¶ Sed nunqd semp tenet̄ dare qcūqz
petit. Dicit. Gui. q̄ sic. per eqtatē: et dūmō petat̄ loco. et tēpo
re cōpetēti. Si enim reqreret̄ qn̄ edit. vel qn̄ dicit diuinum
officiū. vel in nocte ridiculū esset dicere q̄ tūc dare tenetur.
Verūtn̄ si nō det qcūqz petit̄: nō tn̄ incidit in penā hṁ cō-
stitutionis. dūmō det infra mensez a tp̄e reqsitionis. vt dicit
supra. Et addit q̄ post requisitionē aliquāto tēpore tenetur
expectare. nō enim dz ire cum sacco paratus. ¶ Sed pone

Dubium.

excōicatus legitime petijt. et recessit nec inueniri pōt. Quid
faciet iudex. Rūdet Guido. faciat qd̄ pōt. videlz publice in
ecclesia dicat scripto et verbo q̄ tali excōmunicato tradit
exēplū talis excōmunicationis: mittat ēt ad domū illius: sic
eniz penā euitabit hṁ ꝯstitutionis de appellationibus. si iu-
stus: de dolo et cōtumacia. venerabilis. ¶ Sed pone excō-
municator incidit in suspensionem ab ingressu ecclesie et c.
Nunqd pōt audire diuina. et diuinis officijs interesse sine ir-
regularitate. Guid. dicit q̄ nō incurrit irregularitatē. qz hoc
nō est iuris tn̄. ergo nō incurrit. infra. ca. 8. cui. Sed si diui-
na officia celebret et officia diuina exequatur dicit q̄ sic vt
ꝑus irregularis est. vt dicit textus hic. Et addit Guid. q̄ pōt
legere psalteriū. vel docere euangeliū: vel ēt et nouū et vetus
testamentū sicut in terra interdicta predicare. c. Rūsio s̄m
Innoc. ¶ Sz ꝯ. qz q diuina officia celebrat vel se celebra-

Innocentius.

tioni ingesserit diuinoꝝ irregularitatē incurrit. vt innuitur su
pra de excel. ꝑla. sāta: et est expressiz supra de cle. ex. c. illō. §.
vlt. 8. c. li. de reg. iu. cum eterni. §. sciturus. Dicit Hosti. refert

Rūsio.

vtrum

vtrū īgerat se audiēdo diuina officia ex q̄dā simplici deuotione: vel alr̄. nō ɔtēnēdo: ⁊ tunc nō est irregularis. ⁊ sic intelligas q̄ p̄dictū est p̄ Inno. aut cōtēnēdo ⁊ faciēdo celebrari diuina sine auctoritatē p̄bēdo. ⁊ tūc irregularitatē icurrit: vt in p̄cedēti. c. tāta. ⁊ c. illud. §. vel. ipse eni3 cōtēptus maxime auctoritatis hāc necessitatē iducit. ar. 8. de cle. ex. mi. c. z. Et hoc ēt notat mēs illi⁹ verbi: violauit. q̄d ponit̄ in p̄ce. ca. tāta. ¶ Sequit̄ in Sui. Et no. q̄ sicut excōicati sunt exclusi a diuinis. ita suspensi ⁊ interdicti vt hic: ⁊ sicut in excōicatis regritur ɔtēpt⁹ ad hoc q̄ irregularitas ɔ̄hatur: vt euidēter notāt canones. z. q. 3. si q̄s ep̄s: ⁊ c. p̄te. 6. de sen. ex. 18. cui sint ⁊ in suspensis vn̄ eos reddit p̄babilis ignorātia excusatos: crassa: ⁊ supina: vel erronea habilitat ad dispensandum: supra de cleri. ex. mi. apostolice. f̄m Innocen. ⁊ Hosti.

Tertius articulus. Nunqd q̄d dicit̄. q̄ eadē3 seruāda sunt in sentētijs suspensiōis. ⁊ iterdicti q̄d in excōicatione. sit idistincte verū. R̄ndet Sui. q̄ hoc tenet in suspensiōe p̄sonarū nō locorū: h3 enim locu3 in sentētijs ab officio. ⁊ bn̄ficio sacramētis. nō alijs iterdictis f̄m Innocē. de app. Ad hoc. z. q. 3. si q̄s ep̄s. ⁊ c. p̄ce. ¶ Dubitat̄. Nūqd sil̄r ligat s̄nia iniusta p̄p iuris ordinē nō seruatū. q̄ñ nō seruat̄ in monitionib⁹. ⁊ q̄ñ nō in eē cōscriptiōe ⁊c̄. Uidet̄ q̄ non. Nā q̄ nō ligat apud deū in p̄mo casu. l3 in z° est arg. Nā christus statuit monitionē fieri an̄q̄ quis ab ecclesia expellat̄: ⁊ sup̄ hoc facto christi. fundāt se canones ad excōmunicandu3. 17. q. 4. de presbyterorū. 16. q. 7. oēs decime. ⁊ 34. q. z. notandū. Sed ferens s̄niam cōtra intētione3 delegātis. nō tenet (de p̄bendis. c. vlti. vide ad hoc glo. ibi q̄ an̄ fereret̄ in scriptis cū oī ɔscriptione ⁊c̄.) nō eni h̄z a christo. Igit̄ nō est sil̄e hincinde. ¶ Dices. Ap̄ls qui p̄dicauit euāgeliū q̄d accepit a christo excōicauit Corinthū nulla monitiōe p̄uia. 1. ad Cori. 5. ¶ P̄ōt dici q̄ Ap̄ls iudicauit ip̄3 tradi sathane ɔgregatis fratrib⁹. S3 ɔgregatio fratrū in excōicatione ferēda fit in testimoniū admonitionis. Math. 18. vbi agit̄ de admonitiōe: ⁊ subdit̄. Adhibe tecu3 vnum aut duos vt l ore ⁊c̄. ⁊ de sen. ex. c. sac. Statuit̄ vt admonitio fiat corā idoneis testibus. Uoluit igit̄ Apostolus p̄cedere monitionē: ⁊ voluit trinā. Nam ibi dicit q̄ ip̄m iudicauit tradi sathane. in noīe domini nostri iesu christi glo. 1. in vice eius. Sed cōmissarius nō p̄ōt exercere potestatē suā nisi f̄3 mādatū ⁊ intētionē delegātis: ⁊ si facit nō tenet: de p̄ben. c. vlt. Igit̄ noluit Apo. excōicare nisi iuxta mādatū chr̄i. cū trina monitiōe. ¶ Ul' poss3 dici q̄ dispēsatiue excōicauit sine trina monitione sicut Helyas ⁊ Moyses ⁊ Petrus. subito interfecerunt homines. 58. in glossa. sic ēt pro necessitate poterunt internalla dierū pro monitionib⁹ assignata moderari. 6. de sen. ex. constitutionē glo. pub. q̄ factū celeritatē regrit vt q̄ grāde malū posset p̄petrare si darent̄ ɔsueta internalla. ¶ Sed q̄ canoniste tenēt sententiā tenere l3 monitio non p̄cedat op3 rūdere ad arg. hic supra de trina monitiōe christi: q̄ christus nō posuit formā canonice positiōis sub necessitate vt videlicet si vis excōicare. hanc formā teneas (sicut dī Mat. 19. si vis ad vitā ingredi. serua mādata) q̄ tūc non posset ecclesia excōicare nisi trina monitione p̄missa: s3 sub pia volūtate bene p̄misit in p̄ncipio. Nō est volūtas añ patrē q̄ in celis est vt pereat vnū de pusillis istis: ⁊ tunc sequit̄. Si peccauerit in te. Math. 18. ⁊c̄. ¶ S3 nūquid ligat quo ad deū sentētia sine monitione p̄uia: cū christus voluit eam p̄cedere ex bona volūtate. non inueni hoc determinatū in aliquo canone. Uerūtamē oīno tenendū est q̄ sic. Q̄ christus postq̄ dederit formā canonice monitionis. ⁊ trine: idif finite subiunxit. Amen dico vobis q̄cūq3 ligaueris sup̄ terrā erit ligatū ⁊ in celis. ¶ Sed nunquid monitiones canonice necessario regruntur in religiosis cū excōmunicāt eos q̄ delinquūt ɔtra obseruatiōes sui ordinis. Distinguit̄. Aut enim p̄cedit p̄latus p̄ viā correctionis. ⁊ tunc nō est necessaria canonica monitio. de appellationib⁹. c. cu3 in sp̄āli. ibi fit mētio de cōpetenti monitione. q̄ñ p̄cedit̄ ad excōicationē que monitio statuit̄: de sen. ex. c. sacro. sil̄r ibi statuitur de modo quo p̄ōt iudex recusari p̄p suspitionē. ⁊ ab eo appellari p̄p grauamen. Et in fine subdit̄. Has duas ɔstitutiōes p̄missas volumus ad regulares extēdere. Sic exponit glo. ⁊ Ber. ponit casu3 ibi. Per hoc facit q̄ ab excōicatiōe iniusta est locus appellādi. Sed in religione vbi simpl'r ⁊ sine iuris solēnitate agit̄ ad correctionē. nō est locus ab excōmunicatione iniusta appellādi de appellationib⁹. ad nostru3. ⁊ c. reprehensibilis. Igit̄ ibi medicinal'r ad correctione3 per excōicationē nō est h̄ excōmunicatio iniusta l3 iuris solēnitas nō seruet̄ in excōmunicato. de sacramēto ordinis. q. de obediētia. ¶ Aut p̄cedit iudicial'r. ⁊ tūc necessario p̄cedit monitio canonica: ⁊ alia que ponunt̄ in ɔstitutiōe medicinalis. ibi enim dicit̄ p̄uideat iudex ecclesiasticus ⁊c̄. Monachus dicit. q̄ hoc statutū cōprehendit oēs iudices: ⁊ prelatos. ⁊ regulares episcopis excep. 6. de sen. ex. q̄ p̄iculosu3. Tutius t̄ñ est q̄ religiosi in vtroq3 casu p̄dicto forma3 seruent. c. cū medicinalis. ¶ S3 nūquid iuramētū sit de subs absolutionis. Glo. de sen. ex. super. ca. desideres. dicit q̄ non. Hostien. dicit contra ibi: addit tamen. Excipe tamen. quando aliqua generali sentētia sunt ligati: vel al's sunt occulti.

Infantia Arg^m.

R̄ñsio p^o

R̄ñsio 2°

Supra ar. 1. circa fi. Ad arg^m

Dubium.

Supra. q. 1. ar. 1.

Dubium.

Admonitio p̄uia i ter religiosos nō requirit̄ necessario supra di. 16. q. 2. arti. 1. circa me.

Supra. d. 16. q. 2. ar. ti. 1.

¶ Questio. III.

Queritur que sentētie excōicationis non solū sunt iniuste. sed etiā nulle. ¶ Primo que sentētia p̄ clauē lata sit nulla p̄p abusu3 p̄uilegij clericalis. ⁊ hoc quo ad p̄sonas que subest clauib⁹. ¶ z° q̄ñ est nulla p̄p licitum actū quē q̄s exercet in clericū: ⁊ h̄ quo ad p̄sonā que subest. ¶ 3° q̄ñ est nulla p̄pter abusum p̄sone que cū clauib⁹ p̄est. ¶ 4° q̄ñ nulla p̄pter serenitate3 conscientie apud deum.

Primus arti. Q̄ūo q̄n3 s̄nia lata p̄ claues dicit̄ nulla quo ad subditū: p̄pter abusu3 priuilegij clericalis. Ubi dico q̄ vt recitatur in summa s̄niarum ti. de sen. ex. post p̄ncipiū. in multis casib⁹ nō excōmunicat̄ q̄ p̄cutit clericū. ¶ Primus est in apostata percussoq3 a p̄cussore clericus ignorabatur puta q̄ comā nutriebat. Extra de sen. ex. si vero eni3. ¶ Scd̄s in clerico ferēte arma militaria. ex quo talis admonitus ab ep̄o se noluit corrigere. Extra. c. in audiētia. ¶ Tertius in clerico. qui nec in modo tonsure. nec in forma vestimentorū. nec in qualitate negociorū de clerico q̄cqua3 ostendit. si tertio admonitus a suo p̄lato se non correxerit. Extra. c. si. contingit. z. ¶ Quid ergo de goliardis. dicit q̄ si publicus ⁊ notorius sit. nec est spes de correctione. nō videt̄ q̄ hoc p̄uilegio gaudeat. Extra ne clerici. vel monachi. c. z. Si aūt de nouo talia incipiat. ⁊ spes sit de correctione: est diocesani ep̄i monitio regrenda. Extra. c. in audi. ⁊ c. cōtingit. z. ⁊ q̄diu ab ecclesia tolerat̄ videtur hoc p̄uilegiu3. Extra de cohabi. cle. ⁊ muli. nostra. ¶ Quart⁹ in clerico exercēte negocia secularia si tertio admonit⁹ p̄ diocesanū nō se correxerit. Extra de vi. ⁊ ho. cle. c. vi. ¶ Quit⁹ in relinquētibus tonsurā. ⁊ publice in fraudē ɔtrahentibus iuriūm domini secularis. Q̄d intelligas ēt si tonsurā hac sola intētione deserūt: puta q̄ nō habēt spem redeūdi ad clericatu3: nec ep̄s sibi tales retinuit sub foro suo. nec beneficium cōcedit dispensatiue. Extra de cleri. cōiug. c. ex p̄te ⁊ c. Ioā. ⁊ ca. diuersis. ¶ Sextus in illis. q̄ habitu clericali cōtēpto tyrannidi. ⁊ crudelitati se immiscent. vel seditionē ⁊ guerram mouēt: vel publice atrociter deliquūt. Extra. c. cū nō ab homine ⁊ c. p̄pendimus: ⁊ tunc f̄m Ray. nō p̄exigit̄ admonitio faciēda ab ep̄o. Quidā t̄ñ dicunt idistincte q̄ ab ep̄o est admonitio p̄mittenda. ¶ Septimus in illis q̄ contra prohibitionē diocesani publice factā recipiunt administratio

In casib⁹ multiplicis excusari p̄t q̄ cleri cū p̄cutit.

nes secularium psonarū. Extra ne cleri. vel mo. c. z. Inferi⁹ ponit casus. s. de illo q manus violētas mittit in clericū quem inuenit cū vxore sua: vel matre: vel sorore: vel cū filia ppria turpiter agentē. c. si. v. ¶ Itē de clerico deposito z tradito curie seculari. Extra de iudici. cū nō ab homine. Sec⁹ si nō sit traditus q̄uis degradatus: nā talis puilegiū nō pdit. 81. d. dictū: z hoc in memoriā pteriti officij. ¶ Itez. In clerico prius ad actū ɔtrarium clericatui transeūte: vt qui fact⁹ est miles nec tonsurā defert. Extra de cle. cōiu. vt ɔstitutioni. Uel factus est bigam⁹. 83. dis. qsquis. fm Hosti. e. ti. §. 4. z extra e. ti. non dubium. fm Innocen.

Secundus articulus. Quo qsqz sentētia dicit nulla ppter actū licitū quez exercet qs in clericū. Ubi ponunt ibi casus in qbus non excōicat sed excusatur p actū licitū suū. ¶ Primus est. in illis q non ex odio vel inuidia vel idignatione. sed iocosa leuitate se pcutiunt. Extra. e. tit. c. 1. ¶ Scōs in magistro q hoc facit non maliciose extra. e. cū voluntate §. fi. z cuz hoc facit cā correctiōis z discipline. Extra. e. c. 1. ¶ Sed qd si magister ex hͦ causis pcutit ex ira dicit q ppter hoc nō incidit in canonē. ex quo cā correctionis hoc facit secus si p çelū. ¶ Quid si pncipalis magister phibeat suo magistro vel alij cui cōmittit aliquos pueros ne pcutiat eos. ipse sic phibitus eos pcutit nūquid incidit in canonē. dicit q nō. qz nō pōt magister per hͦ phibitionē auferre ei bñficium iuris p qd cōcedit docētibus corrigere quos docēt. ¶ Terti⁹ in illo q hoc facit de mādato plati pprij ex. e. ex tenore. ¶ Quart⁹ in turbāte diuina officia quē psbyter vel alius ad quē spectat pōt eijcere de ecclia. extra. e. ti. veniēs. z c. cū volūtate. §. si vo. ¶ Quintus in eo q rōne officij qd in ecclesia obtinet clericuz pcutit. ¶ Sextus in seniore ecclesie qui cā deuotionis hoc facit. ¶ Septimus in eo q platus est. z leuiter corrigit. ¶ Octauus in dn̄o familiā corrigente. ¶ Nonus in ppinquo siue parēte. ¶ Isti. 4. casus vltimi pbant extra. e. cū volūtate. §. fi. Tamē quatuor casus. s. de officio in ecclesia. z seniore. z ppinquo. vel si sit de familia. itellige fz Host. qn̄ sunt in minoribus ordinibus. alr enim si sint in maiorib⁹ pdicti. sententiā excōmunicationis incurrunt: vt a cōtrario sensu pbatur in dicto. c. cum voluntate. §. si vo. z si percutiatur leuiter non in contēptum canonis causa correctionis.

Clericū pcutiēs ioco aut correctiōe licita nō excōicat. Dubium.

Tertius articulus. Quo sentētia qnqz dicit nulla pp abusuz psone qui pfert. Ubi sic dicit Mona. 6. de sen. ex. pferri. d. excōmunicationē nullā in. 10. casibus esse pōt. ¶ Unus est. si error patēter expssus sit in sentētia excōmunicationis glo. de sen. ex. p tuas. Intolerabilis est error in facto. qd hz peccatū. Ut si excōico Ioā. z exprimo. qz nō furatur vel qz pcipitur ad impose. Si tn̄ in sententia ɔtineatur aliqd falsum. tenet sentētia: qz talis cā possibilis est. lz sit falsa. ¶ Itē. Intolerabilis error pōt dici. si pnunciet expsse ɔtra ius scriptū. Ut si dicat. Pronūcio excōicationē valere. qz lata est post appellationē legitimā. Uerūtamen si non exprimatur error in facto. vel contra ius scriptū tenet: qz ecclesie nō cōstat de errore. ¶ Scōs si excommunicatio sit lata post appellationez legitimā. Isti duo casus habent de sen. ex. per tuas. Et si de hac cōstiterit pōt denuntiari nulla: sed vnqz ɔstet de appellatione legitima pōt ipendi absolutio ad cautelaz. Et sic loqtur. 6. de offi. delega. cū cōtingat. in pncipio. z isti duo casus habent de se. ex. per tuas de hoc. 6. e. solet. ¶ Tertius si ferat a nō iudice. Qd itelligit dupl̄r. Uel qz nullo mō sit suus iudex. vel si sit. non tn̄ super articulo cuius occasione lata est sentētia excōmunicationis de ɔsue. ad nostrā. z sic de offi. delega. cum olim. ¶ Quartus si ferat a iudice suo sed excōicato. z 4. q. 1. audiuimus. quare aūt excōicatus pōt excōicari. notatur de iudeis. c. ita quorūdam. Sed excōicatus non pōt excōicare. ¶ Primū liquet. Nā ligatus vno vinculo. alio idē pōt ligari. ¶ 2m liquet. qz excōicare est iurisdictionis supra de elec. transmissa. sed excōicatus nō hz exercitiū iurisdictiōis lib. 6. de offi. vica. Romana. de re. iu. ad pbandū. Itē excōicatus est extra cōmunionē. z ideo alium excludere nō pōt ab ea. sicut nec possessus possidere potest. de adulte. sic euenit. ¶ Quintus dicit qn̄ quis excōmunicat a delegato contra intētionē delegātis de pben. c. fi. ¶ Sextus si ab intruso vel suspenso a iurisdictione ferat sententia. 1 z. q. z. z c. pcarie. ¶ Septimus a violāte hoīs iterdictū. supra de excel. p. tanta. ¶ Octauus: qn̄ fert in pticipātes nulla monitione pmissa. 6. e. statuim⁹. ¶ Sed nūqd valeat monitio generalis. vt si iudex generalr moneat oēs de vniuersitate ne cōicent cū Io. excōicato. Dicit q nō. Quia nominatiz debēt exprimi. z p interualla dierū canonice moneri sibi cōstitutionē. Nec valet generalr fm Gui. z Ioā. an. hic. Et addit Io. an. Et si iudex ignoret nomina illorū cogere pōt maiorē ciuitatis ad indicandū noīa illorū. Gui. z sic tolli videt decretal. e. q in dubijs z dicit Ioan. q in pprijs noībus expssis debēt moneri vel alijs idubitabilib⁹ circūstantijs que habēt vicē pprij nominis. ¶ Nonus vbicūqz platus excōicat subditūz suūz ɔtra tenorē puilegij sui. de pui. cū capitula: z qn̄ eo. z infra hoc lib. dura. vbi si veniēs. ¶ Decim⁹ fm quosdā d ex. cel. p. cū quorūdam. Qn̄ plati exigunt pcurationē in visitationib⁹ suis vltra numerū equitaturarū sibi statutū de quo habes de censib⁹. cū apud. Dixit hoc mona. sed qdam quia hoc dicit q hoc nō est ius cōe q. s. sentētia lata cōtra negantes nō teneat. Uñ exponit hoc de his qui sunt muniti puilegio spāli. qz sentētia lata cōtra puilegiatos nulla ē etiā a nō iudice lata. ¶ Innocē. z Hosti. dicūt q si eps hoc modo dicit. Excōmunico te qz pcurationē debitā denegas. tenet sententia nisi iste specialr sup hoc sit puilegiatus. Si dicat. Qz non vis me pcurare cū cētū eqtatis. nō tenet. qz cōtinet errorē intolerabilē. Hec Innocē. z Hosti. extra de excel. prelatum a quorūdam. ¶ Sed nūquid mona. sufficienter ponit hos casus in qbus sentētia excōmunicationis est nulla. Dic q nō. Nam si platus excōicat subditos suos. si superiorib⁹ suis aut apostolice sedis legatis vel inquisitorib⁹ ecclesiaz monasteriorū. seu locorū suorū personarū rerum ipsoz nūcient statim vel exponant. nō tenet sentētia. nec interdictuz vel suspensio. nec iuramētū. nec pmissio. nec pene quecūqz 6. de offi. ordi. quia plerīqz. ¶ Itē. Si ferat sentētia in vniuersitatē vel collegiuz nō tenet. 6. de sen. ex. Romana in fi. vbi sic dicit. In vniuersitatē vo vl collegiū pferri excōmunicationis sententiā penitus phibemus. volētes animaruz vitare periculuz: qd exinde sequi posset. cuz nōnunqz cōtingeret innoxios hͦ sentētia irretiri: sz in illos dūtaxat de collegio vel vniuersitate quos culpabiles esse cōstiterit pmulgetur. ¶ Mona. Dico tn̄ sentētiam posse ferri ex cā in oēs de vniuersitate q fuerunt in tali facto mādato meo rebelles hoc cōcordat cum lra. Nam phibet snlem indistincte ferri in vniuersitatez. nō tn̄ in oēs illos qui noxij sunt. Et hic reprobat opinio Bernar. q dicit hoc sup antiqua extrauaga. q si fertur tenet. ¶ Ioā. an. hoc dicit q qdam dicunt q nō tenet sentētia. qz vniuersitas vel collegiū nō est magna capax ad recipiendū talē sentētiam. cum nō sit psona vna sed repsentata: z addit q tutior est opio Ber. que dicit q tenet. ¶ Ad hoc rñdet Gui. hic. z. q. L. ra dicit. penitus phibem⁹. z qd dominus phibet fieri oino nō licz. z8. q. 1. Iam nūc. in xta pncipium. Unde nō sine misterio dicit. penitus zc. q. d. in hac pte oēm potestatē subtrahimus: z sic in hoc casu de cetero lata sentētia nulla erit arti. lra. e. ti. d ver. sig. veniēs. i rubri. Et huius sentētie etiā hic fuit Hosti. Et adde qd dixit. 6. e. li. de offi. or. Roma. §. officiales in glo. si ɔtra fiat zc. Nec valet rō q papa statuerat nō tenere sentētiam in vniuersitatem

Dubium.

Supra. q. 1. artic. 4. circa me.

Dubium.

Opinio. Excōicat nō licz in qui vniuersitatem.

Reprobatur.

uersitatē latā qr est psona imaginaria ꝛ non vera qr bñ sciuit ꝙ nō pōt excōicari. nisi habēs aiam rōnalem verā. Pz igit ex textu ꝙ penitus ꝓhibet sententiā ferri in vniuersitatē .i. in vniuersos animatos. ꝛ hoc est qđ dicit penit⁹ ꝓhibemus volētes animarū vitare periculū. ꝛ ne noxij cōtingāt irretiri. *Instantia* ℂ Arg. ad hoc est ꝙ tāgit Mona. hic in fi. qr papa voluit hic ꝓuidere cōtra fatuitatē excōmunicantiū: ne incōueniens sequeret ꝙ inoxios excōicatione cōtingeret irretiri. Igit qđ penitus ꝓhibet in vniuersitatē sententiā ferri. ꝫ generale populis vniuersitatis accipiēdū est. Et mona. exponit penitus ꝓhibemus. quasi dicat. Potestas ferēdi sententiam subtrahit ꝛ sententia prolata nulla sit. sicut in casu quo ꝓhibetur. ꝛ circa mediū ꝛ ante fi. ℂ Arg. qr cōtra itētionez pape nulla est sententia de ꝓbēdis. c. aliquali cū cōco. in glo. ℂ Itē. Ignorātia facti excusat. 6. de re. iu. vt si qs excōmunicatus fuerit ꝛ nō ꝯstiterit sibi legitime ꝙ fuerit citatus ꝛ silibus. Nā ꝓbabilis ignorātia excusat. Et qualr in toto excusat quoqꝫ ignorātia facti. habes multa ꝺ or. ab. e. q renū. in glossa. c. regsiuit. ꝛ ibi q transla. ꝛ de cleri. ex. ad ap. in glossa. Et Joā. an. in cle. de ꝓuile. religiosi dicit. ꝙ excusat religiosus a sententia excōicationis late si recipiat parrochianā alterius ad cōmunionē dicentē se habere licētiā ad hoc. Pro hoc de pe. di. 6. placuit. Quia nō est ꝓsumendus immemor sue salutis. Hec ꝯsistunt in facto. Et in cle. de ꝓuile. rela. dicit ꝙ in facto cōsistunt sententie statutorū ꝓuincialiuz aut synodalium. ꝛ ideo exēpti q non teneñt ire ad cōcilia episcopalia vel archiepiscopalia hoc casu credere debet esse excusatos ꝛ ignorantiā esse ꝓbabilē. ℂ Arg. de ꝯstitutionib⁹. lz de tali. ꝛ c. apostolice. 17. d. eps. hoc qđ vide. dicit nō credo tenere maxime qñ soluerēt ab excōicationibus. *Instantia* ℂ Contra. cap. religiosi. Nā qui se itromittunt de ꝯfessionibus tenētur scire canones penitētiales. d. 38. que ipsis. Nec quo ad statuta ꝓuincialia penitētialia excusat eos. vide. Itē ignorātia iuris excusat eum cui permittitur ius ignorare. 22. q. 4. illicitum glo. vt militibus / rusticis / mulieribus / minoribus. Hug. ibi pupillis furiosis: ment ecaptis.

Quartus articulus. Ubi habitis casib⁹ in quibus sententia nulla est apud ecclesiā: videndū est. qñ nō ligat apud deum qđ cōtingit multiplr. ℂ Primo vt si excōicetur ex cā iniusta. vt hic supra. q. 2. ꝓcedente arti. 3. Itē in quibuscūqꝫ nō tenetur scire iura. apud deū excusentur 22. q. 4. illicitū. ℂ Propter qđ videt ꝙ si religiosi ꝛ alij cōtēplatiui vacātes deuote his que religionis sue sunt. ꝛ nolentes ꝓsumere deliquūt. aut alij artib⁹ mechanicis aut officijs licitis pro sua licita cōmoditate itēdētes. ex ignorātia iuris delinquunt cōtra iura. excusant apud deū a legitimis canonib⁹ (nisi in his que cōmuniter ꝛ publice sciuntur) qr tales nō teneñt studeř in iure. nec apices iuris discere. sic nec milites: nec rustici qui ꝓpter hec excusant. 22. q. 4. illicitum. Qr nō teneñt studere aut discere iura simplices populares pz ex ꝯsue. ecclesie. Idē pz de religiosis. 16. q. 1. c. monach⁹. 26. q. 1. c. nemo. ℂ Confirmat. Qr nō peccāt mortalr ignorādo canones. cū nō teneñt studere nec per ꝯñs ignorādo sunt cōtumaces. ꝛ nemo excōicari dz nisi ꝓ mortali: qr anathema est eterne mortis dānatio. 2. q. 3. nemo. Et loquit generalr de sen. ex. lz aliqui exponāt locū de anathemate prouinciā rēgente vel hois. qr loqtur de illa que est eterne mortis dānatio. ℂ Ista aūt tenēt quatenus nō teneñt huius iura scire. Et ꝓ hoc facit Tho. 4. distin. 9 articu. 3. q. 2. Qr cuz ignorātia rōnalis est. ꝛ simul nō admisceř rō culpe in toto excusat. Sed hui⁹ est ignorātia simpliciū ꝓdictorū: nā non peccāt dādo opera cōtēplationi licite. aut officijs licitis. studio iuriū ꝓꝑ hoc dimisso. ℂ Et ista rō. s. Tho. videt excusare maxime ignorātes bene affectatos. qui. s. nō ꝯtrauenirēt sententijs si eas nō ignorarēt qr illa ignorātia que cāt inuoluntariū ignorātē excusat apud deū. Hoc ꝓbatur. 3. ethicoꝝ ca. 3. Et sic di verū quaten⁹ nō astringunt scire iura. *Instantia* ℂ Dices ſm dicta religiosi absoluētes excōicatos cōtra tenorez ꝯstōnis religiosi. de ꝓui. l cle. excusant: ꝛ silr in alijs. *Ratio* ℂ Dic ꝙ ꝓdicta nō itelligo vbi religiosi se itromittunt: tūc. n. excedunt in his q̄ regrunt spālē iuris peritiā. vt in absolonib⁹ ꝛc. di. 38. que ipsis. ℂ Itē. Apud deuz excusant ꝛ simplices ꝛ periti: quo ad sententias ꝛ articulos in sententijs in his casib⁹ ꝛ itellectibus de qbus nō est verisimile sententie latorē itēdisse aut itendere voluisse. De ver. sig. in his. Ubi di ꝙ nō dz aliquis ꝯsiderare verba sed voluntatē. cū nō itentio verbis sed verba itentioni debeāt deseruire ꝛ. 6. de reg. iu. c. vl. certū est ꝙ is cōmittit in legē q legis verba cōplectēs contra legis nititur voluntatē. Ad hoc de ꝓben. c. visi. ℂ Et talis iudicās de itētione legis per tres regulas se dz regulare. Prima est. Qr si lex sit obscura. seu dubia. dz inspicere qđ verisimili⁹ vel plurimū fieri ꝯsueuit. 6. de re. iu. Inspicim⁹ in obscuris ꝛc. ꝛ ibi. In obscuris minimū est sequēduz. *Lex dubia in meli⁹ est interpretanda.* Secūda regu. ibi ꝙ in penis benignior est iterpretatio faciēda ꝛ ibi odia restringēda sunt. Tertia regula ꝙ in modicis nō est ꝓsumendū iudicē excōicare velle. qr nō fertur nisi ꝓ grauibus ꝛ mortalib⁹. 2. q. 3. nemo. Et ex istis ꝛ silibus dz peritus. ꝛ potest formare sibi vnam sententiam probabilem de qua tenent doctores ꝙ excusat apud deum.

ℂ Questio. IIII.

Queritur in qbus casib⁹ extra ecclesiam ꝓ excōmunicationē posit⁹ tāqꝫ ethnicus ꝛ publicanus admitti ad cōmunionē nō pōt. ¶ Hic primo ponā casus in qbus non licz cōicare cum publicanis: ꝛ excōicatis. ¶ 2°. Qualr licitis chīo ꝛ ꝓdicantib⁹ accipere elemosynas ab excōicatis. ¶ 3° in qbus causis licz excōicare cū excōicatis.

Primus articu. In qbus casib⁹ nō licz cuz excōmunicatis cōmunicare. Ubi dico ꝙ sūt quinqꝫ. s. in osculo / salutatiōe / simplici loquela / cōmunione / mensa. De his habes. 2. q. 3. c. excōicatos. Et ponit Raymūdus hos versus lib. 3. titu. de sentē. ex. ℌ. de pena. Si pro delictis anathe. quis efficiat. Os. orare. vale. colloquia. mensa negatur.

Secundus articulus. Qualr licitis chīo ꝛ ꝓdicantibus accipere elemosynas ab excōmunicatis ꝛ vsurarijs. Ubi dico ꝙ tūc licz qñ sūt penes excōicatos ꝛ aliaꝝ reꝝ detētores. i. vsurarios. ꝛ cū eis ꝓdicāt ꝺ sua salute. ꝛ restōne faciēda. tūc. n. ꝓnt ab eis elemosynas recipeř. Hoc hēs ti. ꝺ sē. ex. c. cū volū⁹. Et ponit rō ibidē. qualr possunt elemosynas ab excōicatis ꝛ vsurarijs recipere. Qr cū de salute ꝛ restitutione ꝓdicant. cām gerūt eorū ad quos res ipse spectare noscunt. Et maxime si als nō valeāt in loco illo sustentationē habere. Glo. Alr nō debēt recipere elemosynas ab excōmunicatis vel vsurarijs.

Tertius articu. In qbus causis licet cū excōmunicatis ꝯuersari. Ubi dico ꝙ sūt quinqꝫ que in his versibus ꝯtinētur. Utile. lex. humile. res ignorata. necesse. Hec anathema qdem faciunt ne possit obeē. Hosqꝫ exponit Hosti. lib. 5. ti. de sentē. ex. ℌ. ꝛ que sit pena ꝑticipantiuz. ℂ Utilitas excusat ēt participātis: puta. si petat ab eo ꝙ ei dz. de sen. ex. si vere. Itē anime vtilitas excōmunicati: vt si ꝯsulat ei qđ ptinet ad salutē suā. Infra. ibi cū volūtate. Etiā si loquendo alia verba incidēter iterponat. vt apud eū magis ꝓficiat ibidē. Etiā ad ꝓdicationē admitti possunt qr ad salutē ptinet. infra. c. nō. *Utilitas ab excōicatione excusat.* ℂ Lex ēt excusat alias psonas. naz ꝓꝑ legē matrimonij excusat vxor. vt cōicet cum viro excōmunicato. 2. q. 3. qm mulieris. Etiā teneť reddere viro debitum: nulla exceptione obstāte. supra de cōiu. lepro. c. 2. *Lex excusat.* ℂ Nota tñ ſm Hos. ꝛ Ray. non dz vir cōicare cum vxore excōmunicata. qr ius feminas subditas esse voluit ꝛ iō cuz

vir posset eã cogere ad satisfactionē: ꝛ absolutionē petēdā. imputatur sibi ad penā si ei cōmunicet. ℂ Humile excusat filios vt cōmunicent cum parētibus. Hoc itelligas de his in potestate parentū. nō de mācipatis. Idē excusat seruos/ancillas/rusticos seruiētes: ꝛ oēs alios subiectos qui sunt de curia: dum tñ eorū ꝯsilio scelera nō ꝑpetrentur. z.q.z. quoniā multos. Itē itelligas vt dicit Hosti. de nutricis ꝯsanguineis ꝛ filiibus. que si a domino recederēt nō haberēt vnde viuerēt. ℂ Non tñ parētes possunt cōicare cū filijs excōmunicatis cū ipsos corrigere possunt ꝛ debeāt. Nec dñi cōicare debēt mercēnarijs suis excōmunicatis si sine magno incōmodo suo possunt eos vitare als communicabūt (infra. ibi relatū) qꝛ alr in fraudē pñt mercēnarij cōmittere q̄re excōmunicarent. vt a debito seruitio se subtraherēt. ℂ Sed nūquid p̄sbyter q locauit operas suas per hoc excusat vt possit cōicare cum dño suo excōicato. Rñdet ꝙ nō in diuinis officijs. infra assignauit. ℂ Res ignorata. Ignorātia enim excusat si sit inuicibilis sed non si sit crassa. ꝛ supina. i. affectata. Affectatores eniꝫ ignorātie puniunt sic sciētes de clādesti. desp͡ō. cum inhabilitate. de ordinato ab epo q epi. re. c. z. ℂ Sed qualr sciat de aliquo ꝙ sit excōicatus. Rñdet Hosti. si vidit ipꝫ cōmittere factū. ꝑꝑ qͦd ipso iure incurrit sniam canonis. Uel si audiuit sententiā ferri ꝯtra ipsum cōmittere factū. aut publice denūtiari. Uel si p̄latus excōicati. ei specialr h denūtiauit. Uel si ab aliquo cui merito credēdū est hoc audiuit. Uel si publica fama est. talē esse excōmunicatū. Als ꝑꝑ leuē famā vel ab aduersario hoc audiuit nō ꝑꝫ de hoc turbatā habere ꝯscientiā: sed potius eā reformare. ℂ Necesse. necessitas enim instās excusat. vel si quis orator siue peregrin⁹ aut viator transiēs p terrā excōmunicatorū emat victualia ꝑ sustētatiōe necessaria. vel si nō habeat vnde emat mēdicet ab eis: ꝛ si qs dare voluerit ꝑ sustētatione. nō supbie. sed humilitatis cā. nō ꝓhibemus. z.q.z. qm̄ multos. Hos versus iterpretatos habes in gl. li. z. ti. de sen. ex. c. cū desideres. ꝛ in Hos. eo. ti. §. q̄ ē pena. ℂ Et notat hic p̄mo Hosti. ꝙ oēs ꝑsone hic numerate. z.q.z. quoniam multis. s. vxor filij ꝛc̄. teneni cōicare dñis excōicatis. ꝑpter obnoxietatē qua eis tenent astricti. Sed ꝑsone in fine addite. s. orator ꝛc̄. debēt abstinere a cōione nisi i casu necessitatis. Et vocat hic orator ꝙ visitat limina petri vel iacobi. Peregrinus dicit q vadit vltra mare. ¶ z⁹ notat ꝙ oēs p̄dicti excusant vt debeāt vel possint cōicare nisi eis spālr cōmunio ex cā īterdicatur. ¶ z⁹ notat ꝙ oibus p̄dictis cauēdū est ne cōicent in crimine (z.q.z. qm̄ multos. §. necnon) qͦd si fecerint. eo vinculo astringunt. infra inter alia. ℂ Sꝫ qñ. ꝛ qualr sunt vitādi excōicati. ve. Qñ habes in versibus illis. Unle lex ꝛc̄. vt sup. De quali. Dicit Hosti. ꝙ notorie excōicatus publice dꝫ vitari. ꝛ occultus. occulte. qͦd itelligit nō solū in occulto. sed in publico. Unñ dicit ꝙ si sacerdos videat talē in ecclesia dꝫ monere secrete eū. ꝛ caute ne alij ꝑcipiāt. vt exeat. Et addit generalr. ꝙ si is qui hoc scit. caute exiret vt excōicatus rubore ꝯfusus. ad absolonem habēdā libere nō reprobaret. ℂ Ulterius ponit Hosti. Quid ē faciendū si publice excōmunicat⁹ ecclesiā. officijs. ꝛ cātibus īchoatis. Rñdet. ꝙ dꝫ exire officio dimisso. ꝙ si sacerdos fuerit in celebrādo missā dꝫ admonere eū vt exeat. ꝙ si noluerit pōt eum eijcere. ēt si excōmunicat⁹ sit clericus. dūmodo possit hoc facere sine effusione sanguinis: als potest recurrere ad brachiū seculare. q̄uis videāt effusionē sanguinis iminere. Qꝛ si nullo mō eijci pōt. si p̄sbyter nō icepit canonē missā dimittat. Si ꝟo canonē iceperit. canonē ꝑficiat. Perfecto aūt canone ipꝫ moneat vt exeat. ꝙ si noluerit ipꝫ eijciat. vel recedat. ℂ Distinctio. XIX. ℂ Questio. I.

[Seruitus excusat.]
[Dubium.]
[Ignorantia excusat]
[Dubium. Excōicandi qñ dicatur quis euitare teneri.]
[Necessitas excusat.]
[Nota.]
[Dubium. Excōicandi qualr vitari debemus.]
[Dubium.]
[Supra. d. 11. q. 1. ar. 4. circa me.]

ℂ Post q̄ ostensum est que sint claues apostolice ꝛ quis earū vsus/supest inuestigare quando iste claues dentur ꝛ quibus ꝛc̄.

Circa dis. 19. q̄rit q̄lr circa correctionē fraternam sit procedendum.

Hic tria. ¶ Primo qualr ꝛm iuris solēnitatē. ¶ z⁹ qualr ꝛm bonā fidē: ꝛ verā charitatē. ¶ z⁹. Qualr iudex dꝫ subuenire ei qui corripit ꝛm bonā fidem non iuris solemnitatem.

Primus articulus. Dubitat p̄mo. Nūquid si peccet frater in aliū a te. debes eū corripere. Rñdetur ꝙ sic. Quia si in deū vel in ꝓximū peccauit. in te peccauit. qꝛ oēs vnū corpus ꝛ vna aīa sumus in dño. sicut determinatur hic. z.q.1.c. si peccauit: vbi sic dicit. Quid ē ꝙ in te peccauit: rñderi dꝫ. indiffinite: tu scis. qꝛ peccauit. Igit sicut debes eū corrigere qꝛ in te peccauit eadē rōne. q̄ l aliū quēcūqꝫ idefinite. ℂ z⁹ dubitat. An quēlibet quē scis peccasse debeas publice arguere. Uidet ꝙ sic: qꝛ subdit: si te nō audierit. adhibe testes. ℂ Rñdet glo. in. c. si peccauit dicens. Qꝛ qdaꝫ totā hāc auctoritatē itellexerunt de occulto peccatore. Et rñdent. ꝙ cū dicit adhibe testes. ꝙ loqtur de testibus admonitiōis (supple occulte) nō de testibus dnūtiationis vel accusatiōis (supple publice) vt infra in glossa. Et ꝙ seqtur: dic ecclesie. exponūt. s. sacerdoti. Et p tales testes ꝛ sacerdotē debēt admoneri q possunt ꝓdesse ꝛ nō obesse. Et ꝙ seqtur. si eos nō audierit. sit tibi. sicut ethni. ꝛc̄. itelligit q̄tū ad p̄uatā ꝯditionē nō quātū ad publicā. Sed hoc reprobat glo. p textū qͦd seqtur. Qꝛ secretū fuit qñ in te peccauit. secretū quere eū corrigis. Nā si solus nosti qꝛ peccauit. ꝛ eū coraꝫ oibus vis arguere nō eris erroris corrector. sed ꝓditor. Ponit exēplum (ꝙ occulte dꝫ corrigere) de Joseph. qui suspicabatur adulteriū de vxore cū viderat eā cōcepisse: ꝛ ad hoc nesciuerat vnde fuit ꝛ voluit eā occulte dimittere. non alijs diuulgare. ℂ Alij itelligūt totū hoc capitulū de manifestis delictis. ℂ Alij vt ibi dicit itellexerunt p̄ncipium hꝰ capituli de occulto: ꝛ qͦd seqtur si te nō au. adhi. ꝛc̄. de manifesto. Sed huic cōtradicit lr̄a sequens. Matth. 18. Qꝛ vsqꝫ in finē loqtur capitulū. si peccauit de delicto occulto. vt pꝫ intuēti. ℂ Propter qͦd alij itelligūt totū hoc casū de occulto. qͦd tñ scitur a multis. ꝛ pōt ab aliquibus ꝓbari. Pro hac opione sunt argumēta iuris. vt dicit gl. de h articulo. perēnis. Habes. q. z. ꝛ z. hic sequētibus. ℂ Prima opio est ꝛm charitatē theologicā. Docet eniꝫ theologia sanare animam fratris a morte: ꝛ cooperire peccatum Jacobi. 5. hoc fit hic. ℂ Quarta opio est ꝛm solēnitatē canonicā. Docet eniꝫ canon. ꝙ christus p has monitiones p̄cedentes docuit tādem cōtumacē excōicari ꝛc̄. q. z. c. notādū. Sed hoc nō est faciendum. donec occultū qͦd a multis scitur ꝓbet manifestū.

Secundus articulus. Quo ꝛm bonā fidē ꝛ charitatē sit ꝓcedendū in correctione fraterna. Ubi p̄mo est distinguēdū. Aut est publicatio occulte iustitie. ꝛm quā publicat occultus peccator solū testibus monitionis occulte: ꝛ his q possunt ꝓdesse vt fecit christ⁹ de Juda. Jo. 13. q itingit ꝛc̄. Aut est publicatio vulgaris iustitie. ꝛm quā publicandus est occultus peccator. cū vult nocere rei publice. nec sperat de ei⁹ emēdatione in occlto. vt est hereticus occultus: vel ꝓditor ciuitatis. Aut est publicatio publice iustitie: vt cū denūtiat aliqs iudici super māifesto crimine. ℂ Qꝛ igit dicūt glo. quedā. ꝙ capitulū si peccauit. loquit de crimine publice publicādo. verū est p̄ mō. ꝛ z⁹ modo in casu vbi ledit res publica: glosse ꝟo que dicūt ꝙ non loqtur de publico. verū dicunt. qꝛ nō loqtur de iudiciali foro publico nisi sit tale occultū qͦd a multis est certū: ꝛ pōt ꝛ expedit iudici manifestari. Et cōcordat multū iā dictis ꝙ

[Dubium.]
[Dubium.]
[Rñsio p⁹]
[Rñsio z⁹]
[Rñsio z⁹]
[Reprobatur.]
[Rñsio 4⁹]
[Cōcordā p⁹ ꝛ 4⁹.]
[Supra. 16. q. 1. c. si. 1.]

respondet

ridet sanctus Tho. 2ª 2ᵉ q. 33. arti. 7. Distinguédo q̃ quedã sunt occulta peccata que sunt in nocumẽtũ proximoꝝ. vel corporale. vel spũale. Puta si aliqs occulte tractet quõ ciuitas tradat hostibus. vel hereticus auertit homines a fide. Alia sunt occulta que sunt solũ in malũ peccãtis vel eius in quẽ peccauit. facto vel exẽplo. In hoc 2º casu non dꝫ peccator publicari aut denũtiari. sed in primo dꝫ: nisi forte aliqs firmiter estimaret q̃ statim p secretã admonitionẽ posset euꝫ a malo qđ cõcepit facẽ ipedire. ¶ Qꝛ i h̄ p̃ casu dꝫ h̄ pbat. Primo qꝛ i h̄ casu q occulte peccat ñ solũ i se peccat. sꝫ i alios. Sed vbi multis parat nocumẽtũ. melius est vt vnus in fama ledat q̃ multitudo grauet: sicut melius est mẽbrũ abscindere. q̃ totũ corpus pereat. Per hoc facit qđ dicitur de Pau. 23. q. 3. c. Maximianus. Cõcordat Gui. hic infra. q. 3.

Dubium. ¶ Sed hic orit difficultas. Nã sꝫ hanc viã talis publicãs possit seipm grauare. qꝛ debet puniri. cũ non posset pbare aliuꝫ esse hereticũ vel pditorẽ. ac etiã publicãdus posset in malo audacior fieri. cũ nõ vinceret. Propter qđ talis publicans dꝫ cauere qđ nõ dicat peccatũ occultũ aliqs nocuũ. tãq̃ iudici. et per formã denũtiatiõis vel accusatiõis. sꝫ tãq̃ illi q pñt pdesse nõ obesse. Qđ cõtingit dupl'r. Qꝛ aliq sunt qui sine oĩuꝫ forma iure litigiosos licite habẽt corrigere. sic patres filios: et domini seruos et familiã: et talib' nõ est periculũ iuris hꝫ occulta publicare. dũmõ publicẽtur sub titulo correctionis. Aliq sunt quibus tñ cõpetit corrigere sm formã iuris: et talibus iudicib' possunt hꝫ occulta publicari. tãq̃ bonis viris et sub titulo correctionis. et sine periculo

Notãdus oppinũ. et ad magnũ bonũ. Qꝛ lꝫ directe nõ possint hꝫ occlta publicare. directe tñ possunt multis modis remediũ iuris adhibere et in publico si nolũt mali corrigi. Possunt eniꝫ precepta gñalia et phibitiones facere: ac et auferre sibi opportunitates malefaciẽdi (et hoc generalr. ne suspicet de reuelante) et ab eis gratias subtrahere et rigorem iuris in aliqs circa eos exercere: et si sint in potestate corũ eos amouere ab officiis: et de conuentu in conuentum amouere: et huiusmodi.

Supra. d. 16. q. 1. ar. 1.

Dubium. ¶ Sꝫ posito q̃ tales dñi et patres iudices sint mali q̃lr sine grauamine tuo est peccato occurrendũ. si taceas occultũ peccatũ multis põt esse in nocumẽtũ. ¶ Rñdeo sꝫ pcedẽtia cũ magis debet curari de salute multorũ. q̃ de fama huius: oĩs modus subtilitatis cõtra maliciã dꝫ queri. Quorum vnus modus põt esse q̃ ille qui occulte nouit veritatẽ prudẽter eã talibus bonis et grauib' psonis reuelet q volunt pdesse vt sic si sentiat se moueri ad hoc p ipsuꝫ. s. per eos fama super vno et sine malitia et pro salute multitudinis sciscitetur in gñe: et prudẽtius. et salubrius quo erit possibile. Qua sciscitata poterit supior peccatorẽ ingrere ex officio et sic poterit ipe q prius hoc nouit occulte adduci in testẽ cui' depositio cũ aliqs psumptionib' forte vel peccatorẽ ꝯuincẽt vel ipm ad cõfessionẽ cogent. vel cõuincet ppter defectũ purgationis: vel saltim in futurũ in hoc et in aliqs ipse et similes plus cauebũt. ¶ Iste aũt casus et si non sit in iure p oia formatus: tñ vt peccator corrigat, iura huic videnẽ ꝯsonare. qꝛ vt allegat in glossa sup. c. si peccauerit. nisi pcedit ad correctionẽ: et vbi de bona fide agit nõ ꝯuenit de apicib' iuris disputare.

Rñso. Infra. q. 2. ad 5ᵐ et 6ᵐ.

Nota.

Dubium. ¶ Sꝫ pone q̃ peccatũ alicuius sit occultũ: et sibi soli in detrimẽtũ salutis. Nũquid fatuũ eẽt illud publicare vt saluet: et maxime vt timor aliqs p hoc incutiat. ¶ Argᵐ q̃ sic de Petro. act. 5. vbi Petrus publicauit peccatũ Ananie et saphire: q tñ soli spiritui sancto mentiti sunt: et sequitur ibi: et factus est magnus timor in ecclesia in oẽs q audierãt.

Argᵐ. ¶ Pone isup q̃ pctm̃ occultũ solũ noceat vni alteri psone. Nunqd sit puniendũ. ¶ Argumẽtũ q̃ sic. p hoc q̃ legit in vita sancti Andree q̃ ipse corã iudice puniuit affectũ libidinosuꝫ matris volẽtis cognosci a suo filio: vt sic eaꝫ filium accusantẽ repelleret. ¶ Ad h̄ et silia ridet Tho. 2ª 2ᵉ q. 33.

Argᵐ.

Rñso

ar. 7. in rñsiõe ad 2ᵐ. Ubi dic̃ q̃ isti sancti h̄ fecerũt ta in p̃ casu. s. vbi posset multis nocere. q̃ in 2º. vbi vni psone sicut executores dei: et ideo poterant vice dei publicare hꝫ. Et ex hac rõne sequit q̃ si aliqui viri sancti sentirent se a spũ sancto moti vt talia occulta taꝫ in 2º q̃ in p̃mo casu reuelarent vt proximi aĩam saluarẽt. sanctũ opus facerent: q spiritu dei aguntur non sunt sub lege. 19. due sunt. q. 2.

Tertius articulus. Qualr dꝫ bonus iudex se habere ad talẽ denũtiantẽ cũ puniẽdus sit sm iura. nõ valens denũtiationẽ pbare. ¶ Rñdeo q̃ in rei veritate nõ dꝫ talis iudicari sm iura canonica: que p hoibus sunt itroducta ad Gal. 5. Si spũ ducimini nõ estis sb lege. Glossa que errãtibus et male agẽtibus posita est (qui enim ducẽ hꝫ spũm sanctũ nõ errat. 1. ad thi. 1.) et iõ dꝫ iudicare sꝫ formã dei. sicut Cyprianus q ꝯtra hereticos et scismaticos dixit. q̃ nõ ꝯferũt sacramẽta. Et aliq. et decretũ habẽt eum excusatuꝫ pp zeluꝫ quẽ habuit. Cõtra tales in hoc casu dꝫ iudex bon' ecclesiasticus sibi parcere quãtũ in mũdo posset ꝯtra eos. et q̃tum de sanctitate denũtiatis scire posset. Et ex alia parte dꝫ denũtiato dicere cõpatiẽdo: q̃ cũ non hꝫ p diffamato. qꝛ in foro canonico nõ est pbatum ꝯtra eum.

Rñso

Dubium. ¶ 2º querit. Nũquid iste modus fratrẽ corrigẽdi (q hic ponit in textu euangelij) cadit sub pcepto. Glossa sup. c. si peccauit. dicit q̃ sic quo ad p̃latos et alios in magisterio positos: siue sint clerici. siue laici quo ad alios: dicit eẽ cõsiliũ: et hoc de peccato iã facto. sed de peccato adhuc faciẽdo. est pceptũ omnibus.

S. Tho. Tho. tñ moderat hic 2ª 2ᵉ q. 33. ar. 2. d. Qꝛ ex quo est preceptũ affirmatiuũ nõ est pceptũ nisi obseruatis debitis circũstantijs. s. vt fiat sicut dꝫ. vbi dꝫ. et qñ debet. ¶ In rñsione ad 3ᵐ argumẽtum dicit q̃ correctio fraterna tripl'r omitti põt. Uno quidẽ modo meritorie qñ ex charitate aliqs correctionẽ omittit. Dicit enim Aug. 7. de ci. dei. c. 9. si peccata quisq; obiurgãdũ et corripiẽdũ male agẽtibus parcit. quia opportuni' tẽpus ingritur vel eisdem ipsis metuit. ne deteriores efficiant: ex hoc vel q̃ ad bonã vitaꝫ et piã eru ditos ipediant. vel alios infirmos p̃mant. atq; auertãt a fide. non videt esse cupiditatis occasio. sed ꝯsiliũ charitatis. Alio modo pterminttitur fraterna correctio cũ peccato mortali. s. qñ formidat (vt ibi dicitur) iudiciũ vulgi. et carnis excruciatio vel perẽptio: dum tñ hec ita dominent in animo q̃ eterne charitati pponant. Et hoc videt ꝯtigere qñ aliquis psumit de aliquo delinquẽte pbabilr q̃ posset eũ a peccato retrahere: et tñ pp timorẽ vel cupiditatẽ ptermittit. Tertio mõ hꝫ omissio est peccatũ veniale. qñ timor et cupiditas tardiorẽ faciunt hoiem ad corrigendũ delictũ fratris: nõ tñ ita eũ reddũt tardũ quin si ei ꝯstaret q̃ fratrẽ posset a peccato retrahere ppter timorẽ vel cupiditatẽ nõ dimitteret: qꝛ tunc in animo suo pponit charitatẽ fraternã: et hoc modo qñq; viri sancti negligunt corrigere deliquẽtes. Et iõ ipse sanct' Tho. arti. 6. in pede. et. 8. in rñsione ad p̃muꝫ tenet q̃ admonitio nõ est faciẽda nec testiũ inductio faciẽda vbi pbabiliter estimat q̃ peccator hꝫ admonitioneꝫ nõ recipet. sꝫ ad peiora laberet nec per testes emẽdaret. ¶ Cõcordat Gui. in his oĩbus. 2. q. 1. si peccauit. cũ declarationib' suis ibi. q. 3. ¶ Ad 3ᵐ argumentũ. distingue q̃ sm intẽtionẽ Augu. 1. de ciuitate dei. c. 9. Qñq; nõ corrigere est veniale: qñq; meritoriam: qñq; mortale. Ueniale est in casu. Nã pone q̃ aliqui sint corripiẽdi de damnabilibus: puta carnales suas cõcupiscẽtias pponunt charitati. ex deliberatione his qbus incumbit metuunt eos corripere ppter pprias suas carnales cõcupiscentias. s. habẽdi amicitiã eorũ et similia. non tamen deliberarẽt preponere cupiditatẽ suaꝫ charitati: nec etiã puenerunt ad casuꝫ vbi obligati sunt. si nõ deliberarũt. Tũc (vt dicit Aug. hic) si omittunt corripere. s. dũmodo stent in suis cõcupiscentijs leuib' et venialib' circa deliberationem

debitã. Nec peccant dãnabilr. Intellige quoq per locũ
ↄ ↄtrario. Si aũt post tẽpus deliberãdi debitũ omittũt cor
ripere ꝑponentes cupiditatẽ suã charitati:seu pp metũ per
dẽdi que cupiũt. mortalr peccãt:qꝛ tunc se auertunt a deo ⁊
se ↄuertunt pncipalr ad creaturã. ¶ Est ẽt meritoria in ca
su. Nã pone ꝙ tẽpus opportunũ nõ ingritur aut metuitur
ꝙ corrigẽdi ex hoc deteriorabũt: vel ꝙ corripiẽdi alios bo
nos infirmos ĩpedirent. punirent. seu a fide auerterent. qm
tunc (vt dicit Aug.) hic nõ videt occasio cupiditatis:sed cõ
siliũ charitatis:sed que sũt ex charitate ⁊ discretiõe vt hic.
sunt meritoria. Et idẽ tenet infra de his que ptinent ad ꝑso
nã corripiẽtis:puta. qꝛ omittunt corripere hac ↄsideratiõe.
qꝛ suã famã vident esse necessariã vtilitati eruditorũ homi
nũ. z. q. 3. c. nõ sunt. ⁊. 1 z. q. 1. nolo. Nec obstat regula iuris. 5.
vlterius scandalũ nasci pmittitur ꝙ veritas relinquat. Re
spondet enĩ glossa ꝙ itelligit de his que idispensabilia sũt.
Idẽ intelligo vbicũq ex discreta cã omittũt nõ moti ex cu

Dubium.

piditate:sed pp effectũ charitatis. ¶ Sed pone ꝙ ꝓlatus
credit posse corrigere:tñ omittit nõ ex charitate. sed ea po
tius infirmitate qua delectat lingua blandiẽs. ⁊ humanus
dies:reformidat vulgi iudiciũ ⁊ carnis excruciatio vel pe
rẽptio. Nunqd est mortale. Dicit ꝙ sic. Naz sibi dicit p ꝓ
phetã Eze. 33. Si speculator viderit gladiũ venientẽ. ⁊ non
insonuerint buccina ⁊ populus se nõ custodierit. veneritq
gladius ⁊ tulerit de eis animã:ille quidez iniqtate sua capt⁹
est. sanguinẽ aũt eius de manu speculatoris reqram. Sz san
guis de manu speculatoris tñ reqritur pro mortali. Ad hoc
dis. 43. si rector. Nec ideo tñ p hoc excusat nõ ꝑpositus. Qꝛ
lz ꝑposit⁹ nõ sit. tñ qꝛ vt dicit ꝓpter necessaria hui⁹ vite ha
benda ab eis arguere negligit. ne ipsos offendat. ẽt quia pp
illa tẽporalia quibus non indebite vti posset. plusq debuit
delectatur:sed nimis delectatur quis quãtũcũq delectatio
sit venialis. ¶ Questio. II.

V Trum ex necessitate ꝑcepti admonitio
secreta debeat ꝑcedere denuntia
tionẽ. Videt ꝙ nõ. In operib⁹ enim charitatis

Argᵐ 1ᵐ

debemus deũ ꝑcipue imitari ſm illud. Ephe. 5.
Estote imitatores dei sic filij charissimi. ⁊ am
bulate in dilectione. Deus aũt iterdũ punit publice hoiem
pro pctõ. nulla secreta admonitiõe ꝑuia ⁊ ẽt vt hi Ge. 18. c.
ꝙ Joseph accusauit fratres suos apud patrez. nulla secreta

Argᵐ 2ᵐ

admonitione ꝑmissa. ¶ P. Non legit dñs monuisse secre

Argᵐ 3ᵐ

to Judã. anteq eũ denũtiaret. Joãni. 10. 13. ergo ⁊c. ¶ Itez.
Act. 5. Petr⁹ Ananiã ⁊ Saphirã occulte ꝺfraudãtẽ de ꝑcio
agri. publice denũtiauit nulla monitiõe secreta ꝑmissa. 17.

Argᵐ 4ᵐ

q. 4. Ananias. 1 z. q. 1. dilectissimis. igit ⁊c. ¶ Itẽ. Accusatio
est grauior denũtiatione. Sed in ipsa nõ tenet monitio. Igi

Argᵐ 5ᵐ

tur nec in denũtiatione. Extra de accusa. qualr. ¶ P. Non
videt ꝓbabile ꝙ ea que sunt in cõmuni ↄsuetudine religio
sorũ sint cõtra ꝑcepta christi. Sed culpe istorũ ꝓclamant

Argᵐ 6ᵐ

in capitulis nulla monitione ꝑmissa. igit ⁊c. ¶ P. Religio
si tenent suis ꝓlatis obedire. 1 z. q. 1. nõ dicatis. de tẽpo. or. ad
aures. Sed ꝓlati aliqñ ꝑcipiũt eis generalr vel specialr. ꝙ
si qd fuerit corrigendũ dicat eis. Igitur videt ꝙ hoc facere

Oppoᵐ

teneant. etiã ante secretã monitionẽ. igit ⁊c. ¶ Sz ↄtra est
qd dicit Aug. in libro de verbis dñi. exponẽs illud corripe
inter te ⁊ ipm solũ. Studẽs inquit ad correctionẽ. parce pu
dori. forte enim pre verecũdia incipiet defendere peccatũ
suũ. ⁊ quẽ vis facere meliorẽ facis peiorẽ. Sed ad hoc tene
mur ex ꝑcepto charitatis vt caueam⁹ ne frater fiat deterior.

Rñſio

Igit superne correctiõis ordo cadit sub ꝑcepto. ¶ Ad hãc
qõnez ⁊ argumẽta rñdet Gui. z8. q. 1. sua. 7. ⁊ distinguit sic.
Si est publicũ non reqritur ꝙ monitio ꝑcedat:iuxta illud
peccãtes corã oib⁹ argue. z. ad Thim. 5. 45. dis. sz illõ: qꝛ tũc
nõ soluz peccas in te sed in aliorũ malũ exẽpluz. z. q. 3. ꝑci
pue. Si occultũ subdistingue. Quia si sunt talia peccata oc
culta que nõ inferunt ꝓximis nocumentum tunc reqritur
monitio ꝑcedens. Si aũt inferãt ꝓximo nocumẽtũ corpo
rale vel spũale:puta traditio ciuitatis hostibus. vel occulta
heresis multos occulte a fide deuiãs (cũ hoc peccet in alios)
statim denũciabit monitione nõ ꝑmissa:nisi forte sciret ꝙ
ad eius monitionẽ vellet statiz corrigi. nã qlibet sic corrige
re dz si põt vt illius fama nõ ledat. ¶ Contra Gui. in h ꝙ
dicit ꝙ publice peccatuz nõ est necesse ꝑcedere monitionẽ
est qd dicit de simo. lz Hely. Ubi loqtur de correctione in
foro iudiciali de quo loquimur nunc. ⁊ de publico peccato
filiorũ Hely. ad hostiũ tabernaculi. Et dicit ꝙ sicut accusa
tionẽ dz ꝑcedere legitima inscriptio. sic ⁊ denũtiationẽ cha
ritatiua monitio. Etiã glossa ibi dic. ꝙ hoc verũ est vbi agi
tur de crimine ad penitẽtiã. Idẽ dicit glossa de accusatione
c. z. ⁊ loqtur ibi capitulũ de cõuentione ⁊ denũtiatiõe iudi
ciali. ¶ In ↄtrium tñ facit qd allegat Gui. dis. 45. sed illud.

Alia ſn
tẽa p rñſio
ne.

Ubi allegat Aplm. z. ad Thi. 5. peccãtes corã oibus argue
vt ceteri metũ habeãt. Glossa ibi dicit:sup ceteri. Nota cuz
qs delinquit publice. est publice arguẽdus: ⁊ nõ occulte: vt
sic ceteris metus incutiat: ⁊ scandalũ auferat: de pe. dis. 1. h
igit: ⁊ iterũ. expedit peccata nocentiũ nota esse. ¶ Possunt

Cõcordia.

cõcordari ↄtrarietates. Nã publici peccantes. Aut ex sim
plicitate ⁊ casu peccãt. parati ad emẽdationẽ: ⁊ tunc (maxie
si notũ sit ꝙ se velint p monitionẽ secretã emẽdare. cũ tunc
nõ est scandalũ) monẽdi sunt anteq denũtiãdi. qꝛ monitio
iponit ad lucrãdũ aiaz fratris. Mat. 18. Igi cũ ad publicã
denũtiationẽ paratus est ad penitẽtiã vt ꝑfectio charitatis
operet dz monitio charitatiua ꝑcedere: ⁊ hoc est qd dic ca
pitulũ lz Hely. charitatiua monitio ꝑcedat denũtiationez:
⁊ sic itelligunt glosse ibi. Aut peccant malitia in scandaluz
aliorũ. ⁊ tunc nõ sufficit monitio occulta. sed reqritur denũ
tiatio publica. pp scandalũ aliorũ. vt sic ceteri metũ peccã
di habeant (vt dicit in. c. sed illud) ⁊ vt scandalũ aliorũ aufe
ratur: ⁊ h est qd ibi seqtur auferte malũ de vobis ipsis. Qñ
sũt opinio. Gui. in hoc z⁰ casu. sit firma p textũ ibi. Nam ↄ
se obijcit p illud. si peccauerit in te frater tuus corripe ipm
inter te ⁊c. ⁊ rñdet ꝙ hoc nõ sufficit in publico peccato. vbi
ceteri scandalizãt: ⁊ hoc est qd ibi seqtur. Que ista bonitas.
que misericordia vni pcere ⁊ multos in discrimen adduce

Ad ꝑmũ
argᵐ.

re. ¶ Ad argumẽta rñdet Gui. ad ꝑmũ dicendũ ꝙ oia oc
culta deo sunt nota: ideo hoc modo se habẽt ad iudiciũ dei
sicut publica ad iudiciũ hoĩs. ¶ Sz qõne p⁹ de visu. occulta
alr rñdet. s. ꝙ nõ est oino verũ ꝙ non ꝑmittat secretã moni
tionẽ. Nã de⁹ ꝑmittit secretã mõitionẽ q̃ arguit peccatores
interius inspirãdo. vel vigilãdo. vel dormiẽdo: ⁊ exteri⁹. q.
p testes correctionis p scripturas: ⁊ ꝑdicationes. Pro ꝑmo
Job. 33. Per somnũ in visione nocturna qñ irruit. sopor su
per homines ⁊ dormiũt in lectulo. tunc aperit aures viroꝝ.
Pro z⁰ seqtur. Et erudiens eos seruat disciplinã vt auertat
hominẽ ab his que fecit. ¶ Ad illud de Joseph dicendũ ꝙ
credimus ꝙ fratres suos monuit. lz scriptũ nõ sit. Vel põt
dici ꝙ peccatũ erat publicũ inter fratres. cũ scriptura dicit

Instantia

pluralr accusauit fratres suos. ¶ Sed adhuc videt ꝙ dñs
iudicat cõtra ius cõmune. Nã ꝙ deus monuit iteriori inspi
ratione: ⁊ etiã ꝙ audiẽtes doctrinaz ecclesie nõ obedierunt
quo ad multos delinquẽtes. est secretũ erga ecclesiã. Igitur
respectu ecclesie in die iudicij iniuste puniet illorũ occultũ

Rñſio

peccatũ. ¶ Dic ꝙ postq occltũ factũ ẽ manifestũ licz illõ
punire. sed post resurrectionẽ beatorũ oia erunt ei manife
sta (illuminabit deus abscondita cordis tenebrarũ ⁊ mani
festabit occulta cordiũ. ꝑi. ad Corin. 4.) ⁊ sic puniet vt pu

Ad ſc'm

blica nõ vt occulta. ¶ Ad z ᵐ dicenduz ꝙ dominus pecca
tũ Jude tãq deus sciuit. ⁊ in curia dei fuit publicũ. Uñ sta
tim ad publicandũ ꝓcedere potuit. tñ ipsi nõ publicauit sz
obscuris

obscuris verbis ⁊ generalib⁹: pͥmo eū monuit de peccato:
2° Joāni ⁊ Petro. qui oratione valebāt prodesse reuelauit
Ad tertiū Joā. 9. ⁊ hoc licꝫ. 22. q. 5. hoc videt̃. ¶ Ad aliud de Petro di
cendū ꝙ Petrus publicauit peccatū occultū Ananie ⁊ Sa
phire: tāq̄ʒ executor dei cuius reuelatiōe peccatū cognouit:
Ad 4ᵐ de⁹ enim ꝑus ei dederat spūʒ sanctū vt ibi. ¶ Ad argumētū
ꝙ monitio nō p̄cedit accusationē. sed inscriptio tn̄: de accu
sa. qualr̃. 2. ⁊ de simo. lꝫ Dely. ⁊ in glossa ibi. Igit̃ nec denū
tiationē nō r̄ndet. Aliqui tn̄ dicunt ꝙ nō est vlr̃ verū. Naʒ
in accusatione epi debet p̄cedere monitio prelatorū: de ac
cusa. c. 2. ⁊ 2. q. 7. accusatio. Sꝫ hec capitula nō ꝓbāt ꝙ mo
nitio dꝫ p̄cedere accusationē necessario. R̄ndetur: ꝙ glossa
exponit pͥmū capitulū ꝙ accusatio accipit̃ large pro denū
tiatione. ⁊ sic monitio de qua ibi loq̄tur dꝫ p̄cedere denūtia
tionē: silr̃ dicit glos. ꝙ 2ᵐ capitulū loq̄tur de honestate ⁊ idē
in glossa de accusa. lꝫ Dely. Dic igit̃ ꝙ nō est simile de accu
satione ⁊ denūtiatione: vt pꝫ per capitulū qualr̃ ⁊. c. lꝫ De
Ad q̄ntū. Infra dubio sequēti ꝑ totū. ly. ¶ Ad aliud dicendū ꝙ hꝫ ꝓclamationes. que fiūt in ca
pitulis fiunt de leuib⁹. que fame nō derogāt: vñ sunt. q. q̄dā
cōmemorationes obliterarū culparū potius q̄ʒ accusationes
vel denūtiatiōes. Si tn̄ essent talia de quib⁹ frater infama
ret̃. cōtra p̄ceptum dñi ageret qui ꝑ hunc modum crimen
fratris occultū publicaret. maxime si speraret ei⁹ correctio
nem per occultā monitionē: nec eius peccatū redūdaret in
nocumentū ꝓximoꝝ: vt hic supra. ⁊ melius declarat̃ in fine
q̄ōnis. ¶ Ad aliud dicendū ꝙ p̄lato nō est obediēdum cō
tra p̄cepta dei. Act. 5. obedire deo opꝫ magis q̄ʒ hoīb⁹ extra
de sen. relatū. 8. d. que contra. Ideo qñ p̄latus p̄cipit si quid
fuerit corrigendū intelligendū est saluo iure correctiōis fra
terne. Et p̄latus p̄cipiens cōtra hunc ordinē a deo ꝯstitutū
peccaret ⁊ inobediēs esset. 2. q. 3. qui resistit. ⁊. c. si dominus.
Prelatus enī nō ē iudex occultorū. 2. q. 1. votū. sꝫ solus de⁹
2. q. 1. si ois. Unde nullā habēt potestatē p̄cipiendi sup oc
cultis nisi inq̄ntū ꝑ aliqua signa manifestent̃. puta ꝑ infa
miā vel alias cōiecturas in q̄bus casib⁹ p̄latus p̄cipere pōt
hec: sicut iudex secularis vel ecclesiasticus pōt exigere iura
mentū de veritate dicēda: hoc maxime tenet vbi inq̄rit ex
officio: ibi enim nō opꝫ famam p̄cedere de accusa. olim. s̄m
Dubiū. R̄nsio Duplex correctio. Hosti. ¶ Adhuc dubitat̃ primo. vtrū aliq̄s debeat corrigi.
qui ex correctiōe fit deterior. ¶ R̄ndet Gui. 2. q. 1. q. fina. su
pra dicit ꝙ duplex est correctio. Una inq̄ntū est virt⁹ iusti
tie in qua ēt de bono cōi agitur que ꝑtinet ad p̄latos. hꝫ nō
est omittēda ꝓpter timorē ei⁹ q corrigitur ne fiat deterior.
Immo iudex cōtra eum ꝓcedat. 4. d. facte: ⁊ optime. 23. q.
5. qui vitijs. Alia qui ē actus charitatis cuius est finis emē
datio delinquētis nō habet citationē sed simplicē monitio
nem. ideo vbi timet̃ ꝙ peior fieret. omitti dꝫ: q̄ꝛ ea que sunt
ad finē dꝫ regulari s̄m ꝙ exigit ratio finis. q̄ꝛ sine plecten
Instantia do ⁊c. 23. q. 5. ꝓdest. Itē 2° 2ᵉ. q. 33. arti. 2. ¶ Sed salua reue
rentia eorū nō videt̃ verū. qđ dicunt in pͥmo casu. Nā p̄la
tus opꝫ oēs correctiones suas fundare in charitate sicut q̄li
bet ali⁹. Igit̃ si videt subditū suum nunc fieri deteriorē ex
correctione (siue agat̃ de bono cōmuni siue ꝑuato) dꝫ me
lius tēpus expectare: ⁊ sic de alijs circūstantijs que coope
rari poterūt ad finē p̄ncipalēʒ que est correctio. Ad h̄ vide
Augu. 1. de ciui. dei. c. 9. hoc: ⁊ ponit̃. q. p̄cedente ante finem.
R̄nsio formalis. S. Tho. ¶ Ideo melius dixit Tho. ibi arti. 2. (supra. q. p̄cedenti. ar.
3.) ꝙ cum correctio fraterna sit p̄ceptum affirmatiuū non
obligat ad semꝑ. sed seruatis debitis circūstantijs. sicut debet
vbi debet. qñ dꝫ ⁊c. Nec mouet. c. facte. Naʒ solū loq̄tur ꝙ
mala sunt corrigēda. nō aūt qñ ex correctione fierent dete
riores. nec videlicet. c. q vitijs. nā loq̄tur cōtra parētes. qui
nutritores. ⁊ fautores sunt vitiorū (vt pꝫ ibi) nō cōtra diffi
nientes ne deterius cōtingat. Loq̄t̃ ēt vbi punitio potest
fieri sine periculo. vt auferēdo cultellū puero. ne se vulne
ret. ¶ De hoc ꝙ dicit̃ ꝙ monitio dꝫ p̄cedere denūtiationē.
Nota ꝙ quo ad seculares hoc tenet cū ꝓceditur ad deposi
tionē ab administratione: de accusa. qualr̃. 2. ⁊ idē a maiori
qñ ꝓceditur ad degradationē ab ordine. i. ab executiōe sui
ordinis. In pͥmo casu dicit̃ ꝓcedere ciuiliter. in 2° crimina
liter: de si. ꝑ tuas. 1. in fine. Hoc itelligas qñ denūtians vult
facere partē ꝓbando per testes (de hoc Innocē. de iudicijs.
nouit post p̄ncipium) al's enim iudex inq̄rat ex officio nulla
mala fama laborāte (vt de accus̃. qualr̃ 2°) ⁊ tunc pōt denū
tians etiā ꝓmouere officiū ministrādo testes lꝫ se nō faciat
partē: silr̃ hꝫ monitio nō req̄ritur in notorijs criminib⁹. ibi
⁊ in glossa de simo. lꝫ Dely. ¶ Quo ad religiosos etiā vbi
ꝓceditur ad instātiā partis necessaria est pͥmo monitio. nā
hanc precessisse nitebantur monachi probasse contra ab
batē de sy. lꝫ Dely. Si religiosus denūtiet famā ꝯtra fratrē
suuʒ sine monitione ꝑuia nō dꝫ p̄latus oīno cessare ab inq̄
sitione. imo saltēʒ ꝓcedere debet ex officio siue agat̃ ad de
positionē ab administratione. siue ad degradationē ab ordi
ne vt de si. lꝫ Dely. Et a maiori hoc tenet si agat̃ ad penitē
tiā: ⁊ vt melius peccatū tollat̃ ēt denūtians ꝓmouendo offi
ciū pōt ministrare testes quos habet. Quinimo si videatur
bono iudici religioso ꝙ fama nō sufficeret ad inq̄rendum
in sp̄ali. ex officio tn̄ suo sine omni fama pōt facere genera
lem inquisitionē (de simo. olim) ⁊ sic forte deprehenderet
peccatorē ⁊ si periculū aut scandalū immineat. q̄ꝛ ista multū
cauenda sunt in religioso (de symo. ꝑ tuas. 1. s̄m rectū zeluʒ
salutis ꝓximi qđ intēdit. c. si peccauit) debet statim p̄latus
audita hꝫ denūtiatiōe ꝑiculi aut scādali iminētis inq̄rere de *Supra. q. 1. ar. 1. dubio pͥmo.*
obloquio vel fama. ⁊ corrigere s̄m bonā fidem q̄ꝛ in corre
ctionibus ⁊ inq̄sitionibus regulariū faciliter agitur ad cor
rectionē nō seruata iuris solēnitate: de accu. qualr̃. 2. Et vbi
de bona fide agit̃ de apicibus iuris nō est disputandū. 2. q.
1. si peccauit in glossa. ⁊ ad idē Gui. ibi cū allegationib⁹ suis.
¶ Etiā est argumentū ad hoc. Quia in casu vbi occultum
peccatū infert ꝓximis nocumentū pōt statim fieri denun
tiatio ad correctionē. vt hic supra in pede q̄ōnis s̄m Tho.
⁊ Gui. nisi crederet̃ ꝙ statim vellet se corrigere. vt dicunt. sꝫ
scandalū religiosi infert multiloquiū oium religiosoꝝ no
cumentū. ¶ Quantū ad inquisitionē ex officio Guielmus
du. lib. 3. lꝫ in speculo. c. de inq̄sitione dicit sic. Ad instructio
neʒ simpliciū capitula super q̄bus generalr̃ inq̄ritur cūʒ in
monasterio regulariū taʒ in capite q̄ʒ in mēbris ex mero of
ficio inq̄ritur. supponamus. Primo igit̃ circa substantialia
regule. sic est inquirendū. Utrū monachi oēs ipsius mona
sterij sunt ꝓfessi regulaʒ ⁊ ordinē sancti benedicti. ¶ Iteʒ.
An seruāt verā obedientiā abbati: ⁊ suis ꝑpositis sicut reli
giosi obedire tenent̃. ¶ Itē. An aliqui monachi ꝓprietarij
sunt in monasterio. ¶ Itē. An cōtinenter viuant. ¶ Iteʒ.
An obseruat̃ ibi debito modo silentiū in claustro ⁊ mensa.
⁊ alijs debitis horis ⁊ locis. ¶ Itē. An oēs semꝑ ⁊ simul in
refectorio comedūt. ⁊ ad mensaʒ legitur. ¶ Itē. An in refe
ctorio carnes comedunt̃. ¶ Itē. An oēs simul in dormito
rio dormiunt. ¶ Itē. Si diuinū officium diurnū pariter ⁊
nocturnū ordiate in eccl'ia horis cōpetētib⁹ celebrat̃ ⁊ vtꝝ
oēs cōtinue ad horas conueniunt. ¶ Itē. An bene ⁊ conti
nue portāt habitū monachalē. ¶ Iteʒ. An vtunt̃ vestibus
lintheaminibus lineis. ¶ Iteʒ. An iacent induti vel nudi.
¶ Itē. An iacent in stricticionibus vel culcitris. ¶ Itē. An
ibi bene obseruant̃ ieiunia per ecclesiā: ⁊ s̄m suam regulaʒ
instituta. ¶ Itē. Si est aliq̄s vagabūdus vel secularibus se
immiscēs negocijs. ¶ Itē. Si fiūt ibi aliq̄ idebite ⁊ ꝯ regulā
beati bñdicti. ¶ Itē. An ibi fiunt capitula frequenter: ⁊ qđ
in eis agatur. ¶ Itē. An scit ꝙ abbas bene peragat officiuʒ
suum. ⁊ vtrū aliqua faciat vel concedat per simonia causa
prauitatis. ¶ Itē. Scit vel credat aliq̄d corrigendū vel re

formandū in persona abbatis vel circa eius officiū. ¶ Itē. Quot & q̄ officia sūt i ipo monasterio. ¶ Itē. An scit vel credit aliqd emēdādū/corrigēdū/vel reformādū/circa p̄sonā sacriste vel circa eius administrationē & sic de alijs officijs. ¶ Itē. An scit vel credit aliqd emēdandū corrigendū vel reformādū in seipso: & sic glibet de abbate & de oībus alijs: & de se ipso iterrogabit: & ēt ipse abbas & d̄ seipso: & de q̄libz alio iuxta p̄missa. ¶ Postea circa tp̄alia iterrogabitur sic. ¶ An monasteriū est debitis obligatū &c. ¶ Item. An scit vel credit aliq̄ alia in ipso monasterio in sp̄ualibus vel tp̄alib⁹ reformatione vel correctiōe idigere. Sup oībus p̄missis ex iprouiso nulla p̄cedēte deliberatiōe iterrogabit sigillatiz abbas: & monachi recepto p̄us ab eis sīl' i.c. iuramēto.

¶ Distinctio. XX. ¶ Questio. I.

¶ Sciendū est ēt q̄ tēpus penitētie est vsq3 in extremū articulū vite/vnde Leo papa. Nemo est desperandus dum in hoc corp̄e cōstitutus est/quia nonnūq̄ qd diffidentia etatis differt consilio maturiore perficitur &c.

Circa dis. 20. queritur de parte penitentie que est satisfactio. ¶ Primo queritur de ieiunio vbi queritur. Utrū ieiunium. 40. & alia a canone inducta sint immobiliter seruanda. ¶ Primo est dicēdum de ieiunijs obseruādis. ¶ 2° in quibus causis possunt ieiunia solui.

Primus articulus. De obseruandis ieiunijs. Ubi dico q̄ ieiunia sunt in triplici differētia. Uidelicet a canone instituta vt. 40. vt de conse. dis. 1 .c. 40. vigilie omnium apostolorum exceptis Philippi & Jacobi. & Joan. euangeliste lib. 3. ti. de obseruatione ieiuniorum. ca. 1. consilium. Uigilia Matthei est ieiunandam ibi. c. 1. Item ieiunium quattuor temporum. 76. dis. statuimus. ¶ Secundo. Alia sunt ieiunia voluntaria que aliqui sumpserunt voluntarie. siue per votum. siue in foro penitentie. ¶ Item. 3° Alia sunt consuetudinaria. Ut apud multos ieiunium aduentus & feriarum sexta. Et sic intelligunt quidam ieiuniū rogationum: de quo de con. dis. 3. rogationes. & vigilia beati Berto. de obseruatione. De ieiuniorū. c. consiliū. concordat q̄ ista sunt s̄m consuetudinē locorum obseruanda. Guilelmus in glo. De hoc vide in sum. confes. lib. 1. ti. 12. q. 3. & sub cōsuetudine cōprehendunt oīa ieiunia que sunt de vigilijs magnorū sanctorū. Uig. natalis dñi. Joā. baptiste. Omniū sanctorū. Ascensionis dñi. Assumptionis beate Marie. sancti Laur. Hec habes in sum. summarum ti. de obseruatione ieiuniorū. Istas vigilias dicit ab oībus esse ieiunādas sicut & in vigilia apostolorū. Sunt ēt obseruanda oīa ieiunia que in ecclesijs denunciant esse obseruāda. de cō. di. 5. c. ieiunia.

Secundus articulus. In quibus causis possunt ista ieiunia solui. Ubi quantum ad quadragesimam expressū est: q̄ in causa infirmitatis: de cō. dis. 5. ca. 40. Immo tunc & in alijs ieiunijs solēnibus possunt comedere infirmi carnes: de obseruatione ieiuniorū. c. consilium. ¶ Itē. Possunt solui ieiuniū. 40. & alia solemnia s̄m Hosti. e. c. §. sed nūquid. propter fragilitatē etatis. debilitatem corporis. laborē agriculture: seu alterius cause iuste: & necessarie. Pro hoc allegant alij qd dicit de cō. dis. 5. c. ieiunia: vbi sic dicit. Ieiunia in ecclesia a sacerdotibus cōstituta. sine rationali necessitate non saluantur. ¶ In sum. etiā sententiarū: & sum. confes. habes multos casus expressos necessitatis excusantes. Ibi eniz multa querunt circa hoc que hic inferuntur. Primo quid de laboratoribus in vineis. vel alibi. vbi est opus magni laboris. Nunquid tenentur ad hec ieiunia ecclesie. Respondetur ibi. q̄ si adeo pauperes sint

Pueri & īfirmi & laboratores nō tenent ieiunare.

q̄ per seipsos oportet colere vineas suas. vel terram suam: & adeo debiles sint q̄ non possunt laborare nisi frangāt ieiunium: aut si eos oportet locare operas suas. vt puideant sibi: & familie sue: & forte nō inuenirent aliquos qui aduerterent operas suas. nisi etiā frangerent ieiuniū. nec aliunde sibi puidere possunt: aut si serui sint. vel rustici: qui dēt operas suas dominis suis. nō peccant mortaliter soluendo ieiunium. Nam in talibus excusat necessitas. Unde dicit Gregorius q̄ ieiunium nō est soluendum nisi necessitas cogat: de con. dis. 3. ieiunia. ¶ Nec tenentur mendicare p̄pter hoc ieiunium seruandū. cum non consueuerunt aliter mendicare s̄m doctores. ¶ An propter peregrinationem. vel viationem. aut itinerationem: possit solui ieiuniū. Dic q̄ si cōpellantur peregrinari ad p̄ceptum ecclesie vel vltra mare tempore passagij p̄d terrā sanctam. vel alibi: vel ire in exercitū: excusantur a ieiunio si non possunt cōmode ieiunare tenentur ad hec peregrinationem: sed si sponte accipiūt non debent excusari a ieiunio: & si frangant hec ieiunium tenent alio tempore recompensare. vel al's satisfacere ad consiliū ecclesie: quia non dimittitur peccatum nisi restituatur ablatum. & insuper tenentur agere penitentiam de solutione ieiunij. In his autem recurrendū est ad dispensationem superioris. Et ex hoc ipso q̄ prelati dissimulant videntur annuere. ¶ Et quid de cursoribus dominorum quorum vsus est necessarius. Dic q̄ si nō possunt currere & ieiunare excusantur si soluant ieiuniū: si vo morantur in vno loco certo aut modicum vadant debent ieiunare. ¶ Quid de seruientib⁹ nobilium qui debent seruire ad mensas eorū diutius protrahendas & comedunt ante horam deputatā. Dic q̄ si ex causa p̄ueniant alienum terminū comedendi & comedunt ex toto vel modicum sumunt ne deficiant in seruiendo: nō peccant. similiter non peccant seruientes mediocrium personarum qui surgunt de mensa dominorum suorum vt vadant ad portandum vinum: vel vt portent encēnia & reuertentes iterum comedunt. Itē seruientes p̄gustantes cibos ante dominos timentes de toxico non soluūt ieiuniū: & idē est dicendum de medicis p̄gustantes medicinas s̄m doctores. ¶ Quid de regularibus qui debent legere ad mensam in refectorio. Dic illud quod dictum est de seruientibus: debent tñ huiusmodi facere cum licētia. ¶ Quid de nouitijs. Dic q̄ super soluendo tenentur acquiescere discretioni & dispensationi p̄latorum suorum q̄ proprio iudicio. ¶ Quid de mulieribus pregnantibus & nutricibus. Dic q̄ si timetur probabiliter de periculo earū si ieiunauerint. vel de feto in ventre. vel de puero ad vbera: non solum non possunt. sed etiam tenent soluere ieiunia. ¶ Quid de infirmis & debilibus. Dic q̄ excusantur a ieiunio. ¶ Pro quanta autem infirmitate vel debilitate solui possit ieiuniū ab infirmis: vel debilibus: arbitrio boni viri est limitandum potius q̄ per aliam doctrinam generalem: & illud idem dicendū est de senibus. qd dictum est de infirmis & debilibus. ¶ Quid de pauperibus mendicantibus. Dic q̄ si tm̄ possint habere q̄ sufficiat eis ad vnam comestionem non excusantur a ieiunio ecclesie propter paupertatem. sed excusantur quando frustratim mendicant & non possunt habere tm̄ simul q̄ sufficiat. Uel etiā quando propter precedentem inediā ita debilitati sunt q̄ ieiuniū sufferre non possunt. ¶ Tertio an petenda sit dispensatio super solutione ieiunij. quando homo habet aliquod impedimentum ex causis p̄dictis. Dic q̄ si constat omnibus vicinis de causa propter quam soluendum est ieiunium. tunc non est necessarium vt petatur licentia aut dispensatio super solutione ieiunij: presertim consuetudine interueniente. Si autem dubium sit. an subsit causa necessaria: tunc ab episcopo loci petenda est dispensatio. si commode possit haberi copia ei⁹ al's sufficit

Dubium. Itinerantes.

Dubium.

Seruitores mēse.

Dubium.

Pregnātes.

Senes.

Pauperes

Dubium.

licentia propriȝ sacerdotis: sic tenet Tho. 2ª 2ᵉ.q.147.articu.4.

Questio secunda.

Circa partes satisfactionis que est elemosyna. Querit̃ vtrũ melius sit facere elemosynas cõmunes. q̃ spẽales. ¶ Primo ꝙ oia bona mundi temporalia debent esse cõmunia. ¶ Scḋo an etiã spũalia debent esse specialia. specialitate relata ad personas speciales. ¶ Tertio ad q̃nẽ an melius sit facere ⁊c. q̃ speciales specialitate relata ad specialitatem beneficiorum.

Argᵐ pᵐ — **Primus** articulus. An oia mundi tẽporalia debent esse cõia. Ubi vr̃ ꝙ sic. Quia oia debẽt fieri: ⁊ ordinari sꝫ legẽ nature: qꝛ deus q nõ põt errare indidit nãm rebus. Sed lex nature ordinauit oia esse cõmunia. nãȝ deus indidit talem nãm celo ꝙ in terra oia cõiter pduceret ad cõmunes vsus oium. Unde ⁊ p hanc rõnẽ pbat clemẽs papa Jacobo hierosolimitanoꝝ ẽpo ꝙ oia debẽt esse cõia. 12.q.1.ca.dilectissimis: dicens sic. Cõmunis.n. vsus oiuȝ que sunt in hoc mũdo oibus esse hoibus debuit. Unde grecorũ quidam sapientissimus (supple Aristoteles). 8.ethicorũ.c.6. sciens oia esse cõia debere ait. esse amicoruȝ oia cõia. ⁊ sicut nõ põt diuidi aer neqȝ splendor solis, ita nec reliqua que cõmuniter oibus data sunt ad habendũ diuidi debere. sed habenda cõia.

Argᵐ 2ᵐ — ¶ Item. Omnia dicunt̃ ordinari sm ius naturale. seu sm naturaleȝ equitatem que consistit in dictamine rõnis naturalis. sed ius naturale ⁊ equitas rationis naturalis dictant debere omnia esse cõmunia. Hec ratio ponitur. di.1.c.ius naturale: vbi dicitur. Jus naturale est cõmune oi nationi. qḋ vbiqȝ instinctu nãe non constitutione aliã hr̃. vt cõis oiuȝ possessio ⁊ oium vna libertas: ⁊ acq̃sitio cõis eorũ que celo. terra. mariqȝ capiunt̃. nã si qs huic stãe est nũq̃ iniustũ. sed nãle q̃nqȝ habet̃.

Argᵐ 3ᵐ — ¶ Itẽ. Oia debẽt ordinari sm iudiciũ ⁊ ↄsiliuȝ pfectionis chr̃i ⁊ sm iudiciũ dei qḋ di᷑ fes facit oia cõia. lꝫ secus genus humanũ. Unñ dis.1.ca.2. distinguens legẽ diuinã ab humana di᷑ sic. Transire per agrũ alienum. fas est. ius non est. Similr̃ christus oia ordinauit fore cõia. 12.q.1.c.expedit. ⁊ c. scim⁹. ⁊ c. habebat loculos.

Oppoᵐ — ¶ Contra. Precepta decalogi sunt precepta legis nãe. fundant̃.n. oia super rõne nãli: quecũqȝ vultis vt faciant vobis hoies ⁊ vos facite illis. Sequit̃. Hec enim est lex. ⁊ pphe. Mat.7. Sed ibi approbat̃ pprietas cũ phibet̃ nõ furari alienum: nec cõcupiscere rem pximi ⁊c. in lr̃a alienũ implicat̃ pprietas. Silr̃ per deũ approbat̃ diuisio rerũ ꝙ Abel possideret oues. ⁊ Caym agros. gen̄.4. ⁊ post diluuiũ filij filioꝝ noe diuiserunt insulas gentiũ in regionibus suis. vnusq̃sqȝ sm linguas: ⁊ familias in nationib⁹ suis. Ge.10.ca. ⁊ Abrã ⁊ Loth diuiserũt terrã. Ge.13. igit̃ pprietas nõ est ↄ ius nãe nec ↄtra ius diuinũ.

Rñsio — ¶ Rñdeo. ꝙ sm ius diuinũ ⁊ chr̃i: ⁊ ius naturale. i. rõnis nãlis ⁊ equitatis. pmitus nãliter hoi inditum: oia debent esse cõia: ⁊ sm ius rõnis nãlis cõseqnẽter ex iniquitate hominum ⁊ occasionalr̃ editum approbatur pprietas. Propter iniquitatem enim hominũ qꝛ neglectuiri erant cõmunia deus parcendo fragilitati hoium cõcessit. precipiendo ꝙ nullus alienũ furaretur. Et de hoc iure ⁊ precepto cõsequenter ex iniquitate hoium occasionata habet̃. 12.q.1.c. dilectissimi. vbi sic dicit̃. Cõmunis vsus oiuȝ que sũt in hoc mundo. oibus esse hoibus debuit. sed p iniquitatẽ alius hoc dixit esse suũ. ⁊ alius illud. ⁊ sic inter mortales facta est diuisio. Glossa ibi. Dicit Tulius dulcissima reruȝ possessio cõis est. Et dicit Seneca. quietissime viuerẽt hoies si de mundo sublata essent duo verba: meũ. ⁊ tuũ. ¶ Ad declarationẽ igr̃ dictorũ intelligendũ est ꝙ elemosyna tẽporalis põt accipi. Uel simplr̃. vel p tp̃e p̃senti. si simplr̃ sic melius est facere cõeȝ q̃ spãlẽ. ⁊ pꝫ hic. Nã ois dans elynã. vel dat recipienti ius diuinũ: vt cũ do tibi agrũ vel domũ: vel dat ius vsus fructus. vt do tibi fructus ag. vel vsus domus mẽ: vel dat ius. vsus. ⁊ cõsumptionis rei. ⁊ sic vsuȝ: ⁊ dñiuȝ sil̃. vt cũ do tibi cibũ. ⁊ silia que vsu suo cõsumunt̃. Hec distinctio habet̃ in cõstõne ad ↄditorẽ canonũ. Jo.22. Sꝫ siue dans elemosynã ↄstituat te dñm vel ↄstituat te vsurariũ. scḋo vel tertio mõ. melius est hec iura dare cõitati. q̃ spãlib⁹ psonis. Pꝫ igitur cõclusio. Probatio minoris. Nam apl̃i receperũt elemosynas mõ pfectissimo. ⁊ idẽ intelligẽdũ est de dantib⁹ ꝙ mõ pfectissimo dederant. Sed illi dederũt: ⁊ ipsi receperũt eas. cũ iure diuino in cõi. ⁊ vsu cõi. Act.5. nã oia possidebant. in cõi que pertinebãt ad dñiuȝ ⁊ distribuebãt vnicuiqȝ prout opus erat: ꝙ pertinebat ad cõem vsum. Et hoc est qḋ di᷑.12.q.1. dilectissimi. Cꝫ cõis vsus oiuȝ dꝫ esse oib⁹ hoibus (seq̃t̃) ⁊ istius ↄsuetudinis erant apl̃i. ⁊ eorũ discipuli q de his que possidebant nullus aliqḋ esse suũ dicebat. sed erant eis oia cõia. ⁊ diuiserunt singulis prout opus erat. De hoc habes in cõstitutionibus Jo.22. cum inter. ⁊ q̃m quorũdã. Si ᷓo loq̃mur p tẽpore p̃nti. sic etiã certũ est. ꝙ ista vita simplr̃ perfectissima est cũ hoc sit imitari vitaȝ apl̃icã. ⁊ hãc seruare ẽt dꝫ q̃libet religiosus: ⁊ tanto erit melior: q̃ntũ obseruator diligentior. Uerumtamen ex cõditione. iste modus pp̃ varias infirmitates hoium. ⁊ causas diuersas p nũc est moderatus vt oia sint cõia sic. ꝙ nihil religiosus possit possidere vel dare. aut accipere iure dñij. sed solũ ad vsuȝ. ⁊ de sui p̃oris licẽtia. 12.q.1. nõ dicatis. Et sm hanc distõnẽ ↄsiter est dõm. ꝙ danti elemosynã religiosis. melius est simplr̃ dare eam monasterio (⁊ quo ad ius dñij. ⁊ vsum) q̃ dare singulari religioso ad eius vsuȝ. Si tñ supposita licentia sui supioris verisilr̃ presumit dans. ꝙ singularis religiosus magis egens esset illius elemosyne (vt puta vestimẽti vel similis rei. aut ꝙ in opere meliori ea vterent̃ vt puta in libris vel silib⁹) q̃ cõitas monasterij. melius esset singulari psone dare talem rem ad vsum q̃ monasterio. Et ꝙ in hoc casu est melius dare psone religiose q̃ monasterio. Pꝫ. Quia sup voto nõ põt dispensari. nisi cõmutando in melius: de vo.ca.1. Super voto ᷓo abdicatiõis pprietatis. dispensat̃ (per capᵐ. nõ dicatis) ꝙ religiosus põt de licentia prioris hẽre vsum elemosyne date. Igit̃ in casu hoc melius est dare religiose psone vsuȝ elemosyne. q̃ monasterio. ¶ Juxta hãc ẽt distinctionẽ est rñdendũ de donatiõib⁹ elemosynarũ vel psonis religionũ: ac ẽt cõitatib⁹. vel psonis secularis status. qb⁹ cõpetit hẽre pprietatẽ dñij. in spãli ꝙ simplr̃ melius est dare cõitati: quia hoc imitat̃ legẽ nature. vt.12.q.1. dilectissimi. Uerumtamen in casu egestatis vel maioris vtilitatis vel pietatis ⁊c. melius est dare persone. qꝛ hoc imitat̃ legem apostolicã. Per quaȝ dabat̃ vnicuiqȝ put opus erat. vt ibi. Cꝫ idem sentiunt pbos habes. di.25.q.2. ¶ Ex dictis aũt pꝫ solo ad argumenta.

Argᵐ pᵐ — **Secundus** articulus. An bona spiritualia debeãt eẽ spãlia ad spãles psonas. Ubi pbat̃ ꝙ bona spũalia debẽt esse cõia. Chr̃s eniȝ de spũalib⁹ optime disposuit sm orationẽ dñicã vbi ↄstituit in forma cõi p se vel pximis. vt ibi panẽ nr̃m. Matth.6. ⁊ Luce.11. ⁊c. ⁊ ecclesia

Argᵐ 2ᵐ — missaȝ cõem cõstituit p defunctis ⁊c. ¶ Itẽ. Hieronymus de cõ.d.5.c. nõ mediocriter. aiꝫ pro cunctis oiab⁹ Psalmus dicit̃ nihil minus q̃ si pro vno quolibet ipsorũ diceret̃ accipit̃. Et est rõ bona. quã ponit ibi. Quia plus valet oratio q̃ plus est iocunda. Sed q est oiuȝ in cõi est iocũdissima sm pphetaȝ. Ecce q̃ bo. ⁊ quã Jo.ha. fra. in vnũ. psal.132. igitur optima. Pro hac rõne dicit ibi idem Hiero. Melior est.7. psalmoꝝ decãtatio. cũ cordis puritate ac serenitate ⁊ spũali

Argᵐ 3ᵐ — hilaritate. q̃ totius psalterij modulatio. cũ anxietate cordis ac tristitia. ¶ Et silem rõnẽ assignant doctores. ꝙ in spũalibus q̃to bona magis sũt cõicata. tanto ⁊ facientibus ⁊ aliis sunt meliora.

Argᵐ oppoᵐ. — ¶ Cõtra. Igit̃ frustra statuit ecclesia oẽnes speciales p spãlibus negocijs ⁊ psonis: imo sufficeret orare

Rn̄sio

pro oibus in cōi. ℂ Rn̄deo q̄ fm quosdā nō statuit spāles orationes pro spālibus. qꝛ plus valent eis pro qbus fiūt. nā fm doctores elemosyne quātūcūqꝫ fiunt speciales tn̄ p̄sūt alijs equalr̄ sicut ei p quo in spāli fiunt: qꝛ sicut ius nāle oia facit cōia vt hic supra sic charitas. Hec est rō in glo. nō mediocriter. De hoc. q. seq. arti. 2. Statuunt igit̄ spāles p spālibus pp augumētū suffragiͦ. nā spālib⁹ additis cōib⁹. auget̄ bn̄ficiuꝫ oiuꝫ. ꝛ sic cōi bn̄ficio aucto. iste p quo in spāli elemosyna fit plus etiā cū alijs pticipat. ℂ Itē. Alia cā est forma iustitie. Naꝫ quilꝫ transgressor tenet̄ ad redemptionem sui pprij delicti. qa vnusqsqꝫ onus suū portabit (ad Gal. 6.) ꝛ nō alius p eo. fm glo. Sed spūalia sunt boiuꝫ delicta. faciēde igit̄ sunt spāles elemosyne non obstante q̄ singulis sunt eque proficue: qꝛ spāles p eū debent̄ emende. ℂ Itē. Tertia cā est puocatio amicoꝝ ad subueniēdū. Nā leges statuunt̄ ad reuocandū hoies a malo. ꝛ ad alliciendū ad virtutē. Sꝫ multi sunt ita mali vt negligant cōe adiutoriū boiuꝫ peccatoꝝ. q tn̄ sunt affecti ad amicos spāles: silr̄ qdā boni sunt. sꝫ remissi ad cōe bn̄ficiū peccatoꝝ. qui tn̄ sunt feruentes erga spāles amicos. Ut igit̄ mali retrahant̄ a negligētia erga peccatores: ꝛ vt boni attendant̄ in adiutoriū oiuꝫ rōnabilr̄ statuit ecclesia vt pro se ꝛ suis in spāli orent vt sic cōmuniter oēs iuuent̄.

Ad argm̄ Oppoͫ

ℂ Ad obiectionē qn̄ dī q̄ frustratorie erūt applicationes ad satisfaciendū p spālib⁹. Rn̄deo sꝫ bn̄ficia cōmunia plus prosint p se: ꝛ simplr̄ quatenus sunt fm legē nature ꝛ charitatis facta: qꝛ lex hoc est p se: ꝛ simplr̄ memorata bn̄ficia spālia sunt nec̄ia p singulis peccatoribus. quatenus spālia cōib⁹ iuncta augent suffragiū singuloꝝ. ꝛ iuuant. Iuuant dico. quatenus fm legē punitiuā iustū est q̄ iniqtates spāles singularū personarū spāli debita satisfactione puniātur (. 5. ethic. c. 8. vbi dī. si patiat̄ quis q̄ male fecit vindicta recte fit) ꝛ quatenus excitant negligentes ad cōe beneficiū ex amore specialium amicorum suorum.

Tertius articulus. Nunqd plus valet spālitas boium ipsorū bn̄ficiorū q̄ eorū generalitas. vt nunqd melius esset p elemosynas cōitatib⁹ factas mereri cōia bn̄ficia que fiunt a collegijs in cōi. q̄ p bn̄ficia spālia sibi puidere: vt per spāles cantarias ꝛ hꝫ.

Opi. hꝰ

ℂ Et vī seq ex p̄mo. ꝛ 2ͦ arti. q̄ generalitas beneficioꝝ magis sit meritoria. ꝛ satisfactoria. Et hoc certū est eo mō quo imperitia boiuꝫ hodie specialib⁹ beneficijs vtit̄. Imperiti. n. tractāt de bn̄ficijs spiritualibus quadā auiditate ppria psonali. quasi simile esset de appropriatione in spūalib⁹ sicut in tēporalibus. Sed h̄ est cōtra libertatē spūs sancti. qui oia facit cōia in solidum cuilibet. ac si p se solo fieret. sꝫ secus in tēporalibus. Propter hoc igit̄ minus est meritoriū ꝛ satisfactoriū spālitas q̄ generalitas.

Meliora sūt suffragia cōia q̄ pticularia

Taliter tn̄ hec spālitas fieri dꝫ debito mō. s. vt sibi ꝛ oibus prosit in solidū. ℂ Et adhuc hoc mō vī q̄ gn̄alitas bn̄ficiorū cōitatib⁹ facta. magis sit meritoria ꝛ satisfactoria. ꝛ magis facienda. Quia qd fit fm legē diuinā ꝛ chri. ꝛ inditā primitus nālr̄ hoi, ꝛ in euangelio expressaꝫ, magis est meritoriū ꝛ satisfactoriū ꝛ faciendū. q̄ illud qd est introductuꝫ occasionalr̄ ppter iniquitatē hoiuꝫ: qꝛ p̄m est simplr̄ equū. 2m per accidens. Sed (vt pbatum est artic. 1. ꝛ 2.) si beneficia cōia oibus querunt̄ agit̄ fm legē diuinaꝫ: ꝛ chri ꝛ iuris naturalis ꝛ expressi in euāgelio: vt est illud hoc facias alijs qd tibi vis fieri. Igit̄ generalitas beneficioꝝ ex forma ꝛ nā sua est magis meritoria ꝛc. ℂ Hic fm Thomā ꝛ canones. idē pꝫ p rōnē nālē. Iustitia. n. gn̄alis est nobilissimus habitus voluntatis. quia intendit ꝛ precipit qd equum est fꝫ oēꝫ virtutē: precipit enim q̄ quilꝫ sit tēperatus ꝛ fortis. ꝛ sic de alijs sicut opꝫ. 5. ethi. c. 2. ꝛ 5. Silr̄ sapientia in intellectu est nobilissimus habitus. qꝛ ordinat oēs virtutes intellectuales ad recte agendū. 6. ethi. c. 8. Silr̄ amicitia gn̄alis est nobilissima in cōuictu rō nobiliū boium. qꝛ amicitia facit amicoꝝ oia cōia. 8. ca. 6. ethi. Silr̄ fortitudo circa rem publicam est optima: qꝛ aggredit̄ qd oibus est vtile. 8. ethi. Si ergo esset verū in his virtutibus nālibus generalibus. q̄ per operationem circa bonū cōe nihil deperiret agenti fm eas eo q̄ oia operat̄ pp cōe bonū oium. qnimo. eque plene oia sibi euenirent in solidū. sꝫ oēs participarent equalr̄ cū eo. ac si p se solo in spāli ageret. tunc ppositio dicens. q̄ gn̄alia bn̄ficia magis essent meritoria q̄ specialia ꝛ satisfactoria magis: ꝛ potius eligēda esset certissima. Sed sic est in beneficijs spiritualibus ppter virtutē spiritus. s. ꝛ charitatis. igit̄ ꝛc. Per hoc tamen nō excludit̄. qn in certo casu egestatis aut hꝫ sit melius bene facere persone indigenti q̄ cōmunitati nō egēti. vt supra. arti. 1. circa mediū.

Oplo 2ͤ. Argm̄ pm̄ Argm̄ 2m̄

ℂ Cōtra. Specialia bn̄ficia ordinant̄ ad satisfaciendū pro speciali ꝛ personali delicto. Igit̄ pter generalia necessaria sunt specialia. ℂ Itē. Si generalia sint meliora igit̄ sꝫ sacerdoti vel plato collegij (onerato pro annuali vel alijs missis spālibus) celebrare. ꝛ cōuertere totū in gn̄alia bn̄ficia.

Rn̄sio pm̄ 2ᵉ opio.

ℂ Ad p̄mū rn̄deo p gn̄alia pōt satis fieri p spāli delicto sicut per specialia suffragia. maxie vbi in generalitate cōtinet̄ multitudo missarū orationuꝫ: ꝛ bonorū operū.

Ad 2m

ℂ Ad 2m dōm. q̄ cū dī q̄ cū plus valet gn̄alitas q̄ spālitas. Hoc intelligas in elemosynis. ꝛ satisfactionibus. que sunt in libertate facientis. secus tn̄ in satisfaciente obligato ad specialitatē.

Missa p̄ ucfaris nō pōt p diuersis mis sis sasihe ri.

Ut si legatarius vel executor. vel alius debitor obliget̄ vt faciat celebrari spāles missas vel annuale: tunc nō est sibi meritorium nec licitū istā spālitatē cōuertere in cōem subuentionē. qꝛ cū tales obligati sunt in spāli p alio: vel ad aliū opꝫ obligati intentionē iplere. iuxta votū suū: qꝛ dn̄s est suarū rerū. ꝛ ordinator debitoruꝫ suoꝝ. Et idē intelligas de assumente onus spālitatis. Quia nō seqtur mera sunt bn̄ficia fm formā ꝛ nām suā igit̄ debitori in forma spāli melius est cōia facere. Quia onus spāle inducit obligationeꝫ specialē. Nec est in ptāte eius qui onus assumpsit debitū mutare in melius. sed qd debitū est soluere nisi verisimilr̄ crederet q̄ legatario placeret huius cōmutatio in melius.

Dubitum. Rn̄sio.

ℂ Sed pone hꝫ legata nō sint executioni demādata. An psint his qui ea legauerunt. Rn̄det Tho. 4. d. 25. q. 2. ar. 2. ad. 4. q̄ sic, q̄tū ad fructū quē pceptur9 est legās ex opere suo opante. i. ex bona sua charitate quaꝫ habuit in legando. nō q̄tū ad fructū queꝫ percepturus esset ex opere operato. i. quē percepturus esset ex effectu misse vel elemosyne.

Reprobatur.

ℂ Sed hoc est durū. ꝛ est arg. cōtra. Nā opus opans supplet opus operatū vbi adest volūtas bona. si effectū excludat necessitas. de cō. di. 4. ꝛ de sen. ex. a nobis. Lꝫ enīꝫ latro vsqꝫ ad mortē neglexit susceptionē baptismi: ꝛ extrinsecus petere suam absolutioneꝫ in fide tn̄ suppleuit fides effectum baptismi: ꝛ absolutionis quo ad deum. qꝛ superueniēte morte: baptismū hic optauit. ꝛ suaꝫ absolutionem: que tn̄ quo ad opus operatū necessitas excludit vt ibi. Sed in pposito ponit̄ affuisse voluntas bona in fine elemosynas faciendi. sꝫ vsqꝫ ad mortē neglexerit. ergo. Uerūtamen executor grauiter peccat. Quiā quātū in eo est effectum elemosyne sibi subtrahit. ꝛ eis qbus debet̄ damnum infert. Et ideo vterqꝫ tenet̄ damna restitutē. silr̄ se iustū occupātē ꝯstituit.

Questio tertia

Ueritur circa tertiā speciem satisfactionis que est oratio. Utrū oratio cōmunis tn̄ valeat sicut spālis. ℂ Et vī p̄ma facie q̄ sic. per hoc qd dicit Hieronymus. ꝛ ponitur. de cō. di. 5. ca. nō mediocriter: vbi sic dicitur. Melior est. 7. psalmorum decantatio cum cordis puritate ac serenitate ꝛ spirituali hilaritate q̄ totius psalterij modulatio cum anxietate cordis ac mestitia: ꝛ cum pro cunctis animabus psalmus. 50. missa dicit̄ nihil minus accipit̄ q̄ si p vno quolibet ipsorū diceret̄. Qd exponit glo. q̄ si dicatur.

cum dilaritate spali ꝛ cordis puritate nõ minus valet vna missa ꝓ cũctis ꝙ multe ꝓ singulis cũ anxietate cordis.

Hic duo. ¶ Primo/quales errores finguntur ex hoc decreto. ¶ Sc̃do/quõ circa valorẽ cõium orationũ diuersimode sentiunt theologi ꝛ canoniste.

Primus articulus. An obligatus vni specialr ex pensione possit accipere ecclesiaꝫ ad celebrãdũ ꝓ alio. Ubi dico. ꝙ ex illo decreto. de cõ. di. 5. c. nõ mediocriter. gdã sumpserunt errorẽ in facto personali. Dixerũt eniꝫ ꝙ si qs acciperet pensionẽ ad celebrãdũ pro vna aia in speciali nihilominus posset accipere pensiones speciales ad celebrandũ eodẽ die ꝓ multis simul. cũ hõ oratio tñ ꝓ oĩbus sicut si ꝓ quolibet fieret. ¶ Ad intellectũ huius decreti notandũ. ꝙ in oratione in ꝓposito attendit̃ precise dispõ affectus orantis quo ad sere sic loqt̃ caplm illud. De cum hilaritate cordis plus valẽt ipsi spontanee oranti. 7. psalmi ꝙ psalteriũ cant vna cõis missa ꝓ mille ꝙ ꝓ mille spales. qñ dicũ cũ cordis anxietate: ꝛ sic error ꝓdictus non sequit̃ ex dictis. qꝛ caplꝫ hic loquit̃ de ieiunio ꝛ oratione ꝛ missa spontanea: ꝛ ex deuotione factis. nõ aũt loqt̃ de accipiente operas suas ꝓ vna aia in spali. Item loquit̃ de dicente vnã missam pro cunctis cũ hilaritate ꝛc̃. ꝛ in hoc casu dicit ꝙ non minus valet vna pro multis. ꝙ singule ꝓ quibuslibet cũ mestitia. Sꝫ nõ sequit̃. non minus valet in hoc casu hilaritas. igit̃ simplr nõ minus ꝛc̃. ¶ Itẽ nõ sequit̃ plus hilariter missam dicenti valet. igitur licitum est locanti operas suas ꝓ vna in spali simul pro alijs in speciali salariũ accipere. Quia eo quo se locauit vni in spali non licet sibi pro eodem die alteri se in speciali locare. Propter qd̃ est vnũ statutũ punibile sup B. qd̃ ꝓhibet ꝙ nullus eodẽ die accipiat spales operas ꝓ diuersis aiabus ad celebrandũ. nõ obstante decreto. nõ mediocriter. ¶ Ad argm cũ di cũ ꝓ cunctis ꝛc̃. nihilominus ꝛc̃. Dic ꝙ missa ꝓ cunctis in cõi nõ minus valet cũctis. ꝙ si ꝓ quolibet singulari diceret̃ verũ est. quo ad satisfactionẽ que fit ꝑ legẽ nãe ꝛ charitatis: qꝛ illa facit oia cõia: nõ tñ est verũ quo ad satisfactionẽ que fit ꝑm institutã punitiuã. qꝛ ꝑm illaꝫ opꝫ satisfacere ꝓ iniquitatibus singularũ ꝑsonarũ. 5. ethi. c. 8. ꝛ õ solonib9 odoardus vt dictũ est in. q. ꝓcedẽte. ar. p̃ si. ¶ Secũdo ex hoc ꝓdicto decreto acceperũt gdã errorem in facto cõi dicentes. ꝙ collegiũ vel cõitas pñt ꝑ hoc decretũ accipere ad celebrandũ ꝓ multis aiabus ẽt multas spales missas. ꝛ nihilominus oẽs illas spales cõuertere in bñficia cõia aut in missas cões. Quia decretũ vult ꝙ illud fiat pro aiab9 qd̃ plus valet eis: vult. n. ꝙ maius bonũ minori bono ꝓponat̃. Sed multo maior vtilitas euenit singulis aiabus per beneficia cõia ꝛ missas cões multorũ ꝙ ꝑ missas certas spales. ¶ Et pro hac opione facit opio prepo. arti. 3. q. ꝓcedentis. q dixit ꝙ suffragia ꝓ aliquo vno facta nõ magis prosunt ei ꝓ quo fiunt. ꝙ alijs. sed ꝓsunt vnicuiqꝫ magis ꝑm ꝙ sunt magis digni. ꝛ hoc quia charitas facit oia cõia diuidẽs singulis put sunt capaces. Et ponunt exẽplũ de candella que intendat̃ pro aliquo diuite: que nõ minus alijs prodest qui cũ eo sunt. ꝙ ipsi diuiti. sed forte magis si habeant oculos clariores: ꝛ ẽt de lectione q̃ nõ magis ꝓdest ei ꝓ quo legit̃ ꝙ alijs qui simul cum eo audiunt. sed forte alijs magis qui sunt sensu capatiores. Et si eis obijceret̃ ꝙ ꝑm hoc ecclesie ordinatio esset vana que specialr pro aliquibus orationes instituit. Dicebant ꝙ hoc ecclesia fecit ad excitãdas deuotiones fideliũ q promptiores fiunt ad facienda spalia suffragia ꝙ cõmunia. ꝛ frequẽtius ẽt pro suis ꝓpinquis orant ꝙ pro extraneis. ¶ Ista sunt soluta hic in isto arti. supra. Ad itellm ꝛc̃.

[margin: Argm; Risio; Argm 2m; Risio]

Secundus articulus. An suffragia in cõi tñ valeant vni sicut alteri: vt puta ꝓ quo fiant. Ubi sanctus Tho. in. 4. d. 45. que. 2. ar. 1. q̃sti. 2. ad 4m distinguit ꝙ valor suffragiorꝫ pẽsari põt ex duob9. Ualet. n. suffragia ex virtute charitatis que facit oia cõia. Et ꝑm hoc veruꝫ est ꝙ magis valent ei q magis est charitate plenus. lꝫ ꝓ eo specialr nõ fiãt: ꝛ est rõ qꝛ sicut charitas facit oia bona cõia sic facit ꝙ glꝫ q est i purgatorio nõ hꝫ qddã solatiũ. ꝛ ꝯgratulationẽ. ꝛ delectationẽ de bono alteri9. Sꝫ q magis sunt pleni charitate magis dispositi sunt ad talẽ cõgratulationẽ. Igit̃ qui videt aliã aiam in purgatorio ꝯsolari q̃tũ ad diminutionẽ pene ꝑ aliud bñficiũ ꝓ eo spalr ipensuꝫ plus cõsolat̃. ꝛ ꝯgratulat̃ ꝑm ꝙ ipse est magis charitate plenus. Alio mõ suffragia valent ex hoc ꝙ ꝑ itẽtionẽ vni9 alteri applicantur ꝑ modũ satisfactionis ꝓ delicto: ꝛ sic vt dicit. nõ est dubiũ quin magis valẽt ei ꝓ quo fiunt. Immo sic ei soli valẽt. Et est rõ qꝛ satisfactio ꝓprie ordinat̃ ad dimissionẽ pene. Igit̃ sꝫ ꝙ suffragia sunt applicata ad dimissionẽ pene spalis aie. sic ꝑ viaꝫ satisfactionis ei ꝓcipue valẽt. Hec est opio Tho. 4. li. di. 45. q. 4. Ubi rñdet ad ꝓpositũ dicẽs. ꝙ exẽpla sua ꝓcedunt q̃tũ ad valorẽ suffragiorꝫ ꝓ vt charitas facit oia cõia: nõ aũt ꝓ vt suffragia ordinant̃ ad satisfactioneꝫ. Per idẽ pꝫ ꝙ spalia suffragia nõ inducebant̃ ab ecclesia solũ ad excitandas deuotiones amicorꝫ. sꝫ ꝓ debita satisfactione facienda. ¶ Nec valet qd̃ di de collegijs ꝙ pñt tales pecualires missas in cões missas ꝯuertere tanq̃ in melius: quia hoc ponẽdo ꝙ in melius esset: ꝛ magis satisfactoriuꝫ. tñ hoc non est in potestate eorũ cũ onera spalia sunt eis imponẽda. vel ab eis dimissa nisi forte in casu vbi verisimilr. ꝛ ꝓbabiliter presumeret̃. ꝙ illi q talia onera. spalia iponunt vellent. vt in suũ melius cõmutarent̃: qd̃ si sit ambiguũ semꝑ certior via teneat̃. ¶ Sꝫ ꝯ hoc qd̃ hic dicit Tho. de satisfactione. Naꝫ hic supponit̃ ꝙ in purgatorio suffragia pñt causare delectationẽ. ꝛ cõgratulationẽ: ꝛ etiã pro pena debita satisfactionẽ. Sed hoc nõ tenet̃ ꝑm aliquos. Nã solũ valent ibi ad relaxationẽ pene nõ ad collationẽ cõsolationis. igit̃ dilectio nulla. ¶ Itẽ cõtra hoc qd̃ dicit. ꝙ suffragia vt satisfactoria nõ eq̃liter ꝓsunt oĩb9. est exẽplũ Prepositi. Posito. n. ꝙ alicui eẽt ipositũ ꝑ viaꝫ satisfactionis ꝓ delicto ꝙ inueniret aliqd̃ luminare in ecclesia nihilomin9 oẽs eq̃lr dispositos eq̃lr illuminaret. ꝛ ceteros ꝑm ꝙ essent plus vel min9 dispositi: ꝛ idẽ est si alicui eẽt ipositũ ꝓ satisfactione ꝙ aliqueꝫ doceret: qa nihilomin9 oẽs alios ꝯcedẽtes doceret quelꝫ ꝑm capacitatẽ suã. Propter ꝙ Host. vt supra ti. de pe. §. qb9 mortuis suffragia ꝓsũt. Tenet opionẽ ꝓpositi sine distõne. ꝛ allegat de pe. di. 2. ꝑ totũ. qd̃ ꝓbat̃. Est eniꝫ equũ ꝛ sanctũ. ꝙ si qs ꝓ amico spalr possit satisfacere in solidũ: ꝛ cum B nihil sibi obest nec deperit. si ẽt singulis alijs valeat in solidũ ꝙ tũc singulis eq̃liter valeat. sꝫ B est l satisfactiõe spũali eo ꝙ charitatiua. qa charitas facit oia cõia. igit̃ ꝛc̃. ¶ Itẽ lex nãe ꝛ eq̃tatis facit oia cõia. vt sic nõ posset diuidi lux nec splẽdor solis: ita nec reliq̃ diuidi debẽt. sꝫ hñda cõia. 12. q. 1. c. dilectissimis. Sed ꝑꝑ iniq̃tatẽ hoĩuꝫ facta est diuisio rerũ vt ibi. sꝫ satisfactio ꝓ hiis q sũt in purgatorio q est curia misericordie dei nõ est facta ꝑm legẽ iniquã sꝫ ꝑ eq̃tatẽ. igit̃ ꝛc̃. ¶ Hic corrigit̃ opio q̃ ponit̃ in postilla sup Io. q̃ dicit. ꝙ nõ tñ valẽt cõia suffragia sic spalia sꝫ ꝙ ordinant̃ ad satisfactionẽ. ¶ Querit igit̃ Host. q̃re igit̃ fiũt spalia suffragia. Rñdet ꝙ cã est ex ꝑte viuorũ. ꝛ ex ꝑte mortuorꝫ. Ex ꝑte viuorꝫ ne tu fili9 damneris. Naꝫ ad spalia bñficia ꝓ eis facere obligaris qnqꝫ legibus: Prĩa est lex nãe. Uelles. n. tu ꝙ ꝓ te parẽtes ꝛ amici spalia facerẽt in subsidiũ tuũ. nõ obstãte ꝙ ꝑ alijs tñ satisfacerent sicut ꝑ te. igit̃ hoc facias eis. Hec est lex nãe. di. 1. ca. 2. Scd̃a est lex scripture. redde oĩb9 debita. Ro. 13. Tertia lex amicitie. Iob. 19. miseremini. m. mi. m. sal. vos. a. m. Quarta est lex iusticie: qꝛ nos nihil hẽm9 nisi a mortuis: sed res transit cuꝫ suo onere. Quinta est lex illa que vocatur diffinitio ꝛ collo. Iude. Cũ. n. iudas in bello strenuus ꝓhibuisset suis ꝙ non intenderent spolijs habita victoria inuenti sunt de suis gdã

[margin: Ad 1m 2 3m argm. ꝓced. q.; Opio 2a; Dubium]

mortui.q cōtra phibitionē suā spolijs intenderāt. Ipse aūt habita collatione cuz sapientioribus vtrum pro talib⁹ esset orandū.ꝛ diffinito ꝙ sic.qꝛ ipse poterat ꝙ inter flagella contriti essent anteq̄ spiritū exhalarēt.misit.12.milia dragmas argenti ꝛc̄.sicut legit̄ scd̄i macha.12.Et per te mortuorū est cā ſm Hosti.qꝛ p huiꝰ spālis illi pro qbus spālr fiunt honorant̄ ab his qui cū eis in solidū participant idē dn̄i in festo cū eis fiūt exennia q̄ postea singulis impartiunt̄. ¶ Hoc aūt nō valet cōtra eos q dicerēt ꝙ purgatoriū nō est locus onerationis.ſz remissionis pene. Alie igit̄ cāe assignant̄.s.qꝛ p hꝰ spālia vna cū cōibus cumulant̄ eis plurima suffragia: ꝛ vna cū cōmunib⁹ liberatio eoꝛ plus accumulat̄. ¶ Sz

Instantia

cōtra premissa est vnū dubium. Quia ſm hoc vr̄ ꝙ premia sanctorū debēt esse equalia:qꝛ charitas q̄ ꝯsistit in merendo ita facit oia cōia sicut charitas in satisfaciēdo. Igit̄ qua rōne spālr satisfactio equalr oib⁹ valet.ita ꝛ meritū oibus equaliter dabit de premio:ꝛ tn̄ hꝫ linus sicut Paulus. ¶ Aliqui

Rn̄sio

forte cōcederent ꝙ tn̄ videlꝫ charitas ad merenduꝫ oibus sicut vni iuxta caplꝫ nō mediocriter.de cō.di.4.c.1. Charitas enim facit.vt cū p cunctis aīabus missa dr̄ nihil minus valet q̄ si pro vno quolꝫ diceret̄. Hoc tn̄ intelligi dꝫ.si sint omnes equalr dispositi.qḋ deficit in Lino respectu Pauli. ¶ Vel posset dici ꝙ non est silr. Quia in via charitas incipit a se.ita ꝙ ipse agens est cooperans suo merito.ꝛ pmio:ꝛ qꝛ plus debetur operanti qui plus apponit q̄ qui nihil bene agit:ideo ex pprio ope plus meret̄ de premio. Sed in purgatorio nihil coopat̄ sue liberationi reus ibi detentus:quia nō est locus bn̄ agendi sed mala sua luendi.iō nō est simile.

¶ Distinctio.XXI. Questio.I.

¶ Solet ēt queri vtrū post hāc vitā aliqua pctā remittant̄:ꝙ aliq̄ post hāc vitā remittant̄ chr̄s ostēdit in euāgelio vbi ait.q peccauerit in spūꝫ scm̄ nō remittet̄ ei neqꝫ i h̄ seculo neqꝫ i futuro.

Circa distinctionē.21.querit̄ de satisfactione que cōsistit in restitutione rerū. Querit̄ pmo de satisfactione ꝛ restitutione personarum ecclesiasticaruꝫ. ¶ Ubi ¶ Primo videndū est si lex restitutionis sit iusta. ¶ Scd̄o si seruanda sit in personis ecclesiasticis. ¶ Tertio qualr in visitatorib⁹ ecclesiaruꝫ. ¶ Quarto qualr in iudicibus ecclesiasticis ꝛ aduocatis. ¶ Quinto q̄liter in testimonijs:ꝛ accusationibus:ꝛ denunciationibus.

Primus articulus. An lex restitutiōis sit iusta. Ubi circa hoc sunt dubia ꝙ nō. Quia per legeꝫ

Argm pm

nature oia debēt esse cōmunia ꝛ per iniquitatē hoīꝫ introductū est meum ꝛ tuū.12.q.1.c.1.ꝛ per ꝯñs nō est personalis

Argm 2m

actio iusta pro aliquo pprio. ¶ Itē. Quia chr̄s dixit. Nolite contēdere.sed si qs aufert tibi tunicaꝫ da ei ꝛ pallium:ꝛ si qs pcusserit te.in vna.max.p̄.ei.ꝛ aliā. Luc.6. ¶ Itē ꝙ chr̄s precepit reddere cesa.que sunt.ce.ꝛ ꝙ Apo.ad Ro.13.precepit oibus reddere debita ꝛ tibi tributū ꝛc̄.hoc preceperunt in casu ipensi officij quo pncipes militant p defensione populi. Nō igit̄ est necessariū ꝙ extendat̄ ad alios casus q vertunt̄ inter populares. ¶ Ad pm rn̄dent Host.ꝛ Inno.de voto.super.c.ꝙ sunt his. Qꝛ abinitio oia fuerūt ppria dei in ps. Dn̄i est.ter.ꝛ ple.eꝰ ꝛc̄. Postea Adā eiecto de paradiso fuit terra cōis possessio toti generi humano. Post diluuium ꝫo filij noe diuiserunt insulas gentiū.ge.10.ꝛ tunc dereligt mūdū occupanti ſm illud psal.113.terrā aūt dedit filijs hoīꝫ: ꝛ nō solū bonis.sed ēt malis ſm illud. Pluit super iustos ꝛ iniustos Matth.5.ꝛ rōnabilr qꝛ tam boni q̄ mali nā hoīes sunt. Ad argm qḋ dr̄ ꝙ oia debent esse cōia. Uerū est per legem equitatis que fuit ab initio.ꝛ p legē diuinā que fas vocat̄.vt habet̄.di.1.c.2.tn̄ ſm ius gentiū.postq̄ dn̄s dereligt terrā occupanti:ꝛ per ꝯñs cōcessit dominia singularia ꝛ pprietates.nō debent esse oia cōia. Et qꝛ hoc ius approbauit deus qñ cōcessit terrā occupanti.ideo chr̄s nō īposuit legem habendi oia in cōi sub precepto.ſz sub ꝯsilio dicēs.si vis pfectus esse va.ꝛ ven.ꝛc̄. Matth.19.ꝛ heresis ē dicit ꝙ non pnt saluari hn̄tes ppriū cōdēnat̄.24.q.3.c.qdā heretici.§. Apo.ꝛ.15.c.6.synodus.§.talia. ¶ Ad 2m rn̄det̄.ꝙ chr̄s hoc precepit ad preparationē cordis ad pacientiā nō ad negligendū iustitiā sibi faciendā. Et ad hoc reddit Augu.rōnes ꝛ ponunt̄.23.q.1.c.3. Primo ex parte ledētis sic. Qꝛ q̄uis nō liceat de malitia querere vindictā:decet tn̄ sanctos dei erga malefactores ostendere beniuolentiā. Sed tunc beniuolentia ostendit̄ qñ malis iniustis quadā benigna asperitate eorum correctioni ꝛ vtilitati prouidet̄:vt de iniurijs per eos illatis iustitia fiat. Igit̄ cū benignitate ꝛ pacientia cordis sic est iniuria tolleranda.vt silr ꝛ de ledētibus fiat iustitia. Minorē probat Aug.vn̄ subdit ibi.ad vnica.ꝛ ponit̄.5.q.5.c.nō ois. Quoniā nihil est infelicius infelicitate peccantium qua penalis nutritur impunitas ꝛ mala voluntas velut interior hostis roboratur. Igitur a cōtrario nihil felicius q̄ qñ punit̄ mala voluntas.ꝛ iniustitia. Aliam rōnem reddit ex pte lesi.qꝛ lex chr̄iana sicut ꝛ quelibet bona precipit.ꝛ consulit: vt erga vinctos ꝛ lesos.pietas.ꝛ iustitia seruet̄. Sed hoc fieri nō pōt sine auxilio iudicis. Lꝫ igit̄ sanctis cū pacientia.ꝛ beniuolentia in manifesto aut illud fiat.qḋ prodesse videt̄. Qḋ inde liquido ostendit̄ ꝙ ipse dn̄s Jesus exēplū singularis pacientie cum percuteret̄ in facie respondit. Si male locutus sum testimoniū perhibe de malo. ¶ Ad 3m dicenduꝫ ꝙ per simile concessit chr̄s in alijs causis ius restituendi eo ipso ꝙ terrā habuit p derelicto:qꝛ eo ipso ꝙ dereligt terraꝫ iuri gentium ꝙ cōcernit dominia psonalia.ꝛ pprietates cōcessit psonalē possessionē ꝛ h̄ ablatis psonalib⁹ restitutionē.

Secundus articulus. An lex restitutionis sit seruāda in psonis ecclesiasticis. Ubi tenet Hosti.

Clericus

in sum.ti.de pe.§.quibus.ꝛ qualr prelati habentes administrationē tenent̄ reddere ecclesiaꝫ indemnē.ꝛ restituere:siue de rebus ecclesie expenderint in meliorationē pprij patrimonij.siue ppter nimiā diligentiā pprioꝝ negocioꝝ neglexerint negocia ecclesie pcurare si sic ecclesia damnū passa est:siue ppter culpā aut negligētiam pastoris sui seu vicarij ecclesia damnū patiat̄:siue de bonis ecclesie donauerit inhonestis suis mulieribus:vel ioculatoribus pp peccatū qḋ cōmittit̄:vel pp carnalitatē vel fauorem seculi:tam hi q̄ q receperunt ad restituendū ecclesie tenent̄. Addit ideꝫ intelligendo de ditatione parentuꝫ.4.q.6.si res. Si ꝫo casu elemosyne.ꝛ sustentatione nature cōferant nō tenent̄. ¶ Sed

Dubium

in qbus psonis facienda est hec restitutio bonorum ecclesie. Rn̄det Hosti.ibi.ꝙ nō illi qui dedit (ne comoduꝫ recipiat in eo qḋ deliquit) sed successori suo vel superiori.qui hoc in vtilitate ecclesie expendat. Sed qḋ hic dicit Hosti.pbabile est durante ipso in mala administratione.secus tn̄ videt̄ si cōuersus fuerit in fidelē dispensatorē:quia tunc nō reportabit cōmodū in eo in quo deliquit. Immo presumendū est ꝙ tunc studiosissima fidelitate cōuertet illud in vtilitatem ecclesie. ¶ Sꝫ de qbus restituet. Rn̄det Hosti. De proprijs. ¶ Sed qd si nō hꝫ ppria. De hoc nihil dicit. Sed tūc ego cōsulerē.ꝙ sua prudētia augeret bona ecclesie.ꝛ ad meliorē fructū deduceret licitis modis in subsidiū ecclie.ꝛ piarum causarū.ꝛ miserabilium psonarū:ex Hylarionis.12.q.1.ca. expedit.2.q.1.c.1.ꝛ.2. ¶ Sed qd si nō hꝫ talē prudentiam. Tunc honestis laboribus manualibus opet̄.sicut tenentur pauperes bn̄ficiati.de cel.mis.c.ꝛ psbyter. ¶ Sed qd si nesciat vel nō valeat. Tūc restringat expēsas circa se:ꝛ familiā suā:ꝛ ita de fructibus sue abstinētie restituat.ꝛ alijs modis sibi possibilib⁹. ¶ Sꝫ qd ḋ religiosis q male expendūt.

Dist.13 q.2.ar.4.circa mediū. Dubium.

Dicit q qr contra voluntatem superiorum expenderunt pu niendi sunt vt proprietarij.12.q.1.nõ dicatis:z de censu.z la bore suo pdesse monasterio vel se restringere in accipiẽdis de ordine suo.inq̃tum ipm damnificauit:quia nõ dimittitur peccatũ nisi restituat ablatũ.¶ Ad hoc.d.21.q.3.ar.4.§.ad pmũ.¶ Sed cui facienda est illa restitutio qñ clerici sunt suspensi a pceptione fructuũ prebẽdarũ vel alia facti inha biles vt g portant tabardos suratos vsq3 ad horã:z illi in p hibita incidũt:vt in cle.de vi.z ho.cle.z.c.z g habẽt ordinez particularẽ ad prebẽdã tẽpore statuto ibi.de etate.g or.c.z. ¶ Rñdet Jo.an.ibi.q si fruct⁹ sint distributiões.restituẽ di sunt diuidẽdo inter alios g distributiões recipiũt.si sint fructus bñficiorũ.restituẽdi sunt ecclesie.¶ Sz qd de prela tis g ecclesias suas z subditos in fauorez pncipũ pmittunt tallijs grauari.Dic q tenenẽ ad restitutionẽ.tam p alijs q̃ p se.Quia tallia ab ecclesijs nõ pñt per eos cõcedi nisi ex in sta cã z necẽia z de cõsensu pape.De imunitate ecclesiarũ.c. aduersus.nec reuocaẽ in cle.p reuocationẽ cõstitutiõis Bo nifacij.clericis.quarto.Et cõfirmaẽ p clemẽtẽ in fi.ti.de im munitate.Sed prelatus mutus z nõ obstãs p ecclesia.teneẽ ad restitutionẽ:vt.q.3.artic.z.hic sequente.z pbaẽ p versus Hosti.sup vbo.mutus nõ obstans.¶ Cui restituenda sit pe cunia p simoniã data vel recepta hẽs hic infra.q.vi.zz.q.4. z maxie si ei⁹ mãdato fuerit factũ.z.q.4.g ɔsentit z.4.c.se.

Tertius articulus.An lex restitutionis seruanda sit in visitatorib⁹ ecclesiarũ.Ubi pmo sciendum q in visitationibus nõ debẽt recipere nisi in victualibus mo deratas expensas.6.li.de censibus.c.romana.vt dĩ.Procura tiones aũt recipiant sm q est canonibus institutũ:nullã tñ pecuniã ipse vel alius de familia sua occasione alicuius offi cij aut ɔsuetudinis seu quolz alio mõ eaz noie sed in victua libus:tamen expensas recipiat moderatas.Caueat insup ne ipse vel gs suorũ aliqd munus qõcũq3 sit z qualrcũq3 sit z qualrcũq3 offeraẽ.presumat recipere vt nõ que sua sunt vi deaẽ querere,sed que chri.Qd si fuerit ɔtra presumptũ.reci piens maledictionẽ incurrat a qua nũq̃ nisi duplũ restituat libereẽ.Hanc aũt visitãdi formã ab vniuersis ẽt episcopis alijsq3 prelatis ordinario iure suos subditos visitantib⁹ ple ne obseruari precipimus.saluis sup hoc rõnabilib⁹ z appro batis religiosoz cõsuetudinibus z regularibus institutis.in victualibus.Glo.mo.In noie continenẽ.Cibus.Potus.Ue stis.z stramẽta que sunt hoi necessaria ad vidẽdũ.Hoc igiẽ põt recipere.sed nec minus magnũ vel paruũ.Excipiuntur esculenta z poculenta:que tñ non deneẽ ad nimiã q̃titatem. ¶ Sed q̃o põt recipere esculenta z poculenta in domum cũ tñ precipit recipi victualia.Rñdet dic q visitatus aliqd excellens in istis victualibus prestabit.iz visitans expensas cões in victualib⁹ recipiat.¶ Sed nunqd est excõicatus q recipit cõtra hãc cõstitutionẽ.Uideẽ q sic.qr dicit maledi ctionẽ incurrat.Glo.mo.i.penã eternã q̃ p mortali debetur sic maledictio daẽ.ge.3.Sed cui fiat restitutio duplex.Re spondet.q ei a quo recipiẽ.¶ Itẽ nõ dz recipere aut exige re rõne visitationis pcurationes debitas aut aliqd aliud of ficio visitationis nõ ipenso.ẽt a volente dare de censibus.c. exigit.6.z super ibi.Qr si gs hoc statutũ violare ɔsumpserit duplũ eius qd receperit ecclie a qua illud receptũ fuerit in fra mensem reddere teneaẽ.Aliogn ex tunc patriarche ar chiepiscopi.epi duplũ ipsum vltra predictuz tps restituere differentes,sibi ingressuz ecclesie nouerit interdictũ.Infe riores vo ab officio z bñficio nouerint se suspẽsos quousq3 de duplo hꝫ grauatis ecclesijs plenariam satisfactionẽ ipen dant.nulla eis in hoc casu data remissiõe seu liberalitate seu gratia valitura.¶ Itẽ.Nõ debent recipere nisi vnã procu rationẽ vna die:siue vnũ locũ visitauerint siue plura.etiam si locus quilibet visitatus de se esset sufficiens ad integram soluendã procurationẽ ibi.6.c.felicis.Et q in duobus prece dentib⁹ ca.dĩ q in victualibus tñ expensas recipiãt in ipsis victualibus moderaẽ in.c.exigit.Ita q non coguneẽ expen sas recipere in ipsis victualibus.sed recipere possunt a vo lentibus pecuniaz pro sumptibus moderatis faciendis die bus qbus plati pbabilr visitant.Et est rõ sm Mona.q̃re pñt sumptus recipere p victualibus sibi puidẽdis.Qr alr multa incõmoda possunt accidere:qr deportano victualiũ ad locuz cõpetentem onerosa est z ipsa deportata deteriora existunt in dispensationẽ tam visitatorum q̃ visitantium.

Quartus articulus.An iudices aut alij officiales te neanẽ ad restitutionem.Ubi dico pmo q tenenẽ iudices ecclesiastici male iudicantes restituere dãna parti lese.6.li.sen.z re.iudicata.cũ eterni:vbi sic dicũ.Si gs aũt iudex ecclesiasticus:aut ordinarius:aut etiã delegaẽ⁹.fa me sue pdigus z pprij ɔsecutor honoris.cõtra ɔsciam z cõ tra iustitiã in grauamen ptis alterius in iudicio quicq̃ per gratiã vel p sordes acceperit.ab executione officij per annũ se nouerit suspẽsuz ad estimationẽ litis parti quã lesit nihi lominus cõdemnandus:z si durante suspensione imiscuerit se diuinis nota irregularitatis se inuoluet.a qua nõ nisi per sũmũ pontificez poterit liberari.¶ Nunqd he pene cõpre hendunt arbitros.Dic sm glossaz q nõ:si est arbiter cõpro missarius secus si succedit loco delegati.¶ Quid de audito re vel mero executore.Glossa dicit non.qr nõ sunt iudices. Hostien.in sũma.de pe.§.qb⁹ z qualr.añ mediũ dicit.Si iu dex simplex sm cõsciam nõ iudicet nisi ɔsilio assessoris tñ bona fide electi:quia.s.ab oib⁹ iustus z peritus credebaẽ z ad ipsuz tanq̃ ad talẽ recurrebaẽ excusatus est iudex.z asses sor teneẽ:sic itellige.ff.q gsq3 iuris.li.z. ¶ Teneẽ ẽt iudex vel assessor si se sentiat iperitũ z se de iudicio itromittit.nec nõ z is g talẽ scienter eligit de culpa ipsius pnceps teneẽ.s. de officio ar.de ea q̃.¶ Itẽ.Judices delegati a sede aposto lica tenenẽ restituere in integrum si receperint imoderate expensas a ptib⁹ z inequalr:z si pter necessitatẽ vel vtilitatẽ cause.pp habẽdas expẽsas extra domiciliũ suũ pficiscitur. Aut si notabilr fuerint pauperes litigãtes qcqd acceperint p expensis.Aut si assessori imoderatas puideant expensas. Aut si notarium nõ refrenent si p expensis velit excedere. Aut si lucrũ pticipet cũ assessore aut notario vel lucro vllo modo:z restituãt nulla remissione obstante p istos qbus re stitutio fuerit facienda:z de repertis li.6.c.statuti.¶ Sz de officialibus iudicũ q nõ sunt iudices.Nũqd tenenẽ restitue re si iudicẽ incitauerint ad iniuste iudicandũ.Dico q sic si ex certa scia vel cõtra sciam iudicẽ incitauerint.Hoc Host. ibi de pe.§.qb⁹.¶ Sed qd si inferiores officiales,puta.nun tij seu bidelli.z siles vel maiores q nõ sũt iudices.vt insula ti seu auditores vel pmotores curie z siles.aliqd receperint ab vtraq3 pte vel altera teneanẽ illud restituere cũ hñt cer tũ salariũ.¶ Rñdet Hosti.ibi q sm Ray.tales.si hoc cer tũ salariũ habeãt z aliqd p vim.vel in moderatã iprobitatẽ extorquẽt.iuxta morẽ terre puta denariũ vel obolũ vel aliũ certũ qd.nõ tenenẽ ad restitutionẽ.sed pñt inde facere ele mosynã.vñ Aug.14.q.5.Nõ sane sũt alie psone iferioris lo ci ab vtraq3 pte non insolenter accipiũt.sicut officiales ab his extorta p imoderatã iprobitatem repeti solent magisq3 reprehendimus qui talia iniustitate repetunt q̃ qui de more ea presumpserunt:z subiungit.Ita facilius ea que hoc mo do acquisierunt tanq̃ sua pauperibus largiuntur q̃ eis a q bus recepta sunt tanq̃ aliena restituanẽ.Ecce Aug.concedit q magis reprehendantur qui repetũt incõsuete talia extor ta q̃ qui ea sm morem receperunt z cõmendat q talia pau peribus largiantur.igitur non sunt restituenda.Sed hoc vi detur irrationabiliter maxime in habentibus certum sala riũ.Qr ex pte extorquẽtis hñtis certũ salariũ iniuriaẽ ei a q̃ extorquet z est turpitudo.Sz qñ est turpitudo ex pte agen tis cũ iniuria aliena,icũbit restitutio.¶ Host.dicit vbi sup

ꝙ Ray. nõ hꝫ ex hac litera ꝙ ex talib' extoriotis possit fie-ri elemosyna ⁊ ꝙ nõ sunt restituẽda:q2 hoc nõ dicit lr̃a.sed loquit̃ cõparatiue ꝙ tales extortores facilius talia extorta pauperibus largiunt̃ tanq̃ sua q̃ ea restituãt tanq̃ aliena. Sꝫ ex hoc nõ seq̃t̃.igit̃ de his põt fieri elemosyna ⁊ nõ sũt restituenda:q2 vsurarius facilius induceret̃ ad dandũ.10. denarios pauperib' q̃ ad restituendum eos ei a quo eos extorsit.

Instantia

¶ Sꝫ cõtra Hosti.est arg^m. Quia textus dicit.ꝙ minus reprehẽdimus tales extortores q̃ repetitores. ¶ Rñ-deo.ꝙ est locutio cõparatiua. Nã magis generat scandaluꝫ ꝙ hi a qb' sunt extorta ea repetant cõtra ꝯsuetudinẽ quam alij de cõsuetudine extorserunt. Nec sequit̃.igit̃ talia extorta sunt illicite retinẽda nec restituẽda. Nã chr̃s dedit didragma ne scandalizaret hõ petẽtes ex cõsuetudine:nec tamen sequit̃:ꝙ licite fuit driis ius acq̃situ.q2 euangelium refert ꝙ p̃mo chr̃s ostẽdit se nõ debere:q2 filij regũ liberi erant. Tenet igit̃ glossa sup.c.sane.14.q.5.ꝙ talia extorta repeti pñt qñ hñt certũ salariũ.nec in hoc casu ꝓprie dicunt̃ extorta. Quãdo eni ꝯstitutũ est ꝙ tales officiales aut auditores causarũ ⁊ oẽs ministri debent ab vtraq3 pte vel altera pte recipere nõ est extorsio.sed ꝓ tanto dr̃ extorsio qñ aliud nimis iprobe ⁊ instanter petũt q̃ qđ eis est ꝯstitutũ.Sic loq̃t̃ text' ⁊ exponit glo. Igit̃ ꝑ rõnẽ superius positã si petant vltra q̃ eis est cõstitutũ tenent̃ restituere.q2 turpitudo est ex pte petentis ⁊ aliena iniuria est ex pte petiti. Uide Gui.c.sup non sane.

Aduocatus põt eẽ i culpa ex idoneitate

¶ De aduocatis rñdet Hosti.in sum. Rubrica de penitẽtia.§.qbus ⁊ qualr̃. Ubi qd de aduocatis,dicit ꝙ tenent̃ ad restitutionẽ si in culpa sint. In culpa aũt sunt.si non sint idonei ad aduocandũ:vt religiosi in casu nõ cõcesso nisi vtilitas sit monasterij.⁊ abbate hoc iperante. Et idẽ vr̃ de prelatis ⁊ ꝑsonis ecclesiarũ seculariũ:q2 pari passu ambulãt cũ regularib'. Et idẽ est de clericis in sacris cõstitutis.et si sine titulo ꝓmoti:q2 ep̃s q eos ꝓmouit eis tenet̃ tituluꝫ assignare.sed oẽs isti pñt agere ꝓ miserabilibus ꝑsonis de mandato supioris. Sed si clericus pro extraneis ꝑsonis patrociniũ prestet vel officiũ ꝓcurationis exercet cõtra ecclesiaꝫ a qua beneficiatus est.tanq̃ ingratus repellit̃:⁊ idem est si ꝯ epm suũ.

Dubium.

¶ Sꝫ pone ꝙ due ecclesie in qb' est beatificat' aduincti litigent.pro qua prestabit patrocinium. Cõsulo ꝙ neutri noceat.sed de cõcordia tractet.si xo sit prelatus vnius ecclesie.vr̃ ꝙ possit agere in reliquã.sicut aduocatus fisci contra fiscũ põt esse ꝓ pupillo suo. ¶ Sꝫ qd si ep̃s ⁊ eccl̃ia litigẽt cui dꝫ canonicus adherere. Uidet̃ ꝙ ep̃o.si credat ꝙ ei fiat iniuria,sed simili rõne vr̃ ꝙ capl̃o.arg^m de iureiu. ¶ Sed nũqd põt cogi beneficiatus vt pro miserabilibus personis stet cõtra ecclesiaꝫ a qua bñficiuꝫ obtinet vbi non pñt alr̃ aduocatũ habere. Respondet ꝙ in casu cõpelli põt. vt stet ꝓ miserabilibus personis. Et tunc aut dictat in ꝯsciẽtia ꝙ miserabiles persone ius hñt aut ꝙ ecclesia:⁊ tũc sequat̃ conscientiã. Aut nõ,sed dubitat:tunc obediat iudici cogenti.hoc Host.ꝓbat in sum.de postulando.§.qd pertinet.

Aduocatus põt eẽ i culpa ex negligẽtia aut cauillatione.

¶ Scdo sunt in culpa aduocati idonei vt dicit. Rubrica de pe.§.qb' cũ allegationib'. Si per ignorãtiã suaꝫ vel negligentiã driis suus cãm amittat:⁊ tenet̃ restituere salariũ ⁊ dãnũ qđ inde incurrit. ¶ Itẽ. Si per cauillationẽ suã abstulit aduersario suo bonã cãm. Uel ꝓpriũ grauauit in aliquo.petendo dilationẽ superfluã. Uel allegando falsuꝫ ꝯtra cõsciaꝫ. Uel faciendo positionẽ duplicẽ vel cauillũ. Uel per instructioneꝫ falsi testis. Uel q2 induxit clientulũ suũ ad veritatẽ negãdã. In his casib' tenet̃ in solidũ quo ad verũ interesse.

Dubium.

¶ Sed nũqd pauperi tenet̃ cõsulere gratis. Uidet̃ ꝙ sic.2.q.3.pauper:⁊ maxime qñ minimo labore põt rñdere. Nam ⁊ sicut gratis accepit sic gratis tenet̃ dare ſm Ray. Hostiẽ.ꝙ non intelligo(scilꝫ de labore)si petens ꝯsiliũ diues sit. Quia ⁊ si nõ laborat mõ:laborauit tñ studẽdo ⁊ addiscẽdo. Igr̃ licitũ est ei salariũ cõpetẽs exigere. Hoc ꝓbat Host.ď pe.⁊ supra.

Quintus articulus. An testes aut accusatores teneantur ad restitutionẽ. Ubi dico ꝙ dicunt̃ eẽ in culpa testes corrupti ſm Hosti.si per dictũ eoruꝫ falsum aliqua ptiũ amiserit cãꝫ suã.⁊ tenent̃ ad restitutionẽ lesi. Si aũt receperint aliqd ꝑꝑ testimoniũ verũ ferendũ tenent̃ h pauperibus erogare.q2 testimonia venalia nõ sunt.secus si pro dictis suis. Sunt etiã in culpa accusatores ⁊ denunciatores criminũ.si hoc fecerint calumniose ⁊ tenent̃ ad restitutionẽ damni.

Testis ⁊ accusator.

¶ Obligant̃ ẽt tales ⁊ ceteri diffamatores publici:nõ solũ ad restitutionẽ pecunie.sed ẽt fame. Qđ h mõ fieri dꝫ. Ut.s.ibi vbi per se vel per aliuꝫ dixerit cantilenã vl̃ libellũ famosuꝫ legerit aut cõsilio cõsenserit ⁊ in alijs locis in qb' sentiet aliũ dicto vel facto infamatũ publice recognoscat errorẽ suũ,⁊ dicat ꝙ mentitus erat per os suũ ſm Ray. ar.supra de purgatione cano.inter solicitudice.§.percipias.

Restitutio fame.

Qđ intelligas ſm Host.nisi ex tali recognitiõe publica magis infamaret̃ infamatus. Ergo non dicat. Ego de tali facto infamaui talẽ (specificãdo crimen)sed sic dicat in gñe. Ego infamaui talẽ de eo de quo est iter vos infamatus.bñ scitis qd est illud. Et sciatis ꝙ ego hoc tanq̃ malitiosus ⁊ maliuolus inueni.⁊ mendaciũ est qcqd dixi. Nec eni dicet falsũ seu mendacium.quia contra mentẽ dicebat ipsum infamando:⁊ tamen verum potest esse qđ dicebat.

Dubium.

¶ Sed qd si de diuersis infamatus est.⁊ a diuersis. Nam ibi necesse est ꝙ specificetur. Hic dicerem ꝙ(ad arbitriũ infamati.vel si grauiter arbitraret̃.ad arbitrium iudicis)vel infamatus debet se purgare(ar.supra.de iureiurando.veniens:⁊.c.quinta vall.⁊ de arbitrio.2.c.)sed ab infamato tenetur veniam postulare. Hoc Hostie.vbi supra.

Instantia

¶ Sed dicunt isti canoniste. Cũ dicat ꝙ mentitus erat per os suũ.vel ꝙ ego tanq̃ maliuolus ⁊ malitiosus hoc inueni ⁊ mendaciũ est qcqd dixi ⁊ contra mentẽ.lꝫ poterat verũ fuisse qđ dixit. Hoc vr̃ dictũ ꝯtra legẽ diuinã. Q2 hic poterat h dixisse sine malitia ⁊ maliuolentia ⁊ ſm mentẽ ⁊ opiõnẽ quã habuit. Sꝫ ꝯ legẽ diuinam est ꝙ qs mentiat̃ de seipso. Igit̃ talis nõ dꝫ eẽ forma idistĩcta restituẽdi famã. Igit̃ si seruãda esset opio Hosti.eẽt forma formanda iuxta modos culpe in diffamando.sic dicendo. Ego talẽ diffamaui mẽtiẽdo ⁊ ex malitia ⁊ maliuolẽtia. Uel si hec nõ sint xa sic dđo. Dixi h decept' suspitionẽ.vl̃ ꝑ alios:⁊ sic de ceteris modis.

Arg^m p^m

¶ Item. Dãnificans aliuꝫ in fama vnũ crimen iponẽdo nõ seruato ordine euangelij de correptione fraterna illũ dãnificat iniuste ⁊ nõ tenet̃ restituere dicendo mentit' suꝫ ⁊c̃.q2 mentiret̃ ⁊ de seipso.sed dꝫ dicere. Hoc mõ vel illo ifamaui eũ.igit̃.sic hic.

Arg^m 2^m

¶ Item. Qui negat crimen vnũ sibi ipositũ iniuste:puta nõ seruato ordine euãgelij de correctione fraterna vel alio sibi ifamat accusatorẽ vel denunciatoreꝫ:q2 accusator vel denunciator falsi criminis infamia est,in cãu de calũniatorib'.ca.1.⁊.2.⁊ tñ nõ vr̃ ꝙ talis teneat̃ restituere famã:q2 cũ nõ seruauerit ordinẽ euãgelij ꝓponẽdo qđ ꝓponẽdũ non erat sibiipsi primaria ⁊ p̃ncipalis cã fuit ifamatiõis.

Arg^m 3^m

¶ Nec vr̃ ꝙ sequẽdus est Host.in hoc qđ dicit.ꝙ restituẽs dꝫ dicere ifamaui istũ mendaciter ⁊ malitiose.vbi sup hoc esset publice conuictus.q2 de crimine quatenus est occultũ se nec aliũ dꝫ diffamare:sufficit igit̃ si falsũ dixit dicere ꝙ dixit.

Arg^m 4^m

¶ Propter ꝙ Rica.4.d.15.q.6.ante si.distinguit ꝙ dãnificare aliuꝫ in fama ꝯtingit tripl̃r. Uno mõ verũ crimen iponẽdo.nõ seruato ordine ⁊ mõ debito.⁊ talis nõ tenet̃ infamato restituere famã dicẽdo se falsuꝫ dixisse:dꝫ tñ alleuiare famã dicendo se nõ bono mõ ꝓcessisse quia hoc est veruꝫ.⁊ tenet̃ ei ad aliã recõpensationẽ ad arbitriũ bonorũ.

R. sio

Alio mõ dãnificat aliquis alium in fama iniuste.falsum crimen imponendo:⁊ talis tenetur facere ſm posse suum restituẽdo famam leso.⁊ tenetur dicere se falsum dixisse.etiam si ex hoc ipse dicens reddat̃ infamis. Quia q̃uis teneat̃ magis quis seruare famã suam q̃ alienã ceteris paribus:tñ magis tenet̃ restitue-

re alteri famā iuste q̄ᵹ seruare famā ꝓpriaᵹ iniuste: q̄ꝛ tenet̄ ad bonū aīe sue. qḋ ꝯsistit in faciendo iustitiā alteri quam si vult fieri ꝑponere dᵹ famā alterius bono sue fame. Tertio mō dānificat quis aliū iniuste in fama. idirecte falsuᵹ crimen sibi iponēdo: vt. s. negat verū crimen sibi impositū ab alio. ꝛ q̄uis talis peccet: q̄ꝛ mentit̄: tñ postea nō tenet̄ tentione necessaria ad salutē alij restituere famā recognoscēdo crimen sibi ipositū verū esse. Ut dicunt q̄dā ꝛ probabilr̄. Quia cuᵹ alius nō seruauerit iustitiā in accusando seu denunciando. ꝛ ꝓponit coram iudice qḋ ꝓponendū nō erat. ꝛ quod ꝓbare non poterat. ipse accusator videtur esse ꝑmaria causa ꝛ ꝑncipalis infamationis sue. ¶ Alij tamen dicunt ꝙ tenetur. qḋ satis durū videt̄. Quia q̄nq̄ᵹ crimen sibi ipositū est tale ꝙ suspenderet̄ ꝛ filij sui exhereditarent̄. si illud recognosceret̄ publice. Certū est tñ ꝙ tenet̄ penitere de peccato qḋ incurrit mentiendo. ¶ Sed quid fiet si diffamator sit occultus ꝛ de diffamato sit publicatio. Dico ꝙ certo ordine iudiciario in genere moneat̄ ꝓbare diffamationē quā iniuit. Qꝫ si noluerit se manifestare. excōicabit̄. 5. q. 1. c. quedā. sed infamat⁹ nō poterit pena puniri q̄ᵹdiu occultus est. Ber. Hug. ibi Host. de accu. qua. in fine allegat per hoc. ꝙ depositio testium sup occultis criminib⁹ nō valet. nec pro hac is contra quem agit̄ punie̅t. Respondet ibidē hoc intelligas de occultis criminibus vt hic dicit secus de occultis circūstātijs criminū manifestorū: ꝛ de q̄bus infamia ꝑcessit vt si testis hoc audiuit. naᵹ illa dicere dᵹ vt pᵹ in eo ꝙ le. no. supra de testi. ꝑtera ꝛ de ꝑsū. multis ꝛ. c. z. ¶ Addit. Sed si is cōtra quem sit inquisitio nō esset infamatus de muliere certa: sᵹ de fornicatione in genere. tunc nō dᵹ testis reuelare rem occultaᵹ. sᵹ vni est certa mulier certe tenet̄ ēt si iurasset nō reuelare. Qui q̄ñ iurat aut intelligit ꝙ hoc nō diceret etiaᵹ si iurat⁹ vt testis: ꝛ sic temerarie iurauit. vt pᵹ ifra de crimie fal. 1. c. Aut itellexit ꝙ hoc nō reuelaret nisi ex iusta cā. vel de hoc nihil cogitauit: ꝛ sic nō obstante iuramēto (qḋ cōditionē hᵹ) tenetur hoc reuelare: supra de iureiu. ad nostrā. z. ꝛ. c. quēadmodū. Si tamen hoc scit in foro penitentiali nihil dᵹ dicere: vt pᵹ de excef. ꝑla. dilect⁹ fili⁹ ď of. or. si sacerdos. Hoc Host. ibi.

Os. 444. — Oplo 2⁹. sed mala. — Dubium. — s. d. 26. q. 3. arti. 1.

¶ Distinctio. XXII. Questio. I.

¶ Cūq̄ᵹ multis auctoritatibus supra sit assertū in vera cordis ꝯtritione peccata dimitti añ oris ꝯfessionē vel opis satisfactionēᵹ ei ēt q aliq̄ñ in crimen relapsus est. querit̄. si post cordis cōtritionē confiteri ꝯtēpserit / vel in pctm̄ idē vel sile ceciderit / an peccata dimissa redeant: ꝛc.

Circa distinctionē. zz. querit̄ de satisfactione ꝑsonaꝝ seculariuᵹ. ¶ Hic videnda sunt sex. ¶ Primo de restitutione dominorum in receptione questorū ꝛ taliarum. ¶ Scḋo naufragioꝝ. ¶ Tertio pedagiorū ꝛ editione legū iniquaꝝ. ¶ Quarto rapinaꝝ in bellis. ¶ Quinto de emētibus eas. ¶ Sexto de negationib⁹ ꝛ acq̄sitis in excōicatione delēdis.

Primus articulus. An dñi tēporales teneant̄ ad restitutionē questuū ꝛ taliarū ipositarū. Ubi notandū fm̄ Hosti. ti. de pe. añ fi. ibi supra. Qꝫ inter dominos ꝛ subditos seruāda sunt pacta: ꝛ si seruus de his retinet aut celat ex certa scia dᵹ vt fur ꝛ latro ad restitutionē iduci. Si ꝟo indistincte dictū sit de instrīs alicu⁹ vel vsib⁹ ꝙ dñs in tali hoie questū vel taliā possit facere. intelligi dᵹ moderataᵹ. considerata facultate hois siue questi: ꝛ ꝙ ꝓbabilr̄ credatur. vel istructio appareat. ꝙ ab initio ex iusta causa talia fuerint iposita. Si ꝟo violēter vltra ista dñs exigit tenet̄ ad restitutionē. Qḋ si difficilis sit restitutio. q̄ꝛ forte tot exegit dñs ꝛ ꝑdecessores sui ꝙ si vendiderit q̄cq̄d hᵹ ad restitutionē nō sufficeret. scripsit Ray. ꝙ pōt ei mederi hoc mō ꝙ remittat hoib⁹ illis in recōpensationē aliā seruitutē ad quā tenet̄ ei in perpetuū. vel dᵹ aliā certā imunitatē seu libertatē: vel faciat inde hospitale. vel aliaᵹ elymā cū cōsensu ꝛ voluntate damna passoꝝ. vel successorū eorum. ¶ Quid de militibus. q nihil pcipiūt in hoib⁹ suis nisi tallias. Hoc vix credibile est fm̄ Ray. q̄n ad minus percipiant dñij iustas caualcatas. ꝛ filias: si tñ ita est. Dixit Ray. ꝙ de voluntate hominū eēt aliq̄d certū statuendū ꝙ eis darent in signū dñij. ne aliter penes tales milites inutile ꝛ vacuum nomen dñij seruaret̄. Qꝫ si dubitet̄ q̄d vel q̄ᵹtuᵹ debeat esse illud / recurrendū est ad ꝯsuetudineᵹ vicinoꝝ: ꝛ si diuerse sint ꝯsuetudines illa eligenda est que melius portari potest sine grauamine subditorum. Hec Hosti. ibi.

Dubium.

Secundus articulus. De restitutione fienda in naufragijs. Ubi Host. vbi supra dicit ꝙ naufragia pñt occupari vt salua fiant. ꝛ dño reddant̄. Est tñ tota mā restituenda. ff. de incendio ruina naufragio. l. si q̄s ex naufragio. nō obstante contraria ꝯsuetudine vel statuto. Et idē est de reb⁹ peregrinoꝝ in hospicijs mortuorum.

Tertius articulus. De restitutione pelagioꝝ. ꝛ legum iniquarū. Ubi de hoc habes supra di. 17. q. de imunitate ecclesie. Ubi inuenies a q̄bus munerib⁹ ꝛ tallijs ecclesie sunt libere: ꝛ ad q̄ūtū hec libertas se extendit. arti. z. ꝛ. 3. Et di. 13. q. vtrū ecclesia dᵹ saluare malefactores. reperies de penis cōdentiū malas leges cōtra ecclesiam artic. 3. vsq̄ᵹ in fi. Et no. ibi bonas leges acceptas de. 6. lib.

Quartus articulus. De restitutione rapinaruᵹ in bellis ꝛ guerris vbi ꝑmittēdū est que bella sūt iusta vt dicit Hosti. de pe. ꝯ. q̄ñ añ fi. ¶ Ad cuius euidētiā. Primo sciēdū ꝙ vt notauit Ray. q̄. 5. requirunt̄ ad hoc ꝙ bellū sit iustū. s. ꝑsona. res. causa. animus. ꝛ auctas. ¶ Persona. s. habilis ad pugnādū. Igr̄ opᵹ ꝙ sit secularis cui licᵹ sanguinē effūdere. nā clerico nō licet (. z3. q. 8. c. le. ꝛ. c. his a q̄b⁹) nisi in necessitate ineuitabili. Res vt. s. sit ꝑ reb⁹ repetēdis vel ďfensiōe ꝑrie. z3. q. z. c. 5. ꝛ. q. 3. fortitudo. z. q. 8. si natura. Cā aūt / puta si ꝑꝑ necessitatē pugnet̄. vt ꝑ pugnā pax acq̄ratur. z3. q. 1. noli. Animus / vt nō fiat ꝑꝑ homicidiū vel vitionē. vel ꝑꝑ cupiditatē. sed ad correctionē ꝑꝑ charitatē iustitiā ꝛ obediētiā. z3. q. 1. q̄d culpat̄ ꝛ. c. nullus: vbi di. Militare nomē dilectū. sᵹ ꝑꝑ ꝑdicta militare pctm̄ est. ¶ Auctoritas / vt fiat ecclesie auctē ꝑcipue vbi pugnat̄ ꝓ fide ꝛ auctē ꝑncipis. z3. q. 1. q̄d culpat̄. ¶ Et. z. q. c. 1. Hostiē. de treuga ꝛ pace. recitat multas opiones de pertinētib⁹ ad bellū iustuᵹ ꝛ finalr̄ distinguit sic. Aut pōt dici bellū romanum. puta ꝙ est inter fideles ꝛ infideles. ꝛ hoc iustū est. Subdit. Hoc aūt voco romanū: q̄ꝛ roma est caput fidei nostre ꝛ mater. ¶ z⁹ est ꝙ iter fideles pugnantes fiat auctē iudicis: ꝛ h̄ iudiciale pōt dici ꝛ est iustū. ¶ 3⁹ est qḋ faciūt fideles iudici cōtumaces. ꝛ pōt vocari ꝑsumptuosuᵹ ꝛ est iniustū. ¶ 4⁹ qḋ faciūt fideles auctē iuris. ꝛ hoc pōt dici licitū ꝛ est iniustū. ¶ 5⁹ qḋ faciant fideles ꝯ auctē iuris. ꝛ hoc pōt dici temerariū ꝛ est iniustuᵹ. ¶ 6⁹ qḋ faciūt fideles auctē ꝓpria alios ipugnātes. ꝛ hoc pōt dici volūtariū ꝛ est iniustū. ¶ Ad ꝓpositū ꝯcludit Hosti. Sic igit̄ in bello assumpto in iure romano. iudiciali / licito / necessario / nō tenet̄ aliq̄s ad restitutionē. In ꝑsūptuoso ꝟo. temerario. ꝛ volūtario / tenet̄ q̄libᵹ ad restitutionem. Scḋm hoc intellige de iureiurādo. sicut ꝛ ifra. ¶ Seq̄t̄ in Hosti. ti. de pe. ꝟsus finē. Hoc teneas ꝙ is q iuste pugnat nō tenet̄ ad restitutionē prede. si sit capiēs. ꝛ hoc itelligas siue capiat̄ de rebus iniuste pugnātis siue vasallorᵹ vel hoium suorū quousq̄ᵹ iuste pugnanti de debito suo vel iniuria vel offensione illatis. vel dāno dato sibi vel suis ꝛ interesse suo. sit iuxta ꝓpriā ꝛ sanā ꝯsciam plenarie satisfactū: vel donec

Dubium. — Bellum qn̄ dicit̄ eē iustuᵹ.

hostis paratus sit restituere satisfacere vel se iuri pariturus offerat. Cũ aũt di vasallorum vel hoim suorum: illos intelligas suos. q plus hoies q̃ deũ timẽtes sequunt dñm suũ in bello illicito. Alios aũt q ei nõ prestant ɔsiliũ/auxiliũ/vel fauorẽ non credimus puniendos. q: pena suos dz tenere auctores. Qd aũt dictũ est teneri illos q dñm in bello illicito sequuntur. intelligas qñ hi qui sequunt de hoc certi sunt vel pbabiliter credũt iniustũ esse bellũ: maxime vbi hoc ecclesia phibet: z tales excõicat. Si vo certi essent vel pbabilr crederẽt q iustũ esset in nullo tenerent nisi forte haberẽt corruptam cupiditatis intentionẽ. fm Ray. Hosti. Qz si pbabilr dubitat vtrũ iustũ sit vel iniustũ ad hoc pp bonũ obedientie excusat. 23. q. 1. qd culpat. Sed Ray. Hostiẽ. dicit. Hoc dicas verũ. si inquisiuit q̃tũ potuit z peritiores cõsuluit. z semper in dubio remãsit. alioqn affectator ignorãtie sic non expers sciẽtie puniret: nec excusat pp timorẽ amittẽdi feudum vel incurrendũ damnũ aliqd tẽporalẽ. 23. q. 5. ita ne. lz met⁹ culpaz in pte attenuet (quo ad penitentiã iniungẽdã circa ieiunia z orationes) z si iudex errauerit ad pugnantis tñ cõsciaz recurrat. Et in hoc casu hz locũ distinctio dicta in foro penitentiali. secus si in cõtentioso. nisi error aperte detegeret suo tempore. ¶ Sed qz in bello maxie attẽdẽda est auctoritas pncipis z preceptũ. ideo Host. in sum. ti. de treugua. z pa. añ mediũ. notat q ad iustũ bellũ simul reqrit auctoritas iudicis z iuris hoc imperantis. Reqritur enim q illi ɔtra quos auctoritatem dat imediate subsint sibi. z q habeat ius exercendi iperiũ. nõ enim cõtra nõ subditos suos danda est iuste auctoritas. nã actor sequit forũ rei nisi forte inde summi posset voluntas iudicis iniuriantis z nolẽtis ius reddere. Et ita subdit. Quid igit de comitibus nostri temporis. qui tota die sine auctoritate pncipis arma sumunt z vasallos pprios exheredant. Rñdet nõ dubito qn ad restitutionẽ teneant nisi seruent iuris ordinẽ. qui est: vt si vasallus vult stare iuri audiat. si cõtumax est impugnet. Si igit dñs qui imediate subest pncipem de vasallo pprio cõqueratur. z tutiorẽ viã vult eligere quo ad aiaz. consulo q nõ dicat sibi ius ptinere vasallũ per se impugnare. sz vel auctoritate pncipis gladiũ sumat. vel ad dioce. vasalli recurrat ad cuius monitionez si obedire noluerit excõmunicabitur rõne peccati: z si p annũ excõicatus extiterit. ex tũc dioce. ipsũz z res ei⁹ exponet (de hereticis. excõicamus) z sic recurrere dz ad brachiũ seculare sicut ad ecclesiasticũ. sicut ex. sic. de iudic. cũ nõ ab hoie.

Quintus articulus. An ementes rapinas z furta teneantur ad restitutionẽ. Ubi rñdet Hosti. de pe. in. supra. e. Si qs emat scienter predã vel credens pbabilr q preda sit tenet indistincte. nec liberat vendẽdo vel qualitercũqz alienando. nec amissione vel morte rei. vel aliquo alio casu interueniente. quo minus teneat restituere preciũ fm q plus valuit. ex quo emit vel plus vendidit q̃ emerit. vel tẽpore cõtractus valeret: z qcqd ex re habuit vel habere potuit nullas expensas deducendo. qz talis cõtractando rem alienam furtũ cõmittit: z fur semp in mora est. Ad hoc ca. de furtis li. 3. Et qd dictũ est de pmo emptore subintelligas de scdo. z tertio. z ẽt millesimo. Quia si ad plures man⁹ ambulauerint idẽ met erit. ff. de. ru. Sed vbi emens hoc nesciebat nec pbabilr hoc credebat: puta: qz oẽs vicini sui vel maior pars z maxime sapientes z honesti hoies. q nõ esset preda / durante hac bona fide non tenet. sed tenet. si postea audierit veritatẽ z caret aliter cautius negociari. C. de furtis libro. 2. Et iudice sententiante restitutionẽ fieri. põt agere ɔ venditorẽ vt ipsũz seruet indemnẽ. 12. q. 2. vulterane: z etiaz in foro cõscientie inducendus est venditor vt eũz seruet indemnẽ. Si vo sciebat factum rapine emptor. sed ignorabat ius: vel si ductus ignorantia facti. (scilz crassa vel supina nõ pbabili) predã emit. tenet. de cle. excõicato. mi. apostolice.

Et dicit crassa z supina ignorantia. qñ cõiter alij vicini dicebant z credebant q res esset de preda z bello iniusto. ff. de verb. signi. late culpe. vel qñ ecclesia hoc prohibebat z tales publice excõicabant. ¶ Quid si raptor. donator. vẽditor. satisfecerit plenarie de preda data vel vẽdita. Dixit Ray. ipz liberatũ. sed qcqd hz vel percepit de lucro ante restitutionẽ debet in vsus pauperũ restituere. Dicit Hosti. q purgatum est vitium ex quo dicis plenarie esse satisfactũ. vel si aliquid deest de restitutione quo ad interesse restituendũ est dãnũz passo: z videt pbabilius q damnũ passo dz restitui q̃ pauperi dari qd lucratũ est: qz dz releuari in pncipali z iteresse. ¶ Quid si qs emat rem de preda scienter. tñ hoc facit bona fide nõ vt ipsaz lucret. sed vt ipsaz restituat dño precio pcepto z interesse suo. cũ aliter dñs rei ipsaz nullo mõ recuperare posset vel nõ ita de facili. hic nõ cõmittit furtũ. ff. de furtis. l. falsus. §. pe. Immo vtilr gerit negociũ alteri⁹: z ideo totũ poterit recuperare precium z interesse suũ. nisi res sine culpa sua perimat vel amittat tñ qcqd recepit ex tali re vel occasione ipsius totũ cõpẽset. vsqz ad q̃titatẽ occurrentez. Sed Ray. ar. ff. de nego. gestis. lz an vl. §. 2. l. de acm. ca. dilectus. §. Hec Hostien.

Sextus articulus. De illicite acquisitis ob eorũ restitutione. Ubi sciendum q fm Hosti. ibi de pe. in sum. ver. si. premittit distinctionez negociorum illicitorum. Et preter negocia ex natura sui illicita que sine peccato mortali exerceri nõ pñt (vt vsura z hõ) sunt etiaz alia illicita quedaz ex loco. vt negociationes in ecclesia z loco sacro: quedaz ex tempore. vt in festis: quedã ex psona. vt in clericis: qdam ex malo exercitio. vt in mercatoribus z ceteris actib⁹ mechanicis. ¶ Sz qd dicit de clericis. habet exceptionẽ. vt dicit. nam sunt casus vbi secularia negocia ẽt clericis sunt cõcessa. ¶ Primus est in clerico habẽte iurisdictionẽ ecclesiasticam siue temporalẽ. 2. q. 3. ca. 1. z. 2. c. experiente. 89. ind. an t. ¶ Scds. vbi iudex secularis negligens est circa iustitiam reddendam in subditos. Eum enim põt excõicare ecclesiasticus iudex quousqz iustitiã faciat vel defectum ipsius supplere. 23. q. 5. administratores. l. de foro compe. z. c. ex tenore. Excepta sanguinis vindicta. que est clerico penitus interdicta. l. ne clerici vel monachi sniam zc. ¶ Tertius qñ agitur de tutela miserabilium personarum. quã etiã monachus tenetur suscipere. 86. di. peruenit. 37. d. per totũ. 88. di. c. 1. z. c. epo gubernationẽ. ¶ Sed nunqd qd supra dixi monachũ cogẽdum recipere tutelam miserabiliũ personarum indistincte verum est. Uidet q nõ. Quia episcopus nec monachus debent tutelã gerere ibi aut. §. deo amabiles. coll. 9. Sed illi legi derogatũ est per canones supradictos: hoc tamen adiecto q in monacho est abbatis auctoritas reqrẽda ar. 16. q. 1. monachi. ¶ Quartus casus quãdo clericus indiget nec habet aliter vnde viuat ar. 86. di. peruenit. 12. di. clericus. Cetera q̃ circa hanc materiaz deficiũt require. ẽ. ne. cle. vel monachi. per totum. vbi plenissime expedit in Hosti. ¶ Ex iniusto exercitio seu fraudulenta intentione inhonesta dicunt negocia qñ stans in ipsis cõmittit. vel vltra iustũ z licituz modũ exercetur. ¶ Item. Quando plus venditur transeuntibus q̃ vicinis q episcopi debẽt corrigere. l. de ɔtrahen. epa. c. 1. quando quis mentit iurat z deierat vt melius citius z cari⁹ vendat. ¶ Quid igitur faciet sacerdos de pelliparijs / sutoribus / mercatoribus / z similibus qui vix vendunt minutatas talium rerum quin sexties mentiant vel deierent. z talib⁹: z multis alijs modis ibi peccant. Peccat qui quotiẽs p mendacium suũz primum decipit vel carius q̃ debet vendit. z ad restitutionẽ tenet. Si aũt ignoranter mentitus est vel ex improuiso: quia lingua labilis est. vel etiã scienter. sz intẽdit z scit illud sibi pdesse vt sic se seruet indemnẽ z proximo nõ obsit. puta: qz satis valet res precium quo datur: z sic nõ est

dec eptio

deceptio in valore nec in re qz nõ vendit vnã rem pro alia nec aliquo alio modo.tunc põt eẽ venialez sic põt itelligi arg.pmũ fm Ray.Ueritamẽ vt dicit Hosti.q assidue z õ ↄsuetudine mentit quicqd dicit(Ray.lz nõ videnẽ morta le ex eqtate z benignitate)tñ de veritate mortale videt.sic z ebrietas assidua sic est mortalis.25.dis.h.alr.Si ṽo iurat z deierat mortalr peccat:sed aliqñ venialr ser.q no.s.de iu reiu.h.q̃ pena piury.

Dubium.

¶ Quid de his q factũt balistas/arc9/ lãceas/gladios/cultellos/toxicũ/siue venenũ.sotulares pi ctos/aurifrigiũ/z similia. de quoꝝ officioꝝ lucro viuũt vẽ dendo z emẽdo.

Artifex er morũ aut ornamẽto rum quo pñt ꝑtare re.

Respondet Hosti.ibi in talibus precipue est itentio ↄsideranda. Nã si hoc faciunt vt alius his abuta tur peccant mortalr faciẽdo z vendẽdo z ẽt peccata ex his sequẽtia videnẽ talib9 iputanda ar.2.q.1.nota in fi.2.q.3.ꝑ cipue.15.q.6.c.1.ad fi.27.q.2.si tu abstines.Si ṽo dicatis q talia exercet q habuit bonã itentionez.qz credebat hoc ali cui esse necessariũ vel vtile.vel animũ habuit idifferentem vel de hoc nihil cogitabat.Distingue.vtrũ res talis sit que ad humanaz vsum põt esse vtilis sicut arma in bello iusto. Cultellus ad scindẽdũ panẽ vel aurifrigia vel picture ad or namentũ ecclesie vel qð venena que ad sanitatẽ corporis z a medicis cõponunẽ z tunc nõ peccat saltẽ mortalr hoc fa ciẽdo nisi ex accñti.s.ex ꝑsona.z nisi forte cõsciẽtia dictet q is cui vendidit ad abutendũ hoc querit.23.q.8.de occiden dis.5.q.5.nõ ois.¶ Quid si non sunt vsui humano apta vt aurifrigia.z picture que fiunt ad vanã gloriã tñ:z venenũ maliũ:z mortiferũ. Rñdet Hosti.ibi.Peccãt qui talia exer cent faciẽdo/tenendo/vẽdẽdo/vel alr alienando:z similiter est de ornamẽtis mulierũ que alios trahunt ad peccatum z silibus.Tunc enim peccatũ inde sequẽs videt iputandum. Et sic põt intelligi illud generale.q occasionez dãni dat dã num dedisse videt õ re.iur.c.fi.fm Ray.z sic seqẽ q de dã no debet satisfacere leso.

Dubium. Rñ9 Hostien. Illicitum ex tẽpore excõicat.

¶ Sequiẽ de acquisitis in excõi catione. Nunqd teneẽ excõicatus ea restituere. Respõdet Host.de pe.supra ver.si.q videẽ q nõ põt excõicatus ali quã rem sibi obligare cũ ceteris cõtrahẽdo cũ oẽs actus le gitimi z participatio sibi sint iterdicti.Sed tñ alis se obliga re põt z conditionẽ suã deteriorẽ põt facere sed meliorem nũq̃(arti.8.de arbitris cũ dilectus.8.de iudicys.intellexi mus)nisi forte defendẽdo se in iudicio.de exceptionib9 cuz inter priorẽ.z c.nulla excõicanti ↄtraria. Nec pupilli/qz pu pillo sine auctoritate tutoris licz cõditionẽ suã meliorẽ face re sed nõ deteriorẽ.vt inst.de auto, Ru.1.Sic z platus quo ad ecclesiã idẽ facere põt:de doñ.c.2. ¶ Superius querit ibi generalr.Quid de excõicatis qui tpe excõicationis acq sierunt negociãdo.vel ex dono recipiẽdo.vel alr illicite be neficia ecclesiastica vel castra vel alia exinde multa rece perunt. Rñdet q totũ restituere tenenẽ si animas suas ve lint saluare de eta.z q̃.cũ bone.zc.vt ibi.

Reprobatur. Excõicat9 dñ hic iuste illicite acquisitum.

¶ Sed non cogit hoc capitulũ. Naz loquiẽ de suspenso ẽt ab officio z benefi cio.fm Inno.ibi.Sed nõ sequitur.Suspensus nõ põt aliqð bñficium sibi acqrere aut retinere.igiẽ idẽ vel alius suspen sus aut excõicatus non põt aliqð seculare sibi acqrere. Nã Apo.1 Corin.5.vbi statuit fornicarios z peccatores excõica ri.solũ tradidit eos sathane z statuit cũ hꝫ cibũ nõ sumere. sed nõ statuit eos possessionib9 aut acqsitionib9 tẽporaliũ ꝑuari. Nec est sile. Naz maior rigor quo ad acqsitionem tẽ poraliũ exerceri dꝫ contra culpabiles in statu ecclesiastico q̃ꝫ seculari.naz quo ad adeptionẽ seculariũ bonorum pluit deus sup iustos z iniustos.Sed quo ad statum ecclesiasticũ z bñficia obtinẽda ecclesie indignos morib9 z malos repel lit.De electio.cũ in cunctis. Hostiẽ.quoqꝫ loqtur in hac ma teria opinãdo z putãdo.z modicũ exẽplificat vnde dicit vi detur.Ad hoc Hosti.in lectura de sentẽ.ex.si ṽo.Postmo dũ enim querit in sum.Sed nũquid teneẽ excõicato redde re denarios.si quis cõtraxit cũ eo dũ est excõicat9 z iurauit reddere.Et rñdet Hostiẽ.ti.de sen.ex.ver.si.Puto nõ teneẽ quo ad ciuilẽ actionẽ,secus quo ad nãlem.nec obligat iura mentũ.qz nõ est vinculũ iniqtatis de iureiu. Tñ addit.Sꝫ videẽ fm quosdã.q qz extra iudiciũ naturali obligatione accõmodamus q ex quo excõicatus est absolutus ꝓciũ po test repetere cũ effectu.Et addit.Uel si dicere velit in odiũ excõicati q agere nõ possit qui cũ eo ↄtraxit.ad minus nõ debet preciũ apud eũ remanere.Sed est pauperib9 erogã dũ ve puniaẽ in eo in quo deliqt.

¶ Sed pone lucratũ est aliqd in excõicatione z nullius interest vel nesciẽ cui9 est. Dicit q cũ apud eũ nõ põt retineri totũ erogandũ est pau peribus vel sibi ꝑ elemosynã si egeat vel in redẽptione ca ptiuoꝝ z hoc dicit Hosti.ante fi.de pe.ver.si.

Innocẽ. ↄ Hosti.

¶ Sed con tra Hosti.est Innocẽ.de sen.ex.si vere.Ibi eniz disputat au ctoritatẽ apostoli.1.ad Corin.5.Non cõmisceamini fornica rys.i.excõmunicatis.Et rñdet q lz cõicare cũ eis ꝓhibuit. seruari tamen non ꝓhibuit cõtractũ zc.z ibi tenet q ↄtra ctus possunt iniri cũ eis.z q oĩa que agunt excõicati in iudi cio z extra/valẽt circa tẽporalia.sed fructuz quo ad spũalia de nouo querere nõ possunt.Allegat ad hoc de eta.z quali tate.cũ bone. Itẽ de cõtractu z dolo.ca.veritatis.Et dicit q excõicat9 res suas vẽdere donare z alias emere põt.z tenet cõtract9.Et ꝓbat hoc ꝑ.c.qñ multos.2.q.2.vbi ↄceditur ab excõicatus emere:z idez ponẽ z expssius de sen.ex.si vere. Res aũt suas vẽdere donare z res alias ex his acqrere nõ possent nisi ius haberẽt in cõtractibus circa hꝫ res.¶ Con firmatur.Quia.c.si vere dicẽ.q hui9 excõicati nõ possunt ad restituẽdũ coarctari.Essent aũt coarctãdi ad restituẽdũ si ius sibi non acquirerent in rebus quas recipiũt ab emen tibus:etiaz fm Hosti.vt hic supra. Notat tñ Inno.ibi q in iudicys non est admittẽdus ad agendũ de sen.ex.per tuas.

Illicitum ex ludo.

¶ Sequiẽ de acqsitis ex ludis.Dicit Hosti.i.de pe.bene an.si.ꝑmo q ludi z alienationes iterdicunẽ sub magna pe na.dis.35.vbi dicit.In canonibus apostoloꝝ legiẽ.episco pus/aut ꝓsbyter/aut diaconus alee.aut ebrietati deseruiens desinat aut certe dãnetur.subdiaconus.aut lector.aut cãtor. similia faciẽs.aut desinat.aut a cõmunione priuetur.silr z laicus.Hu.ibi.¶ Notat quattuor verba posita in isto cano ne.s.deseruiẽs desinat. dãnetur.aut cõmunione ꝑuetur.Ex ꝑmo collige.si nõ deduxit in ↄsuetudinẽ nõ sustinebit penã istius capituli.lz mortalr peccet ludẽdo fm Hug.z sequa ces.¶ Ex 2o verbo.s.desinat. colligiẽ q si ẽt duxit in ↄsue tudinẽ dꝫ admoneri:z si admonit9 vult cessare euitabit pe nã istã.debet tñ in vtroqꝫ casu agere penitẽtiaz de peccato. ¶ Ex duobus vltimis verbis colligiẽ.q tale sit peccatum mortale z graue.cũ tales pene nõ sunt iponende ꝓ leui cri mine.2.q.3.nemo.Qz magna mala sequanẽ ex ihonestis lu dis.

Quot ma la ex ludo sequanẽ.

Uide in Hosti.ti.de excel.pla.bñ ante fi.que his versi bus ↄtinentur.Ecclesie spretus vsuraqꝫ siue rapina.Scan dala vel nuge blasphemia seu faciẽdi.Furti doctrina violẽ tia crimina falsi.Et mortis cũ deceptio ꝓditioqꝫ.Tẽporis z desideriũ corruptio ṽba.Istis ꝓdict adulatio vitaqꝫ tur pis.¶ Ecclesie spretus qz cõtẽnitur ꝓhibitio sancte matris ecclesie.¶ Usuraqꝫ.qz freqũter ex calore ludẽdi ad vsu rã accipiũt.¶ Siue rapina.Uult eni ludẽs z lẽdit proxi mũ spoliare vnde quoad deũ(qui cor respicit)raptor repu tatur vt.24.q.5.si q̃ inuenisti.¶ Scandala.ex hoc eniz bo ni scandalizanẽ.sed vitandũ est scandalũ ẽt minoꝝ:vt de renũ.vbi cũ peridẽ.¶ Uel nuge.multiplicanẽ enim mẽda cia z verba ociosa z vana.de q bus tenenẽ reddere in distri cto iudicio rõnem.¶ Blasphemia.qz frustratim decidunẽ mẽbra illius q nos de ꝓprio redemit sanguine z sanctoꝝ eius.Igiẽ peiores iudeis qz illi saltẽ corpus integrũ serua uerunt.ecce magna heresis.de hoc.s̃.de maledicis.¶ Seu

faciēdi furti doctrina. Qr cū oīa amiserit discit facere furtū. Primo: post furari. inopia cogente tpm. ¶ Uiolētia. aliquotiēs enim ad hoc vt aliqd ludat violēter detinet. ¶ Crimina falsa. que cōmittunt in falsis taxillis faciēdis et ex certa sciētia cōmodādis siue locādis. ¶ Et mortis cā. qr de ludēdo veniūt ad verba. de verbis ad vulnera. de vulnerib⁹ ad homicidia. ¶ Deceptionis. q enim melius scit decipere melius credit ludere. Sed ecclia neminē dz decipere. ¶ Perditioqz tpis et bonorū operū. Nā pp ludos scholares amittunt tēpus suū ex desiderio. s. lucrandi. Ecce cupiditas que est mater oium malorū. ¶ Corruptio multiplr. s. primorū inspicientiū quos malo exēplo corrūpit. ¶ Uerba. i. adulatio. Cōmendant enim ludēs de peccato. ¶ 2° dicit ibi Hosti. q quidā dicūt. q amissum in aleis totū dz dari pauperib⁹. Et addit. Sed oēs fere doctores hodie tenēt 2rium. p legē ff. le. de aleatoribus. vbi dicit. Qr alearū ludus vsqz ad. 50. ānos petitionē amittit. Propter qd. vt dicit. distinguit Ray.

Lucrū ex ludo qdo sit licitū.

Utrū aliqs ludēs volūtarius vel ex cupiditate amisit: et talis nō pōt repetere. et si lucrat (saltē in iudicio anime) tenetur restituere. Uel inuit⁹ et attractus. vel per nimiā iportunitatē iductus: et si talis amittat pōt repetere. et si lucrat nō tenet restituere. pōt tñ hoc et dz pauperibus erogare: et idē dixit de illo q cū infirmus eēt cā recreationis modicū lusit. dum tñ alium inuitū nō cōpulit: et hoc tenet Hostiē. Ber. et et Guido. ¶ Sed notat Hosti. q sunt psone qbus est indistincte restituēdū qcquid ab eis i ludo lucratū siue extortū est. puta furiosi. pdigi. minores. 25. ānis: et maxime pupilli. Itē mentecapti/surdi/muti/ceci/et morbo ppetuo laborantes. qbus tutores et curatores dādi sunt. qr per se ēt ppria nō libere administrāt. ff. de postulādo. l. i. in fi. subdit. Idē intelligas de monacho ludēte res de monasterio. et vxore ludente res mariti. et in filio familias ludēte res paternas. et administratore ecclesie ludēte res ecclesie. qr paupe sunt. In qbus casib⁹ tutori/vel curatori/abbati/marito/patri/et ecclie erit restitutio faciēda sm Ray.

Quib⁹ sit restitutio fienda ex ludo.

Dubium.

¶ Quid si qs dicat q hoc faciat bona itentione. vel cā recreatiōis. vel ingenij exercēdi in quo casu nō phibet ludus scacorū. vt dicit Gui. sup. c. epa. di. 35. ¶ Rñdet Hos. vbi supra. Si sic se velit excusare aut ludat sine denarijs. ex quo ludit ad aleas vel taxillos. Aut accipiat vnū ludū de approbatis nisi velint facere spōsionē. alioquin ad minus in iudicio cōtētioso nullaten⁹ credam ei quin ex cupiditate hoc faciat. qr semp pro maiori pte sic fieri 2sueuit ar. ff. de legib⁹. Nā ad ea. De decimis. c. i. et de censibus. ea que et. c. ex pte. Gui. vbi supra itelligit q ēt ad scacos. pro pecunia. p conuiuio habendo. ff. de al. le. vlti.

Ludū ex recreatōe.

Instantia

¶ Contra pmissa videt. Qr sunt qdam ludi in speciali phibiti. vt ars torneandi de torneamētis. c. i. et silr meretriciū est ars phibita per legē diuinā. et tñ isti non tenent restituere. ¶ Rñdent aliqui q in his nō tenet q lex nō phibuit ista cū clausula restitutionis. Ludū taxillorū phibuit cum restitutione. ff. de aleatoribus.

Lucrū ex meretricio licitū est.

Rñso

Instantia

¶ Dices iura iperialia non obligāt tenētes legē diuinā nisi quatenus sint facta canonica. Sed lz in iure canonico phibeatur ludus alearū / tñ in toto canone nō est expressum q lucratū debet restitui nisi in glosis. ¶ Rñdetur. q talis restitutio implicite continetur. Canones enim decernunt leges imperiales obseruādas quando sunt rationabiles et honeste de deci. ca. quia antē. et sequentibus. Nec est simile de torneamētis et meretricio et aleatione. Quia in pmis transfert dominiuz rei acquisite et exercitia solūz corporū ppriorum relinquunt in potestate naturali sua. sed aleationis lucra sunt et fortuita.

Rñso

¶ Distinctio. XXIII. ¶ Questio. I.

¶ Preter premissa est etiam aliud sacramentū scilicet vnctio infirmorum que fit in extremis oleo per episcopum consecrato. Et sunt tria genera vnctionis et c.

Quesitum est de restitutionib⁹ psonarum. nunc circa dis. 23. quero de 2sultoribus/fautorib⁹/auxiliatoribus personarū male acquirentium.

Hic quatuor. ¶ Primo qualr tenent consultores ¶ 2° qualr fautores. ¶ 3° qualr auxiliatores. ¶ 4° que est forma generalis in restōnibus faciendis.

Primus articulus. An 2sultores male acqsiti tenentur restitutioni. Ubi dico q sic. Unā sciendū q Inno. et Hos. sup. c. sicut dignū. ti. de homicidio. distinguunt. q in occupādo spolia. Quidā se habēt sicut casu cōcurrētes. sic q qlibet rapit p se partē singularē quā pōt. et tales solū tenent ad ratā seu virilē portionē. i. ad partem quā occupauerūt. Et est rō. Qr nō erāt culpabiles ex tali singulari cōcursu in facto alieno sed suo tñ. Quidā se habēt sicut 2sultores raptorz. et hi tenent insolidū. qr culpabiles fuerūt in toto facto alieno. qr cōsiliū vagat ad oia dāna. Immo vt isti dicūt in cōsilio anime plus 2tra 2sultores videt si spoliatus nollet exercere: siue ex iusta cā. siue ex timore seu alr actionē suā cōtra spoliatores. q 2siliarius tenet satisfacere. Et assignari pōt rō. Qr culpa aliena nō pōt iponere spoliato obligationē psequendi actionē suā quoquomodo et ideo semp tenet in culpa de malo 2silio: et per 2ns semp tenent. Immo plus dicūt. q si liberet pncipalis raptor non ppter hoc liberatur consiliarius. si quid ad eum peruenit de rapina nisi raptor satisfecerit pro eo.

Secundus articulus. An fautores teneantur restitutioni. Ubi dico sm Inno. et Hosti. vbi supra. Qr qdaz se hñt nō vt 2sultores sed vt psonarū fautores seu. q. adiutores psonarū domo: vt qñ qs iuit cū raptore nō vt iuuaret ad rapinā. sz ħ dissuasit. iuit tñ vt iuuaret psonaz ne ledi posset: et tūc vt dicūt nō tenet p aliq̄ re rapta. qr tūc auxiliū nō vagat ad dāna qr solū iuit vt personā liberaret sine rebus: et sic nulla res p eū est ablata. Sed si ex pposito per euz aliqd est asportatū. vel sine eo res nō poterūt fuisse asportate tunc tenet. qr tunc opez dedit. Et idē vt dicūt. intelligas. si raptor nullatenus iuisset nisi euz in comitatu habuisset. qtūcūqz rapinā dissuasit. et tūc tenet: qr lz verbo dissuasit tñ facto opez pstabat.

Fautores furti ex pposito tenent restitutioni.

¶ Sz pone multi comitati sūt aliquē euntē ad rapinā. nō solū vt aduersarios ipedirent si vellēt ledere raptorē. sed ēt eis timorē icusserūt. Nunqd talis comitās tenet. Dicūt isti q si icusserūt timorē aduersarijs defendere volētib⁹ res ne raperent. aut si pp illū timorē multa fuerūt rapta. que rapta nō fuissent si ipsi nō interfuissent tenent: ita tñ vt habeat estimatio eorūz. vt q magis strēnuus est. et q maiorē timorē incussit aduersarijs in plus teneat.

Dubium.

¶ Sed pone aliqs iuit tñ vt defenderet psonaz raptoris nō animo timorē icutiēdi aduersarijs. tñ aduersarij credebāt q in auxiliū raptoris venisset. Nūqd talis vadēs cū raptore tenet. Dicūt. q si aduersarij crederēt q in auxiliū raptorū venissent et sic pp hoc nō auderēt defendere rapinā: si pbabil' ē susceptio eoz de suo piculo. si rapinā defēderēt. in hoc casu tenent. sicut si rapine auxiliuz preberent. ¶ Et idez dicūt de illis q vadūt cā pacificādi cum magno comitatu et forti. Nā si probabilr crederēt aduersarij q periculū esset eis si suū ius defenderēt. tenent comitātes: et iō q nō comitant in detrimētū aduersarioz. hoc aduersarijs significare debēt. qr alr vident esse culpabiles. si aduersarij pbabilr dimittāt cām pp timorē eorū. ¶ Sed nunqd qlibet timorē icutientiū tenet in totū. Rñdet Hosti. Si nulli⁹ timore specialr sed oiuz simul. illi q spoliati sunt nō fuerūt

ausi

tuſſ iniuriā ꝑpulſare.tunc ſinguli pro ſingulis dānis tenen
tur inſolidū lꝫ poſſet diſcerni cuiuſlibet delictū.Et pōt aſſi
gnari rō.Quia oēs fecerūt vnaꝫ ꝑſonā in maleficio ⁊ ſic au
xiliū cuiuſlibet vagaṫ ad oia dāna.Addūt Inno.⁊ Hoſtiē.
vbi ſupra.ille ēt qui vadit vt raptorē defendat in maleficio
teneṫ inſolidū.℄ Sed nūquid vno ſoluēte totū liberanṫ
ceteri ⁊ oēs.Ad hoc addūt(⁊ generalr teneas in foro aīe)ꝙ
ex q̄ ꝑ quēcūqꝫ raptorē ad plenū ſatiſfactuꝫ eſt leſo.nullus
ei ſatiſfacere teneṫ.ſed tñ ei qui ꝑ oībus ſatiſfecit cōpenſa-
re debet qlibet ꝙ pro eis ſatiſfecit.℄ Sꝫ nūquid eſt veruꝫ

Dubium.

qđ ſupradictū eſt in oī foro.vꝫ ꝙ ſi timore oīum ſimul non
fuerint auſi iniuriā ſuā ꝑpulſare qlibet teneṫ inſolidum lꝫ
cuiuſlibet delictū diſcerni poſſit.℄ Rñdent ꝙ hoc eſt ve-
rū in foro anime ſed in foro iudiciali.ſi pōt diſcerni dānuꝫ
vel furtū vnius a furto vel dāno alteri⁹ nullus tenebiṫ niſi
ꝺ ſuo dāno:⁊ ſic vi dicere lex.ff.ad.le.aqlia.Si aūt nō pñt
diſcerni.quilibet teneṫ inſolidum.ff.de arbore in furtim.c.

Tertius articulus.An auxiliatores illiciti acqſitu tenē
tur reſtitutioni.Ubi rñdet Ray.lib.z.di.z.
de his q ſequunṫ raptores vbi dicit.Qui ſequunṫ raptores
ad ꝑdam capiendā ſciēter vel ignorāter ſi poſtq̄ꝫ veniūt ad
factū iuuant alios:⁊ ſciunt rapinā cōmitti.aut īducunt ipos
tyrannos ad rapiēdū:⁊ ꝺ ꝯſilio.adulatione.detractiōe:vel
ſimili modo:⁊ iſti ſciūt vel credūt illos ꝑꝑ ipſoꝝ ſequellam
ſiue corporale auxiliū.vel ꝯſiliū.vel adulationē.vel detra-
ctionem.vel ſilem cām a ſe adhibitā dictos raptores feciſſe
rapinā quā alr nō eſſent facturi.teneṫ qlibet talis inſolidū.
Si ꝟo ſcit vel ꝓbabilr credit ꝙ ꝑꝑ ſuaꝫ ſequellā.conſiliuꝫ.
adulationē.vel detractionē.nō plus fecerunt ipſi raptores
q̄ꝫ alr cēnt facturi.teneṅṫ de his que inde habuerūt vel ex-
penderūt:⁊ ēt de oī dāno ꝙ ipſi vel aliqui de familia ſua fe
cerint directe vel occaſionalr.℄ Argunṫ ad hāc diſtōnem
de ſentē.⁊ re.iu.c.z.extra de eta.⁊ qua or.mamꝰ:⁊ de ſen.ex.i-
ter alia.z.q.i.qm̄ multos.℄ Facit ad ꝑmaꝫ ꝑtem diſtōnis
regula generalis.Qꝛ faciētes ⁊ ꝯſentiētes pari pena cōſtrin-
gunt.17.q.4.oēs.z.q.i.nō aūt in fi.Ray.Et qđ dixi de his
q tenenṫ inſolidū in ꝑma parte diſtōnis intelligas dictum
multo fortius de his q defendūt ipſos in errore ſuo.⁊ reci-
piunt eos in caſtris ſuis.Idē ⁊ de illis quoꝝ noīe ſit rapina
ſi ipſi ꝑmo mādauerunt vel poſtea ratū habuerint.z.q.4.
q ꝯſentit.43.c.ſequentibus extra de rel.ſpo.cū ad ſedē in fi.
℄ Guil.in gloſſa ponit quoſdā caſus ſpāles in qbus multi
tenenṫ ad reſtitutionē:⁊ ſunt verſus. iuſſio.cōſiliū.ꝯſenſus.
palpo.recurſus.Participās mutus.non obſtās.nō manife-
ſtans.℄ In ſum.aūt con.lib.z.titu.5.q.64.exponuntur ſic.
iuſſio.hic ꝑncipalr teneṫ ad reſtitutionē totius qꝛ eſt ꝑnci-
paliter mouēs.ſequiṫ ibi hanc iuſſionē itellige qñ ꝓbabilr
credit ex ſua iuſſione ſecutaꝫ eſſe rei ablationē vel noie ſuo
factā rataꝫ habuit.Alr nō tenēt.hic Tho.⁊ Gui.in glo.idem
Inn.in gl.extra de homicidio ſup.c.ſic dignū.℄ Cōſenſus.
itellige ꝺ ꝯſenſu ꝺ quo loquūṫ leges hūane ⁊ quē ordināt.i.
vbi affectus in opere cooperationis oñditur.talis eniꝫ ſi tñ
cooperaṫ ꝙ ſine eo nō poſſet dānū illud fieri.teneṫ inſoli-
dū.ſin aūtē ſine eo fieret.reſtituat quātuꝫ nocuit.ſiue per ſe
ſiue ꝑ familiā ſuā.vel ꝑ ſuos.aut quātū de rebꝰ illis habue-
rit vel expēderit.Hec dicūt Ray.⁊ Tho.⁊ Guil.vt patuit
ſupra in ꝑncipio huiꝰ articuli.Idē ēt Inno.⁊ Hoſti.in glo.
vbi ſupra.℄ Palpo.i.adulator laudās.ſ.raptorē q̄ſi ſtren-
nuū.⁊ huiꝰ hic ſi ex ꝺ ſecutū eſt dānū teneṫ īſolidū alr nō.
Hoc ſm al.Tho.⁊ Guil.in glo.intelligas de detractore vel
vituperatore.vt pꝫ circa ꝑncipiū huiꝰ articli.℄ Recurſus
vel receptās.i.qñ aliqs eſt receptor latronū vel furū vl ꝑ-
donū.⁊ tuetur eos ne coganṫ reſtituere.vel dolo malo celat
rē raptā vel furatā.ita ꝙ ex hoc īpeditur reſtitutio:talis te-
neatur inſolidum.Hec Tho.⁊ Gui.in gl.℄ Participās.in

crimine latrocinij rapiēdi vel furti.i.q maleſactoribꝰ huius
ſe ſociat ad ſpoliandū.hic nō teneṫ niſi quātū ad eū ꝑuenit
vel quātū nocet cauſalr vel occaſionalr.ſuppoſitis tñ his q̄
ꝑdicta ſunt de cōſenſu in ꝑncipio articuli huius.Hec Tho.
Gui.in glo.℄ Mutus.i.qñ videt furtū fieri.⁊ dolo tacet:⁊ ſi
ſi ſine periculo ſuo.ſolo ꝟbo poſſit īpedire ⁊ nō facit nō te-
netur reſtituere niſi ex officio ad hoc teneaṫ vt reclamet.hic
Tho.in ſum.⁊ in ſcrip.⁊ Gui.in glo.℄ Nō obſtās.i.q facto
poſſet reſiſtē ſine periculo ⁊ nō facit.ſilr nō teneṫ niſi ex of
ficio ſuo teneaṫ obſtare ⁊ nō faciat.⁊ ex diſſimulatione ſua
latrones inualeſcāt.ſicut ſunt ꝑncipes q ex officio ſuo tenē-
tur iuſtitiā ꝯſeruare.qꝛ reddituꝰ quos habēt ſunt ſtipēdia ad
hoc inſtituta vt iuſtitiā ꝯſeruent in terra.vñ teneṅṫ reſtitue
re.Hec Tho.Gui.⁊ Gl.℄ Nō manifeſtās.i.q ſcit rem ra-
ptā vel furatā eſſe nō indicat.cū de hoc reqritur:hic ſilr nō
teneṫ reſtituere.niſi ex offō ad hoc teneatur Hec Tho.vide
glo.℄ Nota tñ ꝙ peccat qꝛ furtū indicari dꝫ.Uñ Hiero.
nō fur ſolum ſed ille ēt reus teneṫ qui furto ꝯſcius querēte
poſſeſſore.i.domino nō indicat.Extra de furtis.qui cū fure.
℄ Sed qd de his q nullo ꝑdictorū modorum iuriū nec in

Dubium.

aliquo ꝯſentiūt.ſed datur eis aliqđ ⁊ accipiūt vel comedūt
vel induūt vel in alios vſus ponūt.Rñdet Ray.ibi teneṫ

Quid de participantibus furtū idirecte.

reſtituere.ſed diuerſimode.Nā q donū accipiūt ꝑciſe tenē-
tur ad reſtōnē:q ꝟo comedūt vel bibunt vel in vſus neceſ-
ſarios expēdunt vt per vxorē vel ceteros familiares tenen
tur de oībus que ſic expēdunt niſi in caſu cum expendēdo
agunt cām ſpoliatorū mouendo ⁊ inducēdo pro poſſe ſpm
raptorē ad reſtitutionē faciēdā.tunc eniꝫ nō teneṅṫ.Nā q
alterius negociū gerit vtiliter.⁊ ignorātis.⁊ abſentis.licite
recipit expenſas:⁊ hoc ſiue fuerit ſecuta vtilitas ſiue nō.vñ
ſatis videṫ ꝑ hoc ꝙ fratres ⁊ ꝑdicatores q eūt ad raptores
vt eos īducant ad penitētiā ⁊ reſtitutionē faciendā excuſan
tur ſi comedāt apud illos maxime ſi cōmode apđ alios nō
poſſunt inuenire.Probanṫ hec extra de accuſa.ex ꝑte.z.q.
z.qm̄ multū.ff.de neg.g.z.pomp.⁊.i.ſi añ.vlt.⁊ ē expſſū ex-
tra de ſen.ex.cū voluntate.§ ꝑdicatores.⁊ hoc itelligas cum
moderamine ſi habeaṫ ſpes ꝓbabilr de correctione illius.
Itē ſi ꝑpter eorū expenſas ipſi raptori nō ſubtrahaṫ facul
tas reſtituēdi vel in toto vel ex magna ꝑte arti.z.q.6.ante-
riorū.§.illud.℄ Quid igiṫ faciet vxor vel familia ſi nō ha

Dubium.

beatur ſpes de correctione viri.vel videt virum vergere
ad inopiā.⁊ ſint.q.nō ſoluēdo.Ad hoc dicunt ꝙ ſi ſibi ſunt
alia de iuſto acqſito.de illis ſeꝑatim pōt expēdere.ſi ꝟo nō
ſunt alia niſi de rapina nullo mō comedat ſꝫ aliūde ſibi vi-
ctū querat.vel ab amicis vel ꝯſanguineis vel laborādo ma
nibus.vel alio mō honeſto.℄ Itē.Pone ꝙ ſibi ſūt alia de
iuſto.ſed ita miſta ſunt ꝙ nō pñt diſcerni.vel lꝫ poſſint di-
ſcerni.maritus iniqtate plenus non ꝑmittit eam comedere
niſi de rebus raptis.Quid igiṫ faciet ſi nihil inuenerit.Nū-
quid morieṫ fame:nō.ſed ſubeſt ei triplex auxiliū.Unū ſi
pōt habere de dote vel ſponſalitio.Sed vt denūtiet talibꝰ
q poſſunt ꝓdeſſe.⁊ nō obeſſe.Et ſi neceſſe eſt dici pōt etiaꝫ
epo.vt ipſe cōpellat eū ei paſcere de iuſto.z.q.i.ſi peccaue-
rit.zz.q.5.hoc videṫ extra de iureiu.quātū ad deū.Uel tra-
dat ei ſpōſalitiū vel ꝑtē.Uel cōmittat alicui ꝑſone honeſte
q de honeſto lucro ꝓuideat ei.extra de pig.⁊ le.⁊ de dote ꝑꝑ
nup.⁊ de do.poſt di.reſt.ꝑ noſtras.Tertiū ſi iſti modi locū
nō haberēt ſi eēt in arcto poſita ꝙ nec īueniret ꝙ comede-
ret.nec etiā elemoſynam.nec poſſet viueriꝰ ſine periculo ſu-
ſtinere neceſſitatē famis:tūc ſi aliō nō poſſet dꝫ de rapina
⁊ de alijs vndecūqꝫ poſſet viuere(qꝛ neceſſitas nō hꝫ legeꝫ
de cō.di.i.ſicut de cō.di.5.diſcipulos)⁊ quicqđ inde expē
deret doleat in animo.⁊ ꝓponitur firmiter q̄ꝫ cito poterit
quicqđ inde expēderit reſtituere.In omni tñ caſu tenetur
vxor viro debituꝫ reddere ⁊ econuerſo.niſi ſubſit aliquod

impedimentum.33.q.5.si dicat.

Quartus articulus. Que sit forma generalis restitutionis. Ubi rndet Hostie.ti.de verbo.sig. qꝫ forma restitutiōis est hec vt semꝑ p̄mo satisfaciat dānū passis vel eorū heredib⁹.ꝛ generalr ei cui⁹ interest. Ubi ꝟo nulli⁹ iterest.tñ sine peccato retinere nō pōt sicut exēplificari pōt de acqsitis ꝑ raptores in rapina ꝛ silibus:vel etiā si alicuius iterest ꝛ nesciē qs sit.vel vbi.nec alicui⁹ interest vice eius.tunc totū erogādū est pauperib⁹(vel ēt sibi ꝑ cōfessorē ꝓ elemosyna relinquēdū)ꝛ debēt talia poni in pias causas.ꝛ maxime in alimoniā pauperū.vel redēptionē captiuorū:ꝛ p̄cipue in villa vbi talia sunt cōmissa.vel si villa nesciē in diocesi.ꝛ auctoritate diocesia ar.88.d̄ epis.10.q.1.

Dubium. c.regēti.ꝛ sequētibus. ¶ Sꝫ quid si nō pōt soluere. Rndet Hosti. Ubi nihil oīno pōt soluere seu reddere sufficit ꝓpositū reddēdi.qñ cōmode poterit de sol.c.odoardus. Qd verū est si nō est paupertas:de vsuris.cū tu.talis enīz nec excōicari dꝫ(vt dicit.c.odoardus)nec alia pena mulctari. vt dicit.c.cū tu. ¶ Sꝫ qualr itelligis qꝫ sit nō paupertas. Rndet Hosti. Si cedat bonis vbi ꝟo non oīno est ipotens ad reddēdū:puta.qꝛ pōt i ꝑtē vel in totū.restituere dꝫ qd pōt: ꝛ tunc infra certū tēpus reddat.quicqd cōmode pōt.ꝛ pro dilatione petat grām ab eo cui dꝫ.vt paulatim mensib⁹ vel annis ꝑ terminos possit soluere. ¶ Quid si plura sint restituēda ꝛ alij volunt dilationē cōcedere ꝛ alij nō.tunc vadat ad iudicē cōtentiosuz q sibi ꝓuideat de remedio. Et si nullā pōt inuenire miām.tunc absqꝫ dilatione teneē satisfacere vel bonis cedere.quia talis peccator semꝑ est in mora.nisi

Dubium. egens sit ꝛ fame periret.ꝛ tunc cogi nō pōt. ¶ Sꝫ pone qꝫ est tale periculū qꝫ nec q teneē pōt duci ad restituendū nec cui debeē ad dilationē cōcedēdaz. Qd cōsiliū dabiē in iudicio anime ne peccator recedat desperat⁹. Rndet Hosti.puto qꝫ si sacerdos videat qꝫ nō pōt reducere eū ad restituendū.vel qꝫ nō ita cito vel ita cōmode.sicut dꝫ.qꝫ pōt recepto iuramēto vel alia cautione dilationē concedere.ꝛ sub hac cōditione qꝫ si hoc ipleat infra diē ab eo p̄fixū peccatorem absoluere pōt ꝛ pōt ꝯsciētiā suaz informare in hoc sacerdos qꝫ nō facit iniuriā creditori eo qꝫ intēdit gerere vtiliter negociū creditoris.nō obstātibus oībus gñalibus ꝯmissionibus

Dub'm 1'm datis. ¶ Adhuc restāt casus spāles de restitutiōe. Pone.n. qꝫ vxor ꝯsumpserit bona viri.ꝛ monach⁹ monasterij. Qualiter restituēt.cuꝫ qcquid acqrere pōt sunt bona viri ꝛ monasterij.

Dub'm 2'm ¶ Itē. Pone qꝫ post guerrā fiat cōcordia iter dominos ꝛ remissio fiat hincinde inter dominos tm̄. Quid sufficit pro simplici populo ne damnificet qui non delīqt.

Dub'm 3'm ¶ Item. Pone qꝫ debitor solum habeat necessaria pro sustētatiōe ꝛ creditor nō hꝫ necessaria. Cuius bonū sunt illa que debitor hꝫ.

Dub. 4'm ¶ Itē. Pone qꝫ aliqs ipediuit aliū de bñficio sibi ꝯferēdo nec pōt illd aut aliud sibi recuperare:ꝛ aliquis retraxit aliquē ab ingressu religionis.nec pōt eū reducere. Qualr satisfaciet in casu p̄mo ꝑsone ꝛ religioni etiā.ꝛ.

Ad p̄mū Cleric⁹ religiosus vxor qūo restituere' hēant sup̄ra.d.22.q.1.ar.2. ¶ Ad p̄mū dic.qꝫ cum satisfactio fieri nō pōt de re vxoris vel monachi.qꝛ ꝓprietas ꝛ dominiū est viri ꝛ abbatis fiat per legē Epicheie.s.modo poli iuxta le.Exodi.22. Si non habuit fur qd pro furto reddat.venūdabiē.ꝛ imiteē legem dei q pro furto Ade in paradiso eū fecit seruū.terrā in labore colēdo.Ge.3.silr cū monachus sit frater.ꝛ vxor socia ꝓp alienationē rerum monasterij ꝛ viri:reddāt se humiles ad obsequēdum in seruitijs humilioribꝫ ad vtilitatē monasterij:ꝛ viri.

Ad scdm ¶ Ad 2'm rndet Hosti.de pe.iuxta si.qꝫ si ista concordia.ꝛ remissio fiat de ꝯsensu populi lesi sufficit pro restitutione.alr nō. Quō eniꝫ possum remittere ius hominis in eis sine eius ꝯsensu.cū nō possum tātūdeꝫ extorquere ab eo sine rapina. Et qꝫ sine ꝯsensu populi non possum remittere dāna eius s̄m Hosti.ibi. Hoc verū est nisi forsan aliter non possēt pax haberi.ꝛ tūc videē excludi rapina:qꝛ in casu pacis vtiliter agiē negociū taꝫ populi q̄ p̄ncipis ꝛ sic pōt intelligi lex.ff.de pacis ꝯuentione.

Ad tertiū ¶ Ad tertiū s̄m quosdam distinguēdū est:qꝛ Aut ipediuit promotionē eius iniuriosa itentione ad dānificandū eū. Aut licite ꝯsulendo ꝓprie vtilitati. Primo mō q̄uis nō teneaē ad restituēdū valorē beneficij.eo qꝫ non est equalis valoris habere bonū in actu.ꝛ esse ꝓpe habere maxime qñ pōt ipediri.teneē tñ dānificato ad iteresse ad arbitriū bonorū. Scdo aūt modo nō tenetur ad aliquā restitutionē si bñficiū pcurauit pro se ꝑ viam licitā.ꝛ honestā. ¶ Exēplū si p̄scindo venas in fundo meo ꝑ quas deriuabaē aqua ad puteuꝫ alterius itētione nocēdi sibi.teneor ad restitutioneꝫ dāni. Si aūt hoc facio sine fraude itēdens ꝯsulere vtilitati mee.vtpote.qꝛ mihi est multuꝫ vtile facere murū.ꝛ nō pōt ꝯuenienter fundamētū fieri sine p̄dictarū venaꝝ p̄cisione.nō teneor ad aliquā restitutionē: qꝛ tunc nō dānifico aliū iniuste.qꝛ ius habeo faciēdi vtilitateꝫ meā in fundo meo.ff.de noui.op.nun.l.2.ꝛ sicut diciē.ff. de re.iur.l.nemo dānū facit nisi qꝛ illud facit qd facere ius nō hꝫ.

Ad 4'm ¶ Ad 4'm rndēt qdā.qꝫ retrahēs vtilē ꝑsonā religiosaꝫ aut ab ingressu eiusdē itētione dānificādi religionē tenetur illi religiōi ad iterēē ad arbitriū bonorū:si aūt h̄ faciat nō ꝓp hoc sed vt ꝯsulant vtilitati sue siue tēporali siue spirituali.nec suggerēs aliqd falsum.nec in fraudē.nō teneē ad aliā restitutionē sed ꝑsone cuius ꝓfectū spūalem ipedit tenetur in spūalibus facere restitutionē quā pōt. Et ad hanc cām pōt adduci lex illa que ad ꝯfirmationē solutionis immediate p̄cedentis adiecta est. Nemo ꝛc.

Ad quītum ¶ Ad 5'm distinguendū est. Quia aut creditor.i.ille q dānum passus est nō indiget ad sustētationeꝫ nature eo qꝫ ablatū est.tunc ille q abstulit restituere non tenetur quia ex iure nature licitus est vnicuiqꝫ casus possessionis rei necessarie ad sustentationē nature.extrema eni necessitas oīa facit cōmunia.ff.ad le.rodi.l. super eum in eadē in textu ꝛ in glo. Aut indiget ad sustentationē nature eo qꝫ ab eo ablatū est. Et tunc distinguo.quia Aut p̄us idiget illa re ad sustentationē sue nature ille cuius res est ablata Aut eodē tēpore vterqꝫ vestrū factus est indigens illa re ad sustentationeꝫ sue nature. Aut ille q abstulit prius factus est indigens illa re ad sustentationeꝫ sue nature.q̄ ille a quo est ablata. Primo modo est restituēda ei cuius est.qꝛ hoc dictat lex nature sicut ius ciuile. In 2°.posset dici s̄ꝫ quosdā qꝫ ille q abstulit rē teneē restituere illi a quo abstulit.quia nūq̄ fuit facta res illius qui eam abstulit sed semꝑ istius remansit de iure:postq̄ enim sum in statu in q̄ res mea est mihi necessaria ad sustentationē nature non potest fieri alterius me cōtradicente. Sed potest dici qꝫ hoc verū cōcludit s̄m ius gentiū vel humanū.nō s̄m legem nature ꝛ dei.qua quis necessitatē suaz p̄ponere debet cuiuslibet aliene. Sed lex nature oībus est p̄ferenda legibus quia semper imutabilis ꝑmanerat dis.5.ca.1.nī qꝛ in naturali iure nihil aliō p̄cipitur q̄ qd deus vult fieri.dis.9.in fi.si. Tertio modo tunc ille q abstulit restituere nō teneē.qꝛ ab illo tēpore quo facta est sibi necessaria ad sustentationem sue nature cum tunc illi a quo est ablata non esset necessitati.acquisitum fuit ius in illa re illi qui abstulit:ꝛ ideo q̄uis damnū passus postea veniat ad statū in q̄ res que sibi fuit ablata eēt sibi necessitati ad sustētationē nature.nō ꝓp hoc hꝫ maius ius in illa re qui eā abstulit nisi ille q eā abstulit deuenisset ad statū in q̄ amplius res nō eēt sibi necītati ad sustētationem nature.

¶ Questio.II.

Queritur de restitutione vsurarꝫ. Ubi quatuor videnda sunt. ¶ Prio qꝫ vsura sit peccatum ex natura rei. ¶ 2° qualiter est peccatum in contractibus ex statuto ecclesie. ¶ 3° qualiter excusatur ne sit vsura. ¶ 4° quando

quando dubium est si excusetur.

Primus articulus. An usura sit peccatum ex nã rei. Ubi dico q̃ sic. Et hoc pbat Chrysostom⁹ tripl'r super Joanne 2° sup illo. Numulariorũ subuertit ęs. ❡ Primo sic/pecunia de se nõ h3 usu3 utilẽ sicut habentur vestimẽta r vasa ex argẽto. q2 si ponis numisma in sacculo vel portes in dorso nõ pdest. Sed accipere a me cõmodu3 pro usu rei q̃ res nõ h3 de se usu3 utile. est cõtra nãm rei. g. ❡ 2°. Numisma nõ h3 ex se fructũ utilẽ (sicut h3 ager vel domus locata) in oi labore circa ipa3 apponendo: q2 si istini tles tractes r vertas pecuniã nõ facit fructũ vel utilitatẽ sic agriculus. r sic ex pecunie usu seqtur fructus nõ est ex natu ra pecunie. sed solũ ex labore r igenio in emẽdo r vendẽdo per ipm hominẽ. Sed q̃ ego soluã tibi p labore r ingenio tuo quẽ tu accõmodãs nũq̃ apposuisti nec appones est cõ tra nãm rei. ergo. ❡ 3°. q2 ager ex frequẽti cultura reddit ste ril. r vestimẽtũ 9sumitur. r etiã vestimẽtũ r vas veterascit ex usu. pecunia aũt cũ fuerit mutuata nõ 9sumit nec vetera scit. hec Chrysostomus. Declarationẽ aũt h9 habes in. S. T. 2ª 2ᵉ. q. 78. per totũ. ❡ Hoc idẽ in Hui. 14. q. 3. Si fenera ri⁹. Ubi ẽt oñdit q̃ pecunia nõ est locabilis sicut domus p pter has rõnes: imo usura est peccatũ diaboli. ❡ Nã usu3 est qñ ultra sortẽ exigit. 14. q. 4. usura. S3 diabolus p pec catu3 Ade ipm. r ultra totã psperitatẽ suã. sue seruituti sub iugauit. Ro. 5. Per unum rc. r de cõse. di. 4. placuit enim. ❡ Itẽ. Fuit cã principalis mortis christi. Nã christi mors redẽptio eius fuit. Sed causa mortis christi fuit usura sicut in psalmo. 71. dicitur. Ex usuris r ini quitate rc. qd exponit Augustinus de peccato originali. hyponosticon responsione 5. ❡ Itẽ. Est oppressio pximi. Nã pximus opprimit cum statu eius ad nihilũ redigit. Sed per usurã r crescentiam earũ potẽtissim⁹ ad nihil redigit: qñq3 circa pecuniã. qñq3 circa merces r filia. q2 qõcũq3 nomẽ iponis siue circa pecu niã siue circa res alias q̃scũq3. q̃cũq3 sorte acciderit. usura ẽ. 14. q. 3. plerią3. Contra quos tñ Exodi. 22. pecuniã mutuo dederis proximo non vagebis eum nec usuris opprimes. ❡ Itẽ. Peccm ẽ 9 nã3 rei. Nã si accipis ultra sortẽ i re q̃ ex se non facit fructu3 ut pecunia. r mercimonie. r h9. est pec catũ 9tra nãm rõnis naturalis. ❡ Silr. si accipio a me ul tra sortẽ p utilitate quã secutus sum ex re ex ingenio meo. r labore. est cõtra rõnem nãlem. Sed his duob⁹ modis cõ

Dubium.

mittitur usura. ut hic supra. ❡ Sed cõtra pmissa videt q̃ ecclesia cõcedit solnẽ usurã si accipiẽs iurauerit solnẽ (de iu reiu. c. dbitores) r sic 9cedit peccare mortalr. q2 cõic ãs cum

R̃nsio

alio i crimie peccat mortalr: de sen. ex. c. si 9cubuit. ❡ Rñ detur. q̃ ecclesia 9cedit accipere pro accipiẽtis necessitate. nõ ex eis volũtate q2 si faceret ex volũtate pata 9sentiendo vel faciẽdo ei in crimine usurationis vel cooperãdo ex esse cu peccaret: sicut q cognoscit fornicariã excõicatã tunc eo. q2 fornicationẽ exercet peccat q2 nõ cõmiscet se illi nisi vo lẽdo: r idẽ est de fautorib⁹ cõsiliariis. r auxiliu3 pbentibus in crimine de se. ex. r iter alia r. c. si concubine. Sic igitur si ad usurã accipias r soluas ut vrgeat necessitas. r ad usuras tradẽti nõ applaudat volũtas. nec in eius peccatũ 9sentiat. r sic nõ est peccatũ in glo. de iureiurãdo. de resti. in fi. r ide3 dicit Tho. 2ª 2ᵉ. q. 78. in pe. q. 2. r in rñsione ad primũ argu

Instantia

mentũ. ❡ Sed q̃ nõ posset recipi ad usurã sine pctõ vide tur p. c. sup eo. de usuris: ubi dicit. In redimẽda vita capti ui sup usuris. nõ põt dispensari ne usura3 crimine si qs in uoluatur. Hic tñ est casus maxime pietatis. r misericordie

R̃nsio

r necessitatis. ❡ Rñdet. q̃ capitulũ loquit de dãte ad usu ras. q2 ipse peccat l3 pretextu pietatis hoc faceret. ut h est. Et est rõ in lra. Quia usurarũ crimen utriusq3 testamẽti pagina detestat. Hosti. ibi in lec. pagina iuris naturalis canonici. r ciuilis de ecclesia r collatiõe, 6. quõ. c. 3. Hos. tñ ibi i lec. ex cẽdit capitulũ ad soluẽtes. r recipiẽtes usuras. Un̄ dicit sup illo ne inuoluat: q̃ peccat mortalr nõ solũ q usuras recipit sed q soluere pmittit: q2 si nõ eẽt qui reciperet nõ eẽt q da ret. ❡ Sed alij intelligũt q̃ est peccatũ mortale quo ad re cipiẽtẽ si aliũ inducat ut ad usuras tradat. q2 tunc cõmuni cat in crimine: secus si recipiat p necessitate. qñ alius exhi bet se publice r cõstanter ad tradendũ ad usuras. q2 tũc nõ est cã sui criminis. Hec Tho. 2ª 2ᵉ. ar. 78. in pe. q. 4. r in rñ

3 rñsionẽ ad dub^m r ad insta.

sione ad pmũ argumentũ. ❡ Contra. Igit nõ cõtraherem excõmunicationẽ fornicãdo cũ publica meretrice excõmu nicata pro sua fornicatiõe cũ ipsa se exhibet nec si rogare3 usurariũ ad mihi tradendũ ultra sortẽ pter mea3 indigẽ

R̃nsio

tiam releuãdam. ❡ Ideo melius videtur ad pmũ supra q̃ recipiẽs re3 nõ peccat mortalr. q2 in volũtate. r nõ sola ne cessitate accipit. ❡ Ad 2^m q̃ in casu necessitatis nõ est mor tale. Qd p3. q2 de iureiurãdo. debitores. pcipitur accipienti ad usuras seruare iuramẽtũ. qd nõ eẽt si eẽt mortale de usu ris in. 6. c. cu3 cõtingit. ❡ Propter hoc Hosti. corrigit se in ca. sup eo. r dicit q̃ nõ est mortale idistincte. Addit tñ in fi. q̃ puidẽ necessitatis sue p pceptionẽ ad usura3 l3 excuset a tãto: nõ tñ a toto: sed verũ est regulr. q2 forte adulant usura rio h9. ❡ Querit aũt nũquid si usurarius parat⁹ est dare ad usurã volẽti recipere ad luxuriandũ vel alr peccandũ. Nũ quid possum recipere ab eo eãdem pecunia3 ad act. virtutis. ut ad captiuũ redimendũ r ecclesiam edificandũ r similia. Rñdet q̃ videt q̃ possu3. q2 hoc ago ad bonũ virtutis. Im mo possum rogare usurariũ de hoc. dicendo sibi. q̃ l3 dare ad usurã semp sit peccatũ tñ i pia causa est min⁹. ❡ Cõtra ipm facit textus capituli sup eo. de usuris. Q2 cõtra paginã noui r veteris testamẽti nõ cadit dispensatio. Tale est usu ra ut ibi. r ad Ro. 4. Non sunt faciẽda mala ut eueniãt bo na r. 33. q. 5. ita ne. Ubi dicit. q̃ d3 potius homo oia mala to lerare q̃ peccato mortali 9sẽtire. Nec lic3 mẽtiri p alteri⁹

Dubium.

vita. ut hic. ❡ Sed nũquid est aliqd remediũ iuramẽti su per usuris pstitis ne soluãt post iuramẽtu3. Dic q̃ sic. ut p3. in noua summa Joãnis. titulo de usuris. Q2 aut solũ pmisit soluere r tunc nõ d3 cogi ad soluendũ cũ usure sint idebite: de iureiurãdo. debitores. Aut solum soluere r sic h3 adhuc duo remedia. Primũ q̃ faciat cogi creditorẽ q2 relaxet iu ramentũ vel q̃ desistat ab actione. Extra de iureiurando. c. 1. §. tuas. Scdo q̃ post solone3 repetere põt. Debitor eni3 debet cogi seruare iuramentũ suũ si creditor non potest re duci ad relaxandũ. sed postq̃ soluerit repetere põt. Aut iu rauit soluere r nõ repetere. tunc nõ debet repetere in iudi cio. põt tñ denũtiare ecclesie. r iudex officio suo cogere eu3 põt. vel põt cogere ipm ad relaxandũ iuramentũ. Tamẽ si noua cã supuenerit. põt qui iurauit nõ petere. nouiter repe tere. Extra de iureiurãdo nostras. Ubi quidã iurauit nõ re petere usuras r postea usurarius cõdens testamẽtum pce pit heredibus q̃ usuras restituant oibus qui probarent se ei dedisse usurã: r sic ratione legati põt repetere sed non ra tione iuramenti. Aut iurauit soluere nec repetere nec denũ tiare. sic illicitũ est iuramẽtũ. q2 quilibet tenet agere ad cor rectionẽ fratris apud eos quos scit velle pdesse si sit occul tum vel eu3 denũtiare si sit manifestum. 2. q. 2. si peccauit. Extra de cognatione spũali. a nobis. Extra de iureiurando. debitores. ❡ Quibus modis quis põt habere remediũ cõ tra iuramentũ habes infra. di. 26. Utrum extortus consen sus rc. r glossa cui debitores. Hostiẽ. dicit q̃ si ille qui iura uit magis mouetur zelo correctionis fraterne q̃ amore rei recuperande denuntiare potest. Si magis amore rei recu perande q̃ zelo correctionis fraterne. tunc non debet de nuntiare nisi periurus sit.

Secundus articulus. An peccatũ usure cõmittatur in 9tractibus. Ubi dico q̃ sic. Pro quo

Quo vsura ꝯmittit ex pte vendentis.

intelligendũ ꝙ ſm canones vſura quãqꝫ cõmittitur in ipſo cõtractu ſeu pacto ex parte vendẽtis. Uerbi gratia. Quidã mercatores vendũt merces ſuas que tẽpore venditiõis nõ valent vltra. 5. libras, emẽtes tñ ꝓmittunt ſe ſoluturos i termino cõſtituto. 6. libras. Uẽdẽtes icurrunt peccatũ vſuraꝝ niſi dubiũ eẽt vtrũ plus tales merces tpe ſolõnis faciende eẽnt valiture (de vſuris. c. in ciuitate) ⁊ hoc itelligiẽ ſi tẽpore ꝯtractus nõ fuerint eas vẽdituri: vt ibi diciẽ in gloſſa circa mediũ ⁊ poniẽ in textu. c. nauigãti in fi. Ubi dicit. ꝙ ſi tẽpore ꝯtractus nõ fuerat eas vẽditurus. nũc rõne dubij excuſatur gloſſa. alr nõ. qꝛ ſi illo tẽpore vẽditurus fuerat ꝓ minori ⁊ tunc ex certa ſciẽtia plus recipit alio termino. vſura

Notandum optimũ.

eſt. Et idẽ tenet Hoſti. de vſuris. §. 4. ver. ❡ Sed qꝛ in fraudẽ vſurarũ frequenter dicunt vſurarij ⁊ mercatores doloſi ſe has vẽditiones ſeruare. ⁊ tñ nõ ſeruãt. tales tenenẽ in rei veritate ſicut vſurarij. Qui enim in mercaturis talia faciũt in fraudẽ vſurarũ eque tenenẽ ſicut vſurarij. In gloſſa. ſup c. in ciuitate circa mediũ: ⁊ idẽ dicit Hoſtiẽ. §. qñ tñ omnia.

Quo vſura ꝯmittiẽ ex parte emẽtis.

❡ Itẽ. Aliqñ ꝯtrahiẽ ex pte emẽtis. Aliqs eniꝫ dat decẽ ſolidos vt alio tẽpore recipiat merces que plus valẽt tẽpore ſolõnis ſibi faciẽde: talis eſt vſurari⁹. niſi veriſilr dubitetur vtrũ min⁹ valeãt tẽpore ſolõnis faciẽde. c. nauigãti. ❡ Sꝫ qualr arbitrabiẽ tale dubiũ. Dicit Hoſti. ꝙ tale dubiũ non eſt accipiẽdũ ꝓ dubio idetermĩato cuius veritas eſt ꝯtingens (quõ loquitur Ariſ. de futuris ꝯtingentib⁹ nõ eſt veritas determinata) ſed ꝓ dubio veriſilr. Et hoc eſt qḋ dicit text⁹ ca. nauigãti. Dicit enim. ꝙ excuſaẽ ſi veriſilr dubiteẽ. Veriſimiliter autẽ dubitaẽ. qñ qs dubitat vtrũ plus vel minus valeãt tẽpore ſolõnis faciẽde ꝯſiderato ſolito curſu regiõis vbi hoc fuerit. Et ꝯſiderãdus eſt iſte ſolitus curſus ſm modũ quo homines viuunt in ea. ⁊ alr nõ eſt dubiũ ꝓbabile. Hoc Hoſti. §. quid igiẽ ſi de cetero. Inno. dicit ꝙ in his cõis opinio hoīum eſt ꝯſideranda.

Aliqñ vſura ꝯmittiẽ ex itẽtione corrupta.

❡ Itẽ. Aliqñ vſura cõmittitur ex corrupta itẽtione ementiũ ⁊ vendentiũ. Et circa hãc vſurã mentalẽ mouenẽ tres queſtiões de vſuris. ca. ꝯſuluit. ❡ Prima eſt. Aliqs mutuat pecuniã ſine aliquo pacto vel ꝯuentione. eo tñ animo vt aliqḋ ꝑter ſortẽ recipiat alr non mutuaret ſi nihil crederet recipere vltra ſortẽ. Queriẽ an talis ſaltẽ in iudicio anime vſurari⁹ ſit cenſendus. ❡ 2ª queſtio eſt. Aliqs mutuat pecuniã vſqꝫ ad certũ terminũ, termino adueniẽte creditor nõ voluit cõcedere parabolã. i. obligatiões donec aliqḋ emolumẽtũ ꝑcipiat nõ tñ qḋ petit vel exigit a debitore. Queriẽ vtrũ ille eodẽ crimine cum pͥmo inuoluaẽ. ❡ 3ª qḋ eſt. Aliqs negociator vẽdit merces ſuas lõge maiori precio vt alio tpe ꝑcium ꝑſoluatur ꝙ̃ venderet ſi ei incõtinenti preciũ ꝑſolueretẽ. Queriẽ de iſto an pena ſili

Rñſio

debeat cõdemnari. ❡ Rñdet papa ꝙ in his caſib⁹ iudicãdi ſunt male agere. ⁊ ideo in animarũ iudicio efficaciter ſũt īducẽdi vt celeriter accepta reſtituãt. Hic notat Ber. ⁊ glo. ⁊ doctores ꝙ habẽs hõ itentionem inducẽdus eſt vt reſtituat in foro anime. ⁊ quo ad deũ. Tamẽ quo ad forũ eccl'ie nõ eſt vſurarius nec per eccleſiã compellẽdus vt reſtituat.

Dub. 1m

❡ Sed dubiũ eſt qualr hec itelligunẽ. An videlicet ꝑpter defectũ ꝓbationis: puta. qꝛ hec eſt vſura occulta apud eccleſiã. nõ dꝫ eccleſia eũ idacere aut cõpellere: ⁊ tunc ſeqꝛẽ ꝙ ſine ꝯfeſſione aliqui vel oẽs iſti poſſunt ꝓbari eſſe itẽtione corrupti ⁊ ꝑpterea ꝙ tenerenẽ ad reſtitutionẽ ⁊ ſic non eſt īdiſtincte verꝫ ꝙ ſolũ in foro anime teneẽ. Aut itelligũtur ꝑpter mileitatẽ obligationis. Et ſi hoc eſſet ꝓbatũ: ⁊ tũc ſequitur ꝙ aliqs eſt obligat⁹ erga deũ. ⁊ tñ eccleſia hꝫ eum ꝓ

Rñſio

nõ obligato oīno: qḋ eſt error. De ſen. ex. cũ ꝯ nobis. ❡ Certe q attẽdit textũ põt dicere ꝙ papa querit ſolũ an in iſtis trib⁹ caſib⁹ qs in foro anime quaſi vſurari⁹ dꝫ iudicari. Et rñdet ꝙ iudicãdus eſt male agere in quolibet iſtorũ. ⁊ in iudicio aie efficaciter inducẽdus eſt ad reſtituendũ. Qḋ igiẽ

dicũt doctores negatiuã ꝙ nõ teneẽ reſtituere in foro eccleſie addunt de ſuo. ❡ Sed ne reſutenẽ doctores dici põt ꝙ cũ dicunt inducẽdi ſunt ⁊c. ⁊ ꝙ nõ quo ad eccleſiã ⁊c. nõ eſt intelligendũ ꝑpter mileitatẽ obligationis ꝓbatiõe habita. ſed ꝑpter defectũ ꝓbationis. Poſſunt enim oĩa in iſtis tribus caſib⁹ eſſe dubia. ⁊ nõ manifeſta iudici eccleſiaſtico. ⁊ ideo nõ poſſunt iudicare ꝙ tenenẽ reſtituere. ſic loqꝛtur. ca. de vſuris in ciuitate: ⁊ de ſimonia. ma nos. Uerumtamen ſi poſſent probari iſta. cõpellendi eẽnt ab eccleſia ſicut in foro anime.

Dub. 2m

❡ Sed remanet dubium. An in oī caſu mentalis vſure eodem modo ſunt obligati vſurarij mentales. Diſtigui põt. Aut precipue talis ſtetit in itẽtione lucri ⁊ nihil fecit vt ſibi aliqḋ dareẽ. Aut ſimul cum itẽtione aliqḋ fecit vt ſibi dareẽ: puta. negauit accipiẽti mutuũ certũ terminũ ſeu dilationẽ ante accõmodationẽ vel forte poſt noluit reddere ſibi pign⁹. ❡ In pͥmo caſu ſi ꝑncipalis intẽtio fuit ad lucrũ teneẽ reſtituere ſm conſiliũ ꝑfectionis. Nã penitẽtia ꝑfectionis eſt penitẽtiã facere modo ꝯtrario culpe. ſed hñs ꝑncipalẽ itẽtionem dare mutuo ꝑpter lucrũ peccat ꝑ cupiditatẽ rei aliene. Igiẽ ſi ꝑfecte velit penitere dꝫ cupiditatẽ deponere per reſtitutionẽ rei aliene qḋ cõcupiſcit. Et iḋ dicit Innocẽ. c. ꝯſuluit. ꝙ tutius eſt dicere ꝙ teneẽ reſtituere. nõ tñ teneẽ de ꝑcepto reſtituẽ. Naꝫ ipſo ſtãte in ſola itẽtione lucri põt nihilominus recipiẽs q tenetur ſibi ad opera amicitie ex charitate aliquid ſibi libere dare ⁊ per ꝯñs ipſe ſine eius iniuria recipere ⁊ ſic nõ teneẽ reſtituere. ❡ In 2º caſu teneẽ reſtituere ex ꝑcepto. ⁊ alr peccat mortalr. qꝛ tenetur in hoc caſu dicit Inno. c. ꝯſuluit ⁊ idẽ Gui. Uñ dicũt. ꝙ ſi cũ hac corrupta ꝑncipali intẽtione faceret aliqḋ pro quo ille q mutuũ accipit aliqḋ nẽcio tribuat. lꝫ dãs mutuo expꝛeſſe non petat ſed volũtate. puta qꝛ alr negat ſibi terminũ. vl aliqḋ ſimile. Aut forte plus ei vẽdit ꝑpter dilationẽ. teneẽ reſtituere. Uide hoc in Guido. 14. q. 3. c. ſi feneraũ⁹. Ad idẽ Ricar. lib. 4. ſenten. diſ. 15. vbi dicit. Mentalis itẽtio non obligat ad reſtitutionẽ. lꝫ mutuo dans aliqḋ accipiat vltra ſortẽ vbi aliqḋ petat vel vbi itẽtionẽ ſuã de habẽdo vltra ſortẽ aliquo modo inſinuet debitori. Et tunc iterpretarẽ eẽ pactũ. qꝛ ex hoc ꝑſumit debitor ꝙ ſi non daret vltra ſortem alr nõ mutuaret ſibi: ⁊ ſi daret alr facilius mutuaret: ⁊ q facit aliqḋ ad vſurã maxime ſi ex pacto ⁊ cõuentione peccat mortalr. qꝛ cõtra vtriuſqꝫ ſacre pagine ꝓhibitionẽ (de vſuris ſup eo) ꝑꝫ igiẽ ꝙ reſtituere teneẽ. ⁊ alr mortalr peccat.

Inſtantia

❡ Dices ꝙ hec vera ſunt in iudicio anime. ſed nõ ꝓbãt ꝙ in foro iudiciali tenenẽ reſtituere niſi pactũ ꝓbeẽ. Nã vbi pactum probatur ſolum allegantur preſumptiones: vt hic ſupra. ſed per preſumptiones non eſt iudicandum.

Rñſio

❡ Dic ꝙ propter hoc dixi conditionalr. ꝙ mente vſurarius debet reſtituere ſi ꝓbeẽ. Hoc eniꝫ dixi cõtra aliquos q itelligunt ꝙ ſolũ dꝫ eccleſia ſe itromittere qñ pactũ poteſt ꝓbari. Ceterũ ſine pacto poſſunt ab eccleſia iudicari. ꝓbata fraudulẽta intẽtione ꝓbo. nã xp̃s Lu. 6. approbat legẽ veterẽ ꝯtra vſurarios factã. ſꝫ lex vetus ꝓhibebat coactionẽ ⁊ exactionẽ pro pecunia mutuata. Exodi. 22. Si pecuniã mutuo dederis nõ vrgebis eũ cui dederis q̃ſi exactor. nec vſuris opprimes. Idẽ leui. 25. ⁊ deuter. 23.

Dubiũ

❡ Pone igiẽ ꝙ ꝑſumatur contra Titium de fraude vſurarũ ⁊ ſup h laboret infamia talis. ⁊ quadam ſubtilitate nullo tamẽ interueniente pacto ſuos cogit mutuũ accipientes vt aliquid ſibi dent vltra ſortem: vt puta ꝙ alr non cõcedet eis dilationẽ ſolutionis. vel pignora non valt reddere. Certe tunc põt iudex apud quẽ eſt diffamatus dare iuramentũ ꝙ fraudẽ talẽ nõ ꝑpetrauit ⁊ ſi in purgatione defecerit ad reſtituẽdũ cõdẽnare. de purga. ca. quoties ⁊ capitulo nos inter alia.

Rñſio

❡ Hec eſt lex ꝯuincendi iudicialr fraudẽ circa mutuũ ſi ſuſpitio oriatur. Exo. 22. Si quis cõmodauerit amico pecuniã vel vas. ſi res cõ

modata

modata nõ reperiat̃ apud eum cui cõmodata fuerit applicabitur ad dictos. ⁊ iurauit ꝙ non extẽderit manuꝫ in rem ꝓximi ad fraudẽ perpetrandã: ⁊ si iudicauerit cõtra illum duplũ restituet ꝓximo suo. Sꝫ lex nõ dꝫ claudicare ex alia pte. Igit̃ idẽ ex pte accipiẽtis mutuo punit̃ fraus. vt restituat si defecerit in purgatione. eadẽ lege ex pte accõmodãtis puniet̃ per restitutionẽ fraudis si in purgatione defecerit. ❡ Nota ꝙ multis modis ꝓsumi põt de fraude in vsura mẽtali. Uno modo si ꝯsueuit carius vendere ꝑ dilationẽ ⁊ maxime si cũ hoc vendat vltra iustũ preciũ. Itẽ si ad graues penas obligat debitores si nõ soluãt tpe ꝓfixo ⁊ maxime si frequẽter hoc faciũt. Itẽ si pacta ipsa claudicant puta oia apposita sũt in faciẽ cõmodãtis nõ recipiẽtis. Hoc Hostiẽ. ti. de vsuris in diuersis locis. Igit̃ si sup his sit fama cui sint circa iudicia fraudis suffic̃ ꝙ iudex purgationẽ eis indicat. ⁊ si defecerit ad restituẽdũ cõpellat. Quinimo videt̃ ꝙ si fuerint sup his de fraude accusati ⁊ conuicti ꝙ sententiet̃ sine purgatione ⁊ debẽt cõdẽnari. c. ꝯsuluit. Naꝫ notum est ꝙ huius fraudes cõmittũt qꝛ nõ audẽt cõtra conuentioneꝫ facere recitãdo vltra sortẽ. Sꝫ fraus ⁊ dolus nemini dꝫ patrocinari (de em. ⁊ ven. ad nostram) igit̃ ꝓbata hmõi fraude vsuraria cõdemnari debẽt ac si pepigissent. ❡ Itẽ. Qñqꝫ est vsura ex praua cõditione inter mutuãtem ⁊ mutuuꝫ recipientẽ. Uerbi gratia. Aliqs accõmodat certã pecunie qñtitatem alicui nauigãti vel eunti ad nũdinas. sed pro eo qđ cõmodans suscipit in se periculũ. i. ꝙ si perdatur in via sibi perdat̃. ideo accipit vltra sortẽ. Hic vsurarius est: de vsuris nauigãti. Tamen nota ꝙ ſm Hostien. ⁊ Innocentiũ ibi ꝙ non semꝑ est vsura quãdo qs accipiẽs super se periculũ accipit vltra sortẽ. Quia si qs recipiat pecuniã traiectitiam. i. vltra mare vel alibi per terrã ⁊ ibi super reddẽdã: ⁊ ꝓpter hoc recipit certũ preciũ siue recipiat in se periculũ siue nõ. nõ est vsura sed locatio ꝑsonarũ vel deportatiõis seu custodie. Sed vbi pecunia nõ tñ. deportationis ⁊c. sꝫ sub mutuo tradit̃ si preciũ accipiat̃ qꝛ cõmodans accipit in se periculũ pecunie est vsura. qꝛ pecunie nullus vsus est vel vtilitas ex se. Et qꝛ ex natura mutui transit dominiũ in eum qui accipit ad mutuũ. Et sic ratione qua cõmodans assumit in se periculũ rei mutuate que accipiẽti est. nihil sibi debet̃. sꝫ rõne deportationis vel custodie aliqđ sibi debeat̃. ❡ Item. Si vnus ponat pecuniã ⁊ alius personalẽ diligentiã. nõ est vsura. dum tñ lucruꝫ ⁊ damnũ seu periculũ cõmuniter sentiãt. sed si periculũ pertinet ad recipientẽ insolidũ vsura est ⁊ societas leonina. Hec ſm Hosti. in sum. bene post medium.

Tertius articulus. An aliqđ accipi possit vltra sortẽ ⁊ tñ non sit vsura. Ubi notandũ ſm Hosti. vbi supra de vsuris ibi ante mediũ: ⁊ super. c. salubriter. Qꝫ ꝓter ꝓdictos casus vltra sortẽ contingit accipere sine vsura in multis casibus qui in his versibus cõtinent̃. Feuda fideiussor. pro dote stipẽdia cleri. Uenditio. fructus cum velles iure nocere. Sub dubio ꝓcium maius post tẽpora soluens. Pena nec fraudẽ lex cõmissoria gratis. Dans locũ pompã plus sorte modis datur istis. ❡ Et prosequit̃ sigillatim de oĩbus. Feuda. Naꝫ si fundum quẽ vasallus tenet de ecclesia in feudũ venerit ad ecclesiã põt ecclesia feudũ retinere: fructibus nõ cõputatis in sortem (de feudis. c. i.) dum tñ vasallus interim non teneat̃ ad seruiẽdũ. Hic respondet qđã. ꝙ hoc spãle est in fundo ecclesie. ❡ Contra arguit Hostiẽ. Quia papa hic respondet consultationi. ⁊ sic ius cõtinet cõmune. ❡ Itẽ. Aut licitũ est. igit̃ eadẽ ratio est in laico ⁊ per ꝯsequens ius. Aut illicitũ. ⁊ tũc multo minus dꝫ concedi clerico qꝫ laico: qꝛ sꝫ vsura in laico sit execranda in clerico est execrabilior. e. ca. i. ⁊. z. ❡ Item. Usura est cõtra paginam vtriusqꝫ testamẽti: de vsuris sup. e. Igit̃ vbiqꝫ est idem ius ꝓhibitionis. ❡ Propter qđ dicunt aliꝫ ꝙ nõ est vsura nisi ex ꝓhibitione ecclesie ⁊ est specialr statutũ in penã eorum qui tale feudũ illicite tenuerint. ❡ Hostien. arguit ꝯtra. Qꝛ capitulũ illud de vsuris in summatione loquit̃ generaliter nõ specialr contra iniurãtes. Tenet igit̃ ꝙ bona ratiõe papa motus fuit. ⁊ nõ fauore ecclesie. Ratio pape in statuẽdo est ex natura rei feudalis: ⁊ est. ꝙ vasallus est nõ dominus. sed tñ habet vtilẽ actionẽ. ⁊ ideo feudo redeũte ad dñm directum rediꝫt cuꝫ fructibus. ❡ Fideiussor. Scđs casus est qñ fideiussor repetit a debitore vsuras ⁊ occasiones qs occasione debiti eius habuit soluere creditori: de fideiussoribꝰ ꝑuenit ⁊. c. cõstitutus. ❡ Pro dote. Tertius casus est qñ socer obligat genero suo aliquã possessionẽ. tunc gener nõ cõputat fructus in sortẽ. Et est ratio. qꝛ vt plurimum nõ sufficiunt fructus ad onera matrimoniꝫ supportãda: de vsuris salubriter. Inno. ibi. Fructus in sortẽ nõ cõputantur dũmodo onera matrimoniꝫ sustineãt: sic enim fructus recipit pro interesse ⁊ nõ ꝓ vsura. Sic etiã nõ est vsurarius fideiussor repetẽs vsuras quas soluit pro debitore vel si acceperit pecuniam sub vsura vt satisfaciat creditori apud quẽ fideiussit vt supra. ❡ Hostiẽ. ibi alia ratio põt reddi. vt. s. dos salua remaneãt mulieri quã alr ꝯsumi cõtingeret: ⁊ sic vtilitas reipublice lederetur: qđ est contra oẽm legem ⁊ extenditur hoc priuilegiũ ad mariṫuꝫ qꝫdiu tenetur vxorem alere. ſm Innocen. Et addit Hosti. igitur ad heredes mariti qꝫdiu tenentur vxorem quondaꝫ mariti alere hoc est vsqꝫ ad annũ post mariti mortẽ. qꝛ interim non cogunt̃ dotem reddere. ❡ Uel dic ꝙ diuersa ratio est qꝛ heredes possunt se statiꝫ expedire de muliere. reddẽdo ei rem obligatã: qđ non põt maritus. ❡ Stipendia cleri. Quartus casus est qñ clericus redimit a laico possessionẽ illam tẽporalem quã ecclesia cuius est pro bñficio assignauit. e. c. i. in fi. vbi dicit Host. Hoc põt intelligi quãdo laicus iniuste detinet aliaꝫ possessioneꝫ que est clerico in bñficium assignata in quo nõ aliter recuperari põt ar. 6. de rebus ecclesiasticis non arguit̃ ad audiẽtiam. ❡ In hoc enim casu licꝫ clerico ipsaꝫ possessionẽ recipere laico, nec fructus cõputabuntur in sortẽ, nec est vsura. qꝛ qđ suum est ꝑcipit. Et alia ratio est. qꝛ ꝑ hanc viam forsan ipsa possessio ad eundẽ clericũ citius ⁊ facilius reuerteretur. ❡ Idẽ esset in decimarũ fructibus de licẽtia ecclesie ad quẽ spectant. s. de deci. c. fi. Host. autẽ dicit ibi ꝙ nõ ideꝫ esset in laico. si vellet possessionẽ redimere ꝓpriam de manu iniusti detẽtoris cum fructus illius rei sui sint. ❡ Uenditio fructus. Quintus casus est qñ vendo fructus ad tempus sꝫ plus ꝑcipiat emptor de fructibus non tñ tenet̃ mihi aliquis resarcire ⁊ hoc ratione incertitudinis. c. cõsuluit. sicut ponit Hosti. in sum. ❡ Cũ velles iure nocere. Sextꝰ casus est potes petere vsurã ab illo cui iure nocere desideras 14. q. 4. ab illo. Glossa exponit negatiue sic. Ab illo accipe vsuraꝫ cui merito nocere desideras: sed nulli dꝫ nocere. Igitur a nullo vsuras exigas. Sed sꝫ prima pars per se possit sic exponi. tñ textus ⁊ glossa sequẽtes exponunt. c. affirmatiue. per lrãm sequentẽ. vbi exponitur in fi. de hominibus cõtra quos est iustũ bellum. Glo. ⁊ qđ geritur ex edicto principio. Sanius enim intelligitur totuꝫ capitulũ non de vsuris ꝓprie. sed accipiẽtis ꝓpter vsuram. s. ꝓ damnis ⁊ interesse que reddi debẽt vltra sortem seu debitum principale vt zº capitulo vt supra. ❡ Aliꝫ itelligunt hoc de hostibꝰ fidei. sed ſm Hosti. Nec seqtur ꝙ ꝓpter hoc iudei a christiano vsuras licite petere possunt: sꝫ posset dici ꝙ licite ecõtra. Et ratio diuersitatis ſm Hostien. e. c. salubriter est. Qꝛ hostes fidei ⁊ bona ipsorũ exponuntur vnde qualitercũqꝫ habeant̃ que ab ipsis iniuste detinent̃ non est ius facienda. Ad hoc notat multa de hereticis. c. excõmunicamus. §. si vo domꝰ. Judei vo vel aliꝫ infideles hoc priuilegio contra chrĩanos vti non possunt. ❡ Uendens sub duplo. Septimus casus

Usura quãqꝫ ꝯmittit ex ꝓua ꝯditione inter ꝯtrahẽtes.

Expõ qđã

Reprobatur.

Expõ zº

est cũ quis plus vendit rez dubitãs vtrũ minus tẽpore solutionis fuerit soluturũ. ꝛ idez est de vsura in mẽte sub dubio. De his supra in pncipio articuli scdi. ¶ Preciũ post tẽpora soluẽs. ¶ Octauus. qñ vsuris loco iteresse succedũt ſm Laur. puta. vẽdo ꝛ statim trado tibi fundũ certo pcio vsqꝫ ad mensez soluẽdo. nõ soluo ad terminũ: lapso mense possum a te vsuras petẽ. i. illõ ꝙ mei iterest. ꝛ hoc ẽ qꝛ nihil soluisti mihi. ¶ Aliq dicũt ꝙ i tali casu ꝛ ꝯsimili cõpetit actio ex cõtractu vel cõpetit officium iudicis nõ ad vsuras. ſꝫ ad interesse qd itelligit Hosti. in sum. qñ interesse est inter rẽ. i. qñ res de se facit fructum vel qñ petiẽ causa damni vitãdi nõ lucri captãdi. ¶ Pena nec in fraudẽ. Nonus. qñ nomine pene aliqd pmittitur si ad terminũ nõ soluatur. Argumẽtũ. 2. q. 2. fraternitas. ꝛ. c. in legib⁹: ꝛ de arbitris dilecti. Hostien. in summa ti. de pe. dicit. Distinguendũ est. Utrũ pena sit iudicialis vel cõuentionalis. Si iudicialis sit. contra iudex pcipit debitori ꝙ nisi satisfaceret infra mensez talẽ penam incurreret. nõ est vsura. cũ apposita sit ad puniendũ cõtumaciã debitoris ar. 23. di. quicqꝫ in fi. ff. de re iu. qui auctore. Si vo est ꝯuentionalis ꝛ est apposita vt. s. debitor metu pene satisfaciat. adhuc non est vsura dũ tñ intẽtio recta fuit. 26. di. quicqꝫ. s. de arbitris dilecti: semp tñ cauendũ est ne pena ponaẽ in fraudẽ vsurarũ ꝙ inde psumitur si alis ꝯsueuerunt mutuare ad vsurã vel si nimis frequenter tales penas vel si nimis graues iponãt. ¶ Lex cõmissoria talis est qñ vendo rez tali pacto ꝙ si soluo tibi vsqꝫ ad duos annos res reuertaẽ ad me. non est vsura si recipias fructus. in hac enim venditione tu facis fructus tuos. sic ponit Hosti. rãz in supra gratis dans. ¶ Decimus est. qñ sine omni peccato accõmodanti datur aliqd gratis oblatũ ar. de simonia dilectus. Et socy põpam. ¶ Undecim⁹. qñ pecunia cõmodatur ad pompã. ff. cõmodati le. 3. Hostiẽ. sed ſm canones nõ credo hoc esse verũ. ſꝫ aliqui dicant ꝙ vsura excusaẽ qꝛ in hoc casu est locatio pecunie. qꝛ quãdo aliquis mutuat alicui pecuniã ad ostendendam se esse diuitem nõ fit translatio dominy. locatio aũt rei excusat vsuraz. ¶ Contra. ſꝫ in tali mutuo nõ transferẽ dominiũ. tamen peccatũ est talis traditio. vsura autẽ phibetur vtraqꝫ pagina pp̄ter peccatum de vsuris super eo. ¶ Itẽ. Pecunia de se non est res locabilis qꝛ de se non habet vsum vtilẽ sicut habet vestis vt probaẽ hic articulo pmo. ¶ Itẽ. Qua ratione posset locari ad pompam ꝛ eadẽ ad pios vsus vt in redẽptionem captiuorum ꝛ ad vsus primo vtiles: puta ad iustas mercaturas ꝛ sic posset generalr̄ pro pecunia accipi vltra sortez sub fraude nominis locatio: nec valet qd dicaẽ ꝙ est locatio. qꝛ non transfertur dominiuz. quia oporteret addere ꝙ non transferreẽ in tali mutuo dominiũ iuris locabilis. hoc addit Hosti. est forma. ¶ Duodecimus. qñ crediẽ occasione mutui qd dedit laborem subyt in cuius cõpensatione fructus ex re dicitur obuiata pceptos suos facit de rebus ecclesie nõ alienã. in fi. Hos. ibi. pp̄ter ipsius laborẽ recompensaẽ ꝛ admittitur fructus. Hostien. in sum. quo ad hos casus addit hec oia intelligas quãdo nihil fit in fraudem vsurarũ ꝛ quando probabiliter. dubitatur de fructibus vtruz plus vel minus valeant ſm consuetudinem regionis vt supra hic ar. 2.

¶ Questio. III.

Queritur de for⁹ restõnis vsurax. ¶ Primo videnduz est de qbus casibus in qbus dubitaẽ vtrum accusant vel excusant. ¶ 2° qualr̄ restitutio est faciẽda vbi nõ cedit excusatio. ¶ 3° que est pena non restituẽtiũ quando restitutio est facienda.

Dub^m p^m

Primus articulus. Quõ aliqñ intẽtio accusat aliqñ aũt excusat. Ubi circa hoc declaranẽ aliq dubia. Et pmo dubitaẽ pone qs paratus erat ire ad nundinas cũ pecunia quãtũ idigens petit recipere mutuo. pmittens certũ quid reddere cõmodãti p lucro sperato. ¶ Hostiẽ. excusat tradentẽ ad mutuũ de vsuris. c. nauigãti. pp̄ter dubiũ qꝛ tradẽs credit forte probabilr̄ tñ vel plus se recepturũ (in sum. ti. de vsuris in fi.) qꝛ lucrũ illõ loco iteresse succedit. Innocẽ. ꝯtrarium tenet. c. nauigãti. Ratio est p eo quẽ supra posui. Pecunie enim nullus est vsus vel vtilitas. Hosti. videẽ esse contra seipm ti. de vsur. ca. 7. Ubi dicit ꝙ iteresse excusat qñ iteresse est intra rem. i. qñ res de se habet vsuz vtilẽ: seu fructũ vtilez: vt ꝛ domus ꝛ vestis q̄ faciũt vtilitatẽ locandi ꝛ pdia que faciũt fructũ firmatũ: pecunia aũt ex se nullã vtilitatẽ facit. sed ab extra. s. ab igenio. ¶ Dico p Hosti. ꝙ postqꝫ mercator ordinauit pecuniã suaz ad vtilitatẽ ꝛ lucru habenduz in nũdinis. nõ censeẽ naturam mere pecunie mutuare. sed probabilr̄ cõmunicare ad lucrum verisilr̄ inde pueniturum: ꝛ sic extra censeẽ habere suuz vtile. ꝛ per ꝯña potest peti interesse. ¶ Sed securior est opio Innocẽ. Quia alibi dat Hosti. rõnem ꝙ si mercatores velint omnino esse tuti contra hanc vsurã in puentione seu dilatione solutionis consulit ꝙ statim cũ empte fuerint merces petant pcium rationale sup toto vel partib⁹. ita ꝙ non minus venderẽt. siue statim soluaẽ pecunia. siue nõ: ꝛ tunc excusanẽ si dent dilationẽ ratione dubiy: ꝛ ratione hac. quia pro tũc. pro minori nõ erat venditurus. In casu principali isto nõ ponunẽ ꝙ estimauit preciũ. nec ꝙ nõ erat pro tunc rem suã vẽditurus: quare nõ excusatur de vsura. Et ideo dꝫ determinate pfigere lucrum vt in. 3. dubio sequẽti dicitur.

Innocẽ. ꝯ Hosti.

Hostiẽ. ꝯ seipsum.

Rñsio ꝯ Hosti.

Rñsio formalis.

Dub^m 2^m

¶ 2° dubitaẽ. Pone quis tẽpore messiũ dat precium quod tunc currit vt certe mensure tẽpore paschali sibi reddãtur. An sit vsura. Rñdet Hostien. e. c. nauigãti. iuxta textum ꝙ sic. Quia ſm cõem cursum ꝛ cõmunẽ opionem oium regionum. non est dubiũ quin plus tẽpore solutionis quo soluẽdum est sit valiturũ. ꝛ cõmunis opinio spectãda est. ff. de tabulis. l. 1. Et si dicaẽ ꝙ qñqꝫ cõtingit ꝯtrium. Respondet ꝙ ad ea que raro cõtingunt iura nõ aptanẽ vt. ff. de legib⁹. nã ad ea. Et addit. Ne hoc verbũ textus (s. dũmodo verisimiliter dubitetur) effundat ꝯscientias emẽtis cõsulit ꝙ emat de tẽpore ad tẽpus: puta bladũ de autumno in autũnũ. ꝛ de paschate in pascha.

Dub^m 3^m

¶ 3° dubitaẽ pone ꝙ qs nõ eẽt vẽditurus pisces in riperia maris vel alias merces. vbi magna copia habeẽ. sed parrisius vbi satis carius venduntẽ: ꝛ inuenit aliquẽ qui statim dat ei tãtũ quãtũ posset habere parrisius. Nũquid est vsura. Rñdet Innocẽ. ꝙ non videẽ. dũmodo cõputatis labore suo ꝛ periculo nõ plus accipiat qꝫ parrisi⁹ probabiliter psumit se accepturũ. Nam quo iure põt carius vendere ratione dubiy tẽporis. vt hic. eodẽ iure. ꝛ rõne dubiy loci. ¶ Hostiẽ. dicit sed nõ est bonũ simile salua sua reuerẽtia. Tum qꝛ nõ est verisimile ꝙ aliqs talẽ emptionem faceret nisi multuz egeret. Tum qꝛ ꝛ laboris ꝛ expensarũ ꝛ itineris rõ est habẽda. ¶ Sed hic reddit Hosti. in op. Innocen. s. ꝙ labor ꝛ expense ꝛ pericula sunt cõputãda. igitur ſm vtrũqꝫ nõ vendas merces carius in loco vbi non esses vẽditurus nisi moderãdo in precio rationabilr̄ iuxta laborem ꝛ periculũ quẽ subires de loco in locũ deducẽdo: ꝛ verisimiliter dubitãdo. vtrũ vbi plus vel minus tẽpore accessus cui illic essent valiture.

Vẽdẽs aliicubi qd alibi põs habere.

Dub^m 4^m

¶ 4° pone quidam emunt ab ecclesys vel monasterys certas pensiones tenẽdas toto tẽpore sue vite. ita vt post mortez ad ecclesiã redeãt. ¶ Ray. ꝛ Hod. iudicauerũt talez contractũ vsurariũ: eo ꝙ homines sperant diu viuere ꝛ sic sperãt homines se amplius percepturos de puentib⁹ possessionũ qꝫ ꝙ sit pecunia quã dederũt ꝛ sola spe ꝯbiẽ vsura. ¶ Hosti. in sum. ti. de vsuris circa mediũ dicẽ. ꝙ ꝯtc⁹ iste excusat rõne icertitudinis. Nã ita est probabilr̄ dubitatur de breui vita hois sicẽ de lõga. Si tñ ponas p ꝯstãti ꝙ puã itẽtionẽ hẽat. ꝛ ꝙ eos remordeat ꝯscia non excusat.

Accipiẽs pẽsionem determinato precio.

Dub^m 5^m Mutuās vetus bladum.

excusat. ¶ 5° qd si qs mutuat veterē annonā vt recipiat nouā. Rūdet Hostiē. ibi. si ideo facit hoc. vt recipiat meliorē. vsura nō caret infra. e. ꝯsuluit. ⁊ ca. in ciuitate. Si aūt ideo facit ne sua sibi pereant. vel forte vt accipiēti gratiā faciat. nō cōmittit vsurā fm Hod. Idē intelligas de mutuante vetus bladum pro nouo ⁊ similibus. ℂ Sed qd dicis ad casuz qui cōmuniter currit in mercaturis: puta vendunt carius pp dilationē. sed sine pacto: tñ hoc faciunt intentione lucri. Nunqd tenenꝫ restituere. Dic fm. c. cum soluit inducendi sunt in foro aie. vt restituāt. Quinimo tenenꝫ. si cū hoc intentione pn̄cipali aliqd faciant mutuo tradentes. ꝑpter ꝙ nec͡q opꝫ accipiētes aliqd dare vltra sortē: puta negādo si terminū ⁊ dilationē vt plus vendat. Hoc fm Innoc. ibi ⁊ Guid. 15. q. 3. si feneraueris. vide. q. ꝑcedēte arti. 2. añ fi.

Dub^m 6^m

§. q. 2. ar. 2. dub° 2°

Dubium.

ℂ Sed queres nunqd in tot dubijs casib⁹ pōt esse alia breuius doctrina saluo meliori iudicio. Videꝫ ꝙ sic vt est dictū. q. ꝑce. 2. arti. 6. Itez qrñ ⁊ per rōnē Hosti. ibi in fi. q. ⁊ hic supra. 6. 5. qd est. Prio igiꝫ est doctrina generalis. Quia si tradens ad mutuum vel emens bona fide ⁊ intentione bona mutuat vel emat. ⁊ si casus sit bonus. s. ꝙ tradens vel cōtrahēs nō vergat determinate ad partē illicitā. sed cōiter ꝑcedit bona fide. Tunc enim nō debet esse cōscius de vsura inter se ⁊ deū: qꝛ vsura hic ex ꝑsona excusaꝫ. Ubi igiꝫ mutuo annonā veterem pro noua dūmō nō cā captandi lucri hoc facio sed bono zelo. ⁊ cum hoc dubiū est ante tempus solutionis noue plus vel minus valebit. nec verto intentionē ad aliud illicitū nō est periculū. Lꝫ etiaz scđario cōsequaꝫ vtilitas gratis data. nō est periculū. ℂ In spāli aūt q̄tum ad cōtractus pōt excusari. Prio quo ad vendentez. si pretaxet portiones venales rōnabilr̄. ⁊ gerat in cōscientia sua. Nunc sum venditurus hanc rem. sꝫ nō pro minori precio: si enim nūc cōcedat solutionē ad longius tp̄s gratia est nō vsura. ℂ In alio autez casu dicat sic. Nunc nō sum venditurus. sed ꝑ tunc. Uerūtamen ꝑbabiliter dubito. verū tēpore solutionis future mihi faciēde plus fuerit valitura si plus vendā: nō est vsura. sꝫ gratia. ℂ Itez. Quo ad mentē est excusatio. Dicat enim presoluo: sed quia cū hoc verisimiliter dubito. verū tēpore solutionis mihi faciēde plus vl̄ min⁹ de rē. nō est vsura. ℂ Ad reliq̄ pꝫ ex his.

Secundus articulus. Quō restitutio sit fienda cum est opus fieri. Ubi dicit Hostiē. in sūma de vsuris. qꝛ vsurarius dꝫ vsuras illis a qbus accepit vel heredibus eorū restituere. si aūt non hāt heredes det pauperibus: dūmō habeat in facultatib⁹ aliꝫ nō teneꝫ. de vsuris. cū tu. ℂ Sed pone ꝙ moriꝫ vsurari⁹ sine restitutione qb⁹ restituet: Dic ꝙ filij q succedunt in hereditate vel extranei q in hereditate succedunt. c. tua nos. ℂ Pone alter heredū sit impotens ante solonē qs soluet talibus in integrum. Scđm Be. si alter heredū deficit nō soluendo añ restitutionē vsurarū. alter teneꝫ soluere totū. si se ad hoc extēdit hereditas. Hosti. saltē in q̄tū ad ipsum de hereditate ꝑuenit. e. cum tu. ℂ Sꝫ pone ꝙ absens sit ille cui vsure debenꝫ. Nūqd mittēde sunt ad eū ⁊ sumptibus eius q absens. Rūdeꝫ fm. C. ⁊ Hod. si ille cui est vsura restituēda sit presens. dꝫ ei restitui: si absens ⁊ vsurarius nescit vbi sit. sic det paupib⁹. maxime si nō speraꝫ eius aduētus. qꝛ nō teneꝫ ingrēdo vagari. ff. de op. li. ꝙ nisi in fi. Aut scit vbi sit. aut igiꝫ euētus ei⁹ spaꝫ: sic dꝫ pecunia deponi ⁊ ꝯseruari. C. de vsuris accepta. Aut nō speraꝫ: aut igiꝫ sūpt⁹ itineris sūmā restitutiōis excedit: tunc det paupib⁹. ar. 2. q. 3. c. 6. anterior. Aut nō excedit. Sic teneꝫ ei mittere sumptibus absentis. ar. ff. de oꝑib⁹ libertorū. ope. Et Hosti. in sūma de vsuris post mediū dicit ꝙ si vsurari⁹ transfert se ad aliuz locū q̄ vbi exercuit vsuras. tunc vsurarius inde expensis ꝑprijs teneꝫ mittere. sed si iste qui dedit vsuras transtulit se alibi mittat in expēsis illi⁹. ff. d rei. vē. l. res.

Dubium.

ℂ Sed nūqd nō solū obligatus vsurarius sit. sed ēt illi ad quos perueniunt possessiōes q̄ sūt empte de pecunia vsuraria. Dico ꝙ sic ꝑ capl'z. e. cū tu. qꝛ in fine dicit ꝙ possessiones ipse q̄ de vsuris sūt cōparate vēdi debent. ⁊ ipsarū ꝑcia his a qb⁹ vsure sunt extorte restitui. ℂ Hic habes ꝙ restitutio est onus sequēs ipsas possessiōes: ⁊ sic ad quēcūqꝫ ꝑuenerint debēt restitui. Uñ Hosti. ibi dicit. Ex hoc lr̄a videꝫ ꝙ ad quēcūqꝫ ꝑueniat recepta de pecunia vsure. teneꝫ illaz restituere: seqꝫ ibiꝫ. Et hoc quidam intelligunt indistincte.

Rāsio 1°

ℂ Alij vt Alanus dicūt hoc eē verꝫ nisi ex cā lucratiua res ꝑuenit ad aliquē: puta ꝙ sibi data est. vl' ad eū ꝑuenit. nō sic ad heredē. sꝫ sicut exonerosa: puta. qꝛ emit vel ꝑmutauit. tūc nō teneꝫ. De hoc in sūma de vsuris post mediū.

Rāsio 2°

ℂ Seqꝫ ibi Hod. tñ nō admittit illā distōnē. sꝫ dicit ꝙ est agēdū ꝑsonali actiōe ꝫ vsurariū vel heredē ei⁹: ⁊ iudex cōpelleret eos ad vēdēdas possessiōes. quas hñt ⁊ sic satisfaciēt ei a q̄ extorserūt. Glossa ordinaria trahit ad istā opionē ꝙ possessiones que peruenerunt ad filios vel ꝯsanguineos vendi debent.

Rāsio 3°

Contra 3^am rāsionem.

ℂ Cōtra hoc vide qđ dicit Hosti. in sūma de pe. re. ver. finē ⁊ poniꝫ hic. d. 22. q. 2. ar. 5. Ubi tenet ꝙ si qs emit predā ꝑbabilr̄ credens ꝙ sit preda. teneꝫ ad restitutionē: ⁊ idē de. 2. ⁊. 3. emptore. ⁊ etiā millesimo. qꝛ si ambulat ꝑ plures manus. idē iuris est. Si ꝟo hoc ꝑbabilr̄ nō credebat esse predā durante hac bona fide nō teneꝫ. Sed si post audierit veritatē teneꝫ. ⁊ discat alꝫ cautius negociari. Igitur sic de quocunqꝫ emente possessiones de vsura emptas postq̄ sciuerit veritatē. Ad hoc facit. c. de vsuris. tua nos. Ubi nō solū iudicantur filij vsurarioꝝ restituere vsuras his a qb⁹ erant extorte. sed heredes extranei ad quos bona vsurariorū fuerint deuoluta. Extranei aūt heredes sunt. qcūqꝫ acqsitores possessionū vsurariorū q nō sunt de cōsanguineitate eorū. Igiꝫ indistincte oēs tenenꝫ. ℂ Sed hoc videꝫ irrationale cum ab initio iuste ⁊ legalr̄ empte fuerant ille possessiones. videlꝫ stante cōmuni opione oiuz ꝙ oēs possessiones ille erant possessiones bone fidei. ℂ Posset dici ꝙ q̄diu durat bona fides valet cōtractus. cū aūt cōstiterit de ꝯrio cessat esse lex que prius fuit lex: ⁊ ex nūc teneꝫ ad restitutionē. Uerbi gratia. Iohēs ꝯtraxit cū Berta. iuste ⁊ legalr̄ premissis oibus q̄ ꝑtinēt ad matrimoniū ꝯtrahendū ⁊ cōsumandū. iuxta. c. cū inhibitio. de clandestina despon. ⁊ tunc valet cōtractus. Cognito ꝟo ꝙ sit eius consanguinea. sepabiꝫ. ⁊ restitueꝫ sue libertati. vt nubat cui voluerit. Et idē est si ab initio fuerat legitimum matrimoniū ⁊ post cōtraxerit cuz alio ēt ꝑmissis ⁊ seruatis oibus solēnitatibus ecclesie in scđo matrimonio: sic in ꝑposito. Ratio est in hoc ⁊ oib⁹ silib⁹. Nā veritas cū manifesta fuerit ꝑferenda est oiuz cōsuetudini de. l. veritate. ⁊ eadē rōne oi legi. nā seruare veritatē est de lege nāe. Et illa semper immutabilis ꝑseuerat. d. 5. d. 2. c. vlt. Hec dicta sunt arguendo. ℂ Sed nūqd sufficit in testamēto assignare restitutiōez vt sic vsurarius admittaꝫ ad sepulturā. Dico ꝙ nō. de vsuris. c. q̄q̄. Ubi diciꝫ ꝙ q̄q̄ vsurarij manifesti de vsuris satisfieri mādauerint in vltima volūtate. nihilominus tñ ecclesiastica sepultura denegeꝫ vsquequo fm facultates eoꝝ plenarie fuerit satisfactū illis qbus est restitutio facienda si presentes fuerint. vel si absentes fuerint ep̄o vel rectori ecclesie noie eorūdē: qui ēt noie absentiū ad minus cautionez sufficientez possint recipere. aliter si nō sit sufficiēs teneanꝫ ad satisfactionē residui. ⁊ si vsurariꝫ sit q̄titas manifesta in cautione semꝑ exprimaꝫ. ℂ Hoc posset dici de oia alia restitutiōe fienda.

Tertius articulus. Que pena sit nō restituentiū. cū teneanꝫ. Ubi dico ꝙ pena vsurarioꝝ manifestorū est. ꝙ nec ad cōmunionē admittanꝫ altaris. nec christianā. si in hoc peccato decesserint accipiāt sepulturā. Sed nec oblationes eoꝝ qsq̄ accipiat de vsuris. qꝛ in oibus. Innocē. hoc dicit. ꝙ predictis. trib⁹ excōicationibus excōmunicati sunt publici vsurarij ipso iure de qbus ꝯstat q sunt vsurarij

cõfessione vel sententia. ¶ Itẽ nullus testis manifestorum vsurariorꝫ intersit cõioni aut eos ad ↄfessionẽ admittat siue ipsos absoluat. vbi de vsuris non satisfecerint vel de satisfaciendo pro suarũ viribus facultatũ preberent vt premittit idoneã cautionẽ. Testamenta quoqꝫ manifestorꝫ vsurariorũ talr̃ facta nõ valeãt sed sint irrita ipso iur̃. 6. ca. q̃cq̃. in fi.

Dubium. ¶ Sed que est pena aliarũ personarũ ꝓꝑ eos. Dic ꝙ locantes eis domos. vel quocũqꝫ mõ cõcedentes vsurarijs manifestis alienigenis. ⁊ alijs nõ oriundis de terris suis. Si ꝑsone fuerit ecclesiastice (patriarche. archiepiscopi. episcopi) suspensionis. Minores ꝟo ꝑsone singulares excõicatiõis pena puniant. Si aũt collegiũ seu alia vniuersitas. interdicti sniaꝫ in ipso facto se nouerint incurrẽdos: quã si per mẽsem animo sustinuerint indurato. terre ipsorũ q̃diu in eis idem vsurarij cõmorant. ex tunc ecclesiastico subiaceant interdicto. 6. e. c. vsurarũ.

Qui dicãr alienigenę. ¶ Sed qui dicãr hic alienigene. ⁊ q alij nõ oriundi. Glo. Dio. Dic alienigenas qui nõ sunt ciues. nec incole. dic alios nõ oriundos. etiã si sint incole. etiam si sint in collegio. Io. an. vocat alienigenas qui distinguant ↄ inde genitos. Et addit dato ꝙ isti alienigene essent ciues vel incole locũ bꝫ hec cõstitutio. Oriundus de ciuitate dr̃ is qui ibi vl̃ in vico illius ciuitatis ortus est. vel etiam si pater eius inde originẽ duxit. Idẽ Gui. ¶ Sꝫ qualr̃ puniendi sunt vsurarij indigene ⁊ qua pena. Dictũ est. s. qualiter: penis superius expressis in. c. q2 oĩbus ⁊ c. q̃cq̃ in sexto ſm glo. c. vsurarũ. Dic ad quare. Q2 ideo hec pena vsurarũ. nõ extendit ad indigenas: q2 de eis nõ est tm̃ scandalũ.

Dubium. Vsurarij manifesti siue notorij. ¶ Sꝫ q dicant manifesti vsurarij. ¶ Glo. vel q sunt manifesti euidẽtia facti vt q mẽsaꝫ tenent paratã publice ad vsurãdũ. sicut meretrix prostibulũ. Uel dicas manifestos. notorios iure. puta. q2 sunt per epm in ecclesia ꝓnunciati. secus si adhuc in ecclesia tolerentur arg. de coha. cle. ⁊ mu. c. vestra. Nã si manifesti sunt per famã tm̃. nõ tñ notorij. nõ patiant hãc penam ipso iure. sed post publicationẽ: sic itelligit. c. cũ tu. Ad hanc aũt publicationẽ faciendã sufficit ꝙ vocati cõfiteant. vel per testes conuincant sufficienter. ¶ Differentiã inter famã: manifestũ: ⁊ notoriũ. habes de coha. cle. c. nostra in glo. ⁊ in ista. 4. q. de sumptione sacri eucharistie.

Pena pe na vsurariorum. Dubium. ¶ Sed que pena vsurariorꝫ occultorũ. Dic ꝙ censura ecclesiastica sunt cõpellendi ad exhibendũ libros suos in qbus cõputa sua scribunt vt sic deprehendant. in cle. de vsuris. c. ex graui. ¶ Sed quare excõicãtur locatores domorũ ⁊ maiores ꝑsone q̃ cõiter sunt excepte (vt patriarche ⁊c̃.) ⁊ nõ ipsi vsurarij. Dic ꝙ cã est. vt facilius restringat prauitas vsuraria. Locatores. n. ꝑlati. ⁊ ꝑncipes citius ꝑñt restringi ne patrociniũ dent vsurarijs q̃ ipsi vsurarij in auaritia indurati. vt desistãt. ¶ Similes habes hic infra. ꝙ oblationes vsurariorũ reddende sunt epo. q2 facilius restituet damnũ passis q̃ ipsi.

2ª pena vsurarioꝝ ¶ Scd̃a pena est manifestorũ quã alij passuri sunt ꝓꝑ manifestos vsurarios. Ponit. e. c. q2 in oĩb⁹ ꝙ q oblationes eorũ acceperint aut chꝛiane tradiderint sepulture ⁊ q̃ acceperint reddere cõpellant: ⁊ donec ad arbitriũ sui epi satisfaciant ab officio sui maneãt executione suspensi. ¶ Sed qd hec suspensio sit lata. R̃ndet Hosti. hic ꝙ ⁊ si sit. hanc tñ pauper nõ incurrit nisi qñ vsurario ꝑ ecclesiã est supradicta pena iflicta. s. ꝙ nõ recipiat ad sepulturã: nec cõmunionẽ altaris. ⁊ oblationẽ. Addit Hostiẽ. alij dicunt ꝙ non est cano late snie ꝫ ferende ꝙ benignius est. nã si ꝑncipalis. s. vsurarius nõ incurrit ꝑdictas penas ipso iure (vt supra hic notatum) multo minus talis cleric⁹. ¶ Sꝫ cui dꝫ reddere oblões. R̃ndet Hostiẽ. ibi ꝙ Alanus dixit ꝙ nõ danti sed epo loci. Alij dicunt ꝙ ei q dedit reddendaꝫ est. vt postea restituat ei a quo recepit. ⁊ h̃ magis approbat Be. in glo. Host. dicit. Tu teneas opiõnẽ Alani. s. vt epo reddat per cuius ꝓuidentiã reddat ei a quo recepit si reperit. alioqn dct̃ pauperib⁹ nõ vsurario. nã suspectus est. Lu⁹. n. facit elemosynã in aĩe sue detrimentũ q̃ restituat vsuraꝫ ad sui salutẽ. vt frequenter sum expertus.

3ª pena vsurari ¶ Tertia pena ↄtra fautores eorꝫ est excõicatio. ⁊ ↄ dicentes vsurã nõ esse peccatũ. est heresis. in cle. de vsuris. c. ex graui. vbi sic dicit. Ad nos insinuatione peruenit. ꝙ cõitates quorundã locorꝫ in offensaꝫ dei ⁊ ꝓximi. ac ↄ iura diuina pariter ⁊ humana vsurã approbantes ⁊ per statuta sua quodãmõ prauitatẽ ipsaꝫ q̃siqꝫ firmantes vsuras exigi ⁊ solui. nedũ cõcedũt. Sed ad soluendũ eosdẽ debitores scienter cõpellũt. ac iuxta ipsorum cõtinentiã statutorꝫ grauia iponẽdo. plerũqꝫ vsuras repetẽtib⁹ onera aliqua vtendo sup his diuersis colorib⁹ ⁊ fraudibus exquisitis repetitiones ipendunt earundẽ. Nos igit̃ perniciosis ausib⁹ obuiare volentes. sacro approbante cõcilio statuim⁹. vt q̃cũqꝫ cõmunitatũ ipsaꝝ potestates/capitanei/rectores/ↄsules/iudices/aut alij consiliarij quiuis/officiales statuta huius decetero facere vel dictare vt soluant vsure. vel ꝙ solute cũ repetent nõ restituant ꝑlene ac libere. scienterqꝫ iudicare presumpserint: sniam excõicationis se nouerint incursuri. nisi statuta hꝰ edita de libris cõitatũ ipsaꝝ (si super hoc potestatẽ habuerint) infra tres menses deleuerint aut ipsa statuta siue cõsuetudines offiñ eorꝫ habentes quoquo mõ presumpserint obseruare. Sane si quis in illaꝫ errorẽ iciderit vt particulariter affirmare presumãt exercere vsuras nõ esse peccatũ. eũ velut hereticũ decreuimus puniendũ: locorũ nihilominus ordinationis ⁊ heretice prauitatis inqsitoribus districtius iniungentes. vt cõtra eos quos de hꝰ errore diffamatos inuenerint aut suspectos: de heresi procedere non omittant.

Questio quarta.

Cui restituenda est pecunia simonie data vel recepta. Uidet̃ ꝙ ecclesie in cuius iniuriã data fuit: aut in eius iniuriã recepta. de vsuris. ca. cõsulere ⁊ c. audiuimus. ¶ Cõtra. Quia restituẽda est illi qui dedit. e. veniens. ¶ Primo de quesito. ¶ Scd̃o q̃tuꝫ dꝫ restitui. ¶ Tertio a quo. s. an simo. mentali tñ.

Primus articulus. An pecunia simõiaca. sit restituẽda ipsi simoniaco danti. aut alteri. Ubi hic distinguit Hod. ꝙ vbi totũ capl̃m deligt in receptione pecunie pro ingressu alicuius ad ordinem. vel pro amico spũali ei annexo. restituenda est illi collegiate ecclesie: q2 in hoc casu iuramentũ est ecclesie illi: q2 bona ecclesie spũalia libere ⁊ in spiritu sancto sunt dãda. Sed qd̃ dicit Hod. in ꝑmo mẽbro. videlꝫ ꝙ si capl̃m deliquit restituenda est illi q dedit. nõ videt̃ verũ. q2 in culpa fuit. ⁊ sic cõmodũ nõ dꝫ reportare in eo in quo deliquit. Propter qd̃ distinguit. ꝙ si is q dedit pecuniã. vel vult remanere in seculo. nõ est ei restituenda. si ꝟo vult intrare religionẽ. tunc est ei restituẽda in fauore monasterij ad qd̃ transit. s. ne sit ei onerosus. Hoc est in sũma Host. titu. de simonia in fi.

Dubium. ¶ Sed pone ꝙ aliqs post datã pecuniã pro igressu in religionẽ nõ petijt pecuniã quã monasterio dedit. sed illã religionẽ intrauit cui pecuniã dedit. cui dꝫ restitui. ¶ Scd̃m Ray. ⁊ Guil. cum talis nõ possit remanere in illo monasterio. sꝫ ibit ad arctiorẽ vel dispẽsatiue ad aliud monasteriũ eiusdem ordinis. tunc illi monasterio assignabit̃ pecunia. ne sit ei onerosus.

R̃nsio. Infra. 4. ar. 1. circa mediũ. Dubium. ¶ Sed pone ꝙ abbas ⁊ totũ collegiũ aut ecclesie secularis ꝑpositus. ⁊ totum capitulũ concedant aliquid spirituale vel annexũ pro pecunia. cui debet restitui. Dic ꝙ non ecclesie (quia omnes sunt in delicto) sꝫ per episcopũ debet distribui pauperib⁹. quia nullius nec omniũ interest. nec ei qui dedit quia par est eis in crimine. Secus si solus ꝑlatus. vel aliq alij cẽnt cõscij criminis: q2 tũc pecunia remanebit apud monasteriũ (q2 delictũ ꝑsonale in dãnũ ecclie nõ dꝫ redũdare) ꝑlato tñ ⁊ alijs singularibus ꝑsonis ab vsu pecunie exclusis vt delicto suo damnum reportent. ¶ Sed pone pecunia data est certe ꝑ

sione.s.patrono vel institutori. Dic q conuerti dz in vsuz illi⁹ ecclesie quā emere voluit:qz ecclesie iniuriā fecit eam emere volens ipse de bñficio amoto. [Dubium.] ℂ Sed pone aliqs dat pecuniā pro ordine habēdo. Cui restituet. Dic q dans. Aut nō habebat bñficiū ecclesiasticū:ꝛ tunc pecunia ↄuertet in vtilitatez ecclesie cathedralis.qz iniuriā epi voluit emere ordinem cuius est libere dare. Aut habebat beneficiū ad cu⁹ titulū dz ordinari:ꝛ tūc pecunia cōuertet partim in vtilitatē ecclesie cathedralis.ꝛ ptim in vtilitatē sui bñficij(qz vtriqz iniuria facta est) vtilitas tñ q̄ ad suū bñficiū puenit sibi non cedat in incōmodū sed ecclesie. simile dōm est si qs habuit bñficiū vnū ꝛ pro alio dedit pecuniā illa pecunia ↄuertetur ad vtilitatē vtriusqz.qa cōmittēdo simoniā i scdo.reddidit se inhabilē vtriqz iniuriate est. Hec de noua sūma Jo.ꝛ sunt argumenta p his de simonia.c.veniens.ꝛ.c.audiuimus.

Secundus articulus. Ubi videndū est quātū debet simoniacus prelatus restituere ecclesie. [Dubium.] Dic q si extorsit.dz reddere duplicatū de simo.audiuimus: sed si per ↄcussionē accepit.reddet quadruplū.14.di.qm q̄dē.1.q.1.cōcussionis. Cōcutere aūt dī q in executione officij sibi cōmissi.cōminādo.aliqd ab inuito extorquet.23.q.1.militare hic Host.c.audiuimus in fi. ℂ Itē. Si prelatus in visitatione aliqd recipit.duplū restituat.6.de censib⁹.ca.ro.an fi.ꝛ.c.exigit. [Dubium.] ℂ Nunqd q simoniace beneficiū acqsiuit tenetur ad oēs fructus quos percepit simoniace:vel pcipere potuit. Host.de simonia.an mediuz tenet q sic. Est enim fur.ꝛ latro.1.q.1.ordinationes. Et sicut fur semp est in mora.ꝛ ad damna tenet.q me.cā.l.1. Est etiaz vt violentus:ꝛ per ↄñs tenet ad oēs fructus.de resti.spo.grauis. Et ēt gnalr sine titulo possidens tenet ad oia damna ꝛ lucra pcepta ꝛ pcipiēda.ff.de rei.vendi.si nauis. Idē est si hz titulū.vel talē.q pro nō titulo habendus est.C.de ag.ꝛ cen.queadmodū.

Tertius articulus. De simonia mentali. Ubi queritur nunqd debent induci ad restituēdū simoniaci vbi tñ est simonia mentalis. Et dī q nō. Nam si qs itrando religionē aliqd dando sine pacto.ea tñ intentione vt per tēporalia bona que offert spiritualia valeat adipisci nō cōpellit recipiens restituere. De simonia.ma nos. Nec etiaz si beneficiū recipiat cū tali simonia tenet restituere.ibi.c.vlti. [Instantia] ℂ Contra videt in fili. Nā ex mentali intentione recipiēs vsuram.ad restituendum inducendus est.de vsu.ca.cōsuluit. [Responsio] ℂ Rñdet Guid.14.q.3.si feneraueris. ℂ Nō est sile. Quia in simonia mentali ꝛ qui dat turpiter dat.ꝛ q recipit turpiter recipit:ꝛ iō ei q dat nō est facienda restitutio. Sed in vsura mentali accipiens turpiter operat.sed non dans:ꝛ ideo rē. [Instantia] ℂ Cōtra. Possibile est q ex pte dātis nō interueniat simonia mentalis.sed ex parte recipientis tñ. Igit rñsio non est vlis. [Responsio.] ℂ Propter qd rñdet Host.de simoniaca.c.vlt.q q̄dā simonie sunt de ↄstōne ecclesie tñ.vt de ingressu religionis ꝛ susceptione bñficiorū.sed vsura phibet in vtroqz testamēto.de vsu.sup eo. Et ideo papa mitius statuit de restōne pro simonia mentali. [Instantia] ℂ Dices. Igit vbi cōmittit simonia que vtroqz testamento phibet.vt est de simonia.circa sacra.vt habes ibi.q.1.c.qui studet.ibi.fienda est restitutio.si sit simonia mentalis. Certe hoc ↄcedit Hosti.de simonia post pn^m vbi vel pōt dici. Nā dicit.q si eps tali spe ductus fuerit.vt aliqd recipiat in collatione sacri ordinis.si post receperit in iudicio anime inducendus est.vt restituat. Et idē est de aliis sacris. [Responsio.] ℂ Sed hec vera vident nisi cum mentali simonia aliqd operaret eps.vt sibi aliqd daret:vt si ante ordinationem redderet se difficiliorez admittendi eū ad examen.aut ad similia vel si post ordinē negat eis aliqd qd iure debetur ipsis clericis ab eo ordīatis. Ad hoc vide. Inno.de vsuris.c.ↄsuluit ꝛ Guid.14.q.3.si feneraueris.vt habes hic supra.di.22.q.4.ar.3. ℂ Pro vtroqz facit caplm si te de renuntiāti

bus.6.vñi defraudans expectantē prime vacature si fraus eius per alias pbabiles cōiecturas appareat renuncians carebit ea cui renunciauit.ꝛ quā ambiuit ꝛ expectanti restituetur beneficium de quo fuit defraudatus. Nota ibi.pro vna sola cōiectura probali punit renuncians.ꝛ expectanti beneficium restituet. Episcopus igitur a maiori restituet si per fraudem in collatione aliqd recepit:simonia enim in sacramentis est maxima:vt hic supra.§.dices.

Questio quinta.

Occasione materie de simonia quero q̄liter cōtrahit simonia. ¶ Primo videndum quid de simonia. ¶ Secundo in quibus casibus contrahitur in genere. ¶ Tertio in qbus specialiter non contrahitur.

Primus articulus. Quid sit simonia. Ubi pmo notā.q simonia est vtroqz testamento prohibita ꝛ in his quadruplici punit pena vt ibi.questi.1.qui studet. Nam giezi qui preciuz petijt a naaman propter sanitatem quā a gratia diuina ↄtulit lepra eius pcussus est.4.re.5. Et Judas qui chrm vendidit mox laqueo suspēsus est. Glo. simoniā cōmisit.nam rem sacram vendidit. Et simo magus cū spūm.s.voluit emere.sue dānationis sniam hanc audiuit. Pecunia.t.tec.ꝛč.Act.8. Etiam simoniacus a templo dei est eiectus. Naz dñs vendētes ꝛ emētes columbas flagello eiecit. In columbe.n.specie spūs.s.datus est. Joā.2°. ℂ Nota. igit q simonia est cupiditas fz doctores antiquos.studiosa emendi vel vendendi spūalia.vel spiritualib⁹ annexa. Hāc descriptionē probat Hosti.tit.de simonia.§.qd sit simonia. Quia innuit q sola intentione cōmittit simonia:qd non est verum quo ad ecclesiā.sed verum est:q quo ad deū in iudicio aīe puniendus est.de simonia.ma nos. Hostiē.ibi.qz hic non offendit ecclesia sed solus deus.soli creatori sufficit illā per penitentiā abolere.etiam si cū intentione subsecuta fuerit receptio pecunie.cū effectu de simonia.c.vlti.fm Hosti. aūt in sūma. Simonia est spiritualiū vel annexorū spiritualibus precedente pacto pmissionis:conditionis.modi.seruitu. Uerumtamen cuiuslibet temporalitatis retentio.siue donatio. Sequit ibi. Et voco spiritualia:ordinationē.vel ecclesiam.vel qdlibet beneficiū spūale.qd gratis debet conferri. Spiritualibus aūt annexa.sunt fructus puenientes ex his beneficijs spiritualibus:ideo si ius percipiendi fructus vendatur simonia est.annexuz enim spūalibus est ius patronatus. ℂ Item ius percipiendi puentus rōne canonie vel prelature. In his igitur pactum/promissio/ꝛ omnis cōditio tēporalis cōmoditatis inducit simoniam.

Secundus articulus. In qbus casibus cōmittitur simonia in genere. Ubi dico q modi generales qbus cōmittit simonia dicunt.munus a manu.mun⁹ a lingua.munus ab obsequio. ℂ Ad hoc ponit Hosti.ver. ibi bñ post pncipiū. Manus.lingua caro.rumor.atqz fauor popularis. Impediūt gratis spūalia dari. Munus a manu qñ datur pecunia. Munus a lingua.siue a carne.quando interueniunt preces carnales. Munus ab officio siue fauore quando seruitus indebite est impensa.

Tertius articulus. In qb⁹ casib⁹ spālr non ↄhit simonia. Ubi dico q in specie nō ↄhit:qñqz neqz simunere a manu:neqz ab obsequio.nec a lingua. Primo.n. q̄tū ad munus a manu.vt dicit.excipiūt multi casus si gratis offerat.1.q.1.qcqd. ℂ Itē. Si adeo modicū sit q pmouendus.nō debeat allicere ispecta q̄litate psonarū.s.dantis q̄titatē muneris.ꝛ necessitatē accipiētis:de simonia.ꝛ si qōnes. Uñ vt ibi.aliqñ equus dat⁹ simoniā nō inducit. Infert Hos.multomin⁹ cibuz.vel vinū.vl alia q̄ sūt modici pcij qd itelligas vt dicit si pactū nō pcessit. Uñ dicit Laur. In muneribus dandis attendas q̄tuor ista. Quis dans.qs recipiēs.

que res que cā petendi. Uetus eniꝫ puer ē: neqꝫ oēs, neqꝫ oia, neqꝫ ab oib⁹. Nā valde inhumanū est nemine a recipe velle. sed oia. ⁊ ab oib⁹ vilissimū. ¶ Itē. Si datur pro vna elemosyna ⁊ remissione. nō est simonia. q2 illa sunt elemosyna redimenda. 13. q. 2. anime. ¶ Itē. Si in visitationib⁹ ꝓcuratio det̄. 6. de censibus roma. Hosti. ibidē. nec in cōsecrationibus ⁊ locationib⁹ operarū suarū (quo ad sacerdotes q alr̄ nō hnt vnde viuant secus in hntib⁹ titulū) ⁊ oēs per oia caueant vendere visitationes, cōsecrationē, celebrationē, siue laborē. ¶ Itē. Nō est simonia si qs emat fructus bñficiorū ecclesiasticoꝝ ⁊ hꝫ intelligas ab eo q est bñficiatus. non ab eo qui hꝫ ius cōferendi. Et est rō diuersitatis ſm Hosti. q2 prelatus vt patronus nō hꝫ ius in fructib⁹. sed hꝫ necessario illa gratis conferre: ideo si illos venderet. ius collationis venderet qḋ est simoniacū. Beneficiatus aūt seu institutus hꝫ ius in re. ideo ⁊c. ⁊ sic fructui ratio cōparat̄. 16. q. 6. illud vt ⁊ de peculio clericoꝝ. c. vlt. ¶ Itē. Si qs redimat vexationē sui iuris nō est simonia. de simo. dilectus. Glo. ibi. Si ius hꝫ pōt redimere suā vexationē. Unā ⁊ episcopus. ⁊ si nō debeat pp exemplū redimere decimas a rustico iniuste detētas. si tñ redimat nō est simonia. Et idē est dicendū de beneficio. vel officio iniuste interdicto. ⁊ de excōicatione iniusta. scilꝫ q nō cōmittit̄ simonia si det pro sua restitutione officii vel absolutione excōicationis vel interdicti. Et est rō. Quia qui dat sic. sibi nullū ius acqrit. sed vt ius acqsitum retineat vel redimat qḋ licitū est: ex parte tñ recipientis nō. sed tenetur restituere. Si vero redimens non hꝫ ius. sed vult redimere vexationē suā vt ipsa cessante ius obtineat. simonia est ex vtraqꝫ pte. q2 ius in spūalibus nulli licet emere vel vendere. Hoc in glo. c. dilectus. de simo. ¶ Sed cōtra. e. t. c. Mat.

Instantia

Ubi dr̄ q qdā fuit electus de volūtate maioris partis contradicentibus. sed q2 qdā amicus eius pecuniā dedit de conscientia eius ei qui videbat̄ magister discordie. papa vult q administrationē celeriter dimittat: cū tñ ius habuit: q2 a maiori pte electus. ¶ Rñdet glo. ⁊ Host. ibi q siue ꝯtradictio illoꝝ paucoꝝ fuerat iusta vel iniusta ēt si ab initio ꝓposita. erat admittenda: puta. si diceret se cōtemptū. vel q elect⁹ erat excōicatus vel aliter criminosus: ⁊ hoc siue añ cōfirmationē opponeret̄ siue post cōfirmationeꝫ. Et sic respondendū est q nō habuit plenū ius, ideo redēptio erat simoniaca. Innoc. hic nō extendit cōtradictionē iustā vel iniustaꝫ. nisi ante cōfirmationē. ſm Hosti. pōt saluari q ēt vsqꝫ ad ꝯfirmationē ⁊ post vbi crimen ꝓpone mereret̄ depositionē: vt si ꝓbaret̄ q esset maritatus vel aliter inhabilis. ¶ Ad hoc vide Hosti. de act. c. accedens. ¶ Adhuc cōtra. Quia papa nō dicit. q eū ab administratione deponit. sed dicit. q ipsemet sibi bene cōsuleret si administrationem sponte dimitteret.

Rñsio.

Instantia

Rñsio ſm glo. ⁊ Hosti. ibi. Qr papa ipsuꝫ cōsuluit q2 petīt occultū erat: ⁊ sic expresse nō poterat prohibere. Unā dicit capitulū. cardinalis secreta nobis insinuatione monstrauit. q cū ⁊ cetera: vt ibi. Et ideo dicunt ibi Hosti. ⁊ glo. q cōsiliuꝫ sibi necessitatē īportat. si vult seruare aiam. Et hoc est qḋ sequit̄ in litera. Sponte dimittas. memor verbi. Quid. n. ꝓdest homini si mundū vniuersuꝫ lucretur aie vero de. pa. Math. 16. ¶ Itē. Nō est simonia si qs me ignorante dat pecuniā pro electione mea in odiū mei vt si electio mea cassef̄. sed si pp amorē meū facit, simonia est. c. nobis. ⁊ c. Sicut. Hosti. c. nobis. ¶ Dicit q simonia est pp vitiuꝫ eligentiū. sed ſm. h. si pecunia detur me ignorante ⁊ reclamante. nō nocet mihi. c. sicut. ¶ Itē. Nō est simonia si quis recipiat pecuniā ꝓ operibus spūalibus ad que nō tenet̄. 12. q. 2. charitatē. secus quibus de publico. vel de ecclesia est prouisuꝫ. vt notarꝫ a qbusdā. ⁊ curatis ex glo. ¶ Item. Nō est simonia si det̄ pecunia iudici delegato pro expensis suis moderatis. si proficiscitur extra domiciliū suū. pp habendas expensas nisi vtilitas ecclesie

8. di. 11. q. 1. ar. 4. circa mediū.

sibi cōmisse hoc exigat. ¶ Pōt ēt recipe esculētū ⁊ poculentum qḋ paucis dieb⁹ possit cōsumi. Ubi aūt litigantes notabiliter sunt pauperes nihil exigat. de scriptis statutis lib. 6. ¶ Itē. Nō est simonia si det aliqd aduocato vel iuris perito. pro iusto patrocinio vel cōsilio. ¶ Quantū ad simoniaꝫ ab obsequio. Nota ſm Hostiē. ibi. §. qualr̄. q si ꝓmitto tibi ecclesiaꝫ vt mihi seruias. puta. vt negociuꝫ in curia romana expedias simonia est. de simonia. cū essent. ⁊ hoc intelligas vt dicis si pactū precedat. ¶ Host. c. cū essent. Quid si dicat episcopus recipio te in meū clericū assignās tibi annuatim. 10. marcas. pro expensis. quousqꝫ tibi ꝓuiderim in bñficio cōpetenti. Nunqd est simoniacus. Rñdet q nō. nisi ex tali pacto obligauerit se ad aliqḋ spirituale seruitiū faciendum. vt in. c. cū essent. Qḋ capitulū loquit̄ qñ procurator bñficiū expectat tanq̄ salariū ꝓ seruitio suo secus hic: q2 certū salariū. s. 10. marce sibi assignant̄. ¶ Querit vltra. Est ne simonia. si qñ clericus receperit bñficiū dictas. 10. marcas remittat. ¶ Rñdet q sic. si debebant̄ īposteruꝫ. vel si hoc fuit in pacto expressuꝫ. ¶ Hod. e. in sūma hū post mediū alias ponit distinctionē dicēs. Ubi dignus honestū ꝓstat obsequiū ꝓ bñficio vel ordine. cessat vitiū simonie. Et hoc innuit. vt dicit a ꝯtrio sensu canon ille. 1. q. 1. sunt nō nulli. qḋ intelligas: ⁊ honesto mō: puta. q ꝑncipalr̄ ministrat vt deo placeat: vt in glossa ibi. Si vero indignus dignuꝫ obsequiū. vel dignus indignū prestet. nō caret vitio simonie. vt dicit. ¶ Quātuꝫ ad simoniā a lingua notat Host. in sum. hū añ finē. §. lingua. Ubi dicit. q a lingua cōtinent̄ preces carnales que timent̄ vel qb⁹ fauet̄: ⁊ tales simoniā inducunt. Addit hoc. Tñ distingue. si ꝓmouet̄ qs suis ꝑcib⁹ ad prelaturā (maxie que ꝑ electionē cōfert̄) cōmittit̄ simonia. nā honoris augmentuꝫ nō ambitiōe. sꝫ ꝑ laborē vnūqueqꝫ ꝯuenit ꝑuenire. C. de re. militari ꝯ publicā lib. 12. q̄tūcūqꝫ dignus sit: de insti. c. vl. ⁊ de iure patronatus. ꝑ nostras: de ele. ꝑ inqsitioneꝫ. Si vero ꝑ simplici bñficio qs pro se ꝑces offert: dum tñ dignus sit. simoniā nō cōmittit. Si aūt alienis precib⁹ qs ꝓmoueat̄ (vt qñ allegant̄, bonitas, scia, vtilitas ecclesie. 1. q. 1. latorē. ⁊ ca. spūalib⁹) nō inducit simoniā: nisi consanguineitas precātes traheret: q2 iniustus amor cordis simoniā inducit (. 1. q. 1. si qs in sanctis) q2 tales preces succedunt loco preciꝫ. ca. sunt non nisi. ¶ Sed. T. h. ⁊ Hod. ⁊ va. ꝯdicunt. 1. q. q̄ pio. ¶ Rñdet Hosti. hoc intelligo. q2 consanguineus indignus est. alr̄ prelatus fortius tenet̄ ꝯsanguineo q̄ extraneo prouidere ar. de ele. c. 1. q2 tuū. 1. q. 1. filiū. ⁊ ca. qbusdam in fine. ¶ Sed qd si amicus meus preces offerat: ⁊ pro platura ꝓ me. Rñdet q iniuste sunt. maxie qñ laicus est. cuius vultus timeri pōt. de elec. c. qsqs. nisi forte prelatus nō habito respectu ad preces me instituat necessitate vel vtilitate ecclesie exigēte: de etate ⁊ qualitate. tuam. Ubi ēt pro simplici bñficio preces offerūtur ⁊ indignus est. cōmittit̄ simonia. Sed si dignus est. ⁊ ꝑces ꝑncipalr̄ nō sequat̄. non est simonia.

Dubiū.

Instantia

Questio sexta.

Queritur de dubitabilibus casib⁹ simonie ex imperitia frequenter cōtingentib⁹ in duodecim casibus spālib⁹. ¶ Primo an patronus posset gratis ꝯferre bñficiuꝫ ⁊ retinere sibi aliaꝫ pensionē ꝓ fructibus. Dic q nō. Qḋ probat̄. 1. q. 3. si qs obycit̄ ⁊ c. saluator. q2 res ecclesie annexe sunt spūalib⁹ bñficꝫs vt ibi. Sꝫ emere res annexas bñficiū est simoniacū. q2 simon donū spūsancti nō curauit emere (cū fictus erat) sed donū eris. videlꝫ vt ex venditiōe signoꝝ que per eum fierent multiplicantem pecuniam lucraret̄. Hoc argumentū. capituluꝫ. saluator. post ꝑncipium. ¶ Scdo arguit sic ibi. Quisqs res ecclesie largitur aut adipiscitur non ad id ad quod instituta sunt. sed propter ꝓprꝫa lucra. simoniacus est. Sed patronus qui petit aliqd

Dubiū.

Rñsio.

Bñficiatꝫ qdo pōt recipi: infra. 5. ver. hic.

p fructibus. et pmotus q aliqd largit pro eisdē patrono. eas nō largit aut adipiscit ad id ad qd instituti sunt. institute. n. sunt vt cū beneficio gratis dentur. et gratis accipiant. Aliqd igit accipere pro fructib⁹ annexis simoniacū est. Uerūmn fructus p se possunt vendi et cōpositio p his fieri de transactionibus statuimus.

Instantia

¶ Sed cōtra. de esse pmu. c. exhibita. Ibi eniz iurat arbitriū. qz pecunia p decimis fuit assignata

Rūsio

¶ Rūdet Hosti. ibi agebat de iure decimaruz: et sic fiebat resignatio spūalis ibi pbare tēporali. Uñ simo. cōmittebatur aperta sine velamine aliquo. spūalia. n. sicut nō pñt emi sic nec renūciari nec reuerti de simo. querelā. nec permutari ne plati vices ad qōnes fructus tñ decimarū vēdi pñt etiaz laico de loca. et cōdi. vera notat ibi Hosti.

Dubium. An spūalib⁹ anexa pñt vēdi.

¶ Scdo dubitatur. Utrū officiū ministrationū ecclesiaz rerū possit vendi: puta. officiū Iconomi. i. vice dñi / siue aduocati / siue procuratoris / siue castaldi. i. dispēsatoris rerū ecclesiarū foras. Hug. ca. saluator. 1. q. 3. dicit. Qz siue clerico siue laico vendant hmōi officia simoniacus est. Sz glossa ordinaria dicit q alij dicūt q tunc simonia est inepta administratione qñ administratio est talis q hz aliqd sibi spūale annexū: alias nō. Et Inno. ne prelati. c. 1. dicit q officia tēporalia. vt castaldia. si pro pecunia cōcedant. lz als sit turpis questus: tñ nō est simonia. et addit. et sic intelligit. 1. q. 1. saluator. et idem Hosti.

Dubium. An spūalib⁹ anexa pñt locari

¶ Tertio dubitat. Utrz prelati possint locare vel cōducere iurisdictionez spiritualē: puta. Eps. decano. vel subdecano. cōmittit vices. pactū faciēdo de certa quātitate pecunie. Rūdet ne prelati vices suas. ca. 1. q iurisdictionē spiritualem nō licet sub certo pcio statuere: et q qui hec de cetero presumpserit officio suo priuet. et eps cōferendi hoc offm potestatē amittat. Hosti. et Innoc. ibi tenent q obuentiones vendi pñt (vt hic in. c. querelā) dūmō iurisdictio nō vendat. Cōmittat igitur fm Host. iurisdictio simplr. et ex altera pte vendant fruct⁹ ita q cōtractus ex inuicē minime misceat: de rerū pmu. ad qōnes. ¶ Innocē. ne prelati. 6. super. ca. 1. dicit. q si prelatus dicat tu exercebis talem iurisdictionem super tales sacerdotes: et totum lucrū vel pars eius erit tuuz. sz mihi epo vel archidiacono tñ reddes: illicitus est cōtractus et simoniacus fm glossaz ordinariā ibi. Et concordat Innocen. ibi in fine. Sed si diceret. Ego tibi pro salario quatuor libras dabo: et exerce iurisdictionē. et tu mihi dabis totū lucrū licitū est. 22. q. 2. charitatē fm Inno. ibi. et concordat glossa ordinaria. qa hoc est cōstituere salariū pro labore ad quē nō tenet. Ut igitur vitet simonia cōsueuit dici. Cōmitto tibi vices meas. i. iurisdictionē hoc in ordinaria fm glossaz. Caueāt igit accipientes ad firmariā questus indulgentiaruz et ministeria in parrochijs vt portationē aque benedicte et hmōi: qz si accipiūt ad preciū illud qd spūale est: simoniaci: vt sūt hic supra. Si aūt emunt eam tanq̄ officia vt subeant officium ipsiuz procuratoris vel portationis aque benedicte. sunt simoniaci ratione spiritualitatis annexe fm Hug. et glossaz hic supra. Si aūt officium temporale ematur turpis questus est. fz Hug. et Inno. vt hic dictū est de castaldia dubitatiue. 2. et de simonia nō satis. Sed si operas suas locent et laborē nec aliūde habent vñ viuant. nō fm Hosti. q. precedēte arti. 2. post principiū.

Dubium.

¶ Quarto dubitat an presbyter posset calicē cōsecratuz vel alia cōsecrata vendere. Hug. et Gui. dicunt q simonia est si vendat laico. 1. q. 3. saluator.

Instantia

¶ Sed ex pmissis videt q res sacrate vendi pñt per simile. Quia fructus decimarū et castaldie et obuentiones iurisdictionē vēdi pñt. qz sicut in his casibus trasfertur res temporalis sic qd spirituale ius remanet apud ecclesiaz cuius erat: et sic in pposito si vendatur calix vel ornamentū sacratū ius celebrandi vel ministrandi in eis semp remanet ecclesie.

In rebus sacratis pōt vēdi.

¶ Confirmat. Quia nō negant quin possim vendere sacerdoti calicem argēteū dūmō non habeam respectū ad carius vendendū pp̄ter consecrationem. quia in hoc casu separat temporalitas a spiritualitate sicut in venditione fructuū beneficioz. c. ca. 2. etiam in hoc casu laicus est pcurator sacerdotis cui gratis cōcedo consecrationē. ¶ Item. Ad hoc est ratio. Quādo eniz res sunt ita annexe spiritualitati q fm canonem nō est pensandum preciuz rei. sed pensanda est spiritualitas pncipalr tunc si emātur vel vendant est simonia. Uerbi gratia. Ecclesie. et sepulture: ita est per cōstitutionē ecclesie annexa spiritualitas q nō attenditur precium rei: sed vtrobiqz pensatur pncipalr vlus spiritualis. s. q in ecclesia celebretur et in sepulchro sepeliatur. sed precium rerum cōsecratarū non pensat ita annexum spiritualitati quin preciuz ipsius rei potest separari in contractu a spiritualitate quia ratione fructus beneficiorum: nec super hoc est in hoc casu aliquid expressum in contrariuz in canone. sicut nec de fructibus. Sed pari passu currunt in capitul. salua vt pz intuenti. Ergo res sacre possunt vendi non habito respectu ad consecrationez sicut fructus.

¶ Ad hoc. de rerū permu. ad qōnes. Ad hoc plane videtur esse mens litere. ca. saluator. 1. q. 3. ibi enim ponit simonem simoniacum: quia emptio signoz fuit ibi annexa apud euz emptioni. s. s. q nō separabat in contractu apud se finem. ad quē institutum fuit donum spiritussancti ad gratiam dari a cupidine lucri. per operationem signorū cōsequendi. Et est simile vt dicit ibi de ementibus beneficia pp̄ter fructus et castaldiā pp̄ter spirituale annexū: et res sacras pp̄ter lucrū pp̄riū. Hi eniz sunt simoniaci vt expresse ibi hi. §. si qs. Igitur res ecclesiasticas &c. in emptione eniz istorū nō separāt spirituale a tēporali. Igitur cum in venditione rerū sacrarū nō habet iusad venditionē consecrationis. nō erit simo. sicut nec in venditione fructuuz et in alijs.

Rūsio

¶ Nota tamen q res sacre de cōgruitate nō debēt vendi in pp̄ria forma laicis. quia forte sacerdotibus carius ea vellent vendere pp cōsecrationē. et ideo alia iura hoc vetant. sicut de prelati vices suas concedant sub annuo censu: quia ex hoc parati sunt cōducētes ad iudicia et correctiones venialia. et ad peccata dissimulando vt de his publice tractat Host. in sum.

Dubium.

¶ Quinto dubitat circa renūciationes et transactiones: et cōpositiones. quo ad res ecclesiasticas. Quātū ad renūciatores dic. q qñ ex pacto dat vel accipit pro renūciatione sui iuris spūalis simonia est: et si pretextu laborū et expensarū pecuniā accipiat: dūmō cum hoc iuri suo renunciet per se vel cōtrahendo p te. de pactis. c. cū pridem. Quantū ad transactiones seu cōpositiones dic q si qs transigendo. i. cessando ab actione iuris sui. nō tñ cū aduersario cōponit simoniacus est: si talis cōpositio fit cōtra iuri. cōtra aūt est iuri si per seipsuz fiat cum aduersario et ex pacto de transactionibus de cetero: et in glossa nō est cōtra si cōpositio vel transactio mere fiat circa fructus bñficij sic q cōtractus de iure spūali et de fructibus minime misceant vt hic supra dubio pmo et de rerū pmutationibus ad qōnes. ¶ Sed nūqd si in renunciatione iuris sui aut transactione aut cōpositione interueniat pactio de pecunia seu ordinatio auctoritate iudicis pro bono pacis et alijs causis vtilibus est simo. Gfo. dicit q sic: de pactis. cū pridez: et de trāsactionib⁹. c. de cetero. Sz de pcedēdo caplo vbi cōtra est ad cōtriū: qz talē pactionē arbitraria in cōpromissarios factaz tñ tolleraт papa vt ibi. sed si tolleraт tñ igit nō valet a iure. Cōcordat igit glossa ordinaria in pdictis locis q talis cōpositio arbitraria nō valuit ex arbitrio iudicū. sed pp auctoritatē pape superuenientē. Et idē dicit Hostiē. ibi et ne prelati. c. 1. q nō est simoniacū dūmō fiat papa sciente. qz est eius cōstitutionē condere et renouare: et addit. Et iō qdaz dicunt q nō cōmittit simonia. in curia. Intellige dūmō arbitria et pacta fiant de volūtate ipsi⁹ pape cōsentientis: qd vtiqz verū est i his q̄ simoniaca sūt ex cōstōne canonis fm Hosti. ibidē. in glo. de pactis. c. cū pridē. Nec papa in casu pmisso

approbauit arbitrium nisi rõnabili motus sit.ꝓpter proui/
dentiã iudicũ factã pro bono pacis.ꝛ qꝛ placuit partib⁹ ꝛc.
vt hic.c.3. ❡ Sexto dubitaẽ. An ius patronatus possit ven (Dubium.)
di. Dic ꝙ nõ ꝑ se:sed est simonia.qꝛ est spũali annexũ (de iu
re patronatus.c.de iur.ꝛ.ca.ꝗ clerici ꝛ in glo.) sed vendi põt
cũ vniuersitate ſm glo.in dictis capitis ꝛ ſm Inno.ꝛ Hosti.
ibi ꝛ tunc ſm Innocẽ.ꝛ Hosti.trãsit cũ vniuersitate. Ut qñ
venditẽ villa vel castrũ qð in se cõtinet nõ solũ ius patrona/
tus.sed ẽt honorẽ ꝛ districtũ ꝛ iurisdictionem vel ius aliud
vniuersale qð multa iura in se cõtinet.vt hereditas ibi.c.ex
lrĩs ꝛ idẽ est.si obligaẽ ad firmã ibi in textu ꝛ glo. ❡ Sed
si ꝑ se vendaẽ ꝛ sic simoniace cui fiet restitutio: Rñdet glo.
caplõ qui clerici ꝛ Hosti.ibi ꝙ ecclesie cui simoniaca iniu/
ria illata est ꝑ exceptionẽ.i.per separatã venditionẽ. ❡ Sꝫ
qd si ipsa eadem ecclesie emisset ius patronatus a patrono.
Nunqd remanebit pecunia emptionis apud ipsaꝫ ecclesiã.
Rñdet glo.ꝙ ex hoc.c.posset colligi ꝙ pecunia dꝫ remane/
re apud patronũ qꝛ pena spoliationis hic imponiẽ empto/
ri ꝛ nõ venditori:qð nõ videẽ:qꝛ de maleficio suo lucrũ re/
portare nõ dꝫ:vide ibi glossaꝫ. Uel dic sicut ꝑus.i.ꝙ eccl'ie
restituaẽ cui facta est iniuria per venditionẽ. ❡ Septimo
dubitaẽ de ꝑmutationib⁹. Dic ꝙ ꝑmutationes prebendarũ (Dubium.)
de iure fieri non pñt premissa pactione de rerũ ꝑmutationi
bus.quesitũ. Hostiẽ.ibi.nisi ex iusta cã.cessante oĩ pactione (Permu/tatio bñfi/ciorum.)
expressa vel tacita.qꝛ hoc circa spiritualia vel annexa labeꝫ
semper cõtinet simonie. Host.ibi.qñ est pactio facta ad alĩ
qd temporale dandũ vel faciendũ vel remittendũ. ❡ Con (Instantia)
tra.due ecclesie ꝑmutauerũt.sed qꝛ altera alteri in possessio/
nibus spoponderat preter hoc ꝯtractus ꝑmutationis pete/
bat vt certa quãtitas pecunie refundẽda esset:ꝛ que plus ha
buit. ❡ Ibi ad qõnes rñdet Hosti.ꝙ hoc auctoritate supe/ (Rñño)
rioris fieri poterat qñ permutatio fit inter eos qui hñt pro/
prietatẽ in rebus.sꝫ nõ qñ aliqd ꝑmutaẽ vt bñficiũ. ❡ Con (Instantia)
tra. In.c.ad qõnes nõ fiebat auctoritate superioris. Qꝛ text⁹
dicit ꝙ hꝰ permutatio nõ est ꝓhibita.igiẽ a iure. ❡ Rñdet (Rñño.)
ꝛ addit Hosti.ꝙ auctoritas nõ desideraẽ ad purgandũ vi/
tiuꝫ simonie.qꝛ nullũ fuit.sed solũ ad auctoritatẽ alienatio/
nis prestandã prebende. Et est rõ sua quare aliter est in be/
neficiorũ permutationibus ꝛ collegiorũ. Quia in beneficijs
curatus nõ habet aliquid sicut ministrator ꝛ seruus:ꝛ ideo
translatione facta in beneficio nihil põt retinere de accesso/
rio. Sed in ecclesijs collegiorũ de quibus est hoc.c.collegiũ
habet hic ꝓprietatẽ ꝛ dñium.ꝛ ideo translata spiritualitate
põt collegiuꝫ qð spoponderat in possessionibus aliqd sibi
retinere. In hꝰ tamen permutationibus cõtractus minime
misceanẽ. Hosti.ibi. Fiãt igiẽ ita ꝙ tẽporalia hincinde sepa
renẽ.ꝛ fiat ꝑmo ꝑmutatio de ecclesia ad ecclesiaꝫ per se ꝛ se
cundario ex interuallo.ꝛ fiat permutatio de tẽporalibus ad
temporalia refusa pecunie quãtitate. Inno.ibi. Caueant per/
mutantes ne si vna ecclesia plus habeat de spiritualitate ꝗ̃
alia ꝙ ꝓpter hoc plus vel minus pecunie vel alterius tẽpo/
ralitatis tribuaẽ. ❡ Querit Host.ibi. Nunqd si hec separatio (Quesitum.)
nõ fiat sed ꝑmisceanẽ hincinde due tẽporalitates.vt due vil
le habentes duas ecclesias. Nunqd est simonia. Rñdet in
tali permutatione cũ vniuersitate pñt transferre tacite ec/
clesie hincinde etiaꝫ refusa certa ꝗ̃titate pecunie.qꝛ in casu
non estimanẽ spũalia.sed cũ vniuersitate transeũt. ❡ Sed
cũ in permutatione beneficiorum non põt permitti pactio.
Qualis debet esse processus permutationis. Rñdet Hosti.
ꝛ Inno.ibi.c.quesitũ ꝙ potest accedere ad epm̃ ꝛ dicere. Cũ
ego nõ possuꝫ secure morari vel proficere in tali ecclesia ꝑꝑ
inimicitias vel diuersitatẽ lingue:vel quia ecclesia alia ma/
gis vicina est (vel iuste de cã seu cõueniente ſm Hostiẽ.ibi
ca.cũ vniuersoꝝ) supplico vt de mea prebenda vel ecclesia
alij prouideatis ꝛ mihi ꝓuideatis in alia vel tali prouidea/
tis de beneficio meo ꝛ mihi de suo. Potest etiam dicere.
Tali melius competeret mea ecclesia sibi ꝛ mihi sua. Argu
mentum de prebendis inter cetera. ❡ Quantuꝫ ad causas
permutationis dicit Guid.6.de permu.licet.ꝙ causa potest
esse necessitas:vt de simo.quesitũ:vel vtilitas.8.q.1.ꝛ tempo
ris.ꝛ.16.q.vlt.si ꝗs. ❡ Sed nunqd possunt partes inuicem
tractare de hꝰ permutatiõe. Videẽ ꝙ nõ per hoc ꝙ subdit
Innocen.ꝛ Hosti.ibi. Addunt enim sic. Dicant de permuta (Par... pñt tr... ceꝫ gr... peracti... de bñfi... rũ pmu... tione,)
tione sua episcopo.ita tamen ꝙ inter se non fiat pactum nec
ex pactione partium seu tractatu aliqd fiat.sed potius ex of
ficio ꝛ iussione episcopi. Sed hoc dictũ eorũ nõ videẽ exclu
dere omnẽ tractatũ inuicem.sed ꝙ nõ sit tractatus ad aliqd
tẽporale dandũ vel remittendũ vt supra dicit Hosti.c.quesi
tum. Videẽ igitur ꝙ possunt insinuare inuicem voluntates
suas gratuitas sicut hic vt amore dei patronos vt gratuite
consentiant possunt rogare.sic tñ ꝙ causa sit iusta ꝛ totũ stet
in dispositione episcopi.in.c.quesituꝫ ar.est ad hoc. Debito
enim modo põt quilꝫ se disponere ad actũ licitũ ꝛ honestũ
omni vitio excluso.sed debitus modus in susceptione bene/
ficioꝝ est.qñ gratis conferunẽ ꝛ gratis suscipiunẽ.ꝛ tunc ex
cluditur omne vitiuꝫ simonie.qñ sic tractatur cum patrono
ꝛ episcopo:ꝛ inuicem ꝑncipalis intentio non sit ad lucrũ tẽ/
porale seu ad manus a manu.aut lingua.aut obsequio.1.q.2.
saluator. Quia tunc res ordinate sunt ad causas ad quas in/
stitute sunt.vt hic. Ergo hoc modo possunt prius permutan
tes inuicem consensus suos insinuare.ꝛ episcopo.ꝛ patrono:
ac etiam inuicem consentire.dũmodo non sit illicita pactio
nec conscientia.vel fautoria simonie. Vide de rerũ.ꝑmu.ca.
cum vniuersorũ.ꝛ Hosti.ꝛ Inno.ibi. Guid.de permu.6.ca.lꝫ
approbat. Gos.ꝗ dicit ꝙ tractatus inter partes põt interue
nire de permutando.ꝛ hoc ꝙ dicitẽ.ca.licet.cum dicit ꝑmu/
tare volentes.sed tractatus permutationis non.idest pactio
nis.ca.cum vniuersorum. ❡ Sed nunqd si duo permutare
noluerint prebendas suas. Poterit ne habens gratiã de pri/
ma vacatura alteram de illis prebendis iam renunciatis in
manibus epi tanꝗ̃ vacantem acceptare ꝛ obtinere. Dico ꝙ
si fuerit facta in fraudẽ expectantis non valet. Immo care/
bit renũcians habita ꝛ habenda:de renunciationib⁹.si te.6.
ꝛ faciliẽ probaẽ talis fraus ſm formã ibi positã. ❡ Sed po
ne ꝙ beneficia permutantium pertineant ad collationẽ di/
uersorũ episcoporuꝫ aut in diuersis diocesibus fuerint con/
stituta. Quis recipiet permutationẽ Gui.dicit ꝙ nullus põt
permutare nisi singulariter in manibus sui episcopi. Et est
ratio sua. Quia cõmutatio prebendarum est singulariter re
probata nisi episcopus causaꝫ super hoc necessariã inspexe
rit. De rerum permutatione.quesitum. Permutationem nõ
extendam nisi quatenus inuenio determinatum in iure. Sꝫ
hoc determinatur ad clericos tue diocesis in singulari. Ioã.
mona.tenet ꝙ prelati debent cõuenire in vnũ sicut duo ab/
bates.de sen.exc.cuꝫ illorum ad absolutionem monachorũ
de diuersis monasterijs. Nec obstat quod dicit in singulari.
Nam idem iuris est in pluribus episcopis ꝙ in vno. Ioan.
an.dicit ꝙ vtriusqꝫ resignatio fiet in manibus sui episcopi
vel alter alteri cõmittet:qð melius videtur.vt.c.cum illorũ.
❡ Sed pone ꝙ aliqui renunciant in manibus episcopi be/
neficia causa permutationis. Eps cõfert illa beneficia alijs
ꝗ̃ permutare volentibus. Nũqd valet collatio. Dico ꝙ nõ.
in cle.de permu.c.vnico. ❡ Sed nũqd.si prebeo post ꝯsen/
sum meũ alicui vt permutẽ.tñ.nõ pure.sed vt renũciet con/
sanguineo vel amico meo beneficiũ suũ est simo. Dico ꝙ sic
ſm Hosti.ꝛ Inno.de rer.ꝑmu.cũ vniuersoꝝ. Et est argumẽ
tũ pro eis. Qꝛ renũciãdo illi ꝗ non ꝑmutat mecũ in tali pa/
ctione agiẽ de augmẽto pecunie ꝛ lucri sui in vtilitate que
sibi ꝓuenit i amico suo.qð nõ est i mea ꝑmu.vt hic supra.sꝫ
si simo.ꝑmutãs sit decept⁹.puta.ipso ꝑmutãte alter nõ resi/

gnat consanguineo suo. Nunqd pmutans deceptus recuperabit bñficiũ suũ. sic ibi cũ vniuersoꝝ. Hostien. ꝛ Inno. reddũt rõnem. Tũ qꝛ nõ ẽ ꝓmutatio simoniaca sicut nec simoniaca collo bñficij. i. q. i. ordinationes. Tum qꝛ permutatio nõ habuit effectũ subsecutũ. ¶ Octauo dubitatꝰ vtrũ ab his q̃ trãseũt ad religionẽ possit aliqua pecunia reqri aut recipi. Dic ꝙ nõ pacto interueniente: de simonia. nõ satis. ẜm glossaꝝ. ꝛ Hosti. ibi. Sponte tñ ꝛ sine cõditione. ꝛ pura intentione ẜm eos aliqd dare volũtarie nõ prohibentꝛ. Et si monasteriũ sit ita tenue ꝙ nõ sufficit. possunt exigere hoc modo. Frater scias ꝙ nos nõ possumus tibi prouidere. Si vis intrare porta tecum vñ possis viuere. hec glo. Sed Inno. de simonia. c. tua nos. hoc reprobat. Quia crimen simonie nõ excusat paupertas. c. qñ simoniaca. nisi qꝛ moniales pretextu paupertatis. vix alias sine precio recipiebãt. ꝛ ibi cõdemnatur. Et Hosti. capit. nõ satis. tenet mediam viã. Dicit tamen Innoc. ꝙ nõ licet ꝯditionẽ vel pactũ interponere. dicendo cõditionalr. Si vis intrare porta tecum vnde viuas: qꝛ hoc esset simoniacũ vt arguit Innocẽ. Põt tñ dicere si monasteriũ sit pauper. Paupertatẽ nostrã tibi gratis offerimus. caute tñ facies vt tibi prouideas ꝛ tecũ portes vnde viuas. Argumentũ. i. q. z. si qs. Ibi eniꝫ reprehẽdit papa illos q̃ ideo viuunt in collegijs. vt ꝓpria retinẽtes suis sumptibus quos in seculo facerẽt ꝑcant. Igitꝛ a contrario sensu. si in collegijs viuant que fuerunt ꝓpria retinẽtes: sed de superiorũ voluntate vt monasteriũ iuuẽt. nõ est simonia dũmõ pactũ nõ interueniat. Sed supposita op. Hosti. ꝙ per viã insinuationis bone fidei pñt recipientes dicere. Caute facies ꝛc̃. vt supra. ¶ Nunqd possent intrãtes pertractare ꝛ pactionem facere: cum recipiẽtibus ꝙ de voluntate prelatorum pñt de bonis suis que portant aliquã portionẽ sibi retinere ad suaꝫ dispositionẽ: vel ad expensas faciendas in separatis cameris. vel locis: ꝛ silia. Videtꝛ aliqbꝰ ꝙ sic. qꝛ dũmõ fiat de voluntate prelati dispensatũ esse videtꝛ. ¶ Item bona que affert secuꝫ nõ sunt spiritualia nec sunt annexa alicui spirituali. qꝛ persona intrantis cui ãnectũtur tẽporalis est. Igitꝛ nõ est simo. credo per. c. tua nos. ꝙ sit simonia. qꝛ ingressus eius in monasteriũ est spiritualis. qꝛ monachus quẽ suscepit in ingressu spiritual e est. Sed bona eius que affert monasterio ex suo ingressu sunt monasterio annexa rõne suscepte monachationis. qꝛ faciens se monachũ nõ põt ingredi ad monasterium ꝓprietarius. Igitꝛ si ex pactione retinet sibi que attulit cum ex ingressu sunt annexa ꝛ monachationi ꝛ ecclesie cõmittit simoniã. qꝛ emit annexũ spirituali. Et est simile qd̃ hꝫ. i. q. 3. si obiecit. ꝛ. c. saluator. Quia eniꝫ fructus ecclesie sine institutione ꝛ collatione beneficij sunt ꝯ iure bñficio annexi: ideo si ꝓmouendus emit fructus bñficij adipiscendi simonia est: ꝛ idẽ si episcopus aliqd retineat titulo. vt bñficiũ ecclesie sine diuisione cõferatꝛ. ca. i. ꝛ idẽ est si patronus aliqd sibi retineat de iure patronatus. ca. de iure. ꝛ. ca. preterea. ¶ Nec valet ꝙ talis cõtractus vel pactio facta est in ipso ingressu voluntate ꝓlati. Quia talis voluntas nõ est libera sed obligata postq̃ interuenit pactio. ꝛ obligatio pactionis in spiritualibus vel annexis inducit simoniã: de simonia. ca. de hoc in glossa. ¶ Intellige igitꝛ cũ Hostien. c. tua nos. Qꝛ talis insinuatio (expedit vt portes aliqd tecũ vt possis viuere) fienda est sine oĩ pactione ꝛ obligatione seu fraude intentionis simoniace. qꝛ oĩs pactio in receptione ad religionẽ retinẽdi sibi que affert est simonia (vt expressum est. c. tua nos in principio) qd̃ nõ solũ intelligo de recepto ad ꝓfessionẽ sed ad ꝓbationẽ. Nã lꝫ ad seculũ rediẽs põt repetere que attulit tñ q̃diu stat sub lege ꝓbationis monachationis. vitam monachalem opꝫ eũ experiri. Sed abdicatio ꝓprietatis est ita annexa regule monachali vt cõtra eam sũmus pontifex dispẽsare nõ possit de stat. mon. cuꝫ ad monasteriũ in fi. ¶ Sed nunqd potest etiam prelatus alia verba dicere intranti. Videlicet oĩa similia que pactionẽ, obligationeꝫ, vel fraudeꝫ simonie nõ cõtinent: ꝛ pia sint ꝛ charitatiua. Et arguitꝛ ꝙ sic ẜm quãdã glossam. Ordo pauper eo ꝙ recipit istuꝫ non est peioris conditionis q̃ quicũq̃ alius ordo ad quem talẽ inducere possum. Sed si inducerem aliquẽ ad intrandũ aliaꝫ religionẽ q̃ meaꝫ posseꝫ eum instruere ꝙ ipse intuitu mere charitatis ordinem ad queꝫ se vellet transferre reciperet de bonis suis ꝛ possem sibi specificare honestos ꝛ pios vsus. Igitꝛ idẽ de meo possum. Sed nunqd ordo põt aliqd petere in receptione monachi rõne cõsuetudinis vt pro pastu ꝛ hꝫ. Dic ꝙ non ex pactione. de simonia caplo veniens. Qꝛ si sic abbas ꝛ monachi cogendi sunt ad restitutionem pecunie taliter recepte. ꝛ abbas ꝛ maiores monasterij sunt ab executione officij suspendendi (glo. super maiores) idest quorum ꝯsilio abbas regitꝛ (de hoc. c. Jacobꝰ ꝛ Inno. dicit. c. veniẽs) ꝓpter cõuenientiã iudicatꝛ simoniacus. Secus esset si sponte obtulisset. i. q. i. q̃cqd. Quid igitꝛ si de ꝯsuetudie sit ꝙ canonicus de nouo receptus debeat capã facere vel certaꝫ pecunie q̃titatẽ dare fabrice ecclesie: luminarijs: vel in alijs. q̃ in diuinũ cultũ tñ pertinẽt. ¶ Hosti. in sum. de simonia ante medium. Dico cõsuetudinẽ seruandã tanq̃ laudabilem (de simo. ad apostolicã) ꝛ ponit simile ad. hoc si sit ꝯsuetudo ꝙ nõ assignetꝛ prebenda canonico vsq̃ quo capam fecerit põt prebenda retineri quousq̃ fecerit. Similr in hoc casu põt a clerico facto canonico spirituale exigi vt sic de spirituali ad spirituale quedã ꝓmutatio fiat. ¶ Nono dubitatꝛ. An aliqd possit exigi ꝓ sacramentis cõferendis. Rñdet Hostiẽ. de simo. ante mediũ ꝙ nõ: sed ecclesiastica sacrã gratis sunt conferenda. nec q̃cq̃ recipi debeat pro sepulturis aut exequijs mortuoꝝ vel benedictionibus nubentiũ vel alijs sacramentis ecclesiasticis. vel benedictionibus cõferẽdis vel chrismate: nec pro oleo: lꝫ nomen mutetꝛ. de simonia nõ satis. ꝛ. c. cuꝫ in ecclesie ꝛ. i. q. i. si qs episcopus. Verũtamen precipitur ꝙ laudabiles ꝯsuetudines obseruentꝛ. c. ad apostolicã. Hostiẽ. ibi que est vt offeratꝛ candella grossa cũ denarijs vel ꝯ nubẽtibus caput bonis vel aliqd certum: vel aliqd qd̃cũq̃ sit simile. tales enim laudabiles consuetudines sunt seruande: vt patet hic. ꝛ in auctenticis. de sanctis episcopis. §. pro consuetudinibus. Cauendum est tñ ne sacramentũ ecclesiasticũ retineat loco pignoris. sed gratis ꝛ sine dilatione exhibeatur. Addit in sum. ꝛ postea. Per episcopũ loci cogantꝛ laici laudabilẽ ꝯsuetudinẽ obseruare pia deuotione ꝛ fide erga ecclesiam introductã. Et idem ponit glossa ꝛ ꝯsonat textus in fi. vbi dicitꝛ. Qꝛ qs non cogatur aliqd soluere pro ecclesiasticis sacramentis. vel pro quocũq̃ spirituali ẜm Innocen. ca. ad apostolicã. Penitus enim illicitũ. vt. c. audiuimus tenentur exacta duplicare vt ibi. Sꝫ h̃ ẜꝫ Innoc. tñ ꝑtinet ad officiũ episcopi. vt si qs pias ꝛ laudabiles cõsuetudines mutare velit. s. solicitando vel statuendo ꝙ nemo aliqd det ꝓ sepultura vel ꝯsilibꝰ. ꝛ sic dicit. c. ad apostolicã. Nullus tamen cogatur eas seruare vt pro spirituali absoluantꝛ. vt in. ca. audiuimus. Nec obstat ꝙ. c. ad apostolicã dicit compescantꝛ quod intelligendũ est per censurã ecclesiasticã si cõsuetudinẽ laudabilẽ consequentẽ ad susceptionẽ rei spiritualis noluerint seruare. Contra coactores in susceptione sacramentoꝝ vide exquisite per Inno. c. ad apostolicã. ¶ Decimo dubitatꝛ de sacro matrimonij. Utrũ aliqd ꝓ eo posset accipi. Dic ꝙ Innocen. ꝛ glo. de simo. cũ in ecclesie reddunt dicunt ꝙ sic. qꝛ nõ cõfert gratiã. vide allegationes ibi. ¶ Cõtra. Generalis diffinitio sacri est. sacrm est rei sacre signũ efficiens quod figurat. i. q. i. multi res facit sacrm qd̃ ab oĩbus vocatꝛ gratia. ¶ Item. Per formationem Eue de costa Ade. figuratur ꝙ sacramenta fluxerunt a latere chri ẜm Augustinũ sup Jo. Omel. i5. Sꝫ nõ eẽt ꝯgrua hec significatio accepta a com-

Dubium

gio nisi in matrimonio esset gr̄a collata sicut in alijs. ℂ Itē cōfirmat̄ p̄mo. Naꝫ chr̄s instituit oīa sacr̄a ante passionem vt pbat̄. dis. 2. q. 1. artic. 3. ⁊ spāl'r cōmendauit sacr̄m matrimonij. Mat. 6. ⁊. 19. dicens. Quos deus cōiunxit hō nō separet. post mortē xp̄o fluxerunt de latere chr̄i sacr̄a qđ non pōt intelligi quo ad iustificationē. q2 p̄us fuerant instituta. igitur q̄tū ad sanctificationē q̄ fit p gratiā. ℂ Itē f'm Dic. Ecclesia est dei sponsa sine ruga ⁊ sine macula. 24. q. 1. oībus. Sꝫ si sacr̄m matrimonij grāꝫ nō cōfert q̄tū ad matrimonium esset cū macula ⁊ ruga. Naꝫ vetus lex dicebat̄ cū macula ⁊ ruga. q2 ex se nō cōferebat gratiā. ℂ Nec sonant ad hoc. ca. que allegant vt pꝫ intuenti. vbi. c. cōnubia. 32. q. 2. vbi dicit̄ tēpore illo quo cōiugales actus gerunt̄ p̄ntia. s. s. nō dabit ēt si propheta esse videatur qui officio gn̄ōnis obsequit̄. Dōm eniꝫ q ibi distinguit actū cōiugalē q̄ est actus charitatis cōtra cōnubia legitima: ⁊ dicit q cōnubia legitima carent peccato: ⁊ per ꝯñs presentia. s. s. dabit̄ illi sicut in alijs sacramentis. Veruntamen quia in actu ipso carnali cōiugali plusq̄ꝫ in alijs sacramētis fit homo carneus: vt vix etiaꝫ si sit ꝑpheta ogōnē spiritussancti sentiat sicut in alijs sacramētis. ideo dicit q in actibus cōiugalibus nō dat̄ presentia spiritussancti: ⁊ ideo glosa per hoc non excludit qn deus assit. Sed virtutes nō hn̄t operationē: q2 illa hora hō totus carneus efficīt.

Ad obiectionem.

Dubium.

ℂ Undecimo dubitat̄ vtrū accipiens aliqđ p peccato alterius dissimulando seu celando sit simoniacus. R̄ndet̄ de simonia. c. nemo. q si p̄sbyter exenniū vel emolumētū temporale accipiat a quocūqꝫ publice peccāte ne peccatū eius ep̄is vel ministris celet: vel si pp cōsanguineitatem eius vel familiaritatē peccatū eius innotescere detractet. vel si indigne penitentē vel minus indigne gratia vel fauore ad recōciliationē adducit. ℂ Glo. ibi ad absolutionē. ⁊ cū hoc testimoniū recōciliationis offert eideꝫ. vel si digne penitentem liuore aut odio a recōciliatione īpedit est simoniacus. quia simoniacū interesse est vtrūqꝫ. ℂ Qꝫ aūt simoniacū interesse est vtrūqꝫ. pꝫ. q2 tēporale emolumentū accipere est interesse qđ vocat̄ preciū. Respicere aūt cōsanguineitatē vel familiaritatē cui succedūt preces sordide loco muneris. est inter esse qđ vocatur munus a lingua. Accipere aliqđ p recōciliatione indigna facienda vel digna īpedimenta. est interesse qđ vocat̄ obsequiū inhonestū. Sꝫ oīa ista interesse. s. accipere munus a manu. vel a lingua. vel ab obsequio in spiritualibus negocijs. vt hic sunt interesse simoniaca: ⁊ maxime quia presbyter debitor est talis spiritualis debiti. s. denunciare peccatorē: ⁊ ad dignaꝫ penitētiā adducere per euangeliū. Mat. 18. ⁊ ponit̄. 2. q. 1. si peccauit. ⁊ hanc rōnē tangit glos. ℂ Dices. Hec sunt nimis rigorosa. Q2 sic quilꝫ p̄sbyter erit in lite cū parochianis. R̄ndet glo. q. c. nemo. intelligendum est de denunciatione ad penitētiā. nō ergo ad litē. ℂ Dices ad hoc saltē erit briga. Dic q nō dꝫ effugere oēm humanaꝫ brigā pro grege. Quia cum curā accepit honor trāsit cū onere. ⁊ tale onus ⁊ briga est sibi multū meritoriuꝫ ⁊ diuine electionis iudiciū per Greg. 7. q. 1. aduersitas. Vel si sit pusillanimis denunciet prudenter officio iudicis. ⁊ sic erit sine briga. ℂ Ad hoc dices q rigorosuꝫ est dicere q accipiens emolumentū tēporale ⁊ celans peccatū vel adducens insufficiēter penitentē ad recōciliationē ⁊c. sit simoniac⁹. ℂ Propter qđ Inno. ibi ab initio. Dicit q l'ra (simoniacū est vtrūqꝫ) illum casuꝫ excipit. s. si celet crimen ⁊ exponit q2 simoniacum est. i. tale interesse acceptū in modū simonie est puniendum. Sequit̄. Non enim ꝑprie dicit̄ simoniacus q̄ celat per gratiaꝫ crimen alterius ⁊ fouet. ℂ Hostien. ibi ⁊ Glo. etiā p̄mo excipit duos casus a simonia. Prim⁹ si celet ⁊ detractet peccatū publicū innotescere prelato: ⁊ cū dicit. simoniacum est vtrūqꝫ hoc refert ad duos casus sequētes. s. si fauore nō punientē vel minus digne punientē ad recōciliationē adducat

Instantia

R̄nsio

Instantia

R̄nsio

⁊ recōciliationis testimoniū ferat eidem. Scđs est si liuore quocūqꝫ digne penitentē a recōciliatione remoueat. ℂ Sꝫ ꝯtra faciunt argumēta glosse in p̄ncipio. Naꝫ denunciare ⁊ corrigere publicū peccatū tenet̄. Ergo ꝑpter munus h̄ spirituale omittens cōmittit simoniā. Ad hoc est argumētū hic supra de triplici munere. ℂ Sil'r celare ⁊ nō innotescere sūt aliqđ facere vt dis. 36. si qs. §. si relaxauerit. ℂ Propter qđ glossa an̄ finē. tenet q ly. vtrūqꝫ pōt respicere oīa precedētia. Ut duo casus p̄mi p vno habeant̄. ⁊ vltimi pro alio. Sꝫ Innocen. hic exponit ly simoniacū. i. in modaꝫ simonie puniendū. ℂ Sed sine preiudicio pōt dici. q oēs casus isti loquuntur de p̄sbytero ex malis causis ac falsis moto: sec⁹ igit̄ si celaret: ⁊ sic de alijs casibus pietate. aut vtilitate. aut necessitate aut alijs iustis causis bene motus: quia qui spiritu dei aguntur. non sunt sub lege Gal. 5. ⁊. 19. q. 2. due sunt de regu. licet.

Instantia

R̄nsio p⁹

R̄nsio 2⁹

ℂ Duodecimo dubitatur. Nūqđ aliqs pōt vitare oēs laqueos simonie. Dicit̄ q multū iuuāt regule que sequunt̄. Prima vt qs nihil petat. aut recipiat. aut det. vt p̄ncipalis intentio sit dei dona vendere vel emere pp sua lucra. 1. q. 3. saluator. §. qīqs igit̄ res eccl'iasticas ⁊c. ⁊. c. si qs obiecit ⁊. 1. q. 1. ordines ⁊. c. si qs ep̄s ⁊. 1. q. 1: q̄ studet. Nā si gratis det̄ ⁊ gratis accipiat: ⁊ si scđario mutet̄ intentio cōmodi. nō est simonia. de hoc supra. q. de vsuris. q. 1. post p̄n̄. Scđa est quo ad simoniā ad ecclesiaꝫ. s. q nō interueniat pactio in cōtractu: de simonia veniens ⁊. c. tua nos. Tertia est apud deum. s. q nec ea intentione ducat̄. vt per tēporalia bona que offert spiritualia valeat adipisci: nec recipientes ea intentione q nō essent spūalia facturi nisi cōmoda tēporalia essent habituri. c. tua nos. in fine.

Dubium.

Questio septima.

V Trum si super penam simonie cadit dispēsatio. Hic duo. ¶ Prio de pena. ¶ Secundo de eius dispensatione.

Primus articulus. Que sit pena simoniaci. Ubi dicit Hod. q pena simoniaci notorij in ordine sacro est q est suspensus ipso iure quo ad se ⁊ quo ad alios. d. 32. c. preter. Ratio est. Habet enim characterē furtiuū. 1. q. 1. ordines in fi. ideo vti non deberet. Et ideꝫ est de fornicatore notorio ⁊ quo ad se ⁊ quo ad alios: de coha. cleri. ⁊ m'li. c. vestrā ⁊. c. vel in textu. ⁊ l glo. de quo ad se ⁊ quo ad alios. ad differentiaꝫ sacerdotis existētis in peccato mortali: q̄ dicit̄ suspensus quo ad se. sed non quo ad alios: pōt eniꝫ absolui in foro penitētiali ⁊ celebrare. Sꝫ notorie simoniacus in ordine ⁊ notorius fornicator sunt suspensi ipso iure: ēt quo ad alios. ℂ Sed differunt. Naꝫ fornicator nō est suspensus nisi eius peccatū sit notoriū p sn̄iaꝫ vel p ꝯfessionē factā in iure: aut per euidētiā rei q̄ nulla tergiuersatione celari pōt. Simoniacus aūt est ipso iure suspēsus lꝫ crimen sit occultum hoc habes. ca. vlt. ⁊ ibi in glos. de notorio. 3⁹. c. per sn̄iaꝫ. ⁊c. hēs in glo. ibi. c. vestrā. ⁊ etiā si ingererent se notorij ad celebrandū debēt vitari ne audiant̄: vt sic cōfusi ad p̄niaꝫ trahant̄: de coha. cleri. ⁊ mu. vestram ⁊. c. vlt. ℂ Pone nō est notoriū oīno sed est accusatus super simonia. R̄ndet̄ de simonia. ca. accusatus. q talis ꝓhibet̄ missaꝫ celebrare. donec cōstet de veritate. Host. ibi accusatus ⁊ publice infamatus ꝓhibet̄ de quo alia signa habent̄. Quia simonia cuius alia signa apparent mox sui magnitudine alios morbos vincit. ⁊. c. sunt simonia: secus vt dicit in occulto simoniaco. q2 ꝓhibitio nō cadit sup occultis Host. ibi. Idem est quo ad electionē q prohibere eligi accusatus infamatus occultus non sic. Concordat ibi 3rias opiniones. ℂ Sed nunqđ occultus simoniacus in ordine est suspēsus quo ad se ⁊ quo ad alios. Hostiē. in sum. ⁊. c. accusatus. quāqꝫ dicit q sic. sicut occultus excōicatus. ⁊ Go. etiā dicit q sic ⁊ glo. 1. q. 1. reperiuntur. q talis penitere nō pōt. q2 characterem furtiuū hꝫ. Etiam sonat textus hoc. quia non distinguit

S. d. 23. q. 3. ar. 3. c̄ ca medi.

Notorie simoniac⁹ ⁊ fornicarius sūt suspensi.

Differētia simoniaci ⁊ forni.

Dubium.

inter

inter occultū ⁊ manifestū. ¶ Sz Hug. r.q.i.c.reperiunt. di cit φ ipso iure nō sunt suspensi simoniaci a pticipatiōe corporis ⁊ sanguinis christi. nisi in notorio crimine. ⁊ iō subditur ex quo cōstat p̄sbyteruz simoniā ppetrasse. ¶ Sed verius videt. φ sint suspensi pro occulta simonia. qz indigent dispensatione vt infra dicet. lz in foro penitētiali peniterēt.

Dubium.

¶ Sed nūquid ipso iure sunt excōmunicati publici simoniaci in ordine seu detecti. Videt φ sic. p capitulū reperiūtur. Ubi dicit. Decreuimus vt quicūqz deinceps p accipiēda diuini doni dignitate. Sui. maxime pontificali dignitate. φ lz premiū detectus fuerit obtulisse ex eo tēpore se nouerit anathematis opprobrio cōdēnatū. Glo. ibi disputat. Utrū ipso iure sit excōmunicatus: ⁊ videtur dubitare. qz φ dicit cōdēnatum. exponit cōdēnatum a statutis patrū ipso iure ex genere delicti vel alr ex eo tēpore sit excōmunicat⁹. Hug. dicit. Igit qd anathema. hic dicit suspensio ab officio ⁊ separatio a corpore ⁊ sanguine christi. Un̄ subdit exponēdo. Atqz a pticipatione cor. ⁊ san. chri. alienū .i. remotū ipso iure. Gui. Du. recitat sz nō reprobat. ¶ Sed gcquid dicat Hug. nō excludit oēm ⁊ omnimodā excōicationē nō oēm: qz separatio a sacramētis est vna spēs excōicationis lz non illa que est a cōmunione fideliū: ⁊ saltiz de p̄ma loquit hic. vt pz in lr̃a. Non oimodam: qz saltim ⁊ hac p̄ma excōmunicatione sunt excōmunicati notorij simoniaci. Unde dicitur in lr̃a defectus fuerit: ⁊ infra. ex quo illū cōstat ⁊c̄. ¶ Quid sit fama manifestū. notoriū: vide Hosti. ⁊ Jo. de coba. cle. ⁊ mu. c. vestra. ⁊ c. cū nos. ¶ Etiaz merito maximus rigor debet exerceri cōtra simoniacos in ordine. Naz illa tāta est φ p̄hibita est. qz simonia est in vtroqz testamēto cōdēnata 1.q.1.g studet: simonia ēt bñficiaz est simonia. qz probibita per statutū ecclesie tm̄. ⁊ idē est de simonia p ingressu religiōis. ⁊ ideo minus dispensat de si. ca. vi.

Pena simoniaci ñ in ordine.

¶ Sed que pena est de simoniacis nō in ordie. R̄ñdet God. §. que pena. Simoniacus in bñficio vel dignitate cōuictus p accusationez deponit per inquisitionez amouet. vt supra de electionib⁹ p inqsitionem ⁊ idē per denuntiationē. Et est rō. qz nō posset agi penitētia illa vel illo retēto .i. simonia vel bñficio vt 13. d. numeri. Un̄ Hosti. in p̄dicto. §. effectus addit. Et qd di pl in simoniaco in ordine φ suspensus est ipo iure. puto locū habere in simoniaco in dignitate: q executionez dignitatis retinet ipeditaz. Unde gcquid facit gerēdo officiū dignitatis suspensus agit. ⁊ decipit animas subiectorū (vt. s. de elec. dudū rothomag.) ⁊ idē dico in bñficio curā animarū habēte: qz de his duobus idē iudiciū est habēdū. vt cōtinetur in decre. p̄dicta ⁊ ar. s. de filijs p̄sbyter. c. vlti. Sequit in God. Si ꝯo aliqs sit simoniacus in receptione simplicis bñficij vel in collatione bñficij cuiuscūqz. Aut ei⁹ delictū est occultum. Aut notoriū de iure vel de facto. In p̄mo casu simoniacus est ipso iure suspensus. sicut ⁊ qlibet in mortali peccato cōstitut⁹: vt .i.q.i. sacerdotes. In 2° quo ad se ⁊ quo ad alios naz ⁊ accusatus de simonia p̄hibet exequi officiū suū accusatione pendēte. vt supra eo. ti. accusatū.

Dubium.

Pena simoniaci p ingressu religionis.

¶ Itē. Quid sit ex his q p simoniaz recipiūt vel recipiūt ad monachatū. R̄ñdeo. Si per modū accusationis conuicti fuerint. deponēt taz recipiētes q̄ȝ recepti: ⁊ recepti amouentur a locis in quibus recipiunt. ⁊ in monasterijs arctiorib⁹ collocant ad penitentiā peragendā. Recipiētibus autē iniungit penitētia: ⁊ donec eaz peregerint ab executione sacrorū ordinū suspēduntur. vt 2° c. tit. dilect⁹ simula. ¶ Sed instat quare priores isti vel abbates nō remouent ab administratiōe ēt p modū inqsitionis. cū hoc sit pena ordinaria simoniacorū p̄latorū. vt notat. h. c. i. §. de pena. R̄ñdeo illud locū hz i simonia cōmissa in dignitate in qua administrāt. secus in simonia cōmissa in bñficijs ꝯferēdis vel monachis recipiēdis. in quo casu locum hz decre. dilectus. Uel ibi multitudo erat in cā ⁊ vtile nō erat monasterijs veteres amoueri p̄latos. vt sup de renū. c. i. hoc God. ¶ Habitis penis simōie in foro cōscientie. Uideamus de penis in foro cōtētioso. Dic s̄m Jo. in noua summa. φ iudex est.

Pena simoniaci i foro cōtentioso.

¶ Prima nāqz īfamis efficit tam emptor q̄ȝ venditor ⁊ īteruentor. 1.q.3.c. vult. ¶ 2° est pena depositionis cū hac distinctione. Qz simoniacus. Aut est cōuictus in modū accusationis. ⁊ tūc deponit ab officio ⁊ bñficio de conse. cū super. Aut in modū inqsitionis. ⁊ tūc p̄uat bñficio nō oratione: de simonia dilectus. Si tñ sit infamat⁹ tm̄. tunc solū debet se purgare. eo. ca. ad hoc. Aut in modū exceptiōis. ⁊ tunc distingue. Qz aut obijcit alicui simonia vt repellat ab accusatione vel testimonio. ⁊ sic cōuictus nō punit simoniacus. sz tm̄ repellit ab accusando vel testificādo: qz ad hoc nō agit. Et hoc itelligas nisi exceptio cōtingat casuz de quo agit: vt si quis accusat te de simonia: vel q testis iducitur pbatur fuisse pticeps simonie: ⁊ tūc suspenditur ab officio ⁊ bñficio cū simoniaco de ꝯsel. cūz super. Aut obijcit vt repellat a pmotione officij ⁊ beneficij: ⁊ tunc si obijcit ante ꝯfirmationē. ipedit pmouendū simonia pbata. sed nō deicit promotū. qz p hoc nō priuat alijs beneficijs. qz ad hoc nō agit. Si ꝯo excipitur post ꝯfirmationē. sed ante ꝯsecrationē. tunc repellit simoniac⁹ ab obtinēdo. ⁊ ēt ab eo qd p electionē ⁊ ꝯfirmationē obtinuit. Sz priora bñficia retinet: de accu. sup his. ⁊ s̄m Jo. 1.q.1. p̄sbyter. ¶ 3° pena simoniaci est φ ad testificādū cōtra ip̄z admittit qlibet christianus de simonia. si domus. ⁊ a cōtrario sensu. hereticus vel paganus admittit. ¶ Iteruz. Quilibet admittit criminosus de crimine emēdatus: p̄ter cōspiratores ⁊ capitales inimicos. q zelo inuidie vident moueri de si. p tuas. Nota tñ s̄m Ber. φ periuri nō admittent ad testificandū quantūcūqz sint emendati. qz si semel piurus est ad iuramentū ampli⁹ admitti nō dz p̄sump. lr̃is. Hoc tñ fallit in crimine heresis. ¶ Itē. Mediatores ⁊ socij simonie admittant si nō agat criminalr. ⁊ si emolumentū nō fuerint inde assecuti de testi. lib. 6. mediatores. ¶ Itē. Ad accusandū admittit seruus ꝯtra dominū ⁊ qlibet criminosus ⁊ meretrix. de simonia tāta. Hoc itelligitur qn̄ fuerit infamatus de simonia. tunc enim admittunt criminosi. ⁊ viles psone. tam ad accusandum q̄ȝ ad testificāduz: exceptis cōspiratoribus ⁊ capitalibus inimicis. ¶ Sed pone socius simonie accusat simoniacū. Nunquid socius puniet conuicto simoniaco. Dico φ non. 79. dis. si qs pecunia. Unde crimē illud pcedit ad instar lese maiestatis. 3.q.3. lane. Ibi enim remunerant qui pbant crimen. 6.q.1. Uerū hoc itelligas. nisi testis fateat se recepisse pecuniā p simonia cōmissa. vt pter electionē eius cōtra quē agit. qz tunc punitur de elec. p inqsitionem. ¶ Itē. Si ꝯfessus socius non potest probare crimen qd confitetur puniendus est. quia tacere debuit qd pbare nō potuit. 2.q.1. pluribus. s̄m Joan.

§° dist.

Secundus articulus. Que sit dispēsatio simoniaci. Ubi Hosti. in sum. de simonia. §. q dispēsatio. Aut enim aliqs est simoniacus: puta. dedit pecuniā vt ordinaret. ⁊ cū tali simoniaco in ordine sacro nō dispēsat ep̄s: vt d simonia nobis. ⁊ est ar. a maiori. Quia cū simoniaco pmoto ad p̄laturā nō dispensat nisi p papā. ibi. Et vocatur simoniacus. nō solū q dat pecuniā. sed q scit pecuniā dari p se. vel ratū hz ibi in glo. ⁊ .1.q.1. igit simoniaco.

Dubium.

Simoniacus i ordine qūo pt dispēsari.

¶ Sz instat Hosti. sic. Videt qz cū simoniaco in ordine nō possit dispensari etiā p papā. Qz simoniacus necesse hz renūtiare ei qd simonia⁊ acqsiuit. 1.q.1. qs in sanctis. Sed ordini nō pōt renūtiare (cū aie iprimat. 22.q.7. licite) neqz executioni. qz renūtiatio est respectu eius qd habet. Sed talis executionē nō hz. 34.q.6. si res.

Rn̄sio

¶ R̄ñdet talis se pōt vltro offerre ad depositionē. ⁊ sic quātū in eo est renūtiare dz. ⁊ sic qz offert se ad renūtiandū si papa dispenset secū. purgat vitiū

ꝛ.q.ꝛ.ꝑsentiū.Simile est. Nā furti vitiū purgaꝛ re furtiua remanēte apō furē de domini volūtate.ff.de vsur.ca.si fur ꝛ.q.ꝛ.ꝙ qdam. In quattuor casib⁹ simonie nō dispensat papa vide hoc de deci.c.nūc quare. ¶ Sequiꝛ in Hosti.circa questiū. Aut nō est simoniacus in ordine sed simoniac⁹ promotus.i.qꝛ eo ignorāte est pecunia data. Et cū talibus si sit occultū possunt epi dispensare. ¶ 2⁹ ponit aliā distictionē. Aut simoniace acqsiuit bñficium simplex:ꝛ tunc post liberam renuntiationē potest recuperare ipm bñficium.ex dispensatione epi.sm.ca.epo ꝯsentiēte de elec.si aliculus:ꝛ de simonia.ex insinuatione. Aut acqsiuit ꝑlaturā vel dignitatē.ꝛ ad epm venit ꝓprio motu renūtians ꝛ tunc facta renūtiatione poterit recuperare ꝑlaturam ex dispensatione sui episcopi:si vtilitas vel necessitas ecclesie hoc poscat.ꝛ.q.5.ꝑsentium:ꝛ.c.quicūq. Idē habes in glo.de renūtiatione.c.post trāslationē post mediū. ¶ Addit vel breui⁹ dic.ꝙ in simplici bñficio dispensat eps cū ca.ꝛ cū cā ꝛ sine causa.dū tū ꝓrogatiua meritorū illud poscat. Si xo in iudicio cōtenderit.vel vocatus fuit.ꝛ timore ꝓbationū ꝯfessus fuerit nō pōt cū illo illa vice dispensare.de elec.si aliculus ꝛ.ꝛ.q.ꝛ.erga. ¶ Et addit. Quod dixi episcopum dispensare posse.intelligendū est ꝙ nō sibi.sed alijs de socijs suis:si epo ignorante fuit pecunia data.alr non. ¶ Sed si sit simoniacus.i.qꝛ sciuit simoniā interuenisse vel operā dedit.nunquid eps in simplici bñficio cū tali dispensabit. Rñdet ꝙ nō qꝛ calcedon.conciliū ita cōdēnauit simoniacū in bñficio.sꝫ sicut

Dubium.

simoniacū in ordine.ꝛ.q.3.saluator.ꝛ.c.in multis. ¶ Sꝫ nunquid pōt episcopus dispensare cū illo q simoniace sꝫ ignoranter accepit ordinem. Glo.super.c.post translatio.de renuntiationibus dicit ꝙ sic ex m ia.si libere renuntiet.ꝛ.q.5.ꝑsentiū. Et de m ia habeꝛ ibi.c.qcūq. Ubi capitulū diuidiꝛ in tres ptes. In ꝑma diciꝛ ꝙ qdam paruuli fuerūt quibus ignorātibus parētes emerūt ecclesias de qbus dicit Urbanus.ꝙ post renūtiationē possunt ex misericordia in eisdem ecclesijs tolerari.ꝛ a sacris ordinib⁹ ꝓpter hoc nō debēt repelli. ¶ Hu.idē in adultis.si paterne emptionis inscij fuerunt.si tū statim postꝗ̄ sciuerint olno dimittāt. ¶ In 2⁹ dicitur.ꝙ q adulti sibimet emerūt.ecclesijs repudiatis de misericordia poterūt in alijs ecclesijs in suis ordinib⁹ ministrare.ita ꝙ ad maiores nō ꝯscendāt. ¶ In 3⁹ diciꝛ.ꝙ si an canonice ordinati postea ecclesias emerūt.eis dimissis.in eisdeꝫ poterūt de m ia tolerari. Sed in eis ꝑlaturas nō habebunt.

Rñsio

¶ Dic ꝑ totū.ꝙ epus dispensat ex m ia.qꝛ ex iuris rigore debet deponi vt.c.ꝑsentiū.ꝛ sicut q a punit pro culpa aliena sꝫ nō sine cā.6.de re.iur.ꝛ cū est odiū simoniace prauitatis:de simo.ex insinuatione ibi glo.ꝛ qꝛ furtiue ordinez susceperūt sm Hug. ¶ Nec obstat ꝙ.c.ꝑsentium dicit iste cū quo epus dispensat inuitū ꝛ coact.fuisse ordinatū.qꝛ Hu.ibi exponit ipm fuisse inuitū ꝛ coact.i.nolentē fuisse ordinatum simoniace:qd nemo ꝑsumitur.qꝛ vt deponereꝛ vltroneus supplicauit.vt ibi. ¶ Nec ob.ꝙ dispensare hꝫ epus cū fratrib⁹:qꝛ qdaꝫ exponūt hoc vbi eēt ꝯsuetudo:ꝛ pōt exponi vbi eēt iniustꝫ. ¶ Nec ob.qd di.ꝙ epus dispensat ex mia. Quia glosse exponūt illā misericordiā indistincte.nō specificādo.ꝙ sic est misericordia ꝙ nō est ius:vt ibi ꝛ.ꝛ.q.3.ex multis in fi.ꝛ glo.de simonia.ex insinuatione:ꝛ Inno.ibi ꝛ e.c.de simoniace:ꝑ hoc facꝛ.ꝙ papa.c.ꝑsentiū rñdet ꝯsultationi. Uideꝛ igiꝛ statuere ius nō sm rigorē.sed sm tēperantiā eqtatis:vt de si.ꝑ mas. Uide allegatiōes Hosti.in sum.ti.de tempo.or.§.a quo.ver.hic xo.circa hoc ꝙ epus cuꝫ ignorante dispensare pōt.

Dubium.

¶ Sed nūquid epus pōt dispensare in simo.cōmissa circa officia mortuorū.bñdictiones nubētiū.sepulturas.chrismatis.venditiōes sacrorū vasoꝝ.seu vestimentorū:bñdictiones ꝛ ꝯsimiles minores spēs. Dicūt aliqui ꝙ sic.post peractā penitētiā eo ꝙ nō ꝓhibetur ar.2.de sen.ex.nup. Nec ob.ꝛ.q.ꝛ.erga. Quia loqtur in simoniaco ī dignitate sicut ꝛ.2.e.nobis.in fi.ꝛ idē intelligit Joan. Inno. supra de illo qui exigit.vel dat aliqd pro licētia dominādi. Uel cuꝫ magister q exigit aliqd pro clericis ecclesie.a q̄ est bñficiatus aut collectiuā fecit. Et idē est de ꝑsbytero q ꝑncipaliter ꝓpter fauorē vel ꝯsanguinitatē nō denūtiat crimē sui parrochiāi.vel admittit idignū. De his habes de simonia.c.vlt.simonia.

Supra.q.6.ar.vlt.ii.

Dubium.

¶ Sed qd de simonia mētali. Respondet Joā.ibi ꝙ nō eget dispensatione.qꝛ ꝑ cōdignā penitentiā liberatur de simonia.c.vlti.

Dubium.

¶ Sed que pena epi petentis ꝓmissionē ordinati ꝙ super ꝓmissione non ingetabit eum:ꝛ que pena clerici ꝓmittentis. Rñdetur de simonia.c.siquis vbi diciꝛ. Si qs ordinauerit seu ad ordinē ꝑsentauerit aliquē ꝓmissionē vel iuramētū ab illo recipiēs.ꝙ super ꝓmissione vel iussione sua nō ingetet eundē. Ordinator quidem ab executione ordinū per trienniū:ꝛ ordinat⁹ ab ordine sic suscepto.donec dispensationē sup hoc per sedeꝫ apostolicam obtinere meruerint.nouerint se suspensos.

¶ Distinctio.XXIIII. ¶ Questio.I.

¶ Nunc ad considerationeꝫ sacre ordinationis accedamus/septem sunt spiritualiū officioꝝ gradus siue ordines/sicut ex sanctoꝝ patrum dictis aperte traditur ꝛc̄.

Queritur de extrema vnctiōe. ¶ Primo uidēdū de institutione hui⁹ sacramēti. ¶ 2⁹ de eius materia. ¶ 3⁹ de eius forma. ¶ 4⁹ de effectu. ¶ 5⁹ quib⁹ debet conferri. ¶ 6⁹ in quibus partibus.

Primus articulus. Que sit institutio sacramēti extreme vnctionis. Ubi dico ꝙ a christo fuit institutū. Mar.7.vbi diꝛ ꝙ christus misit discipulos suos ꝛ vngebāt oleo ꝛ sanabāt. Postmodū Jacobus in canonica sua exercitiū eius ꝓmulgauit dicens.infirmatur quis in vobis capi.vlti.ꝛc̄.

Secundus articulus. Que sit materia sacramēti extreme vnctionis. Ubi est notādū.ꝙ materia huius sacramēti est oleū oliue ꝛ signaꝛ ꝑ ramū virentis oliue quā colūba detulit ad archā vt habeꝛ de sacra vnctiōe.c.cū venisset ante fi.ꝛ gene.8. ¶ Et ad itelligēdū hoc ca.(vbi hec materia pulchre tractaꝛ)est notādum ꝙ est differētia iter oleuꝫ bñdictum ꝛ chrisma. Nā oleuꝫ bñdictuꝫ est oleū sine mistione.chrisma mistū ex oleo ꝛ balsamo. De oleo bñdicto vnguntꝛ cathecumini añ baptismū ꝛ infirmi in extremis. Hoc habes ibi post ꝑncipiū. ¶ Itē. Hoc oleo vngiꝛ rex in brachio siue in humero vel in armo.ibi circa mediū. Chrismate vngiꝛ eps in capite ꝛ in manib⁹ in consecratione:ꝛ post baptismū paruuli in vertice a ꝑsbytero:ꝛ in fronte.ꝛ in ꝯfirmatiōe ab episcopo ibi vltra mediū. ¶ Itē. Chrismate ꝯsecratur tēpluꝫ/calix/altare/exēplo beati Syluestri ibi ṽ.si. Significatiōes oluꝫ istorū vnctionū vide ibi Ho.ibi diꝛ ꝙ ecclesia etiā vngiꝛ chrismate cū dedicaꝛ altare.cū cōsecratur ꝑmo oleo.2⁹ chrismate. Calix cum bñdicitur chrismate tm̄ vngitur. Hec omnia in episcopali ordinario continentur.§.vngitur.

Supra.d.7.q.2.ar.ii.2.

Tertius arti. Que sit for⁹ extreme vnctionis. Ubi dico ꝙ forma hui⁹ sacramēti est deꝑcatiua sꝫ morē beati Jacobi dicētis. Infirmaꝛ qs in vobis.iducant ꝑsbyteros ꝛ orēt sup eū ꝛc̄. Et vsitaꝛ hec forma sic. Per istā vnctionē ꝛ suaꝫ piissi.mi.idulgeat tibi deus qcquid peccasti ꝛc̄. ¶ Est alia forma ambrosiana.ꝛ hec est indicatiua in qua sic di. Ungo te oleo sāctificato. In noie patris ꝛ fi.ꝛ.s.s.

Dubium

¶ Sed ex diuersitate forme vi ꝙ nō sit sacrm̄. Qꝛ declaratū est.2.q.ꝛ.ar.3. An chr̄s instituit oia sacra in fi.ꝙ lꝫ chr̄s oia instituerit:ꝛ ꝙ ipse ꝑ se formas oiuꝫ formauerit vel has

formas

formas apostoli ab eo acceperũt ⁊ ecclesia ab apostolis: vt de cele. mis. cũ marthe. Sed in aliqua sacramẽtis ecclesia hʒ determinatã formã a quocũqʒ sũt formate. Igit̃ idẽ de isto si sit sacrm̃. ¶ Propter qḋ Ricar. 4. lib. dis. 23. q. 4. ad primũ ar. dicit q̄ cũ beat⁹ Jacobus deprecatiuã tradit. pie credendũ est eã esse formã traditã lʒ nõ inueniat̃ in sua forma scripta. Nã simile diffinit̃ de sacramẽto eucha. de cele. mis. cũ marthe. circa mediũ in fi. q. 1. Et q̄ forma dʒ eẽ depcatiua pbat Tho. 4. dis. 23. q. 2. ar. 2. dupli͛r. Primo ex pte recipiẽtis. Nã hoc sacrm̃ in extremis ɔfertur q̃i suscipiẽs viribus destituit̃. Sed qñ virib⁹ destituit̃ maxime idiget oratione. igit̃ ⁊c̃. Scḋo ex pte miserãtis: nã tunc dat̃ q̃i exeuntes iaʒ desinũt esse de foro ecclesie ⁊ soli⁹ dei misericordie relinquunt̃. Sed tunc maxime idigẽt oratione. ¶ Ad illḋ de Ambrosio. Rñdet Ricar. q̄ cũ forma idicatiua pōt stare veritas sacramẽti. lʒ forma ecclesiastica sit deprecatiua sicut ecõtra vt cũ greci depcantẽ baptiçãt dicẽdo. baptiset̃ seruus christi. ⁊ tñ for⁹ ecclesie est. ego te baptiço ⁊c̃. ¶ Uel dic q̄ indicatio affectus apud deũ est oratio. nã de pe. dis. 1. post mediũ. §. ch̃is quoqʒ dicit̃. q̄ christus laçarũ ad oronẽ pcantium suscitauit: nec tñ fm̃ Aug. ibi ⁊ Hug. inuenit̃ alia oratio nisi sororʒ isinuatio. cũ mittẽtes dixerũt ei. Ecce quẽ amas infirmat̃. Joã. 2. ergo cũ sacerdos vngẽdo dicit. Ungo ⁊c̃. hic ostendit affectus alleuiandi infirmũ. hmõi autẽ insinuatio affectus est apud deum oratio.

Ad arg⁹ vltĩ.

Quartus articulus. Quis sit effect⁹ extreme vnctionis sacramẽtalis. Ubi dico q̄ fʒ doctores: effectus hui⁹ sacramẽti pncipalis est sanitas spũalis. vel curatio venialiũ que ipediunt aiam. Scḋarius est sanitas corporalis. Hoc eniʒ sacrm̃ eo q̄ remittit venialia alleuiat animã que regit corpus. ⁊ illã alleuiãdo ab onere venialiũ remouet molestias corporales si expedit infirmãti de vnctione corporali ⁊ spũali. Qualr̃ iuuant infirmum. habes de sacra vnctione. c. cum peruenisset. post principium.

Quintus articulus. Quib⁹ dʒ ɔferri extrema vnctio. Ubi dico q̄ hoc sacrm̃ est ordinatuʒ pncipaliter ad pfectaʒ curationẽ venialiũ. Ideo nõ dicũt inũgi pauli. q̄r venialib⁹ carẽt: nec frenetici. ⁊ rõne carẽtes: q̄r nõ appetũt. Ideo nõ dẽbẽt inungi. nisi q̃ sana mẽte cõstituti petierunt ac optauerũt. nec q̃ nõ sunt in mortis articulo cõstituti q̄r illi nõ possunt pfecte curari a veniali nisi q̃ egrediãtur ex hac vita. ¶ Nũquid illi q̃ intraturi sunt iustũ bellũ vel mare nauigantẽ. debẽt inungi. Rñdeo q̄ nõ. q̄r tales lʒ sint in periculo mortis fm̃ fortunã. nõ tñ fm̃ nãm. ¶ Nũquid inungi debẽt ipenitentes. Dico q̄ nõ. q̄r illi nõ curant curari. pro q̃bus etiam reliqua sacramenta negantur.

Dubium.

Sextus arti. Quib⁹ partib⁹ dʒ ɔferri extrema vnctio. Ubi notãdũ q̄ ille ptes debẽt inungi p quas a carne peccatũ ɔ̃bitur. Est aũt triplex po⁹ aie p quã anima maxime ɔ̃bit hanc culpã ex cõiunctione carnis. s. sensitiua / gñatiua / ⁊ progressiua. Ideo debent inungi organa sensitiue: scilicet os / oculi / nares / aures / ⁊ manus. Generatiua sunt lũbi siue renes q̃ loco genitaliũ inunguntur. Quidã tñ non inungũt renes. q̄r nõ opʒ vnctionẽ fieri in oĩbus mẽbris q̃bus peccauimus sʒ in pmis radicib⁹. Progressiua iõ pedes vngunt̃. ¶ Et nota q̄ in eadẽ infirmitate plixa. pōt homo pluries inungi. si occurrerit pluries periculũ mortis. q̄r hec medicina respicit statũ infirmãtis ⁊ peccata venialia que i longa infirmitate repetunt̃. ¶ Sed de vnctione manuum pSbyteri in ordinatiõe sua nõ est diffinitũ in ca. sacri. de sacra vnctione. cũ tñ. 16. q. 1. generalr̃. §. ecclesie. sʒ stat̃ ipsi ecclesie q̄ sufficiẽter dĩ. ɔsecrent̃ ⁊ sanctificẽt̃ man⁹ iste. Queritur igit̃. Utrũ cũ ɔsecrent̃ eorũ man⁹ perungi debeant liquore chrismatis. Ricar. dis. 23. cũ pterea. q̄ nec man⁹ diaconi nec pSbyteri. Cõcludit igit̃ p locũ a sufficiẽti diuisiõe q̄ oleo bñdicto vngunt̃ pSbyteri. Hec enim est diuisio imediata ti. de sacra vnctiõe. q̄ oleo vngunt̃. nõ chrismate manus pSbyteri. Tenet glo. ⁊ Hug. ⁊ Hui. c. pterea. dis. 23. p ar. a diuisiõe sufficiẽti. ¶ Et addit Hug. ⁊ credo q̄ talis vnctio sit de subã sacramẽti. ⁊ si de alio liquore vngat̃ pSbyter non erit ordinatus nisi forte de chrismate: q̄r fere eadẽ est benedictio chrismatis ⁊ olei. ⁊ fere eadeʒ est subã. q̄r chrisma est oleũ cũ admistione balsami.

¶ Questio. II.

Utrum si idulgentie ɔcesse a parrochiali sacerdote cũ in extremis inungit aliq̃d valeãt. ¶ Primo vtrũ idulgentie valeãt quãtum sonãt. ¶ 2° ad quãtum summã dierũ aut annorũ possunt cõcedi ab epĩs ac sacerdotibus parrochialib⁹ cõcesse. vt vere valeãt vt sonãt. ¶ 3° q̃lr̃ sunt reuocãde ⁊ examinãde. ne p idiscretionẽ nimis sonẽt.

Primus articulus. An idulgẽtie tãtũ valẽt quantũ sonãt. Ubi sciendũ q̄ circa hoc est multiplex opio. Quidã eniʒ dicũt q̄ hmõi idulgẽtie ab epĩs ac sacerdotib⁹ parrochialib⁹ ɔcesse nõ tãtũ valẽt quãtũ pdicant̃. sʒ vnicuiqʒ tãtũ valẽt quãtũ fides ⁊ deuotio sua exigit. Sʒ dicunt q̄ ecclesia ad hoc ita pnunciat. vt quadaʒ pia fraude hoies ad bñfaciẽdũ alliciant̃: sicut mater pmittẽs filio pomũ ipm̃ ad ambulãdũ puocat. ¶ Sed hoc vr̃ valde periculosum dicere: sicut eniʒ dicit Augu. in epistola quadã ad Hiero. si in sacra scriptura depbenderet̃ aliq̃d falsitatis. iã robur auctoritatis sacre scripture perit sibi si in pdicatione ecclesie aliqua falsitas depbendit̃ nõ eẽnt documẽta alicui⁹ auctoritatis ad roborãdũ fideʒ. ¶ Et ideo alij dixerunt q̄ valẽt quãtũ pnunciãt fm̃ iustã estimationẽ. Non tñ recipiẽtis idulgentiã. Q̄r minus forte estimat idulgentiã pportionãdo eã in mente sua ad paruitatẽ doni qḋ dat. Nec fm̃ estimationẽ dãtis q̃ cuiã minus paruʒ estimare posset proportionãdo eaʒ ad donũ suũ. Sed fm̃ estimationeʒ que est iusta fm̃ iudiciũ bonorũ. pensata cõditione psone ⁊ vtilitate. ⁊ necessitate ecclesie. q̄r vno tẽpore ecclesia plus indiget q̄ꝫ alio. ¶ Sed hec opinio nõ pōt stare. Q̄r fʒ hoc idulgẽtie non p modũ remissionis. sʒ potius p modũ redẽptionis seu arbitratiõis hominũ valerẽt. Et sic pdicatio eccl'ie mẽdacio nõ excusaret̃. cũ q̃nqʒ idulgẽtia pbat̃ longe maior q̄ꝫ iusta estimatio possit opinari oĩbus pdictis cõditionib⁹ pensatis: sicut q̃n papa dat idulgentiã q̄ q̃ vadat ad vnã ecclesiã habeat. 7. annos de idulgẽtia. cuiusmodi ẽt sunt magne idulgẽtie. a beato Gre. in stationib⁹ Rome institute. ¶ Et ideo alij dicũt q̄ quãtitas remissionis in idulgẽtia non est mensurãda fm̃ deuotionẽ tñ suscipientis (vt pma opio dicebat) neqʒ fm̃ quãtitatẽ doni qḋ dat̃ fm̃ arbitriũ hominũ (sicut dicebat 2ª opio) sed fm̃ cãm pro qua idulgentia dat̃. ex qua reputatur q̃s dignus vt talẽ idulgentiaʒ ɔsequatur. Unde fm̃ q̄ accidit ad cãm illã. fm̃ hoc sequit̃ remissionẽ idulgẽtie. vt in toto vel in parte. ¶ Sʒ hoc iterũ nõ potest saluare ɔsuetudinẽ ecclesie. que interdũ pro eadem cã q̃nqʒ maiorẽ. interdũ minorẽ idulgentiã ponit: sicut causis nõ eodẽ mõ se hñtib⁹ semp nõ est idẽ effect⁹. Q̃nqʒ dat̃ vn⁹ ãnus visitantib⁹ ecclesiã vnã q̃nqʒ. 40. dies prout grãm papa facere voluerit ac idulgentiã cõstituere. ¶ Tenet igit̃ Tho. 4. dis. 20. q. 3. ar. 2. q̄ effectus quãtitatis idulgentie accipiẽda est ex cã sumpta ex pte meritorũ christi. ⁊ sanctorʒ ⁊ sancte ecclesie dei. Et hoc sufficit q̄ valeat quãtũ sonat. Passio eniʒ chrĩ ⁊ martyrũ. ⁊ sancta vita ɔfessorʒ. ⁊ virginũ. q̃ in terra passi sunt: magnũ thesaurũ in ecclesia militãte relinquerunt. Quinimo vna sola gutta sanguinis filij dei sufficeret ad remittẽdũ peccata mille mũdorʒ. ¶ Sʒ istũ thesaurʒ reliq̃t Chrĩs beato Petro celesti clauigero ⁊ suis successorib⁹ ad dispẽsandũ singulis prout vult. per se. ⁊ epos. qui cũ Petro capite locũ tenet apostolorũ. Et hoc est qḋ Petro dictũ

Opio 1ª

Reprobatur.

Opio 2ª.

Reprobatur.

Opio 3ª

Reprobatur.

Opio 4ª.

est.ubi da.cla.re.ce.Math.16.Ex abūdantia igit̄ meritoꝝ christi ⁊ ecclesie merito valēt tātū quātū sonāt.cū p papā ⁊ epōs suis subditis applicant̄.Quō aūt cōcedere pñt sacerdotes curati infra arti.2.añ finē.℄ Sed dicit Tho.ubi supra ꝙ pter hanc abūdātiā ex pte chri ⁊ sanctorū (que est cā pncipalis quātitatis valoris ex pte dātis) coexigunt̄ auctoritas.⁊ pietas.⁊ pximi vtilitas.Ex pte recipiētis deuotio ⁊ charitas.Magister autē Host.aliter ponit.6.cās coexactas. Videas eas in Inno.de pe.⁊ re.sup.ca.ꝙ aūt.Sed breuiter pōt dici ꝙ oēs iste cause de necessitate que exigunt̄ exprimūtur in forma idulgētiarū.Et gdē iplicite in illis quas Tho. ponit ex pte plati cū di.misericorditer relaxam⁹.Ex pte recipiētis charitas.⁊ deuotio cum di.vere ꝯfessis ⁊ contritis.

Secundus articulus.Ad quā summā dierū pñt ꝯcedi ab epis ⁊ sacerdotib⁹.Ubi dicendū ꝙ idulgentie a papa date valēt in spāli ad tot dies ⁊ annos quot placet pape:qꝛ ipe est gñalis vicarius dei.Uerūtñ episcopi nō possunt dare ultra.40.dies de pe.⁊ re.cū ex eo.in qbuscūqꝫ casib⁹.6.idulgentie.℄ Propter quorū itellectuꝫ notandū.ꝙ ab antiquo nō erat limitata potestas episcoporū in idulgentijs dādis.nec ēt quin poterāt subsidere populū suū ad recipiēduꝫ idulgentiā de alienis epis in casu ēt in quo ⁊ ipsi darēt idulgentiā pprijs subditis pꝫ de pe.⁊ re.ꝙ aūt.Sed in cōcilio late.c.cū eo.fuit arctata potestas epoꝝ. Primo vt siue ab vno solo siue a plurib⁹ episcopis ōdicet̄ ecclesia nō extēdat̄ idulgētia ultra annū.nec in anniuersario dedicatiōis ultra.40.dies idulta remissio extēdat̄.Secundo ꝙ numerū.40.dierū nō extēderēt in cuiuscūqꝫ causis ibi.in fi.§.hunc.℄ Sꝫ qꝛ glo.dixit ꝙ si excederet̄ numerus.40.dieꝝ adhuc valet.qꝛ papa nō dixit si secus fecerint decreuimus nō valere.Ideo Bonifaci⁹ in.6.lib.c.idulgētie de pe.⁊ re.adiecit.Indulgētie que siue in dedicationib⁹ vel alijs qbuscūqꝫ casibus ꝯcedunt̄ vires nō obtinēt si statutū excesserint cōcilij gñalis.s.cū ex eo.fm oēs glo.℄ Jo.mona.dicit ex hoc.c.reprobat̄ glo.in dicto.c.cū ex eo.⁊ fraus q̄ fiebat cū cōcedētes possunt in lrīs suis dūmodo eorū diocesās nostrā ratā habuerint idul.Addit tñ ultra ꝯciliū nec poterūt cōcedere.Igit̄ nec ultra habere ratā cū in ipsa remissione idulta per papā.fiat restrictio ad.40.dies cum ex eo.

Dubium. ℄ Guil.sup illo nō obtinent dicit in ea pte que adijcit ultra numerū nam hec lrā voluit singulariter tollere ⁊ corrigere glo.qꝛ notauit Ber.ꝙ valēt.℄ Sꝫ nūqd cōstitutio Boni. extēdit se tñ ad idulgētias futuras ⁊ de nouo cōcedendas. Nota ad pus cōcessas:qꝛ.s.pus cōcesse valorē habebant in futurū ēt si statutū excesserint.℄ Est ar.ꝙ nō irritat prius cōcessas qꝛ nō specialr de pteritis in sua cōstitutione mouerit:⁊ ꝯstitutiōes futuris dant formā negocijs nō ad pterita facta trahunt̄.nisi nominatim in eis de pteritis caueat̄.De ꝯstitutionib⁹.c.qm.⁊.c.cognoscētes.Vide glo.℄ Item.In hac cōstitutione addit de nouo Bonifa.ꝙ in qbuscūqꝫ casibus idulgentie nō excedant.c.cū ex eo.Qꝛ ibi phibitio solum erat in dedicationib⁹ ecclesiarū.Igit̄ saltim quātuꝫ ad idulgētias pus cōcessas in qbuscūqꝫ casib⁹ pterq̄ in dedica-

Dubium. tionib⁹ est constitutio noua futura respiciens.℄ Quid igit̄ de eis q adhuc ꝯfirmant cōcessas ⁊ etiaꝫ qñqꝫ cōcedendas.

Rñsio ℄ Excusant se qꝛ modificāt sic rite cōcessas.⁊ rite cōcedēdas.Cū enim dicūt rite cōcessas/forte referūt se fm opionē B.ad cōcessas añ ꝯstitutionē Bonifa.Cū aūt dicūt rite cōcedēdas/forte referūt se ad tēpus possibile futurū.in quo est pole ꝙ papa reuocaret statutū illud Bonifa.⁊ ꝯcederet ꝙ de satisfactione pprioꝝ diocesanoꝝ.possent valere vt an-

Instantia tiqtus p.ca.ꝙ sul.de pe.⁊ re.℄ Sꝫ ex hoc sequr ꝙ solū tenēt in casu quo ratificāt idulgētias ꝯcessas a tēpore Boni. ⁊ cōcedēdas qñ eius ꝯstitutio reuocabit̄.Nihil igit̄ faciūt i effectu vsqueqo illa ꝯstitutio reuocet̄:⁊ sic p toto illo tpe futuro decipiūt animas.Et sic tales idulgentie irrite sunt p c.idulgentie.℄ Attamē arguit̄ in ꝫtiuꝫ.Igitur ratificātes

Rñsio p mo^m argumētatiōis. simplr ⁊ absolute.qꝛ in rei veritate adhuc nihil est.trāsgressores sunt sacroꝝ canonū ⁊ pape iobediētes ꝯtra formā cōsecrationis sue dis.23.q̄qua.℄ Silr eo facto grauiter peccant ex opere qꝺ faciūt.Nā cōtra veritatē p potestatē ⁊ iurisdictionē falso assumptā.populū seducunt.cū nihil est qꝺ faciūt lib.6.de re.iu.Que cōtra ius fiūt debēt p illicitis hri. ℄ Silr graue onus sibimet ipsis iponunt.Nā cū ipꝫ opus suū operāt̄.s.remissio seu idulgētia p eos facta nihil est.⁊ q̄tum in eis est.ipsi iaꝫ dederunt.Igit̄ ex facto suo tenent̄ eis in tātū subuenire quātū eis dederūt.Cū enim sub ꝯfidentia illius idulgētie amici omiserūt multa suffragia ꝯferre.⁊ ex fraude eoꝝ.ergo tenent̄ eis tot suffragia ꝯferre in quot fuerūt eis cā dāni.Nā qui cām dāni dedit damnū dedisse vꝫ. De iniurijs ⁊ dāno dato.c.vltimo.Et que dicta sunt ꝯ ratificantes ꝯcludūt ꝯtra dātes.℄ Rōnes sūt quare papa pōt

Papa pōt dare indulgentias. alij autem ab eo. restringere ⁊ debuit.habes p Inno.cuꝫ ex eo.Ubi sic dicit. Hanc restitutionē facere potuit papa.qꝛ minores plati hāc habēt potestatē ab eo:⁊ ipe a solo deo.21.di.i nouo.⁊.23.di. c.1.Ergo aliquos restringere pōt rōne pncipatus ⁊ iurisdictionis quā hꝫ sup oēs:⁊ maxime cū hoc fecerit ex iusta cā scilꝫ ne vilescerēt.c.cū ex eo.℄ Et addit Innocē.c.cū ex eo. Lꝫ restricta sit hec potestas in idulgētijs que fiunt publice. nō tñ itelligo restrictā in foro penitētiali qn possunt annos prout volūt idulgere dūmodo districte faciāt.℄ Sed nūquid pter papā ⁊ epōs possunt dare idulgentias qcūqꝫ alij.

Dubium Dic ꝙ pter papā ⁊ episcopos pñt archiepi p totā puinciaꝫ suam.40.dies dare de pe.⁊ re.nostro.℄ Quid igit̄ si eideꝫ

Epi pñt ꝯferre indulgētias cōcesserit dioces.40.dies ⁊ metropolitan⁹.40.dies.Nūqd dās elemosynā habebit.88.dies.Hos.de pe.⁊ re.§.qs possit in sum.dic̄ ꝙ sic in illa diocesi.qꝛ neuter excedit cū vtriqꝫ sit cōcessuꝫ in suis subditis idulgētias dare capi.cū ex eo.⁊ capi.nostro.℄ Itē.Legatus missus a latere pape pōt dare ppetuas idulgētias Ber.cōtradicit.Qꝛ epali dignitati sunt sup de exce.prelat.accedētibus.⁊ sic nō epūs.ipsas dare non pōt ar.su.de con.ec.aqua.℄ Rñdet Hostiē.ibi pōt dici.ꝙ

Legat⁹ pōt ꝯferre indulgētias epal dignitatis.s.iurisdictionis sūt.nō dico epalis ordi.⁊ sic electus ꝯfirmatus:sicut ēt ꝯsuetudo approbat.ipsas facere pōt ar.su.de elec.transmissa.Qꝛ igit̄ talis iurisdictioneꝫ hꝫ epaleꝫ.vt ibi.ēt pōt soluere ⁊ ligare ⁊ has remissiones facere ex quo ppri⁹ index est:vt pꝫ infra.c.℄ Qꝺ aūt dicit Hostien.Tutius tñ faciet talis si se abstineat maxime si sacerdos nō sit.qꝛ talis nō videt̄ habē potestatē clauiū.Hoc dicit quo ad penitētias iniūgēdas vel ipsarū relaxationes q̄ soli psbyteri tñ:vt no.su.c.§.quid remittat.℄ Sꝫ nūquid

Dubium. Abbas. abbas pōt ꝯcedere idulgētias.Dico ꝙ nō.nec inferior episcopo.ad quē hec dignitas ptinet.nisi forsan spāli ꝯcessione, aut alia legitima se valeat tueri.Glo.legitima cā:puta.ꝯsuetudine pscripta que dat iurisdictionē:de officio.c.vlti.℄ Sꝫ

Dubium. Sacerdos prochial infra.q.3.arti.3. nūquid sacerdos curatus pōt idulgētias dare.Rñdet Hostien.ibi ꝙ pōt dare puatas que sunt in ꝯfessionib⁹ vel de licētia ipsius al⁹.q potestatē eius habet nō tñ pōt dare generales.℄ Inno.c.cū ex eo dicit ꝙ oratio est fm quosdā.Nā aliud est dare lrās gñales idulgētiarū qꝺ est ēt iurisdictionis.Aliud est in absolōne penitētis puidere diuersos modos liberādi a penis.qꝺ est tñ officiū sacerdotale Tho.li. 4.dis.20.ar.4.q.3.tenet ꝙ solus epūs pōt dare idulgētias pprie dictas.qꝛ solus est sponsus ecclesie.ideo solus hꝫ annulū.curati sunt coadiutores tñ:sed sponso cōpetit distribuere q̄ sponse sꝫ nō coadiutori.℄ Ad ꝯcordādā varietatū nota ꝙ

Indulgētiaꝝ.4.differētie. idulgētie.Quedā sunt gratis suffragatorie sicut pticipatiue quorūcūqꝫ suffragioꝝ quā idulgētiā obtinēt viui ⁊ mortui ⁊ illas pōt qlibet supior collegij dare.pōt eniꝫ pticipationē cōcedere per.40.dies.vel p quot placet vel p.30.missas ⁊

sic de

sic de oib⁹ bonis opib⁹ colligit. Rō sʒ Tho. 4. d. 40. q. 4. Quia g cōgregationi pest pōt operas subditorū ⁊ ītētionē illorū cōicare ⁊ applicare/⁊ determinare alijs prout vult. ℂ Itē. Quedā sunt idulgētie gratis arbitrarie. Q2 curatus pōt arbitrarias penitētias ⁊ remissiones iniungere. ⁊ sic curatus qlibet in foro penitētie idulgētias facere seu remissiones de pe. di. 1. c. ɔsideret. ℂ Itē. Quedā digne a pena liberatione sicut cū superior cōdignā penitētiā īposuit: ⁊ sic qlibet penitētiā condignā īponēs plenariā idulgentiā facit. Iuxta illud. Quorū remiseritis peccata ⁊c. Joan. 20. ℂ Item. Quedā sunt merito de iniūctis penitētijs remissorie. ⁊ ille sole vocant̄ pprie idulgentie. c. cū ex eo. ⁊ iste concedantur ab episcopis ⁊ vocantur generales ab Innocen.

Tertius articulus. Quō idulgētie sint examinãde ne p idiscretionē nimis sonēt. Ubi nota q idulgentie date ab antiquo nouo iure sunt reuocate. ⁊ examinate: de reuocatione habes. 6. de pe. c. idulgentie. vt hic supra.

Indulgē(tie) nō sunt nimis largiende.

ℂ Itē. In cle. de pe. ⁊ re. c. ab vsib⁹: vbi sic dī. Cū aliqui de testorib⁹ sup vot[i]s dispēsent. ⁊ a piurijs. homicidijs ⁊ peccatis alijs sibi ɔfitētes absoluāt. male ablata incerta data sibi aliqua pecunie quātitate remittāt: tertiā aut quartā partem de pe. iniunctis relaxēt. animas tres vel plures parentū vel amicorū illorū q elemosynas eis ɔferunt de purgatorio (vt asserunt mendaciter extrahāt) ⁊ ad gaudia paradisi perducant: hīs factoribus locorū quorū questores existūt remissionē plenariā peccatorū idulgeāt: ⁊ alīq ex ipsis eos a pena ⁊ culpa (vt eorū verbis vtamur) absoluant: nos abusus hō p quos censura vilescit ecclesiastica. ⁊ clauiū ecclesie auctoritas deducit̄ in cōtēptū: oīmode aboleri volētes ea p quoscunqʒ questores fieri aut tētari: decetero districtius inhibemus oīa ⁊ singula pⁱuilegia si que sup pmissis vel eorū aliq̄ sint aliquib⁹ ordinib⁹ vel psonis questorū hō quōcūqʒ concessa: ne ipsorū ptextu sit eis materia talia vlteri⁹ psumēdi auctoritate apostolica quātū ad pmissa penitus reuocātes.

Grauiter sūt puniēdi q ɔ publicationē idulgētiarum delinquunt.

ℂ De examine habes. Nā examinādi sunt vt dicit̄. c. cum ex eo. in pncipio. q vbi apostolicas lr̄as vel diocesani epī habuerint quolibet nō admittant̄. Silr̄ nō pmittant̄ ipsi populo pdicare. nec aliud exponere q̄ in literis concedimr supradictis. Lr̄as quoqʒ apostolicas diocesani epī nequid fraudis cōmitti valeat p easdē anteq̄ admittant̄ questores examinēt diligēter. ℂ Sed que pena religiosorū est q idulgētias idiscretas pnunciāt. Dic q pnunciare idiscretas indulgētias phibetur eis in vtute obedīētie ⁊ interminatiōe maledictionis eterne: ⁊ si hoc attētare psumpserint p duos menses subiaceāt penis illis que sm̄ eorū regulā vel statuta pro grauib⁹ culpis eis ɔsueuerūt īponi sup qbus absqʒ manifesta necessitate cū eis nō valeat dispensari in cle. de pⁱui. c. religiosi. ān finē.

Indulgētie idiscrete.

ℂ Sed quas dices indiscretas. Dic q sunt sine auctoritate ⁊ sine legitima cōcessione. vt hic supra in principio scđi articuli. Uel que sunt reuocate vt hic in. 3.

Dubium.

ℂ Sʒ pone vnus epūs celebrat missaʒ in aliena dioces[i]. Dicit diacono q pnūciat. 40. dies audiētib⁹ missaʒ. Nūquid sūt idiscrete. ℂ Dicūt qdā. q si psumat de ratihabitiōe diocesani loci q nō sunt idiscrete. Uidet̄ tñ ɔ. nisi exp̄meret in pnūciando dūmodo diocesanus eaʒ ratā habuerit. ℂ Alij dicūt q nō sunt idiscrete. q2 in ɔcilio puinciali ɔcedunt ad inuicē q qlibet alteri⁹ diocesis possit in pōtificalib⁹ celebrare ⁊ idulgētias dare. de quo dubitarē.

ℂ Questio. III.

VTrum indulgētie sint principalr̄ date in hac vita vt liberēt a pena purgatorij. ¶ Primo de quesito. ¶ 2° an possint dari post hanc vitam. ¶ Tertio an possint dari culpa ⁊ a pena.

Indulgētie dant̄ in hac vita p penis purgatorij.

Primus articu. An idulgētie sint date vt in hac vita liberemur a penis purgatorij. Ubi sciēdū q Hosti. in summa titulo de pe. §. ad qd valēt. an̄ finē. tenet q operant̄ in purgatorio. Unī ɔsulit q qui in hac vita acqsierunt idulgētias eas reseruēt vsqʒ ad purgatoriū: q2 nescit vtrū sacerdos īposuit sibi penitētiā sufficientē. cū p quolibet mortali debeat̄ penitētia septennis: ⁊ q2 qđ nō est purgatū in hac vita debeat purgari in purgatorio. fatu⁹ est igit̄ q remissiones sibi acqsitas nō reseruat vsqʒ ad purgatoriū. ℂ Et confirmat. Q2 si eas reseruauerit tot dieb⁹ minus erit in purgatorio quot sunt sibi remissi. Sed ibi non est maior necessitas remissiōis q̄ hic. q2 ignis purgatorij lʒ etern⁹ nō sit: tñ maior est pena q̄ vnq̄ aliq̄ passus est in hac vita. lʒ martyres mirabilia passi sunt tormenta: de pe. di. 7. in fine. Igit̄ vsqʒ ad purgatoriū sunt seruāde. ℂ Hoc etiaʒ cōsulit Tho. 4. lib. di. vigesima. q. 2. ar. 1. ad arg⁹. ℂ Ad hoc vidēdū est in glo. c. qđ aūt de pe. ⁊ re. op. 1. Et addit Hosti. Et sic itelligas remissiones de qbus papa ⁊ inferiores dicūt in literis suis. tñ de iniūcta penitētia relaxam⁹. Et ideo dicit. c. cū ex eo bene an̄ mediū. vbi terīj dicūt ⁊ Innoc. de pe. ⁊ re. cōcordat. c. qđ aūt. ⁊ sic tenēt Hosti. in lectura ⁊ Innocē. Q2 cuʒ dī remitto annū de penitētia iniuncta tñ valet ac si diceret̄ tāto min⁹ punieris in purgatorio quātū eēt si vno āno egisses penitētiā in hac vita.

Instantia

ℂ Sed ɔtrariū hō tenet Hosti. in sum. Naʒ Hosti. in sum. de pe. ⁊ re. §. ad quid valēt. querit sic. Si is cui iniuncta est pnīa septennis det septē denarios p talib⁹ idulgētijs acqrendiʒ. Nunqd est oīno liberatus. Scripsit Ray. vt dicit q nō pōt scire aliqs mortalis nisi sibi eēt diuinitus reuelatū. Sʒ Hosti. dicit tu dicis credendū esse q oīno liberat⁹ est de quo dubiū nō est qđ ad ecclesiā militātē. Unde nec tenet̄ vlterius ieiunare. Nā p intelligētiā iniuncte penitētie remitteret̄. vt pʒ. 2. e. c. cū ex eo. §. ad hoc. Sed Innocē. c. qđ aūt. cōtradicit. Querit̄ enīʒ qd sonat illud verbū remitto tibi vnū annū de iniuncta penitētia. Rn̄det q qbusdam videt̄ is esse ɔsensus verborū horū. Remitto tibi vnū annū de iniūcta penitētia. i. tñ min⁹ penitebis in purgatorio quātū eēt si vno āno ɔtinuo egisses pniam in hac vita. Et addit ad pmū ppositū. Nec credant q pp̄ter idulgētias has generales vnq̄ min⁹ tenent̄ agere penitētiā in hac vita. Et addit. Horū dictū satis videt̄ ɔcordare eqpollēti.

Rn̄sio.

ℂ Et ideo correxit se (ca. cū ex eo. bene ante mediū) de hoc q dixit in sum. Et recitat ⁊ approbat op. Innocen. ⁊ scribit eā ibi de verbo ad verbū: exp̄mens q nihilominus tenet̄ agere penitētiā in hac vita glo. sup. c. qđ aūt. de peni. ⁊ remissio. distinguit. Aut q iniungit penitētiā concedit vt eā p idulgētias vel in totuʒ vel in partē redimat. ⁊ tunc valēt ad relaxationē penitētie iniuncte aliogn nō. Ad idē est glossa Alani ibi ⁊ hoc est rōnabile. q2 tunc p spēʒ genus illud exponit̄ cū dicit̄ de penitētijs iniūctis: ⁊ generi p spēm derogat̄. 6. de re. iu. ⁊ als cōtra. nam ibi dicit̄ in genere non inueniuntur quippe in specie. q2 in specie non esset verisimiliter concessiturus vt in proposito.

Secundus articulus. An indulgētie dari possint defunctis post hanc vitā ⁊ liberare a penis purgatorij.

Rn̄sio p(ri)me opi(ni)o(nis).

ℂ Rn̄det Hosti. ti. de remis. §. vbi operantur. Dic q nō. q2 potestas clauiū nō se extēdit nisi ad eos q sūt de foro ecclesie sed mortui sunt de foro dei tñ.

Arg⁹.

ℂ Arguit ɔ se q sunt de foro nostro. su. §. qbus pro su. Q2 post mortem qñqʒ absoluūt̄ excōmunicati de sen. ex. a nobis: vbi dī. Si signa penitētie apparuerint in defuncto excōicato bn̄ficiuʒ absolutiōis ei īpēdat̄.

Rn̄sio

ℂ Rn̄det q illa absolutio nō operatur remissionē vinculi excōicationis in purgatorio. q2 penitens fuerat p casuʒ apud deū absolutus. Tollit igit̄ vinculū quo apđ ecclesiā ⁊ super terrā fuerat cōmunione christiana puatus. ⁊ dispensat̄ cū lege. nō vt cōicet̄ mortuo cui nō est cōmunicatū viuo. Dispensat siquidē in casu. vbi necessitas tēporis nō cōtēptus religionis absolutionē ecclesie

Opio 2ª. Argᵐ pᵐ

De peccato in spūsctm. [handwritten marginal note]

exclusit. Hoc ex textu. ¶ Sz q remissiões possunt fieri p mortuis pbaẽ per Greg. dis. 25. c. qualr. Nã arguit sic. Veritas dicit. Qui peccaverit in spūm sanctū nõ remittetur ei hic: nec in futuro. Matth. 12. & Lu. 12. Sz in hoc dicto daẽ intelligi quasdã culpas que in hoc seculo possunt relaxari & quasdã in futuro. s. de qbus penitẽtia est assumpta. Igiẽ cuz generalr dicit veritas. q quedã remittunẽ in futuro generaliter est illa remissio itelligẽda p quecũqz suffragia siue sint orões siue itelligẽtie. Propter qd tenet Tho. 4. dis. 45. q. 2. ar. 3. q. 2. si idulgẽtia sub hac forma fiat quicunqz fecerit hoc vel illud, ipse & pater eius. vel quicũqz alius ei adiunct⁹ in purgatorio detẽtus tñ idulgẽtie habebit de tali idulgentia nõ solũ viuo: sed ẽt mortuo pderit.

Argᵐ 2ᵐ

¶ Pro hac opione facit qd dicĩ de translatione epozum. c. quanto. q papa est verus vicarius nõ solũ puri hominis sed veri dei: & ideo necessitate vel vtilitate pensata: nõ humana: sz potius diuina auctoritate dissoluit. & non solũ in terris. qz dicit Apostolus q christus iudex est viuorũ & mortuorũ. Igiẽ pie pensata christi auctoritate viuos & mortuos dissoluet.

Argᵐ 3ᵐ

¶ Itẽ. Ad h est optimũ argᵐ qz christus cõmittẽs Petro vlem potestatem loqtur de cõmissione imediata dicens. Matth. 16. qdcũqz solueris sup terrã. c. eo. & in ce. Sed q est in purgatorio nõ est in celo. Igiẽ censeẽ sub claue Petri que soluit in terris. Sed in purgatorio nõ soluit nisi a pena purgatorij. g. ¶ Nec valet. Igiẽ posset oẽs animas vnico flatu a purgatorio absoluere cũ idulgẽtia in virtute passiõis christi tãtũ valet quãtũ sonat. Nã rñdet Tho. vbi supra. q nõ sequiẽ. Qz ad hoc q idulgẽtie valeãt reqritur cã cõueniens. s. vtilitas & honor dei & ecclesie. silr & tẽperantia eqtatis. Et sic si iste cause & alie nõ saluarenẽ in tãta pdigalitate que oẽs siẽ absoluerenẽ. Et declaraẽ. Nam christi cõmissio itelligẽda est fieri fm virtutẽ. Sed hoc nõ est fm virtutẽ. si p clausulã qdcũqz solueris &c. nõ itelligereẽ remissio pene pro pctõ quo ad minimũ gradũ pene. qz hoc esset parcitas. sic nec si p illã fieret remissio totalis vnico flatu qz hoc esset pdigalitas.

Instantia

¶ Contra. ego eadẽ rõne dicã q in baptismo p clausulaz. nisi qs renatus Jo. 3. &c. nõ remittiẽ culpa & ois pena. qz hoc eẽt pdigalitas sicut ibi hoc fm de pe. dis. 7. c. hoc autẽ in fi.

Rñsio

¶ Rñdeo secus est de vere ꝯuersis & totalr. & de post cõuersionẽ relapsis. nã quo ad cõuersos ad religionẽ oẽ votum & penitẽtia trãsit in votũ religionis. puniunẽ tñ si post delinquãt. de vo. scripture in textu & in glossa sic hic.

Reprobatur.

¶ Cõtra hanc deductionẽ arguiẽ. Nã in his que cõcernũt auctoritatẽ ecclesie opz sequi diffinitionez sedis apostolice. Sed de pe. & re. c. qd aũt. diffinitũ est q nullus põt remissiones peccatorũ que vocanẽ idulgẽtie ꝯferre nisi pprius iudex & platus. Igiẽ cũ illi q sunt in purgatorio sint de foro dei tñ deũ habẽtes iudicẽ. a solo deo põt fieri eis remissio: sic exponit Inno. ibi. Minor ista accipiẽ ab euãgelio. Vicarius enim aut cõmissarius nõ põt excedere limites cõmissiõis sue. Sed Petro generali vicario non cõmittiẽ absoluere nisi super terrã. & in ce. ibi qdcũqz ligaueris. Matth. 16. &c. Ergo in purgatorio nõ põt. Sic restringiẽ. 24. q. 2. c. 1. vbi diciẽ. Super terrã dicit domin⁹ nõ sub terra. ostẽdens. q viuentes soluere possumus. Sic restringiẽ potestas Petri ad celũ & terrã dis. 22. c. oẽs. §. ipm: & de transla. epozũ quãto. q nõ hõ.

Instantia

¶ Sed cõtra hoc sunt argumẽta. Nã. 24. q. 2. ca. sane. excõmunicanẽ heretici post mortez. & eadẽ rõne iniuste cõdẽnati soluunẽ. ¶ Itẽ. 13. q. 2. cũ tẽpus. pro mortuis fiũt orationes & sacrificia pro remissione peccatorũ: igiẽ & idulgẽtie.

Rñsio

¶ Ad pmũ rñdet Gui. ibi. c. 1. Qz nõ excõicatur hereticus mortuus vt amplr ligeẽ. sed i detestationẽ criminis vt ceteri pborrescant. & dicit q idem est si in notorio crimine discedat. ¶ Ad 2ᵐ rñdet Inno. de pe. & re. c. qd aũt. Qd non est simile qz idulgẽtie fiunt rõne iurisdictiõis & fori. orationes aũt & hõ ex abũdantia charitatis. Sz iurisdictio respectu mortuorũ cessat in morte & charitas nũqz excidit. 1. ad Co. 13. ¶ Ad argumẽta p opione Tho. dic ad pmũ q vez cõcludit q in futuro est remissio sed p dei iurisdictionẽ nõ vicarij dei. ¶ Ad 2ᵐ dic q nõ est vicari⁹ habẽs arctationẽ sup terrã vel sub terra. ¶ Ad 3ᵐ dic q imediata est oino qz ad soluere & ligare in celo & in terra restrictiue non ampliatiue ad oẽz aliũ locũ. ¶ Ad illud qd dici posset q qñqz cõceditur idulgẽtia assumẽtib⁹ crucẽ ad peregrinãdũ in terrã sanctã pro animab⁹ parentũ. Rñdet Inno. c. qd aũ. q hoc nõ fit vt remittat p idulgẽtiã penã purgatorij. sz qz si peregrineẽ vel faciat elemosynã p defuncto in loco ad hoc per prelatos ordinato: plus valet sibi defuncto & alijs qz si alibi fieret. Et silr dicendũ est de silibus. ¶ Ista questio videẽ esse determinata in cõcilio vienẽ. de pe. & re. c. abusionib⁹. ibi eniz vocat abusiones absolutiões questorũ dis. 3. arti. 4. pte penitẽtie. Sed addit q mẽdaciter asserũt q dicũt aias extrahere de purgatorio. Joã. an. mẽdaciter. qz cũ hinc exierint dei iudicio sunt reseruati dis. 25. c. qualr. Vbi expresse dz qualis qsqz hinc ingrediẽ talis in iudicio pñtabiẽ. sz sit igne purgãdus añ vltimũ iudiciũ. Nã deuz hz statum iudicez cũ hinc egrediẽ: & sub eo purgaẽ. Gui. qualis &c. i. iustus vel iniustus fm Aug. & Hu. talia in iudicio presentabitur.

Papa pt oẽ a pena remittere.

Tertius articulus. Nũqd papa põt generalr oẽs absoluere a culpa & a pena. Dico q sic vbi causa subesset & deuotio. sicut fit in anno iubilei: quantũ ad oẽs ꝯfluentes ad idulgentias Romanas. Sic tenet Hosti. §. ad. qd in fi. de remissionib⁹. ¶ Sed nũquid simplex sacerdos posset subditũ suum absoluere a culpa & a pena. Rñdet ibi Hosti. q si absoluat dicens ab oibus his peccatis & alijs de qb⁹ nõ recordaris absoluo te & iniũgim⁹ p pnia q vadas vltra mare vl q p triẽniũ facias hãc pniaz & tibi auctẽ ecclie & nostra oium satisfactionũ aliã remittẽtes. ita hac cõpleta & ex curato iniuncta nõ est credẽduz q vlteri⁹ in purgatorio affligiẽ. sz pibyter oneret se aliqñ. Sed sz in foro penitẽtiali & puato vt diẽ possit sacerdos remissionẽ facere & in totuz (fm q dictũ est) in publico tñ & solẽniter hoc nõ põt etiaz eps cũ ipsi⁹ potestas ad annũ & 40. dies restringaẽ.

Dubium. Sacerdos qño pt ab oib⁹ peccatis absoluere fm Hosti. 4. q. 3. ar. 2.

Reprobatur Ho.

¶ Sz hoc dicere tutũ nõ videẽ. Primo qz sz in for⁹ suo & in spãli non sit restricta potestas simpliciũ sacerdotũ & taz magna absolutione: tñ verisilr pñmitur q ex itẽtione superiorũ sit eis talis potestas restricta in foro penitẽtiali. Qz illis maiora itelliganẽ phibita qbus vetita sunt minora de sen. ex. cũ illorũ. Sed minores casus in foro penitẽtiali qz absolutio a culpa & a pena reseruata sunt sedi apostolice vt pz de dispẽsationibus & absolõnib⁹ illicitis. ¶ Itẽ. Prohibitũ est in simili. Predicatores eniz & minores ab epis admissi potestatẽ habẽtẽ simpliciũ curatorũ in cle. de sepulturis sup cathedrã & plenã. ne oporteat iterũ ꝯfiteri pprio sacerdoti in cõstitutione Joã. 22. vas electionis: & tñ quẽqz nec clericũ absoluere possunt a culpa & a pena nõ obstãte q pñtem habẽt curatorũ in cle. de priul. re. ¶ Itẽ. Pz a maiori qz maior libertas & honor ꝯcediẽ collegijs & ordinib⁹ qz simplici sacerdoti: vt de sen. ex. c. cuz illorũ. Sz pullegia cõcessa quibuscũqz locis & ordinib⁹ q poterãt absoluere a culpa & a pena sunt reuocata in cle. de pe. & re. abusionib⁹. ¶ Itẽ. Tunc religiosi essent magis arctati respectu suorum subditorum qz simplices curati respectu suorum. qz religiosis interdiciẽ in cle. de puil. c. reli. nequaqz a pena & a culpa absoluãt. Sz hoc falsuz. qz in fauorẽ religionis multe absolõnes & dispẽsationes ꝯceduntẽ religiosis re⁹ suorũ subditorũ que negantur secularib⁹ curatis de sen. ex. c. cũ illoz & canonica. ¶ Itẽ. Pro h facit q dñs soli Petro dixit qdcũqz solueris. Matthei. 16. &c. in quo intelligitur q potestas illimitata sibi soli est ꝯcessa sup terram. Similr sibi soli dixit. Tu vocaberis

cephas qd̄ interptatꝰ caput. Jo. i. habetꝰ qd̄. ā. q. 19. pmittit q duplex est potestas. Qꝛ vno pure vt missaz celebrare/ in hac oēs sacerdotes ordinati sunt pares: oēs enim parez habent potestatē ɔficiēdi corpus christi: et in his que ptinēt ad ordinē epalem. ꝛ oēs epi sunt pares. oēs enim equalr ordines ɔferunt. Et est rō. qꝛ talia ministeria sunt ordis rōne characteris. ꝛ iō eps ɔsecrās suspēdi nō pōt. Alia est ptās iurisdictiōis pure: vt excōmunicare/ suspēdere/ iterdicere/ ꝛ in causis iudicare ꝛ hꝫ. in hac potestate per suspensionē ꝛ hꝫ sunt dispares. Habet enim papa potestatē iurisdictionis plenā ligādi ꝛ soluēdi di. 16. c. ɔsimilis: ꝛ heresis est dicere q non habet maiorē ptātē q̄ ceteri apostoli: ꝛ cōdēnata est p Jo. 22. in cōsti. licet iusta doctrinā apostoli. p multa pulchra argumēta. ꝛ pp hāc plenitudinē potestatis pōt oēs inferiores restringere quo ad executionē iurisdictionis eorum: ne aliqs absolui vel excōdicari possit seu iudicari ab eis. Alia est potestas mista vt in sacerdote curato: ei eniz cōuenit ꝛ ordinare/ ꝛ absoluere in foro penitētiali: ꝛ sic potestas absolutiōis actiue in eo in foro penitentiali est mista potestati ordinis passiue. absoluere enim in foro penitentiali non conuenit nisi ordiato in sacerdotē. ℂ Ad ppositū dicit q salua ꝛ durāte potestate mista in sacerdote (quātū ad effectū sacramētalis absolutiōis) sunt pares sacerdotes. tā papa q̄ minor plāus: virtute. n. sacramētali penitētie p parem priam non plus remittit papa de penitētia debita p peccato q̄ minor: puta culpā ipam que est dei offensa. sicut nec plus valet baptismus factus a papa q̄ ab alio quātū ad susceptionē gratie. qꝛ sacramēta nō agūt fꝫ dignitatē ministri sed ex vi cōcessa a deo sacramētis. 1. q. 1. ca. dedit. qꝛ quātū ad absolutionē idulgētialē ꝛ iurisdictionalē nō sunt oēs pares cū papa. Jdeo simplex sacerdos cui nihil inuenitur ɔcessum quo ad absolutionē nisi solum absoluere absolōne penitētiali. non potest plenā absolutionē. s. a culpa ꝛ pena facere nisi penitentia ipsa iniuncta a sacerdote correspōdeat pene digne in purgatorio. lꝫ papa absolutione idulgētiali hoc possit. Et sic male dixit Hosti. q potest omnem satisfactionē remittere.

ℂ Distinctio. XXV. ℂ Questio. I.

ℂ Solet ēt queri si heretici ab ecclesia precisi ꝛ damnati possint tradere sacros ordines/ ꝛ si ab eis ordinati redeuntes ad ecclesie vnitatez debeant reordinari: ꝛc̄.

Circa dis. 25. queritꝰ quid ꝛ quot sunt ordines. ¶ Primo videndū est an soluz sacerdotiū sit ordo. ¶ Scdo q ꝛ quot sunt ordines. ꝛ qui actꝰ cuiuslibet.

Primus articulus. An soluz sacerdotium sit ordo. ℂ Et vi q solū sacerdotiū sit ordo. Qꝛ christus hūc solū ordinē contulit apostolis in cenā. Math. 26. ꝛ Mar. 14. Lu. 22. Jo. 6. i. ad Co. 11. ꝛ Apls ad He. 5. solū in singulari de hoc ordie facit mentionē allegās illud. Tu es sacerdos in eternū fm ordinē Melchisedech. ℂ Rñdet Tho. 4. sen. dis. 24. q. 2. ar. 1. q. 1. ad 2m. Qꝛ in cōstitutione ordinis sacerdotalis instituebantꝰ alij ordines: qꝛ distinctio ordinuz nō est totius itegralis. sed totius potestatis in suas ptes. sed ptes totius potestati danꝰ ꝛ cōtinentꝰ in vna pncipali potestate. sicut oīa officia regni in vna ptāte regia. ꝛ nihilominꝰ partiales potestates singularibꝰ officiarijs distribuuntꝰ cuz suis iuribꝰ ppetuis si rex voluerit. Silr qꝛ deus nobis animam itellectiuā dedit in ea dat nobis oēs potētias anime: ita silr tota plenitudo huius sacramēti est in vno ordine. s. sacerdotio ꝛ tñ p diuersos ordines ad diuersa officia ipsi ordinati deputanꝰ ꝛ characterē quātum ad oēs ordines. ℂ Et si queratꝰ/ q̄ re in hoc sacramēto distinguūtꝰ plures ministri

Rñsio.

ꝛ potestates q̄ in alijs. Respōdet quia hoc sacramentum non circa creaturam sicut alia. sed circa corpus christi verū cui summa officiositas debetur.

Secundus arti. Quot sunt ordines ꝛ qui sunt actus eorū. Ubi dico q ordines sunt. 7. Et tot sunt actus ordinū. vt sunt sacramenta. ꝛ ordinanꝰ ad sacr̄m qd̄ est corpus christi. Ubi notādū fꝫ Dionysiū li. de hierar. q in angelis sunt tres actus. s. purgare/ illuminare/ perficē. ℂ Purgare aūt 3r ɔuenit. Ul ex. q̄ ad locū. s. excludēdo sacrilegos ꝛ alios ab ecclesijs expellēdo: ꝛ hꝫ ē offm hostiarij di. 23. c. hostiarius: tradit eniz ei eps claues ecclesie de altari ita dicēs. Sic age. sic viue quasi redditurus deo rōnē p his rebus que in his clauibꝰ recludunꝰ. Glossa. ꝛ eycias excōicatos ꝛ infideles. Uel purgat intra. p verbū dei aiaz informādo: ꝛ hoc ptinet ad officiū lectoris. ibi. c. lector. vbi di. Tradet ei eps codicē dicēs. Accipe. ꝛ esto relator verbi dei. Hu. legēdo ñ pdicādo. Uel purgare icipit ab itra. ꝛ pficit eyciēdo extra. Uidelicet energuminū. i. diabolū. q in peccatores itrauit ab obsessis seu lunaticis eyciēdo per exorcismos. i. adiurationes vel increpatiōes. fm Hu. c. exorcista. Ubi dicitur. Exorcista accipiat de manu epi libellū in quo scripti sunt oēs exorcismi dicēte sibi epo. Habeto potestatē super energuminū siue baptiçatū siue cathecuminuz. ℂ Illuminare ēt triplr cōuenit. Uel extra. s. accendēdo cereos. ꝛ hoc ptinet ad officiū acoliti ibi. c. acolitus: vbi dicitꝰ. Acolitus accipiet ceroferariū vt sciat se ad accendēda ecclesie luminaria mancipari. Uel illuminat aiam intra/ quo ad intelligentiā per lecturā epistole. ꝛ est officiū subdiaconi ꝛ i signū hꝫ lucis debet patenā ꝛ calicē accipere q̄ claritate debent fulgere. Unde ibi. c. subdiaconus. Subdiaconꝰ accipiat patenā de manu epi ꝛ calicē. Uel intus illuminat quo ad intelligentiā per lecturā euāgelij. ꝛ hoc ptinet ad diaconū ꝛ in signū hꝫ illuminationis ponit eps manū sup caput Diaconi cū ordinaꝰ. Jn capite. n. vigēt sensus ꝛ discretio que hoiem illuminātꝰ de hoc ibi. c. diaconus vbi di. Cū ordinaꝰ Diaconus. Eps eū bñdicat. manꝰ iponat sup caput illius quia ad ministeriū ɔsecratur. ℂ Perficere ꝟo ad vltimū agēs ptinet. ꝛ hoc est officiū sacerdotis cuius est sacrificiū corporis ꝛ sanguinis dñi nostri iesu christi ɔsecrare ꝛ sumere ibi. c. ecclesiastica. ꝛ in signū pfectionis nō solū eps super caput eiꝰ manū teneat cū ordiaꝰ sꝫ oēs pñbyteri q ptes sūt manꝰ suas iuxꝰ manꝰ epi sup caput illiꝰ teneāt ibi. c. pñbyter. Hu. allegat Host. q exponit oēs pñbyteri. i. in sacerdotalibꝰ vestibꝰ tāq̄ pñbyteri assistētes. Petrꝰ exponit ly teneāt/ q solus ordinator manus iponit ad ordinationē faciendā. Alij ꝟo pñbyteri assistētes sunt ad cōmunionē ecclesie ꝛ cōcordiaz faciendam. ℂ Jn hac opione q nō sūt nisi septē ordines vt ordo est sacr̄m. cōcordāt magister sen. lib. 4. dis. 24. ꝛ Hu. super c. cleros di. 21. ℂ Cōtra tñ opionē q nō sunt nisi septē. est Hug. sup. c. psalmista. dis. 23. q ponit septē ordines pdictos ꝛ psalmistatū ꝛ epatuz ponit ordines. ꝛ sic sunt. 19. ꝛ ad hoc videtꝰ Jsi. ety. lib. 7. ꝛ ponitꝰ dis. 21. c. cleros vbi dicitꝰ. Nouē sunt nomina ꝛ gradus clericoꝝ. Psalmista/ Hostiarius/ Lector/ Exorcista/ Acolitꝰ/ Subdiaconꝰ/ Diaconꝰ/ pñbyter Eps. Officia ꝛ vsus istoꝝ nouē ordinū ponunꝰ dis. 25. c. plectis. Jta Hugo. sup capitulū psalmista tenet q psalmistatꝰ est ordo ꝛ epatus. ℂ Ad hoc arguit q christꝰ exercuit actus oius istoꝝ nouē ordinū. Psalmiste cū allegauit in euāgelio illō psal. 109. Mat. 22. Dixit dñs do. m. se. a de. me. Hostiarij cū dixit. Ego sū hostiū p me ꝛc̄. Joā. 10. Lu. 2. Lectoris cū sedit i medio senioꝝ iterrogās ꝛc̄. Exorciste cū dmones a multis expulit. Acoliti cuiꝰ est accēdē cereos cū dixit. Ego sū lux mūdi q seqꝰ ꝛc̄. Jo. 8. Subdiaconi cū misit aquā in peluim. Jo. 13. Diaconi cū sacrꝫ corpis ꝛ sanguis discipulis tradidit ꝛ cū eos ad orōnem icitauit dicēs. Uigilate ꝛ orate

Opio p°.

Opio 2°.

Mat.26.Mar.14.Lu.22.Sacerdotes cū panē et vinū i corpus suū ɔvertit.Mat.26.Mar.14.Lu.22.Xp̄s cū discipulos ordiauit ep̄os iurisdictionē eis dādo.Jo.20.quoꝝ remiseritis ⁊c.¶ Ad decreta supius allegata q̄ ponūt.7.ordines tm̄.Sui.r̄ndet ꝙ theologi dicūt sic.Magr̄ sen.4.li.24.dis. ꝙ ordo accipit multiplr̄.Aliqñ est nomē dignitat.sic ep̄at⁹ dr̄ ordo.aliqñ officij ⁊ sic psalmistat⁹ est ordo.Aliqñ est nomē spūalis ⁊ sacramētalis officij circa corpus xp̄i.Si vltio mō accipit ordo.qñ dr̄ sacr̄m.⁊ sic sunt.7.ordies tm̄.Sz qḋ theologi dicūt ep̄atū nō esse ordinē si accipiat ordo put est sacr̄m ⁊ officiū p qḋ ordinati deputant ad aliqḋ officiū circa corp⁹ xp̄i ɔficiēdū.vtputa ꝙ hostiari⁹ dz excludere excōicatos.⁊ acolit⁹ accēdere cereos:⁊ sic de alijs officijs put distinguunt dis.25.c.p̄sbyter.⁊ isra.sic vez dicūt ꝙ ep̄atus nō est ordo sz oēz ordinē p̄supponit.opz.n.ep̄z p oēs ordies pmoueri ⁊ posse corp⁹ xp̄i ɔficere añq̄ in ep̄m ordinetur. Si alio modo accipiat ordo p dignitate seu potestate que imprimit characterem sicut ⁊ alia sacramenta.sic saluo meliori iudicio est ordo. ¶ Questio.II.

Queritur igit qb⁹ modis est ɔcedendū ep̄atū.⁊ psalmistatū eē ordies. ¶ Prio vidēdū de ep̄atu.¶ 2° de psalmistatu.

Primus arti.An ep̄atus sit ordo.Ubi sciendū ꝙ circa hoc tp̄e Jo.22.fuit magna disceptatio p monacho sācti Dionysij facto ep̄o sine licētia sui abbatis vt dicebat.¶ Ad h̄ r̄ndet sāct⁹ Tho.4.li.dis.24.q.3.ar.2.ꝙ accipiēdo ordinē vt est sacr̄m ⁊ sic vt p⁹ dictū est cū oīs ordo ordinat ad sacr̄m euchař.⁊ ep̄s nō hz supiorē ptāte sacerdote quātū ad ɔficiēdū corp⁹ xp̄i.ep̄atus nō est ordo.Accipiēdo tñ ordinē s̄m ꝙ est officiū qḋdā re⁹ actionū sacrarū sic est ordo re⁹ corpis xp̄i mistici.qḋ ē ecclia.Dz.n.ep̄s i ecclesia clericos ordiare/⁊ loca dedicare seu ɔsecrare.⁊ h̄ ptās vocat ordo.Uñ ḋ cō.ec.⁊ al.ca.aq̄.Ubi ponit casus ꝙ qdā sacerdos ex cōmissiōe ep̄oꝝ p aquā ab ep̄o bñdictā eccl'ias recōciliauit.Et r̄ndet papa ꝙ fieri nō pōt.Qz lz ep̄s cōmittere possit que iurisdictiōis ɔsistūt.Que ordinis tñ ep̄alis sūt alijs q̄ ep̄is nō pōt.Tho.4.sen.24.q.3.ar.3.dic ꝙ dn̄s ordiauit ap̄los sacerdotes i cena cū dixit.Hoc facite in meaz cō.Mat.16.Mar.14.Lu.22.Et ep̄os eos ordiauit post r̄surrectōez cū isufflauit i eos di.Accipite.s.s.q̄rū remiseritis ⁊c.Jo.20.qz tūc ḋdit eis actuz scḋariū.s.iurisdictionē re⁹ sui corpis mistici.qḋ est ecclesia. ¶ Sz p h̄ nō est r̄nsuz ad difficultatē q̄ fuit tp̄e pape Joā.22.Utrū ep̄at⁹ sit ordo.q̄ntū ad ipressionē characteris i illo monacho.Ad qḋ sine p̄iudicio melioris snīe declarat ꝙ ordo ep̄at⁹ ipimit characterē.i.ptātē idelebilē.Xp̄s.n.ordinauit ap̄los ep̄os.Jo.20.cū dixit.Quoꝝ remi.⁊c.Sz qñ aliqs est ordiat⁹ in ep̄z tradit tūc sibi ppetua ⁊ idelebil ptās sup populū sibi subz ⁊ ɔfert sibi ptās vt ab eis ordiati possint pctā remitte si hēant ppl'm subz.q̄.Nec obstat ppetuitati ordis ep̄al suspēsio.Qz pone ꝙ ep̄s sit suspēsus/excōicat⁹/scismatic⁹.⁊ sic de silib⁹.tal' lz nō absoluat.qz suspēsus est ab execu tōe.tñ si ordies ɔferat aliqb⁹ ordiati sūt:⁊ p ɔns remāsit i eo charact ordis ep̄al.Qz aūt tal' ordiat⁹ retinet ptātē ordis.q̄drupl'r pbat Augu.⁊ ponit.1.q.1.ꝙ qdā. p̄.qz q̄ rōne pdit character ordis eadē rōne ⁊ bap^{mi} cū vtrūq̄ qdā ɔsecratio ne ɔfert.sz baptiçat⁹ nūq̄ pdit characterē.Scḋo/qz ɔsuetudo est ecclie ꝙ tales nō ordinant cū redeūt.⁊ h̄ ne fiat iniuria sacr̄o.ɔcludit:retinet vtrūq̄ sz ad pnicië.3°/qz si auꝝ vel argētū fuerit signatū:si fur postea dp̄hēdat a p̄ncipe punit: sz signū monete nō reprobat.4°/qz charact militie nō reiterat circa redeuntē cuz miles ad grām p̄ncipis reuocat. Uide pulchra de hoc in summa Hostië.ti.de scismati.§.qd iuris.⁊ de tēporibus ordinādorū.§.a quo.¶ Itē.dis.77.ca. illud.⁊ dis.83.ca subdiacono.Ubi numerat.7.ordines ipri mentes characterem ⁊ cuz eis cōnumerat ep̄atus:qḋ non esset cōueniens nisi aliquo modo characterez imprimeret.

Secundus arti.An psalmistat⁹ sit ordo.Et videt ꝙ psalmistat⁹ nō ē ordo ipmēs characterē.Qz ibi supra nō cōnūerat cū alijs ipimētib⁹.¶ Itē.In oi ordine tradit aliqḋ ab ep̄o ordiato.vt clauis hostiario.⁊ sic de alijs(vt hr̄ sic sup̄.q.p̄cedēte)⁊ ēt in ordiatione ep̄i infundit sup caput ei⁹ bñdictio:⁊ manib⁹ ep̄oꝝ tāgit ei⁹ caput dis.23.ca.ep̄s.Psalmiste nihil tradit ab ep̄o,imo pōt absq̄ scīa ep̄i sola iussiōe p̄sbyteri officiū suscipere cantādi/dicēte sibi p̄sbytero.Uide qḋ ore cātas corde credas dis.21.c.psal. ¶ R̄ndeo ꝙ psalmistat⁹ nō est ppie ordo:pōt tñ dici large ⁊ gnāl'r ordo pp officiū.qz in ecclia deseruiūt.Et sic cōnumerat psalmista inter alios dis.21.c.cleros.vbi dr̄.gnāl'r clerici nūcupati sūt oēs q in ecclia deseruiūt.quoꝝ noīa sūt hec psalmista ⁊c.¶ Itē.Dr̄ ordo pp p̄uilegiū.Qz q p̄cuſſerit eū excōicat⁹ est s̄z Jo.sup.c.cleros ⁊.17.q.4.si qs suadēte.⁊ de sen.ex.c.nō dubiū.⁊.c.pro dubio/nos.Ubi idistīcte excōicant q man⁹ violētas inijciūt in clericū.¶ Quid aūt sit ordo clericalis habes de eta.⁊ qua.ordi.cum contingat ⁊.69. quoniam videmus:⁊ antiquitus poterat conferri a presbytero dis.24.psalmista. ¶ Questio.III.

Circa dis.25.querit adhuc de his q̄ ipediūt sacr̄m ordinis.Utrū bigamia ipedit ad ordies pmoueri.¶ Primo qd est bigamia. ¶ 2° q̄re ipedit ordinū susceptionē.¶ 3° qt sunt ei⁹ spēs.¶ 4° vtrū cū bigamo possit dispēsari.

Primus articu.Quid sit bigamia.Ubi dr̄ s̄m Hostië.titulo de bigamis.ꝙ bigamia est irregularitas pueniens ex defectu sacri.de bigamis.c.debitum.

Secundus arti.Quare bigamia ipediat ordinis susceptionē.Ubi dr̄ ꝙ pp defectū sacri cōtrahit.Acr⁹.n.in matrimonio ɔsūmat⁹ significat vnionē nature hūane cū diuinitate in xp̄o ⁊ vnionē xp̄i cū spōsa sua ecclia.Sic.n.xp̄s hūanā nāzm ⁊ eccl'iā sibi vniuit vt holem deo gñaret.sic p duos in carne vna istituit matrimoniū cōsūmari vt in sanctitate ad dei cultū plez generarēt.27.q.2.oē.Sz de⁹ sel' nāz hūanā ⁊ ecclīā sibi vniuit pp ɔformitatē. Igit ⁊ significationē decet mr̄i^{m} sel' ⁊ vn⁹ cū vna celebrari. hec rō ponit ibi.c.de bigamis.ca.debitū ⁊.d.26.ca.acutius.

Tertius arti.Quot sūt spēs bigamie.Ubi dr̄ ꝙ ɔtrahitur irregularitas in bigamia ⁊ h̄ in plurib⁹ casib⁹.¶ Unus est qñ qs diuersis tp̄ib⁹ hz plēs legitimas vxores ⁊ cognoscit ambas:⁊ hec est bigamia ppie dicta. ¶ Ali⁹ qñ diuersis tp̄ib⁹ plēs hz/vnā de iure alterā de fcō ⁊ cog̃scat āmbas.¶ Ali⁹ qñ ɔtrahit cuz vidua ab altero marito cognita ⁊ eā cognouit.¶ Ali⁹ qñ ɔtrahit ⁊ mr̄i^{m} ɔsūmat cum corrupta cū alio.¶ Ali⁹ qñ ppriaz vxorē cognoscit postq̄ ab alio cognita est.hos casus habes ex glo.de bigamis.c.super eo.⁊.27.q.6.Jnno.⁊ i Hosti.¶ Ali⁹ est qñ in laicali statu qs ɔtrahit ⁊ post mortē vxoris pmot⁹ est ad ordies sacros.ac in illo statu 2^{m} mr̄i^{m} ɔtrahit.Sz hic irregularis nō est pp defectū significatiōis sacri(cū mr̄i^{m} ibi nō sit)sz pp affectū intētionis cū opere subsecuto.de biga.nuper.et ɔstituti in sacramētis post mr̄i^{m} ɔtrahētes excōicati sunt:in cle.de cōsan.⁊ affini.¶ Sz dubitat.Nūqd cog̃scens vxorē suā post vxoris adulteriū h̄ ignorās sit irregularis pp bigamiā.R̄ndet Hosti.in sum.ꝙ executionē hz suoꝝ ordinū si ordinet durāte ignorātia illa.de ordiato ab ep̄o iterdi.c.1.i fi.⁊.c.2.Sz postq̄ ɔstat abstineat.De p̄sbytero nō baptiçato.c.veniēs. ⁊.c.ad apostolicā.Hod.dic ꝙ est irreglaris.33.d.c.sic.⁊.c.si. Meli⁹ dic Hosti.ꝙ ignorātia pbabilis excusat de sen.ex.a.quisiuit.⁊ marie ignorātia facti.6.de re.iur.¶ Itē.Nunqd si qs cognoscit vxorē adulterā pēdēte lite sit irregularis.tenēt Hod.⁊ Hol.ꝙ sic.¶ Itē dubitat.Si qs duxerit in vxorem quā

Dubium

Dubium

rem quā

rẽ quã defloravit ꝑ suo fornicarie. Nũqd est bigam⁹. Ho. dicit in sum. ꝙ sic. qꝛ carnẽ diuisit. Et alij dicũt cõtrariũ ꝙ nõ diuisit in plures qḋ ꝓhibet cũ di. erant duo in carne vna ꝑe. z. ¶ Sʒ q̃re nõ delet bap^mus bigamiã vt di. 26. acuti⁹. in sequẽtib⁹. Rñdet ibi. c. deinde in fine. Qꝛ baptism⁹ delet peccata ꝛ penã ꝓ peccato debitam in futuro. Sed bigamia non est peccatũ nec pena peccati (est eniʒ verũ matrimoniũ) sed est pena ꝑꝑ carentiã cõformitatis ꝛ significationis ad vnionẽ cbũ. ꝛ ecclesie. vt hic supra. ¶ Itẽ. Quare punitur bigamus ꝑꝑ fornicationẽ vxoris aut ꝑꝑ adulteria ꝑcedẽtia ꝛ sequentia. ꝛ nõ ꝑꝑ ꝓpriã culpã: cuʒ tamen maior sit culpa in viro. ¶ Rñdet in glo. c. debitũ. ti. de biga. Quia cbũs prius vniuit sibi synagogam que in partẽ fuit corrupta fornicatione seu adulterio idolatrie: ꝛ deinde ecclesiã: q̃ semꝑ mansit sine macula ꝛ ruga. 24. q. 1. ol̃bus. Et sic diuisio ꝑ fornicationeʒ semꝑ attendebat̃ respectu sponse nõ sponsi. Quare recte punit̃ vir ꝑꝑ fornicationẽ mulieris nõ ꝑꝑ suã. ¶ Sed hec rõ ɔcludit. vbi in viro nõ esset corruptio vt in cbũo. Sed casus est hic de corruptione viri. Propter qḋ posset dici ꝙ sancti cõsiderabant rõnẽ nãlẽ. Nã ꝓbat nãlis pħs in ꝑmo lib. de gene. aiali. ca. 19. de aialib⁹. Qꝛ mulier ministrat totaʒ mãm fetus. Uir aũt mouet mãm transformãdo eã in speʒ fetus. ꝛ pħs ponit exẽpliũ. Uerbi grã. Gallina sine gallo facit ouum. Sed qꝛ deficit virtus formatiua que est in semine galli. iõ ex illo nunq̃ generat̃ pullus. ¶ Silr quedaʒ ethiopissa peperit massaʒ carnis. sed qꝛ defuit virtus formatiua in semine viri nõ habebat formã hoĩs. Et qꝛ tota caro fet⁹ est a muliere: ideo diuisio carnis que est cã defectus significationis sacramenti est ex parte mulieris non viri.

Dubium.

Rñ°.

Rñ° fm

Quartus articulus. An cum bigamo possit dispẽsari. Ubi videt̃ ꝙ dispẽsari cũ bigamo nõ possit vt de bigamis sup eo. nup. ca. vlt. Hoc. n. esset ɔ Aplm vt dicit. c. super eo. ¶ Sed cõtra. 33. d. lector. Ubi papa dispensauit cũ bigamis vt in glo. super eo. Ubi di ꝙ dixerũt qdaʒ ꝙ epi olim ante capitulũ sup eo poterãt dispensare. ¶ R. Hoc nõ est ɔtra Aplm. Qꝛ ꝛ si prohibuerit bigamũ ordinari: nõ tñ cũ eo ꝓhibuit dispensari. Nã ꝛ Aplõ prohibuit criminosum ꝓmoueri (ꝑme ad Tim. ca. 3. vt. 25. d. ꝑ. nũc aũt) ꝛ tñ cum criminosis dispensat̃. vt infra de iudic. at si clerici. ꝛ sic nõ est cõtra Aplm. sed preter. ¶ Sed in contrariũ se. in glo. vbi enim di hoñ opio reprobat̃. ti. de bigamis. c. nup. ꝛ ca. super eo. ꝛ. c. a nobis. Propter qḋ vt in glo. di. Hug. dicit. ꝙ nec epũs. nec papa possunt dispẽsare super bigamia. Seqtur in glo. ꝙ opio Hug. cõfirmat̃. Quia nõ sequit̃ papa dispensare põt cũ criminosis igit̃ cũ bigamo. Ratio est. Quia criminosus post actam penitentiã restitutus vĩ in pristinuʒ statũ ꝛ incipit esse qḋ nõ fuit. l. d. ferrũ ꝛ. c. ponderet ꝛ. c. dño sanctorꝫ ideo cũ talibus dispensat̃. Sed bigamus nõ prohibetur ꝓmoueri ꝓpter crimen: sʒ ꝓpter sacri defectũ infra. c. debitũ. de Adriano qꝛ carnẽ suã diuisit in plures ab vnitate recedẽdo. Sed iste defectus sacri quo caro diuidit̃ amplius restitui nõ põt ꝑ aliã satisfactionẽ cũ nõ sit crimen. Et hoc cõsiderauit apo. cũ dixit bigamũ nõ ordinari. infra ti. in. a. c. a ad ti. m. ꝛ aliud ɔsiderauit cũ dixit nõ criminosuʒ ordinari: qꝛ in criminoso cõsiderauit indignitatẽ persone ꝓpter crimen quo purgato nõ ꝓhibuit dispensationẽ. ¶ Huic cõsonat qḋ sequit̃ in glo. Nec ẽt vĩ ꝙ papa posset dispensare ꝑꝑ eandẽ rõnẽ. Qꝛ ꝓpter dispensationẽ pape nõ restituit̃ vnitas sacri. i. vnitas q̃ signat̃ inter vnũ ꝛ vnã. vt supra artic. z. Nam cũ deus cetera vel cuncta possit. virginẽ post ruinã suscitare nõ põt. 32. q. 5. si Paulus. God. ꝛ Hostiẽ. in sum. ti. de bigamis. tenẽt ꝙ papa põt dispẽsare cũ bigamis. Nõ obstat aũt auctoritas apostoli Pauli ꝑme ad Tim. 3. Opʒ epm eẽ vnius vxoris virũ. Et infra ibi. diaconi sint vnius vxoris viri. ꝛ ad Titu. 1. Cõstituas per ciuitates presbyteros. si quis sine crimine est vnius vxoris vir. Quia maior est Petrus ꝗ̃ Paulus in iurisdictione. z. q. 7. puto. di. 21. in nouo. Nec valet ꝙ defectus signationis sacramenti qui est diuisio carnis nõ põt reparari: qꝛ hoc est verũ fm ꝙ est realis corruptio carnis. Potest tamen reparari per plenitudinem potestatis pape fm qḋ est defectus signationis qḋ consistit in figurali signatiõe. Sed bigamia ĩpedit ꝓpter defectũ signationis. c. debitũ. vt supra arti. 1. ¶ Dicit etiã Hosti. in sum. ꝙ epi dispensare possunt cuʒ bigamis vsq; ad minores ordines. l. di. quicũq;. n. ꝛ. c. placuit. Quia tales nõ sunt ministri nec rectores nec habent offm̃ predicandi. Unde de diuisione non est timendũ in talibus de sacris. de cõ. di. z. tribus. ¶ Sed ista altercatio ꝛ disputatio doctorũ circa disputationẽ bigamorum diffinita. est. ꝛ quo ad maiores ꝛ minores ordines indistincte li. 6. de bigamis: vbi sic di. Altercationis antique dubium p̃ntis declarationis oraculo decidentes ꝛc̃. bigamos omni clericali ꝑuilegio declaramus esse nudatos cohertiõi fori secularis additos: quacũq; consuetudine non obstante. Ipsos quoq; sub anathemate deferre ꝓhibemus tonsuraʒ vel habitũ clericalẽ. Sed certum est ꝙ indistincte nõ priuaret oẽs bigamos oĩ priuilegio clericali. ꝛ cohertioni seculari traderet. eo. facto vt hic fm textum ꝛ Jo. mona. ꝛ ꝓhiberet sub pena anathematis eos signaculũ clericalẽ portare si possent ad ordines ꝓmoueri. aut in eis ministrare. Pʒ igitur ꝙ in nouo iure bigamis negata est oĩmoda dispẽsatio. ¶ Hãc aũt indispensationẽ intelligit Hosti. de biga. in sũma de his q ꝓprie sunt bigami. s. q carnẽ diuiserunt. nõ aũt de bigamo interpretatiuo. s. qui post ordinẽ sacrũ susceptũ vxorẽ duxit. qꝛ in tali põt dispensari prout habet̃ ti. q clerici vel vo. ɔhere p̃nt. c. 1. ꝛ. z. ¶ Nũqd bigamus ordinatus in sacros recipit characterẽ. Host. in sũma ibi ꝛ Hug. ꝛ glo. sup. cap. super eo. ꝛ Gui. d. l. c. quicũq;. tenent ꝙ sic: ꝛ est ar. ꝙ non obstante ɔstitutione altercationis hoc tenet. qꝛ ꝛ si ꝑuet̃ oĩ priuilegio clericali tñ nõ adq̃ꝛit̃ ꝙ si ordinẽ recipiat clericalẽ irritũ sit ꝛ inane. etiã si q̃s sit ordinatus a nõ suo diocesano ordinatus est. etiã ordinat⁹ in excõicatione ordinatus est. sʒ cũ eo post dispensat̃. de sen. ex. cũ illoꝝ. ¶ Sʒ quare dispẽsat ius cũ eo q fornicatus est cũ multis ɔcubinis. ꝛ nõ cũ eo q plures habuit vxores: cũ tñ ꝑmus peccat. scḋs nõ. ꝛ sic vĩ ꝙ minor est cõditio delinquentis q̃ nõ delinquẽtis. ¶ Rñdet Host. in sũma ꝙ ꝑꝑ ꝑsumptionẽ: qꝛ q fornicat̃ non põt in eo notari diuisio sacri: qꝛ ibi nõ fuit sacrm̃: ꝛ ideo cũ in sacro nõ fuerit diuisus amittit̃ ad sacra ecclesie: qꝛ non ꝑsumit̃ ꝙ in sacris debeat esse diuisus. sʒ ꝙ magis diliget seruare sacra spũalia q̃ dilexit carnalia. Sed q in sacro semel inuentus est diuisus. Ex ipso facto ꝑcedẽte facilꝰ ꝑsumit̃ ꝙ in sacris ecclesiasticis fragilis eẽt seu diuisus. ¶ Nec obstat ꝙ plus delinquit fornicator. Qꝛ bigamia nõ est pena ɔñs pcrñ. di. 26. c. deinde. sʒ defectũ signationis sacri ibi. ca. acutius: ꝛ qꝛ fornicator peccat grauius fm hoc grauius punitur fornicator: qꝛ pena eterna ꝓ peccato mortali. bigamus pena damni tẽporalis. ¶ Sʒ adhuc est magna difficultas. Quare cũ ɔsecratio epi dignior est q̃ ɔsecratio velationis virginũ: q̃re põt ɔsecrari in epm nõ solũ q vxorẽ habuit: sʒ ẽt q post vxorẽ habuit cõcubinã. z3. d. habuisse. 34. d. fraternitatis. Sed si q̃ corrupta fuit añ bap^m vel post. sponte. vel vi. cum peccato vel sine: nõ põt intra sacras virgines ɔsecrari. 26. d. acutius. zz. q. 5. illa. z. ca. ꝑcedẽti. ¶ Rñdet glo. c. acuti⁹ ꝛ Host. in sum. Qꝛ sacra v̾go signat eccl̃iaʒ triũphãtẽ: ꝛ iõ v̾gies vitã angelicã imitãt̃ in qb⁹ nulla est corruptio fʒ Aug^m. li. de v̾gi. Ep̃s xp̃o signat p̃ñtẽ eccl̃iaʒ in q̃ boni cũ malis ꝛ corrupti cũ icorruptis sũt. ¶ Itẽ est alia rõ. Qꝛ in ɔsecratiõe v̾gis ɔsecrat̃ virgo cbũo sponso. Uñ cantat̃. veni spõsa cbũi. Sʒ cbũs q matrẽ v̾ginẽ elegit ꝛ carnẽ incorruptã assũpsit ꝛ v̾gies diligit. respuit ɔiugiũ violatẽ. Ep̃s xp̃o spẽalr cõsecrat̃ ecclesie q indifferenter

Opio p°.

Opio 2°.

Opio 3°. Cõformis prius op.

Rñ° seu malis.

Dubium.

Dubium.

Dubium.

omnes admittit. quare &c. ¶ Questio. IIII.

QUeritur de servitute q̄ impedit ad ordines promoveri. Dic 4or. ¶ Primo. Quid est servitus. Quid est libertas. Quid manumissio. ¶ 2o quot sunt species servitutis. ¶ 3o q̄ ordinari possunt. ¶ 4o dubitat̄ circa p̄missa.

Primus articulus. Quid sit servitus/quid libertas/ q̄d manumissio. Ubi r̄ndet Hosti. in sūma rubrica de servis nō ordinādis. Qr servitus est cōstitutio iuris gentiū. qua q̄s cōtra naturā subycit̄ dn̄o alieno. Per naturā enim oia debent esse cōia. vt lux. sol. et aer. 12. q. 1. ca. et p̄ dn̄s s̄m legē nature nullus p̄ rebus suis dz alteri fieri seru9. Libertas est naturalis potestas eius rei quā cuicūqz facere licet. Manumissio est libertatis datio.

Secundus articulus. Quot sūt sp̄es servitutis. Ubi circa hoc distinguendū est s̄m doctores. Qr servitus hois sub hoie. Aut introducit̄ ex delicto. Uel ex cōdicto seu pacto. ¶ Et p̄mo quidem ex delicto. Cham. n. videns verenda p̄ris derisit eū. pro quo filius eius chanaan factus fuit servus fratrū suorz. Ge. 9. Item processit servitus ex delicto. qr post h̄ filij Sem. cham. et Japhet diviserūt sibi regiones super terrā. Ge. 10. ex permissione dei. Cū āo p̄cessu tēporis aliqui invaserant p̄prietatē aliorz. ceperunt eos in bello et captivaverunt se mutuo: et sic p̄p delictū bellātiū h̄s capti in iusto bello facti sunt servi eorū. et hoc firmatū est iure gentiū. di. 1. c. ius gentiū. ¶ Item cepit servitus pacto. Postq̄ enim ↄstitute sunt p̄prietates dn̄i dederunt terras alijs sub certis servitijs faciendis: et ipsi se obligaverunt ad servitia dominorz: et vocant̄ ascriptitij et qui oriunt̄ de eis vocant̄ originarij: et q̄ de ancillis eorz vocant̄ vernaculi: et ista distinctio servorū distinguit̄ s̄m q̄ se dominis suis in diversis formis obligaverunt. ¶ Alij aūt vendiderunt suos suos captos in bello. vel al's licite acq̄sitos: et vocant̄ servi emptitij. Host. de natis de libero ventre. §. hec fecimus. Distinguit ergo q̄s sūt species servorz: et versus finē dicit. Omnis servorum gn̄a sunt diversa tn̄ cuiuslibet terre cōsuetudo est attendēda: et s̄z hanc servi sunt iudicandi. nec certa regula tradi pōt. Quod igit̄ dicit Host. q̄ servitus introducta est ↄtra nām/est ver̄ respiciendo ad statū nature. in quo nā fecit oia cōia. Sed nō est cōtra nām pro statu in quo deus dereliqt terrā occupanti: ex tunc. n. rōne nāli statutū est vt nullus locupletetur cum iactura alterius.

Tertius articulus. Qūo licite pōt ordinari servus aut nō. Ubi dicit Hosti. in sūma de servis nō ordinandis. §. qualr̄. et glo. e. sup. c. de servorz. Aut servus ordinatur sciente domino et cōtradicente. et tunc restituit̄ dn̄o. Aut sciente et nō ↄtradicente. tunc fit liber post annum. Et annus est cōputandus s̄m Gui. a tēpore sciētie dn̄i nō a tēpore ordinis. Aut penitus ignorante dn̄o. sed sciente ep̄o vel presentatore q̄ ordinatus est servus: et tūc ordinatus efficit̄ liber. et ep̄s vel p̄sentator tenet̄ satisfacere dn̄o. ¶ S̄z qualiter satisfiet vel restituet̄ servus dn̄o post ordinationem. R̄ndet Hosti. ibi. Si est in minoribus ordinibus deponit̄. et remanet servus. Si sit diaconus vel subdiaconus dz vicariū prestare. Si āo factus est sacerdos statī liber est. S̄z mutabitur in pecunia. 54. d. c. ex antiqs. Si āo nō h̄z pecuniā tenetur patrono psallere horas canonicas ibi. c. frequēs. Si āo factus monachus. vsqz ad trienniū pōt eum dn̄s repetere et nō vltra. ibi. §. si servus sciente.

Infra. 4. se. ar. 2. si.

Dubium.

Quartus articulus. Ubi movent̄ dubia circa predicta. Et p̄mo. Dubitat̄ quare monachus diutius detinet̄ in servitute q̄ clericus. R̄ndet Hug. qr transitus ad clericatū est maior dignitas q̄ monachatus: in clericatu est ascendere ad ordinē. sed monachatus non est ordo. ¶ Dubitat̄. Sed pone sacerdos est paratus psallere horas domino. Sed dn̄s non vult sibi honeste providere. R̄ndet Hosti. ibi q̄ bonus iudex hoc arbitrabit̄ cōsiderata qualitate p̄sonarū: et m̄o patrocinij: nō. n. posset psallere nisi haberet vite sustentationē. infra. q. 3. si q̄s prebenda. et certū est q̄ ab illo dz habere cui servit. de p̄bēdis extirpāde. ¶ S̄z pone dominus nō h̄z/vel nō sufficiēter/vnde eū sustineat. R̄ndet Hosti. ibi q̄ ep̄s vel presentator si defectū sciebat providere dz q̄ eū minus caute ordinavit vel ordiari fecit. ¶ S̄z pone q̄ ep̄s fecerit debitū suū. Qūo satisfiet dn̄o. Videt̄ dicendū. q̄ q̄ minus caute dedit sibi titulū sup̄ quo ordinabatur cogi dz satisfacere dn̄o de titulo quē sibi dedit. ¶ Sed his oibus responsionibus non obstantibus adhuc videt̄ q̄ dn̄s sit gravatus ↄtra equitatē. Qr cogit̄ accipere satisfactionez spiritualē a sacerdote qua forte nō indiget: vel nō curat. Ac forte indiget tēporali satisfactione. Host. dicit. q̄ qui defectū sciuit tenet̄ dare dn̄o mancipiū equivalens. vel si qui defectū sciuit sit impotens ad solvendū. Pōt dici q̄ equum esset in hoc casu q̄ sacerdos satisfaceret sibi de his que acquirere pōt ex celebratione misse/aut scriptura/aut alijs licitis operibus. sic. d. 54. ex antiquis. in glo. ¶ Adhuc dubitatur. An sacerdos teneat̄ dn̄o psallere horas si ep̄o cōtradicente fuerit ordinatus. Dicit̄ q̄ sic. etiā si sibi fuerit ingratus post q̄ ipsuz libertati dederit ante ordinationez vel post. Tex9 capitali nullus de ser. nō. or. dicit q̄ talis degradet̄. ¶ Sed hoc videt̄ irrationale q̄ p̄pter peccatuz ingratitudinis degradetur. cuz donatus fuerit libertati. ¶ Propter qd̄ r̄ndet glo. ca. nullus. qr intelligit̄ hoc q̄n datus fuit libertati: hoc pacto vel cōditione q̄ dn̄o serviret in divinis nec talis pactio est simoniaca s̄m Hosti. e. ti. post medium. qui dicit. q̄ si in ordinatione apponat̄ cōditio hoc nō est simonia. qr ↄditio horarū canonicarū dicendarz est spiritualis. sicut et ordinatio. Et iō pōt iponi sicut fit permutatio in b̄n̄ficijs: de sp̄uali ad sp̄uale: de rerū p̄mu. ad q̄ones. ¶ Addit. Uel vt vites oē cōtrariū dicas. q̄ ante ordinationez in ipsa manumissione hoc onus iponat̄: et sic pōt in ipsa ordinatione sine simonia onus iam impositū declarari. ¶ Sed pone q̄ interveniat pactio de tēporali: puta servus ecclesie libertat̄ hac cōditione q̄ q̄cq̄d acqrit. ecclesie acqrat. Nunq̄d est licitū. Dico q̄ sic/inquātū illa pactio est in ipsa cōstitutione canonis expressa. et sic auctoritate canonis facta in favorē ecclesie. vt de ser. nō. or. c. de famulis. Et tangit̄ rō in textu. Nam cū sint servi ecclesie. pōt ecclesia vnā servitutē eis remittere. vt. s. manumissi sint ab eis ad statū libertatis: vt ordinari valeant. et retinere eos obligatos in bonis. Inno. ibi intelligit hoc de servis ecclesie ordinandis. vt si serviant parrochijs ecclesie. s. subiectis illi ecclesie cuius fuerint servi. Et addit. Et non tz de servis dominorū suorz. Nā bona que clerici acqrūt ecclesie acquirūt. bona aūt que clerici privatorz dominorū acquirunt. nō acquirūt dominis: et ideo papa pōt statuere q̄ que post clericatū acqrunt remaneant apud ecclesiam nō apud dominos: de hoc. q. de dubitabilib9 casib9 simonie dubio. 12. et 6. ¶ Ad hoc dubitat̄ quare ordiat9 in diacon. vel subdiacon. reddit̄ dn̄o (di. 54. ex antiqs) s̄z nō alia res sacra. 14. q. vl. cōperim9. R̄ndet Hosti. qr in hoie p̄ponderat dolus: nō sic in rebus inaīatis. Addit. Uel dic q̄ in hoie cōsiderat̄ cōsecratio interior. s. characteris in aīa qui tangi non pōt nec p̄phanari ↄsecratio. nec rerū inaīatarū sit nisi in superficie: et ideo a manu p̄phana tractari nō dz. ¶ Sed eadē rōne. vr̄ q̄ sacerdos dz reddi. quia character sacerdotalis est in aīa. ¶ Iō dr̄ q̄ sacerdos h̄z man9 ↄsecratas in ordīatiōe. In ordinatiōe. n. ipōnit̄ sibi offm̄ ↄficiēdi et tractādi corpus chri. Ait enim chr̄s ordinando ap̄los sacerdotes. Hoc facite in meā cōme. Mat. 26. Mar. 14. Luc. 22. Hec non cōpetunt diacono. Uel ver9 dic. q̄ distinctū est. s. q̄ redeat vel remaneat sola peculij amissiōe mutata. Glo. i. multitudo rex q̄s

Dubiū circa oia p̄dicta.

Dubium.

Dubium.

post est lucratus. ¶ Nota fm Hui.d.54.c.seruus. q dns ad mittit aliquem seruum ipso facto. vt hic de sacerdote. Et addit aliquos casus: vt si eu dimittit tpe famis: de infan.ex.c.1. Itē si priuilegiat eū et facit ire sicut liberū. Item si stat in libertate.10 annis. de cōiugio seruorū literas. Itē si tradat ancillā nuptui ei q eā liberā credit. Itē si seruus sciente dño meret militiā aut dignitatē ab iperatore. ¶ Nota q manumissio est libertatis datio fm Hostiē. de ser.nō or.§.quid si manumissio. et sit.12.modū.e.§.qualr. Prim⁹ est p eplāz &c. vt ibi.

Questio quinta.

Utrum seruitus pari iure ipedit susceptionez aliorum sacramentoꝝ. et sacramēti ordinis. ¶ Primo q seruitus nō semp pari iure impedit susceptionē ordinis. ¶ Scdo q nō pari iure ipedit susceptionē alioꝝ sacroꝝ.

Primus articulus. An seruitus semp pari ordine impediat susceptionē ordīs. Ubi dicit Hostiē. ti. de seruis post mediū. Qz inter seruos ecclesie factos liberos. et priuatorū dominoꝝ distinguendū est. Libertus eniz ecclesie pmoueri pōt q̄uis ecclesia que eū manumisit retineat in eo ius. in his que habet et acqrit. Et quo adhoc vt nō iniuriet ecclesie nec accuset nec testificet cōtra illaz. aliogn in seruitutez reuocet. amisso bonoris gradu. qm̄ in dignitate nature sed necessitate est adeptus. e. de famulis. 52. di. libertus. Libertus ℞o priuatorū pmoueri nō pōt. nisi cōsequat plenariā libertatē. 54. d. c. 1. et ca. gcūqz. ¶ Scda dña est q pp operas nō prestitas liberti ecclesie redigunt in seruitutē 12.q.2. diaconi. nō sic in alijs libertis est. de liberis cā. so. obsequi. ¶ Tertia dña est q filij libertorum ecclesie patrone obnoxij remanēt. 12.q.2. libert⁹ ō libertis. secus in alijs. C. de li. et eorū li. l. 1. et 2. ¶ Quarta dña est q liberti ecclesie ordinati bona sibi collata nō pñt trāsferre in alios. e. de famulis. secus in libertis puatorū. ¶ Glo. aūt exponit hoc quādo seruus hac pditione est manumissus q qcqd acqrat. acqrat ecclesie. Si enim absolute sit manumissus pōt facere quod vult. e. so. libertinus. ¶ Ulterius nota. q nō semp pari iure. i. nō fm eadē iura ipedit seruitus susceptionē ordinis. Nā fz legē lombardicā et teutonicā et multarū aliarū regionū proles sequit deteriorē cōditionē parētis. i. quo ad seruilē cōditionē: et hoc siue sit de seruo siue de ancilla. et sic loquit Isidorus. 32.q.4. liberi: et tūc siue pater siue mater esset seruilis cōditionis nō posset natus ordinari. ¶ Sed lex romana tz q partus sequit pditionē matris. et tunc pōt ordinari si mater sit libera. Sic loquit Greg. ti. de seruis. ca. dilectus. Ubi pcipit militē nō impedire psbyterū q fuit genitus de hoīe seruo. qz habuit matrez liberā. Itē habet de natis ex li. ventre. 1. glo. c. dilectus. Dicit eniz q nō solū loquit de partu extra matrimoniū. Sz de nato in matrimonio legitimo Host. de natis ex libero ventre. §. cuius pditionē. arguit q hoc est fm nāz. Nā lz vir sit dignior respectu plis q̄ mulier tñ mater nutrit plē et in ventre. §. viuificat. Sed fructus seqt terrā siue sit libera siue serua. et eius dnij fit in cuius fundo radices hz. ¶ Partus tñ perdit pūilegiū ventris ex duplici delicto vt statutum est in. ca. tol. Quicūqz inqt deinceps ab epo vsqz ad subdiaconū ex detestando cōnubio libere vel ancille filios procreauerit canonica censura damnet. Filij ℞o ei⁹ in seruitutē ecclesie ad eius ignominiam nati redigant. 15.q. vlti. cuz multe. Ibi eniz intelligit hoc de illis clericis q noīe matrimonij cōiungunt mulieribus. sic exponit ly. in connubio. ¶ Itē. Si aliqs portet arma sarracenis vel in alijs fautor eoꝝ fuerit. siue sit de ancilla. siue de libera. fit seruus capientis eū de Iu. et sa. c. in quorūdā: et Host. ō natis ex libero vētre. §. cuius cōditionē. Partus aliqñ sequit cōditionē pris. l. ex speciali pduetudie approbata alr sp seqt pditionē vētris.

Secundus articulus. An seruitus pari rōne ipediat susceptionē aliorū sacroꝝ. Ubi cā hoc est difficultas de seruis iudeorū. Uidet enim q libere non pñt suscipere bap^m. Quia si transferrant ad christianos dñi qui sunt iudei pderent ius suū. Rñdet de iu. et sa. ca. vlti. q si sit seruus iudei natiuus vel emptus ad seruiendū si desideret fieri chrianus baptizet abripiat. Et ratio est ibi. quia nullus debet detineri inuitus in seruitute. Si eniz chrs eū redemit statim sine precio abripiat. qz chrs redemit israel ab omnibus iniquitatibus. Sed christus redemit omnes desiderantes baptizari. Igit omnes desiderātes baptizari libere possunt a iudeis abripi sine precio. Minor pz. Io. 3. Cum enim christus dixerat q baptizati intrabunt regnuz dei. Subdit q hoc est per redemptionē suā et vniuersalr quo ad omnes et hoc est qd subdit. Sicut exaltauit Moyses &c. sequit. Et omnis q credit &c. ¶ Sed pone q iudeus emerit seruū cā mercimonij et vendat eum. Nungd si vult fieri christianus pōt tolli dño iudeo inuito. Rñdet de iude. c. vi. Aut dñs exponit eū venditioni: et tunc dent pro eo. 12. so. Ut et fiat christianus. Si autē tenuerit eū per tres mēses et nō exposuerit eū venalē statim sine precio fiat chrianus. Rō ibi est: qz eo quo ifra tres mēses nō exponit eū vēditioni psumit q ipse emerit eū ad fuiēdū: l quo casu sine pcio dz tolli: vt supradictū est. Ad oia hec. d. 54. fraternitatē. Ad hoc Hos. de iude. et sar. post pn^m. ¶ Sed pone q nō exposuit eū venalez p die emptionis et q pmo die desiderat fieri chrianus. Nungd inuitus detinebit vsqz ad tres menses. Dic q nō. qz statim cum sibi sol. 12. dant sicut si dicat q vult retinere eū pro seruitio tolendus est: qz non licet sibi. ¶ Si dicat q vult expectare maius lucrū datis. 12. sol. statiz abripiat. Qz ex quo hoc precium taxatū est. vt de iu. c. vlt. et 54. q. fraternitatem. nō licet maius pciū expectare. ¶ Sed pone tractat⁹ nō pōt hri cuz dño: qz forte longius seruus fugit ad chrianos. Rñdeo prestet de legitimo pcio. et baptizet. ¶ Sz q̄re statuit ita puū pciū. s. 12. sol. cū forte plus ei cōstitit et plus valz in mercatiōe. Rñdeo Iudei et oēs infideles tenent scire libertatē baptizātis. qz vt pbat aplš Ro. 8. Nullus pōt se excusare qn audierit legē chri. Quia in oēm ter. ex. so. aploꝝ. et in fi. or. &c. Glo. ibi. In oēs insulas mundi per apostolos vel per discipulos in absentia eorū. Igit qd emerunt ifideles in seruos sunt mercimonia vetita nisi excipiat libertas trāseūdi ad bap^m. Et si sunt vetita igit qd aliqd statuit soluēdū: est ex benignitate. Sed vbi taxat ex sola benignitate pōt taxari vt placet: ac ēt citra valorē rei vt trāsgressores ab huius mercimonijs cōpescant. ¶ Sed pone q nō inueniēt vt redimēs. Nūgd detinebit inuitus. Rñdeo nō. sz querat pciū p questū publicū. Et recte ad hoc debēt eē ecclesie plati diligētes et indulgētias dare. Eis eniz preposituū est. ire et baptizare oēs gētes Mat. vl. ¶ Sed qualr nō pñt serui ordinari inuitis dominis cū chrs eos redemerit. ¶ Rñdeo nō redemit eos a seruitute dominoꝝ. sed dixit. Reddite que sunt cesaris cesari. Mat. 22. Et idē dicit apls Ro. 13. Reddite tributū cui debetis. Et est rō sua p baptismo. qz chrs hoc ordinauit. Io. 3. vt hic dictū est. Sz que a deo sunt, ordinata sunt. Silr a peccato redemit oēs: et ideo ad baptismū sunt oēs liberi. Et idē est quo ad omnia alia sacramenta ab ordinatione declarat infra. q. de cō su. seruorum arti. 1.

Questio sexta.

Queritur de illegitimatiōe quādo ipedit ordinum susceptionē. Dic duo. ¶ Primo qui dicunt illegitimi. ¶ Secundo de dispensatione cum illegitimis.

Primus articulus. Qui dnr esse illegitimi. Ubi di. Qz quidā sunt illegitimi ex thoro. vt generaliter omnes qui extra matrimoniū generant. Quidā sunt illegitimi in ecclesie foro. Scdm enim foruz ecclesie proles fit illegitima si mrimonia in qb⁹ generant sint clādestina. s. sine testibus et bannis nō editis.

Liberti ecclesie et alioꝝ dominorum qō dnt.

Seruitus nō semper ipedit susceptionē ordinis.

Seruitus ipedit su-

sceptionē alioꝝ sacramētoꝝ ab ordine.

Dubium.

Dubium. li. q. 5. articu. 3.

Itē si post banna edita sit matrimoniū interdictū pp aliqđ pbabile ipedimētū quousqꝫ discernaꝛ. Et si parentes impedimentum ignorauerint. hoc intellige vt dixit textus si ꝯiuncti sint in gradu prohibito. Item si in facie ecclesie ꝯtrahit. pter omne edictum. si ambo parentes ipedimētū sciant. Isti tres vltimi casus habentur. titulo. de clandest. matrimonijs. ca. cum inhibitio. ꝛ in glo.

Eps pōt in minoribus dispēsare.

Secundus articulus. Quō dispenseꝛ cuꝫ illegitimis. Ubi dr̄ ꝙ p ingressuꝫ religionis dispensatur cū illegitimis, ꝛ filijs pr̄sbyterorꝫ, ꝛ ceterorꝫ ex fornicatione natorū. Etiā ad sacros ordines. de filijs pr̄sbyterorꝫ. c. i. ꝛ episcopi quo ad minores ordines pnt dispēsare cū illegitimis qui defectū patiunꝛ nataliuꝫ. s. de fi. pr̄. ca. i. glo. mo. e. 6.

Dubium.

℄ Sꝫ dubitaꝛ an hoc itelligēdū est de oī defectu nataliuꝫ. Uerbi gratia. Aliqs genitus est ex pr̄sbytero ꝛ soluta. seu ex cōiugato ꝛ soluta. seu religioso ꝛ soluta. Nungd eps dispensabit cū eo. Rn̄det monachus. Primo ꝙ nō. Qꝛ tales dispēsationes cōsueuit sedes apostolica facere. nec dispēsat h nisi raro ꝛ ex cā: ꝛ nō est verisile papā epo cōcedere facultateꝫ. vbi se reddit difficilem. Scđo respondet ꝙ hec glo. est ꝯtra textū qꝛ gn̄alr loqꝛ. ꝛ pterea isti tenenꝛ vitio alieno. igiꝛ venia sunt digni. c. de nāli. l. legē. 4. 4. di. fraternitatē. Jo. an. dicit ꝙ hoc. c. tꝫ indistincte. Cū hoc tꝫ Hostiē. de fi. pr̄sby. §. qs possit. post pn̄m. ꝛ ver. l. dic. ꝛ ver. fi. §. aliud simplex.

Eps qñ ad bñficia dispensare.

℄ Sed nūgd potest eps cū illegitimis dispensare ad beneficiū obtinendū. Dico ꝙ sic. 6. de fi. pr̄. c. i. cui cura nō iminet aiarū. Et que sunt illa. habes hoc infra p Hosti. Mo. ꝛ Jo. an. dicunt ꝙ eps dispensare nō pōt vt succedat.

Abbas sꝫ cū monachis suis ad bñficia dispens.

℄ Sed nūgd abbas posset dispensare cū illegitimis suis monachis ad bñficia. Distinguit Hostien. de fi. pr̄. ibi. §. que dispēsatio. Quedā est magna. s. vt qs in seculo p moueaꝛ ad sacros. Quedā maior. vt si ad sacros in ecclesijs parrochialib' dignitatib' personalibus pmoueaꝛ. Quedā maxima. vt ad epatū. Tenet igiꝛ Hostiē. ibi. §. qs possit. Qꝛ abbas si necessitas exigat potest cū illegitimis dispensare maiori dispensatione. Nō obstat. vt dicit. qđ dī. e. c. i. prelationē nō habeat: qꝛ loqꝛ ꝙ de iure cōi nō est dispensatū. Sed per hoc nō adimit qn prelati possint cū eis dispensare.

Dubium.

℄ Sed nūquid pōt eps dispēsare ad simplicia bñficia sine cura. Rn̄det Hosti. ꝙ sic, non solū ex cā necessaria. sed ex volūtaria ꝛ rōnabili de fi. pr̄. c. i. §. aliđ dixit ꝛ. §. aliud simplex. ℄ Itē querit parū supra que bñficia itelliguꝛ curā aiarū habere. Rn̄det illa qb' inest corrigere, reformare, precipere, interdicere, suspēdere, excōicare. ℄ Sed nungd pōt eps dispēsare ad simplicia bñficia cuꝫ his qui sūt in minori etate. puta viginti ānorꝫ. Dico ꝙ sic. 6. de etate. or. ca. i. etiā si sint dignitates ꝛ psonatus sine cura: si aliud canonicū nō obsistat. vtpote. mores l sciā qb' pollere dꝫ pmouendus. 6. de ele. licet.

Illegitimi quō pnt a iure dispēsari.

℄ Sed cū qb' illegitimis dispēsat ius. Dic ꝙ cū illis q aā mr̄im geniti sunt. si pentes postmodū ꝯtrahūt. q fi. legi. ca. tāta. Itē cū illegitimis q fuerūt geniti in matrimonio ꝯcto in facie ecclie cū debita solēnitate lꝫ postea apparuit ipedimētū. q fi. le. c. z. ipedimētū p. c. tanta; ꝛ p. c. de clandesti. mr̄io. c. cū inhibitio.

Papa sꝫ dispēsare illegitios i hereditate.

℄ Sed nungd papa dispensat cū illegitimis vt in paterna hereditate succedant. Dico ꝙ sic. Habes multa argumēta p Guil. cōnumerātē. q sint filij legitimi. c. p venerabilē. Nec papa ca soluit quēadmodū solicebat argm̄ factū p rege francie. Certū est. ꝙ sic qñ banna pcesserunt. q fi. le. c. z. ꝛ vi. Multa iura alleganꝛ ꝙ papa nō pōt. Sed pnt exponi de ptāte. qua cōiter vtiꝛ. ꝛ ideo ti. z. ca. nouit: dicit papa. Nō intēdimus iudicare de serendo regis francie. Nō tñ reperiꝛ qn hoc possit de po' absoluta: sequiꝛ ibi. Tibi dn̄. cls. Mat. 16. Qđ exponit Hostiē. intelligendū in spāli. qꝛ vna vtiꝛ quo ad tēporalia alia quo ad spiritualia. De hoc diffuse in Hosti. ti. q fi. le. vltra mediū. §. cū auctoritatib'. Ad hoc habes fortissimas pbationes p euangelia ꝛ pphetas. Quere de ordine ꝛ tēporali dignitate pape.

Prolo. q. 10. ꝛ. 11.

Questio septima.

Queritur de cooperatione ad morteꝫ seu mutilationē qñ ipedit effectum ordinis. Dic tria. ¶ Primo qñ in platis. ¶ Secundo quando in clericis. ¶ Tertio in medicis.

Primus articulus. An cooperatio homicidij. aut mutilatio ipediat ordis susceptionē. vbi dr̄ ꝙ epi, clerici, ꝛ alij plati, rōne iurisdictionis sue tpalis in gn̄e pnt pcipere cōmissarijs suis secularib' ꝙ iustitiā faciāt de maleficijs cōmissis in sua iurisdictione tñ ne mona. vel clerici epi. nō pnt tñ in spāli idest vt morti tradanꝛ fm Ray. nec pnt pn̄tes iteresse vbi vindicta sanguinis exerceꝛ de puil. ex lris. ꝛ illud intelligit ēt vbi cōcediꝛ platis inuocare brachiū seculare. qꝛ accessoriū non dꝫ excedere pncipale.

Dubium.

℄ Sꝫ nūgd rōne iurisdictionis pōt agere vel interesse vindicte sanguis in hereticorꝫ cōdēnatione. Dic ꝙ nō dꝫ se intromittere de excōicatione. 6. de hereticis. vt inqsitionis. ꝛ p totū. degradare ꝛ seculari ptāti tradere. 6. de penis. Debet tñ efficaciter rogare iudicē ne vindictā sanguis exerceat in eis. de ver. sig. nouim'. so. sup. c. eps. 6. de vita. Et hoc. cle. Hui. z3. q. 5. de occidēdis. dicūt ꝙ ꝛ si mortē videant seg nō hūt irregulares dūmō pp volūtatē suā non fiat. ℄ Sed nūgd pnt plati ꝛ clerici in bellis iteresse. Dico ꝙ sic in bellis iustis: ꝛ hoc in defensionez oppressorū ꝛ oppugnationē dei inimicorū: nō tñ arma ppria manu accipiēdo sꝫ alios hortādo. z3. q. 8. sacerdos. Etiā papā ꝯgregādo ꝛ cū eis egrediēdo. c. igiꝛ ꝛc. scire ꝛ. c. ol.

Instantia.

℄ Sed ꝯ vꝛ infra p. ca. irreprehēsibile. ꝛ. c. si in morte in qbus alleganꝛ canones in ꝯtrū.

Rn̄so.

℄ Rn̄deꝛ ibi ꝙ pmi canones loquunꝛ de platis hn̄tibus iurisdictionē tēporalē q tenenꝛ eā dfendere ꝛ ad iussuꝫ pncipis exire. scđi loquunꝛ de nō hn̄tib' hoc habes. ca. si in morte.

Dubium.

℄ Sed nūgd si plati aliquē occidāt sūt irregulares. Uꝛ ꝙ nō p. c. legi. sꝫ. c. occidit. Rn̄det ꝙ q̄ alleganꝛ in. c. legi ꝯsiderāt tps qđ tūc fuit. ꝛ cām. ꝛ spālē dei voluntatē. Nā ex spāli dei volūtate ꝛ cā licuit sanctos occidere seipsos. 35. q. si nō licet.

Rn̄sio.

℄ Inno. de resti. spo. c. olim cām. dicit sic. Satis credim' ꝙ plat' ec. possit iducere bellū ꝛ ei iteresse. sꝫ nō dꝫ pugnare sꝫ pōt pseg quousqꝫ alij aliena dimittant. ꝛ pōt clamare capite. ꝛ pugnare. sꝫ nō occidere. Pro hoc facit de homicidio. c. petitio. vbi dr̄ ꝙ si de interfectione fuerit ꝯscius a ministerio altaris abstineat. Inno. de interfectione facta.

Prelat' sꝫ bello iteresse. sꝫ nō occidere.

Secundus articulus. An clericus homicida aut mutilator si inhabilis ad ordis susceptionē. Ubi dr̄ ꝙ clerici excusanꝛ ab irregularitate in dfensiōe sue psone in cle. de ho. vbi sic dr̄. Si furiosus. aut ifans. seu dormiēs. mutilet vel occidat hoiēꝫ nullā ex h irregularitatē incurrit. Et idē de illo cēseꝛ q mortē alr vitare nō valēs. suuꝫ occidat vel mutilet inuasorē. Jo. an. Nō valēs. Ut si angustus erat vel sic arctat'. ꝙ fugere nō poterat. vel se iuuare clamore, vel alr. Jo. an. Secus in volēte occidere pacēꝫ aut aliū. Uꝛ ēt p rōnē. de cle. ꝙ si ciuitas eēt obsessa talr ꝙ ēt clericis nō eēt opportunitas fugere ꝙ pnt defendere ciuitatē interficere inuasores. Qꝛ alr possent iterfici a qlꝫ inuasore hostiū indifferēter. sꝫ si excesserit se defendēdo fit irregularis. 5. de ho. signasti. z. in fi. ℄ Nec obstat h spālitati imunitatis. ca. puenit. Qꝛ gn̄alr ecclia nō excusaꝛ a vigilia murorū ciuitatis. qs ho. ꝛ glo. intelligūt hoc de hoibus ecclie nō de clericis. ℄ Sꝫ nūgd p defensiōe reruꝫ suarꝫ pnt clerici pugnare ꝛ occidere. Rn̄det Innoc. de resti. spo. olim cām. Rn̄demus omnibus esse licitū mouere bellū pro defensione sua ꝛ rerū suarū. nec dicitur proprie bellū sed defensio. ꝛ quādo qs est electus incōtinēti. l. anꝗ̄ ad aliena negocia se diuertat. licitū etiaꝫ sibi est impugnare. Et cum hoc a iure sit cōcessum non est auctoritas pncipis necessaria. nec incidant in excōicationē si violentia spoliantes violauerint exile domū. ℄ Ad h glo. hic in fi. ꝛ. z3. q. i. c. i. Ubi dixit glo. ꝙ laicis ꝛ clericis. si

vis inferat rebus licitū est repellere inde illatā & inferendam. ¶ Itē Inno. de iureiur. ca. sicut dicit sic. Si nō sit bellū ex edicto pncipis. si t'n sit iustū: puta q est ad dfensionē rerū suaꝝ vel p executione iuris sui. lꝫ nullā habeat iurisdictionē super eo pro quo bellū agit: & t'n iustū: q res suas defendit: tūc licet vim vi repellere: & ēt in repellēdo hoies pcutere: & ēt occidere. Sed cum moderatione inculpate tutele. ¶ Sed nunqd in casu pietatis licet pugnare inuādo alios: aut patrie. aut ciuitatē, vim eis illatam repellere. & occidere. Dico q nō. Quinimo si lapides pijcit: & aliqs occidat per biennium pcipit abstinere a ministerio altaris (de cle. pcussore. c. psentiū) & sit irregularis si occidat. Igit ēt si p defensione cōtra inimicos fidei de homicidio. ca. petitio. Hoc intendit Inno. & glo. si ipsemet occidat. ¶ Itē qnqꝫ excusant in defensione rerū: vt si nocturno tpe fur perfodiat domū clerici: & ipsuꝫ clericus occiderit: q2 presumit q ad occidendum t'n venerit: secus de diurno fure qd presumitur q venerit ad furandam nō ad occidendū: nisi forte se cū furto defenderit: q2 tunc plus est q̄ fur. de ho. si pfodiens. ¶ Iteꝫ excusant in recuperatione rerū: vt si requisitus a iudice q mittat iudici signa ad recuperandū rem suaꝫ furatam. lꝫ iudex mutilet vel occidat iter signis susceptis: de ho. sua nos & in glos. quis iste nec lingua nec exhortationeꝫ fecit. ¶ Itē. Excusatur in repetitione rerū suaruꝫ dūmō exp̄esse protestent q vindictā sanguinis nō intendunt: tunc enim lꝫ iudex occidi mādet. nō sit clericus irregularis. 6. de homici. plari. ¶ Itē. excusantur si defendendo res suas alij superueniant & occidant furē: dum t'n ipse vulnus nō infligit letale. nec voluit occidere. nec eius cōsilio. studio. aut mandato. alij ipsuꝫ occidunt de ho. significasti. ¶ Sed quid de clericis scribentibus literas circa vindictā sanguinis. Dico q nō excusant: siue dictent / siue scribant / siue exequendas / siue destruendas / dummodo ad vindictam sanguinis se extendant tit. ne cleri. vel mona. sententiam. Nota ibi Hostien. & Innoc. qui exquisite hoc cap. pertractant. Innocen. ibi. (dicit) etiam si nō faciat vt iudex. q2 administrat cōsilium vel auxiliū. Et dicit. Ideꝫ credo qd nec testes in causa sanguis recipere debet. nec scribere auctentice. Scribere tamen non in forma auctentica forte non faceret irregularem. Innocentius titulo. ne mona. vel clerici capi. sniam. ¶ Sed nunqd clerici si preponant viris sanguinū fiant irregulares. R̄ndet dici potest q nō. si nō ad occidendū. sed ad sua recuperanda vel defendenda. dum t'n nō sunt quasi recte viri sanguinuꝫ. & balistarij. & rupt'arij. Addit. Dicunt t'n quidā. q si quis in iusto bello ministret balistam vel sagittas. dummodo non intēdit pncipalr q balistarius aduersariū occidat. nec credebat balistarium hoc intendere. sed quod se vel sua defendat vel recuperet lꝫ occidat illum qui aliena dimittere noluit. nec ab alterius in purgatione desistere. non est irregularis. Qd probat Inno. ca. sententiam. nemo vel cle. Quia in hoc casu. qui balistam parat nec facto. nec cōsilio. nec mandato eum occidi voluit. Immo noluit euꝫ alieno iuri cedere. Addit. Principalr aūt dico. Quia si non pncipalr sed t'n hoc intendat. videlꝫ. vt si aduersarius noluerit aliena dimittere. q impugnet balistis. & sagittis: tunc. n. non crederē eum irregularē. Quia si cōtrarium diceret iam nulli bello interesse liceret. cum ibi quasi semper homicidia perpetrant. Secus si pncipaliter ministrans mortem intenderet vel crederet balistarium intendere: quia nunq̄ etiam iniusto bello lꝫ ministerium vel consilium imediatū prebere bello. ¶ Sed querit. Quare igitur reputatur homicida & irregularis ille qui scribit sniam contra damnatum ad mortē cum ministret operi licito. R̄ndet q ille directe & pncipalr morti. lꝫ iuste: aut cōsilium vel auxilium prebet. ¶ Et nota q casus irregularitatis in. 4. reducunt. s. si qs reus fuit homicidij / facto / pcepto / cōsilio / defensione. Glossa cattabili. di. 3. si qs viduam. Hui. & forte gnus est. Si quis ratū habuit homicidiū nomine suo factū. de hoc diffuse tractat. 17. q. 4. cum oēs ecclesie. Nota Innoc. cōtra euntes ad iustū bellum & assistentes t'n interfectoribus q sunt irregulares de homicidio. ca. petitio. Similr qui arma ministrant in iusto bello. ti. ne. mo. vel cle. ca. sniam. etiaꝫ ad sui defensionē. quia illicito operi ministrat. Idem Hostien. Similr mandans aliquem verberari: lꝫ prohibeat ne occidatur aut mutilet: si occidatur aut mutiletur mandans fit irregularis. quia mandator in culpa fuit. quia hoc euenire posse. debuerat cogitasse. 6. de ho. si quis. ¶ Adde. Quidam sagitauit ad signum. circūspiciens solicite an aliqs esset cōtra signū. Casu sagitta tāgēs lapidē longe flectens in indirectuꝫ lesit puerū & mortuus est. Nunqd est irregularis. ¶ Videt q nō. De ho. c. ex literis. i. Ubi preuia circū spectione liberat p̄sbyter interficiens: & c. dilect'. Ubi forti cursu eq puer interfectus est. & capellanus liberat: & c. lator. Ubi alter ludēdo a casu cultello alteri' occidit: & ab ordinario nō deijcit. ¶ Contra in. c. i. non est certū p̄sbyterū ipsuꝫ lesisse: & si sic. si super hoc esset graue scandalū aut infamia oporteret sibi canonicam purgationē indici: & si defuit est irregularis. z. c. loquit. Ubi nec voluntate nec facto cōmisit homicidiuꝫ. Et equus abiecto sessore puerū oppressit. z. c. logi. Et cultellus ludenter piectus in terrā interfecit sociū suū: & sic īterficiēs fuit deiectus & passiue t'n. & nihil facit. vn̄ sibi nō est ipūtandū. Cōtrariū per oia in pposito fuit compertum.

Dubium. — Nota opti ma. — Dubium. — Homicida multi plr qs di ci pōt. — Dubium. — Dubium. — Dubium. — R̄nsio. — Reprobatur.

Tertius

articulus. An medici sint irregulares ex morte infirmantiuꝫ. Ubi dī q non sunt irregulares medici si patientes sui moriunt. dummō non sint in culpa. Hostiē. super. c. ad aures de etate or. dicit sic. Tribus modis pōt reperiri qs in culpa. Primo. s. ante factū. puta quando intromittit se de hoc qd ignorat vel ad ipsuꝫ nō spectat vel nō sufficit ad agendū. Scdo qn̄ in ipso facto puta lꝫ sit sapiens siue eruditus t'n insipiēter agit. nō sequēdo artē. sed experimēta noua & inexperta seu ppriā volūtatē. Tertio ex post facto: puta. q2 lꝫ eruditus sit & erudite agat: t'n versatur circa custodiā negligēter. Hosti. de homici. c. tua nos. Si aūt factū vel in facto vel ex post facto reperit de morte culpabilis irregularis eēt. Et addit si dubitat verū medicina debet pficere vel nocere: & si magis credat eā debere pficere peccat si sciēter ppriē & q2 in dubijs &c. Et addit securius est relinquere hoiem in manu dei q̄ ipsuꝫ exponere quoquo mō casui dubitabili. ¶ Querit. Quid si qs dicat se medicuꝫ peritū cū nō sit & faciat aliqd pp qd infirmus morit. Dicit q irregularis sit: vt hoc. c. tua nos. & de eta. & qua. or. c. ad aures.

Questio octaua.

Queritur de pena suscipientiū ordines extra tēpa a iure statuta. ¶ Hic sex. ¶ Primo qd ō tēporib' ordinādoꝝ sit tenēdū de iure cōi. ¶ 2° qd de iure dispensatiuo quo ad religiosos. ¶ 3° qd quo ad seculares. ¶ 4° an ꝯsuetudo dispensat. ¶ 5° q̄ est pena vbi dispēsatio nō subuenit. ¶ 6° qd itelligēdū de interstitijs in ordine monialium.

Primus

articulus. Que tpa statuta sint ad ordinis susceptionē. Ubi dī q in septēnio pōt quis ordiari ad p'mā tonsurā. di. 77. in singulis & 6. li. de tēporib' ordinatoꝝ. c. vl. & ibi in glo. & qcqd dicat ordo est. d. 49. qn̄ videm'. & hoc exp̄sse diffinitū est ō etate or. cū ꝯuenit. ¶ Et pnt abbates in pprio monasterio ordinē illū cōferre si sint sacerdotes: & si epo sibi manus ꝯfirmatiōis iposuerint. Uel epo abbatē audire noluerit & fuerit regst' pōt abbas ꝯferre. De supplēda negligētia prelatorū. ca. statuim'. Ad h' sup ca. cū conuenit. Uide glossam. Pōt ēt p̄sbyter antiquo iure ēt sine licētia epi p'mā tonsurā ꝯferre. di. 23. lꝫ hoc ius abierit in dissuetudinem. ¶ Quantū ad quatuor ordines mino-

res p lectore/hostia.exorcista/acolito assignant.15.ani. Ita
q in.14.ordiet acolitus di.77.in singulis p subdiaconatu
assignant.20.anni. p diaconatu.25.anni p presbyteratu.30.
pro epatu.40.ibi ⁊ capitulis sequetibus.¶ Post modu Za
charias papa ordinauit q si.30.annoꝝ nō inueniant qui or
dinari pñt ⁊ necessitas exposcat.a.25.annis sacerdotes ordi
nent.di.78.in fi. Postmodum Alexander tertius ordinauit
nō cōcludēdo p necessitatē sed absolute q eps in.30.anno.⁊
archi.⁊ alij curā aiarū hntes cuz attigerint.25.annū fiant sa
cerdotes als a bñficijs remoueant de elec.cū in cunctis ad
finē. Postmodū Greg.10.⁊ Bonif.8.statuerūt q als eo fa
cto priuati sint bñficijs.de elec.lz canō. Uerūtn Bonif.post
modū dispēsauit vt clerici curati plus pficerēt in scia ex di
spensatione epoꝝ infra annū cōmissi sibi regiminis in subdia
cones ordinent.⁊ septēnio elapso infra annū ad diaconatus
⁊ pñbyteratus ordines se faciant pmoueri als nisi iusta cau
sa subsit ipso iure sunt puati.de elec.cū ex eo. Postmodū vt
recitat.Jo.an.de eta.⁊.in cle.c.gnalē. Quia nō erat expssuz
q cū sacerdotib⁹ simplicib⁹ sine cura erat dispēsatū per hec
capla.cū in cūctis ⁊c.s.q poterāt ordinari circa.30.annum.
Ipse clamauit i scholis.⁊ alibi q absurdū erat.q eadē erat
etas epi ⁊ sacerdotis.s.30.annoꝝ vt hic supra. Silr absurdū
erat q in.25.qs posset hre curā ⁊ sacerdotiū ⁊ nō sacerdotiū
tm. Propter qd clemēs statuit q in.18.āno ad subdiacona
tū ⁊.20.ad diaconatū.⁊.25.ad pñbyteratū pōt licite qs pmo
ueri.c.gnālē de eta.⁊.⁊ sufficit q attigerit annos fm Joan.
an.iuxta pcedētes dispēsationes cū in cunctis ⁊c.

Secundus articulus. De dispensatione temporis ad ordinis susceptionē. Ubi di. q Gelasius
papa manētibus de iure cōi in sua reuerētia antiqs statutis
(di.30.annis ⁊c.di.77.in singulis.⁊ infra dispensatione) or
dinauit q vbi ecclesia nō haberet ministros sufficiētes ad
plebibus seruiēdū q monachi ⁊ seculares infra interstitia
tēporū de.30.annis ⁊c.poterāt ordinari.di.55.prestis. Post
modū Gelasius magis in speciali dispensauit q monachus
videlz cū monachis morū honestate fulcitus.si bone vite ⁊
deuote extiterit.ifra.9.mēses ep⁹ diē sequētis anni pōt oēs
ordies vsqz ad pñbyteratū accipe ⁊ cōpleto anno pñbytera
tū sine iterstitijs ānoꝝ pñtis.ita vt q ānoꝝ fuerāt iterstitia
collatura vel fuerāt iterstitia collatura.sancti pposita spōte
suscepti docet ei prestitisse deuotio.di.77.monachus. Pro
hoc allegat.d.78.ca.pñbyter. Ex lz chūs.⁊ Jo.bapti.in.30.an
no predicare icepit.verūn Hieremias ⁊ Daniel in iuue
nili etate pphetauerūt.⁊ Jo.euāgelista ⁊ Paulus iuuenes
mittebant ad predicanduz populo. Sed discipuli fuerunt
de primis religiosis. Nā sicut dicit glossa pª.Regū.10. Sa
muel fuit pmus qui ↄstituit cōuentus religiosorū.⁊ vocaba
tur cuneus pphetarū.sic chūs fuit pmus q cōstituit religio
nē christianoꝝ in apostolis suis q pmi in obedientia ⁊ sine
pprio vixerunt. Qd igit apostoli in iuuenili etate a christo
fuerunt missi ad predicandū benefacit pro religiosis q mo
res in eis pñt supplere etatē.¶ Sed attendant diligēter
religiosi q certa forma est in ca.monachus in qua cadit dis
pensatio.s.q ordiatus dz esse morū honestate fulcitus.glo.i.
sustentatus.⁊ modeste ↄuersationis ⁊ honeste voluntatis ⁊
ad obseruantiaz sue religionis deuotus. Debet igit prelat⁹
cui cōpetit.cū consensu sui conuentus mittere suos ordinan
dos. Et dz tales cōuentui suo pretermittere.sic q qui debet
ordinari subdiaconus dz esse in.18.anno.⁊ diaconus in.20.
⁊ pñbyter in.25.anno(nisi morum honestas ⁊c.predicta sup
pleant etatē)sed cū plenā etatē nō hz videt.ne vobis.q ita
fulget morū honestate ⁊c.⁊ etatem tam discretam ⁊ mode
stam q mores ⁊c.pñt eius plenā etatē supplere ⁊c.vt pz.ca.
monachus. Als grauiter peccant.tam mittentes q̃ missi:
quia fraudem faciunt legi. Nam cōuenientibus meritis mi
nisteria ecclesie deputanda sunt nō incōuenientibus inge
renda.ca.monachus:⁊ aliter mittens cōmunicat alienis pec
catis.di.78.c.qd est.¶ Cōtra dicta sunt dubia. Primū est.

Dubium

Nam videt.q ca.monachus est abrogatū per ius sequens.
Nam ibi dicit q monachus nouitius morum honestate ful
citus ppter mores ordinet.⁊ sic dispēsatio facta est nouitio
vt magis firmetur in bono. Sed.19.q.3.monasterijs postea
statuit Greg.q nouitij nō ordinent in monasterijs:⁊ sic ab
rogat. Dic q abrogatio ibi facta est quo ad nouitios p tēpo
re pbationis ppter detrimentū qd accidere poterat taz eis
q̃ monasterio si ad seculū redirent sicut ⁊ eis licitum est:sed
hoc detrimentum non est in pfesso qui per locum a maiori
erat cōcessum.si mores supplerent etatem.vt in glo.ca.mo
nachus.¶ Secundū est. Naz dicit q.c.monachus simplr

Responsio Nouitij nullo mō ordinent.

Dubium.

est reuocatū.78.di.ca.1.vbi dicit.Si qs.30.etatis sue nō im
pleuerit annos nullo modo ordinetur presbyter.etiaz si val
de sit dignus. Igitur suppletio moꝝ reuocatur. Ad hoc.6.de
cōstitu.c.lz romanus. Ubi dicitur q posterior cōstitutio re
uocat priorem lz de ea non faciat mentionez. Sed in cle.est
ordinatum q ante.25.annum nullus in sacerdotem ordine
tur de eta.⁊ qua.⁊.generalem.¶ Rndet Jo.mona.q verz
est qn sequens est aduersa.⁊ ideo Joan.and.dicit verum est

Responsio

quando sequens est directe contraria.sed qd dicit ca.si quis.
Ca si quis non impleuerit.30.annos nullo modo ⁊c. potest
intelligi q nullus de iure cōmuni ordinet presbyter nisi ⁊c.
etiam si sit valde dignus. Qd aūt dicit Monachus pōt itel
ligi q religiosus dispensatiue ordinetur si sit dignus valde:
⁊ sic stant simul. Nam non habent directam contrarietatez
cum non sint de eodem predicatore de eodem subiecto.nec
de eodem sensu. Et q sic conuenit ista capitula concordari
patet per Joan.mona.ca.licet. Ubi dicit q vbi ratio diuersi
tatis pōt sciri iter canones ita q sit diuersitas nō aduersitas
eos debemus ↄcordare:⁊ allegat illō.6.de elec.cū expediat.
vbi dicitur q expedit cōcordare iura iuribus ⁊ eorum cor
rectiones euitare.si ambo sustineri possunt. Sed qd dicit cō
stitutio.ca.monachus fm glo.⁊ Hug.loquitur dispensatiue
de monachis. Qd aūt dicit.c.si quis.potest concordari.q lo
quit de iure cōmuni:⁊ sic possunt sustineri sine correctione
seu alterius eorum abrogatione.¶ Ad hoc concordat.c.pre
sbyter:vbi dicitur. Presbyter ante.30.annos non ordinetur
quāuis sit probabilis vite. Ubi in textu addit gratianus. Et
hoc est regularis glo.i.de iure cōmuni. Ucrumtamen Hie
remias ⁊ Daniel ⁊ Joā.⁊ Paulus missi fuerunt ad predicā
dum in adolescentia. Glo. Igitur ante hoc tempus inducitur
dispensatio.1.q.8.cle. Et qua ratione quando hoc tempore
pōt qs predicare pōt ⁊ in sacerdotem ordinari.naz solius sa
cerdotis hodie est predicare.16.q.1.adicimus.¶ Dices hec

Instantia

dispensatione in adolescentia poterit monachus fieri sacer
dos statiz post annos discretionis si sit valde morigeratus.
Dicit q intelligendum est q etas que moribus debet com
pensari.debet esse honesta simul cum moribus debet vt di
screte ⁊ moderate fiat dispensatio consideratis cōditionib⁹
patrie ⁊ loci. Lex enim canonica seu cōmunis:seu dispensa
tiua.hac diffinitione comprehenditur.lex est honesta.iusta.
possibilis q fm naturam ⁊ fm consuetudinem patrie tem
pori locoqz conueniens necessaria ⁊ vtilis di.4.cap.1. Sed
he conditiones non seruarentur vbi quis ordinaret in ex
cessiua iuuentute.¶ Tertio dubitatur. Naz.ca.monachus.

Dubium.

quod dicit dispensare dicitur maxime si monachi etas suf
fragetur. Igit casus est q monachus infra annum ⁊ diem
possit ordinari in casu vbi est legitime etatis. Non igitur lo
quit indistincte.q mores suppleāt etatē.dū adhuc est in mi
nori etate.¶ Dic q ly maxime est effect⁹ expssio.nō aūt ad

Responsio

iterstitia etatis ānoꝝ obligatio. Primū pz. Nā.16.q.1.dixit
papa. Monachos qui infra.30.ānos sunt volumus ⁊ opta

mus per singulos ordines pmoueri. Et postmodū Gelasius in dispensatiōe sua.c.monach.dixit monachus lector effect⁹ post tres mēses acolitus existat. Ecce modus operatiue. Se quit aūt ibi affectus expressio cū di. Maxime si huic etas suffraget. ¶ Probatio scdi.s.q nō obligat ad interstitia annoꝝ sed supplentib⁹ morib⁹ dispensat. Nā ibi sequit. Monacho moribus fulcito q annorū fuerāt in tristitia collatura sancti ppositi doceat prestitisse deuotio. Et qd logi dispensatiue de etate cōpensabili dicit glossa in pncipio.c.monachus.z siliꝛ Hug.z idē in glo.16.q.1.monachos. Sed quia videt ꝯ qꝫ rīdent q hic logt dispensatiue.ibi fm ius cōe. Ideo dicit hic glo.sup illud deuotio. Et ita cōpēsat bonitas cū tēpore.sicut z ingeniū supplet tps in bñ studente:z sicut a cōtrario malitia supplet etatē.6.de spon.impu de illis.ita pbitas z honestas supplet.z addit. Et sic aligd qd est min⁹ equiparat alij qd est maius:facta cōpēsatiōe hincinde. Idē Hug. ¶ Sed nungd hec dispēsatio restringit precise ad casum copulantē.expressuꝫ in.c.mo.s.An monachus moribus fulcitus tunc possit dispensatiue pmoueri nō seruatis interstitijs annorū.qñ etas tāta suffragat:ita.s.q deceat cū p tūc statim sine vlteriori expectatione infra annū z diē pmoueri ad oēs ordines.s.ad acolitus subdiaconus.diaconus infra.9. menses primos:z cōpleto anno ad pſbyteratū. An distincte scilꝫ q cū statiꝫ est aptus ad ordinē vnū statiꝫ pōt ad illū pmoueri:z alio anno ad aliū z sic deinceps. ¶ Dic q extēdit distincte ad monachū pportionalr p oī etate in qua decet eū pmoueri fm merita moꝝ. Morib⁹ dico cōpensantibus etatē. Verbi grā. Cōcito attingit etatē in qua cōpensatis moribus decet eū accipere ordinē acolitatus cōtinuo ordinari potest in acolitū:z qcito hꝫ hūi maiorē etatē in q̄ decet euꝫ cōpensantib⁹ morib⁹ accipere ordinē subdiaconatus.ꝯtinuo pōt ordinari in subdiacū:z sic de alijs. Hoc pꝫ pmo ex cause expressione. Nā cā dispensationis in monacho de interstitijs est illa gñalis cā q moꝝ pbitas cōpensat tps.hoc pꝫ per totū in textu:z exprimit in clausula vbi dī de monacho.q annoꝝ fuerat interstitia collata sancti ppositi prestat deuotio. Ubi dicit Hug. Cōstruo sic. Tam breui tpe pōt monacho ordinari:nō tñ glibet monachus sed ille cui qd deest de tpe supplet pbitas. Et subdit. Vel potius hic ostendit cā q̄re sic dispensat. Sed intelligentia verboꝝ ex causis est accipiēda de ver.sig. Intelligentia igit pportionalr pro oī tēpore cuꝫ subsit causa.s.cuꝫ qs attingeris etatē vt deceat eum fieri acolitū moꝝ honestate cōpensatis.fieri pōt acolitus:z sic fiat de alijs ordinibus. ¶ Scdo idē pꝫ ex tenore litere. Naꝫ sic tam in veteri iure q̄ꝫ in nouo.tēpora ordinū pportionat etatis ordinandoꝝ. Ut antiquus.20.anni pro subdiaconatu.25. pro diaconatu z sic ascendendo:z in cle.18.pro subdiaconatu z sic ascēdēdo.de etate or.c.generalē.sic indiffinite in.c. monachus.cōcedit.qꝫ tēpora pro suscipiendis ordinib⁹ minoribus cōpensant pportionalr. Igit dꝫ illa cōpensatio fieri vt qcito. Jo.attingit etatē cōpensibilē p mores p subdiaconatu.subdiaconus fiat:z sic ascēdēdo sicut qcito hꝫ etatē canonicam pro subdiaconatu fm canones ordinari pōt zc. ¶ Tertio idē pꝫ ex argumēto litere a maiori. Nam.c.monachus.dispensat q monachus nouitius de quo magis dubitat vt dicit glossa moꝝ honestate fulcitus.suffragante etate cōpensabili cōtinuo efficiat acolitus z sic ascēdendo. Sꝫ qꝫ nouitiū sic ordinare mirabile fuit:ideo renouat hoc ius 19.q.3.monasterus. Igit cū antiquuꝫ ius hoc mirabile ꝯcessit pro nouitio in fauorē religionis a maiori voluit ꝯcedere hoc rationabile.q monachus pfessus cōtinuo poterit promoueri ad singulos ordines.vbi ratio pportionalis subest. ¶ Quarto idē pꝫ ex nā iuris dispensatum seu priuilegiatiꝫ. Nā in bñficijs plenissima est interpretatio adhibenda qñ certū est fm canonicas sanctiones:z maxime si solū vertit in priuilegiū dātis cū poterat excepisse z nō excepit.de priuile.c.qꝫ iura z in glo. Sed ista dispensatio facta est fm canonicas sanctiones.qꝫ auctoritate pape ad quem pncipalr ptinet potestas dispensandi.z nulli pōt gliare priuilegiū nisi sibi cum ipse sit archa iuris.6.de ꝯstitutionib⁹.lꝫ romanus. Igit plenissime est interpretāda illa gñalis clausula q̄ dicit monachato.q interstitia annorū.fuerant collatura prestet deuotio:siue sit pxime etatis p oibus ordinibus suscipiendis in breui.siue habeat etatē cōpensabilē pportionalr pro singulis ordinibus per varia spatia tēporū per diū succedētiꝫ. ¶ Quinto idē pꝫ. Nā optima legū intelligere est.cū leges intelligant prout lex nāe dictat. Nā illa semp dictat q equū est z nāle apud oēs z est cōe oī nationi.eo q vbiqꝫ instinctu nāe nō cōstitutione.aut humana rōne primatū tenet inter oia iura.semperqꝫ imutabile permanet.di.5.ca.1. Sed iustitia q̄ fm nālē rōnē distribuit dignitates eas distribuit pportionalr cuilibet fm dignitatem suā fm pportionē que vocat geometrica que in distribuēdo dignitates comparat totū ad totū z partē ad partē.5.ethi.ca.6.ergo zc.

Tertius articulus. Dispensatione temporis ad ordis susceptionē quo ad clericos seculares. Ubi p querit. Nungd cū secularibus in casu est dispensatū sup abbreuiatione interstitioꝝ. Et dico q sic.vbi est penuria clericoꝝ.tunc eniꝫ laici literati (qbus decens suffragat etas) pñt infra annū z dimidiū promoueri.diligentiori tamen examine precedente q̄ꝫ de religiosis:z dummodo cōpertum fuerit q moꝝ pbitas doceat hoc habere q prolixior cōsuetudo interstitioꝝ nō cōmlitat:ita q cessante necessitate vetus forma canonū circa eos seruet. Hec di.77. monachus. ¶ Sꝫ nūgd in statu in quo hodie est ecclesia pñt virtute huius capituli seculares moribus fulciti lꝫ etate minores pmoueri. Est argumentū q sic. Quia necessitas ponit in cā. Sꝫ semp ecclesia necessitatem hꝫ de valde bonis.dummō hoc fiat cā deuotionis nō gulositatis aut ambitionis z similium. ¶ Sed nūgd pportionalr fm pportionē moꝝ pñt seculares promoueri sicut deductū est iam de religiosis. Est argumentū q sic. Quia argumētū de pportionalitate est de iure nāe. Et ad hoc applica argumēta facta de religiosis supra. Sed circa seculares diligentior examinatio moꝝ est adhibenda vt pꝫ.ca.monachus z eadē rōne z pericula z circūstantie varie sunt circa eos cōsiderāde q̄ꝫ circa religiosos. ¶ Sed nūgd religiosi restringant ad casum necessitatis:ita q mores eis non sufficiant nisi adsit necessitas. Dic q nō restringuntur sed soli mores eis sufficiunt.ponderando textū capituli monachus. Nam dispensatio religiosorum suis finibus specificatur z cōtinet vsqꝫ ibi. Si vero laicus.ibi. Soli mores z deuotio cōpensant etatē. Et ab illo vno vsqꝫ in fi.specificat z cōtinet dispensatio est seculariū vbi cū moribus necessitatis exigitur. Sed arctationeꝫ secularibus cōpositā nō extēdatur vbi canō nō extendit. Quia de priuil.cap.qñ. Jura z beneficijs plenissima interpretatio adhibēda est.nisi remissio facta existat fm canonicas sanctiones vt hic in pte pma ca.z in.6.de re.iu. In peccatis benignior est interpretatio facienda. Et supra ibi. Odia sunt restringēda.z fauores cōuenit ampliari. ¶ Ad hoc faciunt vba textus. Nā in pmotione monachoꝝ.dispēsatiue solū attēdit meritū.deuotio psone.z fauor monasterij:vt pꝫ in pma pte. In pmotione autē secularis siml cū moribus attendit penuria clericalis ordinis pro officijs ecclesiaꝝ copiā habentiū. Igit q in fi.cōcludit. Ab hac occasione cessantibus (canonū vetus forma seruet) referendū est ad casuꝫ vbi pmissuꝫ est p necessitate ecclaꝝ curatoꝝ. ¶ Ad hoc facit rō.c.monachoꝝ. Nā p statū monachalē vitant mūdi discrimina p statū sacerdotalē ordis nō vitant pericula mūdi.cū seculares adhuc sint in mūdo. Igr z si mores sufficiāt q est eētiale z cōe reqsitū in ordinādū

Dubium.

Dubium.

Clerici seculares diligēti⁹ sūt examinandi q̄ religiosi.

tam religiosis ꝙ̄ secularibus (de elec. cū in cunctis) ꝗ̄ qꝛ pe
riculū speciale est in seculo ꝙ nō est in religione: necessitas
secularis dꝫ releuare. vt in. ca. qm̄ ꝑ remedio. i. q. i. Naꝫ ne
cessitate occupatiōis circa ea ꝙ̄ religiōi sūt religiosi mltū re
stringūt ab occupationibꝰ mūdi. ¶ Distingue igit de his ꝙ̄
in fauorē cōceduntur religiosis ꝑ merito ꝛ deuotione: ꝛ tunc
mores sufficiunt (vt in. c. i. monachus) ꝛ de his que cōcedun
tur ecclesijs curatis ꝑ remedio ꝛ necessitate (vt si in plebibꝰ
desint sacerdotes) ꝛ tunc tam religiosi ꝙ̄ seculares infra an
nū interstitiorū pñt iure necessitatis ordinari. di. 55. presbi.
2. q. 7. necessitati. ꝛ. c. ꝙ ꝑ remedio. ¶ Nota ꝙ maxima cā

Quare re-
ligiosi fa-
cilius dis-
pensantur
ꝙ̄ clerici
seculares.

quare facilr dispensationes conceduntur religiosis est ꝓpter
perpetuitatē sanctitatis religionis. qua sanctitate nō est me
lior. Uerbi gratia. Omne votū transit in votū religionis: de
voto. ca. scripture ꝛ recōfirmatio voti aliquatenus habetur
quia temporale obsequiū in perpetuā religionis obseruātiā
noscitur cōmutatū. Glo. reddit rōnē. Qꝛ nō frangit propositū
qui illud in melius cōmutat. de iureiur. ꝑuenit. Silr ꝓpter
ꝑpetuitatē sanctitatis oīs penitētia transit ad penitentiā re
ligionis. Nō enim est illi necessariū circa delicti satisfactio.
cuius totū vite tp̄s obedientie que ipenditur sui cōditoris (de
pe. di. i. §. his auctoritatibus) ꝗ̄nimo ignominiosissima. s. pe
nitentia cōmutatur in penitentiā religionis tanꝙ̄ in melius.
33. q. 2. ca. amouere. ¶ Insuper vt hoīes ad religionē attra
hantur dispensatur super ꝑpetuo impedimēto a iure quo ad su
sceptionē ordinū. si ad religionē velint transire. Nā si sunt il
legitimi. vel filij sacerdotū dispensantur quo ad oēs ordines.
de fi. pſ. c. i. ꝛ. ii. ꝛ ifra. Silr qui ad religionē de seculo fugiūt ꝛ sen
tentiaꝫ ipso facto incurrerant absoluuntur a prelato eorū: nisi
excessus fuerit grauis ꝛ enormis ꝙ ꝓpter scandalū nō pos
sit preteriri. pro quo mittendus est ad papā: vt in. c. cū illoꝝ.
de sen. ex. ¶ Si ēt in excōicatione fuerint promoti ad ordi
nes. facti notitiā vel peritiā iure nō habētes. Abbas eoꝝ po
terit dispensare. Hec oīa negantur suscipientibꝰ ordines in se
culo in si. ¶ Insuper vt hoīes qui in religione suscepta lau
dabilius se gerant dispensatū est. ꝙ si qs furtiue ordinatus
fuerit in diaconū. lꝫ ꝓhibitio sub iteratione anathematis ꝓ
cesserit. si ad religionē se trāstulerit postꝙ̄ aliquāto tēpore fue
rit laudabilr cōuersatus. poterit ep̄s misericorditer prouide
re vt ad ordinē sacerdotalē ascendat. aliogn nulla rōne con
ceditur (de his qui furtiue. c. i.) ꝛ si sit manēs in seculo rema
net suspensus in ordine sacro. ¶ Silr. qui minores ꝛ subdia
conatū recipit vno die: in minoribꝰ tm̄ ꝑmittitur ministrare. ꝛ
ꝑ solū papā dispensatur. Hosti. ꝛ Inno. Si vo religionē intra
uerit ꝛ vita ꝛ mores exegerint pōt abbas in alijs ordinibus
cū eo dispensare. vt ibi. ca. 2. ¶ Itē. Si qui cōtra inhibitio
nē ep̄i sub excōicationis snia clandestine ordinē subdiaco
natus vel diaconatus susceperint ministrare nō pñt. Uerū
tamen si ad religionē se transferant. peracta penitētia ad ar
bitriū abbatis. pōt abbas postꝙ̄ ibi fuerint laudabilr ꝯuer
sari de licentia pape dispensare. vt postmodū susceptoꝝ or
dinū executione letentur. ibi. c. 3. ¶ Ex his arguitur ꝙ rōnabile
est illud qd̄ ꝯcedit per. c. monachus. di. 77. s. ꝙ fauor religio
nis ꝛ mores religiosoꝝ supplere debeāt etatē ꝛ super intersti
tijs tēporū. Nā si super ꝑpetuis impedimētis a iure concer
nentibꝰ tēpora ordinādorū dispēsetur cū religiosis. ꝛ hec negā
tur secularibꝰ in eisdē casibꝰ. quātūcūqꝫ sint moribus fulci
ti. Igitur a maiori rōnabilr dispensatur decretoruꝫ interstitijs
annorū inter ordinē: ꝛ ordinū prefixorū cū religiosis. lꝫ non
secularibus. ¶ Ulterius nota. Qꝛ qꝛ vbiqꝫ necessitas iuuat.
Immo ꝙ nō licitū est in lege. necessitas licitū faciat. ō reg.
iur. in. 5. Et iō si cū moribꝰ necessitas ꝑꝑ penuriā ordinis cle
ricalis regrex. vt cū etate dispēsetur. verūtñ in hoc casu neces
sitatis facilius dispensatur cū religioso ꝙ̄ cum seculari. Nam
in hoc casu cū eo dispensatur. ꝙ infra annū ꝛ dimidiū pōt oēs
ordines accipe religiosus infra annū ꝛ dieꝫ. in. c. monachus.
¶ Similiter. Quia in monasterijs possessionatoꝝ maior
est indigentia ministrorū ꝙ̄ seculariū ecclesiasticarū. nā re
gulariter officiantur quotidie cū multitudie ministroꝝ in mis
sa ꝛ diuersi ordinis. ꝛ plura habent onera ꝑticularia missaꝝ
in fundatiōe sua ꝙ̄ ecclesia parrochialis. ꝛ ex regulari vita
sunt perfectiores. Ideo in moribus facilius cū eis est dispen
sandū. ¶ Silr. Quia religiosi mendicātes cum solemnitate
ministrorū diuersi ordinis efficiantur ꝛ plura ꝑticularia one
ra missarū eis iponuntur in susceptione elemosynaꝝ ꝙ̄ posses
sionatis. ꝛ cū hoc ꝑꝑ paucitatē missarū in parrochijs ꝛ mo
nasterijs vt in plebe magis cōtinuetur deuotio. maior est ne
cessitas in religione mendicantiū ꝙ multiplicentur sacerdo
tes silr ꝛ ꝙ multiplicentur ministri aliorū ordinum vt mutuo
sua onera impartiantur. ꝛ vt tanto magis se disponant ad sa
cerdotiū ꝙ̄to ꝑ bonis moribus citius in alijs ordinibus ꝓ
mouentur. vt di. 61. boni. ¶ Silr. Quia mēdicantes ex maio
ri aptitudine religionis sunt ꝑfectiores possessionatis. intm̄
ꝙ religiosi possessionati ad eos frequēter trāseunt iuxta. ca.
licet de regularibus ꝛ trās. ad religionē: ideo citius iuuatur re
ligio mendicantiū. vt citius ad ordines ꝓmoueantur.

Quartus

articulus. Nunqd sola cōsuetudo introdu
cta in religione ꝛ in seculo. sufficit ꝙ nō ser
uatis interstitijs tēporū ordinantur. Dico ꝙ sic dūmō ꝓbatio
nes de moribus ꝛ ꝓbitate subsint. Nam cōsuetudo iuri posi
tiuo derogat. qñ est rōnabilis ꝛ legitime prescripta: de ꝯsue
tudinibus. c. vlt. ¶ Glo. Quā dices rōnabilē ꝯsuetudinem.
Rñdet quā iura nō reprobāt. ¶ Sed clemēs de eta. ꝛ qua.
or. c. generalē. iura antiqua sic moderatur super interstitijs an
norū quo ad ordinādos ꝙ nō reprobat cōsuetudines ꝑscri
ptas super hoc. ¶ Itē Hosti. Guid. ꝛ cōiter oēs doctores di
cunt que sit rōnabilis cōsuetudo relinquēdū est ad arbitriū
iudicis. Sed quilibet bonus arbiter iudicaret ꝙ esset rōna
bilis ꝙ modesta ꝯuersatio. ꝛ honesta volūtas. ꝛ deuotio. eta
tem debent supplere qd̄ nālis rō dictat. qd̄ bonitas etati pre
fertur: ꝛ hec rō tangitur super glo. c. monachus hic supra. ¶ Itē
6. li. de cōstitutionibus. lꝫ romanus. datur regulare ꝙ noua cō
stitutio priorē reuocat: lꝫ de ipsa nō fecerat mentionē: loco
rum tamen cōsuetudines dūmō sint rōnabiles nō reuocat
ꝑ nouā ꝯstitutionē nisi expresse in illa noua ꝯstitutione ca
ueatur. ¶ Sed clemēs in noua cōstitutione. c. gñalez largius
dispensat super antiqs iuribus nec cōsuetudinē aliquā reuo
cat. ¶ Et Guil. in glo. dicit ibi. ꝙ credit veruꝫ. iura antiqua
reuocari ꝑ cōtrariā obseruantiā que in se nō cōtineat pctm̄
vt est in anticipatione recipiēdi ordines. nā anticipare tp̄s
ad ordines deuotio videtur de cōsuetudinis valore. Alr vide
qōnē. an ꝯsuetudo suppleat defectū in electionibus. ¶ Sꝫ
qñ est consuetudo legitime prescripta. Rñdet glo. sup vlti
mo. ca. de cōstitutionibꝰ. ꝙ illa que est. 40. annorum.

Quintus

articulus. Que pena est his qui nec iure di
spensatiuo nec cōsuetudie legitima excusan
tur. Dicunt multi doctorū ꝙ suspendantur ab executione or
dinū vsqꝫ ad legitimā etatē. de etate. or. ca. vel non est com
pos. Guid. super. ca. ꝑsbiter. 78. dicit ꝙ nō est snia lata. sꝫ cuꝫ
papa dicit suspendimus. exponi dꝫ suspēdere debemꝰ. Et al
legat Ray. ad idē. Et glo. de clerico ꝓmoto per saltū. c. i. di
cit ꝙ ꝑ. ca. vel nō est cōpos. interdicenda est executio vsqꝫ
ad legitimā etatē. Ratio Guid. est. Quia nō dicit suspendi
mus eo facto. Semper enim videbatur mihi ꝙ illa decreta
lis nō est cōpos. nimis extenditur. Naꝫ casus est de ordinato
infra annos discretionis. ꝛ sic ad prouectiores etate extendā
nō debet de re. iu. in. 6. odia restringēda sunt ꝛc̄. ¶ Iteꝫ hic dr̄
ꝙ suspēdimus in iniuriā ordinantis. Sed suspensio in iniu
riam ordinantis antiquitus fuit ꝙ de iure cōmuni ordinati
sine titulo. erant suspensi ab executione suorū ordinū. di. 71.
neminem.

nemině. Innocě. Ho tertius (de pben. c. cū fm Aplm) nō re- uocādo suspensionē benigni⁹ statuit p ordinatis. q eps in iniuriā ordināttis (in ignominia fm Hui.) teneret ordinato puidere de bñficio cōpetēti infra. q hoc est ius cōe p ordi natis sine ti. Igit cū hic nō statuit generalr q ordinat⁹ in- fra legitimā etatě sit suspensus in iniuriā ordināttis. Immo singularis casus est de ordinato in diaconū infra annos di- scretionis. Igit ad ipm solū hoc ius est extēdēdū. ¶ Ad h facit. q in vere adultis nō potest argui tāta desipiētia epi. nec tñ opprobriū fit ordini clericali q̄ sint cū istr⁹ ꝯstitutio- nis. Igit ad alios nō est extēdēda. nā itelligētia verboꝝ ex causis est accipiēda de verbo. sig. itelligentia. ¶ Sed pone

Dubium.

aliq ordinati sunt infra annos legitimos. Nūqd cū attingat annos in canone de. positos. possunt exeq officia suoꝝ ordi nū. ¶ Joā. an. dicit q credo q sic. cū. c. vel nō est compos eos suspēdit vsq ad certū tēpus. s. ad legitimā etatě. ¶ Sz nūqd si ministret in medio tēpore sint irregulares. ¶ Dic Jo. mo. Jo. an. Hui. si. de tēpo. or. ca. eos. dicūt q suspensus a iure habēs sui ordinis executionē si ministret nō icurrit ir- regularitatě. nisi postmodū suspendat ab hoie. Et fundant se in gñali regula q irregularitatě nō incurrit qs nisi qñ est in iure expssum. 6. de sen. ex. is qui. t accipiebat iste text⁹ ab opponente Inno. t est arg⁹ Inno. q qñ in iure exprimitur si suspensus ministret est irregularis tūc icurrit vt. 6. de sen. ex. cū medici. t de sentētia t re iudi. cū eterni. Igit a ꝯtrario si nō sit expssum nō icurrit. ¶ Sed qd de ordiato a nō suo

Dubium.

epo sine licētia eius. Nūquid est a iure irregularis. vel si mi nistret. Dico q sic. 6. de tem. or. c. sicut. si ordinet ab epo ital. sine licētia dioce. Et si licētiam habeat nisi eps eius pprius eam in suis lrīs patentib⁹ exprimat. quare eū noluit aut ne- quiuit ordinare. ¶ De trib⁹ casib⁹ in qbus efficit qs de fo- ro dioce. habes ibi. c. cū nullus. ¶ Si vo ab aliis epis ordi- netur sine licētia suspensus est a iure quātū ad ordinis exe- cutionē. nisi postmodū pprius eps ratū habuit dis. 71. ca. 1. t. 9. q. 2. lugdunēsis. Et si in medio tēpore ministrauerit nō est irregularis cū de hoc nō sit expssuz fm Joan. mo. Joan. an. Hui. vbi hoc supra. c. eos. Sz pprius eps dispensabit cū eo in casib⁹ in qbus recepisset executionē si et⁹ mandatū i- teruenisset. ¶ Sz nūqd idigni morib⁹ dispensatiue ordina-

Dubium.

ti. possunt sine graui peccato ministrare in ordinibus susce- ptis infra etatě legitimā. Dic q nō. Nā grauiter peccant in suscipiēdo. qr mores discrepāt t qr cōtra iura vsurpāt. Igit t peccatū aggrauāt. si in morib⁹ malis pdurantes officiū or dinationis in fraudě iuris vsurpari idigne exequi psumāt. ¶ Sz nūqd si peniteāt in medio tēpore. t boni moris fiāt t absolōnem ꝯsitur sue factionis. possunt ne exequi officiuz sui ordinis. Pie credēdū est q sic. Nā fictio illa est peccatū psonale t ideo sacramētali absolutione tolli pōt sic ficte ba ptisatus ꝯsequit grām recedenti fictiōe: de baptismo. c. ma iores. Et est ar. ad hoc de sen. ex. cū illorū. Ubi abbas cū su- scipiente ordines in excōmunicatiōe p facti obliuionē. vel p iuris ignorantiā. post iniunctā regularě penitētiā t pactā pōt dispensare vtilitate monasterij pensata. Igit a maiori: a culpa absoluere / vt sic possit indignus post peractam peni- tentiam in suo ordine ministrare.

Sextus articu. vbi primo notandū q moniales nō or dinant suscipiēdo sacrm ordinis. nec tonsurā. nec potestatě clauium. nec ad altare seruire debēt. put dif- fuse pbat Hosti. de tēpore or. so. 4. Sz dicunt ordinari in diaconissas qr euangeliū pnt dicere ad matutinū. fm Hugo. t ordinant l psbyterissae (Hug. dis. 78. c. placuit) qr ꝯsueue- rant oliz dicere. Dñs vobiscū vbi modo dicūt. Jube domi- ne bñdicere. Sed Hug. t glo. dicūt q modo nō fit. ¶ Ho- sti. vbi supra dicit. q appellat psbyterissa. q. psbyteralis. qa seniores moniales curā habēt rerū t ornamentorū ecclesie.

¶ 2⁹ nota q in eis reqritur etas. Naz velū ordinationis in 40. anno psbyterisse dat. di. 27. diaconisse. Hlo. nō recipiūt characterě nec officiū ordinis exercere possunt. Sed effun- debat aqua bñdicta sup monialě ex qua ꝯsequebat aliqd officiū spūale. forte vt legēdi omeliā vel euāgeliū ad matu tinas. qd aliis nō licz. ¶ Sz qr hic agit de velo. Nota h gl. 20. q. 1. de votis sup verbo velamen. t Hosti. de tēpo. or. Q velū est multiplex. s. pfessionis. qd suscipit a virgie vel cor rupta anno. 12. Sz corrupta vel vidua velū pfessionis non accipiet de manu epi. sed ipsa suscipiet de altari vel de ma- nu sacerdotis vel ministri. 20. q. 1. vidua. Uelū ꝯsecratiōis qd iponitur virgini tñ anno. 25. t a solo epo. Uelū ordina- tionis qd dat diaconisse. 40. anno. Uelū plationis qd dat in. 40. Uelū ꝯuersiōis: t tūc si p annū steterit exire nō pōt. Erā velant virgines velo cōsecrationis certis tēporibus. Hosti. de tē. or. post pncipiū dicit. Cōsecratio virginuz fieri pōt in die epiphanie t in albis paschalib⁹. t i tota septima- na paschali. t in apostoloꝝ natalibus. t in dominicis dieb⁹. Sed t necessitate ingruētepura in langore detente / sunt q̄- libet tēpore ꝯsecrande. 20. q. 1. de voto. ¶ Quare nō conse crantur nisi virgines cum consecrari possit papa t eps qui fuit corruptus. Uide supra. q. 5. art. 4. Utrum bigamus pos sit ordinari.

¶ Questio. IX.

Ueritur de multis casibus dubitabili- bus circa ordinis susceptionē.

¶ Primo. Quā penaz incurrit nō ordinatus. si ministret. De hoc vide Hosti. in summa: de cle rico nō ordinato. Ubi tenet. q nullus dz aliqd officiū ordinis exercere. vt ordinat⁹ t. alr ab ecclesia abycia tur. e. c. 1. t nūq magis ordinet. Qd maxime tenet si missaz celebrauerit. secus si dicat epistolā tāq clericus tēpore ne- cessitatis: puta. qr ibi subdiacon⁹ nō est psens (de hoc de vi- ta t ho. cleri. vt qsquis: t in glo.) nec tñ manipulu in manu habeat. Hosti. vbi supra. ¶ Sed nūquid eps pōt cū nō or- dinato ministrāte dispensare vt ad supiores ordines ascen- dat. Dico q quo ad celebrantě missaz diffinitū est q nō. e. c. 2. Sed Hosti. ibi hoc extēdit ad alios idistincte q nō sunt ordinati t ministrāt vt ordinati. Uerūtā post bienniū vel trienniū pōt epo dispensare cū illo q non ordinat⁹ missam celebrauit. vt in ordine diaconatus vel subdiaconat⁹ quē su scepto ministret. t pōt dispensare cū illo q retineat bñficiū ne reuertat ad negocia secularia ibi. c. 2. ¶ Sz qd si p iocū ministrauerit credit Hosti. q hanc penā nō patit cū volun tate malefica distinguunt de sen. ex. cū volūtate. Addit nisi seruaret solēnitatě. ¶ Obijcit cōtra partě pmā. Quia ratio confert baptismus. ¶ Sz verū est in itētione ecclesie habi ta t forma seruata: qd nō ponit hic. ¶ 2⁹ dubitat. de ordi nato. sed per saltum promoto. Que est ei pena. Respondet Hosti. in summa titulo de his q furtiue. §. quā penā. t infra. Abstineat ab executione ordinū alr suspendēdus est ab epi scopo: vt p simile de nō ordinato ministrāte. c. 2. t si scienter pmoueatur per saltū. dūmodo nō ministrauerit supplebi- tur qd omissū est. t eps dispensabit. Si sciēter pmoueatur t ministrauerit p papā dispensabit. sicut nō ordinat⁹ si mi- nistret. c. 2. ¶ Sz nūquid recipiēs sacerdotiū p saltum. vel aliū. recipit characterě illius ordinis quē p saltū recipit. Ui- detur q nō qr character hoc ordinis est fundamētū chara- cteris scdi ordinis cū fm canones ordines gradatim sint cō ferendi dis. 21. cleros. Hos. h titulo t gl. recitāt multas opio nes. ¶ Sz Hosti. tz. q qcūq ordo ꝯferi sine gradatis sine per saltū q confert character lz nō executio. Hoc ēt tenet de epatu. Si ꝯferatur sine ordie sacerdotali de quo aliis ma- xime dubitat. Sz addit cū aliis. q illuz ordině nō confert. qñ nō suscepit. Quia cū in hoc mortuus sit. aliis vitaz dare nō potest. ¶ Ad argumě. dicit q pmus ordo est fundamě

Nō ordinatus t ministrās pt dispensari eo qd pus habuit.

Dubium.

Dubium. Arg⁹.

Charact ꝯfertur i saltu ordinatis.

tū ad sequēs vt qui recte hȝ executionē ſm canonicas sanctiones. nō vt necessario perigatur ad sequētis characteres suscipiēdū. ¶ 3°. Dubitat̄ que est pena ordinis furtiue suscipientiū vel sacrū cū minoribus. vel duos sacros vno die. Uide. q. pcedēte arti. 3. circa mediū. ¶ Sed quis dicit̄ furtiue recipere ordines. Dic ſm Hosti. e. ti. q citra ꝯscientiaȝ epi ꝓpꝛij recipit ꝛ sine examinatione. 64. d. extra ꝯscientiā. Itē. qui. c. 4. minorib⁹ vnū vel duos sacros recipit vt. e. ti. c. 2. ꝛ. 3. ¶ 4° dubitat̄. Si omnes isti ꝛ alij sic a iure suspensi fiunt irregulares si ante dispensationē ministrent. Dico q non. Uide. q. pcedente ar. 5. circa mediū. Uerūtñ de illo q sine ꝯscientia seu licētia sui epi ordinat̄ est distinguendū. vt ibi. ꝛ. 6. de té. or. c. cos. ꝛ. c. sepe. ¶ Questio. X.

Dubium. Furtiuus ordo. Dubium.

Queritur de votis annexis ordinib⁹ clericorū ꝛ religiosorū ꝛ pmo de voto castitatis. Quātū ad votum castitatis. Dic q ita est annexū regule monachali. q cōtra eā summus pōtifex neqꝫ indulgere de sta. mo. c. cū ad monasteriū. ¶ Sed nihilominus generalr ꝓsequor de castitate clericorū in ordinib⁹ sacris. ꝛ hoc ideo. qꝛ dixit qdaȝ hereticus q melius eēt clericos matrimoniū cōtrahere q̄ȝ castitateȝ seruare. ¶ Cōtra hanc heresim pmo ostēdo qualr castitas clericorū fuerit introducta. ¶ 2° q tamē aliqd melius matrimonio. ¶ 3° q fornicatio clericorum peior est q̄ȝ adulterium laicorum.

Primus articulus. De introductione castitatis inter clericos. Ubi videndū q in pmitiua ecclesia apostoli docuerūt q sacerdotes ꝛ leuite seruarēt castitatē: ꝛ hoc docuerūt exēplo ꝛ opere. sȝ nō cōstitutione. vt habetur dis. 84. c. cū in pterito. Postmodū in cōcilio Niceno. sicut ad exemplū apostoloꝝ qdaȝ statuere voluerūt vt epi, pbyteri, diaconi, subdiaconi non cōmiscerent̄ vxorib⁹ q̄s ante susceptionē ordinū habuerūt. ꝛ surrexit Pānutius cōfessor cōtradictionē afferēs q hoc pberet occasionem fornicandi vxorib⁹. Synodus laudauit eius sentētiam ꝛ nihil statuit de hoc. sed in vniuscuiuslibet volūtate nō necessitate pmisit. Hoc dis. 31. c. in cena. Postmodū in. 6. synodo statutū fuit q ecclesia oriētalis nō teneret̄ in ministris altaris vouere castitatē hoc dis. 31. c. qm̄ in Roma in fi. Post hanc 6. synodū suggessit septima synodus que vocat̄ cōciliū Cartagi. ꝛ ibidē placuit epis, sacerdotib⁹, diaconis, castitatē seruare exēplo apostolorū. hoc. 84. d. c. cū in pterito. Et hoc est verū de ecclesia occidētali. vt pȝ di. 31. aliter illoꝛ: ꝛ hoc ideȝ statuit Greg. vt patet dis. 31. ante triennium.

Secundus arti. An castitas sit melior matrimonio. Ubi pbat̄ q castitas melior est matrimonio. ¶ Et pmo hoc determinat̄ p euangeliū. Qꝛ christ⁹ Mat. 19. matrimoniū laudauit cū dixit. Quos de⁹ cōiunxit homo nō separet. ꝛ tñ ibi nō ptulit castitatē. Dixerant enīȝ sibi discipuli si ita est. q homo nō pōt dimittere vxorē. igitur nō expedit nubere. Chrs rūdendo distinguit q sunt eunuchi. i. casti quos castrauerūt hoies: ꝛ sūt eunuchi quos fecit natura: ꝛ sunt eunuchi q seipsos castrauerūt pp regnū celorū: ꝛ illō laudauit christus cōcludēs. Qui pōt capere capiat. Sȝ christus nō laudat nisi q est bonū. Igit̄ seruare castitatē pp regnū dei est bonū. Quinimo meli⁹ matrimonio. Nā cū apostoli loqbātur de matrimonio chrs laudās castitateȝ eā pretulit dicēs: qui eā pōt ca. Sed nō prefert nisi melius. ¶ 2° q castitas sit melior pȝ. Qꝛ christus vocauit Joannē a nuptijs a volētē nubere. pꝑter qd dedit sibi chrs vltra oēs apostolos haurire euāgeliū dormiēdo supra pectus eius: ꝛ custos matris sue. ꝛ multas alias dignitates. Ut patet per Hiero. in plo. sup Joan. ¶ Itē. Postq̄ȝ Maria nupta fuit Joseph ꝛ angelus sibi dixit. q ꝯciperet ipsa quasi reputās bonū plis carnalis min⁹ bonū q̄ȝ castitatē que est ples mētis: rūdet. Quō fiet qm̄ virū nō cognosco. i. nō habeo ꝓpositū cognoscēdi. Lu. 2. Unī pȝ hic q ēt in cōiugatis prefertur castitas matrimonio. ꝛ ideo taȝ Joseph q̄ȝ Maria castitatē post matrimoniū vouerūt ꝛ virginitateȝ seruauerūt. Hoc habes Lu. 2. ꝛ. 27. q. 2. c. 1. Hec aūt nō fierēt nec dicerent̄ nisi castitas melior eēt matrimonio. igitur ꝛc̄. ¶ Quinimo propter pemine̅tiam castitatis oībus coniugatis ex mutuo cōsensu liceȝ ad religionē transire ibi. c. sunt qdā. ꝛ. c. scripsit. de h dis. 36. Et q castitas sit melior determinat Apo. 1. Corin. 7. dicēs. Qui matrimonio iniungit virginē suā benefacit. ꝛ q non iungit meli⁹ facit. Probat q meli⁹ facit. Qꝛ qui sine vxore est. solicit⁹ est que domini sunt. ꝛ quō dño placeat: q aūt cū vxore est solicit⁹ est que sunt mūdi. ꝛ quō vxori placeat: ꝛ idē est vt dicit de muliere nō nupta. ꝛ nupta. Sȝ melius est esse solicit⁹ circa deū q̄ȝ vxorē ꝛ mundū. Et qꝛ castitas pfertur matrimonio indultuȝ est q vterqꝫ ꝯtrahentiuȝ ante carnalē copulā ad religioneȝ pōt cōuolare lib. 4. ti. de spon. c. cōmissum. ꝛ lib. 3. ti. de conuersione cōiugatorum. ca. vltimo: ꝛ sic fecit Alexius ꝛ Macharius: vt allegat glos. ꝛ habetur. 27. q. 2. c. scripsit.

Tertius artic. Utrū vouēs castitatē si postea labatur in icōtinētiā grauius peccet q̄ȝ adulter. Rñdetur. 27. q. 1. c. ꝓposito. q sic. vt glo. exponit ēt de simplici voto. Et rō ponit̄ in lrā. Qꝛ talis labit̄ a castitate sanctiori que est castitas viri cū vxore p matrimoniū quia ab ea nō vouet̄ deo: ꝛ eadē rō ponit̄ infra. c. nuptiarū. Et hec rō tenet in lapso post votū simplex. Qꝛ ēt ibi castitas vouet̄ deo. Sȝ labi a castitate supiori est peccatū grauius. ¶ Itē. Talis labitur a sanctiori cōiuge. s. chrō: qꝛ per oē votū ꝯtrahuntur nuptie cū christo. Hec rō ponit̄. c. nuptiarū. e. ꝛ allegat illō apli. Despondi vos vni viro virginē cast. ex. chro. 2. ad Co. 10. Labi aūt a sanctiori sponso est grauius peccatū. ¶ Itē. Talis offendit ꝯtra fidē magis debitā. Hec rō ponit̄. c. nuptiarū. vbi sic dicit Aug. Plane nō dubites dicere lapsas a castitate sanctiori que vouet̄ deo. adulteris esse peiores: pbat. Si enīȝ ad offensionē christi ptinet. qm̄ mēbruȝ eius fidē nō seruat ꝓximo. Igitur tāto grauius offendere est cuȝ ipsi deo nō seruat̄ fides. Nō seruat̄ aūt siue ꝯ votū simplr. siue incōtinenter viuas. ¶ Itē. Generalis regula est q grauius est peccatū qd cōmittit̄ in deū q̄ȝ in hoiem. 17. q. 3. c. sicut. Qd verū est ſȝ glo. in eadē specie facti: sicut homicidiū qd fit in clerico magis est q̄ȝ in laico. qꝛ sacrilegiuȝ est. Sed frangēs votū ēt simplex peccat in deū. Et adulterio: ꝛ ēt frāgens fidē vxori peccat in laicā psonā. adulterio. Probat minorē quo ad chrm. Qꝛ adulter est q coniuge viua alteri nubit. Sed chrs cū quo ꝯtrahūtur nuptie spūales semp viuit. quia mors illi vltra nō dominabit̄. Hec rō ponit̄. c. nuptiarū. ¶ Contrariū videt̄ qꝛ adulter peccat cōtra deū ꝛ sacramentū. Frangēs votū. cōtra deū tm̄: igit̄ minus. ¶ Itē. Si eēt grauius adulterio. igit̄ cōtrahens post simplex votū nō pmitteret̄ stare cū marito: qꝛ hoc eēt approbare peccatum. ¶ Itē. Grauius punit̄ adulter q̄ȝ frangēs simplex votum. Qꝛ adulter septē anni penitētia tenet̄. 33. q. 2. hoc ipm frangens simplex votū triēnio di. 27. si vir. Si g̃o dubitat scelcratus esse cōmissum grauı⁹ punit̄. 28. q. 1. c. nō auferamus. ¶ Ad pmū dī q matrimoniū spūale cuȝ deo maius est q̄ȝ sacramētale iter homines (ꝓut supra dictū est p oēs rōnes hic pcedentes) ꝛ hoc ponit̄. 4. sen. dis. 30. c. pmissis. ꝛ. c. inter quos. Et pȝ. qꝛ post sacramētale p verba de psenti ꝯtractuȝ liceȝ trāsit̄ ad religiōes añ carnalē copulā ō spō. c. 1. ꝛ ēt post carnalē possunt ambo cōiuges trāsire ad religionē mutuo ꝯsensu ō ꝯu. cōiuga. c. cū sis. Sȝ post susceptionē sacramētorū ordinū post votū nō liceȝ cōtrahere quoquomodo. sȝ sunt excōicati in cle. de ꝯsan. c. 1. ¶ Ad 2ᵐ dicēdū q actus aliqs est culpabilis cū effectus ꝯus nō irritat̄. Sicut qui dederit

Spōs. Solutio. Ratio.

fidem

fidē de spon.si postea ɔtrahat non dirimiē matrimoniū de sponsa duorū.c.i.℄ Ad 3ᵐ rñdetur(in glo.27.q.i.c.ppo sito)φ generalr est verū illud esse mai⁹ peccatū qd graui⁹pu nitur.tñ qñq; alr ɔtingit pp bona coherētia.vt cū qs mor talr ardet in ppriā vxorē.ꝙ simplr fornicatoꝝ min⁹mor tali ardore ardet in cōcubinā suam.32.q.2.quicqd.Silr rō est.Qꝛ minus scādalizat:sicut vehemētissima volūtas occi dendi vel adulterandi maius peccatū est quo ad deū.ꝙ le uissima actualis fornicatio.tñ quo ad ecclesiā minus puni tur.quia minus scādalizat.Sic fractor voti simplicis min⁹ puniē qꝛ minus scandalizat ecclesiam ꝙ adulter cuius vo tum est solemne in matrimonio. ℄ Questio.XI.

Circa proprietatē ordinū religiosorū que ritur.Utrū chrs τ apostoli vitauerūt hre aliquid nō solū in spāli sed in cōi.℄ Cir ca hanc mām fecit Nicol.iii.vnā constitutio nē que incipit exiit:τ poniē in li.6.li.in qua po nit quedā verba nuda dicēdo φ chrs τ apl'i nihil habuerūt nec in cōi nec in spāli:τ occasione positorū in dicta cōstitu tione inhibuit p sentētiā excōicationis latā ne aliqs sup illā cōstitutionē glo.faceret.Et dñs Jo.22.ex certis causis illā sentētiā suspendit.vt circa pdictū articulū de christo τ apo stolis veritas plenius haberet̄ vt in cōstitutione.Quā non nūꝙ:τ in ɔstitutione sua.Cū iter nōnullos:diffinit qꝛ dicere chrm τ aplos nihil habuisse in spāli nec in cōi est hereticū.

Rñsio formalis.

℄ Ondo igiē p̄mo φ habuerūt ius acqrendi sibi aliqua in spāli vel in cōi.Scdo φ datur ius possidendi τ alia ex his acqrendi.℄ Primū pbatur.Qꝛ Luce.14.misit dñs disci pulos dicēs.Nolite portare neq; sac.neq; pe.τc.τ infra in quācūq; domū intraueritis ibi manete edētes τ bibētes ꝗ apud eos sūt.dignus est eniz opari⁹ mercede sua.Et Mat. 10.dicit apostolis φ nihil ferrēt τc.subdens.Dignus est.n. operarius mercede sua.Ex qbus apparet φ habebat ius ac cipiēdi sumptus suos ab his qbus pdicabāt.Qđ clare pbat Apo.℄ Et p̄mo qdem dic.i.ad Corin.9.vbi hanc qōnem mouet.Nūquid nō habem⁹ potestatē mādūcandi τ biben di:τ loqtur nūquid:qꝛ habebāt de sumptib⁹ illorū qbus p dicabant.Et pbat φ sic.Primo per legez humanā dicens. Quis vnꝗ militauit suis stipēdijs.Igiē stipēdijs eius pro quo militat.℄ Itē.Per legē rōnis nālis sic.Quis plātauit vineā τ de fructu eius nō edit.Quis pascet gregē.τ de lacte gregis nō māducat.Et cōcludit.Igitur a filii.Si nos vobis spūalia seminamus magnū est si vestra carnalia metamus. quasi dicat nō.℄ 2° hoc pbat p legez Moysi dicēs.Scri ptū est in lege Moysi.Boui triturāti os nō alligabis.deut. 25.Qꝛ aūt hoc nō dixit de boue bestia pz:qꝛ nō est deo cu ra de bobus.Igiē de boue rōnali.s.pdicāte.℄ 3° hoc pbat p legē diuinaz dicens.Nescitis quoniam q in sacrario ope rantur que de sacrario sunt edunt.τ qui altario deseruiunt cum altario participant.Ita τ dominus ordinauit his qui euangeliū ānūciāt.de euāgelio viuere.℄ Quare igiē Pau lus vixit de labore manuū suarū.Rñdet ipe ibidē.Nō sum vsus hac potestate ne offendiculū darem euāgelio christi. Dicit glo.Fuerūt qdā pseudo apostoli qbus populi dabāt τ ne illorū doctrine crederēt φ sancta fuisset si eis pdicanti bus dareē.noluit apostolus accipere.vt sic a maiori popu lus nō daret eis.Et addit glo.Ut regle christiane ius mane ret licita quasi illicita sibi fecit.℄ Item.Qꝛ apl'i habuerūt ius accipiēdi dicit glo.sup illud(nūquid nō habemus pote statē māducandi)sic dicēs.Non iussit dñs apostolis accipe re necessaria a subditis sed qs vellet eo vteretur.Si ꝯo vti nollet.nō cōtra iustū faceret.licz enī cuilibet de iure suo ce dere.Et alia glo.dicit.Chrs voluit mulieres ipsuz τ aplos sequi ministrātes eis de suis facultatib⁹.ondens quid a ple bibus debeaē euangelistis.℄ Itē.In glo.sup illud aposto.

Religiosi licet hre aliquid sz in cõi.

Quare Paulus vixit labore manuū suarum.

Laborantē agricolā opz p̄mum de fructib⁹ accipere.2.ad Thimo.2.multa de hoc τ ibi dicit.φ necessaria sumere ab eis quos tāꝗ gregē pascit euāgelista nō est mendicās.sz pe tens.℄ Sequiē de 2° φ christo τ apostolis cōpetit ius ha bēdi seu possidēdi ea que acqsierat.Hoc pz.Naz Mat.15. querit a discipulis quot panes habetis.At illi dixerunt.7.τ paucos pisci'.℄ Itē.Eis cōpetit ius ea dādi.Nā ibi legiē. Accipiēs.7.pa.τ pis.dedit dis.suis.τ discipli dederūt pplo τ comederūt oēs τ saturati sūt.Idē hr Mar.6.τ Jo.6.℄ Itē. Jus eis cōpetit alia ex his emere τ nouiter acqrere.Joā.4. discipuli abierūt i ciuitatē vt cibos emerēt.℄ Itē.Jus eis cōpetit vtēdi acqsitis τ ea vsu ɔsumere.Nā cū redierāt di scipuli ꝺ ciuitate dixerūt christo.Rabbi māduca.ibi τ Lu. vl.Cū māducasset corā eis.dedit eis reliqas.Ad hoc Jo.vl. Act.5.vbi dr.Erāt illis oia cōia τ distribuebaē vnicuiq; put opus erat:τ poniē.12.q.i.c.dilectissimis.τ c.exēpluz.τ c.ex pedit.τ c.habuit.℄ Propter hoc dicere chrz τ aplos nihil habuisse in spāli vel in cōi diffinit dñs Joānes vicesimus scdm hereticū eē in ɔstitutione sua.cū inter nōnullos dicēs. Cū iter nōnullos viros ecclesiasticos sepe ɔtingat in dubiū reuocari.Utrū ptinaciter affirmare redēptorez nostrum τ dominum Jesum Chrm eiusq; aplos in spāli non habuisse aliqua nisi in cōi ēt hereticū sit censendū.Nos huic cōcerta tioni finē iponere cupiētes assertionē huius ptinacē cū scri ptura sacre que in plerisq; locis ipsos nōnulla habuisse asse rit cōtradicat expsse deinceps erroneā fore censendā τ here ticā de fratrū nostrorū ɔsilio hoc ppetuo declaram⁹edicto. Et ɔsequēter iuxta verba in scriptura euāgelica expsse τ iā allegata cōdēnationē vlteriorē sic format dicēs.Rursuz in posterū ptinaciter affirmare φ chrs eiusq; apostolis in his que ipsos habuisse scriptura sacra testaē nequaꝗ ius ipsis vtēdi seu ɔsumēdi cōpetierit nec illa vendēdi seu donandi ius habuerūt aut ex ipsis alia acqrendi de fratrū nostrorū cōsilio deinceps assertionē talē erroneam fore censendā ac hereticā declaramus.Nam hꝫ istorum assertio vsum τ ge sta christi τ apostoloꝝ includit fuisse iniusta:qđ nephas est sentire.De hoc diffuse in constitutione ad conditorez cano num τ quoniam quorūdam mentis. ℄ Questio.XII.

Utrum christus τ apl'i(vt viā pfectionis exercētes)habuerint aliqd in p prio vel in cōi.℄ Hic quō mota est pp'ter ali quos psumētes q volebant exponere articulos cōdēnatos p do.Jo.dicendo φ verū est φ chrs ɔdescendēs in pfectionib⁹ infirmorū interduz loculos ha buit τ aliqd in illis.sed tūc gessit psonam infirmorū.put in multis alijs infirmitates nostras ipe portauit.Tñ christus viā pfectionis ondens τ p̄mi fundatores militātis ecclesie ppꝛietatē oiūz rerū abdicarūt taz in spāli ꝙ in cōmuni.Et hoc habeē vt in.6.de ver.sig.c.exijt.§.porro:τ fuit ɔstitutio Nico.℄ Igiē ɔ hāc fictionē.Pria ondo φ chrs τ apl'i ha buerunt aliqd in cōi vt exercentes pfectionē:τ hoc per dif finitionem sacrorum canonū antiquorum.℄ 2° idem pro bo specialiter per constitutionem domini Joan.22.

Primus arti.An chrs τ apl'i.vt viā pfectiōis exercē tes habuerint aliqd in cōi.vbi pbatur φ chrs τ apl'i vt viā pfectionis exēplo τ facto exercētes aliqd habuerūt in cōi de quo intarēt nō solū aliqs psonas singu lares adhuc in lege chrīana ipefectas τ infirmas.sz totam multitudinē idigentiū chrīanoꝝ.pfectā τ iperfectā.Et φ h fuit pfectio pz.Prio p Apl'z ad Colos.vbi dr.Sup oia ha bētes charitatē qđ est vinculū pfectiōis.Sz certū est φ ad pfectā charitatē nō solū ptinet hre aliqd in cōi pro singula rib⁹ psonis iperfectis aut infirmis.sz vlr p oibus idigētib⁹ sui collegij τ pfecti.igiē τc.℄ Itē.Hoc pz.12.q.i.c.habebat vbi dr sic.Habebat dñs loculos oblata ɔseruās.τ suorū ne

cessitatib⁹ ⁊ alijs idigentib⁹ tribuebat. Et tūc primū ecclesia-
stice pecunie lor⁹ est institutu. Hoc habes idiffinite. habuit
loculos pro suis ⁊ alijs idigentib⁹. p oibus tam pfectis q̄ i-
perfectis. Habes vlteri⁹ q̄ loculos habuit. ⁊ in hanc formā
habēdi instituit in ecclesia. Sȝ nō dedit formā ecclesie nisi
pfectionis. Igit̄ vt vlis pastor idigentiū oiuȝ tam pfectoꝝ
q̄ ipfectoꝝ habuit loculos oblata ꝯseruans ⁊ in hoc viā
pfectionis exercēs. ¶ Itē. Sequit̄ ibidez. Per loculos dnī
datur itelligi q̄ cū pcepit nō esse cogitandū de crastino. hoc
nō esse itelligendum vt nihil pecunie seruetur a sanctis: sed
ne ideo pp pecuniā seruiat̄. aut pp inopie timorem iustitia
deserat̄. Sȝ cbūs ⁊ apl̄i bene sciuerūt pecuniā seruare ⁊ pfe-
ctionē vite erga oēs idigētes vl̄r distribuēdo vnicuiq̄ put
opus erat. sine hoc q̄ dn̄s pp pecuniā non seruiret aut iusti-
tiā desereret. Igit̄ vt vl̄es plati idigentiū sciuerūt cōia pos-
sidere ⁊ simul viā pfectionis exercere. ¶ Itē. Lȝ ppria re-
linquere sit pfectionis. tn̄ sine ipedimēto pfectiōis prīt san-
cti vt vl̄es plati cōia possidere. Igit hoc potuerūt chūstus ⁊
apl̄i sine ipedimēto pfectionis vt fuerūt plati idigentium.
Arīs pȝ. 12. q. 1. c. expedit. vbi sic di. Sanct⁹ paulinus ingen-
tia pdia que fuerūt sua vendita pauperib⁹ erogauit. sȝ cuȝ
factus eēt ep̄s nō cōtēpsit ecclesie facultates sed fidelissime
dispēsauit. Sequit̄ ibi. Quo facto satis ondit: ⁊ ppria debe-
re pp pfectionē cōtēni: ⁊ sine ipedimēto pfectionis posse ec-
clesie facultates que sunt pfectio cōia possidere. Sequitur.
Quid sanct⁹ Hylari⁹. ⁊ ipse oia sua. aut pauperib⁹ reliqt / aut
vendita pauperib⁹ erogauit. Is tn̄ cū merito sue pfectiōis
fieret ecclesie arelatēsis ep̄: ⁊ que illa tunc habebat ecclesia
nō solū possedit sed ēt acceptis fideliū nūerosis hereditatibus
ampliauit. ¶ Itē. 12. q. 1. p totū. recitat auctoritates sancto-
rū ⁊ dr̄ q̄ apl̄i ⁊ ecclesiastici plati possidēt cōia. ⁊ in. c. dile-
ctissimis. ⁊ c. duo sunt. ⁊ c. expedit. ⁊ c. futuruȝ. ⁊ c. vidētes. ⁊
c. res ecclesie. ⁊ c. nulli. §. si igit̄. ⁊ c. si pmaȝ. §. oīsum. Sed ⁊
in. c. exēpluȝ reddit rōnem vn̄ ecclesia hec accepit ⁊ dicit q̄
de christo sic dicens. Exēplū dn̄i accipit ꝯuersantis in terra
quare habuit loculos cui angeli ministrabāt. nisi q̄ ecclesia
eius loculos erat habitura. Sed christus vt platus tot⁹ ec-
clesie nō posuit se in exēplū nisi ad ondendā viā pfectiōis.
ergo cōia possedit. ¶ Itē. Regula quā seruabāt apl̄i in pri-
mitiua ecclesia fuit ostensiua pfectiōis sȝ vt vl̄es prelati to-
tius multitudinis idigētiū receperūt bona posita ad pedes
eoꝝ. ⁊ pro oib⁹ in cōi seruabāt ⁊ distribuebāt put vnicuiq̄
op⁹ erat Act. 4. Ergo vt vl̄es plati eccl̄ie viā pfectiōis tenē-
tes cōia possiderūt. ¶ Itē. 24. q. 1. c. futurū. dicit q̄ io apo-
stoli noluerūt pdia i iudea. sȝ pcia recipe. q̄ futurū in gētib⁹
videbāt. Et vt di. c. vidētes. summi sacerdotes viderant q̄
plus vtilitatis cōferret ecclesie si hereditates ⁊ agros quos
vēdere solebāt crederēt ep̄is (qui locuȝ tenēt apostoꝝ) vt
cūctis nec̄citatib⁹ mistrēt ⁊ nullus egens iueniret̄ ⁊ hoc fieri
statuerūt. Hoc igr̄ habes p locū ab opposit. s. q̄ apl̄i tenuis-
sent in iudea pdia ⁊ possessiōes pro cōi vsu vtilitatis idigē-
tiū si ecclesia fuisset ibi pmansura. Sȝ hoc nō fecissent nec
alij sūmi sacerdotes post eos post trāslationē ecclesie ad gē-
tes si hoc derogasset pfectioni vite. Igit̄ stāt simul pro tota
multitudine cōia possidere ⁊ pfectionē retinere. ¶ Itē. 12.
q. 1. c. dilectissimis. recitat̄ q̄ apl̄i ⁊ eoꝝ discipuli cōeȝ vi-
tā duxerūt. allegādo illud Act. 4. Multitudinis credentiū
erāt oia cōia sicut dicūt esse cōia. nā enim fecit q̄ aer ⁊ splē-
dor solis ⁊c̄. oib⁹ sūt cōia. ¶ Et addit q̄ pp hoc dixit pphe-
ta. Ecce q̄ bonum ⁊ q̄ iocūduȝ ⁊c̄. Uerūtn̄ pp iniqtatez ho-
minū vnus dixit hoc esse suū ⁊ ali⁹ aliud. ⁊ sic iter mortales
facta est diuisio. Hic habes q̄ oia debent esse cōia p nām. ⁊
q̄ est valde bonū s̄m pphetaȝ. ⁊ q̄ ꝯtrium est iniqtas. Sed
iniqtatem declinare / ⁊ legē nature seruare / ⁊ qd̄ valde bonū
est facē pfectionis. Igit̄ q̄ chūs ⁊ apostoli habuerūt in cō-
muni p oibus idigentib⁹ tāq̄ vl̄es prelati oium idigētiuȝ.
hoc fuit pfectionis opus exercere. ¶ Confirmat̄. Q̄ vitus
regulatiua p dici de oi ⁊ dici de nullo est pfectissima. vt hoc
oē bonū est faciēdū. nullum malū est faciendū. Sed platio
vl̄is chūsti ⁊ apostoꝝ respectu oium idigentiū erat regu-
lata p dici ⁊c̄. distribuebat enim vnicuiq̄ put opus erat: ⁊
p dici de nullo. quia ⁊ nullus egens inter eos. ergo ⁊c̄.

Secundus articulus. Q̄ ēt p cōstitutionē speciale
licȝ habere aliqd in cōi s̄ȝ statū vie pfe-
cte. Un̄ vbi supra ēt spēl̄r pbatur p ꝯstitutionē dn̄i Jo. 22.
q̄ iȝ Nicolaus dn̄s in constitutione. Exijt. §. porro. dicat q̄
abdicationē ppzietatis oium rerū tam in spēli q̄ in cōmu-
ni. chūs viā pfectiōis ondens verbo docuit ⁊ exēplo firma-
uit ac pmi fundatores militātis ecclesie. Tn̄ Joā. 22. pbat
in cōstitutione sua. Q̄ quoꝝdam. §. Adhuc Nicolaus: ostē-
dit q̄ chūstus ⁊ apostoli habuerūt aliqd in cōi s̄m eundeȝ
Nicolauȝ. Qd̄ pbat. Q̄ ibi i sua declaratiōe dicebat. Chri-
stus cuius pfecta opera sic viā pfectionis exercuit. q̄ locu-
los habēs iterdū infirmoꝝ ipfectionib⁹ cōdescendit. ex
hoc arguit. Et addit Jo. Si querat̄ pp̄ter quos infirmos lo-
culos habuit. Rn̄det Aug. cuius dictū positū est in decretis
12. q. 1. habebat. Dn̄s loculos a fidelibus oblata ꝯseruans ⁊
suoꝝ necessitatib⁹ ⁊ alijs idigentib⁹ tribuebat. Sequr̄. Un̄
pȝ ip̄m de suis discipulis ⁊ alijs idigentib⁹ hoc sensisse. ⁊ sic
hī ppositū. q̄ chūs cuius pfecta sunt opera loculos habuit
cōia ꝯseruans ⁊ vt vlis platus suoꝝ discipuloꝝ q̄ vitā chūi
imitabant̄ pfectā ⁊ oiuȝ idigentiū necessitatib⁹ subueniret.
¶ Itē. Infra statim pbat q̄ stat cū pfectione in cōi aliqua
hre. q̄ pdicatores ⁊ minores in altissima paupertate chūo
pauperi famulant̄. vt hī ti. de excel. pla. nimia prauā. Sed
ista paupertas habuit aliqd i cōi qd̄ certū ē d pdicatorib⁹. vt
dicit. ⁊ nihilomin⁹ pfectionē euāgelicā amplexant̄. vt pȝ p
cōdēnationē Alexā. 4. cuiusdā libelli editi ꝯtra dictos ordi-
nes in qua sic di. Cū insup idē fratres oia pp deuȝ relique-
runt vt chrm pauperē imitent̄. pfectionē euāgelicā ample-
xando. Cōcludit igit̄ dn̄s Joan. Sic euidēter apparet. q̄ in
statu pfectoꝝ exn̄s pfectionē euāgelicā amplexātes ppzie-
tatē aliquā in cōi eos posse habere. ¶ Iteȝ. Super⁹ supra
in eadē cōstitutione. §. Honori⁹. Hoc pncipal̄r pbat Joan.
de ordine minoꝝ. In regula enim ab Honorio eis tradita.
sic di. Hec est regula fratrū minoꝝ volētiū dn̄i nostri iesu
christi sanctū euāgeliū obseruare viuēdo in obediētia sine
pprio ⁊ in castitate. Sed vt addit Joā. p hec verba nō ex-
cludit̄ q̄ vita euāgelica chūi ⁊ apl̄oꝝ nihil habuerunt in
cōi. sed potius q̄ habuerūt. q̄ chūȝ ⁊ apl̄os euangeliū testa-
tur aliqd in cōi habuisse vt. q. pcedente pbatū est. ¶ Iteȝ.
Probat Joā. p declarationes Greg. Inno. Alex. in qbus sic
scribit̄ dictis. Q̄ nec in spāli nec in cōi debēt hre ppzietatē.
sed vtēsiliū libroꝝ ⁊ rerū mobiliū ordo vsum habeat. ⁊ fra-
tres s̄m q̄ gñalis minister ⁊ puincialis ordināduȝ duxerit
his vtant̄. His habes q̄ platis minoꝝ cōcedit̄ ordinatio de
reb⁹ vsibilib⁹ ordinis. Sed hoc opȝ ad vsum iure referri.
vt subdit Joā. ibi. Et hoc efficaciter pbat. ⁊ determinauit in
cōstitutione sua ad cōditorē canonū. q̄ al̄r vsus eēt iniust⁹.
Pȝ igit̄ ordinē minoꝝ ius habere in cōi de reb⁹ ordinis: ⁊
regula eoꝝ est regula iesu chūsti ⁊ s̄m euāgeliū. s̄m Hono-
riū. ⁊ regula chūi est regula pfectionis. Sequr̄ igit̄. q̄ habe-
re in cōi stat cū vita pfectionis chūsti. Q̄ stet cuȝ pfectione
pbatur diffuse in cōsti. Ad cōditorē. Caueāt igitur vniuersi
de periculo heresis. 24. q. 1. sic di. Hec est fides papa bea-
tissime quā in catholica ecclesia didicim⁹. in qua si min⁹ pe-
rite aut parū caute forte aliqd positū est a te q sedē Petri
tenes cupimus emēdari. Si aūt nostra ꝯfessio apostolatus
tui iudicio cōprobat̄ q̄cūq̄ me culpare voluerit se ipenitū
vel maliuolū vel ēt nō catholicū sed hereticū cōprobabit.

Hic habes

Hic habes ꝙ eſt ſtandũ diffĩnit͛ Romani pontificis in his que fidei ſunt ⁊ ꝗ ↄtradixerit eſt hereticus. Sed dñs Joã. 22. ꝑmo in cõſtitutione ſua cũ inter nõnullos. tractat qõnẽ fidei que exprimit͛ in euãgelijs de paupertate chꝛi ⁊ apoſtoloꝝ. ⁊ diffinit chꝛm ⁊ aplos habere aliqd in cõi ⁊ ↄtrarium eſt hereticũ ⁊ ↄñter in cõſtitutione ſua (qꝛa quorũdã) diffinit hoc nõ derogat ꝑfectionẽ vite chꝛiſti ⁊ euangelice vt iã deductũ eſt. Nullus ergo ꝗ hereſim vult cauere dꝫ dicere. ꝙ chꝛiſtus ⁊ apoſtoli nihil habuerũt in cõi vt vitã ꝑfectionis exercẽtes. Nec ꝓſumat quiſq̃ ſe fũdare ſup hoc ꝙ alij Romani põtifices ↄ̃ diffinierit. qꝛ ↄtrariũ iã eſt ꝓbatũ ꝑ Honoꝛ. ꝗ tradidit eis regulã. ⁊ ꝑ declaratiões Greg. Inno. Alexan. Nico. quinimo Nicolaus ꝗ expꝛeſſius loquebatur in fi. ſue ↄſtitutionis adiecit. Si qd ãbiguitatis emerſerit ad culmẽ ſedis apoſtolice deducat͛. cui ſoli ↄceſſũ eſt ſtatuta cõdere: cõdita declarare. Cũ igit͛ dñs Joã. de cõſilio fratrũ diffinierit chꝛm habere aliqd in cõi in cõſtitutione (cũ inter nõnullos) ⁊ ꝙ hoc ſtat cũ ꝑfectiõe vite chꝛiſti ⁊ euãgelij: ⁊ in fine einſdẽ declarationis iterum diffinit contrarium aſſerentes aut docentes per ſe vel per alios in hereſim damnatam incidere vt patet in conſtitutione quoniam quorumdam nullus contra ire preſumat. ¶ Queſtio. XIII.

VTrum abdicatio tẽporaliũ in ſpãli quantũ ad poſſeſſiones ⁊ reddit͛ ſit ꝑfectio ⁊ virtus. ¶ Primo. An mẽdicitas ſit ꝑfectio ⁊ virtus. ¶ 2° cum in remediũ paupertatis ſint due vie. ſ. operari manib͛. ⁊ mendicare qd iſtorum eſt remedium ſanctius.

Argm pm Primus articulus. An mẽdicitas ſit ꝑfectio ⁊ virt͛. Ubi dico ꝙ ſomniauerũt qdam. ꝙ nõ eſt ꝑfectio nec virtus paupertas que eſt mẽdicitas. Qꝛ nõ cõſiſtit in medio. virtus eſt in medio vt diffuſe ꝓbat Phõ. 2. ethi. ¶ Itẽ. *Argm 2m* Talis pauper exponit ſe ꝑiculo corꝑis. Prouꝛ. 30. vbi dꝛ. Mendicitatẽ nõ dederis mihi. ne forte egeſtate cõpulſus furer. ¶ *Argm 3m* Siĩr periculo anime. Vñ ſequit͛. Et ꝑiurẽ nomen dei mei. Pro vtroq̃ Eccleſ. 27. Propter inopiã multi perierũt. ¶ Pono igit͛ tres cõcluſiones. Prima eſt. *Rñſio. formalis.* Qꝛ hꝫ paupertas eſt ꝑfectio ſm illud. Mat. 19. ſi vis perfectus eſſe ⁊c̃. Et illud Grego. 4. moꝛa. Sunt nonnulli iſtorũ ꝗ ad cõꝑhendẽdũ culmẽ ꝑfectiõis accincti dũ altiora interi͛ appetũt exterius cũcta derelinquũt. Eſt igit͛ hec ꝑfectio ex v̾tute charitatis que eſt vinculũ ꝑfectionis ſm Apoſtolũ. *Mẽdicitas voluntaria ẽ act͛ charitatis* Qõ ſic declarat͛ ꝑ Aug. 83. q. 36. ⁊ ꝑmo retractationuꝫ c. 25. Charitas purgatiſſima ⁊ ꝑfecta hec eſt. cũ diligit͛ deus magis q̃ anima: ⁊ aĩa hoĩs ⁊ corpus ꝑꝑ deum: ⁊ hoc ſi nihil aliud amat͛ q̃ deus ⁊ ꝑꝑ deũ. Hoc eẽ clarũ. ꝓbat. Qꝛ ſi diligit͛ deus ⁊ anima ⁊ corpus ꝓpter deũ. tũc magis vult hõ eẽ dei q̃ ſuũ ⁊ ſi nihil aliud amat͛ q̃ deus ⁊ oẽ aliud ꝑꝑ deuꝫ tunc excludit͛ oĩs cupiditas terrena. Sed male eẽ dei q̃ ſuũ oĩ terrena cupiditate excluſa. hoc eſt purgatiſſima charitas ⁊ ꝑfecta. Pꝫ igit͛ maior. ¶ Ulterius arguit͛. Hec eſt charitas pauperis religioſi oẽs poſſeſſiões ⁊ reddit͛ ⁊ aliã talia certa relinquẽtis ꝑꝑ deũ. Igit͛ hꝫ volũtaria paupertas ꝑꝑ deũ eſt vera virtus ⁊ ꝑfectio. Hec minor ꝓbat͛ ſic. Nam ꝑ Aug. ibi. Charitatis venenũ eſt ſpes adipiſcendorũ aut retinẽdorum tꝑaliũ. nutrimentũ charitatis eſt minutio cupiditatis. ꝑfectio charitatis. nulla cupiditas. Sꝫ ꝗ diligit deũ ſpe adipiſcẽdorũ aut retinẽdorũ tẽporaliũ ad habẽdũ dominiũ ⁊ ꝓprietatẽ in heredib͛ ⁊ hꝫ. tam in ꝓprio q̃ in cõi. hꝫ aliqd venenũ. qꝛ ipſa ſpes terrena adipiſcẽdi eſt mã cupiditatis. ⁊ ꝗ diligit deũ cũ ſpe habẽdi ⁊ multiplicãdi hereditates ⁊ poſſeſſiones in cõi. ſꝫ nõ in ꝓprio. minuit͛ in eo cupiditas: ⁊ ꝗ diligit deũ abdicãdo oẽm ſpeꝫ habẽdi ⁊ multiplicãdi hereditates ⁊ hꝫ icerta cõi ⁊ in ꝓprio. ⁊ per icertaꝫ mendicitatẽ. victũ querere (que eſt deſcriptio pauperũ mẽdicantiũ religioſorũ. 6. libro de religioſis domib͛. c. religionũ) ex ipſa rõne abdicationis effugit͛ oĩs cupiditas. ⁊ ſolum querit͛ vite neceſſitas. qõ debitũ eſt ex lege nature. Igit͛ ibi eſt purgatiſſima: ⁊ ꝑfecta charitas. ¶ Rñdebitur autẽ fortaſſis ꝙ hec purgatio ⁊ ꝑfectio charitatis põt eẽ iperfectio *Ad tacitã rñſionẽ.* ſeculari in mẽte. ⁊ monacho poſſeſſionato. Sꝫ hoc nõ valꝫ nã q̃ntũcũq̃ mẽte ſint charitate ꝑfecti. nõ excludit͛ venenũ charitatis que eſt cupiditas habitual͛. quã vocat Aug. ſpeꝫ adipiſcendoꝝ ⁊ retinẽdorũ tẽporaliũ. Religioſus aũt mendicus ꝑꝑ deuꝫ ꝓfitens pauperẽ mendicitatẽ. ex natura hꝫ charitatis extirpat totã ſpeꝫ ⁊ venenũ charitatis. ⁊ ſic perfectam ⁊ purgatã hꝫ charitatẽ. Qꝛ aũt magis ſit cupiditatẽ ⁊ ſil͛ ſpem adipiſcẽdi tẽporalia que eſt venenũ charitatis tollere: pꝫ in virtutib͛. Nã lꝫ ſufficiat ad vacandũ ſapiẽtie voluntaria pauꝑtas ſeu frugalitas (que eſt moderata poſſeſſio) tñ ꝑꝑ turbationẽ quã res inferũt animo. ꝑfectius eſt res abdicare ſil͛ abdicãdo ſpeꝫ eas vel alias ulteri͛ adipiſcendi. Ut pꝫ in cratete de quo loqtur. 12. q. 2. c. Gloria. Nã dꝛ ibi Crates ille thebanus. homo quondam ditiſſimus cum ad philo. Athenas ꝑgeret ⁊ magnũ auri põdus portaret. abiecit illõ oĩno qꝛ nõ putauit ſe poſſe ⁊ v̾tutes ſimul ⁊ diuitias poſſidere. Poſſeſſiões ẽt ſpe poſſidẽdi abijcere ꝑficit volũtariã mendicitatẽ ⁊ charitatẽ. Igit͛ hoc faciẽdo magis virtuoſe agit. Hec eſt rõ Philo. 10. ethi. Ubi ꝓbat cõtẽplatiuã eſſe nobiliorẽ actiua ſic. Beata felicitas cõſiſtit in q̃te. Qõ ꝓbat. Qꝛ ꝓpter quietẽ oĩa agimus. Bellamus eniꝫ vt pacẽ vacamus. Sed cõtẽplatio ſapie ↄſiſtit in q̃te. 7. phy. Cura aũt vite actiue in hñtib͛ poſſeſſiones nõ conſiſtit in quiete ſed turbatione vt ꝓbat inductiue in oĩbus politijs: ⁊ idẽ hꝫ 1. politi. c. 1. ¶ Siĩr. Lꝫ ſufficit vt ꝗs mereatur dici habere ꝑfectiſſimã v̾tutẽ moralẽ que vocat͛ heroica ſm quã aliqs dicit͛ filius dei. ꝙ ipſe ꝑfecte eligat viuere ſm rectaꝫ rationem. tñ illã ꝑfectionem nũq̃ aſſequet͛ niſi fugiat beſtialitatem que eſt genus ad oẽm malam poſſeſſionẽ. 7. ethico. c. 1. ¶ Siĩr. Dicit Phs. 2. ethi. aĩi fi. ꝙ ad ſuperandũ vitia debent hoĩes ſe habere ſicut ſenes ad helenã. Sꝫ ſenes ꝗ ꝓus dixerant ꝙ virt͛ cõtinentie in animo ſufficiebat ad vitãdũ cõcupiſcentiã natã ex pulchritudine ei͛: vidẽtes eam vicini clamabãt abijcite helenã. Sic igit͛ ad habẽdũ ꝑfectã charitatẽ ⁊ purgatã opꝫ nõ ſolũ affectu ſꝫ effectu tꝑalia relinquere. qꝛ ſunt venenũ charitatis turbãs eam. ¶ Pꝫ vtrũq̃ ex euãgelio. Nã adoleſcẽti querẽti quid faciẽdo vitã eternam poſſidebo: rñdit. Si vis ꝑfectus eẽ vade ⁊ vẽde oĩa que habes ⁊ da pauperibus. ⁊ ve. ſe. me. Ecce loquit͛ de renũtiatione rei ⁊ cũ affectu ibi. Uade ⁊c̃. Fuit ẽt abdicatio ſpei ⁊ effectus ibi. Et da pauperibus ⁊ veni ⁊c̃. ¶ Et aduerte ꝙ hunc effectũ renũtiationis oĩuꝫ ↄſuluit. quia tẽporalia ſunt venenũ ⁊ ipedimẽtũ veniẽdi ad regnũ celorum vt patuit in illo adoleſcẽte ⁊ verbo chꝛi. Cũ enim audiuit adoleſcẽs hos ſermones abijt triſtis: erat eniꝫ multas diuitias habẽs: ⁊ dixit chꝛs. Quã difficile eſt diuitẽ itrare in regnũ celorũ. Facilius enim eſt ⁊c̃. ¶ Hec igit͛ renũtiatio tꝑalium quo ad poſſeſſiones ⁊ redditus fuit vita apoſtolica ⁊ diſcipuloꝝ eorũ vt pꝫ Act. 4. multitudinẽ credẽtiũ ⁊c̃. nec quiſq̃ eorũ que poſſ. aliqd ſuuꝫ eẽ di. ſꝫ erãt illis oĩa cõia de hoc diffuſe. 12. q. 1. dilectiſſimi. ⁊ per totũ. ¶ 2ª cõcluſio eſt. ꝙ aſſerere hꝫ paupertatẽ nõ eſſe eligendã eſt hereticũ. *2ª ↄclo.* Nã qõ dixit chꝛiſtus. Si vis ꝑfectus eſſe vade ⁊c̃. ⁊ ſe. me. verificatur de ſequela chꝛiſti. Sed chꝛs vt fuit exẽplũ noſtre paupertatis ſibi retinuit poſſeſſiones in cõi ⁊ mẽdicitatẽ elegit: nã de eo dicit͛ ſm gloſſam. Ego ſum mendicus ⁊ pauper. Siĩr qõ dicitur Act. 4. ⁊ 12. quaſi per totũ ꝙ apoſtoli habuerũt tñ bona in cõi. verificat͛ cũ abdicatione poſſeſſionũ ⁊ redditũ: vt pꝫ ex textibus ibi. Dicere aũt contra vitã quã chꝛs tenuit ⁊ docuit in euãgelio. ⁊ contra vitaꝫ quã tenuerũt apoſtoli vt te-

stantur canones sacri & approbãt. & dicere christi & aplorum vitam non esse virtuosaz & nõ esse eligendã est hereticum.

3ª 9clo. ¶ 3ª 9clusio est. q hõ vita supposita fide est vere virtuosa. q2 purgatissima & pfecta charitas: vt supra 9clusione pma. ¶ Itẽ. Est virtus liberalitatis. Nã. 4. ethi. c. 2. liberalis est qui dat dãda & retinet retinẽda. Sed supposita fide hoc facit pauper religiosus. dat eniz oia sua pauperi religioni. vel alijs. vt Math. 10. 9sulitur. Uade & da oia pauperib⁹. Similiter retinet retinẽda. naz retinet sibi ius pticipare cũ fratribus in bonis cõibus. sicut chãs recepit elemosynas in cõmuni & in loculis seruabat p necessitate sui & suorũ. 12. q. 1. ca. habebat. vbi sic dicit Aug. Habebat dñs loculos a fidelibus oblata 9seruans & suorũ necessitatib⁹ & alijs idigentib⁹ tribuebat. nec excludit̃ virtus q2 pauperes parua pñt dare q2. 4. ethi. c. 2. dicit̃. Non in multitudine datorũ. qd liberale sed in dãtis habitu. Nihil enim phibet liberalẽ esse minora dantẽ si de minorib⁹ det. De minimis enim suis dare de licẽtia superiorũ licitũ est religiosis mẽdicantib⁹ sicut accipere. 12. q. 1. nõ dicatis. ¶ Itẽ. Est virt⁹ magnificẽtie. Naz. 4. ethico. 1. ca. dĩ. q est circa magna boni gratia magnificẽtia. capi. 6. nõ in semetipsuz est sumptuosus magnificus sed in cõia dona & ibi. Dona que dijs dant̃ debẽt esse magnifica. Sed ẽm illud Math. 19. pauperes sunt hõ. Nã pro gratia & charitate dei & pximi. que sua sunt ẽt & q̃ esse possunt dãt in cões vsus religiõis sue: & dant magnificẽtissime sua. l. oẽs

Ad pmũ vires & vtutes taz anime q̃ corporis dant deo. ¶ Ad pmũ cuz dĩ. virtus cõsistit in medio. Dic q nõ rei. sed rõnis. maxime in virtute fortitudinis que in extremo cõsistit. 3. ethi. c. de fortitudine. Sed charitas religiosoꝝ pauperũ sup qua fundat̃ status eorũ (vt supra 9clusione pma) in pfectiõe assimilatur fortitudinẽ cant. 8. Fortis est vt mors dilectio: & loquit̃ de dilectione que est in datione oĩuz suoꝝ. Unñ seqtur. Si dederit homo oẽm subam dom⁹ sue p dilectione quasi vel despiciet eã: & hanc cõbinationẽ fortitudinis & amicitie ponit Phs. 9. eth. c. vlt. dicẽs q amicorũ gratia magna opz agere. & si opteat mori. pyciet ẽt & pecũias & honores. Et sic pz ad formã ppositionis que dicit q virtus cõsistit in me-

Ad 2m dio. ¶ Ad 2m rñdetur. 8. de ver. sig. c. xyi. §. ne quisq̃. Q2 tales pauperes nõ se exponũt periculo: nã se cõmittunt puidentie diuine sed in hoc. s. cõmittere se dño bono fideli nõ est periculũ nam iuxta pmissum saluatoris nũq̃ deficiet fides ecclesie nec opers diuine misericordie. Ait eni Mat. 7. Nolite soliciti esse &c. Primuz querite &c. & hec oia &c. Et hoc experiunt̃ fideles maxime duz viuẽdo nõ cõtemnunt normã puisionis humane iudicãdo & pside viuẽdo de his que liberalr eis offerunt̃. vel que de suo labore acqruntur: sicut viuunt pauperes religiosi. Nec debet qs ammodo pusillanimiter periculũ paupertatis timere. nã experiẽtia maxime legere 9firmat. Sed qd docuit saluator Math. 6. primũ querite regnũ dei & iusti. eius & hec oia adycient̃ vobis. iã expimur eẽ ipleta plusq̃ p. 100. ãnos in mẽdicãtib⁹ religiosis nõ solũ in his que cõcernũt victũ & vestitũ. sed in edi-

Ad 3m ficijs & libris &c. ¶ Ad 3m cũ dicit q hõ paupertas ifert periculuz spũale q2 forte egestate cõpulsus peccata cõmittit. Dic q nõ opz veris pauperib⁹ religiosis peccare ex egestate. q2 oia dereliquerũt. Cõpetit enim eis sustentari de libere collatis & 9ferendis: & sic est eis remediũ puisuz cõtra egestatẽ. 1. q. 2. pastor. 2. q. 12. vidẽtes. Silr. vt dĩ de v̄. sig. c. xyi. §. nec quisq̃. pter liberaliter 9ferẽtes semp de cõitate eoruz habẽt psonas potẽtes laborare p vita eoꝝ multis vijs licitis: & si extrema necessitas viget. lex nature oia eis facit cõmunia. sicut & alijs: & super oia diuina puidentia gubernat eos: que sufficit. vt patet experimento vt hic supra ad 2m si.

Secundus articulus. Quid sancti⁹ sit operari manibus an mendicare. Ubi p multa in scriptura videt̃ q meli⁹ eẽt talib⁹ pauperib⁹ manib⁹ operari

Argm pm q̃ mẽdicare. ¶ Primo. Q2 apostoli redibãt ad piscãdum

Argm 2m Joã. 21. ¶ Silr Paulus. 1. ad The. 4. Manib⁹ operate sicut

Argm 3m pcipimus vobis. ¶ Et ad The. 4. aũ si. Fuimus aꝑ. vos in la. & fa. di. ac noc. op. Et glo. sup. 1. Si qs nõ vult operari nõ mãducet. dicit. q loqt̃ de ope corpali: vt nõ cõpellant̃ homines egestate necessitatis petere. ¶ Et Act. 21. dicit Apo-

Argm 4m stolus. Ad ea que mihi opus erãt in his qui mecũ sunt ministrauerũt man⁹ iste. qm iesus dixit. Beatius est dare q̃ accipere. Et pz q loqtur de dare puenĩẽte ex operib⁹ suis. Per hec & silia instruunt̃ monachi vt laborent: & p Aug. de operibus monachorũ. ¶ Hec aũt est pma cõclusio. Q2 mẽdicare est pfectio. & virt⁹ maior q̃ operari. Nam Aug. 83. q. 36. postq̃ dixerat q pfectio charitatis est nulla cupiditas. ifra dicit. Cum fuerint carnaliũ voluptatũ seu cupiditatũ illecebre superate p vicẽtẽ paupertatẽ cauẽdũ est ne subrepiat. aut succedat cupiditas placendi hoibus. aut p magna facta mirabilia. aut p difficilẽ cõtinentiã seu patientiã. aut ex nomine sciẽtie. aut eloquẽtie & similiũ que i genere cupiditas honoris nũcupant̃. ¶ Est igitur pro laude mẽdicitatis arguẽdũ sili argumẽto sicut supra arguebat̃ de laude paupertatis sic. Uenenũ humilitatis est minutio cupiditatis honoris. pfectio humilitatis est nulla cupiditas honoris. Sed p hoc q paup opari⁹ viuit de arte sua ex ipsis nã operãdi non extinguit̃ in eo cupiditas honoris. nã paupes oparij statũ & honorẽ tenent in ciuitate. 7. politico. nec in oparijs pauperibus ex nã operãdi extinguit̃ oĩno cupiditas honoris. Per hoc aũt qd quis pfitetur mendicitatẽ ex rõne mẽdicitatis sibi cõpetit oẽm cupiditatis honorẽ abycere. q2 status mẽdicitatis abiectissimus est. vnde & dicit villicus. Fodere & operari nõ possum. mẽdicare erubesco. Perfecti⁹ est igit̃ de mẽdicitate viuere q̃ opari vt seruet̃ virt⁹ humilitatis. ¶ Itẽ. Mendicare est virtus verecũdie & vtus laudabilis vbi supra. 4. ethico. c. vlti. q duplex est verecũdia. Una dĩ timor igloriationis. & hec est passio corpalis nõ virt⁹. Cum enim timẽt homines 9fusionẽ ex verecũdia palescunt & rubescunt: & talis verecũdia est passio de tertia specie q̃litatis lib. pdicamentorũ. Alia est verecũdia qua phibent̃ passiones & peccata. ista est laudabilis si ẽ in iuuene. In studioso aũt. i. virtuoso ẽt est virtus. ex suppositione. Conuenit eniz studioso verecũdari ex suppõne. i. ex 9ditione. Si eni opet̃ qd praue. aut turpe / verecũdabit̃ vtiqz studiosum. i. vtuosus vt dicit. Sed pꝑter verecũdiã sancte mẽdicitatis suscepte siue in iuuẽtute. siue in senectute. cõgruit laudabilr religiosos phibere se a cupiditate honoris: siue de sanctitate siue de sciẽtia. siue de eloquẽtia & silibus. Et si quid tale vanum aut turpe fecerint seculare aut spũale virtuosum est sic verecundari. Uerecũdia ergo mẽdicitatis sancte in eis est virtus humilitatis. mẽdicitas etiaz virtus est magnanimitatis supposita fide. Est enim magnanimus q animũ hz itentum circa magna: & honore digna: & in eis se dignificat & glorificat & oia alia differentia paruipẽdit. 4. ethi. ca. magnanim⁹ verus pauper ex charitate factus mẽdicans circa magna animum habet intẽtum terrenis spretis. & in eis se dignificat & beatificat. Math. 5. Beati pauperes spiritu qm̃ ipsorũ est

2ª 9clo. regnũ dei. ¶ 2ª cõclusio est. q pꝑter iniqtatem hoiuz melius esset in multis casibus operari q̃ mendicare. sicut ẽm Phm melius eẽ t oia cõia eẽ q̃ ppria. Tamen q2 iter homines pꝑter inequalitatẽ in laborãdo circa cõmunia & pꝑter equalitatẽ in pticipãdo fierent cõtentiones. & similiter circa cõmunia sunt negligẽtes: ideo ad auferendã 9tentionem. & negligentiaz melius est esse ppria q̃ omnia cõmunia. de his primo politicorũ capitulo pmo & 2º: & libro 2º in pncipio & capitulo. 1. post mediũ. Sed lz mendicare sit melius q̃ manib⁹ laborare (vt probatuz est) tamen pꝑ varias

iniquitates

inigtates bonum repugnãdas apli omissa mendicitate ma-
nibus operabanť. ¶ Cr aũt apostoli redibãt ad piscandũ.
fuit fm Augustinũ.q2 nõ inueniebãt gs eis aliqd daret exẽ
plũ dando mendicantib⁹.q̄ si similis occurreret inigtas ꝛ
necessitas pus laborãt q̄3 pereant. ¶ Silr q̄ Apostolus p̄-
cepit manib⁹ operari.1.ad Thess.4.fuit vt quiete viuerẽt
homines sine itermissione. Nã ociũ parit ingetem. Unde
ibi. Operã detis vt geti sitis. ¶ Silr hoc fecit ne in noui-
tate sua sũptib⁹ ecclesiã grauaret. ꝛ ad ostẽdẽdũ platũ q̄ nõ
debet habere animũ grauãdi subditos.6.de censib⁹. Rom.
ꝛ.c.felicis:ꝛ vt in hoc exẽpluz posteris relinqueret. Unũ ait.
In labore ꝛc̃.ne quẽ vestrũ grauaremus.s3 vt nosmetipsos
formã ꝛc̃. ¶ Similiter qd̄ dicit glossa.q̄ p̄cepit operari ne
egestate perirẽt.hoc dicit cõtra ociose volẽtes viuere.vt p3
in glossa ibi.nos aũt. ¶ Silr qd̄ dicit q̄ ipse ministrauit ma
nibus.q2 beatius est dare q̄3 accipere. Dic q̄ hoc q̄ manib⁹
operabať.fecit in exẽplum laborãdi in genere labore cõpe
tenti in subsidiũ fratrũ religiõis chriane. Unde pro exem-
plo segtur. Omnia ostẽdi vobis quoniã sic laborãtes opor-
tet sustinere infirmos. Et q̄ sit laborãdũ i religione labore
cõpetente religioni.s.mẽdicando orando studẽdo ꝛc̃.ꝛ nõ
ociũ querere.pbat sic. Chs dixit beatius est dare q̄3 accipe-
re. Sed religiosus laborãs p fratrib⁹ dat se ꝛ sua.q aũt va
cat ocio accipit qd̄ põt de ordine suo. Igiť laborans in reli-
gione est beatior nõ laborãte. Nec ꝑpter hoc qd̄ dicit bea-
tius ꝛc̃.p̄fertur datio diuitũ mendicationi pauperũ.sed ar-
gumẽtũ est ad oppositũ. Nã p̄fitens mendicitatẽ est dans
p̄fectius q̄3 diues. Nam diues solũ dat sua pauperib⁹.men
dicus religiosus p̄fecte dat ẽt sua ꝛ se christo.iuxta ꝯsilium
euangelij. Si vis p̄fectus ꝛc̃.da oia pauperib⁹ ꝛ se.me. Si-
militer mendicus religiosus nõ dat se ad sequendũ christuz
tñ.sed dat se in ꝑpetuo labore ꝛ altissima paupertate chri-
sto pauperi famulari.de excel.prel.nimis praua. S3 beati⁹
est dare se ad laborandũ in mẽdicitate p fratrib⁹ suis ꝛ in
altissima paupertate famulari chõ ad deuotionẽ pauper-
tatis eius q̄3 sua dare pauperib⁹ in seculo. Unde Ansel.lib.
de similitudinibus.cõparat eos sicut dantẽ fructũ ꝛ dantẽ ar-
horẽ cũ fructu. ¶ Secundũ igiť has distinctiones itelligẽ-
de sunt auctoritates Aug.de operibus monachoꝝ. Nam in
casibus hic supra positis ꝛ silibus preferenduz est opus.vt
ibi per totũ. Inter aũt oẽs causas ab apostolo datas q̄ pre-
lati ꝛ religiosi debẽt laborare.magna fuit.q. Quia gdã pseu
do apostoli accipiebãt libẽter:ꝛ si apostolus accepisset tũc
libere accepissent pseudo.ꝛ sic in p̄dicatione deceptoria cõ
tra veritatẽ euangelice vite durassent.vt dictũ est supra.q.
11.circa me. Ne igiť in p̄dicatiõe durarẽt noluit apostolus
accipere. Hoc in glossa.1.ad Corin.9.super.1. Ne offendicu-
lũ demus euãgelio christi. ¶ 3ª cõclusio est q̄ in paupere
religioso simplr melius est victũ mẽdicitate querere q̄3 ex
possessionibus viuere. Quia est via expeditior ad cõtẽpla-
tionẽ. Possunt enim pauci multis cõtẽplatiuis procurare:
ꝛ breuiter:ꝛ nihilominus ipsi pauci mendicationẽ attẽden-
tes actibus cõtẽplatiuis intẽdere. Cr aũt sancta mẽdicitas
expediat ad cõtemplationẽ p3. Nam sedatio passionũ ite-
riorũ multũ iuuat ad virtutẽ.2.ethicorũ per totũ. Oportet
eniz extrema vitia frangere ꝛ ad mediũ rõnis ducere.ꝛ ibi
quiescere ꝛ delectari.vt ibi. Silr.7.physicoꝝ in gescendo
a passionib⁹ animarũ turbantib⁹ fit homo sciens:ꝛ prudẽs
ꝛ hoc geicere est dei cõtemplatio.10.ethicorũ. Sed passio-
nes grauissime turbãtes animã sunt cupiditas tẽporalium
ꝛ honoris tam in viuentib⁹ de operibus manuũ suarum q̄3
alijs:ꝛ per charitatẽ purgatissimã.per quã sanctus mendi-
cus eligit paupertatẽ.abdicata omni specie acgrendi aliqd
certum tẽporale.sedať anima ab omni cupiditate tẽpora-
lium:ꝛ per purgatissimã humilitatẽ qua eligit verecũdissi-
mam statũ mẽdicandi.sedať omnis cupido honoris.vt hic
supra deductũ est. P3 ergo q̄ mendicitas expeditior est se-
mita ad cõtẽplationem q̄3 viuere ex operibus manuũ vel
alijs possessionib⁹. Sic aũt sedare passiones ꝑpter cõtẽpla
tionem docet Greg.6.morali.23.dicẽs. Prius mens ab ap-
petitu glorie tẽporalis tergẽda est.ꝛ tunc ad aciem cõtẽpla
tionis erigẽda. Hoc ꝑbatur sic. Nã.3.topi.datur regula ad
cognoscendũ per quid alterũ altero magis est eligendũ di-
cens. Cr si optimũ vnius generis est melius optimo illi⁹ ge
neris:ꝛ ipm simplr melius est:vt patet:q2 homo est simplr
melior equo:optimus homo est melior optimo equo. Sed
optimus inter mẽdicantes fuit melior possessionato.s.chri-
stus. Probať assumptũ. Nam chs fuit mendicus.nam de
christo fm glossaz dicitur in ps. Ego enim mẽdicus sum.ꝛ
pauper:ꝛ hunc psal.specialr exponit apostolus de christo.
Hebre.10.§. Ideo igrediens. Silr psal. Deus laudẽ loquiť
de christo p̄secuto a Juda.vt dicit glo.ꝛ Act.1. Sed ibi dici
tur de iuda.q̄ p̄secutus est hominẽ inopem ꝛ mendicũ ꝛc̃.
glo.i.xp̄m. Et itelligenda sunt ista de mẽdicatione cum esse
ctu. Nã Joã.19.dĩ. Sciens iesus q̄ oia ꝯsummata sunt di-
xit. Sitio. Sed hoc dicere fuit mẽdicare. Unũ glo.exponẽs
illud. Ego sum mẽdicus dicit. Hoc dictum est de christo in
formã serui. Segť ibi. Pauper enĩ est qui sibi nõ sufficit.
mẽdicus qui ab alio petit. Sed chrm dicere. Sitio.fuit sibi
nõ sufficere sed querulose a circũstantib⁹ petere. igitur tunc
mẽdicabat. ¶ Similiter apostoli erant viri cõtemplatissi-
mi.ꝛ status eorũ fuit mendicare:nam in cõcilio lug.ꝛ poni-
tur in.6.lib.de reli.do.c.1.diffinitus. Unde dicunť religiosi
mẽdicantes.vbi diciť.§.confirmatos. Religiosi mẽdicãtes
sunt gbus ad congruã sustẽtationez redditus aut possessio
nes habere possessio siue regula iterdicit.sed gbus per que-
stũ publicũ tribuere victũ solet incerta mendicitas. S3 re-
gula apostolica interdixit eis possessiones. Matth.10.noli
te possidere aurũ nec argẽtum.nec pecuniã ꝛc̃.ꝛ domuz p-
priam nec certũ victuz habebant sed in domo aliena victũ
querebant:vnde segtur. In quãcũq3 ciuitatẽ aut castellũ in-
traueritis interrogate gs in ea dignus.ꝛ ibi manete. S3 illa
mansio ꝛ cibatio fuit incerta.q2 in voluntate recipientium
aut refutãtiuz:vnde sequitur. Et quicũq3 nõ receperint vos
exeatis. Igiť mẽdicitas multũ comendatur.1.q.2.pastor.ꝛ
de excel.prel.nimis praua. Et nõ solũ est mendicitas in pe-
tendo sed oblata recipiẽdo.6.de ver.sig.exijt. ¶ Itẽ.1.poli.
dat Phs aliam regulã ad cognoscendũ quid est optimũ di
cens. Illud est optimũ cuius oppositũ est pessimũ. Ponit
exemplũ de bono cõmuni ꝛ ꝑprio.q̄ cõmune est melius.
Nam interẽpto bono ciuitatis in cõmuni interimiť cuiusli
bet ps.sic interẽpto corpore toto nõ est pes nec manus. S3
pessimus ꝑprietarius inter mẽdicantes vt Judas aut Ana
nias Act.4.fuit peior q̄3 pessimus ꝑprietarius religiosoruz
possessionatorum. Qd̄ patet ex penis. Quia tam in corpore
q̄3 in anima perierunt p̄mi ꝑprietarij morte vltionis diui-
ne.secundi naturalr moriebanť corpore:vt p3 de monacho
de quo habetur de sta.monachorum.cap.ad monasterium.
¶ Nec estimet quisq̄3 expedire ecclesie mendicitatez con-
uerti in moderataz tentionẽ possessionũ. Nam spũs sanct⁹
disponit omnes christiane legis fũdatores in egestate vite-
re. Joan.enim predicans baptismũ penitentie habebat ad
escam locustas ꝛ mel sylvestre. Matth.3. Apostoli p̄dican-
tes cibum parabant in domo aliena expellendi ad volunta
tem hospitum.ꝑpter qd̄ dicitur si nõ receperint vos exite
inde. Christus predicans samaritane de vita eterna mẽdi-
cauit aquã nec obtinuit. Ratio p̄missorũ est. Naz pena pec
cati sic relinquiť in carne hominis.q̄ tardus est ad oẽ opus
bonum. Unde Apostolus. Caro cõcupiscit aduersus spũm
ꝛ nõ q̄ volo bonũ hoc operor. Unde tardũ animal stimu-

lari opz vt bene agat. Inspirauit igit spūs sanct⁹ egestatez religiosis ꝛ pdicantibus vt egestate stimulati spūi obediāt fm charitatē eis a deo datā. ꝛ alios pdicando fructificēt deo fm charitatē a deo datā. separari. n. opz charitatē ꝛ cupiditatē in mēdicantib⁹ ita vt pncipalr spūalia ex charitate seminent. ꝛ pñter tēporalia querant. Similia habes de simonia. c. ad aures. Ubi i permutationibus ecclesiaꝝ collegiatarū separi debēt cōtractus spūales a tēporalibus. Tñ nō licet in permutationibus singularium personarum aliquē contractū facere de tēporalibus ibi. ¶ Questio. XIIII.

Queritur De inobediētia. Utrū astringat non solū religiosos sz seculares clericos.

Hic sex. ¶ Pmo de obediētia oi in gñe. ¶ 2⁹ de obediētia religiosorum. ¶ 3⁹ de obediētia clericoꝝ in spē q̄ firmatur p iuramētum. ¶ 4⁹ q̄t sūt iuramēti spēs. ¶ 5⁹ quō censeaṫ licitū vel illicitū. ¶ 6⁹ que pena piurij ꝛ q̄lr excusaṫ ꝛ cū eo dispensatur.

Primus articulus. De differentia obedientiū. Ubi dicit ꝙ obediētes sunt in triplici differentia. s. vere obediētes ꝛ ficti. ꝛ realr inobediētes. Sunt aliqui vere obediētes pcepta iplendo licita. s. ꝛ bona ꝛ nō mala. de officio ordinarij. c. dilectus. ēt phibita vitando. Et si phibitiones fiant de bono. sed ex bona causa debēt etiā obedire. Debuerat enim Adā obedire ne comederet de ligno scientie boni ꝛ mali. cum tñ comestio de illo ligno ex nā rei fuit res bona. Hanc enim phibitionez de bono voluit deus seruari. vt p obedientie meritū tāto verius qđ ageret virt⁹ eēt quāto ꝛ a bono cessans auctori suo se subditū ꝛ humilē exhiberet. 2. q. 3. c. quid ergo. Tertio in humilr supplicatis vt si ex gratia plati supplicanti cōcedaṫ aliquid recipere. ꝛ sic de filijs. 12. q. 1. c. nō dicatis. ¶ In dispensationibus tñ ꝛ gratijs pcurandis (vt saluetur puritas obediētie) tria requiruntur. s. ꝙ fit de bono meliori. vt si sub obediētia cōstitut⁹ petat vt possit addiscere que ptinēt ad officium diuinū. vel ad vtilitatē ecclesie ꝛ pximorum. ꝛ sic de similibus: ꝛ ꝙ ex charitate petat: ꝛ ꝙ discrete. De his tribus habes de cō. dis. 4. c. nō mediocriter. ¶ 2⁹ dicit ꝙ qdam ficti sunt. ꝛ meritū obediētie pdentes. ꝙ contingit in placitis. videlicet quādo obediūt in his que eis placent fm cōcupiscentiā carnalem 8. q. 1. c. sciēdū. ¶ Itē. In displicitis: vt si pcepta displicētia ꝛ aduersa faciūt cōtra voluntatē suaz vt ibidē per locū ab oppositis. ¶ Itē. In nō desideratis vt si volēs sine zelo tñ obedientiā impleat tunc ꝛ si nō pdit totū meritū diminuitur tñ ibidē. ¶ 3⁹ realr sunt inobedientes in omissis vt si tñ attendāt ad verba pcipientis vel ad eius tolerantiam scientes eius voluntatem ꝯtrariam. Et hoc est qđ dicitur in euangelio. Seruus sciens voluntatē dñi ꝛ nō faciens plagis vapu. Et ad hoc. 12. q. 1. in fi. c. non dicatis. ¶ Itē. In cōtrarijs cōmissis: vt si quis per extorsionē precū vel p potestatis officiū vel per aliud obtineat aliqd a plato cōtra eius voluntatē absolutā. qr talis si vtatur huius licētia extorta obediētiaz ipugnat. qr nō mactat voluntatē suā sed potius voluntatē prelati cuius contrariū tñ debet esse. 8. q. 1. c. sciendum. ¶ Itē. In male simulatis. vt si quis ex leuitate vel temeritate: puta. qr non habet voluntatē suam in sua religione vel in similibus pp̄ter hoc petit transire ad arctiorē qr in hoc casu non est licitū. de regularibus. c. 13. de penis eorū habes in. 7. tit. c. ꝛ in. 6. quia dimittentes habitum suum temerarie sunt excōmunicati. ne monachi vel clerici. vt periculosa.

Secundus articulus. De obediētia religiosorū. Ubi dicit ꝙ religiosi vltra seculares sūt astricti ad regule sue obseruantiā. ꝛ ita stricte vt si a religionis ꝛ ordinis obseruantia exorbitent. i. deuient. si appellent a correctione superioris nō minus euadant sed iuxta tenorē mādati ꝙ in regula cōtineṫ. ꝛ iuxta cōstitutiones ordinis. ꝛ iuxta disciplinā capituli. ꝛ iuxta obseruātias ordinis eos corriget ꝛ castigabit: de appel. c. ad nostrū. ꝛ c. rephensibilis. in fi. ꝛ c. cū speciali. in fi. Debet igitur fz pdicta religiosus prelatus corrigere culpas iuxta pticulares cōstitutiones si habeantur (possunt enim religiosi statuta edere ꝛ ea ipsi seruare tenenṫ vt dicit Hosti. c. cū speciali) si nō habeanṫ spāles pōt cōmuniter platus corrigere iuxta consuetā disciplinaz capituli: ꝛ si culpe sint graues plati possunt recurrere ad obseruantias suas iuxta quas consueuerūt culpas in capitulo corrigere: puta. iniūcē tractando de penitētia ꝛ fm bonā fidem ꝛ charitatē illas iponere. prout in regula ordinis beate Marie de monte carmelo dicit. Ubi opus fuerit de custodia ordinis tractet. ꝛ si culpe in aliquo dephense fuerint charitate media corriganṫ. Et hec regula obseruāda est ab vniuersis religiosis. qr est ratio naturalis super quā fundantur omnes leges diuine ꝛ canonice. dis. 6. in fine ꝛ. 9. in fi. vbi. n. de bona fide agiṫ non est de apicib⁹ iuris disputare. ¶ Dices in cōstitutionibus quorūdam religiosorū cōtineṫ ꝙ vbi cōstitutiones deficiunt vel sunt diminute ad ius commune recurrat. ¶ Dicit ꝙ hoc itelligendū est qñ agiṫ ad correctionē ꝛ penitentiā. nisi quādo de penitētia religiosorū specialr puisuz ē de iure. vt in cle. de priuile. ca. religiosi. ꝛ fi. Nec est intelligēdū qñ ad intra pceditur iudicialiter bona fide sūmarie. ꝛ de plano (de accusa. olim) nisi quādo sententia iuris eos specialr cōdemnat. vt in pdicto. ca. religioso. ꝛ similibus. Uel vbi sentētie cōmuniter omnes sic vel sic delinquētes cōprehēdant. vt si in clericos violentas man⁹ iniciant. ꝛ similibus. alr punienṫ ꝛ iudicabunṫ fm regulam ꝛ cōstitutiones ꝛ obseruantias suas. Et qr fm Hostie. (de voto. §. in quo casu) non semp inueniṫ ius expssum ideo tunc debet iudicari p simile vel a maiori vel fm rōnem naturalem. Igitur religiosi qñ cōstitutiones nō habēt debent iudicare fm regulaz ꝛ obseruantias suas: p locum a simili vel a maiori. vel put ratio naturalis exigit. Et sic annullabiṫ ois appella. Non enim debēt iudicare fm iuris solēnitates (de accusa. qualiter. 2.) sed pcedere de bona fide ꝛ de plano. ibi olim. Et tenet a maiori. Nā vbi iudicialr pceditur simpliciter ꝛ de plano. tunc nō sunt seruāde iuris solēnitates. in cle. de ver. sig. sepe. Igitur a maiori vbi agiṫ ad penitētiā ꝛ extra iudiciū. Et hec est ratio Hosti. c. ad nostrū. quare nō appellaṫ a correctiōe in religiōe: qr ibi pcediṫ ad pnīaz. ꝛ eṫ iudiciū ꝛ eius rō est. q̄re alie iuris solēnitates ibi non seruātur. ¶ Dices ꝙ in religione appellatur qñ exceditur ibi. c. de priore. Dic ꝙ verū est si sit excessus adeo enormis ꝛ manifestus ꝙ manifeste platus sit notandus: supple. ꝙ cōtra regularē obseruantiā subditū puniuit: ꝛ tunc deferre debuit appellationi. vt. c. de priore. Excessus sic exponiṫ fm Innocē. ibi. Precipiebat prior monacho ꝙ consentiret donationibus quas faciebat consanguineo vel illicitis alienationibus. Uel ꝙ nemini diceret de cōcubinis quas tenebat. vñ canonicus appellauit ꝛ prior nō detulit appellationi sz eū suspendit vel excommunicauit pro hoc enormi excessu. Papa eū reuocauit. qr nō detulit appellationi. vbi sic ponit excessuz. Monachus appellauit a priore qr in corrigēdo fecit eū vestib⁹ vsq ad camisiā spoliari: qđ nullo modo fieri debuit qr habitu nō dz puari. Monachus appellauit. quo nō obstante pcessit ꝯ eum enormiter. Igr a ꝯtrario. Si excessus nō sit manifeste enormis sed est dubitabile. nō deferet appellationi sz seruabit illud qđ dicit. c. ad nostrū. nō min⁹ corrigas ꝛ castiges. Et pz a maiori. Nā ideo fm Hosti. ibi non appellaṫ a correctiōe. qr agiṫ ad penitētiā ꝛ extra iudiciū. Sed cū agiṫ iudicialr si dubitabile sit ꝛ nō iudicium qr cā appellatiōis sit talr ꝙ si eēt pbata nō eēt appellatiōi deferēdū. tūc nō defert. 2. q. 6. ad Romanā. Hō. di. Hui. ꝛ g glossas

Instantia
Rñsio.
Instantia
Rñsio.

exponit

exponit ⁊ illã in integrũ admittit cũ allegationib⁹ suis.

Tertius articulus. An clerici seculares põt cogi ad iuramentũ. Ubi sciendũ q̄ iuramenta clericorũ nõ debent fieri nisi ex magna cã ⁊ necessitate. Et sũt .6. casus spẽales in qb⁹ clerici põt cõpelli ad iurandũ. s. Pro pace. Pro sua isamia purgãda. Pro fide ⁊ fidelitate. Pro obedientia seu reuerẽtia. Pro veritate regrenda. Pro damno vitãdo ⁊ indemnitate in bonis eccl'ie. Et habent̃ ista de electionib⁹ in glo. sup. c. signati circa mediũ. ⁊ de iureiur. c. nullus in glo. In oĩb⁹ istis locis ponunt̃. ver. Pax ⁊ fama, fides, reuerẽtia, cautio damni, defectus veri. Sociũt p̄ sacra caueri. ¶ Et nota q̄ licitũ iuramẽtũ. tante auctoritatis est q̄ q̄tũcũqz grauissimo metu sit extortũ si seruatũ nõ vergat in interitũ salutis eterne seruãdũ est. e. ti. de iureiu. si vero. ⁊ in glo. ibi ⁊ in si. ⁊ ti. de his q̄ vi. Abbas glo. ⁊ h̄ itelligit Host. e. ti. §. qũo cẽseat̃ vbi si gs tã de iuramẽto assertorio q̄̃ p̄missorio. Itẽ pp reuerẽtiã iuramẽti. si gs iurauit vsuras soluere tz iuramẽtũ seruare. sz dz post solonẽ eas repetere. e. ti. debitores.

Quartus articulus. Quot sunt spẽs iuramenti. Ubi dicit Hod. de iureiu. §. iureiur. Qz iurisiurãdi due sunt spẽs. Aliud assertoriũ. Aliud p̄missoriũ. Assertoriũ qđ fit de preterito vel de p̄nti in quo asserit̃ aligd esse vel fuisse. ¶ Promissoriũ est. qđ cõcipit̃ sup̄ futuro in quo p̄mittit̃ dandũ vel faciendũ vel nõ dandũ seu nõ faciẽdũ. ¶ Assertorij tres sunt spẽs. Aliud volũtariũ. Aliud nec̃iuz. Aliud iudiciale. Uolũtariũ est. qđ parti defert̃ extra iudiciũ. sic dictũ qz voluntate defert̃ ⁊ suscipit̃ volũtate: ⁊ delatum vel relatũ volũtarie suscipit̃ vel recusat̃. Necessariũ dicit̃ iusiurandũ qđ necessitate ⁊ auctoritate iponit̃, defert̃, suscipit̃: ⁊ hoc sacrũ nõ põt deferri vel recusari nisi p̄cedat iusta cã recusatiõis. Iudiciale est illud qđ in iudicio defert̃ vel refert̃ a p̄te p̄ti. qđ nõ ẽ nec̃iuz subire. imo dlatũ põt recusari.

Quintus articulus. Qũo iuramentũ di licitũ aut illicitũ. Ubi dico q̄ iuramentũ dicit̃ illicitũ .6. modis. Ex persona. Ex re. Ex fine. Ex causa. Ex tp̄e. Ex mõ. Host. de iureiur. §. qũo censeat̃. ponit. ver. fit iusiurandũ licitũ discernere iudicando. Quis, cui, qd, p̄ qđ, ad qd, cur, qũo, qñ. ¶ Quis. Qz ex p̄sona iurantis iudicandũ est illicitũ iuramẽtũ. nã furiosi iurare nõ p̄nt. nec pupilli p̄ximi infantie nec pueri. Hoc intelligas nisi sint doli capaces: vel forte doli capax nõ obligat̃ nisi iurauerit p̄te p̄sentiẽte. ¶ Cui. Clericus. n. cuiq̄z laico sup̄ sancta euangelia nõ dz iurare: ⁊ ideo nec tenet̃ testimoniũ ferre. Qđ intelligas nisi de licẽtia prelati. Uel dic q̄ iuramẽtũ fidelitatis dz p̄hiberi clerico reddẽdo eccl'iaz suã in seruitutẽ. qz nec in sp̃ũalib⁹ dz fieri homagiũ al's simonia cõmitti vi. de simonia. ex diligẽtia. Põt tñ is cui administratio cõmittit̃ iurare q̄ faciet fidelitatẽ. sz nõ homagiũ facere. Itẽ põt iurare ⁊ homagiuz facere. si teneat tẽporalia a rege: ⁊ iõ vocatus ad ꝯciliũ nõ veniẽs excusat̃ si detineat̃ in seruitio regis. ¶ Quid. Nã rõne rei de qua iurat̃ illicitũ est iuramẽtũ: nã si de re turpi vel iniusta vel illicita īteruenit iuramentũ nõ valet. Ut si maritus iuret nõ hitare cũ vxore. vel eẽ nõ valz. Nec valz iuramẽtuz factũ i d̃trimẽtũ eccl'ie vl' diminutionẽ regni. Et subdit Hos. Quisqs igit̃ iuramẽto affirmauerit aligd se facturũ quo secuto salus corp̄alis vel sp̃ũalis adimit̃. vel sine q̄ vtraqz salus vel altera repari vel ꝯseruari nõ poterit fidẽ fuare p̄hibet̃. Et hẽs mlta exẽpla. 22. q. 4. §. vlt. ibi iuramẽtũ. ¶ Dicit̃ Hod. q̄ ẽt est iuramẽtũ illicitũ si iuret̃ illud qđ est mortale peccatũ. ¶ Per qđ. Nã rõne ei⁹ p̄ qđ iurat̃ iuramẽtũ censetur illicitũ. vt si iuret̃ p̄ creaturã vl' si iurat̃ p̄ salutẽ p̄ncipis: qz hoc hodie nõ seruat̃ arti. 22. q. 1. §. sic ẽt cũ libro. Uel etiã si iuret̃ p̄ mẽbra dei cũ mẽbra nõ habeat. Iurãdũ est igitur p̄ deũ. ⁊ in deũ. ¶ Ad qd. Qz finis ad quẽ tendit̃ reddit iuramẽtũ illicitũ. vt si gs iuret vt eligat̃. ¶ Cur. Qz si cã turpis est, est illicitũ. vt iuramẽtũ Herodis pp saltationẽ puelle. Et ideo ꝯiurationes reprobant̃ s̃m quosdã. si occulte sint. qz tales sũt indiscrete ⁊ illicite. Si vero publice sint. ⁊ sup̄ re licita. tunc licite sũt. Uide allegationes ibi multas. ¶ Qũo. Qz ex mõ iurandi censent̃ illicita. Hod. vt indiscretio ⁊ p̄cipitatio reddant iuramẽtũ illicitũ. Hosti. Illicituz censet̃ si deficiat aligs de trib⁹ comitib⁹. Et subdit sic. Nota q̄ temerarium iuramẽtũ ⁊ incõsulto calore iracundie factũ. nõ est seruãdũ. ¶ Itẽ si iurẽ peccare ẽt venialiter nõ dz iplere: non. n. pecco frangẽdo votũ incaute emissuz. Sz in hoc peccaui qđ temere voui vel iuraui. ¶ Qñ. Tempus. n. reddit illicitũ vt si iuretur dieb⁹ dominicis vel alijs tempozib⁹ a iure iterdictis. de qb⁹ habes de ferijs. cap. 1. Hoc intelligas nisi pro pace ⁊ alijs p̄js causis. ¶ Sed nũqd iuramenta illicita sunt obligatoria. Nota s̃m Hod. §. in sũma. Iuramẽta temeraria ⁊ illicita nõ sunt seruanda. Itẽ nec illa q̄ prioribus p̄iudicant. Et subdit. In hoc seruabis. q̄ si iuramentũ fuerit euidẽter illicitũ põt gs cõtra illud p̄pria auctoritate venire. qz nõ est inuentũ vt ad iniquitatẽ obliget. Uide alle. ibi. Sed si eẽt dubiũ. an valeret. dz adiri superioz. s̃m Inno. de testib⁹ cogendis. c. vl. 6. li. e. ti. c. cõtingit. ¶ Addunt̃ duo alij casus. Primus est. s. q̄ iuramẽta ipolita vel libertate ecclesie obuiãtia. sicut nec illicita nõ sunt seruãda. nec iurantes ad hoc tenentur. ⁊ p̄ p̄ris p̄pria auctoritate p̄nt ꝯtrauenire. ⁊ hoc per rõnẽ que ponit̃ ibi. qz nõ p̄nt absqz diuine maiestatis offensa prestari. Secundus est si seruatũ vergat in interitũ salutis eterne nõ est seruãdũ. de iureiuran. si vero de his que. 6. ca. dilecti. ¶ Itẽ Hosti. tz q̄ si gs iuraret peccare venial'r nõ dz iplere: ⁊ sic in p̄missis vi. q̄ gl'z p̄ se põt ꝯtrauenire. ¶ Ut autẽ dicũt theologi. multi. iuramentum vergit in peiorẽ exitum sex modis. Primo est. cũ iurat aligd qđ est mortale in se. Secũdo. cũ iurat aligd qđ est veniale in se. Tertio. qñ iurat̃ aliqd indifferens q̄ ex circũstãtia efficit̃ mortale vel veniale. Quarto. cũ iuramẽtum excludit opus pietatis ex charitate. Quinto. cũ excludit opus de gn̄e bonorũ. Ut cũ gs iurat q̄ nõ erit ep̄s. monachus vel canonicus. vel q̄ non celebrabit vsqz ad mensez vel q̄ nõ ieiunabit ⁊ silis. Sexto. cũ excludit opus indifferens: q̄ tñ pia intentione p̄ deo aut p̄ proximo esset faciendũ. Ut si gs iurat q̄ nõ loquat̃ cũ Martino. Uel q̄ nõ itrabit domũ suã. Uel q̄ nõ coquet ad furnũ eius. Uel q̄ nõ comedet ad eandẽ mẽsez cũ tali. ¶ In tribus p̄mis modis põt gl'z sic iurans (vt dicũt) auctoritate p̄pria ꝯuenire iuramentũ. sed iponẽda est ei p̄nia de temerario iuramẽto. In reliqs trib⁹ modis q̄uis huius iuramenta nõ sint obligatoria. nõ expedit tñ p̄pria auct̃e ꝯuenire nisi p̄pter vrgentẽ necessitatẽ, tum pp reuerentiã sacri, tum pp scandalũ simpliciuz. vñ petenda est absolutio a sup̄iore qui huiu⁹ iuramẽta dz relaxare vel potius ostẽdere sic iurantes nõ fuisse obligatos. ¶ Quãtũ ad iuramentũ de nõ intrãdo religionẽ tenent in sũma sniaz ti. de. iureiur. q̄ per illud nõ obligat̃. Tum qz religionẽ itrare nõ est iuramentũ frangere. Sed illud in meli⁹ mutare simile de vo. c. scripture. Tuz qz iuramentuz est temerariuz. qz maioris boni impeditiuũ: qz etiã iurat̃ cõtra spiritũ sanctũ: ⁊ ita mortale vel veniale. ¶ Sed salua reuerẽtia illorũ vi per rõnẽ eoruz q̄ quilz in his tribus vltimis sicut in p̄mis possit ꝯtrauenire p̄ se. qz p̄ eos qñ vergit in peiorẽ exitũ. i. in veniale tunc iurans põt ꝯuenire per se. Sed cũ iuramentũ excludit opus pietatis aut opus bonũ de genere aut piã intentionẽ aut opus idifferẽs cõmittit̃ veniale. Et in hoc nõ ꝯtradico eis. qz hoc nõ negauerant. sed dixerũt q̄ expedit nõ ꝯtrauenire per se.

Dubium.

Opio q̄rũdã theologorum.

Reprobatur.

Sextus articulus. Que sit pena periurij. Ubi Hosti. ⁊ Hod. ti. de iure. iu. multas recitat penas. Sunt enim excõicãdi p̄. 7. annos penitẽtia puniẽdi: ⁊ hoc in iudicio aie. In iudicio exteriori. si accusati cõuincant̃ sũt degra-

Pena piurij.

dandi.τ sunt infames:maxie periuri in iudicio.τ est īfamia canonica.6.q.1.qcūqz in glo.vlti.extra de iureiu.querelā.in glo.τ de testib⁹.testimoniū.nō recipiunt ad testimoniū.De his duob⁹ vide Hostiē.hic τ tit.de testi.§.qs posset eē testis.vbi excipit puer.Et hoc tenet Hodo.siue de pterito siue de pūti.siue de futuro.qs sciēter τ pensate falsuz asserat sub iureiurādo.Multa circa hāc mām.no.in Host.τ Hod.℄ Sz que sunt illa q̄ excusant a pena periurij.Rn̄det Host.hic.§.quot spēs:q̄ cōditiones iste subintelligunt τ excusant.si pape placuerit:qz in oī iuramēto pmissorio excipit auctoritas pape.℄ Itē.Si res in eodē statu pmanserint. Nam si tibi sane mētis iurauerit aliqs cultellū reddere:supueniēte furore nō tenet.℄ Itē.Si mihi fidē seruauit.Et ideo iuramentū illud nō ligat.qn̄ is cui pmissum fuerat seruare negligat qd̄ pmisit:ideo si mulier ꝯ fidē sponsaliorū vel matrimonij venerit.lz vir iurauit ipsaz in vxorē ducere vel pro vxore semp tenere:nō obstāte iuramēto pōt cōtrauenire q̄tum ad cohabitationē.de iureiur.quēadmodū.Itē si iuro tibi aliqd soluere vsqz ad certū tps subintelligit nisi iudex ꝯtriū pcepit.℄ Itē.Si iuro dare tibi dotē.intelligit si nuptie subsecute fuerint.℄ Itē.Si iuro tibi tanq̄ epo dare tibi pecuniaz τ obligo tibi ecclesiaz meā nō remaneo obligatus.nisi forte versa fuerit in vtilitatē ecclesie.vel si obligauit ecclesiā ad q̄titatē vel summā p cōi puidētia ꝯstitutā vt alibi dicit.℄ Itē.Si iuro stare mādatis tuis p offensa tibi vel tuis illata.intelligit nisi imoderatū sit qd̄ pcipias/aut iniustū/aut illicitū/aut ipoīe/vel ihonestū.Vn̄ si pcipias tale qd̄ pp qd̄ iuraturus nō fuissez si mandatū scīuissez.nō videor obligatus:τ maxime qn̄ est appens.q̄ h̄ nō itellexit iurās.℄ Itē.Intelligit si facultas se obtulerit aīs nō iputabit.sz si voluntarie ꝯtrauenit iputabit.necessitas igit excusat:vt si qs iurauit tenere hostagia nec hz in loco qd̄ comedat.vel si soluat.qz inopia vī excusare.Vlteriorē declarationē isti⁹ dicti vide ibi i summa in isto.℄ Ad hāc tn̄ qōnē vltimā de hostagijs sic rn̄det.Aut nō erat soluēdo tpe obligationis:τ tūc tenet hostagiū obseruare(qz ad hoc vī se obligasse)τ victuz querat manibus suis.aut hostiatiz mendicando.Aut erat soluēdo τ fact⁹ est nō soluēdo.Et tūc distingue.Aut.n.talis est q possit mēdicare sine verecūdia:puta abiecta est psona τ vilis:τ tunc est idē q̄ p̄us.Aut est hō nobilis τ in dignitate cōstitutus:τ tali subueniendū est iuris bn̄ficio.extra de iureiu.querelā.℄ Itē.Intelligit si cōmode potero.Item subintelligit qualitas soluēdi vt si iuras mihi reddere vinū.subaudit eiusdē bonitatis.nō igit nouū pro veteri.℄ Itē.Subintelligit q̄ diligentiā adhibeo quā debeo.Ut si iuro tradere tibi filiā meā vel sororē in vxorez tn̄ valet q̄ bona fide laborabo vt eā habeas.nec ad alia obligor.cū alienū factuz pcise nō potero pmittere.℄ Itē.Subintelligit iusta defensio mei τ meorū vt si iurē alicui fidelitatē vl q̄ ꝯ ipz nō ero obligor ad hoc.si me nō offendat.vel pximiores meos vn̄ me τ ipsos defendere potero.Hec igit sūt q̄ excusant periuriū moderamine.℄ Sūt adhuc tria que excusant periuriū declaratione.Ut si iuramēta facta sint ipoīa.vel illicita.seu libertati ecclesie obuiantia.talia.n.seruāda nō sunt lib.6.de iureiur.ꝯtingit.De cōditiones ponunt in glo.ti.de iureiur.ca.quēadmodū.Sed ibi subdit hec vera sunt in cōpromissorijs iuramētis.sz in assertorijs nulla ꝯditio subintelligit.℄ Iste cōditiones subintellecte hic τ supra vocant gn̄ales.De spālib⁹.n.subdit in glo.spāles cōditiones nō subintelligunt si nō exprimant.lz mēte cōcipiant nisi lex exprimat aliqd tacite agi iter ꝯhētes.℄ Sunt insup alia q̄ excusant gn̄ali iuris rōne.Ut temeraria.τ euidēter illicita.τ que seruata vergūt in meritū salutis eterne.h̄ qb⁹ hī supra.§.4.vbi no.Hod.℄ Sunt τ alia que excusant.s.iuramenti irritatio.Possunt eniz fz Martianū iuramēta irritari p papā.1.q.6.

auctoritatē.maxime vbi fuit hn̄ motus nota glo.ibi vel etiā pter vtilitatē.15.q.6.alius.℄ Itē.Iuramēta seruorū a domino suo pūt irritari.di.54.si seruus sciēte.℄ Itē.Uxoris a marito suo.33.q.5.manifestū.Itez monachi a suo abbate.℄ Itē.Qn̄qz excusat dimissione eius cui iurauit.Cū enim factū sit in fauorē hoīs tn̄.pōt ab hoīe remitti:de sponsalibus.c.pterea τ in glo.Itē qn̄qz excusat pter mai⁹ negotiū.22.q.2.beatus.τ in glo de vi.in breui τ querelam.℄ Notat Hostiē.§.qūo censeat licitū in fi.Ubi sciendū.q̄ lz sub gn̄alibus ꝯditionibus nō subintelligant spāles(vt.c.quēadmodū)cū gn̄ale iuramentū nō cōprehendit cōditiones spāles.Un̄ sic dicit.Sciendū.q̄ cū gn̄alitas obscuritatē pariat si aliqd generalr iuro nō videor cogitasse de his sup qb⁹ spālr iuraturus nō fuissez nec videor cogitasse de his que sūt ꝯ ius.Et addit.q̄ iuramenta interpretanda sunt fm intentiones iurantis.22.q.5.humane.Arguit ꝯ se.qa intentio recipientis intendenda est.22.q.5.q̄.93.τ.c.ecce.Rn̄det q̄ si recipiens bonā intētionē hēat τ iurās malā τ fallacē hz.fit interpretatio fm intentionē recipiētis.Deus eniz duplicitatis aspernator simplicē intētionē vtriusqz ꝯsiderat.τ ex vtraqz pte artē vboꝝ aspernat τ odit.22.q.5.q iurare.τ.§.sequēti.℄ Ex his oīb⁹ querit an papa possit quēlz absoluere ab aliquo iuramēto.Dicit Hug.q̄ nō.Et oīa iura que dicunt vel innuūt papā posse absoluere a iuramēto.intelligit de illicito iuramento.Nec papa alr nō dispensat.Un̄ dī.Redde dn̄o iuramenta:τ vouete τ reddite τc.Lau.τ.Ber.dicūt.q̄ papa pōt ex iusta cā quēlz absoluere a iuramēto.τ dispensare pōt in voto.τ illud cōmutare.τ in aliō qd̄ magis sit dn̄o acceptū τ iuramēta in eis causis pōt dispēsare.Ubi Ꝯo aliquis vouet vel iurat.τ illud licite τ honeste seruari pōt.nec subest ratio quare illud nō seruat.papa nō pōt illud mutare:τ sic intelligebat.Et hoc ꝯcedunt.c.si.q̄to in glo.de hereti.ca.vlt.τ.15.q.5.in glos.ibi in fine.

Dubium. Aut vota aut iuramenta pōt papa dispensare.

Questio.XV.

VTrum si vltra formā plene exemptionis addat in priuilegio.Uos oīmode eximimus:τ censendi sūt sic exēpti exmi a iurisdictione τ obediētia ordinarij.in cā delicti τ rei de qua agit:τ ꝯtractus initi. Dic q̄tuor.¶ Primo qd̄ est p̄uilegiū.¶ 2° qualr pōt iurisdictionē inferiorum platoꝝ papa p̄uilegio suo ligare.¶ 3° que est forma exēptionis plene.¶ 4° ad questionem.

Primus articulus.Quid est p̄uilegiū.Ubi fm Hos.in sum.Priuilegiū ē ius puatū siue singulr ꝯtra ius cōe idultū.Nihil.n.est p̄uilegiū nisi aliqd idulgeat spāle.τ ꝯ ius cōe:vt pz de ver.sig.in his τ.c.abbate ań finē.

Secundus articulus.Qūo papa pōt ius platorūz ligare.Ubi dico q̄ papa pōt ligare iurisdictionē oīum vt pbat de p̄uil.6.c.si papa.§.cū enim.Et accipit ab euangelio ibi.Qdcūqz ligaueris τc.τ.25.q.2.ca.iō.De hoc in qōne de dignitate papali in plogo.

Tertius articulus.Que sit forma plene exemptionis.Ubi dī q̄ Alex.terti⁹.De p̄uil.c.accepimus diffiniuit.q̄ si tenor p̄uilegij ꝯtineret.q̄ ecclia q̄ censuz soluit aplice sedi.spālr beati Petri iuris existit.τ q̄ ad iudiciū pcepte libertatis cēsus alicui⁹ ꝯferat.nō imerito poterit speciali p̄rogatiua gaudere.Glo.Ubicūqz inueneris hec vba in p̄uilegio statiz itelligas illā eccliaz ex toto eē exēptā a iurisdictione epoꝝ.Inno.ibi distinguit hāc formā vboꝝ in multas alias formas dicēs.q̄ idē valet.si in p̄uilegio dī.q̄ nullo mō ad papā ptinēt.vel q̄ sint liberi.vel q̄ potiant libertate romane ecclie.vel q̄ iuris vel pprietatis bti Petri existāt:τ tūc plena est exēptio.Et addit.Nisi in casibus in iure expressis.℄ Sz q sūt illi casus.Dic q̄ Inno.illos expssit i ꝯcilio lugdu.τ sūt tres.Et ponit ei⁹ ꝯstitutio li.6.ti.de p̄uil.c.volentes.vbi dī.Cū q̄tūcūqz exēpti gaudeāt libertate.nihilo

Quę excusant a pena piurij.

minus tñ rõne delicti.siue 3ctus.aut rei.de qua cõtra ipsos agiẽ rite pñt corã locorũ ordinarijs cõueniri.ꝛ illi quo ad hoc suã in ipsis iurisdictionẽ ꝓut ius exigit exercere. ℭ Sꝫ vlterius querit Inno.in illo.c.volẽtes. Nũqd igiẽ carent oĩno in his cõmodo libertatis. Rñdet ꝙ nõ vtiqꝫ. Nã duas ex exẽptione ꝯsequunẽ cõmoditates. Prima est.ꝙ si ego exemptus deliquo vel ꝯtraho.vel rẽ litigiosaꝫ habeã ex loco exẽpto nihil ad epm ꝑtinet. Scḋa est ꝙ si exẽptus delinquo(ẽt extra diocesim epi)ꝑꝑ hoc sub illo ꝑceptu.ꝙ locũ teneo ĩfra diocesim suã nõ põt me corã se cõuenire. Sꝫ vbi delĩq ꝛc. ibi ꝯueniat. Nec remittere me põt ad locũ delicti.vt illegitimis rñdeã epis.in quorũ diocesi delĩq. Hoc tñ de ꝓprijs subditis facere deberent.si non essent exempti. ℭ Sed ſm mona.ꝛ Hui.ꝛ Jo.an.Inno.in glo.sup.c. volẽtes.dicit ꝙ nõ sunt mittẽdi q hñt hui⁹ indulgẽtias ab ordinarijs suis ad loca vbi deliquerunt vel ꝯtraxerũt vel si res est litigiosa. ℭ Sꝫ nunqd ꝑsona exẽpta ꝑdit ꝓuilegiũ ex mora sua in prioratu subiecto diocesano. Dic ꝙ sic.si destinatus fuerit ad residendũ.c.volẽtes in fi. Monachus ꝛ Jo.an.ponderat verbuꝫ.si resideant. Qꝛ vt dicũt.si irent ibi cã visitandi vel cã solatij vel vt viatores nõ possent ab ordinarijs ꝯ sua priuilegia coherceri. ℭ Sꝫ nũqd solũ in his trib⁹ casib⁹ remanẽt exempti a iurisdictione epi. Dic ꝙ nõ. Nã eximunẽ per.c.volentes ab his q̃ sũt ordis episcopalis. Nã nõ nisi aliud cõtineatur in ꝓuilegio debẽt a diocesanis cũ ceteris postulare chrisma ꝛ oleũ sanctũ ꝛ ꝯsecrationes basilicarũ ꝛ ordĩatiões clericorũ.ꝛ silia ſm cardinalẽ.ibi. ℭ Itẽ subsunt epis in cã heresis(ad abolẽdã)ꝛ si parrochias vel cappellas teneant non exẽptas ſm Jo.an.ꝛ idẽ de silib⁹. Et ꝓpter hoc ꝛ silia adiecit Inno.c.volẽtes.saluis nihilominus casib⁹ in qb⁹ exẽptos epoꝝ iurisdictioni subesse canonica ꝑcipiũt instituta. ℭ Sꝫ quis est locus exẽptus ĩfra quẽ exẽpti nõ pñt cõueniri rõne delicti. Rñdet Inno.in glo.sup.c.volentes.in fi.ꝙ monasterio exẽpto nõ solũ ecclesie.sed ẽt dom⁹ monasterij exempti sunt. Et addit. Immo qdã dicũt ꝙ etiã aree orti ꝛ totus mãsus q sunt iuxta ecclesiaꝫ exẽpti sunt. ℭ Hãc opionẽ sequiẽ Jo.an.c.volentes:ꝛ hãc opionẽ recitat monachus nec reprobat. Immo pro ea allegat. ℭ Sed Hui.dicit ꝙ hec pñt intelligi ꝗtũ ad.30.passus.vel.30.assignatos ꝓ imunitate ecclĩarũ vbi muri nõ intercidũt. ℭ Sed nũqd ꝓ quolꝫ delicto ẽt cõmisso extra locuꝫ exẽptũ pñt cõueniri. Utpote.ꝙ monachus loci exempti a potestate ꝛ potest habitũ secularẽ. Nun qd diocesanus põt cõtra talẽ procedere. Dicit Inno.c.recepimus.de ꝓuil.ꝙ si exempti accusenẽ de aliquo maleficio.rñdebunt sub iudice ordinario:ꝛ in ꝓuincia in qua deliquerũt nisi delinquerent circa res exemptas:puta.ꝙ nõ portarent habituꝫ:vel qꝛ dispensarẽt bona exempte ecclesie. Et addit in fi.capli. Quidam dicunt(ꝛ nõ male)exemptos de nullo crimine vel cã ciuili debere rñdere sub ordinario loci. Hos. quoqꝫ in sum.ti.de priuil.hñ oñ fi.disputat mãm. An exempti pñt cõueniri rõne delicti ꝛ cõcordant opiones añ fi.§.ẽ. Et hoc põt distingui.vt dicit.ꝙ si exẽptus delinquat circa rem ꝓuilegiatã sine ꝓiudicio ꝓuato alteri⁹ referendũ est pape.si aũt alij preiudicat.corrigi põt ꝙ male fecit.ꝛ hoc per excõicationẽ vel suspẽsionẽ officij ꝛ bñficij:nõ tñ ꝑ depositionẽ vel bñficij priuationẽ. Et hoc intẽdit si alteri preiudicat palã.siue notorie delinquat. Si ꝟo occulte deliquat siue manifeste:nõ tñ notorie.hoc delictũ circa sedem aplicã nec examinari poterit nec puniri.sic intelligit caplm positũ.16. q.1.sup inẽ. Et addit ꝙ hec approbanẽ ꝑ.c.volẽtes ad hoc ꝺ priuil.marũ in glo.§.fi.itẽ pro leuib⁹.ꝛ.§. Jo.distinxit. Nota diãꝫ inter occultũ manifestũ ꝛ notorium titu.de coha.cle.ꝛ mu.ca.nr̃a.in glo.ꝛ hi hoc infra di.9.q.2.ante fi. ℭ Sed vĩ ꝙ.c.volentes sit reuocatũ.6.de priuil.c.si papa. Ubi recitat formas exẽptionis quas posuit Inno.in glo.ca.recepimus: puta.si dicat ecclesiaꝫ iuris beati Petri existere ꝛc.vt ibi ꝛ addit.c.si papa per hoc plene exempta dꝫ hui⁹ ecclesia iudicari si plene.igiẽ nullo subijciẽ epo. ℭ Sꝫ hoc nõ vĩ verũ. Nam tunc.c.volẽtes fuisset supfluũ ꝛ resecatũ vel saltiꝫ mutatũ per subtractionẽ vel additionẽ iuxta regulã Bonifacij in ꝓlo.6. Sed hoc factũ nõ integre poniẽ in.6.c.1.de ꝓuile. Dic igiẽ ꝙ.c.si papa.nõ reuocat.ca. volentes.sed approbat formas Inno.in expositione sua.c.recepimus. Uult igiẽ dicere ꝑ ly.plene.ꝙ est plena exemptio ꝑ illas formas ſm ꝙ exemptio dĩ plena.ꝓut distinguiẽ cõtra protectioneꝫ sedis aplice que tñ est dispositio ad liberam exemptionẽ:vt.c.recepimus.in textu ꝛ glo.ꝛ.c.ex ꝑte:ꝛ etiaꝫ vt distinguiẽ cõtra exemptionẽ super certis articulis.vt.ca.si papa.in fi.non tñ est plena vt reuocet casus exceptos.c.volẽtes. Sic dicit Innocẽ.c.recepimus ait eniꝫ. Si dicaẽ in priuilegio. Potatur ecclesia libertate ecclesie romane plene est exempta(infra ibi)nisi in casib⁹ in iure expssis. Igiẽ cũ Bonif.in.c.si papa hẽs glossas.Inno.facit.textũ vĩ accipe ly.ple.sic ipse Inno.

Quartus

articulus. Quid de exemptis tenendum sit quo ad vim ipsius exẽptionis respectu personarum ꝛ loci. Ubi ad declarationẽ huius. Pone ꝙ in priuilegio ponanẽ forme plene exemptionis in forma cõmuni (prout cõtineẽ.6.de priuile.c.si papa)ꝛ post vltra illã plenã exẽptionem in forma cõi addat eximimus vos oĩno de grã spãli. Nunqd taliter priuilegiati eximunẽ in casib⁹ delicti ꝛ rei de qua agiẽ ꝛ ꝯtractus vtĩ. U.g.in ꝓuilegio religiosorum sic dĩ. Uos ꝛ ordinẽ vestrũ ꝑsonas ꝛ ecclesias oratoria domos.res alias ꝛ loca vestra ac spectãtia ad eadẽ in qbus habitatis ad presens.vel inhabitabitis in futurũ cũ oib⁹ iuribus ꝛ ꝑtinẽtijs suis.ac ꝑsonis degentibus in eisdem in ius ꝛ ꝓprietatẽ beati Petri ꝛ apostolice sedis assumimus illaqꝫ a cuiuscũqꝫ diocesani ꝛ cuiuslibet alterius potestate ꝛ iurisdictione ꝛ dominio oĩmode in perpetuuꝫ ꝓrsus eximimus de grã spãli. Decernentes ex nunc. Uos ꝛ ordinẽ vestruꝫ ac ꝑsonas ecclesias. Oratoria domos ꝛ loca prefata ac spectantia ad eadem soli romano pontifici.ꝛ dicte sedi tam in spiritualibus q̃ꝫ in temporalibus absqꝫ vllo medio subiacere. Ita ꝙ nec locoꝝ ordinarij nec alia quevis persona ecclesiastica in vos ordineꝫ ꝛ personas ecclesias,oratoria,domos.ꝛ loca predicta(vtpote prorsus exempta)possint excõicationis suspẽsionis aut interdicti ꝓmulgare sñias aut alias potestates seu iurisdictionẽ taliũ exercere. Qꝛ si forsitan quicq̃ in cõtrariũ a quocũqꝫ fuerit attentatũ.illud oĩno sit irritum ꝛ inane. ℭ Arg.ꝙ nõ sunt exempti nisi infra locũ exemptũ. Nã ꝑsonas ꝛ ecclesias ꝛ loca ac spectantia ad eadeꝫ.eximit cũ determinatione.in qb⁹ habitatis ꝛc.ꝛ sic si extra locũ delinquant cohercendi sunt ꝑ ordinarios.vt.6.de priuil.ca. volentes. ℭ Dic ꝙ oĩa hic specificata nõ determinanẽ per loci inhabitationẽ.sed exprimunẽ hic due spẽs exemptionũ inter se distincte. Ubi ꝓmo nota ꝙ qñqꝫ eximunẽ ꝑsone ratione loci cũ expressione ꝑsonarũ.s.cũ cõcessione ad locũ vt de priuil.cũ capella. Ubi dĩ.ꝙ capella ducis burgundie est ꝓuilegiata ꝙ nullus eps ꝛc.in personas eiusdẽ capelle sententias excõicationis ꝛc.poterit ꝓmulgare. Et in silĩ forma eximunẽ monachi monasterij sancti blasij.d.c.qm cõfessionũ. Et vbi est talis specificatio ꝑsonarũ sunt rõne ecclesie priuilegiati si extra delinquant sunt per ordinariũ corrigendi vel ibi. ℭ Ad denotandũ igiẽ exemptionẽ personaꝝ ꝛ ecclesiarũ,ꝛ rerũ publice,ꝛ absolute,ꝛ oĩmode,ꝛ ꝓrsus,vt sequiẽ in ꝓuilegio.dicit absolute papa in priuilegio superius posito. Personas ꝛ ecclĩas eximim⁹.ꝛ nõ diẽ cũ restrictiõe ꝑsonaꝝ ad ecclĩas:puta fratres oratorioꝝ vel ecclĩaꝝ ordis talis eximim⁹:ꝛ iõ cũ absolute:ꝛ oĩmode sint exẽpti puniunẽ a solo papa.si delinquãt(vt ꝺ ꝓuil.petistis)ꝛ nõ ab ordiarijs ibi.c. ma꜔. ℭ 2⁹ nõ.ꝙ lꝫ ꝑ exẽptionẽ ecclĩe eximũẽ(.6.ꝺ ꝓuil.c.ꝑ.

Dubium.

Loc⁹ exẽptus qs sit

Instantia

Rñsio.

Dubium

Argm

Rñsio

exemptionē)tn̄ istis oīmode ⁊ prorsus exemptis cōcedit pa pa scđaʒ spēʒ exemptionis.s.ꝙ insup ēt eorū loca sint exempta.s.rōne inhabitationis personarū exēptorū.⁊ hoc est qđ dicit loca vestra ⁊c̄.in qb⁹ habitatis ⁊c̄.Et forte ly.inhabitatis.fuit additū ne virtute hui⁹ p̄uilegij vellent allegare ꝙ si cōtra ꝯstitutionē in.6.de excessibus p̄latoꝝ.c.cū ex eo.noua loca acciperent aut accepta mutarent ꝙ loca illa exempta

Ad argu

essent.❡ Per hoc dī ad argm̄ ꝙ falsuʒ accipit.ꝙ sine distinctione persone eximunt̄ rōne habitatiōis in loco exempto. Jmmo distinguunt̄ hec due spēs exēptionis.❡ Et vt meli⁹ intelligas istā oīmodā exēptionē ēt in casu delicti:⁊ alijs in

3a exceptio

ca.volētes exceptis.Nota ꝙ triplex est exēptio.Nam qn̄qʒ dat̄ exēptio in forma limitata:puta.sub certo vel certis articulis.Ut si dicat̄.Eximimus vos a sentētijs ordinarioꝝ excōmunicationis/suspensionis/interdicti/⁊ tūc in oībus alijs casib⁹ cōueniri ab ordinarijs p̄nt:vt.6.c.volūtates ⁊.c.si papa.in fi.⁊ in glo.❡ Qn̄qʒ v̄o ita aliq limitate ⁊ diffinite exēpti sunt si nō delinquant extra ⁊c̄.nō p̄nt ab ordinarijs conueniri.Ut cū dī in p̄uilegio.Tales iure beati Petri existāt. Uel si eximant̄ in alijs formis in.ca.si papa.expressis.6.de p̄uil.Nā tales nō solū eximant̄ sub certo ⁊ certis articulis. sed plene sūt exēpti.vt ibi.nisi exēptionē suā extra locū suū excedāt.vt in.c.volētes.❡ Qn̄qʒ v̄o sunt aliq illimitate.⁊ indefinite ⁊ oīmode.⁊ prorsus exēpti.vltra illā cōeʒ formā que vocat̄ plena exēptio.Jgit̄ cū p̄uilegiati/de qbus est iste quartus articulus/hāc formā vltra cōem hēant exēptionis. vt hic supra.a solo papa vbicūqʒ dlinquāt p̄nt puniri.vt de p̄uil.c.maꝝ i fi.⁊ ista exēptio pōt vocari oīmoda seu plenissima.❡ His p̄missis etiā vī ꝙ p̄dicti priuil.sūt exēpti etiā in casu delicti extra locū ⁊ in alijs.c.volentes.positis.etiam supposito ꝙ hoc p̄uilegiū loqueret̄ de psonis habitantibus in locis dicti ordinis.Nā vt dī.6.li.c.si papa.Uerba priuilegioꝝ aliqd debēt operari grē spālis.Sed postq̄ꝫ papa in h̄ p̄uilegio p̄misit p̄mā spēʒ exēptionis plene.s.personaꝝ ⁊ locorū pure ⁊ absolute sine ꝯstrictione psonaꝝ ad locū.⁊ post adiecit secūdā spēʒ exēptionis loci p cōcernentiā ad psonas inhabitātes.postmodū vtrīqʒ huic spēi exēptionis in forma cōi adiecit.Jllaqʒ a cuiuscūqʒ diocesani.⁊ cuiuslʒ alteri⁹ potestate iurisdictione:⁊ dñio oīmode ⁊ perpetuū prorsus eximimus de spāli grā.Jgit̄ ly oīmode.⁊ prorsus de grā spāli. adiecta/aliqd opant̄ vltra exēptionē plenariā qua p̄mo absolute ⁊ simplr̄ eximunt̄ psone ⁊ loca.Et scđo.Que eximuntur loca rōne psonaꝝ inhabitantiū eximunt̄.Sed clausule in priuilegijs debēt grāʒ spālē cōferre s̄m tenorē suū.vt diffinitū est de priuil.c.porro.⁊.c.recepimus.Jgit̄ ly oīmode ⁊ prorsus de spāli grā.addita.oīb⁹ modis s̄m vtrāqʒ spēʒ predictā debēt eximere istos p̄uilegiatos in casib⁹ in cap̄lo volentes exceptis.Nā tenor v̄boꝝ oīmode ⁊ prorsus valēt idē

Instanti a
Argu pm

ꝙ oīb⁹ modis.❡ Cōtra ista vī.Nā.c.volētes dicit.ꝙ q̄ntūcūqʒ aliq gaudeant exēptionis libertate per hoc nō eximūtur in cā delicti cōtractus iniiti:⁊ rei de qua agit̄.Jgit̄ lʒ ad

Argu 2m

dat̄ oīmode prorsus eximimus adhuc p̄nt ꝯueniri in his tribus casib⁹.❡ Jtē.Si ponderas ly oīmode.pro oīb⁹ modis. igit̄ tales eximunt̄ in cā heresis:qđ est cōtra.c.ad abolēdaʒ de hereticis:⁊ sic de multis alijs.❡ Hic ꝙ p̄m argm̄ hēt ap

Rnsio
Ad pmu
Argu

parentiā si papa tm̄mō vsus fuisset his v̄bis.Uos oīmode ⁊ prsus eximimus.Sʒ cū p̄cesserit plena exēptio in forma cōi. ibi.Uos in ius ⁊ pprietatē sedis ap̄lice assumimus.⁊ post addidit illā clausulā gn̄alē.Nos oīmode prorsus eximim⁹: cū determinatione de grā spāli totū ius cōe in.c.volētes absoluit vt pbatū est supra p v̄ba ca.si papa ⁊.c.porro.⁊.c.recepimus.⁊ per alia hic supradicta.❡ Qđ igit̄ dicit.c.volētes. q̄ntūcūqʒ gaudeant libertate cōueniri p̄nt.Dic ad hoc argumētū ꝙ rōne debiti ⁊c̄.p̄nt cōueniri q̄ntūcūqʒ.i.q̄ntūcūqʒ plena exemptio est in forma cōi:puta si dicat̄.Tales iuris beati Petri volumus existere.siue ad ius ⁊ pprietatē romane ecclesie ptinere.Et sic dicit de similib⁹ formis in.ca.si papa expressis.vbi dī per hoc plene est ecclesia exēpta:⁊ has formas p̄mo ponit Jnno.in.c.recepimus.sed nō est verum qn̄ post plenā exemptionē forme cōis addit̄ clausula gn̄alis de grā speciali oīmode ⁊ prsus eximimus.Et est magna diuersitas inter.ly q̄ntūcūqʒ.⁊ oīmode in pposito.Nā s̄ʒ Jnno.c. recepimus.de priuil.lʒ per formas cōis exēptionis cōferat̄ plena exēptio:tn̄ hʒ exēptionē vt intelligat̄ nisi in casibus in iure expressis.Nā in his(vt dicit.c.volentes)q̄ntūcūqʒ sit illa plena exemptio pōt diocesanus exercere suā potestateʒ. Sed in pposito post formā hui⁹ plenarie exēptionis in forma cōi addidit papa.Nos oīmode ⁊ prorsus eximimus de grā spāli.Jgit̄ ly oīmode additū plene exēptioni.īportat ꝙ oīb⁹ modis sunt exēpti.ita ꝙ ordinarij.nullā poterūt iurisdictionē aut potestatē in eos exercere.Et hoc exprimūt verba que sequunt̄.Subdit̄ enim post verba nos oīmode ⁊c̄. Jta vt qđ dī vt in nos ⁊c̄.vtpote prorsus exēpta nō possint locoꝝ ordinarij sniās excōicationis ꝓmulgare ⁊c̄.nec in illos potestatē seu iurisdictionē aliā exercere ⁊c̄.equipollet huic nullā potestatē ⁊c̄.Sed qđ dicit nō p̄nt aliam ptāteʒ in nos

Ad 2m

exercere.❡ Ad 2m̄ /dic ꝙ in cā heresis ⁊ in ordinū susceptione.⁊ alijs pertinētib⁹ ad ordinē spālē,spālr̄ ⁊ expresse est dictū ꝙ p̄uilegiū nō obsistat:vt supra ar.3.nec reperit̄ sup his sequēs dispensatio.Sed in.c.volētes.nō exprimit̄ illa clausula.ꝙ nullū priuilegiū obsistat.sed sup hoc p̄uilegio ⁊ alioruʒ religiosoꝝ frequēter est dispēsandū.❡ Scđo p̄ncipalr̄ pbat̄ ex verbis sequentib⁹ ⁊ clausulis in p̄uilegio.ꝙ ly habitabitis.nō derogat exēptioni oīmode extra locū.Nā qn̄cūqʒ in p̄uilegio ponit̄ clausula affirmatiua.⁊ post seqt̄ negatiua.lʒ sit in p̄iudiciū alteri⁹.⁊ iur̄.cōi discernēdū est tale p̄uilegiū valere put sonat.U.g.de ver.sig.c.abbate.Nā ibi ꝯcessuʒ erat p̄uilegiū vt de collegio sancti Bertini eligēdus ēēt abbas sci Siluani eccl̄ie alcianēsis cū clausula negatiua ⁊ nō aliunde q̄ꝫ de monasterio sci Bertini.⁊ illud erat ꝯ ius cōe.qr licitū est collegiū libere eligere vn̄cūqʒ.Et papa decernit ꝙ illud p̄uilegiū valeret.maxie cū negatiua adiecta erat affirmatiue.Sʒ postq̄ꝫ in hoc p̄uilegio affirmatiue est dictū.Nos oīmode eximim⁹ d̄ grā spāli.seqt̄ clausula negatiua.in q̄ nulla mētio facta est de inhabitatiōe locorū.lʒ solū de exēptione absoluta ⁊ prsus psonaꝝ.⁊ locoꝝ ⁊c̄.in hac forma verborū.Jta ꝙ nec locoꝝ ordinarij in nos.ordinē ⁊ psonas ⁊ eccl̄ias oratoria domos ⁊ loca p̄dicta(vtpote prorsus exēpta)nō possint excōicationis suspēsionis aut īterdicti ꝓmulgare sniās.ac al's ptātē seu iurisdictionē aliam exercere. Jgit̄ lʒ hoc p̄uilegiū sit ꝯ ius cōe tn̄ intelligendū est s̄m tenorē suū put sonat.s.ꝙ isti sic sunt oīmode ⁊ prsus exēpti. ita ꝙ nec locoꝝ ordinarij non p̄nt eos excōicare ⁊c̄.vel al's in eos aliā ptātē hre.Nā ista plane sonāt ꝙ in nullo casu posito in.c.volētes p̄nt cōueniri.naʒ iste determinationes.nec al's:nec aliā exercere ptātē.gn̄alr̄ adiecte clausulis spālibus p̄cedētib⁹ sunt determinationes negatiue eqpollētes vl'ī negatiue.s.ꝙ nullo mō p̄nt eos cohercere.sed in p̄uil.v̄ba equipollētia tn̄ valēt sicut formata:vt pʒ de p̄uil.c.si papa in fi. ⁊ hoc est ius cōe de ver.sig.Ergo nullo mō p̄nt eos cohercere nisi vbi spālr̄ est cautū vt de hereticis:⁊ silib⁹.Jtē.Noua ꝯstitutio tollit precedentē.⁊ si de precedente nulla fiat mentio qn̄ seqnē aduersat̄ seu ꝯtrariat̄ precedenti.6.d̄ cōsti.lʒ romanus.⁊ in glo.Sed in fi.istius priuil.determinat Jo.papa.22.ꝙ vult ipsaʒ esse cōstitutionē dicēs.Nulli igit̄ hoīm̄ nū liceat hanc paginā nostre exēptionis ⁊ cōstitutionis infringere ⁊c̄.Et hec verba oīmode.⁊ prorsus.⁊ nec al's.⁊ nec aliā exercere adiecte spālib⁹ clausulis exēptiōis aduersant̄. seu ꝯtrariant̄ cōstitutioni volētes.que fuit Jnno.tertij.p̄decessoris sui vbi aliq casus excipiunt̄.❡ Jtē de rescriptis .c.non.

mallī.dī ꝙ ſi qs ipetrat literas aplīcas ad iudices remotos nō pōt eū trabere vltra duas dietas.ſupra ↄciliū lateranēſe niſi de iſta ↄſtitutione expreſſaꝫ fecerit mentionē. Jtē habetur de eta. ⁊ qua.or.c.eā ⁊c. Ergo a ↄtrio ſenſu.qḋ eſt optimuꝫ argu͂ vt pꝫ.di.i.c.i.ſi impetret iudices infra duas dietas cuꝫ clauſula gn̄ali ⁊ infra totā ꝓuinciā talis poterit eos trahere vltra duas dietas. Sꝫ in hoc ꝑuilegio fit mētio de plenaria exēptione iuriſdictionis quā ponit. Jnno.c.recepimus ⁊ Hoſtiē.ca.ſi papa. ⁊ poſt ſequiꝰ clauſula gn̄alis affirmatiua (oīmode prorſus eximimus de gr̄a ſpāli) ⁊ poſt negatiua generalis (ita ꝙ nec alīs ⁊c.) igitur hec gn̄alis clauſula tollit oībus modis ius cōe in.c.volūtates ꝑ qḋ corrigunꝰ ꝓ cōmiſſis eꝰ ad hoc Guid.in gloſ.ꝫ romanus.6.lib.de conſti. Ubi dicit ꝙ ſi fiat mētio ſpālis de alia ↄſtitutiōe.⁊ poſtea addaꝰ clauſula gn̄alis tollit ius cōe. Et glo.ſuper.c.eā ⁊c.ḋ eta. ⁊ qua.or. dicit ꝙ ꝑ clauſulā gn̄alē ſi nō fieret mentio tolliꝰ ius cōe ſi cōſtaret de certa ſcia pape ꝙ ꝑ talē ſcripturā vellet ipetrantē priuilegia id obtinere. Sed cū in iſto ꝑuilegio ꝓmittitur mētio de iure cōi exēptionis ⁊ cōtinuando addiꝰ. Uos a cuiuſcūqꝫ dioceſani ꝑtāte oīmode ⁊ prorſus eximimus de gr̄a ſpāli.cōſtat ꝙ papa ex certa ſcia vult eos eximi vltra cōem formā plene exēptionis. ¶ Nec obſtat dicere quare nō dixit papa.plane nō obſtāte ↄſtitutione volūtates. Dic ꝙ non oportuit.q: ius cōe in.c.ſi papa exprimit ꝙ ſi alij modi exēptionū reperianꝰ ꝗ͂ in formis exēptionū diſtinxerit nō intendit illis alijs modis exemptionis ſeu eorū effectibus aliquatenus derogare: ⁊ ſic tꝫ Hoſti.ti.de priui.ante finē.ꝙ ſufficit in ꝑuilegio ponere clauſulā non obſtāte vel ſilia ꝟba. Sic eſt hic cū poſt formā cōeꝫ plene exēptiōis affirmatiue ⁊ negatiue dī oīmode eximimꝰ de gr̄a ſpāli:ita ꝙ nec alias nec aliā ⁊c. ¶ Nec obſtat de priuil.c.mari. Ubi rōne delicti precipit ordinarios punire collectores elemoſynarū ſancti Joānis.nullo prorſus ꝑuilegio preualente. Sed potꝰ eſt ↄ͂:nam hoc precipit de eoꝝ collectoribꝰ falſo cruce ſignatis ⁊ de nō priuilegiatis:quorū qdā percuſſit ſacerdotē parrochialē in eccleſia vſqꝫ ad ſanguinē. ⁊ qdā de eis lꝫ erāt laici ibi diuina officia celebrauerūt poſt interdictuꝫ epi. ¶ Fratres aūt hoſpitalis qui tales delinquentes miſerunt nō precipit rōne delicti ↄueniri corā ordinarijs aut ab eo puniri.vt pꝫ in fi.ſed ſolū eniꝫ eos tūc notat qñ precipit ordinario exequi ius cōe cōtra hoſpitalarios qui tales miſerunt.eis prohibendo ne predicent populo in queſtu elÿnarū ꝫ ſtatutū.de pe. ⁊ re.c.cū ex eo. Et qñ precepit ꝙ temere ab eis ſuſpenſos reducant in priſtinā ſniam ⁊ ſic de alijs q ꝫ ius ꝑſumpſerūt vt ibi.nam in qbꝰ ↄtra ius cōe exceſſerant nō extiterant priuilegiati. Jmmo ſi exceſſerint ꝑuilegia ſua papa ꝑſumptionē eorū punit.de ꝑuil.c.petiſtis.indiffinite nō diffiniēdo an interdictū violauerint intus vel extra. ¶ Et gn̄alr pōt dici. ꝙ illi q a iure precipiunꝰ puniri ab ordinarijs rōne delicti non inueniꝰ ꝙ fuerint exempti ꝓmo in forma cōi. ⁊ poſt in forma ſpāli expreſſa oīmode ⁊ prorſus:ita ꝙ nec excōmunicando aut alīs poſſint aliam iuriſdictionem in eos exercere ordinarij. ¶ Queſtio.XVI.

Qualiter eſt ꝓcedendū cū in ꝑuilegio ↄſeruatorio dicitꝰ. Mādamus vobis quatenus ſimplr. ⁊ de plano ⁊ ſine ſtrepitu. ⁊ figura iudicij ꝓcedatis.

Hic tria. ¶ Primo de q̄ſito. ¶ 2ᵒ de intellectu verboꝝ de plano ⁊c. ¶ 3ᵒ. Utrū ſūmaria cognitio poſſit ꝓrogari ꝑ recouētionē.

Primus articulus. An ſm formā iuris ꝓcedendum ſit in priuilegio ↄſeruatorio. Ubi dico ꝙ circa hoc eſt q̄dā ↄſtitutio in de ver.ſig.c.ſepe. Ubi ꝓmo abbreuiat ꝓceſſuꝫ longeuū cōſuetū q eſt in litibꝰ dicens. Cū cauſa cōmittiꝰ vt iudex de plano ⁊c.tūc iudex necio libelluꝫ non exigat, litis cōteſtationē nō poſtulet, tpe ēt feriarū ob neceſſitates holuꝫ indultarū iure ꝓcedere valeat, amputet dilationū mām, litē q̄ntum poterit faciat breuiorē, exceptiones, oppōnes, ⁊ dilationes fruſtratorias repellēdo, partium, aduocatorū, ⁊ procuratoꝝ, cōtentiones, ⁊ iurgia, teſtiūqꝫ ſuperfluam multitudinē refrenādo. Nō ſic tn̄ iudex liteꝫ abbreuiet qn ꝓbationes nečie ⁊ defenſiones legitime admittanꝰ. ¶ Scdo dat formā ſm quā breuiter eſt ꝓcedendū dicens. Citationē ꝟo ac preſtationē iuramēti de calūnia vel malitia ſiue de veritate dicēda ne veritas occulteꝰ ꝑ cōmiſſionē huius nō intelligimus excludi cū in ipſo litis exordio eſt petitio faciēda: ſiue in ſcripturis. ſiue in ꝟbo.in actis tn̄ ipſa petitio cōtinuo ſcribēda vt ſuꝑ qbus petitiones ⁊ articuli formari debēt poſſit hēe plenioꝛ certitudo dare ſiꝰ iudex terminū ad pōnes ⁊ articulos faciendos pōt. Et ad exhibendum oīa acta ⁊ munimēta qbꝰ ptes vti volūt in cā. Poſt dationē ꝟo articuloꝝ diē certū qñ ſibi videbiꝰ pōt aſſignare.eo ſaluo ꝙ vbi remiſſionē fieri cōtingerit ꝓ teſtibus ꝓducendis. Poſſunt ēt inſtr̄a ꝓduci. Sniam ꝟo diffinitiuam citatis ad hec partibus.lꝫ nō peremptorie in ſcriptis ⁊ prout ſibi magis placuerit ſtans vel ſedens proferat.

Secundus articulus. Quō intelligēda ſunt verba illa. De plano ⁊c. Ubi ꝓmo nota qd eſt libellus. Et ſm Hoſti.ti.de libelli obla.in ꝑnᵒ. Libellus diciꝰ ſcriptura petitionē actoris ↄtinēs q̄ ſcriptura ab actore iudici ⁊ a iudice reo offerēda eſt: ⁊ tūc ſeruāde ſunt ſolēnitates iuris ⁊ audiēda ſunt iurgia aduocatoꝝ ⁊ exceptiōes ⁊c. ⁊ lōgeuus ꝓceſſus admittiꝰ. ⁊ iudex necio iſta hꝫ recipe. vt pꝫ ī glo.c.ſepe.ſm Jo.an. ⁊ Guil. Sꝫ vbi ꝓcediꝰ de plano ⁊c.nō opꝫ libellū in ſcriptis porrigi iudici nec dari parti. Sꝫ fieri pōt petitio ſcripto.vel ꝟbo.vt in.c.ſepe.ꝓceſſus tn̄ ⁊ petitio in actis debēt ſcribi.vt ibi. ⁊ de ꝓba.c.qm̄:nec debēt admitti iurgia aduocatorū ⁊c.vt ſup. ¶ Nec obſtat.c.diſpēdioſaꝫ in cle.de iudicādis. Nā ibi dī ꝙ in cauſis eccl̄iaſticis de plano ⁊c.ꝓcedi valet. ⁊ tn̄ in his cōiter ꝓcediꝰ.cū vello ⁊c. Reſpondet.n. Jo.an.ibi ꝙ capl̄m.diſpē.dicit ꝙ iudex valet procedere de plano.nō dicit ꝙ debeat.ſicut in ca.ſepe. Ait enim ibi. Mandamus quatenus de pla.⁊c. ⁊ ſic nō eſt ſile. ¶ Cōtra in fi.ca.ſepe dī. Que oīa in alijs cauſis in qbus per aliaꝫ cōſtitutionē noſtrā ꝓcedi pōt de plano ⁊c. volumꝰ ſeruari. Jo.an.dicit ꝙ loqꝰ de.c.diſpēdioſaꝫ. Jgiꝰ hincinde a ſile dicit ꝙ ꝓcedat de plano vlt.in.c.di.ſeruari.qñ in iudicio proceſſus ille intētatus eſt a ꝑnᵒ tn̄ fuit in ꝑtāte iudicis nō ꝓcedere de plano nō eſt ſic in.c.ſepe. ¶ Dubitaꝰ.q: dicit necio libellū nō exigat. Rñdet Jo.an.ꝙ mēs.c.eſt.ꝙ iudex necio nō hꝫ exigere libellū nec actoꝛ necio offerre:ſponte tn̄ offerri pōt ⁊ recipi.vt dicit Guiꝰ.hic papa dicit ꝙ ſi iudex viderit expedire poterit iudiciū ordinariū ſeruare. ⁊ hoc ſi ꝫ ꝓcedat de ptiū volūtate:vt in fi.c.ſepe. Addit. Nec crederem ſufficere alteriꝰ ptis ↄſenſuꝫ.ſi altera pꝫ ꝫdiceret.cū bn̄ficiū ſit ⁊ reſcriptū cōe.de mutu.pe.c.vl. ¶ Dubitat Jo.and.ſic. Si iſta q̄tuoꝛ ponanꝰ ſine copula.vt q: dī ſimplr ḋ plano ſine ſtrepitu ⁊ ſilia. Quid de his dicemus. ¶ Rñdet dicas ꝙ vltima copula.ſ.cū dī. ⁊ figura.in ꝓcedētibꝰ repetita cenſeꝰ. Et idē ſenſus vt dicit ſi iſta q̄tuoꝛ ponanꝰ diſiūctiue vtputa ſi dicaꝰ. Procedaꝰ de plano aut ſine ſtrepitu: ⁊ ſic de alijs. ¶ Sed pone iudex nō ↄtradicentibꝰ partibus incepit ſolēniter ꝓcedere ſm iuris rigorē ordinariū.ſ.oblato libello ⁊c. Poſtmodum partes vel altera penitet. ⁊ petit ſine figura iudicij procedi. ¶ Nunqd valet iſta petitio. ¶ Guiꝰ.diſputat hoc ⁊ finaliter credit ꝙ non.6.de regu.iur.ꝙ ſemel placuit amplius diſplicere nō pōt. ¶ Jo.an.diſtinguit inter cōſentire ⁊ nō ꝫdicere: ⁊ inter iam incboata. ⁊ poſt occurrentia dicēs:puta.ꝙ ſi ptes expreſſe ↄſenſerint ꝙ iudex in tota lite vel ſimplr ſeruare ordinē iudiciariū ꝙ inuito iudice qui ſic

Ad incidentes obiectiones.

Inſtantia

Dubium.
Argu͂
Jo.and.

Dubium.

scboauit pcedere.penitere nõ potuerũt.vbi vero nõ ꝯsenserunt expresse.si nõ ꝯdixerũt.puto ꝙ in occurrẽtib⁹ postea ꝯdicere potuerũt.Ad h facit lra ibi.in toto vel in pte. ❡ Arguit de tertio. Nunqd prorogari dꝫ cã vbi pcedendũ est de plano.si qs q̃ ꝯuenit recõueniat actorẽ supple reofferẽdo libellũ actori ad agendũ ꝯ ipꝫ. ❡ Inno.de mu.pe.c.2.dicit ꝙ nõ hꝫ locũ recõuentio vbicũqꝫ locũ hꝫ sũmaria cognitio:qꝛ ꝯuentio ꝛ recõuẽtio simꝉ tractãda sunt.Sꝫ cũ vna sit sũmaria alia ordinaria q̃uo simꝉ tractanda sunt.cũ vna exigit accelerationẽ,alia nõ. ❡ Ad h Hosti.in sũma de mu.pe.§.ꝛ qñ.ver. sed nũqd corã ordinario.ꝛ.§.qualr.vbi addit.ꝙ vna sñia dꝫ terminari vtraqꝫ actio de or.cognitionũ.c.2.añ si. ❡ Uerũ tñ Jo.an.c.sepe.§.eque.dicit ꝙ opio Inno.ꝫ vbi sũmaria cognitio hꝫ locũ ex nã sui.nõ ãt qñ cõmittit sũmaria cognitio. vbi exprimat ꝙ papa hoc ꝯcedit pprio motu.argꝰ.6.de p̃ben.ca.si motu. ❡ Sꝫ text⁹ in cap.sepe.facit ꝯ eũ.Ibi enim cõmittit papa ꝛ sancit ꝙ qñ ista vba ponant in cõmissione sũmarie ꝛ de plano.ꝙ solẽnitas iuris ꝛ pcessus ordinarius nõ seruet.Igit qñ papa cõmittit ꝙ sũmarie pcedat:nõ opꝫ exprimi ꝙ hoc facit pprio motu.Als eniꝫ sanctio sua seu decretũ insufficiẽs eẽt.ꝛ necessitatẽ nõ iponit.Hoc falsũ.d.4. ca.deniqꝫ.§.hoc si legib⁹.ꝛ de ver.sig.in his. ❡ Itẽ ibi committit ꝙ ad sniaꝫ diffinitiuã sũmarie pcedat.qd fieri nõ posset si recõuentio fieret fꝫ pcessũ ordinariũ.vt pbãt Inno. ꝛ Hosti.vt hic supra. ❡ Itẽ ibi cũm cõmittit ꝛ viam dat ꝙ in cã pcedat sũmarie.ita ꝙ iudex quãtũ poterit litem faciat breuiorẽ:ꝛ moderatã abbreuiationẽ specificãdo ponit certos casus.ibi.nec sit tñ.Sed iter hos nõ facit mẽtionẽ de recõuentione q̃ faciẽda foret fm iuris solẽnitatẽ.Igit cum hꝫ solẽnitas foret aduersa accelerationi sũmarie quã papa committit ꝛ mãdat p ꝯstitutionẽ.sepe.hꝫ solẽnitatẽ reuocat.constitutio.n.prior pape.posteriorẽ reuocat.lꝫ in posteriori non fiat mẽtio de priori.6.de ꝯstitutionib⁹.lꝫ romanus.maxie qñ priori aduersat ibi in glossis. ❡ Argꝰ nõ mouet. Qꝛ ꝙ apponat clausula ꝙ papa exprimat.ꝙ hoc facit motu pprio. spãle est in ipetrante pluralitateꝫ bñficioꝝ.qd est ꝯ ius cõe sup quo nõ est ꝓuisũ per spãle ius. In ꝯriũ hic repellit recõuẽtio ordinaria ꝛ solẽnis per spãle ius ꝓuisũ in corpore iuris.clausũ in.c.sepe. ❡ Silr nec obstat qd dicit Jo.an.supra ad dubiũ.ꝙ sũmaria cognitio nõ hꝫ necessitatẽ qñ commissio facta est ad instãtiã partis.nã textus dicit ꝙ sũmaria cognitio faciẽda est nisi aliud de ptiũ pcedat volũtate.Igr qd fit ad instãtiã alteri⁹ ptis nõ nocet. Nec in hoc casu soluũtur argꝰ Inno.ꝛ Hostien.s.q̃uo simꝉ tractabunt ꝛ vna simꝉ erit vtriusqꝫ actionis sñia:cũ vna cognitio reqrit accelerationẽ alia nõ. ❡ Distinguẽdũ aũt vr ꝙ loquẽdo de recõuẽtione ordinaria q̃ fit fm iuris solẽnitatẽ illa nõ hꝫ locũ cũ cõmittit cognitio sũmaria:secus tñ nisi recõuentio eẽt sũmaria:vt cũ qs recõuenit sup decimis:ꝛ alijs que cõtinent in.c.dispẽdiosam.in cle.de iudicijs.ꝛ hec cõuentio sũmaria vr cõcedi reo.i.ei.qui cõuenit in.c.sepe.§.veruꝫ:nisi sibi sicut ꝛ actori cõcedit petitionẽ formare.si qd petere voluerit.Caueant tñ actor ꝯueniẽs ꝛ recõueniẽs siue agat sũmarie siue non.ꝙ si qs corã cõtra aliũ pponere voluerit q̃ões psonales ꝙ nõ ad diuersos iudices literas ipetret ac p illas pcedat als lre nõ valebũt nec processus tenebit.ꝛ si partem fatigauerit in expensis cõdemnabit:de rescriptis dispendia.6.ꝛ alij dicũt ꝙ loquit de iudice delegato nõ ordinario.Silr Guid.ꝛ alij dicunt ꝙ psonales dicunt actiones q̃ a psona obligati non recedũt vel illius q vice illi⁹ fungit.reales dicunt que re semper cõmutantur.lꝫ persona detinens conueniatur.

❡ Distinctio.XXVI. Questio.I.

❡ Cum alia sacra post peccm̃ ꝛ pp peccm̃ exordiũ sumpserint/matrimonij sacrm̃ etiam añ peccm̃ legitur institutuꝫ a domino/nõ tamen ad remedium sed ad officium ꝛc̃.

Circa distinctionẽ.26.querit. Utrũ consensus extortus pp timorẽ parentum,excuset ne matrimoniũ teneat.

Hic tria. ¶ Primo qñ timor est excusabilis. ¶ Secũdo qñ inexcusabilis. ¶ Tertio quando accusabilis.

Primus articulus. An timor possit esse cã sufficiens excusationis. Ubi intelligẽdũ ꝙ timor qui ibi intrat est seruilis ꝙ inducit mihi vel alijs metũ ipatientẽ ꝛ si talis est ꝙ cadat in cõstantẽ virũ.excusabilis est excusatione legali seu ciuili,ꝛ põt sic coactus petere ius suum quo priuatus est p talẽ metũ fm Hosti.in sum.ti.de his que vi.vt si virgo violẽter fuerit rapta vel corrupta qd vocat stuprũ põt petere separationẽ ꝛ dotationẽ.ꝛ sic de silib⁹. ❡ Nota fm Hosti.in sum.ti.de his q̃ vi.in p̃ncipio ꝙ Metus est instantis vel futuri picli mẽtis trepidatio.exigit eniꝫ ꝙ metus sit presens lꝫ periculũ sit futurũ:ꝛ vis est maioris rei impetus cui resisti nõ põt.s.cõmode ꝛ sine periculo. Metus ꝟo q cadit in cõstantẽ virũ hoc versu cõprehendit.excusat character.status mors vba stuprũ. ❡ Et addit Hostiẽ.inuenio tñ ꝙ metus excusat nõ solũ in psona in his que ꝯtinent in hoc versu.sed ẽt in reb⁹.Si qs eniꝫ p metum aliqd pmittit vel remittit põt illa repetere.ꝛ hoc si nõ sit damnũ moderatum sed graue.puta oiuꝫ rerũ vel maioris ptis. ❡ Itẽ in honore excusat.vt si qs ppter metũ bñficio renunciat seu dignitati. ❡ Itẽ excusat metus verboꝝ:duꝫ tñ ptestatio pcedat.s.ꝙ in secreto dicat corã amicis qcqd feci ppter timorem feci ꝛ volo ꝙ mihi nõ obsit. ❡ Itẽ excusat timor excõicatiõis:qꝛ per ipsaꝫ subuertit status hoĩs:qꝛ de corpore ecclesie eicit ꝛ tradit sathane. ❡ Itẽ excusat suspitio metus qñ est pbabilis:sꝫ qñ iprobabilis nõ:qꝛ tunc nõ cadit in ꝯstantẽ virũ.sed in miserũ ꝛ vecordẽ q timet nõ timenda ꝛ non timet timenda.ꝛ talis dicitur meticulosus.

Secundus articulus. An timor aliqñ sit inexcusabilis. Ubi est notandũ ꝙ si qs inductus fuerit p metũ ad renunciandũ iuri suo ꝛ illud postea iuramẽto firmauerit:tũc fm aliquos quos recitat Hosti.iuramẽtũ nõ ligat.sed excusat per metũ.sꝫ ꝯriũ hr de iureiurã.si ꝟo.ꝛ de his q̃ vi met⁹ ve cã.ad aures. Propter qd tꝫ Hosti.ꝙ timor tũc inexcusabilis est si iuramẽtũ interuenerit,ꝛ ppria auctõe nõ veniat ꝯ ppriũ iuramẽtũ.ꝛ si seruatũ nõ vergit in detrimentũ salutis eterne. Talis tñ a papa põt absolutionẽ iuramenti petere:ꝛ sic ius suũ recuperare.illud tꝫ Innoc.ca.si ꝛ ad aures:ꝛ glo.ꝛ hr de iureiurã.ad nostrã. ❡ Hosti.dicit qd sit metus cã nullo iure valet.si p iudicẽ irritat:ꝛ ideo dicit pretor ratũ nõ habeo.i.Quis ratũ sit:nõ tñ seruabo tanq̃ ratũ. sed irritabo. ❡ Sed pone iurauit nõ ꝯuenire ꝯ factũ.i.iurauit nõ petere absolutionẽ. Rñdet Hostiẽ.ad hoc. Põt hoc nũciare ecclesie ꝛ ecclesia motu pprio ad ipsius nunciationẽ põt eũ absoluere. Si ꝟo iurauit nõ nũciare crimen alterius:puta.adulteriũ vxoris.tutius est illud nõ reuelare ad diuortiũ celebrandum:qꝛ per iuramẽtũ renũciat iuri suo.de iureiuran.quemadmodũ.qd verũ est.nisi quo ad penitentiã peragendã. Et idem est si iurauit non denunciare iniuriam sibi factã.si his. Igit qui iurauit nõ denunciare iniuriã suaꝫ magis mouet zelo rei recuperande ad renunciationẽ faciẽdaꝫ q̃ꝫ zelo pximi.videt saluum esse ꝙ nõ denunciet.

Tertius articulus. Q̃uo timor sit accusabilis. Ubi est intelligendũ ꝙ ppter nullũ metũ est ꝯtrauenienda licito iuramẽto:qꝛ hoc est mortale. Sed mortale pp nullũ metũ dꝫ cõmitti. Qd pꝫ ex euangelio vbi precipit ꝙ deus diligat ex tota fortitudine fortis.3.ethi.c.de fortitudie

[Marginal notes:] Argꝰ / Innoc. / Argꝰ Hostien. Jo.an. / Rñsio ꝯ Joan.an. / Ad argꝰ Joan.an. / Metus quid sit. / 3.q.14.ꝛ tcn.5. / Dubium.

pseuerat vsqz ad mortē. Immo iste metus accusaf: ⁊ iō precipif. extra de pe. c. cū infirmitas: ⁊ sub in terminatione anathematis. ꝙ cū aīa multo preciosior sit corpore. ne qs medicorū pro corporis sanitate aliqd egro suadeat ꝙ in periculū aīe couertaf. Et accipif ab Augustino de ci. li. 5. ⁊ ponif. 32. q. 5. c. 1. ne. vbi dī. Cū pudicitia virtus sit aīe comitēqz fortitudinē habeat. potius quelꝫ mala tolerare q̄ malo cōsentire decernimus. ℭ Distingunt tñ Hosti. de duplici metu. Quidā q inducit coactionē absolutā vt si aliqs violēter in man⁹ alicuius ⁊ ipso nolente ponit thus ⁊ trahit ipsuꝫ ad ṗolum: ita ꝙ velit nolit ponit thus illud sup altare idoli: ⁊ talis non peccat vt habef in narratione q̄ ponif. d. l. c. p̄sbyteros. post mediū. Si aūt metus inducat coactionē cōditionalē peccatū est: sicut si qs nollet periurare. tñ cū metu cōpellif / periurat: qꝛ vult viuere: ⁊ talis coactio accusat. qꝛ vult periurare. ⁊ si nō absolute. sed qꝛ vult viuere. Hoc dicit Aug. ⁊ ponif. 15. q. 1. c. merito. Iste casus habef. di. 21. ca. nunc aūt. Ubi dī ꝙ Marcellinus papa, adeo cōpulsus est a paganis vt templū eorū ingressus grana thuris super prunas iposuit. ꝑpter qđ petrū. dicit glo. ꝙ in se tulit sniam depositionis: qꝛ cū nō absoluta. sed ꝯditionali coactione hoc fecit grauiter peccauit. ℭ Sed nūqd generalr est verꝫ. nō solū in causa fidei ⁊ preceptis euangelij ꝙ citius dꝫ hō mori q̄ admittere actū peccati mortalis q̄tū ad ea que cōtinenf in preceptis: sed etiaꝫ anteq̄ cōmitteret actuꝫ pro quo snia excōicationis est lata. Determinaf ꝙ sic. de his que vi. c. sacris. Ubi dī ꝙ si quis ꝑ metū inductus cū excōicatis cōicauerit. cum tñ pro nullo metu debeat qs peccatū mortale incurrere excōicationis labe credimus inquinari. Et hec vera sunt. nisi cōmittens talē actū verisimilr ⁊ ꝓbabilr p̄sumit ꝙ statuens vel excōicās in tali casu metus. nō intēdebat eū per statutū suū vel excōicationē suā ligare: ⁊ tunc excusaf. de ver. sig. intelli. ⁊ c. in his ⁊ de re. iu. 6. certū est eniꝫ ꝙ cōmittit in legē qui legis verba cōplectens cōtra leges nitif voluntatē. ℭ Ad q̄onē ṗncipalē dī ꝙ mr̄m metu cōtractū nō ē. Nam in cōsensu consistit subā matrimonij: de spon. cū nos. Uerumtñ mr̄m illud qđ nullū fuit ab initio ꝑpter defectū consensus si consensus superueniat est ratificatio tacita. ca. 1. de hac mā infra. q. dirimunt matrimoniū ꝯtractū. §. suis.

ℭ Distinctio. XXVII. Questio. I.

ℭ Post hec aduertendū est quid sit cōiugiuꝫ / ⁊ que sit efficiens cā cōiugij / ⁊ que sint bona coniugij. ⁊ quō ꝑ ea excusef coitus carnalis / q̄ sint legitime persone ad matrimonium ⁊c̄.

Circa distinctionē. 27. querif. Utruꝫ ad vitandū peccatū mortale habere vxorē sit necessarium s̄m legem nature.

Hic tria. ¶ Primo vtrum sacrm̄ matrimonij sit necessariū non solum qꝛ excludit peccatū mortale in adulterio: sed qꝛ ēt in fornicatione. ¶ 2° an necessitas vnius cū vnica sit fundata de lege nāe. ¶ 3° dato ꝙ sic. An pluralitas cōcubinarū in veteri lege fuerit fornicatio.

Primus articulus. An matrimoniū sit necessariū ēt cōtra simplicē fornicationē videf ꝙ fornicatio distincta cōtra adulterium nō sit est peccatū mortale, qa Aug. dicit in q̄onibus super Exodo. ⁊ ponif. 32. q. 4. cap. meretrices. 1. §. illud. qđ nō occurrit illi in scripturis decalogi. Utrū fornicatio simplex sit ꝓhibita. nisi accipiendo fornicationē ꝑ mechia. i. adulterio s̄ꝫ Ber. ℭ Sed in ꝯtrariū ostendo ꝙ q̄uis ꝑ tunc sibi non occurrebat. poterat tñ sibi occurrisse: qđ ꝓhibef in vtroqꝫ testamento. Nam Deut. 23. dī ꝙ nō erit meretrix de filiab⁹ israel. nec scortator de filijs israel. Certū est aūt ꝙ meretrix ⁊ scortator distinguunf ꝯtra

adulteros. ℭ Item p̄ma Cor. 6. dī nolite errare, neqz fornicarij, nec adulterarij ⁊c̄. Ecce ea distīguit. Et subdit ō vtrisqz. Nec regnū dei possidebunt. Certū est aūt ꝙ a regno dei nō ꝑuabit qs nisi ꝑ mortali pctō. Uñ hic habem⁹ vtrūqꝫ ⁊ ꝙ fornicatio simplex. vt distincta ꝯ adulteriū ꝓhibef ī vtroqꝫ testamēto: ⁊ tāq̄ mortale. ℭ Hoc ꝓbat ēt apl's p⁹ ad Cor. 6. sic. Corpora nr̄a mēbra sunt chr̄i: ꝓbat: quia in baptismo hō adheret deo. ⁊ cū eo vnus sp̄us factus est. Sed accessorium trahit ṗncipale ad se. Igif corpus ⁊ mēbra hoīs ī baptismo facta sunt mēbra chr̄i. sꝫ qui tollit mēbra chr̄i postq̄ cū deo factus est vnū corpus facit ea mēbra meretricis (qđ fit per fornicationē q̄ntācūqz simplicem) sic peccat mortalr. qa eo quo ea tollif cōmittit furtū. qꝛ ꝯtrectant rem alienā inuito domino. igif ⁊c̄. ℭ Itē. Membra nr̄a sunt tēplū sp̄ussancti q in nobis est ⁊ quē habemus a deo. ⁊ per ꝯn̄s nō sunt mēbra nostra. Probat ꝯn̄ꝫ. Quia qđ emif transit in ꝓprietatem emētis: ⁊ iam nō est possessio vēdētis. Sꝫ ꝙ mēbra nr̄a sūt tēplū. s. s. hoc est: qꝛ empti estis p̄cio magno sanguīe chr̄i corpora vestra iā sūt mēbra chr̄i nō vestri. Sꝫ q inuito dn̄o tollit tēplū qđ dn̄i est ⁊ nō suū. ⁊ dat meretrici peccat mortalr. qa eo quo ea tollit cōmittit furtū. qa ꝯtrectat rē alienam inuito dn̄o. igif ⁊c̄. ℭ Ad ar. qn̄ dicit Aug⁹ ꝙ nō occurrit sibi in scripturis ⁊c̄. Dī ꝙ postmodū occurret sibi in libello de. 10. cordis: ⁊ ponif in glo. Io. 13. vbi dicit. Aliud p̄ceptū est non mechaberis: ⁊ aliud est nō ꝯcupisces vxorē ꝓximi tui. Naꝫ Mechari est act⁹ libidīs. Cōcupiscere vxorē ꝓximi sui. est act⁹ adulterine cogitationis. Et iō duo p̄cepta sunt. nō mechaberis ⁊ nō cōcupisces vxorē ꝓximi tui. Aliud. n. est non facere libidinē pp vxorē. aliud nō appetere ꝓximi vxorē. Et iō Aug. in q̄onib⁹ sup Exo. ⁊ ponif. 32. q. 4. c. in. e. ⁊ c. idē ꝓbat fornicationē simplicē eē ꝓhibitā in hoc noīe. nō mechaberis. sicut cū ꝓhibitū est furtū ī decalogo. intelligif ēt rapina. lꝫ ibi nō exprimaf. ꝓbat. Qꝛ noīe furti oīs illicita vsurpatio rei aliene. vt sic intelligif. Igif ibi noīe mechie omnis illicitus concubitus prohibitus debet intelligi.

Timor. *Opio pa.* *Opio 2a.* *Ad pmas opiones.*

Secundus articulus. An necessitas vnius viri cum vnica muliere sit s̄m legē nāe. Ubi circa hoc sciēdū ꝙ loquēdo de lege nāe s̄m rōnē gn̄is. sic non est de lege nāe. ꝙ vnic⁹ tm̄ vnicā hēat. Qꝛ s̄ꝫ rōnē gn̄alē nālis gn̄ōnis. lex nāe nō ē nisi vis īsita reb⁹ ō silib⁹ silia ꝓcrēdo. i. de gn̄ōne. Sꝫ hec gn̄alis rō īter masculinū. ⁊ femellā extendit se ad quēlꝫ sibi placitā sue sp̄ei. nō ad vnicā tm̄. Unde ⁊ ph̄s 2° de aīa. ītētio nāe est ꝯtinuare spēꝫ suā. cū idiuiduū nō pōt ꝯtinuare. Sꝫ hec ꝯtinuatio ꝯcernit quēlꝫ sue spēi. sꝫ si loquamur de lege nāe q̄ ꝓprie ꝯuenit spēi hūane sic p̄ceptum dei de vnica. est de lege nāe. ⁊ p̄litas vxorꝫ est. ℭ Cōtra. Qꝛ illō est ꝯ legē nāe in hoīb⁹ qđ est icōpetēs fini. ab hoīe ꝑ rōnē nālē insitā ītētō. Sꝫ hō ꝑ rōnē nō solū ītēdit gn̄are ꝑlē ꝑ multitudīe spēi. sic bruta. sꝫ vt sil' cū vxore hn̄ viuat. ⁊ pacifice cōicādo ⁊ ꝯuersādo. ⁊ ꝓlē ad dei cultū educādo. sed hui⁹ pacifica ꝯuersatio nō posset stare cū plib⁹ vxorib⁹. sed frequēter lis. ⁊ cōtētio gn̄aref. De lege igif nāe cōpetit hoī vnicā hēe. Hec rō est ph̄i. 8. ethi. ⁊ ī decre. d. 1. §. ius nāle: ⁊ de diuortijs. gaudem⁹. sic statuit de⁹. Gen. 3. adherebit vir vxori in singlari. ⁊ erūt ⁊c̄. ℭ Et ꝙ mulieres nō debēt esse cōes cuilꝫ sue spēi. ꝓbat ph̄s. 2. poli. c. 2. ꝯ Socratē. Dicebat. n. ꝙ mulieres ⁊ possessiões debēt esse cōes rō. Qꝛ vnitas maxie dꝫ eē in ciuitate. Sꝫ h̄ erit si vxores ⁊ oīa sūt cōia. Hoc reprobat Aris. Qꝛ vnitas ciuitatis p̄exigit vnitatē in domo: ⁊ hoīes ad hoīeꝫ. Qꝛ vnitate dom⁹. ⁊ vnitate īter hoīes īterempta. nō erit vnitas in ciuitate. Ciuitas. n. ꝯsistit ex domib⁹ ⁊ hoīb⁹. Sꝫ vxore existe cōi / nō erit vnitas ī domo: qꝛ qlꝫ pōt eā auferre viro. Nec īter hoīes: qꝛ fortior oꝑ pugnabit ꝯ debiliorē. ⁊ trahet eā ad se. quēad᷑ mai⁹ pōdus trahit min⁹. Uñ ēt ꝑ h̄ soluif rō socratis per interēptionē. Cū eniꝫ dicit ꝙ cōmu-

Instantia

nitas vxoris facit vnitatē: falsuz est. imo diuisionē. ¶ Iterū infra pbat Aristoteles ꝙ nō est simile de vxore ⁊ possessionibus. Nam si possessiones nō sint cōes/qlibet poterit dicere hoc est meū. ⁊ sic qlibet poterit curare de suo. Sȝ si vxores sint cōes nō pōt aliqs dicere de filijs. hic est meus. quia vnus filius erit filius. 10. milia patrū. igiť nō est silr. ¶ Itē bene infra. Si sic. Una esse pōt vxor pris/⁊ filij/⁊ fratris. ac fratris. ⁊ sic in centesimū: ⁊ sic inter ppinquos erit pugna ⁊ iurgia. ¶ Itē vxores ⁊ pueri debent esse sub obediētia ⁊ nō insolescere. qḋ fieri nō pōt si sint cōes. Propter qḋ Socrates addit ꝙ cōmunicatio vxorū intendit amicitiā. Cōtra qḋ Aristoteles arguit dicens ꝙ amicitiaȝ remittit. Sicut enim modicū dulce si misceať cū multa aqua facit dulcedinē nō sentiri. sic amicitia que est inter virū ⁊ vxoreȝ cōem. si quilȝ eam habeat remittet amorē. ¶ Item hoc destruet amorē ⁊ curam filiorū. Duo enim sunt que maxime faciunt diligere ⁊ curare. s. ppriū ⁊ dilectū. Sed si vxores sint cōes. cura filioꝝ nō erit ppriū nec dilectū: qꝛ hoc posito poterit agricultor vxorem accipere fabri ⁊ sic de qualibet arte: ⁊ sic ignorabit quilȝ quis est suus: ⁊ q̄s tanq̄ suus diligēdus.

Tertius articulus. An pluralitas concubinarū in lege veteri fuerit licita. Ubi dōm ꝙ habuerunt sancti partes plures vxores silr. Fuit dei dispensatione ⁊ specialr pro multitudine generis humani. 32. q. 4. obijciuntur. ⁊ de diuor. gaudemus. §. nec vlli. Ubi sic dī. Nec vlli vnq̄ licuit plures vxores habere nisi cui fuerat diuina reuelatiōe ↄcessum. per quā reuelationē sicut Iacob a mendacio. Israelite a furto. ⁊ Sanson ab homicidio. sic patriarche ⁊ alij viri iusti qui plures simul legitime habuisse legunť vxores ab adulterio excusanť. Sed pluralitas cōcubinarū que habebať ex dei dispensatione nō erat fornicatio. sed erant legitime vxores. sed ideo dicunť cōcubine: qꝛ nō habuerant magisteriū in regimine domus ⁊ familie. Unī quo ad thorum fuerunt vxores: quo ad dignitatē fuerunt vt cōcubine: vt dicunt doctores.

¶ Distinctio. XXVIII. Qō. I.

¶ Hic queri dȝ/vtrū cōsensus de futuro addito etiā iuramēto cōiugium efficiat ⁊c̄.

Circa distinctionē. 28. queriť si sponsalia obligant sponsum ⁊ sponsam. ¶ Et videť ꝙ sic. Quia pactum interuenit cū mutuo cōsensu. ¶ Cōtra. dissoluuntur ꝑ ingressuȝ religionis: de cōuersationib9 cōiugatorū. ex publico.

Hic sex. ¶ Primo que sint sponsalia. ¶ Scdō qualiter ↄhanť. ¶ Tertio in qua etate. ¶ Quarto q̄ sint sponsaliorum effectus. ¶ Quinto an sponsi compellanť ad matrimoniū cōtrahēdū. ¶ Sexto in qb9 casib9 dissoluanť.

Primus articl's. Que sint spōsalia. Ubi dico ꝙ sponsalia sunt pprie de futuro per verba ad hoc apta. vt Accipiā te. de spōsalib9 si inter. ⁊ de spon. duoꝝ. c. 1.

Secundus articulus. Qualr contrahanť sponsalia. Ubi dico ꝙ spōsalia cōtrahuntur qńqȝ per verba de presenti. infra de spon. impu. c. fi. ⁊ lib. 6. codē ti. Et dicunť sponsalia: quia lȝ per verba de presenti fiant. tñ vsqȝ ad annos discretionis huius sponsalia non ratificanť. de spon. ipub. de illis ⁊. 6. e. ti. ¶ Item per dationē arrarum ac aliarum rerum. C. de spon. l. arras. ¶ Item per solā subarrationē vel annuli imissionem. de despon. impube. ca. vlti. ¶ Item cōtrahuntur per iuramētū. infra codē ex literis. ⁊ infra de illis. sponsalia nō debent stipulatione ↄtrahi pena pecuniaria interposita: ⁊ ideo pecuniā ꝓ pena extorquētes censura ecclesiastica cōpescant de spon. gemma.

Tertius articulus. In qua etate ↄtrahantur sponsalia. Ubi dico ꝙ sponsalia ↄtrahunť etiam inter septennes inter minores aūt non sunt sponsalia. infra de despon. impub. literas. 6. ⁊ requiriť ꝙ vterqȝ sit maior. 7. ānis. de despon. impub. c. ad dissoluendū ibi. 6. nisi esset proxima 7. annoꝝ etati. ⁊ malitia suppleret etatē. ⁊ maxime si tentasset cōmisceri de despon. impu. iuuenis. ¶ Nota bene hanc mām. 6. de despon. impub. ca. si infantes vbi multi casus distinguunť. ¶ Primus est. ꝙ si infantes glo. i. minores. 7. annis inuicem cōtraxerunt sponsalia nulla sunt. ¶ Scdʒ est. Si vnus minor septennio ⁊ alter maior inuicē ↄtraxerunt sponsalia. nisi in premissis casibus parentes ↄtraxerint pro eisdem. sponsalia huius que ab initio nulla erant per lapsuȝ dicti termini minime conualescunt. ⁊ ppter defectum cōsensus cum nulla essent. et publice honestatis iustitiā nō inducunt. ¶ De publice honestatis iustitia qd est. Hu. 27. q. 1. c. 1. de hac. di. 34. ante fi. Hu. Publice honestatis iustitia est q̄dā institutio ecclesie qua iudicauit vt nunq̄ cōsanguineus acciperet sponsaȝ sui cōsanguinei. siue viui siue mortui: qꝛ lȝ nō sit inter te ⁊ sponsam tui cōsanguinei cōsanguinitas aut aliud impedimentū. tamen honestum est ꝙ eā nō accipias. Sed in matrimonijs. nō solum qḋ licet sed qḋ honestuȝ est cōsideraťr. vt dicit lex. ff. de ritu nuptiarū. l. semp. Et qḋ dicit ꝙ post septenniū minime valēt: exponit ibi. Nisi cū fuerint maiores septennio. perdurauerint in voluntate cōtrahendi quā ante septenniū incboauerant. Uel infra septennium tentauerunt se cognoscere (de sponsalibus. Iuuenis) qꝛ tūc malitia supplet etatē. ibi. ¶ Tertius casus est si duo ipuberes. i. duo minores. i. q̄ nō hñt legitimā etatē. vel pubes vt masculus. 14. annoꝝ. ⁊ ipubes femina. minor. 12. annoꝝ sponsalia ↄtraxerint. vel parentes ꝓ eisdē etiā si contraxerint per verba de p̄senti. per aduentū pubertatis nō trāseūt in matrimoniū de p̄senti. nec matrimoniū illud qḋ nō tenuit pp defectū etatis. per lapsuȝ dicti termini pubertatis ↄualescit. nisi p carnis copulā subsecutā vel per aliū modū cōstet huius ↄhētes cū ad pubertatē venerunt in voluntate p̄mi ↄtractus perseuerare. Ratio quare sponsalia de presenti ante legitimā etateȝ legitima etate superueniente nō trāseūt in matrimoniuȝ de presenti sine nouo ↄsensu. poniť ibi in textu. Qꝛ sponsalia illa de presenti que fiunt ante legitimā etatē iuris interpretatione fuerunt sponsalia de futuro. ¶ Quartus casus est ꝑ locū ab opposito. ꝙ ex sponsalib9 que parētes pro filijs puberibus vel impuberibus ↄhunt ipsi filij si expresse cōsenserint vel tacite vel si presentes fuerint nec ↄdicerēt obligāťur ⁊ ex eis oriť iustitia publice honestatis. ¶ Quintus casus est ꝙ idē est. s. ꝙ obliganť filij. si filij tēpore sponsalioꝝ absentes. ⁊ etiā ignorātes eadē spōsalia post scientes ratificauerūt. tacite vel expresse. ¶ Sextus casus est ecōtra. ꝙ nisi postq̄ sciuerint huius ↄctū ipsuȝ ratū tacite vel expresse habuerint ex sponsalibus ↄctis ex parētib9 pro filijs: nec ipsi filij obliganť nec publice honestatis iustitia inde surgit. hec 6. de despon. impuberum.

Quartus articulus. Qui sint sponsalioꝝ effect9. Ubi dico ꝙ primus effectus sponsalioꝝ post septenniū ↄctoꝝ est. ꝙ inducunt publice honestatis iustitiam ipedientē mrī ↄhendū cū ↄsanguineis (de spōsalibus. sponsam) ⁊ iter cōsanguineos dirimiť mrīmoniū ↄctū. de despō. impuberū. lr̄as. ⁊ c. accessit. ¶ Scdʒ est. si ante septennium sponsi se cognouerint. vel cognoscere se tentauerint. ipediť ↄhendū cū ↄsanguineis ⁊ dirimiť ↄctū. de spon. iuuenis.

Quintus articulus. An sponsi cōpellanť ad mrīm ↄhēdū. Ubi dico ꝙ cōpellunť sponsi ad ↄhēdū mrīm. si sint maiores. ⁊ iurauerūt (de spon. ex lr̄a) nisi deteri9 inde ↄtingat. ibi. c. 2. qꝛ tūc nō cōpellunť itelligēdo remanēte in eodē statu. nā si ↄheret cū alia p v̄ba de p̄senti nō compelleret. vbi deterius ↄtingeret. vt statiȝ dicā. Etiā ei q̄ iurauit ↄhere ⁊ vult religionē intrare. dať cōsiliū vt ↄhat. ⁊ ante carnalem

carnalē copulā religionē intret. de spon. cōmissum. Si autē sint minores pubertate. maiores tñ septēnio. añ pubertatē neuter cōtrahere pōt. Et in eo casu cum alter est maior et alter minor. Maior. s. q primo peruenit ad adultā etatē. tenet expectare minorē: cū aūt ipse ad adultā etatem peruenerit poterit mrimoniū approbare vel reprobare (infra de despon. ipu. de illis) nisi carnalis cōmistio interuenisset. vt ibi et infra. c. a nobis: et crederet viro illud dicēti. nisi ipsa mulier p aspectū corporis cōtrarium pbaret. Infra. e. cōtinebat in glo. Si tñ minore nō expectato maior cōtraxerit. tenet mrīm qr semp valet rūpere spōsalia illa que fuerūt de futuro. ¶ Sz nūqd eadē ē etas pubertatis in masculo et in femina. Nota qr mulier est pubes cōpleto. 12. anno. et vir. 14. vt pbat Hosti. in sum. de despon. ipu. post pn. et Joā. mo. in. 6. e. ti. ¶ Sed nūquid si mulier cōtrahat per verba de pñti cōpleto. 12. anno. est mrīm sine vlteriori expectatione. Videt q sic. Qr. 20. q. 2. si in quolibet et c. puella. loqtur de. 12. āno in quo moniales velant: et dicit q si p annū et diez velata fuerit nō poterit ppositum mutare: et idē est de matrimonio. Sic itelligit Hosti. illa cā. vbi supra: et ad h facit. de despon. ipu. 6. Ubi dicit q si duo ipuberes vel pubes et ipubes p verba cōtraxerint de pñti si i ea pseuerauerint volūtate cū ad pubertatis tpa puenerint cōualescit mrīm qđ prius pbibēte etate nullū fuit. ¶ Sz q̄re miori etate plus arctat mulier q̄ vir. Uī. n. q male. qr corpe est fragilior et doli capacitate mior. Rñdet Pla. q imperfecta citius veniūt ad suā pfectionē q̄ pfecta. sicut mala herba citius crescit q̄ bona. et ideo mulier sm statū suū. citius peruenit ad caliditatē nālem et doli capacitate q̄ vir. Et in hanc rōnem incidit Hostié. de despon. ipu. qui dicit q mulier est calidior et ingeniosior. vide pulchra ibi.

Dubium (margin)

Dubium (margin)

Sextus arti. An mrimonia possint aliq dissolui. Ubi dico q dissoluunt sponsalia de futuro multis casib. ¶ Pmo p igressum religionis. qđ ēt obtinet in sponsalibus de pñti. de conuersa. cōiuga. ex publico. ¶ 2° per susceptionē sacri ordinis sm Joan. an. qđ locū nō habet in sponsalibus de pñti. sm Joā. et Ber. q hoc notāt. 27. q. 2. despōsata. de cōuer. cōiu. c. ex pte. hoc diffinitū est p Rom. 22. in cōstitutione illa antique cōcertatiōis. Uide. q. sequēte ar. 2. ¶ 3° cū mutuo se absoluūt ne deteri9 cōtingat. de spon. c. 2. Aliq tñ intelligunt h pcise. s. in h casu ne deteri9 cōtingat: puta adulteriū. vel homicidiū. Hostié. ti. de spon. §. et qualr dicit. q meli9 est hoc itelligere idistincte et de iure cōi. Sicut enī de cōi cōsensu cōtraxerunt sic cōi dissensu se pnt absoluere: de reg. iu. ois res p quascūq3 causas nascit p easdē dissoluit. Et hoc est verū. qñ iteruenit auctoritas canonis. vt in. c. preterea. de spon. Pro hoc facit simile qđ in textu. c. preterea. adducitur q qui societatē iterposita fide cōtrahant eandē sibi remittūt. qr et leges q̄ hoc cōcedunt loquunt vbi fides est interposita. Uide leges in Hosti. ¶ Sz cōtra. In h iuramēto videt subintelligi cōditio tacita ne deteri9 inde cōtingeret q̄ rōne in silibus. Sed de iu. iur. c. quēadmodū. itelligit iuramētum in sponsalib9 ligare sub cōditione si post iuramētum sponsa nō fornicaret. vt pz ibi. ¶ Rñdet Hostié. ad decretalē qñ dī ne deteri9 et c. q h deteri9 exprimit pro tāto. q si capitalis inimicitia vel sile allegat et cōiter ābo dissentiāt facili9 sponsalia soluunt: et signāter dicit. si ambo dissentiāt et seinuicez absoluūt: qr si alter dissentiret cēt monēdus alter et cēsura ecclesiastica cōpellendus vt cōsentiret de spō. ex līis. 2. ¶ 4° cū alter recedit ad longinquā regionē añ carnalē copulā infra de illis. ¶ 5° cū alter incurrit leprā vel aliā magnā deformitatē corpis infra de cōiugio leprosor. c. vl. et de iure iu. quēadmodū. Deformitas tñ vel lepra non dissoluit mrīm vel sponsalia de pñti. Immo tenet infirmo sanus debitū reddē: de cōiu. lepro. c. 1. et 2. 6. ¶ Itē. Si supuenit affinitas vt si matrē spōse cognouerit antequā carnalr sponse adhesit infra de eo q co. cōsan. vxo. c. veniēs et c. ex līis. ¶ Itē. Si aliā sue sponse ppinquā cognosceret añ carnalē copulā de cōsan. et affi. sup eo. ¶ Septio si fama hz ipedimētū: puta. affinitatē supuenisse. infra de cōsan. et affini. c. 2. ¶ 8° cum alter fornicat corpalr. 8. de iure iu. quēadmodū. ¶ 9° cum fornicat spūalr. 28. q. 1. nō solū. et c. iaz nūc. ¶ 10° cū cōtrahunt 2a sponsalia de pñti. infra eo. si iter: et infra de spon. duoz c. 1. Imponit tñ penitētia frāgenti fidē. vt ibi. Per sequētia aūt spōsalia de futuro nō rūpunt p9 de futuro infra. c. sicut. Qđ itelligo si in 2° nō se cognouerint qr tūc eēt mrīm infra e. is qui. ¶ 11°. cū minor pueniēs ad etatē. nō vult seruare qđ fecit. infra de spon. ipu. c. de illis. ¶ 12°. cū pmisit cōtrahere infra certū tpe et nō stetit p eū quominus infra idē tpe cōtraheret de spon. sicut. ¶ 13°. cū supuenit cognat9 spūalis vel legalis sm Hosti. q hoc notat de cōiu. spi. veniēs. Et arguit infra de eo q cogno. cōsan. vxo. sue. veniēs. 2. et c. ex līis. ¶ Joā. an. Hec oia itelligo de sponsalib9 q tenēt de iure. videlicet q hos modos habēt dissolui: et hi cōiter itelligunt de cōtractu iter puberes. Uñ quātū ad ipuberes fz Jo. an. in sum. notādū distinguēdū est. Qr aut sunt ipuberes minores. 7. ānis. et tūc nō tenēt sponsalia et pnt auctoritate ppria separari. nisi cōsensus postea accedat. ex de despon. ipu. līas. Aut sūt septēnes vel supra: et tūc aut iuramētū iteruenit et sic cogi debent iuramētū seruare. c. ex līis. Qđ itelligitur sm Ber. si fuerint doli capaces. tunc. n. debēt cogi cōditionalr (vt de nolētib9 fiāt volētes. si fieri pōt) sed nō finalr. qr coacte nuptie solēt malos exitus hre. Aut nō iteruenit iuramētū et tūc adhuc distinguēdū est. Qr aut sunt etatis paris, et sic nō audiunt sup separatione sponsaliū donec pficiāt etatē legitimā et si tūc nō reclamauerūt firmant sponsalia. Aut sunt disparis etat. et tūc in volūtate est illi9 soluere sponsalia q pmo puenit ad etatē legitimā. si reclamauerit: de spō. c. de illis. et dz ēt reclamatio fieri iudicio ecclesie. ibi in textu et ēt in glo. sz nō sm Ber. Aut hui9 sponsalia iter minores ānis aut iter ipuberes nō tenuerūt pp defectū etatis. Aut qr p vim fuerūt facta. et tūc auctoritate ppria pnt recedere ab his. Aut tenuerūt pp cōsensum mutuū subsequētē: et tūc nō dz recedere nisi in iudicio ecclesie. et vbi fortius vinculū supueniat. s. mrīm vel religio. e. si iter. hec. h. extra de resti. spo. ex parte. ¶ In hac qōne cōprehendit magna pars tractatus Joā. an. de sponsalibus et cum supplementis.

¶ Distinctio. XXIX. ¶ Questio. I.

¶ Oportet aūt sensum coniugalē liberum esse a coactione/coactus enī cōsensus/q nec cōsensus appellari debet/coniugiū non facit et c.

Circa dis. 29. querit. Nūqd spōsalia de pñti pnt solui p igressū religiōis.

Hic duo. Pmo de h qđ querit. 2° an p susceptionez sacramentorum ordinis in seculo.

Primus arti. An sponsalia de pñti soluant p ingressum religionis. Ubi rñdeo q soluunt p religiōis igressum. Nā añ carnalē copulā pōt vn9 cōiugū religionē itrare alio inuito et alter manēs in seculo pt cū alio cōtrahere. Extra de spō. cōmissum in fi. de cōuer. cōiu. ex publico. Sed si iurauit cōtrahere p dz cōtrahere vt ibi. ¶ Et qd si vir añ carnalē copulā petat debitū. et vxor renuēs dicit se itrare religionē velle. Dico q iudex sibi dare dz duos mēses ad dliberādū vtrū velit itrare vel nō. et si iste infra tēpus nō itrauit coget reddere debitū. (ex de cōuer. cōiu. ex publico) et si itret qđ ab eo noscit recepisse restituat. ¶ Glo. pone q elapsum sit tps statutū. Nūqd pōt itrare. Dic q sic. semp añ carnalē copulā. Judex tñ dz pfigere tps perēptoriū vt dictū est. glo. c. ponit. q iudex dz

Dubium (margin)

Instantia. ꝓfigere tp̄s infra qḋ ↄfiteat̄. ¶ Sꝫ vr̄ ꝙ talis ꝓfixio nō sit in potestate iudicis. sed standū est ꝓfixioni iuris. Qꝛ textus capituli ex publico nō derogat in sp̄āli iuri cōi. qḋ dat annū ꝓbationis de religionib⁹. c. statuim⁹. ꝛ sp̄āl'r vr̄ glo. ↄdicere c. nō solū. ꝛ c. cōstitutionē. in. 6. quātū ad religiones mēdicātiū qꝛ ibi statuit̄ ꝙ ꝑ integrū annū hēant ꝓbationē nouitij lꝫ secus de possessionatis ibi ꝛ gñi per sp̄ēm dꝫ derogari de regu. iu. in. 6. Intelligēda est igit̄ glo. ꝙ dꝫ ꝓfigere tp̄s ꝓfessiōis institutū ſm canonicas sanctiōes.

Dubium. ¶ Sꝫ nūqd si vellet posset manere i domo ꝓpria ꝛ seruare aliā regulā approbatā ꝛ nō soluere debitū. Dicit Jo. in noua sūma (ēt hoc hr̄ in glo.) ꝙ nō qꝛ talis religio nō soluit spōsalia: sicut nūc soluuntur. si vir fiat clericus di. 27. si vir. Hec Her. de cōuer. cōiu. ex parte.

Dubium. ¶ Sꝫ qd si sponsus an̄ carnalē copulā intret leprosariā. Nūqd soluunt̄ sponsalia. R̄ndeo si dom⁹ leprosorū religiosa est. soluunt̄ spōsalia: si nō est. nō soluunt̄. T n̄ si ꝓmittit illa tria sub alia religiōe. s. ↄtinētiā, ꝓprietatis carentiā, ꝛ obediētiā, vr̄ ꝙ soluat mr̄im. tut⁹ tn̄ est ↄsulere papā. Hec Hosti. extra de cōuer. cōiu. cum apostolica. Joā. dicit. Credo tamen ꝙ non soluatur matrimonium. sicut nec ꝑ religionem in domo propria seruatam.

Secundus arti. Nunqd marit⁹ pōt accipere sacros ordiēs ignorāte vxore ꝛ inuita an̄ carnalē copulā. Dicit Hosti. ꝙ sic. nec restituit̄ vxori. qꝛ ꝑinde est ac si intraret religionē. De vita ꝛ honestate clericoꝝ clericus 20. q. 2. c. 1. Et dicit ꝙ idē est de ꝓmoto ad regimē animaꝝ vt dicit in summa de cōuer. cōiu. hr̄i post ꝑn̄m. Et ratio dicti

Instantia. vtriusqꝫ est. qꝛ trāsit ad meli⁹. ¶ Cōtra. Hac rōne vr̄ ꝙ qꝛ trāsit ad meli⁹ posset qlqꝫ caste viuere in domo ꝓpa an̄ carnalē copulā. Et ꝑ hoc fac. 27. q. 2. scripsit nobis theoberga. Ubi Macari⁹ heremita ꝛ Alexi⁹ laicus sponsam dereliq̄runt ꝛ caste vixerūt: ꝛ loqtur capitulo illō de spon. de ꝓsenti

R̄nsio. vt pꝫ in glo. ꝛ c. de ecclesia. ¶ Sꝫ h̄ verū est vsqꝫ ad tp̄s certū sub ꝓposito intrādi religionē vt hic supra de puer. coniu. ex publico.

oꝑ. Joā. an. Hdo. ¶ Joā. an. sup ꝑ capitulo de voto reprobat hāc opinio. Hosti. s. ꝙ mr̄im an̄ carnalē copulā soluit̄ per susceptionē sacri ordinis. Primo qꝛ religiosi mortui sunt mūdo: nō sic. q in sacris ꝛ curis instituunt̄. Post mortē aūt soluit̄ mr̄im. Itē ad plura bona obligat se religiosus. q̄ꝫ q in sacris. aut curis instituunt̄. s. ad arctiorē obediētiā ꝛ tp̄aliuꝫ abdicationē. ꝛ ad castitatē in claustro magis arctatā. ꝛ ad habitū ꝛ victū asperiorē ꝛ hm̄oi. Igitur ꝓuilegiū sp̄āle qḋ in fauorē religiōis ↄcessuꝫ est pareꝫ rōnē in alijs nō īuenit. nec ꝑ ↄñs ad alios extēdēdū est. ¶ Itē. Uir ꝛ vxor ad paria debēt iudicari. Sꝫ h̄ falleret si vir post ↄtractū ꝑ ꝟba de ꝓsenti posset ad sacros vel ad curā ꝓmoueri ꝛ eā relinquere inuitā: qꝛ lꝫ cēnt pares i hoc ꝙ ābo possent ad religionē volare. tn̄ vir posset volare duplici iure. s. fauore religiōis. ꝛ sacri susceptione ordinis vel cure. vxor aūt tn̄ fauore religiōis. cū ordinari nō pōt.

R̄nsio. ¶ Qꝛ hec opio Hosti. ab antiquo induxit cōcertationē eā remouet Joā. papa. 22. in cōstitutiōe sua in q̄ sic dixit. antiquo cōcertamini finē cupiētes iponere. ac animarū periculis ide ꝓueniētib⁹ salubriter ꝓuidere de fratrū nostroꝝ ↄsilio ꝓsenti edicto declaram⁹. ꝙ lꝫ votū solēnizatū ꝑ sacri susceptionē ordinis quātū ad ipediēdū mr̄im ↄhēdū vel dirimēdū. vel si post ↄtractū fuerit ſm statuta ecclesie sit efficax ad repudiandū. ꝛ dissoluēdū: tn̄ ꝑus ↄtractum ēt si per carnalē copulā nō fuerit ↄsūmatū. cū nec iure diuino nec ꝑ sacros reperiamus canones hui⁹ statutū validum eē differendū auctoritate apostolica districti⁹ inhibem⁹. ne qspiā durāte matrimonio nondū ēt ↄsūmato aliquē studeat de sacris ordinib⁹ suscipere. nisi ꝑut sacris canonib⁹ nouerit esse statutū. Qꝛ si secus a quoqꝫ forsan attētatum fuerit. ordinam⁹ ꝙ non matrimonio dissoluto. in suscepto ordine ministrare nec ad supiores ordines ꝓuehi. nec ad aliqḋ bn̄ficium vel officiū ecclesiasticū valeat ꝓmoueri. nisi aliquam de religionib⁹ approbatis quarū ꝓfessio ad castitatis custodiā in abdicatione tp̄aliuꝫ ꝛ sui supioris obedientiā suos ꝓfessores astringat ip̄m canonice cōtingerit īgredi ac eius regulā expresse vel tacite ꝓfiteri. Quo casu diocesanus super ꝓmissis ꝛ singulis ꝓmissoꝝ cū eo dispensare valeat. nisi aliquod canonicū qḋ obsistat ad ingressuꝫ hui⁹ sit ordinatum. Sequit̄. Igit̄ si matrimoniū ↄsūmatū nō fuerit ꝑ diocesanū eū instāter ad hoc moneri ꝓcipim⁹ ꝛ iduci. Qḋ si forsan renuerit adimplere ip̄m si sponsa ei⁹ institerit ꝑ censurā ecclesiasticā cōpellēdū decernimus matrimoniū ↄtractū cōsūmare.

Dubium. Opinio. ¶ Sꝫ nūqd pena hui⁹ cōstitutiōis se extēdit ad ꝓterita. Uidetur ꝙ sic. Qꝛ declaratiua est factoꝝ ꝓteritorū. ꝛ in hoc casu extēdit̄ ↄstō ad ꝓterita.

Instantia. ¶ Cōtra. Nō dꝫ se extēdē ad ꝓterita nisi q̄tū ad illō qḋ de ꝓterit̄ dclat. sꝫ tn̄ declat. ꝙ hꝫ trāsit⁹ ad sacros fuit inualidus a iure qꝛ nec in iure diuio nec canonico repit̄. nō aūt extēdit se ad penas de nō ministrādo in ordinib⁹ susceptis aut ad supiores ꝓuehi ꝛc̄. Qꝛ declaratio ꝑus est dtermiata ibi (cū nec iure diuino ꝛc̄.) ꝛ post incipit noua ꝓhibitio ibi. auctoritate apostolica ꝛc̄. ¶ Itē. Prohibitio dicit nō ꝓsumat ordines suscipere ꝛc̄. ꝛ subdit penā. Qꝛ si secus ꝛc̄. Certū est aūt ꝛ clarū. ꝙ hec ꝟba (nō attētet. i. nō ꝓsumat suscipere ꝛc̄) referunt̄ ad futurū factū. Qꝛ referant̄ ad ꝓteritū. ambiguū est ꝛ obscurū: qꝛ si hoc voluisset. ita ꝓhibuisset ministrare in susceptis. sicut in futuris. Sed vbi noua ↄstitutio pape aliqd obscurū vel ambiguū cōtinet nō est referēda ad ꝓterita facta nisi in sp̄āli in ea de ꝓteritis caueat̄. De ↄstitutionib⁹. c. vlti. vbi sic dr̄. Qꝛ ↄstitutio apostolice sedis oēs astringit ꝛ nihil dꝫ ambiguū cōtinere. declaram⁹ ꝙ ↄstitutio quā nuper edidim⁹. nō ad ꝓterita sed ad futura tn̄ extēdit̄. cū canones ꝛ leges ꝛ cōstitutiōes certū sit futuris dare for̄m negocijs. nō ad ꝓterita trahi nisi noiatiꝫ in eis de ꝓteritis caueat̄. Ad hoc. c. cognoscētes. ibidē, ꝛ est rō qꝛ tp̄e ꝓterito cōstitutiones noue oīno fuerunt ignote. Sꝫ ignorātes ꝓhibitionē detrimētū nō debēt īcurrere qḋ postmodū dignū est vetitos sustinere. ex forma igit̄ huius cōstitutionis vr̄ pena extendēda ad futuros euētus. lꝫ aliā ordinū susceptio post matrimoniū ꝑ ꝟba de ꝓsenti ſm statuta ecclesie nō sit efficax reputādū. cū nihil ꝛc̄. vt hic supra in cōsti. hac nouella.

Instantia ꝑ Hosti. ¶ Per oia ꝓdicta nō soluit̄ ar. Hosti. Si qs. n. ↄtcto mr̄io sed nō ↄsūmato a deo īspiratus suscipit curā animaꝝ trāsit ad melius. sicut religiosus. qꝛ a deo inspirat⁹ in hoc casu trāsit ad statū ecclesie vtilitatis rei publice. Igr̄ licꝫ trāsire a matrimonio nō ↄsūmato ad curā animarū. ¶ Confirmatū ar. ei⁹. Qꝛ accipio optimū ꝓlatuꝫ ꝛ optim̄ religiosū. Uiuat igr̄ ꝓlat⁹ optime ſꝫ statū suū. puta i ꝑpetua diui ↄtēplatiōe ꝛ illa ↄtēplatiōe ↄtinuata ↄdescēdat vite actiue disponēdo hn̄ ꝑ subditis ꝛ aiaꝫ suā ꝑ eis ponēdo oi passiōe elationis ꝛ cuiuscūqꝫ cōcupiscētie sublata. Et accipio religiosuꝫ pure cōtēplatiuū. Istis positis arguit̄ sic. Hic describit̄ stat⁹ ꝓlati q ↄsistit in vita cōtēplatiua ꝛ actiua. Ut de renū. c. nisi cū ꝓridē Et h̄ ꝓbat̄ ibi ꝑ vitā chri. ꝛ Moysi. ꝛ describit̄ stat⁹ religiosi cui⁹ est soli deo adherere. oib⁹ terrenis calcatis. De ver. sig. c. exiit: ꝛ de excel. ꝓl. c. nimis praua: ꝛ in euāgelio. Si vis ꝑfect⁹ eē ꝛc̄. Sꝫ ↄstat ꝙ ꝓlatus hꝫ ꝑfectionē statū. qꝛ ꝑ positū eque pure cōtēplat̄ sicut religiosus ꝛ assumit sil' actiuā oi passiōe rescecata. religiosus aūt tn̄ cōtēplatiuā accipit. Igit̄ ꝓlatus i perfectiōe transcēdit. ꝛ ꝑ ↄñs. licꝫ a mr̄imonio nō ↄsūmato trāsire ad curā potius q̄ꝫ ad religionē.

R̄nsio. ¶ R̄ndeo. Lex ꝑꝑ trāsgressores posita est. ꝛ iō lex ꝓcipue respicit periculū trāsgressiōis. Lꝫ igit̄ stat⁹ ꝓlati sic deputat⁹ ꝑfectior sit q̄ꝫ religiosi. tn̄ plura pericula rōne vite actiue ei accidental'r eueniūt q̄ꝫ religioso qui minorē habet curā: vt frequēter elatio ꝛ cōcupiscētia. ꝛ sic de alijs: ꝛ ita vita religiosa securior ꝛ a ꝑiculis transgressionum

nū liberior reputaẽ (c. vbi cū pridē. vbi supra) pp igiẽ securitatē maiorē ⁊ pp alia spūalia bona religiōis. vt arcta obediētia. ⁊ paupertas ⁊ huiꝰ. potiꝰ pceditur ꝯbentibus trāsire ad religionē ꝙ curaꝫ animarū. vt supra argu. est p Joā. an.

Dubium. ℂ Sed que est ratio quare ante carnalē copulā pōt itrare qs religionē ⁊ nō post. Hosti. in sum. dicit. Qr ibi est cōmutatio in meliꝰ. ℂ Cōtra. Si post ꝯsūmatū transit qs ad religionē est cōmutatio in meliꝰ. ℂ Diceẽ ꝙ p se nō pōt pp iniuriā vxoris cuius debitor est. ℂ Cōtra. in ipso cōtractu est debitor copule carnalis. qr nō solū dz adherebit vxori per ꝯsensum. sed erunt duo in carne vna. Ad hoc. 27. q. 2. c. beata Maria. Ubi dz. ꝙ ideo fuit mr̄im̄ veꝝ inter Mariam ⁊ Joseph. qr ipsa ꝯsensit in carnalē copulā / nisi deus alr̄ disponeret.

Ratio ℂ Est igitur cā quare licꝫ añ ⁊ nō post. Qr in ꝯsensu fit vterqꝫ cōiugū debitor alteriꝰ quo ad carnalē copulā sub ꝯditione. s. nisi deus meliꝰ inspiret ⁊ disponat. sed deꝰ meliꝰ inspirat ⁊ disponit. non ꝙ hoc fiat post carnalē copulā nisi ambo iđiuiduā vitā voueāt. s. castitatē. sicut Joseph ⁊ Maria. q post prolē ꝯditā ambo v̄ginitatē vouerūt ⁊ sic semper pmanserūt. vt ibi dz. Quare nō simile est. ℂ Quere de hac qōne. dis. 35. in q. vtrū ꝯsūmatū matrimoniū ⁊c̄.

Dubium. ℂ Quid si vir cā volētē intrare religionē vi opprimat. nunqd ingredi pōt eo inuito. ℂ Jo. dicit. Credo ꝙ sic cū vir delinquēs nō dꝫ eē melioris cōditiōis ꝙ nō delinquēs. ff. de re. iu. nō fraudatur. §. nemo. hoc Bernar. in qōnibus. ℂ Hostien. in sum. de cōuersio. coniugatorum. ante finem dicit ꝙ reddendus est vxori quia iure suo visus est. ℂ Sꝫ ꝯ ipm est. Quia ipsa inuito viro pōt intrare ex priuil. ecclesie. vt hic supra. Sꝫ in casu vbi p̄uilegiata est. ⁊ nō subdita volūtati viri pōt itrare qr in hoc casu non est res viri. Nec valet qđ dicit. ꝙ ꝯcessit factū ⁊ efficiẽ post vna caro cū viro. Qr in ꝯsensu sine quo nō est matrimoniū nō est suba matrimonij (de sponsa. ua nos) sed p casuꝫ poniẽ ꝙ nō cōcesserit. Ad hoc. 32. q. 5. ca. 1. vbi dicitur ꝙ Lucretia mr̄ona. inuita cognita fuit. sed non commisit adulterium. quia nō consensit. Igitur nec matrimonium hoc quia non consensit.

ℂ Distinctio. XXX. ℂ Questio. I.

ℂ Nec solū coactio īpedit / vel excludit ꝯsensū / sed etiā error / nō aūt oīs error ꝯsensum īpedit / est enim error alius persone / alius fortune / aliꝰ conditionis / alius qualitatis ⁊c̄.

Circa dis. 30. Hic. 7. poniunẽ dubia circa sponsalia. ¶ Primo de pena spōse sciēter ꝯtrahētis cū viro alteriꝰ religiōis. vel īpotente generare. ¶ 2ᵒ. Utrꝫ si aliquis ficte dicat accipio te in meā. sit mr̄im̄. ¶ 3ᵒ. si aliqs ꝯbat mr̄im̄ cū duobꝰ quā đbeat retinere. ¶ 4ᵒ. Utrū stipulatio pene in matrimonio teneat. ¶ 5ᵒ. Utrꝫ ex traditione sponse vel cohabitatiōe p̄sumaẽ matrimoniū. ¶ 6ᵒ. Qādiu sponsus debeat expectare sponsam. ¶ 7ᵒ. Utrum iurans ducere aliquā sit cogendus.

Primus arti. De pena sponse ꝯbētis cū viro alteriꝰ religionis aut īpotēte. Ubi dz ꝙ sponsa q̄ ꝯbit sponsalia cū sponso sciēs ipm īpudicū eē vel alteriꝰ religionis siue scit viꝝ coire non posse. si postea repudiauerit ipsum tenetur sponsalia in duplum restituere. ⁊ sibi īputet qđ tali se coniunxerit scienter. C. e. l. vltima.

Secundus art. An si qs ficte dicat accipio te in meā vxorē sit matrimoniū. Ubi dz ꝙ si non ꝯsensit nō est mr̄im̄. quia ꝯsensus est de suba matrimonij: de spon. ua nos. Et ideo in iudicio fori fm glossaꝫ semp p̄sumitur p mr̄iᵒ: qr ibi nō pōt cōstare fraus nec pbari defectus ꝯsensus. Sed in iudicio penitētiali ꝯstare pōt. vbi vnicuiqꝫ crediẽ. Qr nō est verisimile ꝙ aliqs sit tūc īmemor sue salutis. Ideo iudicio penitētiali nō p̄sumiẽ p mr̄iᵒ. sed in iudicio fori. ℂ Immo ē glossa si aliqs ptesteẽ corā pluribꝰ ⁊ dicat ꝙ oia que dicit vel facit nō facit animo ꝯhendi mr̄im̄. ⁊ postea publice dicat ꝯsentio in te. Ecclesia iudicabit p matrimonio. Qr licꝫ pbet ꝙ illa v̄ba ptestatus fuerit p̄mo. postea tn̄ pōt recedere ab illa volūtate ⁊ ꝯsentire in illā. Et si dicat adhuc. ꝙ tpe ꝯtractus fuit in eadē volūtate nō crediẽ ei. Qr ꝯ eū nō dꝫ fieri iterp̄tatio qui doluꝫ adhibet. De spō. ex lr̄is. Un̄ si aliqs dicat se dixisse illa verba cā deridendi nō audiẽ. nī iusti timoris bene audiẽ. qr tunc sola verba nō pbant matrimoniū ar. euenientē. Et hoc Hostien. in summa.

Tertius art. Ubi queriẽ. Cū q̄ aliq̄ remanere dꝫ. q̄ cū duobꝰ ꝯbit. Et dico ꝙ si aliqua ꝯbit sponsalia de futuro cū duobꝰ. p̄mus eā obtinere dꝫ. extra. de spon. duorū. c. 1. ℂ Sꝫ pone aliqs iurauerit ducere p̄mā vel aliā. ⁊ diu expectauit eā. nec p euꝫ stetit quominus mr̄im̄ non sit secutū. si ille postea ꝯbit cū alia p verba de p̄senti: stabit mr̄im̄ cū 2ᵃ. Dico ꝙ sic ⁊ īponeẽ ei penitētia pro piurio. nisi terminū iuramēto p̄fixisset infra quē ꝯhere vellet: tūc enim si p eū nō stetit sꝫ p mulierē quominꝰ mr̄im̄ sit secutū lapso termino pōt cū alia ꝯhere. sꝫ si sine p̄fixione terminū iurauerit accipere p̄mā p verba de futuro. tunc dꝫ cogi seruare iuramētū ⁊ cum ipsa contrahere. nisi 2ᵃᵐ post sponsalia cognouisset. e. de spon. si inter virum.

Quartus arti. An stipulatio pene ī mr̄iᵒ teneat. Ubi dico stipulatio pene in mr̄iᵒ. ⁊ sponsalibus apposita nō tenet. Qr matrimonia debēt eē libera (de sponsalibus gēma) tn̄ ille q resilit sine iusta cā teneẽ ad duplum arrarum vel ad penā quadrupli. si in eam ꝯsensit. C. e. lib. 6. pōt tn̄ ꝯtrahi sponsalia sub cōditione pecunie. vt ꝯho tecū. si dederis mihi. 10. sed in modū pene nō valet. vt si dicaẽ si non cōtrahas dabo cētū. Unde si non cōtraxerit non teneẽ soluere penā. extra de spon. duorū ex illis. in textu ⁊ glossa.

Quintus arti. Utrū ex traductiōe sponse vel cohabitatione p̄sumatur mr̄im̄. Ubi dico ꝙ si alia traducta est īfra septēniū. nō est pp hoc p̄sumēdū pro spōsalibus vel pro mr̄iᵒ: extra de resti. spo. ex pte. ℂ Innocen. ⁊ Phi. de sanson. dicunt ꝙ licꝫ diu post pubertatem sil steterint nō tn̄ de spon. fit mr̄im̄ nisi de nouo ꝯsentiāt vel se carnaliter cognouerint de spon. ie q. 26. c. si infantes. Sꝫ si taliẽ ꝯhentes in eadē volantate vsqꝫ ad etatē nubileꝫ perdurēt matrimoniū est. siue expressus interueniat siue tacitus consensus. extra de spon. impu. si infantes lib. 6.

Sextus arti. vbi queriẽ. Ad quātuꝫ tp̄is sponsus teneẽ sponsaꝫ expectare. Ubi dico ꝙ nō teneẽ expectare spōsaꝫ absentē in pegrinatiōe nisi triēnio. C. de repu. l. 2. nec p̄senteꝫ nisi biennio. ff. e. l. 2. nisi causa rōnalis subsit vt valitudo sponsi vel sponse vel mortes parentū vel capitalia crimina ⁊ longiores peregrinatiōes que ex necessitate fiunt. vt appellationis exercēde. ff. e. vel pub. vel si terminꝰ positus est infra quē nubere debeāt. Hec Ber. de spō. sicut.

Septimus arti. An iurās ducere aliquam sit cogendus. Ubi dico ꝙ nō debēt cogi. ℂ Contrariū dz ibi. ex lr̄is. Nota fm Uincen. ⁊ Phi. de sanson. contrahēs spōsalia nono p casuꝫ reqsiuit. de spon. Aut remittit īplere iusta de cā. tūc nō cōpelliẽ. eo. p̄terea si ex iniusta cā. Aut igiẽ ex ipsa cōpulsione scādalū timeẽ puta homicidiū nō cōpelliẽ. e. reqsiuit. Aut non timeẽ ⁊ cōpelliẽ eo. ex lr̄is.

Dubium ℂ Dubitaẽ de matrimonijs īcertis qd faciēdū: puta. vnus iurauit accipere in vxorē vnā de filiabꝰ Joānis quā p̄us elegerit. Nunqd cognoscēdo vnā ex illis. sit mr̄im̄. ℂ Inno. dicit ꝙ cognoscēdo vnaꝫ nō fit mr̄im̄ qr nec matrimoniū nec sponsalia esse possunt nisi īter certas personas. 6. de spon. c. 1. Sꝫ diẽ Hosti. ꝙ certitudo ab initio declarata est ex post facto per carnis copulā. Hoc Hos. extra de spon. ex literis.

¶ Distinctio. XXXI. ¶ Questio. I.

¶ Post hec de bonis cõiugij que sint/ꝛ qualr coitum excusent/dicendum est/tria sunt princi palr bona coniugij/vnde Aug. nuptiale bonũ tripartitũ est. s. fides/proles/sacramentum ꝛc.

Circa dis. 31. queritur. Utrũ mrĩm ɔ̃batur p vba de futuro. ¶ Primo qd sit mrĩm. ¶ 2° quibus vbis institutũ fuit. ¶ 3° que sit causa institutiõis. ¶ 4° quo contrahatur. ¶ 5° qua forma verborum.

Primus arti. Quid sit mrĩm. Ubi dico ꝙ mrĩm sic describit 27. q. 2. c. 1. mrĩm est maris ꝛ femine ɔiunctio idiuiduã vite ɔsuetudinẽ retinẽs. sup. vt q̃lr se vnus exhibet alteri. talẽ alter se sibi exhibeat. Ut si vnus voueat castitatẽ. ꝛ alter: si nõ. nõ. vt ibi. ¶ Nota ꝙ triplex est mrĩm. Legitimũ ꝛ nõ ratũ. vt ɔiugiũ infideliũ. qd nõ est ratũ. i. firmũ: qꝛ. s. põt solui p ɔuersionẽ alterius ad fidẽ. ¶ Itẽ. Ratũ ꝛ nõ legitimũ: vt fideliũ q ɔ̃bunt sine omni solẽnitate. qd est adulteriũ p̃sumptũ. ¶ Itẽ. Legitimũ ꝛ ratũ: vt fideliũ qui ɔ̃bunt cum solẽnitate. De his duobus. 28. q. 1. c. vltĩ. ¶ Diffõ aũt matrimonij q̃ dicit ꝙ est idiuidue vite ꝛc. (27. q. 2. c. 1.) fallit de mrĩo legitimo nõ rato. qꝛ alter altero inuito põt ɔfugere ad r̃ligionẽ christianã. vt infra diffuse tractabit cũ aget de dispari cultu.

Secundus articulus. Quibus verbis institutum fuit matrimonium. Ubi dico ꝙ matrimonium constitutum fuit ab ipso domino ante pctm̃ in paradiso. p illa verba p Adã prophetice dicta. ꝛ a deo inspirata. Prophetauit. n. dicẽs. Hoc nũc os ex ossibus meis ꝛ caro de carne mea. Propter h̃ relinquet homo patrẽ ꝛ matrẽ. ꝛ adherebit vxori sue. ꝛ erũt duo in carne vna. Gen. 2°. Hoc pꝫ Math. 5. ꝛ. 19. ꝛ de big. c. debitũ: ꝛ de diuortijs gaudem⁹. 35. q. 10. fraternitatis. Ubi dĩ. ꝙ dñs hanc formã maritalis copule. inspirauit Ade cũ dicit. Relinquet hõ ꝛc. ¶ Alq tñ dicũt ꝙ fuit istitutũ p illa vba. Crescite ꝛ multiplicamini Gen. 4. ¶ Sꝫ dõꝫ ꝙ hec vba crescite ꝛ mltiplicamini ꝛc. dicebant ad demõstrãdũ ꝙ i paradiso fuit mrĩm istitutũ ad officiũ nãe ñ aũt i remediũ ɔcupiscẽtie. qꝛ ibi nulla eẽ potuit.

Opio 1ª. *Reprobatur.*

Tertius arti. Que fuit cã institutiõis mrĩmonij. Ubi dico ꝙ cã ɔstõnis mrĩmonij añ pctm̃ fuit susceptio prolis vel sobolis. Post pctm̃ vitatio fornicatiõis. 32. q. 2. §. his itaqꝫ. ¶ Sꝫ sm̃ h̃ nõ vĩ ꝙ fuerit mrĩm iter Mariã ꝛ Joseph. qꝛ ipa vouerat castitatẽ. sꝫ oportuit cũ eẽt matrimoniũ in carnalẽ copulã ɔsensisse. iuxta nũc dicta. ꝛ vbũ dñi. Et erũt duo in carne vna. ¶ R̃ndet. 27. q. 2. c. 1. §. cũ igit: ꝙ nõ vouit. sꝫ ꝓposuit in corde ṽginitatẽ se seruaturã. ¶ Alr ẽt r̃ndetur ꝙ illud ꝓpositũ subiecit diuine dispõni qꝛ ꝓposuit se ṽginitatẽ sine carnis corruptione seruaturam nisi deus sibi alr reuelaret ꝛ sic vt dicit glo. ibidẽ deo reuelãte potuit licite mrĩm ɔ̃here. supposito ꝙ vouisset ꝛ si solẽniter. qꝛ quãtũcũqꝫ sit votũ. excipit auctoritas maioris lib. 2. ti. de iure. iur. veniẽtes. ¶ Sꝫ adhuc manet dubiũ. Nunqd talis ɔsensus ɔditionalis sine opere carnali subsecuto. sufficiat ad hoc ꝙ in rei veritate mrĩm eoꝝ dicat ɔsũmatũ. Ita ꝙ vere possit dici ꝙ chrũs fuit ɔceptus in mrĩo. ¶ R̃ndeo. ꝙ deus p̃mo instituit mrĩm in paradiso. vbi tñ cõiuges nũq̃ se carnalr cognouerũt. vt pꝫ Ge. 2. Postq̃ aũt fuerũt eiecti de paradiso carnalr se cognouerũt ad multiplicãdũ genus humanũ. ꝙ tñ infructuosũ fuisset nisi deus p incarnationẽ genus humanũ redẽpturus fuisset. Et iõ dĩ ꝙ carnalis illa copula significat vnionẽ chrĩ ad ecclesiã que ɔsũmatur per incarnationẽ verbi dei. ¶ Per hoc ad argm est dõm. Qꝛ sicut inter Adã ꝛ Euã fuit ɔsũmatũ mrĩm in paradiso p ɔsensum illũ animoꝝ ɔdõnalẽ. ꝙ eẽnt duo in carne vna. qñ deus hoc disponeret. s. extra paradisũ ꝛ hoc sufficit ad eẽntiã matrimonij. alr tunc iperfecta fuissent dei opa: ꝛ sic ɔsũmatũ fuit mrĩm quo ad eius eẽntiã iter Mariã ꝛ Joseph p ɔsensum añ chrĩ ɔceptionẽ. quãtũ ad ɔsũmationẽ q̃ ptinet ad eẽntiã sacri put est a deo instituta in paradiso. sꝫ cũ ɔsensu eoꝝ conditio fuerit iteriecta. vꝫ ꝙ se carnalr cognoscerẽt. si deus hoc disponeret. Nõ tñ fuit mrĩm ɔsũmatũ put institutũ est ab ecclesia. ꝛ put est istitutũ in significationẽ. Hoc totũ habes lib. 3. de cõuer. cõiu. c. ex publico i glo. Et dicit ibi glo: Lau. ꝙ ɔsũmatio que est p carnalẽ copulã ꝛ significationẽ nõ vĩ ptinere ad essentiã sacramenti. Immo papa posset tale matrimonium dissoluere ꝛ statutum mutare.

Dubium. *Dubium.* *Ad argm*

Quartus arti. Quo mrĩm ɔ̃batur. Ubi dico ꝙ ɔ̃bit mrĩm p ɔsẽsũ puberũ ɔiugẽdoꝝ. 27. q. 2. c. sufficiat. nõ p ɔsensũ parentũ tñ. lꝫ honeste faciat filius patris voluntatẽ sequẽdo: infra de spõ. ipu. c. 1. Nec p ɔsensũ dñoꝝ ɔ̃bunt vñ serui ɔ̃bũt inuitis dñis suis. infra de cõiu. seruo. capi. 1. nihilominus tamen eis impendunt debita obsequia vt ibi. ¶ Hinc etiã vides ꝙ filius repetit vxorem a patre ꝓprio ꝛ compellit ipe pater p censurã ecclesiasticã ipam restituere de spon. nõ est nobis. Et si desit ɔsensus ex altera pte nõ est mrĩm infra. e. tua. Nã solẽnitates non sunt de subã ifra. e. ti. c. 1. vba tñ sunt necĩa quo ad ecclesiã infra e. tue. ꝛ hoc in his q loq pñt infra. e. cũ apud. ẽt si vba ɔ̃bentiũ prolata obscura eẽnt recurrit ad cõem ipsoꝝ itelligentiã. infra eodẽ ex lr̃is. 1. ¶ Puberes aũt itelligo ad pudicitiã corporis. i. q generare pñt (ifra de despõ. ipu. c. 3.) que pubertas venire solet in masculis in. 14. anno. in feminis in 12. Inter minores tñ tenet matrimoniũ si sequat carnalis copula. de sponsalibus de illis. nec est honestũ impuberes coniũgi nisi forte pro bono pacis eo. ti. c. 2.

Quintus arti. Qua forma verboꝝ ɔ̃bit mrĩm. Ubi dico ꝙ ɔ̃bit p verba ad hoc apta. puta. Accipio te in meã ꝛc. de spon. si iter infra de spon. duoꝝ. c. 1. ¶ Itẽ. Si dicat ꝙ ab hac hora in ãtea habebo te p legitima vxore ꝛ ecõuerso infra ex pte. ¶ Inno. supra addit mltas alias formas vboꝝ p quas mrĩm ɔ̃bit. Uñ sic dicit. Si dicat vir tenebo te p vxore mea quousqꝫ terra ponat sup oculos est mrĩm (ẽt si itẽderet p hec verba fallere mulierẽ) in foro contẽtioso. nõ in spũali sm̃ Hosti. de spõ. sponsaꝫ. extra de cõditio. ap. c. vltĩ. Uel si dicat. Juro ꝙ habebo te pro legitima vxore (e. ex pte. in tex. ꝛ glo. 30. q. 5. nec illud) qꝛ h̃ verbũ habebo lꝫ sit futuri tpis. tñ qñ addit iuramẽtũ de legitima. exprimit ɔsensus de p̃senti. Secus si dĩ. Juro ꝙ te ducam in vxorẽ. Hoc Joã. 30. q. 5. nec illud. ¶ Uel si dicat viro. Placet tibi talis. ꝛ ille r̃ndet: placet: ꝛ postea dĩ mulieri. Placet tibi ille. ꝛ illa r̃ndet placet. Qꝛ talis iterrogatio fit qñ qs cõsecrandus est in epm̃. vbi ɔ̃bitur mrĩm spũale. hec Hostiẽ. c. sponsam. Uel si dicat. Uolo te decetero hẽre in vxorẽ. si idẽ illa r̃ndet. Ubi ꝛ Hosti. Sꝫ si dicat volo te ducere vel accipere in vxorẽ. p hec verba non ɔ̃bunutur sponsalia. nec sunt verba obligatoria. nec mrĩm: qꝛ hoc verbũ volo te ducere in vxorẽ. significat voluntatẽ p̃cedentẽ actũ ɔsensus vt volo comedere. Dicẽdo. n. hoc. s. volo comedere/ nõ exprimit ꝙ tunc volo comedere. Sꝫ hoc verbũ. volo te habere vxorẽ. significat voluntatẽ cõcomitãtẽ actũ. vt volo eẽ eps: hoc. n. verbũ hẽe (cũ vir dicit. volo te habere in vxorẽ) nihil aliud signat q̃ cohabitare tecũ volo. sicut cũ mea vxore. ideo qñ hoc verbũ volo adiungit cũ habere te vxorẽ. exprimit voluntas comitans ɔsensum: sicut cũ dĩ. volo esse eps: ꝛ sic facit mrĩm qñ adiungit cõducere. vel accipere nõ signat actũ cõcomitantẽ: ideo nõ est sile. Et si vir dicat pmitto tibi ꝙ ꝓuidebo tibi tãq̃ vxori ꝛ illa idẽ r̃ndet est matrimoniũ sed credit hic Hosti. nisi p̃sentetur de itẽtione ɔ̃ria. ¶ Sed si aliqs iurauerit ꝙ velit illã retinere. Nũquid est matrimonium.

Dubium.

niū. Rñdetur nō. nisi dicat ꝙ velit retinere in vxorē legitimā. 32. q. 2. solent. hoc Joā. 30. q. 1. c. 1. ¶ Nunqd si aliqs dicat pmitto ꝙ te ducā in vxorē. ꝛ decetero tenebo in vxorē. ꝛ postea ꝯbat cū 2ª. tenebit ne mrīm 2m. Dī ꝙ sic. Qꝛ cū verba pcedētia sint tpis futuri. ideo clausula sequēs ad futurū restringit. Secus aūt si dicat simplr, ab isto tpe i antea habebo te pro vxore. ¶ Sʒ si dicat. pmitto ꝙ nō dimittam te pro meliori vel peiori. Non credit esse matrimoniū (de spon. sponsaʒ) quia non est assertio de presenti. sed pmissio. nisi adderet pmitto ꝙ ab hac hora ꝛc̃. vt hic supra.

¶ Distinctio. XXXII. ¶ Questio. I.

¶ Sciendū ēt est, qꝛ cū in oīb9 aliis vir psit mulieri vt caput corpori, est eniʒ vir caput mulieris, in soluēdo tñ carnis debito pares sunt ꝛc̃.

Circa dis. 32. querit. Nunqd verba sint semp necīa in ꝯtractu matrimoniali. Ubi dic ꝙ nō. Matrimoniū eni pōt cōtrahi. 4. modis. Qñdoqꝫ p internūtios de cōuer. cōiu. ex pte. 2. ¶ Nota fm Ray. Si aliqs ꝯsensum suū cōmittat nūtio exprimendū. ꝛ postea anteqȝ ille exprimat ꝯsensum suū: ꝛ puella suū: si alter penitet nō ē mrīm. qꝛ mrīm claudicare nō pōt. iō opʒ vtrorūqꝫ ꝯsensum ꝯcurrere. ¶ Qñqꝫ p signa. Unde surdus ꝛ mut9 psūt ꝯbere. extra de spō. cū apō. ¶ Qñqꝫ p vbū. Lʒ enim mrīm iterius ꝯbitur p legitimū viri ꝛ mulieris ꝯsensum, necessaria tñ sunt vba exprimētia de psenti quātū ad ecclesiā. Ex de spō. tue. Si tñ parētes p eis ꝯbāt ipsis psētib9 ꝛ sciētib9. sufficit eoꝝ taciturnitas. 32. q. 2. honorant. ¶ Hosti. dic ꝙ mrīm sine vbis mutuis pōt ꝯbi q̊ ad ecclīā qñ vir dic. Uolo te hīe i vxorē. si vis me hīe in virū. ꝛ si oscul eris me: si mulier osculet eū mrīm erit. De spō. duoꝝ. c. 1. ¶ Itē. Si vn9 loquat latine ꝛ alter grece. ita ꝙ seinuicē nō itelligāt nō est mrīm. Qꝛ tūc loq nō videt. qñ se nō itelligūt. ff. de ver. ob. l. 1. in pn9 hoc. 6. ex de spō. duoꝝ. c. 1. Inno. dicit ꝙ si ꝯct9 mrīmonīj pcesserit iter aliquos ita ꝙ itellexerūt ꝛ ꝯsenserūt in ꝯctū faciēdū. tūc iter tales q habēt diuersa vulgaria se nō itelligētes ꝯbitur mrīm pfectū sequēs ꝯctū: puta. si postea sequtur copula. ¶ Qñqꝫ ꝯbit mrīmoniū solo facto. Ut qñ liber ꝯxerit cū aliq̃ ancilla ignorāter. si detecta seruitute cognouit eā. ꝯbit mrīm. ex de ꝯiu. seruoꝝ. c. vlti. in tex. ꝛ glo. qꝛ ex tali copula psumit mrīm ꝯ quā psumptionē nō admittit pbō in ꝯriū. Duplex. n. est psumptio. s. Juris ꝛ d̄ iure. Ut cum ius aliquid statuit super presumpto. Ut cum quis cognoscit suam sponsam statuitur qꝫ sit mrīm. Cōtra hāc nō admittit pbō. De spon. is q. Alia iuris, sʒ nō de iure. Ut cū aliqd psumit ius. sʒ nō statuit aliqd sup psumpto. Ut si vir diu cohabitat cū muliere psumit cognita ab eo. 32. q. 1. dixit. Cōtra hanc tñ admittitur pbatio. ¶ Itē. Si debitū sit cācellatū psumitur debitor liberatus nisi pbetur ꝯriū. ff. de donationibus inter virū ꝛ vxorem quintus mutius. ¶ Nota fm glossam sup capitulū. is qui. de sponsalibus vbi optime habetur de presumptionibus.

Duplex psumpto legalis

¶ Distinctio. XXXIII. ¶ Questio. I.

¶ Queritur hic de antiquis patrib9 qui plures simul leguntur habuisse vxores vel cōcubinas, vtrum peccauerint ꝛc̃.

Circa dist. 33. ꝛ solēnitatem matrimonīj querit de matrimonījs clandestinis.

Hic tria. ¶ Primo. Que sunt clādestina. ¶ 2º. Quare sunt pbibita ꝛ q̄re publica bāna sunt faciēda. ¶ 3º pene debētur si non fiant.

Primus arti. Que sunt mrīmonia clādestina. Ubi dicit Jo. in nouella supra. ꝛ Ber. in gl. Matrimoniū clandestinū dī ꝙ nō fit cū ecclesiastica solēnitate nec sub psentia testiū. extra. c. ꝙ nobis. ¶ Itē. Sine solēnitate ecclesiastica. sed in psentia testiū extra. c. ꝙ nobis. 30. q. 1. c. alr vbi dī. Legitimū nō est matrimoniū nisi ab his qui sup ipaʒ feminā habēt potestatē vxor petitur a pēib9, sponsatur, legib9 dotat, a sacerdotib9 bñdicetur, a paranimphis custodit (ꝛ vt ꝯsuetudo docet) a pximis sociat. ac solēniter accipit: si. alr psumitur nō cōiugiū sed adulteriū. Nota fm Ber. hoc nō legitimū dicit. pp hoc qꝛ sine solēnitate nō sit verū matrimoniū. sʒ qꝛ psumitur eē adulteriū. qꝛ pbari nō pōt. qꝛ nihil ad hoc pbatū est corā curato vel iudice. Item dicit clādestinū qđ fit cū solēnitate in psentia testiū. sʒ sine denuntiatione ꝛ bannis. Extra. eo. cū inhibitio.

Secundus arti. Quare matrimonia clandestina sūt pbibita. vbi dī ꝙ dēbēt ꝯbi mrīmōia sʒ Jo. an. publice si clādestine. vt nō desit pbatio. Naʒ q dicit mrīm fuisse ꝯctū. h pbat dʒ si alter idē negauerit. sʒ si vterqꝫ ꝯfitet. suffic̃ si alia cā nō ipediat. infra de clā. despō. c. 1. ꝛ c. 2.

Tertius arti. An sit aliq̃ pena ꝯ mrīmonia clandestina. Ubi dī ꝙ debēt bāna peti in ecclesia palā vt sciant ipedimēta. ꝛ infra certū tp̄s. q voluerint opponāt. de clā. despō. cū inhibitio: ꝛ tūc lʒ postea appareat ipedimentū. soboles ante diuortiū concepta legitima erit. q fi. sint legitimi. c. 2. ꝛ ca. vl. Immo oēs aū geniti erūt legitimi ibi tātū: ꝛ nō audiant opponētes nisi iustā habuerint ignorātiā. ti. q fi. sint le. c. vl. ¶ Nota ad ꝯriū ꝙ si pater ꝛ mater in gradu pbibito ꝯbant clādestine ꝛ si parētes ipedimētuʒ ignorauerint ꝛ postea appeat ipedimētū soboles est illegitima. Eodē mō est illegitima ples. si ambo parētes. s. pater ꝛ mater ꝯbentes ipedimēta sciētes publice ꝯbant in facie ecclesie. pter oē edictū bannoꝝ. Hoc de clā. despon. cū inhibitio. Secus si alter ignoret. q filij sint leg. ex tenore. ¶ Nota vlteri9. ꝙ si sacerdos tales cōiunctiones pbibere contēpserit. ꝛ qlibet religiosus q his iteresse psumpserit ab officio suspendat per trienniū. cuʒ inhibitio ibi. ¶ Videt aūt mihi ꝙ ly tales cōiunctiones ꝛc̃. refertur ad oēs casus pcedētes. vʒ. Si sacerdos non pbibeat ꝯiunctiones quas aliq facere volūt bānis nō editis: seu si sacerdos iterdictis intersit. vbi apparet ipedimētū quousqꝫ discernat. ¶ Pone aliq ꝯxerunt clādestine: post hoc vterqꝫ hoc publicat nec inuenitur eā rōnalis ipediēs. Nūqd mrīmoniū nō est ratū. ꝛ per ꝯñs ples est legitima. Dico ꝙ sic. de clā. despō. c. 2. ¶ Sʒ pone ꝙ vir fatet. mulier nō. Nūqd erit ratū: ¶ Glossa recitat ꝙ qdā dixerūt ꝙ stabit iuramēto viri. In fi. aūt tenet ꝙ pbatio incūbit pti affirmāti siue sit vir siue sit mulier. ¶ Sed nūqd bāni sint nouiter edēdi posito ꝙ vterqꝫ h fatet. Credo ꝙ sic. Qꝛ illō capitulū dic̃ nisi cā rōnalis ipediat ratum est mrīmoniū: sʒ edictū publicatū bānoꝝ. est ordinaria via ad sciēdū si ipedimētū sit rōnale. c. cū inhibitio. ¶ Contra sacerdotes ꝛ religiosos ne itersint clā. mrīmonījs statuit in pūincia Cātuariē. p dñʒ Simonē in hec verba. Statuim9. ꝙ qs sacerdos siue secularis siue regularis extiterit q solēnitatē mrīmonīj ex ecclesiā parrochialē absqꝫ epi loci diocesani speciali licētia psumpserit iteresse ipso facto p annū integrū ab officio sit suspensus. ¶ In qb9 ecclesījs dʒ pponi si sit ipedimētū aliqđ. ¶ Inno. c. cum ihibitio. dic̃ nō in vna tñ sʒ in oīb9 ill9 loci vbi habitāt vel saltē in plurib9: ꝛ vbi antiqua est habitatio parētū vtriusqꝫ. ¶ Sʒ si sortes vult ꝯbere cū aliqua vbi dʒ peti de ipedimēto. Dicit ꝙ vbi fuit parētū habitatio ꝛ vbi est moderna. in p̊ eniʒ loco pōt sciri meli9 de ꝯsanguinitate. ꝛ in 2º pōt meli9 sciri si cū alia ꝯxisset. ¶ Sʒ nūquid hō ingssio in facie ecclesie est necessaria vt ples sit legitima. Dicit ꝙ lʒ bonū esset vtrobiqꝫ nūtiare

Dubium

Dubium.

Dubium

tñ sufficit q vbi fuit eorũ antiqua habitatio.qr ↄstitutio nõ iudicat filios illegitimos pp cessationem diminutionis nisi cum de legitimo ĩpedimẽto ↄtrahendi.ꝛ non adsit alterius parentis ignorantia.ex tenore qui fi.sint.leg.

¶ Distinctio.XXXIIII. ¶ Questio.I.

¶ Nunc superest attendere que persone sint legitime ad ↄtrahendũ matrimoniũ/legitime iudicant ꝑsone ẜm statuta patrũ q̃ diuisa sũt ꝛc̃.

Circa dis.34.querit̃ de ĩpedimẽtis dirimẽtibus mrĩm ↄctum ẜ3 Hosti. supra titu.de mr̃imonijs.Et ẜm aliquos cõmuniter sunt.13.que his versib⁹ ↄtinẽt̃. Error/cõditio/votũ/cognatio/crimẽ.Cult⁹ disparitas/vis/ordo/ligamen/honestas.Si sis affinis.vl̃ si coire neqbis.Hec sociãda vetãt: cõnubia facta retractãt. ¶ De singulis aũt ꝑ ordinẽ videamus. ¶ Et ꝑmo de errore ẜm Joã.an.Sciendũ est eniz q error ꝑsone.ex sui nã nõ ex cõstitutione ecclesie.hz mrĩm dirimere.qr in his errare ꝛ aliũ ꝑ alio putare nõ ẽ arbitrãdũ esse peccatũ.22.q.2.in qbus.ꝛ error est ↄtrarius ↄsensus.ff. de iudicio iudi.l.si ꝑ errorẽ.Cũ igit̃ ↄbatur mrĩm solo consensu.vbi est error.ibi nõ est mrĩm. ¶ Sciẽdũ tñ vt diffuse tractat̃.29.q.1.c.1.q quadruplex est error. ¶ Error.s.ꝑsone:vt si credo ↄbere cũ Berta.ꝛ ↄtrabo cũ maria. ¶ Error ↄditionis ẽt dirimit:puta.si sit deterioris.vt liber ↄbat cum serua quã liberã esse credidit.nisi postq̃ʒ sciuerit h̃/vbo vl̃ facto ↄsenserit.De matrimonio hoc habes de cõiu.seruorũ ca.2.⁊.viii.Liberũ aũt dico.q ex libera matre nat⁹ est(infra de natis ex libero ventre.c.vnico)tñ de ↄsuetudine ĩduci possit q filius sequatur patrẽ:infra de cõiu.seruo,c.3.De cõditione seruitutis habes plus.3.lib.hic. ¶ Est error etiã fortune.ꝛ qualitatis:ꝛ isti duo modi nõ dirimũt.Error qdẽ fortune.vt si credã ↄbere cũ diuite.ꝛ ↄtrabo cũ paupere.Error q̃litatis:vt credo ↄbere cũ virgine.ꝛ ↄtrabo cũ corrupta 29.q.1.post mediũ.ꝛ ꝓbat̃ optime. ¶ Attamẽ quantũ ad errorẽ cõditionis qua est seruit⁹ distinguit ꝑmo.Qr ibi.aut est error conditionis disparis.aut paris. Si disparis tunc ẜm Joã.dirimit matrimoniũ.siue error sit peioris cõditionis(vt cũ liber ↄtrabit cũ ancilla quã credit liberã esse)vel melioris:vt cũ seruus ↄtrabit cũ libera.quã credit eẽ seruã. ¶ Sed Inno.ꝛ Hosti.ꝛ alij dicũt cõiter q error melioris cõditionis nõ ĩpedit.qr ↄtrahẽs in nullo ledit̃.Si paris nõ dirimit:vt si liber vult ↄbere cũ ancilla.vel ãcilla vult ↄbere cũ libero ꝛ cõtrahit cũ seruo tenet matrimoniũ.qr vtrobiq3 est paritas.Hec Jo.i nouel.sũ.de seruitute plus dis.36. ¶ 2⁹ de ↄditione est dõm.Ubi nota ẜm Joã.an.q si cõditio apposita sit licita in matrimõiali ↄtractu nisi seruet̃.nõ est matrimoniũ.nisi ab ea fuerit recessũ vel subsecutũ purũ ↄsensum de ꝑsenti vel ꝑ carnalẽ copulã:infra de ↄdi.ap. capitulo de illis:ꝛ ca.ꝑ tuas. ¶ Si aũt sit impossis vel illicita.vt si est ↄ nãm mr̃imonij hr̃ ꝑ nõ apposita:infra eo.c.vl. habent̃ ẽt pro nõ adiectis ꝛ si sint turpes.Ut ↄtrabo tecũ si furtũ feceris.aut homicidiũ.aut ꝑlẽ euites.ꝛ hõ.ibi.c.si ↄditiões.Nota hoc ꝛ alios casus bonos ibi in glo. ¶ Nota hic qd refert de cõditionib⁹ appositis de ꝑsenti ꝑterito ꝛ futuro.nã cũ qs ↄbit matrimoniũ ꝑ verba de ꝑsenti s3 sub cõditiõe.aut eniz cõditio est ꝑterita.vt accipio te.si pr̃ me⁹ mortuus est.Aut est ꝑsens.vt accipio te si es filia Ber.in vtroq3 casu si extat cõditio est matrimonium:si nõ.nõ.Aut est futura.Et hoc aut est futuri necessarij:vt accipio te si sol orient̃ cras.sic conditio pro impleta habetur.ꝛ est matrimonium ẜm Henricum. ¶ Godofre.ꝛ Guil.ꝛ Bernar.dicunt q nõ est mrĩm anteq̃ʒ extet cõditio.Unde si aũ extantẽ ↄditioneʒ cũ alio ↄbit̃ tenet matrimonium.Hec Ber.c.ꝑ tuas. ¶ Jo. dicit credo q extãte ↄditione.sed futura q nõ sit matrimoniũ.sed spõsalia.qr ↄsensus pẽdet ex futuro.ff.qñ dies legati cedit legatũ:vbi dĩ q l3 certũ sit ꝛc̃.cõdõnem distinguit. ¶ Joã.ↄditio futura dz separari donec existat aut est ĩpossibilis.vt accipio te si volueris.si cõditio ꝓ nõ addita hr̃.ꝛ est matrimoniũ:de cõdi.ap.c.vl. ¶ Aut est ↄtingẽs.Et tũc. Aut cõditio est honesta.ꝛ de sub̃a mr̃imonij:vt si dicat christianus iudee.Cõtrabo tecũ.si vis christiana fieri.sicut fiũt sponsalia cõditionata que extãte ↄditione tenẽt sed nõ extãte nõ tenẽt.Aut non est de sub̃a matrimonij.vt accipio te.si dederis mihi.100.ꝛ sic nõ est mr̃imoniũ(qr ↄsensus pẽdet de futuro)sed sunt sponsalia. ¶ Aut inhonesta.Et tunc aut est ↄ sub̃a3 matrimonij:ꝛ sic non sunt sponsalia:vt quando cõditio est ↄtra aliqd bonũ matrimonij.s.vt ↄtrabo tecũ si ꝓlem euites.Aut est ↄtra sacr̃m:vt cõtrabo tecũ donec inueniaʒ aliã digniorẽ.Aut cõtra fidẽ matrimonij:vt ↄtrabo si te adultero.e.ca. ¶ Aliqñ aũt nõ est ↄtra sub̃am matrimonij.vt accipio te si furaberis:sic eniz cõditio ꝓ non adiecta hr̃.ꝛ est matrimoniũ.e.c.vl. ¶ Quid si dicat accipio te.si te virginẽ inuenio.ꝛ nõ ĩuenit.Nũquid est matrimoniũ.Rñdeo sic.Qr cõditio turpis est.ꝛ ꝓ nõ adiecta.Hec Ber.e.c. ꝑli.6.ibidẽ.Inno.ꝛ Hosti.in sum.S3 in appatu dicit Hos. q l3 actus sit inhonestus ↄditio tñ in se est honesta ꝛ apponẽti vtilis.qr ꝓmoueri põt.Uñ si ↄditio deficit mr̃imoniũ nõ erit.Hec Hostien.c.vlti.Et Uin.ꝛ Phi.de sanson.Sed nõ rescindit̃ matrimoniũ si apposita sit cõditio si sis virgo ꝛ nõ sit.Ugo ꝓbatur ex intẽtione.29.q.1.post mediũ.Ut si qs emit vineã quã credit vberrimã ꝛ nõ est nõ rescindit̃ forũ. ¶ Nota.Si aliqs ↄbit sponsalia de futuro sub cõditione.vt ↄtrahã si patri meo placet.ꝛ postea cognoscat anteq̃ʒ pater dicat.mrĩm est ꝑsumptũ.qr vĩ a ↄditiõe recessisse.S3 si postq̃ʒ pr̃ ↄdixit.tũc nõ est mrĩm ꝑsumptũ.c.ꝑ tuas.Nota ꝑsũptio q̃dã est iuris ꝛ d̃ iure:vt cũ qs cognoscat suã spõsã. ↄ hãc nõ admittit̃ ꝓbõ:de spon.is q.Alia iuris.s3 nõ de iure.vt cũ aliqd ꝑsumit.s3 statuit̃ aliqd sup ꝑsumpto vt si vir diu cohabitauit cũ muliere ꝑsumit̃ cognita ab eo.32.q.1.dixit.Cõtra hãc admittit̃ ꝓbatio. ¶ Itẽ.Si debitũ sit cãcellatũ ꝑsumitur debitor liberat⁹ nisi ꝓbetur ↄtrium.ff.de do. inter vi.quintus mutius sup.c.is qui.de spõ.optime hr̃ de ꝑsumptionibus ibi. ¶ Nota ẜm Ber.Si aũ copulã ꝓtestet̃ se nolle recedere a cõditione.nõ ꝓdest sibi.qr ꝓtestatio est ↄtra sub̃am matrimonij.de quo agit̃ extra de cõsti.cũ op3. ¶ Itẽ.Quoties ꝑ eũ cui⁹ interest ↄdõnem iplere nõ steti q̃ minus ĩpleat̃ perinde vĩ ac si cõditio ĩpleta sit.de reg.iu.cũ stat li.6.Uñ si libertas legata est seruo si dederit.10.heredi ꝛ ꝑ herede steti quo min⁹ seruus nõ dederit illa.10.ꝑinde est.ac si conditio ĩpleta eẽt.qr ille liber erit.tñ tenet̃ postea sibi in illis.10.nisi forte obtulisset.ꝛ heres non suscepisset. ¶ Cõtra.ff.qñ di.lega.cedit scio.Ubi dĩ.Si testator legat liberto.10.sub cõditione.si cũ filio steterit.ꝛ filius morit̃.nõ dz legatũ.si ꝑ filiũ steterit.quo minus conditionẽ ĩpleuerit. ¶ Rñdeo.Qñ stat ꝑ eũ cui dz ĩpleri cõditio.i.per factum ei⁹ vel ĩpedimẽtũ ab eo ꝑstitũ tũc hr̃ cõditio ꝓ non ĩpleta. S3 qñ stat ꝑ casum in ꝑsona ei⁹ ↄtingẽtẽ tunc si cõditio est apposita fauore legatarij.tũc si ꝑ eũ nõ stat quo min⁹ ĩplet̃ dz legatũ ei⁹ in cui⁹ ꝑsona conditio est ĩpleta.Hec Joã.an. ¶ 3⁹ de voto.Ubi nota ẜm Joã.an.q votũ si est solẽne dirimit mrĩm infra de vo.ꝛ vo.redẽ.lib.6.c.1.Si simplex ĩpedit:sed nõ dirimit.infra q cle.vel vo.c.3.ꝛ se.Dicit̃ aũt solẽne ꝛ efficax quo ad dirimẽdũ mrĩm vel susceptionẽ sacri ordinis ꝓfessionẽ expssam vel tacitã alicui de religionib⁹ approbatis de vo.ꝛ vo.re.li.6.c.1. ¶ Ex h̃ infert Jo.in no.sup̃ q si qs votũ facit solẽniter manens in seculo.ꝛ secularis in manib⁹ publice ꝑsone si tñ remanet in seculo.ꝛ ↄbit nõ dirimit mrĩm.ꝛ h̃ dĩ de voto vi.c.1 i fi.Uerũtñ ↄbẽdo peccat

mortaliter

mortalr.ꝛ quotiescūq3 debitū exigit.nā reddēdo nō peccat
mortalr nisi ṗma vice.ꝛ ad hoc est rō. Prima qdē vice pec
cat reddēdo.q2 añ carnalē copulā posset religionē intrare ꝛ
votū suuz seruare. S3 post ṗmā nō peccat reddēdo exact⁹.
q2 post ṗmā.debitorē vxoris se cōstituit.sed semper peccat
exigēs.q2 ex fractione voti nō d3 vnq̄3 cōmodū reportare.
¶ 4° de ipedimēto cognationis carnalis spūalis legalis ꝛ
affinitatis:habes diffuse infra hoc lib.dis.37.ꝛ sequētibus.
¶ 5° de crimine. Ubi nota fm Joā.an.ꝙ nō oē crimen di-
rimit mrī᷑. Crimen enī3 incestus ipedit mrī᷑ s3 nō dirimit.
infra de eo q cog.ꝯsan.vxo.sue.c.tñ sīmissaz. Qn̄ aūt crimē
dirimit dicet᷑ infra vbi aget᷑ de ipedimētis ipediētib⁹ non
dirimentib⁹ dis.34.in ṗncipio. Idē de machinatiōe in mor
tē cōiugis nō secuto effectu de diuor.c.1. Idē in alijs crimi-
nibus que notant᷑.33.q.2.§.hec qō.quem als de pe.ꝛ re.c.2.
¶ Homicidiū aūt casuale nō ipedit mrī᷑ īfra de diuortijs
c.2. ¶ Crimen v̄o adulterij nūq̄3 h3 dirimere nisi in trib⁹
casib⁹. Primo cū qs adulteratur ꝛ dat fidē adultere viuēte
ṗma. Scdo cū de facto cōtraxit cū adultera viuēte prima.
Tertio cū alter eorū machinatus est in mortē defuncte. In
his trib⁹ casibus dirimit adulteriū. ¶ De his casibus vide
Hosti.ti.de matrimonijs.§.qualr.vbi tenet ꝙ dirimūt. Als
crimen nō dirimit mrī᷑.31.q.1.ꝑ totū:ꝛ de eo q duxit in ma
trimoniū quā polluit ꝑ adulteriū.ꝑ totū infra.7.casu qn̄ cō
traxit de facto cū adultera ignorāte ipsa ꝙ adulter vxorem
habuit:tunc enim mortua legitima cōpellit᷑ adherere 2ᵉ.si
ipsa vult.iposita de delicto penitētia.de eo q duxit in mrī᷑
c.1.ꝛ c.veniēs. Et i certo casu posset dici ꝙ sufficit machina
tio in homicidiū cū effectu.ꝛ sine adulterio ꝙ vi ꝑ decreta-
lē de ꝯuersa.fideliū.c.1.ꝛ facit ꝙ notat᷑ de eo q duxit in ma-
trimoniū sup hoc. In hoc 3° casu tenet Godo.cōtra Joā.an.
Dicit enim ꝙ machinatio cū effectu nō sufficit sine adulte-
rio. Sed Hosti.ꝓbat ꝙ machinatio cū effectu sine adulte-
rio sufficit ad dirimēdū.ꝛ r̄ndet ad capitulū ṗmuz de ꝯuer-
sione infideliū ꝛ ad alia:ti.de eo q duxit in vxorez quā pol.
adulter circa mediū. Gui.sequtur Hosti.31.q.1.ca.1. ¶ 6° de
disperi cultu. Nota fm Joan.an.ꝙ cultus disparitas est vt
si christianus cōtrahat cū gentili.vel iudea vel pagana.28.
q.1.c.caue christiane. ¶ Hec enī3 disparitas superueniēs ma
trimoniū ipm h3 dirimere in casu.cū.s.ex infidelib⁹ cōiugi
bus ꝯuertitur ad fidē.altero nolēte sibi cohabitare.vel non
sine ꝯtumelia creatoris.vel vt eū pertrahat ad mortale pec
catū ꝛ tunc poterit ꝯuersus cū alia ꝯ̄here.alter nō. Et si an-
teq̄3 ꝑp ṗdictas causas cōtrahat que in infidelitate reman-
serit ꝯuertatur cōpellet᷑ post ꝯuersus illā recipere de diuor-
tijs quāto.ꝛ c.gaudem⁹.secus aūt cuz ex cōiugibus fidelib⁹
alter transit ad heresi3.q2 matrimoniū fideliū est ve℞ ꝛ ra-
tū.infideliū aūt verū sed nō ratū.q2 in supradictis casibus
dissoluit᷑.vt supra.q igit᷑ de hereticis remāsit in fide ꝯtrahe
re nō pōt:als sepius simularet alter cōiugū heresim vt ma-
trimoniū separaret᷑. Inde est ꝙ qñcūq3 redeat ipse ad fidē
recuperabit vxorē suā nō ad ṗiudiciū ecclesie si eēt separa
ta quo ad thorū ꝛ illa vellet religionē itrare de cōuer.cōiu.
c.si.de diuor.de illa ꝛ c.se.in fi. ¶ Et scias ꝙ si pagani q s3
legē suā cū plurib⁹ vxorib⁹ ꝯtrahunt cū ipsis vxorib⁹ ꝯuer
tantur ad fidē,solā ṗmā habebit. ¶ Ite3. Si infidelis dato
repudio ṗme ꝯtrahat cū 2ᵃ.ṗmā repudiatam habebit post
cōuersionē.ꝛ si repudiata illa cōtraxerit cū aliquo nō pote
rit vir fornicationē obijcere.secus si alr fuerit fornicata:de
diuor.gaudem⁹. Ideo Inno.supradicit ꝙ in his casib⁹ sol-
uunt᷑ vincula matrimonij quo ad fidelē.vt si fidelis d̄relin-
quatur ab infideli.28.q.1.si infidelis:s3 nō soluunt᷑ quo ad
infidelē q relinqt.28.q.2.c.2.q2 peccat in deū ꝛ in mrī᷑ iō
nō soluit᷑. Ideo dī solui mrī᷑ quo ad fidelē.q2 fidelis potest
statim mrī᷑ ꝯtrahere qn̄ relinquit᷑.sed infidelis nō pōt sine
peccato ꝯ̄here.vbi postq̄3 fidelis ꝯtraxerit cū aliqua lib.6.ꝛ
extra de diuor.quāto. ¶ S3 querit᷑. Si iudeus fm ritū suū
vxorē repudiauerit.ꝛ postea ad fidē venerit. Nunqd ea vi-
uēte pōt aliā ducere. ¶ R̄ndet nō.nisi illa post ꝯuersionē
voluerit habitare cū eo.vel si velit cohabitare.sed nō sine
blasphemia dei:vel vt ipm ꝑtrahat ad mortale. S3 si illa
secuta fuerit maritū ad fidē cōuersuz ꝛ illa fuerit ꝯuersa an-
teq̄3 ille ducat aliā.tunc vir cogit᷑ eā recipere nisi velit reli-
gionē intrare.ꝛ nō pōt ei obijcere fornicationē ꝑ eo ꝙ nu-
psit alij post repudium vbi fuisset als fornicata(ar.extra
de diuor.gaudemus)q2 ex hoc vī ꝙ ꝯtumelia creatoris nō
soluit mrī᷑ ipso iure.nisi qn̄ ꝯtrahit cū alia.q2 si blasphem⁹
ꝯuertetur ad fidē anq̄3 fidelis ꝯtraxisset cū alia cogit᷑ recipe
re eā. ¶ 7° de violētia. Joā.an. Uis ex natura sua h3 matri
moniū dirimere.cū enī3 ꝯ̄hatur ex solo ꝯsensu ꝛ vbi est vis
non est ꝯsensus.de spon.cū locis.igit᷑ nec mrī᷑. Eadē est rō
in furioso q ꝯsentire nō pōt dum furore laborat.ꝛ ideo nec
mrī᷑ ꝯ̄here infra.c.dilectus.hinc est ꝙ pena nō iteruenit in
sponsalib⁹ q2 debēt esse libera infra.c.gēma. Inde est ꝙ se-
cure ꝛ honeste morā d3 de cuius matrimonio querit᷑ in ṗal
legata decretali.cū locū. Distingue aūt inter vim ꝛ vim in-
fra.c.de muliere.ꝛ de baptismo maiores. Si enim talis fue-
rit violētia vel metus q̄ posset cadere in cōstantē virū siue
fuerit maior siue minor ex parte ei⁹ cui infertur mrī᷑ nō est
de sponsa.ipu. De istis enim 2.c.ex lr̄is 2.c.veniēs.2.ꝛ si cul-
pa sua inciderit in metū istū vt ibi. Et hoc verū est nisi po-
stea cōsenserit tacite vel expresse de spon.ad illud. Qđ ꝛ in
ṗdicta decretali de illis. Et si ꝯsenserit semel tm̄ in carnalez
copulā est mrī᷑:qui mrī᷑ accusare possunt.c.insup. Si autē
talis fuerit vis vel met⁹.q nō caderet in constantē viru3.est
verū matrimoniū de spon.ꝯsultantiū.ꝛ ꝓbatur hoc de eo q
duxit in matrimoniū.c.1. ¶ S3 si mlier alleget se vi nō eē *Dubium.*
oppressa3.ꝛ carnalr cognitā ꝛ inuite. Nūquid est ei creden-
dū. ¶ R̄ndet Hosti.nō facilr est ei credendū nisi ei ligate
fuerint man⁹.ꝛ pedes. Unī cū qdā iudex dū mulier q̄dā cō-
quereret᷑ se eē oppssa3 ꝯdēnauit oppssorē i.10.lib. Et postea
ꝯdēnato dixit ꝙ auferret sibi pecunia3.ꝛ ille neq̄q̄3 potuit
auferre pecuniā muliere se d̄fendēte. Ex q̄ iudex ṗsupsit ꝙ
nūq̄3 potuit ab illo iuste cognosci. Hec Hosti.de spō.impu.
¶ 8° de ordine. Ubi nota ꝙ hanc qōnē determinat Boni.
libro.6.ti.de no.c.1.dicēs ꝙ mrī᷑ ꝯ̄tuz post susceptionē sa-
cri ordis aut post ṗfessionē expssa3 vł tacitā factā alicui d̄
religionib⁹ approbatis est dirimēdū:ꝛ cle.§.ti.de ꝯsan.ꝛ af.
excōicat eos q ꝯ̄hunt post ordinū sacro℞ susceptionē aut
regularē ṗfessionē. ¶ 9° de ligamine. Ligamen enim est si
quis cōtrahat cū aliqua per v̄ba de ṗsenti.q2 nō pōt cū alia
cōtrahere.l3 si ante copulā intret religionē stabit.de spon.
duorū ꝑ totū. ¶ Sed pone. Uir est absens in peregrinatio *Dubium.*
ne vel captiuitate diuturna. Nunqd mulier sic est ligata ꝙ
nō pōt contrahere. ¶ R̄ndetur ꝙ quantūcūq3 diu fuerit
expectet donec certū recipiat nūtiū de morte viri.ex̄ d̄ spō.
in ṗsentia:ꝛ si ꝯtraxit ꝛ dubitat de morte probabilr.reddat
debitū sed nō exigat. Extra de secūdis nuptijs.dn̄s. No.fm
R̄.certificari d3 de morte viri ꝑ iuramētū ei⁹ sub quo mili
tauit vel sociorū eius q mortē nouerūt eius:imo si publica
fama coadiuuet sufficit vni⁹ iuramētū fm Hug. Immo suf
ficit sola fama sine teste si ex alijs ṗsumptionibus verisimi
le est ipsum mortuum.vt si valde diu defecit vel si senex vł
egrotans recessit.vel si recepit lr̄as eorū cuz q̄bus militauit
Hoc Hug.ꝛ Gofre.ꝛ si verisilr ṗsumitur de morte mulier
cum sponte redeat ad virū suuz statim qn̄ reuertet᷑.30.q.2.
cū per bellica. ¶ 10° de publica honestate. Joan.an. Publi-
ca honestatis iustitia dirimit matrimoniū:de despō.impu.
lr̄as.2.c.accessit.c.duo pueri:ꝛ qui filij sunt legitimi referen-
te. Ista aūt honestas est ꝙ sponsa3 ēt de futuro aliqs de cō-

sanguineitate sponse nõ accipiat in vxorẽ ⁊ ecõuerso: vt de despõ. ipu. duo pueri. ¶ Et insurgit publica honestas ẽt ex sponsalib⁹ que sunt nulla. pu. ꝯtractis intra ꝯsanguineos in ter. e. ad audiẽtiã. Et hoc est verũ. dũmodo nõ sũt nulla spõ salia rõne defect⁹ ꝯsensus: puta iter minores septẽnio. ⁊ fuit pura. e. c. i. li. 6. Et dirimit hec honestas mrĩm sequẽs nõ aũt ꝑcedẽs. vt ibi. Hodie remota est publica honestas q̃ hẽbat olim ꝙ soboles suscepta ex scdis nuptijs nõ copularet̃ co gnatis ꝑoris viri. infra de ꝯsan. ⁊ affi. nõ dz. Ex qbus spon. ⁊ qualr̃ ꝯbit̃ publica honestas habes li. vi. de spõ. ⁊ de despõ. ipu. 6. li. de hoc pulchre supra. q. de spõ. ¶ 11°. de affinitate vbi circa hoc hr̃ infra. q. de affinitate. ¶ Sz nũqd publica honestas ipedit ꝙ sponsus licite non põt cõtrahere cũ alia de tota affinitate ⁊ ꝯsanguineitate ei⁹. Dic ꝙ nulla ð despõ. ipuberũ. ca. ꝯtinebat in fi. Et sic dĩ. Si puella infra nubiles annos alicui despõsata fuerit eã ducere in vxorẽ. nec fas est eidẽ sponso de ꝯsanguineitate spõse sibi aliã copulare. Idẽ dicit glossa. e. ti. accessit in fi. ¶ 12° de ipotẽ. coeundi. Ubi fm Joã. an. scire debes ꝙ frigiditas ꝑpetua vel arctatio in muliere ꝑueniens matrimoniũ. illud dirimit. si ꝓbari põt de frigi. ⁊ malef. c. 22. ⁊. 3. ⁊. c. fraternitatis. tñ põt tales adin uicẽ remanere. q̃nis nõ vt vir ⁊ vxor. tñ vt fr̃ ⁊ soror. e. ti. c. 4. ⁊. 5. et si alia vera signa frigiditatis nõ appeãt cohabitẽt simul ꝑ trienniũ. ⁊ tũc dirimut. si cũ ꝓpria manu ꝓpinquo rũ iurauerit se simul opa data nõ posse coire. separi debent. ⁊ q nõ erit frigidus licite ꝯtrahat: sz qui dicebat̃ frigidus. si cũ alia post coierit restaurabunt̃ ꝑoris coniugia. e. ti. i. ⁊. ca. laudabilẽ. ¶ Idẽ in maleficiato q̃ ad cohabitationẽ ⁊ iura mentũ. e. ti. c. fi. ¶ Sed in hoc differt qz eo modo soluto ma trimonio vterqz maleficiat⁹ ꝯtrahit qz põt esse ꝑpetuũ ma leficiũ cũ vna ⁊ nõ cũ alia. 33. q. i. nõ ꝑ sortiarias. De frigi. ⁊ malefi. c. penul. ⁊. 5. Et nota. ꝙ si ꝓpter coarctationẽ mulie ris separet̃ matrimoniũ. ⁊ postea absqz graui periculo red datur apta. tunc reddatur viro cum appareat ecclesiaz de ceptam restaurabilẽ de frigi. ⁊ malefi. c. fraternitas.

¶ Distinctio. XXXV. ¶ Questio. I.

¶ Hoc etiã notãdũ est ꝙ dominus ꝯcedat vxo rem dimitti causa fornicationis viro/eadẽ licẽ tia non tollitur feminis ⁊c̃.

Circa dis. 35. querit̃ de his que ipediũt mrĩm ꝯhendã sz nõ dirimũt ꝯctũ.

Hic duo. ¶ Primo que crimina im pediunt a iure. ¶ 2° que i pedire possunt ex licito iure.

Primus art. Que sint crimina q̃ i pediũt mrĩm a iur̃. Ubi di co ꝙ ea que ipediunt ꝯtrahendũ rõne criminis ꝑsone sunt talia ꝙ pena iponitur criminosis talib⁹. ꝙ nũq̃ debẽt ꝯhe re ẽt mortuis vxoribus. De eo q cogno. ꝯsan. vxo. c. trãsmis se ⁊ per totũ nisi dispensatiue. 33. q. 2. in adolescẽtia. Scdm Hosti. tit. de matrimonijs. §. qualr̃: crimina que ipediũt ma trimoniũ ⁊ nõ dirimũt. his versibus ꝯtinent̃. ¶ Incestus/ raptor/ ⁊ sponte/ mors mulieris. Susceptus ꝓprie sobolis. mors ꝑsbyteralis. Uel si peniteat solẽniter. aut monialem Acciperet. ꝓhiberet hoc cõiugiũ sociandũ. ¶ Incest⁹. Ut si quis cognoscat sciẽter ꝯsanguineã suã vel affinẽ. ¶ Ra ptor. Ut si qs rapuit vxorẽ alterius. secus si puellam vel alis solutã sponte. ¶ Mors mulieris. vt si qs iterficiat vxorẽ suã. nisi forte sit iuuenis ⁊ ipsi⁹ icõtinẽtia timeat̃. ¶ Susce ptus ꝓprie sobolis. Ut si qs insinuãdo mrĩ⁹ ꝓpriũ filiũ de fonte suscepit. vt sic possit ꝯiuge debito ꝑuari. ¶ Mors ꝑs byteralis. Ut si qs ꝑsbyterũ iterfecit. ¶ Uel si peniteat ⁊ hoc solẽniter. Aut monialẽ accipiat eã in vxorẽ. Allegatio nes vide ibi in Hos. Et ꝙ hic dĩ habes extra de pe. ⁊ re. c. i. in glo. ¶ De h qd dĩ de icestu ꝙ dirimit ꝯhẽdum nõ diri mit ꝯctũ. Nota ꝙ Hosti. dicit (de ꝯsan. ⁊ affi. in ꝑn°) ꝙ icest⁹ cõmittit̃ in ꝯsanguineis ꝓprijs: vel in ꝯsanguineis vxoris cognite: ⁊ de eo q cognouit ꝯsanguineã in ꝑn°. dic. Si cog scat̃ ꝯsanguinea vxoris cõmittit̃ icestus: non tñ ꝓp h mrĩm ꝑcedẽs dissoluit̃. Et eodẽ. c. trãsmisse: ⁊. c. discretionẽ. ⁊. c. ior danc. Sz si cognoscit̃ ꝯsanguinea spõse de futuro sponsalia dissoluuntur. eodẽ veniẽs. i. ⁊. 2. c. fraternitati. ⁊. c. sup eo. Et sic pz q̃lr̃ verificat̃ ꝙ ꝯhẽdũ ipedit. sz nõ dirimit ꝯctũ. Nec dz q icestũ cõmisit postq̃ ꝯtrꝑit debitũ exigere. sz solũ red dere ibi de eo q cog. c. trãsmisse ⁊. c. tue. ¶ Que aũt ipediãt ex accñti. sũt multa. ¶ Qñqz. n. mrĩm ꝯhẽdũ ipedire accidit ꝓp tp̃s feriarũ. Qñqz ꝓp iterdictũ ecclesie. In tpe feriaꝝ ꝯ hi põt sponsalia ⁊ mrĩm qz solo ꝯsensu fit traductio vxoris. Nuptiarũ solẽnitas ⁊ carnalis copula ꝓhibent̃ ex̃ de ma trimonio ꝯcto ꝯtra iterdictũ ecclesie ꝑ totũ ⁊. 30. q. 3. nõ ops ⁊ in trib⁹ casib⁹ sequẽtib⁹. ¶ Itẽ. Tp̃s illud feriarũ taxatũ est ab aduẽtu dñi vsqz ad octauã epiphanie: ⁊ a septuagesi ma vsqz ad octauã pasche ⁊ trib⁹ septimanis añ festũ beati Jo. ba. 33. q. 3. nõ ops a septuagesima. De istis tñ trib⁹ septi manis diuerse fuerũt quorũdam opiniones qñ inciperent. sed determinatũ est hodie ꝙ incipiunt tribus diebus ante ascensionẽ ⁊ ꝓducuntur vsqz ad octauaz penthecostẽ. sicut legit̃ extra de serys capellanus. ¶ Sequit̃ de iterdictione ecclesie. s. qñ quis ꝓhibetur cõtrahere cũ alia quia forte di citur consanguinea vel affinis eius vel sponsa alterius vel ꝓpter aliqd aliud. Tunc illi quorũ matrimoniũ interdicit̃ non debẽt cõtrahere. sed si cõtrahũt nisi aliud tunc i perpe tuũ ipediat. possunt simul ꝑmanere ⁊ nõ sũt separãdi nisi ad tẽpus vt agant penitentiã. qz mandatũ ecclesie cõtẽpse runt. sicut expresse legit̃ extra de ma. cõtract. cõtra iura ⁊ ꝑ totum si alia inueniantur dicta ꝙ que taliter cõiunctos de bent esse separandos exponenda est litera. ꝙ ad tẽpus sunt separãdi: vt dictum est: ⁊ dicte tres decretales expresse hoc dicunt. Quandoqz per famam. Nam aliqui volunt cõtra here ⁊ fama est ꝙ sunt consanguinei. Iudex debet prohi bere ne contrahant. vel cogat eos ꝙ contra huiusmodi famam exhibeant iuramenta propinquorũ extra de spõ sa. capitulo in tua.

Feriarum tempus.

Secundus arti. Que sunt ipedientia mrĩm ex licito iure. Ubi dico ꝙ quedã sz nõ ipediant ꝯhendum necessario. põt tñ ipedire. vt si post sponsalia ẽt iuramẽto firmata alter fornicet̃. aut fiat leprosus: aut para lyticus: aut nasũ amittat: aut oculos: aut aliqd turpis eueni ret. De iure iu. quẽadmodũ: ⁊ de cõiu. lepro. ca. vi. ¶ Nota in glo. quẽadmodũ. ex qbus causis soluit̃ iuramẽtum. Glo. ibi tenet ꝙ si sponsa fuerit vi oppressa. nõ tenet̃ sponsus eã recipere. 27. q. 2. raptor. ¶ Ad hoc Gui. ibi Hug. ibi nõ est sponsus cõpellẽdus vi corruptã recipere ne ipediat̃ ad or dines ꝓmoueri si voluerit: ⁊ ꝓp hoc credit ꝙ nõ est cõpellẽ dus si post sponsalia sciuit ipsaz ꝑus fuisse corruptã. ¶ Itẽ. quedã põt ipedire. ne peius accidat. ẽt iuramẽto ꝑcedẽte. Ut si sponsa de futuro oĩno renuit contrahere põt solui de sponsalibus reqsiuit. Uerũtñ fm Hug. ⁊ Gui. ar. q. 2. raptor cogi dz ꝑ admonitionẽ ⁊ cõminationẽ ⁊ forte ꝑ excõicatio nẽ: sed si oĩno renuit absoluendus est. vt. c. reqsiuit. ⁊ in glo. ¶ Itẽ. Quedã põt ipedire redditionẽ debiti. vt fornicatio sequẽs mrĩm. Naz ꝓp fornicationẽ spũalem vel carnalẽ hñ separat̃ matrimoniũ. Qd verũ est quo ad thorũ. remanent tñ cõiuges separati: de diuor. ca. 2. ¶ Joã. an. dicit ꝓp aliqd aũt crimen nec vir vxorẽ. nec vxor virũ possunt dimittere. vt ibi. Et notat. ꝙ adulteriũ notoriũ obstat petẽti restitutio nez. ⁊ si vterqz adulteratus est fit cõpensatio. de diuortijs si gnasti. etiã si post separationẽ propter adulterium alterius factam alter fornicetur. c. ti. ex literis.

¶ Distinctio.

¶ Distinctio.XXXVI. Questio.I.

¶ Nūc de ↄditiōe videam⁹ an valeat ↄiugiū di-uidē:ad qđ dicim⁹:qꝛ nō negaꝛ ingenuus posse nu-bere seruo/ſʒ ſi nescit eē ſuilis ↄditionis libere pōt dimitti cuʒ seruitus ei⁹ fuerit dephensa ꝛc.

Circa distinc.36.queriꝛ.Utrū inter ser-uos teneat mrīm ↄtractum inuitis dn̄is. Dic tria.¶ Primo videndū est de questi-to.¶ 2° dato ꝙ sic.Qualr seruus se habebit in casu vbi vxoꝛ petit sibi debitū:ꝛ dn̄s pe-tit qñqʒ vtriusqʒ debiti redditiones nō cō-patiunꝛ se.¶ 3° qualr se habebit alter cōiu-gū ad alterū vbi agiꝛ inter eos ad diuoꝛtiū:qꝛ alter fuit de-ceptus ↄhens cū seruo credens se cōtrahere cum libero.

Primus articulus. An serui inuitis dn̄is ↄhere pn̄t mrīm.Ubi dico ꝙ seruus ſm leges nō pōt ↄhere mrīm. Unū lex.stipulationes seruoꝛuʒ ꝛ cōtuberniam vocat nō nuptias.c.de incestis.ꝛ ignorantib⁹.ꝛ discipuloꝛuʒ cū cancell.Sʒ ſm canones.inuitis dn̄is pn̄t ↄhere.Et est ra-tio.Qꝛ ſʒ aplm cbꝰs oēs liberauit:ita ꝙ in cbꝰo Jesu nō est seruus nec liber.Gal.3.glo.ibi in fide cbꝰi:ꝛ cultu suscipien-dis nō est distictio.de cōiu.seruo.c.1.ꝛ in autentica de mo-nachis.§.1.colla.1.oēs eniʒ in cbꝰo eandē mercedē accipie-mus.seruus aūt cū liberis mercedē nō accipit:qꝛ qcqd acq-rit dn̄o acqrit.ḡ quo ad cbꝰū sacra oēs subsūt sibi.Ex hac de-cretali.c.1.notat Hosti.ibi:qꝛ malefaciunt qui non pmittunt alios ↄhere cuʒ sua licētia spāli.aut viduas nisi se rediment.

Dubium.

¶ Sed tunc est dubiū quare seruus nō pōt ordinari inuito dn̄o.cū ordo sit sacrm̄.¶ Rn̄det Hosti.ibi sup.ca.1.ꝙ oēs sūt liberi in sacr̄is suscipiendis quatenus instituunꝛ in fauo-reʒ suscipiētis.ſʒ in susceptione alioꝛū ab ordine solus atten-diꝛ fauoꝛ ꝛ salus suscipiētis.nec fit alteri preiudiciū:qꝛ susci-pientis als non subtrahunꝛ a debito dn̄oꝛ.vt pʒ.in bapꝰᵐᵒ ꝛ eucharꝰ ꝛ alijs.sacrʒ ordis nō istituiꝛ solū i fauoꝛē suscipiētis. ſʒ in exercitiū ꝛ misteriū in tēplo dei l obsequiū offōꝛ ei cō-missoꝛ vel cōmittēdoꝛ.vt pʒ di.23.a.ca.epꝰs vsqʒ ad.ca.pꝰca. q̄re alia rō est ð ordie ꝛ alijs.¶ Cōtra h̄ diceꝛ. Qꝛ eadē rō-

Instantia

ne seru⁹ nō pōt faceꝛ pn̄iaʒ:qꝛ pp̄ h̄ amitrit dn̄s seruitiū suū: qꝛ faciēdo pn̄ias subtrahunꝛ a seruitijs dn̄oꝛ.sic in minister-rijs suoꝛ ordinū:ꝛ maxie in magnis:vt cū excōicati:opʒ adi-re sedē aplicā vt.de sen.ex.relatuʒ.¶ Rn̄det Host.de ↄiu.

Rn̄sio.

ser.c.1.ꝙ seruo obligato ad oīa ꝛ nō ad certa seruitia ꝙ ma-gna pn̄ia nō est iniūgēda pn̄ia:nec el'yne faciēde cū pꝓo ca-reat:nec ieiunioꝛ.neqʒ vigiliaꝛ.nec alteri⁹ maceratiōis:nec

Penia ser uorum.

alia p q̄ dn̄o suo ad operādū inutilis redderet:qꝛ nō dʒ dn̄s ꝑuari iure suo sine culpa sua.Hosti.dicit in no.supra de ↄiū. ca.2.ꝙ igiꝛ.Qđ pn̄ia itelligiꝛ bono mō.vt.l.ꝙ vadat ad ec-clesiaʒ.qñ bono modo poterit vt talia leuia iniungantꝛ cōsi-derata q̄litate criminis:ꝛ ꝑsone vel oīones q̄s pōt facere ēt laborādo ꝛ p viā eūdo.lʒ ar.ff.de opibus liber.l.antepenul. Pōt aūt ei iniungi p pn̄ia laboꝛ quē sustinet dn̄o seruiēdo: ꝛ ꝙ ei bona fide seruiat nec aliqd subtrahat ei ꝛ pn̄ia ꝛ pa-tientia seruitutis. ¶ Sʒ adhuc nō soluiꝛ dubitatio.Qꝛ ſm hoc nō deēnt mittēdi ad sedē aplicā serui excōicati nec alijs q̄uib⁹ penitētijs canonū puniēdi:ꝛ sic ꝑheꝛ eis audacia deli

Instantia

quēdi in grauissimis crimib⁹.¶ Propter qđ alr est dōʒ de seruitute ꝛ pn̄ia.Nā de⁹ q est vlīs dn̄s.statuit seruitutē iter

Rn̄sio.

hoīes.Ge.19.dicēs.Puer chanaan seruus erit fratrib⁹ suis. Nec tūc de⁹ sibi soli reseruauit seruitiū/ſʒ ipartit⁹ est dn̄is:ꝛ nō eis tenenꝛ ad seruitiū.De hoc pulchre.di.25.c.6.dic.Sʒ de⁹ p statutum sibi soli reseruauit p pn̄iaʒ peccata vlcisci in psal.l.Tibi soli peccaui:ꝛ post.Dn̄s vltionū dn̄s psal.93.ꝛc. ꝛ tō sine dn̄oꝛ iniuria oīb⁹ penis canonicis puniunꝛ serui: sicut ꝛ liberi sine licētia dn̄oꝛ.Sec⁹ aūt est de ordinatione. nā semꝑ dn̄is tenenꝛ ad seruitia ꝛ nō deo soli.in euange.lio Reddite q̄ sūt ce.ce.ꝛ q̄ sunt dei deo.Mat.22. Et aplꝰs.serui subditi estote dn̄is vestris.ad ephe.6.ꝛc.

Secundus articulus.Quid faciēdū.si vxoꝛ serui pe-tat debitū ꝛ dn̄s seruitiū.Ubi dicunt q̄-dā ꝙ qñ vxoꝛ petit debitū ꝛ dn̄s seruitiuʒ.si siꝛ petunt non pōt vir reddere.qꝛ obediēdū est dn̄o:qꝛ seruus dn̄o obliga-tur:ꝛ sic obligatus transiuit ad vxorē:ꝛ hoc innuit lr̄a prece-dens de cōmuni ser.cap.1.nō minus ꝛc.Qđ intelligunt nisi forsitan periculū fornicationis imineat in vxorē vel preiu-diciū magnū ei faceret:qꝛ tunc potius est deo:ꝛ ꝑcepto apli obediendū.2.q.3.ꝙ restitit.Qꝛ si periculum mortis imineat dn̄o suis superuenientib⁹ capitalibus inimicis dimittat vxo-rē iportunā ꝛ subueniat dn̄o ar.ff.ad sill.se.ↄsul.si qs in grāuʒ. §.si cū oēs. Hanc opi.seqꝛ Hosti.in sum.ti.de cōiu.ser.post pn̄ᵐ in casu nisi seruus ↄtrahit inuito dn̄o. ¶ Et addit ibi. Alij distinguunt.Utrū seruus sciente dn̄o ↄtraxerit:ꝛ tunc teneꝛ reddere vxori debitū.Uel eo ignorante:ꝛ tūc est dn̄o obediendū nisi adulteriū iminear ar.54.di.si seruus sciēte.

Dubium.

¶ Quid si dn̄s vult vendere seruū in longinquā regioneʒ. Dicūt qdā ꝙ pōt ꝛ vxoꝛ teneꝛ eū seq sicut ꝛ virū leprosuʒ. Sic dicit ſm Hosti.Aut seruus ↄhit cū libera.ꝛ sic dn̄s pōt seruū vendere in regionē longinquam ꝛ vxoꝛ q̄ sciuit ipedi mentū teneꝛ eū seq.sed extra de seruis nō ordi.c.1.aut seru⁹ ↄhit cū ancilla.Aut igiꝛ sunt serui diuersoꝛ dn̄oꝛ de diuer-sis ꝓuincijs:ꝛ sic vn⁹ eoꝛ cogeꝛ vendere seruū ꝛ ancillā re-linquere.ſʒ si nō est q emat tūc vxoꝛ sequeꝛ virū hic Jo.19. q.1.c.vl.Aut de eadē ꝓuincia.ꝛ tūc dn̄s nō pōt vēdere seruū in regionē longinquā ꝙ si dn̄s vult retinere ancillaʒ ꝙ pōt facere ꝛ emptoꝛ vellet secū seruū ducere.diuoꝛtiū fieret.ar. 4.cōsequētia.Aut sūt serui eiusdē dn̄i tūc ambos vēdat vl ambos retineat.hec Hosti.e.c.1.¶ Sʒ qcqd distinguāt ca-noniste h̄ vi regulꝛ seruādū.Qꝛ si vir seruus vendaꝛ ad re-motaut ēt si seruus vel liber peregrinaꝛ longe de ordina-tione ecclīe:ꝛ petat ꝙ vxoꝛ sua sequaꝛ eū.ꝑ satisfaciat dn̄o ol mō poti.put de cōiu.ser.ca.dignū.p toto vel p tpe.Qꝛ si nullo mō sit posē sequaꝛ vxoꝛ suū virū:qꝛ lex seruitutis que est vltrix nāe pp̄ culpā.Ge.19.nō est a deo itroducta in pre-iudiciū legis diuine ꝛ nāe.Sed adherere vxori ꝛ hꝰ.Ge.2. ꝛ di.1.c.ius nāle.Jgiꝛ vbi seruitus nō pōt seruari:sequatur vxoꝛ.¶ Jtē.cuius est legē condere eius est ꝛ interpretari ꝛ ei⁹ interꝑtationi est standū.Sʒ Mat.6.ꝛ.19.cbꝰs interꝑtaꝛ ꝛ adherebit vxori sue ꝛ quos de⁹ ↄiungit hō nō separ.nisi in solo casu fornicationis.Jgiꝛ si seruitus nō possit seruari se-quaꝛ vxoꝛ nisi vir ei⁹ fornicationē fecerit.¶ Nec obstat ꝙ sic ꝑuabiꝛ dn̄s oīno seruitio su o.qꝛ cū venerit ad locū remo tū ibi manēdo ꝓuideat sibi.ꝛ p vxore sua quā duxit faciat recōpensationē dn̄o p debito sibi suitio q̄tū pōt ſʒ bonaʒ fortunā sibi cōtingentē ꝛ mittat:vel in testamēto relinquat pauperib⁹ noīe dn̄i.vt ipleaꝛ illud.Ro.13.Reddite oībus debita cui tributū.tributum cui vectigal.vectigal ꝛc.

Tertius articulus.Quid agendū si vir aut vxoꝛ petat diuoꝛtiū ex deceptione.Ubi dicit.God.in sū. in fi.ꝙ si alter agit ↄ alterū super hoc ꝙ ↄxit cū eo ignoran-do ꝙ erat seru⁹/ꝙ actoꝛ debitū nec dʒ exigere nec reddere:

Opio pᵃ.

qꝛ si reddat maritali affectōe ꝑiudicat sibi.qꝛ h̄ iducit mrīm de cōiu.ser.ꝑponit.si fornicaria peccat moꝛtalr/ꝛ si ecclīa exercet eū patiēter toleret.Jdē tʒ cāſ. ¶ Alij dicūt ꝙ pen-dēte lite reddē dʒ:ſʒ nō exigere ꝛ h̄ si du ᵐ sit sibi.vtrū vere

Opio 2ᵃ.

vel false obyciaꝛ seruit⁹.de scbis nup.c.dn̄s.¶ Alij dicūt ꝙ exigere dʒ ꝛ reddere q̄tūcūqʒ sit cert⁹.qꝛ excōicabiꝛ pp̄ du

Opio 3ᵃ.

biū euētū iudicij.Et est rō sua:qꝛ nusq̄ inueniꝛ ꝙ poti⁹ dʒ ex cōicationē sustinere vbi si nō redderet ↄmitteret pctm̄ moꝛ tale:de snia ex.ingsi.Sʒ ꝛ si sit cert⁹ qđ sit seru⁹ ꝛ reddat ꝛ exigat ad mandatū ecclesie cui teneꝛ obedire lite pendente

nõ peccat mortalr.q2 nõ est cõmunis.ex. ¶ Hanc oplonē am-plectit̃ Host.in sum. Sz in lectura sup.c.ppofuit de conuer. 2ᵐ distinguit.q̄ si scrupulosā 2sciaz hz de seruitute pōt exi-gere ꝛ reddere nec sit sibi ꝑuilegiū:q2 adhuc cert⁹ nõ fuit.c. ppofuit ꝛ.c.ad nostraz. Sz stāte 2scia scrupulosa quo affe-ctu dz exigere ꝛ reddere. Rñdet in sum.ꝛ in lec.ca.ppofuit. q̄ affectione maritali putatiua:q2 sic cognoscit eā tanq̄ ser-uā vel liberā nec tanq̄ vxorē verā.ꝛ sic nõ preiudicat̃ sibi. sed cognoscit eā tanq̄ illā q̄ est.q.sibi in possessionē liberta-tis ꝛ mr̃imony.cū clausula donec.s.quousq3 euēt⁹ iudicij de clarabit:q2 pendente lite talis est hñda:nec de h̄ dz hře tur-batā 2sciaz q̄si sine peccato nõ posset cognosci:q2 q̄diu du-bitat pōt sine peccato cognosci. De scōs nuptijs:ꝛ de sen.ex. ingsi.ꝛ.c.ppofuit.locū hz q̄ 3bit mr̃ᵐ.si post iudiciū cogno scat.si aūt nõ, nõ. Sile si p mandatū ecc̃ie cog̃scit adulterā. lite pēdēte nõ recipiat eā sibi. Host.addit. Si 3o certus est aut pbabilr ꝛ crederet discrete q̄ eēt seruit⁹ nõ dz cog̃sci.sz potı⁹ sniaz excōicatiōis sustinere q̄ p carnale cōmertiū pec

Dubium.

catū mortale ppetrari.c.ingsi. ¶ Sz tūc surgit.q.isolubilis. Pone q̄ ipse existat cert⁹ de seruitute.veruntñ pendet lis. Tūc pp litē pendētē excōicabit̃.si nõ soluat. Uel ꝑiudicat̃ si soluat ad mandatū ecc̃ie. Q2 eo facto iudicat̃ cõsensisse ꝛ mr̃ᵐ cõsumasse. Uel si soluat nõ cõsentiēdo peccat mortalr

Rñsio

fornicādo.ꝛ sic lex hec est defectuosa. ¶ Dic q̄ si eū opz in-cidere in aliqd istoꝝ nõ est ex defectu legis.sz ex ipotētia.s. q̄ eccl̃ia nõ pōt iudicare de occultis:ꝛ iō manifest⁹ 3cr⁹ opz eā tueri quousq3 p litis pcessuz 2stet de veritate. ¶ Et dicūt aliq q̄ nõ sibi nocet excōicatio quo ad deum.imo nulla est pp manifestū errorē 3 nām sacri.q2 error manifestus est in foro dei. Excōicat̃.n.de facto.q2 vult 3here cum illo quē scit esse seruū. Sed inuitū cogi ad 3hendū est 3 nām mr̃imony. De sponsalibus.regsiuit:ꝛ sic error. De errore qñ excusat ab excōmunicatione di.18.q.vi.arti.3.

¶ Distinctio.XXXVII. Questio.I.

¶ Sunt igit̃ qdā ordines in quibus nullatenus pōt 3bi 2iugiū/ꝛ si intercesserit copula fit diuor tiū/vt sacerdotiū/diaconat⁹/ꝛ subdiaconat⁹ ꝛc.

Circa distinctionē.37.querit̃. Utrū ma trimoniū cõsumatū ipediat ingres-sum religionis. Dic tria. ¶ Primo videndū est.ad quos status ꝛ qualr post mr̃ᵐ 2sūma tū licitū est transire. ¶ 2° qñ post pfessionez opz ad vxorē redire. ¶ 3° qño pfessionez vi-ri opz vxorem expectare.

Primus articulus. Quibus liceat post mr̃ᵐ ad reli-gionez transire. Ubi dico q̄ ad epatū est li-citū transire post cõsūmatū.sed tūc opz vxorē religionē in-trare:ꝛ p⁹us pfiteri cõtinentiā:ꝛ habitū religionis assumere. De cōuer.cō.u.c.sane Host.ibi dicit.q̄ pfessio pcedēs.spāle est in vxore epi pp excellentiā dignitatis:ꝛ opz vxorē pfite ri siue sit iuuencula siue vetula:q2 text⁹ indistincte loquit̃.ꝛ Host.addit rōnes.si.n.vxor in seculo remaneret/forsitan ni mis frequētaret epz plurib⁹ stipata mulierib⁹.ꝛ p multis in-tercederet 3 iustitiā ex leuitate muliebri. Et instaret q̄ parē tes suos ditaret.ꝛ alia mala 2tingere ide possent. ¶ Itē post cõsūmatū pōt 2iugat⁹ trāsire ad sacros ordies.de 2uer.2iu.

Instantia

ca.cōiugat⁹.ꝛ tūc nõ est necesse vxorē intrare.si sit vetula ꝛ nõ suspecta.sz sufficit q̄ in seculo votū 2tinētie emittat f̃m Ber.ꝛ Jo.ibi.sed si sit iuuencula opz religionem intrare f̃m Hod.ꝛ Host.in sum.ꝛ Ber.in glo. ¶ Sed q̄ hic dī.q̄ si dz absolui eps a mr̃° q̄ opz vxorē 2tinētiā pfiteri. Ber. Alan⁹. ꝛ Host.intelligunt pfiteri 2tinētiā.ꝛ castitatez:ꝛ si sit senex vxor ꝛ sine suspitiōe.pōt remanere i seculo.si iuuencula.opz intrare religionē. ¶ Itē post 2sūmatū pōt cōiugatus tran-sire ad religionē de 2sensu vxoris. Si.n.vxore ignorāte aut

Instantia

3dicente intret/vxori restituet̃,nisi vxor post ingressuz vir. fornicata fuerit.ibi de cōuer.cō.iu.ca.cōstitutus:ꝛ.c.veniens vel nisi fornicata fuerit añ eius ingressuz:ferat̃ tñ snia diuor tij. De hoc Hostiē.de 2uer.cōiu.in sum.añ finē. Nota cōtra adulterā.q̄ si vir ēt in seculo existēs noluerit sibi recōcilia-ri eā.dz eps puidere vt in religiōe collocet̃ ad ppetuā pniaz ibi peragendā.vt ibi.c.gaudem⁹.ꝛ hoc intelligas f̃m Hosti. qñ mulier est de adulterio cōdemnata vel publice dep̃hē-sa. Et ēt in hoc casu si vir moriat̃ antq̄ sibi eā recōciliat ton-deat̃ mulier.ꝛ habitū recipiat monachalē. Hec Host.ibi cū allegationib⁹ suis. Et addit ibi q̄ infra bienniū ipsaz pōt re cōciliare.si snia lata nõ fuerit quo ad thoꝝ:ꝛ in hoc casu mulier monasteriū intrans nõ pfitet̃ citra bienniū.ne ma-rito volēti eā recōciliare preiudiciū fiat. Si aūt snia lata sit ꝛ marit⁹ ei⁹ sepi⁹ monitus eā recōciliari noluerit nõ audiet̃. volēs eaz recōciliare.post pfessionē. ¶ Sed pone q̄ vxor que nõ cōmisit adulteriū dederit viro licētiā intrandi reli-gionē qd faciendū est de vxore. ¶ Dic si vetula est/ꝛ sine su-spitione/pōt remanere in seculo cū filijs ꝛ filiab⁹ ibi ad apo stolicā.auctē epi.si aūt iuuenis fuerit ꝛ suspecta coget̃ transi re ad religionē.vt ibi in fi.ꝛ.c.significauit. Hec Hosti. ¶ Sed

Dubium.

nunqd talis mulier pp licentiā datā coget̃ fieri monacha ꝛ pfiteri.aut solū in religione honeste viuere. ¶ Rñdet Hos. ibi super.c.pmū.q̄ si iuuenis est coget̃ pfiteri.vbi 3o vet⁹ est.sufficit q̄ ambo veniant corā episcopo.ꝛ q̄ det̃ licentia volenti transire ad religionē auctē epi.sene manente in secu lo.ꝛ ppetuā 2tinētiā vouente. Et addit. Et hoc intelligas tā cū vxore illius qui monachat̃ q̄ illi⁹ q ordinat̃. Nā vtraq3 istarū vxorū intelligit̃ vouere.dando licentiā.ꝛ ex pfessio-ne viri vel ordinis assumptione votū vxoris solēnizatur.vt nec viuente viro possit 3here nec eo defuncto teneat 3ctum ꝛ ipse 2cordat iura 3ria. ¶ Sed cōiter tenent doctores hec vera esse.si in dādo licētiā mulier nõ fuerit dolo decepta vł iuris ignara.nec ab alijs ius audiuit:q2 si ignorauit ꝑiudi-ciū iuū aut dcepta fuerit nõ dz de facto suo cogi. Licz.n.mu lieri/ꝛ minori/ꝛ militi/agricultori/siue simplici:ꝛ rerū forēsiū in experto.qñq3 iura ignorare. Hanc cōem opi.habes ibi.c. veniens.recitatam in Hosti.

Secundus articulus. Qñ post 2uersionez ꝛ pfessio-nē opz ad vxorē redire. ¶ Dic q̄ si mu-lier credens virū mortuū religionē intrauerit.si vir redeat sibi restituet̃.ibi.ca.1. ¶ Sed nūqd post morē vxoris talr pfessus coget̃ ad religionē redire:ꝛ nūqd si nõ redierit.sed mr̃ᵐ 3xerit tenet mr̃ᵐ. ¶ Ad pᵐ rñdet̃ ibi q̄ monendus est nõ cogendus. Et p hoc rñdet̃ ad 2ᵐ q̄ mr̃ᵐ tenuit. Et h̄ tenet Hod.ꝛ Host.in sum.q2 viuente vxore nõ consentiente nõ potuit solēnizari mr̃ᵐ:sz lz vxor nõ cõsensit p tpe q̄ vir intrauit religionē:tñ cū vir pfessus fuit.vī nečiuz ad religio nē redire ipsa mortua. Q2 per.c.placet.catenus vir se obli-gauit quatenus se obligare potuit:sz lz nõ erat in ptāte eius transferre se ad religionē nec in ea pfiteri.dum vxor vixit. Erat tñ in eius ptātez vouere ꝛ pfiteri vt sic valeret vxore mortua.q2 totū tps vite sue erat in eius ptāte/saltem vxore mortua. Igit̃ ipsa mortua tenuit pfessio:nec per 2ñs potuit cōtrahere post cū alia. ¶ Itez de spōsalib⁹.li.6.lz sponsalia que ab initio pp defectū cõsensus nulla fuerunt p lapsuz tē-poris minime cōualescūt:tñ per consensum legitimū seque-tē firmant̃. Ergo lz hic viuēte vxore:ꝛ nõ cõsentiēte nõ va-luit professio viri:tamen per consensum que in ipsa profes-sione sequebatur:ꝛ pro perpetuo futuro sequēte pro ipso fu-turo perpetuo debet valere. Ideo exponit Berna.in glo.ca. placet in fine.q̄ ideo nõ fuit cogendus ad religionem.quia nõ fecerat vir pfessionē vt.c.ex parte.in fi. ¶ Sz textus.ca.

Instantia

placet.dicit expsse q̄ fuit pfessus:nõ tñ cogendus.§.2sult⁹.

Dic igit cū textu. q fuit pfessus de facto sz nō de iure. respiciēdo ad tps pteritū in quo vixit vxor: 7 iō hac cōsideratione ad pteritū est mouēdus. Fuit tn̄ de iure pfessus q̄tum ad tps sequēs mortē vxoris 7 tenuit quo ad se. Quia vt di hic i ca. placet. Uotū pus factū nō desijt obligare. qz tūc venit ad talē a quo potuit hīe efficax pn̄m obligādi. 7 tn̄ fuit pfessus 7 de iure 7 de facto respiciendo ad totū tps post mortē vxoris. Sequit ēt q mrīm post 3ctū nō fuit verū. 6. de voto. c. 1.

Tertius articulus. Quid si maritus itret religionē añ carnis copulaz. Di q pōt statim 3bere vxor. Hosti. de cōuer. cōiu. in sum. in fi. dicit. q nō qz añ pfessionē nō soluit vinculū mrīmoniale. Si. n. vxor tenet expectare maritū peregrinantē p annos 7 tēpora maiori/ vxor icognita tenet expectare tps pfessionis cū hoc votū vincat pn̄. De voto. c. scripture. Si tn̄ sponsus añ carnalē copulā recipiat sacros ordines vel cōsecratus sit in epm: vel curam aut bñficiū suscepit: 7 ordinat in subdiaconū fuerit. vxor statim pōt 3bere. qz in susceptione ordis sacri sicut 7 cōfirmatōis epi. solēnizat votū castitatis fm Hod. Hosti. 7 alios. ¶ Sed hec op. est reprobata p Jo. 22. ca. ātique cōcertationis. Quare supra. di. 29. q. 1. arti. 2. nunqd sponsalia de pn̄ti pn̄t solui. ¶ Quid de marito spūali puta si rector ecclesie intrauerit religionē. Nunqd sponsalia spiritualis. s. ecclia tenet expectare. ¶ Dic fm Hosti. ibi q si intrauerit sine licētia epi vel saltē nō petijt. repeti pōt. vi. l. de renun. admonet. Et addit. si licentiā petit. ecclesia tenet eū expectare p annū: nec pōt repeti nisi appareat oino ipsuz vitā voluisse mutare 7 reddit9 est seruandū p idoneū vicariū cui cōpetens assignet portio reseruato residuo successori. De clerico nō residente cū adhuc. ¶ Sed nō credo Hosti. in his q̄ dicit de licētia epi pro ingressu religionis: qz allegationes sue in pmo casu 7 in 2° casu loquunt de his q temerarie relinquunt bñficia sua 7 negligūt eis officiare: vt pz ibi. 7 tales publica lege debent puniri. Lex enim pp transgressores posita est ad Galatas. 3. 19. q. 2. c. due. Nō aūt loquunt 3eos q spū dei ad religionē cōuertunt: qz hi lege spūssancti que lex vocat puata. ducunt: 7 qui spū dei ducunt non sunt sub lege. Ad Gala. 5. Quia vbi spūs ibi libertas. 2. ad Cor. 3. Hanc decisionē habes. 19. q. 2. c. due sunt leges. Aug. ibi reddit rōnē q̄re trāseūtes a seculo ad religionē nō tenent petere licentiaz. Qz vbi psumit temeritas tenet religiosus licentiā petere. qz pōt esse tentatio sathane. qui qnqz se transfigurat in angelū lucis. 2. ad Corin. 11. de regularib9. c. licet. sed in transitu a seculo ad religionē nō presumit temeritas. Sed certum est de pfectione fm illud. Si vis pfectus esse. va. 7 ven. oia que ha. 7 veni se. me. Mat. 19. ¶ Hanc rōnē tangit glo. 7 Gui. 19. q. 2. ca. due. vide glossam quia bene arguit cōtra 7 soluit.

¶ Distinctio. XXXVIII. Questio. I.

¶ Nunc de voto inspiciamus/ votū est testificatio quedam pmissionis spontanee que Deo/ 7 de his que dei sūt pprie fieri debet 7c.

Circa distinctionē. 38. querit in quo gradu 3sanguinitatis licet 3here/ aut alr dirimet mrīm 3ctum. Hic videnda sunt quatuor. ¶ Primo. Quid sit 3sanguinitas 7 linee eius: 7 quot sunt. ¶ 2°. Quid sit gradus cōsanguinitatis. 7 in q̄ gradu pōt mrīm 3hi. ¶ 3°. Quare ecclia statuit. q 3hētes distent p gradus cōsanguinitatis. ¶ 4°. An papa possit dispensare in gradibus 3sanguinitatis.

Primus articulus. De cōsanguinitate. 7 lineis eius. Et pmo. Quid sit 3sanguinitas. Ubi rn̄det Host. ti. e. cōsanguinitas est vinculū psonaz ab eodē stipite descendētiū vel ascendentiū carnali ppagatione cōtractuz. Et addit. Stipitē dico illā psonā a qua alij duxerūt originē sicut Adam fuit stipes Caym. 7 filioz q ab eis pcesserunt. Quid aūt sit linea personaruz 3sanguinitatis. Rn̄det. linea cōsanguinitatis est linea psonarū 3sanguinitate 3iunctaruz diuersos gradus 3tinens 7 numeros distinguens. Quot 2o sunt linee. Rn̄det tres. s. ascendentiū. 7 descendētiū: 7 collateralū. Ascendētiū. s. illorū a qb9 is de cui9 3sanguinitate q̄rit originē duxit. sic pr 7 mater. auus auia. p auus pauia. abau9 abauia. Linea 2o descendētiū 3tinet in se illos a qb9 descendit is de cui9 3sanguinitate q̄rit descendēdo. Utputa. filius filia/ nepos neptis/ pnepos pneptis/ abnepos abneptis. Est aūt linea trāsuersalū seu collateralū q̄ 3tinet in se illos q hīs nobis ex latere veniūt a qb9 nō duxim9 originē. nec ipsi a nobis verūtn̄ ab eodē sanguie ppagamus. Ut frater/ soror/ filij duoz fratrū/ q fres patruelēs dnr: seu filij duaz sororū q dnr 3sanguinei 7 eorū filij. 7 filij filiorū: 7 hoc siue equalr dscēdāt siue iequalr vt pātrus/ amita/ auunculus/ matertera/ 7 ceteri supiores ex trāsuerso. hec oia pbant. 35. q. 5. c. 1. q̄du. ¶ Notabis tn̄ q linee iste 7 gradus alr in iure ciuili cōputant 7 alr in iure canonico. qz iura ciuilia cōputant gradus sz successionē hereditatis. canonica 3iūctione mortaliū successionū annumerāt. Hec pbant. 35. q. 5. ca. ad sedē. Et notat Hosti. q due descēdētes vnā faciūt trāsuersalē. vt in h exēplo. Filij duoz fratrū attinēt sibi i linea trāsuersali. 7 tn̄ qlz eoz descēdit recta linea ab aliq̄ eoz cōi. Un̄ qlz est i recta linea alia ab alia: 7 sic sūt in duab9 lineis recte descēdētib9. 7 vna trāsuersali: 7 sic de oib9 alijs intelligendū est tam remotioribus q̄ propinquis.

Secundus articulus. Quid sit q̄dus 3sanguinitatis 7 in q̄ q̄du pōt 3hi. Et p. Quid sit q̄dus. Ubi dico q gradus est hitudo distātiū psonaz q̄ cogscitur quota agnitiōis vel cognatiōis distātia. q̄ due psone inter se dint. Quo aūt ad 3ctū ipsi9 mrīmonij. qd dirimi nō possit. Rn̄det magr. 4. sen. di. 40. c. 1. Qz 3sanguinei 7 affines in 7° q̄du vel ifra copulari nō debēt. Sz h dicit fz q̄dā canones antiq̄s. 35. q. 3. c. pgeniē. 7 ifra p mlta capla. 7 si fecerint separent de h. 35. q. 5. c. ad sedē 7 p q̄du. Sz Inno. 3. vidēs dispendiū sequēs ex illis antiqs iurib9 reuocauit ea. statuēdo q phibitio 3hēdi mrīm ifra 7m q̄dū cessaret. 7 4m q̄dū de cetero nō excederet. De 3san. 7 af. c. nō dz. Ubi di. Prohibitio q̄qz 3iugalis copule 4m 3san. vel affi. q̄dū nō excedat de cetero qm in vlteriorib9 q̄dib9 iā nō pōt absqz g̃ui dispēdio hō phibitio gnalr obseruari. ¶ Sz nūqd q est in 5° pōt 3hē cuz illa q est in 4° tn̄. Rn̄det q sic. Ita q qn̄cūqz vn9 3hētiuz sit in 5° q̄du 3here pōt cū alio si sit in 2° vel in 3° vel q̄cūqz alio q̄du. Ibi. c. de 3san. 7 affi. c. vlt. 7 in glo. Sz sp dz cōputari a q̄du remotiori fm doctores: 7 Jo. an. Et addit Hosti. §. si vero. Qz si ifra hos q̄dus. s. q̄tuor hodie inueniant 3iūcti. separabūt nulla obstāte diuturnitate tpis. qz tāto g̃uiora sūt pctā q̄to diuti9 ifelicē detinēt aiaz alligatā. de 3san. 7 affi. in ca. nō dz i fi. 7 h itelligas vsqz dū 3sanguinitas recordat. Et pbari pōt vt. 35. q. 3. 7 pgeniē: 7 p totū. 7 ifra. c. ex lrīs. Item dic q nec obstat alia 3suetudo ibi. q sūt hīs. ¶ Sed ibi in glo. arguit q 3suetudo obstat. Qz ibi de cogn. spi. c. 1. 7 c. sup eo. vi. q 3suetudo ne scandalū gnet sit seruāda. ¶ Rn̄det ibi: q 3suetudo qnqz pp scādalū psonas legitimas ad 3hēdū facit illegitimas: 7 sic loquunt ille decretales. Sz 3suetudo q̄tūcūqz lōga nō pōt psonas illegitimas ad 3hēdū facere legitimas put ibi itelligit. Nulla. n. cōsuetudo posset facere mrīmonia iter cōsanguineos licita. Immo q̄to plus sit cēnt tāto g̃ui9 peccāt. ifra. c. nō dz. s. eo bn̄ vt. cap. super eo. ¶ Excipiuntur tamen vt dicitur a phibitione contrahēdi infra quartum gradum infideles. quia si in infidelitate sua infra hos gradus cōtraxerint. 7 si postea 3uertant tales nō separant. Ibi de ifidelib9. Et est rō decretalis. Quia iter fi-

deles est mrī͂. Qđ ꝓbat. Qꝛ cbŕs requisitus a iudeis: si licet vxorez ex q̄cūq; cā dimittere rńdit. Quos deus ꝯiunxit hō nō separet. Math.18. per hoc innuens mrī͂ esse inter eos. ¶ Itē antiquo tēpore anglorū epo cōcessit Greg. anglicos ꝯhere in 3° ꝛ 4° gradu ne bonū qđ acceperant, metuendo austeriora, desererent. Sed postq̄ erāt in fide solidati redu cebant̄ ad statutū vlis ecclesie. Hoc habes ꝙ in linea ascen denti vi ꝯsanguinitas extendi in infinitū. Unī fm quosdā si Adā hodie viueret nō posset aliā ducere. ¶ Alij nō faciunt vim. sed dicūt indistincte. ꝙ vltra 7ᵐ gradū nō inuenit̄ con sanguinitas. vt pz. 35. q. 5. ad sedem. Ad hoc vide God. titulo de ꝯsanguinitate. ver. fi. ꝛ Ray. an̄ finē. Hosti. t3 ꝯtrā. Et rñ det cū dicūt. ꝙ vltra 7ᵐ gradū nō inuenit̄ ꝯsanguineas. i. de facili nō pńt inueniri seu ꝓbari ꝓpter breuē vitā hoīuz. sed si posset ꝓbari bene dirimeret̄ mrī͂: ꝛ sic nec deficit ius / s3 ꝓbatio iuris. ꝛ ꝓbat intentū suū isra. §. Sed nunqd in 5°. Et est rō sua. Quia filiꝰ seu filia ꝛ stipes sunt vna caro. ꝛ eadem rōne si ifinitū. in eadē linea recta ascendēte ꝛ descēdēte. Unī fm quosdā inter ipsos nullus gradus reperit̄. hec Hosti. §. vsq; ad quorū in lineis collateralibꝰ. que incipiūt. Inter fra trē: ꝛ sororē. A later̄ linee iste ascēdētiū. ꝛ descendētiū a stipi te. nō hńt locū vsq; ad 5ᵐ gradū. vt supra hic.

Tertius articulus. Quare statuit ecclesia. ꝙ ꝯhentes debent distare remotis gradibus ꝯsanguini tatis. ¶ Rńdet̄. Ut facilius ꝛ gnāliꝰ ꝑceptū charitatis in ter hoīes ipleat̄. Cōsanguinei eniz nāli amore sunt cōiuncti. Probat. n. phs. 8. ethi. ca. 12. ꝙ ois amicitia in cōicatione cō sistit sicut in cā. Et hoc est qđ dicit. ꝙ ois cōicans aliquꝰ ami citie cā est: ꝛ ꝙ f3 diūas cōicationū sunt diūe amicitiarꝫ. S3 cōsanguinitas est q̄dā nālis cōicatio in sanguine. Pz igit̄ ꝙ ꝯsanguinei nāli amore sunt cōiuncti. S3 si ꝯtrahat̄ mrī͂ in remotis gradibꝰ. tunc tota multitudo ꝯtrahi pōt ad cōsan guinitatē. Expedit igit̄ ꝓp gnālitatē charitatū ꝙ mrī͂ in re motis gradibꝰ cōtrahat̄. Hec est rō Augustini vbi dicit. Jō dn̄s voluit oēs hoīes ab vno descendere. vt eo vehementius cōmendaret̄ hoī ipsius societatis vinculū: q2 corpe: ꝛ nō tm̄ inter se nāe silitudine: ꝛ ēt cognatiōis effectu hoīes viuerent̄. ¶ Hec rō meliꝰ pertractat̄. 15. de. ci. ca. 16. vbi ꝓbat religio nē nuptiarū cū cōsanguineis esse rōnabilē. Nam rectissima rō castitatis reqrit ꝙ inter hoīes sit honesta societas. ꝛ talis ꝙ diuersarꝫ necessitudinū vinculis nectant̄. s3 si singule mu lieres remotarū cognationū spargant̄ in singulos viros alia rū cognationū. diligētius in vita sociali. ꝛ vinculis diuersarꝫ necessitudinū plures ꝛ plurimi cōiungant̄. igit̄ ꝛc. ¶ Cōfir mat Aug. hoc eē faciēdū experimēto. Nā huiꝰ multiplicatio nē. s. diuersarꝫ cognationū ꝓp multiplicationē humani gnīs. ēt iter ipsos deorūq; cultores sic obseruari cernimꝰ. Ad hu manū. n. sensuz vel alliciēdū vel offendēdū mos valet plm. Igit̄ hic mos est imitādus. ¶ Cōfirmat̄. Si eniz est impiū q̄ātitatē possidendi transgredi limitē agrorū q̄to est ma gis iniquius libidie ꝯcubēdi subuertere limitē morꝫ. ¶ Itē experti sumus in cōnubijs ꝯsobrinarū ēt tēporibus vestris. ꝓp gradū ꝓpinqtatis fraterno gradui ꝓximū. Qꝛ fiebat cō tra ꝯsuetū morē: ꝛ ꝯ legē diuinā. ꝙ hō cōnubia horrebantur. ¶ Itē dicit Greg. ꝛ ponit̄. 35. q. 5. ad sedē ca. Experiētia docuit ex tali cōnubio sobolem non posse sic crescere. forte dicet̄.

Instantia ¶ Igit̄ in cōnubijs: ꝛ ꝓpagantibꝰ d3 a p̄mo stipite excedi seu ꝓcedi in filiū. vt plus ꝛ plus semꝑ crescat castitas recti

Rńsio tudinū subuentio. ¶ Rńdet ꝙ nō. Naz antiqs patribꝰ fuit mos in cōtrariū. nā eorū mos fuit ꝓpinqtatē nondū nimis remote positā. rursus matrimoniali vinculo colligare ꝛ quo dāmō reuocare fugientē. Et ideo iura antiqua q̄ ꝓhibebant cōtrahi matrimonia citra. 7ᵐ gradū. 35. q. 3. progenie3. reuo cata sunt vsq; ad. 5. ꝛ 4. de ꝯsan. ꝛ affi. nō d3. Et est humane verecūdie quodā nāle atq; laudabile vt cui ge d3 cā ꝓping tatis reuerendū honorē. ab ea ꝯtineat. ¶ Dicet̄. Igit̄ fm h

Instantia male dispensatū est de cōtractu in 4° gradu. Immo meliꝰ statuerunt antiqua iura in. 7. q2 tunc gnālius se extendebat ꝯsanguinitas in eis. Igit̄ nāliter d3 eē cā amoris. ¶ Ad p̄ᵐ

Ad p̄mā instantiā dōm ꝙ tēpore cōtractus in. 7. gradu decrescēte bonitate ho minū ꝓp diuturnitatē tēporis quasi euanuit castitas. que ex cōsanguinitate creuerat. in p̄mo ꝛ scđo semꝑ seruabat̄ etiaz. Ideo antiquitus in lege diuina ꝯsanguiei ꝓhibebant̄ ꝯhere in gradu p̄mo ꝛ scđo. leuitici. 18. vbi di. Ad ꝓximā sanguis sui nō accedet ois hō. Rōnabilr ergo quasi ad mediū redu cēdo statutum est ꝙ in. 5. ꝯtrahi pōt. Et ꝙ cōsanguinitas in matrimonijs ꝓhibenda erat. cām ponit Grego. 35. q. 5. ad se dem. ꝛ c. quedā lex. Quia experientia rerū docuit ex tali coniu gio sobolē nō posse succrescere. ¶ Ad 2ᵐ dōz ꝙ nālis amor

Ad secūdā instantiā q nō est vitio corruptus est nālis virtus. 8. ethic. ca. 1. ꝛ per ꝯñs in oī gente. disponēs de cōgruo ad charitatē supernālē. oēs eniz leges tam diuina q̄ catholica in nāli lege cōsistūt. di. 9. ca. vl. ¶ Ad id aūt qđ dr̄ ꝙ nālr ꝛc. Dico ꝙ amor Bru torū nō est rōne donabilis: ideo nō est argu. de amore ꝯsan guinitatis in eis. Et nihilominus q̄dā aialia lege nālis cogni tionis sue. abhorrent copulare se ꝓpinquis ꝯsanguineis suis. Qđ pz per illud qđ narrat phs. 8. de aialibꝰ. de camelo q cū saltasset suꝑ matrē suā coopertā postq̄ cognouit eā eē matrē suā iterfecit igemiarē. i. illū q hoc fieri igemianit. Narrat. n. de equo ibidē q cū saltasset suꝑ matrē suaz recognouit eam postq̄ discoopta fuit: fugit. ꝛ piecit se de alto ꝛ mortuus est.

Quartus articulus. An papa pōt dispensare in gradi bus cōsanguinitatis. ¶ Rńdet̄ ꝙ nō q̄tū ad gradus diuina lege ꝓhibitos. de restu. spo. c. literas. §. por ro. Prohibet̄ aūt in lege cōiunctio pŕis cū filia. ꝛ filij cū ma tre. Leuitici. 18. Hoc quo ad p̄ᵐ gradū cōputando stipitē: ꝛ in illo gradu nō pōt dispēsare. Sic intelligit Ry. illud. Re linquet hō patrē ꝛ matrē. ꝛ adherebit vxo. Et accipit̄ rō ab aplo. p̄me ad Cori. 2. Quia vir est caput mulieris. Sed ꝯtra legez nālis dictaminis est ꝙ filius esset caput matris ēt fm aplm. Uir nō h3 ptātē sui corpis: s3 mulier. p̄me ad Cor. 7. Silr dī cōtra dictamē rōnis ꝙ filia hēt ptātē corpis pŕis.

Instantia Igit̄ rōnabilr lex ꝓhibet vtrūq;. ¶ Cōtra. Loth cognouit vtrāq; filiā suā. ꝛ scriptura nō reprehendit eū. Ge. 19. Ideo subsequēs reprehēdit. q2 ex filijs genitis ꝓcesserant moabi te ꝛ amonite qui fuerunt. pessimi persecutores filiorum dei in penam peccati. Etiā incestus loth ꝯdēnat̄ p Ambrosiuz. ꝛ ponit̄ di. 35. ca. 6. die. vbi subdit̄. Et regeneratrix fuit pessi ma. S3 partus deterior. Qđ exponit̄ in glo. ordiaria. Hug. ꝛ Gui. Quia ebrietas q̄ generauit incestuz fuit pessima. s3 in

Dubium cestus fuit deterior. ¶ Sed nūqd papa posset dispensare in scđo gradu. Dī ꝙ nō: q2 ꝓhibitio in scđo gradu fundat̄ suꝑ

Instantia lege ꝙ ꝑcepit deus Leuitici. 8. vt pz in lr̄a. ¶ Cōtra. Abraā habuit sarram filiā fratris sui loth. Gen̄. 12. ¶ Rńdet̄ ꝙ in lege ꝓhibet̄ scđs gradus in linea descendēti nō in collatera li: sarra fuit in linea collaterali. ꝛ ibi ecclesia dispensat. vt in glo. de ꝯsanguinitate suꝑ c. lr̄as. Uerūm̄ ecclesia pōt dispen sare in scđo gradu cūz paganis ꝯuersis. vt videlz maneat in cōiugio p̄us cōtracto. de diuor. c. gaudemus: q2 cōstitutiones legis nō arctāt nisi subiectos legis. Paganis aūt lex Moysi data nō fuit. Hec in glo. ibi. ꝛ c. lr̄as. ¶ Dices. Sequēdo le gem iudeorꝫ videmur iudaizare qđ nō est faciendū. De pu rificatione post partū. c. 1. Dico ꝙ lex euāgelica ius nāle ad mittit. d. 6. in lege. S3 nālis rō abhorret. ꝙ mulier i p̄ ꝛ scđo gradu ꝯsanguinitatis subijciat̄ viro. vt pz in. c. lr̄as.

¶ Distinctio. XXXIX. Questio. I.

¶ Post hec de dispari cultu videndum est: hec est. n. vna de causis q̄bus ꝑsone illegitime fiunt ad cōtrahendum matrimonium ꝛc.

Circa distĩctionẽ.39.querit̃ de ĩpedimento affinitatis. Dic quattuor.¶ Primo videndũ est. Quid sit affinitas. Et quõ ponitur eius arbor.¶ 2°. Qualr ꝯbat affinitas.¶ 3° Quot sũt gña affinitatis ĩpedientia mrĩm.

Host.op.

Primus articulus. Quid sit affinitas. Et quõ põit eius arbor. Ubi p̃mo de affinitate s̃m Hosti.ti.de affi.§.1. Affinitas est ꝓximitas ꝑsonarũ ex coitu ꝓueniẽs oĩ carẽs parẽtela. Et dicit coitu. Qr tam ꝑ fornicatiõis coitũ q̃ ꝑ legitimũ. ꝯbit̃ affinitas. de affi. capi.1.7.2. caplo discretionem.§.sed nec affinitas.7.c.ex literis.7.c.veniẽs.7.c.tue.7.35.q.3. nec eñ. God. dicit ꝙ ex coitu fornicario nõ seqt̃ affinitas. Sʒ ad ĩpedimẽtũ tãtũdẽ valẽs.s.publice honestatis iustitia. Unñ dicit lex affinitatis est ꝓximitas ex nuptijs veniẽs.ff.de gradib' nõ facile.§.affines.¶ Rñdet Host.ꝙ illud qȯ lex dicit est verũ quo ad hereditates 7 tutelas deferendas:7 nec cogatur testimoniũ dicere ꝯ affinẽ;vt.§.de gradib' iure cõsulo.7 de testib' lege iulia.nõ tñ est verũ quo ad mr̃imonia celebranda. Est verũ tñ ꝙ affinitas nãlis.7 legitima nõ ꝯbit̃ nisi nuptijs mediãtib'. Naturalis tñ 7 illegitima ꝯbit̃ per fornicationẽ.¶ Dices. Si affinitas ꝯbit̃ ex coitu. Igit̃ per locũ a ꝯtrario.si vir nõ cognouerit vxorẽ suã poterunt filij fratris viri.imo ipse frater ꝯbere cũ ea post mortẽ viri.¶ Dic ꝙ non põt ꝑꝑ aliqȯ ĩpedimẽtũ.s.publice honestatis.que nõ solum ĩpedit.ꝙ frater nõ põt ꝯbere cũ vxore fratris.sʒ nec cũ sponsa fratris.nec cum aliqua de fratris ꝯsanguinitate. De spon. ĩpu.ꝯtinebat̃ in fi.7 in cap° ꝓcedẽti.¶ Arbor aũt affinitatis s̃m Hosti.ibi.§.4.sic dʒ scribi. In p̃ma.n.7 supiori cellula. sic scribi dʒ. Frater. In 2° sic. Fratris fili'. In 3° sic. Fratris nepos. In 4° sic. Fratris ꝓnepos.¶ Ex altero ꝟo latere ponit̃ alia linea q̃ silr q̃tuor cellulas ꝯtinet. In p̃ma 7 in supiori cellula sic scribi dʒ. Soror. In 2° sic. Sororis filia. In 3° sic. Sororis neptis. In 4° sic. Sororis ꝓneptis.¶ Horũ autem vxores ꝯtinent̃ in linea illa q̃ est iuxta fratrem.que linea quatuor ẽt hʒ cellulas. In p̃ma sic scribi dʒ. Uxor fratris olim relicta. In 2° sic. Uxor filij fratris. In 3° sic. Uxor neptis fratris. In 4° sic. Uxor ꝓneptis fratris.

Quid sit affinitas.
Host.op.
ꝯ God.
Instantia Rñsio.
Arbor affinitatis.

Secundus articulus. Qualr ꝯbit̃ affinitas. Dõ.vbi p̃us. Est notãdũ.ꝙ affinitas ꝯbit̃ eisdem gradib'.qb' 7 ꝯsanguinitas. Et est cã.qr ꝯiuges sunt vna caro:7 si vna caro fiant quõ põt aliqs eorũ ꝓpinquus viri ꝑtinere nisi ꝑtineat alteri. Hoc minime fieri posse credendũ est. Hec rõ ponit̃.35.q.4.c.fraternitatis.7 de ꝯsangui.c.1.§.eque. Uir.n.dʒ ꝯsanguineis vxoris sue.vt a ꝓprijs abstinere.eo.ti.ca.1. Et intelligas hoc de affinitate que p̃cedit mr̃im; si aũt sequat̃ nõ rumpit mr̃im vel sponsalia de p̃senti. De eo qui cogno.ꝯsan.vxo.ca.1.7.c.discretionẽ.7 cap. tue.7.c.finali. Induci tñ debẽt ꝯiuges tales ad cõtinentiã si fieri põt.7 incestuosus nõ exigit.sed reddit debitũ.c.ti.transmisse. Nec separat̃ mr̃im ad dictũ vni' q dicit precessisse affinitatẽ mr̃im. eo.ti.de illo:nec ad cõfessionẽ ipsorũ cõiugũ.eo.ti.super eo. Judicio tñ aie mouet̃ vt ab illa putatiua vxore se abstineat eo.ti.veniẽs.n. Et ꝯtrahit̃ affinitas ꝑ fornicationẽ vt supra ꝓbatũ est arti.1.7 sequit̃ ex iaʒ dictis. Cõtrahit̃ eniʒ qr vir.7 mulier fiunt vna caro. Sʒ hoc ꝯtingit in fornicatione s̃m illud.1.Cori.6. Qui adheret meretrici cũ ea vnũ corpus efficit̃. Itẽ per sponsalia de spõ.c.sponsaʒ.¶ Et tenẽt doctores ꝙ a maiori ꝯbit̃ ꝑ mr̃im ꝯctũ lʒ nõ ꝯsũmatũ. Uerũtñ nõ cõtrahit̃ ꝑ oẽm carnalẽ coitũ affinitas. Nõ.n.per extraordinariã pollutionẽ q̃ fit extra vasa.35.q.3.extraordiaria.nec etiã si sepius fiat ibi. Et notat glo. Nec obstat illud qȯ dĩ extra ꝺ spõ. Inuenio. Ubi dĩ.ꝙ separandus est a ꝯsobrina puelle quã duxit.7 attentare cognouit.lʒ explere non potuit. Qr illa decretalis loquit̃ de illo q attentauit in nãlib'.7 maritali affectu vt dicit glo.ibidẽ:7 in hoc nõ facit factũ:qr nõ expleuit. sed ꝓpter ꝯsensum.26.q.2.si qs vxorẽ.¶ Itẽ nõ ꝯbit̃ si qs frangit vas mulieris.7 semen in vas i.õ imittit:qr ibi nõ est carnis cõmistio (hic glo.sup.c.extraordinaria) 7 per ꝯtrariũ sequit̃ si aliqs seminat in vas mulieris lʒ non intret vas ꝯbit̃ affinitas:qr fit carnis cõmistio.sicut cõtigit in francia cuidã q ꝯxit cũ quadã tam arcta ꝙ puer.9.annoꝝ nõ potuit intrare q cũ nõ posset eã corrũpere polluit eã in vase debito 7 impregnauit. Que partus tpe incidi oportuit.¶ Itẽ nõ ꝯbit̃ si semen imittit̃:sed ipsa nõ emittit s̃m hoc.7 Inno.de eo qui cognouit.c.fraternitas. Idẽ est si mulier emittit,7 vir nõ.qr deficit vtrobiqʒ carnis cõmistio.¶ Nota.ꝙ lʒ inter ipsos cõiuges ꝯbat̃ affinitas (de ꝯsan.c.1.7.35.q.3.sane) eisdẽ gradibus qb' ꝯbit̃ ꝯsanguinitas (in p̃ncipio hui'.3.ar.) vt videlʒ vir ꝓpter affinitatẽ nõ põt ꝯbere cũ aliqua de ꝯsanguineis vxoris vsqʒ ad.5.gradũ ex altera pte.sic nec ecõuerso.verũ.tñ inter cõsanguineos vxoris.7 viri nõ ꝯbit̃ affinitas impediens mr̃im ꝯctũ in inuicẽ.de ꝯsan.7 affi.ca.ꝙ sunt his. Ubi dĩ. Super eo ꝙ pr̃.7 filius.cũ matre 7 filia.7 duo cognati cũ duab' cognatis auunculis 7 nepos cũ duab' soro.ꝯbũt mr̃imonia talr duxim' rñdendũ. Qr lʒ ꝯsanguinei viri sint affines vxoris.7 oẽs ꝯsanguiei vxoris sint affines viri.iter ꝯsanguieos tñ vxoris 7 viri ex eorũdẽ viri.7 vxoris ꝯiugio nulla prsus affinitas est ꝯcta ꝑꝑ quã iter eos mr̃im d̃beat ĩpediri.

Dubitũ.

Tertius articulus. Quot sunt gña affinitatis ĩpedientia matrimoniũ.¶ Dõm ꝙ tria olim. Sed nũc tñ vnũ vt pʒ ex ꝯcilio later. De ꝯsanguinitate.c.nõ dʒ. Ubi sic dĩ. Cũ ꝓhibitiones de coniugio in scȯo 7 tertio affinitatis gñe minime ꝯbẽdo ꝺ sobole suscepta ex his nuptijs cognationi viri nõ copulãda ꝑoris.7 difficultatẽ frequenter inducant 7 aliqñ periculũ pariãt aiaꝝ cũ cessante ꝓhibitione cesset effect':ꝯstõnes sup ꝺ editas sacri approbatione cõsilij reuocãtes:p̃sẽti ꝯstõne decreuim'.vt sic de cetero ꝯbentes libere copulent̃.¶ Ad huius aũt decretalis itellectum.¶ Prĩo nota.ꝙ hic nõ loqt̃ de gñe nãe.sed attinẽtie frater eniʒ me' 7 ego sum' in eodẽ gñe nãe.sʒ vxor fratris mei nõ est mecũ in eodẽ gñe nãe. Sʒ attinẽtie.i.attinet mihi affinitate.7 hoc est qȯ dicit glo.ꝙ affinitas mutat gen' attinentie.¶ 2° nota vt dicit glo.ꝙ affinitas nõ mutat gradũ.qr in eodẽ gradu ꝯsanguinitatis q̃ mihi attinet frater meus.attinet.7 mihi vxor ei' in gradu affinitatis.¶ 3° notat hic glo.q̃lr accipiant̃ gña affinitatis:7 dicit.ꝙ cũ affinitas ex ꝯsanguinitate nascit̃.ex ꝯsanguinitate ex p̃a carnis cõmistione nascit̃. Primũ gen'. Ut si frater me' ꝯbat cũ berta ipsa est mihi in p̃mo gñe affinitatis. Scȯm gen' causat̃ ex affinitate ex scȯa carnis cõmistione. Ut si mortuo fratre meo berta ꝯbit cũ Petro.tũc Petrus ẽ mihi affinis in 2° gñe. Tertiũ gen' causat̃ ex 3° carnis cõmistione. Ut si mortuo Petro. Joannes ꝯbat cũ berta.tũc Jo.erit mihi affinis in 3° gñe.¶ Ad ꝓpositũ. Diffinit igit̃ ꝯsiliũ.ꝙ 2m 7 3m gen' reuocata sunt.7 solũ affinitas ꝯbit̃ i p̃ gñe. De ꝺ diffuse Host.in sup.a.ti.de affi.§.qualr vsqʒ in finẽ.7 in lectura.c.c.nõ dʒ.¶ Sʒ q̃ pnia debet̃ cognoscẽti sororẽ vxoris post ꝯctũ mr̃im.7 sic de aliqs ꝑsonis vxoris affinitate ꝯiunctis.¶ Distingue. Aut cognouit eã ignorãter putãs eẽ vxorẽ suã.7 iurabit ꝙ ꝺ fecit insciu.7 tũc ab vxore nõ separabit̃. Sʒ reddat 7 exigat debitũ. Illa aũt sine ꝯiugio maneat.34.q.1.multũ. Aut sciẽter.7 tũc non dʒ petere debitũ.nec post mortẽ vxoris dʒ nubere ex̃.de eo.q cogn.ꝯsan.c.1.7.2. Dispensat̃ tñ cũ eo ꝙ possit ꝯbere post mortẽ vxoris sue.si est iuuenis.32.q.2.in adolescentia. Uerũ tñ he pene nõ se extendũt indiffinite ad oẽs affines vxoris.7 eẽ.tñ ex ꝯiugio eorũdẽ iter ꝯsanguineos viri.7 vxoris supple q coniugium precesserunt nulla est affinitas. Unde pater.7 filius possunt ducere matreʒ 7 filiã.7 duo fratres duas sorores:de cogn.quia super his.

Dubium.
Rñsio.

¶ Distinctio.XL. Questio.I

¶ Nunc superest de cognatione aliqd dicere. Est autē cognatio alia carnalis/alia spūalis ꝛc̄.

Circa distinctionē.40.querit̄ de īpedimento cognationis spūalis.

Hic quatuor. ¶ Pꝛio. Quid sit cognatio spūalis. ¶ 2°. Per q̄ sacrā ꝯbit. ¶ 3°. Quō transit in personas ſm singulas spēs. ¶ 4°. Mouenda sunt dubia circa hoc.

Primus arti. Quid est cognatio spūalis. Ubi rn̄det Ray.ti.de cog.spi. Cognatio spūalis est ꝓpinqtas ꝓueniēs ex sacrī actione vel datione.vel ad idē intentione. Ut baptiȥat sacerdos puerū. Tu eū suscipis tenendo: vterqȥ vestrū pater ei⁹ spūalis est.30.q.1.oēs.extra de cogna.spi.ca.vlt. ¶ Spēs cognationis spūalis sunt tres. Una dī cōpaternitas q̄ attendit̄ inter pr̄ez spūalē.ꝛ carnalē. Naȥ vnus cōpater semꝑ est pr̄ spūalis pueri ꝛ alter carnalis. Uñ versus. ¶ Unus erit pr̄ cōpater spūalis. Alter carnalis.nec fallit regula talis. ¶ Alia dī cōpaternitas q̄ attēdit̄ iter euȥ q̄ suscipit̄:ꝛ eū q̄ suscepit.siue masculus siue femina. Tertia dī f̄ r̄nitas q̄ attēdit̄ inter filiū spūalē ꝛ filios suos carnales.

Secundus articulus. Per que sacrā ꝯbunt̄, de spēs. ¶ Rn̄det Ray.3. Host.e.ti.ꝙ per bap^m ꝛ cōfirmationē īpediūt mr̄i^m ꝯhēdū ꝛ dirimūt ꝯctū.ꝛ h̄ hodie determinatū est.g.e.ti.de cogna.spi.c.1. Ibi vide regulā que.ꝛ quot cognatiōes spūales ꝯhunt̄ iter suscipiētes aliquē in bap^mo ꝛ iter susceptos. Ubi dicit̄. Inter baptiȥatū ꝛ euȥ q̄ eū suscipit de bap^mo. Scōo inter eūdē baptiȥatū.ꝛ suscipientis filios. Tertio iter eūdē baptiȥatū ꝛ vxorē suscipiētis añ susceptionē carnalr̄ cognitā ab eodē. Quarto iter suscipiētez patrēqȥ baptiȥati ꝛ matrē ꝯbi in bap^mo cognationē spūalez iure ꝯstat qḋ mr̄i^m ꝯhendū īpedit.ꝛ dirimit post ꝯctū. Et addit ibi.ꝙ sicut ex pte suscipientis ꝑdictis q̄tuoꝛ modis ꝯbit̄ cognatio spūalis īpediēs ꝛ dirimēs mr̄i^m.sic ex pte baptiȥātis eadē sūt cēsenda. Et addit ꝙ eadē sūt cēsenda in ꝯfirmatione ꝛ fontis chꝛismatiōe. ¶ Nūqd iter suscipiētes aliquē de bap^mo ꝯbit̄ cognatio spūalis.sicut iter suscipiētē ꝛ susceptū. Rn̄det Jo.mo.6.de cog.spi.q̄uie.ꝛ dicit ꝙ nō:cū nec h̄ repiat̄ in iure. Quinto ꝯbit̄ cognatio spūalis iter suscipientem.ꝛ parētes suscepti de ꝯfir.spūali. Marcus. De h̄ hic infra. ¶ De cathecismo q̄ ꝓcedit bap^m fuit opīo magr̄i sniaꝝ ꝙ dirimeret ꝯctū. Sȝ determinatū est.e.ti.ꝙ solū īpedit cōtrahēdū.ꝛ.ꝯctū.ꝛ idē diffinit̄.6.c.ꝑ cathecuminuȥ. Et est rō. Cū.n.bap^mus sit ianua sacroꝝ cathecumin⁹ q̄ ꝓcedit īpedire pōt s̄ȝ nō dirimere. ¶ Et notat. Jo.an.ꝙ.20.sūt casus in q̄bus cognatio spūalis īpedit ꝛ dirimit.s. Inter baptiȥatū ꝛ leuantē. ¶ Baptiȥatū ꝛ filios leuātis. ¶ Baptiȥatū ꝛ ꝯiugē leuātis ꝑus cognitā. ¶ Leuantē.ꝛ parētes leuati. ¶ Et ꝯiugem leuātis ꝑus cognitā.ꝛ parētes leuati. ¶ Itē iter baptiȥatuȥ ꝛ baptiȥantē. ¶ Baptiȥatū ꝛ filios baptiȥātis. ¶ Baptiȥatū ꝛ ꝯiugē ꝑus cognitā. ¶ Et cōiugem baptiȥātis ꝑus cognitā ꝛ parētes baptiȥati. ¶ Itē iter ꝯfirmatū ꝛ leuantē. ¶ Cōfirmatū ꝛ filios leuātis. ¶ Cōfirmatū ꝛ ꝯiugē leuātis ꝑus cognitā. ¶ Parētes ꝯfirmati ꝛ ꝯiugē leuātis ꝑus cognitā. ¶ Leuātē.ꝛ parētes ꝯfirmati. ¶ Itē iter ꝯfirmatū ꝛ ꝯfirmātē. ¶ Cōfirmatuȥ.ꝛ filios ꝯfirmāt̄. ¶ Cōfirmatū ꝛ ꝯiugē ꝯfirmātis ꝑus cognitā. ¶ Cōfirmātē ꝛ pentes ꝯfirmati:ꝛ ꝑ pentes sup̄i⁹ dictos pr̄eȥ ꝛ matrē itelligas. Hec ꝓbāt̄.e.ti. Martin⁹.ꝛ.c.vl. Et titulo.7.li.6. ¶ Et scias ꝙ lȝ vnus solus debeat leuare in bap^mo vel in ꝯfirmatiōe:si tn̄ plures leuēt ꝯbit̄ ꝯfirmatio q̄ ad oēs.eo.ti.ca.vlt.li.6. ¶ Sȝ q̄ntū ad sacrū pnīe dicūt qdā. ꝑ ipȝ ꝯbit̄ spūalis cognatio ꝑ illud.30.q.1.ca.oēs. Ubi dicit̄. Oēs quos in pnīa suscipim⁹ ita nr̄i sūt filij spūales.sic suscepti a nobis in bap^mo ꝛ ꝯfirmatiōe. ¶ Nota ſm Joā.ꝛ Ber. in sacrō pnīe ꝯbit̄ tn̄ spūalis cognatio.quo ad sacerdotez ꝛ ꝯfessorē.ꝛ filiā ꝯfessaȥ.s̄ȝ nō q̄ ad filiū sacerdotis:ꝛ ꝯfessam. Uñ fili⁹ sacerdotis ꝯhere pōt cū ꝯfessa pr̄is.s̄ȝ si laic⁹ audiret ꝯfessionē ille nō fieret pater spūalis ꝯfesse. Uñ posset eā ducere:qꝛ h⁹ ꝯfessio nō est ꝓꝑie sacerdotalis.c.9.lȝ antiqtus. ¶ Circa hec multa fuerūt dicta.tn̄ in.6. Bonif.diffinit̄:ꝛ dic̄. ꝙ ex datione alioꝝ sacroꝝ a bap^mo.ꝛ ꝯfirmatione cognatio spūalis nequaq̄ orit̄ q̄ īpediat mr̄i^m vl̄ dissoluat mr̄imonia. de cogna.spi.q̄uia. ¶ Jo.mona. Rō est:qꝛ ista pertineat ad spūalē gnōnē hoīs. Jo.3. Opȝ nos nasci denuo. Sȝ ī gnōne ꝯbit̄ ꝓpinitas/filiatio/ꝛ cognatio/hec nō dī vl̄r de alijs sacrīs. Sic sentit Hosti.de cog.spi.in fi.ꝛ Hu.30.q.e.c.1.

Tertius articulus. Ubi videndū de trāsitu spūalis cognationis in ꝑsonas ſȝ singulas spēs. Et pꝛio rn̄det̄ quo ad cōpaternitatē iter ꝯiuges. Qꝛ cū ꝓpinitas transit ab vno cōiuge in alium postq̄ sūt vna caro effecti. Ut si aliquē eoꝝ de fonte qs leuauerit ambo ꝯiuges cōpatres efficiunt̄ infantis:ꝛ parētib⁹ infantis. Uñ neuter ꝯiugū ꝯhere pōt cū pr̄e vel matre īfantis:de cogn.spi. Martinus. Sȝ si añ copulā carnalē alter leuat.nec compꝓpinitas ꝯbit̄ in alio. Uñ vir.ꝛ mulier cōicant sibi accusationes post carnalē copulā.nō añ.30.q.4.si qs. ¶ 2° rn̄det̄.per Ray.quo ad compaternitatē q̄ attēdit̄ inter suscipiētē.ꝛ susceptū.s.inter pr̄eȥ spūalē ꝛ filiū spūalē. Et dicit.ꝙ nunq̄ pōt eē mr̄i^m inter eos. ꝛ si cōiūgant̄ sunt sepādi.30.q.1.de eo qḋ iterrogastis.35.q.2. si qs cū matre spūali. ¶ 3° rn̄det̄ q̄ ad f̄r̄nitatē. Qꝛ oēs filij ꝛ filie cōpatruȥ tā añ cōꝓpinitatē q̄ȝ post nati.ꝯhere pn̄t mr̄i^m excepta illa ꝑsona mediāte qua.ꝯcta est ꝓpinitas de cog.spi. ca.1. Tn̄ si ꝯsuetudo est in metropo.eccl'ia.vl̄ aliaꝝ circūpositarū iter eos mr̄i^m nō fieri ꝛ mr̄imonialia iaȥ facta separi. tūc ꝓhibet̄ inter eos mr̄i^m fieri.ꝛ mr̄imonia iam facta separi debēt.e.ti.c.1.ꝛ.c.sup eos. Silr̄ si graue scandalū gn̄at̄ de aliquoꝝ ꝯiunctione in 5° gradu. Uel si sit ꝯsuetudo ꝙ separentur separi debēt ſm Ber. Tn̄ ſm Host.ꝯsuetudo nō ꝑiudicat mr̄i° nisi ꝑ papā approbet̄ ꝛ in correctione iuris claudatur.vt hic sup eo.hic Hosti.e.ti.sup eo.ꝛ in supra diffuse.per regulā sup̄⁹. In mr̄i^m duci pōt filia cōis.dūmō nō sit illa ꝑ quā ꝯcta est cōꝓpinitas.25.q.3.ꝛ soror filie spūalis.ꝛ filia spiritualis filie carnalis. Cognatio.n.spūalis descendit a pr̄e in filiū.sed nō ascēdit a filio in pr̄eȥ.hoc Jo.30.q.3.illō. ¶ Pone fili⁹ natus añ cōꝓpinitatē ꝯbit cū filia spūali pr̄is. Nūqd pōt. Dico ꝙ nō. Qꝛ ꝑsona per quā cōꝓpinitas est ꝯcta silr̄ de filijs cōpr̄is siue añ.siue post.copulari nō pōt.de cogna.spi. tua nos.c.sup eo. Ber. ¶ Sȝ nūqd suscipiēs filiū Judee de bap^mo fiat cōpater iudee. Dicūt qdā ꝙ nō. Qꝛ ꝯstōnes ecclesiastice nō stringūt eos q̄ foris sunt. Uñ si postea baptiȥat̄ pōt ꝯhē cū ea.6. ¶ Jo.24.q.1.dic̄. Sȝ credo papā ꝯsulēdū.

Quartus articulus. Ubi mouent̄ dubia. ¶ Pꝛimo. Utrum in baptismo.ꝛ confirmatione possit vnus eē pꝛīnus vel plures. De cō.dis.4.ca.nō plures rn̄det̄. Nō plures ad suscipiendū de bap^mo infantē accedant q̄ȝ vnus siue vir siue mulier. In ꝯfirmatione quoqȝ idipsuȥ fiat. Hoc diffinit̄ in.6.de cogna.spi.ca.vlt. Ubi sic dī. Statuis nō plures q̄ȝ vnus vir vel vna mulier accedere debeant ad suscipiendū de bap^mo infantē iuxta sacroꝝ canonū instituta. si tn̄ plures accesserint.spūalis cognatio inde ꝯbit̄.et matrimonia ꝯhēda īpediēs:ꝛ ēt post ꝯcta dissoluēs. De ꝯfirmatione insup.q̄ntū ad hoc idē iudiciū est habēdū. ¶ Jo.mona.intelligit ꝙ ꝯbit̄ cognatio inter suscipiētē ꝛ susceptū nō inter suscipiētes. ¶ 2°. Utrū ꝯbatur compaternitas.si nō baptiȥatus s̄ȝ baptiȥādū de cō.dis.4. Hoc reprobat̄ caplō in baptiȥante.vbi sic dicit̄. In baptiȥante vel chꝛismate nō pōt aliū suscipere in filiolū ipse q̄ nō est baptiȥat⁹ vel ꝯfirmat⁹ Glossa ibi. ¶ Sed qd si suscipiat. Dicūt qdā ꝙ nō ꝯbit̄ cōpaternitas.secus si baptiȥaret. ¶ 3° vtrū monachi pn̄t esse cōpatres. Rn̄det̄ ꝙ nō.21.q.1.ca.placuit.2° ꝑcipit̄ ꝛ ibi ne

Dubium.

Ex pnīa.

Dubiū.

Du^m p^m

Du^m 2^m

Du^m 3^m

Dub^m 4^m

gs monachus pniam cuicūqʒ tribuat.c.placuit post. ¶ 4°
vtrū vir leuās ppriū filiū de fonte debeat separi ab vxore.
Rñdet ex̄ de cognatione spūali.c.z.φ si vir vel mulier pro
priū filiū de fonte leuauerit.siue ignoranter siue sciēter.non
sūt separandi.nec alter alteri dʒ subtrahē̄ debitū:nisi possint ad
cōtinētiā induci.Qr si factū est ex ignorātia.excusaē ex igno
rantia.supple pbabili fm Ber.si ex malitia ēt nō debēt.qa
fraus nō dʒ eis patrocinari. ¶ Notant qdā.Aut.n.qs leuat
ppriū filiū ignorāter:ꝛ sic pōt reddere ꝛ exigere.Aut scien-
ter ꝛ ex necessitate:puta.in mortis articulo.sic pōt reddere
ꝛ exigere.30.q.1.ad limina.Glo.dicit φ idē eēt si absqʒ neces
sitate ppriū filiū baptiçaret.qr mrī^m pus legitimū factū pp
superueniētē cām infringi nō dʒ. ¶ Sʒ qrit Host.in sum.de
cogna.spi.v̄sus fi.Si aliqs laicus baptiçauit aliquā puellam
tpe necessitatis. Nunqd eā hēre poterit in vxorē.Itē si qs in
minorib° ordib° ɔstitut° ɔbat cū illa quā pprijs manib° ba
ptiçauit nūqd dirimeē mrī^m. ¶ Ad vtrūqʒ casuʒ rñderunt.
Ray.ꝛ caute.φ ipediuerūt ɔbēdū:qr filia sua spūalis est in
vtroqʒ casu.30.q.1.oēs ꝛ.c.de eo qd interrogasti.sed an diri
meret ɔctū dixerūt papā eē ɔsulēdū. Sʒ Host.ɔdicit.Ad h
allegāt aliq illud.6.de cogna.spi.c.nedū.Ubi īdistincte diffi-
niē.φ tā in suscipiētes ꝛ susceptos q̄ʒ baptiçatos ꝛ baptiçā-
tes ɔbiē cognatio spūalis mrī^m ipediēs ꝛ dirimēs.Qr autem
fili° sacerdotis nō pōt ɔbere cuʒ aliq̄ quā pater baptiçauit
habes de cogn.spi.ex literis. ¶ 3° pōt qs leuare ppriū filiū
ex malitia.aut ad insidiādū mrī°.Et sic reddat.sʒ nō exigat.
hec Jo.20.q.1.nos se.Ubi dicit φ exigere possit.Qr nō inue-
niē pbibitū hoc.Et dicit.qr si cōtinere nō pōt tunc de licen-
tia ecclesie exigere pōt.cum etiā possit ɔbere.de eo q cog.cō

Du^m 5^m.

san.vxo.transmissa. ¶ 5° si aliqs non tangit baptiçandū vel
cōfirmandū sed simulat se tangere. Nunqd efficiē patrin°.
Rñdet Guil.φ nonīʒ rñdeat ad istas interrogationes que

Dub^m 6^m

fiūt in baptismo. ¶ 6° nūqd cōpaternitas ɔbiē per pcura-
torē. Rñdet Gui.de cogn.spi.c.nedū.6.vel φ nō.qr actus ad
hoc exigiē.i.sacramenti datio vel ad illud intentio ibi.

¶ Distinctio. XLI. Questio. I.

¶ Nunc de affinitate vidēdū est/de qua Greg.
ait.porro de affinitate quā dicitis parētelā eē q̄
ad virū ex pte vxoris/seu q̄ ex parte viri ad vxo
rē ptinet/manifesta ratio est ꝛc̄.

Circa distinctionē .41.q̄riē.An qs pos-
sit hēre duas cōmatres in vxores.
¶ Hec qō incipit tractari.30.q.4.q spūalē:
ꝛ in illo.ꝛ in duob° sequētib°.ꝛ.c.vi.pbatur
φ licitū est duas cōmatres.vel duos cōpa-
tres.Probaē ēt φ illicitū est.Nā illa adinui
ceʒ sibi ɔdicūt. ¶ Graci.soluit hoc mō.Qr
si vxor mea suscepit filiū Berte de sacro fonte.ꝛ postea vxo
rē meā carnalr cognosco,tūc Berta efficiē mihi commater.
nec vnq̄ʒ eā ducere potero.vt.30.q.3.ca.1.ꝛ.c.vi. Si aūt po-
stea vxoreʒ meā nō cognouero nō efficiē mihi berta cōma-
ter:ꝛ iō mea mortua ipsaʒ bertā in vxorē hēre nō pbibebor
vt.e.c.1.vxoris.Et hoc dicit gl̄a.eo.§.notādū.ꝛ iō Jo.asserit
in hoc casu ipʒ errasse:ꝛ ad hoc ɔcordat Hu.ꝛ glo.ordiaria.
Unī dicit.Jo.sup hac.q.ita est tenendū.Differt.n.vtrū cōpa
ternitas vel cōmaternitas pcedat mrī^m vel sequaē.Si prece
dit.licite pōt qs hēre duas cōmatres. U.g. Maria.ꝛ Berta
facte sūt cōmatres.ꝛ postea Martinus ɔxit cū Maria ꝛ co
gnouit eā:mortua ista Maria poterit ɔbere cum Berta. Et
hec est cā.qr p vnionē carnis sequentē nō trāsiē ad vnioneʒ
spūs pcedētē vt.30.q.4.post vxoris obitum.Si aūt sequaē
cōpaternitas siue cōmaternitas:ꝛ mrī^m pcedat subdistiguē-
tur.Qr si vxor tua suscipit filiū alteri° mulieris illa cui° fili°
suscipiē efficiē tibi cōmater.vxore tua media quā cognoue-
ras:ꝛ iō mortua vxore tua nō poteris eā hēre i vxorē.vt dixi
supra in ɔtio casu.§.pximo.vt obliq̄.Qr si alia mulier filiū
vxoris tue quē de alio viro susceperat tenuerit in bap^mo.ēt
postq̄ʒ cū vxore tua fact° fueras vna caro nihil obstat.nō.n.
fuit tibi cōmaternitas acq̄sita:qm̄ vxor nihil egit acq̄rendo
cōmaternitatē illā.sʒ pot.tn̄ passa est:ꝛ iō mortua vxore tua
talē cōmatrē vxoris tue poteris vxorē hēre. ¶ Idē ē si fili°
tuus ab aliq̄ suscipiaē quē genuisti ex alia muliere:qr nō est
acq̄sita cōpaternitas vxori tue.ꝛ iō te mortuo poterit hēre ta
lē cōpatrē tuū in maritū.Unī in his casib° poterit aliqs hēre
duas cōmatres ꝛ alia duos cōpatres.vt.30.q.4.q̄ spūalēʒ.ꝛ
ca.fi. ¶ Et ideʒ vī sentire Gratianus.e.§.qr in casu isto non
cōicaē passio spūalis sicē in pcedēti actio spūalis. Unī v̄sus.
¶ Que mihi vel cui° mea natū fonte leuauit. Hec mea cō-
mater:fieri mea nō valʒ vxor.Si q̄ me natū nō ex me fōte
leuauit. Hāc post facta mee nō mihi vetaē hēre. Ambos cō-
patres facit actio passio nūq̄ʒ. ¶ Que est huius rō. Rñdeo.

Dubium notabile.

Uir ꝛ vxor p actionē carnalē siue corpalē efficiunē vnum
corp° nō vn° spūs.Cū igiē actio corpalis sit:passio xo men
talis.nō est mirū si actio actionē trahit ꝛ nō passionem fm
Hug.In actiōe.n.corpis acq̄rit φ sit idē cum alio cōiuge.in
passiōe aūt aīa patiē.q̄ nō dī eadē cū aīa cōiugis. ¶ Item.
In actionib° acq̄rit vxor cōpaternitatē p factū pprij corpo
ris.φ est idē cū marito.In passionib° aūt acq̄rit vxor p ta-
ctū nati sui qd ab alio suscipe siue p tactū paterni sui ꝛ q cū
marito nullā hʒ cōicationē.Nō est igiē mirū.si ɔiuges actio
nes tanq̄ʒ pprias sibi cōicant:ꝛ nō passiones tanq̄ʒ extraneas.
hec Host.de his.in glo.ordi.Gui.sup.c.relictā dicit sic.Su-
cessiue pōt qs hēre duas cōmatres vxores in duob° tn̄ casi-
bus.s.si fuerint cōmatres ante matrimoniū vel si filiuʒ mee
vxoris acceperit ex alio viro.aliter nō.Jo.de deo.

¶ Distinctio. XLII. Questio. I.

¶ De parētaliū graduū famosa qōne aliquid lʒ
minus sufficiēter dixim°. Jam de spūali cogna
tione addamus:que ēt psonas ipedit vt nō sint
legitime ad incundas nuptias ꝛc̄.

Circa distōnē.42.queriē de ipedimēto
cognationis legalis.Utrū cogna-
tio legalis ipediat mrī^m.Ubi notanda sunt
qnqʒ.¶ Prio φ fm Host.ti.de cog.lega.φ
de cognatione legali in iure canonico paruʒ
inueniē.Uerūm.32.q.4.ca.itaqʒ.inuenio φ
ipedit mrī^m ꝛ ex̄.e.c.1.de quo in fine dicet.
Quid igiē est cognatio legalis.Dicit fm oēs ibi.φ sʒ ius ci-
uile.Cognatio legalis est act° legitim° p quē q fili° nō est p
filio hī vel p nepote.vel deinceps fm volūtatē adoptantis.
Adoptio aūt fm Host.ibi.Adoptio est legalis actio ad sola
tiū eorū inēta pncipalr q liberos nō hñt. Antiq.n.ɔditores
legū ꝛ alij soliciti fuerūt ne qs sine herede recederet.ne de-
funct° affligereē:ꝛ sic curauerūt vt q filios hēre nō potuerūt
nāles saltē filios hērent legales.¶ 2° notādū fm God.ibi φ
Adoptio legalis duas hʒ spēs.vnā q̄ stat suo noīe.ꝛ dī.Ado-
ptio.ꝛ illa fit iperio magrāt°.Aliā in q̄ nomē adoptiōis mu
taē.ꝛ dī adoptio,arrogatio:ꝛ illa fit aucte pncipis. Et dī ar-
rogatio:qr is q arrogat īterrogaē an velit eū quē arrogat in
sūū filiū eē sibi.ꝛ hic q arrogaē interrogaē an velit fieri tal°
fili° ei°:ꝛ solū arrogaē ille q est sui iuris ꝛ q trāsit in ptātem
arrogātis.q aūt adoptat° est nō trāsit in ptātē adoptātis.sed
hʒ ius succedēdi ab intestato. ¶ 3° notādū qs possit legalr
adoptare:ꝛ arrogare.Ubi dico sʒ Ho.ibi φ ille q est maior
natu pōt adoptare minorē natu.nō ecōtra.Iteʒ hic q filios
nō hʒ ꝛ qui filios hʒ.Item qui adoptat oportet φ sit sui iu-
ris.ꝛ talis qui generare possit naturalr.Igitur frigidus non
adoptabit.Per accidens tn̄ castratus vt spadus q cū gladio

vel spacia adoptare pōt. Silr mulier adoptare nō pōt:sȝ tm̄ masculus:nisi mulieri ꝑ ꝑncipali transcripto ꝯcedat aut de solatio filioꝝ in bello pemptoꝝ vel fidei catholice amissorū. ¶ Arrogare aūt nō pōt q nō hȝ.64.annos nisi cā cognita:qꝛ magis dȝ dare operā creationi filioꝝ ꝓprioꝝ q̃ extraneoꝝ.pōt tn̄ adoptare. ¶ 4° notandū.q possit legalr adoptari. Ubi dico ꝙ glʒ tā masculus q̃ femina.dūmō sit minor natu ipso adoptāte:ꝛ adoptat q pris est ꝛ voluntari⁹ tm̄. ꝑ hēs ꝓ Hod. ꝛ Hosti.ti.de cogna.lega. ¶ Sȝ q̄lr fit adoptio. Rñdet.ꝙ si pater me⁹ corā aliquo magistratu veniēs aliq̃ puellā in fidē suā recipit ꝛ ipsaȝ ꝯfidauit.iudice ꝑ approbāte ꝛ auctē dante.tunc illā dr̄ adoptasse. Sed si in domo perse vel corā vicinis suis facit nō fit adoptio cessante tali solēnitate.nec ḡriat ipedimētū mri°.ff.de adopt.l.z.hec Hosti.c. ca.vlt. ¶ 5° nota ꝙ mrīm̄ preiudicat adopt.ff.de ritu.nup.nō solū.§.sed videam⁹. Ubi dr̄. Si Titius duxerit filiā meā in vxorē.ꝛ postea adoptet tuā:adoptio nō tȝ. Ecōtra ēt adoptio ipedit mrīm̄ ꝓ iura canonica de cog.lega.c.i.vbi dr̄. Si qua ꝑ adoptionē mihi soror eē ceperit q̃diu durat adoptio inter me ꝛ ipsaȝ nuptie cōsistere nō pūt. ¶ Itē ipedit mrīm̄ ꝓm iura ciuilia. Un̄ Inno.c.de cogna.legitima sic dicit. Legalis cognatio supioris ad inferiorē hic semp ꝓhibet.qꝛ etiā collateralis ipedit dūmō durat vt hic.ff.ð ritu nup.ꝑ adop. ¶ Itē filius adoptiuus cū vxore adoptātis:ꝛ adoptās cum vxore filij adoptati (etiā finita adoptione) ꝯhere nō pōt.ff. de ritu nup.adoptiuus:ꝛ hec v̄ba sunt in filio arrogato q in ptāte est adoptantis. ¶ Itē arrogatus nō cōtrahit cū filijs illegitimis arrogantis.cū nō fuit in eius ptāte. Alij tn̄ dicūt idē in arrogato ꝛ adoptato. C.de adop.l.penul.

¶ Distinctio.XLIII. Questio.j.

¶ Postremo de ꝯditione resurrectionis/ꝛ mō resurgentium/necnon ꝛ de iudicij/ꝛ misericordie qualitate breuiter disserēdū est ꝛc̄.

Circa distinctionē.43.querit̄ de bn̄dictione in scd̄is nuptijs. An d̄beat iterari. Dic tria. ¶ Prio q̄ño bn̄dictio in secūdis nuptijs nō dȝ iterari. ¶ 2° que est illa benedictio. ¶ 3° nunquid est suspensus qui benedicit secundas.

Opio Godo.

Primus articulus. Q̄ño bn̄dictio in secūdis nuptijs nō debeat iterari. Ubi pmo sciēdū ꝙ dicit Hod.ꝙ ideo pōt iterari extrema vnctio.quia est bn̄dictio ꝛ oratio.qꝛ sup oēs hoies iterari pōt.i.q.i.manus.qꝛ iteratur manus ipositio q̄ est oratio. Alij dicūt ꝙ indistincte pōt iterari.vbi de hoc est consuetudo. Sic de scd̄is nuptijs quo ad orationē bn̄dictionis.

Reprobatur.

¶ Hosti.ti.de scd̄is nuptijs reprobat vtrūqȝ dicēs ꝙ bn̄dictio sup hoies pt iterari:ꝛ ēt ꝯsuetudo super hoc seruari vbi in iure nō ꝓhibet̄. Sȝ bn̄dictio in secūdis nuptijs ꝓhibet̄.ti.ð scd̄is nuptijs.c.vir vl' mulier.vbi sic dr̄. Uir vel mulier ad bigamiā trāsiens nō dȝ bn̄dici.qꝛ cū alia vice bn̄dicti sint,eorū bn̄dictio iterari nō dȝ. Unde

Rñ° q̃dã

Ber.nō cōcedit indistincte ꝙ bn̄dictio iterat̄. ¶ Sed hāc decretalē exponit Ber.ꝙ bn̄dictio ista iterat̄ cū aliqs ducit virginē ꝓm ꝯsuetudinē locoꝝ.ꝛ hoc si papa sciat talē cōsuetudinē,al's nō licet.qꝛ nō licet iterare sacr̄a quo ad sanctificationē.qð fieret.

Reprobatur.

¶ Hoc reprobat Hosti.vbi supra dicēs. Qꝛ in sacr̄is ꝯsuetudo nō excusat nisi ꝑ papā vel ꝑ ius approbetur de cē.or.c.z. ¶ Alij dicunt ꝙ bigamia viri nō ipedit bn̄

Opio 2°.

dictionē sȝ mulieris tm̄.qꝛ bn̄dictio tm̄ mulieri ꝓstat̄:vt pȝ in oīone.q̄ dat̄ an̄ pax dn̄i.q̄ incipit. Deus q tam excellenti

Reprobatur.

misterio. ¶ Hoc reprobat Hosti.qꝛ vir ꝛ mulier ad paria iudicant̄:de diuor.gaudemus.in fi. Igit̄ si mulieris bigamia ipedit bn̄dictionē ꝛ viri. ¶ Itē. Sanctificat̄ vir infidelis ꝑ mulierē fidelē:ꝛ eꝯ.28.q.i.ca.si q̄s:ꝛ caro benedicta trahit ad se nō bn̄dictā.qꝛ fit vna ꝑ mrīm̄. Igit̄ si bn̄dictio mulieris ipedit ne vir bn̄dicat̄:seq̄t̄ ꝙ ita erit eꝯ. ¶ Itē. Falsū est qð dr̄.ꝙ sola mulier bn̄dicit̄ in pmis nuptijs. Un̄ in.c.vir.dic̄. ꝙ vir vel mulier bn̄dici nō debēt in scd̄is nuptijs:qꝛ alia vice bn̄dicti fuerūt. ¶ Itē. Falsū est qð dicunt ꝙ post bn̄dictionē mulieris in aliqb⁹ locis:vir ꝛ mulier statim sil' bn̄dicunt̄ in oīone q̄ incipit. De⁹ Abraam:vt pȝ intuēti.

Op.m.

¶ Sine preiudicio tn̄ melioris sniē vr̄ mihi dōm ad ꝑncipale articulū. Qꝛ bn̄dictio nō est danda in scd̄is nuptijs. Hoc certū est qn̄ vterqȝ transit ad bigamiā:qꝛ tunc fuerūt ambo bn̄dicti pus. Et ꝓ textū ibi.vir cū alia vice fuerūt bn̄dicti bn̄dictio iterari nō dȝ. Igit̄ ꝛc̄. Et si alter sit virgo nō est bn̄dicendus ꝓm Host.qꝛ caro bn̄dicta trahit ad se nō bn̄dictā. Etiā vr̄ dicēdū ꝙ q vult se fundare sup op. Ber.quā multi amplectūtur.ꝙ ꝓ hoc ad oēm ꝑplexitatē vitandā securū eēt in scd̄is nuptijs nō dare bn̄dictionē super alterū eoꝝ.ēt si esset v̄go. Qꝛ lȝ textus sonet ꝙ in hoc casu posset bn̄dici ꝑsona q̄ non trāsit ad bigamiā si esset virgo:tn̄ ꝓm Ber.in hoc casu ēt requirit̄ ꝯsuetudo loci:ꝛ ꝙ esset nota pape. Nā an̄ dubiū pōt esse cuilȝ si papa nouerit ꝯsuetudinē localē illā:qꝛ lȝ habeat in scrinio pectoris sui oīa iura.tn̄ ꝯsuetudies.ꝛ alia q̄ sunt facti nō.6.de ꝯstitutionib⁹.c.lȝ romanus. Et in dubijs certior via est tenēda. Ideo ad auferendū oē dubiū nō darē bn̄dictionē in hoc casu:maxie cū solū ꝑtineat ad significationē sacr̄i ꝓm theo.ꝛ Ma.sen.li.4.di.62.in fi.ꝛ de bigamia.debitū.ꝙ nō ad subaȝ sacr̄i.qꝛ suba sacr̄i ꝯsistit in mutuo ꝯsensu siaꝝ. Se.z.ꝛ de spon.c.tua nobis. Et si inuiste vel ꝑꝑls inclamarent aliū simplicē sacerdotē ꝙ daret bn̄dictionē in secundis nuptijs qn̄ alter eēt virgo.allegātes ꝙ ꝯsuetudo loci hoc tȝ. Rñdet̄ ꝙ hoc nō obstāte.nescio si hāc ꝯsuetudinem nouit papa:ꝛ iō bn̄dicendo me nō exponā periculo suspensionis que lata vr̄ in.c.capellanū ð scd̄is nuptijs. Ratio aūt quare nō est danda in scd̄is nuptijs est. Qꝛ actus in mri° ꝯsūmato significat vnionē nāe humane i chr̄o cū deitate.ꝛ vnionē chr̄i ꝛ eccl'ie. Sicut eniȝ chr̄s nām humanā cuȝ sanctificatione ꝛ bn̄dictione sibi vniuit eccl'iaȝ vt hoieȝ deo in sanctificationē regn̄aret.sic duos vniuit in carne vna.vt per mrīm̄ ab eo sanctificatū ꝛ bn̄dictū ꝓlē facerēt ad dei famulatū ꝛ cultū. Sed de⁹ semel sibi vniuit nām humanā bn̄dictam ꝛ semel ecclesiaȝ sibi desponsauit in cruce ꝑꝑ ꝯformitatē. Igit̄ ꝛ sanctificationē ꝑdictarū vnionū in chr̄o bn̄dictarū dȝ cōsimilr matrimonium semel benedici. Hec ratio ponitur ti.de bigamis.c.debitum ꝛ di.26.ca.acutius.

Secundus articulus. Que est illa bn̄dictio q̄ ꝓhibetur in scd̄is nuptijs. An illa q̄ ꝑcedit missaȝ. An q̄ dant̄ in missa ante pax dn̄i. An q̄ dant̄ post missaȝ. An cū decretalis loquat̄ indefinite de qualȝ earum. ¶ Dicunt aliq ꝙ illa q̄ dant̄ in missa an̄ pax ꝑ illas tres oīones quaꝝ vna incipit. Propiciare. scd̄a. Deus q in ptāte. tertia. Deus abraam. ¶ Alij dicūt ꝙ bn̄dictio illa q̄ dȝ omitti incipit in 2° oīone. De⁹ q in ptāte.§. Deus q tā excellēti misterio. Et illð seruāt q tenēt viuȝ sancti Pauli lōdoñ.vt inueni in missali parrochie infra claustruȝ sancti Pauli. ¶ Est aūt argm̄ ꝙ sunt ille oīones q̄ dicunt̄ an̄ pax dn̄i. Qꝛ ille oīones sunt missales. Alie q̄ dicunt̄ an̄ missaȝ sunt ꝑparatorie:ꝛ que post missaȝ dicunt̄.sunt q̄si q̄dā suffragia. ¶ Itē in illis orationib⁹ q̄ dicunt̄ an̄ pax dn̄i.fit mentio ad qd mrīmonialis societas ꝑncipalr est ordiata vt pȝ §. Deus q tam excellēti. Cū igit̄ terti⁹ ꝑncipalr significans vnū.ꝛ vn⁹ ꝑncipalr ali⁹ qn̄ ꝑ se ponit̄.stat ꝓ ꝑncipali (sicut dicit ph̄s.4.meth.tex.cō.z. ꝙ qꝛ ens ꝑncipalr significat subam.ꝛ minus ꝑncipalr accn̄tia: iō ꝑncipalis ꝯsideratio est de suba) sic in ꝓposito. ¶ Et cōfirmat̄:qꝛ in illis oīonib⁹ dum dicunt̄ fit maior solēnitas: qꝛ tunc cooperiunt̄ panno serico ꝛ fit mētio de ministerio ꝛ ꝑncipali effectu eius ꝛ eius duratione ante diluuium:ꝛ post

τ de vniuersa moꝝ honestate seruāda. Sꝫ in bñdictiōe vbi plenius exprimunt solēnitates huiusmodi: magis vr intelligēda cōstitutio in q̄ agit̄ de bñdictiōe q̄ fit ad significādū misteriū τ effectū τ alia supradicta. Igr̄ vr ꝙ magis intelligēdū ē de bñdictiōe data in his orōnibus missalibus q̄ i pcedētibus vel seq̄ntibus. Tūc.n. dāt epi bñdictionē cū celebrāt in pōtificalibus.

Tertius arti. An suspensiōis penā icidat q̄ scd̄as nuptias bñdic̄. Ubi sine piudicio pt dici. ꝙ nō est expssuꝫ ꝙ snia suspēsiōis sit ibi lata. sꝫ p sniaꝫ iudicis ferēda. Qꝛ textus tm̄ dic̄ capellanū. ꝙ si cū z° bñdictiōe ꝯstitutionerit celebrasse ab offō τ bñficio suspēsū ad sedē aplicā destinare nullatenus postponas: nō āt dic̄ eo scō suspēsuꝫ mittas. Igr̄ itelligēdū ē mittas cū an̄ p sniaꝫ tuā suspēsū. pene.n. ampliari nō debēt. Pro h̄ fac̄ qđ dic̄ Hol. ibidē dicēs. Hoc pꝫ. Qꝛ iꝫ suspēdat̄ circa sedē aplicā: citra tn̄ nō absoluit̄: τ Jo. an. in sū. dic̄ ꝙ dꝫ suspendi. Nec iueni glo. q̄ dicat ꝙ snia ē lata. sꝫ pena infserēda. Et huic ꝯcordāt verba nouelle ꝯstōnis q̄ dicit̄ a bñdicto. i z. edita i q̄ sic dr̄ ꝯtineri: quē tn̄ n̄ vidi. Cōcedimus ꝙ q̄ sciēter i scd̄is nuptijs bñdictionē dederit a suis dio. valeāt absolui a pena suspēsiōis a iure itroducta. Nō ꝙ dic̄ a pena. ¶ Adhuc āt q̄rit Hol. in sū. §. an licitū. Nūqd si vgines sint bñdicte in pori mrīo τ an̄ carnalē copulā separētur. pbata ꝯsanguīeitate aut alio ipedimēto. Nūqd si z° nubāt dnt bñdici. Dico post itellecta arl̄o p°τ. ā. sanet opioni ꝙ n̄. qꝛ bñdictio segt̄ ps mrimōial. nuptas i.c. vir. ¶ Sꝫ qd si duo bigami ꝯbāt q̄ n̄ fuerūt bñdicti i pmis nuptijs. Nūqd dnt bñdici i scd̄is. Tenēt ꝙ sic. qꝛ sola iteratio pbibet̄ i.c. vir.

¶ Distinctio. XLIIII. ¶ Questio. I.

¶ Solēt aūt nōnulli percōtari τ q̄rere an in eadē etate τ statura corpis oēs resurrecturi sint. Quidā putauerūt oēs resurrecturos sm̄ mensuram etatis τ stature christi τc̄.

Circa dis. 44. q̄rit̄. Utꝝ lymbus sit locus cruciatus vl̄ dāni tm̄. ¶ Primo de h̄ qđ q̄rit̄. ¶ z° qd sentiēdū est de lymbo dōbito puulis nostris nō baptiçatis. ¶ 3° an aīa chri mānserit in lymbo vsq ad resurrectionē.

Primus arti. An lymbus patruꝫ sit locus cruciatus vl̄ dāni tm̄. Ubi dr̄ cōiter ꝙ est locus pene dāni tm̄. s. carētie visiōis diuine. Lu. 1. Illuminare his q̄ i tenebris τc̄. Et Esa. 9. q̄ sedebāt i vmbra mortis lux orta ē eis. ¶ Cōtrariū vr. Qꝛ Actuū z° dr̄. ꝙ ipse soluit dolores inferni. Et Jacob dixit ad filios suos. Deducetis senectutē meam cū tristitia ad iferos. Gen. 4z. Sed dolor τ tristitia sunt pena sensus τ cruciatus. ¶ Propt̄ hoc dicūt qdā nouelli ꝙ ibi est pena sēsus nō ab exteriori. sed ab iteriori. tristāt̄.n. multū vidētes se puatos visiōe dei. ¶ Au. āt epi. 14. ad Enodiū vr sētire ꝯ vtrāq opionē. s. ꝙ lymbus patrū nō fuit locus pene dāni. i. tenebraꝝ. nec cruciatus. sꝫ locus lucis τ beatifice psentie diuinitatis. Un̄ Hrus si. exponit auctēs q̄ dicūt ꝙ fuit locus tenebraꝝ. s. ꝙ nō loqt̄ de lymbo patꝝ. sꝫ de ꝯscia peccatoꝝ q̄ sedebāt i tenebris ignorantie τ icredulitatis quos venit visitare τ illuminare ad fidē: τ sic ad lraꝫ vident̄ auctoritates sonare quo ad incredulos. exponit Petrus. ꝙ chris venit eos visitare. pma Petri 3°. ꝙ venit pdicare his qui icreduli erāt aliqn̄ qn̄ expectāt dei pniaꝫ in diebus Noe quū fabricaret̄ archa. ¶ Aug. āt. z. sup Ge. c. z6. circa mediū dicit. ꝙ nō inuenit ꝙ loca illa iferni appellant̄ vbi iustoꝝ aie regescūt. sꝫ inferni vocant̄ loca peccatoꝝ vbi diues fuit sepultus: de q̄ subdit̄. Et cū eēt apd̄ inferos in tormētis vidit pauperē i sinu Abrahe ad iferos. Igr̄ pctōꝝ possumus accipe ꝙ dñs descēdit τ p ptātē q̄ dñs ē cui oē genu flectit̄ celestiū τc̄. q̄rūdā dolores soluit. ¶ Sꝫ ꝯ hoc est qđ dr̄ in symbolo. Descēdit ad inferna qđ exponit Gre. d̄ iferno. vbi erāt electi dī Oin̄. zz. ¶ Itē. Job. 7. pōit infernū vbi nō est spes reuertendi ad celū dicēs. Sicut ꝯsumit̄ nubes τ ptrāsit. q̄ descēdit ad iferos n̄ ascēdet. Et c. 17. ponit ifernū vbi nō est cruciatus nec ꝯsūptio. τ illū assignat nō peccātibus τ ē locus spei. sꝫ n̄ tenebraꝝ. Un̄ ait. Nō peccaui. segt̄. Et rursū post tenebras spero lucē. Et tn̄ d̄ eo q̄ sine peccato ē τ in spe decedit. subdit. Si sustinuero (supple i spe) infernus domus mea est i tenebris straui lectulū meū. Igr̄ iustis pribus debebat̄ ifernus tenebraꝝ. ¶ Cōfirmat̄. Qꝛ chris descēdit ad iferos ad liberādū pres. Osee. 13. d̄ manu mortis liberabo eos: segt̄. Ero mors tua o mors. ero morsus tuus iferne. Sꝫ vt dicit Gre. oin̄. zz. exponēs illō ex eo ꝙ mordemus ptē abstrahimus ptē relinqmus. Igr̄ chris ad ifernū descēdēs mortuos illos q̄ erāt dediti crimibus ifidelitatis in iferno relinqt. suos electos τ fideles ab iferis reduxit. Sꝫ nō reduxit eos d̄ iferno dānatoꝝ (qꝛ Job. 7. illi nō ascēdēt) nec de iferno purgādoꝝ. qꝛ sancti pres nihil habuerūt purgādū cuꝫ de eis dr̄ Job. 17. nō peccaui. Igr̄ ēduxit eos d̄ iferno tenebraꝝ q̄ vocat̄ sinus abrahe. ¶ Ad pm̄ dōꝫ. ꝙ ibi large logt̄ d̄ dolore sine carētia visiōis diue: vocat̄.n. pena pcti de bapt̄ismo τ eius effectu ca. maiores. post mediū. ¶ Ad z° de Jacob. Rñdet Greg. sed dic̄ ꝙ h̄ dixit Jacob nō asserēdo. sꝫ ad tristitiā iterū q̄ erat i loco patrū. sꝫ potius timēdo ne iret ad ifernū pctōꝝ. ¶ Nec obstat ꝙ dic̄ Aug. i eplā ad enodiū hn̄ post pn̄. vbi dicit ꝙ nō iuenit ꝙ ista auctas. q̄ dic̄ chꝛꝫ soluisse dolores iferni de illis q̄ erāt i sinu abrahe debeat itelligi. Et addit. A qbus eū sm̄ beatificā pñtiā sue diuinitatis nūq video recessisse. Nam illud cōit nō tenet̄. nec Aug. h̄ asserit vt affirmat. sꝫ dic̄ solū negatiuā. s. ꝙ i scripturis nō iuenit ꝙ a iustis i lymbo vnq recesserit sꝫ bñficā pñtiā sue deitatis. Un̄ qōnē d̄ dscēsu chꝛi ad lymbū relinqt ideterminatā ibi. τ. 1z. sup Ge. ¶ Pro snia cōi q̄ pōit ꝯbētes origiale. carere visiōe diua i lymbo tā antiqs iustos q̄ puulos. facit decretalis de bap̄tismo. ca. maiores. Ubi diffinit̄. ꝙ p circūcisionē remittebat̄ origialis culpa τ infra addit ꝙ originalis peccati pena carētia visionis dei est. Igitur in lymbo caruerunt dei visione.

Secundus articulus. An lymbus puerorū sit cruciatus vel damni tm̄ sicut τ locus patrū sanctorū. Ubi p° dōm ꝙ nō segt̄. ꝙ si pres iusti nō fuerūt i lymbo q̄ fuit locus cruciatus. igit̄ puuli nō baptiçati nō hnt cruciatū. Qꝛ circūcisio tollebat in pribus sanctis originalē culpā: vt pꝫ de bap̄tismo. c. maiores. Sꝫ paruuli nō baptiçati discedunt in culpa. Igit̄ de forma nō valet ꝯsequētia. ¶ Sed queres scd̄o. An in rei veritate sit cōcedēdū ꝙ puuli discedentes in origiali crucient̄. Videt̄ ꝙ sic. Dicit.n. Aug. de fi. ad Petrū. τ de cōse. dis. 4. ca. firmissime. ꝙ paruuli q̄ sine sacro baptismi de hoc seculo trāseūt sempiterno igne puniunt̄: τ per cōsequēs crucient̄. ¶ Sed hoc cōiter nō tenetur. Et qđ dicit Aug. ꝙ sempiterno igne puniunt̄ exponit̄ ab eodē d̄ bap̄tismo paruuloꝝ. τ de cō. di. 4. ca. deg̃ante. Qꝛ transibūt in penaꝫ aliqualem sꝫ in mitissimā oīum. Sed si transiret in cruciatū ignis nō transirēt in mitissimā: qꝛ pena damni est mitior. Puniunt̄ igitur igne. i. tenebris. qꝛ ignis inferni tenebrosus erit τ lumine puatus sm̄ illud. Mittite eos in tenebras exteriores. Math. zz. Sed manere in tenebris est damnuꝫ: τ sic exponit Aug. de bap̄tismo paruuloꝝ. τ de cōse. di. 4. c. nulla. Ubi dicit̄. ꝙ infantes si per bap̄tismū in credentiū numerū nō transeūt. in tenebris manēt. sic exponit glossa firmissime in fi. ¶ Nec valet qđ phātastici arguūt ꝙ ex memoria τ ꝯsideratione manēdi in tenebris interius nascit̄ dolor τ tristitia q̄ est magnus iterior cruciatus. Nō.n. pñt dolere ex tali ꝯsideratione matutina qua creature cognoscunt̄ in verbo: qꝛ ista priuant̄: nec vespertina qua in beatitudine res cognoscunt̄ in pprio gñe. qꝛ beati nō sunt. Nec nūli beatitudine. qꝛ posito ꝙ talē ꝯsiderationē haberent non dolerent: quia sicut ad scientiā demonū que naturalr̄ delectat nō seqtur delectatio. τ hoc pp̄ter suspensionē diuinā. sic nec seqtur tristitia a cō

Marginalia (left): Dubium. — Opio p°. — Opio z° — Opio 3°. o. Augu. — Opio de cā pma.

Marginalia (right): Ad scd̄aꝫ opionē. — Ad tertiā opionē. — Dubium. — Opio — Reprobatur.

sideratione qua paruuli in originali discedētes se cōsidera-bunt carere beatifica visiōe. Qr vel oino disperdet de⁹ hāc ꝯsideratiōnē. Uel saltē tristitiā sequentē. Est enim deus sic cōtentus de pena carentie. qr oēm aliā suspēdit. ⁊ sile est de infidelib⁹ pbis mortuis ante legē qr delectatiōes que fuerūt sue theologie ⁊ alie nō delectant eos. qr deus suspēdit pncipalē delectationē. que est delectatio vnionis diuine supna-turalis. ¶ Itē. Cōtra hanc viā est de baptismo. c. maiores. Ubi determinaᵗ. ꝙ si carētia visionis est pena eorū. qr cruciat⁹ solū attribuiᵗ actuali peccato: ⁊ iustitia diuina eēt sal-lax. si alia pena crucians rñdet originali. ¶ Tenet Ricar. in lib. 4. d. 45. q. 2. pncipio. ꝙ p accidēs discedentes cū origi-nali puniunᵗ pena cruciat⁹: ⁊ in inferno dānatorū: puta. si discedant cū originali ⁊ veniali. Et rōnē ad hoc ponit dist. 21. q. 6. qr sic discedēs cū originali ⁊ veniali nō est acceptus deo. Sz q̄diu nō est acceptus deo. nulla pena quā patiᵗ est do accepta. Igr̄ pena quā patiᵗ p veniali qr existit i origina-li nunq̄ erit deo accepta. ⁊ pp actuale veniale pena sensus est puniēdus. ⁊ qr pena sensus nō est in lymbo nec eterna in purgatorio debet eū punire in inferno damnatorū. Fm mo-dū ⁊ gradū illius venialis. ¶ Confirmaᵗ. Qr gradib⁹ illi⁹ venialis corrñdet pena que denotaᵗ p lignū/fenū/⁊ stipulā pme ad Corin. 3. ⁊ in glo. ibi. Sed illa pena est p ignē. vt ibi. ⁊ sic pena sensus. ¶ Qualr̄ dicaᵗ lymbus patrū ⁊ puerorū ponit Tho. 4. dis. 45. ar. 2. q. 3. Ubi dic̄. ꝙ lymbus patrū ⁊ lymb⁹ puerorū absq̄ dubio differūt fm qualitatē pmij vel pene. Pueris eniz nō adest spes beate vite que pātib⁹ i lym-bo aderat: in quib⁹ ēt lumen fidei ⁊ gratie refulgebat. Sed quātū ad situ localē crediᵗ vtrorūq̄ idē locus fuisse. nisi ꝙ reges beatorū adhuc erat in supiori loco q̄ lymb⁹ puerorū.

Tertius ar. An aīa chri remāsit i lymbo vsq̄ ad resur-rectionē. Et eadē qō est de aiabus patrū san-ctorū ⁊ latronis vbi manserūt ab illa hora cū statim descē-

Op. s. T.

dente chro fuerint liberate. Ubi rñdet. s. Tho. 3. pte. q. 52. ar. 3.: ꝙ crediᵗ ꝙ aīa christi mansit in lymbo vsq̄ ad resur-rectionē nec statim eduxit patres de lymbo sed eos ibi illu-strauit luce glorie. Et addit. q. 52. ar. 4. ꝙ christus qñ descē-dit ad inferos aperuit eis ianuas meritorie: sed nō possesso-rie. vsq̄ ad suam ascensionē. ¶ Pro hac op. videᵗ Aug. in epistola ad Dardanū ⁊ est. 30. qr verbū. hodie mecū eris in paradiso. vl̄ intelligendū. Aut de loco corporis sui. Aut aīe. Nō corpis: qr nullibi scribiᵗ ꝙ secū fuit latro i sepulchro. Igitur fm aīam. Sz fm aīam christus descēdit ad infernū vt dī in symbolo apostolico. sed nō ad infernū penalē. qr il-luc nō fuit ducēdus latro. Igiᵗ descēdit cū christo ad infer-

op. s. Au.

nū q est lymbus. ¶ Aug. in. 12. sup Ge. c. 44. hāc op. tāgit. sed magis vl̄ trahere ad opi. ꝙ aīa boni latronis fuerat cuz chro in paradiso q ē celū empyreū. Et idē vl̄ de alijs aiab⁹

Opinio. s. Grego.

sctōrū. ¶ Greg. ēt. 4. dial. c. 26. diffinit ꝙ aīe pfecte iustorū sūt i celo. Et ad h adducit ꝙ dñs dixit latroni. Hodie me-cū eris in paradiso. que pbatio eēt ipertinēs nisi in die trā-situs sui fuisset in paradiso q est locus sanctarū aīarū ⁊ non lymbus. ¶ Aug. in fmone de bono latrone tenet ꝙ aīa latronis fuit in paradiso terrestri q fuit pma hereditas nr̄a in qua fuit Adā: ⁊ idē tenet Hiero. in epistola ad Dardanū i. e. ly/vbi dī. Sanguis christi clauis est paradisi de qua di-cit chrs. Hodie me. e. in pa. Hec est terra quā pns Adā pdi-

Hos. Au. ⁊ Grego.

dit ⁊ seruus inuenit. Et idē tenet magr̄ lib. 1. ¶ Sz q̄lz ista-rum op. s. ꝙ fuit in lymbo. vel ꝙ fuit in paradiso celesti vel terrestri determinate fundanᵗ sup fallaciā ꝯntis. Non eniz seqtur. Me. eris ho. in para. Igiᵗ determinate in para. cele-sti vel terrestri. i. empyreo vel vbi Adā fuit. Paradisus eni est nomen gñale ⁊ accipitur indefinite pro loco deliciarū sz a genere ad spēm est ꝯña. Ideo Aug. in epi. ad Dardanū di-cit. ꝙ multo est expedibilior sensus ⁊ ab his oib⁹ ambigui-tatib⁹ liber. si nō fm illud qō chrs homo erat sed fm ꝙ de⁹ accipiaᵗ chrm dixisse. Ho. me. e. in para. Qō pbat. Qr no-men paradisi generale est oē locū vbi elicīᵗ viuiᵗ. Igiᵗ sine oi ambiguitate verū est dictū christi. Ho. ⁊c̄. si chrs accipia-tur fm ꝙ deus. ⁊ paradisus vt est nomē generale. Et tūc sen-sus est certissim⁹. i. hodie cū me deo eris in delicijs. ¶ Sz

Dubiū.

adhuc est qō si oēs generalr̄ de inferno liberauit. Et tenet Tho. 3. pte. 52. ar. 38. ꝙ nō liberauit de inferno dānatorum infideles nec peccatores nō dānatos q fidē habētes de chri-sto sine charitate decesserūt. Nec paruulos in originali di-scedētes liberauit de lymbo suo: qr nō ꝯiungebanᵗ passiōi christi p fidē ar. 7. Sz a purgatorio liberauit qui sufficien-ter erant purgati p penā debitā. Uel q duz adhuc viuerent meruerūt p fidē ⁊ dilectionē quā habuerūt ad chri mortē. supple spālr̄. vt eo ad lymbū descēdēte liberarenᵗ ar. 8. Et sctōs pres q fuerūt i lymbo gñalr̄ libauit. Zach. 9. Tu xo i sanguie testamēti tui eduxisti victos de lacu i q̄ nō erat aq̄.

¶ Distinctio. XLV. ¶ Questio. I.

¶ Preterea sciēdū est ꝙ oēs aīe (vt ait Aug.) cuz de h seculo exierint diuersas hñt receptio-nes/bone hñt gaudiū/male xo tormenta ⁊c̄.

Circa dis. 45. queriᵗ. Utrū ex canone bi-blie possit hri ꝙ loc⁹ aliqs sit pur-

Opio p⁹.

gatori⁹ post hāc vitā. Et vl̄ aliqb⁹ ꝙ sic. Pz:

Argᵐ pᵐ

qr li. 2. Macha. c. 12. dī. Sācta igr̄ ⁊ salubris cogitatio ē p defunctis exorare. vt a pecca-tis soluanᵗ: ipsi purgāᵗ. igiᵗ ⁊c̄. ¶ Itē. 1. ad

Argᵐ 2ᵐ

Corin. 3. Si cui⁹ opus arserit detrimētū pa-tieᵗ/ipse aūt saluus erit. sic tn̄ q̄si p ignē igitur ⁊c̄. ¶ Itē. In

Argᵐ 3ᵐ

euāgelio dī. ꝙ si qs dixerit blasphemiā in spi. s. nō remitte-tur hic nec in futuro. Sz euāgeliū nō cōparat remissionez peccati fm statū in psenti ⁊ fm statū i futuro. vbi vtrobiq̄ posset eē remissio ⁊ purgatio. igiᵗ ⁊c̄. ¶ Ad q. dicūt aliqui

Opio 2⁹.

ꝙ nō. ¶ Ad pmā auctoritatē dicūt ꝙ libri macha. nō sunt

Ad pmū

de canone biblie vt dic̄ Hie. in plogis sup libris Salomo-nis. ¶ Ad 2ᵐ dī ꝙ Aplūs loqtur ibi de igne ꝯflagrationis q

Ad scōm

ardebit mundū in die iudicij. Un̄ ibidē parum supra dixit vniuscuiusq̄ opus manifestuz est dies dñi declarabit qr in igne reuelabiᵗ. Un̄ verū est. ꝙ hñ pbatur purgatio illa cō-flagrationis in die iudicij nō ista purgatio quā doctores po-nūt ante diē iudicij. ¶ Ad 3ᵐ dī. ꝙ nō seqtur. Nō remitte-

Ad terciū

tur hic nec in futuro. Ergo vtrobiq̄ est remissio. Qr ex ne-gatiuis nihil seqtur. sz tn̄ dī ad maiorē valitudinē peccati blasphemie. Sicut si diceretᵗ sterili/nō paries hic. nec in fu-turo. nō seqtur. igr̄ vtrobiq̄ est parturitio. sz dī forte ad ma-iorē vilificationē sterilis. ¶ Sz ꝙ purgatoriū sit loc⁹ qdā

Opio 3⁹ cū pūmo.

p aiab⁹ purgādis tenet Al. li. de igne purgatorij ⁊ poniᵗ. 25. ca. vnū ora. h. als. Ubi tenet ꝙ est purgatoriū pp auctorita-tē apostoli. 1. ad Corin. 3. Si qs supedificauerit lignū/fenū/ ⁊ stipulā. quale sit ei⁹ opus ignis pbabit. ipse tn̄ saluus erit p ignez. Greg. ⁊ Ambro. in glo. cōcordant exponētes hoc de igne purgatorij. Qr igitur purgatoriū sit diffi. in dis. 25. c. 2. ⁊ c. q̄lr. ⁊ de pe. dis. 7. in fine. ¶ Nec obstat ꝙ libri macha. nō

Ad pmā rōnem. 2. opionis.

dicunᵗ canonici. Nā alibi in canone hī. ꝙ synagoga orat p mortuis suis. Baruc. 3. Dñe de⁹ israel audi oīonē mortuorū. ⁊ oīo illa fiebat p purgatiōe peccatorū illorū q mortui erāt. Un̄ seqtur. Qr peccauerūt añ te mortui ⁊ filij eorū noli me-minisse iniqtates patrū nr̄orū. ¶ Et silr̄ 2ᵐ n̄ valz ꝙ ibi loq-

Ad scōm ⁊ Ad terciū rōnes.

tur de igne ꝯflagratiōis qr de isto loqtur. 2. pe. 3. ¶ Nec sol-uūt argᵐ ꝙ peccatū blasphemie nō remittiᵗ h nec i futuro. qr dis. 25. c. qualr̄ diciᵗ. ꝙ in hac sñia datur intelligi quasdā culpas in hoc seculo remitti quasdā in futuro posse relaxa-ri. Quia quod vno negaᵗ. ꝯsequēs itelli pz qr de qbusdam ꝯcediᵗ. Sz q̄ rōne est in futuro relaxatio ⁊ remissio. eadē ⁊ purgatio vt ibi dī. ⁊ de pe. d. 7. ca. h aūt in fine. ¶ Hec igiᵗ. ex canone biblie maxie p istā auctoritatez de blasphemia

¶ Item.

¶ Itē. Cōstat φ quilibet solutus p clauē Petri ⁊ in terra. solut⁹ est ⁊ in celo. quo ad culpā. manet tñ obligatio si non satisfecerit. quo ad reatū pene. fm illō Apoc. 18. Quātū glorificat se ⁊ in delicijs. tunc date illi tormentum ⁊ luctum: ⁊ sic restat sibi purgatorium penale.

¶ Distinctio. XLVI. ¶ Questio. I.

¶ Sed queritꝰ hic de valde malis/vtrum ⁊ ipsi in aliq̄ penarū mitigatiōe dei miām sentiāt vt minus q̄ meruerint puniantur ⁊c̄.

Circa dist. 46. q̄ritꝰ. An aīa descendēs in peccato patiꝰ cruciatū realē ab igne materiali.

Hic duo. ¶ Pmo ingrā generalr. An verum sit de facto φ ignis realr ⁊ nō metaphoꝰ agat in spiritum. ¶ 2° dato φ sic. Quid est illud ex pte ipsi⁹ ignis mālis quo agit in spūm: ⁊ qd illō ex pte spūs quo patiꝰ a re materiali.

Opio p° Arg°.

Primus arti. An ignis realr agat in spūm. Ubi dicunt qdam φ nō. Quō sic pbant. Qꝛ que dicuntur in scriptura figuratiue nō debēt itelligi ad lrām. Sꝫ qō scriptura dicit φ cruciabuntꝰ igne. dī figuratiue. igiꝰ ⁊c̄. Probatio mi. Qꝛ eodē mō premia pponuntꝰ figuratiue in scriptura cū dī. Ut edatis ⁊ bibatis sup mēsā in regno patris mei. igꝰ ⁊c̄. ¶ Itē. Qō dī de Lazaro ⁊ diuite. φ lingua ei⁹ arderet. ⁊ φ digitū Lazari peteret. nō fuit vex ad lrām. cū aīe illa instrā nō hēant. igiꝰ ⁊c̄.

Reprobatur.

¶ Sed ista opio est cōtra oēs sanctos vt infra patebit. Ideo refutatꝰ ab oib⁹ quasi sine rōne. Contra ipsā tñ pōt sic argui.

Arg° p°

¶ Qua rōne ipūs puri ponuntꝰ pati ab igne māli. ⁊ nō metaphorice/eadē rōne ⁊ aīe rōnales. Sꝫ p° est verū qꝛ Matth. 25. dī. Ite male dicti in ignē eternū q paratꝰ est dia. ⁊ an. ei⁹. Sꝫ illud qō dī de diabolo. non potest dici metaphorice: quia tunc diabolus solum peteretur metaphorice. igitur ⁊c̄.

Ad arg°

¶ Per illō ad arg°. qñ dī. φ qua rōne pmia pponuntꝰ figuratiue ⁊c̄. Dico φ verū est. nisi alibi ppōneret ad lrām. Sed hec de diabolo pponuntur ad lrām.

Opio 2°

¶ Ideo illi q sequuntur sanctos. dicunt φ sic. Quorū rō est ista. Aīa exns in corpe pōt pati ab igne corpali fm Aug. 21. de ciui. dei. c. 3. infra. Sed quicqd pōt fieri mediātib⁹ multis causis de⁹ pōt facere imediate ⁊ mediātib⁹ paucioib⁹ cāis. Igꝰ cū aīa pōt affligi mediātib⁹ istis secūdis causis. s. corpe ⁊ igne pōt deus immediate sine ipsis ⁊ ēt qbusdā istarū demptis: vt puta dēpto corpe pōt mediāte igne affligere.

Instantia

¶ Cōtra istā rōnem arguo sic. Lꝫ de⁹ in genere cause efficiētis pōt oīa facere imediate q̄ pōt mediate. tñ in gn̄e cause materialis ⁊ formalis nō pōt. Nō enim pōt facere hoiem sine mā nec albū sine albedine. Sꝫ mā corporalis est fm re^m afflictiōis corporalis. Igiꝰ lꝫ de⁹ efficaciter aīam affligere pōt sine causis efficiētib⁹ medijs. nō tñ ponitꝰ φ h possit sine corporalitate patiētis. ¶ Itē. Remota potētia actiua vel passiua ab aliquo de⁹ nō potest facere actionē vel passionē debitā illi potētie nisi retineret sibi illā po^m sicut homo nō pōt itelligere sine po⁹ itellectiua. nec velle sine volitiua. Sed pati penā corporalē ꝯuenit hoi fm ptem sensitiuā. mediāte organo corpali. Igiꝰ de⁹ nō posset facere aīam separatā pati ab igne māli. nisi crearet in aīa sepata vel a pncipio cōstituisset in ea aliqd supplens ptē sensitiuā ⁊ suū organū corporale. Sꝫ illa rō que pbat φ de⁹ pōt facere in gn̄e cause efficiētis oīa sine medio que pōt cū medio: puta aīam pati sine corpe ⁊ sine sensu. nō pbat ex illa. 6. argumēti. φ alia potētia passiua pp re^m huius passiōis sit in aīa ipsa.

Opio 3°.

¶ Ideo alij quasi iste rōne coacti/lꝫ illā nō ponāt. dicunt. φ ignis affligit spiritū angelicū ⁊ humanū. inquātū calidus ⁊ eodē gn̄e afflictionis quo calor affligere sensum corpis: et hoc sic. φ de⁹ ipsi nāe spūs angelici ⁊ humani quādā vīꝫ cōēꝫ que pati possit ab igne corpali supmit supnaturalr. vel vtriqꝫ nālr mere. lꝫ nos latet. vt sic pena peccatis corrīdeat.

op. Auc.

¶ Pmo ondo φ isti nō auferūt difficultatē. posito φ in angelo ⁊ in aīa sit talis vtus nālis q̄ possint pati ab igne. Quero. n. Aut illa virtus est corpalis. ⁊ tunc manet eadē difficultas. q̄re illa vtus corpalis quā ipsi ponūt magis reciperetꝰ in nā spūs q̄ passio vel actio corporalis. Aut illa virtus est spiritualis: ⁊ tunc manet eadem difficultas. quare magis actio corporalis reciperetur in spiritu mediante tali virtute spirituali q̄ immediate in ipso spiritu. ¶ 2° ostendo φ non valet ponere φ illa virtus sit supnaturalr infusa. Qꝛ aut illa vis ēēt quedā po⁹ passiua in aīa re^e illi⁹ afflictionis. ⁊ tūc cū illa nouiter infunderetꝰ tā q̄ cū spū pticipans afflictionē aliqd punireꝰ φ nūq̄ fuit princeps peccati. Aut tenet tñ qdam habit⁹ vel dispō ad talem dispōnē passiuā. ⁊ tūc cū habit⁹ psupponit potētiā disponibilē p illā oporteret pter illū habitū vel vim cōēꝫ quā ponunt ponere ēt ppriā po^m re^e illi⁹ afflictiōis ⁊ sic reddit pmū φ illa po⁹ nouiter pateretꝰ q̄ nūq̄ fuit pnceps peccati.

Opio p°

Secundus arti. Quid est illō quo ignis ex se agit in spūm. Ubi sunt qdā dicētes ⁊ ponentes aliquā po^m a pte ignis. fm quā pōt agere in nām spūalem. nulla tñ noua po⁹ posita in spūm. nisi solū mere po⁹ naturali. Uñ dicūt φ ignis dupl'r possit ꝯsiderari. Uno mō vt res corporea sic nullo mō agit in spūm. Alio mō vt est instrm diuine iustitie vindicātis. Et sic pōt. Qꝛ sic hꝫ vim spūalē inquātū agit in vtute spūalis agētis: sic ꝯtingit de sacramentis que sunt res māles qꝛ vt instrm diuine iustitie dꝫ eē res mālis ⁊ tñ agere p virtutē spūalē. Et sic pōt pbari ordo diuine iustitie hec reqsiuit φ modus pene corrīdeat mō culpe. Igiꝰ sicut peccādo aīa reb⁹ corpalib⁹ se subdit iustū est φ penā suscipiēdo reb⁹ corpalibus subdatꝰ. Sꝫ instrm corporale ⁊ qōlibet instrm agit in vtute pncipalis agētis ⁊ nō in virtute pprie nāe. Igiꝰ res mālis que est ignis ita est instrumētū diuine iustitie qō nō aget sua ppria māli vtute. sꝫ in virtute quadā spūali que innitiꝰ deo pncipali agēti q est spūs p eētiā. Igiꝰ instrm diuine iustitie est res mālis agēns tñ vt illiꝫ p vtutē spūalē. lꝫ nulla noua po⁹ sibi addit.

Opio 2°

¶ Sꝫ ꝯ istō arguūt alij sic. Oē instrm spūale aliā actionē ppriā hꝫ in se fm φ pficitur. pter illā instrumētalē actionē q̄ agit in spiritum. Uerbi gratia. Aqua baptismalis preter hoc φ animā abluit per instrumentalē actionē que agit in spiritum. s. pter hoc φ aīam abluit habet ēt actionē qua instrumētalr corpus abluit p actionē mālē. Sꝫ aīa sepata non hꝫ corpus cui⁹ erat pfectio vt in ipm nāli actione ignis posset agere. Igiꝰ ignis nō poterit ibi eē instrm diuine iustitie per virtutē supnālē.

Opio 3°

¶ Propter qō sūt alij tenētes op. de isto addito. s. φ ex pte spūs est aliqd mālē in qō ignis nālē possit exercere actionē sic. Dicētes φ ignis nullo mō pōt agere in spūm nisi fm φ spūs aliquo mō corpori vnitꝰ. qō ꝯtingit 2^r. vno mō sicut locatū loco. fm φ spūalia sunt in loco diffinitiue. s. φ ita sunt in vno loco φ nō in alio. Sed nūc est ita. φ q̄uis res corporea ex sua natura habeat φ spūm incorporeū loco diffiniat. nō tñ ex sua natura habet φ spūm incorporeū loco diffinitū. ita detineat. vt alia loca diuertere non possit: tñ φ spūs nō ita sit i loco φ loco subdatꝰ. Sꝫ φ ignis detineat spūm in illo loco materiali. ⁊ ita efficiꝰ ei penalis ⁊ ligās ⁊ retardans eum ab executione pprie volūtatis ne. s. possit opari vbi vult ⁊ fm φ vult. hoc inquam hꝫ inquātū est instrumentū diuine iustitie: ⁊ anima sic videns ignē sibi noxium ⁊ tenentē eum in loco determinato contra suā voluntatem. ab igne cruciatur. Sic igitur patet vtrum q̄ φ. s. ignis ꝯiungiꝰ spiritui mediante corpe. s. loco in quo determinetur ⁊ φ affligit vt instrm diuine iustitie. ¶ Pro ista itētiōe sunt Greg. 4. dialogorū dicēs. Colligere ex dictis euā

ecōtra doctores tenēt q̄ est locus realis qui vocatur celum empyreū. ¶ Unde ad ampliorē cognitionem celi empyrei. ¶ Primo est notandum ex qua scriptura accipit q̄ sit. ¶ 2° que est eius natura ꝛ officium. ¶ 3° que eius dignitas. ¶ 4° ponentur dubia.

Primus articulus. An ex scriptura sacra habeaẗ q̄ deṫ celum empyreū. Ubi tꝫ magr̄ histo. c.1. ꝛ magister senten. di. 2. c. 7. Etiā Strab⁹ ꝛ Beda ibidē q̄ de⁹ p̄ die creauit celū ꝛ terrā. Scđo firmamētū. Et q̄ celū p̄mo die creatū est celū empyreū: ꝛ 2. die creatū est celū sydereū. Quia in eo deus posuit soleꝫ ꝛ lunam ꝛ stellas quas creauit quarto die. Et hec patent Genesis primo.

Secundus arti. Que sit nā ꝛ officium celi empyrei. Ubi circa hoc Beda. 2. li. de imagie mū di. c. 7. dicit q̄ hoc celū est celū circulare sup̄mū angelos cōtinens ꝛc̄. Unde sic dicit. celū superioris circuli ꝓprio diffinitū trino ꝛ equalibus vndiq̄ spacijs collocatū. virtutes ꝯtinet angelicas ꝛ igneū est a splēdore non a calore. Et idem dicit magister sen. ꝛ magister in histo. vbi supra.

Tertius arti. Que sit dignitas celi empyrei. Ubi diẗ Ambrosi⁹ ꝛ poniẗ in glo. sup p. Scio hoiem raptū ad 3ᵐ celū. Est 3ᵐ celū spūale vbi angeli ꝛ sancte aie dei cōtēplatione fruunẗ. ad qđ cū dicit Paulus se eē raptū. significat q̄ de⁹ ōndit ei vitā in qua vidēdus est in eternuꝫ. Hoc celū vocat dan. lib. 1. c. 6. celū ꝯtinēs īduisibiles creaturas. i. itellectuales angelorū v̄tutes. Et subdit q̄ scriptura vocat hoc celū: celū celi. ꝛ celos celoꝝ. eo mō quo ebraice loquētes singulare ponūt pro plurali. ꝛ illud celū non solū dr̄ angelos cōtinēs ꝛ animas sctās. sꝫ in h̄ ce. dr̄ eē thron⁹ dei: vt pꝫ Apo. 6. Et ēt q̄ in hoc celo āgeli ꝛ aie sancte dei contēplatiōe fruunẗ: vt. ā. dictū est p Ambrosiū. Nec mirū si deus sibi locū terminat ad beatā fruitionē nobis cōicandū sicut determinauit sibi montē synai ad legē in mādata nobis dādū. Ad ar. aliud est soluēdū q̄ Aug. ibi c. 12. sup Ge. ꝛ maxie a. 9. c. vsq̄ in fi. exponit. 3ᵐ celū mistice ꝛ figuralr̄ vocās p̄ᵐ celū visionē corporalē: 2ᵐ visionē imaginatiuā: 3ᵐ visionē itellectualē. ex qbus ꝓbat q̄ cū Paulus fuit rapt⁹ vsq̄ ad 3ᵐ celū. Nec oportuit eū eē in corpe tm̄. nec eẍ corpus tm̄. Nō extra corpus q̄ Moyses vidit deū in corporali similitudine in syna. Et Ezechiel vidit inter animalia. Ergo eadē ratione Paulus existens in corpore potuit videre deuꝫ visione itellectuali. Nec necessariuꝫ fuit eius animam esse in corpore. q̄ aia diuitis separata. vidit oculo spūali pauperē in sinu Abrae. ꝛ vidit seipm̄ in tormētis. Igiẗ eadē rōne aia Pauli eẍ corpus extēs. ꝛ aia latrōis post mortē ei⁹. poterat deū vidē visiōe itellectuali. ¶ Ex h̄ igr̄ 2° dicto deduc. q̄ aia Pauli rapta ad 3ᵐ celū n̄ oportuit eē i loco corpali. sꝫ mistice in spūali. Q̄ qđ dictū est aiam pauperis eē in sinu Abrae: pōt mistice itelligi. i. fuit in requie. Et qđ dictum est. q̄ aia diuitis fuit in inferno. pōt itelligi. i. in tormētis. Sed ad spūm eē in reqe vel in tormētis nō seqtur eē in loco corporali. q̄ spūm spūalem eē arbitror nō corporalē. Igiẗ eadeꝫ rōne ad latronis aiam in paradiso. vel aiam Pauli in 3° celo nō seqtur necessario eē in loco corpali sed soluꝫ seqtur q̄ est in 3. celo vel paradiso vel regnū celorū. vbi dei visioneꝫ habēt. ¶ Sic igiẗ pꝫ ad arg. factū q̄ dōm est q̄ cū diẗ Alius q̄ angeli ꝛ aie sancte viderēt deū extra oēm locū corporalē. ꝛ q̄ regnū celorū ꝛ paradisus nō sunt loca corpalia. q̄ mistice loqtur accipiēdo regnū celoꝝ ꝛ paradisuꝫ pro ipsa visiōe dei itellectuali: de q̄ certū est. q̄ nō reqrit locū corporalē. Per hoc tm̄ nō excludit qn accipiēdo 3ᵐ celū nō figuraliter sed realiter quin sit locus corporalis aliud q̄ⁱ sydereum celum vel aereum. prout supra visum est.

Dubium. **Quartus** arti. Q̄ūo spēs pnt locari in loco. Ubi sunt plurima dubia. ¶ Primo. Q̄ūo ex parte loci corpalis est possibilitas locādi spūm. Hoc aūt declaratur. Primo philosophice sic. Magis vr̄ cōtra rōnē nālē q̄ in corpe sit po⁹ nālis receptiua re⁹ itelligētie (ꝛ hoc infoꝛ̄ati⁹ ue. ita q̄ sit pe cēntialis veniēs in cōpōne po⁹ nālis cuꝫ cōstituēdo 3ᵐ) q̄ in corpe sit receptiua locaẗr spūs q̄ minor vnio est certissima q̄ p̄ma. Sꝫ p̄mā cōcedit Phi. 2. de a. de aia itellectiua re⁹ corpis: ꝛ p̄ ō celo ꝛ mūdo cō. 22. diẗ Com. valde expsse. q̄ oēs gētes que ꝯcedunt deū ꝯueniūt in hoc. q̄ celū est locus dei ꝛ aliorū spūum. q̄ vulgariter dicunẗ angeli. Silr̄ inueniẗ in oībus legib⁹ que inueniunẗ in h̄ tpe. ¶ Iteꝫ. Probaẗ p Tho. sic. Q̄ magis videreẗ polis vnio iter deū ꝛ locū ꝛ h̄ ex pte ipsi⁹ loci. q̄ iter deū ꝛ corpus suppositū. Sꝫ 2ᵐ cōcedit theologia ex pte corpalis creature ꝛ de facto. q̄ ponit q̄ nō repugnauit deo assumere nām hūanaꝫ in vnitatē suppositi. Igiẗ ꝛ p̄mū quātuꝫ est ex pte creature. Maior pꝫ. Q̄ magis repugnat supposito creato vniri rei in vnitatē suppositi q̄ in vnitatē locationis ꝛ h̄ cit⁹ cōcedant oēs phi. ¶ 2ᵐ dubiū est qūo ex pte spūs est politus vt loceẗ in loco māli. ¶ Dicūt qdā q̄ opatio sua est sibi rō existēdi in loco ꝛ per ꝯns est in loco māli p opōneꝫ qua opatur aliqd in loco māli. ¶ Sꝫ cōtra hoc est. Q̄ eē in loco p̄supponiẗ opōni in loco. q̄ nihil opatur nisi vbi est. Igiẗ est in loco anq̄ opereẗ. ꝛ ita nō p̄operari. Et ideo hec opio dānatur p articulū parisiensē. 240. Ubi dr̄ q̄ sbe sepate sint alicui p opōnem. error si itelligaẗ sine opatione angelū nō eē i loco. ¶ Dicūt igiẗ alij q̄ āgelus est in loco p suā subaꝫ. ¶ Contra hoc est arti. 281. substantie separate nusq̄ sūt fꝫ substantiam error. si itelligit q̄ substātia non sit in loco. Si autēꝫ intelligitur ita q̄ substantia non sit ratio essendi in loco. verum est q̄ nusq̄ sunt fm substantiaꝫ. ¶ Dicūt igitur alij q̄ āgelus est in loco p hoc q̄ est quedā eēntia limitata. ¶ Sꝫ ꝯtra. Nihil est in loco nisi exñs. Sꝫ eēntia āgeli q̄tūcūq̄ sit limitata i rōne eēntie p̄scindit a suo existere. Igiẗ nō est in loco p suā eēntiā limitatā. ¶ Dicūt alij q̄ āgelus est in loco p suū existere. ¶ Cōtra pꝫ. Q̄ vnūqđq̄ existituꝫ p̄us est exñs q̄ existat cū alio. sicut vnūqđq̄ in suo eē absoluto p̄cedit suū relatiuū. Cū igiẗ angelus sit de existentibus p se p̄mo, erit aliqd exñs in se q̄ existat in loco. ¶ Dicunt igiẗ aliq̄ q̄ āgelus est in loco p suū existere limitatū. ¶ Cōtra. Illa nō est vltia ꝛ cōpleta rō existēdi aliqd i loco cui opꝫ aliā addere ad hoc q̄ aliqd sit in loco. Sꝫ postq̄ āgelus hꝫ suū limitatū existere opꝫ aliqd superaddere ad h̄ q̄ sit i loco igiẗ ꝛc̄. Probatio mi. Q̄ q̄tūcūq̄ corpus existeret si tm̄ nō haberet ꝯtactuꝫ cū loco nō eēt circūscriptiue in loco: ꝛ ex h̄ seqtur. q̄ suus cōtactus cū loco est sibi ꝓxima ratio essendi in loco ꝛ nō suū existere. Sunt igiẗ alij. q. ꝯsētientes vnē opi. ex trib⁹. Dicūt eniꝫ q̄ cā p̄ma angelo eēndi in loco. est limitatio eēntie sue. Ratio eniꝫ quare de⁹ nō est in loco nec circūscriptiue nec diffinitiue est q̄ hꝫ eēntiam nō limitatā. Sꝫ causa magis ꝓpinqua angelo eēndi in loco est suū existere. q̄ eēntia limitata angelica nō determinat sibi locuꝫ. sed soluꝫ vt existit: cā aūt omnino ꝛ vltimate ꝓxima eēndi in loco. est sua applicatio ad locū vel ꝯtactus virtualis cū loco. Q̄đ ꝓbatur. Sicut in materialibus quātū nō est in loco de ꝓximo tm̄ p quātitatē. q̄ tūc separata a loco essent in loco. sed cōtactus vel applicatio eorū ad locū est cā ꝓxima. Ita in ꝓposito. Si dicatur q̄ iste ꝯtactus est opatio. igiẗ est in loco p opōnem. ¶ Dico q̄ tāgere nō est operari. sed est prior ea. Q̄ autē sit p̄or pꝫ. Q̄ est dispositio ad agendū sicut approximatio: sed dispositio precedit actionem. sicut ꝛ ipsum agens. ¶ Itē. Tactus nō est nisi quedā vnitio formalis cōsequēs actionē q̄ aliquid accedit ad locū. Sicut locari in loco qđ est esse in loco. ꝯsequitur motū ad locū. Sed talis cōsequētia actionē vel accessuꝫ ad locū non sunt ipse opōnes que exerceneẗ in loco. q̄ actionis non est actio. Tactus igiẗ

[Margin notes, right column: Spūs pōt locari i loco. — Du^m 2^m Opinio. — Reprobatur. — Opio 2° Reprobatur. — Opio 3°. — Reprobatur. — Opio 4° Reprobatur. — Opio 5° Reprobatur. — op. Aur.]

iste est aliqd pcedēs opōnez exerciū in loco. z ↄsis accessio-
nē ad locū. Et oz iste modus ↄtact⁹ quodā modo sic imagi-
nari. Si enim oīa intellectiua (vt abstracta) aliā possu qdā
modo cōtactu naturali vniri corpi organico vt fiat vnuz p
essentiā cū eo. a maiori vi q aīa Pauli est aliqd abstractuz
quodā ↄtactu vituali pōt vniri loco vt fiat vnuz p accñs. z p
coexistētiā cū loco. ¶ 3° dubitat an angeli i celo empyreo
hñt distīctas mātiōes locales. vel celū sit eis vn⁹ loc⁹ cōis.
pp textū euāgelij dicētis. Uado parare vobis locū. Et ibi.
In domo patris m. māsio. multe sunt. ¶ Est dōm q in ce-
lo sunt localr. vt supra visuz est. Et sācti dei diuersas ibi ha-
bēt mansiōes locales. put summo ordinatori celesti placet.
¶ Confirmat. Qr qua rōne aliq habēt loca determiata in
qbus sunt diffinitiue eadē rōne z ibi. ¶ Sz aliq diffinitiue
locant. alr enīz nō oporteret q cū aliqd nouiter operant in
loco determinato q ad illū mouerent. Sz q mouerent de
loco in locū tenet tota theologia z Augu. in lib. de diuinatio
ne demonū. z ponit. 26. q. 4. c. sciēdū. Ubi dic q sciūt pno-
sticare res anq̄ deueniāt in hoc loco. qr habēt actū ingenij
p qd sciūt naturas rez z p hoc res euenire anq̄ res eueniāt.
Hñt ēt mirabilē celeritatē p quā pñt ad loca rmota accedē
z pnosticare anq̄ eueniāt. qlr dicunt i loco ñ circūscriptiue
sz distincte. i. ita hic q nō alibi. Et ex̄ habes p Damascenuz
lib. 1. ca. 13. z est exemplū de anima intellectiua. que perficit
corpus. z sic est in hoc corpore q non in alio. nec tamen ex-
tenditur extensione corporis.

¶ Distinctio. XLVIII. ¶ Questio. I.

¶ Solet ēt queri in qua forma christus iudica-
bit/in forma vtiqz serui iudicabit/ que omnib⁹
in iudicio apparebit/ vt videant mali in quem
pupugerunt zc.

Circa dis. 48. querit. Utrū aīe p penitē-
tiā totalr purgate statiz volāt ad
regnū celoruz. ¶ Primo igit est ponēdum.
Unde dominus papa Joānes. 22. cepit opi-
nionem suam. ¶ Secundo q fundator eius
non fuit sufficienter motus.

Primus arti. Uñ Joā. accepit opionē suā. q anime
purgate totalr nō volarēt ad celū. Ubi di-
co q hec opio multū vi ortū habuisse a Ber. in trib⁹ sermo-
nib⁹ suis de oībus sanctis. In pmo siqdez sermone qui ici-
pit. Qr de oībus sanctis zc. circa mediū ponit animas san-
ctorū subtus altare dei z nō supra. vsq ad diē resurrectiōis
corporū. Qd magis declat in pn⁹ scdi smōis. Ubi distiguit
tria habitacula. seu tres stat⁹ aīaz sāctaz sic dicēs. Aduerti
sti nisi fallor ex his que pcedēte sermone dicta sunt. tres eē
stat⁹ animarū sanctaz. Primū in corpe. Scdm sine corpe.
Tertio in corpe glorificato. Primū denicq in tabernaculis.
Scdm in atrijs. Tertiū id in domo dei. Primū in malitia.
Scdz in rege. Tertiū in beatitudine ↄsūmata. Pro primo
allegat psal. Quā dilecta tabernacula tua. Pro. 2. qd sequit
cōcupiscit z defecit a. m. i atri. dñi. ¶ Pro 3° subdit. Beati
oēs q habitāt in domo tua do. Et ps. Letat⁹ sum i his q. d. s.
in. i d. Per domū istā vocat regnū in fi. pmi sibi addens. q
aīe sācte corpib⁹ exute ad requiē in atrio admittunt. ad glo
riā xpo regni nō ita. Et de h accidit q Joan. 22. dixit q aīe
sanctoz nō sunt in regno dei an diez iudicij. ¶ Si āt q̄rat
de beatitudie z felicitate eaz quā hñt interiz sub altari aut
in atrijs. Rñdet in smone p. q triplici gaudio exultabunt.
Primū erit d rcordatōe trāsacte vtutis p quā labores z cer
tamina ptulerūt z decertauerūt. Scdm erit de exhibitione
psentis gratis. Tertiū de certa expectatiōe future ↄsūmatio-
nis. ¶ Pro. 1. allegat in ps. Nisi qr dñs erat in no. Cū exur
gerēt ho. in nos forte vi. dglu. nos zc. ¶ Pro. 2. allegat illō
psal. Cōuertēt aīa mea i re. tu. qr dñs bñfecit tibi. ¶ Pro. 3.
allegat illō apli. Bonū certamē certaui fidē suaui. d reliq re
posita ē mihi corona iustitie zc. Si vlteri⁹ queraf qlr erit fi
des illa z spes sic q expectāt i atrijs plenā btitudinē z quā
ibi videbūt. ¶ Rñdet i smōe p vltra me^m. q fides illa cer
ta ē p quā idubitāter expectāt beatā spez z aduētū magne
glorie dei. q suscitabit z reformabit corpa zc. Et notat q ēt
illa fides z spes nō erit sic est nūc. qr tunc aīa vt pus. nō flu-
ctuat iter spez z metū quantū ad visionē. Et addit sermone
3° post pn^m. Qr sub altare dei. i. sub humanitate chri feliciter
gescūt sancti. in quā nimirū desiderāt angeli chri pspicere.
¶ Si vlteri⁹ queratur verū hic sit pfecta reges z ↄsūmata
beatitudo. Rñdet sic p post pn^m q nō. Qr adhuc aīe sancte
deū ipm desiderāt z expectāt sine quo eorū beatitudo ↄsū-
mari nō pōt. Et adhuc ēt manēt sub desiderio resurrectio-
nis. z corpoz suoz resumptionis. z hñt desideriū nāle scire
z gaudere de plena dei ordiatiōe quo ad gloriā futurā suā.
z bonoz vitā suppliciū ipsorū expectāt. Et subdit. Qdiu ha
bēt talē requiē itercisaz. z circa aliqd circūcisaz. z ēt puataz
affectionē. qsi qdā eruga restringunt ne plene beatificent.

Secundus arti. Ubi pbat q opio Ber. affirmati-
ua nō est asserēda quo ad h qd dicit. q
aīe sancte corpib⁹ exute sunt in atrijs seu sub altare dei vsq
ad ↄsūmatā resurrectionē corpoz. Qd sic pbat p Joan. in
Apoca. quā allegat. In p eniz capitulo Apo. ponunt. 7. spi-
ritus in cōspectu throni: z c. 8. ponunt. 7. angeli in cōspectu
dei z de aīabus iterfectoz di ibi q sunt in ↄspectu dei. Sed
nulli dubiū est qn illi septē spūs seu angeli q dicunt in ↄspe
ctu dei. sunt in regno dei. z nō in altari seu sub atrio seu sub
altari. Igit z aīe sanctoz q cū eis in ↄspectu dei in sūt regno.
Probatio minoris. Cū n. dixerat Joā. Uidi subt⁹ altare ani
mas iterfectoz zc. postea dixit. c. 7. Uidi turbā magnā zc.
stātes an thronū agni dicētes. salus do nro q sedes sup thro-
nū zc. Sz stare an thronū in ↄspectu agni est in regno stare
in ↄspectu dei patris. qr fili⁹ agn⁹ in regno sedet ad dexterā
patris. ¶ Itē. De aīab⁹ iterfectoz di Apo. 7. q sūt an thro-
nū dei. z in tēplo ei⁹ seruiūt ei die ac nocte. Sz eē an thronū
dei z seruire deo in tēplo. est eē in domo dei z regno. nō in
atrio: qr tēplū distinguit ↄ atriū. qr atriū est itroit⁹. vt di in
glo. sup 2° versu. ps. Letat⁹ sūz. Probatio maioris. vz q lo-
quatur de aīab⁹ iterfectorū. Cū n. subdidit. Et date sūt illis
singule stole albe. Et c. 7. vn⁹ de seniorib⁹ q̄siuit q sunt hi q
amicti sunt stolis albis. Rñdet Joā. Hi sunt q venerunt de
tribulatione magna z dealbauerūt stolas suas in sanguine
agni. Ideo sunt an thronū dei. z seruiūt ei die ac nocte in tē-
plo ei⁹. ¶ Sz ↄ pōt argui p lrāz que seqtur vbi sic di. Qui
sedet sup thronū habitat sup illos. Igit videt q nō sunt in
domo vel regno sed subtus in atrio. ¶ Rñsio. Non ponū-
tur subtus quasi in aliquo habitaculo sed subt⁹ sub regimie
z platione ei⁹. q sedēt in throno. Hoc pz p lrām sequētē. Nō
enim nō esurient/neq sitiēt amplius zc. quoniā agnus qui in
medio throni est reget eos. Regere aūt est actus plationis.
igit zc. ¶ Itē. Apo. 4. sic dicit. Uidi in circuitu sedis sedi-
lia. 24. z sup thronos. 24. sedētes zc. Et ver. fi. dicit. q pci-
debant quatuor seniores ante sedentē in throno z adorabāt
ante thronū zc. Ex hoc pz q Joan. in Apoca. loqtur q lz an
tiqui sic sedeāt super thronos suos q solū sit in domo dei z
non in atrio. nihilominus Joan. voluit exprimere q de⁹ se-
det super eos superioritate plationis. cum dicit q pcidebāt
z adorabant zc. ¶ Itē. Lz fides z euangeliū dicāt q filius
sedebit in sede maiestatis sue iudicando. tñ dicit Aposto. 1.
Corin. 15. q cum subiecta erunt ei oīa. hunc filius erit subie-
ctus deo patri. qd exponit glo. sm naturā humanā. Sz nul-
lus dubitat de christo homine qn ipse est in domo dei: z ni-
hilomin⁹ exprimit scriptura q de⁹ sedet sup eū superioritate
plationis:

Dub^m 3^m

Instantia

Rñsio

prelationis:sic in proposito de scriptura Jo. Hanc qõnem vĩ
apl's determinare.2.Corin.5.vbi cũ tractauerat.c.4.de futu
ra gloria pfectorũ.ait.Scimus qm si terrestris domus nr̃a
habitationis hꝰ dissoluaꝫ habemꝰ domũ nõ manu factã in
celis.Et qd loquaꝫ de domo in qua erimus in ip sa pñtia dei
ꝛ nõ in atrio exteriori quocũqꝫ pꝫ p hoc ꝙ subdit.Cũdiu su-
mus in corpore peregrinamur a dño.Habemꝰ aũt peregri-
nari a corpe ꝛ esse pñtes ad deũ.℄ Hanc quoqꝫ qõnẽ.vi-
delꝫ.An ante resurrectionẽ recipiantꝫ aie iustorũ in celo mo
uet Greg.4.dia.c.26.ꝛ rñdet ꝙ Luce clarius cõstat.ꝙ pfe-
ctorũ iustorũ aie mox vt huius corpis claustra exeunt in ce-
lestibus sedibus recipiantꝫ:ꝛ vbi ipse redẽptor noster in cor
pore illud colligantꝫ ꝛ iustorum anime.Et allegat illud apl'i.
Scimus qm si terrestris ꝛc̃.Et illud apl'i.Cupio dissolui ꝛ
esse cũ chro.ꝛ addit.Qꝛ verũ christũ esse in celo non dubi-
tat nec Pauli aiãꝫ:ꝛ addit esse in celo neget.Clarũ est autẽ
ꝙ loqꝫ hic de celo qd est regnũ:qꝛ loqꝫ de illo vbi chr̃s sedet
ad dexterã patris.℄ Hanc ẽt declarat Aug.1.de diffi.recte
fide.c.45.dicẽs.Post passionẽ dñi oẽs sanctoꝝ aie cũ chro
sunt:ꝛ exeũtes de corpore ad chrꝫ vadunt expectãtes resur-
rectionẽ corpis sui vt integrã ꝛ ppetuã beatitudinẽ cũ ipso
pariter participent.sicut ꝛ peccatoꝝ aie in inferno sub timo
re posite expectantes resurrectionẽ corporis:vt cũ eo ad pe-
nas retrudantꝫ eternã.Cõstat aũt chrm̃ in regnis celorũ esse
vt pꝫ per symbolũ apostolicũ cũ dꝫ asc.ad ce.sedet ad dexte
ras dei patris.ꝛ iste articulus ponitꝫ in symbolo niceno ꝛ cõ-
stantinopolitano ꝛ calcedoñ.ꝛ Ephe.vt pꝫ in libro ꝯciliorꝫ.
Et de istis quatuor ꝯcilijs di.di.15.c.canones.ꝙ sunt tenẽda
sicut quattuor dei euãgelia.ꝙ aie sanctorũ sunt in regno celo-
rũ.¶ Hec sñia põt haberi ex cõdenatione erroris grecorũ
in ꝯcilio Lugdunẽ.ibi ar.27.nuntij grecoꝝ abiurarũt in aia-
bus dñoꝝ suorũ qdragita ꝛ tres errores.qs habui de libra-
ria de rossa.Inter quos.28.est.ꝙ aie sanctorũ vsqꝫ ad diem
iudicij nõ erũt in celo nec aie damnatoꝝ in inferno.sꝫ erunt
erratice.sicut aues celi.error.℄ Ad dicta Ber.est dõm ꝙ B
nõ dixit asserendo.sꝫ sub correctione ꝛ sine pîudicio melius
sapienter.Unñ.3.sermone in pncipio dicit sic.Tẽpus est vt
dicamꝰ iam de illo altari sub quo Jo.audiuit sanctoꝝ vo-
ces.Sed sine preiudicio si forte alicui aliter fuerit reuelatũ.
Nec cõstat ꝙ di.13.c.apo.ꝛ est aliꝰ euch.ꝙ inter mortẽ ꝛ re-
surrectionẽ hñt aie receptacula abdita.qꝛ glossa exponit ab
dita.i.nobis occulta.ꝛ ibi dicit glossa.Credo summe beatos
ad celũ volare.De istis receptaculis habes i glo.ad thesa.4.
super illo.Ipse dñs in fi.ꝛ.4.sen.di.20.c.vltimo.

Greg.

Aug.

Ad art. B. in p° arti.

℄ Distinctio.XLVIIII. Questio.I.

℄ Post resurrectionẽ fo facto vniuerso iple-
toqꝫ iudicio/suos fines habebũt ciuitates due/
vna chr̃i/alia diaboli/vna bonoꝝ/altera maloꝝ/
vtraqꝫ tñ angelorũ ꝛ hoium ꝛc̃.

Circa distinctionẽ.49.queritꝫ.Utrũ aie
plene purgate statiꝫ videant deũ
facie ad facieꝫ.℄ De ista visione moderno
tẽpore orta est disputatio. Quia lꝫ sanctissi-
mus dñs pater summus pontifex. Jo.22.dixe
rit in quodã sermone ꝙ sibi videbaꝫ p dicta
doctoꝝ maiorũ ꝛ sanctorũ ꝙ aia beã nõ vi-
debit diuinã essentiã an̄ diẽ iudicij.palã ptestando se nihil
velle diffinire circa hoc absqꝫ cõsilio fratrũ suorũ.tñ vt scri
ptũ est mihi de curia.sunt aliq dicẽtes ꝙ pbabilꝛ pñt tene-
re articuli q sequũtꝫ.Uidelꝫ ꝙ an̄ resurrectionẽ ꝛ iudicium
finale de lege cõi aie nõ habebũt visionẽ facialẽ ꝛ imedia-
taꝫ diuinitatis de qua loqꝫ apl's.Tũc facie ad faciẽ.¶ Item
ꝙ ibi tũc fides totalꝛ nõ euacuabitꝫ ab aiabus purgatis sed
visio dei erit imediata ꝛ quodãmõ specularis.¶ Itẽ ꝙ mer

ces que est visio pmittitꝫ suppositis:tñ ꝛ nõ ipsis animabꝰ.
¶ In pmis igitꝫ de hoc tractatu oia dicenda sacro sancte se-
dis apostolice submitto corrigenda prout debeo per ca.hec
est fides.24.q.1.℄ Est igitur primo intelligenduꝫ ꝙ Ber.
in ser.qui sic incipit.Quia sanctorũ omnium circa medium
vocat fideꝫ quã nunc habemus quodãmõ fluctuantẽ ꝛ fidẽ
aliã ponit in aiabꝰ beatis:quã vocat certã ꝛ indubitatã per
quã expectamꝰ aduentũ glorie magni dei:ꝛ sic ponit fidem
meã inter fidẽ quã nũc habemꝰ ẽt visionẽ vt aliqbꝰ videꝫ.
Hic igitꝫ ponende sunt tres cõcl'ones.¶ Prima ꝯcl'o osten-
deꝫ per euangeliũ.ꝙ ipse aie purgate ꝛ nõ supposita tñ vi-
dent deũ imediate ꝛ nõ fide tali mediãte.sꝫ facialꝛ ꝛ pfecte.
Hoc pmo seqꝫ ex qõne precedẽti.Nã ibi probatũ est art.2.
ꝙ aie.Lꝫ nõ supposita:sunt in regno celorũ.Igitꝫ vidẽt deũ
clare ꝛ perfecte.Cõsequẽtia pꝫ sm Ber.ibi.Quia q sunt i re
gno ꝛ nõ in tabernaculis.vident deũ facialꝛ ꝛ pfecte.vt ꝯce-
diꝫ qõne pcedẽti arti.1.℄ Item hoc vꝫ ex euãgelio. Ubi p
notandũ.ꝙ septẽ beatitudies quas p statu meriti ponit euã
geliũ Math.5.exponit Aug.ẽ septẽ spũs pmo li.de sermo
ne dñi in monte.c.5.Scdo notandũ ꝙ inter.7.beatitudines
meriti:ꝛ septẽ beatitudies(seu fructus)premij:euãgelista ꝛ
apl's.nullũ ponunt mediũ statũ.sꝫ imediate de celesti.ꝛ exi-
stenti in merito pfecto ꝛ animo purgato annectũt btitudinẽ
premij.Ut cũ dixerint.Beati pauperes.cõuertunt imedia-
te:qm ipsorũ est regnũ celorũ:ꝛ sic de alijs. Tertio notabis
ꝙ sicut sm phos ppriũ est aie rõnali:ꝙ virtutes intellectua
les eius maneãt in ea sepata.de lege cõi sm theologos pro-
prium est aie ꝙ charitas ꝛ dona.s.s.maneant in ea separata.
℄ Ex qbꝰ arguo sic.De lege cõi in aiabꝰ purgatis descẽden
tibus ꝛ separatis ꝛ nõ ipsis suppositis nondũ resuscitatis re
manent charitas:ꝛ.7.dona.s.s.tanqꝫ beatitudies meriti qbꝰ
imediate pmittuntꝫ a deo.ꝛ succedũt beatitudines premij.
Hec maior pꝫ ex notabilis pcedentibꝰ.Sed beatitudies pre-
mij:que pmittuntꝫ imediate succedere.sunt q sequũtꝫ sꝫ euã
geliũ.ibi ꝛ glo.s.ducl in.Reg.ce.ꝛ ipsuꝫ regnũ habitare,po-
sidere,ꝛ nõ credere tñ.sed ibi cõsolari ꝛ satiari.Igitꝫ anime
purgate de lege cõi ducantꝫ statim post purgationẽ an̄ resũ-
ptionẽ corporũ in ipsuꝫ regnũ celorũ.ꝛ in possessione iure he
reditario ponantꝫ ibi deum vidẽtes cõsolari ꝛ satiari. Et sic
habetꝫ ppositũ.ꝙ nõ sunt tñ in statu medio fidei expectan-
tes diẽ iudicij.sed sunt in ipso regno celorũ in possessione iu
ris hereditarij positi ipꝫ deũ vidẽtes:ꝛ hac visione pfecte sa
tiati.℄ Itẽ.Jo.13.Petijt Philippus a chro ostensionẽ pa-
tris cui rñdet Chr̃s ꝙ petitio sua indiscreta erat p hãc cõse-
quentiã.Philippe q videt me videt ꝛ patrẽ meũ.Igitꝫ a fili
si credis in me credis in patrẽ:ꝛ sic cũ ego saꝫ tibi ostẽsus ꝛ
inuidens idiscrete petis priꝫ tibi ondi. Hac cõbinatione vi
sionis ꝛ fidei pꝫ ꝙ inter visionẽ ꝛ fidẽ nõ ponitꝫ mediũ ꝛ lo-
quitꝫ de fide fluctuante Philippi cui dixit.Si non creditis
vobis q vobis loquor pp opa ipsa credite.Igitꝫ inter fideꝫ in
pñti(quã Ber.vocat fluctuantẽ)ꝛ visionẽ dei.nõ cadit me-
dia fides.℄ Scdo.Idẽ pbatꝫ per aplm pma Cori.5. Dicit
apl's.Dum sumꝰ in corpore pegrinamur a dño.glo.i.remo-
ti sumus a dño.Et qualꝛ remoti subdit.Per fidẽ eniꝫ ambu
lamus nõ p spẽꝫ.sequitꝫ ibi.Habemus peregrinari a corpe
ꝛ esse pñtes ad deũ.℄ Ex qbꝰ ar.Hic loqꝫ de cõi lege aiaꝝ
separatarũ:ꝛ nõ suppositoꝝ purgatorũ:vt pꝫ intuẽti lr̃am
diuidit eniꝫ statũ hoiꝫ.p aiaꝫ eẽ in corpore ꝛ esse extra cor-
pus:ꝛ per ambulare p fidẽ:ꝛ p spẽꝫ.Sꝫ hoc nõ esset imedia
ta diuisio:sed aia purgata hñet vnã mediã fideꝫ q mediaret
inter fidẽ pñtis vite.quã vocãt fluctuantẽ:ꝛ aliã inter spẽm:
ꝛ clare ꝛ pfecte est deũ videre.vt habetꝫ.1.de tri.c.8.vbi di-
cit ꝙ videre p spẽꝫ est videre facie ad faciẽ.Igitꝫ aie purga
te post corpis dissolutionẽ ꝛ nõ supposita tñ dei visionem
hñt facialẽ ꝛ nõ mediãte fide.Iter fidẽ pñtis vite ꝛ visioneꝫ

facilē. ¶ Cōfirmaē p literā aplī. Qz ibidē sic dicit. Scim⁹: qm̄ si terrestris domus nr̄a h⁹ habitationis dissoluaē edificationē ex deo habemus domū nō manufactā eternā in celis. Sed si inter separationē aīe purgate a corpore ⁊ clarā visionē dei esset habitatio media in qua viueremus in statu fidei mediantis inter fidē p̄ntis vite ⁊ dei visionē: nō eēt verū verbū apostoli q̄ cū dissolutū fuerit corpus nostrum habemus domū eternā in celis. imo eēt domus ad tempus. igiē ⁊c̄. ¶ Itē. Si sit status medius. Igitur male copulabat apl's dicēs. Cupio dissolui ⁊ esse cū xp̄o. Quia xp̄m constat esse in dextera domo patris: nisi sedet in excelsis ad dexterā patris s̄m aplm̄ ad Hebreos. i. Si igiē fuisset status medi⁹ nō debuerat statū presentis vite imediate copulasse cū sede xp̄i eterna. ¶ Itē. i. Cor. 13. loquiē de cōi lege iustoꝝ saltim quo ad purgatos. Uidem⁹ (inq̄t) nūc p speculū i enigmate. tunc aūt facie ad faciē. Igiē clare p3 q̄ inter nūc p̄ntis fidei fluctuātis. ⁊ inter nūc future visionis facie ad faciem nō posuit fidē mediā p quā certe ⁊ indubitanter expectamus beatā spe3 ad gloriā magni dei. ¶ Clarū est ēt q̄ dictū aplī nō pōt intelligi de suppositis ipsis p mortē dissolutis: qz nūc resurrectionis coꝝ copulaē imediate cū nūc dissolutionis sue. Igiē vult apl's hoc intelligi de aiabus ipsis purgatis: qd̄ est ꝓpositū q̄ de lege cōi habent visionē clarā imediate copulatam cū nunc sue separationis a corpore. ¶ Tertio. Instatur cōtra Euangeliū ⁊ Ap. ⁊ soluiē. Nā p̄mo forte diceē ad oīa ista. Qz l3 euangeliū ⁊ Ap. nō ponant mediū inter fidem ⁊ visionē. tñ nō seq̄ē q̄n sit mediū. Qz (breuiter loquebanē) cōtra modū euāgelij ⁊ apo. est mediū exprimere vbi est mediū. Uerbi grā. Inter statū apostolatus ⁊ sedere in regno a dextris. est mediū. s. bibere passionē. Ideo cū xp̄s filios Zebedei ad apostolatū admiserat, anteq̄ cōcederet eis sedē a dextris ꝓponit eis mediū dicens. calicē meum bibetis ⁊c̄. ¶ Itē. Qz a statu vite lapse nō statim transimus ad gloriā. ideo in euāgelio exprimit quo ꝑuenim⁹ dicēs. Agite p̄niam appropinquabit regnū celorū. ¶ Itē. Qz per solā sciā3 quā possumus hīe de deo nō possum⁹ peruenire ad grām. ıō cū apl's laudauerat sciā3 quā gentiles habuerunt de deo: ⁊ sine oī lege ad romanos. 2. deinde posuit fidē mediū vt p3 p totā eplā3 sequētē. Ex his. n. ⁊ siīlib⁹ p3. q̄ modus scripture est exprimere media: vbi media sunt ponēda. ¶ Ad hoc forte diceē q̄ Euangeliū ⁊ Ap. ponūt media q̄ sunt nec̄ia vt sciātur vt in capitulis allegatis. Ut aūt sciaē an sit mediū inter fidē fluctuantē: ⁊ enigmaticā p̄ntis vite: ⁊ visionē clarā. nō est nec̄iu3 scire. ¶ Contra. Deus ordinauit q̄ nos sciremus per Euangeliū ⁊ Ap. multa ꝑtinentia ad futurā vitā: que tñ nō sunt necessaria sciri. Igiē r̄nsio nulla q̄ nō expresserunt illud mediū. qz nō est necessariū ad salutē h̄ scire. Probatio aītis. Qz q̄ fides euacuabiē charitas nō: q̄ in regno erunt multe mansiones: q̄ varij sunt ordines angeloꝝ: q̄ xp̄s in iudicio in voce angeli ⁊ in tuba dei descendet de celo. ⁊ h⁹. exprimunē in scriptura: ⁊ tñ nō est necessariū ad salute3 ista scire. ¶ Itē videē q̄ sit necessariū scire de isto medio. ⁊ hoc p euangeliū. ⁊ Apo. ⁊ hoc si sit status medius inter presentē vita3 ⁊ pfectā visionē. Qz illa3 veritatē necessariū est exprimi in aplō. ⁊ euāgelio vbi loquunē de beatitudine nostra futura. specialr̄, qua veritate nō expressa posset commoueri ⁊ turbari tota ecclesia. U. g. in fiīi necessariū fuit poni in euangelio ⁊ apostolo vbi de vita futura agiē spālr̄. q̄ si nō habeamus charitatē nō prosunt opa nostra. Aliter. n. error pelagij dicentis q̄ solo libero arbitrio possemus mereri (que ꝯdemnaē. 23. q. 3. c.) q̄dā heretici totā ecclesiam cōmouere potuissent. Similr̄. Nisi in euangelio cōtineret q̄ xp̄s ⁊ apostoli habuissent aliq̄d in cōi: ⁊ ēt vbi diceret in euangelio Petro in singulari. Tu es Petrus ⁊ sup hanc petrā edifi. ec. meā ⁊c̄. poterat fuisse magna dispensatio in ecclesia dei nec̄iu3 xp̄s habuit aliq̄d in cōi. ⁊ vtrum papa magis sit vicarius xp̄i q̄ alij aplī. que sunt iam cōdemnata in cōstitutione Jo. Sed nūc valde turbaē ecclesia ⁊ cōmoueē p opione ponēte aīas purgatas oīno nō recipi statim in celo s3 in atrio. Igiē si illō sit verū. s. q̄ nō stati3 aīe purgate recipiūē i regno celoꝝ (vt ponit opio) nec̄iu3 esset hoc cōtineri in euāgelio ⁊ aplō. vbi spālr̄ loquiē de vita futura. ¶ Dico ad hoc q̄ nec̄iu3 est talē statū poni p euāgeliū ⁊ aplm̄ qn̄ loquunē de regno celoꝝ. qd̄ ꝯueniēs sit. Sed xp̄s regsit⁹ stati3 noluit h̄ cōcedē. Hoc p3 per locū a ꝯrio. Qz vbi querebaē ab eo de statu nr̄o futuro statim r̄ndere ꝯsueuit. vt Petro petēti. Ecce nos reliq̄m⁹ oīa. q̄d igiē erit nobis. statim R̄ndit. Centuplū accipietis ⁊ vitā eternā possidebitis. Et Philippo petenti. Dn̄e ostende nobis patrē. Et matri filioꝝ Zebedei petenti. q̄ filij sui sederent cū ipso in regno. statim r̄ndit hoc pertinere ad p̄re3: ⁊ sic de alijs. Sed cū xp̄s transfiguraret in monte ⁊ ostēdit aplīs gloriā sue beatitudis future. Petrus eū reqsiuit vt in tabernaculo ibi reqescerent dicens. Dn̄e bonū est hic nos eē. faciamus hic tria tabernacula ⁊c̄. Xp̄s aūt requisitus. tale mediū in q̄ fidē nō fluctuātē ⁊ differētē ab illa quā nūc habem⁹ (vt dicunt isti) noluit cōcedere r̄ndēdo. sed solū trāstulit se cōmēdando eis humilitatē suā dicens. Nemini dixeritis visionē hanc. Matth. c. 16. ⁊ in. c. 2. pe. 2. Igitur ⁊c̄.

Instantia

Rn̄sio.

Reprobatur.

Instantia

Rn̄sio.

¶ Distinctio. L. Questio. I.

¶ Hic oriē questio ex p̄missis ducēs originē / supra enim Aug. loquēs de malis in inferno dānatis / ⁊ bonis i celo gl'ificatis. dixit / q̄ nec bonis volūtas: nec malis facultas eē peccādi poterit.

Circa distinctionē. 50. queriē. Utrū per sciam canonicā ⁊ philoso. ⁊ sanctorū possit reprobari op. q̄ aīe purgate statim non vident deum.

Hic tria. ¶ P̄mo. An p sacros canones posset pbari q̄ anime purgate imediate videant deū. ¶ 2°. An hoc ex ph̄ia pbari possit. ¶ 3°. Quō doctores hoc ponant.

Primus articulus. An p sacros canones possit pbari q̄ aīe purgate imediate videant deum. Ubi dico q̄ sic. Cōcedunt isti q̄ beata visio p̄mittiē ipsis suppositis: ⁊ p ꝯn̄s de suppositis nō fuit necessariū ecclesia3 articulū facere. Igiē qd̄ statutū est in ꝯcilio vienēsi ti. de hereticis. Ad nostrū. q̄ aīa idiget lumie glorie ad deū vidēdū. de ipsa aīa ante corp⁹ resūptū q̄ sil' vnita faciūt suppositum est itelligēdū. S3 q̄ rōne ipsa aīa purgata añ resūptionē corporis in vno instāti p̄fruiē deo eū vidēdo eadē rōne in q̄li3 ⁊ sic statim post sepatonē a corpe. ¶ Itē. Hec vi eē determinatio cōcilij Lugdun. Nuntij. n. grecoꝝ abiurarūt ibi in aiabus dn̄oꝝ suorū. 43. errores quos habui de libraria de Rocha forte. iter q̄s. 27. est q̄ aīe sanctorū vsq3 ad diē iudicij nō erūt in celo nec aīe dānatoꝝ in iferno. error. Et si illō est error ꝯriū est verū. s. q̄ añ resurrectionē aut diem iudicij erunt in celo. ¶ Diceē forte q̄ plus est in articulo neq3 q̄ vsq3 ad diē iudicij nō erūt in celo. s3 erūt erratice sicut aues celi. ⁊ sic vi3 dānari error coꝝ q nō posuerūt aīas in celo. qd̄ est atriū. vbi s̄m Ber. reqescunt. s3 posuerūt eas errare per aera: ⁊ sic vi3 stare op. Ber. ¶ Cōtra. Juramentū opz referri ad cām ⁊ intētionē dicti sup quo cadit iuramētū. Extra de ver. sig. c. itelligētia ⁊ c. in his. S3 cum errabāt ponētes aīas sanctoꝝ nō esse in celo. itētio coꝝ erat loq de celo q sanctis debeē post iudiciū vt p3 ex v̄bis articuli. cū in articulo expressa fiat mētio de celo q̄ expectaē in diē iudicij. Igiē non fuit intētio cōcilij q̄ abiurarēt op. Ber. s. errore3 negantem aīas sanctorū esse in celo vsq3 post iudiciū itelligēdo de celo hoc qd̄ est regnū dei. ¶ Cōfirmaē. Qz non est supponenda

Rn̄sio.

Rn̄sio alia

Reprobatur.

indiscretio in tota ecclesia dei in illo sacro ꝯcilio cõgregata. Sz cũ errore suo expressissent greci ꝙ aie sanctorũ vsqz ad diem iudicij nõ erũt in celo. indiscretio magna fuisset facere eos abiurare qñcũqz celũ aliud. qđ erat tacitũ ⁊ nõ illud qđ erat expressũz. s. ꝙ possidẽda est in die iudicij. Nã discretio ecclesie est abiurare errores ꝗ expsse ꝓferunt̃ vt pz. de cõ. di. z. ego Berẽgarius. ⁊ de sum. tri. ⁊ fide catholica. ca. dãnamus: ⁊ ti. de here. ꝑ totũ. pz. Igit̃ ꝙ discretis ecclesie cõpulit eos abiurare errorẽ suũ ꝗñtũ ad illud celũ qđ est regnũ celorũ ⁊ beatorũ post iudiciũ. ¶ Itẽ. Sacramentũ pnie ⁊ bapᵐⁱ regnũ celorũ aperiũt: vt recitat̃. extra de pe. ⁊ re. ⁊ de bapᵐᵒ ⁊ eius effectu. c. maiores. Et est rõ. Qꝛ ista sacr̃a sunt satisfactoria ꝓ reatu peccati. Sz si nõ statim aperiret regnũ plena satisfactiõe facta remanerent in pena. saltim damni. post cãz pene deletã: qđ incõueniẽs est. igit̃ ⁊c̃. ¶ Itẽ. Ecclesia apostolica tradidit nobis orõnes ꝓ ipsis aiabꝰ vt in eterna gloria ⁊ beatitudine recipiant̃ nullã mẽtionẽ faciẽdo de suppositis. Sed tenere ꝓut aplĩca ecclesia tz est articulus fidei: vt pz cũ di. credo in vnã sanctã catholicã ⁊ aplĩcã ecclĩaz: ⁊ ponit̃ iste articulus in symbolo ꝙ canit̃ in missa. ⁊ bĩ in ꝯcilio Calcedonẽ. ⁊ Ephesiañ. vt pz in li. de ꝯcilijs. Et ponunt̃ hec cõcilia in decretis di. 15. c. canones. Ubi dĩ. ꝙ sunt sicut dei euãgelia seruanda. Igitur ipse anime ⁊ non supposita tñ in eterna beatitudine ⁊ gloria recipiuntur.

Secundus articulus. An ex phĩa ꝓbari possit ꝙ aie purgate imediate videant deũ in visione ꝑfecta. vt dĩ dari beatis. Ubi ꝓbat̃ ꝙ sic. Nã intellectꝰ ꝓcedit a cõibꝰ ad ꝓpria. cognoscẽdo ꝑmo de aliquo ꝙ est ens. ⁊ subxdeinde ꝙ est aial. postea ꝙ est hõ. Tũc ꝯñter intellectus ꝓcedẽte sic in cognitione rerũ sensibiliũ. Aut ꝓcedit in cognitione rerũ nãliũ ẽz spẽz in infinitũ: ⁊ hoc est incõpossibile: qꝛ tũc nunꝗ̃ veniret ad suũ cõplemẽtũ nãle. Aut nihil intelligit: ⁊ sic stabit foꝛa sine opõne: qđ est monstruz in nã. Aut cõpleto tali discursu attingit ad subas nãles quousqz ꝑueniat ad pẽz ⁊ hoc est ꝓpositũ. Istud est argᵐ Aùice phẽce. ¶ Et ad idẽ arguit Themistius ibidẽ ⁊ Alexã. facit pulchriter. z. de aia cõ. 35. ¶ Hoc habito/ vlteriꝰ Cõmẽtator arguit. 12. met. sic. Qui cognoscit sbas sepatas stati resoluit ad cognitionẽ ꝑme simplicis iter ipsas a ꝗ̃ oẽs depẽdẽt tanꝗ̃ a ꝑ pñᵒ totius sicut mathe. cognoscẽs numeros statiz resoluit ad ꝑmã vnitatẽ simplicẽ aduertẽs ꝙ oẽs nũeri ꝓcedũt ab ea. ¶ Ex ꝑmissis argĩ ad ꝓpoᵐ sic. Cũ phĩ attribuebant aie suã nãlẽ btitudinẽ ⁊ visionẽ statim ⁊ vltimate ꝑfectã pacta cognitione rerũ sensibiliũ ⁊ imaginabiliũ. corrñdẽter debemus statim attribuere aie nr̃e ꝑ gr̃az merẽti. ⁊ postꝗ̃ cõpleuerit cursuz rerũ sensibiliũ ⁊ imaginabiliũ in eius sepõne ꝙ tũc suã vltimate ꝑfectã btitudinẽ ⁊ visionẽ supnãlẽ sibi acqret ꝑ gr̃az. qꝛ plus est gr̃a ꝗ̃ nã ex̃. 78. ⁊ de cõ. d. z. reuera. Sz phĩ (vt supra hitũ est) posuerũt aiaz nr̃az attingere statim ⁊ sua vltimata ꝑfectiõe ꝯseq suã btitudinẽ de deo nãlem post peractã cognitionẽ rerũ sensibiliũ. Igit̃ hic debemꝰ ponere de aia sepata saltiz vltimate purgata. ¶ Itẽ. Nãles sapientes posuerũt intelligẽtias sepatas itelligẽ ꝑmã quã vocabãt deũ. ⁊ ꝑfectissimã. qꝛ posuerũt ꝙ cognoscẽdo deũ ordiabũt oẽs actiões suas in ipz sicẽ in suũ finẽ ꝑ se amatũ ⁊ desideratũ ab eis. Hoc pz. 12. met. Posuerũt insup ꝙ hãc ꝑfectissimã cognitionẽ de deo habuerũt statiz cũ sunt: qꝛ ẽm eos statim itelligẽtia qlz cũ est. hz nãz suã itellectualẽ ꝑfectissime: ⁊ per ꝯñs lumẽ intellectuale suũ ꝑfectissimũ. Sz hoc est statim cũ sunt hĩe opõnẽ ꝑfectissimã circa deum. qꝛ opõ seqt̃ formã. ⁊ ꝑfectissimã ꝑfectissime: alr̃. n. nã egisset occasione: ⁊ deficeret in necessarijs vt arguũt. ¶ His suppositis accipiant̃ itelligẽtie nr̃e sepate. s. aie ⁊ ponant̃ ab oĩ peccato purgate ⁊ icẽ ꝑfectissimo qđ eis debet̃ ꝑ gr̃az. Seqt̃ igit̃ ꝙ cũ sint posite in esse ꝑfectissimo ꝑ gr̃am ꝙ statim reciperẽt lumen glorie ꝑfectissimũ ⁊ visionẽ ꝑfectissimã ꝯñtẽ. Cõsequẽtia pz. quia plus incõueniẽs eẽt ꝙ gr̃a frustraret̃ ab opõne ꝗ̃ nã. ¶ Ad hoc est Cõmẽtator. z. cõ. 18. ⁊ 20. De ꝩ satisfecit. d. 48. art. z.

Tertius articulus. Quõ doctores ponant hãc determinationẽ. Ubi dico ꝙ doctores sancti ponunt aias purgatas plene perfrui dei visione de hoc quere. d. 48. ar. z. circa me. ¶ Itẽ Aug. in ser. de beato latrone dicit ꝙ lz latro noiat̃ nihilominꝰ deũ vidit oculis angelicis. Cuiꝰ ꝓbationez innuit supꝰ. Latro. n. fuit in extremo firmitatis fidei. igit̃ aia eius sepata statiz dz deũ videre cũ angelis. Cõsequẽtia pz. qꝛ hõ creat̃ ad implendũ statũ beatorũ angeloꝶ ambulando ꝑ fidẽ quousqz ꝑuenerit ad visionem. Ergo posito hoĩe nouiter baptizato in extremo firmitatis fidei. si separetur eius aia statiz habebit dei visionẽ. Talis fuit latro. ergo. Añs quo ad ꝑmã partẽ. s. de eiꝰ bapᵐᵒ. in. 88. ponit̃ de cõsel. 8. ca. baptismi. Quo ad scđam ptez. ponit alius dicens. Apl̃i videbãt diuina miracula: ⁊ tñ mens titubabat. Sed iste qui añ eũ nõ nouerat. ⁊ in quo vbi humanã ꝑsonã viderat tanꝗ̃ hoiez inter extremas penas deficientẽ. deũ credidit. dĩ. memento mei dñe dum vene. in re. tuũ. ¶ Itez alius in glo. sup illud. Scio hoiez raptũ. dicit ꝙ Paulus fuit raptus ad visionẽ intellectualẽ vsqz ad tertiã hierarchiã angelorũ: ꝗ̃ est cognitio diuinitatis: ⁊ supius dicit. ꝙ ad 3ᵐ celũ ad qđ se dicit raptũ esse Paulus: visio est qua deꝰ noster facie ad faciẽ vi. Et allegant ꝯ se. Nõ videbit me hõ ⁊ viuet. Rñdet. Nõ videbit me hõ. ẽm sensuz corpis. Sed ablatus est ei oĩs sensus hoĩs. qꝛ ab hac vita mente necesse est abstrahi. qñ in illius ineffabilẽ visionis lucẽ assumit̃. Sequit̃ ibi. ⁊ nõ sit incredibile ꝗbusdã sanctis nondũ ita defunctis: vt sepeliẽda cadauera remanerent ⁊ illaz excellentiã reuelationis fuisset cõcessa. Ecce cõcedit alius ꝙ nõ solũ Paulo. sed ẽt alijs sanctis credibile est dei visionẽ fuisse cõcessam. aia assensu corporis tñ abstracta. Igit̃ a maiori hoc est credibile de aiabꝰ sanctis totalr̃ a corpore sepatis. ¶ Ad hoc vide Augᵐ de ecclesiasticis dogmatibus seu diuisionibus ecclesie fidei. ca. 5. Et ĩ meditationibus suis: ⁊ glo. super illud. ps. Notas fecisti mihi vias vite. ¶ Itẽ. 5. super Gen. c. 15. de patrĳs. Ubi dĩ. Mentes ꝗppe rõnales purgate gr̃a eiꝰ pñi venire ad huiꝰ visionem sine qua nec superiꝰ gl̃oꝗ̃ sit nec beatus. Qõ. II.

Circa distinctionẽ. 50. querit̃. zᵒ. Qꝛ est finalis diffõ istius qõnis de visione aiaruz. Hic tria. ¶ Prio remouebo illud qđ maxie videbat̃ ipugnare veritatẽ. ꝗ̃ dicit. ꝙ aie purgate facilr̃ statim diuinã essentiã videẽt. vt ꝓbatũ est hic. di. 48. ⁊. 19. ¶ zᵒ ponã vnũ modũ ꝑ quem quodãmõ posset dici ꝙ nõ videt deũ ẽm oẽm modũ visionis. ¶ 3ᵒ diffinitionem sedis apostolice.

Primus articulus. Nota ꝙ ꝯ sex ꝯclusiones positas hic supra. di. 49. ⁊ 50. innitunt̃ aliq. per illđ qđ qrit alius. 12. sup Ge. 68. Ubi qrit Aug. qd opus est spiritibus defunctoꝶ corpa sua in resurrectiõe recipe si põt spiritibus sine corpibꝰ summa illa btitudo ꝑberi. Rñdet lr̃a. ꝙ iter ceteras cãs. iõ opus est: qꝛ in spiritibꝰ nãlis qdã appetitus corpibꝰ administrãdi quo cõpetit. vt retardant̃ ne tota intẽtione ꝑgant in illud summũ celum. ¶ Sed qđ est qđ dicit Aug. ꝙ ꝑꝑ appetitũ administrãdi corpi retardant̃ ne tota intentione ꝑgant ⁊c̃. Nõ. n. põt intelligi ꝙ retardant̃ ⁊ ipediunt̃ ne tota intentione pergãt in deũ ꝗñtũ ad accidentalẽ btitudinẽ ꝗ̃ est visio creaturarũ in deũ. qꝛ si ꝑfecte hñt eẽntialẽ btitudinẽ que est visio diuinitatis accidẽtalis nec̃io cõsequit̃. Igit̃ opz intelligi de essentiali beatitudine: ⁊ sic non perfecte vident deũ: qđ est ꝯtrũ sex ꝑcedentibꝰ ꝯclusionibꝰ.

Dubium

¶ Rñdeo ꝙ ꝓcessus Aug. ibi valde est obscurus: ẽm tñ verũ intellectũ eius. ibi alie cause assignantur: quare opus est animabus separatis corpus resumere ⁊c̃. Ubi intelligẽduz

Rñsio

ꝙ ibi mouet qōnē sic. Quid opus est spiritibus defunctorum corpora sua in resurrectione recipere si pōt eis nō solū in raptu: sed et sine corpib⁹ sūma illa beatitudo seu dei visio pberi. Rñdit ꝙ vna cā pōt dari qꝛ inest aie nālis ꝗdam appetitus administrādi corpus quo appetitu retardanť quodam mō ne tota intēnione pergant in illū sūmū celuz.s.visionem dei. Scdo dicit. vel cā latentior pōt dari. Et assignat ibi tres causas. Tria enim vt dicit patitur anima a corpore animali cū quo nunc cōiungiť. Primo rebellionez. De propagine.n. transgressiōis habet ꝙ hec caro que corrumpitur aggrauat animam. Scdo deceptionem: qꝛ ex sensualitate frequenter decipitur hō vt falsa pro veris approbet. Tertio excecationē. Nō.n. potest in hoc mortali corpore habendo visum sensitiuū deum clare videre. Et ideo dicit Apostolus. Scio hominem raptuz. sed nescio vtrum in corpore. vel extra corp⁹ glo. quasi diceret. Non humano sensu hoc vidi. etiam si aia in corpore existebat. sed necesse erat animā abstrahi ab visu sensitiuo siue videret in corpore siue extra corpus. Prima causa de supradictis (vt infra pbat ibi. §. Ex his) non potest dari: quare opus sit anime resumere corpus in resurrectione scilz. quia ppter appetituz naturalem ad corpus ipsa impeditur ne tota intentione pergat in deum. ❡ Et ideo tz Aug. ꝙ vtile est aie non resumere corpus ppter alias dictas tres causas hic cōsequenter positas. Non enim est necesse reuniri. Primo ad auferendū rebellionem. Ipsa enim reunita in resurrectione si viuificabit corpus vt dicit Aug. ꝙ in resurrectione faciet corpus aiale sic esse spirituale ꝙ erit obediens anime tam ineffabili facilitate vt sit ei glorie ꝙ sarcine fuit. Secundo vt dicit Aug. Nec ad auferendum errorem. Quia sic viuificabit corpus. ꝙ tunc apparebit falsuz pro vero in aliquo genere trium visionū. s. nec in visione corporali. nec spirituali. nec intellectuali. Tertio modo dicit Aug. Nec ad auferendū excecationem que accidit ex sensualitate. Quia sic viuificabit corpus. ꝙ tunc sibi non deerit in corpore ꝛ sine omni raptu a sensibus deum videre. sed integra ꝛ beatitudine perfecta omnia erunt sibi euidētia. ꝛ corporalia ꝛ spiritualia ꝛ intellectualia. ❡ Ex his causis iaz reprobatis sequitur euidenter. ꝙ nec pp primaz cāz que fuit quarta. s. ppter appetitum naturalem non retardatur anima sancta separata quin tota intentione ꝛ amore ꝛ pleno gaudio pergat in deum. Qr autem sequatur hoc patet. Anima enim corpori glorificato reunita nō retardatur quin totam intentione perfecte vidēdo deum. ꝛ perfecte amando pergat in deuz: quia reunita est in tali dispositione in corpore glorificato ꝙ corpus sibi non resistit vt eam declinet quoquo modo ab inobedientia. nec per consequens potest anima decipere aut a cognitione dei distrahere vt supradictum est. Sed anima facta nunc separata videns deum. tamen non declinet a dei obedientia. Immo cum hoc appetitu renunciationis manet appetitus eius rectus ꝛ directus a dei voluntate quā per omnia proponit. Igitur nec per consequens per appetitum administrandi corpus retardatur anima sancta. quin plena visione ꝛ pleno gaudio pergat in deum ❡ Ex hoc per similē causam patet: vt dicit Aug. 12. super Ge. ca. vlti. Angeli sancti appetunt nostrum bonū multipliciter: ꝛ nobis administrant. Et constat ꝙ nec per hoc retardantur quin plena intentione ferantur in deum. Et causa est. Quia vt dicit. nobis administrando ꝛ se hominem spiritibus imiscendo. illam cōmirabilez subaz creatoris ita conspiciunt vt visione atqꝫ amore ꝛ eam preponant omnibus: ꝛ sm eam iudicent de omnibus: ꝛ in eam dirigantur ꝛ agantur vt ex ea dirigant quicquid agant. Sed hec omnia sunt vera de anima sancta separata. Lz enim videndo incōmutabilem substantiam appetat administrare corpori. tamen in hoc appetendo per omnia dirigiť. ꝛ a deo agitur. ꝛ deum omnibus preponit. ꝛ sm deum iudicat de omnibus: ꝛ quicquid agit sm deum dirigit. Igitur ꝛ plena intentione ꝛ amore fertur in deum. Primo eo ipso quo appetit vniri corpori eo appetitu obedit deo. ꝛ sic tanto deum ardētius diligit. ¶ Ad hoc est exemplum de Paulo. Lz enim dicat hic Augu. ꝙ quando Paulus raptus erat in tertium celum nesciuit vtrū in corpore vel extra corpus deum vidit: ꝛ hoc sm glossaz ꝛ ad Cor. 12. verificať de visione corporalis sensus (qꝛ vt dicit a sensib⁹ opz eū abstrahi q deū videt) tn̄ non negat quin videndo deum facie ad faciem viderit. vtrū in corpore vel extra loquendo de visione intellectuali. Qr concedit. 5. super Gene. c. 7. ꝙ beati deuz videntes vident in deo res. cognitione matutina. ꝛ in ppria natura cognitione vespertina. Sed non est dubium. quin tunc remansit in aia eius appetitus naturalis sicut in alijs: Igitur stante simul cū anima videt deum perfecte ꝛ facie ad faciem: ꝛ tamen appetat vniri corpori.

Secundus articulus. An possit dici ꝙ anime beate deum non videant facie ad faciem. Ubi dico ꝙ anime purgate vident essentiam diuinam facialiter sm se: non tamen vident quo ad omnem modum visionis creaturarum. Uisionis dico creaturarum quandoqꝫ concomitantis visionem diuine essentie. Uerbi gratia sm Aug⁹. 5. super Gen. ad literam. cap. 17. de paruis. Beati angeli in deo creaturas anteqꝫ erant perfecte viderunt cognitione matutina: non tamen viderunt eas vt existunt in se ipsis. A simili. Lz beate anime nunc videant essentiam diuinam vt pbatum est per. 6. conclusiones precedentes: ꝛ per consequens creaturas vt presentantur in ea: tamen non vident nunc resurrectionem ꝛ gloriā sui corporis: vt illa existant in se ipsis vsqꝫ post diem iudicij. Et idem est de gloria amicorū ꝛ aliorum pro tunc primo futuris. Et hoc est qđ antiqui doctores distinguunt. Qr vident creaturas in deo scientia simplicis intelligentie: nō tamen scientia visionis: quousqꝫ in effectu existāt. ❡ Hic notandū ꝙ Aug. 5. de cōfes. ca. 4. tenet ꝙ essentialis habitudo solū consistit in ipso deo. Accidentalis aūt in creaturis. Unde de essentiali dicit sic. Beatus qui te scit. etiam si illa nesciat. Quia vero te ꝛ illa nouit. nō ppter illa beatior. sz ppter te solū beatus. Scdm hoc igiť est dicendum ꝙ essentialis beatitudo non augetur post resurrectionem. accidentalis tamen qua est visio creaturarū in pprio genere augebiť: ꝛ illa visio creaturarū in pprio gne comitať: iō cōcomitāter pōt augeri visio diuine essentie. ❡ Itē ꝙ ipsa cognitio dei quodam modo per creaturas cōcomitanter augebiť pbat sic. Quia cognitis rebus in pprio genere cōsequiť cognitio dei ex cognitione earundē. vt patet per phm. in fine. 8. phy. ꝛ. 12. meta. vbi ex cognitione rerū materialiū cōcludit deuz esse substantiam sine magnitudine. Et 3° de aia ca. 25. deducit per rōnes physicorum. Qr cum intellectus in habitu quē vocat intellectum hominis habentem notitiam pfectam rerum naturalium fuerit sonolentus tunc in homine generabitur intellectus adeptus. quem vocat intellectum quo hō cognoscit substantias separatas. ¶ Idem patet per apostolū ad Ro. 1. Inuisibilia enim dei per ea que facta sunt intellecta conspiciunť. etiam sempiterna diuinitas. ❡ Itez. Dicūt sancti vbiqꝫ: ꝛ pz rōne. Quia ex omni modo cognitionis effectus natus est sequi aliquis modus cognitionis cause. Igitur quando creature perfectius cognoscunť. vt in sui natura existunt tunc deus perfectius cognoscetur in eis. Sed post resurrectionem perfectius cognoscunť. vt sunt in seipsis qꝫ modo. quia tunc habebunt nobilius esse: ꝛ tunc intellectus erit perspicacior in intelligendo. Igitur post resurrectionez augebitur visio dei: vt est accidentalis beatitudo consequēs ad visionem corporis glorificati ꝛ dotum eius: ꝛ sic de alijs que tunc existent in rerum natura. ❡ Per hoc posset aliquo modo saluari ꝙ aie non omnino perfecte vident vsqꝫ post